Digitized by Google

BIBLIOTECA NAZ.
Vittorio Emanuele III
XX
H
11
NAPOLI

XX
H
11

Digitized by Google

Digitized by Google

Digitized by Google

Digitized by Google

Digitized by Google

Digitized by Google

Digitized by Google

NOVVM
Sextum Volumen,
In quo hæc ſequentia extant.

THESAVRVS ACCVRSIANVS: DICTIONES ET SENTENTIAS IVRIS SELECTIORES ab Accurſio explicatas continens.

Remiſſiones ſeu Indices capitum iuris difficiliorum: QVÆ HINCINDE TVMVLTVARIE À VETERIBVS ET NEOTERICIS IVRIS INTERpretibus *expoſita, Lectorem antehac fugiebant.*

NOTARVM QVOQVE ET BENEDICTORVM LIBRI AD ACCVRSIVM.

Auctoribus & collectoribus Doctis quibuſdam viris.

EPISTOLA DENIQVE DIONYSII GOTHOFREDI I.C. AD LECTOREM.

LVGDVNI,
SVMPTIBVS HORATII CARDON.
M. DCIIII.
Cum priuilegijs Sacræ Cæſar. Maieſt. & Chriſtianiſſ. Francorum Regis.

Digitized by Google

Digitized by Google

CLARISSIMO VIRO IO. BROSSEO, DVCIS SABAVDIAE CONSILIARIO, PATRI OPTImo & chariſsimo

Petrus Broſſeus F. S. D.

IVRISPRVDENTIA fons & origo omnium aliarum ſcientiarum à nonnullis meritò appellatur (Pater optimè mihi longè chariſsime) nam, re diligenter perpenſa, Theologum, Medicum, Geometram, Mathematicum, Iuriſconſultum eſſe oportere ſatis ſupérque conſtat. Hinc effectum, vt quibuſdam difficilis & ardua ſcientia hæc videretur, cùm ob ipſarum legum multitudinem, tùm pugnantiam. Et verò multi itineris difficultate perterriti, vel ab ipſis initiis deſperarunt, alij ſuſceptum iter deſeruerunt. Verùm huius ſtudij difficultas non adeo Seruium Sulpitium mouit, vt vel prouectiore ætate iuri ciuili operam non daret: in cuius ſtudio ita profecit (ſi Tullio credimus) vt omnes qui ex omni ætate in ciuitate Romana iuris intelligentiam habuerunt, ſi vnum in locum conferantur non fuerint cum Seruio Sulpitio comparandi. & alioquin ex Seneca diſcimus, nihil eſſe difficile, quod volenti & cupienti facile non reddatur. Igitur poſt nouem & eò amplius annos, quos euoluendis linguæ cùm Latinæ & Græcæ, tum etiam philoſophorum libris conſumpſi, in hac vna tãdem iuris noſtri diſciplina conquieui, neque portum, vllum qui me tanquam ex longo errore diuagantem exciperet, alium gratiorem reperire potui, Quo abs ſpatio, totus in eo fui vt cæteris intermiſsis ſtudiis, totum me iuri ciuili traderem: cùm ex Philoſophi ſententia, ea nobis diſcenda ſint, quibus ſenes aliquando vſuri ſimus. Quid enim diligentius inquirẽdum nobis, quàm id cuius beneficio ipſi primum ſtamus, deinde liberè incedimus: quo viuimus tuti, quo dominia rerum noſtrarum defendimus, quo diuina & humana non attentantur, quæ tota iuri legibúſque acceptò ferimus: vt ad eam ſententiam ſcitè Tullius noſter ſcripſerit, nihil eſſe quod iure ciuili nobis diligentius retinendum ſit: vt quo ſublato, exploratum nemini eſſe poſsit quid ſuum, quid alienum, quid à patre accepturi, quid liberis relicturi ſimus: nihil denique inter homines æquabile, nihil concors ſit futurum. Quid amplius? qui ius ciuile contemnit, non iudiciorum modò, ſed & publicæ vtilitatis vincula reuellit. Fit enim lege (quod in authenticis noſtris legimus) vt patria tutò habitari poſsit, propriæ facultates ſecurè retineantur: adeò vt non immeritò maiores noſtri, ciuitatis animam legem eſſe dixerint, quòd vt ſine anima corpus, ita ſine lege nulla ſtare ciuitas poſsit. Nam ſi legem ex hominum cœtu ſuſtuleris, ex rapto ſine lege viuetur: non erit hoſpes ab hoſpite tutus, pudor fugiet, & honeſtas verúmque fidéſque (vt verbis Ouidianis vtar) in quorum locum fraudes, vis, doli, tyrannis ſubſtituentur. Hæc animo cogitans tuis conſiliis (Pater) tuo denique iuſſu, impellente me, leni ac ſuaui motu, natura mea, huic ſanctæ philoſophiæ me dedidi. Ac cùm prodeuntium quotidie authorum multitudine obruerer, ad facililiorem ſtudiorum meorũ progreſſum, & ad priuatos meos vſus, conatus ſum Miſcel-

laneos ad ius noſtrum libros(ſunt enim ſingula eorum capita,ſparſim, ſaltuatim, & quaſi per ſatyram digeſta)ad iuris noſtri ſeriem,quaſi per indicem,referre. Qua quidem in animi ſententia me multùm confirmauit Doctiſsimus Martinus Antonius Del Rio Brabantiæ conſiliarius(id enim iam dudum ab ipſo præſtitum fuiſſe comperi) quæ vt à me collecta,ita in publicum ea emittere animo non ſedebat, quòd nihil(his præſertim temporibus)niſi perfectum ingenio & elaboratum induſtria,in publicum emittendum eſſe liquidò conſtaret. Prætereà videbam quàm difficilè eſſet,præſertim nouo homini, ita ſcribere vt omnibus ſatisfaceret. Quæ mihi eò magis pertimeſcenda, quòd hic primus laborum meorum fœtus eſſet futurus,quòd ætas nondum matura, quòd hac denique omnium ætatum florentiſsima viueremus,aliáque quamplurima me ab hoc ſcribendi genere reuocabant. Verùm cùm Accurſius noſter caſtigatior quàm antea & notis prudentiſsimi & ſummi ingenij viri Dionyſij Gothofredi illuſtratus in lucem prodiret, & is labor (cuius ante facta à me mentio eſt) eius ſuaſu & aliorum à me ſuſceptus eſſet, non inuitus eorum ſuaſionibus aequieui, quòd & viderem futurum poſthac aliquem, qui genio meliore ad id inſtitutum opus perficiendum ſe daret. Itaque, cùm de hoc opere in publicum exhibendo conſilium inirem, & anxius,cuius auſpiciis id euulgarem, meritò (Pater) has laborum meorum primitias tibi deberi ſatis intellexi. Nam & naturæ ſanguiniſque ius me ad id vltrò primùm impellit, deinde, tu vnus es qui me ad iuris noſtri ſtudium prudentia tua deſtinaſti, liberalitate tua erga me ſumma ad finem vſque me proſecutus. Hoc igitur opus iam inde à multis annis votum tibi ac dicatum (Pater) offero, quod niſi facerem, ingratus eſſem. Munus hoc, vti ſpero, à filio: eóque tibi deuoto, animi grati ac ſinceri teſtimonium ſeruabis. Hac ſpe fretus, Deum optimum Maximum, toto pectore orabo vt te diutiſſimè (Pater) ſuperſtitem conſeruet. omnéſque actiones tuas, clementia ſua fortunet ac ſecundet. Datum ex Muſæo Kalendis Februariis 1589.

Tuus ad omnia paratiſſimus & obſequentiſſimus filius
Petrus Broſſeus.

AD LECTO-

AD LECTOREM REMISSIONVM IVRIS ET THESAVRI ACCVRSIANI

Petrus Broſſeus S.

QVOD à pleriſque fieri conſueuit (amice Lector) vt initio cuiuſque libri rationem inſtituti, atque operis ſui reddant, id nunc mihi video eſſe faciendum: ne ſi facti mei conſilium tibi ſit aut obſcurum aut incognitum, videar imprudenter feciſſe. Cùm ingentē eorum qui ad ius noſtrum ſcripſerunt multitudinem conſiderarem, vtile cenſui, ad ſuos libros, Titulos, ſuáſque leges (imò & paragraphos ac verſiculos interdum) authores aut potius interpretes noſtros referre: non omnes, aut qui ex profeſſo cōmentarios ad ius noſtrum κατὰ πόδας reliquiſſent, ſed qui Miſcellaneos ac recepto iam more ſaltuatim atque ſaturatim legis cuiuſque ſenſum atque intellectum nouum & ſelectiorem pollicentur. Sunt enim hi authores magno ſtudioſis omnibus vſui, in vnum quaſi indicem à me ita reiecti: qui, vti leguntur, lectori ſummū laborem pariunt. Qua in parte operis mei vſus ſum maximè libris antehac editis ab Antonio Del Rio, Zileto, Alphano, quos omnes vnà coniunxi, nominibus eorum hoc loco adſcriptis laudatiſque, vt ſcias (Lector) per quos ipſe in hoc opere atque inſtituto profecerim. Citantur autem rurſus à ſuperioribus eorum libri qui Varia, Opiniones, Selectiones, Obſeruationes, Aduerſaria, Miſcellanea, Quæſtiones, Singularia, imò & conſilia, & huiuſmodi inſcriptionis libros ad ius noſtrum ciuile compoſuerunt. De quibus ſi me interroges, hæc reſpondeam. Quæ patrūm noſtrâve memoria præclarè atque ingenioſè excogitata ſunt, ea omnia pauciſſimis verbis ab his ſcriptoribus, illo genere librorum eſſe euulgata. Sed cùm apud eos authores, iuris noſtri capita tumultuariè ſine ordine & delectu expoſita eſſent, eo factum puto vt hi ſcriptores minus diligenter à noſtris legerentur, quorum tamen ſummam vtilitatem eſſe conſtat. Vt Lectorem eo onere leuarem, quaſi per indicem quæq; eorum capita ad iuris noſtri ordinem redegi, vt ex hoc indice, Lector, ſtatim cognoſceres, quis ad quodque iuris noſtri caput ſcripſiſſet aut non ſcripſiſſet. Neque tantum adieci leges eas, quibus locis aliquid adfertur ab his Miſcellaneorū authoribus, ſed & leges omnes alias, quæ iuris noſtri corpore continentur, quarum vacua ſpatia, Lector, diligentiæ atque induſtriæ tuæ non inuitus aut fruſtrà reliqui: vt ea, quoties animo tuo ſederet, tuis obſeruationibus, ſelectionibus & miſcellaneis compleres: tuo deniq; bono ac commodo feci, Lector, id omne, ne tibi pro impreſſa ac plena, puram chartam me tibi offerre exiſtimes, quam & compleſſem quoq; ſi tēporis vlterius ſpatium mihi acceſſiſſet.

Adieci quoque, vt hoc opus eſſet perfectum, præcipuas quæſtiones quæ à Doctoribus noſtris primæ notæ, Bartolo, Baldo, Caſtrenſi, Iaſone, & aliis certis legibus diſputari ac definiri ſumma vtilitate ſolent.

Quin ſi quod verbum in lege obſcurum eſt, ne hæc quidem prætermiſi quæ ad eius intellectum (vt in ſcholis loquuntur) facerent. Hoc iam ſupereſt (Lector) vt ſi quid impolitum neque cohærens hoc meo ſcripto offenderis, æqui bonique habeas. Fieri non potuit hac priori editione, quin quædam minus commodè dicta, aut non ſuo loco poſita eſſent. Nihil enim vt quidque cœptum aut ortum eſt ita perfectum eſſe poteſt. Si quæ huius generis occurrerint aut exſcriptoris vitio, aut operarum (hoc eſt eorum qui excudunt) ſomno acciderint, ſed & hoc quoque, Lector, tibi prænuntiare viſum eſt, certis locis præſertim in Codice & in Feudis, quædam minus elegāter ac Latinè ſcripta, vt quoties ea inciderint Zileti ea eſſe exiſtimes non mea, nam nec eius authoris ſcripta circumcidere auſus ſum. Et alioquin Iuriſconſulto celebri condonandum eſt, qui res ipſas vt liberius nobis traderet, verborum delectum curæ ita non habuit, Quid quod plerumque res ipſæ (quas tractat) elegantiam ſermonis non ferunt? quid quod Practici (quorum ille author curam habuit) commodius loqui, & ius noſtrum eo dicendi genere, tametſi rudi, intelligere ſe arbitrantur, quàm ſi vel in legibus Duodecim Tabularum, Cicerone, Liuio, & Tacito verſarentur. His de cauſis, nihil hac parte iam metuendum mihi fuerit à Politis, cùm quæ huius generis ſunt, non à me ſed

ab aliis ſint profecta: nihil etiam à Barbaris qui & ſuas epulas & lautitias habent. His tibi (polite & benignè Lector) vt ſpero ſatisfacio, quippe alios nihil iam moror.

Iam ad Theſaurum meum Accurſianum venio. In eo conficiendo hoc ordine vſus ſum, quo & P. Cornelius Brederodius (cuius ſcripta hodiè extant apud multos, eruditionis atque lectionis plena) in ſuo lectiſſimo iuris theſauro. hoc tamen intereſt, quòd ille ſeparatim voces à ſententiis iuris diſſeruit, quas coniunctim in vnum conieci. Sententiis coniuncta hæc habes, Argumenta, Differentias, Paria, Synonima iuris & ſimilia id genus. Iam verò vt ex hoc indice ad ipſas Gloſſas facilior eſſet via, paginarum ipſarum, immò & librorum, titulorum & legum numerum adſcripſi. quod ſi qua in parte paginarum numerus defuerit, habes illico ſubſidium hoc, nempe librorum, Titulorum, atque adeo legum ipſarum inſcriptionem, ex qua ad ipſiſſimum (ſi ita loqui licet) locum Accurſij peruenias. Porrò dicendi elegantiam ſi quis in hoc opere efflagitet, na ille imperitus eſt: cùm in his indicibus orationis ſeries continuata eſſe non ſoleat ſed interciſa plerasque etiam voces pragmaticis vſitatas continens, quas Tullius, Cæſar, immò & Vlpianus, Papinianus, & alij iuris noſtri coryphæi penitus ignorarunt. Fruere Lector his omnibus interim, & Vale.

AD LECTOREM, IN OPERIS BROSSIANI commendationem.

Qui tribulos alit, eſſe ferax ager vt nequit, & qui
Neglectis tegitur ſordibus, haret equus
Et trita aptatur ſerica malè fimbria veſti
Caſaque gemma, auro non niſi clauſa, nitet
Sic iuri quo nil elegantius, aptáne priſci
Squallida Barbariei temporis eſſe poteſt?
Non ſecus ac tenebras luci qui offunderet, aut cui
Candela in medio ſole foret potior:
BROSSIVS vt Tribulos, vt ſordes atque tenebras
Tolleret, atque pari ius frueretur ope.
Ius purum puris ex fontibus irrigat, aptans
Cuique ſuas Titulo cum breuitate notas
Iuſque elegans, eleganti colit ſermone, tuus ſit
Vt fructus culti tam bene LECTOR agri.

DIONY-

Digitized by Google

DIONYSIVS GOTHOFREDVS I. C. AD LECTOREM THESAVRI ACCVRSIANI ET REMISSIONVM AD IVS A PETRO BROSSEO COLLEctarum: & Notarum ad Accurſium, Ioannis Hennequini. S. D.

ACCVRSIVM (benignè Lector) in mea ad te priore Epiſtola, ſatis iam videor tibi commendaſſe: qui, quò nobis eſt legendus magis, eò purgatior à noſtris exoptatus quoque eſt. Fecerim meliorem necne, tui iudicij eſt, Lector, non mei. Repurgandi equidem animus fuit, ſi non omni ex parte voto meo, immo & tuo, euentus ſucceſſit. At ecce, manum tanto authori admouiſſe non contentus, ad Accurſianum *Theſaurum* iuriſque *Remiſſiones* contexendas PETRVM BROSSEVM impuli: vt & ad *Notas* ac *Benedicta* in eundem authorem, IOANNEM HENNEQVINVM. Opus ipſum, ſi naturam eius ſpectes, neceſſarium: ſin euentum atque ſucceſſum, tale, vt vterque laudem conatus ſui mereâtur: interim dum vel repetita lectio vtriuſque acceſſerit, vel alius, eorum exemplo, opus hocce plenius aggreſſus, deſiderio tuo ſatisfaciet. Boni conſule Lector, fruere & Vale.

MISCELLANEORVM SCRIPTORES EX QVORVM LIBRIS has notas excerpſimus, ordine literario diſpoſiti.

A

Andr. Alciati *Parerg. lib. xij. Diſpunct. libr. 4. Paradox. libr. 6. Praterm. lib. 6.*
Alexandri ab Alexandro *Genialium dierum lib. 2.*
Antonij Auguſtini *Emendation. lib. 4.*
Ioh. Aurpach. *epiſt. iurid. lib. 4.* eiuſdem *ſing. alleg. lib. 2.*

B

Eguinarij Baronis *variar. quaeſt. lib. 2.*
Barnabæ Briſſonij *Selectarum Antiquarum lib. 4.*
Ægidij Boſſij *Tractatus varij.*
Nicolai Belloni *Supputationum lib. 4.*
Curtij Burg. *[illegible] ad collegam Vuium lib. 3. & ad fratrem totidem.*

C

Ludouici Carpionis *Antiquar. lection. lib. 3.*
Lapi de Caſtelnouo *Allegationes.*
Ludouici Charondæ *Veriſimilium.*
Contij *Diſputationum lib. 1. Succiuarum lectionum lib. 2.*
Coraſij *Miſcellanearum lib. 6. Epiſtolicarum quaeſtionum lib. 1.*
Emanuelis Coſtæ *Selectionum lib. 2.*
Catelliani Cottæ *Memoralia.*
Didaci Couarruuiæ *Practic. quaeſt. lib. 1. Variar. reſolut. lib. 4.*
Petri Criniti *De honeſta diſciplina lib. 25.*
Rainaldi Corſi *Indagation. lib. 3.*
Cuiacij *Obſeruationum lib. 24.*

D

Duareni *Diſputationum Anniuerſariarum lib. 2.*

F

Ferandi Adduenſis *Explicationum lib. 2.*
Forcatuli *Necyomantia Dialog. 100. Cupido Iuriſperitus. Penus Iuris, Auiarium eiuſdem. Sphara legalis.*
Guillielmi Fornerij *Selectionum lib. 2.*

G

Antonij Gomeſij *Variarum reſolut. tom. 3.*
Antonij Goueani *Variarum Lectionum lib. 1. Animaduerſar. lib. 1.*
Antonij Guiberti *Quaeſtionum lib. 1.* eiuſdem *Polyhiſtor.*
Ioannis Guiterij *Variarum Reſolutionum Tractatus ſiue lib. 3*

H

Franciſci Hotomani *Illuſtrium Quaeſtionum li. 1. eiuſdem Obſeruation. lib. 2.*

L

Iuſti Lipſij *Epiſtolicarum Quaeſtionum lib. 5.*
Conſtantij Landi *Enarrationum, eiuſdem Praetermiſſorum liber.*

M

Hyeronimi Magij *Miſcellaneorum lib. 4.*
Petri Martreſij *Notae in Iuriſconſultorum reſponſa.*
Vaſquij Menchacenſis *Illuſtrium controuerſiarum lib. 3.*
Iacobi Menochij, *De arbitrariis iudicum Quaeſtionibus lib. 2.*
Ioan. Mercerij *Opinion. lib. 2.*
Molinæi *ad difficiles leges lib. 1. Labyrinthi de diuiduis & indiuiduis & xvi. legum Obſcurarum &c.*
Pilei Modicenſis *Quaeſtiones Aureae.*

N

Petri Nannij *Miſcellaneor. li. 10.*

P

Ioannis Parladorij *Rerum quotidianarum li. 1.*
Baptiſtæ Pij *Annotamentorum li. 1.*
Angeli Politiani *Miſcellaneorum libri.*
Pardulphi Pratei *Geminationum li. 1. Inuerſionum li. 1. Sententiarum li. 1. Catapodiſmatum li. 2. Dicaelogiae li. 1. De veteri Iuriſprudentia li. 1.*
Petri à Plaza *Miſcellaneorum criminalium li. 1.*

Antonij Quæſadæ *Quaeſtionum li. 1.*

R

Iacobi Ræuardi *Variorum li. 5. Protribunalium liber ſingularis, item De lege Scribonia liber ſingularis.* Item *Tribonianus ſeu de uſucap. differentiis liber ſingularis, De praeiudiciis li. 2. De auctoritate prudentum li. 2.*
Gilberti Regij *[illegible] li. 2.*
Antonij Roſcij *Memorabilium li. 3.*
Cælij Rodigini *Antiquarum lectionum li. 30.*
Ioannis Roberti *Sententiarum Iuris li. 4. Recepta iuris ciuilis lectionis li. 2.*

S

Floridi Sabini *Succiſiuarum li. 2.*
Franciſci Sarmenti *Selectarum li. 5.*
Theodori Straitmanni *Harmonia vtriuſque iuris.*

T

Hadriani Turnebi *Aduerſariorum li. 30.*

V

Antonij Vaccæ *Primum volumen expoſitionum legum obſcuriorum in li. 1 & 2. Digeſtorum.*
Bernardi VValtheri *Miſcellaneorum li. 2.*
Ioannis Vandi *Variarum Quaeſtionum li. 2.*
Ludouici Vitalis *Variarum Lectionum li. 2.*
Nicolai Vallæ *De rebus dubiis & quaeſtionibus in iure controuerſis lib. 1.*
Petri Victorij *Variarum lectionum lib. 25.*
Vaconij Vacunæ *Declarationum iuris ciuilis lib. 6.*

Z

Vldarici Zaſij *Singular. intellectuum li. 2. Antinomiarum li. 1. Singularium Reſponſorum lib. 2.*
Franciſci Zoanneti *Rerum quotidianarum eiuſdémque reſtitutionum in Pandectas liber.*
Emanuelis Zoares *Obſeruation. 1.*

His adiecta ſunt concilia Doctorum vt Bartoli, Baldi, Fulgoſij Alexandri cæterorúmque.
Repetitiones & Tractatus Doctorum, qui paſſim hodie reperiuntur.

Digitized by Google

INDEX OMNIVM TITVLORVM SEV RVBRICARVM, VNIVERSO IVRIS CORPORE COMPREHENSARVM, AD OMNES editiones accommodatus. quo faciliùs vniuſcuiuſque libri Titulus inquiri poſsit.

NOTAE LIBRORVM.

I. Inſtitutiones.
D. Digeſta ſeu Pandectæ quæ habent 50. libros, tribus voluminibus comprehenſos, quorum prius vulgo *Digeſtum Vetus* nuncupatur, continens 24. libros, à 1. ſcilicet ad 24. Secundum *Infortiatum* 14. ſequentes à 24. ad 38. Tertium verò *Digeſtum Nouum* reliquos poſteriores 12. à 39. ad 50.
C. Codex.
A.Col.N. Auth. coll. Nou.
E. Edicta Iuſtini Imper.
N.I. Nouellæ Iuſtini.
C.T. Conſtitutiones Tiberij.
F. Feudorum conſuetudines.
Ex. Extrauagantes.
C.I.I. Conſtitutiones Iuſtiniani, Iuſtini.
L. Leonis Nouellæ.
C.I. Conſtitutiones Imperiales.
C.F.II. Conſtitutiones Friderici ſecundi.

A

ABigeis D.47.t.14.C.9.t.37
Abolitionibus C.9.t.42
Abrogatio legis, quæ hominem liberum ſe vendere permittit. L.59 ¶Legis quæ ſenatui prætores, decurionibus verò præfectos conſtituere concedebat. L.47 ¶Legum quarundam de curiis & decurionibus latarum. L.46
Acceptilationibus D.46.t.4.C.8.t.44
Accuſationibus & inſcriptionibus D.48.t.2.C.9.t.2
Acquirenda. vide Ad.
Actionib. I.4.t.6 ¶Empti & venditi D.19.t.1.C.4.t.49 ¶Rerum amotarum D.25.t.3 ¶& Obligationibus C.4.t.10
Actore à tutore ſeu curatore dando C.5.t.61
Ademptione legatorum, & tranſlatione eorum I.2.t.21 ¶Libertatis D.40.t.6
Ad exhibendum D.10.t.4.C.3.t.42 ¶Legem Aquiliam D.9.t.2. L.Corneliam, de falſis D.48.t.10.C.9.t.22 ¶Sicariis D.48.t.8.C.9.t.16 ¶L.Falcidiam D.35.t.2.C.6.t.49 ¶L.Flauiam de plagiariis D.48.t.15.C.9.t.20 ¶L.Iuliam, de adulteriis & ſtupro D.48.t.5.C.9.t.9 ¶Ambitu D.48.t.14.C.9.t.26 ¶Annona D.48.t.12. ¶maieſtatis D.48.t.4.C.9.t.8 ¶pecular', & de ſacrilegiis & reſiduis D.48.t.13 ¶repetundarum D.48.t.11.C.9.t.27 ¶de vi priuata D.48.t.7.C.9.t.12 ¶publica D.48.t.6.C.9.t.12 ¶L.Pompeiam de parricidiis D.48.t.9 ¶L.Rhodiam de iactu D.14.t.2 ¶L.Viselliam C.9.t.21
Adimendis vel transferendis legatis vel fideicommiſſis D.34.t.4
Adiutoribus quæſtoris A.Col.4.t.14.N.35
Adminiſtrantibus officia in ſacris appellationib. A.Col.3.t.7.N.20
Adminiſtratione: & periculo tutorum D.26.t.7 ¶Rerum, ad ciuitatem pertinentium D.50.t.8 ¶publicarum C.11.t.30 ¶Tutorum vel curatorum, & de pecunia pupillari fœneranda vel deponenda C.5.t.37
Adminiſtratoribus A.Col.3.N.19. & Col.7.t.7.N.95
Ad municipalem & de incolis D.50.t.1
Adoptionibus I.1.t.11.D.1.t.7.C.8.t.48 ¶& emancipationibus D.1.t.7
Adquirenda: vel amittenda hæreditate D.41.t.2 ¶vel omittenda poſſeſſione D.29.t.2 ¶vel retinenda poſſeſſione C.7.t.32
Adquirendo rerum dominio D.41.t.1
Adquiſitione per adrogationem I.3.t.11
Ad ſenatuſconſultum: Macedonianum D.14.t.6.C.4.t.28 ¶Orficianum C.6.t.56 ¶Syllanianum D.29.t.5 ¶Tertyllianum D.38.t.18. C.6.D.55 ¶Trebellianum I.2.t.23. D.38.t.1.C.6.t.48 ¶Turpillianum D.48.t.16.C.9.t.45 ¶Velleianum D.16.t.1.C.4.t.29
Adſertione tollenda C.7.t.17
Adſeſſoribus & domeſticis & cancellariis iudicum C.1.t.51
Adſignandis libertis D.38.t.4
Adſignatione libertorum I.3.t.9
Adulteris manifeſto deprehenſis L.32
Aduocatis diuerſorum iudicum C.2.t.8 ¶Iudiciorum C.2.t.7 ¶Fiſci C.2.t.9
Ædificiis priuatis C.8.t.10
Ædilitiis actionibus C.4.t.58
Ædilitio edicto, & redhibitoria, &c. D.21.t.1
Æqualitate dotis, & propter nuptias donationis, & augmento dotis, &c. A.Col.7.t.9.N.97
Æſtimatoria actione D.19.t.3
Ætate ineuntium officia C.I.1.Alex.Comneni.
Agentibus in rebus C.12.t.20
Agnoſcendis & alendis liberis, vel parentibus D.25.t.3
Agricolis: cenſitis, & colonis. C.11.t.47 ¶& Mancipiis dominicis, vel fiſcalibus, reip. vel priuatæ C.11.t.67
Albo ſcribendo D.50.t.3
Aleæ luſu & aleatoribus D.11.t.5.C.3.t.43
Alendis liberis ac parentibus C.5.t.25
Alexandriæ primatibus C.11.t.28
Alienatione: & emphyteuſi, & locatione, & hypothecis, & aliis diuerſis contractibus &c. A.Col.9.t.3.N.120 ¶Feudi F.1.t.13.4.t.73. paterni F.2.t.39 ¶Iudicij mutandi cauſa facta D.4.t.7.C.2.t.55
Alimentis: & cibariis legatis D.34.t.1. ¶Pupillo præſtandis C.5.t.50
Allelengio communis cenſus penſitorum C.I.Baſ.Porphyr.1
Allodiis F.2.t.34
Alluuionibus; & paludibus; & paſcuis ad alium ſtatum tranſlatis C.7.t.41
An: Agnatus, vel filius defuncti poſſit retinere feudum &c. F.2.t.41 ¶Apud iudicem, vel curiam, &c. F.2.t.46 ¶Cognatus vel filius, &c. F.2.t.45 ¶Ille qui interfecit fratrē domini &c. F.2.t.37 ¶Maritus ſuccedat vxori, &c. F.2.t.25 ¶Mutus vel alias imperfectus feudum retineat F.2.t.36
Annali exceptione Italici contractus tollenda; & de diuerſis temporibus & exceptionibus, & præſcriptionibus, & interruptionibus earum C.7.t.40
Annonis ciuilibus C.11.t.24 ¶& capitatione adminiſtrantium, & eorum aſſeſſorum, aliorúmve publicas ſolicitudines gerentium, vel eorum, qui aliquas cōſecuti ſunt dignitates C.1.t.52 ¶& tributis C.10.t.16
An per alium cauſæ appellationis reddi poſſunt D.49.t.9 ¶Præſcriptione feudum adquiratur F.4.t.87 ¶Remouendi erunt teſtes qui, &c. F.2.t.19 ¶Seruus pro ſuo facto manumiſſus teneatur C.4.t.14
Annuis legatis D.33.t.1
Apochis publicis, & deſcriptionibus curialibus, & de diſtributionibus ciuilibus C.10.t.22
Apoſtatis C.1.t.10
Apparitoribus: Comitis orientis C.12.t.57 ¶Magiſtrorum militum & priuilegiis eorum C.12.t.55 ¶Præfecti annonæ C.12.t.59 ¶Præfectorum prætorio, & eorum priuilegiis C.12.t.53 ¶Præfecti vrbis C.12.t.54 ¶Præſidum E.10 ¶Proconſulis & legati C.12.t.56
Appellationibus: Ad quemnam remittantur, ſi res ob quam appellatio inſtituitur, non ſupra auri libras decem valeat A.coll.4.t.2. N.23 ¶Et intra quæ tempora debeat app. ibid. ¶Et conſultationibus C.7.t.62 ¶Recipiendis D.49.t.5 ¶& relationibus D.49.t.1 ¶Siciliæ A.col.2.t.4.N.75 ¶Vt ſi mora appellationis iudicem, &c. A.col.7.t.5.N.93
Apud: Eum à quo appelletur, aliam cauſam agere compellendum D.49.t.13 ¶Quem vel quos erit F.1.t.18 ¶Quos oporteat cauſam dicere, monachos & aſcetrias A.col.6.t.8.N.79
Aquæductu C.11.t.42
Aqua: Pluuia arcenda, vel aqua & aquæ pluuiæ D.39.t.3 ¶Quotidiana & æſtiua D.43.t.19
A quibus: Appellare non licet D.49.t.2 ¶Obſignari teſtamenta oporteat L.44

A quo appellet quis D.49.t.3
Arbitrium tutelæ C.5.t.51
Arboribus cædendis D.43.t.26
Arborum furtim cæſarum D.49.t.7
Argenti pretio quod theſauris infertur C.10.t.76
Argentariorum contractibus A.col.9.t.19.N.136.E.9
Armeniis A.col.3.t.8.N.21
Armeniorum ſucceſſione E.3
Armis A.col.6.t.24.N 85
Adſcriptitiis Colonis c.I.I.2
Atletis c.10.t.53
Attiliano tutore, & eo qui ex l.Iulia & Tit.dabatur I.1.t.20
Auro, Coronario c.10.t.74 ¶& argento legato D.34.t.2
Auri publici perſecutoribus c.10.t.72
Authoritate: Tutorum vel curatorum I.1.t.21 ¶Et conſenſu tutorum & curatorum D 26.t.8 ¶Præſtanda c.5.t.59
Auulſa terræ cruſta L.95

B

BEneficiis F.4.t.1 Conſtitutio Conradi
Beneficio fratris, & qualiter frater in beneficium fratris ſuccedat F.1.t 20
Bonis: authoritate iudicis poſſidendis D.42.t.5 ¶Poſſidendis ſeu venundandis, & de ſeparationibus bonorum C.7.t.72
¶Damnatorum D.48.t.20 ¶Eorum, qui ante ſententiam mortē ſibi conſciuerunt D.48.t.21 ¶Eorum qui mortem ſibi conſciuerunt c.9.t.50 ¶Libertorum D.38.t.2 ¶& iure patronatus c.6.t.4 ¶Maternis, & materni generis c.6.t.59 ¶Proſcriptorum ſeu damnatorum c.9.t.49 ¶Quæ liberis in poteſtate conſtitutis, ex matrimonio vel aliàs adquiruntur, & eorum adminiſtratione c.6.t.60 ¶Vacantibus & incorporatione c.10.t.10
Bonorum poſſeſſione: Contra tabulas D.37.t.4 ¶Liberti, quæ patronis liberiſque eorum datur c.6 t.13 ¶Quam prætor liberis pollicetur c.6.t.12 ¶Furioſo, infanti, &c. competente D.37.t.3 ¶Secundum tabulas D.37.t.11.C.6.t.11 ¶Ex teſtamento mili.D.37.t.13
Bonorum poſſeſſionib.D.37.t.1 Inſt.3.t.10 ¶Separationib.D.42.t.7

C

CAdaueribus punitorum D.48.t.24
Caducis tollendis c.6.t.51
Cæcos ſecreta teſtamenta facere poſſe.L.69
Calumniatoribus D.3.t.6.C.9.t.46
Canone frumentar.vrbis Ro.col.11.t.22 & largitionum titulorum C 10.t.23
Canonico & conſu.c.1
Capiendis & diſtrah.pig.c.10.t.21
Capitaneo qui curiam F.2.t.51
Capitatione ciuium cenſib.crim.c.11.t.48
Capitis diminut.I.1.t.18.D.4.t.5
Capit.Conradi F.2.t.40. Captiuis D.49.t.1
Carbon.edict D.37.t.10.C.6.t.17
Caſtrenſianis c.12.t.26 Caſtrenſi pec.D.49.t.17 omnium palatinorum c.12.t.31 militum & præfectianorum C.12.t.37
Caſus quib.fœm.F.4.t.104
Cenſibus 10.t.15.& c.11.t.57
Certi condictione D.12.t.1
Ceſſione bonorum D.42 t.1
Claſſicis c.11.t 12
Clericatu feudum amitti F.4.t.109
Clerico qui inueſtituram facit F.2.t.35
Cloacis D.43.t.23
Codicillis I.2.t.25 c.6.t.36
Cæcos ſecreto teſtamentum facere poſſe L.69
Cohortalibus princip.Cornicularis, ac primipilaribus c.12.t.58
Collatione: Æris c.10.t.29 ¶Bonorum D 37.t.6 ¶Donatorum vel releuatorum aut tranſlatorum, ſeu adæratorum c.10.t.28 ¶Dotis D.37.t.7 ¶Fūdorum fiſcaliū vel rei priuatæ vel dominicæ vel ciuitatis vel templi c.11.t.73 ¶Fundorum patrimonialium vel emphyteuticanorum c.11.t.64
Collationibus c.6.t.20
Collatoribus & aliis capitulis A.Col.9.t.11.N.128
Collegiis illicitis D.47.t.22
Collegiatis, & Chartopratis, & nummulariis c.11.t.17
Collusione detegēnda D.40 t.16.c.7.t.20
Colonis: Illyricanis c.11.t.52 ¶Paleſtinis t.50 ¶Tracenſibus t.51
Comite Iſauriæ A.Col.4.t.6.N.27
Comitibus conſiſtorianis c.12. t.10 ¶& Archiatris ſacri palatij t.13 ¶& Tribunis ſcholarium t.11. ¶Qui prouincias regunt ti.14 Rei militaris t.12
Commeatu c.12.t 43
Commerciis & mercatoribus c.4.t.63
Comminationes, epiſtolas, programmata, ſubſcriptiones, authoritatem rei iudicatæ non habere c.7.t.57
Commodati vel contra D.13.t.6
Commodato c.4.t.23
Communia: de legatis & Fideicommiſſis, & de in rem miſſione tollenda c.6.t.43 ¶de Manumiſſionibus c.7.t.15 ¶Prædiorum tam vrbanorum quàm ruſticorum D.8.t.4
¶De ſucceſſionibus c.6.t.58 ¶de Vſucapionibus c.7.t.30
¶Vtriuſque iudicij tam familiæ erciſcundæ quàm communi diuidundo c.3.t.38
Communi diuidundo D.10.t.3 c.3.t.37
Communi ſeruo manumiſſo c.7.t.7
Communium rerum alienatione c.4.t.52
Compenſationibus D.16 t.2 c.4.t.31
Concubinis D.25.t.8 c.3.t.26
Concuſſionibus D.47.t.13
Condictione: Cauſa data, cauſa non ſecuta D.12.t.4 ¶Ex lege D.13.t.15 & ſine cauſa vel iniuſta cauſa c 4.t.9 ¶Furtiua D.13.t.1. c.4 t.8 ¶Indebiti D 12.t.6.c.4.t.5 ¶Ob cauſam datorum D.4.t.6 ¶Ob turpem vel iniuſtam cauſam D.21.t.5.c.4.t.7
¶Sine cauſa D.12.t.7 ¶Triticaria D.13.t.3
Conditionem feudum tacitè ſequi F.4.t.89
Conditione feudi non impleta F.4.t.75
Conditionibus: & Demonſtrationibus, & cauſis & modis eorum quæ in teſtamentis ſcribuntur D.35.t.1 ¶Inſertis tam in legatis, quàm fideicommiſſis & libertatibus c.6.t.46 ¶Inſtitutionum D 28 t.7
Conditis in publicis horreis c 10.t.26
Conductoribus & procuratoribus, ſiue exactoribus prædiorum fiſcalium, & domus Auguſtæ c.11.t.71
Confeſſis D.42.t.2.c.7.t.59
Confirmando tutore c 5.t.29 ¶vel curatore D.26.t.3
Coniungendis cum emancipato liberis eius D.37.t.8
Connubio Perſarum cum Romanis c.I.3.Theoph.
Conſanguineis & vterin.& fratribus A.col.6.t.12.N.84
Conſortibus eiuſdem litis c.3.t.40
Conſtituta pecunia D.13.t.5.c.4.t.18
Conſtitutio: Ad bonum Quæſtorem &c.A.col.5.Nou.50.9
Conradi de beneficiis F.5.t.1 ¶Feudalis Domini Lotharij Imper.&c.F.1.t.19 ¶Friderici de feudis non, &c. F.5.t.7 ¶de incendiariis F.5.t.10 ¶de iure fiſci F.5.t.8 ¶de iure [illegible] F.5.t.13.14 ¶de pace componenda F.2.t.11 ¶de pace Conſtantiæ P.5.t.12 ¶de pace tenenda F.5.t.9
¶Henr.de cauſis amit.F.5.t.2. vt ingratitudo &c.F.5.t.4 ¶de vaſallo &c. F.5.t.3 Iuſtini Imperatoris de filiis libertatum in Africam directa.c.I.I.3 ¶Lotharij de inueſtitura non, &c.F.5.t.6 ¶de feudis non, &c.p.5.t.5 ¶Ad bonum quæſtorem exercitus ordinat appellationes à quinq. prouinciis Caria & Cypro, &c. A.col.5.t.5.N.50 ¶Quæ dignitatibus & epiſcopatu filium liberat patria poteſtate A.col.6.t.10.N.81
Conſtitutionibus principum D.1.t.4
Conſtitutionem quæ ex adſcriptitio & libera natos liberos vult, non iis qui ante te &c.A.col.5.t.9.N.54
Conſuetudine recti feudi F.2.t.33
Conſulibus A.col.9.t.6.N.105 ¶& non ſpargēdis ab iis pecuniis, & de præfectis & magiſtratibus militum & patriciis c.12.t.3
contentione inter Dominum & fidelem de inueſtitura feudi F.1.t.10 ¶Dominum & vaſallum, de inueſtitura feudi F.2.t.23
¶Me & dominum, de portione feudi fratris mei defuncti F.1.t.12
contractibus iudicum, vel eorum qui ſunt circa eos, & inhibendis donationibus in eos faciendis, & ne adminiſtrationis tempore proprias ædes ædificent ſine ſanctione pragmatica c.1.t.53
contrahenda & committenda ſtipulatione c.8.t.38 ¶Emptione & venditione D.18.t.1.c.4.t.38
contraria & vtili actione tutelæ D.27.t.4
contrario iudicio tutelæ c.5.t.58
controuerſia feudi: Apud pares terminanda F.2.t.16
¶Inter dominum & emptorem feudi t.4 ¶epiſcopum & vaſallum t.20 maſculum & fœminam de beneficio t.41 ¶vaſallum & alium de beneficio t.43
conueniendis fiſci debitoribus c.10.t.2
conuentione inter dominum & fidelem, de inueſtitura feudi F.1.t.20
creditorem euictionem pignoris non debere c.8.t.46
crimine Expilatæ hæreditatis D.47.t.19.c.9.t.32
¶Peculatus c 9.t.28 ¶Sacrilegij t.29
¶Stellionatus D.47.t 20 c.9.t.34
culpam vnius ex coheredibus alij non nocere F.4.t.78
cupreſſis ex lucro Daphnes Perſeidos per Ægyptum non excidēdis vel vendendis c.11.t.77
curatore: Bonis dando D.42.t.8 ¶Furioſi & prodigi c.5.t.70
curatoribus I.1.t.23 ¶Furioſo vel aliis perſonis extra minores dādis D.27.t.10
curialibus vrbis Romæ c.11.t.13
curioſis & ſtationariis c.12.t.23
curſu publico, & Angariis & parangariis c.12.t.51
cuſtodia: Reorum c.9.t.4 ¶& Exhibitione reorum D.48.t.3
culpam vnius ex cohæredibus F.4.t.78

D

Damno infecto, & de ſuggrundis & protectis D.39.t.2
Debita impenſa in exequiis defunctorum A. Col.5.t.14 N.59
Debitorem venditionem pignoris impedire non poſſe C.8.t.29
Debitoribus ciuitatum C.11.t.32
Decanis C.12.t.27
Deciſione Siſinij de nuptiis duorum fratrum, cum duabus conſobrinis C.I.4.Manuelis Comm.
Decretis: Ab ordine faciendis D.50.t.9 ¶ Decurionum ſuper immunitate quibuſdam concedenda C.10.t.46
Decurialibus verbis Romæ C.11.t.13
Decurionibus, & filiis eorum D.50.t.2 A-Col.4.t.17 N.38 ¶ Et qui decuriones habeantur, & quibus modis à fortuna curiæ liberentur C.10.t.31
Dedititia libertate tollenda C.7.t.5
Defenſoribus ciuitatum C.1.t.56 A.Col.3.t.2 N.15
Delatoribus C.10.t.11
Depoſiti vel contra D.16.t.3 C.4 t.34
Depoſitione Anthimi, & Seueri, & Petri, &c. A.Col.4.t.21 N.42
Depoſito & denuntiationibus inquilinorum, & de ſuſpendenda adminiſtratione panum A.Col.6.t.17 N.88
Deſcriptione quatuor præſidum Armeniæ A.Col.4 t.10 N 31
Deſertoribus & occultatoribus eorum C.12.t.46
Dignitatibus C.12.t.1
Dilationibus C.3.t.11
Diſcuſſoribus C.10.t.50
Diſtractione pignorum C.8.t.28 ¶ vel hypothecarum D.20.t.5
Diuerſis: Officiis & apparitoribus iudicum, & approbatoriis eorum C.12 t.60 ¶ Prædiis vrbanis & ruſticis templorum, & ciuitatum, & omne reditu ciuili C.11.t.69 ¶ Regulis iuris antiqui D.50.t.17 ¶ Reſcriptis & pragmaticis ſanctionibus C.1.t.20 ¶ Et temporalibus præſcriptionibus, & de acceſſionibus poſſeſſionum D.44.t.3
Diuidenda tutela, & pro qua parte quiſque tutor conueniatur 5.t.52
Diuinis domibus C.T.2
Diuiſione: Et qualitate rerum D.1.t.8 ¶ Stipulationum I.3.t.19
Diuortio facto, apud quem liberi morari vel educari debeant C.5.t.24
Diuortiis & repudiis D.24.t.2
Doctoribus C.I.6 Alexij.Comm.
Doli mali & metus exceptione D.44.t.4
Dolo malo D.4.t.3 C.2.t.31
Domeſticis & protectoribus C.12.t.17
Donationibus: Inſt.2.t.7 D.39.t.5 C.8.t.54 ¶ Ante nuptias vel propter nuptias & ſponſalitiis C.5.t.3 ¶ Cauſa mortis C.8.t.57 ¶ Et capionibus C.39.t.6 ¶ Inter virum & vxorem D.24.t.1 ¶ & à parentibus in liberos factis, & de ratihabitione C.5.t.16 ¶ A curialibus factis ſiue ab inteſtato, vel teſtamento eorum ſucceſſoribus A.Col.8.t.2 N.101 ¶ Quæ ſub modo, vel conditione, vel ex certo tempore conficiuntur C.8.t.55
Dotis: Collatione D.37.t.7 ¶ Promiſſione & nuda pollicitatione C.5.t.11
Dote cauta non numerata C.5.t.15 ¶ Prælegata vel relegata D.33.t.4
Duabus ſiliquis præſtandis prouinciarum adminiſtratoribus C.I.3 Leonis I.Konomachi.
Duobus: Fratribus à capitaneo inueſtitis F.2.t.18 ¶ Reis ſtipulandi & promittendi I.3.t.17 D.45.t.2 C.8.t.40

E

Ea quæ raptori ſuo nubit A.Col.9.t.32 N.150
Eccleſiam fidelitatem non facere F.4.t.105
Eccleſiaſticarum rerum immobilium alienatione, & ſolutione A.Col.5.t.1 N.46
Eccleſiaſticorum alea ludentium pœna L.87
Eccleſiaſticis titulis & priuilegiis, aliiſque capitulis A. Col.9.t.14 N.131
Eccleſiis conſtitutis in Africa A.Col.4.t.16 N.37
Edendo D.2.t.13 C.2.t.1
Edictum: De his qui luxuriantur contra naturam A. Col.9.t.23 N.141 ¶ Pientiſſimi Domini noſtri Iuſtiniani de formula artificum A. Col.9.t.5 N.122 ¶ Pientiſſimi Domini noſtri Iuſtiniani E.6 ¶ Scriptum in omni terra piiſs. Archiepiſcopis E.1
Edicto D.Hadriani tollendo, & quemadmodum ſcriptus hæres in poſſeſſionem mittatur C.6.t.33
Effractoribus & expilatoribus D.47.t.18
Electis ad Orientales eccleſias C.I.7.Alexij Comm.
Emancipatione & dotis reſtitutione L.25
Emancipationibus liberorum C.8.t.49
Emendatione: Codicis Iuſtiniani, & ſecunda eius editione C.1.t.3

¶Propinquorum C.9.t.15 ¶Seruorum C.9.t.14
Emptione & venditione I.3.t.14
Eo: Cui libertatis cauſa bona addicuntur I.3.t.12 ¶ Per quem factum erit, quo minus quis in iudicio ſiſtat D.2.t.10 ¶ Qui ad primam denunciationem iudicio ſe non ſiſtit I.108 ¶ Qui finem fecit adgnato de feudo paterno F.2.t.49 ¶ Qui pro tutore vel curatore negotia geſſit D.27.tit.5 C.5.tit.45 ¶ Qui ſibi vel hæredibus ſuis maſculis & fœminis inueſtituram recepit F.2.t.17 ¶ Qui vitam monaſticam deſeruit, qui præſidum cohortibus adſcribi ſolet L.8. ¶ Quod certo loco dari oportet D.13.t.4 ¶ Quod metus cauſa geſtum erit D.4.t.2
Epiſcopali audientia, & diuerſis capitulis, quæ ad ius curámque & reuerentiam pertinent pontificalem C.1.t.7
Epiſcopis & clericis, & orphanotrophis, & xenodochis, & procotrophis, & aſceteriis, & monachis, & de priuilegiis eorum, & de caſtrenſi peculio, & de redimendis captiuis, & de nuptiis clericorum vetitis, ſeu permiſſis C.1.t.6
Epiſcopatibus detentis à laicis C.I.1.incerti Imper.
Epiſcopum vel abbatem, vel abbatiſſam, vel dominum plebis feudum dare non poſſe F.1.t.6
Equeſtri dignitate C.12.t.32
Erigendis epiſcopatibus in metropoles C.I.e.Alexij Comn.
Erogatione militaris annonæ C.13.t.38
Errore Aduocatorum, vel libellos ſeu preces concipientium C.2.t.10. Calculi C.2.t.5
Etiam: ob chirographariam pecuniam pignus teneri C.8.tit.27 ¶ Per procuratorem cauſam in integrum reſtitutionis agi poſſe C.2.t.49
Euictione F.4.t.80
Euictionibus C.8.t.45 ¶ & duplæ ſtipulationibus D.21.t.2
Eum qui appellauerit in prouincia defendi D.49.t.11
Eunuchis C.4.t.42
Exactoribus tributorum C.10.t.19
Exceptione rei iudicatæ D.44.t.2 C.7.t.53 ¶ Venditæ & traditæ D.21.t.3
Exceptionibus I.4.t.13 ¶ & præſcriptionibus C.8.t.36 ¶ & præiudiciis D.44.t.1
Exceptoribus & exactoribus C.12.t.61
Excoctione & tranſlatione militaris annonæ C.12.t.39
Excuſationibus: Artificum C.10.t.64 ¶ Munerum t.47 ¶ Tutorum vel curatorum I.1.t.25 ¶ Tutorum vel curatorum, & temporibus earum C.5.t.62 ¶ Tutorum & temporibus earum D.27.t.1 ¶ Veteranorum C.5.t.65
Ex delictis defunctorum in quantum hæredes conueniantur C.4.t.17
Ex delicto vaſalli, feudum ad dominum redire F.4.t.98
Executione rei iudicatæ C.7.t.53
Executoribus: Et de iis quæ conueniuntur, & reconueniuntur A.Col.7.t.8 N.96 ¶ Et exactoribus C.12.t.61 ¶ Teſtamentorum C.I.1.Manuel.Comm.
Exemplum. Sacræ formæ de appellationibus A. Col.9.tit.9 N.126 ¶ Sacræ pragmaticæ formæ de vſuris A.Col.9.t.42 N.160
Exercitoria actione D.14.t.1
Exhæredatione liberorum I.2.t.13
Exhibendis & introducendis reis, & vt ij qui conueniuntur poſt xx.diem præſeruentur iudicibus, & de iis qui iuratoriā cautionem exponunt, & ante litis cōteſtationem abſentes fiunt, & de hypotecis quæ appellātur ex caſu, & quæ perſonæ & quādo hoc ius habent, & de indotatis vxoribus, vt habent quartam partem in ſubſtantia viri, & ipſe vir in ſubſtantia vxoris quando inops eſt, cui relinquitur A.Col.5.t.8 ¶ Tranſmittendis reis C.9.t.3
Expenſis ludorum publicorum C.11.t.41
Expilatæ hæreditatis D.47.t.19
Expulſione monachorum C.I.2.Theoph.
Ex quibus cauſis Infamia irrogatur C.2.t.12 ¶ In poſſeſſionem eatur D.42.t.4 ¶ Maiores xxv.annis in integrum reſtituantur D.4.t.6
Extraordinariis: Cognitionibus, & ſi iudex litem ſuam feciſſe dicetur D.50.t.13 ¶ Criminibus D.47.t.11

F

Fabricenſibus C.11.t.9
Factum fratris, fratri in feudo paterno non nocere F.4.t.93
Falſa: cauſa adiecta legato vel fideicommiſſo C.6.t.44 ¶ Moneta C.9.t.24
Falſariorum pœna L.77
Familiæ erciſcundæ D.10.t.2 C.3.t.36
Famoſis libellis C.9.t.36
Feriis C.3.t.12 C.I.2.Manuel.Comneni ¶ & Dilationibus, & diuerſis temporibus earum, & ex quibus cauſis feriæ non impediuntur D.2.t.12
Feudi cognitione F.2.t.1
Feudo: Dato in vicem legis commiſſoriæ, &c. F.1.t.27 ¶ Fœminæ F.2.t.30 ¶ Guardiæ & Gaſtaldiæ F.1.t.2 F.4.t.94 ¶ Ligio F.4.tit.99 ¶ Marchiæ, vel ducatus, vel comitatus F.1.tit.14

¶ Non habente propriam feudi naturam F.2.t.48 ¶ Sine culpa non amittendo F.1.t.21
Feudis: Datis minimis valuaſoribus quibus quid iuris ſit F.1.t.16 ¶ Habitationum F.4.t.105 ¶ Impropriis, quæ auferuntur dantis arbitrio F.4.t.81 ¶ Non alienandis F.5.t.5.t.7 & 16 ¶ Scutiferorum F.4.t.74
Fide C. L. 1. Heraclij ¶ & iure haſtæ fiſcalis, & de Addict. C.10.t.3
Fideicommiſſaria hæreditatis petitione D.5.t.6
Fideicommiſſariis: Hæreditatibus, & ad Senatuſconſultum Trebellianum I.2.t.23 ¶ Libertatibus D.40.t.5 C.7.t.4
Fideicommiſſi C.6.t.42
Fide inſtrumentorum & amiſſione eorum D.22.t.4 ¶ & apochis & antapochis faciendis, & de iis quæ ſine ſcriptura fieri poſſunt C.4.t.21 ¶ & Iure haſtæ fiſcalis, & de Addictionibus C.10 t.3
Fideiuſſoribus I.3.t.21 ¶ Et mandatoribus D.46.t.1 C.8.t.41 ¶ Et ſolutionibus A.Col.1.t.4.N.4 ¶ Et nominatoribus, & hæredibus tutorum & curatorum D.27.t.7 ¶ Minorum C.2.t.24 ¶ Tutorum vel curatorum C.5.t.57
Fidelitate F.4.t.76
Fiduciaria tutela I.1.t.19
Filiofamilias minore C.2.t.23
Filios tantum ſecundi matrimonij matri in feudum ſuccedere F.4.t.105
Filiis: Ante dotalia inſtrumenta natis A.Col.3.t.6.N.19 ¶ Familias & quemadmodum pro iis pater teneatur C.10.t.60 ¶ Natis ex matrimonio, ad morganaticam contracto F.2.t.29 ¶ Officialium militarium, qui in bello moriuntur C.12.t.48
Finium regundorum D.10.t.1.C.3.t.39
Fiſcalibus vſuris C.10.t.8
Fluminibus, & nequid in flumine ripáve eius fiat D.43.t.12
Fonte D.43.t.21
Forma: Fidelitatis F.2.t.6 ¶ pragmatica de argentariorum contractibus E.7 ¶ Præfectorum prima [illegible] de Adiectionibus A.C.9.t.48 N.166 ¶ Secunda de hominibus qui eidem domino ſubiecta prædia poſſident A.Col.9.t.50 N.168 ¶ de poſſeſſione, &c. A.Col.9.t.49 N.167
Formulis & impetrationibus actionum ſublatis C.2.t.59
Foro: Clericorum, & de iudice per reſcriptum prohibito cauſam ad ſe tranſmiſſam diſceptare C.L.11.Alexij Com. ¶ Competenti: epiſcoporum & clericorum, & monachorum C.I.3.Heraclij ¶ Iudiciorum C.I.14 Manuelis Comneni
Fratrem: fratri in feudo nouo non ſuccedere F.4.t.90 ¶ In feudo filij non ſuccedere t.84
Fratribus de nouo beneficio inueſtitis F.2.t.12
Fructibus: Feudi F.4.t.86 ¶ & Litium expenſis C.7.t.51
Frumento: Alexandrino C.11.t.27 ¶ vrbis Conſtantinopolitanæ t.23
Fugitiuis D.11.t.4 ¶ colonis & patrimonialibus ſaltuenſibus, & emphyteuticis C.11.t.63
Fundo: Dotali D.23.t.5 C.5.t.23 ¶ Inſtructo vel inſtrumento legato D.33.t.7
Fundis: Limitrophis, & terris, & paludibus, & paſcuis limitaneis & caſtellorum C.11.t.59 ¶ Patrimonialibus, & ſaltuenſibus, & emphyteuticis, & eorum conductoribus C.11.t.61 ¶ Rei priuatæ, & Saltibus diuinæ domus C.11.t.65 ¶ & ſaltibus rei dominicæ D.11.t.66
Furibus balneariis D.47.t.17
Furtis D.47.t.2 ¶ Seruo corrupto C.6.t.2
Furti aduerſus nautas, caupones ſtabularios D.47.t.5

G

GEneralis abolitione C.9.t.43
Generalis forma de proſpectu in mare, &c. A. Col.9. t.47 N.165
Gladiatoribus C.11.t.43
Glande legenda D.43.t.27
Gradibus: Adfinitatis D.38.t.11 ¶ Cognationum I.3.t.6
Graſſatoribus L.70
Grege dominico C.11.t.75

H

HÆc conſtitutio: Innouat conſtitutionem, quæ præſcriptionem centum annorum locis venerabilibus dederat A. Col. 8.t.12 N.111 ¶ Interpretatur priorem conſtitutionem de his qui ingrediuntur monaſterium A.Col.6.t.5 N.76
Hebreis & Montanis C.L.1.Leon.I.Xonomachi
Hæredibus A.Col.9.t.46 N.164.C.T.2.ab inteſtato venientibus, & de agnatorum iure ſublato A.Col.9.t.1 N.118 ¶ & Falcidia A. Col.1.t.1 N.1 ¶ Inſtituendis I.2.t.14 D.28.t.5 ¶ & quæ perſonæ inſtitui non poſſunt C.6.t.24 ¶ Tutorum vel curatorum C.5.t.54
Hæreditariis actionibus C.4.t.16
Hæreditate vel actione vendita D.18.t.14 C.4.t.39
Hæreditatibus: Decurionum C.6.t.61 ¶ Quæ ab inteſtato deferuntur I.3.t.1
Hæredum qualitate & differentia I.2.t.19
Hæreticis & Manichæis & Samaritis C.1.t.8
HEllesponto E.12
Hic finitur lex deinde conſuetudines regni incipiunt F.2.t.28
His: Quæ ex publica collatione illata ſunt non vſurpandis C.10.t.73 ¶ Quæ in teſtamento delentur D.28.t.4 ¶ Quæ pœnæ nomine in teſtamento vel codicillis ſcribuntur vel relinquuntur D.34.t.6 C.6.t.41 ¶ Quæ pro non ſcriptis habentur D.34.t.8 ¶ Quæ ſub modo legata, vel fideicommiſſa relinquuntur C.6.t.45 ¶ Quæ vi metúve cauſa geſta ſunt C.2.t.20 ¶ Quæ vt indignis auferuntur D.34 t.9 ¶ Qui accuſare non poteſt C.9.t.12. ¶ Qui ad eccleſiam confugiunt, vel ibi exclamant, & ne quis ab eccleſia extrahatur C.1.t.15 ¶ Qui ad ſtatuas confugiunt C.1.t.25 ¶ Qui à non domino manumiſſi ſunt C.7.t.10 ¶ Qui ante apertas tabulas hæreditatem tranſmittunt C.6.t.51 ¶ Qui à principe vacationem acceperunt C.10.t.44 ¶ Qui deiecerunt vel effuderunt D.9.t.3 ¶ Qui eunuchos faciunt A. Col.9.t.24 N.142 ¶ Qui ex officio quod adminiſtrarunt conueniuntur C.11.t.38 ¶ Qui ex publicis rationibus mutuam pecuniam acceperūt C.10.t.6 ¶ Qui feudum dare poſſunt F.1.t.1 qui in eccleſiis manumittuntur C.1.t.16 ¶ Qui in exilium dati vel ab ordine moti ſunt C.10.t.59 ¶ Qui ingrediuntur ad appellationem & quando per ſcripturam manus propriæ, fiat collatio literarum, & de iureiurando dilationis, & vt coniungatur iureiurando calumniæ A.Col.5.t.4 N.49 ¶ Qui in locis arabilibus aut vineis ædificaturi ſunt L.71 ¶ Qui in Oſroena illicitas contrahunt nuptias A. Col.9.t.36 N.154 N.L.3 ¶ Qui in priorum creditorum locum ſuccedunt C.8.t.19 ¶ Qui latrones, vel aliis criminibus reos occultauerint C.9.t.39 ¶ Qui mutum dant agricolis A.Col.4.t.12 N.33 ¶ Qui non impletis ſtipendiis, ſacramento ſoluti ſunt C.10.t.54 ¶ Qui notantur infamia D.3.t.2 ¶ Qui numero liberorum vel paupertate excuſationem meruerunt C.10.t.52 ¶ Qui parentes vel liberos occiderunt C.9.t.17 ¶ Qui potentiorum nomine titulos prædiis affigunt, vel eorum nomina in litē prætendunt C.2.t.15 ¶ Qui propter metum iudicis non appellauerunt C.7.t.67 ¶ Qui ſe deferant C.10.t.13 ¶ Qui ſibi adſcribunt in teſtamento C.9.t.23 ¶ Qui ſponte publica munera ſubeunt C.10.t.43 ¶ Qui ſub modo legati ſeu fideicommiſſi relinquuntur C.6.t.45 ¶ Qui ſunt ſui vel alieni iuris I.1.t.8 D.1.t.6 ¶ Qui veniam ætatis impetrauerunt C.2.t.45 ¶ Quibus vt indignis hæreditates auferuntur, & ad ſenatuſconſultum Silanianum C.6.t.35 ¶ Legata auferuntur D 34.t.9
Homicidis voluntariis C.L.1 ¶ Conſtantini Porphyrogenneti C.L.8 Manuelis Comneni
Honoratorum vehiculis C.11.t.19
Hortulanis Conſtantinopolitanæ ciuitatis A.Col.5.t. 19 N.64

I

IIs: Per quos agere poſſumus I.4.t.19 Cætera vide I.His ¶ Qui ad hoſtes tranſeunt, & ſua ſponte reuertuntur L.67 ¶ Qui de maritimis prædiis ad conſtituendas remoras piſcatorias ſocietatem ineunt L.103 ¶ Qui monaſterium imperfectū relinquunt L.14 ¶ Qui in locis arabilibus aut vineis ædificaturi ſunt L.71
Imaginibus C.I.1.Theophil.
Immenſis donationibus in filios factis A.Col.7.t.4 N.92
Immobilibus: Magnæ eccleſiæ C.I.10 Manuelis Com. omnium quę vbique ſunt eccleſiarum ad poſſeſſionem immobilium C.I.11 Manuelis Comneni
Immunitate nemini concedenda C.10.t.5
Impenſis in rebus dotalibus factis D.25.t.1
Imperatorem feudum amittere, vel alium pro ſe fidem dare F.4.t.100
Imponenda lucratiua deſcriptione C.10.t.35
Impuberum & aliis ſubſtitutionibus C.6.t.26
Incantatorum pœna L.65
Incendiariis & pacis violatoribus F.5.t.10
Incendio, ruina, naufragio, rate naue expugnata D.47.t.9
Incertis perſonis C.6.t.48
Inceſtis & inutilibus nuptiis C.5.t.5 ¶ Nefariis nuptiis A.Col.2.t.7 N.12
Incolis & vbi quis domicilium habere videtur, & de his qui ſtudiorum cauſa in alia ciuitate degunt C.10.t.39
Indicta viduitate, & lege Iulia Miſcella tollenda C.6.t.40
Indictionibus C.10.t.27
In diem addictione D.18.t.2
Indotatis mulieribus, quantum maritis mortuis ex ipſorum bonis lucrentur L.106
Indulgentia: Illicitè contractarum nuptiarum A. Col.9. t.22 N.139 ¶ Reliquorum publicorum A.Col.9.t.30 N.148 ¶ Tributariorum reliquorum N.L.1
Infamibus C.10.t.57
Infantibus: Expoſitis A.Col.9.t.35 N.153 ¶ Liberis, & ſeruis, & de iis qui ſanguinolentos nutriendos acceperunt C.8.t.51
Infirmandis pœnis cœlibatus, & orbitatis, & de decimariis ſublatis C.8.t.58
Ingenuis I.1.t.4 ¶ manumiſſis C.7.t.14
Ingratis liberis C.8.t.50

In integrum

In integrum reſtitutione D.4.t.1 ¶minorum xxv. annis C.2.t.22 poſtulata, ne quid noui fiat C.2.t.50
Iniuriis I.4.t.4.C.9.t.35 ¶Et famoſis libellis D.47.t.10
Iniuſto, rupto & irrito facto teſtamento D.28.t.3
In ius vocando D.2.t.4 C.2.t.2
In ius vocati vt eant aut ſatiſdent D.2.t.6.
In litem: Dando tutore vel curatore C.5.t.44 ¶Iurando D.12.t.3 C.5.t.53
In medio litis non fieri ſacras formas, aut ſacras iuſſiones, ſed ſecundum antiquas leges generales lites decidi A.Col.8.t.14 N.113
Inofficioſo teſtamento I.2.t.18 D.5.t.2 C.3.t.28
Inofficioſis: Donationibus C.3.t.29 ¶Dotibus t.30
In quibus: Caſibus tutorem vel curatorem habenti, tutor vel curator dari poteſt C.5.t.36 ¶Cauſis, ceſſat longi temporis præſcriptio C.7.t.34 ¶coloni cenſiti dominos accuſare poſſint C.11 t.49 ¶feudum amittatur F.2.t.23 ¶In integrum reſtitutio neceſſaria non eſt C.2.t.41 ¶militantes fori præſcriptione vti non poſſunt C.3.t.25 ¶pignus vel hypotheca tacitè contrahatur D.20.t.2 C.8.t.15 ¶Reſtitutio in integrum non eſt neceſſaria. Vide Sup. in Integrum, &c.
In rem verſo D.15.t.3
Inſpiciendo ventre, cuſtodiendóque partu D.25.t.4
Inſtitoria, Actione D.14.t.3 ¶Et exercitoria actione C.4.t.25
Inſtitutionibus, & ſubſtitutionibus, & reſtitutionibus ſubconditione factis C.6.t.25
Inſtructo vel inſtrumento legato D 33.t.7
Inſtrumentis omnium quæ vbique ſunt Eccleſiarum ob poſſeſſionem immobilium C.L.11.Manuel.Com.
Inſtrumentorum cautela, & fide, & primum de depoſito & mutuo, & aliis documentis priuatè quidem ſcriptis, habentibus tamen teſtes. de inſtrumentis publicè confectis, & de collationibus manus propriæ ſcripturæ, de expoſitis inſtrumentis ab illiteratis, aut paucas literas ſcientibus, & de non ſcriptis contractibus, & de contractibus vſque ad vnam libram auri, & de contractibus qui in agris firmis, & vt in documentis & contractibus futuris locum habeat A.Col.6.t.2 N.73
Interdicto matrimonio inter pupillam & tutorem ſeu curatorem, filióſque eorum C.5.t.6
Interdictis: I.4.t.15 C.8.t.2 ¶Collegiis hæreticorum A.Col.9.t.15 N.131 ¶Et relegatis & deportatis D.48.t.22 ¶Seu extraordinariis actionibus, quæ pro eis competunt D.43.t.1
Interpretatio conſtitutionis, quomodo quæ duplum excedunt vſuræ, non præbeantur A.Col.9.t.21 N.138
Interrogationibus in iure faciendis, & de interrogatoriis actionibus ſublatis D.11.t.1
Inuento theſauro, cuius eſſe debeat L.51
Inueſtitura: Alieni beneficij F.4.t.96 ¶De re aliena facta F.2.t.8 facta marito, vel vtrique coniugi F.4.t.85 ¶In maritum facta F.2.t.15 ¶Inueſtitura non petita intra annum F.5.t.6 ¶Veteris & noui beneficij F.4.t.91 ¶Quam Titius accepit à Sempronio F.2.t.13
Inutilibus ſtipulationibus I.3.t.20 C.8.t.39
Irenarchis C.10.t 75
Itinere actúque priuato D.43.19
Iudæis C.L.2.Heracl. & cœlicolis C.1.t.12
Iudicatum ſolui D.46.t.7
Iudicibus: C.l.1. Leonis & Alexand. Et foris quibuſdam, & de pauperibus lites habentibus C.l. Baſilij. Et vt nullatenus cum iureiurando eligatur aliquis iudex quod permaneat ei: & vt appellationes accipiant modis omnibus iudices: & vt in media lite factæ formæ quomodo oporteat decidi, ſi cognitionem non attendant iudices A.Col 6.t.11 N.82
Iudicio finium regundorum D.10.t.1
Iudiciis C.3.t.1 ¶& vbi quiſque agere, vel conuenire debeat C.5 t.1
Iure: Aureorum anulorum D.40.t 10 ¶de natalibus reſtituendis C.6.t.8 ¶Codicillorum D.29.t.7 ¶Deliberandi D.28.t.8 ¶& de adeunda vel adquirenda hær. C.6.t.30 ¶Dominij impetrandi C.8.t.34 ¶Dotium D.23.t.3 C.5.t.12 ¶Emphyteutico C.4.t.66 ¶Fiſci D.49.t.14 C.10.t.1 F.5.t.8 ¶Immunitatis D 50.t.16
Iurando à moriente præſtito, propter menſuram ſuæ ſubſtantiæ A.Col.5.t.3 N.48 ¶Iurando propter calumniam dando C.2.t.59
Iureiurando ſiue voluntario, ſiue neceſſario, ſiue iudiciali D.12.t.2
Iure: libertorum C.8.t.59 Naturali, gentium, & ciuili I.1.t.2 ¶Patronatus D.37.t.14 Perſonarum I.1.t.3 ¶[illegible] F.5. t.13. 14. & 15 Reipublicæ C.11.t.29
Iuriſdictione omnium iudicum D.2.t.1 ¶Et de foro competenti C.5.t.13
Iuris & facti ignorantia D.22.t.6 C.1.t.21
Ius feudorum à quibus conſcriptum & quam habeat authoritatem. Vide Comment. Duareni in extrema parte Extrauagantium.
Iuſiurandum quod præſtatur ab his, qui adminiſtrationes accipiunt A.Col.2.t.3 N.8
Iuſtinianeo Codice Confirmando C.1.t.2
Iuſticia & Iure I.1.t.1 D.1.t.1
Iuſto errore excuſari vaſallum, &c.F.4.t.92

L

LAicis, qui inteſtati moriuntur abſque liberis C.L.2 Conſtantini Porphyrogennetæ
Latina libertate tollenda, & per certos modos in ciuitatem Romanam transfuſa C.7.t.6
Legationibus D.50.t.7 C.10.t.63
Legatis: I.2.t.20 C.6.t.37 ¶Et fideicommiſſis primo D.30.t.1 ¶ſecundo D.31.t.1 ¶tertio D.32.t.1 ¶Præſtandis contra tabulas bonorum poſſeſſione petita D.37.t.5
Legis quæ de conſulatu agit, abrogatio L.94
Lege Aquilia I.4.t.3 C.3.t.35 ¶Commiſſoria D.18.t.3 ¶Conradi F.2.t.34 ¶Falcidia I.2.t.22 ¶Fuſia Caninia tollenda I.1.t.7 C.7.t.3
Legibus: & Conſtitutionibus principum, & edictis C.1.t.7 ¶Senatuſconſultis, & longa conſuetudine D.1.t.3
Legitima: Adgnatorum ſucceſſione I.3.t.2 ¶& tutela I.1.t.15 ¶Parentum tutela I.1.t.18 ¶Patronorum tutela I.1.t.17 ¶Tutela C.5.t.30
Legitimis: Hæredibus C.6.t.57 ¶Tutoribus D.26.t.4
Lenonibus A.Col.3.t.1 N.14
Lex de Alexandrinis & Ægyptiacis prouinciis E 13
Libellis dimiſſoriis, qui apoſtoli dicuntur D.49.t.6
Liberali cauſa D.40.t.12 C.7.t.16
Liberatione legata D.34.t.3
Liberis: Adgnoſcendis & alendis à parentibus vel à patronis; libertis D.25.t.4 ¶Et poſthumis hæredibus inſtituendis, vel exhæredandis, vel præteritis D.28.t.2 ¶Exhibendis, ſeu deducendis D.43.t.29 ¶& de homine libero exhibendo C.8.t.8 ¶Præteritis vel exhæredatis C.6.t.28
Libero homine exhibendo D.43.t.28
Libertinis I.1.t.5 C.10.t.56
Libertis: Eorum liberis C.6.t.7 ¶Municipum, & aliarum vniuerſitatum D.38.t.3
Literarum obligationibus I.3.t.22
Litigioſis D.44.t.6 C.8.t.37 ¶& decima parte litis, ab actore cautela præſtanda A.Col.8.t.13 N.112
Litis conteſtatione C.3.t.9
Littorum & itinerum cuſtodia C.12.t.45
Locatione: Et conductione I.3.t.25 ¶Prædiorum ciuilium; vel fiſcalium, ſiue templorum, ſiue rei priuatę vel dominicę C.11.t.70
Locati conducti D.19.t.2
Locato & conducto D.19.t.2 C.4.t.65
Loco publico fruendo D.43.t.9
Locis & itineribus publicis D.43.t.7
Longi temporis præſcriptione quæ pro libertate, non aduerſus libertatem opponitur C.7.t.22
Lucris aduocatorum, & concuſſione officiorum; ſeu apparitorum C.12.t.62
Luitione Pignoris C.8.t.31

M

MAgiſtratu Phœniciæ Libaniciæ E.4
Magiſtratibus: Conueniendis C.5.t.75 ¶Vel eorum hæredibus D.27.t.8 ¶Municipalib. C.1.t.57 ¶Non vendendi C.L.1 Zoæ.
Magiſtris ſacrorum ſcriniorum C.12.t.9
Maiuma C.11.t.45
Maleficiis & mathematicis & cæteris ſimilibus C.9.t.18
Mancipiis & colonis patrimonialium & ſaltuenſium & emphyteuticorum fundorum C.11.ti.62
Mandati vel contra D.17.tit.1.C.4.tit.35
Mandato I.3.tit.27
Mandatis principum C.12.t.18 A.Col.3.4.N.17
Manumiſſionibus D.40.t.1 ¶quæ ſeruis ad vniuerſitatem pertinentibus imponuntur. Ibid.t.3
Manumiſſis teſtamento D.40.t.4. ¶vindicta. Ibid.t.2
Mendicantibus validis.11.t.25
Menſoribus C.12.t.28
Menſura ordinandorum clericorum A.Col.3.t.1.N.16
Metallariis, metallis, & procuratoribus metallorum. C.11.t.6
Metatis & epidemeticis C.12.t.41
Metropolitanis reuocantibus ad ſe pertinere epiſcopatus in metropolis aut archiepiſcopatus honoratas C.L.1.Iſaaci Angeli.
Metropoli Beryto C.11.t.21
Migrando D.43.t.31
Militari Teſtamento I.2.t.11 D.29.t.1 ¶Veſte C.11.t.40
Milite vaſallo qui contumax eſt F.2.t.22
Militia inopum, de chartiatico, & ſumario, & naucleris, & inuſtione theſauri, & aliis quibuſdam C.l.1.Nicephori.
Minoribus xxv. annis D.4.t.4
Modo multarum quæ à iudicibus infliguntur C.1.t.55
Moderatore: Arabiæ A.Col.8.t.3 ¶Helenoponti A.Col.4.t.7 N.28
Monachis A.Col.12.5.N.5

Monopoliis, & conuentu negotiatorum illicito, vel artificum ergo laborum, nec non balneatorum prohibitis, & pactionibus illicitis C.4.t.59
Mortis cauſa Donationibus, & capionibus D.39.t.6 ¶ Curialium A.Col.6.t.16.N.87
Mortuo inferendo, & ſepulchro ædificando D.11.t.8
Muliere, quæ viuo marito alios, de matrimonio compellat L.30 Raptum paſſa A.Col.9.t.25.N.143
Mulieribus Quæ ſe propriis ſeruis iunxerunt Col.9.t.11 ¶In quo loco munera ſexui cõgruentia vel honores adgnoſcunt C.10.t.62
Muneribus: Et honoribus D.50.t.4 ¶ Non continuandis inter patrem & filium, & de interuallis C.10.t.40 ¶Patrimoniorum C.10.t.41
Municipibus & originariis C.10.t.38
Murilegulis, & gynæciariis, & procuratoribus gynæcij, & demonetariis, & de baſtagiariis C.11.t.7
Mutatione nominis C.9.t.25

N

NAtalibus reſtituendis D.40.t.11
Natura: Feudi F.1.t.7 ¶Succeſſionis feudi F.2.t.50
Naturalibus liberis & matribus eorum, & ex quibus cauſis iuſti efficiantur C.5.t.27
Naufragiis C.11.t.5
Nauibus non excuſandis C.11.t.3
Nauiculariis ſeu naucleris publicas ſpecies tranſportantibus, & de tollenda luſtralis auri collatione C.11.t.1
Nautæ, caupones, ſtabularij, vt recepta reſtituant D.4.t.9
Nautico fœnore D.22.t.2.C.4 t.33
Nauticis vſuris A.Col.8.t.11.N.110
Nautis Tyberinis C.11.26
Ne: Amplius ſenatuſconſulta fiant L.78. Ante legitimum matrimonij tempus futuris coniugibus benedicatur L.74
Neceſſariis ſeruis heredibus inſtituendis, vel ſubſtituẽdis C.6.t.27
Ne: Captiuorum vxoribus aliis nubere liceat L.33 ¶ Clericus denuò profanus fiat L.7 ¶Chriſtianum mancipium hæreticus vel paganus vel Iudæus habeat, poſſideat vel circuncidat C.1.t.13 ¶Decurio aut cohortalis producatur in ius, ſiſtatúrve iudicio citra iuſſionem principis, quæ inſinuetur præfectis A.Col.9.t.33 N.151 ¶De nouo conſtruatur monaſterium, aut venerabilis alia domus C.I.5. Nicephori phocæ ¶ De ſtatu defunctorum poſt quinquennium quæratur D.40.t.15 C.7.t.21 ¶ Eccleſiæ prædiis locupletentur, & ne ſine ſententia principis epiſcopus creetur C.I.4. Nicephori Phocæ. ¶ Ex auro & pretioſis lapillis quidquam confieri in vniuerſum nefas ſit L.81 ¶ Ex ſanguine cibus conficiatur L.58 ¶Fideiuſſores vel mandatores dotium dentur C.5 t.20 ¶Filius pro patre, vel pater pro filio emancipato, vel libertus pro patrono, vel ſeruus pro domino cõueniatur C.4.t.13 ¶Filij naturales cum adoptiuis matrimonium contrahant L.24 ¶Fiſcus, rẽ quã vendidit, euincat C.10.t.5 ¶Fiſcus vel reſpublica procurationem alicui patrocinij cauſa in lite præſtet C.2.t.18
Negotiatores ne militent C.12.t.35
Negotiis geſtis C.2.t.19 ¶ſeu negotiorum geſtorum D.3.t.5
Ne: Intra ſeptimum ætatis annum ſponſalia ineantur, neque ante decimum quintum maribus, aut decimũ tertium fœminis, matrimonium conſacretur L.109 ¶Iudæi, Samaritani, & hæretici per cauſam religionis, & cultus ſui, curiali fortuna liberentur, N.45 ¶Liceat in vna eadémqe cauſa tertiò prouocare, vel poſt duas ſententias iudicum, quas definitio præfectorum roborauerit, eas retractare C.7.t.70 ¶Liceat potentioribus patrocinium litigantibus præſtare vel actiones in ſe transferre C.2.t.14 ¶Matrimonia citra ſacram benedictionem confirmentur L.89
Nemini licere ſignum Saluatoris Chriſti, humi vel in ſilice, vel in marmore, aut ſculpere, aut pingere C.1.t.11
Ne: Monaſteriorum prædia deſcribantur C.I.2. Alexij Com. Sec. ¶Morientium epiſcoporũ bona diripiantur ab exactoribus C.I.7. Manuelis Com. ¶ Mulieres contractibus teſtimonium præbeant L.48 ¶Operę à collatoribus exigãtur C.10.t.24 ¶Præſides in fiſcalibus cauſis fidem publicam dent E.2 ¶Pro dote mulieri bona quondam mariti addicantur, i. in ſolidum dentur C.5.t.22
Neque virum quod ex dote, neque mulierem ex ſponſalitia largitate lucrum proprium habere, ſed ſeruare dominium filiis ſuis vel ſi ad ſecundas nuptiaſ non veniant, vſu ſolo in lucro conſiſtente, & vt repudio tranſigentes nuptias lucrantes, aut dotem, aut ante nuptias donationem, & ipſis ſimiliter dominium ſeruent filiis: vſum habente perſona, cogenda filios alere. ſi verò bona gratia ſoluantur nuptiæ & videantur occaſione damni detineri quædam & hac arte perimenda quæ detinentur, & filiis ſeruentur A.Col.7.t.10. N.98
Ne: Præſides in fiſcalibus cauſis fidẽ publicam dent E.2 ¶ in prouinciis ſuis domeſtica ſpõſalia cõtrahant L.23 ¶ Quibus poſt quã monaſticæ vitæ inſtitutum ſubierint, facultates ſubpetunt in vniuerſum, hi de illis teſtari prohibeantur: ſed ſi quo tẽpore monaſterium adierint, in id quippiam contulerint, in illorum poteſtate ſit, vt quemadmodum velint de iis quæ ſibi poſtmodum parauerint in plenum aſſem etiam teſtamentum condant: ſi verò nihil ab initio intulerint, tum vt de beſſe ſtatuendi facultatem habeant, monaſterium autem alteram partem ſiue trientem accipiat L.4.5 ¶Quid in flumine publico ripáve eius fiat quo aliter aqua fluat atque priore æſtate fluxit D.43.t.12 ¶ Quid in loco publico vel itinere fiat D.43.t.8 ¶Quid in loco ſacro fiat D.43.t.6 ¶ Quid oneri publico imponatur C.11.t.4 ¶ Quis cogatur bonis cedere A.Col.9.t.18 N.136 Quis eum, qui in ius vocatus eſt vi eximat D.2.t.7 ¶Quis in ſua cauſa iudicet, vel ius ſibi dicat C.3.t.5 ¶ Quis liber inuitus actum reipubl. gerere cogatur C.11.t.36. ¶Quis mutuum dans agricolæ, terram eius teneat &c. A.Col.4.t.11 N.32 ¶ Quis quod agricolæ mutuũ pecuniam dedit, illius terram detineat, &c. d.c.t.13 N.34 ¶Rei dominicæ, vel templorum vendicatio, longi temporis exceptione ſummoueatur C.7.t.38 ¶Rei militaris comitib. vel tribunis, lauacra præſtentur C.1.t.48 ¶ Ruſticani ad vllum obſequium vocentur C.11.t.54 ¶ Sacræ formæ quæ de cauſis procedunt publicis, aliter robur accipiant, quàm glorioſiſſimis prætoriorum præfectis inſinuatæ ſint, &c. A.Col.9.t.24 N.152. ſanctum baptiſma reiteretur C 1.t.9 ¶Serui ad dicendum teſtimonium admittantur L.49 ¶ Sine iuſſu principis, certis iudiciis liceat confiſcare C 9.t.48 ¶Tutor vel curator vectigal conducat C.5.t.41 ¶Vis fiat ei qui in poſſeſſionem miſſus eſt D.43.t.4 ¶ Vxor pro marito, vel maritus pro vxore, vel mater pro filio conueniatur C.4 t.12
Nihil nouari appellatione interpoſita N.49.t.7
Nili aggeribus non rumpendis C.9.t.38
Non alienandis vel permutandis rebus eccleſiaſticis immobilibus, aut in ſpecialem hypothecam dandis creditoribus, ſed ſufficere generales hypothecas A.Col.2.t.1.N.7
Non emittere feudum eum qui, &c. F.4.t.97
Non cogi vaſallum, pro vno feudo duas fidelitates facere F.4.t.102
Non eligendo ſecundò nubentes mulieres, & de alienatione & lucro antenuptialis donationis, & de ſucceſſionibus earum filiis ſuis, &c. A.Col.1.t.2 N.2
Non licere habitatoribus metrocomiæ, loca ſua ad extraneum transferre C.11.t.55
Non numerata pecunia C.4.t.30
Notis: Feudorum F.2.t.58 ¶ Numerorum C.I.2. Baſilij.
Nona Conſtitutio Frederici Imp. de ſtatutis & conſuetudinibus contra eccleſiæ libertatem editis tollendis C.6.t.2
Nona forma fidelitatis F.2.t.7
Nouationibus, & delegationibus D.46.t.2.C.8.t.4
Nouella ſecunda conſtitutio, de voluntariis homicidis ſuſcipiens quidem eos, præter vim prioris per comiſerationem, damnans autem perpetuo exilio & bonorum ſpoliatione C.I.1. Conſtantini Porphyrogenneræ.
Noui operis nuntiatione D.39.ti.1.C.8.tit.11. ¶ Maritimi aſpectus A.Col.5.ti.18.N.93
Nouo Codice faciendo C.1.t.1
Noxalibus actionibus I.4.t.8.D.9.t.4.C.3.t.41
Nudo iure Quiritum tollendo C.7.t.25
Nulli licere in frenis & equeſtribus ſellis & in baltheis margaritas, & ſmaragdos, & hyacintos aptare, & de artificibus palatinis. C.tit.11
Nullum credẽtem agricolæ, tenere illius terram, & quantam debeat vſuram dare N.32-34
Numerariis, actuariis, & chartulariis, & adiutoribus, ſiue ſcriniariis, & exceptoribus ſedis Eccleſię, cæterorúmque iudicum tam militalium quàm ciuilium C.12.t.50
Nundinis D.50.t.11. ¶Et mercatoribus C.4.t.60
Nuptiis I.1.t.10.C.5.t.4.A.Col.4 t.1.N.22 ¶ Amitæ & fratris filiæ, cum filio fratris, & patruo C.I.2. Alexij Com. ¶ Cùm duabus ſobrinis, C.I.5 Manuelis Com. ¶Septimi gradus C.I.2. Iſaaci Ang.

O

OBlatione votorum C.12.ti.49. ¶Oblationibus, & aliis eccleſiaſticis iuribus C.I.10 Alexij Com.
Obligationibus I.3.ti.14. ¶Et actionibus D.44.t.7.C.4.t.10. ¶ Ex conſenſu ti.23. ¶Quæ ex delicto naſcuntur I.4.t.1. ¶ Quæ quaſi ex contractu naſcuntur I.3.t.28 ¶ Quæ quaſi ex delicto naſcũtur I.4.ti.5
Obſequiis: A liberis, & libertis præſtandis D.37.t.15. Patrono pręſtandis C.6.t.6
Officinarum magnæ eccleſiæ vſu L.12
Officinis ſiue tabernis Conſtantinopolitanæ vrbis, &c. A.Col.4.t.22 N.43.
Officio: Adſeſſorum D.1.t.22. ¶Ciuilium iudicum C.1.t.46. ¶Comitis orientis C.1.t.40. ¶ Comitis rerum priuatarum C.1.tit.36. ¶ Comitis ſacrarum largitionum C.1.tit.35 ¶ Comitis ſacri palatij C.1.t.37. ¶Comitis ſacri patrimonij C.1.t.3 ¶Conſulis D.1.t.10. ¶Diuerſorũ iudicum C.1.t.49. ¶ Eius cui mandata eſt iuriſdictio D.1.t.21 ¶ Eius qui vicem alicuius iudicis vel præſidis obtinet C.1 t.51. ¶Iudicis I.4.t.17. ¶ Iuridici Alexandriæ D.1.t.20.C.1.t.58. ¶ Magiſtri militum C.1.t.32. ¶ Magiſtroſii-

ſtri officiorum C.1.t.34 ¶ Militarium iudicum C.1.t.47 ¶ Præfecti auguſtalis D.1.t.17 C.1.t.41 ¶ Præfecti prætorio D.1.t.11 ¶ P.P. Africæ & de omni eius diœceſeos ſtatu C.1.t.26 ¶ P.P. Orientis & Illyrici C.1.t.29 Præfecti vigilum D.1.t.15 C.1.t.43 ¶ Præfecti vrbis D.1.t.12 C.1.t.31 Præſidis D.1.t.18 ¶ Prætoris D.1.t.14 C.1.43 ¶ Proconſulis & legati D.1.t.16 C.1.t.38 ¶ Proconſulis Cæſaris, & Rationalis D.1.t.19 ¶ Quæſtoris D.1.t.13 C.1.t.33 ¶ Rectoris prouinciæ C.1.t.44 Vicarij C.1.t.42
Omni agro deſerto, & quãdo ſteriles fertilib. imponuntur C.11.t.58
Operibus publicis D.50.t.10. C.8.t.12
Operis noui nunciatione D.39.t.1 C.8.t.11
Operis: Libertorum D.38.t.1 C.6.t.3 ¶ Seruorum D.7.t.7
Optione legata D.33.t.5
Ordinatione epiſcoporum & clericorum A.Col.9.t.20 N.137
Ordine: Cognitionum C.7.t.19 ¶ Iudiciorum C.3.t.8 ¶ Senatorum, & conſultationibus A.Col.5.t.17 N.62
Origine iuris, & omnium magiſtratuum, & de ſucceſſione iuris prudentium D.1.t.2
Oris maritimis L.56

P

PAce: Conſtantiæ F.5.t.12 E.3 ¶ Componenda & retinenda inter ſubiectos, & c.5.t.11 ¶ Tenenda, & eius violatoribus F.2.t.27 & 5.t.9 ¶ Tenenda inter ſubditos, & iuramento firmanda, & vindicanda, & de pœna iudicibus appoſita, qui eam vindicare, & iuſtitiam facere neglexerint F.2.t.53
Pacto paterno ex æquo hæredem futurum filium L.19
Pactis D.2.t.14 C.2.t.3 ¶ Conuentis tam ſuper dote, quàm ſuper donatione propter nuptias, & paraphernis C.5.t.14 ¶ Dotalibus D.23.t.4 ¶ Inter emptorem & venditorem compoſitis. C.4.t.54 ¶ Pignorum, & commiſſoria lege, in pignoribus reſcindenda C.8.t.35
Paganis, & ſacrificiis, & templis eorum C.1.t.14
Palatiis, & domibus dominicis C.11.t.76
Palatinis ſacrarum largitionum, & rerum priuatarum C.12.t.24
Partu pignoris, & omni cauſa C.8.t.25
Paſcuis publicis, & priuatis C.11.t.60
Patrem in feudo filij non ſuccedere F.4.t.84
Patria poteſtate I.1.t.9 C.8.t.47
Patribus, qui filios ſuos diſtraxerunt C.4.t.43
Patrimoniis templorum vrbis Romæ, & de capitatione infantium C.I.2. Leonis I. Kon.
Peculio D.15.t.1 ¶ Eius, qui libertatem meruit C.7.t.23 ¶ Legato D.33.t.8
Pedaneis iudicibus C.3.t.3
Penu legata D.33.t.9
Perfectiſſimatus dignitate C.12.t.33
Periculo: Eorum qui pro magiſtratibus interuenerunt C.11.tit.34 ¶ Et commodo rei venditæ D.18.t.6 C.4.t.48 ¶ Nominatorum C.11.t.33 ¶ Succeſſorum parentis C.10.t.62 ¶ Tutorum & curatorum C.5.t.38
Perpetuis: Emphyteuſibus L.13 ¶ Et temporalibus actionibus, & quæ ad hæredes, & in hæredes tranſeunt I.4.t.12
Per: Quas perſonas nobis adquiritur I.2.t.9 C.4.t.27 ¶ Quas perſonas nobis adquiritur obligatio I.3.t.29 ¶ Quos fiat inueſtitura, & per quos recipiatur F.2.t.3
Petitione hæreditatis D.5.t.3 C.3.t.31
Petitionibus bonorum ſublatis Conſtitutio Gregoriana C.10.t.12
Pigneratitia actione, vel contra D.13.t.7 C.4.t.24
Pignori dato feudo, quid F.1.t.11
Pignoribus & hypothecis D.20.t.1 C.8.t.14
Piſcatoriis remotis, &c. L.104
Piſtoribus C.11.t.15
Plagio L.66
Plus: Petitionibus C.3.t.10 ¶ Valere quod agitur, quàm quod ſimulatè concipitur C.4.t.22.
Pœna: Eius qui rem aliquam publicam vendiderit L.61 ¶ Eius qui aliquem dedita opera excæcauit L.92 ¶ Eorum qui naufragium ſuppreſſerint L.64. Epiſcoporum, Sacerdotum, & clericorum, qui ſe aduocationibus, ſponſionibus, redemptuis, aliiſve ſimilibus dedunt L.86 ¶ Eunnchorum, ſi vxores ducant L.98 ¶ Falſariorum L.77 ¶ Falſum teſtimonium dicentium ſacerdotum L.76 ¶ Illorum qui res veritas ad hoſtes transferunt L.63 ¶ Incantatorum L.65 ¶ Iudicis qui malè iudicauit, vel eius qui iudicem vel aduerſarium corrumpere curauit C.7.t.49 ¶ Sacerdotis diaconi, aut hypodiaconi ſi poſt adſumptum ordinem, mulieri in matrimonium iungatur L.79 ¶ Temerè litigantium I.4.t.16
Pœnis D.48.t.19 C.9.t.47
Pœnis fiſcalibus creditores præferri C.10.t.7
Pollicitationibus D.50.t.12
Polygamis C.I.2. Conſtantini Porphyrogennetæ.
Ponderatoribus, & auri illatione C.10.t.71
Pontici tractus vicario E.8
Popularibus actionibus D.47.t.23
Portionibus quæ liberis damnatorum conceduntur D.48.t.20
Poſſeſſione eccleſiarum & venerabilium domorum C.I.1. Baſilij Porphyrogennetæ.
Poſſeſſori hæreditatis petitione D.5.t.5
Poſtlimipio reuerſis, & de redemptis ab hoſtibus C.8.t.51
Poſtulando D.3.t.1. C.2.t.6
Poſthumis hæredibus inſtituendis vel exhæredandis, vel præteritis C.6.t.29
Potioribus ad munera nominandis C.10.t.65
Præbendo ſalario C.10.t.36.
Prædiorum adquiſitione C.I.11. Romani Sen.
Prædiis: Decurionũ ſine decreto non alienandis C.5.t.13 ¶ Et aliis rebus minorum, ſine decreto non alienandis, ſiue obligandis C.5.t.71 ¶ Et omnibus rebus nauiculariorum C.11.t.2 ¶ Maritimis ad remoras piſcatorias conſtituendas ſeorſim nõ ſufficientibus & vt iunitus etiam ad ſocietatẽ adigatur L.102 ¶ Potentiorum C.I.3. Baſilij Porphyr. ¶ Tamiacis & de iis, qui ex colonis dominicis, aliiſque liberę conditionis procreantur C.11.t.68
Præfecto pœnam adultero non irrogante C.I.1. Leonis Armenij.
Præfectis prætorio, ſiue vrbi, & magiſtris militum in dignitatibus exæquandis C.12.t.4
Prælatione C.I.3. Romani Sen. C.I.3. Nicephori Phoc. ¶ In antichreſi C.I. Michael.
Præpoſitis: Agentium in rebus C.12.t.21 ¶ Laborum C.12.t.18 ¶ Sacri cubiculi, & de omnibus cubiculariis, & priuilegiis eorum C.12.t.5.
Præſcriptione: Longi temporis x. vel xx. annor. C.7.t.33. Triginta vel xl. annor. C.7.t.30 ¶ Quadraginta annor. C.I.4. Baſ. Porphyr.
Præſcriptis verbis, & in factum actionibus D.19.t.5
Præſide Piſidiæ A.Col.4.t.3.N.24
Prætore: Lycaoniæ A.Col.4.tit.4.N.25 ¶ Paphlagoniæ tit.8.N.24 Siciliæ A.Col.8.t.5.N.194 ¶ Thraſiæ A.C.4.t.5.N.26
Prætoribus: Populi A.Col.2.t.8.N.13 ¶ Et honore præturę, & collatione, & gleba, & folli, & ſeptem ſolidorũ functione ſublata C.12.t.2
Prætorio: pignore, & vt etiam in actionibus debitorum miſſio prætorij pignoris procedat C.8.t.22 ¶ Et velamine capitis, & de publicis curatoribus C.I.1. Michaelis.
Prætoriis ſtipulationibus D.46.t.5
Præuaricatoribus D.47.t.15
Pragmatica ſanctio Iuſtiniani Imperatoris, complectens varia capita C.I.1.
Precario D.43.t.26 ¶ Et Saluiano interdicto C.8.t.9
Precibus Imperatori offerendis, & de quibus rebus ſupplicare liceat, & vbi C.1.t.12
Primatu & appellatione, & commemoratione Papæ Romæ C.I. Michaelis Poleol.
Primicerio, & ſecundario, & notariis C.12.t.7
Primipilo C.2.t.63
Principibus agentium in rebus C.12.t.22
Priuatis: Carceribus inhibendis C.9.t.5 ¶ Delictis D.47.t.1
Priuilegio: Dotis C.7.t.74 ¶ Fiſci C.7.t.73
Priuilegiis: Archiepiſcopi primæ Iuſtinianę, &c. A.Col.2.t.6.N.11 ¶ Corporatorum vrbis Romæ C.11.t.14 ¶ Creditorum D.42.t.6 ¶ Domus auguſtæ vel rei priuatæ, vel quarum collationum excuſationem habẽt C.11.t.74 ¶ Dotis, hæreticis mulieribus non prestandis A.Col.8.t.10.N.119 ¶ Eorum, qui in ſacro palatio militant C.12.t.29 ¶ Scholarum C.12.t.30 ¶ Veteranorum D.49.t.18 ¶ Vrbis Conſtantinopolitanæ C.11.t.20
Prius poſſeſſionem reſtituendam eſſe quàm de principali cauſa agatur F.4.t.81
Probatione inueſtituræ F.4.t.88
Probationibus C.4.t.19 ¶ Et præſumptionibus D.22.t.3
Proconſule. Capadociæ A.Col.4.t.9.N.30 ¶ Paleſtinæ A.Col.8.t.4.N.103
Procuratoribus C.2.t.13 ¶ Et defenſoribus D.3.t.3
Pro: Derelicto D.41.t.8 ¶ Donato t.7 ¶ Dote t.10 ¶ Emptore t.4
Profeſſoribus & medicis C.10.t.52 ¶ Qui in vrbe Conſtantinopolitana docẽtes, ex lege Comitiuam habere meruerunt C.12.t.15
Pro hærede vel poſſeſſore D.41.t.6
Prohibita: Feudi alienatione per Fridericum F.2.t.55 ¶ Locatione t.52 ¶ Sequeſtratione pecuniæ C.4.t.4
Pro legato C.41.t.9
Prole partienda inter ruſticos A.Col.9.t.38.N.156
Pro: Socio D.17.t.2. C.4.t.37 ¶ Soluto D.41.t.4 ¶ Suo D.41.t.11. C.4.t.21
Prouinciarum præſidibus A.Col.9.t.43.N.161. C.T.3
Proxeneticis D.50 t.14
Proximis ſacrorum ſcriniorum, cæteriſque qui in ſacris ſcriniis militant C.12.t.19
Publicæ lætitię, vt conſulum nunciatores, conſtitutionum & aliarum ſacrarum vel iudicialium literarum ex deſcriptione, vel ab inuitis, ne quid accipiant immodicum C.12.t.64
Publicanis vectigalibus & commiſſis D.39.t.4
Publiciana in rem actione D.6.t.2
Publicis iudiciis I.4.t.18. D.48.t.1

Puerperis L.17
Pupillari ſubſtitutione I.2.t.16

Q

QVadriennij præſcriptione C.7.t.37
Quadrimenſtruis breuibus C.1.t.42
Quæ: Fuit prima cauſa beneficij amittendi F.2.t.24 ¶In fraudem creditorum facta ſunt, vt reſtituantur D.42.t.9 ¶Res exportari non debent C.4.t.41 ¶Res vendi non poſſunt, & qui vendere vel mercari vetantur C.4.t.40 ¶Res pignori obligari poſſunt vel non, & qualiter pignus contrahatur vel non C.8.t.17 ¶Res pignori vel hypothecæ datæ obligari non poſſunt D.20.t.3 ¶Res venire non poſſunt, & qui vendere vel emere vetantur C.4.t.40 ¶Sententiæ ſine appellatione reſcindantur D.49.t.8 ¶Sint regaliæ F.2.t.56 ¶Sit longa conſuetudo C.8.t.53
Quæſtionibus D.48.t.18.C.9.t.41
Quæſtore A.Col.6.t.9.N 80
Quæſtoribus: Et magiſtris officiorum, & comitibus ſacrarum largitionum, & rei priuatæ C.12.t.6 ¶Et præfectus inſularum A. Col.4.t.20 N.41
Qualiter: Dominus proprietate feudi priuetur F.2.t.47 ¶Iurare debeat vaſallus domino fidelitatem F.2.t.5 ¶Olim, poterat feudum alienari F.2.t.9
Quando: Actio de peculio annalis eſt D.15.t.2 ¶Appellandum ſit, & intra quæ tempora D.49.t.4 ¶Ciuilis actio præiudicet, & an vtraque ab eadem exerceri poſſit C.9.t.31 ¶Decreto opus non eſt C.5.t.72 Dies legati, vel fideicommiſſi cedat D.36.t.2.C.6.t.52 ¶Dies vſusfructus legati cedat D.7.t.3 ¶Et quibus, quarta pars, ex bonis decurionum debetur, & de modo diſtributionis eorum C.10.t.34 ¶Ex facto tutoris vel curatoris minores agere vel conueniri poſſunt D.26.t.9. C.5.t.39 ¶Fiſcus vel priuatus, debitoris ſui debitores conuenire poſſit, vel debeat C.4.t.15 ¶Imperator inter pupillos, & viduas vel miſerabiles perſonas cognoſcit, & ne exhibeantur C.3.t.14 ¶Libellus principi datus litis conteſtationem faciat C.1.t.23 ¶Liceat ab emptione diſcedere C.4.t.45 ¶Liceat vnicuique ſine iudice ſe vendicare, ob publicam deuotionem C.3.t.27 ¶Mulier officio tutelæ fungi poteſt C.5.t.35 ¶Non petentium partes petentibus adcreſcant C.6.t.10 ¶Prouocare non eſt neceſſe C.7.t.64 ¶Tutores vel curatores eſſe deſinunt C.5.t.60
Quantum in piſcatibus, remotæ piſcatoriæ inter ſe diſtare debeant L.57
Qua pœna caſtratores adfici debeant L.60
Quarum rerum actio non datur, & de exceptione iuriſiurandi D. 44.t.5
Quemadmodum: Ciuilia munera indicuntur C.10.t.41 ¶Feudum ad filium pertineat F.1.t.24 ¶Seruitutes amittantur D.8.tit.6 ¶Teſtamenta aperiantur, deſcribantur & inſpiciantur D.29.t.3 C.6.t.32
Qui: Accuſare non poſſunt C.9.t.1 ¶Admitti ad bonorum poſſeſſionem poſſunt, & intra quod tempus C.6.t.9 ¶Ætate ſe excuſant C.5.t.68 ¶Ætate vel profeſſione ſe excuſant C.10.t.49 Bonis cedere poſſunt C.7.t.71
Quibus: Ad conductionem prædiorum fiſcalium accedere non licet C.11.t.72 ¶Ad libertatem proclamare non licet D.40.t.13 ¶Et de rebus eorum qui ad libertatem nõ prohibentur C.7.t.18 ¶Alienare licet vel non I.2.t.8 ¶Ex cauſis, in poſſeſſioné eatur D.42.t.4 ¶Ex cauſis, maiores in integrum reſtituantur C.2.t.54 ¶Ex cauſis, manumittere non licet I.1.t.6 ¶Ex cauſis, ſerui pro præmio libertatem accipiunt D.40.t.13.C.7.t.13 ¶Modis, feudum amittatur F.1.t.5 & 17 ¶Modis, feudum conſtitui poteſt F.1.t.25 ¶Modis, ius patriæ poteſtatis ſoluitur I.1.t.12 ¶Modis, naturales efficiuntur ſui, & de eorum ex teſtamento, ſiue ab inteſtato ſucceſſione A. Col. 7. t.1. N. 89. Modis, naturales filij efficiuntur legitimi, & ſui, ſupra illos modos qui ſuperioribus conſtitutionibus continentur A.Col.6.t.3.N.74. ¶Modis, pignus vel hypotheca ſoluitur D.20.t.6 ¶Modis, re contrahitur obligatio I.3.t.15 Modis, teſtamenta infirmentur I.2.t.17 ¶Modis, tollitur obligatio I.3.t.30 ¶Modis, tutela finitur I.1.t.22 ¶Modis, vſusfructus vel vſus amittatur D.7.t.4
de Quibus: Muneribus vel præſtationibus nemini liceat ſe excuſare C.10.t.48 ¶Rebus ad eundem iudicem eatur D.11.t.2
Quibus Muneribus excuſantur hi, qui poſt impletam militiam vel aduocationem per prouincias, ſuis cõmodis vocantes commorantur, & de priuilegiis eorum, & de conductoribus vectigalium fiſci C.10.t.55 ¶Non competit bonorum poſſeſſio D.38.t.14 ¶Non eſt permiſſum facere teſtamentum I.2.t.12 ¶Non obiicitur longi temporis præſcriptio C.7.t.35 ¶Res iudicata non nocet C.7.t.56
Qui dare tutores, vel curatores & qui dari poſſunt, vel nõ C.5.t.4
Quid: Iuris ſi poſt alienationem feudi vaſallus recuperet F.2.t.44 ¶Præcedere debeat an inueſtitura, an fidelitas F.2.t.4 ¶Sit inueſtitura F.2.t.2
Qui: Et aduerſus quos in integrum reſtitui non poſſunt C.2.t.42 ¶Et à quibus manumiſſi liberi non fiant, & ad L. Æliam Sentiam D.40.t.9 ¶Feudum dare poſſunt, & qui non & qualiter adquiratur & retineatur F.1.t.1 ¶Legitimam perſonam ſtandi in iudiciis habeant vel non C.3.t.6 ¶Manumittere non poſſunt, & ne in fraudem creditorum manumittantur C.7.tit.11 ¶Militare poſſunt vel non poſſunt, & de ſeruis ad militiæ dignitatem adſpirantibus, & vt nemo duplici militia vel dignitate ſimul vtatur C.12.t.34 ¶Morbo ſe excuſant C.5.t.67 C.10.t.50 ¶Non poſſunt ad libertatem peruenire C.7.t.12 ¶Numero liberorum ſe excuſant C.5.t.66 C.10.t.66 ¶Numero tutelarum ſe excuſant C.5.t.69 ¶Petant tutores vel curatores, & vbi petantur D.26.t.6 C.5.t.31 ¶Potiores in pignore, vel hypotheca habeantur, & de iis qui in priorum creditorum locum ſuccedunt D.20.t.4 C.8.t.18 ¶Pro ſua iuriſdictione, iudices dari, dariue poſſunt C.3.t.4 ¶Satiſdare cogantur, vel iurato promittant, vel promiſſioni ſuæ committantur D.2.t.8
Quis Dicatur Dux, Marchio, Comes vel capitaneus, vel valuaſor F.2.t.10 ¶Et à quo appellatur D.49.t.3
Quis ordo in bonorum poſſeſſione ſeruetur D.38.t.16
Qui: Sine manumiſſione ad libertatem perueniant D.40.t.8 ¶Sint rebelles E.2
Qui Succeſſores feudum dare teneantur F.1.t.3 ¶Succeſſores teneantur F.1.t.9 ¶Teſtamenta facere poſſunt vel non poſſunt C.6.t.22 ¶Teſtamento tutores dari poſſunt I.1.t.14 ¶Teſtes neceſſarij ſint ad nouam inueſtituram præbendam F.2.t.32
Quod: Ante ineundum ſacerdotium matrimonium contrahi debeat L.3 ¶Cuiuſque vniuerſitatis nomine vel contra eam agatur D.3.t.4 ¶Cum eo qui in aliena poteſtate eſt, negotium geſtum eſſe dicetur I.4.t.7 D.14.tit.5 ¶vel de periculo, ſiue quod iuſſu, aut de in rem verſo C.4.t.26 ¶Falſo tuto re authore geſtû eſſe dicetur D.27.t.6 ¶Iuſſu D.15.t.4 ¶Metus cauſa D.4.t.2 ¶Quiſque iuris in alium ſtatuit, vt ipſe eodem iure vtatur D. 2.t.2 ¶Vnumquemque qui iudicandi prærogatiuam acceperit, & c.L.1 ¶Vi aut clam E.43.t.23
Quo: Modo, & quando iudex ſententiam proferre debeat præſentibus, partibus, vel vna parte abſente C.7.t.43 ¶Modo, in læſæ maieſtatis crimine procedatur E.1 ¶Modo, oporteat epiſcopos, & cæteros clericos ad ordinationes produci, & de expenſis eccleſiarum A.Col.1.t.6.N.6 ¶Modo, oporteat milites tranſitum in ciuitatibus facere, & de introitu A.Col.9.tit.13 N.130 ¶Modo, oporteat monachos viuere A.Col 9.t.16 N.133 ¶Quiſque ordine conueniatur C.11.t.35
Quorum: Appellationes non recipiuntur C.7.tit.65 ¶Bonorum D.43.t.2 C.8.t.2 ¶Legatorum C.43.t.3.C.8.t.3
Quo: tempore miles inueſtituram petere debeat F.1.t.22 ¶Tempore & à Quibus rerum ſuarum adminiſtratio adultis concedi debeat L.28
Quot teſtes ſint neceſſarij, ad probandam feudi ingratitudinem F.2.t.57

R

RAptis mulieribus quæ raptoribus nubunt N.143
Raptoris virginis, eorúmque qui in raptu adfuerunt pœnâ L.35
Raptoris Equi C.I.4. Theophil. ¶Virginum ſeu viduarum, nec non ſanctimonialium C.9.t.13
Ratiociniis operum publicorum, & de partibus ciuitatum C.8. t.13
Rebellibus & ſeditioſis anathemate feriendis C.I.1. Conſtantini Porphyrog.
Rebus: Alienis non alienandis, & de prohibita rerum alienatione vel hypotheca C.4.t.51 Authoritate iudicis poſſidendis D.42. t.5 ¶Corporalibus, & incorporalibus I.2.t.2 ¶Creditis & iureiurando C.4.t.1 ¶Et ſi certum petatur, & de certi condictione D.12.t.1 ¶Dubiis D.34.t.5 ¶Eorum qui ſub tutela vel cura ſunt, ſine decreto non alienandis, vel ſupponendis D.27.t.9
Receptatoribus D.47.t.18
Receptis arbitris C.2.t.5 ¶Et qui arbitrium recipiunt, vt ſententiam dicant D.4.t.8
Reditu magnæ eccleſiæ, & de allelengio C.I.1 Romani Argyri.
Referendariis ſacri palatij A.Col.2.t.5.N.10
Regula Catoniana D.34.t.7
Regulis Iuris D.50 t.17
Reis poſtulatis C.10.t.58
Re iudicata C.7.t.52 ¶Et de effectu ſententiarum & de interlocutionibus iudicum D.42.t.1
Rei: Vendicatione D.6.t.1 C.3.t.32 ¶Vxoriæ actione in ex ſtipulatu actione transfuſa, & de natura dotibus præſtita C.5.t.13
Reis promittendi A.Col.7.t.11 N.99
Relationibus C.7.t.61
Releuatione fiſcalium debitorum C.I.2. Nicephori Botoniatæ.
Releuationibus tributorum publicorum A.Col.9.t.45 N.163.C. T.5.
Religioſis Et ſumptibus funerum, & de ales, & de aleatoribus C. 3.t.43 ¶Et vt funus ducere liceat D.11.t.7
Reliquiis & interceſſionibus ſanctorum C.I.1. Conſtantini Cabal.
Reliquis publicis non exigendis, & de diſcuſſione diuerſarum actionum

actionum A.Col.9.t.29 N.147
Rem: Alienam gerentibus non interdici rerum ſuarum adminiſtratione C.4.t.53 ¶Pupilli vel adoleſcentis ſaluam fore D.46.t.6 ¶Ratam haberi, & de ratihabitione D.46.t.8
Re militari D.49.t.16 C.12.t.36
Remiſſione pignoris C.8.t.26
Remiſſionibus D.43.t.24
Replicationibus I.4.t.14
Repudianda: Bonorum poſſeſſione C.6.t.19 ¶Et abſtinenda hereditate C.6.t.31
Repudiis, & iudicio de moribus ſublato C.5.t.17
Reputationibus, quæ fiunt in iudicio integrum reſtitutionis C.2.t.48
Requirendis reis C.9.t.40 ¶Vel abſentibus damnandis D.48.t.17
Rerum: Amotarum C.5.t.21 ¶Diuiſione, & adquirendo ipſarum dominio I.2.t.1 ¶Et qualitate D.1.t.8 ¶Permutatione D.19.t.4 ¶Et præſcriptis verbis C.4.t.64
Reſcindenda venditione C.4.t.44 C.I.2. Romani Senioris. ¶Et quando liceat ab emptione diſcedere D.18.t.5
Res inter alios acta, vel iudicata, aliis non nocet C.7.t.60
Reſtitutione: Fideicommiſſi, & nomine familiæ, quod vſque ad quartum gradum locum habet, & quod familiæ nomine nurus etiam continetur N.159 ¶Militum, & eorum qui reipub. cauſa abſunt C.2.t.51
Reſtitutionibus A.Col.8.t.9 N.108. ¶Et ea quæ parit xi. menſe poſt mortem viri A.Col.4.t.18 N.39
Releuatione fiſcalium debitorum C.I.2. Nicephori Boroniatæ.
Reuocandis donationibus C.8.t.56 ¶Iis quæ in fraudem creditorum alienata ſunt C.7.t.75
Ripa munienda D.43.t.14
Ritu nuptiarum D.23.t.2
Riuis D.43.t.20
Ruſticis, qui in alienis, prædiis nuptias cōtrahūt A.C.9.t.39 N.157

S

SAcra forma tranſmiſſa Dominico glorioſiſſ. præfecto de diuerſis capitulis A.Col.9.t.44 N.162
Sacroſanctis eccleſiis, & de rebus, & de priuilegiis earum C.1.t.5
Sacrum pragmaticum Tyberij Auguſti, de confirmatione conſtitutionum Iuſtini. C.I.L.4
Salgamo hoſpitibus non præſtando C.12.t.42
Salviano interdicto D.43.t.33.
Samaritanis A.Col.9.t.26 N.144. N.I.5
Samaritis A.Col.9.t.12. N.129
Sanctiſsimis epiſcopis, & Deo amabilibus & reuerendiſſimis clericis & monachis A.Col.9.t.6 N.123.
Satiſdando C.2.t.57.
Satiſdatione tutorum & curatorum I.1.t.24
Satiſdationibus I.4.t.11
Scenicas non ſolùm ſi fideiuſſores præſtent, ſed etiam ſi iuſiurandum dent, ſine periculo diſcedere A.Col.5.t.6. N.51
Secundis nuptiis C.5.t.9
Seditioſis & iis qui plebem audent contra rempubl. colligere C.9.tit.30
Senatororibus D.1.t.9
Senatuſconſulto Claudiano C.7.t.24 ¶Macedoniano D.14.tit.6 ¶Orphitiano I.3.t.4. Syllaniano & Claudiano, & quorum teſtamenta non aperiantur D.29.t.5. ¶Tertylliano I.3.t.3 Trebelliano I.2.t.23
Senatuſconſultis C.1.t.19
Sententia quæ ſine quantitate profertur C.7.t.46
Sentētiam paſsis & reſtitutis D.48.t.23. C.9.t.51. Reſcindi nō poſſe C.7.tit.50
Sententiis: Aduerſus fiſcum latis retractandis C.10.t.9 ¶Et interlocutionibus omnium iudicum C.7.t.45 Ex [breuiculo al.] periculo recitandis C.7.t.44 ¶Iudicum C.I.6 Manuelis Comneni. ¶Præfector. Prætorio C.7.tit.42 Quæ pro eo quod intereſt proferuntur C.7.t.47
Separationibus D.42.t.7
Sepulchro violato D.47.t.12 C.9.19. L.96
Seruili cognatione I.3.t.7
Seruis: Coniugibus ſi alter illorum libertate tenetur L.101. ¶Exportādis vel ſi mancipiū ita venierit, vt manumittatur vel cōtra D.18.t.7. ¶Fugitiuis D.11.t.t.4. ¶Et libertis mācipiiſque ciuitatum, artificibus, & ad diuerſa opera deputatis, & ad rē priuatā vel domeſticā pertinentibus C.6.t.1. ¶Qui liberis in matrimonium coniunguntur L.100. ¶Reipubl. manumittendis C.7.ti.9.
Seruitute legata D.33.t.3
Seruitutibus D.8.t.1. ¶Et aqua C.3.t.34. ¶Ruſticorū prædiorum I.2.t.3. D.8.t.3. ¶Vrbanorum prædiorum D.8.t.2
Seruo corrupto D.11.t.3 ¶Pignori dato C.7.t.8 ¶Qui ignorante domino clericus factus eſt L.9 ¶Qui inſcio domino monachiſmum ſuſcepit L.10. ¶Qui ignorante domino epiſcop. factus eſt L.11
Seruos poſt delatam ſucceſsionem manumiſſos, in feudum non ſuccedere F.4.t.106
Si aduerſus: Creditorem C.7.t.36 ¶Præſcriptio opponitur C.38 ¶Delictum ſuum, reſtitutio poſtuletur C.2.t.35 ¶Donationem C.2.t.30 ¶Dotem reſtitutio poſtuletur C.2.t.34 ¶Fiſcum reſtitutio poſtuletur C.2.t.37 ¶Libertatem C.2.t.31 ¶Rē iudicatam reſtitutio poſtuletur C.2.t.27 ¶Solutionē à tutore vel ſe factam C.2.t.33 ¶Tranſactionem, vel diuiſionem in integrum minor reſtitui velit C.2.t.32 ¶Venditionem C.2.t.28 ¶Pignorum C.2.t.22 ¶Vſucapionem reſtitutio poſtuletur C.2.t.36
Si: Ager vectigalis vel emphyteuticarius petatur D.6.t.3 ¶Aliena res pignori data ſit C.8.t.16 ¶A non competente iudice iudicatum eſſe dicatur C.7.t.48 ¶Antiquior creditor pignus vēdiderit C.8.t.20 ¶Certū petatur C.4.t.2 ¶Communis res pignori data ſit C.8.t.21 ¶Contra ius, vel vtilitatē publicam, vel per mēdacium fuerit aliquid poſtulatū, vel impetratū C.1.t.15 ¶Contra matris voluntatem tutor datus ſit C.5.t.47 ¶Cui plus quàm per legem Falcidiam licuerit legatū eſſe dicetur D.35.t.3. ¶Curialis, relicta ciuitate rus habitare maluerit C.10.t.37 ¶De feudo defuncti cōtentio ſit, inter dominū & adgnatos vaſalli F.1.t.26 ¶De fendo vaſallus ab aliquo interpellatus fuerit, & dominus eū defendere noluerit F.2.t.25 ¶De inueſtitura cōtrouerſiā fuerit F.1.t.4 ¶De inueſtitura inter dominum & vaſallū lis oriatur F.1.t.26 ¶De momentanea poſſeſſione fuerit appellatū C.7.t.69 ¶Dos Conſtante matrimonio ſoluta fuerit C.5.t.19 ¶Ex falſis inſtrumentis, vel teſtimoniis iudicatum erit C.7.t.58 ¶Ex noxali cauſa agatur, quemadmodū caueatur D.2.t.9 ¶Ex pluribus tutoribus, vel curatorib. omnes, vel agere, pro minore vel conueniri poſſint C.5.t.40 ¶Familia furtum feciſſe dicatur D.47.t.6 ¶In cauſa iudicati pignus captum ſit C.8.t.23 ¶In communi eadémque cauſa in integrum reſtitutio poſtuletur C.2.t.26 ¶In fraudem patroni à libertis alienatio facta ſit C.6.t.5
Synodica ſubnotatione, patriarchæ Lucæ, de nuptiis ſeptimi gradus cognationis C.I.3 Manuelis Com.
Si is qui teſtamento liber, &c. D.47.t.4
Silentiariis & decurionibus eorum C.1.t.16
Si: Liberalitatis imperialis ſocius, ſine hærede deceſſerit C.10.t.14 Libertus ingenuus eſſe dicatur D.40.t.14 ¶Magiſtratus aliquis res fiſcales furatus eſſe deprehenſus ſit L.105 Maior factus alienationem factam ſine decreto ratam habuerit C.5.t.74 ¶Maior factus ratum habuerit C.2.t.46 ¶Mancipium ita fuerit alienatū vt manumittatur vel contra C.4.t.57 Mancipiū ita venierit, ne proſtituatur C.4.t.56 ¶Mater indemnitatem promiſerit C.5.t.46 ¶Menſor falſum modum dixerit D.11.t.6. ¶Minor ab hereditate ſe abſtineat C.2.t.39 ¶Minor ſe maiorē dixerit, vel maior probatus fuerit C.2.t.43 ¶Mulier ventris nomine in poſſeſſione calumniæ cauſa eſſe dicetur D.25.t.7
Sine cenſu vel reliquis fundum comparari non poſſe C.4.t.47
Singulis rebus per fideicommiſſum relictis I.2.t.14
Si: Nuptiæ ex reſcripto petantur C.5.t.8 ¶Omiſſa ſit cauſa teſtamenti C.6.t.39 ¶Pars hæreditatis petatur D.5.t.4 ¶Pēdēte appellatione, mors interuenerit D.49.t.13 D.7.t.66 ¶Per vim, vel alio modo abſentis poſſeſſio turbata ſit C.8.t.5 ¶Pignoris cōuētionē numerato pecuniæ ſecuta nō ſit C.8.t.33 ¶Pignus pignori datū ſit C.8.t.24 ¶Plures ſint domini vel vaſalli F.4.t.77 ¶Plures vna ſententia condēnati ſunt C.7.t.55 ¶Poſt creationē quis deceſſerit C.10.t.68 ¶Propter inimicitias creatio facta ſit C.10.t.66 ¶Propter publicas penſitationes venditio fuerit celebrata C.4.t.46 ¶Quacūq. præditus poteſtate, vel ad eū pertinētes, ad ſuppoſitarū iuriſdictioni adſpirare tētau. nuptias C.5.t.7 ¶Quadrupes pauperiē feciſſe dicatur I.4.t.9 D.9.t.1 ¶Quid in fraudē patroni factum ſit D.38.t.5 ¶Quis aliquē teſtari prohibuerit, vel coegerit D.29.t.6 C.6.t.34 ¶Quis alteri vel ſibi ſub alterius homine, vel aliena pecunia emerit C.4.t.5 ¶Quis à patente manumiſſus fuerit D.37.t.12 ¶Quis cautioni in iudicio ſiſtēdi cauſa factæ non obtēperauerit D.4.t.11 ¶Quis eam cuius tutor fuerit corruperit C.9.t.10 ¶Quis ignorans rē minoris eſſe ſine decreto comparauerit C.5.t.73 ¶Quis Imperatori maledixerit C.9.ti.7 ¶Quis in ius vocatus non ierit, ſiue per eum cauerit per quem ex edicto non debuit D.2.t.5 ¶Quis ius dicenti non obtemperauerit D.2.t.3 ¶Quis omiſſa cauſa teſtamenti ab inteſtato vel alio modo poſſideat hereditatem D.29.t.4 ¶Quis teſtamēto liber eſſe iuſſus fuerit, & poſt mortem domi ante aditam hæreditatem ſubripuiſſe aut corrupiſſe quid dolo malo dicatur D.47.t.4 ¶Rector prouinciæ, vel ad eum pertinentes ſponſalitias dederint arrhas C.5.titu.2 ¶Reus vel accuſator mortuus fuerit C.9.tit.6 ¶Sæpius in integrum reſtitutio poſtuletur C.2.t.44
¶Secūdò nupſerit mulier, cui maritus vſumfructū reliquit C.5.t.10 ¶Seruitus vēdicetur D.8.t.5 ¶Seruus aut libertus ad decurionatū aſpirauerit C.10.t.32 ¶Seruus exportādus veneat C.4.t.55 ¶Seruus extero ſe emi mādauerit C.4.t.44 ¶Tabulæ teſtamenti extabunt C.37.tit.2 ¶Tabulæ nullæ extabunt D.38.t.7 ¶Tutor contra matris voluntatē datus ſit C.5.t.47 ¶Tutor vel curator falſis allegationibus excuſatus ſit C.5.t.63 ¶Tutor vel curator interuenerit C.2.t.25 ¶Tutor vel curator non geſſerit C.5.t.55 ¶Tutor vel curator reipubl. cauſa ab fuerit C.5.t.64.

¶ Tutor vel curator vel magiſtratus creatus appellauerit D.49.tit.10. ¶ Vaſallus de feudo ab aliquo interpellatus fuerit, & dominus eum defendere noluerit F.2.t.25 ¶ Vaſallus feudo priuetur, cui deferatur F.2.t.31 ¶ Vendito pignore agatur C.8.t.30 ¶ Ventris nomine muliere in poſſeſſionem miſſa, eadem poſſeſſio dolo malo ad alium tranſlata eſſe dicatur D.25.t.6 ¶ Vnus ex fratribus dederit ſuam partem fratri F.4.t.83 ¶ Vnus ex pluribus appellauerit C.7.t.68 ¶ Vnus ex pluribus hæredibus creditoris vel debitoris partem ſui debiti ſoluerit vel acceperit C.8.t.32. ¶ Vſusfructus petatur, vel ad alium pertinere negetur D.7.tit.6. ¶ Vt omiſſam hæreditatem, vel bonorũ poſſeſſionem, vel aliud adquiras C.2.t.40
Societate I.3.tit.26
Solutione: Matrimonij ob furorem coniugis C.I.1 Nicephori Botoniatæ ¶ Sponſalium C.I.3. Alexij Comneni.
Solutionibus & liberationibus D.46.t.3. C.8.t.43 ¶ Debitorum ciuitatis C.11.t.39
Soluto matrimonio, quemadmodum dos petatur D.25.t.1. C.5.t.18
Spectaculis, & ſcenicis, & lenonibus C.11.t.40
Sponſalibus D.23.t.1. C.I.3. Alexij Comneni ¶ Et arrhis ſponſalitiis, & proxeneticis C.5.t.1
Sportulis, & ſumptibus in diuerſis iudiciis faciendis, & de executoribus litium C.3.t.2
Statu hominum D.1.t.5
Statuis, & Imaginibus C.1.t.17 ¶ & conſuetudinibus contra libertatem Eccleſiæ inductis F.2.c.59. C.F.II.t.1
Statuliberis D.40.t.7
Stipulatione ſeruorum I.3.t.18. D.45.t.5
Stratoribus C.12.t.25
Studiis liberalibus vrbis Romæ & Conſtantinopolitanæ C.11.t.18
Suariis & ſuſceptoribus vini & cæteris corporatis C.11.t.16
Subnotatio incliti Imperatoris Iſaaci Angeli de tondendis vxoribus Pontificum C.I.3.d.Imper.
Succeſſione: Cognatorum I.2.t.5 ¶ Feudi F.1.t.8. & 4.t.95 ¶ Fratrum, vel gradibus ſuccedentium in feudo F.2.t.11 ¶ Liberorum I.3.t.8
Succeſſionibus ſublatis quæ fiebant per bonorum venditiones, & ex ſenatuſc. Claudiano I.3.t.13
Succeſſoribus eorum qui in Africa degunt A.Col.4.t.15.N.36
Succeſſorio edicto D.38.t.10. C.6.t.16
Suffragio C.4.t.3
Suis & Legitimis: Hæredibus D.38.t.17 ¶ Liberis & ex filia nepotibus ab inteſtato venientibus C.6.t.54
Summa trinitate, & fide catholica, vt nemo publicè de ea contendere audeat C.1.t.4
Sumptus iniuncti numeris, ad omnes collegas pertinere C.11.t.37
Sumptuum recuperatione C.10.t.67
Supellectile legata D.33.t.10
Superexactoribus C.10.t.20
Superficiebus D.43.t.17
Superindicto C.10.t.18
Suſceptoribus præpoſitis & arcariis C.10.t.70
Suſpectis tutoribus & curatoribus I.1.t.26. D.29.t.10. C.5.t.43
Synodica ſubnotatione, & c. C.I.3. Man. Comn.

T

TAbellionibus, & vt protocolla dimittant in chartis A.Col.4 t.23.N.44
Tabulariis, ſcribis, logographis & cenſualibus C.10.t.69
Tabulis exhibendis D.43.t.5. C.8.t.7
Tempore: Actionum quæ ſacris locis competunt E.5 ¶ Non ſolutæ pecuniæ ſuper dote A.Col.8.t.1.N.100
Temporibus: Et reparationibus appellationum ſeu conſultationum C.7.t.63 ¶ In integrum reſtitutionis, tam minorum & aliarum perſonarum, quæ reſtitui poſſunt, quàm etiam hæredum eorum C.2.t.53
Termino moto D.47.t.21
Teſtamentaria: Manumiſſione C.7.t.2 ¶ Tutela D.26.t.2. C.5.t.28
Teſtamento. Militari I.2.t.11. D.29.t.1 ¶ Militi C.6.t.21 ¶ Reſignato I.82
Teſtamentis Et quemadmodum teſtamenta ordinentur C.6.t.23 ¶ Et qui teſtamenta facere poſſunt: & quemadmodum teſtamenta fiant D.28.t.1 ¶ Imperfectis à parentibus in filios factis, & de diuiſione rerum à filiis coram parente, & de eius facultatibus facta, & ſubſcripta A. Col.8.t.8.N.107 ¶ Ordinandis I.2.t.10
Teſtibus D.22.t.5. G.4.t.20. A.Col.7.t.2.N.90 ¶ Et benedictione matrimonij ſeruorum C.L.9. Alex. Comneni
Tetartero, quod eſt numiſmatis genus C.I.1.2. Nicephori Phocæ.
Theſauris C.10.t.15
Tigno iniuncto D.47.t.3
Tonſura, Capillorum C.I.4. Theoph. ¶ Mulierum, degere volentium in monaſterio poſt trimeſtre facta C.I.13. Manuelis Com.
Tractatoriis & ſtatiuis C.12.t.52
Tranſactionibus D.2.t.15. C.2.t.4
Tributoria actione D.14.t.4
Tributorum exactores, ſi pluſquam debeant exegerint, qua pœna [illegible] & [illegible] eſſionibus filiorum, & nepotum natu- [illegible] & collationibus vel diſtributionibus, &c. A. Col.3.t.5
Tritico, vino, & oleo legato D.33.t.6
Tutelis I.1.t.13 D.26.t. ¶ Et rationibus diſtrahendis, & vtili curationis [illegible] actione D.27.t.3
Tutore: Et curatore qui non ſatis dedit C.5.t.42 ¶ Qui pupillam ſuam vitiat L.34
Tutoribus vel curatoribus: Datis ad hîs qui ius dandi habent, & qui, & in quibus cauſis ſpecialiter dari poſſunt D.26.t.5 ¶ Illuſtriſſimarum & clariſſimarum perſonarum C.5.t.33
Tyronibus C.12.t.44

V

VAcatione: Et excuſatione munerum D.50.t.5 ¶ Muneris publici C.10.t.45
Variis & extraordinariis cognitionibus, & ſi iudex litem ſuam feciſſe dicatur D.50.t.13
Vaſallo: Decrepitæ ætatis, & qui feudum refutauit, vt filij inueſtiantur F.2.t.14 ¶ Milite qui arma bellica depoſuit F.2.t.21 ¶ Qui contra Conſtitutionem Lotharij regis beneficium alienauit F.2.t.38 ¶ Qui vnum ex dominis refutauit F.5.t.3
Vaſallum feudum poſſe in alium arctiori lege transferre F.4.t.108
Vaſis ſacris & rebus eccleſiaſticis C.I.3. Nicephori.
Vbi: Cauſa fiſcalis, vel diuinæ domus, hominúmque eius agatur C.3.t.26 ¶ Cauſa ſtatus agi debeat C.3.t.22 ¶ Conueniatur, qui certo loco dare promiſit C.3.t.18 ¶ De criminibus agi oportet C.3.t.15 ¶ De hæreditate agitur, vel vbi hæredes ſcripti, in poſſeſſionem mitti poſtulare debeant C.3.t.20 ¶ De poſſeſſione agi oportet C.3.t.16 ¶ De ratiociniis tam publicis quàm priuatis agi oportet C.3.t. ¶ Et apud quem cognitio in integrum reſtitutionis agitanda ſit C.2.t.47 ¶ Fideicommiſſum peti oportet C.3.t.17 ¶ In rem actio exerceri debeat C.3.t.19 ¶ Petantur tutores & curatores C.5.t.32 ¶ Pupilli educari debeant C.5.t.49 ¶ Pupillus educari vel morari debeat, & de alimentis ei præſtandis D.27.t.2 ¶ Quis de curiali vel cohortali, aliáve conditione conueniatur C.3.t.23 ¶ Senatores vel clariſſ. ciuiliter vel criminaliter conueniantur C.3.t.24
Vectigalia noua inſtitui non poſſe C.4.t.62
Vectigalibus & commiſſis C.4.t.61
Venatione ferarum C.11.t.44
Vendendis rebus ciuitatis C.11.t.31
Venditione rerum fiſcalium cum priuatis communium C.10.t.4
Ventre in poſſeſſionem mittendo, & curatore eius D.37.t.8 ¶ Inſpiciendo cuſtodiendóque partu D.25.t.5
Verborum: Et rerum ſignificatione D.50.t.16. C.6.t.38 ¶ Obligationibus I.3.t.16. D.45.t.1
Veſtibus C.I.1. Ioannis Duc. ¶ Oloberis & auratis, & intinctione ſacri muricis C.11.t.8
Veteranis C.12.t.47
Veteranorum & militum ſucceſſione D.38.t.13
Veteri iure enucleando, & de authoritate iuriſprudentum, qui in Digeſtis referuntur C.1.t.20
Veteris numiſmatis poteſtate C.1.t.20
Via publica, & itinere publico reficiendo D.43.t.10
Vi bonorum raptorum I.4.t.2. D.47.t.8. C.9.t.33 Et vi armata D.43.t.15
Vindicta libertate, & apud conſilium manumiſſione C.7.t.1
Voluntariis homicidis, vide ſupra Homicidis
Vnde: Cognati D.38.t.9 ¶ Legitimi D.38.t.8 C.6.t.15 ¶ Liberi D.38.t.7 C.6.t.14 ¶ Vi C.8.t.4 ¶ Vir & vxor D.38.t.11. C.6.t.18
Vſucapione: Pro donato C.7.t.27 ¶ Pro dote C.7.t.28 ¶ Pro Emptore, vel tranſactione t.26 ¶ Pro hærede t.29 ¶ Transformanda, & ſublata differentia rerum mancipi & nec mancipi t.31
Vſucapionibus: Et longi temporis præſcriptionibus I.2.t.6 ¶ Seu vſurpationibus D.41.t.3
Vſu: Et habitatione I.2.t.5. D.7.t.8 ¶ Et vſufructu, & reditu, & habitatione, & Operis per legatum vel fideicommiſſum relictis D.33.t.2
Vſufructu I.2.t.4 ¶ Adcreſcendo D.7.t.2 ¶ Earum rerum quæ vſu conſumuntur, vel minuuntur D.7.t.5 ¶ Et habitatione, & miniſterio ſeruorum C.3.t.33 Et quemadmodum quis vtatur fruatur D.7.t.1
Vſu Mediolanenſium ſecundum quoſdam F.2.t.28
Vſura C.I.2. Nicephori.
Vſuris: C.4.t.32 ¶ Et fructibus, & cauſis, & omnibus acceſſionibus & mora D.22.t.1 ¶ Et fructibus legatorum & fideicommiſſorum C.6.t.47 ¶ Nauticis A.C.8.7.N.106 ¶ Pupillaribus C.5.t.56 ¶ Rei iudicatæ C.7.t.54 ¶ Supra duplum computandis A.C.9.t.11.N.138
Vſufructuarius quemadmodum caueat D.7.t.9
Vt Ab illuſtribus, & qui ſuper eam dignitatem ſunt, omnimodo ſuper pecuniariis cauſis, &c. A. Col.5.t.26.N.71 ¶ Actiones ab hæredibus, & contra hæredes incipiant C.4.t.11 ¶ Actor ante litis conteſtationem porrecto libello iudici fidem ſuam probet
L.107

L.107 ¶ Ad trientes vſuras pecunia licitè mutuetur L.83 ¶ Ancillarum partus apud alium editus, ipſius dominũ ſequatur L.29 ¶ Armorum vſus inſcio principe interdictus ſit C.11.t.46 ¶ Captiui filius hæres ſit L. 36 ¶ Captiui teſtamenti factionem habeant L.40 ¶ Cauſæ poſt pubertatem adſit tutor C. 5.t.48 ¶ Clerici apud proprios Epiſcopos primùm conueniantur, & poſt hoc apud ciuiles iudices A.Col.6.t.12.N.85 ¶ Clerici qui recedunt aliis pro eis ſubrogatis, præbeant emolumenta: recedentes autem, &c.A.Col.5.t.12.N.57 ¶ Concubinam habere non liceat L.91 ¶ Conſenſu matrimonium ſolui poſſit A.Col.9.t.23.N.140.N.I.2 ¶ Conſtitutio ſacratiſſ. Imperatoris de ſucceſſionibus nuptialium lucrorum, quæ apædiæ, &c.A.Col.5.t.23.N.68 ¶ Cuique tam intra ciuitates quàm extra mortuos ſepelire liceat L.50 ¶ Cùm de appellatione cognoſcitur, ſecundùm illas leges debeat iudicari quæ tempore latæ ſententiæ obtinebant: non, &c.A.Col.8.t.16.N.115 ¶ De cætero commutationes Eccleſiaſticarum rerum, non fictè fiant, &c.A.Col.5.t.10.N.55 ¶ De cætero nullam licentiam habeat Dux aut Biocolita Lydiæ, &c. A. Col.9.t.27.N.145 ¶ Decennis puer in monachorum numerum adſumatur L.6 ¶ Defuncti ſeu funera eorum non iniurientur à creditoribus, & vt conſiliarij, &c.A.Col.5.t.15.N.60 ¶ Dei amātiſſimi Epiſcopi cum prouinciarum indigenis, &c. N.I.4. A.Col.9.t.31.N.149 ¶ Deliberandi ius etiam ad impuberes tranſmittatur A.Col.9.t.40.N.158 ¶ Determinatus ſit numerus clericorum, &c.A.Col.1.t.3.N.3 ¶ Differentes iudices audire interpellationum interrogationes cogantur, &c.A.Col. 6.t.15.N.86 ¶ Dignitatum ordo conſeruetur C.12.t.8 ¶ Diuinæ iuſſiones ſubſcriptionem habeant glorioſiſſ. quæſtoris A.Col.8.t.15.N.114 ¶ Dominicis diebus omnes ab operibus vacent L.54 ¶ Domini teſtamento manumiſſus, &c.L.37 ¶ Donationes quæ in literas relatæ non ſunt, ad 500. vſque aureos valeāt L.50 ¶ Dotis promiſſio, ex paternis aut maternis bonis facta præſtetur L.21 ¶ Ea quę vocantur inſinuatiua ſuper clericis in maiore quidem Eccleſia dentur, &c.A.Col.5.t.12.N.56 ¶ Eccleſia Romana centum annorum gaudeat præſcriptione A.Col.2.t.2.N.9 ¶ Eccleſia ſancta reſurrectionis alienare poſſit ædificia, &c.A.Col.4.t.19.N.40 ¶ Eccleſiarum & monaſteriorum quæ ſunt ad vrbem immobilia, intacta ſint à manu fiſci C.I.9. Manuelis Comn. ¶ Eunuchi adoptare poſſunt L.26 ¶ Exactione inſtantis dotis primæ, & ſecundæ, viro ad ſecunda vota migranti præponatur vxor vna, vel ex priore matrimonio filij A.Col.7.t.3.N.91 ¶ Ex legibus & ſenatuſconſultis bonorum poſſeſſio defertur D.38.t.15 ¶ Factæ nouæ conſtitutiones poſt inſinuationes earum poſt duos menſes valeant, &c.A.Co.5.t.21.N.66 ¶ Fratrum filij ſuccedant pariter ad imitationem fratrum, aſcendentibus etiam extantibus, & vt mulieres non inſinuata antenuptiali donatione, non lædantur, &c. A. Col. 9.t.10.N.127 ¶ Hi qui obligatas ſe habere perhibent res minorum: aut obligati ſunt eis, &c. A. Col. 6.t.1.N.72 ¶ Immobiliā antenuptialis donationis, neque hypothecæ dentur, neque omnino alienentur, &c.A.Col.5.t.16.N.61 ¶ Imperatoris ſerui de rebus ſuis, quomodo velint, ſtatuere poſſint L.58 ¶ In ciuitatibus quinque, in itineribus verò & agris tres teſtes ad teſtamentorum fidem ſufficiant L.41 ¶ In conteſtatione litis & magiſtratuum initio iuretur L.97 ¶ In flumine publico nauigare liceat D.43.t.13 ¶ Ingratitudo vaſalli probetur teſtibus F.3.t.4. ¶ In poſſeſſione legatorum, ſeu fideicommiſſorum ſeruandorum cauſa eſſe liceat D.36.t.4 ¶ In poſſeſſionem legatorum ſeu fideicommiſſorum ſeruandorum cauſa mittantur, & quando ſatiſdari debeat C.6.t.53 ¶ In priuatis domibus ſacra myſteria non fiant A.Col.5.t.13.N.58 ¶ In ſponſalibus cōſtituta pœna exigatur L.18 ¶ Intra certum tempus criminalis quæſtio terminetur C.9.t.44.

Vti poſſidetis D.43.t.16.C.8.t.6.

Vt, Iudæi ſecundum Chriſtianiſmi ritus viuant L.55 ¶ Iudices non expectent ſacras iuſſiones, ſed quæ videntur eis decernant A.C.9.t.8.N.125 ¶ Iudices ſine quoquo ſuffragio fiant, &c.A.C.2.t.3.N.8 ¶ Legatorum ſeu fideicommiſſorum nomine caueatur D.36.t.3 ¶ Liberti de cætero aureo non indigeant annulo, vt priſtinis reſtituantur natalibus, &c. A. C.6.t.7.N.78 ¶ Liceat matri & Auiæ, & aliis parentibus, poſt legitimam partem liberis derelictam quomodo voluerint, &c.A.C.8.t.18.N.117 ¶ Liceat Hebræis ſecundum formam hic traditam ſacras ſcripturas Latinè vel Græcè &c. A.C.9.t.28.N.146 ¶ Lite pendente vel poſt prouocationem, aut definitiuam ſententiam nulli liceat Imperatori ſupplicare C.1.t.24 ¶ Litigantes iurent in exordio litis, &c.A.C.9.t.7.N.124 ¶ Matres etiam tutelæ rationibus obnoxiæ ſint A.C.9.t.37.N.155 ¶ Monachus de adquiſitis teſtari poſſit L.5 ¶ Monachi & clerici tutores eſſe poſſint, ſed, &c.L.68 ¶ Mulier quæ matrimonium non iterat, vnius liberorum portionem proprietatis iure capiat, ſimiliter & pater L.22 ¶ Mulier ſoluto matrimonio dotem ſuam, propterque nuptias donationem, & reliquam omnem mariti ſubſtantiam, in commentarium conſcribat, &c.L.110 ¶ Negotiari, ædificare, munerāque accipere, vrbis magiſtratibus liceat L.84. ¶ Ne maritus quemadmodum vxor, illa præmoriēte præter donationem propter nuptias quidquam capiat L.20 ¶ Nemini liceat in emptione ſpecierum ſe excuſare, & de munere Sitocomiæ C.10.t.27. ¶ Nemini liceat ſine iudicis authoritate, ſigna rebus imponere alienis C.2.t.17 ¶ Nemo ad ſuum patrocinium ſuſpiciat ruſticos vel vicos eorum C.11.t.53 ¶ Nemo cum mulieribus in Eccleſiarum cœnaculis habitet L.73 ¶ Nemo inuitus agere, vel accuſare cogatur C.3.t.7 ¶ Nemo Priuatus titulos prædiis ſuis vel alienis imponat vel vela regia ſuſpendat C.2.t.16

Vt Neque miles, neque fœderatus obſeruetur domui priuatæ, aut poſſeſſioni alicuius A.Col.8.t.17.N.116

Vt Non fiant pignorationes pro aliis perſonis, & vt principum donationes non egent, &c.A.C.5.t.7.N.52 ¶ Non liberentur curiali fortuna Iudæi, nec Samaritani, aut hæretici occaſione eorum religionis, &c. A. C.4.t.24.N.45 ¶ Non luxurientur homines contra naturam, neque iurent per capillos Dei, &c. A. C. 6.t.6.N.77 ¶ Non modò vniuerſalis Eccleſiæ ſacerdotes, verum etiam qui ad quamcunque ſacram ædem pertinent, &c. L.4 ¶ Nulli iudicum liceat habere loci ſeruatorem, niſi certis ex cauſis diuina conceſſerit iuſſio A.C.9.t.17.N.134 ¶ Nullus ex vicaneis pro alienis vicaneorũ debitis teneatur C.11.t.56 ¶ Nullus fabricet oratorij domos, præter voluntatem Epiſcopi, vt deputet &c.A.C.5.t.22.N.67 ¶ Nullus mutuans agricolæ teneat eius terram A. C. 4.t.11.N.32. ¶ Omnes iudices tam ciuiles quàm militares poſt adminiſtrationem depoſitam per 50. dies in ciuitatibus vel certis locis permaneant C.1.t.50. ¶ Obediant iudicibus prouinciarum & in criminalibus & in pecuniariis cauſis, &c.A.C.5.t.24.N.69 ¶ Ordinariæ præfecturæ vrbanæ & prætoriæ duæ, & præfecturæ quæ in cingulo, &c.t.25.N.70 ¶ Pacta etiam non conſtituta pœna valeant L.72 ¶ Pariter omnibus adoptare liceat L.27 ¶ Particulares vſurarum ſolutiones in duplum computentur A. C.9.t.4.N.121 ¶ Patres qui nuptias non iterant, vnius liberorum portionem capiant L.85 ¶ Per ſcribendi ignaros etiam teſtamenta confirmentur L.43 ¶ Ponderatores & monetarij apud Ægyptios, &c.E.13 ¶ Prçponatur nomen imperatoris documentis, & vt Latinis litteris apertius tempora inſcribantur A.C.5.t.2.N.47. ¶ Prodigus quæ ex rebus ipſius ſint facere poſſit L.39 ¶ Purpuræ ſegmenta & particulæ in publicis mercimoniis ſint L.80. ¶ Quæ circa viminacium ſunt Eccleſiæ ſub proprio Archiepiſcopo ſint, &c.A. C.1.t.6.N.11 ¶ Quæ deſunt aduocatis partium iudex ſuppleat C.2.t.11 ¶ Quæ mulier mariti odio abortat, repudiari ab illo poſſit L.31 ¶ Quemadmodum in aliis ſtructuris lege cautum eſt, ita etiam ſubdialium ambulacrorum ſtructuræ, quæ ſolaria appellantur decem pedibus à vicinorum ædificiis diſtent L.113 ¶ Qui alioqui principe ſacerdotio dignus eſt, ſi legitimi illi liberi ſint, non impediatur illud conſequi L.2 ¶ Qui cætera ſecundum ſacros diuinóſque canones Epiſcopali dignitate dignus eſſe probatur ſi liberi, &c. L.2 ¶ Qui iuſiurandum defert, prior de Calumnia iuret L.99 ¶ Qui obligatas ſe habere perhibent res minorum, aut obligati ſunt eis ad eorum gubernationem penitus non accedant, &c. N.72 ¶ Qui reiicere venerandum monaſticæ vitæ habitum in animum induxerit, ac pro, &c.L.8 ¶ Qui ſacerdotes creādi ſunt ſecundum Eccleſiæ ritus, ea lege creentur, &c.L.3 ¶ Qui tertium matrimonium contrahunt, ſacri canonis pœna obnoxij ſint L.90 ¶ Qui viginti annorum eſt, hypodiaconus creari poſſit L.75 ¶ Qui viginti annos habet, hypodiaconus creari poſſit L.16 ¶ Quotieſcunque a clericorum habitu ad protaſorum tranſire, &c.L.7 ¶ Ratio vaſalli priuſquam domini diſcutiatur F.4.t.79 ¶ Reſtitutiones fideicommiſſi vſque ad vnum gradum conſiſtant A.C.9.t.41.N.159 ¶ Salutarem baptiſmum in quocunque ſacro oratorio peragi liceat L.15 ¶ Sententiā iudices in literas referant, &c. L.45 ¶ Si maritus per matrimonij tempus in furorem incidat, intra quinquennium matrimoniū ſolui nequeat L.112 ¶ Sine prohibitione matres debitrices, & creditrices tutelam gerant minorum, &c A.C.7.t.6.N.94 ¶ Si ſponſa ex alio grauida deprehēdatur, ſponſalia reſcindi poſſint L.93 ¶ Si vxor mente capiatur, idque neque dolo mariti, neque ipſo conſcio aliorum maleficio fiat, &c.L.111 ¶ Sponſalitia largitas ſpecialis ſit contractus, & de diuerſis capitulis A. C.9.t.2.N.119 ¶ Sufficiens numerus teſtium teſtamentum ratum faciat, tametſi, &c. L.42 ¶ Tam veterum principum, quàm recentiorum numiſmata modò iuſti ponderis probæque materiæ ſint valeant L.52 ¶ Tertulæ vel domus vel vinea ſanctiſſ. Eccleſiæ Myſiæ, in redēptionem captiuorum, &c.A.C.5.t.20.N.65 ¶ Vaſalli, ſumptibus domini, ſeruitia præſtent F.4.t.107

Vtrubi D.43.t.30

Vulgari: Et pupillari ſubſtitutione D.28.t.6 ¶ Subſtitutione I.2.tit.15

Vxoribus militum, & eorum qui reipub. cauſa abſunt C.2.t.52

FINIS.

Summa priuilegij Cæſaris.

PRIVILEGIO Cæſareæ Maieſtatis cautum eſt, vt ne quis Typographus aut Bibliopola intra Sacri Romani Imperij, regnorúmque & dominiorum hæreditariorum, eiuſdem Maieſtatis, fines, & decem annorum ſpatium, computandorum à die prima editionis Dionyſij Gothofredi I. C. Repetitæ lectionis commentarios, notáſque ad ius ciuile, ad Accurſium & Ciceronem, ſimili aut alio quopiam charactere vel forma, ſiue in toto, ſiue in parte recudere, aut alij recudendos dare, vel alibi etiam impreſſos adducere, vendere diſtraheréve, clàm vel occultè citra voluntatem & conſenſum præfati Gothofredi eiúſve hæredum præſumat, pœna hac conſtituta, vt & dicto Gothofredo, & Typographo, cui dictos libros cudendi curam commiſerit, vel alterutrius hæredibus ac mandatariis, poteſtas ſit, ſuperiores libros, ita deprehenſos propria authoritate, vel magiſtratus illius loci vendicare, vt qui ſecus fecerit quàm hoc priuilegio continetur, omnibus illis libris de facto priuetur: Pœna præterea decem marcharum auri puri Cæſareo fiſco, & dicto Gothofredo, ex æquo pendenda. Datum in arce regia, Pragæ, die xxij. Febr. Anno Domini. M.D.LXXXVIII. Regni Romanorum XIII. Hungarici XVI. Bohemici XIII.

Rudolphus.

Iacobus Curtius à Teuffenau.

Ad mandatum Cæſareæ Maieſtatis proprium.

P. Bernburger.

Extraict du priuilege du Roy.

SA Maieſté a permis & ottroyé à Denis Godeffroy Aduocat, & Profeſſeur en droict, de faire imprimer le Cours ciuil, y ioinct les Gloſſes d'Accurſe auec les annotations, & meliorations que ledict Godeffroy y a nouuellement adiouſtées, par tel Imprimeur, ou Libraire qu'il voudra choiſir, ou eſlire, & ſans qu'autre que ledict ſuppliant ou les ayant droict & pouuoir de luy, le puiſſent imprimer, ou faire imprimer iuſques au terme de dix ans, à compter du iour & datte de l'impreſſion dudict Cours, ſur peine de confiſcation deſdicts liures, & de cinquante eſcus d'amende pour chacun exemplaire. Donné à Paris le 24. Decembre 1588.

Par le Conſeil.

Le Compte.

Digitized by Google

THESAVRVS SELECTARVM SENTENTIARVM ET DICTIONVM IVRIS CIVILIS QVÆ PASSIM IN GLOSSIS ACCVRSII OCCVRrunt, à Petro Broſſeo nobili, & Iuriſconſulto collectus.

Opus iuris ſtudioſis practicis, & Theoricis omnibus vtile & neceſſarium.

Notæ quibus in hoc opere vſi ſumus hæ ſunt. ſignificat,

V. Digeſtum Vetus.
I. Digeſtum Infortiatum.
N. Digeſtum nouum.
C. Codicem.
INST. Inſtitutiones.
A. Authenticorum librum.
F. Feudorum libros.
E. Extrauagantes.

Hæ autem literæ a,b,c, quæ titulis, legibus & paragraphis ſubijciuntur denotant literas initiales ſingularum Gloſſarum Accurſij.

A B

A Iuriſdictione eximere, *l. ſi quis. ff. de iudic.* V. 677.

Ab, pro, ſine quod ſeparationem denotat, *l. ſi ex 12. ff. de duob. reis.* N.1043.e

Abdicare ſe magiſtratu an & quomodo quis poſſit, *l. obligatum 20. ff. de officio præſidis.* V.350.t

Abducere pro manus iniicere, *l. Imperator. 7. ff. qui ſine manu.* N.314.m

Abeſſe videtur quod abfuturum eſt, *l. ſi quis 2. ff. de negotiis geſtis.* V.412.m ¶Id in quo ſumus obligati *leg. huic 15. digeſtis de relig. & ſumpt. fun.* V.1226.q. ¶Etiam ſub conditione. *leg. ſi quis. 28. digeſtis de negotiis geſtis.* V.445. ¶Id in quo ipſi pro aliis fideiuſſimus, *l. ſi tutor. 6. digeſtis de contra tutel.* I.324.b. ¶Qui extra continentia vrbis, *l. ſi ideo. ff. de euictionibus.* V. 2012.z ¶Quod alteri promiſimus, *l. cum poſt. 43. ff. de adminiſt. tutorum.* I.212.q

Abeſſe reipub. cauſa qui dicantur, *l. qui mittuntur. 35. §. octauo. digeſtis ex quibus cauſis maiores.* V.611.p *l. ſermus 211. digeſtis de regulis iuris.* N.1926.g. *l. ſi cui. 28. §. primo. digeſtis ex quibus cauſis maiores.* V.612. ¶Extra prouinciam quis dicatur necne, *l. parui 17. ff. de condictione furt.* V.1578.r ¶In iure quis dicatur. *leg. dies cautioni 5. digeſtis de damno infecto.* N.38.i ¶Ex iuſta cauſa qui dicantur, *l. ſi quidem 1. ff. de fideicommiſſ. libert.* N.235. ¶Mortuus intelligitur, *l. cum quaſi. digeſtis de fideicommiſ. libert.* N. 259.h

Abeſſe deſinere res videtur quæ ita rediit in noſtram poteſtatem vt ne poſſeſſionem eius amittere poſſimus, *leg. mulieris 13. ff. de verborum ſignification.* N. 1083.f ¶Præſumitur iniuſtè qui procul à familia verſatur, *leg. ſi cum vigeſima octaua. §. quinto. ff. de fideicommiſſis libertatib.* N.259.

CONTRA ABESSE NON VIDETVR QVIS, Is cuius parentes vel cognati ſunt præſentes, *l. cum ſumus 11. ff. de agricolis & cenſitis.* 181.a Qui ad tempus abeſt. *l. in ſacris 9. C. de proximis ſacr. ſcri.* 247.d

Abigeus quis ſit, *C. 15. mitiores collat. 4. Nouell. 22. tit. 1. de nup.* A.169.l

Abigei qui dicantur, *l. ſi quis 9. §. 4. Imperator. d. geſtis locati.* V. 1848.d

Abiicientis partum pœna, *l. necare 4. ff. de agnoſcendis & alend. lib.* I.92.o

ablata licet interciderint peti ab eo poſſunt qui abſtulit, *leg. percuſſionem prima. Cod. de iis quæ vi metuſve.* Cod. 407.r

ablatiui caſus in accuſatiuos reſoluuntur. *Authentic. collatione quinta. Nouel. 66. titu. 21. vt facta noua. ſ. ſancimus.* 315.m

Ablatiui abſoluti conditionem inducunt, *l. fideicommiſſa. ff. de legatis 1.* I.983.

abnegatiuè, *l. hæres 19. §. ſecundo proinde. ff. de iudiciis.* V. 684.m

abnoctare quid. *leg. illud [illegible] digeſtis de officio præſidis.*

abnutiuum pro negatione, *l. inter ſtipulantem 83. ff. de verb. oblig.* N. 975.l

abolitio, *l. deſtitiſſe decima, digeſtis de iudiciis.* V.678.m ¶Criminum fit cum cauſæ cognitione. *l. [illegible] torum prima. ff. ad ſenatuſconſultum Tertullianum.* N.1523.n. ¶Specialis peti non poteſt niſi cauſa cognita & aduerſario conſentiente, *l. Imperatore 18. ff. ad ſenatuſconſultum Tertullianum.* N.1532.u. ¶Deſiſtenti neceſſaria eſt etiamſi non teneat accuſatio. *leg. vim paſſam 39. §. 3. præſcriptione. ff. ad legem Iuliam de adulteriis.* N.1474.x

Abolitione non omni receditur ab inſtantia, *l. aut priuatis 1.* N. 1528.c

Abolitionem impetrare, *leg. deſtitiſſe 10. digeſtis de iudiciis.* V. 678.m

abortiuus pro non nato habetur, *l. cum 30. ff. de acquirend. hæred.* I.645.n

Abortiuus partus in quibus proſit, *leg. ſi ventri, digeſtis de priuilegiis creditorum.* In quibus noceat, *l. cum 30. ff. de acquirenda hæred.* I.645.m.

abradere arma alterius ex publico non licet, vt quis ſua arma eo loco ponat, *l. opus 3. digeſtis de oper. pub.* N.1776.

Abraſio in inſtrumento ſeu literis in ſuſpecto & ſubſtantiali loco vitiat, *leg. edicto 3. Cod. de edicto diui Hadriani tollend.* Cod. 1437.a

abbreuiationes quid. *ff. proem. Glo. 2. pag. 50.* haud prohibitæ. Ibidem.

abſciſſe pro indiſtinctè, *l. ſi quis 9. ff. de liberis & poſthumis.* I. 387.n

abſens quis dicatur, *l. non cogendum 43. §. 6. ff. de procurator.* V. 387. k Quot & quibus modis. *l. abſentem 199. ff. de verborum ſignification.* N.150.d. *l. præſens. 5. ff. de procuratorib.* V.356. *ſ. Nou. 119 tit. 2. vt ſponſal. largit. cap. 8. de præſcriptione.* A. 520.g. *l. aliud 174. ff. de verb. ſign.* N.1844.c

Abſens pro eo qui abeſt à iudicio. *l. certum 6. § 3. ff. de confeſſis.* N. 558.f. Habetur pro diſſentiente, *l. præſcriptum 10. ff. de pactis.* V. 273.c. *l. ſi præcedente 58. ff. mandati.* V.1637.t

Abſens an abſoluatur ſi comparuerit, *Authent. collat. quinta. Nouel. 69. titu. 24. vt omnes obediant, cap. 3. ſi verò.* 317.c.

¶Non adrogatur nec adrogat, *l. neque, 24. ff. de adoptionibus. I.* V.109.t. ¶Condemnari poteſt, *l. quod &, 3. §. 14. hoc interd. ff de liber. hom. exib.*

Damnari capitis iure certis caſibus, *titu. primo. quomodo in læſa maieſta.* E.195.d

¶Ex ſtatutis Italiæ propter contumaciam tantum *ibid. l. Dini,*

A

l. de requir. reis. V,1532. l. abſentibus, 5. ff. de pœnis.

¶Dolum committere poteſt, l. prætor, 4. §. 7. ff. vi bonor. rapt. N,1346.m

Recipi poteſt inter reos, l. Miles, 11. §. 2. vſque. ff. ad l. Iul. de adult. N,1448.p

Abſens reipublicæ cauſa abeſſe videtur pro ſua ciuitate, l. cum 30 ff. de acquirenda hereditate. I. 644.c

Excuſatur à tutela ad tempus, l. ſi tutor, 9. ff. de tutelis. I,313.a

¶Recipi poteſt inter reos ſine fraude aut ſine abſentia affectata, l. ſi maritus, 15. §. primo legis Iuliæ, ff. ad legem Iuliam de adulteriis. N,1455.e

¶Fingitur miles at non magiſtratus, §. & ſunt 6. ex quibus cauſis maiores. V,592.f. ¶Reſtituitur, l. abſentia, 182. ff. de regulis iuris. N,1917.c ¶Contra omiſſam appellationem, l. is qui, ff. ex quib. cauſ. maio.

Contra non potest condemnari in cauſis criminalibus tit. quomodo in læſa maieſt. E,134.e ¶ In criminalibus capitalibus, l. abſente. ff. de pœnis. N,1550.y

Abſens eſſe videtur Qvis pupillus præſens præſentem tamen tutorem habens, l. ſi pupillus, 10. ff quibus ex cauſis. N,571.I. ¶ Furioſus, l. cum furioſus, 39. ff. de iudiciis. V,696.o ¶ Qui præſens id non exequitur facit id quod facere tenetur, l. non tantum 51. §. 9. ff. de fideicommiſſ. libert. N,280.

Abſenti reipublicæ cauſa ita ſubuenitur in lucro vt in damno, l. cum 30. ff. de acquir. hered. I,643.d

Abſenti innocentiam excuſare quis poteſt, l. ſeruum, 33. §. 2. ff. de procuratorib. V,370.o

Abſentis amici cum de eius præiudicio tractatur vocãdi ſunt, l. ſi abſens, 6. ff. vbi pupilli educari. I,303.m

Abſentis loco eſt furioſus, l. furioſus, ff. de diuerſis regulis iuris. N,1881.b

Abſentis vice habentur qui in vrbanis caſtris militant, l. ſi maritus. 15. §. 1. legis. ff. ad leg. Iul. de adult.

Abſentis non citati & contumacis differentia vide differentias.

Abſentis contemptus plus facit quam ſi præſens eſſet, l. Sabinus, 28. ff. com. diuid. V,1176.k

Abſenti tutor dari poteſt, l. tutela 1. ff. de tutelis. I,112.x

Abſenti iuramentum remitti poteſt, l. generaliter. C. de rebus credit. 708.e

Abſentium conſenſus non requiritur vbi plures ſunt præſentes. Nou. 120. tit. 3. de alienat. cap. 6. & hoc. A,526.r ¶Domicilium ſola fama & vulgi opinione intelligitur, tit. 1. quom. in læſa maieſt. E,152.c ¶ Reipublicæ cauſa non deterior conditio eſt quàm eorum qui Reipublicæ cauſa abſunt, l. ignorare, 3. titu. de reſtit. mil. Cod. 846.p ¶ Priuilegium extenditur ad eorum vxores, l. temporales, 1. tit. de vxor. milit. C. 470.l

Abſente reo, ſententia quandoque pronunciari poteſt etiam in criminalibus, titu. 1. quomo. in læſ. maieſt. E,156.k

Abſentes quemadmodum citandi, Nouell. 113. tit. 13. ff. de litig. cap. 3. omnem, A. 481.a

¶Commeatum habere debent ſi cauſa ſtudij abſint, l. comperimus, 13. Cod. de prox. ſacr. ſcrin. 152. ¶ Condemnari poſſunt in priuatis & publicis iudiciis, l. abſentem, 5. ff. de pœnis, V,1550.r

¶Dolo vel ſine neceſſitate reſtitui non ſolent, l. ſi quid, 2 titu. de reſtit. mil. C. 467. z l. inter minores, 8. ff. de in integrum reſtit. V. 426.a ¶ Non contumaces tribus caſibus expectandi, l. in cauſa, 12. §. 1. ff. de minoribus vigintiquinque annis. V. 553. ¶ Fiunt vel ex cauſa neceſſaria, vel probabili, vel vtraque, l. ſed etſi, 28. ff. ex quibus cauſis maiores. V,603.d ¶Gerimus vel per nuntium vel per literas, l. ſufficit. 4. §. 1. denique, ff. de ſponſ. V,2104.f ¶Qua actione teneantur, leg. idem priuilegium, 7. ff. de priuileg. cred. N, 585.f

abſentibus bona fide permittitur defenſio cap. 30. noxalibus, titulo quarto, ff. de noxalibus actionibus. V. 1115.a

Abſentibus præſentium priuilegia non dantur, l. comperimus, 15. C. de prox. ſacr. ſcrin. 152.r

abſentia contumacis optimam cauſam habentis de præſentia ſuppletur, l. & poſt, 63. ff. de iudi. V,710.

Abſentia pro præſentia habetur, Nou. 90 titu. 2. de teſtibus, cap. 9. & his. A. 625.a

Fauorabilior ætate, l. denique, 3. §. 4. ff. de minoribus vigintiquinque annis. V,531.h.

Abſentia probabilis ſtudiorum cauſa, Auth. coll. 5. Nou. 56. titu. 11. vt clerici qui reced. 298.u ¶ Plus facit quandoque quàm præſentia cum contradictione, leg. item, 17. §. 7. ff. de recep. arbitr. V, 634.o

¶Excuſat ab omiſſa damni infecti ſtipulatione, l. eorum 19. ff. de damn. infect. N. 75.b

¶Non inducit contradictionem, neque habetur pro contradictione, leg. ſi cum vigeſimaſecunda, §. ſexto. Nec ff. ſoluto matrim. I,30.o

¶ Quæ vaſallum excuſet, à non petenda inueſtitura, intra tempus legitimum. tit. quo tempore miles. F.24.m

Abſentiæ tempus quemadmodum duplicetur, Nouel. 119. titu. 2. vt ſponſal. larg. cap. 8. de præſcriptione. A.519.g

Abſentiam reipublicæ cauſa an & quatenus bona vendi poſſint, l. ignorare 3. tit. de reſtit. milit. C. 468.p

Abſentiarum varia genera, l. inter minores 8. ff. de in integr. reſtit. V. 476.z

abſoluere non poteſt qui non poteſt damnare, l. curatoru 3 ff. de offi. procur. Cæſ. V. 152.r l. qui damnare 3. ff. de re iud. N. 519.a

¶Qui non poteſt, idem nec poteſt condemnare. l. qui damnare 3 ff. de re iud. N. 519.a

Abſoluere quis poteſt, qui damnare non poteſt, l. quoties 3. titu. vbi ſenat. C. 575.h.

Abſoluere poteſt, qui poteſt condemnare. l. qui damnare 3. ff. de re iud. N. 519.a

Abſoluere potius, quàm condemnare quibus caſibus non debeamus, Tit. 28. E. 16.a

Abſoluere creditorem quid, l. & in contraria 37. digeſtis de vſuris. V. 2060.p

abſolui reus debet actore deficiente in probatione. leg. ex ſextante trigeſima. §. latinus. ff. de exceptio. rei iudi. N. 839.f

Abſoluendo ſeu ad abſoluendum, proniores ſemper fuimus, l. creditore 42. ff. de iureiur. V. 1199.l

Abſolui abſens poteſt, titu. primo, quomodo læſ. maieſta. E. 156.g

Abſolui quis poteſt populo irrequiſito, col. 6. Nou. 83. tit. 11. vt clerici qui proprios. §. 2. ſi tamen. A. 386.c

abſolutio facit, tantum quantum condemnatio cum ſolutione, leg. prætor 2. digeſtis vi bonorum raptorum. N. 1341.b

Fit ex æquitate, leg. item 14. §. quinto, ff. quod metus cauſa. V. 492.x

Abſolutio manumittentis prodeſt manumiſſo. l. nulla 10. ff. qui & à quibus. N. 313.d

Abſolutionis cauſam in dubio quærimus, l. factum 197. ff. de regu. iur. N. 1922. e

abſolutus de peculio, de in rem verſo conueniri non poteſt, l. prætor ait 1. §. 10. quæſitum. ff. quan. de pecul. act. V. 1553.b

Abſolutus à toto, abſolutus etiam à parte intelligitur, l. ſi quis 7. ff. de except. rei iud. N. 818.n. l. in toto 103. ff. de regulis iuris. Nou. 1901.b

Abſolutus ex duabus cauſis abſolutus intelligitur, maximè ex ſecunda cauſa, leg. ſi quis 18. digeſtis de exceptione rei iudic. N. 830.i

Abſolutus ſimpliciter cenſetur abſolutus ex cauſa ex qua debeat fieri, leg. ſi quis decimaoctaua, digeſtis de exceptione rei iudis. N. 830.i

¶Ab hæreditate paterna & auita, leg. ſi cum 3. titu. ſi minor. ſe ab hæred. abſt. C. 448.f

¶A malo non ſufficit, ff. lib 1. titu. 1. l. 10. §. 1. n

Abſtinendi beneficium ab hæreditate paterna fratri competit, leg. ſed ſi plures. decima, digeſtis de vulgari & pupillari ſubſtitutione. I. 530.

¶Amittit, qui quid amouet ex hæreditate, leg. ei qui. 12. ff. de acquiren. hered. I. 614.f.

¶Competit neceſſariis hæredibus, leg. more 8. ff. de acquirenda hered. I. 615.a

Abſtinent ſui, repudiant extranei, l. ſi ſeruus. 71. ff. de acquiren. vel omitten. hered. I. 671.u

Abſtinente ſe vno vel pluribus per in integrum reſtitutionem actiones omnes transferuntur, l. quæ 36. ff. de adquirenda vel omittea. hered. I. 689.i

abſumere rem intelligitur, qui eam repudiat, leg. retinente vndecima digeſtis de iure deliberandi. Cod. 1413.b

abſurditas quandoque toleratur, leg. poſſeſſio prima, §. vigeſimo, digeſtis de adquirenda poſſeſſione. Nou. 407.f

¶ Vitanda, Authentica collatione quinta, Nouella ſexageſimaſecunda, titulo decimoſexto, vt immobilibus ante nuptias. 311.d

Abſurdum ſequitur ab abſurdo leg. fructus. 7. §. 1. Papinianus. ff. ſoluto matrim. I. 11.m

Abſurdo vno admiſſo alia conſequuntur. titu. 51. de capitaneo. F. 95.b.

abundantia pro cautela ſeu cautione. leg. ſi pupilli ſexta, §. primo, digeſtis de negotiis geſtis. Vetus 418.r

¶ Nihil adiicitur ſeu fuit, lex ſecunda. titu. pro ſocio. V. 1686.u

Abun-

Digitized by Google

abundant plerunque certæ dictiones in legibus, *l.arboribus 12.ff.de vſufructu*.V.892.c

abundans cautela nihil addit, minuit aut vitiat, *l.pediculis 32.ff.de auro & arg.leg*.I.1176.l

Abundans cautela non nocet, *l.quid tamen 1.§.6.ff.de recep.arb*. V.939.h

abuti non licet nomine eccleſiæ euitandorum canonum cauſa, *l.id ab vnaquaque.C.de autem*.C.29.n

Abuti re ſua an paſſim cuique liceat necne, *l.ſi à bona 11.ff.de rei vindic*.V.836.m

acceptilatio quemadmodum fiat in rei vindicatione, *l.qui cum 5.§.2.ff.de tranſact*.V.323.e

¶Fieri debet ſuper eo vel parte eius quod in ſtipulationem deductum eſt, *l.& per 13.ff.de acceptil*.N.1211.

¶Sub conditione tacita non expreſſa, *l.licet ſoleat 43.ff.de iure dot*.V.2179.q

¶Non extinguitur per contrariam acceptilationem, *leg.ſi vnus 27.§.2.ff.de pactis*.V.286.d

¶Solutionis vim habet, *l.ſi vnus 27.ff.de pactis*.V.284.c

¶Cõditionem poteſt recipere, *l.actus 77.ff.de reg.iur*.N.1892.i

¶ Non quidem expreſſam, *l.ſi pecuniam 5.ff.de conditione cauſa data*.V.1311.c

¶Operari plus non debet, quàm ſolutio, *l.qui 17.ff.de acceptil*. N.1213.f

¶Prodeſt alteri correo ſi vni ſit facta, *leg. liberationem 3. ff.de liber.leg*.I.1286.h

Acceptilatio nocet alteri correo vnius rei credendi, ſiue ſocij ſiue non ſocij, *l.ſi rem 31.ff.de nouat*.N.1127.a

¶Vno reorum liberato, alius per conſequens liberatus intelligitur, *l.nihil 12.§.3.filius.ff.de inoffic.teſtamen*.N.730.u

¶ In perſonam facta ipſam perſonam non egreditur, *l.ſi ex 16.ff.de acceptil*.N.1213.c

¶Valet in obligationis dimidia *l.& per 13.ff de acceptil*.N.1210.

¶Partium omniũ integralium, *l.& per 13.ff.de acceptil*.N.1210.

¶Vitiatur diei adiectione, *l.in diem 6.ff.de acceptil*.N.1206.

Contra, Acceptilatio non valet. ¶ Facta contra bonos mores, *l.& per 13.ff.de acceptil*.N.1211.d

¶Quomodo non teneat, *l.metum 9.§. 7. digeſtis quod metus cauſa*.V.485.e

Acceptilatio debiti amiſſio eſt *l.ſi rem 31.ff.de nouat*. N. 1127. d

Quaſi ſolutio eſt, *l.ſi ex 16.ff.de acceptil*.N.1213.

¶Obligationis diſſolutio verbis facta, *l.ſolutam 49. ff.de ſolut*. N.1161.d

¶Imaginaria ſolutio.*ff.de acceptil*.N.1105.

¶Iurigentium eſt approbatione, *l.an inutilis 12. §. filiusf.ff.de accep*.N.1208.z

¶Inepta concipitur, inter abſentes ſub conditione in diem, *l.an inutilis.8.ff.de accep*.N.1207.c

¶Inutilis vim pacti habet, *l.an inutilis 8.ff.de accep*.N.1207.b.

¶Reſoluitur in pactum, *leg.cum emptor 5. ff. de reſcind.vend*. V. 1286.r

¶Ratione ineptæ conceptionis vim pacti non habet, *l. an inutilis 8.ff.de accept*.N 1207.b

¶Rei ſuper qua interponitur vim pacti habet, non acceptilationis, *leg.an inutilis.8.ff.de ſolut*.N.1207.d *leg.ſi vnus 37.§.9.ff. de pactis*.V.190.f

¶Perſonalis facta fideiuſſori ad reum non porrigitur, *leg.& per 13.ff.de accept*.N.1213.m

Acceptilationis & ſolutionis ſimilitudo, *leg.liberatione 3.ff.de liber.leg*.I.1286.h

accepto ferri, id non poteſt, quòd non eſt, *l.ab omnibus 104.ff.de leg.& fideicom*.I.841.c

¶ Dolus futurus, qui nondum eſt, non poteſt, qui iam commiſſus eſt poteſt, *l.& per 13.ff.de accept*.N.211.d

acetum quemadmodum fiat, *l.in venditionibus 9. tit. de contrahen.emp*.V.1730.o

acceſsio dicitur in vſucapionibus, accedere quoties tẽpus auctoris iungitur ſucceſſori, *l.in vſucapione 18 ff.de diuerſis & temp.præſcript*.N.850.

¶ Non fit non poſſidenti, *l. Pomponius 13. §.3. ff. de adquirenda poſſeſ*.N.429.h

¶ Omnis non eſt vſura, *leg. ſocium 60. digeſtis pro ſocio*. V.1207.

Acceſſio diſcreta, *l.item quæ 6. digeſtis de adquirendo rerum dominio*.N.362.u

¶Pro lucro, *leg. ſi quis 6.ſed & 5. digeſtis communi diuidundo*.V. 1162.m

Acceſſio creditoris pignus vendentis datur emptori etiam ſi debitor inſpecta perſona emptoris ſit inuitus debitori, *leg. de acceſſionibus 14. digeſtis de diuerſis temporibus præſcript*. N. 848.

¶Teſtatoris competit hæredi. *l. de acceſſionibus 14. ff.de diuerſis temp.præſcrip*.N.848.

¶Venditoris competit emptori, *l.de acceſſionibus 14.ff.de diuerſis temp.præſcrip*.N.848.

¶Fundo fit diuina & humana ſimul natura operante *leg.quæ ratione nouæ. digeſtis de adquirendo rerum dominio*. Nou. 367.c

Acceſſio obligationis pro adiecta perſona, *l.obligationum 44.ff. de oblig.& action*.N 905.d

Acceſſione vtimur auctoris cum ſua cauſa & vitij, *l. an vitium 5.ff.de diuer.temp.præſcrip*.N.843.e

Acceſſione vxoris maritus vel contra mariti vxor vtitur, *leg. Pomponius decimatertia, §. quinto. ff. de adquirenda poſſeſſione*. N. 424.o

Acceſſionis voce continetur etiam mandatum, *l. ex perſona. 31 ff.de fide.& mand*.N.1087.l

Acceſſionis datur actio, *leg. ſocium ſexageſima, titu. pro ſocio*. V. 1701.i

Acceſſiones ciuiles, vſuræ, naturales, fructus. *l. quod 8.ff.de condi cauſ.data*.V.1316.i

Acceſſiones naturales veniunt indebiti condictione, *l.in ſumma 65.§.11.qui ff.de cond.indeb*.V.1366.

Acceſſus pro itinere, *l.gaurus 10.ff.de ſeruitu. urbanor. præd*. V.981.c

Acceſſor pro fideiuſſore, *l. ſi ſeruum 91. §. & nunc uidendum.ff.de verbo.oblig*.N.988.a

Acceſſor pro mandatore, *l.ſi ſeruum 91.§.5.an filiusfa. ff. de verbor. oblig*.N.528.l

Acceſſorio non confirmatur principale, *l. nam 2. §.14. de pecul. leg*.I.1198.l

Acceſſoria rei venditæ an æquè ſana præſtanda, vt ea quæ principaliter vendita. *l.ſi ſeruum 54. tit. de act emp.& vend*.V.1845.c

Acceſſoria rei rem venditam conſequi debent *l.ſi heres 5.titu.de act.emp*.V.1807.d

Acceſſoria rerum principalium ſi non naturam habent, iure tamen eodem finiuntur. *l.ait prætor.1.§.6.ait prætor ff.naut.caup.ſtab*.V.663.a

Acceſſoria expreſſim accedant an ſub vniuerſitatis appellatione multum intereſt, *leg.cum eiuſdem 34.titu. de ædilitio edicto*. V.1982.r

Acceſſoria non durant ſublato principali. *l.quod 7.ff.de compenſ*. V.1597.d

Acceſſoria interdum remanent deficiente principali. *l.ſi fideiuſſor 16.ff.de fide.& Mand*.N.1078.g

Acceſſoria non poſſunt eſſe ſine principali, *l. Marcellus 15.ff.de fide.& mand*.N.1085.d

Acceſſoria non præſtat qui principali nomine non tenetur. *l. Iulianus 9.§.7.ff.ad exhib*.V.1106.l

Acceſſoria tolluntur ſublato principali. *l.ſi creditor 21.ff.de nouat*. N.1120.

Acceſſionum naturalium & ciuilium ſimilitudo, *l.fructus 7.§.1. Papinianus.ff.ſolut.matrim*.I.11.v

Acceſſorium principale non rumpit. *leg. ſi quis 16.ff.de vulga.& pup.ſubſtit*.I.536.o

Acceſſorium cedit ſuo principali. *l. cum 28.ff.de auro & arg.leg*. I.1272.

Acceſſorium principali extincto durare poteſt æquitate prætoria. *l.pater 15.ff.de caſtr.pecul*.N.1700.h

Acceſſorium extinguitur & differtur extincto vel deleto principali. *l.nam 2.ff.de pecul.legat*.I.1198.m

Acceſſorium ſine principali eſſe non poteſt. *l.ſi ſtichum 38.ff.de fideiuſſor*.N.1090.l

Acceſſorium non tenet ſi principale non tenet. *leg.ſi quis 17.§.1. ff.de adquir.poſſ*.N.427.c

Acceſſorium non ſequitur reum principalem vbi in acceſſorio non eſt eadem ratio *leg.prædiorum decima. digeſtis de prædiis*. C.1254.m

Acceſſorium ſequitur cauſam ſui principalis *l. item 9. ff. de vſufructu*.V.884.i

Acceſſorium qua ratione ſine ſuo principali eſſe poſſit. *l. vtrique 16.ff.de rei vindic*.V.832.q

Acceſſorium valet ratione principalis validi, *l.item 6.ff.de ſtipu. ſeruo*.N.1053.e

Acceſſorium vnum trahit ad ſe aliud. *l. qui fundum 40. tit.de contrahen.emp*.V.1742.r

Acceſſorio redhibito non redhibetur principale, niſi propter ornamenta. *leg. cum eiuſdem 34. titu. de ædilitio edicto*. V. 1982.r

Acceſſorio vitiato non vitiatur principale. *l.repeti 5.ff.quibus modis vſusfruct*.V.933.x

Acceſſoriis ea veniunt & in acceſſoriis ea præſtantur quæ in re principali. *leg. quod ſi nolit 31. digeſtis de ædilitio edicto*.V. 1981.b

Acceſſoriè quædam veniunt quæ principaliter non veniunt. *l. ex qua.e.tit fami.erciſ*.C.662.n

Digitized by Google

Accidens interdũ magis inſpicitur quàm natura, *l.hunc. tit.1.§.6.ff.de pollut.*V.331.k naturam rei nõ mutat, *l.naturalem 5.§.5 ff.de acq.rer.dom.*N.361 m. ¶Non mutat ſubiectum *l.ſed ſi 26.§.2 ff.de acq.rer.do.*N 377 h ¶Origini interdum præfertur, *ff.lib.1.tit.2.l.2.§.4* y

Accipere pecuniam mutuam, *l.ſi quis 8.digeſtis de iudiciis.* V.678

Accipere & recipere diuerſa, *leg.cum quis 1.ff. de dote prælegata.* I.1141 o

accipere pro effectu retinere, *l.ex facto 43.§.3 Iulian. ff.de vulg.& pupil.ſubſti.*I.563 g

Acclamationis publicæ breuis formula, *l.qui ex 1.C. de quæſtio.*123 g

Accuſare alium qui dignus accuſatione ſit nemo debet, *l.11.ff.de publ.iud.*N.1413

Accuſare mulieri an & quando permittatur, *l.non eſt 1.ff.de accuſat.*N.1418 l

Accuſare qui alios non poſſunt ſine pœna, *tit.24.quæ fuit prima cauſ.*Q.57 h

Accuſare criminaliter, *leg.conueniſſe 2.§.5 item ſi. ff.de iudiciis.* V. 675

accuſare poteſt damnatus non amiſſa vel fama vel ciuitate, *l.is qui 5 ff.de public iud.*N.1413 b

Accuſare adulterij vxorem conſtante matrimonio an & quo iure poſſit vel non poſſit maritus, *l.miles 11.§.10 volenti. ff.ad l.Iul.de adul.*N.1449 k

accuſare adulterij iure nouo vxorem maritus poteſt conſtante matrimonio, *l.miles 11.§.10 volenti. ff.ad leg.Iul.de adulteriis.* N.1456 k

accuſare adulterij vxorem maritus prius poteſt, deinde eam repudiare, *Nouel.117.tit.15.vt liceat matri & auiæ,cap.8 quia verò.* A.503 h

accuſare an & quando mulier poſſit, *leg.cum 1.titul.de negot.geſt.* C.298 h

accuſare libertum patronus poteſt, *l.ſi quis 30.§.3.ff.qui & à quibus.*N.316 u

accuſare interdum poſſumus perſonas minus legitimas vt ſeruos & minores, *l.in omnibus 1.tit.de iuretur.*B.492 t

accuſare quilibet poteſt qui non prohibetur, *l.qui accuſare 8.ff. de accuſat.* N.1423 t

accuſare pro agere ciuiliter, *l.viro 39.ff.ſol.matr.*I.467

accuſare eſt laudabile, *cap.11 ſicut.titul.7. de non alien.permitt. Authent.*81 l

accuſare ſuos patronos liberti an & quando poſſunt, *l.hi tamẽ. §.1.liberi.ff.de accuſ.*N.1425 t

accuſare qui iure non poſſint, *leg.qui accuſare 8.ff.de accuſat.* N. 1423 f

accuſare quis ex eadem etiam cauſa decem poteſt eodem tẽpore, dummodo id faciat diuerſis libellis, *l.inter liberas 6.§.3. maritus.ff.ad l.Iul.de adul.*N.1446 f

accuſare non poteſt infamis, *leg.accuſator 5.de præuaricatione.*N. 1400 c

¶Magiſtratus non poteſt conſtante magiſtratu, *l. qui accuſare 8. ff.de accuſ.*N.1424 f

¶Minor non poteſt de adulterio, licèt in aliquibus accuſationibus admittatur, *l.ſi maritus 15.§.6.lex Iulia.ff.ad l.Iul.de adulter.*N.1456 ¶Seruus niſi certis caſibus *l.Stichum 30.§.3.ff.de ſtatulibe.*N.309 h ¶Tutor nomine pupilli licèt ſit eius adminiſtrator, *l.inter liberas 6.§.2.ſimul ſimilitas.ff.ad leg.Iul.de adulte.* N.1446 o

accuſari poteſt abſens, ſic tamen vt aduerſus eum non procedatur, *l.ſi maritus 15.§.1.legis. ff.ad leg.Iul.de adul.*N.1455 e ¶Poſt mortem quis illicitæ mercis poteſt, *l. diuin.ff.de his quæ vt indignis.*I.1365 ¶Apud delegatum an & quatenus poſſit, *l.15.§.ſolent 6.ff.de off.procon.*237 b

Accuſari de capitali crimine ſeruus an poſſit, *l.ille ſeruus 9 ff.qui & à quibus.*N.318 f

accuſari in eodem libello poſſunt mandans delictum vt & mandatarius, *l.24.ff.ad l.Corn.de falſ.*N.1505

accuſans condemnare videtur, *l.ſi filium 37.ff.de libe.cauſ.* C.1618 a ¶Criminaliter reconueniri non poteſt ciuiliter, *l.rerum.ff.de actio.rer.amot.* I.84.n ¶Re obligari poteſt ad pœnam ſi ab accuſatore deſiſtat, *l.procurator 3.titul. ubi cauſa.*C.578 o

¶De crimine quolibet debet libellum formare, *leg.ſi cui.§.1. cauens.ff.de accuſat.*N.1423 o ¶Criminis, *Auth.colla.5.Nou.69. tit.24.vt omn.obed.cap.4* H.327 a

accuſatus Ex vno crimine an & quatenus ab eodem accuſari poſſit de eodẽ crimine, *l.ſenatus 14. ff.de accuſ.*N.1428 r

¶In ſua accuſatione temerè vagari non debet, *l. ſi item 16.ff. de dolo.*V.518 y

¶Quemadmodum cuſtodiri debeat. *l.de cuſtodia 1. ff.de cuſtod. reor.*N.1431.

Accuſati manumittere an etiam alienare poſſint, *leg.qui pœnæ 8 ff.de manumiſ.*N.198

Accuſator pro actore, *Auth.col.5.Nou.69.titul.78. vt omnes obed.cap.3.ſi verò* 327 b

¶Duorum, cur tertium accuſare non poſſit, *l.qui accuſare 8.ff. de accuſ.*N.1424 f Etiam poſt mortem rei perſequi debet, *l.in ſenatus 15.ff.ad ſenatuſconſ.*N.1531 e

¶Domini vaſallus pœnitere poteſt vſque ad ſententiam, *tit. 24.quæ fuit prima cauſ.*F.57 t

Accuſator incidit in Turpillianum quãdocunq; deſiſtat ab accuſatione, *l.ab accuſatione 6.ff.ad ſenatuſc.*N.1527 b

Accuſator domini vaſallus quibus caſibus feudum non amittat, *tit.24.quæ fuit prima cauſ.*F.57 a

Accuſatore & actore nõ probante reus abſoluitur niſi certis caſibus, *l.qui 4.tit.de edendo.*C.288.i

¶Deſiſtente vel mortuo in criminalibus iudex iudicare poteſt, *tit.1.quem in laſ.maieſt.*E.155 c.

Accuſatoris vtrum ſit eligere criminalem vel ciuilem cauſam, *l.qui cum 5 §.2.ſi deos.ff.ad l.Iul.de vi pub.*N 1477 i

Accuſatio quid. *ff.de accuſ.*N.1418. ¶Criminalis eſſe poteſt falſa pondera habentis, *l.arbitrio 18.§.3.ff. de dolo.*V.521 o ¶Calumnioſa quæ interdum permittitur, *l. in omnibus 1.C.de iureiuran.*C.481 f ¶Priuata, *l.ſi quis.ff.de priua. delic.*N.1266. ¶Publica quæ non permittatur fœminis, *l.poteſt 1.ff.de off.eiꝰ.præf.*Cod.167 o. *l.ſi præſes.32.ff.de pœnis.*N.1568

Accuſatio criminalis, *l.ſi de vi 37.ff.de iud.*V.694

¶Prius debet expediri quàm quæſtio ciuilis de proprietate, *l.ſidem 37.ff.de iudic.*V.694 ¶Et inquiſitio an forma differant, *tit.quomodo in laſ.maieſt.*E.176 d ¶Accuſatio & teſtatio à pari procedunt, *l.libellorum 4.ff.de accuſat.*N.1421 e ¶Non eſt querela inofficioſi, *leg.poſthumum 6.§.1.ff.de inofficioſo teſtamento.* V. 719 i

¶Quandoque contra heredes inchoari debet, *l.publica 19 ff. ad legem Iuliam pec.*N.1517 i ¶Sine libello fieri non poteſt, *tit. quomodo in laſ. maieſt.* E.135 c ¶Cœpta ab vno & omiſſa poteſt per alium exerceri & perfici, *l.conſtante 26.ff. ad leg.Iul.de adult.*N.1463

¶Proponenda ſolẽniter in criminibus legitimis, *l.hac clauſula 2.ff.de ſuſpect.tut.& cur.*I.235

Accuſatio adulterij gratis remitti poteſt. *Nou.117.tit.18. vt liceat matri & auiæ.cap.15.hic quoque.*A.509 i

Accuſationis deſertæ pœna eſt quinque librarum auri, *l.procurator.3.ti.ob.1.cauſam.*C.578 o ¶Similitudo differentia & ſimilitudo, vide differ.& ſimil.

Accuſationem peragere debet non ſolũ accuſator, & inſtigator, *leg.in ſenatus 15.ff.ad ſenatuſconſ.*N.1530

Acta quæ dicantur, *l.non eſt 1.tit.de ſatiſd.*C.483 e. *l.ſupplicare 2. tit.vt lite pendente.*C.141 b

Acta ſcripturæ apud iudicem factæ, *l.acta 45.ff.de re iudic.*N. 545 h

Acta in iudicio facta extra iudicium, *l.de curatore 2.§.1.ff.de cura.bon.dan.*N.603 3

Acta & geſta, *Auth.coll.5.tit.2.Nou 48.l.vt proponat. nom.*168. a ¶Latius patent quàm geſta, *l.quæ acta 1. ff. de off. procon. Caſ.*V.151 a

Acta in quibus verſatur magnum periculum, confeſſiones & teſtimonia publicata, *tit.de pace Conſtantiæ.*E.179 b

Acta in quibus non verſatur magnum periculum, quæ *tit.de pace Conſtantiæ.*E.179 b ¶Scripta probari teſtibus poſſunt, *l.ſi prætor 75.§.1.Marcellus.ff.de iudic.*V.712 y

Acta iudicialia fiunt in ſcriptis, *Auth.col.6.Nou.82.tit.11.de iudicib.cap.5.Audient.*377 d

¶Publica omnia quæ facta coram iudice, *l.is apud 2.tit.edend.* C.285

¶Edi debent cũ die & conſule: aliud in priuatis inſtrumentis, *l.ſupplicare 2.tit.vt lite pendente.*C.140

Acta edi quemadmodum debeant, *l.quæ quiſque 1.§.2.ff.de edend.* V.243 c

Acta facta in vno iudicio fidem non faciunt in alio, niſi certis caſibus, *l.is apud 2.tit.de edendo.*C.985 a *l.cum 5.tit.de recep.arbi.* C.488

¶Inter alios aliis non præiudicant, *l.idem 11.ff.de iureiurando.* V.1179 e *leg.denuntiaſſe 17.§.6 quæritur.ff.ad legem Iuliam de adulteriis.*V.1458 y *l.nam 10 ff.de iureiurando.*V.1177 m. *l.poſthumus 6.ff.de inoff. teſtam.* V.718 p. *l.& quia 6.ff. de interrog.action.* V.1194 i

Acta priora pereunt ſeu vim ſuã amittunt perempta ſententia. *l.cum 2.ff.iud.ſol.*N.1130 i

Actio anomala, *l. hac actio 14. ff. de eden.* V.459 u in 378. *l. non poteſt 23. ff. de iud.* V.687 *l. ſi debitori 21. ff. de iudi.* V.686 o ¶ Præiudicialis, *ff. de excep.* N.807 ¶ Præſens, *l. non quemadmodum. ff. de iud.* V.693 c ¶ Temporalis, *l. Proculus 18. ff. de neg. geſt.* V.438 o

Actio ad præſtandam patientiam, *l. poſt vendit. 16. ff. de aqua pluuia arcend.* N.129 c

Ad ſupplementum *l. ſiendum 1. ff. de inoffi. teſta.* V.715 i

¶ Dicitur perſecutio iudicialis, *l. nihil 51. ff. de obligat. & action.* V.908 a

¶ Eſt formula iuris agendi apud iudicem *ff. de oblig. & act.* N.882 a ¶ Ius perſequendi, *l. 1. ſumma. §. 2. ff. de rerum diuiſ.* V.215 g

¶ Rem ſuam vel ſibi debitam, *ff. de oblig. & act.* N.882

¶ Olim erat verborum ſolennitas imperata, *l. quod quis 50. ff. de oblig. & act.* ¶ Non eſt querela inofficioſi, *l. Papinianus 8. ff. de inoffic. teſta.* V.721 ¶ Propriè non dicitur quæ non naſcitur ex obligatione, *l. obliga. 1. ff. de oblig. & act.* N.864 b

Actio pro ACTV legitimo, *Auth. col. 6. Nouell. 11. tit. 10.* A.371 *l. pro emp. 2. §. 8. ff. pro empt.* N.493 *1. l. quæſitum eſt 34. ff. de adopt.* V.118 f

¶ Accuſatione, *l. prætor ait 1. ff. vi bon. rapt.* N.1341 c

¶ Adæquatione, *l. qui grauatus 5. C. de ſenſib.* 173 t

¶ Adminiſtratione, *l. hac ratio 3. ff. de donat. inter virum & uxor.* V 280

¶ Auxilio, *l. in cauſa 16. ff. de minorib. 25. annis.* V.555 b

¶ Condemnatione ſeu eius effectu & exercitio, *l. ſi finita 15. ff. de damno infect.* N.66 d

¶ Inſtantia petendi, quæ ſit propoſita actione, *l. non ſolum 7. ff. de liber. leg.* I.1293 d

¶ Legato ex teſtamento ad pias cauſas, *cap. 8 ſtudium. col. 3. Nouell. 98. tit. 5. de triente & ſemiſſe.* A.151 e

¶ Obligatione, quæ eſt actionis cauſa, *l. vtrum 63. ff. pro ſocio.* V 1712 k ¶ Rei vendicatione, *l. non alias 2. §. ſed & ſi. ff. de iud.* V.688 g

¶ Replicatione, *l. ſi cuius 10. § 1. ff. de dolo.* V.523 b *l. verbum. ff. de verb. ſignif.* N.1081 t ¶ Suſpecti accuſatione, *l. certum 1. C. ſi tutor vel curator.* C.1224 r. ſ

Actio legis pro actu legitimo, *l. magiſtratu 41. ff. de adoptionib.* V. 101 e

Actio annalis eſt regulariter contra prohibentem, *l. ſi quis. §. 3. ff. de damno infect.* N.67 i ¶ Arbitraria cur dicatur, *l. qui 2. C. vbi conueniatur qui.* C.565 b ¶ Nomen proprium non habet, ſed qualitas eſt potius, *l. in bonæ fidei 7. §. 2. ſi tamen. ff. de eo quod certo loco.* ¶ Caluiſiana quæ ſimul cum alia datur, *l. Diuus 16. §. 5. Id ff. de petit. hered.* V.763 n ¶ Calumniæ infamat, *l. in eum 1. ff. de calum.* V.466

¶ Mouenda intra annum vtilem, *l. in eum 1. ff. de calumn.* V.466 m. non datur in parentes & patronos, *l. in eum 1 ff. de calumn.* V.466 i

¶ Ciuilis, *l. ſi ſeruus 27. §. ſi quis. ff. ad l. Aquil.* V.174 k

¶ Prætoria dici poteſt ratione extenſionis, *l. poſſeſſio 1. §. 1. ff. de acquir. poſſeſſ.* N. 402 d non conſtituitur eorum nomine quæ æſtimationem non recipiunt, *l. cum 14. §. 12. quod ſi. ff. de furtu.* N.1274 m non naſcitur ex obligatione naturali, *l. præſes 1. ff. de extraord. cognit.* N.1790 n

¶ Criminalis quæ non tollit criminalem, *l. quicquid 1. C. de ſupell.* 35 n *l. ſi quis 3 ff. de priuatis delict.*

¶ Prætoria dici poteſt, *l. ſi ut certo. 5. §. 15. ſi duobus. ff. commodati.* V.1413 a

Actio confeſſoria, *l. inde 23. §. ſi infans. ff. ad legem Aquiliam.* V. 168 y

¶ Dicitur vtilis eâq; deſcendit & oritur ex confeſſione iudicati, *l. inde 25. §. 8. ff. ad l. Aquil.* V.169 y

Actio cumulata non poteſt ante principalem proponi, *l. ſi cum 16. ff. de tut. & rat.* I.316 z ¶ De effuſis & eiectis an & quatenus perpetua, *l. ſi verò 5. ff. de his qui effud. vel eiec.* V.175 m

¶ Directa pro ea quæ ſolenniter datur, *l. actio 47. ff. de negotiis geſtis.* V.464 *l. venit ex verbis & mente legis, l. actio 47. ff. de negotiis geſtis.* V.464 l

¶ Eadem eſt in ſubſtantia vtili, licèt diuerſa ſit qualitate, *l. ſi ſcripti 9. C. de petit. hered.* C.621 o

¶ Aquiri non poteſt per liberam perſonam *l. quod procurator 69. ff. de procur.* V.399 f

¶ Non datur continuo ex facto ſimili, *l. nec vllam 13. ff. de her. pet.* V.760 u

¶ Non quæritur ex alterius pacto niſi ceſſa ſit, *l. poſſeſſio 49. §. 1. ff. de acq. poſſ.* 12.450 r

Actio ex delicto datur ad intereſſe, *l. euicta 70 ff. de euict.* V.1834. m *l. ſi fine. C. de vendit. ser. ciuit.* 149 g non datur in hæredes niſi lite conteſtata aduerſus defunctum, *leg. cum eo 57. ff. de Iud.* V. 705 a

¶ Origine Iuris eſt gentium: formula iuris ciuilis: *l. cum 8. ff. de cap. minut.* V.589 d

¶ Bonæ fidei eſt, *l. huiuſmodi 84. ff. de legatis & fideicommiſſis 1.* I. 816 o

Actio empti non eſt arbitraria, *l. ſi res 1. ff. de act. emp.* V.1082 k

¶ Ex iudicato competens, an iudicati, an in factum appellari debeat, *l. actori 8. C. de reb. cred.* 703 g

¶ Ex quaſi delicto an, & ex quibus caſibus detur, *l. debet 6. §. 3. in factum. ff. nautæ, caupones.* 668 n

¶ Extincta regulariter reuiuiſcit, *l. venditor 1. §. 19. & ſi ſeruitutes. ff. de hered. vel act. vend.* V.1777 c

CONTRA NON POTEST ſuſcitari: *l. pupilli 96. §. 1. cum eodem ff. de ſolut.* N.1194 niſi ſub iuſta cauſa, *l. qui res 98. §. 8. Aream. ff. de ſolut.* N.1200

Actio, Ex ſtipulatu pro Actione incerti vel certi, *l. cum a. Cod. de tranſact.* C.318 n

¶ Dotis, *l. rem. ff. de rei vxoriæ actione,* I.1093 r quæ datur ad certa ibid. ¶ Pœnalis non tollitur ex actione ſequuta per actionem ex vendito ope exceptionis, *l. prædia 28. ff. de actio. empti.* V.1831 y

Actio ex teſtamento, *leg. quod legatur 38. ff. de iudiciis.* V.693 b bonæ fidei eſt, *l. in fideicommiſſi 1. §. 1. in his ff. de vſuris.* 1043 h ſtricti iuris licèt habeat ſimilia aliqua cum bonæ fidei iudiciis, *l. ſi fidei, ff. de legat. & fideicom.* 1.849

Actio ex teſtamento datur in duplum, licèt ſit ex quaſi contractu, *l. ſi quis 5. §. 1. l. Tutelæ, ff. de oblig. & act.* N.838 p pro his quæ in teſtamento relicta, *l. teſtamen. ff. qui teſtam. facere poſſunt.* F.364 g CONTRA NON DATVR. In legatarium, niſi agnito legato, *l. Imperator 70. ff. de legatis & fideicommiſſis 1.* 921 a. *l. ſi legatarius 8 ibidem.* I.960 h ſi ruptum ſit, *l. his verbis 28. ff. de adoption.* V.107 k

Actio famoſa in patrem dari non poteſt, *l. dolum 6. C. de dolo malo* 416

Actio generalis ſpecialem non excludit. *l. hoc edicto 1. ff. de dolo* V.504 b

Actio glandis legendæ ciuilis eſt præter interdictum, *ff. de glande legenda,* N.772 l

Actio de hereditatis petitione, *l. ordinarii 1. ff. de poſſeſſoria heredit. pet.* V. 818.

Actio iam nata, quibus caſibus collatur variis voluntate, *l. Pomponius. ff. de negotiis geſtis.* V.428 g

¶ Inanis quã inopia debitoris excludit, *l. hoc edicto 1. ff. ſi ventris nomine mulier* 1.106 b

¶ Incerti & hæc variis modis dicitur, *leg. cum quis 3. ff. ſi quis in ius vocatus.* V.296 k *l. 1. ibid.*

Actio de in rem verſo non eſt proprium nomen actionis, *l. & ideo 3. § 3. illud. ff. de in rem verſo.* V.1561 f

¶ Dari vbi debeat & poſſit. *l. ſiue hereditaria 22. ff. de negotiis geſtis.* V.442 *l. in quem l. ſeruus 17. §. cum Sticho 1. ff. de in rem verſo.* V. 1567 g

Locum habet regulariter quibus caſibus datur in aliquem mandati aut negociorum geſtorum actio, *l. quod ſi 3. §. regulariter 2. ff. de in rem verſo.* V.1559. & *l. ſeruus 17. §. 1. cum Sticho. ff. de in rem verſo.* V.1567 g

¶ Naſci poteſt ex pacto & quidem tacito, *l. cum in C. de donat.* 1012 f

¶ Patet latius quàm de peculio, *leg. ſi hi. §. 1. nec videtur. ff. de in rem verſo.* V.1455 a

Actio natiua, *l. ſolent. ff. de praeſcrip. verb.* V.1806

Actio negatoria vbi & quando locum habeat, *ff. lib. 36. tit. 1. l. 1. §. 17* n *l. quemadmodum 29. ff. ad l. Aquil.* V.1976 p

¶ Nulla quæ nomine defuncti ſuſcipitur. *l. de quare 74. § 2. cum abſente. ff. de iudic.* V.710 f

¶ Perpetuata hæredibus datur & in hæredes, *l. ſi cum 9. § 2. ff. ſi quis cautio.* V.1292 f

Actio pecuniæ conſtitutæ quæſita per hæredem vel hæreditatis poſſeſſorem cedenda eſt fideicõmiſſario vel euincenti, *l. ſi poſt, ff. de conſtituta pecu.* V.143 b

Actio perſecutoria alia aliam tollere poteſt, *l. ancilla 17. C. de furt.* C.1278 n

Actio perſonalis ex eo dicitur quod nunquam perſonam obligati egrediatur, *l. actionum 25. ff. de oblig. & act.* N.807 ¶ Dicitur conditio, *l. dedi 3. ff. de condict. cauſa data.* V.1308 u

Actio perſonalis competit. PRO QVIBVS, pro vſufructu, *l. interruptionem 16. C. de vſufructu & habit.* C.647 l

¶ QVOMODO sit. ex teſtamento, *l. pater 20. ff. de exceptione rei iudicatæ.* N.839 a

¶ Datur ad poſſeſſionem, *l. indebiti 15. ff. de cond. indeb.* V.1335

¶ Aduerſus poſſidentem, *l. actione, ff. pro ſocio,* V.1717

¶ Latius patet quàm hypothecaria, *l. ſi fideicommiſſum 50. §. ſi tractum. ff. de iudiciis.* V.701 b

¶ Reſpicit vniuerſum patrimonium, *ibid.*

¶ Tranſit ad vniuerſalem ſucceſſorem, *l. ob id 23. ff. ad leg. Aquil.* V.1086 m

l. ob id 23. ff. ad legem Aquiliam, V.1086 m

¶ Non ſequitur particularem poſſeſſorem, *leg. Titius 71. tit. de contrahenda emptione.* V. 1759 b quæ datur aduerſus menſores

quodammodo pœnalis eſt, l. ſi duobus 3.§5. hæc actionem. ff. ſi menſ. fal. mod. V.1226 ſ ¶Non tollitur per rei perſecutoriam, l. ſi vulneraueris 43. tit. locati condu. V.1874 r

¶Pœnalis vna an & quando aliam tollat, l. nunquam 60. ff. de oblig. & act. 912. l. Ancillas 13. ff. de furt. C.1278 n edict. 1989

¶Prætoria qualibet etiam per procuratorem nobis adquiri poteſt, l. in cauſa 27.§1. ff. de procur. V.365 m

Publiciana cui datur, ei datur & communi diuidundo: l. fundi 18. ff. de except. N.814 t

¶Publiciana quatenus perpetua, l. ſed exhib. H.13.§4. ff. de publican. N.145 o ¶In ſucceſſorem quatenus detur, l. ſed & hi 13.§4. ff. de publicana. N.145 p ¶Rationibus diſtrahendis non tollit actionem furti, l. actione 2. ff. de tut. & rat. 310 t

¶Redhibitoria ſemeſtri finitur, l. diuortio 35.§1. ff. de neg. geſt. V.456 a ¶Rei perſecutoria aliam etiam tollit, l. ſi vulneraueris 43. tit. locati conduct. 1874 r ¶Recepto nautarum & ſimiliũ in factum eſt, l. ait prætor 1. ff. naut. caup. ſtab. V.462 d

¶In rem competit ſuperficiariis, l. tutor 16.§2. etiam vectigale. ff. de pig. act. V.1431 n ¶Strictè ſumpta non complectitur hypothecarias & in rem vtiles, l. ſi à bene 21. ff. de rei vin. V.816 t

¶Reſciſſoria pro veteri actione & prima, l. vt mihi 21.§1. ff. de donat. N.165

¶Competit data reſtitutione in integrum, l. ab hoſtib. 15.§3. ff. ex qui. cau. maio. V.596 k ¶Reſtituta perpetuatur per reſtitutionem, l. quoties 34.§4. ſi quis. ff. de ſolut. N.1154 t

¶Reuocatoria daſ etiã in ſubſidiũ, l. ait prætor 10.§1. ff. quæ in frau. cre. N.613 b ¶Recepto nautarum arbitraria non eſt, l. ait prætor 1. ff. nau. caup. ſtab. V.662 d ¶Si pars hereditatis petatur non eſt alia ab actione ſeu petitione hereditatis, ſed vna & eadem, ſeu non differt à ſuperiori ſpecie, ſed numero, l. poſt actionem. tit. 4. de here pet. V.808 ¶Subrogata per legem in locum actionis temporalis eſt perpetua, l. quod debitori 24. ff. de mort. cauſ. donat. N.182 l ¶Non ſemper eiuſdem naturæ cuius principalis, l. item verba 18.§2. quod adiicitur ff. de conſt. pecun. V.1401 o ¶Subſtituta an eãdem vim habeat ac ea in cuius locum ſubſtituitur, l. eum qui 30 ff. de iureiur. V.1291 b

¶Tigni iuncti datur ad duplũ aduerſus malæ nõ bonæ fidei poſſeſſorem, l. in rem 23.§5. item. ff. de rei vind. V.839 g ¶Vẽdita actione quæ competãt, l. obligationes 1 ff. de obli. & act. N.883 b

¶Vectigalis ſeu de fundo vectigali, l. agri 1. ff. ſi ager vectig. V.879 ¶Viæ reiectæ, l. ſi in agrum 3. ff. de via publ. V.662 ſ

¶Vna an per aliam tollatur, l. rem 45. tit. pro ſocio. V.1696 l

¶Vnius partis tantùm voluntate naſci non debet, l. Pomponius 9. ff. de neg. geſt. V.418 c

actio vtilis pro ea quæ ex mente tantũm legis venit, l. actio 12. ff. de neg. geſt. V.464 l Quæ ſine ſolennitate datur, l. actio 42. ff. de neg. geſt. V.464 l Efficaci, l. id quod 19.§1. ſed ſi. ff. de conſt. pec. V.1401 i Præſcriptis verbis, l. cum. titu. 6. de tranſact. C.318 o Solenni, l. curatoris 17. tit. de neg. geſt. l. C.402 f ¶Adquiri per liberam perſonam regulariter non ſolet, l. prohiberi 3. ff. quod vi aut clam. N.734 m l. ſi à furioſo 24. ff. de obli. & act. V.8962. l. in cauſa 27.§1. ff. de procur. ¶Datur contra debitorem delegatum per conteſtationem, l. cum rectè 18. ff. de nouat. N.1118 p Datur fideicommiſſario, l. cum vero 26.§1. ff. de fideicom. libert. N.2562 ¶Domino ex ſtipulatione procuratoris, l. ſi procurator 14. ff. ſi quis cautio. V.234 l ¶Seruitutis vtil ſ nomine, ff. lib. 30. tit. 3. l. 1.§22 t ¶Directa ceſſante, l. ſi cum 66. niſi ſi qui. ff. de euict. V.3031 b ¶Ex contractu procuratoris, l. cum 51. tit. de ædil. edict. V.1992 r ¶Aduerſus curatorem furioſi & impuberis, l. nam & 21.§1. ff. de nego. geſt. V.441 t ¶Datur cum deficit directa, l. rem alienam 41. ff. de pign. act. V.1445 i

¶Præfertur directæ, l. in ea. §1. ff. de procur. V.365 n

¶Quæritur abſenti ſtipulatione executoris, Nou. 96. titu. 8. de execu. capi. ne igitur. A.437 n ¶Cedi poteſt, ff. de hered. vel actio. vend. V.1770 ¶Competit hæredibus inſolidum pro iure incorporali & indiuiduo, l. hæredes 25.§9. an ea. ff. famil. ercíſcun. V.1138 c ¶Competit certis caſibus filio & filię ex geſtis ante emancipationem, l. contra 28.§2. ff. de pactis. V.191 a

¶Communione ceſſante ad perſonales præſtationes, l. ſi quis 6.§ quare 1. ff. comm. diuid. V.1182 ſ ¶Dari poteſt in genere, l. ſiue 3. tit. de neg. geſt. C.295 h

Actio datur in heredes dolo defuncti, l. in depoſiti 12. ff. de oblig. & act. N.891 g ¶Ei cuius intereſt pecuniariter dari, l. ſi liber 13. ff. ad exhib. V.1189 q ¶Inquilino cõductori aduerſus dominũ vt reficiat, l. qui bona fid. 13.§6. ff. de dam. infe. N.52 f. l. ſi liber 13. ff. ad exhib. V.1189 a ¶Affectionis ratione datur, l. ſi vero. §5. tit. 3. ff. de his qui effud. vel deiece. V.1096 q ¶Datur in quintuplũ, l. ſi pater 6. ff. de his qui à non dom. C.1595 c ¶Interdum aduerſus liberatum vt ſe reponat in obligationem, l. actione 4. titul. de tranſact. C.317 a

¶Datur eidem & multo magis exceptio, l. Papinianus 8.§14. ff. de inoffi. teſtam. V.726 y

¶Datur dotis nomine etiam ex nudo pacto, l. quemadmodum. 45. ff. de iure dot. V.2142 q

Actio cui datur multo magis & exceptio, leg. nemo 28.§5. ff. ex qui. cau. maior. V.608 l Spei ratione, l. metum 9.§7. ff quod metus cau. V.475 t ¶Alicui interdum datur cui nõ datur exceptio, l. qua ratione 9.§1. ff. de acq. rer. dom. N.367 l ¶Poſſidenti datur, l. ſi de via 7. ff. de aqua quotid. N.726 x

Actio aduerſus nautas & ſimiles perſonas datur furti quidem ciuilis quoties ex facto ſuo cõueniuntur, l. in eos 1. ff. furti aduerſus nau. caup. ſtab. N.1319 b ¶Deficit quandoq; in contractibus & in delictis, l. quotiens 21. tit. de præſcrip. vel arb. V.1900 r ¶In delictis vel quaſi delictis, l. quoties 21. tit. de præſcript. verb. V.1500 a ¶Demonſtrat ſpem futuræ litis, ſed non ſola actio, l. qua quiſque 1. ff. de edend. V.242 g ¶Diuiditur inter hæredes, l. ſi petitor 31. ff. de iudi. V.691. Extinguitur ſi creditor ſuccedat debitori, l. debitori 7. C. de pactis. 298 o ¶Finitur tempore, l. ſed etſi 283. adium. ff. de iud. c. V.689. l. iuriſgentium 7.§5. ff. de pactis. V.263 o

Actio eſſe poteſt in pendenti, l. Pomponius 9. ff de neg. geſt. V.428 o ¶In ſolidum eſſe poteſt, condẽnatio verò pro parte, l. ſi duo, 22. ff. depoſit. V.1621 h ¶Præſtari poteſt filius in poteſtate contra patrem nullo iure, niſi certis caſibus, l. actiones 7. ff. de obli. & act. N.890 p ¶Non naſcitur ex tranſactione, l. domum 52. ff. de cõd. ind. V.1157 g ¶Sublata acceptilatione tẽpore tolli magis non poteſt, l. quod debitoris 24. ff. de mort. cauſ. don. N.182 h

Actio ſemel ſublata non reſuſcitatur, leg. propter 22. ff. de ſenatuſc. Sila. & Clau. I.715 b ¶Naſci poteſt ex naturali obligatione, l. fideiuſſor 16. ff. de fide. & mand. N.1078 d ¶Reſtituta non finitur quadriennio, ſed perpetuatur per litem conteſtatam, l. etſi 26.§8. ff. ex quib. cau. maio. V.65 c ¶Mouetur familiæ erciſcundæ pro his quæ erant tempore mortis in bonis, l. præcib. 1. tit. de inoffi. dona. C.611 a

Actio quandoque naſcitur ex contractu dudum inito, l. aduerſus 2 ff. de admin. tut. vel cur. C.1182 i

Mutatur actio, cum vna res de commutantibus mutatur, l. edita 3. tit. de edendo. C.286 h

Actio tribus modis nõ datur, l. inſurandum 1. ff. quar. rer. act. non datur. N.877 ¶In hæredem iudicis, l. Iulianus autem 16. ff. de iud. V.681 ¶Ex cauſa iniqua vel ſuperuacua, l. iuriſgentium 1.§10. ff. de pact. V.167 e ¶Heredi furti non datur occaſione rei hereditariæ, l. 43. ob id. tit. 11. ad l. Aquil. V.1085

¶Oritur ex pacto officialium, Nou. 124. titul 13. de litig. cap. 2. ad excludendas. A.479 b ¶Oritur & adquiritur ex ſcriptura facta authore iudice, Nou. 12. ti. 13. de litigio. cap. 2. ideoque. A.438 x Oritur ex contractu mediatè: immediatè ab obligatione, l. ordinarium 1. ff. de pecul. V.1506 d

¶Perpetuari an quomodò ſoleat aduerſus ipſum reũ principalem, l. ſi ſeruum 91.§ & nunc videndum. ff. de verb. obli. N.988 i l. ſed etſi. ff. de iudic. Datione fideiuſſoris, l. quoties 37.§4. ſi quis. ff. de ſolut. N.1154 f ¶Perpetuatur aduerſus debitorem facto ipſius creditoris, l. ſi ſeruum 91.§4. nunc videndum. ff. de ver. oblig. N.988 i ¶Non perpetuatur quandoque litis conteſtatione, l. colluſionẽ 2.§4. ff. de colluſ. deteg. N.458 p l. ſi poſt 18. ff. de rei vind. V.834 m ¶Proponitur interdum pro parte, condemnatio verò fit pro parte, l. ſi duo 22. ff. depoſiti. V.1621 c

¶Nõ reſtituitur ſemel extincta, l. ſed alio 2.§1. ff. ſi ex nox. cauſ. V.226 q ¶Suſcitatur, leg. ſi Pio 10.§9. idem quærit. ff. de in rem verſo.

¶Per aliam actionem quando non tollatur, auth. col. 5. Nouel. 69. tit. 24. vt omnes obed. cap 1 hæc 321 e

Actio aliam tollit, l. cui inſulam 30. tit. locati conduct. V.1868 d

¶Alia aliam non tollit quod ad rem, ſed quod ad pœnam, l. Neratius 11. ff. de ſer. cor. V.1209 b

¶Reſtituitur, l. conueniſſe 2.§ in omnib. ff. de iudic. V.672

¶Tranſit ipſo iure de vno fideicommiſſario in alium, l. ſancimus 7. ff. ad SC. Trebell. C.1489 g ¶Naſcitur ex edicto naut. caup. ſtab. l. ſi quis 5.§6. item. ff. de oblig. act. N.819 l

¶Eſt executio iuris ſui, ff. de oblig. & act. N.882

¶Ex ſtipulatione iudicis, vel executoris, Nou. 94. titu. 6. & ſine prohibitione, cap. 2 quia verò. A 433 z

Actio non datur ex iure tantùm naturali, l. rerum 25. ff. de act. rer. amot. 784 l

Actio per liberum hominem regulariter, l. eo nomine 2. ff. de inſt. act. V.1468 q ¶Quæri poteſt ex ſtipulatione iudicis, Nou. 118. Tit. 1. de hered. ab inteſt. A.515 e

Actionis appellatio ſtricta quid, l. obligationes 27. ff. de oblig. & act. N.898 q ¶Actio non conſiſtit in opera ſeruili, l. Aditio 45. ff. de acq. vel omit. here. I.657 a ¶Impetrandæ ſolemnitas hodie ſublata, l. quod quis 50. ff. de oblig. & act. N 908 m

¶Mutatio nihil iuuat agentẽ, l. cum 13. ff. Iudicatum ſolui. N.1240 x ¶Nomine iudicis officium continetur, l. qua quiſque 1. ff. de edendo. V.241 a ¶Nomen quot modis accipiatur, l. qua quiſque 1. ff. de eden. V.241 ¶Nomen omne remedium continet, l. & eleganter 7. ff. de dolo. V.507 b ¶Inſeritur libello & quomodo

auth.

*Auth.col.5.Nou.53.Tit.8.de exhib.& introd.*280.b *Auth.col.5.Nou.53.Tit.8 de exhib.& introd.*280.b ¶ Qualitas alteratur iudicij tranſlatione, *l.eum ex.57.ff.de iudic.*V.705.a ¶ Variatur ex variatione debitoris, *l.in honorariis 35.ff.de obligat. & actio.* N.901.f ¶Verbum ſtrictè & generaliter accipitur, *l.ſed & hę.33.§.2.ff.de procur.*V.372.f ¶Vocabulo generaliter ſumpto quę contineantur, *l.actionis 37.ff.de oblig.& actio.*N.902.a ¶ Exceptio an contineatur *l.in exceptionibus 19.ff.de probat.* V.2026.n ¶ Pro diuidundo in perſonalibus præſtationib. ſimilitudo. vide Similitudo, *l.haſtum 49.ff.pro ſocio.* V.695.h ¶ Remiſſæ effectus is eſt vt omnia remiſſa intelligantur, *l. omnes. tit. de tranſact.*C.317.b ¶ Funerariæ priuilegium, *l.quæſitum 1.ff.de priuil.credit.*N.584.ſ

Actionis dies, *l.conueniſſe 2.§.in omnibus 7.ff.de iudiciis.*V.676.ſ

Actionis an & quãdo habeatur ratio, *l.cũ 54.tit.mãdati vel cõtra.* V.1674.k ¶Mater obligatio, *l.licet 41.§.2.ff de procur.*V.385.h

Actionis ius, *l.ſed etſi.28.ff.de iudice.*V.689.b ¶ Loco datur iudicis officium, *l.ſi finita 15.§.15.ff.de dam.inf.*N.58.V

Actionem ad rem immobilem competentem minoris non poſſe alienari ſine decreto, *l.cum 1.tit.ſi aduerſ.tranſact.*C.439.

actionem directam habens præfertur vtilem actionem habenti, *l.qua ratione 9.§.2.ff.de adquir.rer.dom.* N.368.k

Actionem dotis promiſſæ ex parte viri agentis eſt ſtricti iuris, *l.cũ 31.ff.de cur.dat.*C.690. ¶ Famoſam an & quomodo maritus vxori mouere poſſit, *l.cui neceſſitas 39.ff.de liber.cauſ.* V.348 ¶ Semel propoſitam cogitur actor vſque ad finẽ litis exercere, *Non in tit.13.de litig.c.2.ad exclud.§.1.ſi vero.*A.476.f ¶ Vnicam tantum edere debemus, *l.qua quiſque 1.ff. de edendo.* V.242.g ¶ vnam intendere & res diuerſas interdum petere poſſumus, *l.ſi idem 11.ff.de iuriſd.*V.120.r

Actionem vnam tantum non plures proponere debemus ac poſſumus, *l.quod vi 9.ff.de tribut.actio.*V.1486.r

actionem nẽmo conſequi debet ex ſua improbitate *l.in hac.§.3.10.ſi mecum,ff.ad exhib.*V.1179.a ¶ Edere alicui *l.ſi debitori 11 ff.de iudici.*V.686 *l.qua quiſque.*r

Actionem ſuſcipit. qui cum lis conteſtatur, *l.ſed etſi 15.ff.de iudi.* V.101.f Vendens contra reum videtur etiam vendidiſſe aduerſus fideiuſſorem, *l.venditor 255.§.non ſolum, ff.de hæred.vel actionib.*V.1774.u ¶ Competere non officium iudicis etiã ſi verba dirigantur ad mentẽ, *l.ſi paſcenda 8.tit.de pactis.* C.300.n ¶ qui amittit, detrimentum magnum patitur, *l.etſi poſt 8.ff.ſi quis cautio.*V.219.b

Actionem nemo ex dolo ſuo adquirit, *l.Diuus 14.§.4.Iulianus.ff.de furtis.*N.1271.h ¶ conſequi de ſua probitate, *l.Aeque 12.ff.de furtis.*N.1260.h ¶ Improbitate ſua nemo conſequitur, *l.depoſitum 1.ff.depoſiti.* V.1611.p *l.Prætor 2.§.23. Et generaliter,ff.vi bonorum raptorum,*N.1344.u *l.ſi plures 38.ff.de adminiſt.& pericul.tutor.*191.ſ

Actionem edi ſatis eſt, *l.qua quiſque 1.ff.de edendo.*V.241.g *l.ſed & 12.§.1.ff.quod met.cau.*V.487.a ¶ Remittens ad eam regreſſum non habet, *l.Sabinus 28.ff.comm.diuid.*V.1176.i ¶Exercere filius poteſt patre conſentiente, *l.tam 8.ff. de bon. quæ lib.*C.1555.i ¶ Parit pactum lege adiutum, *l.legitima 5.ff.de pactis.*V.358.q ¶ quod ad exceptionem fit, *l.ſed ſi 11.ff.de iuriurand.*V.m78.p

actione ex contractu agi poteſt ad eum reſcindendũ hoc eſt ad remiſſionem mercedis, *l.34.ff.de vſufructu.* V.905.a

Actione deſtitutus an & quomodo poſſit quis experiri, *l.ſi pupilli 6.§.12.ff.de neg.geſt.*V.424.g

Incompetenti actione ſemel propoſita iterum agi poteſt, *l.Bonem 43.tit.de ædil.edict.*V.1987.o

Actione inepta propoſita aptã & idoneam poſtea proponere licet, *l.aduerſus 1.ff.ſi menſ.falſ.mod.*V.1215.d *l.ſed ſi 11.§.2.ſi inſtitoria ff.de inſt.actio.*V.1473.f ¶ Noua opus eſt, ſi poſt conteſtatam actori vel reo ius aliquod nouum ſuperuenit, *l.nõ poteſt 23.ff.de iudic.*V.686.x ¶ Perſonali petimus quod noſtrum non eſt, *l.ſi finita 15.§ 15.ff.de dam.infect.*N.58.u ¶Redhibitoria qui egerit nõ aget actione quãto minoris, *l.ſi is 25.ff.de excep.rei iudic.*N 535. ¶ Reſtitutoria rei tempore conceſſas reuocamus, *l.ſed eximendi 4.ff.ne quis eum.*V.199.h ¶ Reuocatoria an & qui fructus non reuocentur *l.ſi fraudatores 25.ff.quæ in f.*N.625 ¶ Subſidiaria emptum repeti poteſt, licet nobis non ſit obligatio, *l.proculus 62.ff de con.elect.*V.2152.c

actiones directæ vtilibus præferuntur, *l.matris 43.§.ff.de procurat.*V.387.a

actiones ſiunt à iure ciuili, *ff.lib.1.tit.1.l.5.*p ¶ Tres, *l.in trib.13.ff.de iudici.*V.680 ¶ Impropriè. In rẽ actiones, Interdicta ſtipulationes prætoriæ, *l.obligationes 1.ff. de obligat.& act.*N.884.b ¶ Iuris exceptiones, *ff.de exceptio.*N.786

Actiones ædilitiæ contra ius ciuile dantur, *l.in honorariis 35.ff.de oblig.& actio.*N.901.a ¶Ambulatoriæ multæ & quæ illæ *Pomponius,l.5.ff.de neg.geſt.*V.434.d ¶ Arbitrariæ quæ ſint, *l.ideo 7.§.10.ff.de adquir. rer.dom.* N.365.c *l.quod ſi interdum 3. de eo quod certo loco.*V.1388.r ¶ Bonæ fid ei non ſunt arbitrariæ, *l.ſi filio fa mil.15.§.1. Maritum, ff.ſolut.matrimon.* L.39.y ¶ Ciuiles prætoriæ quæ latiſſima appellatione dicantur, *l.actionũ 25.ff.de oblig.& action.*N.897 ¶ Communes patris & filij, *ſi vſufructus 8.ff.de procurat.*V.358.k ¶ Contrariæ directis oppoſitæ geſtori dantur, *l.Curatoris 17.tit.de neg.ge.*A.c.401.d ¶Moueri poſſunt ſine principalibus, *l.in commodato 17.§.1. contrariis,ff.commo.*V.1417.e ¶ Proponi poſſunt diuerſis temporib.non eodem, *l.Minor.39.de euict.*V.2014.p ¶ Quæ electione tolluntur, *leg 1.pecunia 1.ff de furtis.*7.1273.r ¶ Datiuæ aliæ natiuæ, *l.ſi quis,§.6.heres,ff.de obligat.& action.*N.888.u ¶ de recepto, *ff.naut.caup.ſtabul.*V.601. ¶ directæ, *l.obligationes 1.ff.de oblig.& action.* N.883.b ¶ Ex mente occulta legis, *l.actionis 33.ff.de oblig.& action.*N.902.m ¶Ceſſant vel propter præſcriptionẽ vel propter vſucapionem, *l.ſicui 6.§.1 ſi is qui, ff.de euictio.*V.2091.b ¶ Dantur ex mente legis tantum, *l.Curatoris 17.tit.de neg.geſt.*C.401. ¶ Dominis *l.curatoris 17.Cod.de nego.geſt.Cod.*401.12. ¶Non differunt à contrariis, *l.furti 6.§.2.ff.de his qui not.infam.*V.346.b ¶Naſcuntur quoties nomen alterius cõtrahentes ab altero oritur, *l.conſenſu 1.§.1.ideo autem 1.ff.de oblig.& acti.*N.886.t ¶Oriuntur ex contractu, *l.obligationes 1.ff.de oblig.& action.* ¶ Transferuntur l.Sticho 53.ff.de pecu. V.1549.b

actiones diuerſæ pro actionibus contra diuerſos propoſitæ, *l.reos 11.ff.de duobus reis,*N.1042.p ¶ Generis eiuſdem ſpecie & generis enunciare poſſumus, *l.Non eſt co.tit.de act.empt.*V.1810.i ¶Ex cauſarum variis figuris quæ ſint, *l.7.§.2.condictio,ff.de condict.furt.*Y.13.3.b ¶Ex delicto honorariæ quæ, *l.ciuili 1.§.2.non tantum, ff.de priuat.delict.* V.1264.n ¶Diuerſis delictis cõpetentes aliæ alias non tollunt, *l.27.Si ſeruum.tit.11.ad legem Aquiliam.*V.1070.i ¶Extraordinariæ cur ita dictæ.*Hac interd.*N.626. ¶ Famoſæ non dantur inter virum & vxorem, *l.ſi ſeruus 27.ff.ad leg.Aquil.*V.1075.d ¶ Sunt vel ex delicto vel ex cõtractu, *l.ſi ſeruus 73.ff.de procur.*V.407.a ¶Inter cohæredes ex lege duodecim tabularũ diuiſæ ſunt, *l.qua pater 32.ff.fam.erciſ.*V.1145.e ¶ Hæreditariæ ipſo iure diuiſæ inter hæredes, *l.eadem 4.§.1. Cato. ff.de verb.oblig.* V.912. ¶ Honorariæ, *l.hoc edicto 1.§.3.ff.de dolo.*V.504.l

Actiones hæreditariæ inter cohæredes ex lege 12. tabularũ diuiſæ ſunt, *l.qua pater,12.ff.famil.erciſc.*V.1245.e ¶ In rem ſcriptæ generaliter dantur aduerſus omnes ad quos commodũ peruenit, *l.metum 9.§.8.ff.quod met.cau.*V.485.c ¶ In factum dicuntur etiam ex quæ ex non facto oriuntur, *l.palam 1.ff.de doli mali & metus exceptione,*N.853. ¶ Aſſertæ quis & in quibus actores & rei, *l.actionum 32.ff.de obligat.& action.*N.908. ¶ Multæ ſunt annales, *l.ſicuti 38.ff.de diuerſ.regul iur.antiq.*N.1881.g ¶ Natiuæ & datiuæ, *l.hac actio 13.ff.de edendo.*V.254.u Nouæ pro extraordinariis & prætoriis, *l.qui rei 98.ff.de ſolu.*N.1197.h ¶Particulares quæ cõpetunt bonorũ poſſeſſori non ſunt prætoriæ, ſed ciuiles, *per quam 1.ff.de poſſeſſoria hæred pet.* V.818. ¶ Perpetuæ non ſunt quæ originem non habẽt à circumſcriptione, *l.hac actio 4.ff.ſi menſ.falſ.mod.* V.1217.23 ¶Perſonales in rem ſcriptæ quæ & quot, *l.exhibere 2.§.2.præterea, ff.ad lubric.*128. ¶ Dantur quædam aduerſus poſſidentem & quæ illæ ſint, *l.actionum 25.ff.de obligat.& action.*N.897.e ¶ Imitantur realium naturam, *l.Seruitute 25.ff.quemad.ſeruit.omit.*V.1050 ¶ Remanentes apud alios, *ff.lib 39.tit.6.§.4.* Tendunt ad vindictam nec ſunt rei perſecutoriæ, *ff.de popul.action.*N.1409. ¶Vtiles in hæredes non dantur, *l.hic Titulus 1.§.21.ſi impubere,ff.de coll.bon.*I.1839.c ¶Plures & plura delicta in vna re etiam admitti poſſunt, *l.plura 53.ff.de obligat.& actionibus,*910.q ¶ Sub alternatione proponi poſſunt in certitudinis ratione, *l.plura 53.ff.de obligat.& actionibus,*910.r ¶ Ex vna obligatione naſci interdum poſſunt, *l.plura 53.ff.de obligat.& actionib.*910.ſ ¶ Pœnales quæ dicantur, *l.ait prætor,§.8.ff.ſi vis fiat 11.*N 640.u ¶ Poſt litem inchoatã hæredib.& in hæredes non dantur, *l.omnes 26 ff de oblig.& action.*N 1970. Poſt annum & in ſucceſſores non dantur, *l.vtique 21.ff.de liber.*N.339.e ¶ Populares forenſes non criminales, *ff.de popular. action.*N.1409. ¶Populares quæ, *ff.de popul.action.*1409 ¶ Cur ita appellatæ, *ff.de popul.action.* N.1409. ¶ de effuſis & albo corrupto, *l.& eleganter 7.§.2.ff.de dolo.*V.509. regulariter anno finiuntur, *l.prætor 2.§.34.hoc interdictum, ff.ne quid in loco publ.*N.636.h ¶ Non retractantur, *l.ſententiam 5.ff.de calũſ.deteg.*n.359. ¶ Præiudiciales cur dicantur, *l.poſt.1.§ 2.per hanc,ff de rei vind.*V.812. ¶ Prætoriæ & pœnales annales, *l.in eum 24.ff.de in ius voc.* V.174.o *l.in ciui.24 ff de in ius voc.* V.194.f ¶Et non pœnales finiuntur anno ex delicto, *l.in honorariis 35 ff de oblig.& act.*n.901.a ¶ Mandantur in hæredes, *l.in honorariis 35.ff.de oblig.& action.*n.901.a ¶Temporales quæ

ſunt & cur tēporales. ibid. N.901.a Perpetuæ regulariter ſunt ibid. ¶ Singulares naſcūtur, quoties eorū qui cōtrahunt diſtincta ſunt nomina aut idem nomen eſt, l.2.§.ideo autem 1.ff. de oblig. & action. N.884.t ¶ Dantur hæredibus, l.heredibus 11. ff. de reb. auth. ind. poſſ. V.580.a ¶ Differunt à pœnalibus, l.heredi 11 ff. de reb. auth. ind. poſſ. V.580.a Rei perſecutionē non habentes quandoq; dātur hæredi, l.quia 7 ff. de alie. iud. V.621.n. Vniuerſales quæ ſint, l.poſt.1.ff. de rei vind. V.810.g Vtiles, l.ſi longius 18.§.1.ſi ſitusſam l.11.ff. de iudic. V.683.y l.obligationes 1.ff. de obligatio. & actionib. N.883.b Ex mente tantum legis non ex verbis, l.actionis 37.ff. de oblig. & acti. N.902.o D[illegible]ctis oppoſitæ & hæ dātur ex mente legis, l.curatoris 17.ff. de neg. geſt. C.401.e Dantur à prætoribus, l.obligatione 1. ff. de oblig. & actio. N.883.b non oriuntur ex cōtractibus ex quo directæ naſcūtur, l.obligationes 1.ff. de oblig. & acti. N.883.b ¶ Transferuntur ei & in eum cui bona addicta ſunt, l.ergo 4.§ 21.ff. de fideicom. libert. N.229 q

Actiones competunt cōtra malæ fidei poſſeſſorem, l.in rē 13.§.5.item.ff. de rei vindic. V.839.r Dātur in hæredes ex maleficiis, l.quod diximus 6.§.3.ff. quod met. cau. V.497.h ¶ Legatario, l.quod legatar 38.ff. de iudiciis. V.695.b ex delicto, l.ſi quis 17.§.3. ff. de damn. infect. N.67.t ¶ Dici poſſunt ex contract. ex pactis incontinenti appoſitis, l.obligationes 1.ff. de obligat. & actio. N.884.b ¶ Diſtinguuntur ex vi nominis, l.conſenſum 1.§.1.ideo autem.ff. de oblig. & actio. N.885.c ¶ Impetrabantur olim à iudicib. in proœm. gloſ. 1. n.13.51. ¶ Incipere hodie poſſunt ab hæredibus, l.quod 17.ff. de reb. dub. I.1355.t ¶ Informantur per pactum incontinenti appoſitū, l.ſi d[illegible]ctum 56.ff. de euict. V.1023.a Proponuntur hodie extra ordinem, l.actio 47.ff. de nego. geſt. V.464.l ¶ Proponere regulariter ſimul plures nō licet, l.ſingulis 6.ff. de except. rei iud. N.118. ¶ Repetere an & quādo liceat ſi ex prioribus ſit iudicatum, l.ſingulis 6. ff. de except. rei iud. N.818.g ¶ Reſpiciunt quædam præſens, quædam præteritum tempus, l.ſin autem 28.§ 2.ſi homo, ff. de rei vindica. V.842. N. Sunt à iure ciuili, ff.lib.1.tit.1.l.5.p l.verum 25 ff. de actio. rerum amo. I.84.l non tolluntur minima capitis deminutione, l.eas, 8 ff. de cap. minu. V.589.a

Actionum æquè principaliū vna aliā non tollit, l.prædia 28.ff. de actio. emp. V.1830.y quæ ex diuerſis cauſis dātur, l.aduerſus 4.C. de furtis, C.1274.o ¶ Formulæ quàm interdictorū latius accipiebantur, ff. de interdi. l. N.627.i ¶ Genera quot & quæ, l.actionum 25.ff. de obligationibus & actionibus. N.897.a

Actionum populariū exēpla, ff. de popul. actio. N.1409. ¶ Singularia iura, ff. de action. popul. N.1409. ¶ Specialiū non plenus numerus introductus eſt à prætore, l.quia actionem 11. ff. de præſcriptis verbis. V.1894.t ¶ Vtiliū aliæ datiuæ, aliæ natiuæ, l.obligationes 1.digeſtis de obligationibus & actionib. N.887.b

In actionibus arbitrariis remedia quatuor, l.qui 67.ff. de rei vindic. V.862.m

Actionibus plerumque de poſſeſſione agimus, ff. de interdict. N.626. ſua nomina non conueniunt, ff.lib 39.tit.3.l.1.§.6.x pluribus, l.ſi idem 11.ff. de iuriſdict. V.170.r vti poſſumus ex vno delicto venientibus, l.cum ex 32.ff. de obligation. & actio. N.899.b ſimul & ad eandem rem pertinētibus, l.quodiis 9.§.1.eligere, ff. de tribut. actio. V.1486.t

actor pro Adminiſtratore & agente, l.puro 5.§.3.ff. de doli mali & me. N.870. caſtaldione, l.bonorum 8.ff. de iure fiſci. N.1637.d l.hærede 19.ff. de fideicom. liberta. N.245.g l.Seio.10. ff. de annu. leg. I.1088.t ¶ Villico, l.Oſidius 97.ff. de lega. & fideicom. 1. I.1072.h

Actor, l.in tribus 13.ff. de iudic. V.680.ſ. ¶ Inuitus, l.ſi ſe.1 ff. de iudic. V.671.d ¶ Pauper, l.ſed etſi 28.§.4 ſed etſi. ff. de iudiciis. V.690.o ¶ Temerarius, l.eum quem.79.ff. de iudiciis. V.y 14.

Actor dicitur reus cum replicatione vtitur, l.& quæ 8.C. de eden. C.290.r

Actor conſtitutus ad lites ſimpliciter quomodo intelligatur, l.item eorum 6.ff. quod cuiuſ. vniuerſ. k

Actorē & reum in iudicio eſſe conuenit, l.inter 62.ff. de iudic. V.6.706.g ¶ Oeconomus non conſtituitur ſine iudice, l.itē eorum.§.3.ff. quod cuiuſ. vniuer. V.409.a ¶ Datus à tutore vt non caueat de rato duo ſunt neceſſaria, l.actor 9.ff. rem ratam habe. N.1252.t

Actor, aquæ pluuiæ arcendæ tria probare debet, ff.lib.39.tit.3.l.2.§.8 r ¶ Conſequi nil debet, l.ſi quis 40. ff. de dolo. V.524.k ¶ Deffendit quandoque & reus agit, l.non cogendis 45.§.1.ff. de procurato. V.388.n ¶ Diſcernendus ſorte, l.ſed cum ambo 14.ff. de iudic. V.680.t ¶ Iurat prius quàm reus, l.cum 1. C. de iureiur. C.494.i ¶ Probare debet in confeſſoria, l.ſi priuſquam 15.ff. de ope. nou. nun. N.26.a

Actor ¶ tutelæ pro adiutore & adminiſtratore, l.decreto 24.ff. de admin. & peric. tut. I.181.c ¶ Vniuerſitatis non ſatiſdat iudicatum ſolui, l.item eorum 6.§.3.ff. quod cuiuſque vniuer. V.409.a vtilem actionem quærit Reipublicæ, l.ſi tibi 9.ff. quod cuiuſq. vniuer. V.411.c legitimam adminiſtrationem habet ad inſtar tutoris, l.item eorum 6.§.3.ff. quod cuiuſq. vniuer. V.449.a

Actori onus probandi incumbit, l.cum 6.Cod. de bonis, quæ libe. C.1550.e ¶ Pauciores dilationes dantur, quàm reo, l.in tribus, 13.ff. de iudic. V.680.ſ

Actores ciuitatis dantur ad agendū nomine ciuitatis, l.de pollicitationibus 8 ff. de pollicitationibus. N.1783.g ¶ Præpoſiti pecuniis dandis, accipiendis, fœnerandis, & ſimilibus, l.ſi vt. C. ne quis liber. 155.b

Actores iurare prius debēt quàm rei, l.in tribus 15. ff. de iudiciis. V.680.ſ

Actorem conſtituere poteſt epiſcopus ad inſtar tutoris, l.item eorum 6.§.3.ff. quod cuiuſ. vniuer. V.408.r

Actore non probante reus abſoluitur titul. de feud. cognit. F.32.q ¶ Abſente contrahitur eremodicium, tit.21 de mili. vaſa. F.52.p

actus ciuilis, l.deperditum 21.ff. de pet. hære. V.777. ¶ Naturalis, ibid. pro ratione actus, vel cōtractus, vel quaſi, l.cum actum 17.ff. de neg. geſt. V.436.h ¶ Nullus dicitur impoſſibilitatis ratione, l.ſi à me 11.ff. de iudic. V.679.a ¶ Per ſe integra eſt ſeruitus etiam non habita ratione itineris, l.ſi mater 11.§. ſed ſi quis, ff. de except. rei iud. N.824.h ¶ Viuētium ſuſpendi poſſunt non morientium, l.Iulianus 2. ff. de donatione cau. mortis, N.174.q

Actus eſſe poteſt ſine itinere, l.qui actu 1.ff. de adimen. leg. I.1313.d ¶ Iudicatur validus vel inualidus iuxta tēpus in quod eius effectus confertur, l.in tempus 62.ff. de hæred. inſti. I.496. ¶ Redditur nullus ambiguitatis ratione, l.veteribus 39 ff. de pactis. V.297.c ¶ Si non valet vt agitur, valere debet, vt valere poteſt, l.hoc edicto 1.§.4.eum qui, ff. de conſt. pec. V.1393.k

Actus verba plerūque potentialiter interpretamur, l.obligatio, 1.mand. V.1628.l.1.prætor, ff. quando de pec. act. V.1551. ¶ Actus qui diem non recipiant, l.actus 77.ff. de regul. iur. N.1892.i qui ſui natura aduerſarium certum non habent, l.quinquaginta 38. ff. de excuſ. I.290. N. legitimi quot & qui, ibid.

ad annum, l.eum qui 43.ff. de iudiciis. V.697.ſ

Ab **Adam** omnes proceſſimus, ff.lib.1.tit.1 l 3.y quonam ex fructu comederit, an de pomo vel ficu, l.qui 205. ff. de verb. ſignif. N.1852.a

adcreſcere pro nō decreſcere, vt de decreſcere pro accreſcere, l.ſi Sticho 74.ff. de vſufruct. V.91.o

Adcreſcit pars mortui inſtituti coniuncto, l.quo loco 20.ff. de hæred. inſtitu. I.446.n ¶ Adeunti pro parte pars vacans, l.hæc 94. ff. de acq. hæred. I 662.

Adcreſcendi ius effectū habet, etiam ex tacita defuncti volūtate, l.Si Titio 61 ff. de legatis primo 1.903.ſ ¶ Non habet locum poſt legatum acquiſitum, l.ſi mihi 12.ff. de legat. 1.161.h Inter eos qui verbis non ſunt coniuncti, l.Mæuio 41.ff. de legatis 1. 1.I.890.n

Adcreſcente portione non grauata, grauatæ fit contributio & legata ſolida præſtantur, l.ſi Titio 61.ff. de lega. 1. I.903.b

adęquatio quarum rerum fiat, leg.omne 4.C. de tēporibus 191.

adęrare eſt æſtimare & taxare pecunia quod in annonis inferebatur. l.diſpoſitionem 1.C. de collat. dona. 44.m

adæratio ibidem quid, l.militantis 4.C. de militari veſte 192.y

addicere pro dare in ſolutū, l.à Diuo pio 15. ff. de re indicata. N.329.d

addicere pro vendere, l.grauiſſimum 1.C. ne fiſcus rem 14.q

addictio quaſi emptio eſt, l.à Diuo Pio 15.§.3.ff. de re indicata, N.529.d

additio hæreditatis retrotrahitur ad tempus mortis, l.ſi ex re 28. ff. de ſtipulatione ſeruor, N.1063.k

addictum pignus quid, l.à Diuo Pio 15.§.6. ff. de re iudicata, N.630.x

addictio in diem quid, l.pro emptore 2. §.4. ff. pro emptore, N.492.h

addicuntur bona defuncti ex æquitatē ſubſtituto volenti adire, l.ait Prætor, §.10 ff. de minor, xxv. annis, V.543.l

additi & detracti quantitas conſideratur, l.ſi prædio 15. ff. de in diem addictione, V.1766.

ademptio pro oblatione, l.Damnum & Damnatio 3.ff. de Damno infecto. N 36.k ¶ Continet in ſe tacitam donationem ſub contraria conditione, l.ſi legatum 10.ff. de adimendis legatis, non valet, vbi non valet datio, l.ſi ſeruo 26. de adimendis legatis, I.328.y ¶ Præſumitur interdum, l.ſi quis 3.ff. de adimendis legatis. ¶ Refertur ad rem non ad ius legati conditionalis, l.ſi quis 2.ff. de adimen. legat. I.1318. ¶ Vitiet necne legatum, l.ſi fuerit, ff. de rebus dubiis, I.1346.e

ademptæ ſub conditione ſub contraria conditione legari Intelliguntur, l.quod 7.ff. de adimen. legatis, I.320.p non perinde omninò habentur, ac ſi legata non fuiſſent, l.pro legato 4.ff. pro legato, N.511.a

Adeſſe

Digitized by Google

Adeſſe videtur, qui iure aut lege permittēte abeſt, *l. Optimus. 13 C. de proximis ſacrorum ſcriniorum*. 257.

adfectionis nomine nonnunquam aliquid indulgetur, *l. ſi quis, 19. ff. de manumiſſ*. N. 201. k

adfinis contra affinem procurator, vt teſtis vel aduocatus eſſe, cogi non poteſt, *l. aut affinitate. 22. ff. de procurato rib*. V. 362. f

adgnatio inter quos non ſit, *l. Patris, 6. ff. de in ius vocando*. V. 186. m ¶ Nō ſit inter adoptatū ab Emācipato, adoptantis emācipati patrem, *l. Patris, 7 ff. de in ius vocando*. V. 186. m non tollitur hodie per minimam capitis deminutionem, *l. Tutela, 7. ff. de cap. minut*. V. 588. u

adgnationis ius adquiritur adoptione, *l. cum adoptio 7. ff. de Adoptionibus*. V. 107. o

adgnati dicuntur qui ex patre cognati, *l. legitima 1. ff. de legitimis tutoribus* I. 139. ¶ Idem quod legitimi, *l. legitimae 1. ff. de legitimis tutoribus*. E. 139. k ¶ Vocantur hodie pariter ad tutelam, cum cognatis. *ibid* I. 140. n

adiectus pro cohærede & coniuncto, *l. verbis 7. ff. de pupillari ſubſtitut*. I. 527. c

adiacentia vna cum re ipſa vēdi, venditionū inſtrumētis inſeri conſueta, *l. ſi quando. C. de bonis vacantib*. C. 18. m

adiacentes pro confinibus, *Nou. 123. tit. 6. de ſanctiſſ. Epiſcop. cap. 6. alium autem*. A. 532. n

adiicere an & quando poſſit primus emptor, vel nō poſſit, *l. Neceſſe 6 ff. de in diem addictione*. V. 1762. q

adiectio inutilis vitiatur ac non vitiat, *l. Pedius 7. §. 2 ff. de receptis arbitris*. V. 627 *l. vſuras ff. de vſuris*. V. 253 g ¶ Operatur vt coniuncta faciant, quorum neutrum per ſe faceret, *l. in ſtipulatis 4 ff. de vſuris*. V. 2043

adiectione verbi non ſemper adiicitur ſenſus, poteſt enim aliquid abundans adiici, *l. 7. 21. ff. pro ſocio*. V. 1686 m

adiectioni an & quādo locus ſit in locationib. & vēditionib. prædiorum fiſcalium, *l. quicumque 3 C. de fundis patrimonialibus*. 207.

adiectionis in diem pactum poteſt ſemel, bis ac pluries adiici, *l. quod t. tit. de in diem adiectione*. V. 1763

adiectiuum in ſubſtantiuum pleræque reſoluitur, *c. 13. inter dictum. tit. 11. vt iudi. ſine quoque ſuffragio*. A. 96. r

adiectus ſolutionis recipiēdæ gratia, adiectus non cenſetur, vt ei adquiratur obligatio, *l. ſi quis 57. ff. de ſolutionib*. N. 1162. m

adiectum initio contractus contra eius naturā, ab initio ipſo contractum vitiat, *l. per 14. ff. de vſu & habitatione*. V. 955. d

adire & ſe immiſcere differunt, *l. ſi à patre, Cod. de iure delib*. C. 149. a non dicuntur ſui, ſed ſe immiſcere, *l. 1. ff. de legatis* 1 I. 833. c *l. cum 30 ff. de acq. hered*. I. 644. a *l. ſi is qui 14. ff. de reb. dubiis*. I. 1351. c vltra tempus à lege ſtatutum nemo poteſt, *l. quandiu 69. ff. de acq. hered*. I. 670. a

adiri prætorem quibus in bonorū poſſeſſionib. neceſſe ſit vel non, *l. de pupillo 4. ff. de operis noui nunciatione*. N. 19.

adiri poteſt quod delatū eſt niſi error, aut inſuetudo ſit in adeunte, *l. ſi is qui 13. ff. de acq. hered*. I. 627. a

aditio coacta eſt aditio, & puram reddit cōditionem, ſi hæres erit, *l. ſi ita 19. ff. de conditionib. inſtitutionum*. I. 680. l ¶ Fauorabilior repudiatione & ideò ea prævalet, *l. ſed & ſi quis. ff. de militari Teſtā*. I. 619. ¶ Partiū differri poteſt quibuſdā partib. repudiatis hæreditatū, *l. ſed & ſi quis 2. ff. de milit. teſta*. I. 619. e ¶ Prætoris neceſſaria non eſt in nūciatione & remiſſione, *l. de pupillo 4. §. 17. ff. de operis noui nuntiat*. N. 19. e ¶ Rei modicæ trahitur ad omnem portionē & integrā Inſtitutionē, *l. ſi ſolus 80. ff. de acq. hered*. I. 679. r ¶ Vnica ſufficit ei qui ſæpius inſtitutus eſt, *l. ſi ſolus 80. ff. de acq. hered*. I. 679. i

aditio conſiſtit in animo, *l. is qui 11. ff. de acq. hered*. I. 680. o ¶ Dicitur impropriè petitio bonorum poſſeſſionis, *l. Pomponius 80. ff. de acq. hered*. I. 683. e

aditione hæres videtur quaſi contrahere cū legatariis, *l. qui plures 28. §. 1. ſi à patre. ff. de vulg. & pup. ſubſt*. I. 551. d

adiiſſe ſuus quibuſdam actibus præſumitur, quib. non præſumitur extraneus, *l. pro herede 21. §. 1. & ideo ff. de adquir. hered*. I. 631. d ¶ Videtur qui pretium pro portione hæreditaria aut legati accepit, *l. apud Celſum 4. ff. de doli, & met. excep*. N. 859

adiiſſe hæreditatem vt quis dicatur perpendendū eſt, ex qualitate hæredum, actuum, & rerum quas attigit, *l. pro herede 20 §. 1. & ideo ff. de acq hered*. I. 631. d

adimens ſub conditione id quod ante iure ademit ſub conditione legare videtur, *l. ſi mihi 12. ff. de leg. & fide. 1*. I. 761. h

adimi nihil poteſt niſi quod datum ſit, *l. legatum 11. ff. de adim. leg*. I. 1325. d

adipiſci propriè dicimur poſſeſſionem naturalem, *l. ſi de eo 40. §. 1 ff. de adquir. poſſ*. N. 443. c

Aditus ratione domus ſitæ in duabus parochiis, illi parochiæ deputanda ad quā domus aditus patet, *l. prædiis 91 ff. de leg. & fideic. 1*. I. 1066. a

adiudicare verbum propriè pertinet ad iudicia diuiſoria, *l. item Libro 22. ff fam. erciſc*. V. 1136. c

adiudicari debent iudicio familiæ erciſcundæ, quæ diuidi non poſſunt, *l. ſi familiæ 55. ff. fam. erciſc*. V. 1558 k

adiudicatio frequens in iudiciis diuiſoriis, *l. ſed 7. ff. de pub in rē actio*. V. 868. c magis ſit fundo, quàm perſonis, *l. ſed 4. §. 2. poſt litem, ff. ſiniū reg*. V. 1121 h

adiudicatione facta qua actione & quemadmodum ei conſulatur, *l. ſi pignoris 29. ff. fam. erciſc*. V. 1143. d

adiuncti ratione conceduntur quædam, *l. Imperator 18. ff. de ſtat. hom*. V. 91. k *Auth. coll. 5. Nou. 51. tit. 6. Scenicas nō ſolum* 280. t ¶ Reſtringuntur generalia, *l. prædiis 91. ff. de leg. & fidei. 1*. I. 1065. b

adiuuare dominum vaſallus quemadmodum teneatur, *tit. 26 51 de feu. defuncti. §. 7 licet*. F. 65. a

adminiſtrator *Nou. 99. tit. 11. de duob. reis promit. cap. 1. ſi quis §. 1. ſin autem*. A. 452. f ¶ Negligens punitur, *l. mancipium, C. de ſer. fug*. C. 1271. i ¶ Conueniri poteſt pro abſente in iudicio, *l. ſi quis 1. C. vbi in rem actio*. m

adminiſtratores qui, *Auth. coll. 6. No. 80. tit. 10. de quæſt*. 389. o ¶ Eccleſiaſtici, qui loco dominorum habentur, *l. qui fundū 7. §. 4. ff. pro emp*. N 500. m ¶ Legitimi, qui legitimam poteſtatē habere intelliguntur, *l. mandato 60. ff. de procurat*. V. 306. l ¶ Legū imperiti eſſe poſſunt, *Auth. col. 6 Nou. 82 tit. 11. de iudicib*. 374. e

adminiſtratores Cōueniuntur pro ea parte, quam adminiſtrarunt, *l. ſi plures, 12 ff. rem pup. ſal. fore*. N. 1229. g

adminiſtratio mala, *l. interdum 36. § ſenator. 1. ff. de iudiciis*. V. 693 ¶ Ciuitatis alicuius, *l. hæres 19. §. 1. ſi quis. ff. de iudic*. V. 683. e ¶ Haberi vtrum debeat pro diuiſa, *l. quoniam 3. C. de conuen. fiſc. debit*. C. 9. i ¶ Tutorum diuiditur vel a teſtatore vel à iudice, *l. ad eos 2. ff. de peric. tuto*. C. 1197. ¶ Adminiſtrationem perdituro cōmittere nemo debet, *l. ſi ſine 32. ff. de admi. tuto*. I. 186. k ¶ Remouetur cùm quis qui adminiſtrare non vult, *l. eum 3. C. de procur*. 372. x

Adminiſtrationem rei habens alienare & donare non poteſt, *l. qui peculij 46 ff. de pecul*. V. 1542

adminicula pro accidentalibus ſiue naturalib. cōtractus, *l. pacta 72. ff. de contrah. empt*. V. 1713. g

adminiculum pro tēpore, cauſa, vel titulo auctoris, *l. Pomponius 13. §. 1. ff. de adq. poſſ*. N. 412. h

admittendæ & adquirēdæ ſeruitutis eadē ſolemnitas requiritur, *l. vnus 34. ff. de ſeruit. præd. ruſt*. V. 1011. a

admittere contra ſe quiſque debet quod & pro ſe admittit, *l. ſi duo 13. §. 5. Marcellus ff. de iureiur*. V. 2252. q eſt marē in fœminam vel contra, ad initium admonere, *l. ſi quis 52. §. 20. ſi quis. ff. de furt*. N. 1302. a

Admittuntur quæ alias non admitterentur, *l. quod ſi 16. ff. de hered. pet*. V. 76. h

admonere & mandare differunt, *l. ſi ſine 40. ff. de neg. geſt*. V. 461. a

admonitio non imponit neceſſitatem, *l. ad C. qui pet. tuto*. 1165. f ¶ Vni' anni ſpatio cōfirmata extraneum indignum eſſe ipſo iure efficit, *c. 1. ſi hæres, §. 4. ſi quis. tit. de hered. & falc. Auth* 5. g

adnotare deportandum quid, *l. ſi quidem 1 ff quand. app. ſit*. N. 1606. i

adnotatio facta, reo intimanda, *l. Diui 1. ff. de requir. reis*. N. 1533. f ¶ Dici poteſt delegatio, *Auth. coll. 6. Nou. 82. tit. 11. de iudic*. 366. ſ. *audient* 377. p

adnotationis bonorum forma & ordo quis eſſe debeat, *l. Diui. 1. ff. de requir. reis*. N. 1533

adnumerator quis ſit, *Auth. col. 6. Nou. 73. tit. 2. de inſtrument. cap. 7. ſi verò, § ſin his* 345. i

adnumerātur corporalibus rebus aerea, *l. 1. ſumma, § 4. ff. de rer. diuiſ*. V. 116. l

adoptare poſſunt QVI? Quilibet, *l. neque 7. ff. de adop*. V. 106. n ¶ Adultus & pupillus per tutorē & curatorem, *ff. de adopt*. V. 105. k ¶ Spadones, *l. generalis 2 ff. de adop*. V. 101. a CONTRA NON POSSVMVS QVOS? Fratrem, *l. nec apud 7. ff. de hered. inſt*. C. 1376. k ¶ Libertum alienum, *l. ſed ſi 10. § 2. ff. de in ius voc*. V. 188. k

adoptatus cognatis patris neque agnaſcitur, neque ſuccedit, *Nou. 80. tit. 1. quib. mod. natur. eff*. c 4403. a

adoptio eſt fictio inducta ad ſimilitudinē naturæ, *lib. & poſth*. I. 397. ¶ Honeſtus modus reuerten- ¶ Legalis a- teſtatem *l. qui liberatus 13. ff. de adopt*. V. 107 ctio, per quam quis ſit filius qui non eſt *poſth*. I. 397. ¶ Naturam imitatur, *l. n-* ... *a 23 ff. de* patris po- ... *o 23. ff. de liber. &* ... *fud 7. ff. de hered. inſt*.

¶Non iure quẽadmodum fiat, *l.adoptio,3. ff.de adopt.* V.112.n ¶Principis authoritate fieri poteſt, *l.generalis,2.ff.de adopt.* V. 101.r

Adoptiuus dignitate fruitur adoptati, *l.Senatoris,5.ff.de Senat.* V. 121.b ¶In feudis patri adoptiuo non ſuccedit, *26.5. de feudo. defun. §.4. ſi quis* E.63.a

Adoptiui liberi an & quando patri proſint, *l.ſextum,2.ff.de vaca. & excu.mun.* N.1752 b ¶Succedunt hodie cũ naturalibus, *No. 118.tit.1.de hered.ab inteſt.* A.512.h ab inteſtato, *l.ſi legatarius,8. ff.de leg.& fide.* I.981 f ¶Soluta adoptione adoptiuorum priuilegiis non fruuntur, *l filios,3.C.de mun.& orig.* 76.o

Adoptiuos patres plures nemo habere poteſt, *l.ſed ſi hac,10. §. 7. ff.de in ius voc.* V.189.l

Adoptione libertus non fit ingenuus, *l.ſed ſi hac,10. §.2. ff.de in ius voc.* V.188.ſ

Adquiritur ius adgnationis, *l.cum adopt.7.ff.de adopt.* V.102.o

adorari princeps dicitur, alij ſalutari, *l.decuriones,1. C.de ſilentiar.* 239.m

Adoratio pro ſalutatione, *l.præpoſitus,1. Cod.de comi. & trib.* 237.e *l.ſancimus,4.C.de conſ.* 229.k

adprehenſio poſſeſſionis habetur inſtar litis conteſtationis, *l.ſi is,31.ff ex quib.cau.maio.* V.610.h

Adprehendimus quid etiam mediatè, *l.poſſideri,3.§.3. ff.de adqui. poſſ.* N.410. h

adprobare videmur quod non improbamus, *l.ſi filiusf. 16.ff. ad S C.Maced.* V.1504.i

Adpromiſſor pro fideiuſſore, *l.ſtipulationes,5. §.2.ſatis, ff.de verb. oblig.* N.926.k *l.in omnibus,43.ff.de ſolut.* N.1157.f

adquirere vel recuperare ius quibus caſib. quiſque teneatur vel nõ teneatur, *l.venditor,2. §.5 ſed et ſi,ff. de hered vel act.vend.* V.1773.l alter alteri poteſt in ſtipulationibus prætoriis & iudicialibus, *l.ſi procurator,28.ff.de procur* V.366.q ¶Non dicitur cui cito res auferri poteſt, *l.nemo, 5.ff.de in integr.reſt.* V.474.p ¶Tenetur & remiſſus in poſſeſſionem, *l.prætor.9.§.6.ff.de reb.auth.iud.poſſ.* V 579.r nõ videtur qui reſtituere cogitur, *l.ſed etſi,25. §.7.ſi acti. ff de petit. heredit.* V.783.a *l.ſi liber,20.§.apud.* I.ff.*de ſtip.ſeru.* N.1059.e

Adquiritur nobis ex delicto alterius, *l.per procuratorem,72. ff.de procurat.* V.401.c domicilium decennio, *l.heres,19. §.2.proinde,ff.de iudiciis.* V.685. e

Adquiruntur paterna filiis, *l.filius,22. ff.de inofficioſ. teſtament.* V. 739.h

Adquirendi ſpecies eſt liberare ab obligatione, *l.ſi debitor,55. ff. de pactis.* N.308.k per inuentionẽ modus differt ab eo qui fit per occupationem, *l.poſſeſſio,1. §.1.ff.de adquir.poſſ.* N.402.g

Adquirit qui ſe liberat ab obligatione, *l.ſpecies,11.ff.de accept.* N. 1209.e

Adquiſita non videntur quæ parum durant, *cap.32.ſi verò,coll.4. Nouell.22.tit.1.de nuptiis: Auth.*190.q per flagitium ab eo qui damnatus eſt, fiſco cedunt, non liberis damnati, *l.cum ratio, 7.§.4.præterea,ff.de bon.dam.* N.1575.g

Adquiſitio ipſa & cauſa adquirendi differunt, *l.vſucapio.3. ff.de vſucap.* N 452.a

Adquiſitio hæreditatis conſiſtit in ſolo animo, *l.heres,32. ff.de adquir.hæred.* I.648.n

adrogari poteſt quis? Infans, *l.generalis.2. ff.de adoptio.* V. 100.o

Adrogatio genus per vniuerſitatẽ ſucceſſionis, *l.contractus, 54. ff.de oblig.& action.* N.910. ¶Fieri quibus ex cauſis & qua ſolemnitate debeat, *l.cauſa,40. ff.de vulg. & pupill.ſubſtitu.* I.553.a non iure fit, quæ non fit coram principe vel magiſtratu, *l.infans,4.ff.de vſucap.* N.484.n

Adrogatione dominia etiam iure ciuili diſtincta, *ff.libr.1.titu.1. ed.5.*

Adrogationis & adoptionis differentia, vide Differentias.

Adrogationis maior ſolemnitas, quàm adoptionis, *l.generalis, 2.ff.de adopt.* V 101.k

Adrogati & monachi ſimilitudo, vide ſimilia.

Adrogator non eſt hæres adrogati ſed diuerſum genus adquiſitionis, *l.cauſa,40 ff de vulg.& pup.ſubſt.* I.553.e

Adrogatori omnia bona adrogati adquiruntur, *l.ſi cum,41.ff.de furt.* N.1289.h

adſcribens filio ſuo pater in teſtamento alterius nihil adquirit, *l.impuberem,27. §.2.ſed etſi, ff.ad leg. Corn.de fal.* N.1505.g ¶Sibi onus non incidit in pœnam falſi, eadẽ ratione notarius poteſt, inſtrumẽto ſuo ſe alteri obligare, at nõ alterum ſibi, *l.quid,23 ff.ad leg.Corn.de falſ.* N.1504.i

Adſcriptitius quis dicatur, *cap.17.de adſcrip.col.4. Nouel.22. tit.1.de nupt.* Au.171.k adhæret fundo & ab eo ſeparari non poteſt, *l. cum ſatis,24.C.de agr.& cenſ.*186.6. nemo fit ſola promiſſione, *l.cum ſcimus,22.C.de agr.& cenſ* 179.d

Adſcriptitij ſimiles ſeruis, *l.hi penes, 4. Cod. de agric. & cenſit.* 167.m ¶Seruis magis comparantur quàm liberis, *l.cum ſatis,23.C.de agric.& cenſit.*182.ſ ¶Sine ſolo vendi non poſſunt, *l.ſi quis,112.ff.de legatis.1.*I.849.f ¶Sunt liberi & quomodo, *l. ſumma.3. ff.de ſtat.hom.* V.876. ¶Suum ac proprium an & quomodo habeant, *l.hi penes,4.C.de agr.& cenſ.*167.m de facto nõ de iure matrimonium contrahunt, *l.ſi quis 23. C.de agr.& cenſ.* 184.m

Adſcriptitia libero iungi poteſt, *c.17.adſcriptitia.col.4.Nou.22.tit. 1 de nuptiis.*A. 172.ſ

Adſcriptitiorum cauſa, liberalis dici poteſt, *l.liberos,39 .C.de liber.cau.*1619.b ¶Conditio durior eſt quàm reliquorum colonorum, *l.cum ſatis,C.de agr.& cenſ.*181.k

adſidere in ſua prouincia quatenus liceat, *l.ſi eodem,3.ff.de off.adſ.* V.158.ſ

Adſertor libertatis quis dicatur, *l.ſi lites,1.C.de adſer. tol.* C.1629.

adſeſſores qui, *ff.de off.adſ.* V.157.an abſint Reipubl.cauſa, *l.vt ſunt,6.ff.ex quib.cau.maio.*

Adſeſſori nocet imperitia, *l.hoc edicto,2.ff.quod quiſq.iur.* V.177.e

Adſeſſoris & iudicis differentia vide differentias.

adſeueratio tacita nocet, *l.hoc edicto,2. ff.quod quiſq.iur.* V.177.e

adſignare pro adiudicata. *titu.de pace conſtan.*E.85.c

Adſignandi vocabulo dominij tranſlatio non inducitur, *l.cum 77.ff.de leg.1.*I.940.

Adſignationis quæſtio, *l.ait prætor,1.§.45.meminiſſe.ff.de aq.quotid.* N.723.c

adſtringere ſe pacto, *l.ſi ſe,*I.*ff.de iudiciis.* V.671.d

aduehere & adportare differunt vide differentias.

aduena *l.heres,19.§.2.proinde, ff.de iudic.*V.684.p *§.ſi quis,3. ibi.*V 683 *l.cõueniſſe,2.§.4.omnes,ff.de iudiciis.* V.674.a mercator, *l.heres,19. §.proinde, ff.de iudiciis.* V.684.x nemo eſt Romæ, *l.ſi legauimus,25.ff.de iud.*V.688.m ¶Satiſdare iudicio ſiſti cogitur, *l.heres,19.§.2.proinde,ff.de iudiciis.* V.684.r

aduentitia cauſa, *l.ſi longius,18. §.1.ſi filius, ff.de iudiciis.* V. 683.y ¶Liberorũ patri vſufructu tenus adquiruntur, *l.quodcumque,45 ff.de verb.oblig.*N.950.

Aduentitia adquiruntur filiis, *l.filius,12.ff.de inoff.teſtam.* V.739.h ¶Non conferuntur hodie, *l.certum,13.Cod.fam.ercſ.*C.664.i

Aduentitij caſus non computandi, *l.Iulianus, 6. ff qui & à quib.* N 317.d ¶Aduentitij peculij filij pater eſt legitimus adminiſtrator, *l.pater,15.ff.de caſt.pec.*N.1699.h

Aduentitiorum filij pater vſumfructum habet profectitiorum plenè dominium, *l.ſi quis,5.ff.de agnoſ.& alen.lib.*I.94.n ¶Bonorum filij pater adminiſtrationẽ regulariter habet, *l.rectè Labeo,13.§.1.ff.ex quib.cau.maio.*V.594.r

Aduentiorum proprietas ſed vſuſfructus tantũ parentib. adquiritur dum viuunt, *Nou 118.tit.1.de hered. ab inteſt.c.1. ſi quis,* A.551.c nouo iure liberis adquiritur, *l.is qui 73. §.3.neque,ff.de adquir.hered.*I.628. ¶Vſuſfructus multis caſibus patri non adquiritur, *Nou.118 tit.1.de hered.ab inteſt.c.2.ſi igitur,*A.513.

aduerbium pro nomine poſitum. *l.actio,47. §.1.ff.de negot.geſt.*V.464.p

Aduerbio qualitas ſignificat, *l.Pompon*⁹ *.9.ff.de negotiis.geſt.*V.418.b

aduerſarius pro eius procuratore, *l.in eum,1. §.3. ff.de calum.*V.468.a

Aduerſarij dici poſſunt aduocati & procuratores partis aduerſæ, *l.in eum,1.§.3 ff.de calum.*V.467.c.

Aduerſario credendum eſt, *l.duli,19.ff,de nouat.* N.1121.o ¶Poteſtas in aduerſarium non eſt permittenda, *l.ſi idem,11. §.1.ff. de iuriſd.*V.120.z

aduerſus cum,pro, Pro eo, *l.naturaliter,5.ff.de vſucapionib.* N.459.o

Aduerſus omnes pro Pro omnibus.ibid.

adulari eſt ſpecies proditionis, *l.ſi quis, 1.tit. de off.præt.aſſ.* C.249.i

Adulterare pro falſificare, *l.ait prætor,1. §.3.is quoque, ff.de ſer.corrup.*V.1206.r

adulterare documenta & leges quid. *Auth.lib.6.Nou.73. tit 2.de inſtrum.cau.*338.c

adultera non dicitur quæ vim paſſa eſt, *l.vim paſſam,39.ff. ad leg.Iul.de adulter.*N.1474.m *l.ſi vxor,13. §.7. ſi quis,ff.ad leg.Iul.de adult.*N.1452.y ¶Si pariat partus natus ex ea præſumitur ex matrimonio natus, *l miles, quæ propter, ff.ad leg.Iuliam de adult.*N.1449. non omnis à marito occidi poteſt, *Nouel. 117. titu. 18. vt liceat matri & auiæ, cap. 15. his quoque.* A. 507.l

Adulteram in adulterio deprehenſam vtrum maritus detinere poſſit, *Nouell.134.titul.17.vt nulli iudicum.cap.9. neceſſarium.* A. 193.g

Adulteram vxorẽ an & quatenus viro interficere liceat, *l.Lege 22.ff.ad leg.Iul.de adult.*N.1460.r

Adulterum non omnẽ marito licet occidere, l.nec timorẽ,17. §.1.ff.quod met.cau.V.479.c ¶ Filiæ quemcunque nõ vt patri ita marito occidere licet, cap.50. Qui tit.11.ad leg.Aquil. V.1078.o ¶ Matris, filios ſororis frater occidere nõ poteſt, l.quod,23.ff.ad leg.Iul.de adult.N.1490.r

Adulterũ conſtante matrimonio accuſare poteſt extraneus, l.vim poſſam,32.§ 3.nupta,ff.ad leg.Iul.de adult.N.1474.r

adulterium vnde dictum, l.inter liberos,6.§.1 ff.ad leg.Iul.de adult.N.1445.k pro ſtupro quãdoque ſumitur, l.ſi adulteriu,28.ff.ad leg.Iul. de adul. N.1471.1 l.qui pupillã,7.ff.ad leg.Iul.de adult. N.1446.t col.4. Nou.38.tit.18. de reſtit.& ea qua.A.251 e graue delictum eſt, l.ſi maritus,15.§.3.& generaliter,ff.ad leg.Iul.de adult.N 455.k capitale veteribus non fuit, l.quod ait,2.§.3.ff.de his qui not.infam.V.344.d ¶ Eſſe poteſt cũ inceſtu ſimul, l.ſi adulterium, 20.ff.ad leg.Iul.de adult.N.1471.a

Adulterium committi per alium non poteſt, l.1. prætor ait,§.25 quod igitur,ff.de vi & vi arm.N.675.d ſ non committit QVIS? Qui iniuſtè repudiatam vxorẽ ſciens vxorẽ ducit, l.ſi ex, 43. ff.ad leg.Iul.de adult.N.1475.n qui coniugatam cognouit quã ſolutam putabat, l.uxor,7.C.de repud. C.1128.m ¶ Non committitur verè niſi à ſciente, Tit.17.quib.mod.feud.amitt. F.20.t cum concubina, l.ſi minor.10.ff.ad leg.Iul.de adult.N.1470.¶ Sine dolo non committitur nec fit, l.ſi ex lege,43.ff.ad leg.Iul.de adul.N.1475.m l.vxor,7.Cod.de repud.1128.n non punitur morte in eo qui eſt in dignitate poſitus, l ſi quis,5. ff. de quæſt. N.1540.n

Adulterij vox interdum pro ſtupro, l.ſi uxor, 13. ff.ad leg.Iul. de adult.N.1451.a

Adulterij accuſare an & quomodo duo poſsint, l.ſi poſtulauerint,27.§.eum,ff.ad leg.Iul. de adult. N.1464.h quis poſſit conſtante magiſtratu, l 38.§.10.ſi quis in,ff.ad leg.Iul.de adult. N.1470.a ¶ Spõſus ſponſam an poſſit, l.item,15.§ 23.mem.niſſe,ff.de iniur.& fam.libel.N.1372.h ¶ Vxorem quæ fuit vulgaris an & quomodo maritus poſsit, l ſi uxor,15.§.2.ſed &, ff.ad le.Iul.de adul. N.1452.i ¶ Accuſari poſſunt, qui opem & conſiliũ adulterio præſtant, l.ſi poſtulauerint, 27.§.2.eum. ff. ad leg.Iul.de adult.N.1464.h

Adulterij Accuſatio datur bonæ fidei poſſeſſori, ibid.§ ſi liber.5. N.1064.x ¶Nõ incipit regulariter à nupta, l.ſi quis,13.ff.ad le.Iul.de adult.N.1469.g ¶ Inſtitui intra quod tempus poſſit, l.ſi maritus,4.§.1.extraneu,ff.ad leg.Iul.de adulter.N.1444.o ¶ Permiſſa patri & quibus caſibus ſit priuilegiata, l.is cuius, 14.§.3 iure mariti,ff.ad leg.Iul.de adult.N.1453.l ¶ Pœna quæ, l.inter liberos,6.§.1.l.ex.ff.ad leg.Iul.de adult.N.1445.x ¶ Hanc vxor non euitat, etiamſi publicè lenocinij artẽ profiteatur, l.mater,10.§.1.muliere,ff.ad leg.Iul.de adult.N.1477.i ab ea qui non exerſentur, col 2.Nou.2.Tit.7.de inceſt.nupt.c.3.A.110.¶ Veterib. non fuit capitalis, l.deſertorem,3.ff.de re milit.N.684.y

adultus l.cum prætor.12. §. 2. non autem, ff. de iudic. V. 680.l ¶ Filio tutor dari poteſt cũ etiam aliàs teſtamẽtum facere poſſit, l.ſi plures,3 ff.de admin.tutor.I.162. obligatur & quomodo, l nouatio.1 §.illud,1.ff.de nouatio.N.1113.c

Adultus curatorem habens: adire hæreditatem ſibi delatã poteſt ſine curatore, l.mori,8.ff.de adquir.hæredit.I.124.r ¶ Alienare non poteſt ſine curatore, l.eo tempore, 2. Cod.de in integr.reſtit.C.419.e ¶ Comparatur pupillo, ibid. Differt tamẽ quãdoque ab eo, l.impuberibus,7.ff.de ſuſpect.tut.I.243.e ¶ Teſtari poteſt, l.Aurelio,20.ff.de liberat.leg.I.1300.p

Adulti meliorem ſuam conditionẽ facere poſſunt, ſine authoritate tutoris, l.contra,29.ff.de pact.V.290.l

aduocare quid, l.procurator,18.ff.rem rat.hab.V.1955.f

aduocatus eſſe poteſt qui illiteratus, l.hunc Titium,1.§.2.ff.de poſtul.V.329.a CONTRA NON POTEST. Infamis, ibid.V.333.e ¶ Quiuis aduerſus rẽpublicã à qua ſalarium habet, l.qui,2.Tit.de aduoc.diuer.C.348.o

Aduocatus aduocare an ſit cogẽdus aduerſus propriã patriam, l.ſi patronum 1.ibid.C.347.e ¶ Excuſare ſe poteſt à patrocinio cauſæ ſuſcepto, iuſtis ex cauſis, l.illo tit. de iudic. Cod. 520. m ¶ Exercere tabellionis officium non debet, l.vniuerſos,15.C.de decurion.49.l ¶ Paciſci poteſt cum cliente in euentũ litis, l.cum,62.tit.mand.V.5683.e pendẽte iam lite de ſalario, l.quiſquis,6.tit.de poſtul.C 344.z ¶ Preferri poteſt in cauſa proximorũ defendenda: puta parẽtũ & liberorũ fiſci & patriæ, l.petitionem,13.tit.de aduoc.diuer.iud.C.351. ¶ Patrocinium præſtare in cauſa appellationis an debeat, l.ſi qui 1. tit.de ſuffragio. C.711.f vel in cauſa propria, l.qui propria,46.ff.de procur. V.391. ¶ Petere quatuor modis ſalarium poteſt, l ſalarium.7.ff.mãd. V.633.k ſtare debet, iudex verò ſedere, l.quiſquis.6.ti. de poſtul. C.345.g Auth.coll.5.Nou.71.tit.21.ut ab illuſt.331.d

Aduocatus contra NON POTEST cõtrahere cũ cliente & cur, l.quiſquis,6.tit de poſtul.C.344.u ¶ Paciſci cum eo de dimidia vel quota litis, l.ſi quis,5 tit.de poſtul.C.343.d.e ¶ Patrocinium præſtare non tenetur ſi cauſa mutetur, l.ſed & hæ.25.§.2.ff.de procur.V.372.o

aduocati Actores vocantur, l.diuin.1.tit.ne liceat potent. C.388.o ¶ Munus digniſſimum, l. aduerſus, 1. ff ſi menſ.falſ.mod.dix.V.1211.b ¶ Officium periculoſum, l.ſi exheredatus,52.ff.de inoff.teſta.V.746.q ¶ Priuilegium, l.miles,6.ff.de re iudic.N.323.b

Aduocati deſtinati ad regendas prouincias, l.petitionem,13.tit.de aduoc.diuer.iud.C 349. ¶ Error non nocet non intelligenti, l.ea quæ,1.tit.de error.aduoc.C.360.x

Aduocati fiſci duo, l.reſtituenda,25.tit.de aduoc. diuer. iud. C.355.o quæ ſalaria olim habebant, l.reſtituendæ. ff.de aduoc.diuerſ. iud. C.355.o ¶ Præfectorum prætorio, priuilegium habent aduocati fiſci, l.Curialibus,66.C.de decurion.65.b

Aduocati intereſſe debẽt teſtiũ depoſitionibus & publicationibus. Nouell.90.tit.2.de teſtib.c.4. quia verò. A.418.o CONTRA: Præſentes eſſe non debent quando aliquis torquetur, l.legis virtus,7.ff.de legib.V.74.o

Aduocatorum poſtulationibus & prolixitati modũ iudex imponere poteſt, l.quiſquis,6.tit.de poſtul.C.345.c

aduocatio quid, l.vniuerſa,7.tit.de diuerſ.reſcrip.C.148.m

Aduocatione prohibitus in vno loco nõ poteſt in alio poſtulare, l.cum,1.tit.de poſtul. C.341.f in perpetuum quis interdici etiam poteſt, l.moris eſt,9.ff.de pœn.3.N.1554.n

ædes pro prędio vrbano, l.ait prætor,1.ff.arbor.furt.cæſ.N.771.b ¶In prouinciæ poſitæ, l.ſed etſi,28. §.3. ædium, ff.de iudic. V.690. ¶Vectigales l.ſi finita.15.§.26.ff.de dam infect.N.62.5

Ædium appellatione, partis, opus, & ſolum continetur, l.inter fructuarium,20.ff de dam.infect.N.67.t

Ædium dominus repromittit, l.hoc amplius.9.§.3.ff.de dam.inf.N.47.b non ſatiſdat, ibid.

ædificare publicè quid, l.fluminum,24. ff.de dam. infect. N.79.d ¶In area ſua vbi & quo ſpatio quis poſſit, l.imperatores,14.ff.de ſeruit.vrb.præd.V 982.d ¶In pariete cõmuni quando quis dicatur, l.inter quos,39. ff.de dam. infect. V.92.q

Ædificare licet. CVI? Priuato, l.pro ædibus,1.Cod. de diuerſ.reſcript. 214. VBI? In publico, ibid. In littore, quum alij non nocet l.quamuis, 50. ff.de adquir.rer.dom. N.390.a CONTRA NON LICET. VBI? ¶ Iuxta monumentum alterius, l.qui bona fide.§.7. ff.de dam.inf.N.51.f

Ædificans in publico repromittit nõ ſatiſdat, l.prætor,20.§.3.ff.de oper.non.nunt N 30.

Ædificamus de noſtra vel aliena materia, l.adeo,7. §.12.ff.de adquir.rer.dom.N 365.l

Ædificium cedit ſolo, l.quid omnium, 50. tit. 11. ad leg. Aquil. V.1087.m l.adeo,7.§.10.ff.de adquir.rer. dom. N.365.a l.Paulus,14.ff.de dol.mal.& met.except. N.874.t CONTRA. Solo non cedit plerumque l.in tantum,6.ff.de rer. diuiſ. V.117.a l.ſi inferiorem,2.tit.de rei vindic.C.627.

Ædificium diruere negotiãdi cauſa vel alterius rei gratia an & quatenus liceat, l.Senatus,52.tit.de contrah.empt.V.1746.m

Ædificij facti in alieno ſolo ex ꝓpria materia cuius ſit poſſeſſio, l.ſi inferiorem,2.tit.de rei vindic.C.627.i ¶ Sunt, quæ ædificio detracta ſunt vt reponantur, l.malum,24.§.2.Prætor an, ff.de verb.ſig.N.1862.m

Ædificia facta à vaſallo pati auferre cogitur dominus vel ſoluere æſtimationem, Tit.28.hic finit lex.E.73.c ¶ Vetera, ſi refectione indigeant noua dici poſſunt, l.pecuniam,7. ff.de oper.pub.N.1777.l

ædiles vnde dicti, l.apud,1.ff.de offic.præf.vigil.V.232.q ¶ Curules qui ſint, & quare ſic dicantur, l.Labeo,1. §.1. ſi autem,ff.de ædil.edict.V.1958.k

æditus qui ædes tuetur, l.locum,3.§.2.ſi tabulas,ff.de tab.exhib. N.645.i l.ſacrilegi.9.§.2.Labeo,ff.ad leg.Iul.pecul. N.1516.m

Æditum officium ædes cuſtodire, l.præſes,2. C.ſi ſeruus aut libert. C.66.f

Æditui qui ædes ſacras curant, l.ait prætor,1. ff.ne quid in loco pub. N.648.g

ægritudo ſolutionem non differt, l.ſi quis, 23.ff. de hæred. inſt.I.468.u

Ægritudines, l.interdum,36.ff.de iud.1195.V.693.g

æmulari pro Imitari, ff.proœm.gloſ. k pag.47. Inuidere, ff. ibid.

Ænigma quid, Nouell. 97. Tit. 9. de æqual. dot. cap. hoc igitur. A 440.x

æquare Dignitates principis ius eſt, l.archiatros,1.Cod.de comit.& archia.238.d

æqualitas eſſe debet inter coniuges, cap.20.Princeps coll. 4. Nou.22.tit.1.de nuptiis.A.274.o ¶ Seruanda in dote & donatione antenuptiali, Nouel.97. tit.9.de æqual.dotis. cap.3.hoc igitur, A.441.c ¶ In iudiciis, l.quid tamen,21. §.11. ff.de recept. arbit. V.640.y l.hæreditatem, 2. tit. de nuptiis. C. 1387.q

l.qui,4.ti.de eden.C.287.d.l.tam,18.C.de re milit.281.o l.in ſatris,12. C.de prox.ſacro ſcrin.250. ¶ In omnibus quatenus fieri poteſt,*l.prouidendum,7.tit.de poſtul.C.345.*¶Reſtitutionibus,*l.ſi ex,2.tit.ſi aduerſ.tranſact.C.430.g*

Aequinoctium vnde dictum, *l.1. ait prætor. ff.ne quid in flum.pub.N.869.c*

Æquinoctij verni principium,*l.hic prætor,1.§.34.propter, ff.de aq. quot.& æſt.N,781.q*

Aequiparantur debitum purum, & in diem, *l.ſi Stichum,8.§.1.ff.de noua.N,1116.*

Aequipollentium quid fiat nihil intereſt, *l.nauis,4.§.2.cum autem.ff.de leg.Rhod.de iact.N.1464.c l.fideicommiſſa,11.ff.de lega.& fideicom.1.I,985.e l.cum 62.ff.mandat. N.1683.i l.vbi autem,75.§ 3.fundi.ff. de verb.oblig.N.970.k l.fundum,18 ff.de noua.N,1124.y l.poſſideri,3.§.3.ff.de adquir. poſ.N,410.h l.vtilitatem,1.§ 10.licet.ff.de exercit.actio.V,1414 l.iuriſgentium,7.§.11.ff.de pactis.V,268.ll l.ſi mater,3.titu.de Inſtit.C.1380.k l.quid tamen,21.§.3.ff.de recept. arbitr.V,637.g*

Æquipollentium orationum eadem eſt vis ac poteſtas, *l.Titia,19.ff.de ann.leg.V,1095.i*

Æquipollentibus verbis quid exprimi ſufficit, *ff.de legat. & fideicom.1.I,962.l*

Aequitas Eadem vbi eſt ibi ius idem eſſe debet, *l.heres,ff.de fideiuſſo.I,337.e* pro iuſticia primitiua,*l.publiciana,17 ff.de pub.in rem act.V,879.b* Naturalis *l.huius edicti,1.ff.de pactis. V,254.y* inſpicitur penes effectum & cauſam finalem,*l.dedi,3.§ ſed.ff.de cód.cau.dat.V.1909.* parit naturalem obligationem,*l.1.ff.de pactis.V,255.*Scripta,*l.placuit,8.tit. de iudic.C.508.l*

Æquitas præferenda rigori, *l.ſi ſeruus,61. §.6.circa.ff.de furtis.N,1910.q l.cum ſeruum.34. §.hinc, ff.de oblig. & actio. N.900 ff.lib.39.titu.3.l.2.§.6.l.ſi tibi,20.ff.de reb.cred.V,1255.e* ¶ Stricto iuri, *l.placuit,5.titu.de iudic.C.508.l l.ſi ex,32.ff.de pecu. V,1535.k l.non intelligitur,3.§.10.ſi in locis, ff.de iure fiſci. N.1631.y l.1. §.3 ſi ergo.ff.ſi pars hæred.pet.V.810.n l.ſi tibi,25.ff.de dona. N.167.a l.etiam,39.ff.de acquirend.rer.domi.N.383.* ¶ Seruanda INTER QVOS, inter ſocios,*l.ſi ſocius.ff.pro ſocio. V,1722.n* ¶ In iudiciis *cap.ſ.coll.3.Nou.17.titu.4.de mand.ex princ.A.131.b* ¶ A QVIBVS à prætore, *l.æquum,1. ff.de inſt. actio. V,1467.k* QVANDO. Non modo cum ipſi agimus,ſed etiam cum excipimus,*l.placuit,8.titu.de iudic C.508.l* ¶ Spectanda vbi lex deficit, *l.ſicut,21.ff.de re iudica.N,635.e* non trahenda ad brutam & ruſticam æquitatem,*l.ſeruitutes, 10.§.2 ſi ſublatam.ff.de ſeruit.vrb. præd.V.979.e*

Æquitatis verbum æquiuocum, *l.quotiens,21. §.4.quod.ff. de noxa.actio.V,1140.n*

Æquitatis ratio,diuerſas ſpecies actionum non excludit, *tit.de allodiis.54.F.111.f*

Æquitate prætoria multa confirmantur, *l.de aqua,2.ff.com.præd.V,1014.e*

Ius gentium inductum,*l.poſtliminium,19.ff.de capt.& poſtlimi. reuer.N.1672.u*

Æquitatem ſequi debet,legiſlator vt & iudex,*l.inter,11. tit.fami.erciſc.C.164.m*

Aequum nobis id videri debet quod in alienis æquum eſſe putamus,*l.cum in eo,44.ff.de pactis,V.301.a*

Æquus æquo,& iniquus iniquo datur, *l.quotiens,200. ff.de regul.iur.N.1924.g*

Aequiuocum quid.*titu.de pace Conſtant.E.195.a*

Æquiuocatio cõpoſitionis & diuiſionis, *l.quoties,80 ff.de verb.obligat.N.974.E.titu. in dictione, l.quoties,89. ff.de verb.obliga.N.973.e*

Aerarius pro fiſci procuratore, *l.abeſſe,32.ff.ex quibus cauſ.maio.V.620 k*

Ærarium duplex ſacrum largitionum & rei priuatæ, *l.qui ex,1.titu.de queſto.C.233.d*

Aeratum & adæratum quid,*l.diſpoſitionem,2.C.de collat.donat.44.m*

Aerem corrumpere non licet,*l.prætor,2.§.29.idem ait,ff.ne quid in loco pub. N.956.t* aperto ſtercore, aut cloaca aperta,*l.ſi opus,20.ff.quod vi aut clam.N.758.t*

Ærea corporalibus rebus adnumerantur, *l.1.ſumma, ff.de rer.diuiſ.V.116.l*

Aes alienum eſt quod quis debet, *l.in fraudē,45.ff.de iure fiſci.N.1649.e* & quod nobis debetur,*leg.ſed,10.ff.pro ſocio. V.1686.t* ¶ Diſſoluere vaſallus non cogitur,*titu.34.de alien.feud.F.80.f* ¶Reſpicit totum patrimonium,niſi ſit alicui onus rei iniũctũ,*l.ſi fideicõmiſſum.5.ff.de de iudi.V.700.§.1.tractũ.ibid.e.* nõ autẽ certi loci facultates,*l.inter,36.ff.de admin. & peric.tuto.I.189.* nõ ſequitur fundũ,*l.filius,114 ff.de legat.& fideicõ.1.I.877.a*

Æris appellatione continetur interdum aurum,*l.etiam.159.ff.de verb.ſignif.N.841.f*

Aeſtimatio iuſta pro vero pretio,*l.ſi res,12.§.ſi mulier.ff.de iure dot.V.2131.m* vera,*l.ſi menſa.15. §.1. iudex.ff.de iudic.V.681.b* ¶ Communis,conuenta, ſingularis, *l.libertas.ff.de reg.iur.N.1898.o*

Aeſtimatio fieri poteſt ſecũdũ cauſas rei cohærentes, *l.qui tabulas,27.ff.de furtis.N.1283.c* non tãtum in pecunia ſed in aliis certis rebus,*l.generaliter.ff.de vſu & vſuf.I.1123.d* ¶ Hominis liberi, *l.bouem,42.titu.de ædil.edict.V.1986.* ¶ Fit duobus modis,*l.quotiens,5.tit.de iure dot. C.1073.e*

Aeſtimatio non creſcit poſt eius interitũ, *l.in hac,3.ff.de candict.tritic.V.1381.* ¶ Creſcit pro fructuum quantitate, vbertate, & copia, *l.ſed etſi quid,13. ff.de euict.V.2002.m* ex vniuerſo, *l.cum, 74.ff.de leg. & fideicom.3. I.925.N.* ¶ Facit emptionem,*l.vnica,2.C.de iur.dot.1091.c* ¶ Fieri debet ob defecta & ſterilia prædia noua *l.omnes,4. C.de cenſ.191.* ¶ Præſtanda,*l.turpia,54.ff.de leg.& fideicom.1.I.801.b* ¶ Repræſentat rem:*l.item,14.§.5.ff.quod met.cau.V.491.t* ¶Succedit loco rei,*l.ſi dominus,72. ff.de vſufr.V.919.m l.ſi quis,7. § 4.plane,ff.de extra rei iudic.N.820. n* ¶ Venditio eſt,*l.quare,54.ff.locati.V.1878.l.*

Æſtimatio dotis an faciat emptionem,*l.ſi inter,21. tit.de iur. dot.C 1080.k* poſſeſſionũ habetur pro pignore in actione quod metus cauſa, *l.ſi pignore,22. §.1. idem, ff.de pigno.actio. V.1434.o*

Æſtimatione fit condemnatio re perempta, *l.non fatetur.3.ff.de confeſſ.N.355.b*

Æſtimationem ſoluens an quæratur dominium, *l.mulier, 21.ff.actio.rer.amot.I.8n.q* ¶Sui nemo rectè petere poteſt,*l.quia,16.ff.ad leg.Aquil.V.1065.a*

Æſtimationes rerum ſiniuntur,ex cõmuni & publica regionis opinione,*c.3.quod tit.4.de fideiuſ.& mand.A.40.z*

Æſtimationi non venit caſus fortuitus,*l.cum fundum,3.ff.locati. V.1846.f*

Æſtimationis receptio ſuccedit loco rei & impedit ius adcreſcendi,*l.ſi tibi,86.ff.de leg.& fideic.I.849.* ¶ Solutione liberatio nobis contingit,*l.generali,32.ff.de vſu & vſuf.I.1123.d*

Æſtimatores cõmuni partiũ cõſenſu capti ad rẽ æſtimãdã,verè æſtimare debent,*l.hac edictali,6.tit.de ſecund.nupt.C.1057.e*

Æſtimatæ res dotales vtiliter prælegari poſſunt, *l.vxori,9.ff.de dot.præl.I.1196.t*

Æſtimatam rem rogans, & ita accipiens rei periculũ præſtat, *l.actio,1.ff de æſtim.actio.V.1885.B*

Aeſtimatoria actio an detur vbi merces interuenit, *l.hæc actio.2.ff.de æſtim.act.V.188.d* ¶ Datur pro re permutata,*l.actio.1.tit.de æſtim.act.V.1884.a.b*

Atas firma quæ dicatur, *l.hoc edictum.1. §.2.ff.de minor.25.ann.V.530.o* ¶ Legitima,pro 25.annis,*l.ex duobus,27. ff.de neg.geſt.V.444.o Auth.ſi quod,tit.de collatio. C.1317.h* ¶ Perfecta iure Lombardiæ eſt 18.annor. *l.hoc edicto,1. §.2.ff.de minor.25.ann.V.530.o*

Aetas attenditur in alimentis alimentarij, *l.cum hi,8. §.10. ff.de tranſ.V.319.g* ¶ Deſignatur per tempora,*auth.coll.6.Nou.73.Tit.2.de inſtr.caut.339.q* ¶Finitur variè,*l.hunc Titulum,1.§.1.ff.de poſtul.V.329.f* ¶In delictis cur non excuſat,*l.licet.2. tit.ſi aduerſ.dot.C.443.a* ¶ Impedimentum nuptiis præſtat vt cognatio, *l.minorem,4.ff.de ritu.nupt.V.2107.b* ¶Præſumitur non eadem quæ olim,*l.ſi arbiter,27. ff.de probat. V.2081.h* ¶ Probatur ex aſpectu *l.de ætate,43.ff.de minor.25.ann.V.579.h* ¶Variatur naturaliter,*Tit.de pace Conſta.E.189.b*

Ætatis imbecillitati ignoſcitur.*Nou.119.Tit.2.vt ſponſ.larg. cap.6.ad hæc.A.509.b* ¶ Ratio magis habetur quàm poteſtatis,*l.ſi quis,3.§.2.proinde,ff.ad S.C.Mace.V.1495.f* ¶ Venia generalis non tribuit alienandi facultaté minori, *l.illud.2.C.quan. decr.op.non eſt.C.1257.m* ¶ Veniam qui impetrauit ſtudioſus non deſinit frui priuilegio ſtudioſis ad certam ætatem dato, *l.cũ vos.1.C.qua ætate.V.94.z*

Ætati deferendum an & quibus caſibus, *l.manifeſti. Cod. qui ætate vel 95.Auth.coll.6.Nou.80.Tit.10.de quæſt 369.k* ¶ Subuenitur magis quàm ſerui,*l.quamuis,11. tit.de iur. & fact. igno.C.231*

Ætates quatuor,*l.cum prætor,12. §.non autem, 2. ff.de iudic. V.679.c* quæ excuſent,*l.cum vos.1.C qui ætate vel 94.z*

Aeuum omne,*ff.proœm.pag.43.*

Affectata abſentia non prodeſt,*l.13.eidem rei.ff.de excuſ. I.276.g* non proſunt,*l.ſed etſi quis,4. ff. ſi quis caut.V.124.n*

Affectio conſideranda eſt,*l.quæſitum,8.tit.in lege commu.V.1801.b*

Affectionis æſtimatio nõ fit, eiúſve quod affectionis cauſa noſtra intereſt,*l.ſi mãdauero,22.ff.mãdati.V.1050.u* par cauſa quãdoque ſuſpicionem remouet quandoque inducit,*l.non ſolũ,67 ff.de ritu nupt. V.2123.i l.paterſ. 7. ff.de adop. V.105.o* ¶ Ratio habetur,*l.quidem,132.ff.de verb.oblig. N.102.p l.ſi domus,71.ff.de leg.& fideic.1.I.813.c* VBI? In condemnationibu, *l.vt tantum,*

tentum 14. ff. de ſer. corr. V. [illegible] ¶ In contractibus ſtricti iuris, l. ut tantum 24. ff. de ſer. corr. V. 2210. e ¶ Contra non habetur ratio, l. cum 24. §. 12. quod ſi, ff. de furt. n. 1273. m

Affectus indubitatus vel dubitatus cõcubinæ habendæ quis dicatur. Nou. 89. tit. 1. quib. mod. natur. eff. ſui c. 12. diſcretis, §. 4. ſi quis, A. 409. d ¶ Punitur interdum licet non ſequatur effectus, l. ſi quis, 10. C. de furtis. C. 1282. r l. 6. tit. 5. C. qui admitti poſſ. 274. b l. impuberem 27. §. 4. eiuſ. ff. ad legem Corn. de falſis, N. 1503. m l. hunc titulum 1. §. 6. ff. de poſtul. V. 331. m ¶ Contra non punitur niſi ſequutus ſit effectus, Tit. 17. quibus mod. feud. amit. F. 20. c Tit. 51. de capitaneo, §. 1. qualitium, F. 96. c l. prætor 4. §. 8. ſed ff. vi bonorum raptor. n. 1346. q ¶ Nullus vincit paternum, l. non ſolum [illegible] §. 1. ff. de procur. V. 379. m ¶ Operi nomen imponit, l. ſed ſi vir 31. ff. de dona. inter vir. & uxo. V. 2198. a

Affectu ſolo poſſeſſio quæri poteſt, l. poſſeſſio 1. §. 20. ff. de acquir. poſſ. n. 468. r

Affectum reſponſionis factæ per verbum credo, l. in iſto tit. de iuram. C. 495

affinis quis dicatur & vnde proceſſit affinitas, l. [illegible] 27. ff. de inſt. vel inſtr. leg. I. 1104

Affinem vel cognatum delictorum recipiés an & quomodo puniatur, tit. de pace tenenda 27. §. 2. conuenticula, F. 106. r

Affines qui, leg. iun familiarum & titu. de relig. & ſumpt. funer. C. 297. f

affinitas contrahitur per fornicationem, l. quæro cancellatam 1. ff. de concub. I. 110. n ¶ Eſt inter virũ & vxorem, l. videamus 38. §. 1. & quidem, ff. de vſuc. N. 2061. n

Affinitatis nulli ſunt gradꝰ niſi impropriè, leg. iex 4. ff. de inſtit. & fam. libel. n. 2358. o ¶ Priuilegium affinitatẽ diſſoluta decreſcit, l. ſed hoc 12. ff. de re iud. n. 635. g

Affinitate rerum vel perſonarũ inducitur præſumptio & probatio, l. cum eiſdem 30. ff. de ædil. edict. V. 1980. c

affirmatiuam [illegible] negationes dant, l. [illegible] 24. ff. de dam. infect. n. 80. h

afflictio dãda nõ eſt afflicto, l. diuus 14. ff. de of. praeſ. V. 147. l l. ſi nauis 4. §. 2. cum autem 3. ff. ad leg. Rhod. de iact. V. 1463. l

Afflictiones duas vni & eidem infligi iniquum eſt, l. quod ſi nolit 31. ff. de ædil. edict. V. 1929. e ¶ Habere tamen quis interdum poteſt, l. ſi ſeruos 21. ff. de ædil. V. 2006. f

affrica Regio Aridiſſima, ff. lib. 39. tit. 3.

affricanus lib. 3. Quæſtionum, l. in premiis 77. ff. de iudic. V. 713. ¶ Lib. 9. l. fundi 15. ff. de excep. n. 814. b l. ſi [illegible] ff. de diuer. & temp. praeſcr. 845. Lege 16. ff. de excep. rei iud. n. 835. i

agaſo ab agendo dictus, l. agaſo 5. ff. quemad. ſeruit. amitt. V. 1054. k

agere pro actoris officium exercere, l. agere 1. ff. de excep. n. 807. h ¶ Actoris partes ſuſtinere, leg. qui prior 29. ff. de iudic. V. 690. x ¶ Defendere, l. ſi periuſſerio 14. ff. de appel. n. 1505. h l. ſi quidem 1. §. 13. tutores, ff. quan. app. ſit. n. 1609. h l. liberto 31. §. 6. ff. de negot. geſt. V. 448. c ¶ Excipere, titu. de vet. iur. enuc. C. 127. a ¶ Experiri agẽdo, l. ſi longius 18. §. 2. ff. de iudic. V. 680. m ¶ Peragere vſque ad finem, l. qui prior 29. ff. de iudic. V. 691. x ¶ Viuere, ff. lib. 2. tit. 3. l. 100

Agere, quænam perſonæ ſine mãdato poſſint, l. ſed & hæ 35. ff. de procur. V. 372. q ¶ Contemplatio perſonæ, l. rei iudicatæ 4. ff. de except. rei iud. n. 817. o

Agere nomine ſuo, l. ſi longius 18. §. 1. ff. de iudic. V. 680. i ¶ Cogitur quis interdum, l. mancipiorum 6. ff. de opt. vel elect. leg. I. 1153. c ¶ Qui cõtra duos poteſt alterum eligere, l. Marcus 59. titu. locati V. 1882. h ¶ Inuitus quis non cogitur regulariter, l. ſolutione 23. ff. de ſolutio. n. 1142. i ff. lib. 39. tit. 2. l. 45 p ¶ Impropriè dicitur qui denunciat, l. in exècutione 86. §. 4. ff. de verborum oblig. V. 981. u

Agere poſſunt is cuius intereſt, l. ſi homo 35. ff. de vſucap. n. [illegible] Filiusfamilias ſuo nomine ſex caſibus, leg. ſi longius 18. §. 1. ſi filiusfamilias, ff. de iudic. V. 672. y ¶ Aduentitij vſusfructus nomine patre conſentiente, ibid. ¶ In cauſa patris & in cauſa ſua, ibid. ¶ Contra non poteſt. Quilibet ſine mandato, l. ſi mater, § 6. ſi quis, ff. de excep. rei iud. n. 825. h Filius vel ſeruus niſi certis caſibus, l. contra 28. §. 2. ff. de poſt. N. 291. a

Agere permittitur filio propter abſentiam patris, l. ſi longius 18. ff. de iudic. V. 682. r ¶ Prohibetur quis interdũ reſpectu certæ perſonæ, l. loci 4. ff. ſi ſeru. vind. V. 1028. y ¶ Pluribus actionib. poſſumus, l. ſi idem 15. ff. de iuriſd. V. 170. r ¶ Videtur qui authoritatem præſtat, leg. genere prima, ff. de adminiſtr. tutor. I. 119. e

Agendi ius non inſpicitur vt deferendi, l. ſi ſolum 4. ff. de diuerſ. & temp. praeſ. n. 849

Ad Agendum permittitur quod alias nõ admitteretur, l. ſi longius 18. §. ſi filiusfamilias, ff. de iudic. V. 684. o

Agens nomine ſuo repromittit, l. qui bona fide 13. §. 13. ff. de dam.

infect. n. 84. q

Aggeres in publico facti ſi tanto ſunt etiã nocent demoliendi, l. Proculus 24. ff. de dam. inf. N. 84. r

agitatores qui, l. athletas 4. ff. de his qui not. inf. V. 340. r l. hæc qui 2. C. de ſpectac. 157. a

agnati qui dicebantur. Nouell. 118. titu. 1. de hered. ab inteſt. A. 510. l ¶ Præferentur omnibus ſuis vel quaſi ſuis, l. qui duos 10. ff. de reb. dub. I. 1344. o ¶ Vincunt vxorẽ in ſuccedendo, Nou. 89. tit. 1. quib. mod. nat. eff. ſui c. 12. diſcretis, §. 4. ſi quis, A. 409. b

Agnatio & cognatio hodie æqualis, col. 8. Nou. 84. tit. 13. de conſ. & vter. fratr. c. 1. quia igitur, §. 1. vult autem. A. 388. g

Agnatione poſthumi rumpitur teſtamentum, l. ſi pater 3. ff. de iniuſt. teſt. I. 139. c

Agnationis & cognationis differentia: vide Differentia.

agnoſcere nomina idonea videmur verbis ipſis acceptis vel actu aliquo ſimili, l. qui nominibus 44. ff. de admin. & per. tutor. I. 202. b

agonotheta, l. cum [illegible] ff. de [illegible] 198. r

Agonotheticirinſis fundi qui dicantur, l. [illegible] 14. C. de fund. patrim. 205. i.

agri colendi cauſa ſunt foſſæ, ff. lib. 39. tit. 3. l. 1. §. 5. ¶ Salicta & huiuſmodi, ibid.

Agri diuiſi iure gentium vel pacto priuatorum, leg. quod principij 23. ff. de aqua pluuia arcend. N. 131. e ¶ Recuperati non publicantur ſed dominis reſtituuntur, l. transfugam 31. ff. de acquir. rer. dom. N. 390. e

Agrorum etiam ratione damni infecti cautio peti poteſt, l. cum pater 38. ff. de dam inf. N. 90. g

agricolæ qui dicantur, l. nunquam Cod. de agricol. & cenſ. 105. c

Agricolarum alij ſunt cenſiti, alij coloni, C. de agric. & cenſ. 105.

Agriculturæ cauſa ſpeciale aliquid conceditur, ff. lib. 39. titu. 3. l. 1. §. 8. h

alapæ indigebantur manumittendo in ipſo actu manumiſſionis, Auth. coll. 6. Nou. 80. tit. 10. 371. i

albeſcere cœlum quandoque dicitur, l. Titius 15. ff. de [illegible] I. 359. a

Albo prætoris quæ continentur. Nou. [illegible] 13. ff. de [illegible] A. 481. a

album curiæ quid, Nou. 106. titu. 7. de [illegible] A. 481.

aldricus, l. comm. [illegible] 2. §. 5. item ſi, ff. de [illegible] V. 275. h

alea, vitium non tantum in ſeruo, ſed & in libero hominẽ, leg. prætor 1. ff. de aleator. V. 1213.

Aleæ luſus emolumenti cauſa & ex frequenti conſuetudine interdicendus, ibid.

alere aſcẽdẽtes nemo tenetur, niſi amplas & largas habeat facultates, l. de omnibus, ff. de tutel. & ration. I. 307. c ¶ Filios debent, niſi opificio ſuo honeſto alimenta parare poſſint, c. 1. hac coll. 4. Nou. 18. tit. 5. de mand. princ. A. 145. r ¶ Filium etiam triennio maiorem cogitur mater, ſi pater filij ſit inops, l. ſtatuas 1. ff. de agnoſ. & alen. lib. I. 88. h l. [illegible] ff. de neg. geſt. C. 398. f ¶ Fratrem filius etiam impubes cogitur, l. ſi quis 5. ff. de agnoſ. vel alend. lib. Liberos inopes etiam auis locuples tenetur, l. Neſennius 34. ff. de neg. geſt. V. 453. o ¶ Naturales parens ea ratione tenetur, qua liberi parentes naturales, Nou. 89. titu. 11. quib. mod. nat. eff. ſui. c. 12. diſcretis, §. 8. ſi quis, A. 410. f ¶ Sororem vel ſimiles perſonas, tenetur etiam ad mercedes magiſtrorum, l. qui 4. ff. ubi pup. educ. I. 505. ¶ Vir vxorem, at non econtra vxor virum, l. ſi ſtipulata 33. ff. de donat. inter vir. & uxor. V. 2207. g

Alendi ſunt liberi à patronis, l. de omnibus 2. ff. de tutel. & ration. I. 307. f ¶ Nati & ſuſcepti ex concubina vel damnato coitu, leg. [illegible] 4. ff. de agnoſc. vel alend. lib. I. 91. m

Alendus eſt interim filius impubes petens bonorũ poſſeſſionem ex Carbontano, l. ſi ne 5. ff. de agnoſ. vel alen. lib. I. 91. m

alphenus lib. 6. Digeſtorũ l. proponebatur 26. ff. de iudic. V. 713

aliena noſtra efficimus ratihabitione factã, vide ratihabitione.

Aliena res vendi poteſt, tit. de prohib. feud. F. 104. f

Alienæ rei promiſſor quatenus teneatur, l. non videntur 137. ff. de reg. iur. N. 1904. r

Alienã rẽ præſtare grauatus, ſi eam habere non poſſit vel difficulter, præſtare æſtimationem debet, l. non dubium 14. ff. de leg. & fideic. I. 991. l ¶ Legare poſſumus, l. ſi ſe non, ff. de leg. & fideic. I. 846. g

alienare pro nunquam apud ſe habere, l. ſi ſuum ff. de leg. & fideicom. I. 850. q

Alienare poſſunt e. v. t. Agnatus agnato proximiori partem

B

ſuam, ſiue pro diuiſo, ſiue pro indiuiſo. *Ti.3. per quos fiat inueſt. §.1. ſed etiam,* F.36 f ¶ Dominus inuitoū ſua authoritate, *Nouel.115 tit.26. vt cum de appel. cap.3. aliud quoque, §.13 ſi vndē,* A. 491 f ¶ Filius patre conſentiente, aut etiam iuramento alienationem confirmante, *l. cum 8. C. de bon. quæ lib.* 1559 i ¶ Poſſeſſor malæ fidei res mobiles, *l. 20. §. 1. reſtituere ff. de petit. hæred.* V. 777, 6 ¶ Prælatus ſolus rem eccleſiaſticam ſine ſuperioris authoritate, *Nou. 120. tit. 3. de alien. cap. 1. ſancimus.* A. 521 e ¶ Procurator & quot caſibus, *l. quæ actio 1. §. 1. ff. de off. procu. Cæſ.* V. 151 d ¶ QVIBVS. Rē non videtur qui eam pro derelicto habet, *l. item 4. §. 1. ff. de alien. iud. mut.* V. 620 e ¶ Rem ſuam *l. coloni 2. C. in quib. cauſ.* 1861 ¶ Rem prohibitus de loco ad locum in alium eam transferre poteſt, *l. quemadmodum 10. C. de agric. & cenſ.* 169 l ¶ Prohibitus alienare non poteſt etiam in vltima voluntate, *ibid.* in emphyteuſim dare nō poteſt, *§. 3. emphyteuſim, tit. 7. de non alie. aut perm.* A. 71 l ¶ In feudum dare non poteſt, *Tit. 3. per quos fiat inueſt.* E. 35 e ¶ Inſtituere extraneum poteſt, *l. peto 69. ff. de leg. & fideicom.* I. 919. ¶ Locare *ibid.* I. 967 g ¶ Obligare generaliter, *ibid.* ¶ CONTRA non poſſunt. Procurator ſpeciale mandatum ſpeciale habens, *l. procurator 63. ff. de procur.* V. 347 e ¶ Qui conſentire non poteſt, *l. Modeſtinus 23. § 1. ff de donat.* N. 168 q

Alienari dicuntur quorum dominium transfertur irreuocabiliter, *col. 4. Nou 38. tit. 17. de reſtit.* A. 246 q ¶ Vniuerſitatis ratione quædam poſſunt quæ aliis non. *Nou. 122. tit. 13. de ling. c. & ideoque,* A. 477 i ¶ Non videtur quod ita datus vt recipiatur, *l. deſtin ſ. 55. ff. de ſolut.* N. 1162

Alienari poſſunt QVÆ. Dotis mobilia cōſenſu vxoris, *Aut. col. 5. Nou. 62. tit. 16. vt immob. ant. nup.* 311 ¶ Feudum à vaſallo domini conſenſu. *Tit. de prob feud. alien.* F. 98 h ¶ Proximiori agnato ſucceſſuro in feudum inconſulto domino, *Tit. 3. per quos fiat inueſt.* F. 81 ¶ Fundus cum ſua cauſa, licèt ex eo debeantur reditus, *l. nihil 120. ff. de leg. & fideic.* I. 680 ¶ Immobilia eccleſiaſtica pro debito fiſcali, *Auth. coll. 5 Nou. 46. tit. 1. de eccleſ. re. cap. 2. ſi vero.* 176 m ¶ Res donatæ propter nuptias. *Authen. coll. 5. Nou. 61. tit. 16. vt immob. ante nup. cap. 1. & ſancimus.* 310 n ¶ Res mobiles eccleſiæ, *Authen. coll. 5 Nouell. 46. tit. 1. de eccleſ. re* 266. m vt dentur bene meritis. *Nou 120. tit 3. de alien. cap. 1 & ſancimus.* A. 521 c ¶ Reſtitutioni obnoxia pendente conditione reſtitutionis, *col. 4 Nouell. 38. tit. 17. de reſtit.* A. 246 q certis caſibus *ibid.* A. 245 c ¶ CONTRA NON POSSVNT. Hæreditas de qua controuerſia eſt, *l. diuus 5. ff. de hæred. pet.* V. 749 ¶ Immobilia minoris etiam vrbana ſine decreto, *l. intra 39. §. 1. ff. de minor. 25. ann.* V. 577 d ¶ Litigioſa, *l. ſi mater 11. §. 10. item ſi. ff. de excep. rei iud.* N. 826 z ¶ Quædam voluntate etiam domini, *l. 1. C. de theſau.* 15 h ¶ Reſtitutioni fideicommiſſi obnoxia, *l. ſi duobus 3. C. comm. de lega.* C. 470 c

¶ Viæ publicæ niſi per principem, *l. continuus 137. §. 6. cū quis. ff. de verb. oblig.* N. 1026 y

Alienandi verbo comprehenditur id quod quis in ludo amittat, *l. deſertorem 3. ff. de re milit.* N. 1688 n ¶ Continetur in emphyteuſim datio, *l. cum 8. tit. de bon. quæ lib. C.* 1551 l

Alienans rem prohibitam alienari vtrum dominiū eius amittat, *l. quemadmodum 7. C. de agr. & cenſ.* 110 n

Alienat qui diuidit: eſt enim alienationis ſpecies diuiſio, *l. ex caſtrenſ. 18. ff. de caſt. pec.* N. 1702 ¶ Cuius res alteri etiam adiudicatur, *l. inter 19 tit. de præd.* C. 1556 r ¶ Qui dominiū transfert, *l. ius 1. ff. de iure emphy.* I. 996 c ¶ Inſtituit vel legat, *l. ex hoc 8. §. 3. ff. de alien. iud. mut.* V. 622 r *cap. 21. ſoluto col. 4. Nou. 22. Tit. 2. de nup. Auth.* 176 q

Alienatum non videtur quod cum vniuerſitate tranſit, *l. quædā 62. ff. de adq. rer. dom.* N. 396 r

Alienatum feudum antiquum & paternum reuertitur ad cognatos alienantis, *§. hoc quoque 7. tit. de ſucceſſ. feud.* F. 13 h

Alienatio pro venditione, *l. quod ſi 16. ff. de hær pet.* V. 763 ¶ Habens Titulum oneroſum ſimilis eſt emptioni, *l. 4. §. 31. auctoris. ff. de doli mali & metus exceptione.* N. 867

Alienatio reuocari nō poteſt facta in fraudem futuri creditoris, *l. ſub 16. ff. de ſolut. & liberat.* N. 1158 q

Alienatio inualida quando & quibus ex cauſis, *l. ſi debitor 7. §. belle. tit. quib. mod. hypoth.* V. 1350 x ¶ Neceſſaria tenet, *l. & poſt 12. § 2. ff. fam. erciſ.* V. 1120 l

Alienatio neceſſaria permittitur reo criminis, *l. reo 41. ff. de ſolu.* N. 1157

Alienatio nulla contra conſtitutiones ipſo iure. *titul. 3. per quos fiat inueſt. §. 1. ſed etiam,* F. 36 f

Alienatio detentionis impropriè dicitur alienatio, *tit. 2. de contro. inter me & domin.* F. 16 n

¶ Feudi in fraudem legis, *tit. de prohib. feud. 52. §. 1. ſi quis.* E. 95 c Valebat olim ad dimidium vſque. *§. hoc quoq. tit. 7 de ſucceſ. mas.* F. 19 h ¶ Siue vniuerſalis ſiue particularis, hodie eſt prohibita, *§. hoc quoq. tit. 7. de ſucceſſ. feud.* Feud 19 h

¶ Fraudulenta quæ, *tit. 39. de alien. pater. feud.* F. 84 e

¶ Pars non extenditur extra id quod alienatum eſt. *l. euenit 6. ff. de dam. inf.* N. 41 f ¶ Rei ante motam controuerſiam in iudiciis particularibus permiſſa, *l. alienatione 3. ff. fam. erciſ.* V. 1130 n ¶ Rei litigioſæ non valet. *l. ex hoc 8. §. 1. ff. de alienat. iud. mut.* V. 622 q ¶ Rei ſubiectæ reſtitutioni ipſo iure nulla non eſt pendente conditione facta, *l. ſi duobus 3. ff. com. de lega.* C. 1471 i ¶ Rei ſub conditione, vel in diem debitæ pendente conditione valet, *l. ſeruo 69. ff. de leg. & fideic.* I. 810 r

¶ Rerum eccleſiaſticarum fieri debet ſecundùm conſuetudinem, *Nou. 120. tit. 3 de alienat. cap. 1. ſancimus.* A. 521 e Quorum conſenſu fieri debeat, *Nou. 120. tit. 3. de alienat. cap. 1 ſancimus.* A. 521 e Non ſolennis an & quomodo reuocetur, *Nou 120. tit. 3. de alienat cap. 1 ſancimus.* A 521 e ¶ Rerum minoris non poteſt mandari, *l. mandata 2. §. 1. ff. de off. eius cui.* V. 156 q

¶ Sacrarum pertinet ad adminiſtratorem, *Nou 120. tit. 3. de alienat.* A. 521 b ¶ Serui ſpem libertatis non mutat, *l. pater filio 54. ff. de hæred. inſt.* I. 450 q

Alienatio non conſiſtit rei furtiuæ, *l. 20. §. 21. reſtituere. ff. de petit. hæred.* V. 779 ¶ Impedit fiſci vindictam, *l. etſi 6. ff. de SC. Silan. & Clau.* I. 729

Alienatio prohiberi poteſt ob vtilitatem publicam *l. ſi quis 1. C. de agric. & cenſ.* 166 n ¶ Non tenet litigioſæ rei, *l. quia etiam 3. §. 1 ff. de alien. iud. mut. cau.* V. 619 d

Alienatio non valet contra legem, *col. 4. Nou. 38. tit. 17. de reſtit.* A. 246 q ¶ Non venit generali mandato *l. prohibet 3. §. 4. planè. ff. quod vi aut clam.* N. 738 v

Alienationis appellatione emphyteuſis continetur, *l. ius 1. tit. de iure emphy.* C. 995

¶ Pignoratio, *tit. 13. de alien. feud* F. 37 b ¶ Venit voluntaria nō neceſſaria, *l. peto 69. ff. de leg. & fideic.* I. 918

Alienationis prohibitio iniuncta hæredi deſcendit ad hæredē hæredis, *l. Lucius 93. ff. de leg. & fideic.* 2 I. 1061

¶ Fieri poteſt ex cauſa à iudice, *leg. proſpexit 12. ff. qui & à quib.* N. 319 b

Alienationis ſpecies eſt manumiſſio. *vide manumiſſio.* Seruitutem in rem conſtituere, *leg. item 4. §. 4 ff. de alienatione iudic.* V. 611 c ¶ Verbum generale, *l. ſtatuliberi 29. §. 1. ff. de ſtatuliber.* N. 305 x *l. item 4. §. 1. ff. de alien. iudic.* V. 620 e

¶ Latiſſimè patet, *l. proſpexit 12. ff. qui & à quib.* N. 320 q

¶ Quid intelligatur, *tit. 38. de v. feud. quis contra.* Feud. 83 e *Tit. de prohib feud. alien. 55.* F. 166 q

Alienatione partis integrum feudum amittitur, *tit. 4. quib. modis feudum amitt.* F. 10 h

¶ Rei ex qua legatum eſt præſtandum, legatum videtur reuocatum *l. Lucius 12 ff. de alim. vel cib. lega.* I. 1237 a

¶ Permiſſa permittitur vſucapio & contra, *l. magis 5. ff. de reb. eorum, qui ſub tut.* I. 349 a

¶ Prohibita an ſit prohibita pignoris datio, *l. qui 101. ff. de legatis & fideicommiſſ.* I. 1077 t. *l. alienationis 28. ff. de verbor ſignif.* N. 1807 n

Alienationes rerum eccleſiaſticarum generaliter prohibitæ, *cap. 10. ſi tamen. tit 7. de non alien. aut permut.* A. 791

¶ Voluntariæ prohibentur in vniuerſalibus iudiciis poſt litem motam, *l. alienationes 13. ff. fam. erciſ.* V. 1130 n

¶ Voluntate à nobis fiunt vel neceſſitate, *l. ſcribit 34. ff. de auro & argento legat.* I. 1279 g

Alienum pro non ſuo, *l. poſſidere 3. §. 3. ff. de adquiren. poſſeſſ.* N. 410 p

Alienum auferre an & quomodo liceat, *l. 8. ff. ſi ſer. vin.* V. 1033 h

¶ Dici poteſt ſpei ratione, *leg. in rem 23. §. 4. item. ff. de rei vendic.* V. 839 f

¶ Etiam quod noſtrum non eſt, *ibid.* ¶ Donari non poteſt, *l. in ædibus 9. §. 3. ff. de donat.* N. 158 n

Alieno nomine dupliciter agitur, *l. contra 1. tit. de obſeq. patr. praſt.* Cod 1300 l

Alimenta cui DECERNENDA, *l. eadem 2. ff. de ferijs.* V. 437 *l. an condemnationem* 1133 N. 1906 h

Alimenta debentur liberis iuſtè procreatis, *l. ſi quis 5. ff. de agnoſc. vel alend. lib.* I. 937

¶ Denegari poſſunt à patre filio propter ingratitudinem, *l. ſi patrem 4. tit. de alend. liber.* Cod. 2145 e

¶ Petere poteſt ſeruus officio iudicis, *l. ex parte 59. §. 2. ſeruo. ff. famil. erciſ.* V. 1149 i

¶ Peti poſſunt præteriti temporis, *l. libertis 11. ff. de alimen. vel ciba. legat.* I. 1245

¶ Præſtantur filiis hinc inde in neceſſitatibus, *Nou. 177. tit. 18. vt liceat matri & auiæ. cap. 7. illud.* A. 503

¶ Præſtita pietatis cauſa regulariter nō repetuntur, *l. patrem 16. tit. de negot.* C. 1024 h

¶ Relinqui poſſunt damnato in metallum, *l. ſi in metallum 3. ff. de his quæ pro non ſcript.* I. 1364 h ¶ Etiam ſi ſit ſeruus, *l. ſeruo 113. ff. de leg. & fideicomm.* 1 I. 881 a

¶ Remanent apud hæredem propter abſentiam alimentarij, *l. ſolent 3. ff. de alim. vel cib. leg.* I. 1130 n

Alimen-

Alimentorum appellatione quid cõtineatur, *l. fundo* 13. *ff. de ſuppel. leg.* I. 1227 ¶Pharmaca, *l. ſi extraneo* 46. *ff. de vſufruct.* V. 910 ¶Victus & veſtimenta, *l. ſi quis* 5. §. 10. *ſi quis. ff. de agnoſ. vel alen. lib.* I. 94 b

Alimentorum cauſa fauorabilis, *l. quicunque* 1. *tit. de contract. iudic.* C. 179 c ¶Neceſſaria, *l. parentum* 1. *tit. de alend.* C. 1145 a ¶Priuilegiata, *l. cum* 4. *tit. de re iud.* C. 178 o ¶Fauor maximus, *l. Stichus* 12. *ff. de leg. & fideic.* I. 992 d ¶Fauore præſumitur donatio inter coniunctiſſimas perſonas, *l. Neſennius* 34. *ff. de neg. geſt.* V. 454 q ¶Petitio quæ ſingularia habeat, *l. pupillus* 1. *tit. de alim. pup. præſt.* C. 1212 l ¶Præſtatio ſolo tempore adquiritur ſine vllo titulo & promiſſione, *l. cum* 6. *ff. de vſuris.* V. 141 d ¶Quantitas legatorum colligitur ex coniectura voluntatis defuncti, *l. cum* 10. *ff. de alim. vel cib. leg.* I. 1236

Alimentarius cõditionem ſuam ſine prætore meliorẽ facere poteſt, *l. cum hi* 8. §. 6. *ff. de tranſact.* V. 318

aliqua nõ videtur quæ lege definita & determinata ſunt, *l. inſulam* 13. *ff. qui pot. in pig.* V. 193 n

aliquid dicitur eſſe alicuius quantum ad vtilitatem, *l. ſi quis* 5. *ff. de iud.* 677 d

aliud particula implicat, *Nou.* 112. *tit.* 13. *de litig. cap.* 3. *omnem.* §. 2. *ſi vero.* A. 481. r

Aliud pro alio, inuito creditore ſoluere an liceat, quod not. *l. qui* 34. *ff. de ſolut. & liber.* N. 5148 r *cap.* 6 *ſi autem. tit.* 7. *de non alien. aut permu.* A. 77 f *tit.* 34. *de l. Conradi.* F. 87 g ¶Petere poſſumus aliud conſequi, *l. ea lege* 3. *tit. de cond. indeb.* C. 178 n

Alius dictio natura ſua implicat, *Auth. col.* 5. *Nou.* 60. *tit.* 15. 905 c *l. ſi mater* 11. §. 4. *eandem. ff. de excep. rei iud.* N. 824 f

Aliter cedere pro malè cedere, *l. ſi ſtipulatur* 39. *ff. de verbor. obligat.* N. 947

allectus, *l. ciues* 7. *C. de incolis* 78. n

allegare priuilegium proprium, defuncti hæres non poteſt, *l. hæres* 19. *ff. de iud.* V. 682 ¶Sui iudicis q venit ad alium defendendum, *l. venditor* 49. *ff. de iud.* V. 699 c

allegatio pia mouet principem, *l. officium* 1. *titul. de offi. com. ſacr. pat.* C. 265 i

Allegationes in iure, facto vel probationibus cõſtant. *Nou.* 115. *tit.* 16. *vt cum de appell. cap.* 2. *ſed & hoc.* A. 487 d

alluſio vocabuli quid, *l. nouatio* 1. §. 2. *illud. ff. de noua.* N. 1111 f *l. poſſeſſio* 1. *ff. de adq. poſſ.* N. 400 o

Alluuio impropriè pro aquç receſſu & incremento, *l. ergo* 30. §. 2. *ff. de adq. rer. dom.* N. 379 l ¶De luuione & decremento, *l. altius* 38. *ff. de adq. rer. dom.* N. 384 ¶Ius fundi ſequitur, *l. ſi Titio* 33. *ff. de vſufr.* V. 903 r ¶Latens incrementum, *l. item* 9. *ff. de vſufr.* V. 884 c ¶Pignoris an & quomodo proficiat creditori, *l. ſi fundus* 16. *ff. de pign. & hypot.* V. 1914 p

Alluuione adiectum eadẽ actione qua res ipſa principalis petitur, *l. ſi ego* 11. *ff. de pub. in rem act.* V. 875 x

Alphabetarij magiſtri non habent vacationem, *l. vt gradatim* 11. *ff. de mun. & honor.* N. 1745

Alteri legem dicere licet, *l. quo* 74. *ff. de diuer. reg. iur.* N. 1891 x ¶Paciſci, *ibidem.* ſtipulari *l. hoc iure* 19. §. 3. *ff. de donationibus.* N. 163 g

Alternatio facit incertitudinem, *l. prætor* 7. §. 3. *ſed. ff. de iniur. & fam. lib.* 1363 g ¶Perſonarum ſtipulationem interdum vitiat, *l. liber* 20. §. 1. *apud. ff. de ſtipulatio ſeruor.* N. 1059

Alternatiua reſoluitur quandoq; in conditionalem, *l. qui res* 98. §. 5. *qui. ff. de ſolut.* N. 1198 t

Alternatiua ſummarum minor ſumma continetur, *l. ſi ita* 110. *ff. de verb. oblig.* N. 996 e

Alternatiuorum vtrumque eſt in obligatione, *l. cum hereditas* 5. §. 1. *qui & à quib.* N. 316 t

Alternis diebus aquam ducere, *l. idem ait prætor* 1. §. 10. *idem ait, ff. de aqua quot. & æſt.* N. 719 i

alterutrum pro altero, *l. vnde* 3. §. 12. *hoc autem* 11. *tit. de iti. act. priuat.* N. 712 x ¶Vtroque, *l. ſi pecu* 14. §. 5. *ff. ſi quis omiſſ. cau. teſtam.* I. 699 f *l. ſi ex toto* 8. *ff. de leg. & fideicomm.* 1. I. 777 c

aluei mutatione ripæ mutantur, *l. ait prætor* 1. *ff. de flumin.* N. 664 o

alumna quæ dicatur, *l. ſi quis* 16. *tit. de nup.* C. 1031 f

Ambaſſiatores offendi non debent etiã miſſi ab hoſtibus, *leg. preciamus* 1. *ff. ad leg. Iul. maieſt.* N. 1458

Ambigua dicuntur quæ confuſa ſunt propter generalitatem, *l. cum* 2. *ff. de ſolut.* N. 1244 q

Ambiguè loquens quid intelligatur dicere, *l. hoc verbo* 114. *ff. de verb. ſign.* N. 1832 f

ambiguum pro dubio, *l. in ambiguis* 11. *ff. de regulis iuris.* N. 1894 o ¶Obſcuro, *l. in ambigua* 19. *ff. de legib.* V. 78 g

Ambiguum pactum pro emptore aduerſus venditorem interpretamur, *l. cum manu* 30 *ff. de contrah. empt.* V. 1758 m

ambiguitas pro obſcuritate plerumque ſumitur, *l. veteribus* 39. *ff. de pact.* V. 297 p ¶Eſt aut in iure, aut in verbo, aut in oratione, *l. in ambiguo* 3 *ff. de reb. dub.* I. 1338 i ¶Verſatur in oratione quandoque in dictione, *l. veteribus* 39. *ff. de pact.* V. 297 b

Ambiguitatis cauſa, actus quandoque redditur nullus, y *ibid.*

ambitus crimen admittit qui pecunia data magiſtratum comparat, *l. hac lex* 1. *ff. ad l. Iul. de ambit.* N. 1518 n ¶An teneatur qui magiſtratũ petit, *l. Barbarius* 3. *ff. de offic. præt.* V. 130 m ¶Quis non teneatur, *l. hoc iure* 19. *ff. de don.* N. 162 y

Ambitioſum arbitrium tenet licèt retractetur, *l. ambitioſa* 4. *ff. de decr. ab ord. fac.* N. 1774 l

Ambitum cõmittit qui honorem clam precibus etiam petit, *l. hac lex* 1. *ff. ad leg. Iul. de ambit.* N. 15. 8 o ¶Non committit qui palam quid committit ob honorem Reip. *l. ſi pollicitus* 1. *ff. de pollicit.* 1779 f

ambulare per tramites, *ff. proœm. pag.* 43.

Ambulare actio, emptio, Res inanimatæ, & incorporales, ſtipulatio, an, quomodo, quando, & quo ſenſu dicantur, *l. ſed etſi* 25. *ff. de vſufr.* V. 898 q *l. in cauſæ* 12. *ff. de minor.* 25. *ann.* V. 554 u *l. ſed etſi* 16. *ff. ad municip.* N. 1714 r

Ambulatoria eſt actio aquæ pluuiæ, *ff. lib.* 39. *tit.* 3. *l.* 6. §. 4 h ¶Volũtas teſtatoris ad vltimum vſque vitæ ſpiritum, *l. ſi quis* 3. *ff. de adim.* I. 1319. h

amicitia quid ſit, *l. late* 223. *ff. de ver. ſig.* N. 1856 e ¶Charitatiua & communis, *l. ſi pupilli* 6. §. 6. *ff. de negot. geſt.* V. 419 m ¶Paterna gerere quid, *l. is qui* 44 *ff. de neg. geſt.* V. 461 h

Amicitiæ ratione noſtra admodum intereſt, *l. ſi vnus* 27. §. 1. *ff. de pact.* V. 284 m

amicus quis, *l. affectionis* 5. *ff. de dona.* N. 154 b ¶Inimici mei eſt mihi ſuſpectus, *l. ſicut dum* 4. *ff. de leg.* N. 1763 m Et inimicus, *tit.* 5. *quib. mod. feud. amitt.* F. 8 l *l. omnia* 8. §. 10. *ff. de offic. præf. vrb.* V. 127 m *tit.* 24. *quæ fuit prima cauſa.* F. 56 g

Amicorum præſentia facit ceſſare præſumptionem metus, *l. cum* 34. *tit. de tranſ.* C. 334. & propinquorum onus comparatur, *leg. cum* 4. *C. de caſtrenſ. pec.* 184

Amicos rebus noſtris & noſtrorum adhibere ſolemus, *leg. fundus* 9 *ff. de aux. leg.* I. 1087

Amiſſum impropriè dicitur quod nunquam quæſitum, *l. pupillorum* 21. *C. de admin. tut.* 1187 l ¶Semel non reſtituitur licèt in priſtinum ſtatũ res redierit, *Tit.* 30. *de feudo fœmin.* F. 75 c quod ipſo iure conſtitutum eſt, *l. ſi in area* 71. *ff. de vſuf.* V. 919 l

Amita pro ſorore mariti, *leg. ſi maritus* 14. *titu. de collation.* Cod. 1332 q

amittere pro alienare, *l. poſſeſſionem* 29 *ff. de adq. poſſ.* N. 435 g ¶Retinere, *ff. de adq. poſ.* N. 399 ¶Tollere, *l. tutelae* 7. *ff. de cap. minut.* V. 587 e

Amittere non poteſt, qui non poteſt adquirere, *l. ſi me* 34. *ff. de adq. poſſ.* N. 439 m

Amittere lumen, *ff. de iud.* V. 677 ¶Poſſeſſionem quam non habet nemo poteſt, *l. de pupillo* 4. §. 10. *ff. de operis noui nunt.* N. 17 ¶Rem non videtur cuius propria nunquam fuit, *l. ſed etſi* 11. *ff. ad exhib.* V. 1186

Amitti impropriè dicuntur quæſita, *l. non videtur* 83. *ff. de reg. iur.* N. 1894 n ¶Cuius dominium nunquam fuit amittentis, *cap.* 5. *quia.* §. *ſi quis. Tit. de non alien. aut perm.* A. 76 c

Amitti poſſunt ea quæ cœperunt, *l. ſi alienam* 76. *ff. de euiction.* V. 2036 y ¶CONTRA NON POSSVNT: Quod non eſt, *leg.* 1. *ff. qui. mod. vſufr.* V. 929 h ¶Quod nunquam habitum eſt, *l. omnes* 3. *ff. vſufr. quem. cau.* V. 2890 p ¶Quod non habetur, *l. eas* 8. *ff. de cap. min.* V. 589 d ¶Res eodem momento & recipi, *l. ſicut* 3. *ff. quib. mod. vſuf.* V. 931 c

Amotarum rerum actio quo ſenſu dicatur eſſe condictio, *l. rerum* 26. *ff. de act. rer. amo.* I. 84 m ¶Non datur vbi ſequutũ non fuit diuortium, *l. ſi mulier* 21. *ff. de act. rer. amo.* I. 81 a ¶Duplex, directa & vtilis, *l. ſi mulier* 21. *ff. de act. rer. amo.* I. 81 ¶In perſonam, *l. rerum, ibid.* I. 84 m ¶Pœnalis, *l. diuortij* 2. *tit. rerum amot.* C. 1142 h

Amotarum rerũ actio competit conſtante matrimonio, *l. manifeſtiſſimi* 22. *tit. de furt.* C. 1287 f ¶An & quando, & quibus ex cauſis detur, *l. generali. tit. de fideiuſ.* C. 1141

Amphibologia eſt ſermonis ambiguitas, *l. in diem* 9. *ff. de nouat.* N. 1114 m

Amphibologiæ exempla, *l. quoties* 80. *ff. de verb. obliga.* N. 974 e *l. fundum* 46 *ff. de euict.* V. 2038 z

amphitapæ ſunt veſtes quæ vtrinque ſunt piloſæ, *l. veſte* 23. *ff. de auro & arg. leg.* I. 1267 f

ampliandi fauores, *l. qui bona fide* 13. §. 14. *ff. de dam. infect.* N. 54 o

Ampliatur iuriſdictio pronunciando, l. ſi quis 5. ff. de iud. V. 677. d

Amplius particula repetitiua eſt eiuſdē cōditionis. l. cū ſeruus 18. §. 1. hac ratione, ff. de cōd. inſt. I. 582. e ¶ Vox comparatiua eſt, l. verbum 82. ff. de verb. ſig. N. 1822. o

Amplius pro decætero, l. à diuo Pio 13. §. 3. de re iud. N. 329. b ¶ Melius, ff. proœm. Gl. 1. pag. 43

Amplius dicit, qui expreſſius dicit, l. verba 1. ff. de S.C. Maced. V. 1494. i

anacriſis non eſt condemnatio, ſed examinatio negotij, l. diuus Hadrianus 1. ff. de cuſtod. reor. N. 1434. k

anathema quid. Tit. de pace Conſtan. E. 196. c

ancilla ſi detur in dotē ſoluto matrimonio cuius erit partus, l. ſæpe 12. tit. de repud. C. 1135. ¶ Semel emptoris facta, l. ſi quis 11. tit. de rei vind. C. 632. ¶ Sub conditione libera, ſi ante conditionem pariat, an ſint filij eius ſerui vel liberi, l. cum 3. tit. de fideic. libert. C. 1571

Ancilla à domino ducta, & libera & legitima vxor conſtituitur, Auth. coll. 6. Nou. 78. tit. 1. vt liberti. c. 34. & ita 361. e

angariæ pro operis, l. cum te 1. C. quemadmod. ciuil. mune. 81. i

Angariarum munus eſt perſonale, l. cum ad munus 1. C. ſumptus iniuncti. 155. e

angeli & animæ incorporalibus rebus numerãtur, l. 1. ſumma, §. 2. ff. de rer. diuiſ. A. 116. l

anguſtiis qui ſe coniicit non excuſatur, l. hoc amplius 9. ff. de dam. inf. N. 46. i

Anguſtiæ naturales, vt mors eſt naturalis nemini imputantur, c. 6. illud. coll. 3. Nou. 18. tit. 5. de triente & ſemiſſe. A. 148. y

Anguſtiis temporis impeditus excuſatur, leg. hoc amplius 9. ff. de dam. inf. N. 45. e

anima pro rationali anima, l. ſi rem 47. ff. de adq poſ. N. 448. u ¶ Præferēda corpori, & aliis rebus, Nou. 115. tit. 16. vt cum de app. c. 3. aliud 99. §. 14. ſi quis, A. 493. e

Animæ & angeli incorporalibus rebus numerantur, l. 1. ſumma, §. 2. ff. de rer. diuiſ. V. 116. l

animaduertit qui de cauſa cognoſcit, l. verum 11. §. 3. ff. de minor. 25. ann. V. 550. p

animalium tria genera, l. naturalem 5. §. 6. ff. de adq. rerum dom. N. 361. r

Animalia quædam rationabilia, alia irrationabilia, l. prætor ait 7. §. 1. ff. de dam. inf. N. 43. c ¶ Non omnia ex aliis, ſed ex terra etiam quædam naſcuntur, ff. lib. 1. tit. 1. l. 1. §. 3. r ¶ Non obligantur, ff. l. 1. tit. 1. l. 5. p

animus deſerendi in dubio non præſumitur, l. ſi finita 15. §. 35. ff. de dam. inf. N. 66. x

Animus attenditur quandoque in delictis, l. ſi ſeruus 71. ff. de acq. vel omit. hered. I. 673. ¶ Faciētis impenſas colligitur ex qualitate & quantitate impenſarū, l. quod 15. ff. de impenſ. in res dot. I. 732. ¶ Quibus modis declaretur, l. gerit 88. ff. de adquir. vel omit. hered. I. 685. i ¶ Inſpicitur & opinio, l. ſi quis 21. §. interdū. ff. de adquir. hered. I. 635. e

Animo etiam domicilium conſtituimus, l. non. 4. ff. ad municipalem, N. 1709. r

Animum adquirendi non habet, qui animum non habet, l. peregre 44. §. 1. ff. de adq. poſſ. N. 447. a

Animorum conſenſus, ff. lib. 1. tit. 1. l. 1. §. 3. l

annale ſilentium ſcientia mediante habet vim refutationis, tit. 9. qualit. olim pot. ſua alien. §. 1. donare, F. 42. l

annona quid, l. nemo 13. tit. de anno. & c. admin. C. 278.

Annonæ quaſi immobilia ſunt, l. ſi quis 3. C. de vindi. rer. ciuit. 150. n ¶ Curam gerere debet iudex, c. 1. omnes, titu. 11. vt iud. ſine quoquo ſuffra. Auth. 84. y

Annonæ appellatione vinum continetur, l. iubemus 10. C. de erog. milita. annona, 287. f

annotatio pro ſcriptura motu principis facta, l. licet 1. ti. de precib. imper. offerendis, C. 135. c

anniculus quis dicatur, l. cum 12. ff. de pub. in rem actio. V. 877. f

annua pecunia ad ludos relicta perpetuo debetur, l. annuā 6. ff. de ann. leg. I. 1084. n

Annua, bima, trima die quid, l. rem 1. tit. de rei vxor. act. C. 1036. q

Annuæ præſtationes loco vſuſfructus habētur, tit. 2. quid ſit inueſtitur. §. 1. ſi vero. F. 34

anni decem octo, l. cum prætor 12. §. 2. non autem, ff. de iud. V 680. l ¶ Decem, ibid. ¶ Octo, ibid.

Annus continuus, alius vtilis, l. ſuperuacua 7. tit. de temp. in integ. C. 477. a ¶ Cœptus habet̄ p cōpleto, l. ſi ita 41. ff. de manumiſ. teſtā. N. 120. l l. cū vos 1. C. qui ætate. V. 94. l l. denique 3. §. 4. ff. de minor. 25. ann. V. 534. o ¶ Conſtat 365. diebus & ſex horis, l. denique 3. §. 4. ff. de minor. 25. an. V. 534. o l. ſi quis 133. ff. de verb. ſign. N. 1836. d

Annus incarnationis dominicæ inſtrumētis apponēdus. Auth. coll. 5. Nou. tit. 2. vt præpon. nom. 269. c ¶ Vtilis non currit ei, qui non poteſt agere, l. quoties 37. §. 4. ſi quis, ff. de ſolut. N. 1155.

annuens loqui intelligitur, Nou. 119. tit. 2. vt ſponſal. larg. ca. 9. quia vero, A. 520. l

annulorum varietas, leg. diuus 6. ff. de bonis damnatorum, N. 1574. o

anſa ſcyphi quid, l. in rem 23. §. 3. ſed & ff. de rei vindicatio. V. 857. c

antecedente conceſſo cōceſſum intelligitur, & cōſequens, l. cuicumque 5. §. 16. item fideiuſſor. ff. de inſt. actio. V. 1470. x

anteceſſor, ff. proœm. pag. 41. ¶ Succeſſori an imperare poſſit, tit. de pace. Conſtantia, E. 186. l ¶ Legem imponere non poteſt, ibid.

Anteceſſores qui, ff. proœm. Glo. 2. pag. 46. ¶ Pro doctoribus legum, ff. proœm. in Glo. l. pag. 41. ¶ Succeſſoribus, ff. proœm. Glo. m pag. 143

antichreſis quid, l. ſi pecuniā 33. ff. de pignor. actio. V. 1441. b ¶ Eſt res ea lege pignori data, vt fructus p vſuris percipiat creditor, l. cum debitore 31. ff. de pignor. actio. V. 1441. a

antidora, l. Ariſt. 18. ff. de donatio. N. 161. b

antiquitas pro maioribus, l. cum 10. tit. de ſecund. nupt. C. 1065. b ¶ Neglecta repetenda, Auth. coll. 5. Nouel. 70. tit. 15. vt ordinarie 329. l

Antiquitatis veneranda authoritas, c. 3. illud etiam. de appella. A. 209. d

antiquior cauſa quæ dicatur c. in his, ff. de ſolut. & liberat. N. 1131. o

Ab antiquis, & antiquitate recepta quam minimum diſcedendum. Auth. coll. 5. tit. 1. de eccleſ. rerum, 265. e

antitheſis iurgij & quietis, Auth. coll. 4. Nou. 44. titu. 13. de tabel. c. 1. nos autem, §. 3. & non. 262. i ¶ Iuſtitiæ & iniquitatis, ibid.

apocha & antapocha quid, C. de apoch. publ. 36. ¶ Fit de recepto à creditore, antapocha fit de ſoluto à debitore, l. Stichus 67. §. 2. Titius, ff. de cond. indeb. V. 1367. d ¶ Datur debitori vt ſolutionem probare poſſit, l. ſi accepto 19. ff. de accept. N. 1214. f ¶ Non legitimè facta non eſt apocha, l. ſiſco 2. de conuen. fiſ. debit. C. 8. f

Apochæ quid, Auth. coll. 6. Nou. 72. tit. 1. vt hi qui obliga. 332. i ¶ Publicæ forma quæ eſſe debeat, l. placuit 4. Cod. de col. fund. 209. r ¶ Inſtrumentū debitori ſoluenti creditori facere debet, ib. l

apocriſarii qui. Nou. 123. tit. 6. de ſanctiſſimus epiſcop. c. 25. reuerendiſſimi. A. 549. a

apolis dicitur ille qui eſt ſine ciuitate, l. matrimonium 1. tit. de repud. C. 1125. d

apolides qui, l. quidam 17. §. 1. item quid, ff. de pœnis, N. 1500. o

apoſtata officio curiæ traditur, Nou. 123. titu. 6. de ſanctiſ. epiſc. c. 14 ſi autem, A. 541. m

Apoſtatarum deterrima inter hæreticos conditio. Nou. 109. titu. 10 de priu. l. dotis, c. 1. quæ igitur, A. 473. q

apoſtoli intra quod tempus dētur 9. ff. de iure fiſ. N. 1653. a

apoſtrophe à mutatione pſonarū, l. 1. §. 1. ff. de vi & vi armat. N. 673. b l. ſi profide 33. ti. de tranſa. C. 333. r

apparentia iura quiſque tantūm excipere in dubio intelligitur, l. in lege, ff. tit. de cōtrah. emp. V. 1756. y

appellare eſt in ius vocare non peragere ad finem vſq. l. qui prior 29. ff. de iudi. V. 691.

Appellare poſſunt qui, l. ex multis cauſis, l. appellatio 1. §. 4. ſi quis N. 1615. ¶ Confeſſus, l. creditor 28. §. 1 iuſſus, ff. de appel. N. 1602. q ¶ Et in cauſa appellationis errorē ſuū reuocare & probare contrarium, l. ſententiis 3, tit. de errore aduoca. C. 361. ¶ Cōtumax in non iurando de calumnia, l. creditor 28. §. iuſſus, ff de appel. N. 1602. q l. item 14. §. 4. ff. quod metus cauſ. V. 490. r ¶ Deſenſor, l. liberto 31. §. 2. ff. de neg. geſt. V. 449. a

Appellare non eſt neceſſe à ſentētia contra cōſtitutiones lata, cum ipſo iure talis ſententia non valeat, leg. appellandi 1. ff. de appel. N. 1587. d ¶ A ſententia inter alios lata quis poteſt propter quale quale præiudiciū, l. à ſententiis, ff. de appel. N. 1591. e ¶ Impeditus per iudicē, nullum damnum contrahit, l. ſi quidem 1. §. 7. ff. ad quem appel. ſit. N. 1608. q

Appellare prior is dicitur qui prius vocat in ius. l. qui prior 29. digeſtis de iudic. V. 691. x ¶ Electus a ſua electione, leg. obſeruare. Cod. de decurionibus, 46. b ¶ Emptor abſente venditore. Etiamſi mala ſit cauſa, l. Herennius 63. Gaius, ff. de euiction. V. 2026. a ¶ Re euicta ſententia contra enunciata, le. Gaius 12. ff. de ſenatuſconſult. Sylla. I. 735. ¶ Fideiuſſor à ſententia contra principalem lata, l. ſententia 5. ff. de appella. N. 1591. f ¶ Filius patris nomine etiam ſine mādato, l. ex conſenſu 23. §. 2.

¶ Filium-

ſiliumfamilias,ff.de appella.N.1600. ¶ Hæres l.propter 2.ff.de ſenatuſcon.Sil.Clau.l.731.g ¶ Legatarij à ſententia lata contra hæredem,cum eis fieri poſſit præiudicium, l.à ſententia 5.§.ſi hæres 1.ff.de appella.N.1592.i ¶ Mater pro filio, l.alienaus 18.titu.de procura,C.381.b ¶ Procurator, l.Gaius,ff.de ſenatuſconſ.Sil.& Clau.l.1735. ¶ Quilibet à ſententia etiamſi non ſit lata contra ſe dummodo eius interſit, leg.à ſententia 5.ff.de appell.1. N.1591. ¶ Qui iudicio interfuit etiamſi non interſit, leg.ſi procuratorio 17.§.1 ſed ſi.dig.eſtis quand.appella.ſit.N.1610.q ¶ Qui liti non interfuerant, l.1.non ſolent.ff.de appella.recipi. Nou.1611.e ¶ Quibus caſibus liceat, Nou.123.tit.6.de ſanctiſſ.epiſcop.c.22.ſi quis,A.546.l

A QVO IVDICE.

A delegato iudice, l.arbitro 9.ff. qui ſatiſdare cogantur, V.209.b ¶ Executore ſi modum in exequendo excedat, l.ab executore 4.§.1.ſed ab eo,ff.de appella.N.190.h ¶ QVANDO appellari poſſit. Arbitrio electo ſuper aliquo incidenti, l.arbitro 9.ff. qui ſatiſdare cogantur,V.205.b ¶ A QVA SENTENTIA. Ab interlocutoria quandoque licet, l.cum Titia 38.ff.de accuſat. N.1429.e ¶ Arbitri ſententia poteſt ſi non ex legibus & conſtitutionibus lata, l.diem vigeſimaſeptimo.§.1.ff.de recept.arbitr. V.644.f ¶ A conſultatione iudicis, l.appellandi 1. §.1.quæſitum,ff.de appella.N.1587.h ¶ A literis & reſcripto principis, l.appellandi 1.§.1.quæſitum,ff.de appella. N.1587.f ¶ Principe dormiente, ad eundem vigilantem, leg.qui bona fide 12. §.2.ff.de damno infecto.N.50.l ¶ Sententia arbitri, l.arbitro 9. ff.qui ſatiſdare cogantur.V.208.b ¶ Delegati, l.cum 18.titu.de Iud.C.529.m ¶ Sententia abſolutorio. Ab obſeruatione iudicis, l ſicut 8 ff.ſi ſeruit.vind.331.b ¶ Definitiua, l.creditor 28 §.1.iuſſus, ff.de appella. N.1602.q ¶ Iudicis quàm fert ſecundùm principis conſilium, l.appellandi 1.§.1. quæſitum, ff.de appella.Nou.1587.f ¶ AD QVEM. Ad eum qui dedit iudicem, l.quod dicitur 1.ff.quis & à quo appreb. N.164.o ¶ CONTRA QVI NON POSSVNT. Authen.colla.6.nou.82.titu.11.de iudicibus,c.6.appellationes.378.y ¶ Qui promiſit iudicanti ſe ſatisfacturum, l.tale pactum 20.§.1.ff.de pact. V.248.g ¶ Pupilli tutor, l.ſi bonam 11.tit.de adminiſtra.tutor. vel curat. 1186.o ¶ Ab iniquo iure nemo cogitur, l.hoc edictum 1. §.2. ff. quod quiſque iur.V.176.l ¶ A ſtatu iniquo, l.ſciendum ſexta, ff.de appella.recipien.Nou.1613.n ¶ A QVA SENTENTIA. Sententia arbitri, leg.ex ſententia,titu.de recept.arbit.Cod.448.l ¶ Ex quibus caſibus Authen.colla.6.Nou.82.tit.11.de iudicibus, c.18.noſtros,384.k

Appellatio latiſſima, l.omnem 20.ff.de iudiciis,681.l ¶ Sic conuentione, leg.quæro 1.ff. an per alium cauſæ &c.Nou.2618.a ¶ Interpellatione, l.cubus, tit. de dilat. Cod.551.a ¶ A definitiua quid contineat, l.præfecti 17. ff.de minor. vigintiquinque ann.V.558.c ¶ Deſerta quando dicatur, titu.de pace Conſtantiæ, E.178.b l.poſt appel.1. ff.de libel. dimiſ. Nou.2648. ¶ Paupertatis ratione remittitur, l.illicitas 6. §.9. ff. de offi.præſ. V.145.a ¶ Non admittitur à ſententia executionis, ſed à ſententia lata de exequendo vel non exequendo, l. ab executore, ff. de appella. nou. 1590.g ¶ Ad principem omiſſo medio, leg Imperatores 21. digeſtis de appella.n.1598.q

Appellatio quandoque tantum ſemel conceditur, l. ſemel tantùm lites 1.ff.de adſert.tollenda.Cod.1621.h ¶ Non deuoluitur ad Imperatorem omiſſo medio, titu.21 quo tempo miles F.25.b ¶ Efficit vt nec iudicatum videatur, l.& ſi res 1.§.venditor 1.ti.de act.emp.V.1803.x ¶ Fieri debet ad iudicem competentem, l.ſi ab arbitro 10.ff qui ſatiſdare cogantur. V. 709.h ¶ Non fit per alium, l.Imperatores 21.ff.de appel.n.1598.q ¶ Probanda eſt ab interlocutore ex cauſis iuſtis, l.eiusbus 5. ff.de appel. recip.nou.1613.a ¶ Præcludit ius inæquandi, l.pendente 1.tit.de bonorum poſſeſ. ſecundum tabulas, 1312.h ¶ Prodeſt alteri quando vna eſt cauſa offenſionis, l ſi cum 22.ff.de excep.rei iudi.n.833.t

Appellationi renuntiare quis poteſt in iudicio ante ſententiã, l.1.tractatum eſt, §.3.ſi quis,ff.de appel.n.1607.r ¶ Renuntiat extra iudicium nemo vtiliter, l.1.tractatum, §.3 ſi quis,ff.de appel: n.1607.r ¶ Tempora currunt aduerſus minores, l.in rem 5.ſi aduerſ.rem iud.C.432.l

Appellationi non ſemper deferendum eſt, l.ſi quis 5.§.9.quid autem,ff.de iniuſto rupto.l.4330.c

Appellationis beneficium commune eſt omnium damnatorum, l.cum 3.ff.rat.am rem haberi n.1247.ſ ¶ Cauſa, l.conuenisſe 2.§.3.legatus,ff.de iudic.V.6742. ¶ Alia eſt à prima, l.qui proprio 46.ff.de procur.V.391 quanquam 2.tit.ſi pup.in integ.Cod.458.r Auth.coll.5.Nouel.173.g ¶ Legari poteſt procuratori, 1.tit.de Pedaneis,C.533.e ¶ Intra quod tempus finienda, l.nulli 10.tit.de Iud.C.513.q ¶ Non eſt eadem ac prima, l.principe 11.de poſtul.V.337.d

Appellationis cauſam proſequi procurator an cogatur, l.qui proprio 46.§.3.ff.de procurat.V.391.

appellatiuo nomine hæredi futuro ſtipulari põt, l.ſi ex re 28.ff.de ſtipul.ſeruoru, n.1062.a ¶ Proprio nomine ſeruus legetur, intereſt, l.dominus 22.ff.de pecul. leg.l.1810.n

applicare, ff.de iudic.V.671. ¶ Pœnam parti ff.de iudic.V.671.

applumbatura quẽadmodũ fiat & cur ita dicta, l. in rem 23.§.item ff.de rei vind.V.878.m

Applũbaturæ & ferruminationis differentia, vide differentiam.

Applumbaturæ & ferruminationis diuerſus effectus, l.ſi ego 11. ff.de pub.in rem act.V.875.f

Applũbatione & ferruminatione an & quãdo quis fiat rei applumbatæ dominus, l.in rem 13. §. 2. ſi quis, ff.de rei vindica. V.837.c

apprehenſione rei dominiũ non naſcitur, l.ſi quis 56. tit.de contrahend.emp.V.1747.a

approbare debẽt omnes quod omnes tangit, l.ſi quis 86 §.1.ff.de edend.e ¶ Dicitur qui non improbat & quomodo, l.in eos,ff.furti aduerſ.naut.caup.ſtab.n.1329.p

Approbatur quod non reprobatur, l.ſi ab arbitro 10.ff.qui ſatiſdare cog.V.209.b

Approbandum ab omnibus quod omnes tangit, l. cum adeptio 77.ff.de adep.V.102.o

approbatione prætoris ciuilis actio, prætoria dici poteſt, l.ordinarii 1 ff.de poſſeſſoria hæred. pet.V.818. ¶ Periculum rei quis ſuum facit, l.curatores 3.ff.de adminiſt.n.1779.ſ

aptitudinis ratione res denominari poteſt, l.1.fiuniu, §.2.de rer.diuiſ.V.115.f

apud acta pro coram iudice, l.cum 27. ff. de in ius voc. V.192.f ¶ Alium eſſe latius patet quàm penes eum, l. 1.prætor ait ff.de tab.exhib.n.643

aqua pro naturali curſu aquæ, l.flumina 2. ff.de fluminib.n.66.u ¶ Seruitus aquæ ducendæ, hauriendæ, immittẽdæ, ff.lib.39.tit.3.Rub.

Aqua cõmunis eſt, l.ſi quis 6.§.6.ff.de eden.V.248.t ¶ Quotidiana dicitur quæ quotidie duci poteſt licet quotidie non ducatur, l.foramen 28.ff.de ſeru.urb præd.V.991.

Aqua auertenda nõ eſt à ſolito ſuo curſu, l.ſi manifeſte, tit.de ſeruit.& aqua.C.654. ¶ In qua priuatus habet ius, l.ſi legis 22.titu de leg.Aquil.C.657.e ¶ Excreſcere imbre quemadmodum dicatur, ff.lib.39 3.1.q

Aquam ex publico flumine ducendę ius cõcedere poteſt, l.Imperatores 7.ff.de ſerui præd.ruſtic. V.1003.f ¶ Stabilem in ſe continet ſtagnum, ſupra eam.Gl.x.pag.46.

Aquam ducere nemo poteſt ex aquæductu publico ſine principis poteſtate, l.ſi quis 2.C.de aquæductu.159.n l.Imperatores 17.ff.de ſeruit.præd.ruſt.V.1003. ¶ Equis ſpargere, l.Athletas 4.ff.de his qui not.infam.V.342.f

Aquæ conceſſio momentanea nihil proficit, ff.lib.39.tit.3.l.7.§.10.e ¶ Ius relinqui poteſt, ita vt non ſit ſeruitus prædialis, vel perſonalis & quomodo, l.Mela 14. ff.de alim.vel.cib.leg.l.1239. ¶ Ignis interdictionis loco ſucceſſit deportatio, l.amiſſione 5.ff.de cap.min.V.986.t ¶ Pro deportatione, l.Imperator 18. ff.de ſta.hom.V.92.k

Aquę vſus interdicitur naturali interruptione, litis cõteſtatione, & ſola denuntiatione, l.ſi aquã 2.tit de ſeruit.& aqua.C.652.

aquæductus aquæ hauſtus differentia, l.ſi in publico 18.§.1.ff.de aqua plu.arc.n.131.d ¶ Seruitus trãſit in emptorem, l.licet 48.tit.de contrah.emp.V.1745 ¶ Seruitus non eſt fundi, ſed aliud ius, l.ait prætor 1.§.13.item Labeo.ff.de aqua quot.& æſtiu.n.717.q

aquęductus ducendus non lapide, ſed fiſtulis, l.ſi prius 17.§.1.ff.de aq.plu.arc.n.129.k

aquæhauſtus quid, l ſeruitutes 14. §.2.publico, ff.de ſeruit. V.979.c

aqua pluuia quid, ff.lib.39.tit.3.l.1.a

aquę pluuię actio ambulatoria eſt, ff.lib 39.tit.3.l.6 §.4 b. ¶ Directa alia vtilis, l.ſi vſuſfructus 22. ff.de aq plu.arc.n.132.x ¶ Legitima eſt ex lege 12.tab.l.ſi vſuſfructus 22 §.2.ff.de aq.plu.arc.n.132.a

Aquæ pluuiæ arcendæ actioni contraria eſt actio aquæ pluuiæ non arcendæ, ff.lib.39.tit.3.in marg.b ¶ Perſonalis, ff.lib.39.tit.3.l.6.§.4.5.n

Aquæ pluuiæ arcendæ cauſa actor & reus tria probare debẽt, ff.lib.39.tit.3.l.2.§.8.r

Aquæ pluuiæ agi poteſt ex quocunque opere foſſorio, ff.lib.39.tit.3.l.1.§.3.l

Aquæ pluuiæ actio cui domino competat, ff.lib.39.tit.3.l.1.g ff.lib.39.tit.3.l.19. ¶ Locum habet quoties agro non ædificio nocetur, ff.lib 39.tit.3.l.1.§.1.k

¶ Tenet non niſi dominum, ff. lib. 39. tit. 3. l. 1. c. f ¶ Tranſit ad ſingularem ſucceſſorem, ff. lib. 36. tit. 3. l. 6. §. 4. h ¶ Quid veniat, l. vicinus 24. §. 1. ff. de aqua plu. arcen. N. 133. x

Aquæ publicæ conceſſio intelligitur fieri, ſiue incōmodo eorum quibus prioribus aqua eſt conceſſa, tit. de pace Conſtantiæ, E. 187. l ¶ Recipiendæ ſeruitus, ff. lib. 39. tit. 3 l. 2. §. 7. g

aquæ pluuiæ actionis & cautionis differentia, ff. lib. 39. tit. 3 l. 1. §. 17. m

actione aquæ pluuiæ agi poteſt ex quocūque opere foſſorio, ff. lib. 39. tit. 3 l. 1. §. 3 k ¶ agens tria probare debet & quæ, l. ſi arbiter 18. ff. de probat. V. 1081. h

Aquilia lege culpa leuiſſima præſtatur, l. 49. in lege tit. 11. ad leg. Aquiliam, V. 1086. q ¶ Oculos retro habere dicitur, l. 55. Stichum tit. 11. ff. ad legem Aquiliam, V. 1092. o

aquilia actio non eſt famoſa, l. 27. ſi ſeruus tit. 11. §. 24. ſin autem, ff. ad legem Aquiliam, V. 1075. d ¶ Non agitur pro rebus inanimatis, l. 29. §. 2. ſi nauis quemadmodum tit. 11. ad legem Aquiliam, V. 1076. k ¶ agi poteſt ex chirographo conditionali ipſa conditione pendente, l. 40. in lege, ff. ad legem Aquiliam, V. 1083. i

Aquilia competit cui ſoli domino, l. ſi pignorare, ff. de pignor. act. V. 1433 g ¶ QVARE. Inſtrumēti corrupti nomine ad intereſſe & damna, l. argentarius 10. §. 3 ff. de edend. V. 253. o ¶ Concurrit aliquando cum actione, l. 30. §. 4. ſi vulneratus 11. ff. ad legem Aquiliam, V. 1079 a ¶ Datur cui creditori ad id quod eius intereſt, l. 30. §. 7. pignori. Qui tit. 11. ad legem Aquiliam, V. 1078. p ¶ Domino non aduerſus dominum, l. de iure 1. ff. de his qui ſui, V. 96 h l. de iure 1. ff. de his qui ſui. V. 96 k ¶ Inter virum & vxorem, l. 27. ſi ſeruus, §. 21. ſi mulier tit. 11. ad legem Aquiliam, V. 1075 d ¶ Conſtante matrimonio, l. 27. ſi ſeruus, §. 25. ſi alienam, tit. 11. ff. ad legem Aquiliam, V. 1075 d ¶ Experiri poteſt debitor aduerſus creditorem, l. 54. legis tit. 11. ff ad legem Aquiliam, V. 1091 a ¶ Contra non datur niſi pro præterito damno, l. 29. §. 4. ſi nauis tit. 11. ad legem Aquiliam, V. 1077 b

Actio legis Aquiliæ pœnalis eſt aptitudine, l. de omnibus 1. ff. de tutel. rationib. I. 309 ¶ Aptitudine, l. ait prætor 1. §. 2. quotidianæ, ff. de aqua quot. & æſtiu. N. 716 d

Aquilia non tenetur QVIS. qui ſeruum in fuga habet cauere tamē tenetur, l. 27. ſi ſeruus, §. 4. Huius ti. 11. ad leg. Aquil. V. 1071 d ¶ Ex facto ſerui occidētis bonæ fidei poſſeſſor, l. 27. ſi ſeruus. §. 2. Item tit. 11. ad leg. Aquil. V. 1071 l ¶ Vtilis concurrere poteſt cum actione in factum, l. exhibitionis 7. tit. ad exhib. C. 672 r ¶ Datur contra non dominum vt & contra dominum, l. 27. ſi ſeruus, §. 3. ſerui tit. 11. ad leg. Aquil. V. 1071 c

Aquiliana ſtipulatio cur liberatio dicatur, l. cum aquiliana 5. ff. de tranſact. V. 315 a

A quo pro contra quem, l. & ei à quo 21. ff. de vſucap. N. 407 n

Aratri inductione ciuitates quaſi capitis minutionē patiūtur, l. ad ſingulos, ff. de annuis leg. & fideicom. I. 1086 d

arbiter pro iudice, l. quiſquis 6. tit. de poſtul. C. 344 m l. domino 12. ff. de impenſ. in res dot. fact. I. 71 f l. item 14. §. 4. ff. quod met. cau. V. 491. q ¶ Delegato, l. quotiens 3. C. de priuil. ſcholarum 271 o ¶ Priuato, l. tam 18. C. de re militari 283. h l. ſoror 8. ff. de collat. C. 1329 a l. aduerſus 2. ff. de vſur. & fruct. lib. 1481 k l. arbitriū 44. ff. fam. erciſcun. V. 1150 c l. cum fideicom. 7. ff. de confeſſ. N. 559. f l. cum fideicommiſſum 7. ff. de conf. N. 558. t l. vix certis 53. ff. de iudiciis. V. 703 x ¶ Ordinario, l. ſi arbiter 18. ff. de probat. V. 2081 h l. ſi decem. 2 tit. ex quibus cauſis. C. 479 b

Arbiter qua ætate quis eſſe poſſit, l. cum lege 41. ff. de recept. arbit. V. 657 e

Arbiter adiudicare non poteſt fiſco pœnam, l. cum lege 41. ff. de recep. arbit. N. 657 h ¶ Ferre arbitrium debet in loco vbi cōpromiſſum factum eſt, l. 32. §. 21. dies, ff. de recep. arbit. V. 652. d ¶ Incidēter poteſt cognoſcere de cauſa ſtatus, l. ſi ad excludēdas 4. tit. de reb. credit. C. 703 ¶ Cognoſcere non poteſt de cauſa ſtatus principaliter, l. cū propōnas 6. ti. de rebus cre. C. 703 d ¶ Dicere ſententiam non cogitur, l. Pomponius 13. ff. de recept. arb. V. 629 f ¶ Dicere ſibi non cogitur, l. Pomponius 13. §. 1. ff. de recep. arb. V. 630 f ¶ Eligere non poteſt notarios vel nuntios ex curia ſuperiores l. totiens 1. §. 1. interrogatoriis, ff. de interrog. act. V. 1101

Arbiter quibus diebus feriatis cogi non poſſit ſententiam dicere, l. Pomponius 13. §. 3. ff. de recep. arb. V. 630 b ¶ Cogitur ſentētiare ex quo arbitrium ſponte ſuſcepit, l. 6. ff. de excuſation. I. 257 c ¶ Citare poteſt, l. ſed & ſi 21. ff. de in ius voc. V. 193 i ¶ Excedere non debet hoc in compromiſſum, l. quid tamen 21. §. 1. V. 637 a ¶ Mutare ſententiā ſuam non poteſt, ſed arbiter rātū l. quale 19. §. 2. ff. de recep. arb. V. 636 h ¶ Partibus fungi debet ſuis partibus, l. cum furioſus 39. ff. de indic. V. 696 r ¶ Pronuntiare cogitur etiam in ſponſionibus captus, l. ſi gratuitam, decimaſeptima. tit. de praſcrip. verb. V. 1898 b ¶ Arbitri diem prorogare cauſa cognita poteſt, l. 32. §. 21. dies ff. de recep. arbit. V. 651 d ¶ Recuſari poteſt ex ſuperuenientibus inimicitiis, l. 32. §. 21. ff. de recep. arb. V. 651 h ¶ Recuſari poteſt iuſtis ex cauſis lite pendente, l. proprio 4. tit. de iuriſdict. C. 558 m ¶ Pignora ſibi data retinere non poteſt, l. in propoſita 78. tit. pro ſocio. V. 1721 c ¶ Seruare debet ordinem iuris in iudicando, l. qualem 39. ff. de recep. arb. V. 635 b ¶ Sententiare non cogitur, l. 32. §. 9. ſi ſeruum, ff. de recep. arb. V. 650 ¶ Sumi cum iureiurando poteſt at non arbitrator, l. decreuit. 4. ti. de recep. C. 486 m ¶ Salarium à partibus cōſequi poteſt l. multi 8. C. de priuat. agit. 260 d

Arbiter & conſultor ſi cauſam audire cœpit eā poſtea audire cogi poteſt, l. prætor 13. ff. de vatat. & excuſ. mun. N. 1757 b ¶ Familiæ erciſcundæ totā cauſam finire debet, l. heredes 25. §. 20. iudex, ff. fam. erciſ. V. 1141 d ¶ Iudicās malè litē ſuā facit etiam ſi iurauerit, Auth. coll. 6. Nou. 82. tit. 11. de iudicibus, c. 12. noſtros, 383 a

Arbiter procuratore bonis conſtituto, l. ſi magiſtratus 31. ff. de priuil. cred. V. 587 b ¶ Nemo fit inuitus licet delegatus fieri poſſit inuitus, l. Labeo 3 §. 2. ff. de recep. arb. V. 626 e ¶ Iudex nemo ſibi eſſe poteſt, l. ſi de re 51. ff. de recep. arb. V. 660 r ¶ Legati legatum arbitrio ſuo definire debet pro viribus patrimonij defuncti & meritis ac charitate legatarij, l. in arbitrium 1. ff. de leg. & fideicom. I. 866 h

arbiter eſſe non poteſt QVIS. Excommunicatus, l. Pedius 7. ff. de recep. arb. V. 627 a ¶ Minor 25. annis, l. ſed ſi 9. §. 2. ff. de recep. arb. V. 627 e ¶ Furioſus, l. cum furioſus 39. ff. de indici. V. 696 n ¶ Iudex ordinarius vt & delegatus: l. hoc edicto 1. §. 8 ff. de op. non. nunt. V. 6 o ¶ Seruus ſed arbitrator tantum, l. Pedius 7 ff. de recep. arb. V. 627 a

Arbitri variæ ſignificationes, l. ſi de re 51. ff. de recep. arb. V. 660 r

Arbitri munus ff. de indic. V. 671. ¶ Subſtantia & forma, l. decreuit. tit. de recep. arb. C. 486 h

Arbitri compromiſſarij cum pœna & ſine pœna adſumpti notionem habēt, l. ait prætor 5 ff. de re iud. N. 512 q ¶ Arbitratoris differentia, l. ſi vero, tit. de iud. C. 528. i

Arbitri electio fit intra triduum, l. cum 18. tit. de iud. C. 529 f ¶ Electus in fine in principio in medio, l. cuius, tit. de recep. C. 488 a ¶ Iuriſdictio prorogari non poteſt, l. 32. §. 9. item ſi, ff. de recep. arb. V. 650 m ¶ Sententia non infamat, l. quid ergo 13. §. 5. ff. de his qui not. infam. V. 351 a ¶ Interueniente eius curatore valet: l. 3. Labeo. ff de recep. arb. V. 625 b ¶ Valet etiam ſi arbiter legem non ſeruauerit, l. qualem 19. ff. de recep. arb. V. 635 k l. actionem 99. ff. de verb. ſign. N. 1826 m ¶ Non parit actionem, l. ſi idcircò 2. tit. quib. ex cauſ. C. 479. b ¶ Infamat, l. furti 6. §. 3. ff. de his qui not. infam. V. 346. k

Arbitriis ſi pœna ſimul & iuramentū adiicitur iuramentum reiicitur & remanet in pœna validum compromiſſum, l. decreuit. tit. de recep. arb. C. 486 h

Arbitri ſententia hodie quandoque parit actionem, l. actionem 99. ff. de verb. ſign. N. 1826 m

arbitri ſimilitudinem habent iudicij, Auth. coll. 6. Nou. 82. tit. de iudicib. c. 11. Quia, 382 f

Arbitri diiudicātur ex forma compromiſſi, l. 32. §. 13. ff. de recept. arb. V. 652

Arbitri & iudicis ſententiæ diſſimilitudo, l. quid ergo 13. §. 5. ff. de his qui not. infam. V. 351 a

Arbitri diem prorogare cauſa cognita arbiter poteſt, l. 32. §. 21. dies, ff. de recep. arb. V. 651 d

arbitraria quæ dicantur, l. prætor 7. §. 3. ff. de publican. Nou. 136 b

Arbitraria actio de eo quod certo loco locum habet quando quis ſtipulat' eſt ex teſtamēto, ex mutuo & ex pecunia cōſtituta, l. aut ē ſit, ff. de eo quod, V. 1388 t ¶ Cōdictio certi quibus caſibus locum habeat, l. qui 1. tit. vbi conueniat. C. 565 b

arbitrandi facultas non tranſit ad hæredes, l. cum ſtipulatus 113. ff. de verb. oblig. N. 999

arbitrarium dicitur quod quis poteſt vel non poteſt, Nou. 90. tit. 2. de teſtib. c. 5. & quoniam, A. 421 i

arbitrator in ſua cauſa arbitrari poteſt, l. generalis 1. tit. ne quis in ſua cauſ. C. 538 l

arbitratoris ſeu amicabilis compoſitoris ab arbitro differentia, l. Pomponius 13 §. 2. ff. de recep. arb. V. 630 a

arbitratore non arbitrante non recurritur ad arbitrium boni viri, l. ſi quis 43. ff. de verb. oblig. N. 950

arbitratus iniquus ſi forma arbitrij ſeruatur iterum arbitrari non poteſt, l. in propoſita 78. tit. pro ſocio, V. 1721 c

arbitratu boni viri duo continentur, l. ſi cuius 1. ff. vſuf. quemad. caueat, V. 959 h

arbitratui alicuius permiſſa ad arbitrium boni viri redigenda ſunt, l. ſtipulatus 43 ff. de fideiuſſ. N. 109 n

arbitro non pareri poteſt excedenti formam compromiſſi, l. quid tamen 21. §. 10. ff. de recep. arb. V. 640 q

arbitro contractus non arbitrante non recurritur ad alterius arbitrium, l. in arbitrium 1. ff. de leg. & fideicom. I. 866 h

arbitrorum quot ſunt genera & an plura quam duo, l. ſocietatē 76. tit. pro ſocio. V. 1721 a

Digitized by Google

Arbitrorum & iudiciorum quatuor differentiæ,*l.compromiſſum 1.ff.de recep.arbitr.*V.624

Arbitrium,*ff.de iud.*V.671

¶Eſt officium ſiue munus arbitri,*ff.de iudic.*V.871 ¶Ineſt voluntati,*Tit.quan.in laſ.maieſt.*E.150.b ¶Species eſt transactionis,*l.mandato 60.ff.de procur.*V.396 i

Arbitriũ pro iudicio,*l.quod principio 23.§.2.ff.de aq.plu.ar.*N.131 h ¶Neceſſitate,*l.etiam 45.§.1.ff.de min.25.an.*V.58 b ¶Prima ſententia,*l.arbitrio 18.§.1 ff.de dolo.*V.520 f

Arbitrium boni viri quid,*tit.5.quan.in laſ.maieſt.*E.14 b ¶In dubiis ſpectamus,*l.ſi cum 32.ff. de fide.& mandat.* N.1088 e ¶Sequendum,*l.3.cogendum.de procur.*V.3 ¶Verba quæ indicent,*tit.1.quom.in laſ.maieſt.*E.149 b

Ad arbitrium boni viri in ſubſidium quãdoq; recurritur,*l.Lebeo 21.ff.de ſtatul.*N.301 e ¶Cauſæ iudicandæ habens non tenetur ſententiam ferre in ſcriptis,*cap 3.ſic coll.3.Non.17.tit.4.de mand prin.* A.131 i ¶Electi ad boni viri arbitrium reducitur,*l.fideicommiſſa 11.ff.de legat.& fideic.*I.984 f ¶Generale reſtringitur ad bona & honeſta,*l.præfectus 23 ff de rit.nup.*V.1122 ¶Liberum iudicandi alicui conceſſum nõ tribuit facultatẽ iniuriæ faciendæ,*tit.1.quom.in laſ.maieſt.*E 140 b ¶Voluntatis habere is dicitur qui poteſtatẽ habet faciendi quicquid viderit expedire,*tit.de pace Conſtantia.*E.191 b

Arbitrium claudicare non debet,*l.32.§.9.ſi ſeruum.ff.de recep.arb.* V 650 d ¶Imitatur iudicia,*l.Rem 14.c.e.d iud.*C.522 x ¶Decennio tacitè cõprobatur,*l.à diuo 25 ff.de re iudi.* N 528 c ¶In dubio interpretamur boni viri arbitrium,*l.ſi in lege 24.locati condu.* V.1861 ¶In duos factũ valet beneficio prætoris,*l.item 17.§.6.ff.de recep.arb.*V.634 l ¶Finitur morte vnius cõpromiſſarii,niſi hoc actum ſit vt non finiretur morte,*l.32.§.20.ſi u.ff.de recep.arb.*V.651 c ¶Non eſt ſine voluntate,*titul.1.quan.in laſ.maieſt.*E.150 b

Arbitrij dies præterri poteſt ſi hoc actum eſt ab initio,*l.litigatores 11.§.4.ff.de recep.arb.*V.629 e

Arbitria & iudicia non debent claudicare,*l.quid tamen 21.§.10.ff.de recep.arb.*V.640 x ¶Tractantur vt iudicia & ad inſtar iudiciorum,*l.compromiſſum 1.ff de recep.arb.*V.624

Arbitrio actor non parens pœnam compromiſſam ſoluit & ad actionem ſuam redit,*Aut.coll.6.Nou.82.tit.11.de iudicib.cap.11.Quia* 383 b ¶Alieno pretium & cõtractus conferri non poteſt,*l.quod ſæpe 35.de contrah.emp.*V.1737 b ¶alterius partes ſocietatis cõmitti poſſunt,*l.ſi non 89 titu.pro ſocio.*V.169 c ¶Extranei an & quatenus legatum relinqui poſſit,*l.in arbitrium 1.ff.de lega.& fideic.*I.866 h ¶Iudicis definitur cauſa breuis,*l.ſed etſi 52.§.2.ſed etſi ff.de iud* V.703 b ¶Finito ad aliud iudiciũ veniri poteſt,*Auth.col.6.Nou.82.tit.11.de iudicib.cap.11 Noſtros,* 383 b ¶Hæredis an & quatenus relinquatur legatum,*l.1.ff.de leg.& fideic.*I.866 h ¶Legatario non arbitrante aut malè arbitrante recurritur ad alterius arbitrium,*l.in arbitrium 1.ff.de lega.& fideic.*I.860 h ¶Libero alicui dato non videtur dolus permiſſus,*l.ſi non 6.§.3.ff.de reb.Auth iud.poſ.*N.577 ¶Pendente qui apud alium agit arbitro non paret,*Auth.col.6.Nou.82.ti.11.de iudicib.cap.12.Noſtros*383 b ¶Apud aliũ quidem agi poteſt,ſed pœna committitur,*Auth.col.6. Nou.82.tit.de iudicib.ca.11.Noſtros*,383 b ¶Reo non parente actor & pœnam cõpromiſſam & rem petere poteſt,*Auth.col.6.Nou.82.tit.11.de iudicib.cap.Qui* 383 b

Arbitrio fungi mulieres poſſunt,*l.ſancimus 6.tit.de recept.arbitr.*C.419 b

Arbor ſolo coniuncta immobilis res eſt,*l.Pomponius 1.ff.de rei vendicat.*V.818 h ¶Vnica cenſetur cuius ſactura ſupra terram apparet,*l.ſi gemina 10.ff.arborum furtim cæſarum.*N.133 t

Arboris appellatione radices continentur,*l.obligationũ 44.§.1.circa,ff de oblig & act.*N.906 n

Arbores per vim ſciente domino cædens quibus actionibus teneatur,*l.faciendæ 8.ff.arbor.furt.caſ.* N.1338 r ¶Quæ ſunt in fundo nõ dicuntur corpus ſeparatum ab ipſo fundo,*l.Quare 39.C.l.de act empt.& vend.*V.1834

Arborum furtim cæſarum actio,*l.ſi ſerui 2.tit.de noxalibus action.*I.688 p

Arcarij qui dicantur,*l.annum 15.C.de ſuſcept.*116 g *l.hac lege 8.C.de aquaduct.*108 t ¶Præerant his ſuſcipiendis quæ in arcam prætoris inferebantur,*l.ſuſceptorem 1.C.de ſuſcept* 112 n

Archiatri qui,*l.med cos 6.C.de profeſſ.*98 t *l.vlim 37.tit.de in officiali.*C.608 ¶Pro principibus medicorũ,*l.Archiatri.C.de profeſſ*100 t

Archipresbyter qui & vnde,*Nou.123.Tit.6.de ſanctiſſ.epiſc.cap.3.ſi quis.*A.137 c

Architecti vnde dicti,*l.artifices 1.C.de excuſ.artif.*108 e

archiuum quid ſit,*Coll 3.Nou.15.Titu.2.de defen.ciuit. Auth.*1106

arcum ſupra aquæductum alienum facere nõ licet,*l.ſupra 11.ff.de aq.plu.arc.*N.123 d

arctanti ſe non ignoſcitur,*l.non exiſtimo 1.§.4.ff.ſi quis cau.tion.*V.223. c

ardere ardenter cupere,*cap.5.Quod.Tit.de fideiuſ.& mandat.Auth.*39 y

area prædium ruſticum,*l.urbanum 1.ff.de ſer.verb.præd.*V.978 m ¶In quã meſſis trituratur ſi non poteſt habere ventũ niſi ex vna parte & aliquis ibi ædificet prohiberi poteſt ædificans,*l.cum 14 tit.de ſeruit.& aqua.*C.656 ¶Pars domus,*l.domo 21.ff.de pign.act.*V.1433 *l.interſtipulantem 83.§.5.aream.ff.de ver.obl.*N.979 k ¶Inſula & quidè maxima,*l.ſi quis 23.ff.de leg.& fidei.ſibi.*767 h *l qui rei 98.§.8.areã.ff.de ſolut.*N.1200 c ¶Rei,*l.mortuo 49.ff.de leg.& fideic.*896. *l.Speciei interitu ſpeciei debitor liberarĩ,l.Mortuo 48.ff.de leg.& fideic.*I.896 ¶Legato an debeatur ædificium in ea poſitum,*l.ſeruus 44.ff.de leg.& fideicom.*I.750 i

areſtari non poſſunt ſtudiorum parentes filios inuiſentes.*l.conueniſſe 2.§.legatu 3.ff.de leg.& fideicom.*V.674 y

area quid,*Tit.5 quib.mod.feud.amit.*8.i

argentum poſtulatum,*In tauem 32.Titul.locati conduct.*V.1869 d

argentarius coactor pro collectore nominum,*l.Sticho 40.¶.8.ff.de ſtatul.*N.312 c

Argentarij olim vt & medici publica authoritate & certo numero electi,*l.quadam 9.§.2.ff.de edend* N 151 n

Argentarij quinam fuerint apud veteres,*cap.3.quod.tit.4.de fideiuſſ.& mandat.Auth.*41 n

Argentariorum non eſt vile officium,*l.Eos 1.Cod Negotiatores ne militent.*177.b

Argumentari licet ab Abſurdo,*l.ſi ita,Tit.11.§.2.ad leg.Aquil.*V.1088 a *l.ſi teſtamento 49. §.2.quæſitum.ff.de fideiuſ.*N.1096 b *16.l.quid ſunt 2.ff.ad l.Aquil.*V.1063 a *l.Exiſtimo 95.ff.de verb.oblig.*N.991 d

¶Actione ad replicationẽ,*l.quæſitũ 36.§.6.ff.de petul.*V.1634 m ¶Ademptione ad tranſlationem legati,*l.ſicut.ff.de adim.*I.[illegible] ¶Alluſione vocabuli,*l.ſatiſdatio 1 ff qui ſatiſd.cog.*V.201 a ¶arbitratore ad arbitrum,*l.illa verba 68.ff.de verb.oblig.*[illegible] ¶Auctoritate,*l.Reus 1.ff.de reb.cred.& c.*1251 ¶Communiter accidentibus in iure,*l.certi 17.ti.de ſud.*C.[illegible] *l.ſed 7 ff.de pub.in rem act.*V.869 b *l.ideo quia 27 ff.de legib.*V.80 d ¶Conſequenti deſtructo,*l.mutuum.*V.283.*l.Creditum.ff.de reb.cred.& c.*V.1231

¶Contractibus ad vltimas voluntates *l.ſeruum 44 ff.de leg.& fide.c.*I.790.*l.ſi ſtratus 108.ff.de leg.& fideic.*I.847 ¶Contrario ſenſu,*l.4.non etiam 6.de recept.arbiter.*V.628 f *l.iubemus 12.tit.de aduoc.diuerſ.iud.*363.g *l.ſi maior 25. titu.de tranſactio.*C.318 *l.quæcumque,ff.de offi.eius cui.*V.153 a ¶Diſcretis,*l.10.ff.Qui teſtam fac.poſſ.*1352 ¶In reſcriptis,*l.ſi procuratorem 8.ff.mandati.*V.1636 g *l.Apud 22.ff de furt.*1282 a *l.cum 2 tit.de cond.incerti.*1477 i *l.Prætor ait. §.11.ff ibi.ff.de itinere actuque,*N.208 h *l.ſeruus 10.ff.pro emptore.*N.502 y *l.nec caſa 2.c od.de diſcuſſ.*45 e *Auth coll.6.Nouell.75.titu.2.de Inſtrum.cau.cap.7.ſi verò* 344 p *l petitionem 13.tit.de aduocat.diuer.ind.*C.351 f *l.Creditores 7.ff.ad l.Iul.de vi priu.*N.1481 b *Lex quibuſdam 2.§.8.compto ff.de iure fiſci.*N.1617 a *l.ſi qui 25.ff.de vſucap.*N.465 h *l.Apertiſſimi 16.tit.de Iud.*C.505 c *l.in cauſarum 1.tit.qui pro ſua.*C.336 k *l.ſi negotia 21.ff.de negotio geſto.*V.431 c *l.domum 3.§.9.l.Exhibere.ff.de tab.exhibend.*N.646 q *l.officium,ff.de offi.conſ.*V.124 n *l.Prætor ait 1.§.4.ſi penſio ff.de migrand.*N.281 i *l.miles 11. §.9.quapropter,ff.de teſtibus 9.*V.2092 h *l.quæcumque 1.ff.de offi.eius qui.*V. V.1545 o *l.ff.coharedes 126.ff.de leg.& fideicom.*I.864 k *l.longe 3.ff.de diuerſis & temp.præſcri.*N.842 y *l.poſſeſſio 1.§.14.ff.de acquir.poſſ.*N.409 f *l.ſi colonus 31.ff.de acq.poſſeſſ.*N.477 a *l.cum 4 tit.ſi aduerſ.rem iud.*C.431 e

¶De legatione debitoris ad ceſſionem nominis,*l.Poſt 18.ff.de auth*.I.240 q

¶Depoſito ad cõmodatum,*l.ſi res 8.tit.ad exhib.*C.691 l ¶Deſcriptione,*l.quæſitum 8.ff.de procur.*N.765 i ¶Deſtructione antecedentis,*l.Si autem 31.ff.de furt.*N.1285 b ¶Diuiſione inter cohæredes ad acceptilationem,*l.ſed & ſi ſto ff.de accept.*N.1208 q *l.ſi vi 4.ff.de vi & vi arm.*N.786 i ¶Dote profectitia ad ſimplicem donationem,*cap.17 Et quod, col.3 Nou.18 tit.5.de triente & ſemiſſe.Auth.*145 a ¶Effectu,*l. Nullus.ff.de diuerſis regul.iuris antiqui,*1836 d ¶Ab Etymo & nomine,*l.à nullo 4.titu.de feriis.*C.653 h *tit.3.per quos fiat inueſt.§.1.ſed etiam.*F.36 p ¶Emancipatione ad manumiſſionem,*Aurelius 18.ff.de libera.lega.*I.1309 b ¶Exhæredatione ad alimentorum denegationem,*l.ſi quis 5.§.10.ſi quis.ff.de agnoſ.& vend.l.b.7.*947 ¶Filio ad nepotem,*l.filij 84.ff.de verb.ſig.*N.1844 t ¶Frequentia & conſuetudine,*l.ſiquis.l.s 6 ff.de excep.rei iud.*N.818 ¶Fructibus ad vſuram,*l.Iulianus 14.§.20.veniunt.tit.de act.emp.*V.1822 h ¶Genere ad ſpeciem,*l.qui bona fide 13. §.3 ff.de dam.infe.*N.90 f ¶Hæreditatis petitioni ſeu iudicio vniuerſali ad

ſingulare & ſpeciale, *l. ſin autem 28. §. 3. ſed & 35. ff. de rei vind.* V. 831 e ¶Ignorāte ad inuitum, *l. arbitrium 4. ff. fam. erciſ.* V. 1150 e ¶Furioſum, *l. ſi à furioſo 12. ff. de reb. cred.* V. 148 f ¶Inſufficienti partiū enumeratione, *l. cum hi 8. §. 16. ff. de tranſact.* V. 320 q *l. ſi quis 5 ff. de oblig. & act.* N. 887 i ¶Inuito ad ignorantem, *l. heredi 31. ff. de acq. vel omit. her.* I. 647 h *l. poſſeſſio 1. §. 5. ff. de acq. here. poſſ.* N. 403 m ¶Iuramento in iure præſtito abſente parte ad confeſſionem factam, parte abſente, *l. certum 6. §. 3. ff. de confeſ.* N. 558 h ¶Legibus correctis ad lites definiendas, *l. cum 1. ff. de Latin. lib.* C. 5297 e ¶Lege ad Teſtatorem, *l. non ſolum 8. ff. de liberat. leg.* I. 5297 m ¶Legis verba ad verba Teſtatoris, *l. dicitur 16. 122. de leg. & fideic.* I. 861 ¶Liberto ad vaſallum, *l. ſolo 30. ff. de lib. cauſa.* C. 1676 a ¶Magiſtratu ciuitatis ad magiſtratus municipiorum illarum & burgorum, *l. nulli 10. tit. de feud. ciuit.* C. 287 ¶Maiori, ad minus, *l. nec non 26. §. 2. ff. ex quib. cau. maior.* V. x *l. dies cautioni 5. §. 2. ff. de dam. infe.* N. 37 r *l. quod. & 3. §. 13. ſi tamen. ff. de lib. hom. exhib.* N. 775 h *l. inter minores 8. ff. de in integrum reſtit.* V. 476 d *l. ſextans 30. §. Latinus. ff. de except. rei iudic.* N. 5039 l *quid autē de neceſſ. ſer. hered.* C. 1397 k *l. alienum 18. tit. de procur.* C. 381 b *l. nulli 10. de iud.* C. 517. d *l. mons 5. §. 3. ſi tamen. ff. de penu.* N. 1554 *l. nec non 28. §. 6. Ex quib. cauſ. maio.* V. 608 c *l. ſeruum 33. §. 2. ff. de procurat.* V. 370. m

¶Minori ad maius, *l. Traiectitia 23. ff. de obliga. & act.* V. 896 u *l. quæ in §. 3. ſed conſulto. ff. de his quæ in teſta. delen.* 441. i *l. quod ait 2. §. 3. ff. de his qui not. infam.* V. 341 e *l. cum vnus 12. ff. de reb. auth. iud. poſſ.* V. 581 d *l. vtilitatem. ff. de inſt. act.* V. 1449. *l. ſi eſt 25. ff. de iure do.* V. 2125 a *l. de omnib. ff. de tabell. & curat.* 7307 q *l. cum filios 2. Cod. 65. qui etate.* V. 54 b *l. ſed 7. ff. de pub. in rem actio.* V. 870. x *Auth. col. 5. Nou. 52. Tit. 7.* vt non fiant pignorationes. 281. *l. Pomponius 13. §. 1. ff. de recep. arbit.* V. 629 d

¶Ad Rempublicam, *l. ſi quid 1. C. de iure Reip.* C. 148 o ¶Nomine *l. Præſes 2. ff. de off. præſ.* V. 542 m *l. Diuus 6. ff. de bon. damn.* N. 1573 h ¶Nominis interpretatione, *Nou. 110. Tit. de alien cap. 1. ſancimus.* A. 522 q ¶Ordine, *l. gallus 29. ff. de lib. & poſth.* I. 405 c Titulorum, *l. cum igitur 2. ff. de ſtatu hom.* V. 87 a *ff. de oper. quem.* V. 218 ¶Partis emptore ad vſufructuarium, *l. ſed & ſi 3 ff. ſi ſer. vind.* V. 1026. r

¶Pari & quemadmodum, *l. ſi de eo 40. §. 3. ff. de adq. poſſ.* N. 414 z *l. nam poſtea 9. §. 3. ſi is qui. ff. de iureiur.* V. 1576 c *l. ſi ſoror 44. ff. ſol. matr.* I. 548 *l. hoc amplius 9. §. 5 ff. de damn. infect.* N. 47. l. m *l. Pomponius 9. ff. de negot. geſt.* 429 a ¶A partium remotione & ſufficienti partium, *l. qui ſe 3 ff. unde libe.* I. 1316 *l. Patrono ſeu legitima patroni, l. ſi quis 6. §. 3. ſi patronus. ff. ad l. Corn. de fal.* N. 1404 z

¶Manumiſſore ad patrem emancipatum, *l. ſi à milite 29. §. 3. l. patri eius. ff. de milit. teſt.* I. 608 u ¶Perſona ad tempus, *l. qui plures 38 ff. de vulg. & pup. ſubſtit.* I. 550

¶Pignore conuentionali ad prætorium, *l. ſi quis. §. 21. quæri. ff. vt in poſ. legat.* I. 1770 Rei mobilis ad hypothecā immobilis, *l. Creditor 15. de pig. act.* V. 143 a ¶Poſſeſſionibus ad dominij acquiſitionem, *l. pecuniam 29. ff. de ſol.* A. 1175 m ¶Præſumptione quod ſi nolit, *31. tit. de ædil. edict.* V. 1180 ¶Procuratore ad tutorem, *l. quod ſi nolit 31. tit. de ædil. edict.* V. 1919

¶Promiſſione ad ſolutionem, *l. ſi filius 14. ff. de reb. cre.* V. 1251 b ¶Proportione, *l. ſufficit 56. de condict. indeb.* V. 1500 t ¶Publico ad priuatum, *l. quamquam, de cloacis.* N. 734 t ¶Pupillo ad eccleſiam, *l. ſi ut proponis 8 tit. de rei vind.* C. 631. *l. ſi 4. quando ex fact. tut.* C. 1260. Ad Remp. *l. in cauſa 1. tit. de offic. eius qui vicem alter.* C. 274 n *l. ſi ab hoſtibus 5. tit. quibus ex cauſis.* 480 k *l. hoc amplius 9. ff. de dam. inf.* N. 45 d

¶Republica ad Eccleſiam, *l. Imperatores 35. ff. de re iud.* N. 540 y *ſi ad tempus, l. miles 41. ff. de milit. teſt.* I. 617

¶Reſpectiuis, *l. & ſi prætor 3. ff. de offi. eius cui.* V. 156 r

¶Rubrica, *col. 4. Nou. 34. titu. 13. multum credent. cap. 1. ſancimus. ff.* 240 l *l. non idcirco 44. ff. de iud.* V. 694 h ¶Separatis, *l. de ſeruo 9. ff. de calum.* V. 472 b ¶Seruis & mancipiis ad iumenta, & animalia, *l. Ædiles 39. tit. de ædil. edict.* V. 1985 ¶Seruitutibus realibus ad perſonales, *l. 22. ff. de vſu & habi.* V. 958 i ¶Similibus ad ſimilia, *l. ſi quæcunque 1. ff. de off. eius cui.* V. 154 m *l. Et eleganter 7. ff. de dolo.* V. 508 l *Tit. 14. de feudo marchiæ, §. 1. ſi Capitanei.* F. 19. f *l. de omnibus 1. ff. de tut. & rat.* I. 310 l *l. 8. ... ff. de excuſat.* I. 264 p *l. ſi autem 8. §. 3. ff. de negot. geſt.* V. 426 z *l. ubi 29. ff. de iure dot.* C. 1081 a *l. ſi merces. tit. locat. conduct. 25. §. ſi maior.* V. 1864 x *l. omne 2. C. de petit. bon. ſubl.* C. 23 h ¶Sociis ad cohæredes, *l. cætera. §. 2. ff. fam. erciſc.* V. 1127 f

¶Solutis ſeu conſuetis, *l. iuriſgentium 7. §. 8. ff. de pact.* V 266 z

¶Solutione ad conſtitutum, *l. quidam 26. ff. de conſt. pec.* V. 1404 x Confuſionem, *l. ſi id. ff. de lib. leg.* I. 1301

¶Stipulatione ad alios contractus. *l. Stipular 39. ff. de ver. oblig.* N. 948 Numerationem ſeu numeri ſolutionem, *l. omnia 7 ff. de reb. cre. &c.* V. 1242 l ¶Sufficienti partium enumeratione, *l. obligationes 1. ff. de oblig. & act.* N. 883 b

¶Tacente ad mutū *l. muto 6. ff. de tut. inſ.* ¶Teſtamēto ad actū inter viuos, *l. pactum 46. ff. de pact.* V. 301 h ¶Teſtamēti factione ad codicill. factionem, *l. ... ff. de legat. & fideicommiſſ.* I. 85 a

Prohibitione ad prohibitionem donationis cauſa mortis, *l. de omnibus 1. ff. de tut. & rat.* I. 306 e

¶Toto ad partem, *l. proinde 7. ff. de ſtip. ſer.* N. 1652 l *l. hic titulus 9. §. 3. ſi ex. de ſoll. bon.* I. 1814 i *l. iuriſgentiu 7. §. 10. ff. de pact.* V. 267 m

¶Traditione ad promiſſionem, *l. ſi ad 7. ff. de præd.* C. 1153 c

¶Tutela ad curam, *Nou. 118. tit. 1. de hered. ab inteſt.* A. 515 c

¶Tutore ad curatorem furioſi, *l. poſt mortem 5. ff. quando ex facto tuto* I. 734 h ¶Ad patrem filiorum adminiſtratorem, *l. interdum liberat. 6. §. 7. filiusfam. ff. ad l. Iul. de adult.* N. 1446 o

¶Verbis legis ad verba teſtatorum, *l. ſi ita 1. ff. de manum. teſta.* N. 216 d ¶Vltima voluntate ad actus inter viuos, & contractus, *l. ſi ſeruus 108. ff. de leg. & fideicom.* I. 846 f ¶Ad præceptum iudicis, *l. de omnibus 1. ff. de tutel. & ratio.* 1. 307 d *l. cum qui 50. ff. de verb. oblig.* N. 557 ¶Vxore legitima ad concubinam, *Nou. 89. titu. 1. quibus mod. natur. eff. ſui cap. 12. diſcretis, §. 5. ſi verò.* A. 416. 6 CONTRA ARGVMENTVM NON VALET. à poteſtate procuratoris inſtituendi ad ius nouandi, *l. ſi mulier 59. §. 1. ex aſſe. ff. de iure dot.* V. 2148 r ¶A nemine ſumi poteſt, *l. ſed ſi quid. ff. de vſufructu.* V. 832 i

Argumenta i. genera probandi, *l. teſtium 3. §. 1. de eo qui. ff. de teſt.* V. 2087 a ¶A ſimili corruunt diſſimilitudine, *l. creditor 9. ff. de operis noui nunc.* N. 29. d

Argumentorum alia neceſſaria, alia probabilia, *l. in concilio 1. ff. qui & aduerſus.* 453 c ¶Extrinſeca alia, alia intrinſeca, *l. vtrum 13. ff. de petit. hered.* V. 779 e ¶Argumentis & quando credendum, *tit. 18. de vſu Mediolanenſ.* F. 31 i ¶Argumentum pro conditione arguente vel probatione, *l. ſcribit. ff. de auro & argento leg.* I. 1279 e

Arma deferentem iudex punire poteſt, *l. 851 irruptione. tit. 1. ff. fin. regund.* V. 1122 ¶geſtans malum animum habere præſumitur, niſi ex iuſta & legitima cauſa deferat, *titu. de pace tenend.* F. 71 b

Arma vel domi tantum habere crimen intelligitur, *l. lege 1. ad l. Iul. de vi pub.* N. 1476 r ¶Portare eſt regulariter prohibitum, *C. l. armor. vſu* 164 ¶Prohibita portās debet amittere, *ti. de pace tenend. 27. §. 1. qui.* F. 71 a ¶Vendere facere, nec emere priuato licet, *C. de Fabricenſ.* 134

Arma defenſiua habere & geſtare licet, *l. hi qui 11. §. qui telum. ff. ad l. Iul. de vi pub.* N. 1478 g ¶Non modò tutandæ aduerſus homines ſalutis cauſa, ſed & aduerſus animalia, *l. hi qui 11. §. 2. qui telum. ff. ad l. Iul. de vi pub.* N. 1479 g

¶Vetita ſeu prohibita ferens ea amittere debet, *titul. de pace tenend. 27. §. 5. ſi quis.* F. 71 a

armorum appellatione quæ cōprehendantur, *l. idē 2. ff. de vi & vi arm.* N. 683. c ¶Portatio meri imperij eſt, *Aut. de armis* 389

armarium quid, *l. vulgaris 21. ff. de furt.* N. 1279 e

armatus miles, *l. ſi quis 7. ff. de iud.* V. 678 g

Armati ij dicuntur & lege de armis tenentur qui arma geſſere offenſiua non defenſiua, *l. armatos 9. ff. ad leg. Iul. de vi publica.* N. 1471 e

Armata vis non poteſt repelli niſi cum armis, *leg. prætor 1. §. 27. vim. ff. de vi & vi armat.* N. 678 n

arra pro pignore, *l. ſi quis 1. C. ſi rector prouinciæ.* C. 106 a

Arra argumentum eſt venditionis contractæ, *l. quicumque 5. §. 15. item ſi ff. de inſt. act.* V. 1470

Arræ in matrimoniis quandoque amittuntur, *l. liberum 2. ff. de repud.* C. 2126 r ¶Qua actione petantur *l. Quod ſæpe 35. §. 4. ſi res. tit. de contrah. empt.* V. 1739 a

arram emptor pœnitens amittit: venditor reddit in duplum, *l. quod ſæpe 35. tit. de contrah. emp.* V. 1739 a

arreſtari, *l. conueniſſe 2. §. legatus 3. ff. de iud.* V. 694 y

aruigam ſeu cucurbitam vocare, *titu. 27. de pace tenenda.* Feud. 67 b

arrogatione obligatio naturalis non extinguitur, *l. ſi quis 7. ff. de pecul. leg.* I. 1201 m

arrogator filij arrogati vniuerſalis eſt ſucceſſor licèt viuentis, *l. ſi dominium 47. ff. de furt.* N. 1295 e

ars qui ſit, *ff. lib. 1. titu. 1.* ¶Pro artificio, *ff. lib. 1. titu. 1* i ¶Pro iuſtitia boni & æqui, *ff. lib. 1. tit. 1* h ¶Collectio eſt præceptorum, *ff. lib. 1. tit. 1 l. 10. §. 1.* o ¶Iuris eſt ſtudium, *ff. proœm. Gl. pag.* 49 ¶De infinitis finita doctrina, *ff. lib. 1. tit. 1.* i ¶Dicitur collecta ex multis præceptis, *ff. lib. 1. titul. 1. in marg.* f ¶Ius & quomodo, *ff. lib. 1. tit. 1.* i

ars quælibet à Græcis ſumpſit originem, *ff. proœm. Glo. h. pag.* 43

Magica arte theſauros quærere non licet, *l. ſi 63. ff. de adquir. rer. dom.* N. 397 b

Artem cuique ſuam exercere nulli verecundiæ aut pudori eſſe debet, *Authen. collat. 4. Nouel. 44. tit. 23. de tabellio. cap. 1. nos autem. §. 1. vt ergo.* 261 q ¶Non exerceat qui illam ignorat, *ca. 17.*

ſi qui-

ſi quidem.coll.3.Nouell.17.titu.4. de mand. princip. Authentic. 141 n

Artis ſuæ præſcripto qui quid facit, iniuriam facere non videtur, l.item 15.§.12.ſiue.ff.de iniur.& fam.libel.N.1371 l

Artiſtæ, ff.proœm.Glo.c.pag.46. ¶Dicuntur qui artes legũt, ff.proœm.Glo.c.pag.46.

articulus extremitatem ſignificat, cap.4.diſtrahuntur.col.4. Nou.22.tit.1.de nupt.A.265 h

articularis medicus quis, l.præſes 1.ff.de extraordin.cognit. N.1787 h

Articulorum diſſolutionis pœna prohibita, Nouel.84.titu.27.vt nulli iudic.cap.11.quia verò A.599 n

Artificio mutatur nomen officij, at non è contra, & cur, l.legatis 65.ff.de leg.& fideic.I.1048 g

Artificij aut artis non eſt herbam venalem proponere aut lapides deferre, l.lex quæ 22.ff.de admin.tut.vel cur.C.1189 x

aſcendere non deſcendere licitum eſt, l.ad ſplendidioris 7. C.de diuerſis officiis 317 i

Aſcendentes ſuccedunt deſcendentibus, l.nam & ſi 15.ff.de inoff. teſtam.V.732 n

aſcetriç quæ ſunt, & cur ita dictæ, Auth.coll.6.tit.6.Nou.79. apud quos oportеat.365 t

aſcriptitii qua actione reuocentur, l.omnes 6.C.de agri.& cenſi.168 a

aſinina detentio, l.poſſeſſionem 29.ff.de acquirend.poſſeſſion.N. 435 g

Aſinus intumeſcit cum per comparem videt ſe comprehendi, l.hæres 43.ff.de acq.vel omit.hæred I.655 g

aſylum quid ſit, l.quid ſit 17.ff.de ædil.edict.V.1966 f

Aſyli ius competit malefactori vt non poſſit extrahi de hoſpitali ſicut nec de eccleſia l.quæ ſit 17.tit.de ædil.edict. V.1966 f

aſſilire quid, tit.24.quæ fuit prima cauſ.F.50 f

aſſeſſor imperitię ſolius tenetur, l.hoc edicto 2 ff.quod quiſque iur.V.177 e ¶In ſua prouincia quis eſſe non poteſt. l.hi qui 37.ff.ex qui.cau.maio.V.612 x

aſſeueratio facta culpæ ſpecies eſt in venditionibus, l. ſi vnus 15.titu.de periculo & commodo rei vendit.æ. V.1769 z

aſſertio & guarẽtizatio domini vaſallo præbet magnum adminiculum probationis, titu.27.de pace tenend.F. 68 f

aſtrologi ſeu mathematici pœna, leg.item 15.§.12.ſiue.ff.de iniur.& fam.lib.N.1371 m

actuarius, l.quicunque 3.C.de apochis pub.38 e

athletæ qui dicantur, C.de athletis 100. l.athletas 4.ff. de his qui not.infam.V.342 p

athaletas aliàs athalen, l.quid 13. ff.ad leg.Cornel.de falſis, N. 1504

atqui pro certi, l.atquin 19.ff.de neg geſt.V.438 p

atque pro id eſt, l.generis 1.ff.de administratione tutor. vel curator. I.159 a

atquin particula correctiua, l.ſi maritus 15.ff.ad l.Iul.de adult. N.1455 b

atriarii qui, l.ait prætor 1.§.3.[illegible] V. 660

Atridæ vnde dicti, l.ſi vxor 13.§.2.planè.ff.ad leg.Iul.de adulte. N.1451 g

attentare pudicitiam quid ſit, l.attentati.ff.de iniu.& fam. libe.N.1364 e

atteſtatio pro ſcriptura teſtibus confirmata, l.cum 3.ff.de iur.emphyt.C.1000.a

Atteſtationes in ſcriptis fieri debent, Nou.115.tit.36.[illegible] de appel.cap.3.aliud.445.§.12.ſi quis.A.490 x

attingere pecuniam hereditariam quando dicamur, leg. item veniunt 20.ff.de hered.pet.V.775

attributo pro tradito, l.item 49.ff. de legatis & fideicommiſſ. I.1035 h

auaritia prohibita, l.ſolent.§.13.ff.de officio proconſ.V.135 i ¶Radix omnium malorum, Auth. ſcriptum.vt iud. ſine quo ſuffra.99.d

auctoritas propria, l.contraxiſſe 2.§.3.[illegible] ff.de iudi.V.675 f ¶Publica, l.contraxiſſe 2.§.his datur 6.ff.de iudic. V.676 r

auctio publica in emptionibus quid, l.eos qui.4.C.de diuerſ. prœd.214 a

Auctoritas tutoris à contractu vtrum valeat, l.obligari 9.ff.de auctoritate I.218 q

Auctoritate maius quid dicitur, leg.per minorem [illegible] ff.de iudic. V. 704 a

Auctoritatem in re ſua pręſtare nemo poteſt, l.curatorem 19.ff.de Authoritate.I.231 a

Auctoritatem qui alicui rei præſtat non neceſſe habet nomen ſuum actui adſcribere, l.inter 30.ff.de authoritate.I.231 f

Auctoritatem is præſtare debet qui de re cognouit, l.officium 1. §.1.ff.de Senat.V.124 q

Auctoritatem interponere dicitur qui iubet vel approbat, leg. qui autem 6.ff.quæ in fr.cu cred.V.609 a

Auctoritatem perperam interponit qui per vim aliquid occupari iubet, l.poſſeſſio 1.§.29 ff.de adq.poſſ.N.405 d

Auctoritates poetarum in cauſis poſſunt allegari, l.in tantum 6. §.5.ff.de rer.diuiſ.V.118 o

auctor pro venditore, leg.ait prætor 1.§.hæc verba 32. ff.de fumin.N.665 l.ſi per 51.ff de euiction.V.2019 m l.Exempto 11.99.Idem tit.de action.empt.V.1812.t l.vtique 22.ff.de libe.cauſ.N. 339 r

auditorium pro cognitione cauſæ, l.cum legi 41.ff.de recept.arbit.V.657 g

Auentinus mons, ff.lib.1.tit 2.l.2.§.8.d

auferre dicitur qui nõ de manibus, ſed inuito aufert, l.quo 3.§.7.Quod.ff.de incend.ruin.naufr.a.N.1350 d

augmentum dotis ad liberos pertinet etiã ſi non ſint hæredes patris, l.generaliter 5.ff.de ſecundis nup.C.105 a ¶Eodem priuilegio munitum quo & ipſa dos, l. etiam 8.tit.de iure dot.C.1075 b

augmenti quãdoque habetur ratio, l.ex tulle 54.§.1.quod ſi.ff.de euict.V.2018 i

augeri vel minui id quod intereſt arbitrio iudicis poteſt, l.locum 3.§.14.etſi ſub.de tab.exhib.N.641 t

Augetur extra ordinem quod augetur extra antiquam ſolemnitatem, l.hodie 13.ff.de pœnis.N.1158 l

auguſtus vnde, ff.proœm.gloſſa.pag. 41. ¶Quis eſt etiam ſi non poſſit augere imperium, ff.proœm.in glo.[illegible] in marg.1.pag.41

Auguſti priuilegia omnia Auguſtæ non tribuũtur, l.princeps 31. ff.de legib.V.81.i ¶Propoſitum eſt augere imperium, ff.proœm. in marg.pag.41.h

auocari, l.contraxiſſe 2.§.3.legatis.ff.de [illegible]

A legatione, l.contraxiſſe 2.§.3.legatis.ff.de iudi.V.674 t ¶negotiis graue, l.obſeruare 4.§.3.ff.de off.procunſ.V.135 i

Auocari poteſt res vendita pro tributis non pro alio debito, l. 5. C.de fide & iure haſt.fiſc.C.12 z

aurarius ſuſceptor, l.ad inferiorem 1. Cod.de apochis publicis. 36 x

aureus & ſolidus idem ſunt, l.iubemus 1.C.de argent.pretio.118. c ¶Pro ſolido, l.quotieſcunque 5.Cod.de ſuſcept.114 a l.ſi fine 25.ff.de in int.vot.V.194 r

aurei ſeptuaginta duo libram efficiunt, leg.id eſt 10.ff.de dolo. V.515 n

Aureorum annulorum vſus poſt reſtitutionem natalium, non petitur, Auth.col.6.Nouel.73.tit.3.quib.mod.natur. cap.2.ſi quis 352. ¶Semiplenam ingenuitatem inducit, Auth.col.6.Nou.73.tit.3. quib.mod.natur.cap.1.ſi quis 351. x

aurum coronarium quid ſit.36.C.de auro coronario.118 ¶Luſtrale, C.de nauicul.110

Aurum ſolus princeps habere debet, Nouell.105.Tit.6.de conſul. cap.1.quantumcunque.A.463 p

Aurum eſt inter metalla pretioſius, Nou.120.Tit.3.de alien.cap.6. & hoc.A.527 c

Aurum ſeparari poteſt ab ære ab artificibus, l.idem Pomponius 5. §.2.ſed ſi.ff.de rei vind.V.814 x ¶Spargere & contemnere ſolus princeps poteſt, l.ordinem 2.Cod.de conſ.118

Auri numero quid contineatur, l.id eſt 2.ff.de ſupel.leg.I.1211 b

Aurei 72.faciunt libram auri, l.quotieſcunque.Cod.de ſuſceptoribus. 114 z

Authenticæ tabulæ teſtamenti legatariis nõ eduntur, niſi in cauſa, l.ſi legatum 2.ff.de edendo. V.145 f

aut pro &, l.Lucius 85 ff de hæredib inſtit. I.508.f l.ſi quis 1.§.1.ff. de curat.bon.dand.N.593.o l.ſi finita 15 §.20.ff. de damn.infect. N.61.f ff.lib.1.tit.1.l.6 ¶Diſiunctiua pro cõiunctiua, Nou.123. Tit.6.de ſanctiſſ.epiſcop.cap.31.ſi quis.A.551 e l.bona titulum 2.§.3.ff. de poſtul.V.329.e l.quotieſcunque 5, Cod. de ſuſceptorib.2114 z l.ſi fides 12. ff. communi diuid.V.1168 e ¶Sicut, l.debitoribus 31.ff.de re iud.N.98 x

Aut particula definitiua, l.fideicommiſſum 1.[illegible]

Aut dictionis propria natura eſt, vt ponatur diſiunctiuè non coniunctiuè, l.libertas 2.tit.de obſeq patr.præſt.C.1301 b

autem pro quia vel certè l.Oſſidius 99.ff. de leg.& fideicommiſſ. I.1071 a ¶Sed, l.[illegible] V.414 p

lcum dos 1.ff.de dot.praleg.I.1135 e

Autem dictio eſt aduerſatiua iuris & facti, l.hoc amplius 8.§.2.ff. de dam.infe.N.46.1 l.qui certum 1.ff.de cond.tritic.V.1380 i Auth. quod.de cur.fur.vel prodig.C.1249 f

Auunculus præfertur conſobrino, l.auunculo 6.tit.communi.de ſucceſſ.C.1538 q

Annus cœptus pro completo multis caſibus habetur regulariter, l.ad rempublicam 8.ff.de mun.& hon.N.1744 f ¶Dotare neptem cogitur, l.auus 33.ff.de pollic.V.294 n

Auicularius medicus quis, l.praſes 1.ff.de extraord.cognit. N.1787 h

Auxilium extraordinarium an & quando locũ habeat, l.prætor 1.§.4.ff.de public.& vend.N.136 c ¶Concurrit cum ordinario, l.poſt 1.per hanc 1.ff.de rei vind.N. 812 f

Auxilium eius fruſtra quis implorat, quem offendit, Nou.117.tit. 8.vt liceat matri & auiæ, cap.15.hi quoque.A.509 e

Auxilio egent quæ de nouo accedunt, cap.3.Nou.tit.1.de hæred. & Falc. Auth.18 m

Auxilio ordinario præſente non recurritur ad extraordinariũ, l.poſt 1.§.per hanc 1.ff.de rei vindic.V.812 f

B

BAltheus cingulum militare non tantùm quo cingĩtur, ſed quo arma dependent, C.nulli licere, & c.237 m

bannitus cõparatur relegato, l.ad cognitionem 13.quib.ex cauſ.in.N.772 f ¶Retinet ea quæ ſunt iuriſgentium, l.ſi mandauero 22.ff.mandati.V.1649 p

Bannitus & hoſtis vnius ciuitatis non amittit ea quæ habet in ciuitate Romana, Tit.2.qui ſint rebel.E.166 l ¶Ipſo bannito amittit directum dominium feudi. Titu.28.hic finit l.ex.F.72 d

Banniti bona cui deferantur, ibid.

Bannito domino, vaſallus interim ſolutus eſt iuramento fidelitatis, ibid. ¶Vẽdere an poſſit feudũ ſine eius conſenſu, ibid. ¶Reſtituto, iura feudalia ei reſtituuntur quæ in eodẽ ſtatu manent, ibid. ¶Solui non poteſt durante eius banno, l.mandatis 5.ff.de acq.hær.N.1534 f

Bannitum interficiens cuius bannum non erat validum non punitur vt homicida, l.prætor 2.§.18.hac actione.ff.vi bonor.rapt. N.1343 e

Bannitum patrem filius alere tenetur, l.ſolent 3.ff.de alim.vel cib. leg.I.1230 n

Banna fiunt conſilio adſeſſorum, l.omne 1.ff.de officio adſeſſor.V. 358 m

Bannũ imperij remittitur purgata contumacia, ſeu facta ſatiſfactione, Tit.2.quæ ſint rebell.E.161 d ¶Mulctæ ſpecies ideóque eſt iuriſdictionis, l.temporibus 1.ff.de inſp.vent.I.200 x

Barbarius Romæ prętor fuit, l.Barbarius 3.ff.de offic.præt. V.130

Bartolo eiuſq; ſucceſſorib9 honores & priuilegia ab imperatore conceſſa, Tit.quom.in leſ.maieſt.E.131

Baſilica regula, Auth.col.6.Nou.82.Tit.11.de iudicib.cap.3.ſedebunt 377 b

Baſilicę propriè loca rei immutatione, loca ampla & ſpatioſa, l.pediculis 32.ff.de auro & argento leg.I.1175 c

baſtagarij qui dicantur, l.ſolita 3.C.de cohort.313

baſtardi naſcuntur ex concubina, l.1.ff.de concub.I.109 ¶Succedunt cognatis patris, l.cuidam 12.ff.de natur.lib.Cod.1157 b

Baſtardorum cauſa parentes priuilegiis non fruuntur, l.ſpurios 2.ff.de excuſ.F.249 b

bellum iuſtum quot & quibus modis dicatur, ff.lib.1.tit.1. l.3.g tit.de pace Conſt.E.181 e ¶Licitum quod indictum eſt ab eo qui indicere debet, l.poſſeſſio 1.§.1.ff.de adquir. poſſ.N.401 u ¶Quandoque à iure gentium naturali dici poteſt, l.naturalem 5.§.7.ff.de adq.rer.dom.N.362 i

Bellum inducit animæ & corporis perditionem, l.quidquid 1.ti. de publ.datis.C.323 d ¶Numeratur inter caſus fortuitos, Tit.de pace Conſt.E.181 b

Belli incommodo, Auth.de armis.389 l

Bello ſublato tollitur omnis eius effectus, Titu.de pace Conſtant. 175 c

Bello amiſſa, ab aliquo recepta, an & quomodo dominis reſtituenda, Tit.de pace Conſt.E.186 f

benefacere homo homini tenetur ratione naturali, l.nõ tantum 6.ff.de appellat.N.1595 i cap.1.& ante de [illegible] Auth.22 z

Benefaciendum eſt benefacientibus, l.omnia 2.Tit.de [illegible] C.294 m

Benefieri præſumitur quod à bono fit, l.[illegible] 3.ff.de teſtibus. V. 1086 f

beneficium pro maleficio, l.contra 19.ff.de leg. V.80.g l.ex damni.ff.de dam.infe N.95 d

Beneficium amittit quis per ſuum delictum, l.auxilium 37.§.1.ff. de min.25.ann.V 574 c l.vtiliſſimum 1.ff.ſi fam.fur.feciſ dic.N.1331 b ¶Conferre nõ videtur qui debitum ſeu id quod debet creditori reddit, l.ſi ſeruo 84.ff.de hær.inſt.I.507 ¶Dat qui ante diẽ vel conditionem manumittit, l.proximo 50.ff.de ritu nupt. V. 2119 d ¶Dicitur quod non fit gratis, l.ſi manumiſſus 2.ff.ſed de libert.&c.lib.1303 a ¶Fit inuito, l.non tantum 6.ff.de appell.N. 1592 c ¶Pertinere ad eum debet, qui officium gerere non debet, Tit.29.ſi de feudo defuncti. F.62 g ¶Pertinet ad curiam, eiq; cohæret & ineſt tanquam pars in toto, Tit.51.de capitaneo.F.95 b ¶Porrigitur ratione conſortis ad alium, l.ſi libellis 1.Tit.de diuerſ.reſcrip. C.146 d ¶Retinere non poteſt illiteratus, Nou.44.Tit.23.de tabell.cap.1.nos autem.a66 u ¶Vendi poteſt ſine curia, Tit.51.de capitaneo.F.95 b

Beneficium perſonale non extenditur ad alium, l.nec 1.Titu.ſi in communi eadémq.C 428 t l.ſed etſi 28.§.1 contra.ff.de iudi.V.489 h ¶Perpetuum eſſe debet, l.adoleſcentia 2.Tit.in quo caſ.C.449 k ¶Prætoris nemini captioſum eſſe debet, l.minor 39.ff de euict. V.2014 h ¶Principis ſine cuiuſquam iniuria interpretari oportet, l.prætor 2.§.10.merito.ff.ne quid in loco publ.N.652 o

Beneficia conceſſa legibus non eſt neceſſe à prætore poſtulare, l.ſi quis 12.ff.de manum.teſt.N.214 t ¶Conferri poſſunt abſentibus, l.omnes 2.cod.de dignit.ord.ſer.235 ¶ ¶Conſeruari debent illæſa, col.2. Nou.10.Tit.de referend.A.106 x ¶Extenduntur ad ſimiles caſus. Nou.117.Titu.18.ut liceat matri, cap.2.ad hoc.A.500 f ¶Latè intelliguntur, l.eos qui 3.C.de aquæ duct.1605 ¶Mutari in pœnam non debent, l ne quis 38.Titu.de decur.C.55 u ¶Perſonalia tranſeunt ad defenſores, l.qui bona fide.§.14.ff.de dam.inf.N.54 n Non autem ad heredes, l.ſed ſi 4. §.3.ſol.ff.quod cum eo.V.1494 f ¶Principum an plenè aut ſtrictè interpretari oporteat, l.beneficium 3.ff.de conſt.princ. V.80 q ¶Reſtringenda non ſunt, l.ſi mulier 32.ff.ad SC.Velleia.V.2595 l

benignitas præferenda rigori, niſi lex contra ſtatuat, l. ſi fuerit.ff.de reb.dub.I.1341 d l.Barbarius 3.ff.de offic.præt.V.132 h

Benignius propriè & impropriè ſumitur, l.benignius 18.ff.de legib.V.77 f

Benigniori interpretatione ſunt quærenda, l.rapienda 118.ff.de reg.iur.N.1905 a ¶Præferenda in dubiis, l.in re qua 192.ff.de reg.iur.N.1911 a

Benigniorem ſententiam in re dubia ſequi oportet, l.proxime 5. ff.de his quæ in teſtam.I.443 f

Berytienſium ciuitas, ff.proœm.in gloſ.§.4.pag.42

beſtia affectu appellari nemo poteſt, cap.1.[illegible], Tit.5.de monachis.Auth.42 x

bibliotheca quid, l.Labeo 50.titu.de contrahenda emptione. V.1745 e

bigamia vetita:nam & duas vxores vel ſponſas vel vnam coniugem alteram ſponſam habere non licet, l. Neminem 26.Tit.de inceſt.& inutilib. C.1093 e l.etiam 13.ff.de manum.vind.N.207 n

Biolus vrbs eſt in Phœnicia non longè à Lybano vicina Berito, l.cum te 1.C.de municip.& originar.75

bis idem conſequi nemo debet, hoc eſt, rem ipſam & eius pretium, l.vt tantum 14.ff.de ſer.corrup.V.1320 b l.5.ff.de doli mali & met.excep.N.865 n l.cum is 44.ff.de here.pet.V.801.l.Iulianus 17.ff.de rei vind. V.833 l.cum ſeruus 1.§.2.ſi ſeruus.ff.de ſtip.ſer. N.1048 o l.ſed dicendum 4.ff de in rem verſo.V.1598 c ¶Obligare pro eadem re permiſſum eſt, at non bis ſoluere cogi poteſt, l.ſi mandata 45.ff.mandati.V.1668 f ¶Promittens tenetur ex vtraque promiſſione, licèt ſemel ſoluendo liberetur, l.Qui bis 18.ff.de verb.oblig. N.931.d ¶Semel tantùm tenetur, l.ſi mandauero 22.ff.mandati.V.1648 b

biſexti cognitio iuriſconſulto ad ætates definiẽdas, tutelas, curas, legata, vſucapiones & præſcriptiones, l. mutionem 99.ff.de verb.ſign.N.1817 m

biſextus quando dicatur, l.cum 98.ff.de verb.ſignif.N.1816 g ¶Cur additus, ibid. ¶Menſi Februario, ibid. ¶Fit quoquo quarto anno, ibid.

bona pro dominio, l.damni infecti 18.ff.de dam.inf. N.68 f l.prætor 2.§.21.ſi per vim.ff.vi bon.rapt.N.1343 ¶Adimuntur tacitè, l.ex iudiciorum 22.ff.de accuſ. N.1490 o ¶Dicuntur etiam ſi nihil habeant emolumenti, l.ſi ſeruus 4. §.1.ff.de reb.auth.iud.N.578 ¶Quæ ſunt in domino habentis, leg.ſi dolo malo 1.ff.ſi is qui teſtam.liber.N.1392

Bona aduentitia filiis hodie adquirũtur, l.denique 3.§.9.ff.de minor.25.an.V.557 b ¶Ea eſſe in dubio intelliguntur quæ filius

familias

familias poſſidet, *l. ſiue 6. ff. de lib. & poſt.* C.1550 e ¶Hæreditaria dici poſſunt quæ ad ſubſtitutum perueniunt, *l. is qui 5. §. 12. ſi ab impuberis. ff. vt in poſſ. leg.* I.1767 d

Bona vacantia eius non dicûtur qui poteſt habere ſucceſſorē aliquem, *l. vacantia 4. C. de bon. vac.* 18 a

Bona gratia fieri intelligitur quod ipſis contrahentibus ſimul conſentientibus fit, *l. ſed ſi 14. ff. qui & à quib.* N.510 g

Bona aſcendentiū tacitè obligari deſcēdentibus pro legitima eis debita, *l. cum 4. ff. de inoſ. teſt.* C.584 ¶Contrahentis illicitas nuptias an & quomodo conſiſcantur, *Coll. 2. Nou. 2. tit. 7. de inceſt. nup. Auth.* 100 l ¶Delinquētis mortui nō pertinēt ad ſiſcū niſi fuerit condēnatus, *l. eorum 10. C. de iur. fiſ.* 7 b ¶Debitorum addicuntur creditoribus non inuento eorum idoneo emptore, *l. cum bona 1. ff. de priuil. cred.* N.585 f

¶Damnatis expreſſè vt tacitè adimuntur, *leg. appellatori ff. ſi pend. appel.* N.1612 g

Bona amittunt qui ciuitatem amittunt, *l. is tamen 12. §. 4. ... ff. de accuſ.* N.1427

Bona amittere facilius eſt quàm vitam, *ff. lib. 1. tit. 2.* C.11 c

Bona non auferuntur heredibus vbi crimen non extinguitur morte, *l. eorum 10. C. de iure fiſci.* 7 b

¶Intelliguntur deducto ære alieno, *Tit. de col. bon.* I.1841 a *l. ſi quis 28. ff. de neg. geſ.* V.445 g *l. Non poſſunt 11. ff. de iure fiſci.* N.1633 g *l. ſi quis 8. ff. de leg. & fideic.* I.870 n *cap. 18. ſic coll. 4. Nou. 22. Tit. 3. de nuptiis Auth.* 175 d

Bona aliqua latent in tanta legum multitudine, *ff. proœm. gloſ. 4. pag.* 45

Bona illicitè non ſua accipienda, *Auth. col. 8. Nou. 82. tit. 11. de iudicibus, cap. 9.* 380 g

Bona fide emiſſe is dicitur qui putat ſe emiſſe à domino & habente ſuæ rei adminiſtrationem, *l. Quia 27. tit. de contrah. emp.* V.1733 ¶Eſt ignorantia rei alienæ ſeu iuris alieni, *l. Bonæ 109. ff. de verb. ſign.* N.1829 a ¶Non patitur bis idem deduci, *l. ſi noxali 31. §. 3. ff. de peti.* V.1320 m ¶Inſpiciēda potius quam iuris & verborum apices, *l. ſi fideiuſſor 29. ff. mandati.* V.1657 c

Bona fide poſſidere & bonæ fidei poſſeſſor intelligitur qui domini cogitatione poſſidet, *l. Apud 21. de furt.* C.1283 d

Bona fide quod fit, benè fieri cenſetur, *Titul. de pace Conſtantiæ.* E 174 c

Bonæ fidei actiones quæ, *l. cum iudicio 1. Tit. de vſuris.* V.2059 ſ ¶An etiam veniant de quibus nihil dictum eſt, *lege Prædia 28. tit. de act. emp. & vend.* V.1832 a ¶Contractus fidem vberiorem requirunt quàm ſtricti iuris, *l. In contractibus 3. ... quib. ex cauſ.* C.479 d

¶Emptor fructus naturales ſuos non facit, *l. bonæ fidei 48. ff. de acq. rer. dom.* N 389 b ¶Damni infecti nomine repromittit non ſatiſdat, *l. qui bona fide 13. ff. de dam. inf.* N.50 a ¶Loco domini eſt, *l. qui bona fide 13. ff. de dam. infe.* N 50 a *l. qui bona fide 13. §. 9. ff. de dam. inf.* N.51 l

Bonæ fidei poſſeſſor deducere poteſt etiā naturale debitū *l. ſi quid 31. §. ſi vnt 3. ff. de her. pe.* V.792 n tenetur ad precium, *l. vtrum 13. §. 1. proi. ... ff. de pet. hered.* V.770 quatenus factus eſt locupletior, *Heredes, Tit. de his quib. vt indign.* C.144

¶Tenetur in id tantum quod ad ſe peruenerit, *l. item veniunt 20. ff. de hered. pet.* V.771

Bona fides requiritur in ſtricti iuris iudiciis, *l. ait prætor ff. de precario.* N.761 r

Bonorum appellatio quandoque vniuerſitatem & hæreditatē ſignifica, *l. is qui 5. §. 6. bonorum ff. vt in poſſ. leg.* I.1766 m vel ſumatur in priuilegiis, beneficiis, teſtamentis, contractibus, *l. Princeps 21. ff. de verb. ſig.* V.806 q quid contineatur, *l. ſi dolo 1. §. 10. Hæc ff. ſi quis teſt.* N.1317 q

¶Actiones, *l. nec tam 91. ff. de ver. ſig.* N.1823 m ¶Ademptio tacita quoties fit, etiam ſi reus non appellauerit, *l. ex iudiciorum 20. ff. de accuſ.* N 1430 o

Bonorum poſſeſſio quid, *l. bonorum 1. ff. de bon. poſſ.* I.1780 eſt aut decretalis, aut edictalis, *l. ordinarium 1 ff. de poſſ. hered. pet.* V.818 aut iudicialis, *l. bonorum 1 ff. de bon. poſſ.* I.1779 ¶Carboniana non datur ritè exhæredatis, *l. qui de 20. ff. de inoſ. teſtam.* V.737 d ¶Directa & vtilis eadem eſt, licèt in qualitate differant, *l. ſed & cum 24. ff. famil. erciſ.* V.1157 c extraordinaria eſt quæ datur legibus hæreditas, *l. non hoc 4. Tit. vnde legitimi.* C.1318 ¶Facti plena eſt, *l. ſi quis 23 ff. de inſtit.* I.467 d admittendæ tempus vtile eſt, *l. ſi plures 9. ff. de bonor. poſſ.* I.1787 ſex ordinariæ, vna extraordinaria, *l. neceſſarios ff. de SC. Sillan.* I.728 u ¶Iuris eſt quæ decernitur inſtituto in diem incertum, *l. ſi quis 23. ff. de hær. inſtitu.* I.476 d

Bonorū poſſeſſio quo ſenſu dicatur ius perſequendi, *l. bona autem 3. §. 2. bonorum ff. de bono. poſſ.* I.1781 e ¶Ius tribuit, *l. Gaius 48 ff. de leg. & fide c* I.875 a ac denotat, *l. ait Prætor 1. ff. quor. bon.* N 623 h 23 *ff. de hær. ... ſtit.* I.1787

Bonorum poſſeſſio non agnita non tranſmittitur, *l. bona autem 3. §. 2. acquirere ff. de bon. poſſ.* I.1782 r ¶Delata dicitur cum decreta eſt, *l. Delata 151. ff. de verb. ſig.* N.1840 u

Bonorum poſſeſſiones ex teſtamento duæ & quæ, *l. non hoc 45. vnde legitimi.* C.1318 d

Bonorum poſſeſſio ſecundùm tabu. quandoq; datur licèt adiri non poſſit hæreditas, *l. hæreditas 1. ff. de hered. pet.* V.747 b

Bonorū poſſeſſio cōtra tab. an cōpetere poſſit cū teſtamētum ipſo iure nullum eſt, *l. is qui 15. ff. de leg. præſt.* I.1849 c

Bonus quiſque præſumitur niſi probetur malus, *Nou. 90. tit. 2. de teſti. cap. 1. ſancimus.* A.414. *ff. de iud.* V.671. *ff. lib. 1. tit. 1.* q *l. ſeruos 20. ff. de manum. teſt.* N.219 h *l. Quod ſi nolit 31. ff. de ad l. edict.* V.1980 *l. Non 5. ff. de re milit.* N.1686 c *l. cum 24. ff. de leg. & fideic.* I.877 c *Coll. 2. Nouell. 10 Tit. 5. de referen. Auth.* 107 g

Brabeutæ qui, *l. Athletas 4. ff. de his qui not. infa.* V.344

breuitas laudanda, *l. ait Prætor 1. ff. de eo quod met. cau.* V.247 ¶Nimia temporis quid pariat, *l. non exiſtimo 2. §. 8. ff. ſi quis caut.* V.213 k

breui manu data quæ dicantur, *l. licet 43. §. 1. quotiens. ff. de iure dot.* V.2140 u

breue teſtatum eſt ſcriptura à partibus curiæ adprobata, id eſt, ſubſcripta. *Tit. 4. ſi de inueſt.* F.6. h ¶Temp... trio iudicis finitus, *l. item 17. §. 1. ff. de recep. arbit.* V.677 c

C

CAduca glans quæ cadit, *l. ſiue 30 ff. de verb. ſig.* N.1806 l

caduca quæ propriè dicantur, *l. cum multi 9. ff. ſi pars hered. pet.* V.815

Caduca teſtamētorum pertinent ad fiſcum, *l. cum heredes 20. ff. ſi pars hered. pet.* V 817

Caducæ partes pro partibus quæ iure caduci petuntur, *l. item veniunt 20. ff. de hered. pet.* V 771

Cæduæ arbores quæ ſucciſæ renaſcuntur, *l. Fructus 7. §. 12. ff. ſoluto matr.* I.15 i

cęlebs quis dicatur, *l. Quod 9. tit. de donat.* C.1006 p

Cęſariani ſunt officiales procuratoris, *l. 6. prohibitum C. de iur. fiſc.* 4 k

cætera pars in ſingulari pro cęteræ partes, *l. cancellauerat 2. ff. de his quæ in teſtam.* I.442 o

Caius libro tertio rerum quotidianarum ſiue aureorum, *l. ex maleficio 4. ff. de oblig. & act.* N.887

calamitas matris an noceat filio, *l. & ſi ſeruorum 7. §. 1. ff. de ſta. hom.* V.86 l

Calcaria quid, *leg. aut damnum 8. §. 9 ſilicet. ff. de pœnis.* N.1553 m

calcis coquendæ ius an & quatenus longè recedat ab vſufructu, *l. veluti 6 ff. de ſeruit. præd. ruſt.* V.990 m

calculus pro Computatione, *l. furti 6. §. 7. ff. de his qui not. inf.* V 47 b ¶Obuentione pecuniaria, *l. Sabinus 19. ff. de dolo.* V.516 m

Calculus iudicialis pro ſententia definitiua, copulatione, iudicandi poteſtate, cauſæ examinatione, *l. Res 4. tit. de iud.* C.522 h

Calculi appellatione Rationes intelliguntur. *l. ad reparationem, C. de aquæduct.* 1162 n

Calculi error intra quod tempus retractari poſſit, *l. calculi 3. ff. de adminiſt.* N.1972 p

Calculi variæ ſignificationes, *l. Prætereà 1. tit. de erbu. ...* C.900 o ¶Ratio ſeruanda, *l. ex varia 87. ff. de hered. inſt.* I.510

Caligatus miles infimus vel obſcurus, *l. A caligatis 10. tit. de nupt.* C.1025 h

Calliditas magna quæ vltra duos aureos, *l. & eleganter 7. §. 10. ff. de dolo.* V.513 b ¶Vbi fiat, *l. hoc edicto 1. §. 2. ff. de dolo.* V.504 ſ à fallacia differt, *leg. iuriſgentium 7. §. 9. ff. de pactis.* V.167 b

Calliſtratus lib. 1. Cognitio *l. interdum 36. ff. de iud.* V.693. ¶Lib. 1. Quæſt. *l. obſeruandum 47. ff. de iudi.* V.686 ¶Lib. 5. Cognit. *l. ſi de vi 37. ff. de iud.* V.694

calumniari quid, *l. ad exhibendum 19. ff. ad exhib.* V.1190 m an videatur, ſeu pro calumniatore habeatur is qui non probat, *cap. 1 ſancimus. §. 10. ſi quis. tit. 6. Quomodo oporteat epiſc. Auth.* 52 l *l. iuſiurandum 3. §. 3. idem dicens. ff. de iureiur.* V.2087 o quibus caſibus non dicatur is qui non probat, *l. Athletas 4. ff. de his qui not. infam.* V.343 g

Calumnians non ſemper de calumnia accuſatur, *leg. fin. ff. de prævaricat.* N.1400 q

Calumniatur qui falſa crimina ſcienter intendit, *l. ſi calumnietur 233. ff. de verb. ſignif.* N.1858 ſ ¶Qui non probat, *Nou. 24. Tit. 7. de litigator. cap. 2. ſi quis.* A.560 r

Calumnię ſpecies variæ *ff. de calum.* V.465

Calumnię iuramentum cadit in legitimam tantùm perſonam,

l. Princip. des. Tit. de iureiur. C. 407 f

Calumnia notata an & quatenus publico iudicio damnata intelligantur, *l. palam* 43. §. 16 *ſi qua. ff. de rit. nup.* V. 2115 p

Calumniarum alia euidens, alia occulta, *l. poſtquam* 43. *ff. de haer. pet.* V. 800

Calumniator quis, *ff. de calum.* V. 466. *l. athletas* 4. §. 4. *ff. de his qui not. infam.* V. 143 g ¶ Pro eo qui pecuniam accepit, vt negotiũ per calumniã faceret vel non faceret, *ff. de calum.* V. 465 ¶ Non eſt cui conſilium calumniæ defuit, *l. athletas* 4. §. 4. *ff. de his qui not. infa.* V. 346 g ¶ Pœnis variis tenetur, *l. in eum* 1. §. 2. *ff. de calum.* V. 466 p ¶ Reo abſoluto ſtatim puniendus, *l. athletas* 4. §. 4. *ff. de his qui not. infam.* V. 343 g

Cambium feudi iiſdem modis probandum, quibus inueſtitura, §. *cum autem* 1. *tit.* 4. *ſi de feudo fuerit.* F. 1 ¶ Precarium ſiue libellum feudi facere non cõſentiente vaſallo dominus non poteſt, *Tit. de prohib. feud.* 55. F. 113 a

Camera hoc eſt, concluſa, *ff. lib.* 39. *tit.* 1. I. 97 l

Camerata area quid ſit, *l. ſed addes* 19. §. 4. *ff. locati.* V. 1858 a

Campana ex ære meo & argento tuo quod eſt communi. *l. lacus* 12. *ff. de adq. rer. dom.* N. 371 d

Campſores iniant ad facilitatem ſolutionum, *l. vbi autem* 4. *tit. de in diem addict.* V. 1762 g

Campſorum officium eſt publicum, *cap.* 3. *Quod. Titu.* 4. *de fideiuſſ. & mand. Auth.* 41 o

Cancellare quid, *l. ſi quis* 2. *ff. de haereditat.* V. 752 g

Cancellatio facta in vno ad alterum porrigitur, *l. cancellauerat. ff. de his quae in teſta.* I. 441 ¶ Facta in toto limitatur ſecundum teſtatoris voluntatem, *l. cancellauerat. ff. de his quae in teſtam.* I. 441

Cancellationis cauſa in dubio reſtringit eius effectum, *l. cancellauerat. ff. de his quae in teſtam.* I. 441 p

Cancelli quid, *l. nam et ſi* 9. *ff. quod vi aut clam.* N. 746 h

Cancellus pro oſtio ex diuerſis lignis feneſtratis facto, *l. nam et ſi* 9. *ff. quod vi aut clam.* N. 746 h

Canon quid, *l. omnes* 1 *Cod. de indictio.* 30 q *Cod. de canone frument.* 145 ¶ Anniuerſarius, *l. diſpoſitionem* 1. *C. de collat. donator.* 43 k

Canon pro annuo tributo, quod fiſco præſtandum eſt, *C. de diuerſ. praed.* 214 z

Canon rei dominicæ præſcribitur, *l. ſi quis* 2. *C. de fund. & ſalt.* 212 l ¶ Emptori per pactum adimi nõ poteſt. *l. ſi quis* 5. *C. de diuer. praed.* 215 i ¶ Indictus videtur indictus annuarius, *l. diſpoſitionem* 1. *C. de collat. donat.* 43 k

Canonem militarium veſtium, quo tempore inferri oporteat, *l. omnem* 1. *C. de milit. veſt.* 101 p

Canones pro legibus obſeruari debent, *Nouel.* 131. *tit.* 4. *de eccleſ. tit. A.* 575 b

Canonum alij ærario, alij arcis variis inſeruntur, *l. apparitores* 5. *C. de exactor. trib.* 33 f

Canonica immunitas non adquiritur niſi duob. cõcurrentibus, *l. iubemus* 14. *C. de fund. patrim.* 206 n

Canonicus, *l. ſi longius* 18. §. 1. *ſi filiusfam. ff. de iudic.* V. 683 o ¶ Regularis, *l. ſi longius* 18. §. 1. *ſi filiusfam. ff. de iudic.* V. 683 y

Capax quis eſſe debet tribus temporibus, vbi agitur de hæreditate, *l. Nam* 51. *ff. de leg. & fideic.* I. 809 in dubio quiſque præſumitur, *l. ſi haeredes* 124. *ff. de leg. & fideic.* I. 863 ¶ Sit quis an non ſit inſpicitur tempore mortis, *l. omnibus* 9. *ff. de mort. cau. donat.* N. 478 f

Capax extraneus hæres eſſe debet tribus tẽporibus, ſiuis duobus, *l. ſi forum* 56. *ff. de hered. inſt.* I. 487 n

Capax hæreditatis dicitur, ſi tempore teſtamenti, tẽpore mortis, & tempore aditionis ſit habilis, *l. quod ſi* 80. *ff. de hered. inſt.* I. 504

Capaci & palam & clam relinqui poteſt, *l. Lucius* 123. *ff. de lega. & fideic.* I. 863 c

Capaci qui non cogitur reſtituere multo minus nõ capaci reſtituere cogitur, *l. ita* 40. *ff. de iure fiſci.* N. 194 e

Capacem hæreditatis eſſe ſufficit, *l. ſed ſi. ff. de hered. inſtit.* I. 453 c ¶ Mortis tempore eſſe ſatum ſufficiat, *l. ſi cognatis* 20. *ff. de reb. dub.* I. 1355

Capacitas capiendi in mortis cauſa donatione, & legatis conſideratur tempore mortis, *l. in mortis* 22 *ff. de mort. cau. dona.* N. 181 c ¶ Heredis vel legatarij quo tempore inſpicienda, *Tit. de del. ator.* C. 19

Capere pro vſucapere vel adquirere, *l. ex quibuſdam* 1. §. 2. *item. ff. de iure fiſci.* N. 1625 i

Capere impropriè dicitur, qui quid capit, vt alij reſtituat, *l. ſi filius* 43. *ff. de leg. & fideic.* I. 801 ¶ Dicitur is qui capit alteri adquirit, non ſibi. Interdum tamen capere non dicitur, *l. capiſſe* 71. *ff. de verb. ſign.* N. 1837 i

Capere pignora magiſtratus municipales nõ poſſunt, in cauſis mixti imperij ſibi cõmiſſis, *l. dies cautioni* 5. §. 3. *ff. de da. inf.* N. 38 g

capi in domo licet, in cauſa ciuili quis non poſſit, *l. ſi quis* 7. *ff. de furt.* N. 1267

capiſtrum an & quando depoſitum videatur equo depoſito, *l. depoſitum* 1. *ff. depoſiti.* V. 1605 l

Capitanei regis vel regni, *Tit.* 10. *qui dicat. marchio.* F. 43 c

capitatio quid, *l. immunitates* 9. *C. de agric. & cenſ.* 172 c opus eſt perſonale, *l. munerum* 18. *ff. de mun. & hono.* N. 1750 d

Capitationis modus, *l. cum aliis* 10. *C. de agri. & cenſ.* 172 n ¶ Quantitas, *C. de annon.* 26.

Capitationem non præſtant vrbani, *leg. ne quis* 1. *Cod. ne ruſtic.* 180 b *l. plebs* 31. *C. de capitation.* 185 a

capſarius quis, *l. nam ſalutem* 3. §. 4. *ff. de offic. praef. vig.* V. 153 g a capſa qua libri quandoque portantur, *l. qui teſtamentum* 15. *ff. de manum.* N. 206 l

captandæ mortis votũ non attenditur, ſi is de cuius hæreditate agitur in id conſentiat, *l. Fideicommiſſa* 11. *Tit. de tranſact.* C. 319 p

captatoria inſtitutio quæ dicatur, *l. captatorias. ff. de teſtamen.* C. 1343 e ¶ Concipitur in futurum non in præteritum, *l. captatorias* 71. *ff. de teſt. mil.* C. 1343 e ¶ Dicitur quoties in alterius arbitrio teſtandi facultas ponitur, *l. ſi quis* 1. *ff. de his quae pro non.* I. 1363 e

Captatoriæ ſcripturæ in libertate valent, *l. captatoriae* 64. *ff. de leg. & fideic.* I. 805 k pro adulatoriis, *l. captatorias* 4. *ff. de leg. & fideic.* I. 805 k

captio euitanda, *l. ſi rem* 42. *ff. de vſucap.* N. 482 b ¶ Pro iniquitate, *l. quoties* 100. *ff. de reg. iur.* N. 1903 g

captiuus prima hora de captiuitate mortuus videtur, *l. quod* 1. *ff. de capt. & poſtl.* N. 1657 h ¶ Reuerſus retro creditur in ciuitate fuiſſe, vt nõ reuerſus, retro mortuus, *l. Retro* 16. *ff. de capt. & poſtl.* N. 1671 l ¶ Si non reuertitur, mortuus fingitur eo momento quo captus eſt, *l. in omnibus* 18. *ff. de capt. & poſtlim.* N. 1671 q

captiui fiunt vnà cum rebus ſuis mobilibus capientium, immobilia eorũ fiunt fiſci, *l. Diuus* 31. *ff. de iure fiſc.* N. 1644 u ¶ Poſſidetur, *l. denique* 19. *ff. ex qui cau. maio.* V. 509 b

captus pro mortuo habetur, *l. Abſentem* 19. *ff. de verb. ſig.* N. 1850 f ¶ Eo ipſo quod capitur, deſinit poſſeſſionem, *l. naturaliter* 5. *ff. de vſucap.* N. 459 n

Captus ab hoſtibus an rectè legetur, *l. ſi mihi* 97. *ff. de leg. & fideicom.* I. 838 o

Capti ab hoſtibus & à latrunculis differentia, *l. ſi inter* 1. *ff. de leg. & fideicom.* I. 973 b

caput pro ſtatu, *l. nepotes* 1. *ff. de cap. minut.* V. 584

Caput Italiæ Roma, *l. cum furioſum* 39. §. 1. *qui legationis. ff. de iudic.* V. 696 z

caput dicitur & capitum, *leg. omnibus* 1. *Tyt. de capitat. Cod.* 178 k

capitis diminutio non tollit actiones ex delicto deſcendentes, *l. pertinet* 2. *ff. de cap. min.* V. 585 h

Capitis poſtulatur, qui accuſatur de crimine capitali, *l. an liberis. ff. de fideiuſſ.* N. 100 p

Capite hominis illato locus in quem illatum caput eſt, *l. Æde ſacra* 73. *tit. de contr. em.* V. 1755 b

capite minuti dici poſſunt infames, *leg. praetoris* 1. *ff. de his qui not. infam.* V. 339 d ¶ Filius non dicitur morte patris vel dignitate, *l. ſi qua* 3. §. 4. *ſi filiola.* V. 1495 r

Carbonianam bonorum poſſeſſionem habens an & quomodo intentet actiones hæreditarias, *l. temporibus. ff. de carbo. edict.* I. 103 ff

Carboniani edicti viſ quæ, *l. Temporib.* 1. *ff. de inſpi. ventr.* I. 103 l

carcer ad hominũ cuſtodiã non ad pœnam eſt inductus, *l. nemo de exact. trib.* C. 31 m ¶ Videtur eſſe ad pœnam, *l. aut damnum* 8. *de cuſtod. reor.* N. 1433 d ¶ Ad puniendos homines, *l. aut damnum* 9. §. 9. *ſolent. ff. de poen.* N. 1533

Carceris appellatione continentur vincula, *l. ſi quis* 3. *ff. de Senatuſc. Sila. & Clau.* I. 784

Carcerem non debet quis exire quamuis poſſit, *l. ſuccurritur* 9. *ff. ex quib. cau. maio.* V. 593 d ¶ Frangens non habetur pro confeſſo, *l. ſuccurritur* 9. *ff. ex qui. cau. maio.* V. 593 d ¶ Priuatum non euidens cum poſſit euadere non reſtituitur, *l. ſuccurritur* 9. *ff. ex qui cau. maio.*

carceratio, *l. ſi quis* 7. *ff. de iudic.* V. 678 h

carceratus non poteſt exire de carcere, niſi ſoluat, *ff. de iureiur.* V. 1272

Careat ſignificat ipſo iure, *l. prouidendum 7. Tit. de poſtu. Cod.* 346 o

Cardinales æquiparantur præfectis prætorio, *l. breuiter §. 1. ff. de off. præf. præt.* V. 129 k

Carnalis copula, *D. lib. 1. tit. 1. l. 1. §. 3* l

Carpentum quid, *Authen. colla. 5. Nou. 70. tit. 25. vt ordinarie* 329 f

Caſtaldius quis, *tit. 2. de feudo guardiæ.* F. 4 h

Caſtellum aquæ quid, *l. fiſtulam 19. ff. de ſeruit. vrb. præd.* V. 985 d

Caſtellum pro diuidiculo aquarum publico, *ff. de aqua quoti. & æſtiu.* N. 715

Caſtella quid, *l. fundi 17. §. 6 fructa. tit. de act. emp. & vend.* V. 1825 l

Caſtella aquarum, *l. eos qui 3. C. de aquæductu.* 169 r

Caſtellorum territoria quemadmodum & à quibus adquirantur, *l. quæcunque 2. C. de fundis limit.* 199 c

Caſtellani qui, *l. quicunque 2. C. de fundis limit.* 199 g

Caſtigatio modica quibus perſonis ſit permiſſa, *l. ſed & ſi 5. ff. ad l. Aquil.* V. 1057 o

Caſtigationis modum ſeruare præceptores oportet, *l. item 13. tit. locati.* V. 1501

Caſtitas fundamentum eſt in ordinando, *cap. 4. hoc titulo 6 quomodo oporteat epiſcop. Auth* 58 i

¶Quæri & haberi poteſt etiam ſi quis monaſteriis non intret, *Nouell. 117 tit. 8. vt liceat matri & auiæ, cap. 7. cauſa autem.* A. 505 c

Caſtitatis laus, *l. neceſſarium 2. §. 24. ff. de orig. iur.* V 67 p

Caſtratus pro caſtè nato, *l. ſi ſeruus 39. §. 1. ſi ſpadoni ff. de iure do.* V. 2138 u

¶Morboſo habetur, *l. ſi ſeruus ff. ad l. Aquil.* V. 1074 i

Caſtratus ſi contrahat, an matrimonium teneat, *l. in cauſis eo tit de repud.* C. 1132 u

Caſtrati ſerui olim pretioſiores aliis habiti, *l. ſin autem 7. titul. de æ til. ed ct.* V. 1962 m

Caſtratum pro caſtè nato, *leg. ædiles 38. de ædilitio edicto.* V. 1984 c

Caſtrum quid, *tit. 2. qui ſint rebelles.* E. 160 r

Caſtrum cuilibet habere non permittitur in limitibus imperij, *l. quicunque 2. C. de fundis limit* 199 f

Caſtra nimię magnitudinis priuatorum ad iuſtum modum per magiſtrum militum reuocantur, *l. quicunque 2. C. de fund. limit.* 199 t

¶Iuriſdictionem habentia an ſit ciuitas, *tit. 2. qui ſint rebelles.* E. 166 k

¶Plura in ciuitatem coaleſcere non poſſunt, niſi ex cōſenſu ſuperioris, *lib. de pace Conſtantiæ.* E. 170 i

¶Priuilegium habeat quædam ciuitatis, non ſunt tamen ciuitas, *tit 2 qui ſint rebelles* E 160 r

Caſtro à principe conceſſo cū mero imperio, non intelliguntur conceſſa iura regalia, *l. quiſque 3. Cod. de agricolis & cenſitu.* 167 d

Caſtrorum inquilini dicuntur vrbanorum caſtrorum inquilini, *l. 17. non tantum. ff. de excuſ.* I. 285 i

Caſtrenſe peculium quid, *l. ſi pater 11. ff. ad leg. Corn. de falſ.* N. 1496 u

Confiſcatur propter delictum heredis filij, *l. ſenatus 8. ff. de ſenatuſ. Syllan.* I 730

¶Non confert frater fratribus, *l. in ipſius 7. tit. familiæ erciſcund. Cod.* 661 e

Caſtrenſe vel quaſi caſtrenſe peculium, *leg. lis nulla 1. ff. de iudic.* V. 677 b

Caſtrenſia in ſolidum, & plenè filiis adquiruntur, *cap. 35. mater. coll. 4. Nou. 22. tit. 1. de nuptiis.* A. 191 i

¶Parentibus non adquiruntur, *Nou. 118. tit 1. de heredib. ab inteſt cap. 1. ſi quis.* A. 511 c

¶Parentibus filiorum etiam quod ad vſumfructum, *l. cum 6. tit. de bon quæ lib.* C. 1550 ¶Non conferuntur, *l. non ideo 12. titul. fam. erciſc.* C. 664 p

Caſtrenſis & quaſi caſtrenſis peculij ſimilitudo, *l. filius 14. ff. de caſtr. pec.* N. 1698 n

¶Priuilegia & quanta ſit in eo filiorum poteſtas, *l. vſque 2. ff. de SC. Maced.* V. 1495 b

Caſus pro caſu ponitur, *l. filius 14. ff. de legatis & fideicommiſſ.* 856 m ¶Negligentia, *l. qui 9 ff de incend. ruin. naufrag.* N. 1153 f

Caſus indubitabilis *l. non idcirco 44. ff. de iud.* V. 698 h ¶Specialis, *l. ſi ſe 1. ff de iud.* V. 671 d

¶Superueniens an excuſet delictum, *l. in ſenatuſ 15. ff. ad ſenatuſconſult.* N. 1551 g

Caſus aduentitij non conſiderantur, *l. creditore 42 ff. de iureiur.* V. 1300 f

¶Immo conſiderantur, *l. denotio 35 ff. de neg. geſt.* V. 455 f

¶Fortuiti ſpecies, *l. amiſſi 52. ff. de fideiuſſ.* N. 1099 b

¶Fortuitus is dicitur qui præuideri non potuit, *leg. fluminum 24. §. 2. ff. de damno infect.* N. 81 e

¶Excuſat non obtemperantem iudicio & arbitrio, *l. Celſus 23. §. 2. ff. de recep. arb.* V. 641 l

¶Nocet redemptori operis, *l. ſi ita 14. ff. de verb. oblig.* N. 930

¶Præſtari à nemine poteſt, *l. bonitas 2 § 1. cuſtodiam ff. de pericu. & comm. rei vend.* V. 1791 e

¶Qui promittit inſolitos etiam præſtare cogitur, *l. ſed & ſi quis 4. § 4. ff ſi quis caut.* V. 226

¶Non punitur licèt caſus improuiſus puniatur per modum culpæ, *l. lege 1. §. 3. diuus ff ad l. Corn. de ſicar.* N. 1482

¶Fortuitos in ſe recipiens, an ſpecialiter quoſdam caſus enumerare debeat, *l. neg tium 22. tit. de neg. geſt.* C. 105 b

¶Futuros nemo regulariter præſtat, *l. in ordinem 1. ff. de magiſt. conueniend.* I. 121 a ¶Legatario interdum nocet, interdum legatario non nocet, *l. Seio 10. ff. de annuis legatis.* I. 1083 f

A QVO.

Caſus præſtatur indiſtinctè à debitore moroſo, *l. item ſi 15. §. 3. ſi ſeruum. ff. de rei vind.* V 831 o ¶Poſſeſſori bonæ fidei, *l. item ſi 15. §. 3. ff. de rei vind.* V. 831 o

QVANDO.

¶Si culpa præceſſit caſum, *l. damni 18. §. 4. ff. de damno infect.* N. 70 u *Authentic. collation. 6. Nouel. 72. titu. 1. vt hi qui. cap. 7. ſi verò.* 336 f

Caſu admiſſa non puniuntur, *l. reſpiciendum 11 §. 1. furta. ff. de pæn.* N. 1557 g

Caſu ex ſuperueniente reis quæſitum non aufertur, *l. ſi ſuperatum 3 tit. de pign. & hypoth.* V. 1906 i

¶Fortuito impeditus moram facere non videtur, *l. ſi pecuniā 5. ff. de cond. cauſa data.* V. 1311 d

¶Incidere ea dicuntur, quæ non dolo, vel lata culpa eueniunt, *l. reſpiciendum 11. §. 2. delinquitur ff de pæn.* N. 1557 k

¶Quæ procuratori accidunt mandator nō ſtricto iure præſtare debet, *l. inter 26 ff. mandati.* V. 1653 m

Caſui imputatur quod furioſus nocuit, *l. ſed & 25 ff. ad l. Aquil.* V. 1057 d

Caſum fortuitum quis præſtat ſi culpa caſum præceſſit, *l. damni 18. §. 4 ff. de dam. infect* N. 70 x

¶Extrinſecus differentem ab eo qui in re nō contigit, nemo præſtat ſine pacto *l. & Ariſtoni 39 ff. mandati.* V. 1665 f

¶Pacto in ſe recipere licet, *l. ſi quis 9. §. 2. Iulianus tit. locati conducti.* V. 1848 x

¶Recipere in ſe conductor poteſt, *l. item 13. §. 6. tit. locati conducti.* V. 1651 d ¶Suſcipere in ſe quis pacto poteſt, *l. & Ariſtoni 39. ff. mandati.* V. 1665 f

Caſum appetit qui gradatim non aſcendit, *l. quæ vtiliter 45. ff. de neg. geſt.* V. 461 l

Caſum præſtat quis commodatarius rei commodatæ, quoties culpa præceſſit caſum, *l. in rebus 18. ff. commod.* V 1419 c

¶Conductor locatori quoties eius culpa præceſſit caſum, *l. item 13. §. 3 ſi quis. tit. locati conduct.* V. 1851 g

¶Qui caſum promiſit, *l. dominus 55. tit. locati conduct.* V. 1879 p

¶Poſt culpam, ſiue erat ſiue non erat res interitura penes actorem, *l. ſi vendenda 10. §. 1. ſi ea. ff. ad l. Rhod. de iact.* N. 1466 t

¶Qui culpam in re admiſit ante caſum, *leg. prætor 1. § 33 quod autem ff. de vi & vi armat.* N. 680 d

Caſum præſtat qui pacto caſum in ſe recipit, *l. prætor 1. §. 34. ff. de vi & vi armat* N. 681 d

¶Quoties culpa præceſſit caſum, *l. 2. ſi ſeruus tit 21. ad l. Aquil.* V. 1671 z

Caſum ſeu mortem liberi hominis expectare inciuile eſt, *leg. ſi ſeruo 16. ff. de adim.* I. 1318 p *l. ſi in emptione 34. tit. de contrah. empt.* V. 1735. m

Caſibus fortuitis adnumeratur latronum incurſus, & nō furtum, *l. ſi. et 50 ff de adminiſtr. & peri. tutor.* I. 290 l

Caſitare pro frequenter cadere, *l. ſeruitutes 20. §. 4. ſi ante ff. de ſeruit. vrb. præd.* V 987 g

Catholiciani qui, *C. de tabul.* 140

Cauere pro promittere, *leg. tres fratres 35. ff. de pactis.* V. 245 d

¶Is tantum debet, qui non eſt ſuſpectus, *l. cum idem 57 ff. de hæred. petit.* V 807

¶Qui incumbenti probare paratus eſt, cogendus non eſt, *l. non ſolum 31 § 1 ff. de procur.* V. 377 b

Cauere ab aliquo eſt cautionem ab eo exigere, *leg. ſi ſciente 7. ff. ad l. Pomp. de parricid.* N. 1489 b

Cauere debet qui tenetur ad refectionem ſi non refecit, *l.hoc amplius.§.5.ff.de dam.infect.*N.47 m
¶De damno cogi vniuerſitas poteſt, *l.ſi per publicum.ff.ne quid in loco publ.*N.658 z
¶Mulieri maritus de pēſione debet, *l.fructus 7.§.15.interdum.ff.ſolut.matr.*I.17 h
¶De rato procurator ſuſpecti tutoris debet poſtulari, *l.non ſolum 39.§.7.ff.de procur.*V.379 l
Cauere de ſuo facto quis cogatur, *leg.de eo 9.digeſtis mandati.*V.637 h
¶creditor cum pignus reddit, *l.creditor 15.ff.de pignorat.actio.*V.1431 e
¶Quibus caſibus quis cogatur in cōtractibus, ſeruitutibus & teſtamentis, *l.ſiue 18.tit.de tranſact.C.*330 n
Cauere nemo poteſt ſibi ipſi, *ff.lib.39 titu.3.l.4.§.2* i ¶Ex abundanti quis interdum cogitur, *leg.ſi à domino 36.§.1.ſed & ff de hered.pet.*V.796 o
cauerí de iudicato ſoluendo in cauſa ſtatus an oporteat, *l.non ſolum 39.§.5.ff de procur.*V.379 b
¶Iudicio ſiſti poteſt & alio tempore agi, *l.conueniſſe 2.§.ſed ſi dubitetur 6.ff.de iud.*V.676 i
¶De rato an oporteat in cauſa nuntiationis noui operis, *l.vel in 36.ff.de procur.*V.374 l
¶Non ſolet pro futuris vſuris, *l.egi 12.ff.ſi ſer.vind.*V.1036 i
¶Oportet contumaci, *l.hac ſi 42.ff.de rei vind.*V.852 u
Creditori iure contractus ſemper debet, *l.ſolum 10.ff.mandat.*V.1638 l ¶Non debet ei qui ex contumacia cauere noluit, *l.qui bona fide.§.11.ff.de damno infect.*N.53 d ¶Sibi fruſtra poſtulat qui ſibi non cauit, *l.damni 18.§.2.ff.de damno infecto.*N.69 i
cauetur ratione futuri, eſt enim cautio propriè futuri, *l.pro ſocio 38.tit.pro ſocio.*V.1694 n ¶Furi & prædoni, *non ſolum 13.ff.de rei vind.*V.830 o ¶Solo iudicis officio, *l.prætor ait 7.§.1.ff.de dam.infect.*N.43 b
Cauens idoneè debitor liberatur nuda promiſſione cum hypotheca bonorū, *l.ſi mandato 59.tit.mandati vel contra.*V.5660 b
¶De rato in cauſa ſtatus certam quantitatē adijcere debet, *l.non ſolum 39.§.5.ff.de procur.*V.379 b
De dupla cauens ad quid teneatur, *leg.ſi dupla 2.tit.de euiction.*V.1998 i
Cauet idoneè qui dat fideiuſſorem vel pignora, vel aliter aduerſarij voluntati ſatisfacit, *leg.ſi quis.ff.de fideicommiſſ.liber.*N.235
Cauendúmne ſit de rato vbi dominus iurat de calumnia, *leg.Pomponius 40.§.2.ff.de procur.*V.381 e ¶Eſt de rato in cauſa reſtitutionis in integrum, *l.non ſolum 39.§.6.ff.de procura.*V.379 e
¶Quoties opus erit, *l.ſi finita 15.ff.de dam.infect.*N.54 f
¶Strictius in criminalibus quàm in ciuilibus, *l.edicto 1.ff.in ius voc.vt caut.*197 e
cauponia taberna quid, *l.taberna 13.ff.de inſtruct.vel inſtrumen.leg.*I.1182 f
cauſa quid, *l.teſtimoniorum 1.§.1.adhibere.ff.de teſtib.*V.2085 b
¶Pro cauſato nonnunquam accipitur, *leg.hoc iure 19.§.2.ff.de donat.*N.163 d ¶Datione, *l.in vigentium 7.§.4.ff.de pact.*V.262 l
¶Demolitione, *l.nam ſi 37.ff.de damno infect.*N.90 t
cauſa pro effectu, *l.pro emptore 2.§.21.ff pro emp.*N.469 t
¶Iure & qualitate rei, *l.plurimi 3.ff.de iuris & facti igno.*V.1097 e
¶Mandato, *l.ſi ante 7.ff.iudic.ſolui.*N.1237 a
¶Obligatione, maleficio & contractu, *l.certi 9.ff.de reb.credi.*V.1243 b
¶Occaſione, *l.ſi mulier 12.ff.de mortis cauſa donat.*N.177 b
¶Proprietate, *l.veteres 4.§.1.ſi quis.ff de itinere actuque.*N.712 r
¶Querela, *l.ſi quis 34.tit.de inoffi.teſta.C.*601 b
¶Vtilitate, *leg.prætor 1.§.32.ſi fundus.ff.de vi & vi armata.*N.679 b
cauſa aduenticia, *leg.ſi longius 18.§.1.ſi filiuſfamilias.ff.de iudic.*V.681 y
¶Antiquior videtur cuius dies primo cedit, *l.ſi ex 89.§.Lucius 2.ff.de ſolut.*N.1181
¶Appellationis eadem cum prima, *leg.cum.2.tit.de iureiur.*C.494 h *l.conueniſſe 2.§.3 legatus.ff.de iud.*V.674 z
¶Exercendæ, *l.conueniſſe 2.§.3.item ſi.ff.de iud.*V.67 z
cauſa altior dicitur quæ ſubtilis, *l.in hac 3.§.12.Pompeſius.ff.ad exhib.*V.1179 d
¶Bonorum pro vtilitate bonorum, & eò quod intereſt, *l.in conuentionalibus 52.ff.de verb.oblig.*N.955 ¶Pro eo quod intereſt, *l.ſi ſtipulatus 4.tit.de vſuris.*V.1043 f
¶Vel maioris partis quaſi capitalis, *Nou.96 tit.2.de teſtib.cap.ſi vero.*A.424 n ¶Breuis definitur Arbitrio iudicis, *l.ſed etſi 52.§.2.ſed etſi.ff.de iud.*V.703 b
¶Debiti quid, *Auth.coll.6.Nou.93.Tit.2.de inſtrum.caut.cap.2.ſed etſi* 341 k
¶Pro eius origine, *l.tutor 9 ff.de fideiuſſ*N.1167 f
¶Dubia vel non dubia quando dicatur, *l.admonendi 31.ff.de iureiur.*V.1293
¶Dubitationis, *leg.conueniſſe 2.§.ſed ſi dubitetur.ff.de iudicijs.*V.675 g
¶Duplex cauſans & cauſata, *leg.dotium 1.ff.ſoluto matrimonio.*I.1.a
¶Eadem quando dicatur, *l.item miles 18.ff.de re iud.*N.534 k
¶Idem iudicium eſt, *l.proponebatur 16.ff.de iud.*V.713 e
¶Emergens quid, *l.quod iuſſit 14.ff.de re iud.*N.526 p
¶Facti pro effectu poſſeſſionis & vſucapione, *l.denique 19.ff.ex quib.cau.maio.*V.599 f
¶Factorum diligenter inquirenda ac ſpectanda, *l.legata 146.ff.de alim.*I.1323 f ¶Falſa de præterito non inducit indebiti conditionem, *l.damus 52.ff.de cond.indeb.*V.1357
¶Feudalis quæ intelligatur, *Tit.de pace Conſtantiæ.*E.190 k
¶Finalis regit diſpoſitionem non impulſiua, *l.ex quibus 51.ff.de cond.indeb.*V.1357 e ¶Finita non ſemper finitur effectus, *l.Lucius 46.ff.de admin.& peric.tut.*I.105 c ¶Impulſiua datum an poſſit repeti cauſa non ſecuta, *l.ſi repetendi 7.Tit.de condic.ob cauſ.C.*731 d ceſſante non ceſſat effectus finali ceſſante ceſſat, *l.hunc Titulum 1.§.5.ff.de poſtul.*V.330 r ¶In integrum reſtitutionis mixti imperij eſt, *l.cum res 1.ff.de dam.inf.*N.35 f
¶Incidens quid, *l.quod iuſſit 14.ff.de re iud.*N.526 p
¶Iuſta, *l.interdum 30 ff.de iud.*V.593
¶Iuris honorarij pro in integrum reſtitutione, *l.Stichum 95.§.3.quod vulgo.ff.de ſolu.*N.1188 ¶Legandi inſpicitur, *l.cum 77.ff.de leg.& fideic.*I.939 h ¶Legationis, *l.conſenſiſſe 2.§.3.de legato 3.ff.de iud.*V.674 *l.ſi quis 8.ff.de iud.*V.678
¶Lucratiua eſt donatio vt & legatum, *l.inter ſtipulantem 83.§.6.ſi rem.ff.de verb.obliga.*N.986 n ¶Cauſa legati, *l.non ſolum 33.ff.de vſucap.*N.478 x ¶Magna dicitur quæ enorme damnum continet, *l.cum 1.Tit.qui & aduerſ.C.*493 c
¶Minima quæ ſit, *cap.3.Illud etiam.de appell.Auth.*109 i ¶Neceſſitatis, *l.ſed etſi 28.§.4.ſed etſi.ff.de iud.*V.690 o ¶Neceſſaria, *l.conueniſſe 2.§.legatus 3.ff.de iudic.*V.674 y *l.argentarium 45.ff.de iudi.*V.698 m ¶Noſtra dici poteſt ſi noſtra interſit, *l.ſerui.ff.de appell.*N.1596 r ¶Nulla nullum parit effectum, *c.4 nouimus col.4.Nou.22.Tit.1.de nup.Auth.*168 d ¶Originalis inſpicitur, *l.ſi à domino 36.ff.de her.pet.*V.795 e
¶Pecuniaria pro non criminali, *Aut.col.6.Nou.83.Tit.11.vt clerici apud proprios.*395 r ¶Petendi an idē quod actio, *l.qua quiſque.ff.de edend.*V.242 g ¶Præſens, *l.non quemadmodum 35 ff.de iudi.*V.593 r ¶Principalis ſemper attenditur, *l.non vel 42.ff.ex quib.cau.maio.*V.614 t
¶Proxima ea dicitur quæ adhibetur ad id vt fiat ſtipulatio, *l.ſi ob turpem 8.ff.de cond.ob turp.cau.*V.1326
¶Res, *ff.de iud.*V.671. præter eius corpus reſtitui debet, *l.item dueſſo 35.§.1.vbi autem.ff.de rei vendic.*V.846 o
¶Pro eius vtilitate, *l.27 liber.ff ad l.Aquil.*V.1082 i
¶Religionis, *l.conueniſſe 2.§.legatu 3.ff.de iud.*V.674 y
¶Status capitali comparatur, *Nou.90.Tit.2.de teſtib.cap.7.ſi vero.*N.424 n
¶Ciuiliter vel criminaliter agi poteſt, *l.ſed & hæ 35.§.1.ff.de procur.*V.372 k
¶Teſtificandi, *l.conueniſſe 2.§.5.item ff.de iud.*V.672
Cauſa in pactis obligatoriis conſideranda, at non in liberatoriis, *l.creditori 3.Tit.de pact.C.*298
Cauſa quandoque per inficiationem creſcit, *l.Ex quo 4.Titul.de cond.indeb.Cod.*723 i
¶Incipere dicitur per citationem adminiſtratoris vel tutoris, *l.Eum 3.Tit.de procur.Cod.*725
Cauſa ſententiæ & exactioni militis non adijcienda, *l.quod ait 2.§.2.ff.de his qui not.infam.*V.340 f
cauſa quemadmodum libello inſerenda, *Auth.coll.5.Nou.53.Tit.8.de exhib.& introd.*186 b
¶In ſententia, *l.minor 79 Tit.de euict.*2014 p
Cauſa dicitur legato exprimi quoties exprimitur familia vel perſona cuius fauore ſit prohibitio, *l.filius 114.de leg.& fideic.*I.856 p
Cauſa & origo cuiuſque rei eſt ſpectanda, *l.non ſolum 39.§.1.ff.de procur.*V.178 f
Cauſa ex qua vſucapio ſequi ſolet eſt titulus & bona fides, *leg.non ſolum 33 ff.de vſuc.*N.476 q
Cauſæ quædam ciuiles & criminales ante triennium & biennium finiuntur, *l.nulli 10.Tit.de iud.Cod.*513 q
¶Triennio terminantur. *Coll.6.Nou.83.Tit.11.vt clerici apud proprios.§.2.ſi tamen.*A.386 a
¶Criminales biennio terminantur, *coll.9.Nou.83.tit.11.vt clerici apud proprios.§.2.ſi tamen.*A.386 a
¶Eccleſiaſticæ quæ & quibus de rebus dicantur, *Nou.123.tit.6.de ſanct.epiſc.cap.21.ſi quis.§.2.ſi quis.*A.547 b

¶Finales, tit. quomodo in leſa maieſt. E.133 e
¶Plures quoties occurrunt in lege aliqua, tit. quomodo in leſa mai e. E.133 e
¶Legitimæ iudicum excuſandorum, leg. proponebatur 76. ff. de iudic. V.713. b ¶Lucratiuæ quæ ſint, l. ex promiſſione 19. ff. de oblig. & act. N.894 z
¶Species eſt hæredicas, quæ ſoluendo eſt, leg. inter ſtipulantem 83. §.6. ſi rem ff. de verb. oblig. N.980
¶Lucratiuæ duæ regulariter in eandem perſonam concurrere non poſſunt, l. qui decem 72. §.3. idem reſponſum. ff. de ſolut. N.1167 p l. ſi quis 67. ff. de ſolut. N.1167 c
¶Et de eadem re, l. omni 17. ff. de oblig. & act. N.895
Mediæ an quæ iure magiſtratus competunt, an quæ mixti imperij, an pecuniæ, l. placet 2. tit. de pedan. ind. C.534 f
¶Meri imperij non delegantur, l. dies cautioni 5. §.2. ff. de damno infect. N.37 u
Mixti imperij non delegantur, l. qui pro tribunali 2. ff. de re iudicat. N.518 p l. cum res 1. ff. de damno infecto. N.35 f leg. quætunque 1. ff. de eiſ. cui m. eu. V.154 h
¶Naufragij intra quod tempus expediantur, l. de ſubmerſis 1. C. de naufrag. 125 e
¶Nouæ quotidie naſcantur, Auth. col. 6. Nou. 73. tit. 2. de inſtrum. caut. 339 i
Pecuniariæ vltra 300. ſolidos, an & quemadmodum hodie delegentur, l. placet 2. tit. de pedan. indic. Cod. 534 f
¶Perpetuæ non habentur quæ indigent facto hominis, l. foramen 28. ff. de ſeruit. vrba. præd. V.991 h
¶Sequentes obligationem quæ dicantur, leg. & an 14. §.2. actiones ff. de except. rei iud. N.828 n
¶Similes quæ dicantur, l. à ſententia 5. ff. de appell. N.1591 e
¶Status delegari non poſſunt, l. ſi manumiſſus 2. ff. de lib. & torum lib. I.1303 i
caiſæ exponendæ ſunt ſigillatim & probandæ, l. ſi quis 1. ff. de præd. decur. 67 f
Duæ magis nocent quàm vna, l. ſi cum 2. tit. ſi aduerſus rem ind. Cod. 430 m
Cauſæ coniunctio regulariter quo ſenſu dicatur, l. regula 1. ff. de diuerſ. regu. iur. antiq. N.1865 a ¶Expreſſio quibus caſibus neceſſaria vel non neceſſaria, l. palam 2. ff. de doli mali & metus exceptione. N.853
Cauſam accidentalem plerunque conſideramus neglecta originali, l. ſi eadem 3. ff. de offic. adſeſ. V.158 t ¶Communem ſocius intendere poteſt etiam ſine mandato, Auth. col. 5. Nou. 49. tit. 4. de his qui ingred. 273 o ¶Facit perſonarum & originis petitionis identitas, l. ſi mater 11. §.4. eandem. ff. de except. rei iudic. N.424 o ¶Finalem denotat gerundium poſitum cum accuſatiuo, tit. quomodo in leſa maieſt. E.133 e
¶Fœnerandi ſeu mutuum dandi non habet qui meritò non dat, l. ſi quis 4. ff. de reb. cred. V.1139 d
¶Morti præbet quis manibus, corpore, vel alia quauis occaſione, l. ſi ita vt 11. ad l. Aquil. V.1088 q
¶Proximam delicti dans damnum dediſſe videtur, l. Neratius 11. de ſeruo corrup. V.1109 ¶Veram & diſcuſſam eſſe quãdo requiratur, tit. de pace Conſtantiæ. E.193 b ¶Habere inter ſe, l. cum prætor 12. ff. de iud. V.679
Cauſas delegare an & qui iudices poſſint, l. placet 2. tit. de pedan. indic. Cod. 534 f
Cauſarum tria erant genera, l. placet 2. tit. de pedaneis ind. Cod. 534 f l. ſeruum 33. §.2. ff. de procur. V.369 m
¶Immo quatuor, l. non ſolum 39. §.7. ff. de procur. V.379 l
¶Filiarum aliæ proximæ, aliæ remotiores, l. conditionis 1. tit. de paſtis. Cod. 196 q
Maximarum appellatione continentur cauſæ ingenuitatis, leg. placet 2. tit. de pedaneis indic. Cod. 535 c
cauſidici nomen generale, leg. quiſquis 6. titu. de poſtul. Cod. 344 i
cautela abundans non nocet, l. heredes 21. ff. qui teſtam. facere poſſunt. I.375 n
cautè deponere quid, Auth. col. 6. Nou. 72. tit. 2. vt hi qui. ca. & quoniam 336 z
cautum videtur datis fideiuſſoribus & pignoribus, l. reſcripto 6. ff. de muner. & honor. N.1742 d
cautio, l. cautum ſit 2. §. ſed ſi dubitetur 6. ff. de iudic. V.626 i
¶Pro ſatiſdatione, l. is qui 5. §.26. in poſſeſſionem. ff. vt in poſſeſſion. legat. I.1771. p leg. ergo 4. ff. de vſufructu earum rerum. V.940 y
cautio pro ſatiſdatione impropriè ſumitur, l. ſi finita 15. §.7. ff. de dam. infect. N.56 x l. ſed 2. ff. de vſufructu ear. rer. V.940 t
¶Non eſt de ſubſtantia vſusfructus, l. hereditas 61. ff. de adquir. her. dom. N.95 k
¶Abundans non nocet l. maximinus 2. Cod. de præd. tamia. 214
Competens, l. ſi debitori 21. ff. de indic. V.686
¶Quæ fit officio iudicis datis pignoribus & fideiuſſoribus, l. ſi debitori 21. ff. de indic. V.686 p
¶Quæ imperatur ſuſpecto decoctori, l. ſi debitori 21. ff. de indic. V.686 p
¶Cauentis & eius qui cauetur dicitur, l. cautio 1. tit. de procur. Cod. 371 a ¶Duplæ compromiſſio eſt non ſatiſdatio, l. illud 4. tit. de euict. V.1999 a
¶Erronea quandoque committitur, l. qui erat 49. ff. famil. erciſ. N.1155 f ¶Idonea eſt quæ fit cum fideiuſſore vel pignore, l. quamuis 5. ff. de pign. act. V.1424 b
¶Inſtrumenti quoties exhibenda, cui & à quo fieri debeat, l. 5. ſi quæ tit. 2. ff. fam. erciſc. V.1127 k
¶Legatorum remitti hæredi poteſt à teſtatore, & remiſſa tenet etiãſi hæres bona diſſipet, l. ſcire 7. ff. vt in poſſ. leg. I.1514 n
¶Mutiana interponi ſolet in his quæ in non faciendo conſiſtunt, l. dedi 3. de cond. cau. dat. V.1309 ¶Locum non habet in contractibus, l. dedi 3. ff. de cond. cau. dat. V.1308 c
¶Locum habet in conditionibus non faciendi, l. cum 77. ff. de leg. & fideicom. I.945 l
¶Refertur ad ea quæ in non faciendo conſiſtunt, l. Seio 61. ff. de manum. teſtam. N.234 m
¶Prætoria ſine ſatiſdatione non admittitur, Auth. coll. 5. Nou. 69. tit. 24. vt omnes obed. cap. 3. ſi vero. 326 e
¶Superuacua non interponenda, l. cum idem 57. ff. de heredit. petit. V.807
¶Vulgaris in legatis ea dicitur quæ præſtatur relictorũ cauſa & hæreditatis, l. filius 11. ff. de leg. & fideic. I.855 g
cautio eſſe non poteſt inter patrem & filium, cap. 23. ſi vero. coll. 4. Nou. 22. tit. 1. de nupt. A.180 n
¶Exigi ante diem in ſtricti iuris iudiciis non poteſt. l. in omnibus 41. ff. de indic. V.697 a
¶Ex iuſta cauſa poteſt, l. in omnibus 41. ff. de iud. V.697 a
¶In bonæ fidei iudiciis non poteſt, l. in omnibus 41. ff. de indic. V.692 a ¶Et in ſtricti iuris iudiciis, l. in omnibus 41. ff. de indic. V.697 a
¶Conditione incerti, l. ſi cuius 13. ff. de vſuf. V.880 h
¶Exigitur non tantum dominij, ſed & iuris cauſa, l. prætor ait 7. ff. de damn. infect. N.42 h
¶Exigi poteſt ſuſpectis. l. is à quo 57. ff. de rei vind. V.856 k
¶Fit quando eſt dubium an habeat locum Falcidia, l. qui non 78. ff. de hered. inſt. I.503 f ¶Fit ſine fideiuſſore, l. diuus 5. ff. de hered. pet. V.749
¶Peti etiam ex cauſa poteſt, leg. de die 8. §.3. ff. qui ſatiſd. cog. V.207 e ¶Præſtanda de eo quod faciendum eſt, l. quod ſi 4. §.1. ff. de eo quod. V.1588 p
¶Earum quæ vſu conſumuntur ab vſufructuario, l. ſi vſufructum. tit. de vſuf. Cod. 039 t
¶Præſtatur futuri cauſa propter ius de præſenti, l. agi 12. ff. ſi ſerui. vind. V.1036
¶Quam vſufructuarius præſtat de vtendo fruendo remitti poteſt per heredem, l. vſufructum 1. ff. de vſufr. V.881 d
¶Requirit cognitionem & quam, l. cum res 1. ff. de dam. infect. N.35 c ¶Tollitur neceſſitate, l. ſi finita 15. ff. de damno infecto. N.54 n

Contra. A quo.

Cautio non præſtatur legatario cui liberatio eſt legata, l. quoniam 1. tit. vt in poſſ. leg. Cod. 1513 t
Cautio decimæ partis litis ſoluẽdæ ſi lis mota erit iniuſtè ab actore petitur, Nou. 12. ti. 13. de litig. cap. 2. ad excludendas. A.479 e
¶Quando præſtanda, Nou. 112. tit. 13. de litig. ca. 2. ad excludendas. A.479 e
¶De defendendo omiſſa repeti non poteſt, l. qui procuratorem 57. ff. de procur. V.395 f
¶De lite iuſtè mouenda quam ſummam continere poſſit. Nou. 112. tit. 13. de litig. cap. 2. A.479 f
¶De modo implendo in contractibus præſtari debet, l. inſulam 58. tit. locati conduct. V.1880 y
¶De non minuenda hereditate à quo & quando præſtetur, l. inter omnes 12. ff. qui ſatiſd. cog. V.211. a ¶De prouocatione appellationis exercendæ à nemine exigitur, Nou. 112. tit. 13. de litig. cap. 2. ad excludendas. A.479 c
Cautionis dies prorogatur vel minuitur ex qualitate perſonarum arbitrio iudicis, leg. qui bona fide 13. §.13. ff. de damno infect. N.54 r
¶Infinitas non vitiatur ſi neceſſitas duret, leg. ſi finita 15. ff. de dam. infect. N.54. u ¶Nomen generale, l. prætoriarum. ff. de ſtipu. prætor. N.1217 b
¶Quando à lege ciuili fit mentio de nuda intelligitur, l. habere 188 ff. de verb. ſign. N.1847 n
¶Verbum à lege prolatum intelligitur de nuda cautione, Nou. 96. tit. 8. de executor. cap. 1. ne igitur. A.437 n
¶Verbo nudo tantùm cautio intelligitur, l. ſi pecuniam 5. ff. de cond. cauſa data. V.1313 e ¶Regulariter intelligitur nuda promiſſio, at non fideiuſſoris datio, l. hic titulus 1. §.8. ibidem. ff. de collat. bono. I.1835 f

Cautioni diem præfigere poſſunt magiſtratus etiam inferiores, l. prætor 21. 7. ff. de damn. in. N.42 o

Cautiones iudiciales quæ, Auth. coll. 5. Nou. 53. tit. 8. de exhib. & introd. 285 m ¶Duæ præſtantur ab actore: Vna de proſequenda & de decima litis ſi iniuſtè litẽ mouerit, quarum prior priore loco proponenda, Nou. 112. tit. 13. de litig. cap. 2. ad excludendas. A.479 e ¶Quædam remitti poſſunt, & quædam non, l. ſi uſufructus. tit. de uſufr. & habit. C.639 e ¶Sine cauſa condici poſſunt, l. in cauſa 16. §.1. ff. de minorib. 25. ann. V.556 p

Cautionem plenam dare obligatus fideiuſſorẽ dare tenetur, l. ſi mandato 59. tit. mand. ut vel contra. V.1680 m

Cautionales ſtipulationes quæ ſunt, l. prætoriam 1. ff. de ſtipul. præt. N.1216

Cautionibus ſuperfluis non eſt vtendum, l. non cogendum 45. §.2. ff. de procur. at. V.389 d

Cedere pro concedere, ff lib. 39. tit. 3. l. 2. §.10 d ¶Actiones an pupillus poſſit, l. qui plures 41. ff. de admin. & peric. tutor. I.197 t ¶Mandatori tenetur mandatarius mandati nomine agens ex ſoluta pecunia, l. ſi quis 27. ff. mandati. V.1655 c ¶Debiti actionem nec cedenti imputatur, l. quod ſæpe 35. titu. de contr. empt. V.1738 i ¶Dies dicitur cũ incipit deberi, nondum tamen dies venit l. ſi plures 12. ff. rem pupil. vel adoleſ. ſaluam fore. N.1230. Ei non ſolet qui conueniri non poteſt, l. ſtipulationes 72. §.1. ſi quis. ff. de verb. oblig. N.967 g Diem quid, l. non 4. ff. rem pupil. vel adoleſ. ſaluam fore. N.1225 m
¶Pro incipere deberi, l. quanquam 1. ff. quando dies uſufr. legati cedat 127 ¶Domino actionem procurator cogitur, l. ſi procurator 14. ff. ſi quis caut. V.234 l
¶Emptori ius penſionis petendæ à colono venditori tenetur, l. Iulianus 13. §.10 ſi fructib. tit. de act. emp. V.1820 m
¶Interdictum rei venditæ nomine competens vẽditor cogitur, l. is qui 11. ff. quod vi aut clam. N.751 b ¶Fideiuſſorem acceſſum debet hæres cùm reſtituit hæreditatem, l. heres 21. ff. de fide. & mand. V.1082 a ¶Furti actionem emptori venditor cogitur, l. cum 14. ff. de furt. N.1271 a ¶Socio ſocius damni actionem debet aduerſus extraneum, qui damnum dedit, l. vnde 7. ff. commo. V.1415 q ¶Transferre actiones in furioſum cogitur curator qui furioſi nomine hæreditatem adiit, Aut. quod. ff. de cur. fur. vel prodig. Cod.1149 c

Cedere cogitur quis quod ſine damno ſuo eſt, l. in creditore 38. tit. de euict. V.2013 c ¶Contra ipſum actionẽ nemo poteſt, l. Vranius 71 ff de fideiuſ. N.1110 k

Cedere bonis eccleſia poteſt, cap.1. dudum, tit.3. ut determ. ſit num. A.33 l ¶Iudex qui per imperitiam iudicauit, l. filiusfam. ff. de iudi. V.681 x ¶Volens debitum agnoſcere debet, l. ſi debitoris 7. ff. de ceſſ. bon. N.561 e
¶Lite quis non poteſt ante litem conteſtatam, l. 8. ſi ſeruus. ti. 4. ff. de noxal. actio. V.1102

POTEST CVI.

Cedi actio ei debet qui pro alio conuenitur, leg. ſi mandata 13. ff. de fide. & mand. N.1076 u leg. 3. planè titu. 2. ff. familiæ erciſcundæ. V.1126 ſ

CONTRA NON POTEST.

¶Patri contra filium, l. ſi pater 44. §.1. quæ debitore. ff. de iure dot. V.2141 c

cedi actio commodati poteſt, l. & alterutro 6. ff. cõmo. V.1414 l ¶Furti creditori à debitore poteſt, l. is cui 13. ff. de furt. N.2170 o ¶An inter viuos, leg. diuinæ 1. titu. ne liceat poten. prop. C. 288 a

Cedi actiones debent legatario hereditatis, l. cum 76. ff de lega. & fideicom. I.910 k ¶Quæ ex delictis competunt, l. quod ſi 46. ff de hæred. inſt. V.763 h

Cedi poteſt ius alterius ſua authoritate capiendi, l. in litibus 6. C. ubi cauſa. C.772 n ¶Inſtantia ſeu ius inſtantiæ, l. in cauſa 17. §. 2. ff. de procur. V.365 h ¶Ius in integrum reſtitutionis, l. quod ſi 24. ff. de minor. V.563 a ¶Ius pignoris, l. fideiuſſor 32. ff. de neg. geſt. V.451 h ¶Pars debiti l. Modeſtinus 76. ff. de ſolut. N.1174 t l. ſi fideiuſſores 4 ff. de fideiuſ. N 1091 g

CONTRA.

Cedi non poteſt actio extincta, l. dominus 13 ff. de peculio legato. I. 1312. i

Cedens bonis, bona cogitur indicare, l. qui cedit 8. ff. de ceſſ bono. N.561 f ¶A nullo creditore conueniri poteſt, leg. is qui 4. ff. de ceſſio. bon. N.560 r
¶Locupletior factus poteſt conueniri, leg. illicitas 6. §.9 ff. de offi. præſ. V.145 b
¶Perſonale habet beneficium, l. heres 21. ff. de fideiuſ. & mand. N.1083 a
¶Obligatione liberatur, manente naturali, l. vbicunque 60. ff. de fideiuſſ. N.1103 h
¶Debitor debito non liberatur, l. qui bonis 6. ff. de ceſſio. bonor. N.561 a

¶Etiam ſolemniter pœnitere poteſt, l. qui cedit 8. ff. de ceſſione bono. N.561 f l. qui bonis 6 ff. de ceſſ. bon. N.560 r ¶Succeſſione euitat carceris moleſtias, cap.3. quod. tit.4. de fideiuſ. & mandat. A.41 d ¶Non poteſt agere aduerſus curatorem bonis ſuis datum, l. ſi plures 3. ff. de curat. bon. dan. N.604 ſ

Cedens rei non facit ceſſionarium dominum, l. 3. planè. tit. 2. famil. erciſc. V.1126 t

Cedenti quæ actio inutilis eſt, ea nonnunquam non vtilis eſt quoque ei cui fit ceſſio, l. ſi pro 1. ff. de contrar. iudic. tut. C.1227 m

Cedenti quæ actio inutilis eſt, ea nonnunquam non vtilis eſt quoque ei cui fit ceſſio, leg. ſi pro 1. ff. de contrar. iudic. tut. Cod. 1231 l

Cedenti inutilis actio, inutilis eſt ceſſionario, leg. cum is 35. ff. de fideiuſ. N.1089 l

Cedendo actiones quando heres nõ liberetur, l. qui duos 13. ff. de leg. & fideic. I.872 q ¶Actionem interdũ quis non liberatur, l. ſi procuratorem 8. ff. mandati. V.1635 c ¶Interdum iura quis liberatur, l. ſi quadrup. quemad. ſerui. amit. V.1053 n ¶Interdum quis non liberatur, l. licet 17. ff. depoſiti. V.1619 ¶Re fundo an quis & quibus caſibus liberetur, ff. lib. 39. tit. 3. l. 7. ſ

Ceduum dicitur habile ad cedendum, l. ſilua 30. ff. de verb. ſign. N.1808 i

Celans ſeruum domino vetante furti & plagij tenetur, l. vas 48 §.5. ancillæ. ff. de furt. N.1296 l
¶Dolo malo rem domini feudum amittit, tit. 20. ſi de feudo defuncti. §.3. ſi quis. A.61 d

Celatio rei alienæ furti ſpecies eſt, l. qui vas 48. §.5. ancillæ. ff. de furt. N.1296 h

Celeritate actionum cõiungendarum inter ſe varia ſæpius occultantur, l. dominus 53 ff. de cond. indeb. V.1358 p

Celeritatis cauſa diſceditur plerumque à iure communi, l. quæ res 1. ff. de damno infect. N.35 b

Cenotaphium quid, leg. in tantum 6. §.5. ff. de rer. diuiſ. V. 128 n ¶Ex monumentum purum, leg. vel quod 6. ff. de relig. & ſump. fun. V.1220 y

Cenſitor cenſum agit, C. de cenſib. 190

Cenſitores qui, leg. ergo 30. §.2. ff. de adquirendo rerum dominio. N. 379 m

Cenſiti dicuntur qui conſcripti in libris cenſualibus pro ſuo fundo, l. hi penes 4. C. de agric. & cenſit. 167 p

Cenſualis an & quomodo pro alio poſſit conueniri, leg. forma 4. ff. de cenſib. N.1797

Cenſuales qui, C. de tabular. I.112 a coll. 3. Nou. 17. tit. 4. de mandat. princ. A.130 a l. omnia 2. C. de princ. agen. 258 r

Cenſus, l. prætor 2. §.1 ff. de publican. N.136 r

Cenſus deſcriptio, iugerum & capitum, C. de cenſib. 190
¶Pro ſcriptura, l. cenſus 10. ff. de probat. V.2071 t
¶Et quæ ſit forma huiuſmodi ſcripturæ, l. forma 4. ff. de cenſib. N 1795 d
¶Pro tributo, l. vix certis 53. ff. de iudic. V.203 q ¶Si non ſoluitur intra tempus ſtatutum an rei dominium vel poſſeſſionem amittat, tit. de pace Conſtantiæ. E.184 c

Cenſus vel canon pro parte ſolui nõ poteſt, l. communi 7. ff. communi diuid. V.1163 m

Centeſima in frugibus dicitur cum octaua pars datur, Authen. colla. 4. Nouel. 34. tit. 13. nullum credentem agricolæ. A 239 g ¶In frugibus triens vſura in pecunia cur permittatur, Authen colla. 4. Nouel. 34. tit. 13. nullum credentem agricolæ. A.239 g

Centumuirale iudicium à centum ſenatorib. poſſeſ. l. cum 11. tit. de pet. hered. C.629 e
¶Quid ſit, l. ſi is qui 29 ff. de lib. leg. I.1312 l

centum annis tollitur vſusfructus ciuitati relictus, l. an 23. ff. de annuis leg. I.1103 f

Centuriones qui dicantur, l. & militibus 13. ff. de teſtam. milit. C.1344 m

certa ſunt omnia naturæ & in natura, l. heredi 31. ff. de acq. vel omit. hered. I.647 g

certare de damno vitando, l. de eo 26. ff. de iudic. V.618 q

certiorari non debet qui non ignorat, l. mauſ 26. ff. de rei vindicat. V.841 e
¶Qui iam ſatis certioratus eſt, cap. 11. non. collat. 4. Nou. 22. tit. 1. de nuptiis. A.167 f
¶Qui ipſe ſcit, l. ſi res 1. §.1. venditor. tit. de act. empt. V.1804 g
¶Sciens, leg. tutor 16. §.1. contrariam. digeſtis de pignorat. actione. V.143 l

Certioratio vſucapionem interrumpit, leg. ſi ancillam 4. ff. pro ſuo. N.526 r

certum quid & incertum diuerſa ratione eſſe poteſt, *leg. prætoria 2. ff. de ſtipul. præto.* N.1219 g

¶ Vel ex poſtfacto eſſe ſufficit, *l. certi 9. ff. de reb. cred. &c.* V.1144 d

Certum & incertum quid dicitur vario reſpectu, *l. ſi ita 45. ff. de leg. & fideicom.* I.894 d

Certum dicitur quod refertur ad certum, *l. ait prætor 5. §.1. ff. de re iud.* N.522 f

Certum aliqua natura hominis deſtinatione vel facto, *l. legata 37. ff. de leg. & fideic.* I.781 b

Certum aliquid dici poteſt ratione ſpei certæ, *l. certi 9. ff. de reb. cred. &c.* V.1144 p

Certum tempus, *l. conſenſiſſe 2. §. ſed ſi 2. ff. de iudi.* V.671. *l. hæres 19. §. 2 proinde ff. de iud.* V.684. n

certitudo pro vehementi opinione, *l. in repudianda 13. ff. de adq. hæred.* I.637 b

¶ Partis hæreditariæ ex teſtamento defuncti poteſt colligi, *l. locum 24 ff de adq. poſſ.* V.434 n ¶ In quibus reb. exprimi neceſſariò debet, & qui certi dari debet non ſub incerto nomine, *l. tutor 20 ff. de teſt. tut.* I.128 q

¶ Ab euentu reputatur certitudo ab ipſo principio, *l. quoties 9. ff. de hær. inſt.* I.458 ¶ Inducitur ex adiectione materni nominis, *l. etſi 3. ff. de lib. & poſth.* I.381 b

¶ Superueniens idem operatur quod certitudo ab initio, *l. ſi ſeruum 108. ff. de leg. & fideic.* I.844

Certitudinem plerumque metimur opinione, *l. Pomponius 86. ff. de adq. vel omit. hæred.* I.684 q

Certus dicitur qui indubitabili ſigno demonſtratus eſt, *l. vt ſi pater 28. ff. de vulg. & pupil ſubſtit.* I.541 x

¶ Qui de re aliqua vehementem opinionem habet, *l. ſi quis 76. ff. de teſtam. tut.* I.458 p

Certus heres, certa legata, certus tutor declarari debent, *l. quoties 9. ff. de hær. inſt.* I.458 x

Certo qui ſtare poteſt, non ſtet incerto, *l. ſeruus 21. ff. de cond. inſtit.* I.583 h

Cauſa an & quando ceſſet effectus, *l. cum 34. ff. de teſta. tut.* I.134 i *l. cum 6. tit. de cond. ob cauſ. C.*731 t *Et tit. de pace Conſtantiæ.* E.185 b *l. qui 57. tit. mandati vel contra.* V.1675 f *l. quid enim 27. ff. de iud.* V.688 y *l. furti 6. §.1. ff. de hið qui not. infam.* V.345 a *l. in omni 13 ff. de adopt.* V.123 f *l. cum 1. ff. de Latin. lib.* V.79 h *l. quæcunque 1 ff. de off. eius cui.* V.154 o *cap. 29. nec. col. 4. Nouel. 22. tit. 1. de nupt.* A.187 m

¶ Principali ceſſat acceſſorium, *leg. cum 1. ff. de Latina libertate.* C.1579 i

Cauſa regulariter ceſſat effectus, *l. adulter 19. ff. ad l. Iul. de adul.* N.1459 ¶ Cauſa priuilegij ceſſat priuilegium, *l. 8. ff. de excuſat.* I.259 b Ceſſat priuilegium, *l. ſancimus 8. titu. de reſtitu. milit. Cod.* 470 u

¶ Prohibitæ alienationis ceſſante res liberè etiam in extraneum alienari poteſt, *l. qui ſoldum 78. ff. de leg. & fideic.* I.948 z

Ratione legis ceſſat ipſa lex, *cap. 16. hac. collat. 4. Nou. 22. tit. 1. de nuptiis.* Authent. 171 c Impetu fluminis ſeruitus illo impetu extincta ipſo iure reſtituitur, *l. ſi locus 14. ff. quemadm. ſeruit. amit.* V.1047 b

Cauſa non ceſſat actio, *leg. ſi miles 21. ff. de action. rerum amotarum.* I.81 a

Cauſa non ceſſat aliquando effectus, *l. inter ſtipulantem 83. §.1. ſacram. ff. de verbor. obligat.* N.978 a *l. & idem 63. ff. de act. rer. amot.* I.74 c

Cauſa impulſiua non ceſſat effectus: finali ceſſante, ceſſat, *l. conditionis 1. tit. de pactis. C.*296 q *l. ſeruus 10. §. 1 emptor. ff. de reſcind. vend.* V.1786 u

Cauſa cauſante deficit cauſa cauſata, *l. & cum 10. ff. de donation. C.*1015 e

Cauſa abſolutionis ceſſat abſolutionis effectus, *l. qui cum 1. ff. de excep. rei iud.* N.816 z

Cauſa dignitatis non ceſſat dignitatis priuilegium, *Auth. col. 6. Nou. 81. tit. 10. conſtitutio quæ.* A.720 g

Cauſa ceſſat iuriſdictio, *tit. de pace Conſtantiæ.* Extrauagante 193 b

ceſſa actione, alter ex alterius contractu agere poteſt, *l. præter alt 1 ff de loco publ.* N 660 i

Ceſſæ actiones transeunt non ipſo iure vbi reſtituitur hæreditas ex ſenatuſconſulto, *l. hæres 21. ff. de fide. & mand.* N.1081 d

Ceſſa actio ſuccedit loco rei, *l. ſi quadrupes 1. ff. quemad. ſeruis amit.* 1053 o

ceſſare ſatis videtur actio quæ nulla eſt, *l. ſi procuratorem 8. ff. mandati.* V.1635 a

ceſſatio eſt dolus vel lata culpa, *l. pater 2. ff. de hæred. tut. vel cur. C.*1123 g ¶ Non ſoluti canonis quanti temporis eſſe debeat, vt quis emphyteuſi priuetur, *Nou. 120. tit. 3. de aliena. cap. 8 ſi verò.* A.529 i

ceſſim ire pro retro, *l. 52 ſi ex. §. 2. in clino. tit. 11. ad l. Aquiliam.* V.1089 r

ceſſibilia non ſunt quæ non ſunt transmiſſibilia, *l. ex pluribus 42. ff. de adminiſt. & peric. tutor.* I.199 Sunt ſeu cedi poſſunt quæ transmiſſibilia ſunt, *l. ex pluribus 42. ff. de adminiſt. & peric. tut.*

ceſſio eſt loco traditionis, *l. ad eum 31. ff. de nouat.* N.173 d Aliquando pro iuſta præſtatione eſt, *l. non aduerſus 15. tit. ſi cert. pet. C.*717 h

ceſſio ſimulata venditio eſt, *l. fideiuſſor 2. ff. de diſtract. pignor.* V.1944

¶ Actionis nõ eſt datio pecuniæ, *l. tutor 26. ff. de lib. leg.* I.1104 b Vtrum fieri poſſit ex interuallo, *l. Stichum 95. §. 10. ſi mandatu. ff. de ſolut.* N.1192 g Poteſt fieri etiam abſenti, *l. in cauſa 27. §. 1. ff. de procur.* V.365 h Poteſt fieri in vltima voluntate, *l. domine 1. tit. ne liceat potent. patr. C.*388 a

¶ Ex tribus præſumitur ſimulatus, *l. diuinæ 1. tit. ne liceat poten. patr. C.*389 a ¶ Venditionis ſpecies eſt, *l. ſi dubium 10. ff. de fide. & mand.* N.1074 c ¶ Ex interuallo an & quando fieri poſſit, *l. Papinianus 28. ff. mandati.* V.1655 f ¶ Quando fiat fideiuſſori à creditore, *cap. 2. ſed. nt. 4. de fideiuſ. & mand.* A.38 e

¶ Bonorum extra ius fieri poteſt, *ff. de ceſſ. bonor.* N.559 ¶ Non infamat, *l. debitores 11. tit. ex quib. cau. infa. irrog. C.*366 n

¶ Liberat & à qua infamia liberet, *ff. de ceſſ. bon.* N.559

¶ Facta per debitorẽ contra creditorem non liberat ipſum fideiuſſorem, *l. hæres 21. ff. de fide. & mand.* N.1081

Ceſſi nominis periculum regulariter pertinet ad ceſſionariũ, *l. pupilli 96. §. 3. cum eodem. ff. de ſolut.* N.1194 n

¶ Iure competit ceſſionario vtilis actio, *l. ſcripti 9. titu. de petit. hære. C.*621 o ¶ Non expirat morte cedentis, *l. ad eum 31. ff. de don.* N.173 ¶ Vtrum ex interuallo fieri poſſit, *l. Modeſtinus 76 ff. de ſolu.* N.1174 ¶ Poteſt fieri obligationis conditionalis, *l. ſi minoris 25. ff. de admin. & peric. tut.* I.182 n ¶ Vtrum poſſit fieri poſt ſolutionem, *l. ſi minoris 25. ff. de admin. & peric. tut.* I.183 b

¶ Domino res fieri debet, *l. mulier 19. ff. qui potio. in pign.* V.1942

¶ Fieri poteſt officio iudicis, *l. fideiuſſor 2. ff. de diſtr. pign.* V.1944

¶ Non impeditur litigioſi vitio, *l. in cauſa 27. §. 1. ff. de procurat.* V.365 h

¶ Regulariter eſt permiſſa, *l. ſi quiſtanque 2. titu. ne liceat potent. patr. C.*389

¶ Potentiori facta ante vel poſt litem conteſtatam nulla, *l. ex hoc 8. § 1 de alien. iud.* V.622 ¶ Siue fiat ab actore ſiue reo, *l. cum miles 11. ff. de alien. iud. mut.* V.623 ¶ Suſcipi à quoquam niſi mandante domino non poteſt, *l. non ſolum 39. ff. de procur.* V.376 f

Ceſſio in potentiorem facta non tenet, *Auth. col. 6. Nou. 72. tit. 1. vt hi qui. cap. 5. quod ſi.* 335

Ceſſionis beneficium decoctori non datur, *l. ſi fraudator 25. §. 6. ff. quæ in fra. cred.* N.615 o ¶ Spe ſolutio fit ſæpe, *l. ſi pro 1. ff. de contrar. iud. tut. C.*123 h

Ceſſioni bonorum an poſſit renunciari, *l. maritum 1. ff. ſoluto matrim.* I.22 g ¶ Renunciari poteſt quando tempore cõtractus debitor ſciebat ſe non eſſe ſoluendo, *l. ſi dote 84. tit. de iure do.* V.2160 z

Ceſſionem litis fiſcus non admittit, *l. res 22. ff. de iure fiſci.* N.1642

Ceſſione facta non extenditur aduerſus reum principalem, *l. ſi verò 64. ff. ſolut. matr.* I.62

Ceſſionarius agens actione directa niti atque agere debet ex perſona cedentis, *l. vir vxori 39. ff. de don. inter vir. & vxor.* V.2209 ¶ Qua actione defendere teneatur cedentem, *l. pater filio 70 ff. de procur.* V.400 f

¶ An defendere teneatur cedentem, *l. pater filio 70. ff. de procur.* V.400 n

¶ Pignoris vicem obtinet creditoris, *l. fideiuſſor 31. ff. de negot. geſt.* V.451 h

Ceſſionarij plerumque vtuntur eo iure quo cedens vti non potuit, *leg. cum 31. titu. de iure dotium. Cod.* 1088 d

Chara quæ rara, *Nou. 105. tit. 6. de conſul.* A.463 h

Charitas ordinata incipit à ſe, *l. præſes 46. tit. de ſeruitu. & aqua. Cod.* 653 c

Chartæ & bombycæ, *l. qua ratione 9. §. 1. ff. de adq. rer. domin.* N.367 e

Chartularij qui dicantur, *Nou. 85. tit. 14. cap. 3. hanc igitur.* A.390 t *No. 120. ti. 3. de alie. c. 4. ſi vero.* A.524. n

Chaſma quid, *l. verum 11. §. 5. ff. de minor.* V.550 r

Chirographum quid ſit, *l. 41. ſi quis tit. 11. ad leg. Aquil.* V.1084 o

¶ Debitor ſi habeat an præſumatur ob id liberatus, *Auth. ad hoc. tit. de Latin. lib. Cod.* 1585

¶ Manu priuati factum clam fieri præſumitur, *l. non intelligitur 3. §. 3 tacita ff. de iure fiſci.* N.1629 d

¶ Soluto debito apud creditorem inefficax eſt, *l. diſſoluta 2. tit. de condict. ex leg. Cod.* 737 e

Chirographus vnde dicatur, *l. ſuper 17. tit. ſi cert. petat. Cod.* 708 n

Chirographarii creditores omnes eiuſdẽ iuris ſunt, nec qui prior eſt, in illis tẽpore potior eſt iure, *l. in operis 26. tit. locati conduct.* V.1865 a

Chirographo legato debitum chirographi legari intelligitur, *ff. de leg. & fideic.* I.963. b

Chriſtus propter tria fuit baptiſatus, *Tit. 3. infiur. ad. quod præſtat.* A.101 c

Chriſti nomine continentur, Pater vngens, Filius vnctus, Spiritus vnctio, *tit. 3. inſtur. quod præſtat.* A.101 c

cibaria & diaria qui legat, veſtiariũ & habitationem legaſſe non videtur, *l. rogatus 23. ff. de alim. vel cib. lega.* I.1651. r

cibi & diarij appellatio reſtrictior, quàm alimentorum & victus, *l. cum hi 8. §. 1. ff. de tranſ.* V.320 r

cingere ſiluam pro deglabrare, *l. in lege 19. tit. locati conduct.* V.1866 x

cingulum pro adminiſtratione, *Nouell. 117. tit. 18. vt liceat matri & auiæ, cap. 12. prædictu.* A.507. e

¶Dignitate, *cap. 11 omnes. tit. 1. vt iudi. ſine quoquo ſuffrag.* A.85 f

circa dictio intelligitur circum circa, *l. Rutilia 69. tim. de contrah. empt.* V.1752

Circa factum periti etiam falluntur, *l. eum quem 79. §. iudicibus 1. ff. de iudic.* V.714 r

Circenſes hi dicebãtur, qui in circo fiebant, *l. plenum 12. ff. de vſu & habit.* V.953 o

circuitus vitandi *l. ea quæ 5. tit. de temp. in integ.* C.474 t
¶In actionibus, *l. ſi laborante 2. ff. ad l. Rhod. de iactu* V.1460 g *l. dominus 53. ff. de cond. indeb.* V.1358 p *l. in hu 1. tit. de temp. in integ.* C.471 e

circumcedere quid, *l. circumcidere 11. ff. ad l. Corn. de ſicar.* N.1486 h

circumſcribere alter alterum in rei pretio poteſt, *l. item 22. tit. locati conduct.* V.1860 r

circumſcriptio pretij permiſſa in contractibus locationis & emptionis, *l. item 22. titul. locati conduct.* V.1860. r

circumſcriptus an & quando dici poſſit, qui iure communi ſit vſus, *Nou. 19. tit. de in integ. Cod.* 422. f ¶Non videtur qui ſibi neceſſarium vel vtile computauit, *l. verum* III. §. 3. *ff. de minor.* N.550 r

circumuentio alia fit re, alia dolo. *l. ſi rel* 16. §. 1. *ff. ſi mulier. ff. de iure dot.* V.2132 l ¶Impropriè dicitur quæ dolum non continet, *l. item 22. titul. locati conducti.* V.1860 t

circumducere acta pro deſtruere, *l. acta 45. ff. re iudic.* N.545 c Delere, *l. & poſt 73. §. 1. quod ſi u. ff. de iudic.* V.711 y

Circenſium ciuitas erat caput regni Naſæylorum, *leg. regula 9. §. 5. ſi quis. ff. de iuris & facti ignor.* V.2102 ¶Citare qui poſſint, *tit. 22. de milit. vaſſal.* F.51 p ¶Subditum ſuum, *titu. 1. quom. in laſ. maieſt.* E.153 c ¶Nemo tenetur eum quem ſcit habere exceptionem fori declinandi, *leg. nec non 18. §. 4. ff. ex quib. cau. maio.* V.508 k

Citare per edictum qui iudices poſſint, *tit. 1. quom. in laſ. maieſta.* E.152 c

citari poteſt quis maior infante tutore auctore, *l. quique 3. ff. de in ius voc.* V.185 d *l. quique 4. ff. de in ius voc.* V.185 d
¶Puellæ ſui iuris, impuberes cum authoritatẽ tutoris, *l. neq. 22. ff. de in ius voc.* V.194 k ¶Reus ab ipſo actore, *titu. 1. quom. in laſ. maieſt.* E.152. b

Citari peremptoriè quot modis dicatur, *leg. ſi ſiolat 15. §. 15. ff. de dam. inf.* N.88 u ¶Per præconem, an & rei & actores poſſint, *tit. 1. quom. in laſ. maieſt.* E.1546 ¶Perſonæ nominatim quæ certæ ſunt, *tit. 1. quom. in laſ. maieſt.* 154 c

Citari vti quis poſſit extra territorium, *leg. diui 2. ff. de requir. reis.* N.1533 d ¶Non nominatim per prætorem debent perſonæ certæ abſentes, *tit. 1. quom. in laſ. maie.* C.1546. V 11. Ad domum ſufficit eum qui ſemel citatus in iudicium venit, *l. & poſt 63. ff. de ind.* V.709 q

Quomodo.

Citari quis poteſt per epiſtolam, *l. in ſacris 12. C. de prox. ſacr. ſcrin.* 250 b ¶Per nuntium, & nudas literas, *tit. 1. quom. in laſ. maieſt.* E.112 c ¶Collegia, & corpora quemadmodum poſſint, *tit. 1. quom. in laſ. maie.* E.154 b ¶Contra non poteſt quis. De vno ad aliud iudicium, niſi de minori ad maius vocetur, *l. contra pupillum 54. §. 1. ff. de re iudic.* N.549 a *l. neque 22 ff. de in ius vocand.* E.194 k ¶Etiam cum venia, *l. neque 22. ff. de in ius voc.* V.194 k

citandi amici abſentis, *l. prætor 2. ff. ex qui. cau. maior.* N.562 o
¶Vel per vniuerſum orbem poteſtas cui cõpetat, *tit. 1. quom. in laſ. maieſt.* E.153 c ¶Tutoris, & publici ſyndici & ciuium, ſimul commiſſio, *tit. 1. quom. in laſ. maie.* E.154 c

citandus ad locum ſuſpectum nõ cogitur eo ire, *l. metus 3. ff. ex qui. cau. maio.* V.592 x ¶Eſt quis vel accuſator in crimine læſæ maieſtatis, *tit. 1. quom. in laſ. maieſt.* E.151. g
¶Tutor vel pupillus, vel vterq; in cauſa pupillari, *tit. 1. quom. in laſ. maieſt.* E.154 c

citatus abſens excuſatus ſi non cõpareat intra conſtitutũ terminum tanquam contumax condemnatur, *ti. 1. quom. in laſ. maieſt.* E.153 ¶Quemadmodum ab aliquo excuſetur, *tit. 1. quom. in laſ. maieſt.* E.193

Citatus cõparere nõ tenetur quãdo citationis nullitas eſt notoria, *l. contumacia 53. §. 3. ff. de re iud.* N.548 r ¶Cõparere in dubio coram iudice ordinario debet, *l. ſi quis 5. ff. de iud.* V.677
¶Iudicio ſe ſiſtere & fideiuſſorẽ dare debet, *l. ſi quis 5. ff. ſi quis in ius voc.* V.194 u ¶Iuri ſtare non cogitur, die palam ei notoriè feriato, *l. ne quis 1. §. 2. ff. de feriis.* V.336 i ¶A iudice notoriè non ſuo, *l. ex quacumque 2. ff. ſi quis in ius voc.* V.195 d
¶Venire ſaltem debet, vt de priuilegio ſui fori excipiat, *tit. 15. de inueſtit.* F.47 n Præſumitur ſciuiſſe citationem, *l. temporis 6. tit. de peric. tut. vel cur. Cod.* 1198

Citato ad edictum nõ comparente, an aduerſarius præſens eſſe debeat, *tit. 1. quom. in laſ. maieſt.* E.135 c

citatio, *l. vbi acceptum 30. ff. de ind.* V.691 a Pro facta quando habeatur, *tit. 1. quom. in laſ. maieſt.* E.154 c Per præconem, *l. & poſt 63. ff. de ind.* 709 q

Citatio appellari poteſt ſententia, *l. quotiens 3. C. de priuil. ſcholarl.* 272 d ¶Iudicij principium, *l. ſicut 1. tit. de in ius voc.* C.193
¶Iuriſdictionis extremitas, *l. omnib. 1. §. 1. ff. ſi quis ius dicenti.* V.128 g *l. omnibus ff. ſi quis ius dicenti &c.* V.128 g
¶Neceſſaria eſt quoties agitur de alterius præiudicio, *l. bona autem 3. §. ſi cauſa 8. ff. de bon. poſſ.* I.1783 b
¶Nulla eſt ſi citatus abſens ſit & iuſto impedimento, & iudice ſciente, *l. contra pupillum 54. ff. de re iud.* N.548 f ¶Si ad inſtantiam partis nõ reperiatur facta, *l. ad peremptor. 68. ff. de iud.* V.708 ¶Vbi aut quo loco fieri debeat in crimine læſæ maieſtatis, *tit. 1. quom. in laſ. maie.* E.151 g Quemadmodum, *tit. 22. de milit. vaſal.* E.50 o

citatio fieri ſolet vel ad domum rei per executores. *l. & poſt 63. ff. de iud.* V.709 q *l. ſi quis 1. §. 1. non exigit. ff. vt in poſſ. lega.* I.1361 n ¶Extra territorium, *l. duumuirum 53. C. de decurio.* 59. d ¶Quomodo ad inſtantiam partis, *l. peremptorium 68. ff. de ind.* V.708 ¶Verbo vel rẽ, *l. ſed etſi 21. ff. de in ius voc.* V.193 i ¶Deſcripto certis caſibus fieri debet, *l. quotiens 3. C. de priuil. ſcholarum.* 272. x V.193. f ¶Fieri ſine ſcriptis regulariter poteſt, *l. quoties 17. C. de digni.* 226 u ¶Per literas quemadmodum fiat, *tit. 1. quom. in laſ. maieſt.* E.151 b

Cautio per edictum quo ordine fieri debeat, *titul. 1. quom. in laſ. maieſt.* E.152 c Quemadmodum, *tit. 1. quom. in laſ. maieſt.* E.152 c
¶Fit in ciuilibus & criminalibus cauſis, *tit. 1. quom. in laſ. maieſt.* E.152 c ¶An extra territorium citantis fieri poſſit indiſtinctè, *tit. 1. quom. in laſ. maieſt.* E.153 a
¶Per nuntium quemadmodum fieri debeat, *ti. 1. quom. in laſ. maieſt.* E.151 a

Citatio incipere poteſt à procuratore, *leg. item 11. ff. ex quib. cauſ. maio.* V.600 ¶Non cenſetur facta niſi nuntio miſſo, *l. libertas 15. ff. de in ius voc.* V.192 i ¶Non fit ſola libelli oblatione, *l. libertus 15. ff. de in ius voc.* V.192 i ¶Non præſumitur, niſi probetur, *tit. de allodiis 54.* F.1125

citatio non valet ad locum non tutum, *l. ſi locus 59. ff. de ind.* V.705 e
¶Præconis voce quemadmodum fiat, *tit. 1. quom. in laſ. maieſt.* E.154 b
Non eſt ſufficiens facta tutoris vel curatoris vt poſſit ferri ſententia contra pupillos, *leg. acta 45. §. 2. digeſtu de re indicata.* N.545 d

Citationis neceſſitas, *tit. 1. quom. in laſ. maieſt.* E.146 b
¶Singularia multa, *tit. 22. de milit. vaſal.* F.51 p

Citationis trinæ effectus, *tit. 22. de milit. vaſal.* E.50 Tempus, *l. ſi quis 2. ff. de iudic.* V.678 g

Citatione fit perpetuatio iuriſdictionis, *l. ſi quis 7. ff. de iudic.* V.678 g

In omni citatione intelligitur hæc alternatio, vt quis pro ſe, vel per procuratorem compareat, *l. in pecuniariis 26. tit. procu. Cod.* 385
¶Rectoris vniuerſitas contumax fictè dicitur, *titu. 1. quom. in laſ. maieſt.* E.154 c

Citatione præſcriptio interrumpitur, *titul. de pace Conſtantiæ* E.179 b

Citationem per edictum quæ cauſæ cognitio præcedere debeat, *tit. 1. quom. in laſ. maieſt.* E.152 c

Dilatio præcedere debeat ibid.

Citationes ex ſolemnitatibus faciendæ, & quemadmodum, *tit. 2. de milit. vaſal.* F.51 p ¶Et dilationes eodem modo dantur in in priuatis & publicis iudicijs, *l. abſentem 5. ff. de pœn.* N.1550 r
¶Peremptoriæ an ſint, in quibus caſibus procedi oportet, ſine figura iudicij, *Tit. 1. quom. in laſ. maieſt.* E.111 g

Citationum interualla quæ eſſe debeant, *Titul. 24. quæ fuit prima cauſa.*

cauſa.F.55 a

Citatoria edicta quibus locis affigi ſoleant, *tit.1.quom.in laeſ.maieſt.*E 154 c ¶ An publico in loco affixa eſſe debeant, *tit.1.quom.in laeſ.maieſt.*E.151 a ¶ Tollere edictũ, *tit.1 quom.in laeſ.maieſt.*E.154 b

cito fieri quando quid dicatur, *c.14.Sed Nou.7.tit.4.de mand.princip.* A.140 r ¶ Reſtitutus vix periiſſe intelligitur, *l.ex his,ff.de legib.*V.74 m

citra pro contra, *l.ſeruus 16.ff.de nouat.*N.1121 d ¶ Sine, *l.ſi ex pretio 6.tit.ſi certum petat.*C.714 t *c.11.Itaque,tit.11.ut iudi. ſine quoque ſuffrag.*A 94 h ¶ Iuris adminiculum officium initæ quid, *l.tutores 39 ff.de adminiſt.& pericul tutor.*I.105 h ¶ Speciem legati onus æris alieni vni hæredum iniungere quid ſit, *l.ſi filia 20.§.5.Papinianus,ff.famil.erciſc.*V.1134 x

ciuis dicitur, qui naſcitur in ciuitate, *Nou.89.tit.1.quib.mod.natur.eff.ſui.c.2.primus,§.2.ſi quis.*A.401 n ¶Bonus quis, *lib.de pace Conſtantiæ.*E.174 d queadmodũ quis fiat, *l.ciues 1.C.de incol.*78 u ¶ Eſſe deſinit qui trãsfuga, *l.poſtliminiũ 19.ff.de capt.& poſtlim.*V.1673 b ¶ Qui hoſtibus ſe adiungunt, *l.amiſſione 5.§.1 ff.de cap min.*V.586 n ¶ Romani omnes liberi qui in Imperio Romano, *l.Literum 3.ff.*V.97 b *de iis qui ſui.*

ciuibus legans ciuitati relinquere videtur *1.ff.de leg.& fideic.*I.963 a

ciuilis actio an & quando per criminalẽ tollatur, *l.Quod 6.ff.de iniur.& fam.libel.*N.1360 n ¶ Quæſtio, *l.ſi de vi.37.ff.de iudic.*V.694 per criminalem non tollitur, *l.23.1.de.tit.16.§.ff Idem ad leg.Aquil.*V.1068 ſ

ciuile iudicium, *ff.de iudic.*V.671 commune *ff.de iudic.*V.671 generale, *ff.de iudic.*V.671 ſi gulare, *ff.de iudic.*V.671 vniuerſale, *ff.de iudic.*V.671 ¶ Negotium, *l.in priuatis 77.ff.de iudici.*V.713 k

ciuiliter, *l.cõueniſſe 2.§.itẽ ſi 5.ff.de iudic.*V.675 pro criminaliter agere, *l.ſi ab eo 7.tit.de negot geſt.*C.397 d

ciuiliter annum interpretari quid, *l.quæret 135.ff.de verb ſign.*N.1836 g

ciuilia bona ea appellamus, quæ bona fide poſſidemus, ex iuſto titulo licet aliena ſint, *l.bonorum 49.ff.de verb.ſignif.*N.1812 e

ciuiles cauſæ biennio criminales triennio finiendæ, *cap.2.Ad hæc.de appellat.*A.108 q

ciuitas quid, *tit.2.qui ſint rebelles.*E.160 k pro municipio & oppido, *l.municipem 1.ff.ad municipalem.*N.1707 f

ciuitas ad aratrum damnata, *lib.de pace Conſtantiæ.*E.1697 ¶ Diruta reſtituta eadem quæ antea ciuitas eſt, *lib.de pace Conſtantiæ.*E.170 i ¶ Metropolitana quid, *tit.2.qui ſint rebell.*E.160 k ¶ Quælibet publicum habet, *l.2.prætor,ff.ne quid in lo.publ.*N.650 *l.prætor 2.§.4.hoc interdictum, ff.ne quid in lo.publ.*N.655 d

ciuitas an in minore minus priuilegiata *l.filium 14.ff.de Sc.Maced.*V.1503 g in quibuſdam non eſt ſimilis pupillo, *l.neque ſocietas 1.§.2 ff.quod cuiuſque vniuerſ.*V.401 i

ciuitas alienare verum poſſit res ſuas pro nouis cõſtruendis, *l.ſi quæ 3.C.de vend.reb.ciui.*150.o ¶ Auferre poteſt lege generali non prohibita ius priuati, *l.Antiochenſis,22.ff.de pri.cred.*N.593

ciuitas banniri poteſt *lib.de pace Conſtantiæ.*E.169 i ¶ Citari, condemnari, bonorũmque venditionem pati poteſt, *l.neque ſocietas 1.§.2.ff.quod cuiuſque vniuerſ.*V.405 i ¶ Conſtans nouis ac aduentitiis ciuibus eadẽ tamen, quæ ante erat dicẽda, *lib.de pace Conſtantiæ.*E.170 i ¶ Deformari ædificiis non debet, *l.præſes 7.ff.de off.præſ.*V.145 e ¶ Eſſe poteſt ſine epiſcopo, *tit.2.qui ſint rebelles.*E.160 k ¶ Habet ius viæ mutandæ, *l.prætor 2.l.21.viam,ff.ne quid in loco pub.*N.654 i ¶ Mori quo ſenſu dicatur, *lib.de pace Conſtantiæ.*E 169 i ¶ Poſtliminio redire quemadmodum dicatur, *lib.de pace Conſtantiæ.*E.171 a ¶ Vtitur eodem iure curia Romana, *l.item veniunt 20.ff.de hæred.petit.*V.772

ciuitatis defenſor, *l.conueniſſe 2.§.his datur 8.ff.de iudic.*V.676 r non indicit mulctam, *l.conueniſſe 2.§.his datur 8.ff.de iudiciis.*V.676 r

ciuitatis beneficium, non prodeſt forenſibus & extraneis, niſi vel expreſsè, vel tacitè recepti ſunt in numerũ ciuium, *tit.de pace Conſtantiæ.*E.191 i ¶ Ius adquiritur præſcriptione, *tit.2.qui ſint rebelles.*E.160 t ¶ Priuilegia ciuitate deleta penitus, ſine ſpe reſtitutionis pereunt. ſin minus in ſuſpenſo retinentur, *lib.de pace Conſtantiæ.*E.170 i

ciuitatis minores ſine mero, vel mixto imperio, *tit.2.qui ſint rebelles.*E.166 h

ciuitati ita legari poteſt, ſi capite minuta non erit quo caſu perpetuum erit legatum, niſi aratrum patiatur, *l.In ſingulos 8.ff.de annuis legat.*I.1086 d

ciuitati turpe aquam vendere at non priuato, *l.ad reparationem, C.de aquæd.*161 q

Ciuitatẽ qui amiſit eximitur ab omni obligatione *l.tutel 7 §.3.ff.de cap.min.*V.588 d ¶ patriã ſibi quiſque eligere poteſt, *l.In bello 12.ff.de capt.& poſtlim.*N.1667 z

ciuitate ad aratrum damnata eius caſtra non continentur, *l.16.de pace Conſtantiæ* E.169 i

ciuitatis diuerſa, *l.ſi quis 5 ff.de iudiciis.*V.677 ¶ Præſtare hodie ea poſſunt, quæ olim præſides, *l.16.de pace Conſtantiæ.*E.173 d ¶Vtuntur interdum iure communi, interdum iure ſpeciali vel ſpecialiſſimo, *C.de iure Reipub.*146

ciuitates proprium quiddã habere poſſunt, *l.Pamphiliæ 2.C.de diuerſ.præd.*214 u ¶ Quæ populariter reguntur merũ imperium habent, *lib.de pace Conſtantiæ.*E.172 b *tit.2.qui ſint rebelles,*E.160 h ¶Priuatorum loco an & quomodo non habentur, *l.Eum 16.ff.de verb.ſignif.*N.1804 a

ciuitates captiuæ, q̃ ſub Tyrãnis *tit.2.qui ſint rebell.*E.176 l ¶Maximæ cũ mero & mixto imperio, *tit.2.qui ſint rebelles.*E.160 k

ciuitatibus conceſſum priuilegium nõ extenditur, *Lib.de pace Conſtantiæ.*E.170 i

clam delinquẽs plus delinquit quam qui palam, *l.inuſgentum 68.ff.de ritu nupt.*V.2125 c ¶ Facere & poſſidere differunt, *l.ſi de eo 40.§ 3 ff.de adq poſſ.*N.444 l quis dicatur, *ff.quod vi aut clã,*N.735 præſumit fraudis alicuius occultæ ſciẽtiã habere, *l.Senatus 1.tit.de interdict.matrim.*C.1040 k ¶Poſſidere rẽ ſuã quis poteſt, *l.ſi de vi 40 §.3 ff.de adqu.poſſ.*N.444 l

clam quæ geruntur fraudulenta præſumũtur, & in illis præſumitur dolus, *l.Qui contra 4.tit.de inceſt.& inutilib.*C.1036 o

clandeſtina eſſe poſſeſſio poteſt, & tamen res nõ eſſe clãdeſtina, *l.Quod 18.ff.de reg.iur.*N.1918 g

clandeſtina non denuncians excuſatur vt quæ ſciri non poſſunt, *l.cum 1.ff.de Senatus c.Sila.*I.719

claudicare continens non debet, *l.Præterea 3.ff.mandati,*V.1630 m ¶Contractus vt vnus liberatus ſit à contractu alter non ſit liberatus an & quando poſſit, *l.ſi ego 13.ff.de accept.*N.1219 ¶ Iudicium non debet, *l.ſi per errorem 15.ff.de iuriſdict.*V.175 b

claudicat interdũ cõtractus, *l.ſicut 20.tit.locati conduct.*V.1859 n

claudicatio in contractibus eſſe non debet, *l.Celſus 1.ff.de reſcind.vend.*V.1784 q

claues tradens liberat ſe à cuſtodia, *l.Dominus 5.tit.locati conduct.*V.1879 p

clauium traditio pro adprehenſione habetur, *l.poſſideri 3.§.3.ff.de adq.poſſ.*N.411 ſ

clauſula pro promiſſione, *l.In ſtipulatione 19.ff.rem rat.hab.*N.1256 q

clauſula codicillaris in teſtamento, inter liberos ſubintelligitur, *l.cohæredi 41.§.3.quod ſi.ff.de vulg.& pup.ſubſtit.*I.556 r tacitè non ſubintelligitur, ſed debet adiici expreſsè, *l.cohæredi 41.§ 3 quod ſi,ff.de vulg.& pupil.ſubſtit.*I.516

Defendendi tres clauſulæ continentur, *l.reſtè 63.ff.de iudic.*V.706 n ¶Doli ſubiecta in ſtipulationem fertur ad incognita & ad omiſſa, *l.ſi fine 22.§.2.ſi in.ff.rem rat.hab.*N.1260 ¶ Dolum malum abeſſe abfuturũmque eſſe cur nouiſſima dicatur, *l.Nouiſſima 19.ff.iudicatum ſolui.*N.1243 b

Generali non indigemus vbi eſt ſpecialis, *l.quis ſit 17.tit.de ædil.edict.*V.1967 m In fine poſita interdum non comprehendit omnia antecedentia, *l.hunc tit.1.§.9.ff.de poſtu.*V.333 f Obſtãte priuilegio non intelligitur derogari priuilegiis in corpore iuris inſertis, *l.conueniſſe 2.§.4.omne,ff.de iudiciis.*V.675 d ¶Indefinita non trahuntur ad ea quæ ſunt contra ius, *l.ſui autem 29.ff.de leg.& fideic.*I.773 n ¶Ob rem iudicatã, pro cõdemnatione, ſeu calumnia, ad quam quis condẽnatus eſt. *l.ſi accepto 19.ff.de accept.*N.1214 r ¶ Poſita in fine ex proximis, id eſt ex ſequentibus determinanda eſt, *l.ſi idem 11.§.2.ff.de iuriſdi.*V.171 e

clauſulæ generales raro ſunt in vſu, vbi ſpeciali lege ſubuenitur, *l.hoc edictum 2.ff.ex quibus cauſ.maior.*V.591 m

clauſuræ imperij limina, *l.in nomine 2.tit.de offic præf.prat.Af.*C.255 g

clauſtrum quid, *l.fundi 17.tit.de actionib.empt.*V.1834 q

clemens dicitur qui minorem pœnã reo imponit, quàm mereatur, *l.generaliter 3.ff.de decur.& fil.eorum.*N.1731 a

clementem principem decet, *tit.2 de pace Conſtantiæ.*E.108 i

clericus, aduocatus, miles comparantur, *l.ſi ancillã 2.tit.de don.inter vir.& vx.*C.1112 u an poſſit eſſe procurator, *Nou.123.tit.6.de ſanct.epiſc.c.6.alium autem.*A.538 i ¶ Gaudere poteſt priuilegio clericali, *Nou.123 tit.6.de ſanct.epiſc.c.5.Deo autem.*A.537 n

clericus qui per ſubſtitutum feudi ratione ſeruire poſſit, *tit.26 ſi de fundo defunct.§.4.ſi quis,*F.62 h

clericus teſtamento aut à iudice tutor dari non poteſt, *Nou.123 tit.6.de ſanct.epiſc.c.5.Deo autem.*A.537 m

Clericus tempore adminiſtrationis ſuæ non poteſt ſibi feudũ vel rem eccleſiæ retinere, *tit.26.de inueſtitura*.F.27 g

clericus non poteſt inueſtiri de nouo feudo: & ſi inueſtitus fuerit amittet, *tit.30.de feudo fœmina*.F.75 d

clerici, *l.ſi ſe 1.ff.de iudic*.V.671 d

clerici adſcriptitij agriculturam per ſubſtitutum implere poſſunt, *Nou.123.tit.6.de ſanctiſ.epiſcop.c.17.ſi ſeruus*.A.544 l ¶ Declinare epiſcopum non poſſunt, *l.ſi ſe 1.ff.de iudic*.V.671 d ¶ Præſtant canonicas functiones, *l.nunquam 1.C.de agric.& cenſit*. 155 d ¶ Priuilegio fori renunciare non poſſunt, *l.ſi quis 29.ti.de pactis*, C.311 a ¶ Quod forum ſortiantur in criminib. *Nou.123.tit.6.de ſanctiſ.epiſc.c.21.ſi quis,§.1.ſi verò*, A.546 p

Clerici poſſunt infeudare, *tit.20.ff.de inueſtitura*, E.27 e

clerico in hæreſi moriente ſuccedit eccleſia intra annũ, *No.115.tit.16.& cum de appel.c.3.aliud quoque,§.14.ſi quis*, A.493 c

clericorum appellatione omnes ſuperiores continentur, *Nou.123 tit.6.de ſanct.ſ.epiſco.c.6.alium autem*.A.538 ¶ Numero epiſcopi continentur, *c.3. Non autem, tit.6. Quomodo oporteat epiſc. Auth.57* f ¶ Ordinatio eadem ferè quæ epiſcoporum, *cap.4.hac, tit 6.Quomodo oporteat epiſc*.A.58 f

clericũ haberi pro nobili, *l.Ne quis, tit.vt nem.liceat ſine iud*. C.391

cliens pro domino cauſæ, *§.Illo, tit.de iud*.C.520.o

cloacas quibus edictis defendamus, *l.ait prætor 1.ff.vti poſſidet*. N.694 c

cloacarum non purgatarum periculum, *l.de pupillo 4.§.11.ff.de op.nou.nunt*.N.17 f

chorus quid, *l.Proinde 33.tit.de edil.edict*.V.1981 h

coaceruatio fit in fauorabilibus non in odioſis, *l.ſi idẽ 11.ff.de iuriſdictiom.ind*.V.170 t *l.ſi idem 11.ff.de iuriſd*.V.170 t ¶ Non fit ad impediendam iuriſdictionem & donationem, *l.ſi plures 9.§.1.ff.de pactis*, V.272 n

coacta voluntas, voluntas eſt, *l.velle 4.ff.de diuerſ.regul.iur.antiq*. N.1867 b

coacti homines qui dicantur, *l.Prætor 455. §.ſi quis, ff.vi bonor.rapt*.N.1346

coacti magiſtratũ excuſat, *l.Nouiſſimè 7.ff.quod falſo tutore*, I. 330 h

coactus velle & nolle poteſt, *l.ſi mulier 21.§.5.ff.quod met.cau*.V.500 x

coactilia quæ dicantur, *l.veſtis 23.ff.de auro & argento leg*. I.1168 x

codicilli pro dignitatib. & cur ita appellatæ dignitates, *l.iudices 13.C.de dignit*.125.a ¶ Litteris publicis, *c.14.iuſiurandum, tit.11.vt iud.ſine quo.ſuffr*.A.97 c

codicilli teſtatio mentis dici poſſunt, *l.omne 2.ff.commun.de leg*. C.470 an & quando teſtamento ſint confirmandi, *l.ſi quis 7.ff.qui & à quibus*.N.317 g ¶ Facti quatuor modis confirmantur, *l.conficiuntur 8.ff.de iur.codicil*.I.744 ſiue ante teſtamentũ, ſiue poſt fiant tacitè confirmati intelliguntur, *l.ante 5.ff.de iur.codicill*.I.742 e ¶ Tacitè cõfirmantur eo ipſo quòd poſtea fit teſtamentum, *l.libertates 43.ff.de manumiſ.teſtam*. N. 227 e ¶ Codicilli confirmantur facilius quam teſtamentum, *l.ſi incertus 1.ff.de leg.& fideicommiſſ*. I. 974 r ¶ Confirmantur expreſsè vel tacitè, *l.libertates 43.ff.de manum.teſtamen*.N.227 e ¶ Cõfirmati teſtamẽto pars ſeu pro parte teſtamenti habẽtur, *l.in pupillari 14.ff.de vulg.& pupill.ſubſtitut*. I.535 l ¶ Fiunt etiam per epiſtolam ad abſentes miſſam, *l.Et in epiſt.22.ff.de fideicom*.C.1464 p ¶ Fieri poſſunt ſine ſcriptura, *l.ait prætor 5.§.1.ff.de re iud*.N.552 t ¶ Non valebant facti poſt teſtamentum niſi in eo confirmabantur, *l.impuberem 27.§.6.qui codicillos, ff.ad leg.Corn.de falſ*.N.1564 p ¶ Requirunt ad minus quinque teſtes, *l.conficiuntur 8.ff.de iur.codicill*. I.744 l ¶ non Rumpuntur quandoque rupto etiam teſtamento, *l.Qui filio 38.ff.de hered.inſtit*.I.478 e per ſubſequentes codicillos, *l.aſſe toto 77.ff.de hered.inſt*.I.502 o ¶ Valet teſtamẽtum in quo teſtator noluit leges ſeruari, *l.Nemo 55.ff.de leg.& fideicommiſſ*. I.803 a ¶ Teſtamento etiam non confirmati, *l.codicillis 28.ff.de annuis leg*.I.109 f ¶ Vim tenent teſtamenti non facto teſtamento, *l.omne 2.ff.commun.de leg*.C.1470

codicillos facere furioſus non poteſt, *l.ei qui 2.ff.de iure codicillorum*, I.740 c filio facere poteſt grauando nimirũ venienti ab inteſtato, *ff.de leg.& fideicommiſſ*.I.735 ¶ Facere patre etiam permittente filius non poteſt, *l.tam is 25.§.1.ff.de mort.cauſ.donat*. N.182 n

codicillum factum fuiſſe ex numero teſtium deprehendimus, *l.tam is 23.ff.de mort.cau.donat*.N.182 n

codicilli pro litteris imperatoriis, *l.Quoties 3.tit.vbi Senat*. C.576 relicta ex teſtamento vtili actione conditionem ex lege petere poſſumus, *l.ſi quis 3.ff.de iur.codicill*.I.741 d ¶ Hæreditas dari poteſt, ſed declarari, *l.aſſe toto 77.ff.de hered.inſt*. I.502 *l.Qui filio 38.ff.de hered.inſt*. I.478 e ¶ Hæres quis directo eſſe poteſt non ipſa vi codicillorum, ſed teſtamenti, *l.aſſe toto 77.ff.de hered.inſt* I.502 n

Codicillis teſtamento confirmatis dati tutores datæ directè libertates & hæreditates teſtamento dari videntur, *l.Teſtamento 3.ff de teſtament.tutela*.I.121 b tutela adimi poteſt, hæreditas non poteſt, *l.Tutor 8 ff.de teſtament.tutel*.I.122 p

Codicillis quæ fiunt & relinquuntur regulariter trahuntur ad tempus teſtamenti, *l.quædam 7.ff.de iur.codicill*.I.743 c

Codicillis per obliquum hæreditas auferri poteſt, *l.Quidam 96.ff.de leg.& fideic*.I.898 l

codicillis imperatoris beneficia & priuilegia cõcedi vſitatũ, *l.reſtituenda 25.tit.de aduoc.diuerſ.iud*.C 357 a

Cæcus iudex de nouo fieri nõ poteſt, *l.cæcum 6.ff.de iudic*.V.676 e ¶ Iudicis officio fungi poteſt, ſi ante fuerit iudex quàm eſſet cæcus, *l.cæcum 6.ff.de iudic*.V.677 f ¶ Teſtis eſſe poteſt vbi ſufficit teſtimonium de auditu, *c.ſubiac tit.de hered.& falc*.A.15 b

cæcus retinet munus iudicandi tutelam, & ſimilia, *l.hunc tit.1.§.5.ff.de poſtul*.V.330 n

cœlum cuique à ſolo ſuo liberum, *l.ſi duo 3.§.item videamus ff.vti poſſid*.N.698 r

cœlitus impetrare pro à principe impetrare, *l.in officio 1.C.de caſtrenſ.& miniſt*.167 b

cœlum quod ſupra ædes noſtras eſt in infinitum liberum eſt, *l.ſi opus 20.ff.quod vi aut clam*.N.758 t

cœptum an & quando pro impleto habeatur, *l.cum aurũ 19.ff.de auro & arg.leg*.I.1265 f

coercitio modica legato permiſſa. *l.ſi quid 2.ff.de offi.proconſ*.V.141 a ¶ Dicitur ſine qua non poteſt eſſe iuriſdictio, *l.magiſtratibus 12.ff.de iuriſd.omn.iud*.V.171 g

coerrare pro frequenter ire, *l.nam ſalutem 3.§.43.ff.de offi.præf.Vig*.V.133 c

cogi inuitus quis poteſt, *l.cum furioſus 39.ff.de iudic*. V.696 p ¶ Ignorans, *l.cum furioſus 39.ff.de iudic*.V.696 p

cogitatio mera non punitur, *l.cogitationum 18.ff.de pœnis*, N.1561.C ¶ Sola non punitur niſi certis caſibus, *l.qui 1.tit.de his qui ad ſtatuas confugiunt*. C.250 t *l.fugitiuus 225.ff.de verb ſig*.N.1817 c

cogitatione ſola non minuitur vtilitas imperij vel dominorum, *tit.de prob.hic feud 52*.F.99 a

Cogitationis nudæ nemo regulariter pœnã patitur, ſed eius quæ ad actum aliquem proceſſit. *tit.de prohi.feud.52*.F.99 a Et quando quis ibid.B. *tit.ſi de capitaneo,§.1.quæſitũ*.F.96 z ¶ Cogitationes ſecundæ prudentiores, *Nou. 98.tit.10. Neque vir quod*.A.447 o

cognatio interdicti de ſuperficiebus, & vti poſſidetis, *l.ait prætor 1.ff de ſuperſ*.N.702 ¶ Naturalis eſt inter omnes homines, *l.non tantum 6.ff.de appell*.N.1592 f Deportatione definit, *l.ſi cognatus 20.ff.de reb.dub*.I.1354 r

cognationis variæ ſignificationes, *l.non tantum 6 ff.de appell*. N.1592 f ¶ Ius vtrum recuperet qui reuertitur ad priſtinum patrem, *l.ſi cognatus 20 ff.de reb.dub*.I.1354 r

cognationem ſerui habere dicuntur ad matrimonium impediendum, *l.in tamen 11.§.4.omnibus, ff.de accuſat*.N.1427 d

cognata ea mihi eſt, quæ patri meo eſt agnata, vel naturali, vel adoptiuo, *l.ſi qua mihi 12.§.4.adoptiue, ff.de rit.nupt*.V.2109 b

cognati qui dicantur, *Nou.118.tit.1.de heredib.ab.inteſt*. A.510 l Propriè qui vltra fratrem, *l.ſciendum 1.ff.de inoff.teſtam*.V.716 l A matre agnati à patre, *Nou.118.tit.1.de hered.ab inteſt*.A.510 q ¶ Tranſuerſales quemadmodum olim ſuccedebant, *Nou.118.tit.1.de heredib.ab inteſta*.A.510 l In agnatis intelliguntur, *l.ſunt autem 7.ff.de legitim.tutor*.I.145 a ¶ Vocantur iure nouo ad tutelam, *l.ſi pater 3.ff.quando mulier.tut.offi*.C.1178 l *l.ad auunculos 1.tit.de legitim.tut*.C.1163 d

cognatorum alij conſanguinei, alij adgnati tantũ, alij cognati tantum, *l.legitimam, ff.de legit.tutor*.I.140 l Lata appellatione agnati cõtinẽtur vſque ad 5.grad. *l.cum 1.tit.de lat.lib*. C.1583 a

cognitio pro ſententia, *l.& poſt 63.§.1.quod ſi is ff.de iudic*. V.710 x

cauſæ magnam æquitatem deſiderat, *l.ſi filiæ 20.§.4.familiæ, ff.famil.erciſ*.V.1134 t Maior requiritur in ſecunda editione quã in prima, *l.ſi quis 6.§.8.ff.de eden*.V.249 d ¶ Præcedere debet antequã res addicatur, *l.vacantia 4.C.de bon.vac*.C.19 f ¶ Requirit præſentiam contradictorum & aſpectum minoris, *l.de ætate, ff.de minor*.V.579 h Partis aut certè contumaciam, *l.in cauſæ 12.§.1.ff.de minor*.V.553 e ¶ Requiritur in fideiuſſorib. idoneis, aut non idoneis pronuntiandis, *l.ſi is à quo 3.ff.vt in poſſ.legat*.I.1763 d Quæ requirãtur, vt de alimentis trãſigatur apud præſidẽ, *l.de alimentis 8.tit.de tranſact*.C.319 b ¶ Cognitio plenaria quæ fit ſubtiliter & cauſa cognita, *l.4.procedẽte 4.tit de dilat*.C.550 q Plena quid & ſummaria, *l.ſi is à quo 3.ff.vt in poſſeſſ.leg*.I.1763 d *l.in hac 3.§.8.ff.ad exhibendum*, V.1179.

§ Sum-

¶Sūmaria, *l. & ſi quis 14. ff. de reli. & ſump. fun.* V.1221 d *l. à diuo Pio 15. §. 4. ff. de re iud.* N.530 m in quibus locū habeat, *l. in hac 3. §. 8. ff. ad exhib.* V.1179 ¶ Facilius habetur in corporalibus, quā in incorporalibus, *l. à diuo Pio 15. §. 10. ff. de reiud.* N.532 e ¶ Sufficit vt quis in poſſeſſionem bonorum abſentis mittatur, *l. 15 cuius 18 ff ſi ſeruit. vind.* V.1038 y ¶ de Suſpecto tutore an & quomodo delegari poſſit, *l. cognitio 4. ff. de off. eius cui V.* 156 x

Cognitionem quam requirat cautio, *l. cum res 2. ff. de dam. infect.* N.35 c cauſæ delegans definiendæ litis poteſtatem non cōmittit, *l. qui procurator,* V.395 d

cognitione mandata, non ſtatim intelligitur mandari executio, *l. à diuo 15. ff. de re iud.* N.527 b

cognitiones pro ſententiis iudicum vel imperatoris, *l. cum prolatis 32. ff. de re iud.* N.539 b

Cognoſcere inter aliquos, *l. ſi ſe 1. ff. de iudic.* V.671 de publico crimine, *l. commiſſe 2. §. hu datur 8. ff. de iudiciis.* V.676 r

cognoſcit qui exequitur, *l. qui pro tribunali 2. ff. de re iu.* N.518 p

cognoſcit iudex de iniquitate ſententiæ, *l ſi prætor 75. ff. de iudici.* V.711

cohæredis delicto nō tenetur cohæres, quoties delicti obligatio originem habet ex perſona hæredis, *l. ſi hæredis 48. ff. de leg. & fideic.* I.795 g

cohæredibus exhibere cogitur rationes hæreditarias is cui ex rationes prælegatæ ſunt, *l. 7. ſi hæres, tit. 21. ff. familiæ herciſcundæ.* V 1128

cohęrentia rei eiuſque qualitas vna cū re ipſa continētur, *l. 22 proinde, ff. ad leg. Aqui.* V 1066 cōmmoda fideiuſſoribus proſunt, *l. Ex perſona 31. ff. de fide. & mand.* N.1078 k ¶Vna cum ipſa re principali transferuntur, *tit. ſi de canitanto* F.95 b

cohors quid, *l. quod ait 2. ff. de his qui not. infam.* N.340 l

cohortalium litis conditio, *l. Nemini 11. tit. de aduoc. diuerſ. iudic.* C 340 n

çollaterales admittuntur in infinitū nō adquirentis, ſed deſcendētium ab adquirenti, *tit. 14. de feudo marchiæ, §. 1. ſi capit. tuoi* F.19 e

collatio iure ſtricto locū non habet inter eos qui ſuccedunt diuerſo iure, *l. ſi filius 10. ff. de collatione bonorum.* I.1847 l

collatio bonorum fit deducto ære alieno, *l. ſubſignatum 39. ff. de ver. ſignif.* N.1810 h

collatio ex teſtamento fit, iure nouo, *l. ſi non 25. ff. de inoſ. teſtam.* N.741 e etiam ſi codicillis quid cōſecutus fuerit filius à patre, *l. hic titulus 1. §. vel maxime 6. ff. de collat. bonor.* I.1834 l ¶ Ex teſtamēto quib. caſib. fiebat iure ciuili, *l. filia 2. ff. de collat. dot.* I.1850 u ¶Fit emācipato ab inteſtato ſuccedēte pinde ac ſi bonorū poſſeſſionē cōtra tabulas peteret, *l. hic tit. 1. §. 3 ſi ex, ff. de coll. bon.* I.1834 g ¶Nō fit inter ſuccedētes diuerſo iure, *l. nec ipſi 7. ff. de coll. dot.* I.1852 ¶ Locū habet quādo querela agitur, *l. & liberis 17. ff. de collat.* C.1333 a non ceſſat hodie cum agitur de quærela, *l. pater ſi eum 6. ff. de collat. dot.* I.1851 k

collatio in obnoxia q̃ dignitates ſint, *l. hic tit. 1. §. 14. is quoque, ff. de collat. bono.* I.1837 d donatio ſimplex à patre facta duobus caſibus, *l. Illud 20. ff. de collat.* C.337 b ¶Directè quis obſtringitur officio iudicis, *l. fratres 8. ff. de collat.* C 1329 obnoxiuū nō eſt peculium aduentitium & profectitium, *l. hic tit. 1. §. 15.* Nec caſtrenſe, *ff. de coll. bon.* I.1837 g ea cuius pars minuitur, *l. ſi filius 5. ff. de coll. dot.* I.1851

collationem non facienti denegatur actio, *l. Poſthumo 11. ff. de collat.* C.1330 n ¶Facere dupliciter quis compellitur, *l. A patre 10. ff. de coll.* C 1330 n

collationem præteritus ab inſtituto petere poteſt at non inſtitutus à præterito, *l. ſi filia 3. ff. de coll. dot.* I.1850 b

collectio præceptorum eſt ars, *ff. lib. 1 tit. 1. l. 10. §. 10*

collecta quādoq; eſt munus merè patrimoniale quādoque mixtum, *lib. de pace Conſtantiæ.* E.171 b

collectaneus quibuſdam frater, *l ſi collactaneus 13. ff. de manum. vind.* N 206 h

collectarius quis ſit, *l. Quiſquis 16. tit ſi cert. pet.* C.717 b

collectam ſoluere nō debēt cōſules, quod Bartolus nō probat *l. honorē 10. ff. de mun. & honor.* N.1744 z

collectę à diuitib. & pauperib. ſecundū facultates ſunt exigendæ, *l. ad inferiorum 1. C. de apoc. pub.* I.37 k

collectæ an teneantur eccleſiæ, *lib. de pace Conſtantiæ.* E.171 b

collectis publicis certis & ſolemnibus, bona priuatorū tacitè obnoxia. *lib. de pace Conſtantiæ* E.171 b

collega collegæ an auctor eſſe poſſit, *l Quicūque 1. tit. de cōtra. iudic. vel eorū qui ſunt.* C.279 b an & quādo collegæ facto teneatur, *l. Imperator 11. ff. ad municipalem.* N.17.2 n

Collegę dicuntur qui ſimilem habent poteſtatē, *l. collegarum 173. ff. de verb. ſignif.* N.1844 a

Collegarum ſi vnus vtitur iuriſdictione omnes vtentur, *l. ſeruitus 5. ff. quemadmodum ſeruit. amitt.* V.1041

collegium quid *tit. 1. quomodo in laeſ. maieſt.* E.150 c Vnde dicitur, *l. neque ſocietatis 1. ff. quod cuiuſque vniuerſ.* V.404 n ¶Conſtare tribus poteſt, *l. prætor 4. §. 6. ſi quis, ff. vi bono. rapto.* N.1344 h ¶Illicitum præſumitur niſi probetur licitum, *l. collegium 8. ff. de hæred. inſti.* F.1376 m *l. omnia 1. §. 14. ff. de oſſi. præf. vrb.* V.128 x ¶ Soluit ſi nullus ſit ex collegio, *l. ſicut 7. §. 2. ff. quod cuiuſque vniuerſ.* V.410 p

collegia quæ iure approbata ſint, *l. neque ſocietatem 1 ff. quod cuiuſcunque vniuerſ.* V.404 r Illicita præſumuntur niſi probētur licita, *l. ſeb. 2 ff. de extraord. criminibus,* N.1388 Niſi licita probētur, *l. mādatis 1. ff. de colleg. & corpor.* N 1407 k Licita tātum immunitatem habēt, *l. non tantum 17. ff. de excuſ.* I.285 b

collegia non omnibus, neque omnia paſſim iure permiſſa. *No. 123. tit. 6. de ſanctis epiſc. c. 30 in omnib.* A.553 g

collegio licito reliuqui poteſt, *l. neque ſocietatem 1. ff. quod cuiuſque vniuerſ.* V.484 r

collegiis licitis & iure permiſſis legari poteſt, *l. cum ſenatus 21. ff. de reb. dub.* I.355 b

colluſio quid *ff. de colluſ. deteg.* N.357

colluſioni obſiſtere licet, *l paulus 69. ff. de procurat.* V 400 h

colere vrbanum prædium videtur qui ædificat vel reficit, *l. vſuſfruct. 44. ff. de vſufructu.* V.909 o

colere pro voluntatem ſeruare, *ff. lib. 1. tit. 1* m

colonus pprie dicit qui nūmis colit, *l. fructus, §. 3. ite ff. ſolut. matrim.* I.13 d ¶*In fructus 42. ff de vſu & vſufruct.* I.1139 i Pro domino & cōtra obligare poteſt, *l. hi penes 4. C. de agric. & cenſit.* 168 Pro locante, *ff. lib. 39. tit. 3. l. 4. §. 3* l

colonus alienari non poteſt ſine ſolo, *l. quemadmodum 7. C. de agric. & cenſit.* 170 m Deiici ab vſufructuario non poteſt. *l. arbores 59. ff. de vſufructu.* V.915 f

colonus patrimonialis quis, *l. ne magiſtratum 13. ff. qui dare tut. vel cur. poſſunt.* I.1174 b ¶Partiarius dicitur qui partem fructuum domino reddit, *l. ſi apes 26. ff de furtis.* N.1282 ¶Priuati ceſſantes penſionē ſoluere per biennium expelli poteſt, *l. quæro 54. tit. locati & conducti.* V.1878 i ¶ Simplex per bienniū non ſoluēs iure ſuo decidit, *cap. 3. Emphyteuſim, §. 1 ſcire, tit. 3. de non alien. aut permit.* A.73 c ¶Poſſidere non dicitur, *l. ſi pignus 37. ff. de pign. actio.* V.1443 d Neque naturalem neque ciuilē poſſeſſionem habet, *l. non ſolum 33. §. 1. ff. de vſucap.* N.477 u ¶Neque naturaliter, neq; ciuiliter poſſidet, *l. 1. prætor ait §. 10. denique ff. de vi & vi arm.* N.674 f ¶An & in quibus præiudiciū facere poſſit domino, *l. per colonum. 17. C. de agric. & cenſit.* 126 o Repreſentat dominum, *l. prætor. 1. §. 42. ff de vi & vi arm* N.571 p Vendi vtrum poſſit ſine adiectione pretij, *l. quemadmodum 7. C. de agric. & cenſit.* 170 m

coloni appellatione generali continentur, omnes adſcriptitij, *l. ſi coloni in C. de agric. & cenſ.* 1744. & inquilini differentia, *l. ſi* [illegible] *25. de adquir. poſſ.* N. 433 a *l. Res pignoris 37. de adquir. poſſeſſ.* N. 441 z

coloni & conditionales cur dicantur, *l. cum ſatis 23. C. de agric. & cenſit.* 182 p Liberi ſunt ſuique peculij domini, *l. coloni 2. C. in quib. cauſ.* I.186 ſunt liberi, *l. hi pœna. Cod. de agric. & cenſit.* 187 m quemadmodum liberi & ſerui, *l. per vniuerſam 1. C. de colonis* F.187 inquilini an poſſideant etiam naturaliter, *l. certè, ff. quod vi aut clam.* N.763 b

coloni originarij nō fiunt liberi ex cenſu non ſoluto lōgo tēpore, *l. originarios 22. C. de agric. & cenſ.* 173 e patrimonialis à fiſcali differentia, *l. ne magiſtratum 13 ff. qui dare tut. vel cur. poſſunt.* I.1174 b & adſcriptitij vtrum & quomodo præſcribant libertatem, *l. definimus 13. C. de agric. & cenſ.* 174 z ¶ Fundum ſequuntur, *l. quemadmodum 1. C. de agric. & cenſit.* 170 m vtrum ſequantur vilem fundum venditum, *l. quemadmodū 1. de agric. & cenſ.* 170 m an & quo tempore ſine ſolo præſcribi poſſint, *l. quemadmodum 1. C. de agric. & cenſ.* 167 m

colono defuncto non tenetur ſtare vſufructuarius, *l. nihil 12. tit. de leg. & fideicom.* I.860 q

colonorum alij nummis colunt alij partiarij, *l. Valerius 50. ff. de iure fiſci.* N.1637 e

colonorum alij nummis colunt, alij partiarij, *l. Eum 14. ff. de furtis.* N 1171 d

color quæſitus inter mulierem & debitorem creditori non nocet *l. ſi domina 15. ff. ad ſenatuſc. Velleian.* V.1591

combuſtione teſtamenti facta, iuſſu teſtatoris intereunt inſtitutiones, *l. ſi defunctus 9 ff. de ſuis & legit. Lib.* C.1918 f

comes pro adſeſſore & familiari magiſtratu, *l. diem 4. ff. de offi. adſeſſ.* V.158 x

comitis appellatio quibus tributa, *Lege qui 11. C. de excuſat. muner.* 50 d

comitum alij ſpectabiles alij illuſtres, *l. grammaticos 11. Cod. de*

conſtib.qui 238

Comitibus hoc beneficium ideo indulgetur, *l.adminiſtrantes 41.ff.de excuſat.*I.297

Comitiuæ cingulum eſt ſpectabile, *l.princip. 6.C.de princip.agent* 259 i

commeatus & remeatus quid, *l.relegati 4.ff.de penis*, N.1549 h pro licentia, *l.miles 34.ff.ex quib.cau.maior.*V.610 u eſt libera proficiſcendi licentia, *l. in ſacris 9.C.de prox.ſacr.ſcrin.* 247 d

commendare pro laudare & deponere, *l.ex verbo 17.ff.de fideicom.libert.*C.1578 a

commendaſti, verbum variat habet ſignificationes, *l. Lucius 24.ff.depoſiti*, V.1622 m

commendans aliquem ei legare non intelligitur, *l.fideicõmiſſa. 25.ff.de leg.& fideicom.*L.181

commendatio fit aut generalib. verbis aut ſpecialibus, *l.quod vẽditor 27.ff.de dolo.*V.528 g generalis rei non ita obligat commendantem, *l.apud Celſum 4.ff.de doli mali & metus excep.*N.857 ¶ Non adfert præter Tit. *l.hereditas*, §.5.*ff.de hered.inſt.*I.4 7 d

commendatione generali qui alium commendat non tenetur, *l.quod venditor 37.ff.de dolo.*V.528 g

commercium vox generalis ad omnes contractus, *ff.lib.1.tit.1.l.*5 n ¶ Pro permutatione, *ff.lib.1.tit.1.l.*5 n ¶ Non eſt rei dotalis vt & rei minoris, *l.ſi debitori 47.ff.de fideiuſſ.*N.1093

commercij ſpecies, *tit.de prohibit.feud.*52.F.98 l

commentarium principis quid, *l.abeſſe 32.ff.ex quib.cau.maio.*V.610 n

comminatio ſuperioris facta vaſallo de indignatione incurrenda facit vt vaſallus qui priuari poſſit feudo. *tit.24.quæ ſu.t prima cauſ.*F.57 a

comminus recipere pecuniã ꝑ ad manũ & incõtinẽti recipere, *l.ſi quaſi 3.ff.de pignorat.act.* V.1423 g

comminus pro ſtatim, *l continuus 137 ff.de verb.oblig.*N.1027 b

commiſſarii qui apud Bononienſes, *Nou.131. Tit.13 de eccleſ.Tit.c.10.ſi quis.*A.579 b

commiſſariæ ad hæredes nõ transferuntur commiſſarij, *l.tutel.16.ff.de tutelis.*I.119 h

commiſſionarius ſeu mãdatarius mandatũ debet legitime facere, *c.1 ſi heres*, §.1.*hu igitur Tit.1.de hered.& Falcid.*A 5

committere ſpecialiter & mandare differũt, *l.quatũq.1.ff.de offi.eius cui.*V.153 f ¶ Non poteſt infans dolum vel latam culpam, *l.ſi is 22.§.1.ſi pupillus, ff.de preca.*N.770 x

committere pro commiſſum relinquere, *l. cum prætor 12.ff.de iudici.*V.679 c

committi pro poſſe committi, *l.ſi cuius, ff.vſufruct.quẽad.caueat.*V.959 h

committi alteri poteſt conſecrandi poteſtas, *l.ſacra.9.ff.de rer.diuiſ.*V.118 u

committi vni ex pluribus tutoribus vel curatoribus adminiſtrationem, *l.ſi plures 3.ff.de adminiſt.& pericul.tutor.*I.161

committi an poſſit ſæpius in ſtipulationem, *l.ſi ita quis 63.ff.de verb.oblig.*N.962 y

committitur ſpecialiter quod alteri negatur, *l.quæcunque 1.ff.de offi.eius cui.*V.153 f

commiſſum pro delicto, *l.imperatores 2.ff.de publ.& vectig.*N.140.o ¶ Pœna amiſſionis, *l.interdũ 16.§.12.ff.de publican.*N.149 q

commiſſum pœna eſt legalis & comparatur conuentionali, *l.communi 7.ff.com.diuid.*V.1164 m

commiſſa quid, *ff.de publicanis,&c.*N.134

comitianus quis, *l.præcipimus 2. Tit.de offi. mili.iudi.Cod.*269 l

commixtorum & inſeparabilium cauſa datur vtilis communi diuidũdo, *l.5.idem Põponius, ff.de rei vindic.*V.1824 p

commodare quis dicatur, *l.fundi 4.Cod.de fund. patrimo.*201 a

commodamus res ad vſumcertum precario damus ad incertum, *l.Precarium, ff.de precario*, N.761 l

commodari domus poteſt, *l.ſi gratuitam 17. Tit. de praeſcript.verb.*V.1897 f ¶ Panis impropriè dicitur, *l.ſed mihi 3.§.6.non poteſt, ff.commod.*V.1408 o

commodatum pro mutuo, *l.ſiiant 2. Cod.de his qui ex pig.*15 i

commodatum ab initio liberalitatis, ex poſt facto neceſſitatis, *l.quæſitis 8. §.eum quoque, ff.de precario*, N.166 p ¶ Ceſſat cũ vſus nõ fuerit dict⁹, *l.ſi gratuitam 17.Tit.de praeſcript.verb.*V 1897 f ¶ Conſtituitur ad Tempus, *l.in rebus 4. §. 4. item qui ff.de precar.* N.763 c ¶ Datur ad certũ vſum & ea re dignoſcit à precario & depoſito, *l.in cõmodato 17. §.3.ſicut, ff.commod.* V.1418 t ¶ Eſſe poteſt rerum mobilium, *l.in rebus 4.ff.de precar.*N.762 x ¶ Fit gratia commodatarij non commodantis, *l.Celſus 5.§.6.item ſi, ff.ad exhib.* V.1186 y ¶ Non eſt niſi gratuitum ſit, *l.poteſt 27.ff.de pignor.act.*V.1439 m

Commodata res non dicitur niſi habeat certũ vſum tacitum vel expreſſum, *l.in cõmodato 17.§.3.ſicut, ff.commod.*V.1418 k

commodati actio ciuilis, *l.in commodato 17. §.3. ſicut, ff.commod.*V.1418 o ¶ Non eſt prætoria, ſed ciuilis, *l.ait prætor 1 ff.commod.*V.1406 n ¶ Tollitur ipſo iure per condictionem furtiuam, *l.ſi is cui 71. §.1.eius rei, ff.de furt.* N.1316 l an agi poſſit poſtquam Aquilia actum eſt, *l.vnde 7. §.1 ſed ſi, ff.commod.*V.1415

commodatarius in cõmodato exactiſſimã diligentiã præſtare cogitur, *l.ſi gratuitã 17.de præſ.verb.*V.1897 p quãdo dolũ tãtũ, quãdo latã, & leuem culpam, quandóque leuiſſimã præſtet, *l.ſi vt certo*, §.10.*inde ff commod.*V.1411 c de quibus tenetur, *l.ſi vt certo 5.§.5.cuſtodiam, ff commo.*V.1410 o ¶ Tenetur de cuſtodia rei commedatæ, *l.ſi vt certo 5.§.14.ſi de me, ff.1.commod* V.1412 a

cõmodatarij duo vt rei debendi ſint requiritur id exprimi, *l.ſi vt certo 5.§.15 ſi duobus ff.commod.*V.1414 g ¶ Socij factum, an & quatenus alteri nocere poſſit, *l.vnde 7.ff commod.*V.1414 m

commodatario minus fauetur quàm fulloni, *l. manifeſtiſſimi 22. Tit.de furtis.*C.1285 m

commodatum reuocari non poteſt niſi finito vſu, in quẽ commodatur, *l.depoſitum 1.ff.depoſiti*, V.1608 n

commoditas ex æquitate ſumitur, *l.duobus 30.ff.de lib.cauſ.*N.346 i

commodum is habere debet qui grauatus eſt in onere, *l.ſi filia 10.§.8.idẽ Papinianus, ff.fam.ercif.*V.1135 u ¶ Reportare quis non debet, *l.Ex conducto 13.§.5.cum, Tit.locati conduct.*V.655 g

commune pro vniuerſitate, *Tit.de pace Conſtant.*E.184 i ¶ Forum, *l.de eo 26.ff.de iudic.*V.668 r ¶ Iudicium ciuile *ff.de iudic.*V 671 ¶ Non eſt meum, *l.pupillus 239.§.9.verbum ff.de verb.ſignific* N.1861 ¶ Quod eſt, meum eſſe dici poteſt, *l.ordinarium 1.§ 6.nec magis, ff.de pecul.*V.150 b ¶ Mihi cum alio meum dici poteſt, *l. communis 23. ff. de in ius voc.*V.194 m ¶ Meum non ſtatim eſt, *l.1.ſumma, §.1.ff.de rerum diuiſ.* V.115 d

commune & non commune quid, diuerſa ratione dici poteſt, *l.cum ſeruus 1.§.4.communis, ff.de ſtipul.ſeruor.*N.1048 t

cõmuni in re inuito ſocio facere aliquid licet, quod nobis ꝓſit, ſocio nõ noceat, *l.ſi ſitulam 19. § 1.iuxta, ff.de ſeruit.vrb.præd.* V.986 l ¶ Opinione pro idoneo habetur qui non fuit re ipſa idoneus, *Tit.13.an renouari debeant teſtes.*F.49 t ¶ Pecunia quid ematur, non tam inquiritur, quàm cuius nomine, *tit.12.de fratribus.*F.45 b ¶ Voluntate quædam valent quæ alias nõ valent, *l.ex conſenſu 3.ff.de relig.& ſump.fun.*V.1115

communis curia, *l.conuenire 2. §.ſed ſi dubitetur 6.ff.de iudic.*V.676 m ¶ Opinio vt dicatur ſufficit eius opinionis eſſe, *l.cum 30.ff.de acquir.vel amit.hered.*I.645 g ¶ Eſt teſtamentũ quod quis facere coactus ſit, *l.Teſtamentũ 1.ff.qui teſtam facere poſſunt.*I.363 d ¶ Patria, *l.conuenire 2.§.ſed ſi dubitetur 6.ff de iudic.*V.676 m *l hæres 19.§.2.proinde, ff.de iudic.*V.685 e ¶ Vſus loquendi dat ſignificationem rei, *l.Labeo 7.ff.de ſupel.leg.*I.1224 l ¶ Vtilitas ſemper præferenda, *l.Actione 65.tit.pro ſocio.*V.1714 p

communia negligi ſolent, *l.meminimus 2.C.qui & quib.pars* 70 m naturaliter, *l.ſed 50 tit.pro ſocio.* V.1697 e ¶ Non publica & econtra. *l.prætor, §.8.aduerſus, ff.ne quid in lo.pub.*N.651 k ¶ Nullius dicuntur, *l.quod enim 3.§.1.ff.de adquir.rer.domin.*N.360 q ¶ Difficilius quam ſpecialia ſoluuntur, *l.debitoris 1.§.2.defenſor, ff.quib.mod.pignus.*V.1949 e

communes ſtipulationes dicuntur quæ partim ſententiam vel iudicium reſpiciunt, *l.Prætoriarum, §.6. Stipulatio, ff.de ſtipul.prætoriis*, N.1217 a

communio bonorũ nõ obligat quẽ alienæ obligationi, *l.licet 7.C.de decurion.*47.i ¶ Diſcordiam parit, *l.Qui 8.ff.de reb.eorum qui ſub tut.*I.553 m ¶ Inter fratres eſt incidens non ex conuentione, *l. verum 63.tit.pro ſocio.*V.1709 b ¶ Lites excitat, *l.in re 28. ff.de ſeruit. vrb.præd.* V.989 i *l.cum 77.ff.de leg.& fideicom.*I.939 i

communi diuidũdo cũ hærede legatari⁹ peculij agere poteſt, *l.etſi 8.§.1.ff.comm.diuid.*V.1167 ¶ Agere non poſſumus pendente iudicio rei vindicationis, *l.fundi 18.ff.de exception.*N.814 ¶ Agi poteſt aduerſus ſocium ſi rẽ deteriorem facit, etiam cõſtante ipſa cõmunione, *l.etſi 8.§.2.venit, ff.comm.diui.*V.1167 d ¶ Tenetur ſocius ex vulnerato, *l.etſi, 8.§.3.ſi communis, ff.comm.diuid.*V.1167 e

communi diuidũdo actio, ne damnũ datum in cõmuni venit, *l.in communi. ff.comm.diuid.*V.1152 g

petit

Communi diuidẽdo iudiciũ aliud vtile, aliud directũ, *l.ſeluend,1.ff.comm.diuid.V.*1159 c ¶ Cur cõpetat miſſis in poſſeſſionem, *l.communi 7.§.4.ff.comm.diuid.V.*1164 i ¶ Cur non datur ad res hæreditarias diuidendas, *l.per hoc 4.ff.comm diuid.*V.1160 n ¶ Locum an habeat inter bonæ fidei poſſeſſores, titulo deſtitutos, *l.cõmuni 7.§.4.inter, ff.com.diuid.*V.1164 f ¶ Vtile datur pro rebus incorporalibus, *l.per hoc 4.ff.comm.diuid.*V.1160 n ¶ Agi iterum poteſt, at non familiæ erciſcundæ, *l.per hoc 4. §.2.hoc iudicium ff.comm. diuid.*V.1160 p ¶ Sumptus factos conſequimur, *l.ſi finita 15. §.19.ff.de dam.infect.*N.60 t ¶ Nanciſcimur dominium rei, *l.per hoc 4.ff.comm.diuid.*V.1160 n ¶ Petitur diuiſio rerum corporalium, *l.per hoc 4.ff.cõm.diuid.*V.1160 ¶ Creditores duo miſſi ex primo decreto agere poſſunt, *l.cõmuni 7.§.6.ſi duo, ff.com.diuid.*V.1165 a

Communitas quid, *Tit.1.quem in leſ.maieſt.*E.130 b

communiter quæ proſunt priuatis cõmodis prӕferũtur, *Auth.res.C.commun.de leg.*I.1472.

comparare pro emere, *l.origo 1.tit.de contrahend.empt.*V.1725 a

Comparatur Senatus & princeps, *l. quod principis 13. ff. de aqua plu.arcen.*N.131 c

comparatio literarum quid, *Auth.coll.6.Nou.73 Tit.2.de inſtrumen.caut.*338 c ¶ Scripturarum quẽadmodum facienda à iudice, *Auth.coll 6. Nou.73. Tit.2.de inſtrum.caut.cap.7.ſi verò, ff.2.quod ſi* 346 f ¶ Non fit donec aliæ ſint probationes, *Auth. coll.6. Nou. 73. Tit.2. de inſtrum. caut.* 340 i ¶ Non fit niſi deficientibus aliis probationibus, *Auth. coll.6. Nou.73. Tit.2.de inſtrum.caut.ca.2. ſed ſi.*341 c ¶ Non fit priuati inſtrumenti niſi teſtibus eius ſuperſtitibus nõ mortuis, *Auth.coll.6.Nou.73.Tit.2.de inſtrum.caut.*341 c

comparatiuus pro poſitiuo interdum ſumitur, *l.generaliter 3. ff.de decur. & fil.eor.* N.1731 d *l.vtique 34 ff.de dam.inf.*N.89 m *l.breuiter 1 ff.de off.præf.præt.* V 115 g *l.metum 5.ff.quod met.cauſ.*V.478 p *l.hæres 33.ff.de neg.geſt.*V.452 u

comparere nõ ſufficit, niſi fiat, & allegetur quod allegari debet, *l.13. Eſt*(?) *ff.de excuſatio*, L.1276 ¶ Debet in dubio citatus coram iudice ordinario, *l.ſi quis 2. ff.de iudic.*V.677

cõparantur origo & ſenẽtia, *l.quotieſcumque 37. C.de decurion.*54 e

compellendi voce ius belli faciendi, obſidendi, repræſalias dandi, continetur, *Tit.de pace Conſtantiæ.*E.188 h

compenſare creditor cogitur operas ſerui pignorati, cum ſumptibus alimentorũ quos in ſeruum fecit, *l.in rebus 18.§.2.poſſunt, ff.commod.*V.1419 i ¶ Noſtra potius intereſt quàm ſoluere & poſtea ſolutum recipere, *l.ſi ſtipulatus 15.ff.de fide & mand.*N.1077 a ¶ Et cur, *l.Ideo 3.ff.de compenſ.*V.1596 q

compenſari quod poteſt præſtari videtur, *l.ſi mulier 20. ff.de cond.cauſa data.*V.1318 k

compenſatur delictum delicto, *l.viro 39. ff.ſolut matrim.* L.47 b ¶ Vſuraria debita in cauſis fiſci licet in quantitate differãt, *l.cum 11.ff.de compenſ.*V.1599

compenſandi animo legare creditori ſuo non intelligitur, *l.creditorem 85 ff.de leg.& fideicom.*I.954 a

compenſatio dicitur vbi hinc inde eſt debitũ, *l.vnũ 67. ff de leg.& fideicõm.*I.913 p ¶ Dicitur petititio, *l.amplius 15 ff.rem rat.hab.*N.1253 d ¶ Species recõuẽtionis, *l.Titia 34 ff.de leg.& fideicõm.*I.887 ¶ Impropriè ſumitur pro cõputatione ſeu retẽtione, *l.vnũ 67 ff.de leg.& fideicõ.*I.914 d ¶ Impropriè ſumitur pro retentione, *l.vnũ 67 ff.de leg.& fideicom.*I.913 p ¶ Impropria, *l.nemo 7.C.de fund.priuat.*211 g ¶ Cõputatione, *l.cum 77.ff.de leg.& fideicom* I.944 k

compenſatio admittitur ſummarũ pupillariũ, *l.quod, 3.ff.de contrar.tutel.* I 313 g ¶ Fit doli, *l.ex hoc 3. §.3.ff.de eo per quem.*V.220 o ¶ Fit generis ad genus, *l.1. §.4.item ſi, ff.ſi pars hæred.petat.*N.811 a ¶ Fit facile in indiuiſibilibus, *l.1.§.4.item ſi, ff.ſi pars hæred.petat.*V.811 a ¶ Fit negligentiæ, doli & culpæ, *l.ſi ambo 10 ff de compenſ.*V.1598 l ¶ Pecuniæ ad pecuniam, *l.quod dicitur 6.ff.de impen.in res dot.fact.* I.69 c ¶ Quantitatis ad qualitatem, *l.Titius 43.tit.de act.empt.& vend.*2183 ¶ Quantitatis ad quantitatẽ non ad ſpeciẽ, *l.ſi conuenerit 18 ff.de pignor.actio.*V.1431 q ¶ Quantitatis ad ſpeciem re amiſſa, *l.Apud Celſum 4. ff.de doli mali & metus exceptione.*N.858 ¶ Speciei cum pecunia, & ſpeciei cum ſpecie, *l.hic Titulus 1.§.12.ſed etſi, ff.de coll.bon.*I.1836 f ¶ Virilis ad virilem, *l.Imperator 70 ff.de leg.& fideicommiſ.*I.922 t ¶ Vbique, *l.debitor 13.ff.de neg.geſt.*V.432 y ¶ Facilius fit quàm ſolutio, *l.fideicommiſſi 11.ff.de leg.& fideicommiſſ.*I.988 q ¶ Vnius donationis cum alia donatione fit, *l.Quod ante 7.de don.inter vir.& vxor.*V.2186 ¶ Fit tantum in diuerſis, *l.ſi negotia 11.ff.de negot.geſt.*V.431 g ¶ Obiiciet res obtineri an poſſit, *l.in rebus 18.§.4.quod autem, ff.commo.*V.1420 n ¶ Etiam in ſtricti iuris iudiciis fit hodie ipſo iure, *l.ex parte 25. ff. de ſolut. & liberat.* N.1143 k ¶ In actione dotis hodie non eſt in vſu, *l.ſi filiuſfamil.ff.ſoluto matrim.*I.39 e

Compẽſatio agenti nomine officij obiicitur eius pecuniæ quã proprio ac priuato nomine debet, *l.ſi debeat 22.ff.de cõp.*V.1602 ¶ Doli ad culpam nõ admittitur, *l.æque ſicutum 1.§.2. ff.de eo per quem.*V.218 n ¶ Fructuum quandoque non fit cũ ſumptibus factis circa rem, *l.nemo 2.C.de fun.priuat.*211 g ¶ Generis ad genus admittitur, *l.qui non 78. §.1. Lucia, ff.de hære.inſt.* 2504 i & meritò: cùm inter eadẽ genera nõ reperiatur diuerſitas, *l.ob negotium 20.ff.de compenſat.* V.1601 f ¶ Iuris quæque iure fit non eſt in hominis poteſtate, *l.ſi quis 5.ff.de cõpenſ.* V.1597 u ¶ Lucri & damni, an & quando fiat, *l.non ob eam* [illegible]*. tit.pro ſocio.V.*1650 z ¶ In negotiis geſtis vti fiat, *l.ſi negotia 11.ff.de neg.geſt.*V.431 g ¶ Sextantis ad ſextãtem generis cõpenſatio eſt, *l.1.§.4.item ſi, ff.ſi pars hæred.petat.V.*811 d ¶ Solutionis inſtar obtinet, *l.ſi peculium 20.§.1 de ſtatulib.*N.299.i ¶ Non admittitur quibus caſibus, *l. vnuſquiſque 2. ff. de compenſ. V.*1596 p ¶ Alieni debiti, *l.ſi cum 16.ff.de compenſ.V.*1600 p ¶ Et quibus caſibus, *l.ob negotium 20 ff.de compenſ.V.*1601 e

Non fit.

¶ Corporis ad pecuniã ipſo iure, *l.quod dicitur 5.ff.de impenſ.in res dot.fact.*I.69 h ¶ Non liquidi ad liquidum. *Nou.96.tit.8.de exercit.c.2.illud quoque.*A.438 y ¶ Quantitatis ad ſpeciem ſiue veram ſiue fictam, *l.ſi ex.32.§ 1 ſi ſeruo, ff.de pecul.*V.1537 e ¶ Speciei ad ſpeciem, *l.1.§.4.item ſi, ff.ſi pars hære.peta. V.*810 o ¶ Inter ſpecies, *c.3.emphyteuſim. §.3. Quod tit.7.de non alien.aut permut.Auth.75* d ¶ Ad vſuram ſolutam, *l.emptor.65.ff.de rei vind.V.*860 f ¶ Non habet locum in depoſito & aliis quibuſdam, *l.interdum 29.ff.de condic.indeb.V.*1345 ¶ Obiici minori cum effectu non poteſt, *l.ait prætor 3.§.1.ff.de negot.geſt.V.*413 n ¶ Per condemnationem quemadmodum fiat, *l.Mænius 52.§.3.arbiter.ff.famil.erciſc.V.*1158 m

cõpẽſationis exceptio operatur vſq. ad cõcurrẽtẽ quãtitatẽ quæ petitur, *l.in rebus 18.§.4.quod ait, ff.commu.diuid.V.*1420 n

compenſationis qualis qualis fides adhibetur, *Auth.coll.6.Nou.73.tit.2.de inſtrum.caut.c.7.ſi vero, §.2.quod ſi.*345 c

cõpenſatione mutua, paria delicta tolluntur, *l.vnũ cum 2 ff. ne quis eum qui.V.*198 q ¶ Quis ab alio liberatur, *l.intra 9.ff.de re iud.*N.524 u ¶ Nemo ipſo iure liberatur, *l.Stichum 95. §.8.ſi creditor.ff.de ſolut.*N.119

compenſationem reprobare & compenſationis rationem nõ habere, differunt, *l.etiam 6.ff.de compenſ.V.*1597

compenſationes introductæ vitandi circuitus cauſa, *l.1. §.3. ſi ergo, ff.ſi pars hæred.petat.V.*810 n ¶ Plures fieri non poſſunt de eodem debito, *l quod 13.ff.de compenſ.V.*1599

compenſata culpa, culpa diſſoluitur, *l.idem 8.ff.ad legem Aquil.V.*1060 y

competere magiſtratus & iure magiſtratus, differũt, *l.cautionis 5.§ 3 ff.de damno infect.*N.38 u ¶ Iure magiſtratus quid, *l.quæcunque 1.ff.de off.eius cui.V.*213 h

competentia maxima iudicis, *l.in litibus 6.Tit.vbi cauſa.C.*875

competitia pro querela & actione, *l.qui grauatus 5.C.de cenſibus* 191 l

competens forum, *l.conuenire 2. §.ſed ſi dubitetur 6. ff.de iudic.V.*676 m ¶ Forum, *ff.de iudic.V.*671

completum intelligitur quod inchoatum, *l.in omnibus 6.ff.de oblig.& act.*N.889

completiones & adimpletiones, *Auth.coll.6.No.73.Tit.de inſtru.caut.c.7.ſi verò, §.2.quod ſi,*346 x

componere *ff proœm. pag.42.*i.compendioſe ponere, *ff. proœm.gloſ.p.pag.42* ¶ Soluere, *l.ædiles 38. Tit.de ædilit.edict.V.*1985

comprobare videor geſtũ nomine meo, ſi ad meam notitiã peruenit neque cõtradico, *l.quo enim 12.§.1 Iul.ff.rem rat.haberi.*N.1252 a ¶ Videtur qui malum ſcienter eligit, *l.ſi venditor 14. Tit.de in diem addict.V.*1765 d

compromiſſum tranſactionis ſpecies, *l.32.§.Iulianus 6 ff.de recept.arbit.V.*650 q ¶ Plenum quod dicatur, *l.quid tamen 21.§.6 ff.de recep.arb.V.*636.d ¶ Factum à ſeruo non valet, *l.32. §.9.ſi ſeruus ff.de recep.arbi. V.*650 ¶ Fieri non poteſt de incerta perſona, *l.tutor 20.ff.de teſtam.tutel.*128 ¶ Pendet incertæ conditionis cauſa, *l.30. §.3.ſumma, ff.de recept.arbit.V.*549 g ¶ Soluitur, acceptilatione, die, iudicio, morte & pacto, *l.32.§.3.ſumma, ff.de recept.arbit.V.*649 f

compromiſſi dies poteſt prorogari per nuntium & epiſtolã, *l.diem 27 §.1 ff.de recept.arb.V.*623 c ¶ Pœna maior vel minor ſorte eſſe poteſt, *l. apud Celſum 4. ff. de doli mali & metus exceptione.*N.887

compromiſſo & tranſactioni ea tantum inſunt de quib.compromiſſum & tranſactum, *l.quid tamen 21. §.6.ff.de recept.arb.*

r.1039 g

Cõpromiſſis hoc eſt familiare, vt pœna promittatur, rato manente pacto, *l.cum 5.tit.de recept.arbit.C.*486 u

Compromittere nõ poteſt, QVIS? Seruus, vt nec in iudicio eſſe, *l.licet 3.§.8.ſi ſeruus, ff. de pecul.*V.1509. ¶ Non videtur errãs & ignorans, *l.de reb.44. ff.de recept.arbitr.*V.658. i in aliquem, *l.ſi ſe,1.ff.de iudic.*V.671. d

Cõpromitti de cauſa meri & mixti imperij vel de cauſa ſtatus non poteſt, *l.32.§.6.Iulianus, ff.de recept.arbit.*V.649. ¶De cauſa matrimonij non poteſt, *l.32. §.8.de liberali, ff.de recept.arbit.* V.650 z ¶Poteſt de cauſis excedentibus 300.aureos, *l.de qua re,74.§.iudex 1.ff.de iudic.*V.711 b ¶ In populari actione non licet, *l.32.§.Iulianus 6.ff.de recept.arbit.*V.650 z ¶ In cauſa adſcriptitia conditionis qua quis adſcriptitius eſſe dicitur nõ poteſt, *l.32.§.8.de liberali, ff.de recept.arbit.*V.550 z ¶ In cauſa meri & mixti imperij poteſt, *l.32.§.8.de liberali, ff.de recept.arbit.*V.650 z ¶ In famoſo iudicio & delicto ciuiliter tamen moto poteſt, *l.32.§.8.Iulianus, ff.de recept.arbit.*V.649 r ¶De famoſa cauſa ciuili non criminali, *l.quid ergo 13. §.5.ff.de his qui not.infam.*V.350 y

Computare poſſunt, QVI? Tabularij, *l.inſtar 2.C.de iure fiſci, lib.10.tit.1.2.*h

Computatio quid, *l.inſtar 2.C.de iure fiſci, lib.2.tit.1.l.2.*h ¶ Tabularij non eſt firma niſi comprobata ſit ſententia rationalis, *l.2.inſtar, C.lib.10.de iure fiſci,72.*h ¶Tabularij, *l.2.inſtar, C.de iur.fiſci,*2 h

Conatus ſine effectu an noceat, *l.hoc edictum 1.§.2. ff.quod quiſque iur.*V.177 d ¶ Sine effectu regulariter nõ punit̃, *l.ſi quis 3.ff.quod quiſque iur.*N.178 g ¶ Punitur interdum ſine effectu, *l.lege 1. ff. ad leg. Pomp. de parricid.* N. 1488 l ¶Solus interdum punitur, *l.ſi quis 11.ff.de rer.diuiſ.*V.119 g

Concedere & cedere differẽtia, *l.ad eũ 35.ff.de donatio,*N. 173 d ¶Tacitè peculium intelligitur qui nõ adimit, *l.poſſeſſio 1.§.5.ff.de adquir.poſ.*N.404 o ¶ Videtur qui non prohibet, *l.ſi conſtante 24.§.6.ſi vxor, ff.ſolut.matrim.* I.37 k an quis poſſit, quod facere ipſe nõ poſſit, *l.filium 14.ff. de S.C. Maced.*V.1503 g

concedendum aliquid verecundiæ & pudori hominũ, *l.obſeruandum 47.ff.de iudic.*V.699 a

conceditur aliquid ſecundario quod principaliter nõ cõceditur, *l.cum probatio 7.ff.de probat.*V.2072

conceduntur quædã voti ratione *l.illud 15.ff.de of.præſ.*V.148 y

concedendi verbo continetur ſeu cõtineri atq; intelligi poteſt dominij tranſlatio, *l.cum 77.ff.de leg.& fideicom.*I.939

conceduntur plura obliquè, quàm directè, *l.veluti 3.ff.de hered. petit.*V.477 d

Conceptionis tempus inſpicitur, *l.emancipati 7.§.2.ff. de Senator.*V.121 l in partu quoties de eius cõmodo agitur, *l.cũ ſatis 22.C.de agric.& cenſit.*183 b

Conceptus habetur pro nato, *l.cuius 4.tit.de fideicom.liberi.C.*1575 l

Conceſſio aquæ momẽtaneæ nihil ꝓficit, *ff.lib.39.ti.3.l.2.§.10* c ¶Principis vel ſenat' ſine alteri' iniuria interpretanda, *l.prætor 2.§.16.ſi quis, ff.ne quid in loco publ.* N.652 y

cõceſſio generalis quãdoq; nõ ſufficit, *l.nullus 1.C.de prohib.ſalut.* 75 o ¶Specialis ꝓualet generali, *l.Põponius 40. ff.de procur.*V. 380 f nõdũ apparẽtis rei valet, *l.per fundũ,11. ff. de ſeruit. præd. ruſt.*V.1001 c in dubio fieri intelligit̃ precario poti' domino, quàm donationis, *l.receptum 18.ff.commun.præd.*V.1023 a

conceſſo aliquo & ea vidẽtur conceſſa ſine quibus id eſſe nõ poteſt, *l.refectionis 11.ff.commun.præd.*V.1010 x ¶ Aliquo conceditur & id quod ad illud omnino pertinet. *Auth.col.6.No. 78.Tit.7.de libert.*362 l ¶Vno omnia videntur eſſe cõceſſa per quæ deuenitur ad illa, *l.vxor 13.ff.de auro & argento leg.*I.1159 b ¶Vno omnia eſſe videntur cõceſſa per quæ peruenitur, *l.Actionẽ 5.tit.de procur.C.*373 ¶Vno omnia videntur eſſe conceſſa ꝑ quæ peruenitur ad illud, *l.ſi vẽditor,10. ff de relig. & ſump. fun.*V.1121 l ¶Vno itinere conceſſa ea omnia intelliguntur, ſine quibus iri non poteſt, *l.ſi iter 10 ff.de ſeruitut.*V.973 f

conceſſa alicui immunitate ab oneribus perſonalibus nõ videtur liberatus ab aliis oneribus quæ poteſt leuiter & breuiter expedire, *l.decurio 41.C.de decurio,C.*55 q

Conceſſiones latiſſimã admittunt interpretationẽ, *l. Imperialis 23 tit.de nupt.C.*1027 g

Conceſſum pro remiſſo, *l.dispoſitionem 1.C.de collat.donator.*44 l ¶In vno in aliis prohibitum videtur, *l.Patri 27.§.1.ff.de minor.25.ann.*V.566 h ¶ Moribus non eſt neceſſe legibus concedi, *l.cum prætor 12. §. iudicem 1.ff.de iudic.*V.679 h in vno prohibitum in aliis intelligitur, *l.cum prætor 12.ff.de iudic.*V.679 d ¶Vni alteri denegatum videtur, *l.Et ſi 4.ff.de authoritate,*I.224 f ¶ Videtur quod nõ eſt prohibitũ, *l.ſi procuratorem 8 ff.mandati,*V.1635 c

condicenti non competit vindicatio, *l. Ea lege 3. tit. de condict. indeb.C.*718 n

Condictio pro pactione, *l.ſed Celſus 6.tit. de contrah.empt.* V.1716 y omni perſonali actione, *l.actionum 25.ff.de oblig.& action.*N.897 c ¶Perſonali actione, *l.Dedi 3.ff. de cond.cauſa data,*V.1308 o

condictio datur ſoli domino, *l.alias 18.§. 8.igitur, ff.de iureiur.*V.1189 q Datur iure ꝓprietatis vel poſſeſſionis, *l.verum 39.ff.de furtis,*N.1287 o ¶Præſupponit reum à quo petitur ineſſe dominum, *l.ſi cum te 51.ff.de pact.*V.305 d

condictio aliena in ratione dominij cedi nõ poteſt, ſed ratione poſſeſſionis, *l.Quod ſæpe 35.tit. de contrah.empt.*V.1738 i ¶Certi ſtricti iuris, *l.Neque 15.tit.de vſuris,*V. 2040 ¶ Generalis concurrere poteſt cum actione de dolo, *l.Actione 4.tit.de pactis,C.*317 a ¶ Dari ad libertatem poteſt, *l.Eſt & hæc 1.ff.de cond.ſine cauſ.*V.1368 t ¶Datur ad omnia certa, *l.legem 1.tit.de pact.conuent.C.*1103 k ¶ Locum obtinet ad actionem de dolo, *l.cum 4.tit de dolo malo.C.*415 d

condictio ob cauſam vel præſcriptis verbis actio cõpetit, vt fiat quod promiſſum eſt, *l.Quod 14.ff.de ſolut.& liberat.*N.1136 ¶ Datur etiam ob aliud quã datum ſit, *l.ſi pecuniam 5.ff.de cond.cauſa data.*I.1313 ¶ Non datur cũ condictione doli, *l.dedi 16.*V.1312 ¶ In contractibus innominatis, at non nominatis, *l.ſicut 1.tit.de rer.permut.*V.1887 b ¶ In permutatione, *l.ſicut 1.tit.de rer.permutat.*V.1887. b CONTRA locum non habet in cõtractibus nominatis, niſi in caſu donationis, *l.dedi.16.*V.1312

condictio ob turpem cauſam in contractu etiã nominato datur, at non condictio ob cauſam, *l. ſi vestita,9.de condict.ob turp.cau.*V.1325

condictio ſine cauſa generaliſſima eſt & quẽadmodũ cum aliis concurrit, *l.Eſt 1.ff.de cond. ſine cauſ.*V.1368 o & actio de dote differunt, *l.vxor 55.tit.de donat.inter vir.& vxor.*V.1314 q

condictio furtiua, *l.obligationes 1. ff. de oblig. & action.* N. 883 b ¶ Cur non æque ambulatoria vt furti actio, *l.ſed 11.de cond.furt.*V.1375 z quatenus in hæredẽ datur, *l.ſi pro fure 7.§.2.condictio.ff.de condic.furt.*V.1372 b an legatario poſſit competere, *l.ſed 11.de cond.furt.*V.1374 z an etiam detur non domino, *l.in furtiua 1.ff.de condic.furt.*V.1371 plus continet quàm cõmodati actio, *l.ſi is cui 71.ff.de furt* N.1316 l contra furem manifeſtum dari poteſt, *l.fure manifeſtus 10.ff.de condict.furt* V.1374 q ¶Datur CVI? ſoli domino, *l.alias 18.§.8. igitur, ff.de iureiur.*V.1269.q ¶ Datur IN QVEM? in hæredem, etſi nihil ad eum peruenit, *l.ſi pro fure 7.§.2.condictio, ff.de condict.furt.*V.1373 d ¶ Differt ab aliis condictionibus, *l.in furtiuæ re,ff.de condict.furt.*V.1371 b ¶Eſſe videtur ex quaſi contractu & ex quaſi maleficio, *l.obligationes 1.ff.de obligat. & action.*N. 883 b ¶Habet inſignia contractuum & maleficiorũ non tamen ex contractu vel ex maleficio eſſe dicitur, *l.obligationes 1.ff.de oblig.& action.*N.883 b ¶Naſcitur ex variis cauſarũ figuris, *l.ſi pro fure 7.§.2.condictio, ff.de condic.furt.*V.1373 b immo non oritur ex delicto, *l.quod ab alio 15.ff.de cõdict.furt.*V.1377 h ¶ Quibus modis tollatur, *l.parui 12.ff.de condict.furt.*V.1376 ¶ Tollitur per actionem commodati ope exceptionis, *l.ſi is cui 71.§.1.eius rei, ff.de furt.*N.1316 m

condictio incerti an ſit nomen propriũ actionis, *l.qui ſine 3.ff.de condic.ſine cauſ.*V.1319 l pro condictione ſine cauſa, *l.ſi cum 2.§.3 ff.de donatio,*N.153 d ¶Competit ad incertum id eſt factum, *l.ſi cum 2.§.3.ff.de donatio.* N.153 ¶Cur dicatur, *l.ſi cum 2.§.3 ff.de donat.*N.153 d ¶ Datur ad intereſſe certum, *l.idem 27.§.7.ff.de recep.arb.*V.545 d

condictio indebiti competit etiam aduerſus eũ qui ratam habuit indebiti ſolutionem, *l.ſi vendidero 86.§.5.ſi Titius, ff.de furt* N.1319 l ¶Datur alias creditoribus, *l.tutores 61.ff.de cond.indeb.*V.1364 k

condictio ex lege cõpetit quoties lex obligationẽ quidem introduxit nõ addit tamẽ ius actionis, *ff.de condict.ex leg.*V.1379 ¶ Datur ad petẽdam ſeruorũ deteriorationem, *l.ſi poſtulauerint 27. ff.ad leg. Iul.de adul.* N.1463. ¶Datur ex negotio noua lege deciſo ſine certa & nominata actione, *l.quoties 11 tit.de præſcrip.verb.*V.1900 a ¶ Datur quoties ex noua lege inducitur, *l.actio 1.tit. de action.*V.884 x locum habet in his legibus quæ deſcendunt, *l.mariti 29.ff.ad leg.Iuliam de adul.*N.1406

condictio triticaria arbitraria eſt, *ff de condi.tritic.*V.1379 cur dicta, *ff.de condict.tritic.*V.1380 ¶ Datur non tantum pro tritico & frumento, ſed & pro aliis quæ conſiſtunt in pondere, numero, & menſura, *l.qui certam 1.ff.de condict.tritic.*V.1380 c

condictionis furtiuæ cum contractibus vel quaſi ſimilitudo, *l.in re furtiua 8.ff.de condict.furt.*V.1373

condictionis ob turpem cauſam & actionis quod metus cauſa differentia, *l.in hæredem 51. §.1.ff.de calumniat.*V.470 l

condictionis indebiti & certi ſimilitudo, *l.ſi non 26.§.8.qui de condict.*

*condict.indeb.*V.1340 r

Cōdictione cauſa data cauſa non ſeruata agi nō poteſt, niſi in totum cauſa non ſit ſeruata, *leg. actione 4. tit. de tranſact.* C.1317 a

condictione ob cauſam agens cōſequitur fructus & acceſſiones naturales, *l. ſi pecuniam 5. ff. de condict. cauſa data.* V.1312 f

condictione ob cauſam repetitur, quod datum eſt ob cauſam de futuro, *l. Stichus 67. ff. de cond. indeb.* V.1367 a

condictione certi ex mutuo à tutore contracto, pupillus cōuenitur, *l. ſi in rem 3. ff. quando ex fact. tut.* C.1199 d

condictione certi certum petitur, *l. Imperatores 3. §. 1. ff. de transact.* V.314 i

condictione indebiti repetitur etiam id quod vltra debitum creditori ſolutum eſt, *l. tutores 61. ff. de cond. indeb.* V.1363

condictione indebiti repeti poteſt, id quod vna cum debito, indebitum ſolutum eſt, *l. tutore 61. ff. de condictione indebiti.* V.1363

condictione indebiti nō repetitur debitum naturale, à ſciente promiſſum vel ſolutum, *l. fideicommiſſum 62. ff. de cond. indeb.* V.1364 m

condictione ſine cauſa repeti poteſt cōdictio indebiti ex cauſa iudicati, *l. ſi fideiuſſor 39. ff. mandati.* V.1658 h

Conditio omnino extitura habetur propriè, *l. impoſſibile 1. ff. de verb. oblig.* N.927 i in perſonam actio, *leg. Paulus 31. ff. de excep. rei ind.* N.840 n ¶ Apparens quædam eſt nō tamē vera, *l. ſi quis 30. ff. de hered. inſt.* I.476 g ¶ Caſualis, alia poteſtatiua, alia mixta, *l. ſi quis 1. ff. de curat. bon. dan.* N.602 l ¶ Pro conditione non habetur, *l. & nomen 1. tit. de cad. tol.* C.1507 y ¶ Conuentione, *l. Labeo 25. §. 1. ff. de recept. arb.* V.642 t ¶ Die incerta, *l. hominibus 104. ff. de leg. & fideicom.* I.842 o ¶ Electione, *l. Papinianus 8. §. 10. ff. de inof. teſtamen.* V.726 x ¶ Modo impropriè dicitur, *l. Mania 44. ff. de manum. teſtamen.* N.217 f ¶ Pactione, *l. hi qui 9. C. de pradiis & omnibus* 122 x *l. ſtatuliberos 25. ff. de ſtatulib.* N.302 t ¶ Dicitur propriè quæ in futurum eſt conceſſa, *l. ſi ita 120. ff. de verb. oblig.* N.1106 p ¶ Non habetur quandoque pro conditione, *l. ſi ædes 32. ff. de ſeruit. vrb. præd.* V.992 [illegible]

Conditio cum volam tractum temporis habet, *l. hæc 7. tit. de cōtrah. emp.* V.1727 d ¶ Cum voluero, an ſit temporalis an perpetua, *l. ſub hac 8. ff. de oblig. & act.* N.890 t quam vim habeat, *l. ſub hac 8. ff. de oblig. & act.* N.890 t ¶ Si ſine liberis deceſſerit non congruit pupillari ætati, *l. precibus 8. tit. de impub.* C.1390 c ¶ Si voluero formatur à præſenti indicatiui quod eſt certum, *leg. hac ſeptima, titul. de contrahenda emptione.* V.1727 d

conditio adoprandi turpis & ideo remittitur, *leg. ſi quis 11. ff. de cond. inſt.* I.578 [illegible] ¶ Caſualis eſt quæ in euentu fortunæ poſita, *l. ſed etſi 34. ff. de acquir. vel omit. hered.* I.649 i retrotrahitur ad tēpus contractus, at nō poteſtatiua, *l. ſi verò 12. ff. mandati.* V.1642 b ¶ Dandi per alium impleri poteſt, *l. Stichum 39. §. 5. ff. de ſtatulib.* N.309 n ¶ Doli capacis pupilli deterior quam non capacis doli, *l. damni 18. ff. de dam. inf.* N.194 e ¶ Durior liberti conſtituitur, ſi duriorē quàm quem debet patronum habeat, *l. generaliter 24. §. 21. ff. de fideicom. lib.* N.254 k ¶ Faciendi an poſſit diuidi, *l. ſi ſeruus 9. §. 1. ff. ſi quis cautionem.* V.230 h ¶ de futuro implicans quoddā præſens falſum, *l. cum in ſecundo 15. ff. de iniuſt. rup. & irr. fact. teſta.* I.437 b ¶ Implicata in conditione vel in parte conditionis, *l. cū in ſecundo 16. ff. de iniuſt. rup. & irr. fact. teſt.* I.437 b ¶ Impoſſibilis pro non adiecta habetur, *l. ſeruo 58. ff. de cond. indeb.* V.1361 a in perſonā Titij adiecta pro non appoſita videtur in inſtitutione, *l. ſub impoſſibili 1. ff. de cond. inſt.* I.570 p ¶ Fauore honorati habetur pro non appoſita, *l. ſub impoſſibili 1. ff. de cond. inſt.* I.570 p quā poſſibilē exiſtimauit teſtator pro nulla nō habetur, ſed vitiat inſtitutionem, *l. ſeruo 58. ff. de cond. indeb.* V.1361 a ¶ Priuatis quaſi habetur quæ per ſolū principem poteſt impleri, *l. continuus 137. §. 6. ſi quis, ff. de verb. oblig.* N.1029 y impoſita honorato non vitiat, onerato, impleta vitiat, *l. ſub impoſſibili 1. ff. de cond. inſt.* I.570 p eſt de facto cui natura reſiſtit, *l. ſub impoſſibili 1. ff. de cond. inſt.* I.570 n non vitiat contractum ſponſaliorum, & matrimonij, *l. ſub impoſſibili 1. ff. de cōd. inſt.* I.571 ¶ Vitiat cōtractus nominatos, at non inſtitutiones, & innominatos contractos, *l. ſub impoſſibili 1. ff. de cond. inſt.* I.570 p ¶ Vitiat in re relicta, *l. ſub impoſſibili 1. ff. de cond. inſtit.* I.570 p ¶ Inducta per relatiuum dicitur tacita, *l. Stichum 4. ff. de leg. & fideicom.* I.755 l ¶ Iudicialis inſpicitur, in delictis & negotiis geſtis, *l. Pomponius 15. ff. de neg. geſt.* V.435 a ¶ Iuramenti non remittitur, *l. ſi quis 13. §. 3. ff. de ſtatulib.* N.296 k ¶ Iuriſiurandi quomodo remitti poſſit, *l. quæ ſub 8. 4. ſi quis, ff. de cond. inſt.* I.575 ¶ Iuriſiurandi turpis ideo habetur, quia facilitas aperitur periuriis, *l. quæ ſub 8. ff. de cond. inſt.* I.57 l ¶ Liberorū in plurali exiſtere intelligitur, *l. cum 4. tit. quando dies leg.* C.1511 c ¶ Melior aliquando furioſi & prodigi quam minoris, *l. ſi minor 5. ff. de reb. auct. iud. poſſ.* N.574 ¶ Melior eſt occupantis, *l. qui ex donatione 12. ff. de donation.* N.158 y ¶ Mixta ſi impeditur p caſum diſpoſitio deficit, *l. vter 23. ff. de cōd. inſt.* I.584 q ¶ Neceſſaria ſi in cœlum non aſcenderis, *l. impoſſibile 1. ff. de verb. oblig.* N.927 d ¶ Nugatoria, *l. cum in ſecundo 15. ff. de iniuſt. rup. & irrit. fact. teſtam.* I.437 b ¶ Nulla datur domino, niſi contra furem, *l. ſi vaſorum 12. ff. vſufruct. quemadm. caueat.* V.985 b ¶ Obligationis heredum perſona nō mutatur, *l. ſtipulationum 2. §. 1. ex his, ff. de verb. obligat.* N.919 a ¶ Poteſtatiua quoties pro impleta habeatur, *leg. Iulianus 11. §. 1. ff. ex quib. cau. ma.* V.598 b ¶ Poteſtatiua & puritas paria, *l. ſi duo 5. ff. quib. ad lib.* N.353 c impleri poteſt vltimō vitæ ſpiritu, *l. ſi ita 4. ff. de hered. inſt.* I.452 e ¶ Prohibentis an melior in re communi, *l. in tantum, §. 4. ff. de rer. diuiſ.* V.117 k ¶ Tacita non facit vt negotiū ſit conditionale, *l. arbitrorum 3. tit. de recep. arbit.* C.483 f reſtituendi ſi ſine liberis deceſſerit locum non habet deſcendente purè rogato reſtituere, *l. cum 3. ff. de fideicom.* C.1463 i ¶ Si ſine liberis deceſſerit ſubintelligitur in ſubſtitutione fideicommiſſaria, *l. generaliter 6. tit. de inſtitu.* C.1383 b non facit rem conditionalem, *l. ita 31. ff. de recep. arb.* V.646 ſ *l. 8. quæ ſub. ff. de cond. inſt.* I.577 ¶ Turpis non eſt implenda, *l. quæ ſub 8. ff. de cond. inſt.* 574 h ¶ Vera de præſenti vel de præterito, *l. cum in ſecundo 16. ff. de iniuſt. rup. & irr. fact. teſtam.* I.437 d ¶ Vni adiecta perſonæ intelligitur, *l. in repetendis 63. ff. de leg. & fideic.* I.1064 b

Conditio adimpleri poteſt in perſona heredis, *l. ſi prædio 15. tit. de in diem addict.* V.1760. o ¶ Arguit & reſtringit legatū, *l. ſcribit 34. ff. de auro & argento leg.* I.1279 e ¶ Appoſita cōtractui mutari inuito aduerſario pōt, *l. ſi quis 16. C. de omni ag. deſer.* 198 t ¶ Poſita arbitriis expectanda, *l. litigatores 11. §. 4. ff. de recep. arb.* V.619 a an ſemper ſit expectāda, *l. aliquando 13. ff. ad ſenatuſ. Velleia.* V.1583 f ¶ Expectari non debet cuius euētus, vel defectus nihil operatur, *l. ſi fideiuſſori 71. ff. de fideiuſ.* N.1111 g cuius effectus nihil operatur expectari non debet, *l. ſi ſeruus 7. ff. de hered. inſt.* I.455 i ¶ Extinguitur manumiſſione, *l. ſeruus 34. ff. de ſtatulib.* N.306 x ¶ Habetur pro impleta quoties ſtat per eū cui cōditio impleri debet, *l. ſtatuliberos 13. §. 16. ff. de ſtatulib.* N.288 f *l. Labeo 50. tit. de contrahend. empt.* V.1745 g quæ nullo modo adimpleri poteſt, *l. pecuniam 10. tit. de condict. ob cauſ.* C.732 f quando debeat impleri, *l. ſi quis 7. tit. de inſtitut.* C.1384 m an impleri per alium quam cui addicta ſit poſſit, *l. cum ſeruum 104. ff. de verb. oblig.* N.992 l ¶ Poſita extrinſecus dicitur quæ extra poteſtatem eius, cui conditio adſcribitur, *l. non dubitari 86. ff. de hered. inſt.* I.509 d ¶ Subintelligitur raro in ſtipulationibus, *l. ſi ita 126. ff. de verb. oblig.* N.1016 k ¶ non videtur repetita in ſubſtitutione quæ aliam conditionem adiicit, *l. ſub conditione 73. ff. de hered. inſt.* I.451 c

conditio quoties retrotrahi poteſt, ad tempus contractus, tēpus ipſum contractuum inſpicitur, *leg. ſi verò 12. ff. mandati.* V.1642 b

conditio verò non eſt quæ in præteritum confertur, *l. cum 36. tit. de contrahend. empt.* V.1739 f quæ in præteritum vel præſens confertur, *leg. cum ad præſens 37. digeſtis de rebus creditis.* V.1163 g

Conditionem in releganda dote, an & quomodo facere poſſit maritus, *l. luminibus 48 ff. de leg. & fideicom.* I.805 a ex lege dotis reuocandis mortis cauſa donationibus, *l. cum 77. ff. de lega. & fideicom.* I.933 a ¶ Non ſufficit impleri de facto quando de iure impleri non poteſt, *l. continuus 137. § 6. cum quis, ff. de verbo. obligatio.* N.1029 ¶ Sufficit facto licet iure non ſit impleta, *l. Stichus 24. ff. de ſtatulib.* N.302 q ſemel extitiſſe ſufficit, *l. quidam 10. ff. de fideicom. libert.* N.242 q non implente admittitur inſtituto demum ſubſtitutus, *l. ſi filius 18. ff. de condit. inſtitu.* I.588

conditionem inuiti & ignorantis meliorem facere poſſumus per obliquum & non directo, *leg. ſoluere, digeſtis de ſolutionibus.* N.1162 h

conditione diuiſionis non impleta reſoluitur diuiſio, *l. ſi* [illegible] *6. tit. commu. vtriuſque.* C.680 n ¶ Exiſtente rei pignoratæ cuius euentu libertas rei ipſi competit pignus euaneſcit *l. grege 13. tit. de pig. & hyp.* V.1910

conditione impoſſibili datum an poſſit repeti, *l. dictum 8. tit. de condi. ob cauſ.* C.331 l ¶ Incerti ſubuenitur heredi, *l. pater 7. ff. de dot. prælec.* I.1145 f

¶ Ob cauſam vtrum pœnitentiæ locum faciat, *l. ſi pecuniam 5. ff. de cond. cauſa data.* V.1311 f

¶ Pendente ſeu ante conditionem agi poteſt, *l. 40. in lege. ff. ad legem Aquiliam.* V.1084 h

¶ Legatarius nullum ius habet in re ſibi legata, *l. ſi mater 11. §. 4. eandem, ff. de excep. rei iudic.* N.824 y

¶ An peti & mora committi poſſit, *l. cum qui 56. ff. de verborum oblig.* N.960

¶ Promiſſionis promiſſore mortuo vel ſtipulatore non extinguitur ſtipulatio, *l. ſi quis 57. ff. de verb. oblig.* N.960

Sine cauſa repeti poteſt ſolutio ex cauſa iudicati, *l. quod Celſum 4. ff. de doli mali & metus exceptione*.N.838

Conditiones appoſitæ teſtamento à grauato implendæ, *l. ſi locupies 57 ff. de manum. teſtam*.N.231 f quædam ad tempus adpoſitæ valent quæ ad perpetuũ tempus adiectæ non valent, *l. intra 14. §. 2. ſi conueniat, ff. com. diuid*.V.1170 ¶ Deriſoriæ pro non ſcriptæ habentur, *l. quidam 27. ff. de cond. inſt*.I.386 h ¶ Negatiuæ poſitæ, quæ & cuius effectus, *l. pater pro filia 17. ff. de dol. mal. & met. excep*.N.877 b ¶ Tacitæ ſubintelliguntur, *l. quero 54. tit. locati conduct*.V.1878 k inſunt iurantibus & tranſigentib. *l. qui iurato 16. ff. qui ſatiſd. cog*.V.214 n

conditiones ex lege quando competant, *l. ſi dolo 1. ff. ſi is qui teſta. liber eſſe*.N.1326 e

conditiones diſiunctim quomodo deptur, *l. ſi hæredi 5. ff. de cond. inſt*.I.573 a

conditionis cauſæ & modi differentia, *l. cauſam 10. §. 3. ff. de minum*.N.202 e ¶ Illicitæ cauſa relicta non redit lucro hæredis, *l. legatum 26. ff. de vſu & vſufruct*. I. 1200 m defectus vitiat libertatem & hæreditatem, *l. qui filio 38. ff. de hæred. inſt*. I.470 c ¶ Euentus non parit obligationem *l. Titio 108 ff. de verb. oblig*. N.996 ¶ Exiſtentis effectus trahitur retro à die mortis teſtatoris, in inſtitutione & in hæreditate, *l. quod dicitur 38. §. miles 1 ff. de milit. teſtam*.I.614 ¶ Exiſtẽtia facit vt purè contractũ videat, *l. neceſſario 8 ff. de peric. & cõmod. rei vẽd*.V.1794 q ¶ Implẽdæ ius tranſit in hæredẽ, *l. dil 27. §. 1. ff. de recep. arbi*. V.643 e ¶ Vox homonyma, *l. ſocietatem 716. tit. pro ſocio*.V.1720 z

conditioni quæ diẽ tacitè contineat poteſt dies expreſſe interdum adiici, *l. ſed 6. ff. de hæred. inſt*.I.453 a ¶ Curiali quot modis quis liberetur. *Auth. coll. 6. Nou. 81. tit. 16. conſtitutio quæ. c. 1. propterea*. 371 g ¶ Impoſſibili qui non paret excuſationem meretur, *l. ſtatuliberos 3. ff. de ſtatulib*.V.286 a

conditionum aliæ pro non adiectis, aliæ pro impletis habẽtur, *l. si qis 13. ff. de adquir. hæred*. I.627 b alia extinctiua quæ extinguit alia conſtitutiua quæ rem conſtituit, *l. ſeruitutes 4. ff. de ſeruitut*.V.970 g aliæ in dando, aliæ in faciendo, aliæ in vtroque conſiſtunt, *l. ſi ſtatuliber 46. ff. de ſtatulib*. N.293 u ¶ Dies certa quod ad nominationem, *l. ſi ita 45. ff. de leg. & fideicomm*. I.894 f ¶ Poteſtatiuarum differentia, *l. ſi filius, ff. de cond. inſtit*. I.587 a ¶ Plures modi ſunt, *ff. de cond. inſt*.I.570 ¶ Si volam, ſi voluero, Cum voluero, Cum volam differentia, *l. hæc venditio 7. tit. de contrah. empt*.V.1727 a

conditionibus adiectis parendum, *l. fideicommiſſaria 23. §. 4. ff. de fideicom. liber*.N.249 h

Conducere aut in conductione permanere inuitus interdũ quis cogitur. *Nou. 120. tit. 3. de alienat. 8 ſi verò*.A.329 k à creditore ſuo debitor pignus ſuũ poteſt, *l. per pignora 37. ff. de adquir. poſſ*.N.440 e non videtur qui nullã mercedẽ præſtat, *l. ceterũ 4. ff. de vſu & habit*.V.950 t ¶ Seruum vſufructuarium eiuſdem ſerui proprietarius dominus poteſt, *l. 19 ſi iure. tit. 4. ff. de noxalibus actionibus*.V.1108

conducti actio pro locati actione, *l. dominus 35. tit. locati conduct*.V.1879 b

conducti actione tenetur ſeu cõueniri dominus poteſt, *l. ex conducto 15. tit. locati conduct*.V.1854 c

conductor pro locatore, *l. cum apparebit 47. tit. locati conduct*.V.1875 a

conductor & commodatarius non tenetur de damno dato ab extraneo in re commodata vel conducta, *l. ad eos 29. ff. commod*.V.1210 p

conductor non poteſt ſua authoritate migrare à domo conducta niſi fortè maximum ei immineat periculũ *l. qui bona fide 13. §. 6. ff. de dam. inf*.N.51 f ¶ Poſſidet ad modicum tempus, *l. ſi quis 10. ff. de adquir. poſſ*.N.420 h
¶ Rem conductam non reſtituens quam pœnam patiatur, *l. ſi cui 48 tit. locati conduct*.V.1875 g
¶ Cuſliberatio relicta eſt à locatore actione ex teſtamento hoc conſequitur, *l. cui 30. ff. de vſu & vſufruct*.I.1118 o
¶ Migrans ex domo conducti iuſtis de cauſis & domũ aliam conducens remiſſionem accipit, *l. quod ſi domi 28. tit. locati conduct*.V.1866 c

conductor iuſta de cauſa impunè ex ædibus conductis migrare poteſt, *l. inquilino 33. ff. de dam. inf*.N.89 d

conductor ſecundus aduerſus primum locatorem quatenus agere poſſit, *l. nos videmus 8. tit. locati conduct*.V.1847 h

conductoris ad modicum & ad non modicum tempus differentia, *l. ſi apes 26. ff. de furtis*.N.1282 x
¶ Fiſci bona fiſco tacitè obligata, *l. Moſchis 47. ff. de iure fiſci*. N 1652 b

conductori colono emptor, & legatarius non cogitur, *l. ſi merces 25. tit. locati conduct*.V.1863 a
¶ Licet rẽ conductam in locum tutiorẽ trãsferre, *l. item 13. §. 7. exercitu. tit. locati conduct*.V.1651 q

conducens ſimpliciter nauim nulla mercede conſtituta intelligitur, de mercede conſueta *l. ſi vehenda 10. §. 2. Si cõduxiſti ff. ad leg. Rho. de iact*.V.1467 i à Conductore fiſci nõ cenſetur fiſci conductor, *l. 1. non aliter C. quib. mune*.101.x à Fiſco in perpetuũ domini locum obtinet, *C. de fund. patrim*. 104 e ¶ Rem in perpetuum poteſt eam vendere & alienare & ad ſuos poſteros tranſmittere, *l. prædia 5. C. de locat. præd*.117 f ¶ Rem propriam an eius poſſeſſionem perdat, *l. ſi alia 28. ff. de adqu. poſſ*. N.435 f ¶ Rem ſuam dominium non transfert niſi certo caſu, *l. non ſolet 39. tit. locati conduct*.V.1873 i

conductio impropriè ſumitur vbi honorariũ datur nõ merces, *l. 4. ſed tit. 1. ff. finiũ regũdorum*.V.1150 m Tranſit ad hæredes, *l. nullus 1 C. quib. ad condu*.119 c ¶ Pro penſione conductionis, *l. Caſſius 18. ff. de liberat. leg*.I.1299 e ¶ Rei ſuæ per ignorationem facta non valet, *l. ſi alia 28. ff. de adqu. poſſ*.N.435 f

conductione quæ prohibeantur per interpoſitã & aliam perſonam, *Nou. 120. tit. 3. de aliena. c. 7. hoc vero*.A.320 e

conductionis ſpecies emphyteuſis, *l. locat. 3. C. de loca. præd*.120 h

conferre impropriè dicitur qui eſt in poteſtate, *l. hic tit. 1. §. 18. ſi emancipato, ff. de colla. bon*.I.1838 ¶ Non cogitur emancipatus inſtitutus ſuo præterito & eidẽ petenti bonorum poſſeſſionem contra tab. *l. hoc tit. 1. §. vel maxime 6. ff. de coll. bon*.I.1834 l ¶ Recuſanti denegantur actiones hæreditariæ, *l. ſoror 8 tit. de collat*.C.1329

confert interdum quis plures partes, quam aufert, *l. cum emancipati. 2. §. 2. Si duo, ff. de coll. bon*.I.1842 ſ

confeſſus pro condemnato habendus eſt, *l. ſi debitori 21. ff. de indic*.V.686 ¶ Similis iudicato, *ff. de conf*.559.

confeſſus ante vel poſt litẽ conteſtatã an pœnitere poſſit, *l. certum 6. §. 6. ff. de conf*.N 558 q ¶ Impropriè ſua ſentẽtia damnatus dicitur, *l. confeſſus 1. ff. de confeſ*.N.554 ¶ In mortis articulo ſe aliqd ab aliquo habuiſſe vel recepiſſe ipſe eiuſue hæres, nõ poteſt opponere, *l. verba 1. ti. de falſa cau. adie*.C.1472 t ¶ Maleficium id iterum cõfiteri debet antequam puniri poſſit, *l. de cuſtodia 1 ff. de cuſt. reor*.N.1431 b ¶ Minor etiam tutore authore reſtitui poteſt, *l. certum 6. §. 5. ff. de conf*.N 558 m

Confeſſus non condẽnatur, *l. à diuo pio 15. §. 7. ff. de re iud*. N.532 k non audieur iure longobardico poſtea negare volens, *l. 1. §. 22. ſi quis, ff. de quæſt*. N.1539 n ¶ Occidiſſe aliquem qui poſtea probatur ab alio occiſus non videtur puniendus, *l. ſi is cũ quo 4. ff. de confeſſ*.N.555 d ¶ Quaſi condemnatus ſeu pro cõdẽnato habetur, *l. tantum 6. §. 6. ff. de confeſſ*.N.558 e *l. debitorib. 31. ff. de re iud*.N.538 x ¶ Rem ad actorem pertinere in dubio intelligitur confiteri rem deberi actori, at non eſſe in eius dominio, *l. ſi quis 66. ff. de iudici*.V.70 i ¶ Se debere ex vẽditione vtili, ex vendito actione tenetur, *l. certum 6. §. 6. ff. de conf*. N.556 q ¶ Se habuiſſe & habere videtur id confiteri ſpe futuræ numerationis, *l. ſi ex 89. §. 1. Lucius, ff. de ſolut*.N.1180 ¶ Sciens rẽ periiſſe non tenetur, *l. Iulianus 3. ff. de confeſſ*.N.555 c

Confeſſis vt iudicatis quadrimeſtre tempus datur, *l. certum 6. §. 5. ff. de conf*.N.558 p ¶ Interpretari licet ſuam orationem, *l. ſi quis 66. ff. de ind*.V.708 i

confeſſio bona cõfiteri eſt quidã factũ *l. ſi cum 1. tit. ſi min. ſe maior*.C.454 o ¶ Certa eſſe debet, *l. certũ 6. ff. de conf*.N.550 f ¶ Diſcreta dicitur quæ fit ex cauſa, *l. cum de indeb. 25. §. 4. Sed hæc, ff. de probat*.V.2080 m ¶ Erronea in ſuo facta an & quãdo probabilis, *l. Nõ fatetur 2. ff. de conf*.N 555 a ¶ Extra iudicialis ſine cauſa præiudicat, *l. tale pactũ 41 ff. de pactis*.V.198 d non infamat *l. ſi tutor. tit. de interd. mat*. C.1042 ¶ Extra iudicialis ſufficiens eſt indicium ad torturam, *l. cap. 15. ff. ad l. Iul. de adul*.N.1461 d ¶ Extra ius facta ad alium liberandũ valet, *l. 1. toties §. 1. interrogatory: ff. de inter. actio*.1195 Extra ius niſi geminata ſit nõ præiudicat, *l. quoniã 5. ff. de his qui not. inf*. V.344 k ¶ Extra ius facta ſine cauſa non valet, *l. toties 1. §. 1. interrogatorius, ff. de interrog. action*.V.1193 ¶ Extra ius facta non nocet, *l. Procuratore 22. ff. de interrog. actio*.V.1204 q ¶ Facta coram arbitro eodem modo probat, quo facto coram iudice, *l. toties 1. §. 1. interrogatorius, ff. de interrog. act*.V.1193 ¶ Facta coram vno iudice an teneat coram, alio *l. cum fideicomm. 7. ff. de conf*.N.559 u

confeſſio facta coram tabellione nõ nocet, *l. Placuit 42. §. de ſub. cauſ*.C.1619 f ¶ Facta ex certa ſcientia, an & quatenus retractari poſſit *l. Error 1 tit. de iur. & fact. ign*.C.230 r ¶ Facta extra iudicium præiudicat ſi cõiuncta ſit aliis indiciis, *l. Quæro 58. tit. de ad lit. edict*.V.1994 z ¶ Facta in iudicio ſine cauſa retractari nõ poteſt ideoq; confitenti nocet, *l. rura 14. ff. de euic. agr. def*.197 r ¶ Facta in iudicio parit actionẽ, *l. Sed ſi 11. ff. de iniurijs*.V.1278 p ¶ Facta in iure tenet at non quæ extra ius. *tit. de repu. vel abſtin*.C.1431 l ¶ Facta in lite quæ nulla eſt non ſufficit ad rei cõdẽnationẽ, *l. ſi Titiũ 37. ff. de lib. cauſ*.G 1618 q ¶ Facta in tormentis legitimis indiciis nõ præcedẽtib. eſt nulla, *l. quæſtionis 21. ff. de quæſt*.N.1547 d ¶ Facta parte abſente, non præiudicat, *l. non ſolum 84. de liberat. leg*.I.195 d ¶ Facta parte abſente non præiudicat *l. qui familiæ 37 ff fam. erciſ*.V.1247 c

Concilium an inducat actionem doli, *le. qui ſeruo 31. ff. de furtis*, V.1186 u vel actionem furti, *l. qui ſeruo 36. ff. de furtis*. N.1186 u

concilium & opem ferens coniunctim tenetur licet alias, alter erat facturus. *l. ſuper 53. ff. de verb. ſign.* N.1815 x

concilium quod facit omnes facere videntur, *l. ſed & 15. §. 1. ff. de dolo*. V.518 p

conclaue id eſt camera. *ff. lib. 39. tit. 2. l. 47* c quid, *ff. lib. 39. tit. 2. l. 47* b *l. foramen 28. ff. de ſeruit. urba. præd.* V. 991 c

concordia venalis inter cōiuges eſt ꝓhibita, *l. liberis 27. tit. de pact. dotal.* V.2169 ¶ Retinetur dū cauſa diſcordiæ amouetur, *l. de fideicommiſſo 11. tit. de tranſact.* C.310

concordia & benignitas non eſt in pretio, *leg. nec eſſet 2. titu. de don. inter vir. & uxor.* V.2178

concremari pro amitti, *leg. iuſtas 6. C. de iure fiſci*. 4 u

concubinatus iure fori nō poli legitima eſt cōiūctio, *l. in concubinatu 3. ff. de concubinis*. I.111 i

concubina, *l. hæres 19. §. 2. proinde. ff. de iudic.* V.685 e quibus indiciis eſſe colligatur, *l. donationes 31. ff. de donat.* N.170. o non fit ſola animi deſtinatione, *l. concubinā 5. ff. de concubinis*. I.111 l non ſequitur forum viri, *l. hæres 19. §. 2. proinde, ff. de iudiciis*. V.685 e nubēdo domicilium nō mutat, *l. cum quædam 19. ff. de iuriſdictio.* V.174 n liberta patronum pro alio etiā viro relinquere nō poteſt, *l. quæ in concubinatu 1. ff. de concubinis*. I.110 p mulier vt dicatur, quid neceſſe ſit. *Nou. 89. tit. 1 quib. mod. natur. eff. ſui. c. 12. diſcretis. §. 4. ſi quis*. A. 409 g

concubinæ & vxoris differentia, *l. cum quædam 19. ff. de iuriſdict.* V.174 n cum omnibus poſſunt contrahere, *l. ſenatores. titu. de natur. lib.* C.1147 a

concubinam ne quidem clericis habere licet. *Nou. 123. titu. 6. de ſanctiſſ. epiſc. c. 1. ſancimus*, A.533 k

concubinam matremfamilias quibus caſibus veteribus habere licuerit, *l. quæ in concubinatu 1. ff. de concubinis* I.110 p

concubinam quemadmodum quis adſumat. *Nou. 89. tit. 1. quibus mod. nat. eff. ſui. c. 12. diſcretis. §. 4. ſi quis*. A.409 d

concubinas plures habere non licet. *Nou. 89. tit. 1. quib. mod. nat. eff. ſui. c. 12. diſcretis, §. 5. ſi verò*. A.409 h

concubitus eſſe poteſt ſine matrimonio, *l. nuptias 30. ff. de diuerſ. reg. iur. antiq.* N.1878 i

concurrere non poſſunt duæ poſſeſſiones in eundem hominem, & in eandem rem in ſolidum, *l. duo in ſolidum*. N.769 i

concurrere poteſt bonorum poſſeſſio contra tabulas, & ſecundum tabulas, *l. ſi duo 16. ff. de leg. præſt.* I.1829 f

concurſu partes faciunt hi quibus ſeparatim & in ſolidum idem legatur, *l. re coniunctis 89. ff. de lega. & fideic.* I.1063 & per partes haberi quid, *l. ſi finita 15. §. 18. ff. de damn. infect.* N.60 r ¶ Faciunt ſibi partes hi quorum vni legatur fundus ſimpliciter, alteri idem fundus animo compenſandi, *l. ſi Seia 10. ff. de dot. prælег.* I.1147

concuſſio præſumitur interdum, *l. ne quis 1. C. de ſalgamo.* 296

concuſſionis crimen, *l. palatinos 2. C. de collat. fund.* 219 b

concuſſionis, *l. quod 3. tit. de cond. ob turp.* C.1754 r

concuſſionis admiſſæ qui teneantur, *l. ſi ſimulato 2. ff. de abigeis*. N. 1396

condemnare pro condemnari facere, *leg. furti 6. §. 5. ff. de his qui not. infam.* V.346 p

condemnare poteſt QVIS qui poteſt abſoluere niſi certis caſibus, *l. qui damnare 3. ff. de re iud.* N.519 a

condemnare ſuo nomine grauius quàm alieno, *l. prætoris 1. ff. de his qui not. infam.* V.338 l

condemnare abſentem iudici permiſſum, *l. non quidquid 40. ff. de iudic.* V.690

condemnatur iudex arbitrio iudicis per imprudentiam iudicantis, *l. filiusfamil. 15. ff. de iud.* V.681 x vel per dolum iudicantis, *l. filiusfam. 15. ff. de iud.* V.681 x

condemnandus nemo ex notoriis vel elogiis ſine accuſatore, *l. diuus Hadrianus 6. ff. de iuſt. reor.* N.1434

condemnatio rei fieri debeat vbi petitur res quæ nō extat, *l. Paulus 3. §. 1. idem reſpondit, ff. quæ ſent. ſine*. N.1618 l ¶ Fit æſtimatione re perempta, *l. non fatetur 2. ff. de confeſ.* N.555 b ¶ Non nocet coniunctæ perſonæ agentis ſine mandato, *l. rei iudicatæ 4. ff. de excep. rei iud.* N.817 c ¶ Nō nocet defenſoris domino, *l. rei incertæ 4. ff. de except. rei iudic.* N. 817

condemnatio veræ æſtimationis fit vbi intereſſe continetur, *l. ſi is qui 7. ff. de rei vind.* V.827 c

condemnatio facta per iudicem incompetētem ipſo iure nulla eſt, *l. interdum 5 ff quod falſo tutor.* I.329 p

CONTRA condemnatio non fit incertitudinis ratione, *leg. idem Pomponius 5. §. ſi plures ff. de rei vind.* V.825 h

condemnatione remotus à fundi petitione fructus petere poteſt, *l. ſi quis 7. §. 3. de fructibus, ff. de excep. rei iud.* N.819

condemnatis quadrimeſtre ſolutionis cauſa conceditur, *le. item veniunt 20. ff. de hæred. petit.* V.771

Condemnatus dicitur qui ritè condemnatus eſt, *l. ſi ſe 4. §. 6. ff. de re iud.* N.521 g

condemnatus ad mortem teſtari an poſſit ad pias cauſas, *l. ſi quis 9. ff. qui teſtam. facere poſſunt*. I.367 i ¶ De calumnia iurans poteſt appellare, *l. principales. tit. de iureiur. Cod.* 502 u ¶ Per officiū iudicis non fit infamis, *l. multa 1. tit. de modo multar. Cod.* 279 i ¶ Reali actione liberatur ſola traditione, *l. Pomponius 4. §. 2. ff. de procur.* V.341 c

Condemnatus in quibuſdam in aliis videtur abſolutus, *l. ſi à te 9. ff. de excep. rei iud.* N.810 f

condicere poteſt etiam is qui dominus non eſt, *l. Paulus 31. ff. de excep. rei iud.* N.840 o quod alius ſoluerit, *l. ſi procurator 6. de cond. indeb. cau.* V.1327 quod ex contractu à lege prohibito dedit, *l. quod in. ff. de aleat.* V.1214 f ¶ Id poſſumus quod indebitum noſtrum nomine ſolutionis eſt, *l. ſi vendidero 80. §. 7 qui. ff. de furtis*. N.1310 z ¶ Dotem non poteſt qui ſciens auunculo nubit, tametſi ius ei non ſit nubendi, *l. nihil 4. ff. de cond. ſine cau.* V.1370 p ¶ Rē ſuam à fure ſolus dominus poteſt, *l. ſi abducta 10. ti. de furt. Cod.* 1277 a ¶ Rem cuius dominiū habet nemo poteſt niſi ratione poſſeſſionis, *l. diſſoluta 2. tit. de cond. ex leg. C.* 737 i ¶ Rem ſuam nemo poteſt niſi à fure, *tit. 42. de controuerſ. inter domin.* F.88. quod turpiter dedit, hoc eſt, vt aliquid turpe fieret nemo poteſt, *l. quod in 4. ff. de aleat.* V.1214 f ¶ Rem ſuam à fure quis poſſit, *l. quoties 32. §. 1. ſi debitori. ff. de ſolut.* N.1153

Condicere poſſumus res noſtras vi fluminis exportatas, *l. quod 5. ff. de reb. cre.* V.1140 r

Cōdicere ſi ſoluens poſt abſolutionem non poteſt, multò minus ſi condemnatus ſoluerit condicet, *l. Iulianus 60. ff. de condict. indeb.* V.1361 i

condici poſſunt QVÆ cautiones ſine cauſa, *l. in cauſæ 16. §. 1. ff. de min. 25. ann.* V.556 p

CONTRA non poſſunt QVÆ turpiter data, *l. conſtitutionis 10. tit. de his quæ vi metuſve*. C.422 m

condicimus res noſtras quæ apud alium ſunt ſine cauſa, *l. ſeruus 30. tit. de act. emp. & vend.* V.1833 b

condicitur totum quod ſine cauſa promiſſum eſt, *l. qui ſine 3. ff. de cond. ſine cauſa*. V.1369 l

¶ Facta parte abſente nō præiudicant, *l. cū de indebito 25. §. 4. ſed hæc. ff. de probat.* V.2080 l ¶ Facta ſine cauſa coram vnius extra iudicium valēt ad liberandum. *Nou. 90. tit. 2. de teſtib. c. 2.* A.2415 c ¶ Facta erronea ad ſentētiā vſq; reuocari poſſunt, *l. non fatetur 2 ff. de confeſ.* N.555 a ¶ Facta relatione ad inſtrumentū nō obligari ſi aliud inſtrumentū contineat, quàm ſit confeſſum, *l. errores 2. tit. de erro. aduoc.* C.360 ¶ Indefinita in omnib. ꝑiudicat, *l. huius 15. ff. de relig. & ſumpt. funer.* V.1225 d ¶ Iterata ſæpius & cōtinuata confitenti nocet, *tit. de lib. cauſ.* C. 1615 b ¶ Iudicialis paratā habet executionē, *l. index 55. ff. de re iud.* N.549 f ad obligandū valet, *Nou. 90. tit. 2. de teſtib. c. 2. & licet.* A.415 r ¶ Iurata debitoris creditori ꝓbationis loco eſt. *Auth. coll. 5. Nou. 48. tit. 3. de iureiur. amo præſt. c. 1. ſancimus, §. 1 ſed hæc* 272. ¶ Per errorē in alieno facto probabilis, *l. non fatetur 2 ff. de confeſſ.* N.555 a ¶ Poſſibilis iure vel natura eſſe debet, *l. ſi is 14 ff. de interrog. act.* V.1101 b ¶ Propria quādoq; cōfitenti prodeſt, *l. ſi filius 12. §. 1. exceptionibus. ff. de interrog. act.* V.110 e ¶ Qua quis alteri obligat ſe ex cauſa aliqua cōfitenti ſtatim præiudicat, *l. cum de indebito 25. §. 4. ſed hæc, ff. de prob.* V.2080 x ¶ Qua quis aliquē liberat poſt 30. dies certis caſibus ſtatim cōfitenti præiudicat, *l. cū de indebito. §. 4 ſed hæc, ff. de probat.* V. 2080 x ¶ Vera in vno iudicio facta præiudicat in alio, at nō ficta, *l. in viæ 1. §. 2. diuus, ff. de iure fiſci*. N.1624

confeſſio eccleſię, adminiſtratoris, an & quādo pupillis, adultis noceat, *l. certi 6. §. 4. ff. de confeſ.* N.558 z ¶ Filiationis extraiudicialis non nocet, *l. ſenatus 1. ff. de agnoſ. & alend. lib.* I.89 e ¶ Matris aſſerentis talē eſſe filium ſuum, vel atteſtantis de ætate nō probat: qualem qualem tamē præſumptionem facit iudici, *l. etiam matris 16. ff. de probat.* V.247 a ¶ Mutui & extraiudicialis poſt biennium obligat. *Nou. 90. tit. 2. de teſtib. c. 2. & licet.* A.415 l ¶ Patris agentis nomine filij an & quando noceat filio, *l. certum 6. §. 4. ff. de conf.* N.558 l ¶ Patris nō facit plenam probationem de filiatione, ſed qualemqualem tantum, *l. ſenatus 1 ff. de agnoſ. & alend. lib.* I.89 e ¶ Procuratoris nō nocet domino cōtrarium probantis, *l. non ſolum 39 ff. de procurat.* V.377 i ¶ Serui in ſe facit qualequale præiudicium domino, *l ſi quis 23 ff. ad leg. Iul. de adult.* N.1469 g ¶ Tutoris extra ius facta tutori non nocet *l. veteris 13. tit. arbit. tut.* C.1218 k

¶ Tutoris & curatoris an & quando pupillis & adultis noceat, *l. certum 6. §. 4 ff. de confeſ.* N.558 l

Confeſſio abſente parte facta non nocet, l. certum 6. §. 3. ff. de confeſ. N. 558 f an ſemper præiudicet, l. cum de indebito 25. §. 4. ſed hæc, ff. de probat. V. 2080 x parte abſente non præiudicat, l. procurator 22. ff. de interrog. act. V. 1204 q ¶ Extra ius facta non præiudicat, l. totiens 1. §. 1. interrogatoriis, ff. de interrog. action. V. 1192 i ¶ Licet erronea in contractu ſine promiſſione non valet, l. ſi adulterium 18. §. 6. idem, ff. ad l. Iul. de adult. N. 1472 ¶ Non valet facta abſente parte, l. inter chartulas 5. de conuen. fiſ. debit. C. 20 i ¶ Non valet contra naturam vel impoſſibilis l. 23. inde. §. 6. in ſumma, tit. 11. ad leg. Aquil. V. 1068 x ¶ Non valet ſine indiciis, l. maritus 20. ff. de quæſt. N. 1546 d ¶ Non valet in carcere facta, l. qui in 22 ff. quod metus cau. V. 501 c

confeſſioni factæ in tormentis non ſtatur niſi perſeueret, ff. de quæſt. N. 1537 q

confeſſionis extraiudicialis & iudicialis an eadem ſit poteſtas, l. cum ſcimus 2. C. de agric. & cenſit. 180 f

confeſſionis iudicialis & extraiudicialis differentia, l. error 7. tit. de iur. & fact. ign. C. 230

confeſſioni tormentis elicitæ non ſtatur niſi qui confeſſus eſt perſeueret in ſua confeſſione, leg. edictum 8. §. 1. ſtatuliber. ff. de quæſt. N. 1541 h

confeſſioni ſtare vel ſcripturæ ſuæ quiſque debet, l. cum ſcimus 21. C. de agric. & cenſit. 180 f

confeſſionem factam parte abſente aliquo tamen pro ea acceptante cõfeſſionẽ valere, l. huiuſmodi 84. ff. de leg. & fideic. I. 825 x

confeſſionem in iudicio factã an & quomodo quis retractare poſſit, l. donari 29. §. 1. ff. de donat. N. 169 c ¶ Suam nemo irregulariter improbare poteſt, l. de ætate 11. ff. de interro. act. V. 1196 ¶ Suam retractare nemo poteſt, l. ſi patronus 20. §. 1. ff. de donat. N. 164 g ¶ Vaſalli aut in totum acceptare dominus debet, aut in totum negare. tit. 23 in quib. cauſ. F. 54 c

confeſſione extra iudiciali oritur actio, l. ſed ſi 11. §. 3. ſi cũ, ff. de iniuri. V. 1279 c ¶ Nuda nemo ſeruus aut libertus conſtituitur. l. dominus 36. ff. de liber. cauſ. N. 347 ¶ Procuratoris ſui tenetur dominus iudicati ſeu in factum actione, l. 9. ſi fine, §. 6. illud, ff. de interrog. act. V. 1195 f

confeſſione deteguntur tacita fideicommiſſa, l. non intelligitur 3. §. 3. tacita, ff. de iure fiſci. N. 1629 g

confeſſiones extraiudiciales cum cauſa valent. Nou. 90. tit. 2. de teſtib. c. 2. & licet. A. 415 r cum cauſa generaliter ſtatim obligant. Nou. 90. tit. 2. de teſtib. c. 2. & licet. A. 415 q ¶ Mutui & ſoluti quo tempore præiudicent & obligent. Auth. coll. 6. Nou. 73. tit. 2 de inſtrum. caut. c. 2. ſed ſi 341 z fiunt lite etiam conteſtata, l. certum 6. §. 2. ff. de confeſ. N. 557 c

Confeſſoria & negatoria actio vnde dicta, l. de ſeruitutib. 2. ff. ſi ſeruit. vind. V. 1035 d

confeſſoriæ & negatoriæ actiones non competunt niſi dominis prædiorum, l. actiones 1. ff. ſi ſeruit. vind. V. 1035 a

confeſſoria cõcurrit quandoque cũ nuntiatione, l. ſi priuſquã 15. ff. de op. non. nunt. N. 25 o ¶ Datur ſoli domino pro ſeruitute reali vindicanda, l. ſi fundus 1. ff. ſi vſusfructus pet. V. 949 q ¶ Datur in eum qui vltro confeſſus eſt de intentione actoris, ff. de inter. actio. V. 1191 ¶ Experiri vſusfructus nomine quid, l. hoc edicto 1. §. 20. ff. de op. non. nunt. N. 9 p ¶ Proponitur interdum verbis negatiuis, l. ſi quando 17. §. 1. cum in. ff. ſi ſerui. vind. V. 1037 p

confeſtim pro omiſſa cuſtodia, l. ſi rem 47. ff. de adquir. poſ. N. 448 x

confinis pro vicino, l. quod 33. tit. de contrab. emp. V. 739 q

confinis in prædio ruſtico collateralis in vrbano, l. quod 35. tit. de contrab. emp. V. 1739 h

cõfines nominãdi ſunt ſi hoc promiſſum ſit & ſi nominati ſint, l. cum ſeruo 63. tit. de contrab. emp. V. 1749 h

confirmare aliquid, & dare paria non ſunt, l. & quia 6. ff. de iuriſd. V. 167 l

confirmari dicitur quod nõ rumpitur, vel quod cõſeruatur, l. ſi hæreditas 10. ff. de teſtam. tutel. I. 124 e ¶ Poteſt quod ab initio non valuit, l. rem alienam 41. ff. de pign. act. V. 1445 i ¶ CONTRA non poteſt quod ab initio nullum, l. 13. ...4 ff. de excuſ. I. 278.

confirmatio ſuperioris validat inualidum, l. ſi ancillam 2. tit. de don. inter vir. & vxor. C. 1113 c

confirmatione generali priuilegiorum non intelliguntur cõfirmata niſi iuſta priuilegia, tit. 1. per quos fiat inueſt. F. 35 c

confirmator actus aut donationis ipſe egiſſe & donaſſe videt, l. aliud 131. ff. de ver. ſig. N. 1835 a

confiſcantur bona deportatorum, l. ſi tutor 9. ff. de tutel. & rationib. I. 314 f

confiſcatio bonorum quando locum habeat. Nou. 134. tit. 17. vt nulli iudicum. c. 13. quia vero. A. 595 k

confiteri aduerſarium coheredem quis non videtur, l. qui familiæ 37. ff. famil. erciſcund. V. 1147 c ¶ Crimẽ videtur qui de carcere aufugit l. in eos qui 13. ff. de cuſtod. reo. N. 1436 b qui de eo paciſcitur, l. quoniam 5. ff. de his qui not. infam. V. 344 k quis cogi poteſt pignoribus captis, l. certum 6. ff. de conf. N. 556 l

confitens ſe donaſſe ſed ſub conditione an teneatur hoc probato, quod ſub donante donauit, l. Pollicitatione 3 tit. de donatio. C. 1106 i

confitenti ſponte parcitur, Nou. 124. tit. 7. de litigator. c. 1. ſancimus, 559 m l. quia etiã 18. §. 5. ff. de alie. iud. mut. V. 618 q ¶ De ſe quandoque de aliis etiam creditur, l. 1. §. 26. Si quis, ff. de quæſt. N. 1539 e

confitetur crimen qui paciſcitur l. Non. 18. tit. ex quib. cauſ. infam. irrog. C. 369 e

conflare pro conſtringere, Nou. 120. tit. 3. de alienatio. c. 10. de ſacris. A. 931 b

confœderatio facit vniuerſitatẽ, tit. de pace Conſtantiæ. E. 182 d tempore finita an tacitè reuocari poſſit. ibid.

confœderationes ciuitatum quatenus permiſſæ, tit. 1. qui ſint rebelles E. 163 f

confundere abuſiuè dicitur qui tamẽ cõmiſcet. l. idem Pomp. 5. §. 1. idem ſi. ff. de rei vind. V. 828 a

confunditur actio teſtamentaria debitore creditori ſuccedente, l. Etſi 1. tit. de fideic. C. 1460. B. ¶ Seruitus aditione hæreditatis, l. Huiuſmodi ff. de leg. & fideicom. I. 815 g

confuſa nõ ſuſcitantur, l. Eius 29. ff. de iure fiſci. N. 1643 p pro quota parte iudicantur, l. Marcellus 3. §. 1. armenta, ff. de rei vind. V. 813 e

confuſio pro compẽnſatione vel contributione, l. ſi non 26. §. 4. Si tantum de condict. indeb. V. 1339 f ¶ Perimit actiones, l. Modeſtinus 216, ff. de ſolut. N. 1173

confuſione tolluntur obligationes acceſſoriæ & principales, l. cum rem 14. ff. de fid. & mand. N. 1176

congrue ex ſtatuto & cõſuetudine punitur, q̃ extra ordinem punitur, l. libertũ 3. tit. de nupt. C. 1019 d

coniectura per argumenta poteſt admitti, l. cum 64. ff. de leg. & fideic. I. 904 u pro præſumptione ſumitur, l. heredi 1. ff. ſi tab. teſtam. I. 1291 e

coniectura eſt ſemiplena probatio, Auth. coll. 6. No. 73. tit. 2. de inſtrum. caut. 343 c

coniecturæ & interpretationi locus non eſt in his quæ certa, ſed in dubiis & incertis, l. Periculu 31. ff. de auro & argento, leg. I. 1274 l. arbitrio 18. §. 1. ff. de dolo. V. 520 g

coniecturas ducimus à qualitate ipſarum perſonarum, quibus cum agimus, l. ſemper 34. ff. de diuerſ. regul. iur. antiq. N. 1880 c

coniectura voluntatis defuncti ſumitur ex ipſius defuncti cõſuetudine, l. vino. 1. ff. de tritic. vino vel oleo leg. I. 1161 g

coniecturis proprie locus eſt in incertis non certis, l. continuus, 137. §. 3 item qui, ff. de verb. oblig. N. 1018 y

coniecturis mentem colligimus teſtatoris, l. ſi mater 3. tit. de inoffic. teſtam. C. 583 b

coniuncta plerũq; diuidẽda, l. ſed 6. tit. de contrab. empt. V. 1726 x ¶ Perſona poteſt agere pro minore l. tutor. 39. ff. de adminiſtr. & peric. tutor. I. 193 b ¶ Scriptura pro incõtinẽti nõ ex interuallo. facta, l. plures 30. ff. de reb. dub. I. 1387 h

coniunctio indiuidua, ff. lib. 1. tit. 1. c.

coniunctus re an verbis coniuncto præferatur, l. Quotiens 1. ff. de vſufruct. adcreſ. V. 923 r

coniunctionis ea virtus eſt, vt faciat cõiunctos cenſeri loco vnius perſonæ, l. liber homo 59. §. 2. tit. ff. de hered. inſt. I. 493

coniunctus re tantũ non præfertur re & verbis coniuncto, l. re coniuncti 89. ff. de leg. & fideic. I. 1063 e ¶ Re tantũ non eſt potior re & verbis ſimul vel verbis tantũ cõiuncto ibi. ¶ Re & verbis cæteris præfertur, l. quoties 1. ff. de vſufructu adcreſ. V. 923 r

cõiunctus diſiuncto præfertur etiam in ſubſtitutione reciproca, l. cohæredi 41. §. 4. qui diſcretas, ff de vulg. & pupi. ſubſt. F. 557

coniunctus recurrẽs cũ verbis cõiuncto an ſimul admittatur, an poſtponatur, l. Maeuio. 41. ff. de leg. & fideic. I. 890

coniuncti re & verbis pro vno reputantur, l. ſi pluribus 13. ff. de le. & fideic. I. 773 b

coniuncti cauſa aliquando agitur, ff. lib. 39. tit. 3. l. 3. §. 3. f

cõiũcti agere poſsũt ſine mãdato, l ſi aut 8 ff. de neg. geſt. V. 425 d

coniuncti multipliciter dicũtur, l. Quotiens 1. ff. de vſufructu adcreſ. V 922 r ¶ Dicuntur inſtituti ſine parte, l. item 17 ff. de hered. inſtitut. I. 464 o ¶ Intelliguntur inter quos copula poſita eſt, l. ſi ita quis 66. ff. de hered. inſt. I. 497 f Nominatim loco vnius ſunt, l. & nomen. 1. tit. de cad. toll. C. 1507 d

conſanguineis vim illatam propulſare quis non poteſt, ff. lib. 1. tit 1. 3 in marg. r

conſanguinei fratres qui à patre tantum, Coll. 6. Nou. 84. tit. 13. de conſang. & vterin. fratr. A. 387 o

conſanguinei cũ vterinis concurrentes ſuccedunt fratri mortuo æqualiter in quæſitis, Coll. 8. Nou. 84. tit. 13. de conſang. & vter. fratr. c. 1. quia igitur §. 1. vult autem. A. 388 g

Conſangui-

Conſanguinitas ſuſpicionem quandoque inducit, quandoque remouet, *l. veterem* 10. *tit. de authent. præſt.* C.1231 c
conſanguinitatis ratione aliqua fiunt quæ aliàs non fierent, *l. ſi mater* 9. *ff. de ſuſpect. tut. vel cur.* I.245
conſanguinitatis ratio excuſat, *l. qui cũ* 4. *ff. de re militari.* N.1685 n

conſcientia, *l. Iulianus* 16. *ff. de iudic.* V.681 e

conſcientiam exonerare, *l. Iulianus* 16. *ff. de iudic.* V.681 e
conſcientia alterius non poteſt probari niſi ex indiciis, *ti. quum. in laeſ. maieſt.* E.138 e

conſentire in iudicem, *l. non videtur* 33. *ff. de iudic.* V.592 in aliquem, *l. ſi ſe* 1. *ff. de iudic.* V.671 d
conſentire dicitur, qui præſenti non contradicit, *l. muto* 6. *ff. de tutelis.* I.116 q
conſentire qui dicantur, *l. conſenſiſſe* 1. *ff. de oblig. & actio.* N.886 t ¶Eſt ſimul & præſentialiter ſentire, *l. conſenſu* 2. §.1. *ideo. ff. de oblig. & act.* N.888 t
conſentire POTEST QVIS mutus & ſurdus, *l. iure militari* 4. *ff. de milit. teſtam.* I.594 ¶Populus, *l. origo* 1. *ff. de of. quæſt.* V.129 a ¶Videtur qui non contradicit. *tit. de conſuetud.* 33. F.77 d qui non diſſentit, *l. ſi plures, ff. de admin. & peric. tut.* I.161 d
conſentire tanquã in iudicẽ ordinariũ, *l. ſi ſe* 1. *ff. de iudic.* V.671 d
conſentire licet regulariter in iudicẽ non ſuum. *Nou.* 123. *tit.* 6. *de ſanct. ſ. epiſt. c.* 23. *economos.* A.548 ¶In iudicem non videtur qui petit copiam libelli, *l. non videtur* 33. *ff. de iudic.* V.592
conſentire intelligitur tacens & videns, *l. qui autem* 6. §.9. *ff. quæ in frau. cred.* N.609 m ¶Sex caſibus non intelligitur, *l. filiusfam.* 8. §.1. *ff. de procur.* V.359 d
conſentire patri intelligitur qui iuſtam contradicendi cauſam non habet, *l. Titia* 34. *ff. ſol. matrim.* I.45 g
conſentire poſſe filio is dici iure ciuili non poteſt qui ſeruus eſt hoſtium, *l. in bello* 12. *ff. de cap. & poſtlim.* N.1665 r
conſentire ſponſalibus à patre factis eo ipſo quod non cõtradicit filia videtur, *l. dotem* 37. *ff. ſol. mat. matrim.* I.46 n

CONTRA NON POSSVNT.

¶Municipes & vniuerſitas, facilè, *l. ſed & ſi* 15. §.1. *ff. de dolo.* 518 p ¶Qui errant in facto, *l. conſenſiſſe* 2. *ff. de iudic.* V.672
conſenſiſſe litigatores in iudicem vel arbitrũ quibus indiciis in dubio colligere poſſimus, *l. ſi ſe* 1 *ff. de iudic.* V.971 d
conſentiens ſiue ſe obligans non continuo ſe obligat pater, *l. merito* 1. §.4. *ſi ratum, ff. quod iuſſu.* V.1572 m
cõſentit qui non appellat, *l. obſeruare* 2. *C. de decurion.* 46 b ¶Qui conniuet, *l. ſi quis* 1. *C. de fund. & ſalt.* 211 n ¶Qui non diſſentit, *l. patrem* 1. *C. de filiisfami.* 104 m ¶Qui ſciens nõ contradicit, *l. in ſponſalibus, §.1. in ſponſalib. ff. de ſponſal.* V.2104 u
conſentiendo alteri quædam poſſumus quæ ſoli non poſſumus. *l. de quæſtione* 30. *tit. de pactis* C.313 g
conſentientes & facientes pari pœna puniuntur, *tit. de pace tenend.* 5. §.2 *conuenticula* F.106 i

conſenſus animorum, *ff. lib.* 2. *tit.* 1. *l.* 1. §.3 ¶Coactus reperiri poteſt, *l. itinere* 19. *ff. de ſeruit. præd. ruſt.* V.1008 h ¶Geminatus interdũ plus operatur quam vnus. *Authen. coll.* 5. *Nou.* 61. *vt immobil. ant. nup. c.* 1. *& ſancimus* 310 d ¶Iudicis, *l. conſenſiſſe* 2. §.1. *conuenire, ff. de iudic.* V.672 ¶Iteratus mulieris requiritur in alienatione rei donatæ propter nuptias, *Auth. coll.* 5. *No.* 61. *vt immobil. ante nup. c.* 1. *& ſancimus,* 310 d ¶Litigantium, *l. conſenſiſſe* 2. §.1. *conuenire, ff. de iud.* V.672 ¶Neceſſarius, *l. conſenſiſſe* 2. §.1. *conuenire, ff. de iud.* V.672 ¶Qui in ſtipulationibus requiritur nudus eſſe poteſt à ſtipulatione non à verbis, *l. ſufficit* 4. *ff. de ſponſ.* V.2103 n ¶Partis maioris pro omnium conſenſu habetur, *l. nec venditio* 2. *C. de præd. decu.* 67 n ¶Partis maioris habetur pro omnium conſenſu, *l. ſed hoc* 2. *ff. de adquir. poſſ.* N.408 z ¶Partis maioris idem operatur quod ipſa integra vniuerſitas, *l. diu* 7. *C. de ſuſcept.* 124 h ¶Populi in agendis ſufficit, licèt diſſentiant primates, *l. non inuidemus* 1. *C. de ſpectacul.* 158 x ¶Solus, *l. conſenſiſſe* 2. §.1. *conuenire, ff. de indic.* V.672
conſenſus conſenſui quandoque contrarius eſt, *l. nihil conſenſui* 116, *ff. de regul. iur.* N.1901 f ¶Facit iudicem, *l. conſenſiſſe* 2. §.1. *conuenire ff. de indic.* V.672
conſenſus vbi requiritur conſenſus adhibendus inter præſentes, vel per nũtiũ, aut epiſtolã, *l. origo* 1. *tit. de cõtra. emp.* V.1725 h
conſenſus vim habet tacitæ repudiationis *ff. de leg. & fideicom.* I.966
conſenſus & rogatio domini habetur pro mandato & præcepto. *tit.* 21. *de feudo ſine culpa am. ff.* §.1. *ſi quis.* F.23 e
conſenſus non nocet ſi actus circa quẽ adhibebitur conſenſus non valet, *l. ſi debitor* 4. §.1. *ſi in vendit. ff. quib. mod. pig.* V.1450
conſenſu partium fit prorogatio, *l. conſenſiſſe* 2 *ff. de ind.* V.673
conſenſu partium iudex prorogatur, *l. conſenſiſſe* 2. *ff. de ind.* V.673 aliquid de iure laxari poteſt, *l. ne quis* 1. *ff. de feriis.* V.235 c
conſenſu ſolo conſtare dicuntur quæ ſine verbis, ac ſcripturis expediri poſſunt, *l. obligatio* 1. *ff. mandati.* V.1628 ¶Ius noſtrũ remittere poſſumus, *tit.* 26. *ſi de feudo defuncti.* §.4. *ſi quis.* F.63 e ¶Fiunt valida quæ alias non valerent, *l. non quidem* 1. *tit. de iuriſdict.* C.57 c
conſenſum non accommodat actui qui appellat aut qui proteſtatur, *l. filios* 5. *C. de decurion.* 47 k
conſenſum operatur præſentia, *l. Lucius* 53. *ff. de manum. teſtam.* N.231 b

conſequi per alium interdũ poſſumus quod per nos non poſſumus, *l. cum hi* 8. §.5. *ff. de tranſact.* V.318 l
conſequimur ex perſona alterius interdum quod ex noſtra nõ poſſumus, *l. ſi ex* 2. *tit. ſi aduerſ. tranſact.* C.439 h ¶Minus officio iudicis, quàm per actionem quæ nobis competit, *l. non ſolum* 13. *ff. de rei vind.* V.870 q
conſequitur quis per alium interdum quod per ſe non poteſt, *l. cum autem* 23. *tit. de ædil. edict.* V.1973 h

conſequens qui mandat & antecedens, *leg. ad rem* 56. *ff. de procur.* V.395 c
conſequentia, *ff. proœm.* §.1 *pag.* 45
conſequentia permittuntur quæ directo, *l. iniuriæ* 1. *ff. de iniur. & fam. libel.* N.1355 l
conſequentia quadam, ſeu per conſequentiam ipſi interdum conſequi poſſumus, *l. & per* 13. *ff. de acceptil.* N.1212 k
conſequentibus commiſſis videntur & antecedentia commiſſa, *l. ad legatum* 62. *ff. de procur.* V.397 l

conſignari propriè pecunia dicitur at non ſpecies aliæ & fundi, *l. ſi fundus* 8. *ff. ſol. matrim.* I.20 i

conſignatio & depoſitio quos effectus habeant, *Nou.* 91. *tit.* 3. *vt exactione inſtante, c.* 2. *illud quoque.* A.418 c

conſilium quid, *l. mandatu* 2. *ff. de offi. eius cui.* V.150 n ¶Pro opere accipit, *l. aut facta* 16. *ff. de pœnis.* N.1558 a
conſilium colligitur ex euentu, *l. ſi concubina* 17. *ff. de act. rerum amot.* I.30 ¶Dare officium iuriſconſultorum eſt, *l. legis virtus* 7. *ff. de legib.* V.75 o ¶Dare cogi quis inuitus poteſt, *l. in ſacris* 2. *C. de proxim. ſacr. ſerin.* 244 x ¶Mutare ſapientis eſt, *l. nunquam* 8. *ff. de collat. bonor.* I.1846 x ¶Mutare in alterius iniuriam non licet, *l. ſi ſtipulatio* 2. *tit. de iure dot.* Cod. 1072 t *Authent. collat.* 6. *Nouel.* 74. *tit.* 3. *quib. mod. natur. cap.* 1, *quoniam.* 357 i
conſilium qui dedit nunquam obligatur ei cui conſilium dedit, *l. mandatum* 2. *ff. mandati.* V.1630 f
conſilium non fraudulentum non obligat, *l. conſilij* 47. *ff. de diuerſ. reg. iur. antiq.* N.1884 h
conſilium adulterij punitur, *l. ſi quis* 13. *ff. ad leg. Iul. de adult.* N.1469 f ¶Dans quibus caſibus teneatur ei aduerſus quem cõſilium dedit, *l. mandatum* 2 *ff. mandati.* V.1630 f ¶Fraudandi ex animo colligitur, *l. etſi debitor* 17. *ff. de mort. cau. donat.* N.178 h ¶Fraudulentum obligat, *l. forte* 53. *ff. de verb. ſignif.* N.1815 x ¶Legis tutius eſt eligere, *leg. ſi pupillorum* 7. *ff. de reb. eorum qui ſub tut.* I.352 f ¶Malum homini iam per ſe ſatis ſuperque improbo dari non oportet, *l. cuncti* 1. *C. de mendica. vali.* 146 r
conſilij verbum quandoque pro neceſſitate ponitur, *tit.* 19. *eſt ſtatut. feud.* F.21 e ¶Vis continetur ſub promiſſione, *l. legis virtus* 7. *ff. de legib.* V.75 o
conſilij dati nomine ſeu ex conſilio vel ob conſilium datum an & quibus caſibus quis obligetur, *l. mandatum* 2 *ff. mandati.* V.1619 e ¶Mali & fraudulenti tenetur, qui malum aut fraudulentum conſilium dedit, *l. ait prætor* 1. §.5. *ſe quoque, ff. de ſeru. corr.* V.1206 n
conſilio ſeu conſilium dans legare non intelligitur, *l. generale* 32. *ff. de vſu & vſufruct.* I.1119 c
conſilio alterius quid facere iuſſus non poteſt impunè id non requirere vel ſequi, *l. impuberibus* 7. *ff. de ſuſpect. tuto. vel curat.* I.243
conſilio nemo obligatur, *l. ſeruum* 1. *titul. de ſeruis fugitiuis.* Cod. 1268 u
conſilio dans non tenetur de conſilio niſi is cui datum eſt cõſilium non erat facturus ſine conſilio, *l. ſæpe* 53. *ff. de verb. ſignif.* N.1813 x

conſiliarii pro adſeſſoribus, *l. conſiliarios* 5. *tit. de adſeſſ. & domeſt. & cancel. iudic.* C.275 d
conſiliaris pro adſeſſore, *leg. conſiliari* 5. *ff. de off. adſeſſ.* V.159 c
conſiliarij iudicium. *Auth. colla.* 5. *Nou.* 66. *tit.* 15. *vt defuncti. ſeu ſun. c.* 1. *ſancimus,* 306

conſobrini qui. *tit.* 1. *de his qui feud. da.* §.4. *hoc quoque.* F.4 c
conſobrinam ducere licet iure ciuili non canonico, *l. vt & ſi* 25. *ff. de cond. inſt.* I.584 o
conſolidationis vſusfructus & proprietatis pleno iure fit aliquis dominus, *l. Titia* 29. *ff. de annuis leg.* I.1095 b

Conſortes dicuntur quibus idẽ patrimonium vel hereditas communiter obuenit, *l. ſi is qui 31. ff. de excuſ.* I. 292 d

conſortium pro matrimonio & contubernio, *l. mulier 16. C. de agric. & cenſ.* 176 k

conſtantinus Imperator Conſtantinopolim fecit, *ff. proœ. Gl. 1. pag. 1.* 50 ¶ Fuit primus Imperator Chriſtianus, *l. diui 5. tit. de natur. lib.* C. 1149

conſtantinopolis, *ff. proœm. Glo. 1. pag. 50.* ¶ Secunda Roma *coll. 2. Nou. 9. tit. 4. vt eccleſ. Roman.* A. 103 n

Cõſtãtinopolim Cõſtãtinus Imperator fecit, *ff. proœm. Gl. 1. pa.* 50

conſtituere nemo poteſt alium ſoluturum, *Nou. 115. tit. 16. vt cum de appel. c. 6. ad hoc.* A. 495 g

conſtituere alij nemo poteſt. *Nou. 115. tit. 16. vt cum de appel. c. 6. ad hoc.* A. 495 g

conſtitui pro remanere, *l. diſpenſatorem 62. digeſtu de ſolut.* N. 1165

conſtitui poteſt non debitum pro debito, *l. ſi ſeruum 91. §. 5. an filiuſf. ff. de verb. oblig.* N. 988 m

conſtituens ſe poſſidere nomine emptoris tradidiſſe videtur, *l. ab empt. 58. ff. de pact.* V. 509 i

conſtituens plus quam debitum ſit ſciens an donare videatur, *l. hactenus 11. §. 1. ſi quis, ff. de conſt. pec.* V 1397 o

conſtituentis, & mandatoris & fideiuſſoris differentia, *l. ſi vero 12. ff. mandati.* V. 1644 a

conſtituentes plures quemadmodum inſolidum cõueniantur. *Nou. 99. tit. 11. de duob. reis promit. c. 1. ſi quis.* A. 451 e

conſtitutum aliis verbis fieri poteſt quàm per verbũ conſtituo, *l. eum qui 5. § 1 Julianus, ff. de cõſti pec.* V. 1396 ¶ Fieri poteſt per verba de futuro, *l. eum qui 5. §. 3. Julianus, ff. de conſt. pec.* V. 1396 ¶ Tenet licet in eo plus ſit tempore, *l. ſed etſi 4 ff. de conſt. pec.* V. 1395 ¶ Non per omnia ſimile ſolutioni, *l. idem 10 ff. de conſt pec* V. 1397 k

conſtitutum quando & an valeat eius quod non ſit debitũ, *l. qui autem 14. §. 1. ſi quis, ff. de conſt. pec.* V. 1398 y

conſtitutus in officio, *l. cecus 6. ff. de iudi* V. 677

cõſtituti præcedẽs cauſa inſpicienda, *l ſi quis 8 ff. de iudic.* V. 678 i

conſtitutor pecuniæ conſenſu tantum in rẽ etiam alienã obligatur, *l. ſi vero 12. ff. mand.* V. 1645 a

conſtitutio vel diſpoſitio ignorantes non ligat, *l. ſi ignorans 49. tit locati conduct.* V. 1875 i

conſtitutionis vim habet conſuetudo cuius non extat memoria. *ff. 39. tit. 3. l. 1. §. 22*

conſtitutiones imperiales, *ff. proœm. Glo. 1. pag. 43.*

conſtructio, *ff. lib. 39. tit. 2. l. 46. c*

conſpiratio in bonam partem ſumi poteſt. *Nou. 115. tit. 16. vt cum de appel. c. 3. aliud quoque. §. 13. ſi vnum.* A 491 h

¶ Non punitur ſi non fuit facta animo nocendi. *tit. 17. quibus mod. feud. amit.* F 20 f

conſueta in dubio inſpicimus, *l. quintus 15. ff. de ſeru. præd. ruſt.* V. 1003 d ¶ In vẽditionibus præſtari ſat eſt, *l. qui erat 49. ff. fam. ercif.* V. 1155 f ¶ Tacitè præſumuntur permiſſa, *l. 4. §. 3. in commiſſoria, ff. de lege commiſ.* V. 1769 f ¶ Seruanda in dubiis ſi ratione nitantur, *leg. ſed & ſi ff. de vſufructu.* V. 899 ¶ Spectamus maximè in actionum inſtituendarum facultate, *l. ad res 62. tit. de ædil. edict.* V. 1995 c

conſueta munera tutor pupilli ſui nomine poteſt mittere, *l. tutor 13. ff. de admini. & pericul. tutor.* I 177 f

conſuetudo eſt tacitum pactum, *l. domini 5. C. de agric. & cenſ.* 168 r altera lex. *l. nulli 3. ff. quod cuiuſque vniuerſ.* V. 407 o

conſuetudo ciuitatis non ſemper ſeruanda, *l. Imperatores 13. ff. de pollicita.* N. 1785 f ¶ Defuncti optima interpres eius voluntatis, *l. cum certum 4. ff. de tritic. vin. vel oleo leg* I. 1163 b ¶ Dantis inſpicitur, *l. ſi vt certo 5. §. 6. ſed an ff. commod.* V. 1410 q ¶ Firma quæ dicatur, *l. cum de 34. ff. de legib.* V. 83 b ¶ Fori in ſalariis decernendis attendi debet, *l. hunc titulum 1. §. 4. ff. de poſtul.* V. 330 l ¶ Generalis generaliter ſpecialis ſpecialiter legẽ vincit, *l. prætor 3. ff. de ſepulchro violato.* N. 1393 i ¶ Loci & ciuitatis attenditur, *l. neminem 4. C. de ſuſceptor.* 114 f ¶ Loquendi ſpectanda, *l. nummis 75. ff. de leg. & fideic.* I. 1054 c ¶ Loquentis inſpicienda, *l. ſemper 34. ff de diuerſ. reg iur. antiq.* N. 1880 ¶ Longa pro lege ſeruanda, *ff. lib. 39. tit 3. l. 1. §. 22* x ¶ Mala quo tempore præſcribatur, *l. domini 5. C. de agric. & cenſ.* 168 c non ſeruanda, *Nou 134. tit. 17. vt nulli iudic.* A 587 k ¶ Maritima noſtris non repugnans legibus ſeruatur. *Nou. 130. tit. 13. de vſuris.* A. 575 a ¶ Naturalis eſt altera natura, *l. ſi quis 9. ff. de liberis & poſthumis.* I. 387 d

¶ Optima legum interpres, *l. qui interrogatur 5. ff. de interroga. actio.* V. 1194 g

¶ Patris familias in præſtitis alimentis ſpectatur, *l. Mæuia. 13. ff. de annuis leg.* 1091 e ¶ Patriſfamilias non ſemper attẽditur, *l. Imperatoris 1. ff. de reb. eorum qui ſub. tut.* I. 995 l ¶ Pœnarum imponenda cõſideranda & ſeruanda, *l. hodie 13. ff. de pœnis.* N. 1558 r ¶ Praua reiicienda, *l. curioſi. 1. C.* 261 ¶ Propria cuiuſque ciuitatis ſeruanda in venditione rerum eius, *l. ſi tempora. 4. C. de fid. & iur. haſt. fiſ. C.* 12 f ¶ Priuilegiata rebellione amittitur, *lib. de pace Conſtantiæ.* E. 193 a ¶ Facta ſemper inſpicienda potius quam ſimplex conſuetudo, *l. ſed Iulianus 7. §. quod dicitur 13. ff. de S. C. Maced.* V. 1500 r ¶ Redituum præſtandorum ſeruanda, *l. cum ſatis 22. C. de agric. & cenſ.* 183 ¶ Regionis ſpectanda, *l. Nummis 75 ff. de leg. & fideicom.* I. 1054 d *l. cum 60. de leg. & fideic.* I. 1044 y ¶ In vectigalibus attendenda eſt, *l. præcipimus 4. C. de cano. largit.* 41 a ¶ Regionum & prouinciarum attenditur *l. opinatores 1. C. de exactio. &* 291 f ¶ Specialis vincit legem eo loci quo recepta eſt, *l. Item eorum 6. ff. quod cuiuſque vniuerſ.* V. 408 i ¶ Legi derogat, *l. prohibere 3. §. 5. ſi quis, ff. quod vi aut clam.* N. 738 y ¶ Temporis ſeruanda, *l. ita ſtipulatus 115. ff. de verb. obli.* N. 1000 y ¶ Vetus ſeruatur in his quæ ſpecialiter non ſunt expreſſa in lege noua, *tit. de allodiis 54.* F. 113 m

Conſuetudo aggrauat in delinquendo pœnam, *l. ſi quis 3. C. de comeat.* 297 i ¶ Attenditur vbi pactum cõtrahentium deficit, *l. arbitrio 18. §. 3. ff. de dolo.* V. 522 o ¶ Auget affectionem cognationis, *l. cum 4. C. de caſtren. pecul. milit. & præfect.* 283 n ¶ Conſideratur in dubio, *l. ſi prius 17. § 1. ff. de aq. plu. arcen.* N. 139 k ¶ Cõſideranda viri boni, *l. Sed ſi quid 15 ff. de vſufructu.* V. 892 f ¶ Cõſideranda eſt conſuetudo in feudis, *titu 28. de vſu mediolanenſ.* F. 31 i ¶ Dat iuriſdictionem, *l. nulli 3. ff. quod cuiuſque vniuerſ.* V. 407 o *l. ſancimus 6. tit. de recept. arbit.* C. 489 d *l. viros 8. Cod. de diuerſis offic.* 317. N. *l. Probatorias 9. C. de diuerſis officiis.* 318 r ¶ Eſt aut contra legem aut ſecundum legem, aut non contra, *l. de quibus 32. §. 1. ff. de legib.* V. 81 i ¶ Eſt potentior pacto priuatorũ, *tit. de pace Conſtant.* E. 187 b ¶ Facit ex illicito licitum, *coll. 3. Nou. 15. tit. 2 de defen. ciuit.* A. 125 f ¶ Excuſat, *l. in exactione 2. C. de exaction. &* 291 ¶ Facit vt aliquid dari poſſit quod alias dari non liceret. *Nou. 123. tit. 6. de ſanctiſſ. epiſc. c. 16. ſed neque.* A. 543 e ¶ Induci poteſt vt ius ſuum alicui offeratur, *l. ſi dominus, ff. de his qui ſui.* V. 96 k ¶ Inducitur ex eo quod perpetuo ſic eſt obſeruatum, *l. diuturna 33. ff. de legibus,* V. 83 a ¶ Inducitur per duas ſententias latas intra decem annos, *l. diuturna 33. ff. de legib.* V. 83 a ¶ Inſpicitur magis quam ipſa natura, *l. hunc Titulũ 1. §. 6 ff. de poſtu.* V. 331 ¶ Legem ſequitur vel antecedit, *l. de quibus 31. §. 1. ff de legib.* V. 81 i ¶ Legem interpretatur, *l. minime 23. ff. de legi.* V. 79 k ¶ Legi derogat, *l. de precario 9 ff. ad l. Rho. de iact.* N. 1465 i ¶ Probatur exemplo aut potius inducitur, *l. de quibus 32. ff de legib.* V. 82 o ¶ Præſcribi ſine titulo poteſt, *lib. de pace Conſtantiæ.* E. 171 a ¶ Seruanda etiam in arbitriis & arbitramentis, *lib. de pace Conſtantiæ.* E. 175 a ¶ In antiquis officiis, *l. ſuper 9. C. de iur. fiſc.* 6 a ¶ In publici curſus exhibitione, *l. Publici 14 C. de curſu publico* 307 c ¶ Spectanda in arbitrio, *l. ſed etſi 9. §. 2. ff. de recept. arb.* V. 727 g ¶ Sequenda in dubiis, *l. ſi fructa 15. §. 1. ff. de dam. inf* N. 55 f ¶ Spectanda in venationibus, *l. naturalem 5. ff. de adquiren. rer. dom.* N 361 c ¶ Spectanda ſemper, *l. ſi quis 11. ff. de cuſtod. reor.* N. 1433 g ¶ Tollitur ſi eſt præſcripta per aliam conſuetudinem contrariam, *l. nemo alieno 165. ff. de reg. iur.* N. 1913 e ¶ Valet cui lex non aduerſatur, *l. de precario 9 ff. de leg. Rh. de iact.* V 465 Vincit legem, *l. ſi ſecundum. C. de iur. Reip.* 148 y in feudis, *tit. 28. de vſu medialanenſ.* F. 31 i *cap. 13. Patrocinia coll. 3. Nou. 17. tit. 4. de mand. princip.* A. 139 ii *tit. 50. de natur. ſucceſſ. feud.* F. 93 c

conſuetudinis confirmatio quomodo & qua forma à quibus fiat, *lib. de pace Conſtantiæ.* E. 173 p

conſuetudinis probabilis vis, magna authoritas, *l. obſeruare 4. §. 5. ff. de offi. procon.* V. 139 i

cõſuetudinis & exempli differentia, *l. de quib. 32. ff. de legib.* V. 82 e

conſuetudinis verbo in dubio bona intelligitur, *tit. de pace Conſtantiæ.* E. 185 a

conſuetudini renuntiari poteſt & abrogari per pactum, *l. Imperatores 71. tit. de contrah. empt.* V. 1751

conſuetudini defuncti non ſemper ſtatur, *l. cum certum 4. ff. de triti. vino vel oleo leg.* I. 1163

conſuetudine quis excuſatur, *l. ſi pignore. §. 4 ſi creditor, ff. de pign. actio.* V. 1435 c

conſuetudine curiarum minores faciunt ſeruitium, per alios, *tit. 26. ſi de feud. defunct. §. 4. ſi quis,* F. 64 f

conſuetudine delinquendi augetur pœna, *l. qui cum 4. ff. de re militari,* N. 1686 y quis ad mortem condemnari poteſt, *l. quidquid 1. C. de ſuperexa.* 36 o ¶ Iniuſta ſcienter vtens in iure tenetur, *l. iniuriarum 13. §. 7. ſi quis, ff. de iniur. & fam. libel.* N. 1369 o ¶ Nimia & frequens aleæ luſus prohibetur, *l. Prætor 1 ff. de aleatoribus.* V. 1213 g ¶ Peccandi plus vel facilius quis eſt puniendus, *l. defenſionis 7. C. de iur. fiſc.* 5. l *l. Neratius 11 ff. de ſeruo Corrup.* V. 1108 ¶ Priuilegium adquiri, poteſt, *lib. de pace Conſtantiæ.* E. 173 a

Cõſuetudines quo ordine ſeruandæ *l.de quib.32.ff.de legib.*V.▪ a

Cõſuetudine contractus dubij recipiunt formam, *l.quod ſi nolit 31.tit.de adil.edict.*V.1980

Conſuetudinem inducunt duę vices, *Nou 90.tit.2.de teſtib.cap.4. quia vero.* A.418 b ¶Inducere mulier non poteſt, *l.lex eſt.1.ff. de legib.* V.73 a

Conſuetudinem ſequimur, *l.ſingulis 6.ff.de excep.rei iud.* N.818

Conſuetudinem valere per quam tolluntur feriæ introductæ etiam in honorem Dei, *l.quadraginta 6.tit.de feriis.C.*553 i

Conſuetudines cuius populi aut gentis ſint, *tit.1.de his qui feud. dar.*F.i ¶Antiquæ ſeruandæ, *lib.de pace Conſtant.*E.171 ¶Collægiorum, *l.ſi in aliam 7.ff.de offi.procon.*V.138 l ¶Malæ non ſcribuntur, *lib de pace Conſtantia.* E.173 d ¶Malæ nõ ſunt obſeruandæ, *l.omnes 33.C.de decur.C* 53 b ¶Prauæ tractu temporis an confirmentur, *tit.13.de alie.Feud.*F.18 k ¶Regionum inſpiciendę, *tit.de pace Conſtan.*E.190 h ſeruandę in citationibus faciendis & litibus ordinandis, *tit.22.de milit.vaſal.*F.50 n

Conſuetudinum iniquarum exempla, *tit.de pace Conſtan.*E.173 d

Conſul quis dicatur, *Nou.105.tit.de conſul.*A.461 a vnde dictus, *Nou.105.t.t.6.de conſul.cap.1.quantumcunque.§.2. aliorum.*A.465 a

Conſul dignitatis nomen eſt, *ff.proœm gloſ pag.46*

Conſul iuſtitiæ equum habere ſeu alere cogitur, *arg.l.honor 14. ff.de mun.& honor.* ▪ 1746 i

Conſul an maior præfecto vrbi, *l.appellandi 1. §.3.ſi quis.ff.de appell.*N.1588 o

Conſul quibus in rebus requiratur, *ff.lib.39.tit.3.l.2.§.8* l in inſtrumentis publicis, *ff.lib.39.tit.3.l.2.§.8* e

Conſulis nomen inſtrumentis ponitur ſtatim poſt principem, *l curialibus 66 C.de decur.*64 d ¶Officium in quibus conſiſtat. *ff.de offi.procon∫.*V.124

Conſules ciuitatum habent iuriſdictionem, *leg.Labeo 3.§.3.ff.de recep.arb.*V.626 o

Conſules an ſint clariſſimi vel illuſtres, *l.neque 2.C.de dignit.*122 f

Conſules & decuriones à quibus inueſtiendi. *lib.de pace Conſtãtia.*E 175 f

Conſules non aliàs quàm iurati conſilium conſulatum ingrediuntur. *tit.de pace Conſtantia* E .80 c

Conſules non modò voluntariam, ſed & cõtentioſam iuriſdictionem habuere, *l appellandi 1 § 3.ſi quis.ff.de appella.*N 1588 o

Conſularis quis, *l.Labeo 3.§ 3 ff.de recep arbit.*V.626 c

Conſularis fœmina quæ, *l.1.conſulari.ff de ſenator.*V.119 h

Conſulares codicilli dignitatem habent ſine adminiſtratione *Auth.col.6.Nou.81.tit.10.conſtitutio quæ.*372 y

Conſulere pro interrogare & conſilium dare, *l.& primo 2.ſi poſtea ff.ad SC.Vell.*N.1575 f

Conſultatio quid ſit, *Auth.col.6.Nou.82.tit. 11.de iudicib. cap.5.audient.*377 n

Conſumere quid, *l.videamus 27.ff.quod met.cau.*V.498 m

Conſummatio *ff.proœm.gloſ.l pag.43*

Conſumẽtis cauſa melior eſt, *l.verũ 11.§.1.ff.de min.25.an.* V.551 g

Conſumpta domino non videntur quæ in corpus patrimonij eius verſa ſunt, *l.pater 23.ff.de adim.*L.1326 q

Conſumpſiſſe pecuniam videtur is per quem fit, ne conſumatur *l.nam 13.ff.de reb.cred.*V.1349 f

Conſumptæ pecuniæ & tranſlatæ in alium ſimilitudo. *l.interdu 25.ff.de cond.indeb.*V.1344 t

Cõſumptione reconciliatur indebitum vt & mutuum, *l.dominus 53.ff.de condict.indeb.*V.1388 n ¶Reconciliatur ſolutum & creditum, *l.Non 19.§.1 ſi pupillus.ff.de reb.cre.&c.*V.1259 i ¶Reconciliatur mutuũ quia facto tradẽtis videtur pecunia ad accipientem perueniſſe, *l.Non 19.ff.de reb.cre.*V.1254 ¶Reconciliatur indebitum à pupillo ſolutum. *l. interdũ 29. de cond.indeb.*V.1345 t

Conſumptum qui quid eſſe ait id probare debet, *l. creditor 60.tit.mandati vel cõtra:*V.▪ t

Contemplatione alterius quæſitũ, ex re eius quæſitũ videtur, *l. fructuario 47.ff.de adq.rer.dom.*N.388 u

Cõtemplatione cuius donetur, an donatarij, an eius patris inſpicitur, *l ſi filiusfam.13.ff.de mort.cau.don.*N.181 g

Contemplatione cuius quid fiat ſpectamus, *l.proinde 7.§.1.ſi ſeruus.ff.de ſtipu.ſeruo.*N.1052 t

Contemplatione patris aut mariti data aut patris maritive, an verò filij vxoriſve eſſe præſumantur, *l.cum 6.de bon.quæ liber.C.* 1550 e ¶Patris filio relictum ipſi patri relictum videtur, *l.is qui 13.§.3.neque filiumfam.ff.de adq.hæred.*L.617 i

Cõtemplatione ſeu gratia venditoris pactũ cenſetur, *l.cum manu 30.tit.de contr.ab.emp.*V.1758 m

Contemnere prætorem impunè non licet, *l. ſi familia 9.de iuriſd.*V.167 f

Contemni non debet edictum prætoris, *l.ſtipulatio 21.§.4.*N.33 e

Contemnens venire non ſemper habetur pro latitante, *l.ſi eſt 28.ff.de fideic.lib.*N.258 z

Contẽnitur qui non auditur, *l.Relationes 2. tit.de off.vicar.C.*265 t

Contentionis cauſa litigare vetitũ, *Auth.col.5.Nou.49. tit.4.de his qui ingred.*277 d

Conteſtari litem cum aliquo, *l.ſi à me 21.ff.de iudi.*V.679 *l.ſi quis 7.ff.de iud.*V.677 reus prius cogitur, *l. 21.Quotiens.tit.4.de noxal.actio.*V.1109

Conteſtari coram teſtibus confiteri, *Nou.91.tit.3. vt exactione inſtante.*A.428 x

Conteſtari litem in cauſa appellationis, *l.3.Quotiens C.de priuil. Scholarum.*272

Conteſtatio litis, initium iudicij, *ff.de iud.*V.671

Conteſtatio pro proteſtatione, *l.Domicilium 20.ff.ad municipalem.* N.1717 c

Conteſtatio contra abſentem quemadmodum fiat, *l.Quæ.tit.vbi de crim.C.*564 f

Conteſtatio fit præſentibus teſtibus, *l.metum 9.titul.de his quæ vi metuſve.*

Conteſtatio non iure facta non prodeſt, *l.ſi pater 7. ff. ne de ſtatu defunct.C.*1632 i

Conteſtatione inutili tempus non perpetuatur, *l. colluſionem 2. §.4.ff.de colluſ.deteg.*N.358 f

contentum pro continente interdum accipitur, *cap.8. iiſdem.tit.7.de non alie. aut permut. Auth.*78 d

Contentum ſpeciei continentis generis rationem habet, *l.ſeruis 99.ff.de leg.& fideicom.*L.1074 f

Conteſtatio fieri dicitur quod fit coram teſtibus, *l.Senatus 1.ff. de agnoſ.& alend.lib.*L.88 t

contignatio pro conclaui, *ff.lib.39.ti.1.l.47.*i

continens pro cõtinente vſurpatur, *l.iuriſgentium 7.§.2. ff.de pact.*V.268.l *Auth.coll.6.Nou.82. Tit.11.de iudicib.cap.7.Nullo.*379 a

Continentię cauſa non eſt diuidenda, *l.cum fundum 18.ff.de vi & vi arma.*▪.691 z *l.nulli 29.tit.de iud.C.*510 h quando diuidi poſſit, *l.ea quæ 1.tit.vbi cauſa.C.*570 p

continuare honores an & quibus caſibus liceat, *l.Diuus 18.ff.ad municip.*N. 1716 g

continuatio honoris quid. *leg.ſicut 1.Cod. de muneribus.* 80 n

Continuatio, *l.cum qui 7.tit.de condict.ob turp.C.*75

Continuationis ratione diuerſa facta pro vno computantur, *l.nunquam 60 ff.de oblig.& act.*912 l

continuò poſſideri, *l.3.§.6 ff.de adq.poſſ.*N.413 pro ſtatim, *l.Ariſto 18.§.1.ff.de donat.*N.161 f

continuus annus currit dieb⁹ feriatis pſenti & abſenti, *l.ſupernacua 7 tit.de temp.in integr.*Cod.477 d

Continuus pro contiguo, *l.continuus 117.ff.de verborum obligatio.* N.1087 a

contrà pro præter, *l.ſi tutor 4.ff.de excuſa.*L.251 o *l.paciſci 31.ff. de pact.*V.293 d *l.filium 32.ff.de dolo.*V.327

Contra legem & in fraudem legis differunt, *l.iuriſgentium 7.§.7. ff.de pactis.*V.268 o

Contra rationem iuris quæ conſtituantur, *l.in his 14.ff.de legibus.* V.77 c

contradicere videtur qui non conſentit, *l.Titia 39.ff.de leg.& fideicom.*L.887 b

Contradictio pro exceptione vel recõuentione, *l.Papinianus 8.§.10.ff.de inof.teſtam.*V.726 x

Cõtradictio non iuſtificata per cauſam non habetur pro contradictione, *l.ſoluto 102.voluntatem.ff.ſolut.matr.*L.6 b

Contrahere pro quaſi contrahere, *l.interdum 36.§.2.Senator.ff.de iud.*V.693

Contrahere quis intelligitur, hæreditatem adeundo, *l.ſi quis 2. §.2.heres.ff.de oblig & act.*N.886 x

Contrahere cum domino vel patre videtur qui cum ſeruo vel filio contrahit, *l.ſi hi 1.ff.de in rem verſo.*V.1554 i

Cõtrahens minor cum eo qui filiusfamilias eſt tenetur inquirere an filiusfamilias ſit necne, *l.ſi is qui 20 ff.de S.C.Maced.*V.1504 n

Contrahitur inter abſentes non aliter quàm per nuntium vel per epiſtolam ad id ſpecialem, *l.conſenſu 2.§.1.ideo autem.ff.de oblig.& act.*N.885 t

Contrahitur facilè inter eiuſdem cõditionis homines, *l.omnes 8.C de agric.& cenſ.*172 y

Contrahitur Eremodicium reo abſente non actore, *l.Et poſt 73. §.2.circunductio.ff.de iudic.*▪ 710 z

Cõtrahendi facultas per verba ſignificantia liberam voluntatem conceſſa quid contineant, *tit.1 quom.in laſ.maieſt.*E.349 b

Contrahimus abſentes per nuntium vel per epiſtolam, *l.eandem 9.§.2.cum duos.ff.de duobus reis.*N.1041 d

Cõtrahenda quæ impediunt cõtracta iam deſtruunt, *l.Vranius*

Digitized by Google

91.ff.de fideiuſſ.N.1110 c
Contrahendi facultas per verba arbitrium viri boni ſignificã-tia conceſſa quid contineat, *Tit.1.quam.in laeſ.maieſt.*E.149 b
Contrahentium requiritur conſenſus in cõtractibus, *l.in omnibus 91.ff.de oblig.& act.*910 b
Contrahentibus ſe decipere licet. *Nouell.97.tit.9.de aequal.dotis, cap.1.hoc igitur.*A.440.z

contractus appellatio interdũ largius, interdũ largiſſimè intelligitur, *l.Labeo 29.ff.de ver.ſig.*N.1805 n ¶Appellatione latiſſima obligationes ex quaſi contractu & delictis cõtinentur, *l.omnem 10.ff.de iud.*V.85 l ¶Nõ venit teſtamentum, *l.Teſtamentum 17.ff.de teſta.*C.1308 o diſtractus maximè in ſtatutis, *l.Etiam 5.tit.ſi tut.vel cur.*C.428
Contractus appellatione quaſi contractus continetur, *l.ex contractibus 49.ff.de oblig.& act.*N.908 i
Contractus verbo interdum delictum continetur, *l.Labeo 19.ff. de verb.ſign.*N.1805 n
Contractus ab initio voluntatis ex poſtfacto neceſſitatis, *Ti.de capitaneo 51.§.6.ſimiliter* F.97 d
Bonae fidei qui & quot, *l.In bonae 13.ti.de pact.*C.302 a ¶Facti ſunt, *l.Celſus 24.ff.de vſucap.*N.470 q magis quàm iuris *l.1.Summa.§.2.ff.de rer.diuiſ.*V.115 h
Incõtinenti pacta adiecta cẽſentur quae in ingreſſu vel egreſſu contractus adiecta ſic vt paciſcentes ad alias non diuertãt, *l.In bonae 13.titu.de pact.*C.302 d ¶Innominatus non eſt niſi ſit actum ſaltem tacitè, *l.ſi quis 10.§.1.ff.de adq.poſſ.*N.420 ex eo dignoſcitur quod praeſcriptis verbis agi poſſe lex dicat, *l.ſatour 6.§.2.ſed ſi.tit.de act.empt.*V.1808 l ¶In ſcriptis qui dicantur, *l.Quod ſaepè 35.§.4.ſi res.tit.de contr.empt.*V.1737 a
¶Nominati ſunt omnes qui cõſenſu ſiũt, *l.diui 16.*V.1322 cur & quomodo ſit dolo dante cauſam contractui, *l.& elegantes 7.ff.de dol.*V.509 l ¶Nullus eſt cui dolus cauſam dedit, *l.naturalis 5.tit.de praeſcr.verb.*V.1891 b ¶Nullus eſt antiquior inter ſeruum & dominum, *l.in liberto 77.ff.de ſolut.*N.1175 b
¶Nullus vt ſit tamen tenet ex parte delicti, *l.in cauſa 16.ff.de minor.*V.555 h in praeiudicium vnius tantùm partis, *l.ſi ſterilis 21.§.2.Quamuis.ti.de act.emp.*V.1846 a ¶Si ab initio non tenet ratione inhabilitatis perſonae, nunquam confirmatur, *l.ait praetor 1.§.2.impuberes.ff.commod.*V.1406 ¶Simulatus quomodo probetur, *l.legem 10.titu.de pact.*C.301 nihil operatur, *l.cum 21.tit.de tranſ.*C.327 b ¶Verus, *l.haeres 19.§.2.proinde.ff.de iudi.*V.884 ¶Vnus cenſetur tota geſtio, *l.Pomponius 15.ff.de negot.geſt.*V.434 d eſſe poteſt licèt ſint plures actus gerendi, *l.ſed & 16.ff.de neg.geſt.*V.435 f
Contractus ſunt quaedam accidentalia & naturalia, quaedam ſubſtantialia, *l.pacta 72.tit.de contr.emp.*V.1753 c
Contractus verbũ ad teſtandi ius non pertinet, *l.his conſequenter 18.§.2.id quaerit.ff.fam.erciſ.*V.2132 t
Contractus pro quaſi contractu, *l.ſed & 16.ff.de neg.geſt.*V.435 f ¶Intelligi & interpretari oportet ſanè, *Titul.de pace Conſtantia.*F.E.193 c
Contractus actionem parit, *l.& an 14.§.2.actiones.ff de except.rei iud.*N.828 n & obligationem, *l.& an 14.§.2.actiones.ff.de excep.rei iud.*N.828 n ¶Fieri in ſcriptis quando dicatur, *Nou.90.tit.2.de teſtib.cap.2.*A.415 i quando dicatur, *Auth.col.6.Nou.73.titu.2.de inſtrum.caut.cap.9.hac autem.*349 n non ſemper refertur ad vtilitatem eius qui nominatus eſt in contractu, *l.quod 3.§.2.ff.quib.ex cauſ.maior.*N.564 n
¶Viciari quot modis poſſint, *l.ſi ego 18.ff.de reb.cre.&c.*V.1253 a ¶Non eſt inter diſſentientes, *l.veteribus 39.ff.de pactis.*V.297 c non ſunt continuò bonae fidei qui conſenſu contrahuntur, *l.eum qui 22.ff.de dona.*N.163 n ¶Non valet per quem quis ſe reſtringit, *l.iubemus.tit.de iud.*C.509 initus cum eo cui adminiſtratio aut alienatio eſt interdicta, *l.ſi ſciens 26.tit.de contra.emp.*V.1733 e
Contractus iure ciuili introducti qui, *l.legitimus 6.ff.de pactis.*V.258 q iuris & tamen facti ſunt, *ff.lib.1.tit.1.l.5.o* ¶Stricti iuris quidam ſimiles ſunt contractibus bonae fidei, *l.Titius 24.tit.de praeſcr.verb.*V.1902 n
Contractus nomen vtriuſque contrahentis actionem cõprehendit, *l.iuriſgentium 7.§.2.ff.de pact.*V.261 d
Contractus eo loco intelligitur quo pecunia eſt ſoluenda, *leg.cum iudicio 1.tit.de vſuris.*V.2099 d
Contractum innominatum poſſe fieri per dictionem, *l.Labeo 48.tit.de contr.al.empt.*V.1745
Contractui ſtatur volente eo qui deceptus eſt, *l.nemo 7.Cod.de fund.priuat.*211 g
Contractu principali exiſtente nullo, pacta in eo appoſita nihil operantur, imò carent effectu, *l.pecuniam 1.tit.de condict.ob cauſ.*C.717.i
Contractuum diſpoſitiones quantumuis generales non extẽduntur ad caſum non cogitatum, *l.damni 18.§.1.ff.de dam.inf.*N.64 c

Contraria contrariis ſuis tollũtur, *l.an inutilis 8.§.3.acceptu.ff.de accept.*N.1208 pro diuerſis vel ſub cõtrariis, *l.ſi ij qui 14.ff.de reb.dub.*I.1349 d
Cõtraria allegans non auditur, *l.ſi procuratorio 2.§.1.ſed ſi.ff.quan.appell.*N.1610 u ¶Proponens non admittitur, *leg.Lucius 47.ff.de haeredit.petit.*V.801. nec auditur, *l.ſi finita 15.§.15.ff.de damno inf.*N.59 a
Contraria retinere & amittere, *ff.de adq.poſſ.*N.339 ¶Tolluntur contrariis, *l.prout 80.ff.de ſolut.*N.1176 i ¶Scire, neſcire, *l.quod & 3.§.6.planè ff.de lib.hom.exhib.*N.774 z
Contraria in diuerſis iudiciis ſeu inſtantiis proponere licet, *ca.10.illud.coll.3.Nou.18.tit.5.de triente & ſemiſſe.Auth.*154 n
Contrario conſenſu à cõtractu recedi poteſt arris etiam datis, *l.ab emptione 58.ff.de pact.*V.309 b
Contrariorum contrarius eſt effectus, *l.ſi mortis 17.ff.qui & à quibus.*N.312 n
Contrariorum an eadem ſit diſciplina, *l.qui proprio 46.§.5.ff.de procur.*V.391 d *l.praeſens 5.ff.de procur.*V.357
Contrariorũ eadem eſt diſciplina, *l.Pomponius 40.§.2.ff.de procu.*V.381 g *l.ſciendum 15.§.7.ff.qui ſatiſd.cog.*V.214 m

Contra.

Contrariorum non eſt eadem diſciplina, *l.ea lege 51.tit.locati conduct.*V.116 n
Contrariorum eadem diſciplina, *ff.de acq.poſſ.*N.399
¶Perſona, *l.ſi merces 25.§.6.vis maior.*V.863 x *titu locati conduct.* ¶Ratio, *l.in fundo 38.ff.de rei vind.*V.818 u *l.ſi quis 32.ff.de neg.geſt.*V.442 q *l.31.Tria.ff.de ſerui praed.ruſt.*V.1009 k *l.etſi ff.de vulg.& pupill.ſubſt.*I.549 g *Auth.coll.5.Nouell.82.Titul.7.vbi non fiant pignorationes.*282 t
Contrariorum vno electo, alij renuntiatum videtur, *l.nihil 10.ff.de inoff.teſtam.*V.730 o ¶Habente effectum aliud effectum non habet, *cap.26.Quoniam.§.1.ſuper.coll.4.Nou.22.tit.1.de nupt.Aut.*183 e ¶Intellecto intelligitur & aliud, *l.inter ob.ti.de pac.dot.*V.2168 h ¶Poſito deſtruitur & tollitur aliud, *l.ſed ſi 21.§.5.item ſi.ff.de inſt.act.*V.1473 d *l.Quod ait 11.§.2.illud.tit.de diuor.& repud.*2212 n ¶Probato probatum & aliud intelligitur, *l.1.de iure.ff.de his qui ſui.*V.95 b
Contrariorum non ſemper eadem ratio, *l.eum qui 30.§.4.ſi libertus.ff.de iureiur.*V.1292 t *l.non ſtatim 8.ff.de pecul.*V.1514 z
Cõtrariis ex duobus eligitur quoddã temperamentũ, *l.ſi ſeruus 25.ff de pig.act.*V.1438 ¶Fit optimum temperamentum, *l.ſed hac 13.ff.de procur.*I.360 n *l.non exigimus 2.§.8.ff.ſi quis caut.*V.223 h *l.29.§.15.ille caſus.ff.de lib.& poſth.*F.420 q

Contrarius ſibi repellendus eſt, *l.13.ff.de excuſat.*I.277 c
Contrarius ſenſus legis pro lege accipitur, *l.qui teſtamento 20.ff qui teſtam.facere poſſunt.*I.373 o
Contrariorum vno poſito aliud tollitur, *cap.7.neque.col.3.Nouel.17.tit.de mand.princip.*A.135 f
Contrectatarum & traditarum non reddere differunt, *l.cum 54.tit.mandati vel contra.*V.1674

Contribuere in iactu nauis qui debeant, *l.lege 1.ff.de lege Rhod.de iactu.*V.1459 d

Contributio ſit ex lege Rhodia de iactu etiã ſi merces gratis ſperatur, *l.ſi laboranti 2.ff.de lege Rho.de iactu.*V.1460 o

Controuerſia etiam dicitur ante litis cõteſtationem, hoc eſt, ſola citatione facta, *l.diuus 5.ff.de hared.pet.*V.748 q
Controuerſiae nominum pertinacibus relinquendae, *ff.lib.39.ti.3.l.1.§.6* z
Controuerſiam facere reus etiam dici poteſt, *l.permittendum 8.ff.ſi pars hared.pet.*V.815
Controuerſiã in cauſa ſtatus facere quis dicatur, *l.non ſolum 39.§.5.ff.de procur.*V.37 g ¶Facere actori reus interdum dicitur, *l.deinde 3.§.3.hoc autem.ff.de lib.exhib.*N.778 c

contumax quis dicat, *ti.22.de milit.vaſal.*F.50 o eſt q̃ nõ vult reſtituere, *l.in interdicto 6.ff.de vi & vi arm.*N.687 l habet̃ p̃ pſente, *l.de vnoquoq; 47.ff.de re iud.*N.545 f
Contumax abſens non dicitur niſi veniat iudice ſedente pro tribunali, *l.illud 1.§.3.item cum.ff.quae ſent.ſine.*N.1617 c ¶Factus vt praeſumatur ter monẽdus eſt, *l.ex conſenſu 23.§.3 eum qui.ff.de appell.*N.1600 x ¶Fictus pro praeſente habetur, *l.ſi dolo 24.ff.de dolo.*V.524 n dicitur qui inuentus actu reſpondet, *l.ex conſenſu 23.§.3.eum qui.ff.de appell.*N.1600 x & qui non inuentus fuit, *l.diuus 7.ff.de in inte.reſt.*V.475 i ¶Reus quemadmodum damnetur, *Nou.112.tit.13.de litig.cap.3.omnem.*A.480 f
¶Veriſſimus dicitur qui inuentus negat ſe venturũ, *l.diuus 7.ff.de in integ.reſt.*V.475 i ¶Verus & fictus quis dicatur, *l.inter minores 8.ff de in integr.reſtitut.*V.477 z *l.ſi quidem 1.§.15.aduerſus.ff.quand.appell.ſit.*N.1610 l quando ſit, *leg.contumacia 53.ff.de re iud.*N.548 m ¶Verus eſt qui dicit ſe nolle venire, *l.ex conſenſu 33.§.2 ſi lmiſa.ff.de appell.*N.1600 x qui inuentus falſo dixit ſe venturum vel non reſpondit, *l.diuus 7.ff.de in integr.re-ſtit.*V

ſit.V. 475 f ¶ Verus aut præſumptus appellare generaliter non poteſt, *Auth.col.6.Nouell 82.Tit.11.de iudicibus.cap.6.Appellationes.*378 y ¶ Vnus quando audiatur, *leg.Nulli 10.ff.de iudic.* C 515 n

Contumax in vno non continuo contumax eſt in alio, *l.ſtatuliberos 3.§.12.ff.de ſtatul.lib.* N.683 p ¶ In non veniendo non auditur appellans, *l.Nulli 10.tit.de iud.* C.518 r

Contumax non cenſetur niſi ſi edictis vocatus ſit, *l. contumacia 53.§.1.ff.de re iud.* N.548 o ¶ Comparatur mendaci, *l.De ætate 11.§.3.ſi cum.ff.de interrog.act.* V.1197 ¶ Condemnari poteſt in reſpondendo pro confeſſo, *leg.certum 6.§.1.ff.de confeſſ.* N.556 l non condemnandus eſt niſi foueat iniuſtam cauſam, *l.de vnoquoque 47.§.1.ff.de re indi.* N.546 ſ non cõtinuo condemnatur, *l.contumacia 53.ff.de re iud.* N.548 m ¶ Cõſtituitur quis temporis ſpatio, *l.Quoniam 1.ti de dilat.* C.548 o ¶ Dicitur qui ſoluendo idoneus non vult tamen ſoluere, *l.debitoribus 31.ff.de re iud.* N.538 r qui nõ venit, qui nõ reſpõdet, qui recidit, qui nõ exhibet, *l.contumacia 53.ff.de re iud.* N.548 l ¶ Dicitur fictè qui inuentus & citatus tacet, *l.Nulli 10.titu.de iud.* C.515 e an ſit deterioris conditionis quàm præſens, *Auth.coll.5.Nou.69.tit.24.vt omnes obed.cap.3.ſi vero* 326 a

Cõtumax fieri quemadmodum poſſit qui ad primum tantùm edictum cõparuit, *Tit.1.quom.in laſ.maieſt.* E 153 c ¶ Fit ordine edictorum peracto, *l.ſi prætor 71.ff.de iudic.* V.712 m quis fieri poteſt admonitione, *l.et poſt 63.ff.de iud.* V.709 o an habeatur pro confeſſo, *l.creditor 28.§.1.iuſſu.ff.de appell.* N.1601 q & pro præſente, *l.in cauſa 12.§.1.ff.de minor.25.ann.* V.557 ſ

¶ Punitur miſſione in poſſeſſionem & fructuum amiſſione, *l.Falcidium 7.§.19.ff.quib.ex cauſ.in.* N.570 a punitur grauius, *l.qui pro tribunali 2.ff.de re iudic.* N 518 u ¶ Videtur qui non præſens fuit vt arbiter ſententiam ferret, *l.ſi contra 2.tit.de recept.arbit.* C.483 c

Contumax CONTRA non cenſetur qui cito poſt citationẽ venit, *l.diuus 7.ff.de in integ.reſt.* V.475 i non habetur pro confeſſo, *Tit.1.quom.in laſ.maie.* E.156 h ¶ Videtur qui exceptionem fori declinatoriam non habet, *l.non videtur 3.ff.de iudiciis.* V.676 t

Contumacis odium, *l.non quemadmodum 35.ff.de iud.* V.693 c ¶ Pœna, *l.locum 3.§.ſolent 10.ff.de tab.exhib.* N.646 t

Contumaci in vna cauſa poteſt iudex denegare audientiam in alia, *l.etſi 26.§.2.ff.ex quib.cau.maio.* V.604 q

contumacia augetur obligatio, *l.aut in 15.ff.quod metus cauſ.* V.497 h ¶ Excuſamur etiam ſi iniuſta cauſa ſit, *l.plerique 18.ff.de in ius voc.* V.193 b ¶ Excuſamur etiã ſi iniuſta cauſa ſit, *l.ſatiſque 19.ff.de in ius voc.* V.193 b ¶ Habetur pro præſentia, & ſic contumax pro præſente, *tit.1.quom.in laſ.maieſt.* E.155 f ¶ Nõ eſt propriè delictum, ſed interpretatiuè, *l.creditor 28.§.1.iuſſus.ff.de appel.* N.1601 q ¶ Præſumitur in abſente, *l.Nulli 10.tit.de ind.* C.516 z ¶ Vim habet litis conteſtationis, *Tit.1.quom.in laſ.maieſt.* E 156 f

contumacia vnde colligatur, *l.de vnoquoque 47.§.1.ff.de re iud.* N.546 d ¶ Creditoris quẽadmodum domino noceat, *l.hoc amplius 9.§.4.ff.de damn.inf.* N.47 g ¶ Emphyteutę, *l.hoc amplius 9.§.4.ff.de dam.inf.* N.47 g ¶ Fructuarij, *l.hoc amplius 9.§.4 ff.de dam.inf.* N.47 g ¶ Iudici non parentis quot modis puniatur, *l.Neque 158.ff.de regul.iur.* N.1912 e ¶ Procuratoris an & quando noceat domino, *l.omnib.1.§.1.ff.ſi quis ius dic.* V.182 l ¶ Superficiarij quemadmodum domino noceat, *l.hoc amplius 9.§.4.ff.de dam.infe.* N.47 g ¶ Tutoris non nocet pupillo, *36.ff.de fideic.libert.* N.266 ſ non venientis quot modis conſideretur, *l.contumacia 53.ff.de re iudic.* N.548 l

Contumacia ficta & vera quæ, *Tit.1.quom.in laſ.maieſt.* E.154 e ¶ Iuris grauiter punienda, *l.ſi adulterum 28.ff.ad l.Jul.de adult.* N.1471 p ¶ Vera dicitur quoties perſonaliter inuẽtus, & citatus dixit nolo ire, *l.Nulli 10.Tit.de ind.* C.515 e

Cõtumacis & ius dicenti non obtemp.pœna, *l.22.ſi ſeruus.§.2 Quid.Tit.de noxal.act.* V.1111 f

Contumaciæ pœna non dicitur pœna municipalis, *l.creditore 42.ff.de iurtiur.* V.1300

Cõtumaciæ an, quando, & quomodo damnari poſſit minor, *l.minor 8.ff.de min.25.ann.* V.546 c

Contumacium alij verè, alij fictè contumaces, *l.ſi dolo 24.ff.de dolo.* V.524 n

Contumaciam cuique inferri ius non patitur, *leg.conueniſſe 2.§.item ſi 5.ff.de ind.* V.675 e

conueniſſe pro denuntiare coram teſtibus, *l.idemq; 10.ff.mandati.* V.1640 p

Conueniri debet, *ff.de iudic.* V.671

Conueniri pro modo fortunarum quid, *l.ciuilia 1.C.de muner.patrim.* 81 ſ

QVIS.

conueniri poteſt aduena vbi cõtraxit, *l.hæres 19.§.2.proinde.ff.de iudic.* V.684 p ¶ Cedens bonis locupletior factus, *l.illicitas 6.§.9.ff.de offi.præſ.* V.145 h ¶ Debitor à fiſco põt ſi debitor debitoris fiſci ex pecunia fiſci fiat debitor, *l.non intelligitur 3.§.8.mulcta.ff.de iure fiſci.* N.1630 t ¶ Debitor vbi inuenitur, *l.qui 1.ti.vbi conuen.* C.565 c ¶ Iam natus pro quarta hæreditatis tantũ, *l.ſed etſi 28.§.ſi pater ſ.5.ff.de iud.* V.690 ¶ Legatus legatione durante ex poſſeſſione præſenti habente ſuum tẽpore legationis, *l.ſi legationis 25.ff.de iudi.* V.688 ¶ Legatus vt fatiſdet quaſi cõtrahens in legatione, *l.de eo 26.ff.de iudi.* V.688 r ¶ Legati tempore legationis eorum nomine quæ in legatione contraxerunt vel deliquerunt, *l.conueniſſe 2.§.4.omnes.ff.de iud.* V.674 c ¶ Quiſque poteſt vbi fundum habet, *l.forma 4.ff de cenſib.* N.1796 l ¶ Seruus, *l.ſi quis 7.ff.ſi quis cau.* V.228 c ¶ Vagabundi vbique, *l.hæres 19.§.2.ſi quis.ff.de iud.* V.684 g ¶ Vagabundus vel domicilium incertum habens vbicunque inuentus erit, *l.hæres 19.§.2.proinde.ff de iud.* V.685 n

VBI ET QVO LOCO.

Conueniri quis regulariter poteſt in loco cõtractæ obligationis, *l.omnem 20.ff.de iud.* V.685 ¶ Domicilij in loco vbi faciẽda eſt ſolutio, *l.hæres 19.§.4.illud.ff.de indi.* V.685 ¶ Vbiq; poteſt qui promiſit aliquid certo loco poſt moram, *l.cum 43.ff.de iud.* V.697

Conueniri in non competenti foro, *l.conueniſſe 2.§.ſed ſi dubitetur 6.ff.de iudic.* V.679 m

CONTRA NON POTEST.

conueniri fideiuſſor officialis principalis niſi principali diſcuſſo, *l.iniuſta 1.C.de conuen.fiſ.debit.* C.7 a ¶ Debitor à fiſco debitoris niſi principali diſcuſſo, *l.iniuſta.de conu.fiſ.d.b.* C.7 a ¶ Ille cui ex Trebelliano reſtituitur hæreditas tẽpore legationis, *l ſed etſi 28.ff.de iud.* V.689 ¶ Is qui ex cauſa legationis vel teſtimonij vel alia legitima cauſa in alium locum ſe trãsfert, *l.conueniſſe 2.§.legatis 3.ff.de iud.* V.674 ¶ Legationis tẽpore legatus qui legationem gerit ratione quaſi contractus qui ſolo animo ſit, *l.de eo 26.ff.de indi.* V.688 ¶ Legatus ſi Romæ cõtraxerit ante legationẽ, *l.conueniſſe 2.§.5.item ſi.ff.de iud.* V.675 b ¶ Poſſeſſor ex tacita hypotheca niſi principali diſcuſſo, *l.iniuſta 1.C.de conu.fiſ.deb.* C.7 a ¶ Qui habet actionem ad rem, *l.certa 4.C.de iure fiſci.* 3 o ¶ Qui accuſat criminaliter, *l.conueniſſe 2.§.item ſi 5.ff. de indi.* V.675 ¶ Qui ciuiliter agit, *l.conueniſſe 2.§.item ſi 5.ff.de iud.* V.675

Conuenitur hæres vbi proprium domicilium habet, *l.ſi fideic.50.§.2.ſed et.ff.de iud.* V.701

Conuenitur ſine venia patroni tutor, *l.qui bona fide 13.§.14.ff.de dam.inf.* N.54 o

Conuenitur quis eadem lege qua ius ſolũ tribui poſtulat, *Nou.123.tit.6.de ſanctiſſ.epiſcop.cap.21.reuerendiſſ.* A.549 a

Conueniuntur prædia, *l.is cui 23.ff.de ope.nou.nunt.* N.34 r

Cõueniendus eſt ibi mercator vbi mercimonium ſuum exercuit, *l.hæres 19.§.ſi quis 1.ff.de iud.* V.683

Conueniendus hæres vbi defunctus conueniri debet, *l. hæres 19.§.1.ſi quis.ff.de iud.* V.683

Conuenientibus oculis facere aliquid, *l.ſed ſi 10. ff.de in ius voc.* 188 k

conuentio, *l.qui prior 29.ff.de iud.* V.690 x pro certa ſcientia, *l.ſed et ſi quis 4.§.5 ff ſi quis cautión.* V.227 a perfecta, *l.hæres 19.§.1.ſi quis.ff.de iud.* V.684 g

Tacitè non extenditur ad alios non agentes, *l ſeruus 3.tit.de pact.* C.297

Conuentio fideiuſſoris quibus caſibus proſit non principali, *l.fideiuſſoris 23.ff.de pact.* V.282 ſ

Conuentio ſolutionis locum obtinet, *l. fideiuſſoris 23.ff.de pactis.* V.280 ſ

Conuentio vnius delinquentis an correum delinquentem liberare poſſit, *l.ſemper 15.ff.quod vi aut clam.* N.754 u

Conuentio exceptionem parit, *l.hoc edicto.§.10.ff.de op.nou.nunt.* N.7 e

Cõuentio an magis debeat ad adquirendum quàm tempus, *l.ſed ſi 26.ff de ſeruit.vrb.præd.* V.989 m

Conuentio in præiudicium fiſci nõ valet, *l.ius 12.C.de fund.patr.* 203 k

Conuentio ſine cauſa non valet in contractibus nominatis & innominatis, *l.iuris gentium 7.§.4.ff.de pact.* V.282 m

Cõuentionis nomen quàm pacti magis generale, *l.huius edicti 1.§.3.ff.de pact.* V.255 h

Conuentionis ordo, *l qui prior 29.ff.de iud.* V.690 x

Cõuentione de pretio ſeu mercede futurarum operarum an & quæ iura patronus amittat, *l.ſi quam 4 ff.de ope.lib.* C.1290 h

Conuentione legitimum facimus quod aliàs legitimum non erat, *l ſi idem 11.§.1.ff.de iuriſd.* V.170 y

Conuentiones legitimæ dicuntur quæ de iure ciuili, *l.legitima 6.ff.de pact.* V.258 q

conuenticula & ſocietas nõ aliàs valẽt q̃ à principe cõfirmentur, *tit.de pace Cõſtantiæ.* E.183 d

Cõuenticula quæ, & quemadmodum prohibeantur, *tit.de pace*

tenenda 33.§.1.*Iniuria*.F.106 f

Conuertere literam legis per futurum, *l.cum lex* 22.*ff.de legib*.V.78 k

Conuenitur plerunque electionis ius, *l.ait prætor* 1.§.7.*de iud.ff. de arbor.cæden*.N.771 k

conuerſatio ſancta, *l.ſi finita* 15.§.13.*ff.de damn.infecto*. N. 57 a

Conuerſio ſeu incitatio vſus quid operetur, *ff.lib*.39.*tit*. 2.*l*.47 z

Conuerſus reputatur mortuus, *l.cum prætor* 128.*qui poſſunt* 3.*ff.de iud*.V.680 p

Conuictus quis cenſeatur, *l.miſſi* 7.*C. de exuſ.tribut*.34 k

Copia facit inopiam, *ff.proœm.gloſſ*.9.§.2.*pag*.45

Copiam libelli qui petit conſentire in iudicem non videtur, *l. non videtur* 33 *ff.de iudic*.V.692

Copia libelli, *l.non videtur* 33.*ff.de iud*.V.692

Copiam libelli petere, *l.non videtur* 33.*ff.de iudic*.V.692 ¶Sui facere, *l.ſi quis* 5.*ff.de iudic*.V.677

copula carnalis, *D.lib*.1.*tit*.1.*l*.1.§.3.l

Copula ſui natura ciuiliter partem adtribuit, niſi ex eo abſurdû ſequaſ, *l.Fundus* 64.*tit.de contr.empt*.V.1750 ¶Diuidit ſummam vnicuiq; in viriles, *l.Eum qui* 56.*ff.de ver.obl*.N.957

Copula auget, ampliat ſeu adiicit ad præcedentia, *l.ea tamê* 46. *ff.de leg.& fideic*.I.1033 d

Copula cadens inter diuerſas orationes facit coniunctionem verbalem, *l.ſicut* 3.*ff.quib.mod.vſuſr*.V.930 d

Copula & mutat naturam aduerſatiuæ, *l.nam cum* 2.*ff.ne quis eû*. V.1981 ¶Cadens inter duas orationes non inducit coniunctionem verbalem, *l.liber homo* 59.§.2.*Titius.ff.de hæredib. inſt*.I.493

Copulam cadere inter diuerſa traditur, *l.de omnibus* 1.*ff.de tutel. & rationib*.I.307

Copulæ loco punctum habetur, *l.cum duobus* 52.*titul.pro ſocio*. V. 1699 p

coram delegato ex conſenſu partium electo recôuentio non habet locum, *l*.32.§.9.*item ſi.ff.de recept.arbitr*.V. 650 m

coronæ earum præmia & priuilegia, *leg.Athletas* 1.*Cod.de athletis* 100 l

corpus iuris quid ſit, *l.Rem* 1.*tit.de rei vxor.act*.C.1092

Corpus quid, *Tit*.1.*quom.in læſ.maieſt*.E.150 c pro re, *l*.17.*ſed etſi. ff.de except*.N.813 n

Corpus quod, *leg.neque ſocietatem* 1.*ff. quod cuiuſque vniuerſitatis*. V. 404 n

Idem dicitur etiamſi aucta vel minuta ſit eius quantitas, *l.cum quæritur* 12.*ff.de excep.rei iud*.N.827

Corpus & collegium nauiculariorum licitum, *l.ſemper* 5.*ff.de iure immun*.N.360 n

Corpore punitur qui non poteſt in ære, *l.Ne* 10.*ff.de incend.ruin. nauf*.N.1353 h

Corpora in rogo comburebantur, *l.in iur* 2.*ff.de in ius voc*.V.185 a

Corporum varia genera, *l.tigni* 7.§.3.*item.ff.ad exhib*. V.1183 e

Corporis quàm rerum maior ratio & æſtimatio eſt, *l.Stichus* 16. *ff.de pecul.leg*.I.1207 h

Corporales res poſſidentur, at non omnes & quæ illæ, *l.poſſideri* 3.*ff.de adq.poſſ*.N.409 b

Corporalia facilius amittuntur quàm incorporalia & ſpiritualia, *l.Ea verò* 3.*tit.pro ſocio*.V.1684 p

Corporalium debitoris bonorum & nominum differentia, *l.à diuo pio* 15.§.9 *ff.de re iud*.N.533

Corporalibus rebus adnumerantur æra, *l.1.Summa ff.de rer.diuiſ*.V.116 l

Cor regis in manu Dei, *Auth.coll*.6.*Nou*.73.*tit*.2.*de inſtru.caute. cap*.1.*quia*.339 u

Correlatiuorum in vno diſpoſitum, videtur in alio diſpoſitum, *l.per interuallum* 69.*ff.de iudi*.V.709 a ſi ſit eadem ratio, *l.curatorem* 5.*tit.de interdict.matrim*.C.1041 k

Correi obligantur debendi & ſuo nomine & in ſolidum, *l.qui ſeruum* 20.*ff.de interrog.act*.V.1203

Correi ſocij intelliguntur eiuſdem obligationis ſocij quique omne commodum & incommodum commune habent inter ſe obligationis, *l.ſi quis* 14.*ff.rem rat.hab*.N.1252

Correorum vno conuento in ſolidum ceſſio ei pro parte non in ſolidum fieri debet, *l.cum* 21.*ff.de tut.& rat*.I.319 n

Correo ſuccedête alteri, ſuo correo neutrius obligatio extinguitur & cur, *l*.1.§.1.*ff.ſi pars hæred.pet*.V.809

corrigere intelligitur qui bene & aptè diſponit, *Nou* 90. *tit*.2.*de teſtib.cap*.9.*& hic*.A.416 q ¶Seipſum melius eſt quàm ab alio corrigi, *Nou*.127.*Tit*.10. *vt fratrum filÿ*.A. 563 a ¶Seipſum quis poteſt, *No*.98.*tit*.16.*neq; vir quod*.A.447 p ¶Sententiâ ſuam qui poſſint, *l.iudex* 55.*ff.de re iudic*.N.549 c

Corrigi dicitur quod ſupletur, *cap*.1.*vnam.tit*.7.*de non alien.aut permut.rebus*. *Auth*.63 l

Corrigendi poteſtate data adiiciendi & interpretâdi poteſtas intelligitur conceſſa, *Authen.coll*.6.*Nouell*.74.*tit*.3.*quibus modis natur*.350 ſ

Correctio legum vitanda quantum fieri poteſt, *Nou*.89. *t*.1.*quib.mod.natur.effic.ſui. cap*.7.*Tribus autem*. A.404 d.

Correctum nihil dicitur niſi expreſſè inueniatur correctum, *cap*.12.*ſicut.Tit*.7.*de non alien.aut permut.*.*Auth*.81 ſ

Correctores qui, *l.ex omnibus* 70.*tit.de eſt.prof*.V.146 n

Corriuales qui dicantur, *ff.lib*.39.*tit*.3.*l*.3.c qui per eundê riuû & ductum aquâ ducunt, *ff.lib*.39.*tit*.3 n

corrumpere aut pecunia data decidere cû aduerſario an & quando liceat, *l.in eum* 1.§.3 *ff.de calumn*.V.468 e quis alium poteſt vel conſentiendo, ducendo, retinendo, *l.cum* 47.*ff.ſolut.matr*.I.53 f

Corrumpens delatorem pro côuicto habetur, *l.Eius* 29.*ff.de iure fiſci*.N.1643 a

credere etiam dicitur qui deponit, *l.ſi ventri* 9.§.2 *ff.de prim.cred*.N.586 ſ quiſque intelligitur id quod loquitur, *l.nemo dubitat* 58.*ff.de hæred.inſt*.I.491

Credendi multa ſunt genera, *l.ipſe*.2.*tit.de edendo*.C.184 l

Credendi appellatione depoſitum continetur, *l.ſi dum* 97.*ff.de leg.& fideicom*.I.1072 b

Credêdi & creditoris generalis eſt appellatio, *l.Bene* 1.*ff.de reb cre.&c*.N.35 h

Credendi & creditoris ſtricta appellatio pro mutuo & mutuû dante, *l.Bene* 1.*ff.de reb.cred.& c*.1235 i

credit qui numerat, *l.ſi debitori* 47.§.1.*ſi filius.ff.de fideiuſſor*. N. 1063 l

Creditur in facto antiquo magis inſtrumentis quàm teſtibus, *l.cenſus* 10.*ff.de prob*.V.2071 t ¶Authenticis tantùm reſcriptorum, non eorum exemplis, non hæc igitur nec illa probant, *l.ſi quis* 2.*de edend*.C.189 b interdum vnius ſacramento, *Nou*.90.*tit*.2.*de teſtib.cap*.6.*ſi vero*.A.423 b

creditor dâni infecti pignoris nomine ſatiſdat, *l.qui bona fide* 13.§.1.*ff.de dam.inf*.N.50 c ¶Furti at nô Aquilia, niſi in ſubſidium agere poteſt, *l.ſi pignore* 22.*ff.de pign.act*. V.1433 g ¶Pignoris poſſeſſionem naturalem nô habet, ſed tantùm in poſſeſſione eſt, *l.Celſus* 1.§.3 *item.ff.ad exhi*.V.1181 q ¶Debitori ſuo aliis etiam obligato ſuccedens creditû ſuum adducit, *l.Stichum* 5.§.2.*aditio.ff.de ſolut*. N.1187 l ¶Eccleſiaſticus in duobus grauatur, *Nou*.120.*tit*.3.*de alien.cap*.6. *& hoc*. A.527 a ¶Eccleſiaſticus poteſt fructus eccleſiaſticos primo in vſuras ſibi debitas imputare, deinde in ſortem, *Nou*.120 *tit*. 3.*de alien.cap*.6.*& hoc*.A.525 n ¶Oneroſus quis, *l.ſi ſeruos* 25.*ff. de pign.actio*. V.1438 x ¶Primus præfertur ſecundo etiam in bonis poſt vtramque obligationem quæſitis, *l.Titius* 21.*ff.qui potior.in pign*.V.193

¶Secundus vt in locum vltimi ſuccedat plura requiruntur, *l.Ariſto* 31.*ff.quæ res pign*.V.1928 u

creditor in culpa quando eſſe intelligatur, *l.vtique* 54. *ff. de dam.inf*. N.89 m ¶Côuenire poteſt fideiuſſorem debitoris, *l.capitis* 53.*ff.de fideiuſſ*.N.1000 q procuratorem in rem ſuam conſtitutum, *l.ſi actor* 29.*ff.de procur*.V.367

¶Emere ab executore rem debitoris iudicati poteſt, *l.à diuo Pio* 15.§.3.*ff.de re iud*.N.520 d ¶Euincere poteſt hypothecaria actione res ſibi pignoratas à debitore, *leg.qui res* 18.*ff.de ſolut*. N.1157 c ¶Locare & vendere fundum rei, *l.ſi non* 6.*ff.de reb. author.iud.poſſ*.V.577 a ¶Petere partem debiti à debitore & partim etiam à ſuo fideiuſſore & ita diuidere debitum, *l.in duob*.3 *ff.de duobus reis*.N.1036 ¶Rê debitoris inuiti vendere poteſt, *l.id quod* 11.*ff.de diuerſ.reg.iur.antiq*.N.1869 t ¶Tenetur mittere ad domum debitoris, quando debitor non tenetur dare aliquid expreſſo loco aut in domum creditoris differre, *l.item illæ* 18.*ff.de conſt.pec*. V.1400 ¶Tenetur cedere actiones fideiuſſori pro reo principali ſoluenti, *l.cum is* 36.*ff.de fideiuſſ*.N. 1089 i & pignora fideiuſſori ſoluenti, *l.Paulus* 53.*ff. de fideiuſſ*.N.1103 c

creditoris appellatio latiſſimè ſumitur, *l.ſi cum* 16. *ff. qui & à quibus*.N.321 h ſtrictè aliquando, *cap*.2.*ſed. Tit*.4.*de fideiuſſ.& mandat. Auth*.39 i ¶Contumacia quemadmodum domino noceat, *l.hoc amplius* 9.§.4.*ff.de damno infect*. N.47 g

Creditoris & fructuarij differentia, *l.ſi finita* 15.§.25 *ff. de damno infect*.N.61 u

creditori competit directa hypothecaria, *ff.proœm.gloſſ*.1. *pag*. 47 ¶Solui in aliam formam poteſt ſi damnum ei non eſt, *l.debitorem* 99.*ff.de ſolut*.N.1201 d

Creditores hæreditarij dici poſſunt hi quibus aliquid legatû eſt, *l.hæc*.

Digitized by Goo

eſt, *l. hereditariarum 40. ff. de obl. & act.* N.903 contra quos poſſint agere, *l. cum 11. tit. de peti. here. C.*624 m ¶Inuiti remittere partem debiti coguntur, *l. apud Celſum 4 ff. de doli mali & metus except.* N.856 ad inuentarij confectionem citandi, *cap. 2. huc. titu. 1. de hered. & falc. Auth.*14 b ¶ Miſſi in poſſeſſionem pro rata deb ti mittuntur, *l. ſi finita 15. §. 23. ff. de dam. inf.* N.61 k ¶Priuilegiatij qui, *l. reſcriptum 10. ff. de pact.* V.173 a

Creditores in pretio ex pignoris venditione redacto præferuntur ij qui priores ſi perſonali agatur, *l. rem ſuam 1. C. de pe. ſſ. al. cred. praf.* 15 l

Creditorum vrbanorum ſeruitutes pignorati non poſſunt, *l. ſi ii quid 11. tit. de pign. & hypoth.* V.1909 i

Creditum pro mutuo *l. omnem 10 ff. de iud.* V.685 l ¶Et res verba ſunt generalia, *l. cauſa 1. tit. de reb. credi. C.* 69 9 ¶Dicitur id quod exigi poteſt, *l. ſi is cui 94. §. 3. Fam. ff. de ſolut.* N.1184 y

Credulitas falſa non confirmat quod agitur, *l. ſi cum te 51. ff. de pact.* V.305 o

Credulitatis iuſtam occaſionem habens poteſt vſucapere, *leg. inteſtata 14. ff. pro empt.* N.503 f

Credulitatis teſtimonium quandoque admittitur, *ff. lib. 39. tit. 3. l. 2. §. 8.* r

Crimen pro accuſatione criminis, *l. hac cauſa 1. ff. de ſuſpec. tut. & cur.* L.135 ¶Quæſtione, confiſcatione, accuſatione, *l. qui pœna 8. ff. d. manumiſſ.* N.199 a

Crimē ambitus committit qui honores pretio comparat, *l. quæ vtiliter 45. ff. de neg. geſt.* V.462 l ¶Maieſtatis morte non extinguitur, *l. is qui 11. ff. ad l. Iul. maie.* N.1441 d ¶Notorium dicitur confeſſione, *l. ſi confeſſus 5. ff. de cuſtod. reor.* N.1433 k ¶Patris regulariter non infligit infamiam liberis, *l. crimen 26. ff. de pæn.* N.1562 f ¶Perduellionis pro maieſtatis crimine, *l. donationes 31. §. vlt. ff. de donat.* N.171 ¶Publicum, *l. conueniſſe 2. §. hu datur 8. ff. de iudi.* V.676 r ¶Stellionatus ignorans nemo committit, *l. ſi ſtelibertum 9. §. 1. ff. de ſtatul.* N.294 d ¶Stellionatus an publicum, vel priuatum & an infamet, *leg. quod ergo 13. §. 7. ff. de his qui not. infa.* V.352 i ¶Vnum atq; idem pluribus legibus coerceri in vno & eodem debet, *l. Senatus 14. ff. de accuſ.* N.1428 e

Crimen dicitur capitale tripliciter, *l. Transigere 18. titul. de tranſact.* C.325

Crimen extinguitur morte, ideóq; non trāſit in hæredem delinquentis, *l. ciuilis. 1. ff de priua. delict.* N.1264 f ¶ Finitur morte regulariter, *l. Parricidij 8. ff. ad l. Pomp. de parric.* N.1480 e non tamen finitur pecuniaria quæſtio, *leg. Non 2. titu. vbi cauſa. C.* 578 m

Criminis pœna euentu ſiue exitu proſpero tolli poteſt, *ff. lib. 5. tit. 2. l. 2. §. 8* b

Crimina aliqua non extinguuntur morte, *l. ex teſtamento 2. ff. de teſtam. manum.* N.1503 h ¶Verùm morte quædam, *l. in hæredem 5. ff. de calum.* V.469 d

Crimina publica infamant, *l. falſi 13. §. 2. ordine ff. ad l. Corn. de falſ.* N.1497 c

Criminum alia priuata, alia publica, *l. & ſi quis 16. §. 1. ff. de recept. arbit.* V.632 o

Criminum rei poſtulati ad honores nouos promoueri nō debent, *l. 1. reos. C. de reis poſtul.* 103 m

Criminalis pœna iudicis arbitrio imponenda, *ff. proœm. gloſſ. 1. pag.* 51 ¶Quæſtio an & quando ciuilem præcedat, *l. ſi mariam 10 ff. de don. int. vir. & vxor.* C.1116 n

Criminalia iudicia in exigendo nihil habent commune cum aliis iudiciis, *l. in omnibus 1. tit. de iureiur.* C 492 f

Criminales cauſæ biennio, ciuiles triennio, interdum minus triennio durant, *cap. 4. illud. tit. de hered. & falc. Auth.*19 b

In Criminalibus pleniſſima cauſæ cognitio requiritur, *l. Iudices 9. tit. de iud.* C.508 q

Criminoſum non dignitas ſed pœna comitatur, *l. infames 1. C. de infam.* 102 d

Cruces vbi reponi debeant, *Nou. 123. tit. 6. de ſanctiſſ. epiſcop. cap 32. omnibus.* A.551 g

Cucurbare & cucurbita quid, *Tit. 5. quib. mod. feud. amitt.* F.8. i

Culpa pro dolo, *l. ſi ex 9. § 3 ff. de minor. 25. ann.* V.1467 a

Culpa continetur actione locati, *l. damni 18. §. 4 ff. de dam. infe. 3.* N.70 x

Culpa alia eſt in non faciendo, alia in faciendo, *l. ſi ſeruum 91. ff. de verb. oblig.* N.986 m ¶In ſocietate conſideratur & ei aſcribitur qui eam commiſit, *l. Quintus 7 ff. de annuis leg* I 1086 g

Culpa facere non videtur qui facit vt ſolet fieri, *l. cum duobus 52. tit. pro ſocio.* V.1690 ¶Præceſſit delictū & mora tunc inſpicitur quod euenire poteſt, *l. ſi hæredes 18 ff. de leg. & fideicom.* I.794 d

Culpa defuncti culpa hæredis eſſe intelligitur, *l. Prætoria 2. ff. de ſtipul. prætor.* 1221 u

Culpa culpæ abolet, ſed non dolum, *leg. nam 10. ff. ad legem Aquil.* V.1061 a

Culpa alterius non proficit ei qui cauſam præſtitit, *Nou. 117. tit. 118. vt liceat matri & auiæ, cap 8. quia vero.* 504 l regulariter nemo tenetur, *l. ſuper 6. C. de naufra.* 125 o ruina ædium quemadmodum fiat, *l. fluminum 24. §. 2 ff. de dam. inf.* N 81 c ¶Dolo proxima quę lata eſt & fatua, *l. de ætate 11. §. 11. ſed ff. de interrog. act.* V.1198 c quæ dolo comparatur, *l. quæſitum 8. § cum quoque ff. de precar.* N.766 q dolum repræſentat, *l. ſi dolo 1. ff. ſi is qui teſtam.* N.1326 k ¶Grauior pro lata, *l. homo liber 54. §. 1. ff de adq. rer. dom.* N.392 n ¶Lata, leuis, alia leuiſſima, *l. quod ſi nolit 31. titu. de ædil. edict.* V.1978 i ¶ Lata dolo non comparatur in criminalibus puta homicidiis, *l. lege 1. ff. ad leg. Corn. de ſicar.* N.1482 in criminalibus non tantum punitur ac dolus, *l. in lege 7. ff. ad l. Corn. de ſicar.* N.1485 a ¶ Leuis ſatis ſufficiens cauſa vt libertus reuocetur in ſeruitutem, *Auth. coll. 6. Nou. 78. tit. 7 vt liberti 2. cap. 2. illud.* 363 h ¶ Leuiſſima præſtatur in commodato, *l. ſed & ſi quis 4. §. 4 ff. ſi quis cautio.* V.226 n præſtatur à mandatario, *l. in rebus 18. ff. commo.* V.1419 l ¶ Magna dolo quibus caſibus comparetur, *l. magna 226. ff. de verb. ſig.* N.1857 g ¶Nautæ vnde colligatur, *l. ſuper 6. C. de naufrag.* 125 o ¶Præcedens caſum facit vt is periculū præſtet, qui aliàs nō præſtitiſſet, *l. neceſſario 8. tit. de peric. & commo. rei vend.* V.1794 ¶Propria cuique nocet non alij, *cap. 38. quemad. tit. 4. ff. de nox. act.* V.116 q ¶Sola an cauſa ſufficiēs ſit vt detur actio in eū cuius culpa damnum datum eſt in re aliena, *l. ſi merces 25. §. 4. culpa. tit locati & conduct.* V.1863 q

Culpæ appellatione quæ contineantur, *l. ſi non 6. § 3 ff. de reb. auct. iud. poſſ.* V.587 i cum dolo ſimilitudo, *l. ſi non 2 tit. de contr. iud. tut.* C.1228 n ¶Immunitæ eſſe non debent, *l. Paulus 3. §. idem reſpondit. ff. quæ ſenten. ſine.* N.1618 l ¶ Latæ appellatione mora continetur, *l. fundum 28. ff. de nouat.* N.1124 f & eius ſpecies, *l. his qui 11. tit. de pig. & hypoth.* V.1909 d

Culpam admittere quis tribus modis dicitur, *l. videamus 11. tit. locati & conduct.* V.1850 k. ¶Admittere licet vt fraus repellatur, *l. atquin 19. § 3. ff. de neg. geſt.* V.440 f ¶Admittere tamē nō videtur quid facit quod fieri conſuetū eſt, *l. ſi pignore 22 §. 4. ſi creditor ff. de pig. act.* V.1435 ¶Admittens de caſu tenetur de quo aliàs non teneretur, *l. ſi vt certo 5. 4. 6. ſed an ff. commod.* V.1410 l ¶ Admittere verò in re aliena quis videatur, *l. ſi pecuniam 5. ff. de cond. cauſa data.* V.1313 k ¶Admittit qui cautionē non exigit, *l. à quo 58. ff. de rei vind.* V.856 q ¶Quis frequentius in rebus ſuis quàm in alienis, *l. ſi ſeruum 91. §. 1. ſed ſi. ff. de verb. oblig.* N.986 r ¶Qui vendit rem alienam quam nō poſſidet, *l. venditor 21. ff. de hered. vel act. vend.* V.1782 n ¶ Qui vtitur opera malorum hominum, *l. 1. prætor. tit. 3. ff. de his qui effud. vel deiec.* N.1093 i

Contra. Culpam non cōmittit vtens re ad eius vſum, *l. vtique 16 ff. de rei vindic.* V.832 r & inanimata, *l. ſi vt certo 5. §. 7. ſed interdum, ff. commo.* V.1410 u

Culpā ex qua quis lucrū ſentit obiicere nemo poteſt aduerſario, *l. cum in fundo 78. titu. de iure dot.* V.2157 o ¶ Obiicere non poteſt qui & noſtra culpa lucrum ſentit, *l. 66. §. 7. ſi quis ff. ſol. matr.* I.665 k qui lucrum habet, *l. nupta 30. ff. ſolut. matr.* L.42 d ¶Præſtare cogitur negotiorum geſtor, *l. lite conteſtata 37. §. 1. ff. de neg. geſt.* V.458 r ¶Præſtat quilibet poſſeſſor à lite conteſtata, *l. fructus 23 ff. de rei vin.* V.845 c præſtat creditor pignoris ſibi traditi *l. in rebus 18. ff. commo.* V.1419 g

Cum particula pro &, *l. 1 prætor ait. §. 7. item hæres ff. quan. de pecul. act.* V.1552 n

Cum pro quamuis, *l. ſed & ſi 18. §. 5. & poſteà ff. de iud.* V.690 r ¶Sicut, *l. cum poſt 2. ff. quand. de pecu. act.* V.1553 c Cum moriar pro cum mortuus ero, *l. cum autem 9. ff. de lega. & fideic* I.876 o

Cum accipitur interdum accuſatiuè, *l. generaliter 12. titu. de rebus cre.* C.706 k

Cum particula commiſtionem facit non conditionem, *l. nihil 120. ff. de leg. & fideic.* I.860 t

Cum & quando faciat conditionem & fauorem vltimæ voluntatis, *l. fideicom. 11. ff. de leg. & fideic.* I.983

Cum dictio interdum non implicat nec coniungit, *l. ſi proprium 3. ff. de mort. infe. & ſepul. ædific.* V.1252 n

cumulari duæ actiones poſſunt, *l. non eſt 20. tit. de act. emp.* V.1810 i ¶Plures cauſæ p ſe ſufficiētes, in vno eodémque libello, *l. duplex 2. ff. de fide & iure haſt. fiſc.* C.11 e

cumulatio quibus caſibus prohibita, *l. edita 3. tit. de edend.* C.186 h

Cumulatio actionum quando non admittatur, *l. edita 3. tit. de edend.* C.187 h

Cumulatio eſt plurium actionum coniunctio, *l. edita 3. titu. de edend.* C.186 h

cunctatio prò mora, *l. ſi rogatus 20. ff. de manu. vin.* N.209 e

cuniculus quid, *l. Proculus 26. ff. de dam. inf.* N.84 p *l. ſupra 21. ff. de aqua pluu. arc.* N.124 e

Cura cur dicatur mixti imperij, l. qui habēt 3. ff. de tut. I.114 m ¶Legitima nō dicitur vt tutelæ, l. amiſſi 36. ff. de excuſat. I.195 b ¶Minimarū rerum non negligitur iure cōmuni, l. ſi proprietarius 21. ff. de dam. inf. N.77 i

Cura in genere etiam tutelam complectitur, Auth. colla. 6. Nou. 71. vt hi qui. cap. 1. hat. 333 o

Cura finit negotio finito vel neceſſitate, l. ſolet 13. ff. de tut. I.118 l

Curæ & tutelæ ſimilitudo ſeu extenſio à cura ad tutelam, Aut. minoru. C. qui dare tut. vel cur poſſ. 1132 q

curatio pro tutela, l. etiam 29. §. 1. ff. de minor. 25. ann. V.568 x

curator pro tutore, l. 8. ſi maiō. ff. de excuſ. I.264 r

Curator abſentis & verè contumacis bonis datur, l. idē priuilegiis 7. ff. de priuil. cred. N.585 f ¶Adoleſcentis furioſi datus magis vt adoleſcenti, quàm vt furioſo datus intelligitur, l. profectitia 5. §. 12. Papinian. ff. de iure dot. V.2127 e ¶Filij emancipati legitimus non eſt pater vt tutor, l. 8. ſi maiō. ff. de excuſ. I.264 d ¶Furioſi rectè alienari poteſt vt & ei ſolui poteſt, l. conſilio 7. ff. de cura fur. I.559 i ¶Furioſi bonorū poſſeſſionē petere poteſt, l. cum 7. tit. de cura fur. vel prodig. C.1247 a adire hæreditatē poteſt nomine furioſi, Auth. quod. C. de cur. fur. vel prodi. I.1279 n an adquirere & repudiare poſſit, l. ſi ad pupillum 11. ff. de autho. tut. I.229 ¶Hæreditatis adquiſitæ etiam dominiū ipſi furioſo adquirit, Auth. quod. C. de cur. fur. vel prodi. 1249 c hodie petere poteſt nomine furioſi bonorum poſſeſſionem iuris & facti l. cum 7. C. de cur. fur. vel prod. 1247 a ¶Habenti tutorem vel curatorem dari poteſt, l. decreta 3. ff. qui pet. tut. F.157 a ¶Habenti tutorem præſentem & qui adminiſtrare poſſit dari non poteſt, l. curator 11. ff. de tut. & cur. dat. F.149 a

curator bonis quib. pſonis def. l. 4. ff. de cur. bon. dan. N.601 ¶Cōſtitui pōt etiā ſi nullus ſit creditor, l. ſi quis 1. §. 1. ff. de cur. bon. dan. N.402 o ¶Conſtitui poteſt etiam is qui non eſt ex numero creditor, l. de curatore 2. §. 4. ff. de curat. bon. dan. N.604 m ¶conſtituitur ad ea cōſeruanda, l. ſi quis 1. ff. de curat. bon. dan. N.602 l ¶cōuenitur facto creditoris in ſubſidiū, l. de curatore 2. §. 5. ff. de cur. bon. dan. N.604 ¶Datur heredi conditionem implere nolenti, l. ſi quis 1. §. 1. ff. de cura. bo. dan. N.602 l ¶Dat' adminiſtrationis nomine nō tenetur niſi de dolo & lata culpa, l. de curat. 2. §. 5. ff. de curat. bon. dan. N.604 o ¶Mouere poteſt nomine abſentis maximè tēpore perituras l. ab hoſti. 15. ff. ex qui. cau. maior. V.595 ¶Res etiam nō perituras interdum poteſt vendere, l. ſi quis 1. §. 1. ff. de cur. bon. dan. N.602 o ¶Res perituras alienare poteſt, l. ſi quis 1. §. 2. ff. de cur. bo. dan. N.602 o

Curator datur c vi ? Adulto, l. admonet. ff. qui pet. tut. I.1105 i ¶Ei qui nō habet tutorē pſentē, l. curat. 11. ff. de tu. & cur. dat. I.149 l ¶Epiſcopo valetudinario, l. quod ait 1. §. 2. ff. de hu qui no. inf. V.340 r ¶Habēti etiā tutorē certis caſibus, Auth. col. 6. No. 72. tit. 1. vt hi qui. ca. 3. vt autē. 733 k l. tute. 1. ff. de tut. I.112 m ¶Impuberi ad litem, l. curatorem 19. ff. de author. I.1231 c ¶Impuberi quandoque datur, l. non 4. ff. rem pupil. vel adol. ſal. fore. ¶Patri furioſo filius dari poteſt, l. ſi filius 5. ff. rem pupill. vel adoleſ. ſalu. fore. N.1227 e ¶Pupillo inuito an & quando dari poſſit, l. quæ habent 3. ff. de tutel. I.114 m Pupillis vel adultis contra tutores ſuos & curatores litigantibus datur, l. altius 15. ff. de ſer. vind. V.1037 c QVIBVS RERVM ¶Ad res certas & quomodo, l. cum 9. ff. rem pup. vel adol. ſal. fore. N.1218 ¶Bonis hæreditatis à minore aditæ cuſtodiendis, Nou. 119. tit. 2. vt ſponſa larg. cap. 6. ad hæc. A. 519 c ¶Hæreditati ex bonis, l. cum 8. titu. de bon. quæ lib. C.1556 i ¶Rebus principaliter, ſecundario perſonę, l. Quia ie ff. de teſt. tut. F.126 h ¶Rei ſtipulari, l. cū 8. tit. de bo. quæ lib. 156 i CONTRA NON DATVR CVI ¶Abſenti vt nec fit adoptio abſentis, l. Illud 5. ff. de tut. & cur. dat. I.1477 Impuberi, c. Impuberi 40. ff. de admin. & peric. tut. I.197 m ¶Impuberi, ſed tamē ad litem vel ſpeciem certam, l. 8. ſi maiō. ff. de excuſat. I.164 r

Curator etiam ad ſpeciem vel ad vnam litem non datur ſine cauſæ cognitione, l. obſeruare 6. ff. de curat. furio. I.357 l ¶Teſtamento patris, l. curatorem 6. tit. de neg. geſt. C.196 t niſi ad litem, l. tutela 1. ff. de tutel. I.112 m

Curatoris appellatione tutor etiam comprehenditur, l. nouiſſimè 1. ff. de admin. tut. vel cur. C.1181 e ¶Authoritas & ſubſcriptio neceſſaria eſt ſeruo Reipu. l. cautiones 1. C. de ſolut. 156 o requiritúrque in adrogatione minoris, l. adoptio 7. ff. de adoptionib. V.102 o

Curatoris nomine libellus concipiendus eſt quoties agēdum eſt aduerſus furioſum, l. licet 3. ff. de peculio. V.1507

Curatoris bonis datis officium eſt intētare perituras actiones, l. de curatore 2. §. 1. ff. de cur. bon. dand. N.603 f

Curatoris bonorum & tutoris curatoriſque publici differentia, l. ſi diuiſio 1. tit. de diuid. tut. C.1120 i

Curatorem habere poteſt pupillus, l. etiam 29. §. 1. ff. de minor. 25. ann. V.568 x

Curatorem habenti curator alius datur cauſa cognita, l. venerī 20. ff. de tut. & cur. dat. I.1524 cur alius curator adiungitur, l. licet 41. tit. In quib. cauſ. tut. vel cur. C.1180 h l. non omnium 10. ff. de legib. V.78 h

Curatorem in litem accipere minor cogitur, l. ait prætor 7. §. 1. ff. de minor. 25. ann. N.k

Curatores pro viatoribus, l. mandatis 25. ff. de teſtib. V.2095

Curatores bonorum in ſolidum conueniuntur quando voluntariè gerunt, l. ſi diuiſio 2. de diuid. tut. C.120 i

Curatores ad certam vſque ætatem dari ſolent, l. Quæſitum 12. ff. de tutelis. I.118 l

Curatores quibus quaſi debilibus dentur, l. dabimus 4. ff. de priuil. credit. N.585 d

Curatores quo ſenſu inutiliter dari dicantur teſtamento, l. tutores 39. ff. de admin. & peric. tut. I.194 h

Curatorum pupilli iura & quæ de curatoribus pupillorū conſtituta iura ſunt, leg. Imperatoris 1. ff. de rebus eorum qui ſub tutel. I.345 c

Curatorum varia ſunt genera, leg. munerum 1. ff. de muner. & honor. N.1738 c

Curia communis, l. commiſſi 2. §. ſed ſi dubitetur 6. ff. de iudic. V.676 m

Curia præfertur aduocationi, l. in filiis 85. C. de decur. 93 p

Curia minor Senatus, l. omnes 33. C. de decur. 53 e

Curia vendita vtrum beneficium venditum intelligatur, tit. 51. de capitaneo. F.95 b

Curia vendi poteſt ſine beneficio, Tit. 51. de capitaneo. F.91 b

Curiæ beneficium cohæret & ineſt & ad eam pertinet, Tit. 51. de capitaneo. F.95 b

Curiæ examen declinare non licere quo ſenſu dicatur, Tit. 25. de inueſtitura. F.46 m

Curiæ iudicium vaſallus declinare poteſt, Titul. 32. de milit. vaſal. E.53 a

Curiarum aliæ originales, aliæ aſſignatæ, l. omnes 49. Co. de decur. 58 n

Curialis curialem non facit, l. nullus 44. C. de decur. 58 g

Curialis quadraginta annis non præſcribit ſuam libertatem, l. cum ſatis 22. C. de agric. & cenſit. 181 f

Curialis diſcedēs à curia non præſcribit ſe illo tempore in libertatem, vt ſit ſolutus à curiali conditione, l. ſi quis 55. Cod. de decur. 60 m

Curiales qui, l. miſſi 7. C. de exact. trib. 34 c ¶Fiunt alij origine, alij ſententia, l. eos qui 4. C. de his qui ſponte 85 p

Curiales in inuitandis probis & nobilibus ad ſedendum eſſe nos oportet, Auth. col. 5. Nou. 71. tit. 25. vt ab illuſtrib 331 f

Curialium alij origine, alij ex accidente, l. procuratores 30. Cod. de decurion. 52 c

Curialium filiorum legitima plenius, quàm aliorum liberorū & ſi alij aliis concurrant quemadmodum detrahatur, l. Nouiſſima, Tit. de inoff. teſt. C.585 a

Curialium liberorum legitima plenior eſt quàm liberorum, cap. 1. excipietur. coll. 3. Nou. 18. Tit. 5. de mand. princ. Auth. 144 g

Curioſi eſſe debemus in mutuo dando vt perſonam eius noſcamus, l. nouare 10. ff. de nouat. N.1121

Curſum rei naturalem inſpicimus, l. 9. ff. de fideiuſſorib. N.1089 e

Cuſtodiri non ſolent ſerui integræ opinionis, l. Quatenus 24. ff. de diuerſ. reg. iur. antiq. N.1876 b

Cuſtos carceris non tenetur facto ſocij, l. nemen 14. §. 2. qui ſi. ff. de cuſtod. reor N.1437

Cuſtodem apponens rei alienæ cuſtodiæ renuntiaſſe videtur, l. ſi vt incerto 5. §. 14. ſi de. ff. commo. V.1412 a

Cuſtodis carceris quod ſit munus, l. carceri 8. ff. de cuſtodia reor. N.1435 b

Cuſtodia pro cuſtodita perſona, l. vnius 18. §. 9. cognitionū. ff. de quæſt. N.1546. f

Cuſtodiam debens tenetur de culpa leuiſſima, l. Dominus 55. ff. locati conduct. V.1879 p

Cuſtodiæ pro cuſtoditis & cuſtodientibus perſonis, l. Solent 6. ff. de offi. procenſ. V.136 q

Cuſtodia pro perſona cuſtodita, & officio ipſius cuſtodiæ, l. ne quis 10. ff. de cuſtod. reor. N.1435 e

Cuſtodiæ pars eſt ſe obligare pro cuſtodia rei, l. ſicut æquum 37. tit. de act. empt. & vend. V.1835

Cuſtodiam apponens tradidiſſe videtur, l. quarundam 51. ff. de adquir poſſ. N.450 b vtrum teneatur de periculo, l. quarundam 51. ff. de adq. poſſ. N.450 d

Cuſtodiam qui debet etiam tenetur ad nocturnum, l. in nomine 2. tit de offi. præf. præt. Afr. C.255

Cuſtodiā omnē rei fructuariæ fructuarius domino pprietatis præſtare debet, l. nam 2. ff. vſufruct. quemad. caueat. V.960 n

Cyclades inſulæ, leg. deprecatio 9. ff. de lege Rhodia de iact. V.1463 x

D

DAmnare reos in ludum venatoriū quid ſit, l. aut damnum 9. §. 11. quicunque. ff. de pœn. N. 1553 o
Damnari poteſt qui deſtitit in expēſis dānati, l. deſtitiſſe 10. ff. de iud. V. 678
Damnari ex præſumptione quis poteſt, No. 117. tit. 18. vt liceat matri & auiæ. cap. 15. his quoque. A. 509
Damnat qui abſoluit, l. quoties 3. tit. vbi ſenat. C. 576 h
Damnatur interdū quis ſine accuſatore, l. qui ſine 22. ff. de quæſt. N. 1547 f
Damnatus pro damnando, l. ſi poſſideo 4. ti. ex qui. cau. infam. irrog. C. 364 i
Damnatus in metallū indefinitè nulla temporis etiā in genere facta mentione in perpetuum intelligitur damnatus, leg. fine 23. ff. de pœn. N. 1561 l ¶ Ad mortem ſtatim fit ſeruus, l. qui vltimo 25. ff. de pœn. N. 1566 b
Damnatus nō videtur qui ſuo nomine dānatus non eſt, l. ſi cum 6. §. 2. ſi ſecundus. ff. de vulg. V. 2031 g & cuius damnatio non tenet, l. rei capitalis 2. §. 2. enim. ff. de pœn. N. 1548 c
Damnati ad beſtias qui dicebantur, l. qui vltimo 29. ff. de pœnis. N. 1566 b ad furcas in dubio bona non ſunt cōfiſcata, lib. de pace Conſtantiæ. E. 172 b ¶ Ad gladium, l. ſi quis 15. §. 3. ſi quis. ff. de adq. hær. I. 639 a & hi libertatem olim amittebant, l. ſi quis 25. §. 3. ſi quis. ff. de adq. hær. I. 639 a ¶ Ad publicum opus perpetuum ciuitatem amittunt, l. ad tempus 6. tit. ex quib. cauſ. infam. irrog. C. 365 d ¶ De vi priuata bona publicantur nō ipſo iure, ſed per ſententiam, l. de vi 1. ff. ad l. Iul. de vi pub. N. 1480 l
Damnatio in metallum eſt pœna cæteris grauior, l. ad tempus 6. tit. ex qui. cau. infa. irro. C. 365 d
Damnatis bona quemadmodum liberis damnati auferantur vel ſeruentur, l. ſupplicij 1. ff. de bon. damn. N. 1572 o
Damnata vxore an & quæ bona decedant marito, l. ſupplices 1. §. etiam hi. ff. de bon. damn. N. 1572 g
Damnata matre quæ bona ſeruentur eius liberis, l. ſupplicij 1. §. 1. etiam hi. ff. de bon. damn. N. 1572 g
Damnum aliud à contumelia, l. item ſi 16. ff. de rei vind. V. 831 a vnde, l. damnum & damnatio 3. ff. de damn. infect. N. 36 l ¶ Pro deminutione, l. damnum & damnatio 3. ff. de dam. inf. N. 35 f ¶ Deſtructione, l. 30. qui. tit. 11. §. 4. ſi vulneratus. ff. ad l. Aquil. V. 1079 a ¶ Infamia, l. ſi poſſidenium 4. tit. ex quibus cau. infam. irrog. C. 364 p ¶ Perditione, l. damnum & damnatio 3. ff. de dam. inf. N. 36 l
Damnum præſens, l. nō quemadmodum 35. ff. de iud. V. 693 c ¶ Reſtagnationis, ff. l. b. 39. tit. 3. l. 2. §. 4. r ¶ Tēporale, l. conueniſſe 2. §. in omnibus 8. ff. de iud. V. 676 p
Damnum vbi æſtimandum & ſoluendum eſt ſpecies etiam in eo computatur, leg. 17. ſi ex duobus. tit. 4. ff. de noxalibus actionib. V. 1106
Damnum dare non videtur qui iure ſuo vtitur, l. nemo 193. ff. de regu. iur. N. 1919 f ¶ Datur variè & quomodo, l. ſi fiſtula 18. ff. de ſerui. vrb. præd. V. 985 b ¶ Datur rei à corpore in non corpus, aut de non corpore in corpus vel non corpus, l. de pecoribus 5. tit. de l. Aquil. C. 659 b
¶ Duplicatur interdum, l. vtique 27. ff. de lib. cau. N. 339 n
¶ Eſſe poteſt aliquando vnius ſocij, l. ſi quis 6. §. 2. ſue. ff. comm. diuid. V. 1162 h
¶ Fit quandoque per imperitiam, l. ex maleficio 4. ff. de oblig. & act. N. 887 b
¶ Patitur cui commodum aufertur, l. prætor 2. §. 10. merito. ff. ne quid in loco pub. N. 692 o
¶ Pati videtur ſeu intelligitur qui lucrum amittit, l. non amplius 27. ff. de leg. & fideicom. I. 770
¶ Quod quis ſua culpa ſentit ſibi imputare debet, Nouel. 120. tit 3. de alien. cap. 8. ſi vero. A. 529 r
¶ Repellere iure naturæ, l. hoc edicto 1. §. 14. ff. de operis noui nunt. N. 8. i
¶ Sentire non videtur qui ſibi damnum dedit, l. quod 203. ff. de reg. iur. N. 1924 k
¶ Quod quis ſua culpa ſentit alij imputare nō debet, l. ſi rem 29. tit. de euict. V. 2009 c
¶ Suſtinere, l. conueniſſe 2. §. in omnibus 7. ff. de iudic. V. 672
Damnum contingens, at non mora ſola inducit obligationem damni infecti, l. antequam 16. ff. de dam. inf. N. 67 b
¶ In confeſſoria ſeruitute quid, l. ſi quid 1. titu. de ſeruit. & aqua. C. 653 c
¶ Infectum quid, leg. damnum infectum 2. ff. de damno infecto. N.
¶ Variis cauſis conſtat, leg. hoc amplius 9. §. 3. ff. de damno infecto. N. 46 u
¶ Mediatum & non mediatum non videtur purgari per actionem legis Aquiliæ, ſed per actionem ex locato, l. qui dominum 57. de locati conduct. V. 1880 n
Damni ſpecies eſt quoties lucrum amittitur, l. damnum infectum 2. ff. de dam. inf. N. 35 h
Damni & emolumenti eadem ratio, ff. lib. 39. tit. 3. l. 2. §. 4. r
Damni infecti edictum ſubſidiarium eſt, l. qui bona fide 13. §. 10. ff. de dam. inf. N. 52 n
Damni locati habebitur ratio, l. videamus 11. tit. locati conducti. V. 1110
Damni in re dolo dati nomine miſſus in poſſeſſionē creditor tenetur, l. prætor 9. ff. de reb. auth. iud. poſſ. V. 578 r
Damni infecti nomine quę actio cōpetat conductori aduerſus locatorem, l. qui bona fide 13. §. 6. ff. de damn. inf. N. 51. f an caueatur pro parte, l. ſi communes 40. ff. de neg. geſt. V. 450 m quis cauere debeat, l. qui bona fide 13. §. 2. ff. de neg. geſt. N. 50 o quatuor remedia nobis ſucceſſiuè & ordine competunt, leg. dies cautioni 5. §. 3. ff. de dam. inf. N. 38 x bonæ fidei emptor repromittit non ſatiſdat, l. qui bona fide 13. ff. de dam. inf. N. 50 a
¶ Pignoris nomine ſatiſdat creditor, l. qui bona fide 13. §. 1. ff. de dam. inf. N. 50 c ¶ Cauent omnes poſſeſſores, l. qui bona fide 13. §. 9. ff. de dam. inf. N. 52 l
Damni infecti cautio indiuidua, l. in ſtipulatio. 13. ff. de damn. infect. N. 78 n ¶ Competit beneficio prætoris mortui, l. cum res 1. ff. de damn. inf. N. 35 f ¶ Datur in ſubſidium, l. qui bona fide 13. §. 6. ff. de dam. inf. N. 51 f
¶ Expeditur iudicis officio nobili, l. cū res 1. ff. de dam. inf. N. 35 f
¶ Interponitur an & quomodo in re communi, ff. lib. 39. titu. l. 43 b, in marg.
¶ Mixti imperij eſt, l. cum res 1. ff. de dam. inf. N. 53 f ¶ Mutua cautio à quibus præſtanda, l. damni 78. §. 11. ff. de dam. inf. N. 73
¶ Præſtanda ei qui vi aut clam interdicto experitur, l. qui bona fide 13. §. 10. ff. de dam. inf. N. 52 f pertinet ad priuatā vtilitatem, l. cum res 1. ff. de dam. inf. N. 35 f cauetur etiam agenti confeſſoria, l. qui bona fide 13. §. 10. ff. de dam. inf. N. 52 q
Damni infecti cauetur fundi vrbani vel ruſtici cauſa, l. ipſi 19. ff. de rei vind. V. 835 d
Damni an caueatur ab ædificante in publico loco, l. damni 30. de dam. inf. N. 87 a
Damni infecti cauendum etiam ei qui opus nouū nunciauit, l. qui bona fide 13. §. 10. ff. de dam. inf. N. 52 n
Damni infecti non cauetur lucri amittendi cauſa, l. damnum & damnatio 3. ff. de damn. inf. N. 36 l omnibus poſſeſſoribus, l. qui bona fide 13. §. 9. ff. de dam. inf. N. 52 l
Damni infecti non cauentes municipes ius ſuum amittunt, l. ſi finita 15. §. 18. ff. de dam. inf. N. 60
Damni etiam præteriti cauendum vbi damnum liquidum [illegible] eſt, l. Celſus 5. §. 6. item ſi. ff. ad exhib. V. 1182 x
Damni infecti ſtipulatio fructuario permittitur, l. qui bona fide 15. §. 8. ff. de dam. inf. N. 51. k
Damni infecti ſtipulationis formula, Rubri. de damno infecto. ff. N. 34
Damni infecti ſuperficiarius rectè ſtipulari poteſt, l. qui bona fide 13. §. 8. ff. de dam. inf. N. 51 r
Damna pro bonis domini ex damno dati obligatur, l. etiam 5. tit. ſi tut. vel cur. C. 427 l
Damnati vltimo ſupplicio mutat conditionem, l. Imperator 18. ff. de ſtat. hom. V. 91 i libertatem & ciuitatem amittunt, l. qui vltimo 29. ff. de pœnis. N. 1566 z
Damno duplici nemo affici debet, tit. 7. de natur. feud. F. 12. e l. iure ſuccurſum 6. ff. de iure dot. V. 2727 i
Damno expenſarum afficitur actor temerarius, l. eum quem 79. ff. de iudic. V. 714
Damno nemini ſua ſimplicitas eſſe debet, l. hoc dicto 1. ff. de dolo. V. 503 f
Damnoſa etiam continentur hæreditate & peculio, l. hæreditatis 119. ff. de verb. ſign. N. 1831 a
Damnoſum nemini officium ſuum eſſe debet, leg. in commodato 17. §. 5. rem. ff. commo. V. 1419 u
Dare pro dare poſſe, ff. lib. 39. tit. 3. l. 1 d ¶ Delegare, l. ſæpe 8. ff. de of. præſ. V. 146 g l. ſi longius 18. ff. de iud. V. 682 [illegible]
¶ Dandum relinquere, l. liberationem 3. ff. de lib. leg. I. 1285 c
¶ Remittere, l. cum 55. ff. de acq. vel omit. hæred. I. 603 e
¶ Reſtituere, l. ſi quis 56. ff. ſol. matr. I. 57. l ¶ Tradere, l. eo tempore 50. §. 3. ſeruus. ff. de pecul. V. 1546 o l. non videtur 117. ff. de regul. iur. N. 1904 k l. eo tempore 50. §. 2. etiam. ff. de pecul. V. 1546 [illegible] l. quod 47. ff. de leg. & fideic. I. 793 a
Dare quid ſit propriè & quomodo ponitur in contractibus & in libellis, leg. ſi fundum 81. digeſtis de legatis & fideicommiſſis. I. 819 h
¶ Dicitur qui dominium transfert, licèt quandoque ratione materiæ ſubiectæ aliter accipiatur, l. dedi 16. ff. de cond. ind. V. 1321 l. ſi finita 15. §. 15. ff. de dam. infect. N. 58 u ¶ Ex dominium transferre, cap. 3. emphyteuſin. §. 3. quod. titu. 2. de non alien. aut permut. Auth. 75 e

Digitized by Google

Dari res non poteſt, vel quia ea nõ eſt nec eſſe poteſt, vel quia ſtipulator non habet commercium, *l. obligationes* 1. §. *ſi* 9. *ff. de oblig. & act.* N. 885 d

Dari prohibitum accipi prohibetur, *l. in nun* 1. §. 3 *ff. de calumn.* V. 467 d

Dari videtur quod fit accipientis, *l. ſeruus* 1. *ff. de ſtipula. ſeruorum.* N. 1050 o

Dare conſilium officium iuriſconſultorum eſt, *l. legis virtus* 7. *ff. de legib.* V. 75 o ¶ Iudicem, *l. cum prætor* 12. §. 1. *iudicem ff. de iudi.* V. 679 e ¶ Iuſſus in dubio intelligitur heredi dare iuſſus, *l. fundus* 4. *ff. ſi vſufr. pet.* V. 946 a
¶ Iuſſi legatarij heredibus defuncti in dubio dare iuſſi intelliguntur, *l. Labeo* 21. *ff. de ſtatulib.* N. 391 h

Dare qui poteſt actionem, idem poteſt auferre, *l. qui vetitus* 102. *ff. de reg. iur.* N. 1898 i

Dare ſe ei cui non licet miles quando dicatur, *l. militum* 2. *ff. de re milit.* N. 1679 d

Dare non ſemper eſt accipientis facere, *l. ſi quis* 13. §. 4. *ff. de ſtatulib.* N. 296 l

Dare non videntur qui malè dant, *l. in ordinem* 1. *ff. de magiſtr. conueniend.* I. 340 b

Dari qui iubet teſtator intelligitur iubere dari manu ipſi⁹ hæredis, *l. fundi* 38. *ff. de vſu & vſufr.* I. 1117 l

Dans ob honorem non ſimpliciter donat, ſed ob cauſam, *l. hoc iure* 19. *ff. de donat.* N. 162 a

Dandæ rei debitor efficere ac præſtare debet vt rem poſſit dare, *l. ſi quis* 29. *ff. de vſu & vſufr.* I. 1117 f

Dãdi appellatione nõ factum traditionis, ſed effectus dominij ſignificatur, *l. ſi ſtipulatus* 4. *tit. de vſur.* V. 1043 h ¶ Coditio diuidua, *l. ſi legato* 11. *ff. de manu. teſta.* N. 213 o ¶ Debitor dominiũ transferre debet, *l. vbi autem* 75. §. *hæc ſtipulatio* 10. *ff. de ver. obli.* N. 972 ¶ Promiſſor facere tenetur accipientis, *l. quæ* 46 *ff. de leg. & fideic.* I. 972 q ¶ Promiſſor vacuæ poſſeſſionis ꝓmiſſor quoque intelligitur, *l. ſi ſtipulatus* 4. *tit. de vſur.* V. 1043 a

Dat propriè qui dominium transfert, *Auth. coll.* 6. *Nou.* 73. *tit.* 2. *de inſtrum. caut.* 340 g

Dat libertatem qui manumittit, *ff. lib.* 2. *tit.* 1. *l.* 4 b ¶ Qui datum confirmat, *Auth. coll.* 6. *Nou.* 74. *titu.* 1. *quibus modis nat. e.* 1. *ſi quis.* §. 1. *ſi vero.* 353 x

Dat propriè qui deponit, *Auth. coll.* 6. *Nou.* 73. *tit.* 2. *de inſtrum. caut.* 340 g

Dat nemo regulariter quod non habet, *ff. proœm. gloſ.* 5. *pag.* 45

Datur quod fit accipientis, *l. ſi pro* 33. *tit. de tranſact.* C 333 q

Dari iudices pro delegatis, *l. ſi proponebatur* 76. *ff. de iud.* V. 713 a

Datio pro facto interdum habetur, *l. naturalis* 5. *tit. de præſcr. verb.* 1891 d
¶ Libertatis pro detentione, *ff. lib.* 1. *tit.* 1. *l.* 4 b
¶ Nauium, §. *ait prætor* 1. *ff. de flumin.* N. 664 a
¶ Ob cauſam aliud eſt à donatio. cui admiſcetur conditio, *l. Ariſto* 18. §. 1. *ff. de don.* N. 161 d ¶ Ob cauſam donatio non eſt, *l. hoc iure* 19. §. 5. *ff. de donat.* N. 161 r ¶ Tutoris an & quam conditionem recipiat, *l. actus* 77 *ff. de reg. iur.* N. 1892 i
¶ Tutoris delegari poteſt, *leg. cognitio* 4. *ff. de officio eius cui.* V. 165 x

Datum pro dando, *l. item* 14. §. 4. *ff. quod met. cau.* V. 491 a ¶ Traditum, *l. Pomponius* 13. §. 4. *ff. de acquiren. poſſeſſ.* N. 424 n

Datum miniſterij eccleſiaſtici emendi cauſa, repetitione, conditione, *cap.* 1. *ſancimus.* §. 9. & *hanc. tit.* 6. *quomodo oporteat epiſcop.* Auth. 54 x

Datum prorſus non habetur quod reuocari poteſt, *l. hæc ratio* 3. *tit. de don. inter vir. & vxor.* V. 2179 b

Datum non videtur quod non fit accipientis, *l. mater cum* 34. *ff. de iure dot.* V. 2137 e ¶ Quod non durat, *l. nec intra* 5. *C. de profeſ.* 97 o ¶ Quod ademptum eſt, *l. ſi ſeruo* 20. *ff. de adim.* I. 1328 r

De particula remotionem denotat, *l. ſi finita* 15. §. 3. *ff. de dam. infect.* N. 55 o

De cætero, *l. ſed etſi* 2. *ff. de iud.* V. 689

Debere pro poſſe, *l. qui interrogatur* 5. *ff. de interr. act.* V. 1193 f *l. qui bona fide* 13. §. 6. *ff. de dam. infe.* N. 51 d *l. obſeruare* 4. §. 5. *ff. de offi. procon.* V. 435 r

Deberi aliquid poteſt licèt peti non poſſit, *l. & nomen* 1. *titu. de cad. tol.* C. 1501

Deberi poſſunt etiã incorporalia, *l.* 1. *ſumma.* §. 2. *ff. de rer. diuiſ.* V. 115 l ¶ Res eadem ex pluribus cauſis, *l. Aurelius* 28. *ff. de lib. leg.* [illegible]

Debet verbũ neceſſitatiuum aliquando reſoluitur in poteſtatiuum, *ot.* 18. *apud quem vel quos contro.* §. 1. *ſi aliquis.* F. 21 e

Debet pro expedit, *l. non ſolum* 8. §. 3. *ff. de op. nou. nunt.* N. 21 r ¶ Poteſt, *l. ſi procurator* 2. *ff. an per alium.* N. 1619 e *l. prout* 80. *ff. de ſolut.* N. 1176 e *l. ſi quis* 2. *tit. vbi in rem.* C. 567 d

Debetur vel pecunia, vel dolus, vel vtrunque, *l. Aurelio* 20. *ff. de lib. leg.* I. 1300 q

Debetur impropriè quod natura debetur, *l. hoc edicto* 1. §. 7. *debitum. ff. de conſt. pec.* V. 1394 p

Deberi cum effectu accipitur, *l. cum qui* 30. §. 2. *ſi mulier. ff. de iuretur.* V. 1291 k

Debitor interdũ ſumitur ꝓ cõditionali debitore, *l. bona* 199. *ff. de ver. ſig.* N. 1819 a ¶ Certi loci locũ mutare inuito ſtipulatore nõ põt, *l. ſi fideiuſſor* 16. *ff. de fide. & mand.* N. 1078 m ¶ Ciuitatis quib. ex cauſis expellatur, *l. non prius* 1. *C. de debit. ciuit.* 150 y ¶ Creditoris creditori ſoluendo quibus caſibus nõ liberetur à creditore ſuo, *l. ſi opera* 6. *ff. de doli mali & met. excep.* N. 871 d Creditori obligari ad id poteſt ne pign⁹ alienet, *l. ea lege* 3. *tit. de cond. inde.* C. 719 n Creditoris cõditionem deteriorem facere poteſt, *l. ait prætor* 10. *ff. de priu. cred.* N. 587 b ¶ Creditoris creditori ſoluendo interdum liberatur, *l. ſi opera* 6. *ff. de doli mali & met. excep.* N. 871 d ¶ Delicatus quis, *l. ſi ſeruos* 25. *ff. de pigno. act.* V. 1438 x ¶ Faciendi nullo tempore nullóve loco fieri debet, *l. prouidendum* 7. *tit. de poſtul.* C. 346 o ¶ genere in quibuſdam ſimilis eſt ei qui ſubalternatione debet *l. ſi in area* 33. *de cond. indeb.* V. 1347 c
¶ Generis in ſtipulationibus eligit quẽ præſtet, *l. heredes* 25. §. 19. *ſi ſi ins. ff fam. erci.* V. 2141 a ¶ Generis ſemper eſt debitor, *l. quod* 5. *ff. de reb. cre.* V. 1240 f ad melius nõ tenetur, *l. ſi quid* 18. *tit. de ædil. edict.* V. 1968 e ¶ Hereditarius iuris poſſeſſor habetur *l. hæc actio* 13. *ff. de ſeruo corrup.* V. 1209 f Pecuniæ, ob hominem emptum pecuniam non debet, *l. filiusfam.* 14. *ff. de except.* N. 711 ¶ Perſonalis durius adſtringitur quàm realis, *l. & neq.* 22. *tit. de ædilit. edict.* V. 197 n ¶ Principalis liberatur per conſumptionem, *l. ſed etſi* 20. *ff. de fide. & man.* N. 1080 e
¶ Publicus ob publicum debitum capi poteſt, *l. nemo* 2. *C. de exact. trib.* C. 32 n ¶ Quantitatis non liberatur perẽpta quantitate, *l. quod* 5. *ff. de reb. cre.* V. 1240 ¶ Rei actione perſonali nõ tenetur de fructibus ex re percipiendis non perceptis, *l. venditor* 21. *ff. de hæred. vel act. vend.* V. 1782
¶ Rei eſſe deſinit qui eius æſtimationem præſtitit, *l. ſi quis* 7. §. 4 *planè ff. de except. rei iudi.* N. 820 ¶ Speciei perempta ſpecie liberatus cenſetur, niſi in culpa vel mora fuerit, *l. ſi ex legati* 23. *ff. de verb. obli.* N. 933 i ¶ Speciei ante moram rei perempta liberatur, *l. ſi homo* 69. *ff. de verb. oblig.* N. 965 b
¶ Verus ſolutione geſtoris an & quomodo liberetur, *leg. ſi is qui* 7. *ff. de rei vindic.* V. 817 c non eſt qui exceptione ſe tueri non poteſt, *l. depoſui* 38. §. 1. *ſi ruptura. ff. de pecul.* V. 1539
¶ Vſurarius ſortem offerre non poteſt, *leg. qui Romæ* 122. *ff. de verb. oblig.* N. 1008 l
¶ Debitor in diem ſoluens ante diem per errorẽ facti probabilem ſolutum poteſt condicere, *l. fideiuſſor* 51. *ff. mandati.* V. 1672 y ¶ Conſtituitur quis ex mala adminiſtratione, *l. dabimus* 4. *ff. de priuil. credit.* n. 585 a
¶ Dicitur propriè à quo inuito debitum extorqueri poteſt, *l. fideiuſſor* 16. *ff. de fide. & mand.* N. 1078 ¶ Dicitur quodammodo qui verè quidem eſt debitor nondum tamen conueniri poteſt, *l. qui cum.* 15. *ff. de obl. & act.* N. 892 f

Debitor fruſtra legat creditori conferendo legatũ in tẽpus debiti *l. vnum* 67. *ff. de legatis & fideicommiſſis.* I. 912 d ſe à creditore liberare poteſt ſoluendo ante tempus, *l. qui Romæ* 122. *ff. de verborum obligatione.* N. 1008 c ¶ Liberatur oblatione debiti facta, *l. qui decem* 71. *ff. de ſolution.* N. 1176 ¶ Liberatur à creditore ſoluendo extraneo iuſſu creditoris, *l. ſoluto.* 49. *ff. de ſolut.* N. 1160 u ¶ Liberatur proprie ſoluendo non creditor, *l. ſi pupilli.* §. 9. *ff. de neg. geſt.* V. 418 g non ante liberatur quàm apochæ exactoris tabularius ſubnotauerit, *l. fiſco* 2. *de conu. fiſ. debit* Cod. 8 g ¶ Offerens vel ſoluens creditori ſuo poteſt eum cogere ad credẽdum nec in ius per talem ſolutionem ſuccedit, *l. Ariſto* 3. *ff. quæ res pignor.* V. 1928 p ¶ Petere poteſt indebitè cõdictione id quod indebitè ſoluit procuratori creditor, *l.* 8. §. *ſi procurator ff. rem rat. hab.* N. 1249 i ¶ Prodeſſe creditorib. poteſt debiti quãtitatẽ confitendo & curando, *Auth. col.* 5. *Nou.* 48. *titu.* 3. *de iureiur. à mor. pr. l. ſancimus.* §. 1. *ſed hæc* 177 ¶ Priuatur eligendi facultate ex culpa ſua, *l. Stichum* 15. *ff. de ſolut.* N. 1186 ¶ Soluere non cogitur ante tẽpus, *l. ſi ita* 41 *ff. de manum. teſt.* N. 226 p ¶ Tenetur ex mutuo regulariter, *l. in nauem* 31. *tit. locati conduct.* V. 1870 x

Debitoris nomẽ idoneum tempore finitæ tutelæ ſufficit, *l. quo poſt* 43. *ff. de admin. & peric. tut.* I. 199 h

Debitoris ſuſpicio coniecturis probanda, *l. ſi fideiuſſor* 7. §. 2. *ff. qui ſatiſd. cog.* V. 205 c

Debitori conſentiens cõſentire videtur eius quoque hæredi, *l. ſi marito* 31. §. 3. *ſi voluntate. ff ſolut. matr.* I. 43 k

Debitori prodeſt ignorantia, *l. venditor* 17. *ff. de tranſactio.* V. 327 c

Debitore fiſci condemnato debitoris debitor cõueniri poteſt ex forma, *l. non intelligitur* 3. §. 8. *multa. ff. de iure fiſci.* N. 2070

Debitore hoc ipſo abſoluto quod debitor nõ ſit creditor debiti probationem amittit, *l. Iulianus* 50. *ff. de condictio. indebit.* V. 1362 k

Debitores inſolidum regulariter conueniuntur, *l. ſunt quis* 6. *ff. de re iud.* N. 533

Debitores

Debitores conueniendi iure non vi, *l. hi qui 4. de conuen. fiſc. debi.* C.9 d

Debitores curiæ, ciuitatis, fiſci, quemadmodum liberentur, *l. nec venditio 2. C. de præd. decur.*

Debitores alij natura, alij iure ciuili debitores, *l. bona 109. ff. de verb. ſign.* N.1819 a alij quantitatem, alij genus debent, *l. quod 5. ff. de reb. cre.* V.1240 r

Debitum conditionale an & quomodo conſtitui poſſit cū nō ſit debitū, *l. id quod 19. ff. de cōſt. pec.* V.1401 h ¶Legari poteſt & vtilitatem continet, *l. ſi creditori 28. ff. de leg. & fideic.* I.772 i ¶Solidum petere quis poteſt ex perſona teſtatoris, *l. ſi reus 13. ff. de duob. reu.* N.1044 t

Naturaliter tantùm debitum ſolutum non repetitur, *l. ſi non 6. tit. de iuris & facti ignor.* C.230 m

Debitum dicitur impropriè quod nō debetur niſi naturaliter, *l. fideiuſſor 16 ff. de fide. & mand.* N.1079 a

Debitum creditori vt ſit ſaluum hypothecaria proponitur, *ff. proœm. Gl. in pag.* 48 ¶Agnoſcitur extra ius vel in iure, *l. ſi debitoris 7. ff. de ceſſ. bon.* N.561 f ¶Probatur diuturna ſolutione, *l. ſeruitutes 14. ff. de ſeruit.* V.974 n ¶Remittitur aut vtiliter aut inutiliter, *l. ſi tibi 77. §. 2. ff. de pact.* V.276 l ¶Soluit qui pretiū emptionis numerat, *l. quod ſi 24. §. 4. ff. de minor. 25. ann.* V.564 z

Decani dicebātur qui decem militibus prȩerant qui nūc caput contubernij vocantur, *l. quatuor 1. C. de decanis.* 268

Decedere an mori, an ex fundo exire, *l. ſi de eo 40. §. 1. ff. de adq. poſſ.* N.443 a

Decedere quis poteſt ex facto pro parte inteſtatus & pro parte teſtatus, *l. nam etſi 15. §. 2. filius. ff. de inoff. teſt.* V.733 l

Decedere cum hærede quis eodem tempore poteſt reſpectu diuerſorum bonorum, *tit. 5. quib. mod. feud. amit.* F.10 k

Decedere ſine herede quando quis dicatur, *l. iubemus 1. C. ſi liberalitatis imperialis.* C.24 u

Decem conſecutus alia decem petere poteſt, *leg. ſi quidem 24. tit. de tranſact.* C.319 a

Decem & decem non ſunt viginti ſi eã vt ſingula conſideramus non vt coniuncta, *l. ſolutione 23. ff. de ſolution. & liberat.* N.1142 m

Decem duobus promiſſa non multiplicantur, *leg. ſtipulor 39. ff. de verb. oblig.* N.947

Decennium diu dicitur, *l. de quibus 32 ff. de legib.* V.82 e

Deceptio ſeu circonuentio alia reipſa talis, alia dolo, *l. ſi probus 1. tit. ſi aduerſ. fiſ.* C.444 f an & quatenus in contractibus permiſſa, *l. in cauſæ 16. §. 4. ff. de minorib. 25. ann.*

Deceptio contrahentibus permiſſa, *leg. ſi quis 29. titu. de pactis* C.311 e ¶Præſumitur in contractu ex inæqualitate conuentionum, *Nouell. 97. tit. de æquali. dotis cap. 2. aliud quoque.* A.441 f quandoque permittitur, *leg. ceterum 70. ff. de hæredib. inſtitu.* I.499 h

Deceptus agit contra decipientem, *l. & ſi vno 33. ti. de act. emp. & vend.* V.1834

Deceptus paciſci, ſeu ius ſuum remittere non videtur, *l. qui de 20. ff. de inoff. teſt.* V.378 q

Deceptus non videtur qui iure communi vſus eſt, *l. fideiuſſor 11. tit. de tranſact.* C.321 e

Deceſſio pro damno, *l. ſi quis 4. §. ſed an 5. ff. communi diuid.* V.1162 n

Decet pro oportet, *ff. lib. 2. tit. 2. e*

Decidere pro tranſigere, *l. apud Celſum 4. ff. de doli mali & metus except.* N.857

Decimæ introductæ ſunt iure diuino, *l. [illegible] 18. ff. de muner. & honor.* N.1749 f

Decimarum aliæ perſonales, aliæ reales, *l. ſi à domino 36. §. 5. fructus. ff. de hæred. pet.* V.797 h

Decimarum ius tempore adquiritur [illegible] & pacto, *l. cum 6. tit. de vſuris.* V.2015 p

Decipere alij alios poſſunt contrahendo, *cap. 1. hac coll. 3. Nou. 18. tit. 5. de mand. princ.* Auth. 145 t ¶Seipſum non ab alio videtur qui ſciens quod ſibi noxium facit, *l. deſcriptionis 1. Cod. de lustrat. de cripsampone.* 74 b ¶Seipſum videtur qui ſciens cum falſo tutore contrahit, *l. huius 2. ff. quod falſo tutore.* I.319 e

Decipere dicitur qui non inſtruit, *leg. recte ſi ſine 14. §. 2. ff. de liber. cauſ.* N.337 f

Decipiẽte [illegible] debet legis aut principis authoritate, *l. ſi quis 16. C. de omni agro deſer.* 198

Decipi non videtur qui iure communi vtitur, *l. inter cæt. 51. §. 4. [illegible] inter. ff. de fideiuſſ.* N.1098 x ¶Acquiſcit, *l. nam & ff. quemadm. ſer. amit.* V.2043 m

Decipitur etiam is qui ſe decipi patitur: & ſic igitur volenti deceptio, *l. ſi procurator 9. de doli mali & metus excep.* N.[illegible] l

Declinare, *l. ſi ſe 1. ff. de iud.* V.671 d

Declinare non poteſt reconuentus iudicem apud quem agit, *l. qui non 22 ff. de iud.* V.686 f

Declinare non poſſunt clerici epiſcopum ſuum, *l. ſi ſe 1. ff. de iud.* V.671 d

Declinari, *l. heres 19. §. 2 proinde. ff. de iud.* V.684 m

Declinatoria, *l. & nouiſſe 2. §. ſed ſi dubitetur 6. ff. de iudic.* V.676 h ¶Fori, *l. non videtur 33. ff. de indi.* 692 k

Declinatorium, *l. non videtur 35. ff. de iud.* V.692 k

Decoctores qui dicantur, *leg. ſi aliquid 11. C. de ſuſceptor.* 115 q

Decoctio eſt facultatum diſſipatio, *l. iure 5. C. de fabricenſ.* 135 k

Decretalis bonorū poſſeſſio petitur propter edictalē, *l. l. cum 30. ff. de acq. vel omit. hæred.* I.645 c

Decretum pro ſententia, *l. ſi poſt 1. tit. ſi aduerſ. libert.* Cod. 437 a definitiua, *l. licet 1. tit. vt lite pendente.* C.240 n ¶Veritate, *l. tutor 6. §. 10. quæ ſunt. ff. de admin. & pericu. tutor.* Feud. 169 m *cap. 7. ſed colla. 4. Nouell. 22. tit. 1. de nupt.* Auth. 165 q

Decretum interpoſitum ritè exiſtimatum exiſtimatur quod ſecundùm ordinem iudiciarium interpoſitum, *l. iuſtè 11. ff. de adq. poſſ.* N.420 f ¶Interpoſitum in caſu impoſſibili nihil operatur, *l. fideiuſſor 1. ff. de diſtract. pign.* V.1944 ¶Neceſſarium eſt in alienatione immobilium minoris, *l. non eſt 2. tit. de prædia.* C.1251 g *l. omne 1. ff. de off. ad. eſſ.* V.398 m ¶in Emphyteuſi facta ab eccleſia, *Auth. coll. 5 Nou. 55. tit. 10. vt de cætero.* 297 ¶Nullum cōualeſcere non poteſt, *l. ſi is qui 31. ff. de excuſ.* I.398 ¶Obreptitium nullum eſt ipſo iure, *l. cum vero 26. §. 7. ff. de fideic. lib.* N.257 n

Decretum epiſcopi quandoque eſt neceſſarium, *l. errorem 1. tit. de erro. calc.* C.340 ¶Iudicis nullum alienationem ex eo ſubſecutam nullam reddit, *l. etſi 5. tit. de præd.* C.1252 t ¶Iudicis interdum non tenet, *l. ſi putat 6. tit. de pet. hæred.* C.619 f ¶Iudicis an ſuppleat defectū nō interuenientis tutoris vel curatoris, *l. ſi curatorem 3. tit. de in integ.* C.420 l ¶Iudicis quando nullus eſſe dicatur, *l. cum hi 8. §. 16. ff. de tranſact.* 310 q ¶Primum quemadmodum ſeu quo ordine interponatur, *l. ſi finita 15. §. 15. ff. de dam. inf.* ¶Primum quid, *l. ſi finita 15. §. 15. ff. de dam. inf.* N.58 u ¶Prodentum lex, *l. nam & 2. ff. de legi.* V.73 a ¶Secundum, *l. non videtur 3. ff. de indi.* V.676 quid, *l. ſi finita 15. §. 15. ff. de dam. inf.* N.56 u

Decretum ſecundum datur contra minorem, *l. ſi finita 15. §. 26. ff. de dam. inf.* N.62 f ¶Datur tantū ſuo grado & ordine, *l. quemadmodum 10. ff. de dam. inf.* N.48 f ¶Interponi contra eum nō poteſt qui habet exceptionem declinatoriam, *l. non videtur 3. ff. de indi.* V.676 ¶Interponendum non eſt feſtinanter, *l. ſi finita 15. §. 22 ff. de dam. inf.* N.61 h ¶Interponitur in perſonalibus actionibus, *l. ſi finita 15. §. 19. ff. de dam. inf.* N.58 u ¶Intra quod tempus interponatur, *l. ſi finita 15. §. 25. ff. de dam. inf.* N.58 u quemadmodum ſeu quo ordine interponatur, *l. ſi finita 15. §. 25 ff. de dã. inf.* N.58 u cur non in realibus vt in perſonalibus interponatur, *l. ſi finita 15. §. 15. ff. de damn. inf.* N.58 u ¶Interponitur in realibus actionib. *l. ſi finita 15. §. 15. ff. de dã. inf.* N.58 u ¶Quo iure petatur, *l. ſi finita 15. §. 15. ff. de dam. inf.* N.58 u ¶Præſcribendi cauſam præſtat, *l. dies cautioni 5. §. 1. ff. de dam. inf.* N.140 h

Decreti interpoſitio vtrum preſumatur in dubio, *l. quod in 1. de fide & iure haſtæ.* C.10 e

Decreti neceſſitatem voluntas defuncti ceſſare facit, *l. [illegible] 51. §. 1. ff. de fideicom. lib.* N.279 d

Decreti primi effectus, *l. ſi finita 15. §. 15. ff. de dam. inf.* N.49 a

Decreti ſecundi cognitio etiam non delegatur, *l. iubere 4. ff. de iuriſd.* V.166 d

Decreti primi vel ſecundi quod [illegible] eſſe debeat, *l. ſi finita 15. §. 20. ff. de dam. inf.* N.61 h

Decreto ſecūdo reſciſſo prior obligatio renaſcitur, *l. ad. [illegible] §. 6. ſe abſente. tit. 4. ff. de nox. act.* N.1113 b

Decretum ſuper alienatione bonorū minoris delegari non poteſt, *l. venditio [illegible] de præd.* C.1251 c ¶Acquiritur in alienandis rebus minorum immobilibus, *l. [illegible] tit. de his qui.* C.420 f ¶Requiritur vt res minoris pignoretur, *l. [illegible] res pig.* V.1967 b ¶non Requiritur alienatione neceſſaria, *l. inter 27. titu. de præd.* C.1257 a ¶Quo iure Requiratur in rebus minorum alienandis, *l. ſi [illegible] ſi aduerſ. dot.* C.436 q ¶Requiritur in alienatione rei eccleſiaſticæ, *Auth. [illegible] tit. 2. de eccl. rerum [illegible] ſancimus.* 667 i

Decretum ſuum ex cauſa iudex reuocare poteſt, *l. [illegible] qui pro tut.* I.306 h

Decretum nō tollit reſtitutionem in integrum, *l. [illegible] de his qui.* C.460

Decreta pro edictis citatoriis, immo & pro ſententia, *l. decreta 48 ff. de re iud.* N.546 r

Decreta prætorum luſoria eſſe nõ debent, *l. ſi prætor 75 ff. de iud.* V.722 r

Decreta reſcinduntur quandoque, *l. ordinis 2. Cod. de decret. decur.* 87 e

Decreta ordinum ſine cauſa mutari non poſſunt, *l. quod 5. ff. de decre. ab ordin. facien.* N.1774 z

Decreta à decurionibus quarum rerum fiant, *C. de decret. decur.* 87 b

Decreto iniuſto iudicis credens an ſit excuſandus, *l. ſi putas 6. tit. de pet. hered.* C.619 b

Decreto omiſſo quod alienari non poteſt ſolui non poteſt, *l. ſi ex 2. titu ſi aduerſ. tranſ.* C.441 ¶Primo nanciſcimur poſſeſſionem, *l. ſi finita 15. §. 15. ff. de dam. inf.* a ¶Secũdo dominium adquiritur, *l. 26. dectio. §. 6. ſe abſente. tit. 4. ff. de noxalibus action.* V. 1113

Decurio tametſi damnatus ſit, nõ tamen queſtioni ſubiicitur, *tit. 38. de vaſal. qui contra.* F.83 e

Decurio intra quod tempus exercere officium cogatur, *l. obſeruare 2. C. de decur.* 46 b

Decurionis honor & onus in quibus verſetur, *Codic. de decur.* 45

Decuriones in metallum damnari non poſſunt, *l. moris 9. §. 11. ſed iſta. ff. de pœnis.* N.1555 f

Decuriones qua actione & coram quo iudice petantur, *l. decuriones 1. ff. de decur. & filiis eorum.* N.1728 r ¶Deportantur propter capitalia crimina & relegantur, *l. moris 9. §. 11. ſed iſta. ff. de pen.* N.1555 g ¶Torqueri quibus caſibus poſſint, *l. omnes 33. C. de decur.* C.53 d

Decuriones ſimul eſſe poſſunt pater & filius, *l. ſicut 1. C. de mune.* 80 m

Decuriones, curiæ, Senatores, *l. omnes 53. C. de decur.* E 53

Decurionum loco conſiliarios hodie habemus, *l. obſeruare 2. C. de decur.* 46 f

Decurionum & aſcriptorum glebæ ſimilitudo, *l. decuriones 1. ff. de decur. & fil. eorum.* N.1728 i

Decurionatus dignitas fuit, *l. falſi 13. §. 1. ordine. ff. ad l. Corn. de falſ.* N.1497 d

¶Honor non impedit alicuius honorem ſuperuenientem, *l. decurionatu 5. ff. de vocat. & excuſat. muner.* N. 1753 n *leg. relegatorum 7. §. 2. item poteſt. ff. de interdic.* N.1583 e actus eſt vniuerſalis adiiciens honorem, *l. decuriones 1. ff. de decur. & filiis eorum.* N. 1730 y

Dederit verbum refertur ad donationem inter viuos, *l. his verbis 48. ff. de hered. inſt.* I.485 c

Deditioni tacita ineſt conditio vt ne ciuis ſit qui ita ſit deditus ſi modo ab hoſtibus admittatur, *l. ſi quis 17. ff. de legat.* 1766 c

Deducere peculium pro computare vel ſeparare, *l. ſi ex 32. §. 4. nihil. ff. de pecul.* V.1538 r

Deduci fructus pro detrahi, *leg. cum ſeruum 31. ff. de legatis & fideicomm.* I.783 d ¶Iudici in petitione, *l. cum 39. ff. de leg. & fideic.* I.783 d

Deductione in domum mulieris ſponſa vel quis maritus eſſe non præſumitur, *l. mulierum 5. ff. de ritu nup.* V.2107 c

Defeciſſe videtur debitor factus non ſoluendo, *l. non intelligitur 3. §. 8. multa ff. de iure fiſci.* N.1630 r

Defendere pro agere, *l. ſæpe 63. ff. de re iud.* N 553 o

Defendere eſt iudicium ſuſcipere, *l. ſed & hæ 35. §. 5. ff. de procura.* V.373 d

Defendere alieno nomine poſſunt omnes oblata cautione indicatum ſolui, *l. rei iudicatæ. ff. de excep. rei iud.* N.817 c

Defendere debet quis per ſe ipſum vel per alium cum ſatiſdatione iudicatum ſolui, *l. recte 63. ff. de iud.* V.706

Defendere quis ſe debet vbi geſſit negotiũ non obſtante priuilegio fori, *l. interdum 36. ff. de iud.* V.694

Defendere ſe cogitur qui agit, *l. ſi debitori 21. ff. de iud.* V.686 ¶Se in ipſo prædio licet, *l. prætor ait 1. §. hoc edicto. ff. de itin. actuque.* [illegible].700 d

Defendere pactũ an quis teneatur, *l. ſed & hæ 35. §. 4. ff. de procur.* V.373 l

Defendere ſine mandato quilibet poteſt, *l. ſi mater. §. 6. ſi quis. ff. de excep. rei iud.* N.825 h

Defendere an & quando procuratores teneantur, *l. non cogendum 45. §. 6. ff. de procur.* V.[illegible] c

Defendere plenè non videtur qui non reſpondet, *l. ſi ſine 9. ff. de interrog. act.* V.1195

Defendere filiam an cogatur pater ſatiſdatione de defendendo, an verò de iudicato ſoluẽdo, *l. dolo 4. ff. de act. rer. amo.* I.75 h

Defendere videtur qui iudicatum ſolui promittit, *l. ii qui 30. ff. ex quib. cau. ma.* V.[illegible] c malè videtur qui non ſiſtit, *l. filiusfamil. ff. qui ſatiſd. cog.* V.211 g

¶Populum quis cogi poteſt, at non populi ſingulos homines, *l. mutus 43. §. 2. ff. de procur.* V.386 f ¶Pupillum non videtur qui non id facit quod bonus paterfamilias faceret, *leg. generaliter. ff. de admin. & peric. tut.* I.175 a

Defendere quis non cogitur ſi per litem cõteſtatam ceſſat neceſſitas, *l. ſed etſi 28. §. 4. ſed etſi. ff. de iudi.* V.690 o ¶Non defendere pro non vindicare, *l. Non defenſa 1. tit. vbi cauſa.* C.577 c

Defendens ſine mandato condemnandus eſt non is quem defendit, *l. liberto 31. §. 2. ff. de neg. geſt.* V.449 a

Defendi non videtur qui duci patitur, *l. ſed alio 1. §. 2. ff. ſi ex noxal. cauſ.* V.116 m

Defendiſſe plenè non videtur qui dolum adhibuit, *l. ex clauſula 17. ff. iudic. ſolui.* N.1242 x

Defendendum facilius quis admittitur quàm agẽdum, *l. ſi mater 11. §. 2. Set. Iun. ff. de excep. rei iud.* N.826

Defendit qui cauet de defendendo, *leg. depoſitum 1. ff. depoſiti.* V. 1610 b

Defenſio pro petitione, *l. inter 59. ff. de rei vind.* V.394 o

Defenſio quædam datur ante ſententiam quæ poſt ſententiam non datur, *l. iam 5. ff. iudic. ſol.* N.1233 ¶Neceſſaria, *l. defenſionis 7. C. de iure fiſci* 4 a ¶Omnis eſt ex æquitate, *l. qui æquitate 12. ff. de doli mali & metus excep.* N.873 m ¶Partis non admittitur in iudiciis, *l. ſi cum vno 4. ff. ſi ex nox. cauſ. ag.* V.217 a ¶Voluntaria, *l. defenſionis 7. Cod. de iure fiſc.* 4 a quæ tolli poteſt per ſtatutum, *l. defenſionis 7. C. de iure fiſ.* 4 a

Defenſio permiſſa tametſi accuſatio prohibita ſit, *l. liber 14. ff. de in ius voc.* V.192 i *l. libert. 14. ff. de in ius voc.* V.192 i ¶Permittitur de facto & de iure, *l. defenſionis 7. C. de iure fiſ.* 4 a ¶Permittitur iure gentium, *l. 4. itaque ff. ad l. Aquil.* 1056 f ¶Defenſiones nouæ quæ dicantur, *l. Quamquã 2. tit. ſi ſæp. in integ.* C.458 r præloriæ non ſunt idoneæ ſine fideiuſſore, *Nou. 88. tit. 17. de depoſito. cap. 2. ſed & totum. §. 1. nemini.* A.398 n

Defenſor alienæ litis quis, *l. in eo 110. ff. de reg. iur.* N.2899 c ¶Alterius poteſt exceptionẽ opponere ex perſona ſua, *l. idemq; 10. ff. mand.* V.1640 n ¶Alienæ litis poſt litem conteſtatam interueniens ſatiſdare non debet, *l. expoſiti 1. tit. de conſort.* C.680 r idoneus nemo ſine ſatiſdatione, *l. ſi ad 10. ff. iudic. ſol.* N.1238 ¶Alterius ſatiſdare in iudicio iudicatum ſolui debet, *l. qui ex parte 18. ff. de interrog. act.* V.1202 p ¶Alterius mandatũ habens ſumptus repetit, *l. liberto 31. §. 2. ff. de negot.* V.448 r non poteſt aſſumi ſi ſit iuriſdictionis extraneæ, *l. neque 54. ff. de procur.* V.394 l ¶Alterius nemo idoneus ſine ſatiſdatione, *l. & ideo 3. ff. de act. rer. amot.* I.75 i ¶Ciuitatis, *l. conueniſſe 2. §. his datur 8. ff. de iud.* V.676 r an poſſit in integrum reſtituere, *coll. 3. Nou. 15. tit. 2. de defen. ciuit. ca. 3. Authent. 123* m *l. neque ſocietas 1. §. 1. ff. quod cuiuſ. vniuerſ.* V.405 l non indicit mulctam, *l. conueniſſe 2. §. his datur 8. ff. de iud.* V.676 r habet publicum officium, *l. conueniſſe 2. §. his datur 8. ff. de iudic.* V.676 r ¶Idoneus nemo eſt niſi caueat iudicatum ſolui, *l. qui proprio 46. §. 2. ff. de procur.* V.390 k ſine ſatiſdatione, *l. filiusfa. 14. ff. qui ſatiſd. cog.* V.211 h legalis æquè eſſe debet ac defenſus, *l. prætor 3. §. 2. ff. quib. ex cauſ. maior.* [illegible].561 o ¶Municipum an procuratori, an verò tutori comparetur, *l. iuſiurandum 34. §. 1. defenſor. ff. de iureiur.* V.1295 d ¶Volũtarius repræſentat per omnia vicẽ eius quem defendit, *l. minor 51. § 1. ff. de procur.* V.394 e

Defenſor duplici ratione interuenit quandoque vt defenſor, quandoque ſuo nomine, *l. ſi quidem 1. §. 13. tutores. ff. quand. app. ſit.* [illegible].1609 h ¶Admittitur ſine mandato neque de rato ſatiſdare cogitur, *l. de pupillo 5. §. 19. ff. de operis noui nunt.* N.20 r ¶Dicitur qui ſine mandato defendit, *l. Plautius 61. ff. de procur.* V.397 c & is cogitur appellare, *leg. liberto 31. §. 2. ff. de neg. geſt.* V.449 a ¶Conſtituere vicarium ſuo loco non poteſt, *Coll. 3. Nou. 15. tit. 2. de def. ciuit. cap. 3. Auth. 122* e ¶Tenetur appellationem neceſſariam omittens, *l. liberto 31. §. 2. ff. de neg. geſt.* V.847 r

Contra nõ tenetur comparere niſi ſit generaliter citatus facto proclamante ante, *l. ait 21. ff. ex qui. cau. maio.* V.600

Defenſor veniens poſt litem conteſtatam an ſit condemnandus, *l. Exigendi 21. tit. de procur.* C.377 i

Defenſor ſuo nomine interuenire dicitur cum nouat, *l. ſi quidẽ 1. §. 13. tutores. ff. quan. appell. ſit.* N.1609 h

Defenſorem alterius nemo cogitur admittere ſine fideiuſſione, *l. iam 5. ff. iud. ſol.* N.1234 r

Defferre multis modis dicitur, *l. ſi de delator.* C.19. quis ſe ipſum variè ad fiſcum poteſt, *l. variæ 1. ff. de iure fiſ.* N.1632 m multi prohibentur, *l. de delator.* C.19

Deferre & non probare crimen eſt, *l. ex variis 4. de delatoribus. Cod.* 1[illegible]

Deferre ſe ſtatim heres vtrum debeat, *l.ii cuius 1. C.de his qui ſe.* C.23 m

Deferre qui alios non poſſunt ſine pœna, *titul.24.quæ fuit prima cauſ.*F.57 h

Deferendi ius quibus caſibus permiſſum mulieri, *l.ait 16. ff.de iure fiſci.*N.1638 c

Deferendi alterius ius quibus perſonis denegetur, *l.deferre 18. ff.de iure fiſci.*N.1638 h

Deficere dicitur aliquid propriè per caſum mortis, *l.ſi in teſtamento.ff.de vulg.& pup.ſubſtit.*I.516

Definitio pro tractatu, *ff.proœm.Gl.n pag.*48 ¶Exceptionis.N.786

Definitio in iure periculoſa eſt, *l.quod dicitur 9.ff.de impen.in res dot.fact.*I.72 b

Definitio pro ſtricta verborum interpretatione, *l.teſtatorem 68. ff.de leg.& fideicom.*I.1056 h

Definitionis iudicialis à iuſſu, interlocutione & opinione eiuſdem differentia, *ff.de re iud.N.*517

Definitionis natura eſt ſubſtantiam rei definitæ ſignificare, *l. omnis 202.ff.de reg.iur.N.*1924 i

Defixum pro non fixo, *l.Lucius 39.ff.de legatis & fideicom.*I.1068 u

Defoſſa dici non poſſunt inſtrumentum eius in quo ſunt defoſſa, *l.in inſtrumẽto 8.ff.de inſtruct.vel inſtrum.leg.* I.1173

Defoſſum pars domus eſt, *l.in inſtrumento 8 ff.de inſtruct.vel inſtru.leg.*I.1173 l

Defunctus pro hereditate defuncti, *l.ſi ſeruus 4.§.1.ff.de reb.auth.iud.poſſ.*N.574 u

Defunctus interdum aliquid poteſt quod heredi nõ licet, *l.ſed Iulianus 7.§.2 ſed & ff.ad SC.Maced.*V.1498 k

Defuncti ius, *l.hæres 19.ff.de iud.*V.683 d iudicio nõ in parte, ſed in toto parendum eſt, *l.à filio 15.ff.de alim.vel cib.leg.*I.1241 a ¶Status etiam ante quinquẽnium quæri non debet, *l.aditus 1.ff.ne de ſtatu defunct.* C.1629 ¶Voluntas non ſemper ſeruatur, *l.Imperatores 13 ff.de pollicit.*N.1785 f

Defuncti ſtatus poſt quinquennium retractari non poteſt, *leg. quod eſt 5.tit.ne de ſtatu defunct.*C.1631 d

Defunctoriè pro malitioſè, *l.propter 21 ff.ad ſenatuſ.Sil.& Clau.*I.735 f

Degere vbi quiſque dicatur, *l.ſciens 1.titu.vbi de crim.*Cod. 562 i

Degradatur quis, dum dignitate ſpoliatur, *l.vnus 1.Co. de priuil.ſcholarum.*271

Degradatio cuius & à quo fiat, *l.quod ait 2.§.2.ff.de his qui not.infam.* V.340 t ¶Fit re vel verbis, *l. 2.§.2.ff.de his qui not.infam.*V.340 t

Deguſtatio fit vini probãdi vel improbãdi cauſa, *l.ſi cui 3.ff.de tritic.vino vel oleo leg.*I.1162 b

Deiecta interdiu non nocte puniuntur, *l.6.hoc ti.3.ff.de his qui effud.vel deiec.*V.1097 k

Deiicit facto qui iubet deiici, *l.1.prætor ait.§.15.quod agitur.ff.de vi & vi arm.*N.675 f

De loco ad locum, *l.conſenſiſſe 1.§.ſi & index 2.ff.de iud.*V.673 q

Delatio non fit ciuitati, *l.omnes 5.C.de delator.*21 c Delationis pœnam quæ excuſent, *l.in mente 2.C. de delat* C.20 t

Delator iuramenti an appellari poſſit, *l.generaliter 12.titu. de reb.cre.*C.708 d ¶Mandatorẽ edere compellitur, *l.ex quibuſdam 2.§.4 quoties.ff.de iure fiſci.N.*1626 k

Delator non perficiens delationem punitur, *l.ſi ſeruus 34. ff.de pœn.*4.N.1568 i

Delatoris præmium tertia, & quibus caſibus id verum ſit, *l.ii cuius 1.C.de his qui ſe.*C.24 n

Delectus perſonarum habendus eſt, *l.cum hi 8. §. 11. ff.de tranſact.*V.319 h

Delegare quis poſſit, *l.eum qui 13.ff.de tranſact.*V.171 h ¶Delegatus à principe, *l.cum prætor 12.§.iudicẽ 1.ff de iudic.*V.679 g & proconſule, *l.prætor 12.§.iudicem 1.ff.de iud.*V.679 g ¶Delegati à proconſule vel principe, *l.cum prætor 12.§.iudicem 1.ff.de iudic.* V.679 g ¶Iudex appellationis & ordinarius, *Auth.coll.5.Nou.60.tit.15.vt defunct.ſeu fun.cap 2.illud etiam* 307 n & quibus ex cauſis, *l.placet 1.tit.de pedan.* C.534 l ¶Prætor, *l.cum prætor 12.ff.de iud.*V.679 ¶Proconſul, *l.aliquando 5.ff.de offic.proconſ.*V.136 o ¶Pupillos ſine tutore, *l.quod 14. §.7.curatori.ff.de ſolut.& liberat.*N.1137 n ¶poſſit Qui abeſt, *ca.2.illud.ti.11.vt iud.ſine quoque ſuffra.* Auth. 87 o ¶CONTRA QVIS non poteſt Delegatus, *l.mandata 5.ff. de off.eius cui.* V.157 e ¶Præſes extra territorium, *l.præſes 3.ff. de off.præſ.*V.142 b nemo poteſt vltra diem magiſtratus ſui, *l. eum qui 13.ff.de iuriſd.omn.iud.*V.171 i ¶Quænam non poſſint, *l.quæcunque 1.ff.de off.eius cui.*V.154 h

Delegare intelligitur in ſolito loco ille qui delegat, *l.ſi locus 29. ff.de iudic.*V 705

Delegari poſſunt QVA datio tutoris, *l.cognitio 4.ff.de offic eius cui.* V.156 x ¶Ea quæ ſummariam cauſæ cognitionem requirunt, *l.cognitio 4.§.1.ff.de offic.eius cui.*V.157 c ¶Quæ ſummatim cognoſcuntur, *l.nec quiſquam 9.ff. de off.procon.*V.139 a ¶Voluntaria iuriſdictio, *l.omnes 2.§.1.ff.de off.procon.& leg.*V 134 t

Delegari poteſt in poſſeſſionem mittendus, *leg.à diuo 15.ff.de re iud.*N.528 b

An vt minima & media, ita & maximæ cauſæ poſſunt delegari *l.procurator 1.tit.de pedaneis.*C 533 f

Delegari CONTRA quænam non poſſint, *l.imperium 3.ff.de iuriſdict.*V.165 ¶Cauſæ meri & mixti imperij, *l.quæcunque 1.ff.de offic.eius cui.*V.154 h ¶Cauſæ pecuniariæ excedentes 300. aureos, *coll.3.Nou.15.tit.2.de defenſ.ciuit cap.4.*Auth.124 a ¶Sententiæ executio, *l.qui pro tribunali 2.ff.de re iud.*N.528 p *l. cum fideicommiſſum 7.ff.de conf.ff.* N 558 u ¶Imperium merum & mixtum, *l.quæcunque 1.ff.de off.eius cui.*V.153 a ¶Inſtrumenti confectio à notario, *Auth.coll.4.Nou.44.tit.15.de tabel.cap.1.not autem.§.4. vt tamen.*262 o ¶Quæ cauſa cognita à iudicis officio non iure actionis expediuntur, *l.13.§.diuo.ff.de excuſat.*I. 277 f ¶Quæ cauſæ cognitionem requirunt, *l.dies cautioni 5.§. 3.ff.de dam.inf.* N.37 n & quæ officio iudicis fieri debent, *leg. bona autem 3.§ 8.ſi cauſa.ff.de bon.poſſ.*I.1783 b

Duæ iudicis officio expediuntur, *l.cum 3.tit.vbi & apud quem.*C. 464 e ¶Quæ ſpecialiter committuntur, *l.dies cautioni. §.3.ff. de dam.inf.*N.38 u ¶Tutoris ſuſpecti remotio, *l.hac clauſula 7. ff.de ſuſpect.tut.& cur.*I.136 h

Delegatur reſtitutio in integrum fauore maiorum, *l.cum res 1. ff.de dam.inf.*N.35 f

Delegans cauſam an poſſit ſibi reſtituere ius ſententiæ dicendæ, *Auth.col.5.Nou.60.tit.15.vt defunct.ſeu fun.c.2.illud etiam.*307 l ¶Iuriſdictionem omnem eam prorſus non amittit, *l.ſolet 16. ff.de iuriſd.om.iud.*V.173 f

Delegans ordinarius iuriſdictionem nõ transfert in delegatũ, ſed exercitium tantùm, *l.cum res 1.ff.de dam.inf.*N.35 e

Delegatus confirmare vtrum poſſit ſententiam latam à collegis delegatis, *leg.inſtar 2.Cod.de iure fiſc.* 2 h

Delegatus à principe citare poteſt, *titu. 21.de milit.vaſal.* Feud. 51 p

Delegatus delegare poteſt, *l.cum 3.titu. vbi & apud quem.* C.461 à principe an delegat, *l.ad hæc.tit.de iud.*C.507 t *l.cum prætor 12. §.iudicem ff.de iud.* V.679 g *l.à diuo 15 ff de re iud.* N.527 b non delegat, *Auth.col 5.Nou.60.ti 15.vt defun.ſeu fun.cap. 2.illud etiam. §.3.alios.*308 y non poteſt cauſam ſibi non delegatam delegare *l.in cauſa,tit.qui pro ſua.*C.573 e

Delegatus à proconſule delegare poteſt, *l.cum prætor 12.§.iudicẽ 1 ff.de iud.*V.679 g

Delegatus fungitur vice delegantis, *l.in cauſa 16.§.1 ff.de minor. 25.ann.*V.558 z ¶Iuriſdictionem habet, *l.conueniſſe 2. §.hic datur 8 ff.de indic.* V.679 r delegata, *leg.ſolet 16. ff.de iuriſdictione* 173 f

Delegatus vtrum exequitur, *l.cum 18.tit.de iud.*C.519 l ¶Quemadmodum iudicet, *ff.de off.eius cui &c.*V.152 ¶Iudicem dare an poſſit, *l.legatus 12 ff.de off.proc.*V.141 b ¶Iudicare an poſſit in cauſa criminali, *l.ſolent 6. ff.de off.proc.* V.137 b

Delegatus quis eſſe poteſt ad vniuerſitatem cauſarum, *l.ſi ſe 11 ff.de iud.*V.671.e ¶In cauſa ſibi commiſſa nuntium ſeu ſeruientem poteſt ſibi eligere, *l.omnibus 3.tit.de ſportul.*C.531 ¶Principis ad cauſam criminalem poteſt etiam ſubdelegare, *l.in cauſarum 1.tit.qui pro ſua.*C.537 e ¶Recuſatus iudex eſſe definit, *l.apertiſſimi 16.tit.de iud.*C.527 d

Delegatus non delegat, *l.more 5.ff.de iuriſd.* V.166 a nec ſubdelegat iure ciuili, *l.cum res 1.ff.de dam inf.*N.35 e niſi delegatus ſit proconſulis, *l.à iudice 5.tit.de iudic.*C.506 n *l.eum qui 13 ff de iuriſd.om.iud.*V.171 h ¶Principis non poteſt ſuam ſentẽtiam exequi, *l.à diuo 15.ff.de re iud.*N.527 b non habet propriam iuriſdictionem & ordinariã, *l.notionem 99.ff.de verb.ſig.*N.1826 m ¶Iuriſdictionem ordinariam non habet, ſed delegatam, *leg. ſolet 16.ff.de iuriſ.om.iud.* V.171 f ¶non Mittit in poſſeſſionẽ, ſed demittendo pronuntiat, *Auth.Nou.53.tit.8 de exhib.& introd.*290 i

Delegatus ad vnam cauſam eam ſubdelegare nõ poteſt, *l.quod dicitur 1.§.1.ab eo.ff.qui & à quo appell.*N.1604 t

Delegatus etiam principis recitare non poteſt, *l.ſed eſt 12. ff.de in ius voc.*V.193 i

Delegati ab alio quàm principe neque citare neque ſententiã executioni mandare poſſunt, *tit.22.de milit.vaſal.*F.51 p an & quando de cauſis liberalibus cognouerint, *l.Pomponius 36.ff. de re iud* N.541 a ¶Delegatam habere iuriſdictionem, at nõ ordinariam, *l.ait prætor 5.ff.de re iud.*N.522

¶Notionem habent, l. ait prætor 5. ff. de re iud. N.522 p

Delegati quidam ſunt ad vniuerſitatem cauſarum, l. omnibus 3. tit. de ſportulu. C.531 e qui multare poſſunt, l. omnibus 3. titu. de ſportul. C.531 t

Delegati à verbis reſcripti diſcedere nōn debent, l. Pedius 7. §. 2. ff. de recep. arb. V.627 c

Delegatio pro epiſtola delegatoria, l. præcipimus 4. Co. de caus. larg. 40 q ¶Iuſta præſtatione, l. ſupra 11. §. 2. ff. de aq. plu. arc. N.125 n l. quod 51. ff. de pecul. V.1547 e

Delegatio qua ex cauſa fiat, ff. de offic. eius cui. V.152 ¶A quo, ff. de offi. eius cui. V.152 ¶Cui, ff. de offi. eius cui. V.152

Delegatio dicitur cùm debitor vice ſua creditori ſuo aliū debitorem delegat, l. ſi debitor 16. ff. de doli mali & metus exception. N.875 c

Delegatio fit vel perſonæ vel officio, Nou. 134. tit. 17. vt nulli iudic. cap. 6. & hoc. A.591 g ¶Fit per ſtipulationem, leg. pupilli 96. §. 3. tum eodē. ff. de ſolut. N.1194 f ¶Fit propriè eius qui eſt debitor, l. quamuis 8. ff. ad SC. Vellei. V.1579 a ¶Fieri poteſt ex cauſa neceſſaria l. prætor 17. ff. de iuriſd. omn. iud. V.174 i
¶Tutoris bona fide facta liberat debitorem pupillarem, leg. pupilli 96. ff. de ſolut. N.1193

Delegata eligunt executores ex autoritate delegantis, l. omnib. 3. tit. de ſportul. C.431 t ¶Iuriſdictio extraordinaria, l. quoniam 1. tit. de dilat. C.546

Delegatione facta alicui ſub nomine dignitatis magis attenditur illud quod præcedit, quàm illud quod ſequitur, l. ſi ſeruus 18. §. 2. ſeruus. ff. de ſtipul. ſeru. N.1057

Delegatione alius iudex pro alio ſumi poteſt, l. parui 17. ff. de cōdict. furt. V.1378 e

Delegationes fiunt minoribus & maioribus, Auth. coll. 6. Nou. 81. tit. 11. de iuribus. cap. 2. verius. 376 b

Delegatorū ad vniuerſas & ad vnam tantùm vel certas cauſas differentia, l. Pomponius 36. ff. de re iud. N.541 a

Deliberandi ſpatiū ſępiùs dari poteſt ex magna cauſa, l. nec non 3. ff. de iure delib. I.590 h
¶Tempus quantum eſſe debet, l. cum 21. tit. de iure delibe. Cod. 1429 h

Deliberatiuè facta magnum ſortiuntur effectum, l. quid ergo 13. §. 6. ff. de his qui not. infam. V.351 c

Delictum nō præſumitur, l. fraudati 8. ff. de public. N.140 e ¶Non punitur caſu admiſſum niſi culpa pręceſſit caſum, l. lex eſt 1. ff. de legib. V.72 a ¶contra Punitur etiā præſumptiuè, l. vtpute 2. §. 2. ſed ſi. ff. de cond. ob turp. cauſ. V.1323 a quandoque pecuniariter, l. quinque 57. C. de decur. 60 t
¶Remanet aliquando impunitum, l. ſi uxor 13. §. 2. ſed & ff. ad l. Iul. de adult. N.1452 i
¶Remittitur ei qui ſponte aut vltro ſatisfacit, l. ſi adulterium 28. §. 7. inceſtum. ff. ad l. Iul. de adult. N.1472 d

Delictum alterius quibus ex cauſis alteri nocet, tit. 31. ſi vaſal. feu. F.77 e an & quādo, tit. 24. quæ fuit prima cauſ. F.58 e ¶Eo maius cenſetur quo peccāt plures & in plures peccatur, l. palam 43. §. 6. Lenocinium. ff. de ritu nup. V.2115 m ¶Eſt maius delinquere in alium quàm in ſe, cap. 8. eod tit. 21. vt iud. ſine quoque ſuff. a. A.90 r ¶Militare augetur qualitate perſonæ, l. militum 2. ff. de re milit. N.1679 f ¶Minus in negando quàm in affirmando, l. inter 54. ff. de rei vind. V.854 o
¶Patris nocet filio, tit. 31. ſi vaſal. feud. F.76 f non tamen ſemper, l. ſi qua 7. ff. de his qui ſui. V.98 m vt in feudis, l. curialibus 65. C. de decur. 64 f ¶Prælati quandoque nocet eccleſiæ, tit. 40. de capitul. corrad. F.87 b

Delicti actus extrinſecus habet vel cauſa continua vt eſſe rebellem, tit. 2. qui ſint rebelles. E.1627

Delicto alterius an quis teneatur, l. iure 5. C. de iure fabricenſ. 135 k
¶Eccleſiaſtici domini in vaſallū eccleſiaſticū eccleſia proprietate feudi non priuatur, tit. 40. de capit. corra. F.87 b
¶Patris filius feudum auitum amittit, ti. de prohib. feu. 55. F.116 n ¶Suo vel pœna nemo debet eſſe immunis. l. relegatorum 7. §. 22. poteſt. ff. de interd. N.1583 n ¶Suo nemo meliorem ſuam conditionem facit, l. non 176. ff. de reg. N.1916 k ¶Vniuerſitatis ſinguli ciues non obligantur, l. hoc edictum 1. §. 2. quod quiſque iur. V.176 l

Delicto obligamur, at non contrario delicto liberamur, l. ferè 195. ff. de reg. iur. N.1920 k

Delicta atrocia & nō atrocia quæ, l. 37. liber. §. 2. ſi quadrupes. ff. ad l. Aquil. V.1081 h pro iis quæ ex animo proueniunt, l. auxiliū 37. ff. de minor. 25. ann. V.574 l ¶Concurrentia an pœnam minuant, l. nunquam 2. ff. de priuat. delict. N.1264 u
¶Conſummata facilius puniūtur quàm nō perfecta, l. ſi quis 38. §. 2. transfuga. ff. de pœn. N.1569 d
¶Eccleſiaſtica quæ, coll. 6. Nouell. 83. tit. 11. vt clerici apud proprios. cap. 1. ſi verò. A.380 d
¶Grauiora eo acrius puniuntur, cap. 3. tum. titu. 2. de non elig. ſecundo nub. A.27 b

¶Grauiora in faciendo quàm in non faciendo. l. lege Cornelia 25. ff. de ſenat. Silan. & Clau. I.736 ¶Impunita, l. ſi longius 18. § ſi ſi-
lumſa. 1. ff. de iud. V.682. Impunita vel quia ignoratur, vel quia non probātur, l. aliud 131. ff. de ver. ſig. N.1835 e ¶Impunita manere nō debēt, l. idē ſp. 5. §. 5. ſi plures. ff. de rei vin. V.826 h ¶Iterata grauius puniūtur, Nou. 112. tit. 13. de litig. cap. 1. omnem. §. 2. ſi vero. A.482 f ¶Paria cū contractib. quoad ius fori, l. hæres 19. §. 1. ſi quis. ff. de iud. N.684 g ¶Paria parē pœnā exigūt, No. 122. tit. 10. vt filij. c. 3. quia vero. A.566 n fratrū nō pfecta nō puniūt, l. fugitiuus 225. ff. de ver. ſig. N.1857 e ¶Priuati poſſum' remittere, l. nec 27. ff. de diuer. reg. iu. ant. N.1877 a ¶Plura cēſent quæ ab vno & eodē facta diuerſis interuallis ſeu tēporib. l. nāq; 2. §. 1. qui igitur. ff. de priu. delict. N.1265 d ¶Plura interdum ex vno facto naſcuntur, l. ſi plurium. tit. 4. ff. de noxal. act. V.1101 e
¶Quæ pecunia accepta admittunt grauius puniūtur q̄ quæ gratis, l. 39. Cicero. ff. de pœ. V.1570 ¶Venialia fiūt mortalia, Aut. coll. 5. Nou. 69. tit. 24. vt omnes obed. cap. 1. hæc. §. 1. fine. 323

Delictorum quædam atrocia, quædam atrociora, quædā atrociſſima, l. auxilium 37. ff. de minor. 25. an. V.574

Delictorum pœna quibus caſibus creſcat ex poſtfacto, l. omnis 180. ff. de reg. iur. N.1916 o

Delictorum ſeu criminum iterari quędam non poſſunt, l. ſi diutino 15. ff. de pœnis. N.1562 g

Delictis priuatis an & quando numeretur crimē vi bonorum raptorum, l. infamem 1. ff. de publ. iud. N.1415 a

Delinquere incipiēs neq; delictū perficiēs excuſatur, l. qui falſam 19. ff. ad l. Cor. de fal. N.1502 q ſe & alium grauius quàm in alium tātùm, l. athletas 4. §. 3. ff. de his qui not. infa. V.343 d ¶Nō videtur qui id facit quod facere licere arbitratur, l. quæ ſit 17. tit. de ædil. edict. V.1967

Delinquit variis modis, ti. quom. in leſ. maie. E.134 u vtputà caſu, culpa leui, l. reſpiciendum 12. §. 1. finita. ff. de pœn. N.1557 g

Delinquitur quandoque ſine voluntate & ſine certa ſcientia, l. nemo 75. ff. de reg. iur. N.1892 g

Delinquēs in alieno territorio ſecūdùm ius cōmune punitur, l. quicumq; 1. tit. vbi ſenat. C.572 i ¶In officio in ipſo officio puniri poteſt licèt mitius, l. nec magiſtratib. 32. ff. de iniur. N.1584 q
¶Melioris conditionis eſſe non debet, l. ſi ex voluntate 7. ti. de don. int. vir. & uxor. C.1214 m ¶Si delictū non perfecerit, quia deprehenſus, vel quia pœnituit, multum intereſt, l. fugitiuus 225. ff. de verb. ſig. N.1857 e

Delinquentibus ſuccurritur vel ipſo iure vel per reſtitutionē, l. fere 108. ff. de reg. iur. N.1898 f

Delinquēdi occaſio imputāda, l. ait prætor 3. ff. de iniur. V.2273 a

Delinquenti ignoſcitur ſi iuſtā cauſam habuit, l. ſi adulterium 28. §. 2. quare. ff. ad l. Iul. de adult. N.1471 y

Delinquendo colonus domino præiudicat, l. per colonum 17. C. de agric. & cenſ. 76 n

Delinquendo nemo conditionem ſuam meliorem facit, l. prætor. §. 4. ff. de pub. & vectig. N.136 e

Demandari ius exequēdi propria authoritate poteſt, l. iuſſu. 11. ff. de adq. poſſ. N.410 f

Demandari non poſſunt quæ penitus inhærent magiſtratui, l. ſciendum 1. §. 14. ff. de ſeparat. N.598 f

Deminutum refertur ad actū ciuilem, l. deperditum 21. ff. de pet. hæred. N.777

Demoliendi operis patiētia non cēſetur pœna, l. ſi cui opus 22. ff. de operis noui nunc. N.34 i

Demonſtrare certò parentē impoſſibile, l. quia ſemper 4. de in ius voc. V.185 h

Demonſtratio falſa, l. ſi in 80. ff. de iud. V.714. & hęc nō nocet, l. libertate 26. §. 1. ff. de ſtatulibe. N.303 a nec vitiat iudicium, l. ſi in 80. ff. de iud. 714. vel legatum, l. ſuper 85. ff. de leg. & fideic. I.1061 m

Demonſtratio fungitur vice nominis, l. nominatim 24. ff. de manum. teſta. N.221 k proprij nominis, l. qui uxori 18. ff. de auro & argento leg. I.1761 z ¶Futuri temporis pro cōditione habetur, l. ſcribit 34. ff. de auro & argento leg. I.1279 e

Dena pro deceni, l. ſi legatum 3. ff. de ann. leg. & fideicom. I.1082 l Dena & deceni legare differūt, l. eum qui 56. ff. de ver. oblig. N.958 Dena promittere pro decem vel bis decem, l. ſi ita 125. ff. de verb. oblig. N.1013 g

Denarium ſumitur pro decem in pœnis, Nou. 112. tit. 13. de litig. cap. 3. omnem. A.479 h

Denegare An idem ſit aliquid genere vel in ſpecie, l. ſi duos. ff. de admin. & peric. tut. I.211 b

Denegari videtur quod non conceditur, l. pupillum 49. ff. de acq. vel omit. hæred. I.659 l

Denominari poteſt rei aptitudinis ratione, l. 1. ſumma. §. 2. ff. de rer. diuiſ. I.115 f

Denuntiare quis interdū cogitur, l. item 13. §. 7. exercitator. tit. locati conduct. V.1651 p Nou. 117. tit. 18. vt liceat matri & auia, cap. 9. cauſas aut. A.504 m

Digitized by Google

Denuntiare domino etiam ſcienti motam litem vaſallus debet, *tit.25.ſi de feudo vaſallus.*F.59 e

Denuntiare ſe prægnantem non cogitur mulier, *l.hinc 3.ff.de agnoſ.& alend.lib.*I.91 e

Denuntiari intra dies 30. debet tutori & contutorem datum eſſe, *l.ſi peregrè 29.ff.de tutor.& curator.datis.*I.155 b

Denuntiari interdum debet ei qui ſcit, *l.ſi vxori 16. ff.ad l.Iul. de adult.*N.1457

Denuntians ne pecuniam crederet non repetit, *l.ſi quis 17. §.4. Proculus,ff.de inſt.act.*M.1476 r

Denuntiatio eccleſiaſtica quẽadmodũ eligatur, *tit.1. quom.in laeſ.maieſt.*E.138 c ¶ Priuata reo futuro prius facienda eſt quã in ius trahatur, *Nou.117.tit.18.vt liceat matri & auiæ.c.9.dum cauſas.* A.58 a in foro eccleſiaſtico vitiat, *tit.quom.in laeſ.maieſt.*E.137 e ¶ Singularis facienda omnib. qui inſolidum ſunt obligati, licet partis præſtatio quẽlibet liberet, *l.ſi rem 62.§.2.ſi ei qui,ff.de euiction.*V.2026 n

Denuntiatio an & quando ſine cauſa admittatur, *l.Denuntiaſſe, 17.§.3.quid,ff.ad leg.Iul.de adult.*N.1458 e ¶ Clara eſſe debet, *l.Non habet 1.§.1.aiunt,tit.de ædil.edict.* V.1959 ¶ Eſt inefficax quando ab eo ſit qui ius denuntiandi non habuit, *l.ſi hominem 30.ff.mandati.*V.1658 p ¶ Fit ab ordinario nõ à delegatore & verbo, *Nou.99.tit.11.de duob.reis promit.c.1.ſi quis,§.1.ſin autem.*A.451 p ¶ Fit quandoque ſine teſtibus, *l.prætor,ff.quod vi aut clam.*N.738 x ¶ Fit vel ſimpliciter vel per litis conteſtationem & iudiciariam conuentionem, *l.Intra quatuor 10. ff de diuerſis temp.præſcript.*N.846 an inducat malam fidem, *l.litigioſam 1.ff.de litigioſis.*N.881 c ¶ Interrumpit vſucapionem, *l.ſi ancillam 4.ff.pro ſuo.*N.516 r & hæc quidem ſola, *l.ſi aquam 1.tit. de ſeruit.& aqua.*C.652 k non omittitur impunè, *l.31.ſi putator, tit.11.ff.ad leg.Aquiliam.*V.1079 d

Denuntiatio facta emptori ne rẽ emat, *l.litigioſam 1.ff.de litigioſis.*N.881 c ¶ Facta extra iudicium interdum ſufficit, *l.Denuntiaſſe 17.ff.ad l.Iul.de adult.*N.1457 ¶ Facta extra iudicium non interrumpit vſucapionem, *l.alienam 3. ff.pro empt.* N.503 Facta à quib. admittatur ſeu qui denũtiare poſſint. *tit.quom. in laeſ.maieſt.*E.136 d ¶ Perfecta re interueniens nõ conſtituit quem in mala fide, *l.alienam 3.ff.pro empt.*N.503 c

Denuntiatio ad domũ etiam in criminalibus ſufficit, *l.vim paſſam 39.§.3.præſcriptione,ff.ad leg.Iul.de adult.*N.1474 u

Denuntiationis eccleſiaſticæ ſententiæ quæ & qui eius tenor, *tit.quom.in laeſ.maieſt.*E.139 e vis atque authoritas, *Nou.115.tit.16. vt cum de appell.c.3.aliud quoque.§.12.ſi quis.*A.490 x

Denuntiationis ſingularis effectus, *l.aut ſi 30. ff. de rei vindic.* V. 844 o

Denuntiatione officialium non antea creditur quam negotiũ ſit probatum, *l.curioſi 1.C.de curioſ.*261 c

Denuntiatione quis emat rem talem an faciat emptorem poſſeſſorem malæ fidei, *l.ſi fundum 17.tit.de rei vindic.*C.635 c

Denuntiatione quis in dolo conſtituitur, *l.quædam 9.§.1. ff.de edendo.*V.251 k

Denuntiationem fieri coniunctæ perſonæ aduerſarij abſentis ſufficit, *l.ſed & ſocius 17.tit.pro ſocio.*V.1688 y

Denuntiationes eccleſiaſticæ quatuor & quem admodum earum quæque probanda, *tit.quom.in laeſ.maieſt.*E.138 e

deperdita quæ dicantur, *l.Rem 22.tit.de iur.dot.*C.1080 l

Deperditum refertur ad actum naturalem, *l.deperditum 21.ff.de petit.hæred.*V.777 r

deponere pro adfirmare, *l.In omnibus 1.tit.de iureiuran.* C. 491 m ¶ Ponere, *l.ſi quod 18.tit.de præſcript.verb.* V.1898

Deponens apud alium dominium non transfert, *l.ſi apud 18.tit. de præſcript.verb.*V.1898 b

Deponens rei depoſitæ neque dominium neque poſſeſſionem amittit, *l.Lucius 24.ff.depoſiti.*V.1622 p ¶ Rei depoſitæ poſſeſſionem & proprietatem retinet. *Auth.coll. 6. Nouel.73.tit.2.de inſtr.caut.*340 g ¶ Perdit priuilegium pecuniæ depoſitæ acceptando vſuras, *l.Qui omnibus 44.ff.de adminiſtr. & pericul. tutor.* I.201 c ¶ Interdicere depoſitario poteſt ne cuiquam alij depoſitum reddat. *Nou.88.tit.17.de depoſit.*A.395 d

Deponentes de peritia artis debent prius iurare, *l.Hac edictali 6 ff.de ſecund.nupt.*C.1657

deportare in inſulam qui magiſtratus poſſint ſine principe, *l.1.omnia,§.3.ff.de off.præf.vrb.*V.126 u

Deportandus damnatus tacitè bona amittit, *l.hi tamen 11. §.4. omnibus,ff.de accuſat.*N.1427

Deportandi ius quibus iudicibus competat, *c.7.ſed.coll.4. Nou. 22.tit.1.de nuptiis.*A.165 q

deportatus pro deportato in metallum, *l.Ne quis 2.tit.vt nem.liceat ſine iud.*C.352 k quis, *ff.de interdic.* N.1579

deportatus alienare ea poteſt quæ poſt deportationẽ adquiſiuit, *l.ſi deportati 7.ff.de leg.& fid.*I.980 e an & quemadmodum, *l.ſi deportati 7.ff.de leg.& fideic.* I.980 e ¶ Amittit ciuitatem libertatem & bona, *l.ſi qua 40.ff. ex quibus cau.maior.*V.614 i ius capiendi ex teſtamento, *l.ſi quis 25.§. 3.ſi quis,ff.de adquir.hæred* I.639 a non tamẽ ſemper libertatẽ. *l.bona 31.ff.depoſiti.*V.1626 m ¶ Capit ex teſtamento pagani, licet ex teſtamẽto militis capere poſſit, *l.idem eſt 13.§ 3.& deportati,ff.de militari teſtam.*I.597 c non obligatur ciuiliter: ſed naturaliter, *l.quoties 14.§.1.ſed ſi ff.de nouat.*N.1120 ¶ Teſtari & ex teſtamento capere an poſſit, *l.& ab antiquis 3.tit. de teſt.* C. 1373

Deportati bona ſi fiſcus nolit agnoſcere, an eius proximis, an verò ipſi deportato deferantur. *l.ea ſola 97.ff.de reg.iur.* N.1897 c non confiſcantur, niſi in crimine maieſtatis, *l.ea ſola 97.ff.de reg.iur.* N.1897 d nec publicantur, *tit.28.hic ſumitur lex.* F.72 o non quæruntur fiſco ipſo iure, quoties nimirũ cõſtat deportatum non eſſe ſoluendo, *l.ea ſola 97.ff.de reg.iur.*N.1897 c

Deportati ciuitatem, & ea quæ iuris ſunt ciuilis amittunt, non quæ iuris ſunt naturalis, *l.qui 1.tit.de hæred.inſtit.*C.1373 i

Deportati non ſemper pro mortuis habentur, *l.ſtatim 48.ff.de iure ff.*N.1655 li

Deportati filius quæ geſſit tẽpore deportationis patris, rata habẽtur, neq; retractãtur patre reſtituto. *tit.28.hic finitur lex.*F.72 d

Deportati ſi inſtituantur non habentur pro inſtitutis, *l.qui 1 tit. de hæred.inſtit.*C.1373 h

Deportatio propriè exilium, *ff.de interdict.* N.1579 ſinè aſſignatione inſulæ fieri non poteſt, *l.illicitas 6.§.9.ff.de off.præſ.*V.145 ¶ Mors eſt ciuilis, *c.5.quia tit.7. de non alien.aut permut.*A.76 r ¶ Pœna capitalis, *l.relegati 4.ff de pœnis.*N.1549 f

Deportatio ſucceſſit hodie in locum aquæ & ignis interdictionis *l.edicto 13.ff.de bonor.poſſ.*I.1789 c *l.liber homo 59.§.4.ſi hæres, ff.de hæred.inſt.*I.493 n

Deportatione bona auferuntur, at non relegatione: niſi expreſſè fiat bonorum ademptio, *l.ea ſola 97.ff.de reg.iur.*N.1897 c

Deportatione ciuitas tantum amittitur, *l.cum 77.ff.de leg.& fideic.* I.931.non autem libertas, *l.ſi quis 25. §.3.ſi quis, ff.de adquir. hæred.*I.639

depoſitarius cõuẽtus poteſt dominũ nominare in iudicio, *l.locum 3. §.1.ſi tabulæ, ff.de tab. exhib.* N 645 g ¶ Furti quando agere poſſit, *l.falſus 19. tit. de furt.*C. 1281 b ¶ Furtum committit depoſita re vtendo, *l.cum 14.ff.de furtis.*N.1271 f ¶ Præſtare diligentiam in depoſito, *l.cum duobus 52.tit pro ſocio.*V.1698 n ¶ Tenetur certis caſibus vltra dolum, *l.ſi vt certo 5.§.2.nunc videndum,ff.commod.*V.1409 f ¶ Tenetur de ſolo dolo, *l.ſi ſine 20.ff.depoſiti.* V.1620 i & de caſu fortuito & culpa leuiſſima, quinque caſibus, *l.depoſitum 1.ff. depoſiti.*V.1610 r immo etiam lata, *l.ſi ſtipulatus 81. §.1.ſi lancem, ff.de ſolut.*N.1116.CONTRA nõ tenetur de leui culpa ſine pacto, *l.eandem 9.§ primo.ſed ſi quis,ff.de duobus reis.*N.1040 r

Depoſitarij admittuntur ante priuilegia perſonalia, poſt realia verò adimuntur, *l.ſi hominem 7.ff.depoſiti.*V.1616 i

Depoſitarij & ſocij in præſtanda diligentia, differentia, *l.cum duob 52.tit.pro ſocio.*V.1698 n

depoſitum multa ſpecialia habet, *l.ſi plures 24.ff.depoſiti.* V.1618 y

Conuerti in mutuum expreſsè, *l.deſponſat.25.ff depoſiti.*V.1623 b

Probari poteſt non ſolum per inſtrumentum publicum: ſed & per aliam omnem ſpeciem probationis, *l.ipſe 1. tit.de edendo.* C.284 in re indiuiſibili vel diuiſibili conſiſtat intereſt, *l. depoſitum 1.ff.depoſiti.*V.1612 u

Depoſitum impropriè eſt quod ea lege dedimus vt non idem, ſed tantundem redderetur, *l.in nauem 31.tit.locati.& conduct.* V.1869 k

¶ Et quod non datur cauſa cuſtodiæ, *l.ſi gratuitam 17. tit.de præſcript.verb.*V.1897 r

Depoſitum reuocari quandoque poteſt, vt & precarium at nõ commodatum, *l.in commodato 17.§.3.ſicut,ff.comm.* V.1417 k quo ſenſu ante priuilegia eſſe dicatur, *l.ſi ventri 9.§.2.ff.de priu. cred.*N.586 n

Depoſitum ab extraneo depoſiti verus dominus à depoſitario vindicare poteſt, *Nouell. 88. tit.17. de depoſito cap. 1. ſi enim.* A. 395 d

Depoſitum non accedit vt pars rebus depoſitarij, *l.pro emptore 2.§.7.ff.pro empto.*N.493 f

Depoſiti & commodati actio bonæ fidei eſt, *l.in depoſiti 12.ff.de re iud.*N.525 c

¶ Depoſiti in rem ſcripta, *l.non poteſt 13.ff.de iudic.*V.687 x mere perſonalis, *l.non poteſt 13.ff.de iud.*V.687 x ¶ Prætoria non eſt niſi quatuor caſibus, *l.depoſitum 1.ff.depoſiti.*V.1605 f quando cum ea concurrat actio mandati, *l.depoſitum 1. ff. de depoſiti.*V.1607 a ¶ Proprietas & poſſeſſio penes manet deponentem, *l.depoſitum 1. ff.depoſiti.* V.1604 a ¶ Vtilis quædam directa, *l.Publia 26.ff.depoſiti,*V.1623 d ¶ Lex eſt vt nondum reddi debeat, *l.Lucius 24.ff.depoſiti.* V.1622 d ¶ Priuilegia.

Nou.88.tit.17.de depoſito,c.1.ſi enim.A.395 f ¶Repetendi nullus iuſtiorem cauſam habet quam ipſius rei verus dominus, l. Bona 31.ff.depoſiti.V.1626 t ¶ Reſtitutio à iudice poteſt impediri, Nou.88 tit.17.de depoſito,cap.1 ſi enim.A.395 d ¶ Vſum depoſitario promittimus tacitè vel expreſsè, l. De ſponſaliarum 25.ff.depoſiti.V.1622 z

Depoſiti cuſtodia commiſſa per verbum rogo, volo,& ſimilia mãdati actionem parit,l.depoſitum 1.ff.depoſiti.V.1607 a

Depoſiti quis non tenetur ex ſolo contractu adhibito circà rẽ depoſitam,l.depoſitum 1.ff.depoſiti.V.1609 b

Depoſiti actio naſcitur ad rẽ reſtituendã ex die depoſitionis,l. ſi ſtipulatus 82.§.1.ſi lancem,ff de ſolut.N.1176 q antequam etiam committatur dolus,l.depoſitum 1.ff.depoſiti.N.1607

Depoſitio eſt coram iudice profeſſio,l.cum ſcimus 21.Cod. de agric.& cenſit.180.o ¶In ædem ſacram,l.ait prætor 7.ff.de minor.V.540 e ¶ Pecuniæ apud procuratorem fieri nõ debet,l.ſi rem 73.ff.de procur. V.402 l ¶ Pecuniarum pupillarium cuius mandato & vt fiat,l.ſi rem 73. ff.de procurat. V.402 q ¶Pretium fieri poteſt ab emptore,ſi ſuſpectam habeat vẽditoris fidẽ,l.Iulian⁹ 13.§.8.afferri,tit.de act.emp. V.1819 g

Depoſitione vt ſolutione liberatio contingit, l.Qui 56.tit.mandati vel contrà.V.1614 e

Depoſitiones quid,l.Diſtantibus 22.ff.de teſtam.C.1364 i

deſcendentes in ſucceſſionib. collaterales excludũt, tit.50.de natur.ſucceſſ feud.F.94 h

Deſcendentib.ex maſculis data immunitas nõ intelligitur data deſcendentibus ex fœminis,l.ſi ita 45.ff.de leg.& fid.I 885 d

Deſcriptiones bonorum, l.ad inferiorem 1. C. de apoch. public.36 x ¶per ſingulos ordines fieri quid ſit,l.ad inferiorum 3.C.de apoch publ.36 x

Deſertores puniuntur, l. Defunctorum 3. C. de re milita. 278 n

Deſerta prædia curialibus addicuntur,l.cum diutius 1.C.de omni agro deſer.193

Deſertus pro neglecto,l.quiſquis 1.C.de agric.& cenſit. 166 q

Deſiderium pro negotio,l.omnia 11.ff.de off.præf.V.146 o

Deſignatores munerum qui, l. Athletas,4. §.4.ff. de his qui not.infam.V.342 u

Deſinere interdum poteſt quod non cœpit, l.omnes 3.ff. vſufruct quemad.caueat.V.890 q regulariter non poteſt quod nõ fuit,l.ſi partem 19 ff quẽad ſeruit.amit V.3049 b

Deſperata non optanda,l.ſciendum 1. ff.de inoffic.teſtament. V.716 m

Deſponſantur mulieres Bononiẽſes cũ alapis, Auth. coll.6 Nou.80.tit.10.conſtitutio quæ.371 i

Deſtinat qui proponit cum effectu, l.ſucceſſio 10. ff.de adquir.hæred.I.615 h

Deſtinatio defuncti non ſemper inſpicitur,l.vſufructuarius,61.ff.de vſufructu.V.916 ¶Dominij ſufficit ad hoc vt deſtiniam⁹ inſulã iniuſtã domui, ipſi domui nõ cedere,l.Prædia 91.ff.de leg.& fideicom.I.1016 c ¶ Pro re perfecta non habetur,ideóque res deſtinata ad templi ædificationẽ non propterea eſt templũ,l.ſi nondum 3.tit.de furtu.C.1274 l

Deſtinatione id cedit fundo quod alias non cederet, l. Prædia 27.ff.de inſtruct.vel inſtrum.leg.I.1196 c ¶ Fit fœnus ac peculiũ, l.Titi fili.26.ff.de pecul.leg.I.1123 n

Deſtinatione animi totius licet diſſecti natura retineri poteſt, l.proponebatur 76 ff.de iudici.V.713 f

Deſtinatione aliquid cenſetur dotale, l. Lex Iulia 4. tit. de fundo dotali.V.2173 n

Deſtinatum pro aſſignato fine traditione, l.Item 49 ff. de leg.& fideicõ.I.1035 i ¶ Nomẽ poſt mortem imponitur ante mortem,ff.de leg.& fideicom.I.834 q

Deſtinati & traditi ſimilitudo, l. ſi vxori 39. ff. de auro & argento leg.I.1282 t

Deſtitiſſe videtur qui in totum liti renuntiauit, l.deſtitiſſe 21 ff.de minor.25.ann.V.560 u

Deſtrui loca publica & ciuitati noxia iubere pſes prouinciæ poteſt,l.de operibus 6.ff.de oper.publis.N.1777 k

Deſtructio, ff.lib.39.tit.2.l.46 r ¶Operis eſt indiuidua, l. ſtipulatio 21.§.5.ff.de oper.nou.nunt.N.33 o

Deſuſceptum quid, Auth.coll.5. No.46.tit.1.de eccleſ.rer. c.1 ſancimus.267 i

Deſuſcepta quid, Auth. coll.6. Nou.72.tit 1.vt hi qui obligata. 332 i. Nou.128.tit 11.de collatorib.c 3 quo fiſcalibus.A.567 e

Detectores & deficere quid,tit.2.qui ſint rebelles. E.162 l

Detentio aliud eſt à poſſeſſione,l.poſſeſſio 1.§.3.ff.de acqui. poſſ N 403

Detentio aliquando arbitraria aliquando neceſſaria, tit.de pace Conſtantiæ.E.183 e ¶ Aſiana,l.poſſeſſionem,28.ff.de adquir.poſ.N.435 g

Detentationis & poſſeſſionis differentia, l.nec ullam 13. ff. de hæred.petit.V.760.o

Detentor violentus ſemper in mora eſſe intelligitur & ideo periculum ad eum ſpectat, l. qui ratiario 30.ff de pign.act.V.1440

Deterior conditio,l.in tribus 13.ff.de iudic.V.680 q

Deteriorem facere rem videtur interdum cum quis eam interdum meliorem facit,l.Neratius 23.ff.de vſu & habit.V.958 k

Deterioratio rei qua actione præſtetur à poſſeſſore, l.non ſolum 13.ff.de rei vendic.V.830 q ¶Cõtingens intelligitur proportionaliter & pro rata, l.Quod autem 7.tit.de don.inter vir.& vxor.V.2186

Deterioratæ rei nomine qua actione agatur, l.ſed mihi 3. §.1.ſi reddita,ff.commod.V.1407 c

determinatio reſpiciens plura determinabilia æqualiter determinare intelligitur, l.In teſtamento 6.tit.de teſtam.milit.C.1342

Detinens alienum mouendo vel includendo inuito domino furtum committit,l.alienum 6.tit.de furtu.I.2285 e

detrahere an filius poſſit duas quartas, l.quanquam 20.tit. ad l. Falcid.C.1496 l

detractio eſt adẽptionis loco ita quod vni adſignat, alij detrahi videtur,l.à filio 26.ff.de leg.& fid. I.869 a

Detractum ex ædificio vt reponatur habetur pro repoſito, l.In inſtrumento 8.ff.de inſtruct.vel inſtrum.leg.I.1177 t

Detractum ab vniuerſitate legatum & in eadem redactum cedit legato,l.Lucius 88.ff.de leg.& fideic.I.959 e

detrimentum patitur qui actionẽ amittit,l.etſi poſt 8.ff. ſi quis caution.V.229 b ¶Rei præſtare debet malæ fidei poſſeſſor,l.non ſolum 13.ff.de rei vind. V.830 m

deuenitur prius ad collegam quam admonitorẽ, l. quoniam 3.de conuen.fiſc.debit.C.8 y

deueſtire id eſt feudo priuare, tit.1. de his qui feudum dare, §.4.hoc quoque.F.4 e

deuotio publica,l.in fraudem 6.C.de anna.27 m

Deus eſt author iuſtitiæ,ff.lib.1.tit.1.l.1

diacona munus ipſum,diaconiſſa perſona quæ eo munere fungitur, c.6. Quanta,tit.6.quomodo oporteat epiſc. A.59 t

diaconiſſæ etymon ſtultum & ridiculum,c.6.Quanta,ti. 6.quomodo oporteat epiſc A.60 e

diæta pro cenaculo,l.& per 13.ff.de acceptil.N.1210 r

diætarij qui,l.ait prætor 1.§.3.Et ſunt.ff.naut.caup.ſtabu.V.661 r

diatretus calix fornacilis eſt & celatus, l.ſi ſeruus, tit.11.ad leg.Aquil.V.1074 l

diatretarij ſunt qui perforant margaritas, l.artifices 1.C. de excuſat.artif.109 d

diarium dicitur quod alicui ſingulis diebus pro cibo relinquitur,l.Diarij 21.ff.de alim.vel cib.I.250 r

dicenda ſunt pauca ſapienti,Coll.6. Nou.84.tit.13.de conſang.& vter.in.fratr.A.387 t

dicere pro interdicere,ff.de interd.N.626

dictum generale ex vſu & conſuetudine reſtringẽdũ, l.ſi prius 17.§.1 ff.de aqu.plu.arcen. N. 130 k generaliter eſt intelligendum,l.Antiquitas 14.tit.de vſufr.& habit.C.46 ſ

Dictum intelligitur quod conſuetum eſt,lib.39.tit.3.l.1.§.22 b

Dictum vno capite legis cenſetur repetitum in alio, l.In actionibus 7.ff.de his qui not.infam.V.347 c

Dicto vno duo nonnunquam comprehenduntur, l.ſi quis 42.ff. de manumiſ.teſtam.N.227

Dicta duo,l.cum prætor 12.§.iudicem 1 ff.de iudic.V.679 g

Dicta pro interdictis,ff.de interd.N.626

Dicta intelliguntur multa & ſi dicta non ſint, l.Ab exhæreditatio 116 ff.de leg.& fideic.I.864 o

Dictãs illicita punit. c.9. Quia,tit.7. de non alien.aut permit.A.79 e

dictiones aduerſatiuæ quæ,l.3.idem Pomponius,ff.de rei vindic.V.824 d

Dictio impubes accipitur demonſtratiuè non diſpoſitiuè, l.coheredi 41.§.3.quod ſi,ff.de vulg.& pupil.ſubſt I.556

Dictio incompoſita cum alio verbo ſtat augmentatiuè, l.29.§. 15 ille caſus,ff.de lib & poſth.I.419 a

Dictio eadem interdum ponitur nominatiuè & ablatiuè, cacotpatus 1.de hæred. & falc. A. 2 f ¶ Forſan nota philoſophici temperamenti, l.55. Stichum, tit. 11. ff.ad legem Aquiliam. V. 1091 h ¶ Igitur interdũ ponitur inceptiuè interdũ relatiuè, l.re coniuncti 89.ff.de leg & fideic. I. 1063 c ¶ Sæpius verificatur in bino actu,l.cũ 21.ff.de iur.delib. C.1428 ¶ Vt ſignificat cauſam impulſiuã nõ finalem, l.ſi mulier 25 tit.de iur.dot.C.1082

ab homine

ab homine die elapſo purgari an poſſit, *l. Celſus 23. ff. de recept. arbit.* V.641 z ¶ Arbitrij regulariter proferri non poteſt, niſi hoc actum ſit, *l. Pomponius 13. §. 3. ff. de recept. arbit.* V.630 e ¶ Ceptus pro completo habetur, *l. qua ætate 5. ff. qui teſtamen. facere poſſunt.* I.305 g ¶ Donationis ſtatim inter viuos cedit, *l. cum 77. ff. de leg. & fideicom.* I.936 b ¶ Incertus habetur pro conditione, *l. ſi quis 21. ff. de hæred. inſtit.* I.467 ¶ Legatæ ſeruitutis ab adita hæreditate cedit, *l. pater 6. ff. de ſer. legat.* I.1134 b ¶ Legati cedit à mortis tempore, *l. interuenit 24. ff. de leg. præſt.* I.1835 i ¶ Legati aduenıente die retrotrahitur per fictionem, *l. & nomen 1. tit. de caduc. tollen.* C.1502 c ¶ Legatorum cedit à morte teſtatoris exceptis quibuſdam quæ cedunt adita tantùm hæreditate, *l. Et nomen 5. tit. de caduc. toll.* C.1505 d ¶ Litis pro die litis finitæ, *l. dicendo 3. §. 3. hoc autẽ, ff. de lib. exhib.* N.778 b ¶ Naturalis & artificialis, *l. more 8. ff. de feriis.* V.239 b pro ſpatio 24. horarũ, *l. denique 3. §. 4. ff. de minorib. 25. annis.* V.534 o ¶ Optionis olim cedebat ab adita hæreditate hodie à die mortis, *l. optione 16. ff. de opt. vel elect. leg.* I.1159 d ¶ Prolatus quid, *l. qua quiſque 1. §. 2. ff. de edend.* V.243 c ¶ Solutionis vt & ſummæ edi debet, *l. qua quiſque 1. §. 2. ff. de eden.* V.244 f ¶ Termini non computatur in termino, *l. vicena 1. ff. ſi quis caution.* V.221 b ¶ Termini computantur in termino, *l. gallus 29. ff. de lib. & poſthum.* I.404 l

Dies addi ſolet initio inſtrumenti, *l. argentarij 10. §. 2. ff. de edendo.* V.253 d ¶ Cedere legatorum & fideicommiſſorũ à morte teſtatoris dicitur, *l. Et nomen 1. tit. de caduc. toll.* C.1501 b ¶ Incipit à media nocte, *l. placuit 1. ff. de manumiſ.* N.194 n qua hora incipiat & definat, *l. in vſucapionibus 1. ff. de vſucap.* N.460 e ¶ Interpellat pro homine & cõſtituit in mora, *l. ſi ex legati 23. ff. de verb. oblig.* N.933 h *l. ſemel 26. ff. ſolut. matrim.* I.40 z ¶ Interpellat plerunque ſine facto hominis, *l. Pecunia 9. tit. de vſuris.* V.2046 p eſt inſtrumenti & pars ſtipulationis, *l. qua quiſque 1. §. 2. ff. de edendo.* V.244 c ¶ Requiritur neceſſariò in inſtrumentis publicis, *ff. lib. 39. tit. 3. l. 2. §. 8* ſ

Dies & conſul ſubſtantiale, inſtrumentis non ſtipulationibus, *l. qua quiſque 1 §. 2. ff. de edendo,* V.244 c in inſtrumentis publicis adiici oportet, *l. qua quiſque 1. §. 2. §. 2. ff. de edendo.* V.243 c quibus in rebus requiratur, *l. 39. tit. 3. l. 2. §. 8* l

Dies adiectio regulariter eſt pro debitore, *l. 4. Qui hoc 42. ff. de verb. oblig.* N.949 ¶ Facit vt ante diem peti non poſſit, *l. Eum, 41. ff. de verb. oblig.* N.949

Diei diſpoſitio in exemplo ſuſpecta, *tit. de pace Conſtant.* E.193 c

Diem cautioni præfigere poſſunt magiſtratus, etiam inferiores, *l. prætor ait 7. ff. de dam. inf.* N.42 o

Diem recipit hæredis inſtitutio & pecunia conſtituta, *l. Actus 77. ff. de reg. iur.* N.1892 i

Diem ſolutionis legatorum prorogando non intelligitur, *l. legata 19. ff. de leg. & fideic.* I.766

Die vel tempore adiecto finis an principium eius in dubio intelligatur, *tit. de pace Conſtantiæ.* E.195 a

Die fieri dici quod fit in aurora, *l. Titius 25. ff. de tutor. & poſthum.* I.399

Die præſenti debetur quod indefinitè promiſſum eſt, *l. Eum 41. ff. de verb. oblig.* N.949

Dies à planetis nomina ſumpſerunt, *l. omnes 3. tit. de feriis.* C 353 h ¶ Pauci, *l. conueniſſe 2. § in omnibus 7. ff. de iudiciis.* V.672 ¶ Vtiles ſunt quib. de iure noſtro nobis experiri licet, *l. 1. quia tractus, ff. de diuerſ. & temp. præſcr.* N.841 c ¶ Vtiles ei non cedunt qui accuſare non poſſunt, *l. ſi maritus 15. ff. ad leg. Iul. de adult.* N.1455 d

Dies in actionibus ædiliciis vtiles ſunt, & ad inchoandam & ad conſummandam præſcriptionem, *l. cum ſex menſes 55. tit. de ædilit. edict.* V.1992 y

Dierum vtiles qui & in quibus hodie habeatur eorum ratio, *l. quia tractus 1 ff. de diuerſis & temporalibus præſcriptionibus.* N.841 r

Dierum mentione facta intelligitur biduum, *l. Eum 41. ff. de ver. oblig.* N.949

Dierũ alij initio & progreſſu vtiles alij initio vtiles, progreſſu continui, *l. quia tractus 1. ff. de diuerſ. & temp. præſcriptionib.* N.841 t

Dies & conſul rationum edi debent, *l. qua quiſque 1. §. 2. ff. de edend.* V.244 g

Differentia abſentis non citati & contumacis, *l. ſi uinſo 9. ff. de re ind.* N.524 c inter abſentem eſſe & vicem abſentiæ liberi, *l. ſi maritus 15. §. 2. neceſſariò, ff. ad l. Iul. de adult.* N.1455 ¶ Abſentis & latitantis, *tit. 22. de milit. vaſal.* F. 51 p Abſentię neceſſariæ & reipublicę cauſa, *l. ſemper 15 ff. quod vi aut clam.* N.755 i ¶ Acceptilationis & pacti, *l. liberationem 3. ff. de liberat. leg.* I.1280 h *l. ſi rem 31. ff. de nouation.* 1127 i ¶ Acceſſionis naturalis & ciuilis, *l. ſi nauis 61. ff. de rei vindicat.* V.857 n ¶ Actionis bonæ fidei & ſtricti iuris, *l. ſi res 8. tit. ad exhib.* C. 652 r ¶ Actionis & rei vindicationis, *l. nihil 51. ff. de oblig. & act.* n.908 q

Actionis aquæ pluuiæ & cautionis, *ff. libro 39. tit. 3. l. 2. § 17.* m ¶ Actionis aquæ pluuiæ & interdicti quod vi aut clam, *l. quia etiam 3. §. 2. ff. de alien. ind. mut.* V.617 t ¶ Actionis de peculio & inſtitoriæ, ac executoriæ, *l. ordinarium 1. ff. de pecu.* V.1506 d ¶ Actionis de peculio & de in rem verſo, *l. ſi hi 1. §. 1. nec videtur ff. de in rem verſ.* V.1554 n ¶ Actionis de peculio & deductionis, *l. ſi noxali 11. §. 10. idem ſcribit, ff. de pec.* V.1521 l ¶ Actionis ad exhibendum & interdicti de tabulis exhibendis, *l. in hac 3. §. 14. interdum ff. ad exhib.* V.1180 m

Actionis directæ, & vtilis nulla hodie eſt, *l. Actio 47. ff. de neg. geſt.* V.464 l ¶ Actionis exercitoriæ & tributoriæ, *l. vtilitatem 1. §. 18. ſed ex ff. de exercit. act.* V.1453 ¶ Actionis exercitoriæ & de in rem verſo in diligentia adhibenda, *l. Lucius 7. §. 2. eadem ff. de exerci. act.* V.1458 d ¶ Actionis ex vendito at non ex ſtipulatu, *l. prædia 28. tit. de act. emp. & vend.* V.1831 y ¶ Actionis furti & quod metus cauſa, *l. ſi pignore 22. § 1. idem ff. de pign. act.* V.1434 o ¶ Actionis in factum & condictionis ex lege, *l. hoc edicto 1. ff. ſi ventris nomine mulier* I.105 e ¶ Actionis inſtitoriæ & tributorię, *l. ſed ſi 11. § 7. ſi inſtitoria ff. de inſt. act.* V.1473 e ¶ Actionis & Aquiliæ differentia, *l. licet 42. §. 1 ff. de procur.* V. 483 ¶ Actionis iniuriarũ & Aquiliæ, *l. licet 43. §. 1. ff. de procurat.* V. 383 g ¶ Actionis mandati & ex ſtipulatu, *l. homine 37 ff. mandati.* V.1663 f ¶ Actionis negotiorum geſtorum contrariæ & mandati differentia, *l. ſi vero 12. ff. mandati.* V.1643 n ¶ Actionis noxalis directæ & directæ noxalis, *l. ſi poſt. 18. ff. de rei vindic.* V. 814 ¶ Actionis pœnalis & ſtipulationis, *l ſeruum 7. ff. de ſeruo export.* V.1800 z

Actionis pro ſocio & communi diuidũdo in nominũ ratione, *l. ſi actum 43. tit. pro ſocio.* V.1695 d ¶ Actionis quanto minoris ciuilis & prætoriæ, *l. Iulianus 13. tit. de act. emp.* V.1816 u *l. Labeo 1. §. 9. apud Viuianum ff. de ædilit. edict.* V.1960 k *l. Iulianus 13. §. 1. item tit. de act. empt.* V.1818 c *l. ſi is 25. ff. de excep. rei iudic.* n.834 k ¶ Actionis quod iuſſu & mandati, *l. merito 1. §. 1. iuſſus ff. quod iuſſ.* V.1571 d ¶ Actionum ab exceptionibus, *l. nihil 51. ff. de oblig. & actionib.* 908 r ¶ Actionum à popularibus actionib. & occupationibus, *l. nihil 51. ff. de oblig. & action.* n.908 p ¶ Actoris & procuratoris, *l. neque 11 titul. de procur.* C.370 n ¶ Actoris & Syndici, *l. neque ſocietas 1. §. 1. ff. quod cuiuſque vniuerſ.* V. 405 c ¶ Actoris vniuerſitatis & agentis populari actione, *l. item eorum 6. §. 3 ff. quod cuiuſque vniuerſ.* V.408 x ¶ Actoris vniuerſitatis & procuratoris priuati, *l. item eorum 6. §. 3 ff. quod cuiuſque vniuerſ.* V. 404 a ¶ Actoris, Syndici, & œconomi, *l. neque 11. tit. de procur.* C 370 n ¶ Acti & contractı, *l. pertinet 2. §. 1. ff. de cap. minut.* V.584 p ¶ Actus & motus ad actum, *D. lib. 1. tit. 1. l. 1. §. 3* l ¶ Actus & procurationis, *l. ſi ut 1. C. ne quis liber.* 155 b ¶ Ad tempus remoti, & in perpetuum, *l. decuriones 1. ff. de decur. & fil. eorum.* n.1719 f ¶ Addictionis & adiectionis, *l. in diem 1. tit. de in diem addict.* V.1759 ¶ Adeundi vel repudiandi, *l. patris 20. ff. de vulg. & pupill. ſubſtitut.* I.538 o ¶ Adeundi & ſe immiſcendi, *l. cum bonis 87. ff. de acquir. vel omit. hæred.* I.684 a ¶ Aditionis & ſtipulationis, *l ſeruus 64. ff. de acquir. vel omit. hæred.* I.664 o ¶ Adiudicationis & emptionis, *l. ſi pignori 29. ff. fam. erciſ.* V.1143 b ¶ Adiurationis & veri iuramenti, *Auth. colla. 5. Nou. 48. tit. 3. de iureiur. à mor. præſt. cap. 1. ſancimus* 271 n ¶ Adminiſtrationis voluntariæ ſeu neceſſariæ, *l. qui erat 49. ff. fam. erciſc.* n.1155 ¶ Adminiſtrationem ciuitatis concedere & eligere, *l. curator 24. ff. de pecul.* V.1519 e ¶ Adoptionis & arrogationis, *l. generalis 2. ff. de adopt.* V.101 b ¶ Adquirendi & retinendi iuris, *l. nam 6. ff. quemadmodum ſeruit. amitt.* V.1041 c ¶ Adrogati & deportati, *l. tutelas 7. §. 3 ff. de cap. min.* V.588 d ¶ Adſcriptitij & ſerui, *l. ne diutius 20. C. de agric. & cenſit.* 179 ¶ Adſcriptitij & curialis, *l. cum ſatis 22. C. de agric. & cenſit.* 181 g ¶ Adulti & pupilli, *l. cum 4. tit ſi aduerſ. rem iud.* C.431 o ¶ Aduocati à procuratore, *l præſes 1. ff. de extraordin. cognit.* n.1789 z ¶ Æterni & ſempiterni, *l. eum 33. ff. de ſeruit. urb. præd.* 992 o ¶ Agendi & iudicij accipiendi ratio, *l. hæredes 25. §. 2. quantum ſamil. erciſc.* V.1139 h ¶ Agricolæ à colono & cenſito, *C. de agric. & cenſit.* 165 ¶ Alienationis & quaſi refutationis, *tit. 39. de alien. paterni feud.* F.85 c ¶ Alienationis & redemptionis à manumiſſione, *l. ſeruus 34. ff. de ſtatulib.* n.306 x ¶ Alienationis iudicij mutandi cauſa & litigioſæ, *l. ex hoc 8. §. 1. ff. de alien. iud.* V.622 q ¶ Alienationis voluntariæ & neceſſariæ, *l. in iudicio 47. ff. fam. erciſ.* V.115 t ¶ Alimenti & victus, *l. verbo 43 ff. de verb. ſignif.* n.1811 g ¶ Alterius & alterutrius, *l. ſi ex toto 8. ff. de leg. & fideicom.* I. 750 ſ ¶ Amittendi & prætermittendi, *l. chirographis 57. ff. de adminiſt. & pericul. tutor.* I.217 b ¶ Amittẽdi & acquirendi, *l. verbo 43 ff. de verb. ſign.* n.1811 g

¶ Applumbaturæ & ferruminationis, *l. tigni 7. §. 1. ff. ad exhib.* V.1183 b ¶ Aquæductus & ſtillicidij, *l. foramen 28. ff de ſeruit. urb. præd* V.991 r ¶ Aquiliæ & furti actionis, *l. 43. ob id tit. 11. ad legem Aquiliam.* V.1085 g ¶ Arbitratoris ſeu amicabilis compoſitoris ab arbitro, *l. Pomponius 13. §. 4. ff. de recep. arb.* V.630 a ¶ Arbitri & arbitratoris, *l. in propoſito 78. tit. pro ſocio.* V.1726 c *Nouell. 28. titu. 19. vt differentes iudices. cap. 1. pro-*

pterea. A.393 c arbitrij & iudicij, *l. Labeo 3. ff. de recept. arbitr.* V 625 b ¶ Arbitrorum & iudiciorum, *l. compromiſſum 1. ff de recept. arbit.* V.624 ¶ Aridi & liquidi, *l. qui penum 3. ff. de penu leg.* I.1217 f ¶ Bonorum poſſeſſionis & hæreditatis, *l. bonorum 1. ff. de bonor. poſſ.* I.1179 ¶ Bonæ & malæ fidei, *l. ſi quid 31. §. 4. illud ff. de petit. hæredit.* V 793 ¶ Bonæ fidei poſſeſſoris & fructuarij tres, *l. Qui dicit 25. §. 1. In alieno, tit. de vſuris.* V.2055 m ¶ Caduci & pro non ſcripto, *l. cum 28. ff. de leg. & fideicommiſſ.* I.870 e ¶ Captiui & ad hoſtes miſſi legati, *l. ſi incertus 1 ff. de leg. & fideicommiſſ.* I.973 h ¶ Caſtrati & ſpadones *l. ſi ſerua 39. §. 1 ſi ſpadoni, ff. de iur. dot.* V.2138 u ¶ Cauendi pro ædificio & pro opere nouo, *l. inter fructuarium 20 ff. de dam. infect.* N.78 q ¶ Cauſæ & litis, *l. Cauſas 16. tit. de tranſact.* C.323 f *l. teſtimoniorum 1. §. 1. adhiberi, ff. de teſtib.* V.205 b ¶ Cauſæ finalis & impulſiuæ, *l. Si pecuniam 5 ff. de cond. cauſa data.* V. 1311 f ¶ Cauſæ & propoſiti, *l. ſi quis 4 ff. de reb. cred. &c.* V.1239 d ¶ Cauſæ lucratiuæ & non lucratiuæ in ſtipulationibus, *l. nemo 87. ff. de verb. oblig.* N.983 h ¶ Cautionis a teſtatore & lege remiſſæ, *l. ſi quis 1. ff. vt in poſſ. leg.* I.1761 h ¶ Cautionis damni infecti, ab operis noui nuntiatione, & quod vi aut clã, *l. qui bona fide 13. §. 10. ff. de dam. inſe.* N.52 x ¶ Cautionis damni infecti & interdictorum vt opus demoliatur, *l. ſi finita 15. §. 6. ff. de dam. infect.* N.56 f ¶ Cautionis legatorũ nomine & vſufructuariç, *l. ſcire, 7 tit. vt in poſſeſſ. leg.* C.1515 a ¶ Cedendi, cõcedendi & donandi, *l. ſi vſusfructus 66. ff. de iure dot.* V.2154 c ¶ Cedendi & veniendi, *l. Quamquam, ff. quando dies vſusfruct. legati cedat.* V.927 ¶ Cenſiti & adſcriptitij, *l. coloni 2. C. in quib. cauſ.* 185.f ¶ Certæ partis & quartæ, *l. ſi quis 5. tit. de pollut.* C.343 f ¶ Coloni & adſcriptitij, *l. cum fatis 23 C. de agricol. & cenſit.* 182.n ¶ Coloni & inquilini, *l. cum ſatis 23. C. de agric. & cenſ* 182 p *l. ſi id 25. ff. de adquir poſſ.* N.433 b *l. rei pignoris 37. ff. de adquir. poſſ.* N.441 b ad fructuarium in cauſa poſſeſsionis, *l. certi 6. ff. quod vi.* N.763 i *l. ſi cuius 1 ff. vſufruct. quemad. caueat.* V.959 m ¶ Collegæ & patris, *l. apud eum 14. ff. de manum.* N.200 r ¶ Commodati à precario & depoſito in reuocandi facultate, *l. in commodato 17. §. 3 ſicut ff. commod.* V.1418 r ¶ Communi diuidundo & familiæ erciſcundæ, *tit. comm. diuid.* V.1159 *l. ſi quis 6. §. 9. idem Iulianus, ff. comm. diuid.* V.1163 f ¶ Communicationis & redemptionis, *l. vnus 34. ff. de ſeruitutibus prædiorum ruſticorum.* V.1011 a

¶ Compromiſſarij & arbitri, *l. ſi quis 29. tit. de pactis.* C.312 l concedendi & cedendi ad eum 35. *ff. de donationibus.* N.173 d ¶ Concedendi & intercedendi, *l. arboribus 12. ff. de vſufructu.* V.886 a ¶ Concilij & iudicij, *l. Eorum 1. tit. de vindicta. lib.* C. 1562 m ¶ Condictionis certi generalis & ſine cauſa, *l. certi 9. ff. de reb. cred. &c.* V.1243 a ¶ Condictionis furtiuæ & furti, *l. cũ 9. ff. de in lit. iur.* V.1305 e ¶ Condictionis furtiuæ ab actionibus ex maleficio vel quaſi, *l. ſi pro fure 7. §. 2. condictio, ff. de condict. furt.* V.1373 b ¶ Condictionis triticariæ & certi, *ff. de condict. tritic.* V 1379 ¶ Conditionis de præſenti vel præterito falſæ & nugatoriæ, *l. cum in ſecundo 16. ff. de iniuſto rup. & irrit. fact. teſtam.* I.437 b ¶ Conditionis faciẽdi & non faciendi, *l. ſi Titius, 16 ff. de cond. inſtit.* I.584 ¶ Conditionis impoſſibilis in faciendo & non faciendo, *l. ſi ſub 29. ff. de fide & mandat.* N.1087 e ¶ Cõditionis impoſſibilis natura ex lege, à cõditione impoſſibili ratione perplexitatis, *l. ſi Titius 16. ff. de condit. inſt.* I 580 r ¶ Conditionis intrinſecæ & extrinſecæ, *l. vſusfructus 26. ff. de ſtipul. ſeruor.* 1061 f *l. Quidquid 40. ff. de ſtipul. ſeruor.* N. 1068 r Conditionis modi & cauſæ, *l. cum abeo 41. tit. de contrah. empt.* V.1742 u ¶ Cõditionis ſi ſeruierit & ſi hæres nõ manumiſerit, *l. ſi quis 13. ff. de ſtatulib.* N.295 c ¶ Conditionis ſi Titius aſcenderit capitolium, & ſi voluerit aſcendere, *l. In arbitrium 1. ff. de leg. & fideicommiſſ.* I.1866 h ¶ Conductoris & fructuarij, *l. ſed addes 19. §. 2. Illud, tit. locati conduct.* z ¶ Confeſſionis iudicialis & extraiudicialis, *Nou. 90. tit. 2. de teſtibus. cap. 2. & licet.* A.415 r ¶ Confeſſi & conuicti, *l. ſi ille 62. Cod. de decurion.* 61 q ¶ Confuſi & mixti, *l. idem Pomponius 5. §. 2. ſed ſi. ff. de rei vind.* V.835 a ¶ Confirmationis expreſſæ vel tacitæ, *l. ſi expreſſum 19 ff de appell.* N.1597 e ¶ Coniunctionis & diſiunctionis, *l. in libertatibus 5 ff. de manumiſ. teſtam.* N.232 b ¶ Conteſtationis & perceptionis debiti, *l. aut in 15. ff. quod met. cau.* V.497 b ¶ Continuationis & interualli, *l. ſicut 1. Cod. de munerib.* 80 p ¶ Contractus & obligationis, *ff. lib. 1. tit. 1. l. 5* ſ ¶ Contractus & quaſi contractus, *l. his conſequenter 18. §. 2. idem quærit. ff. fam. erciſc.* V.1132 t *l. in omnibus 55. ff. de obligat. & actionib.* V.910 z ¶ Cõtractuũ & iudiciorũ, *l. hæredes 25. §. 13. idem iuris, ff. famil. erciſc.* V.1139 q *l. ſi quis 66. ff. de iudici.* V.708 i ¶ Cõtractuũ & legatorũ, *l. Quidquid 40. ff. de ſtipulatio. ſeruorum.* N.1068 r ¶ Cõtractuũ & obligationũ, *l. 1. Summa, §. 2. ff. de ter. diuiſ.* V.115 h ¶ Cõtumaciç in non veniendo & non reſtituendo, *l. & poſt 73. §. 3. ſciendum, ff. de iudic.* V.710 ¶ Contumeliæ & iniuriæ, *tit. de pace tenenda 53. §. 1. Iniuria.* F.103 a ¶ Contumeliæ & maledictionis, *l. quod 9 ff. de hæredibus inſtituendis.* I.458 z ¶ Conuicini & termini, *l. cum ſeruo 63. tit. de contrah. empt.* V.749 i

¶ Correi ſocij & non ſocij, *l. Vranius 71. ff. de fideiuſſ.* N. 1110 l ¶ Corporalium debitoris bonorũ & nominum, *l. à diuo Pio. 15 §. 9. ff de re iud.* N.532 ¶ Creditoris vendentis & cæterorum venditorum, *l. cum ea 68. ff. de euiction.* V.2031 ¶ Creditoris pignus vendentis & id pignorantis ſuo creditori, *l. nõ ſolum 33. ff. de vſuc.* N.478 c ¶ Criminum rei poſtulati & non poſtulati, *l. reos 1. C. de reis poſtu.* 103 c ¶ Cui dederit & cui in feudum dederit, *tit. 26. ſi de feud. defunct.* 89. *domino.* F.66 m ¶ Cum morietur & poſtquam morietur, *l. hic titulus 19. §. 18. ſi emancipato, ff. de coll. bon.* I. 1838 u ¶ Cum volet & quem volet, *l. cum 10. ff. de leg. & fideicom.* I.871 h ¶ Curatoris & adulti, *l. niſi 4. ff. de tutel. & rationib.* I.311 e ¶ Curatoris & tutoris in datione, *l. tutelas 1. ff. de tutelis.* I.112 m ¶ Curatorum tutorum & curatorum bonis, *l. de curatore 2. §. 5. ff. de curat. bon. dan.* N.604 n

Damni infecti & operis noui nuntiationis, *Rub. de damno infect.* N.34

Damnum habere & non lucrari, *l. nemo 75. ff. de regulis iuris.* N. 1892 g

Dandi & faciendi, *l. ſtipulationis 5. §. 4. ſi fortem ff. de verb. oblig.* N. 927. *l. ſi ſeruum 91. ff. de verb. oblig.* N.986 f

Dandi & exhibendi, *l. & eleganter 7. §. 3. ff. de dolo.* V.510 k ¶ Dare & tradi, *l. ſi id quod 15. ff. de duob. reis.* N.1044 e ¶ Debiti & noſtri, *l. cum 39. ff. de leg. & fideicom.* I.784 h ¶ Debitoris delegantis & delegan. *l. delegare 17. ff. de nouat.* N.1121 c ¶ An debeatur & quando debeatur, *l. fideicommiſſaria 46. §. 4. ff. de fideicom. liber.* N.276 q ¶ Decreti primi & ſecundi, *in Rub. de dam. inf.* N. 34 ¶ Defenſoris & cauſas abſentiæ allegantis, *l. liberto 31. §. 2. ff. de neg. geſt.* V.448 u ¶ Defenſoris & fideiuſſoris, *l. vtrum 63. tit. pro ſocio.* V.1709 b *l. etſi 24. ff. de re iud.* N.536 p

Defenſoris ab hærede & fideiuſſore, *l. maritum 12. ff. ſolut. matrim.* I.22. *l. etſi 24. ff. de re iud.* N.536 p

Defenſoris & procuratoris, actoris, *l. de pupillo 5. § 20. ff. de op. nou.* N.20 t *l. de pupillo 5. §. 20. ff. de ope. nou. nunt.* N.20 t

Delegati & procuratoris, *l. ſed Iulianus 17. § nõ ſolum, ff. de SC. Maced.* V.1499 a

Delegati ſimplicis, hoc eſt, ad vnam cauſam & ad vniuerſitatem cauſarum. *l. quod dicitur 1. §. 1. ab eo. ff. quis & à quo appell.* N.1604 t

Delegationis & ceſſionis, *l. in cauſa 17. §. 1. ff. de procur.* V.365 h

Delicti & criminis, *l. in criminibus in tit. ſi aduerſ. delict.* C.442 ¶ Deminuti & deperditi, *l. ſi inter tit. de iure dot.* C.1080 l

Deponendi & adminiſtrationem interdicendi, *l. & ſi 4. ff. de author.* I.224 q ¶ Deportati & peregrini, *l. qui 1. tit. de hæred. inſtit.* C 1373 f ¶ Deportationis & interdictionis, *ca 14. nouimus col. 4. Nou. 22. tit. 1. de nupt. Auth.* 168 y

Depoſiti & negotiorũ geſtorum, *l. ſi is apud 16. ff. depoſ.* V.1619 b ¶ Deprehenſi & deprehenſæ in adulterio, *leg. palam 43. §. 11. ſi qua ff. de ritu nupt.* V.2116 p ¶ Depreſſi & deiecti, *l. cum depreſſum 7. ff. de leg. Rho. de iact.* V.1465 g ¶ Derogare & abrogare, *l. nec mandante 8. ff. de tut. & cur. dat.* I.148 o ¶ Detextorum & contextorum, *l. ſi cui 72. ff. de leg. & fideic.* I.1053 a ¶ Diarij & cibarij legati, *l. legatis 6. ff de ali. vel cib. leg.* I.1132 z ¶ Diuidui & indiuidui, *l. qui graui. de iure codicil.* I.746 a ¶ Diuiſionis & teſtamenti inter liberos, *Nouell. 207. tit. 8. de teſtam. imperf. cap. 2. & ſi quidem.* A.470 o ¶ Diuortij & ſeparationis, *l. diuortio 35. ff. de neg. geſt.* V.454 x ¶ Doli & contumaciæ, *l. minor 8. ff. de mino. 25. an.* V.545 c ¶ Doli & culpæ obligando, *l. ſemper 15. ff. quod vi aut clam.* N.755 p

Doli & latæ culpæ, *l. illud 13. ff. de lib. cau.* N.336 f *l. quod 32. ff. depoſiti.* V.2627 c ¶ Doli actoris & exceptionis, *l. hæred. b. 13. ff. de dolo.* V.517 a ¶ Doli & fraudis, *l. ea verò 3. titu. pro ſocio.* V.1683 e Doli & quod met' cauſa, *l. ſed & 15. §. 3. ff. de dol.* V.518 t ¶ Doliorum & vaſorũ, *l. cum vinum 6. ff de trit. vin. & oleo leg.* I.1164 i ¶ Domicilij & originis, *l. eum 27. ff. ad municip.* N.1722 m ¶ Dominij & effectus dominij *l. inter 14. ff. de rei vend. c.* V.854 o ¶ Dominij & poſſeſſionis in cauſis *l. poſſideri 3. §. 4. ff. de acqui. poſſeſſ.* N.411 f ¶ Dominij & poſſeſſionis in amittendo, *l. quod meo 18. §. 1. ff. de acq. poſſ.* N.428 f ¶ Donati & relicti, *l. ſi inter 9. ff. de reb. dub.* I.1342 m ¶ Donationis omniũ bonorũ & hæreditatis, *l. hæreditatem 28. ff. de don.* N.168 o ¶ Donationis inofficioſæ & querelæ inofficioſi, *Nou. 92. tit. 4. de immen. dona. de 1. poſita.* A.429 i ¶ Donationis inter viuos mortis cauſa legati & quaſi legati, *l. filiæ 18. titu. famil. erciſc.* C 667 h ¶ Donationis mortis cauſa à legato, *cap 1 occupans tit. de hære. falc. Auth.* 3 d ¶ Donationis & promiſſionis, *l. ea quæ 5. tit. de donat.* C.1006 t

Doni & muneris, *l. licet 44. ff. de liber. cauſ.* N.350 t *l. munus 18. ff. de verbor. ſignif.* N.1806 a *l. vt hæredibus do. ff. de leg. & fideicomm. 1.* Doris æſtimatæ & inæſtimatæ, *l. intereſt 6. tit. de vſufr. & habit.* C.641 o *l. 1. §. 2. ff. pro dote.* N.513 f ¶ Dotis & commodati, *l. ſi vt certo 5. §. 10 interdum ff commod.* V.1411 c *l. Pomponius 6 tit. de pact. dot.* V 2162 x ¶ Edicti noui operis & damni infecti, *l. non ſolum 8. §. 3. ff. de oper. noui nunc.* N.21 f ¶ Edicti de noui operis nuntiatione & edicti quod vi aut clam, *l. hoc edicto 1. §. 2. ff. de ope.*

op.non.nunt. N.5 l *l.hoc edicto 1.§.10.ff.de ope. nou. nunt.* N.9 n ¶Editionis & exhibitionis, *l.Et quæ 8.ti.de edendo.*C.290 n ¶Eius in quē imminuta eſt pœna vel aucta, *l.ad tēpus 5.ff.de decur.& filiis eorū.*N.1732 e ¶Eius quod intereſt & pretij, *l.vtique 21 ff.de liber.cauſ.*N.339 c ¶Emācipatorū & ſuorū, *Nou.118. tit.1.de hered.ab inteſt.*A.510 l ¶Emāſoris & deſertoris, *l.Qui 14.ff.de re milit.*N.1691 x ¶Emētis ante.& poſt nūtiationem, *l.hoc edicto 1.§.12.ff.de op.nou.nunt.*N.7 u ❡Emphyteuſis & vſusfructus, *l.Sub 16. de cond.indeb.* V.1332 ¶Emphiteutæ & tēporarij cōductoris, *l.cōgruit 4.C.de locat prædio.*117 a ¶Emphiteutæ & fructuarij, *l.cædere 5.ff.arborū furtim cæſarū.*N.1336 b ¶Empti & parati, *l.Quintus 10 ff.de auro & argento leg.* I.1256 r ❡Emptionis & adiudicationis, *l.ſi pignori 29.ff.fam. erciſc.* V.1144 f ¶Emptoris & hæredis, *l.Nō vtitur 38.ff.de vſufructu.*V.908 p ¶Errātis ignorātis & indubitātis, *l.ſi quis 1.ff.vt in poſſeſ.leg* I.1761 e ❡Euictionis per rei vindicationē & per hypothecariā, *l.quod euincitur 15.ff.de reg.iur.*N.1910 f ¶Ex & ꝓpter, *l.eo tēpore,56.§ 3.ſeruus,ff.de pecul.*V.1546 ¶De cōtractu & propter contractū alterius agere, *l.prætor ait 1.ff de loco public.* N.660 f ¶Exceptionis, Macedoniani & doli, *l.ſed Iulianus 7.§.nō ſolū.ff.de S.C.Macced.*V.499 b ❡Exceptionis lenocinij & falſi, *l.ex lege 2.§.6 vnde quæri.ff.ad leg.Iul.de adult.* N.1443 e ❡Exceptionis doli & metus, *l.4.§ 33.ff.de doli mali & met.exceptio.* N.868 e ¶Executionis & cognitionis mandati, *l.à diuo 15.ff.de re iud.*N.527 b ¶Exempli & conſuetudinis, *l.de quibus 32.de legib.*V.81 i ¶Expenſarum fructuum & rei gratia factarum intereſt, *tit.de vſufr.& habit.*C.642 g ❡Exponentis ſeruum & filium, *l.Patrem 16 ff.de nuptiis* 1013 g expreſſi & non expreſſi erroris in iure, *l.illud 1.§.1.item ſi,ff.quæ ſent.ſin.appell.* N.1616 r ¶Expromiſſoris & fideiuſſoris, *cap.1. legem, tit. 4.de fideiuſ.& mandat.*A 36 n ¶Facti & futuri. *l.hoc amplius, ff.de dam.inf.* N 45 c ¶Facti & pecuniæ debitæ, *l.Partu 10.tit.de præſcrip.verb.*V.1894 f ¶Familiæ erciſcundæ & hæreditatis petitionis, *l.9.veniunt,ff.fam.erciſc.*V.1129 g ¶Familiæ iudicij & petitionis hæreditatis, *l.ſi filia 2.§.4 familiæ, ff.famil. erciſcun.* V.1133 ¶Feudi ad certum ſeruitium & dati ſimpliciter. *tit.de capitaneo 51.§.6.ſimiliter.*F.97 d ¶Ferruminationis & plumbaturæ *l.ſed ſi 26.§.2.ff.de adquir.rer.dom.*N.327 d ¶Fictæ ſolutionis & veræ, *l.creditor 11.ff.de lib.leg.*I.1115 b ¶Ficti & ſeruitij, *tit.de pace Conſtantiæ.*E.184 l ¶Fieri aliquid natura & ciuiliter, *l.ſi quis 5.tit.de his qui.*C.461 c ¶Fiſci & reipublicæ, *l.Sciendum, 4.ff.de legat.*N.1763 k ¶Inter fiſcum & priuatū in cōueniendo debitore debitoris, *l.iniuſte 1.de conuen.ff.debit.*C.7 a ¶Fideicommiſſum vniuerſale à legato, *cap.1.occupatis,tit.1.de hered.& falc.*A.3 n ¶Fideiuſſoris & conſtituentis, *l.ſi ita 42.ff.de fideiuſſo.*N.1091 g ¶Fideiuſſoris & mandatoris, *l Stipulatus 6.ff.de fide.& mand.*N.1071 k ¶Fideiuſſoris, mandatoris, ſponſoris, conſtituentis & promiſſoris, *cap.1.legem, tit.4.de fideiuſſ.& mandat.*A.36 n ¶Fideiuſſoris & negotiorum geſtorum, *l ſi quis 2.ff.de negot.geſt.*V.412 n ❡Fideiuſſoris & patris, *l.denique 3.§.4.ff.de minor.25. ann.* V.535 f ¶Fideiuſſoris creditori & creditoris debitori ſuccedētis, *l.hæres 13.ff.de fide.& mand.*N.1083 k ¶Fideicommiſſi & legati, *l.cum 11.ff.de pub.in rem actio.*V.876 c ¶Filij putatiui & ſerui *l.iuſto 44.ff.de vſucap.*N.484 m ¶Filij putatiui & veri in adquirēda patri poſſeſſione, *l.poſſeſſio 1.§.5.ff.de adquir.poſſ.* N.403 m ¶Formulæ de peculio & de in rem verſo, *l.filiusfamilias 19.ff.de in rem verſo.*V.1570 h ¶Fructuarij & bonæ fidei poſſeſſoris, *l.Qui tabulas 27.ff.de furtis.*N.1283 ¶Fructuarij & vſurarij à conductore, *l.Ex conducto 13.tit.locati conducti.*V.1854 l ¶Fructus & glandis, *ff.de glan.legen.*N.772 ¶Fructus & obuentionis, *l.vſufructu 7.ff.de vſufructu.*V.883 a ¶Fructuum & damnorum, *tit.de pace Conſtantiæ.*E.185 d ¶Fruſtratoris, inuaſoris & raptoris, *l.merito 19.ff.de vi & vi arm.*N.692 c ¶Furioſi & infātis reſpectu animi, *l.poſſideri 3.§.6.ff.de adquir.poſſ.* N.413 o ¶Furioſi & pupilli, *l.poſſeſſio 1.§ 3.ff.de adquir.poſſ.* N.403 c *l.Fulcinius 7.§.11.ff.quib.ex cauſ.in.*N.569 f ¶Furioſi & ſanæ mentis hominis, *l.ſi aliquam ſeruus 24 ff.de adquir.poſſ.*N.434 f ¶Furis diurni & nocturni, *l.ſed 3.ff.de furib.*N.1402 f ¶Furis nocturni à diurno ex tempore, *l.aut facta 15.§.5.templum, ff.de pœnis.* N.1559 h ¶Furti & condictionis furtiuæ, *l.alias 18.§.8.igitur,ff.de iureiur.*V.1289 q ¶Furti & furtiuæ condictionis, *l.Sed 11.de cond.furt.*V.1375 a ¶Furtiuæ conditionis & actionis, *l.Si quis 18.ff.de ſolut.& liberat.*N.1139 i ¶Furtiuæ rei & vi poſſeſſæ, *l.certe 6.§.3.Iulianus,ff.de prætor.*N.764 o ¶Futuri indicatiui & ſubiunctiui, *l.his titulus 1.§.18.ſi emancipato, ff.de collat.bon* F.1838 ¶Generalitatis cauſæ & rei, *l.ſi ex 20.ff.de excep.rei iudic.*N.831 ¶Generis & ſpeciei, *l.ſi rem 20.ff.de ſolut.& liberat.*N.1141 a ¶Gregis & armenti, *l.militaris 4.C.de milit.veſt.* 292 b ¶Gregis & peculij in vēdicatione, *l.ſi vindicatio 56.ff.de rei vindic.*V.855 ¶Gubernatoris & ductoris, *l.29.Quemadmodū,tit.31.ad leg.Aquil.*V.2077 b ¶Habitationis & vſus, *l.ſi habitatio 10.ff.de vſu & habitatione.*V.951 n

¶Habitationis operarum & vſusfructus, *l.hinc 5.ff.vſufruct.quemad.caueat.*V.961 c ¶Hæredem fieri ſuo nomine, vel per ſe, *l.ſine ſuo 2.ff.de hæred.petit.*V.747 c ❡Hæredis & emptoris, *l.Pomponius 13.ff.de acquir.poſſeſ.*N.423 l ¶Hæredis primi & eius hæredis, *l.ſeruus 34.ff.de ſtatulib.*N.307 a ¶Hæreditatis & legati, *Auth.quod.ff.de cur.fur.vel prodig.*C.1249 g ¶Hæreditatis & rei ſingularis venditæ, *l.venditor 21.ff.de hæred. vel actio.vend.*V.1781 ¶Hæreditatis petitione, & familiæ erciſcūdæ, *l.ſed etſi 25.§.19.ff.de hæred.petit.*V.788 c ¶Hominis, in genere & in ſpecie debiti, *l.qui ſibi 35.ff.de ſolut.& liberat.*N.1146 r ¶Hypothecariæ & pignoratitiæ, *ff.proœm.gloſ.in pag.48* ¶Hortādi & iubēdi, *l.ſeruus 20.ff.de dolo.*V.522 g ¶Ignorātiæ iuſtæ & iuſtiſſimæ, *l.Celſus 27.ff.de vſuca.*N.470 q ❡Impoſſibilis & difficilis, *l.cum hæres 4.§.1.ff.de ſtatulib.*N.289 e ❡Immiſſi & Mœniani, *l.ſeruitutes 20.ff.de ſeruit.vrb.præd.*V.986 n ¶Immiſcēdi ſe & adeundi, *l.ſi tac 1.tit.ſi min.ab hæred.ſe abſt.* ¶Immobiliū ab hoſtib.captorū, *l.nauib.2.ff.de capt.& poſtlim.*N.1658 i ¶Impēſarū in nouo opere faciēdo & reficiēdo, *l.in fundo 38.ff.de rei vind.*V.849 b ¶Impoſſibilis & difficilis, *l.cū ita vel 4.§.1.ff.de ſtatulib.*N 289 e *l.fideicōmiſſa 11.ff.de leg.& fideicōmiſſ.*I.887 i ¶Imprudētiæ & erroris, *l.ſi fiſco 51.tit.de euict.*V.2019 k ❡In bonis eſſe & ex bonis eſſe, *l.Prætor.2.§.20.ſi publicanus, ff.vi bon.rapt.* N.1345 ❡Infamē eſſe & opinionē grauare, *l.ſi præſes 32.ff.de pœnis.*N.1567 m ¶Infantis & proximi pubertatis, *l.quod infans 60.ff.de rei vindic.*V.816 ❡Ignorare, Neſcire, Errare, Titubare, *ff.de iuris & facti ignor.*V.2095 ❡Inimicitiæ leuis & grauis, *l.ſi quis 5.ff.de alim.*I.1319 e ¶Inimicitiæ ex criminali & alia cauſa nō criminali, *l.teſtiū 3.ff.de teſtib.*V.2086 q ¶Inimicitiæ magnæ & paruæ, *l.1.§.25.cauſáque ff.de quæſt.*N.1538 ❡Iniquitatis & imperitiæ, *l.appellandi 1.ff.de appell.*N.1587 b ¶Inordinati & cōfuſi, *c.1.ſi hæres §.1.ſi quis tit.1.de hæred.& falc.*A.7 k ❡Inquilini & coloni, *l.deſinimus 13.Cod. de agric.& cenſit.* 173 f ❡Iniuriæ & famoſi libelli, *l.item si §.7.conuitium ff. de iniur.& famo.libell.*N.1371 i ¶In ſeruitio & dominio alicuius eſſe, *l.coloni 2.Cod.in quibus cauſ.*186 i ❡Inſtitutionis & ſubſtitutionis, *l.ſubſtitutio 43.ff.de adquir.rer.dom.*N.386 q ¶Inſtitutionis hæredis & legati in remouendo, *l.ſi quis 3.ff.de adim.* I.1319 b Inſtituere aliquē ex rebus certis & certis patrimoniis, *l.ſi certarum 17.§.Iulianus, ff.de milit.teſtam.* L.601 a ¶Inſulæ ſolum tangentis, & non tangentis, *l.ſi epiſtulam 65.ff.de adquir.rer.dom.*N.399 ❡Intellectus & orationis, *l.cum 24.ff de leg.& fideicom.*I.878 ❡Intentionis alterius ſeu alicuius obligandi ab intentione non obligandi, *l.in hoc 14.§.1.impendia, ff.commun.diuid.*V.1170 k ❡Intentionis & orationis dubiæ, *l.ſi quis 66.ff.de iudic.*V.707 i ❡Interdicti de tabulis exhibēdis & actionis ad exhibendum & quemadmodū teſtamēta aperiantur, *ff.de tab exhiben.*N.642 ¶Interdicti de via publica, & ne quid fiat in loco publico, *l.prætor ait 1.§.ait prætor 3.ff.de loco public.*N.660 ¶Interdicti de aqua quotidiana & æſtiua ab interdicto de itinere actuque priuato, *ff.de aqua quotid.& æſtiu.*N.715 ¶Interdicti ne quid in flumine publico, ab interdicto de fluminib. *ff.ne quid in flum.pub.*N.607 ¶Interdicti quod vi aut clam cū interdicto de noui operis nunciatione. *ff.quod vi aut clam.*N.735 ¶Interdicti Saluiani & de migrando. *ff.de Saluia.interdict.*N.781 ¶Interdictorum & actionum, *l.videamus 1.§.2.ff.de interd.*N.618 p ¶Interualli modici & prolixi, *l.duos reos 6.§.2.ſed ſi ff.de duob.reis.*N.1039 ¶Inuiti & voluntarij, *cap.6.ſi vero.tit.5.de monachis.*A.47 ❡Iubere & fideiubere, *l.ſi cum 2.ff.de donat.*N.151 f ¶Iudicij ſeu actionis & actionis. *l.ædiles 25.tit.de ædil.edict.*N.1974 h ¶Iudicis & arbitratoris, *l.generali.tit.ne quis in ſua cauſ.iudic.*C.138 l

¶Iudicis & compromiſſarij, *ff.de rei iudic.*N.517 ¶Iudicis per imprudentiam & dolum iudicantis, *l.filiusfamilias 15.ff.de iudic.*V.681 x ¶Iudiciorum & contractuum, *l.cum 4.tit.ſi aduerſ.rem iud.*C.431 c ¶Iuramenti domeſticæ perſonæ & extraneæ, *tit.3.qualit.iurar.debeat.*F.38 a ¶Iuramenti neceſſarij à voluntario. *l.ſi quis 43.ff.de cond.indeb.*V.1357 e ¶Iuramenti de præterito & futuro, *l.quæ ſub.8.ff.de cond.inſtit.*I.575 d

¶Iuramenti de re & affectionis, *l.creditore 42.ff.de iureiuran.*V.1099 l ¶Iuriſdictionis voluntariæ & contentioſæ, *l.etiam 15.§.2.ff.de manu.vind.*N.207 o ❡Iuriſdictionis, vſus & proprietatis, *l.quædam 2.ff.de rer.diuiſ.*V.116 p ❡Iuriſdictionis voluntariæ & contentioſæ, *l.ſi conſul.3.ff.de adop.*V.101 d

¶Iuris æqui & ſcripti, *l.in omni.2.ff.de iuris & facti ignorant.*V.2097 c ❡Iuris & commoditatis, *l.non vtitur 38.ff.de vſufruct.*V.908 p ❡Iuris & facti, *l.ſi fideiuſſor.29.ff.mandati.*V.1650. o ❡Iuris, iuſtitiæ, & iuriſprudentiæ, *ff.lib.1.titulo 1.l.10.* §.2.q ¶Iuris ſtricti, & æquitatis, *l.ſi ſeruus 91.§.3.ſequitur, ff.de verborum obligationibus.*N.987 o ❡Iuſſus & delegationis, *l.muto 6.ff.de tutelis.* I.126 k ❡Iuſſus & mandati, *l.in ædibus 9.ff.de donationibus.*N.157 c ¶Lapillorum & gemmarum, *l.item lapilli 3.ff.de rer.diui.* V.116 q ❡Latinorum & deditiorum, A. *collatione 6. Nouella 78. titulo 9.vt liberti.* 301 k ¶Legatarij,

 DI

eiuſue hæredum, *l.legatarius 78. ff. de leg. & fideicomm.* I.782 h ¶ Legati & hæreditatis, *l.& nomen 1.tit de caduc.tollen.* C.1502 ¶ Legati & ſtipulationis, *l peculium 36.ff.de reb.cred.* V.1263 o ¶ Legati conditionalis & ſtipulationis, *l.ſi filiofamil. ff.quib.ex cauſ.in.* N.571 l ¶ Legatorum & contractuum, *l. Nam 7. de condict.indeb.cau.* V.1332 ¶ Legati ſpecialis & fideicommiſſi vniuerſalis, *l.cum bis 7.tit.commun.de leg.* C.1468 m ¶ Legati & hæreditatis, *l. & nomen 1.de caduc.toll.* C.1507 b ¶ Legis & priuilegij, *l.iura non 8.ff de legib.* V 75 a ¶ Legis & regulæ, *Iura non 8.ff.de legib.* V.75 a ¶ Legis Velleiæ & iuris à Gallo introducti, *l.ſi tut.120 ff.de leg.& fideicom.* I.865 ¶ Liberæ voluntatis & arbitrij boni viri, *tit.1.quom.in laeſ.maieſt.* E.148 b ¶ Liberandi & liberati, *l.ſi po?1.tit.ſi aduerſ.libert.* C.437 m ¶ Liberationis & ceſſationis obligationis, *l.Stipulationū 2.§ 1.& harum ff.de verb oblig.* N.917 l ¶ Liberationis & obligationis, *l.peculium 4.§.1.ſed hoc, ff.de pecul.* V.1511 ¶ Liberi & liberti, *No. 90.tit.2.de teſtibus cap.6.ſi verò.* A.423 a ¶ Liberorū & poſterū, *l.neque 61.C.de decurion.*62 n ¶ Libertatū directarū & fideicommiſſarū, *l.certū 1.ff.qui manumit.non poſſunt.* C.1593 c ¶ Libertatis directò non per fideicōmiſſum relictæ, *l.prætor ait 1. §.7.item hæres, ff.quan.de pec.act.* V.1552 r ¶ Libertatis fideicommiſſariæ & directæ, *l.ſi autē 9.ff.de inoff.teſtam.* V.729 a ¶ Libertatū directarū & fideicōmiſſarū, *l.in libertatib.5.ff.de manumit.teſtam.* N.212 a ¶ Litis & cauſæ, *Nou.90.tit.2.de teſtib.c.7.ſi verò.* A.423 g ¶ Locare ſeruū & mercedē ei ꝓ opera imponere, *l. Sed 13.ff de vſu & habit.* V.954 a ¶ Locationis & vectigalis, *l. Curatores 3.ff. de adminiſt.* N.1770 ſ ¶ Longæ & longiſſimæ præſcriptionis, *l. Repetitio 8.ff.ne de ſtatu defunct.* A.1672 k ¶ Lucratiui & nō lucratiui, *c.36.ſi quis, tit.4 ff.de noxalib.actionib.* V.1116 y ¶ Lucri & acceſſionis, *l.ſocius 60.tit.pro ſocio.* V.1707 ¶ Ludi noxij & iure conceſſi, *l.itē 11 ff.ad leg. Aquil.* V.1061 ¶ Luminis & proſpectus, *l.de pupillo 4.de ope.nou.nunt.* N.13 ſ ¶ Maledicti generalis & ſpecialis, *l.turpia 59.ff de le.& fideicom.* I.802 n ¶ Maleficij & quaſi maleficij, *l.3. & tit 3. ff. de his qui effuderunt vel deiecerunt.* V.1094 b ¶ Mancipij & coloni eccleſiæ, *c.1.vnā, t.t. 7.de non alien.aut permut.reb.* A.64 ¶ Mandati à priuato & ab vniuerſitate facti, *l.itē eorū 6.§.2.ff.quod cuiuſque vniuerſ.* V.408 ¶ Mādati & cōſilij, *l.Quintus 48.ff.mandati.* V.1670 p ¶ Mādati & cōſtitutionis, *Coll.3.Nou.17.tit.2.de mand.princ.* A.1275 ¶ Mādati & iuſſus, *l.monente 2.C.de delat.* C.20 ſ ¶ Mandatoris, fideiuſſoris, & ſponſoris. *Nou.99.tit.11.de duob.reis promit.* A.450 ¶ Manumiſſi ſerui & emancipati filij, *l.licet 3.§. 8.ſi ſeruus, ff de pecu.* V.1509 g ¶ Materiæ & ligni, *l. Arboribus 12 ff. de vſufructu.* V.885 m *l.in fraudem 45. ff.de iure fiſci.* N.1651 e ¶ Matrimonij & adoptionis *ff.de adop* V.1011 i ¶ Metalli & deportationis in inſulam, *l.capitalium 28.ff.de pœnis.* N.1564 l ¶ Medici & aduocati in euentis, *l.Quod ſiuidi 31. tit. de ædilit. edict.* V.1979 a ¶ Medici per imperitiā ſecantis & iudicis per imperitiam iudicantis, *l.ex maleficio 4.ff.de obligat. & action.* N.887 b ¶ Metæ & catilli molæ, *l.cum 18.ff de inſtruct.vel inſtrum. leg.* I.1186 c ¶ Metus & iactionis, *l.metum 9. tit. de his quæ vi metuſue.* C.411 ¶ Mei & debiti, *l.ſed ſi 17.ff.de exception.* N.814 l ¶ Militis & veterani, *l.cum 37.tit.de inoff.teſta.* C.608 r ¶ Minoris & furioſi, *l furioſo 9.ff.de re iudic.* N 524 c ¶ Miſſilium & pro derelicto habitorum, *l.ſi id 5.ff.pro derel.* N.509 l ¶ Miſſionis ante & poſt litem conteſtatam, *tit.22.de milit.vaſal.* F.52 p ¶ Miſſionis in poſſeſſionē & ſtipulationis damni infecti, *l.ex damni §.4.ff.de dam.inf.* N.95 l ¶ Modi & conditionis, *l.Sub 26.ff.de ſolut.& liberat.* N.1138 r ¶ Morbi & valetudinis, *l.ſi paterfamilias 7.ff.de adopt.* V.105 c ¶ Morbi & vitij, *l.Labeo 1.§. 2.ſed ſciendum ff.de ædilit.edict.* V.1360 a ¶ Monetæ radendæ & tingendæ, *l. quicquid 8. ff.ad legem Cornel. de falſis.* N.1405 n ¶ Moræ in faciendo & non faciendo, *l mora 32.§.4 ſed ſi duo, ff. de vſuris.* V.2059 l ¶ Mortis & manumiſſionis, *l.inter 46.ff.de furtis.* N.1293 c ¶ Motus & actus ad actum, *D.lib.1 tit.1.l.1.§.3.* l ¶ Mulctæ & pœnæ, *l. quicunque 34. ff. de ſeru. fugitiu.* I.1269 e *l.Temporibus 1.ff.de inſpic.ventre.* I.100 b ¶ Municipij & originarij, *Cod.de municip.* C.75 ¶ Municipis, ciuis, incolæ, & accolæ, *l.pupillus 239.§ 2.incola, ff.de verb.ſignif.* N.1860 b ¶ Municipis, ciuis, incolæ, *l.Ciues 7.Cod. de incolis* 78 u ¶ Muti ex natura & ex vitio, *l. vel proterui 2. tit. de ædilit. edict.* V.1961 l ¶ Mutui naturalis & ciuilis, *l. Mutuum 2. §.3.creditum, ff.de reb. creditis. &c.* V.1237 e ¶ Negligere & habere pro derelicto, *l quiſquis 3. Cod.de agricolis & cenſitis.* 166 q ¶ Negotiorum geſtoris & procuratoris, *ff.de negotiis geſtis.* V.415 ¶ Nominis & chirographi legati, *l.ſeruum 44. ff. de legatis & fidei.commiſſ.* I.790 m ¶ Nominum propriorum & appellatiuorum, *l.ſi cōmunem 37.ff.de ſtipulat.ſeruorum.* N.1066 p ¶ Nuntij & procuratoris, *lib.de pace Conſtantiæ.* E.176 h ¶ Nouationis & acceptilationis, *l.quoties 14 ff.de nouat.* N.1110 k ¶ Noxiæ & noxæ, *l. ſi quadrupes 1. ff. ſi quadrupes pauperiem feciſſe dicatur.* V.1052 d ¶ Nuptiarum inceſtarum & nefariarum, *Coll.2.No.12. tit.7. de nefariis nuptiis.* A.109 f ¶ Obligationis in genere & alternatiuæ, *l.ſtipulationum 2. §. 2. ex his, ff.de verborum obligationib.* N.918 n ¶ Obligationis quæ ex numeratione oritur principaliter & ſecundario, *l.ſi quis 56.§.2.ſi nummos, ff.de fideiuſ.* N.1102 ſ ¶ Obuentionum & fructuum, *l.ſi vrbana 55. ff.de condict.indeb.* V.1359 p ¶ Officij & pietatis, *l.quod & 3. §. 4.ſi eum, ff.de lib.hom.exhib.* N.774 n ¶ Omnium & ſingulorum, *tit.2.qui ſunt rebelles,* E.163 b ¶ Operæ liberti & ſerui, *l.Hominis 11. ff. de vſu & vſufruct.* I.1105 a ¶ Optionem à lege & à teſtatore habere, *l.ſi optio 3.ff.qui & à quibus.* N 316 k ¶ Originis & domicilij, *l. Poſtliminy 5. ff. de capt. & poſtlim.* N.1659 h ¶ Pacti de non petendo & repudiātis, *l.ſi quis 1.§.1.ff. de curat.bon.dan.* N.602 l ¶ Pacti de non petendo & petendo, *l.Arrianus 47.ff.de oblig.& act.* N.908 g ¶ Pacti legis cōmiſſoriæ & in diē addictionis, *l.ſi fundus 1.tit.In lege commiſſ.* V.1768 ¶ Pacti & repudiationis, *l.Cōditionis 1.tit.de pact.* C.295 q ¶ Pacti & tranſactionis, *l.vbi 40.tit.de tranſact.* C.330 m *l.Cōditionis 1.tit.de pactis.* C.296 a ¶ Pactionis & tranſactionis, *l. Neque pactio 1.tit.de tranſact.* C 314 ſ ¶ Partis ſubiectiuæ & integralis, *l.ſi mater 11.§.6.ſi quis, ff.de except.rei iudic.* N.824 h ¶ Patris & tutoris in poteſtate, *l.ſi puellæ 6.ff.de ſponſalibus.* V.2104 h ¶ Patris & extranei dotantis, *l.quoties ff.de iure dotium.* I.1073 ¶ Patroni fiſci & priuati, *l.Cū 1.tit.de aduoc.fiſci.* C.359 ¶ Patroni operas exigentis à liberto & ab eodē mercedē operarū exigentis, *l.ſi quis 5.ff.de agnoſ.& alend* I 96 u ¶ Peculij caſtrenſis, & quaſi caſtrēſis, *l.cū antiquus 37 de inofficioſo teſtamento.* C.608 r ¶ Peculiū dare & peculij adminiſtrationē cōcedere, *l.curator 24.ff.de pecu.* V.1529 e ¶ Pecuniæ numeratæ & pecuniæ ſimpliciter, *l.qui certū 1.ff.de cond.tritic.* V.1380 f ¶ Pecuniæ, cēſus & operarū, *tit.de pace Cōſtantiæ.* E.184 l ¶ Permutationis ad do vt des cōtractū, *l.ſicut aliud 1.tit.de rer.permut.* V.1886 z ¶ Perſonalis iuris & ſeruitutis, *l. Pater, ff.de ſeru.leg.* I.1133 m ¶ Pietatis, obſequij, beneficij, & religionis, *l.hoc colore 2.ff.de inofficioſo teſtam.* V.716 o ¶ Pignoris cōuētionalis prætoris ſeu iudicialis, *l.à diuo pio 15.§ 3.ff.de re iudic.* N.529 h ¶ Pignoris dationis & liberationis, *l.Quamuis 8.ff.ad SC.Velleia.* V.1598 ¶ Pignoris generalis & ſpecialis, *l.generaliter 29.ff.qui & à quib.* N.326 n ¶ Pignoris generalis & ſpecialis, *l. Ab eo 3 ff.de ſeru.pign.* I.1590 n *l. ſeruus 44.ff.de legat.& fideic.* I.791 d ¶ Pignoris & hypothecæ, *l.ſi creditor 7.ff.de diſtract. pign.* V.1946 e ¶ Pignoris & hypothecæ, *l.qui pignoris 36.ff.de adquir.poſſeſ.* N.440 d ¶ Pignoris & hypothecæ in actione non eſt, *l.ſi fundus 16 tit. de pignoribus & hypothecis* V.1915 a ¶ Pignoris prætoris & conuentionalis, *l.ſi duo 3.§ creditores 8.ff.vti poſſidetis.* N.700 t *l.pignus 1.ff.de pignorat.actione.* V.1422 l ¶ Pœnæ & artæ, *l.Titia 134.ff.de verb.obligat.* N.1023

¶ Pœnæ & mulctæ, *cap.11. Quia tit.7. de non alien. aut permut.* A.80 ſ *l.1.omnibus, ff.ſi quis ius dicenti.* V.181 e ¶ Pœnæ legalis & conuentionalis, *l.ſi pro fure 7. §. furti actio.1. ff. de condictione furtiua.* V.1372 t ¶ Poſſidendi & non poſſidendi animum habere, *l. poſſeſſio 1. §. 3. ff. de adquirenda poſſeſſione.* N.402 n ¶ Poſſeſſionis & dominij, *l.naturaliter 12. §.1.ff.de adquirenda poſſeſſione.* N. 421 b ¶ Poſſeſſionis ciuilis & naturalis, *l.poſſeſſio 1.ff.de adquirenda poſſeſſione.* N.401 a ¶ Poſſeſſoris bonæ & malæ fidei, *l. iuris ignorantia 7. ff. de iuris & facti ignor.* V.2099 a ¶ Precarij & commodati. *l.ſolent 25.tit.de præſcriptione verborum.* V.1897 f *l.in rebus 4. §. item qui 4. ff. de precar.* N.763 *l.ſi veſtimento 9. de condictione ob turpem cauſam.* V. 1325

¶ Præcarij tutelæ & pro ſocio actionis, *l.quæſitum 8.§.& generaliter 6.ff.de precar.* N.766 x

¶ Precario rogare & habere, *l.quæſitum 8.ff.de precar.* N.865 e

¶ Prædiorum Cæſaris & ciuitatis, *l.ſi qui 5. C.de diuerſis prædiis.* 215 g

¶ Prædiorum prouincialium & Italicorum hodie ſublata, *l. in prouinciali 3.ff.de op.nou.nunt.* N.10 e

¶ Prædonis & malæ fidei, *l.ſed etſi 25. §.7.ff.de petitione hæreditatis.* V.783 a

Præſtandi & dādi & tradendi promiſſionem, *l.ſi fundum 114. ff de verb.oblig.* N.1000

Præſumptionis & fictionis, *l.rem 1.tit.de rei vxoriæ actione.* C. 1099 n

¶ Præteritionis & exhæredationis, *Nou.115.tit.16.vt cum de appell.c.2.ſed & hoc.* A.487 g

Pretij rei & poſſeſſionis, *l.ſi mulier 21.§.3.ff.quod metus cauſa.* V. 500 p

¶ Præuaricationis & fraudis, *l.cauſas 1.C.de ſentent.aduerſ.fiſcum.* 16 t

Priuilegij & legis, *l.iura non 8.de legib.* V.75 a

¶ Priuilegij & pragmaticæ, *l. non aliter 9. Cod. de curioſ.* 265 e

Proconſulis & præſidis, *l.ſiue proconſul.2. ff. de tutor. & curator. datis.* I.146 b

¶ Procuratoris fiſci & Cæſaris, *l.quod in, de fid.& iure.* C 10 q

¶ Procuratoris & defenſoris, *l. in ſacris 12. C. de proxim. ſac. ſcri.* 150 a ¶ Procuratoris ſimplicis & in rem ſuam, *l. nec mulierem 3. tit. de vindict. lib.* C. 1562 o ¶ Procuratoris & actoris, *l. ex parte 39. ff. fam. ercif.* V. 1148 m ¶ Procuratoris generalis & ſpecialis, *l. vtilitatem 1. §. 15. exercitorem, ff. de exer. act.* V. 1453 g ¶ Procuratoris & inſtitoris, *l. cuicunque 9. §. 10. ſed & ff. de inſt. act.* V. 1469 e ¶ Prodendi & tradendi, *l. hoc edicto 1. ff. ſi ventris nomine mulier.* A. 106 t ¶ Promittendi ante diem & ad diem, *l. obligationum 44. §. 1. circa, ff. de oblig.* N. 905 g ¶ Proximi & adhærentis, *l. quæ religioſis 43. ff. de rei vindic.* V. 850 r ¶ Pupilli & furioſi promittentis, *l. ſi pupillus 127. ff. de verb. oblig.* N. 1015 ſ ¶ Pupilli & ſerui *l. ſed & ſi ſerui 20. ff. de fide. & mand.* N. 1080 r *l. hoc iure 19 §. 4. ff. de dona.* N. 164 o ¶ Putatiui & veri ſtatuliberi, *l. dedi 5. §. 8 ſubtilius, ff. de condic. cauſa data.* V. 1310 n ¶ Querelę & bonorum poſſeſſionis contra tabulas, *l. ex duobus 34. §. 2. etiaſi, ff. de vulgari & pupillari ſubſtitutione.* I. 548 f ¶ Quærendi & retinendi, *l. poſſeſſio 1. §. 3. ff. de adquir. poſſ.* N. 402 m ¶ Quantitatis & ſpeciei, *l. cum 67. ff. de legatis & fideicom.* I. 929 ¶ Quantitatis & ſpeciei indiuiſibilis, *l. ſi mihi 97. ff. de leg. & fideic.* I. 838 n

¶ Rationis naturalis & iuris, *l. venia 2. tit. de in ius voc.* C. 294 m ¶ Rebellis & perduellis, *tit. 2. qui ſint rebelles.* E. 162 l ¶ Refixi & infixi, *l. ſed addes 19. §. 2. illud. tit. locati condu.* V. 1858 a

¶ Relegationis perpetuæ & ad tẽpus, *l. relegati 4. ff. de interd.* N. 1580 q ¶ Relictorum & promiſſorum *l. ſi communis 17. ff. de ſtipulat. ſeruorum.* N. 1055 e ¶ Reorum principaliter & acceſſoriè obligatorum, *l. ſi dominus 5. §. 1. ſi ſeruus, ff. quod iuſſu.* V. 1574 m ¶ Rei vindicationis & publicianę *l. minor 39. tit. de euict.* 2014 n ¶ Rei vindicationis, & hereditatis petitionis, *l. ſin autem 28. §. 3. ſed & 15. ff. de rei vindic.* V. 842 q

¶ Rei vindicationis & interdicti, *l. ſi de vi 37. ff. de ind.* V. 694 k ¶ Rem ſuo nomine & vt aduocatum petere, *l. inter 54. ff. de rei vindic.* V. 854 o ¶ Replicationum & exceptionum, *l. exceptio 2. §. 1. replicationes, ff. de excep.* N. 808 h ¶ Repudiandi & amittendi, *l. quod ſi 24. § 2. ff. de minor. 25. ann.* V. 563 h

¶ Repudiationis & pacti, *l. homine 18. ff. de opt. vel elect. lega.* I. 1159 ¶ Repudiationis & pacti, *l. conditionis 1. tit. de pactis.* C. 295 q ¶ Rei in duplici ſunt, *l. ſine 1. tit. de euict.* V. 1997 e

¶ Reſcindẽdi & reſciſſum declarãdi, *Nou. 134. tit. 17. vt nulli iudicum, c. 6. & hoc.* A. 592 i ¶ Reſcripti contra legem & reſcriptum, *tit. de pace Conſtant.* E. 182 c

¶ Reſtituendi quod ſupererit ex hereditate & hereditatem, *Nou. 108 tit. 9. de reſtitut. §. 2. nos igitur.* A. 471 r

¶ Reſtitutionis & petitionis, *l. ſed ſi pars 2. ff. de rei vind.* V. 872 q

¶ Rigoris & æquitatis, *l. cum ſtipulatus 113. ff. de verb obl.* N. 999 n

¶ Ritè & rectè, *l. hoc colore 2. ff. de inoſ. teſtam.* V. 716 o *l. ſed etſi 25. §. 5. ſare, ff. de pet. hered.* V. 728 x

¶ Sacri & religioſi, *l. æde ſacra 73. tit. de contrah. emp.* V. 1755 b

¶ Salgami & penus, *l. ne quis C. de ſalgamo.* 296

¶ Saltuarij & topiarij, *l. item pictoris 17 ff. de inſtruct. vel inſtrum. lega.* I. 1183 q ¶ Scientis ab ignorante, *l. omnes 8. C. de agric. & cenſ.* 171 ¶ Scientis credentis & ambigentis, *l. licet 24. tit. de procur.* C. 384 n ¶ Scienter & ignorantia ſoluentis, *l. cum heres 24. ff. de libert. leg.* I. 1302 q ¶ Rubriani & Damaſceni ſenatuſconſulti, *l. ſi vt 2. C. de munic. & origin.* 86 m.

¶ Sententiæ interlocutoriæ & definitiuæ *l. ſi præſes 32. ff. de pœnis.* V. 1567 k ¶ Sẽtẽtiæ interlocutorię & definitiuæ, *l. diem 27. §. 1. ff. de recep. arb.* V. 643 c ¶ Sententiæ & ſtipulationis, *l. in hoc 27. ff. fam. erciſcun.* V. 1142 m ¶ Sententiæ & tranſactionis, *l. ſub 29. tit. de tranſact.* C. 331 a ¶ Sequeſtri & ſimplicis depoſiti, *l. intereſt 39. ff. de adquir. poſſeſ.* N. 442 f

¶ Serui & adſcriptitij, *c. 17. adſcriptio, coll. 4. Nou. 22. tit. 1. de nuptiis.* A. 171 l ¶ Serui & filiifamilias, *l. cum 8. de bon. quæ lib.* C. 1555 e ¶ Serui & filij, *l. filio 2. tit. de repud. bon. poſſeſſ.* C. 1324 m ¶ Serui & filij in adquirendo patri vel domino, *l. quidquid 4. ff. de adquir. poſſ.* N. 417 c ¶ Serui heredis & hereditarij, *l. ſeruũ, ff. de manumiſ.* N. 199 k ¶ Serui pœnæ & fiſci, *leg. qui pœnæ 8. ff. de manumiſ.* N. 198 t ¶ Serui ſoluentis & negotiorum geſtorum, *l. quod ſi 3. ff. de in rem verſ.* V. 1556 i

¶ Seruianæ & quaſi Seruianæ, *l. ſi debitor 10 tit. de pig. & hypoth.* V. 1908 t ¶ Seruitutis ab vſufructu, *l. & ſi 6. ff. ſi ſeruit. vind.* V. 1090 y ¶ Seruitutis non altius tollendi & ne luminibus officiatur, *l. 16. ſi arborem, ff. de ſeruit. vrban. præd.* V. 984 i

¶ Seruitutis & ſerui tui, *c. 17. adſcriptio coll. 4. Nou. 22. tit. 1. de nuptiis.* A. 172 n ¶ Seruitutis luminum & proſpectus. *l. inter 13 ff. de ſeruit. vrban. prædiorum.* V. 981 b ¶ Seruitutis & vſufructus in conſtituendi modo, *l. via 5. ff de ſeruit.* V. 971 d

¶ Seruitutum prædiorum & vſuſfructus, *l. ſi quis 7. ff. de except. rei iudic.* N. 818 o ¶ Seruitutum realium & perſonalium, *l. locare 44. tit. locati conduct.* V. 1874 t

¶ Seruitutum vrbanarum & ruſticarum in tacito pignore, *leg. ſolutum 11. §. 5. ſolutum, ff. de pignor. actio.* V. 1429 c

¶ Similis & idem, *l. in duobus 3. §. 1. vbi duo, ff. de duobus reis.* N. 1037 c ¶ Simulandi & diſſimulandi, *Authen. coll. 5. Nou. 69. tit. 24. vt omnes obed.* 321 p

¶ Simplicis procuratoris & in rẽ ſuam, *l. ſiquis 8. § 2. ſi procurator. ff. quibus mod. pign.* V. 1953 a ¶ Singularum rerum hereditariarum & ipſius hereditatis, *l. pro herede 1. ff pro herede.* N. 504 i ¶ Societatis collegij & corporis, *l. e. bona autem 3. § 4. & municipibus, ff. de bonor. poſſeſſ* I. 1781 h ¶ Societatis & familiæ actionis, *l. heredes 25. §. 16. non tantum, ff famil. erciſc.* V. 1140 l

¶ Soluentis & præſcribentis, *l. ſi pupillus 45. ff. de adminiſtra. & pericul. tut.* I. 103 b ¶ Solutionis neceſſariæ & ſpontaneæ, *l. cum ex 11. ff. de appel.* N. 1594 q ¶ Spadonis & caſtrati in matrimonio &c. *l. alumnos 14 ff. de manum. vind.* N. 207 h

¶ Speciei & materiæ *l. idem Pomponius 5. §. 2. ſed ſi ff. de rei vind.* V. 825 a ¶ Speciei & quantitatis, *l. ab omnibus 104. ff. de leg. & fideic.* I. 841 f ¶ Specierum & generum in æſtimatione, *l. in ſtipulationib. 54. ff de verb. oblig.* N. 956 ¶ Spontanei & coacti, *l. ſi quis 3. ff. de SC. Silan. & Clau.* I. 725 h ¶ Spontanei geſtoris & tutoris vel curatoris, *l. tutori 20. tit. de neg. geſt.* C. 403 k ¶ Statuę & imaginis, *l. ſi imaginem 12. ff. de auro & argento lega.* I. 1258 u

¶ Statuæ & imaginis *l. ſtatua 41. ff. de vſufruct.* V. 906 r *l. famoſi 7. §. 4. crimen. ff. ad leg. Jul. maieſt.* N. 1440 g *l. ſi quis 1. tit. de oſ. præf. prat. Aſſ.* C. 149 ¶ Statuliberi & ſtatim liberi, *ff de ſtatulib.* N. 283 ¶ Stipulari decem & dena, *l. ſtipular. 29. ff. de verb. oblig* N. 947 ¶ Stipulationis & emptionis, *l. liber homo 103. ff. de verbor. oblig.* N. 994 ſ ¶ Stipulationis amplius non peti, & rem ratam haberi, *l. amplius 15. ff. rem rat. hab.* N. 1253 d ¶ Stipulationis cõditionalis & puræ, *l. ita ſtipulatus 115. ff. de verb. oblig.* N. 1000 u

¶ Stipulationis confeſſoriæ & damni infecti ſtipulationis, *l. Trebatius 25. ff. de damn. inf.* N. 83 l

¶ Stipulationis fieri, tradi pſtari, à dari ſtipulatione, *l. vbi autẽ 75. & §. 10. hæc ſtipulatio, ff. de verb. oblig.* N. 971 k ¶ Stipulationis iter fieri & per te non fieri, *l. eadem 4. §. 1. Cato. ff. de verb. oblig.* N. 922 l ¶ Stipulationis & legati, *l. heredes 25. §. 19. ſi fil. ff. fam. erciſcund.* V. 1141 ¶ Stipulationis curæ adhibendæ & dandi, *l. ſi ita ſtipulatus 93. §. 1. poſt mor. ff. de verb oblig.* N. 990 p

¶ Stipulationis prætoriæ & iudicialis, *l. ſtipulationes 5 ff. de verbor. oblig.* N. 925 b ¶ Stipulationis puræ & ſub conditione, *l. nemo rem 82. ff. de verb. oblig* N. 975 a

¶ Stipulationis rati & non peti, *l. ſi quis 14. ff. rem ratam hab.* N. 1252 b ¶ Stipulationum conuentionalium & prætoriarum, *l. in conuentionalibus 52. ff. de verb oblig.* N. 955

¶ Subhaſtationis & pacti in diem addictionis, *l. ſi tempora 4. C. de fide & iur. haſt. fiſ.* C. 12 f ¶ Subſtitutionis pupillaris & vulgaris in ipſa formula, *l. ſi quis 11. tit. de impub.* C. 1393 c

¶ Succedere alicui & ei auferre hereditatẽ, *l. ſi duo 16. ff. de le. præſ.* I. 1829 c ¶ Succeſſoris iuris & rei *l. non vtitur 38. ff. de vſufructu.* V. 908 p ¶ Succeſſoris ſingularis & vniuerſalis, *l. ſi ſub 136. §. 1 ſi qui. ff. de verb. oblig.* N. 1016 b

¶ Succeſſoris vniuerſalis & ſingularis, *l. pro emptore 2. §. 39. ff. pro empt.* N. 496 n ¶ Succeſſoris vniuerſalis & ſingularis, *l. ſed 7. ff. de publ. in rem actio* V. 870 x ¶ Sui & extranei heredis, *l. ſi quis 2. ff. de adquir. hered.* I. 635 a ¶ Sui ab extraneo & mancipato, *l. pro herede 20. §. 1. & ideo. ff. de adquir. hered.* I. 631

¶ Sui & extranei heredis, *l. dubitanſque 4. § 1. ff. de priuil. cred.* N. 585 c ¶ Suorum & emancipatorum variæ *l. ſi emancipati 7. tit. de collat.* C. 1330 g ¶ Suorum & emancipatorum nepotum ex filio & filia, cognatorũ & agnatorũ in ſuccedendo hodie ſublata, *Nou. 118. tit. 1. de hered. ab inteſt.* A 510 l

¶ Syndici, œconomi & actoris, *l. neque ſocietatem 1. §. 1. ff. quod cuiuſque vniuer.* V. 405 c ¶ Taciti & expreſſi in ſtipulatione & mandato, *l. cum 138. ff. de verb. oblig.* N. 1031 b ¶ Tituli lucratiui & non lucratiui, *l. item 14. §. 3 ff. quod metus cau.* V. 491 m

¶ Tradi & dari, *l. quod dicitur 130 ff. de verb. oblig.* N. 1918 n

¶ Traditionis & adprehenſionis, *l. Celſus 27. ff. de vſucap.* N. 470 o ¶ Tranſactionis & iudicij, *l. minus 1. tit ſi aduerſ. rem iud.* C. 430 i ¶ Tranſactionis & ſententiæ, *l. ſi ex 2. tit. ſi aduer. tranſact.* C. 440 g ¶ Tranſigendi de crimine & differendi iuramẽtum, *l. ait prætor 3. §. 3. vnde Marcellus ff. de iureiur.* V. 1273 c

¶ Transfugæ & proditoris, *l. qui ſtatus 8. ff. de re milit.* N. 1688

¶ Tranſlationis & transfuſionis debiti, *l. nouatio 1. ff. de nouat.* N. 1211 r ¶ Tributi & vectigalis, *l. venditor 2. §. 17. quod ſi ff. de hered. vel act. vend.* V. 1776 ¶ Turpis promiſſionis & turpiter facti, *l. cum 2. tit. de his quæ vi metuſue.* C. 408 f

¶ Tutoris à curatore furioſi, *l. tutela 1 ff. de tutelis.* I. 112 p

¶ Tutoris & curatoris, *l. ventri 20. ff. de tutor. & curator. dat. ab his.* I. 152 m ¶ Tutoris & curatoris à ſpõtaneo geſtore, *l. tutori 20. tit. de neg. geſt.* C. 404 k ¶ Tutoris & curatoris, *l. non 4. ff. rem pupil. vel adoleſ. ſaluam fore.* N. 1226 x ¶ Tutoris & procuratoris *l. cum mandata 18. ff. de minor. 25. ann.* V. 562 m

¶ Tutoris & patris in fruendo, *l. tutela 1. ff. de tutelis.* I. 112 n

¶ Tutoris & procuratoris, *l. quod 14. ff. de ſolut. & liberat.* N. 1136 q

¶ Tutorum & curatorum in multis, *l. Eldius 13. ff de excuſation.* I. 272 g ¶ Tutorum & protutorum, *l. ſi quis 8. tit. de interdict. matrim.* C. 1042 q ¶ Vaſalli & ſerui, *tit. 39. de alien. patern. feud.* F. 86 f

¶Venditionis & emptionis à ſtipulatione & legato, *l. ſi is qui 15. ff. de vſucap.* N. 405 h ¶ Vectigalis agri à ſtipendiario tributario, *l. agri 1. ff ſi ager vecti.* I. 879 ¶ Venditoris hereditatis & bonæ fidei poſſeſſoris à procuratore & negotiorũ geſtore, *l. venditor 2. §. 7 ſolet quæri. ff. de hæred. vel act. vend.* V. 1774 z

¶Vetandi & imperandi, *l. legis virtus 7. ff. de legib.* V. 75 o

¶ Vi occupandi & deiiciendi, *l. prætor 1. §. 29. idem, ff. de vi arm.* N 678 z ¶Villæ & vici, *l. ſi heres 13. ff. de leg. & fideicom.* I. 813 l

¶Vinculorum & cuſtodiæ, *l. legatus 8. ff. ex quibus cauſis maio.* V. 593 a ¶ Vis ablatiuæ expulſiuæ & compulſiuæ, *l. non ſolum 35. §. 1. ff. de vſucap.* N. 477 c ¶ Vitæ contemplatiuæ & actiuæ, *c. 1. conuerſationis. tit. 5. de monachis.* A. 42 z

¶Vſumfructum relinquendi & in menſes dies vel annos relinquendi, *l. quanquã 1. ff. quando dies vſusfruct. legat. cedit.* V. 927 h

¶ Vſuræ & eius quod intereſt, *l. ſocium 60. tit pro ſocio.* V. 1707

¶ Vſusfructus & dominij, *l. vſusfructus 5. ff. de vſufructu.* V. 882 g

¶Vſusfructus & fructus, *l. intereſt 6. ti. de vſufr. & habit.* C. 642 b

¶Vſusfructus & operæ ſerui legatæ, *l. in hominis, ff. de oper. ſeru.* V. 949 a ¶ Vſusfructus & præſtationis ex certo fundo, *l. dominus 7. ff. de vſufructu.* V. 914 k ¶ Vſusfructus prædialium ſeruitutum, *l. is cuius 26. ff. de leg. & fideic.* I. 878 z ¶ Vſucapionis completæ in abſentia modico tempore & eius quæ completa eſt poſt modicum tẽpus in præſentia, *l. ab hoſtibus 15. §. 3. ff ex quib. cau. maio.* V. 595 g

¶Vſucapionis finiendæ & inchoandæ *leg. nunquam 31. §. 5. ff. de vſucap.* N 475 f

¶Vſucapionis & fidei, *l. bona fide i 48. ff. de adquir. rerum domi.* N. 389 q

¶Vſucapionis & præſcriptionis, *l. ſi poſt 18. ff. de rei vindicatio.* V. 834 m

¶Vſucapti & deperditi *l. item 4. ff. de alien. iud. mut.* V. 619 a

Digeſtorum ſeptem partes præcipuæ, *ff. de noui ope. nũt.* N. 1 etymon *ff. proœm pag. 43. Gloſ.* a

digeſtum nouum quare dicatur, *ff. de oper. nou. nunt.* N. 1

digniora minus dignioribus non continentur, *l. ſi ita 45. ff. de leg. & fideicom.* I. 895 d

dignitas pro potentia vel honore, *l. cognitionum 5. ff. de extraordin. cognit.* N. 1791 c

¶non Aſcendit ſed deſcendit regulariter, *l. conſulari, §. 1. ff. de ſenator.* V. 190. o

¶Auget ex vtilitate, *l. ſi longius 18. §. 1. ſi ſi filiuſfam.* V. 682 y

¶Dat fauorem perſonæ, *c. 8. ſi quis. tit. 5. de monachis.* A. 49 ſ

¶Eſſe interdum ſine adminiſtratione poteſt, *l. ſciendum 1. ff. de cenſibus.* N. 1794 c ¶ non Excuſat à pœna ſuſtinenda etiam conſtante dignitate adminiſtrationis, *tit. 1. quom. in laeſ. maieſta.* E. 150 e ¶Minuitur matrimonio non adoptione, *ff. de adop.* V. 1015 h ¶Quæritur plerumque aſcẽdentibus ex perſona liberorum, *Nou. 165. tit. 6. de conſulib. c. 1. quantumcunque.* A. 463 k

¶Seruanda vbi & in quibus, *l. hanc. tit. 1. ff. de poſtulando.* V. 328 e

¶Spectatur legatarij in præſtandis illi alimentis, *l. Mæuia 13. ff. de annuis leg.* I. 1091 e

Dignitas quæſita nuptiis amittitur ſi vxor nubat poſtea inferiori. *Nou. 105. tit. 5. de conſul. c. 1. quantumcunque.* A. 463 i

¶Sola ſine adminiſtratione duobus caſibus liberat filios patria poteſtate. *Auth. coll. 6. Nou. 81. tit. 10. conſtitutio quæ.* 372 z

¶Vicariana, *l. eos qui. C. de princip. agent.* 259 g

¶Vi conceſſa aliquando conceſſa intelligitur, *l. reſtituenda 25. tit. de aduoc. diuerſ. iudic.* C. 356 z

Dignitatis fauor extendi debet, *Auth. coll. 6. Nou. 81. tit. 10. conſtitutio quæ. c. 1. propterea.* 372 h ¶Nomen eſt exquæſitor, *ff. proœm. Glo. y pag. 46* ¶ Præmium eſt habere ſubditos, *c. 5. hoc tit. 11. vt iudi. ſine quoque ſuffra.* A. 87 f ¶ Priuilegia ea ſunt, vt dignioribus maior fides ſemper habeatur, *Nou. 90. tit. 2. de teſtibus. c. 1. ſancimus.* A. 414 a ¶ Ratione ſumptus fieri debent in alenda matre ventris, de cuius hæreditate conſeruanda agitur, *l. ſi cuti 1. §. 19. mulier. ff. de vent. in poſſ. mitt.* I. 1857 d

¶Ratione maiores & ampliores expenſæ alicui permittuntur, *l. reſcripto 6. ff. de mun. & honor.* N. 1742 z

Dignitatem non habent plebei, *l. filiam 9. ff. de ſenator.* V. 123 b

Ad dignitatem quod fit ad infamiã, *l. iniuria. 1. ff. de iniur. & fam. libel.* N. 1355 k

Dignitate depoſita quis grauiꝰ punitur quã ſi eſſet in dignitate, *c. 13. interdicimus. tit. 11. vt iudi. ſine quoquo ſuffra.* A. 96 p

¶ Priuatus ad certum tempus eo finito ſtatim dignitatem recuperat, *l. falſi 13 §. 1. ordine, ff. ad leg. Corn. de falſ.* N. 1457 e

Dignitate maritorum eluceſcunt ſeu eminent veræ vxores nõ concubinæ, *l. item. quadrageſimanona, ff. de legatis & fideicom.* I. 1034 i

¶ Seruus quemadmodum liberetur dominica poteſtate, *Auth. coll. 6. Nou. 80 tit. 10. conſtitutio quæ.* 372 u

Dignitatum publicarum ſerui incapaces, *l. ſed ſi quid 15. ff. de vſufructu.* V. 892 p

Dignitatum & militiarum aliæ ad hæredes tranſeunt aliæ non tranſeunt, *l. hic tit. 1. §. 14. is quoque ff. de coll. bon.* I. 1837 e

Dignitatum ſeruus eſt incapax *l. ſi quis 23. tit. de act. empt. & vend.* V. 1818 p dignoſcitur aliquid ex affectu, *l. metus 3. ff. ex quibus cauſ maio.* V. 592 u

Dilata non auferuntur, *l. quoties 2. titu. de precib. imper. offerend.* C. 225

Dilatio eſt quandoque trium menſium, *l. iubemus tit. de iudic.* C. 509

Dilatio allegationum cauſa poſtulari & concedi poteſt, *Nou. 115. titu. 16. vt cum de appellat. cap. 2. ſed & hoc.* A. 487 g ¶ Cautionis damni infecti cur periculoſa, *l. cum res 1. ff. de damno infecto.* N. 35 e ¶ Damnum allatura non admittenda, *l. ſi dicis 8. ff quibus ex cauſ. maior.* N. 571 d ¶ Ex iuſta cauſa danda, *l. argentarium 45. ff. de iudic.* V. 658 ¶ Fideicommiſſi inutilis ſoluendi, *l. cum 77. ff. de leg. & fideicommiſſ.* I. 936 p ¶ Iudicij nonnullas moras habet, *l. quod ſi ff. de pecul.* V. 1547 b ¶ Legalis, *l. cum furioſus 39. ff. de iudici.* V. 696 ¶ Legati impedita facto iudicis non currit aduerſus ipſum impeditum, *l. ſi cui 39. ff. de excuſat.* I. 196 d ¶ Longinquæ regionis gratia petitur, *Auth. colla. 5. Nouel. 67. tit. 24. vt omnes obed. cap. 2. ſi igitur.* 324 e ¶ Modica, *l. ſi debitori 21. ff. de iudic.* V. 680 ¶ Modica antiquitus erat duorum menſium, *l. ſi debitori 21. ff. de iudic.* V. 685 ¶ Peremptoria debiti etiam per principem concedi non poteſt, *l quoties 2. titu. de precibus imper. offerend.* C. 236 i ¶ Præſtationis inducitur ex naturali ordine, *l. cum 41. ff. de verb. oblig.* N. 949 ¶Probatoria conceditur petenti cauſa cognita & non nimium ſe arctanti, *l. ſi minor tit. de temp. in integ.* C. 476 ¶ Satiſdationis cauſa dari debet, *l. ſi is à quo 3. ff. vt in poſſ. leg.* I. 1763 d ¶ Vna poteſt dari ad probanda plura capitula inter ſe non repugnantia, & pendente dilatione ſuper vna poterit de aliis cognoſci, *l. generaliter 12. titu. de reb. cred.* C. 709 h

Dilatio nulla in ciuilibus etiam modica dari debet ſine cauſæ cognitione, niſi fortè ageretur de leuiſſimo præiudicio, *l. à procedente 4. tit. de dilat.* C. 550

Dilatio datur in inſtrumentorum & teſtium cauſa ſi tales ſunt teſtes vt inſtruere poſſint, *l. notionẽ 99. ff. de verb. ſignif.* N. 1817 c ¶ Datur inſtrumenti gratia, *l. notionem 99. ff. de verborum ſignificatione.* N. 1817 b ¶Datur matri propter pubertatem filij bonorum poſſeſſione Carboniana, *l. miles 11. §. 8. defuncto ff. ad legem Iuliam de adulteriis.* N. 1449 g ¶Datur parti ad quærendum aduocatos, *titulus 1. quom. in laeſ. maieſt.* E. 1454 ¶ Datur ad probandum vel ad faciendum, *l. quod tit. de dilatione* C. 549 e

¶Datur teſtium vel inſtrumentorum cauſa, *Auth. coll. 5. Nou. 69. tit. 24. vt omnes obed. c. 2. ſi igitur. §. 1. ſed ſi* 325 t

¶Datur pro loco interſtitio, *l. oratione 7. ff. de feriis.* V. 238 b

¶Datur ad litem conteſtandam, *Auth. coll. 4. Nou. 53. tit. 8. de exhib. & introd.* 288 p

Contra Dilatio non datur ſine cauſæ cognitione, *l. in pecuniariis 10. ff. de feriis.* V. 240 g ¶ Debitori fiſcali, *l. in quos 2. C. de fund. rei priua.* 232

Dilatio lege conceſſa damnoſa eſſe non debet, *l. illud., ff. de off. præf.* V. 149 c

¶Conceſſa ſuper principali, cenſetur conceſſa ſuper acceſſorio *l. cum prior 3. ff. de diſtract. pign.* V. 1994 g

¶ Conceſſa ſuper ſorte conceſſa quoque intelligitur ſuper acceſſorio, *l. item 6. tit. quib. mod. pign. vel hypo.* V. 1951

¶ Conceſſa ſuper ſorte intelligitur conceſſa ſuper acceſſorio vſurarum *l. quæſitum 14. tit. de pign. & hypothec.* V. 1912 b

Danda propter amicorum abſentiam. huc refer tractatum elegantem amicitiæ, *l. quoniam 1. tit. de dilat.* C. 548 r

¶Data à lege non poteſt minui per iudicem, *l. offeratur 1. tit. de lit. conteſt.* C. 544 l

Dilatio ſeu nunciatio fit fiſco *l. varia 1. ff. de iure fiſci.* N. 1622 o

Dilatio interdum rebus ipſis inhæret, *l. cedere 213. ff. de verb. ſignif.* N. 1853 k

Dilationis par eſt ratio in reo quæ in actore, *l. pericula 6. tit. de tempor in integ.* C. 476 k

Dilationis beneficium concedi facilè poteſt, non neganti, *l petenda tit. de temp. in integ.* C. 476

Dilationis ſecundæ conceſſio debet fieri cum cauſæ cognitione, *l. oratione 7. de feriis.* V. 238

Dilatione negata actori, abſoluendus eſt reus contra quem nihil probatur, *l. ſi minor tit. de temp. in integ.* C. 476

¶ Pendente ſuper vno capite conquieſcere debet iudicis officium, in aliis *l. quod tit. de dilat.* C. 549 d

Dilationes allegationum proponendarum cauſa abſentibus quot dentur, *Nou. 115. tit. 16. vt cum de appellat. cap. 2. ſed & hoc.* A. 487 h

Calumnia petitæ non ſunt concedendæ, *l. in pecuniariis 10. ff. de feriis.* V. 240 g

¶Legales minuere nemo poteſt, *l. fin. 3. tit. de dilat.* C. 549 i

¶ Legales in cauſa ſtatus & patrimonij iudex poteſt prorogare, *l.nec 7 tit.de dilat.* C.551 h ¶ Multæ, *l.connexiſſe 2.§.in omnibus 7.ff.de iudic.* V.672 ¶ Pauciores dantur actori quam reo, *l.in tribus 13.ff.de iud.* V.680 f ¶ Pauciores, *l.in tribus 13. ff.de iudic.* V.680 f ¶ Peremptoriæ concedi debitori non poſſunt à principe, *l.quoties 2.tit.de precib.imper.offerend.* C.235

¶ Plures ad probandum dátur, in criminalib. excepto adulterij crimine, *l.in crimine 41 ff.ad leg.Iul.de adult.* N.1475 c

¶ Plures dantur, *l.interdum 36.ff.de iud.* V.693 e ¶ Plures dari poſſunt, *l.in pecuniariis 10. ff.de feriis.* V.240 g in criminali quàm in ciuili, *l.in pecuniariis 10.ff.de feriis.* V.240 g

Dilationes amputandæ ſunt, neque concedendæ niſi ex cauſa, *leg.quoniam 1.tit.de dilat.* C.548 q ¶ Dari an debeant, *tit.1.quom. in laeſ.maieſt.* E.146 b

Dilationes conceduntur & triginta dierum actoribus & reis abſentibus, *Nou.112.tit.13.de litigio.cap 3 omnem.* A.480 f ¶ Conceduntur pro diſtantia loci, *tit. 1. quom. in laeſ.maieſt.* E.152 c ¶ Dantur arbitrio iudicis, *Auth.Nou.53.tit.8.de exhib.& introd.* 290 i *tit.24.quæ fuit prima cauſa.* F.50 a

¶ Dantur reis iudicis arbitrio, *tit.22.de milit.vaſal.* F.50 n

¶ Dantur aduocati quærendi, *l.23. §.4. ff.ex quibus cau.maio.* V.602 u ¶ Dantur in cauſa fiſcali, *l.inter 6 tit.de dilat.* C.551 h ¶ Dandæ vt actori denuntietur ex cauſa neceſſaria, *l.quoniam 1.tit.de dilat.* C.548 n ¶ Prorogare, *l.interdum 36.ff.de iudic.* V.693 quot & quéadmodú dentur, *tit.1.quom.in laeſ.maieſt.* E.156 i

Dilationes abſentibus quot dari ſoleant. *Nou.112.tit.13.de litig.c.3.omnem.* A.480 f tam in criminalibus quàm ciuilibus cauſis quot & quæ dari debeant, *l.in pecuniariis decima, ff.de feriis.* A.239 g

Dilationes non dantur niſi cauſa cognita, *l.notionem 99.ff.de verb.ſign.* N.1827 n

Dilationum aliæ expectatoriæ, aliæ dantur ad excipiendum, *le.odioſas 1.tit.de plus pet.* C.547 h materia amputanda, *l.in pecuniariis 10.ff.de feriis.* V.240 g

Dilatoria poſt ſentẽtiam definitiuá nõ poſſunt opponi niſi certis caſibus, *tit.de vet.iur.enucl.* C.227 f

Diligens quiſque in officio ſuo eſſe debet, *l.diuus 14.ff.de off.præſ.* V.148 x

Diligentia pro ſolemnitate, *ff.de leg.& fideicom.* I.968 k cuique ſua prodeſſe debet, *l.debitor 3.ff.de ſepar.* N.599 g quæ in rebus commodatis præſtanda, *l.in rebus 18. ff.commod.* V.1419 a

Diligentiam ſuam nemini damnoſam eſſe oportet, *l.iubemus 17. C.de om.agr.deſer.* 198

Diligentiores melioris conditionis eſſe debent, *l.in compenſationem 8.ff.de compenſ.* V.1597 f

Dimidiatè reſpondet, qui dubitans reſpondet, *l.poſt 1.§.2 per hanc ff.de rei vind.* V.821 k

Dimidium facti qui bene cœpit habet, *ff.lib.1.tit.3.l.1* r

Dimiſſoriarum literarum formula, *l.dimiſſoriæ 106. ff.de verb ſign.* N.1828 c

Dinumeratio teſtatoris reducitur ad dinumeratiónẽ legalem, *l.interdum 12. ff.de hæred.inſtitut.* I.461 i

Diœceſis pro territorio & iuriſdictione temporali vel ſpirituali, *c.3.non autem, tit.6.quomodo oporteat epiſ.* A.57 l

Diplomata ſunt literæ celeris curſus, quæ à ſolo principe conceduntur, *l.continuus 137 §.2.ſed cum ff.de verb.oblig.* N.2028 k

Directa verba poſſunt obliquari, *l.Imperator 70.ff.de leg.& fideicom.* I.922 q

Directa libertatis voluntas defuncti fauorabilior eſt fideicommiſſaria, *l.qui tutelam 28.ff.de teſtam.tut.* I.1321 l

Directæ actiones, *v. Actiones.*

Directarum libertatum inter viuos donatarú ſimilitudo, *l.ſi debitor 7.ff.qui manum.non poſſunt.* C.1597 d

Directam libertatem ſeruo alieno relinquere non poſſumus, *l.ſeruo 9.ff.de teſtam. manum.* I.156

Directarum & fideicommiſſariarum libertatum differentia, *leg.ſi debitor 7.ff.qui manum.non poſſunt.* N.1597 d

Directò & per obliquum quid fiat an interſit, *l.qui 8. ff.de vulg.& pup.ſubſt.* I.518 f

Directò multa conceduntur, quæ non conceduntur per conſequentiam, *l.item 9.ff.de vſufructu.* V.885 a

Directò dari dicuntur quæ ſtatim competunt, *l.qui 28. ff.de teſt.tut.* I.132 l

Directò quid fideicommiſſaria fieri poteſt, *l.in teſtamento 6.ff.de teſtam.milit.* L.1340 t

Directò fieri non poteſt, quod obliquè & per fideicommiſſum fieri cautum licet, *l.ſeruo 9 ff.de teſtam.manum.* I.1566 i

Directò quid fiat an per obliquum quid intereſt, *l.quod ſi 3.§.1.item, ff.de in rem verſ.* V.1557 a

Diſceptare, *ff.de iudic.* V.671

Diſceptatio, *ff.de iudic.* V.671 ¶ Pro probatione & diſcuſſione voluntatis teſtatoris, *l. Aurelius 28.ff.de lib.leg.* I.1310 l

Diſceptatio ſit ab eo, quem magiſtratus cauſæ diſceptatorem partibus dedit, *ff.de iudi.* V.671

Diſcedere à regula licet quoties æquitas id ſuadet. *Nou.94.tit.6.vt ſine prohibitione.c.1.quia vero.* A.433 b à lite, *l.ſi à me 11.ff.de iud.* V.679

Diſcernere, *l.ſed cum ambo 14.ff.de iud.* V.680 t ſorte, *l.ſed cum ambo 14.ff.de iud.* V.680 t

Diſcretæ partes quomodo relinquantur, *l.coheredi 41.§.4.qui diſcretas, ff.de vulg.& pup.ſubſt.* I.557 a

Diſcuſſor multis modis dicitur, *C.de diſcuſſ.44* quis, *l.qui grauatos 3.C.de cenſ.192* t

Diſcuſſores ſunt, diſceptatores & cognitores rationum fiſcalium, *C.de diſcuſſ.44*

Diſcuſſionis onus cui imponatur, *l.per ſingulas 3. C. de diſcuſſor.45* g

Diſcordiam tollere iudicis officium eſt, *l.Thais 41.§.1, ff.de fideic.libert* N.171 g

Diſiunctio alia eſt legis alia hominis, *l.ſi emptio 4. ff.de reſcind.vend.* V.1785 h

Diſiuncti re videntur, qui æquis pàrtibus vocati, *l.item 17.ff.de hæred.inſt.* I.464 o

Diſiuncta pro cõiunctis interdum accipimus, *l.ſæpe 53 ff.de verbor.ſign.* N.1814 t an & quando ſumantur, *l.ſi quis 30. ff.de auro & argen.leg.* I.1273 a

Diſiunctiuæ pro coniunctiuis accipiuntur nonnunquam, *l.in iudicio 47.ff.fam.erciſ.* V.1154 n

Diſiunctiua quandoque pro copulatiua ponitur, *l.ſi hæredi 5.ff.de cond.inſt.* I.573 a

¶ Poſita inter honoratos reſoluitur in coniunctam, *l.ſi ex toto 8.ff.de leg.& fideic.* I.757 a pro coniunctiua, *l.præcipimus 4. C.de canon.larg.* 401 *l.ſi is 16.ff.de nouat.* N.1123 l *l.liberta 2. ff.de obſeq.patr.præſt.* 1301 b

Diſiunctiua vim coniunctionis nonnunquàm continet, *ff.quod vi aut clam.* N.755

Diſiunctiuæ partem alteram veram eſſe in ſtipulationibus ſufficit *l.ſi is qui 14.ff.de reb.dub.* I.1351 d

Diſiunctiuarum vnam veram eſſe ſufficit, *l.Lucius 85.ff.de hæred.inſt.* I.508 f

Diſpenſatio quid, *lib.de pace Conſtantiæ.* E.108 l

Diſpenſator pro ſeruo gerẽdis negotiis & debitorib. exigendis præpoſito, *l.diſpenſatorem 2. ff.de ſolut.* N.1164 r nõ datur cõtra libertaté iam cõpetẽté, *l.Papinianus 6.§.17 ff.de inoff.teſt.* V.728 t ¶ Plus non operatur quàm reſtitutio, *l.Papinianus 8.§.17.ff.de inoffic.teſtam.* V.718 t

Diſpicere pro diuerſis modis aſpicere, *l.ipſe 1.tit.de edendo.* C.284 k

Diſpoſitiuæ voluntates non enuntiatiuæ ſeruantur, *l.ſcriptura 10 tit.commun.vtriuſque.* C.681 c

Diſpoſitum ad vnum finem non debet eius contrariũ operari, *l.principales, tit.de iureiur.* C.502 e

Diſpungere quid, *l.in omnibus 15. ff.de diuerſis temp. præſcr.* N.848

Diſpungere rationes quid, *leg.ſi ſtatuliberæ 6. ff.de ſtatulib.* N.292 t

Diſpunctio, *l.ad inferiorum 1. Cod. de apo.pub.37* f quid ſit, *l.tam plures 15. ff.de reb.auth.iud.poſſ.* N.783 b

Diſputare de principis auctoritate non licet, *l.deſiniq.C.de decurion 82*

Diſputationes, *l.ſed cum ambo 14.ff.de iudic.* V.680

Diſſentire videtur qui non conſentit, *l.qui vas 48.§.4.ancillæ, ff.de furtis.* N.1296 o

Diſſentiendi ſumma facilitas eſt, *l.item 17. §.6.ff.de recep.arb.* V.634 i

Diſſimilitudo deſiſtendi & differendi, *l.deſtitiſſe 10.ff.de iudic.* V.678 n

Diſſimulans pro conſentiente habetur, *l.ſi liberti 2.ti.de bo.libert.* C.1295 c

Diſſimulatio moderata legibus permiſſa, *l.obſeruandum 19.ff.de off.præſ.* V.150 p

¶ Nimia legibus prohibita, *l.obſeruandum 19.ff.de off.præſ.* V.150 p

¶ Querelæ inofficioſi interdum ex ſolo temporis curſu colligitur, *l.illud 1 tit.de in integ.* C.418 t ¶ Tutoris puniuntur, *l.qui 1.ff.de peric.tut.& cur.* I.1197 g

Diſſolui quodque poteſt quod ligari poteſt, *l.matrimonium 1.tit.de repudio.* C.1125

B ij

Diſſoluta negligentia ſeu lata culpa duobus caſibus dolo non comparatur, *leg. ſi fideiuſſor 29. ff. mandati.* V.1655 h

Diſtinguere an liceat vbi lex non diſtinguit, *l. ab hoſt. b. 15. §. 3. ff. ex quib. cau. maio.* V.595 g *l. liberti 2. ff. de of. ad. eſſ.* V.158 r interdum poſſumus vbi lex non diſtinguit, *l. pater 10. ff. de capt. & poſtlimin.* N.1661 l *l. ſi rem 29. tit. de euictionibus.* V.2009 d *l. ſi quamuis 11. ff. de in ius voc.* V.190 e *l. ſi minor tutor ſi aduerſ. vend.* C.432 m *l. dedi 3. §. 6. ſi quis, ff. de cond. cauſa data.* V.1309 f

Diſtinguimus ipſa negotia, ex qualitate perſonarum, *l. cum de indebito 25. §. 1. ſin autem, ff. de probat.* V.2079 e

CONTRA non debemus vbi lex non diſtinguit, *l. praeſes 3. ff. de of. praeſ.* V.142 o *l. praetor 1. §. 1. ſi papinae ff. de aleat.* V.1213 r *l. ſed ſi hac 10. §. 13. ff. de in ius vocat.* V.190 e *l. item veniunt 20. ff. de haered. pet.* D.775 *l. licet 15 ff. de recep. arb.* V.631 k

Diſtingui ab homine an poſſit, quod à lege non eſt diſtinctum, *l. de pretio 8. ff. de publ. in rem actione.* V.871 i

Diſtinguimus aliquando vbi lex non diſtinguit, *tit. de capitaneo 51. §. 6. ſimiliter.* F.97 d *l. ſi vero 64. ff. ſoluto matrimonio.* I.3 g

diſtinctiones plerumque in legibus faciendae, etiamſi indiſtinctè lex loqui videatur, *l. non alias 24. §. 2. ſed ſi, ff. de iudic.* V.688 i

diſtinctis temporibus componuntur ſcripturae inter ſe & conciliantur, *l. ſupellectili 3 ff. de ſupellect. lega.* I.1221 g

diſtractum eius eſſe naturae cuius eſt contractus, *l. de tutela 7. tit. de integ.* C.421 g

diſtributiuae dictiones poſſunt conuenire pluribus ſicut vni, *l. & quidem 17. ff. de legatis & fideicommiſ.* I.765 e

diu dicitur quod decem annis, *ff. libr. 39. tit. 3. l. 1. §. 22* o

diuerſitate facti euenit vt quis nō liberetur alij faciendo, *l. qui res 98. §. 6. mihi. ff. de ſolut.* N.1199 c

diuidi ius interdum poteſt, ſique effectu, *l. quoties 9. ff. de haered. inſt.* I.458

diu pro anno vel biennio interdum pro decennio, *l. negotiorum 64 ff. de re iud.* N.554 n pro biennio vel pro ſpatio iudicis arbitrio definito, *l. ſi diu 8 ff. quib. ex cauſ.* N.571 b & decennio, *l. cum domini 56. tit. locati, conduct.* V.1872 f dicitur decennium, *l. de quibus 32. ff. de legib.* V.82 e *l. diu 7. C. de ſuſcep.* 114 c *l. poſſideri, §. 6. ff. de adquir. poſſ.* N.414 u quinquennio, anno, *l. ſi cum 10. ff. qui & à quibus.* N.321 k *l. diu 7. Cod. de ſuſcept.* 114 b

¶ Pro non incontinenti ſumitur, *leg. diu 7. Cod. de ſuſcept.* 114 e

Diu in obligatione ſteriſſe definitur arbitrio iudicis, *l. Lucius 38. ff. mandati.* V.1664 r

¶ Vti ſeruitute quid, *ff. lib. 39. tit. 3. l. 1. §. 22* o

Diu & tempus prolixum differunt, *l. deſertorem 3. ff. de re militari* N.1680 n

diuerſa proponens non auditur, *l. non videtur 2. C. de minorib. patrim.* 82

diuerſitas alia facti alia dationis, *l. qui res 98. §. 6. mihi. ff. de ſolut.* N.1199 c

diues vel inops quis dicatur, *l. praemiſſa 2. ff. vnde vir & vxor.* C.1323 k

¶ Quando quis praeſumatur, *l. ſi vero 5. §. 2. ff. qui ſatiſda. cogan.* V.204 g

¶ Semel, ſemper praeſumitur diues *l. ſi cui 7. §. 3. ſi tamen, ff. de accuſat.* N.1423 a *Nou. 97. tit. 9.* A.445 k

Diuiti facilius committitur adminiſtratio tutelae quàm pauperi, *l. in poſtulandis 5. ff. de ſuſpectis.* 1205

Diuiti quam pauperi magis creditur & cur, *Nou. 90. tit. 1. de teſtib. c. 1. ſancimus.* A.414 c

diuidere inter ſe poſſunt coheredes quoad perſonales praeſtationes, *l. coheredibus 17. tit. familiae erciſcundae.* C.667 b

Diuidere pupillus poteſt ſi prouocetur ad diuiſionem à maiore, *l. ſi pupillorum 7. ff. de reb. eorum qui ſub tut.* I.352 p

¶ Praedia minores an & quomodo poſſint, *l. Lucius 38. ff. famil. erciſ.* V.1147 d

Diuidi poteſt id quod intereſt, *l. ſtipulationum 2. §. 2. ex his, ff. de verb. oblig.* N.919 o

¶ Lis ſeu proceſſus poteſt, *l. qui ſeruum 20. ff. de interrog. action.* V.1203

diuidua poteſt eſſe petitio & ſolutio promiſſionis ſimplicis niſi certis caſibus, *l. ea quae 152. ff. de reg. iur.* 1911 pro parte peti poſſunt, *l. etſi 6. ff. ſi ſerui. vind.* V.1030 x *l. ſi petitor 31. ff. de iud.* V.691 c eſt actio ex parte actoris, *l. iudicatum 6. ff. iudicatum ſolui.* N.1236

Diuiduae & indiuiduae rei in depoſito differentia, *l. ſi plures 14. ff. depoſiti.* V.1618 x

Diuina digniora humanis, *c. 1. maxima tit. 6. quomodo oporteat epiſc.* A.50 p

Diuina domus pro Auguſtali, *l. ſi diuina 8 C. de exact. trib.* 35 a

diuinare nemo cogitur, *l. apud celſum 4. ff. de doli mali & metus exceptione,* N.863 *cap. 1. vnam §. 1. lex tit. 7. de non alien. aut permut.* Auth. 66. p *l. 31 ſi putator tit. 11. ff. ad legem Aquiliam.* V.1079 i ideoque non eſt in culpa qui non diuinauit, *cap. 2. plurima coll. 4. Nouell. 22. tit. 1. de nuptiis Auth.* 161 u *Auth. coll. 8. Nouell. 75. tit. 5. de his qui ad monaſt. cap. 1. propterea.* 359 y

Diuino iudicio innocētiam ſuam purgare *tit. 27. de pace tenend. §. 3. ſi ruſticus.* F.70 h

diuiſio eſt contractus innominatus, *l. diuiſionis 45. ff. de pactis.* V.301 b ¶ Species eſt permutationis, *l. ſi pupillorum 7. ff. de reb. eorum qui ſub tu.* I.352 q

Diuiſio bonorū tametſi facti, praeſumitur tamen facta ex diuturna poſſeſ. *l. ſi maior 4. tit. comm. diuid.* C.677. erronea an retractetur, *l. ſi poſt. 4. ff. de iur. & fact. ign.* C.219 h ¶ Simplex inter fratres facta non tollit beneficium, ius ſuccedendi in feudum eo mortuo, *tit. 19. conſt. feud.* F.22 h

Diuiſio cōmodioris culturae cauſa facta plures fundos nō conſtituit, *l. Gaius 86. ff. de leg. & fideic.* I.975 c quaſi permutatio, *l. qui cum 9. ff. de tranſa.* V.313 b *l. ſi familia 14. tit. fam. erciſ.* C.665 b

Diuiſio fit, concurſu *l. ſi finita 15. §. 18. ff. de dam. inf.* N.604 r obtinet vicem emptionis, *l. cum ſolus 29. ff. de vſucap.* N.471 k *l. ſi ancilla 4. § 1. ff. pro ſuo.* N.516 z non fit ipſo iure inter fideiuſſores, *l. quotiens 34. ff. de ſolut. & liberat.* N.1151 d ¶ Fieri poteſt inter pupillos, *l. inter 30. ff. de authoritate.* I.231 f

Diuiſio fit concurſu, *l. ſi finita 15. §. 18. ff. de dam. inf.* N.60 r

Diuiſionis beneficium competit tutoribus, *l. à tutoribus 33. ff. de adminiſt. & peric. tutor.* I.187 g ¶ Competit duobus reis etiam conductionis, *l. cum apparebit 47. titu. locati conduct.* V.1875 d ¶ Locum habet inter fideiuſſores, *l. pupillus 6. ff. de fideiuſſ.* I.336 ¶ Vti tutores poſſunt, *l. ex pluribus 42. ff. de adminiſt. & pericu. tutor.* I.199 e

Diuiſionem non recipiunt incorporalia, *l. Pomponius 8. ff. de rei vind.* V.828 h

Diuiſionis placitum vſque ad pactum ſtare quid, *l. ſi diuiſionem 15. tit. famil. erciſ.* C.666 h

Diuiſionē qui petere non poſſint *d. mariti 1. ff. de fund. dot.* 1143 b

Diuiſione res duae efficiuntur, *l. communi 7. §. 5. neratius, ff. comm. diuid.* V.1164 p

Diuiſione in plures partes totum fit quaſi nihil, *c. excipiatur coll. 3. Nou. 18. tit. 5. de mand. princ.* A.144 e

Diuiſiones exceptionum, *ff. de except.* N.786

diuturna conſuetudo pro decennali, *l. ſi cum 16. ff. qui & à quibus.* N.321 k

Diuturni mores ꝑ decēnalibus, *l. ſi cum 6. ff. qui & à quib.* N.321 e

diuturnum dicitur decennale vel vicennale tempus, *l. diuturna 33. ff. de legib.* V.83 a

diuortium quid, *l. Decimus tit. de diuort. & repud.* V.2218 & quare dicatur, *l. diuortium 2. tit. de diuort. & repud.* V.2219 a

¶ Dicitur vbi non eſt matrimonium, *l. inter 101. ff. de verb. ſigni.* N.1828 n

¶ Fieri quibus ex caſibus olim, quibus hodie, *l. cum dos 1. ff. de dot. praeleg.* I.1185 h

¶ Fiebat leuioribus ex cauſis olim, quàm hodie nouo iure, *l. iubemus 11. ff. de repud.* C.1134 l

¶ Fieri ſeptem teſtibus praeſentibus debet, *l. conſenſu 8. ff. de repud.* C.1130 h

Faciēdo maritus videtur reuocare legata quae vxori fecerat, *l. vxori 3. ff. de auro & argento leg.* I.1253 e ¶ Permittitur hodie raro, *l. ſi ex 9. §. 3. ff. de minor 25. ann.* V.547 a ¶ Permiſſum certis caſibus, *Auth. coll. 6. Nou. 74. tit. 3. quib. mod. natur. cap. 1. quoniam* 357 b nouo iure non fit mutuo conſenſu niſi caſtitatis ſeruādae cauſa, *l. Titia 34. ff. ſolu. matri.* I.96 x ¶ Permiſſum certis caſibus aliis illicitum. *Nou. 117. tit. 18. vt liceat matri. & auiae. coſ. 13. quia vero.* A.507 g CONTRA nulla ex cauſa fit iure canonico, *l. rerum 25. ff. de act. rer. amot.* I.83 h non eſt vbi nullum eſt matrimonium, *l. ſi concubina 17. ff. de actione rer. amo.* I.80 i non dicitur matrimonij iniuſti, ſed eius tantum quod firmum ac ratum fuit, *l. rerum 25 ff. de rer. amot.* I.83 h non fit niſi ex cauſa conſanguinitatis, *l. diuortio 35 ff. de neg. geſt.* V.454 x

Diuortij cauſae quot, *Nouell. 117. tit. 18. vt liceat matri. & auiae coſ. 8. quia vero.* A.403 d

Diuortij & ſeparationis differentia, *l. diuortio 35 ff. de neg. geſt.* V.454 x

Diuortio facto culpa mulieris, liberi alendi ſunt apud patrem expenſis mulieris locupletis, *l. ſi pater ff. diuort. fact.* 1144 o

Diuortio reuocatur donatio, *l. in his 66. §. 1. ſeruus, ff. ſolu. mat.* E.64 x

Diuortio matrimonium ſoluitur iure ciuili, *l. cū quaerebatur 240. ff. de verb. ſig.* N.1861 o

itized by Go

Do verbum probat à teſtatore factum legatū directum, ſecus ſi tertiæ perſonæ adiiceretur, *l.captatorias 64.ff.de leg. & fideic.*I.805

docendi munus, quibus iniungendum aut non, *Nou.123. tit.6.de ſanctiſſ.epiſc.c.1.ſancimus.*A.535 f

Docendo quis docetur, *leg.artifices 1.C.de excuſat.artific.*108 h

doctor pro magiſtro, *ff.proœm.in margine 6.pag.45*

¶ Degradatus vel priuatus, doctor iterum fieri non poteſt, *l.quod dicitur 38.§.1.miles, ff.de milit.teſtam.*I. ¶ Malus non poteſt facere bonum ſcholarem, *l.nullus 44.C.de decur.*C.56 g

Doctor eſſe quis poteſt 17.anno, *l.hunc titulum 1.§.3.ff.de poſtula.* V.329

Doctor aliqua habere debet vltra ea quæ ſcholaribus dicit, *ff.proœm.in Glo.m pag.45* an petere poſſit in integrum reſtitutionem, *l.neque tempore 5.C.de muner.patrimo.*82 q

Doctoris, ſtudioſi ſeu diſcipuli differentia, *ff.proœm.in margin.* c *pag.45*

Doctori inepto, ſtudioſus peritus præferendus, *l.annonas 1.C.de annon.ciuil.*145 a

Doctores antiqui vtrum ſint iunioribus præferendi, *colla.3.Nou. 15.tit.1.de defenſ.ciuit.*A.225

Doctores in carcerem non poſſunt coniici, niſi grauiſſimi delicti cauſa, *l.medicos 6.C.de profeſſor.*98 c

Doctorum priuilegia, *ff.proœm.Gl.t pag.50*

Doctorum filij præferuntur æqualibus & promouentur ſine expenſis, *l.iubemus 22.tit.de aduoc.diuerſ.iudic.*C.353 q

Doctoribus ianuæ principum apertæ eſſe debent, *l.ſciant 3.tit. de aſſi.diuerſ.iudic.*C.271 q

Doctum non facit indoctus, *l.nullus 44.C.de decurionib.*56 g

dogma pro ſenatuſconſulto, *c.1.ſi heres, §.1.ſi quis, tit.1.de hæred.& ſalc.*A.8 b

documenta pro inſtrumentis, *c.4.aliud.tit.2. de non elig. ſecund.nub.*A.30 h

dolabra quid, *l.nam ſalutem, §.4.ff.de offic.præfect.vig.*V.133 d

Dolabræ à duobus labris etymon, *l.cum 18.ff.de inſtruct. vel inſtru. leg.*I.1185 m

doliare vinum quid, *l.ſi vinum 1.§.4.ſi doliare, ff.de pericu. & comm.rei vend.*V.1791 b

dolus eſt delictum, *l.in honorariis 35.ff. de oblig. & action.* N.901 a duplex eſt, *l.venditionales 11.tit. de his quæ vi metuſve.*C.413 pro doloſo prepoſito, *l.in lege 7.ff.ad l.Corn.de fic.* N.1484 l

dolus admittitur vel ante vel poſt contractum, *l. apud Celſum 4.ff.de doli mali & metus exceptione.*N.862

¶Confert ad infamiam addiſcendam, *leg.prætoris 1.ff.de his qui not.infam.*V.338 m ¶Continet culpam ſed non contra, *l.item veniunt 18.ff.de hæred.pet.*V.767

¶ Dans cauſam contractui bonæ fidei informat ipſo iure, contractum bonæ fidei *l.ſub 19.tit.de tranſact.*C.326 g

Dolus dans cauſam contractui quid, *l.& elegantor 7.ff.de dolo.* V.508 l ¶ Dat cauſam contractui quandoque incidit in contractum, *l.ſi ea 2.tit.de fideiuſ.minor.*C.425.i

¶Incidit vel in contractu vel cauſam dat contractui, *l.quo incidius 1.ff.de doli mali & metus exceptione.*N.851

¶Ineſt in metu niſi ſit ſimplex dolus, *l.nihil conſenſui, ff.de reg. iur.*N.1902 t ¶ Præponderat culpa, *l.cum ſex menſes 55.titu.de ædil.edict.*V.1992 z præſtatur in depoſito & precario, *l.contractus 23.ff.de diuerſ.reg.iur.antiq.*N.1875 a

¶Præſumitur in eo qui cautionem exigere potuit & debuit, *leg.Iulianus 9.§.4.Marcellus, ff.ad exhib.*V.1165 g

¶ Probatur vel reprobatur per iudicia, *l.uxor 7.ff.de repud.* C.1127 ¶ Probandus eſt ex perſpicuis indiciis, *l. & elegantor 7 §.10.ff.de dolo.*V.513 b

¶Repreſentat poſſeſſionem, *l.prætor 2. §.41.hoc interdictum ff. ne quid in loco publico.*N.657 l & poſſeſſionem, *l.ſi ſeruus 141.§. 1.cum mihi, ff.de verb.oblig.*N.1054 n

¶Succurritur in bonam partem, *leg.magiſtros 7.Cod.de poſſeſſ.* 99 d

Dolus actoris abeſſe ſucceſſori an debeat, *l.ait prætor 10.§.24.ff. quæ in fraud.cred.*N.617 i

¶Admittenti prodeſſe non debet, *l.error 7.ff.de iur.& fact.ign.* C.231 d

¶Alterius an & quando noceat alteri, *l.palam 2.ff.de doli mali & metus exceptione.*N.852. aliquis bonus eſt, *l.hoc edicto 1.§.3. ff.de dolo.*V.504 u

¶Commiſſus ab vno non nocet alij, *l.arbitrorum 3.tit.de recep. arbit.*C.483 g

¶Corrumpētis teſtes probatur ex pretio dato & precibus, *leg.diuus 33.ff de re iud.*N.539 z

¶ Defuncti nocet ſucceſſori vniuerſali non ſingulari, *l. ſicut re, §.9.quod ſi is ff.quib.mod.pign.*V.1953 q

¶Futurus remitti poteſt, *l.in commodato 17.ff.commod.* V.1417 c

¶Legatarij non ampliat legatum, *l.omnia 32.ff.de lega.& fideicom.*I.881 g ¶ Dalus, *l.filiusfamilias 15.ff.de iudic.*V.680

¶ Patris nocere non debet filiæ, *l. Mænia 49. ff.ſol.matr.* I.75 i

¶Perſonalis perſonam nō egreditur, *l.4.§.33. ff.de doli mali & metus exceptione.*N.868 f ¶ Præteritus at non futurus remitti poteſt, *l.ſi vnus 27.§.3.ff.de pactis.*V.287 i

¶ Præteritus pro dolo ante litem conteſtatam admiſſo, *l.apud Celſum 4.ff.de doli mali & metus exceptione.*N.862

¶Procuratoris an cuius noceat, *l.procurator 11.ff.de doli mali & metus exceptione.*N.873 a ¶ Publicani ei non prodeſt, *l.interdum 16.§.10.ff.de publican.*N.249 b

¶Rei ineſſe dicitur quoties res ipſa iniqua eſt, *l.ſi quis 36.ff.de verborum oblig.*V.939 k ¶ Scienti non infertur, *l.ſi alterius 3.tit. ſi min.ſe.*C.455 e *l.de tutela 7.tit.de in integ.*C.421 g

¶ Subſtituti à procuratore nocet domino agenti ceſſa ſibi actione, *l.apud Celſum 4.ff.de doli mali & metus except.*N.863

¶Suus cuique nocet non alij, *l.is qui 5.ff.quæ in fraud.cre.*N.611 d

¶Tertij, an vitiet emptionem, *l.ſi ea 2.tit.de fideiuſ.minor.*Cod. 425 k ¶Tertij non vitiat contractum, *l.& elegantor 7.ff.de dolo.*V.508 l ¶Tertij, an & quomodo domino noceat, *l.& elegantor 7.ff.de dolo.*V.508 l ¶Tutoris an & quando noceat pupillo, *l.apud Celſum 4.ff.de doli mali & metus excep.*N.863

¶Tutoris putatiui non nocet pupillo, *l.5.ff.de doli mali & metus exceptione.*N.865 a

¶Tutoris pupillo non nocet, *l.ſi ſiat 4.ff de tab.exhib.* N.647 b ¶ Tutoris incidens in delictum non nocet pupillo, *l. ſi dolo 24.ff.ſi quis omiſ.cauſ.teſtamen.*I.713 h ¶ Tutoris præſtatur à pupillo, *l.procurator 11. ff.de doli mali & metus exceptione.* N.873 g

¶ Vnius alteri nocere non debet, *l.procurator 11.ff.de doli mali & metus excep.*N.873 d ¶ Volenti non infertur, *l.cuius 34.tit.de tranſact.*C.334 t

Contra dolus non committitur cum principe nec ambitio, *leg.probatorias 9.C.de diuerſis officiis.*318 r ¶ Comprehendit latam culpam, *l.ſi ſeruus 61.§.7.hoc, ff.de furtis.*N.1310 f

¶non ſit ſcienti, *l.nemo 189.ff.de reg.iur.*N.1918 k

¶Non infertur volenti, *l.nam ſi 26.ff.de rei vindic.*V.841 e

¶non continuo Præſumitur ex mercedis aut pretij vilitate, *leg.item 22.tit.locati conduct.*V.1860 t

Dolus venditoris non prodeſt emptori, *l.ſi*[illegible]*.tit.de act.emp.& vend.*V.1835 a

Doli actio aquilia vel de pauperie actione an & quando excludatur, *& elegantor 7.§.6.ff.de dolo,*V.611 d

Pro mandati ratione doli, *l.ſi mandato 59.tit.mandati vel contra.* V.1679 ¶ Bonæ fidei eſt, *l. ſi mulier 21. §.3.ff.quod metus cau.*V.500 p

Doli agens libello ſuo tempus doli admiſſi inſerere debet, *l. optimam 8.tit.de dolo malo.*C.418

Doli boni exempla, *l.hoc edicto 1.§.2.ff.de dolo.*V.504 n

Doli capacis & non capacis impuberis differentia, *l.prætor 2.§. 9.vi bonorum, ff.vi bon.rapt.*N.1343 i ¶ Cautionis formula, *l.ad res 62.tit.de ædil.edict.* V.1995 d ¶ Clauſula quid, *l.qui ſe 45.ff. de here.petit.*V.801 ¶ Contemplatione id quod fit domino abſente in eius præiudicium tenet, *l.ſi per æquatore 3.C.de compb.* 191 g ¶ Species eſt relinquere aliquid ſeue inceptum vnde damnū alteri adferatur, *l. & elegantor 7.§.6.ff.de dolo.* V.511 d exceptio eſt in perſonam ex parte proponentis, *l.ſed Iulianus 7.§.2.ſed etſi.ff.de SC.Maced.* V.1498 r & replicatio eſt de iure communi, *l.ſi alterius 3.tit.ſi min.ſe maior.*C.456 l vbi locum habet competere aliàs poteſt actio ex ſtipulatu cui doli mentio adiecta eſt, *leg.apud Celſum 4. ff.de doli mali & metus exceptione.*N.860 locum habet in petitione pœnæ quoties opponitur, *l.Iulianus 13. §.26. ibidem. tit.de act.empt.*V.1824 c realis ex parte opponentis perſonalis ex parte agentis, *l.ſed & 15.§.3.ff.de dolo.*V.518 t ¶Exceptione quæ perſonę enumerandæ, *l.ſed & 15.§.3.ff.de dolo.*V.518 t ¶Futuri præſtatio à quocunque debet nec neque euitari pacto poteſt, *leg.depoſitum 1. ff.depoſiti.*V.1606 c ¶ Replicatio non datur aduerſus dolum, quia in pari cauſa doli melior eſt conditio conuenti, *leg.apud Celſum 4.ff.de doli mali & metus exceptione.*N.859

¶ Mali clauſula generalis, *leg.mortis cauſa 18.§.2.ff.de mort.cau. donat.*N.170 n ¶Formula quemadmodum concipiatur, *l.ſtipulatio 21.ff.de op.nou.nunt.*N.361

Actio doli concurrere poteſt cum doli exceptione, *l.hoc edicto 1.§.2.ff.de dolo.*V.504 e

Datur ex contractu qui ipſo iure nullus eſt, *l.& elegantor 7.ff. de dolo.*V.508 l

Datur in ſubſidium, *l.ſolent 15.titu.de præſcrip.verb.*V.1897 b

¶ Infamat, *l.& elegantor 7.§.6.ff.de dolo.*V.511 e

¶ Perpetuari litis conteſtatione non poteſt, *l.optimam 8.tit.de dolo malo.*C.418

Tenetur qui noxæ dedit ſeruum alienum pignoratum, *l.ſi quis 9.§ 4.ff.de dolo.*V.515 i

¶ Doloſus ſi dominus rei, quæ dolo eius nocuit ſoluerit, *l.& elegantor 7.§.6.ff.de dolo.*V.511 e

CONTRA Doli ad culpam compenſatio non admittitur *l.æquiſſimum.1.§.2.ff.de eo per quem.*V 218.n non datur niſi ſi cum effectu dolus ſit admiſſus, *l.ſi quadrupes, ff. ſi quadrup. pauper feciſſe dicatur.* V. 1051 ¶ Deſinit eſſe arbitraria per interitum rei, *l.arbitrio 18.§.1.ff.de dolo.*V.520 g non tenetur manumiſſus ſiue emptor incidentem dolum admiſerit, *l.& eleganter.7 ff.de dolo* V.508 l non tollitur criminali actione, *l ſi quis 9. §.2 ff.de dolo.*V.514 i ¶ Actione doli quæ perſonæ & res enumerandæ ſint, *l ſed & ſi §.3.ff.de dolo.*M.519 t

Doli actione conueniri poteſt pupillus doli capax, *l.hæred.bus 12.§.1.ff.de dolo.*V.517 f ¶ De dolo, *l.ſed etſi 28 §.4 ſed etſi ff.de iudici.*V.690 p

De dolo actio pro actione legis Aquiliæ propter dolum, *l. qui ſeruandarum 14.tit.de præſcrip.uerb.*V.1806 p aliquas actiones ſecum admittit, *l.de dolo 2.tit.de dolo malo.* C.414 n ¶ Ceſſat ſi alia dari poſſit *l.ſi intra 41.ff.de pactis.*V.300 l ¶ Competit vbi alia competit, *l.Repeti 5.ff.quibus modis vſufru.* V.932 x ¶ Concurrit cum certi condictione, *l.hoc edicto 1. §.3. ff.de dolo.* V. 509 b ¶ Concurrere poteſt cum actione indebiti generali, *l.ſi legatarius 23.ff.de dolo.*V.524 h ¶ Concurrit cum mandati actione, *l.hoc edicto 1.§.3.ff.de dolo.*V.504 b ¶ Concurrere poteſt cum actione alia generali non ſpeciali, *l.de dolo 2.tit.de dolo malo.*C.414 m ¶ Datur in hæredem ex dolo defuncti, *l.in hæredem 26.ff.de dolo.*V.525 d ¶ Datur etiam aduerſus fratres *l.filius 32.ff.de dolo.* V.526 ¶ Datur ex contractu ſerui in eius peculium ex maleficio, *l.ſi quis 9.§.5.ff.de dolo.*V.516 k ¶ Datur hodie intra biennium tantum, *l.actione 4.tit.de tranſact.*C.317 a ¶ Datur intra biennium, *l.item 14 §.2.ff.quod met.cau.* V.491 e ¶ Datur in ſubſidium cum alia non ſupereſt, *l.dedi 3.ff. de cond.cauſa data.*V.1308 o ¶ Datur contra perſuadentē ſuum, *l.cum quis 31.ff.de dolo.*V.526 ¶ Durat biennio, *l.Atteius 14.ff.de aq.plu.arc.*N.127 i ¶ Finitur biennio, *l.ſub 19.tit.de tranſact.* C. 326 i ¶ Finiri intra quod tempus debeat, *l.itaque 28.§.1.ff.de dolo.*V.525 k non patitur aliam famoſam ſecū proponi, *l.ideoque 5.ff.de dolo.*506 l minori cur non competat, *l.in cauſæ 16.§.4.ff.de minor.25.ann.*V.556 t non concurrit cū actione tutelæ, *l.etſi 14.§.2 ſed etſi ff.de relig.& ſump.fun.*V.1221 i non datur pro duob. aureis ſed pro pluribus, *l.idest.10 ff.de dolo.*V.516 n vbi alia actio competit, *l.Atteius 14 ff.de aq plu.arc.*N.127 ¶ Perpetuari non poteſt, *l.ſed etſi ff.de iudici.*V.690 p

De dolo actione legatarius & hæredibus tenetur, qui teſtamētū deleuit, *l.ſi quis 35.ff.de dolo.*V.527 e ¶ Tenetur qui animo nocendi facit, *ff.39.tit.3.l.1.§.121. l.rei quam 33.ff.de dolo.* V.527 b qui animo nocēdi facit, *ff.lib.19.tit 3.l.1.§.12.*i qui manumittit ſeruum in perniciem heredis, *l.filius 32.ff.de dolo.*V.526

De dolo agi poteſt intra bienniū, *l.non 3 tit.de dolo malo.* C.414 o

Dolo dante cauſam contractui, contractus ipſo iure non valet, *l.ea verò 3.tit.pro ſocio.*V.1685 e *l.ſi probus 1.tit.ſi aduerſ.fiſc.*C.444 f ¶ Actionis de dolo reſtitutio biennio finitur *l.huius edicti. 1. §.1.ff.ex quib.cau.maio.*V.591 f

Dolo debitoris inductus, vt pro debitore ſatisfaceret, certi vel incerti condictione agere poteſt aduerſus ipſum debitorē, *l.apud celſum 4.ff.de doli mal.& metus exceptione.*N.863

Dolo facit qui aliena quæ habet non reddit aut nō cedit actionem, *l.Procurator 23.ff.de liberat.leg.*L.1301 l ¶ Qui à poſſeſſore rei ſuæ bonæ fidei rem ſuam auocare vult, non redditis iuſtis & legitimis impenſis, *l.puto 5. §.2. ſi donatui ff.de doli mali & met.except.*N.870 h

¶ Qui cautionis exactionem omiſit, *l.is à quo 57. ff.de rei vindicat.*V.851 c ¶ Qui id ab aliquo petit, quod eidem reſtituturus *tit.l.ſi ſocer.44.ff.ſolut.matrim.*L.51 m ¶ Qui petit id quod reſtituturus eſt, *l.qua ratione 9.§.2 ff.de adquir.rer.dom.* N.*l.dolo facit 8.ff.de doli mali & met.excep.*N.872 l *l prætor ait ff.quod vi aut clam.*N.736 n *l prætor ait 1.§.31.ff.de vi armat.* N.679 *l.ſum meo 59.tit.de ædilit edict.*V.1994 a

¶ Qui ſciens alienum dat, *l.ad rem 62.tit.de ædil.edict.*V.1995

¶ Qui ſcit imperfectum teſtatorem nequæ vindicat eius mortem, *l.propter 21.ff de ſenatus. Sila. & Clau.*L.734 d CONTRA non facit qui id petit quod reſtituturus eſt, *l.dolo facit 8.ff.de doli mali & met.excep.*N 872 l

¶ Qui fraudem excludit, *l. cum 77. ff. de legat. & fideicommiſ.* L.940

¶ Qui iure ſuo vtitur, *l.actione 65.tit.pro ſocio.*V.1725 b

¶ Qui petit liquidum debitum ab eo cui viciſſim tenetur ad debitum non liquidum, *l.dolo facit 8.ff.de doli mali & met.excep.*N 872 l ¶ Qui ignorat, quare petere non debeat *l. Palam 2. ff. de doli mali & metus exceptione.* N. 874 ¶ Qui ſuo iure vtitur, *l.ſi fideiuſſor 62.ff.de fideiuſ.*N.1104 n

Dolum admiſſum eſſe probare debet, qui de dolo conqueritur, *l.patronum 6.ff.de probat.*V.2071 g ¶ Admittit miſſus in poſſeſſionē qui rē cum poſſit nō locat emítve fructus non percipit, *l.ſi non 6 § 3.ff.de reb.auct.iud.poſſ.*V.577 i ¶ Alienū abſuturū cū pœna ſtipulari debemus, *l.ſtipulor.39 ff. de verbobl.*N.945

Dolum & latam culpā & leuem præſtant tutores & curatores *l.curatores 17.tit.de neg.geſt.*C.401 f

Dolum verum probare debeat qui dolum admiſſum eſſe ait, *l.quotiens 18.§.1.qui dolo,ff.de probat.*V.2076 p

CONTRA Dolum nō admittit qui ignorat, *l.quod & 3.§.6.is qui.ff.de lib.hom.exhib.*N.774 y ¶ Is qui quid facit iure ſuo, *l.quod & 3.§.2.is tamen,ff de lib.hom exhib* N.774 l ¶ Qui ſuum commodum iure proſequitur, *l.ſi mulier 10. ff de cond.cauſa data.* V. 1318 e ¶ Qui fraudem repellit & ſibi proſpicit, *leg. Iulianus 42.ff.de acquiren.vel omitten.hered* N.654 b ¶ Qui dolum excludit, *tit.de pace Conſtantiæ.*E.188 h

Doloſus

Doloſus doloſo nihil poteſt obiicere, *l.tutor 3.ff.de ſuſpect.tut. vel cur.* L.237 h *l.ſi duo 36.ff.de dolo.* V.528 f *l. prætor 2.§.10.merito.ff.ne quid in loco publi.*N.652 y habetur pro poſſeſſore, *l.nec vllam 13.ff.de hæred.pet.*V.755 e ¶ Melioris conditionis eſſe non debet quam non doloſus, *l.ſi à domino 36.§.3.ſi prædo.ff.de hæred.pet.*V.797 b ¶ Præſumitur qui conſtitutiones principum ignorat, *Auth.& non.ff.de teſtam.*Cod. 1371 e ¶ Præſumitur ſciens prudens dolum admittere, *l.impuberes 10.ff.de iur.& fact.ignoran.*V.2102 d ¶ Videtur qui rem etiam habet nec eam reſtituit, *leg. depoſitum 1.ff.depoſiti.* V. 1608 t

Doloſi in ſolidum tenentur non pro parte, *l.in magiſtratus 7.ff.de magiſt.conuenien.*L.343 f

Doloſo non ſuccurritur, *l.ſi Titius 48.§.1.huic ſimilis,ff.de fideiuſ.*N. 1094 c

Domeſtica

Domeſtica & familiaris perſona dicitur ad quam eſt peruentura feudi ſucceſſio, *tit.5.qualit.iura.debent.*F.38 b

Domeſticus

Domeſticus pro domeſtico non eſt torquendus, *leg in criminibus 1.§.ad quæſtionem 3.ff. de quæſt.* N. 1535 k

Domeſtici & protectores qui, *C.de domeſt.& prot.*1241. qui dicantur, *tit.de protulit.feud.55.*F.116 p

Domeſticis & familiaribus probantur res quæ ſunt in bonis, *l.lex quæ 22.ff.de admin.tut.vel cur.*C.1189

Domeſticis & familiaribus vxor numeratur, *l.quicunque 10.C.de re militari.*2279 c

Domicilium

Domicilium, *l hæres 19.§.1.ſi quis,ff.de iudic.*V.684 f ¶ Incertum, *l.hæres 19. §.2 proinde, ff.de iud.*V.685 e ¶ Incolatus mutare poſſumus, *l ſenatores 11.ff.de ſenator.*V.123 i ¶ Originis mutare non poſſumus, *l.ſenatores 11.ff.de ſenator.*V.123 i habens in prouincia non continuo prouincialis, *l.in lege 203.ff.de verb.ſign.*N.1851

¶ Viri vxor legitima ſequitur, *l.exigere 65.ff.de iudic.* V.707 h

¶ Vxoris mariti domum, *cap.3 nuptiae, coll.4. Nou.22.tit.1.de nuptiis.* A.163 a

Domilium adiicitur dignitate, ſed non transfertur, *l. ſenatores. ff.de ſenat.*M.123 h ¶ Adquiritur decennio, *l.hæres 19.§.proinde.ff.de indi.*V.685 e ¶ Amittitur decennio, *l.hæres 19.§.2.proinde.ff.de iud* V.685 e ¶ Augetur adoptione, *l.per adoptionem 35.ff.de adop.*V 1011 h ¶ Conſequitur quis ratione dignitatis, *l.ſenatores 8.C.de incol.*79 e ¶ Conſtituere maritus poteſt in vxoris patria, *l.ſi in 6.C.de incol.*78 p ¶ Conſtituitur animo, *l. nullus 4.C.de diuerſis officiis* 316 y ¶ Conſtituitur & mutatur ſola voluntate, *l.poſtliminy 5.ff.de capt.& poſtlimin.*N.1659 h

¶ Contrahitur propria origine, *l.origine 4. C de munic. & orig.* 76 p ¶ Eſt vbi habemus maiorem partem fortunarū noſtrarum, *l.hæres 19.§.proinde,ff.de indic.*V 685 e

¶ Vixiſſe ibi quis intelligitur vbi maiorem partem fortunarum habuit, *l.is qui 5.§.23.quod ſi.ff.vt in poſſ.legat.*L.1771 e

¶ Habent etiam infantes, *l.eius 27.ff.ad municipalem.* N.1722 m

¶ Habere vxor intelligitur vbi illud habuit cōſtante matrimonio vel habere conſueuit, *l ſenatus 1.ff. de agnoſ.& alen.liber.*L.87 m ¶ Habere vbi quis cenſeatur, *l.vbi 2 ff.de reb. auct.iud poſſ.*N.573 f ¶ Habere alicubi quemadmodum quis dicatur, *l ciues 3.C.de incol.*77 b ¶ Habere duobus in locis poſſumus, *l.ſenatores 11.ff.de ſenato.*V.123 h ¶ Habere poteſt quis ciuitatis & prouinciæ, *l.& qui 3.ff de mun.& honor.*N.1739 e ¶ Habet quis ratione originis *l.eius 27 ff.ad municipalem.*N.1722

¶ Mutare quis poteſt, *l.libertus 17. ff. ad municipalem.* N. 1716 z

¶ Mutamus re facto & animo, *l domicilium 20.ff.ad municipa.*N. 1717 a ¶ Mutat mulier nubendo, *l.cum quandam 19. ff. de iuriſdi.om.iud.*V.174 n

Domicilium manumiſſoris libertorum filij, filiæ imo & liberi ſequuntur, *l.filij 22.ff.ad municipalem.*N.1719 e

CONTRA Domicilium non contrahitur nec amittitur nudis verbis, *l.nec ipſi.C.d. incol.*77 g ¶ non Facit ſola habitatio, *l.eſt verum 3.C.de incol* 77 i ¶ non Mutat concubina nubendo, *l.cum quandam 19.ff.de iuriſdict.*V.174 n

Domicilij tranſlatio an & quando proſit, *l.& qui 3 ff.de mun.& honor.*N.1739 a

Domicilij proprij vel in perpetuum defuncti ratione quis certo loco conueniri poteſt, *l.lex 5. §.5.ſi tamen,ff.de mun. & fam.liber.*N.1359 h

Dominium, *l. ſi ſi ſurti. §. 1. ſi filiusfa. ff. de iud.* V. 683 y pro poſſeſſione, *leg. de his 11. ff. de furt.* C. 1277 d effectu dominij, *l. inter 54. ff. de rei vind.* V. 854 o dominij æſtimatione, *l. Prætor 2. §. 22. in h. ic. ff. vi bon. rapt.* N. 1344 r

¶ Quaſi dominio, *ff. lib. 39. ti. 2. l. 41. §. 1* ¶ Ratione dominij, *l. ſi ſidciuſſor 1. tit. de dolo malo.* C. 413

Dominium aliud directum, aliud vtile, *l. vſucapio 3. ff. de vſucap.* N. 452 x

Dominium adipiſcimur ſine poſſeſſione & traditione interdũ, *l. ſi fundum, tit. de fund. dot.* V. 2176 y ¶ Adquiritur ſine traditione, *l. ſiue 3. ff. de publ. in rem act.* N. 867 k ¶ Adquiritur iure ciuili nouem modis, *l. quarundam 1 ff. de adquir. rer. dom.* N. 360 g ¶ Acquiritur ſine poſſeſſione interdũ, *l. & ideo 12. de cond. furt.* V. 1375 *l. ſi vir 19. tit. de don. inter vir. & vxor.* V. 2193 z ¶ Adquiritur in legatis ſine poſſeſſione, *l. poſſeſſio 1. § 15. ff. de adq. poſſ.* N. 406 q *l. traditio 20. §. 2. ff. de adq. rer. dom.* N 374 x ¶ Acquiritur præſcriptione, *cap. 24. ſed, coll. 4. Nou. 22. tit. 1. de nupt. Auth.* 181 c ¶ Adquiritur ſine poſſeſſione iure ſpeciali, *l. qua 2. ti. pro ſocio.* V. 1084 n ¶ Adquiritur præſcriptione, *l. in rem 23. ff. de rei vind.* V. 837 t ¶ Adquiritur per rerum poſſeſſionem ſeu vſum, *l. ſi filij 16. ff. de donat. inter vir. & vxor.* F. 1119 h ¶ Adquiritur iure ciuili vſucapione, *ff. de adq. poſſ.* N. 399 ¶ Amitti tempore eodem poteſt, *l. quod autem 7. tit. de dona. inter vir. & vxo.* V. 2187 d ¶ Amitti vſucapione melius eſt quàm non amitti, *ff. lib. 1. titu. 2. l. 11* e ¶ Amittitur pictura, plantatione, & ſpecificatione, *l. idem Pomp. 1. §. 2. de arbore. ff. de rei vind.* V. 825 d ¶ Amittitur nõ ita facilè vt poſſeſſio, *l. vir vxori 39. tit. de don. int. vir. & vxor.* V. 2109 b nobis acquirit procurator etiam ſine ratihabitione, *l. ſi ego 24. ff. de neg. geſt.* V. 443 ¶ Conſequimur decreto ſecundo, *l. ſi finita 15. §. 15. ff. de dam. inf.* N. 58 n rei traditione, *l. rei 5. ff. de adq. rer. dom.* N. 395 d ¶ Continuatur à teſtatore in hæredẽ, *l. cum miles 30 ff. ex quib. cau. maio.* V. 609 c

¶ Dari ſub cõditione poteſt, *l. dotis fructum 7. §. 3. ſi res. ff. de iure dot.* V. 2128 ſ

¶ Eſſe in pendenti an & quando poſſit, *l. ſed & 25. ff. de vſufru.* V. 896 t ¶ Eſt ſemper de iure gentium, *ff. lib. 1. tit. 1. l. 5.* c

¶ Eſſe non poteſt penes duos in ſolidum, *l. ait prætor 1. §. 8. & ſi, ff. de ſuperfic.* N. 704 b ¶ Eſſe non poteſt euiſdẽ pecuniæ penes plures in ſolidum, *l. ſi non 5. tit. ſi cer. pet.* C 793 e dandi debitor tra ſferre debet quoquomodo, *leg. vbi autem 75. §. 1. hæc ſtipulatio. ff. d. verb. oblig.* N. 971 k ¶ Fit ex pluribus cauſis, *l. vſucapio 3. ff. de vſucap.* N. 452 x ¶ Probatur fama, *l. atqui 19. §. 3 ff. de nego. geſt.* V. 437 ſ ¶ Quæritur ex naturali poſſeſſione, *l. poſſeſſio 1. §. 1. ff. de adq. poſſ.* N. 402 e ex cauſa locationis, *l. eadem ptores 39. ff. de rei vind.* V. 849 d

Dominium quæri diuerſis ex cauſis poteſt, *l. poſſideri 3. §. 4. ff. de adquirenda poſſeſſione.* N 411. f *leg. non vt 119. ff. de regulis iuris.* N 1902 l

Quæritur in legatis ſine poſſeſſione, *l. ſi partem 19. ff. quemadmo. ſeruit. amit.* V. 1049 e

¶ Quæritur ſine poſſeſſione, *leg. homo liber 54. ff. de adquirendo rerum dominio.* N. 394 n *leg. ſi fundum 16. titul. de fundo dotali.* V. 2177 y

¶ Qui transfert alienat, *l. procurator 63 ff. de procur.* V. 397 f

¶ Transferre & tranſlati iam dominij poſſeſſionem trãſferre differunt, *l. pro legato 4. ff. pro legato.* N. 511 a

¶ Transfertur æſtimatione litis, *l. eius rei 4. ff. de rei vind.* V. 852 r ex contractu inutili, *l. & eleganter 7. ff. de dolo.* V. 509 b *l. qui 2. tit. de cond. ob turp. cauſ.* C. 234 k ex cauſa tranſactionis, *l. eius rei 46. ff. de rei vindic.* V. 852 q ex ſecundo decreto, *l. magis 4. ff. de rebus eorum qui ſub tutela.* I. 349 d

¶ Tradit ſine traditione & quibus caſibus, *l. cum duobus 52. ti. pro ſoc.* V. 702 ſ ¶ Transfertur ſine traditione, *l. certi 9 ff. de reb. cre. &c.* V. 1246 l in vltimis voluntatib. *l. ſi mortis 29. ff. de mort. cau. don.* N. 183 b cõtra tamen certis caſibus transfertur, *l. qua ratione 9. §. 8. ff. de adq. rer. dom.* N. 368 t vt putà ſine poſſeſſione, *Nou. 143. tit. de rapt. mulier. 52* A. 609 m & ſolo pacto, *l. vbi 4. titu. de in diem addict.* V. 1761 o & hoc ſub conditione, *l. ſi cum 2. §. 5. ff. de don.* N. 153 l ¶ Transfert creditor quod non habet vendendo pignus. *ff. lib. 1. tit. 1. l. 4.* b

¶ Transfertur rei traditione, *l. ſub 16. ff. de ſolut. & liber.* N. 1138 t & ſine traditione, *l. ſeruum 27. t. t. de rei vind.* C. 638 r

¶ Transferre præſumitur pecuniæ, qui nomen fieri mandat, *l. eius qui 41. ff. de reb. cre.* V. 1169 d ¶ an transferat qui rem non tradit vt ſuam, *l. Pomponius 13. § 9. ff. de acquirend. poſſeſſ.* N. 425 b an & quando errans transferat, *l. eius qui 41. ff. de rebus creditis.* V. 1169 c

¶ Transfert venditor fide habita de pretio, *l. quidam 16. ff. de furtis verſ.* V, 1567 c ¶ Transfertur quandoq; propter authoritatem rei iudicatæ. *l. Pomponius 13. §. §. 9. ff. de adquiren. poſſeſſ.* N 425 b

¶ Transfertur à procuratore, *l. ſi quis 41. ff. de rei vindicatione.* V. 850 z

¶ Transfertur multis caſibus ſine poſſeſſione, *l. ſi ager 50. ff. de rei vind.* V. 852 g Contra dominiũ voluntate ſola nõ admittimus: ſed poſſeſſionẽ tãtũ, *l. cum 5. ff. de iur. & fact. igu.* C 129 k ¶ non amittitur animo tantùm, *l. quod meo 18. §. 1. ff. de adquir. poſſ.* N. 428 f ¶ non habetur pluribus ex cauſis, *l. & an 14. §. 2. actiones. ff. de except. rei iud.* N. 828 n ¶ Quæſitum ſtatim eſſe intelligitur, poſſeſſione quæſita, *l. poſſeſſio 1. §. 1. ff. de adq. poſſeſ.* N. 402 f ¶ non Quæritur regulariter ſine poſſeſſione, *l. poſſeſſio 1. §. 6. ff. de adq. poſſ.* N. 404 u ¶ non Transfert tradens rem alienam quaſi ſuam, *l. cum 36. ff. fam. ercif.* V. 1147 b ¶ non Transfertur donatione putatiua ſeu errone a, *l. pro donato 1. §. 1. ff. pro donato.* N. 506 ¶ non Transfertur in locatione regulariter, *l. ſciendum 63 tit. de adil. edict.* V. 1995 g obligationibus niſi certis caſibus, *l. obligationum 3. ff. de oblig. act.* N. 886 i

¶ non Tranſit etiam in eccleſiam ex negotio, quod dependet ab vnius conſenſu: quia concurrent duo ſpecialia, *l. ſi pollicitatio. ff. de pollicit.* N. 1780 q ex contractu celebrato duorum conſenſu, ſine traditione, *l. ſi quis 2. ff. de pollicit.* N. 1780 u

¶ nõ Transfero cum rem meam tibi do quaſi meam, *l. ſi aliq. 28. ff. de adq. poſſ.* N. 435

Dominium vox intelligitur de directo, *l. agri 1. ſi ager vectig.* V. 880 o in dubio ſimpliciter, *l. minor 39. tit. de euict.* V. 2019 n

¶ Directum præſcribit, præſcribens ex ſecundo decreto, *l. ſi finita 15. §. 16. ff. de dam. inf.* N. 60 f quæri per procuratorẽ põt, *l. ſi ego 6. ff. de publ. in rem act.* V. 873 d vi compulſus qui tradit, amittit, *l. ſeruum 2. ff. quib. ad libert.* V. 351 f

¶ Dotis eſt mariti, *l. de die 8. §. 1. ff. qui ſatiſ. cog.* V. 206 l hoc eſt, penes maritum, non vxorem, *l. deniq. 3. §. 5. ff. de min. 25. ann.* V. 535 r ¶ Ferarum ſtatim cum ipſa poſſeſſione quærimus, *l. poſſeſſio 1. §. 1. ff. de adq. poſſ.* N. 402 f ¶ Feudi directũ alienare poteſt, qui ea lege feudum accepit vt ipſe, & cui ipſe dederit habeant, *titu. 49. de eo qui finem fecit.* F. 93 i ¶ Fundi effectus in vtilitate fundi conſiſtit, *l. cum 190. ff. de reg. iur.* N. 1919 c

¶ Legati tranſit recta via in legatarium, *l. pro legato 4. ff. pro legat.* N. 511 a ¶ Pignoris etiam ſpecialis dominus pignorando ſpecialiter nõ amittit, *l. generaliter 29. ff. qui & à quib.* N. 326 k ¶ Plenũ pro directo cui opponitur vtile, *l. Iulianus 17. §. 2. idẽ Iulianus. ff. de rei vindica.* V. 834 k ¶ Rei alienæ legatæ quando tranſeat in legatarium, *l. in omnibus 18. ff. de ſeruit.* V. 976 q

¶ Rei creditæ non transfertur niſi vterq; contrahens cõſentiat, *l. ſi ego 18 ff. de reb. cre &c.* V. 1253 h ¶ Rei legatæ tranſit in fideicommiſſarium vniuerſalem, *l. ſancimus 7. ff. ad SC. Trebell.* I. 1489 g & in legatariũ adita hæreditate, *l. ſi tibi 86. ff. de lega. & fideic.* I. 830 p ¶ Rei legatæ aut teſtamento relictæ tranſit etiam ſine traditione, *l. ſi quis 2. ff. de pollicit.* N. 1780 u

¶ Rei noſtræ executor trãsferre poteſt, *l. id quod 15. ff. de diuer. reg. iur. ant.* N. 1869 t inuitis nobis nõ diſcedit, *l. ſi peculium 10. §. 1. ff. de ſtatulib.* N. 299 f dici poteſt præteriti vel futuri etiam ratione, *l. in rebus 30. ff. de iure dot.* 1086 h ¶ Rei decedit à venditore, vel tradente pretio ſoluto, vel fide habita de pretio, quod etiam in cõtractibus innominatis locum habet, *l. cum 4. tit. de dolo malo.* C. 455 h ¶ Rei habere & in cauſa eius vſucapiendi eſſe pene paria, *l. dotale 13. tit. de fund. dot.* V. 2175 l

¶ Rei non trãſferimus in pignore, emphyteuſi, cõmodato, depoſito, *l. cum manu 30. tit de contr. emp.* V. 1758 r ¶ Rei nõ poteſt nobis quæri niſi ex vna cauſa, *l. non vt 119. ff. de regu. iu.* N. 1902 z ¶ Rei ſuo facto amittit qui eam pro derelicto habet, *l. inter 46. §. 5 vſque. ff. de fur.* N. 1299 i ¶ Rei ab emptore in venditorem transfertur, *l. ſi quis 40. ff. de rei vind.* V. 880 i transfertur traditione, *l. ait prætor 10. ff. de priuil. cred.* N. 587 b & ſecũdo decreto, *l. ab hoſtibus 15. §. 2. ff. ex quib. cau. maio.* V. 595 e

¶ Rei in fiſcum commiſſæ, vel vacantis transfertur, *l. cũ duob. 52. tit. pro ſocio.* V. 1702 f ¶ Rei præſentes adquirimus litis æſtimatione præſtita, *l. ſequitur 4. §. 13 ff. de vſucap.* N. 456 m

¶ Rei quæ vſu conſumitur ſtatim tranſit in legatarium, *l. idẽ 6. ff. vſufr. quemad. cau.* V. 962 u ¶ Serui Chriſtiani Iudæus conſequi non poteſt, *l. ſi ſeruus 16. ff. de interrog. act.* V. 1301 h

¶ Serui probatur inſtrumentis, teſtibus, ſerui confeſſione, *l. cum 10. tit. de rei vind.* C. 631 k ¶ Superueniens alienationem confirmat, *l. ſi à Titio 72. ff. de rei vind.* V. 863 d

¶ Theſauri qua actione quis conſequatur, *l. nemo 1. C. de theſaur. pag. 25* N ¶ Teſtamenti eſt penes hæredem, *l. locum 3 §. 5. ſi ipſe ff. de tab. exh.* N. 645 k ¶ Verum non adquiritur præſcriptione, *l. in rem 23. §. 6. tignum. ff. de rei vind.* V. 840 n

¶ Vni non amittitur niſi alteri quæratur, *l. quoties 57. §. 1. ſi debitorem. ff. de ſolut.* N. 1153 e ¶ Vniuerſitatis diſſipatæ cuius ſit, *l. ſicut 7. §. 2. quod cuiuſque vniuerſ.* V. 410 p ¶ Vnius & eiuſdem rei ex pluribus cauſis habere non poſſumus, *l. ſi mater 11. §. 4. eandem. ff. de except. rei iudi.* N. 824 y ¶ Vnum tantum eſt & ex vna cauſa, *l. qua quiſque 1 ff. de edend.* V. 142 c

¶ Vtile feudi eſt penes vaſallũ, directum penes dominũ, *tit. 39. de alien. patern. feud.* F. 83 f *ti. 43. de controuerſ. inter vaſal.* F. 269 a acquiritur præſcriptione, *ff. lib. 39. tit. 3. l. 1 §. 22. tit. 9. de alie. patern. feud.* F. 89 f præfertur directum dominiũ habenti, *tit. 34. de lege Corradi.* F. 81 k

¶Vtile rei qui habeant vel non habeat, l.nemo 4.C.de theſaur. C.15 b ¶Vtile præſcriptione quæritur, l.vſucapio 3.ff.de vſuca. N.452 x ff.lib.39.tit.3.l.1.§.21 t penes vaſallos: directum, penes dominum: Tit.34 de lege Corradi.F.81 [illegible]

Dominij appellatione vel petitione directũ non vtile intelligitur, l.ſi mater 21.§.5.itaque, ff.de excep.rei iud.N.824 d

Dominij tranſlationem error cauſæ non impedit, l.ſi cum te 51. ff.de pactis.V.305 d ¶Effectus per longã poſſeſſionẽ adquiritur, l.adquiritur 10.§.3.ff.de adq.rer.do.N.[illegible]0 r ¶Pars eſt vſuſfructus, l.ſi vſuſfructus 22.ff.de aqua plu.arc.N.132 t
¶Quæſtio furi opponi poteſt, l.ita vt 16.ff.commo.V.1417 b
¶Quæſtionem opponenti prædo obiicere nõ poteſt, l.ita vt 16.ff.commod. V.1417 b ¶Tranſlatio non fit vbi erratur, l.qui ratiario 30 ff.de pign.act.V.1440 ſ

Dominia adquirũtur vel iure gentiũ vel ciuili, l.in rem 23.ff.de rei vindi.V.[illegible] ¶Certa eſſe poſſunt ex alia cauſa quã vſucapionis, l.bono publico 1.ff.de vſucap. N.452 ¶Diſtincta iure etiã ciuili, diſtincta vſucapione, ff.lib.1.tit.1.l.5 a non erant olim niſi ſolo vſu, l.in rebus 30.ff.de iur.dot. C.1086 h ¶Rerum adquirimus alterutro iure vel gentium vel ciuili, l.minor 39.tit. de euict.V.2014 [illegible]

Dominus pro imperatore & principe, Coll.2.Nou.8.Tit. 3.iuſiuran.quod præſt..Auth.102 t impropriè pro patrono l.qui de 29.ff.de libe.cau.N.345 e ¶Poſſeſſore, l.ſi finita 15.§.26.ff.de dam.inf.N.60 f ¶Proprietario, l.ſi plures 9.§.1.delectum, ff.de vi & vi arma.N.688 r ¶Tutore, l.tutore 6.ff.ratam rem haberi & de ratihab.N.1248 [illegible]

Dominus ædium quib' ſeruitus ab alia domo debetur poteſt in infinitũ ſuã tollere, l.cuius 24.ff.de ſer.urb.prædi. V.986 f repromittit, l.hoc amplius 9.§.3.ff.de dam.inf. N.470 b non ſatiſdat, l.hoc amplius 9.§.3.ff.de damn.inf.N.47 b ¶Feudi proprietate priuatur ſi neglexit aut noluit pares cogere ad iurandũm, Tit.2.quid ſit inueſtit.F.34 b Tit.24.quæ ſint primæ cauſ.F.56 l ¶Litis is etiã dicitur qui nunquã fuit in iudicio, l.ab executore 4.§.4.idque.ff.de appell.N.1591 d ¶Rei totius partem retinere & partem pro derelicto habere quemadmodum poſſit, l.an pars 3 ff.pro derelicto. N.508 q ¶Rei cenſetur qui rem alienare poteſt, l.ubi 29.ff.de iure dot. C.1085 plus iuris in re ipſa habet quàm non dominus, l.Qui 3.ff.ſi vſuſfr.pet.V.946 o non videtur qui eius non eſt incommutabiliter dominus, l.ſi rem 29. 29.ff.de pign.act.V.1440 ſ ¶Sui nemo, l.ſeruus 2.ff.de ſtipu.ſeruo. N.1050 c ¶Vaſallum adiuuare cogitur etiam cõtra fratrem & filium, Tit.28.hic finitur lex.F.74 f

Dominus agere contra ſeruum ciuiliter non poteſt, l.reſpiciendum 11.§.2 furta.ff.de pœn.N.1557 b ¶Alienare ius ſuum ac plenum proprietatis poteſt, Tit.22.quo tempore miles.F.25
¶Condicere poteſt rẽ ſuã furi, l.ſi concubina 17.ff.de act.rer.amot.I.80 n ¶Dici etiam quis poteſt præeminenti ratione, l.ſi ſeruus 17. ff.de pecul. V.1524 ¶Dicitur interdum qui dominus non eſt, l.litibus 19.C.de agrico.& cenſit. 177 h ¶Eſſe deterioris conditionis non debet quàm non dominus, l.in bello 12.ff.de capt.& poſtli.N.1667 [illegible] ¶Eſt maioris authoritatis quàm vaſallus, Tit.12.de fratribus.F.45 k ¶Obligatur facto ſerui perſonaliter, ff.lib.39.tit.3.l.6.§.7 y perdit propter cõtumaciam proprietatem feudi, Tit.23.in quibus cauſis.F.53 c ¶Poſſidet per colonum, procuratorem, ſeruũ, l.prætor ait 1.§.22 quod ſeruus, ff.de vi & vi arm.N.676 ¶Præſumitur ſemper dominus, l.ſi cui 7.§.3.ſi tamen.ff.de accuſ.N.1423 d ¶Pro ſe & adſcriptitio munus ſuſtinet, at non pro fructuario aut emphyteuta, l.hi penes 4.C.de agric.& cenſit.167 l ¶Rem tradendo dominium transfert, l.clauibus 74.tit.de contrah.empt.V.1755 i
¶Tenetur de peculio pro adſcriptitio, l.ne diutius 20.C.de agric. & cenſ.179 ¶Tenetur quadrupedis laſciuia vel feruore, l.& eleganter 7.§.6.ff.de dolo.V.511 b

Dominus an & quando iudicet inter ſuos vaſallos, Tit.a.de prohib.feud.55.F.117 ſ

Dominus quis ex duabus cauſis eſſe non poteſt, l.ſeruum 49.ff. mandati.V.1671 f

Dominus in actione de peculio non cauet, l.vtrum 63.tit.pro ſocio.V.1710 i non eſt emptor ante traditionem, l.quid de creditore.ff.de dam.inf.N.48 a ex ſerui facto quibus caſibus etiam de peculio nõ tenetur, l.cum 54.tit.manda.vel contra. V.1674 m

Domini appellatio latiſſimè accipit pro eo qui de peculio cõuenitur, l.depoſiti 5.§.4.peculium ff.de pecul. V.1512 t ¶Appellatione continetur domina, Tit.3.iuſiur.quod præſtat.Nou.8.Auth. 102 g ¶Cauſa deterior per ſeruum fieri non debet, leg.Bona 27.ff.ad SC. Velleia.1592 r ¶Loco eſt bonæ fidei emptor, l.qui bona fide.ff.de damn.infec.N.50 a qui vſucapere poteſt de iure prætorio, l.Dotale 13.ff de fundo dot.V.2175 ſ

Domini & patroni ſimilitudo, Tit.33.de conſuet.F.78 u

Domino quemadmodum noceat creditoris contumacia, l.hoc amplius 9.§.4.ff.de dam.inf.N.47 g
¶Iudicare nolente quæ vaſallo remedia competant, Tit.a.de prohib.feud.25.F.1[illegible] n

Dominum iam eſſe & peti dominũ fieri contraria ſunt, l.ſi finita 15.§.25.ff.de dam.inf.N.59 a ¶Iuuare quib.caſib.vaſallus nõ tenetur, tit.2.de noua forma fidei. F.39 e ¶Repræſentat epiſtola, l.poſſeſſio 1.§.20.ff.de acq.poſſ.N.407 g

Domini duo in ſolidum eſſe non poſſunt, leg.ſed ſi par 2.ff.de rei vind.V.822 n ſiue totius ſiue partis rei, l.ſi vt certo.§.15.ſi duobus ff.commod.V.1412 d l.ſi finita 15.§.23.ff.de dam.inf.N.61 k.

Domini naturales dicuntur qui domini ſunt de iure gentium, l.de pupillo 4.§.8.ff.de op.nou.nunt.N.16 b

Domini rerum paternarum liberi dicuntur, l.in reb.30.ff.de iure dot.1086 h

Domini nõ ſunt bonæ fidei poſſeſſor, creditor, & fructuarius, l.nemo 1.C.de theſ.Cod.15 b

Domini ſubditis maximè ruſticis metum inferre facilè præſumuntur, tit.de pace Conſtantiæ.V.184 e

Domus pro domeſticis, agnatis, & familiarib.l.conductores.C.de condu.318 x ¶Familia, l.cum tuos 10.ff.de alim.vel cib.leg.I.123 b l.peto 69.tit. de leg.& fideic.I.9[illegible]0 p ¶Loco vbi quis habet domicilium, l.cõueniſſe 2.§.legatis 3.ff.de iudic.V.674 u

Domus quandoq; appellatione continetur ſubſtãtia & patrimonium, l.taberna 9.ff.de inſtruct.vel inſtrum.leg.I.1182 habitata hoc eſt propria & cõducta, l.qui domum 8.§.1.appellatione.ff.ad l.Iul.de adul.N.1447 c aliquando totum integrale facit, l.cum qui 23.ff.de vſucap. N.468 p pars areæ, l.domo 21.ff.de pign.act.V. 1433 ¶Tutiſſimum cuique refugium, l.nemo 1.C.de prætoribus. 227 i l.legatum 12.ff.de leg. N.1765 g ¶Vna eſt ex viro & vxore, l.cum 1.ff.de SC.Sila.& Clau.I.718 c

Domus deſtrui pœnæ nomine poteſt, tit.de pace tenen.53.§.conuenticula.F.101 a ¶Ex tribus conſtat, l.ſolum 49.ff.de rei vindic. V.857 a cuiuſque dicitur in qua habitat, l.nec 22.ff.ad l.Iul.de adult.N.1460 n

Domus in genere legatum non ita latum eſt vt fundi, l.cum poſt 69.tit.de iure dot.V.1154 o

Domus & fundi ius idem in multis, l.ita ſtipulatus 115.ff.de verbo. oblig.N.1001 d

Domus in genere vtrum legari vel ſtipulari promitti poſſit, l.cum poſt 69.tit.de iure dot.V.2154 o

Domus diuiditur intellectu, l.ſi finita 15. §.13.ff.de damno infecto. N.57 f

Domus reſq; maiorum nobis ſunt in maximo affectu atq; pretio.l.lex quæ 15.ff.de admin.tut.vel cur.1189

Domus faciẽda locata ſi parte operis incœpta corruerit cuius ſit periculum, l.& ideo 15.de verb.oblig.N.930 n

Domui nuntiari poteſt, l.dreſcautioni 5.§.6.ff.de dam.inf.N.39 d

Domo legata, eaq; poſt ad aream redacta extinguitur legatum, l.ſeruum 44.ff.de leg.& fideic.I.790 g eáque ad aream redacta area debetur pars nimirum potiſſima, l.peculium 65.ff.de lega.& fideic.I.906 k

De domo ſua nemo inuitus extrahi debet in cauſis ciuilibus, Nou.123.tit.6.de ſanctis epiſ.ep.cap.27.ſi quando.A.549 d

Domum egredi poteſt quis damnari, l.poteſt 9.ff.de interdictis.N. 1588 p
¶Emere, l.conueniſſe 2.§.item ſi 5 ff.de iud.V.675 e

Donum generis: munus ſpeciei locum obtinet, l.poteſtatis 215 ff. de verb ſign.N.1854 [illegible]

Donare pro ad vſum cõcedere, l.item 49.ff.de leg.& fideic. I.1034 d ¶Coniugibus inuicem quãdoque permittitur, l.cum 32.tit.de don.int.vir.& vxo.V.2204 e
¶Filio naturali pater poteſt, l.Lucius 40.ff.de fideic.lib. N.1[illegible] a
¶Filio vt extraneo quãdo pater intelligatur. l.ſi donatione 13. ff de collat. C.1331 o ¶Pater poteſt filio in remunerationem meriti, l.filiæ 12.de coll.C.1331 r genero mortis cauſa quemadmodum pater poſſit, l.ſi eum 26.ti.de don.inter vir.& vxo. V.2195 m inuitis directò non poſſumus: ſed per obliquum, l.ſi hoc iure 19.§.2 ff.de donat.N.163 e
¶Parentes poſſunt liberis in poteſtate poſitis, l.ſi pater 2.ff.de inoffi.dona.C.611 a an & quando poſſit minor, l.cum plures 12. ff.de admin.& peri.tut.I.177 a & mulier poteſt, l.curiales 3.C.de præd.decur 68 u

Donare inter viuos, vel teſtamento ſua bona etiam qui tutelam adminiſtrãt, poſſunt, l.de ſucceſſione 17. ff. de admin.tut.vel cura. C.1187 [illegible] ¶Non poteſt is qui natura ſimul [illegible] ſurdus, & mutus eſt, l.qui id 33.§.2.ff.de donationibus. N. 177 k

Donare mortis cauſa intelligitur, qui adhibit' ad ſtipulandũ animo donãdi mẽtionẽ mortis facit, l.Seia 11.ff.de dot.prale.I.1148 l mortis cauſa poſſumus, l.in mortis 22. ff.de mort.cauſ.donat.N.181 ¶Filiusfamilias conſentiente patre poteſt, at non teſtari aut legare, l.ſeruum 3.ff.qui teſtament. facere poſſ.I.1347 c dummodò pater expreſſè ei conſentiat, & ſpecialiter non tacitè, l.qui 6.ff.qui teſt.facere poſſ.I.366 l
¶Patri, l.quanquam 1.ff.de authoritate I.223 e l.cum 8.ff.de bon.quæ lib.Cod.[illegible] h ¶Mortis cauſa vt propria, ita & aliena poſ-

ſumus, *l. mortis cauſa 18. ff. de mort. cauſ. don.* V.179 CONTRA non poteſt qui iure teſtari non poteſt, *l. tam is 25. ff. de mortis cauſa donat.* N.182 m

Donare mortis cauſa filiusfamilias patris poteſt, *l. ſi furioſi 25. ff. de nupt.* C.1030 e

Donare ex magna vtilitate & cauſa curator poteſt, *l. curator 17. ff. de cura. fur.* I.363 c ¶Tutor res pupilli *l. Lucius 45. ff. de admi. & peric. tutor.* I.206 a & hic vel ſimpliciter vel ob cauſam, *l. tutor 22. ff. de adm. n. & peric. tuto.* I.181 ¶Socius genero, at non ſocer poteſt, *l. de rebus 13. ff. de don.* C.1011 ¶Vxori de ſuo proprio maritus poteſt vt ſe illa alat filióſque, *l. ex annuo 14. ti. de don. inter vir. & vxo.* V.2192 q ¶Vxori maritus prohibetur eadē vxoris patri aut genero prohibetur, *l. ſi ſxum 26. ti. de do. int. vir. & vxo.* V.2195 k ¶Vir vxori poſt diuortiū poteſt, h. e. quōdam vxori, *l. cum hic ſtatus 32. tit. de dona. int. vir. & vxo.* V.2203 b

Donare propter nuptias res immobiles ſine decreto minor an poſſit, *l. ſi quæ 1. tit. ſi aduerſ. don.* C.439 l

Donare integro ſtatu fundum, eſt cū adiacentibus mancipiis, pecoribus, fructibus & omni iure ſuo donare, *l. ſcire 1. Cod. de bon. vacan.* 17 k

Donare quantum poſſit maritus ſecundæ vxori & vxor ſecundo marito, *Nou. 89. tit. 1. quib. mod. natur. effic. ſui. cap. 2. primus. §. 3. ſi tamen.* A.401 u

Donare in dubio nemo præſumitur, *l. Iulianus 131. ff. de ver. obli.* N.1019 p *l. ſi quis 4. ff. de reb. cred. &c.* V.1239 b

Donare poſſumus bene meritis & non meritis, *l. affectionis 5. ff. de donat.* N.154 b

Donare an videatur expenſas faciendo poſſeſſor malæ fidei, *l. infunde 38. ff. de rei vind.* V.849 b ¶Expenſas liberis mater nō ſemper præſumitur, *l. cum 1. ti. de neg. geſt.* C.294 h an videatur ſumptus poſſeſſor malæ fidei, *l. Iulianus 37. ff. de rei vindi.* V.847 ¶Vſumfructum ſuum dotis nomine quemadmodū fructuarius poſſit, *l. ſi vſumfr. 66. ff. de iure dot.* V.1151 c

Donare concubinæ licet, *l. affectionis 5 ff. de dona.* N.155 d ¶Cauſa dignitatis adipi cendæ non licet, *l. ſi propriæ 41. ff. de don. inter vir. & vxor.* V.1121 c

Donare verum mater videatur ſumptus liberis, *l. Neſennius 37. ff. de neg. geſt.* V.454

Donare videtur pro derelicto habens, *ff. pro derelict.* N.508 *l. ſi id quod* ¶ *pro derelict.* N.509 g ¶Nihil videtur qui integram hæreditatem aut integra legata præſtat, *l. ſi ſponſus 5. §. 8. conceſſa, ti. de don. inter vir. & vxo.* V.2184 ¶Videtur qui pro derelicto rem habet, *l. ſi alienam 76. ff. de euict.* V.2036 y ¶Qui reſoluit contractum, *l. ab emptione 58. ff. de pact.* V.303 i impenſas qui in alieno ſciens ædificat, *l. ſi vxor 9. tit. de don. inter vir. & vxor.* V.2193 g ¶Qui exceptionis commodum remittit, *l. ſi deportati 7 ff. de leg. & fideic.* I.980 h

Donare quibus caſibus quis nō poſſit poſt crimen contractū, *l. donationes 31. §. vlt. ff. de donat.* N.171 a

Donare non poteſt cui res tantùm iure commiſſa eſt, *l. cum hi 8. §. 7. ff. de tranſ.* V.320 t

Donare quid annuum vxori & econtrà maritus non poteſt, *l. ſi ſtipulata 33. tit. de don. int. vir. & vxo.* V.2207 a is cui libera peculij adminiſtratio conceſſa eſt, *l. dubitari 34. ff. de nouat.* N.1128 a nemo intelligitur id quod non ſuo, ſed alieno nomine facit in re aliena, *l. prætor 9. § 3. ff. de reb. auth. iud. poſſ.* V.529 g quod alij reddere tenetur, *l. ſi vſusfru. 66. ff. de iure do.* 1151 l

Donare non poteſt pater filiæfam. *l. hæreditatem 28. ff. de donat.* N.168 n ¶Princeps annuos reditus ciuitatum aut eccleſiæ, *l. omne 2. C. de pet. bon. ſub.* C.23 h ¶Princeps bona ad fiſcum delata ex delicto, *l. quiſquis 2. C. de pet. bon. ſub.* C.22 t ¶Procurator cum libera, *l. ignorantis 49. ff. de procur.* V.392 k ¶Tutor rei pupilli, *l. tutoris 15. ff. de pact.* V.274 f ¶Vxor marito, *l. quædam 77. ff. de rei vind.* V.864

Donare propter nuptias ſine curatore minor nō poteſt, *l. ſi quæ 1. tit. ſi aduerſ. don.* C.436 k ¶Sumptus videtur quidquid in alieno facit contra prohibitionem, *l. ſi liberto 31 § 4. ff. de negot. geſt.* V.450 e

Donari pro concedi, *l. quod 14. ff. de nupt.* C.1028 p

Donari cauſa mortis inter virum & vxorem poteſt. *l. Fulcinius 43. ff. de mor. cau. don.* N.323 t ¶omnia bona præſentia & futura poſſunt, *l. de quæſtione 30 tit. de pact.* C.313 h

Donari diuortij cauſa quid, *l. vir mulieri 64. tit. de dona. inter vir. & vx.* V.2219 h ¶Filio vt extraneo poteſt, *l. pro donato 1. §. 1. ff. pro donato* N.526 o ¶Res aliena quemadmodum poſſit *l. in ædib. 19. §. 3. ff. de dona.* N.188 n non dicitur quod datur ſolo naturali iure cogente, *l. quoties 9. ff. de admin. & peric. tut.* I.174 i ¶Videtur quod nullo iure cogente conceditur, *leg. adeo 7. §. 11. ff. de adq. rer. dom.* N.365 k

Donari poteſt pacto nudo, *l. cum ex cauſa 30. ff. de re iud.* N.537 i

Donari concubinæ poteſt, *l. affectionis 5. ff. de dona.* N.155 d ¶Vxori puellæ & nobili, ſenex maritus vel ignobilis, *l. ſi voluntate 4. de dot. promiſſ.* C.1068 CONTRA non poteſt quòd donatarij fieri non poteſt, *l. in ædibus 9. § 3. ff. de dona.* N.158 n

Donamus ob cauſam expreſsè vel tacitè *l. donationes 1. ff. de don.* N.151 c

Donamus ſi quid ſequatur nobis vtile, *l. donationes 1. ff. de don.* N.157 e per nuntium, *l. etiam per 4. ff. de dona.* N.154 z

Donans reip. ad quid teneatur, *l. cum qui 22. ff. de dona.* N.165 z tenetur de fructibus & vſuris poſt moram etiam ante litem conteſtatam, *l. cum qui 22. ff. de don.* N.165 z ¶Rem alienam nō fit pauperior, *l. vxor 16. ff. de adquir. poſſ.* N.426 u ¶Rem cuius commercium ob publicam vtilitatem prohibetur, *l. multum 34. ff. de verb. oblig.* N.938 g

Donaſſe nemo præſumitur, *l. alimenta 11. tit. de neg. geſt.* C.398 f

Donaſſe intelligitur operas & impēſas, qui in alieno ſciēs mala fide facit, *l. in rem 13. § 1. loca. ff. de rei vind.* V.837 b

Donandi facultas per verba ſignificantia arbitrium viri boni conceſſa quid contineat, *tit. 1. quom. in laeſ. maieſt.* E.149 b

Donandi cauſa adhibitus non videtur, qui adhibitus eſt ad ſtipulandum, *l. Seia 11. ff. de dot. prælig.* I.1148 h

Donandi animus in dubio præſumitur ex cognationis ſumma neceſſitudine, *l. Neſennius 34. ff. de nego. geſt.* V.454 q ¶Facultas per verba liberā voluntatem ſignificātia alicui cōceſſa quid contineat, *tit. 1. quom. in laeſ. maieſt.* E.149 b

Donando ſeruus dominum obligare non poteſt, *l. duo in ſolidū 19. §. 1. qui ſeruum. ff. de preca.* N.770 l

Donata filio militi in dominio patris donatoris eſſe deſinunt, *l. fideicommiſſaria 23. ff. de fideic. lib.* N.249 a

Donata inter viuos non computantur in quartam, niſi expreſſè in donatione dictum fuerit, *l. ſi non 25. ff. de inofficioſo teſtam* V.741 d

Donata ſumma actione repeti non poſſunt, *l. dictum 8. tit. de condict. ob cauſ.* 1732 h

Donatarius legi donationi adiectæ parere debet, *titu quæ ſuit prima cauſ.* F.57 n

Donatarius tempore poſterior creditorē donatoris licèt priorem tempore quibus caſibus excludat, *l. ſi quidem 13. ff. de don. inter vir. & vxor.* C.1117 d

Donatari᷒ mortis cauſa grauari in donatione poteſt à teſtatore *l. ab eo 9. de fideic.* C.1461 a

Donatarius quos ſumptus repetere poſſit à donatore, *l. Ariſto 18. §. 2. ff. de don.* N.161 l ¶Obligatur donatori naturaliter ad remunerationem, *l. Ariſto 18 ff. de don.* N.161 b

Donatarius acceptam donationem cauſa mortis donationi impoſitum acceptare cogitur, *l. cum 77. ff. de legatis & fideicōmm.* I.930 n

Donatarius ſtultitia ſoluentis lucratur, *l. cum 77. ff. de leg. & fideic.* I.933 a

Donatario prodeſt pactum in rem, *l. ſi tibi 17. §. 5. ff. de pactis.* V.277 t

Donatio adquiſitio eſt & cuius naturæ, *ff. de dona.* N.150. triplex, *l. rei vxoris 24. ff. de don. int. vir. & vxor.* C.1122 u contractus nominatus olim non erat, *l. dedi 16.* V.1321. *l. iuriſgentium 6. §. 2. de pactis.* V.281 d ¶Eſt contractus innominatus, *l. hoc iure 19. §. 1. ff. de dona.* N.163 c immo & nominatus & cur, *l. ſicut 1. tit. de rer. permu.* V.1887 b ¶Contrahitur hodie conſenſu etiam nudo pacto, *l. ſicut 1. tit. de rer. permut.* V.1887 b

Donatio ſtrictè ſumpta pro doni datione, *l. in ædibus 9. §. 3. ff. de donat.* N.158 n

Donatio non eſt contractus bonæ fidei: ſed ſtricti iuris, *l. eū qui 22. ff. de donat.* N.165 m propriè non eſt cui modus adijcitur, *l. ſi tibi 10 ff. de reb. cred. &c.* V.1255 d quæ ob cauſam ſit datio, *l. hoc iure 19. §. 5. ff. de dona.* N.164 k precarium, *l. duo in ſolidum 19. §. 1. qui ſeruum. ff. de precar.* N.770 l

Donatio quæ fit ex neceſſitate an & quando ſit donatio, *l. rem 18. ff. de adim.* I.1324 p

Donatio facta concubinæ à milite reuocari poteſt, *l. donationes 31. ff. de don.* N.169 l ¶Facta à Conſtantino, *cap. 1. maxima. dit. 6. quom. opor. epiſ. Auth.* 51 h an valuerit, *cap. maxima, titu. 6 quomodo opor. epiſc. Auth.* 51 h *l. omnia ff. de offi. præf. urb.* V.127 b ¶Facta à filio in poteſtate à patre, patris ſilentio cōfirmatur, *l. pro donato 1. §. 2. ff. pro donato.* N.506 o ¶Facta inter putatiuos repetitur à donatore, & ita fiſco non cedit, *l. hac ratio 3 tit. de don. int. vir. & vxo.* V.2179 b ¶Facta metu mortis inſtātis ceſſante metu, tacitè reuocata intelligitur, *l. mortis cauſa 3 ff. de mor. cau. don.* N.173 q ¶Facta à patre filiæ cùm ea adhuc exiſtit in domo patris nō valet. *l. nec 4. ff. de dona. int. vir. & vxo.* N.1113 e ¶Facta à patre filio militi in poteſtate valet. *l. ſi pater 2. ff. de inoſ. dona.* C.411 a ¶Facta ei quæ vxor eſſe non poteſt, reuocari poteſt. *l. donationes 31. ff de donationibus.* N.169 l permiſſa ante nuptias inter coniuges, *l. multum 1 ff. de donat.* C.1013 e valet ante nuptias inter coniuges facta, *l. ſi quidem 13. ff. de donat. inter vir. & vxor.* C.1117 g

Donatio pro dote mulieris etiāſi excedat legitimam non eget inſinuatione, *l. cum 31. de iure dot.* Cod.1066 t ¶Immenſa facta

à parẽtibus uni liberorum quomodo reuocetur, *No.92.tit.4. de immen.don.c.1.poſita.*A.425 l ¶Immenſa quid, *Nou.92.ti.4.de immenſ.don.c.1.poſita.*A.429 h ¶Immodica pro donatione vltra 500 ſolidos, *l.vt mihi 21.§.1.ff.de dona.*N.165 d ¶Inofficioſa fit duobus modis, vel re & conſilio ſimul, vel re tantùm, *l.ſi vt allegatas 1.de inoſ.don.*C 609 e quatenus reuocetur, *l.ſi ita allegantis 1.tit. de inof.don.* C.609 e re ſimul & conſilio reuocatur in totum, *l.ſi vt allegantis 1.tit.de inof.donat.*C.609 e quatenus reuocetur per querelã inofficioſæ donationis, *Nou.92.ti. de immen.don c.1.poſita.*A.40 o ¶Inutilis nõ impedit teſtamẽtũ nec mutat qualitatẽ hæredis, *l.ſeruum 75.ff.de hære.inſt.* I.501 ¶Immodica pro donatione vltra 500. aureos, *l.vt mihi 21.§.1. ff.de don.*N.165 ¶Inter coniuges morte cõfirmatur, ſi traditio interuenit vera vel ficta, *l.quod 2.tit.de dot.cau.*C.1110 *l.Papinianus 23.tit.de don.inter vir.& uxor.* V.2194 a *l.vbi ita 27 ff.de mor.cau.don.*N.183 ſ ¶Reciproca valet, *l.si arenam 10 tit.de inof.teſt.*C.588 r etiam ficta vel præſumpta morte confirmatur vt & vera, *l.quod 1.tit.de dot.cau.*C.1110

Donatio cõſtante matrimonio quibus caſibus inter coniuges facta valeat, *l.ſi quidem 13 tit.de donat inter vir.& uxor.*C.1117 h

Donatio inter generum & ſocerum nõ valet, *l.nec 4.tit.de don. inter vir.& vxo.*C.1113 ¶Inter ſponſum & ſponſam valet, et iã ſi puella ſit deducta, *l.hac ratio 3.tit.de do.int.vir.& vxo.*V.2179 b ¶Inter viuos in dubio præſumitur potius quàm mortis cauſa donatio, *l.Seia 42.ff.de mort.cau.don.* N.192 u vbi in donatione nulla ſit mortis mentio, *l.Seia 11.ff.de dot.prale.* L.1148 m non reſoluitur ipſo iure, ſed per traditionem, *l.Seia 42.§. 1 ff.de mort.cau.don.*N.192 x ¶Inter virum & vxorem confirmatur morte, *l.ſi morte 29.ff.de leg.& fideic.*L.773 l facilius reuocatur quàm quælibet alia, *l.ſi maritus 12. tit. de don.inter vir. & uxo.*C.1116 r prohibita eſt, *l.bona 1.tit.de don.inter vir.& vx.* C.1112 non ratione odij, ſed minimi amoris, *leg.ſi inter 9.ff.de reb.dub.* I.1142 n ¶Mortis-cauſa dici poteſt latiſſimè mortis cauſa capio, *l.inter 38.ff.de mor.cau don.*N.189 k in genere & latiſſimè dici poteſt quodcunq; mortis cauſa capitur, *l.inter 38 ff.de mor.cau.don.*N.189 k vel ſubmodo & hæc nõ eſt propriè donatio, *ff.de don.*N.150 *l.mort.cauſ.31.§.2.ff.de mort.cau don,* N. 185 h ¶Legatis comparatur, *l.omnibus 9.ff.de mort.cau.dona.*N. 176 ſ legato quemadmodũ cõparetur, *ff.de do.cau.mor.*N.174 ¶Facta eſſe colligitur ex conſequentibus ipſius donationis, *l.mortis cauſa 18.§.2.ff.de mor.cau.don.*N.179 h ¶Fit immediatè à præſente præſenti, *l.inter 38.ff.de mor.cau.don.*N.189 k ¶Fit propter metum futurũ mortis, *l.nec 9.tit.pro ſoc.* V.1686 r ¶Fit per ſtipulationem, *l.cum 77 tit.de leg.& fideic.*I.932 t ¶Fit tribus modis, *l.ſed interim 11.tit.de don.inter vir.& vxor.*V. 2188 r ¶Peti poteſt actione bonæ fidei, *l.Seia cum 42.ff.de mor. cau.don.*N.192 n *l.tam is 25 ff.de mor.cau.don.*N.182 n ¶Reuocatur & quibus actionibus, *leg.mortis cauſa 18.§.1.ff.de mor.cau.don.*N.179 f per creditores ſi ea fraudati ſunt re ipſa, *l.etſi debitor 17.ff.de mor.cau.don.*N.178 d ¶Sola pœnitentia poteſt, *l.ſi ſtipulatio 2. de iure dot.* C.1072 *l. Seia cum 42.ff.de mor.cau.don.*N.192 p *l.ſi heres* ▪ *ff.de cond.cauſa data.*V.1328 n ¶Reuocatur conualeſcentia, *l.ſi is 2.ff.pro dona.* N.507 *l.apud Celſum 4.ff.de doli mali & metus excep.*N.856 non trahitur retro, *l.ſi mortis 40.ff.de mor.cau.don.*N.196 q non valet inter coniuges, *l.cum dos 1.ff.de dot.praleg.*l.1137

Donatio cauſa mortis licèt ſit contractus vel pactum, inſtar tamen legati habetur, *l.ſed interim 11.tit.de don.inter vir.& vxo.* V.2189 t

Donatio ob cauſam & remuneratoria nõ requirit inſinuationem, *l.Aquilius 27.ff.de don.*N.167 ▪

Donatio propter nuptias non ita priuilegiata eſt vt dos, *l. vbi 29.ti.de iur.do.*C.1087 d olim tria habebat vitia, *l.cum 20.ti.de dona.*C.1056 l ¶Fieri poteſt etiam conſtante matrimonio, *l. cum 20.tit.de dona.*C.1060 eſt hæc dote minus priuilegiata, *Nou.97.tit.9.de æqual.dot.c.2.aliud quoque.*A.447 z non requirit inſinuationem vt ſponſalitia largitas. *Nou.119.tit.2. vt ſponſal. larg.* A.516 l peti poteſt etiam conſtante matrimonio, *Auth. col.5.Nou.61.vt immob.ante nup.*309 x ¶Redit ſoluto matrimonio ad virum, *l.ſi liberas 18.tit.de don.*C.1013 f *Auth.coll.5.Nou. 61.vt immob.ante nup.*309 m ¶Rectius dicitur quàm ante nuptias, *l.cum 20.tit.de don.*C.1015 ▪ ¶Propria quid, *l.donationes 1. ff.de dona.*N.151 c ¶Perfecta variis modis dicitur, *l.non videtur 35.ff.de mor.cau.don.*N.185 n ¶Reciproca & viciſſitudinaria non eſt propriè donatio, atq; ita non indiget inſinuatione, *l.licet 19.tit.de pact.*C.305 d ¶Remuneratoria reuocari nõ poteſt, *l.Aquilius 27.ff.de don.* N.167 i ¶Simplex an & quatenus collationi ſit obnoxia, *l.emancipatos 1.tit.de collat.*C.1725 ¶Eſt contractus nominatus, ob cauſam innominatus, *l.ſi vt proponis 2.tit.de cond.ob cauſ.*C.728 l

Donationis cauſa pro modo liberalitatis, *l.ſi cũ 2.§.7.ff.de donat.* N.154 t ¶Species eſt ſcientem & prudentem fideiuſſorem non idoneum accipere, *l.cum vir 33.ff.de iure dot.*V.2144 u ¶Species tres, *l.legatum 36.ff.de leg.& fideic.*L.889 b

Donationis dominiũ expreſſè vel tacitè reuocatę ipſo iure cedit & reuertitur ad donatorem. *l.ſi vt allegatis 1 ti.de inoff.don.* C.610 f ¶Immodicæ excepto cõpetit etiã fideiuſſori inuito reo, *l.fideiuſſori 24.ff.de dona.*N.166 ▪ ¶Propter nuptias cauſa mulier habet quidem tacitã hypothecã, ſed nõ priuilegiatã, *Nou.109 tit.10.de priuil.dot.c.1.qua igitur.*A.473 ▪ *c.16.quoniã, §.1.ſuper, col.4.Nou.22.tit.1.de nup. Auth.*183 e ¶Fructus mulieris non fiunt, *c.5.illud, tit.2. de non elig ſecundo nub Auth.*31 p vxor dominiũ habet ẽſtq; eius domina, *l.vbi 29.titu.de iure dot.* C.1085 dominiũ directum ipſo iure tranſit in mulierẽ, *l.vbi 29.tit.de iure dot.* C.1084 t mortis cauſa dies (vt & legatorũ) cedit à morte teſtatoris, *l.ſi ſeruo 44.ff.de mort.cau.don.*N.193 l ¶Veræ definitio, *ff.de don.* N.150 ¶Verbo cõtinetur legatũ, *l.ſi alienatum 67.ff.de ver.ſig.*N.1818 y & hoc generaliter, *l.1.ff. de don.*N.151 a quid ſi ſimpliciter prolatũ ſit, interdũ accipitur pro fideicõmiſſo, *l.miles 37.ff.de leg.& fideic.*L.923 f liberalitatẽ innuit, *l.donari 29 ff.de don.*N.168 t ¶Vis ea eſt vt quod donatum ſit penes donatarium permaneat, *l.ſi tibi 20.ff.de re. cae.& c* N.1255 e

Donationi conuentionis adiectæ quis ſit effectus, *ff.de donatio.* N.150

Donationi precarium ſimile, *l.duo in ſolidum 19. §.2.qui ſeruum ff. de precar.*N.770 l

Donationi ſi non facta ſit mortis mentio, in dubio donatio inter uiuos intelligitur non cauſa mortis, *l.apud Celſum 4.ff.de doli mali & metus except.*N.956

Donationẽ mortis cauſa nõ amittit qui querelam inſtituit aduerſus teſtamentum, *l.etiam ſi 11.ff.de inoff.teſt.*V.729

Donationẽ propter nuptias ſoluto matrimonio vxor non lucratur niſi ex pacto ſpeciali, *Auth dos data, tit.de donat.*C.1017 ipſo iure conſtitutam eſſe in ſimili dotis quantitate, *Auth.ſi dos data, tit.de dona.*C.1910

Donatione cauſa mortis reuocata res repetitur vnà cum fructibus ſuis, *l.ſi filius 13.ff.de cond.cauſa data.*V.1319 a

Donatione facta licèt res donata obligetur, non tamen reuocatur donatio, *l.ad cum 35.ff.de don.*N.173 g ¶Immenſa etiam eccleſiæ facta imperiũ perire poteſt, *c.1.maxima ſancimus 55.t. & ti.6.quom.opor.epiſ.Auth.*h ¶Pura & ſimplici reuocata propter ingratitudinem fructus non reuocantur, *l.generaliter 24 §.14.ff.de fideic.lib.*N.252 d

Donationes factæ mulieri à cõſanguineis mariti manẽt mariti, *l.ſi mater 11. tit.de don.*C.1011 ¶Inofficioſæ factæ in præiudicium liberorũ quatenus reuocentur, *l.ſi totas 5.tit.de inoſ.don.* C 613 a ¶Inter coniuges non amarè nec tanquã inter infenſos prohibitæ, *l.magis 5.ff.de reb.eor.qui ſub tut.*I.350 ¶Inter ſponſum & ſponſam valent, *l.cum 12.ff.de pub.in rem actio.*V.876 m ¶Inter virũ & vxorem nõ requirunt aditionẽ hæreditatis, *l.bona 1.ff.de don.int.vir.& vx.*1112 non ſunt amarè tractandæ, *l.ſi ſponſus 5.§.8 conceſſa, tit.de don.inter vir.& vxor.* 2184 n ¶Mortis cauſa ad inſtar legatorum ſunt inductæ, *l.ſi mortis 5.tit.ad l.Falc* C.1492 r legatorum ſimilitudo, *l.Marcellus 15.ff.de mort.cauſ.donat.*N.178 x non tamen ſemper legatis comparantur, *l.illud 37.§.1.ff.de mort.cau.dona.*N.189 *l.Senatus 35.ff.de mor.cau.don.*N.186 t ¶Odioſæ, legata fauorabilia, *l.ſi quidem 13.titu.de don.inter vir.& uxor.* C.1116 l ¶Simpliciter non conferuntur, *l.quæ pater 50.ff.fam.ercíſ.*V.1156

Donationes inſinuari debent quingentos aureos excedentes, *Nou.119.tit.2.vt ſponſ.larg.* A.516 l ¶Reſcindi poſſunt factæ ab aſcendentibus & fratribus, *Nou.92.tit.4.de immen.donat.cap.1. poſita.*A.420 k ¶Reuocari plerũque non poſſunt etiam ob ingratitudinem, *l.ſi pater 34.ff.de donation.*N.172 z ¶Reuocari poſſunt factæ ab aſcendentibus. *Nou.92.tit.4.de immenſ.donat.* A.429 g

Donationũ quæ morte cõfirmanetur, quaſdam retrotrahi, quod ad fructus non quod ad dominium, *l.precibus 3.tit.de inof.don.* C.612 b

Donationum alia ſimplex, alia ob cauſam, *l.cum 20.tit.de donat.* C.1015 l

Donationum ſpecies, dos & donatio propter nuptias, *l.cum 20. tit.de donat.* C.1015 n

Donationibus plerunq; miſcetur negotium, id eſt, cauſa, *l.Ariſto 18.ff.de donat.*N.161 a

Donationibus extra earum naturam quædam adiicere per pactum licet, *l.aliena 13.§.1 ff.de mort.cau.don.*N.177 e

Donator nõ agit de euictione rei donatæ aduerſus donatorẽ, *l.ad res 62.ti.de ædil.edic.*1995 e ¶Alimẽta in ſeruum donatione acceptum & expenſas in eodem factas reſtituere donatori cogitur, *l.apud Celſum 4 ff.de doli mali & metus exceptione.*N.859 ¶Conuenitur a donatario deducto ære alieno, *l.Diuus 28.ff.de diuerſis regul.iuris antiq.*N.1877 b etiam ex nudo pacto donationis, *l.inter eos 19.§.1.ff de re iudi.* N.534 ¶Conuentus à donatore æs alienum deducit, *l.ſunt qui 15.ff.de reiudic.*N.533 d ¶Tenetur rem tradere, *titul.15.ſi de feud.*

Digitized by Google

*feud.defunct.§.6.ſi quis.*F.64 i ¶Tenetur de euictione, *l.Ariſto 18.3.ff.de don.*N.151 ſ Contra non tenetur de euictione niſi ex dolo vel pacto, *l.Iulianus 131.ff.de verb.oblig.* N.1019 *l.euicta,de iur.dot.*C.1071 b

Donator donatario ne ciuiliter quidem obligatur, *l.ad res 61.tit.de ædil.edict.*V.1994 c

Donator rem donatam temerè reuocare non poteſt, *Tit.26.ſi de feud.defunct.§.6.ſi quis.*F.64 r

Donator id quod donat interdum ſeligere debet, *l.quando* 1.*Co.de oblat.votor.*301 d

Donator ſerui vindicta manumittẽdi à donatario donatarium conuenire poteſt, *l.qui Romæ* 122.§.1.*Callimachus.ff.de verb.obl.* V.1010

Donator non cogitur de euictione repromittere, *l.ad res 61.tit.de ædil.edict.*V.1995 a

Donatum filio ab amico patris, videtur donatum ipſius patris contemplatione, *l.ſed ſi 10.ff.de vulg.& pupill.ſubſt.*I.532

¶Vxori aliquid in ſpõſa à viro vt id ab vxore poſtea in dotẽ acciperet, non valet, niſi morte confirmetur, *l.ſed interim* 11.*tit.de don.inter vir.& vxor.*V.1190 r

Donatur mortis cauſa ita vt actio competat, *l.inter 38.ff.de mort.cauſ.donat.*N.190 l

Donum & munus differunt, *l.plebiſcito 18.ff.de off.præf.*V.149 k ¶Dei lex, *l.nam & 2 ff.de legib.*V.73 a ¶Inueſtitaræ recognoſcere, *Tit.77.de pa.e tenen.2.§.2.ſi iudex.* F.68 e *l.plebiſcito 18 ff.de off præf.*V.149 l

Doni vel muneris appellatione non continentur xenia, *l.ſolent 6.§.3.ff.de off procon.*V.137 l

Dormiens mortuo comparatur, *l.ſi id 25.§.1.ff.de adquir.poſſeſſ.*N.433 e

Dormientis & abſentis conditio quæ, *Tit.de pace tenenda.53.§.3.item.*F.107 f

Dormientes & furioſi retinent poſſeſſionem, *l.poſſideri 3.§.3.ff.de adq.poſſ.*N.410 n

Dos augeri & minui poteſt eóq; nomine curator cõſtitui, *l.ſiue generalis 61.ff.de iur.dot.*V.2140 a non poteſt tamen in fraudẽ creditorũ, *No.97.ti.9.de æqua.do.c.2.aliud quoq.*A.442 y ¶Æſtimata data ſoluto matrimonio repetitur ab vxore, *l.rem 1.de rei uxo.act.* C.1007 an vẽdi poſſit conſenſu mulieris, *l.Mænia 49.ff ſol.matr.*I.55 i ad mariti periculũ pertinet, *col.4.No.38.ti.18.de reſtit.*A.247 k an poſſit per curatores conſtitui adultæ vltra vires, *l.ſi curatores 9.de admin tut.*C.1184 ſ ¶Alluuione aucta tota reſtituẽda.h.e.cum eo quod alluuio ei adiecit, *l.fructus 7.§.12 ſi fundum,ſol.matri.*I.16 p ¶Alia profectitia & alia aduẽtitia, *l.rem 1 ff de rei uxo.act.*C.1023 ¶Apud eũ ſociũ eſſe debet diſſoluta ſocietate, qui onera matrimonij ſuſtinet *l.actione 65.tit.pro ſoc.*V.1716 y ¶A datione quandoq; incipit, *l.ſi ſocero 10 ſol.matr.* C.1139 e à viro repetita conſtã e matrimonio ob eius inopiã diuiti poſtea facto reddi nõ debet, *l.vbi 19.ti.de iur.do.*C.1084 o ¶Certa intelligiſ quæ in viri boni arbitriũ collata eſt, *l.fruſtra 1. de dot.promiſſ.* C.1068 b ¶Certis caſibus exigitur à marito conſtante etiã matrimonio, *l.vbi 29.de iur.do.* C.1083 a nõ reſtituitur mulieri, ſed vel marito manet, vel alij redditur, *l.ſoluto 1.ff ſol matr.*I.3 certis criminibus confiſcatur, *l.quinque 3.ff de bon.dam.*N.1573 d Conceſſa animo donandi morte cõfirmatur, *l.dotem 1.de dot.caut.*C.1110 ¶Confertur ex teſtamento & ab inteſtato, *leg.denique 3.§.6.ff.de min.25.ann.*V.536 ſ ¶Cõſtante matrimonio iure ciuili in bonis mariti eſt, iure naturali vxoris, *l.Lucius 21 ad municip.*N.1718 o ¶Conſtante matrimonio ſine cauſa legitima vxori reddita à marito præſumitur donari, *c.40 ſi autem,Auth.de nupt.*193 d ¶Conſtante matrimonio poteſt repeti ſtatim atque maritus cœpit facultatibus ſuis abuti, *l.ſi conſtante 24.ff.ſol.matr.*I.34 r ¶Conſtante matrimonio certis caſib.ſolui poteſt, *l.ſi conſtante 19.ff.de don.*L.1015 c ¶Cõſtante matrimonio quibus caſibus reddatur. *l.ſoluto 2.ff.ſol.matr.*I.3 ¶Conſtante matrimonio non tantùm à marito repeti poteſt, *l.ſi conſtante* [illegible]*.ff.ſol.matr.*I.3 ¶Conſtante matrimonio vxori à marito reddi non poteſt, *l.cum in fundo 78.tit.de iur.dot.* V.2158 k ¶Dicitur ſiue pater det genero, ſiue det filiæ, *l.ſi paterfa.33.ff.ſam.ercis.*V.1145 ¶Data filiæ & nepti imputatur in legitimam, *l.quoniam 29.tit.de inof.teſt.*C.595 ¶Data matrimonij iniuſti virũ repetatur, *l.nihil 4.ff.de cond.ſine cauſ.*V.1370 o ¶Data per ignorãtiam ſeruo an & quando in ea præferatur mulier actione de peculio inſtituta, *l.ſi ignorans 3.ff ſolu.matr.* C.1136 h ¶Data ſeu promiſſa à patre intelligitur de bonis paternis, *l.ſi pater 7.de dot.promiſſ.*C.1069 a ¶Data confertur in 4.caſibus cõſtante matrimonio. *Auth quod.ff.de col.*C.1327 e ¶Emancipatæ reuertitur ad patrem ſi eam ſibi ſtipulatus eſt reddi, *l.pater filiæ 71.ff.de euict.*V.2034 x à filia conferenda eſt vel tanto minus le hæreditate accipiendum, *l.ſi filiæ 20.ff.fam.ercis.*V.1133 c ¶Filiæ mortuæ liberis mortuæ exiſtẽtibus non eſt reſtituenda, *l.ſed an 19.ff.de collat.*C.1335 m In fraudem creditorum conſtitui non poteſt niſi à liberto, *l.Ait prætor 10.§.14.ff.quæ in fraud.cre.*N.615 k ¶Habet tria conſideranda, *l.cum 31.de iur.do.*C.1090 ¶Impropria an habeat eadem priuilegia, quæ habeat vera, *l.quæſitum 2.§.1.de priui.cre.* N.584 y ¶Impropriè dicitur, quæ data eſt à ſponſa per verba de futuro, *l.quæſitum 2.§.1.ff.de priui.cred.*N.584

¶Inofficioſa per quos poteſt reuocari *l.cum omnia 1.ti.de inoff.dot.*C.613 h ¶Magna aut parua quæ dicatur, *Nou.97 tit.9.de æqual.dot.c.6.illud quoque.§.1.ſit autem.*A.446 f

¶Mariti dicitur præſenti tempore inſpecto, mulieris ſpe futuri, *l.ſi conſtante 4 §.5.ſi maritus.ff.ſol.matr.*I.37 f

¶Mariti eſt periculo ſi æſtimata, ſi in quãtitate cõſiſtit, ſi ita conuenit, *l.ſi conſtante 4.§.2.quotiens.ff.ſol.matr.*I.36 g

¶Marito vergente ad inopiam repeti poteſt etiam conſtãte matrimonio, *cap.39.Auth de nupt.* A.193

¶Metu promiſſa ipſo iure nulla, *l.confeſſi 2.ff.de ind.* V.1073 b

¶Mortua filia vt ne ad patrem redeat poteſt paciſci, *l.conuenit 30 ff.de relig.& ſump.funer.*V.1128 x ¶Minor conſtituitur mulieri ob multitudinem fratrum & ſororum, *l.ſi filia 43. ff.de leg.& fideic.* I.1031 d ¶Mulieris damnatæ quinq; caſibus publicatur, *l.quoq; 3.ff.de bon.dam.*N.1573 a ¶Non eſt, vbi nõ eſt matrimonium, *l.nec ullam 13.ff.de hære.pet.*V.756 k

¶Nulla eſt, niſi matrimonij oneribus ſeruiat, *l.pacta 3.titu.de pact.dot.*V.2161 r

Dotis appellatio æquiparatur naturali numerationi, *l.66.§.6.ſi vir.ff.ſol.matr.*I.65

Dotis actio pro ſumma ipſius dotis, *l.cum doli.ff.de dot.præleg.*I.1135 r non eſt arbitraria: ſed bonæ fidei cum in ea iuretur in litem, *l.ſi filioſa.25.§.1.maritum.ff.ſol.mat* I.39 g ¶Duplex directa & econtra, *l.omnino 12.ff.de impenſ.in res dot.fact.*I.71 g eſt bonæ fidei, *l.ſed & ſi 21 ff.ſolut.matr.*I.27 a *l.de diuiſione 5.ff.ſoluto matri.*I.8 o ¶Communis vt ſit patris & filiæ profectitia dos eſſe debet, *l.ſoluto 2.ff.ſol.matr.*I.4 g quæ antea communis eſt patris & filiæ, filiæ ſit propria, poſtquam emancipata erit, *l.ſi ſocer 44.ff.ſol.matr.*I.51 b ¶Competit viro & vxori, *l.ſi diuortio 21.ff.de ver.obl.*N.932 q ¶Competit patri etiam cum filia eius emancipata, *l.filiæ 59.*I.60 *ff.ſol.matri.*

¶Datur conſtante matrimonio ſocero, vel eius hæredibus ad inopiam vergentibus, *l.ſi d ſi 10.ff.de lega.præſt.*I.1825 f ¶an naſcatur ſoluto matrimonio, *l.ſi 5.§.1.quod ſi.ff.de bonis damn.* N.1573 g

Dotis actione & in cauſa, an & quatenus pater & filia ſint duo rei agendi. *l.ſi ſocer 44.ff.ſol.matr.*I.51 a ¶Publicatio pro parte tertia fit in lege Iulia de vi publica, *leg.ſi conſtante 24.§.7.ſi bona 6.ff.ſol.matr.*I.38 o

Doti cedunt & dotem augent fructus ex re dotali profecti ante perceptum matrimonium, *l.videamus 38.§.12.ante matrimonium ff.de vſur.*V.2062 b

Doti dare etiam prædia mulier minor 25.annis, *l.quoniam 2.de.ſi aduerſ.dot.*C.441

Doti dare omnia ſua bona mulier in dubio intelligitur, *l.cum mulier 72.tit.de iure dot.*V.2155 e ¶Dari in dubio intelligitur quidquid marito ab vxore promittitur, *l.quia aut 23 ff.de iure dot.* V.2134 ſ ¶Datum alienum ſeruum ſoluto matrimonio mulier publiciana petere poteſt, *l.cum 12.ff.de publ.in rem act.* V.876 k

Doti data omnia bona mulieris nõ reuocantur, *l.nulla 4.de iure do.*C.1073 a ¶Imputare poteſt maritus expẽſas vxoris funeratæ, *l.quod 13.titu.de neg.geſt.*C.399 g ¶Reddenda neceſſi. *l.ſi fundus 8.ff.ſol.matr.*I.10 i ¶Relegatæ ineſt emolumentum repræſentationis, *l.cum 7.ff.de ſeru.leg.*I.2134

Dotem aduẽtitiam & profectitiam an & quomodo pater petere poſſit, *l.Titia 34.ff.ſol.matr.*I.45

¶Confeſſam in rebus mobilibus præſumi factam in fraudẽ creditorum, *l.ſi conſtante 19.de donat.* C.1015 d ¶Immodicam conſtituens poteſt eam reuocare ſiue ſit minor ſiue maior, *l.iure ſuccurſum 81.ſi in dote.ff.de iur.do.*V.2127 l pater nõ amittit delicto filij *l.ſi filia 5.tit.de diuort.& repu.*V.2219 ¶Publicatam in totum vel in partem maritus reſtituere non cogitur, *l.ſigni 7.§ 3.item.ff.ad exhib.*V.1183 f ¶Si vel mulieri reddi ſtipulante extraneo vel auo materno, actio integra mulieri adquiritur, *l.41.ff.de leg.& fideic.*I.1027 b

Dotem accipiẽs minor, an ſua bona tacita obliget, *l.nemo 51.ff.de legi.tut.*1105 d maritus ſimilis eſt creditori, *l.ſi fraudator 25.§.1.ff.quæ in frau.cre.* N.624 b ¶non habens mulier alẽda eſt tamen à viro, *l.ſi mulier 29.ff.de relig.& ſumpt.fun.*1228 nomine filij ſoluens mater, an & quatenus repetat, *l.cum 32.de condic.indebit.* V.1347 a ¶Promittẽs ſimpliciter extraneus an poſſit tradendo paciſci eam ſibi reſtitui, *l.rem 1. de rei vxo.act.*C.1099 m amittit quæ iniuſtum mittit repudium, *l.dotem 37.ff.ſol.matr.*I.46 n pacto ſeu cõuentione maritus lucrari poteſt, *l.cum 26.ff.de iure fiſc.*N.1642 z maritus non habet ex cauſa lucratiua, *l.Neſennius 41.ff.de re iud.*N.543 b

¶Quibus caſibus maritus dotem poſſit reddere, *l.mulier 72.titu.de iur.dot.*V.2151 g conſtante matrimonio certis ex cauſis

maritus, cap. 39. dotet. coll 4. Nou. 12. tit. 1. de nupt. Auth. 19 y
¶Relegare aut cõpenſandæ dotis cauſa legare præſumit pater potius quàm nouum legatũ facere, l. huiuſmod. 84. ff. de leg. & fideic. I. 817 b ¶Retinere poteſt maritus ſi operis ſuis victum quærere non poteſt, l. in inſulam 42. ff. ſol. matr. I. 49 l
¶Solui filię abſens pater ex legitima cauſa poteſt per nũciũ & epiſtolam prohibere, l. ſi cum 22. §. 4. ſi patri ff. ſol. matri. I. 29 f

De dote actio pro ſpe actionis de dote, l. cum dos 1. ff. de dote præleg I. 1138 q ¶Nõ naſcitur conſtante matrimonio niſi in caſu inopiæ, l. in rebus 30. de iure dot. C. 1087

Dote data ipſo iure cõſtituta intelligitur donatio propter nuptias, Aut. dos data de don. C. 1017 a ¶Euicta in poteſtate eſt mariti, vel agere aduerſus heredes ſoceri, vel excipere contra mulierem, l. Mænia 49 ff. ſol. matr. I. 9 h

De dote non petẽda paciſci videtur qui diuertit ob vxore, l. 30 de pact. dot. V. 2171 p ¶Reddenda de culpa in ea præſtanda & ſimilibus, paciſci inter ſe coniuges etiam poſt nuptias poſſunt, l. paciſci 1. ff. de pact. dot. V. 2161 a

Doti dare omnia ſua bona minor 25. annis an & quemadmodũ poſſit, l. quoniam 1. tit. ſi aduerſ. dot. C. 442 h

Dotes prædiorũ quid, l. Seia 10. ff. de inſtruct. vel inſtru. leg. I. 1190 n

Dotium duarum ea eſt prærogatiua vt quæ earũ prior ſit tempore, potior ſit iure, l. priuilegia 17. ff. de priu. cred. N 592 f

Dotium duarum priuilegium cõſideratur etiam ex tempore, l. priuilegia 17. ff. de priu. cred. N. 591 e

Dotale propriè dicitur quod inęſtimatũ marito ab vxore datur, l. ſi prædium 23. de iur. dot. C. 1080 o

Dotibus matrimonium non cõtrahitur, ſed affectu, l. neque 13. de nupt. C. 1022 p

Dotale propriè dicitur quod inæſtimatũ marito ab vxore datũ eſt, Auth. col. 5. Nou. 61. Tit. 16. vt immob. ant. nupt. cap. 1. ſancimus. 310 m ¶Nomen ſumptibus ſuis maritus exigere debet, at non vxoris, l. impenſarum 1. §. 3. inter neceſſarias. ff. de impen. in res dot. fact. I. 61 a ¶Prædium ante matrimonium propriè non dicitur, ſed quaſi dotale, l. de diuiſione 5. ff. ſol. matr. I. 8 m

Dotale ſpe reuerſionis aliquid intelligitur, leg. lex Iulia 4. titu. de fund. dotal. V. 2173

Dotalis fundus auctus inuẽtione theſauri vnà cũ theſauro extante reſtituẽdus, l. fructus 7. §. 12. ſi fundum. ff. ſol. matr. I. 16 d inæſtimatus alienari nõ poteſt, l. ſi æſtimata 1. de fun. dot. C. 1143 e inæſtimatus, l. cum dos 1. ff. de dote prælega. I. 1140 i ſtatim reddi debet l. cum dos 1. ff. de dote præleg. I. 1140 i ¶Lege Iulia alienari prohibetur, l. cum 77. ff. de leg. & fideic. I. 831 l

Dotalis fundi alienatio certis caſibus conſideratur, & qui illi caſus ſint, l. interdum 1. tit. de fund. dot. V. 2173 d lege Iulia prohibetur, l. dotalem 16. ff. de mili. teſt. I. 599 p mulier eſt domina, l. Quintus 27. ff. de aur. & argen. leg. I. 1271 e colono mulier ſtare non cogitur, l. cum dos 1. ff. de dote præleg. I. 1140 l
¶Pecunia cũ fundo dotali data, diminui & creſcere ipſo iure poteſt, l. quod dicitur 5. §. 1. ſed ſi. ff. de impen. in res dot. fact. I. 69 l ¶Rei alienatio etiam iurata à muliere poteſt reuocari de iure ciuili, l. ſi prædium 23. de iure dot. C. 1080 p commercium non eſt, l. dotalem 16. ff. de mil. teſt. I. 599 p ¶Vindicatio an marito competat, l. ob res 24. ff. de act. rer. amo. I. 83 ¶Rei dominus eſt maritus, l. vel 9. tit. de rei vindic. C. 631. f ¶Seruus quod vel operis ſuis vel re mariti adquirit, ipſi marito adquirit, l. aditio 45. ff. de acq. vel omit. hær. I. 657 t ¶Serui fructus marito adquiritur, l. hinc quæritur 19. ff. de pecul. I. 1526 q

Dotalem rem maritus & vxor ſimul poſſidere quomodo dicãtur, leg. ſciendum 15. §. 4. ff. qui ſatiſd. cog. V. 213 a ¶Seruum manumittere maritus poteſt inuita muliere, ſi ſit ſoluẽdo, l. dotali. 61. ff. ſol. matr. I. 61 b mulier poteſt manumittere atque ita alienare, l. rem 1. de rei vxor. act. C. 1102

Dotali mãcipio ſeu ancilla legata, partus dotales legati intelliguntur, l. cum 77. ff. de lega. & fideic. I. 938 g ¶Re euicta an & quibus caſibus præſtetur euictio, l. rem 1. de rei vxo. act. C. 1093

Dotales impẽſæ neceſſariæ minuũt dotem, ſi factæ ſint ad perpetuam dotis vtilitatem, ſecus ſi ad temporalem, l. quod dicitur 15. ff. de impenſ. in res dot. fact. I. 72 m

Dotali ſeruo hæręditas vxoris relicta eſt, l. ſeruus 58. ff. ſol. matrim. I. 602

Dotales res mobiles poſſunt alienari, l. rem 1. de rei vxor. act. C. 1102 l quædã mulieris, l. ſi mulier 11. de pact. conuent. C. 1109 quæ pondere, numero & menſura cõſtant, licèt inæſtimatæ datæ ſint mariti ſunt periculo, l. res in dotem 42. ff. de iur. dot. V. 2139 n

Dotales res amotas marit[us] perſequi poteſt cõdictione furtiua, l. ob res 24. ff. de act. rer. amot. I. 83 f res exiſtimãtur quæ æſtimatæ, l. in his 66. ff. ſol. matr. I. 64 o dicuntur quæ non æſtimatæ, l. rem 1 ff. de rei vxo. act. V. 1098 l ſoluto matrimonio mulieris ſunt ſpe, nõ re, l. filiofa. 25. §. 1. maritum. ff. ſol. matr. I. 39 h emptæ ex pecunia dotali voluntate mulieris & eius vtilitate, l. res quæ 54. ff. de iur. do. V. 2144 e ¶Serui mortui ſine culpa mariti vxori pereunt non marito, l. vna 8. ff. de dote præleg. I. 1146 z
¶Tabulæ ad quid neceſſariæ ſint, coll. 2. nou. 12. titu. 7. de inceſtis nupt. cap. 3. Auth. 113 n

Dotaliũ ancillarũ omnes part[us] ſoluto matrimonio vxori eiúſve hæredib. à marito aut eius hæredibus reſtituendi: nec. n. partus eſt in fructu, l. fructus 7. §. 6. quia. ff. ſol. matr. 715 e
¶Rerum æſtimatarum vir dominus, l. in reb. 32. ff. de iur. dot. C. 1086 ¶Rerum inæſtimatarum Vxor multis locis domina dicitur, l. in rebus 30. ti. de iure dot. C. 1080 h ¶Rerum periculum poſt moram ſpectat ad virum, l. ſi filiofa 25. §. 1. maritum. ff. ſoluto matr. I. 39 h vxor quemadmodum domina dicatur, l. in rebus 32. tit. de iur. dot. C. 1080 h maritus dominus multis locis dicitur, l. in rebus 30 de iur. dot. C. 1080 h

Dotalium rerum dominium cuius eſt, an viri, an mulieris, l. in rebus 30. de iur. dot. C. 1080 h

Dotalibus rebus vtens mulier conſtante matrimonio, viri cõſenſu commodum habet ſine damno, l. mortis 53. tit. de don. int. vir. & vxor. V. 2213

Dotalibus ſeruis facta legata ſunt mulieris, ſi eius contemplatione legata ea facta ſunt eius ſeruis, l. ſi marito 31. §. 4. ſi fundũ. ff. ſol. matr. I. 44 x

dotare filium patris officiũ eſt, l. capit. 19. ff. de ri. nup. V. 2111 a ¶Filias officiũ eſt paternum, l. auia 6. ti. de iur. dot. C. 1073 f l. fruſtra tit. de dot. promiſſ. C 1067 b officio iudicis pater cogi pot, l. ſi pater 7. de dot. promiſ. C. 1069 i de patrimonio matris poteſt pater, l. dotem 53. ff. de iure dot. V. 2137 l. ſi filiusfa. 16. ff. de SC. Maced. V. 1504 h pater & auus ſemper coguntur, niſi in caſibus exceptis, l. ſi pro 10. ff. de in rem verſ. V. 1561
¶Neptem auus cogitur, l. auus 33. ff. de pact. V. 294 m l. ſi pater 7. de dot. promiſſ. C. 1118 i auus tamen maternus non cogitur, l. ſi pater 7. tit. de dot. promi. C. 1069 h ¶Filiam etiam viduam pater cogitur, l. ſi ſocius 81. tit. pro ſocio. V. 1722. l. cum plures 12. ff. de admi. & peric. tu. I. 176 n

Dotare pater non tenetur filiam hæreticã vel Iudæam, l. ſi vero 9 ff. de in rem verſ. V. 1561 n

Dotare matrem filius non cogitur, l. de omnibus 1. ff. de tut. & rat. 1307

Dotaſſe ex propriis ſuiſve filiam legitimus pater præſumitur, non ex propriis filiæ bonis, l. 41. ff. de leg. & fideic. I. 1019 c

Dotanda eſt ſoror à fratre ex cõmuni patrimonio ſi tale ſit aliquod. l. cum plures 12 ff. de admin. & peric. tut. I. 176 o

Dotãdi onus teſtator maximè parẽs liberis ſeu ſucceſſorib. imponere poteſt, l. cum plures 12. ff. de admin. & peric. tut. I. 176 o

Dotatam eſſe filiam patris intereſt interdum pecuniariter, interdum affectionis ratione, l. ſi pater filiæ 71. ff. de euict. V. 2034 t

Dotandæ ſororis ex ſtatu debitor frater eam interim dũ nubat alere tenet, ſi in alio nõ ſuccedat, l. qui 4. ff. ubi pup. educ. I. 303 e

duæ actiones poſſunt poni in eodẽ libello, l. non eſt 10. titu. de act. emp. V. 1810 ¶Rationes fortius impediũt actionem mouendam, quàm vna, l. quod 5. ne de ſtatu defunct. C. 1631 d
¶Sententiæ pro ſignificatione duarum rerum, l. quoties 67. ff. de diuerſ. reg. iur. antiq. N. 1889 n

Duarum perſonarũ vicem quibus caſibus ſuſtinere non poſſumus, l. nemo 13. tit. de adſeſſ. & domeſt. & cancel. iud. C. 277 b

dubia dicuntur quæ habent duplicẽ ſignificationem, l. pupillus 239. §. 9. verbum. ff. de ver. ſig. N. 1861 h

Dubiæ & incertæ cautioni nemo ſtare cogitur, l. pupilli 6. ff. quod falſo tutor. I. 330 d

Dubia tutela teſtamentaria excludit legitimam, l. idem 27. ff. de teſtam. tutel. I. 131 h

Dubium eſſe aliquid dicitur reſpectu finis vel affectus, l. quædam 16. ff de reb. dub. I. 1352 g

Dubitans pro ignorante habetur, l. pro dubietate 11. tit. de condict. indebi. 726 a an adire poſſit, l. ſed & ſi 34. ff. de acqui. vel omit. hæred. I. 649 a

Dubitãs rẽ eſſe alienã, æquè erit in bona fide, ſicut is qui ignorat rem eſſe alienam, l. pro dubietate 11. tit. de condict. C. 726 a

Dubitans verum ſeruum inueſtire poſſit, tit. 3. per quos fiat inueſt. §. 1. ſed etiam. F. 36 l

Dubitans nec bonam, nec malam fidem habet, l. poſſideri 3. §. 22. ff. de acq. poſſ N. 416

Dubitantis & errantis diſſimilitudo, l. illud 5. ff. ſi pars hæred. pet. V. 814

Dubitatio nulla in his quæ lege expreſſa sũt l. ancilla 12. ff. de furt. C. 1278 n ¶Attẽditur magis quàm veritas ſtatus, l. nec ille 17. ff. de tut. & cur. dat. I. 151 niſi rationẽ habeat aliquã penitus inepta eſt, l. antiq. 3. ff. ſi pars here. pet. V. 812

Dubitationis cauſa, l. cõueniſſe 2. §. ſed ſi dubitetur 6. ff. de iudi. V. 675 g ¶Ratione forũ quis ſortit, l. apertiſ. 16. ti. de iud. C. 526 k actor eligere non tenetur l. controuerſia 14. ff. de tranſac. N 315 e
¶Tollendæ cauſa dicta ius cõmune non lædunt, l. qui 56. titu. mandati vel contra. V. 1674 d quæ adiiciũtur nõ nocent etiam ſi addi non ſit neceſſe, l. ſi ſeruus 61. ff. de furtis. N. 1311 b multa toleramus, l. quod ſi 16. ff. de here. pet. V. 762 h adiecta contractibus teſtamenta & ſtatuta non lædunt, l. quæ dubitationis 81. ff. de reg. iur. N. 1839

Duce

Ducere virum dicitur quæ ingenua ſeruo per ignorantiã nubit, *l. ſi ignorans 3. ſol. matr.* C 1136 i
Ducena quid, *l. eos qui 5. C. de princip. agent.* 259 c
Ducenarij qui, *C. de exact. tribut.* C. 31 f
Ducenariorum variæ appellationes *l. ducenarij 1. C. de exact. tribut.* 31 f
Ducentorum pro ducentis more, *l. ſi inter 31. ff. de pact. dot.* V. 2172
Duellum ſeu pugna, *tit. 27. de pace tenen. 83. ſi ruſticus.* F. 70 g quibus caſibus fieri poſſit, *tit. 39. de alie. pater. feud.* 85 e ¶ Fieri in pugna ab infidelitatis accuſatione poteſt, *titu. 30. de alien patern. feud.* F. 85 d ¶ Fieri per ſubſtitutum an & quando poſſit, *titu. 39. de alien. patern. feud.* F. 85 d ¶ Fieri an poſſit per campionem vel ſubſtitutum, *titu. 27. de pace ten. §. 3. ſi ruſticus.* E. 70 g an & quando & quomodo poſſit iudici, *l. cum 67. de leg. & fideic.* I. 919 regulariter in electione actoris, *tit. 27. de pace tenen.* F. 67 b quibus armis fiat, *tit. 39. de alien. patern. feud.* F. 85 d
Ad duellũ prouocare militem ruſticus non poteſt, niſi nobili genere natus ſit, *tit. 27. de pace tenend. §. 3 ſi ruſticus.* F. 70 g
Duellum quibus caſibus permittatur, *titu. 27. de pace tenenda,* F. 67 b
Duella non omnibus ex cauſis permiſſa, *tit. 27. de pace tenen. §. 3. ſi ruſticus.* F. 71 h
Duella an iure Romano permiſſa, an verò prohibita, *titu. 27. de pace tenen.* F. 67 b quibus ex cauſis permiſſa, *tit. de pace tenend. §. 3. ſi ruſticus.* F. 70 g
Duello pugnare quæ perſonæ inter ſe debeant, *tit. 27. de pace tenend. §. 3. ſi ruſticus.* F. 70 g
A duello ſeu pugna quæ excuſent, *tit. 39. de alie. patern. feud.* F. 85 d *tit. 27. de pace tenend. §. 3. ſi ruſticus.* F. 70 g
Duntaxat obligari quid ſit, *l. Stichum 95. §. 3. quod vulgo. ff. de ſolut.* N. 1188 a
Duo, *ff. de iud.* V. 671. d *l. cum prætor 12. § iudicem 1. ff. de iudi.* V. 679 g & tria an ſemper quinque dici poſſint, *l. ſi teſtamento 2. §. 1. ſed ſi. ff. de cond. inſt.* I. 571 f ¶ Mandatarij commodatarij, depoſitarij & ſimiles interdũ inſolidũ teneantur, *l. creditor 60. tit. mand. vel contra.* V. 1681 i ¶ Menſes, *l. ſi debitori 21. ff. de iud.* V. 686 ¶ Mutinenſes, *l. ſiſe 1. ff. de iud.* V. 671
¶ Pacta an & quando plus valeant quàm ſtipulatio, *l. certi 9. ff. de reb. cre. & c.* V. 1245 k ¶ Populi & duæ parochiæ ſub eodẽ ambitu murorũ eſſe poſſunt, *l. ſed ſi par 2 ff. de triuiod.* V. 822 n ¶ Rei dicuntur ſocij quãdo hoc actum eſt vt lucrũ & damnum eſſet commune, *l. ſi vnus 67 tit. pro ſocio.* V. 1707 non continuò dicũtur qui ex natura reo inſolidũ obligati ſunt, *l. rem hæreditariam 65. ff. de euict.* V. 2029 n fiunt ex quocunq; contractu, *l. eandem 9. ff. de duob. reis.* N. 1040 m ¶ Rei debendi fideiubere inter ſe videntur *l. vir vxori 17. ff. ad S. C. Velleian.* V. 1386 b ¶ Rei promittendi verbis hodie non fiunt niſi hoc expreſſè agatur, *l. eandem 9. ff. de duob. reis.* N. 1040 l
¶ Rei ſtipulandi eſſe nõ poſſunt in ea re quæ vtriq; adquiri non poteſt *l. ſi id quod 15. ff. de duob. reis.* N. 1045 f
Duorum vicem quis ſuſtinere poteſt, *l. cum ſeruus 1. ff. de ſtipu. ſer.* N. 1048 f *l. apud 1. ff. de manum. vind.* N. 204
Duorum vicem quis ſuſtinere poteſt, *l. nam 16. ff. de hered. inſtitu.* I. 453 g
Duobus in idem concurrentibus interpretationem magis fauorabilem ſequi nos oportet, *l. ſi poſt 68. ff. de leg. & fideicomm.* I. 809
Duobus modis ſumus heredes, *cap. 1. ſi hæres, §. 2. hæc, tit. de hære. & Falc.* Auth. 12 p
Duplæ ſtipulatio in vẽditionibus aſſiduè interponi olim ſol. e1, *l. prætoriarum 1. ff. de ſtipul. præt.* N. 1218 n
Duplicata vectigalis ſumma, *l. interdum 16. §. 10. ff. de public.* N. 149 h
Duplicatum legatũ intelligitur ſi id teſtator duplicare voluit, *l. cum 9. ff de adim.* I. 1321 b
Duplicantur induciæ, *l. in omnibus 41 ff. de iud.* V. 697 c
Duplum conſequi bona fides nõ patitur, *l. ſi fideiuſſor 29. ff. mandati.* V. 1657 c
Duplum in furto totum pœna eſt, *l. tres 55. ff. de admin. & peri. tut.* I. 214 k
Dupli pœnã in dubio ita interpretamur, vt in duplo inſit ſimplum, *l. actione 2. ff. de tut & rat* I. 310
Dupli nomine ſeu de duplo caueri non debet in rebus pretioſis, *l. ſi dupla 2. tit. de euict.* V. 1198 g
Duplo an inſit ſimplum, *l. tres 55. ff. de adminiſtrat. & pericul. tutor.* I. 214 k
Dupondium, *ff. p. nam. Glo. e. pag 46*
Dupondium pluriũmve aſſium ratio ad aſſem ſemper reducitur, *l. ex vncia 87. ff. de hæred. inſt.* I 510 r
Dupondij ſeu Iuſtinianei qui, *ff. proœm. in marg. n. pag. 4*
Dupondij, tripondij, & quadripondij eadem eſt ratio quæ eſt aſſis & quæ in aſſe ſeruatur, *l. Sabinus 18. ff. de hæredib. inſtituen.* I. 465
Dura etiam tolerantur, *leg. ſed dicendum 4. ff. de in rem verſo.* V. 1558 c
Durare multa neceſſe eſt quæ niſi de re effectum nõ habent, *l. item veniunt 20. ff. de her. pet.* V. 776
Durare intelliguntur quæ mutata non reperiuntur, *l. quædam 9. §. 2. ff. de eden.* V. 251 n
Durare quædã oportet, ita vt niſi durent & perpetua ſint non teneant, *l. prætor 2. §. 2. ff quib. ex cau. maio.* N. 563 a
Duratura maximè conſideramus, *l. Marcum 59. tit locati conducti.* V. 1881 y
Duumuiri qui dicuntur, *l. cum 18. titu. de iud.* C. 529 f pro magiſtratibus municipalibus, *l. dies cautioni 5. §. 4. ff. de dam. inf.* N. 38 c immenſum ipſi magiſtratus municipales, *l. in honorariis 35. § 1. in duumuirorum. ff. de oblig. & act.* N. 902 k ¶ Præferebant faſces ſeu faſciculos, *l. duumuirum 54. C. de decur.* C. 59 d
Duumuiri non habebant imperium, *l. duumuirum 53. C. de decur.* C. 59 d

E

EAdem cauſa, idẽ iudiciũ eſt, *l. propoſitum 76. ff. de iud.* V. 713 e
Eadẽ cauſa genere eſſe poteſt, non tamen ſpecie, *l. ſi ego 6. ff. de pub. in rem act.* V. 874 t
¶ Domus dicitur ſi eius ligna ad aream vſq; non ſunt depoſita, *leg. qui vſumfructum 36. ff. de vſufructu.* V. 906 m
¶ Perſona eſt patris & filij exiſtentis in poteſtate, *l. cum filius 2. C. qui ætate vel.* 94 k teſtatoris & heredis, *l. cum hæres 11. ff. de diuerſ. temp. præſcrip.* N. 847
¶ Perſona videtur qui regreſſum debet & habet, *l. nec vllam 13. ff. de hæred. pet.* V. 761 c
Eædem perſonæ interdum cenſentur quæ extraneæ, *l. & an eadem ff. de excep. rei iud.* N. 817 e
Eatenus pro ideo, vſque ad certum tempus, ad certam menſuram, *l. hoc edicto. ff. de operis noui nuntiatione.* N. 4
Eatenus teneri quatenus facere poſſum', nihil aliud eſt quàm ita conueniri ne egeamus, *l. ait prætor 5. §. 1. ff. de re iudicata.* N. 513 b
Eccleſia quinque caſibus alienare prohibetur, *cap. 1. tit. 7. de non alie. aut permut.* Auth. 69 k
¶ Locupletari non poteſt cum alterius iniuria, *cap. 6. § ſi autem, tit. 7. de non alien. aut permut.* Auth. 77 e
Eccleſia mater imperij quo ſenſu dicatur, *cap. maxima, tit. 6. quom. opor. epiſc.* Auth. 50 o
¶ Nulli gremium claudit, *Auth. coll. 6. Nou. 77. tit. 6. vt non luxurientur.* 360 f
Eccleſia quibus caſibus pro filio nõ habetur, interdũ habetur pro herede, *l. niſi, ff. ad SC. Treb* 1487 b
Eccleſiæ poſſunt à quocunque vindicari & defendi, *ff. lib. 1. tit. 1. §. 2* c
Eccleſiæ res pauperum ſunt, *cap. 6. ſi autem, titu 7. de non alien. aut permut.* Auth. 78 q
Eccleſiæ Romanæ appellatione quæ intelligantur, *coll. 9. Nou. tit. 4. vt eccl. Roman.* Auth. 103 m
Eccleſiaſticarum rerum cura quo iure ad principem pertineat, *c. 1. conuerſationis, tit. 5. de monachis.* Auth. 42 c
Eccleſiaſtici fori gradus, *l. in ius 1. ff. de in ius vocando.* V. 184 i
Eccleſiaſticis leges ferre princeps poteſt, *cap. 1. ſancimus, §. 1. tit. 6. quom. opor. ep. ſc.* Auth. 51 a
Edere à capite, id eſt, cum die, *l. argentarius 10. §. 3. ff. de edendo.* V. 253 d in libello, *leg. non videtur 33. ff. de iudiciis.* V. 692
¶ Actionem alicui, *l. ſi debitori 21. ff. de iud* V. 686 actor eam in libello debet, *l. non videtur 33 ff de iudic.* V. 692 k
¶ Inſtrumenta propria quemadmodum quis cogatur, *leg. quæ quiſque 1. §. 2. ff. de edend.* V. 243 c
Edere compellimur iudicis officio, *leg. quæ quiſque 1. §. 1. ff. de edend.* V. 244 c
Cogi poſſumus, *l. quæ quiſque 1. §. 3. ff. de edend.* V. 244 c actori cogitur reus interdum ad intentionem iuuandam, *l. prætor 91. ff. de leg. & fideic.* I. 1065
¶ Coguntur tabelliones accepto tamen ſalario, *l. argentarius 10 §. 1 ff. de edendo.* V. 253 b
Edi teſtium & tabellionum nomen debet, *l. quæ quiſque 1. §. 2 ff. de edend.* V. 244 c ¶ Inſtrumentum ad cuius vtilitatem confectum eſt, *l. prætor 4. ff. de edend.* V. 246 l

¶Inſtrumenta communia quemadmodum oporteat, *leg. qua quiſque 1. §. 2. ff. de edend.* V. 243 c ¶Integrum inſtrumentũ debet vindicari, *l. qua quiſque 1. §. 2. ff. de edend.* V. 243 c ¶Neceſſaria tantùm debent, *l. argentarius 10. §. 2. ff. de edendo.* V. 253 e

Editur non tantùm iudici, ſed etiam aduerſario, *l. qua quiſque 1. §. 3. ff. de edend.* V. 244 i

Editio fit officio iudicis *l. ſenatus 3. ff. de edend.* V. 243 h ¶Peti officio iudicis & actione, *leg. ſi quis 6. §. 4. ff. de edendo.* V. 248 p

Contra non fit totius inſtrumenti, ſed præciſè eius tantùm partis quam edi actoris intereſt, *l. cum plures 15. ff. de reb. autho. iud. poſſ.* N. 582 t

Editionis non factæ pœna intereſſe actoris, *l. qua quiſque 1. §. 5. ff. de edendo.* V. 245 e

Editionem fruſtra ab alio poſtulat, qui alij edere tenetur, *l. ſi legatum 2. ff. de edend.* V. 245 f

Edictum, *l. Iulianus 16. ff. de iudic.* V. 681 aliud generale, aliud ſpeciale, *l. ſi quis id 7. ff. de iuriſd.* V. 168 d

Edictũ de alienatione iudicij mutãdi cauſa valet etiam ad exceptionem, *l. ſi quis 12. ff. de aliena. iud.* V. 623 g ¶de Calumniatoribus quãdo locũ habeat, *l. in eum 1. §. 3. ff. de calumn.* V. 467 e ¶de Capite minutis an habeat locum in delictis, *l. pertinet 2. §. 3. ff. de cap. min.* V. 585 h ¶de Coniungendis cũ emancipato liberis hodie ſublatum, *Auth. in ſucceſſione, de ſuis & legi. lib.* C. 1519 ¶Damni infecti eſt ſubſidiarium, *l. qui bona fide 13. §. 10 ff. de dam. inf.* N. 52 n ¶Ex quib. cauſis maiores, tres habet partes, *l. huius edicti 1. §. 1. ff. ex quib. cau. maio.* V. 590 q

¶Noui operis nunciatione tria habet edicta, *l. de pupillo 4. §. 20. ff. de op. nou. nunt.* N. 17 l ¶Perpetuum, *ff. proœm §. 1. pag. 44*

¶Prætoris contemni non debet, *l. ſtipulatio 21. §. 4. ff. de op. no. nunt.* N. 33 e ¶Principis qua nota dignoſcatur, *l. quod principi 1. §. 1. ff. de conſti. princip.* V. 85 i ¶de Procuratoribus quo ſenſu prohibitorium dicatur, *l. mutus 43. §. 1. ff. de procur.* V. 385 e ¶Prouinciale, *l. in trib. 13. ff. de iud.* V. 680 ¶Succeſſorium quid ſit, *l. ſi mater 1. de ſucc. ff. edict.* C. 1319 g

¶Vtile de publicanis quando competat, *l. ſed & hi 13. ff. de public. & vectig.* N. 145 i

Edicti & interdicti differentia, *l. prætor 20. ff. de operis noui nuntiat.* N 18 t

Edicto de operis noui nuntiatione tria continentur, *ff. de operis noui nunt.* N. 2

Edicta peremptoria proponebantur in loco quodam, *l. & poſt 63. ff. de iud.* V. 709

Edictales qui, *ff. proœm. in marg. a. pag. 42*

Edictorum alia imperant, alia prohibent, *l. obligamur 52. ff. de obl. & act.* 909

effractores impropriè fures dicũtur, *l. de his 1. ff. de effrac.* N. 1402 o

effectum non habere quid, *l. ſed an 10. §. 1. ff. de negot. geſt.* V. 430 p

effringens carcerẽ grauius punitur quàm qui tabernã effregit, *l. de his 1. ff. de effract.* N. 1402 p

ei àquo pro contra quem, *leg. naturaliter 5. ff. de vſucapionibus.* N. 459 p

eiicere eſt abortum facere, *l. 27. ſi ſeruus. §. 13. inquit, titu. 11. ff. ad l. Aquil.* V. 1073 u

Exiiſſe à re non videtur quod in eadem redactum eſt, *l. Lucius 88. ff. de leg. & fideic.* I. 959 f

eius cui bona addicta ſunt & bonorum poſſeſſoris ſimilitudo, *l. ergo 4. §. 20. ff. de fideicom. lib.* N 239 q

Eius intereſſe non dicitur qui iuſtè condemnatus eſt, *l. non ſolùm 1. ff. de appell. recip.* N. 1611 n

Eius quod intereſt præſtatione ſcriptor non liberatur, *l. ſtipulatio 21. §. 4.* N. 33 e

Eius quod intereſt appellatione damnum venit, *leg. vtique 21. ff. de libe. cauſ.* N. 339 e lucrum non venit ſi agitur propter non factum, *l. ſi commiſſa 13. ff. rem ratam haberi.* N. 1352 t

eligere incontinenti debitor debet, *l. cæterum 3. ff. de ſolut & liber.* N. 1131 i

Eligere in morte qui debet non poteſt præuenire tempus eligendi, *l. cum 77 ff de leg. & fideic.* I. 935

Eligẽdus nemo ad dignitatem quo anno rationes reddere tenetur, *l. neminem 4. C. de ſuſcep.* 113 m

Eligendi ſunt qui bonæ famæ & teſtimonij, *Auth. coll. 6. Nou. 81. tit 11. de iudic b.* 375 e

Eligendum medium, *ff. lib. 39. tit. 3. l. 2. §. 7. y*

Eligens prima teſtatione ſeu electione regulariter conſumit ius eligendi, *l. filium 21. ff. de opt. vel elect. leg.* I. 1140 r

Eligens malè pro eo tenetur quem malè elegit, *l. vniuerſi 4. C. de fund. rei priuat.* 210

Eligens in ſtipulatione an & quando poſſit variare, *l. cum 138. ff. de verb. oblig.* N. 1031 b

Eligenti interdum res vilior vtilis eſſe poteſt *l. inter ſtipulantem 83. §. 2. ſi Stichum. ff. de verb. oblig.* N. 977 m

Electus prælatus à ſuperiore ſuo confirmatur, *coll. 3 Nou. 15 tit. 2. de defen. ciui. Auth.* 120 g

electio eſt actoris curatoribus pluribus datis quã conueniat, *l. de curatore 2. §. 5 ff. de cur. bon. dan.* N. 604 m

¶Bona laudanda, *Aut. coll. 6. Nou 8. tit. 11. de iud. ca. 1.* Vetus. 375 t Creditoris an & quando ſit vel debitoris, *l. ſi ſit 93. ff. de verb. oblig.* N. 989 d ¶Si creditoris fuerit vna re perempta altera quæ ſupererit peti poterit, *l. Stichum 95. ff. de ſolut.* N. 1186 g

¶Debitoris eſt in alternatiuis, *l. veteribus 37 ff. de pact.* V. 297 c *l. non ſolum 7. ff. de lib. leg.* I. 1292 l quibus caſibus ſit hæredis, *l. ſi via. 26. ff. de ſer. præd. ruſt.* V. 1007 c

¶Hæredis eſt in alternatiua verbis executiuis ad ipſum hæredem relicta, *l. Titio 21. ff. de vſu & vſufru.* I. 1111 l eſt legatarij in generis legato, *l. ſi Pamphilo 10 ff. de opt. vel ele. leg* I. 1156 p in legatis in genere relictis, *l. ſi via 26. ff. de ſer. præd. ruſt.* V. 1007 c *l. qui hominem 11. ff. de admi* I. 1322. g ¶Mala eligẽti imputatur, *l. cum mandatu 24. ff. de min. 25. ann.* V. 502 q culpæ eligentis adſcribitur, *l. item 18. ff. de hære. pet.* V. 765 d mali nummularij in culpa eſt, *l. ſi ſolut. 39. ff. de ſolut.* N. 1156 m in culpa eſt, *l. vel per 2. ff. ſi menſ. falſ. mod.* V. 1116 l punitur, *l. nam & 11. §. 3. ff. de neg. geſt.* V. 441 i ¶Mãcipiorum cum à teſtatore eſt legata nec tempus intra quod eligendũ eſt, *l. mancipiorum 6. ff. de opt. vel elect. leg.* I. 1153 c ¶Mulieri in iudiciis diuiſoriis datur, *l. is cuius 1. C. de his qui ſe.* C. 24 i ¶Perſonalis quid, *l. ſtipulatus 76. ff. de verbo. oblig.* N. 972 l dicitur quæ non egreditur perſonam noſtram & hæredis noſtri, *l. ſtipulatus 76. ff. de ver. oblig.* N. 972 l ¶Transfertur ad alium, *l. ſi ſeruus 141. ff. de ver. oblig.* N. 1034 d ¶Rei eſt ex lege, *l. Gratè 8. §. 8. ſi quis. ff. de fide. & man.* N. 1073 t ¶Simoniaca *l. quicunque 1. C. de poſtorib.* 139 l

¶Sola verum ius tribuat, *l. Labeo 41. ff. de iurciur.* V. 1298

¶Amittitur propter moram, *leg. 17. §. 4. cum ſeruus. ff. de inler.* N. 1378 n an detur actori rei principalis vel procuratoris conueniendi, *l. ſi actor 29. ff. de procur.* V. 366 z datur interdũ ſorte, *l. meminimus 2. C. quando & quibus.* 69 l

¶Fit à minori dignitate ad maiorem dignitatem, *l. maior 3. C. de dignit.* 223 a

¶Fieri iure canonico non debet nõ vocatis abſentib. *Coll. 3. Nou. 15. tit. 2. de def. ciuit. cap. 2. Auth.* 122 f nocere debet eligenti debet id quod deterius eſt, *l. vtique 16. §. 1. culpa. ff. de rei vindi* V. 852 r non rectè facta, quibus caſibus non noceat, *l. cum in indebitum 57. §. 1. creditor. ff. de cond. indeb.* V. 1360 z per procuratorem facta valet, *l. ſi is 66. ff. de procur.* V. 398

Electionis ius plerumque conuertitur, *l. ait prætor 1. §. 7. deinde. ff. de arbo. cæd.* N. 771 a tranſire poteſt in legatariũ & heredẽ, *l. ſi ſtipulatus 76. ff. de verb. oblig.* N. 979 m

Electionem mutare non licet nec variare, *l. ſciendum 1. §. 10. ff. de ſepar.* N. 597 g

Electionem pœnæ reo iudex dare non poteſt, *l. aut damnũ. §. 1. vlt. ff. de pœnis.* N. 1591 z promiſſor habet in alternatiuis, *l. quidquid 99 ff. de verb. oblig.* N. 292 t

Electione ſua quis contentus eſſe debet, *l. ſciendum 1. §. 17. ff. de ſepar.* N. 898 i Electione tribus cõmiſſa verum vnũ ex ſeipſis poſſit eligere, *l. planè 4. ff. quod cuiuſque vniuerſ.* V. 407 e

Electione vnius non amittitur ius aliud quod nobis æquè cõpetit, *l. mater 19. ff. de inoff. teſt.* V. 737

Electione per circulum fieri quid, *coll. 3. Nou. 15. titu. 2. de def. ciuit. cap. 1. Auth.* 122 x

Electiones quemadmodum fieri debeant, *l. quoties 6. C. de decur.* 108 q

Electionum forma quæ, *l. nominationum 48. C. de decur.* 57 a

Elœmoſina non eſt putãda ſi pauperibus diſpenſatur, quod ex illicitis reb. adquiritur, *ca. 7. ſemel. quom. opor. epiſc. Auth* 61 b

eludi compromiſſa non oportet, *l. aduerſus 29. ff. de recep. arbi.* V. 646 p

eluſoriæ minæ timendæ non ſunt, *l. ſi quis 7. ff. de hære. peti.* V. 753 f

emancipari impubes poteſt, *l. 14. ff. ad l. Falcid.* C. 1498

emancipatus ſuo confert profectitia tantùm, *cap. 7. & quod. coll. 5. Nou. 18. tit. 5. de triente & ſemiſſe. Auth.* 149 h emancipato confert profectitia, *c. 7. & quod. coll. 3. Nou. 18. titu. 5. de triente & ſemiſſe. Auth.* 149. a à patre ſtipulari poteſt, *l. pactum 4. de pact. conuen.* C. 1104 r

Emancipati iure ciuili non ſuccedunt, *ff. lib. 1. tit. 2. l. 7* b capite in meliorem ſtatum minuuntur, *l. Stichum 95. §. 6. vſumfructum ff. de ſolut.* N. 1190 p à ſuis adhuc in aliquibus differunt, *l. ſanximus commu. de manum.* C 1665 m

Emancipatorum ſucceſſio non eſt legitima per legem 12. tabu. *l. quotiens 1. tit. quando non pet.* C. 1311

emancipatio ad filios pertinet, *l. ſcire 27. ff. de leg.* V. 77 e in fraudem facta non prodeſt emancipanti, *l. patrem 1. C. de filiuſfam.* 103 k

¶Vbi

¶Vbi & apud quem fieri debeat, *l. emancipare 36. ff. de adopt.* V. 1011 k

Emancipationis cauſa etiam poſt quinquennium poteſt retractari, *l. quod ſi, ne de ſtatu defunct.* C. 2531 d

Emancipatione filij, nepos ex eo filio non fit ſui iuris, *l. liberos 3. §. 1. ff. de cap. min.* N. 586 m

Emanſores & deſertores qui, *l. aut facta 16. §. 4. locus. ff. de pœnis.* N. 1559 f

Emblemata quid, *l. ſi quis 7. ff. ad exhib.* V. 1183 a

emendare ſuas leges vel imperatores ipſos non piget, *cap. 1. iam. coll. 3. Nou. 18. tit. 5. de mand. princip.* Authen. 142 o

emere domum, *l. cõueniſſe 2. §. item ſi 5. ff. de iud.* V. 675 c ¶Pœnæ aliquem eſt eũ à pœna ſubtrahere, immunẽmq; facere, *l. impuberem 27. §. 4. etſi. ff. ad l. Corn. de fal.* N. 1503 f

¶Rem meam non poſſum, *leg. ſi paterna 2. de repud. vel abſtinen.* C. 1431 rem quoudam noſtram, *l. catem 11. §. 4. ff. de publicanis.* N. 144 y

Emens à non domino, precium quod dedit nõ recuperat, ſi id in veritatem domini conuerſum non eſt, *l. emptor 65. ff. de rei vind.* V. 859 d

Emens à creditore ius alienandi habẽti euinci poteſt, *l. emptor 65. ff. de rei vind.* V. 851 b

Emiſſe rem is videtur qui litis æſtimationem præſtitit, *l. ſi culpa 63. ff. de rei vind.* V. 858 x

emergens quæſtio eſt quæ non tangit negotium principale, *l. de qua re 74. ff. de iud.* V. 711

emolumenti & damni eadem ratio, *ff. lib. 39. tit. 3. l. 2. §. 4.* f

emphyteuſis verbo alienatio continetur, *l. cum 8. ff. de bon. quæ lib.* C. 1559 r quaſi dominiũ *l. ſeruitutes 3. ff. de ſeruit.* V. 970 d perpetua rei quemadmodũ permittatur, *c. 1. nos, tit. 7. de non alie. aut permut.* A. 68 o nihil aliud quàm locatio in perpetuum, *C. de locat. præd.* 216

Emphyteuſi ſimilis eſt locatio in perpetuum facta, *l. prædia 5. C. de loca. præd.* 2 7 b

Emphyteuſi vtrum decidat heres emphyteutæ nõ ſoluens canonem per triennium vel biẽnium *l. ſi quidem 1. §. 13. ſi aduerſus. ff. quando appel. ſit.* N. 1610 l commiſſa ab vno emphyteuta dicitur commiſſa quod ad omnes ſeu alios, *l. à mani 7. ff. com. diui.* V. 1163 m poteſt alij in emphyteuſim dare, *l. & ſi 7. ff. vſuf. quemadm. caueat.* V. 962 a

emphyteuta differt à conductore, *l. ius 1. ti. de iur. emphy.* C. 995 a expelli non poteſt, niſi triennio canonem non ſoluerit, *l. in emphyteuticariis 2. tit. de iure emphyt.* C. 997 b

Emphyteutam ſecundum inuitum dominus expellere nõ poteſt, *l. ſed etſi ff. vſufr. quemad. caueat.* V. 962 b

Emphyteuta poteſt ius ſuum donare irrequiſito domino, *l. cum 3. tit. de iur. emphyt.* C. 999 c emphyteuſim ſi velit vendere nũ requiratur conſenſus, *l. cum 3. ti. de iur. emph.* C. 999 c ad inſtar fructuarij bona fide vti debet, *cap. 3. emphyteuſim, §. 2. ſiue, ti. 7. de non alie. aut permut.* A. 73 g

Emphyteuta quæ damna agnoſcere debeat, *ca. 3. emphyteuſim, ti. 7. de nõ alie. aut perm. Aut.* 71 q priuati ceſſans in ſolutione canonis per triennium cadit à iure ſuo, *l. in emphyteuticariis 2. ti. de iur. emph* C. 996 p in duriorem cauſam obligatur, *c. 1. vnam. §. 1. lex, tit. 7. de non alie. aut perm.* A. 67 k

Emphyteutæ ius in re habent, *l. poſſeſſio 1. §. 7. ff. de adquirend. poſſeſ.* N. 404 b ſunt quaſi domini, *l. ſeruitutes 3. ff. de ſeruitutib.* V. 970 d

Emphyteuticarius nõ poteſt cogi à domino vt iura dominij cõparet, *l. poſſeſſorij 12. C. de fund. patrim.* 204. o vtile habet dominium, *l. poſſeſſores 12. C. de fund. patrim.* 205 e

Emphyteuticum fundũ vt & ſuperficiarium diuidere poſſunt inter ſe coheredes, *l. item prædia 10 ff. fam. erc.* N. 1129 h

Emphyteuticus contractus ſcripturam quærit, *c. 1. vnam, §. 1. lex tit. 7. de non alie. aut perm.* A. 67 n

emptio alia eſt de facto, alia de iure, *l. ſi id re debemus 30. ff. de ver. oblig.* N. 937 y liberi hominis valet, inter ignorantes, *l. obligationes 1. § 9. ſi id, ff. de oblig. & a.* l. N. 885 f odioſa quæ vel dolo vel metu vel rei ſacræ facta, *l. cum lex 46. ff. de fideiuſſ.* N. 1093 rei ſuæ non valet, *leg. pro emptore 2. ff. pro empt.* N. 401 i ideóque pretium ſolutum illo caſu repetitur, *l. ſeruum 37. ff. de condict. indeb.* V. 1349 i non omnibus paſſim eſt permiſſa, *l. quot. ens 6. C. de agric.* 213 f

Emptio per procuratorem perfici & contrahi poteſt, *l. nõ ſolum 22. §. 1. ff. de lib. cau.* N. 339 n

Emptio & pretiũ relatiua ſunt, ſed veriſimilius eſt pretiũ commiſſum accedere emptioni, *l. cum 10. tit. de iure dot.* C. 1076 f non [illegible] non ſoluto pretio, aut fide nõ habita de pretio, *leg. Pomponius 42. ff. de adq. rer. dom.* N. 387 b

Emptionis initio inſpicimus bonam fidem, *l. ſi aliena 10. ff. de vſucap.* N. 461 g verbo omnis alienatio intelligitur, *l. ſtatuliberi 29. §. 1. ff. de ſtatul.* N. 304 x verbũm ſtrictè & largè ſumitur, *l. ſtatuliberi 29. §. 1. ff. de ſtatulib.* N. 304 x vicem obtinet diuiſio, *l. ſi ancillam 4. §. 1. ff. pro ſuo.* N. 516 z

Emptioni & venditioni mutua ineſt obligatio, *leg. tribus 8. ff. de vſufr. qu. ser.* V. 943 f

emptor pro vẽditore, *l. qui fundum 7. §. 4. ff. pro emp.* N. 500 y bonæ fidei dãni infecti noſtine repromittæ non ſatiſdat, *l. qui bona fide 13. ff. de dam. inf.* N. 50 a loco domini eſt, *l. qui bona fide 13. ff. de dam. inf.* N. 50 a ¶Fundi, non tenetur ſtare loco venditionis *l. cognouimus 3. C. de mancip.* 207 h

¶Partis, interdũ rem totam accipere cogitur, *l. communi 7 §. 13. ſi debitor, ff. com. diuid.* V. 1166 ¶Rei vectæ alienari, quibus caſibus pretium non amittat, *l. quemadmodum 7 C. de agric. & cenſ.* 170 m ¶Vniuerſitatis an & qua actione teneatur, *l. nec vllam 13. ff. de hær. pet.* 759 c quis pretium amittat, *l. quemadmodum 7. C. de agr. & cenſ.* 170 n à conductore dignoſcitur pretio, & mercede, *l. ait prætor 1. § 1 qui. ff. de ſuperf.* N 702 ante traditionem non eſt dominus, *l. quid de creditore 11. ff. de dam. inf.* N. 49 a non eſt iuris ſucceſſor, *leg. ait prætor 1 §. 37. ait prætor ff. de eq. quot. & a[illegible].* N. 722 a quibuſdam caſibus rem amittit, nẽq; tamen pretium recuperat à venditore, *l. agros 3. C. de fund. lim.* 200. n

Emptor qui emit bona fide liberum patientem ſe vendi duas habet actiones *l. diſpari, ff. quib. ad libert.* C. 1625 c

Emptor traditione ſibi facta, agit etiam pro opere ante traditionem facto, *l. is qui 11. ff. quod vi aut clam.* N. 749 q

Emptoris & poſſeſſoris ſimilitudo, *ff. lib. 39. tit. 2. l 44. §. 1.* f

Emptorem hereditatis inuitum creditor conuẽnire nõ poteſt, *l. ſi actor 29. ff. de procur.* V. 366 z

Emptores continentur ſucceſſoris appellatione. *l. non ſolum 51. ff. de fideicom. lib.* N. 275

Emptum à tutore pecunia pupilli efficitur pupilli, *l. filiæ 88. ff. de ſolut.* N. 1179 nomine filij à patre patris efficitur, *l. ſi in 1. C. de caſtr. pec. milit. & præfect.* 283 e

entis ad id quod plus eſt facilior eſt via quàm non entis ad ens. *l. inter ſtipulantẽ 83. §. 5. ſacram ff. de verb. oblig.* N. 978 a

enorme, *ff. proœm. §. 1. pag.* 44.

enunciatio generalis reſtringitur pro ſubiecta materia ad ſpeciem idoneã, *l. ſi quis 30. §. 4. ff. qui & à quib.* N. 327 a

enunciatiua verba interdũ diſponunt, *l. pater pro filia 17 ff. de doli mali & metus excep.* N. 875

enunciatiuæ volũtates defunctorũ nõ ſeruantur, *l. ex his 7. ti. de mili. teſt.* C 1342 o non ſeruãtur, ſed diſpoſitiuæ, *l. cum 1. tit. arbit. tut.* C. 1213

Enunciatiuis verbis debitori adquiritur liberatio, *l. pater pro filia 17 ff. de doli mali & metus excep.* N. 876 l

eorum ad quos res pertinebit appellatione, continentur bonorũ poſſeſſores & fideicõmiſſarij, *l. cum 3. ff. ratã rem haberi & de ratihab.* N. 1246 l

Eorum qui in dignitate ſunt ſpecies, *l. omnes 2. C. vt dign. ord. ſeru.* 236 i

epiſcopatus dignitas à quibus liberet, *Auth. coll 6. Nouel. 81. tit. 10. conſtitutio quæ. c. 2. illud.* 373 k

Epiſcopatum quis deſiderare poteſt vt proſit non vt præſit, *l. lex 1. ff. ad l. Iul. de amb.* N. 1518 n

Epiſcopus poteſt cõſtituere actorẽ ad inſtar tutoris, *l. item eorum 5. § 3. ff quod cuiuſq; vniuer.* V. 408 x

Epiſcopus conditiones habere debet, *cap. 1. ſanctimus §. [illegible] ti. 6. quom. opor. epiſc.* A. 52 r

Epiſcopus an & quibus de cauſis poſſit cognoſcere ſolus, *ca. 9. neceſſitatem, tit. 11. vt iudi. ſine quoquo ſuffra.* A. 91 i

Epiſcopi & tutoris ſimilitudo, *l. item eorum 6. §. 3. quod cuiuſque vniuer.* V. 408 x

Epiſcopi æquiparantur præfectis prætorio, *l. breuiter 1. §. 1. ff. de off. præf. præt.* V. 126 k

Epiſcopo nihil derogatur altero in eius epiſcopatu electo, *l. propter 1. C. de metropol.* 143

Epiſcopum ſuum clerici declinare non poſſunt, *l. ſi ſe 1. ff. de iud.* V. 671 d

epiſtola quinq; teſtib. munita libertatem abſenti cõferre poſſumus, *l. qui abſenti 38. ff. de adq. poſſ.* N. 441 d

Epiſtolæ delegatoriæ *l. miſſi 7. C. de exactorib.* 53 n

equeſtres milites qui, *l. donationum 21. titul. de nuptiis.* Cod. 1025.

Equus malè pabulatus malè vadit, *l. animal 18. Cod. de curſu public.* 307 o

equitum alæ, *l. quod ait 22. ff. de his qui not. infa.* V. 340 g

eremodicium quid ſit & quẽadmodũ cõtrahãt, *Aut. coll. 5. No. 69. tit. 24. vt ab obe. c. 3. ſi uero.* 326

an poſſit contrahi in cauſa liberali, *l. ſi it quem 4. de lib. cauſ.* C. 1608 l ¶Contrahitur reo abſente non actore, *l. & poſt 73. §. 2. circunductio ff. de iudic.* V. 710 z non cõtrahitur in arbitrio, ſicut in iudicio, *l. item 27. §. 3. ff. de recept. arb* V. 644 n præſupponit litem conteſtatam, *l. cum 13. ff. iudic. ſol.* N. 1240 d

Ergaſteria quid, *l. hac lege 10. C. de metat.* 295. n

erogatur interdum quod non habebatur, *ff. proœm. gloſ. 5. pag 45*

erogatione interdum aliquid nobis abeſt, *ff. proœm. gloſſ. 5. pag. 45*

errare in facto, *l. conſenſiſſe 2. ff. de iud.* V. 671

Errare in iure naturali vel quaſi non licet, *l. interdum 16. § 5. ff. de publican.* N. 148 u

Errare etiam ipſe princeps poteſt, *l. ſupellectilium 3. ff. de ſupel. leg.* I. 1222 i

Errans non conſentit, *l. ſi per errorem 15. ff. de iuriſd.* V. 173 a in iure habetur pro confeſſo, *l. non fatetur 2 ff. de conf.* N. 55 b dominiũ non transfert, *l. certi eſt. de reb. cre. &c.* V. 1246 k in dominio vtrum id transferre & amittere poſſit, *l. ſi procurator 35 ff. de adquir. rer. dom.* N. 381 ſ

Errantis nulla eſt voluntas, *l. ſed hoc 20. ff. de aq. plu. arcend.* N. 131 i

error acerrimus excuſat, *l. auiculo 5. ff. de cõd ſine cau.* V. 1370 p ¶Cauſæ non impedit tranſlationẽ dominij, *l. ſi ego 18. ff. de reb. cre, &c.* V. 1253 a communis excuſat, *l. ſi quis 7. ff. ſi quis caut.* V. 227 x ius facit *l. barbarius 3. ff. de offic prat.* V. 131 o corporis, qualitatis, contractus, obligationem impedit, *l. in omnibus 57. ff. de oblig. & act.* C 911 ¶Facti quid, *l. ſi per errorem 15. ff. de iuriſd.* V. 173 b *l. conſenſiſſe 2 ff. de iud.* V. 673 mixtus & cõtinuus excuſat, *l. qui 4. de inceſt. & inut.* C. 1036 o imperitia iuris dicitur, *l. ſed hoc 20 ff. de aq. plu. ar.* N. 131 h ſupino nõ ignoſcitur, *l. ſed, etſi 25. §. 7. ff. de pet. hær.* V. 783 a

¶Facti ſiue iuris quando noceat, *l. ſi per errorem 15. ff. de iuriſd.* V. 173 b ante & poſt litem conteſtatam nocet, *l. ſi per errorem 15. ff de iuriſd. om iud.* V. 173 b prodeſt vſucapere volenti, *l. 2. §. 4. ff pro dote.* N. 513 k ¶Iuris quid, *l. ſi per errorem 15. ff. de iuriſd* V. 173 b *ff. lib. 39. tit. 2 l. 43. §. 1* x

¶Iuris ciuilis acerrimus excuſat omni modo iuriſgentium non in totum, *l. qui 4. de inceſt. & inuti.* C. 1036 o *l. conſenſiſſe 2. ff. de iud.* V. 673 c excuſat à dolo & mala fide, *l. de abigeis 1. ff de abigeis.* N. 1398 q excuſat à pœna adulterij & inceſtus, at non à dotis amiſſione, *l. auunculo 5 ff. de cond. ſine cau.* V. 1370 p ante non poſt litem conteſtatã nocet, *l. ſi per errorem 15. ff. de iuriſd. om. iud.* V. 173 b non toleratur in eo qui peritiores conſulere potuit, *l. ſed etſi 25. §. 7. ff. de pet. hær.* V. 783 ſ non nocet in dãno vitãdo, *col. 2. Nou. 12. tit. 7. de inceſt. nup. c. 1. Auth.* 110 m niſi quid ſtricto iure introductum ſit, *l. appellandi 1. §. 3. ſi quis. ff. de appell.* N. 1588 l nocet patrono in legitima ſua, *l. qua 79 ff. de lega. & fideic.* I. 949 e non prodeſt vſucapioni, *l. iuſto 44. §. 4. ff. de vſuca.* N. 485 n ¶Iuſtiſſimus vim traditionis & pacti habet, *l. iuſto 44. §. 4. ff. de vſucap.* N. 485 l eſt in facto alieno, *l. ſi exiſtimas 3. ff. pro ſoluto.* N. 488 q ¶Iuſtus pro titulo habetur, *l. pro legato 9. ff. pro legato.* N. 512 m *l. ait prætor 1. ff. quor. bon.* N. 632 k

Error principis ius ideo facere dicitur quod eius vitã & mores ſubditi imitentur, *l. ſupellectilis 3. ff. de ſup leg.* I. 1222 i ¶Vniuerſitatis vel principis ius facit, non priuati etiam teſtatoris, *leg. Titia 38. ff. de auro & arg.* I. 1180 n

error an excuſet à pœna, *l. ſenatus 1. ff de inter d matr.* I. 1040 r ¶Impedit tranſlationẽ dominij, ſi nõ eſt diſſenſus in cauſa, *l. ſeruus 19. ff. de fide. & mand.* N. 1080 n ¶Interdum non nocet, *l. ſi me 34. ff de ad. poſ.* N. 439 c ¶In iure naturali nocet, *l. non ſolum 1 ff. de oblig. & act.* N. 899 a ¶Præſumitur niſi probetur ſcientia, *l. ſed etſi 4. §. 5. ff. ſi quis caut.* V. 227 d

¶Imperitiam detegit, *l. quod non 39. ff. de legib.* V. 84 i

Error in corpore vitiat ſtipulationem, at non in nomine, *l. ſi in nomine 32. ff. de verb. oblig.* N. 937 b ¶in Dominio impedit trãſlationem dominij, *l. quæ acta 1. § 1 ff. de offi. procur. Caſ.* V. 151 d

¶In iuriſdictione, an & quando noceat, *l. ſi per errorem 15. ff. de iuriſd. om. iud.* V. 173 b

¶in Materia vitiat contractum bonæ fidei non ſtricti iuris, *l. ſi id 22. ff. de verb. oblig.* N. 933 d

¶Nominis non vitiat libellum ſi de corpore conſtet, *l idem Pomponius 5. §. 4. cum in rem, ff. de rei vind.* V. 825 ſ

¶in Nomine proprio, cognomine, aut agnomine nõ vitiat, ſi de corpore conſtet, *l. ſi in nomine 4. de teſtam.* C. 1353 f

¶Appellatiuo generali vitiat etiam ſi de corpore conſtet, *l. neque 5. de teſtam.* C. 1353 f

¶in Nomine appellatino vitiat, niſi res ſic præſens & ad oculum ſeu digitum demonſtretur, *l. quæ extrinſecus 65. §. 1. ſed etſi. ff de verb. oblig.* N. 963 z

¶An perſonæ ſubſtantia, an impediat dominij trãſlationẽ, *l. ſi quis 52. §. 18 ſi ex. ff de furtis.* N. 1301 a

¶in Syllaba nominis proprij non nocet, *l. qui habebat 54. ff. de manum. teſtam.* N. 231 c

Erroris communis vis & poteſtas quæ, *l. teſtes 1. ti. de teſt.* C. 1352 q ¶Cauſa iuſtiſſima eſt in alieno facto, *l. quod vulgo 11. ff. pro emp.* N. 502 ¶Iuſtam cauſam inducit legati ademptio vt & mandati reuocatio, *l. pro legato 4. ff pro leg.* N 511 a ¶Iuris exempla, *l. de ætate 11. §. 11. ſed. ff. de interrog. actio.* V. 1198 a in iure exempla, *l. non fatetur 2 ff de confeſſ* N. 555 b

Errore contracta an & quando obligetur, *l. in omnib. 57 ff. de oblig. & act.* 911 e

Errore iuſto quemadmodũ quis negare ſe poſſit heredem, *l. de ætate 11. §. 2. qui interrogatus, ff. de interrog. act.* V. 1198 a

Errore quædam facta valent, *leg. ſed & ſi quis 4. §. 5. ff. ſi quis caut.* V. 227

Eſculenta & poculenta iudicibus accipere licet, at nõ munus aut quid tale, *coll. 3. No. 17. tit. 4. de mād. prin.* Auth. 130 ſ

eſſe poteſt vix quod eſt, *l. vix certis 53. ff. de iud.* V. 703 n pro fieri, *l. conſenſiſſe 2. ff. de iudic.* V. 673 b de aliena prouincia, *l. ſi quis 5. ff. de iud.* V. 677

Eſt &, *ff. de iud.* V. 671

& pro etiam, *l. vicena 1. ff. ſi quis caut.* V. 221 e id eſt, *l. hoc edicto ff de dol.* V. 503 b *l. minor 40. §. 1. ff. de minor. 25. an.* V. 578 m *l. de quibus 32. ff de legib.* V. 81 d *l. ſi in agrum 3 ff. de via publ.* N. 662 *l. 1 anſ itum 2 ff. de tranſact.* V. 312 h *l. & eleganter 7. §. 10. ff. de dolo.* V. 513 b

Et alias, *l. filiusfam. 15. §. index 1 ff. de iud.* V. 681 c

Etſi pro quamuis, *l. 32. § Iulianus 6. ff. de recept. arb.* V. 650

Euangelia quatuor tantùm & non plura, *tit. 3. inſuper. quod præſtat.* A. 101 d

Euangeliſtæ quibus figuris pingantur, *titu. 3. inſuper. quod præſtat.* A. 101 d

euenire quod poteſt inſpici debet, *l. naturalē 5. §. 1. ff. de adquir. rer. dom.* N. 361 c quæ poſſunt nonnunquã nõ inſpicimus, *l. ſciendum 15. §. 6. ff. qui ſatiſd. cog.* V. 213 g

euentus conditionis in mora conſiſtit, *l. vxori 1. ff. de pena leg.* I. 1215 e facti nõ ſemper inſpicitur, *l. aut facta 16. §. 8. euentus ff. de pœn.* V. 1569 c ¶Solius fraudandi ſine conſilio quando ſufficiat, *l. ergo 4. §. 19. ff. de fideicõ lib.* N. 239 g ¶Sufficit vt donata in fraudem creditorum reuocentur, *l. etſi 17. ff. de mort. cau. don.* N. 178 d non inſpicitur, *l. ſed an 10. §. 1. ff de neg. geſt.* V. 430

Euentus eorum expectandum, quorũ natura aut cõditio eſt in pendenti, *l. ſi donaturus 9. ff. de cond. cau. da.* V. 1317 a

Euentu non æſtimamus aut metimur actus agentiũ, ſed ex cõſilio, *l. ſi d an 10. §. 1. ff. de neg. geſt.* V. 439 n

Euentu facilia conſiderantur, *l. ſi duobus 3. titu. commu. de leg.* Cod. 1470 g

Euentura facilè conſideramus. *leg. ſi quis 32. ff. de negotiis geſtis.* V. 442 q

Euentura vbi lex cõſiderat non requiritur vt res actu euenerit, *l. 5. ſi vero. §. 10. poſitum, ti. 3. ff. de his qui effuderint vel deiecerint,* V. 1096 k

Euentura quæque maximè eueniunt inſpicimus, *l. diuortio 38. ff. de neg geſt.* V. 456 *l. in diem 9. §. 2. ff. de aqua & aq. plu. ar.* N. 122 u non ſemper inſpicimus, *l. cum quadam 19. ff. de iuriſd. om iudi.* V. 175 r *l. rem 1. ff de in liteur* V. 1300 u inſpicere debemus, *l. ſed etſi 28. § 5 ſi paterfam. ff. de iud.* V. 690 ſ *l. ſi idem 11. §. 2. ff. de iuriſd. om. iud.* V. 171 d *l. cum quadam 19. ff. de iuriſ.* V. 175 b

¶Proſpici debent, *l. verum 11. §. 4. ff. de min. 25. ann.* V. 551 d

Euinci in ſolutũ accepta actione priſtina, *l. qui ſibi 33. ff. de ſolut. & lib.* N. 1146 q

Euictio an & quãdo debeatur coniunctæ perſonæ, *l. cum 77. ff. de leg. & fideic.* I. 934 i

Euictionis an agi poſſit ante rem euictam per ſententiã, *l. expeditam 2. tit. de adſer. tol.* C. 1622 a

Euictio non datur re facto euicta, *l. expeditam 2. titul. de adſer. tol* C. 1622 a

Euictio pro qualibet cauſa promitti poteſt, *l. Ariſto 18. §. 3. ff. de donat.* N. 1621

Euictionis cauere debet ſocius ſocio, cui res cõmunis iudicio familiæ erciſc. adiudicata eſt, *l. item 10. §. 2. in omni. ff. com. diuid.* V. 1168 a nomine non duplatur id quod emptoris intereſt, ſed pretium, *l. vtique 21 ff. de lib. cau.* N. 339 c cauetur in iudicio familiæ erciſcũdæ, *l. heredes 25. § 20. iudex. ff fami. erciſc.* V. 1141 e debitor non poteſt in rem ipſam agere etiam ex iure ſibi conceſſo, *l. Iulianus 17. ff. de rei vin.* V. 833 a nomine procuratos tenetur, *l. quæ acta 1 §. 1 ff de offi. proc. Caſ.* V. 151 d non agit emptor vel vaſallus, ſi ſententia fuerit lata contra eos abſentes non ex probabili vel iuſta cauſa, *l. ſi non 2. de contrar. iud. tut.* C. 2128 o ¶Promiſſio emptori à venditore debetur, *l. etiam 27. ff. de ſol. & lib.* N 1144 o an teneatur qui trãſegit vel diuidit, *l. qui cum 9. ff. de tranſact.* V. 323 b

Googl

Euictionis quis nõ tenetur,*l. à diuo Pio 15.§.5.ff.de re iud.*N.531 a heres non tenetur legatario,*l.14.ſi quis,tit.4.ff.de noxal.act.*V.1115 d is qui rei æſtimationem accepit,*l.& ex diuerſo 35.§.1.vbi autem.ff.de rei vind.* V.846 y recipit litis æſtimationem,*l.ex qui 15.ff.quib.ex cauſ.ma.*N.573 d

Euictionem non præſtat qui rem alienat ex neceſſitate ,*l. quæ aſta 1.§.1.ff.de de offi.proc.Caſ.*V.351 d

Euictionem emptori venditor non præſtat, *l.16.ſi hæres,tit.4.ff.de noxal.act.*V.1105

Euictionem debens venditor fideiuſſorem dare non tenetur, niſi aliter conuenerit ,*l.prætoriarum 1. ff.de ſtipulat.prætoria.*N.1218 o

Euictione imminente in limine contractus , non cogitur emptor ſoluere precium,*l.pater pro filia 17.ff. de doli mali & metus except.*N.876 non tenetur qui iuſſu prætoris rem vendidit,*l.qui erat 49.ff.fam.erc.*V.1158 a

Euidentia in dolo requiritur, *leg.& eleganter 7.§.10.ff.de dolo.*V.513 b

euitare, *l.de eo 26.ff.de iud.*V.680 f

euocare, *l.non alias 24.ff.de iud.*V.687

ex alterius contractu quis interdũ agit etiam nõ ceſſa actione,*l.prætor ait 1.ff.de loco publ.*N.660 i ¶Bonis eſſe dicuntur quæ in noſtro periculo ſunt,*l.rem 52.ff.de adq.rer.dom.*N.391 a ¶Cauſa conſtituere quid, *l.ſi nan 6.§.1.ff.de reb.auct.iud.poſſ.* N.575 b ¶Cauſa hereditaria & propter hereditatem an differant,*l.qui abſenti 38.ff.de adq.poſſ.*N.441 q

Ex conſuetudine regionis voluntas teſtatoris colligitur. *l. cum 18.ff.de inſtruct.vel inſtrum.leg.*I.1185 n ¶Conducto actio an & quomodo detur ad pretiũ,*l.ſi fullo 2.ff.de cond.ſine cau.*V.1369 h ¶Conſequentia quædã prohibentur quæ principaliter prohiberi non poſſunt,*l.quod in 3.§.1.ff.de adq.rer.dom.*N.360 f ¶Confeſſione actio in factũ naſcitur,*l.certum 6.§.6.ff.de conf.*N.556 q ¶Conſuetudine teſtatoris viuentis voluntas eiuſdẽ colligitur,*l.dominus 23.ff.de pecul.leg.*I.1212 i ¶Delicto actiones regulariter dantur in heredes, *l.ſi ſeruum 3.ff.vi bon.rapt.*N.1345 ¶Facto oriẽ obligatio, ex obligatione actio,*l.certi 9.ff.de re.cr.&c.*V.1243 b ¶Falſa cauſa libertas data retractari poteſt,*l.eorum 1.tit.de vindict.lib.*C.1562 n ¶Filio non ex filia nati ſunt in poteſtate, *c.4.neque.coll.3.Nou.18.tit 5.de mand.princ.*A.146 p ¶Identitate rationis proceditur de ſimilibus ad ſimilia,*l.cũ 26.tit.de admin.tut.vel cur.*C.1193 ¶Ingenuo licèt paupere natus ingenuus eſt,*l.humilem 7.tit.de inceſt.& inut.*C.1039 ¶Imperfecto teſtamento nihil debetur, *l.ſi teſtamentum 8.tit.inſtit.*C.1385 ¶Incontinenti adiici quid , *l.iuriſgentium 7.§.5.ff.de pact.* V.263 b ¶Inutili contractu quandoq; agi poſſit,*ca.5.quia,§.1.ſi quis,tit.7.de non alie.aut permut.*A.76 y ¶Iuſta cauſa dilatio danda,*l.argentarium 45 ff.de iud.*V.698 ¶Ludo crimẽ oritur,*ff.proœm.Gl.3.pag.42* ¶Mala adminiſtratione ſubſtituti primò conuenitur ipſe ſubſtitutus, ſecũdò ſubſtituẽs , *l.ſi quis 13.C.de ſacrileg.*131 k ¶Matricula officiales probantur,*l.matriculam 3.C.de agent.in reb* 254 x ¶Mora tacita idem venit quod in expreſſa,*l.ſi quis 84.ff.de leg.& fideic.* I.954 ¶Ordine dare,*ff.de iudic.*V.671 ¶Poſtfacto multa declarantur,*l.cum pater 29.ff.de neg.geſt.*V.446 n ¶Quantitate relicti amor defuncti teſtatoris colligitur,*c.1.ſi hæres,§.1.ſi quis.titu.1.de hæred.& falc.Auth.6* p ¶Re alicuius ſtipulari videtur qui eius domum locat vel alio modo in re eius contrahit, *l.liber 20 ff.de ſtip.ſer.*N.1058 y ¶Sententia minus ſolemni facta vẽditio reuocatur,*l.ſi cum nulla 58.ff.de re iud.*N.550 p ¶Similibus aliquid fieri ſufficit, *l.eam 33.ff.de ſeru.vrb.præd.* V.972 n ¶Sola detentatione poteſt quis rei vendicatione non hereditatis petitione conueniri,*l.nec vllam 13 ff.de hære.pet.*I.760.o ¶Stipulatione iudicis quæriſt abſenti actio & replicatio,*Auth.matri,ti quando mul.tut.offi.*C.1177 c ¶Vicinis ſcripturis aliquid iudicatur,*l.cum 13.ff.de vſuſr.car.rer.*V.944 n ¶Verbis concipimus & præſumimus mẽtem dantis , *l.ſi quis 4.ff.de reb.cr.&c.*V.1239 b

exactio tributorum iuris eſt non calumniæ,*coll.3.Nou.17.tit.4.de mand.princ.*A.130 f

Exactione operarum patronus amittit contra tabulas bonorũ poſſeſſionem *l.ſi quam 4.tit de ope.lib.*C.1200 h pro finito,*leg.conueniſſe 2.§.4.omnes,ff.de iud.*V.765 a

exactoris officium annuum, *leg.miſſi 7.Cod.de exact.tribut.* 33 o

Exactoris munus perſonale ,*leg.quoniam 3.de conuen.fiſ.debit.*Cod.8 r

Exactores dabant apochas,*leg.fiſco 2. de conuenien.fiſ.debit.*Cod.8 r

examen pro apium vniuerſitate, *l.naturalem 5.§.4.ff.de adquir.rer.dom.*N.361 h

exceptio, *ff.de except.*N.807 quid , *ff.de except.* N.806 pro actione,exceptione,replicatione,*l.iuriſgentium 7.§.11.ff.de pact.*V.268 i replicatione ,*l.tale pactum 40.§.2.ff.de pact.*V.299 e alia intẽtionis ſeu facti,alia iuris, *l.de qua re 74.§.cum abſentem 2.ff.de iud.*V.721 i ſtrictè accepta, *l.agere 1.ff.de de except.* N.807 f carceris & vinculorum iuſtam excuſationem habet , *l.quæ quiſque 1.§.5.ff.de colon.* V.245 d Declinatoria,*l.non videtur,ff.de iud.*V.676 ¶Dilatoria,*l.ſed etſi 25.ff.de iudi.*V.702 l ¶In principio opponi debet,*l.ſed etſi 25 ff.de iudic.*V.702 l ante litem conteſtatam proponi debet , *l. filiusfa.8.§.2.de procur.*V.359 d ¶Doli in rem , *l.litigioſam 1. ff.de litigioſ.* N.881 r ¶Doli generalis & iur.*l.ſeruitutes 4.ff.de ſeruit.*V.971 y ¶Doli realis dicitur quæ à quocunq; poteſt opponi, *l.palam 1.ff.de doli mali & metus excep.*N.852 doli poteſt obiici iis qui dolo ſuccedunt , *l.palam 2.ff. de doli mali & metus exceptione.*N.852 mali exceptio proponitur aduerſus eos quibus vel affectio vel reuerentia debetur , *leg.dolo facit 8.ff.de doli mali & met.except.*N.872 m

Exceptio doli quo ſenſu dicatur perſonalis, *leg.palam 2.ff.de doli mali & metus excep.*N.852 alia ſpecialis,alia generalis,*l.qui exceptionem 40.ff.de cond.indebi.*V.1354 u ¶Dominij nõ ſemper obſtat publiciana agenti,*l.ſi quis rem 24.ff.de excep.rei iudi.* N.834 r ¶Dotis non numeratæ temporalis eſt, *l.exceptiones 3.ff.de except.*N.809 q alia facti,alia actionis, *l.obligationum 44.§.6 ſed ſi.ff.de oblig.& act.*N.907 ¶Fauorabilis, *l.conſenſiſſe 2.§.1.conuenire ff.de iud.*V.763 i ¶Fideiuſſoris etiam in rem nõ cõpetit eius confideiuſſori,*l.exceptiones 7.ff.de excep.*N.810 ¶Fori non diſcutitur tempus præſcriptionis non labitur,*l.conueniſſe 2.§.1.in omnib.7.ff.de iud.*676 p ¶Impropriè dicitur facti ſeu intentionis , *l.in perſona 30. §.1.ff.de pact.*V.292 p ¶In factũ cõpetit reo conuento intra dies iudicati,*l.intra 7.ff.de re iud.*N.524 ¶In rem competit reo eiuſq; fideiuſſori,*l.exceptiones 7.ff.de excep.*V.810 ¶Intentionis *l.ſi mater 11.§.4.eandem.ff.de excep.rei iudi.*N.824 f *l.exceptio 2.ff.de except.*N.808 g & facti impropriè dicitur exceptio,*l.in rebus 30.ff.de iur.dot.*1086 naſcitur ex repudiato legato ,*l.ex repudiatione 16.ff.de fideic.* C.1464 c Macedoniani filiofamilias competens datur etiam eius fideiuſſori, *leg.exceptiones 7.ff.de excep.*N.810 Macedoniani odioſa, *l.item 14.ff.quod met.cau.*V.490 a ¶Metus non datur filio aduerſus parentem, *l.4.§.33.metus.ff.de doli mali & met.excep.*N.868 ¶Non numeratæ pecuniæ temporalis eſt, *l.exceptiones 3.ff.de excep.*N.809 q obiici non poteſt,*l.verba 1.de fal.cau. adiect.*C.1472 quibus caſibus non opponatur,*l.ſecuritatib.4 C.de apoc.publ.*38 h opponi confeſſioni,non autem acceptilationi, *l.ſi accepto 29.ff.de accep.*N.1214 ¶Nõ petitæ bonorum poſſeſſionis,*l.exceptiones 20.ff.de except.*N.815 b ¶Pacti quæ reo competit & eius fideiuſſori,*leg.ſi quis 5.ff.de lib.leg.*I.1288 n ¶Peremptoria quandocunq; obiici poteſt ante ſententiam, *l.ex lege,§.7.extraneus,ff.ad l.Iu.de adul.*N.1443 f regulariter nõ opponitur poſt ſententiam,*l.ſi fideiuſſores,ff.de fideiuſſ.*N.1091 opponitur plerunq; poſt ſententiam, *l.quid 33.ff.de donat.*N.171 l ¶Procuratoria quæ,*l.inter quos 39.§.3.ff.de damn.inf.*N.33 l & hæc duplex,*l.& ideo 7.ff.de op.non.nunt.*N.20 c ¶Prætoria vincit ciuilem,*l.quo lucidius 1.ff.de doli mali & met.except.*N.851 ¶Quod metus cauſa odioſa eſt, *l.item 14.§.6.ff.quod met.cau.*V.493 f ¶Rei iudicatæ peremptoria,*l.exceptio 22.ff.de excep.*N.815 e vulgaris,*ff.de excep.rei iud.*N.816 quibus & in quos detur,*ff.de excep.rei iud.* N.815 vt obſtet tria concurrere debent,*l.cum quæritur 12.ff.de except.rei iudic.* non obſtat reo ſimpliciter ſe defendendo,*l.duobus 19.ff.de excep.rei iudic.*N.830 q prodeſt cõdemnato & ſoluenti, *l.ſi quis 7.§.3.de fructibus.ff.de excep.rei iud.*N.819 t quæ venditori & in venditorem competit,*l.ſi ante 9.§.1.ſi quis,ff.de exceptio.rei iudi.*N.821 d quibus caſibus non obſtet etiamſi eadem ſit,eadem ſit cauſa,res & perſona,*l.& an 14.ff.de excep.rei iudi.*N.827 e ¶Sententiæ iniurioſæ,*l.ſi à ſe 9.ff.de excep.rei iud.*N.821 g

Exceptio quæ admittatur aduerſus interdictũ quod vi aut clã, *l.in hac 3.§.12.Pomponius ff.ad exhib.*V.1179 d

Exceptio competẽs reo cõpetit etiam eius fideiuſſori , *l.omnes 19.ff.de excep.*N.814 y ¶Confirmat regulã in caſibus non exceptis,*c.2 vt,§.1.ſin imo,ti.7.de non alie.aut permu.*A.69 o ¶Firmat regulam in caſibus nõ exceptis *l.his verbis 102.ff.de leg.& fideic.*I.1078 l ¶Opponi poteſt etiam per verba dubitatiua,*l.iuſiurandum 34 ff.de iureiur.*V.1295 poſt condemnationem & rem iudicatam,*l.exceptio ff.de excep.*N.808 g ¶Quæritur præſcriptione,*l.vſucapio 3.ff de vſu ap.*N.452 x quæ reo principali non prodeſt etiã eius fideiuſſori nõ prodeſt, *l.& herede 21.§ 2.ff de pact.*V.278 g de regula non eſt cum eſt vitiet,*l.in his 15.ff.de legib.*V.77 c ¶Qua quis damnatur in quantum facere poteſt quæ ſit,*l.exceptiones 3.ff.de except.*N.808 g ¶Facta contra interdictum non valet, *l.nemo 7.C.de ſer.priua.rei.*117 f ¶Quæ obſtat delegãti an obſtet delegato,*l.doli vo ff.de nouat.*N.1125 f

Exceptio reo etiam perſonalis competens prodeſt eiuſdem defenſori, *l. exceptiones 1. ff. de except.* N.810

Exceptionis definitio, N.785 ¶ Proprium eſt elidere ea quæ ſi non opponerentur tenerent, *l. palam 2. ff. de doli mali & metus except.* N.853

Exceptionis verbo continetur duplicatio & replicatio, *l. agere 1. ff. de excep.* N.807 c voce continetur replicatio, replicationis duplicatio, *ff. de except.* N.806

Exceptioni fori renuntiat quis incipiendo ſoluere, *l. ſi fideicommiſſum 50. §. quoties ff. de iud.* V.701

Exceptionem acquirere poſſumus vni heredum, *l. continuus 137. §. 8. præterea ff. de verb. oblig.* N.1030 g

Exceptionem habens declinatoriam iudicij, non dicitur poſſe conueniri, *l. necnon 28. §. 4. ff. ex quib. cau. maior.* V.607 a nihilominus poteſt agere, *l. metum 9. §. 3. ff. quod met. cau.* V.483 a non parit pactum reſoluendi contractus re non integra factum, *l. ab emptione 58. ff. de pact.* V.309 i

Exceptione doli vtrum repelli poſſit, qui actionẽ à doloſo cõparauit, *l. 5. §. 28 ſi cum, ff. de doli mali & metus excep.* N.846 c

Exceptione in factum repellitur, qui id non fecit quod facere debuit, *l. apud Celſum 4. ff. de doli mali & met. excep.* N.859 ¶ Seruare interdum poſſumus quod actione non poſſumus, *l. Celſus 1. §. 6. item ſi, ff. ad exhib.* V.1183 y

Exceptiones æquitatis, *ff. de excep.* N.802 alternatiuæ, *ff. de excep.* N.802 anomalæ, *l. exceptiones 3 ff. de excep.* N.809 q *ff. de except.* N.795 ¶ Ciuiles, *ff. de excep.* N.803 ¶ Contrariæ, *ff. de excep.* N.802 ¶ Declinatoriæ iudicij, *ff. de excep.* N.790 ¶ Dilatoriæ & meræ, *ff. de excep.* N.789 ¶ Dilatoriæ, *ff. de excep.* N.789 dilatoriæ & peremptoriæ an & quouſq; poſſunt opponi, *l. ſi maritus 15. §. 8. ſi in, ff. ad l. Iul. de adul.* N.1457 o dilatoriæ vt & procuratoriæ proponendæ ſunt ante litem conteſtatam, *l. Pomponius 40. §. 3. ff. de procur.* V.381 h ¶ Diuerſæ, *ff. de excep.* N.802 ¶ Fauorabiles & odioſæ diſtingui poſſunt, conſiderata ratione legis nimirum vtrum ſit ratio fauoris vel odij, *l. qui exceptionem 40. ff. de condic. indeb.* V.1352 ¶ Fauorabiliores actionibus, *l. quinque 3. ff. de bonis dam.* N.1573 a ¶ Emergentes, *ff. de excep.* N.804 ¶ Generales, *ff. de excep.* N.805 ¶ Incidentes, *ff. de excep.* N.804 ¶ In rem, *l. litigioſam 1. ff. de litig.* N.881 k ¶ Intentionis ſeu facti, *ff. de excep.* N.787 ¶ Irrationabiles, *ff. de excep.* N.805 ¶ Mixtæ, *ff. de excep.* N.795 ¶ Meræ negationis, *ff. de excep.* N.786 ¶ Obſcuræ, *ff. de excep.* N.805 ¶ Odioſæ, *ff. de excep.* N.801 ¶ Ordinis, *ff. de excep.* N.804 ¶ Prætoriæ, *ff. de excep.* N.803 ¶ Rationabiles, *ff. de excep.* N.805 ¶ Reales, *ff. de excep.* N.800 ¶ Seculares, *ff. de excep.* N.798 ¶ Temporales, *ff. de excep.* N.799 ¶ Vtiles, *ff. de excep.* N.803

Exceptiones quo iure inuentæ, *ff. de excep.* N.785 condemnationi modum adferentes, *ff. de excep.* N.803 ¶ Fiunt vel factũ ponendo vel poſitum negando, *l. agere 1. ff. de excep.* N.807 h niti æquitate debent, *l. ſtipulationum 2. §. 6. contra, ff. de verb. oblig.* N.129 c opponuntur quatuor de cauſis, *l. exceptiones 20. ff. de excep.* N.814 a non perſequimur, ſed defendimus, *l. nihil 51. ff. de oblig. & act.* 909 f plures ſimul proponere licet, *l. quæ quiſque 1. ff. de eden.* V.242 g quæ condemnationem minuant, *l. exceptio 22. ff. de excep.* N.815 f

Exceptionum varia turba, *ff. de excep.* N.806 & actionum differentia, *l. quæ quiſque 1. ff. de eden.* V.242 g

Exceptionibus pluribus vti licet, *l. is qui 5. ff. de excep.* N.809 c

excesſus modicus non attenditur, *l. neceſſarium 2. §. 10. ff. de orig. iur.* V.67 a

excipere de iure tertij nemo poteſt, *l. is conſequenter 18. ff. fam. erciſ.* V.1131 in præiudicialibus actionibus is dicitur, qui ſe liberum aut ſeruum negat, *l. generaliter 12. ff. de excep.* N.811 n

Excipiens probare tenetur, *l. obligamur 52. ff. de obligatio. & actio.* 909 c

Excipiendo interdum ſimpliciter negamus interdum intendimus, ponimus ſeu aliquid adfirmamus, *l. generaliter 12. ff. de excep.* N.812 m

Excipiendo quædam adquirimus, quæ non agendo, *l. ait prætor 3. §. 4. ff. de neg. geſt.* V.413 l

excommunicatio ſequitur excommunicatum, *l. ea 9. ff. de conſul.* V.336 y

excommunicatus non poteſt eſſe arbiter, *l. Pedius 7. ff. de recep. arb.* V.627 a

excommunicari poſſunt fures, *l. ciuiles 5. tit. de furt.* C. 1274

Exconſul is eſt qui fuit conſul & deſijt, *ff. proœm. Gloſſ. y. pag. 46*

excreſcere pro valde creſcere. *ff. lib. 39. tit. 3. l. 1.* i

excuſare ſe impropriè dicuntur, qui inuiti nõ coguntur ad aliquid faciendum. *l. hunc titulũ 1. §. 3. ff. de poſt.* V.229 e ſe à tutela is nõ cogitur, cuius datio non tenuit, *l. 13. ſed ſi non, ff. de excuſat.* I.275 e vti quis poſſit vel debeat muneribus perſonalibus & patrimonialibus, *l. vacuatis 10. C. de decur.* 56 p

excuſatur imperitia ſiue error, *l. ſi quis 7. ff. de iuriſd.* V.168 m nemo à tutela quod ſit fiſco obligatus, *l. pœna 1. §. 10. ff. ad l. Cornel. de falſ.* N.1491 f an propriè qui etiam ſi vellet ad munus ad quod vocatur gerere non poſſet, *l. luminibus 1. tit. qui morbo.* C.1134 h temporis anguſtiis impeditus, *l. hoc amplius 9. ff. de dam. inf.* N.45 i

Excuſat iuſſus maioris, *l. quod principis 23. ff. de aqua plu. arcen.* N.138 d neceſſitas, *ff. lib. 39. tit. 3. l. 6* t

Excuſandorum iudicum cauſæ legitimæ, *l. proponebatur 76. ff. de iudic.* V.713 b

excuſatio quid ſit, *C. de excuſ. mun.* 88 f *l. ſi longius 18. de iudi.* V.682 eius nõ admittitur, vt ab officio excuſetur, *l. 15. ſed ſi non ff. de excuſat.* I.281 c tutelæ an & quatenus competat ei qui militauit 10. an. *l. 8. ſi autem ff. de excuſ.* I.265 a

Excuſationis cauſa iudicis officio expeditur, nõ iure actionis, *l. 13. ſi non ff. de excuſ.* I.277 f

Excuſationem meretur qui nõ paret conditioni impoſſibili, *l. ſtatuliberos 3. ff. de ſtatulib.* N.266 ¶ Cauſæ cognitionem requirunt, *l. & ſi qua 16. ff. de recep. arb.* V.631 m

Excuſationes iuſtæ iudicandi admittendæ, *l. ſi longius 18. ff. de iudi.* V.582 k Excuſationum ſpecies, *C. de excuſ. mun.* 88 m

exceptionum aliæ fauore inductæ, aliæ odio, alię nec odio nec fauore, *leg. doli 19 ff. de noua.* N.1121 g perſonalium exempla, *l. exceptiones 7 ff. de excep.* N.809

Exceptionum aliæ ciuiles, aliæ naturales, *l. Iulianus 60. ff. de cond. indeb.* V.1361 k

excuſſio bonorũ fieri poteſt. Vbicũq; ſita bona ſunt debitoris *l. ſi fideicom. 50. §. 1. tractu. ff. de iudi.* V.701 b

executio extraordinaria, *l. ſi quis 7. §. 1. conſtituta. ff. ne vis fiat.* V.461 k mixti imperij eſt, *l. à diuo 11. ff. de re iud.* N.517 b ſententiæ delegari non poteſt, *l. qui pro tribunali 2. ff. de re iud.* N.518 p mixti eſt imperij, *l. qui pro tribunali 2. ff. de re iud.* N.518 p delegari non poteſt, *l. cum fideicommiſſum 7. ff. de confeſſ.* N.558 u pro parte fieri poteſt *ff. lib. 39. tit. 3. l. 6. §. 1.* facienda per iudicem vel executorẽ, *l. miles 5. §. 2. ff. de re iud.* N.523 o quemadmodũ fieri poſſit in alieno territorio, *l. cum vnus 12. §. 1. ff. de reb. auth. iud.* V.581 e fieri poteſt in rebus dotalibus, *l. quinque 3. ff. de bonis dam.* N.1573 a

Executio manu militari quando fieri poſſit, *l. ſi quis 3 ff. ne vis fiat ei.* N.641 g nõ fit in tutorem finita tutela, *l. ſi tutor 13. ff. ſi quis cautio.* V.234 q

Executionis ordo is eſt vt poſt mobilia & immobilia executio fiat in nominibus, *l. à diuo Pio 15. §. 8. ff. de re iud.* N.552 f

Executionis & cognitionis mandatę differentia, *l. à diuo 15. ff. de re iud.* N.517 b

Executione mandati intelligitur mandata eſſe cognitio; at nõ è contra, *l. à diuo 15. ff. de iud.* N.527 b

executor datus in teſtamento nõ poteſt ſoluere debitũ naturaliter tantũ, *l. ſi is cui. ff. de ſolut.* N.1184 teſtamenti ſati dare non cogitur, *l. liberto 21. ff. de ann. leg.* I.1001

exemplum malum vitandũ, *l. obſeruandum 47. ff. de iudic.* V.609 a publicatum vtrum probet, *l. vires 8 C. de diuerſis officiis* 318

Exempli cauſa dictum non obligat, *l. obligationis. §. 2. verborum. ff. de act.* N.886 e

Exemplo vtendum vbi multi graſſantur, *l. quid ergo 13. §. 7. ff. de his qui not. infam.* V.352 i

Exempla regulam nõ reſtringunt, *l. 13. ſi non ff. de excuſ.* I.278 ſumi debent & ſolent à re minus dubia, *l. cum vero 26. §. 1. ff. de fideic. lib.* N.256 m

Exemplis bene iudicantis aut multorum iudicari poteſt, *l. de quibus 32. ff. de legib.* V.86 e

Exemplis res interdum demonſtratur licèt non definiatur, *leg. conuentionum 5. ff. de pact.* V.298 m

Exemplis non eſt iudicandum, *ff. lib. 1. tit. 3. l. 1.* ſ an iudicari poſſit, *l. nam imperator 38. ff. de legib.* V.83 q

exemptum omni iuriſdictione à iure reuerẽtiali exẽptum nõ eſt, *l. ſi quis 3. tit. de bon. lib.* C. 1190 x

Exempti apud quem conueniendi, *Auth. coll. 6. Nou. 79. tit. 8. apud quos oporteat.* 366 y

exequi decretũ ſuũ põt iudex ordinarius nõ delegat⁹ niſi delegat⁹ ſit à pricipe, *l. ſi quis 3. ff. ne vis fiat ei.* N.641 f

exercitus quid, *l. quod ait 2. ff. de his qui not. infam.* V.340 l

exercere mercimonium, *l. heres 19. §. 1. ſi quis. ff. de iudiciis.* V.683

exercere artẽ in omne æuũ, *ff. proœm pag. 43.* poteſt actiones vtiles filiusfam. patre abſente, *l. ſi longius 18. §. 1. ſi filiusfa ff. de iudi.* V.683 y

exercitio ſcientia augetur, *leg. milites 15. Cod. de re militari.* 280 b

exercitium *l. ſi longius 18. §. 1. ſi filiusfam. ff. de iud.* V.683 y ¶ Furor impedit, *l. iudex 46. ff. de iud.* V.698

Exheredatio cauſa adiecta fieri debet, *c.1.ſi hæres, §.1.ſi quis, tit.1.de hæred.& falc.* A.10 a ab omnibus gradibus expreſsè quemadmodũ fiat, *l.cum 1.de lib.præteris.* C.1359 ¶ Fit vel ante omnes gradus vel poſt, *l.cum 1.tit.de lib.præterit.* C.1400.o ab vno toto gradu fieri poteſt, *l.cum 1.tit.de lib præterit.* C.1400.o non fit extraneorum, *l.ſi inſtituta 27.ff.de inoffic.teſtam.* V.743 b à perſona tertia inſtituti vel ſubſtituti facta non valet, *l.cum 1.tit.de lib.præterit.* C.1400.o à re certa non valet, *l.cum 1.tit.de lib præterit.* C.1400 o

exheredatus à gradu inſtitutionis à ſubſtitutionis gradu, exheredatus intelligitur, *l.cũ 1.ti.de lib.præterit.* C.139 q inter eos qui veniũt ab inteſtato tametſi primus eorum ſit, *Auth.hoc, tit.de fideic.* C.1468 ad inter extraneos admittatur, ante vel poſt fiſcum, *Auth.hoc, tit.de fideicom.* C.1468 b inter nominatos in teſtamẽto cur non admittatur cum ipſe ſit nominatus, *Auth.hoc tit.de fideic.* C.1468 a

exhortationis nomine interdum quis tenetur, *l.quæſitum 8.ff.de precar.* N.765 h

exhibere quid ſit, *l.quod & 3.§.8.ait prætor, ff.de lib.hom.exhib.* N.774 c in publico, pro apud magiſtratum vel iudicem exhibere, *l.exhibere 2.ff.ad exhib.* V.1177 g teſtamentum confeſſus cogitur, *l.prætor ait 1.§.1.ſi quis, ff.de tab.exhib.* N.614 i quis cogi poteſt variis actionibus, *l.quadam 9.ff.de edend.* V.151 d

Exhibere qui poteſtatẽ facit videndæ & apprehendẽdæ ipſius rei, *l.exhibere 2.ff.ad exhib.* V.1177 b vxorem genero pater tenetur interdictis, *l.ſi inuita 11.tit.de nuptiis.* C.1012 l

Exhibenda eſt perſona delinquentis vt cognoſci poſſit, *l.ſi quis 1.§.1.ff.ſi ex noxal.cauſ.* V.214 x

Exhibendi liberi & ſerui in eadem cauſa, *l.ſi quis 11.ff.ſi quis cantion.* V.235 u

Exhibendi reus tenetur poteſtatẽ facere rei vendendæ, tigendæ, deducendæ, *l.Celſus 5.§.6.item ſi, ff.ad exhib.* V.1182 t

Exhibendi tempus arbitrio iudicis definitur, *Auth.coll.5.Nou.53.tit.8.de exhib.& introduc.* 283 q

Exhibens rem deterioratam qua actione teneatur, *l.Iulianus 9.ff.ad exhib.* V.1184 r

exigere propriè eſt ab inuito extorquere, *l.7.hæc 41.§.10.ff.de fideic.libert.* N.272

Exigere verbum neceſſitatem importat, *l.falſus 19.tit.de furtis.* C.1381 q eſt ab inuito, *l.ſoluendo 37.ff.de neg.geſt.* V.459 h

exilium ſalua ciuitate eſſe poteſt, *l.ſed & ſi quis 4.ff.ſi quis cantion.* V.235 d temporale quibus imponi poſſit, *l.ad cognitionem 13.ff.quib.ex cauſ.maio.* N.571 f triplex, *C.de his qui in exil.103. l.ſi quis 6.§.2.nunc genera, ff.de pœnis.* N.1551 m

eximere à iuriſdictione, *l.ſi quis 7.ff.de iudic.* V.671

exiſtimare & exiſtimare debere paria, *l.pro legato 4.ff pro legato.* N.311 d

exiſtimatio pro fama, *l.de minore 10.§.5.plurimum, ff.de quæſt.* N.1543 a

expenſæ fructuũ cauſa factæ ante omnia deducẽdæ, *l.ſi duo 51 ff.famil.ercisc.* V.1197 d neceſſariæ & vtiles quæ, *l.ſi pupilli 6.ff.de negot.geſt.* V.418 d pietatis cauſa, factæ præſumũtur ex perſonarum qualitate, *l.ex duobus 27.ff.de neg.geſt.* V.445 c non deducuntur ex decimis realibus, *l.ſi à domino 36.§.5.fructus, ff.de hæred.pet.* V.797 k tribus de cauſis fiunt in iudicio, *Auth.coll.6.Nou.82.tit.11.de iudicib.c.7.* N.379 a

Expenſæ in perquirendo factæ, an peti poſſint, *l.curiales 39.Cod.de decurio.* C.55 f an & quæ à pupidis peti poſſint, *l.ſi pupilli 6.ff.de neg.geſt.* V.418 d certis caſibus a victore victo præſtãtur, *Auth.coll.6.Nou.82.ti.11.de iudicibus, c.10.oportet.* 382 m pro parte ſocij repetuntur, *l.ſi communes 40.ff.de neg.geſt.* V.450 n in poſſeſſionem miſſo ſunt reſtituẽdæ, *l.de die 8.§.4 ff.qui ſatiſd.cog.* V.208 n regulariter veniant officio iudicis, *Auth.coll.5 Nou.53.tit.8.de exhib.& introd.* 284 z *Auth.coll.6.Nou.82.tit.11.de iudicibus, c.10.oportet.* 382 m

Expenſas in rem factas miſſus in poſſeſſionem rei ſeruandæ cauſa repetit à debitore, *l.prætor ait 9.ff.de reb.authorit.iud.poſſ.* V.578 p

Expenſas litis non præſtat qui iuſtam litigandi ignorantiã habuit, *l.Qui ſolidum 78.ff.de leg.& fideicom* I.948 f ¶ Neceſſarias ſuo nomine factas pupillus agnoſcere debet, *l.lite conteſtata 37.ff.de neg.geſt.* V.458 i ¶ Victus victori p.æſtat, *l.1.ff.de alien.iud.mut.cau.fact.* V.617 *l.ſi is qui 29.ff.de l.berat.legata.* I.1310 o ¶ Voluptuarias non repetit negotiorum geſtor, *l.ex duobus 27.ff.de neg.geſt.* V.445 a etiam in criminalibus præſtare victori poteſt, *l.ſi poſtulauerit 17.§.16.notandum, ff.ad leg.Iul.de adult.* N.1465

expilatæ hæreditatis & furti actionis differentia, *l.ſi expilatæ 2.ff.de expilata hæreditatis.* N.1403 e ratione actio quædam ciuilis in factum competit, *l.ſi quis 1.ff.de crim.expilatæ hæreditatis.* N.1403 a

Expilationis crimen quod, *l.aut facta 16.§.6.qualitate, ff.de pœnis.* N.1559 i

experiri propriè dicitur creditor non debitor, *l.ſæpe 63.ff.de re iud.* N.533 d pro defendere, *l.cum miles 11.ff.de iudic.iud.mut.* V.623 b

expertis credendum eſt in ſua arte, *Auth.coll.6.Nou.82.tit.11.de iudicibus c.1.* V.375 o

explicare iudiciorum præparatoria, *ff.de iudic.* V.671

expoſitio iudaica, *l.* [illegible] *§.6 ff.de* [illegible] N.71 d

expreſſum dicitur quod ex ſignis colligitur, *l.item quia 4.§.1.ff.de pactis.* V.257 e ſi non valet, multo minus tacitum tantum, *l.cum dos 1.ff.de dot.præleg.* I.1136 f videtur de quo actum intelligitur, *l.ita ſtipulatus 115.ff.de verb.obl.* N.1007 dicitur quod à teſtatore expreſſum, *l.libertates 43.ff.de manumiſ.teſt.* N.117 e procul eſt à neglecto, *c.24.ſed col.4.Nou.22.tit.1.de nuptiis.* A.180 f

Expreſſa quæ dicantur, *l.prætor 20.ff.de oper.nou.nunt.* N.28 t Interdum nocent, *l.illud 1.§.1.item ſi ff.quæ ſent.ſine app.* N.1616 r quandoque nocent, *l.denuntiaſſe 17.§.5.ergo, ff.ad leg.Iul.de adult.* N.1458 q

Expreſſa plus non proſunt quàm tacita, *l.vetus 68.ff.de vſufru.* V.918 t plus valent, quã tacita, *l.de reb.44.ff.de recept.arbit.* V.658

Expreſſe qui conſentire non poteſt, nec tacitè poteſt conſentire, *l.interdum 26.de cond.indeb.* V.1345 t

expreſſio rei minus, vel maius videtur delictũ, *l.37.l.ibr.§.1.ſi quadrupes ff.ad leg.Aquil.* V.1082 h

expromiſſor dicitur, qui nomine alterius ſe obligat, illo non obligato, *l.Stichum 95.§.4.aditio, ff.de ſolut.* N.1188 k

expunctum pro cancellato, *l.in omnibus 13.ff.de diuer.temp.præſcript.* N.848

exquæſtor *ſ proœm gloſſ.y pag.46* is dicitur qui deſiit eſſe quæſtor, *ff.proœm.gloſſ.y pag.46* dignitatis nomen eſt, *ff.proœm.gloſſ.y pag.46* ponitur aliquando pro ſuo ſimplici, *ff.proœm.gloſſ.y pag.46*

Exquæſtores etiam in prouinciis, *ff.de offi.quæſt.* V.128

extra pro præter, *l.in hac 3.§.4.ſed & ſi ff.ad exhib.* V.1178 dictio ponitur aliquando incluſiuè, *l.ſed etſi 11.§.1.ſi de ff.ad exhib.* V.1187

Extra familiam alienare prohibita non intelligitur, *l.cum 77.ff.ſ.leg.& fideic.* I.943 ¶ Forum ſuum neminem trahi oportet, *l.agentes 1.C.de princip.agent.* 257 i Se pro extra montem, *l.aut facta 16.§.6.qualis, ff.de pœnis.* N.1551 r ¶ Territorium nemo à non ſuo iudice cogi poteſt, *l.locum 3.§.9.exhibere.ff.de tab.exhib.* N.646 r magiſtratus pro priuato trahitur, *l.præfectus 3.ff.de off.præf.vrb.* V.118 a

extraneus quis dicatur, *l.deſcriptionis 1.Cod.de impon.lucrat.deſcript.* 73 o pro domino vicini fundi, *l.vt de 3.ff.de itiner.actuque.* N.711 e pro eo qui ab inteſtato non ſuccedit, *l.hæreditas 5 tit.de pact.conuent.* C.1104 in dote conſtituẽda dicitur, qui dotatam non habet in ſua poteſtate, *c.l.ſi extraneus ff.de cond.cauſa data.* V.1314 t

Extraneos etiam ligant leges, *l.* [illegible] *& 2.ff.de legib.* V.73 d

Extranei cur vocentur, & cur ante fiſcum, *c.1.ſi hæres §.1 ſi quis tit.1.de hæred.& falc.* A.7 f dicuntur illi quibus nil in teſtamẽto relictum eſt, *c.1.ſi hæres §.1.ſi quis tit.1 de hæred.& falc.* A.7 o dicuntur, qui perſonam dotalem non habent in poteſtate, *l.auia 6.tit.de iur.dot.* C.1074 t

extraordinarium *ff.de iudic.* V.671

Extraordinarium in ordinarium mutari poteſt, *l.* [illegible] *10.C.de mune.patrim.* 85 b

Extraordinarij erant iudices Romæ, *l.ex omnibus 10.ff.de off.præſ.* V.140 m

Extraordinaria executio, *l.ſi quis 1.§.1.conſtitutum, ff.ne vis fiat e.* V.641 k

Extraordinariæ collationes quæ, *l.muneris 2.C.de vocatio.pub.munerib.* 86 a

exul pro deportato, *l.Papinianus 20.ff.de minorib.25.an.* V.560 a pro relegato, *l.Papinianus 20.ff.de minor.25.ann.* V.560 a

F

F Abricenſes qui, *C.de Fabricenſibus.* 134 armis faciendis, reparandis, vendendis, deputati, *l.ſi quis 1.tit.de hæred.* C.1561 i qui arma publicè fabricãtur, *l.Fabricenſes 4.C.de metat.* 293 m ad certum tempus adſumi poſſunt, *l.eos qui 6.C.de Fabricenſibus.* 136 n

Fabula eſt, quæ nec verum, nec veriſimile quid habet, *l.antiquus 3.ff.ſi pars hæred.pet.* V.812

Facere aliquid breui manu, *l. vt mihi* 21. §. 1. *ff. de dona.* n. 167 ſ aliquid malicia medicum, *l. filiusfamilias* 15. *ff. de iudic.* V. 680

Facere aliquid per imprudentiam, *l. filiusfamilias* 15. *ff. de iudic.* V. 680 gratia vnius partis, *l. filiusfamilias* 15. *ff. de iudic.* V. 680 inimicitia, *l. filiusfamilias* 15. *ff. de iudic.* V. 680 indebitum videtur qui non facit quod debet, *l. ſolo* 30. *tit. de lib. cau.* C. 1616 t

Facere in ſua perſona quis debet quod in aliorum perſona facit, *l.* 38. *ff. de cond. ind.* V. 1353 in ſuo non licet quod alij noceat ſibi non proſit, *ff. lib.* 39. *tit.* 3. *l.* 1. §. 12. i in vita & in nouiſſima parte quid, *Auth. coll.* 6. *Nou.* 74. *tit.* 3. *quib. mod. nat.* c. 4. *illud*, §. 2. *ſi vero.* 356 d

Facere litem ſuam, *l. filiusfamil.* 15. §. *iudex* 1. *ff. de iudiciis.* V. 681 c multa ipſi poſſumus quæ tamẽ magiſtratus authoritate fieri commodius eſt, *l. ſi cum, ff. de ſolut.* n. 1177 quis præciſè interdũ cogitur, *l. ſed & hæ* 35. §. 4. *ff. de procur.* V. 373 c quiſque in alterius perſona dẽbet quod in ſua faceret, *l. ſi ita* 45. *ff. famil. erciſc.* V. 1150 b & factum habere differunt, *l. prætor* 2. §. 37. *hoc interdicto, ff. ne quid in loco.* n. 657 a nobis licet quod nobis prodeſt nocet nemini, *l. meminimus* 2. *C. quando & quibus pars.* 70. o quedam tacitè licet quæ non expreſſim, *l. pro parte* 11. *ff. de ſeruitut.* V. 973 n non licet pontem ſupra viam publicam, *l. prætor* 2. §. 3. *ſic tractatum, ff. ne quid in loco publ.* n. 656 g poteſt quiſque in ſuo quod vult, *ff. lib.* 39. *tit.* 3. *l.* 1. §. 12. i poſſe pro ſoluere ſolidum, *l. qui cum* 10. *ff. de re iud.* n. 524 d prohibet qui factum nõ finit, *l. prætor* 1. *ff. de mort. infer. & ſepul. ædific.* V. 1232 y proprio nomine pro ſeparatim facere, *l. cum vos* 2. *C. de legation.* 106. i etiam videtur qui non facit quod facere tenetur, *l. in fraudem* 4. *ff. quæ in fra.* n. 607 l per ſe & per alium non paria, vide nõ paria. videtur interdum is qui non facit id quod facere debet, *l. ait prætor* 23. §. 4. *ff. ex quib. cau. maio.* V. 602 p

Facere ipſe videtur qui per alium facit, *l. Arethuſa* 15. *ff. de ſtat. hom.* V. 91 e

Facere videtur qui curat vti fiat, *l. ex duodecim* 3. *ff. ad leg. Iul. maieſt.* n. 1439 quis videtur quod per aliũ facit, *l. æquiſſimum* 1. *ff. de eo per quem*, V. 218 k videtur qui per alium facit, *l. ſi quis* 56. *ff. de fideiuſſ.* n. 1101 a qui per alium facit, *l. aduerſus* 1. §. 2. *ſi autem, ff. ſi menſ. falſ. mod.* V. 1216 k

Faciendum pro facto lex quandoque habet, *Auth. hoc amplius, tit. de fideic.* C. 1467 h

Faciendi verbo comprehenditur non factum ſeu non facere, *l. ſtipulationum* 2. *ff. de verb. oblig.* n. 916 g

Faciendum in pluribus, non ſufficit in vno fieri, *c.* 26. *quoniam*, §. 1 *ſuper, coll.* 4. *Nou.* 22. *tit.* 1. *de nuptiis.* A. 184 e

Faciendum facilius impeditur quàm factum, *cap.* 21. *ſi quis, coll.* 4. *Nou.* 22. *tit.* 1. *de nuptiis.* A. 176 n

Faciendi appellatione non facta etiam continentur, *l. Inter* 31. *ff. de ſolut. & liberat.* N. 1145 h

Facit ficte qui per alium facit, *l.* 1. *prætor ait*, §. 13. *quoties, ff. de vi & vi arm.* N. 674 x aduerſus edictum qui facit prætore prohibente, *l. ſicut* 7. *ff. ne quid in loco.* N. 659 d turpiter qui facit aliquem redimere, *l. dedi* 16. V. 1322

Facientem non excuſat iuſſus alterius, *l. prætor ait* 1. §. 13. *quotiens, ff. de vi & vi arm.* N. 675 a

Facile quod poteſt fieri habetur pro quaſi facto, *l. locum* 16. *ff. de adquir. poſſ.* N. 434 n difficile dicitur aliquid inſpecta perſona, *l. continuus* 137. §. 4. *illud, ff. de verborum obligationib.* N. 1029 e

Facilius toleratur quod à pluribus exigitur, *l. actores* 4. *C. de exact. tribut.* C. 33 i reſtituitur ius ei qui quondã dominus fuit quàm qui nunquam, *l. ſi ſeruum* 18. §. 2. *ſeruum, ff. de ſtipul. ſeruor.* N. 1057 k vendimus quàm donamus, *l. curiales* 3. *C. de præd. decurion.* 68 u

Facinus pro adulterio, *l. qui ſeruum* 96. *ff. de verbor. obligat.* N. 989 n

Facultas pro neceſſitate, *l. etiam* 45. §. 1. *ff. de vſur.* 25. *cum.* V. 581 b

Facultatum appellatione facultas denominatur, *l. ſi quis* 49. *ff. de pactis.* V. 304 o

Factio pro conſpiratione, *l. quæſtæ* 12. *ff. de publicã. & vectig.* N. 145 a

Facta pro infectis haberi non poſſunt, *l. denique* 19. *ff. ex quib. cau. maio.* V. 599 f

Factum pro caſu vel morbo, *l. Infans* 12. *ff. ad leg. Corn. de ſicc.* N. 1486 q culpa, *l. Fund.* 38. *ff. de vſu & vſufruct.* I. 1128 q eo quod fungitur factum, *l. Sub* 16. *ff. de ſolut. & liberat.* N. 1138 t non facto ſumitur, *l. ſi is qui* 14. *ff. de reb. dub.* I. 1349 qualitate facti, *l. Quo lucidius* 1. *ff. de doli mali & metus exceptione.* N. 851 voluntate, *l. ſi cum* 2. §. 7. *ff. de donat.* N. 154 r

Factum alienum nemo promittere debet, *l. Nouiſſimus* 19. *ff. iudicatum ſolui.* N. 1243 i noſtrum eſſe quandoque intelligitur, *l. ea quæ* 53. *ff. de adquirendo rerum dominio.* N. 391 d quodammodo meum interdum videtur, *l. poſſideri* 3. §. 12. *ff. de adquirenda poſſeſſione.* N. 424 b defuncti & hæredis an pro eodem cenſeatur, *ff. lib.* 39. *tit.* 3. *l.* 6 §. 7. b legitimè non retractandum, *l. Barbarius* 3. *ff. de off. præt.* V. 131 g pœnam non meretur, *ff. lib.* 39. *tit.* 3. *l.* 4. b *l. vſque* 34. *ff. de dam. infect.* N. 89 h ¶ Rei nocet fideiuſſori, *l. ſi quis* 3. §. 3. *ff. quod quiſque iur.* V. 179 n rei nocet fideiuſſori, *l. ſi quis* 3. §. 3. *ff. quod quiſque iur.* V. 179 g ¶ Serui non tranſit ad dominum, *l. ſi ſeruus* 141. *ff. de verborum obligatione.* N. 1034 d iuſtum interpretatione iuris factum, *l. quod ſeruus* 24. *ff. de adquirenda poſſeſſione.* N. 432 t aut coloni an præiudicet domino, *l. peregrè* 44. §. 2. *ff. de adquirenda poſſeſſione*, N. 447. c ¶ Suum impugnare nemo regulariter poteſt, *l. cũ vir* 42. *ff. de vſucap.* V. 483 e quis an & quando impugnare poſſit, *l. Per fundum* 11. *ff. de ſeruit. præd. ruſt.* V. 1001 d quod iure non tenet quis impugnare poteſt, *l. Titia* 87. *ff. de leget. & fideicom.* I. 958 i nemo iure improbare aut impugnare poteſt, *l. ſi conditionibus* 5. *tit. de ſeru. pign.* C. 191 a quemque mutare non poſſe, licet iure id non teneat, *l. hoſpitio* 13. *ff. de opt. vel elect. leg.* L. 1268 an quis improbare poſſit, *l. veterani* 1. *C. de his qui ſponte.* 81 a alteri prodeſt in ſolutione, acceptilatione, petitione, pacto, *l. debitori* 50. *ff. de fideiuſſor.* N. 1097 d ¶ Vnius ſociorum aliis non nocet, *l. de pupillo* 4. §. 6. *de oper. nou. nunt.* N. 15 b bona fide bene fieri videtur, *l. eum qui* 30. §. 3. *in popularibus, ff. de iureiuran.* V. 1191 o ¶ Semel amplius fieri non poteſt, *l. ſi ita* 13. *ff. de manum. teſtam.* n. 216 h ¶ Habere & facere differunt, *l. prætor* 2. §. 77. *hoc interdicto, ff. ne quid in loco publico.* n. 657 a ¶ Implere quis cogitur præciſè ne prætoris authoritas eludatur, *l. ſed & hæ* 35. §. 4. *ff. de procurat.* V. 373 pro parte pro toto factum eſſe aliquando intelligitur, *l. poſſideri* 3. §. 2. *ff. de adquirenda poſſeſſione.* n. 410 f ¶ Punitur etiamſi non tenuit, *l. prædia* 9. *C. de locat. præd.* 217 d ¶ Tenet quod alias fieri non deberet, *l. quâuis*, 50. *ff. de adquirendo rerum dominio.* n. 390 a tenet quod alias fieri non debet, *l. ſi quidem* 1. §. 5. *biduum, ff. quand. appell. ſit.* n. 1608 n *l. ſi finita* 15. §. 22 *ff. de dam. infect.* n. 61 h *l. ne quis* 1. §. 1. *ff. de feriis.* V. 235 g in quib. verſetur, *l. ea quæ* 53 *ff. de adquir. rer. dom.* n. 391 d

Factum non videtur ſi quid reſtat faciendum, *l. etiam* 27. *ff. de ſolut. & liberat.* n. 1144 o

Factum non factum eſſe iure ciuili aliquando fingitur, *l. poſſeſſio* 1. §. 4 *ff. de adquir. poſſeſſ.* n. 403 h quod non eſt legitimè factũ, *l. nam cum* 2. *ff. ne quis eum.* V. 198 q quid non videtur niſi duret, *l. item eorum* 6. §. 2. *ff. quod cuiuſque vniuerſ.* V. 408 u à ſeruo compromiſſum non valet, *l.* 32. §. 9. *ſi ſeruus, ff. de recept. arbit.* V. 650 contra legem pro infecto habetur, *l. vem* 1. *tit. de lib. & cauſ.* C. 1607 d cum vno verum aliis aliquid iuris adquirat, *c.* 3. *nou. tit.* 1. *de hered. & falc.* A. 18 o in executione an ſit præciſè vt in obligatione, *l. hereditatem* 28. *ff. de donat.* N. 168 in ipſo actu videtur quod paulo poſt actum factum eſt, *l. Modeſtinus* 76. *ff. de ſolut.* N. 1175 b præciſè petens incertum petit, *l. certi* 9. *ff. de reb. cred. &c.* V. 1244 d vi compulſiua ipſo iure nullum, *l. conſenſiſſe* 2. *ff. de iudic.* V. 673 e

Facta appellatione non factum continetur, *l. ſi is qui* 14. *ff. de reb. dub.* I. 1350 n ¶ Appellatione non factum comprehenditur, *l. ait prætor* 23. §. 4. *ff. ex quib. cau. maio.* V. 602 p

Falcidia an & quomodo detrahatur ex mortis cauſa capione, *l. qui pretio* 8. *ff. de mort. cau. donat.* N. 175 m

Facti & futuri differentia, *l. hoc amplius* 9. *ff. de dam. inf.* N. 45 e ¶ Cauſa non continetur poſtliminio, *l. Stipendia* 1. *Cod. de re militari.* 277 f error, *l. conſenſiſſe* 2. *ff. de iudic.* V. 673 c error prodeſt vſucaperẽ volenti, *l.* 1. §. 4. *ff. pro dote.* n. 513 k error ante & poſt litem conteſtatam nocet, *l. ſi per errorem* 15. *ff. de iuriſd. om. iud.* V. 173 k ¶ Facti iuris errorem opinione vera vincit, *l. ſi vir* 3. *ff. pro donat.* N. 507 d plurimum habent quæ quis per ſe tantum quærere poteſt, *l. poſſeſſio* 1. §. 3. *ff. de adquirenda poſſeſſione.* N. 403 c

Facti promiſſio in tempus mortis poteſt cõferri, *l. centeſimis* 46. *ff. de verb. oblig.* N. 953

Facti & iuris cognitio vel ignorantia, *Coll.* 2. *Nou.* 12. *tit.* 7. *de inceſt. nupt.* A. 110 u

Facti & iuris ſunt contractus, *ff. lib.* 1. *tit.* 1. *l.* 5 o

Facti eſſe ſubmittere vt & fugere dicitur quia non conſtet in deſtinatione animi, *l. Quid* 70. *ff. de vſufructu.* V. 919 h

Facti quod conceptum habetur pro facto, *l. etſi* 9. §. 2 *ſed etſi, ff. ad leg. Iul. de adult.* N. 1447 f

Facto alterius quomodo teneamur, *l. obſeruare* 4. *ff. de off. proconſ.* V. 135 d nemo rem ſuam deteriorem habet, *l. omnibus* 1. *ff. de alienat. iud.* V. 616 i ¶ Alieno quandoque quis liberatur, *l. ſi autem* 8. §. 3. *ff. de neg. geſt.* V. 426 y proprio quis contra venire nõ debet, *l. gratiſſimum* 1. *C. ne fiſcus rem.* C. 14 f

Facto aui hæreditas & feudum nepoti interdum aufertur, *l. ſi quis* 26. *ff. ad leg. Corn. de falſ.* N. 1505

¶ Serui perſonaliter dominus obligatur, *ff. lib.* 39 *tit.* 3. *l.* 6. §. 7 y alieno nemo onerari debet, *l. in cauſa* 27. *ff. de procurat.* V. 364 o ad delinquendum nemo inuitari debet, *l. cum dos* 1. *ff. de dot. præleg.* I. 1135 a

Facto quædam ſunt quæ non locantur, *l. aduerſus* 1. *ff. ſi menſ. falſ. mod.* V. 1215 b antiqua probantur per famã, *l. atque* 30. §. 3.

19.§.3 ff.de negotiis geſtis.V.439 f quædam diuidua, l.ſtipulatio-num 2 §.1 & harum, ff.de verb obligat. N.616 h
¶Indiuiſibilia ſunt, l.ſtipulationes 72. ff.de verborum obligationib. N.946

Facta incerta dicuntur, quia incertum eſt ea fieri, l.ſi cum 2.§ 3.ff. de donationib.N.153 a
¶Multa tenent quæ prohibenda erant fieri, l.relegatorum 7.§. 4.ad tempus, ff.de interd.N.1581 t quæ fieri vetantur, l.ſi quis 40. §.1.ff.ex quib.cau.maio.V.614 c l.hunc titulum 1.§.5.ff.de pollut.V. 331 e ſui natura indiuidua, l.eadem 4.§.1.Cato, ff.de verbor.oblig. N.922 g ¶Incertis adnumerantur, l.certi 9.ff.de reb.cred.&c. V.1244 c

Facta plerunque conſideramus, non ius facti, l.Fundi 23.ff.de inſtruct.vel inſtrum.leg.L.1192 o regulariter non diuiduntur l.ſtipulationum 2. §.1. & harum, ff. de verborum obligationibus. N. 917 c aduerſus legem pro infectis habenda ſunt, Auth.coll.6. Nou.72.tit.1.vt qui, c.5 quod ſi 334.c l.ſi ita 13.ff.de manumiſſis teſtamento.N.216 h
¶Repeti non poſſunt, l.dedi.16.V.1321 regulariter per alium impleri non poſſunt, l.Stichum 39. §.5. ff.de ſtatulibe. N.309 n quædam tenent quæ facienda prohibentur, l.quod ſi 13.ff.qui & à quibus. N.2310 f l.Græca 813. & poſt, ff.de fide. & mandat.N. 1073 b non videntur quæ non durant, l.ſtipulatus 44.ff.de fideiuſſ.N.1092 l

Factorum alia iterationem recipiunt, alia non recipiunt, l.ſi ſic, 133.ff.de verb.oblig.N.1022 n

Factis ipſis æquè declaratur voluntas ac verbis, l.cum 1.ff.de latin.lib.C.1583 c

Falcidia vnde dicta, cap.2. hinc, tit.1. de hæred.& falc.Auth. 13 f quibus caſibus ceſſet, l.In teſtamento 7. ff.ad l. Falcidiam.C.1493 h in libertatibus capite 2.hinc, titulo 1.de hæred.& falc. Auth.16.p. cap. 4. illud, tit.1. de hæred. & falc. Auth. 19 a
¶Inſtitutionis iure debetur, l.quod ſtatuliber, 41. ff.de mort.cauſ. donat.N.191 i
¶Detrahitur ex omnibus legatis, l.cum 77.ff.de legatis & fideicommiſſ. L.931 ex donationibus cauſa mortis, l.In donationibus 12.tit.ad legem Falcidiam. C. 1497 d ex omnibus legatis etiam alimentorum cauſa relictis, l. cum 67. ff. de legatis & fideicommiſſis. L.930 i l.etiam 3. tit. ad legem Falcidiam. C. 1491 de donatione cauſa mortis, l.cum 67.ff. de legatis & fideicomm. L.929
¶Detracta hæredi indigno, quibus caſibus cedat aliis quàm fiſco, l.etiam 3.tit.ad legem Falcidiam.C.1492 g quemadmodum & qua proportione deducatur, l.cum dos 1.ff.de dote prælegata. L.1139
¶Detrahitur ex mortis cauſa capione, l.ſi quis 18 tit.ad legem Falcidiam.C.1499 g aduerſus omnes legatarios & fideicommiſſarios, l Falcidia 2.tit.ad leg.Falcid.C.1491 b non detrahitur reſpectu finalis effectus ſed initio, l.cum dos 1. ff.de dote prælegata.L.1138 t ex legato dotis reſtituendæ l.ſi non 3.tit.de falſ.cau. adiect.C.1473 c
¶Locum habet in donatione mortis cauſa, l.vbi ita 27. ff. de mort.cauſ.donat.N.183 h in donationibus cauſa mortis, l.Seia 42.§.2.ff.de mort.cauſ.donat.N.193 a
¶In ſingulis rebus, neque eam hæres in vna re eligere poteſt, l.Quæ de tota 76.ff.de rei vindic.V.864 l in teſtamento militis, c.4.illud, tit.1.de hæred.& falc.A.20 b
¶Minuit ipſo iure legata, l.ſcire 1. tit. ad legem Falcidiam. C. 1491 a
¶Priuatur hæres ſi non facit inuentarium, cap.In nomine 2.de hæred.& falc.A.5 c ¶Prohibetur quandoque tacitè quandoque expreſsè, l.decem 6.ff.de fideic.libert.N.240 ¶Prohiberi hodie poteſt à teſtatore, l.In imponenda 6.tit.ad leg.Falc. C.1493 g olim non poterat prohiberi, l.ſed cum, tit.ad leg.Falcid.1494 expreſſim prohiberi poteſt, l.decem 6. ff de fideicom. libert. N 241 prohiberi ea nimirum quæ iure inſtitutionis debetur, l.cum patrem 19.tit.de iure dotium C.1079 d non prodeſt ſuſpecta exitu niſi in commodo repræſentationis, l.cum dos 1.ff.de dot.prælеg.L.1138 u
¶Retineri non poteſt in vno ſed in omnibus & ſingulis legatis, l.Falcidia 2.tit.ad l.Falcid.C 1491 b
¶Retinetur iure inſtitutionis non naturæ, l.ſi patronus 20.§.1. ff.de donationib.N.164 f
¶Non detrahitur ex legato ad liberandum ſeruum relicto, l.decem 6.ff.de fideic.libert.N 240
¶Quæ hæredi indigno auferṫur non cedit legatariis, l.etiam 3.ad leg.Falcid.1492 g
¶Non habet locum in donationibus inter viuos, l.Seia 42.§. 1.ff.de mort.cauſ.donat.N.193 c

Falcidiæ non ſubiicitur legatum dotis relegatæ, l.cum dos 1.ff.de dot prælеg.L.1134

Falcidia actione in factum petitur, l.cum 67. ff.de legatis & fideicommiſſis.L.930

Falcidiæ an & quomodo conditionis implendæ cauſa datū imputare hæres teneatur, l.ſi quis 18.ad leg.Falcid.C.1499 g

Falcidiæ an imputandū, quod datur hæredi cauſa implēdæ conditionis.l.quod conditionis 26.ff de mort.cau.don. N.188 c

Falcidiam hæres deducit ex legatis, quæ qualecūque cōmodū repræſentationis habent, l.cum dos 1. ff.de dot.prælеg. L.1139 b non deducit, qui mortuo teſtatore ſtipulantibus promiſit, ſe ea non vſurum, l.ſi patronus 20.§.1.ff.de donat. N.164 i

Falcidiam quis non deducat, l.ſi patronus 20.§.1. ff.de don. N.164 f qui fidem teſtatoris integram ſciens ſeruare voluit, l.ſi patronus 20.§.1.ff.de don. N.164 h

Falcidiam non detrahit legatarius, l.Liberto 21 ff.de annuis leg.L. 1078 h

Falcidiam hæres ex legato dotis mulieris facto à marito, l.Seia 11.ff.de dot.prælеg.L.1147 d

Falcidiam etiam ſi non fecerit inuentarium hæres detrahit, c.ſi hæres 1.tit.de hæred.& falc.A.5 b

Falcidiam hæres pacto remittere poteſt, l.pactum 46.ff.de pactis. V.301 h

Falcidiā, vt indebitè ſoluta condicere hæres non poteſt, ſi ſciēs legata integra ſoluit, l.ſcire 1.ad leg.falc.1491 a

Fallere prætorem non licet, l.debuit 17.ff.de his qui nōt.infa. V.353 b

Fallere non vult ſapiens, ff.lib.1.tit.1 l.10.§.2 1

Fallacia accidentis, l.poſſideri 3. §.2.ff.de adquir.poſſ. N.426 g

Fallacitas quemadmodum committatur, l.hoc edict.1. §. 2.ff.de dolo.V.504 q

Fallaciis occurrendum, l.hoc edict.1.ff.de dolo.V.503 c

Falſitas non probatur, niſi de neceſſitate probetur, l.iuriſgentium 7.§.12.ff.de pactis.V.268 p

Falſitas eſt immutatio veritatis, Auth.coll.5.Nou.60.titul.15.vt defuncti.ſeu.c.2.illud etiam.308 q

Falſa cauſa non eſt, l.eorum 1.de vindict.lib. C.1562 n pro non iuſta, l.eorum 1.de vindict.libert.C.1562 n ¶Demonſtratio, l.ſi in 80.ff.de iudici. V.714 non nocet, l.cum dos 1.ff.de dot. prælegat.L. 1136 c l.his verbis 102.ff.de leg.& fideic.L.1077 non vitiat legatū, l.Titia 19.ff.de annuis leg.L.1090.o l.legatus 25. ff.de liberat. legat. L.1303 d ex cauſa ſolutum condici poteſt, c.ſi non 26. §.3.indebitum.de condict.indeb.V.1339 c

Falſarius præſumitur, qui antea talis fuit, l.ſi quis 6. §.1.ff. de eden.V.247 e

Falſis menſuris metiri poteſt ex cōuentione ipſarū partiū, l.arbitrio 18.§.3.ff.de dolo.V.520.o pōderib.vēditoris emptor deceptus quemadmodum agat, l.arbitrio 18.§.3.ff.de dolo.V.521 o

Falſum eſt veritatis mutatio, Auth.coll.6.Nou.73 tit.2. de inſtrum.cau.338 i

Falſum non videtur, quod veritatis primordio adiuuatur.cap.4. quia tit.7.de non alien.aut permut.A.79 n

Falſum interdum ponitur pro vero, l.pro herede 11.ff.de hæred. petit.V.754 f

Falſi crimen famoſum in aliis etiā cauſis quam teſtamentariis, l.falſi 33.§.1.ordine ff.ad leg.Corn.de falſis. N.497 c l.falſi 13. §.1.ordine, ff.ad leg.Corn.de falſ. N.1497 e ¶Nomine quatuor modis agitur, l.certa 2.§.pupill.ff.de accuſat. N.1419 vtrum poſſit quis experiri criminaliter vel ciuiliter, l.qui adgnitus 11. ff. de excep.N.8.1 g ¶Multa capita ac genera, l.quicunque 8. ff.ad leg. Corn.de falſ.N.1495 d ¶Teneri poteſt impubes doli capax proximus pubertati, l.impuberum 27. ff. ad leg. Cornel. de falſ.N. 1503 b ¶Nuntius exhibens falſas litteras, l.qui nomine 25.ff.ad leg.Cornel.de falſ.N.1505 k qui canonicis abrogatis vtitur, l.ſi quis 33.ff.ad leg.Cor.de falſis.N.1507 qui conſtitutione abrogatā vtitur, l.ſi quis 33.ff.ad leg.Corn. de falſ.N.1507 qui duobus rem eandem vendidit, l.ſtellionatus 3.ff.ſtellionat. N.1405 c qui illicito inſtrumento vtitur, c.9 quia tit.7. de non alien. aut permut. A. 78 n ¶Qui mandatum ſibi ſe habere ait cum non habet, l. ſciant 2.C.de his qui ex pag.15.h ¶Tenetur prohibere qui poteſt ne falſa moneta fiat, l.lege 9. §.1.eadem, ff.ad leg.Corn.de falſ.N. 1495 f qui ſubtrahit teſtamentum, non qui aliud inſtrumentum.l.Paulus 16.ff.ad leg.Corn.de falſ.N.1501 b
¶Pœna eſt capitis, l.hac lege 10.C de diuerſis off.cin 319 e deportatio vel vltimum ſupplicium, l.1.ff.de calumniat.V.467 p ex lege Cornelia quandoque remittitur, l.ſi quis 1. ff. de his quæ pro non.L.1363 b

Falſo inſtrumento qui ſemel vſus eſt ignorans poteſt idem inſtrumentum poſtea falſi accuſare, l.qui ignorans 3. ff.ad leg.Cor. de falſ.N.1492 d

Fama bona & integra multum valet, cap.1.ſancimus; §.1.neque tit.6.quomodo oporteat epiſc. Auth.52 t deductorum ab hæredibus conſeruanda, l.primo 23. ff.quæ in frau. cred. N. 631 e ¶Publica excuſat à dolo, l.miles 11.§.12. mulier, ff. ad leg. Iul.de adult.N.1450 q probatur opinione vulgi, l.ubi 29.de iur. dot.1083 a ¶Probatur dominium, l.ſi qui 19.§.3.ff.de neg.geſt. V.439 f

Famæ conſeruandæ cauſa purgare moram licet, l. ſi reus 73. ff. de procurat. V. 402 n

Fame animalia aliena interficiens tenetur actione in factum, l. 27. Quemadmodum, §. 6. Hac actione, tit. 11. ad l. Aquil. V. 1077 l

Fama facit plenam probationem in cauſis modicæ præiudicij, l. ubi 29. ff. de iur. dot. C. 1083 a

Fami quam poſſunt leges occurrunt, l. eadem 2. ff. de ſeruis. V. 236 x

Familia quid, l. ſi familia 9. ff. de iuriſd. om. iud. V. 169 b pro iure adgnationis, l. capitis 11 ff de cap. min. N. 582 k vno homine reputatur, l. 51. plurium, tit. 4. §. 1. differentia, ff. de noxalib. actionib. V. 1101 e

familia variè mutatur, l. capitis 11. ff. de cap. min. V. 589 k ſi damnum dederit, ſi quem iniuria affecerit, &c. quomodo teneatur, l. ſi familia 9. ff. de iuriſdict. V. 169 h iiſdem priu legiis fruitur quibus ipſe dominus familiæ, l. Quotiens 14. ff. de excusat. V. 1283 b ¶ Defuncti, continentur teſtamento hæredis fideicommiſſo manumiſſi, l. cum 77. ff. de leg. & fideicommiſſ. I. 935 h

Familiæ appellatione continetur libertus, l. vel quod 6. ff. de relig. & ſump. fun. V. 1229 t delicto tenetur paterfamilias, Auth. col. 6. Nou. 82. tit. 11. de iudicib. c. 7. nullo 280 n ¶ Iudicio veniunt perſonales præſtationes, l. his conſequenter 18. §. 3. ſumptuum, ff. fam. erciſc. V. 1132 damna dolo vnius hæredis data in re hæreditaria, l. & puto 16. §. 4. ſed etſi, ff fam. erciſc. V. 1130 l ¶ Iudicium locum non habet inter hæredes diuerſarum hæreditatum, l. hæredes 25. §. 1. ſi miles, ff. fam. erciſ. V. 1137.

Familiæ aut de familia teſtatoris vtrum cenſeatur eſſe liberti filius, l. cum 77. ff. de leg. & fideicom. I 943 k ¶ Mutatione caput alicuius minui dicitur, l. liberos 3. §. 1. ff. de cap. minut. V. 586 o ¶ Secreta euulgari intereſt, l. Neſennius 34. ff. de negotiis geſtis. V. 453 f

familiæ erciſcundæ actio non datur contra titulo poſſidentem, l. hæredes 25. §. 7. quod pro, ff. familiæ erciſcundæ. V. 1136 e

¶ Vniuerſalis eſt effectu, habilitate, natura, neceſſitate, l. ſi filia 20. §. 4. familiæ, ff. famil. erciſc. V. 1133 f ¶ Iudiciũ datur ſucceſſori etiam ſi non ſit hæres, l. 2. per familiæ, tit. 2. ff. famil. erciſc. V. 1125 non eſt niſi inter plures hæredes, l. his conſequenter, §. 2. idem quærit, ff. fam. erciſc. V. 1132 f creſcit vt & pignus, l. & puto 16. §. 4. ſed & ſi, ff. fam. erciſc. V. 1131 a aduerſus omnes ferendũ eſt, l. in hoc 27. ff. fam. erciſc. V. 1141 l ¶ Iudicio an & quando quædam non veniant etiam hæreditaria, l. ſi filia 20. §. 8. idem Papinianus, ff. fam. erciſc. V. 1136 l cur non pluries vt petitione hæreditatis agi poſſit, l. ſi filia 20. §. 3. ſi pater, ff. fam. erciſc. N. 1133 q venit quod à neutro poſſidetur, l. ſed ſi 14. ff famil. erciſc. V. 1130 r filius quid à cohæredibus repetere poſſit, l. ſi filia 20. §. 6. idem ſcribit, ff fam. erciſ. V. 1135 a non veniunt res depoſitæ, l. inter 44. ff. fam. erciſc. V. 1151 f an ea omnia veniant quæ hæreditatis petitione veniunt, l. filia 51. §. 1. ſi ergo, ff. famil. erciſc. V. 1157 h an & quibus caſibus teneatur hæres communicare id quod pro emptore vel donato poſſidet, l. hæredes 25. §. 7. quod pro, ff. fam. erciſc. V 1138 ¶ Peti poteſt vt teſtatoris voluntas imploretur, l. his conſequenter 18. §. 3. ſumptum, ff famil. erciſc. V. 1132 r ea præcipua ſeruat filius, quæ à patre accepit dignitatis vel ſtudij ſui cauſa, l ſi filiæ 20. §. 6. idem ſcribit, ff. famil. erciſc. V. 1135 a

Familiæ mariti libellum repudij tradi ſufficit, l. licet 6. tit. de repud. C. 1127 g

¶ Nomen, perſonas, & hæreditatem cõplectitur, l. cum 77. ff. de leg. & fideic. I. 943

Familiam vnus conſtituere poteſt, l. 1. prætor ait, §. 2. ſi aduerſus, ff. de vi & vi arm. N. 676 t

Familiarum vnio conſeruanda, l. hi qui 1. Cod. de filiis official. 300 ſ

familiare funus quod dicatur, l. in ius 2. ff. de in ius vocand. V. 184 q

Familiares cuique propriè dicuntur qui eius viuunt expenſis, l. 79. ſi chorus, ff. de leg. & fideic. I. 1058 u

familiaritas pro amicitia, l. qui iure 41. ff. de adquir. poſſ. N. 444 n

famoſus in bonam partem plerũque accipitur, tit. 3. iuſiurandum quod præſtat, Coll. 2. Nou. 8. A. 102 r

Famoſi & notati qui, l. Neque 2. C. de dignit. 222 ſ

Famoſi ſeu de libellis famoſis iudicium publicum eſt ex ſenatuſconſulto, l. licere 11 ff. de incend. ruin. nauf. N. 1354

Famoſa facti interdicta non dantur, in parentes & patronos, l. neque vnde 13. ff. de vi & vi arm. N. 691 g

famulo infirmo non debetur ſalarium à domino, l. Stichum 39. §. 3. ff. de ſtatulib. N 309 i

fas pro honeſto, l. defenſionis 7 C. de iur. fiſc. 5 h pro licito, l. ſi prius 17. §. 3. ff. de aqua plu. arcen. N. 130 z

fata cauſarum quæ dicantur Auth. coll. 5. Nou. 49. tit. 4. de his qui ingred. 274 c

Fatales dies anni, Auth. coll. 6. Nou. 82. tit. 11. de iudicib. c. 7. nullo 378 c

fateri non videtur, qui errat, l. iubemus 40. titul. de lib. cauſ. C. 1615 d

fatuus pro mente capto, l. fatuo 2. ff. de poſtu. V. 334 d

fauor in odium, odium in fauorem verti non debet, c. 1. ſi heres, §. 1. ſi quis tit. 1. de hæred. & ſuc. A. 10 y religionis, v. Religionis.

Fauore introducta odioſè interpretari non licet, l. nulla 25. ff. de legib. V. 79 b

Fauore maiorum, delegatur reſtitutio in integrum, l. cum res 1. ff. de dam. inf. N. 15 f

Fauores ampliandi, l. qui bona fide 13. §. 14. ff. de damn. infect. N. 54 o

Fauores captamus, ex mente legum vbi earum verba ſilent, l. ſi quis 2. de fideic. libert. N. 236 g

fauorabilis exceptio, l. conſenſiſſe 2. §. 1. conuenire, ff. de iud. V. 673 f ſenſus in dubio accipiendus eſt, l. libertas 17. ff de manum. teſt. N. 118 q

Fauorabilia dicuntur quæ fiunt extra ius commune, l. nulla 25. ff. de legib. V. 79 b

Fauorabilia in odium retorqueri non debent, l. qui fidem 16. ff. de tranſact. N. 327 l

ferruminatio fieri per eandem materiam quemadmodum dicatur, l. in rem 23. §. 5. item, ff. de rei vind. V. 838 m

fibulæ ſunt quibus pectus fœminarum ornatur, l. nulli 1. C. nulli licere 138 q

ficta dementia non excuſat à pœna & tutela, l. congruit 13. §. 1. ff. de off præſ. V. 147 k

Fictè deiicit, qui iubet deiici, l. 1. prætor ait, §. 15. quod igitur ff. de vi & vi arm. N. 675 f ¶ Facit, qui p aliũ facit, l. ait prætor 1. §. 8. ff. ne vis fiat ei. N. 640 r

fictio locum non habet in his quæ natura non admittit. l. certe 6. ff. de iudic. V. 763 h ¶ Operatur vt eadem videãtur quæ diuiſa ſunt, l. nemo 5. ff. de duob. reis. N. 1017 k

¶ Plus non operatur in contractu quàm in poſſeſſione, l. Celſus 27. ff. de vſucap. N. 470 q ¶ Plus operari non debet quã veritas, l. cum hæres 4. §. 2. ff. de ſtatulib. N. 189 ¶ Iuris artificium eſt. l. nemo 5. ff. de duobus reis. N. 1038 n ¶ Poſtliminij, l. ſi cum 21. §. 3. ſi fundum, ff. de except. rei iudic. N. 833 c locum habet in omnibus, in quibus fingit ius, l. poſſeſſio 49. ff. de adquirenda poſſeſſ. N. 449 h

Fictionis effectus l. ſi vnus 27. §. 1. ff. de pactis. V. 287 f

Fictione iuris legatarius ab ipſo mortis tempore videtur fuiſſe dominus, l. & nomen 1. tit. de cadu. tol. C. 1606 m

Fictiones duæ an poſſint concurrere l. ſub 26. ff. de ſolu. & liberat. N. 1138 t

Fictione iuris idem poſſe fingitur, quod non idem, l. nemo 5. ff. de duob. reis. N. 1038 n

Fictione iuris res eſt in bonis eius qui vim paſſus eſt, l. metum 9. §. 6. ff quod met. cau. N. 484 n dicitur aliquid extingui & non poſſideri, l. cum aurum 19. ff. de auro & argento leg. I. 1265 o idem eſſe cenſetur, quod idem non eſt, l. ſi non 26. §. 12. libertus de condict. indeb. V. 1341 l ¶ Legis conſenſus ineſſe dicitur vbi nõ eſt, l. ſeruum 6. ff. rem pupil. vel adoleſ. ſaluam fore. N. 1227 h ¶ Formæ diuerſæ nummi, pro iiſdem habentur, l. debitorem 99. ff. de ſolut. N. 1201

Fictione miles liberos exhæredat quos præterit. l. ſi cum 10. de teſtam. milit. C. 1343 d

Fictione quæſitum & debitum dici poteſt, quod re ipſa tale nõ ſit, l. & nomen 1. de caduc. tol. C. 1502 c

fides maior habetur probo homini quàm diuiti, l. neque 17. ff. de adop. V. 106 c procuratoris & filij an reſpiciatur potius quam domini & patris, l. ſed 7. ff. de publ. in rem act. V. 870 a ſemiplena colligitur ex comparatione ſcripturarum, Auth. coll. 6. Nou. 73. tit. 2. de inſtrum. caut. & fide 338 ſ

Fidem qui de pretio habet is quaſi ſoluiſſe videtur, l. ſi ſeruus 61. ff. de furtis. N. 1311 h

Fides non ſeruanda fidem non ſeruanti, l. Apud Celſum 4. ff. de doli mali & metus exceptione. N. 859

Fidem habere de pretio, l. hæres 29. §. 2. proinde ff. de iudiciis. V. 684 o

Fidem generant ea quæ in conſpectu ſunt, l. pignori 13. §. 2. ff. de vſucap. N. 462 l

Fidem frangenti fides non ſeruanda, l. ſi inſtituta 27. ff. de inoff. teſtam. V. 742 q

Fidem non ſeruanti, fides non ſeruanda l. prætor ait 1. §. 3. ait prætor. ff. de loco publico. N. 660 m

Fidem non bonam nec malam dubitans habet, l. poſſideri 3. §. 22. ff. de adquir. poſſ. N. 416 f

Fidem ſequi debitoris dicitur, qui eum habet obligatum, l. bene 1. ff. de reb. cred. &c. 1235 h

Fide bona facere dicimus quod ex neceſſitate facim⁹, l. ſi quis 1. §. 1. ff.

Google

§.1.ff ſi ex noxa.cauſ.V.105 e ¶ Dominica colit fundum qui certam & ſtatutam penſionem non infert, *l.cum 18.ff.de inſtr.vel inſtrum.leg.* I.1186 b

Fidelitas in ſolidũ dominis hæredibus debetur, *l.ſi cuius 13 ff.de vſufructu.* V.889 d

Fidelitatis iuramentum vaſallus ſingulis defuncti dominis hæredibus præſtare tenetur, *l.ſi cuius 13 ff.de vſufructu.* V.889 a

Fideicommiſſum pro donatione quæ poſtea cadit in fideicõmiſſum, *l.cum 67.ff.de leg & fideic.* I.929.h à curatore illegitimo quẽ tamen teſtator putabat legitimum, relinqui vtiliter poteſt, *l.Cod cilus 34.ff.de vſu & vſufruct.* I.1125 n relictũ ad diem incertã, vtrum poſſit ante diem reſtitui, *l.poſt 12.de fideic.* C.1461 n quando non debeatur, *l.cum fide.comm ſſum 7.ff.de confeſſ.* N.559 g etiam in codicillis ſine mentione prioris teſtamenti fieri poteſt, *l.cũ 77.ff.de leg.& fideic.* I 930 an & quomodo poſſit ab omni debitore relinqui, *l.cum 77.ff de leg.& fideic.* I 932 p non videtur repetitum ſubſtituto, *l.Largius 83 ff de leg.& fideic.* I.953 f tunc demũ repudiari poteſt cum peti poteſt, *l.Ex repudiatione 26.de fideic.* C 1464 d vel ſolo verbo reſtitui poteſt, *l.ſi ex Senatus 1.ad SC.Trebell.* C 1482 k generale relinqui poteſt à ſolo hærede, *l.Quæ liauem 31.de fideic.* C.1466 c ¶ Solidum ab hærede fideicommiſſarius petere non poteſt, *l.Qui ſolidum 78 ff.de leg.& fideic.* I.949 ¶ Tacitum quando dicatur & quemadmodum probetur, *l.ſi ei 1.C.de delator.* C.20.o

Fideicommiſſi onere pater filium grauare poteſt, *l.Titia 87.ff.de leg.& fideic.* I.958

Fideicommiſſo res non modò ſuas teſtator, ſed & hæredis ſui relinquere poteſt, *l.Hæredem 25.tit.de fideic.* C.1464 b

Fideicommiſſa hodie ab inuitis poſſunt exigi, *l.omne 2.commun.de leg.* C.1469 l

Fideicommiſſa recta via an tranſeant in fideicommiſſarium, *l.ſi vſus 9.ff.vſufruct.quemad.caueat* I.963 h

Fideicommiſſa à legatis non diuerſa capi occupatis, *tit.1.de hæred & falc.* A.3 b

Fideicommiſſa ipſa hæreditatis aditione confirmantur, *l.Catoniana 5 ff.de regul.Caton.* I.1361 f

Fideicommiſſarius, *l.ſed etſi 28.ff.de iudic.* V.689

Fideicommiſſarius generalis quibus caſibus detrahat, *l.cum hi 1 tit.commun.de leg.* C.1468 f effectu hæres, *l.ſi cum 1.C.de his qui ſe.* C.24 q

Fideicommiſſarius loco eſt hæredis, *l.nec vllam 13.ff.de hæred.peti.* V.758 n reſtituta ſibi hæreditate hæredis loco eſt, *l.non ſolum 6.ff.de in integr.reſtit.* V.474 f vniuerſalis pro rebus alienatis agere poteſt, *l.ſi duobus 3 commun.de leg.* C.1471 i de manu hæredis fideicommiſſum accipit, *l.ſed & 19.ff.de reb.dub.* I.1354 n

Fideicommiſſario cui nondum facta eſt reſtitutio hæreditatis, rei vindicatio competit vtilis non directa, *Auth.res,commun.de leg.* C.1471

Fideiubere inter ſe an videantur duo rei non ſocij, *l.Vranius 71.ff de fideiuſ.* N.1110 k pro alio inutiliter quæ perſonæ ſolent, *l.de die 8.§.1.ff.qui ſatiſd.cog.* V.106 k pro filio pater quando videatur, *l ſi filia 2.§ 61.idem ſcribit, ff.famil.erciſc.* V.1135 pro patre filiusfamilias poteſt, *l.ſi dubitet 10.ff.de fide.& mand.* N.1075 b ſe nemo ſolet, *l hæres 21.ff.de fide.& mand.* N 1082 k quis poteſt pro alio ad tempus obligato, *l.hæres 21.ff.de fide.& mandat.* N.1081 ¶ Inuicem an videantur duo rei, *l.ſi duo 5.ff.ſi quis cautien.* V.227 h poſſumus animo donandi, *l.& hæredi 21.§.5 ff.de pactis.* V.280 q ſine mandato licet, *l.4.item ſi 5 ff de negot.geſt.* V.415 h alius pro alio ſocio reus videtur, *l.ſi quis 5.ff.de liberat.leg.* I.1288 l

Fideiuberi pro ignorante non poteſt, *l.fideiubere 30.ff.de fide.& mand.* N.1087 f

Fideiubendi cauſa licitè poteſt pecunia accipi, *l.hoc iure 19.ff.de donat.* N.163 b

Fideiubens pro ſeruo in ſolidum tenetur etiam ſi nihil in peculio ſit, *l.cum fideiubeat 35.ff.de fideiuſſor.* N.1089 f

Fideiubens mulier Velleiano ipſo iure tuta non eſt, *l.Qui ſatiſdare 5 ff.de fide.& mand.* N.1070.o

Fideiubenti minori ſuccurritur, *l.de die 8.§.1.ff qui ſatiſd.cog.* V.107 b

Fideiubenti mulieri ſuccurritur, *l.de die 8 § 1.ff.qui ſatiſd.cog.* V.107 b

Fideiuſſio eſſe poteſt etiam ſi mandati non agatur, *l.Tribus 8.ff.de vſufruct.earum rerum.* V.943 f nõ poteſt eſſe ſine interrogatione & reſponſione, *l.Scire debemus 30.ff.de verb.oblig.* N.937 y nulla eſt facti alieni, *l.ſi quis 56.ff.de fideiuſſor.* N.1101 a

Fideiuſſionis cauſa ſeruus ne quidem naturaliter obligatur, *l.ſed & ſi ſeruus 20.ff.de fide.& mand.* N.1080 r

Fideiuſſione patris hæredes filij pro parte hæreditaria obligantur, *l.ſi filia 20.§.6.idem ſcribit,ff.fam.erciſc.* V.1135 f

Fideiuſſor obligationi, verbis, vel re, accedere poteſt, *l.& commodati 2.ff de fide & mand.* N.1065 b naturali obligationi accedere poteſt, *l.in cauſa 12 § 1.ff de minor.* V.553 obligationi faciendi ſimpliciter fideiubendo, *l.cũ facial 49.ff.de verb oblig.* N.933 poteſt futuræ obligationi adhiberi, *l.generaliter 5.ff.de fide.& mand.* N.1071 i ¶ Conueniri quando poſſit principaliter ſine alia excuſatione, *l.decẽ 1.§ 1 ff de verb.oblig.* N.1011 poſt reum principalem hodie cõueniẽdus eſt, *l.plane 20. de cond ct. indeb* 1334 ob abſentiam rei debitoris poteſt principaliter conueniri, *l.ſi ita ſtipulatus 97.ff.de verb.oblig.* N.990 f ¶ Dari poteſt pro fiſco, *l.ſi debitori 47.§.1.ſi filius ff de fideiuſ.* N.1093 i nomine hæreditariæ obligationis dari poteſt pro filiofamilias, *l.qui contra 11 ff.de fide.& mãd.* N.1075 pro euictione, an ſemper detur, *c.3.quod tit.4.de fideiuſ.& mãd.* A.40 g futuræ obligationis eſſe poteſt, *l.qui poteſt 4.ff.de fide.& mand.* N.1070 f vtiliter intercedere poteſt, pro his qui rõ obligantur naturaliter, *l.Marcell.25.ff.de fid.& mand.* N.1084 d

Fideiuſſor manet obligatus principalis debitoris obligatione nõ extincta, *l.hæres 21 ff.de fide.& mand.* N.1083 c pro furioſo, vel pdigo interueniẽs obligatur vtiliter, *l.Marcell.25.ff.de fide.& mand* N.1085 d an poſſit ſe obligare in id tempus quo principalis obligatus eſſe deſierit, *l.huiuſmodi 20.ff.de verb.obli.* N.832 k ¶ Domini loco habetur, *l.Titius 76.ff.de procu.* V.403 b an & quando liberetur ſi debitori ſuccedat, *l.Stichus 95.§.3 quod vulgo, ff.de ſolut.* N.1188 per acceptilationem liberatur, per conſequens de his liberatus intelligitur, *l.ſi fideiuſſ.59 ff.de cond.indeb.* V.1361 d liberatur acceptilatione, *l.patri 27.§.2.ff.de minor.25.ann.* V.567 m duriorem cauſam obligari non poteſt, quàm principalis ſit, *l.græce 8.§.3.& poſt.ff.de fid.& mand.* N.1073 f regreſſum habet aduerſus reum, *l.denique 3.§ 4.ff.de minor 25.ann.* V.535 h reum principalem defendens, ſatiſdare debet, *l.iam 5.ff.iudicatum ſolui.* N.1234 m quibus caſib. teneatur ex naturali obligatione, *l.vbicunque 60.ff de fideiuſſ.* N.1103 h an & quatenus in maiorẽ ſummã teneri poſſit, quã reus principalis, *l.græce 8.§.7.illud.ff.de fide.& mand.* N.1073 g obligationi illicitæ accedere non poteſt, *l.omni 1.ff.de fide.& mand.* N.1069 a obligationi, quę nulla eſt accedere nõ poteſt, *l.Marcellus 25 ff.de fide & mand.* N.1084 d accedere non poteſt obligationi ciuili, *l.græce 8.ff.de fide.& manda.* N.1071 an & quando poſſit accedere, faciendi obligationi, *l.inter 31.ff.de ſolut.& liberat.* N.1145 c accedere non poteſt pro eo, qui tempore liberatus eſt, *l quoties 37.§.3.qui hominem, ff de ſolut.* N.1154 f ante quẽ ſoluat reum, conuenire nõ poteſt, niſi certis caſibus, *l.ſi quis 2.ff.de neg.geſt.* V.412 m non admittitur in cauſis criminalib. *l.ſi à reo 70.§.1.id quod, ff.de fide.* N.1109 ad emẽdum, quia contra fidem facit, *l.qui cohæredes 17.ff.comm.diuid.* V.1171 k ¶ Conueniri non poteſt ante reum, *l.fideiuſſor.58.ff.de fideiuſ.* N 1102 i alio in loco quàm domicilij, *l.ſi plures 12.ff.rem pupill.vel adoleſ.ſaluam fore.* N.1230 conueniri nemo iure non poteſt à creditore non diſcuſſo principali, *l.niſi hoc 12.ff.de pact.* V.280 r quam principali diſcuſſo, *l.ſi teſtamento 49.§.2.quæſitum.ff.de fideiuſ.* N.1096 conueniri antea non poteſt quam reus ipſe, *l.ſi teſtamento 49.§.2.quæſitum.ff.de fideiuſſor.* N.1096 d

Fideiuſſor ante principalem debitorem conueniri non poteſt, niſi notorium ſit principalem non eſſe ſoluendo, *l.ſi ego 42.ff.de reb.cred.* V.1271 h

Fideiuſſor cur dari non poſſit in populari actione, *l.ſi quis 56.§.3.pro furti.ff.de fideiuſſ.* N.1102 h pro eodem, apud eundem nemo eſſe poteſt, *l.Vranius 71.ff.de fideiuſſ.* N.1110 pro confideiuſſore non ſemper intelligitur, *l.ſi vnum 21.ff iudicatum ſolui.* N.1244 ¶ Interrogari ante reum principalem non poteſt, *l.fideiuſſ.* N.1102 i non liberat miſſio in poſſeſſionem bonorum debitoris, *l hæres, ff de fide.& mand.* N.1083 a obligari non poteſt ad pecuniam, *l ſi ita 42.ff.de fideiuſſ.* N.1092 qui lege prohibetur fideiuſſor eſſe vtiliter non obligatur, *l.& commodati.2.ff.de fide.& mand* N.1069 b ibi obligari non poteſt, vbi nõ eſt principalis, *l.ſi quis 16.ff.de fideiuſſ.* N.1191 a non tenetur regulariter, ad acceſſiones, ſeu augmenta rei, *l.amiſſi 52.§.1 fideiuſſores ff.de fideiuſſ.* N.1099 k non tenetur ad augmentum quæ acceſſoriè aliquomodo venit ad obligationem, *l.fideiuſſores 68 § 3 pro Aurelio ff.de fideiuſſ.* N.1106 contractus non tenetur ad id quod intereſſe poteſt creditori, *l.ſi in 54.ff.de fideiuſſor.* N.1000 n non tenetur in plus, quàm promiſit, *l.fideiuſſores 68.ff.de fideiuſſ.* N.1106 f quãdiu principalis obligatio non valet, *l.ſi dubitet 10.ff.de fide.& mand* N.1075 vbi lex reſiſtit venditioni odio emptoris, *l.cũ lex 46 ff.de fidei.* N.1093 f cauſæ principalis non tenetur in cauſa appellationis, *l.cum 20.ff iudicatũ ſolui.* N.1244 l conuentus contra reum actionem habet, *l.3.& tit.3.ff de his qui effuderint, vel deiecerint.* V.1094 b

Fideiuſſor repetens a domino, id quod ſoluit dominũ ipſum liberatũ eſſe dicere debet, vel cauere de eo defendẽdo, *l.ſi ex 14.ff.iudicatum ſolui.* N.1241 l qui promiſit præſentare aliquem reum mortis, ſi non præſentat eũ, nõ punitur pœna mortis,

qua ille veniebat puniendus, *l. ſi quis 4. ff. de cuſtod. reor.* N.1433

Fideiuſſor quis, *c. 1. legem, tit. 4. de fideiuſſ. & mandat.* A.36 n accepτus in id quod ex venditione pignoris ſeruari non poterit conueniri non poteſt, *l. fideiuſſor 64. ff. de fideiuſſ.* N.1104 alieni facti nemo eſſe poteſt, *l. ſunt 65. ff. de fideiuſſ.* N.1105 b ¶Captiui eſſe poteſt at non deportati, *l. ſi debitori 47. §. 1. ſi filius, ff. de fideiuſſ.* N.1093 t ¶Creditori de bonis debitoris ſatiſfacere poteſt, *l. venditor 49. ff. de iudic.* V.700 f ¶Domini loco habetur, *l. Titius 76. ff. de procurat.* V.403 b ¶Dotis conſeruādæ vxori à marito non præſtatur, *l. ſi conſtante 11. ſi dos conſtant.* C. 1140 m reſtituendæ vel compenſandæ vxori à marito datus nō tenetur, *l. fine, tit. de fideiuſſ.* C.1141 ab eo qui pro marito dotē accipit dari poteſt, *l. fine, tit. de fideiuſſ.* C.1140.o ante matrimonium accipi non poteſt ſoluto matrimonio poteſt, *l. fine 1. tit. ne fideiuſſ.* C.1140.o ante matrimoniū dari prohibetur non poſt ſolutum matrimonium, *l. exceptiones 7. ff. de except.* N. 810 dotem danti ab extraneo dotem accipientem vtrum dari poſſit minori, *l. fine 1. tit. de fideiuſſ.* C.1140.o non datur, *l. etſi 24. ff. de re iud.* N 536 n ¶Eius cui bonis interdictum eſt vel furioſi an obligetur *l. impoſſibilis 7. ff. de verb. oblig.* N 927 b ¶Faciendi eſſe poteſt, *l. ſi quis 56. ff. de fideiuſſ.* N.1101 a ¶Fideiuſſoris accipi poteſt, *l. Qui ſatiſdare 3. ff. de fide. & mandat.* N.1070 ¶Filij peculiari patris intelligitur, *l. cum filius 49. ff. de verb. obl.* N.953 pater eſſe poteſt, *l. ſi quis 5. ff. de liberat. leg.* I.1290 a pater & è contra filius patris eſſe poteſt, *l. ſi quis 5. ff. de liberat. legat.* I.1291 a ¶In rem ſuā pro principali debitore habetur, *l. minor 48. ff. de minor. 25. ann.* V.582 r dicitur qui pro defenſore ſuo ſpopondit, *l. ſed ſi fideiuſſor 24. ff. de pactis.* V.281 d ¶Iudicatum ſolui poteſt, *l. Iam 5. ff. iudicatum ſolui.* N.1235 c interueniſſe videtur, *l. iam 5. ff. iudicatum ſolui.* N.1235 a dilationem petere poteſt à iudice vt litem nuntiet domino, *Auth. coll. 5. Nou. 69. tit. 24. vt omnes obed. c. 1. ſi igitur* 324 f ¶Iudicio ſiſti in cauſa criminali dari poteſt, *l. diuus 3. ff. de cuſtod. reor.* N.1433 a ¶Iudicio ſiſti impropriè fideiuſſor, *l. fideiuſſor 2. ff. qui ſat ſd. cog.* V.201 e ad ſententiam vſque ſiſti promittere cenſetur, *l. ſi fideiuſſor 2. ff. qui ſatiſd. cog.* V.201 m lite conteſtata poteſt accipi, *l. Gratè 8. § 3 & poſt, ff. de fide. & mand.* N.1072 ad quod vſque tempus teneatur; *Auth. coll. 5. Nou. 53. tit. 8. de exhib. & introd.* 287 e non eſt idoneus qui immobilia non poſſidet, *Auth. coll. 5. Nouell. 53. tit. 8. de exh. beu. & introd.* 287 e ¶Lenocinij qua pœna afficiatur abſens vel præſens, *Coll. 3. Nou. 14. tit. 1. de lenon.* A.119 g ¶Lenocinij quis dicatur, *Coll. 3. Nou. 14. tit. 1. de lenocin.* A.119 c ¶Negotiorum geſtori dari poteſt, *l. poteſt 4. ff. de fide. & mand.* N.1070 u ¶Pupilli at non furioſi eſſe poteſt, *l. ſi pupillus 127. ff. de verb. obligat.* N.1016 b ¶Rei in criminali iudicio ſiſtendi certam pecuniæ quantitatem promittere debet niſi ſteterit, *l. ſi quis 4. ff. de cuſtod. reor.* N.1433 i certā pecuniam ꝑmittere debet, *l. ſi quis 4. ff. de cuſtod. reor.* N.1433 tenetur eum ſiſtere vſque ad ſententiā non poſt, *l. ſi quis 4. ff. de cuſtod. reor.* N.1433 f ¶Simpliciter acceptus in communem cauſam acceptus intelligitur, *l. ſi quis 56. ff. de fideiuſſ.* N.1102 f nihil agit denunciando creditori vt agat aduerſus reum principalem, *l. ſi fideiuſſor 62. ff. de fideiuſſ.* N.1104

Fideiuſſor confirmator auctor ſecundus, *c. 3. quod, tit. 4. de fideiuſſ. & mandat.* A.39 k idoneus arbitrio iudicis definitur, *l. multis 8. C. de princip. agent.* 260 t non eſt idoneus qui poteſt obligari non tamē cōueniri, *l. qui ſatiſdare 3. ff. de fide. & mand.* N.1069 l ex facilitate conueniendi æſtimatur, *l. nec venditio 1. de præd. decur.* C.68 l quomodo minus idoneus cenſeatur, *l. ſi fideiuſſ. 7. ff. qui ſatiſd. cog.* V.204 l ¶Liberat⁹ intelligitur reo ipſo principali liberato, *l. fideiuſſores 68. § 3. pro Aurelio, ff. de fideiuſſ.* N.1106

Fideiuſſor reo liberato liberatus quidē intelligitur, *l. mora 87. ff. de verb. oblig.* N.987 o impropriè quis dicatur, *l. in perſona 30. § 1. ff. de pactis.* V.292 q

Fideiuſſor deterioris conditionis eſſe non debet quàm reus, *l. ſi teſtamento 49. § 2. quæſitum, ff. de fideiuſſ.* N.1096 i

Fideiuſſoris dādi debitor an inuito creditore vel ſtipulatore liberet, *l. Prætoria 7. ff. de ſtip. præt.* N.1222 ¶Dotis loco pign⁹ dare maritus nō cogit amicus tamē eius poteſt, *l. fine 1 de fideiuſſ.* C.1140.o ¶Facultates cōſiderātꝛ ꝑ magnitudine rei, *l. fideiuſſor 2. ff. qui ſatiſd. cog.* V.201 d ¶Generalis & ſpecialis appellatio, *l. obligationes 1. § 8 ſed aut, ff. de oblig. & act.* N.885 a & negotiorum geſtoris differentia, *l. ſi quis 2. ff. de negot. geſt.* V.412 n ¶Obligatio facto aut contumacia rei non augetur, *l. creditore 42. ff. de iureiur.* 1300 l tranſit ad eius hæredes, *l. poteſt 4. ff. de fide. & mand.* N.1070 x

Fideiuſſori an & quando proſit reſtitutio minoris, *l. denique 3. § 4. ff. de minor. 25. ann.* V.535 l prodeſt facta reo principali liberatio debiti, *l. ſi teſtamento 49. ff. de fideiuſſ.* N.1095 a quod reo prodeſt, *l. ſi is qui 6. ff. ſi quis cautiou.* V 218 r

Fideiuſſori facta acceptilatione reus principalis liberatur, *l. ſi quis 5 ff. de liberat. leg.* I.1290 b

Fideiuſſorem conuenit creditor principali diſcuſſo, *l. in perſona 30. § 1. ff. de pactis. pag.* 292 l

Fideiuſſorem qui dat debitum agnoſcere videtur, *l. quotiens 37. § 4. ſi quis, ff. de ſolut.* N.115

Fideiuſſorem qualemcunque quinam dent *ff. qui ſatiſdar. cog.* V. 201

Fideiuſſorem ſibi dare exigere ſeu petere adiectus ſolutionis tantum cauſa non poteſt, *l. ſi mihi 23. ff. de fideiuſſorib. & mandat.* N.1083 p

Fideiuſſorem reus dare tenetur in prætoria ſtipulatione, *l. Prætoriæ 7. ff. de ſtipulat. prætoriis.* N.1222 exactor tributorum, *cap. 13. iuſiurandum, tit. 11. vt iud. ſine quoquo ſuff.* A.97 i

Fideiuſſore conuento reus intelligitur conuentus, *l. 3. & tit. 3. ff. de his qui effuderint vel deiecerint.* V.1094 b

Fideiuſſores in partes conueniuntur quoties conſtat eos eſſe ſoluendo, *l. ſi dubitet 10. ff. de fide. & mand.* N.1074 a

Fideiuſſores complures vnius tutoris quomodo teneantur, *l. ſi tu & ff. de magiſt. conuen.* C.1264 x

Fideiuſſores diuerſarum ſtipulationum non cenſentur cōfideiuſſores, *l. ſi Attico 43. ff. de fideiuſſor.* N.1092 n

Fideiuſſores iudicatum ſolui inuiti non tenentur defendere, *l. iam 5 ff. iudicatum ſolui.* N.1235 b

Fideiuſſores accedere poſſunt etiam obligationi faciendæ, *l. ſi ita 14. ff. de verb. oblig.* N.930

Fideiuſſorum vnus vtiliter obligari non poteſt alter obligatur in ſolidum, *l. ſi Titius 48 ff. de fideiuſſ.* N.1034

Fideiuſſorum obligatio diuiditur non ipſo iure ſed per iudicē vel per exceptionem, *l. inter 26. ff. de fide. & mand.* N.1085 c

Fideiuſſoribus proſunt exceptiones rei cohærentes perſonæ, *l. vbicunque 60. ff. de fideiuſſ.* N.1103 h

Fideiuſſoribus pluribus ab actore conuentis an plures dicantur defenſores *l. iam 5. ff. iudicatum ſolui.* N.1235 l

Fiduciaria tutela finitur morte tutoris, *l. liberto 21. ff. de annuis leg.* I.1102 u

Fiduciarius tutor fratris frater non maior, *l. Liberto 21. ff. de annuis leg.* I 1102 f

Figlinum opus quid, *l. figlinam 29. ff. de ſeruit. vrban. præd.* V. 985 h

Figurata ſignificatio communis eſt & vſitata poteſt appellari, *l. Labeo 7. ff. de ſupel. leg.* I.1284 m

Fieri pro factus, *l. ne liberalitate 50. ff. de re iud.* N.546 b ¶Remanere, *l. ſi ſeruis 91. § 2. ſequitur, ff. de verb. oblig.* N.986 h

Fieri diuerſo reſpectu quid ab vno poteſt quod alio non fieret, *l. non videtur 22 ff. de adquir. poſſ.* N.434 n quod inuito poteſt, poteſt & eodem abſente & ignorante fieri, *l. item 17. § 7. ff. de recept. arbit.* V.634 o ¶Eodem tempore dicitur aliquid etiāſi eodem inſtante non fiat, *l. ſi Stichum 8. § 2. ſi quis, ff. de nouat.* N. 1116 m ¶Expreſsè quod nō poteſt nec tacitè poteſt, *l. ſi ſtipulatus 81. § 1. ſi tancem, ff. de ſolut.* N.1176 ¶Obliquè prohibetur quod directo prohibetur, *l. aduerſus 29. ff. de recept. arb.* V.645 h

Fieri quædam poſſunt in iure ſine figura iudicū, *l. cum ſcimus 18. C. de agric.* 180 l nominatim dicitur quod nomine appellatiuo vel ꝓprio expreſſo relinquit, *l. fine 17 ff. de duob. reis.* N 1046 m quod iure ciuili receptum eſt, *l. pater 8. ff. de his qui ſui.* V.98 p

Eodem tempore dicitur quod ſucceſſiuè fit, *l. Antiqui 3. ff. ſi pars hæred. pet.* V.813

Fieri CONTRA non cenſetur niſi quod de iure fit, *l. Dedi 3 ff. de cond. cauſa data.* V.1308 r quod turpiter fit, *l. veſtis 23. ff. de auro & argento leg.* I.1168 x quod non legitimè fit, *l. vulgo 23. ff. de ſtat. hom.* V.93 h vitioſè factum, *l. non diſtinguemus 32. § 2. ff. de recept. arbit.* V.648 e quod commodè non fit, *l. 22. ſi ſeruus, tit. 4. ff. de noxalib. actionib.* V.1111 d

Fieri ſeu à quo res fiat, dummodo fiat nihil intereſt, *l. cum ſeruus 104. ff. de verb. oblig.* N.934 a

Fieri multa poſſunt principe permittente & conſulente quæ alias fieri non poſſent, *l. diui 27. ff. de pænis.* N.1563 e

Fieri domum filio rectè pater ſtipulatur, *l. quod dicitur 130. ff. de verb. oblig.* N.1018

Filia pro nepte, *l. auia 6. tit. de iur. dot.* C.1074 h

Filia certis caſibus agit de dote ſine patre, *l. rem 1. tit. de rei vxor. act.* C 1100 l

Filia conſequitur à patris hærede & à viro ſoluto matrimonio, *l. cum 77. ff. de leg. & fideic.* I.938 f

Filia patri ab inteſtato ſuccedens non ſoluit legata à filio relicta, *l. & nomen 1. de caduc. toll.* C.1508 i

Filia in dote ſua quæ iura habeat, *l. denique 3. § 5. ff. de minorib. 25. ann.* V.536 l

Filia præſumitur conſentire patri agenti de dote niſi euidenter contradicat, *l. rem 1. de rei vxor. act.* C.1100 l

Filiæ pacificæ *ff. proœm. in gloſ. in pag.* 42

Filiæ nubere poſſunt in familia parentum, *l. Thais 42. § 15. ff. de fideicom. libert.* N.273

Filiationem probare poteſtatiua conditio non eſt, *l. filium 6. ff. de his qui ſui.* V.97 h

Filiusfami-

Filiusfamilias implorans officium iudicis ſine conſenſu patris agere poteſt, *l.honor.1.ff.qui admit.ad bon poſſ.poſſunt.*1307 b ¶ Agere ſex caſib.ſuo nomine poterit, *l.ſi longius 18.§.1.ſi filiusfam.ff.de iud.*V.882 ¶ Vt in aduentitiorum domino ſuo, *l.ſi longius 18.§.1.ſi filiusfa.ff.de iud.* V.683 y ¶ Patre conſentiente, *l.ſi longius §.ſi filiusfa.ff.de iud.*N.683 quib.caſib.*l.eas 8.ff.de cap.min.*V.589 d ¶ Adquirit interdictū quod vi patri, *l.denique 13.ff.quod vi aut clā.*N.752 y ¶Adquirit ſibi proprietatē aduentitiorū, *l.filius 2.C.de caſtren.pecu. milit.& praefecti.*183 i ¶Conſtituere procuratorē & ad lites & ad negotia poteſt, *l.ſeruum 33.ff.de procur.*V.369 b ¶Eſſe poteſt rector vniuerſitatis,tutor,decurio, *l.illē eorū 6. §.3. ff.quod cuiuſque vniuer.*V.405 h ¶Donare an poſſit necne, *l.filiusfamilias 7.ff.de don.*N.156 r ¶Exercere quibus caſibus ſuo nomine actiones poſſit, *l.filiusfamilias 9.ff.de obl.& act.*N.821 b ¶ Exercere actiones vtiles poteſt patre abſente, *l.ſi longius 18.§.1.ſi filiusfam.ff.de iudic.*V.683 y ¶Eligitur rarò patricius, *Auth.coll. 6.Nou.80.tit.90.& conſtitutio quae.*371 f ¶ Hæredem iure ciuili in quibuſdam habere potuit, *c.25.veniens, coll.4. Nou.22.tit.1.de nuptiis.*A.181 k ¶Habetur pro patrefamilias in peculio caſtrēſi vel quaſi, *l.filiusfamilias 8.ff.de procur.*V.358 i ¶Et in caſtrenſibus, *c.35.mater,coll.4.Nou.22.tit.1. de nuptiis.* A.191 i *leg.poſſeſſio 49.ff.de adquir.poſſ.*N.449 l ¶ Obligatur, & quomodo, *l.filiusfam.39.ff.de oblig.& act.*N.903 i

Filiusfamilias ſtipulari in quibus an poſſit, *l.ſi filiusfamilias 21.ff.de dam.infec.*N.76 c ¶ Sequitur paternam conditionem & in quibus, *l.titulis 3.tit.de ſeru.reipub.* C.1592 p ¶ Teſtari in quo poſſit, *Auth.in teſtamento,ff.ad SC.Tertull.*1524 g

¶Teſtari de caſtrenſi vel quaſi caſtrēſi peculio poteſt, *l.praeter alt 1.§.itaque 5.ff.de tab.exhib.*N.644 u ¶ Vſucapit pro ſuo, *l.qui legatorum 2.§.2.ff.pro herede.*N.503 b

Filiusfamil.quinque modis pecuniam habere poteſt, *l.frater 38.ff.de cond.indeb.cau.*V.1350 l

¶Contra agere non poteſt & quibus caſibus, *l.ſi libertus 12.ff.de in ius voc.*V.191 d ¶Accuſare in publico iudicio non poteſt ſine patris conſenſu, *l.cum 8.de bon.quae lib.*1556 ¶Eſſe in iudicio ſine conſenſu patris non poteſt, *l.ſed & hae 35.ff.de procur.*V.372 f ¶Et in publicis iudiciis, *l.filiusfamilias 27.ff.ad l.Iul. de adult.*N.1450 ¶ Conueniri non poteſt inuito patre, *l.denique 3.§.4.ff.de minor.25.ann.*V.535 b ¶ Eſſe procurator non poteſt ſine conſenſu patris, *l.cum 8.de bon.quae lib.*C.1555 e

¶ Non eſt integer homo ad agendum ſed medius, *l.cum 8.de bo.quae lib.*C.1555 e

Filiusfamilias olim non habebat heredem, *l.ſucceſſori 12.ff.de neg.geſt.*V.432 l

Filius agere poteſt in cauſa patris & in cauſa ſua, *l.ſi longius 18.§.1.ſi filiusfam.ff.de iud.*V.683 y ¶ Eſſe poteſt procurator extranei, *l.ſi longius 18.§.1.ſi filiusfam.ff.de iud.*V.683 y ¶ Iurat de calumnia, & in quib. cauſis, *l.adoptiuum 7.ff.de in ius voc.* V.186 p ¶ Manumittere poteſt voluntate patris, *l.ſi eum 16.ff.qui & à quibus.*N.322 o

Filius in quarta inſtitui poteſt, *l.denique 3.§.7.ff.de minor.25.ann.*V.537 f ¶ Implorare officium iudicis ſine cōſenſu paterno poteſt, *l.bonorum 1.tit.qui admit.ad bon.poſſ.poſſunt.* C.1307 b ¶ Obedire debet patri, *ff.lib.1.tit.1.l.2.*f ¶ Sequitur conditionem patris, *l.in ſucceſſione 48.C.de decurion.*58 k

¶Sequitur originem matris ratione nobilitatis, *l.heres 19.§.2.proinde,ff.de iud.*V.685 e ¶ Hæreditatem vſucapere vel præſcribere non poteſt, *l.qui legatorum 2.§.2.ff.pro herede.* N.505 a ¶ An pro donato vſucapiat, *l.qui legatorum 2.§.2. ff.pro herede.* N.503 b ¶Non poteſt agere propter abſentiam patris, *l.ſi longius 18.§.ſi filiusfam.1.ff.de iud.*V.682 ¶ Non repellitur à ſucceſſione parentis turpitudine, *l.Titia 13.ff.de inoffic.teſtam.*V.731 d ¶ Non poteſt manumittere ſeruum etiam peculiarem, *l.duo 7.ff.de manumiſ.*N.198 o

¶Non portabit iniquitatem patris, & è contra, *l.filium 9.ff.de ſenato.*V.123 d

¶Non heres, non tenetur ex patris contractu, *l.& exheredatum 49.ff.de re iud.*N.546 t

¶ Eſt agnatus proximus in ſuccedendo non facto teſtamento, *Auth.hoc,de fideic.*C.1468 a

¶Corrector patris eſſe non debet, *l.ex conſenſu 23.§.2.filiusfam ff.de appell.*N.1600 r

¶ Grauatus reſtituere alicui hereditatem, liberis legitimis ſuſceptis poteſt, *l.generaliter 6.tit.de inſtitut.*C.1383 h

¶Purè grauatus vnam quartam detrahit, *c.1.ſi heres,§.1.ſi quis, tit.1.de hered.& falc.*A.6 n

¶ Iuſtus præſumitur qui ex legitimo matrimonio natus eſt, *l.filium 6.ff.de his qui ſui.*V.98 k

¶ Naturalis non eſt in poteſtate patris, *l.Lucius 40.ff.de fideicom.libert.*V.268 a

¶Putatiuus patri putatiuo poſſeſſionem non adquirit, *l.e per eum 50.ff.de adquir.poſſeſſ.*N.450 z

¶Senator, *l.ſi longius 18.§.ſi filiusfamilias 1.ff.de iudiciis.*V.682

Filij appellatio non deſignat deſcendentium ſeu deſcendentes omnes, *l.13.Seruidium ff de excuſat.*I.279

¶Legitimi alios excludunt generaliter, *c.11.quod, coll.3. Nou.18.tit.3.de triente & ſemiſſe.*A.155 h ¶ Serui ſimilitudo, *l.iuriſgentium 7.§.18.ff.de pact.*V.270 c ¶ Præmortui vel præmortuæ ſuccedunt [illegible]o patris vel matris at non fratres, *l.ſi quis 8.tit.de ſecund.nup.*C.1060

¶ Cōſequuntur intedū iura patris non vt heredes, ſed priuilegio ſingulari, *l.ſi quis 11.C.de proxim.ſac.ſcrin.*248 p

¶ Naturalis appellatione ſubintelligitur ſine dubio legitimus, *l.ſenatoris 5.ff de ſenator.*V.121 a

Filio conſentire pater quando cogatur, *l.e.denique 3.§.4. ff.de minor.25.ann.*V.535 d

¶Donari & extraneo non poteſt, *l.pro donato 1. §.1.pro donato.*N.506 o

Filium nuptiæ probant, *l.filium 6.ff de his qui ſui.*V.98 k

Filiorum appellatione, propter duram ſeparationem vitandam nepotes veniunt, *l.41.ff de leg.& fideic.*I.1023 c

Filiorum generali appellatione continentur omnes deſcendētes, *c.3.cum,tit.2.de non elig.ſecundo nub.*A.27 c

Filiorū dignitas, dedecus, iniuria, patris eſſe videtur, *Auth.coll.6.Nou.81.tit.10.de conſu.quae digni.c.1 propterea,*373 f

Filiorum alij naturales alij legitimi tantum, alij legitimi & naturales, alij nec legitimi nec naturales, *l.ex complexu, tit.de ince.& inut.*C.1039 b

Filiis adquirunt aduentitia omnia, *l.filius 12.ff.de inoffic.teſtam.*V.739 h

Filiis dantur quæ non dantur extraneis, *c.12. vl,§.1.ſi minus,tit.7.de non alien.aut permut.*A.71 h

Filios etiam non hæredes patris tria ſequuntur, matrimonium, liberi, & tutelæ, *l.ſi maritus 45.ff.fam.ercif.*V.1153 d

Filiis aliquid non tanquam heredibus, ſed vt filiis competat, *l.ſi quis 1.C.de proxi.ſac.ſcrin.*248 p

Fingere licet vocabula docēdi cauſa, *l.ſi pupilli 6.§.12.ff.de neg.geſt.*M.423 b ¶Lex poteſt vel cōſuetudo ſuper continuatione poſſeſſionis, *l.quamuis 13.ff.de reb. auth. iud.poſſ.*581 k ¶ Non poteſt circa facta vt circa iura, *l.denique 19.ff.ex quibus cau.maio.*V.599 f ¶ Quis poteſt liberatus ante euentum conditionis, licet ante euentum liberatus non fingatur, *l.ſub 16.ff.de ſolut.& liberat.*N.1138 q

Fingit ius poſtliminij captiuum ſemper in ciuitate fuiſſe, *l.filius 11.ff.de verborum obligatio.*N.920 b lex, *l.filium 6. ff.de his qui ſui.*V.97 h ¶Aliquando malam fidem, *l.ſi nauis 62.ff.de rei vind.*V.857 k ¶Plerunque teſtamentum non eſſe ruptum, *l.ſi adrogator 22.ff.de adop.*V.107 l ¶Quem à ſeipſo decipi, *l.is qui 25.ff.de rei vind.*V.841 c

Fingitur aliquid non reuerſum, *l.ſequitur 4.§.12. ff.de vſucap.* N.456 g ante tempus factum, *l.in eo 33. ff. de adquir. rer. dom.*N.381 i ¶ Alieno nomine facere qui ſuo facit, *l.qui bona fide 13.§.1.ff.de dam.inf.*N.50 d

¶Dominium rei non amiſiſſe qui reſtitui poteſt, *l.nemo 5.ff.de in integrum reſtitutione.*V.474 p

¶Interdum neque fuiſſe appellatum, neque iudicatum, *l.rei iudicatae 1.ff.de re iud.*N.518 n

¶ Plerunque non contractum vel nullum quod verū & rectum eſt, *Auth.hodie,de repud.*C.1128 o

¶Captiuus hora prima captiuitatis mortuus, *l.ſi ſeruus 18.§.2.ſeruus,ff.de ſtipul.ſeruor.*N.1057 i

¶Non appellatum, *l.furti 6.§.1.ff.de qui not.infam.*V.345 a

¶Non amiſſum quod amiſſum fuit. *l.17.qui poſſeſſione, ff. de vi & vi arm.*N.690.o

¶Non factum quod de iure fieri non poteſt, *l.quid tamen 21.ff.de recep.arb.*V.637 c

¶ Iure rationes non edidiſſe qui vitioſas edidit, *l.ubi 8.ff.de eden.*V.250 u

¶Hæres vna perſona cum defuncto, *l.cum heres 11 ff.de diuerſis temp.praeſcrip.*N.847

Finis iudicij ſententia, ſiue ius, *ff.de iud.*V.672

Finis iuris quis, *ff.lib.1.tit.1.in princ.*f ¶Inſpicitur vt quis vi deiectus videatur, *l.idem 2.§.5.qui,ff.de vi & vi arm.*N.683 h *cap.18.quia,coll.4.Nou.22.tit.1.de nuptiis,*A.186 f

¶Præponderat principio, cùm principium à fine corrigitur, *l.ſi tibi 20.ff.de reb.cre.&c.*V.1155 f

Finium regundorum actione per accuſatione agi poteſt, *l.4.ſed,tit.4.ff.finium regundorū.*V.1121 e ¶ Actio datur ei cuius intereſt, *l.4.ſed,§.3.ſed.tit.1.ff.finium regund.*V.1121

¶Vicinis ad fines diuidendos, *l.in tribus 13.ff.de iud.*V.680

Finium cauſa actiones variæ competunt, *Auth.coll.5. Nou.69.tit.24.vt omnes obe. cap.1. hac,*322 directa in prædiis ruſticis ſolum locum habet, *l.4.ſed,§.4.ſi dicantur,tit.1. ff.fin.reg.*V.1121 u veniūt perſonales præſtationes, *l.3.quo caſu,tit.1.ff.fi.reg.*V.1120

¶Non datur inter confinia ædificia habentes, *l.1.hæc actio,tit.1.ff.fin.regund.*V.1119 c

Finitimi qui, *l.neceſſarium 2.§.17.ff.de orig.iur.*V.66 i

finitur arbitrium morte vnius compromiſſarij, niſi hoc actum ſit ne finiretur morte, *l.32.§.10.ſi is, ff.de recept.arb.*V.651 c ¶ Mandatum morte mandantis, *l.ſi cum 2.§.7.ff.de don.* N.154 q ¶ Vſusfructus interitu rei, *l.quamuis alienum 10.ff.de dam.inf.* N.48 ſ

Finiuntur populares actiones regulariter anno, *l.prætor 2.§.34.ff.ne quid in loc.pub.* N.656 h

Fiſcus pro fiſci procuratore, *l.de vnoquoque 47.§.1.ff.de re iudic.* N.546 m ¶ Principe, *C.lib.10.tit.1.de iure fiſci.*C.1 ¶ A fiſco id eſt ſaxo, *C.lib.x.tit.1.de iure fiſci.*1 ¶ Eſt extraneus hæres, *l.vacantia 4.C.de bon.vacant.*49 i ¶ Contra ſe non edit, *l.ſenatus 3.ff.de edend.*V.245 g

¶Dicitur ipſa imperialis ſeu imperij camera, *Cod.lib.x.tit.1.de iure fiſci.*C.1

Fiſcus quanto tempore excludatur à petitione bonorũ vacantium, *l.ſcire 1.C.de bon.vacant.*17 c ¶ Tacitam hypothecam habet ex ſuis contractibus, *l.reſcriptum 10.ff.de pactis.*V.273

¶Succedit deportato, *l.ſi debitori 47.§.1.ſi filius, ff.de fideiuſ.* N.1093 i ¶ Occupare vtrum poſſit bona propter delictum vacantia, *l.ſcire 1.C.de bon.vacant.*17 d ¶ Succedens in bonis damnatis nõ per omnia heres videtur, *l.inter eas 51.§.5.bonis, ff.de fideiuſ.* N.1098 z non adquirit ſine aditione, *l.vacantia 4.ff.de bonis vac.*19 i patria,& reſpublica æquiparantur, *l.hi qui 10.ff.de poſtul.*V.337 ¶ An poſſit vendere partem rei communis alicui competentem vna cum ſua parte, *leg.forma 1.C.de vendit.rer.fiſcal.*13 k ¶ Non vtitur iure ſpeciali in exigendis vſuris,ſed ſtatutum vſurarum modũ exigẽdis ſeruat, *l.fiſcus 3.C.de fiſca.vſur.*16.q ¶In delictis & pœnis an habeat tacitã hypothecam, *l.rem ſuam 1.C.pæn.fiſcal.cred.præfert.*C.15 l

Fiſci actiones in rem excluduntur vt priuatorũ præſcriptione longi temporis, *l.iuſtas 6.C.de iur.fiſ.*4 l ¶ Et priuatorum eadem conditio idemque ius, *l.item veniunt 20.ff.de hæred.peti.*V.773 ¶ Res deſinit eſſe delata à delatore ſi delationem vel ipſe fiſcus vel delator neglexit,neque ſecũdo delatori locus eſt, *l.intra quatuor 10.ff.de diuerſ.temp.præſcrip.* N.846

¶ Excludendo cauſa vel minima occaſio priuatis prodeſt, *l.ergo 4.§.6.ff.de fideic.libert.* N.137 e ¶ Applicatur quod indigno aufertur, *l.nam ei 30.ff.de donat.* N.169 k ¶ Vindicante an requiratur aditio, *l.ſcire 1.C.de bon.vacan.*17 c ¶ Pœnam applicare, *ff.de iud.*V.671

Fiſcum quæ perſonæ excludant, *leg.ſcire 1.Cod.de bon.vacant.*19 b

fiſcales res comparantur rebus minorum, *l.ſi finita 15.§.26.ff.de dam.inf.* N.62 ſ

Fiſcalis arca vnde, *leg.in prouinciis quarta, Cod.de numerar.* Cod.301 m

fixa & immobilia facta inquilinus refigere non poteſt, *l.ſed ſi quid 15.ff.de vſufr.*V.892 y

flagellationis cauſa maritum vxor repudiare hodie non poteſt, *c.15.mitiores, coll.4.Nou.22.tit.1.de nup.*A.169 n

flauius dictus eo quod Flauios deuicerit, *ff.proœm.in Gloſſ.*c *pag.*41

Flauia gente Veſpaſianorum, *ff.proœm.in marg.*f, *pag.*41

¶Quod Flaui coloris eſſet, *ff.proœm.in Glo.*c *pag.*41

flauus id eſt rubeus, *ff.proœm.in Glo.*c *pag.*41.

flumen pro ligno excauato in quo colligitur aqua pluuia, *l.foramen 28.ff.de ſeru.vrb.præd.*V.931

¶ Pro parte fluminis, *l.adeo 7.§.4.ff.de adquir.rer.dom.* N.336 b

Flumen tranſiri poteſt ponto, *l.ſi prius 17.§.2.ff.de aqua plu.arc.* N.130 t

¶ Vado, *l.ſi prius 17.§.2.ff.de aqua plu.arc.* N.130 t

Fluminis impetus præuideri non poteſt, *l.hoc amplius 9.§.1.ff.de dam.inf.* N.46 p

Fluminis inundatione vſucapio interrumpitur, *l.poſſideri 3.§.17.ff.de adquir.poſſ.* N.415 l

Flumina proprietate publica, *l.flumina 3.digeſtis de fluminibus,* N.666 t

Flumina quæ ad tempus fluunt non ſunt publica, *l.nemo ff.de rer.diuiſ.*V.116 t

Flumina vicem tenent cenſitorum, *l.adeo 7.§.5.ff.de adquir.rer.dom.* N.363 g

Flumina manu facta non continuo priuata ſunt, *l.nemo 4.ff.de rer.diuiſ.*V.116 t

Flumina quædam ſunt priuata, *leg.ait prætor 1.ff.de fluminibus,* N.664 i

Fluminum vſus communis,proprietas publica, *l.fluminum 24 ff.de dam.inf.* N.79 a

Fœmina poteſt ſe vendere ad pretium participandũ, *l.ii qui 3.ff.quib.ad libert.* N.352 ¶ Procurator eſſe nõ poteſt, *l.neque fœmina 54.ff.de procur.*V.394 i

Fœminæ bonæ raræ ſunt, *l.ex his 4.ff.de legib.*V.74 m malæ multæ ſunt, *l.ex his 4.ff.de legib.*V.74 m

Fœminæ coruſcant radiis maritorum, *l.fœminæ.*V.112 *de ſenato.*o non habent liberos in poteſtate, *l.de his 17.de don.inter vir.& vxor.*C.1121 à quibus remoueantur, *l.fœminæ 12.ff.de edendo.*V.253 ſ *l.hunc titulum 1.§.5.ff.de poſtul.*V.330 q cõſuetudine iudices eſſe non poſſunt, *l.cum prætor 12.§.non autem 2.ff.de iud.*V.680.o

fœminarum conditio multis caſibus deterior quàm maſculorum, V.89.d C.70 z

fœlix quis dicitur propter diuitias quas poſſidet, *ff.proœm.in Glo.*f *pag.*41. propter virtutem animi, *ff.proœm.in Gl.*1.*pag.*41 ¶ Qui alieno periculo ſapit, *c.16.nox,coll 3.Nou.17.tit.4.de mand.princip.*A.141 d

¶Embola id eſt publicarum ſpecierum trãſuectio, *l.iubemus 2.C.de nauib.non excuſa.*122 f

fœnerari eſt peccatum, *l.atqui 19.§.4.ff.de negotiis geſtis.*V.440 h

fœtus & partus rei alienæ,in vſucapione differentia, *l.qui vas 48.§.5.ancillæ,* N.1297 b *ff.de furtis.*

forenſia negotia, *l.dum 9.ff.de feriis.*V.299 d

forma pro eſſe rei, *l.adeo 7.§.5.ff.de adquir.rer.dom.* N.363 i ¶Semel perempta nunquam reſtituitur eadem ſed ſimilis, *l.qui vſumfructum 36.ff.de vſufructu.*V.906

¶Perempta res interiiſſe videtur, *l.qui vſumfructum 36.ff.de vſufructu.*V.906 n

¶Satiſdandi grauior, *l.conueniſſe 2.§.ſed ſi dubitetur 6.ff.de iudiciis.*V.676 m ſeu conſuetudo patrisfamilias ſeruanda, *l.Olympo 40.ff.de ſer.vrb.præd.*V.995 g

Formæ nouæ quotidie eduntur à natura, *Auth.coll.6.Nou.73.tit.2.de inſtrum.caut.c.9.hæc autem.*350 m

Formam rei mutare vſusfructuarius non poteſt, *l.vſusfruct.61.ff.de vſufructu.*V.916 a

Forma vniuerſalis rei mutatæ nocet, *l.non ſunt 14.ff.de ſtat.hom.*V.91 a

formalis vſusfructus dicitur qui à proprietate ſeparatus eſt, *l.omnium 3.ff.de vſufructu.*V.881 d

Forma rei mutata res corrumpitur, *l.42.qui,tit.11.ff.ad leg.Aquil.*V.1085 e

formula damni infecti ſtipulationis, *Rub.de dam.infect.ff.* N.34

Formula ſententiæ in cautione damni infecti, *l.dies cautioni 5.§.1.ff.de dam.inf.* N.37 i

Formula ſtipulationis de operis noui nuntiatione, *l.ſtipulatio 2.ff.de op.noi.nunt.* N.32 l exceptionis rei iudicatæ, *ff.de except.rei iudic.* N.816

Formulæ veterum hodie ſublatæ, *l.nunquam 2.§.6.ff.de priuat.delict.* N.1265 g

fortè dubitandi eſt particula, *c.6.quanta, tit.6.quomodo oporteat epiſc.*A.60 l

fortitudo virum prodit, *c.3.prohibemus, coll.3.Nou.18.tit.5.de mand.princ.*A.145 g

fortuiti caſus damnum, prudentia interdum euitari poteſt, *l.ſi res 3.tit.de peric.tut.vel cur.*C.1197 i

Fortuitos etiam caſus præſtat is, qui moram in reſtituendo fideicommiſſo admiſit, *l.ſi homines 3.de vſur.*C.1481 f

Fortuitis caſibus numeratur etiam mors naturalis, *l.interdum 36.ff.de iudic.*V.693 f

fortunæ donum theſaurus, *l.ſi is 63.ff.de adquir.rer.domin.* N.397 k

Fortunam aduerſam alterius,an & quando liceat expectare, *l.inter ſtipulantem 83 §.5.ſacram,ff.de verb.oblig.* N.979 h

forum, *l.heres 19 §.2.proinde, ff.de iud.*V.684 m *ff.de iud.*V.671 variè ſortimur, *l.heres 19.§.2.proinde,ff.de iudic.*V.685 e

forum actoris, *l.ex ſextante 30.§.1.latinus,ff.de excep.rei iud.* N.839 y ¶Sequitur actor ex perſona rei, *l.ex ſextante 30.§.1.latinus,ff.de excep.rei iud.* N.839 y ¶ Alienum, *leg.ſi quis 5.ff.de iud.*V.677 ¶ Commune, *l.de eo 26.ff.de iud.*V.688 c ¶Competens, *l.conueniſſe 2.§.ſed ſi dubitetur 6 ff.de iud.*V.676 m ¶ Defuncti, *l.heres 19.ff.de iud.*V.682 hæres ſequitur, *l.heres 19.ff.de iudic.*V.682 ¶ Rei, *l.ex ſextante 30.§.1.latinus, ff.de excep.rei iud.* N.839 y

¶ Rei actor ſequi debet, *l.argentarium 45.ff.de iudi.*V.698 *l.ſi quis 7.ff.de iud.*V.678 ¶ Suarium & boarium, *l.omnia 1.§.11.ff.de off.præf.vrb.*V.127 o ¶ Nundinarum, *l.heres 19.§.2.proinde, ff.de iud.*V.685 e ¶Nundinarum ſortitur qui in nundinis cõtrahit, *l.heres 19.§.2.proinde,ff.de iud.*V.685 e

¶ Ordinarij iudicis regulariter declinari non poteſt, *l.ſi quis 1.tit.ſi quacunque præd.poteſt.*C.1043 h

¶ Viri non ſequitur concubina, *l.heres 19.§.2.proinde, ff.de iudiciis*.V.685 e viri,*l.heres 19.§.2.proinde, ff.de iudic*.V.685 e ſequitur mulier,*l.heres 19. §.2 proinde , ff.de iud.* V.685 e pacto declinari poteſt,*l.heres 19.§.2.proinde,ff.de iud*.V.684 m
¶Sortimur contrahendo , *l.ſi fideiuſſor 7.ff.qui ſatiſ. cog*. V.204 l
¶Sorti vbi contractũ id eſt vbi ſoluenda eſt pecunia, *l.vbi 2. ff.de reb.auth.iud*.N.573 g ¶ Reconuentione , *l.ſi idem 11.§.1.ff. de iuriſd*.V.170 y ¶ Ratione communis patriæ , *l.heres 19.§.2. proinde,ff.de iud*.V.685 e & contractus,*l.heres 19.§.2.proinde,ff. de iud*.V.685 e celebrati per alium,*l.heres 19.§.3 apud,ff.de indic* .V.685 ¶ Sortitur quis in loco contractus, *l.interdum 36.§. 1.ſenator.ff.de indic*.V.694 ¶ Ratione contractus & adminiſtrationis,*l.argentarium 45.ff.de iud*.V.698 ¶ Ratione delicti vel quaſi contractus, *Auth.coll.5.Nou.69.ti.24. vt omnes obediãt. c.1.hac.323 l.præſes 3.ff.de offic.præſid*.V.142 o
Fratris appellatione continetur ſoror,*l.Lucius 93.ff.de leg.& fideic*.I.1068 r
Fratres grauius ferunt ſe à fratre quàm ab extraneo ſpoliari,*l.cũ 6.de bon.quæ lib*.C.1550 a *c.7.& quod coll.3.Nou.18.tit.5.de triente & ſemiſſe*.A.150 r
Fratres conſanguinei tantum & vterini tãtum qualiter ſuccedant,*l.poſt.de leg.her*.C.1519 f
Fratres & ſorores vtrinque coniuncti aliis in ſuccedendo præferuntur,*l.ſi fratri 1.de ſuis & leg.lib* C.1515 d
Fratrum duorum liberi inter ſe nuptias contrahere poſſunt iure ciuili,*l.conditioni 2.de inſtit*.C.1380 e
fraudari non intelligitur qui ſcit & conſentit , *l.qui autem 6.§.10 ff.quæ in frau.cred*.N.609 n
Fraudandi conſilium in fideicommiſsis ſufficit , *l.qui habebat 54. ff.de manum.teſtam*.N.131 e
Poteſtas non intelligitur mandata generali mandato , *l.prætor ait 1.§.13.quoties ff.de vi & vi arm*.N.675 b
fraudator quis dicatur , *l.imperatores 4 ff.de curat. bon.dat*. N.605 b ¶ Legum eorum priuilegiis carere debet,*l.omnes 9.C.de metat*.295
fraudulentus præſumitur qui ſciens ſe non eſſe ſoluẽdo res ſuas alienat,*l.ſi quis 15.ff.quæ in frau.cr*.N.619
fraus, *l.ſi longius 18.§.1.ff ſi filiuſfam.* V.682 f pro damno,*l.ſi longius 18.§.1.ſi filiuſfam*.V.682 f ¶ Pœna , *l.nec magiſtratibus 32.ff.de iniur*.N.1584 q *l.emancipatus 1.tit.de collat*.C.1324 *l.ſi longius 18.§.1.ſi filiuſfam*.V.682 f *l.qui accuſare 8. ff.de accuſa*. N. 1424 f *l.ſed etſi 26.§.1.ff.ex quib.cau.maio*.V.604 e & ea duplex eſt,vna re & conſilio,alia re tantum,*l.iuriſgentium 7.§.10.ff.de pact*.V.267 d ¶ Præordinata, *Auth.coll.6.Nou.72.tit.1.vt hi qui.c.5.quod ſi*.335 d
Fraus præſumpta non indiget maiore probatione , *c.31.de,colla.4.Nou.22.tit.1.de nupt*.A.189 n
Fraus committi poteſt aduerſus creditores præſentes & futuros in augmento dotis,*l.ſed iam 20.de donat*.C.2015
¶Colligitur ex conſilio & euentu,*l.ait prætor 10.§.4.ff.quæ in frau.cred*.N.613 k
¶Conſideratur dupliciter,*l.ait prætor 10.§.1.ff.quæ in frau.cred*. N.613 c
¶ Fit de contractu ad contractum ſimilem , *l.cum hi 8. ff. de tranſact*.V.317 b
¶Fit legi & quomodo,*l.contra 29.ff.de legib*.V.809
¶ Præſumitur interdum,*l.ſciant 2.C.de his qui ex*.25 e
¶Præſumitur quando pacta adpoſita contractui claudicant, *l.Pomponius 13.§.1.ff.de recep.arb*. V.630 p
Fraudis conſcius non agit,*l.ex facto 30 ff.de neg.geſt*.V.447 a
Fraudem fraude repellere,*l.Papinianus 8.ff.de inoff.teſt*.V.705
Fraudes publicanorum,*ff.de publican.&c*.N.134
frequentia delicti pœnam auget , *l.ſi dominus 2. ff.de his qui ſui*.V.96 r
Frequentiæ ſummæ cauſa aliquid euitatur,*l.cum aliis 6.de cur.fur. vel prodig*.C.1245 g
Frequentiæ cauſa aliquid conceditur, quod alias non conceditur,*l.certi 9.ff.de reb.cre.&c*.V.1246
frequenter dicitur fieri quod bis fit, *coll.5. Nou.25.tit.2.de defen.ciuit*.A.127 c
Frequentiora & magis vſitata ſemper inſpicimus, *l.ſi ſeruum* [illegible] *ff.de verb.oblig*.N.988 r in dubio ſpectamus,*l.vbi eſt 22.ff.de reb.dub*.I.1355 e ius conſiderat,*l.locum 17.ff.de vſufructu*.V.894 t
fructus alius eſt verus,alius interpretatiuus , *l.Pãponius 29. ff.quib.mod.vſuſf*.V.930 g pars eſt rei,*l.fundo 2.ff.de adimend*.I.1315 e & fruges pro eodem,*ff.lib.39.tit.3.l.1.§.7* z & glandis differentia,*ff.de glan.legen*.N.772 pro omni vtilitate,*l.cum in rem 64.ff.de rei vind*.V.859 c ¶ Pretio fructuum,*l.hæredes 1.tit.de his quib.vt indign*.C.1441 c ¶ Vtilitate,*l.Iulianus 16.ff.de auro & arg.leg*.I.1260 g
Fructus conſumptos an & quos prædo reſtituere cogatur , *l.ſi urbana 55.ff.de cond.indeb*.V.1359 p
Fructus fructuum prædo reſtituere cogitur,*l.vtiles 39.ff.de hæred.pet*.V.799 hominis poſt litem conteſtatam mortui an & quando debeat,*l.ſi hominem 79.ff.de rei vind*.V.855 h
¶Induſtriales dicuntur qui hominis induſtria adquiruntur, *l.& ex 35.ff.de rei vind*.V.845 l induſtriales poſſeſſor bonæ fidei an & quomodo ſuos faciat,*l.ex diuerſo 35.§.1.vbi autem, ff. de rei vind*.V.845 l
¶Inhoneſti non æſtimantur,*l.fructus 33.ff.de rei vind*.V.845 c
¶ Immaturos à ſe perceptos & collectos heres reſtituere vſufructuario cogitur,*l.ſi vſusfruct.35.ff.de vſufructu*.V.905 f
¶Naturales nullus poſſeſſor etiam bonæ fidei ſuos facit,*l.& ex diuerſo 35.§.1.vbi autem,ff.de rei vind*.V.845 l
¶ Naturales nõ dicuntur qui ex ipſo rei corpore proueniũt, *l.ſi nauis 62.ff.de rei vind*.V.857 t naturales dicuntur in quibus quærendis modica conſiſtit induſtria,*l.& ex diuerſo 35.ff.de rei vind*.V.845 l
¶Percepti à teſtatore & in area vel in coreo exiſtentes reſtitui fideicommiſſario debent,*l.quod 82.ff.de legat. & fideic*.I. 1660 i
¶Præteriti non veniunt in reſtitutionem, licet computẽtur in quartam , *l.qui 25.ff.de vſu & vſufruct*. I.1114 t etiam percipiendi debentur in interdicto vnde,*l.prætor 1.§.39.annus,ff.de vi & vi arm*.N.681 b percipiendi dicuntur quos verus poſſeſſor percipere potuiſſet honeſte, *l.& ex diuerſo 31.§.1. vbi autẽ, ff.de rei vind*.V.846 l perceptos ex re fideicommiſſo obnoxia fideicommiſſarius facit,*l.emptori 65.ff.de rei vind*.V.860 g
¶ Rei ſubhaſtatæ medio tempore percepti cui cedat,*l.ſi tempora.C.de fide & iure haſt.fiſc*.12 h
¶Rei defunctis propriæ legatæ heres præſtat ab adita hæreditate,*l.in legatis 4.tit.de vſur.& fructib*.C.1481 g
¶ Rei legatæ debentur [illegible] præſtantur ab hærede poſt moram vel litis conteſtationem *l.legatorum 1.ff.de vſuris & fructib*. E.1480 m
¶Reſtituendi vna cum re quæ reſtituitur,*l.ait prætor 23.§.3.ff. ex quib.cau.maior*. V.601 z omnes quo ſenſu bonæ fidei poſſeſſor dicatur ſuos facere , *l.& ex diuerſo 35. §.1.vbi autem , ff.de rei vindic*.V.845 l ſuos non facit miſſus in poſſeſſionem bonorum debitoris,*l.Titia 48.ff.de ſolut*.N.1160 r ſuos non facit vſufructuarius niſi in horreo reconditi ſint , *l.ſi fructuarius 13. ff.quibus modis vſufruct*.V.935 h vt legari ita adimi poteſt,*l.fundo 2.ff.de adimendo*.I.1315 f compenſatur cum expenſis & vſuris,*l.emptor 65.ff.de rei vind*. V.850 f prædoni conducuntur condictione furtiua , *l.ſi vrbana 55. ff. de cond. indeb*. V.1360
¶Rei petitione continentur,*l.ſolemni 60.ff.de iudic*.V.706 g
Fructus & vſuræ debentur ex mora in bonæ fidei iudiciis,*l.cum qui 22.ff.de don*.N.165 m debentur ex mora in bonæ fidei iudiciis,*l.cum qui 22 ff.de don*.N.165 m
Fructus rei eſt obligare licere, *l.vſufruct.7. ff.de vſufructu*. V.[illegible] d conditione legati pendente percepti heredis ſiunt non legatarij,*l.25.ſi operis 26.ff.de vſufructu*.V.900 a
Fructuum quantitate metimur æſtimationem prædiorum & rerum,*l.ſi quis 29.ff.de vſu & vſufruct*.I.1117 f
Fructus omnis ad fructuarium pertinet,*l.vſufructu 3 ff.de vſufruct*. V.893 b petere poſſumus vna cum re ipſa hoc eſt fruſtratorie,*l.fundi 18.ff.de except*.N.514 u ante litem conteſtatam percepti iure actionis petuntur , poſt conteſtatam officio iudicis,*l.heres 51.ff.de hered.petit*.V.805 dolo hæredis non percepti reſtitui debent à legatario , *l.ſi pendentes 27. ff.de vſufructu*. V. 900 b reſtituere cogitur qui petitione hæreditatis tenetur, *l.hæredes 1.ti.de his quibus vt indign*.C.1441 u qui poſt litem conteſtatam percipiuntur reſtituuntur ſiue extent ſiue non extent,*l.fundus 51.ff.fam.erciſ*.V.1357 a etiam inhoneſtè percepti reſtituendi,*l.& ex diuerſo 35.§.1.vbi autem,ff.de rei vind*. V.845 l qui reſtituendi à malæ fidei poſſeſſore titulum non habente,*l.& ex diuerſo 35.§.1.vbi autem, ff.de rei vind*. V.845 l qui reſtituendi à malæ fidei poſſeſſore titulum non habentur, *l.& ex diuerſo 35.§.1.vbi autem,ff.de rei vind*.V.845 l etiam inhoneſtè quæſitos poſſeſſor hæreditatis reſtituere cogitur, *l.cum hæreditas 56.ff.de hæred.pet*.V.806
¶Vna cum hæreditate reſtituere,non cogitur, *l.quæ actio 2.ff. de fideicom.hæred.pet*.V.819
¶Ex beneficio percepti ad hæredes tranſeunt , *l.omnimodo 1.C. de annon.ciu*.1445 d
Fructus & omnis cauſa veniunt in confeſſoria & negatoria vſusfructus,*l.vti 5.ff.ſi vſuſfructus pet*.V.947 f
¶An & quomodo veniant in reſtitutionem , *l.libert.21. ff.de annuis leg*.I 1099 i
Veniunt actione ſeruitutis & vſusfructus , *l.loci 4.ff.ſi ſeruitus vind*.1027 d
¶Non lucratur miſſus in poſſeſſionem , *l.prætor ait 9.ff.de reb.auth.iud.poſſ*.V.578 p
¶ In vino oleo frumento & huiuſmodi ſpeciebus conſiſtũt, *l.ſancimus 28.de admin.tut.vel cur*. C.1196 alia ratione ſuit vſufructuarij alij bonæ fidei poſſeſſoris,*l.ſi fructuarius 13. ff. quibus modis vſufruct*.V.935 g

¶Non datur inter confinia ædificia habentes, *l.2.hac actio, tit. 1.ff.fin.regund.*V.1119 c

Finitimi qui, *l.neceſſarium 2.§.17.ff.de orig.iur.*V.66 i

finitur arbitrium morte vnius compromiſſarij, niſi hoc actum ſit ne finiretur morte, *l.32.§.10.ſi is, ff.de recept. arb.*V.651 c ¶Mandatum morte mandantis, *l.ſi cum 2.§.7.ff.de don.*N.154 q ¶Vſusfructus interitu rei, *l.quamuis alienum 10.ff.de dam.inf.*N.48 f

Finiuntur populares actiones regulariter anno, *l.prætor 2.§.34.ff.ne quid in loc.pub.*N.656 h

Fiſcus pro fiſci procuratore, *l.de vnoquoque 47.§.1.ff.de re iudic.*N.546 m ¶Principe, *C.lib.10.tit.1.de iure fiſci.*C.1
¶A fiſco id eſt ſaxo, *C.lib.x.tit.1.de iure fiſci.*1 ¶Eſt extraneus hæres, *l.vacantia 4 C.de bon.vacant.*19 i ¶Contra ſe non edit, *l.ſenatus 3.ff.de edend.*V.245 g
¶Dicitur ipſa imperialis ſeu imperij camera, *Cod.lib.x.tit.1.de iure fiſci.*C.1

Fiſcus quanto tempore excludatur à petitione bonorũ vacantium, *l.ſcire 1.C.de bon.vacant.*17 c ¶Tacitam hypothecam habet ex ſuis contractibus, *l.reſcriptum 10.ff.de pactis.*V.273
¶Succedit deportato, *l.ſi debitori 47.§.1.ſi filius, ff.de fideiuſ.*N.1093 i ¶Occupare vtrum poſſit bona propter delictum vacantia, *l.ſcire 1.C.de bon.vacant.*17 d ¶Succedens in bonis damnatis nõ per omnia heres videtur, *l.inter eas 51.§.5.bonis, ff.de fideiuſ.*N.1098 z non adquirit ſine aditione, *l.vacantia 4.ff.de bonis vac.*19 i patria, & reſpublica æquiparantur, *l.hi qui 10.ff.de poſtul.*V.337 ¶An poſſit vendere partem rei communis alicui competentem vna cum ſua parte, *leg.forma 1.C.de vendit.rer.fiſcal.*13 k ¶Non vtitur iure ſpeciali in exigendis vſuris, ſed ſtatutum vſurarum modũ exigẽdis ſeruat, *l.fiſcũ 3.C.de fiſca.vſur.*16.q ¶In delictis & pœnis an habeat tacitã hypothecam, *l.rem ſuam 1.C.pœn.fiſcal.cred.præfe.*C 15 l

Fiſci actiones in rem excluduntur vt priuatorũ præſcriptione longi temporis, *l.iuſtas 6.C.de iur.fiſ.*4 l ¶Et priuatorum eadem conditio idemque ius, *l.item veniunt 20.ff.de hæred.peti.*V.773 ¶Res deſinit eſſe delata à delatore ſi delationem vel ipſe fiſcus vel delator neglexit, neque ſecũdo delatori locus eſt, *l.intra quatuor 10.ff.de diuerſ.temp.præſcrip.*N.846
¶Excludendo cauſa vel minima occaſio priuatis prodeſt, *l.ergo 4.§.6.ff.de fideic.libert.*N.137 e ¶Applicatur quod indigno auſertur, *l.nam et 30.ff.de donat.*N.169 k ¶Vindicante an requiratur aditio, *l.ſcire 1.C.de bon.vacan.*17 c ¶Pœnam applicare, *ff.de iud.*V.671

Fiſcum quæ perſonæ excludant, *leg.ſcire 1.Cod.de bon.vacant.* 19 b

fiſcales res comparantur rebus minorum, *l.ſi finita 15.§.26.ff.de dam.inf.*N.62 f

Fiſcalis arca vnde, *leg.in prouinciis quarta, Cod.de numerar.* Cod. 301 m

fixa & immobilia facta inquilinus refigere non poteſt, *l.ſed ſi quid 15.ff.de vſufr.*V.892 y

flagellationis cauſa maritum vxor repudiare hodie non poteſt, *c.15.mitiores, coll.4.Nou.22.tit.1.de nup.*A.169 n

flauius dictus eo quod Flauios deuicerit, *ff.proœm.in Gloſſ.c pag.*41
Flauia gente Veſpaſianorum, *ff.proœm.in marg.f.pag.*41
¶Quod Flaui coloris eſſet, *ff.proœm.in Glo.c pag.*41

flauus id eſt rubeus, *ff.proœm.in Glo.c pag.*41.

flumen pro ligno excauato in quo colligitur aqua pluuia, *l.foramen 28.ff.de ſeru.vrb.præd.*V.931
¶Pro parte fluminis, *l.adeo 7.§.4.ff.de adquir.rer.dom.*N.336 b

Flumen tranſiri poteſt ponto, *l.ſi prius 17.§.2.ff.de aqua plu.arc.*N. 130 t
¶Vado, *l.ſi prius 17.§.2.ff.de aqua plu.arc.*N.130 t

Fluminis impetus præuideri non poteſt, *l.hoc amplius 9.§.1.ff.de dam.inf.*N.46 p

Fluminis inundatione vſucapio interrumpitur, *l.poſſideri 3.§.17.ff.de adquir.poſſ.*N.415 l

Flumina proprietate publica, *l.flumina 3.digeſtis de fluminibus,* N. 666 t

Flumina quæ ad tempus fluunt non ſunt publica, *l.nemo ff.de rer.diuiſ.*V.116 t

Flumina vicem tenent cenſitorum, *l.adeo 7.§.5.ff.de adquir.rer.dom.*N.363 g

Flumina manu facta non continuo priuata ſunt, *l.nemo 4.ff.de rer.diuiſ.*V.116 t

Flumina quædam ſunt priuata, *leg.ait prætor 1.ff.de fluminibus,* N. 664 i

Fluminum vſus communis, proprietas publica, *l.fluminum 24 ff.de dam.inf.*N.79 a

Fœmina poteſt ſe vendere ad pretium partiendũ, *l.is qui 3.ff.quib.ad libert.*N.352 ¶Procurator eſſe nõ poteſt, *l.neque fœmina 54.ff.de procur.*V.394 i

Fœminæ bonæ raræ ſunt, *l.ex his 4.ff.de legib.*V.74 m malæ multæ ſunt, *l.ex his 4.ff.de legib.*V.74 m

Fœminæ coruſcant radiis maritorum, *l.fœminæ.V.*122 *de ſenato.* o non habent liberos in poteſtate, *l.de his 17.de don.inter vir. & vxor.*C.1121 à quibus remouea ntur, *l.fœminæ 12.ff.de edendo.*V.253 f *l.hunc titulum 1.§.5.ff.de poſtul.*V.330 q cõſuetudine iudices eſſe non poſſunt, *l.cum prætor 12.§.non autem 2.ff.de iud.*V.680.o

fœminarum conditio multis caſibus deterior quàm maſculorum, *V.*89.d C.70 z

fœlix quis dicitur propter diuitias quas poſſidet, *ff.proœm.in Glo.f pag.*41. propter virtutem animi, *ff.proœm.in Gl.1.pag.*41 ¶Qui alieno periculo ſapit, *c.16.nox, coll.3.Nou.17.tit.4.de mand.princip.*A.141 d
¶Embola id eſt publicarum ſpecierum trãſuectio, *l.iubemus 2.C.de nauib.non excuſa.*122 f

fœnerari eſt peccatum, *l.atqui 19.§.4.ff.de negotiis geſtis.*V.440 h

fœtus & partus rei alienæ, in vſucapione differentia, *l.qui vas 48.§.5.ancilla,* N.1297 b *ff.de furtis.*

forenſia negotia, *l.diem 9.ff.de feriis.*V.299 d

forma pro eſſe rei, *l.adeo 7.§.5.ff.de adquir.rer.dom.*N.363 i ¶Semel perempta nunquam reſtituitur eadem ſed ſimilis, *l.qui vſumfructum 36.ff.de vſufructu.*V.906
¶Perempta res interiiſſe videtur, *l.qui vſumfructum 36.ff.de vſufructu.*V.906 n
¶Satiſdandi grauior, *l.conueniſſe 2.§.ſed ſi dubitetur 6.ff.de iudiciis.*V.676 m ſeu conſuetudo patrisfamilias ſeruanda, *l.Olympo 40.ff.de ſer.vrb.præd.*V.995 g

Formæ nouæ quotidie eduntur à natura, *Auth.coll.6.Nou.73.tit.2.de inſtrum.caut.c.9.hæc autem.*350 m

Formam rei mutare vſusfructuarius non poteſt, *l.vſusfruct.61.ff.de vſufructu.*V.916 a

Forma vniuerſalis rei mutatæ nocet, *l.non ſunt 14.ff.de ſtat.hom.*V.91 a

formalis vſusfructus dicitur qui à proprietate ſeparatus eſt, *l.omnium 3.ff.de vſufructu.*V.881 d

Forma rei mutata res corrumpitur, *l.42.qui, tit.11.ff.ad leg.Aquil.*V.1085 e

formula damni infecti ſtipulationis, *Rub.de dam.infect.ff.* N.34

Formula ſententiæ in cautione damni infecti, *l.dies cautioni 5.§.1.ff.de dam.inf.*N.37 i

Formula ſtipulationis de operis noui nuntiatione, *l.ſtipulatio 2.ff.de op.nou.nunt.*N.32 l exceptionis rei iudicatæ, *ff.de except.rei iudic.*N.816

Formulæ veterum hodie ſublatæ, *l.nunquam 2.§.6.ff.de priuat.delict.*N.1265 g

fortè dubitandi eſt particula, *c.6.quanta, tit.6.quomodo oportet epiſ.*A.60 l

fortitudo virum prodit, *c.3.prohibemus, coll.3.Nou.18.tit.5.de mand.princ.*A.145 g

fortuiti caſus damnum, prudentia interdum euitari poteſt, *l.ſi res 3.tit.de peric.tut.vel cur.*C.1197 i

Fortuitos etiam caſus præſtat is, qui moram in reſtituendo fideicommiſſo admiſit, *l.ſi homines 3.de vſur.*C.1481 f

Fortuitis caſibus numeratur etiam mors naturalis, *l.interdum 36.ff.de iudic.*V.693 f

fortunæ donum theſaurus, *l.ſi is 63.ff.de adquir.rer.domin.*N.397 k

Fortunam aduerſam alterius, an & quando liceat expectare, *l.inter ſtipulantem 83.§.5.ſacram, ff.de verb.oblig.*N 979 h

forum, *l.hæres 19 §.2.proinde, ff.de iud.*V.684 m *ff.de iud.*V.671 variè ſortimur, *l.hæres 29.§.2.proinde, ff.de indic.*V.685 e

forum actoris, *l.ex ſextante 30.§.1 latinus, ff.de excep.rei iud.*N.839 y ¶Sequitur actor ex perſona rei, *l.ex ſextante 30.§.1.latinus, ff.de excep.rei ind.*N.839 y ¶Alienum, *leg.ſi quis 5.ff.de iud.*V.677 ¶Commune, *l.de eo 26.ff.de iud.*V.688 t ¶Competens, *l.conueniſſe 2.§.ſed ſi dubitetur 6 ff.de iud.*V.676 m ¶Defuncti, *l.hæres 19.ff.de iud.*V.682 hæres ſequitur, *l.hæres 19.ff.de indic.*V.682 ¶Rei, *l.ex ſextante 30.§.1.latinus, ff.de excep.rei ind*N.839 y
¶Rei actor ſequi debet, *l.argentarium 45.ff.de indi.*V.698 *l.ſi quis 7.ff.de iud.*V.678 ¶Suarium & boarium, *l.omnia 1.§.11.ff.de off.præf.vrb.*V.127 o ¶Nundinarum, *l.hæres 29.§.2.proinde, ff.de iud.*V.685 e ¶Nundinarum ſortitur qui in nundinis cõtrahit, *l.hæres 19.§.2.proinde, ff.de iud.*V.685 e
¶Ordinarij iudicis regulariter declinari non poteſt, *l.ſi quis 1.tit.ſi quacunque præd.poteſt.*C.1043 h

¶Viri

¶ Viri non ſequitur concubina, *l.heres 19.§.2.proinde, ff.de iudiciis.*V.685 e viri, *l.heres 19.§.2.proinde, ff.de iudic.*V.685 e ſequitur mulier, *l.heres 19. §.2 proinde, ff.de ind.* V.685 e pacto declinari poteſt, *l.heres 19.§.2.proinde, ff.de ind.*V.684 m

¶Sortimur contrahendo, *l.ſi fideiuſſor 7.ff.qui ſatiſ. cog.* V.204 l

¶Sorti vbi contractũ id eſt vbi ſoluenda eſt pecunia, *l.vbi 2. ff.de reb.auth.ind.*N.573 g ¶ Reconuentione, *l.ſi idem 11.§.1.ff. de iuriſd.*V.170 y ¶ Ratione communis patriæ, *l.heres 19.§.2. proinde, ff.de ind.*V.685 e & contractus, *l.heres 19.§.2.proinde, ff. de ind.*V.685 e celebrati per alium, *l.heres 19.§.3 apud, ff.de iudic.*V.685 ¶ Sortitur quis in loco contractus, *l.interdum 36.§. 1.ſenator.ff.de iudic.*V.694 ¶ Ratione contractus & adminiſtrationis, *l.argentarium 45.ff.de ind.*V.698 ¶ Ratione delicti vel quaſi contractus, *Auth.coll.5.Nou.69.ti.24. vt omnes obediãt. c.1.hac.323 l.præſes 3.ff.de offic.præſid.*V.142 o

Fratris appellatione continetur ſoror, *l.Lucius 93.ff.de leg. & fideic.*I.1068 r

Fratres grauius ferunt ſe à fratre quàm ab extraneo ſpoliari, *l.cũ 6.de bon.qua lib.*C.1550 a *c.7.& quod coll.2.Nou.18.tit.5.de triente & ſemiſſe.*A.150 r

Fratres conſanguinei tantum & vterini tãtum qualiter ſuccedant, *l.poſt.de leg.her.*C.1529 f

Fratres & ſorores vtrinque coniuncti aliis in ſuccedendo præferuntur, *l.ſi fratri 2.de ſuis & leg.lib.*C.1515 d

Fratrum duorum liberi inter ſe nuptias contrahere poſſunt iure ciuili, *l.conditioni 2.de inſtit.*C.1380 e

fraudari non intelligitur qui ſcit & conſentit, *l.qui autem 6.§.10.ff quæ in frau.cred.*N.609 n

Fraudandi conſilium in fideicommiſſis ſufficit, *l.qui habebat 54. ff.de manum.teſt.* N.131 e

Poteſtas non intelligitur mandata generali mandato, *l.prætor ait 1.§.13.quoties ff.de vi & vi arm.*N.675 b

fraudator quis dicatur, *l.imperatores 4.ff.de curat. bon.dat.* N.605 b ¶ Legum eorum priuilegiis carere debet, *l.omnes 9.C.de metat.*295

fraudulentus præſumitur qui ſciens ſe non eſſe ſoluẽdo res ſuas alienat, *l.ſi quis 15.ff.quæ in frau.cre.*N.619

fraus, *l.ſi longius 18.§.1.ſi filiusfam.* V.[illegible] f pro damno, *l.ſi longius 18.§.1.ſi filiusfam.*V.[illegible] f ¶ Pœna, *l.nec magiſtratibus 32.ff.de iniur.*N.1584 q *l.emancipatus 1.tit.de collat.*C.1324 *l.ſi longius 18.§.1.ſi filiusfam.*V.[illegible] f *l.qui accuſare 8. ff.de accuſa.* N. 1424 f *l.ſed etſi 26.§.1.ff.ex quib.cau.maio.*V.604 e & ea duplex eſt, vna re & conſilio, alia re tantum, *l.iuriſgentium 7.§.10.ff.de pact.*V.267 d ¶ Præordinata, *Auth.coll.6.Nou.72.tit.1, vt hi qui.c. 5.quod ſi.*335 d

Fraus præſumpta non indiget maiore probatione, *c.31.de,colla. 4.Nou.22.tit.1.de nupt.*A.189 n

Fraus committi poteſt aduerſus creditores præſentes & futuros in augmento dotis, *l.ſed iam 20.de donat.*C.1015

¶Colligitur ex conſilio & euentu, *l.ait prætor 10.§.4.ff.quæ in frau.cred.*N.613 k

¶Conſideratur dupliciter, *l.ait prætor 10.§.1.ff.quæ in fraus.cred.* N.613 c

¶ Fit de contractu ad contractum ſimilem, *l.cum hi 8. ff. de tranſact.*V.317 b

¶Fit legi & quomodo, *l.contra 29.ff.de legib.*V.809

¶Præſumitur interdum, *l.ſciant 2.C.de his qui ex.*15 c

¶Præſumitur quando pacta adpoſita contractui claudicant, *l.Pomponius 13.§.1.ff.de recep.arb.* V.630 p

Fraudis conſcius non agit, *l.ex facto 30 ff.de neg.geſt.*V.447 a

Fraudem fraude repellere, *l.Papinianus 8.ff.de inof.teſt.*V.705

Fraudes publicanorum *ff.de publican.&c.*N.134

frequentia delicti pœnam auget, *l.ſi dominus 2. ff.de his qui ſui.*V.96 r

Frequentiæ ſummæ cauſa aliquid euitatur, *l.cum aliis 6.de cur.fur. vel prodig.*C.1245 g

Frequentiæ cauſa aliquid conceditur, quod alias non conceditur, *l.certi 9.ff.de reb.cre.&c.*V.1246

frequenter dicitur fieri quod bis fit, *coll.3. Nou.15.tit.2.de defen.ciuit.*A.127 c

Frequentiora & magis vſitata ſemper inſpicimus, *l.ſi ſeruum 91 ff.de verb.oblig.*N.988 r in dubio ſpectamus, *l.vbi eſt 22.ff.de reb. dub.*I.1355 e ius conſiderat, *l.locum 17.ff.de vſufructu.*V.894 t

fructus alius eſt verus, alius interpretatiuus, *l.Põponius 29. ff.quib.mod.vſusfr.*V.930 g pars eſt rei, *l.fundo 2.ff.de adimend.*I.1315 e & fruges pro eodem, *ff.lib.39.tit.3.l.1.§.7* z & glandis differentia, *ff.de glan.legen.*N.772 pro omni vtilitate, *l.cum in rem 64.ff.de rei vind.*V.859 c ¶ Pretio fructuum, *l.heredes 1.tit.de his quib.vt indign.*C.1441 c ¶ Vtilitate, *l.Iulianus 16.ff. de auro & arg.leg.*I.1260 g

Fructus conſumptos an & quos prædo reſtituere cogatur, *l.ſi vrbana 55.ff.de cond.indeb.*V.1359 p

Fructus fructuum prædo reſtituere cogitur, *l.vtiles 39.ff.de hered.pet.*V.799 hominis poſt litem conte[illegible]tatam mortui an & quando debeat, *l.ſi hominem 79.ff.de rei vin*[illegible]*d.*V.895 h

¶Induſtriales dicuntur qui hominis indu[illegible]tria adquiruntur, *l.& ex 35.ff.de rei vind.*V.845 l induſtriales p[illegible]oſſeſſor bonæ fidei an & quomodo ſuos faciat, *l.ex diuerſo 35.*[illegible]*§.1.vbi autem, ff. de rei vind.*V.845 l

¶Inhoneſti non æſtimantur, *l.ſi cultui 25.ff.de rei vind.*V.845 c

¶ Immaturos à ſe perceptos & collectos heres reſtituere vſufructuario cogitur, *l.ſi vſusfruct.35.ff.de vſufructu* 1.V.905 f

¶Naturales nullus poſſeſſor etiam bonæ fidei ſ[illegible]os facit, *l.& ex diuerſo 35.§.2.vbi autem, ff.de rei vind.*V.845 l

¶ Naturales nõ dicuntur qui ex ipſo rei corpore proueniũt, *l.ſi nauis 62.ff.de rei vind.*V.857 t naturales dicuntur in quibus quærendis modica conſiſtit induſtria, *l.& ex diuerſo 35.ff.de rei vind.*V.845 l

¶Percepti à teſtatore & in area vel in coreo exiſtentes reſtitui fideicommiſſario debent, *l.quod 82.ff.de legat. & fideic.*I. 1660 i

¶Præteriti non veniunt in reſtitutionem, licet computẽtur in quartam, *l.qui 25.ff.de vſu & vſufruct.* I.1114 t etiam percipiendi debentur in interdicto vnde, *l.prætor 1.§.39.annus, ff.de vi & vi arm.*N.681 b percipiendi dicuntur quos verus poſſeſſor percipere potuiſſet honeſte, *l.& ex diuerſo 31.§.1. vbi autẽ, ff.de rei vind.*V.846 l perceptos ex re fideicommiſſo obnoxia fideicommiſſarius facit, *l.emptori 65.ff.de rei vind.*V.860 g

¶ Rei ſubhaſtatæ medio tempore percepti cui cedat, *l.ſi tempora.C.de fide & iure haſt.fiſc.*12 h

¶Rei defuncti proprię legatæ hæres præſtat ab adita hæreditate, *l.in legatis 4.tit.de vſur.& fruct.lib.*C.1481 g

¶ Rei legatæ debentur ſeu præſtantur ab hærede poſt moram vel litis conteſtationem *l.legatorum 1 ff.de vſuris & fruct.lib.* E.1480 m

¶Reſtituendi vna cum re quæ reſtituitur, *l.ait prætor 23.§.3.ff. ex quib.cau.maior.* V.601 z omnes quo ſenſu bonæ fidei poſſeſſor dicatur ſuos facere, *l.& ex diuerſo 35. §.1.vbi autem, ff.de rei vindic.*V.845 l ſuos non facit miſſus in poſſeſſionem bonorum debitoris, *l.Titia 48.ff.de ſolut.*N.1160 r ſuos non facit vſufructuarius niſi in horreo reconditi ſint, *l.ſi fructuarius 13. ff.quibus modis vſusfruct.*V.935 h vt legari ita adimi poteſt, *l.fundo 2.ff.de adimendis.*I.1315 f compenſatur cum expenſis & vſuris, *l.emptor 65.ff.de rei vind.* V.850 f prædoni conducuntur condictione furtiua, *l.ſi vrbana 55. ff. de cond. indeb.* V.1360 p

¶Rei petitione continentur, *l.ſolemni 60.ff.de iudic.*V.706 g

Fructus & vſuræ debentur ex mora in bonæ fidei iudiciis, *l.cum qui 22.ff.de don.*N.165 m debentur ex mora in bonæ fidei iudiciis, *l.cum qui 22 ff.de don.*N.165 m

Fructus rei eſt obligare licere, *l.vſusfruct.7. ff.de vſufructu.* V.[illegible] u conditione legati pendente percepti heredis ſiunt non legatarij, *l.25 ſi operis 26.ff.de vſufructu.*V.900 a

Fructuum quantitate metimur æſtimationem prædiorum & rerum, *l.ſi quis 29 ff.de vſu & vſufruct.*I.1117 f

Fructus omnis ad fructuarium pertinet, *l.vſufructu 3 ff.de vſufruct.* V.883 [illegible] petere poſſumus vna cum re ipſa hoc eſt fruſtratorie, *l.fundi 18.ff.de except.*N.514 n ante litem conteſtatam percepti iure actionis petuntur, poſt conteſtatam officio iudicis, *l.heres 51.ff.de hered.petit.*V.805 dolo hæredis non percepti reſtitui debent à legatario, *l.ſi pendentes 27. ff.de vſufructu.* V. 900 b reſtituere cogitur qui petitione hæreditatis tenetur, *l.heredes 1.ti.de his quibus vt indign.*C.1441 c qui poſt litem conteſtatam percipiuntur reſtituuntur ſiue extent ſiue non extent, *l.fundus 51 ff.fam.erciſ.*V.1159 a etiam inhoneſtè percepti reſtituendi, *l.& ex diuerſo 35.§.1.vbi autem, ff.de rei vind.* V.845 l qui reſtituendi à malæ fidei poſſeſſore titulum non habente, *l.& ex diuerſo 35.§.1.vbi autem, ff.de rei vind.* V.845 l qui reſtituendi à malæ fidei poſſeſſore titulum non habentur, *l.& ex diuerſo 35.§.1.vbi autem, ff.de rei vind.*V.845 l etiam inhoneſtè quæſitos poſſeſſor hæreditatis reſtituere cogitur, *l.cum hereditatis 56.ff.de hered.pet.*V.806

¶Vna cum hæreditate reſtituere non cogitur, *l.quæ actio 2.ff. de fideicom.hered.pet.*V.819

¶Ex beneficio percepti ad hæredes tranſeunt, *l.annonas 1.C. de annon.ciui.*145 d

Fructus & omnis cauſa veniunt in confeſſoria & negatoria vſusfructus, *l.vti 5.ff.ſi vſusfructus pet.*V.947 f

¶An & quomodo veniant in reſtitutionem, *l.libert.21. ff.de annuis leg.*I.1099 i

Veniunt actione ſeruitutis & vſusfructus, *l.loci 4.ff.ſi ſeruitus vind.*1027 d

¶Non lucratur miſſus in poſſeſſionem, *l.prætor ait 9.ff.de reb. auth.ind.poſſ.*V.978 p

¶ In vino oleo frumento & huiuſmodi ſpeciebus conſiſtũt, *l.ſancimus 28.de admin.tut.vel cur.* C.1196 alia ratione fuit vſufructuarij alij bonæ fidei poſſeſſoris, *l.ſi fructuarius 13. ff. quibus modis vſusfruct.*V.939 g

¶Sequeſtrantur officio iudicis,*l.litibus 19. C.de agrico. & cenſ.* 177 ſ perceptos à tẽpore aditæ hereditatis heres idémque fideicõmiſſar. debitor reſtituit, *leg.in legatis 4.de vſur. & fru-ſtib.* C.1481 g poſt locationem finitam colonus percipiens reſtituere tenetur,*l.ſi quis 4.§.1.res, ff.de reb.cr. &c.* V.1240.o alienæ rei legatæ præſtat legatario poſt moram, *l.in legatis 4. tit.de vſur.& fruct.lib.C.*1481 g nominis ægroti non æſtimatur, *l.in rem 80.ff.de rei vind.* V.866 fundo cohærentes pars ſunt fundi,*l.ſi ſeruus 61.ff.de furtis.*N.1311 e non augent rem donatam vt vna cũ donatione ipſa reuocentur, *l.generaliter 24.§. 14.ff.de fideicom.libert.*N.252 d hic non debetur niſi manifeſtè deberi probetur,*l.prædia 7. ff.de inſtruct. vel inſtrum. lega.* I. 1155 i non veniunt in actione ſtricti iuris,*l.ſi filiumfamilias 77. ff.de verb.oblig.*N.973 b

Fructuum appellatione & reſtitutione veniunt etiam non maturi,*l.ſi fraudator 25. §.6. ff. quæ in fraud. cred.*N.625 n alij naturales induſtriales,*l.ex 35.ff.de rei vind.V.* 845 l

Fructuum loco ſunt mercedes à colonis acceptæ, *l.mercedes 29 ff.de hered.pet.V.*789 g

fructuarius modicas refectiones debet,*l.hoc amplius 9.§. 5.ff.de dam.inf.*N.41 l naturalem rei fructuariæ poſſeſſionem habet, *l.Celſus 5. §.1. Iulianus, ff.ad exhib. V.* 1181 q ſuo nomine non nuntiat,*l.qui bona fide 13.§.1.ff.de dam. inf.*N.50 c vt euerſas arbores vi ventorum ſuas non facit, *l. arbores 59.ff.de vſufructu.V.*915 a in quibus dominium rei habere intelligatur vel non intelligatur, *leg.falſus 43. §.11. ſi iactum,ff.de furtis.*N.1292 u proprietario re coniunctus dici poteſt cum partem dominij obtineat, *l.ſi Titio 33 ff.de vſufructu. V.*903 b quas impenſas debeat magnas an vero modicas, *l. inter fructuarium 20 ff.de dam.inf.*N.76 frui non prohibetur ratione maiorum refectionum, *l.hoc amplius 9. §.20.ff.de dam. inf.*N.47 l arbitrio boni viri frui debet, *c.4.aliud, tit.2.de non elig.ſecundo nub.*A.29 d non facit fructus ſuos ante ſatiſdationem,*l.ex diuerſo 35.ff.de rei vind.*V.845 l non poteſt omittere culturam cum ad eam cogatur,*l.vſufructu 7.ff.de vſufr.*V.884 o naturaliter poſſidet,*l.Aquilius 27.ff.de donat.*N.368 l

Tenetur ad expenſas fructuum colligendorũ cauſæ factas, *l. generali 32.ff.de vſu & vſufr.*L.1121 d

fructuarii & creditoris differentia, *l.ſi finita 15. §.25. ff.de dam.inf.*N.62 r

Fructuarij & mariti in dote ſimilitudo, *l.denique, tit.de rei vxor. act.C.*1098 m

¶Quaſi domini ſunt,*l.1.de iure,ff.de his qui ſui.*V.95 e

¶Ius deterius proprietarij facere non poſſunt,*l.generale 32.ff. de vſu & vſufr.*I.1139 a

Fructuarij heres pro tempore præterito agere poteſt,*l.ſi fundi 12. ff.de cond.indeb.cau.*V.1330

fructuario ſtipulatio damni infecti permittitur,*l.qui bona fide 13.§.8.ff.de dam.inf.*N.51 r

Fructuario & vſuario in rem eandem conuenientibus quid cõſequatur fructuarius,*l.per 14.ff.de vſu & habit.*V.956 k

fruges & fructus pro eodem,*ff.lib.39.tit.3.l.1.§.7* z

frugum appellatione quid veniat,*l.numquam, C.de agric.& cenſ.*165 b largior eſt ſignificatio, *ff.lib.39.tit.3.l. 1.§.3* r

frumenti larga eſt ſignificatio,*ff.lib.39.tit.3.l.1.§.3* r

Frumenti appellatione quid contineatur,*C.de canon.frum.*143

fuga lata ſpecies exilij,*l.1.quibus,C.de his qui in exil.*103 f

fugiens reus cur dicatur, *Auth.coll.5. Nou.53.tit.8.de exhib. & introduc.*284 y

fugientis poſt adminiſtrationem iudicis pœna, *c.9.neceſſitatem,tit.11.vt iudi.ſine quoque ſuf.*A.91 h ſeruus ex domo præſumitur furtum aliquod feciſſe, *Auth. Nou.53.tit. 8.de exhib.& introd.*289 r

fugienti debitori pecuniam auferre licet ſine authoritate iudicis,*l.extat 13 ff.quod met.cau.*V.488 i

fugientem debitorem capere propria auctoritate licet etiam die feriata,*l.ait prætor 10. §.15. ff.quæ in fraud.cre.*N.625 n debitorem capere poſſumus etiam abſente maiore,*l.interdum 52.§.2.ſi res,ff.de fur.*N.1307

fugitiuus poſſeſſionem adquirere poteſt, at non dominium,*l.fugitiuus 19. ff.de ſol. & lib.* N.1146 l hac ipſa fuga amittit liberam adminiſtrationem peculij, *l.rogaſti 11.ff.de reb.cre.&c.*1248 l

Fugitiuus ſeruus & erro differunt,*l.ſerui 17.ff.de ſeruo corrup.* V.1311

fugitiui amittitur poſſeſſio vel ſi ab alio poſſidetur, *l.arboribus 12.ff.de vſufruct.*V.886 a

Fugitiui ſerui nomine ipſe dominus tenetur Aquilia actione, *l.ſerui 17.§.3.illud,ff.de furt.*N.1276 y

Fugitiuum diuturna fuga definimus poſſidere, *l.fugitiuus 19.ff.de ſolut.& liberat.*N.1140 l ¶Reuocari verum poſſit omnibus caſibus, *l.ſi coloni 14. C.de agric. & cenſ* 175 d ¶Seruum dominus non poſſidet,ſi ab alio poſſideatur vel diu ſe pro libero gerat,*l.ſerui 17.§.3.illud,ff.de fur.*N. 1276 x ¶Seruum verus tantũ dominus poſſidet,& nõ quaſi dominus,*l.ſerui 17,§.3.illud,ff.de furt.*N.1276 y ſuum dominum poſſidet,*l.homo liber 54.§.4 ff.de adquir.rer.dom.*N.393 a

fulcire ædificium ad edictum de noui operis nuntiatione non pertinet,*l.hoc edicto 1.§.13.ff.de operis noui nuntiatione.*N.8 y

fumum in ſuperius ædificium immittere non poteſt, qui habet ædificium inferius, *l.ſicut 8.ff.ſi ſeruitus vind.* V.1093 n

fundus vectigalis,*l.C.de adminiſt.rer.* 148 inſtrumento vel fundus & inſtrumentum interſit, *l.ſicut 5.ff.de inſtruct.vel inſtrum.leg.* L.1171 f vendi verum poſſit detractis colonis,*l.quemadmodum 7.C.de agric.& cenſ.*170 m

fundi appellatione continetur proprietas & vſusfructus, *l. idem 3.ff.de vſufr.adcreſ.* V.924 i proprie continetur plena proprietas, *l.in ambiguo 3.ff.de reb. dub.* I.338 i ¶Plena continetur proprietas, *l.ſi proprietas 9. ff.de vſufructu adcreſ.* V. 916 x limiti deputati qui, *l.omnes 8. C.de fund.patrim.*103 pars dolia fundo affixa,*l.in inſtrumento 8 ff.de inſtruct.vel inſtrum.leg.* I. 1176 z inſtructi & cum inſtrumento legati differentia,*l.villæ 16.ff.de inſtruct.vel inſtrum.leg.*I.1183 r

Fundi vel domus vſufructu legato,inſtrumentum legatum intelligitur,*l.quemadmodum 11.ff.de ſupel.leg.*L.1217

Fundi vocabulo interdum nuda proprietas, plena interdũ cõtinetur,*l.in ambiguo 3.ff.de reb.dub.*I.1378 i nihil eſt niſi quod in eo ſit affixum,*l.Lucius 93.ff.de leg.& fideic.*I.1067 a eſt quidquid continetur paucis exceptis, *l.cum pater 1.ff de inſtruct. vel inſtrum.leg.*I.19[illegible]

¶Vſufructu legato inſtrumentum fundi debetur, *l.ſed ſi quid 11.ff.de vſufructu.*V.892 l

fundo debita omnibus partibus fundi debentur, *l.ait prætor.1.§.14.ſiue,ff.de aqua quot.*N.718 y cum inſtrumẽto legato fundus principale eſt,inſtrumentum acceſſorium, *l. ſiue 1.ff.de inſtruct.vel inſtrum.leg.*L.1168 rebus cedendo an, quis & quibus caſibus liberemur,*ff.lib.36.tit.3.l.76* vni legato alij vſumfructum fundi quilibet habet dimidiũ vſusfructus, *l.& puto 16.§.1.Iulianus,ff.fam.erciſ.*V.1130 y cedit id quod defunctus ei deſtinauerat,*l.Prædia 17 ff.de inſtruct. vel inſtrum. legat.*I.1190 c

fundum legans,viam ad ipſum fundum non videtur legare,*l.ſi quis 3.ff.de adim.*I.1318

funeraria actio præfertur omnibus creditoribus qui pignus tacitum habent, *l.impenſa 45. ff.de relig. & ſumpt.funer.*V.1231 f

¶Præfertur omni æri alieno, *l.funeris 15.ff.de relig.& ſump.funerum.*V.1226 f

¶Actio non datur ſi alia actio competat, *l.funeris 15.ff.de relig. & ſump.funer.*V.1226

¶Actione funeraria qui teneri ſoleant,*l.quæſitum 2.ff.de priuil. credit.*N.584 o

funeſta familia quæ dicatur,*l.ſi ex re 28.ff.de ſtipul.ſeruor.* N. 1063 c

funus defũcto facere cogit is qui à teſtatore eo delect⁹ eſt, *l.ſi quis 11.§.4 funus,ff.de relig.& ſump.fun.*V.1222

fungi ſuis partibus arbiter debet,*l.cum furioſus 39.ff.de iudic.* V.696 o officio ſuo,*l.cæcus 6.ff.de iud.*N.67

¶Poteſt dominiũ retro alicuius fuiſſe. *l.1.ſumma, §.1.ff.de rer. diuiſ.*V.145 c poteſt iudicis officio cæcus ſi prius fuerit iudex quàm cæcus,*l.cæcus 6.ff.de iudic.*V.677 e

furioſus Abſens videtur,*l.cum furioſus 39.ff.de iudic.*N.696 o abſentis loco eſt,*l.17.§.11.filiofamilias ff.de iniu.* N. 1379 d ¶Ignorans videtur,*l.cum furioſus 39.ff.de iudic.*V.756 o

¶Arbiter eſſe non poteſt,*l.cum furioſus 39.ff.de iud.*V.696 n

¶Quis eſt aliquãdo perpetuo,*l.cum furioſus 39.ff.de iud.*V.679 k vt pupillus intelligendi effectum non habet,*l.poſſeſſio 1.§.3.ff. de adquir.poſſ.* N.401 c locupletior factus tenetur actione in factum datiua nõ natiua,*l.ait prætor 3.§.5 ff.de neg.geſt.* V.414 q manumitti poteſt,*l.iuris 25.ff.de manumiſſ.* N.103 h vſucapere incipere per ſe non poteſt,*l.poſſeſſ.1.§.3.ff.de adqu.poſſ.*N.404 q

furioſi ſunt in curatione agnatorum, *l.cuius 13.ff.de manum.* N.106 p

Furioſi & infantis reſpectu animi differentia, *l.poſſideri 3.§.6.de adquir.poſſ.* N.413 m filius patri acquirit, *l.patre 8.ff.de his qui ſui.*V.99 m

Furioſi & ignorantis ſimilitudo, *l. furioſo 9. ff. de re iudic.*N. 624 c

Furioſi & pupilli differentia, *l.poſſeſſio 1. §.3. ff.de adquir.poſſeſſ.*N. 403 c

Furioſi & pupilli ſimilitudo, *l. Pulcinius 7. §.11. ff. quib. ex cauſi in poſſ.* N.509 f curator adiens hereditatem nomine ipſius furioſi an faciat eum heredem, *Auth. quod, ff. de cur. fur. vel prodig.* C.1249 c

Furioſo adquiri poteſt quod poteſt ignoranti, *Auth. quod ff. de cur. fur. vel prodig.* C.1249 c acquiri poteſt, ſi poteſt ignoranti, *l. patre 8. ff. de his qui ſui.* V.99 c adquiritur ex contractu quibus caſibus ignoranti adquiritur, *l. furioſo 9. ff. de re ind.* N.524 c

furioſis abſentibus prodigis curatores dantur, *l. curatores 1. ff. de cur. fur. vel prodig.* C 1243 c

furore amoris nihil vehementius, quo ex loco ſtatui ſolet amoris furorem pœnam eleuare, *c.4. hac, tit.6. quomodo oporteat epiſc.* A.59 n

fur diurnus poteſt etiã accuſari de crimine extraordinario, *l. fures 1. ff. de furtis.* N.240 e nocturnus & effractor grauius punitur quam diurnus, *l. ſacrilegij 6. ff. ad leg. Jul. pec.* N.1514 o quandoque rei furtiuæ dominium transfert, *leg. ſi alieni 78. ff. de ſolut.* N.1175 h

Furti agere regulariter non poteſt, *l. ſed & 4. ff. naut. caupo. ſtabu.* V.666 k tenetur de homine mortuo, *leg. prætor 1. §.34. ff. de vi & vi arm.* N.681 f non eſt vim inferens, *l. item 14. §.12. ff. quod met. cauſ.* V.496 q

furis & latronis pœna, *l. Auth. ſed nouo, ff. de ſeru. fugitiu.* C.1269 a

furem licitum eſt capere & eũ ducere ad iudicẽ licet dicamus neminem poſſe ſibi ius dicere, *l. inter dũ 56. ff. de furtis.* N.1506 non omnem licet interficere, *l. nec timorem 7. §.1. ff. quod met. cauſ.* V.479 c nocturnum an & quatenus liceat occidere, *l. furem 9. ff. ad l. Corn. de ſic.* N.1485 f

furtum grauius damno dato, *l.37. liber, §.1. ſi quadrupes, ff. ad legem Aquiliam.* V.1082 h proprium & regulare differentiam inter contrectantẽ & rem contrectatã admittit, *l. ſeruum 1. tit. de ſeru. fugit.* Cod.1266 o poſſeſſionis facit debitor ſurripiens pignus creditori, *l. ſeruũ 1. tit. de ſeru. fugiti.* C.1206 u rei peculiaris ſeruus facit vbi primum poſſeſſionem rei furtiuæ in aliũ trãſtulit, *l. inter dũ 56. §.4. qui, ff. de furtis.* N.1307 e vnicum cenſetur etiam ſi plures res ſ[illegible]erũt ſimul ſubtractæ, *l. cum 14. §.8. item, ff. de furtis.* N.1272 ſ vti fiat non eſt neceſſe ſcire dominũ ipſũ rei, *l. Falſus 43. §.4. qui, ff. de furtis.* N.1291 g committit debitor vendẽs pignus ſpecialiter obligatũ creditori, *l. in actione 10. §.5. furtum, ff. de furt.* N.1278 p quis committit non ſimpliciter rem alienam contrectãdo, ſed ad lucum contrectando, *l. furtum 1. ff. de furtis.* N.1266 ſ

Furtum & ſacrilegium diſtinguitur loco, *l. aut facta 16. §.3 perſona, ff. de pœnis.* V.1559 e ſeruus facere poteſt, *l. rem quæ 15. ff. de adquir. poſſ.* N.426 ſ

Furtum facere & mendacium admittere in re aliena, differunt, *leg. falſus 43. §.3. nihil. ff. de furt.* N.1291 ſui fugitiuus facit, *l. ſeruũ 1. ff. de ſeruus fugitiu.* V.1266 u an & quando fiat iubente domino, *l. inter 46. §.9. ſi furtiua, ff. de furtis.* N.1294 ſ tribus caſibus fit hereditate iacente, *l. ſi abducta 10. tit. de furtis.* C.1277 a

¶ fit Mobilium, *l.20. §.21. reſtituere, ff. de petitione hered.* V.1771 g nonnunquã fit ſine contrectatione, *l. furtum 1. ff. de furt.* N.1266 fieri poteſt ſine dolo, *l. ſi quis 7. ff. de iuriſd.* V.268 p rei mobilis alienæ corporalis, *l. furtũ 1. ff. de furtis.* N.1266 x ¶ Non committit qui credit ſe cum domini voluntate rem attrectare, *l. ſi ſeruum 34. ff. de vſucap.* N.479 h non cõmittit qui ſuã exiſtimãs rẽ alienã vendit, *l. item 4. ff. de alie. ind. mut.* V.619 a non fit immobiliũ rerũ, *l. in iudicio 47. ff. fam. erciſc.* V.1154 u nõ cõmittit qui rem alienã non contrectans vendit, *l. item 4. ff. de alien. ind. mut.* V.619 a non committitur in rebus immobilibus, *l. verum 25. ff. de furtis.* N.1282 q non cõmittitur ſola venditione ſeu traditione, *l. ſi ſeruum 16. ff. de furtis.* C.1279 i rei nemo cõmittit cuius contrectandæ voluntatẽ domini habet, *l. quis uxor 48. §.5. ancilla, ff. de furtis.* N.1296 i non computatur inter caſus fortuitos, *l. nauta 5. ff. naut. caup. ſtab.* V.667 e non dicitur perſonalis iniuria ſed rapina, *l. cuius 10. ff. de furtis.* N.1269 non eſt caſus fortuitus vt latrocinium, *l. & 180 3. ff. naut. caup. ſtab.* V.665 b non facit qui conſilium furandi præbet niſi furtum ſequatur, *l. ſeruum 1. de ſeruis fugitiu.* C.1266 u non fit ſine affectu furamen, *l. vulgaris 27. §.2. ſed etſi, ff. de furt.* N.1280 n non fit immobilium, *l.20. §.21. reſtituere, ff. de pet. hered.* V.773 f *l. ſeruum 1. de ſeru. fugit.* C.1267 b non fit rei hereditariæ, *l. ſi quis 52. §.29. ſi ſtatuliber. ff. de furtis.* N.1303 h non fit rei quæ dominium non habet, *l. falſus 43. §.4. qui, ff. de furtis.* N.1291 i ſuæ rei nemo facit, *l. ſi tibi 25. ff. de donat.* N.166 y

¶ Regulariter non fit iubente domino, *l. inter 46. §.8. ver, ff. de furtis.* N.1294 ſ non fit ſola inficiatione ſed contrectatione rei, *l. rem quæ 15. ff. de adquir. poſſ.* N.426 p

¶ Non fit ſola inficiatione, *l. Pomponius 44. ff. de adquir. rerum dom.* N.378

furti actio cui cõpetat, *l. manifeſtiſſimi 22. tit. de furtis.* C.1284 o

¶ Competit iis ad quos rei periculũ pertinet, *l. cum 14. §.17 ſi epiſtola, tit. de furt.* N.1274 e competit non modo ad rem furtiuam, ſed & ad ea quæ ex re furtiuã adueniunt, *l. cum 14. §.16. qualis, ff. de furt.* N.1274 m vt competat aduerſus aliquem neceſſe eſt, vt corporis & animi actum plenũ adhibuerit, *l. vulgaris 21. ff. de furt.* N.1270 d competit fructuario ratione ipſorum fructuum, *l. inter 46. §.5. vſque, ff. de furtis.* N.1294 k ſucceſſori vniuerſali vel ſingulari quemadmodum cõpetat, *l. ſi abducta 10. tit. de furtis.* C.1677 a competit etiam re furtiua extincta, *l. inter 46. ff. de furtis.* N.1293 d conuincitur qui rem non ſuam ſciens contrectaſſe conuincitur, *l. colonus 1. C. de colon. illicit.* C.188 a datur ob liberas perſonas ſubreptas, *l. verum eſt 37. ff. de furtis.* N.1287 durat re deſinente eſſe furtiua, *l. ſi homo 35. ff. de vſucap.* N.480 m æſtimatur pro tempore iudicis accepti, *l. nunquam 2. §.1. idem, ff. de priuat. delict.* N.1265 g euaneſcit ſi deſinat actoris intereſſe, *l. qui iniuria 53. §.3. qui, ff. de furtis.* N.1504 p pacto remitti poteſt, *l. ei qui 9. ff. de furtis.* N.1268

Furti agere poteſt etiam is qui nũquam poſſedit, *l. ſi abducta 10. tit. de furtis.* C.1277 a aduerſus filium pater agere non poteſt non modo natura rei id impediente ſed & ciuili cõſtitutione id impediente, *l. ne cum 16. ff. de furt.* N.1275 g pater agere poteſt ob filium ſubreptum, *l. cum 14. §.12. quod, ff. de furt.* N.1273 k criminaliter agi poteſt aduerſus furem *l. nunquam 2. §.6. item, ff. de priuat. delict.* N.1265 g agi poteſt eorum nomine quæ de fundo tolluntur, *l. verum 25 ff. de furtis.* N.1282 t

Furti actio ciuilis cuius intereſt datur, *l.18. §.8. igitur, ff. de iure iur.* V.1289 q

Furti tenetur qui iumenta cõmodata longius ducit inuito domino, *l. qui 40. ff. de furt.* N.1288 m teneri poteſt impubes ſi proximus pubertati, *l. impuberem 23. ff. de furtis.* N.1282 m qui inuito domino re vtitur aliena, *l. ſi pignore 54. §.3. cum, ff. de furt.* N.1305 g qui ſciens indebitum accipit, *l. ſeruum 36. de condict. indeb.* V.1349 b etiam is qui rem meam ſciens alienauit & eam redemit, *l. ſequitur 4. §.10. ff. de vſucap.* 456 e opem præſtans furi, *l. ſacrilegij 62. ſi quis, ff. ad leg. Iul. pec.* N.1514 u quis interdum tenetur licet non lucri cauſa fecerit, *l. cum 15. ff. de cõdi. cau. datã.* V.1310 a

Furti actio ratihabitione tollitur, *leg. ſi tibi 25. ff. de donation.* N.168 y

Furti actione vtrum repetendum ſit quod falſo procuratori ſolutum an potius condictione indebiti vel ob cauſam, *l. falſus 19. tit. de furtis.* C.1281 e

¶ Non venit lucrum quod quis agere potuit ex re furtiua, *l. cum 14. §.14. ſi res, ff. de furtis.* N.1273 l

¶ Euitat quis pœnitentia, *l. vulgaris 21. §.9. ſi duo. ff. de furtis.* N.1281 e

¶ Marito vxor non obligatur, *l. ſi quis 52. §.9. ſi ſeruus, ff. de furt.* N.1300 e

¶ Interdum tenetur dominus rem ſuam ſubripiens, *l. cum et 20. §.1. ſi bona, ff. de furt.* V.1278 t

¶ Non habetur ratio lucri percipiendi cum alterius iniuria, *l. ſi quis 52. §.28. ſi ſeruus, ff. de fur.* N.1303 f

Furti condictio perſeuerat etiam re furtiua extincta, *l. inter 46. §.3. hæc, ff. de furtis.* 1294 g extinguitur ſi intereſſe deſinat, *l. inter 46. §.4. etſi, ff. de furt.* n.1294 g rei vindicatione non tollitur, *l. ſi pignore 54. §.3. cum, ff. de furt.* n.1305 m

Furti nomine quæ actiones competant ius in re habentib. vel bona fide poſſidentibus vel detentationem nudam habentibus, *l. manifeſtiſſimi 22. de furt.* C.1286 l pluribus inſolidum obligatis vno ſoluente alius non liberatur, *l. vulgaris 21. §.9. ſi duo ff. de furtis.* n.1281 d

Furti non tenetur qui rem alienam credens ſuam eſſe contrectat, *l. ſi de eo 40. §.3. ff. de adquiren. poſſ.* n.444 r ad quadruplum non tenetur qui rem ſibi debitã ſubtrahit, tametſi prædo ſit, *l. quidquid 4. ff. de adquir. poſſ.* n.417 d qui ſimpliciter rem fregit aut rupit, *l. ſi quis 21. ff. de furt.* n.1281 h qui rem alienam tractat, *l. furtum 1. ff. de furt.* n.1266 x vxor teneri non poteſt, *l.1. ff. expil. hered.* n.1404 k

Furto facto quãdo competat actio furti, *l. ſequitur 4. §.22. ff. de vſucap.* n.458 u

¶ Quando res furtiua fiat, *l. ſequitur 4. §.22. ff. de vſucap.* n.458 u ſubrepti filij nomine pater accuſationem inſtituere poteſt, *l. cum 14. §.12. quod ſi, ff. de furt.* V.1274

furtorum aliud ſpeciale nomen habet, aliud nõ habet, *l. qui ſeruo 36. ff. de furt.* n.1286 a

furtiua res eſſe deſinit quæ domino reſtituta, *l. ſi homo 35. ff. de vſucap.* n.480 m

furtiuæ rei partus an poſſit vſucapi, *l. ancilla 12. de furtis.* C.1278 n

Furtiua res an & quando capi poſſit, *l. ſi quis 52. §.9. ſi ſeruum, ff. de furt.* n.1300 l

Furtiuæ rei dominio mutato an & cui competat actio, *l. ſi dominium 47. ff. de furt.* n.1295 c

Furti non tenetur qui ſe idoneum debitorẽ tantùm creditori dicit, l.ſi quis 52.§.15 ſeruus,ff.de furtis. N.1301 q non tenentur liberi ex furtis parenti factis, l.ſerui 17.ff.de fur. N.1276 h nemo tenetur ex ſolo conſilio, l.qui ſeruo 36.ff.de furtis, N.1287 u non tenetur commodati ſi qui commodauerit commodatario ſubripui: l.creditoris 15.§.2.ſed cum,ff.de furtis. N.1275 e

Ad partum rei furtiuæ furti actio competit, l.ſi ego 6.ff.de pub.in rem actio.V.874 n

Furtiuæ res partus qua actione petatur, l.ancilla 12 ff.de furtis.C. 1278 n & vi poſſeſſæ differentia, v. Differentia.

Furtiuum & alienum ſcire differunt, l.ſi ancillam 4. ff.pro ſuo. N.516 p ſeu vitioſum nõ cõtinuò ſit quod mutandi iudicij cauſa alienatur, l.item 4.ff.de alien.iud.mut.V. 619 a

foſſæ purgandæ pactum, ff.lib.39.tit.3.l.1.§.4.u fiunt agri colendi cauſa, ff.lib.39.tit.3 l.1.§.5.in marg.f

futurum pro præterito, l.ſi vxori 39. ff.de auro & argen.lega. I.1283 c

futuri & facti differentia, l.hoc amplius 9. ff.de damno infecto. N.45 c

Futuri temporis fructus ad iudicem non ſpectat, l.creditor 102. §.1.cum de.ff.de ſolut.N.1202 g

futuro præſens & econtra non continetur, l.Seia 6. ff.de auro & arg leg.C.1155 a

Futuro heredi ſeruus hereditarius ſtipulari non poteſt, l.ſi ſeruus 18.§.2.ſeruus,ff.de ſtip.ſeruor.N.1057 g

futura lex aliquando reſpicit, c.48.illud quoque.de nuptiis. A. 205 i

Futura faciliùs prohibentur quàm præterita etiam facta, l.Papinianus 8.§.10.ff.de inof.teſtam.V.725 t an & quando veniant in iudiciis, l.ſi ſtipulatus 76.§.1.cũ ſtipulamur,ff.de verb.obl. N.972 t

futuræ operæ alij cedi non poſſunt, l.ſi non 26. §.14. idem,de cõud.indeb.V.1343 m

futurarum operarum ſeu futuri commodi an agi poſſit, l.liber 13.ff.ad l. Aquil.V.1064 f

G

GAius lib.vi.ad Edictum Prouinciale, l.hereditas 1.ff.de hæred.pet.V.746 li.vi.ad edictum Prouinciale, l.ſi ex 2.ff.ſi pars hæred. pet. V.811 lib.vi.ad edictum Prouinciale, leg.idem 35.ff.de hæred.pet. V.794 libro tertio Inſtitutionum, l.conſenſu 2.ff.de oblig.& act.N.886 lib.30 ad edictum Prouinciale, leg.ſi rem meam 17.ff.de excep.rei iudi. N. 830 lib.ſingulari ad leg. Glitiam, l.non eſt enim 4 ff.de inof.teſt. 716 lib.1 ad edictum prouinciale, l.exceptiones 3.ff.de except. N. 808 p lib.6.ad edictum prouinciale, l.utiles 39.ff.de hæred.pet. V.798 lib.30.ad edictum prouinciale, l.ſi inter 15.ff.de excep.rei iudi. N.819 libro tertio aureorum, l.ſi quis 5.ff.de oblig.& act. N. 887 lib.7 ad edictum prouinciale, l.in tribus 13. ff.de iudic. V. 680 lib.1.ad edictum prouinciale, l.nullo 4.ff.de iud.V.677 lib. 2.ad edictum prouinciale, l.ſi quis 8.ff.de iud. V.678 lib.2 aureorum, l.obligationes 1.ff.de oblig.& act.N.883 lib.6.ad edictũ prouinciale, l.quod ſi 17.ff.de hæred.pet.V.764 lib.ſexto ad edictum prouinciale, l.deperditum 21. ff. de pet.hære. V.777 lib.6. ad edictum prouinciale, l.veluti 3.ff.de hæreditatis petitione. V. 747

Galenus dat opes, ff.proœm.Gl.1.pag.45.

geminari actus vt dicantur, requiritur inter ipſos illius actus interuallum, l.ſi conuenerit 4. ff.de pignora. action.1423 p

gemina excuſatio magis prodeſt quàm ſimplex, l.& quis 3.ff.de mun.& honor. N.1740 r

geminata & iterata delicta grauius & faciliùs puniuntur, leg.deſertorem tertia. digeſtis de re militari. N. 1681 d

geminatio verborum an ſemper ſenſum augeat, l.cum pater. vndecimo, titul. de pactis dotalibus. V. 2168 z

¶ Quid operetur & quos effectus pariat, l.liber homo 59.§.2.Titius,ff de hæred.inſt.I.493 d

geminatione delicti geminanda eſt pœna, l.præclaram 2.C.de primicer.234 b

gemma an & quomodo poſſideatur, l.rerum 30.§.1.ff.de vſucap. N.473 a

¶ In littore maris inuentæ cuius fiant, leg.nunquam 31.ff.de adquir.rerum dom N.380 z

gemmarum & lapillorum differentia, l.item lapilli 3.ff. de rer.diuiſ.V.116 q

Generale ff.de iudic. V.671 dictum ex vſu & conſuetudine reſtringendum, l.ſi prius 17.§.1. ff.de adq.plu. dicen. N.130 k legato quis eligat, l.cum 13.ff.de leg. & fideicomm. I.762 r mandatum habens creditoribus mandatoris ſoluere poteſt, l.ſi procuratorib.de condict.indeb.V.1317

Generale verbum generaliter eſt intelligendum, l.quidã 7.ff.de tritic.vino vel oleo leg.I.1164 m verbũ faciliùs transfert ius electionis, quàm ſingulare verbum, l.ſi quis 32.ff.de leg. & fideic. 775 a verbũ intelligitur eſſe generaliter, l.ſi legatarius 8. ff.de leg.& fideic.I.981 reſtringitur per ſpeciem adiectam, l.cum 8. ff.de ſupel.leg.I.1225 m

Generali legato vſusfructus vel habitationis, non derogatur per legatũ ſpeciale rei, l.Sempronio 33.ff.de vſu & vſufruct.I.1123 t diuiſione cenſetur fideicõmiſſum remiſſum, l.tres fratres 35.ff.de pactis.V.195 f ſi mandato illicito nõ continentur, l.ſi fraudator 25.§.2.ff.quæ in fraud.cred. N.625 f mandato id quiſque mandare intelligitur, l.quotiens 47. ff.de petit.V.1542 mandata fraudandi poteſtas nõ intelligitur mãdata, l.prætor ait 1.§.13.quoties,ff.de vi & vi arm.N.675 h obligatione & conceſſione non continentur, l.obligatione 6.ti.de pig. & hypothec. V.1907 l obligatione pignoratus ſeruus manumitti poteſt, l.licet 6.tit.in quib.cauſ.pign.V.1915 i

Generali remiſſione non continentur doloſè facta, l.ſi quis,ff.de liberat.leg.I.1195 h ſermone omnes ſpecies continentur, l.cum aurum 19. ff.de auro & argento leg. I.1262 h verbo argenti omne argentum intelligitur, l.medico 40. ff.de auro & argento leg. I.1284 i

Generali verbo non continentur delicta, l.generaliter 26. ff.de verb.oblig.N.934 p

generalis clauſula, l.conueniſſe 2. § 4.omnes ff.de iudic. V.675 d non obſtante priuilegio nõ intelligitur derogari priuilegiis in corpore iuris inſertis, l.conueniſſe 2.§.4. omnes,ff.de iudi.V.675 d non extenditur ad ea de quibus ſpecialiter eſt comprehenſum, l.ſed etſi 26. § 2. ff.ex quibus cau.maio.V. 604 l in diuerſis voluntatibus apponatur an in eadem intereſt, l.libertis 18.ff.de alim.vel cib.leg.I.1244 f collatio an & quando tantum facit quantum ſpecialis, l.vnum 67. ff.de leg. & fideicommiſ. I.914 t definitio, hic an ea ſit quæ de facile poteſt adimpleri, l.ſuus 4.ff.de hæredib.inſtitu. I.451 d enumeratio plurium rerum vnum legatum facit, vt & vnam ſtipulationem, ſpecialis verò plura legata facit, l.in arbitrium 1.ff. de leg. & fideic. I.867 b enunciatio reſtringitur ad perſonas idoneas, §.1.plurima.coll.4. Nou.22.tit.1.de nuptiis Auth.161 b libellus refertur ad omnia, l.rei 23.ff.de verb.ſignif. N.1806 z locutio perſonam loquentis non comprehendit, tit.de prohibit. feud.F.118 f

Generalis & indiſtincta locutio nocet loquenti, l.ſi vehenda 10. §.2.ſi conduxiſti,ff.de leg.Rho.de iact.V.1467 i oratio reſtringẽda eſt ad id quod licitum æquum & bonum, l.depoſitum 1.ff.depoſiti.V.1605 n omnes caſus continet, l.ſi quis 56.ff.ſolut.matrim. I.58 p tacitas habet exceptiones, tit.18.hic finitur lex.F.74 f promiſſio & commodatio nõ referũtur ad id quod emptor ſit, l.ea quæ 43.ff.de contrah.empt.V.1745 e petitio, l.non poteſt 23.ff.de iudic.V.687 ſermo perſonam loquentis continet, l.periculum 30.tit.de pign.& hypothec. V.1911 l tranſactionis compromiſſi & iudicij differentia, l.quid tamen 21.§.6.ff.de recept.arb.V. 639 g

generalia legata augeri poſſunt, l.ſi mancipia 19.ff.de inſtruct. vel inſtrum.leg.I.1187 h verba etiam referri debent ad ea quæ ſunt inutilia, l.legata 19. ff de leg. & fideicomm. I.766 extenduntur ad futura. l.ſi quis 74. tit. pro ſocio. V. 1720 cum dictione geminata qualiacunque non comprehendũt, l.Filius 28.ff.de liber.& poſthum.I 402 i teſtatoris ex eius mente reſtringuntur, l.Titia 38.ff.de auro & argento leg. I.1286 liberationis referuntur ad omnes obligationes, l.pluribus 6.ff.de accept.I.N.1206 generaliter intelligenda, Auth. collat.5. Nou. 66.tit.22.vt facta nouæ 315.c.7.& quod coll.3.Nou.18.tit.5.de triente & ſemiſſe Auth.140 a niſi aliud quid ſuadeat, l.ait prætor 1 ff. quæ in frau.cre. N.606 generaliter interpretanda, c.2.excipiatur coll.3.Nou.18 tit.5.de mand.princ.Auth.144 e ſæpiſſime reſtringuntur ratione contractuum quibus apponuntur, l.ſi quis 10. tit.de euict.V.1001 d generaliter interpretanda, l.prætor 1 ff.vi bon.rapt. N.1345 f

generalibus ſpecialia inſunt, l.ſi quid 47.ff.de leg.& fideic. I.1033 o regulariter ineſſe intelligũtur, l.ſi ſeruitus 23.ff.de ſeruit.vrb.præd.V.988 z quibus caſibus non inſint, l.ſi ſeruitus 23.ff.de ſeruit.vrb.præd.V.988 z

generalitas non porrigitur ad ſpecialitatem, l.9 ff de prædiis.C.1254 l

generalitas eſt euitanda, l.cum 29. ff. de ſtat. & liberat. N. 1144 q loci reſtringitur ſecundũ ſubiectam materiã ad locũ idoneũ, l.ſi duo 16.§ 1.ſed & ff.de cõſt pec.V.1399 d vt & rerũ diuerſitas ambiguum parit, l.ita 40 ff.de iur.fiſ. N. 1647 e aliquãdo reſtringit. l.30.quicquid 11.§.3.in hac ff.ad l. Aqui. V.1079 a nimia eſt reprobanda, l.ita 40 ff.de iure fiſci. N.1647 e

Generalitatis

Generalitatis & vniuerſitatis differentia, *l. quæcunque 1. ff. de offi. eius cui.* V.155 a

Generaliter dicta generaliter intelligenda, *l. de ſtructu-tibus 2. ff. ſi ſer. vind.* V.1035 e niſi ſpecialiter notentur vt dentur neglecta, *Auth. coll. 5. Nou. 69. tit. 24. vt omnes obed. c. 4. arripiat, §. 1. hanc.* 318 x prolata generaliter accipi debent, *l. prætor 1. ff. de aleat.* V.1203 q

genus pro officio, *l. cum eiuſdem 34. ti. 34. de ædil. edic.* V.1918 k pro ſpecie, *l. aduerſus 8. tit. de neg. geſt.* C.397 h quandoque pro ſpecie ponitur, *l. non videtur 33. ff. de ind.* V.697 k ſpeciem non excludit, *l. dedi 3 ff. de cond. cauſa data.* V.1308 o principis quid, *l. ſi duo 16. §. 6. ſi quis, ff. de iureiu.* V.1282 ſ ſemper certum eſt & perire non poteſt, *l. ſi ex legato 13. ff. de verb. oblig.* V.933 f debitum accipientis ſeu creditoris ſui, facere debitor tenetur, *l. ſi rem 26. ff. de ſolut. & libe.* N.1141 a generaliſſimum legari non poteſt neq; legatum valet, *l. legato 37. ff. de legat. & fideic.* I.781 b generaliſſimum perire non poteſt, *l. quod 5. ff. de reb. cred.* V.1240 ſ digniori ſui parte nomen ſumit, *l. ſtipulatio 1. ff. de verb. oblig.* N.914 a præcedens an & quando reſtringatur per ſpecies expreſſas, *l. cum 18. ff. de inſtruct. vel inſtrum. leg.* I.1187 n æſtimari poteſt data electione eius quod æſtimandũ eſt, *l. Titia 38 ff. de auro & arg. leg.* I.1281 b continet ſuas ſpecies, *l. prætor ait 57. item ff. vi bon. rapt.* N.1341 k non infert ſpeciem, *l. non 9. ti. de in integ.* C.423 ſ in præcedentibus comprehenſum in ſequentibus repetitum intelligitur, *l. qui non 78. §. 2. filium, ff. de hær. inſt.* I.504 k emi poteſt, *l. Sabinus 20. ti. de contrah. empt.* V.1732 h ineſt ſpeciei per poſitionem ſiue conſequentiam, *l. 47. ſi quis ff. de lega. & fideic.* I.1033 n ineſt ſuæ ſpeciei, *l. ſunt autem 7. ff. de legit. tut.* I.145 a perire non poteſt, *l. qui decem 72. ff de ſolut.* N.1170 i perire non poteſt, *l. in ſumma 65. §. ſi ſeruum, ff. de condic. ind.* V.1366 b perire non poteſt, *l. quod ſi 14. ff. de petit. & comm. rei vend.* V.1796 q perire non poteſt, *l. inter ſtipulantem 85. §. 5. ſacram, ff. de verb. obli.* N.979 e perire non poteſt, *l. peculium 65. ff. de legat. & fideicommiſ.* I.905 f non perit, atque ita generis obligatio, *l. in his 66. ff. ſoluto matrim.* I.64 o ſæpè reſtringitur ad ſuam ſpeciem, *l. quod ſi 16. ff. de hæred. pet.* V.763 m

generis in qualitate vel vniuerſitate debitor ſeu fideiuſſor liberatur præſtando genus etiam viliſſimum, ſecus ſi generis in ſpeciebus vel artificiis debitor, *l. fideiuſſorem 52. ff. man.* V.1672 z ambitu ſpecies continetur *l. ergo 4. §. 11. ff. de fideic. lib.* I.237 debitor quodlibet dando liberatur, *l. nummis 75. ff. de leg. & fideicom.* I.1054 b

¶ Legatum, *l. quod legatur 38. ff. de ind.* V.696 n legato regulariter debetur id quod minimum eſt in illo genere, *l. Titia 36. ff. de auro & arg. lega.* I.1281 l legato non continetur pecunia & chirographus, *l. Gaius 86. ff. de leg. & fideic.* I.955 a legato id quod minimũ eſt debetur, *l. legato 35. ff. de leg. & fideic.* I.778 b obligatio omnes continet vt cuilibet poſſit ſolui, *l. cum 13. ff. de leg. & fideicom.* I.761 t inferioris certos fines deſtinatione hominis habentis legatum non valet, *l. legato 37. ff. de legat. & fideic.* I.781 c inferioris certos fines habentis facto hominis cuius ſit electio, *l. legato 37 ff. de leg. & fideic.* I.782 e inferioris certos fines à natura deſignatos habentis cuius ſit electio, *l. legato 37 ff. de leg. & fideic.* I.781 b promiſſio mediocritatem reſpicit, *l. ſi quis 30 ff. de auro & arg. leg.* I.1173 nomen quandoque ſpeciei imponitur, *l. ligni 55. ff. de leg. & fideic.* I.1041 b ſub alterum legatum non valet, *l. legato 37. ff. de leg. & fideicommiſ.* I.781 b

generi conceſſa priuilegia & feudi delicto patris filio innocenti non auferuntur, *l. cum ratio 7. ff. de bon. damn.* N.1514 u

Generi & ſpeciei quædam vocabula inſeruiunt, *l. poſſideri 3. §. 19. ff. de leg. & fideic.* N.416 z debito non pretium, ſed tantundem repetitur, *l. in ſumma 65 §. 6. in frumento ff. de cond. indeb.* V.1366 x per ſpeciem derogatur cùm vni genus, alteri ſpecies legatur, *l. fundum 1. ff. de reb. dub.* I.1337 c *Auth. coll. 5. Nou. 69. tit. 34. vt omnes obed. cap. 2 ſi igitur.* 323 o *l. ſi domino 99. ff. de leg. & fideic.* I.839 c per ſpeciem non derogatur, *l. verba 5. ff. de alim. vel cib. leg.* I.1232 y

genere mitius agere poteſt cũ ſocero quàm cũ ſoceri heredibus, *l. ſi extraneus 33. ff. de iure dot.* V.1136 t poſito non ponuntur ſpecies vt è contra ponitur, *l. prætor ait 2. §. 8. doli, ff. vi bon. rapt.* N.1341 remoto remouetur ſpecies, at non è contra, *Tit. per quos fiat inueſt.* F.35 e

Genere & ſpeciebus poſitis dictio ſpeciebus adiecta ex poſitionibus ſumitur, *Auth. coll. 5. Nou. 69 tit. 44. vt omnes obed. ca. 1. hac.* 328

geniculus pro gradu, *tit. 1. de his qui feud. dare, §. 4. hoc quoque.* F.4 q

genitiui eã eſſe vim hinc colligũt vt duorum ius ſignificet, niſi conſuetudo loquẽdi repugnet, *l. ſeruum 49. ff. [illegible]* V.1670 q pluralis ſincopatus, *Auth. coll. 5. Nouel. 78 tit. 7. vt liberi, cap. 3 ſi quis.* 364 u

genetiuo nõ ſemper dominium ſignificatur, *l. prætor 1. §. 10. ſi publicanus, ff. vi bon. rapt.* N.1343

Geometræ qui terram menſurãt, *l. Geometra 22. ff. de acc. conſ.* I.287 h

gerere legationem, *l. de eo 28. ff. de iud.* V.688

gerens negotia alterius de ſeſta de ſolo dolo tenet, *l. ſi negotia 11. ff. de neg. geſt.* V.431 a hæreditaria, obligat ſibi hæreditatem, eidẽmq; obligatur, *l. nã & 21. ff. de neg. geſt.* V.441 a negotiũ pupilli, tutoris mãdatu, pupillũ negotiorum geſtione obligat, *l. qui 4. ti. de neg. geſt.* C.396 d tutelã, *l. hæres 19. §. 1. ſi quis, ff. de ind.* V.684 f interdũ quis cogitur eo loco vbi domicilium non habet, *l. hæres 19. §. 1. ſi quis ff. de ind.* V.684 f

geſſiſſe malè dicitur tutor, interdũ dolo, vel culpa tantũm adhibita, *l. etiam 3. titu. ſi tutor vel curator.* C.427 f videtur, & qui per alium gerit, *l. certum 1. tit. ſi tut. vel cur. non geſſ.* C.1124 n

germanæ ſorores propriè dicuntur, quæ ex eodem tantùm patre natæ ſunt, *l. lege 14. tit. de legitim. hered.*

geſtor negotiorũ geſtorum, an & quãdo poſſit vſuras petere, *l. ſi qui 19. §. 4. ff. de neg. geſt.* V.440 i omnium negotiorum, de gerendis etiam tenetur, *l. ſi negotia 11. ff. de negot. geſt.* V.431 a reſpub ciuitati, ſtipulando adquirere poteſt ius vſurarum, *l. Gaius 11. tit. de vſur.* V.2047 k à ſe exigere debet, *l. diuortio 35. ff. de negot. geſt.* V.455 a expenſas vtrum repetat, ſi fuerit in culpa, *l. ſiue hæreditaria 22 ff. de negot. geſt.* V.442 n ſeu adminiſtrator bonorum alicuius, tenetur eius creditoribus ex mala geſtione, *l. cum tutor 18 ff. de tutel. & rat.* I.317 f quibus ex cauſis teneatur de caſu fortuito, *l. negotium 22. tit. de neg. geſt.* C.407 b ¶ An & quando teneatur de dolo, de culpa leuiſſima, & caſu, *l. tutori 20. tit. de neg. geſt.* C.404 k regulariter tenetur de culpa leui, interdum de leuiſſima, *l. ſi negotia 11. ff. de neg. geſt.* V.431 b tenetur etiam de leui culpa, *l. diuortio 35. ff. de neg. geſt.* V.455 m an poſſit plus expendere quàm mandatũ ſit, *l. liberto 31. §. 4. ff. de neg. geſt.* V.450 an teneatur à ſeipſo exigere debita, *l. tutori 20. tit. de neg. geſt.* C.404 o ¶ Negotiorũ geſtor, an teneatur de gerendis, *l. tutori 20. tit. de neg. geſt.* C.403 b inchoata negotia perficere tenetur, *l. nã & 21. §. 2. ff. de negot.* V.441 f non repetit ſumptus negotij non vtiliter geſti, *l. iam 5. ff. in diē. ſol.* N.1125 f non repetit quod plus impendit in negotio quàm valeat ipſum negotium, *l. ſiue hæreditaria 22. ff. de neg. geſt.* V.442 l

Geſtor ſibi ſoluendo dominium rei adquirit, *l. diuortio 35. §. 2. ff. de neg. geſt.* V.456 expenſas nõ repetit vltra id quod oportuit expendi, *l. ſi quis 25. ff. de neg. geſt.* V.444

geſtum negotium, *l. hæres 19. §. ſi quis 1. ff. de ind.* V.663 vtiliter dominus cogitur ratum habere, *l. Pompeius 9. ff. de neg. geſt.* V.429 a

geſti latiſſima ſignificatio, *l. ait prætor 7. ff. de minor. 25. ann.* V.539 b

geſta per defunctũ rata haberi per hæredem poſſunt, *l. cum hæredis 10. ff. ſi pars hæred. pet.* V.817

geſtorum alij ſpõte, alij neceſſitate, aut neceſſitatis ſuſpicione gerunt, *l. actio 47. ff. de neg. geſt.* V.464 l alij gerunt vltro ſine mãdato, alij cum mandato, alij cũ neceſſitate, *l. cum qui 46. ff. de min. 25. ann.* V.581 e

gladij poteſtas pro mero imperio, *l. in ius 2. ff. de in ius voc.* V.184

glandis appellatio generalis, *ff. de glande legend.* N.772

glarea quid, *l. prætor ait 1. ff. de via publ.* N.661 o

gloriæ cupiditas non decet adoleſcentem, *l. vniuerſos 1. C. de ſtud. liber.* 142 x

gloſſæ poſſunt laudari textu deficiente, *l. ſed licet 12. ff. de offic. præſ.* V.146 q

Græca lingua leges primò fuerũt compoſitæ, *ff. proœm. gl. 3 pag. 43*

Græcia noua nõ poteſt litigare ſine expreſſo conſenſu ſui epiſcopi, *l. ſi ſe 1. ff. de iud.* V.671 d

Græcia noua, *l. ſi ſe 1. ff. de iud.* V.671 d

gradus pro ordine, *l. his 5. C. qui milit. poſſ.* 275 c inter aſcendentes in ſuccedendo ſeruantur, *Nouell. 118. tit. 1. de hæred. ab inteſta.* A.515 c plures hæredum quis in teſtamento facere poteſt, *l. poteſt 36. §. 1. & vel, ff. de vulg. & pupil. ſubſt.* I.550 h primus eſt inſtitutorum, ſecundus ſubſtitutorum, *l. cum 1. tit. de lib. præterit.* C.1399 e

gradibus aſcendendum ad dignitates, *l. nulli 10. Co. de numerariis.* 303 g

gradu eodem qui ſunt, iidem ex tacita voluntate defuncti ſimul ſuccedere debent, *l. ſi Titio 61. ff. de leg. & fideic.* I.903 g

Gradatim quemadmodum recurratur ad ſuperiores, *tit. 26. ſi de inueſtitura.* F.27 b

Gradatim honores deferuntur primiceriis, *5. tit. de officio præf. vrb.* C.259 i

Grammatico philacion quid, *l. mors 9. §. 6 ſolet. ff. de pæ.* N.1554 f

Grammaticę deprauatæ vitium, *l. ſiue ſuo 2. ff. de hæred. pet.* V.747 c

granum, *ff. procem. gloſ. x, pag. 46*

grande & magnum pro non minimo, *l. ſi res 49. ff. de minor. 25. ann.* V.583 a

Craſſatores qui, *l. aut facta 16. §. 6. qualitate, ff. de pœnis.* N.1559 i qui, *l. capitalium 28. §. 10 graſſatores, ff. de pœnis.* N.1565 l

graſſari pro malè agere, *l. Quia 6. ff. de ſuſpect. tutor. vel curat.* I.242 d

gratia vnius partis, *l. filiusfam. 15. ff. de iudi.* V.680 an præmio quis corrumpatur nihil intereſt, *l. fundum 7. §. 6. ff. pro empt.* N.501 b

Gratificationi in re pari interdum locus eſt, *l. ſi quis 3. ff. de SC. Sila. & Clau.* I.723 g

gratificationi interdu locus eſt, *l. in nauem 31. titu. locati condu.* V.1870 x locus eſt ſi plures inter ſe cõcurrant æqualiter idonei, *l. quod & 3. §. 10 p. anè, ff. de lib. hom. exh.* b. N.775 c locus eſt, *l. ſi non 6. §. 1. ff. de reb. auct. iud. poſſ.* N.575 d interdũ locus eſt, *l. depoſitum 1. ff. depoſiti* V.1611 b locus eſt quando dubitatur quis ſit potior in iure, *l. ſi plura 46. ff. de relig. & ſump. fun.* V.1231 h interdũ locus eſt, *l. ſi quis 1. ff. de leg. & fideic.* I.869 g eſt locus, *l. ciues 7. C. de incolis* 79 x quando ſit locus, *l. ſi vt certo 5. §. 4. quid vero, ff. commod.* V.1410 n locus eſt, *l. ſi Titius 9. ff. de verb. oblig.* N.928 o

g̃ratis quædam licet quæ aliàs non licet, *l. furti 6. §. 3. ff. de his qui not. infa.* V.346 i fiunt multa perſonarum vel rerum ratione quæ aliàs gratis non fierent, *cap. 4. deinde, Collat. 3. Nouell. 17. tit. 4. de mandat. princip. Auth.* 132 p quædam facere licet quæ gratis non licet, *leg. hunc titulum 1. §. 6. ff. de pactis.* V.35

grauari in vno iuſtè poteſt qui in vno ſubleuatur, *l. promiſſor, §. 1. ſi ſine, ff. de conſt. pec.* V.1402 y is etiam poteſt cui commodum aliquod quæritur etiam per obliquum, *l. cum 11. ff. de leg. & fideic.* I.758 o

Nemo grauari intelligitur in eo quod eligit, *Nouell. 120. titu. 3. de alien. cap. 1. ſentimus.* A.523 quis poteſt interdum in plus quàm honoretur, *l. Imperator 70. ff. de lega. & fideic.* I.921 m creditor intelligitur quoties loco pecuniæ rem immobilem in ſolutum accipere cogitur, *Nou. 120. tit. 3. de alien. c. 9. & hoc.* A.527 a quis poteſt aliquem vt hęredem inſtituat, *l. imperator 62. ff. de leg. & fideic.* I.031 in aliquo poteſt qui in vno ſubleuatur, *l. ſi quis 6. §. 10. ff. de eden.* V.249 h

Grauatus in vno in alio iuuatur, *l. cum 6 tit. de tranſactio.* C.358 p releuari debet, *l. ſi quis 16. C. de omni agro deſer.* 198 n *Nou. 120. tit. 3. de alien. cap. 6. & hoc.* A.517 a

graue ob damnum reſtitutio datur quæ aliàs non daretur, *l. venditio 1. ff. de prædiis.* C.1251 a delictum quod dicatur arbitrio iudicis definitur, *leg. de cuſtodia 1. ff. de cuſtodia reor.* V.1431 l

grauida vxor, *l. ſed etſi 28. §. ſi paterfam. 5. ff. de iudic.* V.690

grauius eſt aurũ ex ſacris largitionibus mutuo accipi quã pecuniam, *l. ſciant 2. C. de his qui ex.* 15 h tam punitur qui equum ex grege dominico ſubtrahit, quàm qui ex priuato, *l. propoſitis 1. C. de gre. dom.* 221 f

grauior cauſa quę dicatur, *l. in his 5 ff. de ſolut. & liber.* N.1132 n an ſit vſurarum, an verò ſortis, *l. quotiens 1. ff. de ſolut. & liberat.* N.1130 a

grex non vt ſingulæ res vſucapitur, *l. rerum 30. §. 2. ff. de vſucha.* N.473 c gregis vti pars eſſe poſſit, *l. ſed ſi pars 2. ff. de rei vindi.* V.812 n idem eſſe cenſetur per ſubrogationem, *l. ſed ſi Marcellus 3. ff. de rei vind.* N.823 i quot animalibus conſtet, *l. ſi quis 1 C. de ſund. & ſalt.* 212 l decem ouibus conſtat, *l. ſed ſi pars 2. ff. de rei vind.* V.812 o vſucapi, poſſideri & vindicari poteſt, *l. rerum 30. §. 2 ff. de vſucap.* N.1473 c

gregis ſingulæ partes poſſidetur & vſucapiuntur, *l. rerũ 30. §. 2. ff. de vſuca.* N.473 d alieni capita quædam noſtra eſſe poſſunt, *l. ſi cum 2. ff. de excep. rei iud.* N.832 h

grunda quid, *Rub. de dam. inf. ff.* N.35

gualdana vel guardana, *Tit. de pace Conſtantiæ.* E.188 i

guarentare ſeu guarentizare idem quod aſſerere, *tit. de pace tenen. 27. §. 2. ſi iudicet* F.69 b

gutta aquæ pluuiæ non immutat qualitatem aquæ, *ff. lib. 39. tit. 2. l. 1. §. 16* k

H

HAbere pro cõtinere, *l. 21. ult lex, ff. ad l. Aquil.* V.1066 h multis modis dicitur, *l. in rem 1 tit. vbi in rem.* C.566 l pro recipere ſeu recuperare, *l. quotiens 34. ff. de vſufr.* V.909 r etiam dicitur qui fruitur tantùm, *l. prætor 2. §. 37. ff. ne quid in loco pub.* N.657 fidem de pretio, *l. hæres 19. §. 2 proinde, ff. de iud.* V.684 o licere domino & parenti ſeruum & filium ſtipulari poteſt, *l. ſtipulatio 39. ff. de ver. obli.* N.943 debitori an & quatenus pœna ei cõmittaſ, *l. habere 57. tit. de euict.* V.2014 ſ rem alienã quis promittere poteſt, *l. ſtipulatio 39. ff. de ver. oblig.* N.942 rẽ is dicitᷣ qui promiſit ſimpliciter habere, *l. ex empto 11. § 18. qui auct. tit. de act. emp.* V.1815 d per omnes promiſſio an & quãdo valeat, *l. ex empto 11. §. 18. qui auct. ti. de act. emp.* V.1815 e

Habere libertatem à ſemetipſo quis dicitur, *l. ſed ſi 6. ff. de hære. inſtitu.* I.454 p per alium quod non per me, *l. petenda 6. titu. de tempor. in integr.* C.476 n videtur qui poteſt exire, *l. dolus 43. ff. mandat.* V.666 m

Habere rem ſuam is non videtur cuius pars abeſt, *l. itẽ 74. §. 22. ff. quod met. cau.* V.495 b rẽ ſuam licere apud alium exiſtẽtem promittẽs non transfert rei dominiũ, *l. ſtipulatio 39. ff. de verb. obl.* N.941 rem videtur qui dolo ſciens habere deſiit, *l. ſi non 16. §. 12. libe. 12. de cond. indeb.* V.1342 qui dominium rei habet, *l. id apud 143. ff. de verb. ſign.* N.1839 a qui dolo deſinit habere, *l. 21. quotiens tit. 4. §. 2. prætor, ff. de noxal. act.* V.1109 quis poteſt plures tabulas vnius teſtamenti, *l. proximè 3. ff. de his quæ in teſta.* I.444 dicitur tenens, *l. poſſeſſio 49. ff. de adq. poſſ.* N.449 z

habens honorẽ verũ eo depoſito habeat vacationem muneris, *l. vniuerſi 4. C. de delegat.* 107 c plures actiones ad idem tendentes alteram eligere tempore dati libelli, *l. cum 76. ff. de leg. & fideic.* I.928 q

habendi verbum generale, *l. prætor 1. §. 34. ff. de vi & vi armat.* N.680 c

habitari poſſunt ędes licèt obſcuratæ, *l. non ſolum 8. §. 3. ff. de op. noui nunt.* N.22 ſ

habitatio eſt ius proprium & ſpeciale diuerſum ab vſu & vſufructu, *l. cum antiquitas 11. ti. de vſufr. & habit.* C.644 l

Habitationem habens nõ poteſt eam alteri legare, *l. ambiguitatem 12. tit. de vſufruct. & habit.* C.643 b

Habitatio nõ niſi in domo cõſtituitur, *l. cum 13 titu. de vſufr. & habit.* C.645 f in quo vſumfructũ anteceſſit, *l. cum 13. tit. de vſufr. & habit.* C.645 d domus non finitur, niſi morte habitantis, *l. cũ 13. ti. de vſufr. & habi.* C.645 d videtur relinqui ſine ipſa habitatione ſi apertè relinquatur, *l. habitationis 11. ff de vſu & vſufr* I.1108 r

Habitationis & alimentorum in fauore ſimilitudo, *l. legatum 10. ff. de cap. min.* V.589 g

Habitationem qui nõ habet, vagabũdꝰ dicitur, *l. dies cautioni 3. §. 5. ff de dam. inf.* N.38 m

Habitator pro inquilino, *l. habitatores 27. titu. locati & conduct.* V.1865

Habitus non facit monachum, *Nou. 123. tit. 6. de ſanctiſſ. epiſ. cap. 15 ſed neque.* A.543 A

Hæretici à quib. functionib. arceantur, *Nou. 109. titu. 10. de priuil. dot.* A.473 d & Iudæi confugæ, an & quẽadmodum fruantur, *c. 7. neque, coll. 3. Nou 17. tit. 4 de mand. princ.* 135 g expellendi, *tit. 3. inſuper quod pr. ell. Nou 8. tit. 102* m à quibus prohibiti, *Nou. 131. tit. 13. de eccleſ. tit. cap. 13. interd. cimus.* A.581 f communione priuandi, *Nou. 132. tit. 15. ag. interdict. colleg. hæret.* A.583 a

Harengare, *l. eadem 6. §. 2. lege, ff. ad l. Iul. repet.* N.1510 i

Hauriendi ius ſeruitus eſt prædialis, *l. ſi mihi 20. ff de ſeru. præd. ruſt.* V.1005 c

Hauſtus pro ſeruitute aquę hauriendę, *lege ſi prius 17. §. 2. ff. de aqua plu. arcen.* N.130 q

Hauſtus & aquæ ductus differentia, *l. ſi prius 17. §. 2. ff. de aqua plu. arcen.* N.130 q

Hæres abſens dicitur, ſi eſt extra territoriũ ius dicẽtis, *l. hæres 19. ff. de iud.* V.683 a adminiſtratoris reip. nõ exigentis cautionem à quo oportuit, conuenitur actione in factum, *l. contra 8 titu 24. ut in poſſ leg.* C.1535 c alterius quis effici poteſt in articulo mortis, *l. ſi filium 28. ff. de cond. inſt.* I.587 a cohæredi dolum & culpã præſtat, licèt propriè non ſit ſocius, *l. hæredes 25. §. 15. ſi vnus ff fam. erc.* V.1140 b coloni, non eſt colonus, *l. Martius 59. tit. locati & conduct.* V.1882 n coloni domino poſſidet, *l. Martius 59. titu. locati & conduct.* V.1882 c conditionalis ſubſtituto cauere debet de nõ minuenda hæreditate, *l. inter omnes 12. ff. qui ſatiſd. cog.* V.211 a conditionalis legati naturam mutare non poteſt, *l. generaliter 29. ff. qui & à quibus.*

Digitized by Google

N. 3260 conuentus ad integrã ſeruitutẽ quid facere teneatur, *l. cum 74. ff. de leg. & fideicom.* I. 925 k debitoris cui iudicio familiæ fundus pignoratus à defuncto adiudicatus eſt creditori agenti non opponit exceptionẽ diſcuſſionis, *l. mulieri 19. ff. qui potior. in pign.* V. 1942 f deliberãs de adeunda hæreditate defuncti qua actione petat rationes defuncti ſibi exhiberi, *l. Ariſto 18. ff. de acq. vel omit. hered.* I. 642 t

Defuncti hæres non poteſt propriũ priuilegium allegare, *l. heres 19. ff. de iudi.* V. 682 tenetur etiã ex proprio dolo, *l. ſi in rem 51. ff. de rei vin.* V. 853 i eius qui tacito delicto fidem accõmodauit vtrũ puniri poſſit, *l. non intelligitur 3. §. 2. quando, ff. de iure fiſci.* N. 1629 b furis an poſſit vſucapere, *l. ſi ego 6. ff. de pub. in rē act.* V. 874 x an ſuccedat in ſocietate vectigalium, *l. nulla 70. tit. pro ſocio.* V. 1718 a inſtituti poteſt cogi hæreditatẽ adire & eã reſtituere, *l. tutores 39. ff. de admin. & peric. tut.* I. 193 i teſtatoris eſt hæres, *l. veluti 3. ff. de here. pet.* V. 747 d teſtatoris eſt hæres, *l. cum 14. tit. de hered. inſtit.* C. 1378 n inſtituti vtrũ adire cogatur hæreditatem, *l. tutores 39. ff. de adminiſt. & peric. tut.* I. 193 l teſtatoris eſt hæres, *l. qui duos 10. ff. de re. dub.* I. 1343 f mei meus eſt hæres, *l. liber homo 59. §. 6. ſi ita, ff. de here. inſt.* I. 491 m eſt hæres teſtatoris, *l. ſecundum 2. ff. ſol. matrim.* C. 1135 b teſtatoris eſt hæres, *l. ſeruum 48. §. 2. ſi pupillum, ff. de vulg. & pupill. ſubſtitu.* I. 569 m eſt hæres, *l. ſi peculium 10 §. 3. ff. de ſtatulib.* N. 300 q mei hæres meus eſt, *leg. ſi paterfam. 46. ff. de vulg. & pupil. ſubſtit.* I. 566 o damnari poteſt ne debitum exigat, *l. ſi quis 15. ff de liberat. leg.* I. 1298 n inſtitutus ſub die vel conditione incertis nihil vt hæres poteſt diſtrahere ante euentum conditionis vel diei, *l. ſi quis 23. ff. de hered. inſt.* I. 407 an & quando grauari poſſit à teſtatore in ſuis bonis, *l. coheredi 41. §. 3. qua ſi, ff. de vulg. & pupill. ſubſtitu.* I. 516 n ſimpliciter inſtitutus capax eſſe debet teſtamenti, tunc enim inſtituitur, *l. in tempus 61. ff. de hered. inſtit.* I. 495 f in re certa alio inſtituto vniuerſaliter loco legatarij, *l. ex facto 35. ff. de hered. inſtitu.* I. 473 d *l. ſed etſi 28. ff. de iudic.* V. 689 b legitimus non poteſt poſt x. gradum, *l. vacantia 4. C. de bon. vac.* C. 18 a legitimus in feudis intelligitur nõ is qui teſtamento inſtituitur, ſed is qui ab inteſtato ſuccedere debet, *titu. 1. de his qui feud. dare.* F. 2 m tutoris inchoata per defunctum explicare debet, *l. quamuis 1. ff de fideiuſ.* I. 334 l iudicialis à defuncto cœpta atq; perficere explicare nõ cogitur, *l. quamuis 1. ff. de fideiuſ.* I. 334 u nõ repetit a coherede quod ex ſuo facto præſtitit, *l. inter 44. §. 6. ſi quis, ff. fam. erciſ.* V. 1152 l tenetur de culpa leui defuncti tribus caſibus, *l. cum 4. ff. de fideiuſſ.* I. 335 h vaſalli morientis paulo ante annũ & mẽſem petendo feudo definitum non id tantum tempus habet quod ſupererat defuncto, ſed integrum annum & menſem, *Titul. quo tempore miles.* F. 24 m rerum certarum inſtitui poteſt & quomodo, *l. ex facto 35. ff. de hered. inſt.* I. 473 vnius tutoris an & quando teneri poſſit pro hærede alterius tutoris, *l. tutores 39. ff. de admin. & peric. tut.* I. 195 n in feudis pro maſculo vſurpatur, *Tit. 18. apud quem vel qua.* F. 21 d eſt ſucceſſor vitiorum & culpæ defuncti, *l. ſed 7. ff. de publ. in rem act.* V. 884 x eſt effectus cui ex ſenatuſconſulto Trebelliano reſtituitur hæreditas, *l. ſicut 8. ff. quib. mod. pign.* V. 1952 n eſſe non poteſt qui non eſt liber, *l. qui filio 38. ff. de hered. inſtit.* I. 478 d & dominus pro eodem, *l. his verbis* [illegible] *ff. de hered. inſt.* I. 485 u eiuſdem eſſet cõditionis cuius erat defunctus, *l. nupta 30. ff. ſoluto matrim.* I. 42 n eadem perſona cum defuncto, *l. etſi 15. tit. de contrah. emptio.* V. 3731 e & defunctus, vna perſona eſſe cenſentur, *l. Stichum 95. §. 2. aditio, ff. de ſolut.* N. 1188 idem ſeu eadem perſona reputatur, *l. bona 31. ff. depoſ.* V. 1610 d regulariter cenſetur vna & eadem perſona cum tutore, *l. quamuis 1. ff. de fideiuſſ.* I. 374 q eadẽ perſona cenſetur cum defuncto, *l. ſed 7. ff. de publ. in rem actio.* V. 870 x vitiorum & culpæ defuncti eſt ſucceſſor, *l. ſequitur 4. §. 3. ff. de vſuca.* N. 454 i impropriè dicitur qui bonorum eſt poſſeſſor, *l. Hereditatis 138. de verb. ſignific.* N. 1837 f effectu dicitur qui quoquomodo ſucceſſit per obliquũ vel per bonorum poſſeſſionem, *l. ſi filiusfa. 5. §. 1. ſi filio. ff. quod cum eo.* V. 1492 i & defunctus vna cenſentur perſona, *l. huiuſmodi 84. ff. de leg. & fideicom.* I. 825 b interdum plus habet quàm defunctus, *l. lege 4. C. de domeſtic.* 243 a plus iuris in re quàm defunctus habere debet, *l. ſi maritus 36. ff. ſoluto matr.* I. 46 m non in totum eadem eſt perſona quæ defunctus, *l. prætoriæ 2. ff. de ſtip. prætor.* N. 1224 u

Hęres & defunctus fictione iuris vna perſona, *l. omnes 17. ff. de oblig. & act.* N. 893 g fictione eſſe dicitur qui eius eſt heres qui apud hoſtes deceſſit, *l. heredes 25. ff. fam. erciſc.* V. 1137 e tribus temporibus habilis eſſe debet, *l. in eo 2. ff. qui teſtam. facere poſſunt.* I. 364 h

Hæres & hæreditas quandoq; plurium perſonarũ vicem ſuſtinent, *l. & à quo 21. ff. de vſucap.* N. 468 n factum defuncti plerunque ratum non habere poteſt & cur, *l. Lucius 38. ff. ſol. matri.* I. 46 d coërcitionẽ morum non habet in vxore defuncti, *l. rei 15. ff. ſol. matr.* I. 23 pro parte ſi cohæredẽ non habet in ſolidum eſt hæres, *l. 59. liber homo, §. 6. ſi ita, ff. de her. inſt.* I. 497

¶ Soluẽs legata quibuſdã legatariis ab iis integrã ſoluere cogitur, *c. 4. illud, tit. 1. de here. & falc. Auth.* 19 n in dubio, ſeu indefinitè ex aſſe heres intelligitur, *l. 9. ſi fin. §. 6. illud, de interrog. act.* V. 1195 h cõueniri poteſt, qui hæres nõ eſt, *l. cum 4. C. de priuil.* 323 a explicare, ſeu perficere tenetur inchoata à defuncto, *tit. 35. de clerico qui inueſt. facit.* F. 81 e ſit reuerſo ab hoſtibus, & quidẽ inuito nepos ei ſuſceptus in ciuitate, *l. in bello 12. ff. de cap. & poſtl.* N. 1666 f hereditate priuatur, ſi teſtatori infirmo, à quo cauſam habet, medicũ nõ adhibuit, *l. quod ſi nolit 31. tit. de ædil. edict.* V. 1979 a interdũ minus habet, quàm defunctus, *l. hac lege 10. C. de metat.* 295 k habetur, & vt hæres conueniri poteſt is ad quẽ bona vniuerſa alicuius peruenerunt, *l. non intelligitur 3. §. 4. cum eo, ff. de iure fiſci.* N. 1629 i in his quæ geſta ſunt per defunctũ, cẽſetur eadẽ perſona cũ eo, *l. ſi ſeruum 14. de cond. furt.* V. 1376 q interdũ plus iuris habet, quàm defunctus, *l. an vitium 5. ff. de diuerſ. temp. præſcr.* N. 844 l iacente hæreditate vſucapit, *l. id tempus 14. ff. de vſucapio.* N. 465 e vel lege, vel legitima conſtitutione fieri poteſt, *l. epiſtula 52. ff. de pact.* V. 306 p retinere poteſt fundũ legatũ pro ſeruitute reparãda, quæ debebatur fundo hæredis, *l. ſi ſeruus 70. ff. de leg. & fideic.* I. 811 c reuocare poteſt quod defunctus potuit, *l. Lucius 32. ff. de dona.* N. 171 f ſuccedit in ſocietatẽ vectigalium, *l. furti 6. §. 6. ff. de his qui not. infa.* V. 346 l reſtituere rogatus, qui ſpõte adit hæreditatẽ, reſtituere cogitur, *l. & fine 5. ff. ad SC. Treb.* C. 1484 ſuccedit, nõ ſolùm in dominio: ſed & in omni obligatione actiua & paſſiua, *l. ſi ex ſua 36. ff de fide. & mandat.* N. 1083 z interdũ alio modo tenetur, quàm defunctus, *l. ex pollicit. 9. ff. de pollicit.* N. 1783 o nomine dicitur, qui hæres quidẽ eſt: ſed ſe abſtinet: *l. cum quis ſi 30. §. 10. ff. de fideicom. lib.* N. 260 H quemadmodũ teneatur ex his, quę defunctus fecit citra cõtractũ, *l. hoc iure 194. ff. de reg. iur.* N. 1920 i quemadmodum teneatur ex quaſi contractibus defuncti, *l. hoc iure 194. ff. de reg. iur.* N. 1920 i generaliter tenetur ex dolo in cõtractu admiſſo, *l. hominem 7. ff. depoſiti.* V. 1615 f tenetur ad debita pro portionibus hæreditariis, *l. cum 14. tit. de rei vind.* C. 633 g tenetur ex dolo, & lata culpa defuncti non leui, niſi tribus caſibus, *l. heredes 1. ff. de hered.* C. 1213 b ex proprio dolo in ſolidum, ex dolo defuncti tenetur in id quod ad eum peruenit, *l. quod in 9. §. 2. ſi ſeruo, ff. de tribut. act.* V. 1487 g tenetur etiã furti actione, *l. furti 6. §. 2. ff. de his qui not. infa.* V. 845 d tenetur exonerare conſcientiam defuncti, *l. Iulianus 26. ff. de iud.* V. 681 e tenetur perficere negotia vetera, at non inchoare noua, *l. nam & 21. §. 2. ff. de neg. geſt.* V. 441 f an & in quibus actione defuncti teneatur, *l. ex contractibus 49 ff. de oblig. & act.* N. 908 l quandoque id vindicare poteſt quod defunctus non potuit, *l. item veniunt 18 ff. de hered. pet.* V. 767 ſine parte, quacunque parte teſtamenti ſcribatur ſemper habet vacantem partem, *leg. quò loco 20. ff. de hered. inſt.* I. 466 l mouere nõ debet quod defunctus tacuit, *tit. de probib. feud.* F. 116 o non venit contra factum defuncti, niſi negotiũ de quo agitur ſit factum in fraudem hæredis, *l. grauiſſimum 1. C. ne fiſcus rem.* C. 14 f ¶ Declarare non poteſt, ſeu interpretari libellum defuncti, *l. idem Pomp. 5. §. 5. ſi plures, ff. de rei vind.* V. 815 g

Hæredis appellatio extraneos continet, *l. 4. ff. de alim. vel cib. leg.* I. 1231 k appellatio in cõtractu directũ heredẽ ſignificat, *l. ſi quaſi 16. ff. de hom. vel act. ven.* V. 1779 appellatione qui contineantur, *l. heredis 65. ff. de verb ſign.* N. 1817 p appellatione, qui contineantur, *l. ſciendum 70. ff. de ver. ſign.* N. 1819 b vlteriores heredes, quibus caſibus nõ cõtineantur, *l. qui 154. ff. de reg. iu.* N. 1911 c in teſtamẽto propriè intelligũtur ſcripti & inſtituti, *l. cum 3. ff. de vulg. & pup. ſubſt.* I. 524 m ſecundus hæres, ſeu hæres hæredis intelligitur, *l. hæredē 2. ff de lib. leg.* I. 1285 a proximus & primus intelligiẽ non hæres hæredis, *l. antiquitus 14. tit. de vſufr. & hab.* C. 646 q in feudis maſculus intelligitur, *tit. 34. de l. Corradi.* F. 81 a continentur maſculi liberi deſcendentes in infinitum proximi hæredes, *titu. 13. de alienat. feud.* F. 17 h bonorum poſſeſſoris adoptiui patris legatarij, *l. ſi dominium 47. ff. de furt.* N. 1291 c inſtitutio eſt alienatio, & qui aliquem hæredem inſtituit alienare intelligitur, *l. ſi quis 8 tit. de ſecund. nupt.* C. 1061 e inſtitutionem remouere non præſumimus, *l. ſi quis 3. ff. de adim.* I. 1319 b

Hæredis loco eſt emãcipatus, qui bonorũ poſſeſſionem petit, *l. procuratore 22. ff. de interrog. act.* V. 1204 q habetur emptor omniũ bonorũ, *l. pro emptore 2. §. 7. ff pro empt.* N. 493 g habetur is cui bona addicta ſunt, *l. ergo 4. §. 6. ff. de fideic. lib.* N. 237 h nomen in teſtamento ſcripto, à quo ſcribi debeat, *l. qui teſtatur 1. §. 1. inſtitutum, ff. de her. inſt.* I. 445 e perſona cõditione ſtipulationis non mutatur, *l. nam & 21. §. 1. ff. de negot. geſt.* V. 441 b obligationis mutari nõ debet, *l. qui 14. ff. de ſolut. & lib.* N. 1147 qualitas actionis alteratur, *l. duo tutores 5. ff. de magiſtr. conuen.* I. 342 ſui nomine quiſque adieciſſe in ſuo contractu intelligitur, *l. ſi filia 20. ff. fam. erciſ.* V. 1133 b

Hæredis verbo omnis hæres intelligitur, *l. ſtatuliberi 29. §. 1. ff. de*

ſtatulib.N.304 d factum idem cenſetur cum facto ipſius promiſſoris, l.cum ſeruus 104.ff.de verb.oblig.N.994 z

Defuncti factum & hæredis an pro eodem cenſeatur, ff.lib.39.tit.1.l.6.§.8 b mutatio non nocet, l.ſi pater 4.ff.de manu.vind. N.204 q primi & eius hæredis differentia, l.ſeruus 34.ff.de ſtatulib.N.307 a

Hæredis vicem an & quibus caſibus legatarius obtineat, leg.In conuentionibus 219.ff.de verb ſign.N.1855 c ſuſtinet emptor hæreditatis, l.ſi cum 16.ff.de pact.275 e

Hæredis & defuncti vna perſona eſſe intelligitur, l.ſciendum 1.§.2 ff.de ſepar.N.595 m factum an pro eodem cenſeatur, ff.lib.39.tit.3.l.6.§.8 b

Hæredis & poſſeſſoris in quibuſdam ſimilitudo, l.commiſſ.14.ff. de public.& vectig.N.146 z

Heredi dare iuſſus intelligit qui teſtamento indefinitè ac ſimpliciter dare iuſſus eſt, l.Paulus 5.ff.de reb.dub.I.339 d in dubio incũbit imperſonale & indefinitũ onus à teſtatore iniunctũ, l.ſeruum 108.ff.de leg.& fideic.I.847 per hæreditatẽ adquirit, l.iniuria 1.ff.de iniur.& fam.lib.N.1356 n quãdoque licet quod defuncto licet, §.hoc quoq.tit.7.de ſucceſſ feud.F.14 a nõ licet quod defuncto non licet, tit.9.qui ſucceſ.tenen.F.15 a interdum non licet quod defuncto licuit, l.ſciendum 1.§.1.ff.de ſeparat.N.595 m indigno aufertur vnà cum hæreditate actio quæ illi cõpetit aduerſus defunctum, l.cum 29.ff.de iure fiſci.N.1643 m partem ſuam agnoſcenti pars ſocij vel inuito adcreſcit, l.vnus 9.ff.quib.ex cauſ.in.N.571

Heredem eſſe fortunæ adſcribitur, l.ſed etſi 6.ff.de lega.& fideic.I.979 d aliquẽ eſſe probare difficile eſt, l.1.edictum, ff.de interrog.act.V.1193 b eſſe ſuo nomine & per alium multum intereſt, l.ſi ſine 9.§.6.ff.de interrog.act.V.1195 n eſſe vt nec deſinere prætor non facit, l.ut liberis 17. de collat. C.1333 a voluntatem defuncti non ſeruantem infamia facti infamem effici, leg.quidam 5.ff.de neceſſ ſeru.hered.I.1397 p non conſtituit neq; deſinere facit prætor, l.ex duobus 34.§.2.etiãſi, ff.de vulg.& pup.ſubſtit.I.548 h

Heredem ab inteſtato hodie filiifamilias habent, l.qui cõtra 11.ff.de fide.& mand.N.1075 ſuo nomine vel per ſe differunt, l.ſi ne ſuo 1.ff de her.pet.V.747 c comitantur emolumenta & onera, l.ſi hereditatem 2.ff.mand.V.1059 c vnum non poteſt defunctus ſtipulando onerare quin omnes, hoc eſt, cęteros quoq; oneret, l.cum qui 56.ff.de verb.oblig.N.958

Ad hæredem non tranſit omne ius defuncti, l.hæres 37.ff.de acq. vel omit.hered.I.651 i

Heredes furis tenẽtur cõdictione furtiua, ſiue ad eos peruenerit res, ſiue non, l.ciuilis 1.ff.de priua.delict.N.1264 h inſtituti in rebus certis æqualiter inſtituti intelligũtur, l.ex facto 35.ff.de here.inſt.I.473 f neceſſarij qui, l.ait prætor 7.§.4.ff.de minor.25.ann.V.541 f œconomi conueniuntur ad inſtar ipſius œconomi, Nouell.123.tit.6.de ſanctiſſ.epiſcop.cap.23. œconomos. A.548 n vaſalli iunioris quatuordecim annis etiã ſi non petierit intra annum & diem inueſtituram feudo nõ priuatur, Titulo 24.quæ fuit prima cauſa.F.54 l in vniuerſum ius defuncti ſuccedunt, l.non ſolum 37.§.2.ff.de procur.V.378 q iurare de calumnia coguntur, l.principales, titu.de iureiur.C.495 h naturali etiã iure nõ tenẽtur de delicto defuncti, l.ciuilis 1.ff. de furt.priu.del. N.1266 e ſi iudicium nõ fuit inchoatum cum defuncto tenentur quatenus poſſident, l.ſi poſſeſſor 55. ff.de rei vind.V.895 h quomodo pœnis defunctorum teneantur, l.interdum 16.§.10.ff.de publi.N.150 f

Ad hæredes pœnæ tranſeunt, l.cui opus 22.ff.de oper.nou.nunt.N.34 k à creditoribus conueniuntur nõ legatarij quando ſoluẽdo eſt hæreditas, l.cum 21.tit.de iure delib. C.1425 a latam culpam præſtat fideicommiſſario non leuem aut leuiſſimam, l. cum 77.ff.de legat.& fideic.I.938 k an teneatur ſibi inuicem de exactione, l.ſi familiæ 12.tit.fam.ercif.C.665 c pro portionibus hæreditariis conueniuntur, l.ſi filia 20.§.3.ſi pater, ff.fam.ercifc. V.1133 q

Ad hæredes pœnæ non tranſeunt, l.cui opus 22.ff.de ope.noui nunt. N.34 k fiunt etiã nuda vel occulta voluntate, l.edictum 2.ff. de interr.act. V.1193 b inter ſe in dubio pares ſunt, c.1 ſi heres, §.1.ſi quis, tit.1.de hered.& falc.Auth.8 n delictis defunctorum non tenentur, l.26.aliãctio, tit.4.§.3.ſi ſeruum, ff.de noxal.actio. V.1112 b plerunq; deterioris ſunt conditionis quàm authores quibus ſucceſſerunt, l.verum 63.tit.pro ſocio. V.1700 f fiunt liberi in poteſtate nuda etiam voluntate, l.procuratore 22.ff.de interrog.act.V.1204 q quandoq; ex duabus cauſis eſſe poſſumus, l.veluti 3.ff.de her.pet.V.748 e hereditate repellendi niſi votum impleant teſtatoris, ca.in nomine vel de hered.& falcid. Auth.1 d pro fructibus præteritis agere poſſunt, l.defuncto 58. ff.de vſufru. V.914 m defectu vitiatur teſtamentum, l.qui filio 38.ff.de hered.inſtit.I.478 e æqualiter ſunt quibus nullæ partes adſcriptæ, l.quoties 9 ff.de her.inſt.I.458 b pro hæreditaria parte æs alienum defuncti ſoluere tenentur, l.ſi teſtamentum 49. §.1.ex duobus, ff.de fideiuſ.N.1095 d

Heredum alij emolumẽto, alij veritate heredes, l.ſi ſeruum 4.ff. de reb.auth.iud. N.574 & quaſi heredẽ ſimilitudo, l.cum heredis 10 ff.ſi pars her.pet.V.318

Heredibus & in heredes dantur actiones quæ rem nõ pœnam perſequuntur, l.nouiſſimè 15.ff.de inſt. V.1475 f

Putatiuis heredibus remiſſum non præiudicat contra veros, hoc eſt, non prodeſt veris, l.ſi actionem 24.tit.de pactis.C.308 n interdum non datur quod defuncto dabatur, No.131.tit.14.de eccleſ.tit.cap.5. ad hæc. A.576 l res iudicata præiudicat, l.liberto 21.ff. de annuis leg. I.1100 l bona parentum quibus ex delictis auferantur, l.imperatores, ff.de bonis eorum qu. E.1577 b interdum datur quod defuncto non dabatur, Nouel.131.Titu.14.de eccleſiaſt.tit.cap.4.ſimili modo.A.576 l regulariter idem priuilegium datur quod defuncto, Nou.131.tit.14.de eccleſiaſt.tit.cap.5. ad hæc. Auth.576 l ſalarium datur, l.commoda 1.C.de primipilo. 322 c

An & quomodo heredibus quiſque prouidiſſe præſumitur, l.ſi pactum 9.ff.de probat.V.2072 f

Hereditas heredi per aliũ quæri non poteſt, l.per hereditarium 18.ff.de adqui.rer.dom.N.372 h fructibus & aliis augetur, l.pecunia 178 ff.de verb ſign. N.1845 h patris liberis quaſi debita eſt, l.nonnunquam 8.ff.de colla.bonor.I.1846 x perſonam defuncti ſuſtinet, l.in eo 33.§.1.ff.de adquir.rer.dom. N.381 r reſpectu eiuſdem corporis poſſidere poteſt, l.Pomponius 8.ff.de rei vind.V.818 h vicem perſonæ defuncti, l.verũ 58 ff.de manu.tela.N.233 b videtur grauari quando heres grauatur ſub nomine appellatiuo, l.hereditariarum 40.ff.de oblig. & actio.N.903 an ob ſolam aperturam hæc amittatur, l.in cognitione 13. ff.de SC.Silan.& Claud. I.731 e datur ex teſtamento non ex codicillis, l.5.C.de iure codicill.I.742 x patris etiam nõ adita, tranſmittitur ad matrem, l.ſi filius 7.ff.de iure fiſci. N.1632 fungitur vice perſonæ, l.capta 40 ff.de vſucapion.N.482 r vice perſonæ fungitur, l.legatum 116.ff.de legat.& fideic. I.859 h ſola dari non poteſt in diem vel ſub conditione, leg.quia ratio 22. ff.de cond.ind.I.584 m repræſentat perſonã defuncti non hæredis, l.ſi Titio 55.ff.de leg.& fideic. I. 901 d iacens complet vſucapionem, l.ſi is qui 25.ff.de vſucapio.N.463 f vicem perſonæ ſuſtinet, l.nam & 21.§.1.ff.de neg.geſt.V.441 a non eſt viuentis, l.pro herede 1.ff.pro herede. N.503 h vel legatum ſub conditione relictum an debeatur ſi conditioni non pareatur, l.cum 1. tit.de inſtit.C.1579 b quoties per alium aditur an per ſpecialem procuratorem adiri debeat, l.per curatorem 90.ff.de acqu. vel omit.hered.I.686 m

Adiri hæreditas pro parte non poteſt, l.qui totam 1.ff. de adquir. hered.I.619 a defunctum repræſentat, l.hac 29.ff.de here.inſtit. I.471 c eſt incorporalis & tamen corporalia continet, ff.lib. 1.tit.1.l.5.0

Hereditas quo ſẽſu dicat habere iuris intellectũ aut eſſe quiddã intellectuale, l.hereditas 5.ff.de here.pet.V.803 relinqui aut legari non poteſt collegio illicito, leg.extraneum 9.ff.de hered. inſtitu.C.1376 n filij, quaſi debita eſt mariti, l.qua 79.ff.de leg. & fideicom.I.949 e non relinquitur vel ad diem, tametſi ſub conditione poſſit relinqui, l.& nomine 1.tit.de cadu.tol.C.1502 pupillo delata quemadmodum ſit adquirenda, ti.2.quid ſit inueſti.F.34 b de qua hac lege cur non pertineat ad ſi.cũ, l.cum heredis 10. ff.ſi pars heredit.petat. V.817 vt per liberum hominem mihi adquiratur, ſex requiruntur, l.homo liber 54.ff.de adq.rer.dom N.392 g auiæ ex cõſtitutionibus principum defertur nepoti, l.paterfamilia, §.5.in hac, tit.2.ff.fam.erciſcunda.V.1126 k interdum loco domini habetur, l ſi ante 15.ff.de interrog.act.V.1201 c intelligitur omni ęre alieno deducto, Auth. col.5.Nouel.53.titu.8 de exhib.& introd.292 f liberorum matribus defertur ex SC.Tertulliano, l.ſi pater 47.§.4.ff.de fideicom. lib.N.277 k legibus 12.tabularum agnatis defertur, l.2.§.3.in familia, tit.2.ff.familiæ ercifc.V.1126 g nomen eſt iuris, l.ſi quis 7.ff.de excep.rei iudic. N.819 ſemel data vtrum ipſo iure tollatur per deletionem, leg.qua in 1.§.4.& hereditas, ff.de his quæ in teſtam.I.441 i adita neque apprehenſa non poſſidetur, l.nunquam 31.§.5.ff.de vſucap. N.475 d nulla eſt viuentis, l.ſi hereditas 1.ff.de hered.vel actio.uen.V.1771 a repræſentans perſonam aſſimilatur vniuerſitati, vel municipio, vel ſocietati, l.heres 22.ff.de fide.& manda.N.1083 delicto amitti poteſt, Nouell.115. Tit.16.vt cum de appellatio.cap.3.aliud quoque, §.12.ſi quis. A.490 x quemadmodu poſſit per procuratorem Cæſaris, l.per curatorem 90.ff.de adquir.vel omit.hered. I.686 m ad incertum diem dari poteſt, ad certum non poteſt niſi à milite, l.hereditas 34. ff.de hered.inſt. I.472 t per fideicommiſſum codicillis relinqui poteſt, l.ſi 1.ff.de iure codicil.I.741 d quid, l.heres 32.ff.de acquiren.vel omit.hered. I.647 i diuiditur in capita inter omnes collaterales exceptis fratribus, Nou.118.tit.1.de heredib.ab inteſt.cap 1.ſi quis.A.511 f parentum liberis quaſi debita eſt, l.denique 3.§ 4.ff.de minor.25. ann. V.534 n pro poſſeſſione rerum hereditariarum, l.Adire 1.tit.de ordin.iud.C.540 l teſtamento

inutiliter datur ſi non adſint teſtes ſeptem aut nō rogati, l. ſi ei qui 2. ff. de iure codicil. I.741 d ad hæredē ipſum transfundit ſola dominia & iura, nō autē poſſeſſiones, l. ſi dolo 11. §. 15. Sceuola, ff. ſi is qui teſta. N.1327 u agnatorum ita nobis non eſt debita vt libertorum, l. legitimos 5. ff. de legiti. tut. I.144 l non poteſt adiri ſine iuris ſolēnitate, l. curatorem 1. ff. de authori. I.231 d diuiditur in ſtirpes inter aſcendentes, Nou. 118. tit. 1. de hæred. ab inteſt. c. 1. ſi quis. A.514 f non adita non tranſmittitur regulariter, l. ſi Valerianus 1. tit. de teſt. milit. C.466 l defertur vel ex teſtamento vel ab inteſtato, l. hæreditas 1. ff. de pet. hær. V.747 a & libertas non ſunt oppoſita, ſed connexa, l. ſed ſi 6. ff. de hæred. inſt. I.454 p filiofa. delata, nullo modo manet penes filiū, l. veluti 3. ff. de hær. pet. V.747 d adimi poteſt per epiſtolā, l. hæredes 21. ff. qui teſta. ſec. poſſ. I.374 p ſeu ſucceſſio interdum eſt viuentis & quando, l. qui vas 48. ff. de furtis. N.1295

An adiri poſſit hæreditas perpetuò vel à ſuis vel ab extraneis, l. cum 19. ti. de iure delib. C.1418 p captiui augeri per ſeruū hæreditarium poteſt, l. ſi id 30. ff. de capt. & poſtlim. N.1678 z

Adiri hæreditas intra 30. annos poteſt. l. Iulianus 19. ff. ex quib. cau. maio. V.597 f Lege Cornelia vel Papia quemadmodum deferatur, l. 2. per familiæ, §. 4. dubitandum, tit. 2. ff. fam. erci. V.1126 h interdum peti poteſt ab eo qui eam poſſidere non videtur, l. filiusfam. 34. ff. de hær. pet. V.794 r vicem & perſonam hæredis ſuſtinet, l. nouatio 24. ff. de nouat. N.1123 e viuentis vendi non poteſt, l. ſi hæreditas 1. ff. de hæred. vel act. ven. V.1771 a adiri poteſt iure ciuili ex teſtamento inconſultò deleto, l. quæ in 7. §. 3. ſed inconſulto, ff. de his quæ in teſtam. delen. I.441 d nulla deferri poteſt ex teſtamento quod in re factum eſt, l. hæreditas 1. ff. de hær. pet. V.747 b repudiata an poſſit adiri, l. cum 2. ti. de iuris & facti igno. C.227 non eſt niſi ære alieno deducto, l. primo 23 ff. quæ in frau. cred. N.621 i domini vicem obtinet, l. denique 13 ff. quod vi aut clam. N.753 e non adita non tranſmittitur iure ciuili, niſi certis caſibus, l. bona autem 3. §. 8. ſi cauſa, ff. de bono. poſſ. I.1783 pro eius pretio, l. ſi ipſa 18. ff. quod met. cau. V.499 a totalis vſucapi non poteſt, ſed eius res ſingulares, l. pro hærede 1. ff. pro hærede. N.504 i licèt damnoſa hæreditas dicitur, l. ſi ſeruum 4. ff. de reb. auth. iud. N.574 r dicitur etiam quæ ſoluēdo nō eſt, l. ex facto 35. ff. de hæred. inſtitu. I.47 z iacens manet heredi futuro nec fit occupantis, l. 1. ſumma. §. 1. ff. de rer. diuiſ. V.145 c non adita non tranſmittitur niſi ad liberos, leg. liberis 13. ff de doli mali & metus excep. N.874 ſ paterna etiam non adita trāſmittitur per filium ad extraneos, l. ſi infanti 18. ti. de iur. deli. C.1416 n per procuratorem adiri non poteſt, l. ſi mulier 59. §. 1. ex aſſe, ff. de iur. dot. V.2148 r non adita regulariter non tranſmittitur, l. ſi quis 3. ff. de SC. Sila. & Clau. I.727 c neq; per ſpecialem neque per generalem adiri poteſt, l. per curatorem 90 ff. de adq. vel omitt. hæred. I.686 m eminens nomen iuris, ideóq; in vna re non conſiſtit, l. ſi quis 14 ff ſi quis om. ſſa cauſa teſta. I.709 f donatione cauſa mortis, codicillo aut epiſtola dari non poteſt, l. ſi creditores 18. tit. de pact. C.305 d verè non poſſidetur, l. ſi de eo 40 ff. de adq. poſſ. N.443 e nō ſuſtinet vicem defuncti in vſufructu adquirendo, l. vſusfructus 26. ff de ſtip. ſeruor. N.1061 b ex Trebelliano reſtituitur, l. ſed etſi 28. ff. de iud. V.689 dicitur commodum, l. ſi infans 18. de iure deliber. C.149 f vice perſonæ fungitur, l. mutuo 22. ff. de fide. & mand. N.1083 vel bonorum poſſeſſio nullo modo eſſe poteſt penes ſeruum, l. ſequitur, §. 2. ff. de vſuca. N.453 d cuius ſeparatio poſtulata eſt, habetur pro non adita, l. quotiens 6. ff. de ſeparat. N.601 u vicem domini obtinet, l. ſi ſeruus 18. ff. de ſtipul. ſeruor. N.1056 h codicillis directò dari non poteſt, per obliquum poteſt, l. quidam 5. tit. de neceſſ. ſeru. hæred. C.1397 h pro ſpe futuræ hæreditatis, ff. de leg. & fideic. I.884 q adita per ſeruum dotalem mulieri ſoluto matrimonio reſtituitur, l. aditio 45 ff. de acq. vel omit. hæred. I.657 b non eſt antequam ſit adita, l. ſi ſeruum 18. ff. de ſtipul. ſeruorum. N.1056 d non adita vt tranſmittatur duo ſunt neceſſaria, l. per hanc 1. ff. de his qui ante apert. ss tab. I.1509 e non adita non tranſmittitur, l. Cornelius 69. ff de hæred. inſtit. I.499 c ficta reperitur quæ adeundo fingitur hæres fuiſſe retro hæres, l. ſi ſeruum 18. ff. de ſtipul. ſeruor. N.1050 h per ſe ad diem dari non poteſt per libertatem ſeruo datam ad diem poteſt dari, l. quoties 9. ff. de hæred. inſtit. I.459 ſ

Adiri poteſt hæreditas ſolo animo, l. ſi à domino 36. §. 2. ſi poſſeſſor, ff. de hære. pet. V.796 r an adiri per procuratorem generalem vel ſpecialem poſſit, l. per curatorem 90. ff. de adq. vel omit. hæred. I.686 m

Hęreditatis dominiū vt tranſeat in hæredē neceſſaria eſt eius aditio, l. legatum 80. ff. de leg. & fideic. I.949 h vt per ſeruum domino adquiratur, tria neceſſaria ſunt, l. adquiritur 10. §. 1. ff. de adquir. rer. dom. N.369 h per delegationem adquiri non poteſt, l. ſi mulier 99. §. 1. ex aſſe. ff de iure dot. V.2148 r

Æquè hæreditas diuiditur quæ æquis partibus inter hæredes diuiditur, ff. de leg. & fideic. I.962 l

¶Peti poteſt ab eo etiam, qui rē vnam tantùm poſſidet, l. ſi hæreditatem 4. ff. de hær. pet. V.748 m emptor vtrū hæreditatis res ſingulas emiſſe videatur, l. fine 9. ff. de pub. in rē act. V.872 m poſſeſſor quæſtus etiam inhoneſtos reſtituit, leg. hæres ſi, ff. de hær. pet. V.805 nomen continet commoda & incommoda, l. ſi hæreditatem 32. ff. mand. V.1659

Hæreditatis voce ius continetur, non res, l. pecuniæ 178. ff. de verb. ſign. N.1845 c ¶Expilatæ hæreditatis crimen ſuccedit in loco furti actionis, l. ſi te 12 tit. ex qui. cau. infa. C.367 b expilatæ crimen an poſſit concurrere cum rei vindicatione, l. aduerſus 3. tit. fam. erciſ. C.660 o reus infamatur, l. ſi te 12. tit. ex quib. cau. infa. irrog. C.367 b aditæ & bonorum adiectionis ſimilitudo, l. ergo 4. §. 4. ff. de fideic. lib. N.237 a non aditæ periculum, l. eadem 2. ff. de feriis. V.237 e adeundæ ſufficit curatoris authoritas adulto, at non pupillo, l. pupill. § 9. ff. de adq. hær. I.621 g iuſſus patris vel domini præcedere debet, l. obligari 9. ff. de authorit. I.228 o pro ſolutione, an & quando cedat, l. Stichum 95. §. 1. ff. de ſolu. N.1187 k eſt iuris ciuilis, l pro hærede 20. §. 1. & ideo, ff. de adq. here. I.631 q eſt quaſi contractus, l. procuratore 22. ff. de interrog. act. V.1204 q fingitur retro, l. hæres 54. ff. de acquir. vel omit. hæred. I.662 h fit nuda voluntate, l. pendente 1. tit. de bonor. poſſ. ſecun. tab. C.1312 g an habeatur pro ſolutione, l. ſi ſoror 44. ff. ſol. matri. I.50 q ¶Aditione omnia iura tranſeunt in hæredem, exceptis quibuſdā, l. cum hæredes 23. ff. de adq. poſſ. N.431 c appellatione res immobiles & iura cōtinentur, l ſolemus 61. ff. de iud. V.706 g

¶Diuiſio fieri poteſt in res ſingulas minutatim, l. meminimus 2. C. quādo & quibus. 69 h ¶ Petitio bonæ fidei, l. ancillarum 27. ff. de hæred. pet. V.789 g generalis dicitur, in qua qui agit cauſam non exprimit, agat ex teſtamento nec ne, l. ſi ex ſextante 30. ff de excep. rei iud. N.838 q quædam eſt directa, quædam vtilis, l. ſi ſtipti 9. ti. de pet. hær. C.621 o datur aduerſus eum qui titulo non poſſidet, l. nec vllam 13. ff. de hær. pet. V.756 g

¶Vtilis dat emptori hæreditatis, ſiue eā à fiſco emerit, ſiue à priuato, l. ei qui 51. ff. de hær. pet. V.806 ¶Differtur propter accuſationē falſi teſtamenti: at non iudicium poſſidendæ hæreditatis, l. diuus 5. ff. de hær. pet. V.749 ¶ Præſcribitur decē annis, l. Iulianus 17. ff. ex qui. cau. maio. V.597 f non datur aduerſus titulo poſſidentem, l. pro hærede 11. ff. de hære pet. V.755 a regulariter non datur contra eum, qui vero titulo poſſidet, l. Iulianus 17. ff. ex qui. can. maio. V.597 f ¶Quare non datur contra titulo poſſidentem regulariter, l. hæreditatis 7. ti. de pet. hær. C.620 q non datur contra titulo poſſidentem, niſi certis caſibus, l. hæreditatis 7. tit. de peti. hære. C.620 q

¶An detur contra emptorem hæreditatis, l. ſi poſt 2. tit. de peti. hære. C.617 a & rei vindicatio, an ſimul intentari poſſint, l. ſi poſt 2. tit. de pet. hære. C.618 t ¶Non proponitur eius nomine cuius nulla eſt hæreditas, l. liber 8. tit. de pet. hær. C.625 g

¶Petitione vtili tenet, qui dolo fecit quominus poſſideret, l. nec vllam 13 ff. de hær. pet. V.760 u tenetur, qui precia rerum hæreditariarum habet, l. quod ſi 16. ff. de hær. pet. V.762 m tenetur etiam is, qui cum rem antea poſſideret, eam ab alio redemit, l. ſi & rem 22. ff. de pet. hære. V.777 m nō conſequimur. l. non poſſumus 7. ff. ſi pars hæred. pet. V.815

Hereditatis petitionis & familiæ erciſc. differentia, l. nō poſſumus 7. ff. ſi pars hæred. pet. V.815 ¶Feudum non venit quando adgnatus eſt hæres, l. item videndum 18. ff. de hær. pet. V.765 an retineri poſſit, qui poſſidet titulo legati, vel fideicōmiſſi, l. nec vllam 13. ff. de hæred. pet. V.758 u vtili cōueniri poteſt, qui vniuerſitatem bonorum emit à fiſco, l. nec vllam 13. ff. de hære. pet. 759 ſ precium venit, l. item veniunt 20. ff. de hær. pet. V.769

¶Reſtitutio licèt fiat officio iudicis, eius tamē petitio nō eſt ciuilis, l. quæ actio 2. ff. de fideicommiſſ. hæred. petit. V.819 duplex: alia fit verbis tantùm, alia fit re & verbis ſimul, l. ex ordine occurrit 1. ff. de fideicommiſſaria hære. petit. V.818 reſtitutione duplum exactum per poſſeſſorem reſtituendúm, l. emiſſa 55. ff. de hæred. pet. V.806

Hæreditati qui paret, damnum datum parit, l. 42. qui tit. 11 ff ad l. Aqui. V.1085 furtum fieri nō poteſt, l. cum 14. §. 14. ff. de furt. N.1274 m

Hæreditatem defuncti ſubim⁹ ſeu adim⁹, vel iure ciuili vel prætorio, l. finem 141. ff. de reg. iur. N.1098 l ¶ Adire defuncti hæreditatē nō cōtinuò videtur, qui manumittit, l. ſi ſe commiſſaria 23. §. 2. ff. de fideic. liber. N.248 u patris iuſſu etiam non præcedente adire poteſt, l. cum 8. ti. de bon. quæ lib. C.1595 a pupillarem an poſſit repudiare, qui paternam acceptauerit l. quidam 10. tit. de iure delib. C.1419 b

¶Adire iure ciuili & prætorio hæreditatē poſſumus, l. iubeatem 12. tit. de iur. delib. C.1413 e iubere is poteſt, qui titulū habet, licèt non ſit dominus, l. præterea 20. ff. de rei vindic. V.835 c ante apertas tab. poſſunt, non tantùm parentes & liberi: ſed & extranei, l. & nomen 1. tit. de cadus. toll. C.1501 h ¶Ante aditā hæreditatem legatarius nullum ius habet in ſeruo legato, l. & nomen 1. tit. de cadus. tol. C.1506 m ¶Adire hęreditatem pupillus non poteſt, niſi iuſſu tutoris, leg. cum in vna 17 ff. de aq-

pel.N.1590 b etiã ſi ſit lucroſa,ff.li.1.tit.3.l.25.de legib.V.706 volens quæ ſcire debeat antequam adire poſſit,l.illud 5.ff.ſi pars hære. V.814 vtrum quis videatur conditionem implendo,l.& qui 1 .ff.de cond.inſt.I.579 c iuſſu patris filius inſtitutus debet,l.in aliena 6.§.5.interdũ.ff.de acq.hæred.I.622 ſ debet ſeruus domini iuſſu,l.ſi Titio ff.de leg.& fideic.I.901 d poteſt qui ignorat pro qua parte hæres ſit,l.locus 26.ff.de adq.poſſ.N.434 n cogi poteſt hæres obnoxius reſtitutioni,l.ſed etſi 28.ff.de iudic.V.689 b cogit hæres reſtitutioni obnoxi⁹, l.ſed etſi 8.ff.de iud.V.689 b ſine tutore hæres non poteſt,l.ſi iam 1.tit.ſi tut.vel cura.426 quiſq; propria tãtùm voluntate poteſt non aliena, l.per curatorem 90.ff.de acqui.vel omit.hære.I.686 m quemadmodum adeat ciuitas,l.ſi quæ 3.C.de vend.rer.ciuit.N.149

¶Habere videtur qui eius æſtimationẽ eſt conſecutus,l.ſi nõ 10.ff.ſi quis omiſ.cau.teſta.I.708 r ſeruo delatam ipſo ſeruo recuſante dominus adire nõ poteſt,l.cum 8.ti.de bon.quæ libe.C.1155 a etiã lucroſam liberum eſt cuiq; omittere,l.ſi quis 17.ff.ſi quis omiſ.cau.teſt.I.710 non aditam nemo tranſmittit niſi ad ſuos,l.ſi de poſſeſſione 1.ff.ſi mul.ventr.nom.I.108 n nemo regulariter tranſmittit,l.qui 4.ff de SC.Sila.& Clau.I.718 ſ repudiatã patris emancipatus an adire poſſit,l.ſi quis 6.ff.de iure delibe.I.591 d reſtituere ſine tutore impubes non poteſt, l.impuberi 8.ff.de tut.& cur.dat.I.148 r reſtituens indemnis ſeruãdus eſt ab eo ſeu per eum cui hæreditatem reſtituit, l.vtiles 39.ff.de hære.peti.V.799 qui vendit aliam vendere non intelligitur,l.cum hæreditatem 7.ff.de hær.vel act.vend.V.1778 g repudiat qui rem,à ſe abdicat nullis verbis interpoſitis, l.recuſari 97.ff.de adq.vel omis.hære.I.688 o adimus ſola voluntate,l.cum hæred.23.ff.de adq.poſſ.N.431 b

Hæreditate adita omnia iura hæreditatis trãſeũt in hęredẽ excepta poſſeſſione, l.ſi ager 50.ff.de rei vind.V.853 g nõ adita quibus caſibus teſtamentum valeat,l.ſi nemo 141.ff.de reg.iur.N.1908 l ſeruus nõ poteſt accipere bona libertatũ conſeruandarum cauſa, l.ergo 4.ff.de fideicom.lib.N.236 relicta in teſtamento nõ valent niſi legitimi ſunt rogati,l.& expleta 22.ff.de hære.inſt.I.466 t vendita nõ tranſeunt in emptorem alię actiones,l.heredem 14.ff.mand.V.1646 q curæ ſepulchrorum & operæ libertorũ nõ ſequuntur emptorem,l.ſi quaſi 16.de hæred.vel act.ven.V.1779 f omne commodum vel incõmodum pertinet ad emptorem,l.licet 42.§.2.ff.de procur.V.384 z priuat qui teſtatorem interfecit, eãq; fiſco applicatur,l.his cõſequenter 18.§.2.idẽ quæris.ff.fam.erci. V.1132 q

Hæreditas directò dari codicillis à pagano nõ poteſt, à milite poteſt,l.quinam 27.§.1.hæredi.ff.de cond.inſt.I.586 o

hæreditates filio ab inteſtato etiam delatæ, pater ipſo etiã filio recuſante,adire poteſt,l.cũ 8.ti.de bon.quæ lib.C.1555 a etiã iure ciuili ad fœminas pertinent,l.liber 20.§.1.apud.de ſtip.ſer.N.1059 g

hęreditaria res dicitur, ante aditã hæreditatẽ, vel poſt ante adprehenſam poſſeſſionẽ,l.hæreditariæ 68.ff.de furt.N.1315 ſepulchra quæ,l.ſi ſepulchrum 4.titu.de rel g.& ſump.C.655 h inter cohæredes diuiduntur actione hæreditaria,l.inter 44.ff.fam.erci.V.1151 bona legatariis tacitè obligata,l.ſi poſtquam 3.tit.vt in poſſ.leg.C.1913 e

hęreditariæ res non ſunt ipſa hæreditas,l.pecuniæ 178.ff.de verb.ſig.N.1845 e

hæreditarium continuò non eſt quod ex hæreditate eſt,l.inter 44.ff.fam.erci.V.1151 a id dicitur,quod à teſtatore capimus,non hærede,l.ſed ſi 6.ff.de hære.inſti.I.454 p

hęreditarius ſeruus dicitur,qui eſt in aliqua hæreditate iacẽte,l.legatũ 116.ff.de leg.& fidei.I.859 h ſeruus propriè ante aditã hereditatem, impropriè poſt aditã dicitur, l.poſſeſſio 1.§.16.ff.de acq.poſ.N.406 q ſeruus dicitur qui eſt in hæreditate iacente,l.ſeruus 35.ff.de ſtip.ſeru.N.1065 h ſeruus ante aditã hæreditatem vſumfructũ acquirere poteſt & cur,l.ſi area 39.ff.de lega.& fideic.I.899 h ſeruus nihil quod ſit hæreditarium,adquirere poteſt,l.hæres 43.ff.de acqui.vel omit.hære.I.655 g ſeruus ante aditam hæreditatem adquirere quoduis non poteſt,l.quod 38.ff.de leg.& fideicom.I.889 c ſeruus hæreditatem adquirere non poteſt,l.quod 38.ff.de lega.& fideic.I.889 f

hęreditario nomine, an ſuo quid ſoluatur intereſt, l.ſi pœna 19.ff.de cond.indeb.V.1333 b

Hic pronomen eſt demonſtratiuum, l.hic modus erat 56.ff.de hæred.inſti.I.492

Hiemalis aquæ ducendæ vtile interdictum, l.1.ait prætor.§.36.qui hac.ff.de aqua quotid.N.722 u

Hircos idem quod ſubtiliter legens, ff.proœm.pag.49.gloſſ.c

Hirci ff.proœm.& quæ ſit vox in margine.c pag.42

Hierophilacus ſeu Hierophilax eſt ſatelli cuſtos,ſeu æditus,l.annua 20.ff.de ann.leg.I.1095 ſ

homicida quemadmodũ in bonis puniatur,Titul.de pace tenen.53.§.1.iniuria.F.105 a

homicidium tantum inceptũ nec perfectũ verũ puniatur,l.qui rei 3.§.6.ſic autem.ff.de bonis eorum.N.1578 q capite punitur de pœna homicidij,Tit.de pace tenen.53.§.iniuria.F.105 a quibus caſibus permiſſum,Titu.27.de pace tenen.§.ſi clericus.F.68 c

homo pro ancilla,l.41.ff.de leg.& fideic.I.2028 q digniſſima eſt omnium creaturarum,l.iuſtiſſimè 44.ti.de ædil.edi.V.1988 ſ dignior eſt omni creatura,l.cognitionum 5.ff.de extraord.cogn.N.1791 c eſt author iuris,ff.lib.1.tit.1.l.1. honeſtioris loci pro nobili,l.cum hi 8.§.23.ff.de tranſa.V.322 l honeſti loci pro diuite,leg.ſi quis 1.C.de deſert.& occult.298 x liber nobis non adquiritur niſi mandato aut ratihabitione,l.poſſeſſio 1.§.6.ff.de adq.poſſ.N.404 ſ

Liber homo æſtimationem non accipit,l.ſi tamen 48.titu.de ædil.edict.V.1989 i nullius eſt,l.omnes 8.C.de agric.& cenſit.172 t mediocris loci pro paupere, l.ſi quis 1.Cod.de deſert.& occult.238 x hominis inſtrumentum an eſſe poſſit, leg.ſin autem 29.ff.de inſtruct.vel inſtrum.lega.I.1197 h non eſt qui hominis forma caret,l.non ſunt 14.ff.de ſtatu hom.V.91 a niſi totus ſolui non poteſt,l.Qui 34.ff.de ſolu.& lib.N.1148 k in genere non moritur, libro de pace Conſtantiæ.E.170 i ¶In hominis alterius peculio eſſe poteſt,l.iuſtiſſimè 44.tit.de ædil.edict.V.1988 q in fructu nõ eſt,l.vetus 68.ff.de vſufr.V.918 ſ

hominis dandi debitor quemlibet dãdo liberatur,l.quidquid 99.ff.de verb.oblig.N.990 r

Aduerſa hominis fortuna ſperanda non eſt, l.generaliter 24.§.3.ff.de fideic.lib.N.251 a

Hominis appellatione fœmina continetur, l.prætor 2.ff.vi bon.rapt.N.1340 c in genere debitor quomodo liberetur,l.ſtipulatus 105.ff.de verb.oblig.N.995 d

hominem interficiẽs intra pacem conſtitutã quemadmodum puniendus,ti.27.de pace tenen.E.67 f

homines ſolent ſuis ſuorũmq; rebus amicos adhibere, l.Amiciſſimo 36.ff.de excuſ.I.294 y omnes liberi naſcuntur,ff.lib.1.tit.1.l.4 b

hominum gratia omnia parata,c.1.plurima.coll.4.Nou.22.titu.1.de nupt.Auth.161 a quidam ſui iuris, quidam alieni,l.1.de iure,ff.de his qui ſui.V.95 a mores mutari poſſunt,l.qui bona fide 13.§.12.ff.de dam.inf.N.53 b

honeſtæ perſonæ nõ ſunt facilè ſatiſdationibus onerãdę, l.tres 55.ff.de admin.& peric.tut.I.215 t

honeſtas in moribus cernitur,ff.lib.1.titul.1.l.10.§.1 m in matrimoniis cernitur,ff.lib.1.tit.1.l.10.§.1 m

honeſtè quædã accipiũtur, quæ inhoneſtè petũtur,l.quiſquis 1.Cod.de pet.bon.ſub.C.22 quædam conceduntur quæ non petuntur honeſtè,leg.neceſſarium 2.§.45.ff.de orig.iur.V.71 e

honeſtum in dubio præſumimus, l.ſi rem 9.ff.de pign.act.V.1426 p

honeſtioribus magis credendum, Nou.90.Tit.2.de teſtibus,c.1.ſancimus.A.414 a

honor quid ſit,l.ſicut 1.C.de muner.79 l alienus quibus perſonis cõmunicatur,vel non cõmunicatur, l.mulieres 9.C.de incol.79 f in quo conſiſtat,l.ſed ſi 10.§.6 ff.de in ius vocan.V.189 k nolenti confertur,l.actuarij 5.C.de erog.milit.annon.296 t maior debetur effecto à maiori, l.Reſtituendæ 25.titu.de aduoc.diuer.iud.C.357 m augeri poteſt & tamen conditio nõ mutari,l.inter 1.ff.de iure aur.ann.N.318 o

Vxori per virum ſit honor,l.ſicut 1.tit.de in ius voc.C.299 d

Honoris ſpecies eſt adminiſtrãdi ius habere, l.teſtamento 51.tit.de manum.teſt.N.230 p

Honori onus ineſt,leg.continet 3.§.1.ff.quod metus cauſa. V.478 m

Honorem vitans ſtultior eſt onus vitanti,l.murileguli 12.C.de murileg.130 y alienum vel lucrũ ſuo honori præferens an ſit in dolo, l.Iulianus 26.ff.ſi quis omiſſa cauſa teſtam.I.714 veterũ à republica criminis poſtulati retinent, l.reos 1.C.de reis poſtu.103 c

Honores transferũtur aſcendendo non deſcendendo, l.maioribus 2.C.quemadm.ciu.mun.83 n ¶ Ianuariis Calendis dabantur,Nou.105.titu.6.de conſul.A.463 e non ſunt conſtituendi, l.nemo 5.tit.de adſeſſ.& domeſt.& cancel.iud.C.275 m gradatim deferuntur,l.quæ vtiliter 45.ff.de nego.geſt.V.462 l veteres facilius retinemus quàm nouos adipiſcimur,l.reos 1.C.de reis poſtul.103 c

Honoribus fungi ſeu ad eos promoueri nõ poteſt re⁹ accuſatoris,l.reum 7.ff.de mun.& hono.N.1743 an & quandò arceantur pecuniæ debitores, l.reos 1.C.de reis poſtul.103 a

Honorarius tutor vnde dicitur, l.ſi plures 3.ff.de admini.& peric.tut.I.161 e tutor quis dicatur,l.iure 26.ff.de teſt.tut.I.130 m

Hono-

Honorarium quibus dari dicatur, *l. aduerſus 1. ff. ſi menſ. falſ. mod.* V.1115 b

Honorariam comitiuam dignitatem adipiſci, i. titulum comitis conſiſtoriani, *l. curiale 47. C. de decur.* 51 e

honorarii tutores nõ tenentur rationes exigere, *l. ſi plures 3. ff. de admin. & peric. tut.* I.161 f

hoſpes pro eo qui recipit & recipitur, *l. vtilitatem 1. §. 5. magiſtrum, ff. de exercit. act.* V.1450 i

horti in ciuitate cẽſentur cũ ſuburbanis, *l. Imperatoris 1. ff. de reb. eorum qui ſub tut.* I.345 p

honorarij cincti non erant vt vacantes, *l. omnes 1. Cod. vt dig. ord. ſeru.* 235 h

honorati dignitatem habebant ſine adminiſtratione, *l. quiſquis 6. tit. de poſtul.* C.345 a

horę variæ ſignificationes, *cap. 1. ſi heres, §. 2. hac, titu. 1. de her. & falc.* Auth.13 e

horreis publicis priuatorum frumenta nõ licet reponere, *l. frumenta 6. C. de ſuſcept.* 114 d

horreaticæ ſpecies quæ piſtoribus ex publicis horreis dabantur, *l. nulli 3. C. de con. ca.* 42 k

hortandi & iubendi differentia, *leg. ſeruus 10. ff. de dolo.* V.522 g

hortari pro admonere, *l. ſeruus 10. ff. de dolo.* V.522 g

hoſpitis recipiendi munus perſonale. *l. immunitatem 3. C. de muner. patrim.* 82 k

hoſpites recipere nemo iure ciuili cogitur, *l. omnes 11. commun. de ſucceſſ.* C.1539 c

hoſpites pro inquilinis, pro iis qui gratis habitãt, pro iis qui per cauponem & ſtabularium excipiuntur, *l. & habet 15. ff. de precar.* N.768 t

hoſpitationis iure quis non poteſt ſibi ſucceſſionem vindicare, *l. nutritoribus, ti. comm. de ſucceſ.* C.1539 a

hoſtenditiæ quid & earum quantitas antiqua & noua, *tit. de probib. feud.* 52. F.98 e

hoſtes rebelles ciuitatum qui dicantur, *tit. 1. qui ſint rebelles.* E.166 l ¶Antequã capiantur vtrum ſint ſerui, *c. occupatis 1. tit. de hered. & falc.* Auth.2 t ¶Qui dicantur, *l. ſi incertus 1. ff. de leg. & fideic.* I.973

hoſtibus vendere quæ non liceat, *l. cotem 11. ff. de public. & vectig.* N.144 l

hoſtenditiarum quantitas quæ hodie, *tit. 40. de capit. Corrad.* F.87 a

hoſtenditias non ſoluentis vaſalli poena, *titu. de probib. feu.* F.98 e

humanum aliquid alicui contingere pro mori, *l. Publia 26. ff. depoſiti.* V.1623 a

humanior ſententia in dubio præferenda, *l. ſi fuerit 11. ff. de reb. dub.* I.1346 g

humiles fœminæ quæ dicantur, *l. humilem 7. tit. de inceſt. & inut.* C.1030 d

humilis perſona quæ dicatur, *l. non debet, §. 1. ff. de dolo.* V.516 p

humiliores qui dicantur, *l. illicitas 6. §. 2. ff. de off. præſid.* V.142 h

Hypotheca tacita veniunt bona etiã futura, *Auth. nunc, ti. de ſecun. nup.* C.1063 ¶Prior mutuantis in refectionem domus hypothecæ mulieris poſteriori præfertur, *Nou. 97. tit. 9. de æqual. dotis, cap. 3. his conſequens.* A.443 g ¶Tutoris pupillo datur non modò perſonalis, ſed & realis, *l. dubium 4. ff. de priuil. cred.* N.585 k

hypothecam vtilem inutilis emptio non ſoluit, *l. quod autem 7. tit. de don. inter vir. & vxo.* V.2186 ¶Tacitam in bonis tutorum pupilli, curatorũ verò furioſi habent, *Auth. quod, tit. de cur. fur. vel prodig.* C.1248 o ¶Rei ſuæ nemo habet, *Nou. 108. tit. 9. de reſtit. §. 2. nos igitur.* A.472 h ¶Pretij ex pignore accepti creditor reſtituere tenetur, *Authen. 53. tit. 8. de exhib. & introd.* 292 i ¶In bonis delinquẽtis fiſcus habet, ſed poſt creditores dimiſſos & ſolutos, *l. quod 37. ff. de iure fiſci* N.1645 h ¶Perſonalem habet furioſus in bonis curatoris, *l. ſi furioſo 16. ff. de curat. fur.* I.361 n ¶Tacitam habet Reſpub. in domum priuati quam deſtructam reædificauit, *ff. lib. 39. tit. 2. l. 46* h, *in marg.*

hypothecaria non tollitur nouatione inefficaci, *l. aliquando 13. ff. ad SC. Velleia.* V.1583 c ceſſa non cedit perſonalis, *l. ſi pignori 29. ff. fam. ercif.* V.1143 d ¶Quo ſpatio tollatur, *l. ſi ſic 7. ff. quemad ſer. amitt.* V.1044 f ¶Actionẽ pignus emptori euincit creditor, *l. rem hereditariam 65. ff. de euict.* V.2029 l ¶Pro dote etiam conſtante matrimonio certis caſibus vxori competit, *l. vbi 29. tit. de iure dot.* C.1084

hypothecaria eius naturæ eſt vt duret donec debitũ ſit ſolutum, *leg. quoties 37. §. 5. qui pro, ff. de ſolut.* N.1155 x ¶Diuturno ſilentio amittitur, *ff. lib. 39. tit. 2. l. 44. §. 1* d ¶Directa competit creditori, *ff. proœm. Gloſſ. r, pag.* 47 ¶Is præfertur qui prior eſt tempore, *l. in operis 26. tit. locati cõducti.* V.1863 a

Hypothecaria an tollatur creditore debitori ſuccedente, *l. degenter 34. ff. de pign. act.* V.1436 p ¶Expirat re obligata ſeu hypothecaria deſinente vel pereũte, *l. ſi conuenerit 18. §. 1. ſi nuda, ff. de pign. act.* V.1432 x ¶Proponitur vt ſaluũ ſit creditori debitũ, *ff. proœm. Gl.* m, *pag.* 48 ¶An tollatur creditore ſuccedẽte debitori, *l. ſi creditor 28. ff. de pig. act.* V.1440 f ¶Non repellit vtile rei dominium, *Nou. 108. tit. 9. de reſtit. §. 2. nos igitur.* A.472 h ¶Tacita datur pupillis in bonis etiam procuratoris, *leg. poſthumo 24. ff. de tut. & rat.* I.320. o ¶Indiuidua inſolidum competit, *l. apud 2. C. de debit. ciuit.* 151 a qui agit probare debet debitorem fuiſſe dominum tempore obligationis, *cap. 30. illud, coll. 3. Nou. 18. tit. 5. de triente & ſemiſſe* A.153 f ¶Non præſupponit obligationem, *l. ſi tibi 17. §. 2. ff. de pactis.* V.276 l ¶Tollitur pignore vel debito remiſſo, *l. ſi tibi 17. §. 2. ff. de pac.* V.276 l ¶Datur contra quemlibet poſſidentem, *l. cum 2. tit. de condic. ob turp.* C.734 l ¶Tenetur miſſus in poſſeſſionem etiam poſt decennium, *ff. lib. 39. titu. 2. l. 44. §. 1* e ¶Quo ſenſu dicatur æmula pignoratitiæ actioni, *ff. proœm. Gl.* k, *pag.* 47

hypothecariam habet creditor actionem ex nudo pacto etiam ſibi re nõ tradita, *l. quid de creditore 11. ff. de dam. inf.* N.48 a

hypothecarię & pignoratitiæ ſimilitudo, *ff. proœm. Gl.* m, *pag.* 47

hypothecarius creditor poteſt ſe officiali fiſci opponere ne incorporet fiſco, *ff. de diſtract. pign.* V.1943 ¶Non tollitur mutatione dominij, *l. conuentio 12. tit. de pign. & hypoth.* V.1904 m

hyperbolicæ locutiones, *l. nihil conſenſui 116. ff. de regul. iur.* N.1901 f ¶Frequentes in legibus, *No. 89. tit. 1. quib. 1. quib. mod. natur. effic. ſui. cap. 1. palam.* A.400 x ¶Frequentes in conſtitutionibus, *coll. 4. Nou. 39. tit. 18. de reſtit. & ea quæ. cap. 2. ſecundum.* Authent. 250 c *l. ex empto 11. tit. de act. emp.* V.1810 l *l. qua ratione 9. §. 3. ff. de adquirendo rerum dominio.* N.3680 o

I

IAbolenus lib. 10. epiſt. *Item quemadmodum 35 ff. de ind.* V.693 lib. 15. ex Caſſio, *l. ſi is qui 34. ff. de ind.* V.692 libro ſeptimo epiſtolarum, *leg. ſi ſeruus 4. ff. de diuerſis temp. præſcript.* N.843

Iactatio quid, *l. metum 9. tit. de his quæ vi metúſve.* C.412 l

Iactus retis incertus quemadmodum æſtimetur, *l. ſi iactum 11. tit. de act. empt.* V.1816 t

Ibi ad tempus non ad locũ refertur, *l. ſi quis 8. ff. de ind.* V.678 i ¶Interdum temporaliter non localiter ponitur, *l. ſi quis 8 ff. de ind.* E.678 i

Ictus fuſtium non infamat, ſed iuſta cauſa cum ictu, *l. ictus 22. ff. de his qui not. infa.* V.355 q

Id eſt, pro ſcilicet, *l. ſiue qui 16. ff. de re iud.* V.533 b

Id quod intereſt interdũ ſpectamus, *l. ſi arborem 18. ff. de ſeru. vrb. præd.* V.984 ¶Quandoq; rem excedit, quandoq; minus eſt re ipſa, *l. in ſtipulatione 2. ff. ratam rem hab. & de ratihab.* N.1245 a ¶Incertam quantitatem continet, *l. prætoria 2. ff. de ſtipul. præt.* N.1219 g ¶Iure ſtricto non conſideratur in ſtipulationibus pœnalib. *l. idem iuris 3. ff. de verb. oblig.* N.921 l ¶Venit in obligationibus facti, *l. quoties 81 ff de verbor. obliga.* N.974 m ¶Singulariter non debet excedere duplum intereſſe communis, *l. arbitraria 2. §. 8. nunc, ff. de eo quod certo loco.* V.1387 e

Id quod intereſt augeri vel minui arbitrio iudicis poteſt, *l. loculi 3. §. 14 etſi ſub, ff. de tab. exhib.* N.646 f ¶Quod minus eſt ſemper contineri intelligitur in alternatiua quantitatis & tẽporis, *l. qui ante 13 ff. de verb. oblig.* N.919 e ¶Pro iuramento in litem, *l. arbitrio 18. ff. de dolo.* V.520 d

Idem pro conſimili, *l. nemo 5. ff. de duob. reu.* N.1018 n ¶Toto, *l. ſtipulationum 2. §. 2. ex his, ff. de ver. obl.* N.918 r

Idem dicitur quod neque plus neque minus continet, *l. hoc 5. de vſuf. ear. rer.* V.941 g

Idoneus ſẽper præferẽdus in executione officij vel iuris publici, *l. quod 18. ff. de teſt. tut.* I.127 g ¶In accuſatione, *l. ex lege 8. §. 7. extraneum, ff. ad l. Iul. de adult.* N.1443

Google

Idoneus quid ſit,an nõ ſit arbitrio iudicis definitur, *ta.1. bæc,l.t.1.de hær.& falc.*A.14 h nemo præſumitur, niſi probetur,*l.non eſt 11 ff.de probat.*V.2073 a

Idoneè cauere eſt dato fideiuſſore & pignore , *l.ſed & hæ 35.§ 3.ff.de procur.*V.372 p pro commodè,*l.comparationi. C.de quibus munerib.*93 d

Igitur non ſemper ponitur illatiuè,ſed inceptiuè.*ff.lib.1.ti.1.l.68* particula eſt inceptiua vel illatiua,*l.omne 1.ff. de cond.ob turp.cauſ.*V.1322

Ignauia pro ſtultitia,*l.qui ſolidum 78. ff.de leg.& fideicomm.* I.948 t

Ignobilis plus punitur,quàm nobilis , *l.ſi ſeruum 5.ff.ſi ex noxali cauſa agat.*V.217 b

Ignominia pro infamia,*l. ceſſat 36.ff.de obligatio. & actio.* N.903

Ignorare proprium factum licet, *l.cum 32.de condict.indeb.* V.1346 i ¶Factum ſuum nemo debet,*l.qui fundum 6.§.2 ff.pro empt.*N.449 e an & quando quis poſſit,*l.ſi res 59.ff.de leg.& fideic.*I.804

Ignorari in ciuitate probabiliter ea poſſunt quæ in cõmunitate fiunt, *l.filius 26.ff.de tut.& pellbum.*I.349 iuſtè poſſunt facta aliena,*l.ſi ſeruum 32.ff.de ſolut.& liberat.*N.1145 n

Ignorantur iuſtè quæ fiunt nocte vel in multitudine hominũ, *l.item 14.§.3.ff.quod metus cauſa.*V.491

Ignorans aliquid poteſt quod ſciẽs non poteſt, *l.ſi forte 17.ff. de offi.præſ.*V.149 i ius ſtultus dicitur, *l.9 §.3.ſed iuris,ff.de iuris & facti ign.*V.2102 x ¶ Rei vitium regulariter tenetur exceptis caſibus,*l.Iulianus 13.§.1.item,tit.de act.empt.* V.1817 c ¶Rẽ hæredis ſui per fideicommiſſum relinquere poteſt teſtator , at non extranei , *l.hæredum 25.tit.de fideic.*C.1464 b bonam fidẽ vel malam non habet,*l.ſi emptam 2.ff.pro ſoluto.*N.487 m

Ignorans actor non eſt improbus,*l.qui 137.ff.de reg.iur.*N.1908 h ¶Debitor non eſt improbus,*l.cum 138. ff.de reg.iur.*N.1908 h ¶Furioſus videtur,*l.cum furioſus 39.ff.de iud.*V.695 o ¶Iudex,*l.conſenſiſſe 2.§.1.ff.de iud.*V.673

Ignorans amittere poteſt poſſeſſionẽ rei mobilis, at nõ hominis,*l.ſi rem 47.ff.de adq.poſſ.*N.448 o ¶Cogi quis poteſt,*l.cum furioſus 39.ff.de iud.*V.596 p cum nihil omnino geſſit,non delinquit,*ſi quis 5.ff de obl.& act.*N.888 l quis obligatur in quaſi contractu,ſecus in contractu, *l.in omnibus 55.ff.de oblig.& act.* 910 r ¶Emere poteſt certis caſibus rem ſuam, *l.ſua 16.titu.de contrah.empt.*V.1731 d vtrum puniatur,*l.ſeruos 12.C.de agric.& cenſit.*173 q nemo ſtellionatus crimen committit, *l.ſtatuliberum 9.§.1.ff.de ſtatulib.*N.294 o ¶Priuatur interdũ poſſeſſione , *l.ſi finita 15.§.21.ff.de dam.inf.* N.61 h ¶Tenetur aliquãdo, *l.ſi ſeruus 61.§.7.ff.de furt.*N.1310 r CONTRA non delinquit,*l.ſi quis 5.ff.de oblig.& act.*N.888 l nõ obligatur,*l. quis 5.ff de oblig.& act.*N.888 l

Ignorãti adquiri poteſt,*l.ſi à furioſo 12.ff.reb.cre.*V.1268 f ¶Currit ſeu cedit tempus , *l.genere 8.ff.de his qui notant.infam.* V.347 h interdum parcitur,*l.qui contra,tit.de inceſt.& inutil.C.*1037 b *l.ſi deinſſores 6.ff ad SC.Velleia.*V.1977 g dominium adquiritur, *l.ſi fideicommiſſum 6.tit.quando dies leg.*C.1512 ¶ Legatum adquiri poteſt,*l.ſi partem 19.ff.quemadm.ſeruit.amit.* V.1049 e quod pars hominum maior vel omnes ignorant interdum ignoſcitur,*leg.regula 9. §.2.ſed facti ff.de iuris & facti igno.*V.2101 m

Ignorantibus etiam actiones perſonales vt reales adquiruntur, *l.filius 16.ff.qui teſt.fac.poſſ.*I.170 m

Ignorantia alterius alij non prodeſt, *l.non ſolum 22.§.1. ff.de libe.cau.*N.319 p prodeſt aliquãdo,*l.ſed Iulianus 7.§.non ſolum,ff de S.C.Maced.*V.1495 b caſus repentini non præuiſi excuſat,*l.præſes ff.de extraord.cogn.*N.1790 l ¶Craſſa & ſupina,*l.1.tit.quo tempore miles,*F.23 l & ea non excuſat,*l.1.tit.quo tempore miles.*F.33 k comparatur enim ſcientiæ,*ti.26.ſi de feud.defunct.§.2.moribus* F.61 r primo nocet,*l.qui fundum 7.§.2.ff.pro empt.*N.499 e ¶Quis per quem non quæritur , & à quo cauſam non habeo mihi non prodeſt , *l.iuris ignorantiã 4. ff.de iuris & facti ign.*V.2098 ¶Eorum quæ facilè ſciri poſſunt,grauius coërcetur quàm alia,*l.ſed addes* *titu. locati conduct.*V.1875 k ¶Facti excuſat,*l.ea lege 51.tit.locati conduct.*V.1875 l non iuris prodeſt,*l.ait prætor 1.§.9. & qualiter,ff. de aq.quot.& æſtiu.*N.716 ¶Facti non eſt tolerabilis,*l.vſucapio 5.§.1.ff.pro ſuo.*N.517 m ¶Facti alieni feudum alienans vaſallus excuſat,*tit.42.de controuerſ.inter dom.*F.88 h tolerabilis,*ti. 42.de controuer.inter dom.*F.88 h proprij an toleretur,*l.inter 10. tit.de pact.dot.*V.2168 f ¶Iuris facilè excuſari non poteſt,*l.cum 2.ff.de iuris & facti ign.* C.227 h excuſatur in fœmina,*l.Liberorum 11.§.4.ff.de his qui no.infa.*V.349 k & in muliere, *l.diuus 15.§.6.ff.ad l.Corn.de falſ.*N. 1500 ¶Iuris naturalis vel quaſi non excuſat à pœna delictis *l.reſpiciendum 11.§.2.delinquitur.ff.de pæn.*N.557 g ¶Iuris in dãno vitando minus nocet fœminis quàm maſculis, *l.ne paſſim 13.tit.de iuris & facti igno.*C.234 f ¶Iuris ſuum petentibus non nocet , *l.iuris ignorantia 7. ff. de iuris & facti igno.*V.2099 a ¶Interdum nocet in dãnis,*l.ſi duo 38.ff.de acq.vel omit.hær.*I.651 i ¶Toleratur,interdũ,facti non toleratur,*l.qui ſatiſdare 3.ff. de fide.& mand.*N.1070 r ¶Non apparentis excuſatur,*Auth.coll.5.Nou.46.ti.de eccleſ.rerum.*266 y ¶Iuris quædã perſonæ excuſantur,*l.ſenatus 1.de interd.matrim.* C.1040 k ¶In facto proprio non eſt probabilis,hoc eſt,non eſt ferenda,*l.item 13.§.7.exercitio,tit.locati conduct.*V.1651 r ¶Iuris non nocet in damno vitando,*l.nunc 1.de cond.indeb.*V. 1316 ¶Non prodeſt adquirere volentibus,*l.iuris ignorantia 7. 7.ff.de iuris & facti igno.*V.2099 a ¶ Feudum alienans vaſallus non excuſatur,*tit.42.de controuer.inter dom.*F.88 h ¶Vtrũ obſit in damnis vitandis, *l.ſi emancipata 3.tit.de iuris & facti ignor.* C.228 k ¶Iuris gentium ſeu naturalis non admiſſa, *l.ſi adulterium 28.§.2.quare,ff.ad leg.Iul.de adult.* N.1471 f ¶ Iuſta à litis ſumptibus excuſat,*l.qui ſolidum 78.ff.de leg.& fideic.*I.948 r ¶Vaſallum excuſat,*tit.29.quæ fuit prima cauſ.* F.58 a ¶Legis alia facti,*l.lex eſt 1.ff.de legib.*V.73 a ¶ In alieno facto probabilis,*l.Papinianus 14.ff.de pub.in rem act.* V.878 c ¶ Simulata punitur,*tit.34.de l.Corradi.*F.81 b

Ignorantia excuſat debitorem. *l.non poteſt 39.ff.de reg.iur.*N.1898 e ¶Non excuſat tamen à delicto,*l.colonos 1.C.de colon.Illy.*188 ¶Excuſat ſcribentem illicitum, *tit.de prohib.feud.52.§.1 ſi quis.* F.100 f ¶Pœna minuitur,*l.interdum 16.§.5.ff.de publicanis.* N. 148 u ¶In herede defuncti agente non excuſat,*l.qui 42.ff.de diuerſ.regu.iur.antiq.*N.1882 e ¶ Prodeſt debitori,*l.venditor 37. ff de tranſact.*V.327 *l.ſed Iulianus 7.§.8.item ſi , ff.de SC.Maced.* V.1499 e ¶Quandoq; præſumitur ſcientia,*l ſi ego 6.ff.de pub. in rem act.*V.874 x ¶ Præſumitur,*l.ita autem 5.ff.de adminiſt.& peric.tutor.*I.166 t ¶Non ſemper punitur,*l.genero 8.ff.de his qui not.infa.*V.347 h ¶Toleratur in herede. *l.ſi ſterilis 21.§.2.ſi prædij,tit.de act.emp.& vend.*V.1826 y ¶Non eſt tolerabilis illius qui publicè notum eſt,*l.municipij 6.ff.de decret.ab ordin.facien.*N.1775 a ¶Non officit teſtamento,ſi teſtator voluit vt non officeret, *l.qui iure 7.ff.de milit.teſtam.*I.595

Ignorantiæ craſſæ & ſupinæ ſpecies,*titu.42.de controuerſ.inter domin.*F.88 h ¶Iuſtiſſimæ effectus,*l.Celſus 27.ff.de vſucap.*N.470 q ¶Heredis in obligationibus iudicij non ſubuenitur , *l.heres 8.ff.de fideiuſſ.*I 338

Ignorantiam eius quod publicè propoſitum eſt allegãs nemo auditur,*l.ſed ſi 11.§.2.de quo,ff.de inſt.act.*V.1472 ¶Fingens fraudem committit,*leg.prætor 2.ff.ſi quis omiſſa cauſa teſtam.*I.617

Ignoſcitur pœnitenti in delictis,*l.Papinianus 8.ff.de inoſ.teſt.*V.727 a ¶Ruſticitati,*l.ex quacunque 2.§.1. ff.ſi quis in ius voc.*V.396 g ¶Vt & imperitiæ, *l.quã quiſque 1.§. 5.ff.de edend.*V.245 b ¶Sexui,*l.qua quiſque 1.§.5.ff.de edendo.*V. 245 c

Ignotus poteſt hæres inſtitui, *l.quoties 9.ff.de hæred.inſtitu.* I.458 z ¶Eſt certus ſi corpus eius ſpectes,non ſi nomen,*l.quoties 9.ff.de hær.inſt.*I.458 z

Ignotum heredem inſtituere poſſumus,*l.extraneum 11.de hæred. inſt.*C.1377

Illectum pro non lecto , *l.ſiue 30. ff.de verborum ſignificat.* N.1808 l

Illegitima legitimis admixta vitiantur non vitiant,*l.vt mihi 21.§.1.ff.de donat.*N.165 k

Illicitè permiſſis vtens punitur, *leg qui ſine 38.ff.de negot.geſt.* V.459 d

Illicitum ad rem refertur, *l.rem quidem 1.tit.de liber.cauſ.*C. 1607 a ¶Eſt ſine pretio,quod pretio nõ licet, *tit.20.de beneficio fratris.*F.21 k ¶ Nõ ſemper punitur,*l.heres,12. ff.de vſu & vſufr.*I.1108 p ¶ Non omne punitur,*l.imperator 24. ff.de his qui not.infa.*V.359 c

Illicita ab initio non ſunt ſeruanda,*l.imperatores 13.ff.de pollicita.* N.1785 d

Illiterati à quibus excuſentur,*Auth.coll.4.tit.23.de tabellio. cap.1.nos autem.*260 u

Illuſtris, *ff.proœm pag.41.* ¶Vir,*ff.proœm.pag.42*

Illuſtres ſub præſide non conueniuntur , *l.diuina 1. titu.ne liceat potent patroc.*C.383 z

Illuſtrium multa genera , *Auth.col.5.Nou.81.tit.25.vt ab illuſt.*331 c

Imaginarium pro momentaneo,*l.is qui 4.§.2.ff.de manumiſ.*N.196 m

Imaginaria iuris vinculum non obtinent, *l.contractus 54.ff.de oblig.*910 y

Imaginem liberti in itatis præſtare quid, *l.aureorum 2.tit. de iure aur.annul.*C.1306 g

Imbecillitatis obnoxij qui dicantur,*l.ſemper 5 ff.de iure immun.*N.1761 l

Imbre hoc eſt hyeme, *ff.lib 39.titu 3.l.1* i ¶Excreſcere aqua quemadmodum dicatur,*ff.lib.39.tit.3.l.1* k.

Imbrigare idem quod cõturbare, *l. prætor ait 1. §.5. it quique, ff. de ſer. corrup.* V.1106 l

Imbrigator pro litigioſo, *l. non ſolum 39. §.5. ff. de procura.* V.379

Immaturam ſiluam cædere interdũ noſtra intereſt, *l. ſi abſente 48. ff. de vſufr.* V.911 c

Immaturos fructus decerpens tenetur ad damnũ, *l. 27. ſi ſeruus, §.24. & ideo, tit. ad l. Aquil.* V.1073 y ¶ Colligens damnum dare intelligitur, *leg. 27 ſi ſeruus, §.25. cum, tit. ff. ad legem Aquiliam.* V.1074

Immenſum omne incompetens, *coll. 2. Nou. 10. tit. 45. de referendar.* A.106 f

Immittere quid in alienum nõ licet, *l. fluminum 24. §.12. ff. de dam. inf.* N.83 h in prędium vicinum aliquid non permittitur, *leg. fluminum 24. §.6. ff. de damno infec.* N. 81 d

Immixtio in ſuis efficit quod aditio in extraneis, *l. frater 38. de condic. indeb.* V.1351 b ſui heredis inducit obligationem, *l. ſi ea 2. tit. de fideiuſ. minor.* C.426

Immixtionis & pro herede geſtionis ſimilitudo, *l. non bonis 87. ff. de acq. vel omit. hered.* I.684 y

Immobilia quæ dicantur, *Auth. coll. 6. Nou. 72. titu. 1. vt hi qui. cap. 7 ſi vero.* 356 r

¶ Eccleſiaſtica ſex caſibus poſſunt alienari, *cap. 1. nos, titu. 7. de non alien. aut permut.* A.68 k

Immobilia ſe ſatis exhibent, *l. quamuis 6. ff. de pign. act.* V.1424 a

Inuadi, mobilia occupari dicuntur, *l. maius, tit. de rei vindic.* C. 630 c ¶ Etiam recipiuntur iure poſtliminij, *l. nauibus 2. ff. de capt. & poſtlim.* N.1658 n

Immobilium appellatione vtrum nomina contineantur, *l. mouentium 93. ff. de ver. ſig.* N.1864 o ¶ Cauſa non agitur ad exhibendum, *l. meminimus 2. C. quando & quibus pars.* 70 o

Immobilium nomine propriè nõ agitur ad exhibendum, *l. inſtrumenta 6. ti. ad exhib.* C.691 g ¶ Poſſeſſor an & quando ſatiſdet, *l. ne quid 7. ff. de incend. ruin. nauf.* N.1353 a ¶ Rerum furtum non fit vel rapina, *l. in iudicio 47. ff. fam. erciſ.* V.1154 u *l. 20. §.21. reſtituere, ff. de pet. her.* V.777 f

Immobilibus adnumeratur feudum de camera & cauena, *titu. 25. ſi de feudo vaſallus.* F.59

Immoderationi aduerſandum, *c. 20. deinceps, collat. 4. Nou. 22. tit. 1. de nupt.* A.175 b

Immobilibus rebus cenſentur ſeruitutes, *l. ſicut 8. ff. de ſeru. vind.* V.1032 m ¶ Et ſolo affixa, *l. 2. §.2. ff. de vi & vi arm.* N.673 e

Immodicum pro valdè modico, *l. ſi merces 25. §.6. vis maior, tit. locati conduct.* V.1865 y

Immodica donatio pro donatione vltra 500. ſolidos, *l. vt mihi 21 §.1. ff. de donat.* N.165 d

Immortalitas humani generis matrimonio inducta, *c. 1. plurima, col. 4. Nou. 21. tit. de nup.* A.159 h

Immunis à muneribus ſi quod eorum ſubit, ſponte nõ obligatur muneribus alterius generis, *l. nunquam 1. C. de agric. & cenſit.* 166 d

Immunitas donat priuilegium, nõ pœna, *l. nec infames 12. C. de decur.* 48 b ¶ Quemadmodum extinguatur, *l. eam legem 14. C. de excuſ. mun.* 92 y

Immunitatem vtrum ſolus princeps concedere poſſit, *l. exceptis 1. C. de decret. decur.* 87 d

Immutabile eſt eius naturale, *ff. lib. 1. tit. 1. l.* 6 r

Imò particula correctiua, *l. ſi ita 47. ff. de hered. inſt.* I.484 ¶ Aduerſatiua, *l. iuriſgentium 7. §.5. ff. de pact.* V.161 o

Impedimentum affectatũ nõ excuſat, *l. ſed etſi quis 4. ff. ſi quis caut.* V.224 n ¶ Aliud iuris, aliud naturale, *l. continuus 137. §.4. illud, ff. de verb. oblig.* N.1029 c ¶ Eſt naturæ Hypocentaurum dari, *l. continuus 137. §.4. illud, ff. de ver. obli.* N.1029 e ¶ Facto priuati contingens non excuſat, *l. non exigimus 2. §.9. ff. ſi quis caut.* V.224 m ¶ Iuſtũ excuſat dominum non ſtipulantẽ damni infecti, *l. quod ferè 8. ff. de dam. inf.* N.44 b ¶ Legitimum excuſat non ſtipulãtem damni infecti, *l. ſi finita 15. §.34. ff. de dam. infe.* N.65 i ¶ Libertatis eſt vel in herede, vel in caſu fortuito, vel in ipſo manumittendo, *l. cum 7. de cond. incert.* C.1479 d ¶ Naturale eſt neque pecuniam domi habere, nec creditorem inuenire, *l. continuus 137. §.4. illud, ff. de verb. oblig.* N.1029 b ¶ Nõ præſumitur niſi probetur, *tit. de pace Conſtantiæ.* E.179 b

Impeditus anguſtiis temporis excuſatur, *l. hoc amplius 9. ff. de dam. inf.* N.45 e

Impendia litis procuratori reſtituenda, ſiue vincat, ſiue perdat, *l. qui proprio 46. §.5. ff. de procur.* V.391 e

Impendenti bona fide in alieno datur non ſolùm retentio, ſed actio ex æquitate, *l. ſi in area 33. de cond. indeb.* V.1348 i

Impenſa facta nõ in re cõmuni, ſed eius occaſione iudicio communi diuidundo nõ repetitur, ſed negotiorum geſtorum actione, *l. arbore 19. §.4. aquarum, ff. comm. diuid.* V.1173 ¶ Neceſſaria duobus modis dicitur, *l. & in totũ 4. ff. de impen. in res dot. fact.* I.67 k *l. impenſa 14. ff. de impen. in res dot. f. c.* I.72 i ¶ An vtilis ſit conſtructio nouæ villæ, *l. fructus 7. §.16. impendi, ff. ſolu. matr.* I.19 a ¶ Non eſt vtilis in iis quæ non renaſcuntur, *l. fructus 7. §.13. ſi vir. ff. ſol. matr.* I.17 d ¶ Mulieri, *l. fructus 7. §.13. ſi vir, ff. ſol. matr.* I.17 b

Impenſæ alimentorum magnitudo nõ facit vt mater eã repetat à filio, *l. ſi quis 5. ff. de agnoſ. & alend. libe.* I.95 f ¶ Dotis & in dotẽ factæ repetuntur actione mãdati vel negotiorum geſtorum, *l. fructus 7. §.16. impendi. ff. ſol. matr.* I.19 d ¶ Fructuum ſemper deducendæ, *l. in fundo 38. ff. de rei vind.* V.849 b ¶ Modicæ actione negotiorũ geſtorũ repetuntur, *l. omnino 12. ff. de impenſ. in res dot. fact.* I.71 g ¶ Cõtra in ædificãdo fundo dotali non repetuntur, *l. omnino 12 ff. de impenſ. in res dot. fact.* I.71 d ¶ Modicæ dotis an quę ad duos aureos, an quę modicæ definiũtur arbitrio iudicis, an quæ nõ excedũt vires dotis, *l. omnino 12. ff. de impenſ. in res dot. fact.* I.71 e ¶ Neceſſariæ minuunt dotem ipſo iure, *l. & ante 16. ff. de impen. in res dot fact.* I.73 q ¶ Neceſſariæ dotem minuunt, *l. quod dicitur 5. ff. de impen. in res dot. fact.* I.68 m dicũtur quibus nõ factis res erat peritura vel deterior futura, *l. ſi neceſſaria 8. ff. de pig. act.* V.1425 a ¶ Cũ fructibus non compenſantur, *leg. & ante 16. ff. de impen. in res dot. fact.* I.73 q ¶ Quæ dicantur, *l. impenſarum 1. ff. de impen. in res dot. fact.* I.66 q ¶ Vtiles repetuntur actione mandati vel negotiorum geſtorum *l. vtilium 8. ff. de impen in res dot. fact.* I.70 y ¶ Vtiliter factæ repetuntur, *l. in hac 28. ff. de dam. inf.* N.96 n ¶ Fiũt vel circa rem, vel circa fructus rei, *l. prætor ait 10. §.20. ff. quæ in frau. cre.* N.626 ¶ In nouum opus factę an & quomodo repetantur *l. in fundo 38. ff. de rei vind.* N.849 b

Impenſarum varia genera, *l. in fundo 18. ff. de rei vind.* V.849 b

Impenſas dotalium rerum nomine in litigando factas maritus non repetit, *l. impenſarum 1. §.2. in neceſſariis, ff. de impen. in res dot. fact.* 66 x

Impenſas fructuum etiam malæ fidei poſſeſſor ſeruat, *l. prætor 10. §.20 ff. quæ in frau. cred.* N.616

Impenſas modicas circa dotem factas maritus vxori donaſſe præſumitur, *l. omnino 12. ff. de impen. in res dot. fact.* I.71 e

Impenſas rei dotalis maritus repetit, at non fructuum, *l. fructus 7. §.16. ff. ſol. matr.* I.19 c

Impenſas factas in re turpi tutor à pupillo exigere nõ poteſt, *l. quæ vtiliter 45. ff. de neg. geſt.* V.462 l

Impenſas pro pupillo factas à tutore in redditione rationũ quas admittat iudex, *l. officio 2. vbi pup. educ.* I.361 m

Imperare & vetare differunt, *l. legis virtus 7. ff. de legib.* V. 75 o

Imperat lex, *l. legis virtus 7. ff. de legib.* V.74 o

Imperantis eſt præeſſe non ſubeſſe, *Auth. coll. 6. Nouell. 81. titu. 10. conſtitutio quæ.* 371 c

Imperator in *diffuſ. proœm. Gl. 2, pag. 41* ¶ Eſt dominus totius mundi, *l. deprecatio 9. ff. de l. Rho. de iact.* V. 1466 ¶ Quando quis dicatur, *ff. proœm. Gloſſ. 2, pag. 41* ¶ Quis & ex quibus eligendus, *lib. de pace Conſtantiæ.* E. 177 m ¶ Dictus quia imperat ſubditis, *in ff. proœm. Glo. 2, pag. 41* ¶ Legem vniuerſalem Romæ poteſt condere, *tit. 19. conſtitut. feud.* F.21 ¶ A quibus eligatur, *lib. de pace Conſtantiæ.* E. 177 m ¶ Vnde dictus, *in ff. proœm. Glo. 2, pag. 41* ¶ Quo ſenſu dicatur regere terras eccleſiæ, *tit. quom. in laeſ. maieſt.* E.131 i ¶ Dictus quia imperator electus & coronatus eſt, *in ff. proœm. in marg. 2, pag. 41* ¶ Iudex eſt in cauſa imperij & fiſci, *l. proximè 3. ff. de his quæ in teſt.* I.443 ¶ Eſt pater legis, *col. 2. Nou. 12. tit. 7. de inceſt. nup.* A.113 u ¶ Capitur aliquando vt priuatus, *C. lib. x. tit. 1. de iure fiſc.* C.1 ¶ Alienare quædam non poteſt, *l. omnes 8. C. de fund. patrim.* 203 ¶ Dicitur à forma quæ vel vni vel paucis cõpetit, *ff. proœm. in marg. 2, pag. 41*

Imperator poſt treplicem coronationem rectè dicitur imperator, *ff. proœm. in Gl. 2, pag. 41*

Imperator à populo Romano poteſt exauctorari, *tit. 26. ſi de inueſtitura.* F.27 b ¶ Tollit quod eſt immenſum & effuſum, *Auth. coll. 5. Nou. 46. tit. 1. de eccleſ. rer.* 266 ¶ Ante coronationem non eſt imperator, *ff. proœm. in Gloſſ. 2, pag. 41*

Imperator Conſtantinus Conſtantinopolim fecit, *ff. proœ. Glo. 2, pag. 50* Imperator in terris eccleſiæ nullã habet iuriſdictionem, *tit. quom. in laeſ. maieſt.* E.131 i

Imperator iuris iniqui ſolus punitur: at non eius aduerſarius, *tit. 33 de conſuetud.* F.78 p ¶ In iuriſdictionem contra ſeipſum an & quomodo conferri poſſit, *tit. de pace Conſtantiæ.* E.194 g

Imperatoris familia nõ fruitur priuilegio ipſius Imperatoris, *cap. 3. emphyteuſin, §.2. ſcire, tit. 7. de non alien. aut permut.* A.73 m

Facta metu Imperatoris eiuſve nuntiorũ inita irrita habentur, *tit. de pace Conſtantiæ.* E.184 e

¶Quemadmodum omnia eſſe dicantur cũ nõ omnia poſſideat. tit.quom.in leſ.maieſt.E.131 i ¶ Sunt omnia non tantùm protectione,ſed verè,tit.quom.in leſ.maieſt.E.131 i

Imperatori vniuerſus orbis non obſequitur de facto, tit.quom. in leſ.maieſt.E.131 i

Imperatorum muneribus quandoque non excuſatur, C.de excuſ.mun.88 f

Imperatorum ſeu regis Romanorum ante coronationem iura quæ,lib.de pace Conſtantiæ.E.174 h

Imperfectum pro ſemipleno,l.cum 77.ff.de leg.& fideic. I.940 u

Imperfecta ſcriptura pro impropria, l.cum 77. ff.de leg.& fideic. I.940 u

Imperfectum videtur quod pro non facto habetur,l.ita ſtipulatus 111.ff.de verb.oblig.N.1001 e

Imperfecta teſtamenti ſcriptura duobus modis dicitur,leg.cum 77. de leg.& fideic.I.940 u

Imperfecta ſcriptura nõ eſt eo ipſo quod teſtator nõ ſeruauit id quod antea declarauit,l.cum 77.ff.de leg.& fideic.I.946 u

Imperfectæ duæ excuſationes eiuſdem generis cõſtituunt vnã perfectam,l.tria 3.ff de excuſat.I.751

imperitia magiſtratus tenetur, l.hoc edicto 2.ff.quod quiſque iur.V.177 e

Imperitia ſiue error excuſatur,l.ſi quis 7.ff.de iuriſd.V.168 m

Imperitia quoties culpæ annumeretur,an & quando quis obligetur illo caſu ex maleficio,l.ſi quis 3.§.5.ſi qui,ff.de oblig.& act.N.889 l

Imperitia in quib. perſonis culpæ adnumeretur,l.imperitia 174. ff.de reg.iur.N.1915 g

Imperitia imputatur aduocato,l.ſi præſes 1.ff.de extraordin.cognit. N.1790 l ¶Nocet aſſeſſori, l.hoc edicto 2. ff quod quiſque iur.V. 177 e iuris dicitur facti error,l.ſed hoc 20. ff.de aqua pluuia arcend.N.131 h

Imperitiam error detegit,l.quod non 39.ff.de legib.V.84 i

Imperitus eſt in iure qui ignorat morte vſumfructũ finiri,l.qui 25.ff.de vſu & vſufr.I.1113 r

Imperiales conſtitutiones,ff.proœm.Glo.b,pag.43

Imperium æternum quemadmodũ dicatur,l.vniuerſos 3. C.de vetur.numiſ.137 i l.ſi ſe 1.ff.de iud.V.672 e

Hominum adiectione potius quàm pecunia ampliandum, l.cum ratio 7.§.3.ſi plures, ff.de bon.dam.N.1575 f ¶Merum,l. ſi ſe 1.ff.de iud.V.672 e ¶Reſtrictè accipitur,ff.de offic.præſ.præt.V. 125 ¶Habet qui tribunali præeſt,l.ſi ſe 1.ff.de iud.V.672 e l.illicitas 6.§.8 ff.de off.præſ.V.144 u ¶ Habuerũt præſides,l.quicunque 1.tit.de contract.iud.vel eorum qui ſunt.C.279 b

¶Et mixtum competit tantùm magnis magiſtratibus, coll.3. Nou.15.tit.2.de defen ciuit.cap.3.A.123 m

¶Delegari non poteſt,l.quæcunque 1.ff.de of.eius cui.V.153 a

¶Non competit niſi maioribus magiſtratibus,l.quæcunque 1. ff.de off.eius cui.V.153 h ¶Defenſor ciuitatis nõ habet,l.ex qua 26.ff.ad munici.N.1721 b ¶Vel magiſtratus municipales,l.quicunque 1.tit.de contract.ind.vel eorum qui ſunt.C.279 b

¶Mixtum in exequendo verſatur, l.cum ſatis 23.C.de agricol.& cenſit.182 x

Imperium non moritur,lib.de pace Conſtantiæ.E.169 i ¶Electione non ſucceſſione deferri,ff.lib.de pace Conſtantiæ.E.176 m

¶Certis temporibus ſucceſſione delatum,lib.de pace Conſtan. E.177 m lib.de pace Conſtantiæ.E.176 m ¶Imperatore mortuo non moritur,lib.de pace Conſtantiæ.E.177 m

¶Princeps à Deo accipit vt ſecundùm leges iudicet, Nouel. 113.tit.14.in medio litis,cap.3.vt autem omnes A.485 b

Imperij mixti & meri differentia,ff.de offi.quæſ.V.128

¶Mixti eſt damni infecti cautio, l.cum res 1.ff.de damno infect. N.35 f

Imperij mixti cauſæ minorum & alimentorum,l.præſides 2.tit. de adſeſſ.& domeſt.& cancel.iudic.C.275 b

Imperij mixti quæ ſunt non competunt niſi à lege ſpecialiter demandentur.ff.de iuriſd N.527 b

¶Cauſæ regulariter non delegantur,l.cum res 1 ff de dam.infe. N.35 f

Mixti imperij cauſa eſt executio ſententiæ, l.etſi 4.tit.ſi contra ius vel vtil.publ.C.244 c

Imperij tranquillitas ad ſingulos etiam ſubditos refertur, tit. quom.in leſ.maieſt.E 132 a

imperſonalitas viciat obligationem,Nou.115.tit.16.vt cum de appel cap.6.ad hoc.A.495 h

impetrare abolitionem,l.deſtitiſſe 10.ff.de iud.V.678 m

Impetrari à principe quædam poſſunt cum incõmodo alterius paruo,non magno,multo,magis,maximo,leg.prætor 2.§.16 ſi quis,ff.ne quid in loco publ.N.612 y

impetrabile pro eo qđ facilè vel difficilè poteſt impetrari,l.ait prætor 1.§.44.planè,ff.de aqua quotid.N.722 k

impetratio iuris à quibus obtinenda, c.1.plurima,coll.4. Nou.22.tit.1.de nupt.A.162 p

impetus fluminis præuideri non poteſt, l.hoc amplius 9.§. 1.ff.de dam.inf.N.46 p

impium eſt viuentis hæreditatem cernere, l.qui erat 49. ff.fam.ercif.V.1155 f

impleuiſſe conditionem is videtur, per quem non ſtat quo min' impleatur,l.ſi interdictum 4. ff.ne vis fiat ei.N.642 u

implicita idem quod perplexa, l.ita ſtipulatus 115.§.1.item ſi,ff de verb.oblig.N.1003 a

Impliciti & perplexi regulæ apud iuriſconſultos vt & philoſophos deficiunt,l.ita ſtipulatus 115.§.2.item ſi,ff.de verb.obligat. N.1001 a

impoſſibile pro difficili, l.cum aliis 6.tit.de cur.fur.vel prodig.C.1245 b l.cum in plures 80.tit.locati conducti.V.1882 i.

Impoſſibile aliud natura,aliud iure,l.impoſſibilis 7.C.de verb.obl. N.927 c ¶Decretum non obligat, l.Seia 26.ff.de tut.& curat. dat.I.154 l ¶Præceptũ nõ valet,l.Pollia 2.tit.de his quib.vt indig. C.1458 c ¶ Cenſetur quod fieri nõ poteſt niſi inhoneſtè.l.in l.in conditionem 133.ff.de reg.iur.N.1906 h

¶Dicitur vel natura vel iure, l.obligationes 1.§.10.item, ff.de oblig.& act.N.885 g

Impoſſibile certò parentem demonſtrare, l.quia ſemper 4.ff.de in ius voc.I.185 h

Impoſſibile factum intelligitur quod ius prohibet, l.obligationes 1.§.14.item,ff de oblig.& act.N.885 g

Impoſſibile ſimpliciter poteſt deduci in obligationem, l.ſi ſeruus 141.§.4.ſi inter,ff.de verbor.oblig.N.1034

Impoſſibile parentem certò demonſtrare,l.quia ſemper 5.ff.de in ius voc.V.185 a

Impoſſibilia iure turpia,l impoſſibilis 7.C.de verb.oblig.N.927 c

Impoſſibilia quæ falſa,l.cum in ſecundo 15.ff. de iniuſto,rupt.& irrito facto teſtam.I.437 b ¶Facti nemini imputantur,l.cum quidam 17.§.3.ſi pullo,tit.de vſur.V.2051 g ¶Natura in teſtamentis vim nullam habent,l.ſi Mania 45.ff.de hæred inſtit.I.482 p in obligationem deduci non poſſunt, l.cum qui 56. ff.de verb.obligat. N.959

Conditio legato adiecta vitiatur, at non vitiat, l.ab omnibus 104.ff.de leg.& fideic.I.841 b

Impoſſibilis conditionis affirmatiuæ in ſtipulationibus & legatis effectus,l.impoſſibilis 7.ff.de verb.oblig.N.927 c ¶Præſtatio vitiat ſtipulationem,l.ſi ſtipulator 35.ff.de verb.oblig.N.958

¶Stipulatio nullius eſt momenti,l.certi 9.ff. de reb.cred.&c.V. 1345 c

Impoſſibilium & admodum difficilium idem eſt iudicium, l. cum hæres 4.§.1.ff.de ſtatulib.N.289

Impoſſibilium nulla obligatio, l.non ſolum 1.ff.de oblig.& act.N. 898 aut præſtatio,l.ſi homo 69.ff.de verb.oblig.N.965 u

impoſſibilitas vitiat,at nõ difficultas, l.ſtipulationis 2. §.1.ex quo.ff. de verb.oblig. N.910 ratione perplexitatis vitiat inſtitutionem,l.filius 15.ff.de cond.inſtit. I.580 p iuris & naturæ æquiparantur, l.Paulus 3. §.1.idem reſpondit,ff.quæ ſenten.ſine.N.1618 l an vitiet legatum,l.ſi mihi 12. ff.de leg & fideic.I.671 f

Impoſſibilitatis ratione actus nullus dicitur,l.ſi à me 11.ff.de iudic.V.679 a

impotentia excuſat,tit.quæ fuit prima cauſ.F.24 f

improbè pro malè,l.qui bona fide 13.§.11.ff.de dam.infect.N. 53 c

impropriam ſignificationẽ locũ amplectitur in contractibus,l.ſi ubi 20.ff.de reb.cr.V.1255

improfeſſus ſeruus quis dicatur, l.interdum 16.§.1.ff.de publican.N.147 f

imprudentia, l.filiusfamilias 15.ff.de iudic.V.680 maiores excuſat à pœna,l.ſerè 108 ff.de reg.iuris.N. N.1899 f

impubes, l.cum prætor 12.§ 2.non autem,ff.de iud.V.679 pro adulto,l.8.ci naxo,ff.de excuſat.I.164 r

Impubes inuitus non cogitur fidelitatẽ facere, aut ſeruire per ſe aut per ſubſtitutum, tit 26.ſi de feud.defunct.§.4.ſi quis.F.64 f

Impuberi non poteſt moueri quæſtio ſtatus, l.cum ſtatus 5.tit.de ordin.cognit.C.1617 d

Impuberes ſed & ſenes non torquentur,l.cum 1.ff.de SC.Silan.& Claud.I.721 a

impudentia authori adſcribenda,l.aduerſus 1.§.2.hac actio,ff.ſi menſ.falſ.V.1215

Impudentiæ vitandæ ſumma ratio habenda eſt, l.ſi diſceptetur 5. ff.ubi pup.educ.I.303

impulſus ab alio ſponte non facit, l.qua actione 7.ff.ad leg. Aquil.V.1058

Impunita maleficia, *l. ſi longius 18. §. 1. ſi filiusfam. ff. de iudic.* V. 682 o delicta, *l. ſi longius 18. §. ſi filiusfa. 1. ff. de ind.* V. 682

Imputare ſibi debet qui cautionē non exigit, *l. prætor ait 1. §. 7. item hæres, ff. quan. de pec. act.* V. 1552 i ¶ Qui nō poſtulauit, quod poſtulare potuit, *l. quod 3. ff. de contrar. tut.* I. 323 f ¶ Qui negligendo quid commiſit, *l. depoſiti*, V. 1605 h ¶ Qui non excipit, *l. idémque 45. tit. de act. emp. & vend.* V. 1839 ¶ Quibus caſibus quiſque factum ſuum ſibi debeat, *l. ſocius 72. tit. pro ſocio.* 1119 p

Imputari in Falcidiā pro deduci de Falcidia, *l. ſi filio 26. ff. de lega. & fideicom.* I. 769

Imputandum eſt ei qui minus perito ſe commiſit, *l. ſed & ſi 7. §. 1. parui, ff. de inſt. act.* V. 1471 f

Imputatur ei periculum qui ſe in id proiecit, *l. item 11. ff. ad leg. Aquil.* V. 1061 ei qui ſe in neceſſitate poſuit, *Auth. col. 6. Nou. 72. tit. 1. vt hi qui, cap. 2. ſi vero*, 336 d ¶ Neceſſitas ei qui neceſſitatem ipſam ſibi adſumit, *l. ſi ante 7. ff. iud. ſol.* N. 1237 l

In pro apud vel infra, *l. fundi 17. §. 5. item, tit. de act. empt. & vend.* V. 1825 e ¶ Propter, *l. à diuo Pio 15. §. 3. ff. de re iud.* N. 529 f ¶ Valde, *ff. lib. 39. tit. 3. l. 1. §. 16. c, in marg.*

In particula aliquando ponitur pro de, *l. ſi cui 8. tit. de ædil. edict.* V. 1962 n ¶ Auget interdū verbi ſignificationem, *l. ſacrilegi 9. §. 1. ſicut autem, ff. ad l. Iul. pec.* N. 1515 h nec ſemper negat, *l. cum duobus 52. tit. pro ſocio.* V. 1600 c

In parte delinquens in toto reus eſt, *leg. ſi quis 3. ff. de SC. Silan. & Clau.* I. 726 q

In patre requiritur expreſſus conſenſus, in filia ſufficit tacitus, *l. ſi cum 22. §. ſi poſt 1. ff. ſol. matr.* I. 28 h

In Accuſationibus publicis filiusfamilias admittitur ſine conſenſu patris, *l. inter liberas 6. §. 2. ſi filiusfam. ff. ad leg. Iul. de adult.* N. 1445 n ¶ An ſit neceſſe veniam edicti de in ius vocando aut accuſando petere, *l. 38. §. 9. liberto, ff. ad l. Iuliam de adult.* N. 1473 e

In Actione ad exhibendum condemnatio fit ad intereſſe, & intereſſe debet ſaltem tempore ſententiæ, *l. ſi cui 3 ff. de trit. vin. vel oleo lega.* L. 1161 p ¶ Peculij quandoq; non inſpicitur tempus rei iudicatæ, *l. filiusfa. 15. ff. de iud.* V. 681 x ¶ Legis Aquiliæ poteſt agi criminaliter, *l. ſi quis 3. ff. de priuat. delict.* N. 1266 p ¶ Actionibus legitimis vt factione teſtamenti & aditione hæreditatis requiritur certa & vera ſcientia, *l. qui in 14. ff. qui teſt. fac. poſſ.* I. 369 ¶ Actu poſiti opponuntur honorariis, *l. ne emini 3. C. de conſul.* 228 c ¶ Conſiſtunt quæ diuini ſunt officij, *l. opera 1. ff. de oper. ſeruor.* V. 948 u ¶ Aduocato quæ requirantur, *l. præſes 1. ff. de extraord. cogn.* N. 1789 a

In Alienatione rei eccleſiaſticæ præcedere debet tractatus inter perſonas eccleſiaſticas, *Auth. coll. 5. Nou. 46. tit. 1. de eccleſ. rerum.* 267

In Aliis idem quod in ſuis ſtatuere æquitatis eſt, *tit. de pace Conſtantiæ.* E. 186 c

In Alimentis decernendis conſideratur ætas pupilli, *l. in cui 11. ff. de alim. vel cib. leg.* I. 1136 o

In Alterius perſona quiſq; ſeruare ac facere debet quod in ſua ſeruaret vel faceret, *l. ſi hæreditatem 32. ff. mand.* V. 1659

In Alternatiua vtrumque eſt in obligatione non in ſolidum, *l. Titius 24. ff. de conſt. pec.* V. 1403 i

In Alternatiuis electio eſt promiſſoris, *leg. ſi in emptione [illegible] tit. de contrah. emp.* V. 1796 f ſufficit vnum eſſe verum, *l. ſi is qui 14. ff. de reb. dub.* I. 1348 m ¶ An & quando promiſſor poſſit voluntatem mutare, *l. ſi in emptione 34. tit. de contrah. empt.* V. 1736 f

In Alternationibus vtrumque eſt in obligatione, *l. Mænius 66. ff. de leg. & fideic.* I. 909 b

In bonæ fidei contractibus quod tempus inſpiciatur, *l. ſed mihi 3. §. 2. in hac, ff. commod.* V. 1407 c ¶ Iudicis omnia ex æquo & bono veniunt quæ æquum eſt venire, *l. ſi optio 13. ff. de opt. vel elec. leg.* I. 1158 r ¶ Latius ineſt officium iudicis, *l. age 3. titu. de transact. C.* 316 n

In Bonis alicuius non eſt locus publicus, *l. ſi in publico 18. ff. de aqua plu. arc.* N. 131 c

In Bonis eſſe ſtrictius interdū interpretamur, interdū laxius, *l. quod euincitur 190. ff. de reg. iur.* N. 1910 f

In Bonis ea eſſe dicuntur pro quibus nobis competit actio & exceptio, *l. rem in nobis 52. ff. de adq. rer. dom.* N. 391 a

In Bonis noſtris non ſunt quæ ad viſionem dantur, *l. ſepulchri 6. ff. de ſepulch. viol.* N. 1395 d

In Bonis noſtris eſſe videntur quæ bona fide poſſidemus, *l. rem alienam 41. ff. de pig. act.* V. 1446 i ¶ Cōtra non videtur æs alienum, *l. in impendenda 6. tit. ad l. Falc. C.* 1492 l ¶ Bonorum poſſeſſione venter & furioſus admittuntur contra fiſcum, *l. cum 4. de cur. fur. vel prodig. C.* 1247 a

In Carcere qui promittit non obligatur, *l. honorum 49. ff. de verb. ſignif.* N. 1812 d

In Cauſa caduci dicūt ea quę relinquunt ei qui viuo teſtatore poſt eius teſtamētū deceſſit, *l. quidā 30. ff. de vul. & pu. ſub.* I. 545

In Cauſa caduci non agitur de pecuniario intereſſe, *l. ex quibuſdam 2. §. 2. item, ff. de iure fiſ.* N. 1620 l

In Cauſa meri & mixti imperij compromitti poteſt, *l. 32. §. de liberali. ff. de recep. arb.* V. 650 a

In Cauſa veritatis dicētis quemadmodū quis interrogetur vel reſpondere cogatur, *l. principe 1. tit. de iureiur. C.* 497 f

In cauſis ſummariis licèt nō ſeruetur ordo aut nō procedatur ſolēniter non vitiatur proceſſus, *tit. quom. in laeſ. maieſt.* E. 135 b

In Cauſis criminalibus duobus modis proceditur, *titul. quom. in laeſ. maieſt.* E. 135 c

In Cauſa in quibus ſummariè cognoſcitur de tota cauſa libellus datur, *tit. quom. in laeſ. maieſt.* E. 139 a

In Cautione iudicio ſiſti fideiuſſor an & quemadmodū detur, *Auth. coll. 5. Nou. 53. tit. 8. de exhib. & introd.* 287 d

In Ciuilibus tergiuerſatio impropriè dicitur, *l. & tertium 70. ff. de iud.* V. 709 b

In Ciuitate natus dicitur qui in territorio natus eſt, *l. filios 3. Cō. de munic. & orig.* 762

In Cōmuni intereſſe vtilitas omnis etiā extra rem venit, at nō in ſingulari, *l. Iulianus 3. tit. de act. emp.* V. 1818 p

In Collatione facienda non eſt differentia ſui & e[illegible]ncipati, *l. filiam 7. tit. de collat.* V. 1328 u

In confiſcatione bonorum vtrum venit ius patronatus liberti etiamſi extent liberi condemnati, *l. multum 1. tit. de bon. liberl. C.* 1295 d

In Conſummatis delictis ſera pœnitentia eſt, *c. 7. ſic, tit. 11. vt iud. ſine quoque ſuffra. Auth.* 88 h

In Continenti dicitur geri in maleficiis, *l. marito 24. ff. ad l. Iul. de adult.* N. 1465

In Contractu dotis hoc eſt ſpeciale, Quod non inſpicimus locum contractus, ſed locum vbi habet domicilium, *leg. exigere 65. ff. de iud.* V. 707

In Cōtractibus bonæ fidei plenior fides requiritur quā in ſtricti iuris iudiciis, *l. ſi culpa 63. ff. de rei vind.* V. 858 r

Infeudandi bona eccleſiaſtica conſuetudo quo tempore inducatur, *tit. 1. de his qui feud. dar.* F. 1 d

In Creandis nouis officialibus requiritur cōſilij totius authoritas, *l. procuratores 70. C. de decur.* 52 r

In contractibus ſtricti iuris quod tempus inſpiciatur, *l. ſed mihi 3. §. 2. in hac, ff. commod.* V. 1407 e

In Damno legis Aquiliæ ſeruus parens dominō non punitur, *l. 37. liber. ff. ad l. Aquil.* V. 1081 h

In Dominio parentum non ſunt liberi, *l. interdictorum 2. §. 3. ff. de interd.* N. 630 r

In Dotem quę legitimam excedit poteſt pater per fideicōmiſſum ſubſtituere, *l. teſtator 89. ff. de leg. & fidei.* I. 971 feudum pro filia dare pater non poteſt, *tit. de prohib. feud. §. 1.* 115 b

In Dotis conſeruatione bonum maritum ſufficit eandem diligentiam quàm in ſuis rebus præſtare, *l. ſi conſtante 24. §. 5. ſi maritus. ff. ſol. matr.* I. 35 e

In Dubio cōſuetudo teſtatoris viuentis ſpectāda vt ex eius cōſuetudine eius etiam voluntatem præſumimus, *l. gaurus 10. ff. de ſer. vrb. præd.* V. 981 c cōſideratur conſuetudo, *l. ſi prius 17. §. 1 ff. de aqua plu. arcen.* N. 130 r ¶ Hæredes vtrum cenſeantur grauati pro portionibus hæreditariis, *l. ſue 17 ff. de duob. reu.* N. 1046 ¶ Lex mitior intelligenda & ſequenda, vt & pœna mitior impoſita, *l. ſi præſes 52. ff. de pœnis.* N. 1558 n ¶ Priorum habenda ratio, *l. ciues 7. C. de incol.* 78 x ¶ Priuilegium conceſſum vtrū intelligatur conceſſum ad partis poſtulationem, *l. ſcire 1. C. de bon. vac.* 17 d ¶ Tempus faciendi intelligitur id tempus quod vir bonus arbitraretur, *l. ſi inſulam 84. ff. de verb. oblig.* N. 981 ¶ Sententiæ appellatione intelligitur definitiua, *l. ſi quidem 1. §. 3. ſolent, ff. quan. appel. ſit.* N. 1607 r ¶ Seruitutes interpretamur actiuas non paſſiuas, *l. lumen 16. §. 3. hac lex, ff. de ſeru. vrb. præd.* V. 984 ¶ Solutio ſimplex refertur ad cauſam antiquiorem, *l. ſi ex 89. §. 2. Lucius. ff. de ſolut.* N. 1181 e ¶ Interpretatio & relatio ad id faciēda eſt de quo tractatur, *l. Stichus 67. de cond. inde.* V. 1367 a præferendus is cuius intereſt aliis, *l. ſed ſi 3. ff. de popul. act.* N. 1410 f ¶ Præfertur alij partem maiorē habens in re, *l. ſi quis 1. C. de metat.* 203 g ¶ Seruus cōmunis omnibus ſuis dominis adquirit, *l. ſeruus communis 5. ff. de ſtipu. ſeru.* N. 1251 b præſumitur innocentia. *l. de ill. 8. ff. de bon. eorum.* N. 1578 u ¶ Fauendum Actui vt valeat magis quàm pereat, *l. quoties 80. ff. de ver. obli.* N. 974 f ¶ Contrahens præſumitur reſpicere vniuerſum patrimonium debitoris, *l. ſi ex 32. ff. de pecul.* V. 1537 l præſumi donatio non ſolet, maximè cùm verba trahi poſſunt in aliū ſenſum, *l. ſi cum 50. ff. de ſolut.* N. 1161 e præſumimus naſci obligationē ex numeratione, *l. cum enim 7. ff. de nouat.* N. 1115 c præſumūtur officiales & iudices licitè & ex ſuo adquiſiuiſſe nō ex bonis fiſci, *l. defenſionis 7. C. de iure.* 6 p Factū præſumitur factū retro reddendi, *l. ſi quis 67. ff. de ſolut.* N. 1168 h præſumitur præpoſitus naui reficiendæ, qui & ſimpliciter præpoſitus eſt, *leg. vtilitatem ei. § 7.* 203

*a item.ff.de exercit. act.*V.1451 e ¶ Præſumitur quis hæredi cãuere, *l.ſi ita ſtipulet vt ff.de verb.obli.*N.989 a præſumitur res æſtimari non dubius rei euentus, *l.ſeruos 34.ff.fam.erciſ.* V.1146 ¶Rogatus tabellio præſumitur, *Auth.3.col.4.Nou.44.titu.13.c.1.nos autem.*260 n

In Dubiũ reuocari nõ oportet quæ ſemel benè cõſtituta ſunt, *Auth coll.6.Nou.74.tit.3.quib.mod.nat.cap.3.& nos.*354 h

In Dubiis ea ſequenda eſt opinio quæ vtilior eſt; *l.1.§.3.ſi ergo.ff.ſi pars hæred.pet.*V.810

In Duplicibus iudiciis vterque litigator curat, *l.cum 2.tit.de in reius.C.*494 i

In Duplum & quadruplum actiones, *cap.10.illud.coll.3.18.tit.5.de triente & ſemiſſe.*A.153 c

In Eccleſiis peccatorum veniam petimus, *ff.lib.1.tit.1.§.2* e

In Emphyteuſim perpetuam feudum vaſallus dare nõ poteſt, *tit.de prohib.feud.55.*F.113 b

In emptione duobus temporibus requiritur bona fides, *l.Celſus 27.ff.de vſucap.*N.470 q

In Emptionibus non quæritur regulariter cuius pecunia res ematur, ſed cuius nomine ematur, *tit.1.de his qui feud.dar.§.3.hoc aut em.*F.3.

In Executione rei iudicatæ quatuor remedia cõpetunt, *l.à diuo Pio 15.§.3.ff.de re iud.*N.519 ¶Sententię dilatione minuuntur & prouehuntur ſine modo iudicij, *l.ſed ſi damnum 9.§.8.item.ff.de pecul.*V.1518 y

In Exhæredatione non habetur ius adcreſcendi, *l.cum 19.ff.de liber.& poſthum.*I.396

In Deferendo iuramento actori vel reo multa in cauſæ cognitione verſatur, *l.in bonæ 3.tit.de reb.cred.C.*701 e

In Expenſis condemnatur victus victori, *l.hoc edicto.ff.ſi ventrẽ nom.mulier.*I.106 y

In Factum actio pro furti & condictione, *l.ſi hæredis 48.ff.de leg.& fideic.*I.795

In Factis domeſticis domeſtici teſtes admittuntur, *l.quoties 3.C.de naufrag.*124 o

In Feudi ſucceſſione præfertur legitimus vlterioris grad⁹ proximiori, ſi proximior feudi ſit incapax, *tit.1.de his qui feud.dare.*F.2 m

In Feudis nõ habet locum titulus vnde vir & vxor, *tit.13.de inueſtit.* F.96 g dignitatum non eſt ſucceſſio, *tit.13.de alien.feud.* F.18 i aliter ſuccedunt liberi. *l.inter 11.tit.fam.erciſ.C.*664

In Fideicommiſſis eo ordine ſucceditur, quo ſucceditur ab inteſtato, *l.omnia 32.ff.de leg.& fideic.*I.882 p

In Fraudem legis feudum dare, *tit.2.ſi de feud.defunct.§.8.ſi vaſallus.*F.66 h

In Fraudem creditorũ alienata dominia creditores reuocare poſſunt, *l.ait prætor 10.ff.de priu.cred.*N.587 b

In Fructu ſũt ſulphurarij, *l.ſi quis 52.§.9.ſi ſeruus.ff.de fur.*N.1300 n

In Hiſ quæ bonæ fidei ſũt permittitur iudici æſtimare ex bono & æquo quid reſtitui oporteat, *l.ſed etſi 21.ff.ſol.matr.*I.27

In Generali ſermone bona fides intelligitur, *l.creditor 60.ti.mandati vel contra.*V.682 z

In His quæ ſcriptura probari debẽt iudicis aut arbitri teſtamẽtum nihil facit, *l.ne in arbitrũ 5.tit.de recep.arb.C.*485 b

In immobilibus bonis an & quãdo mancipia cenſeantur, *l.hac edictali 6.tit.de ſecund.nupt.C.*1057 c

In impari numero teſtium vtrũ dignioribus & honeſtioribus, an potius multitudini fides adhibenda, *l.ob carmen 21.§.3.ſi teſtes.ff.de teſtib.*V.2094 r

In inquiſitione nõ eſt inſcriptio ad pœnam talionis & cur, *tit.quom.in læſ.maieſt.*E.136 d

In inſtrumento ſolutionis publico requiritur dies & conſul, non in priuato, *l.ad inferiorum 1.C.de apoch.publ.*36 b

In integrum reſtitutionis petitio, an & quãdo litis conteſtatione perpetuetur, *l.ſuperuacua 7.tit.de temp.in integ.*478 i

In interdicto duo de itinere probari oportet, *l.loci 4.tit.ſi ſeruit vind.*V.1028 q

In ipſo actu fieri intelligitur, quia incontinenti vel paulò poſt fit, *l.generaliter 12.tit.de reb.cred.C.*706 p

In iudicem conſentit quicum lis atteſtatur, *l.ſed etſi 52.ff.de iudi.*V.102 i

In iudicio eſſe non poteſt ſeruus *l.vix certis 53.ff de iudic.*V.703 n ¶Venit omne id quod ſub petitione propoſita poteſt comprehendi, niſi contrariũ actum ſit, *l.ſolemus 61 ff.de iud.*V.706

Iudicio poſſeſſorio non quæritur iuſtè vel iniuſtè quis poſſideat, *l.ſi coloni 14.C.de agric.& cenſ.*175 b

In iniuria quæ conſideranda ſint à iudice, *tit.de pace tenen.53.§.2.iniuria.*F.103 f

In iure nihil inutile, *ff.proœm.gloſ.6.in fin.pag.*47 quæ conſiſtant, *l.1.ſumma.§.2.ff.de rer.diuiſ.*V.115 q

In iuramento præſtando conſuetudo obſeruanda, *tit.de pace tenend.53.§.3.item.*F.107 e

In iuramento corporali ſcripturæ tangi debent, *tit.3.inſuper.quod præſtat.Nou.8.Auth.*101 e

In Iuramẽtis promiſſoriis licèt inſint certæ conditiones, nullæ tamen inſunt in iuramentis aſſertoriis, *l.ſi dotem 24.tit.de iure dot.C.*1081

In ius vocari ſine permiſſu prætoris nemo eorũ poteſt quibus reuerentia debetur *l.venia 2.tit.de in ius voc.C.*293

In Legato vniuerſali vt & in fideicõmiſſo diuiduntur onera, *l.ſi quis 8.ff.de leg.& fideic.*I.870 n

In Legatis vt & inſtitutionibus interdum minus eſt ſcriptum, plus dictum, *l.verbum 10.tit.de fideic.C.*1461 d

In Legatis quod tempus ſpectetur, *l.ſeruum 27.titu.de pign.& hypoth.*V.1921 a

In Legem commiſſoriam non committit is per quem non ſtat quominus pecunia ad diem ſoluatur, *l.mulier 8 ff.de lege commiſſ.*V.1770 p is non incidit qui nõ habuit cui ſolueret pretium, *l.Seius 20.ff.de reſcind.vend.*V.1788

In Locationibus non agitur de transferendo dominio, *l.Sabinus 20.tit.de contrah.empt.*V.1732 l

In Lucris nuptialibus primi matrimonij parentũ liberi, ſecundi matrimonij legitimam ſuam detrahunt, *Auth.ad eos, tit.de ſecund.nup.C.*1064 r

In Memoriam prioris fidelitatis, iuriſiurãdi, amicitiæ, honoris, poteſtatis, multa ſpecialiter conſtituuntur, *tit.38.de vaſal.qui contrà.*F 85 b

In Memoriam prioris dignitatis quędam conceduntur, *l.de decurione 14.ff.de decur.& fil.eor.*N.1736 a

In Minore cõtrahitur mora reipſa ex ſolo tẽpore ſine interpellatione diei aut hominis, *l.Titia 87.ff.de lega.& fideicom.*I.956 r

In Mora quis non cõſtituitur per extraiudicialem interpellationem, *ff.lib.39.tit.2.l.44 in marg.*

In Moribus honeſtas cernitur. *ff lib.1.tit.1.l.10 §.1* m

In Mutuo quatuor neceſſariò requiruntur & quæ illa ſunt, *leg.Mutuum 2.§.2.appellata.ff.de reb.cr.&c.*V.1237

In Notorio actu tranſeuntis quę requirantur, *tit.de pace Conſtantiæ.*E.185 e

In Noxã dedere eſt animal tradere viuum, *l.ſeruitute 15.ff.quemadm.ſer.amit.*V.1050

In Obligatione alternatiua generis & genus & ſpecies eſt in obligatione, *l.ſi in area 33.de cond.indeb.*V.1347

In Obſcuris ſemper eſt interpretatio facienda, vt nulla ſit captioſa & oneroſa, *l.quoties 200.ff.de reg.iur.*N.1924 g

In Obſcuris primò inſpicimus veriſimilius, ſecundò id quod minimum, *l.ſemper 94.ff.de reg.iur.antiq.* N.1868 q

In Omnem rem quæ ſolennitatem non requirit, datur curator impuberi non habenti tutorem, *l.in omnem 13.ff.de tut.& cur.dat.*I.151 b

In Ordinẽ aliquem qui tranſit iudicatur ſeu æſtimatur accenſetur ab eo ordine in quem nec à quo tranſit, *l.Titius 45.ff.de excuſ.*I.198

In Pari cauſa pro libertate iudicatur, *l.cum duobus 13.tit.de inoffic.teſtam C.*589 a

In Peculio non eſt quod domino debetur à ſeruo ſi euentum inſpicimus, ſecus ſi ſtatum præſentem, *l.ſi noxali 11.§.7.denique, ff.de pecu.*V.1520 d

In Pendenti aliquid eſſe poteſt, *l.verba 1.§.1.ſi pendeat, ff.de SC.Maced.*V.1494 p

In perpetuum concedere variè dicitur, *tit.de pace Conſtantiæ.*E.1697

In petitione hæreditatis bonæ fidei poſſeſſor facit fruct⁹ ſuos, *l.item veniunt 20.ff.de hered pet.*V.760

In piis quoq; cauſis ſola ſubſcriptio manu teſtatoris ſine teſtibus facta vim teſtamẽti obtinet. *Auth.quod, tit.de teſt.C.*1362 m

In poſſeſſione retinenda & amittenda nihil inter colonum & ſeruum noſtrum intereſt, *l.ſi id 25.§.1.ff.de adq.poſſ.*N.433 f

In poſſeſſionem inductus à iudice per eundem defendi debet, *l.permiſceri 52.§.2.ff de adq.poſſ.*N.451 g.

In poſſeſſionem & in poteſtatem redire differunt, *l.ſequitur 4.§.10.ff.de vſucap.*N.456 f

In Pœna & odio ſtricta ſit interpetatio & ideo verba referuntur ad ius. *l mulier 20.§.1.ſi quis, ff.de cond.inſt.*I.583 f

In Poteſtate iure ciuili filios habemus adoptiuos, *l.pronunciatio 195.ff.de verb.ſign.*N.1848 h

In Poteſtate aliũ habet qui eum habere poteſt quotiẽs voluerit, *c.21 non ſolum, tit.4.de noxal.act.*V.1114 x

In Præfationibus dicta in ſequentibus repetita intelliguntur, *l.cum 54.tit.mandati vel contrà.*V.1673 h

In Præſcriptione 30.vel 40. ann.requiritur totum tempus eſſe completum, *l.in vſucapione 15.ff de diuer.temp.præſcr.*N.486

In Præſentiarum pro in præſenti, *l.1.§.11.ff.quod vi aut clã.*N.737

In Principio ſtudij dona offerenda, *l.profes 1.ff.de extraord.cognit.*N.1788 f

In Prorogatione cenſetur repetita forma compromiſſi, *l.Labeo 25.§.1.ff.de recep.arb.*V.642 l

In Prorogatione iuriſdictionis nõ requiritur ſcientia vel conſenſus iudicis, *l.conſenſiſſe 2.§.1.conuenire, ff.de iud.*V.673 h

In

In Publico iudicio hi eſſe intelliguntur, qui accuſantur publico aliquo iudicio, l. Stichum 39. § 3. ff. de ſtatulib. N.309 h
In Publico ædificare an & quomodo priuatus poſſit, l. opus 3. ff. de oper. public. N.1776 m
In Publicis ſcripturis teſtes exiguntur ad ſubſtantiam contractuum, Auth. coll. 6. Nou. 73. tit. 2. de inſtrum. caut. 340 h
In Qualitate rerum ſuarum errare non licet, l. Quanquam 7. ff. ad SC. Vellcian. V.1577 l
In Quartam ſuam cõputant liberi relicta ſibi à patre teſtamẽto licet ea non conferantur, l. Illud 20. tit. de collat. C.1336 q
In Quartam filius non imputat quod accepit à cohærede, l. filium 24. tit. famil. ercisc. C.672 d
In Quibus contractibus dolus & culpa lata & leuis veniat, c.3. Emphiteuſim, §.1. ſcire, tit. 7. de non alien. aut permut. A.73 h
In Quibus hodie ſint exæquata legata fideicommiſſis, l. Sciendū 1. ff. de leg. & fideic. I.750 i
In Quibus cauſis ſemiplenè probatum eſt cauſa cognita iudex deferre iuramentum debet actori vel reo, l. In bona 3. tit. de reb. cred. C.701 e
In Reatu dicere quid, l. cum ratio 7. §.2. ex bonis, ff. de bon. damnat. N.1573 c pro in ſuſpicione reatus, l. qui rei 3. §.8. de illo, ff. de bonis eor. N.1578 t
In Rebus ipſis nobis competit aut ius in re, l. manifeſtiſſimi 2. tit. de furtis, C.1184 o
In Re communi melior eſt cauſa poſſidentis, l. in re 26. ff. de ſerui. urb. præd. V.989 e
In Reciprocis iudicium deficiens ex vna parte, neceſſariò deficit & ex alia, l. ex hæreditate 53. ff. fam. erciſc. V.1158
In Rei vindicatione quid iudici inueſtigandum, l. ſi quis 3. tit. fin. regund. C.684 q
In rem ſuam fideiuſſiſſe videtur qui pro ſuo procuratore fideiuſſit, l. ſi remunerandi 6. ff. mandati. V.1632 f
In Rem agere interdum dominus non poteſt, l. in rem 23. ff. de rei vindic. V.837 t
In Reſtitutione coloni quæ veniant, l. ſi coloni 14. C. de agric. & cenſ. 175 d
In Societatẽ non venit quod ex furto quæſitũ eſt, venit tamen ſi fuerit collatum cum aliis, l. pro ſocio 38. tit. pro ſocio. V.1604 m
In Specie exceptiones apud iudices exponendæ ſunt, l.13. sed iure, ff. de excuſat. I.276
In Speciebus functioni locus nõ eſt, l. ſi alij 1. ff. de auro & argento. I.1252 x
In Stricti iuris iudiciis ea ſola veniunt de quibus actum eſt, l. 51. veſtimenta 9. de condict. ob turp. cau. V.1325
In Subſidium peruenitur ad tormenta ſeruorum in cauſa pecuniaria, l. diuus 9. ff. de quæſt. N.1541
In Subſidium viri etiam honoratiſſimi cogi poſſunt vile munus exercere, l. ſancimus 6. tit. de aduoc. diuerſ. iud. C.348 b
In Subſcriptione inſtrumentorum eadẽ ſemper forma obſeruanda à tabellione, Auth. coll. 6. Nou. 73. tit. 2. de inſtrum. caut. cap. ſed etſi. 343 h
In Subſtitutione tria tempora capacitatis conſiderantur, l. Moribus 2. ff. de vulg. & pupill. ſubſtit. I.522 o pupillari hoc requiritur vt is cui ſubſtituitur ſit ex liberis, l. Moribus 2. ff. de vulg. & pupil. ſubſtit. I.521
In Suam veniſſe tutelam quis dicitur poſt 25. annum ætatis, l. cũ 50. ff. de leg. & fideic. I.1036 f
In Suam tutelam veniſſe quis variè dicitur, l. cum 50. ff. de lega. & fideic. I.1036 x
In Succeſſione feudali magis priuilegiata eſt linea deſcendentium quam collateralium, tit. 14. de feudo marchiæ, §.1. ſi capitanei. F.19 d
In Suo quiſque facere poteſt quod vult, ff. lib. 39. tit. 3. l.1. § 12. i
In Taxatione expenſarum tria hoc ordine concurrere debent, l. poſt, tit. de iud. C.525
In Suis hæredibus qui ſint, l. Quo tutela 74. ff. de diuerſ. regul. iur. antiq. N.1891 r
In Territorio cõmorantes an incolæ, l. eſt verum 3. C. de incol. 77 i
In Tempore plus eſt & minus, l. miles ita 4. ff. de milit. teſta. I.617 d
In Teſtamento quot teſtes requirantur, l. Hac conſultiſſima 21. tit. de teſtam. C.1361 e neceſſe eſt vt teſtes videant teſtatorem, l. ſi non 9. tit. de teſtam. C.1355 l
In Teſtamento faciendo conſideranda eſt conſuetudo loci in quo quis teſtatur non loci eius qui teſtatur, l. Titius 45 ff. de excuſ. I.299
In Tutela an auus & auia præferatur, l. matres 2. tit. quando mulier tut. offic. C.1176 q
In Tutelam ſuam venire pro in pubertatem venire, l. ſi quis 32. ff. de leg. & fideic. I.779 p
In Vltimis voluntatibus conceſſo vno videtur cõcedi & aliud ſine quo conceſſio non haberet effectum, l. pro hærede 20. §.5. ſi ſepulchri, ff. de adquir. hæred. I.634 f
In Vniuerſali oratione: ſi q̃d falſũ eſt, tota oratio eſt falſa, l. ſi is, qui 14. de reb. dub. I.1348 m
Incantatio l. ſed cum ambo 14. ff. de iudic. V.680 t ſpirituũ, l. ſed cum ambo 14. ff de iudic. V.680 t
Incapax capax eſſe poteſt in odium ſui, l. ſi quis ſolidum 72. ff. de hæred. inſtit. I.450 y
Incapaci clam relinqui non poteſt, quo caſu incapax relicto priuatur, l. Lucius 123. ff. de leg. & fideic. I.863 c
Incapaci ob delictum ſuum relicta militia, ne quidem æſtimatio debetur, l. mortuo 48. ff. de leg. & fideic. I.896 n
Incapaci reſtituere, rogatus non punitur: ſi palam id reſtituere rogatus ſit, l. non intelligitur 3. ff. de iure fiſci. N.1618 c
Incapaces ex teſtamento capiendi qui, l. varia 1. ff. de iure fiſci. N.1622 m
Incarceratus proprie non eſt in vinculis; l. verum 216. ff. de verb. ſign. N.1854 d
Incarceratus & in vinculis eſſe intelligitur, qui dedit fideiuſſores de tenendo, l. in eadem 10. ff. ex quib. cau. maio. V.593 h
In cauſam ſuam redire, pro in pœnam redire, l. mulier 6. ff. de capt. & poſtlim. N.1559 k
In iactu arboris contributio quibus caſibus debeatur, l. cum arbor 3. ff. de leg. Rhod. de iact. V.1462 g
Incendium facile non fit ſine alicuius culpa, l. ſi mihi 59. ff. de leg. & fideic. I.804 non ſemper præſumitur fieri culpa inhabitãtium, l. nam ſalutem 3. ff. de off. præf. vig. V.132 a excuſat à penſione, l. ex conducto 13. tit. locat. & conduct. V.1854 f ſufficiens eſt cauſa, vt quis teneatur ex pollicitatione, l. propter 4. ff. de pollicit. N.1781 n
Incendij nomine colonus excuſatur, ſi falſum feudum coltit, l. ex conducto 13. tit. locati & conduct. V.1854 f
Incepta perficere neceſſitatis licet incipere fuerit volũtatis, l. quem 1. tit. de reſtam. tut. C.1159 b
Incerta certa ex poſt facto reddi poſſunt, l. tribus 8. ff. de vſufr. earum rerum. V.942 x ſunt quæ futura, l. prætor 5. §.1. ff. de re iud. N.522 f
Incerta quoties eſt petitio, certa ſentẽtia eſſe nõ poteſt, l. depo. 1. ff. depoſiti. V.1611 h dies eſt pro conditione, l. ſi ita 45. ff. de leg. & fideic. I.894 f ¶ Legata ratione perſonæ nõ valent, l. quidam 9. ff. de reb. dub. I.1340 i perſonæ, an & quando valeat, l. Paulus 4. ff. de reb. dub. I.1339 b ¶ Pars vindicari poteſt, l. poſſideri. §.1. ff. de adquir. poſſeſſ. N.410 g an poſſidere poſſit, l. quæ de tota 76. ff. de rei vind. V.864 l ¶ Quãtitas alimentorũ legata, alimẽtorũ legatum non vitiat, l. ſi cui 14. ff. de annuis legatis. I.1091 f Incerta licet petitio ſit, certam tamen condemnationem facere iudex debet, l. quæ de tota 76. ff. de rei vind. V.864 l
Incerta res ſit & dubia per negotiationem, l. eleganter 23. de cond. indeb. V.1336 k
Incertæ operæ non cedunt, niſi indicantur, l. nec patronum 6. tit. de oper. libert. C.1292 d non tranſeunt ad hæredes extraneos, l. liberti 10. tit. de oper. libert. C.1293 d partis vindicandæ formula, l. quæ de tota 76. ff. de rei vin. V.864 l petitio an admittatur, l. antiqui 3. ff. ſi pars hær. pet. V.813 ¶ Perſonæ conuicium factum non punitur, tit. 24. quæ fuit prima cauſ. E.58 legari non poteſt, l. qui plures 18. ff. de vſu & vſufruct. I.1111 e
Incertis nominibus pecunia vti credebatur à Macedone fœneratore, l. verba 1. ff. de SC. Maced. V.1494 i perſonis hodie legari poteſt, l. quædam 16. ff. de reb. dub. 1351 f
Incertum aliquid dicitur inſpecto principio, l. liber homo 118. §. 2. decem ff. de verb. oblig. N.1003
Incertis dirimendis prætor interuenire debet, l. ſi 2. ff. quib. mod. vſuſfructu. V.930 ¶ Legatum fauore alimentorũ valet, l. Stichus 11. ff. de leg. & fideic. I.991 d ¶ Nomen quid, l. verba 1. ff de SC. Maced. V.1494 i hæredem fore quando præſumatur, l. eadem 2 ff. de feriis. V.237 c Corpus perire non poteſt, l. non amplius 27. ff. de leg. & fideic. I.770 n ¶ Mandatum dicitur quod eſt, vel de re incerta, l. ſi quis 46. ff. mandati. V.1668 e ſubtilitate iudicis in ipſa ſententia fit certum, l. certi 9. ff. de reb. cred. &c. V.1344 d non dicitur quod cõſuetudine, vel vſu regionis certũ eſſe poteſt, l. vbi autẽ 5. §.2. vſque adeo. ff. de ver. oblig. N.970 h
Incertum pro teſte, inſtrumento, & teſtimoniis ſumenda, tit. de pace Conſtantiæ. F.195 a
Incertum quod eſt, nec ne eſſe intelligitur, l. Barbarius 3. ff. de off. præt. V.130. o
Incertum dicitur id quod intereſt, vt & id quod fieri conuenit, l. Inſulam 6. titul. de præſcrip. verb. V.1891 x de quo non apparet quid quale quantumque ſit, l. vbi autem 75. ff. de verb. oblig. N.969 a vel re & genere, vel re tantum, l. certum 6. ff. de confeſſionib. N.556 g
Incertum non ſtipulatur, qui aureos decem ſimpliciter ſtipulatur, l. vbi autem 75. §. vſque adeo 2. ff. de verborum obligationib. N.970 h
Incertus dies conditio, l. fideicommiſſ. 11. ff. de leg. & fideicommiſſ. I.984 r in legatis pro conditione habetur, l. ſub 16. de condict. indeb. V.1332 ¶ Libellus in criminalibus cauſis maximè non eſt admittendus, l. Prætor 7. §.1 ſi dicatur, ff. de iniur. & fam. lib.

bel.N.1381 e licet eſſe poſſit libellus, certa tamen ſententia eſſe debet, l.depoſitum 1.ff.depoſiti.V.1611 g

Incerti actio pro actione ex teſtamento quæ datur ad factum, l.nec vſus 1.ff.de vſu & vſufruct.I.1101 q actione ex teſtamēto, l.ſi ſic.75.ff.de leg.& fideicomm.I.816 g præſcriptis verbis actione, l.ob eam 9.tit.de præſcript.verb.V.1893 l l.naturalis 5.tit.de præſcript.verb.V.1873 t

Incerti actio proprium eſt nomen actionis quæ competit, l.ſi ſic 75.ff.de leg.& fideic.I.816 g

Incerti actiones dicuntur quibus quis ad intereſſe damnatur, l.ſeruum 33.ff.depoſiti.V.1627 m

Incerti conditionis natura quæ ſit, l.Quod 60.ff.de leg.& fideic. I.801 e

Incerti nomine cauetur, l.action.2.ff.de tutel.& rationib.I.310 t

Incerti ſunt euentus iudiciorum, l.ſi fine 32.ff.de adminiſt. & pericul.tutor.I.186 e

Incertitudo ademptionis eſt, aut in re & perſonis aut in perſonis, aut in rebus tantū, l.ſi fuerit 11.ff.de reb.dub.I.1346 e generis legato continetur, l.ſi mihi 12.ff.de leg.& fideic.I.762 d naſcēdorum non impedit cohæredem adire, l.ſecus 5.ff.ſi pars hered. pet.V.814 perſonæ cui legatur vitiat legatum, l.ſi quis 28.ff.de reb.dub.I.1356 r l.ſi fuerit 11.ff.de reb.dub.I.1345 nonnunquam ad certitudinē reduci poteſt, l.cum ex 31.ff de manum.teſt. N.223 e

Incertitudo non ſemper vitiat legatum, l.Titia 34.ff.de leg.& fideic.I.884 e

Incertitudinis ratione, datur & admittitur actio præſens quæ alias non admitteretur, l.ſi tutor 5.ff.de tutel. & rationib. I.311 f interdū iudicium cōfirmatur ac ſuſcipit, l.ſi putas 6.tit.de petit. hered.C.619 h actus qui geritur habetur pro nullo & quibus variis caſibus hæc ſententia locum habeat, l.cum duo 17.tit.de in diem addict.V.1767 e minimum ſeu minima res legata res intelligitur, l.ſi ita 43.ff.de leg.& fideic.I.892 neutrum valet, l. ſed ſi ita 12.ff.de ſtip.ſeruor.N.1053 h cum alias media via eligatur, l.ſed & 25.ff.de vſufruct. V.897 h pœna non infertur, l.ſi quadrupes 1.ff.quemadm.ſeruit. amitt. V.1053 e veritas inquiritur, l.ſi cum 10.ff.ſi quis cantion.V.231 c vitiatur vſucapio, l.ſi rem 5.ff.pro empto.467 f

Inceſtus pœna quæ, l.inter liberos 6. §.2.lex, ff.ad leg.Iul.de adult.N.1445 k tutor datur inutiliter, l.Ear 6.ff.de excuſat.I.255 f inter capita adulterij cenſetur, l.inceſto 4.ff.de quæſt.N.1540 l

inceſtuoſus patrem habere non dicitur, l.quia ſemper 4. ff.de in ius voc.V.185 h

inchoatum opus reipublicæ nomine, is qui inchoauit perficere tenetur, l.Æſtimationem 16.ff. de mun.& honor.N.1747 f

incipere de aliqua re, ff.de iudic. V.671 ¶ Res ab eo caſu non poteſt quo finiri atque extingui debet, l.Titio 51.ff.de vſufruct.V.912 i

Incipiendo interdum aliquid conſequitur, l.ſi in emptione 34. tit. de contrah.empt.V.1736 o

Incipiendo ſoluere quis Renuntiat exceptioni fori, l.ſi fideicom. 50.§.quoties, ff.de iudici.V.701

incidens quæſtio eſt quæ tangit negotium principale, l. de qua re 74.ff.de iudici.V.711

inclyta via, pag.43.ff.proœm.

Inclytus Iuſtinianus.ff.proœm pag.41.

incolatus domicilium mutare poſſumus, l.Senatores 11.ff. de Senator.V.123 i

incommodum nō ſemper eum ſequitur qui cōmodum habet, l.ſecundum 10 ff.de diuerſ. regul.iur.antiq.N.1868 f

inconſtantia recuſat, l.in cauſa 27.ff.de procurat. V.364 l quandoque permittitur, l.ſi ſterilis 21.§.6. qui domum, tit.de act.empt.& vend.V.1827 h

Inconſtantia vel variatio quandoque admittitur, l.de rebus 14. ff.de act.rer.amot.I.78 q

inconſulte facta pœnam non merentur, l.quæ in 1.§.ſed ſi 1.ff.de his quæ in teſtam.I.440 r

incontinenti pro tempore manumiſſionis l.Iuſiurandū 1. ff.quarum rerum actio non datur. N.879 b facere, l.idem 2.§.6.Eum igitur, ff.de vi & vi arm.N.684 n ¶Facta dicuntur quæ parum ante vel parū poſt, l.6.ff.de nouat.N. 115 a quandoque non valent, l.lecta 40.ff.de reb.cred. V.1266 a ineſſe cōtractui intelligūtur, l.lecta 40.ff.de reb.cred. V.1266 a ¶Recuperata amiſſa non videntur, l.17.qui poſſeſſionem, ff.de vi & vi arm.N.690.o ¶Recuperans interdicto poſſeſſionem in cauſam priſtinam redire intelligitur, l.qui fundum 7.§.4. ff.pro empt.N.500 ¶ Reuerſa à marito, mulier non videtur reuertiſſe, l.ſi mulier 19.ff ſolut.matrim.I.26 o ¶ Fieri dicitur quod fit intra triduum, l.ſententiæ 3.tit.de error.aduoc.C.361

Incontinenti ſuper dote fieri non videtur quod fit conſtante matrimonio l.quoties 29.ff.ſolut.matrim.I.41 e

Incontinenti quod fit poſt actū id fieri dicitur in principio actus, l.cum 2.tit.de iureiur.C.494 h

Incontinenti quæ fiunt ſimul fieri videntur, l.quærebatur 19.ff.de milit.teſtam.I.603 i

In Contrahendis nuptiis amici ſunt connotandi, l.Imperialis 23. tit.de nupt.C.1026

In Conuentionem facere pro in cauſam trahere, Nou.96.tit.1. de execut.c.2.illud quoque.A.438 t

Incorporalis eſt hæreditas quamuis corporalia contineat, ff.lib.1.tit.1.l.5.o

Incorporalia vtrum commodentur, l.ait prætor 1.§.2 impuberes, ff. commod.V.1406 t deberi poſſunt, l.1.ſumma §.2. ff.de rer.diuiſ. V.115 i propriè neque poſſidentur neque traduntur, l. Ea verò 3.pro ſocio.V.1684 n l.poſſeſſio 1.ff.de acquir.poſſeſſ.N.400.o non poſſidentur, ſed quaſi, tit.de pace Conſtantiæ.E.187 c quaſi poſſidentur, l.ſeruitutes 14.ff de ſeruitut.V.974 f l.poſſideri 3.ff.de adquir.poſſeſſ. N.409 b l.ait prætor 23.§.1.ff.ex quib.cau.maio. V. 601 h traditionem non recipiunt, l.Datio 3. §.2.ſi iter, tit.de act.empt.V.1805 d

Incorporalibus rebus numerantur animæ & angeli, l.1.ſumma, §.2.ff.de rer.diuiſ.V.116 l

incorporationis quæ forma ſeruanda, l.ſi quando 3.C. de bon.vacant.C.18 f

Incorporationi reſiſtitur, vel ratione dominij, vel poſſeſſionis, l.vacantia 4.C.de bon.vacan.C.19 f

incrementum diſcretum pro latenti, l.adeo 7.§.1.ff.de adquir.rer.dom.N.362 a ¶ Feudi an & quomodo ad dominum & vaſallum pertineat, §.reſeruauerit, tit.4.ſi de inueſtit.F.7 f aliud diſcretum aliud latens, §.reſeruauerit, tit.4.ſi de inueſtitur.F.7 f

Incrementi latentis figuratio, l.adeo 7.§.1.ff.de adquir.rer.dom. N. 362 b

increſcere pro valde creſcere, ff.lib.30.tit.3.l.1.§.16.l

indebitum triplex eſt, l.nunc 1. de condict. indeb. V.1326 à ſoluente veri debitoris nomine nō ſolutū non repetitur, l.repetitio 44.ff.de condic.indeb.V.1355 ¶Solutū an & quatenus idem vel aliud condicatur, l.quod 7.de condict. indeb.cau.V.1329 à ſciente non repetitur etiamſi ſoluens tunc habuit in mente cedendi voluntatem, l.quod quis 50.ff.de cōdi. indeb. V.1357 d non condicit qui nudam retentionem ſue ius nudum excipiendi habet, l.ex quibus 51. ff de condic. indeb. V.1357 e ¶ Condicens agi de damno vitando non lucro captando, l.nunc 1.de condict.indeb.cau.V.1326 ex ſententia repetitur condictione ſine cauſa, l.ſi fine 22.§.2.quod ſi, ff.rem rat.hab. N.1258 t ſcienter ſolutum an poſſit repeti, l.cum 77.ff.de leg. & fideic.I.933 a repeti poteſt pendente conditione, l.qui 7.ff. de cond.cauſa data.V.1316 g qui ſciens ſoluit nō repetit, l.quod quis 50.ff.de condict.indeb. V.1357 d ſolutum à minore quemadmodum repetatur, l.ſi ex 2.tit ſi aduerſ.tranſ.C.441 ab initio poſtea confirmatur l.aliena 20.ff.de pign.act.V.1433 a ¶Solutū ſex caſibus non repetitur, l.pecuniæ 1.tit.de cond.indeb. C.722 a ¶Soluens iuſta ignorantia tutor tutelæ actione pupillo imputat.l.cum indebitum 57.ff.de condic.indeb.V.1360 x ¶ Solutum per legem duodecim tabularum repeti non poteſt, l.ſi teſtamento 49.§.1.ex duobus, ff.de fideiuſſ.N.1095 g

Indebitum condici cui poſſit, l.his ſolis 49. ff. de cond. indeb. V. 1357 d ¶Reconciliatur vſucapione, l.indebiti 15. ff.de condic.indeb.cau.V.1331 ¶Conſtitui non poteſt ope exceptionis, l.quod ſi 3.§.1.ſi quis, ff.de cond.pecu.V.1394 x ciuiliter naturaliter tamē debitum ſolutum ignorantia facti repetitur, l.cum 10. tit.de iur.& fact.ign.C.231 n ope exceptionis iure tamen & ciuili & naturali debitū ſolutum an & quomodo repetatur, l.cū 10.ti. de iur.& fact.ign.C.233 m naturaliter & ciuiliter ſolutū iuris vel facti ignorantia repetita cēſentur niſi certis caſib.l.cū 10. tit de iur.& fact.ign.C.232 m naturaliter iure tamen ciuili debitū ſolutū per errorem iuris vel facti repetitur, niſi certis caſibus, l.cum 10.tit.de iur. & fact.ign. C.232 m vel naturaliter tantum ſi ſolutum ſit repetitur, l. nunc 1. de condict. indeb.V. 1326 iure naturali & ciuili condictione indebiti repetitur, l.ſi ex 2 tit.ſi aduerſ.tranſ.C.441

Indebiti naturaliter & ciuiliter & ſimul exempla, l.nunc 1.de cōdict.indeb.cau.V.1326 naturaliter tātum cum ciuiliter debeatur exempla, l.nunc 1.de condict.indeb.cau.V.1326 ¶ Cauſa conditur id quod datum eſt conditionis implēdæ cauſa, ſi cōditio non legabatur, l.in ſumma 65. §.3. ſed agere.ff.de condict. indeb.V.1365 m ¶Condicti præteritam cauſam reſpicit, l.Stichus 67.§.1.tutor.ff.de cond indeb.V.1367 a condictio cur dicatur naturalis, l.Indebiti 15.de condict. indeb. cau. V.1331 quibus ex cauſis detur, l.illud 25.ff.de minor.25. ann. V.565 d non datur ſcienter ſoluenti, l.Stichus 67.§.1.tutor, ff.de cond. indeb. V. 1367 a niſi ad id in quo quis factus eſt locupletior, l.cum 3.ff. ratam rem hab.& ratihab.N.1246 p ¶ Condictionis natura ea eſt, vt quis teneatur quatenus factus eſt locupletior, l.cætera

41.ff.de

41.ff.de leg.& fideic.I.788 r ¶ Condictione veniunt incremẽta naturalia, l.Pecunia 1.tit.de condict.indeb.C.723 e ſoluta condictione indebiti repetuntur, l.debitorem 9.quæro 100.ff.de ſolut. N.1102 k non veniunt fructus ciuiles, l.pecunia 1.tit.de condict. indeb.C.723 a condictione non tenetur qui ignorans accipit niſi id quo locupletior factus eſt, l.in ſumma 65.§.8.ſi ſeruum, ff. de cond.indeb.V.1366 a acceſſiones naturales veniunt, l.indebiti 15.de condict.indeb.cau.V.1331 ¶ Soluti ratione interdum tantundem conſequimur, interdum plus minus nihil, l.quod 7.de condict.indeb.cau.V.1329 & mutui ſimilitudo, l.indebiti 15. de condict.indeb.cau.V.1331 ¶ Solutione vtrum naſcatur obligatio ex contractu, an ex quaſi contractu, l.obligationes 1.§.2. re contrahit, ff.de oblig.& act.N.884 e

Indebitè dicuntur natura tantum vel natura ſimul & iure ciuili, l.Pecunia 1.tit.de condict.indeb.C.722 m

Indebitè ſolutum an & quando quis alteri imputare poſſit, l.itẽ veniunt 20.ff.de hæred.petit.V.776 quibus caſibus non repetatur, l.illud 25.ff.de minor.25.ann.V.503 a

Indebita ſeruitia præſtita à ſubditis præſumuntur metu extorta, tit.de pace Conſtantiæ.E.184 e

Indebitè ſoluta condictione indebiti repetuntur, l.hominem 3.ff. pro ſuo.N.515 g

Indefinitum tempus decennio æſtimatur, l.in metallum 22.ff.de pœnis. N 1561 l quandoque trahitur ad futurum, l.Medico 40 ff.de auro & argento leg.I.1283

Indefinita permiſſio reſtringitur ad loca minus damnoſa, l.vlt 23.ff.de ſeruit.præd.ruſt.V.1005

Indefinita indefinitè intelligenda, l.tutor 6.ff de adminiſt. & pericul.tutor.I.167 b æquipollet vniuerſali, l.ex empto 11.§.18.qui autem, tit.de act.empt.V.1815 d l.ſi quis 14.ff.de reb.dub.I.1350 p

indemnatus pro non condemnato, l.eius qui 8.ff.qui teſtamen.facere poſſunt.I.367 i

indefenſi & defenſi in quibus ſimilitudo ſit, c.31.quod, tit. 4.ff.de noxalibus actionib.V.1115 h

indeuotus qui deciſcit à iure naturali, c.1.occupatis, tit.4. de hæred.& falc.A.31

indicere mulctam, l.conueniſſe 2.§.his datur 8.ff.de iudic.V. 616 a

indicium populare quid, l.ſi quis 7.ff.de iuriſd.V.168 a ¶ Petitorum pro actione in rem, l.qui petitorio 36.ff. de rei vindic.V.847 a ¶ Quiddam eſt minus ſemiplena probatione maius ſimplici præſumptione, l.patronum 6.ff.de probat. V.2071 g

Indicia tormenta præcedere oportet, l.patronum 6.ff. de probat. 2071 perſpicua legitimæ probationis ſpecies, l.& eleganter 7. §.10.ff.de dolo.V.513 b

indictio quid, Auth.coll.5.tit.2.Nou.48.vt præponat. nomen 168 z

Indictiones hodie ſunt ordinariæ, l.quantum 10.C.de muner.patrimon.83 b temporariæ dicuntur, quæ ſertilitatis tempore imponuntur, l.quæro 26.ff.de vſu & vſufruct.I.1117 b

in diem pro ex die, l.item & 3 ff.de procurat.V.357 d

indifficilis pro valde facili, l.19.§.18.in caſu, ff.de & lib. poſth.I.419 a

Indifficile pro valde facili, l.ſuam 4.ff.de hered.inſtitut.I.451 c

indigentibus dandum eſt, l.quicquid 1.C.de publica lætitia.324 k

indignus eſt qui viuentis & ignorantis bona donat, Aufertur 2.ff.de his quæ vt indig.I.1366 hæres quẽ teſtator expreſsè hæredem mutauit, l.miles 36.§.3.veteranus ff. de milit.teſtam.I.613 a qui pupillam ſuam ducit, l.Aufertur 2. ff.de his quæ vt indign.I.1366 g qui patronum illicitæ mercis etiam poſt mortem accuſat, l.ſi in metallum 3.ff.de his quæ pro non.I.1364 hæreditate defuncti, qui mortem eius non vindicauit, l.ſi quis 3.ff.de relig.& ſumpt.funer.V.1229 a qui prouincialem ſuam ducit, l.diui 1.ff.de his quæ vt indign.I.1365 qui teſtamentum patris impugnat, l.Aufertur 2 ff.de his quæ vt indign.I. 1366 e

Indignus reprobari ex cauſa poteſt, l.grammaticus 2.C.de profeſſ.t. 97 k

Indigno quod aufertur cedit fiſco exceptis duobus caſibus, l. hæredes 1.tit.de his quibus vt indig.C.1440 o generaliter fiſco applicatur, Nou.115.tit.15.vt cum de appell.c.3.aliud quoque, §.13.ſi vnum.A.491 f applicatur fiſco, Nou.85.tit.14.de armis c.1.volentes. A.390.o neque fiſco applicatur benefactori cedit, Nou. 115.tit.16.vt cum de appell.c.3.aliud quoque, § 12.ſi quis. A.490 x cedit fiſco cum onere tamen legatorum & fideicommiſſorum, l.proximè 13.ff.de his quæ in teſtam.I.443 d l.nam ei 30 ff.de don.N.169 k. non tamen ſemper applicatur fiſco, l.aufertur 46. ff.de iure fiſci.N.1651 l

In directis libertatibus ſimul cedit dies libertatis & legati libertati adiuncti, l.ſi quis 84.ff.de leg.& fideic.I.953 m

In Disiũctiua alterũ extare ſatis eſt, l.ſi à reo 20.ff.de fidei.N.1108 n

Indiuiduum ff.prœm.in gloſſ.k pag 41. ¶ Feudum quãdo dicatur, tit.12.de fratrib.F.45 r cuius portio fieri non poteſt.tit.12.de fratribus.I.44 k ¶ Matrimonium ff.libro primo tit.1.l.10.k ff.prœm.in gloſſa k pag.41. In ſolidum non præſtandum, l.furioſum 9.tit.qui teſtam.facere poſſunt.C.1350 i eſt ius tutelæ, & in ſolidum apud quemlibet, l.decreto 24.ff.de adminiſtratione & periculo tutorum.I.181 e

Indiuidui parte irritata totum irritatur, l.quemadmodum 7.Cod.de agric.& cenſit.110 m partem faciens totum feciſſe videtur, l.ſi ex aſſe 10 ff.de acquir.hæred I.625 l

indiuiduitatis ſpes in matrimonio, l.conſenſu 8.tit.de repu.C.1130 h

indiuidua coniunctio, ff lib.1.tit.1.k eſt falſi conditio, l.ſi ita 13.ff.de manumiſſ.teſta.N.116 e ¶ Defenſio ex parte rei, hoc eſt, in plures diuidi non poteſt, l.iudicatum 6.ff. iudicatum ſolui.N.1236 ¶ Deſtructio operis, l.ſtipulatio 21.§.5. ff.de oper.nou.nunt.N.33 o ¶ Executio operis faciendi, l.in executione 85.ff.de verb.oblig. N.982 h ¶ Luitio pignoris, id eſt, pro parte pignus liberari non poteſt, l.ſi in 18.tit.fam.erciſcun. C.668 n ¶ Pignoris liberatio, l.ſi ſeruum 9.§.1.ff.ſi quis cautio. V. 231 ¶ Seruitus eſt ſacramentum fidelitatis, l.ſi cuius 13.ff.de vſufruct.V.889 b ¶ Res, l.ſi petitor 31.ff.de iudic.V.651 c ¶ Vitæ ſocietas matrimonio continetur, c.1.plurima collat.4. Nou.20.tit. 1.de nuptiis.A.159 h

Indiuidua in ſolidum debentur, l.ſi cuius 13 ff.de vſufruct.V.889 e non petuntur actione familiæ erciſcundæ, l.hæredes 25.§.11.idem, ff.fam.erciſcund.V.1139 f hæredibus in ſolidũ debentur, tit.26 ſi de feudo defuncti 54.ſi quis.F.63 i non admittunt partis diuiſionem, l.ſi cum vno 4.ff.ſi ex nox.cau.aget.V 217 a

Indiuiduario affectu matrimonium, c.4.diſtrahuntur collat.4.Nou. 22.tit.1.de nuptiis.A.163 c

Indiuiduæ ſunt omnes ſeruitutes excepto vſufructu, l.in executione 85.§.1.prima ſpecies, ff.de verb.oblig.N.982 h

indiuiſibilis rei ratione aliquid permittit, quod alias nõ permitteretur, tit.12.de fratrib.F.45 r

indotatæ mulieres facillimè dimittuntur à maritis, c.18 ſic collatione 4.Nou.22.tit.1.de nuptiis.A.172.V

In Dotalibus rebus culpam cõſtante matrimonio maritus admittit, l.ſi filiofamil.ff.ſolut.matrim.I.39 f

inducere quid, l.ſi quis 7.ff.de hæred. pet.V.752 g

In dubiis Electio eſt promiſſoris, l.qui ex 106.ff.de verb.obligat.N. 995 g

In dubio debentur merces, reditus, penſio ex qualitate prędij, l.domini 5.C.de agric.& cenſit.168 r ¶ Promiſſor minus in ſummis, & longius in tempore præſtare poteſt, l.à Titio 108 ff.de verb.oblig.N.996 c ¶ Iudicandum eſt pro reo vaſallo aduerſus dominum, tit.28.hic ſumitur lex.F.72 a verba ſtipulationis interpretamur ſecundum promiſſionem, l.quidquid 99.ff.de ver. oblig. N.992 k ¶ Præſumimus frequentiora, l.omnes 8.C.de agric.& cenſit.272 v ¶ Relatio fit ad proxima, l.Lucius 53.ff.de hæred.inſtit.I.489 d ſtatur dicto promiſſoris, l.quidquid 99.ff. de verb.oblig.N.992 r

indubitabilis Caſus, l.non idcirco 44.ff.de iudic.V.698 h

inducere pro abſoluere ab obſeruatione iudicij, l.ſi quis 7.ff.de hæred petit.V.752 g

Inducimur in poſſeſſionem, vel à priuato, vel à prætore, l.permiſſu ei 52.§.2 ff.de adquir.poſſ.N.451 h

Inducit in poſſeſſionem prætor, qui prohibet vim fieri, l.permiſſu ei 52.§.2 ff.de adquir poſſ.N.451 h

Inducitur conſuetudo exemplis, l.de quibus 32.ff.de legib.V.82 e

induciæ l.in omnibus 41 ff.de iudic.V.697 c ¶ Duplicantur, l.in omnib.41.ff.de iudic.V.697 c magis bello accidunt quàm paci, tit.de pace Conſtantiæ.E.181 a ¶ Fiunt in breue tempus, l.conuentionum 5.§.1.ff.de pact.V.258 p

Induciarum tempus ſecurum, inſtituendi itineris tempus non præbet, tit de pace Conſtantiæ.E.181 a

Inducias dare ſolutioni minus eſt, quàm debitum remittere, l. reſcriptum 10.ff.de pactis.V.273 c

Induciis finitis, vtrum neceſſe ſit bellum de nouo indici, an ipſo iure habeatur pro indicto, tit.de pace Conſtantiæ.E.181 b

indulgentia ad contumaciã abuti non oportet, l.item 2 de exactor.tribut.C.32.f ſtatum priſtinum non reſtituit, l.huic tit.1.§.10.ff.de poſtul.V.334 o

indultum pro reſcripto, l.nemo 2.tit.de off.magiſt.C.263 d

induſtria perſonæ, in dubio præſumitur eſſe electa, l.fideicomm ſſa 11.ff.de leg.& fideic.I.990

in emphyteuſim quæ hodie dentur, l.cum 3.tit.de iur. emphyt.C.998 h

inemptum dicitur quod ſemel, & antea emptũ fuit poſtea emptum eſſe deſiit, l.quotiens 2.tit.de in

d by Google

deo ad ſiſt.V.1760 g

Ineſſe ea dicuntur, quæ tacitè inſunt, l.cum 158.ff.de verb.obli. N.1931 c

In exceptionibus non nocet dolus defuncti:ſed in actionibus, l.ſi rem,ff.de exceptio.N.809 d

Infamat actio de calumnia, l.in eum 1.ff.de calumn. V.466 n ſententia definitiua non interlocutoria, l.quid ergo 13.§.6.ff.de his qui not.infam.V.351 c

Infamatur nemo contraria aliqua actione, l.infamem 7.ff.de publ. iudic.N.1415 quis, vel per ſententiam, vel ipſo iure, vel genere pœnæ, l.ictus 22.ff.de his qui not.infa.V.353 q

Infamia quid, l.infamia 1.tit.ex quibus cauſis infam.irrogat. C. 362 m alia iuris, alia facti, l.prætoris 1.ff.de his qui not.infam.V.338 f alia eſt iuris, alia facti, l.furti 6.§.2.ff.de his qui not.infa.V.345 e domini abſoluitur vaſall' à vinculo fidelitatis iuramenti, tit.3.per quos fiat inueſtitura §.1.ſed etiam.F.37 p non ipſius vaſalli excuſat vaſallum, qui non petiit inueſtituram intra annum, & diem, tit.quo tempore miles.F.24 n ¶ Status infamis non mutatur:ſed minuitur tantum, l.capitis 11.ff.de cap.min.V 589 k ¶ Facti duos effectus habet, l.prætoris 1.ff.de his qui not.infam.V.338 f ¶ Facta contra defunctum eſt hæredis iniuria, l.ſi ſtatua 27.ff.de iniur.N.1383 ¶ Facti quomodo illata repellit à dignitate, l.neque 2.C.de dignit.225 f repellit à dignitatibus, & à querela inofficioſi, l.quid ergo 13.§.6.ff.de his qui not.infam.V.351 c quibus ex cauſis deſcendat, l.prætoris 1.ff.de his qui not.infam.V.338 f quibus modis contrahatur, l.quid ergo 13.§.6.ff.de his qui not.infam.V.351 c quibus interdictis cõtrahatur, l.neque vnde 13.ff.de vi & vi arm.N.690 g ſumma non leuiter repellitur quis à poſtulando pro alio, l.hunc tit.1.§.5.ff.de poſtul.V 330.o ¶ Temporalis alia perpetua, l.hunc.tit.1.§.8.ff.de poſtul.V.332 z

Infamia an contrahatur etiam ex lata culpa, an ex dolo tãtum, l.liberorum 11.§.4.ff.de his qui not.infam.V.345 k quibus criminibus priuatis, & eorum actione ciuili contrahatur, l.infamem 7.ff.de publ.iudic.N.1415 n ¶ Infertur tribus modis ipſo iure, ſententia, genere pœnæ, l.ſi idem 22.tit.ex quib.cau. infa.irrog. C.370 n certis criminibus, in quibus executio pœnæ etiam ſola infamat, l.infam.7.ff.de publ.iudic. N 1413 h ¶ Inuritur quouis crimine publico, l.decurio 4.ff.de decur. & fil.eorum. N. 1732 r ¶ Notari ipſo iure quid ſit, l.prætoris 1.ff.de his qui not.inf. V.339 ¶ Notatur quis ipſo iure, vel per legem, vel per ſententiam, l.prætoris 1.ff.de his qui not.infam.V.339 à quibus honoribus repellat, l.infamis 8.C.de decurion.47 o ¶ Semper ſequitur infamem, l.ex ea 9.ff.de poſtul. V.336 y contrahitur ex lege Iul.de vi priuata, l.ſi præſes 32.ff.de pœnis.V.1568 m CONTRA non Irrogatur ex furti probatione ſeu ex ſententia, l.ſed ſi ii §.3.ſi cum, ff.de iniur. V.1279 b non cõtrahitur interdicto vnde vi, l.ſi præſes 32.ff.de pœnis.N.1567 m non Infertur actione de dolo, l.hæred.12.ff.de dolo.V.517 a ¶ non Irrogatur cuiquam ſola probatione cauſæ, l.ſi 11.§.3.ſi cum, ff de iniur.V.1279 b nõ Notatur damnatus actione quod metus cauſa, l.prætoris 1.ff.de his qui not.infam. V.339 condictione furtiua, l.prætoris 1.ff.de his qui not.inf.V.339 lege Aquilia, l.prætoris 1.ff.de his qui not.inf. V. 339 qui tranſigit in condictione furtiua, l.prætoris 1.ff.de his qui not.infam.V 338 k ¶ Opponi non poteſt rogato teſti ab vtraque parte, Nou.90.tit.2.de teſtibus c 3.neque igitur.A.417 t non Recipit plus & minus, l.aut damnum 9.§.12 ſeruos, ff.de pœnis.N. 1553 q non Remittitur de facili, c.22.ſi vero, coll.4. Nou.22.tit.1. de nuptiis.A.177 p

Infamia inuritur ſententia diffinitiua, at non interlocutoria, l.ſi præſes 32.ff.de pœnis.N.1567 r

Infamia alia notatur damnatus ſerui corrup.l.3.de dolo, ff.de ſeruo corrup.V.1106

Infamia aliquis propter contumaciam notari poteſt, l.ſi abſens 5.ff.ubi pup.educ.I.104

Infamia ab honore repelli, at non ab onere, l.infamis 8.C.de decurion.47 o

Infamiæ remiſſio fit interdum gratis interdum non gratis, c.22.primæ coll.4.Nou.22.tit.1.de nuptiis.A.179 m

Infamiæ cauſa grauior pecuniaria cenſetur, l.cum ex 97.ff.de ſolu. N.1196 r

Infamiã nõ cõtrahit delator, etiãſi non probet negotiũ delatũ niſi trib.caſib.l.ex quibuſdã 1.ff.de iure fiſci.N.1825 a non ſubit, q alieno facto damnatur, l.furti 6.§.2.ff.de his qui not.infa. V.345 d

Infamiam princeps remittere ſeu famæ reſtituere poteſt, l.reſcripta 7.tit.de precib.imper.offerend.C.238 q

Infamis eſt mandati directa actione cõdẽnatus, l.furti 6.§.5.ff.de his qui not.infam. V.346 n publico iudicio damnatus, Auth.5 coll.6.Nou.73.ti.2.de inſtrum.caut.c.7.ſi vero, §.2.quod ſi.346 x præuaricationis, l.athletas 4.§.4.ff.de his qui not.infam.V.343 f tergiuerſationis, l.prætoris 1.ff.de his qui not.infam.V 338 i l prætoris 1.ff.de his qui not.infam.V.338 i

Infamis eſt leno ipſo iure, l.athletas 4.§.2.ff.de his qui notantur infamia.V.342 u non quæ ſimpliciter adultera ſed quæ in adulterio deprehenſa eſt poſtea damnata, l.palam 43.§.12.quæ in adulterio, ff.de ritu nupt.V.2116 t perpetuo ad nullum honorẽ aſpirare poteſt, l.decuriones 1.ff.de de decur.& fil.eorum.N.1729 m qui ſuper certis criminibus paciſcitur, l.non 18.tit.ex quib.cau. infam.irrog.C.369 b ex iudicio publico non admittitur ad accuſandum, l.qui iudicio 4.ff.de accuſa.N.1420 z & ad poſtulandum, l.hac lex, ff.ad leg.Iul.de amb.N.1578 r an & quando contrahat damnatus criminaliter de crimine priuato, l.infamem 7.ff.de public.iudic.N.1413 l

Infamis accuſare non poteſt, l.accuſatorũ 1.ff.ad ſenatuſc.V.1523 x ¶ Fit nemo ſententia compromiſſarij, l.quod ſi 3.ff.ne quis eum. V.199 b ¶ Fit omnis dãnatus iudicio publico excepto patre, l.generi 14.ff de public.iudic.N.1417 k ¶ Fit quis confeſſione iudiciali ſententia tamen ſecuta, l.ictus 22.ff.de his qui not.infam. V 351 q ¶ Eſt ipſo iure qui muliebria corpore ſuo patitur, l.hunc tit.1.§.6.ff.de poſtul.V.331 e eſſe poteſt quis ipſo facto, l.hunc tit.1.§.6.ff.de poſtul. V 331 q qui remouetur ob dolum vel fraudem, at non qui ob latam culpam, l.tutor 3.ff.de ſuſpec.tut.vel cur.I.242 q iure canonico omnis, qui eſt in peccato mortali, l.ſi idem 22.tit.ex quib.cauſ.infam.irrog.C.370 r omnis de publico iudicio damnatus, l.ictus 22.ff.de his qui not.infam. V.355 q qui ſponſionem & iuramentum impugnat, l.quoties 17.C.de dignit.226.p ¶ Fit facti infamia, l.ea quæ 13.tit.ex quib.cauſ. infam.irrog.C.367 ¶ Fit qui publico crimine damnatus eſt, l.ad tempus 6.tit.ex quib.cauſ infam.irrog.C.365 e qui ſupplicat aduerſus ſententiam, quæ tranſiuit in rem iudicatam, l.qui 3.tit. vt lite pendente.C.241 qui duas ſimul ſponſas habet, l.prætoris 1.ff.de his qui not.infam.V.339 d efficitur damnatus contrario iudicio ob fidem ruptam hoc eſt perfidiam, l.ſi pignore 22.§.3.ſi poſt 22.ff.de pign.act.V.1435 u ipſo iure leno & ſcænica, l.mater 10.§.1 mulieres, ff.ad leg.Iul.de adult.N.1447 k CONTRA non fit damnatus ex edicto de publicanis, l.neque 2.tit.ex quib.cau. infam.irrog.C.367 u non fit fur eo ipſo quod comprehenſus rem furtiuam reſtituit, l quoniam 5.ff.de his qui not.infam. V. 344 k

Infamis omnino id eſt is cui' omnis fama cõſumpta eſt ad nullũ ciuile vel publicũ officiũ admittitur, l.infamia 1.tit.ex quib.cauſ.infam.irrogat.C.362 m non fit dãnatus actione in factũ de calumniatoribus, l.prætoris 1 ff.de his qui not.infam.V.339 condemnatus officio iudicis, l.libertum 1.de ſuſpectis.C.1109 c cui durior pœna impoſita eſt, l.quid ergo 13 §.7.ff.de his qui not.inf. V.351 f tutor pro inquiſitione remotus, l.Tutor 3.ff.de ſuſpect.tut.vel cur.I.238 o qui bona debet in fiſcum & non probat ſi modo id fecerit pecunia non corruptus, l.iniuria 30 tit.ex quib.cau.infam.irrogat C.366 l qui fuſtigatus eſt iniuria iudicis, l.nullam 14.tit.ex quib.cauſ.infam.irrog.C 367 g qui alieno nomine in actione famoſa condemnatur, l.neminem 9.tit.ex quibus cau.infam.irrog.C 365 l qui patrem non defendit ſiue voce ſiue lingua, l.Neminem 9.tit.ex quib.cauſ. infam.irrog. C.366 l qui fuſtigatus vel tortus eſt ad eruendam veritatem, l.nullam 14.tit.ex quib.cauſ.infam.irrog.C.367 e

Infamis infami nihil obiicere poteſt, Nou.115.tit.16.vt cum de appell.c.3.aliud quoque.§.10 ſi frater.A.489 q

Infamis ad tempus an & quandiu repellatur ab honorib.l.decuriones 1.ff.de decur.& fil.eorum. N.1729 m tutor non fit ob latã culpam remotus, niſi ob dolum remoueri iudex pronunciauerit, l.ſuſpectos 9.tit.de ſuſpectis.C.1206 m eſt vxorem in adulterio deprehenſam retinẽs, l.athletas 4.§.1.ff.de his qui not.infam.V.342 y is poſtulare non poteſt, l.Sciendum 4.ff.de legat. N.1763 h nec procurator eſſe, l.hunc tit.1.§.8.ff de poſtul.V.333 c tutor tamen eſſe poteſt l.hunc tit.1.§.6.ff.de poſtul.V.332

Infamis non eſt quæ in publico iudicio deprehenſa, l.palam 43.§.12.quæ in adulterio, ff.de ritu nuptiar.V.2116 t capax dignitate, l.falſi 13 §.1.ordine.ff.ad leg.Corn.de falſ.N 1497 e teſtis eſſe non poteſt, l.quod ait 2.§.3.ff.de his qui not.inf.V.341 e teſtis tamen in teſtamento eſſe poteſt, l.cum lege 26.ff.qui teſtam.facere poſſunt.I.378 l arbiter & procurator eſſe poteſt, l.Pedius 7.ff.de recept.arbit. V.627 a tutor eſſe poteſt teſtamentarius datiuus ſiue legitimus, l.cui eorum 3 ff.de poſtulan.V.334 g l.conſulari 1.§.1.ff.de ſenator.V.120.o aduocatus eſſe non poteſt, l.hunc tit.1.§.8.ff.de poſtul.V.333 c infami nihil obiicit, l.teſtium 3.§.5.l Iulia, ff de teſtib.V.2089 b an fiat inueſtigator & vt mandator, l.verbat 20 ff.de his qui not.infam.V.353 h ¶ Habetur qui condemnatur furti quod non admiſit, l.ſi furti 8.tit.ex quib.cauſ.infam.irrog.C.365 h

Infamis infamia facti repellitur à dignitate ad eã tamẽ admittitur in ſubſidium, l.nullam 14.tit.ex quib.cauſ.infam.irrog.C.367 e per ſententiam quemadmodum fiat qui calumniatus eſt, l.athletas 4.§ 4 ff.de his qui not.infam.V.343 e

Infamis à poſtulando remouetur, l.omnes 2 ff.de off.adſeſſ.V.157 k ab omni militia & dignitatibus, l.quod ait.2.§.3.ff.de his qui not.inf.V.341 e l.omnes 1.ff.de off.adſeſſ.V.157 k dignitates perdit, l ſi ultra 7 C.de re militari.278 u pro quibus tamen poſtulare poſſit, l ex eo 9 ff de poſtul.V.330 e

Infamis ſecreta reuelans parti aduerſæ tenetur, *l. Athletas 4. §. 4. ff. de his qui not. infam.* V.343 f

Infamis cogitur ad curam monaſterij, *l. ignominiæ 1. Cod. de his qui not.* 101. c ad munera, *l. ignominiæ 1. Cod. de his qui not.* 101 c

Infami priuilegium dari non poteſt, *l. nec infames 12. Cod. de decur.* 48 b

Infamem infamia facti hæredem reddit, ſi volũtatem defuncti nõ ſeruauerit, *l. militis 5. tit. de religioſ. & ſumptibus.* C.690. o

Infames omnes ioculatores, quæſtuarij, *l. quod ait 2. §. 5. ff. de his qui not. infam.* V.341 h

Infames in publicis tantum criminibus cum tormentis vtrum admittantur, *l. teſtium 3. §. 5. l. Iulia, ff. de teſtib.* V.2089 b quibus arceantur vel non arceantur, *l. infames 1. C. de infam.* 102 n an & quomodo repellantur à teſtimoniis, *l. teſtium 3. §. 5. lege Iulia, ff. de teſtib.* V.2089 b *l. eadem 6. §. 1. hac lege, ff. ad leg. Iul. repet.* N. 1509 e

Infames habentur actione famoſa damnati, *l. decuriones 5. tit. ex quib. cauſ. infam. irrogat.* C.365 a qui ludicram artem exercent, *l. quædam 14. ff. de pœnis.* N.1558 t ¶ Sũt qui ſenatu moti ob turpitudinem ſunt, *l. cum prætor 12. §. 2. non auté ff. de iudic.* V. 680 n iudicio publico damnati, *l. Spurij 6. ff. de decur. & fil. eorum.* N. 1737 i qui comicam artem exercent, *l. prætoris 1. ff. de his qui not. infam.* V.338 g

Infames ipſo facto ſine ſententia fieri poſſunt octo vel nouem modis, *l. prætoris 1. ff. de his qui not. infam.* V.338 n

Infames capite minuti dici poſſunt, *l. prætoris 1. ff. de his qui not. infam.* V.339 d

Infames non fiunt contrario iudicio damnati, *l. prætoris 1. ff. de his qui not. infam.* V.338 m

Infames fieri poſſunt per ſententiam decem vel vndecim ex cauſis, *l. prætoris 1. ff. de his qui not. infam.* V.338 n

Infamibus portæ dignitatum clauduntur, *tit. 37. an ille qui interfecit.* F.82 u

Infamiæ omnis cauſa criminalis dici poteſt, *l. plane 29. ff. de excuſat.* I.190 r

Infamiam remittit princeps, *l. ſolet 10. ff. de his qui not. infam.* V. 348 o

Infamiam remiſiſſe intelligitur qui dignitatem conceſſit, *l. Quod 24. ff. de nupt.* I.1028 q

Infamiam non infert iudicium depoſiti contrarium, *l. Et apud 5. ff. depoſiti.* V.1614 o

Infamiam arbitri ſententia non infert, *l. ſi ſerui 8. tit. ex quib. cauſ. infam. irrog.* C.365

Infamiam non incurrit, qui ex officio iudicis damnatur, *l. ſi quis 1. tit. de in lit. dand. tut. vel cur.* C.1106

Infans quis dicatur, *tit. de pace tenend. 53.* F.101 l qui minor ſeptem annis, *l. pupillus 24. ff. de manum. vind.* N.210 r pro minore ſeptem annis, *l. habitator 19. ff. de rei vindicatione.* V.856 y

Infans dicitur qui ſeptem annos tantum habet ſeu ad ſeptimũ vſque annum, *l. temporibus 1. ff. de inſpic. ventre.* I.102 o

Infans minor triennio apud matrem educandus, *l. ſolet 1. ff. vbi pupil. educ.* I.301 a

Infans adrogari poteſt, *l. generalis 2. ff. de adop.* V.100. o

Infans an tranſmittat hæreditatem non aditam ad extraneos, *l. ſi infans 18. de iur. delib.* C.1425 f

Infans ne naturaliter quidem obligatur etiamſi quid ad eum perueniat, *l. nouatio 1. §. 1. illud, ff. de nouat.* N.1113 c ¶ Manumitti poteſt, *l. iuris 25. ff. de manum.* N.203

Infans ſine tutore poteſt ea quærere, in quæ affectio infantiæ cadere poteſt, *l. poſſeſſio 1. §. 3. ff. de adquirenda poſſeſſione.* N. 403 c

Infans ſi tamen loqui poteſt & nullum intellectum habeat, rẽ ſuam ſaluam fore ſtipulare poteſt, *l. ſeruum 6. ff. rem pupil. vel adoleſ. ſaluam fore.* N.1227 h

Infantis conditio quæ, *tit. de pace tenend. 53. §. 3. item.* F.107 f

Infante maior, pro eo qui fari poteſt, *l. more 8. ff. de adquir. hæred.* I.625 a

Infante maior an & quando ciuiliter vel naturaliter obligetur, *l. nouatio 1. § illud, ff. de nouat.* N.1113 n

Infante maiores pupilli ope eſſe poſſunt, *l. Arboribus 12. ff. de vſufructu.* V.887 a

Infante maiores ſi culpa vel dolo deliquerint an & quando excuſentur à pœna, *l. fere 108. ff. de reg. iur.* N.1898 f

Infectum quid & factum dicitur diuerſa ratione, *l. ſi quis 17. §. 3. ff. de dam. inf.* N.57 n

Inferior ſuperiori ſubeſt, *l. ſtudentibus 1. tit. de off. præf. vrb.* C. 259 h maiori reuerentiam debet, *ff. lib. 39. tit. 3. l. 1. §. 22.* f

Inferioribus prior voluntas mutata colligitur, *l. Titia 34. ff. de leg. & fideic.* I.888 o

Infeudare poſſunt eccleſiaſtici bona regalia & non regalia, *tit. 1. de his qui feud. dar. poſſ.* F.4 c

In feudum dare non ſunt eccleſiaſticæ perſonæ, rem eccleſiæ, *tit. 3. qui ſucceſſores feud. dare.* F.5 b

Infeudandi ſincerè, & ſine fraude facultas vaſallo hodie permiſſa, *tit. 39. de alien. patern. feud.* F.84 f

In feudis procedi poteſt de ſimilibus ad ſimilia, *tit. 14. de feudo marchiæ. §. 1. ſi duo.* F.19 f

In feudis fœminæ ſuccedunt ex pacto, ſi feudum ſit maternum, *tit. 1. de his qui feud. dare poſſ.* F.2 m

Infeudatio ſincere, & ſine fraude quemadmodum fiat, *tit. 39. de alien. patern. feud.* F.84 f in fraudem à vaſallo facta tribus modis probatur, *tit. 3. per quos fiat inueſt. §. 1. ſed etiam.* F.36 g

Inficiatione lis & condemnatio in duplum creſcit, *c. 8. ſtudium coll. 3. Nou. 18. tit. 5. de triente & ſemiſſe* A.151 d quæ lites creſcant, *l. ea qua 4. tit. de condict. indeb.* C.714 k

Infinitas cautionis non vitatur ſi neceſſitas duret, *l. ſi finita 15. ff. de dam. infe.* N.54 u licitum aut illicitum non vitiat, *tit. 34. de l. Corradi.* F.80 i reprobanda, *Nou. 105. tit. 6. de conſul.* A.463 b an & quomodo toleranda, *tit. 1. de his qui feud. dare. §. 4. hoc quoque.* F.4 d *l. mutus 43. §. 2. ff. de procurat.* V. 586 g *tit. 26. ſi de feudo defunct. §. 4. ſi quis.* F.62 i *l. fideicommiſſa 11. ff. de leg. & fideicom.* I.988 o *l. ſingulis 6. ff. de except. rei iudic.* N.818 *hæc autem 5. ff. quibus ex cauſ. maior.* N.565 n *l. in lege 77. tit. de contrahen. empt.* V.1776 a *l. qui bona fide 13. §. 15. ff. de dam. inf.* N. 54 p

Infirmus pro ſanitate paratus eſt omnia dare, *l. quiſquis 6. tit. de poſtul.* C.344 z

Infirmus famulus, ſalarium non habet eo tempore, quo eſt infirmus, *l. operæ 7. ff. de vſu & vſufr.* I.1107 a

Infirmantur multa, licet perueniant ad eum caſum, à quo incipere poſſunt, *l. ſed interim 11. tit. de donation. inter virum & vxor.* V.1191 a

Infortiato quæ materiæ ſeu quæſtiones contineantur, *l. dotium 1. ff. ſolut. matr.* I.1

In fraudem patroni dotem conſtituere libertus poteſt, *l. ait prætor 10. §. 14. ff. quæ in fra. cre.* N.615 k

Infrequens pro eo, quod valde, vel minus frequens, *l. prætor ait, §. 2. cui rei, ff. de migran.* N.781 d

Ingenuus eſt etiã, qui libertina matre editus eſt, *l. libertina 8. tit. de ingenu. manum.* C.1603 a poſt moram naſcitur ex ancilla, *l. quidam 6. tit. ad ſenatuſc. Orfic.* C.1517 c ſuperuiuens pœnæ non fit ſeruus, *l. ſed hodie. tit. de don. inter vir. & vxor.* C.1123 c naſcitur, qui ex redempta ab hoſtibus muliere naſcitur, *l. ſi captiuus 10. ff. de capt. & poſtlim.* N.1674 a

Ingenuũ qui ſe profitetur hodie, antea ingenuus fuiſſe præſumitur, *Nou. 90. tit. 2. de teſtib. c. 6. ſi verò.* A.413 a dicere & negare libertum differunt, *l. ingenuum 25. ff. de ſtatu hominum.* V.94 k

Ingenuo non officit in ſeruitute fuiſſe, *l. homo liber 21.* V.93 c

Ingenuum qui ſe aſſerit facile libertum non eſſe ait, *l. ingenuum 13. tit. de ingenu. manum.* C.1603 f

Ingenuorum & libertorum ſucceſſiones quaſi exæquatæ ſunt *c. 4. illud. tit. 1. de hæred. & falc.* A.20 p

Ingratus pupillo patronus cenſetur; qui eius tutores & curatores ſuſpectos non poſtulat, *l. tutor 3. ff. de ſuſpect. tut. vel cur.* I.137 i

Ingratus libertus redigitur in ſeruitutem, *l. libertus 2. ff. de ſuſpec. tut. vel cur.* I.237 e

Ingrati qui ab inteſtato non ſuccedunt, *Nou. 115. tit. 16. vt cum de appell. c. 3. aliud quoque, §. 13. ſi vnum.* A.491 i

Ingrati actio idem quod officium iudicis, *l. Liberti 3. tit. de lib. & eorum lib.* C.1304 a

Ingratis liberis parentes non habent neceſſe aliquid relinquere, *cap. 1. iam collat. 3. Nouell. 18. titul. 5. de mandat. princip. Auth.* 141 p

Ingrata eccleſia ſi ſit contra beneficiatum, in eadem ipſe poterit poſtulare coram ea, nec eccleſia ei ſuccedet, *l. fratres 27. tit. de inoff. teſtam.* C.994

Ingrata filiis mater ab eorum ſucceſſione repellitur, *c. 46. hinc nos de nuptiis.* A.202 f

Ingratitudo eſt probãda liquidò & indubitãter, *l. ſi viſum 1. tit. de ſecund. nup.* C.1065 per obliquũ. *Nou. 115. tit. 16. vt cum de appell. c. 4. iuſtum eſt.* A.494 f quævis non ſufficit vt vaſallus feudum amittat, *tit. 26. ſi de feud. defunct. §. 9. licet.* F.65 b non quævis ſufficiens eſt ad feudũ amittendum, *tit 39. de alien patern. feud.* F.86 f tacitè remitti poteſt, *tit. quo tẽpore miles.* F.24 l ¶ Repellit fratrem à ſucceſſione ab inteſtato, *c. 3. cum tit. 2. de non elig. ſecundo nub.* A.27 e

Ingratitudinis cauſa libertas reuocari poteſt, *l. ſicut 26. tit. de lib. cauſ.* C.1017 d ¶ Vna gratitudinis cauſa ſufficiens ad exhæredationem faciendam, *Nou. 115. tit. 16. vt cum de appell. cap. 3. aliud quoque, §. 14. ſi quis.* A.495 f alimẽta filio à patre denegari poſſunt, *l. à patre 4. ff. de alend. lib.* I. 1145 e

Ingratitudinis cauſæ quot ſunt in aſcendentibus, & deſcẽdentibus fratribus, *c. 46. hinc nos de nuptiis.* A.202 f

Ingratitudinis fratrum tres cauſæ, *Nou.115.tit.16.vt cum de appell. c.3.aliud quoque.*A.489 a ¶ Liberorum cauſæ quatuordecim, *Nou.115.tit.15.vt cum de appell.c.3.aliud quoque.*A.489 a ¶ Parentum ſex cauſæ, *Nou.115.tit.16.vt cum de appell. c.3. aliud quoque.* A.489 a

Ingratitudinem remittere poſſumus, *Nou.115.tit.16. vt cum de appell.c.3.aliud quoque,§.13.ſi vnum.*A.491 a

Ingratitudine feudum amittitur, *tit.40.de capitul.corrad.* F.87 b & donatio libertatis amittitur, *tit.29.quæ fuit prima cau.* F.58 d

Ingratitudine filij repelluntur à lucris nuptialibus parentum, *c.46.hinc nos, Auth.de nuptiis.*202 f

Ingratitudine frater à fratris ſucceſſione remouetur, *c.46.hinc nos,de nuptiis.*A.203 c

Ingratitudine liberi in patriam poteſtatem rediguntur, *l.inulti filij 11.ff.de his qui ſui.*V.99 k

Ingratitudine liberi amittũt debitũ naturæ & lucra nuptialia, *c.27.optimæ,coll.4.Nou.22.tit.1. de nuptiis.* A.185 c reuocari poſſunt in patriam poteſtatem, *l.qui liberatus 12.ff.de adop.*V.103 c quis reuocatur in ſeruitutem, *c.3.quod,coll.4.Nou.22.tit.1.de nuptiis.*A.166 f reuocantur in patriam poteſtatem liberi, *Nou.89.tit.1.quib.mod.natur.effic.ſui.c.11.generaliter.* A.407 c in poteſtatem alienam redigimur, *l.qui vniuerſas 30. §.4. ff.de adquir. poſſ.*N.436 r

Ingrediens religionẽ ſe & ſua Deo dedicat, *Nou.123.ti.6. de ſanctiſſ.epiſc.c.37.ſed & hoc.*A.553 o alienum inuito domino prohiberi manu poteſt, *l.quid enim 3. §.1.ff.de adquir.rer.dom.*N.360 f

Ingreſſus monaſteriũ pro mortuo habetur, *Nou.123.t. 6 de ſanctiſſ.epiſc.c.38.ſi qua.*A.556 d rerum ſuarum dominus eſſe deſinit, *tit.21.de vaſal.miñs.*F.50 l

Inhoneſtas perſonas eſſe dedecet in loco honeſto, *l.ſi qua 4.C.de ſpectac.*157 h

Inhoneſtum ad mores refertur, *l.rem quidem 2. de liber. cauſ.* C.1607 b

Inhoneſtum impoſſibile, *l.quid tamen 21.§.6.ff.de recept.arbitr.* V.639 i

Inimicus capitalis duobus modis dicitur, *Nou.90.tit.2.de teſtibus c.7.ſi verò.*A.423 k quis remanere in ſocietate vectigalium non cogitur etiãſi multos fructus perceperit, *l.Actione 65.tit.pro ſocio.*V.1716 u patri cenſetur inimicus filio, *l.6.ff.de excuſat.*I.160 q

Inimicitia, *l.filiusfamilias 15.ff.de iudic.*V.680 à quibus remoueamur, *Nou.90.tit.2.de teſtib.c.7.ſi verò.* A.423 h

Capitales inimicitiæ & inimici capitales qui dicantur, *l.licet 15. ff.de recep.arb.*V.631 h

Inimicitiarum cauſa qui à re aliqua perficienda repellantur, *l.ſi propter 1.C.ſi propter inimicitias.*110 h

Iniquus eſt qui id retractat quod remiſit, *l.non ſolum 11.§.6.at dicitius ff.de iniur. & ſam. libel.* N.1360 f qui ſciens peccat, *l.iniuria 1.ff.de iniur.& ſam.libel.*N.1351 e

Initium cuiuſque contractus inſpicitur, *l.ſi procuratorẽ 8.ff. mandat.*V.1634 m *l.depoſitum 1.ff.depoſiti.* V.1607 a *l.ſi tamen 12.ff.de SC.Maced.*V.1503 d ¶ Loci & temporis in occidentem adulterum inſpicitur, *l.marito 24.ff. ad leg. Iul.de adult.*N.1461 ¶ Rei ſpectandũ in iis in quibus lex aut diſpoſitio initium ſpectari iubet, *l.qui iuſſu 12.ff.de his qui not.infam.*V.349 o cuiuſque rei vnde ſumatur, *l.qua ætate, ff.qui teſtam.facere poſſunt.*I.365 h ¶ Societatis contractæ inſpicitur, *l.ſi id quod 58.tit.pro ſocio.*V.1705 e non ſemper inſpicitur, *l.ſi ancillam 4.ff.pro ſuo.*N.516 l ſpectandum, *ff.lib.39.tit.3.l.4.y l.quid ergo 13. ff.de his qui not.inf.*V.350 d *l.1.quoties ff.de pæn.*N.1547

Initio quod non valet nec ex poſt facto inualidum eſt, *l.ſi alienũ 49. ff.de hered.inſt.* I.486 n non vitiatur licet in eum caſum perueniat à quo incipere non poſſit, *Auth. minoris C. qui dare tut.vel cur poſſunt.*C.1173 c

Initiis quædam requiruntur quæ poſt interpoſita non excuſant aut conferunt, *l.Imperatores 13.ff.de decur.& fil.eorum.*N.1736 x

Initio vel poſt aliquid fiat nihil intereſt, *l.eſt & 1.§.2.fine ab ff.de condict.ſine cauſa.*V.1366 a

Iniuria verbum generale, *l.militaribus 42. C.de decurion.*56 x pro culpa, *l.27.ſi ſeruus, §.5.tertio, tit.11. ad l. Aquil.*V.1071 g *l.prætor 1.ff.de public.& vectig.* N.135 h cum ipſo damno, *l.49.ſi quis tit.11.ad leg. Aquil.*V.1087 [illegible] ¶ Damno, *l.prætor 2. §.10.merito, ff.ne quid in loco publ.*N.652 o *l.ſi in agrum 3. ff.de via pub.*N.662 i *l.ait prætor 1. §.hoc interdicto, ff.ne quid in flum.publ.* N.668 b vitio vel culpa, *l.fluminum 24.§.2.ff.de dam.inf.* N.81 c

Iniuria alterius vnus locupletari non debet, *ff.lib.1.tit.1.l.1.§.2* f ¶ Atrox æſtimatur ex perſona facientis, *l.17.§.3.quadam, ff.de iniur.*N.1378 h dicitur ex magnitudine vulneris, *l.2.§.2.ff.de vi & vi arm* N.673 e ¶ Atrox & dãnatus eſt infamis, *l.diuus 40. ff.de iniur.*N.1386 q crimen priuatum eſt, *l.accuſare 23.ff.de public.iudic.*N.1417 b eſt indebitè in ius trahi, *l.ſi vero 5.§.1.ff. qui ſatiſd.cog.* V.204 h ¶ Negat quod concedi ſolet, *l.ait prætor 1.§.45.meminiſſe, ff.de aqua quotid.*N.723 c ¶ Vocare eum debitorem qui non ſit debitor, *l.item 15.§.36.ſi communem, ff.de iniur.& ſam.libel.*N.1374 x

Iniuria filiæ illata patri facta intelligitur, *Nou.143.tit.25. de raptis mulieribus.*A.609 e ¶ Facta comiti videtur fieri ſocio itineris, *l.item 25.§.20.appellare, ff.de iniur. & ſam.libel.* N.1372 c ¶ Procuratori facta nocet domino, *l.non cogendum 45. §.2. ff.de procurat.*V.389 d ¶ Socio ſocium tangit, *l.cum 52.tit.pro ſocio.*V.170 h ¶ Seruo hæreditario vindicari poteſt ab hærede, *l.iniuria 1.ff.de iniur.& ſam.libell.*N.1356 x ¶ Tutori, dicitur facta pupillo, & ideo pupillo nocet, *l.quid 3.ff.de contrar.tutel.*I.323 n ¶ Vni, alteri nocet ad exceptionem parandã cõtra aliũ, *l.exceptione 67.ff.de fideiuſſ.*N.1106 e ſeruo alterius facta perinde vindicatur ac ſi ipſi domino fuiſſet facta non tamẽ ita grauiter vindicatur, *l.cum qui 18.§.1 ſi ſeruus, ff.de iniur.*N.1381 c illata ſeruo plurimum ęſtimatur pro ea parte qua quiſque dominus eſt, *l.ſed 16.ff.de iniur.& ſam.libel.*N.1376 r

Iniuriæ ſibi à ſeipſo illatę nemo aduerſus aliũ experiri ſanè poteſt, *l.55.Stichum, tit.11.ff.ad legem Aquiliam.*V.1091 ex affectu facientis conſiſtit, *l.illud 3.ff.de iniur.& ſam.libell.*N.1357 f ¶ Creſcit magnitudine vulneris, *l.vulneris 8.ff.de iniur. & ſam. libell.* N.1364 r ¶ Fit etiam carmine conſcripto, *l.item 15. §.32. item, ff.de iniur.& ſam.libell.*N.1373 i ¶ Fit ſeruo, inſpecto iure naturali, *l.item 15.§.40. verberaſſe, ff.de iniur. & ſam. libell.* N.1374 a ¶ Fit verbis & literis, *l.ex maleficio 4.ff.de oblig. & act.* N.867 n domino ſi quis rem eius euincat, *l.poſtquam 1.tit.de fideiuſſ. minor.*C.425 a ¶ Imperatoris mediatè & immediatè, *tit.de pace Conſtantiæ.*E.182 d ſeruis fieri poteſt, *l.ſi dominus 2. ff.de his qui ſui.*V.96 n volenti, *l.lege 4. §.2.idem, ff.ad leg. Corn. de ſic.* [illegible].1484 f

Inferri mortuo poteſt, *l.ſiuè 15. ff.de relig.& ſumpt.funer.* V.1205 e quis teneatur, *l.plerique 18.ff.de in ius voc.*V.153 a

Iniuria id alterũ torqueri non debet quod pro eo eiúſue cauſa conſtitutum, *l.quamuis 6.ff.de pign.act.*V.1424 u vnde ius oriri non debet, *c.27.optimæ, coll.4.Nou.22.tit.1.de nuptiis.*A.185 q res ſuas amittere qui dicantur, *l.hoc edictum 1. ff. de negot. geſt.* V.411 h à familia ſua illata nomine quemadmodum ipſe dominus teneatur, *l.vtiliſſimum 1.ff.ſi famil.furtum feciſſe dicatur.* N.1331 l

Iniuria dicitur id quod contractus fit, *l.ſed etſi 5.ff.ad leg. Aquil.* V.1057 a non fit certæ perſonæ, *l.cum qui 18. §.1.ſi ſeruus, ff.de iniur.*N.1381 c volenti, *l.quamuis 11.ff.de in ius voc.* V.191 a *l.nemo 7.C.de fund.priuat.*211 g *l.quamuis 11.ff.de in ius vocan.*V.151 *l.Lucio 4.ff.de aqua quotid.* N.725 d *l.17 ff.de iniuriis.* N.1377 a *l.quod & 3.§.5.ſi quis volente, ff.de lib.hom.exhib.*N.774 h ſine animo nocendi, *l.item 13.§.14.item, tit.locati conduct.* V.1651 l non punitur quæ effectum non habet, *l.qui poſſeſſionem 17.ff.de vi & vi arm.*N.690 q

Iniurię actio creſcit ex perſona iniuriam patientis & inferẽtis, *l.Prætor 7.§ 7.atrocem, ff.de iniur.& ſam.libell.*N.1364 o tollitur pacto & diſſimulatione, *l.auxilium 37. ff. de minor 25. annis.* V.573 d ¶ nomine vt ex perſona ſtatui liceat, *l.de iniuria 45. ff.de iniur.*N.1387 d ¶ pœna ciuilis ſiue merè ciuilis ſiue prætoria fit, *tit.de pace tenend.53.§.iniuria.*F.103 a criminalis arbitraria, *tit.de pace tenend.53. §.1. iniuria.* F.103 r ſpecies eſt ad alterius inuidiam veſte lugubri vti, *l.itẽ 15.§.30.idem, ff.de iniur.& ſam.libel.*N.1373 h hæredem non habere, *l.nemo 7.tit.ex quib. cauſ. infam.irrog.*C.365 f

Iniuriæ agi poteſt publico etiam iudicio, *l.ſi ſeruum 5. ff.ſi ex noxa.cau.agat.*V.217 c ¶ Agentes cum periculo alterius temerè vagari non debent, *l.prætor 7.§.2.præterea, ff.de iniur. & ſam.libel.*N.1363 a ¶ Agere poteſt, qui vexationis cauſa ad tribunal alicuius interpellatur ſeu vocatur, *l.iniuriarum 13. §.5.idem, ff.de iniur.& ſam.libell.*N.1868 k inde naſci nõ debent vnde ius naſci debet, *l.eos 1.tit.de his qui.*C.4[illegible] a *l.Senatus 8.ff.de Senatuſ.Sila.& Clau.*I.730 g *ff.lib.1.tit.1.l.5* g ¶ Tenetur qui contra ius ſententiam dixit, *l.iniuriarum 13.§.7.ſi quis.ff.de iniur.& ſam.libell.*N.1368 o qui ſeruum à domino ſuo diſtrahi prohibet, *l.ſi quis 24 ff.de iniur.*N.1363 b ¶ Filio illatæ perſecutio communis eſt patris & filij, *l.filiusfamilias 8. ff.de procurat.* V.358 [illegible] ¶ Viro factæ vxor agere non poteſt, *l.quod 2.ff.de iniur. & ſam.libel.*N.1357 a

Iniuriæ atrocis nomine poteſt libertus patronum accuſare, *l.38.§.9.liberto.ff.ad leg.Jul.de adult.*N.1473 g

Iniuriæ non tenetur qui nudum concilium dedit, *l.item 15. §.7.conuitium.ff.de iniur.& ſam.libel.* N.1371 k qui nocentem infamat vel in iudicio vel extra ius, *l.eũ qui 18.ff.de iniur.* N.1381 b

Iniuriã atrocẽ magis patri intelligitur qui in ſua domo quam qui in aliena iniuriã patitur, *tit.5.quib.mod.feud.amit.*F.9 e defũcto factã puniri hæredis intereſt, *l.Iniuria 1.ff.de iniur.& ſam.libel.*N.1356 t ¶ Filio factã pater poteſt remittere, *l.17.§.11.ſi filiofamil.ff.de iniur.*N.1379 d ſibi illatã, filius in præiudiciũ patris remittere non poteſt, *l.17.§.12.plane ſi.ff.de iniur.* N.1379 e

Iniuriam facere & non pati quid in honorem alicuius fieri differunt,

ferunt, *l. iniuriarum 13. §. 4. ſi quis, ff. de iniur. & fam. libel.* N.1368 o

Iniuriam vel ignoto facere poſſumus, *l. illud 3. ff. de iniur. & fa. libel.* N.1357 f

Iniuriam interdum nobis facit, qui rē noſtrā pretioſiorē reddit, *l. 27. ſi ſeruus, §. 26. & non, tit. 11. ff. ad leg. Aquil.* V.1074 h non facit qui ius exequitur, *l. iniuriarum 13. §. 4. ſi quis, ff. de iniur. & fam. libel.* N.1368 f ¶Facit qui inuitum de domo ſua extrahit, *l. plerique 18. ff. de in ius voc.* V.193 a ¶Funeri faciens creditor amittit actionem ſuam ipſo iure, *Authen. coll. 5. Nou. 60. tit. 15. vt defunct. ſeu fun. 305.* ¶Infert qui deteriorem conditionem alterius facit, *l. nam 6. ff. quemadmodū ſeruit. amit.* V.1042 l ¶Patitur etiam is qui ad animum iniuriam ſibi factam non reuocat, *l. illud 3. ff. de iniur. & fam. libel.* N.1357 e

Iniuriam perſuadens etiam alias facturo & illaturo an & quatenus teneatur, *l. non ſolum 11. §. 7. quanquam, ff. de iniur. & fam. libel.* N.1366 n ¶Non habet executio iuris, *ff. lib. 39. tit. 3. l. 4. 2.* ¶Non infert qui ius exequitur, *l. continet 3. §. 1. ff. quod met. cauſ.* V.478

Iniuriarum actio cauſam doloris agit, *l. licere 12. ff. de incend. ruin. nauf.* N.1354 ¶Prætoria actio patri competens, *l. lex 5. §. 6. illud, ff. de iniur. & fam. libel.* N.1359 l ¶Publica eſt, *l. licere 12. ff. de incend. ruin. naui.* N.1354 ¶An pœnalis ſit, *l. in honorarius 35. ff. de oblig. & act.* N.901 f ¶Ad vindictam datur, *l. iniuriarum 13. §. 4. ſi quis. ff. de iniur. & fam. libel.* N.1367 c

¶Datur etiam filiisfamilias, *l. in perſona 30. ff. de peculio.* V.292 m

¶Infamat, *l. prætor 7. ff. de iniur. & fam. libel.* N.1361 a

¶Hæreditati quæritur, *l. iniuria 1. ff. de iniur. & fam. libel.* N.1355 p ¶Tollitur pacto, tranſactione, iureiurando, *l. non ſolum 11. §. 6. Atilicinus, ff. de iniur. & fam. libel.* N.1366 g ¶Vendi poteſt, *l. iniuriarum 28. ff. de iniur.* N.1383 l

Contra iniuriarum actio nō datur liberto aduerſus patronū ob leuem iniuriam ob atrocem datur, *l. non ſolum 11. §. 8. planè, ff. de iniur. & fam. libel.* N.1366 n ¶Non eſt in bonis noſtris ante litem conteſtatam, *l. iniuriarum 13. §. 4. ſi quis, ff. de iniur. & fam. libel.* N.1367 ¶Non antea in bonis noſtris eſt, quàm litē ſuper ea fuerimus conteſtati, *l. ciuilis 1. § a herede, ff. de priu. delict.* N.1264 ¶Actione damnum venit ſecundario non principaliter, *l. prætor 7. §. 1. ſi dicatur ff. de iniur. & fam. libel.* N.1361 b ¶Nomine defuncti ſucceſſor agere poteſt, *l. & quia 6. ff. de interrog. act.* V.1194 h

Iniuriarum agere poteſt qui prohibetur iure ſuo vti, *l. qui pendentem 25. tit. de act. emp. & vend.* V.1829 n

¶Agere illuſtris poteſt etiam per procuratorem, *leg. quæri, ff. an per alium dec.* N.1619

¶Agens & eo nomine iurans, damni quoque ſibi illati agere videtur, *l. qui ſeruum 34. ff. de oblig. & act.* N.900 l

¶Quis teneatur, *l. qui ſeruum 6. ff. de donat.* N.155 k

¶Tenetur qui calumniatur, *l. temporibus 1. ff. de inſpiciendo ventre.* L.100.o ¶Non modo qui fecit, ſed & qui mandauit, *l. non ſolum 11. ff. de iniur. & fam. libel.* N.1366 i

¶Qui inuiti, etiam in ius vocandi cauſa domum intrauit, *leg. ſi qui in domum 23. ff. de iniur.* N.1383 a

¶Qui literas ſibi traditas ab amico alias eulgat, *l. depoſitum 1. ff. depoſiti.* V.1611 b

Contra non tenetur qui per errorem alium quàm quem voluit percuſſit, *l. illud 3. ff. de iniur. & fam. libel.* N.1357 h

Iniuriantis animus hoc caſu probari debet, *leg. iniuriarum 13. ff. de iniur. & fam. libel.* N.1367

Iniuſtò facta interdum habentur pro infectis, interdum puniuntur pecuniariter vel criminaliter, *leg. non 74. ff. de reg. iur.* N.1891 f

Iniuſſus pro non iuſſu, *l. ſi vxori 39. ff. de auro & argento lega.* L.1283 f

Innocens nocentem excuſat. 333. ff. N. ¶Probatur iureiurando, *l. furti 6. §. 4. ff. de his qui no. infam.* V.346 m ¶Eo ipſo quod contrarium non probatur, *l. qui res 3. §. 8. de illo, ff. de bonis autom.* N.1578 u ¶Principem decet, *l. æquè 1. ff. de interdict.* N.1579 d

Innocentiam ſuam quiſque purgare cogitur, *l. miles 5. de furtis.* C.1275 b

Innominata eſt actio præſcriptis verbis, *l. tum 14. §. 11. is qui, ff. de furt.* N.1273 g

Inofficioſi querela ſeptem caſibus hodie corrigitur tā iure Codicis quàm Nouellarum, *l. nam & his 5. ff. de inoſ. teſt.* V.717 c ¶Nō eſt actio de vniuerſitate, *l. poſt 1. ff. de rei vind.* V.820 g ¶Frequens olim, *l. ſciendum 1. ff. de inoſ. teſtam.* V.715 i ¶Datur iis liberis & parentibus qui proximè ſuccederent ab inteſtato, ſi nullū factum eſſet teſtamētum, *l. ſciendum 1. ff. de inoſ. teſtam.* V.715 k ¶Non ſubiacent teſtamēta de quaſi caſtrenſibus peculiis facta, *l. cum antiquis 37. ff. de inoſ. teſt.* C.608 p ¶Datur in bonis filiorum emancipatorum parentibus exheredatis, *l. ſciendum 1. ff. de inoſ. teſtam.* V.715 k ¶Etiam non præparata hodie ad heredem filij tranſit, *l. ſi quis 9. §. 1. ff. de dolo.* V.513 i ¶Hodie locus eſt quādo facta prætertiò vel exheredatiò inſerta, iuſta cauſa ſed nō probata, *l. nā & 5. ff. de inoſ. teſt.* V.717 c ¶Et petitio præparatur hereditatis, *l. ſi quis 34. tit. de inoſ. teſtam.* C.600 q ¶Non competit Quib. patri aduerſus teſtamentum filij in poteſtate conſtituti, *l. ſciendum 1. ff. de inoſ. teſt.* V.715 k ¶Vti poteſt qui in legitima grauatus eſt, *l. humanitatis 9. tit. de impub.* C.1392 l

Inopia ſeu paupertas excuſat à procurando, *l. inuitus 17. tit. de procur.* C.380 o ¶Alterius in aliū quādoq; datur actio, *l. pater 7. ff. de dot. præleg.* L.1146 n ¶Appellandi neceſſitas remittitur, *l. propter 21. ff. de SC. Silan. & Clau.* L.735 g

¶Mariti vel eius patris, imò eius qui dotē recepit, *l. ſi conſtante 24. ff. ſol. matr.* L.34 q ¶Quandoque transfert actionem in alium, *l. ſi apud 12. ff. de minor. 25. ann.* V.552 q

Inopiæ cauſa patronus libertum obligare poteſt, *l. ſi nis 32. §. 1. ff. qui & à quibus* N.327 a

Inopia pœnam non aufert ſed auget, *tit. de pace tenend. 55. §. 1. iniuria.* F.166 f

Inopinabile eſt quod latet, *c. 3. Nou. tit. 1. de hered. & falc.* A.18 m ¶Præcogitari non poteſt, *Authen. coll. 6. Nou. 72. tit. 1. vt hi qui, c. 6. quoniam.* 333 q

Inquietari curiæ non debent pro re priuata principis, *l. curiale 21. C. de decur.* 50 x

Inquilinus cautionem ædium nomine petere poteſt, *l. ſi filiusfamilias 21. ff. de dam. inf.* N.76 z

¶Ius in re non habet, *l. in prouinciali 3. §. 3. ff. de op. nou. nunt.* N.31. e ¶Qui deiicit conueniendus eſt nō ædium dominus, *Authen. coll. 5. Nou. 69. tit. 24. vt omnes obed. c. 1. ſi igitur.* 324 f

¶Nō eſt qui recipitur gratis ab vſuario, *l. cui 2. ff. de vſu & habit.* V.950 q ¶Cautionem de damno infecto petere poteſt ab extraneo, *l. inquilino 33. ff. de dam. inf.* N.89 a

Inquirere veritatem etiam pro abſente parte iudex debet, *tit. quom. in laeſ. maieſt.* E.156 g ¶Quis poteſt licet citare non poſſit, *tit. 22. de milit. vaſal.* F.51 d ¶In maleficiis an & quatenus liceat, *l. congruit 13. ff. de offic. præſid.* V.147 l

Inquiſitio generalis delictorū primò, deinde ſpecialis fieri debet, *l. lege 4. §. 2. mādatis, ff. ad l. Iul. pecul.* N.1712 t ¶Facilius fit aduerſus vniuerſitatem quàm ſingulos, *tit. de pace Conſtantia.* E.183 ¶Fit plerunque ex officio nudo, *tit. 1. quom. in laeſ. maieſt.* E.155 c ¶Contra ſingulares perſonas fit præcedente fama, *tit. de pace Conſtantia.* E.183 c

Inquiſitioni præſidis non plenè ſtatur in magnis delictis, *l. diuus 14. ff. de of. præſ.* V.148 t

Inquiſitione quare, vbi, & quando vtamur, *l. vnanimis 4. C. de bo. vacant.* C.19

Inſcriptio in omnib. tam publicis quàm priuatis regulariter neceſſaria, *l. ſi cuia 6. ff. de accuſ.* N.1411 n

¶Vel ſubſcriptio criminis quid, *ff. de accuſ.* N.1418

Inſcriptionis neceſſitas, hodie non remittitur marito vxorē de adulterio accuſanti, ſiue vt maritus, ſiue vt extraneus accuſet, *Nou. 117. tit. 18. vt liceat matri & auiæ, c. 8. quia vero.* A.503 f

¶Non eſt neceſſaria in crimine accuſatione, *l. abigeatus 1. ff. de abig.* N.1398 r ¶Etiam in priuatis delictis & iudiciis locum habet, *l. lex 1. ff. de tigno iniuncto.* V.1323

Inſeparabilia eſſe facit pietas & charitas ſumma quæ alioquin diuidua eſſent, *l. plerumque 34. ti. de ædil. edict.* V.1981 u

Inſepulta pati mortuorū cadauera iacere inhumanum, *l. ſi quis 12. §. 3. hoc edicto, ff. de relig. & ſump. funer.* V.1222 y

Inſignia conſulum, *l. quod ait 2. ff. de his qui not. infam.* V.340 k

Intimatio ætatis vti fiat, *l. ea quæ 4. tit. de temp. in integ.* C.473 l ¶Inſtrumenti coram iudice facta probat, *Nou. 127. tit. 10. vt fratrum filij, c. 2. illud quoque.* A.505 b ¶Poſt litem conteſtatam fieri poteſt, *Auth. coll. 6. Nou. 73. tit. 2. de inſtr. caut. c. 7. ſi vero, §. 2. quod ſi.* 347 r ¶Fieri poteſt poſt donationē, *l. cum 20. de donat.* C.1015 ¶Requiritur in donatione excedente 500. ſolidos, *Auth. ex diuerſo, tit. de donation.* C.1018 h

Inſinuatione non indigent donationes ob cauſam, *Nou. 119. tit. 2. vt ſponſ. larg.* A.516 m

Inſinuari dicuntur quæ in iudicio oſtenduntur, vel publicantur ad cæterorum rei memoriam, *l. ſancimus 3. tit. de diuerſ. reſcrip.* C.246 g

Inſolentia iudicum, *l. decennij 1. C. de exact. tribut.* 51 l

Inſolidum teneri, *l. filiusfamilias 15. §. iudex 1. ff. de iud.* V.681 c

Inſolitum ſuſcipiens præſtat caſum, *l. ſi negotia 11. ff. de nego. geſt.* V.432 c

Inſolita non conſideramus in pactis niſi nominatim id dictum ſit, *l. quintus 15. ff. de ſeruit. præd. ruſt.* V.1063 d

Inſpicere debemus euentura, *l. ſed etſi 18. §. 5. ſi paterfam. ff. de iud.* V.690 f

Inſpicitur tempus ſentẽtiæ non tempus executionis, *l. ſi quis 6. §. 6. ſed etſi quis. ff. de iniuſt. rup. & irrit. fact. teſta.* I.429 quod euenire poteſt in his etiam quæ prorſus ſunt incerta, *l. ſi finita 15. §. 34. ff. de dam. inf.* N.65 m *l. in diem. 9. §. 2. ff. de aqua & aqu. plu. ar.* N.122 u

Inſpiciendum eſt quo nomine aliquid fiat & quo reſpectu, *l. ſed ſi 10. ff. de vulg. & pupill. ſubſtitut.* I.575 i

Inſpectio inſtrumenti permittitur lectionis cauſa ſeu vt legi inſtrumentum poſſit, *l. tabularum 2. ff. teſta. quem aper.* I.692 f in mendicantes validos cuius ſit, *l. iunctus 1. C. de mendicant. val.* 164 n

Inſtantia cauſæ ciuilis Finitur interdum ante triennium. *Nou. 112 tit. 13. de litigioſ. c. 3. omni. §. 2. ſi vero.* A.481 o *l. ſi amo. 11. ff. de iudic.* V. compromiſſi triennio non perit vt inſtantia iudicij, *l. licet 15. ff. de recept. arb.* V.631 h triennio præſcribitur, *l. ite. 17. §. 2. ff. de recep. arbit.* V.633 c

¶ Iudicij lite nondũ conteſtata non tranſit ad hæredes, *l. tam ex 57. ff. de iudici.* V.705 a expirat ſi intra tempus ſtatutum nõ iudicetur, *lib. de pace Conſtan.* E.179 b *l. ſi amo. 11. ff. de iud.* V.679 ¶ Noua opus eſt quod per litis conteſtationẽ accidit nõ per acceſſorium ad primum, *l. non poteſt 23. ff. de iudi.* T.685 opus eſſe aduerſus fideiuſſorem defendendi, *l. ſi quis 3. ff. iudicatum ſolui.* N.1232 a diuiditur ſuper actione inchoata, *l. ſi petitor 31. ff. de iudiciis.* V.691 ¶ Finitur interdum tribus menſibus interdũ triennio, *l. generalis 54. C. de decurio.* 59 h ¶ Inchoata cũ defuncto tranſit ad hæredem, *l. ſi ad 8. ff. ad exib.* V.1183 r ¶ Inchoata mortuo filio, tranſit ad patrem: licet actionis qualitas alteretur, *l. tam ex 57. ff. de iudiciis.* V.604 d ¶ Perempta an citatio pereat, *lib. de pace Conſtantiæ.* E.179 b

¶ Perempta acta pereunt in quibus imminet magnum periculum, *lib. de pace Conſtantiæ.* E.179 b teſtimonia publicata nõ pereunt, *lib. de pace Conſtantiæ.* E.179 b an vitium litigioſi duret necne, *lib. de pace Conſtantiæ.* E.179 b perit officium iudicis mercenarium, *tit. de pace Conſtantiæ.* E.179 b quando dicatur, & quæ ea perempta pereant, *lib. de pace Conſtantiæ.* E.179 b

¶ Perire poteſt tametſi non pereat ius agendi, *c. 4. illud tit. 1. de hæred. & falc.* A.20 l ¶ Tranſit in ſucceſſorem, *l. ſi is qui 34. ff. de iudic.* V.692 ad hæredem cum omni qualitate ſua, *l. hæres 8. ff. de fideiuſ.* I.337

Inſtigator dicitur qui parat accuſatori probationes, *l. in ſenatus 15. ff. ad ſenatuſc.* N.1330 k

Inſtitor tenetur ex promiſſione inſtituti, *l. ſi procurator 28. ff. de procurat.* V.366 u *l. hæres 19. §. 3. ff. de iudic.* V.685 an proprie dicitur qui in vna re tantum vendenda fuit inſtitutus, *l. Iulianus 13. §. 25. ſi procurator. tit. de act. emp.* V.1813 m qui domino patiente negociantur in peculiari merce. *l. vtilitatem 1. §. 10. Licet. ff. de inſt. act.* V.1454 f

Inſtitoria datur ſcienti creditori: at non dolũ cõmittenti, *l. quidam 29. ff. ad ſenatus. Velleia.* V.1593 b

Inſtitoris contractu obligatur qui præpoſuit, ſi in eam cauſam contrahat in quam præpoſitum eſt principaliter, *l. cuicumque 5. §. 11. non tantum. ff. de inſt. actio.* V.1470 x

Inſtituere pro ſubſtituere, *l. gallus 19. ff. de liber. & poſthum.* I.405 c

Inſtituere aliam qui debet ab alionõ debet inſtitui, *l. quod 10. ff. de iur. codicil.* I.746 y duplici modo quis dicatur, *l. circa eos 2. ff. de hæred. inſt.* I.447 c poſthumũ etiam is poteſt, qui ad generandum inhabilis eſt, *l. ſi à primo 8. ff. de liber. & poſthum.* F.386

¶ Scienter vt fratrem poſſumus eum qui frater non ſit, *l. nemo dubitat 58. ff. de hæred. inſt.* I.491 e

¶ Seruum hæredẽ teſtator poteſt poſt mortẽ eius qui ſeruũ ipſum legauit, *l. qui filio 38. ff. de hæred. inſtitut.* I.478 d an eum communem poſſumus cum libertate, *l. ſed ſi 6. ff. de hæred. inſtitut.* I.454 m hodie quemadmodum poſſumus, *l. ſed ſi. ff. de hæred. inſtitut.* I.453 i

¶ Propriũ etiam nulla facta mentione libertatis poſſumus, *l. ſed ſi 6. ff. de hæred. inſtit.* I.493 i alienum cũ libertate nõ poſſumus etiamſi poſtea fiat teſtantis, *l. ſed ſi 6. ff. de hæred. inſtitu.* I.48.1 ſub alia conditione quàm poteſtatiua liberos pater non poteſt, *l. conditiones 2. tit. de inſtitut.* C.1380 c

Inſtituere adrogator adrogatum filium cogitur, *l. certum eſt 8. ff. de iniuſt. rupt. & irr. fact. teſtam.* I.431 r

Inſtituẽs primo, deinde legãs regulariter nõ videtur receſſiſſe à prima voluntate, *l. quidam 5. tit. de neceſ. ſeruis. hæred.* I.1397 b

Inſtitui vtrum quis poſſit ſuo nomine & cõtumeliæ & maledictionis, *l. quoties 9. ff. de hæred. inſtitut.* I.458 a lege iure patre & à teſtatore differunt, *l. cum 3. tit. de inoffic. teſtam.* C.503 d hæres poteſt naſciturus, ex vidua cum qua teſtator poteſt matrimoniũ cõtrahere, *l. poſthu. 27. ff. de libe. & poſthu.* I.399 g ¶ Poſthumus alienus, *l. poſthu. 6. ff. de inoſ. teſta.* V.718 e ex ea quæ in præſenti vxor eſſe non poteſt, *l. filius 78. ff. de lib. & poſthu.* I.402 ¶ Veniẽs ab inteſtato in teſtamento imperfecto vt & codicillis, *l. nunc autem 2. ff. de irrit. iniuſto. fact. teſta.* I.422 o in re certa hæres hodie poteſt, *l. nouiſſima. tit. de inoffic. teſta.* C.505 a

Inſtitutio captatoria non eſt quæ non eſt collata in ſecretum alienæ voluntatis, *l. Clemens 81. §. 1. ſi ita, ff. de hære. inſt.* I.500 c ¶ Conditionalis rumpitur natiuitate poſthumi iam purificata, *l. filio 23. ff. de lib. & poſthum.* I.398

¶ Eſſe poteſt exheredati ſub contraria conditione, *l. ſi pater 4. tit. de inſtit.* C.1381 b ¶ ſi Exiſtat locum non habet ſubſtitutio, *l. ſeruum 48. §. 1. Titius, ff. de vulg. ſubſt.* I.568 e

¶ Filij ad tempus non intelligitur facta, niſi aliud ſenſiſſe teſtatorẽ probetur, *l. ſi mater 33. ff. de vulg. & pup. ſubſt.* I.546 t

¶ Filij non eſt de ſolemnitate teſtamenti, *l. hoc colore 2. ff. de inoffi. teſtam.* V.716 n ¶ Heredis ſolo verbo aut ſola pœnitentia mutari non poteſt, *l. militis 36. §. 5. veteranus, ff. de milit. teſtam.* I.612 a ¶ Heredis eſt caput teſtamenti, *l. quod 10. ff. de iure codicil.* I.746 y ¶ An ita reuocetur vt legatum, *l. ſi quis 3. ff. de adim.* I.1319 b ¶ Primi heredis tranſit in ſecundum heredẽ quoad titulum attinet, & quoad effectum, *l. 59 liber homo. §. 6. ſi ita, ff. de hæred. inſt.* I.495 h ¶ Nõ ita facilè reuocatur, vt fideicommiſſum, *l. ſi quis 3. ff. de adim.* I.1319 c

Inutilis non firmatur per inutilem, *l. vni 1. tit. de rei vxor. act.* C.1692 r ¶ Mariti in dotis lucro & debito non cenſetur facta animo compenſandi, *l. mulier 20. ff. de cond. inſt.* I.585 a

Inſtitutio eſt nulla quotiens erratur in corpore inſtituti, *l. quotiens 9. ff. de hæred. inſt.* I.456 ¶ Serui proprij in hac conditione cum liber erit non eſt pura aut conditionalis ſed nulla, *l. ſeruum 21. ff. de cond. inſt.* I.583 r ¶ Particularis habetur loco legati, *l. quotiens 13. tit. de hæred. inſt.* C.1377.

¶ Ex mera affectione fieri debet non motu pœnæ, *l. illa autem 7. §. 1. ſed illud. ff. de hæred. inſt.* I.450 f

Inſtitutio fieri poteſt à re vel à quota, licet exheredatio ita fieri non poſſit, *l. cum 19. ff. de lib. & poſthum.* I.396

¶ Per ſolum nomẽ proprium & per duo verba, *l. inſtitutio 10. ff. de cond. inſt.* I.578 ¶ Præcedere ſubſtitutionem debet, *l. ambiguitates 24. tit. de teſtam.* C.1365 ¶ Pendere non debet ex alieno arbitrio, *l. qui frater. tit. qui teſtam. facere poſſunt.* C.494 f

¶ Valet in re certa, *l. cum 1. tit. de lib. præterit.* C.1400. o

¶ Interdum ad fideicommiſſum trahitur, *l. poſthumus 13. §. 1. ſi paganus, ff. de iniuſt. rup. teſtam.* I.434 r

¶ Vitiatur incertitudine, *l. in tẽpus 62. §. 1. quoties, ff. de hære. inſt.*

Inſtitutio blanditiis interpoſitis facta non vitiatur, *l. captatorias 70. ff. de hæred. inſt.* I.499 k ¶ An vitietur ſi deſtinatam conditionem teſtator teſtamento non adiecit per obliuionem, *l. quoties 9. ff. de hæred. inſt.* I.457 i ¶ Si eum appello fratrẽ meum qui mihi frater non eſt, *l. quoties 9. ff. de hæred. inſt.* I.456 k

¶ Nepotis non valet alio non inſtituto, *l. cum in 37. ff. de hæred. inſt.* I.476 k

Inſtitutio facta in teſtamẽto nõ niſi alio teſtamẽto reuocari & adimi poteſt, *l. heredes 21. ff. qui teſtam. facere poſſunt.* I.374 p

Inſtitutio & exheredatio liberorũ inter cætera teſtamẽti præcipua eſt, *l. inter cætera 30. ff. de lib. & poſth.* I.410 a

Inſtitutionis iure debet filiis quarta relinqui, *l. vnic. 1. tit. de rei vx. act.* C.1099 i ¶ Licet quod alias non liceret, *l. qui poterins 27. ff. de manum. teſt.* N.222 t

Inſtitutionis & ſubſtitutionis ius in vnam & eandem perſonã concurrere poſſe, *l. Iulianus 15. ff. de hæred. inſt.* I.463

Inſtitutionis iure ſeu titulo filius ſuam legitimã hodie habere debet, *c. c. h. et, coll. 3. Nou. 18. tit. 5. de mand. princ.* A.143 t

¶ Quarta liberis relinquenda, *c. 22. ſi quis, coll. 4. Nou. 22. tit. 1. de nuptiis.* A.176 f ¶ Titulo ſeu iure legitima liberis an ſit in codicillis relinquenda necne, *Nou. 115. tit. 16. vt cum de app. c. 2. ſed & hoc.* A.486 h

Inſtitutiones in quaque arte prima artis veſtigia explicant, *ff. proœm. in marg. k, pag.* 43

Inſtitutionis partes referre poſſumus ad contractum qui nobis intercedit cum eo quem inſtituimus heredem, *l. liber homo 59. §. ſi quis, ff. de her. inſt.* I.493

Inſtitutioni in re certa adiectus coniunctio parit ius adcreſcẽdi, *l. Titius 11. ff. de her. inſt.* I.460 u

Inſtitutiones iuris ciuilis ſcientiã continent, *ff. proœ. Gl. x, pag.* 46

Inſtitutiones captatoriæ dicuntur quarum conditio confertur ad ſecretum alienæ voluntatis, *l. captatoria 70. ff. de hæred. inſti.* I.450 n quæ ſint, *l. captatorias 70. ff. de hæred. inſt.* I.499

¶ Fauorabiliores legatis, *l. ſub conditione 73. ff. de heredi. inſtit.* I.451 c

Inſtitutus pro ſubſtituto, *l. cum 77. ff. de leg. & fideicom.* I.937 c ¶ Directo non capit vel propter ſolẽnitatis omiſſionem propter ſuam conditionẽ, *l. verbis 7. ff. de vulg. & pup. ſubſt.* I.527 c ¶ In re ſpeciali, an etiam heres ab inteſtato poſſit vti beneficio huius legis, *l. edicto 3. ti. de edict. diui Hadr.* C.1436 r ¶ Excludit ſubſtitutum, *l. ſi filius 18. ff. de cond. inſt.* I.587 a ¶ In vna parte purè, in alia ſub conditione præcedente conditione non eſt ea parte heres, ſed alterius tantum partis, *l. liber homo 59. §. 5. Titius, ff. de her. inſt.* I.494 ¶ A teſtatore capax tribus temporibus eſſe debet, *l. ſed ſi 10. ff. de vulg. & pup. ſubſt.* I.533 c

Digitized by Google

Inſtitutus vel ſubſtitutus cancellans teſtamẽtum ius ſuum teſtamentarium amittit, l.quæ in 1.§.4. & hereditas, ff.de his quæ in teſtam. I.441 f

Inſtitutus & ſubſtitutus in fraudem legatorum repudiant, l.ſi non 10.ff.ſi quis omiſ.cau teſtam. I.707 ¶ In re certa ſi nulli alij ſint inſtituti vniuerſaliter habetur loco heredis, l.quotiens 13. tit.de her.inſt. C.1378 i

Inſtitutus tanquam pater qui pater non eſt inutiliter cenſetur inſtitutus, l.nemo dubitat 58.ff de hered inſt. I.491 e ¶ In re certa vice legatarij eſt quod ad actiones attinet aliàs verè eſt heres, l.ex facto 35.ff.de her.inſt. I 474 n ¶ Pater cum filio nõ cẽſetur ordine ſucceſſionis, l.ſi quis 35. ff.de acquir. vel omit. hered. I.650.o ¶ Seruus manumiſſus ſi non alienetur erit neceſſarius, l.ſed ſi 6.ff.de hered.inſt. I.454 n

Inſtitutus vt extraneus non rumpit vt filius, l.filio 23.ff.de lib.& poſthum. I.398

Inſtitutus heres & fideicommiſſarius non cẽſetur fideicõmiſſarius niſi ſit heres, l.Lucius.14.ff.de fideic.libert. N 144 t

Inſtrumentum pro apparatu fundi, l.notionem 99.ff. de verb.ſign. N.1827 b ¶ Fundi inſtrumento & cautionibus, l.inſtrumentorũ 1.ff.de fide inſtru. V.2083 c

Inſtrumentum dotis prædiorum quid, l.ſi prædiorum 11.tit. ad leg. Falcid. C.1498 p ¶ Inſinuatum fidem habet indubitatam, Auth.coll.6.Nou.73 tit.2.de inſtrum.caut. cap.7.ſi vero, §.1. quod ſi. 346 k ¶ Matri filius poteſt conficere cum non ſit in eius poteſtate, l.ſi pater 11.ff.ad l.Corn.de falſ. N.1456 x

¶ Originale idem quod authenticum, l.ſi legatum 2.ff.de eden. V.245 f ¶ Publicum ex ſe probat, Auth.coll.6. Nou.73.tit.2.de inſtrum.cau.c.6.oportet.344 p ¶ Dicitur quod ſcriptum manu publica, Nou.91.tit.3 vt ex actione inſtante, cap.1.his igitur. A.427 ¶ Solutionis apud debitorem debet eſſe, l.Stichus 67.§.2.Titius, ff.de cond.indeb. V.1367 ¶ Tutelæ pro inuentario pupillari, l.heres 8.ff.de fideiuſ. I.337 i ¶ Vnicum dicitur, quod ſimul abſoluitur licet obligationes varias comprehendat, l.Seia fundo 63.ff.de euict. V.2035

Inſtrumentum ei edi debet ad cuius vtilitatem factũ eſt, l.prætor 4.ff.de eden. V.246 l ¶ In vno capite vitiatum in toto dicitur vitiatum, ff proœm in marg.pag.51 ¶ Non vitiatur etiamſi teſtes inſtrumentarij dicant ſe non meminiſſe eorũ quæ cõtinentur inſtrumento, l.conuenire 2.§ ſed ſi dubitetur 6.ff.de iudicijs. V.675 g ¶ Si in eo vna nota pro alia ponatur, l.quoties 9. ff.de hered.inſt. I 457 ¶ Non vitiat ſyllabæ error, l.qui habebat 54.ff.de manum.teſtam. N.231 c ¶ Tametſi tabellio amittit officium ſuum, Auth coll.4. Nou 44 tit 15.de tabel.c.1.nos autem, §.4. vt tamen.263 b ¶ Quæ præp. ſteratione aut quibus omiſſis vitiatur, tit.de pace Conſtantiæ. E.192 c ¶ Cedere debitori creditor non cogitur niſi cautionem accipiat, l.locum 43.ff.de pig. act. V.1447 ¶ Non eſt omnino vitioſum ratione partis, l.ſi ex falſis 42.tit.de tranſact. C.339 e

Inſtrumentum factum à delegato tabellione valet, Auth.colla.4. Nou.44.tit.13.de tabel.c.1.nos autem, §.4 vt tamen.263 b

Inſtrumentum ſua pecunia ſolutum debitori vindicare à creditore & eo nomine ad exhibendum agere poteſt, l.ſi ſoluta 2.tit.de condict.ex lege. C.737 f

Inſtrumenti appellatio, Auth.coll.6.Nou 73.tit.2. de inſtrum.caut.& fide.337 ¶ Appellatione etiam teſtes continentur, Nou.90.tit. 2.de teſtibus, c.6.ſi vero. A.423 a ¶ Exemplum facilius conceditur quam originale, l.ſicut 26.de lib.cauſ. C.1615 d

¶ Factio non competit iure magiſtratus, Auth.colla.4.Nou.44. tit.23.de tabellio.c.1.non autem.260 m ¶ Pars teſtis, leg.qua quiſque 1.§ 2.ff.de edendo. V.244 e ¶ Produci poteſt, leg.pars literarum 48.ff.de iud. V.699

¶ Prætermiſſio aut amiſſio non nocet manumiſſioni rectè factæ, l.ſicut 25.de lib.cau.1615 c

¶ Subrepti nomine competit condictio furtiua, l.argentarius 10.§.3.ff.de edend. V.253 n

¶ Cancellationem an cenſeatur debitor liberatus, l.poſtquam 3.ff.de pactis. V.256 u

¶ Traditione cenſetur res tradita de qua mentio fit in inſtrumento, l.ab emptione 58 ff.de pactis. V.309 i

Inſtrumento probari poſſunt fines agro, l.locum 43.ff.de pig.act. V.1447

Inſtrumenta noua dicuntur de nouo reperta non recens fabricata, l.admonendi 31.ff.de iureiur. V.1293 b

Inſtrumenta teſtes ſuperant, Auth.coll.6. Nou 73. tit.6.de inſtrum. caut.c.1.ſi vero.353 b

Inſtrumentorum appellatione teſtes continentur, l.diuus 33 ff. de re iud. N.539 l

Inſtrumentorum aliud principale aliud acceſſorium quod eius inſtrumentum inſtrumenti eſt, l.ſin autem 29. ff.de inſtruct.vel inſtrum.leg. I.1197 h

Inſtrumento publico ſtatur donec contrarium probetur, l.ſi ſi-ly 16.tit.de don.inter vir.& vxor. C.1119 g

Inſtrumento dotis non plenè probari matrimonium, l.in contubinatu 3.ff.de concub. I.1111 n

Inſtrumenta vt oſtendi an ita tradi oporteat, l. Titius 48.tit.de act.empt.& vend. V.1841 f ¶ Edere contra ſe an & quatenus fiſcus teneatur, l.in fraudem 45.ff.de iure fiſ. N.1849 m ¶ Et teſtes effectu idem, ff.lib.39.tit.3.l.2.§.8.ſ

Subſtrahens inſtrumẽta cur teneatur doli cum furti teneatur, l.ſub 19.tit.de tranſact. C.326 l

Inſtrumenta & chartæ vt exhibeantur variis modis agi poteſt, l.in hac 3.§.14.interdum.ff.ad exhib. V.1180 m

Inſtrumenta & teſtes probandi modo differunt, ff.lib.39.tit.3. l. 2.§.8.ſ

Inſtrumentorum alia propriè inſtrumenta, alia impropriè, l.notionem 99.ff de verb.ſign. N.1827 b ¶ Appellatio latiſſima, l.oratione 7 ff.de ſeriis. V.278 z ¶ Appellatione teſtes continentur, l.notionem 99.ff.de verb ſign. N.1827 b ¶ Non comprehenduntur, l.in omnibus 1.tit.de iureiur. C.491

Inſtrumentorum ſubſtractorũ accuſatio cuius iuris ſit, l.inſtrumenta 6.tit.ad exhib C.692 l ¶ Cautio in quibus conſiſtat, Auth.coll.6.Nou.73.tit.2.de inſtrum.caut.& fide.337 ¶ Forma vt ea fidem faciant octo continere debet, l generali 3 C.de tabular.111 g ¶ Quæ forma eſſe debeat, Auth.coll.5. Nou.48.tit 2.vt præpon.nom.268 ¶ Redditio facta domino ex parte procuratoris inducit expirationem mandati, l.negotiorum 24.ff.de appel. N 1600 ¶ Latiſſima ſignificatio, l.inſtrumentorum 1.ff.de fide inſtrum. V.2083

Interdicta de aq.s tria cõſtituta, l.Seruius 3.ff.de aqua quotid. V.730 a ¶ Ad poſſeſſionem competunt, l. indebiti 15.de cond.indeb. V.2331 ¶ Pleraque à primis verbis interdicti denominata, ff.quor.bon. N.631 ¶ Nulla ſunt propria de ſeruitutibus vrbanis, l.de fonte. N.731 ¶ Nulla ſunt arbitraria, l.qui 67.ff.de rei vind. V 862 m ¶ De ſeruitutibus poſ. ſunt etiam eſſe reſtitutoria, ff.de aq.quot.& æſtiu. N 715 ¶ Non redduntur niſi inter ſubditos, l.in interdictis 3. ff. de interdict. N.631 ¶ Quædam proprietatis naturam habent, l.loci 4.ff.ſi ſeru.vind. V.1028 m

Interdictorum & actionum in ſolemnitate differentia, ff.de interdict. N.626 y

Interdictorum vt opus demoliatur & damni infecti cautio differentia, l.ſi finita 15.§.6 ff.de dam.inf. N.56 ſ

Interdictorum loco hodie proponuntur vtiles, in factũ, & extraordinariæ actiones, ff.de interd. N.626

Interdictorum non ſubſtantia, ſed ſolemnitas ſublata, l.ait prætor 1.§.4.eſt igitur, ff.uti poſſid. N.694

Interdictis plerũq; de proprietate agimus, ff.de interdict. N.626

Interdictis continetur poſſeſſionis cauſa, l.ſi inter 15.ff.de except. rei iud. N.829

Interdictis quibuſdam rerum perſecutio continetur, ff.de migran. N.780

Interdictus bonis adquirere poteſt licet non poſſit alienare, l.furioſi 40.ff.de diuer.reg.iur.antiq. N.1881 b

Interdictus bonis ſeu prodigus cui bonis interdicitur ſimilis eſt pupillo, l.ſi curatorem 3.tit.de in integ. C.419 i ¶ Igni & aqua an hodie fiat ſeruus, l.cognitionum 5 ff.de extraord.cog. N.1791 h

Interdictus ſacerdos eſſe non deſinit, l præſes 3.ff.de offic.præſid. V.142 o

Interdum non eadẽ ratio eſt totius ad partẽ quæ partis ad totum, l.qui 34.ff.de ſolu.& liberat. N.1148 i

¶ Nõ inſpicitur quod in opinione aut quod in vero eſt omnino, l.item 15.§.45.interdum, ff.de iniur.& fam.libel. N.1375 h

¶ Medium extrema, finis principium & finem ad ſe trahit, l.qui ſola 7.ff.de ſeru.præd.ruſt. V.1000 b ¶ Vnus grauatur & ab alio petitur, l.ſi ſeruus 108.ff.de leg.& fideic. I.847

Intereſt etiam noſtra amœnitatis cauſa, l.competit 16.ff.quod vi aut clam. N.756 y ¶ Noſtra vt appellare nobis liceat eius nomine qui ad mortem ſeu ad ſupplicium ducitur, l.non tantum 6.ff.de appel. N.1592 ſ

Intereſt etiam noſtra expenſarum cauſa, l.ſi item 10. ff.ſi quis cautio. V.235 b ¶ Vt ſint ſacerdotes, lib.1.tit.1.§.2.l.1.c

Intereſt noſtra aut ex honeſta & probabili cauſa, l.manifeſtiſſimi 52 tit.de furtis. C.1284 o

¶ Noſtra magis non impendere quam impenſum repetere, l.emptor 12.ff.de aqua plu.arc. N.110 o

¶ Plures habere debitores, l.ex hoc edicto 3.ff.de eo per quem. V. 221 q l ſi quis 27.ff.mandati. V.1675 d

¶ Non præcipitari, l.ſi mortuo 35 ff.de neg.geſt. V.455 n

¶ Ratione confinis, l.ſeruus 67.ff.de leg.& fideic. I.607

¶ Vel dominij, vel iuris, vel poſſeſſionis, vel detentionis ratione, l.is qui 11.ff.quod vi aut clam. N 750 n ¶ Vt ſint magiſtratus, ff.lib.1.tit.1.l.1.§.2.e ¶ Rem quæ maiorum noſtrorum fuit conſequi, l.ſeruus 67.ff.de leg.& fideic. I.807

Intereſſe communiter eccleſias eſſe, c.12.quia, tit.7.de non alie.aut permut. A.79 k

Intereſſe vltra duplum in contractu bonæ fidei peti poteſt doli ratione, l.cum 44.tit.de act.empt.& vend. V.1839 m

Id quod intereſt aliud pecuniarium aliud affectionis, l.non ſolent 1.ff.de appel recip.N.1611 e

Inſula, l.inſulæ 9.ff.de iud. V.678 quid, l.ſi finita 15. §. 14. ff.de dam.inf.N.57 q l.quidam 13.ff.de ſeruit.vrb.præd.V.982 m
Propriè pro terra aquis circundata, l. nam ſalutem 3. ff. de off. præf.vig.V.133 a ¶ Impropriè pro domo, l.nam ſalutem 3. ff.de off.præf.vig.V.133 a

Inſula domus ad inſtar inſulæ facta, l.ſi inſulam 84.ff.de verb.oblig. N.980 a

Inſula parua domus, l.ſi finita 15.§.14.ff.de damno infecto.N.57 q

Inſula tribus modis dicitur, l.adeo 7. §.3. ff.de adquir.rerum dom. N.362 e

Inſulæ Italiæ, pars Italiæ ſunt, l.inſulæ 9.ff.de iud.V.678

Inſulæ prouinciæ pars prouinciæ cui adhærent cenſentur, l.inſulæ 9.ff.de iud.V.678

Inſulæ in fluminibus frequenter enaſcũtur, in mari raro, l.etiam 17.ff.de leg.& fideic.L.992

Inſularum aſſignatio in dominio eſt primæuis, l.illicitas 8.§.9.ff. de of.præſ.V.145

Inſularij qui, l.Imperatores 4 ff.de of.præſ.vig.V.133 l

inſuper habere, negligere eſt & reficere, l.ſunt 43.ff.de relig.& ſump.fune.V.1230

intelligendi effectum non habet furioſus vt pupillus, l.poſſeſſio 1.§.3.ff.de adq.poſſ.N.403 n

intentionis ſeu facti exceptionis, ff.de excep.N.787

integrum tempus reſtituendo ædificio locatori datur quod eis faciendo datum fuerat, l. & ideo 15.ff. de verb.oblig.N.930

Integra res eſſe dicitur, neque iudicatum, neque de ea tranſactum l.filia 18.tit.fam.ercif.C.608 l
¶ Res in mandato quando dicatur, l.ſi ego 24.ff.de negot geſtis. V.443 a

intellectus demõſtrãdi cauſa fieri quæ dicãtur, l.obligationum 3.§.2.verborum,ff.de obli.& act. N.886 e

intentari debet prius cauſa poſſeſſionis quàm proprietatis, l.ſi de in 37.ff.de iud.V.694

intentio cordis exprimitur voce, ff.lib.1.tit.1.l.8. d
¶ Particularium ſumitur pro vniuerſa. lib.de pace Conſtantiæ.E.178 b

interire dici non poteſt, niſi quod natum ſit, l.vtrum 63.tit. pro ſocio.C.1711 e

Interitu rei an & quando liberetur qui metum intulit, l.perſecutionem 1.tit.de his quæ vi metuſve.V.407 a

interaquatum pro loco in quo aqua ducitur, l.arbor 19.§.4.quæris,ff.comm.diuid.V.1137

intercedendi quinq; modi, l.in perſona 30.§.1. ff.de pact. N.292 p

interceſſio non eſt indemnitatem promittere, l.quamuis 8.ff.ad SC.Velleian.V.1578 ſ
¶ Non eſt pignus reddere debitori, l.quamuis 8.ff.ad ſenatuſcon. Velleian.V.1598 q

Interceſſionis ſpecies eſt, rem ſuam pro alio pignorare, l.quamuis 8.ff.ad ſenatuſc.Velleia.V.1578

Inter exititios & intrinſecos ſententiæ latæ ex compromiſſo an valeant, tit.de pace Conſtantiæ.E.185 m

interdicere in perpetuũ quatenus poſſit præfectus vrbi, l.omnia 1.§.13.ff.de of.præſ.vrb.V.127 t
¶ Cum aliquo pro interdicto agere, l.duo 3.§.7.ſed ſi,ff.vti poſſid.N.699 f

inrerdicta ſunt de poſſeſſione vel quaſi poſſeſſione, ff.de interd N.616

Interdici poteſt quarundam rerum ſciencia & cognitio, coll.6. Nou.8; 1.1.11.vt clerici apud proprios, c.1.ſi vero.A.385 f

Interdictio facta à iudice lite cõteſtata ſolenniter excedit etiã tempus officij interdicentis, l.Imperator 43.ff.de pan. N.1571 k

interdictum actio prætoria, ff.de interd.N.627

Interdictum de aqua quotidiana duplex, l.ait prætor 1. §. 36. qui hac, ff.de aqua quot N.722 z
¶ De Arboribus vicini conlucandis, ſeu lucandis, adimẽdis, coercendis, ff.de arbor.cædend.N.776 ¶ de Clandeſtina poſſeſſione, ff.de vi & vi arm.N.671 ¶ De Cloacis pertinet propriè ad cloacas vrbanas, l.prætor ait, de cloacis.N.732 ¶ Et priuatas, l.prætor ait, de cloacis.N.732 ¶ Demolitorium eſt perpetuum, l.prætor, §.16.ff.de op.nou.nun.N.31 ¶ Quando naſcatur, l.prætor 20.§.16.ff.de op.nou.nunt.N.31 i ¶ Quo ſenſu dicatur ceſſare poſt annum, l.prætor 20.§.16.ff.de op.nou.nun.N 31 i
¶ De Filiafamilias exhibenda & ducenda aduerſus ſocerum datur, ff.de lib.exhib.N.776 ¶ de Fluminibus vtile quãdo detur, ff.de criminib.N.662 ¶ Fraudatorium quatenus detur, ff. quæ in fraud.cred.N.606 ¶ De Glande legenda cur introductũ, l.ait prætor 1.ff.de gland.leg.N.772 ſ
de liberis exhibendis & ducẽdis per procuratorẽ regulariter nõ poteſt exerceri. ff.de liber.exib.N.775 quaſi ꝓprietatis cauſam contitet, ff.de lib.exhiben.N.776 ¶ De libero homine exhibendo populare eſt & pœnale, ff.de lib.hom.exhib. N.773 ¶ Datur In eũ qui ſupprimit eum qui pro certo liber eſt, ff.de lib.hom.exib.N.773 ff.de lib.exhib.N.776 ¶ De locis & itineribus publicis quatenus cõpetat, ff.de locis &c.N.648 ¶ de loco publico fruendo publicanis datur, ff.de loco publi.fruen. N.653 ¶ de Migrando exhibitorium & prohibitoriũ, ff.de migrando.N.780 ad pignora pertinet, ff.de migran.N.780 Ne vis fiat volenti eximere theſaurum, l.theſaurus 14. ff.ad exhib. V.1189 d ¶ Nullum pœnale, l.in interdictis 3.ff.de interd. N.632 ¶ de Operis noui nunciatione triplex, ff.de operis noui.nunt.E.2 ¶ Poſſeſſoriũ interdũ dari poteſt aduerſus nõ poſſidentẽ, l.quod ſeruus 14.ff.de adqui poſſ.N.432 n ¶ de Precario ſeu quod precario ſeu precariũ, l.precariũ 1.ff.de precario.N.760 nõ concurrit cũ actione præſcriptis verbis, l.interdictis 14. ff.de precar. N.768 ¶ Precariũ reſtitutorium eſt, l.precariũ 1.ff.de precario.N.764 ¶ Quod vi an & quando fructuario & domino ꝓprietatis cõpetit, l.quanquã 12.ff.quod vi aut clã.N.751 o an cõpetat eius facto qui mecũ nullam actionẽ habere poteſt, l.denique 13.ff.quod vi aut clã.N.751 y cõcurrit cũ interdicto demolitorio, l.prætor 10.§.1.ff.de oper.nou.nunt.N.29 x datur propter arbores excluſas, l.etſi 8.§.2.venit.ff.com.diui. V.1167 g ad intereſſe, ff lib.39.tit.1.l.4.§.3.n vnicum eſt non duplex, ff.quod vi aut clam.N.735 non competit niſi pro rebus ſoli vel de affixis, l.quia acerum 10.ff.quod vi aut clam.N.747 a ¶ Quorum bonorum eſt de vniuerſitate, ff.quor.bonor.N.631

Interdictum directũ vtile quibus competat, ff.quorum bonorum, N.631 ¶ Quorum Legatorum eſt de rebus ſingulis, ff.quor.legat.N.632 ¶ Recuperandæ poſſeſſionis cedi poteſt, l.quod ſi 16. ff.de hæred petit.V.763 h ¶ de Reficiendo itinere actúque, ff. de itiner.actuque. N.705 Saluianum vtile datur aduerſus emptorem at non directum, l.ſi colonus 1.ff.de ſaluian.interdict. N.782 ad pignora pertinet, ff.de Saluia.interdi.N.781 de ſuperficiebus duplex vt vti poſſidetis, l.ait prætor §.3.quod ait. ff.de ſuperf.V.703 h non datur niſi poſſidẽti, l.ait prætor 1. §.2.proponitur, ff.de ſuperficie.709 i ¶ de Tabulis in rem ſcriptum eſt, l.locum 3.§.1.ſi tabulæ ff.de tabu.exhib.N.645 ſ ¶ Competit etiam aduerſus depoſitarium, l.prætor ait 1.ff.de tab.exh. N.643 an & quãdo detur ad imperfectũ teſtamẽtũ ſeu vt imperfectũ teſtamẽtũ exhibeat, l.ſi quis 6.ff.ad leg.Cor.de fal. N.1494 o aliud directũ aliud vtile, l.in hac 3.§.5.ſed & ff.ad exhib.V.1178 datur etiam aduerſus eum qui depoſitũ apud ſe teſtamẽtũ habet, l.locum 3.§.1 ſi tabulæ.ff.de tab.exh.N.645 f reo non exhibente ad id quod intereſt, l.locũ 3.§.9.exigere, ff.de tab.exhib.N.646 t pertinet aduerſus eum etiam qui ſine dolo teſtamentũ deleuit, l.prætor ait 1.§.hoc interdictum 10.ff.de tab.exhib.N.655 non currit cum actione ad exhibendum, niſi in hærede l.locum 3. §.5.ſi ipſe, ff.de tab.exh.N 465 k
¶ de Tollendis ruderibus, l.prætor ait 7 §.2.ff.de dam.inf.N.44 f
¶ de Ventre in poſſeſſionem mittendo prohibitoriũ & reſtitutorium, l.ſi quis 3.§.1.conſtitutum, ff.ne vis fiat ei.V.641 l
¶ de vi latius patet quã interdictũ noui operis, l.ſi alius 7.§.6 ſi quis, ff.quod vi aut clam. N.45 ſ competit etiam ei qui me ſpoliauit non modo ſi ab extraneo ſed etſi à me deiectus eſt ex interuallo, l.prætor ait 1.§.15.ff.de vi arm.N.679
¶ Vſufructuario & vſuario l.idẽ 1.§.11.hoc & ff.de vi arm.N.684 h ¶ Datur etiam aduerſus clandeſtinũ ſpoliatorem, l.ſi vi 15 ff. de vi arm N.690 datur ei qui habitationem habebat, l.idem 1.§.13.vnde vi, ff.de vi arm.N.685 a hæredibus in hæredem verò in id quod ad eum peruenit, l.prætor 1.§.40.ex die, ff.de vi & vi arm.N.681 l non competit locatori ob colonum deiectũ, l.1.prætor ait, §.10.denique de vi & vi arm. N.674 ſ Non datur aduerſus tertium poſſeſſorem niſi primus deiiciens ſi non ſoluendo, l.in interdicto 6.ff.de vi & vi arm. N.687 f
¶ Nõ datur ei qui de reali ſeruitute deiectus eſt, l.idẽ 1.§.14.vti frui, ff.de vi & vi arm. N.683 h locum nõ habet niſi aliquid occupatũ ſit, l.prætor ait 1.§.29.idem, ff. de vi & vi arm. N.678 y pro vi cõpulſiua ſed expulſiua, l.ſi rerũ 5.ff.de vi & arm. N.686 z
¶ Vnde vi quando ſit annale quando perpetuũ, l.ex quibus 4. ff.de interd.N.637 cui detur, l.dam.18. §.18 ff.de dam inf. N.74 n
¶ Datur venditori fundi ob prohibitũ emptorẽ à colono, l.cum fundum 18.ff.de vi & vi arm. N.691 d etiam violento poſſeſſori datur ſi ab alio expellitur, l.depoſiti 1.ff.depoſiti.V.1615 d nõ datur non poſſidenti, l.damni 18.§.15.ff.de dam.inf. N.742
¶ Vti cõmune eſt ad ſeruitutes vrbanas, l.de fonte. N.731 datur pro ædib. l.ait prætor 1. ff.vti poſſi. N.693 datur pro ſeruitutib. cauſam continuam habentibus, l.ait prætor 1. ff.vti poſſi. N.693 pro quaſi poſſeſſione vſusfructus, l.ait prætor 1.ff.vti poſſ. N.693
¶ Vti poſſidetis duplex eſt l.ſi duo 3.§.3.cum inquilinus ff.vti poſſi. N.697 l quaten' datur. ff.vti poſſ. N.692 ad intereſſe.turbationis præteritæ. l.ait prætor 1.§.2.ff.vti poſſ.V.694 d poſſidenti tãtum naturaliter vel ciuiliter, l.ait prætor 1. ff. vti poſſid. N.693 perpetuo vt neque iubetur, l.ait prætor.1.§.2.vti poſſ. N.694 d

¶Ei qui turbatur pro ſeruitute vel libertate, *l.8.ff.ſi ſeru.vind.* V.1033 m ¶Etiam ei qui turbatur in iure & in iuriſdictione, *l.iniuriarum 13.§.7.ſi quis,ff.de iniur.& fam.libel.* n.1368 d
¶Non datur pro rebus quæ poſſideri nō poſſunt, *l.ait prætor 1.§.7.hoc,ff.vti poſſid.* n.695 f ¶Datur quaſi poſſeſſori ne turbetur in eo, *l.ſi duo 3.§.7.ſed ſi,ff.vti poſſid.* n.699 ¶Aduerſus inquietantem, *l.ait prætor 1.§.3.ff.vti poſſid.* n.694 ¶Datur pro vi inquietatiua non expulſiua, *l.vim facit 11.ff.de vi & vi arm.* V.683 a ¶Exceptionis inſtar habet, *l.ait prætor 1.§.4.eſt igitur, ff.vti poſſid.* n.694 ¶Vtrubi pertinet ad ſerui & mobilium poſſeſſionem retinendam & vindicandam, *ff.vtrubi.* n.779
¶Quatenus exæquatum interdicto vti poſſidetis, *ff.vtrubi.* n.779 ¶De Vxore exhibenda, *l.immo 2.ff.de lib.exhib.* n.777 b
¶Et ducenda, *ff.de lib.exhib.* n.776
Interdictum ſeu edictum quemadmodum teſtamenta aperiantur, *l.vt teſtamentum 1.tit.quemad teſtam.* C.1438 i
Interdicti bonis cum pupillo & furioſo ſimilitudo, *l.furioſi 40.ff.de diuerſ.reg.iur.antiq.* n.1881 b
Interdicti ne quid in loco ſacro fiat pars prohibitoria, & pars reſtitutoria, *ff.ne quid in loco publ.* n.647
Interdicti de liberis exhibendis & ducēdis ſumma, *ff.de lib.exhib.* n.775
Interdicti quod vi aut clam & doli actionis in tempore differentia, *l.poſt venditionem 16.ff.de aq.plu.arc.* n.129 f
Interdicti quorum bonorum & petitionis hæreditatis differentia, *ff.quor.bon.* n.631
Interdicti quorum bonorum & quorum legatorum differentia, *l.hoc interdictum 1.§.1.ff.quor.leg.* n.634 e
Interdicti quorum bonorum & petitionis hereditatis differētia, *l.interdicto 2.ff.quor.bon.* n.632 o
Interdicti de riuis & de itinere actúque differentia, *l.cui per fundum 8.ff.de aqua quot.* V.727 d
Interdicti unde vi, & l.ſi quis in tantam, & furti ſimilitudo, *l.quinque 5.tit.fin.regund.* C.685 h
Interdicti vtrubi partes duæ, exhibitoria & prohibitoria, *ff.vtrubi.* n.779
¶Tractatio vbi reiecta, *l.prætor 1.ff.vtrubi.* n.780 t
¶Pars exhibitoria cur, *tit.vtrubi omiſſa.ff.vtrubi.* n.779
Interdicto bonis aufertur libera teſtandi facultas, *l.& mulier 15.ff.de cura.fur.* I.361 k
Interdicto rei emptæ nomine nondum ſibi traditæ emptor agere non poteſt, *l.ſi qui 11.ff.quod vi aut clam.* n.751 b
Interdicto de fonte retinetur fontis poſſeſſio, *l.de fonte.* n.731
Interdicto de precario concurrit actio præſcriptis verbis, *l.precarium 1.ff.de precario.* n.769
Interdicto quod vi aut clam tenetur qui arborem clam cædit, *l.facienda 8.ff.arborum furtim cæſarum.* n.1338 o
In interdicto quod vi aut clam pro opere illud tantum inſpiciendum eſt quod in ſolo fit, *l.ſi vatem 22.ff.quod vi aut clam.* n.759 g ¶Quatuor exceptiones opponi poſſunt, *l.prætor ait, ff.quod vi aut clam.* n.736 o
Interdicto quorum bonorum præparatur petitio hereditatis, *ff.quor.bon.* n.651
¶Vnde vi id quod intereſt debetur, *l.in interdicto 6.ff.de vi & vi arm.* n.687 b
Interdicto de tabulis exhibendis agi poteſt aduerſus tutorem pupilli, *l.ſi ſint 4.ff.de tab.exhib.* n.647 a
Interdicta quaſi inter duos reddita, *l.actionis 37.ff.de oblig.& act.* n.902 t ¶An verè dicant quod inter duos dicta, *ff.de interd.* n.626 quid, *ff.de interd.* n.626 ¶Duplicia, *l.in tribus 13 ff.de iud.* V.680 q quid, *l.interdictorum 2.ff.de interd.* n.629
¶Dicuntur, in quib. quilibet actor & reus & vterque poſſidere ſe ait, *l.ait prætor 1.§.2 proponitur, ff.de ſuperf.* n.703 h
¶Quæ dicantur, *l.ait prætor 1.§.ſi fundum, ff.de aqua quotid.& æſt.* n.720 c ¶Perſonalia ſunt quæ tamen rei ſucceſſori dantur, *l.in hac 3.§.2 præterea, ff.ad exhib.* V.1178 g ¶Quaſi poſſeſſoria quæ ſint, *l.quoties 20.ff.de ſeruit.* V.977 b ¶Reſtitutoria poſſeſſionis, *ff.de vi & vi arm.* n.671 ¶Reſtitutoria dupliciter dicuntur vel quod poſſeſſionem, vel quod opus factū reſtituant, *ff.de vi & vi arm.* n.671 ¶Recuperandæ directa vel vtilia, *l.interdictorum 2.§.3.ff.de interd.* n.630 ¶Reſtitutoria eo pertinent vt quod factum eſt tollatur, *l.videamus 1.§.1.ff.de interd.* n.628 ¶Retinendæ poſſeſſionis tria, *l.interdictorum 2.§.3.ff.de interd.* n.630 b ¶Simplicia quid, *l.interdictorum 2.ff.de interd.* n.629 b
Interdicta competunt pro locis ſacris, *l.in rem 21.§.1.loca.ff.de rei vind.* V.837 a ¶Dantur pro rebus quæ quaſi poſſidentur, *l.poſſideri 3.ff.de adquir.poſſ.* n.409 b ¶An hodie proponantur, *ff.de interdict.* n.627
Interpretatione adiuuanda eſt reipublicæ vtilitas, *tit.quom.in læſ.maieſt.* E.137
Interpretatione legis opus eſt quoties occurrit verbum dubitabile, *l.& ideo 11.ff.de legib.* V.76 f
Interpretationem princeps plerunque extendit iure ad caſus ſimiles, *l.cum te 8.tit.de his quæ vi metuſve.* C.411 h
Interpretatiua ſolutio, *l.inter 26.ff.mand.* V.1653 g
Interpretatiua poſſeſſionis ad dominum reuerſio, quibus modis fieri intelligatur, *l.ſi abducta 10.tit.de furt.* C.1776 d
Interpretatiuè abeſſe quid, *l.ſed ſi damnum 9.§.8.item, ff.de petul.* V.1517 r ¶Seu per interpretationem facere quid, *ff.lib.39.tit.3.l.2.§.1.*h
Interpretatiuè vtitur meo nomine qui cenſetur vti meo nomine licet re ipſa meo nomine non vtamur, *l.non vtitur 38.ff.de vſufructu.* V.908 p
Interrogari poteſt de ſubſtantia inſtrumēti, is q. teſtamēto ſe ſubſcripſit, *l.quidam 32.ff.de furtis.* n.1185
Interrogari in iure quid, *ff.de inter.act.* V.1191
Interrogatur pro tribunali, libello & inſcriptione depoſita, *l.vnius 18.§.9.cognituram, ff.de quæſt.* n.1547 x
Interrogatio pro negatione ſeu vim negationis interdum habet, *l.qui 6.ff.ſi vſufr.pet.* V.948 r
¶Habetur pro reſponſione, *l.quod de creditore 11.ff.de dam.inf.* n.48 t ¶Quando fieri debeat vtrum ante datū libellum vel poſt, *l.totiens 1.ff.de inter.act.* V.1191 b 12, caſibus ante litis cōteſtationem fieri poteſt, *l.totiens 1.ff.de inter.act.* V.1192 e
Interrogatio nonnunquam habet vim negationis, *l.rogo 21.ff.de fidei.liberl.* n.246 h ¶Interdum raritatem, interdum notat impoſſibilitatem, *l.ſed & 15.§.1.ff.de dolo.* V.518 p ¶Vim negationis interdum habet, *l.ſi gratuitam 17.tit.de præſcrip.verb.* V.1898 c ¶Olim iure actionis fiebat, hodie officio iudicis, *l.totiens 1.§.1.interrogatoriis, ff.de interrog.act.* V.1192 f ¶Non eſt neceſſaria in adrogatione, *l.generalis 2 ff.de adop.* V.100.o
¶Qua reus interrogatur pro qua parte ſit heres, vt locū habeat quæ requirantur, *l.totiens 1.ff.de interrog.act.* V.1191 d
¶Simpliciter fieri dicitur quæ purè fit ſine vlla interrogatione, *l.ſtipulatio 1.ff.de verb.oblig.* n.914 a
Interrogationibus quarum contrarium afferit nemo reſpondere cogitur, *l.ſi à te 9.ff de excep.rei iud.* n.211 g
Interrogationes realium & perſonalium præparatoriæ, *ff.de interrog.in iur.fac.* V.1190 ¶Quemadmodum fieri debeant in hereditatis petitione, *l.qui interrogatus 12.ff.de hæred.petit.* V.755 b ¶Et vt quidam loquuntur informationes [illegible] aliquādo poſſunt ſine iuramento, *tit.27.de pace tenend.§.2.ſi iudex.* F.69 g ¶Regulariter ante litem conteſtatam fieri debent, *l.qui petitorio 35.ff.de rei vind.* V.847 k
Interrogatoriæ actiones cur dicantur, *ff.de interrog.act.* V.1190
Interrogatoria actio datur quæ ex reſponſo datur, *ff.de interrog.act.* V.1191
Intertritura & intertrimentum quid, *l.locum 43.ff.de plag.act.* V.1447 i
Interuallum modicum non inducit diuerſitatē actuū, *l.generali 34.ff.de ritu nupt.* V.2117 b
¶Pro non interuallo habetur, *l.in duobus 3.ff.de duobus reis.* n.1036 o
Interualla edicti, primi, ſecūdi, tertij & peremptorij hodie 30. dierum, *l.per interuallum 69.ff.de iud.* V.709 a ¶Dilucida, *l.cum furioſus 37.ff.de iud.* V.695
Interuertere fideicommiſſum, *Nou.108.tit.9.de reſtitut.§.2.nos igitur.* A.471 l
Interuerſores ſunt adminiſtratores, qui dolo malo dilapidant rem pecuniam ve fiſcalem, *l.qui in 8.C.de iure fiſci.* C.6 f
Interruptio cauſa eſt definendæ vſucapionis, *l.in bello 12.ff.de cap.& poſtlim.* n.1665 b ¶Ciuilis quæ dicitur fit iure ciuili, *l.intra quatuor 10.ff.de diuer.temp.præſcrip.* n.846 ¶Impedit proceſſum, *l.intra quatuor 10.ff.de diuerſis temp.præſcrip.* n.846 ¶Inſtrumento publico probari poteſt, *tit 9.qualit.olim pot.feud.alien.§.1.donare.* F.42 l ¶Facta ab vno vel contra vnum reorum debendi aliis prodeſt vel nocet, *Nouel.99.titu.11.de duob.reis.promit.cap.1.ſi quis, §.2.ſi autem.* 452 y
Interruptio legitima præſcriptionis quæ, *tit.28.de vſu Mediolanenſ.* F.31 i ¶Naturalis prodeſt aliis at non ciuilis, *l.ſi is 2.ff.pro donato.* n.507 b
Interruptiones poſſeſſionum neq. poſſunt fieri inſectæ, vlla cōſtitutione, *l.in bello 12.ff.de cap.& poſtlim.* n.1665 b
Interueniens morbus, *l.cum prætor 12.§.non autem 2.ff.de iud.* V.679 i
Interuſurium pro cōmodo medij temporis, *l.ſed ſi damnum 9.§.8.item, ff.de petu.* V.1518 x
Intrinſeca conditio dicitur, quæ facit ſtipulationē committi, *l.vſuſfructus 26.ff.de ſtip.ſeru.* n.1061 f
Intrinſecum verum rei pretium, *l.Iulianus 13.tit.de actio.empt.* V.1817 b
Introducta ad vnū effectū non debent operari eius cōtrarium, *l.cum poſt, ff.quando de pec.act.* V.1566

¶Quemadmodum omnia eſſe dicantur cũ nõ omnia poſſideat. *tit.quom.in laeſ maieſt.* E.131 i ¶ Sunt omnia non tantùm protectione, ſed verè, *tit.quom.in laeſ.maieſt.* E.132 i
Imperatori vniuerſus orbis non obſequitur de facto, *tit.quom. in laeſ.maieſt.* E.132 i
Imperatorum muneribus quandoque non excuſatur, *C.de excuſ.mun.* 88 f
Imperatorum ſeu regis Romanorum ante coronationem iura quæ, *lib.de pace Conſtantiæ.* E.174 h
Imperfectum pro ſemipleno, *l.cum 77.ff.de leg.& fideic.* I.940 u
Imperfecta ſcriptura pro impropria, *l.cum 77. ff.de leg.& fideic.* I.940 u
Imperfectum videtur quod pro non facto habetur, *l.ita ſtipulatus 111.ff.de verb.oblig.* N.1001 e
Imperfecta teſtamenti ſcriptura duobus modis dicitur, *leg.cum 77. de leg.& fideic.* I.940 u
Imperfecta ſcriptura nõ eſt eo ipſo quod teſtator nõ ſeruauit id quod antea declarauit, *l.cum 77.ff.de leg.& fideic.* I.946 u
Imperfectæ duæ excuſationes eiuſdem generis cõſtituunt vnã perfectam, *l.tria 3.ff de excuſat.* I.751
imperitia magiſtratus tenetur, *l.hoc edicto 2.ff.quod quiſque iur.* V.177 e
Imperitia ſiue error excuſatur, *l.ſi quis 7.ff.de iuriſd.* V.168 m
Imperitia quoties culpæ annumeretur, an & quando quis obligetur illo caſu ex maleficio, *l.ſi quis 3.§.5.u qui, ff.de oblig.& act.* N.889 l
Imperitia in quib. perſonis culpæ adnumeretur, *l.imperitia 174. ff.de reg.iur.* N.1915 g
Imperitia imputatur aduocato, *l.ſi præſes 1.ff.de extraordin.cognit.* N.1790 l ¶Nocet aſſeſſori, *l.hoc edicto 2. ff quod quiſque iur.* V.177 e iuris dicitur facti error, *l.ſed hoc 20. ff.de annu pinnia recend.* N.131 h
Imperitiam error detegit, *l.quod non 39.ff.de legib.* V.84 i
Imperitus eſt in iure qui ignorat morte vſumfructũ finiri, *l.qui 25.ff.de vſu & vſufr.* I.1113 r
Imperiales conſtitutiones, *ff.proœm. Glo.b, pag.*43
Imperium æternum quemadmodũ dicatur, *l.vniuerſos 3. C.de vrbor.numiſ.*137 i *l.ſi ſe 1.ff.de iud.* V.672 e
Hominum adiectione potius quàm pecunia ampliandum, *l.cum ratio 7.§.3.ſi plures, ff.de bon.dam.* N.1575 f ¶Merum, *l.ſi ſe 1.ff.de iud.* V.672 e ¶Reſtrictè accipitur, *ff.de offic.præf.prat.* V.125 ¶Habet qui tribunali præeſt, *l.ſi ſe 1.ff.de iud.* V.672 e *l.illicitas 6.§.8.ff.de off.præſ.* V.144 u ¶ Habuerũt præſides, *l.quicunque 1.tit.de contract.ind.vel eorum qui ſunt.* C.279 b
¶Et mixtum competit tantùm magnis magiſtratibus, *coll.3. Nou.15.tit.2.de defen ciuit.cap.3.* A.123 m
¶Delegari non poteſt, *l.quæcunque 1.ff.de of.eius cui.* V.153 a
¶Non competit niſi maioribus magiſtratibus, *l.quæcunque 1. ff.de off.eius cui.* V.153 h ¶Defenſor ciuitatis nõ habet, *l.ea quæ 26.ff.ad munici.* N.1721 b ¶Vel magiſtratus municipales, *l.quicunque 1.tit.de contract.ind.vel eorum qui ſunt.* C.279 b
¶Mixtum in exequendo verſatur, *l.cum ſatis 23.C.de agricol.& cenſit.*182 x
Imperium non moritur, *lib.de pace Conſtantiæ.* E.169 i ¶Electione non ſucceſſione deferri, *ff.lib.de pace Conſtantiæ.* E.176 m
¶Certis temporibus ſucceſſione delatum, *lib.de pace Conſtan.* E.177 m *lib.de pace Conſtantiæ.* E.176 m ¶Imperatore mortuo non moritur, *lib.de pace Conſtantiæ.* E.177 m
¶Princeps à Deo accipit vt ſecundùm leges iudicet, *Nouel. 113.tit.14.in medio litis, cap.3.vt autem omnes* A.485 b
Imperij mixti & meri differentia, *ff de offi.quæſt.* V.128
¶Mixti eſt damni infecti cautio, *l.cum res 1.ff. de damno infect.* N.35 f
Imperij mixti cauſæ minorum & alimentorum, *l.præſides 2.tit. de adſeſſ.& domeſt.& cancel.iudic.* C.275 b
Imperij mixti quæ ſunt non competunt niſi à lege ſpecialiter demandentur, *ff.de reiud.* N.527 b
¶Cauſæ regulariter non delegantur, *l.cum res 1 ff de dam.infe.* N.35 f
Mixti imperij cauſa eſt executio ſententiæ, *l.etſi 4.tit.ſi contra ius vel vtil.publ.* C.244 c
Imperij tranquillitas ad ſingulos etiam ſubditos refertur, *tit. quom.in laeſ.maieſt.* E.132 a
imperſonalitas vitiat obligationem, *Nou.115.tit.16.vt cum de appel cap.6.ad hoc.* A.495 h
impetrare abolitionem, *l.deſtitiſſe 10.ff.de iud.* V.678 m
Impetrari à principe quędam poſſunt cum incõmodo alterius paruo, non magno, multo, magis, maximo, *leg.prætor 2.§.16 ſi quis, ff.ne quid in loco publ.* N.611 y
impetrabile pro eo qđ facilè vel difficilè poteſt impetrari, *l.aut prætor 1.§.44.planè, ff.de aqua quotid.* N.722 k
impetratio iuris à quibus obtinenda, *c.1.plurime, coll.4. Nou.22.tit.1.de nupt.* A.162 p
impetus fluminis præuideri non poteſt, *l.hoc amplius 9.§. 1.ff.de dam.inf.* N.46 p
impium eſt viuentis hæreditatem cernere, *l.qui erat 49. ff.fam.erciſ.* V.1155 f
impleuiſſe conditionem is videtur, per quem non ſtat quo min' impleatur, *l.ſi interdictum 4. ff.ne vis fiat ei.* N.642 u
implicita idem quod perplexa, *l.ita ſtipulatus 115.§.2.item ſi, ff de verb.oblig.* N.1002 a
Impliciti & perplexi tęgoræ apud iuriſconſultos vt & philoſophos deficiunt, *l.ita ſtipulatus 115.§.2.item ſi, ff.de verb.obligat.* N.1001 a
impoſſibile pro difficili, *l.cum aliis 6.tit.de cur.fur.vel prodig.* C.1245 b *l.cum in plures 80.tit.locati conducti.* V.1882 i
Impoſſibile aliud natura, aliud iure, *l.impoſſibilis 7.C.de verb.obli.* N.927 c ¶Decretum non obligat, *l.Seia 26.ff.de tut.& curat. dat.* I.154 l ¶Præceptũ nõ valet, *l.Pollo 2.tit.de his quib.vt indig.* C.1458 c ¶ Cenſetur quod fieri nõ poteſt niſi inhoneſtè, *l.in l.in conditionem 133.ff.de reg.iur.* N.1906 h
¶Dicitur vel natura vel iure, *l.obligationes 1.§.10.item, ff.de oblig.& act.* N.885 g
Impoſſibile certò parentem demonſtrare, *l.quia ſemper 4.ff.de in ius voc.* I.185 h
Impoſſibile factum intelligitur quod ius prohibet, *l.obligationes 1.§.14.item, ff de oblig.& act.* N.885 g
Impoſſibile ſimpliciter poteſt deduci in obligationem, *l.ſi ſeruus 141.§.4.ſi inter, ff.de verbor.oblig.* N.1034
Impoſſibile parentem certò demonſtrare, *l.quia ſemper 5.ff.de in ius voc.* V.185 a
Impoſſibilia iure turpia, *l impoſſibilis 7.C.de verb.oblig.* N.927 c
Impoſſibilia quæ falſa, *l.cum in ſecundo 15.ff. de iniuſto, rupt.& irrito facto teſtam.* I.437 b ¶Facti nemini imputantur, *l.cum quidam 17.§.3.ſi pullo, tit.de vſur.* V.2051 g ¶Natura in teſtamentis vim nullam habent, *l.ſi Mauia 45.ff.de hæred inſtit.* I.482 p in obligationem deduci non poſſunt, *l.cum qui 56. ff.de verb.obligat.* N.959
Conditio legato adiecta vitiatur, at non vitiat, *l.ab omnibus 104.ff.de leg.& fideic.* I.841 b
Impoſſibilis conditionis affirmatiuæ in ſtipulationibus & legatis effectus, *l.impoſſibilis 7.ff.de verb.oblig.* N.927 a ¶Præſtatio vitiat ſtipulationem, *l.ſi ſtipulator 35.ff.de verb.oblig.* N.958 ¶Stipulatio nullius eſt momenti, *l.certi 9.ff. de reb.cred.& a.* V.1245 c
Impoſſibilium & admodum difficilium idem eſt iudicium, *l. cum hæres 4.§.1.ff.de ſtatulib.* N.289
Impoſſibilium nulla obligatio, *l.non ſolum 1.ff.de oblig.& act.* N.898 aut præſtatio, *l.ſi homo 69.ff.de verb.oblig.* N.965 c
impoſſibilitas vitiat, at nõ difficultas, *l.ſtipulationis 2. §.1.ex quo.ff. de verb.oblig.* N.910 ratione perplexitatis vitiat inſtitutionem, *l.filius 15.ff.de cond.inſtit.* I.580 p iuris & naturæ æquiparantur, *l.Paulus 3. §.1.idem reſpondit, ff.quæ ſenten.ſine.* N.1618 l an vitiet legatum, *l.ſi mihi 12. ff.de leg & fideic.* I.671 f
Impoſſibilitatis ratione actus nullus dicitur, *l.ſi à me 11.ff.de iudic.* V.679 a
impotentia excuſat, *tit qua fuit prima cauſ.* F.24 f
improbè pro malè, *l.qui bona fide 13.§.11.ff.de dam.infect.* N.53 c
impropriam ſignificationẽ locũ amplectitur in contractibus, *l.ſi tibi 20.ff.de reb.cr.* V.1255
improfeſſus ſeruus quis dicatur, *l.interdum 16.§.1. ff.de publican.* N.147 f
imprudentia, *l.filiusfamilias 15.ff.de iudic.* V.680 maiores excuſat à pœna, *l.ſed è 108 ff de reg.iuris.* N. N.1895 f
impubes, *l.cum prætor 12.§.2.non autem, ff.de iud.* V.679 pro adulto, *l.8.ſi vero, ff.de excuſat.* I.164 r
Impubes inuitus non cogitur fidelitatẽ facere, aut ſeruire per ſe aut per ſubſtitutum, *tit 26.ſi de feud.defunct.§.4.ſi quis.* F.64 f
Impuberi non poteſt moueri quæſtio ſtatus, *l.cum ſtatus 5.tit.de ordin.cognit.* C.1617 d
Impuberes ſed & ſenes non torquentur, *l.cum 1.ff.de SC.Silan.& Clau.* I.721 a
impudentia authori adſcribenda, *l.aduerſus 1.§.1.hac actio, ff.ſi menſ.falſ.* V.1215
Impudentiæ vitandæ ſumma ratio habenda eſt, *l.ſi diſceptetur 5. ff.vbi pup.educ.* I.303
impulſus ab alio ſponte non facit, *l.qua actione 7.ff.ad leg. Aquil.* V.1058

Impu-

Google

Impunita maleficia, l.ſi longius 18.§.1.ſi filiusfam.ff.de iudic. V.681 o delicta, l.ſi longius 18.§.ſi filiusfa.1.ff.de iud.V.681

Imputare ſibi debet qui cautionē non exigit, l.prætor ait 1.§.7.item hæres, ff.quan.de pec.act.V.1552 i ¶Qui nō poſtulauit, quod poſtulare potuit, l.quod 3.ff.de contrar.tut. I.323 f ¶Qui negligendo quid commiſit, l.depoſiti, V.1605 h ¶Qui non excipit, l.idémque 45.tit.de act.emp.& vend.V.1839 ¶Quibus caſibus quiſque factum ſuum ſibi debeat, l.ſocius 72.tit.pro ſocio.1729 p

Imputari in Falcidiā pro deduci de Falcidia, l.ſi filio 26.ff.de lega.& fideicom.I.769

Imputandum eſt ei qui minus perito ſe commiſit, l.ſed etſi 7.§.1.parui.ff.de inſt.act.V.1471 f

Imputatur ei periculum qui ſe in id proiecit, l.item 11.ff.ad leg.Aquil.V.2061 ei qui ſe in neceſſitate poſuit, Auth.col.6.Nou.72.tit.1.vt hi qui, cap.1.ſi vero,336 d ¶Neceſſitas ei qui neceſſitatem ipſam ſibi adſumit, l.ſi ante 7.ff.iud.ſol.N.1257 l

In pro apud vel infra, l.fundi 17.§.5.item, tit.de act.empt.& vend. V.1825 e ¶Propter, l.à diuo Pio 15.§.3.ff.de re iud.N.529 f ¶Valde, ff.lib.39.tit.3.l.1.§.16.e, in marg.

In particula aliquando ponitur pro de, l.ſi cui 8.tit.de edilit.edict. V.1962 m ¶Auget interdū verbi ſignificationem, l.ſacrilegi 9.§.1.ſunt autem, ff.ad l.Iul.pec.N.1515 h nec ſemper negat, l.cum duobus 52.tit.pro ſocio.V.1600 c

In parte delinquens in toto reus eſt, leg.ſi quis 3.ff.de SC.Sillan.& Claud.I.726 q

In patre requiritur expreſſus conſenſus, in filia ſufficit tacitus, l.ſi cum 22.§.ſi poſt 1.ff ſol.matr.I.28 h

In Accuſationibus publicis filiusfamilias admittitur ſine conſenſu patris, l.inter liberos 6.§.2.ſi filiusfam.ff.ad leg.Iul.de adult. N.1445 m ¶An ſit neceſſe veniam edicti de in ius vocando aut accuſando petere, l.38.§.9.liberto, ff.ad l.Iuliam de adult.N.1473 e

In Actione ad exhibendum condemnatio fit ad intereſſe, & intereſſe debet ſaltem tempore ſententiæ, l.ſi cui 3.ff.de trit.vin.vel oleo lega.I.1164 p ¶Peculij quandoq; non inſpicitur tempus rei iudicatæ, l.filiusfa.15.ff.de iud.V.681 x ¶Legis Aquiliæ poteſt agi criminaliter, l.ſi quis 3.ff.de priuat.delict.N.1266 p ¶Actionibus legitimis vt factione teſtamenti & aditione hæreditatis requiritur certa & vera ſcientia, l.qui in 14.ff.qui teſt.fac.poſſ.I.369 ¶Actu poſiti opponuntur honorariis, l.ne omni 3.C.de conſul.218 c ¶Conſiſtunt quæ diuini ſunt officij, l.operæ 1.ff.de oper.ſeruor.V.948 u ¶Aduocato quæ requirantur, l.præſes 1.ff.de extraord.cogn.N.1789 a

In Alienatione rei eccleſiaſticæ præcedere debet tractatus inter perſonas eccleſiaſticas, Auth.coll.5.Nou.46.tit.1.de eccleſ.rerum.267

In Aliis idem quod in ſuis ſtatuere æquitatis eſt, tit.de pace Conſtantiæ.E.186 e

In Alimentis decernendis conſideratur ætas pupilli, l.ſi cui 11.ff.de alim.vel cib.leg.I.1136 o

In Alterius perſona quiſq; ſeruare ac facere debet quod in ſua ſeruaret vel faceret, l.ſi hæreditatem 32.ff.mand.V.1659

In Alternatiua vtrumque eſt in obligatione non in ſolidum, l.Titius 24.ff.de conſt.pec.V.1403 i

In Alternatiuis electio eſt promiſſoris, leg.ſi in emptione 34.tit.de contrah.emp.V.1736 f ſufficit vnum eſſe verum, l.ſi is qui 14.ff.de reb.dub.I.1348 m ¶An & quando promiſſor poſſit voluntatem mutare, l.ſi in emptione 34.tit.de contrah.empt.V.1736 f

In Alternationibus vtrumque eſt in obligatione, l.Mæuius 66.ff.de leg.& fideic.I.907 b

In bonæ fidei contractibus quod tempus inſpiciatur, l.ſed mihi 3.§.2.in hac, ff.commod.V.1407 c ¶Iudicis omnia ex æquo & bono veniunt quæ æquum eſt venire, l.ſi optio 13.ff.de opt.vel elec.leg.I.1258 r ¶Latius ineſt officium iudicis, l.lege 3.titu.de tranſact.C.316 n

In Bonis alicuius non eſt locus publicus, l.ſi in publico 18.ff.de aqua plu.arc.N.131 c

In Bonis eſſe ſtrictius interdū interpretamur, interdū laxius, l.quod euincitur 190.ff.de reg.iur.N.1910 f

In Bonis ea eſſe dicuntur pro quibus nobis competit actio & exceptio, l.rem in bonis 52.ff de adq.rer.dom.N.391 a

In Bonis noſtris non ſunt quæ ad vltionem dantur, l.ſepulchri 6.ff.de ſepulch.viol.N.1395 d

In Bonis noſtris eſſe videntur quæ bona fide poſſidemus, l.rem alienam 41.ff.de pig.act.V.1446 i ¶Cōtra non videtur æs alienum, l.in imponenda 6.tit.ad l.Falc.C.1492 l ¶Bonorum poſſeſſione venter & furioſus admittuntur contra fiſcum, l.cum 4.de cur.fur.vel prodig.C.1247 a

In Carcere qui promittit non obligatur, l.honoratis 49.ff.de verb.ſignif.N.1812 d

In Cauſa caduci dicū̄t ea quę relinquunt ei qui viuo teſtatore poſt eius teſtamētū deceſſit, l.quidā 30.ff.de vul.& pu.ſub.I.545

In Cauſa caduci non agitur de pecuniario intereſſe, l.ex quibuſdam 2.§.2.item, ff.de iure fiſ.N.1610 l

In Cauſa meri & mixti imperij compromitti poteſt, l.32.§.de liberali.ff.de recep.arb.V.650 z

In Cauſa veritatis dicēdis quemadmodū quis interrogetur vel reſpondere cogatur, l.principe 1.tit.de interlur.C.497 f

In cauſis ſummariis licèt nō ſeruetur ordo aut nō procedatur ſolēniter non vitiatur proceſſus, tit.quom.in læſ.maieſt.E.135 b

In Cauſis criminalibus duobus modis proceditur, titul.quom.in læſ.maieſt.E.135 c

In Cauſa in quibus ſummariè cognoſcitur de tota cauſa libellus datur, tit.quom.in læſ.maieſt.E.139 a

In Cautione iudicio ſiſti fideiuſſor an & quemadmodū detur, Auth.coll.5.Nou.53.tit.8.de exhib.& introd.287 d

In Ciuilibus tergiuerſatio impropriè dicitur, l.& tertium 70.ff.de iud.V.709 b

In Ciuitate natus dicitur qui in territorio natus eſt, l.filios 3.Cō.de munic.& orig.762

In Cōmuni intereſſe vtilitas omnis etiā extra rem venit, ac [illegible] in ſingulari, l.Iulianus 3.tit.de act emp.V.1818 p

In Collatione facienda non eſt differentia ſui & emancipati, l.filiam 7.tit.de collat.V.1328 u

In confiſcatione bonorum vtrum venit ius patronatus liberti etiamſi extent liberi condemnati, l.multum 1.tit.de bon.libert.C.1295 d

In Conſummatis delictis ſera pœnitentia eſt, c.7.ſic, tit.11.vt iud.ſine quoquo ſuffra.Auth.88 h

In Continenti dicitur geri in maleficiis, l.marito 24.ff.ad l.Iul.de adult.N.1465

In Contractu dotis hoc eſt ſpeciale, Quod non inſpicimus locum contractus, ſed locum vbi habet domicilium, leg.exigere 65.ff.de iud.V.707

In Cōtractibus bonæ fidei plenior fides requiritur quā in ſtricti iuris iudiciis, l.ſi culpa 63.ff.de rei vind.V.858 r

Infeudandi bona eccleſiaſtica conſuetudo quo tempore inducatur, tit.1.de his qui feud.dar.F.2 d

In Creandis nouis officialibus requiritur cōſilij totius authoritas, l.procuratores 70.C.de decur.52 r

In contractibus ſtricti iuris quod tempus inſpiciatur, l.ſed mihi 3.§.2.in hac, ff.commod.V.1407 c

In Damno legis Aquiliæ ſeruus parens domino non punitur, l.37.liber.ff.ad l.Aquil.V.1081 h

In Dominio parentum non ſunt liberi, l.Interdictorum 2.§.3.ff.de interd.N.630 r

In Dotem quę legitimam excedit poteſt pater per fideicōmiſſum ſubſtituere, l.teſtator 89.ff.de leg.& fidei.I.971 feudum pro filia dare pater non poteſt, tit.de prohib.feud.§.1.113 b

In Dotis conſeruatione bonum maritum ſufficit eandem diligentiam quàm in ſuis rebus præſtare, l.ſi conſtante 24.§.5.ſi maritus.ff.ſol.matr.I.35 u

In Dubio cōſuetudo teſtatoris viuentis ſpectāda vt ex eius cōſuetudine eius etiam voluntatem præſumimus, l.gaurus 20.ff.de ſer.urb.præd.V.981 c cōſideratur conſuetudo, l.ſi prius 17.§.1.ff de aqua plu.arcen.N.130 r ¶Hæredes vtrum cenſeantur grauati pro portionibus hæreditariis, l.ſue 17 ff.de duob.reu.N.1046 ¶Lex mitior intelligenda & ſequenda, vt & pœna mitior impoſita, l.ſi præſes 51.ff.de pœnis.N.1558 n ¶Priorum habenda ratio, l.ciues 7.C.de incol.78 x ¶Priuilegium conceſſum vtrū intelligatur conceſſum ad partis poſtulationem, l.ſcire 1.C.de bon.vac.17 d ¶Tempus faciendi intelligitur id tempus quod vir bonus arbitraretur, l.ſi inſulam 84.ff.de verb.oblig.N.981 ¶Sententiæ appellatione intelligitur definitiua, l.ſi quidem 1.§.3.ſolent, ff.quan.appel.ſit.N.1607 r ¶Seruitutes interpretamur actiuas non paſſiuas, l.Lucius 18.§.3.hac lex, ff.de ſeru.urb præd.V.984 ¶Solutio ſimplex refertur ad cauſam antiquiorem, l.ſi ex 89.§.2.Lucius.ff.de ſolut.N.1181 e ¶Interpretatio & relatio ad id faciēda eſt de quo tractatur, l.Stichus 67.de cond.inde.V.1367 a præferendus is cuius intereſt aliis, l.ſed ſi 3.ff.de popul.act.N.1410 f ¶Præfertur alij partem maiorē habens in re, l.ſi quis 1.C.de metat.103 g ¶Seruus cōmunis omnibus ſuis dominis adquirit, l.ſeruus communis 5.ff.de ſtipu.ſeru.N.1251 b præſumitur innocentia. l.de ill.8.ff.de bon.eorum.N.1578 u ¶Fauendum Actui vt valeat magis quàm pereat, l.quoties 80.ff.de ver.obli.N.974 f ¶Contrahens præſumitur reſpicere vniuerſum patrimonium debitoris, l.ſi ex 32.ff.de peculi.V.1535 l præſumi donatio non ſolet, maximè cùm verba trahi poſſunt in aliū ſenſum, l.ſi cum 50.ff.de ſolut.N.1161 e præſumimus naſci obligationē ex numeratione, l.cum enim 7.ff.de nouat.N 1115 c præſumūtur officiales & iudices licitè & ex ſuo adquiſiuiſſe nō ex bonis fiſci, l.defenſionis 7.C.de iure.6 p Factū præſumitur factū retro reddendi, l.ſi quis 67.ff.de ſolut.N.1168 h præſumitur præpoſitus naui reficiendæ, qui & ſimpliciter præpoſitus eſt, leg.vtilitatem ei.§ 7.non

autem.ff.de exercit. act.V.1451 e ¶ Præſumitur quis hæredi cauere,l.ſi ita ſtipulet 92 ff.de verb.obli.N.989 a præſumitur res æſtimari non dubius rei euentus,l.ſeruus 34.ff.fam.ercis. V.1546 ¶Rogatus tabellio præſumitur,Auth.3.col.4.Nou.44.titu.13.c.1.nos autem.360 n
In Dubiũ reuocari nõ oportet quæ ſemel benè cõſtituta ſunt, Auth coll.6.Nou.74.tit.3.quib.mod.nat.cap.3.& not.354 h
In Dubiis ea ſequenda eſt opinio quæ vtilior eſt; l.1.§.3.ſi ergo.ff.ſi pars hæred.pet.V.810
In Duplicibus iudiciis vterque litigator curat, l.cum 2.tit.de in reiur.C.494 i
In Duplum & quadruplum actiones, cap.10.illud.coll.3.18.tit.5.de triente & ſemiſſe.A.153 c
In Eccleſiis peccatorum veniam petimus,ff.lib.1.tit.1.§.1 e
In Emphyteuſim perpetuam feudum vaſallus dare nõ poteſt, tit.de probib.feud.55.F.113 b
In emptione duobus temporibus requiritur bona fides, l.Celſus 27.ff.de vſucap.N.470 q
In Emptionibus non quæritur regulariter cuius pecunia res ematur,ſed cuius nomine ematur, tit.1.de his qui feud.dar.§.3.hoc aut.ep.F.3.
In Executione rei iudicatæ quatuor remedia cõpetunt,l.à diuo Pio 15.§.3.ff.de re ind.N.519 ¶Sententię dilatione minuuntur & prouehuntur ſine modo iudicij,l.ſed ſi damnum 9.§.8.item.ff.de pecul.V.1518 y
In Exhæredatione non habetur ius adcreſcendi, l.cum 19.ff.de liber.& poſthum.I.396
In Deferendo iuramento actori vel reo multa in cauſæ cognitione verſatur,l.in bonæ 3.tit.de reb.cred.C.701 e
In Expenſis condemnatur victus victori, l.hoc edicto.ff.ſi ventris nom.mulier.I.106 y
In Factum actio pro furti & condictione,l.ſi hæredis 48.ff.de leg.& fideic.I.795
In Factis domeſticis domeſtici teſtes admittuntur, l.quotiens 3.C.de nauf.19.124 o
In Feudi ſucceſſione præfertur legitimus vlterioris grad⁹ proximiori,ſi proximior feudi ſit incapax, tit.1 de his qui feud.dare.F.2 m
In Feudis nõ habet locum titulus vnde vir & vxor, tit.13.de inueſtit. F.95 g dignitatum non eſt ſucceſſio,tit.13.de alien feud. F.18 i aliter ſuccedunt liberi.l.inter 11.tit.fam.ercis.C.664
In Fideicommiſſis eo ordine ſucceditur,quo ſucceditur ab inteſtato,l.omnia 32.ff.de leg.& fideic.I.682 p
In Fraudem legis feudum dare, tit.2.ſi de feud.defunct.§.8.ſi vaſallus.F.66 h
In Fraudem creditorũ alienata dominia creditores reuocare poſſunt,l.ait prætor 10.ff.de priu.cred.N.587 b
In Fructu ſũt ſulphurarij,l.ſi quis 52.§.9.ſi ſeruus.ff.de fur.N.1300 n
In Hiſ quæ bonæ fidei ſũt permittitur iudici æſtimare ex bono & æquo quid reſtitui oporteat,l.ſed etſi 21.ff.ſol.matr.I.27
In Generali ſermone bona fides intelligitur,l.creditor 60.ti.mandati vel contra.V.682 z
In His quæ ſcriptura probari debẽt iudicis aut arbitri teſtamẽtum nihil facit,l.ne in arbitris 5.tit.de recep.arb.C.485 b
In immobilibus bonis an & quãdo mancipia cenſeantur,l.hac edictali 6.tit.de ſecund.nupt.C.1057 c
In impari numero teſtium vtrũ dignioribus & honeſtioribus, an potius multitudini fides adhibenda,l.ob carmen 21.§.3.ſi teſtes.ff.de teſtib.V.1094 r
In inquiſitione nõ eſt inſcriptio ad pœnam talionis & cur,tit.quom.in læſ.maieſt.E.136 d
In inſtrumento ſolutionis publico requiritur dies & conſul, non in priuato,l.ad inferiorum 1.C.de apoch.publ.36 b
In integrum reſtitutionis petitio, an & quãdo litis conteſtatione perpetuetur,l.ſuperuacua 7.tit.de temp.in integ.478 i
In interdicto duo de itinere probari oportet,l.loci 4.tit.ſi ſeruit vind.V.1028 q
In ipſo actu fieri intelligitur, quia incontinenti vel paulò poſt fit,l.generaliter 12.tit.de reb.cred.C.706 p
In iudicem conſentit quicum lis atteſtatur,l.ſed etſi 52.ff.de indi.V.102 i
In iudicio eſſe non poteſt ſeruus l.vix certis 53. ff de iudic.V.703 n ¶Venit omne id quod ſub petitione propoſita poteſt comprehendi, niſi contrariũ actum ſit,l.ſolemus 61.ff.de iud.V.706
Iudicio poſſeſſorio non quæritur iuſtè vel iniuſtè quis poſſideat,l.ſi coloni 14.C.de agric.& cenſ.175 b
In iniuria quæ conſideranda ſint à iudice, tit.de pace tenen.53.§.1.iniuria.F.103 f
In iure nihil inutile,ff.proœm.gloſ.6.in fin.pag.47 quæ conſiſtant, l.1.ſumma.§.2.ff.de rer.diuiſ.V.115 q
In iuramento præſtando conſuetudo obſeruanda, tit.de pace tenend.53.§.3.item.F.107 e
In iuramento corporali ſcripturæ tangi debent,tit.3.inſur.quod præſtat.Nou.8.Auth.101 e
In Iuramẽtis promiſſoriis licèt inſint certæ conditiones, nullæ tamen inſunt in iuramentis aſſertoriis, l.ſi dotem 24.tit.de iure dot.C.1081
In ius vocari ſine permiſſu prætoris nemo eorũ poteſt quibus reuerentia debetur l.venia 2.tit.de in ius voc.C.293
In Legato vniuerſali vt & in fideicõmiſſo diuiduntur onera,l.ſi quis 8.ff.de leg.& fideic.I.870 n
In Legatis vt & inſtitutionibus interdum minus eſt ſcriptum, plus dictum,l.verbum 10.tit.de fideic.C.1461 d
In Legatis quod tempus ſpectetur,l.ſeruum 27.titu.de pign.& hypoth.V.1921 a
In Legem commiſſoriam non committit is per quem non ſtat quominus pecunia ad diem ſoluatur, l.mulier 8 ff.de lege commiſſ.V.1770 p is non incidit qui nõ habuit cui ſolueret pretium,l.Seius 20.ff.de reſcind.vend.V.1788
In Locationibus non agitur de transferendo dominio, l.Sabinus 20.tit.de contrah.empt.V.1731 l
In Lucris nuptialibus primi matrimonij parentũ liberi,ſecundi matrimonij legitimam ſuam detrahunt,Auth.ad eos,tit.de ſecund.nup.C.1064 r
In Memoriam prioris fidelitatis,iuriſiurãdi,amicitiæ,honoris, poteſtatis,multa ſpecialiter conſtituuntur, tit.38 de vaſal.qui contra.F 89 b
In Memoriam prioris dignitatis quędam conceduntur,l.in decurione 14.ff.de decur.& fil.eor.N.1736 a
In Minore cõtrahitur mora reipſa ex ſolo tẽpore ſine interpellatione diei aut hominis, l.Titia 87.ff.de leg.2.& fideicom.I.956 r
In Mora quis non cõſtituitur per extraiudicialem interpellationem,ff.lib.39.tit.2.l.44 in marg.
In Moribus honeſtas cernitur.ff.lib.1.tit.1.l.10 §.1 m
In Mutuo quatuor neceſſariò requiruntur & quæ illa ſunt,leg.Mutuum 2.§.2.appellata.ff.de reb.cr.&c.V.1217
In Notorio actu tranſeuntis quę requirantur,tit.de pace Conſtantiæ.E.183 e
In Noxã dedere eſt animal tradere viuum,l.ſeruitute 15.ff.quemadm.ſer.amit.V.1050
In Obligatione alternatiua generis & genus & ſpecies eſt in obligatione,l.ſi in area 33 de cond.indeb.V.1347
In Obſcuris ſemper eſt interpretatio facienda, vt nulla ſit captioſa & oneroſa,l.quoties 200.ff.de reg.iur.N.1924 g
In Obſcuris primò inſpicimus veriſimilius, ſecundò id quod minimum,l ſemper 94.ff.de reg.iur.antiq.N.1868 q
In Omnem rem quæ ſolennitatem non requirit, datur curator impuberi non habenti tutorem, l.in omnem 15.ff.de tut.& cur.dat.I.151 b
In Ordinẽ aliquem qui tranſit iudicatur ſeu æſtimatur accenſetur ab eo ordine in quem nec à quo tranſit,l.Titius 45.ff.de excuſ.I.198
In Pari cauſa pro libertate iudicatur,l.cum duobus 13.tit.de inoffic.teſtam C.589 a
In Peculio non eſt quod domino debetur à ſeruo ſi euentum inſpicimus,ſecus ſi ſtatum præſentem,l ſi noxali 11.§.7.denique,ff.de pecu.V.1520 d
In Pendenti aliquid eſſe poteſt, l.verba 1.§.1.ſi pendeat, ff.de SC.Maced.V.1494 p
In perpetuum concedere variè dicitur, tit.de pace Conſtantia.E.1697
In petitione hæreditatis bonæ fidei poſſeſſor facit fruct⁹ ſuos, l.item veniunt 20.ff.de hered pet.V.760
In piis quoq; cauſis ſola ſubſcriptio manu teſtatoris ſine teſtibus facta vim teſtamẽti obtinet.Auth.quod,tit.de teſt.C.1362 m
In poſſeſſione retinenda & amittenda nihil inter colonum & ſeruum noſtrum intereſt,l.ſi id 25.§.1.ff.de adq.poſſ.N.433 f
In poſſeſſionem inductus à iudice per eundem defendi debet, l.permiſceri 52.§ 2.ff de adq.poſſ.N.451 g
In poſſeſſionem & in poteſtatem redire differunt, l.ſequitur 4.§.10.ff.de vſucap.N.456 f
In Pœna & odio ſtricta ſit interpetatio & ideo verba referuntur ad ius,l mulier 20.§.1.ſi quis,ff.de cond.inſt.I.583 f
In Poteſtate iure ciuili filios habemus adoptiuos,l.pronunciatio 195.ff.de verb.ſign.N.1848 h
In Poteſtate aliũ habet qui eum habere poteſt quotiès voluerit,c.21.non ſolum,tit.4.de noxal.act.V.1114 z
In Præfationibus dicta in ſequentibus repetita intelliguntur, l.cum 54.tit.mandati vel contrà.V.1673 h
In Præſcriptione 30.vel 40. ann.requiritur totum tempus eſſe completum,l.in vſucapione 15.ff de diuer.temp.præſcr.N.486
In Præſentiarum pro in præſenti, l.1.§.11.ff.quod vi aut clã.N.737
In Principio ſtudij dona offerenda,l.præſes 1.ff.de extraordin.cognit.N.1788 l
In Prorogatione cenſetur repetita forma compromiſſi,l.Labeo 25.§.1.ff.de recep.arb.V.642 l
In Prorogatione iuriſdictionis nõ requiritur ſcientia vel conſenſus iudicis,l.conſenſiſſe 2.§.1.conuenire,ff.de iud.V.673 h

In Publico iudicio hi eſſe intelliguntur, qui accuſantur publico aliquo iudicio, l. Stichum 39. § 3. ff. de ſtatulib. N.309 h
In Publico ædificare an & quomodo priuatus poſſit, l. opus 3. ff. de oper. public. N.1776 m
In Publicis ſcripturis teſtes exiguntur ad ſubſtantiam contractuum, Auth. coll. 6. Nou. 73. tit. 2. de inſtrum. caut. 340 h
In Qualitate rerum ſuarum errare non licet, l. Quanquam 7. ff. ad SC. Vellcian. V.1577 l
In Quartam ſuam cõputant liberi relicta ſibi à patre teſtamẽto licet ea non conferantur, l. Illud 20. tit. de collat. C.1336 q
In Quartam filius non imputat quod accepit à cohærede, l. filium 24. tit. famil. ercisc. C.672 d
In Quibus contractibus dolus & culpa lata & leuis veniat, c. 3. Emphiteuſim, §. 1. ſcire, tit. 7. de non alien. aut permut. A.73 h
In Quibus hodie ſint exæquata legata fideicommiſſis, l. Sciendū 1. ff. de leg. & fideic. I.750 i
In Quibus cauſis ſemiplenè probatum eſt cauſa cognita iudex deferre iuramentum debet actori vel reo, l. In bona 3. tit. de reb. cred. C.701 e
In Reatu dicere quid, l. cum ratio 7. §. 1. ex bonis, ff. de bon. damnat. N.1573 c pro in ſuſpicione reatus, l. qui rei 3. §. 8. de illo, ff. de bonis eor. N.1578 e
In Rebus ipſis nobis competit aut ius in re, l. manifeſtiſſimi 2. tit. de furtis, C.1284 o
In Re communi melior eſt cauſa poſſidentis, l. in re 26. ff. de ſeruit. urb. præd. V.989 e
In Reciprocis iudicium deficiens ex vna parte, neceſſariò deficit & ex alia, l. ex hæreditate 53. ff. fam. erciſc. V.1158
In Rei vindicatione quid iudici inueſtigandum, l. ſi quis 3. tit. fin. regund. C.684 q
In rem ſuam fideiuſſiſſe videtur qui pro ſuo procuratore fideiuſſit, l. ſi remunerandi 6. ff. mandati. V.1632 f
In Rem agere interdum dominus non poteſt, l. in rem 23. ff. de rei vindic. V.837 t
In Reſtitutione coloni quæ veniant, l. ſi coloni 14. C. de agric. & cenſ.175 d
In Societatẽ non venit quod ex furto quæſitũ eſt, venit tamen ſi fuerit collatum cum aliis, l. pro ſocio 38. tit. pro ſocio. V.1694 u
In Specie exceptiones apud iudices exponendæ ſunt, l. 13. Eubulus, ff. de excuſat. I.276
In Speciebus functioni locus nõ eſt, l. ſi alij 1. ff. de auro & argento. I.1252 x
In Stricti iuris iudiciis ea ſola veniunt de quibus actum eſt, l. 51. veſtimenta 9. de condict. ob turp. cau. V.1325
In Subſidium peruenitur ad tormenta ſeruorum in cauſa pecuniaria, l. diuus 9. ff. de quæſt. N.1541
In Subſidium viri etiam honoratiſſimi cogi poſſunt vile munus exercere, l. ſancimus 6. tit. de aduoc. diuerſ. iud. C.348 b
In Subſcriptione inſtrumentorum eadẽ ſemper forma obſeruanda à tabellione, Auth. coll. 6. Nou. 73. tit. 2. de inſtrum. caut. cap. ſed etſi. 343 h
In Subſtitutione tria tempora capacitatis conſiderantur, l. Moribus 2. ff. de vulg. & pupill. ſubſtit. I.522 o pupillari hoc requiritur vt is cui ſubſtituitur ſit ex liberis, l. Moribus 2. ff. de vulg. & pupil. ſubſtit. I.522
In Suam veniſſe tutelam quis dicitur poſt 25 annum ætatis, l. cũ 50. ff. de leg. & fideic. I.1036 f
In Suam tutelam veniſſe quis variè dicitur, l. cum 50. ff. de lega. & fideic. I.1036 x
In Succeſſione feudali magis priuilegiata eſt linea deſcendentium quam collateralium, tit. 14. de feudo marchiæ, §. 1. ſi capitanei. F.19 d
In Suo quiſque facere poteſt quod vult, ff lib. 39. tit. 3. l. 1. § 12. i
In Taxatione expenſarum tria hoc ordine concurrere debent, l. poſt, tit. de iud. C.525
In Suis hæredibus qui ſint, l. Quo tutela 74. ff. de diuerſ. regul. iur. antiq. N.1891 r
In Territorio cõmorantes an incolæ, l. eſt verum 3. C. de incol. 77 i
In Tempore plus eſt & minus, l. miles ita 4. ff. de milit. teſta. I.417 d
In Teſtamento quot teſtes requirantur, l. Hac conſultiſſima 21. tit. de teſtam. C.1361 e neceſſe eſt vt teſtes videant teſtatorem, l. ſi non 9. tit. de teſtam. C.1355 l
In Teſtamento faciendo conſideranda eſt conſuetudo loci in quo quis teſtatur non loci eius qui teſtatur, l. Titius 45 ff. de excuſ. I.299
In Tutela an auus & auia præferatur, l. matres 2. tit. quando mulier tut. offic. C.1176 q
In Tutelam ſuam venire pro in pubertatem venire, l. ſi quis 32. ff. de leg. & fideic. I.779 p
In Vltimis voluntatibus conceſſo vno videtur cõcedi & aliud ſine quo conceſſio non haberet effectum, l. pro hærede 20. §. 5. ſi ſepulchri, ff. de adquir. hæred. I.634 f
In Vniuerſali oratione: ſi qd falſũ eſt, tota oratio eſt falſa, l. ſi is, qui 14. de reb. dub. I.1348 m
Incantatio l. ſed cum ambo 14. ff. de iudic. V.680 t ſpirituũ, l. ſed cum ambo 14. ff de iudic. V.680 t
Incapax capax eſſe poteſt in odium ſui, l. ſi quis ſolidum 72. ff. de hæred. inſtit. I.450 y
Incapaci clam relinqui non poteſt, quo caſu incapax relicto priuatur, l. Lucius 123 ff. de leg. & fideic. I.863 c
Incapaci ob delictum ſuum relicta militia, ne quidem æſtimatio debetur, l. mortuo 48. ff. de leg. & fideic. I.896 n
Incapaci reſtituere, rogatus non punitur: ſi palam id reſtituere rogatus ſit, l. non intelligitur 3. ff. de iure fiſci. N.1628 c
Incapaces ex teſtamento capiendi qui, l. varia 1. ff. de iure fiſci. N.1622 m
Incarceratus proprie non eſt in vinculis, l. verum 216. ff. de verb. ſign. N.1854 d
Incarceratus & in vinculis eſſe intelligitur, qui dedit fideiuſſores de tenendo, l. in eadem 10. ff. ex quib. cau. maio. V.593 h
In cauſam ſuam redire, pro in pœnam redire, l. mulier 6. ff. de capt. & poſtlim. N.1559 k
In iactu arboris contributio quibus caſibus debeatur, l. cum arbor 3. ff. de leg. Rhod. de iact. V.1462 g
Incendium facile non fit ſine alicuius culpa, l. ſi mihi 59. ff de leg. & fideic. I.804 non ſemper præſumitur fieri culpa inhabitãtium, l. nam ſalutem 3 ff. de off. præf. vig. V.132 a excuſat à penſione, l. ex conducto 13. tit. locat. & conduc. V.1854 f ſufficiens eſt cauſa, vt quis teneatur ex pollicitatione, l. propter 4. ff. de pollicit. N.1781 n
Incendij nomine colonus excuſatur, ſi falſum feudũm coluit, l. ex conducto 13. tit. locati & conducti. V.1854 f
Incepta perficere neceſſitatis licet incipere fuerit volũtatis, l. quem 1. tit. de teſtam. tut. C.1159 b
Incerta certa ex poſt factò reddi poſſunt, l tribus 8. ff. de vſufr. earum rerum. V.942 x ſunt quæ futura, l. prætor 5. §. 1. ff. de re iud. N 522 f
Incerta quoties eſt petitio, certa ſentẽtia eſſe nõ poteſt, l. depo. 1. ff. depoſiti. V.1611 h dies eſt pro conditione, l. ſi ita 45. ff. de leg. & fideic. I.894 f ¶ Legata ratione perſonæ nõ valent, l. quidam 9. ff. de reb. dub. I.1340 i perſonæ, an & quando valeat, l. Paulus 4. ff. de reb. dub. I.1339 b ¶ Pars vindicari poteſt, l. poſſideri. §. 1. ff. de adquir. poſſeſſ. N.410 g an poſſidere poſſit, l. quæ de tota 76. ff. de rei vind. V.864 l ¶ Quãtitas alimentorũ legata, alimẽtorũ legatum non vitiat, l. ſi cui 14. ff. de annuis legatis. I.1091 f
Incerta licet petitio ſit, certam tamen condemnationem facere iudex debet, l. quæ de tota 76. ff. de rei vind. V.864 l
Incerta res ſit & dubia per negotiationem, l. eleganter 23. de cond. indeb. V.1336 k
Incertæ operæ non cedunt, niſi inducantur, l. nec patronum 6. tit. de oper. libert. C.1292 d non tranſeunt ad hæredes extraneos, l. liberti. 10. tit. de oper. libert. C.1293 d partis vindicandæ formula, l. quæ de tota 76. ff. de rei vin. V.864 l petitio an admittatur, l. antiqui 3. ff. ſi pars hær. pet. V.813 ¶ Perſonæ conuicium factum non punitur, tit. 24. quæ fuit prima cauſ. E.58 legari non poteſt, l. qui plures 18. ff. de vſu & vſufruct. I.1111 e
Incertis nominibus pecunia vti credebatur à Macedone fœneratore, l. verba 1. ff. de SC. Maced. V.1494 i perſonis hodie legari poteſt, l. quædam 16. ff. de reb dub. 1351 f
Incertum aliquid dicitur inſpecto principio, l. liber homo 118. §. 2. decem, ff. de verb. oblig. N.1003
Incertis dirimendis prætor interuenire debet, l. ſi 2. ff. quib. mod. vſufructu. V.930 ¶ Legatum fauore alimentorũ valet, l. Stichus 12. ff de leg. & fideic. I.991 d ¶ Nomen quid, l. verba 1. ff de SC. Maced. V.1494 i hæredem fore quando præſumatur, l. eadem 2 ff. de feriis. V.237 c Corpus perire non poteſt, l. nam amplius 27. ff. de leg. & fideic. I.770 n ¶ Mandatum dicitur quod eſt, vel de re incerta, l. ſi quis 46. ff. mandati. V.1668 e ſubtilitate iudicis in ipſa ſententia ſit certum, l. certi 9. ff. de reb. cred. & t. V. 1244 d non dicitur quod cõſuetudine, vel vſu regionis certũ eſſe poteſt, l. vbi autẽ 5. §. 2. vſque adeo. ff. de ver. oblig. N.970 h
Incertum pro teſte, inſtrumento, & teſtimoniis ſumenda, tit. de pace Cõſtantiæ. E 195 a
Incertum quod eſt, nec ne eſſe intelligitur, l. Barbarius 3. ff. de off. præt. V.130. o
Incertum dicitur id quod intereſt, vt & id quod fieri conuenit, l. inſulam 6. titul. de præſcrip. verb. V.1891 x de quo non apparet quid quale quantumque ſit, l. vbi autem 75. ff. de verb. oblig. N. 969 a vel re & genere, vel re tantum, l. certum 6. ff. de confeſſionib. N.556 g
Incertum non ſtipulatur, qui aureos decem ſimpliciter ſtipulatur, l. vbi autem 75. §. vſque adeo 2. ff. de verborum obligationib. N. 970 h
Incertus dies conditio, l. fideicommiſſ. 11. ff. de leg. & fideicommiſſ. I 984 r in legatis pro conditione habetur, l ſub 26. de condict. indeb. V.1332 ¶ Libellus in criminalibus cauſis maximè non eſt admittendus, l. Prætor 7. §. 1. ſi dicatur, ff. de iniur. & fam. li-

bel.N.1361 e licet eſſe poſſit libellus, certa tamen ſententia eſſe debet, l.depoſitum 1.ff.depoſiti.V.1611 g

Incerti actio pro actione ex teſtamento quæ datur ad factum, l.nec vſus 1.ff.de vſu & vſufruct.I.1101 q actione ex teſtamẽto, l.ſi ſic.75.ff.de leg.& fideicomm.I.816 g præſcriptis verbis actione, l.ob eam 9.tit.de præſcript.verb.V.1823 l l.naturalis 5.tit.de præſcript.verb.V.1823 t

Incerti actio proprium eſt nomen actionis quæ competit, l.ſi ſic 75.ff.de leg.& fideic.I.816 g

Incerti actiones dicuntur quibus quis ad intereſſe damnatur, l.ſeruus 33.ff.depoſiti.V.1627 m

Incerti conditionis natura quæ ſit, l.Quod 60.ff.de leg.& fideic. I.801 e

Incerti nomine cauetur, l.action.2.ff.de tutel.& rationib.I.310 t

Incerti ſunt euentus iudiciorum, l.ſi ſine 32.ff.de adminiſt. & pericul.tutor.I.186 e

Incertitudo ademptionis eſt, aut in re & perſonis aut in perſonis, aut in rebus tantũ, l.ſi fuerit 11.ff.de reb.dub.I.1346 e generis legato continetur, l.ſi mihi 12.ff.de leg.& fideic.I.762 d naſcẽdorum non impedit cohæredem adire, l.fetus 5.ff.ſi pars hæred. pet.V.814 perſonæ cui legatur vitiat legatum, l.ſi quis 28.ff.de reb.dub.I.1356 t l.ſi fuerit 11.ff.de reb.dub.I.1345 nonnunquam ad certitudinẽ reduci poteſt, l.cum ex 31.ff.de manum.teſt. N.223 e

Incertitudo non ſemper vitiat legatum, l.Titia 34.ff.de leg.& fideic.I.884 e

Incertitudinis ratione, datur & admittitur actio præſens quæ alias non admitteretur, l.ſi tutor 5.ff.de tutel. & rationib. I.311 f interdũ iudicium cõfirmatur ac ſuſcipit, l.ſi putas 6.tit.de petit. hæred.C.619 h actus qui geritur habetur pro nullo & quibus variis caſibus hæc ſententia locum habeat, l.cum duo 17.tit.de in diem addict.V.1767 c minimum ſeu minima res legata res intelligitur, l.ſi ita 43.ff.de leg.& fideic.I.892 neutrum valet, l.ſed ſi ita 12.ff.de ſtip.ſeruor.N.1053 h cum alias media via eligatur, l.ſed & 25.ff.de vſufruct. V.897 h pœna non infertur, l.ſi quadrupes 1.ff.quemadm.ſeruit. amitt. V.1053 e veritas inquiritur, l.ſi cum 10.ff.ſi quis cautiun.V.231 c vitiatur vſucapio, l.ſi rem 5.ff.pro empto.467 f

Inceſtus pœna quæ, l.inter liberas 6. §.2.lex, ff.ad leg.Iul.de adult.N.1445 k tutor datur inutiliter, l.Eãe 6.ff.de excuſat.I.255 f inter capita adulterij cenſetur, l.inceſto 4.ff.de quæſt.N.1540 l

inceſtuoſus patrem habere non dicitur, l.quia ſemper 4. ff.de in ius voc.V.185 h

inchoatum opus reipublicæ nomine, is qui inchoauit perficere tenetur, l.Æſtimationem 16. ff. de mun.& honor.N.1747 f

incipere de aliqua re, ff.de iudic. V.671 ¶ Res ab eo caſu non poteſt quo finiri atque extingui debet, l.Titio 51.ff.de vſufruct.V.912 i

Incipiendo interdum aliquid conſequitur, l.ſi in emptione 34. tit. de contrah.empt.V.1736 o

Incipiendo ſoluere quis Renuntiat exceptioni fori, l.ſi fideicom. 50.§.quoties, ff.de iudici.V.702

incidens quæſtio eſt quæ tangit negotium principale, l.de qua re 74.ff.de iudici.V.711

inclyta via, pag.43.ff.proœm.

Inclytus Iuſtinianus, ff.proœm pag.41.

incolatus domicilium mutare poſſumus, l.Senatores 11.ff. de Senator.V.123 i

incommodum nõ ſemper eum ſequitur qui cõmodum habet, l.ſecundum 10 ff.de diuerſ. regul.iur.antiq.N.1868 f

inconſtantia recuſat, l.in cauſa 27.ff.de procurat. V.364 l quandoque permittitur, l.ſi ſterilis 21.§.6. qui domum, tit.de act.empt.& vend.V.1827 h

Inconſtantia vel variatio quandoque admittitur, l.de rebus 14. ff.de act.rer.amot.I.78 q

inconſulte facta pœnam non merentur, l.quæ in 2.§.ſed ſi 1.ff.de his quæ in teſtam.I.440 r

incontinenti pro tempore manumiſſionis, l.Iuſiurandũ 1. ff.quarum rerum actio non datur. N.879 b facere, l.idem 2.§.6.Eum igitur, ff.de vi & vi arm.N.684 n ¶Facta dicuntur quæ parum ante vel parũ poſt, l.6.ff.de nouat.N. 115 a quandoque non valent, l.lecta 40.ff.de reb.cred. V.1266 a ineſſe cõtractui intelligũtur, l.lecta 40.ff.de reb.cred. V.1266 a ¶Recuperata amiſſa non videntur, l.17.qui poſſeſſionem, ff.de vi & vi arm.N.690.o ¶Recuperans interdicto poſſeſſionem in cauſam priſtinam redire intelligitur, l.qui fundum 7.§.4. ff.pro empt.N.500 ¶ Reuerſa à marito, mulier non videtur reuertiſſe, l.ſi mulier 19.ff.ſolut.matrim.I.26 o ¶ Fieri dicitur quod fit intra triduum, l.ſententia 3.tit.de error.aduoc.C.361

Incontinenti ſuper dote fieri non videtur quod fit conſtante matrimonio, l.quoties 29.ff.ſolut.matrim.I.41 e

Incontinenti quod fit poſt actũ id fieri dicitur in principio actus, l.cum 2.tit.de iureiur.C.494 h

Incontinenti quæ fiunt ſimul fieri videntur, l.querebatur 19.ff.de milit.teſtam.I.603 i

In Contrahendis nuptiis amici ſunt conuocandi, l.Imperialis 23. tit.de nupt.C.1026

In Conuentionem facere pro in cauſam trahere, Nou.96.tit.8. de execut.c.2.illud quoque.A.438 t

Incorporalis eſt hæreditas quamuis corporalia contineat, ff.lib.1.tit.1.l.5.o

Incorporalia vtrum commodentur, l.ait prætor 1.§.2.impuberes, ff. commod.V.1406 t deberi poſſunt, l.1.ſumma §.2. ff.de rer.diuiſ. V.115 i propriè neque poſſidentur neque traduntur, l.Ea verò 3.pro ſocio.V.1684 o l.poſſeſſio 1.ff.de acquir.poſſeſſio.N.400.o non poſſidentur, ſed quaſi, tit.de pace Conſtantiæ.E.187 c quaſi poſſidentur, l.ſeruitutes 14.ff.de ſeruitut.V.974 f l.poſſideri 3.ff.de adquir.poſſeſ. N.409 b l.ait prætor 23.§.1.ff.ex quib.cau.maio. V. 601 h traditionem non recipiunt, l.Datio 3. §.2.ſi iter, tit.de act.empt.V.1805 d

Incorporalibus rebus numerantur animæ & angeli, l.1.ſumma, §.2.ff.de rer.diuiſ.V.116 l

incorporationis quæ forma ſeruanda, l.ſi quando 3.C. de bon.vacant.C.18 f

Incorporationi reſiſtitur, vel ratione dominij, vel poſſeſſionis, l.vacantia 4.C.de bon.vacan.C.19 f

incrementum diſcretum pro latenti, l.adeo 7.§.1.ff.de adquir.rer.dom.N.362 z ¶ Feudi an & quomodo ad dominum & vaſallum pertineat, §.reſeruauerit, tit.4.ſi de inueſtit.F.7 f aliud diſcretum aliud latens, §.reſeruauerit, tit.4.ſi de inueſtitu.F.7 f

Incrementi latentis figuratio, l.adeo 7.§.1.ff.de adquir.rer.dom. N. 362 b

increſcere pro valde creſcere, ff.lib.30.tit.3.l.1.§.16.l

indebitum triplex eſt, l.nunc 1. de condict. indeb. V.1326 à ſoluente veri debitoris nomine nõ ſolutũ non repetitur, l.repetitio 44.ff.de condic.indeb.V.1355 h ¶Solutũ an & quatenus idem vel aliud condicatur, l.quod 7.de condict. indeb.cau.V.1329 à ſciente non repetitur etiamſi ſoluens tunc habuit in mente cedendi voluntatem, l.quod quis 50.ff.de cõdi. indeb. V.1357 d non condicit qui nudam retentionem aut ius nudum excipiendi habet, l.ex quibus 51. ff de condic. indeb. V.1357 e ¶ Condicens agi de damno vitando non lucro captando, l.nunc 1.de condict.indeb.cau.V.1326 ex ſententia repetitur condictione ſine cauſa, l.ſi ſine 22.§.2 quod ſi, ff.rem rat. hab. N.1258 t ſcienter ſolutum an poſſit repeti, l.cum 77.ff.de leg. & fideic.I.933 a repeti poteſt pendente conditione, l.qui 7.ff. de cond.cauſa data.V.1316 g qui ſciens ſoluit nõ repetit, l.quod quis 50.ff.de condict.indeb. V.1357 d ſolutum à minore quemadmodum repetatur, l.ſi ex 2.tit ſi aduerſ.tranſ.C.441 ab initio poſtea confirmatur, l.aliena 20.ff.de pign.act.V.1433 a ¶Solutũ ſex caſibus non repetitur, l.pecuniæ 1.tit.de cond. indeb. C.721 m ¶Soluens iuſta ignorantia tutor tutelæ actione pupillo imputat, l.cum indebitum 57.ff.de condic.indeb.V.1360 x ¶ Solutum per legem duodecim tabularum repeti non poteſt, l.ſi teſtamento 49.§.1.ex duobus, ff.de fideiuſſ.N.1095 g

Indebitum condici cui poſſit, l.his ſolis 49. ff. de cond. indeb. V. 1357 d ¶Reconciliatur vſucapione, l.indebiti 15. ff.de condic.indeb.cau.V.1331 ¶Conſtitui non poteſt ope exceptionis, l.quod ſi 3.§.1.ſi quis, ff.de cond.pecu.V.1394 x ciuiliter naturaliter tamẽ debitum ſolutum ignorantia facti repetitur, l.cum 10. tit.de iur.& fact.ign.C.232 n ope exceptionis iure tamen & ciuili & naturali debitũ ſolutum an & quomodo repetatur, l.cũ 10.ti. de iur.& fact.ign.C.233 m naturaliter & ciuiliter ſolutũ iuris vel facti ignorantia repetita cẽſentur niſi certis caſib. l.cũ 10. tit de iur.& fact.ign.C.232 m naturaliter iure tamen ciuili debitũ ſolutũ per errorem iuris vel facti repetitur, niſi certis caſibus, l.cum 10.tit.de iur. & fact.ign. C.232 m vel naturaliter tantum ſi ſolutum ſit repetitur, l. nunc 1. de condict. indeb. V. 1326 iure naturali & ciuili condictione indebiti repetitur, l.ſi ex 2 tit.ſi aduerſ.tranſ.C.441

Indebiti naturaliter & ciuiliter & ſimul exempla, l.nunc 1.de cõdict.indeb.cau.V.1326 naturaliter tãtum cum ciuiliter debeatur exempla, l.nunc 1.de condict.indeb.cau.V.1326 ¶ Cauſa condicitur id quod datum eſt conditionis implẽdæ cauſa, ſi cõditio non legabatur, l.in ſumma 65. §.3. ſed agere, ff.de condict. indeb.V.1365 m ¶Condicti præteritam cauſam reſpicit, l.Stichus 67.§.1.tutor.ff.de cond.indeb.V.1367 a condictio cur dicatur naturalis, l.Indebiti 15.de condict. indeb. cau. V.1331 quibus ex cauſis detur, l.illud 25.ff.de minor.25. ann. V. 565 d non datur ſcienter ſoluenti, l.Stichus 67.§.1.tutor, ff.de cond. indeb. V. 1367 a niſi ad id in quo quis factus eſt locupletior, l.cum 3.ff. ratam rem hab.& ratihab.N.1246 p ¶ Condictionis natura ea eſt, vt quis teneatur quatenus factus eſt locupletior, l.cætera 41.ff.de

41.*ff.de leg.& fideic.*I.788 c ¶ Condictione veniunt incremẽta naturalia, *l.Pecunia 1.tit.de condict.indeb.*C.723 c ſoluta condictione indebiti repetuntur, *l.debitorem 9.quaro 100.ff.de ſolut.* N.1102 k non veniunt fructus ciuiles, *l.pecunia 1.tit.de condict.indeb.*C.723 a condictione non tenetur qui ignorans accipit niſi id quo locupletior factus eſt, *l.in ſumma 65.§.8.ſi ſeruum, ff.de cond.indeb.*V.1366 a acceſſiones naturales veniunt, *l.indebiti 15.de condict.indeb.can.*V.1331 ¶ Soluti ratione interdum tantundem conſequimur, interdum plus minus nihil, *l.quod 7.de condict.indeb.can.*V.1329 & mutui ſimilitudo, *l.indebiti 15.de condict.indeb.can.*V.1331 ¶ Solutione vtrum naſcatur obligatio ex contractu, an ex quaſi contractu, *l.obligationes 1.§.2.re contrahit, ff.de oblig.& act.*N.884 e

Indebitè dicuntur natura tantum vel natura ſimul & iure ciuili, *l.Pecunia 1.tit.de condict.indeb.*C.722 m

Indebitè ſolutum an & quando quis alteri imputare poſſit, *l.item veniunt 20.ff.de hered.petit.*V.776 quibus caſibus non repetatur, *l.illud 25.ff.de minor.25.ann.*V.565 a

Indebita ſeruitia præſtita à ſubditis præſumuntur metu extorta, *tit.de pace Conſtantiæ.*E.184 e

Indebitè ſoluta condictione indebiti repetuntur, *l.hominem 3.ff.pro ſuo.*M.515 g

Indefinitum tempus decennio æſtimatur, *l.in metallum 22.ff.de pœnis.* N.1561 l quandoque trahitur ad futurum, *l.Medico 40 ff.de auro & argento leg.*I.1183

Indefinita permiſſio reſtringitur ad loca minus damnoſa, *l.via 23.ff.de ſeruit.præd.ruſt.*V.1005

Indefinita indefinitè intelligenda, *l.tutor 6.ff de adminiſt.& pericul.tutor.*I.167 b æquipollet vniuerſali, *l.ex empto 11.§.18.qui autem, tit.de act.empt.*V.1815 d *l.ſi quis 14.ff.de reb.dub.*I.1350 p

indemnatus pro non condemnato, *l.eius qui 8.ff.qui teſtamen.facere poſſunt.*I.367 i

indefenſi & defenſi in quibus ſimilitudo ſit, *c.31.quod, tit.4.ff.de noxalibus actionib.*V.1115 h

indeuotus qui deſciſcit à iure naturali, *c.1.occupatis, tit.4.de hered.& ſalc.*A.3 p

indicere mulctam, *l.conueniſſe 2.§.his datur 8.ff.de indic.*V.616 a

indicium populare quid, *l.ſi quis 7.ff.de iuriſd.*V.168 a ¶ Petitorum pro actione in rem, *l.qui petitorio 36.ff.de rei vindic.*V.847 a ¶ Quiddam eſt minus ſemiplena probatione maius ſimplici præſumptione, *l.patronum 6.ff.de probat.*V.2071 g

Indicia tormenta præcedere oportet, *l.patronum 6.ff.de probat.* 2071 perſpicua legitimæ probationis ſpecies, *l.& eleganter 7.§.10.ff.de dolo.*V.513 b

indictio quid, *Auth.coll.5.tit.2.Nou.48.vt præponat.nomen* 268 z

Indictiones hodie ſunt ordinariæ, *l.quantum 10.C.de muner.patrimon.*83 b temporariæ dicuntur, quæ fertilitatis tempore imponuntur, *l.quæro 28.ff.de vſu & vſufruct.*I.1117 b

in diem pro ex die, *l.item & 3 ff.de procurat.*V.357 d

indifficilis pro valde facili, *l.19.§.18.in caſu, ff.de & lib.poſth.*I.419 a

Indifficile pro valde facili, *l.ſuum 4.ff.de hered.inſtitut.*I.451 c

indigentibus dandum eſt, *l.quicquid 1.C.de publica lætitia.*324 k

indignus eſt qui viuentis & ignorantis bona donat, *Aufertur 2.ff.de his quæ vt indig.*I.1366 hæres quẽ teſtator expreſsè hæredem mutauit, *l.militis 36.§.3.veteranus ff.de milit.teſtam.*I.613 a qui pupillam ſuam ducit, *l.Aufertur 2.ff.de his quæ vt indign.*I.1366 g qui patronum illicitæ mercis etiam poſt mortem accuſat, *l.ſi in metallum 3.ff.de his quæ pro non.*I.1364 hæreditate defuncti, qui mortem eius non vindicauit, *l.ſi quis 3.ff.de relig.& ſumpt.funer.*V.1229 a qui prouincialem ſuam ducit, *l.diui 2.ff.de his quæ vt indign.*I.1365 qui teſtamentum patris impugnat, *l.Aufertur 2 ff.de his quæ vt indign.*I.1365 e

Indignus reprobari ex cauſa poteſt, *l.grammaticos 2.C.de profeſſ.*1.97 k

Indigno quod aufertur cedit fiſco exceptis duobus caſibus, *l.hæredes 1.tit.de his quibus vt indig.* C.1440 o generaliter fiſco applicatur, *Nou.115.tit.15.vt cum de appell.c.3.aliud quoque, §.13.ſi vnum.*A.491 f applicatur fiſco, *Nou.85.tit.14.de armis c.1.volentes.* A.390.o neque fiſco applicatur benefactori cedit, *Nou.115.tit.16.vt cum de appell.c.3.aliud quoque, §.12.ſi quis.* A.490 x cedit fiſco cum onere tamen legatorum & fideicommiſſõrum, *l.proximè 3.ff.de his quæ in teſtam.*I.443 d *l.nam ei 30 ff.de don.*N.169 k. non tamen ſemper applicatur fiſco, *l.aufertur 46.ff.de iure fiſci.*N.1651 l

In directis libertatibus ſimul cedit dies libertatis & legati libertati adiuncti, *l.ſi quis 84.ff.de leg.& fidei.*I.253 m

In Disiũctiua alterũ extare ſatis eſt, *l.ſi à reo 20.ff.de fidei.*N.1108 n

Indiuiduum *ff.proœm.in gloſſ.k pag 41.* ¶ Feudum quõd dicatur, *tit.12.de fratrib.*F.45 r cuius portio fieri non poteſt. *tit.12.de fratribus.*I.44 k ¶ Matrimonium *ff.libro primo tit.1.l.10.k ff.proœm.in gloſſ.k pag.41.* In ſolidum non præſtandum, *l.furioſum 9.tit.qui teſtam.facere poſſunt.*C.1350 i eſt ius tutelæ, & in ſolidum apud quemlibet, *l.decreta 24.ff.de adminiſtratione & periculo tutorum.*I.181 e

Indiuidui parte irritata totum irritatur, *l.quemadmodum 7.Cod.de agric.& cenſit.*120 m partem faciens totum feciſſe videtur, *l.ſi ex aſſe 10 ff.de acquir.hered.*I.615 l

indiuiduitatis ſpes in matrimonio, *l.conſenſu 8.tit.de repu.*C.1130 h

indiuidua coniunctio, *ff lib.1.tit.1.k* eſt falſi conditio, *l.ſi ita 13.ff.de manumiſſ.teſta.*N.216 e ¶ Defenſio ex parte rei, hoc eſt, in plures diuidi non poteſt, *l.indicatum 6.ff.indicatum ſolui.*N.1136 ¶ Deſtructio operis, *l.ſtipulatio 21.§.5.ff.de oper.non.nunt.*N.33 o ¶ Executio operis faciendi, *l.in executione 85.ff.de verb.oblig.* N.982 h ¶ Luitio pignoris, id eſt, pro parte pignus liberari non poteſt, *l.ſi ia 18.tit.fam.erciſcun.*C.668 n ¶ Pignoris liberatio, *l.ſi ſeruum 9.§.1.ff.ſi quis cautio.* V.231 ¶ Seruitus eſt ſacramentum fidelitatis, *l.ſi cuius 13.ff.de vſufruct.*V.887 b ¶ Res, *l.ſi petitor 31.ff.de indic.*V.671 c ¶ Vitæ ſocietas matrimonio continetur, *c.1.plurima collat.4.Nou.20.tit.1.de nuptiis.*A.159 h

Indiuidua in ſolidum debentur, *l.ſi cuius 13 ff.de vſufruct.*V.889 e non petuntur actione familiæ erciſcundæ, *l.hæredes 25.§.11.idem, ff.fam.erciſcund.*V.1139 f hæredibus in ſolidũ debentur, *tit.26 ſi de feudo defunct.54.ſi quis.*F.63 i non admittunt partis diuiſionem, *l.ſi cum vno 4.ff.ſi ex nox.cau.agat.*V.217 a

Indiuiduario affectu matrimonium, *c.4.diſtrahuntur collat.4.Nou.22.tit.1.de nuptiis.*A.163 c

Indiuiduæ ſunt omnes ſeruitutes excepto vſufructu, *l.in executione 85.§.1.prima ſpecies, ff.de verb.oblig.*N.982 h

indiuiſibilis rei ratione aliquid permittit, quod alias nõ permitteretur, *tit.12.de fratrib.*F.45 r

indotatę mulieres facillimè dimittuntur à maritis, *c.18 ſit collatione 4.Nou.22.tit.1.de nuptiis.*A.172.V

In Dotalibus rebus culpam cõſtante matrimonio maritus admittit, *l.ſi filiofamil.ff.ſolut.matrim.*I.39 f

inducere quid, *l.ſi quis 7.ff.de hered.pet.*V.752 g

In dubiis Electio eſt promiſſoris, *l.qui ex 106 ff.de verb.obligat.*N.995 g

In dubio debentũr merces, reditus, penſio ex qualitate prędij, *l.domini 5.C.de agric.& cenſit.*168 r ¶ Promiſſor minùs in ſummis, & longius in tempore præſtare poteſt, *l.à Titio 108 ff.de verb.oblig.*N.996 c ¶ Iudicandum eſt pro reo vaſallo aduerſus dominum, *tit.28.hic ſumitur tex.*F.71 a verba ſtipulationis interpretamur ſecundum promiſſionem, *l.quidquid 99.ff.de verb.oblig.*N.991 k ¶ Præſumimus frequentiora, *l.omnes 8.C.de agric.& cenſit.*172 y ¶ Relatio fit ad proxima, *l.Lucius 53.ff.de hered.inſtit.*I.489 d ſtatur dicto promiſſoris, *l.quidquid 99.ff.de verb.oblig.*N.992 r

indubitabilis Caſus, *l.non idcirco 44.ff.de indic.*V.698 b

inducere pro abſoluere ab obſeruatione iudicij, *l.ſi quis 7.ff.de hered.petit.*V.752 g

Inducimur in poſſeſſionem, vel à priuato, vel à prætore, *l.permiſceri 52.§.2 ff.de adquir.poſſ.*N.451 h

Inducit in poſſeſſionem prætor, qui prohibet vim fieri, *l.permiſceri 52.§.2 ff.de adquir poſſ.*N.451 h

Inducitur conſuetudo exemplis, *l.de quibus 32.ff.de legib.*V.82 e

induciæ *l.in omnibus 41 ff.de indic.*V.697 c ¶ Duplicantur, *l.in omnib.41.ff.de indic.*V.697 c magis bello accidunt quàm paci, *tit.de pace Conſtantiæ.*E.181 a ¶ Fiunt in breue tempus, *l.conuentionum 5.§.1.ff.de pact.*V.258 p

Induciarum tempus ſecurum, inſtituendi itineris tempus non præbet, *tit de pace Conſtantiæ.*E.181 a

Inducias dare ſolutioni minus eſt, quàm debitum remittere, *l.reſcriptum 10.ff.de pactis.*V.273 c

Inducijs finitis, vtrum neceſſe ſit bellum de nouo indici, an ipſo iure habeatur pro indicto, *tit.de pace Conſtantiæ.*E.181 b

indulgentia ad contumaciã abuti non oportet, *l.nemo 2 de exactor.tribut.*C.32.f ſtatum priſtinum non reſtituit, *l.hæc tit.1.§.10.ff.de poſtul.*V.334 a

indultum pro reſcripto, *l.nemo 2.tit.de off.magiſt.*C.263 d

induſtria perſonæ, in dubio pręſumitur eſſe electa, *l.fideicomm ſſa 11.ff.de leg.& fideic.*I.990

in emphyteuſim quæ hodie dentur, *l.cum 3.tit.de iur.emphyt.*C.998 h

inemptum dicitur quod ſemel, & antea emptũ fuit poſtea emptum eſſe deſijt, *l.quotiens 2.tit.de in*

tem ad dict. V.1760 g

Ineſſe ea dicuntur, quæ tacitè inſunt, *l.cum 138.ff.de verb.obl.* N.1931 c

In exceptionibus non nocet dolus defuncti: ſed in actionibus, *l.ſi rem,ff.de exceptio.* N.809 d

Infamat actio de calumnia, *l.in eum 1.ff.de calum.* V.466 n ſententia definitiua non interlocutoria, *l.quid ergo 13.§.6.ff.de bis qui not.infam.* V.351 c

Infamatur nemo contraria aliqua actione, *l.infamem 7.ff.de publ. iudic.* N.1415 quis, vel per ſententiam, vel ipſo iure, vel genere pœnæ, *l.ictus 22.ff.de bis qui not.infa.* V.355 q

Infamia quid, *l.infamia 1.tit.ex quibus cauſis infam. irrogat.* C.361 m alia iuris, alia facti, *l.prætoris 1.ff.de bis qui not.infam.* V.338 f alia eſt iuris, alia facti, *l.furti 6.§ 2.ff.de bis qui not.infa.* V 345 e domini abſoluitur vaſall[9] à vinculo fidelitatis iuramenti, *tit.3.per quos fiat inueſtitura §.1.ſed etiam.* F.37 p non ipſius vaſalli excuſat vaſallum, qui non petiit inueſtituram intra annum, & diem, *tit.quo tempore miles.* F.24 n
¶ Status infamis non mutatur: ſed minuitur tantum, *l.capitis 11.ff.de cap.min.* V 589 k ¶Facti duos effectus habet, *l.prætoris 1. ff.de bis qui not.infam.* V.338 f ¶Facta contra defunctum eſt hæredis iniuria, *l.ſi ſtatua 27.ff.de iniur.* N.1383 ¶ Facti quomodo illata repellit à dignitate, *l.neque 2.C.de dignit.* 225 f repellit à dignitatibus, & à querela inofficioſi, *l.quid ergo 13.§.6.ff.de bis qui not.infam.* V.351 c quibus ex cauſis deſcendat, *l.prætoris 1. ff.de bis qui not.infam.* V.358 f quibus modis contrahatur, *l.quid ergo 13.§.6.ff.de bis qui not.infam.* V.351 c quibus interdictis cõtrahatur, *l.neque vnde 13.ff.de vi & vi arm.* N.690 g ſumma non leuiter repellitur quis à poſtulando pro alio, *l.hunc tit.1.5.§. 5.ff.de poſtul.* V 330.0 ¶ Temporalis alia perpetua, *l.hunc.tit.1. §.8.ff.de poſtul.* V.332 z

Infamia, an contrahatur etiam ex lata culpa, an ex dolo tãtum, *l.liberorum 11.§.4.ff.de bis qui not.infam.* V.345 k quibus criminibus priuatis, & eorum actione ciuili contrahatur, *l.infamari.7.ff.de public.iudic.* N.1415 n ¶Infertur tribus modis ipſo iure, ſentẽtia, genere pœnæ, *l.fidem 22.tit.ex quib.cau. infa.irrog.* C.370 n certis criminibus, in quibus executio pœnæ etiam ſola infamat, *l.infam.7.ff.de publi.iudic.* N 1413 h ¶ Irritur quouis crimine publico, *l.decurio 4.ff.de decur. & fil.eorum.* N. 1732 r ¶Notari ipſo iure quid ſit, *l.prætoris 1.ff.de bis qui not.inf.* V.339 ¶ Notatur quis ipſo iure, vel per legem, vel per ſententiam, *l.prætoris 1.ff.de bis qui not.infam.* V 339 à quibus honoribus repellat, *l.infamis 8.C.de decurion.* 47 n ¶ Semper ſequitur infamem, *l.ex eo 9.ff.de poſtul.* V.336 y contrahitur ex lege Iul.de vi priuata, *l.ſi præſes 32.ff.de pœnis.* V.1568 m CONTRA non Irrogatur ex furti probatione ſeu ex ſentẽtia, *l.ſed ſi 11 §.3.ſi cum,ff.de iniuriis.* V.1279 b non cõtrahitur interdicto vnde vi, *l.ſi præſes 32.ff.de pœnis.* N.1567 m non Infertur actione de dolo, *l.hæred.12.ff.de dolo.* V.517 a ¶non Irrogatur cuiquam ſola probatione cauſæ, *l.ſi 11.§.3 ſi cum,ff de iniur.* V.1279 b nõ Notatur damnatus actione quod metus cauſa, *l.prætoris 1.ff.de bis qui not.infam.* V.339 condictione furtiua, *l.prætoris 1.ff.de bis qui not.inf.* V.339 lege Aquilia, *l.prætoris 1. ff.de bis qui not.inf.* V. 339 qui tranſigit in condictione furtiua, *l.prætoris 1. ff. de bis qui not.infam.* V 338 k ¶Opponi non poteſt rogato teſti ab vtraque parte, *Nou.90.tit.2.de teſtibus c 3.neque igitur.* A.417 t non Recipit plus & minus, *l.aut damnum 9.§.12 ſeruos,ff.de pœnis.* N. 1553 q non Remittitur de facili, *c.22 ſi vero,coll.4. Nou.22.tit.1. de nuptiis.* A.177 p

Infamia inuritur ſententia diffinitiua, at non interlocutoria, *l.ſi præſes 32.ff.de pœnis.* N.1567 t

Infamia alia notatur damnatus ſerui corrup. *l.3.de dolo, ff.de ſeruo corrup.* V.1106

Infamia aliquis propter contumaciam notari poteſt, *l.ſi abſens 5.ff.vbi pup.educ.* I.104

Infamia ab honore repelli, at non ab onere, *l.infamia 8.C.de decurion.* 47 o

Infamiæ remiſſio fit interdum gratis interdum non gratis, *c.22. primæ coll.4. Nou.22.tit.1.de nuptiis.* A.179 m

Infamiæ cauſa grauior pecuniaria cenſetur, *l.cum ex 97. ff.de ſolu.* N.1196 r

Infamiã nõ cõtrahit delator, etiãſi non probet negotiũ delatũ niſi trib.caſib. *l.ex quibuſdã 1.ff.de iure fiſci.* N.1825 a non ſubit, q alieno facto damnatur, *l.furti 6.§.2.ff.de bis qui not.infa.* V.345 d

Infamiam princeps remittere ſeu famæ reſtituere poteſt, *l.reſcripta 7.tit.de precib.imper.offerend.* C.233 q

Infamis eſt mandati directa actione cõdẽnatus, *l furti 6. §.5.ff.de bis qui not.infam.* V.346 n publico iudicio damnatus, *Auth.5.coll.6.Nou.73.ti.2.de inſtrum.caut.c.7.ſi vero, §.2.quod ſi.* 346 x præuaricationis, *l.athletas 4. §.4. ff.de bis qui not.infam.* V.343 f tergiuerſationis, *l.prætoris 1.ff.de bis qui not.infam.* V 338 i *l prætoris 1.ff.de bis qui not.infam.* V.338 i

Infamis eſt leno ipſo iure, *l.athletas 4.§.2. ff.de bis qui notatur infamia.* V.342 u non quæ ſimpliciter adultera ſed quæ in adulterio deprehenſa eſt poſtea damnata, *l.palam 43. §.12.quæ in adulterio,ff.de ritu nupt.* V.2116 t perpetuo ad nullum honorẽ aſpirare poteſt, *l.decuriones 1.ff.de de decur.& fil.eorum.* N.1729 u qui ſuper certis criminibus paciſcitur, *l.non 18.tit. ex quib.cau. infam.irrog.* C.369 b ex iudicio publico non admittitur ad accuſandum, *l.qui iudicio 4.ff.de accuſa.* N.1420 z & ad poſtulandum *l.hac lex,ff.ad leg.Iul.de amb.* N.1518 r an & quando contrahat damnatus criminaliter de crimine priuato, *l.infamem 7.ff.de public.iudic.* N.1413 l

Infamis accuſare non poteſt, *l.accuſatoris 1.ff.ad ſenatuſc.* V.1523 x ¶Fit nemo ſententia compromiſſarij, *l.quod ſi 3.ff.ne quis eum.* V.199 b ¶Fit omnis dãnatus iudicio publico excepto patre, *l.generi 14. ff.de public.iudic.* N.1417 k ¶Fit quis confeſſione iudiciali ſententia tamen ſecuta, *l.ictus 22.ff.de bis qui not.infam.* V 355 q ¶Eſt ipſo iure qui muliebria corpore ſuo patitur, *l. hunc tit.1.§.6.ff.de poſtul.* V.331 e eſſe poteſt quis ipſo facto, *l. hunc tit.1. §.6.ff.de poſtul.* V 332 q qui remouetur ob dolum vel fraudem, at non qui ob latam culpam, *l.tutor 3.ff.de ſuſpec. tut.vel cur.* I.242 q iure canonico omnis, qui eſt in peccato mortali, *l.fidem 22.tit.ex quib.cauſ.infam.irrog.* C 370 r omnis de publico iudicio damnatus, *l.ictus 22. ff.de bis qui not.infam.* V. 355 q qui ſponſionem & iuramentum inpugnat, *l.quoties 27. C.de dignit.* 226.p ¶Fit facti infamia, *l.ea quæ 13.tit. ex quib.cauſ. infam.irrog.* C.367 ¶ Fit qui publico crimine damnatus eſt, *l. ad tempus 6.tit.ex quib.cauſ infam irrog.* C.365 e qui ſupplicat aduerſus ſententiam, quæ tranſiuit in rem iudicatam, *l.qui 3.tit. vt lite pendente.* C.241 qui duas ſimul ſponſas habet, *l.prætoris 1.ff.de bis qui not.infam.* V.339 d efficitur damnatus contrario iudicio ob fidem ruptam hoc eſt perfidiam, *l.ſi pignore 22.§.3. ſi poſt 22.ff.de pign.act.* V.1435 e ipſo iure leno ■ ſcænica, *l.mater 10.§.1.mulieres,ff.ad leg.Iul.de adult.* N.1447 k CONTRA non fit damnatus ex edicto de publicanis, *l.neque 2.tit.ex quib.cau. infam.irrog.* C.367 u non fit fur eo ipſo quod comprehenſus rem furtiuam reſtituit, *l quoniam 5. ff. de bis qui not. infam.* V. 344 k

Infamis omnino id eſt is cui[9] omnis fama cõſumpta eſt ad nullũ ciuile vel publicũ officiũ admittitur, *l.infamia 1.tit.ex quib. cauſ.infam.irrogat.* C.362 m non fit dãnatus actione in factũ de calumniatoribus, *l.prætoris 1.ff.de bis qui not.infam.* V.319 condemnatus officio iudicis, *l.libertum 1.de ſuſpectis.* C.1109 c cui durior pœna impoſita eſt, *l.quid ergo 13 §.7.ff.de bis qui not.inf.* V.351 f tutor pro inquiſitione remotus, *l.Tutor 3. ff.de ſuſpect. tut.vel cur.* I.233 n qui bona debet in fiſcum & non probat ſi modo id fecerit pecunia non corruptus, *l.iniuria 30 tit.ex quib. cau.infam.irrogat.* C.366 l qui fuſtigatus eſt iniuria iudicis, *l. nullam 14.tit.ex quib.cauſ.infam.irrog.* C 367 g qui alieno nomine in actione famoſa condemnatur, *l.neminem 9.tit.ex quibus cau.infam.irrog.* C 365 l qui patrem non defendit ſiue voce ſiue lingua, *l.Neminem 9.tit.ex quib.cauſ. infam.irrog.* C.366 l qui fuſtigatus vel tortus eſt ad eruendam veritatem, *l.nullam 14. tit.ex quib.cauſ.infam.irrog.* C.367 e

Infamis infami nihil obiicere poteſt, *Nou.115.tit.16.vt cum de appell.c.3.aliud quoque.§.10 ſi præter.* A.489 q

Infamis ad tempus an & quandiu repellatur ab honorib. *l.decuriones 1.ff.de decur.& fil.eorum.* N.1729 m tutor non fit ob latã culpam remotus, niſi ob dolum remoueri iudex pronunciauerit, *l.ſuſpectos 9.tit.de ſuſpectis.* C.1206 m eſt vxorem in adulterio deprehenſam retinẽs, *l.athletas 4. §.1.ff.de bis qui not. infam.* V.342 y is poſtulare non poteſt, *l.Sciendum 4.ff.de legat.* N.1763 h nec procurator eſſe, *l.hunc tit.1.§.8.ff.de poſtul.* V.333 c tutor tamen eſſe poteſt *l.hunc tit.1.§.6.ff.de poſtul.* V.332

Infamis non eſt quæ in publico iudicio deprehenſa, *l.palam 43. §.12.quæ in adulterio,ff.de ritu nuptiar.* V.2116 r capax dignitate, *l.falſi 13 § 1.ordine,ff.ad leg.Corn.de falſ.* N 1497 e teſtis eſſe non poteſt, *l.quod ait 2.§.3.ff.de bis qui not.inf.* V.341 e teſtis tamen in teſtamento eſſe poteſt, *l.cum lege 26.ff. qui teſtam. facere poſſunt.* I.378 l arbiter & procurator eſſe poteſt, *l.Pedius 7. ff.de recept.arbit.* V.627 a tutor eſſe poteſt teſtamentarius datiuus ſiue legitimus, *l.cui eorum 3 ff.de poſtulan.* V.334 g *l.conſulari 1.§. 1.ff.de ſenator.* V.120.0 aduocatus eſſe non poteſt, *l.hunc tit.1. §.8.ff.de poſtul.* V.333 c infami nihil obiicit, *l.teſtium 3.§.5.l.Iulia, ff.de teſtib.* V.1089 b an fiat inueſtigator & vt mandator, *l.vt hæc 20 ff.de bis qui not.infam.* V.353 h ¶ Habetur qui condemnatus furti quod non admiſit, *l.ſi furti 8. tit.ex quib.cauſ.infam. irrog.* C.365 h

Infamis infamia facti repellitur à dignitate ad eã tamẽ admittitur in ſubſidium, *l.nullam 14.tit.ex quib.cauſ.infam irrog.* C.367 e per ſententiam quemadmodum fiat qui calumniatus eſt, *l. athletas 4.§ 4 ff.de bis qui not.infam.* V.343 e

Infamis à poſtulando remouetur, *l.omnes 2 ff.de off.adſeſſ.* V.157 k ab omni militia & dignitatibus, *l.quod ait.2. §.3. ff. de bis qui not.inf.* V.341 e *l.omne 1.ff.de off. adſeſſ.* V.157 k dignitates perdit, *l.fruſtra 7.C.de re milit.* vi.278 u pro quibus tamen poſtulare poſſit, *l ex eo 9.ff de poſtul.* V.336 e

Infamis

Google

Infamis ſecreta reuelans parti aduerſæ tenetur, *l. Athletas 4. §. 4. ff. de his qui not. infam.* V.343 f

Infamis cogitur ad curam monaſterij, *l. ignominiæ 1. Cod. de his qui not.* 101. c ad munera, *l. ignominiæ 1. Cod. de his qui not.* 101 c

Infami priuilegium dari non poteſt, *l. nec infames 12. Cod. de decur.* 48 b

Infamem infamia facti hæredem reddit, ſi volūtatem defuncti nō ſeruauerit, *l. nullis 5. tit. de religioſ. & ſumptibus.* C.690. o

Infames omnes ioculatores, quæſtuarij, *l. quod ait 2. §. 5. ff. de his qui not. infam.* V.341 h

Infames in publicis tantum criminibus cum tormentis vetum admittantur, *l. teſtium 3. §. 5. l. Iulia, ff. de teſtib.* V.2089 b quibus arceantur vel non arceantur, *l. infames 1. C. de infam.* 101 c an & quomodo repellantur à teſtimoniis, *l. teſtium 3. §. 5. lege Iulia, ff. de teſtib.* V.2089 b *l. eadem 6. §. 1. hac lege ; ff. ad leg. iul. repet.* N. 1509 e

Infames habentur actione famoſa damnati, *l. decuriones 5. tit. ex quib. cauſ. infam. irrogat.* C.305 a qui ludicram artem exercent, *l. quædam 14. ff. de pœnis.* N.1558 c ¶ Sūt qui ſenatu moti ob turpitudinem ſunt, *l. cum prætor 12. §. 2. non autē ff. de iudic.* V.680 n iudicio publico damnati, *l. Spurij 6. ff. de decur. & fil. eorum.* N. 1737 i qui comicam artem exercent, *l. prætoris 1. ff. de his qui not. infam.* V.338 g

Infames ipſo facto ſine ſententia fieri poſſunt octo vel nouem modis, *l. prætoris 1. ff. de his qui not infam.* V.338 n

Infames capite minuti dici poſſunt, *l. prætoris 1. ff. de his qui not. infam.* V.339 d

Infames non fiunt contrario iudicio damnati, *l. prætoris 1. ff. de his qui not. infam.* V.338 m

Infames fieri poſſunt per ſententiam decem vel vndecim ex cauſis, *l. prætoris 1. ff. de his qui not. infam.* V.338 n

Infamibus portæ dignitatum clauduntur, *tit. 37. an ille qui interfecit.* F.82 u

Infamiæ omnis cauſa criminalis dici poteſt, *l. plane 29. ff. de excuſat.* I.190 r

Infamiam remittit princeps, *l. ſolet 10. ff. de his qui not. infam.* V. 348 o

Infamiam remiſiſſe intelligitur qui dignitatem conceſſit, *l. Quod 24. ff. de nupt.* L.1018 q

Infamiam non infert iudicium depoſiti contrarium, *l. Et apud 5. ff. depoſiti.* V.1614 o

Infamiam arbitri ſententia non infert, *l. ſi furti 8. tit. ex quib. cauſ. infam. irrog.* C.305

Infamiam non incurrit, qui ex officio iudicis damnatur, *l. ſi quis 1. tit. de in lit. dand. tut. vel cur.* C.1206

Infans quis dicatur, *tit. de pace tenend. 53.* F.101 l qui minor ſeptem annis, *l. pupillus 14. ff. de manum. vind.* N.210 r pro minore ſeptem annis, *l. habitator 19. ff. de rei vindicatione.* V.856 y

Infans dicitur qui ſeptem annos tantum habet ſeu ad ſeptimū vſque annum, *l. temporibus 1. ff. de inſpic. ventre.* I.108 o

Infans minor triennio apud matrem educandus, *l. ſolet 1. ff. vbi pupil. educ.* I.301 a

Infans adrogari poteſt, *l. generalis 2. ff. de adop.* V.100. o

Infans an tranſmittat hæreditatem non aditam ad extraneos, *l. ſi infans 18. de iur. delib.* C.1415 f

Infans ne naturaliter quidem obligatur etiamſi quid ad eum perueniat, *l. nouatio 1. §. 1. illud, ff. de nouat.* N.1113 c ¶ Manumitti poteſt, *l. iurus 25. ff. de manum.* N.203

Infans ſine tutore poteſt ea quærere, in quæ affectio infantiæ cadere poteſt, *l. poſſeſſio 1. §. 3. ff. de adquirenda poſſeſſione.* N. 403 c

Infans ſi tamen loqui poteſt & nullum intellectum habeat, rē ſuam ſaluam fore ſtipulare poteſt, *l. ferunum 6. ff. rem pupil. vel adoleſ. ſaluam fore.* N.1227 h

Infantis conditio quæ, *tit. de pace tenend. 53. §. 3. item.* F.107 f

Infante maior, pro eo qui fari poteſt, *l. more 8. ff. de adquir. hæred.* I.625 a

Infante maior an & quando ciuiliter vel naturaliter obligetur, *l. nouatio 1. § illud, ff. de nouat.* N.1113 c

Infante maiores pupilli ope eſſe poſſunt, *l. Arboribus 12. ff. de vſufructu.* V.887 a

Infante maiores ſi culpa vel dolo deliquerint an & quando excuſentur à pœna, *l. fere 108. ff. de reg. iur.* N.1898 f

Infectum quid & factum dicitur diuerſa ratione, *l. ſi quis 17. §. 3. ff. de dam. inf.* N.57 n

Inferior ſuperiori ſubeſt, *l. ſtudentibus 1. tit. de off. præf. vrb. C.* 259 h maiori reuerentiam debet, *ff. lib. 39. tit. 3. l. 1. §. 22.* f

Inferioribus prior voluntas mutata colligitur, *l. Titia 34. ff. de leg. & fideic.* I.888 o

Infeudare poſſunt eccleſiaſtici bona regalia & non regalia, *tit. 1. de his qui feud. dar. poſſ.* F.4 c

In feudum dare non ſunt eccleſiaſticæ perſonæ, rem eccleſiæ, *tit. 3. qui ſucceſſores feud. dare.* F.5 b

Infeudandi ſincerè, & ſine fraude facultas vaſallo hodie permiſſa, *tit. 39. de alien. patern. feud.* F.84 f

In feudis procedi poteſt de ſimilibus ad ſimilia, *tit. 14. de feudo marchiæ. §. 1. ſi duo.* F.19 f

In feudis fœminæ ſuccedunt ex pacto, ſi feudum ſit maternum, *tit. 1. de his qui feud. dare poſſ.* F.2 m

Infeudatio ſincere, & ſine fraude quemadmodum fiat, *tit. 39. de alien. patern. feud.* F.84 f in fraudem à vaſallo facta tribus modis probatur, *tit. 3. per quos fiat inueſt. §. 1. ſed etiam.* F.36 g

Inficiatione lis & condemnatio in duplum creſcit, *c. ſi ſtudium coll. 3. Nou. 18. tit. 5. de triente & ſemiſſe* A.151 d quæ lites creſcant, *l. ea quæ 4. tit. de condict. indeb.* C.724 k

Infinitas cautionis non vitatur: ſi neceſſitas duret, *l. ſi finita 15. ff. de dam. infe.* N.54 u licitum aut illicitum non vitiat, *tit. 34. de l. Corradi.* F.80 i reprobanda, *Nou. 105. tit. 6. de conſul.* A.463 [illegible] an & quomodo toleranda, *tit. 1. de his qui feud. dare. §. 4. hoc quoque.* F.4 d *l. mutus 43. §. 2. ff. de procurat.* V. 586 g *tit. 26. ſi de feudo defunct. §. 4. ſi quis.* F.62 i *l. fideicommiſſa. it. ff. de leg. & fideicom.* I.988 o *l. ſingulis 6. ff. de except. rei iudic.* N.818 *hac autem 5. ff. quibus ex cauſ. maior.* N.565 c *l. in lege 77. tit. de contrahen. empt.* V.1776 a *l. qui bona fide 13. §. 15. ff. de dam. inf.* N. 54 p

Infirmus pro ſanitate paratus eſt omnia dare, *l. quiſquis 4. tit. de poſtul.* C.344 z

Infirmus famulus, ſalarium non habet eo tempore, quo eſt infirmus, *l. operæ 7. ff. de vſu & vſufr.* I.1107 a

Infirmantur multa, licet perueniant ad eum caſum, à quo incipere poſſunt, *l. ſed interim 11. tit. de donation. inter virum & vxor.* V.1191 x

Infortiato quæ materiæ ſeu quæſtiones contineantur, *l. dotium 1. ff. ſolut. matr.* I.1

In fraudem patroni dotem conſtituere libertus poteſt, *l. ait prætor 10. §. 14. ff. quæ in fraud. cre.* N.615 k

Infrequens pro eo, quod valde, vel minus frequens, *l. prætor ait, §. 2. cui rei, ff. de migran.* N.781 d

Ingenuus eſt etiā, qui libertina matre editus eſt, *l. libertina 8. tit. de ingenu. manum.* C.1603 a poſt mortem naſcitur ex ancilla, *l. quidam 8. tit. ad ſenatuſc. Orfic.* C.1517 c ſuperuiuens pœnæ non fit ſeruus, *l. ſed hodie. tit. de don. inter vir. & vxor.* C.1123 c naſcitur, qui ex redempta ab hoſtibus muliere naſcitur, *l. ſi captiuus 20. ff. de capt. & poſtlim.* N.1674 z

Ingenuū qui ſe profitetur hodie, anteà ingenuus fuiſſe præſumitur, *Nou. 90. tit. 2. de teſtib. c. 6. ſi verò.* A.423 a dicere & negare libertum differunt, *l. ingenuum 25. ff. de ſtatu hominum.* V.94 k

Ingenuo non officit in ſeruitute fuiſſe, *l. homo liber. 21.* V.93 c

Ingenuum qui ſe adſerit facile libertum non eſſe ait, *l. ingenuum 13. tit. de ingenu. manum.* C.1603 f

Ingenuorum & libertorum ſucceſſiones quaſi exæquatæ ſunt *c. 4. illud. tit 1. de hæred. & falc.* A.20 p

Ingratus pupillo patronus cenſetur; qui eius tutores & curatores ſuſpectos non poſtulat, *l. tutor 3. ff. de ſuſpect. tut. vel cur.* I.137 i

Ingratus libertus redigitur in ſeruitutem, *l. libertus 1. ff. de ſuſpec. tut. vel cur.* I.237 c

Ingrati qui ab inteſtato non ſuccedunt, *Nou. 115. tit. 16. vt cum de appell. c. 3. aliud quoque, §. 13. ſi vnum.* A.491 i

Ingrati actio idem quod officium iudicis, *l. liberti 3. tit. de lib. & eorum lib.* C.1304 a

Ingratis liberis parentes non habent neceſſe aliquid relinquere, *cap. 1. iam collat. 3. Nouell. 18. titul. 5. de mandat. princip. Auth.* 141 p

Ingrata eccleſia ſi ſit contra beneficiatum, in eadem ipſe poterit poſtulare coram ea, nec eccleſia ei ſuccedet, *l. fratres 27. tit. de inoff. teſtam.* C.394

Ingrata filiis mater ab eorum ſucceſſione repellitur, *c. 46. hinc nos de nuptiis.* A.202 f

Ingratitudo eſt probāda liquidò & indubitatè, *l. ſi vxſtem 1. tit. de ſecund. nup.* C.1065 per obliquū *Nou. 115. tit. 16. vt cum de appell. c. 4. iuſtum eſt.* A.494 f quæuis non ſufficit vt vaſallus feudum amittat, *tit. 26. ſi de feud. defunct. §. 7. licet.* F.65 b non quæuis ſufficiens eſt ad feudū amittendum, *tit 39. de alien patern. feud.* F.86 f tacitè remitti poteſt, *tit. quo tēpore miles.* F.24 l ¶ Repellit fratrem à ſucceſſione ab inteſtato, *c. 3. cum tit. 2. de non elig. ſecundo nub.* A.27 e

Ingratitudinis cauſa libertas reuocari poteſt, *l. ſicut 26. tit. de lib. cauſ.* C.1619 d ¶ Vna gratitudinis cauſa ſufficiens ad exhæredationem faciendam, *Nou. 115. tit. 16. vt cum de appell. cap. 3. aliud quoque, §. 14. ſi quis.* A.493 f alimēta filio à patre denegari poſſunt, *l. à patre 4. ff. de alend. lib.* I.1145 e

Ingratitudinis cauſæ quot ſunt in aſcendentibus, & deſcēdentibus fratribus, *c. 46. hinc nos de nuptiis.* A.202 f

Ingratitudinis fratrum tres cauſæ, Nou.115.tit.16.vt cum de appell. c.3.aliud quoque.A.489 a ¶ Liberorum cauſæ quatuordecim, Nou.115.tit.15.vt cum de appell.c.3.aliud quoque.A.489 a ¶ Parentum ſex cauſæ, Nou.115.tit.16.vt cum de appell. c.3. aliud quoque. A.489 a

Ingratitudinem remittere poſſumus, Nou.115.tit.16. vt cum de appell.c.3.aliud quoque, §.13.ſi vnum.A.491 a

Ingratitudine feudum amittitur, tit.40.de capitul.corrad. F.87 b & donatio libertatis amittitur, tit.29.quæ fuit prima cau. F.58 d

Ingratitudine filij repelluntur à lucris nuptialibus parentum, c.46.hinc nos, Auth.de nuptiis.202 f

Ingratitudine frater à fratris ſucceſſione remouetur, c.46.hinc nos, de nuptiis.A.203 c

Ingratitudine liberi in patriam poteſtatem rediguntur, l.ſi uti filij 11.ff.de his qui ſui.V.99 k

Ingratitudine liberi amittũt debitũ naturæ & lucra nuptialia, c.27.optime, coll.4.Nou.22.tit.1. de nuptiis. A.185 c reuocari poſſunt in patriam poteſtatem, l.qui liberatus 12.ff.de adop.V.103 c quis reuocatur in ſeruitutem, c.3.quod, coll.4.Nou.22.tit.1.de nuptiis.A.166 f reuocantur in patriam poteſtatem liberi, Nou. 87.tit.2.quib.mod.natur.effic.ſui.c.11.generaliter. A.407 c in poteſtatem alienam redigimur, l.qui vniuerſas 30. §.4. ff.de adquir. poſſ.N.436 r

Ingrediens religionẽ ſe & ſua Deo dedicat, Nou.123.ti.6. de ſanctiſſ.epiſc.c.37.ſed & hoc.A.553 o alienum inuito domino prohiberi manu poteſt, l.quid enim 3. §.1.ff.de adquir.rer.dom.N.360 ſ

Ingreſſus monaſteriũ pro mortuo habetur, Nou.123.t. 6 de ſanctiſſ.epiſc.c.38.ſi quis.A.556 d rerum ſuarum dominus eſſe deſinit, tit.21.de vaſal.milit.F.50 l

Inhoneſtas perſonas eſſe dedecet in loco honeſto, l.ſi qua 4.C.de ſpectac.157 h

Inhoneſtum ad mores refertur, l.rem quidem 1. de liber. cauſ. C. 1607 b

Inhoneſtum impoſſibile, l.quid tamen 21.§.6.ff.de recept.arbitr. V. 639 i

Inimicus capitalis duobus modis dicitur, Nou.90.tit.2.de teſtibus c.7.ſi verò.A.423 k quis remanere in ſocietate vectigalium non cogitur etiãſi multos fructus perceperit, l.Actione 65.tit.pro ſocio.V.1716 u patri cenſetur inimicus filio, l.6.ff.de excuſat.I.160 q

Inimicitia, l.filiusfamilias 15.ff.de iudic.V.680 à quibus remoueamur, Nou.90.tit.2.de teſtib.c.7.ſi verò. A. 423 k

Capitales inimicitiæ & inimici capitales qui dicantur, l.licet 15. ff.de recep.arb.V.631 h

Inimicitiarum cauſa qui à re aliqua perficienda repellantur, l. ſi propter 1.C.ſi propter inimicitias.110 h

Iniquus eſt qui id retractat quod remiſit, l.non ſolum 11.§. 6.at alicuius ff.de iniur. & fam. libel. N.1360 f qui ſciens peccat, l.iniuria 1.ff.de iniur.& fam.libel.N.1351 e

Initium cuiuſque contractus inſpicitur, l.ſi procuratorẽ 8.ff. mandat.V.1634 m l.depoſitum 1.ff.depoſiti. V.1607 a l.ſi tamen 12.ff.de SC.Maced.V.1503 d ¶ Loci & temporis in occidentem adulterum inſpicitur, l.marito 24.ff. ad leg. Iul.de adult.N.1461 ¶ Rei ſpectandũ in iis in quibus lex aut diſpoſitio initium ſpectari iubet, l.qui iuſſu 12.ff.de his qui not.infam.V. 349 o cuiuſque rei vnde ſumatur, l.qua ætate, ff.qui teſtam.facere poſſunt.I.365 h ¶ Societatis contractæ inſpicitur, l.ſi id quod 58.tit pro ſocio.V.1705 e non ſemper inſpicitur, l.ſi ancillam 4.ff.pro ſuo.N.516 f ſpectandum, ff.lib.39.tit.3.l.4.y l.quid ergo 13. ff.de his qui not.inf.V.350 d l.1.quoties ff.de pœn.N.1547

Initio quod non valet nec ex poſt facto inualidum eſt, l.ſi alienũ 49. ff.de hered.inſt. I.486 n non viriatur licet in eum caſum perueniat à quo incipere non poſſit, Auth. minoris C. qui dare tut.vel cur poſſunt.C.1173 c

Initiis quædam requiruntur quæ poſt interpoſita non excuſant aut conferunt, l.Imperatores 13.ff.de decur.& fil.eorum.N.1736 x

Initio vel poſt aliquid fiat nihil intereſt, l.eſt & 1.§.2.ſiue ab ff.de condict.ſine cauſa.V.1366 a

Iniuria verbum generale, l.militaribus 42. C.de decurion.56 x pro culpa, l.27.ſi ſeruus, §.5.tertio, tit.11. ad l.Aquil.V. 1071 g l.prætor 1.ff.de public.& vectig. N.135 k cum ipſo damno, l.49.ſi quis tit.11.ad leg..Aquil.V.1087 k ¶ Damno, l.prætor 2. §.10.merito, ff.ne quid in loco publ.N.652 o l.ſi in agrum 3. ff.de via pub.N.662 i l.ait prætor 1. §.hoc interdicto, ff.ne quid in flum.publ. N.668 b vitio vel culpa, l.fluminum 24.§.2.ff.de damn.inf. N.81 c

Iniuria alterius vnus locupletari non debet, ff.lib.1.tit.1.l.1.§.2 f ¶ Atrox æſtimatur ex perſona facientis, l.17. §.3.quædam, ff.de iniur.N.1378 h dicitur ex magnitudine vulneris, l.2.§.2.ff.de vi & vi arm N.673 e ¶ Atrox & dãnatus eſt infamis, l.diuus 40. ff.de iniur.N.1386 q crimen priuatum eſt, l.accuſare 13.ff.de public.iudic.N.1417 b eſt indebitè in ius trahi, l.ſi vero 5.§.1.ff.qui ſatiſd.cog. V.204 h ¶ Negat quod concedi ſolet, l.ait prætor 1.§.45.meminiſſe, ff.de aqua quotid.N.723 c ¶ Vocare eum debitorem qui non ſit debitor, l.item 15.§.36.ſi comminem, ff.de iniur.& fam.libel.N.1374 x

Iniuria filiæ illata patri facta intelligitur, Nou.143.tit.25. de raptis mulieribus.A.609 e ¶ Facta comiti videtur fieri ſocio itineris, l.item 25.§.20.appellare, ff.de iniur. & fam.libel. N.1372 c ¶ Procuratori facta nocet domino, l.non cogendum 45. §.1. ff.de procurat.V.389 d ¶ Socio ſocium tangit, l.cum 52.tit.pro ſocio.V. 170 h ¶ Seruo hæreditario vindicari poteſt ab hærede, l.iniuria 1.ff.de iniur.& fam.libell.N.1356 x ¶ Tutori, dicitur facta pupillo, & ideo pupillo nocet, l.quid 3.ff.de contrar.tutel.I.323 n ¶ Vni, alteri nocet ad exceptionem parandã cõtra aliũ, l.exceptione 67.ff.de fideiuſſ.N.1106 e ſeruo alterius facta perinde vindicatur ac ſi ipſi domino fuiſſet facta non tamẽ ita grauiter vindicatur, l.eum qui 18.§.1 ſi ſeruum, ff.de iniur.N.1381 c illata ſeruo plurimum æſtimatur pro ea parte qua quiſque dominus eſt, l.ſed 16 ff.de iniur.& fam.libel.N.1376 r

Iniuriæ ſibi à ſeipſo illatæ nemo aduerſus aliũ experiri ſanè poteſt, l.55.Stichum, tit.11.ff.ad legem Aquiliam.V.1091 ex affectu facientis conſiſtit, l.Illud 3.ff.de iniur.& fam.libell.N.1357 f ¶ Creſcit magnitudine vulneris, l.vulneris 8.ff.de iniur. & fam. libell. N.1364 r ¶ Fit etiam carmine conſcripto, l.item 15. §.32. item, ff.de iniur.& fam.libell.N.1373 i ¶ Fit ſeruo, inſpecto iure naturali, l.item 15.§.40. verberaſſe, ff.de iniur. & fam. libell. N.1374 a ¶ Fit verbis & literis, l.ex maleficio 4.ff.de oblig. & act. N.857 c domino ſi quis rem eius euincat, l.poſtquam 1.tit.de fideiuſſ. minor.C.425 a ¶ Imperatoris mediatè & immediatè, tit.de pace Conſtantiæ.E.182 d ſeruis fieri poteſt, l.ſi dominus 2. ff.de his qui ſui.V.96 n volenti, l.lege 4. §.2.idem, ff.ad leg. Corn. de fic. N. 1484 f

Inferri mortuo poteſt, l.idem 15. ff.de relig.& ſumpt.funer. V.1205 e quis teneatur, l.plerique 18.ff.de in ius voc.V.153 a

Iniuria id alterũ torqueri non debet quod ꝑ eo eiúſue cauſa conſtitutum, l.quamuis 6.ff.de pign.act.V.1424 n vnde ius oriri non debet, c.27.optime, coll.4.Nou.22.tit.1.de nuptiis.A.185 q res ſuas amittere qui dicantur, l.hoc edictum 1. ff. de negot. geſt. V. 411 h à familia ſua illata nomine quemadmodum ipſe dominus teneatur, l.vtiliſſimum 1.ff.ſi famil.furtum feciſſe dicatur. N. 1331 l

Iniuria dicitur id quod contractus fit, l.ſed etſi 5.ff.ad leg. Aquil. V.1057 a non fit certæ perſonæ, l.eum qui 18. §.1.ſi ſeruus, ff.de iniur.N.1381 c volenti, l.quamuis 11.ff.de in ius voc. V.191 a l.nemo 7.C.de fund.priua.221 g l.quamuis 11.ff.de in ius vocan.V.151 l. Lucio 4.ff.de aqua quotid. N.725 d l.17.ff.de iniuriis. N.1377 a l. quod & 3.§.5 ſi quis volente, ff.de lib.hom.exhib.N.774 k ſine animo nocendi, l.item 13.§.14.item, tit.locati conduct. V.1651 l non punitur quæ effectum non habet, l.qui poſſeſſionem 17.ff.de vi & vi arm.N.690 q

Iniuriæ actio creſcit ex perſona iniuriam patientis & inferẽtis, l.Prætor 7.§ 7.atrocem, ff.de iniur.& fam.libell.N.1364 o tollitur pacto & diſſimulatione, l.auxilium 37. ff. de minor 25. annis. V. 573 d ¶ nomine vt ex perſona itacui liceat, l.de iniuria 45. ff.de iniur.N.1387 d ¶ pœna ciuilis ſiue merè ciuilis ſiue prætoria fit, tit.de pace tenend.53.§.iniuria.F.203 a criminalis arbitraria, tit.de pace tenend.53. §.1. iniuria. F.203 r ſpecies eſt ad alterius inuidiam veſte lugubri vti, l.itẽ 15.§.30.idem, ff.de iniur.& fam. libel.N.1373 h hæredem non habere, l.nemo 7.tit.ex quib. cauſ. infam.irrog.C.365 f

Iniuriæ agi poteſt publico etiam iudicio, l.ſi ſeruum 5. ff.ſi ex noxa.cau.agat.V.217 c ¶ Agentes cum periculo alterius temerè vagari non debent, l.prætor 7.§.2.præterea, ff.de iniur. & fam.libel.N.1363 a ¶ Agere poteſt, qui vexationis cauſa ad tribunal alicuius interpellatur ſeu vocatur, l.iniuriarum 13. §.5.idem, ff. de iniur.& fam.libell.N.1868 k inde naſci nõ debent vnde ius naſci debet, l.eos 1.tit.de his qui.C.459 a l.Senatus 8.ff. de Senatuſ.Sila.& Clau.I.730 g ff.lib.1.tit.1.l.5 g ¶ Tenetur qui contra ius ſententiam dixit, l.iniuriarum 13.§.7.ſi quis.ff.de iniur.& fam. libell.N.1368 n qui ſeruum à domino ſuo diſtrahi prohibet, l.ſi quis 24 ff.de iniur.N.1363 b ¶ Filio illatæ perſecutio communis eſt patris & filij, l.filiusfamilias 8. ff.de procurat. V.358 k ¶ Viro factæ vxor agere non poteſt, l.quod 2.ff.de iniur. & fam. libel.N.1357 a

Iniuriæ atrocis nomine poteſt libertus patronum accuſare, l. 38.§.9.liberto, ff.ad leg.Iul.de adult.N.1473 g

Iniuriæ non tenetur qui nudum concilium dedit, l.item 15. §.7. conuicium.ff.de iniur.& fam.libel. N.1371 k qui nocentem infamat vel in iudicio vel extra ius, l.eũ qui 18.ff.de iniur. N.1381 b

Iniuriã atrocẽ magis patri intelligitur qui in ſua domo quam qui in aliena iniuriã patitur, tit.5.quib.mod.feud.amit.F.9 e defuncto factã puniri hæredis intereſt, l.Iniuria 1.ff de iniur.& fam. libel.N.1356 r ¶ Filio factã pater poteſt remittere, l.17.§.11.filiofamil.ff.de iniur.N.1379 d ſibi illatã, filius in præiudiciũ patris remittere non poteſt, l.17.§.12.plane ſi, ff.de iniur. N.1379 e

Iniuriam facere & non pati quid in honorem alicuius fieri differunt,

ferunt, *l. iniuriarum* 13. §. 7. *ſi quis*, ff. *de iniur. & fam. libel.* N. 1368 o

Iniuriam vel ignoto facere poſſumus, *l. illud* 3. ff. *de iniur. & fa. libel.* N. 1357 f

¶ Iniuriam interdum nobis facit, qui rē noſtrā pretioſiorē reddit, *l. 27. ſi ſeruum*, §. 16. *& non*, *tit. 11.* ff. *ad leg. Aquil.* V. 1074 h non facit qui ius exequitur, *l. iniuriarum* 13. §. 4. *ſi quis*, ff. *de iniur. & fam. libel.* N. 1368 f ¶ Facit qui inuitum de domo ſua extrahit, *l. plerique* 18. ff. *de in ius voc.* V. 193 a ¶ Funeri faciens creditor amittit actionem ſuam ipſo iure, *Authen. coll. 5. Nou. 60. tit. 15. vt defunct. ſeu fun.* 305. ¶ Infert qui deteriorem conditionem alterius facit, *l. nam* 6. ff. *quemadmodū ſeruit. amit.* V. 1042 l ¶ Patitur etiam is qui ad animum iniuriam ſibi factam non reuocat, *l. illud* 3. ff. *de iniur. & fam. libel.* N. 1357 e

Iniuriam perſuadens etiam alias facturo & illaturo an & quatenus teneatur, *l. non ſolum* 11. §. 7. *quanquam*, ff. *de iniur. & fam. libel.* N. 1366 n ¶ Non habet executio iuris, *ff. lib. 39. tit. 3. l. 4. 2* ¶ Non infert qui ius exequitur, *l. continet* 3. §. 1. *ff. quod met. cauſ.* V. 478

Iniuriarum actio cauſam doloris agit, *l. licere* 12. ff. *de incend. ruin. nauf.* N. 1354 ¶ Prætoria actio patri competens, *l. lex* 5. §. 6 *illud*, *ff. de iniur. & fam. libel.* N. 1359 l ¶ Publica eſt, *l. licere* 12. ff. *de incend. ruin. naui.* N. 1354 ¶ An pœnalis ſit, *l. in honorariis* 35. ff. *de oblig. & act.* N. 501 f ¶ Ad vindictam datur, *l. iniuriarum* 13. §. 4. *ſi quis. ff. de iniur. & fam. libel.* N. 1367 c
¶ Datur etiam filiisfamilias, *l. in perſona* 30. ff. *de pactis*. V. 292 m
¶ Infamat, *l. prætor* 7. *ff. de iniur. & fam. libel.* N. 1361 a
¶ Hæreditati quæritur, *l. iniuria* 1. ff. *de iniur. & fam. libel.* N. 1355 p ¶ Tollitur pacto, tranſactione, iureiurando, *l. non ſolum* 11. §. 6. *Atilicinus*, ff. *de iniur. & fam. libel.* N. 1366 g ¶ Vendi poteſt, *l. iniuriarum* 28. ff. *de iniur.* N. 1383 l

Contra iniuriarum actio nō datur liberto aduerſus patronū ob leuem iniuriam ob atrocem datur, *l. non ſolum* 11. §. 8. *planè*, ff. *de iniur. & fam. libel.* N. 1366 o ¶ Non eſt in bonis noſtris ante litem conteſtatam, *l. iniuriarum* 13. §. 4. *ſi quis*, ff. *de iniur. & fam. libel.* N. 1367 ¶ Non antea in bonis noſtris eſt, quàm litē ſuper ea fuerimus conteſtati, *l. ciuilis* 1. §. 2. *herede*, ff. *de priu. delict.* N. 1264 ¶ Actione damnum venit ſecundario non principaliter, *l. prætor* 7. §. 1. *ſi dicatur*, *ff. de iniur. & fam. libel.* N. 1362 b
¶ Nomine defuncti ſucceſſor agere poteſt, *l. & quia* 6. ff. *de interrog. act.* V. 1194 h

Iniuriarum agere poteſt qui prohibetur iure ſuo vti, *l. qui pendentem* 25. *tit. de act. emp. & vend.* V. 1829 n
¶ Agere illuſtris poteſt etiam per procuratorem, *leg. quæri*, ff. *ex per alium dec.* N. 1619
¶ Agens & eo nomine iurans, damni quoque ſibi illati agere videtur, *l. qui ſeruum* 34. ff. *de oblig. & act.* N. 900 l
¶ Quis teneatur, *l. qui ſaxum* 6. ff. *de donat.* N. 155 k
¶ Tenetur qui calumniatur, *l. temporibus* 1. ff. *de inſpiciendo ventre.* L. 100. o ¶ Non modo qui fecit, ſed & qui mandauit, *l. non ſolum* 11. ff. *de iniur. & fam. libel.* N. 1366 i
¶ Qui inuiti, etiam in ius vocandi cauſa domum intrauit, *leg. si qui in domum* 23. ff. *de iniur.* N. 1383 a
¶ Qui literas ſibi traditas ab amico alias euulgat, *l. depoſitum* 1. ff. *depoſiti*. V. 1611 b

Contra non tenetur qui per errorem alium quàm quem voluit percuſſit, *l. illud* 3. ff. *de iniur. & fam. libel.* N. 1357 h

Iniuriantis animus hoc caſu probari debet, *leg. iniuriarum* 13. ff. *de iniur. & fam. libel.* N. 1367

Iniuſtò facta interdum habentur pro infectis, interdum puniuntur pecuniariter vel criminaliter, *leg. non* 74. ff. *de reg. iur.* N. 1891 f

Iniuſſus pro non iuſſu, *l. ſi vxori* 39. ff. *de auro & argento lega.* L. 1283 f

Innocens nocentem excuſat. 333. ff. N. ¶ Probatur iureiurando, *l. furti* 6. §. 4. ff. *de his qui no. infam.* V. 346 m ¶ Eo ipſo quod contrarium non probatur, *l. qui res* 3. §. 8. *de illo*, ff. *de bonis eorum*. N. 1578 u ¶ Principem decet, *l. caput* 1. ff. *de interdict.* N. 1579 d

Innocentiam ſuam quiſque purgare cogitur, *l. miles* 5. *de furtis*. C. 1275 b

Innominata eſt actio præſcriptis verbis, *l. cum* 14. §. 11. *ſi qui. ff. de furt.* N. 1273 g

Inofficioſi querela ſeptem caſibus hodie corrigitur tā iure Codicis quàm Nouellarum, *l. nam & his* 5. *ff. de inof. teſtā.* V. 717 c ¶ Nō eſt actio de vniuerſitate, *l. poſt* 1. *ff. de rei vind.* V. 820 g ¶ Frequens olim, *l. ſciendum* 1. *ff. de inof. teſtam.* V. 715 i ¶ Datur iis liberis & parentibus qui proximè ſuccederent ab inteſtato, ſi nullū factum eſſet teſtamētum, *l. ſciendum* 1. *ff. de inof. teſtam.* V. 715 k ¶ Non ſubiacent teſtamēta de quaſi caſtrenſibus peculiis facta, *l. cum antiquis* 37. ff. *de inof. teſt.* C. 608 p ¶ Datur in bonis filiorum emancipatorum parentibus exheredatis, *l. ſciendum* 1. *ff. de inof. teſtam.* V. 715 k ¶ Etiam non præparata hodie ad heredem filij tranſit, *l. ſi quis* 9. §. 2. *ff. de dolo*. V. 513 i ¶ Hodie locus eſt quādo facta præteritio vel exheredatio inferta, iuſta cauſa ſed nō probata, *l. nā & 5.* ff. *de inof. teſt.* V. 717 c ¶ Et petitio præparatur hereditatis, *l. ſi quis* 34. *tit. de inof. teſtam.* C. 600 q ¶ Non competit Quib. patri aduerſus teſtamentum filij in poteſtate conſtituti, *l. ſciendum* 1. ff. *de inof. teſt.* V. 715 k ¶ Vti poteſt qui in legitima grauatus eſt, *l. humanitatis* 9. *tit. de impub.* C. 1392 l

Inopia ſeu paupertas excuſat à procurando, *l. inuitus* 17. *tit. de procur.* C. 380 m ¶ Alterius in aliū quādoq; datur actio, *l. pater* 7. ff. *de dot. præleg.* L. 1146 u ¶ Appellandi neceſſitas remittitur, *l. propter* 11. *ff. de SC. Sila. & Clau.* I. 735 g
¶ Mariti vel eius patris, imò eius qui dotē recepit, *l. ſi conſtante* 24. ff. *ſol. matr.* L. 34 q ¶ Quandoque transfert actionem in alium, *l. ſi apud* 12. ff. *de minor. 25. ann.* V. 552 q

Inopiæ cauſa patronus libertum obligare poteſt, *l. ſi non* 32. §. 1. ff. *qui & à quibus* N. 327 a

Inopia pœnam non aufert ſed auget, *tit. de pace tenend.* 55. §. 2. *iniuria*. F. 166 f

Inopinabile eſt quod latet, *c. 3. Nou. tit. 1. de hered. & falc.* A. 18 m ¶ Præcogitari non poteſt, *Authen. coll. 6. Nou. 92. tit. 1. vt hi qui, c. 6. quoniam*. 333 q

Inquietari curiæ non debent pro re priuata principis, *l. curiale* 21. *C. de decur.* 50 x

Inquilinus cautionem ædium nomine petere poteſt, *l. ſi filiusfamilias* 21. *ff. de dam. inf.* N. 76 z
¶ Ius in re non habet, *l. in prouinciali* 3. §. 3. ff. *de op. nou. nunt.* N. 21. e ¶ Qui deiicit conueniendus eſt nō ædium dominus, *Authen. coll. 5. Nou. 69. tit. 24. vt omnes obed. c. 2. ſi igitur*. 324 f
¶ Nō eſt qui recipitur gratis ab vſuario, *l. cui* 2. ff. *de vſu & habit.* V. 950 q ¶ Cautionem de damno infecto petere poteſt ab extraneo, *l. inquilino* 33. *ff. de dam. inf.* N. 89 a

Inquirere veritatem etiam pro abſente parte iudex debet, *tit. quom. in laſ. maieſt.* E. 156 g ¶ Quis poteſt licet citare non poſſit, *tit. 22. de milit. vaſſal.* F. 51 d ¶ In maleficos an & quatenus liceat, *l. congruit* 13. ff. *de offic. præſid.* V. 147 l

Inquiſitio generalis delictorū primò, deinde ſpecialis fieri debet, *l. lege* 4. §. 2. *mādatis*, *ff. ad l. Iul. pecul.* N. 1512 t ¶ Facilius fit aduerſus vniuerſitatem quàm ſingulos, *tit. de pace Conſtantiæ*. E. 183 ¶ Fit plerunque ex officio nudo, *tit. 1. quom. in laſ. maieſt.* E. 155 c ¶ Contra ſingulares perſonas fit præcedente fama, *tit. de pace Conſtantiæ*. E. 183 e

Inquiſitioni præſidis non plenè ſtatur in magnis delictis, *l. diuus* 14. *ff. de of. præſ.* V. 148 t

Inquiſitione quare, vbi, & quando vtamur, *l. vnaquaque* 4. *C. de bo. vacant.* C. 19

Inſcriptio in omnib. tam publicis quàm priuatis regulariter neceſſaria, *l. leuia* 6. *ff. de accuſ.* n. 1421 n
¶ Vel ſubſcriptio criminis quid, *ff. de accuſ.* n. 1418

Inſcriptionis neceſſitas, hodie non remittitur marito vxorē de adulterio accuſanti, ſiue vt maritus, ſiue vt extraneus accuſet, *Nou. 117. tit. 18. vt liceat matri & auiæ, c. 8. quia vero*. A. 503 f
¶ Non eſt neceſſaria in crimine accuſatione, *l. abigeatus* 2. ff. *de abig.* n. 1398 r ¶ Etiam in priuatis delictis & iudiciis locum habet, *l. lex* 1. ff. *de tigno iniuncto*. V. 1323

Inſeparabilia eſſe facit pietas & charitas ſumma quæ alioquin diuidua eſſent, *l. plerunque* 34. *ti. de ædil. edict.* V. 1982 u

Inſepulta pati mortuorū cadauera iacere inhumanum, *l. ſi quis* 12. §. 3. *hoc edicto*, ff. *de relig. & ſump. funer.* V. 1222 y

Inſignia conſulum, *l. quod ait* 2. ff. *de his qui not. infam.* V. 340 k

Intimatio ætatis vti fiat, *l. ea quæ* 4. *tit. de temp. in integ.* C. 473 l ¶ Inſtrumenti coram iudice facta probat, *Nou. 127. tit. 10. vt fratrum filij, c. 2 illud quoque*. A. 505 b ¶ Poſt litem conteſtatam fieri poteſt, *Auth. coll. 6. Nou. 73. tit. 2. de inſtr. caut. c. 7. ſi vero*, §. 2. *quod ſi*. 347 t ¶ Fieri poteſt poſt donationē, *l. cum* 20. *de donat.* C. 1015 ¶ Requiritur in donatione excedente 500. ſolidos, *Auth. ex decurſum*, *tit. de donation.* C. 1018 h

Inſinuatione non indigent donationes ob cauſam, *Nou. 119. tit. 2. vt ſponſ. lar. g.* A. 516 m

Inſinuari dicuntur quæ in iudicio oſtenduntur, vel publicantur ad cæterorum rei memoriam, *l. ſancimus* 3. *tit. de diuerſ. reſcrip.* C. 246 g

Inſolentia iudicum, *l. ducenarij* 1. *C. de exact. tribut.* 31. l

Inſolidum teneri, *l. filiusfamilias* 15. §. *iudex* 1. ff. *de iud.* V. 681 c

Inſolitum ſuſcipiens præſtat caſum, *l. ſi negotia* 11. ff. *de nego. geſt.* V. 431 c

Inſolita non conſideramus in pactis niſi nominatim id dictum ſit, *l. quintus* 15. ff. *de ſeruit. præd. ruſt.* V. 1063 d

Inſpicere debemus euentura, *l. ſed etſi* 18. §. 5. *ſi pater fam.* ff. *de iud.* V. 690 ſ

Inſpicitur tempus ſentētiæ non tempus executionis, *l. ſi quis 6. §. 6. ſed etſi quis. ff. de iniuſt. rup. & irrit. fact. teſta.* I. 427 quod euenire poteſt in his etiam quæ prorſus ſunt incerta, *l. ſi finita 15. §. 34. ff. de dam. inf.* N. 65 m *l. in diem. 9. §. 2. ff. de aqua & aqu. plu. ar.* N. 112 u

Inſpiciendum eſt quo nomine aliquid fiat & quo reſpectu, *l. ſed ſi 10. ff. de vulg. & papill. ſubſtitut.* I. 575 i

Inſpectio inſtrumenti permittitur lectionis cauſa ſeu vt legi inſtrumentum poſſit, *l. tabularum 2. ff. teſta. quem aper.* I. 692 f in medicantes validos cuius ſit, *l. iuncta 1. C. de mendicant. val.* 164 m

Inſtantia cauſæ ciuilis Finitur interdum ante triennium. *Nou. 112 ti. 13. de litigioſ. c. 3. annal. §. 2 ſi vero.* A. 482 o *l. ſi amo. 11. ff. de indic.* V. compromiſſi triennio non perit vt inſtantia iudicij, *l. licet 15. ff. de recept. arb.* V. 631 h triennio præſcribitur, *l. ite. 17. §. 2. ff. de recep. arbit.* V. 633 n

¶ Iudicij lite nondū conteſtata non tranſit ad hæredes, *l. tamen 57. ff. de iudici.* V. 705 a expirat ſi intra tempus ſtatutum nō iudicetur, *lib. de pace Conſtan.* E. 179 b *l. ſi amo. 11. ff. de iud.* V. 679 ¶ Noua opus eſt quod per litis conteſtationē accidit nō per acceſſorium ad primum, *l. non poteſt 23. ff. de iudi.* T. 685 opus eſſe aduerſus fideiuſſorem defendendi, *l. ſi quis 3 ff. iudicatum ſolui.* N. 1232 a diuiditur ſuper actione inchoata, *l. ſi petitor 31. ff. de iudiciis.* V. 691 ¶ Finitur interdum tribus menſibus interdū triennio, *l. generalis 54. C. de decurio.* 59 h ¶ Inchoata cū defuncto tranſit ad hæredem, *l. ſi ad 8 ff. ad exib.* V. 1183 r ¶ Inchoata mortuo filio, tranſit ad patrem: licet actionis qualitas alteretur, *l. tamen 57. ff. de iudiciis.* V. 604 d ¶ Perempta an citatio pereat, *lib. de pace Conſtantiæ.* E. 179 b

¶ Perempta acta pereunt in quibus imminet magnum periculum, *lib. de pace Conſtantiæ.* E. 179 b teſtimonia publicata nō pereunt, *lib. de pace Conſtantiæ.* E. 179 b an vitium litigioſi duret necne, *lib. de pace Conſtantiæ.* E. 179 b perit officium iudicis mercenarium, *tit. de pace Conſtantiæ.* E. 179 b quando dicatur, & quæ ea perempta pereant, *lib. de pace Conſtantiæ* E. 179 b

¶ Perire poteſt tametſi non pereat ius agendi, *c. 4. illud tit. 1. de hæred. & falc.* A. 20 l ¶ Tranſit in ſucceſſorem, *l. ſi is qui 34. ff. de indic.* V. 692 ad hæredem cum omni qualitate ſua, *l. hæres 8. ff. de fideiuſ.* I 337

Inſtigator dicitur qui parat accuſatori probationes, *l. in ſenatus 15. ff. ad ſenatuſc.* N. 1530 k

Inſtitor tenetur ex promiſſione inſtituti, *l. ſi procurator 18. ff. de procurat.* V. 366 u *l. hæres 19. §. 3. ff. de indic.* V. 685 an proprie dicitur qui in vna re tantum vendenda fuit inſtitutus, *l. Iulianus 13. §. 25. ſi procurator. tit. de act. emp.* V. 1023 m qui domino patiente negotiatur in peculieri merce. *l. vtilitatem 1. §. 20. Licet. ff. de inſt. act.* V. 1454 f

Inſtitoria datur ſcienti creditori at non dolū cōmittenti, *l. quidam 29. ff. ad ſenatuſc. Velleia.* V. 1593 b

Inſtitoris contractu obligatur qui præpoſuit, ſi in eam cauſam contrahat in quam præpoſitum eſt principaliter, *l. cuicumque 5. §. 11. non tantum. ff. de inſt. actio.* V. 1470 x

Inſtituere pro ſubſtituere, *l. gallus 19. ff. de liber. & poſthum.* I. 405 c

Inſtituere alium qui debet ab alio nō debet inſtitui, *l. quod 10. ff. de iur. codicil.* I. 746 y duplici modo quis dicatur, *l. circa eos 2. ff. de hæred. inſt.* I. 447 c poſthumū etiam is poteſt, qui ad generandum inhabilis eſt, *l. ſi à primo 8. ff. de liber. & poſthum.* I. 386

¶ Scienter vt fratrem poſſumus eum qui frater non ſit, *l. nemò dubitat 58 ff. de hæred. inſt.* I. 491 e

¶ Seruum hæredē teſtator poteſt poſt mortē eius qui ſeruū ipſum legauit, *l. qui filio 38. ff. de hæred. inſtitut.* I. 478 d an eum communem poſſumus cum libertate, *l. ſed ſi 6. ff. de hæred. inſtitut.* I. 454 m hodie quemadmodum poſſumus, *l. ſed ſi. ff. de hæred. inſtitut.* I. 453 i

¶ Propriū etiam nulla facta mentione libertatis poſſumus, *l. ſed ſi 6. ff. de hæred. inſtit.* I. 453 i alienum cū libertate nō poſſumus etiamſi poſtea fiat teſtantis, *l. ſed ſi 6. ff. de hæred. inſtitu.* I. 48. i ſub alia conditione quam poteſtatiua liberos pater non poteſt, *l. conditionis 2. tit. de inſtitut.* C. 1380 c

Inſtituere adrogator adrogatum filium cogitur, *l. certum eſt 8. ff. de iniuſt. rupt. & irr. fact. teſtam.* I. 431 n

Inſtituēs primo, deinde legās regulariter nō videtur receſſiſſe à prima voluntate, *l. quidam 5. tit. de neceſ. ſeruis. hæred.* I. 1397 b

Inſtitui vtrum quis poſſit ſuo nomine & cōtumeliç & maledictionis, *l. quoties 9. ff. de hæred. inſtitut.* I. 458 a lege hac parte & à teſtatore differunt, *l. cum 3. tit. de inoffic. teſtam.* C. 503 d hæres poteſt naſciturus, ex vidua cum qua teſtator poteſt matrimoniū cōtrahere, *l. poſthu. 27 ff. de libe. & poſthu.* I. 399 g ¶ Poſthumus alienus, *l. poſthu. 6. ff. de inoſ. teſta.* V. 718 e ex ea quæ in præſenti vxor eſſe non poteſt, *l. filius 78. ff de lib. & poſthu.* I. 402

¶ Veniēs ab inteſtato in teſtamento imperfecto vt & codicillis, *l. tunc autem 2. ff. de irrit. iniuſto. fact. teſta.* I. 422 o in re certa hæres hodie poteſt, *l. nouiſſima. tit. de inoffic. teſta.* C. 505 a

Inſtitutio captatoria non eſt quæ non eſt collata in ſecretum alienæ voluntatis, *l. Clemens 81. §. 1. ſi ita, ff. de hære. inſt.* I. 500 c ¶ Conditionalis rumpitur natiuitate poſthumi iam purificata, *l. filio 23. ff. de lib. & poſthum.* I. 398

¶ Eſſe poteſt exheredati ſub contraria conditione, *l. ſi pater 4. tit. de inſtit.* C. 1381 b ¶ ſi Exiſtat locum non habet ſubſtitutio, *l. ſeruum 48. §. 1. Titius, ff. de vulg. ſubſt.* I. 568 e

¶ Filij ad tempus non intelligitur facta, niſi aliud ſenſiſſe teſtatorē probetur, *l. ſi mater 33. ff. de vulg. & pup. ſubſt.* I. 546 r

¶ Filij non eſt de ſolemnitate teſtamenti, *l. hoc colore 2. ff. de inoffi. teſtam.* V. 716 n ¶ Heredis ſolo verbo aut ſola pœnitentia mutari non poteſt, *l. militis 36. §. 5. veteranus, ff. de milit. teſtam.* I. 612 a ¶ Heredis eſt caput teſtamenti, *l. quod 20. ff. de iure codicil.* I. 746 y ¶ An ita reuocetur vt legatum, *l. ſi quis 3. ff. de adim.* I. 1319 b ¶ Primi heredis tranſit in ſecundum heredē quoad titulum attinet, & quoad effectum, *l. 59 liber homo. §. 6. ſi ita, ff. de hæred. inſt.* I. 495 h ¶ Nō ita facilè reuocatur, vt fideicommiſſum, *l. ſi quis 3 ff. de adim.* I. 1319 c

Inutilis non firmatur per inutilem, *l. vni 1. tit. de rei vxor. act.* C. 1095 r ¶ Mariti in dotis lucro & debito non cenſetur facta animo compenſandi, *l. mulier 20. ff. de cond. inſt.* I. 589 a

Inſtitutio eſt nulla quotiens erratur in corpore inſtituti, *l. quotiens 9. ff. de hæred. inſt.* I. 456 ¶ Serui proprij in hac conditione cum liber erit non eſt pura aut conditionalis ſed nulla, *l. ſeruum 21. ff. de cond. inſt.* I. 583 r ¶ Particularis habetur loco legati, *l. quotiens 13. tit. de hæred. inſt.* C. 1377.

¶ Ex mera affectione fieri debet non metu pœnæ, *l. illa autem 7. §. 1. ſed illud. ff. de hæred. inſt.* I. 450 f

Inſtitutio fieri poteſt à re vel à quota, licet exheredatio ita fieri non poſſit, *l. cum 19. ff. de lib. & poſthum.* I. 396

¶ Per ſolum nomē proprium & per duo verba, *l. inſtitutio 10. ff. de cond. inſt* I 578 ¶ Præcedere ſubſtitutionem debet, *l. ambiguitates 24. tit. de teſtam.* C. 1365 ¶ Pendere non debet ex alieno arbitrio, *l. qui frater tit. qui teſtam. facere poſſunt.* C. 434 f

¶ Valet in re certa, *l. cum 1. tit. de lib. prætrit.* C. 1400. o

¶ Interdum ad fideicommiſſum trahitur, *l. poſthumus 15. §. 1. ſi paganus, ff. de iniuſt. rup. teſtam.* I. 434 r

¶ Vitiatur incertitudine, *l. in tēpus 62. §. 1. quoties, ff. de hære. inſt.*

Inſtitutio blanditiis interpoſitis facta non vitiatur, *l. captatorias 70. ff. de hæred. inſt.* I. 499 k ¶ An vitietur ſi deſtinatam conditionem teſtator teſtamento non adiecit per obliuionem, *l. quoties 9. ff. de hæred. inſt* I. 457 i ¶ Si eum appello fratrē meum qui mihi frater non eſt, *l. quoties 9. ff. de hæred. inſt.* I. 456 k

¶ Nepotis non valet alio non inſtituto, *l. cum in 37. ff. de hæred. inſt.* I. 476 k

Inſtitutio facta in teſtamēto nō niſi alio teſtamēto reuocari & adimi poteſt, *l. heredes 21. ff. qui teſtam. facere poſſunt.* I. 374 p

Inſtitutio & exheredatio liberorū inter cætera teſtamēti præcipua eſt, *l. inter cætera 30. ff. de lib. & poſth.* I. 410 a

Inſtitutionis iure debet filiis quarta relinqui, *l. rem 1. tit. de rei vx. act.* C. 1099 i ¶ Licet quod alias non liceret, *l. qui potuerint 27. ff. de manum. teſt.* N. 222 t

Inſtitutionis & ſubſtitutionis ius in vnam & eandem perſonā concurrere poſſe, *l. Iulianus 15. ff. de hæred. inſt.* I. 463

Inſtitutionis iure ſeu titulo filius ſuam legitimā hodie habere debet, *c. 1. hæc, coll. 3. Nou. 18. tit. 5 de mand. princ.* A. 143 t

¶ Quarta liberis relinquenda, *c. 22. ſi quis, coll. 4. Nou. 22. tit. 1. de nuptiis.* A. 176 f ¶ Titulo ſeu iure legitima liberis an ſit in codicillis relinquenda necne, *Nou. 115. tit. 16. vt cum de app. c. 2. ſed & hoc.* A. 488 h

Inſtitutiones in quaque arte prima artis veſtigia explicant, *ff. proœm. in marg. k, pag. 43*

Inſtitutionis partes referre poſſumus ad contractum qui nobis intercedit cum eo quem inſtituimus heredem, *l. liber homo 59. §. ſi quis, ff. de her. inſt.* I. 493

Inſtitutioni in re certa adiectus coniunctio parit ius adcreſcēdi, *l. Titius 11. ff. de her. inſt.* I. 460 u

Inſtitutiones iuris ciuilis ſcientiā continent, *ff proœ. Gl. x. pag. 46*

Inſtitutiones captatoriæ dicuntur quarum conditio confertur ad ſecretum alienæ voluntatis, *l. captatoria 70. ff. de hæred. inſti.* I. 450 n quæ ſint, *l. captatorias 70 ff. de hæred. inſt.* I. 499

¶ Fauorabiliores legatis, *l. ſub conditione 73. ff. de heredi. inſtit.* I. 451 c

Inſtitutus pro ſubſtituto, *l. cum 77. ff. de leg. & fideicom.* I. 937 c ¶ Directo non capit vel propter ſolēnitatis omiſſionem propter ſuam conditionē, *l. verbis 7. ff. de vulg. & pup. ſubſt.* I. 527 c ¶ In re ſpeciali, an etiam heres ab inteſtato poſſit vti beneficio huius legis, *l. edicto 3. ti. de edict. diui Hadr.* C. 1436 r ¶ Excludit ſubſtitutum, *l. ſi filius 18 ff. de cond. inſt.* I. 587 a ¶ In vna parte purè, in alia ſub conditione præcedente conditione non eſt ea parte heres, ſed alterius tantum partis, *l. liber homo 59. §. 5. Titius, ff. de her. inſt.* I. 494 ¶ A teſtatore capax tribus temporibus eſſe debet, *l. ſed ſi 10. ff. de vulg. & pup. ſubſt.* I. 533 c

Inſtitutus vel ſubſtitutus cancellans teſtamẽtum ius ſuum teſtamentarium amittit, *l. qua in 1. §. 4. & hereditas, ff. de his qua in teſtam.* I. 441 f

Inſtitutus & ſubſtitutus in fraudem legatorum repudiant, *l. ſi non 10. ff. ſi quis omiſ. cau. teſtam.* I. 707 ¶ In re certa ſi nulli alij ſint inſtitu.i vniuerſaliter habetur loco heredis, *l. quotiens 13. tit. de her. inſt.* C. 1378 i

Inſtitutus tanquam pater qui pater non eſt inutiliter cenſetur inſtitutus, *l. nemo dubitat 58. ff. de hered inſt.* I. 491 e ¶ In re certa vice legatarij eſt quod ad actiones attinet aliàs verè eſt heres, *l. ex facto 35. ff. de her. inſt.* I. 474 n ¶ Pater cum filio nõ cẽſetur ordine ſucceſſionis, *l. ſi quis 35. ff. de acquir. vel omit. hered.* I. 650. o ¶ Seruus manumiſſus ſi non alienetur erit neceſſarius, *l. ſed ſi 6. ff. de hered. inſt.* I. 454 n

Inſtitutus vt extraneus non rumpit vt filius, *l. ſi filio 23. ff. de lib. & poſthum.* I. 398

Inſtitutus heres & fideicommiſſarius non cẽſetur fideicõmiſſarius niſi ſit heres, *l. Lucius. 14. ff. de fideic. libert.* N 244 t

Inſtrumentum pro apparatu fundi, *l. notionem 99. ff. de verb. ſign.* N. 1827 b ¶ Fundi inſtrumento & cautionibus, *l. inſtrumentorũ 1. ff. de fide inſtru.* V. 1083 c

Inſtrumentum dotis prædiorum quid, *l. ſi prædiorum 11. tit. ad leg. Falcid.* C. 1498 p ¶ Inſinuatum fidem habet indubitatam, *Auth. coll. 6. Nou. 73 tit. 2. de inſtrum. caut. cap. 7. ſi vero, §. 1. quod ſi.* 346 k ¶ Matri filius poteſt conficere cum non ſit in eius poteſtate, *l. ſi pater 11. ff. ad l. Corn. de falſ.* N. 1456 x
¶ Originale idem quod authenticum, *l. ſi legatum 2. ff. de eden.* V. 245 f ¶ Publicum ex ſe probat, *Auth. coll. 6. Nou. 73. tit. 2. de inſtrum. cau. c. 6. oportet.* 344 p ¶ Dicitur quod ſcriptum manu publica, *Nou. 93. tit. 3. vt ex actione inſtante, cap. 1. his igitur.* A. 427 ¶ Solutionis apud debitorem debet eſſe, *l. Stichus 67. §. 2. Titius, ff. de cond. indeb.* V. 1367 ¶ Tutelæ pro inuentario pupillari, *l. hæres 8. ff. de fideiuſ.* I. 337 i ¶ Vnicum dicitur, quod ſimul abſoluitur licet obligationes varias comprehendat, *l. Seia fundo 63. ff. de euict.* V. 2035

Inſtrumentum ei edi debet ad cuius vtilitatem factũ eſt, *l. prætor 4. ff. de eden.* V. 246 l ¶ In vno capite viciatum in toto dicitur viciatum, *ff. proœm in marg. pag. 51* ¶ Non vitiatur etiamſi teſtes inſtrumentarij dicant ſe non meminiſſe eorũ quæ cõtinentur inſtrumento, *l. conuenire 2. § ſed ſi dubitetur 6. ff. de iudiciis.* V. 675 g ¶ Si in eo vna litera pro alia ponatur, *l. quoties 9. ff. de hered. inſt.* I. 457 ¶ Non vitiat ſyllabæ error, *l. qui habebat 54. ff. de manum. teſtam.* N. 231 c ¶ Tametſi tabellio amittit officium ſuum, *Auth coll. 4. Nou 44 tit 15. de tabel. c. 1. nos autem, §. 4. vt tamen.* 263 b ¶ Quæ præp. alteratione aut quibus omiſſis viciatur, *tit. de pace Conſtantia.* E. 192 c ¶ Cedere debitori creditor non cogitur niſi cautionem accipiat, *l. locum 43. ff. de pig. act.* V. 1447 ¶ Non eſt omnino vitioſum ratione partis, *l. ſi ex falſis 42. tit. de tranſact.* C. 339 e

Inſtrumentum factum à delegato tabellione valet, *Auth. colla. 4. Nou. 44. tit. 13. de tabel. c. 1. nos autem, §. 4 vt tamen.* 263 b

Inſtrumentum ſua pecunia ſolutum debitori vindicare à creditore & eo nomine ad exhibendum agere poteſt, *l. ſi ſoluta 2. tit. de condict. ex lege.* C. 737 f

Inſtrumenti appellatio, *Auth. coll. 6. Nou 73. tit. 2. de inſtrum. caut. & fide.* 337 ¶ Appellatione etiam teſtes continentur, *Nou. 90. tit. 2. de teſtibus, c. 6. ſi vero.* A. 423 a ¶ Exemplum facilius conceditur quam originale, *l. ſicut 26. de lib. cauſ.* C. 1615 d
¶ Factio non competit iure magiſtratus, *Auth. colla. 4. Nou. 44. tit. 23. de tabellio. c. 1. non autem.* 260 m ¶ Pars teſtis, *leg. quæ quiſque 1. § 2. ff. de edendo.* V. 244 c ¶ Produci poteſt, *leg. pars literarum 48. ff. de iud.* V. 699
¶ Prætermiſſio aut amiſſio non nocet manumiſſioni rectè factæ, *l. ſicut 25. de lib. cau.* 1615 c
¶ Subrepti nomine competit condictio furtiua, *l. argentarius 10. §. 3. ff. de edend.* V. 253 n
¶ Cancellationem an cenſeatur debitor liberatus, *l. poſtquam 3. ff. de pactis.* V. 256 n
¶ Traditione cenſetur res tradita de qua mentio fit in inſtrumento, *l. ab emptione 58 ff. de pactis.* V. 309 i

Inſtrumento probari poſſunt fines agro, *l. locum 43. ff. de pig. act.* V. 1447

Inſtrumenta noua dicuntur de nouo reperta non recens fabricata, *l. admonendi 31. ff. de iureiur.* V. 1193 b

Inſtrumenta teſtes ſuperant, *Auth. coll. 6. Nou 73. tit. 2. de inſtrum. caut. c. 1. ſi vero* 343 b

Inſtrumentorum appellatione teſtes continentur, *l. diuus 33 ff. de re iud.* N. 539 l

Inſtrumentorum aliud principale aliud acceſſorium quod eius inſtrumentum inſtrumenti eſt, *l. ſin autem 29. ff. de inſtruct. vel inſtrum. leg.* I. 1197 h

Inſtrumento publico ſtatur donec contrarium probetur, *l. ſi filij 16. tit. de don. inter vir. & vxor.* C. 1119 g

Inſtrumento dotis non plenè probari matrimonium, *l. in contubinatu 3. ff. de concub.* I. 111 n

Inſtrumenta vt oſtendi an ita tradi oporteat, *l. Titius 48. ff. de act. empt. & vend.* V. 1841 f ¶ Edere contra ſe an & quatenus fiſcus teneatur, *l. in fraudem 45. ff. de iure fiſ.* N. 1649 m ¶ Et teſtes effectu idem, *ff. lib. 39. tit. 3. l. 2. §. 8.* f

Subſtrahens inſtrumẽta cur teneatur doli cum furti teneatur, *l. ſub 19. tit. de tranſact.* C. 326 l

Inſtrumenta & chartæ vt exhibeantur variis modis agi poteſt, *l. in hac 3 § 14. interdum, ff. ad exhib.* V. 1180 m

Inſtrumenta & teſtes probandi modo differunt, *ff. lib. 39. tit. 3. l. 2. §. 8.* f

Inſtrumentorum alia propriè inſtrumenta, alia impropriè, *l. notionem 99. ff de verb. ſign.* N. 1827 b ¶ Appellatio latiſſima, *l. oratione 7 ff. de ferit.* V. 278 z ¶ Appellatione teſtes continentur, *l. notionem 99. ff. de verb ſign.* N. 1827 b ¶ Non comprehenduntur, *l. in omnibus 1. tit. de iureiur.* C. 491

Inſtrumentorum ſubſtractorũ accuſatio cuius iuris ſit, *l. inſtrumenta 6. tit. ad exhib.* C. 692 l ¶ Cautio in quibus conſiſtat, *Auth. coll. 6. Nou. 73. tit. 2. de inſtrum. caut. & fide.* 337 ¶ Forma vt ea fidem faciant octo continere debet, *l. generali 3 C. de tabular.* 111 g ¶ Quæ forma eſſe debeat, *Auth. coll. 5. Nou. 48. tit 2. vt præpon. nom.* 268 ¶ Redditio facta domino ex parte procuratoris inducit expirationem mandati, *l. negotiorum 24. ff. de appel.* N 1600 ¶ Latiſſima ſignificatio, *l. inſtrumentorum 1. ff. de fide inſtrum.* V. 2083

Interdicta de aqs tria cõſtituta, *l. Seruius 3. ff. de aqua quotid.* V. 730 a ¶ Ad poſſeſſionem competunt, *l. indebiti 15. de cond. indeb.* V. 1331 ¶ Pleraque à primis verbis interdicti denominata, *ff. quor. bon.* N. 631 ¶ Nulla ſunt propria de ſeruitutibus vrbanis, *l. de fonte.* N. 731 ¶ Nulla ſunt arbitraria, *l. qui 67. ff. de rei vind.* V 862 m ¶ De ſeruitutibus poſſunt etiam eſſe reſtitutoria, *ff. de aq. quot. & æſtiu.* N 715 ¶ Non redduntur niſi inter ſubditos, *l. in interdictis 3. ff. de interdict.* N. 631 ¶ Quædam proprietatis naturam habent, *l. loci 4. ff. ſi ſeru. vind.* V. 1028 m

Interdictorum & actionum in ſolemnitate differentia, *ff. de interdict.* N. 626 y

Interdictorum vt opus demoliatur & damni infecti cautio differentia, *l. ſi finita 15. §. 6 ff. de dam. inf.* N. 36 f

Interdictorum loco hodie proponuntur vtiles, in factũ, & extraordinariæ actiones, *ff. de interd.* N. 626

Interdictorum non ſubſtantia, ſed ſolemnitas ſublata, *l. ait prætor 1. §. 4. eſt igitur, ff. uti poſſid.* N. 694

Interdictis plerũq; de proprietate agimus, *ff. de interdict.* N. 626

Interdictis continetur poſſeſſionis cauſa, *l. ſi inter 15. ff. de except. rei iud.* N. 819

Interdictis quibuſdam rerum perſecutio continetur, *ff. de migran.* N. 780

Interdictus bonis adquirere poteſt licet non poſſit alienare, *l. furioſi 40. ff. de diuer. reg. iur. antiq.* N. 1881 b

Interdictus bonis ſeu ꝓd.gº cũ bonis interdicit ſimilis eſt pupillo, *l. ſi curatorem 3. tit. de in integ.* C. 419 i ¶ Igni & aqua an hodie fiat ſeruus, *l. cognitionum 5 ff de extraord. cog.* N. 1791 h

Interdictus ſacerdos eſſe non deſinit, *l. præſes 3. ff. de offic. præſid.* V. 141 o

Interdum non eadẽ ratio eſt totius ad partẽ quæ partis ad totum, *l. qui 34. ff. de ſolu. & liberat.* N. 1148 i
¶ Nõ inſpicitur quod in opinione aut quod in vero eſt omnino, *l. item 15. §. 45. interdum, ff. de iniur. & fam. libel.* N. 1375 h
¶ Medium extrema, finis principium & finem ad ſe trahit, *l. qui ſola 7. ff. de ſeru. præd. ruſt.* V. 1000 b ¶ Vnus grauatur & ab alio petitur, *l. ſi ſeruus 108. ff. de leg. & fideic.* I. 847

Intereſt etiam noſtra amœnitatis cauſa, *l. cæpit 16. ff. quod vi aut clam.* N. 755 y ¶ Noſtra vt appellare nobis liceat eius nomine qui ad mortem ſeu ad ſupplicium ducitur, *l. non tantum 6. ff. de appel.* N. 1592 f

Intereſt etiam noſtra expenſarum cauſa, *l. ſi item 10. ff. ſi quis cautio.* V. 235 b ¶ Vt ſint ſacerdotes, *lib. 1. tit. 1. §. 2. l. 1.* c

Intereſt noſtra aut ex honeſta & probabili cauſa, *l. manifeſtiſſimi 21 tit. de furtis.* C. 1284 o
¶ Noſtra magis non impendere quam impenſum repetere, *l. emptor 12. ff. de aqua plu. arc.* N. 126 o
¶ Plures habere debitores, *l. ex hoc edicto 3. ff. de eo per quem.* V. 221 q *l. ſi quis 27. ff. mandati.* V. 1695 d
¶ Non præcipitari, *l. & ſi tertio 25 ff. de neg. geſt.* V. 455 n
¶ Ratione confinis, *l. ſi ſeruus 67. ff. de leg. & fideic.* I. 607
¶ Vel dominij, vel iuris, vel poſſeſſionis, vel detentionis ratione, *l. is qui 11. ff. quod vi aut clam.* N 750 u ¶ Vt ſint magiſtratus, *ff. lib. 1. tit. 1. l. 1. §. 2.* e ¶ Rem quæ maiorum noſtrorum fuit conſequi, *l. ſeruus 67. ff. de leg. & fideic.* I. 807

Intereſſe communiter eccleſias eſſe, *c. 21. quia, tit. 7. de non alie. aut permut.* A. 79 k

Intereſſe vltra duplum in contractu bonæ fidei peti poteſt doli ratione, *l. cum 44 tit. de act. empt. & vend.* V. 1839 m

Id quod intereſt aliud pecuniarium aliud affectionis, *l.non ſolent 1.ff.de appel.recip.*N.1611 e

Inſula, *l.inſulæ 9.ff.de iud.* V.678 quid, *l.ſi finita 15. §. 14. ff.de dam.inf.*N.57 q *l.quidam 13 ff.de ſeruit.vrb.præd.*V.982 m
Propriè pro terra aquis circundata, *l. nam ſalutem 3. ff. de off. præf.vig.*V.133 a ¶ Impropriè pro domo, *l.nam ſalutem 3. ff.de off.præf.vig.*V.133 a

Inſula domus ad inſtar inſulæ facta, *l.ſi inſulam 84.ff.de verb.oblig.* N.980 a

Inſula parua domus, *l.ſi finita 15.§.14.ff.de damno infecto.*N.57 q

Inſula tribus modis dicitur, *l.adeo 7. §.3. ff.de adquir.rerum dom.* N.362 e

Inſulæ Italiæ, pars Italiæ ſunt, *l.inſulæ 9 ff.de iud.*V.678

Inſulæ prouinciæ pars prouinciæ cui adhærent cenſentur, *l.inſulæ 9.ff.de iud.*V.678

Inſulæ in fluminibus frequenter enaſcũtur, in mari raro, *l.etiam 17.ff.de leg.& fideic.*I.992

Inſularum aſſignatio in dominio eſt primæuis, *l.illicitas 8.§.9.ff. de of.præſ.*V.145

Inſularij qui, *l.Imperatores 4 ff.de of.præſ.vig.*V.133 l

inſuper habere, negligere eſt & reficere, *l.ſunt 43.ff.de relig.& ſump.fune.*V.1230

intelligendi effectum non habet furioſus vt pupillus, *l.poſſeſſio 1.§.3.ff.de adq.poſſ.*N.403 c

intentionis ſeu facti exceptionis, *ff.de excep.*N.787

integrum tempus reſtituendo ædificio locatori datur quod eis faciendo datum fuerat, *l. & ideo 15.ff. de verb.oblig.*N.930

Integra res eſſe dicitur, neque iudicatum, neque de ea tranſactum *l.filia 18 tit.fam.ercif.*C.608 l
¶ Res in mandato quando dicatur, *l.ſi ego 24.ff.de negot.geſtis.* V.443 a

intellectus demõſtrãdi cauſa fieri quæ dicãtur, *l.obligationum 3.§.2.verborum, ff.de obli.& act.* N.886 e

intentari debet prius cauſa poſſeſſionis quàm proprietatis, *l.ſi de re 37.ff de iud.*V.694

intentio cordis exprimitur voce, *ff.lib.1.tit.1.l.8.* d
¶ Particularium ſumitur pro vniuerſa. *lib.de pace Conſtantiæ.*E.178 b

interire dici non poteſt, niſi quod natum ſit, *l.vtrum 63.tit. pro ſocio.*C.1711 e

Interitu rei an & quando liberetur qui metum intulit, *l.perſecutionem 1.tit.de his quæ vi metuſve.*V.407 a

interaquatum pro loco in quo aqua ducitur, *l.arbor 19.§.4.quæris, ff.comm.diuid.*V.1137

intercedendi quinq; modi, *l.in perſonæ 30.§.1. ff.de pact.* N.292 p

interceſſio non eſt indemnitatem promittere, *l.quamuis 8.ff.ad SC.Vellcian.*V 1578 f
¶ Non eſt pignus reddere debitori, *l.quamuis 8.ff.ad ſenatuſcon. Velleian.*V.1598 q

Interceſſionis ſpecies eſt, rem ſuam pro alio pignorare, *l.quamuis 8.ff.ad ſenatuſc. Velleia.*V.1578

Inter exitios & intrinſecos ſententiæ latæ ex compromiſſo an valeant, *tit.de pace Conſtantiæ.*E.185 m

interdicere in perpetuũ quatenus poſſit præfectus vrbi, *l.omnia 1.§.13.ff.de of.præſ.vrb.*V.127 t
¶ Cum aliquo pro interdicto agere, *l.duo 3.§.7.ſed ſi, ff.vti poſſid.*N.699 f

inrerdicta ſunt de poſſeſſione vel quaſi poſſeſſione, *ff.de interd.*N.626

Interdici poteſt quarundam rerum ſcientia & cognitio, *coll.6. Nou.83.tit.11.vt clerici apud proprios, c.1.ſi vero.*A.386 f

Interdictio facta à iudice lite cõteſtata ſolenniter excedit etiã tempus officij interdicentis, *l.Imperator 43.ff.de pæn.* N.1571 k

interdictum actio prætoria, *ff.de interd.*N.627

Interdictum de aqua quotidiana duplex, *l.ait prætor 1. §. 36. qui hic, ff.de aqua quot* N.722 z
¶ De Arboribus vicini conlucandis, ſeu lucandis, adimẽdis, coercendis, *ff.de arbor.cædend.*N.776 ¶ de Clandeſtina poſſeſſione, *ff.de vi & vi arm.*N.671 ¶ De Cloacis pertinet propriè ad cloacas vrbanas, *l.prætor ait, de cloacis.*N.732 ¶ Et priuatas, *l.prætor ait, de cloacis.*N.732 ¶ Demolitorium eſt perpetuum, *l.prætor, §.16.ff.de op.nou.nun.*N.31 ¶ Quando naſcatur, *l.prætor 20.§.16.ff.de op.nou.nunt.*N.31 i ¶ Quo ſenſu dicatur ceſſare poſt annum, *l.prætor 20.§.16.ff.de op.nou.nun.*N 31 i
¶ De Filiafamilias exhibenda & ducenda aduerſus ſocerum datur, *ff.de lib.exhib.*N 776 ¶ de Fluminibus vtile quãdo detur, *ff.de fluminib.*N.662 ¶ Fraudatorium quatenus detur, *ff. quæ in fraudem cred.*N.606 ¶ De Glande legenda cur introductũ, *l.ait prætor 1.ff.de gland.leg.*N.772 f
de liberis exhibendis & ducẽdis per procuratorẽ regulariter nõ poteſt exerceri. *ff.de liber.exib.*N.775 quaſi ꝓprietatis cauſam contitet, *ff.de lib.exhiben.*N.776 ¶ De libero homine exhibendo populare eſt & pœnale, *ff.de lib.hom.exhib.* N 779 ¶ Datur In eũ qui ſupprimit eum qui pro certo liber eſt, *ff.de lib.hom.exib.*N.773 *ff.de lib.exhib.*N.776 ¶ De locis & itineribus publicis quatenus cõpetat, *ff.de locis &c.*N.648 ¶ de loco publico fruendo publicanis datur, *ff.de loco publi.fruen.* N.653 ¶ de Migrando exhibitorium & prohibitoriũ, *ff.de migrando.*N.780 ad pignora pertinet, *ff de migran.*N.780 Ne vis fiat volenti eximere theſaurum, *l.theſaurus 14. ff.ad exhib.* V.1189 d ¶ Nullum pœnale, *l.in interdictis 3.ff.de interd.* N.631 ¶ de Operis noui nunciatione triplex, *ff.de operis noui.nunt.*E.2 ¶ Poſſeſſoriũ interdũ dari poteſt aduerſus nõ poſſidentẽ, *l.quod ſeruus 24.ff.de adqui.poſſ.*N.432 n ¶ de Precario ſeu quod precario ſeu precariũ, *l.precariũ 1.ff.de precario.*N.760 nõ concurrit cũ actione præſcriptis verbis, *l.interdictũ 14. ff.de precar.* N.768 ¶ Precariũ reſtitutorium eſt, *l precariũ 1.ff.de precario.*N.764 ¶ Quod vi an & quando fructuario & domino ꝓprietatis cõpetit, *l.quanquã 12.ff.quod vi aut clã.*N.751 o an cõpetat eius facto qui mecũ nullam actionẽ habere poteſt, *l.denique 13.ff.quod vi aut clã.*N.752 y cõcurrit cũ interdicto demolitorio, *l.prætor 10.§.1.ff.de oper.nou.nunt.*N.29 x datur propter arbores excluſas, *l.etſi 8.§.2.venit.ff.com.diui.* V.1167 g ad intereſſe, *ff lib.39.tit.1.l.4.§.3.*n vnicum eſt non duplex, *ff.quod vi aut clam.*N.735 non competit niſi pro rebus ſoli vel de affixis, *l.quia acerui 10.ff.quod vi aut clam.*N.747 a ¶ Quorum bonorum eſt de vniuerſitate, *ff.quor.bonor.*N.631

Interdictum directũ vtile quibus competat, *ff.quorum bonorum,* N 631 ¶ Quorum Legatorum eſt de rebus ſingulis, *ff.quor.legat.*N.632 ¶ Recuperandæ poſſeſſionis cedi poteſt, *l.quod ſi 16. ff.de hæred petit.*V.763 h ¶ de Reficiendo itinere actũque, *ff. de itiner.actuque.* N.705 Saluianum vtile datur aduerſus emptorem at non directum, *l.ſi colonus 1 ff.de ſaluian.interdict.* N.782 ad pignora pertinet, *ff.de Saluia.interdi.*N.781 de ſuperficiebus duplex vt vti poſſidetis *l.ait prætor §.3.quod ait. ff.de ſuperf.*V.703 h non datur niſi poſſidẽti, *l.ait prætor 1. §.2.proponitur, ff.de ſuperficie.*703 i ¶ de Tabulis in rem ſcriptum eſt, *l.locum 3.§.1.ſi tabulæ ff.de tabu.exhib.*N.645 f ¶ Competit etiam aduerſus depoſitarium, *l.prætor ait 1.ff.de tab.exb.* N.643 an & quãdo detur ad imperfectũ teſtamẽtũ ſeu vt imperfectũ teſtamẽtũ exhibeat, *l.ſi quis 6.ff.ad leg.Cor.de fal.* N.1494 o aliud directũ aliud vtile, *l.in hac 3.§.5 ſed & ff.ad exhib.*V.1178 datur etiam aduerſus eum qui depoſitũ apud ſe teſtamẽtũ habet, *l locum 3.§.1 ſi tabulæ.ff.de tab.exhib.*N.645 f reo non exhibente ad id quod intereſt, *l.locis 3.§.9 exigere, ff.de tab.exhib.*N.646 t pertinet aduerſus eum etiam qui ſine dolo teſtamentũ deleuit, *l.prætor ait 1.§.hoc interdictum 10.ff.de tab exhib.*N.655 non currit cum actione ad exhibendum, niſi in hærede *l.locum 3.§.5.ſi ipſe, ff.de tab.exb.*N 465 k
¶ de Tollendis ruderibus, *l.prætor ait 7 §.2.ff.de dam.inf.*N.94 f
¶ de Ventre in poſſeſſionem mittendo prohibitoriũ & reſtitutorium, *l ſi quis 3.§.1.conſtitutum, ff.ne vis fiat ei.*V.641 l
¶ de vi latius patet quã interdictũ noui operis, *l.ſi alius 7.§.6 ſi quis, ff.quod vi aut clam.* N.45 l competit etiam ei qui me ſpoliauit non modo ſi ab extraneo ſed etſi à me deiectus eſt ex interuallo, *l.prætor ait 1.§.15.ff.de vi arm.*N.679
¶ Viuſufructuario & vſuario *l.idẽ 2.§.11.hoc & ff.de vi arm.*N.689 h ¶ Datur etiam aduerſus clandeſtinũ ſpoliatorem, *l ſi vi 15.ff. de vi arm* N.690 datur ei qui habitationem habebat, *l.idem 2.§.13.vnde vi, ff.de vi arm.*N.685 a hæredibus in hæredem verò in id quod ad eum peruenit, *l prætor 1.§.40.ex die, ff.de vi & vi arm.*N 681 l non competit locatori ob colonum deiectũ, *l.1.prætor ait, §.10.denique de vi & vi arm.* N.674 f Non datur aduerſus tertium poſſeſſorem niſi primus deiiciens ſi non ſoluendo, *l.in interdicto 6 ff.de vi & vi arm.* N.687 f
¶ Nõ datur ei qui de reali ſeruitute deiectus eſt, *l.idẽ 2.§.14.vti ſui, ff.de vi & vi arm.* N.683 h locum nõ habet niſi aliquid occupatũ ſit, *l.prætor ait 1.§.29.idem, ff. de vi & vi arm.* N.678 y pro vi cõpulſiua ſed expulſiua, *l.ſi reru 5.ff.de vi & arm.* N.686 z
¶ Vnde vi quando ſit annale quando perpetuũ, *l.ex quibus 4. ff.de interd.*N.637 cui detur, *l.dam.18. §.18 ff.de dam.inf.* N.74 m
¶ Datur venditori fundi ob prohibitũ emptorẽ à colono, *l.cum fundum 18.ff.de vi & vi arm.* N.692 d etiam violento poſſeſſori datur ſi ab alio expellitur, *l.depoſitũ 1.ff.depoſiti.*V.1615 d nõ datur non poſſidenti, *l.damni 18.§.15.ff.de dam.inf.* N.742
¶ Vti cõmune eſt ad ſeruitutes vrbanas, *l.de fonte.* N.731 datur pro ædib. *l.ait prætor 1. ff.vti poſſi.* N.693 datur pro ſeruitutib. cauſam continuam habentibus, *l.ait prætor 1. ff.vti poſſi.* N.693 pro quaſi poſſeſſione vſusfructus, *l.ait prætor 1.ff.vti poſſ.* N.693
¶ Vti poſſidetis duplex eſt *l.ſi duo 3.§.3.cum inquilinus ff.vti poſſi.* N.697 l quaten⁹ detur *ff.vti poſſ.* N.692 ad intereſſe turbationis præteritæ *l.ait prætor 1.§.2.ff.vti.poſſ.*V.694 d poſſidenti tãtum naturaliter vel ciuiliter, *l.ait prætor 1. ff. vti poſſid.* N.693 perpetuo vt neque iubetur, *l.ait prætor.1.§.2.vti poſſ.* N.694 d

¶Ei qui turbatur pro ſeruitute vel libertate, *l.* 8. *ff. ſi ſeru. vind.* V.1033 m ¶Etiam ei qui turbatur in iure & in iuriſdictione, *l. Iniuriarum* 13. §. 7. *ſi quis, ff. de iniur. & fam. libel.* n.1368 d
¶ Non datur pro rebus quæ poſſideri nõ poſſunt, *l. ait prætor* 1. §. 7. *hoc, ff. uti poſſid.* n.695 f ¶ Datur quaſi poſſeſſori ne turbetur in eo, *l. ſi duo* 3. §. 7 *ſed ſi, ff. uti poſſid.* n.699 ¶ Aduerſus inquietantem, *l. ait prætor* 1. §. 3. *ff. uti poſſid.* n.694 ¶ Datur pro vi inquietatiua non expulſiua, *l. vim facit* 11. *ff. de vi & vi arm.* V.683 a ¶Exceptionis inſtar habet, *l. ait prætor* 1. §. 4. *eſt igitur, ff. uti poſſid.* n.694 ¶ Vtrubi pertinet ad ſerui & mobilium poſſeſſionem retinendam & vindicandam, *ff. vtrubi.* n.779
¶Quatenus exæquatum interdicto vti poſſidetis, *ff. vtrubi.* n. 779 ¶ De Vxore exhibenda, *l. immo* 2. *ff. de lib. exhib.* n.777 h
¶Et ducenda, *ff. de lib. exhib.* n.776

Interdictum ſeu edictum quemadmodum teſtamenta aperiantur, *l. vt teſtamentum* 1. *tit. quemad teſtam.* C.1438 i

Interdicti bonis cum pupillo & furioſo ſimilitudo, *l. furioſi* 40. *ff. de diuerſ. reg. iur. antiq.* n.1881 b

Interdicti ne quid in loco ſacro fiat pars prohibitoria, & pars reſtitutoria, *ff. ne quid in loco publ.* n.647

Interdicti de liberis exhibendis & ducẽdis ſumma, *ff. de lib. exhib.* n.775

Interdicti quod vi aut clam & doli actionis in tempore differentia, *l. poſt venditionem* 16. *ff. de aq. plu. arc.* n.129 f

Interdicti quorum bonorum & petitionis hæreditatis differentia, *ff. quor. bon.* n.631

Interdicti quorum bonorum & quorum legatorum differentia, *l. hoc interdictum* 1. §. 1 *ff. quor. leg.* n.634 e

Interdicti quorum bonorum & petitionis hereditatis differẽtia, *l. interdicto* 2. *ff. quor. bon.* n.632 o

Interdicti de riuis & de itinere actúque differentia, *l. cui per fundum* 8 *ff. de aqua quot.* V.727 d

Interdicti unde vi, & l. ſi quis in tantam, & furti ſimilitudo, *l. quinque* 5. *tit. fin. regund.* C.685 h

Interdicti vtrubi partes duæ, exhibitoria & prohibitoria, *ff. vtrubi.* n.779
¶Tractatio vbi reiecta, *l. prætor* 1. *ff. vtrubi.* n.780 t
¶Pars exhibitoria cur, *tit. vtrubi omiſſa. ff. vtrubi.* n.779

Interdicto bonis auſertur libera teſtandi facultas, *l. & mulier* 15. *ff. de cura. fur.* I.361 k

Interdicto rei emptæ nomine nondum ſibi traditæ emptor agere non poteſt, *l. & qui* 11. *ff. quod vi aut clam.* n.751 b

Interdicto de fonte retinetur fontis poſſeſſio, *l. de fonte.* n.731

Interdicto de precario concurrit actio præſcriptis verbis, *l. precarium* 1. *ff. de precario.* n.769

Interdicto quod vi aut clam tenetur qui arborem clam cædit, *l. facienda* 8. *ff. arborum furtim cæſarum.* n.1338 o

In interdicto quod vi aut clam pro opere illud tantum inſpiciendum eſt quod in ſolo fit, *l. ſi vatem* 22. *ff. quod vi aut clam.* n.759 g ¶Quatuor exceptiones opponi poſſunt, *l. prætor ait, ff. quod vi aut clam.* n.736 o

Interdicto quorum bonorum præparatur petitio hereditatis, *ff. quor. bon.* n.651
¶Vnde vi id quod intereſt debetur, *l. in interdicto* 6. *ff. de vi & vi arm.* n.687 b

Interdicto de tabulis exhibendis agi poteſt aduerſus tutorem pupilli, *l. ſi ſint* 4. *ff. de tab. exhib.* n.647 a

Interdicta quaſi inter duos reddita, *l. actionis* 37. *ff. de oblig. & act.* n.903 t ¶An verè dicantur quod inter duos dicta, *ff. de interd.* n.626 quid, *ff. de interd.* n.616 ¶ Duplicia, *l. in tribus* 13 *ff. de iud.* V.680 q quid, *l. interdictorum* 2. *ff. de interd.* n.629
¶Dicuntur, in quibus quilibet actor & reus & vterque poſſidere ſe ait, *l. ait prætor* 1. §. 2 *proponitur, ff. de ſuperf.* n.703 b
¶ Quæ dicantur, *l. ait prætor* 1. §. *ſi fundum, ff. de aqua quotid. & æſt.* n.720 c ¶Perſonalia ſunt quæ tamen rei ſucceſſori dantur, *l. in hac* 3. §. 2 *præterea, ff. ad exhib.* V.1178 g ¶Quaſi poſſeſſoria quæ ſint, *l. quoties* 20. *ff. de ſeruit.* V.977 b ¶ Reſtitutoria poſſeſſionis, *ff. de vi & vi arm.* n.671 ¶Reſtitutoria dupliciter dicuntur vel quod poſſeſſionem, vel quod opus factũ reſtituant, *ff. de vi & vi arm.* n.671 ¶ Recuperandæ directa vel vtilia, *l. interdictorum* 2. §. 3. *ff. de interd.* n.630 ¶ Reſtitutoria eo pertinent vt quod factum eſt tollatur, *l. videamus* 1. §. 1. *ff. de interd.* n.628 ¶ Retinendæ poſſeſſionis tria, *l. interdictorum* 2. §. 3. *ff. de interd.* n.630 b ¶Simplicia quid, *l. interdictorum* 2. *ff. de interd.* n.629 b

Interdicta competunt pro locis ſacris, *l. in rem* 21. §. 1. *loca. ff. de rei vind.* V.837 a ¶ Dantur pro rebus quæ quaſi poſſidentur, *l. poſſideri* 3. *ff. de adquir. poſſ.* n.409 b ¶An hodie proponantur, *ff. de interdict.* n.627

Interpretatione adiuuanda eſt reipublicæ vtilitas, *tit. quam in læſ. maieſt.* E.137

Interpretatione legis opus eſt quoties occurrit verbum dubitabile, *l. & ideo* 11. *ff. de legib.* V.76 f

Interpretationem princeps plerunque extendit iure ad caſus ſimiles, *l. cum te* 8. *tit. de his quæ vi metúsve.* C.411. h

Interpretatiua ſolutio, *l. inter* 26. *ff. mand.* V.1653 g

Interpretatiua poſſeſſionis ad dominum reuerſio, quibus modis fieri intelligatur, *l. ſi abducta* 10. *tit. de furt.* C.1476 d

Interpretatiuè abeſſe quid, *l. ſed ſi damnum* 9. §. 8. *item, ff. de petul.* V.1517 r ¶ Seu per interpretationem facere quid, *ff. lib. 39. tit. 3. l. 2. §. 1.* h

Interpretatiuè vtitur meo nomine qui cenſetur vti meo nomine licet re ipſa meo nomine non vtamur, *l. non vtitur* 38. *ff. de uſufructu.* V.903 p

Interrogari poteſt de ſubſtantia inſtrumẽti, is q. teſtamẽto ſe ſubſcripſit, *l. quidam* 32. *ff. de furtis.* n. 1185

Interrogari in iure quid, *ff. de inter. act.* V.1191

Interrogatur pro tribunali, libello & inſcriptione depoſita, *l. unius* 18. §. 9. *cognituram, ff. de quæſt.* n.1546 x

Interrogatio pro negatione ſeu vim negationis interdum habet, *l. qui* 6. *ff. ſi vſufr. pet.* V.948 r
¶ Habetur pro reſponſione, *l. quid de creditore* 11. *ff. de dam. inf.* n.48 t ¶Quando fieri debeat vtrum ante datũ libellum vel poſt, *l. totiens* 1. *ff. de inter. act.* V.1191 b 11, caſibus ante litis cõteſtationem fieri poteſt, *l. totiens* 1. *ff. de inter. act.* V.1192 e

Interrogatio nonnunquam habet vim negationis, *l. rogo* 21. *ff. de fideiu. libert.* n 246 h ¶ Interdum raritatem, interdum notat impoſſibilitatem, *l. ſed &* 15. §. 1 *ff. de dolo.* V.518 p ¶ Vim negationis interdum habet, *l. ſi gratuitam* 17. *tit. de præſcrip. verb.* V. 1898 c ¶Olim iure actionis fiebat, hodie officio iudicis, *l. totiens* 1. §. 1. *interrogatoriis, ff. de interrog. act.* V.1192 f ¶Non eſt neceſſaria in adrogatione, *l. generalis* 2 *ff. de adop.* V.100. o
¶ Qua reus interrogatur pro qua parte ſit heres, vt locũ habeat quæ requirantur, *l. totiens* 1. *ff. de interrog. act.* V.1191 d
¶ Simpliciter fieri dicitur quæ purè fit ſine vlla interrogatione, *l. ſtipulatio* 1. *ff. de verb. oblig.* n.914 a

Interrogationibus quarum contrarium afferit nemo reſpondere cogitur, *l. ſi à te* 9. *ff. de excep. rei iud.* n.821 g

Interrogationes realium & perſonalium præparatoriæ, *ff. de interrog. in iur. fac.* V.1190 ¶ Quemadmodum fieri debeant in hereditatis petitione, *l. qui interrogatus* 22. *ff. de hered. petit.* V. 735 b ¶Et vt quidam loquuntur informationes [illegible] aliquãdo poſſunt ſine iuramento, *tit. 27. de pace tenend.* §. 2. *ſi iudex.* F. 69 g ¶ Regulariter ante litem conteſtatam fieri debent, *l. qui petitorio* 35. *ff. de rei vind.* V.847 b

Interrogatoriæ actiones cur dicantur, *ff. de interrog. act.* V.1196

Interrogatoria actio datur quæ ex reſponſo datur, *ff. de interrog. act.* V.1191

Intertritura & intertrimentum quid, *l. locum* 43. *ff. de pigno. act.* V.1447 i

Interuallum modicum non inducit diuerſitatẽ actuũ, *l. generali* 34. *ff. de ritu nupt.* V.2117 b
¶Pro non interuallo habetur, *l. in duobus* 3. *ff. de duobus reis.* n. 1036 o

Interualla edicti, primi, ſecũdi, tertij & peremptorij hodie 30. dierum, *l. per interuallum* 69 *ff. de iud.* V.709 a ¶ Dilucida, *l. cum furioſus* 37. *ff. de iud.* V.695

Interuertere fideicommiſſum, *Nou. 108. tit. 9. de reſtitut.* §. 2. *nos igitur.* A.471 l

Interuerſores ſunt adminiſtratores, qui dolo malo dilapidant rem pecuniam ve fiſcalem, *l. qui in* 8. *C. de iure fiſci.* C.6 f

Interruptio cauſa eſt definendæ vſucapionis, *l. in bello* 12. *ff. de cap. & poſtlim.* n.1665 b ¶Ciuilis quæ dicitur fit iure ciuili, *l. intra quatuor* 10. *ff. de diuer. temp. præſcrip.* n.846 ¶ Impedit proceſſum, *l. intra quatuor* 10. *ff. de diuerſis temp. præſcrip.* n.846 ¶ Inſtrumento publico probari poteſt, *tit 9. qualit. olim pot. feud. alien.* §. 1. *donare.* F.42 l ¶ Facta ab vno vel contra vnum reorum debendi aliis prodeſt vel nocet, *Nouel. 99. titu. 11. de duob. reis promit. cap. 1. ſi quis,* §. 2. *ſi autem.* 451 y

Interruptio legitima præſcriptionis quæ, *tit. 28. de vſu Mediolanenſ.* F.31 i ¶Naturalis prodeſt aliis at non ciuilis, *l. ſi is* 2. *ff. pro donato.* n.507 b

Interruptiones poſſeſſionum non poſſunt fieri infectæ vlla cõſtitutione, *l. in bello* 12. *ff. de cap. & poſtlim.* n.1665 b

Interueniens morbus, *l. cum prætor* 12. §. *non autem* 2. *ff. de iud.* V.679 i

Interuſurium pro cõmodo medij temporis, *l. ſed ſi dānum* 9. §. 8. *item, ff. de petu.* V.1518 x

Intrinſeca conditio dicitur, quæ facit ſtipulationẽ committi, *l. vſusfructus* 26. *ff. de ſtip. ſeru.* n.1061 f

Intrinſecum verum rei pretium, *l. Iulianus* 13. *tit. de actio. empt.* V. 1817 b

Introducta ad vnũ effectũ non debent operari eius cõtrarium, *l. cum poſt, ff. quando de pec. act.* V.1566

¶Non licet furem omnem, *l.nec timorem 7.§.2.ff.quod met.cau.* V.479 c

Interim dum, *l.conueniſſe 2.§.item ſi 5.ff.de iud.* V.675 ¶ Pro ante conditionem, *l.ſeruum 1.ff.de manum.* N.199 i

¶Ante matrimonium, *l.ſi minor 19.ff.de manum.vind.* N.209 a

interire res variè dicitur, *l.deperditum 21. ff. de pet.hered.* V.777 k

interitus rei non imputatur ei qui metu aut per vim abſtulit, *l.perſecutionem 1. tit. de his quæ vi metuſve.* C.407 a ¶Finitur vſusfructus, *l.quamuis alienus 10.ff.de damno infecto.* N.48 f

interlocutio quid, *ff.de reiud.* N.517 ¶Principis ius generale non facit, *l.quod principi 1. §.1. ff.de conſtit.princip.* V.85 h ¶ Ius non facit, *l.ſi dominus 1.ff.de his qui ſui.* V.96 q

Interlocutionis verbum generale, *Nou.112. tit.13.de litigio. cap.1. ideoque.* A.478 u

interlocutoria habēt vim diffinitiuæ, *l.hæres 19. §.1.ſi quis,ff.de iud.* V.684 g

Interlocutoriam vtrum poſſit iudex mutare intra biduum appellandi, l.ante 2.*ff.de appel.recip.* N.161 l

interpellari non debet qui ſcit ſe promiſiſſe, *l.ita ſtipulatus 115.ff.de verb.oblig.* N.1001 n

Interpellat officium pro homine, *l.monente 2.C.de delator.* C.20 r ¶Pro homine tempus, *l.dies cautioni 5. §.8.ff.de dam.inf.* N.39 t

interpellatio, *l.conueniſſe 2. §. in omnibus 7. ff. de iudic.* V.676 p ¶Fieri debet opportuno loco & tempore, *l.mora 32.ff.de vſuris.* V.2057 c ¶ Debet congruo loco & tempore, *l.ſi venditor 28.tit.de ædil.edict.* V.1975 k

¶Fit diei appoſitæ lapſu, litis conteſtatione, denuntiatione congruo loco & tempore, *l.mora 32.ff.de vſuris.* V.2057 e

¶Per litis conteſtationem, *l.ſi cuius 1.ff.vſusfru. quemad. caueat.* V.959 m ¶Creditoris quibus caſibus neceſſaria ſit, *leg.4.§ 4. Marcellus,ff.de lege commiſ.* V.1769 g ¶ Naturalis quemadmodum fiat, *l.ſi cuius 1.ff.vſusfruct.quemad.caueat.* V.959 m ¶Noua, *l.non poteſt 23.ff.de iud.* V.687 x

interpone tuis interdum gaudia curis, *ff.proœm Glo.a,pag.* 49

Interponi ſecundum decretum contra eum non poteſt qui habet exceptionem declinatoriam, *l.non videtur 3.ff.de iudiciis.* V.676

interpretari ſuam orationem non licet ſtipulatori, *l.ſi quis 66.ff.de iud.* V.708 i ¶ Eſt eius cuius eſt conſtituere vel condere, *l.in prætoriis 9.ff.de ſtipul. prætoriis.* N.1223 ¶Sua beneficia principes ſolent at non contractus, *leg. ex facto 43.ff.de vulg.& pup ſubſt.* I.561 c ¶ Confeſſis licet ſuam orationem, *l.ſi quis 66.ff.de iud.* V.708 i

Interpretari licet prætori ſuam orationem, *l.ſi quis 66.ff. de iud.* V.708 i ¶Licet principi ſuam orationem, *l.ſi quis 66.ff.de iud.* V.708 i

Interpretandi poteſtatem habens non poteſt, niſi ſemel interpretari, *l.quidquid 90.ff.de verb.oblig.* N.992

Interpretari largè principum reſcripta debemus, *l.præſes 3.ff.de offi.præſ.* V.143.o ¶ Verba ſecundum proferentem quemadmodum debeamus, *l.veteribus 39.ff.de pactis.* V.297 c

¶Plenè contractus, *l.beneficium 3.ff.de conſtit.princip.* V.86 q

¶ Pleniſſimè reſcripta, *l.beneficium 3.ff.conſtit.princ.* V.86 q

¶Plenius teſtamenta, *l.beneficium 3.ff de conſt.princip.* V.86 q

interpretamur voluntatē defuncti ex eius conſuetudine loquendi, *l.qui lancem 31.ff.de auro & argento leg.* I.1273 b ¶ Plenius teſtamenta quam contractus, *l.in teſtamentis 12.ff.de diuerſ.reg.iur.antiq.* N.1869 a

Interpretantur pacta contra proferentem, *l.Labeo 21.tit.de contrab.emp.* V.1732 m

interpretatio pro arctatione, *ff.lib.1.tit.3.l.1.*l ¶ Correctione, *ff.lib.1.tit.3.l.1.*t ¶ Propagatione, *ff.lib.1.tit 3.l.1.*l

Interpretatio propriè eſt quæ rem apertius exponit, *ff.lib.1.tit.9 l.1.*l ¶Benigna dicitur quæ teſtamentum ſuſtinet, *l.cum 4.tit.de inoffi.teſtam.* C.584 ¶Contractus fit contra proferentem, *l.in ambiguis 96.ff.de reg.iur.* N.1897 ¶ Dura legis reprobatur, *l.ſi ſeruus 2.§.1 ſolet,ff.de cuſtod.reor.* N.1432 ¶ Ea debet eſſe vltima qua actus nullus redditur, *l.inter ſtipulantem 83. §.ſi Stichum 1.ff.de verb.obl.* N.977 e

¶Facti pro ſcientia, *l.omni 2.ff.de iuris & fact.igno.* V.2097 d

¶ Lata quæritur in beneficiis legis conſeruandis, *l.ſi ſuſpecta 29.ff.de inoſ.teſtam.* V.744 n ¶ Legū ea eſſe debet vt ſenſus vitioſus reiiciatur, *ff.lib.39.tit.3.l.4.§.2.*i ¶Legis interpretatio quærenda, *l.& ideo 11.ff.de legib.* V.76 f ¶ Legis quærenda vel à iuriſconſulto, vel à principe, *l.& ideo 11.ff.de legib.* V.76 f

¶Debet eſſe probabilis conſueta, *l. à fratris 127.ff.de le. & fid.* I 865 b ¶Prætoriæ ſtipulationis à ptore, cōuētionalis contra & aduerſus pferētē ſumit, *l.in prætoriis 9.ff. de ſtip.præt.* [illegible].1223

¶Verbi nihil aliud quam eius aperta ſignificatio, *l.in omni 2. ff.de iuris & facti ignorant.* ¶Voluntates defuncti quot & quibus modis interpretentur, *l.pediculis 32.ff.de auro & argento le.* I.1273 m ſemper ea nobis quærenda eſt vt nō actus pereat, *l.ſi ita 51. ff.de leg. & fideic.* I.898.o qua aliquid falſi colligitur quantum fieri poteſt, vitanda eſt, *l.iuriſgentium 7.§.12.ff.de pactis.* V.268 non dicitur cuius ſemper fuit interpretatio. *tit.de pace Conſtantiæ.* E.195 a ¶Fieri debet contra proferentem *l.cū manu.30.tit.de contrab.empt.* V.1758 m ¶Fit contra proferentem in contractibus, *l.alienationis 28.ff.de verb.ſignif.* N.1808 x aduerſus ſtipulatorem, *tit.28.hic finitur lex.* F.74 f ¶ an Fieri debeat cōtra venditorem, *l.inſulam 13.ff.qui potio.in pigno.* V.1939 n ¶Fit contra ſtipulatorem in ſtipulationibus at nō in prætoriis, *l.ſtipular 39.ff.de verb.oblig.* N.947 an & quando fiat pro venditore aduerſus emptorem, *l.in contrahenda.ff.de reg.iur.* N.1906 g plerumque præſumimus facta, *l.generaliter 34. §.11.ff.de fideic.libert.* N.252 u ¶ Sumitur ex affectione, *l.rapienda 128.ff.de reg.iur.* N.1905 b ¶ Sumenda ex vi verbi, *l.poſthumi 3. §.2. poſthumo.ff.de iniuſt.rup.& irr.fact.teſtam.* I.424 c pro actus validitate ſeu vt actus valeat, *l.quotiens 13. ff.de reb.dub.* I.1346 h pleniſſima vitanda eſt ſi per eam redditur ſcriptum inutile, *l ſæpe 8 ff.de off.præſ.* V.146 f

Interpretatio in iudiciis non fit contra perſonam, *l.Labeo 1.ff.de contrab.empt.* V.1732 m

Interpretationis ea lex eſt vt ſingula ſingulis reddantur, *l.generaliter 12.tit.de reb.cred.* C.706 c ¶ Officium eſt apertum facere quod obſcurum eſt, *l.in omni 2. ff.de iuris & facti ignorat.* V.1097 d

Interpretationem largiorem ſumimus pro communi vtilitate, *l.& an 14.§.1.qui cum,ff.de except.rei iud.* N.827 g

Interpretatione iuris, factum vnius alteri interdum tribuitur, *l.quod ſeruus 24.ff de adquir.poſſ.* N.432 f

Interpretatione pœnæ legum molliendæ, *l.interpretatione 42.ff. de pœnis.* N.1571 i

Interpretatione benigna teſtamenta ſunt adiuuanda, *l.gallus 29. ff.de liberis.& poſthum.* I.409 e

Interpretatione qui hæredes ſint, *l.pater 15. ff.de caſtren. pecul.* N.1700 k

Interpretatione, ſerui nomine ancilla coercetur, *l.9.ſeruis* [illegible]*.ff. de leg.& fideic.* I.109 c

Intereſſe aliud inæſtimabile aliud æſtimabile, *l. dotium 1. ff.ſolut.matrimon.* I.2 g appellatione vtrum litis ſumptus contineantur, *l.venditores 102. ff.de verb. oblig.* N.993 k pro interuentu & conſilio, *l.quatenus. ff.de adminiſt.& pericul.tutor.* I.165 n *l.ſi mandato 59. tit. mandati vel contra.* V.1679 f

Intereſſe eſt dānum emergens, eſt lucrum amiſſum, *l.ſi commiſſa 13.ff.rem rat.hab.* N.1252 l triplex conuentum, cōmune, ſingulare, *l.ſciens 1. tit.de act.empt.* V.1803 b quot modis & qualiter in iudicio deducatur, *l.Lucius 12.ff.de liberat.leg.* I.1297 c

Intereſſe affectionis conſideratur in actu fauorabili at non in odioſo, *l.ſeruus 7.ff.de ſeruis export.* V.1800 z in bonæ fidei iudiciis conſideratur, *l.fideiuſſoris 23.ff.de pactis.* V.281 a

¶Commune & ſingulare à iuramento in litem differentia, *l.ſi per aliam 5.ff.ut quis eum.* V.200 p

¶Commune duplum excedere non poteſt, *l.locum 3.§.14. & ſi ſub.ff.de tab.exhib.* N.647 t

¶ Commune petens videtur velle petere aut abiicere petitionem conuenti intereſſe, *l.ſi res 1.§.venditor 1.tit.de act.empt.* V.1803 a

¶Extrinſecum quandoque non cōſideratur, *tit.7.de noua forma fidelit.* F.40 l eſt lucrum ceſſans, *l. Iulianus 13.tit.de act.empt.* V.1617 b ¶Librorum & aliarum rerum quemadmodum ducatur, *l.nummis 3.ff.de iure iur.* V.1301 d

¶Modicum non conſideratur, *l.fideiuſſores 23.de pactis.* V.281

¶ Natura eſt incerta inſpecto principio, *l.liber homo 118.§.2. decem.ff.de verb.oblig.* N 1005 i

inualidum ab initio ex poſt facto non conualeſcit, *tit.16.ſi de feudo defunct.§.4.ſi quis.* F.639 b

inuentarium poteſt etiam non vno contextu fieri, *c.2 hinc tit.1.de hæred & falc.* A.15 a

Inuentarium bonorum pupilli à tutore fieri debet, *l.omnia 1.§.7.ff.de off præſ.vrb.* V.127 e an poſſit fieri cum vnico tabellione, *l.tutores 24.tit.de adminiſt.tut.vel cur.* C.1191 c rerum pupillarum à tutoribus fieri debet, *Auth.coll.6.Nou.72.tit.1.vt hi qui c 8 ſi vero.*357 o

¶ Fit ab hærede etiam fiſco, *Nou.128. tit.12.de collatorib.c.3.pro fiſcalibus.* A.567 m

¶ Facere qui teneantur, *l.cum plures 15.ff.de reb.auct. iud.poſſ.* N.582 q curator bonis vniuerſis datur, *l.ſi quis 1,§.1.ff.de curat.bō.dan.* N.602 p

¶Faciens deliberandi neceſſitatem non habet, *l.nec non 3.ff. de iure delib.* I.590

Inuētarij cōficiendi neceſſitatem teſtator, tutori liberorū poteſt remittere, *l.tutores 24.tit.de admin.tut.vel cur.* C.1191 c

Inuentarij confectio remitti non poteſt à teſtatore, *l.tutor 3.ff. de ſuſpect.tut.vel cur.*I.241 h

Inuentario facto nõ confunduntur actiones hęredis & defuncti, *l.in imponenda 6.tit.ad l.Falc.*C.1493 b

Inueſtiri de fundo ſeruus nõ poteſt, quia militare prohibetur, *titu.3.per quos fiat inueſt.§.1.ſed etiam.* F.36 k quis ſub conditione poteſt, vel in diem de feudo alieno, ſeu per alium poſſeſſorem, *tit.27.de feudo dato in vicem legat.com.* F.30 d

Inueſtitus plus iuris habet quàm non inueſtitus, *tit.24. quæ fuit prima cauſ.*F.55 agnatis conſentiẽtibus de feudo paterno à ſe repudiato, ſi moriatũ ſine liberis, agnati in feudo non ſuccedunt, *tit.45.an agnatis.*F.91 d hoc pacto vt deficientibus maſculis admittantur fœminæ, *titu.17.de eo qui ſibi, vel hæred.ſuu.*F.48 e

Inueſtiti iam vaſalli fidelitatem facere recuſantis pœna, *tit.24. quæ fuit prima cauſa.*F.55 a

Inueſtitura feudi poſſeſſio, *tit.25.quib.mod.feu.cõſt.* F.26 h ¶Fruſtratoria, ſi vaſallus renũtiat feudo ea conditione, vt eadẽ conditione redinueſtiatur, *tit.14.de vaſal.decrep.ætat.*F.46 i ¶Nona Mediolani probari poteſt per breue teſtatum etiam factum coram extraneis teſtibus, *titu.2.quid ſit inueſt.* F.53 b probari etiã teſtibus extraneis poteſt ab eo qui pares nõ habet, *tit.1.ſi de inueſtit.*F.6 g ¶Rei eccleſiaſticæ facta ab eccleſiaſtica perſona, teſtib. extraneis probari poteſt, *tit.2.quid ſit inueſt.*F.33 ¶Vetus teſtibus extraneis à Laico facta probari poteſt, *ti.2.quid ſit inueſt.*F.33 purè facta, licèt non valeat in alium de feudo vaſalli ſine eius cõſenſu, tamen vaſallus decedit ſine hærede, valet, *titu.22.quo tempore miles.*F.15 a ¶Verbalis, ſeu abuſiua, *tit.26.ſi de feud.defuncti.§.a. ſi ſa.7a.*F.64 i

Inueſtitura vt fieri debeat, *tit.3 per quos fiat inueſt.§.1.ſed etiam.*F.37 p quemadmodum probetur domino poſſidente, *ti.2.quid ſit inueſtit.*F.32 b an valeat ſine teſtibus, *tit.3.per quos fiat inueſt.§.1.ſed etiam.*F.37 p fruſtrà pollicetur iam inueſtitus, *tit.24.quæ fuit prima cauſa.*F.54 n fidelitatem non præcedit, *titu.3.per quos fiat inueſt.§.1 ſed etiam.*F.37 o quemadmodum peti debeat, *ti. de prohib.feud.*F.115 e

Inueſtituræ probatio an fieri debeat per teſtes, an per inſtrumenta, *tit.2.de feudo guardiæ.*F.4 k

Inueſtituræ ſemel factæ vis atq; effectus is eſt, vt ſemel inueſtitus perpetuò, non ad tempus inueſtitus intelligatur, *libro de pace Conſtantiæ.*E.175 h

Inuidia frequens inter pares, *l.item 14.§.13 ff.quod met.cauſ.* V.496 f inter fratres tollenda, *l.cum 77.ff.de leg.& fideic.*I.334 i

Inuidia pro odio emanante ob ſiniſtram opinionem, *l.temporibus 1.ff.de inſpic.ventr.*I.100 n

Inuitus actor, *l.ſi ſe 1.ff.de iud.*V.671 d qui alienare cogit, *l.ſi probatum 2 tit.com.diui.*C.676 qui non probatur voluntate, *l.inuitus 17.tit.de procur.* C.380 l quis dicatur, *l.quæ in concubinatu 1.ff.de concubinis.*I.109 l

Inuitus qui magiſtratum gerere cogi poteſt, *l.iubemus 5.C.de ſilet.* 241 h ¶Agere quandoq; quis cogitur, *l.inuitum 1.titu.vt nemo inuit.*C.359 i ¶Ratã habere quis cogitur, *l.forma 1.C.de vendi.rei fiſ.*C.13 l cogitur eſſe procurator, *l.inuitus 17.tit.de procu.*C.380 intentionẽ ſuã iudicialem interpretari, *l.ſi quis 66.ff.de iud.*V.708 i ¶Cogi quis poteſt, *l.cum furioſus 39.ff.de iud.*V.696 p ¶Compelli non poteſt ad agendum, *l.prætor 2.§.28. idem Labeo,ff.ne quid in loco.*N.655 aliquãdo dicitur, qui expreſſè non conſentit, *l.vrbanorum 2.ff.de ſer.vrb præd.*V.978 quis quãdoque donat, *l.donari 82.ff.de reg.iur.* N.1894 m de domo interdum quis extrahitur, *l.ex omnibus 31.Co.de decur.*51 c ¶Manumittere quis interdum cogi poteſt, *l.ſi dominus 2.ff.de his qui ſui.*V.96 k ¶Reficere quis interdum cogitur, *l.domum 61.ff.de diuer.reg.iur.antiq.*N.1887 b ordinari epiſcopus debet, nec aliàs iure epiſcopus eligitur, niſi inuitus, *l.deſertorem 3.ff.de re milit.*N.683 f ¶Renunciare nemo cauſam cogitur, vt & nemo inuitus agit, vel arbitratur, *l.res 22 ff.de iure fiſci.*N.1641 l ¶Vẽdere & emere quis interdũ cogitur, *l.Iulianus 13.§.17.tit de act.empt.*V.1821 a CONTRA quis nõ cogi poteſt ſuum vẽdere fauore religionis & libertatis, *l.ſi qui 7.ff de relig.& ſump.fun.*V.1220 z ¶Cõpelli nõ põt quis ad agẽdũ, *l.prætor 2.§.28. idẽ Labeo,ff.ne quid in loc.*N.655 ¶Cogitur nemo alieni debitoris nomẽ in ſolutum accipere, *l.& eleganter 7.§.8.ff.de dolo.* V.512 ¶Eſt is potius qui ignorat, quàm qui non cõſentit, *l.in eo iure 45.§.3.planè ſi,ff.de ritu nup.*V.2117 p ¶Nemo fit curator & procurator, *l.de curatore 2.§.2.ff.de cur.bon.dan.* N 604 k ¶Filius pro patre ſaluam fore rem publicam cauere non cogitur, *l.æſtimationem 16.ff.de mun.& hono.*N.1747 g ¶Inferior iudex iudicari cogi poteſt per ſuperiorem, *l.accuſatorum,ff.ad ſenatuſc.*N.1522 n ¶Liberari poteſt ſecus obligari, *l.ſolutione 23.ff.de ſol.& lib.*N.1142 ¶Parens emancipare nõ cogitur, *l.inuiti filij 11.ff.de his qui ſui.*V.99 h

¶Seruus fit liber, quandoq; tamen nõ fit, *l.ſed ſi 32.§.1 ff.de fideic.lib.*N.263 g ¶Tutor datur & inuito, *l.tutela 1.ff.de tutel.*I.112 m ¶Venditħr commiſſorum non exercet, *l.nam legem 3.tit.de lege commiſſ.*V.1768 n

Inuitis verum accreſcat, *c.1.ſi hære.,§ 1.ſi quis,tit.1.de hæred.& fal.* A.6.o plerunq; res noſtras ac proprias vendere cogi poſſumus, *c.3.quod,t.i.4.de fideiuſſ.& mand.* A.41 h etiam iudicium communi diuidundo accipimus, *l.etſi 8.ff.comm.diui.*V.1166 a per alium obligamur, *l.ſemper 13 ff.quod vi aut clam.* N.564 m nominè agere poſſumus, *l.Iulianus 11.ff.qui ſatiſ.cog.*V.210 g ¶Liberi nõ emancipantur, *l.inuiti filij 11.ff.de his qui ſui.* V.99 k ¶Nomine ſolutum repeti non poteſt actione negotiorum geſtorum, *l.ſi Stichum 8.§.5.ſi ab alio,ff.de nouat.*N.1117 n

Inuiti & ignorantis conditionem meliorem facere poſſumus, *l.ſoluendo 39.ff.de neg.geſt.*V.459 g

Inuiti litigãtes coguntur cõſentire imminẽti iudice vel ſorte rem dirimere, *l.ſeruo 12.ff.de opt.vel elect.leg.*I.1157 e

Inuito principali debitore fideiuſſor liberari poteſt, *l.ſi ſtipulat 11.ff.de fide.& mand.*N.1076 d quandoque datur procurator, *l.filiusfam.8.§.1.ff.de procurat.*V.359 a ¶Filio filij nomine pater agit, *l.pater 27.§.1 ff.de min.25.ann.*V.566 h ¶Socio ſocius aliquid facere poteſt, ſi ita cõuentum ſit, *l.eiſ 52.tit.pro ſoc.*V.1702 z domino ſeruus adquirit omnia præter hæreditatem, *l.1.de iure,ff.de his qui ſui.*V.95 e ¶Pater filius adire poteſt, multo magis ignorante, *l.bonorum 1. qui admit.ad bon.poſſ.poſſunt.*C.1303 c

Inuito officium publicum deferri poteſt, *l.ſi quis ſolidum 72.ff.de hæred.inſt.*I.450 x

Inuito quando dari poſſit beneficium, *l.inuito 69.ff.de diuerſ.reg.iur.antiq* N.1889 b

Inuito quod iniungi nõ poteſt ab eodem ſponte poteſt ſuſcipi, *l.æſtimationem 16.ff de mun.& honor.*N.1747 h

Inuitus in communionẽ cadere nemo cogi debet, *l.Fundus 64.tit.de contrah.emp.*V.1750 l

Inuitis nobis res noſtras nemo retinere poteſt, *l.Quotiens 29.tit.de contrah.empt.*V.1734

Inuitis beneficium non datur, *l.prætetea 3.ff.mand.*V.1650 h

Inuitum de domo ſua extrahere nõ licet, *l.plerią; 18.ff.de in ius voc.* V.193 tutorẽ pupillum alere interdũ cogit iudex, *l.ſolet 1 ff.vbi pup.educ.*I.301 d

Inundatio proprietatẽ & vſumfructũ fundi nõ mutat, licèt poſſeſſionẽ mutet, *l.adeo 7.§.6.ff.de adqu.rer.dom.*N.303 m an & quibus caſibus proprietatem & vtẽdi commoditatem mutet, *l.adeo 7.§.6.ff.de adquir.rer.dom.*N.303 n ¶Temporalis ius non mutat, *l.Ariſto 10. ff.de rer.diuiſ.* V.119 c

Inundatione amittitur poſſeſſio, *l.ſi ager 23.ff.quibus mod.vſusfr.* V.938 k

Inundatum & deperditum parias *l.cum vnus 12.§.2.ff.de reb.auth.iud.poſſ.*V.581 f

Inutile legatum an & quando remaneat apud legatariũm, *ff.de leg.& fideicom.*I.966 f ¶Nihil in iure, *ff.proœm.glo.6.in fi.pag.47* cedit vtili, *l.ſi duo 5.ff.quib.ad liber.*N.353 fit & vitiatur aliquid cum ad eam cauſam peruenit à qua incipere non poteſt, *l.cum ſoluto 30. ff.de act.rerum amot.* I.85 b ab initio mandatum poſt vtile reddi ac effici poteſt, *l.cum 34.tit.mandati vel contrà.* V.1673 g

Inutilis ad ſeruiendũ filius vaſalli verum in feudo ſuccedat, *tit.de prohib.feud.§.*F.156 l diſpoſitio ſpeciei ſub genere contentæ dominuit legatum, *l.legata 24.ff.de adim.*I.1327 adiecto vitiatur & non vitiat, *l.actus 77.ff.de reg.iur.* N.1893 actio vitiatur & non vitiat, *l.ſi fundo 1.ff.ſi vſusfr.pet.*V.944 z

Inutilia ab initio ex poſtfacto non cõfirmatur, *l.ſi tibi 17.§.1.ff.de pact.*V.277 c

Iocoſè facta promiſſio non obligat, *l.3.de dolo,ff.de ſeru.corrup.*V.1207 a

Ioculatores quęſtuarij omnes infames ipſo iure, *l.Quod ait 2.§.5.ff.de his qui not.inf.*V.341 h

Ipſum ius, *l.ſed etſi 28.§.4 ſed etſi,ff.de iud.*V.690.o

Ipſo iure ꝑ ſubtilitate iuris, *l.ſeruitutes 4.ff.de ſeruit.*V.970 c tolli & per reſtitutionem opponuntur, *l.Stichum 95.§.3.quod vulgo.ff.de ſolut.*N.1188 c quæ competunt facto hominis non indigent, *l.quaſi 53.ff.de fideic.lib.*N.250 a

Iracundiæ effectus in iure varij in contractibus, culpa, & delictis, *l.conſilij 47.ff.de diuerſ.reg.iur.antiq.* N.1884 i

Irenarchæ quæ, *l.diuus 6.ff.de cuſto.reor.*N.1434 n qui, *C.de Irenarchis.*118 an ſublati iure nouo loci ſeruato rebus conſtitutis, *l.Irenarchæ 1.C.de Irenarchis,*118 z

Ironia, *l.ſi quis 1.C.de præd.decur.*67 d

Ironiæ frequentes in iure, *cap.19.aſt,coll.4.Nou.22.titu.1.de nuptiis.* A.173 l

Dic

Ironicè pronunciata nihil operantur, l.ſtio 61.ff.de manu.teſtam. N.234 o

Irreptor, l quiaque 5.tit.fin.regun.C.685 h

Irritatur iudicium ſi deuenit ad eũ caſum à quo incipere non poteſt, l.ſi à me 11.ff.de iud.V.679

Irritum vox an ſignificet exceptione irritũ, an verò ipſo iure, l.cum poſtea 9.ti.de pact.C.300 r pro irritando, l.non omnia 44.ff.de min.25.ann.V.580 k

Is cuius bona publicata ſunt retinet bona, non tamẽ habet in eis hæredem, l.ſi mandauero 22.ff.mand.V.1649 o

Is cuius intereſt magis in agendo præfertur, l.ſententiam 5 ff.de colluſ.det.g.N.359 c

Is apud quem res agitur quis in hac lege dicatur, l.is apud 2.titu.de edendo.C.285

Is ad quem pertinet pro ſucceſſore vniuerſali interdũ pro rei ſingularis ſucceſſore, l.ſciendum 70.ff.de verb.ſign.N.1819 i

Is cui legatur dimidia hereditatis tenetur ad onera debitorũ, creditorum, legatorum, l.cum ex filio 39.ff.de vulg.& pup.ſubſtit. I.532 i

Is ſolus in ſeruitutẽ reuocat qui ſponte manumittit, l.manumiſſionis 2.tit.de oper.lib.C.1289 e

Italia, l.inſulæ 9.ff.de iud.V.678 ¶Pro Roma, l.cum furioſus 39.§.qui legationis, ff.de iud.V.696 r

Italiæ prouincia & prouinciarum domina, l.relegatorum 7.§.13.ſi quis, ff.de interd.N.1582 c

Italiæ fines, leg.omnia 1 ff.de off.praef.urb.V.226.o pars ſunt inſulæ Italiæ, l.inſulæ 9.ff.de iud.V.678

Iter interdum pro via accipitur, l.in vſu 158.ff.de verb.ſignif.N.1841 b pro commoditate itineris, l.qui actu 1.ff.de adim. I.1315 c

Iter confeſſoria actione petens, ſeruitutem ſibi debitam probans obtinere debet, l.loci 4 ff.ſi ſeruit.vind.V.1018 m non eſt pars actus, l.qui vſumfructum 5.ff.de verb.oblig. N.961 e nec integralis, ſed ſubiectiua, l.ſi mater 11.§.6.ſi quis, ff.de except.rei iudic.N.824 h

Iter habere minus quàm viam habere, l.prætor 2.§.18.ſi tamen, ff. ne quid in loco pub.N.653 b

Iter vſufructuarij fundi cauſa petere vſufructuarius poteſt, l.ſi fundo 1.ff.ſi vſumfr.pet.V.945 d

Iter & actus diuerſæ ſunt ſeruitutes, l.loci 4. ff.ſi ſeruitus vindic. V.1017 c

Iter res eſt indiuidua, l.ſi ſponſus 5.§.8.conceſſa, ti.de don.inter vir.& uxor.V.2183 o

Itineris inferioris legati electio, ad quem pertineat, an ad hæredẽ, an potius ad legatariũ, l.legato 37.ff.de leg.& fideic.I.781 b

Itineris ratione longum tempus iudex indulget, l.13. & ſeq.ff. de excuſat.I.275 e

Itinera publica quæ in vſu publico, l.prætor 2.§.3.publici.N.651

Iterum pro quoties opus erit, l.oratione 7.ff.de feriis.V.238 a

Ire ad nundinas, l.hæres 19.§.ſi quis 1.ff.de iud.V.683

Iubere intelligitur qui ratũ habet vel ſubſcribit, l.merito 1. ff.quod iuſſu.V.1571 cauere & mittere in poſſeſſionẽ duo ſunt, l.dies cautioni 5.§.2 ff.de dam.inf.N.57 u

Iuberi poſſidere eſt ex ſecundo decreto mitti, l.ſi finita 15.§.20. ff.de dam.inf.N.61 b

Iudaica expoſitio, l.damni 18.§.6.ff.de dam.inf.N.71 d

Iudæus Iudæ conſanguineo ſuccedit, l.1.Σ ναΐδ..., ff. de excuſatio.I.281 r ¶Iudæo nihil obiicit, l.quidam 7.ff.ſi quis omiſſa cauſa teſtam.I.705 c

Iudæi die Sabbathi vti cõueniri nõ poſſũt, ita nec alios cõuenire, ff.li.1.ti.3.l.25.ff.de lL.V.79 b ab adminiſtrationib.excluſi, tit.iuſiur.quod praeſt.Auth.101 c ex conſuetudine annuum coronarium præſtant, l.ad collationem 1.C.de aur.coron.1:8 u

Iudex pro arbitrio ſumitur, l.ne in arbitris 4.tit.de recep.arbit. C.484 h Nou.93.tit.5.de appel.c.1.ſancimus A.431 p
¶Quaſi iudice, l.iuſiurandum 1.ff.quarum rerum actio non datur. N.878 d

Iudex Bonus, l.filiusfa.15.ff.de iud.V.681 x ¶ Delegatus lite conteſtata litis fit dominus, l.ſi reus 73.ff.de procur.V.401 p
¶Datus pro delegato, l.duo 28.ff.de re iud.N.537 c ¶Delegat' legum ignarus dari regulariter nõ debet, Auth.coll.6.No.82. tit.14.de iudic.374 d ¶Eccleſiaſticus non cognoſcit de obligatione naturali eius qui tutus eſt ſola exceptione rei iudicatæ vel iuriſiurandi, tit.quom.in laeſ.maieſt.E.138 e de obligatione naturali, eorum quibus reſtitutio in integrum dare ſolet, ti.quom.in laeſ.maieſt.E.138 e pupilli, tit.quom.in laeſ.maieſt. E.138 e quemadmodum cognoſcat de obligatione quæ tollitur præſcriptione, tit.quom.in laeſ.maieſt.E.137 e quemadmodum cognoſcat de obligationibus naturalibus, titu.quom.in laeſ.maieſt.E.137 e ¶ Cognoſcẽs inter eccleſiaſticas perſonas de ſcripto cognoſcere & iudicare debet, coll.6.Nou.83.titu.11. vt clerici apud proprios.A.385 m quibus ex cauſis recuſare poſſit, Auth.coll.6.Nou.83.tit.11.vt clerici apud proprios.A.385 q ¶Furioſus, l.cum furioſus 38.ff.de iud.V.696 ¶Ignorans, l.conſenſiſſe 2. §.1.ff.de iud.V.673 ¶Incompetens ſemper iniuriam infert, l. periniquum 7.tit de iuriſ.C.559 non poteſt punire delictum etiã notorium per confeſſionem rei, l.magiſteria 6.tit.de iuriſ.C.559
¶Inferior poteſt punire officiales ſuperioris iudicis delinquẽtes in ſuo territorio, l.præſidis 2.tit.de off.rect.prouinc.C.267 f
¶Laicus, l.ſi quis 7 ff.de iudic.V.678 f ¶ Maior 20.ann. cogitur pronuntiare, l.cum prætor 12.§.2.non autem, ff.de iud.V.680 l
¶Maior minoribus conſulentibus de iure reſpõdet non de facto, l.cum quæ 79.§.1.iudicib.ff.de iud.V.714
¶Maior 18.ann. non cogitur pronuntiare, l.cum prætor 12.§.2. nõ autem, ff.de iud.V.670 l ¶ Maleficiorum de cauſis pecuniariis ciuilibus cognoſcere non poteſt, l.ſolemnis 61.§.1.latrunculator, ff. de iud. V.706 poteſt ciuiliter & tamen incidẽter cognoſcere, l.4.§.2.poſt litem ſed tit.1.ff.fin.regun.V.1121 e
¶ Originis poteſt punire ſubditum ſuũ ratione delicti perpetrati extra territorium ſuum, l.relegatorum 7.§.10.interdicere, ff.de interdic.N.181 p ¶Ordinarius, ff.de iud.V.671 arbiter eſſe non poteſt, l.hoc edicto 1.§.8 ff.de op.nou.nun.N.60 de iure excuſare non poteſt, l.ſi contra 1.tit.quando imper.C.561 a
¶Exequi decretum ſuũ poteſt, l.ſi quis 3.ff.ne vis fiat ei.N.641 f imperitus literarum eſſe poteſt, Auth.coll.6.Nou.82.titu.11.de iud.374 d poteſt abſoluere reum ab obſeruantia iudicis, l.ſi reus 73.ff.de procurat.V.401 pro iudice cognoſcente pro tribunali, l.cum 3.tit. vbi & apud quem. C.463 e an poſſit recuſari, l.nemo 4.tit.de iuriſd.C.558 l recuſari non poteſt l.hac perpetua 2.titu.vbi quis decur.C.573 i ¶Pedaneus quis, l.quod ſi quis 3. ff.ne quis eum.V.199 b pro delegato à quocunque, l.cum 3.tit. vbi & apud quem. C.463 a duobus modis dicitur delegatus, l.quædam 9.tit.de pedan.C.536 i ¶Petitus & imploratus ſuum interponit officium, l.ſententia 3.tit.de error.aduoc.C.361
¶Præſeus, l.ſi ſe 1.ff.de iudic.V.671 d ¶Specialis quis, l.cum 18. tit.de iudi.C.519 a ¶Suſpectus recuſari poteſt, cap.7.& quod, col.3.Nou.18.tit.5.de triente & ſemiſſe.Auth 150 x
Vbi nouus, ibi noua citatio, & noua dilatio neceſſaria eſt, l. edictum 55 ff.de iud.V.764 b

Iudex eſt vir bonus diſceptandæ rei cauſa datus, ff.de iudiciis.V. 671

Iudex eſſe poteſt QVIS adultus quoties princeps facit eum ordinarium vel delegatum. l.cum prætor 12.§.2.non autẽ, ff.de iudi. V.680 l quando partes ſcientes eũ minorem in eum cõſentiunt, l.cum prætor 12.§.2.non autem, ff.de indic.V.680 l ¶Minor 18.ann.vſq; ad 20.l.cum prætor 12.§.2.non autem, ff.de iud.V.680 l
¶Nuntius delegatus minimis, l.nonnunquam 81. ff.de iudic. V. 715 g ¶Pater eſſe poteſt filiæ ad litem vſque conteſtatam, l. qui iuriſdictioni 10 ff.de iuriſd.V.170 q CONTRA non eſt qui literas neſcit, Auth.coll.6.Nou.63.tit.2.de inſtrum.caut.cap.7.ſi vero. §.2.quod ſi.345 g ¶Furioſus, leg.cum furioſus 39.ff.de iudiciis. V. 696 n

Iudex non poteſt eſſe lege clementior, Auth.coll.6.Nou.82.tit.15. de iud.cap.10.quia.382 n non eſt diutius expectandus in iudicium, ſed alius eius loco ſumendus, l.ſi longius 18.ff.de iudi.V. 681 non eſt ſine conſenſu, l.conſenſiſſe 2.§.1.conuenire, ff.de iudi. V.672 perpetuò Furioſus eſſe poteſt, l.cum furioſus 39.ff.de iudic.V.696 filio pater non poteſt eſſe ordinarius, l.qui iuriſdictionis 10.ff.de iuriſ.om.iud.V.170 p imò non poteſt, l.in priuatis 77.ff.de iud.V.713 l ſi ſit ordinarius, l.qui iuriſdictioni 10.ff.de iuriſdict. V.170 p CONTRA adultus vſque ad decem vel octodecim annos, l.cum prætor 12.§.2.non autem, ff.de iud.V.680 l
¶Pater filio, l.qui iuriſdictioni 10.ff.de iuriſd.V.170 p l.in priuatis 77.ff.de iud.V.713 l
¶Conuerſus, l.cum prætor 12.§.qui poſſint 3.ff.de indic.V.680 l
¶Impubes, l.cum prætor 13.§.2.non autem, ff.de indic.V.679 l
¶Monachus, l.cum prætor 12.§.qui poſſint 3.ff.de indic.V.680 p

Iudex in cauſa ꝓpria ea ratione imperator eſſe poteſt, l.proximè 3.ff.de his quæ in teſt.I.443 in ea eſſe cauſa nemo poteſt in qua commodum aliquod ſentit, l.Titio 30.ff.ad municip.N.1726 i
¶Furioſus, l.cum furioſus 31.ff de iud.V.696 terrori malis æquus bonis eſſe debet, cap.6.ſed col.3.Nou.17.tit.4.de mand. non præſtandus quem aduerſarius aduerſario ignorante & reluctãte poſtulauerit, tit.16 de controuerſ.feud.F.47 c

Iudex Abſoluere in eadẽ cauſa nõ põt, l.quidã 3.ff.de re iud N.519 a ¶Æſtimare debet ex officio ſuo intereſſe lucri ceſſãtis, l. colonos 1.C.de colo.Illyri.188 p ¶Adire alius poteſt iudice competente impedito.i.ſi difficulter adiri poſſit, Aut.coll.6.Nou. 83.Tit.11.vt clerici apud.386 r quando dicatur, l.ſi conuenerit 18. ff.de iuriſdict.omn.iudic. V.174 l ¶ Augere an & quando poſſit pœnam vel minuere, l.& ſi 3.tit.ex quibus cauſis infam.irrog. C.363 g ¶ Admittere poteſt ex officio defenſiones rei nemine etiam inquirente. leg.ſi non 19.ff de pœnis.N.1561 ¶ Cogi poteſt pronuntiare per ſuperiorem, l.de qua re 74.ff.de ind.V.

911 ¶Cogere litigantes ad pacem poteſt, *l ſi cum 13.ff.de vſufru.*V.889 m ¶Cognoſcere poteſt in eo facto de quo iã ſententiam tulit, ſi modò ſententia non tenuit, *l.moris 9.§.ſi iſta 11.ff.de pœ.*N.1557 i de ſua iuriſdictione, *l.ſi quis 5.ff.de iud.*V.677 d ¶Cognoſcere cur in iudiciis mixtis debeat, *l.ſi inter 1.ff.de quib.reb.ad eundem iudic.eatur.*V.1204 ſ ¶Cõmittit nuntio aliquando neceſſitate, vt cauſam dirimat, *l.nonnunquam 82.ff.de iudic.*V.715 ¶Cõmittere poteſt examinationem teſtium: ſed non cogitur, *Nou.90.tit.2.de teſtib.c.5.& quoniam.*A.421 i

¶Conſiliũ cum litis aduocatis habere nõ debet, *l.proximo 3.ff.de his quæ in teſta.*I.443 c ¶Conſulere ſuperiorem de iure, non de facto, *l eum quem 79.§.1.iudicibus,ff.de iud.*V.714 o

¶Dat diuiſionem eam petenti, *leg arbitrium 45.ff.fam.erciſ.* V.1150 e dilationes, *l.conueniſſe 2.§.in omnibus 7.ff.de iud.*V.672

¶Definire ſolet modici temporis moram, *l.Titia 135.ff de ver.obl.*N.1025 g ¶Delegare iure canonico omnia reſeruata ſibi ſola ſententia poteſt, *l.ad hæc,tit.de iud.*C.507 c

¶Deſinit eſſe iudex, ſi ſuccedat vni ex litigatorib. in aliquo, *l.Iulianus ait 17.ff.de iud.*V.681 ¶Delegans iuriſdictionis proprietatem non amittit, *l.non ambigitur 9.ff.de legib.*V. 75 b

¶Dignitatem habet, *l.qui furere 20.ff.de ſtat.hom.*V.92 p

¶Exequens ad fructuum reſtitutionem cõdemnare debet, *l.qui 67.ff.de rei vindi.*V.861 h ¶Facere quæcunq; poteſt non debet, *l.non quidquid 40.ff.de iud.*V.696 ¶Facere poteſt adiudicationem prædij vni confinium, *l.2.§.1.iudici hac actio,tit.1.ff.fin.regun.*V.1119 d ¶Finẽ dicendi aduocatis imponere poteſt, *l.proximo 3.ff. de his quæ in teſtam.*I.443 d

¶Iudicare debet ſecundùm allegata & probata, *l.Iuliam 7.ti.de colla.*C.1318 y ¶Iudicat quandoq; ſecundùm cõſcientiam *l.minor 32.ff.de min.25.ann.*V.570 n ¶Iudicare debet ſecundũ allegata & probata, & non ſecundùm conſcientiam, *colla.3.Nou.15.tit.2.de defen.ciui.Auth.*122 x non ſolùm ſecundùm leges, ſed & ſecundum conſuetudines patriæ, *l iudices 9.tit.de iud.*C.509 b an ex cõſcientia, an potius ex actis allegatis, approbatis iudicare debeat, *c.3.fit coll.3.Nou.17.tit.4.de man.prin.Auth.*131 f interdum iudicat ſecundùm conſcientiam, *l.lex quæ 22.tit.de admin.tut.vel cur.*C.1189 r ¶Iudicando ſedere debet, *Auth.coll.5.Nou.71.tit.23.vt ab illuſt.*331 d

¶Imponere poteſt ſe partibus, opponere ſilentium, de iure ſupplere, & de facto quandoque, *l.Ofidius 97 ff.de leg.& fideic.*I.1072 e ¶Litem ſuam non facit, ſi arbiter quem eligit, malè pronuntiauerit, *lib.de pace Cõſtantiæ.* E.174 n litem ſuam facit malè iudicando, *l.qui numerarij 2.C.de numerar.*301 g

¶Mittere in poſſeſſionem extra diſtrictum ſuum nõ poteſt, *l.relegatorum 7. ff.de interdict.* N.1581 c ¶Minuere poteſt dilationes iudiciales non legales, *No.112.ti.13.de litigioſ.c.3.autem.* A.481 tempus tamen legitimum iudicati ſoluendi non poteſt, *l.debitoribus 31.ff.de re iud.*N.538 q an vt minuere ita augere pœnam poſſit, *l.& ſi 3.tit.ex quib.cauſ.infa.irro.*C.363 e ¶Minuere pœnam poteſt cauſa cognita, idq; ante ſentẽtiam latam non poſt, *l.& ſi .tit.ex quib.cau.infa.irro.*C.363 g ¶Mutare ſuam ſententiam nõ poteſt, *l.qui damnare 3.ff.de re iud.* N.519 a

¶Peritus à parte vna non eſt dandus, niſi ſit cauſa, *l.obſeruandum 47.ff.de iud.*V.698

¶Permittere non debet vt fiat executio ſponſaliorum contra voluntatem patris, *l.ſi pater 4.ff.de ſponſal.*I.1001

¶Poteſtatem talem habet in contentione, qualem habet in conuentione, *l.debitor 81.ff.de leg.& fideic.*I.991

¶Præfigere poteſt triennium ad agendum, *l.diffamari 5.tit.de ingen.manum.*C.1601 i

¶Pronuntiare cogitur per ſuperiorem, *l.de qua re 74.ff.de iudic.*V.711 ¶Prorogare dilationes ex cauſa poteſt, *l.non quemadmodum 35.ff de iud.*V.693

¶Punitur interdũ ex omiſſione & negligẽtia criminaliter, *l.mancipia 5.tit.de ſeruis fugit.*C.1271 n ¶Punitur, qui omittit id quod facere debet, *l.non quidquid 40.§.1.iudex,ff.de iud.*V.696

¶Recuſari ordinarius nõ poteſt, delegatus poteſt, *l.ſi verò,ti.de iud.*C.527 n recuſari quomodo poſſit, *l.prætor 17 ff.de iuriſd.om.iud.*V.174 i & hoc eo ipſo quod aduocatus aduerſarij antea fuerit, *l.prætor 17.ff.de iuriſ.*V.174 i propter ſuperueniens negotium, *Nou.96.tit.8.de execut.cap.2.illud quoque.*A.439 b

¶Recuſare an & quãdo poſſit, *l.apertiſſimi 16.tit.de iudi.*C.525 c

¶Remittere poteſt in reum ſentẽtiam capitalem à ſe dictã, ſi ei conſtiterit de innocẽtia dãnati, *l.1.§.21.ſi quis, ff.de quæſt.*N.1539 x

¶Recuſari poteſt ante litem conteſtatã *l.& quia 6.ff.de iuriſd.*V.167 b ¶Reſpicere poteſt libellũ malè conceptum, *l.omne 1.ff.de adſeſſ.*V.158 b ¶Reſeruare poteſt deportato aliquã partem bonorum ſuorum, *l.ſi quis 40.§.1 ff.ex quib.cau.ma.*V.614 d

¶Sententia ſua non efficit quod teſtator in teſtamento, *l.ſi aliꝗ 19.ff.de vſu & vſufr.*I.1111 g ¶Sententiam ferre poteſt etiã contra iudiciorum ordinem de conſenſu partium ante litẽ conteſtatam, *l.iudicem 21.ff.com.diuid.*V.1174 ¶Supplet quod omiſſum eſt à lege, *l.arbitrio 18.ff.de dolo.* V.520 e ¶Supplere an & quando in facto poſſit, *l.ſententiis 3.titu.de error.aduoc.*C.361 d ¶Supplere de iure poteſt & libellum corrigere, *l.non 1.tit.vt quæ deſunt aduoc part.*C.361 h ea quæ ſunt ex legibus & conſuetudine, *l.iudices 9.tit.de iud.*C.509 ¶Subrogati delegati id tẽporis in iudicando habet quod defuncto ſupererat nõ plus, *l.ſi iudex 32.ff.de iud.*V.692 g ¶Tenetur inſolidũ ex dolo litem ſuam faciens, *l.ſi quis 5.§.5.ſi quoque.ff.de ob'.& act.*N.889 ¶Tenet̃ doli, *l.hoc edicto 2.ff.quod quiſque iur.*V.177 e CONTRA quibus caſibus non cognoſcit de cauſa appellationis, *Coll.6.Nou.83.titu.11.vt clerici apud proprios §.1.ſi verò.* A.386 q ¶Excedere non poteſt formam petitionis, *l.vt fundus 18 ff.com.diuid.*V.1171 l ¶Excedere fines petitionis non debet, *l.quid ergo 13.§.7.ff.de procurat.*V.351 e ¶Excedere non debet fines ſuæ cõmiſſionis, *l.& puto 16.§.1.Iudicanus.ff.fam.erciſ.*V.1130 y

¶Exequi non poteſt ſententiam ſuam intra tempus datum ad appellandum, *l.appellatione 1.ff.nihil innou app* N.1624 ſ

¶Reuocare ſententiam ſuam definitiuam non poteſt, eãm tamen declarare & interpretari poteſt, *l.ab executore 4.§.1.ſed ab eo,ff.de appell.*N.1590

Iudex per dolum iudicantis condemnatur in ſolidum, *l.filiusfa.15.ff.de iud.* V.681 x cedere bonis poteſt, *l.filiusfam.15.ff.de iudi.*V.681 x

Iudex factum ſupplere non debet, ſed ex allegatis probare, *l.filius 58.ff.de hæred.pet.*V.807

Iudex nõ poteſt pro actore abſente non citato ſententiã ferre, *l.nulli 10.ff.de iud.*C.517 a

Iudex per imperitiam iudicãs condemnabitur in quãtum religione iudicantis videtur, *l.filiusfa.15.ff de iudi.*V.680 arbitrio iudicis condemnabitur, *l.filiusfa.15.ff.de iud.* V.681 x obligatur ex quaſi maleficio, *l.ex maleficio 4.ff.de oblig.& act.*N.887 b eatenus condemnabitur quatenus viſum fuerit maiori iudici, *l.ſi quis 5.§.8.ſi quis,ff.de obl.& act.*N.889 c

Iudex datus à lege datus dicitur ordinarius, *l.præſcriptione 1.tit.ſi contra ius vel vtil.pub.*C.243 ſ

Iudex principaliter poteſt inquirere de ſuſpecto, *l.tutor 3.ff.de ſuſpect.tut.vel cur.*I.238 p

Iudex vel arbiter teſtis eſſe non poteſt de his quæ corã eo acta ſunt poſt ſententiam, *l.ne in arbitris 5.tit.de recep.arb.*C.485 b

Iudex aut arbiter ſolus nihil probat, *l.ne in arbitris 5.tit.de recep.arbit.*C.485 b

Iudex auferre ex officio ſuo poteſt colonum emptori inuito aut negligente venditore coloni, *l.quemadmodum 7.C.de agricol.& cenſ.*170 o ¶Moderari tempus ad deliberandum modò non ſtatuat minus centum dierum, *l.ſi te 10. de iure deliberan.*C.1412

Duobus contendentibus de poſſeſſione iudex debet ſummarias informationes capere, *l.ordinarij 13.tit.de rei vindicatione.*C.633 a

Iudex certis caſibus etiã non rogatus impertiri officium ſuum poteſt, *l.dies cautioni 5.§.8.ff.de dam inf.*N.39 ſ

Iudex in ſua cauſa an & quãdo quis eſſe poteſt, *l.inſur[illegible]* *ff.quar.rer.act.non datur.*N.878 d

Iudex per inquiſitionem procedens eſt loco accuſatoris, *Titu quom.in laeſ.maieſt.*E.1360

Iudex ſibi & teſtis quis eſſe poteſt aduerſarij conſenſu, *l. quæſtionem 31.tit.de fideic.*C.1460 ſ

Iudex ſibi ipſi nemo eſſe poteſt, *l.hoc interdictum 1.§.1.ff.quor.legat.*N.634 n nemo eſt in ſua cauſa, *l.ſi quis 5.ff.de iudi.*V.677 d nec ſuæ rei, *l.Iulianus ait 17.ff.de iud.*V.681 ſ

Iudex aduerſus dominũ an & quatenus vaſallus eſſe poſſit, *Tit.24.quæ fuit prima cauſa.* F.57 a debet eſſe literatus vt & medicus & aduocatus, *Auth.coll.6.Nou.82.tit.11.de iud.*375 b

Iudicij & arbitrij ſimilitudo *l.apud Celſum 4.ff.de doli mali & met. except* N.857 & aſſeſſoris differentia, *l.hoc edicto 2.ff.quod quiſque iur.*V.177 e ¶Conſenſus *l.conſenſiſſe 2.§.1.conuenire,ff.de iudiciis.*V.672 ¶Corrupti precio, gratia, dolo malo iudicantis pœna, *Tit.de pace tenen.53.§.1.iniuria.*F.106 d

¶Mali nota eſt pecunia reos abſoluere, *cap.1.omnes, titu.22.vt iudi.ſine quoquo ſuffra.*A.85 d

Iudicis arbitrio cõmittitur, res cõmodè diuidi poſſint nec ne, *l.generali 33.ff.de vſu & vſufru.*I.1123 d & ad eius arbitrium recurritur vbi certa quantitas lege non exprimitur, *l.quod,tit.de dila.*C.549 c iuſſus facit ex illicito licitum, *l.furti 6.§.3.ff.de his qui not.infam.*V.340 k *ff.lib.39.tit.3.l.4* z ¶Minus eſt veritatem inquirere, *Auth.coll.6.Nou.79.tit.5.apud quos oper.*366 y ¶Mutatione iudicium non mutatur, *leg.proponebatur 76.ff.de iudic.*V.712 ¶Officium eſt diſcordiam tollere, *l.Thais 41.§.5.ff.de fideicom.libert.* N.271 g ceſſat ſublata actione principali, *l.ſupra 21.§.1.ff.de aqua pluuia arcen.* N.124 y continetur actionis nomine, *l.qua quiſque 1.ff.de edendo.*V.241 a datur loco actionis, *l.finita 15.§.15 ff.de damno infecto.*N.58 u aduerſus vim implorari poteſt, *l.non eſt 23.§.3.ff.quod met.cau.*V.502 p ¶Officio id quod edicto omiſſum eſt ſuppletur, *l.prætor ait 7.§.2.ff.de damn.inf.* N.44 q fit editio, *l.Senatus 3.ff.de edendo.* V.245 b

Fungi poteſt cæcus ſi prius fuerit iudex quàm cæcus, *l. cæcus 6. ff. de iud.* V. 677 e defendimur in vſu nobis cõpetẽte, *l. Aquilius 27. ff. de don.* N. 167 l ea maximè incũbunt quæ poſt litem conteſtatã accidunt, *ff. l. b. 39. tit. 3. l. 6. §. 6* u ¶ Proprium, *Coll. 3. Nou. 15. tit. 2. de def. ciuit.* A. 121 r ¶ Præparatio editio actionis, *l. ipſe 1. ti. de eden.* C. 283 ¶ Poteſtati permiſſum haud illi neceſſarium, *lib. de pace Conſtan.* E. 176 b ¶ Subſcriptio neceſſaria in alienatione rerum minoris & tranſactione alimentorum permittenda, *l. Præſes 2. tit. de adſeſſ. & domeſt. & cancel. indic.* C. 275 b ¶ Succeſſor idem iudicare debet quod anteceſſor iudicaturus erat, *l. mortuo 60. ff. de iudic.* V. 706 f

Iudicis eligẽdi poteſtas quæ ſtudioſis legũ competat, *ff. proœm. gloſ. 1. pag. 51*

Iudicis & arbitri compromiſſarij differentia, *ff. de re iud.* N. 517

Iudicis arbitrio pœna criminalis imponenda, *ff. proœ. glo. 1. pag. 51*

Iudicis per imprudentiam iudicantis pœna, *tit. de pace tenen. 53. §. 1. iniuria.* F. 106 e

Iudicis defectu licet alicui ſe facere iudicem, *l. generalis 54. C. de decur.* 59 g

Iudicis per imprudentiam & dolum iudicantis differentia, *l. filiusfam. 15. ff. de iud.* V. 681 x

Iudicis vel arbitri dicto de geſtis vel actis corã eis non ſtatur, *l. ne in arbitris, tit. de recep. arb.* C. 484

Iudici an liceat in bon. fid. iudicium factum vel ius ſupplere, *l. age 3. tit. de tranſact.* C. 316 n

Iudici tantùm non parti fides facienda eſt, *l. quinquaginta 12. ff. de probation.* V. 2073 ¶ Condemnare abſentem permiſſum, *l. non quid 40. ff. de iud.* V. 696

Iudices dare, *l. cum prætor 12. §. 1. iudicem, ff. de iud.* V. 679 e qui lege prohibeantur, *l. cum prætor 12. §. 1. iudicem, ff. de iudi.* V. 669 e & Senatuſconſulto, *l. cum prætor 12. §. 1. iudicem, ff. de iud.* V. 679 e ¶ Facit conſenſus, *l. conſenſiſſe 2. §. 1. conuenire, ff. de iud.* V. 672 nõ facit qui nulli præeſt iuriſdictioni priuatorum, *l. qui neque 81. ff. de iud.* V. 714

Iudicem dare an delegatus poſſit, *l. legatus 12. ff. de offic. proconſ.* V. 141 b

Iudicem volẽs corrumpere litem amittit, *l. in eum 1. §. 3. ff. de calumniat.* V. 468 e

Ordinarium iudicem timet ſi recuſare non poſſumus, *l. ſi verò, tit. de iud.* 1527 ll

Iudices chartularij, *l. ſi ſe 1. ff. de iud.* V. 672 e

Iudices manus puras ab omni donatione habere debent, *Aut. col. 6. Nou. 69. tit. 24. vt omnes obed. ca. 3. ſi verò* 327 m ab auguſta fortuna dari qui ſint, *l. cum 18. tit. de iud.* C. 529 c ¶ Dati pro delegatis, *l. proponebatur 76. ff. de iud.* V. 713 a ¶ Delegati à principe ſimiles ſunt ordinariis, *l. ſi quis 3. ff. ne vis fiat ei.* N. 641 f ¶ Maximos cauſæ maximæ exigunt, *l. inter 28. ff. ad municip.* N. 1712 d ¶ Maiores tenentur ſequi leges in iudicando, *l. hodie, tit. de iud.* C. 523 ¶ Ordinarij, *l. conueniſſe 2. §. his datur 8. ff. de iudi.* V. 672 ſunt qui ex ordine dantur à magiſtratibus, *ff. de iudic.* V. 671 ad aliquam cauſam ſpecialem non dantur, *l. proponebatur 75. ff. de iud.* V. 713 a de cauſa liberali cognoſcebant. *leg. Pomponius 36. ff. de re iudic.* N. 541 a habent ius indicendi mulctam, *l. conueniſſe 2. §. his datur, ff. de iudic.* V. 672 ¶ Pedanei pro delegatis vel ordinariis, *l. Cicero 39. ff. de pæn.* N. 1570 ¶ Periti legum eligendi, *Auth. coll. 6. Nou. 82. tit. 11. de iudic.* 324 s ¶ Studioſorum qui, *ff. proœm. glo. 3. pag. 42*

Iudices tres, *l. cum prætor 12. ff. de iud.* V. 679 tres habet ſcholaris, *l. non videtur 33. ff. de iud.* V. 692 in cauſa ſua, *ff. proœm. gloſ. 4. pag. 42. ff. proœm. gloſ. 1. pag. 51*

Iudices poſſunt conſulere principẽ in his quę ambigua & obſcura, *l. diuus 14. ff. de off. præſ.* V. 147 q ¶ Iudicãt ſcripturis propoſitis, ſed nõ factis, *l. cum 2. tit. de iureiu.* C. 493 a ¶ Iurare in leges debent, *Col. 2. Nou. 8. tit. 3. iuſiur. quod præſt.* A. 103 a ¶ Recipere cogũtur appellationes interpoſitas à ſuis ſentẽtiis, *Nou. 132. tit. 12. vt nulli indic. cap. 2. ad maiorem.* A. 589 f

Iudices qui literarum imperiti eſſe poſſint, qui non poſſint, *l. certi 17. tit. de iud.* C. 528 q

Iudices de illuſtrium crimine non cognoſcunt, *l. ſi grauius 16. C. de dignit.* 125 h

Iudices eſſe non poſſunt fœminæ, *l. cum prætor 12. §. non autem 2. ff. de iud.* V. 680 o

Iudicis nullæ partes ſunt in confitentem, *cap. 17. ſi quidem, collat. 3. Nou. 117. tit. 4. de mand. princ. Auth.* 142 u

Iudices digni honorandi, *Nou. 105. tit. 6. de conſul. cap. 2. ſi autem, §. 2. aliorum.* A. 465 f

Iudicum militarium poteſtas nulla in non milite, *l. certi 17. ti. de iud.* C. 528 q

Iudicum excuſandorum cauſæ legitimæ, *l. proponebatur 76. ff. de iudic.* V. 713 b

Iudicum alij dãt tutores & curatores, nõ tamen exigunt ab illis ſatiſdationem, *l. in magiſtratibus 5. ti. de magiſt. conuen.* C. 1265 e

Iudicum ſeu delatorum pecunia, *l. iudicaſſe 197. ff. de verb. ſignific.* N. 1849 f

Iudicium publicum dicitur vbi quis accuſat, *l. & ſi qua 16. ff. de recep. arb.* V. 632 m

Iudicibus quæ accipere liceat, *Auth. ſcriptum, vt iudic. ſine quoque ſuffra.* A. 99 d

Iudicibus delegatis opponũtur ordinarij, *l. proponebatur 76. ff. de iud.* V. 713 a pluribus datis omnes ferè ſententiæ debẽt, *Nou. 125. tit. 8. vt iudices non.* A. 561 h

Iudicare an poſſit delegatus in cauſa criminali, *l. ſolent 6. ff. de off. proconſ.* V. 137 b inter inuitos magiſtratus non poteſt, *l. præfectus 3 ff de of. præf. arb.* V. 128 a dolo malo, *l. filiusfa. 15. ff. de iud.* V. 680 ex legibus, conſtitutionibus, & moribus oportet, *tit. 27. de pace tenend. §. 2 ſi iudex.* L. 68 d exemplis legum vel iudicum licet, *l. hanc titulum 1. §. 5. ff. de poſtul.* V. 331 c ¶ Periculoſum eſt, *l. rẽ 14. tit. de iudi.* C. 523 b omnes iudices & arbitri an debeant, *l. ſicuti 18. ff. de recep. arb.* V. 634 r omnes cogũtur pluribus iudicibus aut arbitris datis, *l. ſicuti 18. ff. de recep. arbit.* V. 634 ¶ Iubere quis & quib. poſſit, *l. eum qui 13. ff. de iuriſ.* V. 171 f de nocte poteſt iudex vltrò nõ neceſſitate, *Aut. coll. 6. Nou. 82. tit. 11. de iudic. cap. 3 ſedebunt.* 377 c in loco conſueto debet iudex delegatus, *l. ſi locus 59. ff. de iud.* V. 705 e an poſſit quis vltima die ſui magiſtratus, *l. cum 13. §. 1. ff. de iuriſdict.* V. 172 i

Iudicare nõ poteſt iuriſdictione carẽs ordinaria vel arbitraria vel delegata, *l. qui neque 81. ff. de iud.* V. 715 non licet in his quæ plenam cauſæ cognitionem deſiderant, *ff. lib. 1. tit. 1. l. 11* r

Iudicium i. actio, *l. de qua re 74. §. cum abſentem 2. ff. de iudi.* V. 711 ¶ Inſtantia, *l. de qua re 74. §. cum abſentem 2. ff. de iud.* V. 711 u pro diſcretione, *l. cũ prætor 12. §. 2. non autẽ, ff. de iud.* V. 680 m

Iudicari quãdoque ſolet ex iis quę fiunt & quando, *l. ſed licet 12. ff. de off. præſ.* V. 146 q poteſt exemplis multorum, *l. de quibus 32. ff. de legib.* V. 82 e

Iudicatur in dubio pro reo, *l. nulli 10. tit. de iud.* C. 515 i fruſtra ſuper iam iudicato, *l. illud 1. ff. quæ ſent. ſine.* N. 1616 m ¶ Propoſitis ſacris ſcripturis, *l. nulli 10. tit. de iud.* C. 518 r

Iudicandum an & quomodo exemplis, *l. de quibus 32. ff. de legib.* V. 82 e ex legibus, *l. pœna 1. §. 3 ſed & ff. ad l. Corn. de fal.* N. 1490 b non autem exemplis, *l. ſed licet 12. ff. de off. præſ.* V. 146 q *ff. lib. 1. tit. 3. l. 1* f

Iudicandi excuſationes iuſtę admittendæ, *l. ſi longius 18. ff. de iud.* V. 682 r ¶ Facultas per verba arbitrium viri boni ſignificãtia alicui conceſſa quid contineat, *ti. 1. quom. in læſ. maieſt.* E. 149 b per verba liberam facultatem ſignificantia, alicui conceſſa quid contineat, *titu. 1. quom. in læſ. maieſt.* E. 149 b ¶ Munus publicum, *leg. quippe 78. ff. de iud.* V. 714 n ¶ Onus inuito iniungi poteſt, *l. in ſacris 2. C. de prox. ſacror. ſcrin.* 244 x ¶ Spatium, *l. ſi longius 18. ff. de iud.* V. 682 g

Iudicatus pro iudicando, *l. duobus 30. ff. de lib. cau.* N. 345

Iudicati agetur in patrem de peculio, *l. prætor, tit. 3. §. 5. ſed, ff. de his qui effud. vel deiec.* V. 1094 r

Iudicati authoritatem non omnis vox iudicis continet, *l. ſi aut 8. §. 2. ff. de neg. geſt.* V. 425 o

Iudicati actio datur contra dominũ, *l. qui dãnare 3. ff. de re iudi.* N. 510 e non datur in curatorẽ furioſi ex ſentẽtia lata aduerſus ipſum furioſum, *l. poſt 5. ff. quand. ex fact. tut.* r 234 i in actores & procuratores, niſi in rem ſuã ſint, *l. eorum 6. §. 3 ff. quod cuiuſque vniuerſ.* V. 409 d an & quemadmodum in pupillum vel tutorem detur, *l. ſi tutor 2. ff. de admin. tut. vel cur.* I. 160 r

Iudicatum pro ſpe tantum non verè iudicato, *l. ſi victum 34. ff. de re iudi.* N. 540 q non videtur vbi appellatum eſt, *l. 24. ff. de appell.* N. 1601 ¶ Fieri dicitur cum ſoluit condemnatus & ab eo fit ſolutio, *l. cum 21. ff. de tut. & rat.* I. 319 o

Iudicatum ſolui clauſulæ ineſt clauſula de defendendo, *l. ſi cum 31. ff. de fide. & mãd.* N. 1087 n ¶ Satiſdatio interponitur in reali & perſonali, *l. ſi plures 12. ff. rem pupil. vel adoleſ. ſal. fore.* N. 1230 ¶ Stipulatio quo ſenſu dicatur, *l. iudicatum 9 ff. iud. ſol.* N. 1238 o quibus caſibus olim fieret, *l. ſi cum 32. ff. de fideiuſſorib. & mand.* N. 1087 tres habet clauſulas, *l. ſi filiusfamilias 14. ff. qui ſatiſd. cog.* V. 211 g

Iudicatione rei iudicio ſubducitur, *l. ſi mater 2. §. 3. item Iulianus, ff. de except. rei iudic.* N. 823 ¶ Sententia, *l. ſi hæres 58. ff. de euictio.* V. 2015 b

Iudicium, *l. cum prætor 12. §. 2. non autem, ff. de iudic.* V. 680 m eſt duplex petitoriũ & poſſeſſorium, *l. momentanea 3. titu. qui ſint legitim. Cod.* 538 ¶ Eſt diſceptatio quæ fit ab eo quem magiſtratus cauſæ diſceptatorem partibus, *ff. de iudic.* V. 671

Iudicium ætatis ratione quandoque differtur, *l. colluſionem 2. §. 2. ff. de colluſ. deteg.* N. 358 m ¶ Agitatum per falſum procuratorem ratihabitio confirmat, *l. licet 56. ff. de iudi.* V. 724 nomine mortui qui viuere putabatur eſt ipſo iure nullum, *l. de qua re 74. §. 2. cum abſentem, ff. de iudic.* V. 711

C uile

Digitized by Google

¶Ciuile commune, *ff. de iud.* V.671 ¶Cœptum, *l. vbi acceptum 30 ff. de iud.* V.691 dicitur cum lis eſt conteſtata, *l. apud Celſum 4 ff. de doli mali & met. excep.* N.861 ¶Si vno loco cœptum ſit ad alium locum, inuito reo, actor venire poteſt, *l. ſi fideicommiſſum 50 §. quotiens, ff. de iudiciis.* V.701 f quando intelligatur, *leg. & quia 6. ff. de iuriſdiction.* V.167 b dicitur per citationem quoties citatur quis apud competentem iudicem, *l. vbi acceptum 30, ff. de iud.* V.691 ¶Criminale, *ff. de iudic.* V.671 ¶Extraordinarium, *ff. de iud.* V.671 ¶Idem eſſe cẽſetur, cuius iudex mutatus non eſt, *l. non ab 64. §. 1. ſi quis, ff. de iud.* V.707 c ¶Idẽ eſt eadem cauſa, *l. proponebatur 76. ff. de iud.* V.703 e ¶Idem de loco per quem, ſicut de loco ad quem, *l. conueniſſe 2. §. legatus 3. ff. de iudic.* V.764 t ¶Inchoatum, *l. conueniſſe 2. §. 5 item ſi, ff. de iud.* V.675 b cũ defuncto hæres non declinat, licèt alio loco quã defunctus domiciliũ habeat, *l. ſi is qui 34. ff. de iud.* V.692 n ¶Litigatorum pars maior quod ſtatuerit non tenet, *l. ite 17. §. 1. ff. de recep. arb.* V.633 b ¶Minoris firmatur iuramento, *l. ſacramenta 1. tit. ſi aduer. vend.* C.433 c ¶Mixtũ eſt quando pœna partim venit applicãda parti, & partim fiſco, *ff. de iudic.* V.671 ¶Quacunq; parte iudicij litigator deregatur ſeruus, *l. nõ idcirco 44. ff. de iud.* V.697 eſt vbi procurator ſine mandato, vel ratihabitione interuenit, *l. non ſolent 1. ff. de appell. recip.* N.1611 f ¶Ordinarium, *ff. de iud.* V.671
¶Petitorium probatur difficilius, quàm poſſeſſoriũ, *l. is qui 24. ff. de rei vind.* V.840 q ¶Pœnale pro pœna pecuniaria, *l. omnib. u. ff. ſi quis dic.* V.181 e ¶Poſſeſſorium, *l. qui prior 29. ff. de ind.* V.691 x ¶Poſſeſſorium præfertur, *l. qui prior 29 ff. de iudic.* V.691 x ¶Vtile pro efficaci, *l. ſi quis 6. ff. com. diuid.* V.1162 c ¶Vnum reputatur ſubſtituti & anteceſſoris, *l. adiectum 55. ff. de iud.* V.704 a
Iudicium accipi dicitur per definitiuam ſententiã, *l. ſi quis 7. ff. de hær. pet.* V.752 h ¶Coiudicare non debet, *l. ſi per errorem 11. ff. de iuriſd.* V.173 b ¶Cõſiſtit in cauſis quæ pertinent ad ſtatum ſerui, *l. vix, ff. de iud.* V.703 inter ſeruum & dominum in cauſis quibuſdã, quæ pertinent ad vtilitatem publicam, *ibid.* ¶Conſtat tribus perſonis, Actore, reo, & iudice, *l. inter 62. ff. de iud.* V 706 k ¶Dictare is videtur, qui actionem proponit, *l. qui iudicium 7. ff. de ſeparat.* N 601 g alicui eſt actionem proponere, *l. ſi quis 1. ff. de cur. bon. dã.* N.602 k ¶Durat ratione acceſſoris, licèt principale ſit extinctum, *l. vtique 16. ff. de rei vin.* V.832 q ¶ibi Finiendum, & executioni mandãdum, vbi inceptum, *l. cum quædam 19. ff. de iuriſd om. iud.* V.175 a
¶quo tempore Finiatur, *l. omnium 37. ff. de procur.* V.375
¶Finiri debet vbi cœptum eſt, *l. ſi quis 7. ff. de iud.* V.678
¶Incipit à citatione, *Rub. ff. de in ius voc.* V.184 ¶Irritatur ſi deuenit ad eum caſum à quo incipere nõ poteſt, *l. ſi à me 11. ff. de iud.* V.678 ff ¶Prorogatur, *l. conueniſſe 2. §. in omnibus 7. ff. de ind.* V.672 tacitè interdum, *l. ſed ſi 5 ff. de precar.* N.763 g
¶In inuitum redditur, *l. quod tamen 21. ff. de recep. arb.* V.637 a
¶Soluitur ex parte iudicis tribus caſibus, *leg. iudicium 58. ff. de iud.* V.705
Iudicium ſuſcipere pro alio quis poteſt, *l. 3. planè, tit. ff fam. erciſ.* V.1127 t
Iudicium eſt cum emancipato, *l. lis nulla 4. ff. de iud.* V.677 b
¶Inter patrem & filium in caſtrenſi, vel quaſi caſtrenſi peculio, *l. lis nulla 4. ff. de indic.* V.677 poteſt eſſe de futuro ſi aliquid debeatur de præſenti, *l. non quemadmodum 35. ff. de iud. c.* V.693 c
Iudicium pro parte condemnatorium, & pro parte abſolutoriũ eſſe poteſt, *l. ſed etſi 11. §. 2. ſi de, ff. ad exhib.* V.1187 CONTRA NON EST. ¶Inter patrem & filium, *l. ſi ſi ius 19 ff. de inter. act.* V.1202 r ¶Inter ſeruum & dominum, *l. conſtitit 1. ff. ad l. Iul. de ambit.* N.1511 d ¶Non eſt de futuris, *l. 40. in lege, tit. 2. ad l. Aqui.* V.1094 h ¶non Cogitur ſuſcipere ſoluere paratus, *leg. ſi reus 73. ff. de procu.* V.401 h ¶non Dicitur, niſi poſt litem conteſtatam, *l. iudicium 58. ff. de iud.* V.705 c
¶Facit teſtis qui non debebat examinari tortus, *l. diuus 9. §. 1. ex quib. ff. de quæſt.* N.1542 m ¶non mutatur Mutatione iudicis, *l. proponebatur 76. ff. de iud.* V.712 ¶Nullum cũ falſo procuratore, *l. ſi ſine 22. §. 1. quod ſi, ff. rem rat. hab.* N.1258 q
¶non Vitiat error in nomine vel cognomine iudicis, *l. ſi in 80. ff. de iud.* V.714 f ¶Falſa demonſtratio, *l. ſi in 80. ff de iud.* V. 714 ¶Suſcipiendo renunciat quis exceptioni fori, *l. ſi fideicommiſſum 50. §. quoties, ff. de iud c.* V.71 regulariter ſecundùm Deum, *l. rem 14. tit. de iud.* C.522 d
¶Contra plures inceptum ſimul reſpectu vnius ſententiari poteſt. *l. non idcirco 44. ff. de iud.* V.697
¶Inceptum apud vnum iudicem poteſt apud aliũ perfici, *l. ſed etſi, §. 4. ff. de iud.* V.690 o
Iudicium familiæ erciſc. non competit, niſi inter hæredes, *l. precib. 3. tit. de inof.* C.612 g datur inter eos, qui ſe non diffitentur hæredes, *l. 2. §. 1. ſi pars hær. pet.* V.8 o
Iudicij initiũ eſt litis conteſtatio *ff de iud.* V.671 ¶Inſtantia lite nondum conteſtata non tranſit ad hæredes, *l. tamen 57. ff. de ind.* V.705 a ſeptem ſignificationes, *ff. de iud.* V.671
¶Finis eſt ſententia ſiue ius, *ff. de iud.* V.671 ¶Trãſlatione actionis qualitas alteratur, *l. tamen 57. ff. de iud.* V.705 a ¶Mutati & ſoluti differentia, *§. ſin autem, tit. de iud.* C 519 i
Iudicio cõmuni diuidundo vtili ſumptus factos conſequimur, *l. ſi finita 15. §. 19 ff. de dam. inf.* N.60 t ¶Contrario damnati nõ fiunt infames *l. prætoris 1. ff. de his qui not. infam.* V.338 m ¶Siſti poſſeſſor immobilium non ſatiſdat, *l. ſciendum 15 ff. qui ſatiſd. cog.* V.212 i ¶ſiſti pupilli non ſatiſdant, *l. ſciendum 15. ff. qui ſatiſ. cog.* V.213 d
Iudicio exhibitorio ſimul agi poteſt, *l. ſi ex quocunque 9. tit. ad exhib.* C.691 d ¶Delegato à delegante tempus ſtatuitur, *l. ſi iudex 32. ff. de iud.* V.692 g
Iudicia, *ff. de iud.* V.671 ¶Bonæ fidei imitantur legata vel fideicommiſſa, *l. in omnibus 41. ff. de iudi.* V.679 a ¶Cõpromiſſaria, *ff. de iud.* V.671 ¶Duplicia aliter expediri non poſſunt quàm ſi vnus petitoris, alter poſſeſſoris partes ſuſtineat. V.706 k ¶Momentaria cur dicantur, *l. momentaneæ 3. tit. qui legit. perſon.* C.539 q ¶Priuata, *l. conſenſiſſe 2. §. conuenire 1. ff. de iud.* V.673 l ¶Vniuerſalia duo reſpectu eiuſdem hæreditatis poſſunt cõcurrere, *l. 2. §. 1. ff. ſi pars hered. pet.* V.809
Iudicia & adminicula iudex ſumit ex inueſtitoris reſpõſione, *tit. 27. de pace tenen.* F.69 g
Iudicia per magiſtratus exercentur, *l. ipſe 1. tit. de eden.* C.283
¶Redduntur in inuitum, *l. inter ſtipulantem 83. ff. de verb. obliga.* N.977 c præcedere debent quæſtionem, *l. cum 1. ff. de SC. Silan. & Clau.* I.720 i
Iudicia & arbitria ſimilia in multis, *l. cum furioſus 39. ff. de iudi.* V. 687 n
Iudiciorum alia generalia, alia ſpecialia, *l. pro ſocio 39. ti. pro ſocio.* V.1694 y euẽtus incertus eſt, *l. hoc edicto 1. §. 1. ff. de dol.* V.503 h ¶Finis, ſententia, *l. compromiſſum 1 ff. de recep. arb.* V.624 ¶Mediũ teſtiũ productiones & dilationes, *l. compromiſſum 1. ff. de recept. arb.* V.624 ¶Principiũ citatio & libelli oblatio, *l. cõpromiſſum 1. ff. de recep. arb.* V.624 ¶Præparatoria, *ff. de iud.* V 671
Iudiciis paribus accuſator probare vlterius tenetur, antequam reus torqueri poſſit, *l. in criminib. 2. §. ad quæſtionem 3. ff. de quæſt.* N.1525 k
Iugalis hic pro vxore ſumitur, *l. iubemus 22. tit. de aduoca. diuerſ. iud.* C.353 h
Iugatio quid, *l. immunitates 9. C. de agric. & cenſ* 172 d
Iulianus li. 1. Digeſt. *l. ſi legationes 25. ff. de iud.* V.688 n *l. quid enim 27. ff. de iud.* V.688
¶Lib. 5. ad Vrſeium Ferocem, *l. aduerſus 15. ff. de excep.* N.815
¶Lib. 5. Digeſt. *l. de qua re 74. ff. de iud.* V.710 ¶Lib. 8 Digeſt. *l. non poſſumus 7. ſi pars hered. pet.* V.815
¶Lib. 9. Digeſt. *l. ſi quis rem 24. ff. de excep. rei iud.* N.834 k
¶Lib. 36. Digeſt. *l. ſi præter 75. ff. de iud.* V.712
¶Lib. 48. Digeſt. *l. permittendum 8 ff. ſi pars hæred pet.* V.815
¶Lib 50. Digeſtorum, *l. ſi poſt 13. ff. de excep.* N.811 *l. ſi is qui 25. ff. de excep. rei iud.* N.854
Iuniores filij pro ſecundo & vltimo genitis, *Non. 89. tit. 1. quib. mod. natur. effic. ſui c. 8. reliqui.* A.405 g
Iurare quis poteſt de iuramento cũ ſuæ poteſtatis fuerit, *l. licet 44. ff. de lib. cau.* N.350 r quãdo quis dicatur, *ti. de pace tenen. 53. §. 3. item.* F.107 f quæ teneatur is qui pugnam facit, *tit. de pace tenenda.* F.101 l ¶Imperator ipſe vel per alium quemadmodum ſoleat, *tit. de pace Conſtant.* E.194 e pubes poteſt, *l. licet 44. ff. de lib cau.* N.350
Iurare poſſunt Quæ ti Mulieres abſente aduerſario, *Non. 124. tit. 7. de litigat. c. 1. Iubemus.* A.559 h ¶Pubes, *l. licet 44. ff. de lib. cauſ.* N. 350 qui ſoleant non tactis ſcripturis, *Non. 123. titu. 6. de ſanctiſſ. epiſ. c. 7 nulli vero.* A.539 i ¶Signatores teſtamenti debent, *l. cũ 4 ff. teſta. quem. aper.* I.693 ¶Teſtes debent pro vtraque parte, *l. is apud 2. tit. de eden.* C.285 c quid iudices appellationum ſoleant, *l. rem 14. tit. de iud. c.* C.523 e *lib. de pace Conſtantiæ.* E.178 b de quibus teneantur tutores omnes, *Auth. col. 6. Nou. 72 titu. 1. vt hi qui, c. 8. ſi verò* 337 k ¶Cogitur tutor ſe nõ prætermiſſurum ea quæ facienda ſunt in rebus pupillaribus, *l. de omnibus 1. ff. de tut. & rat.* I.306 a pacem & ſuper contractu qua ætate quis poſſit, *Tit. de pace tenen. 53.* F.101 l qui prohibentur promiſſioni ſuæ committuntur, *Auth. coll 5. Nou. 53. titu. 8. de exh. h. & introd* 278 e
Iurare vel iuramentũ deferre pupillus inuitus nõ cogitur, *l. iuſiurandum 34. §. 2 pupillo, ff de iureiuran.* V.1295 e nec procurator de calumnia, *l. qui bona fide 13. §. 13 ff. de dam. infect.* N.53 l is cui præſumptio fauet, *l. nullis 10. tit. de iud.* C.516 o qui non coguntur inuiti, *titu de pace tenen. 53.* F.101 a aduerſus ſe aut in ſuam perniciem nemo intelligitur, *tit 28 hic finitur lex.* F.74 f corporaliter & verbo tenus differunt, *l. ſi minor 1. tit. ſi aduerſ. ven.* C.432 m eſt tactis ſcripturis iurare, *l. ſi quæ 3. Cod. de vend rer. ciuit.* 150 r in pugna qui non cogantur, *tit. de pace tenend. 53.* F. 101 l ¶Falſo aut peierare is non videtur cui lex iuſiurãdum

ogle

remittit,*l.qui iurato 16.ff.qui ſatiſd.cog.*V.214 n ℘ domino procurator non poteſt niſi ſpeciale mandatum habeat, *l.21.quoties,§.5.ſi tutor,tit.4.de nox.act.*V.1110 o ¶Recuſans habetur pro conuicto,*Nou.124.tit.7.de litig.cap.2.ſi quis.*A.560
¶Solemniter idem quod tactis Euangeliis, *Auth.coll.6. Nou. 73.tit.2.de inſtrum.caut.cap.7.ſi vero,§.2.quod ſi* 346 e
¶Verbo tenus eſt quàm tactis ſcripturis,*tit.de pace tenen.53.§.3.item.*F.107 i ¶Vltrò pro fine declaratione,*leg.ſeruus 20. ff.de dolo.*V.523 f ¶Vnus pro alio non compellitur, *l.qui bona fide 13.§.13.ff.de dam.inf.*N.53 l
Iurare de facto alieno & aliena ſcientia nemo cogitur,*l.videamus 4.ff.de in lit.iu.*V.1302 *l.prætor ait 7.ff.de dam.inf.*N.42 o eſt iniquum,*l.Marcellus 11.ff. de act.rer.amo.*I.78 i ¶de Calumnia prius debent actores quàm rei,*l.in tribus 13.ff.de iudic.*V.680 y an & quando poſſit geſtor negotij ſciens rẽ eſſe alienã. *l. atque 19.§.3.ff.de negot.geſt.*V.439 f ¶ Solet is qui legitimam rei adminiſtrationem habet,*l.17.§.20.idem ait,ff.de iniur.*N.1380 y cogitur minor volens conſtituere procuratorem, *l.principales,tit.de iureiur.*C.497 f etiã patronus cogitur,*l.ſed ſi 10.§.13. ff.de in ius voc.* V.190 c principales perſonæ, *Auth.coll.6. Nou. 79.tit.8.apud quos oporteat.* 366 y ¶ Tenentur non modò perſonæ principales,ſed & earũ hæredes, *Nou.124.titu.7.de litig. c.1.iubemus.*A.559 c qui procuratores teneantur, *Nou.124.tit. 7.de litigator. cap.1.iubemus.* A.559 c procurator qui ſatiſdedit cogitur,*l.liberto 31.§.2.ff.de neg.geſt.*V.449 a quiſque cogitur, *l.principales,tit.de iureiur.*C.502 ſ qui coguntur reſpondere etiã tenentur,*l.non ſolum 39.ff.de procur.*V.376 vniuerſitas tametſi agat per ſyndicum,*l.ſi quæ 3.C.de vend.reb.ciuit.*150 m non coguntur clerici,*Auth.coll.5.Nou.49.titu.4. de his qui ingred.* 277 d is qui poſſidet prior non cogitur, *l.ſicut 8.ff.de ſeruit.vindic.*V. 1931 m non ſolent parentes & patroni, *l.delata 9.tit. de rebus credit.*C.703 a patronus liberto,dominus vaſallo.*tit.33.de conſuet.*F.78 n cogũtur legitimam habentes adminiſtrationem, *l.de curatore 2.§.1.ff.de cur.bon.dan.*N.603 e
Vtrum qui recuſat iurare de calũnia aduerſario teneatur iniuriarum,*l.principales,tit.de iureiur.*C.502 x de pace qui non cogantur,*Tit.de pace tenen.55.*E.101 l quis de cõſcientia ſua cogitur,*l.prætor 4.§.3.ff.de edendo.*V.246 r quiſq; cogitur, *Auth. coll.6.No.73.tit.2.de inſtrum.caut.c.7.ſi verò.*345 b de veritate dicenda minor debet licèt non iuret de calumnia, *l.ſi apud 2. tit.de eden.*C.285 e minor debet,*l.in omnibus 1.titu.de iureiur.*C. 492 o minores 25.annis poſſunt,*Auth.coll.6.Nou.78.ti.8.apud quos oporteat,*366 y
Iurare in litem pro filio mater nõ poteſt,niſi ſit tutrix,*l.videamus 4.ff.de in lit.iur.*V.1301 quemadmodum ſoleãt tutores & curatores *l.videamus 4.ff.de in lit.iur.*V.1302 l
Iurare ſemel generaliter ſufficit, *Auth.coll.4.Nou.49.tit.4.de his qui ingred.*278 h
Iurari de iure poteſt,*l.creditore 42 ff.de iureiur.*V.1299 i
Iurari poteſt in contractibus etiam ſtricti iuris,*l.in bona 3.tit.de reb.cr.*C.701 b ¶In litem aduerſus hæredem non poteſt propter dolum defuncti, *l.licet 5.tit.de in lit.iur.*C.1222 ſ aduerſus heredem ex dolo defuncti non poteſt,ſed commune intereſſe petitur,*l.alio iure 4.ti.de in lit.iur.*C.1221 q aduerſus malæ fidei poſſeſſorem,*leg.in æſtimationibus 48.ff.de hæred.pet.* V.802 aduerſus tutores poteſt ex eorum dolo,*l.licet 5.ti.de in lit.iur.* C.1222 ſ ob fidem ruptam, *l.ſi pignore 22.§.3.ſi poſt.ff.de pignor. act.*V.1435 b ¶Per creaturã non poteſt niſi ſpecialiter deferatur iuramentum,*l.qui per 33.ff.de iureiuran.*V.1294 alio loco non poteſt quàm in iudicio,*l.teſtium 3 §.4.Gabinio,ff.de teſtib.* V.2088 p Contra non poteſt ex interuallo ſi delatio iuramenti remorata,*l.qui per 33.ff.de iureiur.*V.1294 h ¶In litẽ aduerſus tutoris fideiuſſorem,*l.ſi fine 32.ff.de admin.& peric.tuto.* I.185
Iurari pro alio & in animum alterius poteſt,*tit.de pace tenen.53. §.3.item.*F.107 f in litem nõ poteſt in eũ qui ex dolo alterius conuenitur,*l.ob dolum 1.ff.quando ex facto tut.*I.232 r
Iurari hodie poſt ſententiã non poteſt, *l.manifeſtæ 36.ff.de iureiu.* V.1198 g
Iurari an poſſit in litem ob culpam latam, *l.in actionib.5.ff.de in lit.iur.*V.1304 i
Iurandum Dei ſolius nomine,*cap.6.volumus.tit.11.vt iudi.ſine quoquo ſuffr.*a.A.884
Iuraſſe ſemel an ſufficiat,*Auth.col.6.Nou.73.ti.2.de inſtrum.caut.ca. 7.ſi verò.*345 b
Iurans de calumnia credere ſe reſpondere poteſt, *Nou.123.tit.6. de ſanctiſſ.epiſcop.cap.8.ſed neque.*A.539 i
Iurabatur de calumnia olim certis tantùm caſibus hærere, *l.1. ff.de admin.tut.vel cur.*I.159 e
Iurans de calumnia filius in cauſis quæ ſunt caſtrẽſis peculij,*l. adoptiuũ 8.ff.de in ius voc.* V.186 p ¶ Tutor pupilli ſui nomine, *l.gerere 1.ff.de admin.tuto.vel cur.*I.159 e ¶ In animam ſuam de cõſcientia alterius procurator petens ſibi caueri, *l.prætor ait 7.ff.de dam.inf.*N.42 o
Iurant iudicio ſiſti,qui fideiuſſorẽ dare nõ poſſunt, *Auth.Nou. 53.titu.8.de exhib.& introd.*289 i alij tanquam vaſalli, alij tanquam ciues,*tit.de pace Conſtantiæ.*E.180 d
Iurat etiam in litem quaſi dominus, *l.vulgo 7.ff.de in litem iuran.* V.1305 b
Iuratur ſemel de calumnia, *l.iuſiurandum 34.§.4.qui iuſiurandum, ff.de iureiur.*V.1295 g *l.nulli 2.tit.de formul.*C.491 d lite cõteſtata,*l.principales,tit.de iureiur.*C.500 t ſemel tantùm hodie, non pluries vt olim,*l.gerere 1.tit.de admin.tut.vel cur.*I.159 e etiam coram arbitro,*l.principales tit.de iureiur.*C.500 q ſuper noua actione cumulata, *l.edita 3.tit.de edendo.*C.286 h omni cauſa,*l. gerere 1 ff.de admin.tut.vel cur.* I.159 e etiã in cauſa appellationis,*l.qui bona fide 13.§.12.ff.de dam.inf.*N.53 g
Iuratur ſemel de calumnia, *Auth.coll.4.Nou.49.tit.4.de his qui ingred.*277 h etiam in cauſa appellationis.*l.qui bona fide 13.§.12. ff.de dam.inf.* N.53 g ¶In litẽ aduerſum doloſum vſumfructũ non reſtituentem,*l.vti 5.ff.ſi vſusfr.pet.*V.947
¶Doloſum & contumacem inuaſorem, *l.in interdicto 6. ff.de vi & vi arma.*N.687 b
¶Qui dolo deſiit poſſidere,*l.quo quidem 4.ff.de rei vin.* V.813 l
¶Qui in ſuo mala fide ex aliena materia ædificauit, *l.adeo 7. §.9.ff.de adq.rer.dom.*N.364 f ¶Tutorem & eius hæredem,at non aduerſus eius fideiuſſorem,*l.ſi fine 32.ff.de admin.& peric. tut.*I.184 ¶In actione doli,*l.dolus 44.ff.mand.*V.1686 m in actione doli,*l.naturalis 5.tit.de præſcr.verb.*V.1891 b in actione ad exhibendum quotiens dolo factum eſt,quominus exhibere poſſit,*l.cum 15 ff de cond.cauſ.dat.* V.1320 x *l.de periurio 11. ff.de in lit.iur.*V.1305 g rerum amotarum licèt non ſit arbitraria,*l.ſi cum 8.ff.de actio.rer.amot.*I.77 ex lata culpa hæredis,*l.is qui 2.titu.de in lit.iur.* C.1221 i ob dolum etiam in ſtricti iuris iudiciis,*l.non ob 64.ff.de iudi.*V.707 a in arbitrariis actionib. *l.arbitrio 18.§.1.ff.de dolo.*V.120 g intra tamen taxationem iudicis,*l.exhibere 2.§.2.præterea,ff.ad exhib.*V.1178 g in actionibus ſtricti iuris quatuor caſibus,*l.in actionibus 5.ff.de milit.iur.* V.1304 k ¶In bonæ fidei iudiciis, *l.ſi filiofam.22.§.1.maritum, ff.ſol.matr.*I.79 g
Iuratur rectè cuicunque,ſi ad eius voluntatem iuretur,*l.non erit 5.ff.de iureiur.*V.1273 p
Iuratur in appellationis cauſa etiam de calumnia,*l.qui bona fide 13.§.12.ff.de dam.inf.*N.53 g
Iuratur in re præſenti,*l.de pupillo 4.§.14 ff.de op.nou.nunt.* N.18 m tantùm per Deum, *Auth.coll.5.Nouell.48.tit.3.de iur.à mo.præſt. ca.1.ſancimus.*271 n interdum in litem etiam nulla taxatione facta à iudice,*l.ſiue 2.ff.de in lit.iur.*V.1301 a
Iuretur necne de calumnia accuſatione criminali, *l.in omnibus 1.tit.de iureiur.*C.491 f
Iuratum ſit iuſtè necne quibus caſibus quæratur, *l.aduerſus 15. ff.de except.*N.813 f
Iuratus licèt iurauerit,actione tamen conuenire poteſt,*l.ſi duo 13.§.3 ſi quis.ff.de iureiur.*V.1281 m
Iurato qui promittant,ff *qui ſatiſd.cog.*V.201
Iuratoria cautio ſubſidium fideiuſſionis *ff.c.3.Quod.tit. de fideiuſſ.& mand.*Auth.40 g
Iuratoriæ tantùm cautioni qui committantur,*l.ante 4.Co de caſtren.& miniſt.*267 a qui committantur,*l.ſatiſdatio 1.ff.qui ſatiſ. cog.*V.201 c cautioni non continuò cõmittitur qui ſatiſdare non poteſt,*l.filius 114 ff.de leg.& fideic.*I.855 i
Iuramentum actori tantùm defertur certis caſibus in odium rei,*l.ſi ad excludendas 4. tit.de reb. cre.*C.702 an reo deferendum iudex officio ſuo inueſtigare debet,*tit.11 de ſucceſſ.fratrum.*F.491 quam actionem pariat,*l. delata 9.ti.de reb.cre.*C.703 h
¶Agnati præciſè ſubire non coguntur,ſed volentes admittũtur,*tit.26.ſi de feudo defuncti.*F.60 k ¶Alterius alteri prodeſſe ex conuentione poteſt,*l.iuſiurandum 1.ff.quar.rer.act.nõ dat.* N.878 h blanditiis & adulationibus alterius præſtitum an obliget,*tit.de pace tenen.53.§.3 item.*F.108 f
¶Calumniæ eſt de credulitate, *l.ſi duo 13.§.quoties 14.ff.de iureiur.*V.1242 u principis reſcripto remitti poteſt, *l.qui autem 12.ff.ſi quis caut.*V.233 b præſtatur,*l.in omnibus 1.tit.de iureiur.*C. 492 n ¶ Præſtare cogũtur initio litis procuratores & aduocati,*l.hodie,tit.de iud.*C.519 h ¶Referri non poteſt,*l.quæſtionem 31.tit.de fideic.*C.1466 exigi poteſt ab iis qui edi ſibi rationes poſtulant,*l.ſi quis 6.§ 2.ff.de edend.*V.248 k ¶Remitti per expreſſam partium conuentionem non poteſt, *l.principales, titu.de iureiur.*C.100 r præſtatur neceſſariò à tutoribus & curatoribus,*l.videamus 4.ff.de in lit.*V.1302 h an ſit demonſtrans iudicij,*tit.de iureiur.*C.500 q remittitur patrono, *l.iuſiurandum 34.§.1.ff.de iureiur.* V.1295 g parenti & patrono cõmittitur,*l. ſi patronus 16.ff.de iureiu.*V.13 e vaſallus domino præſtat, *tit.33. de conſuet.*F.78 k remitti poteſt partiũ conſenſu,*l.ne quis 1.§.1. ff.de feriis.*V.235 g quibuſdam remitti ſolet, *l.de die 8. §.5.ff.qui ſatiſ.cog.*V.208 o tacitè remitti poteſt,non expreſſè,*l.iuſiurandum 34.§.4.qui iuſiurandum,ff.de iureiur.*V.1295 g

¶Aduocatis conſuetudinem remitti poſſe, l.hodie, tit.de iudi. C.523 i ¶Abſente reo actori deferri poteſt, l.principales 1.tit.de iurein.C.499 k præſtari poteſt ante litis conteſtationẽ, l.nominib.1.titu.de iureiur.C.491 e ſemel tantũ in cauſa præſtatur, l.ſi quis 6.§.1.ff.de edend.V.248 r emiſſum poſtea repeti poteſt, l.principales, tit.de iurein.C.500 q præſtari poteſt per ꝓcuratorẽ, l.principales tit.de iurein.C.499 d nulli remitti poteſt, Auth.coll.5.Nou.49.tit.4. de his qui ingre. 277 d non excuſat expenſis debitis ex promiſſione, Auth.coll.6.Nou 82.tit.11.de iudicib.cap.10. oportet.382 m ¶Credulitatis differt à iuramento affectionis, & veritatis, l.prætor ait 7.ff.de dam.inf.N.42 p ¶Defuncti hæredis iuramentum eſſe intelligitur, Authent.coll.a.5.Nouell.48.tit.3.de iureiur.à mort.præſt.271 g ¶Doli præteriti & futuri an remitti poſſit, l.ſi cum 6.tit.comm.vtriuſq.C.680 l ¶Expẽſarum præſtatur à curatoribus, & tutorib. l.videamus 4.ff.de in lit.V.1301 h ¶In litẽ defertur propter dolũ qui cõmittitur in nõ reſtituẽdo, l.20.§.21.reſtituere, ff.de pet.hered. V.777 e defertur aduerſus eũ qui nõ paret iudici, l.4.ſed.§.1.in iudicio, tit.1 ff fin.regun.V.1121 d grauius quàm veritatis, l.quid ergo 13.§.7.ff.de his qui not.inf.V.351 g deferri pacti poteſt etiã iudici, l ſiue 2.ff.de in lit.iur.V.1301 a latius patet quàm id quod intereſt communiter, l.Non ab 64.ff.de iud.V.707 a nõ taxatur à lege, ſed à iudice, l.videamus 4.ff.de in lit.iuran.V.1302 b ſoli domino aut quaſi defertur, l.videamus 4.ff.de in lit.iu.V.1302 h differt à iuramento quod veram quãtitatem continet, l.tum 9.ff.de in lit.iur.V.1305 f ¶Fidelitatis nõ eſt obligatoriũ ſi ipſi iuranti nõ ſeruatur fides, tit.7.de noua form.fideli.F.40 l ¶Fidelitatis vaſallum ligat etiã aduerſus patrem & filium, ti 1.de noua forma fidelit. F.39 i ¶Interpoſitum à minore ſuper alienatione rei immobilis ſuæ ſine decreto an valeat. tit.de pace tenenda.53.F.109 h fuiſſe nõ præſumitur, l.ſcire debemus 30.ff.de verb.obliga.N.937 y ¶Litis decidendæ à curatoribus præſtandum, l.videamus 4.ff.de in lit.iur.V.1302 h ¶Pacis quibus remittatur & qui à iurando excuſentur vel non excuſentur, titu.de pace tenen.E.180 c pupillo delatum ſeruatur, l.iuſiurandum 17.§.1.pupillum, ff.de iureiur.V.1284 h

Iuramentum eſt loco probationis, tit.de conſuet.33.F.77 e ¶Probationis ſpecies, l.in interdicto 6.ff.de vi & vi arm. N.687 b & quaſi probatio, c.ſi quis 1.tit.16.ff.de inueſtit.F.18.o l.ſed alio 2.§.1.ff.ſi ex nox cau.ag. V.215 m ſubſidium ſatiſdationis, l.ſciẽdum 15.ff.qui ſatiſ.cog.V.212 i teſtis per procuratorem præſtari poteſt, l.principales tit.de iurein.C.496 h ¶Veritatis ſemel præſtatur, l.qui bona fide 13.§.12.ff.de dã.inf.N.53 q alius pro alio præſtare non cogitur, l.qui bona fide 13.§.13.ff.de d.in.inf.N.53 l

¶Vicem ſolutionis obtinet, leg.iuſiurandum 17.§.1.pupillus, ff.de iureiur.I.1284 h ¶Vnius rei credendi alteri nocet licèt pactũ non noceat, l.ſi vnus 26.ff.de pact.V.283 c

Iuramẽtum accipitur pro veritate, l.ſed ſi 11.ff.de iureiur.V.1278 p l.eum qui 30.§.4.ſi libertus, ff.de iureiur. V.1292 r l.nam poſtea 9.§.1.ſi damnetur, ff.de iureiur.V.1276 l

¶Concipi quomodo poſſit, l.quæ ſub, ff.de cõd.inſt.I.575 a non confirmat pactum futuræ ſucceſſionis, l.ſi quando 35.ti.de inof.teſt.C.101 c ¶Concipi ſine verbis non poteſt, l.& per 13.ff.de accept.N.1210 m ¶Continere hæc tria debet, veritatem, iuſtitiam, iudicium, l.quod 24.titu.de nupt.C.1018 r ¶Deferens ſi relato iuramẽto non iurauit condemnatur, l.generaliter 12.ti.de reb.cre.C.708 i ¶Deferre an & quãdo poſſit defenſor municipum, l.iuſiurandum 34.§.defenſor, ff.de iureiur.V.1195 d non poteſt in alienum præiudicium, l.eum qui 30.§.3.in popularib.ff.de iureiur. V.1292 q ¶Deferentis propoſitum ſpectandum non iurantis, tit.3.iuſiur.quod præſt.A.101 d

¶Non ſemper defertur, poſſeſſori, tit.de ſucceſ.fratr.F.44 i & poſſidenti, tit.de capitanee 51.§.1.ſi contentio.F.97 c cui non ſit neceſſariò deferendum, l.denique 3.§.3.ff.de min.25.ann.V.533 g

¶Defertur reo potius quàm actori, cap.vnde 44.de nuptiis.A.197 f in prætoria iniuriarum actione, l.lex 5.§.8.hac, ff.de iniur.& fam.lib. N.1359 f poſſidenti ratione partis quam poſſidet, tit.41.de controuer.inter maſc.& femin.F.87 e actori ex ſemiplena probatione, l.admonendi 31.ff.de iureiur.V.1293 e dubio deferendum eſt cui an & aliqua præſumptione, tit.40.de capitu.Corrad.F.87 b

¶Reo defertur multis caſibus actore etiam non probante, l.in bonæ 3 ti.de reb.cre.C.701 f vaſallo domino non probante, §.ſi quis, tit.4.ſi de inueſtit.F.7 d quotis aliqua præſumptio eſt pro vaſallo, tit.25.ſi de feudo vaſal. F.60 i an & quomodo defertur actore vel nihil, vel plenè, vel ſemiplenè probante, l.admonendi 31.ff de iureiur.V.1293 e

¶Quoties à lege defertur reus iurare cogitur, l.lex 5.§.8.hac ff.de iniur.& fam.lib.N.1359 u

¶Agnatis ſi ſit pro eis præſumptio, ſecꝰ ſi maior ſit præſumptio pro domino, tit.26.ſi de feudo defuncti.F.60 h

¶Eſt aliquando loco conteſtationis, leg.ſi vnus 27.ff.de pact.V.283 c ¶Ex iuſtis cauſis negligi poteſt, l.quod 24.tit.de nupt.C.1018 ¶Non extenditur ad incognita, l.eum Aquiliana 5.ff.de tranſ.act.V.315 ¶Excuſat à calumnia, l.ſi de poſſeſſione, ff.ſi mulier vent.nom.I.107 ¶Obtinet vim trãſactionis, l.cum 13.tit.de reb.cred.C.710 f ¶Præſtatur aliud corporaliter, aliud verbo tenus, l.ſi alterius 3.titu ſi min.ſe maior.C.455 g ¶Præſtandum aut deferendum, tit.33.de conſuetu.F.78 g ¶Præſtare non cogitur quis quando non cogitur ſe defendere, l.ſed etſi 28.§.2.ex quibus, ff.de iudi.V.689 ¶Præſtatur quãdoq; ex delatione, quandoq; ex ſpontanea voluntate, l.ſi cum 6.ti.comm.vtriuſq.C.610 l l.ſed etſi 28.§.2.ex quibus, ff.de iud.V.689

¶Præſtandum in præſentia iudicis, l.principales, tit.de iurein.C.496 k ¶Præſtitũ à minore ex interuallo vtrum contractum iam & antea irritũ ab ipſo minore confirmet. ti.de pace tenen.53.§.3.item. F.109 h de non offendendo à quibus præſtetur, Nou.123.tit.6.de ſanctiſſ.epiſc.c 35 ſi quis.A.551 q

¶Prodeſt iurãti eiuſq; ſucceſſoribus vniuerſalibus, vel ſingularib. l.ait prætor 7.ff.de iurein.V.1275 b ¶Referri quibus caſibus & quibus ex cauſis non poſſit, l.Marcellus 11.ff.de action.rer.amot.I.781 ¶Referri regulariter poteſt, l.Marcellus 11.ff.de act.rer.amot.I.781 ¶Retractatur prætextu inſtrumẽti reperti, l.admonendi 31.ff.de iureiur.V.1293 b ¶Referri certis caſibus non poteſt, l.generaliter 12 tit de reb.cre.C.708 e

¶Retractari poteſt à iudice delatũ, l.admonendi 31.ff.de iureiur.V.1294 e regulariter non retractatur, l.tum 13.tit.de reb.cred.C.710 f

Iuramentũ reſtitutionẽ in integrũ impedit, tit.de pace tenen.53.§.3.item.F.108 g non ſemper ſeruandum, l.Circenſium 20.C.de de.cur.50 r ¶Tollitur etiam naturalis obligatio, l.iuſiurãdum 40 ff.de iureiur.V.1198 m ¶Suſcipere, l.ſed etſi 28.§.2.ex quibus, ff.de iudi.V.689 an quouis libro propoſito vel facto valeat, titu.3 iuſiur.quod præſt.A.101 d

Iuramentũ patrono ſi detulerit libertus, & iurauerit ſe patronum eſſe, tale iuramentũ non præiudicat in bonorum poſſeſſionem contra tabu. l.eum qui 30.§.4.ſi libertus, ff.de iureiur.V.1292 r minor vtrum ſententiam, cõfeſſionem, arbitrium ita confirmare poſſit tit.de pace tenen.53.§.3 item.F.109 h is cui delatum eſt tenetur præſtare, vel referre, tit.15.de inueſtitu.F.46 l in quibus ſit maius tranſactione, l.iuſiurandum 2.ff. de iureiur.V.1272 r in vna cauſa præſtitũ alij cauſæ non nocèt, l.21 quotiens, §.5.ſi tutor, tit.4.ff.de noxal.act.V.1110 t inſtrumentum finiendarum litium, l videamus 4.ff.de in lit.iur.V.1302 i metu extortum ipſo iure cur facilius tollatur quàm cõtractus, tit.de pace tenen.53.§.3.item.F.110 n à parte delatum non retractatur prætextu periurij, l.21.quotiens, §.5.ſi tutor, titu.4 ff.de noxal.act.V.1110 t

¶Voluntarium & iudiciale naturalẽ obligationem tollit, at non neceſſariam, l pene 42.ff.de cond.indeb.V.1355 d

¶Maioris eſt authoritatis quàm pactum, l.ſi vnus 27.ff.de pact.V.283 c variæ ſpecies in iure, l.generaliter 12.titu.de reb.cred.C.708 e vinculum iniquitatis eſſe nõ poteſt, l.ſi vnus 27.§.3.ff.de pactis.V.287 i non obſtante vtrum poſſit teſtator nouum teſtamentum facere, vel prius immutare, l.ſacramẽta 2.tit.ſi aduerſ.vend.C.434 e

Iuramẽtum circa rẽ id operatur, vt cõtentio fideiuſſoris proſit reo, l fideiuſſoris 23.ff.de pact.V.280 f id ab aduerſario nõ eſt exigẽdum, quod ſi is exigeret recuſari poſſet, tit.33.de conſuet.F 78.o non delatum nullam vim habet, l.ſi legatarius 23.ff.de dolo. V.513 f an & quatenus referre in turpi actione non liceat, l.iuſiurandum 34.§.7.datur autem.ff.de iureiur.V.1296 r

¶Contractui nominato additum efficit ne cõtractus poſſit pœnitentia reuocari, l.ſi pecuniam 5.ff.de cond.cauſa dat. V.1312 a

¶Iudiciale vel neceſſarium præſtari poteſt, l.generaliter 12.de reb.cred.C.709 an poſſit recuſari, l.generaliter 12.tit.de reb.cred.C.901 z ¶Impuberis an & quando teneat, tit.de pace tenen.53.§.3.item.F.107 f

¶Teſtatoris & heredis vnum, cap.ſi quis 2.tit.26.ſi de inueſtit. F.28 p

Iuramentum iniuſtum recipiendum, l.ſi quis 39. ff.de iureiurando.V.1298 h

Iuramẽtum quibus caſibus ſit maioris authoritatis quàm ſententia, l.iuſiurandum 2.ff.de iureiur.V.1272 r

Iuramenti effectus debilior eſt quàm contractus, titu.de pace tenen.53.§.3.item. F.111 c diuerſitas inducitur ex varietate perſonarũ, vt in liberto & patrono, l.iuſiurandum 34.§.8.non ſemper, ff.de iureiur.V.1296 q

¶Clauſula eã vim habet, vt valeat actus omni meliore modo, l.cum 77.ff.de leg.& fideicom.I.940 b

¶Sententiæ ſimilitudo, l.ingenuum 25.ff.de ſtat.hom.V.94 l

¶Exceptio vtrum mutatione actionis ceſſet, l.18.§.4.exceptio ff.de iureiur.V.1289 b

¶Feudalis reſeruatio à domino facta vnde præſumatur, §.rurſus, tit.4.ſi de inueſtit.F.77

¶Frequens & facilis oblatio periuriis viam aperit, cap. quæ verò 43.de nupt. A.196 z ¶In litem & veri interesse differentia, ff.lib.39 tit.3.l.6.§.8 c

¶Iudicialis omiſſio vtrum vitiet ſententiam ſine tali iuramento latam, *l.rem 14.tit.de iud.*C.523 ſ ¶Memoriam habere oportet *tit.7.de noua forma fidelit.*F.39 b ¶Secundi delatio an & quando referatur ad primum iuramentum, *l.qui per 33.ff.de iureiur.*V.1294 i

Iuramento aduerſarij quando credatur, *l.ſi cui 7.§.2.biſdem,ff.de accuſ.*N.1423 r ¶De calũnia præſtito cauere de rato præterea dominus cogitur & cur, *l.principales,ti.de iureiu.C.499* d ¶Credẽtiæ domini nõ reuelãdæ quid cõtineatur, *titu.5.qualit.iurar.deb.*F.38 a ¶Deciſa prætextu periurij actione de dolo retractantur, *l.quod ſi 21.ff.de dolo.*V.523 d ¶Prætextu nouorum inſtrumẽtorum retractari poſſunt, *l.iudex 55.ff de re iudi.*N.549 e ¶Eius qui poſtremò iurauit ſtatur, *l.alias 18.§.10.item cum,ff.de iureiur.*V.1290 x ¶Exceptioni nõ numeratæ pecuniæ verũ à minore poſſit renuntiari, *tit.de pace tenen.*F.120 h

¶Firmata mortis cauſa donatio irreuocabilis etiã à minore non poteſt reuocari, *tit.de pace tenen.*F.120 h ¶Filiusfamilias minor patri an obligari poſſit, *tit.de pace tenend.53.§.3.item.*F.120 h ¶Impubes quemadmodum obligetur, *l.ſi minor 1.tit.ſi aduerſ.vend.C.*433 q ¶Iudice delato, taxatione tamen habita à iudice intereſſe affectionis æſtimatur, *l.vt tãtum 14.ff.de ſeruo corrup.*V.1209 k ¶Iudiciali vel neceſſario datur in factum actio, *l.nam poſtea 9.§.7.ſi petitor,ff.de iureiur.*V.1277 k

¶Mulier, & minor Velleiano renuntiare poteſt, *tit.de pace tenen.53.§.3.item.*F.120 h ¶Quorundam ſtatur in bonis pateſaciendis, *l.meminimus 2.C.qui & à quib.* 70 ſ ¶Simplex donatio confirmata à minore reuocari non poteſt, *tit.de pace tenen.53.§.3.item.*F.120 h ¶Simpliciter delato intelligitur per Deum iuratum, *l.admonendi 31.ff.de iureiur.* V.1294 ¶Suo purgare ſe quis cogi poteſt, *l.21.quotiens,§.4.quod,titu.4.ff.de noxal.act.*V.1110 n ¶Heres probare poteſt expenſas neceſſarias, *l.cum 21.tit.de iur.delib.C.*1415 r ¶Teſtatoris obligantur eius heredes, *l.Titia 34.ff.de lega.& fideic.*I.886 i ¶Tutorũ & curatorum pupillis & adultis iurantium, an & quando ſtetur, *l.principales, tit.de iureiur.* C.496 q ¶Vxoris creditur de bonis viri defuncti, vaſalli de feudo, *l.meminimus Cod.quando & quibus pars.*70 r vtrum collatur dolus aduerſarij, *l.ſi alterius 3.tit.ſi min.ſe maior.C.*455 l

Iuramento diſtractus vel contractus à minore confirmati, reuocari non poſſunt, *tit.de pace tenen.53.§.3.item.*F.120 h

Iuramento delato adquiritur exceptio iuranti, *l.vel ea 3.ff.quæ in fraudem.*N.607 b non cõfirmatur quod per ſe nõ valet, *l.ſi quis 112.ff.de legat.& fideic.*I.1150 l quis obligatur, *l.licet 44.ff.de lib.cau.*N.350 ſ confirmata diuiſio bonorum à patre minore inter liberos emancipatos facta, vtrum ab eo reuocari poſſit, *ti.de pace tenen.53.§.3.item.* F.120 h ¶Definiri poteſt, quod cõſciẽtiæ & animę alicuius committitur. *l.atque 19.§.3.ff de neg.geſt.*V.439 f ¶Remitti poteſt ius adgnationis, *l.ius autem 34.ff.de pact.* V.294 q nõ confirmatur pactũ, vt teneatur ſeu conueniri poſſit maritus ab vxore inſolidum, *l.rei 15.ff ſol.matr.*I.23 firmantur contractus inualidi, *Auth.col.3.Nou.51.titu.6.ſienitas non ſolũ.*279 r ¶Repræſentatur quis maior, *tit.de pace tenen.53.§.3.item.* F.108 g ¶Renuntiari Macedoniano non poteſt à minore, *tit.de pace tenen.53.§.3.item.*F.120 h minor, verũ teſtandi aut teſtamenti alterius impugnandi facultatem ſibi poſſit auferre, *tit.de pace tenen.53.§.3.item.*F.119 h quæ cauſæ finiri poſſint vel non poſſint, *tit.quom.in laeſ.maieſt.*E.140 a non tollitur veritas matrimonij, *l.ait prætor 3.§.2 ſed etſi,ff.de iureiur.* V.1273 c non ita facilè differtur in cauſa criminali vt in pecuniaria, *l.ait prætor 3.§.2.ſed etſi,ff.de iureiur.*V.1273 c

Iuramento non confirmantur contractus legibus interdicti, *ti.de pace tenen.53.§.3.item.*F.108 h

Ius à iuſtitia appellatur, *ff.lib.1.tit.1.*h quomodo eſſe poſſit, ff.*lib.1.tit.1.in marg.*f

Ius & nomen heredis habet, qui directo eſt heres iure ciuili, vel ex teſtamẽto, vel ab inteſtato, *l.pro herede 20.§.5 ſi ſepulchri ff.de adq.hered.*I.634 p triplex bonum, melius, optimum, *l.ſi mulier 8.ff.de min.25.ann.* V.570 m eſt vſusfructus, *l.poſſeſſio 49.ff.de adq.poſſ.*N.449 h

Ius ars dicitur, & quomodo, ff.*lib.1.tit.1.*i eſt virtutis executio, ff.*lib.1.tit.1.l.10.§.2* q

Ius pro conuentione, *ff.lib.39.tit.3.l.2.§.7.*h ¶Dominio, *l.ſupra 11.§.3 ff.de aq.plu.arc.* N.125 q ¶Effectu iuris, *l.ſtipulatio 39.ff de ver.obl.*N.943 ¶Pœna, *l.qui dicit 25.§.1.Iuliano,titu.de vſur.* V.2055 g ¶Qualitate facti, *l. creditore 42.ff.de iureiur.*V.1299 i ¶Seruitute, *l.in iudicio 47.ff.fam.erciſ.*V.1153 h

Ius actionis, *l.ſed etſi 28.ff de iud.*V.689 g ¶Adgnationis quid & in quibus conſiſtat, *l.ius autem 34.ff.de pact.*V.294 p

¶Requiritur adoptione, *l.cum adop.7 ff.de adop.*V.102.o

¶Antiquum pro Galli Aquilij conſilio, *l.Gallus 29.ff.de lib.& poſthum.*I.41 m

¶Aquæ ducendæ adquiritur conſuetudine, *l.vſum 4.Cod.de aquaduct.*160 u

¶Præſcribitur decennio inter præſentes, vicennio inter abſentes, *l.ſi quis 10.ff.ſi ſerui.vind.*V.1036 c aquæductus menſura vel temporibus diuidi poteſt, *l.Lucio 4.ff.de aq.quotid.*N.725 g publicæ ex publico ducẽdæ præſcribitur tempore cuius nõ extat memoria, *l.vſum 4.C.de aquaduct.*160 u ¶Æris monetę fabricandæ quibus competat, *C.de veter.numiſ.*136

¶Aureorum annulorũ pro equeſtri dignitate vel quaſi, *ff.de iur.aur.annul.* N 328 datur à principe inuito patrono, ff.*præx.ingl.n,pag.42* accipere quid, *l.ſed ſi 10.§.3.ff.de in ius voc.*V.189 donare quid apud antiquos, *l.ſed ſi hæc 10.§.3.ff.de in ius voc.*V.189 bonum dicitur quod habet exceptionem, *l.ſi decurionum 1.C.quando & quibus pars.C.69* c ¶Ciuile quo ſenſu dicatur ex ſcripto & non ſcripto eſſe, *ff.lib.1 titu.1.l.6* a naturali, *ff.lib.1.tit.1.l.1* m lege 12.tabu.*ff.lib.1.tit.1.l.7* a omni ſpecie iuris ciuilis, *ff.li.1.tit.1.l.7* a Statuto, *ff.li.1.ti.5.l.7* a prætorium per ciuile non diſtinguitur, vt prætoriũ per ciuile, *l.ſi creditori 28.ff.de leg.& fideic.*I.772 h alio iure tolli poteſt, *l.ex duobus 34.§.2.etiamſi,ff.de vulg.& pup.ſubſt.*I.548 h

¶Commune pro naturali vel gentium, *ff.lib.1 tit.1.l.6.*r in omnibus ſeruandum, niſi ſpecialiter ei derogetur, *l.à diuo 15.ff.de re iud.*N.527 b priuilegio difficilius tollitur, *tit.de pace tenen.55.§.3.item.* E.109 h priuilegio duratio præfertur, *l.ſi minor 1.ſi aduer.ven.C.*433 q ¶Cloacæ ſeruitus eſt ruſtici prædij, *l.ius cloacæ 7 ff.de ſeruit.*V.972 k ¶Defuncti, *l.heres 19.ff.de iudi.*V.683 d ¶Dominij in pignore a principe impetrandũ, *l.à diuo 15.§.3 ff.de re iud.*N.529 d decreto ſecũdo in quẽ transferatur, *l.ſi proprietarius 22.ff.de dam.inf.*N.77 g ¶Dubiũ & incertũ negatione conſtituitur, *l.hæreditarium 1 ff.de quæſt.*N.1540 g

¶Expreſſum trahit ad ſe tacitum, *l.liber homo 59.§.6.ſi ita ff.de her.inſt.*I.494 y ¶Enucleatum, ff.*lib.1.tit.1.d.pag.53*

¶Feudi dicitur eſſe ex iure ciuili, ff.*li.1.tit.1.l.5* q

¶Finitum, *l.& eleganter 7.§.3 ff.de dolo.*V.509 r ¶Fiſci trahitur ad eccleſiam & pupillum, *l.cauſas 1.ff. de ſent.aduoc.fiſc.*16 ſ

¶Fori. *l.heres 19.§.1.ſi quis,ff.de iud.*V.684 g

¶Fundi, non mutat temporalis inundatio, *l.Ariſto 10.ff.de rer.diuiſ.*V.119 c ¶Gentiũ pro naturali, *l verum 15.ff.de act.rer.amo.*I.84 r iure ciuili vetuſtius, *l.quarũdam 1.§.1.ff.de adq.rer.dom.*N.360 naturale dici poteſt, *l.qua ratione 9.§.3.ff.de adq.rer.domin.*N.368 n *l.ſi adulterium 28.§.1.quare,ff.ad l.Iul.de adul.*N.1481 r *l.locatio 1.tit.locati condu.*V.1845 k inſtinctu naturæ inductus, *l.quædam 2.ff.de rer.diuiſ.*V.116.o iniquum eſt, ff.*lib.1.titu.1.l.5.* eſt quod intra & extra imperium, inter homines æquè ſeruatur, *l.quarundam 1.ff.de adq.rer.dom.*N.360 e

¶Generale nõ facit interlocutio principis, *l.quod princi.1.§.1.ff.de conſt.princ.*V.85 h ¶Gladij habere, meri eſt imperij, *l.illicitas 6.§.8.ff.de off.præſ.*V.144 u

¶Idem eſſe debet vbi eadẽ ratio, *l.quaſi 3.§.3.proinde.ff.de in rẽ ver.*V.1157 e vbi ſimilis eſt æquitas, *l.29.ff.de rei vin.*V.844 m ¶Idem ſtatuendum vbi ratio diuerſa reddi nõ poteſt, *l.Titio 108.ff.de ver.obl.*N.906 z *tit.2.de feud.ſine culpa amit.*E.22 c *l.hæc ratio 3.tit.de don.inter vir.& uxor.* V.2180 g *l.poſthumi 3.§.2 tunde etiã,ff.de iniuſt.rup.& irr.fact.teſt.*I.424 h *l.iubemus 14.C.de curioſ.*265 q *l.iuriſgentium 7.§.4.ff.de pact.*V.262 m *l.quemadmodum 7.C.de agri.& cenſ.*169 d *l.ſed ſi damnum 9.§.4 ff.de pecu.*V.1016 l ¶Idem principalis & acceſſorij, *l.ſi vt certo 5.§.9.vſque ff.commod.*V.1411 b ¶Incertum poſſideri poteſt, *l.locus 26 ff.de adq.poſſ.*N.434 n

Iniquum, ff.*lib.1.tit.1.l.5.*49 ¶Ipſum, *l.ſed etſi 28.§.4.ff.de iudic.*V.690.o ¶Legitimum pro ſtipulatione, *l.cum 4.ff.de fideiuſſ.*I.335 h ¶Melius dicitur quod de officio iudicis pendet. *l.ſi decurionum 1.C.quando & quibus part.69* c

Ius mulctæ indicendæ non omnibus iudicibus permiſſum, *l.eius 1.C.de ſiſ.vſu.C.*15 m ¶Militiæ quid, *l.denique 3 §.9 ff.de minor.25.ann.* V.537 d recuſatur vt peculium caſtrenſe, *l.denique 3 §.9.ff.de mi 25.ann.*V.537 e ¶Naturale in ſuo genere immutabile. *ff.lib.1.tit.1. l.6* r pro naturali obligatione, *l.ſcribit 34.ff.de auro & argento lega.*I.1279 z ſemper eſt bonum & æquum, *ff.lib.1.tit.1.l.6* r duplex, *ff.lib.1.tit.1.l.5* r pluribus modis dicitur, ff.*lib.1.titul.1.l.1.§.2* l pro eo quod in Lege & Euangelio continetur, *l.Marcellus 66.ff de diuerſ.reg.iur.antiq.*N.1888 l

¶Cœpit cum hominibus, *ff lib 1 tit.3.Rub.* ¶Noſtrum, facto alterius reddi deterius non poteſt, *l.ſtatuliberorum 53.ff.de ſtatulib.*N.306 ſ *l.ſi ſe 1.ff.de iud.*V.671 d ¶Nouum ſtatuere non dicitur, qui ius conſuetudine confirmatum ſtatuit vel iniquum, *l.hoc edictum,§.1.ff.quod quiſque iur.*V.170 l ſeu iniquum faciens dolo magiſtratus tenetur, *leg.hoc edictum 1.§.1.ff.quod quiſque iur.*V.176 l

¶Dicitur quod poſt leges XII Tabul. *l.veluti 3.ff.de her.pet.*V.748 i pro iniquo, *Rub.quod quiſque iur ff.*V.175 ¶Nouum authenticorum, & feudorum in quot collationes diſtinctũ, *ti.quom in laeſ.maieſt.*E.191 a pro iniquo, ff.*quod quiſque iuris.*V.175 *l.hoc edictum 1. §.1.ff.quod quiſque iur.* V.176 l dolo faciens magiſtratus tenetur, *l.hoc edictum 1.§.1. ff quod quod quiſque iur.*V.176 l

¶Ordinarium, *ff de iud.*V.671

¶Optimum dicitur quod habet actionē efficacē, *l. ſi decurionum 1. C. qui & quibus pars.* 69 c ¶Patronatus alienari non poteſt, *l. hereditas 6. ff. de adq. rer. do.* N. 396 p ¶Amitti multis modis poteſt *l. patronus 17. ff. de re iudic.* N. 533 ſ ¶Remitti poteſt, *Auth. col. 6. Nou. 76. ti. 7. vt liberti, &c. ſa. 1. illud.* 363 h ¶Recuperatur patrono reſtituto, *l. ad ſucceſſionem 1. ff. de ſent. poſſ.* N. 1584 ¶In certis caſibus amittitur, *l. ſi quis 3. tit. de bon. lib. C.* 1299 petitur condictione ex iure canonico vel ex lege, *l. in rem 23. §. 1. loca, ff. de rei vind.* V. 837 a nō extinguitur ſeruitute pœnæ, *l. ad ſucceſſionem 1. ff. de ſen. poſſ.* N. 1584 r quatenus trāſeat ad heredem extraneū, *l. venia 2. tit. de in ius voc. C.* 293 ¶Pignoris cedi poteſt, *l. fideiuſſor 32. ff. de neg. geſt.* V. 451 h ¶Pretoriū priuatus remittere nō pōt, *l. nec 27. ff. de diuerſ. reg. iur. antiq.* N. 1877 a an & quomodo ius ciuile ſuppleat & corrigat, *ff. li. 1. ti. 1. l. 7* b ¶Perpetuum pro generali, *l. qua, tit. 261 de crim. C.* 563 a ¶Publicū non remittere poteſt, *l. ita autem 5. ff. de admin. & peric. tut.* L. 165 c ¶Pro cōmuni, *l. non dubitandum 1. titu. vt quæ deſunt aduoc. part. C.* 362 i quid, *l. conuentionum 5 ff. de pactis.* V. 258 m in ſacris conſiſtit, *ff. lib. 1. titu. 1 l. 1. §. 2.* e ¶Pacto remitti non poteſt, *l. ius publicum 38. ff. de pact.* V. 296 m ¶Quæſitū tertio ei auferri nō poteſt ſine eius facto, *l. ſtipulatio 63. ff. de iur. dot.* V 2150

¶Repræſaliarum non exercetur aduerſus eos qui religionis cauſa peregrinātur, *leg. conueniſſe 2. §. legatis 3. ff. de iud.* V. 674 y

¶Rei retinēdæ propter impēſas vtiles tranſit in ſingularem ſucceſſorem, *l. in hoc 14. §. 1. impendia, ff. comm. diuid.* V. 1170 g

¶Sententiæ ſuæ vel alienæ exequēdæ quis nō habeat, *l. à diuo 15. ff. de re iudic.* N. 528 b ¶Seruitutis an & quomodo æquū & bonum ſit, *ff. lib. 1. titu. 2. l. 11* c ¶Qui fundum cui ſeruitus debetur cōſideramus, eſt in fundo, *l. Manius 66. ff. de leg. & fideic.* L. 911 f ¶Singulare facit exceptio, *l. ius ſingulare 16. ff. de legib.* V. 77 d ¶Pro fictione introductum, *l. cum heredes 23. §. 1. ff. de adquir. poſſ.* N. 432 e communi opponitur, *l. non videtur 22. ff. de adq. poſſ.* N. 434 i quid, *l. ius ſingulare 16. ff. de legib.* V. 77 c in quo euidentior & maior vtilitas reperitur ſemper præferēdum, *tit. 1. quom. in leſ. maieſt.* E. 158 cur introductū, *tit. 1 quom. in leſ. maieſt.* E. 158 c ¶Non trahitur ad conſequentiā, *Nou. 118. titu. 1. de hered. ab inteſta. cap. 3. ſi igitur.* A 514 i ¶Superueniens pendente iudicio actori in re de qua litigat ex cauſa de præterito, fundat actionem ab initio malè inſtitutam, *l. ſi rem 9. §. 6. qui tute, ff. de pig. act.* C. 1427 g ¶Scriptum principium habet & finem, *l. in omni 2. ff. de iuris & facti igu.* V 2097 c ¶Finitū eſt, at non iuris æquitas, *l. in omni 2. ff de iuris & facti igu.* V. 2097 c ¶Succeſſionis pro qualitate ſuccedendi, *l. ſeruum alienum 3. §. 3. qui fideicommiſſum, ff. de hered. inſt.* L. 448 x ¶Suum cuique tribuit ſacerdos in danda pœnitentia, *ff. li. 1. tit. 1.* l cuiq; tribuere quid, *ff. lib. 1. titu. 1. l. 10* r pro hominis merito, *ff. lib. 1. tit. 1* h vnicuique tribuit iuſtitia, *ff. proœm. in Gl. k, pag.* 41 ¶Tertij an & quando liceat opponere, *Bart. in l. qui cum 2. ff. de except. rei iud.* N. 816 ſ ¶Togæ ſolus princeps permittere poteſt: ius autem togæ hodie, eſt ius naturale, *l. ſed ſi 32. ff. de in. ſi.* N. 1644 x ¶Vitæ & necis in ſeruos & liberos, *l. 1. de iure, ff. de his qui ſui.* V. 95 d ¶Vſucapionis an & quomodo æquum & bonū ſit, *ff. lib. 1. tit. 2. l. 11* c ¶Vniuerſum vſucapi non poteſt, *l. pro herede 1. ff. pro herede.* N 504 i ¶Vtile habens interdum directum ius habenti præfertur, *l. neque 54. ff. de procur.* V 395 a

Ius accreſcendi originē trahit à legib. *l. pater 29. ff. de leg. & fideic.* L. 880 i vim & originē ſuam ſumit à coniunctione *l. quotiens 1. ff. de vſufru. adcreſ.* V. 920 ceſſat ceſſante iure coniunctionis, *l. quotiens 1. ff. de vſufr. adcreſ.* V. 923 r olim erat in communi ſeruo ab vno dominorum manumiſſo, *l. in bello 12. ff. de capt. & poſtlim.* N. 1667 l quibus caſibus locum habeat, *l. iubemus 1. C. ſi liberalitatis imperia.* L. 24 u locum habet inter verbis etiam coniunctos, *l. cum 10 ff. de vſuf. adcreſ.* V. 927 c

¶Num perpetuò locum habeat vbi coniunctio eſt, *l. quotiēs 1. ff. de vſufrut. adcreſ.* V. 920 p locum habet inter coniunctos, *l. quotiens 1. ff. de vſufr. adcreſ.* V. 920 p ¶Fauore creditorū quod alias locum haberet, *l. ſi certarum 17. §. 1. Iulianus, ff. de milit. teſta.* L. 600 ¶An locum habeat etiam in vſufructu conſtituto inter viuos, *l. quotiens 1. ff. de vſufr. adcreſc.* V. 922 n inter fructuarios, *l. ſi cum duorum 32. ff. de ſtip. ſer.* N. 1064 r

¶Naſcitur ex repudiatione inſtitutionis, *l. liber homo 59. §. 6. ſi ita, ff. de here. inſt.* L. 495 ¶Incipere poteſt ab herede heredis, *l. liber homo 59. §. 6. ſi ita, ff de hered. inſti.* L 495 interdum procedit ex voluntate teſtatoris expreſſa, *l. ſi duobus 37. ff. de mili. teſt.* L. 613 ¶Agēdi ad ſupplementum legitimæ introductum eſt iure nouo, *l. ſi non 25. ff. de inof. teſt.* V. 741 e

¶Compenſandi competens vni reorum debendi nō ſociorum, nō ꝓdeſt alteri correo, *l. ſi duo 10. ff. de duob. reis.* N. 1041 h ¶Confirmandi eſdem & remouendi ius competit, *coll. 3. No. 15 tit. 2. de defenſ. ciuit. cap. 2* A. 122 ¶Corrigendi parentibus & magiſtratibus conceſſum, *l. aut facta 16. §. 2 cauſa, ff. de pœnis.* N. 1959 a ¶Deliberandi competens non ſuo, eſt annale ad trāſmiſſionem, *l. cum 19. ti. de iur. delib. C.* 1418 r an poſſit pluries dari, *l. 21. C. de iur. delib.* 1421. o ¶Eligendi ad heredes non trāſit, *l. inter ſtipulantem 53. §. 1. ff. de verb. obl.* N. 927

¶Excipiendi quæſitū auctori, trāſit in ſingularē ſucceſſorem ſeu emptorē ſine ceſſione, *l. etiam ius 9. ff. de reb. cor. qui ſub tut.* L. 354 ſeu defendendi prohiberi non poteſt, *tit. 2. qui ſint rebelles.* E. 167 f nullo tempore præſcribitur, *l. 2. viam, ff. de via pub.* N. 662 ¶Ferendi arbitrij voluntate ac ſpontè ſuſcipitur, at non inuito iniungitur, *l. in ſacris 2. C. de prox. ſacr. ſcrin.* 244 z

¶Hauriendi relictum aut promiſſum ſiue cōſtitutum prædium, non habenti nō eſt ſeruitus realis, *l. Mela 14. ff. de alim. vel cib. leg.* L. 1240 p ex ſe reale, perſonale verò, ſi ita ſit, *ibid.*

¶Indicendi mulctam, *l. 2. §. 8. ff de iudic.* V. 672 quod iudices ordinarij habent, *ibid.* ¶Non decreſcendi, *l. ſi in area 73. ff. de vſuſ.* V. 920 ¶Nunciandi non habere duobus modis dicitur, *l. hoc edicto 1 ff. de oper. noui nunt.* N. 4 l

¶Offerendi non tollitur longo tempore, *tit. 28. de vſu Mediolan.* F. 30 f ¶Certo tempore præſcribi poteſt, *l. ſi finita 15. §. 33. ff. de dam. inf.* N. 65 e ¶Competit ratione dominij, *l. ſi rei 47. ff. de leg. & fideic.* L. 804

¶Offerēdi creditor agēti hypothecaria competit extraneo poſſeſſori etiam iniuſto, *l. Lucius 18. ff. qui pot. in pign.* V. 1942 t

¶Paciſcendi ex ſe eſt ſeruitus realis ſeu prædialis, *l. ſi quis 32. ff. de vſufr.* V. 902 x quandoque dicitur ſeruitus perſonalis, *l. ſi quis 32. ff. de vſufr.* V. 902 x

¶Perſequendi actio, *l. 1. ſumma, § 2. ff. de rer. diuiſ.* V. 125 g

¶Pœnitendi competens, deportatio non tranſit in fiſcum, *l. ſed ſi mors 13. tit. de don. int. vir. & vxor.* V. 2191

¶Poſſidendi caſtra limitanea, adquiritur vetuſtate tēporis, *l. quæcunque 2. C. de fund. limit.* 199 f ¶Prohibendi habere duobus modis dicimur, *l. hoc edicto 1. ff. de op. nou. nunt.* N. 15

¶Qui non habeant, *l. de pupillo 4. §. 6. ff. de oper. nou. nunt.* N. 15 g

¶Replicandi prohiberi non poteſt, *tit. 2. qui ſint rebell.* E. 167 e

¶Reſtituendi in integrum ei competit, qui poteſt delegare ſpecialiter & generaliter, *coll. 3. Nou. 15. tit. 2. de defen. ciuit. c. 3.* A. 123 m ¶Reuocandi domum legatis competit, *l. conueniſſe 2. §. legatis 3. ff. de iud.* V. 674 u

¶Reuocandi libertum in ſeruitutem propter ingratitudinem competit, *l. liberti 3. tit. de lib. & eorum lib. C.* 1306 z

¶Supplendi pretij non competit emptori malæ fidei, *l. certū 4. C. de iure fiſci.* 3. o

¶Tenendi vel perſeuerandi ex contractu nō tranſit ad heredem, *l. cum precario 12. ff. de precar.* N. 767 r

¶Vendendi res fiſcales quibus competat, *l. quod in 1. C. de fide & iure haſtæ. Cod.* 10 r

Ius aliud ſupra ius ciuile, aliud infra, aliud alij æquale, *titu. 2. qui ſint rebelles.* E. 165 l

¶Conſulit, *ff. lib. 1. tit. 1. l. 10. §. 1* l

¶Conſeruamus proteſtatione, *l. cum 1. tit. de neg. geſt. C.* 194 k

¶Conſtat ſine probatione, *lib. de pace Conſtantiæ.* E. 173 d

¶Dicere ſibi regulariter nemo poteſt, *tit. 22. de mil. vaſ.* F. 53 b

¶Interdum tamen quis poteſt, *Auth. coll. 5. Nou. 54. tit. 9. conſtitutionem.* 294 x, *Tit. de conſuet.* F 78 f

¶Dicens pro prætore aut ſimili qui iuriſdictioni præeſt, *l. ius dicentis 1. ff. de iuriſd.* V. 163 a

¶Dicenti extra territorium impunè non paretur, *l. relegatorū 7. §. 1. inſula, ff. de interdict.* N. 1961 c

¶Dicitur quia iuſtum, *ff. lib. 1. tit. 1. l. 11* e

¶Dicere & iudicem eſſe differunt, *l. ius dicentis 1. ff. de iuriſd.* V. 163 a ¶Qui Romæ extra ordinem dixerint, *ff. de off. præf. vigil.* V. 132 ¶Dicentis ſibi ſua authoritate pœna, *titu. de pace tenen. 53. §. 1. ſi quis.* F. 102 g

¶Dicere ſibi quis poteſt, vbi iudex inueniri non poteſt, *leg. creditores 7. ff. ad l. Iul. de priuat.* N. 1281 b

¶Eſt ars boni & æqui, *ff. lib. 1. tit. 1* h

¶Executio virtutis, *ff. lib. 1. tit. 1. l. 11. § 2* q

¶Seruandum in bonis eius qui ſe occidit, *l. eorum 10. C. de iur. fiſci.* 7 b

¶Exponere & nouum conſtituere differunt, *l. metum 9. §. 3. ff. quod met. cauſ.* V. 483 g

¶Facit communis error, *l. ſi per errorem 15 ff. de iuriſd. om. iud.* V. 172 n ¶Et error facti, *l. Barbarius 3. ff. de offi. præt.* V. 131 g ¶Quandoque ſententia, *l. adoptiuum 7. §. 1. ff. de in ius voc.* V. 187 & error communis, *l. Barbarius 3. ff. de offi. præt.* V. 131. o *l. ſi per errorem 15. ff. de iuriſ. om. iud.* V. 172 n

¶Non facit principis locutio, *l. ſi dominus 2. ff. de his qui ſui.* V. 96 q

¶Fingit nonnunquam eum habere malam fidem, qui bonā habet, *l. iuſto 4. §. 2. ff. de vſucap.* N. 485 n

¶Ignorare mulieri permittitur, *l. ſi adulterium 38. § 7. incertum, ff. ad leg. Iul. de adult.* N. 1472 g ¶Immutatur ex cauſa ſuperueniente, *l. non eſt 12. ff. de tranſact.* V. 235 a ¶Quod in rem debitoris nobis competit, ipſi debitori legare poſſumus, *l. omnibus 1. ff. de lib. leg.* L. 1284 ¶Permittit, *ff. lib. 1. tit. 1. l. 10. §. 1* l

¶Præcipit, *ff. lib. 1. tit. 1. l. 10. §. 1* l ¶Prædicatur de omni re incorporali, *l. 1. ſumma, § 2. ff. de rer. diuiſ.* V. 125 g

¶Operatur in poſſeſſione adquirẽda & amittenda, *l.poſſeſſio 1.ff.de adq.poſſ.* N.400.o profiteri quibus in locis & vrbibus licet, *l.grammaticos 1.C.de comitibus qui in vrbe.* 238 g tribuitur electione ſola, *l.ſancimus 5.C.de conſu.* 229 n nõ fauet delicatorũ votis, *l.vt pomũ 8.ff.de ſeruit.*V.972 l ſtatim fuit poſtquã fuit iuſtitia, *ff.li.1.ti.1* h ¶Punit, *ff.li.1.tit.1.l.10.§.1* l recipit cõparationẽ, *l.fideiuſ.16.ti.de pig.& hypoth.*V.1019 c q ſeruatur aduerſus omnes qui nõ poſſident, ſeruaẽ aduerſus aliquos qui non poſſidẽt, *l.ſi poſſeſſor 55.ff.de rei vind.* V.855 a ſupplet quod teſtantium volũtati deeſt, *l.ſi peculiũ 20.§.3.ff.de ſtatuli.* N.300 l
¶Trahitur ad aliud variè, *l.3 ff.de leg.* V.81 a tollitur præſcriptione triennali, *l.Pompon.13.§.1.ff.de adq.poſſ.*N.422 h
¶Tollitur de futuro facilius quàm de præſenti, *l.ſeruum 3.tit.de pactu.C.*297 ¶Vetat, *ff.lib.1.titu.1.l.10.§.1* l ¶Actori non in principali, ſed in acceſſoriis ſuperueniens poſt litem conteſtatam poteſt, eadem inſtantia definiri, *l.non poteſt 23.ff.de iud.* V.687 t reorum ſtipulandi variatur differentia diuidui & indiuidui, *l.reos 11.§.1.cum tabulis, ff.de duobus reis.*N.1042 r
¶Quod medicina morbis hoc ius litibus, *Nouell.191.tit.2.hac conſtitutio.* A.475 c neceſſitate conſtitutum quid, *l.ergo 40.ff. de legib.*V.84 l
Ius non patitur contumaciam cuiq; inferri, *l.conueniſſe 2.§.item ſi 5.ff.de iud.*V.675 e non ſemper idem vbi eadem eſt æquitas, *l.ſi quis 8.tit.de interd.matr.C.*1042 q in cauſa poſitũ quo ſenſu dicatur, *l.51.ſi ex, §.3.quidam 11.ff.ad l.Aquil.* V.1090 y olim fecit Senatus, *l.non ambigitur 9.ff.de legibus.* V.75 b noſtro facto difficilius amittimus quàm quod alieno facto quæſitum eſt, *l.ſi filius 33.§.1.ff.de fideic.lib.*N.262 y mutari poteſt ex varietate perſonarum, *l.iuſiurandum 34.§.8.non ſemper, ff.de iuriur.* V.1196 q
Ius ex perſonis & cauſis vti variè conſtituatur, *l.ex fundo 18.ff.de rei vindic.*V.848 t ¶Emphyteutæ & ſimilium, *l.1.§.7.*N.404 b
Ius in re habet qui pignus à debitore accipit, *l.rem 28.tit.de cõtrah.emp.*V.1733 h CONTRA qui non habeant, *l.ſi quis 2.tit.vbi in rem.C.*566.o in re temporis diuturnitate quæritur, *l.poſſeſſores 12.C.de fund.patrim.*205 c
Ius in re, pro re, vel extra rem habere quid ſit, *l.Manius 66.ff.de leg.& fideic.*I.911 f
Ius iure habentis bonæ fidei poſſeſſoris & detentationem habentis differentiæ, *l.manifeſſiſsimi 22.tit.de furt.C.*1286 f pro obligatione, *l.rem 28.tit.de contr.emp.*V.1733 h inquilinus non habet, *l.in prouinciali 3.§.3.ff.de op.non.nunt.*N.11 d quandoque ſimilitudinem habet cum dominio, quandoque non habet, *l.manifeſtiſsimi 20.tit.de furt.C.*1285 m
Iuris adcreſcendi & ſubſtitutionis differentia. *leg.toties 81.ff.de acq.vel omit.hered.*I.680.o
Iuris, iuſtitiæ, & iuriſprudentiæ differentia, *ff.lib.1.ti.1.l.10.§.2* q *l.ius autem 7.*
Iuris ciuilis ſcripti ſex partes, *ff.lib.1.ti.1.l.7* a ſcientiam inſtitutiones cõtinent, *ff.proœm.gl.*k.*pag.46* Error ante non poſt litem conteſtatam nocet, *l.ſi per errorem 15.ff.de iuriſd.om.iud.*V.173 b præiudicat erranti, *l.1.§.4.ff pro dote.* N.513 k *l.conſenſiſſe 2.ff.de iud.*V.673 c error præiudicat erranti, *l.1.§.4.ff pro dote.* N.513 k eſt poſſeſſor qui cõducere poteſt, *l.diuus 16.§.11.idẽ, ff.de her.pet.*V.764 x ¶Executio non habet iniuriam, *ff.lib.9.tit.3.l.4* z ¶Finis quis. *ff.lib.1.tit.1.in princ.*f
Imperitia, facti error dicitur, *l.ſed hoc 20.ff.de aqua plu.arc.* N.131 f iniqui impetratio nocet impetranti, *l.ſi quis 3.§.5.ff.quod quiſque iur.*V.180 p ¶Naturalis mulieres non excuſat, *l.matres 11.tit.qui petan.tut.C.*1167 r ¶Nomina quæ ſint, *l.quod dicitur 5.ff.de impenſ.in reb dot.fact.*I.68 r ¶Occaſio ad iniquum compendium trahi non debet, *l.pupillo 15.de ſolu.*N.1137 d
¶Plurimum habent quæ per alium quæruntur, *l.poſſeſſio 1.§.3.ff.de adq.poſſ.* N.403 c ¶Præſumptionis ſeu legis effectus, *l.non eſt 23 ff.quod met.cau.*V.501 f ¶Profeſſio an ſit ex liberalibus ſtudiis, *l.cum vas 1.C.qui ætate vel.* 94 y quibus locis permiſſa, *ff.proœm.in marg.d.pag.42* in regiis vrbibus ſolum permiſſa, *ff.proœm.in glo.§.6.pag.42* aduerſus rigorem iuris multa introducta ſunt, *l.generaliter 24.§.10.ff.de fideicom.lib.*N.252 f benigniora præferenda, *l.ſi ſtatulibera 6.ff.de ſtatulib.*N.292 i
¶Scientia eſt iuriſprudentia, *ff.lib.1.tit.1.l.10.§.2* q
¶Studioſi an aduocati, an doctores legum, *l.præſes 1.ff.de extraord.cogn.*[illegible].1790 x
¶Studioſis quinto anno quid legendũ, *ff.proœm glo.n,pag.49.§.9.ſed quia* ¶Quarto anno quid legendum, *ff.proœm. pag.49*
¶Vinculum obligatio, *l.1.ſumma, §.2 ff.de rer.diuiſ.*V.115 g
Iuris conſolidationis & fideicommiſſi differentia, *l.qui 25.ff.de vſu & vſufr.*L.1114 u
¶Ignorantia nocet, id eſt, non prodeſt, *ca.1.apteriorum, de appella.*A.207 f
Iuris legendi modus apud veteres quis, *ff.proœ.in marg.6.pag.43*
Iuris libri quo ordine compoſiti. *pag.41 ff.proœm.*
Iuris tituli ad ius publicum qui referendi, *ff.lib.1.tit.1.l.1.§.2* o
Iuris ſcripti poſitioni nõ reſpondendũ eſſe, ſed nõ ſcripti, *l.argumentorum 37.ff.de auro & arg.leg.*I.1180 n
Iuris ſolemnia mutari non eſt permiſſum, *l.diuus 7.ff.de in integr.reſt.*V.475 e
Iuris docendi methodus quæ, quid, & quid quoquo anno legi oporteat, *ff.proœm pag.14.in marg.*m
Iuris mater iuſtitia, *ff.lib.1.tit.1* h
Iuris & facti ſunt contractus, *ff.lib.1.tit.1.l.5.*o
Iuris adcreſcendi locum facit ſentẽtia ſicut repudiatio, *l.interdum 10.ff.de vſufr.adcreſ.*V.926 a
¶Communi non poteſt renuntiari, *cap.33.ſi autem, coll.4.Nou.22.tit.1.de nupt.*A.191 c
¶Conſuetudo contraria eſſe poteſt, *l.nec 27.ff.de diuer.reg.iur.antiq.*N.1877 a ¶Gentium quemadmodum detrahatur, *ff.li.1.tit.1.l.6* r ¶Naturæ an & quomodo detrahaẽ, *ff.li.1.tit.1.l.6* r
¶Naturali detrahit vſucapio, *ff.lib.1.tit.1.l.6* r ¶Additur forma vel materia, *ff.lib.1.tit.1.l.6* r ¶In ſpecie derogari poteſt, at non in genere, *ff.lib.1.tit.1.l.4* d
¶Noſtro non alieno renuntiare poſſumus, *l.contra 8.tit.vt in poſſ.leg.C.*1515
Iuridicus pro iudice, *l.Thais 41.§.5.ff.de fideicom.liber.*N.271 f
Iure adcreſcendi res cum ſua conditione adcreſcit, *l.ſi plures 6.tit.de cond.incer.C.*1479 a ¶Quod adquiritur ſine animo & ignoranti adquiritur, *l.etſi nolit 7.ff.de adq.poſſ.*N.419 b
¶Subſtitutus coniuncto disiuncto præfertur, *cap.1.ſi heres, §.1.ſi quis, tit.de hered.& falc.*A.6.o
¶Canonico quidam putant iuramentum adpoſitũ compromiſſo ſeruari & ex eo actionẽ dare, *l.in arbitris 5.titu.de recept.arb.C.*485 ¶Ciuili delegatus non ſubdelegat, *l.cum res 5.ff.de dam.inf.*N.35 e ¶Dominia vſucapione diſtincta, *ff.lib.1.ti.1.l.5* r ¶Emancipati non ſuccedunt, *ff.lib.1.tit.1.l.7* b
¶A ſubdelegato principis poteſt appellari ad ſubdelegantẽ, *l.in cauſarũ 1.tit.qui pro ſua.C.*537 f ¶Obligationes quot & quæ introductæ, *ff.lib.1.tit.1.l.5*
¶Poſthumus alienus non ſuccedit, *ff.lib.1.tit.1.l.7* b
¶Non obligatur ſeruus, ſed iure gentium, *ff.lib.1.tit.1.l.5* p
¶Concubinatus toleratur, *l.Paulus 11.ff.de ſtat.hom.*V.90 f
¶Defuncti heres vti debet, *l.heres 19.ff.de iud.*V.683 d
Iure gentium ſeruus obligatur non ciuili, *ff.lib.1.tit.1.l.5* p
¶Gentium an & quo introducta ſeruitus, *l.naturalem 5.§.7.ff.de adq.rer.dom.*N.361 t ¶Seruus nullus eſt, *ff.lib.1.tit.1.l.5* p
¶Iniquo ſine impetratione dato qui id obtinuit non punitur, *tit.33.de conſuetud.*F.79 p
¶Inſtitutionis retinetur Falcidia non naturæ, *l.ſi patronus 20.§.1.ff.de donat.*N.764
¶Magiſtratus competẽre quid ſit, *l.quæcunque 1.ff.de offic.eius cui.*V.153 h
¶Et magiſtratui competere differunt, *l.dies cautioni 5.§.3.ff.de dam.inf.*N.38 u
¶Quænam competant, *l.quæcunque 1 ff.de off.eius cui.*V.153 h
¶Naturali matrimonium inuentum fuit, *ff.lib.1.tit.1.l.6* r
¶Suo qui quid facit, dolum non admittit, *l.quod & 3.§.1.hæc verba, ff.de lib.hom.exhib.*V.774 l
¶Aliquando quis priuatur propter delictũ, *ff.lib.1.titu.1.l.10* r
¶Qui vtitur iniuriã non facit, *l.qui autem 6.§.6.ff quæ in fraud.cred.*N.608 n
Iure quæ alicui competunt priuatus nemo auferre poteſt, *l.eã ratio 7.ff.de bonis dam.*N.1579 n
Iure communi licitum fruſtra precibus impetratur, *lib.3.de pace Conſtantiæ.*E.172 b
A iure communi celeritatis cauſa diſceditur plerunque, *l.quoties 1.ff.de dam.inf.*N.35 b
Iura pro nominibus, *l.à diuo 15.§.2.ff.de re iud.*N.519 a
¶Seruitutibus, *l.item 4.§.4.ff.de alien.iud.mut.*V.621 c
Iura antiqua quæ loquuntur de iuſſu in hereditate aduentitia ſunt correcta, *l.ſi quis 25.§.4.iuſſum, ff.de adq.her.*I.640 d
¶Et actiones impropriè poſſideri dicuntur, *l.animaduertimus 1.tit.de his qui p.t.C.*340
¶Duo fortiora ſunt quàm vnum, *Nou.118 titul.1.de here.ab inteſta.cap.3 ſi igitur.*A.513 a
¶Naturalia non ita tolluntur vt ciuilia, *l.ſenatori 6.ff.de ſena.*V.121 g
¶Nullas partes diſcretas habent, *l.ſi conſenſu, l.item liberatur 6.§.2 ſed ſi cum, ff.quib mod.pig.*V.1952 y
¶Patronatus quæ in nõ faciendo verſantur trãſeunt ad heredem etiam extraneum, *l.cum 1.tit.de Latin.lib.C.*1583 b
¶Potiora & plura præualent, *cap.2.hinc, titu.1.de hered.& falc.* Auth.17 a
¶Varia ex loco & tempore ſtatuuntur, *l.vtilitatem 1.ff.de inſt.act.*V.1450 c
Iura quædam magis voluntaria quàm rationabilia, *c.26.quoniam §.1.ſuper, coll.4.Nou.22.tit.1.de nupt.*A.184 e
Iura appellantur ſeruitutes, *l.in concedendo 8.ff.de aqua & aquæ.*N.121 f

¶Con-

¶Conſultui non debent de caſu indubitabili, *l.ſi quis 41.ff.ex quib.cau.maio.*V.614 p ¶Subueniunt vigilātibus, *l.nō enim 16.ff.ex qui.cau.maio.*V.597 q ¶Trāſeunt cum vniuerſitate, quum aliàs non tranſirent, *l.in iudicis 24.tit.de contrahen empt.*V.1732 r ¶Non poſſidentur, *l.pro herede 1.ff.pro herede.* N.504 i ¶Decipientibus non ſubueniunt *l.ſi 152.tit.ſi min.ſe maio.*C.455

Iuriſconſultis interpretandæ legis poteſtas data eſt, *l.neque lege 5.10.ff. de legib.*V.76

Iuriſconſultorum officium eſt conſilium dare, *l.legis virtus 7.ff. de legib.*V.75.o

Iuriſdictio pro præcepto teſtatoris vel perpetuo edicto, *l.cum 2.tit.de cond.incert.*C.1477 q

¶Quid, *l.ius dicentis 1.ff.de iuriſd.* V.163 a ¶Contentioſa quid, *l.ipſe 1.tit.de edend.* C.283 & voluntaria, *l.omnes 2.ff.de off.proconſ.* V.134 r *ff.de iuriſd.om.iud.*V.163

¶Criminalis niſi conceſſa cuiuſquā eſſe nō intelligitur, niſi ſolius principis, *lib.de pace Conſtantiæ.*E.172 b ¶Pro eo quod à iudice examinandum, *l.ſiue 88.ff.de ſolu.*N.1179 h ¶Delegati durat etiam mortuo delegāte, *l.venditor 49.§.1.iudices.ff.de iudi.*V.700 h ¶Iudicis reuocari poſt litem conteſtatam poteſt, *l.iudicium 58.ff.de iud.*V.705 c ¶An morte delegantis expiret, *Nou.134.tit.17.vt nulli iudic.cap.6.& hoc.*A.591 i

¶Feudalis an partium conſenſu alteri poſſit adtribui quàm domino & ordinariis, *ti.de prohib.feu.55.*F.113 q ¶Ordinaria, *l.ſi ſe 1.ff.de iud.* V.672 ¶Et contentioſa inhæret territorio, *l.cum 3.t.t.vbi & apud quem.*C.463 e

¶Præuentuta videtur eſſe per carcerationem, *l.ſi quis 7.ff.de iud.*V.678 h ¶Voluntaria non terminatur territorio, *l.extra 20.ff.de iuriſd.*V.175 d

¶Quæ delegatur, *l.quæcumque 1.ff.de off.eius cui.*V.154 i *l.omnes 2.§.1.ff.de offi.procon.& leg.*V.134 t ¶Non terminatur territorio, *l.extra 20.ff.de iuriſd.om.iud.*V.175 d

Iuriſdictio iudicis poteſt prorogari cōſenſu partium de quantitate ad quantitatem, *l.de qua re 74.§.1.iudex.ff.de iud.*V.711

¶Perpetua pro generali iuriſdictione prætoris, *l.ſi quid 2.tit.de reſt.mili.*C.467 e ¶Quemadmodum adquiratur, *tit.2.qui ſint rebelles.*E.163 l ¶Pronuntiādo ampliatur, *l.ſi quis 5.ff.de indic.*V.677 d ¶Explicari non poteſt ſine modica coercitione & citatione, *l.cui 2.ff.de iuriſd.*V.164 g

¶Dubitationis cauſa quandoq; alicui competit, *l.præſcriptione 2.tit.ſi contra ius vel vtil.pub.*C.243 d

¶Delegari poteſt, *l.quæcunque 1.ff.de offi.eius cui.*V.153 a

¶Demandari ſpecialiter quænam dicatur, *l.quæcunque 1.ff.de off.eius cui.*V.153 b

¶Ex cauſa denegari poteſt, *l.iuſiurandum 34.§.4.datur autem,ff.de iureiur.*V.1296 n

¶Limitatur ratione ſummæ & quantitatis, *l.ſi idem 11.ff.de iuriſd.*V.170 f

¶Redit ad collegium magiſtratus defectu, quod ſummè notandum eſt, *l.ei qui 17.ff.de tut.& cur.dat.*I.151

¶Eſt etiam ante litem conteſtatam *l.conſenſiſſe 2.§.1.conuenire, ff.de iudic.*V.673 o ¶Mandari poteſt à proconſule, *l.cum prætor 12.§.iudicem 1.ff.de iud.*V.679 g

¶¶Mandari poteſt à proconſule, *ff.de offi eius cui.*V.152

¶Prorogari poteſt eius qui habet iuriſdictionē & tribunal, vel iuriſdictionem tantùm *ff.de iud.*V.672

¶Perpetuatur hodie ſola citatione, *l.venditor 49.§.1.iudices, ff.de iud.*V.700 h ¶Delegati per citationem, *Nou.112.tit.13.de litig.cap.1.ideoque.*A.477

¶Prorogatur iudicis conſenſu partiū de quantitate ad quātitatem, *leg.de qua re 74.§.1.index.ff de iud.* V.711 ¶Transferri quæ & quo ſenſu poſſe dicatur, *l.quæcunque 1.§.1. ff.de off.eius cui.*V.155 i ¶Quibus caſibus non poſſit prorogari, *l.non quidem 1.tit.de iuriſd.*C.556 t

Iuriſdictio in ſtudioſos competens mandari poteſt, *l.& ſi prætor 3.ff.de off.eius cui.*V.256 r

Iuriſdictio vt alicui tributa dicatur cōſenſu partis multa conſideranda ſunt, *l.ſi ſe 1.ff.de iud.*V.672

Iuriſdictionis exercitium in magiſtratibus conſiſtit, *titu.de pace Conſtantiæ.*E.179 h ¶Extremum quid, *l.omnibus,ff.ſi quis ius dicenti,&c.*V.181 g

¶Extremitas citatio prima, *l.omnibus 1.§.1.ff.ſi quis ius dicenti.* V.182 g

¶Perpetuatio fit citatione, *l.ſi quis 7.ff.de iud.*V.678 g

¶Prorogatio fit lite conteſtata, & nō ſolo conſenſu ſine lite conteſtata, *l.ſi per errorem 15.ff.de iuriſd.*V.173 b

¶Fieri poteſt in iudicem etiam ignorantē, qui credebat ſuā iuriſdictionē eſſe, licèt verè nō eſſet, ſi nō prorogata fuiſſet per partes, *l.conſenſiſſe 2.§.1.ff.de iud.* V.673 ¶Non habet locū in cauſa appellationis, & cur, *tit.de pace Conſtantiæ.*E.180 a

¶Suæ tātùm pupillo iudex tutorem & curatorem dare poteſt, *l.etiam 10. ff.de tutel.*I.117 e ¶Non alienæ iuriſdictionis, *l.etiā 10.ff.de tutel.*I.117 e ¶Volūtariæ & contentioſæ differētia, *l.præfectus 3.ff.de off.præf.vrb.*V.128 a ¶Eſt emācipatio manumiſſio, *l.magiſtratum 4.ff.de adop.*V.102 e

Iuriſdictioni minoris poteſt maior ſe vltrò ſubiicere, *l. eſt receptum 14.ff.de iuriſ.om.iudi.* V.172 k ¶Proprietatem nō amittit delegans iudex, *l.non ambigitur 9 ff.de legibus.*V.75 b ¶Omnis mandatum valet, & cur, *l.ſolet 16.ff.de iuriſd.*V.173 e

¶Speciem mandare quid, *l.ſolet 16.ff.de iuriſd.*V.173 d

¶Vſus & proprietatis differentia, *l.quædam 2.ff.de rer.diuiſ.*V.116 p ¶Variæ ſignificationes, *coll 3.Nou.15.tit.2.de def.ciui.ca.3.Auth.*123 m ¶Quatuor gradus quibus omnia comprehendi poſſunt, *l.imperium 3.ff.de iuriſd.om.iud.*V.164 m

¶Medium non facientis pœna, *l.omnibus, ff.ſi quis ius dicenti.* V.182 g ¶Omnis mandatum valet, *l.ſolet 16.ff.de iuriſ.om.iud.* V.173 e

Iuriſdictionis extraneę tutorem dare teſtator poteſt, *l.etiam 10. ff.de tutel.*I.117 e ¶Voluntariæ & contentioſæ differentia, *l.ſi conſul 3.ff.de adop.*V.101 d

Iuriſdictionibus diſtinctis vnus in alterius territorio & iuriſdictione tutorem dare non poteſt, *l.pupillo 27.ff.de tut.& cur.dat.*I.154 p

Iuriſdictionem criminalem in ſtudioſos epiſcopus & poteſtas habet non profeſſor, *ff.proœm.Gl.i,pag.*51 ¶Non transfert delegās ordinarius in delegatum, ſed exercitium tātum, *l.cum res 1.ff.de dam.inf.* N.35 e ¶Electus habet ſtatuta facta eius electione, non tamen effectus iuriſdictionis, *l.priuatorū 3.tit.de iuriſd.* C.557 i ¶Delegatam qui dent, *l.& quia 6.ff.de iuriſd.*V.167 l ¶Non dat priuatus licèt collegium & vniuerſitas dare poſſit, *l.priuatorum 3.tit de iuriſd.* C.557 h ¶Non habet delegatus, *l.ſolet 16.ff.de iuriſd.*V.173 f ¶Habens mandatam vtrum aliquid habeat, *l.quæcunque 1.§.1.ff.de of.eius cui.*V.155 f

¶Habet delegatus, *l.conueniſſe 2.§.his datur 8.ff.de iud.*V.676 t

¶Furor non tollit, *l.iudex 46.ff.de iud.*V.698

¶Ordinariam qui dent, *l.& quia 6.ff.de iuriſd.*V.167 l

¶Confirmans eam dare videtur, *l.& quia 6.ff.de iuriſd.*V.166 l

Iuriſdictionem omnem delegans eam proſus non amittit, *l.16.ſolet,ff.de iuriſd.om.iud.*V.173 f

Iuriſdictionem ſuam defenſor ciuitatis non amittit propter præſentiam præſidis, *l.cunctis 3.C.de metat.*293 l

Iuriſdictionis data quid transferatur, *ff.de of.eius cui.*V.152 l

Iuriſperito an theologia diſcenda, *ff.lib.1.titu.1.leg.10.§.*2 q

Iuriſprudentia quo ſenſu res ſanctiſſima, *l.præſes 1.ff.de extraord.cogn.*N.1787 p

Iuriſprudentiæ laus, *ff.proœm.Gl.q,pag.*50 ¶Iuris & iuſtitiæ differentia, *ff.lib.1.titu.1.l.10.§* 2 q ¶Vel ſtudij caput vel finis, *ff.proœm.Gl.p,pag.*50

¶Pars eſt Ethices, *cap.1.Armeniorum,coll.4.Nou.19.tit.6.de Armenis.*A.159 d

Iuſiurandum eſt probationis ſpecies, C.1121 ¶Honeſtiori defertur, *c.vnde 44.de nupt.*A.198 f

¶Calumniæ ſucceſſit in locū antiquæ actionis de calumnia, *l.ſi quis 7. ff. ad ſenatuſc.*N.1528 q ¶Semel ſuſceptum recuſari non poteſt, *l.manifeſtæ 2.ff.de iureiur.*V.1298 g

¶Deferri poteſt ob ſemiplenam probationem, *Auth.colla.6.Nou.73.tit.2.de inſtrum.caut.*345 n ¶Alterius alteri etiam interdum prodeſt, *l.ſi duo 13.§.5.Marcellus,ff.de iureiur.*V.1282 q

¶Ad rē iudicatæ ſimilitudo, *l.iuſiurandum 1.ff.quar.rer.act. non datur.*N.878 c

¶Cui defertur quaſi iudex ſuæ cauſæ conſtituitur, *l.iuſiurandum 1.ff.quar.rer.actio non datur.*N.878 n

¶Deferendum in dubio poſſidenti, *tit.6.ſi de inueſt.§.1.ſi contr.*F.6 m & poſſeſſori, & cur, *tit.10.de content.int.dom.*F.16 g

¶Actori ſi feudum modicū ſit, *tit.4.*F.6 m ei qui melius nouit veritatem, *Auth.col.6.Nou.73.tit.2.de inſtrum.caut.*345 c

¶Eſt aut voluntarium iudiciale, aut neceſſarium, *l.cauſa 1.tit.de reb.cred.* C.700 z ¶Facilè iuranti non deferendum, *tit.4.ſi de inueſt.*F.6 m

CONTRA non defertur inopia probationum in criminalibus, *l.maritus 20.ff.de quæſt.*N.1546 z

Iuſiurandum calumniæ à quo deferatur, *l.de pupillo 4.§.14.ff.de op.nou.nun.*N.18 p remittitur parenti & patrono.F.78 i

¶Delatum à pupillo ſine tutore vim non habet ſententiæ, *l.iuſiurandum 1 ff. quarum rerum actio non datur.* N. 878 e licitum ſeruandum.F.279 r

¶Locum ſolutionis obtinet, *l.iuſiurandum 1.ff.quarum rerum actio non datur.*N.878.o

¶Scienti veritatem defertur, *c.vnde 44.de nupt.*A.198 f

Iuſiurandum iudiciale quid, *l.rem 14.de iud.*N.523 e

Iuſiurandum honeſtioribus deferendum, *tit.4 ſi de inueſt.*F.6 l

Iuſiurandum an & quatenus ſit vice ſolutionis, *l.ſi actor 36.ff.de iureiur.*N.1297 b

¶Vicem pretij & tranſactionis ſuſtinet, *l.furti 6.§.4.ff.de his qui not.infam.*V.346 l ¶Loco probationis ſuccedit, *tit.de feudi cognit.*F.32 g ¶Pacti obligatorij habet, *l.13.§.3.ſi quis, de iureiur.*V.1282 m

à maiore ſuper cõtractu interpoſitum ius commune illi an tollat, *ti. de pace tenen. 53. §. 3. item.* F. 169 h in dubio, in rem intelligitur non in perſonam, *l. iuſiurandum 1. ff. quar. rer. actio non datur.* 878 m cedit in locum pacti, *l. tutor 35. §. 1. prodigus, ff. de iureiur.* V. 1297 z ¶Reuocari poteſt prætextu periurij, *No. 117. tit. 18. vt liceat matri & auiæ c. 11. quod autem.* A. 506 l auctore tutore pupillus & in iudicio & extra iudicium deferre poteſt, *l. iuſiurandum 1. ff. quar. rer. actio non datur.* N. 878 b

Iuriſiurãdi cõditio de futuro nõ remittitur ſecus de præterito, *l. quæ ſub 8 ff. de cond. inſt.* I. 575 d verum facilius remittatur in contractibus quàm in vltimis voluntatibus, *l. quæ ſub 8. ff. de cond. inſt.* I. 575 d remitti poteſt licèt non remittatur præceptum dandi vel faciendi, *l. quæ ſub 8. §. 6. quotiens, ff. de cond. inſt.* I. 576 ¶Exceptioni replicatio de dolo poteſt obiici, *ti. de pace tenen. 53. §. 3. item.* F. 108 g gratiã facere ſpecies eſt donationis, *l. iuriſiurandi 32. ff. de iureiur.* V. 1294 g ſeptem effectus, *l. generaliter 12. tit. de reb. cred.* C. 706 i

Iureiurando quaſi contrahitur ſicut per ſententiam, *l. depoſiti 5. § 2. ſi filiusfa. ff. de pecul.* V. 1512 de calũnia lis non conteſtatur, *l. principales, tit. de iureiu.* C. 500 q naturalis obligatio, *l. creditore 42. ff. de iurein.* V. 1292 e innocẽtia probatur, *l. furti 6. §. 4. ff. de his qui not. infam.* V. 346 m ¶Soluitur ſeu tollitur naturalis obligatio, *l. ſi quis 43. ff de cond. indeb.* V. 1355 g

Iuſſio principis pro priuilegio, *Nou. 154. tit. 15. vt diuinæ iuſſionu.* A. 475 f

Iuſſione cõmunicata pricipis poteſt quis immunis reddi à tributis ſoluendis, *l. nec 3. tit. de precib. imper. offer.* C. 236 l

Iuſſus pro conſenſu, *ti. 21. de feudo ſine culpa amit.* F. 23 e

Iuſſus alterius facientem non excuſat, *l. 1. prætor ait, §. 13. quotiẽs, ff. de vi & vi arm.* N. 675 a ¶Domini in atrocioribus nõ excuſat ſeruum, *l. ſi mulier 21. ff. de act. rer. amot.* I. 81 d idẽ operatur quod nominis expreſſio, *l. ſed etſi 25. ff. de vſuf.* V. 899 ſeruo neceſſitatem imponit, *l. homo liber 54. ff. de rer. dom.* N. 392 k

¶Filij excuſat, *l. diuus 15. §. 5. idem, ff. ad l. Corn. de falſ.* N. 1500 *l. ſi antequam 23. ff de SC. Silan. & Clau.* I. 736 p pro ſententia eius interlocutoria, *l. qualem 19. §. 2. ff. de recep. arb.* V. 636 n *l. qui autem 6. §. 6. ff. quæ in frau. cred.* N. 609 a

¶Maioris ſeu ſuperioris excuſat, *l. nõ eſt 66. ff. de rit. nup.* V. 2113 f excuſat, *l. quod principus 23. ff. de aq. plu. arc.* N. 132 e ¶Patris nõ ſemper excuſat, *l. cum ratio 7. ff. de bon. dam.* N. 1575 i

¶Prætoris excuſat, *l. ſi quis 7. ff. de iuriſd.* V. 168. o ¶Superioris vtrum excuſet à delicto, *l. filius 14. ff. ad legem Corneliam de falſ.* N. 1498 l

Iuſſus comparatur ratihabitio *ff. lib 39. tit. 3. l. 5* f

Iuſſus delegati neceſſitatem non imponit, *l. furti 6. §. 3. ff. de his qui not. inf.* V. 346 excuſat obedientem in leuioribus delictis, *l. liberorum 11. §. 4. ff. de his qui not. infam.* V 349 n eſt etiam inter abſentes, *l. cum qui 51. ff. de acquirenda vel omittenda hæreditate.* I. 659 b

Iuſſus & rogatus differunt *l. ſi ſiaita 15. §. 34. ff. de damno infecto.* N. 65 n

Iuſſu domini vim admittens excuſatur hoc interdicto, *l. deniq. 13. ff. quod vi aut clam.* N. 753 h

Iuſſu ex ſuo ſeu iubens grauius tenetur & obligatur, *l. 9. ſi communis, tit. 4. ff. de noxal. act.* V. 1103 b

Iuſta cuiuſque rei penſio dici poteſt, *cap. 3. Emphyteuſim, §. 1. quia, tit. 7. de non alien. aut permut.* A. 72 c

¶Exhæredatio quæ dicatur, *cap. 1. ſi hæres, §. 1 ſi quis, tit. 1. de hæred. & falc.* A. 10 b

¶Mortuo facere, *l. in ius 2. ff. de in ius voc.* V. 155 a

¶Ignorantia damnum cuiquam inferre nõ poteſt, *l. inter 26. ff. mand.* V. 1652 u

¶Seruitus quam tu bona fide poſſides, *c. 27. de noxalibus actionibus.* V. 1114

Iuſtæ ignorantiæ ignoſcitur & non ſcienti, vt nec ei qui ſcire poteſt, *l. ſi fideiuſſores 6. ff. ad SC. Velleia.* V. 1577 e

Iuſta cauſa impediti quis dicatur, *tit. de prohib. feud. 52. §. 3. quoniã.* F. 100 g

Iuſtè impediti ſi cauſam biennio non fuerint proſecuti reſtituuntur ex clauſula generali, *Auth. col. 5. Nou. 99. tit. 4. de his qui ingred.* 374 d

Iuſtè iudicandum, *Auth. coll. 6. Nouel. 82. tit. 11. de iudicibus. cap. 14. ſi quid* 384 b

¶Factum pœnam non meretur, *l. prætor ait, ff. quod vi aut clam.* N. 736

Iuſtè alterum affligere quibus caſibus liceat, *l. non debet 75. ff. de reg. iur.* N. 1891 e

Iuſtitia tribuitur vnicuique ius ſuum, *ff. proœm. in glo k. pag. 41* quid efficiatur, *ff. proœm. in glo. k pag. 41*

¶Locum ſibi non inuenit vbi non eſt fides, *l. ... ff. de excuſat.* I. 176 ſummum bonum eſt, *ff. lib. 1. tit. 1. l. 10. §. 2* q eſt virtus, *ff. lib. 1. tit. 1. l. 10. §. 2* q ſtatim poſtquam fuit ius fuit, *ff lib. 1. tit. 1* h ¶Iuris mater, *ff. lib. 1. tit. 1* h

¶In ſe virtutes omnes continet, *col. 2. Nou. 10. tit. 5 de referend.* A. 106 a ¶Nihil aliud eſt quàm ipſa bonitas & æquitas, *ff. li. 1. tit. 1* h ¶Prius fuit quàm ius, *ff. lib. 1. tit. 1* h

Iuſtitiæ author Deus, *ff. lib. 1. tit. 1* h

Iuſtitiam facere qui dicãtur, *tit. de pace tenen. 53. §. 1. iniuria.* F. 105 c ¶Definitio Tullij, *ff. lib. 1. tit. 1. l. 10* k ¶Iuris & iuriſprudentiæ differentia, *ff. lib 1. tit. 1. l. 10. §. 2* q

Matrem habet Iuſtitia, *ff. lib. 1. tit. 1* h

Iuſtitiæ cuiq; cõſeruandæ cauſa quæ fiunt collegia pœnam nõ merentur, *l. neque ſocietatem 1. ff. quod cuiuſque vniu.* V. 405 k

Iuſtinus fuit pater Iuſtiniani, *l. iubemus 6. tit. de natur. lib.* C. 1149 g

Iuſtinianea prima patria Iuſtiniani, *Nou. 131. titu. 14. de eccleſiaſt. titu.* A. 575 e

Iuſtinianus victor, *ff. proœm. pag. 41* pius, *ff. proœm. pag. 41* ¶Alamanicus, Gothicus, Francicus, Germanicus, Anticus, Alanicus, Vandalicus, Africanus, *ff. proœm. pag. 41* ¶à Iuſtitia dictus, *ff. proœ in Gl. d, pag 41* quare dicatur fœlix, *ff. proœm. Gl. f, pag. 41* ¶Triumphator *ff. proœm. pag. 41* ¶Vnde, *ff proœm. Glo. d, pag. 41* ¶Inclytus. *ff. proœm pag. 41* ¶Filius Iuſtini, *ff. li. 1. ti. 1. c/p. 53* ¶A patre adoptiuo Iuſtino dict⁹, *ff proœm. in Glo. d, pag 41* ¶Iuſtini filius, *Nou. 109. tit. 10. de priuil. dotu.* A. 473 c

Iuſtinianiſtæ, *ff proœm. Glo. e, pag. 46*

Iuſtiniano duplex ſtudium fuit, plurimos ex ſeruitute in libertatẽ promouere, ſeu ex ſeruis liberos, & ex naturalibus legitimos facere, *Nou. 89. tit. 1 quib. mod. nat. effi ſui.* A. 398 e

Iuſtus pro minus iniuſto, *l. ſi procurator 9 ff. de doli mali & metus excep.* N. 872 r

Iuſtus ſepties in die peccat, *cap. 2. vt, tit. 7. de non alien. aut permut.* A. 69 n ¶Error habetur pro quaſi titulo, *leg. Iulianus 17. ff. ex quib. cau. maio.* V. 597 f

¶Contradictor in iudicio eſſe debet vt iudicium teneat, *l. cum non 3. ff. de colluſ. deteg.* N. 459 ¶Is dicitur qui allegat dominium, *l. cum non 4. ff. de colluſ. deteg.* N. 459

Iuſto aliquid iuſtius vt malo deterius, *l. exigendi 12. tit. de procura.* Cod. 377 g ¶Errori ſubuenitur, *l. habebat 13. tit. de inſtit. actio.* V. 1474 f ¶Excuſatur mulier, *l. ſenatus 1. ff. de agnoſ. & alend. lib.* I. 88 g

Iuſtum pro iuſtiſſimo, *l. quod vulgo 21. ff. pro empt.* N. 502 z ¶Quidq; præſumitur niſi iniuſtũ probetur expreſſè vel præſumptiuè, *l. ſi legatario 22. ff. de fideicom. libert.* N. 247 h ¶Pro ſufficienti, *l. metus 3. ff ex quib. cau. maio.* V. 592 f ¶Vero, *l. libertini 6. ff. de ſtat. hom.* V. 88 p

Iuſtum bellum quot modis dicatur, *ff. lib. 1. titu. 1. l. 5* g ¶Non iniuſto, *l. item veniunt 20. ff. de hæred. pet.* V. 772

Iuuare vaſallus dominũ contra ipſum & cõtra filios vtrũ teneatur, *tit. 28 hic finitur lex.* F. 73 f

Iuuatur quod non infirmatur, *l. legitima 6. ff. de pact.* V. 269 q

Qui in eccleſiã deliquit ab eccleſia neq; iuuari neque defendi debet. *No. 117. tit. 18. vt liceat matri & auiæ, c. 15. his quoque.* A. 509 e

Iuxta fieri quod propriè fit dicitur, *l. quidam 13. ff. de ſerui. vrban. præd.* V. 981 e

Iuxta mandatum & mandatum facere differunt, *l. iam 5. ff. iudicatum ſolui.* N. 1235

L

LAbeo lib. 6. Pithanon à Paulo epitomatorum, *l. Paulus 23. ff. de excep.* N. 815

Lacus pro foſſa, *leg. vicinus 24. §. 3. ff. de aqua plu. arcen* N. 133 y

¶Loco perpetuã aquã habente, *l. vicinus 24. §. 3. ff. de aqua plun. arcen.* N. 133 y ¶Vaſe & excipulo vini, *l. ſi ſeruus, §. 28. & ſi, tit. 11. ad l. Aquil.* V 1075 q

Lacus, ſtagni, foſſæ ſeu receptaculi aquæ differentia, *l. ſi vicinus 24. §. 3. ff. de aq. plu. arc.* N. 133 y

Laccarij ſunt qui foſſas vel puteos faciunt, *l. artifices 1. C. de excuſ. art.* f. 108 g

Lacus perpetuam habet aquam, *l. foramen 28. ff. de ſeruit. vrb. præd.* V. 991 m

Laici, *l. ſi ſe 1. ff. de iud.* V. 671 d

Lambricæ, *ff. lib. 39. tit. 2. l. 47* f

Lamones vnde dicti, *l. cum 18. ff. de inſtruct. vel inſtrum. lega.* L. 1189 a

Lana legata ſi ex ea veſtimentũ fiat veſtimẽtũ nõ debetur, niſi veſtimentũ factũ fuerit poſtquã ceſſit dies legati *l. ſi conuenerit 18. §. 4 ſeruus, ff. de pig. act.* V. 1432 x Lanæ appellatione non continetur tincta, *l. ſi cui 70. ff. de leg. & fideic.* I. 1051 l

Digitized by Google

Lapidicinæ ſūt partes rei & de natura rei & in fructu rei, l. nemo 1. C. de theſaur. pag. 25. h dicuntur vbi lapis cæditur non vbi cædi poteſt, l. In lege 77. tit. de contr. empt. V. 1756

Lapilli iactu poſſeſsio retinetur, l. etſi 6. ff. ſi ſeru. vin. V. 1029 f

Lapillorum & gemmarum differentia, l. item lapilli 3. ff. de rer. diuiſ. V. 116 q

Lapis qui non renaſcitur non eſt in fructu, l. ſi ex lapidicinis, 32. ff. de iur. dot. V. 1136 q pro militari, l. 13. Eodem, ff. de excuſ. I. 272 l naſcitur & creſcit, l. pro regione 7. ff. de adquir. rer. dom. N. 366 y

Lapidem cedere poſſe in alieno interdum eſt ſeruitus prædialis, l. cum 34. ff. de leg. & fideic. I. 784

Larem conſtituere quid, l. Senatus 1. ff. de agnoſ. & alend. lib. I. 87 i

Largianum Senatuſconſultum quodnam fuerit, Auth. coll. 6. Nou. 78. tit. 1. vt liberti. 361

Lata culpa comparatur dolo in criminibus at non ad infamiam contrahendam, l. tutor 3. ff. de ſuſpect. tut. vel curat. I. 242 q in negligendo cauſa eſt amiſsionis feudi, at non leuis aut leuiſsima, tit. 24. quæ fuit prima cauſa. F. 55 n certis caſibus non comparatur dolo, l. aduerſus 1. §. 1. hæc actio, ff. ſi menſ. falſ. mod. V. 1216 f eſt non intelligere quod omnes intelligunt, l. quod 32. ff. depoſiti. V. 1627 b quibus caſibus dolo comparatur vel non comparetur, l. ſi fundum 8. ff. ſolut. matrim. I. 20 l eſt quæ eſt ex errore iuris l. de ætate 11. §. 10. qui, ff. de interrog. actio. V. 1198 a dolus eſt, id eſt dolo comparatur. l. quod 32. ff. depoſiti. V. 1617 c eſt diligentiſſimum in ſuis rebus eſſe, l. quod 32. ff. depoſiti. V. 1627 h ¶ Negligentia dolo comparatur in contractibus vel quaſi at non in delictis, l. impuberibus 7. ff. de ſuſpect. tut. vel cur. I. 144 g pro lata culpa, l. tutor 6. ff. de adminiſt. & pericul. tutor. I. 168 r

Latè verba concipiuntur quæ apertè concipiuntur, l. quidquid 99. ff. de verb. oblig. N. 992 t

Laterculus quid ſit, l. milites 4. tit. de off. ma. mi. C. 261 f

Laterculum pro loco vbi leges & conſtitutiones reponuntur, Coll. 3. Nou. 17. tit. 4. de mand. princip. A. 129 d ¶ Camera & pro ſcrinio, c. 2. illud, tit. 11. vt iudi. ſine quoque ſuffra. A. 86 i

Laterculenſis qui, l. comperimus 13. Cod. de proxim. ſacro. ſcrin. 251 h

Laticlauium qualiter accipiatur, l. quanquam 3. tit. de teſtam. milit. C 1339

Laticlauium ſeu latus clauum quid, l. nuper 42. tit. de dona. inter vir. & uxor. V. 2210 i

Latitare pro turpiter ſe occultare, l. non videtur 3. ff. de iudicio. V. 677 a l. heres 19. §. 1 ſi quis, ff. de iudic. V. 684 g qui dicantur, l. ſi quidam 1. ff. de fideic. libert. N. 235 b

Latitantis bona vt vendi poſſint quæ neceſſaria ſint, l. Fulcinius, §. 2. ff. quib. ex cauſ. in. N. 568 g in proximo decreto tantum bona vendi non poſſunt, l. ait prætor 23. §. 4. ff. ex quib. cau. in poſ. V. 602 f animus ex quibus probetur, l. Fulcinius §. 4. ff. quibus ex cauſ. N. 568. o l. item ait 2. §. 1. ff. ex quib. cau. in poſ. V. 606 a

Latrones qui, l. imperatores 2. §. 1. ſi ii, ff. de bonis eorum qui N. 1577 b

Latroni licet ſanguinem ſuum redimere, l. imperatores 2. §. 1. ſi ii, ff. de bonis eorum qui. N. 1577 b

Latronis plagiarij & furis differentia, l. congruit 13. ff. de off. præſ. V. 147 f

Lauare corpora veteres etiam ſoliti, l. In ius 2. ff. de in ius voc. V. 185 a

Laudare priſca lingua ſignificat nominare, l. Herennius 63. §. 1. Gaius, ff. de euict. V. 2026

Laudari poſſunt gloſſæ textu deficiente, l. ſed licet 12. ff. de off. præſ. V. 146 q id dicitur in actionibus ciuilibus quod eſt nominari, l. Herennius 61. §. 1. Gaius, ff. de euict. V. 2026

Laudum ſuper quo non procedit cōpromiſſum homo legare non poteſt, tit. de pace Conſtantiæ. E. 185 m

Lautius re ſua vti quid, l. ſed etſi 25. §. 12. ſi quis, ff. de petit. hæred. V. 784 x

Lazarus ſuſcitatus potuit teſtamentum rūpere, l. ex his 4. ff. de legib. V. 74 m verum ſuſcitatus potuit recuperare ſua bona, l. Ea quæ 64. ff. de diuerſ. reg. iur. antiq. N. 1887 h

Læſio eſt non poſſe appellare, l. ſi minor 34. ff. de minor. 25. ann. V 572 i

Lectio continua, ff. proœm. §. 1. pag. 44 ¶ Inutilis, ff. proœm. §. 1. pag. 45 ¶ Particularis, ff. proœm. §. 1. pag. 44

Lectitare hoc eſt frequenter legere, ff. proœm. gloſ. 2. pag. 49

Legare poteſt legatario ſuo hac conditione teſtator ſi volet legatarius, l. Senatus 43. ff. de legat. & fideic. I. 789 ¶ Serui proprij ſine libertate non poſſumus, l. licet 20. ff. de adim. I. 1325 b

¶ Filiusfamilias patre etiam conſentiente non poteſt, l. Tam is 25. ff. de mort. cau. donat. N. 182 n non videtur qui commemorat ſe alicui legaſſe, l. ſi ita 65. ff. de leg. & fideic. I. 806

¶ Dotem profectitiam filiæ pater poteſt, l. huiuſmodi 84. ff. de leg. & fideic. I. 827 c extraneo feudum vaſallus non poteſt inuito domino, tit. de probibit. feud. 113 a debitū creditori, debitor poteſt, l. ſi creditori 28. ff. de leg. & fideic. I. 772. g quis poteſt ſeruo proprio quoties aut quibus caſibus legatum tantæ poteſtatis eſt, l. cum 10. ff. de leg. & fideic. I. 871 a quibus caſibus non poteſt à legatarij hærede, l. ſi fuerit 5 ff. de leg. & fideicom. I. 978 c nihil videtur legans debitor debitū, ſeu id quod debet creditori, l. cum pater 29. ff. de iur. dot. V. 1135 f nobis poteſt debitor quod ei debemus, l. cum 39. ff. de leg. & fideic. I. 784 h mihi filiofamilias, à meo filio extraneus poteſt, l. quæſitum 91. ff. de leg. & fideic. I. 832 l

Legari poſſunt colūnæ & marmora ex ædificio iure diruendo, l. fideicommiſſa 11. de leg. & fideic. I. 986 ¶ Qua formula ædes deſtruendæ poſſint, l. Filius 11. ff. de leg. & fideic. I. 854 f vtrum & quomodo poſſit filio vel ſeruo hæredis inſtituti, l. quæſitum 91. ff. de leg. & fideic. I. 832 l ¶ Poſſunt res hoſtium, l. liber homo 103. ff. de ver. obli. N. 994 y alimenta etiam aliàs incapacibus, l. legatum 10. ff. de cap. min. N. 589 g mulieri vt nubat, c. 42. ſed & ſi Auth. de nuptiis. 195 b partem ſoluens ante diem non poteſt, l. 1. ff. de leg. & fideic. I. 961 e ¶ Cautio vſufructuario poteſt, l. tribus 8. ff. de vſufruct. earum rer. V. 941 n an quid poſſit ſeruo, quod non poſſit legari eius domino, & è contra, l. ſi mihi 12 ff. de leg. & fideic. I. 861 g ſibi an poſſit quis à ſeipſo, l. ... 2. tit. de commun. ſeruo. C. 1587 c vna cum re ipſa videntur, quæ rem ipſam ſequuntur l. cum auri 19. ff. de auro & arg. leg. I. 1153 g an & quomodo poſſit illicitæ vxori, l. quæro 18. ff. de vſu & vſufructu. I. 1117 h mulieri ne Titio nubat, niſi fortè in fraudem mulieris fiat, c. 43. quæ verò Auth. de nuptiis. 195 b non poſſunt, quæ ædibus adfixa, l. cum 47. ff. ſolut. matrim. I. 53 d hæredi à ſeipſo non poteſt, l. legatum 116. ff. de leg. & fideic. I. 858 r voluntate expreſſa, collata in arbitrium Tertij, l. ſenatus 43. ff. de leg. & fideic. I. 789

¶ Cui quàm à ſe res ſua, l. ſed ſibi, ff. de hæred. inſt. I. 454 p

¶ Quod non poſſit ſeruo deportati, ratio, l. ſed etſi 6. ff. de legat. & fideic. I. 979 t

Legari poteſt ſeruo communi, l. cum 2. tit. de commun. ſeru. C. 1589 a à filio hærede non autem à patre hærede filio, l. à filio 26. ff. de leg. & fideic. I. 769 g mulieri vt certæ perſonæ nubat, c. 42 ſed & ſi. Auth. de nuptiis. 195 b ¶ Ab hærede hæredis poteſt, l. ſi pater 103 ff. de leg. & fideic. I. 1079 f id quod mea intereſt, potius non ſoluere, quàm ſolutū repetere. l. ſi debitor. 21. ff. de liber. leg. I. 1196. o immiſta ædib. poſſunt, nō vt debeātur ipſæ res immiſtæ ſed earum æſtimatio. l. cætera 41. ff. de leg. & fideic. I. 786 h

Legari poteſt teſti teſtamentario non tanquam teſti in re ſua principaliter ſed ſecundariò, l. ſi quis 15 ff. de reb. dub. I. 1351 e ¶ Cur ſeruo poſſit, quod libero non poſſit, l. debitor 82. ff. de leg. & fideic. I. 952 f pars bonorum poteſt, l. ſi quis 23 ff. de leg. & fideic. I. 767 i vtrum quid poſſit in cauſam ſpectaculorum, l. non inuidemus 1. C. de ſpecta. 156 x an poſſit alicui res ſua, l. Mænius 66. ff. de leg. & fideic. I. 511 f

Legari ſine teſtamento poteſt, l. tam is 25. ff. de mort. cau. donat. N. 182 n

Legatur inutiliter, vel defectu ſolennitatis, vel quod ineptæ ſint verba, l. legata 19. ff. de leg. & fideic. I. 766

Legatur à legatario tribus modis, l. ex his 2. tit. de his quæ ſub modo leg. C. 1475 c

Legandi coniunctim, vel diſiunctim formula, l. ſi hæredi 5. ff. de condit. inſt. I. 573

Legans centum quæ in arca habet, aut centum apud ſe depoſita ab vxore præſumitur, l. cum dos 1. ff. de dot. prælég. I. 1136 r

Legandi ſua libertas eſt, c. plurima coll. 4. Nouell. 22. tit. 1. de nupt. A. 163 g

Legans quidquid in patria poſſidet, Kalendarium non legat ibi poſita, l. 41. ff. de leg. & fideic. I. 1024 m

Legans penum, & ſi ea non fuerit, dari centum pœnæ nomine vnum legatum facit, l. vxori 1. ff. de penu. leg. I. 1214 r

Legans in ſingulos annos plura legata relinquit, l. habitationis 21. ff. de vſu & vſufr. I. 1108 l

Legans inſulā vt ex reditu eius maſculi duplū percipiāt at non fœminæ quæ ſit inæqualitas, ff. de leg. & fideic. I. 966

Legatum pro ipſo actu legandi, l. 79. I. 949 e

Legatum non cedit ſeruo relictū: niſi ab adita hæreditate, l. ſi optio 13. ff. de opt. vel elect. leg. I. 1157 h

Legatum debetur coniunctis perſonis, etiam ſi ſit res aliena, l. Stichο 36. ff. de vſu & vſufr. I. 1117 i ¶ Peti poteſt vbi teſtator voluit, l. cum 1. ff. de annuis leg. & fideic. I. 1081 i ¶ Reſtituitur cum fructibus, c. vnde 44. de nuptiis. A. 107 k

Legatum ante aditam hæreditatem veritate inſpecta, an ſit legatarij, l. & eleganter 7. §. 5. ff. de dolo. V. 511 n ¶ Ciuitati, an & quādo in aliū vſum mutare atque conuertere liceat, l. ſi quis

67.ff.*de leg.*N.1760 ¶Alienæ an & quomodo conſiſtat.F.1061 ¶ Reipublicæ factũ an & quãdo in aliã rẽ quàm quæ legata eſt conuertere liceat,*l.legatum* 4.ff.*de adminiſt.*N.1771 d ſeruo non valet ſi non ſit factio teſtamenti cũ domino,*l.debitor* 82.ff.*de leg.& fideic.*I.951 a capere non videtur qui tantundem alij præſtat implendæ conditionis cauſa, *ff. de leg. & fideic.* I.861 a ¶ Rationum non reddendarum non cõprehendit reliqua rationum,*l.dominium* 23.ff.*de pecul. leg.*I.1213 c

Legatum annuum alimẽtorũ cauſa relictũ intelligitur, ſi pauperi à diuite relinquatur,*l.codicillis* 18.ff.*de annuis leg.* I.1094 mulieri ne nubat aut alicuius arbitrio nubat valet, *c.42. ſed etſi,Auth. de nuptiis*.195 b conditionale pendente conditione in dominio eſt hæredis,*l.& poſt* 12.ff.*famil.erciſc.*V.1129 i *l.non quemadmodũ* 35.ff.*de iud.*V.693 c ratione ſola affectionis valet & vberrimum cenſetur,*l.ſi cui* 54.ff.*de leg.& fideic.*I.900.o

Legatum idem poteſt per codicillos,*Nou.159.tit.41.de reſtitut.fideic.*A.627 a ¶Agnoſcens onus ei adiunctum agnoſcere cogitur,*l.Titia* 54.ff.*de legat.*1.I.884 h ¶ Collatum in tẽpus nuptiarum vel liberorum pro puro haberi interdũ poteſt,*Nou.123.tit.6.de ſanctiſſ.epiſc.c.36.in omnib.*A.553 l ¶Confirmatur nõ adita hæreditate. C.667 g non valet à ſciente factum quod non valet ab ignorante,propter qualitatem perſonæ, *l.fideicommiſſa* 11.ff.*de leg.& fideic.*I.987 ¶ Eſt vtile relictum in tertia vel ſecũda perſona,*l.ſi ſit* 75.ff.*de leg.& fideic.*I.814 d ¶Debetur integrum legatario etiamſi mortuus ſit ante annum finitum atque perfectum, *l.poſt 15.tit.de aduoc.diuerſ.iud.* C.352 conditionale adiudicari poteſt à iudice pẽdente cõditione vni hæredum,*l.& poſt* 12.§.2.*res*,ff.*fam.erciſc.*V.1129 r conferri poteſt in voluntatẽ extinctiuam non vitiatiuã legatarij,*l.fideicommiſſa* 11. ff. *de leg. & fideic.* I.983 coniunctim à pluribus debetur ab eorum vno ſi ille vnus & ſolus hæres exiſtat, *l.cum tib.*122.ff.*de leg.& fideic.*I.861 f vbi repeti debeat, *l.cū* 47.ff.*de leg.& fideic.*I.793 teſtamento relictum an alio teſtamẽto an codicillis an tacita voluntate adimi poſſit,*l.hæredes* 21.*ff.qui teſtam.facere poſſunt.*I.344 p in diem cedit à die mortis quam ad tranſmiſſionem,*l.Sempronius* 26. ff.*de vſu & vſufruct.* I.1116 d id ſeruo poteſt quod ſeruus liber factus capere poteſt,*l.debitor* 82.ff.*de leg. & fideic.* I.932 ſeruo factum initium ſumit ex perſona eius,*l.debitor* 82.*de leg.& fideic.*I.952 ¶ Caducum aut in cauſa caduci remanet apud hæredẽ cum ſuo onere,*l.Titia* 19.ff.*de annuis legat.* I.1095 e pars teſtamenti ſit necne quæritur,*l.ſi palã* 20.ff.*de iur.codicill.*I.751 vnum & idẽ diuerſo reſpectu vnum & multiplex eſſe poteſt, *l.ſi quis* 8.ff.*de leg.& fideic.* I.869 e rei hæredis factum non tranſit in legatarium recta via,*l.magis* 4.ff.*de reb.eorum qui ſub tut.*I.349 licet deſinat,impij tamen hæredes eſſe non debent,*l.plane* 34.ff.*de leg.& fideic.*I.778 f conditionale non eſt perfectè hæredis,*l.omnes* 181.ff.*de reg.iur.*N.1917 b

Legatum aufertur tacitè, *l.ſeruum* 48.§.1.*Titius*,ff.*de vulg. & pup. ſubſt.* I.569 ſpecies eſt negotij ſeu negotiationis, eſt enim tranſlationis cauſa at nõ propria negotiatio, *l.cætera* 41.ff.*de leg.& fideic.*I.787 c an conferri poſſit in volũtatem legatarij, *l.Senatus* 43.ff.*de leg. & fideic.* I.789 tertiæ partis bonorũ valet,*l.tutor* 26.ff.*de libera.leg.*I.1304 p ſpecies eſt donationis,*l.legatum* 36.ff.*de leg.& fideic.*I.889 b incertum ratione ſummæ valet fauore relicti,*l.Quidam* 30.ff.*de leg & fideic.*I.880 l euaneſcit a marito vxori factum cum qua poſt legatum factum diuortium fecit,*l.qui tibi 2.de auro & argento legat.*C.1253 b valet in quo hæres iubetur pecuniam deducere,*l.ſi ſeruus* 10.*ff.de leg.& fideic.*I.847 quoties præſtari non poteſt debetur eius æſtimatio,*l.fideicommiſſa* 11.ff.*de leg.& fideic.* I.987 h ſine dolo conſumens hæres tenetur legatario actione in factum, *l.ſi hæres* 63.ff.*de leg. & fideic.* I.904 d poteſt conferri in arbitriũ legatarij vel hæredis legatarij,*l.ſi ita* 3.ff.*de leg.& fideic.*I.867 e arbitrio legatarij rectè relinquitur,*l.in arbitrium* 1.ff.*de leg. & fideic.*I 866 h vtilitatem continet vbi legatur actio,*l.ſi creditori* 8.ff.*de leg.& fideic.*I.772 h perimitur inutili etiam tranſlatione,*l.plane* 34.ff.*de leg. & fideic.* I.787 p eſſe poteſt impendenti,*l.ſi ſeruus* 25.ff.*de ſtipul.ſeruor.*N.1060 eccleſiæ intelligitur quod eius ſacerdoti & adminiſtratori relictum ac legatum eſt,*l.ciuibus* 2.ff.*de reb.dub.*I.1338 g inutile vel ratione rei relictæ vel perſonæ relinquentis vel legatarij relinquentis, *l.Catoniana* 1.*ff.de regul.Caton.*I.1359. ſeruo & ſimilibus nõ debetur niſi alimentorum cauſa,*l.quidam* 17.ff.*de pœnis.*N.1560 n codicillis relinqui poteſt, *ff.de pactis.* V.254 per ſeruum adquiri domino poteſt ſine domini iuſſione,*l.adquiritur* 80 §.2.*ff.de adquirenda rerum dominio.*N.370 h ¶ Legatarij dignitate augentur,*l.ſed etſi* 32.§.2.*ſed etſi,ff.de iudi.*V.703 a ¶ Generis, *l.quod legatur* 38.*ff.de iudici.*V.696 m

¶ Speciei, *l.quod legatur* 38.ff.*de iudici.* V.696 m ibi præſtatur vbi hæres domicilium habet, *l. quod legatur* 38. *ff. de iudic.* V.695 m ¶Vbi voluerit legatarius ſuis tamẽ impẽſis, *l.quod legatur* 38.ff.*de iudic.*V.695 m ¶Legatũ augetur legatarij dignitate,*l.ſed etſi* 32.§.2.*ſed etſi*.ff.*de iudici.*V.703 a ¶Sub modo ſolui ante completum modum debet,*l.liberto* 21.*ff.de annuis legat.*I.1100.o ¶pro Prælegato,*l.Titia* 13.*ff.de inoff.teſtam.* V.731 a an & quatenus conferri poſſit in voluntatem hæredis, *l.ſenatus* 43.*ff.de leg.& fideic.*I.789 augetur alluuione, *l.ſi conuenerit*.18.§.4 *ſeruus,ff.de pign.act.*V.1432 relictum ſub mentionẽ mortis hæredis,cenſetur conditionale, *l.poſt 12.tit.de fideic.* C.1461 l non poteſt conferri in meram voluntatem hæredis, *l.fideicommiſſ.*11.*ff de leg.& fideic.*I.983 alienum ſeruo relictum,naturaliter debetur,*l.ex parte* 39. §.2.*ſeruo,ff.fam. erciſc.* V.1149 g ¶ Caducum vel quaſi remanet apud hæredem cum onere ſuo,aliud in legato, quod non pro ſcripto eſt, *l.habeo* 9.*ff.de vſu & vſufruct.*I.1107 g annuũ pro eo anno quo moritur legatarius,ad hæredes tranſmittitur,*l.ſi fructuarius* 13 *ff.quib.modis vſusfruct.*V.935 e non cenſetur vnum ſed plura, *l.ſi Stichum* 16 *ff.de verb.oblig.*N.934 f factum alicui collegio tãdiu durat, *l.annua* 20 *ff.de annuis leg.* I.1097 a fundũ hæres præſtare poteſt,qualis eſt penes teſtatorem, *l.ſeruo* 69.*ff.de leg. & fideic.* I.810 l an vitietur propter conditionẽ impoſſibilẽ ei appoſitã,*l.pollà.2.tit.de his quibus vt indign.*I.1418 c petitur ab hæredibus,*l.omnia* 32.*ff.de leg.& fideic.*I.883 b in annos ſingulos plura legata,hoc eſt, tot quot anni erunt legata continet, *l.cum* 11.*ff.de annuis legat.*I.1089 b

¶Solui eo loco debet,quo legatarius petit,ſua tamẽ & propria impenſa,*l.cum* 47.*ff.de leg.& fideic.*I.793 h nominatim ab vno relictũ,à ſequentibus in gradu non debetur.*l.Oſidius* 97.*ff.de leg.& fideic.*I.1073 g lucratiua cauſa eſt,*l.ſi quis* 18.*ff.de obli.& act.*N.894 i veſtimenti æſtimatio perinde habetur, ac ſi legata quãtitas eſſet,*l.ſed ſi quid* 15.*ff.de vſufru.*V.892 e in diẽ ſtatim non debetur veritate inſpecta. *l. & nomen 1. tit.de caduc.toll.*C.502 c rei non expreſſa quantitate, vel ſpecie nullũ eſt,*l.Titia* 34.*ff.de leg.& fideic.*I.884 l ſeruo proprio factũ ſine libertate an valeat,*l. quidam 5.tit. de neceſſ.ſeru. hæred.* 139 p rei cuius non eſt cõmercium, an & quando valeat. *l.ſed ſi* 40.*ff.de leg.& fideic.*I.785 c ¶Seruo relicto,eo ſeruo manente non valet,*l.conficiuntur* 8.*ff.de iur.codicil.*I.745.o conditionale,an & quomodo tranſmittatur ad hæredes, *l.obligationum* 44.*ff.de oblig.& act.*N.90 e cũ onere impoſſibili legatario relictum, an peti poſſit,*l.& nomen 1.tit.de caduc.toll.*C.1504 q non vitiat incertitudo quãtitatis,*l.ita ſtipulatus* 115 *ff.de ver.obli.*N.1001 b nec error demonſtrationis,*l.ſi cum te* 31.*ff.de pactis.*V.105 d ex falſo teſtamento non debetur,*l.ſi teſtamentum* 6.*ff.de hæred.pet.* V.750 y dicitur purum quando familia recedit in vnum, *l.ſi optio* 13.*ff.de opt.vel elect.leg.* I.1157 f non multiplicatur ſi bis idem eidem legetur corpus,*l.ſi alij* 41.*ff.de vſufructu.*V.909 nõ poteſt repudiari ante aditam hæreditatem,*l.quis autem* 6.§.1.*ff.quæ in fraud.cred.*N.608 n cum hæres volet intelligitur deberi poſt mortem hæredis,*l.4* 1.*ff.de leg.& fideic.*I.1050 q recta via tranſit ad legatarium etiam ignorãtem, *l.quidam* 16.ff.*de reb.dub.*I.1351 g

Legati apoſtolici non debent in epiſcoporũ domibus hoſpitari,*l.cunctos 3.C.de metat.*293 z eorum dicuntur,qui miſerunt, *l.conueniſſe* 2.§.3.*legatis,ff.de iudic.*V.674 r ſeu rei legatæ dominium nullo momento conſiſtit penes hæredem, *l.ſed ſi damnum* 9.§.5.*ſed & ff de pecul.*V.1516 f omnium bonorum & certarum rerum differentia, *l.nihil* 43.*ff.de vſu & vſufruct.* I.1130 i quod meum eſt,& quod meum erit differẽtia, *l.qui tui* 27.*ff.de aur.& argent.leg.*I.1271 l puri dies,ſtatim cedit,*l.vt hæredibus* 50.*ff.de leg.& fideic.* I.898 l & donationis cauſa mortis ſimilitudo & differentia, *l.& fideicommiſſum* 87.*ff.de leg. & fideic.* I.1062 p

Legato vſusfructus vti continentur eiuſdem operæ, *l.fructus* 4.*ff.de oper.ſeruor.*V.949 d vſufructu legatario viã præſtare hæres cogitur,*l.damnas* 15.*ff.de vſu & vſufru.*I.1110 h operæ ſerui fructus continentur,*l.fructus* 4 *ff.de oper.ſeruor.*V.949 d

¶Conditionali pendente legatarius nõ cenſetur legati creditor,*l.& per* 13.*ff.de acceptil.*N.1212 m ¶Eorum quæ in fundo ſunt,aut mortis tẽpore erunt,quæ contineantur, *l.prædia* 27.*ff.de inſtruct.vel inſtrum.leg.*I.1195 q ¶ Inualido reæditur à valido,*l.ſi id quod* 7.§.1.*ſi pupilli* 6.ff.*de reſcind.vend.*V.1786 p

¶Incipiẽte à cõditione negatiua,ſtatim eſt in mora faciẽdi, *l.ratum* 13.*ff.de ſolut.& liberat.*N.1136 m ¶Libri non continentur alimentorum legato.*l.verba* 5. *ff.de alim.vel cib.lega.* I.1232 à teſtatore tum viuente in aliud mutato,vtrũ legatũ duplex an verò extinguatur re mutata, *l.item* 49.*ff. de leg. & fideic.*I.1035 a ¶Repudiato actio nulla ad legatum petendum competit,*l.ex repudiatione* 26.*tit.de fideic.*C.1464 c eóque diuiſo diuiditur conditio legati,*l.ſi hæredes* 124. *ff.de leg. & fideic.* I.863 ¶Rei cum ſuis commodis debentur, ſeu continentur commoda,ſeu fructus rei medio tempore, hoc eſt, viuo tempore præcepti,*l.cum* 24 *ff.de leg.& fideic.*I.875 b in alterius arbitrium collato, arbiter cogitur arbitrari, *l.in arbitrium* 1.*ff.de leg.& fideic.*I.866 h ab omnibus hæredibus facto hæredes non viriliter: ſed pro partibus hæreditariis tenentur, *l.ſi re* 17.*ff.de duobus reis.*N.1046

Legato eo quod debet debitori ſi verè debeat hæres teſtatoris tenetur non ad dandum:ſed ad liberandum, *l.legati 25.ff. de liberat.leg.* I.1304 p

Legato corpore quod nō eſt in rerū natura, & pecunia alternatiuè, valet legatū in pecunia, *l.cum ſcriptum 4. ff.de dot.prælег.* I.1143 m inſtrumenti vel fundi cum inſtrumēto quæ cōtineantur, *l.Lucius 93.ff.de leg.& fideic.* I.1069 liberationis facto hæres debitorem liberatum cogitur, *l.ſi cum te 51.ff.de pactis.* V.305 a puellæ vt nubat fruct⁹ legati medio tēpore percepti non debentur, *l.filium 21.ff.de opt.vel elect.leg.* I.1161

Legata rationum redditione continetur culpa, *l.qui plures 41.ff. de adminiſtr. & periculo tutor.* I.198 n rem alienam hæres redimere & præſtare, vel ſaltem æſtimationē debet, *l.Sticho 36.ff. de vſu & vſufructu.* I.1127 g. ¶ Conferri poſſunt in voluntatē legatarij, *l.fideicommiſſaria 46.ff.de fideic.libert.* N.275 i ¶ Præſtantur vbi hæres domicilium habet, *l.ſi fideicommiſſum 50.§.2.ſed &, ff.de iudic.* V.701 e ab inſtituto ſub conditione dari ea exiſtente à ſubſtitutis debentur, *l.debitor 82. ff.de leg.& fideic.* I.951 a vniuerſalia cedunt à die mortis, *l.Lucius 28. ff.de inſtruct.vel inſtrum.leg.* I.1197 c ¶ Petuntur ad inſtar eorum quæ petuntur ex contractu bonæ fidei, *l.& eleganter 7.§.3.ff. de dolo.* V.510 k re aliena debetur æſtimatio, *l.cum 77.ff.de leg. & fideic.* I.938 e ¶ Remanent apud hæredem cū ſuo onere, *l.Titia 19.ff.de annuis legat.* I.1095 e debentur à pupillo omnibus prouincia quā habet ex voluntate defuncti, *l.etſi 15.ff.de vulg.& pupil.ſubſtitut.* I.549 ¶ Relicta ex teſtamento non debentur ab inteſtato, *l.ſi quis 81. ff.de leg.& fideic.* I.950 k coniunctis perſonis etiam rupto teſtamento per cōtra tabulas debentur, *l.ſi extraneo 46.ff.de vſufruct.* I.950 c codicillis ab inteſtato relicta debentur à venientibus ab inteſtato natis & naſcituris, *l.ab inteſtato 16.ff.de iur.codicill.* I.749 h ſeruo facta vt valeant requiritur dominū eius capacē eſſe legati, *l.etſi 4. ff.de ſeru.leg.* I.1133 b hodie cedunt à morte teſtatoris, *l.videamus 27.ff.de liberat.legat.* I.1305 d hodie debentur à teſtamēto rupto pro præteritione vel exhæredatione, *l.ſi quis 81.ff.de le.& fideic.* I.950 l ad vnum vſum relicta conuerti poſſunt, *l.liberto 21.ff.de annuis leg.* I.1100 n ¶ Soluuntur deducto ære alieno, *l.ſi quis 2.de cond.indeb.*1327 varia adiiciuntur, *l.verba 1. tit.de falſa cauſ.adiect.C.*1472

Legata vt adquirantur & tranſmittantur inſpicitur tempus mortis, *l.ſed interim 11. tit. de donatione inter virum & vxorem.* V. 2189 b

Legata à patrono ſucceſſuro ab inteſtato libertus teſtamento relinquere poteſt, *l.ſi incertus 1.ff.de leg.& fideic.* I.975 l

Legata non debentur ex teſtamento in quo mater aut auus maternus liberos præteriit, *l.ex filio 2.ff.de legatis & fideicom.* I. 976 i

Legata plerumque debētur ex teſtamēto inutili, *Nou.115.tit.16. vt cum de appell.c.3.aliud quoque, §.12.ſi quis.* A.490 x

Legata, recta via tranſeunt ad hæredem, *l.ſed ſi damnum 9.§ ſed &, ff.de pecu.* V.1516 f

Legata per inficiationem creſcunt, *l.fideicommiſſum 7.tit.de cond. indeb.C.*725 d.

Legata nuda voluntate reuocari poſſunt, *l.militis 36. §.3.veteranus, ff.de mil.teſt.* I.613

Legata interdum valent ex teſtamento nullo, *Nou.115.tit.16.vt cum de appell.c.3.aliud quoque, §.13.ſi vnum.* A.491 f

Legata & fideicommiſſa hodie fraternizant, hoc eſt exæquata ſunt, *l.fideicommiſſum 1.tit.vbi fideic.C.*565 l

Legata quemadmodum fideicommiſſis exæquata, *l.per omnia 1. ff.de leg.& fideic.* I.752

Legata ancilla legatur & partus, *l.in his 60.§.1.ſeruis, ff.ſolut.matrim.* I.64 f

Legata facta in teſtamento imperfecto amicis deberi, *l.ſi iure 1. tit.de teſtam.manum.C.*1566 n interdū valent vitiata inſtitutione, *l.pactum eius 92.ff.de hæred.inſt.* I.512 q ſuperant fideicommiſſa, *l.per omnia 1.ff.de leg.& fideic.* I.752 i olim ab inteſtato non præſtabantur, *l.quia 6.ff.ſi quis omiſſ.cauſ.teſtam.* I.791 d re aliena à ſciente æſtimatio debetur legatario ab hærede, *l.ſi dominus 72.ff.de vſufruct.* V.919 u

Legata præſtanda eo loco vbi ea præſtari ab hærede conuenit, *l.quod legatur 38.ff.de iudic.* V.695 m ¶ Fideicommiſſa facilius confirmantur quàm teſtamenta, *l.hac teſtamenta 3.ff.de leg.& fideic.* I.757 k eáque collata in voluntatem legatarij non tranſmittit legatarius ad hæredē niſi voluntatē expreſſerit, *l.fideicommiſſaria 46.§.1.ff.de fideic.libert.* N.275 i non præſtantur niſi deducto ære alieno defuncti, *l.cum fideicommiſſum 7.ff. de con.* N.559 u conditionalia deficiunt conditione ſub qua relicta ſunt deficiente, *l.ſi peculium 20. §.3.ff.de ſtatulib.* N.300.o non valent non adita hæreditate, *l.cum qui 21. ff. de mort.cauſ. donat.* N.181 a ¶ Præſtanda vbi ſolui cœpta ab hærede, *l.quod legatur 18.ff.de iudic.* V.605 m

Legata ibi ſolui debent vbi teſtator voluit expreſsè vel tacitè, *l.quod legatur 38.ff.de iudic.* V.695 m

Legata præſtantur vbi res eſt, vbi voluit teſtator, *l.ſi fideicommiſſum 50.§.2.ſed & ff.de iudic.* V.701 e ¶ Iudicia bonæ fidei imitantur, *l.in omnibus 41.ff.de iudic.* V.697 a expreſsè conditionalia non tranſmittuntur ad hæredem ante cōditionis euētum, *l.item quia, §.2.ff.de pactis.* V.258 g adquiruntur poſtea tempore mortis teſtatoris, *l.& qui 13.ff.de cond.inſt.* I.579 c nutu relinqui poſſunt. *l.& in epiſt. 22. tit. de fideic. C.*146 r olim non poterant relinqui ab inteſtato poſt mortem hæredis vel legatarij à legato, *l.vnic.1.commun.de leg.C.*1469 l collata in voluntatem legatarij conditionalia ſunt, *l.fideicommiſſaria 46.§.1.ff.de fideic.libert.* N.275 i non debentur niſi hæreditate adita, *l.qui filio 38.ff.de hæred.inſt.* I.478 e liberatione debitor tutus eſt exceptione, *l.dolo facit 8.ff.de doli mali & metus excep.* N.872 m

Legata conditionalia, quod ad tranſmiſſionē attinet, non fiunt ex tacita conditione, *l.item quia 4.§.2.ff.de pact.* V.257 g

Legata & fideicommiſſa paria, *l.& fideicommiſſum 87.ff.de leg.& fideic.* I.1062 p

Legata codicillis relicta vtili ex teſtamento actione petimus, *l.teſtamentum 1.ff.qui teſt.facere poſſunt.* I.364 h

Legata non debentur propter delictum teſtatoris, *l.cum 9.ff.de SC.Silan.& Clau.* I.730

Legatorum & fideicommiſſorum ſumma ſimilitudo eſt, *l.vnic. 67.ff.de leg.& fideic.* I.915 prima natura quæ fuerit, *l.ſi quis 8.ff. de leg.& fideic.* I.876 n iure ius creditorum potentium eſt, *l.filius 114.ff.de leg.& fideic.* I.856 q prouincialium ſpecialia iura, *l.legati 1 tit.de off.proconſ.& leg.C.*365 n electio reducitur ad arbitrium boni viri, *l.ſi ſeruus 141.ff.de verb.obl.* N.1034 c dies variè cedere dicitur, *l.omnia 31.ff.de leg.& fideic.* I.881 appellatione continentur libertates, *l.cum 77.ff.de leg.& fidei.* I.1055 c ad pias cauſas cognitionem & executionem pertinere ad iudices regios non etiam ad inferiores; *l.hæres 51. de hæred. petit.* V.804 dominium ſtatim tranſit in legatarium, *l.legatorum 1.ff.pro legato.* N.510 alia in perſonam alia in rem, *l.Aurelius 28.ff.de liberat.lega.* I.1308 l & hæreditatis ſimilitudo, *l.& nomen 1.tit.de caduc.toll.C.*1501 c

In genere alimentorum legatorum ſpeciali iure relictum valet, *l.cum poſt 69.tit.de iur.dot.* V.2154.o

Legatorum & inſtitution.s quātitas per ſigna inuſitata ſcribi non debent, *Nou.107.tit.8.de teſta.imperf.c.1.nos igitur.* A.468 q quatuor genera, *l.1.§.5.ff.quor.leg.* N.635 a ius ab hærede pendet, *l.Papinianus 8.§.17.ff.de inoffic.teſtam.* V.718 n ¶ Summa non cenſetur multiplicata pro ratione perſonarum, *l.cum qui 56.ff.de verb.oblig.* N.958

Legatis grauari non poteſt emācipatus à patre præteritus, *l.ex filio 2.ff.de legat.& fideic.* I.976 n comparatur mortis cauſâ donatio, *l.omnibus 9.ff.de mortis cauſa donationib.* N.176 f

Legatarius

Legatarius regulariter nō agit hipothecaria cōtra hæredes legantis pro rata, *l.cum hi 1.commun. de leg.C.*1468 c ¶ Onerari poteſt, *c.vnde 44.de nuptiis.* A.198 p ¶ Tenetur de culpa ſentiens aliquod cōmodū & reſtituere rogatus, *l.ſi legatarius 8 ff.de leg.& fideic.* I.980 k partem ſibi adcreſcentem poteſt repudiare licet ſuam agnouerit, *l.neminem 4.ff.de leg.& fideic.* I.867 d mitti poteſt in poſſeſſionem rerum hæreditariarum ſi ei non ſatiſdetur, *l.fundus 9.ff. de annuis legatis.* I.1087.o non ſuccedit in ius defuncti vt hæres, *l.qui fundum 31.tit.locati conduct.* V.1870 b denūtiare hæredi debet ante litis cōteſtationē, *l.hæres 58.ff.de euict.* V.2025 b etiam hærede nō differente eligere actionem & rē legatam eligit, *l.ſi ſeruus 108.ff.de leg.& fideic.* I.844 i legatum diuidere non poteſt partem legati alteram repudiando, *l.neminem 4.ff.de leg.& fideic.* I.867 c miſſus in poſſeſſionem hæredem poſſeſſione non excludit, *l.ſi finita 15.§.20.ff.de dam.inf.* N.61 q puri legati creditoris locum obtinet, *l.qui in 27. ff. qui & à quib.* N.315 n

Legatarius vel fideicōmiſſarius grauatus præſtatione alicuius rei non detrahit Falcidiam, *l.cum hi 12.commun.de leg.C.*1408 b ¶ Vindicare poteſt, *l.quod legatur 38.ff.de iudic.* V.695 m ¶ Vſucapit iacēte hæreditate ſicut hæres, *l.id tempus 14.ff.de vſucap.* N.403 e conditione pendente rei legatæ dominium non habet, *l.ſi ſeruus 14.de cond.furt.* V.1376.o

Legatarius falſū teſtamentum accuſans ſi ſuccubuerit iudicio falſi legatum populo petere non competit, *l.ſi teſtamentum 6. ff.de hæred.petit.* V.740 y

Legatarij loco non eſt is cui hæres eſſe iuſſus ſi decē ei dederit ea decem dederit, *l.ſi ita hæres 3.ff.de cond.inſt.* I.571 g ¶ Fauorabiliores creditorib. V.318 g hæres obligatur quaſi ex cōtractu, *l.certi 9.ff.de reb.cred.&c.* V.1144 f ¶ Portio licet videatur eſſe pro non ſcripta, non tamen adcreſcit collegatario in certis caſibus, *l.& nomen 1.ff.de caduc.toll.C.*1503 i

Legatarij non tenentur vltra vires legati. *l.ſi minor.53.ff.de minor 25.ann.* V.571 c nec ſunt qui à legatario quid accipere teſtamento iubemus, *l.locum 3.§.9.exhibere, ff.de tab.exhib.* N.646 t cōditio in omnibus legatis inſpicitur an videlicet teſtamēti

LE

ſactionem habeat, *l.quanquam 1. ff. quando dies vſuſfruct. legat; cedat*.V.928 c

Legatario tres actiones dantur, *l.quod legatur 38. ff.de iudici.* V. 695 b

Legatario primo legatum non agnoſcente, ſecundus legatarius an habeat vtilem actionem, *l.ex his 2. tit. de his quæ ſub mod.leg.C.*1475 c

Legatio, *l.quid enim 27.ff.de iudic.* V.688 y *l.conueniſſe 2.§.3. legatis,ff.de iudic.*V.672

Legationis cauſa abſens, dicitur abſens cauſa reipublicæ, *l.cum 30.ff.de acquir.vel omit.hæred.*I.643

Legationem gerere, *l.de eo 26.ff.de iudiciis.*V.688

Legatione cui excuſentur patres trium incolumium liberorum, *l.pater 1.C.de legat.*106 g qui fungi non poſſint, *C.de legatio.*106 f

Legatione regia occupatus, non tenetur comparere coram legato apoſtolico, *c.1.ſancimus, §.10.ſi quis, tit.6.quomodo oporteat episc.*A.56

Legationum excuſationes, *l.pater 1.C.de legat.*106 g

Legationis priuilegium non extenditur ad legationem affectatam, *l.ſi propter 1.tit.quib.ex cau.*C.478 m ¶ Tempus, *l.conueniſſe 2.§.4.omnes,ff.de iudiciis.*V.674

Legatus quis dicatur.C.105 i

Legatus Proconſulis & Prætoris de omni crimine cognoſcit, *l.hac clauſula 7.ff.de ſuſpect.tut.& cur.*I.236 h quare iuriſdictionem habeat.V.141 d quæ ſpecialia habeat.V.137 d

Legatus cõueniri tẽpore legationis non poteſt, in cauſis ante legationẽ inchoatis, *l.qui aut ẽ 1.ff.ſi quis caut.*V.233 b ¶Vbi & quo loco poſſit.N.1763 q ¶Reſtituitur ad principem.C.478 n

Legatus non poteſt condemnare nocentem, licet abſoluere poſſit, *l.ſolent 6.ff.de off.proconſ.*V.136 ſ

Legatus abſens ſi conuentus tempore legationis condemnatur ipſo iure nulla eſt ſẽtẽtia, *l.ſi propter 1.ti.quib.ex cau.*C.478 o ¶Fũdus ſub cõditione tradi debet legatario.I.859 i ¶Ius reuocãdi domum habet, *l.vir bonus 18.ff.iudicatum ſolui.*N.1243 z

Legati qualitatẽ interpretamur ex dignitate legatarij, *l.Gaurus 10.ff.de ſeruit.urb.præd.*V.981 f ¶ Romam miſſi hoc priuilegium habent, vt nõ cõueniantur Romæ dũ ſunt in legatione de his quæ contraxerũt in legatione, *l.cõueniſſe 2.§ 3.legat. ff.de iudic.*V.672 tẽpore legationis cõueniri poſſunt eorum nomine quæ in legatione cõtraxerunt vel deliquerũt, *l.conueniſſe 2.§.4.omnes, ff.de iudic.* V.644 c puri dies cedit à die mortis teſtatoris, *l.cætera 41.ff.de leg.& fideic.*I.786 h debiti in diem ſi dies exciterit viuo teſtatore relictum valet ceſſatq; in eo Falcidia, *l.ſi creditori 28.ff.de leg.& fideic.*I.772 k

Legati dominium recta via tranſit in legatarium, *l.legatũ 80.ff. de leg.& fideic.*I.949 res legatario an proſit, *l.non 82.ff.de leg. & fideic.*I.822 l finibus ampliatis ampliatur legatũ, *l.cum 10. ff. de leg. & fideic.* I.870 r tranſmittendi tempus à morte teſtatoris eſt, *l.ſi mihi 12.ff.de leg.& fideic.*I.761 c dominiũ trãſit recta via in legatarium, *l.pro legato 4.ff.pro legat.*N.511 a facilius tranſit in legatarium quàm hæreditatis in hæredẽ, *l.legatum 80.ff.de leg.& fideic.*I.949 h etiam ignoranti legatario adquiritur, *l.legatum 80.ff.de leg.& fideic.*I.949 h à morte teſtatoris ſiue ab adita hæreditate recta via tranſit in legatariũ, *l.magis 5.ff.de reb.eorum qui ſub tut.*I.349 m

Legitimari facilius poſſunt liberi ex iniuſto conuentu ſuſcepti, quàm ipſe concubitus iniuſtus, *l.quinetiam 55.§.1.patris,ff.de ritu nupt.*V.2119 p

Legitima pacto eius cui debito eſt remitti & repudiari poteſt, *l.ſi quando 35.tit.de inoffic.teſtam.*C.603

Legitima ſine onere relinqui debet, *Coll.4.Nou.38.tit.18.de reſtit. c.1.quamobrem.* A.248 d ad minimum liberis relinquenda, *Nou.89.tit.1.quib.mod.natu.effic.ſui, cap.2.primus, §.3.ſi tamen.*A. 402 u non poteſt relinqui in vſufructu, *l.ſi quando 35.tit.de omis.teſtam.*C.605 a

Legitimæ ſupplemẽtũ fieri debet, cùm ex rebus quæ apud hæredem, tum quæ apud legatarios ſunt, *l.omnimodo,tit.de inoffic. teſtam.*C.596 q nõ imputantur accepta à patre donatione inter viuos, *l.ſi quando 35.tit.de inoffic.teſtam.*C.602.o ratione ſeu in legitima filius dicitur patris creditor ex cauſa tamẽ lucratiua, *l.ſi emancipata 3.ff.de tut.& ſalt.ign.*C.228 k

Legitimæ adminiſtrationes, *l.ſi tutor 4.tit.in quib.cauſ.*C.450 t vſuræ pro pupillaribus, *l.tutor 6.§.10.quæ,ff.de adminiſt. & pericul.tutor.*I.170 p

Legitima patronis debita tertia, *l.ſi patronus 20.ff.de don.*N.164 u iure inſtitutionis hodie relinquenda liberis, *l.ſi filius 30. ff.de minor.*N.569 i priuari non poſſunt liberi à parentibus, *cap.2. hinc,tit.1.de hæred.& falc.*A.17 f patroni in bonis liberti tertia, *l.ita 40.ff.de iure fiſci.*N.1647 e

Legitima aucta eſt aſcendentium vt deſcendentium, *c.2.excipitur,coll.3.Nou.18.tit.5.de mand.princ.*A.144 e

Legitima pro numero liberorũ augetur vel minuitur, *c.2.hæc, coll.3.Nou.18.tit.5.de mand.princ.*A.144 b

Legitima aſcendentium aucta eſt, vt deſcendentium, *Nou.89.tit. 1.quib.mod.natur.effic.ſui.c.13.in quib.*A.410 y

Legitima ætas vt quis non poſſit reſtitui, *tit.de pace tenend.53.*F. 101 l inſtitutionis titulo liberis hodie à parẽtib. relinquẽda, *l.Papinianus 8.§.6.ſi quis,ff.de inoff.teſtam.* V.722 b ratione liberi locum tenent creditorum, *l.ſi quis 6.§.3 ſi patronus.ff.ad l.Cor.de falſ.*N.1494 x ſuæ filius nõ imputat, quæ legitimæ ſtudiorum cauſa à patre accepit, *l.qua pater 50.famil.erciſc.* V. 1156

Legitimæ ad ſupplementũ agere poſſunt filij, nepotes ex filio, parentes, patres, patroni, *l.omnimodo tit.de inoff.teſt.*C.596 i

Legitimæ ſupplementum petitur ex lege, quæ obtinuit tempore teſtamenti, *Auth.coll.4.Nou.66.tit.21. vt factæ nouæ c.1.ſancimus.*317 c

Legitimæ ſuæ cauſa, filius non poteſt poſſeſſionem ſua auctoritate occupare, *l.omnimodo.tit.de inoffic.teſtam.*C.596 h

Legitimæ pro centeſimis, *l.tutor 6.ff.de adminiſt.& pericul.tutor.* I. 168 q factum pœnam non meretur, *ff.lib.39.tit.3 l.4.*b

Legitimatus per principem patrem ſequitur, *l.filius 3. C.de muniti.& origin.*76 p

Legitimati & adoptiui ſimilitudo, *l.municipem 1.ff. ad municipalem.*N.1707 k ¶ Habent quærelam aduerſus teſtamentum paternum, *Authen.coll.6. Nouell.73. titul.3. quibus modis natur.* 350 k

Legitimatio trahitur retro ad tempus conceptionis, *l.à diuo pio. ff.de ritu nuptiarum.*V.2120 ¶Liberorum ſpectat ad principem, *l.qui in prouincia 57. §.1.in libro ff.de ritu nuptia.*V.2120 ¶ Voluntariæ iuriſdictionis, *Nouell. 89. titul. 1. quibus modis naturales effic.ſui. cap. 11. generaliter.* A. 407 c

Legitimam ſuam repudians, no excludit: niſi poſt triennium, *l.ſi quis 8.ff.de iure delib.*I.591 d

Legitimi liberi fieri poſſunt, ſine matrimonio, *Authen collation. 6. Nouella 74. titulo 3. quibus modis natur. capite primo ſi quis.* 353.o

Legitimum eſt, quod lege fit, aut nulla lege prohibitum, *c.1.ſi hæres.§.1.ſi quis tit.1.de hæred.& falc.*A.5.c

Legitimus Cognatus, Is cenſetur, Qui natus eſt ex filio emãcipato, *l.poſthumus 6.ff.de inoffic.teſtam.*V.718 e

Lex pro Actione legis, *l.40.in lege tit.2.ad legem Aquiliam.* V. 1083 e ¶ Cautione vel præcepto, *l.ſi finita 15.§.11.ff.de dam.inf.*N.56 e ¶ Conſuetudine, *l.nulli 3. ff.quod cuiuſque vniuerſ.* V. 406.o *l.qui neque 81.ff.de iudi.* V.715 d ¶ Conuentione, aut potius pro forma dotis data, *l.legem 10.tit.de pactis.* C.300 ¶ Lege & conuentione, *l.indutile.ff.de legib.*V.79 a ¶Pactione, *ff.lib.39.tit.3.l.1.§.229.*i ¶Pacto, *l.Herennius 22.ff.de ſtat. hom.*V.93 e *l.veteribus 39. ff. de pact.* V.297.c *l.merito 1.§.1. iuſſu.ff.quod iuſſu* V.1572.g *l.ſi in lege 14.tit locati conduct.*V.1861.o *l.ſi dominus 8.tit.de præſcript.verb.*V.1893 h ¶ Priuilegio, conſuetudine & ſtatuto. *l.ſi ſecundum 4.C.de iur.Reip.*148 y ¶ Statuto & conſuetudine vſurpatur, *l.munerum 18. ff.de mun. & honor.*N.1750 z

Lex Donum Dei, *l.nam & 2.ff.de legib.*V.73 a ¶ Decretum prudentum, *l.nam & 2.ff.de legib.*V.73 a Quid *tit.de pace Conſtantiæ.* E.196 c

Lex Agraria de terminis diſiectis, *Auth. coll.5. Nou.69. tit.24. vt omnes obedi.c.1.hæc.*332 f ¶Aquilia habet tria capita, *l.de pecoribus 5.tit.de leg.Aquil.*C.659 *l.non ſolum 33.ff.de vſucap.*N.476 non impedit vſucapionem rerum vi non poſſeſſarum, *l.ſequitur 4.§.23 ff.de vſuc.*N.458 a ¶ Commiſſoria quid, *l.75. qui 11.ff.quod vi aut clam.*N.751 m cur in pignoribus reprobata, *l.Æmilius 38.ff.de minor.25.ann.* V.575 l odioſa vt in fraudẽ vſurarum inducta, *l.Æmilius 38.ff.de minor.25.an.*V.575 l locum non habet in pignorib. & feudis, *tit.27.de feudo dat. in vit.leg. commiſſ.*I.29 a ¶Cornelia de falſis publica eſt, ſiue teſtamẽti ſiue inſtrumenti, *l.non omnia 1.ff.de pub.iud.*N.1411 c ¶ Fauia de plagiariis publici iuris eſt, *l.quot & 3.ff.de lib.hom.exhib.*N. 774 f publicum crimen cõtinet, *l.non omnia 1.ff.de pub.iud.* N. 1411 e vbi locum habeat, *l.fine 3. tit de noxalib.action.* C.688 l. ¶Generalis eſſe his verbis, hac edictali & in omne æuũ & ſimilib.colligitur. *tit.de prohib.feud.52.*F.98 b vnde dignoſcatur, *tit.quomodo in læſ.maieſt.*E.134 h dicitur ſententia iuriſcõſulti in corpus iuris relata, *l.78.ff.de leg.& fideic.*I.2057 h ¶Iulia repetundarũ inhæredes quẽadmodum detur, *l.datur 2.ff.ad l.Iul.repet.*N.1509 a ¶Iulia de adulteriis vnde & à quo Iulia dicatur, *ff.ad l.Iul.de adu.*N.1441 g ¶Iulia de vi publica locũ habet quando vis eſt illata armis, *l.armorũ 41.ff de ver. ſignif.*N.1811 ¶ Iulia de vi priuata, deſcendit ab interdicto vnde vi, *l.ſi præſes 32.ff.de pœnis.*N.1567 m ¶ Impoſita verbis eſſe non debet ſed rebus, *l.cum 32.de condict. indeb.* V.1346 o ¶ Mitior eſt homine, *c.21.ſi quis coll.4. Nou.22.tit. de nuptiis.* A. 276 ſ in perſonam vnius non conſtituitur, *l.1.lex eſt, ff.de legib.*V.72 g Localis vel ſpecialis non extenditur ad alias perſonas, *l.iura non 8.ff.de legib.*V.75 a ¶Loci inſpicienda eſt non ſcripta, *l.ſemper 5 ff.de iure immun.*N.1759 d

¶Noua

¶Noua veterē interpretatur. *Nou.143 tit.25.de raptis mulierib.* A.609 i quæ dicatur, *l.ſi obligatio 1.ff.de condict.ex lege.* V.1379 b
¶Regia quæ fuerit, *l.ex imperfecto 3.C.de teſtam.* C.1353 e
¶Remnia, *l.in eum 1.§.2.ff.de calumnia.* V.467 p ¶Rhodia vnde dicta, *l.lege 1.ff.de leg. Rhod.de iactu.* V.1459 a ¶Specialis generali derogat, *l.lex naturæ 24.ff.de ſtat.hom.* V.93 i
¶Velleia quid ſtatuebat, *l.ſi quis* ▪ *.tit. de inoffic.teſta.* C.600 x
¶Viſſellia, *l.libertus 1.C.ſeruus aut libert.*66 k ¶ Viſcellia priuatum crimen continet, *l.non omnia 1.ff.de pub.iudic.* N.1411 e

Lex non correcta expreſſe, antiquæ ſuæ figuræ relinquitur, *cap. 1. Armeniorum.coll.1.Nou.19.tit.6.de armenis.* A.159 a vt vim edicti habeat quid ſufficiat, *tit.de pace tenend.53. §.1.iniuria.* F. 104 ▪ ¶Cedit naturæ, *ff.lib.39.tit.3.l.2.* ¶Committi interdum definitionem, ſeu deciſionem facti, iudici, *l.in fundo 38.ff.de rei vin.* V.848 r. & princeps cum cauſa præſertim propter locum publicum, ex cauſa publicæ vtilitatis poteſt alicui auferre dominium rei ſuæ, *l.omnes 6.tit.ſi contrarius vel vtil.pub.C.* 245 b quando vnum diſponit, & aliud præſupponit, locū nō habet legis diſpoſitio niſi præſuppoſitū verificetur, *l.mācipia 5.tit.de ſeru.fugit.* C.1270.n vbicunque contrarium non declarat, ſemper ſimplum eſt in pœna, *l.is qui 13.ff.ad leg.Iul.pec.* N.1517 g ¶ Coercet delicta, *l.nam & 2.ff.de legib.* V.73 a
¶Concedere poteſt teſtamēti faciendi poteſtatē ſeruo, *No. 123.tit.6.de ſanct.epiſc.c.38.ſi qua.* A.555 c
¶Conſulit interdum, *l.is qui 24.ff.de rei vind.* V.840 p & quādo, *ſicut* ▪ 8.§.10 *tunc,ff.quib.mod.pig.* V.1953 r ¶Derideri non debet, *Nou.97.tit.9.de æqualit.dotis c.1.hoc igitur.* A.440 t
¶ Deſpicit nullos, ne miſeros quidem, *Nou.89.tit.1.quib.mod. natur.effic.ſui.* A.398 e ¶ Debet eſſe poſſibilis, *l.Tiberianus 1.C. de fund.limitr.*158 b in caſu, aut de caſu dubitabili, *l.vir.8.ff.de dot.praleg.* I.1140 y clara, *Nou.107.tit.8.de teſtam.imperf.c.1.nos igitur.* A.468 l ¶ Dicitur commune præceptum, & quo ſenſu, *l.1.ff.de legib.* V.72 p
¶Fingit plerunque, *l.filium 6.ff.de iis qui ſui.* V.97 h impoſſibile quod difficile, *l.aliud 120.ff.de reg.iur.* N.103 ▪ ¶ Fingit interdum ſuper mortuo, vel ſuper iure mortui, *l.cum 9.ff.de SC. Sila.& Claud.* I.730 y ¶Fit plurium cauſa. *Nou.13.tit.1.de inſtr. caut.*343 ▪ ¶ Imperat, *l.legis virtus 7.ff.de legib.* V.740
¶Imponi debet rebus, non verbis, N.516 z ¶ Ligat ex die quo promulgatur, *l.eurialib. 66.Cod.de decur.*64 nititur coniectura, quæ locum non habet in caſu certi, *l.cum 77. ff.de leg. & fideic.* I.934.o ¶Interpretationem recipit à conſuetudine, *l.ſi de interpretatione 37.ff.de legib.* V.83 r
¶Permittit interdum, *l.legis virtus 7.ff.de legib.* V.75.o ¶ Præſumit aliquem lucrari poſſe, *l.tutor. 11.tit.arbit.tut.C.*1217 a
¶Punit, *l.legis virtus 7.ff.de legib.* V.75.o ¶Reprobari conſuetudine poteſt, *c.1.legem tit.4.de fideiuſ.& mand.* A.35 d ¶ Reſtringitur per ſuam rationem, *l.hæc.actio 4.ff.de calum.* V.469 a
¶Supplet vbi homo deficit, *Nou.89.tit.1.quib.modis natur.effic. ſui.c.6.ſi quis.* A.403 m
¶ Supplet quod homo omittit, *l.ſi ſt.4 §.5.ff.de re iud.* N.521 g
¶Suppletur caſu ſimili, *l.nam vt ait 13.ff.de legib.* V.76 i an & quomodo lex tollatur, *l.de quibus 32.ff.de legib.§.1.* V.82 i
¶ Tollitur per deſuetudinem, *l.27.ſi ſeruus tit.11. §.6.ſi quis ad L.Aquil.* an & quomodo conſuetudine tollatur, *l.de quibus 32. §.1.ff.de legib.* V.82 i non tamen tollitur conſuetudine approbata, per reſcriptum etiam proprio motu latum, *l.diſpoſitionem 1.C.de coll.donat.*44 k ¶ Trahitur ad futura, *Auth.coll. 6.Nou.75.tit.5.de his qui ad monaſt.c.1.paganus.* A.360 b non trahitur etiam ad præteritos caſus: niſi nominatim dictum ſit, *c.1.ſancimus.§.7.tit.6.* A.53 d ¶ Videtur homines ad bene faciendum compellere, *l.nam & 2.ff.de legib.* V.74 k

Legis Æliæ Sentiæ ſententia, *l.placuit 1. ff.de manumiſſ.* N.194 m
¶Actio quid, *l.omnes 2.§.1.ff.de off.procons.* V.134 u pro actu legitimo, *l.ſi conſul.4.ff.de adopt.* V.102.o quatuor virtutes, *c.1.occupatis tit.1.de hered.& falc.* A.3 ▪
¶ Aquiliæ actio licet ſit pœnalis, rei tamen æſtimationem perſequitur, *l.ſed 50.tit.pro ſocio.* V.1697 c domino tantum datur, *l.nautæ 5.ff.de naut.caup.ſtabul.* V.667 c ¶ Auxilio careat, qui in illam peccat, *l.cum 21.tit.de iur.delib.* C.1427 h ¶Beneficium, priuatus auferre non poteſt, *Nou.29.tit.1.* A.403 l ¶Cōmiſſoriæ pactum, in pignorib. reprobatur, ne creditores auaritiā ſuam exerceant, *l.prior.20.tit.de in diem addict.* V.1767 k pro commiſſi pacti, *l.ſi fundus 1.tit.in lege commiſſo.* V.1768 ¶Cōdendæ ſtilus quis, *ti.de pace tenend.53.§.1.iniuria.* F.104 c poteſtatem habent Princeps, Senatus, Præfecti, *l.ſi quis 33.ff.ad l.Cor.de falſ.* N.1507 l ¶ Interpretatione opus eſt, quoties occurrit verbū dubitabile, *l.& ideo 11.ff.de legib.* V.76 f ¶Interpretationē legēm circūuenire differunt, *l.ita 40.ff.de iure fiſci.* N.107 a ¶Interpretādæ poteſtas, iudicibus & iuriſconſultis data eſt, *l.neque leges 10.ff.de legib.* V.76 e ¶Interpretatio à Iuriſcōſulto, vel à principe quærenda, *l.& ideo 14.ff.de legib.* V. 76 p ¶Iuliæ repetundarum actio in factū, vtrum in hæredes detur, *l.datus 2.ff.ad leg.Iul.repet.* N.1509 a ¶ Iuliæ author quis fuerit, *l.proſpexit 12.ff.qui & à quib.* N.319 ▪ ¶ Licinniæ effectus, *l.ſi quis 12.ff.de alien.iud.* V.623 d ¶ Velez primū caput, *l. Gallus 29.ff.de liber.& poſthum.* I.414 m ¶Offendere verba tātum nonnunquam permiſſum eſt, *l.quamuis 11. ff.de in ius voc.* V.191 c non licet aliquando, *l.proſpexit 12. §.1.ff.qui & à quib.* N.320 f *l.contra 29.ff.de legib.* V.809

Legis & priuilegij differentia, *l.iura non 8.ff.de legib.* V.75 a

Legi non dicuntur, quæ ingenij ſagacitate ex qualiquali ſcriptura colliguntur, ſed quæ oculis ipſis leguntur, *l.quæ in 1 ff. de his quæ in teſta.del.* I.440 k quando contraria ſit cōſuetudo, *l.de quibus 32.§.1.ff.de legib.* V.82 l ¶Fraus quomodo fiat, *l.contra 29.ff.de legib.* V.80 g

Legem condere an poſſit quilibet magiſtratus, *l.hoc edictū 1.§.1. ff.quod quiſque iur.* V.176 ¶ Excedere licet diſtinguendo, ſtatuendo, ſupplendo, *l.de pretio 8.ff.de publ.in rem actio.* V.871 i
¶Facere Senatuſconſultus poteſt, *l.non ambigitur 9.ff.de legib.* V.756 ¶Facere non poteſt præfectus prætorio, *l.Tiberianus 1. C.de fund.limit.*198 a an poſſit quilibet magiſtratus, *l.hoc edictum 1.§.1.ff.quod quiſque iur.* V.176 r ¶ Interpretatur conſuetudo, *l.minime 23.ff.de legib.* V.79 k ¶ Non inuocat qui in eam committit, *l ſed ſi qui § 2. quanquam. ff. quod cum eo.* V.1491 d
¶ Sequitur vel antecedit conſuetudo, *l.de quibus 32.§.1.ff.de legib.* V.82 i non habet neceſſitas, *l.officium 1. §.1.ff.de Senator.* V.1245 ſibi imponere nemo poteſt, *l.Lucius 2. §.1.ff.de fideic. libert.* N.268 f

Lege Aquilia cōmodatarius nōn agit, licet de pauperie agere poſſit, *l.item 11.ff.ad leg.Aquiliam.* V.2063 a ¶ Cornelia de ſicariis nō tenetur, adulteram vxorem interficiens, punitur tamen mitius, *l 38.§.8.Imperator, ff.ad leg.Iul.de adult.* N.1473 b
¶Generali ſpecialis non tollitur, *l.ſciendum 15.ff.qui ſatiſd.cog.* V.212 i ¶Iulia repetundarum tenetur, iudex teſtibus denūtians aut impediens teſtimonium pecunia accepta, *l.eadē 6. ff.ad leg.Iul.repet.* N.1500 d an & quomodo puniatur qui iudicem pecunia corrumpit. N.1509

Lege fieri poteſt quod pacto poteſt, *l.non impoſſibile 50. ff.de pactis.* V.304 f ¶Hæreditatem poſſidere quid, *l.ſi ab inſtituto 11.ff. ſi quis omiſ.cauſ.teſtam.* I.708 x non diſtinguente homo non diſtinguit, *l.cum ad 2.C.de quib.muner.*93.k

Leges pro iure ſcripto, *ff.lib.1.l.9.*c ¶ Antiquæ ad nouas trahuntur & cōtra nouæ ad antiquas, *l.ideo quia 27.ff.de legib.* V. 80.d transferuntur ad poſteriores, *l.3.in omnibus tit.4.ff.de noxalibus actionibus.* V.1099 m ¶ Curiatæ à curiatis, *ff.lib.1.tit.3. l.2.* ¶Deſuetæ aut nō conſuetæ omiſſio non vitiat, *l.rem 14. tit.de iud.* C.522 l ¶ Diuinæ ad cauſarū deciſionē allegari poſſunt, *c.omnes tit.21.vt iud.ſine quoque ſuffra.* A.85 c ¶Veteres determinant, *Nou.90.tit.2.de teſtib.c.2.* A.415 k

Leges condere ſolius eſt principis, *c.4. & ante, de non elig.ſecundo nub.*22.i ¶ Extenduntur facilius ad ſimiles caſus, *l.porcinarij 1.C.de ſicariis.*140 n ¶Fauent probationum copiæ & facilitati. A.421 i ¶Ignorare non licet, *c.1.Anteriori, de appellationi* A.207 f ¶Ligant extraneos. ¶Ludibrio nō debēt eſſe, *l.cum 8.tit.de bon.quæ lib.* C.1560 *l.nam & 2.ff.de leg.* V.73 e *l.adoptare 37.ff.de adop.* V.112 m ¶Princeps ſolus facere poteſt, *ff.lib.1.tl.2.l.9.*b ¶ Fiunt ſub frequenti, id eſt de his quæ frequenter accidunt, *Nou.99.ti.11.de duob.reis promit.* A.450 z ¶Iubent aliquādo & interdū conſulunt, *Auth.coll.6.Nou.72.*340 h ¶Non referūtur ad præteritos caſus regulariter, *tit.6.*E.11 ¶ Renouātur ſepultæ ſeu deſuetæ, *c.1.vnā, tit.7.de non alien.aut permut. reb.* A.63 d ¶ Subueniunt tēpore perituris, *l.Pōponius 13.§.3.ff. de recept.arbit.* V.630 d ¶Sūt ſacratiſſimæ, *ff.lib.1.tit.1.* quādoque prohibēt libertatē dari, *l.libertas 38.ff.de manum.teſtam.* N. 224 q nō trahuntur regulariter ad caſus præteritos, *Auth.col. 6.Nou.75.tit.5.de his qui ingred.c.1.propterea.*359 ▪ ¶ Trahūtur ad præterita plerunque, *Nou.143.tit.de rapt.mulier.25.* A.609 p ad futura tātū negotia regulariter, *c.1.peruenit, coll.3.Nou.19.tit.6. de filiis ante dotalia inſtrumenta natis.* A.156 p ad præterita & præſentia plerunque. *Nou. 113. tit.14. in medio litis, c.1.vt propterea.* A.485 p ad futura generaliter, *Nou.115.tit.16.vt cum de appell.cap.1.ideo.* A.487 b ¶Tolluntur per deſuetudinem, *ff. proœm.in marg.pag.*43 ¶ Tranſgredi ex cauſa licitum, *l.licet 1. tit.de precib.imper.offerend.* C.234 ¶ Valent poſt 30.dies ab earum inſinuatione nūmerandos, *Nou.116.tit.16.vt neque miles.* A.497 g

Leges Romæ docens non alibi immunis eſt, *l.in honorib.8.ff.de vacat.& excuſ.mun.* N.1755 e ¶ Romanorum conſuetudinem non vincunt, *tit.1.de his qui feud.dare.§.3.hoc autem.* F.3 a quæ interdicunt non ſtatim puniunt, *No.117.tit.tit.18.vt liceat matri & auiæ, c.115.his quoque.* A.509 c ¶Quaſcunque nulli ignorare permittitur, *l.Conſtitutiones 12.tit.de iur.& fact.ign.* C.233 c à quo tempore obligēt, *tit.1.quom.in leſ.maieſt.* E.139 d ¶ à Græcis habuerunt originem, *ff.proœm.gloſſ.h.pag.*43.

Legum aliæ declaratiuæ, aliæ merè poſitiuæ, *tit.quomodo in leſ. maieſt.* E.134 e ¶ Correctiones vitandæ ſunt, *Auth.coll 5.Nou. 67.tit.24.*323 q ¶ Doctores Romæ tanquā docentes excuſatio-

nem habent, C. de prof. 97. b ¶ Multitudo, ff. proœm. §. 1. pag. 44. ¶ Penuria, ff. proœm. §. 2. pag. 45 ¶ Profeſſores ſunt maiores aliis profeſſoribus, ff. proœm. gloſ. 1. pag. 52 ea interpretatio eſſe debet vt ſenius vitioſus reiiciatur, ff. lib. 59. tit. 3. l. 4. §. 2. i

Legibus plerumque definiuntur raro contingentia, l. ex his 4. ff. de legibus. V. 74 m pactione nonnunquam derogari poteſt, l. de quibus 32. §. 1. ff. de legib. V. 82 i curæ res etiam diuinæ, l. nam & 2. ff. de legib. V. 73 d omnes tenentur, l. conductores 1. C. de conduct. 218 q obediendum, Nouella. 96. titulo 8. de executoribus. A. 437 b

Legales libri, ff. proœm. gloſ. 1. pag. 42 non debent ſcribi per ſigna, ff. proœm. gloſſ. 2. pag 42.

Legiſlator particularis ſtatuta, & conſuetudines ſuas: vniuerſalis vniuerſalem legem ſcire debet, ti. 1. quomodo in leſ. maieſt. E. 159 c

Legiſlatori bus incidit, vtrúmve id quod ancipiti, l. pro dubietate. 11. tit. de condict. indeb. C. 726

Legere ſuſpenſiuè, l. heres 19. §. 2. proinde, ff. de indic. V. 684 ¶ verbi varias ſignificationes, Auth. 5. coll. 6. Nou. 73. tit. 2. de inſtrum. caut. cap. & oportet. 344 r

Legendi ſignificationes variæ, l. qui pendentem 25. tit. de act. empt. & vend. V. 1819 e

Legenda, ff. proœm. gloſſ. t. pag. 50

Legendæ probare poſſunt, ff. proœm. gloſſ. t. pag. 50

Legetur res eadem vno teſtamento, & pluribus intereſt, l. plane 34. ff. de leg. & fideic. L 777 o

Legentibus datiui caſus, ff. proœm. gloſſ. c. pag. 45

Lenocinium quid, l. mercalem 5. tit. de condit. ob turp. cauſ. C. 735 c ipſo iure infamat, N. 1421 c

Lenocinij pœnæ quæ, l. inter liber. is 6. §. 1. lex. ff. ad leg. Iul. de adult. N. 1445 k exceptio dilatoria, & non peremptoria, l. ex lege 5. §. 5. ſi publico. ff. ad leg. Iul. de adult. N. 1443 c ¶ Pœna capitalis, Auth. coll. 5. Nou. 51. tit. 6. Scenicas non ſolum. 279 h

Leno vxoris domini vaſallus feudo priuatur, tit. 24. quæ fuit prima cauſ. F. 58 a maritus quemadmodum puniatur, l. mariti 29. ff. ad l. Iul. de adult. N. 1466 eſt, qui mulierem proſtituit etiam ſine quæſtu ac mercede, l. palam 43. §. 7. leno. ff. de ritu nupt. V. 2115 n infamis eſt ipſo iure, l. Athletas 4. §. 2. ff. de his qui not. infam. V. 342 y meretrice ipſa deterius, l. palam 43. §. 5. non eſt ignoſcendum, ff. de ritu nup. V. 2115 k

Lenones infames, l. prætoris 1. ff. de his qui not. infam. V. 338 lege etiam de adulteriis tenentur, coll 3. Nou. 14. tit. 1. de lenon. 1175

Lenonum venatio quid, collat. 3. Nou. 14. titul. 1. de lenonibus. Auth. 117 k

Leuior eſt culpa in omittendo, quàm in faciendo, l. ſi manumiſſus 2. tit. de lib. & eorum lib. C. 1303 c

Leuis offenſa reputatur grauis in iis, qui reuerentiam debent, l. ſi manumiſſus 2. tit. de lib. & eorum lib. C. 1303 g ¶ Solennitas quæ dicatur, l. temporibus 1. ff. de inſpic. vent. I. 103 i

Libellus pro Scriptura continente excuſationem, l. 13. tit. inq. ff. de excuſat. I. 278 g

Libellus continere rem certã debet, etiam in perſonali actione Nou. 112. tit. 13. de litig. c. 2. ad exclud. §. 1. ſi verò. A. 479 e ¶ Concipi nõ poteſt ſub alternatione, l. fideiuſſor 45. ff. de fideiuſſ. N. 1093 ¶ Dari iure communi in ſcriptis ſolet, & ſcripturam requirit, c. 10. illud tit. 11. vt iudi. ſine quoque ſuffr. Auth. 92 k non datur cauſis naufragij, l. de ſubmerſis C. de nauf. 125 d ¶ Formatur pro qualitate rei petitæ, V. 827 b ¶ Præcedere litis conteſtationem regulariter ſolet, A. 154 r ¶ Proponi ad ædes citati quemadmodum debeat, l. dies cautioni 5. §. 6. ff. de dam. inf. N. 39 d ¶ Remitti poteſt partium conſenſu, Nou. 112. tit. de litig. c. 3. A. 480 k ¶ Vim denuntiationis non habet, l. denuntiaſſe 17. ff. ad l. Iul. de adul. V. 1458 n ſine concluſione regulariter non procedit, neque valere fallit, l. edita 3. tit. de edendo. C. 286

Libellus datus iudici non eſt de proceſſu, l. libertus 15. ff. de in ius voc. V. 192 ¶ In actione criminali & ciuili ſolemnitatẽ ſuam deſiderat, l. ordo 8. ff. de public. iudic. N. 1415 ¶ In actione tutelæ qualis eſſe debeat, l. minus 1. tit. ſi aduerſ. rem iud. C. 429 a quẽadmodũ formetur aduerſus Syndicos & ſimiles perſonas, Nou. 123. tit. 6. de ſan. Epiſ. epiſc. c. 28. ſportularum. A. 550 h eſt de ſubſtantia iudicij, Auth. coll. 5. Nou. 53. tit. 8. de exhib. & introd. 286 b ¶ Incertus in actione iniuriarum non admittitur, l. prætor 7. §. 1. ſi dicatur. ff. de iniur. & fam. libell. N. 1371 n ¶ Supplicatorius, l. libertus 15. ff. de in ius voc. M. 192 i quando dicatur fruſtratorius, l. fideiuſſor 32. ff. de neg. geſt. V. 451 rem illicitam continens non eſt à iudice recipiendus, l. omne 1. ff. de off. adſeſſ. V. 158 l ¶ Vti formetur ſuper obſequiis & reuerentia exhibenda, l. ſi duo 13. ff. de iuriur. V. 1280 i tria continere debet, & quæ, l. qua quiſque 1. ff. de edendo. V. 241 c ¶ Seu feudi ad libellum datio facta agnatis pro libello non habetur: ſed pro reputatione, tit. 38. de vaſ. tit. qui contra. F. 83 b quemadmodũ ſit concipiendus, Auth. coll. 6. Nou. 79. tit. 8. quod quos oporteat. 366 tribus modis offerri reo poteſt, Auth. coll. 5. Nou. 53. tit. 8. de exhib. & introduc. 285 t l. offeratur 2. tit. de lit. conteſt. C. 543 l ¶ adulterij cauſa etiam die feriata dari poteſt, l. miles 11. §. 6 ſexaginta, ff. ad l. Iul. de adult. N. 1449 c

Libellus emptus nihil operatur, l. ſi maritus 15. §. 9. ſi quis, ff. ad l. Iul. de adult. N. 1457 h ¶ Datus iudici non eſt de proceſſu, l. libertus 15. ff. de in ius vocan. V. 192 ¶ Scriptus non eſt neceſſariò dandus in omnibus cauſis, l. offeratur 2. tit de lit. conteſt. C. 543 h quẽadmodum concipiendus ſit in iudiciis generalibus & ſpecialibus, l. pro ſocio 38. tit. pro ſocio. V. 1694 y requiritur vt fiat res litigioſa, Nou. 112. tit. 13. de litig c. 1. A. 477 d quibus caſibus non detur, Auth. coll. 5. Nou. 53. tit. 8 de exhib & introd. 286 b non eſt neceſſarius quando imploratur officium iudicis, ff. de interrogat. in iur. fac. V, 1190

Libelli copia, l. non videtur 33. ff. de iudic. ¶ Famoſi tenetur qui libellũ famoſum principi vel iudici dedit, l. item 15. §. 34. prætor, ff. de iniur. & fam. libell. N. 1374 q ¶ Inepti datione & acceptatione à iudice facta actor amittit cauſam, l. uñ 1. tit. vt quæ deſunt aduoc. part. C. 362 h ¶ Oblatio non habetur pro vocatione, l. in ius 1. ff. de in ius voc. V. 184 ¶ Oblatione non dicitur lis conteſtata, l. ſi præcedente 58. tit. mand. vel contra. V. 1977 e ¶ Porrectio, l. non poteſt 23 ff. de iudic. V. 686

Libello actio hodiè inferenda eſt, l. qua quiſque 1. §. 1. ff. de edend. V. 243 quæ contineri debeant, l. de pupillo 4. §. 16. ff. de ope. nou. nunt. N. 18 f ¶ Cauſa adiicienda, l. hoc edicto 1. ff. de oper. nou. nũt. N. 3 h l. qua quiſque 1 ff. de edendo. V. 241 c ¶ Res petita demõſtrari debet, l. qua quiſque 1. ff. de edendo. V. 241 b ¶ Res demonſtranda, l. qua quiſque 1. ff. de edendo. V. 241 c

Libello famoſo etiam nocentem infamare non licet, l. eum qui 18. ff. de iniur. N. 1384 b ¶ Facta confeſſio an & quomodo noceat, l. liberos 10. tit. de lib. cau. C. 1610 i præciſè reſpondere & litem cõteſtari quis cogitur, l. ſumma 21. §. 3 ſiue, ff. de pecu. V. 1528

Libello eodem accuſari poſſunt mandans & mandatarius delicti, l. ſi quis 23. ff. ad l. Iul. de adult. N. 1469

Libellum in partes diuiſibilem eſſe, l. qui ſolidum 78. ff. de leg. 11. & fideic. I. 947 ¶ Conceptum male, iudex reſpuere poteſt, l. omne 1. ff. de off. adſeſſ. V. 158 i porrigere, l. ſi debitori 21. ff. de iudic. V. 686 licet mutare poſt litem conteſtatã ſed talis mutatio reo non nocet, l. 4. §. cum dominus, in delicto, tit. 4. ff. de noxalibus actionibus. V. 1101 a mutare poſt litem conteſtatam non licet, cumulare actiones licet, l. edita 3. tit. de edendo. C. 286 h ineptum & male conuentum debet iudex recipere, l. aduerſus 1. ff. ſi menſ. falſ. mod. V. 1215 d ante litem conteſtatam (poſtquàm tamen reus conuentus & libellus ei datus eſt mutare non licet, l. edita 3. titul. de edendo. Cod. 286 h

Liber homo à ſeruo difficulter dignoſcitur, l. ſi cum 22. §. 13. ſi mulier, ff. ſol. matrim. I. 33 e redemptori tenetur ad pretium vel operas, l. ſi ſeruus 71. ff. de acquir. vel omit. hæred. I. 672 l ¶ Fieri quis priuilegio interdum non poteſt, l. originarios 11. C. de agric. & cenſ. 173 c non liber ſimul quis eſſe poteſt, l. cum ſatis 23. C. de agric. & cenſit. 182 p homo licet non recipit æſtimationem quandoque tamen vt ſeruus æſtimatur, l. liber homo 103. ff. de verb. oblig. N. 994 u æſtimationem non recipit, l. ſeruum 49. ff. de leg. & fideic. I. 791 f qui ſe vendidit manumiſſus, non fit ingenuus niſi certis caſibus, l. homo liber. 21. V. 93 n vt fiat venditione ſeruus quinque requiruntur, l. homo liber 21. V. 93 c à ſeruo difficulter cognoſci poteſt, l. qua actione 7 ff. ad leg. Aquil. V. 1059 a æſtimationem non recipit, l. liber 13. ff. ad le. Aquil. V. 1064 h poſſeſſus & ſeruus in multis pares, l. qui fundum 7. §. 6. ff pro empt. N. 501 i quomodo ſeruus fieri poſſit, l. & ſeruorum, §. 1. ff. de ſtat. hom. V. 88 h & ſeruus alienus bona fide poſſeſſi, nobis de re noſtra adquirunt, l. liber homo 118. ff. de verb. oblig. N. 1004 a

Libera donandi mortis cauſa facultate quid continetur, l. Marcellus 15. ff. de mort. cau. donat. N. 178 l

Libera adminiſtrationis conceſſione non venit donatio, l. pupillus 1. tit. quæ res pign. V. 1927

Liberam habens peculij adminiſtrationem alienare non poteſt, l. ſeruus 19. ff. de fide & mand. N. 1080 n

Libera debent eſſe matrimonia, l. Titia 134. ff. de verb. oblig. N. 1013

Liberam poſſeſſionem non tradit per quam quis ire conſpicitur, l. ſi quis 35. tit de act. empt. & vend. V 1834

Liberum arbitrium pactum quod tollit turpe eſſe intelligitur, l. pactũ 15. tit. de pact. C. 304 p ¶ Corpus æſtimationem non recipit, l. hac actio 2 ff. quemad. ſeruit. amit. V. 1054 f ¶ Tempus reddendarum rationum quod, l. Sticho 40 §. 7. ff. de ſtatulib. N. 311 p olim nunc etiam liberum eſſe præſumitur, l. ſi priuſquam 15 ff. de op. nou. nunt. N. 26 n non eſt quod alicui vt bono viro iniunctum eſt, l. ſeruum 44. ff. de leg. & fideic. I. 789 a

Liberi populi qui dicantur, l. mulier 6. ff. de capt. & poſtlim. N. 1659 q omnes erant à principio, Auth. coll. 6. Nou. 74. tit. 3. quib. mod. nat. c. 1. ſi quis. 352 o

¶In parentum non ſunt dominio, *l.ne 3.ff.de agno.& alend.li.* I.90 h ¶In infinitum intelliguntur, *l.nunc, tit.de natur.lib.* C. 1147 e *l.ſi dotali 48.ff.ſol.matrim.* I.54. *l.liberos,ff.de ſenat.* V.23 *l.quique,§.2.ff.de in ius voc.* V.188
¶Quid habent in ſucceſſionibus parentum, *Auth.coll.6.Nou.74.tit.3.quib.mod.natur.* quam conditionem ſequantur, *l.cum ſeru 22.C.de agric.& cenſ.*183 b an patris,an vero matris, *l.liberos 10.ff.de ſenatur.* V.113 h & in quibus matris conditionem ſequantur, *l.mulier 16.C.de agric.& cenſ.* C.183 apud quem & cuius ſumptibus ali debeant, *Nou.117.tit.18. vt liceat matri & auiæ,c.7.illud quoque,* A.502 inter ſe conferunt profectitia,at nō extraneis coheredibus, *c.7.& quod,coll.3. Nou.18.tit.5.de trien te & ſemiſſ.* A.150 q nominatim ſunt exheredandi, *l.quid ſi 1.ff. de liber.& poſthu.* I.380 g in bonis non ſunt, *l.in hoc 27.ff.fam. erciſcund.* V.1142 m grati præſumuntur, & ab ingratitudine remoti,niſi probentur ingrati, *Nou.115.tit.16.vt de appel.c.3.aliud quoque,§.14.ſi quis.* A.193 g
¶ Negotia mea gerentis cum ſeruo meo, negotia mea gerente,an & quæ ſit ſimilitudo, *l.non ſolū 44.ff.de pecul.* V.1544 t lege Salica nati quemadmodum ſuccedant, *tit.26.ſi de feud. defunct.§.6.ſi quis.* F.64 l cuiuſque matrimonij ſint,id eſt primi vel ſecundi parentib.æquè ſuccedunt, *tit.26.ſi de feud.defunct.§.4.ſi quis.* F.63 b ¶ Legitimi non præſumuntur qui naſcuntur ex concubina, *Nou.89.tit.1.quib.mod.natur.effi.ſui, c.12. diſcretis,§.4 ſi quis.* A.409 g ¶Naturales præter duas vncias in bonis parentis conſequuntur etiam alimenta, *Nouel.89.tit.1. quib.mod.natur.c.12.diſcretis,§.4.ſi quis.* A.409 ¶ Inuiti non rediguntur in patriam poteſtatem, *l.inuiti filij 11.ff.de his qui ſui.* V.100 k non emancipantur, *ibid.* naſcūtur omnes homines, *ff.lib.1.tit.1.l.4.*b ¶Sunt adſcriptitij, *l.ſumma 3.ff.de ſtat. hom.* V. 87 b non ſunt inuitandi ad parentes offendēdos, *l.quidā 132. ff.de verb. oblig.* N. 1620 z rogati reſtituere hereditatem per non confectionem inuentarij, non amittunt legitimam naturæ debitam, *Auth.hoc,tit.de fideic.* C.1467 k

Liberorum appellatione omnes continētur vſque ad ꝓnepotes, *l.moris 9.§.13.liberos,ff.de pœn.* N.1555 t competit deſcendentibus cuiuſcunque ſint ſexus, *Nou.91.tit.3.vt exact.inſtr.c.1. his igitur.* A.427 ¶Ius non idem in parentes,quod parentū in liberos, *Nouell.88.tit.1.quib.mod.natur.cap.11.generaliter.* A.487 c ¶Fœcunditas non ſupplet ætatem marium, *l.de his, tit.de admin.tut.* C.1185 g ¶ Numerus quis excuſet, *l.nepotes 3.tit.de his qui num.* C. 96 p & à quibus, *ibid. l.pater 1.tit.de lega.* 106 g Speciei, *d.l.nepotes.*

Liberos emancipare parens inuitus non cogitur, *l.inuiti filij 11. ff.de his qui ſui.* I.99 k

Liberis exheredatis ne alimenta quidem debentur, *Nou.115.tit. 16.* A.493 h

Liberalis cauſa quæ dicatur, *l.39.* C.1519 b nemo dicitur in neceſſitate,ſeu in eo quòd neceſſariò alteri præſtare cogitur, *l.vnam 67.ff.de leg.& fideic.* I.913 o *l.ſi vſusfructus 66.ff.de iure dot.* V.2151 c

Liberalium artium profeſſores qui, *l.medicos 6.C.de profeſſ.* 98 x

liberari impropriè pro non teneri, *l.quod ſi 13. ff.de hered. vel act.vend.* V.1779 a quis inuitus, non directò. ſed per mediam perſonā poteſt, *l.ſi debitor 91.ff.de ſolut.* N.1181 interdum dicitur creditor,licet liberari propriè dicatur debitor, *l.acceptilatio 1.ff.de accep.* N.1106 g nemo tamen propriè dicitur,antequam obligetur, *l.pupillo 15.ff.de ſolut.& liber.* N. 1137 ſ & non incidere in obligationem differunt, *l.non eſt,tit. de fideiuſſ.* C.1227 d *l.non eſt,tit.de author.præſt.* C.1231 e ſi quis fruſtra poſtulat quaſi liberatus eſſet cogendus eſſet ruſſus ſe obligari, *l.ſi finita 15.§.1.ff.de dam.inf.* N.55 creditor impropriè dicitur. V.1251 a

Liberamur ſi plus fiat quam debet inuito creditore, *l.ſi ſeruum 5.ff.ſi ex noxal.cau.* V.217 e

Liberatur quandoque quis alieno facto, *l.ſi autem 8.§.3.ff.de neg. geſt.* V.426 y

Liberandi verbum latius patet quam ſoluendi, *l.ſi liberationis 47.ff.de verb ſign.* N.1813 a ipſo iure liberationem innuit, *l.inſulam 84.ff.de verb.obl.* N.981

liberatio eſt datio, I.1304 & actio an poſſit circa eandē cauſam eſſe, *l.ſi intra 41.ff.de pact.* V.300 f facta heredi prodeſt fideicōmiſſario, *l.cū ex 107.ff.de ſolut.* N.1204 q ¶In rē vni correorum debēdi facta,alij correo prodeſt, *l.cū duo 19.ff.de duob.reis.* N.1407 omnibus obligatis prodeſt, *l.Veranius 71. ff. de fideiuſ.* N.1109 adquiri mihi poteſt ſolutione mei ſerui vſufructuarij, *l.ſi debitor 63.ff.de ſolu.* N.1163 t ſemel competens eſt perpetua, *l.ſi reus 62.ff.de pact.* V.313 legatur trib. modis, *l.Aurelio 20.ff.de lib.leg.* I.1300 q vni facta per nouationem prodeſt omnibus, *l.quamuis, ff.ad SC. Velleian.* V. 1181 l cauſa dotis vim traditionis non habet, niſi poſſeſſio ſit penes liberatum, *l.58.§.1.* V.2147 b

Liberationi fauemus, & ad eam ſumus promiores, quàm ad obligandum, *l.Arrianus 92.ff.de oblig.& act.* N.908 g

Liberationem legare & dicere nolo vt conuenias, vel remittere actionem differunt. C.317 b

Liberationes generales, generaliter intelliguntur; *l.Aquiliana 4.ff.de tranſact.* V.314 m

Liberationum ipſo iure decem ſpecies, *l.in omnibus 43. ff.de ſolu.* N.1157

Liberatus impropriè dicitur, qui nunquam fuit obligatus, *l.qui res 98.§.5.ff.de ſolut.* N.1198 ſ

Libertas auferri videtur,& quomodo. N.274 ad diē adimi non poteſt, *l.hereditas 34.ff de hered.inſt.* I.472 pro parte dari non poteſt, *l.ſi debitor 15. ff. de fideic.lib.* N.275 d nec etiā ad tempus, *l.53.* N.230 k ſicut difficilè reuocatur, ſic difficiliter tribuitur, *l.ea lege 3.tit.de cond.indeb.* C.720 q data ſeruo vtrū cōfirmet ex dominio ſuperueniēte, *l.19.* N.1705 a libero homini relinqui poteſt. V.1755 n ¶Cōmitti nō poteſt in voluntatem liberā heredis,ſed in arbitriū boni viri, *l.Lucius 14.ff.de fideic.lib.* N.244 ¶ Dari directò non poteſt ſeruo alieno, *l.alieno 31.ff.de fideic.lib.* N.262.o ¶ Dari ex die,non ad diem poteſt, *l.libertas,ff.de manum.teſt.* N.224 i ¶Dari ad tempus non poteſt, *l.qui duos 18.ff.manum.teſt.* N.219 adimi nominatim teſtamento poteſt, *tit.de ademp.liber.* N.181 adimitur quādoque facto ipſius ſerui, quādoq; facto ipſius domini, *l. 1.* N.272 y ¶Adquiri poteſt ſeruis ex ipſa tutelæ datione, *l.1.* C.1397 ¶ Faciēdi quomodo coerceatur, *l.quid principis 13.§.2. de aqu.plu.arc.* N.113 q ¶Amittitur ingratitudine & ſui ipſius venditione, *l.tutelas 7.§.2.ff.de cap.min.* V.588 y ¶ Legari alicui ab eodē nō poteſt, vt nec quiſquā ſibiipſi legare poteſt, *l.ſed ſi,ff.de hered.inſt.* I.457 p ¶ Legari alicui à ſeipſo poteſt, *l.ſed ſi 6.ff.de hered.inſt.* I.454 ¶ Præſtari pro parte non poteſt, atque ita indiuidua res eſt libertas. *l.cum 77. ff.de leg.* I.944 q ¶Præualet in obſcuro, *l.ſi ſeruus 30.ff.de fideic.liber.* N.278 l nō reuocatur ſemel præſtita, *l.ſi minor 33.ff.de minor.25.ann.* V.37.o ¶Relinqui ſeruo hoſtium ſub conditione poteſt, *l.generaliter 24.§.2.ff.de fideic.lib.* N.250 n nō relinquitur in tempus mortis, *l.libertas 17.ff.de manum.teſt.* N.217 ſi relinquatur ſeruo alieno quid iuris. C.1572 an reſcindatur teſtamento reſciſſo, *l.ſtatuliberi 29.ff.de ſtatu lib.* N.305 a ¶ Retrotrahitur quandoq; *l.Neratius 7.ff.de manum.teſtam.* N.213 a ¶Reuocari non poteſt ſemel præſtita, *l.7.§.2.ff.de pact.* V.261

libertas pro ingenuitate, *l.ſi in 41.ff.de lib.cau.* N.349 h poſſeſſione libertatis, *l.qui abſenti 38.ff.de acqu.poſſ.* N. 441 d ¶ Data quo caſu non valeat, *l.nec militi 3.ff.de manumiſſ. teſt.* N.211 p ¶Data ſemel eripi manumiſſo inuito nō poteſt, *l.ſi filius 3.ff.qui ſine manum.* N.313 b ¶ Fauorabilis, *l.Stichum 15. ff.de manum.teſt.* N.217 d ¶ Fundi cur præſumatur, *l.15.* N.26 u ¶Dici ſeruitus ſuo modo poteſt, *l.ſi vnus 27. §.2.ff.de pactis.* V. 285 p ¶Eſt res ineſtimabilis, *l.7.tit.de cond.inſer.* C.1479 d nō eſt res hereditaria, *l.ſed ſi 6.ff.de hered.inſt.* I.434 p ¶ Eſt poſſe domum altius tollere, *l.vrbanorum 2.ff.de ſer.vrba.præd.* V.977 l ¶Relicta ſeruo alieno nullius eſt momenti, *l.ſi ſeruus 108.ff.de leg.& fideic.* I.846 h ¶Relicta quibus ſenatuſconſultis repræſentetur, *c.1.ſi heres,§.1.ſi quis,tit.de her.& falc.* A.5 c quibus impediatur, *l.ſi non lex 83.ff.de her.inſt.* I.566 ſeruitutis aliter vſucapitur in vrbanis,aliter in ruſticis prædiis, *l.ſequitur 12.§. 27.ff.de vſuca.* N.459 h ¶ Valet licet legatum non valeat, *l.ex his,tit.de teſt.mili.* C.1341.o non valet data aduerſus expreſſam voluntatem teſtatoris, *l.filius 32.ff.de dolo.* V.527
¶Vendi poteſt, *l.cum pacto 40.ff.de lib.cau.* N.549

Libertatis quandoque deterior eſt cōditio, *l.cum eo 31. ff de manum.teſt.* N.223 quandoque dura, *l.ea lege 3. tit. de cond.indebi.* C.729 n quam alterius rei, *Auth.ad hoc,tit.de lat.lib.* C.1584 m infinita eſt æſtimatio, *l.8.§.2.ſi quis,ff.rē rat.hab.* N.1249.o cauſa ſententiæ teſtimoniáque præferuntur, *l.lege Iunia 24.de manumiſ.* N.203 ¶Datio pro detectione, *ff.lib.1.tit.1.l.4.*b ¶ Fauor, *l.is qui 7.ff.de relig.& ſump.fun.* V.1220 z ¶ Fauore nonunquam à iure cōmuni diſceditur, *l.23.* N.248 p ¶Probatio vt fiat, *l.ſi priuſquam 15.ff.de op.nou.nun.* N.2615 ¶ Tempus ſimpliciter adiici & in vim conditionis differunt, *l.20.§.3.* N.202 f

Libertatis onerandæ cauſa quomodo fiat captio, *l.ſi quam 4.ff. de oper.lib.* C.1291

Libertatis directæ & fideicommiſſariæ quinque differentiæ, *l. Iulianus 40.§.1.ff.de manum.teſt.* N.215 i

Libertatis conditio quandoque deficere poteſt, *l.ſi ita 36.ff.de ſtatulib.* N.305 b

Libertatis quæſtio an ante omnes alias examinanda; *l.ſi qui 7. ff.de hered.pet.* V.751 l

Libertati quibus caſibus non faueatur, *l.libertas 104 ff.de reg.iur.* N.1913 c magis fauetur quam ætati, *l.cū vero 26.§.1 ff.de fideic. lib.* N.256.o ¶Fauere nemo prohibetur, *l.1.§.9.* N.775 a ¶Reſtitutus an & quomodo incidat in veteres obligationes, *l. ſeruus 30.ff.de oblig.& act.* N.898 y

Libertatem dari quandoque leges prohibent, *l.libertas 38. ff.de manum.teſt.* N.224 q

Libertates in fraudem fiſci datæ reuocantur, *l.in fraudem 45.ff. de iure fiſci.*N.1649 i

Libertates competunt à die aditæ hereditatis, *l.ergo 4.§.4.ff.de fideic.lib.*N.237 a *l.ſi priuatus 17.ff.qui & à quib.*N.322 t

¶ Directæ in fraudem creditorum datæ ita demum reuocãtur, *l.certum 1.tit.qui manum.non poſſ.*C.1595 o

Libertatum teſtamento & inter viuos donatarum ſimilitudo, *l.certum 1.tit.qui manum.poſſ.*C.1595 f

Libertus alienus adoptari an poſſit, *l.ſi paterfamilias 7.ff.de adop.* V.105 f ſequitur forum patroni, *l.hæres 19.§.2.ff.de iud.*V.685 e non petens tutores filiis patroni quemadmodum puniatur, *l.patroni 1.tit.quis potior.*C.1160 m ex iis cauſis in ſeruitutem reuocatur ex quibus reuocatur donatio, *Auth.coll.6.Nou.78.tit.7.vt liberti,c.2.illud.*363 h an & quomodo impunè patronum In ius vocare poſſit, *l.error 8.ff.de iur.& fact.ign.* V.2099 e patronum famoſa actione conuenire non poteſt, *l.ſi patronus 16.ff.de iureiur.*V.1233 d ſtipulando pecuniam reddi patrono nõ acquirit ipſi patrono actionem, *l.ſi ita 126.ff.de verb.ſignif.* N.1014 r & 1015 k

Libertus militare poteſt, *l.eos 1.C.negotiatores ne militent.*277 b

Libertas appellatur quandoque ſeruitus impropriè, *l.urbanorum 2.ff.de ſeru.vrb.præd.*V.977 l

Libertus ex quibus cauſis in ſeruitutem reuocatur, *l.liberti 3.ff.de lib.& eorum lib.*C.1304 f

Libertus manumiſſus an quibus & quatenus à patrono onerari poſſit, *l.iuſiurandum 1.ff.quarum rerum actio non datur.* N.878 q

Liberti appellatione liberta continetur, *l.liberti 174.ff.de verb.ſign.*N.1844 z

Liberti non facilè reſtituebantur natalibus, *Auth.coll.6.Nou.78.tit.7.vt libert.c.5.facimus.* 365 n in patronum teſtimonium dicentis pœna, *tit.33 de conſuet.*F.79 a

Liberti filij qui ingenui ſunt an propter ſuam ingratitudinem in ſeruitute redigãtur, *l.libertina 4.ti.de lib.& eorũ lib.* C.1305 c

Libertini non excuſantur à ciuilibus muneribus, *l.conditio 1.C.de libertinis.*102 y

Lictores qui, *l.manumiſſio 23.ff.de man.vin.*N.216

libitina eſt lectus vetus, *l.5.§.8.*V.1469 k

libræ æſtimatio, *l.quotieſcunque 5.C.de ſuſcept.*314 z

libram efficiunt aurei ſeptuaginta duo, *l.id eſt 10.ff.de dolo.* V.516 n

libri ſingulares qui hodie ſint, *ff.proœm.Glo.*b,*pag.47.* cur dicantur, *ff.proœm Glo.*b,*pag.47.* ¶ Principales ſeu principis, *ff.de off.quæſt.*V.129

Libri & veſtes doctorales & ſimilia, *l.ſi filius 4.tit.famil.erciſcun.* C.661

Libri ſingulares, *ff.proœm.§.1.pag.44*

Libros quos pater emit filio an debeat filius habere præcipuos, C.667

Libris legatis an cenſeatur legata bibliotheca, *l.librorum 52.ff.de leg.& fideic.*I.1030 h

librarius pro ſcriptore, *ff.proœm.Glo.*b, *pag.50.* librorum vel notario, *l.ſi librarius 92. ff de reg.iu.* N.1896 m

¶ Scriptore librorum, *l.ſin autem 28.§.6.ſed ſi, ff.de rei vind.*V.843 l

Librarij pro ſcriptoribus, *l.15. Zenodorum, ff.de excuſa.*I.281.o qui, *C.de tabul.*110

licere pro neceſſe habere, *l.45.§.1.*V.581

Licere actori non debet quod non licet reo, *l.per internallum 69.ff.de iud.*V.709 a

licet verbum porrigitur interdum ad neceſſitatem, *l.ſi creditor 7.ff.de diſtract.pign.*V.194 a inſolidũ quod pro parte non licet, *tit.34.de lege Corrad.*F.80 e vnicuique ea tollere & frangere quorum nomine accuſari non poteſt, *l.ne quis 2.tit.vt nem.liceat ſine iud.*C.391 ¶ Pacto quod alias non licet, *ti.1.de his qui feud dar.poſſ §.2.cum vero.*F.2 m ¶ In totum aliquid quod in parte non licet, *l.quemadmodum 7. C.de agric. & cenſ.* 169 d ¶ Quod expreſsè non prohibetur, *l.non 87.tit.1.quibus mod.natur. effi.ſui. c.15.vltima.* A.411 a marito vxorem delinquentem leuiter corrigere at non in carcerem, aut vincula conijcere, *l.conſenſu 8 tit.de repud.*C.1129

licentians & licentiatus æquè puniuntur, *l.nec cui 1.C.de comestu.*297 c

licentia pro neceſſitate, *cap.3.emphyteuſim, §.3.quod,tit.7.de non alien aut permut.*A.79 i

licita intelliguntur quæ non ſunt prohibita, *l.libertas 38.ff.de manum.teſtam.*N.224 q

licitè offertur quod exigi prohibetur, *tit. 33. de conſuetud.*F.79 p ¶ Petitur aliquid interdum quod pro parte peti non poteſt, *tit.8.de inueſt.de re.alien.fact.§.1.econtrario.*F.44 a

Licitum eſt pretio quod gratis non licet, *tit.10.de beneficio fratris.*F.22 k

¶ Facit ex illicito perſonarum qualitas & differentia, *tit.10.ſi de inueſtit.*F.27 d

¶ Quidpiam in ſpecie eſt quod in genere non licet, *tit.de pace tenend.53.* F.101 l ¶ Eſt aliquid ratione adiuncti quod alias non eſſet licitum, *tit.20.de controuerſia.*F.49 g

¶ Dicitur aliquid ratione rei indiuiſibilis, quod alias nõ eſſet licitũ, *tit.8.de inueſt.de re.alien.fact.§.1.econtrario.*F.41 a

¶ Minori multo fortius licitum eſt maiori, *tit.14.de feudo marchiæ.*F.19 a eſſe deprehenditur aliquid ex rerum qualitate & differentia, *tit.17.de eo qui ſibi vel hæred.ſuis.* F.48 e eſt minori quod maiori non licet, *tit.14.de feudo marchiæ.*F.19 a non facit authoritas iudicis quod eſt illicitum, *l.fideiuſſor 2.ff.de diſtrac.pign.*V.1944 eſt ſine pretio quod cum pretio licet, *tit.20.de benefic.fratru.*F.22 k aliquid eſſe deprehenditur ex rei eius qualitate & differentia, *tit.14.de feudo marchia.*F.19 a aliud de facto, aliud de iure, *l.temporibus 1.ff.de inſpic.ventre.*I.102 q eſt ex conſenſu quod alias non licet, *tit.10. de controuerſ. feud.* F.47 c ¶ Fit ex neceſſitate, quod alias non eſſet licitum, *c.1.ſi quis,tit.26.ſi de inueſtitura.*F.28 g ¶ Fit reſcripto quod alias nõ licet, *tit.26.ſi de feudo defunct. §.4.ſi quis.*F.63 d per alium eſt facere quod per nos ipſos facere licet, *tit.34.de lege Corradi.* F.80 g aliquid eſſe colligitur ex perſonarum qualitate quod alias eſſet illicitum, *tit.7.de natur.feud.*E.12 eſt pro parte quod non licet in totum, *tit.13.de alien.feud.*F.17 a

Liciti occaſione illicitum non permittendum, *l.illicitas 6.§.3.ff.de off.præſ.*V.144 k

Licitè factum pœnam non meretur, *tit.13.de alienat.feud.*F.18 h

Licita ea tantum ſunt collegia quæ lege vel ſenatuſconſulto licita ſunt, *l.17.non tantum, ff.de excuſ.*I.285 d omnia iure præſumuntur niſi illicita probentur, *l.ab ea 5.ff.de probat.* V.207 d quædam initio quæ poſt illicita ſunt, *tit 7.de natur.feud.* F.12 d omnia cenſentur, niſi prohibita, *l.ſi conuenerit 4. ff.de pign. act.* V.1423 p cenſentur quæ non prohibita, *l.huius edicti 1. §.1.ff.ex quib.cau.maio.*V.591 h

limitato tempore quæ conceduntur, ea terminum non excedunt, *l.qui fundum 40. tit. de contrahend. emp.* V.1741

limitati agri, *l.ait prætor 1.ff.de flumin.*N.664.o

lintearii artifices lineæ veſtis, *l.ſi quis 11.C.de murileg.*131 c

lingua latina an alia quoque decreta interponi oporteat, *l.decreta 48.ff.de re iud.*N.546 f

liquida facilè remittuntur, *l.Imperatores 37. ff. de pactis.* V.296 k

Liquidi legatum rapit id ſecum ſine quo ſtare non poteſt, *l.nam 4.ff.de penu leg.*I.1218 h

lis quid, *l.teſtimoniorum 1.§.1.adhiberi, ff.de teſtib.*V.2085 b ¶ Pro inſtantia iudicij, *l.neque 3.tit.ad exhibend.*C.1190 h & totius cauſæ, *l.& poſt 73.§.2.ff.de iud.*V.710

¶ Actione, Cauſa, Eremodicio, *§.illo,tit.de iud.*C.521 d

¶ Querela inofficioſi, *l.ſi defunctus 9.tit.de ſuis & legitim.lib.* C 2518.o

Lis conteſtata haberi poteſt etiam ſi neuter litigatorum nolit litem conteſtari, *lib.de pace Conſtantiæ.*E.178 b

¶ Intelligitur ad narrationem factam negotij ab actore, *l.res 1.tit.de litis conteſt.*C.543

¶ In iudicio petitorio non dicitur, *c.10.illud,colla.3. Nou.18.tit.5.de triente & ſemiſſe.* A.154 n

¶ At in iudicio poſſeſſorio dicitur, *ibidem.* ¶ Non impedit quominus partes & ipſi litigatores poſſint inter ſe de lite diſcedere, *l.arbit.57.ff.fam erciſ.*V.1159 a nõ cõteſtata facili⁹ amittitur, *c.37.ſi alienus, tit.4. ff.de noxalib.actio.* V.1116 a quaſi cõteſtata, *tit.22 de mili.vaſal* F.52 p ¶ Cœpta an eodẽ loco & apud eundẽ iudicẽ finiri debeat, *l.vbi accep.30.ff.de iud.*V.691 a

¶ Finita dicitur per ſentẽtiã, *l.qui tranſigit.1. ff.de tranſ.*V.391 f

Lis inchoata quæ dicatur, *l.ſi autem 12.ff.ex quib.cau.maio.* V.53 m

¶ In iudicio deducta pro conteſtata, *l.liberi.31. §.2.ff.de neg.geſt.*V.448 c ¶ Mota dubiam & incertam rem facit, *l.nec is.17.ff.de adquir.hær.*I.619 c cenſetur quæ conteſtata, *Nou.93.tit.5.de appell.c.1 ſancimus.*A.431 m dicitur lite conteſtata, *Nou.112 tit.13.de litigi.c.1.ideoque.*477 d ¶ Ordinata intelligitur, quæ conteſtata, *l.lite 14.tit.de lib cau.*C.1611 c de nouo verum induci poſſit ex eiſdem actis, *l.ſi expreſſim 19. ff.de appell.* N.1597 f de poſſeſſione pro interdicto vti poſſidetis, *l.Ex empto 11.§.13.item tit.de act.empt.*V.1814 h

lis conteſtari per procuratorem poteſt, *l.vel hæreditas,10.ff.de procurat.* V.360 i in poſſeſſorio, *l.prætor ait 1. § 3.onnium, ff.de itin.actuque.* N.707 a ¶ Conteſtari non poteſt principali actione ſublata, *l.ſupra 11.§.1 ff.de aq. plu.ar.* N.124 y ¶ Non Conteſtatur ſola poſtulatione, *l.res 1.tit.de litis conteſt.* C 543 c

nec

Digitized by Google

nec ſola libelli editione niſi certis caſibus, l. Res 1. ti. de lit. conteſt. C.543 c ¶ Creſcit inficiatione in petitione legati ad pias cauſas, & in lege Aquilia, l. eam qui 30. ff. de iureiur. V.1294 a l. ſiue in duplum 3. ff. qui ſatiſd. cog. V.202 f ¶ Eſſe poteſt inter patrem & filium, l. 7. V.186. o ¶ Finitur ſententia tranſactione, & iureiurando, l. vir bonus 18. ff. iudicatum ſolui. N.1242 z ¶ Inſtituitur duobus aduocato & teſtibus, l. falſi 20. ff. ad leg. Corn. de falſi. N.1502 n ¶ Terminatur tranſactione, l. alia 45. ff. de re iud. N.545 d

Literæ quæ ab initio non valent ex poſt facto conualeſcunt, l. cum in ſecundo 16. ff. de iniuſto rupt. I.436 ¶ Requiſitoriæ dicũtur quoties permiſſu iudicis vicinis iudex extra territoriũ ſuũ, in vicino territorio citat, tit. 1. quomodo in laſæ maieſtatis. E.153. licet aureæ cedunt chartæ, l. quaratione 9. §. 1. ff. de adquir. rer. dom. N.367 g

Literarum diuerſitas reperiri poteſt in eodem inſtrumẽto, Authen. coll. 6. Nou. 73. tit. 2. de inſtrumen. caut. 330 ¶ Figuræ verum aliquid conferat in obligatione literarum, l. non figura 38. ff. de oblig. & act. N.903 a ¶ Obligatio literis contrariis tolli poteſt, l. nihil 35. ff. de diuer. reg. iur. N.1880 d

¶ Obligationes iure ciuili introductæ fuerunt, l. obligationes 1. §. 1. obligationes. ff. de oblig. & act. N.864

Literis officialis creditur, leg. vacantia 4. tit. de bonis vacant. C.13 g

Literas citatorias an & quando ipſe actor reo offerre poſſit, ti. 1. quom. in laſ. maieſt. E.152 b

Literæ publicæ ſigillatæ quæ dicantur, tit. 1. quomod. in laſ. maieſt. E.152 b

Literis principalibus non obedire poſſumus, quando nobis non liquet principales eſſe, c. 2. illud, tit. 3. A.35 a

Litis æſtimatio quibus in rebus ſit ſimilis emptioni, l. pro emptore 2. §. 21. ff. pro empt. N.496 & venditioni, l. ſed 7. ff. de publ. in rem actione, V.868 u ¶ Conteſtatæ effectus, l. & quia 6 ff. de iuriſd. V.167 b tẽpus inſpicitur aduerſus eum qui locupletior factus eſt, l. quod autem 7. tit. de don. inter vir. & vxor. V.2185 r ¶ Conteſtatio non fit confeſſione, l. Res 1. tit. de lit. conteſt. C.543 e ff. de iud. V.671 facta quando dicatur, Auth. coll. 5. Nou. 55. tit. 8. de exhib. & introd. 288 i non ſemper inducit moram, l. ſi quis 24. tit. de vſuris. V.2054 q nulla vel illegitima præſcriptionem interrumpit, l. offeratur 2. tit. de lit. conteſt. C.544 q in iudicio poſſeſſorio requiritur, l. nulli 10. tit. de iur. C.513 i transfert onus totius defendendi, l. ſi ſocius 15. ff. comm. diuid. V.1171 i vbi fiat, Auth. Nou. 53. tit. de exhi. & introd. 288 i

¶ Cõteſtationis effectus, l. Ea vero tertia titulo pro ſocio. V.1684. o varij, l. Iudicia 1. tit. de iud. C.504 h acceptionis partis debiti & denũtiationis ſimilitudo, l. in rem 18. ff. de compenſ. V.1601 a

¶ Conteſtatio per verbum credo fieri poteſt, l. legatum 116. ff. de leg. & fideic. I.848

¶ Conteſtationem quæ præcedere debeant, l. offeratur 2. tit. de lit. conteſt. C.543 f Auth. coll. 5. Nou. 53. tit. 8. de exhi. & introd. 188 p

¶ Conteſtatione facta cum pupillo tutore auctore fit interruptio præſcriptionis, l. gerere. ff. de adminiſt. tut. vel cur. I.159 e

Conteſtatione quandoque non perpetuatur actio, l. non eſſe 2. §. 1. ff. ne de ſtatu. N.357 c

¶ Conteſtatione pœnales actiones tranſeunt ad hæredes, l. heres 8. ff. de fideiuſſ. I.337 n quandoque nõ perpetuatur actio, l. colluſione 2. §. 4. ff. de colluſ. deteg. N.358 p res deſinit eſſe integra, l. ſi cum 22. § 5. eo. ff. ſolut. matrim. I.30 i regulariter perpetuatur actio excepta doli & ſtatus actione, l. optimam 8. tit. de dolo malo. C.418 h fit nouatio neceſſaria, l. ſolutũ 11. §. 2. ſi quando ſi. ff. de pign. act. V.1428 i procurator dominus litis conſtituitur. Auth. 53. tit. 8. de exhib. & introd. 290 b

¶ De filio pro tranſactione, l. ſi quidem 24. tit. de tranſac. C.329 a Initium & ex eius procœmio cognoſcitur, No. 113. tit. 13. in medio litis 17. c. 3. vt autem. A.485 a fit per conteſtationem, Nou. 112. tit. 13. de litig. c. 3. omnem. §. 1. ſi vero. A.481 d

Liti renuntians inſtantiæ & iuri in dubio renunciaſſe intelligitur, l. ſeruus 3. tit. de pactis. C.297 b

¶ Se non offert tutor qui ex neceſſitate ſubit, l. tutor. 2. ff. de adminiſt. tut. vel cur. I.160 c

¶ Se offerre quis dicatur, l. is qui 25 ff. de rei vind. V.841 a

Litem cum aliquo conteſtari, l. ſi à me 11. ff. de indic. V.679 l. ſi quis 7. ff. de indic. V.677

¶ Conteſtari poſſum' cũ tutore 1. ff. de admin. tut. vel cur. I.159 f

¶ Exercere quis dicatur eam conteſtando, l. Titius 45. ff. de excu. I.299 l ¶ Mori quis pati dicatur, l. vel ea 3. ff. quæ in fraud. cred. N.607 c poteſt pœnitere, l. aduerſus 1. tit. de plus petit. C 547 d

¶ Conteſtantium quibus caſibus deterior fiat cõditio, l. non ſolet 86. ff. de reg. iur. N.1895 c ſuam facere, l. filiusfamilias 15. §. iudex 1. ff. de iudic. V.681 c

Lite conteſtata regulariter iniuriam purgare non poſſumus, l. 8. ſi ſeruus ti. 4. ff. de noxalib. act. V.1402 d durius agitur aduerſus contumacem quàm ante conteſtatam, l. item 13. §. 31. ff. quod met. cau. V.495 e quis magis tenetur quàm ante litem conteſtatam, l. heres, ff. de fideiuſſ. I.337 l

¶ Pœnæ ad hæredes tranſeunt, l. cui opus 12. ff. de op. no. nun. N.34 k ¶ Actiones etiam populares in heredes dantur, l. omnes 8. ff. de popul. act. N.1410

¶ Pendente quatuor caſibus ſupplicare licet, Nou. 113. tit. 13. in medio litis, c. 2. ſuper hoc. A.484 x

¶ Quibus caſibus ſupplicare liceat, l. ſupplicare 2. tit. vt lite pendente. C.241 a ſupplicare non licet regulariter, Nou. 113. tit. 14. in medio litis, c. 1. & propterea, A.483 d iudex facere nihil debet in præiudicium litis per ſuum decretum, l. idem 27. ff. de teſtam. tut. I 131 non conteſtata quandoque definitiuè pronuntiatur, tit. 22. de milit. vaſal. F.52 p

Litis ex litibus ſeri & naſci non debent, l. ſi quis 11. tit. de reb. cred. C.705 b ¶ Conteſtatæ certis caſibus in heredes nõ trãſeunt, l. ſciendum 58 ff. de oblig. & act. 912 h quo tempore finiri hodie debeant, l. nulli 10. tit. de iud. C.513 q ¶ Minuendæ ſunt, l. quidam 21. ff. de reb. cred. &c. V.1256 k

Lites dirimere iuſtitiæ eſt, l. cum 54. tit. pro ſocio. V.1700 z

Litigare cogitur legatus ex cauſa neceſſitatis in quantũ neceſſitas exigit, l. ſed etſi 28. §. 4. ſed etſi, ff. de iudic. V.690 aduerſus dominos & potentiores graue eſt, l. Illud ff. de eſ. pref. V.149 c non poteſt Græcia noua ſine expreſſo cõſenſu ſui epiſcopi, l. ſi ſe 1. ff. de iud. V.671 d coram arbitro legatus tempore legationis cogitur, l. 32. §. 4. item ſi. ff. de recep. arbi. V.650 ſpontè, l. ſi ſe 1. ff. de iud. V.671 d coram ſe, l. conſenſiſſe 2. ff. de iud. V.672

Litigat temerè is qui ſcit ſe non habere ius, l. eum quem 79. ff. de iud. V.714 n

Litigantibus longiſſimum tempus litis videtur, Auth. coll. 6 Nou. 82. tit. 21. de iudicib. c. 5. audient. 378 r

Litigandi iuſtam cauſam habet, qui rem à ſe poſſeſſam alienã quidem ſcit neſcit tamen actoris eſſe, l. item ſi 15. §. 3. ſi ſeruus ff. de rei vind. V.831 m

litigator temerarius dicitur qui rationem litigandi nõ habet, l. qui ſolidum 78. ff. de legat. & fideicommiſſis. I.948

Litigatores conſenſiſſe in iudicem vel arbitrũ quibus indiciis in dubio colligere poſſimus, l. ſi ſe 1. ff. de iud. V.671 d quando redire poſſit ad arbitrum, l. ita 17. §. 1. ff. de recept. arbitr. V.633 e

litigioſa res efficitur per libelli oblationem, Nou. 112. tit. 13. de litig. c. 1. ideoque. A.477

¶ Dicitur quoties quæſtio de eius dominio, vel quaſi quæſtio eſt, l. ex hoc 8. §. 1. ff. de alien. iud. mut. V.622 q quoties legatur poteſt legatarius liti exercendæ intereſſe ne colludatur ab herede. Nou. 112. tit. 13. de litigio. c. 1. ideoque. A.457 n an poſſit pignori dari, l. frater, tit. com. diuid. C.675 f

¶ Obligari poteſt at non alienari poteſt, Nou. 112. tit. 13. de litig. c. 1. ideoque, A.478 p non dicitur quæ tantum hypothecata eſt, Nou. 102. tit. 13. de litig. c. 1. ideoque. A.478 p non eſt vitioſa, l. quod 185. ff. de reg. iur. N.1918 g & herede eius nomine agere nolente poteſt legatarius heredem cõgere vt agat, Nou. 112. tit. 13. de litig. c. 1. ideoque. A.477 g

litigium, l. lis nulla 4. ff. de iud. V.677 a nullum eſſe poteſt inter patrem & filiũ, l. lis nulla 4. ff. de iud. V.671 nec inter dominum & ſeruum, ibid.

litigioſum ſcienter emens exceptione repellitur, l. litigioſam 1. ff. de litigioſis. N.881 a id dicitur de cuius dominio quæritur, ff. lib. 39. tit. 3. l. 4. §. 1 d

Litigioſum alienari non poteſt licet poſſit vſucapi, l. alienationis 28. ff. de verb. ſign. N.1807 q ¶ Alienari vel pignorari ipſo iure poteſt, l. litigioſum 1. ff. de litig. N.881

Litigioſi exceptio eſt in rem ex parte opponentis, l. litigioſam 1. ff. de litig. N.881 h cui opponatur, l. litigioſam 1. ff. de litigioſis. N.881 e vitium quod, l. ſi poſt 18 ff. de rei vind. V.834 m rem non afficit, l. litigioſam 1. ff. de litig. N.881

Litigioſam rem facit ſolus libellus at nõ ſola interdictio, Nou. 112. tit. 13. de litig. A.477 d rem ementis pœna, l. ſi ſeruus 2. ff. de litig. N.881 m

littus & ripa quid, l. ait prætor 1. ff. de flumin. N.604 m

Littoris maris vſus & proprietas eſt communis, l. fluminum 24. ff. de dam. inf. N.79 b

Littora publica, l. ſi epiſtolam 65. ff. de adquirend. rerum domin. N.399 f

locare in perpetuum ſuas operas nemo poteſt, l. omnium 5. ff. de vſufructu. V.881 e

¶ Pro conducere, Nouell. 131. tit. 13. de eccleſ. titul. c. 9. ſi quis. A.578 l

Locare fundum ſibi pignoratum creditor cogitur, aut inhabitare alia eſt in lata culpa, l. ſi is qui 11. tit. de pignorat. & hypothec. V.1909 d

¶ Nauem quis dicatur, l. ſi laborantis 2 ff. de leg. Rhod. de iactu. V.1460 f

Operas ſuas in perpetuum an & cur homo liber non poſſit, l. antiquitas 14. tit. de vſuſf. & habit. C.645

¶Operas ſerui poteſt, is cui legata ſunt ſerui operæ, *l. iit hominus 3. ff. de oper. ſeruor.* V.949 b ¶ Opus aueſione quid ſit, *l. opus 36. tit. locati conduct.* V.1872 t ¶ Rem poteſt qui poſſeſſionem rei ſimpliciter habet, *l. nunc 1. ff. de vſu. & habit.* V.950

Locari ſeruitutes reales non poſſunt licet perſonales poſſint, *l. locare 44. tit. locati conduct.* V.1874 t in perpetuum poſſe prædia Reipub. & templorum. *C. de locat. prædio.* 216 ¶Vſusfructus poteſt, mortuo tamen vſufructuario intercidit locatio, *l. locare 44. tit. locati conduct.* V.1874 t

Locatio conferri non poteſt in perſonam incertã, vt etiã venditio, *l. merces 21. ff. locati.* V.1862 b ¶ Eſſe non poteſt ſine mercede, in pecunia conſtituta, *l. depoſitum 1. ff. depoſiti.* V.1606 ſ non eſt niſi merces in pecuniæ quantitate conſiſtat, *l. naturalis de præſc. verb.* V.1890 *l. item 22. tit. 2.* V.1860 q ¶Non valet ſi contrahentes diſſentiant in mercede, *l. qui fideiuſſor. 53 tit. locati conduct.* V.1876 non mutat dominium, *l. ius 1. C. de iur. emphit.* 995 b ¶ non Valet etiam nummo facta, *l. ſi quis 46 ff. locati.* V.1874

Locatio fit non modo tacitè, ſed etiam expreſſè, *l. qui ad 14. ff. locati.* V.1853 d ¶Immutat quandoque naturam ſuam, *l. naturalis 5. tit. de præſc. verb.* V.1892 k ¶ Præſumitur ex mercede, *l. prætor 2. ff. vi bon. rapt.* N.1344 x

Locatio contractus eſt bonæ fidei, ideoque in ea in litem iuratur, *l. ſi cui 48. ff. locati & conduct.* V.1875 g ¶Impropria eſt quoties non interuenit pecunia ſed operæ, *l. depoſitum 1 ff. depoſiti.* V.1606 quæ ſine mercede in pecunia conuenta, *l. & hæc 35. §. 2. ff. locati.* V.1872 l ¶ In perpetuum quid, *l. cotem 11. §. 1. ff. de public.* N.144 m ¶ Vera & propria fit in pecunia & nummis, *l. ſi vrbana 35. ff. de condict. indeb.* V.1359 d ¶In centum vel mille annos perficitur nõ eſt alienatio, *ff. de leg. & fideic. 1* I.967 g

Locatio Agri publici poteſt reſcindi à locatore ex cauſa, *l. cotem 11. §. 1. ff. de public.* N.144.o

Locatio Contracta errore an & quando valeat, *l. in omnibus 57. ff. de oblig. & act.* N.911 f

Locationis iure quid retinere dicitur, *l. ei cui 16. ff. de liberat. leg.* I.1298 non eſt proprium dominium, transferri in locatorẽ, & tamen interdum id fieri poteſt, *l. item 22. tit. locati conduct.* V.1860 ſ genus triplex, rei, operæ, vtriuſque, *l. 13. §. 6. item tit. locati conduct.* V.1655 t duo rei non intelliguntur niſi hoc expreſsè actum ſit vt duo rei eſſent, *l. item 13. §. 8. ſi quis tit locati conduct.* V.1652 t

Locationem præſumimus vbi ſit mercedis mentio niſi contrarium probetur, *l. ſi remunerandi 6. ff. mand.* V.1631

locati & conducti actio datur locatori & conductori etiã ſi remiſſa ſit penſio, *l. ſi tibi 4. tit. locati conduct.* V.1842 u etiã ſi pẽſio ſit remiſſa, *l. ſi tibi 5. locati ti. conduct.* V.1846 u non ſemper agitur vbi merces interuenit, *l. 3. de proxeneticis 3. ff. de proxeneticis.* N.1793 a Non datur vbi tale factum eſt quod nõ conſueuit locari, *l. naturalis 5. tit. de præſcr. verb.* V.1890 u

Locati actione culpa continetur, *l. damni 18. §. 4. ff. de damno inf.* N.70 r

Locati equi periculum ad quem pertineat, *l. vſu 11. ff. vſufr. quemad. caueat.* V.964 ſ

Locatarum rerum duo genera, vnum vt reddatur idem, alterum vt tantundem, *l. in nauem 31. tit. locati conduct.* V.1869

Vaſe Locato eoque vitioſo qui id locauit, id quod etiam extra rem intereſt, *l. ſed addes 19. tit. loca. conduct.* V.1659 i

localiter *l. ſi quis 8. ff. de iudic.* V.678 i

locator rei ſuæ dominium non transfert & non præiudicat, *l. non ſolet 39. tit. locati conduct.* V.1873 i

Locator operarũ pro cuſtodia rerũ mercede tenetur de leuiſſima culpa, *l. qui mercedem 10. tit. locati cond.* V.1873 k ¶Recedere à contractu propter mendacium conductoris atque ita pœnitere *l. cum in plures 60. tit. locati conduct.* V.1882 q

¶nõ Tenetur de vi maiore & potentia, *l. ſi fundus 33. tit. locati conduct.* V.1871 naturaliter & ciuiliter poſſidet, *l. ubi poſſidet.* l

Locatoris voluntate formam operis conductæ mutare poteſt, *l. cum in plures 60. tit. locati conduct.* V.1882 m

Locatori fundi fructus fundi tacitè obligati, *l. ſi in lege 1. §. 1. ſi colonus 1. tit. locati conduct.* V.1861 i

Locantis eſt interitus rei locatæ, *l. ſi fundus 33. tit. locati conduct.* V.1871 c

locus quid, *l. ſi quis 3. tit. 1. finium regund.* C.684.o ¶ pro Ciuitate, *l. 32. §. 11. dies ff. de recep. arbit.* V.611 d pars fundi, *l. Meuius 66. ff. de leg. & fideic.* I.609 g ¶ Communis pro puro, *l. ſi quis 6. §. 6. ſi quis, ff. comm. diuid.* V.1162

¶Fundi eſt portio, *l. & qui 7. ff. de relig. & ſump. fun.* V.1220 d

¶Conuentus compromiſſi non mutandus, *l. quid tamen 21. §. 10. ff. de recept. arbit.* V.640 q

¶Idoneus conſideratur ratione domicilij & obligationis, *l. eum qui 43. ff. de iudic.* V.697 f

¶ Melius quando impediat ſeruitutem, *l. qui ſella. ff. de ſeruit. præd. ruſt.* 1000 b

¶Opportunius quid ſit, *l. mora 32. ff. de vſuris.* V.1057 c

¶Loci non inſerendus in libello accuſationis, *l. prætor 1. § 38. ſane, ff. de vi & vi arm.* N.680 i ¶ Publicus quis dicatur, *ff. ne quid in loc.* N.649 ¶ Præſcribitur centum annis, *l. prætor 2. §. 34. hoc interdictum, ff. ne quid in loc. pub.* N.656 h non eſt in bonis alicuius, *l. ſi in publico 18. ff. de aqua plu. arc.* N.131 c ¶ Remotus, *l. conueniſſe 2. §. ſed ſi dubitetur 6. ff. de iud.* V.676 m ¶ Vicinus quis dicatur, *l. dies cautioni 5. §. 9. ff. de dam. infect.* N.39 x

Locus licitum facit nonnunquam quod alias eſſet illicitum, *ti. 5. quib. mod. feud. amit.* F.9 e ſi adijcitur in ſolutione demõſtrationis, vt ſi quis iubeat ſolui binos culleos vini ex tali fũdo cauſa penſio debetur, *l. legatum 17. ff. de annuis leg.* I.193 e

¶Cõſtituitur arbitrio domini, *l. locus 60. ff. de verb. ſig.* N.1817 c vbi conſuetum eſt iura reddi an & quomodo ſit de ſubſtãtia iudiciorum, *l. voluit 4. ff. de interrog. act.* V.1193 d

Loci appellatione veniũt ſola immobilia interdum & mobilia, *l. locus 60. ff. de verb. ſign.* N.1817 b ¶Permutatione priuilegium interdum non amittitur, *l. in ſacris 12. C. de prox. ſacr ſcrin.* 250 i ¶ Qualitate idoneus vel non idoneus fideiuſſor quis cenſetur, *l. fideiuſſor 2. ff. qui ſatiſd. cog.* V.201 e

Loci publici opus publica authoritate fulcitur, *l. ſi in publico 18. ff. de aq. plu. arc.* N.131 c non tuti exceptio excuſat citatum, *l. ex quacunque 2. §. 1. ff. ſi quis in ius voc.* V.196 i

Loco rei ſuccedit eius æſtimatio, *l. ea l. 3. tit. de cond. indeb.* C.728 n

¶Se mouere qui non poſſint propter loci religionem, *l. in ius 2. ff. de in ius voc.* V.184 i

Locum allegans locum probare debet, *l. illud 3. ff. de iniur. & fam. libel.* N.1357 g

Locutio pluralis in ſingularem plerunque reſoluitur, *l. ſumma 3. ff. de ſtat. hom.* V.87 b

locupletari cum aliena iactura etiam parua & dolum committere pupillus non debet, *l. ſed mihi 3. ff. com.* V.1407 b ¶Dominus facto ſerui, *l. licet 3. §. 12. & furtiua, ff. de pecul.* V.1510.o ¶Eccleſia, *Nou. 120. tit. 3. de alienatio. cap. 10. de ſacris.* A.531 c

Locupletiores ex alieno facto etiam ſi bonæ fidei poſſeſſores ſint tenentur, *l. idem 3. de cond. indeb. cau.* V.1327

Locupletior nemo fieri debet cum alterius detrimento, *l. naturaliter 12. de cond. indeb.* V.1330 non eſt qui libertum habet, *l. planè 94. ff. de leg. & fideic.* I.830 t quis ſit necne inſpicitur tempus rei indicatæ, *leg. ſed etſi 25. §. 11. conſuluit, ff. de pet. hered.* V.784 q quomodo quis fiat, *l. in pupillo 47. §. 2. planè, ff. de ſolut.* N.1559 g an & quomodo dicatur is, qui non eſt pauperior, *l. in pupillo 47. §. 1. plenè, ff de ſolut.* N.1559 vt quis conueniatur interdum inſpicitur tempus qualecunque, interdum litis cõteſtatæ, *l. cum prætor 169. ff. de reg. iur.* N.1914 m an etiam dicatur is qui non effectus pauperior, *leg. ſed mihi 3. ff. commod.* V.1407 b

Locupletiorem pupillum tẽpore litis conteſtatæ ſufficit vt negotiorum geſtorum teneatur, *l. contra 2. tit. de neg. geſt.* C.494 q

logographi qui, *C. de tabular.* 118.a

logiſtæ quæ, *l. boethos 4. C. de tabul.* 118.m

logiſta quid ſit & vnde dicatur, *l. curator 3. tit. de modo multarum.* 280 h

longa in manu dare quid, *l. licet 43. §. 2. quotiens, ff. de iure dot.* M.1140 u

longæuum pro inueterato & ſeculari ſpatio, *Auth. col. 4. Nou. 38. tit. 18. de reſtit.* A.246 t

longè pro infinitum, *l. à diuo Pio 15. §. 7. ff. de re iud.* N.531 f

longinqui itineris habetur ratio, *l. modios 9. C. de ſuſcept.* 115 i

longinquitas pro antiquitate, *l. in cauſa 14. ff. de dam. inf.* N.54 l

longius delegari quid, *l. nemo 7. C. de annon.* C.18 r

longum tempus pro decennio, *l. ſi præſes 10. ff. de ſtipu. prætoriis.* N.1213 f *l. cum de in rem 6. tit. de vſuris.* V.2044 *l. Libertis 19. C de agric. & cenſ.* 177 u ¶ Triennio, *l. non eſſe 2. ff. ne de ſtatu.* N.357 c ¶ Vicennio, *l. miles 11. §. 12 mulier, ff. ad l. Iul. de adult.* N.1450 p ſiſtendi arbitrio iudicis definitur, *l. ſi eum 9. §. 2. ff. ſi quis cautio.* V.232

lubricum linguæ an trahendum in pœnam, *l. famoſi 7. §. 3. hoc tamen, ff. ad l. Iul. maieſt.* N.1440 e

lucrari cum aliena iactura nemo debet, *l. ſi quis 17. §. 4. Proculus, ff. de inſt. actio.* V.1476 ſ

¶ Nemo cogitur, niſi ex eo contractu in quo cõmiſit fraudem, *l. ait prætor 10 §. 24. ff. quæ in frau. cred.* N.617 f

¶ Et adquirere quis interdum cogitur, *l. qui autem 6. ff. quæ in frau.* N.608 n ex ſuo dolo nemo debet, *l. in executione 85. §. 7. quicunque, ff de verb. obl.* N.683 *l. ſi actoris 2. ff. de eo per quem.* V.219 e *l. Titio 36. ff. ad municip.* N.1725 b

Lucra.

Lucratiua cauſa eſſe non videtur, quæ fit ob merita, *l. ſi quis 18. ff. de oblig. & act.* N.894 ¶Deſcriptio dicitur quoties lucratiuo titulo bona curialium eccleſiis obueniunt, *Nou. 131. tit. de eccleſ. tit. c. 5.* A.577 a

Lucratiuæ cauſæ originem habentes perſonam diuerſorū habere poſſunt, *l. turpia 54. ff. de leg. & fideic.* I.801 legatum & donatio, *l. quod 185. ff. de reg. iur.* N.1918 g *l. in perpetuum 61. ff. de ſolut.* N.1164 q non poſſunt in eadem re concurrere, *l. non 82. ff. de leg. & fideic.* I.824 i & perſonam, *l. non 82. ff. de lega. & fidei.* I.822 f in eandem perſonam concurrere non poſſunt, *l. eum qui 56. ff. de verb. oblig.* H.959 quæ dicantur, *l. ſi mulier 10. ff. de cond. cauſa dat.* V.1318 c in eandem rem concurrere debent, *l. cum dos 1. ff. de dot. præleg.* I.1140 t ¶ Effectu ipſo in eandem perſonam & rem non concurrunt, *l. ſi ſeruus 108. ff. de leg. & fideic.* I.845 a

Lucratiuam cauſam habenti dolus auctoris nocet, *l. ſi non 10. ff. ſi quis omiſ. cauſ. teſtam.* I.706.o

Lucratiuo titulo is etiam habere dicitur, *l. licet 1. ff. ſi quis omiſ. cauſ. teſtam.* I.699

lucrum percipere debet, qui periculum ſuſtinet, *l. Moſchis 47. ff. de iure fiſci.* N.1653 k eius eſſe debet, cuius eſt periculum, *l. Iulianus 13. §. 18. ſi quid, tit. de act. emp.* V.1821 d

¶ Capere non dicitur qui fraudem vel damnum fugit, *l. ſi fraudator 25. ff. quæ in frau. cred.* N.623

¶ Facere ex aliena iactura nemo debet, *l. quod ſi 37. ff. de her. petit.* V.798 x ¶non Facere & damnum pati differunt, *l. Proculus 26. ff. de dāno infecti.* N.84 t ſi quis metuat amittere cautionem damni infecti poſtulare non poteſt, *l. damnum infecti 2. ff. de dam. inf.* N.35 h nemo ex ſuo dolo debet conſequi, *leg. hoc edicto 1. ff. de dolo.* V.903 e interdum debetur, at non regulariter, *l. ſi fundus 33. tit. locati conducti.* V.1871 f quoties amittitur damni ſpecies eſt, *l. damnum infectum 2. ff. de dam. inf.* N.35 h mercatoris interdum eſt maius quàm vſura, *l. venditori 19. ff. de peric. & com. rei vend.* V.1297 de alieno lucro ſentire bonæ fidei non congruit, *l. idémque 10. ff. mandati.* V.1638.o facilius extorquetur quàm damnum infligitur, *l. qui autem 6. §. 11. ff. quæ in frau. cred.* N.609 p expectans damnum expectare debet, *l. ſi non 29. tit. pro ſocio.* V.1692.o ſine origine eſſe debet, *l. ſi ſine 20. ff. depoſiti.* V.1650 i interdum quis ſentit & capit, & tamen non tenetur de onere, *l. de illo 23. tit. pro ſocio.* V.1689 n cum alterius iactura nemo facere debet, *l. Caſſius 17. de ſolut. & liber. 21.* N.1139 e in fraudem alterius nemo ſentire debet, *l. non tantum 2. C. qui milit. poſſunt.* 274 u

Lucri & oneris eadem debet eſſe ratio, *l. quæro 18. ff. de vſu & vſufruct.* I.1117 f damni eadem ratio & proportio, *l. venditor 2. §. 9. ſiemti. ff. de hæred. vel act. vend.* V.1774 x

¶ Ratio in actionibus arbitrariis, & aliis habenda & quando, *l. arbitraria 2. §. nunc. ff. de eo quod.* V.1388 g

¶ Intereſſe an hodie ſublatum ſit, *l. ſi ſterilis 21. §. 3. cum, tit. de act. emp.* V.1827 c ¶ Species eſt voluntatem ſuam explere, *l. 15. ff. de cond.* 1321. amiſſi quomodo habeatur ratio, *l. ſi mulier 21. ff. de act. rer. amot.* I.82 h

Lucra nuptialia cedūt liberis eius matrimonij cuius cauſa data ſunt, *c. 29. Nec, coll. 4. Nou. 22. tit. de nuptiis.* A.187 f quæ quis ſeruare debet filiis debet ſeruare nepotibus, *l. in quibus 7. ff. de ſecund. nupt.* C.1060 k primi patrimonij per ſecūdum matrimonium, ſecundi per tertium amittuntur, *c. 48. illud quoque, de nuptiis.* A.204 f non attendantur ſed damna, *l. ſi ſterilis 21. §. 3. cum, tit. de act. emp.* V.1826 c

¶Nuptialia ſecundi matrimonij vtrum mater poſſit cōmunicare libertatem primi matrimonij, *l. cum 4. tit. de ſecun. nupt.* C.1162 n quemadmodum reddantur liberis diuerſorū matrimoniorum, *c. 25. veniente, coll. 4. Nou. 22. tit. 1. de nuptiis.* A.182 i ¶ Turpia heredibus auferenda, *l. prætor 1. §. 44. ff. de vi & vi arm.* N.682 z & extorquenda, *l. quæ diximus 16. §. 3. ff. quod metus cau.* V.497 l ¶ Iniuſta, *Nou. 98. tit. 20. neque neque virum quod ex dote, c. 2. illud quoque.* A.449 f

lucus vnde dicatur, *l. id quod 7. tit. de pericul. & commod. rei ven.* V.1793 m

luctus alius eſt voluntaris, alius neceſſarius, *l. parentes 23. ff. de his qui not. infam.* V.355 b

ludere iure ciuili licet cauſa conuiuij, *l. quod in 4. ff. de aleat.* V.1214 z

ludus honeſtis de cauſis non interdictus, *l. ſi filiusfamilias 2. ff. quarum rerum actio non datur.* N.880 e

¶ Noxius eſt, *ff. proœm. Glo. e, pag. 51.* in culpa, *l. gracenti 1. C. de gladiat.* 167 p

¶Scacorum non eſt clericis prohibitus, *Nou. 123. tit. 6. de ſanctiſſ. epiſ. c. 10. ut autem.* A.541 a

Ludi non omnes conceſſi, *l. ſi filio familias 2. ff. quarum rerum actio non datur.* N.880 e

¶Alij ſunt haud noxij, ſiue permiſſi, *ff. proœm. in marg. e, pag. 51.* noxij inter ſtudioſos prohibiti, *ff. proœm. Gl. 3 pag. 42*

¶Sacri qui dicantur, *l. à vobis 5. ff. de leg. & fideic.* I.1089 g

Ludo quod fit non præſumitur factum animo nōn nocendi, *l. ex, §. 4. cum, tit. 11. ff. ad l. Aquiliam.* V.1090.o

¶Prohibito amiſſum repeti poteſt, *leg. quod in 4. ff. de aleat.* V.1214 f

Lugubria ponere, *l. genero 8. ff. de his qui not. infam.* V.348 m

lumen amittere, *l. cæcus 6. ff. de iudic.* V.677 morbo ſuperueniente, *l. cæcus 6. ff. de iud.* V.677

Luminis ſeruitutem habens, id habet vt cœlum videat, *l. inter 15. ff. de ſer. vrb. præd.* V.983 b

Lumini videtur ſeruus acceptus, cum ad libertatem inuito accipiente peruenit, *l. qui ſibi 33. ff. de ſolut. & liber.* N.1146

lunam promittens dare, impoſſibile promittit, *l. impoſſibilium 145. ff. de reg. iur.* N.1909

luſoria magiſtratuum edicta eſſe non debent, *l. ſiue 9. ff. ne quid in loco publ.* N.659 f

luſus non eſt ex quo crimen oritur, *l. nam 10. ff. ad legem Aquiliam.* V.1061 a ¶ Noxius in culpa, *tit. 5. quibus modi feud. amit.* F.9 b ¶ Inhoneſti ſpecies, *tit. 5. quib. mod. feu. amit.* F.9 b

luſtrum quid, *Nou. 12. tit. 12. hac conſtit. in aut. c. 1.* A.475 i

luxuria an & quatenus habere poſſit plus caſtitate, *l. quæ in concubinatus 1. ff. de concubinis.* I.110 f plus nō mouetur quem caſtitas, *coll. 54. Nou. 38. tit. 15. de reſtitut. & ea quæ, in fin.* A.251 c pro prodigalitate, *l. si damni 39. ff. de dam. infec.* N.94 t

Luxurioſum non pro carnali, ſed pro prodigo accipitur, *l. non debet 11. §. 1. ff. de dolo.* V.318 t

M

MAcedoniani exceptionem non habet, qui dicit ſe emancipatū, *l. tametſi 11. ff. de SC. Maced.* V.1503

Macedoniani & Velleiani in renuntiando differentia, *l. ſi mulier 32. ff. ad ſenatuſcon. Velleian.* V.1595 l

Macedoniano non iuuantur, qui quaſi caſtrenſe peculium habent, *l. vſque 2. ff. de SC. Maced.* V.1495 b nec miles, nec filiusfam. *l. vſque 2. ff. de SC. Maced.* V.1495 b

Machinatio vti committatur, *l. hoc edicto 1. §. 2. ff. de dolo* V.504 t in quibus conſiſtat, *tit. 2. qui ſint rebelles.* E.163 k

magiſter nauis, *l. cotem 11. §. 2. ff. de publican.* N.144 q ¶Officiorum iudex militantium in ſacris ſcriniis, *l. in ſacris 9. C. de præt. ſac. ſcrin.* 247

Magiſtri qui dicantur, & in quo à doctore differat, *l. cui 17. ff. de verb. ſign.* N.1816 t decus eſt bonos habere ſcholares, *ff. proœ. Glo. l. pag. 52.* ¶Legum, *ff. proœm. §. 1. pag. 45*

¶ Societatum paciſcendo ſocietati nocere poſſunt, *l. item magiſtri 14. ff. de pact.* V.274 t

¶Studiorum quot in ciuitate eſſe debeant, *l. magiſtros 7. C. de profeſſ.* 99 d quæ iurare debeant, *l. magiſtros 7. Cod. de profeſſ.* 99 d

magiſtratus pro magiſtratu municipali vſurpatur, *leg. dies cautioni 5. §. 9. ff. de dam. inf.* N.39 *l. hoc edictum 1. §. 1. ff. quod quiſque iur.* V.116 k vnde dictus, *l. qui accuſare 8. ff. de accuſ.* N.1424 f

magiſtratus eſt publica perſona quæ iuriſdictioni præeſt, *ff. lib. 1. tit. 3. Rub.*

¶ Duo an ſint vt duo rei, *l. ſi pupillus 45. ff. de admin. & pericu. tut.* I.202 h

¶ Imperitus eligi poteſt, *l. hoc edicto 1. ff. quod quiſque iuris.* V.177 e

¶Inferiores poſſunt diem cautioni præfigere, *l. prætor ait 7. ff. de damno infecto.* N.42.o

¶Magni ſeu maiores dicuntur, Qui merum imperium habent, *l. pars literarum 45. ff. de iudic.* V.699 c

¶ Maior minoris magiſtratus præſentia iuriſdictionē ſuam non amittit, *l. nihil 4. C. de curioſ.* 267 g

¶ Maiores in ius vocari durante magiſtratu non poſſunt, *l. pars literarum 48. ff. de iudiciis.* V.699 c

¶ In ius vocari poſſunt durante magiſtratu ex delicto, *ibid.* an & quando & quatenus conueniri poſſint conſtante magiſtratu, *l. nec magiſtratibus 32. ff. de iniur.* N.1584 q

¶ Minores dicuntur, qui iuriſdictionē tantū ac ſimplicē habent, *l. pars literarum 48. ff. de iud.* A.699 c in ius vocantur durante magiſtratu, *l. pars literarum 48. ff. de iud.* V.690 c dicuntur qui ſimplicem habent iuriſdictionem, *l. nec magiſtratibus 32. ff. de iniur.* N.1584 q ¶ Mortui vel viui edicta, *l. obligamur 52. ff. de oblig. & act.* 909 i ¶Municipales etiam cōueniri poſſunt lege Aquilia *l. 29. quemadmodum, §. 7. magiſtratus, tit. 1. ad leg. Aquiliam.* V.1077 l ¶Municipalis hodie poteſt in integrum reſtituere fauore minorum, *l. ea quæ 16. ff. ad municip.* N.1720 e

¶ Quilibet an poſſit legem facere, *l.hoc edictum* 1. §.1. *ff. quod quiſque iur.* V.176 k ¶ Qui imperium habent in ius vocari nõ poſſunt, *l.in ius* 2. *ff. de in ius voc.* V.182 ¶ Singuli inſolidum tenentur ratione doli, *l.magiſtratus* 8. *ff. de magiſt. conueniend.* I. 343 ¶ Vt ſint intereſt, *ff. lib* 1. *tit.* 1. *l.* 1. §.2. e

Magiſtratus cingulum quando deponant ante aduẽtum ſucceſſoris, *l.pridie* 5. *ff. de feriis.* V.238 r
¶ Abdicare ſe vltro ac ſpontè ſine populi iuſſu, magiſtratu non poteſt, *l.neceſſarium* 2. §.24. *ff. de orig. iur.* V.67 ¶ Iudicare inter inuitos non poteſt, *l.præfectus* 3. *ff. de of. præf. vrb.* V.128 extra territorium pro priuato habetur, *l.præfectus* 3. *ff. de offic. præf. vrb.* V.128 a

Magiſtratui competere & iure magiſtratus differunt, *l.dies cautioni* 5. §.3. *ff. de dam. inf.* N.38 u iniuſta imperanti an parẽdum, *l.non videntur* 127. *ff. de reg. iu.* N.1904 l
¶ Reſiſti poteſt in illicitis, *l.totiens.* 6. *ff. de pollicita.* N.1781 x

Magiſtratu fungi poteſt minor, *l.apud* 17. *ff. de manum. vind.* N. 208 x

Magiſtratu negligente gradatim recurrendum ad ſuperiorem etiam citra remedium appellationis, *tit.* 26. *ſi de inueſtitura.* F. 27 a

Magiſtratui interdum non obediendum eſt, *l.rapienda* 118. *ff. de reg. iur.* N.1905

Magiſtratuum dies extremus apud Romanos pridie kal.Ian. *l. pridie* 5. *ff. de ferin.* V.238 r

Magiſtratuum habentium ordinariam iuriſdictionẽ quinque ſunt genera, *Auth. coll.* 5. *Nou.* 71. *tit.* 25. *vt ab illuſtr.* 331. h
¶ Ordines quinque, *l.quæcunque* 1. *ff. de of. eius cui.* V.153 f immo tres, *c.3. illud etiam, de appel.* A.109 u ¶ Poteſtas multiplex, *l.à ciuili* 53. *ff. de admin. & peric. tut.* I.211 e ordinariam iuriſdictionem habentium quinque genera, *coll.* 3. *Nou.* 17. *tit.* 4. *de mand. princ.* A.129 d

magiſtratiunculus, *l. quæcunque* 1. *ff. de of. eius cui.* V. 153 h

magis, *l.ſi à me* 11. *ff. de iud.* V.679 a ¶ Dictio ponitur electiuè & comparatiuè, *l.communi* 1. *ff. com. diuid.* V.1159 d
¶ Pro minus, *l.quoties* 3. *tit. de iud.* C.505 d *l.tranſactione* 30. *tit. de tranſact.* C.332 g electiuè & comparatiuè ſumitur, *l.in commodato* 17. §.3. *ſicut, ff. commod.* V.1417 g cõparatiuè interdum affirmatiuè ponitur, *l.duobus* 237. *ff. de verb. ſign.* N.1859 q

Magis ratione, *l.ſi à me* 11. *ff. de iud.* V.679 a

magna facta à magnis præſumimus, *Auth. coll.* 5. *Nouell.* 55. *tit.* 10. *vt de cætero.* 295 a

magnitudo locorum conſideratur ex quantitate, *l.pro locis* 5. *C. de annon.* 27. g

Magnitudine maius quid dicitur, *l.per minorem* 54. *ff. de iudis.* V. 704 z

maieſtas & amor non bene inter ſe coniunguntur, *l.cum* 1. *tit. de Latin. lib.* C.1563 d

maieſtatis crimen admitti etiam poteſt in alias ciuitates, quæ ſcilicet nullum ſuperiorem habent, *l.proximum* 1. §.1. *maieſtatis, ff. ad l. Iul. maieſt.* N.1438 f ¶ Rei arma & inſignia depicta vbi deponenda, *l.ſiue* 23. *ff. de pæn.* N.1562. o
¶ Tenetur qui iniuſſu principis exercitum comparauit, *l.lex duodecim* 3. *ff. ad l. Iul. maieſt.* N.1439 b

maior pro latiori, *ff. lib.* 39. *tit.* 3. *l.* 1. §.1. i

Maior ¶ æſtimatio partium eſt toto æſtimato quã ſi pars æſtimata ſit, *l.frater* 1. *tit. com. diuid.* C.675 b quod facit vniuerſitas feciſſe intelligitur, *tit. de pace Conſtantiæ.* E.194 h quando dicatur, *Nou.* 120. *tit.* 3. *de alien. c.6. & hoc.* A.526 r ¶ Pars populi, vt quid feciſſe dicatur, quæ requirantur, *l.aliud* 120. *ff. de reg. iur.* N.1903 b ¶ Summa maiorem continet, *l.rogatus* 33. *ff. mandati.* V.1659 l

Maior 14. curatorem habens pupillo comparatur, *l.mora* 32. *ff. de vſuris.* V.2057 e

Maior 18. annis etiam magiſtratum ordinarium gerere poteſt, *l.quidam* 57. *ff. de re iud.* N.549 i

Maior 20. annis manumittere poteſt, *l.placuit* 1. *ff. de manumiſ.* N. 194 m

Maioris auctoritas excuſat, *l.iniuriarum* 13. §.4. *ſi quis, ff. de iniur. & fam. libel.* N.1368 g

Maioris iuſſus excuſat, *l.quod principis* 23. *ff. de aqua plu. arcend.* N. 132 d

Maioris res pretij minori accedere poteſt, *l.iuſtiſſimè* 44. *tit. de ædil. edict.* V.1988 q

Maiori interdicto non videtur interdici id quod minus eſt, *l. relegatorum* 7. §.10. *interdicere, ff. de interd.* N.1581 f
¶ Parti heredum quando non ſtetur, *l.ſtipulationum* 2. §.2. *ex his, ff. de verb. oblig.* N.919 a
¶ Standum eſt quod ſi non conſtet de maiori parte iudex eligit, *l.ſi plures* 3. *ff. de admin. & peric. tut.* I.162 f

Maiori ſummæ minor ineſt, *l.ſenatus* 15. *ff. de iure fiſci.* N. 1637 g *l.quotiens* 9. *ff. de hered. inſt.* I.457 g

Maiores qui dicantur, *l.quinque* 3. § 2. *ff. de in ius voc.* V.185 f *Nou.* 118. *tit.* 1. *de heredib. ab inteſt. c.2. ſi igitur.* A.512 i *l.quique* 4. *ff. de in ius voc.* V.185 f

Maiores minoribus in quibus præponendi, *coll.* 3. *Nou.* 35. *al.* 2. *de defen. ciuit.* A.106 i

maiora attingere nõ poteſt qui à minoribus remouetur, *l.relegatorum* 7. §.22. *poteſt. ff. de interd.* N. 1583 k

Maiorum delicta celantur, *l.ad ſplendidiores* 7. *C. de diuerſis officiis.* 317 k
¶ Fauore delegatur reſtitutio in integrum, *l.cum res* 1. *ff. de dam. infect.* N.35 f
¶ Mos in iudicando ſeruandus, *l.præfectus* 3. *ff. de off. præf. vrb.* V. 128 a
Magiſtratus, *l.pars literarum* 48 *ff. de iud.* V.699 c

Maioribus cauſis præiudicium minores facere non debent, *l. per minorem* 54. *ff. de iud.* V.704 z
¶ Iniuria fieri non videtur ſi à minoribus melius dicatur, *l. dedi* 3. §.6. *ſi quis, ff. de cond. cauſa data.* V.1309 b

maius auditorium præferendum, *l.quique* 3. *ff. de in ius voc.* V.185 c *l.in ius* 2. *ff. de in ius voc.* V.185 c
¶ Tribunal præferendum, *l.in ius* 2. *ff. de in ius voc.* V.184. o

Maius quid dicitur auctoritate, *l.per minorẽ* 54. *ff. de iud.* V.704 z
¶ Magnitudine, *l.per minorem* 54. *ff de iud.* V.704 z
¶ Præeminentia, *l.per minorem* 54. *ff. de iud.* V.704 z

Maius ad minus reduci poteſt: *Authen. permiſſo, tit. de donation.* C. 1016 a

malè agit qui ante conditionis euentũ petit, *l.item quia* 4. §. 2. *ff. de pact.* V.257 g qui exceptione repelli poteſt qualis is eſt qui ante diẽ agit, *l.quanquam* 1. *ff. quando dies vſusfruct. legat. cedat.* V.928 p *l.verum* 4. *ff. de compenſ.* V.1596 f
¶ Tradere peius eſt quam nullo modo tradere, *l.ſi ſterilis* 21. §. 3. *cum, tit. de act. emp. & vend.* V.1827 a

mala fides eſt ſcientia rei alienæ, *l.ſi quis* 43. §.1. *ff. de adquiren. poſſ.* N.445 l in facto verſatur, *lib. de pace conſt.* E.179 b
¶ Impedit perceptionem fructuum, *l.bonæ fidei* 48. *ff. de adqu. rer. dom.* N.389
¶ Præſumitur vbi legitimus ordo non ſeruatur, *l.quod in* 1. *ff. de fide & iure haſt. fiſ.* C.11 b

Mala fide emit qui ſciens rem alienam comparat, *l.pupillus* 5. *ff. de authoritate.* I.225 h

Mala fide quæ percipiuntur reſtituenda etiamſi non extent, *l. fundus* 5. *ff. fam. erciſ.* V.1157 b

Malæ fidei poſſeſſor alienare poteſt res immobiles, *l.20.* §.21. *reſtituere, ff de pet. hær.* V.777 f

Malæ fidei poſſeſſor an ſit continuo dicendus, *l.ſi nauis* 62. *ff. de rei vind.* V.857 k

Malæ fidei poſſeſſor melioris conditionis eſſe non debet quã bonæ fidei, *l.20.* §.21. *reſtituere, ff. de pet. hær.* V.777 g
¶ Quilibet conſtituitur poſt litem conteſtatam, *l.item ſi* 15. §. 3. *ſi ſeruus, ff. de rei vind.* V.831. o
¶ Poſſidet qui ſciens alieno abutitur, *l.qui fundum* 7. §.2. *ff. pro empt.* N.499 i
¶ Fructus etiam ante litem conteſtatam percipit ex neceſſitate, *l.heres* 51. *ff. de hær. pet.* V.805
¶ Non præſcribit longo, ſed longiſſimo tantum tempore, *l. domini* 5. *C. de agric. & cenſit.* 168
¶ Aufert impenſas vtiles, *l.prætor ait* 10. §.20. *ff. quæ in fraudem creditorum.* N.616 t
¶ Longiſſimo tantum tempore præſcribit, *l.quemadmodum* 7. *C. de agric. & cenſit.* 771 e
¶ Tenetur de fructibus etiam percipiendis niſi titulum habeat, *l.generaliter* 78. *ff. de reg. iur.* N.1893 d

Malæ rationes plerumque in legibus adferuntur ab ipſis iuriſconſultis, *l.diuus* 16. §.5. *idem, ff de hær. e. pet.* V.763 n

Mala inde naſci non debent vnde bona oriri debent, *c.12. quod tit* 11. *vt iudi. ſine quoquo ſuffra.* A.95 l

Malam fidem habere dicitur qui mercatur contra iura, vel aduerſus ea contrahit, *l.quemadmodum* 7. *C. de agrico. & cenſit.* 171 f

maleficium committitur conſilio, *l.ex maleficio* 4. *ff. de oblig. & act.* N.887 d
¶ Dicto, *l.ex maleficio* 4. *ff. de obligatio. & act.* N.887 d
¶ Facto, *l.ex maleficio* 4. *ff. de obligatio. & act.* N.887 d
¶ Literis & verbis, *l.ex maleficio* 4. *ff. de obligationibus & actionibus.* N.887 c ¶ Scriptura, *l.ex maleficio* 4. *ff. de obligat. & action.* N.887 d

Maleficium omne quemadmodum eſſe dicatur, *l.iniuria* 1. *ff. de iniur. & fam. libel.* N.1373 g

maleficia diſtinguunt propoſitum & voluntas, *l.locum* 3. §.6. *ſi quis, ff. de tab. exhib.* N.645 l
¶ Diſtinguuntur, cauſa, euentu, loco, perſona, qualitate, & quãtitate, *l.ex maleficio* 4. *ff. de oblig. & act.* N.887 d
¶ Impunita eſſe non debent, *l.eg. locatio* 9. §.5. *ff. de publicanis.* N. 142 l

¶ Moram

¶Moram ſequuntur,*l.venditor*,§.12.*apud Iulianum*,*ff.de har.vel act.vend.*V.1775 f ¶Puniri reip.intereſt,*tit.de pace tenend.*153.§.3.*item.*F.111 n

maleficiorum alia nominata,alia innominata, *l.& eleganter 7.ff.de dolo.* V.509 l

malignus eſt qui tacet ex ſtudio,*cap.10.ſi verò, col.4.Nou.22.tit.1.de nupt.*A.167 n

maliciis via non debet aperiri,*l.magis 5.ff.de reb.eor.qui ſub tut.*I.349 h

malitia, *l.filiumfam.15.ff.de iud.*V.680 vt & probitas ſupplet ætatem,*l.ſi alterius 3.titu.ſi min.ſe maior.* C.455 h eſt quoties quis petit quod alteri nocet , ſibi non prodeſt , *l.in fundo 38.ff. de rei vind.* V.848 e laudibus non debet extolli,*l.mendicus 1.C.de mendic.val.*146 r

Malitiis non indulgendum,*l.cum in fundo 78.ti.de iur. dot.*V.1358 d leges non indulgent,*l.cum ſatis 22.C.de agric.& cenſit.*183 b via via præcludenda , *l.cum hi 8.§.20.ff.de tranſact.*V.321 d hominum non eſt indulgendum,*l.ſi venditor 6.§.1.ſi quid.ff.de ſeruis export.*V.1800 q

malitioſus malum facilè adinuenit , *Auth.coll.5. Nou.69. tit.24.vt omnes obed.*321 m

Malitioſi nihil non excogitant, *cap.1.vnum,§.1.lex,tit.de non alie.aut permut.*A.67 f

malum facere videtur qui ad bonum non ſtudet,*leg.capite 19.ff.de ritu nupt.*V.2121 l

Malis ex duobus minus eligendum, *l.ſi procurator 9.ff.de doli mali & metus exceptione.* N.872 r pœna infligitur , *l. nam & 2.ff.de legib.*V.73 e

manceps quid ſit,*l.qui fideiuſſor 53.tit.locati conduc.* V.1876 x

mancipes pro piſtoribus,*l.nulli 1.C.de frumento vrbis.* 144 x prædiorum publicorū reuocare poſſunt prædia conducta,*l.qui fideiuſſor 53.tit.locati conduct.*V.1877 x

mancipia quibus ex cauſis in commiſſum cadāt, *l.interdum 16.ff.de publican.*N.147 b

mancipium veteranum quid , *l.interdum 16.§.3.ff.de publican.*N.148 r

Mandare & cōmittere ſpecialiter differunt, *l.quæcunque 1.ff.de off.eius cui.*V.153 f & delegare an idē,*l.quæcunque 1.§.1.ff.de off.eius cui.* V.155 e & exhortari an differant, *l.ob hac 20. ff.de his qui not.inf.* V.354 k & iubere differunt,*l.cū mandatu 13.ff.de minor.25.ann.*V.561 g & præcipere differunt, *l.ſæpe 8.ff.de off.praſ.*V.146 f

Mādare quis aliquid poteſt ſic, vt mandati nomine nō obligetur,*l.quæſitum 8.ff.de preca.*N.765 i ¶Crēditoribus videtur vt ſoluant procuratori,*l.qui 34.ff.de ſolu.& liber.*N.1148 ¶Iniquū nemo præſumitur,*l.ſi quis 3.§.1 ff quod quiſque iur.*V.179 a ¶Iuriſdictionis ſpeciem quid, *l.ſolet 16 ff.de iuriſd.omn.iud.*V.173 d non videtur qui commēdat,qui exhortatur, qui perſuadet, *l.obligatio 1.ff.mandati.*V.1610 q qui exhortatur, *l.ob hac 20.ff.de his qui not.infam.*V.353 i

mandari nō poteſt alienatio rei minoris, *l. mādata 2.§.1.ff.de off. eius cui.* V.156 q poteſt iuriſdictio etiam priuato,*ff.de off.eius cui.*V.752 & à proconſule,*ff.de off.eius cui.* V.152 *l.cum prætor 12.§ iudicem 1 ff.de iud.*V.679 g in ſtudioſos competens,*l.etſi prætor 3.ff.de off.eius cui.*V.156 r

Mandari non poſſunt ea quæ ſunt mixti imperij,*l.etſi 14.tit.ſi certa ius vel vtil.pub.*C.244 c

Mādaſſe generaliter nemo id intelligitur, quod ſpecialiter nō eſt mandaturus,*l.ſed & 15.§.1.ff.de dolo.*V.518 p

mandans deſtruere promittit nuntiare, *l.hoc edicto 1.ff.de op.non.nun.*N.3 a opus deſtrui videtur vetari ne fiat,*l.prætor 20.ff.de ope.nou.nunt.*N.28 y tenetur mandatarium ſeruare indemnē ab omnibus quæ ex mandato pendebunt, *l.ſi ſeruum 70.ff.de leg.& fideic.*I.811 c

Mandantis cauſa deterior nunquam fieri debet , *l.præterea 3.ff.mandati.* V.1690 k Mandans pro perſona infami fideiubere maior an teneatur,*l.ſi verior,ff.mand.*V.1644 q

Mandans delictum tenetur ex delicto,*l.ait prætor 1.§.5.is quoque, ff.de ſer.corrup.*V.1206.o

mandatum dubium quando dicatur, *l.non ſolum 39.§.1.ff.de procu.*V.377 b ¶Expreſſum aliud tacitū *l.qui res 98.§.5.qui ſtipulatur,ff.de ſolut.* N.1198 a ¶Factum inſtitori non finitur morte mandatoris , *l.ſi quis 17.§.3.eius contractum,ff.de inſt.act.*V.1476 p ¶Generale non porrigitur ad illicita vel iniqua,*l.quoties 47.ff.de pecul.*V.1542 ſufficit ad petēdam in integrum reſtitutionē, *l.cum 3.tit.vbi & apud quem.*C.464 & cum libera non includit deliquendi poteſtatem, *l.ſi quis 3.§.1. ff.quod quiſque iur.* V.179 a debet eſſe gratuitum,*leg.tribus 8.ff.de vſufructu earum rerum.*V.943 d *l.Titius 24.tit.de præſcriptis verbis.*V.1902 p ¶Iuriſdictionis omnis valet, *l.ſolet 16.ff.de iuriſdict.omn.iudi.*V.173 e ¶Speciale quando requiratur, *l.Pomponius 40.ff.de procur.*V.380 p requiritur in cauſa famoſa *l.non ſolum 30.§.7.ff.de procurator.* V.379 m in multis requiritur, *l.ſi iam 1.tit.ſi tut.vel cur.* C.426.o multis caſibus requiritur *l.ſi quis 25.§.26.an nominatim,ff.de adq.har.*I.640 h

¶Tacitū finitur morte mandatarij vt expreſſum, *l.ſi ſtipulatus 81.ff.de ſolut.* N.1176 f colligitur ex ſcientia præſentiæ coniūcta,*l.hoc dictum 1.ff.de neg.geſt.*V.411 e

mandatum cōtinet ſpontaneā obſequij præſtationem, *l.merito 1.§.2.ſed de,ff.quod iuſſu.*V.1572 k

¶Cōualeſcit ſi ex poſtfacto incipit intereſſe mandātis,*l.ſi remunerandi 6.ff.mand.*V.1632 g ¶Emendi morte finitur,at non emptio,*l.qui 34.ff.mand.*V.1661 e morte extinguitur,*l.ad eum 35.ff.de donat.*N.173 d ¶Finitur morte mandantis,*l.ſi cum 2.§.7 ff.de dona.*N.154 q etiam ignorante mandatario,*l.ſi pater 4.ff.de manum.vind.*N.204 p ¶ Fit tantùm expreſſè,ſed & tacitè,*l.Iulianus 131.ff.de verb.oblig.*N.1019 d

¶Impleri quoties poſſit per alium, *l.Vranius 71.ff.de fideiuſ.*N.1111 c ¶Prohibendi dari poteſt,*l.3.prohibere,ff.quod vi aut clam.*N.737 ¶Perdendi in dubio nemo dare præſumitur,*l.filiusfa.7.ff.de donat.* N.156 m ¶Præſumitur à mādatario reuocatum ex mutatione ſtatus eius , *l.ſi quis 18.ff.de ſolut.& liber.*N.1139 i ¶Renuntiari à mandante & à mandatario poteſt, *l.ſi mandatum 22.ff.mand.*V.1651 m ¶Reuocari re integra poteſt , *l.ſi ego 24.ff.de neg.geſt.*V.443 a *l.ſi cum 22.§ 5 eo autem,ff ſol.matr.*I.30 i tacitè mortè reuocatum intelligitur, *l.ſi ſeruo 32.ff.de ſolut.& liber.*N.1146.o morte reuocatum intelligitur , *l.eius qui 41.ff de reb.cred.*V.1269 d

¶Reuocatur morte,pœnitentia, furore,*l.ſi quis 48.ff.de acquir.vel omit.hared.*I.658 z ſemel ſuſceptum perficiendum,*l.mandatum 2.ff.mand.*V.1630 g in re ſua an & quādo teneat,*l.ſi quis mihi 16.ff.mand.* V.1646 h habens ad vnum cenſetur haberē aliud ſine quo illud explicare nō poteſt,*l.maritus 21.tit.de procur.*C.382 k fundi incerti tenet,at non promiſſi , *l.mandatum 1.ff.manda.*V.1629 d cuius actus mandatur perficiendus poſt mortem mandatoris,morte mandatoris non expirat, *l.ei qui 108.ff.de ſolut.* N.1205 b omnis iuriſdictionis valet,*l.ſolet 16.ff.de iuriſd.*V.173 e quoties cadit in delictum non eſt adhibenda diſtinctio,*l.ait prætor 71.§.5.is quoque,ff.de ſer.corru.*V.1206 o non finitur morte procuratoris & mandantis, *l.data 1 titu.de oblig & act.*C.738 p

Mandata iuriſdictione quid transferatur , *ff. de officio eius cui.* V.152

mandati actio nō datur vbi merces interuenit,*l.naturalis 5.tit.de præſtr.verb.*V.1892 o & vbi quid ſit mercede,*l.aduerſus 1.ff.ſi menſ.fal.mod.dix.*V.1215 d

¶Actione vtili agere poteſt qui fecit iuxta mandatū,*l.iam 5.ff.iud.ſol.*N.1235 e ¶Conuenitur procurator , *l.Seia 1.ff.de dote præleg.*I.1148 i ¶Actione culpa venit etiam ſine pacto in depoſito,non niſi ex pacto,*l.& Ariſtoni 39.ff.mand.*V.1665 f

¶Actione adiectus ſolutionis gratia non tenetur,*l.vero 12.ff.de ſolut.& liber.*N.1135 b ¶Fines an & quando ſeruandi,*l.nihil 20.tit.de procur.*C.382

Mandati & ratihabitionis par effectus & ſimilitudo. *l.cum 3.ff rat.rem hab.& de ratihab.* N.1246 f ¶Indefiniti formam mandatarius mutare poteſt,*l.Iulianus 47.ff.mand.*V.1669 h

¶Forma ſeruāda,*l.vtilitatem 1.§.12.igitur,ff.de exercit act.*V.1456 an & quando habeat actionem qui propria gerit negotia,*l.ſi mandauero 22. ff.mand.* V.1649 b non tenetur qui admonet, qui rogat,qui conſilium dat,*l.ſi ſerui 42.ff.de negot.geſt.*V.461 a & prohibitionis proportio, *l.indebitam 47.ff.de cond.indebi.*V.1356 q ¶ Nomine nihil apud mādatarium remanere debet, *l.dolus 44.ff.mand.*V.1666 l ¶Transferendi multæ cauſæ ſunt, *l.ſi mandatu 45. ff.mand.*V.1667 c agitur vt cedatur actio, *l.qui 43 ff mand.* V.1666 k à priuato & vniuerſitate facti differentia,*l.item eorum 6.§.2.ff.quod cuiuſque vniuerſ.*V.408 p

¶Obligari poteſt filiusfamilias,*l.quod 61.titu.mand.vel contrà.*V.1683 c

mandato contiteri ea videtur ſine quibus mandatū explicari nō poteſt,*l.inuitus 19.tit.de procur.*C.380 p an excuſetur delictum, *l.non ſolum 11.§.36.mandatu , ff.de iniur.& fam libel* N.1365 an veniat tantùm leuis culpa non leuiſſima,*l.naturalis 5.tit.de præſcr.verb.*V.1892 h

Sine mādato alieno nomine agere poteſt maritus ꝑ vxore vt & alij quidam pro aliis,*l.maritus 21.tit.de procur.*C.382 n

Mandato aliquo & ea quoq; mādata intelliguntur quæ ex eo conſequuntur, *l.indebitam 47.ff.de condic.indeb.* N.1356 q ¶ Generali illicitum non cōtinetur,*l.prætor ait,§.quoties 13.ff de vi & vi arm.*N.674 z non continetur poteſtas delinquendi,*l.quæcunque 50.ff.de procur.*V.392 l generali alienandi poteſt mandatarius vendere,*l.prædium 3. ff.quando decreto opus non eſt.*C.1358 n

¶Iniquo obtemperare non debet procurator , *l.ſi quis 3. §.1.ff.quod quiſque iur.*V.179 d

Mandatarius leuiſſimam culpā præſtat , *l. qui filium 22.ff.de manum.teſt.*N.220 r

Mouere poteſt actiones in perſonam , *leg.ſolus 44. ff.mandati.*V

166 l ¶Teneri poteſt de leui tantùm culpa, nõ de leuiſſima, l.naturalis 5.tit.de praeſcr.verb. V.1982 k ¶Tenetur de omnibus præterquàm de caſu, l.mandatum 2.ff.mandati.V.1619 b

¶Tenetur mandati, ſi non cauet de defendendo, l.ſi autem 8. ff.de neg.geſt.V.425 d minus expendere poteſt quàm mandatum ſit, l.liberto 31.§.4.ff.de neg.geſt.V.450 f ¶Reſtituere mandatori cogitur omnia, quæ ad eum peruenerunt occaſione mandati, l.idémque 10.ff.mandati.V.1639 f

Mãdatarij in rẽ vertentis, & negotiorum geſtorum ſimilitudo, l.idémque 10 ff.mandati.V.1639 h & tutores poſſunt vltro ſine iudicio ſoluere, l.idémque 10.ff.mandati.V.1640 n

mandator quis, cap.1.legum, tit.4.de fideiuſſ. & mandatorib. Auth 36 n

Mandator adulterij, tenetur pœna adulterij, l.is cuius 14.ff.ad l. Iul.de adult.N.1453 d ¶Criminis atrocioris grauius punitur, quàm committens, l.37.§.1.ſi quadrupes liber, ff.ad leg. Aquil.V. 1088 h ¶Delicti dilationem petere poteſt à iudice, vt mandatori litem denunciet, Auth.coll.5.Nou.69.tit.24.vt omnes obe. c.1.ſi igitur. 324 f ¶Pecuniæ creditæ cõueniri debet reo principali prius diſcuſſo, l.quis 6.tit.mand.vel contra.V.1674 b

Mandator conuenitur in ſolidum, ſi mandatarij in ſolidũ promiſerint, l.Vranius 71 ff.de fideiuſ.N.1110 k ¶Feciſſe id videtur, quod à mandatario factum eſt, ex præcedente mandato, leg. Vranius 71.§.1.ff.de fideiuſ N.1111 n ¶Videtur intercedere, qui alium intercedentem ſuo nomine videt, neque prohibet, l. ſemper 60.ff.de diuerſ.reg.iur.antiq.N.1887 a

Mandatore conuento, reus principalis non liberatur, l.creditor 60.tit.mandati vel contra.V.1680 p

Mandatores & fideiuſſores pro qua parte hodie cõueniantur, l.ſi dominus 5.§.1.ſi vnus, ff.quod iuſſu.V.1574 m

Mangones propriè dicunt, non mercatores, l.pœnipiunt 37.tit.de ædil.edict.V.1983

Manifeſta probatione non indigent, l.cum dos 1.ff.de do. prælег.I.1136 y non egent commendatione, l. vtilitatem 1.ff.de exercit.act.V.1449

Manifeſta voluntas teſtatoris dicitur, vel ex verbis, vel cõſuetudine, l.ſi peculium 6.ff.de pecul.leg.I.1201 d

Manſio mala quid, l.ſi hominem 7.ff.depoſiti.V.1615 c

Manſiones publicæ quid, l.nemo 7.C.de annon.28 q eccleſiæ, l.medios 9.C.de ſuſceptor.115 f

Manus pro arbitrio, ff.lib.1.tit.3.l.2 e ¶Artificio, l.qui inſulam 30.tit.locati.V.1867 d

Manus iniectionis pactum poteſt exercere cõtra tertium, l.Titius 9.tit.de lege commiſ.V.1801 r pactum valet, l.ſi quis 56.tit.de contr.emp.V.1747 a ¶Iniectionem accipere quid, l.ſed ſi 10.§. 1.ff.de in ius voc.V.188 ¶Longa & breuis, l.ſi cū 2.§.2.ff.de donat.N.153 a ¶Municipale inuitis etiam iniungitur, l.non exigimus 2.§.1.ſi quis caut.V.223 k

¶Reo quibus caſibus amputanda, l.ſed nouo, tit.de ſeru.fugit.C. 1268 m

Manu breui fieri quid, l.pecuniam 79.ff.de ſolu.N.1175 r ¶Breui aliquid facere, l.vt mihi 21.§.1.ff.de donat.N.165 f ¶Militari nõ eſt opus vbi actor eſt rei æſtimatione contentus, l.poſſeſſor 1. §.1. ff.pro empt. N.489 d an & quando quis cogatur, l.qui 67. ff.de rei vind.V.861 e auferre nihil aliud, quàm per miniſtros iudicis, l.poſſeſſor 1.ff.pro empt N.489 d

¶Miniſtrorum iudicis cogi decedere quid, l.hoc edicto 1. ff.ſi ventr.nom.mul.I.105 l

Manumittere pro auctoritatẽ preſtare manumittẽti, l.ſi fortè 17.ff.de offi.præſ.V.149 h

Manumittere poteſt QVIS Conſul 20.annis, l.officium 1.§.2. ff.de offic.conſ.V.14 n ¶Donator mancipi antequam tradat, l.ſi tradita 5.tit.de his qui à non dom.C.1544 g

¶Filius voluntate patris, l.ſi cum 16.ff.qui & à quib.N.222 o

¶Maior 20.annis, l.placuit 1.ff.de manum.N.194 p

¶Mater filium quando poſſit, l.ſi 45.ff.de fideic.lib.N.281 d

¶Minor qua ætate poſſit, l.ſi minor 120.ff.de leg.& fideic.I.839 h

¶Seruum ſuum depoꝛtatus non poteſt, l.2.manumittere, ff.de interd.N.1579 g

¶Seruum an poſſimus apud eum cui par ſit imperiũ, l. apud eum 14.ff.de manum.N.200 r an & quatenus poſſit ſeruũ alienum, qui ſciens alienum accipit, l.in ſumma 65. §.8.ſi ſeruum, ff. de cond.indeb.V.1366 a

Manumittere cogi inuitus quis põt, l.ſi dominus 2. ff.de his qui ſui. V.96 k ¶Coactus operas imponere non poteſt, l.multa.tit.de bon.lib. C.1294 q nemo tamen regulariter manumittere cogitur, l.quod autem 7.tit.de don.int.vir.& vx.V.2187 f ¶Per aliũ non poteſt manumittere, l.ſi cum 9.tit.de don.inter vir.& vxor. V.2187 m ¶Rogatus manumittere poteſt etſi eius ſit ætatis vt rem ſuam alienare non poſſit, l.non tantum 51.ff.de fideic.lib. V.276 per alium regulariter non poſſumus, l.1.tit.com.de manum.C.1605 k per alium dominus non poteſt, l.ſeruos 2.tit.qui manum.non poſ.C.1595 h CONTRA non poteſt Maieſtatis reus, l.quæſitum 15.ff.qui & à quib.N.321 b

¶Dominus interdum ſeruos ſuos prohibetur, l.qui decem 71. §.6.promiſſor, ff.de ſolut.N.1173 a

Manumitti poſſunt QVI? Infans, l.iuris 25.ff.de manum.N.203

¶Etiam non nati, l.iuris 25.ff.de manum.N.203 h

¶Furioſus, l.iuris 25.ff.de manum.N.203 h

Manumitti à Ciuitate quemadmodum quis poſſit, l.ſed ſi 10.§.4. ff.de in ius voc. V.189 d ¶A Senatu potius quàm à iuuene cur magis interſit, l.is qui 15.ff.de fideic.lib.N.244 u

Manumitti facilè ſine culpa domini ſerui non poſſunt, l.is qui 51.ff.de ver.obl. N.954 prohibitus an ante cõditionem manumitti poſſit, l.ſtic 61.ff.de manum.teſt.N.234.o

Manumittẽs ex neceſſitate an & quæ cõmoda percipiat ex huiuſmodi manumiſſione, l.nequaquam 24.ff.de excuſ.I.188.o

Manumittens quam libertatem conferat manumiſſo, ff.lib.1.tit. 1.l.46

Manumittendi plures modi, l.ſeruum 16.ff.de manum. N.203 i licentia nobis adimitur lege & voluntate, l.ſeruum 4.ff.qui & à quibus.N.316 l cauſæ multæ minoribus, l.eſt 2.tit.ſi aduerſ.lib. C.438 p

Manumittendo ſeruum dominus hominem facere videtur, l.etiam 3.tit.de obſeq.patr.præſt.C.1301

Manumiſſio per epiſtolam, ff.de manum.teſt.N.221 impropriè pro emãcipatione, l.omnes 2.ff.de off.procon.& leg.V.134 f l.ſtio 16.ff.de inof.teſt. V.733 k morti in quibuſdam ſimilis, l.ſi mihi 92.ff.de ſolut. N.1182 b impropriè de libero homine dicitur, l.libertum 28.ff.de adopt. V.210 l non eſt in adminiſtratione patrimonij, l.nec mulierem 3.de vind.lib. C.1563 b ad ſeruos pertinet, l.ſtre 17.ff.de legib.V.77 e

¶Probari poteſt teſtibus omni exceptione maioribus, Nou. 90.tit.2.de teſtib. cap.6.ſi vero. A.423 a an & quando per alium poſſit fieri, l.ſi quis 27.ff.mandati.V.1654 y

Manumiſſionis ratione ſortimur forum, l.heres 19.§.2.proinde, ff. de iudi.V.695 e

Manumiſſiones in fraudem liberti factæ reuocantur, l.ſi pariter 1.§.2.ff.de lib.cauſ.N.335 b

Manumiſſus pro manumittendo, l.ſi ſeruo 18.ff.de pecul. leg.I.1218 f ab eo qui poſtea ſeruus detegitur, liber manet, l.Barbarius 3.ff.de off.præt. V.131 g ¶ab Vniuerſitate non eſt libertus ſingulorum, l.ſed ſi 10.§.4.ff.de in ius voc.V.189 e ¶Inter viuos vnà cũ libertate peculiũ cõſequitur, l.naturaliter 13.de condic.indeb. V.1330 ¶Iure ciuili non tenetur de eo quod ſeruus fecit, ſed iure naturali l.Aurelius 28. ff.de liber.leg.I.1309 b reſpectu manumittentis quaſi interire videtur, l.minor 48.§.1.ff.de min.25.ann.V.582 x

Manumiſſi originem eius ſequuntur à quo manumiſſi ſunt, leg. municipem 1.tit.ad municip.N.1707 b

Manumiſſi qui ſe ſuis nũmis redemerũt, manumittẽti quid debeant vel non debeant l.ſi quis 5 ff.de agnoſ.vel alend.lib.I.96 t

Marcellus lib.2.Digeſt.l.vbi acceptum 30.ff.de iudic. V.691 ¶Lib.3.l.ſi pars 10.ff.de inof.teſt. V.729 l.nam & 5.ff.de inof.teſt.V.717 l.non vtique 9.ff.de except. N.810 l.inofficioſum 3.ff.de inoff.teſtam.V.716 ¶Inſtitutionum lib.3.l.ſi quiſquam 7 ff.de diuerſ præſcrip.N.845

¶Lib.4.l.hoc colore 2.ff.de inof.teſt.V.716 l.aduerſus 30 ff.de inoffic.teſta.V.747 ¶Lib.8.l.quamuis 51.ff.de iud.V.701 ¶Lib.13.l.omnes 19.ff.de except.N.814 i

Marcilianus lib.6.Digeſt. l.in tempore 2.ff.de diuerſ.temp. præſcript.N.842 ¶Lib.3.Inſtit.l.ſi quiſquam 7.ff.de diuerſ.temp.præſcr.N.845 a

Maritus eſſe poteſt procurator vxoris, nõ autem curator, l.cum 2.tit.de procurat. C.371.o & quare, l.maritus 2.tit.qui dare tutor. C.1170

Maritus priuilegia quædã habet in accuſando adulterij vxorẽ, l.is cuius 14.iure marit.ff.ad l.Iul.de adult.N. 1453 l ¶Tenetur ex dolo in contractu adhibito in ſolidum, l.ſed ſi qui, §.4.ſed an, ff.quod cum eo.V.1491 g ¶Tenetur in ſolidum ſi in fraudem vxoris ſua bona diſſipauit vel alienauit, l.ſi quis 51.ff de re iud N.543 b

Maritus nõ poteſt imponere fundo dotali ſeruitutes, l.Iulianus 5.tit.de fund.dot.V.2174 r

Maritus non dans donationẽ propter nuptias muliere dotem dante nihil percipit ex lucro nuptiali, cap 5.illud, titul.2.de non elig.ſecundo nub.A.3 d

Maritus ducitur quandóque ab vxore, ca.3.nuptiar.coll.4.Nou.22. tit.1.de nupt.A.163 a

Maritus præſtare quid debeat in rebus dotalibus, leg.in rebus 32. tit.de iure dot.C.1085 b

Maritus conuenitur dotis nomine in quantum facere poteſt, l. non tantum 20.ff.de re iud.N.535 a ¶Conuenitur in ſolidum, l.ſi maritus 43.ff.ſol.matr.I.50 q

Maritus eſſe poteſt fideiuſſor pro vxore in omni caſu ſiue ciuili ſiue criminali, ff.qui ſatiſd.cog.V.201

Maritus & patronus non incidunt in Turpillianum niſi ſint in

cuidenti

euidenti calumnia, l. in Senatus 15. ff. ad Senatuſc. N.1530 p notarius poteſt facere inſtrumentum ad vtilitatem vxoris ſuæ, licèt non poſſit pro ſeipſo facere, l. vxori 18. ff. ad l. Corn. de falſ. N.1501 dolo alienans aut diſſipās bona ſua in fraudem vxoris ſuæ in ſolidum tenetur, l. etiam 18. ff. ſol. matr. I.25 n

Maritum captiuū quo temporis ſpatio vxor expectare debeat, cap. 7 ſed, coll. 4. Nou. 22. tit. de nupt. A.165 k

Maſculus & fœmina in impetrāda venia ętatis tripliciter differunt, l. omnes 2. tit. de his qui. C.460 q pro fœmina accipitur interdum, l. verbu 2. ff. de verb. ſignif. N.1799 a

Maſculi iure ſtricto non ſuccedunt in fœmineo feudo, ti. 50. de vet. iur. ſucceſ. feud. F.94 h

Maſculi melior eſt conditio quàm fœminæ, tit. 8. de ſucceſſ. feud. F.12 f fœminis in feudi ſucceſſione præferuntur, tit. 51. de capitaneo. §. 3. ſi milites. F.95 k quibus caſibus fœminæ præferantur, l. conſulari 1. ff. de Senat. N.1120 i

Maſculi deſcēdentes ex fœmina, an ſuccedant in feudo, ti. 50. de natur. ſucceſ. feud. F.94 g appellatione fœmina continetur, col. 2. Nou. 8. tit. 3. inſuer. quod præſt. A.102 t l. hoc autem 20. ff. de adopt. V.107 d non præſumuntur ius ignorare, Coll. 2. Nou. 12. tit. 7. de inceſt. nupt. cap. 2. A.111 b

Maſculorum quàm fœminarum potior eſt cōditio, ti. 16. de controuerſ. feud. F.48 e

maſculinum fœmininū interdū concipit, l. quod & 3. §. 1. hæc verba, ff. de lib. hom. exhi. N.774 h at nō è contrà, tit. 3. inſuer. quod præſt. Nou. 8 A.102 g l. ſeruus 81. ff. de leg. & fideic. I.1059 d l. patronus 52. ff. de verb. ſign. N.1813 [illegible] l. ordinarium 1. § 3. de eo, ff. de poſtul. V.1506 h quādo eſt eadem ratio in vtroque, l. ait prætor 3 ff. de neg. geſt. V.413 d l. Lucius 93. ff. de lega. & fideic. I.1068 t l. legata 14 ff. de adim. I.1327 n l. hoc edicto 1. § 1. ait prætor. ff. de conſt. pec. V.1393 e

mater quibus in rebus filiorū vſumfructum habeat, ca. 47. & illud de nupt. V.203 l ſecundo nubens filio ab inteſtato ſuccedit in proprietate adquiſitis non in paternis, cap. 46. hinc nos. de nuptiis. A.201 ſ A.16 t & auia tutrices liberorum eſſe poſſunt, Authen. collat. 6. Nouell. 72. vt hi qui, cap. 32. ſed etſi, 333

mater excludit auum paternum, Nou. 118. ti. 1. de hæred. ab inteſt. c. 2. ſi igitur. A.512 l nō ſuccedit filio, ſi ei tutorem non petiit antequam ſecundo nuberet, Auth. eidem, tit. de ſecund. nupt. C.1047 ſiue nubat ante mortem filij, ſiue poſt, ſuccedit in ſolo vſufructu bonorum paternorum filij defuncti, Auth. ſed etſi, tit. de ſecun. nupt. C.1050 e non ſecus ac pater filios inſtituere vel exhæredare tenetur, c. 1. ſi hæres, §. 1. ſi quis, tit. de hæred. & falc. A.11 a ¶ Præfertur fratribus coniunctis ex altero parente tantùm, cap. 22. prima, col. 4. Nouell. 22. tit. 1. de nupt. A.179 c ¶ Non repetit expenſas alendorum liberorum cauſa factas, l. Neſennius 34. ff. de neg. geſt. V.453. o procuratrix filiorū eſſe non poteſt, l. fœminas 41. ff. de procur. V.382 m

Mater alens filium donandi aut potius animo non repetendi præſumitur, l. ſi quis 5. ff. de agnoſc. & alend. lib. I.95 a non habet filios in poteſtate, l. lege duodecim 1. ff. de teſt. tut. I.120 non ſecus ac pater filios inſtituere tenetur, Auth. non licet, tit. de lib. præt. C.405 a quandoq; filij ſucceſſionem non perdit, licèt illi tutorem non quæſierit, l. licet, tit. ad SC. Tertul. C.1510 non cogitur accuſare tutorem vt ſuſpectum, l. ſancimus 18. tit. de admin. tut. vel cur. C.1195 i nec ſuſcipere tutelam filiorum ſuorum, Auth. matri, tit. quando mul. tut. offic. C.1177 a tutrix liberis teſtamento data, tutrix eſſe deſinit, ſi poſtea nupſerit, l. ſi qua 7. ti. ad SC. Tertull. C.1513

materfamilias dicitur tribus modis, l. pronūciatum 46. ff. de verb. ſign. f. N.1812 z quæ dicatur, l. mater 10. ff. ad l. Iul. de adult. N.1447 h

matris calamitas an noceat filio, l. & ſeruorum 5. §. 2. ff. de ſtat. hom. V.83 l ¶ Conditionem quandoq; filij ſequuntur, l. non tantum 17. ff. de excuſ. I.285 a ¶ Factum filio nō nocet, l. ait prætor 3. §. qui iurari, ff. de iureiur. V.1273 l

Matris damnatæ ſtatum an & quando partus ſequatur, l. in metallum 4. ff. de ſent. paſſ. N.1585 d

¶ Originem ſequitur filius ratione nobilitatis, l. hæres 19. §. 2. proinde, ff. de iudic. V.685 e

Matres non habent liberos in poteſtate, l. adoptiuum 7. ff. de in ius voc. M.186 p

Matresfamilias quæ dicantur, leg. nam ciuium 4 ff de ijs qui ſui. V.97 c

Matres luxurioſè viuentes ad ſucceſſionem liberorum nō admittuntur, cap. 3. cum, tit. 2. de non elig. ſecund. nub. A.28 t

Matres quo caſu tutelam gerere poſſint, Nou. 94. ti. 6. vt ſine prohibitione, c. 1. quia vero. A.433 a quo iure tutrices & curatrices liberorum eſſe non potuerint vel potuerint, Nou. 94. tit. 6. vt ſine prohibit. A.432 y in poteſtate liberos ſuos non habent, l. mater, tit. de teſtam. tut. C.1160 g

materia quid, l. ædes ſacra 73. tit. de contrah. empt. V.1795 e

Materiati appellatione non continetur materia, l. carbonum 167. ff. de ver. ſign. N.1843 h

Maternarum rerum appellatione non cōtinentur fructus poſt mortem matris nati & percepti, l. cum 77. ff. de leg. & fideicom. I.939

matricula, l. nulli 2 C de agent. in reb. 154 & libertas iuris naturalis ſunt, l. 14. tit. de hæred. inſt. C.1375 t

matrimonium, ff. proœm. in glo. k, pag. 41 indiuidua cōiunctio, ff. lib. 1. tit. 1. c principium & fundamentum humani generis, cap. 1. plurima, coll. 4. Nou. 22. tit. 1. de nupt. Auth. 159. o

matrimonium contrahere poteſt ſpādo, l. eunuchus 14. ff. de manum. vind. N.167 h quemadmodum contrahatur ab abiectis perſonis, caligato milite, & agricolis, Auth. coll. 6. Nou. 74. tit. 3 quib. mod. nat. cap. 4. illud. 355 h ¶ Dirimi quot & quibus ex cauſis poſſit, Nou. 117. tit. 18. cap. 12. A.507 a ¶ Diuiditur, ff. lib. 1. tit. 1. l. 10 r ¶ Eſſe non poteſt cum ancilla, ſed contubernium tantum, l. filium 18. ff. de lib. & poſthu. I.401 p ¶ Facit conſenſus ſolus ſine cōcubitu, ff. lib. 1 tit. 1. l. 1. ¶. 3 l eſt indiuiduum, ff. lib. 1. tit. 1. l. 16 r ¶ Perficitur maritali affectione, l. cum 32. tit. de don. int. vir. & vxor. V.2203 i ¶ Probatur teſtibus, inſtrumento, confeſſione, Auth. coll. 6. Nou. 14. tit. 3 quib. mod. natur. cap. 5 quoniam. 357 a

Matrimonium probari duobus teſtibus poteſt, Auth. col. 6. Nou. 74. tit 3. quib. mod. natur. cap. 5. quoniam. 357 a quod olim non erat inter ſeruos, l. inter liberas 6. ff. ad l. Iul. de adult. N.1445 c vita quandoque finitur. l. cum 32. tit. de dona. int. vir. & vxor. V.2203 e ¶ Prohibetur inter tutorem eiuſve filium, & pupillum, l. ſenatus 1. C. de interd. matr. 1040 r per verba de præſenti impedit donationem fieri inter ita coniugatos, l. hæc ratio 3. tit. de dona. int. vir. & vxo. V.2179 b

¶ Soluitur quatuor modis, cap. 30. quia, col. 4. Nou. 22. tit. 1. de nup. Auth. 188 z non ſoluitur tamen hodie captiuitate, l. in bello 12. ff. de capt. & poſt. N.1666 n

¶ Turbari nō debet bene cōcordans iure patriæ poteſtatis, l. ait prætor 1. ff de lib. exhib. [illegible].777 f præſumptum idem operatur quod verum, Nou. 117. tit. 18. vt liceat matri & auiæ. cap. 2. ad hoc. A.499 q nō eſt inter ingenuū & ancillam: ſed contubernium tantum, l. ſine pet. 7. ff. de agnoſ. & alen. lib. I.97 f verum ſoluatur deportatione, l. ſi ab hoſtibus 9. ff. ſolu. matr. I.21 a non diſſoluitur ſola ac nuda habitationum ſeparatione, l. nihil. 15. ff. de alt. rer. amot. I.78 t

¶ Non tenet interdum ratione inæqualitatis, l. Lucius 27. ff. depoſ. V.1624 p de iure naturali inuentum fuit, ff. lib. 1. tit. 1. l. 6 t. inter præſidem & ſubiectū non conſiſtit, l. quidem 1. titu. ſi nuptiæ ex reſcript. pet. C.1044. o contrahi poteſt inter abſentes, l. ſufficit 4. § 1. denique, ff. de ſponſal. V.2103 e

¶ Contrahitur iuſtè inter pares, l. obſeruandum 49. ff. de rit. nupt. V.2118 non eſt cum feſtinatione contrahendum, l. decernit, tit. de recep. arb. C.486 h illicitū dicitur 14. modis, col. 2. Nou. 12. tit. 7. de inceſt. nupt. Auth. 109 f ſpadones contrahere poſſunt, l. generaliter 2. ff. de adopt. V.101 a conſiſtit ſine traditione, l. cum 6. tit. de donat. C.1009 d an hodie dirimi poſſit, l. conſenſu 8. tit. de repud. C.1131 a ſoluitur frequens ius morte, cap. 30. quia, coll. 4. Nou. 22. tit. 1. de nupt. Auth. 188 y

Matrimonium verum deportatione ſoluatur, l. ſed ſi 5. §. 1. quod ſi ff. de bon. dam. N.1573 e tenet inter liberum & ſeruum, & inter ſeruum [illegible] ſeruam, l. quæ ſub 8. ff. de cond. inſt. I.575 d

Matrimonium quandoque ſoluitur, ff. proœm. gl. r, pag. 41

Matrimonio contrahendo variis de cauſis inuitantur, ca. 4. hæc, tit. 6. quom. oper. epiſc. A.58 n

Matrimonij veri priuilègia non cōferuntur illegitimo matrimonio, l. ea quæ 32. ff. ad municip. N.1723 i

Matrimonij onera ſunt plura, l. pro oneribus 20. titu. de iure dotium. C.1079 f

Matrimonio arcentur moniales & monachi, Auth. col. 6. Nou. 73. tit. 3. quib. mod. natur. 351 e

Matrimonij fauore vſum extendimus, l. cæterum 4. ff. de vſu & habit. V.951 n

Matrimonia liberè contrahi debent, l. quidam 1. tit. ſi nuptiæ ex reſcrip. pet. C.1044. o non dotibus, ſed affectu contrahuntur, leg. iubemus 11. tit. de repud. C.1133 b an & quomodo vinculo pœnæ adſtringantur, l. meminimus, quando & quibus pars. 70 c pœnæ metu neque contrahi, neque ſolui debent, l. Titia 134. ff. de verb. oblig. N.1013 c

matruelis, l. lege 1. ff. ad l. Pomp. de parri. N.1487

maxima dignitas pro ſuperilluſtri & illuſtri, Auth. maximus, tit. de nup. C.1029 n

maximè dictio quid ſignificet, titu. quomodo in leſ. maieſt. B.134 k quandoque abundat, l. Labeo 8. ff. de vſucap. N.462 c

¶ Ponitur ſuperuacuè, l. cum in, tit. de teſt. manu. C.1568. o interdum ſuperuacuè adiicitur, l. actio 47. §. 1. ff. de neg. geſt. V.464 g

¶Sæpiſſimè in iure ſubintelligitur, *l.ob quæ 4.tit.de ædil.edict.* V.1962 z ſæpius abundat in iure, *l.venditor 2.§.2.illud poteſt,ff. de hæred.vel act.vend.* V.1773 c *l.ſequitur 3.ff.de vſucap.* N.453 b vt ſæpius ſubaudiēda, *l.æſtimationē 16.ff.de mun.& ho.* N.1747 c tempus in iure ſubauditur, *l.procurator 13.ff.de lib.leg.* I.1302 p

Mechanica ars quæ dicatur, *cap 3.emphyteuſim, §.3.quod, tit.7.de non alien.aut permut.* A.74 u

mechanici profeſſores in quibus excuſentur, *l.medicos 6.C.de profeſſ.* 98 x

mederi ad tempus, *l.ſi longius 18.§.1.ſi filiusfam.* V.682 p

medendi cauſa relicta penus legato non cedunt, *l.qui penum 3.ff.de penu leg.* I.1106 p

medium tenuere Beati, *l.ſed etſi 25.§.16.quod autē,ff.de hered.pet.* V.785 q & hoc tenendum, *l.nec quicquam 9.ff.de off proconſ.* V.140 b & eligendum, *ff lib.39.tit.3.l.1.§ 6* y *l.nec ſupina 6 ff.de iuris & facti igno.* V.2098 p *l.cum in eo 44.ff.de pact.* V.301 a *Nou.105.tit.6.de conſul.* A.463 a *l.ſolent 6.§.3.ff.de off.proconſ.* V.137 i

Medium quoddam eſt inter liberationem, & obligationem, *l.ſtipulationum 2.§.1.& harum,ff.de verb.oblig.* N.917 l

Medium temporis incapacitas inſtituto hæredi non nocet, ſi extremis tēporibus reperitur capax. *l.liber homo 59.§.4.ſi heres,ff.de hæred.inſt.* I.493

media via eligenda, *l.adeo 7.§.12.ff.de adqui.rer.dom.* N.305.o *l.antiqua 3.ff.ſi pars hæred.pet.* V.813

mediaſtinus quale genus mācipiorum fuerit, *l fructus 4.ff.de oper.ſeruor.* V.949 c

mediatori pecunia licito iure datur, *l.vel obligatus 20.ff.de lib.cauſ.* N.338 c

medicamento mentem alterius alienās criminaliter accuſari poteſt, *l.itē 15.ff.de iniur.& fam.libel.* N.1370 h

medicus curā promittēs, an perpetuò teneatur, *l.Martius 59.tit.locati & conducti.* V.1880 y

Medicus malè ſecans obligatur per imperitiā ex maleficio nō quaſi, *l.ex maleficio 4.ff.de oblig.& act.* N.887 b non ſemper ſanat, *l.illicitas 9.§.5.ff.de off.præſ.* V.144 p

Medici qui ſunt extra numerū ſolemnem ciuitatum nō fruuntur priuilegio ſtatutorum, *l.eunte 1.C.de profeſ.* 97 f ſalaria ex publico habere debent, *l.archiatri 9.C.de profeſ.* 99 h
¶Per imperitiā ſecantis, & iudicis imperitia iudicantis differentia, *l.ex maleficio 4.ff.de oblig.& act.* N.887 b

Medici & adſeſſoris ſimilitudo, *l.hoc edicto 2.ff.quod quiſque iuris.* V.177 e

Medicorum numerus ſtatuitur à decurionibus, interdum à lege, *l.nec intra 5.C.de profeſ.* 97.o

Medicis humani corporis priuilegia cōceſſa non extenduntur ad medicos veterinarios iumentorum animalium, *l.cum te 1.C.de profeſ.* 97 f

medicinam etiam dare licet ipſis obſtetricibus, *l.præſes 1.ff.de extraord.cogn.* N.1787 g

mediocritas pro paupertate, *l.6.ti.de excuſ.* I.160 t

mediocria præſtari quando oporteat, *l.legato 37.ff.de leg.& fideic.* I.781 b

mediocris examinatio ſemiplena, & ſummaria, *ca.6.ſed col 3.Nou.17.tit.4.de mand.princ.* 134 x

mediocre in dubio debitor generis dare debet, *l.cū certum 4.ff.de trit.vin.vel oleo leg.* I.1163 c

mediata malitia, *l.filiusfam.15.ff.de ind.* V.980

melioris conditionis eſſe non debent prædones, quàm bonæ fidei poſſeſſores, *l.13.non ſolum,tit.4.de nox.act.* V.1104 p qui mala fide tignum iniunxit quàm qui bona fide *l.qui res 98.§.8.aream,ff.de ſolut.* N.1101 x

melius eſt in tempore occurrere quàm poſt tempus, *l.cum 8.tit.de bon.quæ lib.* C.1560 p
¶Fieri non videtur, quod fit contra domini voluntatem, *l.quamuis 8 ff.de vſufr.* V.884 p
¶Dici poteſt quod non eſt deterius, *l.aut bonis 3.ff.de nouat.* N.1113 h ¶Præſumitur id quod electum eſt, *l.planè 94.ff.de leg.& fideicom.* I.836 p

meloncellon, *l.nemo 4.ff.de rer.diuiſ.* V.116 t

membranæ vnde dicantur, *l.ſacri 6.tit.de diuerſ.reſcript.* C.248 i

membrum quid ſit, *l.quæcumque 1.ff.de offi.eius cui.* V.153 p

Mēbri abſciſſione conſtituta in aliquem manus amputatio intelligitur, *cap.8.ceges,coll.3.Nou.17.tit.4.de mand.princ.* A.136 u

memoria rei exſtare poteſt re perempta, *leg.ſicut 7.§.2.ff.quod cuiuſque vniuerſ.* V.410 p

memoriales qui, *l.omne 2.C.de pet.bon.* C.23 l

mendax precator an ſemper careat impetratis, *leg.præſcriptione 2 ti.ſi contra ius vel vtil.pub.* C.243 f non punitur mendacij nomine, niſi mēdacio alium damno afficiat, *l.fundum 46.tit.de euict.* V.2019 c

mendacium fit à ſciente tantū, *leg.ſi ii,ſi min.ſe maio.* C.454 ¶Obiici poteſt, *l.quæ omnia 25.§.1.ff.de procu.* V.363 d ¶Punitur trāſlatione poſſeſſionis, *c.10.illud, col.3.Nou.18.tit.18.de trien.& ſemiſ.* A.154 l ¶Puniri debet, *l.ſed ſi 4.§.1.interdum, ff.quod cum eo.* V.1491 d *cap.8.ſtudium,col.3.Nou.18 tit.5.de trien.& ſemiſ.* A.152 d *l.ſi dubitet 10.ff.de fide.& mand.* N.1074 d ¶Reuocare hæres poteſt ante litem conteſtatam, *l.26.electio,§.4.ſi ii,ff.de noxal.act.* V.1112 c

mendacij cauſa punitur quis dupli pœna, *l.23.inde,tit.11.§.5.ſed,ff.ad l.Aquil.* V.1068 g definitio, *l.de ætate 11.§.2.qui,ff.de interrog.act.* V.1197 b ¶Nomine an agi poſſit ad duplum, *l.ſi decem 10.ff.de ſtatulib.* N.194 z ¶Ratione intereſſe præſtatur, *l.Iulianus 13.§.3.quid,ff.de act.empt.* I.1818 l

Mendacij ſui argui quis meritò ſolet & debet, *l.rem alienam 41.ff.de pign.act.* V.1446 p

mendacio defuncti hæres non tenetur, *l.26.electio,tit.4.§.2.item,ff.de nox.act.* V.1112 a

mendicantibus nō onerari ciuitatem ipſius ciuitatis ſummus eſt honor, *l.ciuitatib.122.ff.de leg.& fideicom.* I.861 c

mens contrahentium inſpicienda eſt, *l.ſi quis 6.ff.com.præd.* V.1017 m ¶Legis potius quàm verba ſeruanda eſt, *l.huic 15.ff.de relig.& ſump.fun.* V.1226 n ¶Legiſlatoris ſemper eſt ſeruanda, *l.13.Eod tom.ff.de excuſat.* I.273 n
¶Facit fugitiuum, *l.quæ ſit 17.tit.de ædil.edict.* V.1966 y potius quàm verba intuenda eſt, *l.vtilitatem 10 ff.de confirm.tut.vel curat.* I.138 l

Mentem & voluntatem teſtatoris ex eius vſu & verbis colligimus, *l.heres 100.ff.de leg.& fideic.* I.1075 a & propoſitū facientis ſpectari oportet, *l.arboribus 12.ff.de vſufr.* V.987 i
¶Legātis inſpicimus maximè, *l.nuper 85.ff.de leg.& fid.* I.1061 l
¶Teſtatoris potius inſpicere debemus quàm verba, *l.fideicommiſſa 11.ff.de leg.& fideic.* I.984 u

menſa eſt vniuerſitas debitorum ac creditorum in eadem ſtatione, *l.cum 77.ff.de leg.& fideic.* I.937 d

Menſæ vel Kalendarum legato continentur nomina, *l.Gaius 86.ff.de leg.& fideic.* I.951 a

menſes duo, *l.ſi debitori 21 ff.de iud.* V.686 f quattuor, *l.ſi debitori 27.ff.de iud.* V.686 f

Menſes determinati per Nonas, *l.cum 98.ff.de verbor.ſignificatione.* N.1825 a

menſularij qui, *l.ſi ventri 9.§.2.ff.de priuil.cred.* N.586 m

menſurę fiunt pro conſuetudine locorum, *Nou.128.tit.21.de collateralib.* A.567 a

mentiō habetur, *l.conſenſiſſe 2.§.conuenire 1.ff.de iud.* V.673 f

mentiri an & quando non noceat cum veritati ſtetur, *leg.adſumptio 6.ff.ad municip.* N.1710 x

mera ratio, *l.ſi quis 16.ff de pæn.* N.1551 f

mercator aduena, *l.heres 19 §.2.proinde,ff.de iudi.* V.674 m ibi cōueniendus eſt vbi mercimonium ſuum exercuit, *l.heres 19.§.ſi quis 1.ff.de iudic.* V.683

merces conductionis in pecunia numerata eſſe debet, *l.ſi quis 10.§.2.ff.de adq.poſſ.* N.420 q

Mercem eſſe & mercis loco haberi differunt, *l.mercis 207.ff.de verb.ſignif.* N.1852 g

mercis appellatione impropriè ſerui continentur *l.purè 5.§.3.alteris qui,ff.de doli mali & met.except.* N.870.o

mercedes præceptoribus pupillorum pro dignitate natalium pręſtandæ, *l.quæro 60 ff.de iure dotium.* V.2148 b

mercenarius meus quod facit meo mādato feciſſe videor, *l.quis ſaxum 6.ff.de donat* N.153 e

mercenaria ars quæ ex opere mercedem capit, *l.præſes 1.ff de extraord.cogn.* N.1787 n

mercimonium exercere, *l.heres 19.§.1.ſi quis.ff.de iud.* V.683

merentibus vt ſæpius quid teſtamento reliquimus, *l.filius 14.ff.de caſtr.pecul.* N.1699 e

meretrici bonis interdicitur, *l.de curat.furioſo.* I.361.o

meriti ad meritum comparatio fieri debet, *l.generaliter 24.§ 17.ff.de fideic.lib.* N.253 n

merito, *ff.de indic.* V.671 dicere, *ff.de indic.* V.671

Merita

Merita cauſæ ſpectari & inquiri poteſt, *l.in cauſa* 12. §.1.ff. *de min.25.ann.*V.553 c

Merum, *l.ſi ſe* 1.*ff.de iudic.*V.672 e ¶Imperium an ſit penes ſolum principem, *lib.de pace Conſtantiæ.*E.171 b *l. conueniſſe* 2.§ *his datur* 8 ff.*de iud.* V.676 r præſcribi poteſt, *Coll.* 3.*Nou.*15.*tit.*2 *de defenſ.ciuit.cap.*3. A.113 m

Meri imperij cauſæ non delegantur, *l.dies cautioni* 5.§.2.*ff.de dã. inf.*N.37 n quando poſſint delegari, *l.nemo* 70.ff.*de diuerſ.reg. iur.antiq.*N.1889 c

Meſonauta quis dicat, *l.ait prætor* 1. §.*qui ſunt* 2.*ff.naut. caup.ſtabu.*V.662 n

Metalli tẽporalis pœna nõ admittitur libertas, *l.in metallum* 12.*ff.de iure fiſ.*N.1634 h pœna morti proxima, *l.qui vltimò* 29.*ff.de pœnis.*N.1566 b operis metalli differentia, *l.ad tempus* 6.*tit.ex quib.cau.infa.irro.* C.365 d & in opus metalli damnationis differentia, *l.in metallum* 12.ff.*de iure fiſc.*N.1634 h

Metallo addici melius eſt quàm lenocinio ac vitæ meretriciæ, *l.lenones* 6.*C.de ſpectac.*158 r ¶Dari grauius quàm deportari, *l. illicitas* 6.§.8.ff *de off.præſ.* V.144 x

Metalla etiam dicuntur de lapidibus, *l.tutores* 14.*tit.de admin.tut. vel cur.* C.1192 f ¶Quærere in alieno licet, *l.cuncti* 3.*Cod.de metallar.*116 c

Metallarij ſunt coloni qui ex vna ciuitate in aliam migrant iuſſu ciuitatis, *l.certa* 4.*C.de iure fiſci.*3 a

Metropolitana ciuitas quæ, *l.ſi quis* 3.*tit.de natur.lib.* C. 1148 p

Metropolitani iudices qui, *cap.*4.*illud,ti.*1.*de hered.& falc.*A.21 b

metus quid.*ff.de eo quod met.cau.* V.477 variæ ſignificationes, *l.iuſiurandum* 1. ff.*quarum rerum actio non datur.* N. 879 e

Metus amiſſarum pretioſarum rerum cui ſimilis ſit, *l.iſti* 8.§.1.ff. *quod metus cauſ.*V.479 k iuſti habetur ratio, *l.ſi quis* 13.ff.*de re iud.* N.525 k ¶Iuſtus conſideratur ratione eius cui infertur, *metum* 3 ff.*ex quib.cau.maio.*V.592 f ¶ Iuſtus inducitur ſolis etiã blanditiis potentum, *l.ſi quis* 1.*tit.ſi rector prouinciæ.*C.1904 l ¶Leuis non conſideratur, *l.interpoſitas* 13.*tit.de tranſact.*C.321 ¶Mortis facto vel iure inferendæ dignus eſt reſtitutione, *l. nec timorẽ* 7.§.1.ff.*quod met.cau.*V.479 d ¶ Præſens eſſe poteſt futuri etiam periculi, *l.metum* 9.ff.*quod met.cau.*V.481 a ¶Quilibet non ſufficit ad reſcindendũ contractum, *l.interpoſitas* 13.*tit.de tranſact.*C.322 h ¶Reuerentialis à filio patri, ab vxore viro, quam vim habeat, *l.ſi patre* 22.ff.*de ritu nupt.*V 2111 i ¶Suſpicio nihil operatur, *l.metum* 9.ff.*quod met.cau.*V.481 b ¶Verborum non eſt iuſtus metus, *l.qui in aliena* 6.§.7.*Celſus,* ff.*de adq.hered.*I.673 e

metus & dolus ſecretò adhiberi poteſt, *l.item* 14.§.3.ff.*quod met.cau.*V.491.o ¶Cognoſcitur ex affectu & effectu, *l.metus* 3.ff.*ex quib.cau.maio.*V.592 m magis contrarius conſenſui quàm error, *l.ſi per errorem* 15.ff.*de iuriſd.om.iud.*V.172 p eſt multorum pœna vnius, ff.*lib.*1.*tit.*1 q *lex eſt* 1.*ff.de legib.*V.73 a eſt præſentis, *l.metum* 9.*tit.de his quæ vi metuſve.* C.411 k habet in ſe ignorantiam, *l.*4.§.33 ff.*de doli mali & met.except* N.868 x ¶Inferri præſumitur à perſona potentiore, *cap.*11 *quis,tit.*7.*de non alien.aut permut.*A.80 q ¶Multipliciter punitur, *l.ſi per* 11. *tit.de his quæ vi metuſve.*C.412 p

Metu fit quis bonus, *ff.li.*1.*ti.*1 q facta ratihaberi poſſunt ex cõſenſu, *l.ſi mulier* 21.§.1.ff.*quod met.cau.*V.500 l an teneant ex legibus Romanis, *tit.de pace tenen.*53.§.3.*item.*F.110 c

Metum alienum in alienum præmium verti nõ poſſe, *l.item* 14. §.5.ff.*quod met.cau.*V.493 c

Metum etiam quidam cõſiderant qui cadit in conſtantiſſimam fœminam, *l.metum* 6.*ff.quod met.cau.*V.478 q

Metum paſſus rem ſuam amiſiſſe non intelligitur, *l.is qui* 15.ff.*de diuerſ.reg.iur.antiq.*N 1871 d

Metum inferens aliquãdo à caſu excuſatur, *l.item* 14.§.11.*ff.quod met.cauſ.*V.499 b

Metum ſubditis ſuis inferre Imperatori non licet, *titul. de pace Conſtantiæ.*E.184 c

meum variam ſignificationem habet, *l.Minicius* 61.ff.*de rei vind.*V.857 c pro mihi debitum, *l.ſi & me* 33.ff *de reb. cred.*V.1262.o quod eſt, tuum eſſe dici non poteſt, *l.ſi inter* 15. *ff.de excep.rei iud.*N.829 f dici poteſt quod mihi cum alio cõmune eſt *l.ſi cum vno* 4.*ff ſi ex nox.cauſ.aga.*V.217 a quod commune eſt, *l.in re* 26.ff.*de ſer.vrb.præd.*V.989 e quod mihi cum aliquo commune, *l.ſi ædibus* 32.*ff.de dam.inf.* N.88 n quod pro parte meũ eſt, *l.Iulianus ait* 17.ff.*de iud.*V.681 f melius eſt quàm noſtrum, *l.quoties* 9.ff.*de admin.& peric.tuto.*I.172 e quod commune eſt, *l.illud* 46 *ff.de ritu nup.*V.2118 f eſſe nõ dicitur quod alterius in ſolidum eſſe pronũtiatum eſt, *l.ſæpè* 63.*ff.de re iud.* N.573 l quod non eſt non ſtatim tuum eſt cum alterius eſſe poſſit, *l.ſi inter* 15.*ff.de excep.rei iud.*N.829 n ¶Non ſtatim eſt commune, *l.*1.*ſumma,*§.1.ff.*de rer.diuiſ.*V.115 e & tuum à iure gẽtium originem cepit, *l.de pupillo* 4. §.8 *ff.de operis noui nunt.*N.16 d in dubio aut potius non verè eſt meũ, quod eſt meum tantùm pro parte, *l.ſi teſtamento* 2.*ff.de condit. inſt.*I.571 d

Migrare quid, *l.prætor ait* 1.ff.*de migran.*N.781 b pro de colonia diſcedere, *l.item* 13.§.7.*exercitu.tit.locati conduct.*V.1651 r

miles armatus, *l.ſi quis* 7.*ff.de iud.*V.678 g ¶Caligatus pro infimo & obſcuro, *l.quod ait* 2.ff.*de his qui not.inf.* V.339 e teſtamentum in actu militię facere non poteſt, niſi ſint duo teſtes rogati, *l.diuus* 24 *ff.de milit.teſt.*I.606 ante militiam eſſe poteſt, non militans ſcilicet, *l.in fraudem* 15.§.2 *teſtamentum,* ff.*de milit.teſtam.*I.599 g non ſuffragio: ſed labore eligendus, *leg.ex eo* 4 *Cod.de agent. in rebus.*235 d non tenetur vltra quàm facere poſſit, *l.miles* 6.§.1.*ff.de re iud.*N.523 g ſurdus & mutus olim & hodie poteſt facere teſtamentum, *l.nemo* 1.*tit.qui teſt. facere poſſunt.* C.1351 Dei deſinit eſſe miles ſeculi, *titul.*26.*ſi de feudo defunct.*§.4.*ſi quis.* E.62 *titu.*30 *de feudo fœmin* F.15 d hoc ipſo quod miles eſt, non deſinit eſſe filius, *l.filius* 28.ff.*de liber.& poſthu.* I.460 decedere poteſt duobus teſtamentis factis, *l.militis* 36.§.1.*miles.*ff.*de milit.teſt.*I.612 quis dicatur, & an miles poſſit vbique locorum teſtari iure militari, an militibus noſtri temporis hoc priuilegium competat, *l.vt nemini* 21.*tit. de collat.*C.1337 quemadmodum puniatur ex delicto militari vel communi, *l.deſertorem* 3.ff.*de re milit.* N.1686 l certis caſibus in teſtamentis æquatur pagano, *c.*4.*illud,tit.*1.*de hered.& falc.*A.20 b ad petendam inueſtituram annum habet & mẽſem paganus annum & diem, *tit.*24.*quæ fuit prima cauſa.*I.54 m In codicillis poteſt hæreditatem directam relinquere totã & pro parte, *l.milites* 36. ff.*de milit.teſt.* I.612 damnatus de crimine an poſſit teſtamentum facere, *l.& militibus* 13.*tit.de teſt. milit.*C.1344 q

milites ſunt duplices, *l.periniquum* 7.*titu.de iuriſdict.* C.559 m ſecularis & cœleſtis ſimilitudo, *l.filiusfamilias* 8.§. 2.*ff.de procura.*V.359 nomen aſſumere, vel ipſe princeps non dedignatur, *leg.militibus* 1. *ff.de teſtamento milit.* teſtamentum quot teſtibus probari debet, *l.milites* 15.*titu.de teſtam.milit.* C. 1344 x

Militum filij præferuntur aliis vbi de emolumẽto militari capiendo agitur, *l.an qui* 1.*C.de filiis offic.*300 f

Militi vni quandoque creditur, *Nou.*90.*titu.*2.*de teſtib.cap.vſancimus.*A.414 b

Militi proditionis damnato non poteſt reſeruari factio teſtãmenti, *l.& militibus* 13.*tit.de teſt.milit.*C.1344 q

Milites cingi ſolent, *l.ſerui* 3.*C.de agricol.*213 b caligati pro obſcuris & infimis, *l.de militibus* 9.ff.*de cuſtod. reor.* N.1435 d poſſunt relinquere perſonis quibus aliàs relinqui non poteſt, *l. Ex teſtamento* 5.*tit de milit.teſt.*C.1340 d quemadmodum & qua ſolennitate fiunt & recipiuntur, *cap.*17.*ſi quidem,coll.*3.*Nou.*17, *tit.*4.*de mand.princip.*A.141

Militum forum criminale apud magiſtrum militum, *l.de militibus* 9.*ff.de cuſtod.reor.*N.1435 c priuilegia extenduntur ad quaſi milites, *l.miles* 6.*ff.de re iud.*N.523 b

miliarium vas eſt ad aquæ calidæ opus præparatũ, *l.cumarum* 19. ff.*de auro & arg.leg.*I.1165 pro mille paſſibus, *l.vicena* 1 *ff.ſi quis caut.*V.221 a

Milliaria à continentibus ædificiis vrbis Romæ incipiunt ſeu numerantur, *l.itinere* 3.ff.*de verb ſign.*N 1790 n

Militantes in ſacris ſcriniis quemadmodum caueat iudicio ſiſti, *l.in ſacris* 12.*C.de prox.ſacr.ſcrin.*249 g

Militantium diuerſi ſunt gradus, *l.vnicuique* 7.*C.de prox.ſacr.ſcrin.* 246 x

Militaris via, *l.prætor* 2.§ 22.*viarum,ff.ne quid in loco pub.*N.654 k

Militarium varia genera, *l.omnimodo,tit.de inoſ.teſt.*C.597 a

militia, *l.ſi quis* 7 ff.*de iud.*V.678 g non eſt dignitas, *Nouell.* 116 *tit.*18.*an liceat matri & auiæ.* A.498 & hæc ſimplex, *l.equites* 1.*Cod.de equeſtri dignitate.*273 h ſeruo relicta vel legata quid debeatur, *l.denique* 5.§.9.ff.*de minor.*25.*ann.*V.537 e non patitur ſeruum militare, *l.ſi quis* 7.*C.qui milit.poſſunt.* 276 d multiplex equeſtris, legalis, cœleſtis, *l.filiusfamil.*43.ff.*de milit. teſt.*I.618 r pro reditu & præbenda, *l.creditor* 52.§.2.*inter,tit.de act.empt.& vend.*V.1843 h

Militiæ armatæ & inermis differentia, *l.militia* 4.*tit.qui dare tut. vel cur.poſſunt.*C.171 a munus euitare delictum eſt, *l.cum* 8.*ti.de his quæ vi metuſve.*C.411 i conſiſtens in reditu quodam vendi poſſunt, *l.omnimodo,tit.de inoſ.teſt.*C.597 a

Militiæ incapaces ſerui, iure ciuili non natura, *l.fideicommiſſa* 12. *ff.de leg.& fideic.*I.987 d

Militiam ſtudio culturæ milites dimittere non debent, *l.qui officiis* 62.*tit.de contr.empt.*V.1749 b

Militiam atteſtantem litis vitandæ cauſa militia priuatur, *leg.ſi militiæ* 1 *C.qui milit.poſſunt.*274 e

militare pecunia, *Nou.*97.*tit.*9.*Tota quæ dotis,cap.*5.*quia vero.*A.444 f ſerui iure non poſſunt, *l. qui de* 29 ff. *de liber.cauſ.*N.345 a negotiatoribus non licet, *l.agentes* 1.*Cod.*

de prepoſ. agent. 255.o dicuntur patroni cauſarum, *l. proximus* 8. *C. de prox. ſacr. ſcrin.* 246 b nemo poteſt ſine licẽtia principis, *l. nemini* 17. *C. de re milit.* 281 d propter diſpendium non eſt peccatum, ſed propter prædam, *l. aduocati* 14. *tit. de aduoc. diuer. iud. C.* 361 m

Miniculator quid, *l. licet* 44. *ff. de lib. cau.* N 310 z

Minæ capitales quæ ſint & earum exemplum, *l. ſi donationis* 7. *tit. de his quæ vi metuſve. C.* 411 b

Minimum in cõdemnationibus ſpectamus, *l. inter pares* 38. *ff. de re iud.* N. 542 h in obſcuris ſequimur, *l. nuptura* 57. *ff. de iure dot.* V. 2146 x

Minima an & quando videantur legata, *l. cum* 39. *ff. de leg. & fideic.* I. 774 q

Minima capitis diminutione ciuitas amittitur, libertas retinet, *c.* 14. *nouimus, coll.* 4. *Nou.* 22. *tit.* 1. *de nupt.* A. 168 a ſumma quæ dicatur, *l. ſi quis* 1. *de deſ. ciuit. C.* 281 e ¶ Præmiſſa intelliguntur in ſummis promiſſis, *l. inter eas* 51. §. 1. *fideiuſſor. ff. de fideiuſ.* N. 1098 g non curantur, *l. naturalem* 5. §. 6. *ff. de adq. rer. dom.* N. 261 r

¶ Poſſeſſio idem operatur quod vniuerſalis, *l. de libertatibus* 12. *ff. ſi quis omiſſa cauſa teſtam.* I. 709

¶ Cauſa ſeu deceptio in vẽditione quæ dicatur, *l. ut res* 53. *tit. de contrah. empt.* V. 1746

Minimum in legatis præſtandum eſt, *leg. ſi ita ſit* 14. *ff. de legat. & fideicomm.* I. 763 c an & quando præſtandum, *l. Titia* 38. *ff. de auro & argento legato.* I. 1281 k præſtari quando ſufficiat, *leg. legato* 37. *ff. de legatis & fideicommiſſis.* I. 781 b

Miniſter ſeu vt miniſter relictus is dicatur cui nihil relictum eſt, *l. Lucius* 88. *ff. de leg. & fideic.* I. 959 r nudus nõ dicitur, qui quid ex ſe lucratur, *l. ſolent* 3. *ff. de alim. vel cib. leg.* I. 1130 n dicitur apud quem nullum lucrum remanere debet, *l. pecunia* 8. *ff. de alim. vel cib. leg.* I. 1133 d cauere debet, *l. ſolent* 3. *ff. de alim. vel cib. leg.* I. 1130 n & commiſſarius minus tenentur quàm hæredes, *l. ſi filia* 10. §. *item Papin. ff. fam. erciſ.* V. 1135 r alius eſt ab hærede, *l. ſolent* 3. *ff. de alim. vel cib. leg.* I. 1130 n ſeu vt miniſter eligitur cui nihil relinquitur, *l. Iulianus* 60. *ff. de leg. & fideic.* I. 902 z

Miniſterium alteri præſtamus actu & volũtate, *l. quod meo* 18. §. 1. *ff. de adq. poſſ.* N. 428 h pro artificio, *l. ſi cui* 12. *ff. quib. mod. vſuſfr.* V. 935

Miniſtro nudo quod datur cauſa nõ ſecuta condicitur hac conditione, *l. ſi mulier* 10. *ff. de cond. cauſa dat.* V. 1318 l

Miniſtrantes dici poſſunt qui eccleſiæ deſeruiunt, *Auth. coll.* 5. *Nou.* 56. *tit.* 11. *vt clerici qui reced.* C. 299 b

Minor donare poteſt cauſa mortis ſine curatore, *l. ſi curatorẽ* 3. *tit. de in integ. C.* 420 ¶ Fungi magiſtratu poteſt, *l. apud* 17. *ff. de manum. vind.* N. 208 x ¶ Immiſcere etiam poteſt ſe hæreditati paternæ, *l. ei qui* 12. *ff. de acq. hæred.* I. 626

¶ Manumittere teſtamento cauſa cognita poteſt, *leg. ſi minor* 162. *ff. de leg. & fideic.* I. 839 f ¶ Prouocari ad diuiſionẽ poteſt, at non prouocare, *l. exemplo* 1. *tit. ſi aduerſ. ſolut. C.* 440 g

¶ Reſtituitur aduerſus pignoris venditionem an & quomodo, *l. rem* 12. *tit. ſi aduerſ. vend. pig. C.* 435 c

¶ Reſtituitur non quia alienauit, ſed quia malè, *tit.* 13. *de alien. feud.* F. 18 h

¶ Reſtitui debet ſi ſe maiorem falſò dixerit citra dolum, *l. de ætate* 11. *ff. de interrog. act.* V. 1196 ¶ Reſtitui an poſſit aduerſus minorem, *l. verum* 11. §. 4. *ff. de min.* 25. *ann.* V. 551 g

¶ Reſtitui poteſt ſæpius ad eundum, *l. cum* 8. *tit. de bon. quæ lib. C.* 1560 x

¶ Reſtituitur aduerſus contumaciam, *l. minor* 8. *ff. de minor.* 25. *ann.* V. 545 c emptionem, *l. patri* 27. §. 1. *ff. de min.* 25. *ann.* V. 567 b inuitus, *l. illud* 15. §. 1. *ff. de mino.* 25. *ann.* V. 565 aduerſus aditam hæreditatem & legatum agnitum, *l. videamus* 17. *ff. de liber. leg.* I. 1105 b

¶ Reſtituitur pro leui damno, *l. minor* 8. *ff. de minor.* 25. *ann.* V. 546 h

¶ Reſtituitur facilitate ſua vel dolo alterius deceptus, *l. verũ* 11. §. 3. *ff. de min.* 25. *ann.* V. 550 a CONTRA non poteſt alienare rei ſuæ dominium tradendo, *l. ſi ad reſoluendum* 7. *titu. de præd.* C. 1153 e

¶ Iurare de calumnia, *l. principales, tit. de iureiur. C.* 497

¶ Promittere id ſtipulãti quod eidem iure tradere non poteſt, *l. ſi ad* 7. *tit. de prædiis* C. 1153 e

¶ Promoueri ad honores ſine curatore, *l. omnes* 2. *tit. de his qui.* C. 459 c

¶ Renuntiare beneficio minoris ætatis, *l. ſi alterius* 3. *tit. ſi min. ſe maior.* C. 455 g *l. ſi iudex* 41. *ff. de min.* 25. *ann.* V. 579 b

¶ Torqueri non poteſt, *l. de minore* 10. *ff. de quæſt.* N. 1143 p

¶ Reſtituitur aduerſus fatum, fortunam, vel caſum, *l. verum* 11. §. 3. *ff. de min.* 25. *ann.* V. 550 q

Minor decept' vltra dimidiũ iuſti pretij nõ reſtituif, tum agere poſſit, *l. probus* 1. *ti. ſi aduer. ff.* C. 444 h ¶ Nõ defenſus à tutore vel curatore ſentẽtia cõtra ſe lata nõ lædif, quia illõ caſu nõ eget reſtitutione, *l. cũ* 4. *tit. ſi aduer. re vind.* C. 431 c nõ ideo quia minor læſus eſſe intelligitur, *l. cũ* 1. *ti. ſi aduerſ. cre.* C. 446 ipſo iure ſeruat illæſus aduerſus ſolutionẽ canonis vel tributi, *l. ſi tutoru* 3. *tit. de admin. tut. vel cur.* C. 1190 b

¶ an Locupletior ſit necne quo tempore cõſideretur, *l. ſi minor* 33. *ff. de min.* 25. *ann.* V. 571 c an ſit deterioris cõditionis quã maior in præſcriptione, *l. ſi quando, tit. ſi maior factus alien.* C. 1162 deterioris quandoq; eſt conditionis quàm maior, *l. ſi minor* 5. *ff. de reb. auct. iud. poſſ.* N. 575. ¶ Res an & quando intelligatur quæ media vel minima, *l. qui lancem* 31. *ff. de aur. & arg. leg.* I. 1273 b ipſe quod facere non poteſt per alium fieri ſtipulari non poteſt, *l. ſi minor* 66. *ff. de verb. obli.* N. 964 r qui ſe ab hæreditate paterna abſtinuit aut à creditoribus hæreditariis conueniri poſſit, *l. cum qui* 4. *ti. de arbit. tut.* C. 1114 n an poſſit fieri contumax, *l. minor* 8. *ff. de min.* 25. *ann.* V. 545 c à quo & quomodo debitorẽ poſſit cõuenire, *l. ait prætor* 7. *ff. de mino.* V. 540 d in ſpiritualib. cauſis habeſ ꝑ maiore, *l. ait prætor* 7. *ff. de mino.* N. 139 c petẽs reſtitutionẽ probare debet ſe minorẽ & læſum, *l. prædiorũ* 10. *tit. de præd.* C. 1154 m & eccleſia iiſdẽ penè priuilegiis fruitur, *l. ſi hi* 4. *ti. quando ex fact. tut.* C. 1200 f aduerſus pignoris vẽditionem ꝑ minori dãno nõ reſtituif, *l. etiam* 1. *tit. ſi aduerſ. vend. pig.* C. 434 n non eſt quod ad facultatem manumittendi attinet, *l. placuit, ff. de manum.* N. 194 p an & quomodo conſul eſſe poſſit, *l. ſi rogatur* 20. *ff. de manum. vind.* N. 209 r nõ habeat, *l. Lucius* 21. *ff. ad municip.* N. 1718 c eſſe ſenator venia ætatis impetrata, *l. omnes* 3. *tit. de his qui.* C. 460 c

Minor 14. annis an ſeruire domino cogatur & quẽadmodũ, *tit.* 26. *ſi de feud. defunct.* §. 4. *ſi quis.* F. 64 d non cogitur fidelitatem præſtare niſi ſit capax, *ti.* 26. *ſi de feud. defunct.* §. 4. *ſi quis.* F. 63 d

Minor 18. annis iudex eſſe poteſt partium conſenſu, *l. quidem* 57. *ff. de re iud.* N. 550 m

Minor 20. ann. inter viuos non manumittit niſi cauſa cognita, *Auth. ſed hodie, titu. qui manum. non poſſ.* C. 1596. o manumittere nequit, *l. ſi codicillos, tit.* 1. *de teſt. manum.* C. 1563 c

Minor 25. ann. certo caſu alienare & obligare poteſt, *No.* 115. *tit.* 16. *vt cũ de appel. c.* 3. *aliud quoq.* §. 13. *ſi vnu.* A. 491 d expenſas etiã matrimonij cauſa facere nõ poteſt ſine authoritate curatoris, *l. curator* 52. *ff. de admin. & peric. tut.* I. 211 d

Minoris prædium vel molendinum ſterile vel ideo quòd ſterile vendi poteſt, *l. ob æs* 12. *tit. de præd.* C. 1155 b

¶ Rem ſi quis vendat, vt ſuã, an habeat locum præſcriptio, *l. ſi quando* 3. *tit ſi maior factus alien.* C. 1162 ¶ Res immobilis quãdoq; ſine decreto alienatur, *l ſancimus* 28. *tit. de admin. tut. vel cur. Cod.* 1196 a alienari non poteſt ſine decreto, *l. magis* 5. *ff. de reb. eorum qui ſub tut.* I. 340 n

Minoris & fideiuſſoris differẽtia, *l. furioſo* 9. *ff. de re iud.* N. 54 c & abſentis ſimilitudo, *l. ea quæ* 5. *ti. de temp. in integ.* C. 474 t & eccleſiæ ſimilitudo, *l. mandato* 2. §. 1. *ff. de offi. eius cui.* V. 156 p

Minoris ad minorẽ partem ius idem quod maioris ad maiorẽ, *l. vir vxori* 17. *ff. ad SC. Velleia.* V. 1587 b

Minoris curatorem etiam habentis bona vendi poſſunt, *l. ſi ſeruum* 4. §. 1. *ff. de reb. auth. iud. poſſ.* N. 574

Minori fideiubẽti ſuccurritur, *l. de die* 8. §. 1. *ff. qui ſatiſ. cog.* V. 207 b

¶ Vendenti quemadmodum conſulatur, *l. & eleganter* 7. *ff. de dolo.* V. 507 b

Minori compenſatio cum effectu obiici non poteſt, *l. ait prætor* 3. §. 4. *ff. de neg. geſt.* V. 413 m

Minores Magiſtratus, *l. pars literarum* 48. *ff. de iud.* V. 699 c

¶ Conueniuntur durante officio, *c.* 6. *volumus, tit.* 11. *vt iudi. ſine quoque ſuffra. Auth.* 88 x munera patrimonialia, at nõ perſonalia ſubeunt, *l. non tantum* 11. *ff. de decur. & fil. eor.* N. 1735 e digni reſtitutione maximè cùm per tutores & curatores non defenduntur, *l. minorib.* 1. *tit.* 1. *in quib. cauſ.* C. 449 f ¶ Reſtituuntur etiam ad lucrum, *l. ſi tamen* 5. *ff. de min.* 25. *an.* V. 538 x interdum non reſtituuntur, *Nou.* 115. *tit.* 16. *vt cum de appell. c.* 3. *aliud quoque* §. 13. *ſi vnum.* A. 491 i aduerſus Remp. reſtitui poſſunt, *leg. inter minores* 8 *ff. de in integ. reſt.* V. 476 n ad decurionatum promoueri poſſunt, *l. in conſilio* 1. *tit. qui & aduerſ.* C. 453 a

Minore indignus, maiore indignus eſt, *l. qui indignus* 4. *ff. de Senato.* V. 120 f

Minorum bona, vt vẽdi permittãtur vnica cauſa eſt æs alienũ, *l. magis* 5. *ff. de reb. eor. qui ſub tut.* I. 350 p priuilegia ad quaſi minores, furioſos, prodigos, & ſimiles extenduntur, *l. orationis* 2 *tit. de cur. fur. vel prodig.* C. 1243

Minorum fauore delegatur reſtitutio in integrum, *l. cum res* 1. *ff. de dam. inf.* N. 35 f

Minorib. ſuccurritur in delictis & quomodo, *l. regula* 9. *ff. de iuris & facti ign.* V. 2101 f in contractibus & delictis & quaſi quoties erant in iure ciuili, non naturali, vel quaſi, *l. regul.* 9. *ff. de iuris & facti ignor.* V. 2101 f ſubſidium tenentur, qui ratione

publici

publici officij iis prouidere tenentur, *l.ſi magiſtratus 1.titu.de magiſt.conuen.* C.1263 ſubſtantia pro iudicio ſiſti poteſt obligari, *l.quæ 22.titu.de admin.tut.vel cur.* C.1183 ■ in delictis non datur venia, *l.ſi fratres 21.tit.ex quib.cau.infa.irrog.* C.370

¶Prohibitus minoribus frui, maioribus frui non poteſt, *l.cui facto 5.tit.de ſeruis export.* V,1799 c

Minuitur pœna ignorantia, *l.interdum 16.§.5.ff.de public.* N.148 u

minus pro magis, *l.quoties 5.tit.de iud.* C.505 p

Minùs dicit qui nihil dicit, *l.nam 1.tit.vt quæ deſunt aduoc.part.* C.361 f dicit eſſe etſi nihil ſit, *Auth.dos data,tit.de don.* C.1017 b interdum dicitur & plus intelligitur, *l.municipem 1.ff.ad munic.* N.1507 h tribuere intelligitur qui nihil tribuit, *l.loci 4.ff.ſi ſer.vin.* V.1028 y in ambiguis videt̃ legari, *l.nã 4.ff.de pena leg.* I.1219 f qđ eſt iudicis ſẽper ſequunt̃, & in id qđ min' eſt ſemper condemnare debent, *l.in 11.ff.de ſtipu.prætor.* ■.1224 m

minuſcularij aquæductus minuti, *l.decernimus 1.Cod.de aquæd.* 162 a

miraculoſa non durant, *l.ſtipulata 33.ff.de donat.int.vir.& vxor.* V.1207 c

mirandum aut miraculum id dicimus quod cõtra naturam eſt, *l.ſtipulata 33.tit. de don.int.vir.& vxor.* V.2207

miſcere ſe hereditati paternæ propriè dicũtur ſui, *l.ei qui 12.ff.de adq.hæred.* I.626 k

miſſio alia eſt vt vẽdatur, alia vt cautum ſit actori, *l.eo tempore 50.ff.de petu.* N.1545 d in bona Contumacis vti hodie fiat, *l.cum 3.tit.de procur.* C.272 y in bona Heredis fit ob eius contumaciam ſemetipſa, *l.tertia 6.tit.vt in poſſ.leg.* C.1514 l in bona Latitantis fit pro mẽſura debiti, *l.Fulcinius 7.§.17.ff.quib.ex cau.in.* N.569 in bonis Pupilli quando fieri poſſit, *l.apud 3.ff.quib.ex cau.maior.* N.563 ■ in bonorum Poſſeſſionem hodie fit ex interlocutoria pro menſura debiti, *l.ſi pacto 14.ti.de pact.* C.303 ■ in Poſſeſſionẽ & quatenus hodie fiat *l.nulli 10.tit.de iud.* C.431 c verum fiat in petitam rem, an verò in vniuerſa bona contumacis, *t.22.de mili.vaſal.* F.52 p perſonali an & quomodo fiat in vniuerſa bona, an verò pro menſura declarati debiti, *tit.22.de milit.vaſal.* F.52 p quemadmodũ fiat ſi in perſonam agitur, *tit.22.de mili.vaſal.* F,52 p mixti imperij eſt, *l.iubere 4.ff.de iuriſd.* V.165 d non poterit probari niſi per teſtes, *l.edicto 3.ti.de edict.diui Hadriani.* C.1437 n quatenus & quibus ex cauſis fiat, *l.quoties 7.C.de dignit.* 226 m delegari non poteſt, *Auth.Nou.53.tit.8.de exhib.& introd.* 290 i abſentis quomodo hodie fiat, *l.si cuius 18.ff.ſi ſer.vind.* V.1038 z quemadmodum fiat ſi in rem agitur, *titu.22. de milit.vaſal.* F.52 ■ an fiat in omnibus, *l.tres 1.ff.quib.ex cau.maio.* N.562 k ordinario iudici competit, *Auth.Nou.53.tit.8.de exhib.& introd.* 290 i diuiſionem non recipit, *l.plures 27.ff.de dam.inf.* N.85 ■ ex ſecundo decreto imperij eſt, *l.dies cautioni 5.§.3.ff.de dam.inf.* N.38 x quando fieri poteſt, *l.cum 7.tit.de iud.* C.507 i an delegari poſſit, *l.iubere 4.ff.de iuriſ.* V.165 d peculij fieri poteſt etiam ſi dubium ſit in peculium necne ſit aliquid, *l.Fulcinius 7.§.15.ff.quib.ex cau.in.* N.569.o

miſſio cauſaria non famat, *l.cauſaria 8.C.de re milit.* 278 a

¶Facta in bona pupilli interim pupillus ex bonis alendus eſt, *l.apud 3.§.3.ff.quib.ex cau.* N.564 a

miſſio fieri in bona pupilli, *l.apud 3.§ 3.ff.quib.ex cauſ.maior.* ■.564 a quæ bona fiebat olim, *l.ſi finita 15.§.15.ff.de dam.inf.* N.59 a ex ſecundo decreto eſt loco cautionis damni infecti, *l.ſi finita 13 §.18.ff.de dam.inf.* N.60 q

miſſilia quid & quibus ea iactare ſit permiſſum, *l.quaratione 9.§.8.ff.de adq.rer.dom.* N.368 z

miſſionis honeſtæ cauſariæ ſimilitudo, *l.milites 13.ff.de re milit.* N.1691 f

¶Quartum genus, *l.quod ait 2.§.2.ff.de his qui notantur infamia.* V.341 b

Miſſionum militarium alia honeſta, alia inhoneſta, *l.8.4 ...ff.de excuſat.* I.162 b multa genera ſunt, *l.quod conſtitutum 2.ff.de milit.teſt.* I.605 c

¶Quatuor ſunt ſpecies, *leg.1.ignominiæ, Cod.de his qui notant.* 101 a

miſſus ex primo decreto tum demum fit poſſeſſor quando ſecundum decretum ſequitur, *l.dies cautioni 5.§.4 ff.de dam.inf.* N.38 z non poſſidet, *l.damni 18.§.15.ff.de dam.inf.* N.74 l

¶Ex ſecundo decreto an poſſit potior creditore, *l.hic qui 12.ff.de dam.inf.* N.48 g

¶Naturaliter & ciuiliter poſſidet, *l.damni 18.§.25.ff.de damno infect.* N.74 n

¶Dominium rei conſequitur, *l.ſed ſi res 5.ff.communi diuid.* V.1161 a

¶Non poſſideat, *l.à diuo Pio 15.§.4.ff.de re iud.* N.530 ■ ex cauſa damni infecti non fit poſſeſſor niſi poſſeſſore erecto, *l.non a-* [illegible] *19.ff.de interrog.* V.1196 k an ſtatim, an poſt annũ, an poſt triennium poſſideat, *Auth.coll.5.Nou.53.tit.8.de exhib.& introd.* 291 c nõ admittentis & non cauentis pœna, *l.per interdictum 4.§.2.prætor,ff.ne vis fiat ei.* N.642 a etiam ſciens rem alienam præſcribere poteſt, *ff.lib.39.tit.2.l.44.§.1* d etiam poſt decennium tenetur hypothecaria, *ff.lib.39.titu.2.l.44.§.1* e fructus non lucratur, *l.prætor ait 9 ff.de reb.auth.iud.poſſ.* V.578 p adquirere ex re non tenetur, *l.prætor 9.§.6.ff.de reb.auth.iud.poſſ.* V.579 r nullum lucrum ex re facere debet vt & negotiorum geſtor, *l.prætor 9.§.1.ff.de reb.author iud.poſſ.* V.578 t agit hypothecaria, *l.ſi quis 17.§.4.ff.de dam.inf.* N.68 p fructus colligere poteſt ſi à debitore non colligitur, *l.prætor ait 9.ff.de reb.auth.iudic.poſſ.* V.578 q priore loco non excludit poſteriores, *l.ſi finita 11.§.15.ff.de dam.inf.* N.59 a

miſſilium pro derelicto habitorum differentia, *l.ſi id 5.§.1.ff pro derelict.* N.509 ■

Miſſio in poſſeſſionem quemadmodum fiat, *ca.1 fed,col.3.Nouel.17 tit.4 de mand.princip.* A.135 c

Miſſi ex ſecundo decreto poſſident vtiliter, *l.ſi finita 15.§.23.ff.de damn.inf.* N.61 r in poſſeſſionẽ ex ſecundo & primo decreto differentia, *l.damni 18.§.15 ff.de dam.inf.* N.74 l

mitius cum lege & fiſco quàm cũ eius miniſterio agitur, *l.quicunq.4.ti.de ſer.fugit.* C.1269 d agitur cum lege quàm cum homine, *l.amplius 15 ff.rem rat.habe.* N.1253 d *leg.ſi hæres,§.1.ſi quis,tit.1.de hæred.& falc.* A.4 n cum tutore quàm cum procuratore, *l.cum mandatu 23.ff de minorib.25.ann.* V.562 cum lege quàm cum miniſtro legis, *l.Celſus 23.ff.de recept.arb.* V.641 a

mittere pro mitti iubere, *l.dies cautioni 5.§.2.ff.de damn.infe.* N.37 t

Mittere in poſſeſſionem & iubere cauere duo ſunt, *l.dies cautioni 5.§.2.ff.de dam.inf.* N.37 ■ non cum effectu, ſed cũm præparatione intelligitur, *l.dies cautioni 5.§.2.ff.de dam.inf.* N.37 t in poſſeſſionem eſt mixti imperij, *Aut.Nou.53.Tit.8.de exhib.& introd.* 290 i iuſſus ſi non miſerit qua actione teneatur, *l.dies cautioni 5.§.2.ff.de dam.inf.* N.37 q

Mitti in poſſeſſionem eſt ex ſecundõ decreto mitti, *l.ſi finita 15.§.20.ff.de damn.inf.* N.61 a quemadmodum poſſimus, *l.ius dicentis 1.ff.de iuriſd.* V.163 d fructuum etiam quis poteſt ob nimiam contumaciam aduerſarij, *l.Fulcinius 7.§.19.ff.qui.ex cau.in.* N.579

mittendarij qui, *l.priſco 3.C.de curioſ.* 263 c

mixtum cõprehenditur ſuis ſimplicibus, *l.actionum 25.ff.de oblig.& act.* N.897 a

mixti imperij cauſæ municipalibus magiſtratibus dantur à prætore mortuo non viuo, *l.dies cautioni 5.§.3.ff.de dã.inf.* N.37 n eſt damni infecti cautio, *l.cum res 1.ff.de damn.infe.* N.37 f reſtitutionis in integrum cauſa, *l.cum res 1.ff.de damnõ inf.* N.35 f executio ſententiæ, *l.qui pro tribunali 2.ff.de re iudic.* N.518 p cauſæ regulariter non delegantur, *l.cum res 1.ff.de dã.inf.* N.35 f

Mixta interdicta quæ interdicta, *leg.videamus, §.1.ff.de interdictis.* N.628 l

Mixtorum quatuor genera, *l.ſi ſponſus 5.tit.de don.int.vir.& vxor.* V.2182.o

Mixtorum ea [illegible]atio eſt, vt per vnam partẽ retineatur ius in alia *l.nam 6.ff.quemad.ſer.amit.* V.1042.o

mixtio fortuita nõ id iuris præſtat quod conſenſu facta, *l.ſed ſi par 2.ff.de rei vind.* V.812 n

mobilia & mouentia idem niſi aliud appareat ex mente loquentis, *l.Mouentium 93.ff.de verborum ſignificat.* N.1824 o & immobilia capta ab hoſtibus quemadmodum publicentur, *l.ſi captiuus 20 ff.de captiuis & poſtliminio reuerſis* N.1674 y

Mobilia minora vt fructus, veſtes, vltra triennium ſeruari non poſſunt, *l.contra 1.tit.ſi aduerſus vſucap.* C.443 citius adquiruntur quàm immobilia, *l.nunquam 37.§.1.ff de vſucap.* N.474

¶Quæſita bello fiunt capientis, *l.ſi quid 28.ff.de capt.& poſtlim.* N.1678 n poſtliminium habent, *l.Nauibus 2.ff.de captiuis & poſtlim.* N.1658

Mobilium appellatione animalia comprehenduntur, *l.meminimus 2.C.quando & quib.* 69 l mouentia, *l.ſi cuius 1.ff.vſuf.quemadm.caueat.* V.958 m verum animalia veniant, *l.mouentium 93.ff.de verb.ſignif.* N.1824 d

¶Ius plerunque extenditur ad immobilia, *l.omnibus 1.§.1.ff.ſi quis ius dicenti.* V.1822 g

¶Seu immobilium appellatione continentur nomina ſeu actiones, *l.quia tu,§.5.in pecul.ff.de pecul.* V.1514

¶Fit furtum, *l.20.§.21.reſtituere,ff.de pet.hær.* V.777 ■

¶Appellatione mobilia continentur niſi refragetur teſtatoris voluntas, *l.à diuo 15.§.2.ff.de re iud.* N.528 i homo continetur, *l.ſi rem 47.ff.de adq.poſſ.* N.448.o

¶Nomine ſe mouentia cõtinentur, *l. omnibus 2.§.1.ff. ſi quis ius dicenti*.V.181 h

Mobilibus ſerui & mãcipia cenſentur, niſi ſint adſcripti glebæ aut fundo, *l. longæ 3.ff. de diuerſ. temp. præſcrip.*N.843

Mobilibus animalia bruta numerantur, *l. deſcriptionis 1. C. de impon. lucrat. deſcrip.*73 e

Modeſtinus lib.6 Differentiarum, *l. longæ 3 ff. de diuerſ. temp. præſcrip.*N.843 lib.3.Regular.*l. non videtur 33.ff. de iud.*V.691 lib.3.Reſponſorum, *l. etiamſi 11.ff. de inoſ. teſta.*V.729 lib.11.Reſponſorum, *l. Modeſtinus 10 ff. de except.* N.811 lib.13.Reſponſorum, *l. qui adgnitus ff. de except.*N.811 libro ſingulari de inofficioſo teſtamento, *l. ſi autem 9.ff. de inoffi. teſtam.*V.718 libro ſingulari de præſcriptionibus, *l. nihil 11 ff. de inof. teſt.*V.730

modicè etiam rei geſtione tenetur tutor actione tutelæ directa, *l. ita autem 5.ff. de admin. & peric. tut.*I.613

modicum debitum quod dicatur, *Auth. col.6.Nou.73.tit.1.vbi qui, cap.2 ſed etſi* 333 f

¶Tempus pro decennio, *l. ſi debitori 21 ff. de iud.*V.686 r

¶Pro eo quod indulgetur reis confeſſis, *l. ſi debitori 21.ff. de iudic.*V.686 q ¶Præſentiũ pro abſentia reputatur, *l. ſancimus 8. tit. de reſtit. milit.*C.470 u ¶Pro 30.diebus, *l. ait prætor 1.§.36.quibus, ff. de aq. quot. & æſtiu.*N.722 x, *l. ſi quis 4.ff. de lib. hom. exhib.*N.775 n ¶Pro quatuor menſibus, *leg. ſi quis 4.ff. de lib. hom. exhib.* N.775 n ¶Pro decem diebus, *leg. ſi quis 4.ff. de lib. hom. exhib.* N.775 pro triginta diebus, *l. de ſeruitutibus 2.ff. ſi ſeru. vind.* V.1016 b ad cõſtitutam pecuniam ſoluendam eſt decem dierum, *l. promiſſor 21.§.1 ſi ſine, ff. de conſt. pec.* V.1401 y in arbitrio iudicis eſt, *l. non enim 16.ff. ex quib. cau. maio.*V.597 e

moderamen inculpatæ tutelæ, *ff. lib.1.titu.1.l.3.in marg.*q

modici debiti cauſa nemo repellitur ab alicuius cura vel tutela gerenda, *Auth. coll.6.Nou.72.tit.1.vt hi qui, c.2 ſed etſi*.333 f

modica coercitio legato permiſſa, *l. ſi quid 11.ff. de off. procon.* V.141 a

¶Caſtigatio permiſſa, *l. ſi conſtante 24.§.4.ſi vir. ff. ſol. mat.* I 36 d ſuorum permiſſa, *l.1. de iure, ff. de his qui ſui.*V.95 f

¶Dilatio, *l. ſi debitori 21.ff. de iud.* V.686 ¶Pecunia an duo aurei, an quarta, an ea quæ arbitrio iudicis finitur, *l. hac 192.ff. de verb. ſign.*N.1847 k

Modica etiam curantur legibus & valent ad pœnam contrahendam, *l. in fiſci 4.ff. de iure fiſci*.N.1631 k

Modica vt ſæpius inſpicimus, *l. ſi extraneo 46.ff. de vſuf.*V.910

moderatio eſt quæ inter nimium & parum, *l. græcus 10. ff. de ſeru. vrb. præd.*V.981 i

modus pro cauſa, *l. pactum eius 92.ff. de hæred. inſt.*I.112.0 quantitate, *l. maiorem 8.ff. de pactis*.V.271 b, *l. ſi ex 9.§.1.ff. de minorib. 25. ann.*V.546 i, *l. ſi partem 25. ff. de ſeruit. præd. ruſtic.* V.107 a

Modus in mercibus præſtandis à tutore & ſimilibus perſonis ſeruandus, *l. ius 3.ff. vbi pup. educ.*I.301 y ædificiorum à lege introductus ſeruandus, *l. hoc edicto 1.§.16.ff. de ope. nou. nunt.* N.81 r probabilis in ſumptibus faciendis ſeruari debet, *l. hæreditas 50.ff. de her. pet.*801 u

Modus fit per vt, & in eo differt à conditione, *l. Mæuia 44.ff. de manum. teſta.*N.227 f ¶Fit per vt, *l. Lucius 88.ff. de leg. & fideic.* I. 960 u ¶Habetur pro conditione, *l. ex his 1. titul. de his quæ ſub mod. leg.* C.1475 c

Modi, conditionis, cauſæ, formulæ, *l. in legatis 1. titu. de his quæ ſub mod. leg.*C.1474 l impletio non ſuſpendit legatum, *l. in legatis 1.tit. de his quæ ſub mod. leg.*C.148

Modi & conditionis ſimilitudo eſt inſpecto exitu, *l. in legatis 1. tit. de his quæ ſub mod. leg.*C.1474 l

Modi & conditionis inſpecto initio differentia, *l. in legatis 1.tit. de his quæ ſub modo leg.*C.1474 m quatuor, *l. cum prætor 12.§. qui poſſint 3.ff. de iud.*V.680 p tredecim, *l. hæres 19.§.2. proinde, ff. de iud.*V.685 e

moduli quid, *l. damni 30.ff. de dam. inf.*N 86 y

molitio & demolitio differũt, *l. ſtipulatio 21.ff. de op. nou. nun.* N.32 l

momentum, *l. conueniſſe 2.§.4. omnes, ff. de iud.*V.675 a

Molomedici qui, *l. artifices 1. C. de excuſ. artif.*168 f

momenta ſingula plerumque ſpectamus, *l. ſi ſeruum 34. ff. de ſtip. ſer.*N.1065 g

¶Conſiderantur in vſucapionibus, *l. in vſucapione 15 ff. de diuerſis temp. præſcrip.*N.849

Momentanea cauſa dicitur, quæ momento & facilè amittitur, *l. ſi ſeruus 4.ff. de diuerſis & temp. præſcr.*N.843 b

Momentanea aquæ conceſſio nihil proficit, *ff. lib. 39 tit.3.l.a.§.10* c mora, *l. conueniſſe 2.§.4. omnes, ff. de iud.*V.675 a

Monachatus liberat à poteſtate diaboli, *Auth. coll.6. Nou.81.tit.10.conſtitutio quæ*.371 a

Monachus ſeruo comparatur, *l. Pedius 7.§.2.ff. de recept. arb.*V.627 b teſtis eſſe poteſt, *No.123.tit.6.de ſanctis epiſcop. cap.36.in omnibus*.A.553 d mortuus reputatur, *leg. cum prætor 12.§. qui poſſint 3.ff. de iudic.*V.680 p iudex eſſe non poteſt, *l. cum prætor 12.§. qui poſſint 3 ff. de iudic.* V.680 p conueniri poteſt, *Authent. collat.6.Nouell.79.titul.8. apud quos oportaat.* 365 y

Monachi & adrogati ſimilitudo, *l. ſi paterfamilias 15.ff. de adoption.* V.104 r

Monachi quidam ſunt clerici, & quidam non, *cap.1. ſancimus, §.8. ſed titu 6. quomodo oporteat epiſcop.*A.53 i proprium patrimonium habent, *cap.6. ſi autem, Titu.7. de non alienan. aut permutan.* A.77 f

Monachiſmi profeſſio non eluit ingratitudinem, *c.1. conuerſationis tit.5. de monachis* A.42 f

monaſterium & eccleſia habentur loco filij, *Auth. niſi. tit. ad SC. Trebel.*C.1487 a

monetæ ſi fiat mentio in inſtrumento intelligit moneta currens in loco celebrati contractus, *l. qui nõ 76.§.1. Lucio, ff. de hæred. inſt.*I.503

Monetis & menſuris diuerſis vendere licet, *l. Imperatores 71 titu. de contrah. emp.*V.1752 q

monitores qui, *l. in inſtrumento 8. ff. de inſtruct. vel inſtrum. leg.*I.1173 c

mons Auentinus, *ff. lib.1. tit.2.l.1.§.8* d

monſtruoſus quis dicatur & quis lo rumpit teſtamẽtum, *l. poſtumi 3.§.1. nominatim ff. de iniuſto, & rup. teſt.*I.424 n

monimentum à memoria, *ff. proœm. gloſſ.*n *pag.*45

Monumentum, *ff. proœm §.1.pag.*45

monumentum à monendo, *ff. proœm. in marg.*d.*pag.*45 & ſepulchrum differunt, *l. caueri 4.ff. com. præd.*1015 b impropriè pro ſepulchro, *l. iniuste 2.tit. de relig. & ſump. fun.*C.695 quid dicatur eſſe, *l. ſucceſſio 2.tit. fin. regun.*C. 683 m & monumentum quomodo differunt, *l. funeris 37.ff. de relig. & ſump. fun.*V.1229 k

Monumento extruendo ſeu ad monumentum extruendum, *l. Titius 42.ff. de relig. & ſump fun.*V.1031 k

Monumenta cenſualia quid, *l. cenſus 10.ff. de probat.*V.2072

momenta pro die & idem dominico decet, *l. omnes 3.ti. de feriis*.C.553 e

Monumenta, id eſt, publica ſcriptura, *l. conſulta 23.tit. de teſtam.*C. 1364 i pro documentis, *ff. proœm. in glo.*n *pag.*45

mora pro dilatione differente à vera mora, *l. item ſi 15.§.2.ff. de rei vindi.*

¶Communis quinque effectus, *l. mora 32.ff. de vſuris*.V.2057 e communis alia ſpecialis, *l. nulla 88.ff. de reg. iur.*N.1895 e quid, à quibus, & quomodo committatur, *l. mora 32.ff. de vſuris.* V. 2057 e ¶Faciendi operis purgari poteſt, *l. ſtipulationes 72.§.1. planè, ff. de verb. oblig.*N.967 z

¶Fideiuſſoris iudicio ſiſti poteſt purgari, *l. & ſi poſt 8.ff. ſi quis caut.*V.229 z ¶aliquando Fortuita, *l. ſi prægnans 13. ff. de fideic. lib.*N.244

¶Hæredis in recipiendo, *l. Sticho 40.§.7.ff. de ſtatulib.*N.311 r

¶Momentanea, *l. conueniſſe 2.§.4. omnes, ff. de iud.*V.675 a

¶Momentanea legati poſt legationis tempus non efficit, vt eo loco in quo ita moratur conueniri poſſit, *l. conueniſſe 2.§.4. omnes, ff. de iud.*V.675 a

¶Nulla eſt vbi nulla dilatio eſt, *l. ſi Stichum 33.ff. de verb. obli.*N. 937 e *l. item 4.§.11.ff. quod met. cau.*V.494 y *l. ſi pactus 54.ff. de pactis* V.307 g

¶Principalis debitoris an & quomodo noceat fideiuſſori, *l. mora 87 ff. de verb. oblig.*N.984

¶Poſterior nocet, *l. illud ſerui 167.ff. de peric. & commo. rei vend.* V.1767 e creditoris ei nocet, *leg. Lucius 38.ff. mandati*.V.1664 k *l. Celſus 23.§.1.ff. de recept. arb.*V.1664 r in re vti fiat, *l. eum qui 7. tit. de condict. ob turp.*C.735 r ¶Rei nocet fideiuſſori, *l. ſi à colono 8 ff. de fideiuſ.*N.1101 ¶Rei non auget obligationem fideiuſſoris, *l. centum 8 ff. de eo quod*.V.1590 r

¶Rei vtrum augeri poſſit obligatione fideiuſſoris, *l. centum 8.ff. de eo quod*.V.1390 r

¶Rei fideiuſſori nocet, *l. fideiuſſor 16.ff. de ſolu. & man.*N.1079 e

¶Socij ſocio nocet *l. in conditione 133.§.3. dolo. ff. de regulis iuris.* N.106 r

¶Specialis quibus caſibus committatur, *l. mora 32.ff. de vſur.* V.2058 e

¶Superflua exercitus maligno toto vti definiatur, *tit. de pace Conſtantiæ*.E.183 a

¶Tacita interuenit ex voluntate defuncti, *l. ſi legatarius 8. ff. leg. & fideicom.*I.981 e

¶Vera

Vera plus operatur quàm ficta, vel interpretatiua, l. ſi fideiuſſor 19. ff. de dolo. V. 522 d ¶ Vltima nocet, l. ſi poſt 27. ff. ſol. matr. I. 40 y, l. ſeruus 40. §. 1. ff. de ſtatulib. N. 308 ¶ Vnius alteri non nocet, l. merito 19. ff. de vi & vi arm. N. 692 a ¶ Vnius rei ſocij alteri nocet, l. mora 32. §. 4. ſed ſi duo, ff. de vſur. V. 2059 c

Mora modici temporis magnum damnum & præiudicium nõ continet, l. ſi debitori 21. ff. de iud. V. 686 q

Mora quando committatur, ff. de leg. & fideic. I. 834 ſ, cũ mora compenſatur, l. ſi & per 51. tit. de act. empt. & vend. V. 1842 p re quibus in negotiis cõmittatur, l. ſi tamen 5 ff. de min. 25. an. V. 538 x ¶ Conſtituitur interpellatione, l. ſi quis 53. ff. de fideic. lib. N. 280 z ¶ Contrahitur à debitore etiam interpellatione extraiudiciali, l. qui Romæ 122. §. 1 Callimachus, ff. de verbor. oblig. N. 1011 c ¶ Deprehẽditur facilius in actore, quàm reo, l. ſi minor, tit. de temp. in integr. C. 476 ¶ Fieri quando dicatur, l. ſtipulationes 72. §. 2. planè ff. de verb. oblig. N. 967 m

¶ Fieri re dicitur, quæ fit ſine interpellatione, l. cum vero 26. §. 1. ff. de fideic. lib. N. 256 k ex re & non ex re fieri ſolet, l. mora 32. ff. de vſuris. V. 2057 b ¶ Fieri re dicitur quæ fit ſine interpellatione, l. ſi tamen 5. ff. de min. 25. an. V. 538

¶ Fieri in re dicitur cũ nulla denuntiatione opus eſt, l. videamus 38. §. 1. & quidem. ff. de vſur. V. 2061 d ¶ Purgari poteſt ante litem conteſtatam, l. ſi inſulam 84. ff. de verb. oblig. N. 981 b

¶ Stipulationis quando purgari poſſit, l. & ſi poſt 8 ff ſi quis caut. V. 229 c ¶ Purgari poteſt donec lis conteſtetũ niſi fortè aliud tempus teſtator præſtituit, l. vxori 1. ff. de penu leg. I. 1315 p an & quando poſſit purgari, l. quoties 24. ff. de nouat. N. 1120 p

¶ Purgatur non modò oblatione iuſta, ſed & promiſſione animo nouandi, l. ſemel 26. ff. ſol. matr. I. 40 n

¶ Purgari non poteſt in lege commiſſoria, l. ſi inſtitiæ 23. ff. de oblig. & act. N. 896 iurandi quemadmodum purgetur ab ipſo domino, cap. ſi quis 1. tit. 26. ſi de inueſtit. F. 28 n

¶ Purgari interdum poteſt, l. ſeruus 14. §. 1. ff. de ſtatulib. N. 296 p quandoq; poſt litem conteſtatam poteſt, l. ſi quis 3. ff. iudic. ſol. N. 1233 ¶ Purgari poteſt ſi non eſt factum ius actoris deterius, l. & ſi poſt 8 ff. ſi quis caut. V. 220 z

¶ Trahit ad ſe periculum poſt nouationem, l. inter ſtipulantem 83. §. 7. Stichum, ff. de verb. oblig. N. 980 p

¶ Tranſit in nouantem ſtipulationem, l. ſi Stichum 8. ff. de noua. N. 1116 e

Mora interueniente mutatur natura contractus, l. neceſſario 8. ff. de peric. & comm. rei vend. V. 1794 p

Mora in præcedentibus facta ſeu admiſſa & in ſubſequentibus facta intelligitur, l. ſi quis 84. ff. de leg. & fideic. I. 954

Mora commiſſa in vna re alternatiuè debitarum non videtur commiſſa in alia re, l. Stichum 95. ff. de ſolut. N. 1186

Mora an & quando committatur vbi nulla ſit petitio, l. nõ ſolet 86. ff. de reg. iur. N. 1895 e

Moræ rei acceſſoria ſunt hæc, intereſſe, vſuræ ex mora, vſuræ ex ſtipulatione, l. centum 8. ff. de eo quod. V. 1389 g ¶ Cauſa periculum rei pertinet ad creditorem, l. quod 5. ff. de reb. cre. V. 1240

¶ Purgatio admittitur ad litem vſque conteſtatam niſi creditoris interſit, l. ſi inſulam 84. ff. de verb. oblig. N. 981 b

¶ Tempus inſpicitur regulariter nõ contractus, l. cum quis 22. ff. de obli. & act. N. 805 a nomine tenetur ad id quod intereſt is qui moram commiſit, l. qui vſumfructum 36. ff. de vſufru. V. 907 ſpecies litis conteſtationem pati, l. legatorum 1. tit. de vſuris & fruct. lib. C. 1480 m cauſa emptor vſuras pretij debet, at non aliud intereſſe dependens hoc caſu & forma, l. venditori 19. ff. de peric. & comm. rei ven. V. 1789

Moram committere an poſſit pupillus, leg. ſed ſi ex 24. ff. de verb. oblig N. 934

¶ Purgare ſecunda oblatione quis poteſt, l. ſi fundus 8 ſol. matrim. I. 20 i

¶ Inſulæ faciendæ vel fulciendæ quando promiſſor committat, l. ſtipulationes 72. §. 2. planè ſi, ff. de verb. oblig. N. 967 k

¶ Dotis recipiendæ admittit mulier oblatam dotem nõ recipiens, l. ſi fundus 8. ff ſol. matr. I. 20 i

¶ Admittit quis poſt diem etiam tacitum obligationis elapſum, l. ſi fundus 8. ff. ſol. matr. I. 20 i

¶ Emptor admittere non videtur vbi ex parte venditoris aliqua difficultas interponitur, l. datio 3. §. ſi pro venditore 3. ti. de act. empt. V. 1806 k

¶ Purgare licet famæ conſeruandæ cauſa, l. ſi reus 73. ff. de procur. V. 402 n

¶ Semper fur admittere intelligitur, l. in re furtiua 8. §. 2. nouiſſimè, ff. de cond. furt. V. 1373 g

¶ Non committit qui mauult litigare quàm ſoluere, l. nemo rem 84. §. 2. ſi poſt, ff. de verb. oblig. N. 975 f

¶ Debitor ſpeciei admittit tribus concurrentibus, l. quod 5. ff. de reb. cred. V. 1240 t

¶ Admittit qui interpellatus eſt extra iudicium, l. nihil 22. ff. de reb. cred. &c. V. 1256 q

¶ Adhibens principalis debitoris actionem cõtra ſe & ſuos ſucceſſores perpetuat, l. ſi ſeruum 91. §. 4. nunc videndũ, ff. de verborum obligat. N. 988 i ¶ Non commiſit qui exceptionem habet, l. ſi pactum 54. ff. de pactis. V. 307 g admiſiſſe non videtur is à quo pecunia peti non poteſt, l. lecta 40. ff. de reb. cre. V. 1267 h fur ſemper admittere intelligitur, l. inter ſtipulantem 83. §. 6. ſi rem, ff. de verbor. oblig. N. 980. o emptor admittere videtur qui die ſtatuta vinum non deguſtat, l. ſi vinum 1. ff. de peric. & comm. rei vend. V. 1790 d

¶ In dilatione legali admiſſam reus purgare poteſt ſi nõ interſit creditoris, l. traiectitiæ 23. ff. de oblig. & act. N. 896 z

¶ Semel factam eſſe ſufficit, vt vſuræ & fructus perpetuo debeantur, l. cum patri 27. tit. de vſur. V. 2050 r

¶ In dote non admittit mulier quæ dotem nõ offert, ſed maritus qui illam non poteſt, l. ſi ante 6. ff. ſol. matr. I. 8 p

¶ Reus purgare poteſt vſque ad litem conteſtatam, l. ſed et ſi 17. ff. de conſt. pec. V. 1399

¶ Committit qui latitat aut contemnit id facere, quod à teſtatore iuſſus eſt, l. cum quaſi 30. §. 16. ff. de fideic. lib. N. 261 h

¶ In petendo committere non videtur qui petere non potuit, l. cum 21. tit. de iure delib. C. 1427 c

¶ Propriè non committit qui occidit ſeruum quem præſtare cogitur, l. ſi ſeruum 91. ff de verb. oblig. N. 985

¶ Qui dilationem habet à lege, l. item 14. §. 11. ff. quod met. cauſ. V. 494 y

morbus non cenſetur niſi cuiquam res nocent, l. quæſitum 60. ff. de re iud. N. 551 t

Sonticus quid, l. ob quæ 4. tit. de ædil. edict. V. 1961 d l. non exigimus, §. 3. ff. ſi quis caut. V. 223 a

¶ Interueniens, l. cum prætor 12. §. non autem 2. ff. de iud. V. 679 i

¶ Naturalis, l. cum prætor 12. §. non autem 2. ff. de iud. V. 679 i

¶ Superueniens, l. certo 6. ff. de iud. V. 677

Morbi & valetudinis differentia, l. ſi paterfamilias 1. ff. de adoptionib. V. 105 c

Morbo perpetuo laborantis furioſi, prodigi & pupilli ſimilitudo, l. Falcinius 7. §. 12 ff. quib. ex cauſ. in. N. 769 h

moritur lis ſeu perimitur inſtantia, triennio, ſolutione, tranſactione, vel ſimili modo morte rei, l. cum 2. ff. iudic. ſolui. N. 1230 i

moriturus mox verum teſtimonium dicere & teſtamentum facere poſſit, titulo de pace Conſtantiæ. B. 181 e

morituri confeſſio an præiudicet hæredi, tit. de pace Conſtantiæ. B. 181 e

moriuntur etiam cauſæ, Auth. coll. 6. Nou. 82. tit. 11. de iudic. cap. 7. nullo. 378 c

morientium actus pendere non debent, l. ſi quis 2. ff. de pollicit. N. 1780 u

moroſus ſemper de periculo tenetur, l. mora 32. ff. de vſuris. V. 2058 e

¶ Non liberatur rei interitu, l. cum filius 49. ff. de verbor. oblig. N. 953

mors alia naturalis, alia ciuilis, l. ſed & ſi quis 4. ff. ſi quis cautio. V. 225 a, l. pupillus 239. ff. de verb. ſignif. N. 1860 y, l. verba 1. §. 1. ſi pendente, ff. de ſenatuſc. Maced. V. 1492 a

¶ Ciuilis cui comparatur, l. ſi quis 56. ff. ſol. matr. I. 58 m

¶ Naturalis, l. interdum 36. ff. de iud. V. 693 f

¶ Numeratur etiam caſibus fortuitis, l. interdum 36. ff. de iudic. V. 993 f

¶ Æquiparatur ciuili, leg. ſi deceſſerit 4. ff. qui ſatiſdare coguntur. V. 203

¶ Litis quid, l. nulli 10. tit. de iud. C. 518 e

¶ Vltimum ſupplicium, Auth. coll. 6. No. 77. ti. 6. vt non luxurient. 301 e

mors attendi debere non videtur, leg. 34. de fideiuſſoribus. V. 1089 e

¶ Probatur per famam, tit. 22. quo temp. mil. F. 24 n

¶ Omnia iura reſoluit, cap. 5 illud, titul. 2. de non elig. ſecund. nup. Auth. 30 l

morte velle quis definit, l. quæſitum 8. ff. de precar. N. 705 k

Mortis naturalis & ciuilis ſimilitudo, l. ſi quis 11. tit. de teſtam. tutel. I. 115 d

¶ Ciuilis ſpecies deportatio, l. Gallus 29. ff. de liberis & poſthum. I 407 d

¶ Appellatione naturalis intelligitur non ciuilis, l. ex ea tab. ff. de verb. oblig. N. 1006 b

¶ In dubio venit naturalis & ciuilis, cap. 1. ſi heres, §. 2 hac, tit. 1. de hæred. & falc. Auth. 12 x

¶ Vocabulo mors naturalis & ciuilis intelligitur, an. 4. diſtribuuntur, coll. 4. Nou. 22. tit. 1. de nupt. A. 164 d

¶ Cauſa capere quis dicatur, l. inter 38. ff. de mort. cauſ. donat. N. 1900 n, quid, l. 6. tit. ad leg. Falcid. Cod. 1490 l ff. de donat. N. 1774

an reuocari poſſit per pœnitentiam, *l.inter* 38.*ff.de mort.cauſa donat.*N.190 k

¶Donatio in quibus differat à legato & fideicõmiſſo, *l.mortis cauſa* 1.*ff.de donat. cauſ.mort.* N.174 n & mortis cauſa capio differunt, *l.qui pretio* 8.*ff.de mortis cauſa donat.*N.175 m, non latius patet quàm mortis cauſa capio, *l.cum qui* 21.*ff.de mort.cau. donat.*N.181 b per calumniam poſſeſſionem petentis pœna, *l.ſi mulier* 12.*ff.de mortis cauſa donat.*N.176 z dies pro conditione habetur, *leg.ab omnibus* 104.*ff.de legatis & fideicommiſſis.* I. 842.o

Morti ſimilis eſt ſeruitus, *l.iſti* 8.§.1.*ff.quod met.cau.*V.479 k

Morte quæ crimina extinguantur, *l.diui* 1.*ff.de acquirendis reis.*N. 1533 r extinguuntur cauſæ criminales, at non pecuniariæ, *l.non defenſus* 1.*tit.vbi cauſa.*C.577 k crimina, *l.in heredem* 5.*ff.de calumniat.*V.469 d ſoluitur matrimonium, mandatum, ſocietas, ſeruitus perſonalis, *cap.*20.*deinceps,coll.*4.*Nouell.*22.*tit.*1.*de nuptiis.*Auth.174 l mandatarij expirat iuriſdictio, *Nouell.*134. *tit.*17.*vt nulli iudic.cap.*6.*& hoc.*A.591 g non ſemper extinguitur crimen quod fieri ſolet propter bona rei, *l.*9.*ff.de iur.fiſci.* N.1633 c

Mortuus reputatur conuerſus, *l.cum prætor* 12.§.*qui poſſint* 3.*ff.de iud.*V.680 p & monachus, *l.cum prætor* 12 §.*qui poſſint* 3.*ff.de iud.*V.680 p qui naſcitur nec conceptus videtur, *l.poſthumi* 3.§.6.*licet,ff.de iniuſt.rupt.& irrit.fact.*I.424.o ſimilis manumiſſio, *l.ſed ſi damnum* 9.§.5.*ſed &, ff. de pecul.*V.1517 d conueniri, defendi & teneri aliqua actione non poteſt, *l.ſi præcedente* 58.*tit.mandati vel contra.* V.1677 e ad nullum eſt vſum, vnde videtur in obligationem deduci non poſſe, *leg. promiſſor* 23. *ff.de conſtituta pecunia.* V.1403 d etiam offendi poteſt, *l.diui Seuerus* 1.*ff.de his quæ vt indign.*I.1365 d ciuiliter cenſetur in metallum damnatus, *l.res* 24.*tit.de don.inter vir & vxo.* C.1132 m

Mortui ciuiliter teſtes eſſe non poſſunt, *Auth.coll.*5.*Nou.*73.*tit.*2. *de inſtrum.cau.cap.*7.*ſi vero.*§.1.*in his.*345 p

Mortui inferendi cauſa remedia diuerſa competunt, *l.ne corpora* 38.*ff.de relig.& ſump.fun.*V.1230 n

Mortui in bello liberi proſunt parentibus perinde ac ſi viuerent, *l.Aquiroq* 2.*ff.de excuſa.*I.249 d per gloriam viuere intelliguntur, *l.bello* 18.*ff.de excuſ.*I.286 m

Mortuo alienante vaſallo ad eum fundum reuertebatur, *l.hoc quoque,tit.*7.*de ſucceſ.feud.*F.13 h contutore, finitur etiam tutela, quantum etiam ad ſuam partem, nec accreſcit ſuperſtiti, *l.niſi* 4.*ff.de tutel.& rat.*I.311 quæ proſint & non obſint, *l.Paulus* 2.*ff.quæ ſentent.ſine.* N.1617 i iuſta facere, *l.in ius* 2.*ff.de in ius vocan.*V.185 a comparatur dormiens, *l.ſi id* 25.§.1. *ff.de adquir. poſſ.*N.433 e

Mortuum eſſe & occiſum non conuertuntur, *l.*24.*hoc,*§.10.*hæc actio,tit.*11.*ad l.Aquil.*V.1069 b

Mos, *l.cum prætor* 12.§.*iudicem* 1.*ff.de iud.*V.679 h pro conſuetudine, *l.cum prætor* 12.§.*iudicem* 1.*ff.de iud.*V 679 h

¶Maiorum in iudicando ſeruandus, *l.præfectus* 3.*ff.de of.præfect. vrb.*V.128 a

¶Regionis inſpiciendus, *l.temporibus* 1.*ff.de inſpiciendo ventre.* I.103 r in qua fit contractus debet attendi, *l.quod* 31 *ff.de diuerſis reg.iuris antiqui.* N.1879 a antiquorum ſeruandus, *l.more* 5.*ff.de iuriſd.*V.166 f

Morem & conſuetudinem agentium ſequi debemus, *l.Labeo* 21 *ff.de ſtatulib.*N.301

Mores pro iure non ſcripto, *ff.lib.*1.*tit.*1.*l.*9 e à coniuncto formantur, *ca.*3.*cogitandum,ti.*5.*de monachis.* A.46 b *l. cum autem* 23.*tit. de ædil.edict.*V.1973 e

¶Diuturni pro decennalibus, *leg. ſi cum* 16. *ff.qui & à quibus.* N.321 k

¶Hominum mutari poſſunt, *l.qui bona fide* 13.§.12.*ff.de damno infect.*N.53 h

Mores boni omnes diuitias excedunt, *l.magiſtros* 7.*Cod.de profeſſ.* 99 a

Morum & honeſtatis habenda eſt ratio in ſtipulationibus, *l.ſtipulator* 61.*ff.de verb.oblig.*N.962

Moribus cõceſſum non eſt neceſſe legibus concedi, *l.cum prætor* 12.§.*iudicem* 1.*ff.de iud.*V.679

Motus primi an impuniti, *ff.lib.*1.*tit.*1.*l.*1.§.3 l propter turpitudinem, *leg.cum prætor* 12.§.2.*non autem ff.de iudic.* V.680 m

Mota eſt quæſtio, *l.iamdudum* 5.*tit.vbi cauſa.*C.571

Motu etiam ſpontaneo princeps leges corrigere poteſt, *ca.*1.*& ante,de non elig.ſecundo nub.* A.22 q

Mouentia per ſe quæ dicantur, *l.poſt* 1.§.1.*quæ ſpecialis* 1. *ff.de rei vind.*N.820 i

Mouendi ſunt maiores antequam lis aduerſus eos inſtituatur, *l.ſi manumiſſors* 4.*tit.de obſeq.patr.præſt.*C.1301 k

Mox dictio quid ſignificet, *l.fructus* 7.*ff.ſoluto matrim.*I.9.l dicitur decem dierum, *l.ad peremptoria* 68.*ff.de iud.*V.768

in lege poſitum ſignificat ipſo iure, *coll.*2.*No.*12.*tit.*7.*de inceſt. nupt.*Auth.109 f

¶Fieri quod iubetur intelligitur fieri cum quodam ſpatio, nec minimo nec maximo, *l.ſi pupilli* 6.§.10.*ff.de neg.geſt.*N.422 q d dicatur, *leg.à diuo Pio* 15 §.2.*ff.de re iud.*N.528 l dicitur quod commodè fit, quàm primùm fieri oportet, *l.tutor* 6.*ff.de adminiſt.& peric.tutor.*I.167 quomodo accipiatur, *l.ſtipulatio* 1.*ff.de verb.oblig.*N.914 k

Mulier dignitatẽ præſentis ſeu ſecundi mariti retinet nõ prioris, *cap.*36.*Nou.coll.*4.*Nou.*22.*titu.*1.*de nupt.*A.192 m prioris tamen retinere poteſt, *cap.*36.*Nou.coll.*4.*Nou.*22.A. 122 m nubere poteſt ſanguinis perturbatione ſublata, *l.liberorum* 11.§.2.*ff.de his qui not.inf.*V.349 b auara dicitur, *cap.*26. *quoniam,coll.*4.*Nou.*22.*tit.*1.*de nupt.* A.183 n an ad accuſandum admittatur, *l.hæc clauſula* 1.*ff.de ſuſp.tut.& cur.*I.236 r non admittitur ad defenſionem alterius, *l.alienam* 18.*tit.de procur.* C. 380 a procuratrix eſſe poteſt, aduocare non, *l.hunc titulum* 1. §.11.*ff.de poſtul.*V.334 p & hoc certis caſibus, *l.quia* 4.*tit.de procur.*C.373 g non punitur propter maleficium viri, *Nou.*134.*ti.* 17.*vt nulli iudic.cap.*13.*quia vero.*A.596

Mulier quæ tenetur ad aliqua perſonalia curiæ, videtur ſeruire curiæ per maritum, *l.ſi quis* 3.*C.quando & quibus pars* 72 t

¶Nubendo mutat domicilium, *l.cum quædam* 9.*ff.de iuriſd.om. iudic.*V.174 n trãſiẽs ad ſecunda vota liberorum tutelam amittit, *Auth ſacramentum,titu.quando mulier tut.offic.*C.1178 f an ſibi præiudicet, ſi marito alienanti fundum dotalem cõſentiat, *l.rem* 1.*tit.de rei vxor.act.*C.1101 i ſecundo non nubens in primo matrimonio ſtare intelligitur, *l.*36.*de erog.mili.*C.109 b dicitur quæ eſt corrupta & hoc propriè & ſtrictè ſumendo, *l.alioquin* 11.*tit.de contrah.emp.*V.1730 f Non iuuatur Velleiano ſuccedens reo principali, *l.Stichum* 85.§.2.*aditio, ff.de ſolut.* N.1188 à viro nobilitatur, *l.mulieres* 13.*C.de dignit.*215 c alium defendens Velleiano non iuuatur, *l.fœminas* 41.*ff.de procur.*V. 382 m contrahens matrimonium contra ius gentium punitur, *l.ſi adulterium* 18.§.2.*quare,ff.ad l.Iul.de adul.*N.1471 c domina & vſuraria vel vſufructuaria relicta, quid habere debeat, *Aut.hoc locum,ti.ſi ſecund. nup.*C.1066 r ſecundo nubẽs primis filiis iniuriam facit, *l.cum* 4.*tit. de ſecund.nupt.* C.1052 n donationem faciente propter nuptias dotem dare debet, *Nou.*97.*tit.*9.*de æqual.dot.*A.440 p tribus modis dicitur, *l.mulieris* 13.*ff.de verb.ſignif.*N.1810 i

¶Nuntiare poteſt ad ſuum commodum tantum, non ad publicum, *l.in prouinciali* 3.§.4.*ff.de op.nou.nunt.*N.11

¶Dotis domina in quibuſdam videtur, *leg.quamuis* 75.*titul.de iure dotium.* V.2156 y per decem menſes & duos dies poteſt filium vbero geſtare, *collat.*4.*Nouell.*39.*tit.*18.*de reſtit.& ea quæ. ca.*2.*ſecundam.*A.149 r renuntiare Velleiano poteſt, *l.fœminas* 41.*ff.de procurat.*V.382 m maritum qui in expeditione eſt per quadriennium expectare tenetur, *l.ſi penitus* 7.*titu.de diuor.& repud.*V.2223

¶Geminato conſenſu res donatas propter nuptias rectè alienat, *Nouella* 134. *titulo* 17. *vt nulli iudicum,cap.*8. *& illud.* A. 592 n

¶Sequitur forum viri, *leg. hæres* 19. §.2. *proinde, ff.de iudic.* V.683 e

¶Nubere poteſt ſtatim atque peperit, *l.liberorum* 11.§.2.*ff.de his qui not.infam.*V.349 b

¶Non tantùm ſortitur forum mariti, ſed & eius conditionem, *Nouell.*89.*tit.*1.*quib.mod.natur.effic.ſui. cap.*2.*primus.*§.3.*ſi tamen.*A.401 a

¶Pro marito fideiubens geminato conſenſu nihil operatur, *Nou.*134.*tit.*15.*vt nulli indic.cap.*8.*& illud.*A.592 n

¶Conſuetudinem non poteſt inducere, *l.lex eſt* 1. *ff.de legibus.* V.73 a

¶Damno dato in re viri ſeu mariti, actione in factum conuenitur, *l.*56.*mulier,tit.*11.*ad l.Aquil.*V.1092 p

¶Iuuatur Velleiano aduerſus ſolutionem ex cauſa interceſſionis factam, *l.cum* 10.*tit.de iuris & facti ignor.*C.233 m

¶Cum tamen perdit per ſolam confeſſionem, *l.ſi minor* 2.*tit. ſi aduerſ.vend* C.433 q

¶Poteſt rem ſuam etiam poſt præſcriptionẽ vindicare quãdocumque, *l.ei quæ* 3.*tit.de vxor.mili.*C.470 b

¶Adulterium committit ex ſeſe ac ſponte ſua non ex mariti lenocinio, *l.qui dotem* 46.*ff.ſol.matr.*753

Mulieris receptacula ſunt ſeptem, *l.ſed etſi* 28.§.5.*ſi paterfam.ff.de iudic.*

Mulieri quibus caſibus maritum filium patrem defendere ſit permiſſum, *l.& primo* 2.§.6.*proinde,ff.ad Senatuſconſul.Velleian.* V.1576

¶Soluenti æſtimationem cedenda eſt actio niſi dolo deſiit poſſidere, *l.ſi mulier* 21.*ff.de act.rer.amot.*783 q

¶Neque rem pro alio obligare, neque eam obliganti conſentire poteſt, *leg.ſi fundus* 16. *titulo de pignore & hypothec.* V.1984 r

¶Leges

¶Leges ignorare permittitur, *l. ſi mulier 31.ff. ad SC. Vellean.* V. 1595 l fideiubenti ſuccurritur, *l. de die 8.§.2.ff. qui ſatiſd. cog.* V. 207 l
Mulieres liberalibus artibus inſtituebantur, *l. qui 4.ff. vbi pup. educ.* I.303 ſe & ſua viro committunt, *Nou. 97. tit. 9. de aequal. dot. cap. 5. quia vero.* A.443 n magis doloſæ & auaræ quàm maſculi, *l. omnes 2. tit. de his qui.* C.459 m, lanam & linum appetunt, *l. cum 60.ff. de leg. & fideic.* I.1045 h
Mulierum genus auariſſimum, *l. Neſennius 34.ff. de neg. geſt.* V.453 i receptacula quinque, *l. ſed etſi 28.§.5.ſi paterfamil. ff. de iudic.* V. 690 f
Mulieribus variis caſibus ſuccurritur, & qui illi ſint caſus, *l. in eo 110.ff. de reg. iuris.* N.1900 f, priuilegium conceſſum non datur earum heredibus niſi ſint filij, *l. quod vero 14.ff. de legib.* V. 77 a quibus caſibus ſuccurratur, *l. regula 9. ff. de iuris & facti ignor.* V. 2181 b
Mulcta cauſa neceſſitatis remittitur, *l. illicitas 6.§.9. ff. de off. praeſ.* V.145 contemptæ iuriſdictionis fiſco applicatur, *l. ex quacunque 2.§.1.ff. ſi quis in ius voc.* V. 196 f an & quando limitata ſit, *l. ſtatuae 245.ff. de verb. ſignif.* N.1863 n ¶Quandoque fiſco applicatur, *l. rem de qua 3.ff. de litigioſis* N.882
Mulctæ quomodo imponantur, *l. ex quacunque 2.§.1.ff. ſi quis in ius voc.* V.196 f, remitti poſſunt certis de cauſis à iudice, *l. ex quacunque 2.§.1. ſi quis in ius voc.* V.196 i pœnæ differentia, *l. 1. omnibus, ff. ſi quis ius dic.* V.185 e
Mulctam indicere, *l. conueniſſe 2.§. hic datur 8.ff. de iudic.* V. 676 r qui magiſtratus poſſint, *l. conueniſſe 2.§. hic datur 8.ff. de iudiciis.* V.676 q non indicit ciuitatis defenſor, *l. conueniſſe 2.§. hic datur 8.ff. de iudiciis.* V. 676 r impon re, *leg. heres 19.§.1. ſi quis, ff. de iudic.* V. 684 g ¶Imponere, *l. conueniſſe 2.§. hic datur 8.ff. de iudic.* V. 676 f
multitudo legum, *ff. prooem. §.1. pag. 44.* immẽſa, *ff. prooem. §.1. pag. 45* reſtringenda officialium, *l. comperimus 13.ff. de prox. ſacr. ſcrin.* 451 g & turba quot perſonis cõſtet, *l. praetor 4.§.7. idcirco. ff. vi bon. rapt.* N.1346 i
multum tempus quid an annum, an quinquẽnium, *Auth. coll. 5. Nou. 67. tit. 22. vt nullus fabricet.* 317 a
¶Tempus arbitrio iudicis definitur, *l. item 17 §.1.ff. de recept. arb.* V.653 c pro quinquennio, *l. ſciendum 1.§.13.ff. de ſeparat.* N. 598.o temporis pro quinquennio, *l. non 5.ff. de re milit.* N.1687 e, & eo ſpatio quod arbitrio iudicis definitum erit, *l. ſiue 17. ff. de duobus reis.* N.1046
Multum intereſt perſona adiiciatur ad obligationem, an ad ſolutionem, *l. ſi ſeruum 141.§.8 ex hoc, ff. de verb. obli.* N.1035 h legetur ab aliquibus ſub nomine appellatiuo vel proprio, *l. ſiue 17.ff. de duob. reis.* N.1046
Multi apprehendunt hereditatem, qui tamẽ non ſunt heredes, *l. non hoc 4. tit. vnde legitimi.* C.1317 l
Multi anni ſiue vel pauci arbitrio iudicis definiuntur, *l. ſed ſi 4.§.4 ſed an, ff. quod cum eo.* V.1491 g
Multa eſſe dicuntur quæ duo vel tria, *l. cum 1.ff. de ſenatuſc. Silan. & Claud.* I.721 f ſunt quæ præciſè non cogimur facere, ſed cauſatiuè de quibus, *l. ſoluto 2.ff. ſoluto matrim.* I.4 f non vitiantur, licèt venerint ad eum caſum à quo incipere non poſſunt, *l. fundum 2.ff. de ſeru. legat.* I.1131 d impropriè dicitur pœna promiſſa, *Auth. coll. 6. Nou. 82 tit. 11. de iudicibus. cap. 11. quia.* 383 b in dubio intelligitur quæ fiſco applicatur, *l. ut qui 1.ff. de fugitiuis.* V.1312 q
Multæ præſtationes inter coheredes debentur, *l. ſi paterfam. 33.ff. fam. erciſ.* V. 1145 f
Multarum aliæ fiſco applicantur, aliæ priuatis relinquuntur, *l. 2 tit. de ſeru. fugit.* C.1268 f
Multorum opinio dicitur maioris partis populi, *l. cum 30. ff. de acq. vel omit. hered.* I.644
municeps quis ſit natiuitate propria vel paterna, *l. municipem 1.ff. ad municip.* N.1707 a
¶Ibi eſſe quis intelligitur vnde originem habet, *l. ciues 27.ff. ad municip.* N.1712 m
¶Dicitur quid à populo emit conducitve, *l. 1. venalium, C. quib. munerib.* 702 q
Municipem nõ facit nudus incolatus municipij, ſed munerum participatio ſeu geſtio, *leg. municipem 1. ff. ad municipalem.* N. 1707 f
¶Facit natiuitas, *l. municipes 228.ff. de verb. ſignif.* N.1817 l
Municipes damni infecti non cauentes ius ſuum amittunt, *l. ſi finita 15.§.26.ff. de dam. inf.* N.62 f
municipium pro villa, caſtro, ciuitate, *l. ſuccurritur 9.ff. ex quib. cau. maio.* V. 593
¶Vicem vnius perſonæ repræſentat, *l. mortuo 22.ff. de fideiuſ. & mand.* N.1083 o
munire ciuitates ſuas licet, *lib. de pace Conſtantiae.* E.171 b
Munus pro honore vel onere, *l. à iudice 5. tit de ind.* C.506.o ¶Munere, *l. omnia 32.ff. de leg. & fideic.* I.893 d
¶Officio vel munere perſonali, *leg. pupillus 239.§.3. munus, ff. de verb. ſign.* N.1860 e
Munus imponi nõ poteſt honorem ſuſtinenti, *l. municeps 23.ff. ad municipalem.* N.1720.o tribus modis dicitur pro dono, onere, officio, *Cod. de muner. patrimon.* 81 quot modis dicatur, *l. cum plures 12 ff. de adminiſtration. & periculo tutor.* I. 176 h
Munus perſonale non inducitur ratione poſſeſſionis, *l. priuilegio 6.C. de incol.* 78 f ¶Publicum, *l. quippe 78.ff. de iud.* V.713 n
¶Patrimonij duplex, *l. indictiones 2.C. de annon.* 26 t
Munus & donum differunt, *l. cum plures 12.ff. de admin. & peric. tut.* I.176 h
Munera ciuilia quæ & quæ in illis conſiderentur, *Cod. quemad. in ciuil. mune.* 83 g ¶Mixta dicuntur quæ nonſunt ordinaria, *lib. de pace Conſtantiae.* E.171 l
¶Patrimonialia quæ, *l. patrimoniorum 9. C. de muner. patrim.* 83 a at lege quemadmodum & quibus remiſſa, *l. qui in 3.C. de muner. patrim.* 82 i
¶Perſonalia nõ patrimonialia remittuntur immunitate cõceſſa, *l. ciuilia 1.C. de mun. patrim.* 81 l
¶Perſonalia & mixta indicuntur pro modo fortunarum, *l. ciuilia 1.C. de muner. patrim.* 81 f dicuntur quæ geruntur animi labore, *l. cum ad 1.C. ſumptu iniuncti.* 155 e
¶Patrimonij etiam pontificibus indicuntur, *l. quantum 10.C. de muner. patrim.* 83 f ¶Sordida quæ, *l. maximarum 12.C. de excuſ. muner.* 91 c
¶Munera ſunt in multiplici differentia, *C. de muner. patrim.* 81
¶Subire quis cogitur iuxta vires patrimonij, *l. omnes 3.Co. de coll. fund.* 102 d non ſunt deferenda fictæ religionis prætextu, *l. quidam 26.C de decur.* 51 l
Munerum quædam corpore, quædam animo implentur, *l. ſi ex 1 C. qui morbo ſe.* 95 g ciuilium latiſſima eſt ſignificatio, *l. cum ſe 1.C. de profeſſ.* 97 d
Munerarij qui, *C. de tabular.* 112 a
Mutari poſſunt hominum mores *l. qui bona fide 13.§.22.ff. de dam. infe.* N.53 h voluntatẽ ſæpius an & quomodo poſſit promiſſor, *l. qui ex 106.ff. de verb. oblig.* N.895 k, etiam in melius vſum rei vel ſpeciem proprietarius non poteſt, *l. Neratius 23.ff. de vſu & habit.* V.958 k
Mutare domicilium mulier nubendo poteſt, *l. cum quaedam 19.ff. de iuriſ. om. iud.* V. 174 n non poſſumus originis domicilium, *l. ſenatores 11 ff. de ſenat.* V.123 i voluntatem an & quãdo liceat in depoſito remouens & aliis huiuſmodi, *l. depoſitum 1.ff. depoſiti.* V.1613 c non poteſt qui certum ſemel eligit, *l. hac 7. tit. de contrah. emp.* V.1727 d
¶Conſilium in alterius iniuriam neminem poſſe quo ſenſu dicatur, *l. cum miles 9.ff. ſi pars hered. pet.* V.814
¶Sibi cauſam poſſeſſionis qui dicantur, *l. cum heredis 10. ff. ſi pars hered. pet.* V. 817
¶Sibi poſſeſſionis cauſam non licet, *l. cum heredes 10.ff. ſi pars hered. pet.* V.817
Mutari non poteſt quod nullum eſt, *l. Iulianus 21.ff. qui ſatiſd. cog.* V.209 g
Non debent non quæ interpretationem certam habent, *tit. 39. de alien. patern. feud.* F.84 f
¶Iuris ſolemnia non eſt permiſſum, *l. diuus 7.ff. de in integr. reſt.* V.475 e
Mutatio ſtatus non officit libertati & inſtituto, *l. 9.ff. de hered. inſt.* I.459 b
¶Summa in rebus humanis, *cap. 2. vt, tit. 17. de non alien. aut permut.* Auth. 69 m
Mutatio fit addendo, adimendo, transferendo, *l. heredes 21.ff. qui teſt. fac. poſſ.* I.374.o
¶De habente mandatum ad non habentem, *l. ſi ante 7.ff. iudi. ſolui.* N.1136.a
¶Impropriè dicitur quæ fit de nullo ad aliquid, *l. poſſideri 3.§. 19.ff. de adq. poſſ.* N.416 t
Mutatio particularis, *l. proponebatur 76.ff. de iud.* V.713 f
¶Maxima fit in eo qui ſeruus efficitur, *l. denique 3.§.7.ff. de minor 25. ann.* V. 537 f
¶Vſus quid operetur, *ff. lib. 39. tit. 2. l. 47* z
¶Heredis non nocet, *leg. ſi pater 4. ff. de manumiſſ. vindic.* N. 204 q
¶Particularis non facit rem eſſe aliam, *l. proponebatur 76. ff. de iudic.* V. 713 f
¶Partium quarundam fiat tantùm an omnium ſimul, multũ intereſt, *l. proponebatur 76.ff. de iud.* V.713 f
¶Voluntaris non præſumitur, *l. cum hic ſtatus 32. tit. de don. inter vir. & uxor.* V. 2201.o
Mutatis partibus vniuerſitatis non mutatur vniuerſitas, *l. cum tabernam 34. tit. de pign. & hypoth.* V.1923 c
Mutationi obnoxiæ res omnes, vt & facta, at non ius naturæ, *col. 6. Nou. 84 tit. 13. de conſang. & vterin. fratr.* A.387 d

Mutatione qualitatis pignoris nõ perit pignus legatum, l. ſi ita 65. de leg. & fideicomm. I.807 a

Mutata res non facilè redit ad antiquum ſtatum, l. homo liber 21. ff. de ſtatu hom. V.93 n quantitate rei hypothecatæ non perit hypotheca, l. ſi fundus 16. tit. de pign. & hypot. V.1914 f quæ redduntur reddi non videntur etiam ſi meliora reddantur, l. Mulierem 13. ff. de verb. ſig. N.1803 d in priſtinum ſtatum redire non facilè poſſunt, l. qui liberatum 12. ff. de adoptio. V.103 b

Mutatione rei legatæ vtrum intereat legatum, l. ſi ita 65. ff. de leg. & fideicom. I.807 a

Mutatione ſuorũ facilè præſumitur mutatio voluntatis, l. in confirmando 8. ff. de confirm. tut. vel cur. I.138 rei perit vſusfructus & cur, l. ſi fundus 16. tit. de pig. & hypo. V.1914 f vtrum intereat legatum, l. ſi fundus 16. tit. de pig. & hypo. V.1914 f perſonæ mutatur cauſæ, l. ſi quis 1. §. 1. ff. ſi ex nox. cau. ag. V.214 y cõditionis in defendente vel eo qui defenditur vtrum perimatur ſtipulatio iudicatum ſolui, l. ſi ante 7. ff. iudic. ſolui. N.1237 l

Murex piſcis, l. ſacri 6. tit. de diuer. præſcrip. C.247 g

Muros ad inſtar ciuitatis aut caſtri priuat⁹ nõ poteſt ædificare ſine principis permiſſu, l. ſi legatũ 5. ff. de oper. publ. N.1776 ſibi facere quoq; ciuitas poteſt ſumptu ſuo aut ſuperioris, l. ſi legatum 5. ff. de oper. public. N.1776

Mutiana cautio locum habet in legatis quorũ conditio in non faciendo conſiſtit, c.43. quæ verò. de nupt. A.595 b

Mutianæ cautioni obnoxius reſtituere debet rem & fructum medij temporis, l. cum 77. ff. de leg. & fideicom. I.928 l

Mutinenſes duo, l. ſi ſe 1. ff. de iud. V.671

Mutuæ pecuniæ pupillaris periculũ quemadmodum pertineat ad tutorem, Authen. coll. 6. Nouell. 72. titu. 1. vt hi qui. cap. 7. ſi verò. 356 f

Mutuo dare res proprias ſocius omnium bonorum poteſt, l. ſi ſocius 16. ff. de reb. cred. V.1252

Mutuum ciuile, l. minor 40. ff. de mino. 25. ann. V.678 i accipiẽs ſeruus eſt fœneratis, l. fideicommiſſo 11. ff. de legat. & fideic. I.486 p ſuper re aliqua petens intelligitur rem eam creditori ff. de leg. & fideicomm. I.967
¶Recõciliatur cõſumptione, l. quædam 16. ff. de reb. dub. I.1352 r l. quamuis 2. tit. ſi cer. pet. C.711 h cõceptione, l. ſi à furioſo 12 ff. de reb cred. V.1248 non conſiſtit in aliena pecunia, l. quædam 16. ff. de rebus dub. I.1352 h reconciliatur vſucapione & conſumptione, l. indebitũ. de cond. indebit. V.133 cur tantùm contrahatur in his quæ pondere, numero & menſura conſtant, l. mutuum 2. §. 1. mutui, ff. de reb. cred. &c. V.1236 a non cõſiſtit in ſpeciebus, l. mutuum 2. ff. de reb. credi. &c. V.1236 r non conſiſtit in pane dato, l. mutuum 2. §. 1. creditum, ff. de reb. cre. V.1237 a aliud naturale ciuile tantũ cui natura cooperatur, l. cum 3. ff. de reb. cre. &c. V.1297 p non conſiſtit in pecunia data in ſacculo nõ numerata vt tantundem reddatur, l. mutuum 2. §. 3. appellata, ff. de reb. cred. &c. V.1297 dare videtur potius quàm deponere, qui ex re data vſuras accipit, l. ſi ventri 9. ff. de priuil. cred. N.586 f interpretatiuum, ſeu interpretatione dari intelligitur, l. ſingularia 15. ff. de reb. cred. V.1252 g nauis emendæ quatenus priuilegium habeat, l. ſi pupillus 18. ff. de priu. cred. N.592 r in diem & ſub conditione fieri poteſt, l. omnia 7. ff. de reb. credit. &c. V.1242 l

Mutui debitor non ad idem, ſed tantundẽ eſt obligatus, l. ſi mandauero 22. ff. mandati. V.1650 r confeſſio poſt biennium præiudicat, Nou. 100. tit. 1. de temp. non ſolu. pecu. cap. 1. ergo. A.453 e debitor an & quemadmodum liberari poſſit, l. mutuum 2. §. 1. mutui, ff. de reb. cre. &c. V.1236 a ſeu pecuniæ creditæ octo ſingularia, l. ſingularia 15. ff. de reb. cred. V.1251 e
¶Condictio non naſcitur ex ſtipulatione, ſed ex re ſeu numeratione, l. ſi ſine 22. ff. rem rat. hab. N.1258 f
¶Debitor mutuum ipſum poteſt conſumere, l. mutuum 2. §. 1. ff. de reb. cre. &c. V.1236 a
¶In cauſam ſeu in mutuum an & quando poſſit alius contractus debitum conuerti, l. ſingularia 15. ff. de reb. cred. V.1252 k
¶Ea vis eſt vt ſpõtaneam creditoris voluntatem ſignificet, l. ſi tibi 20. ff. de reb. cred. &c. V.1255 e

Mutus non ſurdus manumittere poteſt, l. Celſus 1. ff. qui & à quib. N.315 e
¶Pro eo qui tardè loquitur, l. vel prætorũ 2. tit. de ædil. edict. V. 1961 l
¶à Natura vel caſu an & quomodo in feudo ſuccedat, tit. 6. epiſc. vel Abba. F.11 c
¶Nutu vel literis iubere poteſt, l. ſurdi 10. ff. de manum. vindict. N.106
¶Propter feudum non amittit, ſecus ſi ob aliam cauſam, tit. 6. epiſcop. vel abba. F.11 c

N

NAm pro certo, l. 1. ſumma, §. 2. ff. de ver. dict. V.124 k ¶Sed quidam poſitum putant, l. cum 77 ff. de leg. & fideic. I.935

Namuſa, ff. lib. 39. tit. 3. l. 2. §. 6 c

Nam particula confirmatiua & affirmatiua, l. Mænius 66. ff. de leg. & fideicom. I.906 o

Naſci quis etiam poteſt ſeptimo menſe incœpto, l. ſeptimo 16 ff. de ſtat. hom. V.90 g

Naſcendus habetur pro nato, & nõ pro pupillo, l. quod dicimus 231. ff. de verb. ſign. N.1857 o

Natales non habẽt ſerui vel liberti, ſed ingenui, l. hoc ſermone 3 ff. ſi libert. ingen. eſſe. N.354 q

Natalium reſtitutionis effectus, Auth. coll. 6. Nou. 74. titu. 3. quib. mod. natur. cap. 1. ſi quis. 351 x

Natalibus reſtituere quid, l. ſed ſi 10. §. 3. ff. de in ius voc. V. 189 liberti ad ingenuitatẽ deducuntur, Auth. coll. 6. Nou. 74. tit. 3. quib. mod. natur. cap. 1. ſi quis. 351 u

Natura, l. cum prætor 12. §. non autem 2. ff. de iud. V.679 i ¶Pro iure naturali, l. prætor ait 1. §. 27. cum, ff. de vi & vi ar. V.678 m ¶Magiſtro, l. ait prætor 1. §. 8. recipit, ff. nau. caup. ſtab. V. 663 i ¶Naturali morbo interueniente, l. cum prætor 42. §. non autem 2. ff. de iud. V.679 i ¶Naturali ratione, l. ſicut 45. ff. de vſufru. leg. V.910 q ¶Patria poteſtate quam in filios naturales & legitimos habemus, l. ne cum 16. ff. de furt. N.2275 g
¶Ratione inſita vel iure gentium, leg. ſi non 26. §. 12. libertus, de cond. indeb. V.1341 c

Natura quis præſumitur bonus, l. non eſt 13. ff. quod met. cau. V.500 ſ, debitum ſolutum repeti non poteſt, l. index 28. de cond. indeb. V.1341 q naturans pro Deo, l. cum ad præſens 38. ff. de reb. credit. V.1263 g
¶Naturata pro homine, l. reſpiciendum 38. ff. de reb. cre. V.1263 h, & aptitudo rei potius ſpectanda quàm alicuius emergentis caſus qualitas, l. vindicatio 56. ff. de rei vind. V.855 b, & loci vetuſtas cedunt legi, ff. lib. 39. tit. 3. l. 2 e

Naturæ & parentum voto liberis ipſis parentibus ſuccedunt, l. Iulianus 26. ff. ſi quis omiſſa cauſa teſtam. I.714 f

Naturam rei accidens non mutat, l. naturalem 5. §. 5. ff. de adqu. rer. dom. N.301 m

Naturam accuſare non licet, quia parcendũ eſt vitio naturali, l. maximum 4. tit. de lib. præt. C.1403 e

Naturale ius duplex, ff. lib. 1. tit. 1. l. 5 p ¶Pro iure gentium, l. parietem 8. ff. de ſer. vrb. præd. V.979 k

Naturalis accesſio pro fructibus, l. qui 7. ff. de condic. cauſa dat. V.1316 i ¶Æquitas pro æquitate naturali ingenio indicta, l. hoc edictum 1. ff. de min. 25. ann. V.530 m
¶Curiæ oblatus vnà cũ legitimis ſuccedit æqualiter, l. regula 5. ff. de reg. Cato. I.1632 i ¶Filius licèt prohibeatur patri ſuccedere, non tamen prohibetur pupillo, l. ſi is qui 6. ff. de vulga. & pupill. ſubſt. I.526 b ¶Morbus, l. cum prætor 12. §. non autem 2. ff. de iud. V.679 i ¶Mors, l. interdum 36. ff. de iud. V.693 f
¶Obligatio impropriè diuiditur in vtilem & directã, l. habemus 61. ff. de leg. & fideic. I.904 l ¶Ratio lege mutari directò non poteſt, l. ſenatus 1. ff. de vſufr. ear. rer. V.340 f

Naturali vitio quandoque non parcitur, l. 27. ſi ſeruum, §. 3 ſi quis, tit. 11. ff. ad l. Aquil. V.2072 l

Naturalẽ rationẽ in cauſarum & litium ſufficit defenſionibus allegare etiam ſine lege, l. 13. tit. 1. ff. de excuſ. I.276

Naturales liberi quibus caſibus repellũtur à ſucceſſione boni viri arbitrio ſunt alendi, c. 1. conſiderans, coll. 3. No. 18. tit. de triente & ſemiſſe. A.1457 l pro in ſeruitute conceptis, ff. de leg. & fideic. I.965 p an & quando in feudis ſuccedant, tit. 26. ſi de feudo defuncti. §. 4. ſi quis. F.63 c interdum opponuntur adoptiuis interdum legitimis, l. quoties 67. ff. de diuer. reg. iur. antiq. N.1888 n non inſtituti à matre, an poſſint contra teſtamẽtum agere, l. ſi qua 5 tit. de ſenatuſ. Orfic. C.1526 m

Naturalium liberorum in ſeruitute ſuſceptorum à ſuſceptis ex concubina differentia, ff. de leg. & fideic. I.965 p

Naturalia bona quæ dicantur, l. bonorum 49. ff. de verb. ſign. N.1812 iura non tolluntur, vt ciuilia, l. ſenatorũ 6. ff. de ſenatoribus. V. 121 g

Naturalibus filiis patres vnciam tantùm dare poſſunt, l. regula 5 ff. de reg. Caton. I.1362 i

Naturaliter pro iure gentium, l. in cauſæ 16. §. 4. ff. de min. 25. ann. V.556 x
¶Pro corporaliter, l. poſſeſſio 1. ff. de acq. poſſ. N.491 h
¶Seruus obligari poteſt, leg. naturaliter 13. de condict. indebit. V. V.1330
¶Poſſidere dicitur ſuperficiarius, leg. hoc amplius 4. §. 9. ff. de dam. inf. N.47

Naturaliter debita non repetuntur, *l.exemplo 1.tit.ſi adverſ. ſolut.* C.440 r

Naturaliter adquiritur quod de facto naturaliter adprehenditur, *l.ea quæ 53.ff.de adquir.rer.dom.* n.391 c

Natus ex adſcriptitio & libera matrem ſequitur, *l.ſi qui 13. C.de agric.& cenſ.*184 q ex villa vel vico ſortitur originem ex eo loco cui villa vel vicus ille ſubeſt, *l.ſi quis 3.ff.de natur.lib.*C.1148 pro non nato habetur, *l.Titius 15.ff.de tutor. & poſthum.*I.399 d

Natum non eſſe aliquid fingi poteſt, *l.certum 6.§.6. ff.de confeſſ.* n.556 q

nauicularii qui dicantur, *l.ſi quis 1.tit.de hæred. decur.* C.1561 f ſeu naucleri qui, *C.de nauicular.* 119. qui ſint, *l.excuſationem 24.tit.qui num tut.ſe excuſ.*C.1239 e à quibus excuſentur, *C.de nauicular.*119 quandiu firmantur priuilegio, *l.ſemper 5.ff.de iure immun.* n.1760 n

Nauiculario vtrum perpetuò ſubueniatur ad ſimplum, *l.ſi quis 2.C.de naufra.*123 m

Nauiculariorum alij vehunt, alij negotiantur, alij naues fabricant, *C.de nauicul.*119

nauigatio quo anni tempore periculoſa, *l.qui petitorio 36. §.1.qui in rem, ff.de rei vind.*V.847

nauigium pro nauigatione, *l.nec ait prætor 12. non autem, ff.de flumin.* n.665 d

nauis quemadmodum inſtruatur & armetur, *l.qui in nauem 11.ff.de priu.cred.*N.587 c

Nauem ex alienis tabulis nouam faciens ſuam non facit, *l.Minicius 61.ff.de rei vind.*V.857 z

Naues quæ excuſent à muneribus, *l.hi qui 3. ff.de vacat. & excuſ. mun.* n.1753 omnibus habere licet, *l.multi 1.Cod.de nauib.non excuſa.*112 c

naufragi bona ſua reſtituenda, *l.deprecatio 9.ff.de leg.Rhod. de iact.*V.1466.o

naufragium pro naufragio amiſſis, *l.ne quid 7. ff. de incend.ruin.nauf.* n.1352 u vnde dicitur, *Cod. de naufra.*123

Naufragio eiecta occupãs nõ punitur, *l.interdũ 21. §.4. ff.de adq. poſſ.* n.430 t rei immobilis vel mobilis dominium non amittimus, *l.Pomponius 13.ff.de adquir.poſſ.* n.422 d res captæ dominis reſtitui debent, *l.Pomponius 44.ff.de adquir.rer.dom.* n.387

Naufragij prædatores criminaliter conuenti arbitrio iudicis puniuntur, *l.Pedius 4.ff.de incend.ruin.naufr.* n.1351 c, pecuniaria poena quadrupli, interdum ſimpli puniuntur, *l.Pedius 4. ff.de incend.ruin.nauf.* n.1351

nauta, *l.cotem 12.§.2. ff.de publican.* n.144 f quando de naufragio teneatur, *l.de ſubmerſis 5.C.de naufrag.*125.o

Nautæ publico nõ licet cõuertere nauigij publici vſũ in negotiationes priuatas ſeu priuatorũ, *l.oneri 1.C.ne quid oneri.*123 z

Nautarum delictis at non contractibus dominus tenetur ſi modò in naui delictum eſt non extra, *l.vtilitatem 1.§.1.magiſtrum, ff.de exerc.actio.*V.1450 f conſuetudini nulla lex aduerſari debet, *l.deprecario 9.ff.ad leg.Rhod.de iact.*V.1465.o

nec particula implicatiua eſt, *l.facere 10.ff.de milit.teſtam.*I.595 modus inducitur, *l.cum 77 ff.de leg.& fideic.*I.945 l

neceſſaria ſatiſdatio quæ dicatur, *l.ſi fideiuſſor 7. §.1. ff.qui ſatiſd.cog.*V.205 a ¶ Porrectio, *l.non poteſt 23.ff. de iudic.*V.686 nouatio fit litis conteſtatione, *l.iudicio 1.tit.de iud.*C.504 h ¶ Defenſio, *v.defenſio.* nouatio quemadmodum fiat & cur ita dicatur, *l.iudicio 1.tit.de iud.*C.504 per ſententiam fit reo vel abſoluto, vel condemnato, *l.iudicio, tit.de iud.* C.504 h

Neceſſariæ perſonæ dicuntur, qui affines & adgnati, *l.congruit 13.§.1.ff.de off.præſ.*V.147 h

Neceſſaria edictis inſerenda, *l.prætor ait 1. §.11.ait prætor, ff.de vi & vi arm.* n.674 f tantùm edi debent, *l.argentarius 10. §.2.ff. de edendo.*V.253 e in adquirendo eadem, & in amittendo neceſſaria ſunt, *l.quemadmodum 8.ff.de adquir.poſſ.* n.419 d

Neceſſarij pro conſanguineis, *l.affectionis 5.ff.de don.* n.154 c

neceſſarium obſequium id intelligitur quo non præſtito ſibi à libero patrono capitur aut fame laborat, *l.ſolo 30.tit.de lib.cauſ.*C.1616 t aliquid vno reſpectu dici poteſt, alio non neceſſarium, *l.Fructus 7.§.16.impẽdi, ff.ſolut.matrim.*L.19 b pro vtili, *ff.lib.1.tit.3.l.1.*b *l.fructus 7.§.16. impendi, ff.ſolut.matrim.*L.19 b

Neceſſariarum perſonarum habenda eſt ratio, *tit.9.qualit. olim pot.feud.alien.*F.43 m

Neceſſariorum omiſſio actum vitiat, *l.Fulcinius 7.§.7. ff.quib.ex cauſ.in.*N.568.o

neceſſarius filio vtrum quis eſſe poſſit qui nõ ſit neceſſarius inſtitueti, *l.ex caſtrenſi 18. ff de caſtr.pecul.* n.1701 e pupillo eſſe nõ poteſt qui neceſſarius patri eſſe non potuit, *l.ſi ſeruus 18.ff. de vulg.& pupil.ſubſtit.*I.137 d

Neceſſarij pro cognatis, *l.pro tutela 1. ff.de eo qui pro tut. vel cur.* L.326 y

Neceſſitas alia præciſa, alia cõſequentiæ, *tit.1.quom.in leſ. maieſt.*E.148 rei familiaris non facit reſcindere venditionẽ, *l.& ſi 66.ff.de leg.& fideic.*I.807 z conſequẽtiæ quid, *tit.1.quomod in leſ.maieſt.*E.148 b cauſatiua, non præciſa, *l.qui iudicium 7 ff.de ſeparat.* n.601 g pro conſilio, *tit.18.apud quem, vel quos centron. §.1.ſi aliquis.*F.21 e quædam nobis imponitur à lege, *l.impenſarum 1. §.1.neceſſariæ, ff.de impen. in reb.dot.fact.* L.66 r vera, vel putatiua impedit actionẽ mandati, *l.atquin 19.ff de neg.geſt.*V.439 b excuſat *ff.lib.39.tit 3.l.6 t l ſi dictum 56.tit.de euict.*V.1014 g *l.item ſi 13.ff.de rei vind.*V.831 d à culpa, *l.prætor 2.§.28 idem Labeo. ff.ne quid in lo.publ.* N.635 r à pœna, *l.curiales 1.C.ſi curialis.*75 d & à multis, *l.illicitas 6.§.9. ff.de off.præſ.*V.145 a non habet legem, *Auth coll.6. Nou.22 tit.1.vt hi qui c.7.ſi verò.*337 c *l.Herennius 1 ff.de excuſat.*I.247 h *l.officium 1.§.1.ff.de Senator.*V.124 f non imminet doctori, vt ſuis inſigniis perpetuò vtatur, *l.omnes 1. C.de honoratorum vehiculis.*141 e

Neceſſitatis cauſa, *l.ſed etſi 28.§.4.ſed etſi, ff.de iud.*V.630.o ¶ Multa permittuntur, *l.vel hæreditas 10.ff.de procurat.*V.360 m *c.6.quòd in tit.6.quomodo oporteat epiſc.*A.59 n permiſſum eatenus, quatenus neceſſitas vrget, *l.ſed etſi.28.§.4.ff.de indic.*V.696.o mulcta remittitur, *l.illicitas 6.§.9.ff.de off.præſ.*V.145 a ſpecies eſt, cum ipſo iure periuria eſt actio, *l.ſed etſi 28.§.4.ſed etſi, ff.de iudic.*V.690.n voces quæ, *l.ſæpe 8.ff.de off.præſ.*V.145 f

Neceſſitati reorum conceditur, quod aliàs non concederetur, *l.eos qui 6.C.de his qui.*97 a

Neceſſitatem ſibi adſciſcenti nõ ſuccurritur, *l.ſi mulier 21.ff.quod met. cauſ.* V.500 k *l.ſi fideiuſſor 7. §. 1. ff. qui ſatiſdare cogan.* V.205 b

Neceſſitate contrahentibus, magis ſuccurritur, quàm ſponte, *l.cum mandatu 23.ff.de minor.25.ann.*V.561 excuſamur, *l.ſi quis §.1.ff.ſi ex nox.cauſ.*V.215 e quæ fiunt curanda ſunt, *l.item 10.ff. comm.diuid.*V.1168 z ius conſtitutum quid, *l.ergo 40.ff.de legi.* V.84 l quædam permittuntur, quæ ſi fierent, vltrò non permitterentur, *l.9.cum fides, ff.de fideic.liberta.* n.242 h interdum aliquid toleratur, quod aliàs non fieret, *l.ſed poſteaquam 9.ff. comm.diuid.*V.1168 z tollitur cautio infinita, *l.ſi finita 15.ff.de dam.inf.*N.54 u & penuriæ cauſa immunitatis ratio infringitur, *l.vt gradatim 11.ff.de mun. & honor.* N.1745 c non arbitrio libero fieri præſumitur, *l.iuſiurandum 1. ff. quarum rerum actio non datur.* n.879 e

neceſſitudo pro cognatione, *l.non eſt 196. ff.de reg.iur.* n.1907 d ¶ Adfinitate, & cognatione, *l.ſi filium 37.tit.de lib.cauſ* C.1618 q

negans ſe accuſaturum confitetur ſe ius non habere, *l.ſi maritus 13.§.5.ſi negauerint, ff.ad leg.Iul.de adul.*N.14 non auditur poſtea, *l.ſi maritus 15. §.5.ſi negauerint, ff.ad leg.Iul.de adult.* n.1455 m negando dicit, *l.vel 5. ff.ſi vſuſfructus pet.*V.946 z non probat. niſi contra eum ſit præſumptio, *l.tempori 6.tit.de peric tut.vel cur.*C.1198 e

Negantis, & ſe neſcire vel ignorare dicentis differentia, *tit.34. de lege Corradi.*F.81 b

Negantis ſcienter, & per fraudem dominum vaſalli poena, *tit. 34. de lege Corradi.*F.81

negare variis modis vſurpatur pro repudiare, pro non dicere, *l.quid ſi 3.tit.vnde liberi.*C.1319 r

negatio implicitam adfirmationem habens, probari ab accipiente, ſeu negante debet, *l.ſi ex cautione 1.tit. de cond.ob turp.*C.733 e præpoſita, vel poſtpoſita, vel præpoſita & poſtpoſita quam vim habeat, *tit.21. quomod.in leſ.maieſt.* E.159 g poſtpoſita æquipollet ſuo contrario, *l.in bello 12.ff.de capt.& poſtlim.* n.1664 z quemadmodum probetur. *C.de canone frument.*143

Negationis probatio cadere poteſt in certitudinem intellectiuam, & præſumptiuam, *l.nec is 17.ff.de adquir hær.*I.629

Negatione fit res dubia, *l.ſi debitor 42. ff.de hær.petit.* V.800 *l.non ſolum 36.§.1.ff.de procur.*V.377 b *l.& eleganter 7.§.3.ff.de dolo.*V.509 h *l.appellatione 1.§.3.propter.ff.in non.appell.* n.1615 t *l.poſt rem 11.ff.de tranſ.*V.324 p

Negationes duæ faciunt affirmationem, *l.qui teſtatur 1.§.2.ſin autem, ff.de hær.inſt.*I.446 t *l.huius edicti 1.ff ex quibus cauſ.maio.*V.590 m *l.ſi verò 64.ff.ſolut.matrim.*163 *l.fluminum 24.ff.de dam.inf.* n.80 h

negatiua an & quemadmodum probetur, *c.2.hinc tit.1.de hæred.& fals.*A.15 h probatur confeſſione partis, *l.errores 2.tit.de error.aduoc.* C.361 z probari poteſt inſpectione oculorum, *l.ſi bina 11. ff.de iniuſt.rupt. & irr fact.* I.432 ſcedulæ vacuæ, *l.ſi bina 11.ff.de iniuſt.rup.& irr.fact.*I.431 variis modis probatur, *l.errores 2.tit.de error.aduoc.*C.360 z quandoque in affirmatiuam reſoluitur, *l.etiam 11. ff. de inoff. teſt.* V.729 e ex confeſſione quis ſibi in perpetuum præiudicat, *l.de ætate 11.ff.de interrog.act.*V.1196 duo faciunt affirmationem, *l.inteſtatum 7.§.15.ff.de pactis.*V.249 f *l.duobus 237.ff.de verb.ſign.* n.1859 q

Negatoria actio etiã poſſidenti datur, *l.eti 5.ff.ſi uſuſfructum petat.*V.947 m domino fundi datur etiã non poſſidenti, *l.ſi unus 27.§ 8.ff.de pactis.*V.289 e pro ſeruitutibus tollitur longo tempore, *l.ſi aqu. 2.tit.de ſeruit.& aqua.* C.651 l propoſita verbis affirmatiuis, *l.ſi priuſquam 15.ff.de op. nou.nunc.*N.25 u quando locum habeat, *ff.lib.39.tit.3.l.1.§.17* n an agi poſſit pro re noſtra aduerſus ſocium rei communis, *l.ſed ſi 26.ff.de ſeruit.vrb præd.*V.989 m

negligens videtur qui aduerſus eum quem ſoluendo eſſe ſciuit non expertus eſt dum erat ſoluendo, *l.ſi fideiuſſor 41.ff.de fideiuſ.*N.1091 f

negligenti non ignoſcitur, *l.pupillus 24. ff. quæ in fraud. cred.* N.622 n tempus non currit, *l.ſi maritus 4.ff.ad leg.Iul. de adult.*N.1444 m

Negligentibus non ſubuenitur, *l.ſi Valerianus 1.tit.de reſtit. milit.* C.466 l

negligentia pro lata culpa, *l.obligationes 1.§.3.is quoque, ff.de oblig.& act.*N.884 i ¶ Leui culpa, *l.ſuſpectos 9.tit.de ſuſpectis.*C 1206 m *l.cum 4.ff.de fideiuſ.*I.335 g

negligentia abſentium præſentibus nocere nõ bebet, *l.ſi pariter 9.ff.de liber. cauſ.*N.334 p ¶Adhibita aduerſus vnum vtrum tollat actionem aduerſus alium, *l.item 4.ff.de alien.iud.mut.*V.619 b ¶ Alterius nocere debet, *l.ſi non 6.§.1.ff.de reb.auct.iud.poſſ.*N.575 c ¶ Communis æqualiter nocet, *l.cum alicui 26 ff.de neg.geſt.*V.444 alia vera alia ficta ſeu præſumptiua, *tit.1.quom.in læſ.maieſt.*E.1556 ¶Manifeſta idem quod lata culpa, *l.nomina 2. tit.arbitrium tutelæ.* C.1203 g ¶Nimia idem quod lata culpa, *l.milites 12. ff.de cuſtod. reor.* N.1436 q ¶Nocens alicui in vno nocet ei in alio, *l.ſi pater 6.tit. his qui à non dom.*C.1595 c ¶ Sola poteſt quis feudo priuari, *tit.24.quæ fuit prima cauſ.* 55 e ¶ Vnius alteri nocere non debet, *l.ſi autem 8.§.3.ff.de neg geſt.*V.426 b *l.cum hæreditariam 65.ff. de euiction.*V.2030 x

negligentia marito imputanda, *l.ſi ante 6.ff.ſolut.matrim.* I.8 p

Negligentia Amittitur damni infecti cautio, *l.euenit 6.ff.de dam. inf.*N.41 c ¶Nocet, *Vou 88.tit.17.de depoſito,c.2.ſed & totum.* A.397 g ¶Punitur, *l.[illegible] 14.ff.de off.præſ.*V.148 x & in quibus, *l.iudices 10.C.de canon.*C.29 d

negligere ſeu pro derelicto habere quis poteſt rẽ quã tenet, *l.ſi quid 31.§.4.illud, ff.de petit. hæred.* V.193 a ¶ Pignus non poteſt creditor ſine dolo & culpa, *l.ſi ſeruus 25.ff.de pignor.act.*V.1438 p ¶Rem ſuam cuique licet, *l.ſi bonæ 49.ff.de hæred.pet.*V.803

negligi pro differri, *l.propter 21.ff.de SC.Sila.& Clau.*I.734.o

Negliguntur minima vel modica, *l.ſcio 4. ff. de integr. reſtit.* V.473 m

Negotiatores militare non poſſunt non nobilitatis defectu ſed quaſi viles, *l.Eos 1.C.negotiatores ne militent.*277 a

negotium geſtum amicitia charitatiua non repetitur, *l.ſi pupilli 6.§.6.ff.de neg.geſt.*V.419 m ¶Alicuius dicitur cura & ſollicitudine, *l.item ſi 5.ff.de neg.geſt.*V.416 k ¶Alienum eſſe dicitur quatuor modis, *l.ſi pecuniam 9.tit.de negot.geſt.*C.398.o cura & ſollicitudine quomodo geramus, *l.ſi pupilli 6.§.11.ff.de neg.geſt.*V.423 b ipſo geſtu geri intelligitur cum nomine alieno ſoluimus, *l.ſi pupilli 6.§.12.ff.de neg.geſt.* V.423 b quomodo ratihabitione geramus, *l.ſi pupilli 6.§.12.ff.de neg.geſt.*V.423 quando re ipſa geramus, *l.ſi pupilli 6.§.11. ff.de neg.geſt.*V.423 b alienum geri poteſt quatuor modis, *l.ſi pupilli 6.§.11.ff.de neg.geſt.* V.423 à furioſo geſtum an eo momento quo ſanæ mentis eſſe incipit eum obliget, *l.ait prætor 3.§.5.ff. de neg.geſt.*N.413 ciuile, *l.in priuatis 77. ff.de iudic.* V.713 k copiarum ſeu exercitus quid, *l.ob negotium 20. ff. de compenſ.* V.1601 e non meo nomine geſtum ratũ habere nõ poſſum, *l.ſi pupilli 6.§.6.ff.de neg.geſt.*V.420 r noſtrum petitur vel re ipſa vel ratihabitatione, *l.ſi mandatum 14.ff.de neg.geſt.*C.400 r noſtrum fit & dicitur ipſo geſtu, *l.fur eſt 3.ff.de furtis.*N.1267 b dicitur variis modis, *l.ſi rem 49.ff.de neg.geſt.* V.465 d re ipſa, *l.ſi pupilli 6.§.6.ff.de neg.geſt.* V.420 n interdum dicitur cura & ſollicitudine, *l.mandaſti 46.ff.de neg.geſt.*V.463 d
¶Pecuniarium, *l.in priuatis 77.ff.de iudic.*V.713 k
¶Priuatum, *l.in priuatis 77.ff.de iudic.* V.715 k pro ciuili & pecuniario, *l.in priuatis 77.ff.de iudic.*M.713 k
¶ Pupillare tutoris eſſe dicitur cura & ſollicitudine, *l.ſi pupilli 6.ff.de neg.geſt.*V.417 b
¶Ratihabitione noſtrum an pateat negotiorum geſtorum an verò mandati actionem, *l.ſi pupill. 6. §.10.ff.de neg.geſt.* 422 l pro parte probare pro parte improbare non poſſumus, *l. ſi negotia 11.ff.de neg.geſt.*V.431 g

Negotium fit alterius etiam ipſo geſtu, *l.Iam 5. ff.iudicatum ſolui* N.1235 e

Negotium gerere pro alium ſibi obligare, *l.Senatus 35. §.3.ff.de mort.cauſ.donat.*N.187 e

¶Remanet interdum pro parte, pro parte reſcinditur, *l.Seia fundo 73.ff.de euiction.*V.2035 e ¶non Valet cum in eum caſum deducitur, à quo incipere non poteſt, *l.ſi res 22.ff.de iure dotium.*V.2131 g

Negotium cum dicimus principale negotium intelligimus, *l.res 1.tit.de lit.conteſt.*C.543 e

Negotia forenſia, *l.diuus 9.ff.de ferlis.*V.259 d variantur loco & tempore, *l.vtilitatem 1.ff.de inſt.actio.* V.1449 aliena neceſſitate, qui gerant, ſeu adminiſtrent, *l.ait prætor 3.§.10.ff.de neg.geſt.* V.415 a

Negotiorum actio vtrum oriatur ex ratihabitione, *l.ſi pecuniam 9.tit.de neg.geſt.*C.397.o cõtraria cur inuenta, *l.poſthumo 24.ff de tutel.& rationib* I.321 a prætoria eſt, *l.aduerſus 8.de neg geſt.*C.397 d hæredis & cui hæredum datur, *l.ſi filius 12.tit. de neg geſt.* C.399 f bonæ fidei eſt, *l.age 3.tit.de tranſact.* C.316 n *l.qui tantumdem 7.ff.de neg.geſt.* V.424 m actione conueniuntur, qui per alium gerunt, *l.Lucius 46.ff.de adminiſt.& pericul.tut.* I.204 p datur defuncti nomine, *l.cum 2.ff.de relig.& ſump.fun.*V.1218 t ad intereſſe, *l.36.ff.de neg.geſt.* V.457 h vtrum habeat locum: ſi negotia præſentis gerantur, *l.hoc edictum 1.ff.de neg.geſt.*V.411 e an excludatur, ſi vel tutelæ actio detur, *l.ait prætor 3.§.10. ff.de neg.geſt.* V.415 b aliud inſolitum, aliud conſuetum, aliud deſertum, *l.ſi negotia 11.ff.de neg.geſt.* V.431 c actione contraria geſtor ſeruare, & petere poteſt ſumptus quos fecit, abſentis fecit, *l.fine 3.tit.de neg.geſt.*C.295 e locum habere poteſt inter patrem, & filium emãcipatũ, *l.litis conteſtatæ 37.§.2.ff.de neg geſt.*V.458 n vtili actione tenetur, qui gerit negotia poſthumi, *l.ſi nemo 19.ff.de teſt.tut.*I.128 n nõ datur ei, qui inuiti vel ꝓhibẽtis geſſit negotia, *l.ſi quis 24.tit.de neg.geſt.*C.406 g geſtor interdũ de dolo, de lata culpa, de leui, de leuiſſima, & de caſu tenetur, *l.ait prætor 3.§.9.ff.de neg.geſt.*V.414 de periculo nominũ, ſua culpa eueniẽte, *l.litis conteſtatæ 37.§.1.ff.de neg.geſt.*V.458 k ſex caſibus tenetur de caſu, *l.ſi negotia 11.ff.de neg.geſt.*V.431 c culpam præſtare cogitur, *l.litis conteſtata 37. §.1.ff.de neg.geſt.* V.458 k actio datur aduerſus curatores bonis vendendis, *l.Lucius 46. ff.de admin.& peric.tutor.* I.204.o vtilem ſubſidiariam actionẽ parit, neceſſitas geſtionis, *l.fine 3.tit.de neg.geſt.*C.295 g

Negotiorum geſtoris, & miſſi in poſſeſſionem creditoris, & hæreditatis poſſeſſoris ſimilitudo, *l.prætor 9.§.1.ff.de reb.auth.iud.poſſ.*V.578 t

Negotiorum geſtor, an de gerendis teneatur, *l.ſi pupilli 6.§.12.ff. de neg.geſt.*V.424 e

Negotiorum geſtoris admittentis cauſa impulſiua, *l.hoc edictum 1.ff.de neg.geſt.*V.411 e

Negotiorũ geſtorũ neceſſarius tenetur de dolo, & lata culpa, *l.ait prætor 3.§.8 ff.de neg.geſt.* V.414 c non tantum de dolo: ſed & de culpa, *l.ſi is apud 16.ff depoſiti.*V.1619 b naturale debitum non poteſt deducere, *l.atquin 19.ff.neg geſt.*V.438 r vſuras debet, vel iure actionis, vel officio iudicis, *l.ſi pupilli 6.§.12.ff.de neg.geſt.* V.424 l etiam indebitè quæſita tenetur domino reſtituere, *l.ſi autem 8.§.1.ff.de neg.geſt.*V.425 m

Negotiis nemo diu inuitus auocandus eſt, *l.conueniſſe 2.§.legatis 3 ff.de iudic.*V.674 f auocari graue, *l. obſeruare 4.§.3. ff.de off. procons.*V.135 i

nemo præſumitur velle iactare ſuum, *l.veteris 13.titul. arbit. tut.*C.1218 eſt in peculio ſui ipſius, *l.qui ſeruum 41.ff. de neg.geſt.*V.460 q puniri poteſt à teſtatore, propter inobedientiam tertij, *l.paterfamilias 44. ff de hæred.inſtit.* I.482 k ex eo capite excluditur, quo admittitur, *l.quoties tit quando non pet.* C.1310 m præſumitur patrimonij ſui modum ignorare, *Auth.ſed cum tit. ad l.Falc.*C.1494 r intelligitur remittere ius patronatus, *Auth.ſed hodie tit.de iur.aur.annul.*C.1306 l ad incerta reſpondere cogitur, *l.principales tit.de iureiur.*C.498 e id præſtare cogitur, quod præuidere non potuit, *l.unde 7 ff commod.*V.1414 q pro parte velle, & pro parte nolle poteſt, *l.ſi ita 3.ff.de leg.& fideic.*I.867 plus iuris in alium transferre poteſt, quàm ipſe habeat, *tit.34.de leg.Corradi.*F.81 h ſeipſum in ſuo peculio habet, *l.depoſui 38. §.2.Stichus, ff.de pecul.*V.1540 h ex improbitate ſua conſequitur actionem, *l.falſus 12.tit.de fur.* C.1281 b ad id petendum admittitur, cuius contrarium eſſet poſtulaturus, *l.ſi & rem 22.ff.de petit.hæred.*V.778 r

nepos & alij inferiores, ſub qualibet inſtitutione nõ poſſunt inſtitui, *l.ſi pater 4.tit.de inſtit.*C.1381 b

Nepos legitimus natus ex ſpurio poteſt hæres inſtitui ab auo, *l.cuidam.12.tit.de natur.lib.*C.1197 h an poſſit inſtitui ſub conditione, *l.ſuus 4. ff de hæred. inſtit.* I.450 e naſcens viuo patre & auo non rumpit teſtamentum, *l.ſi filiusfamilias, §.1.ſed ſi filius ff.de milit.teſtam.*I.61 n conceptus, & natus poſt mortem aui non admittitur de iure ciuili, *l.ſi quis 6.ff de iniuſt.rupt.& irr.fact.teſta.*I.427 ex filio meo patrem ſuum repræſentat, & vna cum alio filio meo mihi ſuccedit, *l.defuncto tit. ad SC.Tertull.* C.1524 h viuo auo non conceptus, nullo iure ad eius hæreditatẽ admittitur, *l.ſi quis 34.tit.de inoff.teſtamen.* C.600 p

patre

patre mortuo ſub conditione tantum poteſtatiua ab auo inſtituendus, l.ſed ſi 6.ff.de hær.inſt.I.453 b
Nepotes hodie nominatim exhæredandi, l.ſi quis 3.tit.de lib.præterit.C.1401
Nepotes ex diuerſis filiis varij auo ſuccedunt in ſtirpes nō in capita, l.nepotes 2.tit.de ſuis & legit.lib. C.1516 g ex fœmina & ex maſculo deſcendentes, an admittantur eodem modo, l.illam 19.tit.de collat. C.1334 d vna cum patruo in feudo ſuccedunt, tit.50.de natur.ſucceſſ.feud.F.94 k ex filiabus quemadmodū olim ſuccedebant, Nou.118.tit.1.de heredib.ab inteſt.A.510 l
Neque incolæ qui, l.ciues 7.C.de incol.78 x
Neratius lib.4.membranarum, l.rei maio.15. ff.de exceptiom. N.815 ¶ Libro ſeptimo, l.cum de hoc 27.ff.de excep. rei iudic.N.836
Nexus ſanguinis quid, l.ſi quis 13.C.de ſacrileg.131 g.
Non denuntiantis periculum domino vaſalli pœna, tit.quæ fuit prima cauſ.24.F.95 d
Non ſufficit vaſallum eiúſve hæredem inueſtitorem intra annum & diem petere à domino, tit.24.quæ fuit prima cauſ.F.54 l
Non obſtantibus priuilegiis clauſula quid contineatur, tit.1. quom.in læſ.maieſt.E.158 c
Non obſtante clauſula vt tollat clauſulam derogatoriā alicuius ſtatuti, tit.1.quom.in læſ.maieſt.E.157 c
(Non obſtante clauſula nouæ legi adiecta non impedit, tit.1. quom.in læſ.maieſt.E.157 c
Non obſtante clauſula nouæ legi adiecta, vtrum nominatim mentio legis abrogandæ fieri debeat, tit.1.quomodo in læſ.maieſt.E.157 c
Non obſtāte clauſula vt ius aliquod municipale tollatur quādo neceſſaria, tit.1.quom.in læſ.maieſt.E.157 c
Non obſtante clauſula non eſt neceſſe addi, vt ius commune & generale tollatur, tit.1.quom.in læſ.maieſt.E.157 c
Non fit cum aliena iniuria, quod fit legū auctoritate, l.res 207. ff.de reg.iur.N.1925 c
Non gerens aliquando tenetur, l.Lucius 21.ff.ad municip.N 2717
Non delegantur cauſæ meri imperij, l.dies cautioni 5.§.3. ff. de dam.inf.N 37 u
Non æſtimari & recidere ad nullum æſtimationem paria ſunt, l.æſtimatis 50.ff.ſolut.matrim.I.55 n
Non reſpondens prætori interroganti, prætorem contemnere videtur, l.de ætate 11.§.3.ſi cum, ff.de interrog.act.V.1197 l
Non ſoluit qui non rectè ſoluit, l.cautiones 1.C.de ſolut.156 ſ
Non correcta ſtare præſumuntur, c.16.quoniam, coll.4. Nou.22.tit.1.de nuptiis.A.182 r
Non facilè pro eo quod nullo modo, l.denique 3. §.3.ff.de minor. 25.ann.V.533 a
Non confertur ei qui in vtero eſt, ſed, damnato tantum, l.qui in vtero 7.ff.de ſtat.hom.V.89 b
Non continuò meum eſt quod tuum eſſe nego, l.eum qui 5.ff.de lege Fabia de plagiariis.N.1519 n
Non alias id eſt ſimilis, l.ſi priuſquam 15. ff. de oper. nou. nunt. N. 251
Non accipere pro repudiare, l.ſi filius 30. ff.de minorib. 25. ann. V. 569 d
Non Admittere pro non inducere vel denegare, l.cum 1. tit.de negot.geſt.C.294 i
Non Appellatur in priuatis delictis poſt executionem, l.ſi quæ 244 ff.de verb.ſign.N.1863 e
Non Adire pro repudiare, l. minores 1. tit. ſi vt omiſſ. hæred.C. 448 b
Non Auditur perire volens, l.non tantum 6.ff.de appell.N.1192 t
Non concedi pro denegari, l.pupillum 49.ff.de acquir.vel omitt.hæred.I.659 a
Non Conferuntur libri filiis à patre donati, l.quæ pater 50.ff fam. erciſc.V.1156 n
Non Capacem quæ faciant, l.ſi ei 1.C.de delator.C.20 n
Non Correcta expreſsè ſtare præſumuntur, tit.5.quib.mod.feud. amitt.F.9 d
Non Creditur dicto offenſi niſi probetur, l.ſi quis 3.ff.de SC. Sila. & Clau.I.723 b
Non Debeo pro non cogor debere.ff.lib.39.tit.3.l.6.§.7.a
Non eſt debitum quod peti poteſt per in integrum reſtitutionem, l.Stichus 67.§.4.Lucius, ff de cond.indeb.V.1368 n
Non eſt abſurdum vt quis loquatur de ſeipſo in tertia perſona, ſed & ſententiam & laudem poſſe ferri in tertia perſona, l.Fructus 7.§.1.Papinianus, ff.ſolut.matrim.I.11 a
Non Differunt proprietatis quæſtio ſeu controuerſia, l.cuiuſcumque 60.ff.de vſufructu.V.916
Non Eſt in dolo qui errat in iure, Coll.2. Nouell.12. tit.7.de inceſt. nupt.c.1.A.110 m
Non Iuratur in litem vbi culpa tantum non dolus committit, l.non ab 64.ff.de iudic.V.707 a
Non iubere adire pro repudiare, l.ſeruum 67.ff.de acquir. vel omitt. hæred.I.669
Non Fieri & malè fieri paria, l.quotiens 6. ff.qui ſatiſdare cogantur. V.204 i
Non Fieri aut iure fieri non paria, l.dedi 3.ff.de cond. cauſa data. V.1308 r
Non Habere id eſt habere non poſſe, l.hunc titulum 1.§.4. ff.de poſtula.V.330 l
Non Modo id eſt non tantummodo, l.proponebatur 76.ff.de iudic. V.713 d
Non minus pro non magis, l. iuriſgentium 7. §.8. ff. de pactis. V. 286 t
non Excuſatur qui ſe anguſtiis conicit, l. hoc amplius 9. ff. de dam.inf.N.46 i
non Dominus quandoque à domino rem vindicat, l.qua ratione 9.§.2.ff.de adquir.rer.dom.N.387 h
Non liquere iudici an & quemadmodum dici poſſit, l.Pomponius 13.§.3.ff.de recep.arb.V.630 b
Non nati etiam manumitti poſſunt, l.iuris 25.ff.de manum. N. 203 h
Non obligatur ignorans, l.ſi quis 5.ff.de obl.& act.N.888 l
Non Optanda deſperata, l.ſciendum 1.ff.de inofficioſo teſtamento.V. 716 m
Non Omnes pares idonei ſunt ad iudicandum, tit.10.de controuerſ.feud.F.47 e
Non nuntiat fructuarius ſuo nomine, l.qui bona fide 13. §.1.ff.de dam.inf.N.50 c
Non petenti datur, quod ex proprio motu dat princeps, l.quiſquis 1.C.de petit.bon.ſub.C.22 ſ
Non Poſſidens, quemadmodum det poſſeſſionem poſſidenti, l.interdum 21.ff.de adquir.poſſ.N.436 q
Non poſſidet Fructuarius ciuiliter: ſed naturaliter, l.certe 6.§.3. Iulian⁹, ff.quod vi aut.N.264 k qui meo nomine poſſidet, tit.22. de conten.inter me & dom.in.F.16 n
Non Præſumitur ingratitudo, cum ingratitudo ſit probanda, l.cum 10.tit.de ſecund.nupt.C.1064 p dolus in cohæredes, l.aduerſus 3.tit.fam.erciſ.C.600.n
Non prodeſſe pro nocere, l.regula 9.§.3.ſed iuris, ff.de iuris & facti ignor.V.2102.o
¶ Reſiſtere culpa non eſt, l.ſi quis 3 ff.de Senatuſcon.Sila. & Claud. I.723 f
Non retrotrahitur Ratihabitio circa iuriſdictionem, l.licet 58. ff.de iudici.V.704 d
Non Teneri pro liberari, l.promiſſor 11.§.1.ſi fine, ff.de conſt.pecu.V. 1402 z
Non Sufficit vt veritas appareat, ſi illa veritas eſt ſine ſolemnitate à legib. requiſita, l.ſi veritas 23.tit.de fide.C.1464 t ¶ Tenetur qui neque dolum neque culpā admiſit, l.27.§.2.ſi quadrupes liber, ff.ad legem Aquiliam.V.1082
Non verum pro ſimulato, l.ex verbis 14. tit. de donat.inter vir. & vxor.C.1118 a
Nihil pro non omne, l.naturaliter 12.§.1. ff.de adquir. poſſeſſ. N. 421 b & parum paria, ff.lib.39.tit.3.l.2.§.5 l.prætor 2.§. 44.interdictum.ff.ne quid in loco public. N.657 p ¶ Intereſt initio quid ſit an poſtea, l.ſed etſi 25.§.4.de eo, ff.de petit.hæred. V.728 t qui dicit non ſemper omnes ſed omnino caſus continetur, l.de ætate 11.§.5.quod.ff.de interrog.act.V.1197.o quod eſt minus eſſe dici poteſt, c.2.hoc autem, tit.2.de non elig.ſecūdo nub. A.25 g habere videtur qui libertum habet, l.ſeruum 2. ff. quib. ad libert.N.351 r
Erogatione interdum nihil nobis abeſt, ff.proœm.gloſ.ſ.pag.45
nihilominus pro nihilo magis, §.illo tit.de iud. C.521 d
nihilo magis pro nihilominus, l.ſi fraudator 25.§.4.ff.quæ in fraud.cred.N.625 m l.Prætor ait 1.ff.vi bon.rapt.N.1341 e
nimis prope fit quod intra duos pedes vel vnum, l.quidam 13.ff.de ſeruit.vrb.præd.V.582 q
nimium in vitium vertitur, c.1.dudum, tit.3.vt determinatus.A.31 n omne vertitur in vitium, Nou.92.tit. 4.de immun.donat.A.429 e
Nimia ſæuitia & negligentia punitur, l.præceptoris 6. ff. ad legem Aquiliam.V.1657 p
niſi particula quam vim habeat, l.obligationis 44. §.3.modus, ff. de oblig. & act. N.906 t expoſitiuè interdum accipitur, interdum exceptiuè, l.quod & 3.§.12. ſi tamen, ff.de lib.hom.exhib.N.775 f ¶ Ponit id eſt affirmat, l.ſi eum 9.§.2. ff.ſi quis caut. V.232 p
¶ Affirmatiuam vim habet, l.diuus 5.ff.de hæred.petit. V.749 & non ſemper ait, ſeu affirmatiuæ vim habet, interdum tamen habet, l.Titia 59.ff.de manum.teſtam.N.235 t
Niſi & ſi non valent tantundem, l.ſi eum 9.§.2. ff.ſi quis cation.V. 232 p
niſi pro ſi non, l.fœmina 8.ff.de Senator.V.121 p l.ſi pro 20.§.3.ff. de in rem verſ.V.1563 g nullo modo, ff.lib.1.tit.1 z

Digitized by Google

Negatoria actio etiã poſſidenti datur, *l. 1 si 5. ff. ſi uſuſfructus petat.* V. 947 m domino fundi datur etiã non poſſidenti, *l. ſi unus 27. §. 8. ff. de pactis.* V. 289 e pro ſeruitutibus tollitur longo tempore, *l. ſi aqua 2. tit. de ſeruit. & aqua.* C. 515 l propoſita verbis affirmatiuis, *l. ſi priusquam 15. ff. de op. nou. nunt.* N. 26 u quando locum habeat, *ff. lib. 39. tit. 3. l. 1. §. 17* n an agi poſſit pro re noſtra aduerſus ſocium rei communis, *l. ſed ſi 26. ff. de ſeruit. urb. præd.* V. 989 m

negligens videtur qui aduerſus eum quem ſoluendo eſſe ſciuit non expertus eſt dum erat ſoluendo, *l. ſi fideiuſſor 41. ff. de fideiuſſ.* N. 1091 f

negligenti non ignoſcitur, *l. pupillus 24. ff. quæ in fraud. cred.* N. 622 n tempus non currit, *l. ſi maritus 4. ff. ad leg. Iul. de adult.* N. 1444 m

Negligentibus non ſubuenitur, *l. ſi Valerianus 1. tit. de reſtit. milit.* C. 466 l

negligentia pro lata culpa, *l. obligationes 1. §. 3. is quoque, ff. de oblig. & act.* N. 884 i ¶ Leui culpa, *l. ſuſpectos 9. tit. de ſuſpectis.* C. 1206 m *l. cum 4. ff. de fideiuſſ.* I. 335 g

negligentia abſentium præſentibus nocere nõ debet, *l. ſi pariter 9. ff. de liber. cauſ.* N. 334 p ¶ Adhibita aduerſus vnum vtrum tollat actionem aduerſus alium, *l. item 4. ff. de alien. iud. mut.* V. 619 b ¶ Alterius nocere debet, *l. ſi non 6. §. 1. ff. de reb. auct. iud. poſſ.* N. 575 c ¶ Communis æqualiter nocet, *l. cum alicui 26 ff. de neg. geſt.* V. 444 alia vera alia ficta ſeu præſumptiua, *tit. 1. quom. in feud. maior.* E. 1556 ¶ Manifeſta idem quod lata culpa, *l. nomina 2. tit. arbitrium tutelæ.* C. 1203 g ¶ Nimia idem quod lata culpa, *l. milites 12. ff. de cuſtod. reor.* N. 1436 q ¶ Nocens alicui in vno nocet ei in alio, *l. ſi pater 6. tit. his qui à non dom.* C. 1595 c ¶ Sola poteſt quis feudo priuari, *tit. 24. quæ fuit prima cauſ.* 55 e ¶ Vnius alteri nocere non debet, *l. ſi autem 8. §. 3. ff. de neg. geſt.* V. 426 b *l. tem hæreditariam 65. ff. de euiction.* V. 2030 x

negligentia marito imputanda, *l. ſi ante 6. ff. ſolut. matrim.* I. 8 p

Negligentia Amittitur damni infecti cautio, *l. eueniet 6. ff. de dam. inf.* N. 41 c ¶ Nocet, *Vox 88. tit. 17. de depoſito, c. 2. ſed & totum.* A. 397 g ¶ Punitur, *l. diuus 14. ff. de off. præſ.* V. 148 x & in quibus, *l. iudices 10. C. de annon.* C. 29 d

negligere ſeu pro derelicto habere quis poteſt rẽ quã tenet, *l. ſi quid 31. §. 4. illud, ff. de petit. hæred.* V. 193 a ¶ Pignus non poteſt creditor ſine dolo & culpa, *l. ſi ſeruus 25. ff. de pignor. act.* V. 1438 p ¶ Rem ſuam cuique licet, *l. ſi bonæ 49. ff. de hæred. pet.* V. 803

negligi pro differri, *l. propter 21. ff. de SC. Sila. & Clau.* I. 734. o

Negliguntur minima vel modica, *l. ſcio 4. ff. de integr. reſtit.* V. 473 m

Negotiatores militare non poſſunt non nobilitatis defectu ſed quaſi vtiles, *l. Eos 1. C. negotiatores ne militent.* 277 a

negotium geſtum amicitia charitatiua non repetitur, *l. ſi pupilli 6. §. 6. ff. de neg. geſt.* V. 419 m ¶ Alicuius dicitur cura & ſollicitudine, *l. item ſi 5. ff. de neg. geſt.* V. 416 k ¶ Alienum eſſe dicitur quatuor modis, *l. ſi pecuniam 9. tit. de negot. geſt.* C. 398. o cura & ſollicitudine quomodo geramus, *l. ſi pupilli 6. §. 11. ff. de neg. geſt.* V. 423 b ipſo geſtu geri intelligitur cum nomine alieno ſoluimus, *l. ſi pupilli 6. §. 12. ff. de neg. geſt.* V. 423 b quomodo ratihabitione geramus, *l. ſi pupilli 6. §. 12. ff. de neg. geſt.* V. 423 quando re ipſa geramus, *l. ſi pupilli 6. §. 11. ff. de neg. geſt.* V. 423 b alienum geri poteſt quatuor modis, *l. ſi pupilli 6. §. 11. ff. de neg. geſt.* V. 423 à furioſo geſtum an eo momento quo ſanæ mentis eſſe incipit eum obliget, *l. ait prætor 3. §. 5. ff. de neg. geſt.* N. 413 ciuile, *l. in priuatis 77. ff. de iudic.* V. 713 k copiarum ſeu exercitus quid, *l. ob negotium 20. ff. de compenſ.* V. 1601 e non meo nomine geſtum ratũ habere nõ poſſum, *l. ſi pupilli 6. §. 6. ff. de neg. geſt.* V. 420 r noſtrum petitur vel re ipſa vel ratihabitatione, *l. ſi mandatum 24. tit. de neg. geſt.* C. 400 r noſtrum fit & dicitur ipſo geſtu, *l. fur eſt 3. ff. de furtis.* N. 1267 b dicitur variis modis, *l. ſi rem 49. ff. de neg. geſt.* V. 465 d re ipſa, *l. ſi pupilli 6. §. 6. ff. de neg. geſt.* V. 420 n interdum dicitur cura & ſollicitudine, *l. mandati 46. ff. de neg. geſt.* V. 463 d ¶ Pecuniarium, *l. in priuatis 77. ff. de iudic.* V. 713 k ¶ Priuatum, *l. in priuatis 77. ff. de iudic.* V. 713 k pro ciuili & pecuniario, *l. in priuatis 77. ff. de iudic.* M. 713 k ¶ Pupillare tutoris eſſe dicitur cura & ſollicitudine, *l. ſi pupilli 6. ff. de neg. geſt.* V. 417 b ¶ Ratihabitione noſtrum an pareat negotiorum geſtorum an verò mandati actionem, *l. ſi pupilli 6. §. 10. ff. de neg. geſt.* 422 i pro parte probare pro parte improbare non poſſumus, *l. ſi negotia 11. ff. de neg. geſt.* V. 431 g

Negotium fit alterius etiam ipſo geſtu, *l. iam 5. ff. iudicatum ſolui* N. 1235 e

Negotium gerere pro alium ſibi obligare, *l. Senatus 35. §. 3. ff. de mort. cauſ. donat.* N. 187 e

¶ Remanet interdum pro parte, pro parte reſcinditur, *l. Seia fundo 73. ff. de euiction.* V. 2035 e ¶ non Valet cum in eum caſum deducitur, à quo incipere non poteſt, *l. ſi res 22. ff. de iure dotium.* V. 2131 g

Negotium cum dicimus principale negotium intelligimus, *l. res 1. tit. de lit. conteſt.* C. 543 e

Negotia forenſia, *l. diuus 9. ff. de feriis.* V. 259 d variantur loco & tempore, *l. vtilitatem 1. ff. de inſt. actio.* V. 1449 aliena neceſſitate, qui gerant, ſeu adminiſtrent, *l. ait prætor 3. §. 10. ff. de neg. geſt.* V. 415 a

Negotiorum actio vtrum oriatur ex ratihabitione, *l. ſi pecuniam 9. tit. de neg. geſt.* C. 397. o cõtraria cur inuenta, *l. poſthumo 24. ff. de tutel. & rationib.* I. 321 a prætoria eſt, *l. aduerſus 8. de neg. geſt.* C. 397 d hæredis & cui hæredum datur, *l. ſi filius 12. tit. de neg. geſt.* C. 399 f bonæ fidei eſt, *l. age 3. tit. de tranſact.* C. 316 n *l. qui tantundem 7. ff. de neg. geſt.* V. 424 m actione conueniuntur, qui per alium gerunt, *l. Lucius 46. ff. de adminiſt. & pericul. tut.* I. 204 p datur defuncti nomine, *l. cum 3. ff. de relig. & ſump. fun.* V. 1218 t ad intereſſe, *l. 36. ff. de neg. geſt.* V. 457 h vtrum habeat locum: ſi negotia præſentis gerantur, *l. hoc edictum 1. ff. de neg. geſt.* V. 411 e an excludatur, ſi vel tutelæ actio detur, *l. ait prætor 3. §. 10. ff. de neg. geſt.* V. 415 b aliud inſolitum, aliud conſuetum, aliud deſertum, *l. ſi negotia 11. ff. de neg. geſt.* V. 431 c actione contraria geſtor ſeruare, & petere poteſt ſumptus quos fecit, abſentis fecit, *l. ſine 3. tit. de neg. geſt.* C. 295 e locum habere poteſt inter patrem, & filium, emãcipatũ, *l. litis conteſtatæ 37. §. 2. ff. de neg. geſt.* V. 458 n vtili actione tenetur, qui gerit negotia poſthumi, *l. ſi nemo 19. ff. de teſt. tut.* I. 128 n nõ datur ei, qui inuiti vel phibẽtis geſſit negotia, *l. ſi quis 24. tit. de neg. geſt.* C. 405 g geſtor interdũ de dolo, de lata culpa, de leui, de leuiſſima, & de caſu tenetur, *l. ait prætor 3. §. 9. ff. de neg. geſt.* V. 414 de periculo nominũ, ſua culpa euenięte, *l. litis conteſtatæ 37. §. 1. ff. de neg. geſt.* V. 458 k ſex caſibus tenetur de caſu, *l. ſi negotia 11. ff. de neg. geſt.* V. 431 c culpam præſtare cogitur, *l. litis conteſtatæ 37. §. 1. ff. de neg. geſt.* V. 458 k actio datur aduerſus curatores bonis vendendis, *l. Lucius 46. ff. de admin. & peric. tutor.* I. 204. o vtilem ſubſidiariam actionẽ parit, neceſſitas geſtionis, *l. ſine 3. tit. de neg. geſt.* C. 295 g

Negotiorum geſtoris, & miſſi in poſſeſſionem creditoris, & hæreditatis poſſeſſoris ſimilitudo, *l. prætor 9. §. 1. ff. de reb. auth. iud. poſſ.* V. 578 t

Negotiorum geſtor, an de gerendis teneatur, *l. ſi pupilli 6. §. 12. ff. de neg. geſt.* V. 424 e

Negotiorum geſtoris admittentis cauſa impulſiua, *l. hoc edictum 1. ff. de neg. geſt.* V. 411 e

Negotiorũ geſtorũ neceſſarius tenetur de dolo, & lata culpa, *l. ait prætor 3 §. 8. ff. de neg. geſt.* V. 414 c non tantum de dolo: ſed & de culpa, *l. ſi is apud 16. ff. depoſiti.* V. 1619 b naturale debitum non poteſt deducere, *l. atquin 19. ff. neg. geſt.* V. 438 r vſuras debet, vel iure actionis, vel officio iudicis, *l. ſi pupilli 6. §. 12. ff. de neg. geſt.* V. 424 i etiam indebitè quæſita tenetur domino reſtituere, *l. ſi autem 8. §. 1. ff. de neg. geſt.* V. 425 m

Negotiis nemo diu inuitus auocandus eſt, *l. conueniſſe 2. §. legatis 3 ff. de iudic.* V. 674 f auocari graue, *l. obſeruare 4. §. 3. ff. de off. procenſ.* V. 135 i

nemo præſumitur velle iactare ſuum, *l. veteris 13. titul. arbit. tut.* C. 1218 eſt in peculio ſui ipſius, *l. quiſeruum 45. ff. de neg. geſt.* V. 460 q puniri poteſt à teſtatore, propter inobedientiam tertij, *l. paterfamilias 44. ff. de hæred. inſtit.* I. 482 k ex eo capite excluditur, quo admittitur, *l. quotiens tit. quando non pet.* C. 1310 m præſumitur patrimonij ſui modum ignorare, *Auth. ſed cum tit. ad l. Falc.* C. 1494 r intelligitur remittere ius patronatus, *Auth. ſed hodie tit. de iur. aur. annul.* C. 1306 l ad incerta reſpondere cogitur, *l. principales tit. de interrog.* C. 498 e id præſtare cogitur, quod prauidere non potuit, *l. unde 7. ff. commod.* V. 1414 q pro parte velle, & pro parte nolle poteſt, *l. ſi ita 3. ff. de leg. & fideic.* I. 867 plus iuris in alium transferre poteſt, quàm ipſe habeat, *tit. 34. de leg. Corradi.* F. 81 h ſeipſum in ſuo peculio habet, *l. depoſui 38. §. 2. Stichus, ff. de pecul.* V. 1540 h ex improbitate ſua conſequitur actionem, *l. falſo 19. tit. de fur.* C. 1281 b ad id petendum admittitur, cuius contrarium eſſet poſtulaturus, *l. ſi & rem 22. ff. de petit. hæred.* V. 778 r

nepos & alij inferiores, ſub qualibet inſtitutione nõ poſſunt inſtitui, *l. ſi pater 4. tit. de inſtit.* C. 1381 b

Nepos legitimus natus ex ſpurio poteſt hæres inſtitui ab auo, *l. cuidam 12. tit. de natur. lib.* C. 1157 h an poſſit inſtitui ſub conditione, *l. ſuus 4. ff. de hæred. inſtit.* I. 450 e naſcens viuo patre & auo non rumpit teſtamentum, *l. ſi filiusfamilias, §. 1. ſed ſi filius ff. de milit. teſtam.* I. 610 conceptus, & natus poſt mortem aui non admittitur de iure ciuili, *l. ſi quis 6. ff. de iniuſt. rupt. & irr. fact. teſta.* I. 427 ex filio meo patrem ſuum repræſentat, & vna cum alio filio meo mihi ſuccedit, *l. defuncto tit. ad SC. Tertull.* C. 1524 h viuo auo non conceptus, nullo iure ad eius hæreditatẽ admittitur, *l. ſi quis 34. tit. de inoff. teſtam.* C. 600 p

patte

patrę mortuo ſub conditione tantum poteſtatiua ab auo inſtituendus, *l.ſed ſi 6.ff.de her.inſt.* I.453 b

Nepotes hodie nominatim exhæredandi, *l.ſi quis 3.tit.de lib.præteris.* C.1401

Nepotes ex diuerſis filiis varij auo ſuccedunt in ſtirpes nõ in capita, *l.nepotes 2.tit.de ſuis & legit.lib.* C.1516 g ex fœmina & ex maſculo deſcendentes, an admittantur eodem modo, *l.illam 19.tit.de collat.* C.1334 d vna cum patruo in feudo ſuccedunt, *tit.50.de natur.ſucceſſ.feud.* F.94 k ex filiabus quemadmodũ olim ſuccedebant, *Nou.118.tit.1.de heredib.ab inteſt.* A.510 l

Neque incolæ qui, *l.ciues 7.C.de incol.* 78 x

Neratius lib.4.membranarum, *l.rei maio.15. ff.de exception.* N.815 ¶ Libro ſeptimo, *l.cum de hoc 27.ff.de excep.rei iudic.* N.836

Nexus ſanguinis quid, *l.ſi quis 13.C.de mariteg.* 131 g .

Non denuntiantis periculum domino vaſalli pœna, *tit.quæ fuit prima cauſ.24.* F.95 d

Non ſufficit vaſallum eiúſve hæredem inueſtitorem intra annum & diem petere à domino, *tit.24.quæ fuit prima cauſ.* F.54 l

Non obſtantibus priuilegiis clauſula quid contineatur, *tit.1.quom.in leſ.maieſt.* E.158 c

Non obſtante clauſula vt tollat clauſulam derogatoriã alicuius ſtatuti, *tit.1.quom.in leſ.maieſt.* E.157 [illegible]

Non obſtante clauſula nouæ legi adiecta non impedit, *tit.1.quom.in leſ.maieſt.* E.157 [illegible]

Non obſtante clauſula nouæ legi adiecta, vtrum nominatim mentio legis abrogandæ fieri debeat, *tit.1.quomodo in leſ.maieſt.* E.157 c

Non obſtãte clauſula vt ius aliquod municipale tollatur quãdo neceſſaria, *tit.1.quom.in leſ.maieſt.* E.157 c

Non obſtante clauſula non eſt neceſſe addi, vt ius commune & generale tollatur, *tit.1.quom.in leſ.maieſt.* E.157 [illegible]

Non fit cum aliena Iniuria, quod fit legũ auctoritate, *l.res 107.ff.de reg.iur.* N.1925 c

Non gerens aliquando tenetur, *l.Lucius 21.ff.ad municip.* N 1717

Non delegantur cauſæ meri imperij, *l.dies cautioni 5. §. 3. ff. de dam.inf.* N 37 u

Non æſtimari & recidere ad nullum æſtimationem paria ſunt, *l.æſtimatu 50.ff.ſolut.matrim.* I.55 n

Non reſpondens prætori interroganti, prætorem contemnere videtur, *l.de ætate 11.§.3.ſi cum, ff.de interrog.act.* V.[illegible]97 l

Non ſoluit qui non rectè ſoluit, *l.cautiones 1.C.de ſolut.* 156 f

Non correcta ſtare præſumuntur, *c.16.quoniam, coll.4. Nou.22.tit.1.de nuptiis.* A.182 r

Non facilè pro eo quod nullo modo, *l.denique 3. §.3.ff.de minor.25.ann.* V.533 a

Non confertur ei qui in vtero eſt, ſed, damnato tantum, *l.qui in vtero 7.ff.de ſtat.hom.* V.89 b

Non continuò meum eſt quod tuum eſſe nego, *l.eum qui 5.ff.de lege Fabia de plagiariis.* N.1519 n

Non alias id eſt ſimilis, *l.ſi priuſquam 15. ff. de oper. nou. nunt.* N.251

Non accipere pro repudiare, *l.ſi filius 30.ff.de minorib.25.ann.* V.569 d

Non Admittere pro non inducere vel denegare, *l.cum 1. tit.de negot.geſt.* C.294 i

Non Appellatur in priuatis delictis poſt executionem, *l.ſi quæ 244.ff.de verb.ſign.* N.1863 c

Non Adire pro repudiare, *l. minores 1. tit. ſi vt omiſſ. hæred.* C.448 b

Non Auditur perire volens, *l.non tantum 6.ff.de appell.* N.1192 r

Non concedi pro denegari, *l.pupillum 49.ff.de acquir.vel omitt.hæred.* I.659 a

Non Conferuntur libri filiis à patre donati, *l.quæ pater 50.ff.fam.erciſc.* V.1156 [illegible]

Non Capacem quæ faciant, *l.ſi ei 1.C.de delator.* C.20 n

Non Correcta expreſsè ſtare præſumuntur, *tit.5.quib.mod.feud.amitt.* F.9 d

Non Creditur dicto offenſi niſi probetur, *l.ſi quis 3.ff.de SC. Silla. & Clau.* I.723 b

Non Debeo pro non cogor debere. *ff.lib.39.tit.3.l.6.§.7.* a

Non eſt debitum quod peri poteſt per in integrum reſtitutionem, *l.Stichus 67.§.4.Lucius, ff.de cond.indeb* V 1368 n

Non eſt abſurdum vt quis loquatur de ſe ipſo in tertia perſona, ſed & ſententiam & laudem poſſe ferri in tertia perſona, *l.Fructus 7.§.1.Papinianus, ff.ſolut.matrim.* I.11 a

Non Differunt proprietatis quæſtio ſeu controuerſia, *l.cuiuſcunque 60.ff.de vſufructu.* V.916

Non Eſt in dolo qui errat in iure, *Coll.2. Nouell.12. tit.7.de inceſt.nupt.c.1.* A.110 m

Non Iuratur in litem vbi culpa tantum non dolus committit, *l.non ab 64.ff.de iudic.* V.707 a

Non iubere adire pro repudiare, *l.ſeruum 67.ff.de acquir. vel omitt.hæred.* I.669 b

Non Fieri & malè fieri paria, *l.quotiens 6. ff.qui ſatiſdare cogantur.* V.204 i

Non Fieri aut iure fieri non paria, *l.dedi 3.ff.de cond. cauſa data.* V.1308 r

Non Habere id eſt habere non poſſe, *l.hunc titulum 1.§.4 ff.de poſtula.* V.330 l

Non Modo id eſt non tantummodo, *l.proponebatur 76.ff.de iudic.* V.713 d

Non minus pro non magis, *l. iuriſgentium 7. §. 8. ff. de pactis.* V.186 t

Non Excuſatur qui ſe anguſtiis coniicit, *l. hoc amplius 9. ff. de dam.inf.* N.46 i

Non Dominus quandoque à domino rem vindicat, *l.qua ratione 9.§.2.ff.de adquir.rer.dom.* N.387 h

Non liquere iudici an & quemadmodum dici poſſit, *l.Pomponius 13.§.3.ff.de recep.arb.* V.630 [illegible]

Non nati etiam manumitti poſſunt, *l.iuris 25.ff.de manum.* N.103 h

Non obligatur ignorans, *l.ſi quis 5.ff.de obl.& act.* N.888 l

Non Optanda deſperata, *l.ſciendum 1.ff.de inofficioſo teſtamento.* V.716 m

Non Omnes pares idonei ſunt ad iudicandum, *tit.10.de controuerſ.feud.* F.47 e

Non nunciat fructuarius ſuo nomine, *l.qui bona fide 13. §.1.ff.de dam.inf.* N.50 c

Non petenti datur, quod ex proprio motu dat princeps. *l.quiſquis 1.C.de petit.bon.ſub.* C.21 f

Non Poſſidens, quemadmodum det poſſeſſionem poſſidenti, *l.interdum 21.ff.de adquir.poſſ.* N.430 q

Non poſſidet Fructuarius ciuiliter: ſed naturaliter, *l.certe 6.§.3. Iulian', ff.quod vi aut.* N.264 k qui meo nomine poſſidet, *tit.12.de conten.inter me & domin.* F.16 n

Non Præſumitur ingratitudo, cum ingratitudo ſit probanda, *l.cum 10.tit.de ſecund.nupt.* C.1064 p dolus in cohæredes, *l.aduerſus 3.tit.fam.erciſ.* C.600.n

Non prodeſſe pro nocere, *l.regula 9.§.3.ſed iuris, ff.de iuris & facti ignor.* V.2102.o

¶ Reſiſtere culpa non eſt, *l.ſi quis 3.ff.de Senatuſcon.Sila. & Clau.* I.723 f

Non retrotrahitur Ratihabitio circa iuriſdictionem, *l.licet [illegible] ff.de iudic.* V.704 d

Non Teneri pro liberari, *l.promiſſor 21.§.1.ſi fin. ff.de conſt.pecu.* V.1402 z

Non Sufficit vt veritas appareat, ſi illa veritas eſt ſine ſolemnitate à legib. requiſita, *l.ſi veritas 23.tit.de fidei.* C.1464 t ¶ Tenetur qui neque dolum neque culpã admiſit, *l.37.§.1.ſi quadrupes liber, ff.ad legem Aquiliam.* V.1082 h

Non verum pro ſimulato, *l.ex verbis 14. tit. de donat.inter vir.& vxor.* C.1118 a

Nihil pro non omne, *l.naturaliter 12.§.1. ff.de adquir. poſſeſſ.* N.421 b & parum paria, *ff.lib.39.tit.3. l.2.§.5 l.prætor 2.§.44.interdictum, ff.ne quid in loco public.* N.657 p ¶ Intereſt initio quid ſit an poſtea, *l.ſed etſi 25.§.4.de eo, ff.de petit.hæred.* V.728 t qui dicit non ſemper omnes ſed omnino caſus continetur, *l.de ætate 11.§.5.quod.ff.de interrog.act.* V.1197.o quod eſt minus eſſe dici poteſt, *c.2.hoc autem, tit.2.de non dig.ſecũdo nub.* A.25 g habere videtur qui libertum habet, *l.ſeruum 2. ff. quib. ad libert.* N.351 c

Erogatione interdum nihil nobis abeſt, *ff.proœm.gloſ.ſ.pag.45*

nihilominus pro nihilo magis, *§.illo tit.de iud.* C.521 d

nihilo magis pro nihilominus, *l.ſi fraudator 25.§.4.ff.quæ in fraud.cred.* N.625 m *l.Prætor ait 1.ff.vi bon.rapt.* N.1341 c

nimis prope fit quod intra duos pedes vel vnum, *l.quidam 13.ff.de ſeruit.vrb.præd.* V.582 q

nimium in vitium vertitur, *c.1.dudum, tit.3.ut determinatus.* A.31 n omne vertitur in vitium, *Nou.92.tit.4.de immun.donat.* A.429 e

Nimia ſæuitia & negligentia punitur, *l.præceptoris 6. ff. ad legem Aquiliam.* V.1057 p

niſi particula quam vim habeat, *l.obligationis 44. §.3.modus, ff. de oblig. & act.* N.906 r expoſitiuè interdum accipitur, interdum exceptiuè, *l.quod & 3.§.12. ſi tamen, ff.de lib.hom.exhib.* N.775 f ¶ Ponit id eſt affirmat, *l.ſi cum 9.§.2. ff.ſi quis caut.* V.232 p

¶ Affirmatiuam vim habet, *l.diuus 5.ff.de hæred.petit.* V.749 & non ſemper ait, ſeu affirmatiuæ vim habet, interdum tamen habet, *l.Titia 59.ff.de manum.teſtam.* N.235 t

Niſi & ſi non valent tantundem, *l.ſi cum 9.§.2. ff.ſi quis cautiõ.* V.232 p

niſi pro ſi non, *l.fœmina 8.ff.de Senator.* V.121 p *l.ſi pro 10.§.3.ff.de in rem verſ.* V.1563 g nullo modo, *ff.lib.1.tit.1* z

Nymphea quid, *l. ſi quis 5. C. de aquæ duct.* 160 k

nobiles maiori dote indigent, quàm ignobiles, *l. quanto 60. ff. de iure dot.* V. 2148 b

nobilium vilis & abiecta poſſeſſio, *l. Pomponius, ff. de adquir poſſeſſ.* N. 422 d

nobilibus conceditur quod aliis denegatur, *l. quoties 3. tit. vbi ſenat.* C. 575 g

nobilitare poteſt princeps quemcũque vult, *l. ſacrilegiis 5. tit. de diuerſ. reſcript.* C. 247 quis per aliũ poteſt, *Auth coll. 6. Nou. 81. tit. de conſtit. quæ dign. c. 1. propterea.* 373. b

nobilitatur pater per filium, *Authen. collation. 6. Nouella 81. tit. 10. de conſtitvt. quæ dign. cap. 1. propterea.* 373 a

nobilitatio natalium reſtitutio, *l. ſed ſi hac 10. §. 3. ff. de in ius voc.* V. 189

nobilitandi vim habet virtus, *l. prouidendum 7. tit. de poſtul.* C. 345

nobilitas accidentaria, vtrum extendatur vltra pronepotes, *l. ſi vt 1. C. de dign.* 222. vitæ turpitudine amittitur *l. ſenatoris 47. ff. de ritu nupt.* V. 2118 t non ſupplet defectum peritiæ, *l. in dando 18. ff. de tut. & curat. datis ab his.* I. 151 g accidentaria dicitur, quæ per dignitatem adquiritur, *l. ſi vt 1. C. de dign.* 222

nobilior & maior ciuitas præfertur, *l. ciues 7. C. de incolis.* 79 x

Nobilior magis creditur, quàm ignobiliori, *l. teſtium 3. ff. de teſtibus.* V. 2086 p

Nobiliores in electionibus dignitatum præferendi aliis, *collat. 3. Nou. 15. tit. 2. de defen. ciuit. c. 1.* A. 121 q

nocere pro nocere poſſe, *ff. lib. 39. tit. 3. l. 1. § 21. c l. 5. ſi per publicum, ff. ne quid in loco publi.* N. 658 y *l. quod principus 23. § 2. ff. de aqua plu. arcen.* N. 133 d *l. vicinus 24. § 2. ff. de aq. plu. arcen.* N. 133 t poteſt ſocio, factum ſocij, *l. ſi duo 5. ff. ſi quis caution.* V. 227 i *ff. lib. 39. tit. 3. l. 1.* l *ff. lib 39. tit. 3. l. 45.* n *ff. lib. 39. tit. 3. l. 1. § 6.* x *ff. lib. 39. tit. 3. l. 1. § 20. ff. lib. 39. tit. 3 l. 6.* y

Nocere deſiderat, veritatem celans, *tit. 26. ſi de inueſtitura.* F. 27

nocet pro nocere poteſt, *l. hunc tit. 1. § 3. ff. de poſtul.* V. 330 l *l. at eius 14. ff. de aq. plu. arcen.* N. 128 k

Nocet æqualiter negligentia communis, *l. cum alicui 26. ff. de neg. geſt.* V. 444 k

nocendi animus nunquam præſumitur, *l. fluminũ 24. § 12. ff. de dam. inf.* N. 83 u animo opus factum tollendum eſt, *ff. lib. 39. tit. 3. l. 1. § 2.* f qui facit de dolo actione tenetur, *ff. lib. 39. tit. 3. l. 1. § 12.* i

nocentium delicta cognoſci intereſt, *l. ſi ab eo 8. ff. de calumniat.* V. 471 q

nocitura quoties in lege aliqua puniantur, *l. 5 ſi verò. §. 3. prætor, ff. de his qui effuderint vel deiecerint.* V. 1097

nocte an interdiũ quid fiat nihil intereſt, *l. Non. 20. tit. de transact.* C. 327 e

noctu non vigilandum magnis diebus. *cap. omnes tit. 11. vt iudi. ſine quoquo ſuffr.* A. 81 c

nolle pro non velle, *l. titius 43 tit. de act. emp. & vend.* V. 1838 i

nominare poteſt alium in iudicio poſſeſſor niſi nominet in fraudem *l. animaduertimus 1. tit. de his qui.* C. 389 pro eligere, *cap. iusiurandum, tit. 11. vt iud. ſine quod ſuffragio.* A. 97 k

Nominare auctorem ſuum in iudicio poſſunt coloni & depoſitarij *l. communi 7. § 11. neque ff. comm. diuid.* V. 1165 l

nomen dominicum pro impetrario, *l. regiæ 1. tit. vt nem. liceat ſine iud.* C. 391 d ¶ Conueniens rei eſſe debet, *l. neceſſarium 2. ff. de orig. iur. § 27.* V. 66 a ¶ Debitoris legatum hæres teſtatoris cogitur legatario cedere, *ff. de leg. & fideic.* I. 963 quemadmodum capiatur, *l. à diuo pio 15. § 11. ff. de re iud.* N. 532. o pro debitore ipſo, *l. ad eum 3. ff. de donat* N. 173 d facto deficiente parum prodeſt, *Nou. 109. tit. 10. de priuil. dotis.* A. 473 i rebus conuenire debet, *Nou. 109. tit. 10. de priuil. dotis.* A 473 i mutare in fraudem alterius non licet, *l. viris 1. C. de priuil. Scholarum.* 271 c alienum ex pacto ferre poſſumus vt ex iuſſu teſtatoris, *l. hoc iure 19. § 6. ff. de donat.* N. 164 i debet conſequens eſſe rei, *Nou. 105. tit. 6. de conſul. c. 1. quantumcumque, § 2. aliorum.* A. 465 a defuncti id eſt quod vel debetur, *l. Ea quæ 6. tit. famil. erciſ.* C. 662 credens non poteſt à ſe illud omnino ſeparare, *l. ea 103. tit. pro ſocio.* V. 1084. o malum contractum à tutore curator probare non cogitur, *l. ſi probatum 19. ff. de tutel. & rationib.* I. 318 d conſequens debet eſſe rei, *l. prætor 4. ff. de eden.* V. 246 i per leges aſſumere pro effectum aſſumere, *l. in concubinatu 3. ff. de concubinis* I. 111 i

Nominis legatarius non poteſt ab hærede teſtatoris petere niſi ceſſionem iuris, *l. ſi is 106. ff. de leg. & fideic.* I. 842 y

Nominis mutatione, conditio aut ſtatus mutatur, *l. ad recognoſcendos 26. ff. de ingenu. manum.* C. 1603 b

Nomini deſeruiendum, *l. ſtudentibus 1. tit. de off. præt. vrb.* C. 259 h *Auth. coll. 6. Nou. 82. tit. 11. de iudicibus, c. 7. nullo,* 349 a

Nomine alieno facere etiam dicitur qui propter alicuius contractum vel delictum facit, *l. qui bona fide 13. § 1. ff. de dam. infec.* N. 50 d ſuo agens repromittit, *l. qui bona fide 13. § 15. ff. de dam. inf.* N. 54 q alieno plerũque poſſumus quod noſtro nõ poſſumus, *l. quæſitum 16. ff. de in ius voc.* V. 192 n non adiecto nemo rectè ſtipulatur fundum dari, *l. ita ſtipulatus 115. ff. de verb. oblig.* N. 1001 d alieno agens ſatiſdat, *l. qui bona fide 13. § 15. ff. de dam. inf.* N. 54 q alieno qui caueant, *l. prætor ait 7. ff. de dam. infect.* N. 42 k ¶ Filij pater non tenetur, *l. tam ex 57. ff. de iudic.* V. 705 a

Nomine ſuo faciens interdum fingitur facere alieno, *l. qui bona fide 13. § 1. ff. de dam. inf.* N. 50 d ſuo qui facit etiam alieno facere dici poteſt, *l. qui bona fide 13. § 1. ff. de dam. inf.* N. 50 d ſublato, effectus tollendus eſt, *Auth. coll. 6. Nou. 78. tit. 7. vt liberti, c. 1. illud, § 1. quapropter.* 363 e carens effectus carere debet, *Nouel. 90. tit. 2. de teſtib.* A. 413 c *l. à nullo 4. tit. de feriis.* C. 353

Nominans ſucceſſorem non omnino Rempublicam gerit, *l. fideiuſſores 1. C. de peric. eor.* 153 d

Nomina ipſo iure diuiſa, *l. 4. cætera, tit. 2. ff. familiæ erciſcundæ.* V. 1127 a

Nomina & verba tranſpoſita idem ſignificant, *l. quidam 14. ff. de penul leg.* I. 1205 h *l. ſi quis 29.* I. 469 t debitorum non intelliguntur eſſe in aliquo loco definito, *l. Gaium 86. ff. de leg. & fideic.* I. 955 a ¶ Neque mobilia neque immobilia ſunt, *c. 1. 3. F. 31* n ſua actionibus plerunque non conueniunt, *ff. lib. 39. tit. 3. l. 1. § 6* x in iure conſiſtunt, *l. à diuo 15. § 2. ff. de re iud.* N. 529 a ſunt conſequentia rebus, *ff. proœm gloſ. c. pag. 46. & gloſ. i. s* filiifamilias pro actionibus in peculium filij, *l. qui filiifamil. 24. ff. de hær. vel act. vend.* V. 1779 b rebus conuenire debent, *l. Imperatores 36. ff. ad municipalem.* N. 1727 q non per ſe ſed corporum gratia veniunt in iudicium familiæ erciſcundæ, *l. pro ſocio 38. tit. pro ſocio.* V. 1694. o conſequentia ſeu cõuenientia rebus eſſe debent, *l. defenſores 5. tit. de defenſ. ciuit.* C. 281 t rebus conſequentia ſeu conſentanea eſſe debent, *c. 1. plurima, coll. 4. Nou. 22. tit. 1. de nuptiis.* A. 161 c propria ſingulos appellatiua omnes generaliter demonſtrant, *l. ſi quis 1. tit. de impub.* C. 1394 g per nomina propria veniunt in viriles, per appellatiua in hæreditarias, *l. ſeruum 67. ff. de leg. & fideic.* I. 807 h

nominatio ſola facit vt aliquid vni dominorũ adquiratur, *l. qui bona 23. § 3. ff. de adquir. rerum dominio.* N. 376 r quando præualeat, *l. ſeruus communis 5. ff. de ſtipulat. ſeruor.* N. 1051 f pro electione, *l. ſi quidem 1. § 3. ſolent, ff. quand. appell. ſit.* N. 1507 d maioris eſt efficaciæ quàm iuſſus, *l. ſi liber 33. ff. de ſtipul. ſeruor.* N. 1064 c

nominatim exhæredare quid ſit, *l. maximum 4. tit. de lib. præterit.* C. 1404 e *l. ſiliut 26. ff. de tutor. & poſthum.* I. 399 f ex lege defertur quod ex verbis defertur, *l. tutela 3. ff de legitim. tutor.* I. 142 f nõ legat qui in genere legat, *l. hæres 58. ff. de euiction.* V. 2025 b pro expreſſim, *l. proinde 7. ff. de ſtipul. ſeruor.* N. 1052 m

nominata delicta ordinaria, innominata extraordinaria, *l. & in priuatis 3. ff. ad SC.* N. 1526 q

nominator ſuſceptoris publici in ſubſidium tenetur ſi nominatus non eſt ſoluendus, *l. ſuſceptioni 1 C. de ſuſceptor.* 113 d ſucceſſionis an & quãdo ex mala nominatione teneatur, *l. libertus 17. ff. ad municipalem.* N. 1716 c

nominatores pro electoribus, *C. de pericu. nomin.* C. 152. o

noſtrum aliquid quot modis eſſe dicatur, *l. verum 41. ff. de legib.* V. 84 n ratumhabendo, *l. cum hæredis 10. ff. ſi pars hæred pet.* V. 817 ſemel amplius noſtrum fieri nõ poteſt, *l. ſi finita 15. § 15 ff. de dam. inf.* N. 59 a quod quondam noſtrum, *l. omnis 1. ff. quod cum eo.* V. 1489 e quod nobis debetur, *l. vt mihi 21. ff. de donat.* N. 165 c pro nobis debito, *l. etiam 2. tit ſi tutor vel cur.* C. 427 f id in quo vſumfructum tantum habemus, *l. ſi fundi 2. de cond. indeb.* V. 1330 non quod ius aliquod nobis cõpetit, *ff. lib. 1. tit. 3. l. 2. e. in mor.* ſpe aliquid dici poteſt, *l. curiale 47. C. de decurion.* 57 i quod quondam noſtrum fuit, *l. vti 5. ff. ſi vſusfructus petat.* V. 946 z confirmatione & approbatione, *l. Æmilius 38. ff. de minorib. 25. ann.* V. 576 m quod nobis eſt debitum, *l. quod 37 ff. de iure fiſc.* N. 1645 k quod vtilitate vel mandato noſtro factum, *l. prætor 4. ff. de edendo.* V. 246 l eſſe vel nõ eſſe, quid diuerſo reſpectu dici poteſt, *l. ſed ſi 2. ff. de rei vindic.* V. 822 q eſt quod ex re noſtra ſupereſt, *l. de eo ff. ad exhib.* V. 1188 q iterũ aut magis noſtrũ fieri non poteſt, *l. qui bona 23. ff. de adquir. rerum dominio.* N. 375 h ac ſuum aliquid dicitur principaliter vel ſecundariò, *l. nullus ff. de teſtib.* V. 2091 e

Noſtra dici poſſunt quæ à maioribus dicta aut facta ſunt, *Auth. coll. 6. Nou. 79. tit. 8. apud quos oporteat.* 367 h vindicamus non condicimus, *l. certi 9. ff. de reb. cred. & c.* V. 1244 g

Noſtris & aliorum negotiis amicos adhibere ſolemus, *l. ſciendum 1. tit. de vſuris.* V. 2053 h

Nota

Digitized Goo

Nota pro infamia, *l. miles 18. ff. de liber. & poſthum.* I.495 e

Notæ ſunt ſigna quantitatem repræſentantia & numerū, *l. quoties 9. ff. de hared. inſt.* I.457 g

notare pro commendare, *l. fundus 9. ff. de annuis leg.* I.1087 c ¶ Probare, *l. ſi familia 9. ff. de iuriſd. omn. iud.* V.169.o ¶ Reprehendere vel probare, *l. ſi in rem 13. ff. de in rem verſo.* V.1565 h vel approbare, *l. inter omnes 11. ff. qui ſatiſdare cogantur.* V.211 a

notat non tantum is qui corrigit, ſed & qui addit, *l. filius 16. ff. qui teſtam. facere poſſunt.* I.370 l

notarius pro ſcriptore, *l. Titius 41. §.3. ff. de fideic. libert.* N.270 i. non debet ſcribere in inſtrumēto ſpem partium, *l. ſi non eſt 4. tit. de condict. ex lege.* C.738 l licet non poſſit ſibi adſcribere in teſtamēto alterius, nec eſſe rogatus ad ſui vtilitatem, tamen poteſt ſibi adſcribere mercedem ſuam & poteſt eſſe rogatus de hoc, *l. ſi quis 6. ff. ad leg. Corn. de fal.* N.1493 qui additionem facit in inſtrumento idem additiones à ſe factas probare debet, *l. qui in §.2. quod igitur, ff. de his quæ in teſtam.* I.440 q

Notarij qui notas faciunt, *l. Præſes 1. ff. de extraordin. cognit.* N.1788 e vnde dicti, *l. inter eos 33. ff. ex quib. cau. maio.* V.610 q illicitum in feudis contractum pœna ſcribentis, *Tit. de prohib. feud. 55.* F.114 f *Tit. de prohibit. feud. 52. §.1. ſi quis.* F.100 f *tit. de prohibit. feud. 55.* F.115 a

Notario committi non poſſunt, quæ requirunt cauſæ cognitionem, *l. inſtar 2. C. de iure fiſci.* 2.h

Notarium prohibitum inſtrumentum ſcribentem ætas excuſat, *tit. de prohibit. feud. 55.* F.115 c

Notariis ſalaria debētur, non tantū pro ſcriptura inſtrumenti, ſed & pro exemplo ſeu extēſione, *l. multi 8. C. de prin. agen.* 260

notio prætoris pro officio iudicis, *l. deinde 3. §. hoc autem 3. ff. de lib. exhib.* N.778 q

Notionis verbum generale ad iuriſdictionē & ad ſimplicem notionem, *l. ſi ſe 4. §.7. ff. de re iud.* N.522.o

Notionem habent ordinarij, *l. ait prætor 5. ff. de re iud.* N.522 p habent delegati, *l. ait prætor 5. ff. de re iud.* N.522 p

Notiora probatione non indigent, *l. ſi verò 5. ff. qui ſatiſd. cog.* V.204 e

notitia militaris prodeſt & multum operatur, *l. miles 4. ff. de caſtr. pecul.* N.1694

notorium iuris pro veritate habetur *Tit. 2. qui ſint rebelles.* E.161 e tollit ignorantiæ præſumptionem quæ alias præſumeretur, *l. Peſſimum 1. ff. de receptat. &* .1401 a

Notoria probatione non indigent, *l. ex empto 11. §.12. idem, tit. de act. empt.* V.1814 f inculcari haud neceſſarium, *tit. 1. quom. in laſ. maieſt.* E.154 a

notum notis aliquid eſt vel vt notorium vel vt priuatis, *l. in conſilio 1. tit. qui & aduerſ.* C.452 i

nouum dictio variis modis ſumitur, *ff. de oper. nou. nunt.* N.1. factum nouum, mercedem, conſilium, *l. temporib. 1. ff. de inſpiciendo ventre.* I.99 ius pro toto iuris corpore, *l. & nomen. 1. tit. de caduc. tollen.* C.1508 r ¶ Officiū nemo cogitur ſubire ſeu exercere, niſi eo finito quo fungitur, *l. cum te 1. C. quemadm. ciuil. princ.* 83 l ¶ Opus non vetus nuntiatur, *l. hoc edicto 1. ff. de oper. nou. nunt.* N.3 h inchoare quis dicatur, *l. de pupillo 4. §.2. ff. de oper. nou. nunt.* N.13 e ¶ Fit aut ædificiendo aut detrahendo, *l. hoc edicto 1. §.10. ff. de oper. nou. nunt.* N.7 n. nuntiari an poſſit pro ſeruitutib. & pro quibus, *l. inter 15. ff. de ſeruit. vrban. præd.* V.983 f ¶ Nūciare poteſt vrbanam ſeruitutem habens, *l. qui bona fide 13. §.1. ff. de dam. inf.* N.50 c

Noui doctores vt virtute præditi magis ita antiquiorib. præſtant, *c.8. ſi quis, tit. 5. de monachis.* A.49 m

Noui operis nuntiatio rem afficit, *l. ut cod 23. ff. de oper. nou. nunt.* N.34 p ¶ Serui qui, *l. ſi negotia 11. ff. de neg. geſt.* V.431 d

Noua Græcia, *l. ſi ſe 1. ff. de iudic.* V.671 d ¶ Inſtrumenta pro de nouo reperta, *l. Imperatores 35. ff. de re iudic.* N.540 f quæ dicantur, *ff. de oper. nou. nunt.* N.1 ¶ Interpellatio, *l. non poteſt 23. ff. de iudic.* V.687 x

Nouè emergentia nouo indigent auxilio, *l. ſi ab arbitro 10. ff. qui ſatiſd. cog.* V.209 f

Noua ſtatuta nō poſſunt fieri ſine ſcientia ſuperioris niſi forte vtilia & præſcripta, *lib. de pace Conſtantiæ.* E.171 i interdum meliora veteribus, *l. Labeo 55. tit. de contrah. empt.* V.1744 l inueſtitura quibus teſtibus locanda, *tit. de conſuetud.* E.177 e omnia decorata ſunt omni pulchritudine, *ff. proœm. gloſ. a. pag. 47*, placent, *ff. proœm. gloſ. a. pag. 47* nouo indigent remedio, *l. cum poſt 43. ff. de adminiſtr. & pericul. tutor.* I.220 i quotidie natura edit, *c.4. illud, tit. 1. de hæred. & falc.* A.21 non egent conſilio, *l. oratione 7. ff. de feriis.* V.238 c & auxilio, *l. ſi quan 2. de condict. indeb.* 2327 *licet 15. ff. de recept. arbitr.* V.631 k *l. de ætate 11. §.6. ſi interrogatur, ff. de interrog. act.* V.1197 r

nouale eſt terra quæ de nouo colitur, *l. vtiles 59. ff. de hæred. pet.* V.798 d

Nouare ſeruus poteſt, ſi conditionem domini meliorem faciat, *l. filius 23. ff. de nouat.* N.1122 y tutor curator & ſimiles, *l. & per 13. ff. de acceptil.* N.1212 r pupillus etiamſi cōditionem faciat, neque meliorem, neque deteriorem, *l. nouare 20. §.1. pupillus, ff. de nouat.* N.1122 r an & quatenus ſeruus poſſit, *l. cum ſeruus 196. cum ſeruus, ff. de ſtip. ſeruo.* N.1049 n peculiaria debitori poteſt, *l. dubitari 34. ff. de nouat.* N.1128 z vnus reorū credendi ſocius, nō poteſt in præiudicium correi ſui, *l. ſi vnus 27. ff. de pact.* V.284 e in præiudicium correi, an & quomodo reus credendi poſſit, *l. ſi rem 31. ff. de nouat.* N.1127 i procuratores liberam habent adminiſtrationem rerum, *l. nouare 20. §.1. pupillus, ff. de nouat.* N.1122 f vnus reorum ſocius non poteſt, *l. ſi rem 31. ff. de nouat.* 1127 i pupillus, ſine tutoris authoritate, vbi meliorem conditionem ſuam facit, *l. nouare 20. ff. de nouat.* N.1122 r

Nouare non poteſt procurator generalis, vel ſpecialis ad debitum, *l. cui rectè 10. ff. de nouat.* N.1118 p

Nouari præcedens obligatio non poteſt, per ciuilē tātū obligationem, *l. nouatio 1. ff. de nouat.* N.1112 n ¶ Obligatio pura in diem poteſt, *l. in diem 5. ff. de nouat.* N.1114 n quēadmodū poſſit per ſtipulationem damni infecti, interdictū quod vi aut clā *l. prætoriarum 1. §.4. & ſciendum, ff. de ſtipu. prætoriis.* N.1217 k poſſunt, quæ dominio noſtro ſubiici poſſunt, *l. omnes, ff. de nouat.* N.1113 d quod officio iudicis debetur, *l. emptor 27. ff. de nou.* N.1124 n

Nouans obligatio, præcedere interdum poteſt obligationem nouatam, *l. ſi Stichum 8. §.2. ſi quis, ff. de nouat.* N.1118 m

Nouandi animo in ſe ſuſcipere obligationem, qui dicantur, *l. non ſolum 39. ff. de procurat.* V.376 f

Nouatur actio ex teſtamento, quæ pro legato competit per ſtipulationem legati, *l. prætoriarum 1. §.2. iudiciales, ff. de ſtipul. prætoriis.* N.1216 k

Nouantis ſtipulationis effectus voluntate partium reſtringi poteſt, *l. in perſona 30 §.1. ff. de pact.* V.292 p

Nouante ex ſtipulatione ſtatim agi non poteſt, ſed die tantum adueniente, *l. ſi Stichum 8 §.2. legata, ff. de nouat.* N.1116 f

nouatio fit interdum ſola petitione, *l. depoſitum 1. depoſit.* V.1612 f non fit cum totū ab initio ſtipulamur, poſtea partem, *l. ſi pupillus 9. §.1. qui Stichum, ff. de nouat.* N.1118 n eſt inſtar ſolutionis, *l. dotem 35. ff. de iure dot.* V.2137 i fieri debet expreſsè, *l. conuentio 13. ff. de tutel. & rationib.* I.379 i rei vindicationis, ſeu in rē actionis vti fieri poſſit, *l. & 18. ff. de acceptil.* N.1214 p an fit transfuſio debiti in obligationē ciuilem tantum, an verò in ciuilem ſimul & naturalē, *l. nouatio 1. ff. de nouat.* N.1112 n fit delegatione, *l. cum ea 40. §.1. creditor, ff. de pact.* V.2032 f ¶ Fit cum aliud ſtipulamur, quàm quod anteà ſtipulatum eſt, *l. ſi pupillus 9. §.2. qui alium, ff. de nouat.* N.1118.o vbi olim fiebat tacitè, hodie fit ope exceptionis, *l. omnes 1. ff. de nouat.* N.1113 d quemadmodum hodie fiat, *c.1. legem titul. 4. de fideiuſſ. & mand.* A.36 n vti hodie, fieri poſſet, *l. obligationum 44. §.6. ſed ſi, ff. de oblig. & act.* N.907 non fit per ſolam ſententiam: ſed demum exactione facta, *l. nepoti 6. ff. de inſtruct. vel inſtrum. leg.* I.1171 d non fit: niſi aliquid noui addatur primæ obligationi, *l. ſcire debemus 29. ff. de verb. oblig.* N.935 c hodie nō præſumitur: ſed ita demum, ſi hoc agitur, *l. ſi ſe 4. §.4. ff. de re iud.* N.520 t voluntaria fit per ſtipulationem, & litem ſponte cum alio conteſtatam, *l. aliam 29. ff. de nouat.* N.1125 a ſequens valida primam non nouat, niſi expreſsè dictum fuerit vt nouaret, *l. ſi ita ſtipulatus, ff. de verb. oblig.* N.930.o facta hodie nō præſumitur, *l. cum quis 3. ff. ſi quis in ius voc.* V.196 r olim fiebat ipſo iure, *l. prætoriarum 1. §.1. iudiciales, ff. de ſtipul. præt.* N.1216 k duplex, *l. iudicio 1. tit. de iudic.* C.503 h fit litis conteſtatione, *l. qui iudicium 7. ff. de ſeparat.* N.401 g fieri poteſt etiam per litis conteſtationem, non tantum per ſimplicem ſtipulationem, *l. delegare 11. ff. de nouat.* N.1118 r facta hodie non præſumitur, *l. cum quis 4. ff. de in ius voc.* V.196 l *l. duo 71. tit. pro ſocio.* V.2729 f alia voluntaria, alia neceſſaria, *l. nouatio 1. ff. de nouat.* N.1112 a

Nouatione verum tollatur prima actio ipſo iure, an verò ope exceptionis, *l. ſi præſes 10. ff. de ſtipul. prætoriis.* N.1223 g

Nouatione tollitur prima obligatio, *l. in perſona 30. §.1. ff. de pact.* V.292 p voluntaria, non neceſſaria tollitur pignus & hypotheca, *l. iudicio 1. tit. de iud.* C.503 g

nouellæ notitæ, *ff. proœm. pag. 44*

nouelletum quid, *l. volunt 6. ff. de impenſ. in res dot. fact.* I.90 p

nouiſſima pœna eſt vltimum ſupplicium, *Auth. collat. 5. Nou. 51. tit. 6. ſcenicas non ſoluunt.* 279 h

Nouiſſimæ voluntates ſeruandæ, *l. translatio 6. ff. de adimendis* I.1310 m

Nouiſſimum pro vltimo, *l. præter 14. §. ff. de publican. & vectig.* N.137 d

nouitas diſcordias parit, *ff. proœm. in marg. a, pag. 47* in homagiis, & fidelitatibus non inducenda, *tit. de pac.*

conſtantia.E.184 e

Noxa pro delicto & furto, *l.ſi cum 41.ff.de furtis.* N.1289 c caput ſequitur, *l.quod dicitur 18.ff.de furt.* N.1277 u *l.quod diximus 14.§.1.ff.quod met.cau.* V.497 e in actionibus ex delicto ſiue ſint ciuiles ſiue honorariæ, *l.ciuilis 1. §.1.non tantū, ff. de priuat.delict.* N.1264 l priuatæ quæ ex priuatis, publicæ quę ex publicis delictis ſunt, *l.ſi quis 10.tit.de euict.* V.2001 q ſeruum dedendi facultatē dominus amittit, *l.1.noxiales, tit.4.ff. de noxalibus actionibus.* V.1098.o appellatione omne delictum continetur, *l.ſi quis 10.tit.de euict.* V.2001 d deditio diuiſionem non recipit, *l.27 ſi ſeruum, tit.11. §.1 ſi ſeruum, ff.ad leg. Aquil.* V.1071 b non fit propter debitum, ſed propter delictum tantum, *l.tutelas 7.§.2. ff.de cap.min.* V.588 c dedi ſeruus poteſt, ex variis cauſis puta vna ex furtiua, iniuriarum, damni dati, *l.nunquam 2.§.5.item, ff.de priuat.delict.* N.1265 b

noxam ſarcire eſt dānū ſoluere & præſtare, *l.ſi quadrupes 1. ff.ſi quadrup.pauper.feciſſe dicatur.* V.1050

noxalis actio non venit actione familiæ, *l.ſi quid 45.ff.fami. erciſc.* V.152 f non habet locū in liberis perſonis, *l.ſi quis 17.ff.de dam.inf.* N.67 e datur in ſerui dominum ex iniuria ſerui, *l.17.§.4.cum ſeruum, ff.de iniur.* N.1378 i

Noxali actione conuentus cauere debet ſe poſſeſſorem defenſurum, *l.2 quo 58.ff.de rei vind.* V.856 f morte extinguitur, *l.ſeruitute 25.ff.quemadm.ſeruit.amit.* V.1050

Noxali actione non multatur dominus, ſi malit ſeruum dedere quam litis æſtimationem præſtare, *l.1.noxiales, tit.4.ff.de noxa. action.* V.1098.o

Noxali actione quēadmodum, & in quantum domini conueniantur ex delictis ſeruorū, *l.ſi ſeruum 4.tit.de noxal.act.* C.680 a

Noxali iudicio quæ remedia cōpetant domino noxæ ſerui nomine conuento, *l.ſed alio 2.§.1.ff.ſi ex nox.cau.* V.115 h liber homo non conuenitur, *c.32.et qui, tit.4.ff.de noxal.act.* V.1115 l

Noxali in cauſa ſeruus alienus non poteſt defendi, *l.14.quotiens, §.1.eos, tit.4.ff.de noxal.act.* V.1109

Noxales actiones quemadmodum perpetuæ eſſe poſſint, *l.42. ſi ad libertatem, §.1.ſi quis.tit.4.ff.de noxal.act.* V.1118 c formam realium actionum habent, *l.4.in relictis, §.1.ſi extraneum, tit.4.ff. de noxal.act.* V.1101 a

Noxalium actionum & realium ſimilitudo, *l.ſeruitute 25.ff.quemadm.ſeruit.amit.* V.1050

noxia & quæ obſunt magis interdum inſpicimus, quàm quæ proſunt, *l.ſi quis 3.ff.de SC.Silan.& Clau.* I.717 magis inſpiciuntur quam quæ proſunt, *l.ſi duo 5. ff.quibus adlibert.* N.353

nubere intra annū iure canonico hodie licet, *l.prætoris 1. ff.de his qui not.infam.* V.339 intra annū luctus quibus caſibus poſſit mulier, *l.decreto 15.tit. ex quib. cau. infam.irrog.* C.368 k ſed fit infamis, *l.decreto 15.tit.ex quib. cauſ.infam.irrog.* C.368 k immo verò ſtatim atque peperit, *l.liberorum 11.§.2.ff.de his qui not.infam.* V.349 b

Nubens intra tempus luctus iure ciuili eſt infama, *l.reſcripta 7. tit.de precib.imper.offerend.* C.238 q

Nubendo mutat domicilium mulier, *l.cum quadam 19.ff.de iuriſ. om.iud.* V.174 n

Nubendo domicilium non mutat concubina, *l.cum quadam 19. ff.de iuriſd.* V.174 n

nuda ratio & nudum quid dicatur, *l.nuda ratio 26.ff.de don.* N.167 a pacta reſtituuntur variis modis, *l.legem 1.tit. de pact. conuent.* C.1103 g voluntas pro voluntate cui nulla adeſt ſolēnitas, *l.ſi quis 3.ff.de adim.* I.1315 h pro tacita ac nuda, *l.ſi quis 3.ff.de adim.* I.1319 i promiſſio, *l.de eo 26. ff.de iudic.* V.688 r ratio debitorem non facit, nuda autem dicitur quæ cauſam incertā non habet vel præſentiam teſtium, *l.non ſolū 44.ff.de pecul.* V.1544 n venditio dicitur cum quis fingit vendere & tamen vendit, *l.nuda tit.de contrah.empt.* V.1746 dicūtur quæ non veſtita, *l.ſine 28.tit.de tranſact.* C.330.o

Nudum pactum dicitur quod rei traditione non eſt veſtium, *l.ex l.3.tit.de condict.indeb.* C.628 n

nudum præceptū eſt quod cauſam legitimam prohibēdi non continet, *l.Lucius 93.ff.de leg.& fideic.* I.1068 m

nullus qui non latitat patitur bonorum venditionem, *l.in poſſeſſionem 6.§.1. ff.quib.ex cau.ma.* N.566 r affectus vincit paternum, *l.videamus 4.ff.de in lit.* V.1302 g caſus excuſat latronem, *l.ſubtracto 9.tit.de furtis.* C.1276 n

nullum trahi poteſt ad aliquod, *c.1.hoc autem, tit.1.de non elig.ſecundo nub.* A.15 g ipſo iure nullas vires habet, *l.ita autem 5.ff.de admin.& pericul.tut.* I.166 t

nullius quę ſunt in bonis quaſi vel vt noſtrū nō petimus, ſed actione in factum, *l.in rem 23.§.1. ff.de rei vindic.* V.837 a in bonis ſunt liberi homines & filij noſtri, *ff.de interd.* N.627 eſſe dicitur res quia nullius priuati eſt, *l.1.ſumma §.1.ff.de rer.diuiſ.* V.115 d

numerantur rebus incorporalibus animæ & angeli, *l.1.ſumma §.2.ff.de rer.diuiſ.* V.116

Numerati inuitos, neque ad aliquod munus gentile, ſiue familiarum eos cogi, *l.6.ff de excuſat.* I.157 b

numeratio non ſemper implet cōditionē, *l.ſeruus 14.ff. de ſtatulib.* N.196.o numeranda opponitur ſubſtantiæ obligationis, *l.ſolutionis 54.ff.de ſolut.* N.1162

Numeratione, an & quomodo poſſunt duo rei cōſtitui, *l.ſi non 5.tit.ſi cert.pet.* C.713 c

numerare videtur, qui remittit debitum, *l.in numeratio. 44.ff.de ſolut.* N.1157 i

numerus ſingularis pro plurali ponitur, *l.cum 8.tit.de lib. cauſ.* C.1609 c iuſtus officialiū, ſeu miniſtātiū, ſemper ſupplendus, *Auth.coll.5. Nou.56.tit.11. vt clerici qui reced.*198 a pupillorum, tutelarum numerum non facit, *l.15. 2 videamus, ff.de excuſat.* I.179 h

Numeri militares, *l.miſſi 7.C.de exact.trib.*34 n

numiſma aureus & ſolidus, *C.de veteris numiſmatis.*136

nummo vno locatio, vel venditio an valeat, *l.vſufructu 57.l.59 l ff ſolut.matrim.*

nummi certi, ſunt enim aliarum rerum æſtimatio, *l.nummis 3 ff.de in lit.iur.* V.1301 c ¶Corraſi pro collectis ex re furtiua, *l.ſtatuliberos 3.§.8.ff.de ſtatulib.* N.287 e interdum dantur vt ſpecies, interdum vt quantitas, *l.ſi certos 37.de verb. oblig.* N.939 quantitatis non ſpeciei appellatione continentur, *l.qui heredes 46.ff.de cond.inſt.* V.1356 m

Nummos dari vt pretium & vt ſpeciem differunt, *l.ſi quis 19.ff. de manum.* N.201 g

nundinæ *l.heres 19.§.ſi quis 1.ff.de iudic.* V.685

Nundinarum priuilegium decennio perit, & cur, *l.falſo 2.tit.de diuerſ.reſcript.* C.146 g ius à principe impetrandum, *l.nundinas 1.ff.de nundinis.* N.1778 d forum, *l.heres 19. §.2.proinde, ff.de iudic.* V.685 e

nuntiare pro nuntiaſſe, & in nuntiatione perſiſtere, *l.de pupillo 4.§.12.ff.de op.nou.nun.* N.18 m prætori q d ſit, *l.de pupillo 4.§.6.ff.de oper.nou.nunt.* N.15 f intelligitur, qui ad prætorem arripit cauſam nuntiandi, *l.de pupillo 4.§.6.ff.de oper.nou.nunt.* N.15 impeditus proteſtari debet de impedimēto, *l.de pupillo 4.§. 6. ff.de op.nou.nun.* N.15 i nouum opus poteſt, qui rem vindicare poteſt, *l.creditori 9.ff.de op.nou.nunt.* N.23 d an poſſit is, qui ius non habet in re, *l.in prouinciali 3.§.3. ff.de op.nou.nun.* N.11 d iuris publici tuēdi cauſa quilibet poteſt, *l.hoc edicto 1.§.14. ff.de op. nou.nunt.* N.8 m nouum opus vrbanam ſeruitutem habens, *l.qui bona fide 13.§.1. ff.de damn. inf.* N.50 c poſſe, & prohibere poſſe cū effectu differūt, *l.hoc edicto 1.ff.de oper.nou.nunt.* N.4 l negotiorum geſtor poteſt, *l.hoc edicto 1.§.2 ff.de oper.nou.nunt.* N.6 z interdum quis poteſt, tametſi prohibere non poſſit, *l.hoc edicto 1.ff.de oper.nou. nunt.* N.5 *l.de pupillo 4.§.6.ff.de op.nou.nunt.* N.15 g ſeruitutem perſonalem habens, non realem, *l.idem 2.§.14.vti frui.ff.de vi & vi arm.* N.685 h

nuntiari nouum opus in Italico, & prouinciali ſolo poteſt, *l.in prouinciali 3.ff.de op.nou.nunt.* N.10 d nouū opus omni die, ſiue feriç, ſiue nō, poteſt, *l.hoc edicto 1.§.4.ff.de op.nou.nunt.* N.6 a ædibus, ſeu domui poteſt, *l.dies cautioni 5. §.6.ff.de dam.inf.* N.39 d nouum opus in ſeruitutibus realib. non in ruſticis poteſt, & cur, *l.qui viam 14. ff.de oper.nou. nunt.* N.5 prætori, an & quemadmodum poſſit, *l.de pupillo 4.§.6.ff. de oper.nou.nunt.* N.15 i ex publica cauſa quis dicatur, *l.de pupillo 4.§.8.ff.de op.nou.nunt.* N.16 i

Nunciamus authoritate iuris naturalis, vel publici, vel impoſititij, *l.de pupillo 4.§.8.ff.de op.nou.nunt.* N.16 tribus de cauſis, *l.hoc edicto 1.§.14.ff.de oper.nou.nunt.* N.8 i

Nuncians cauſam, dicere debet quare nuntiat, *l.non ſolum 8.§.3. ff.de op.nou.nunt.* N.21.o

Nuntiando, an & quomodo aduerſarium faciamus poſſeſſorem, *l.hoc edicto 1.§.6.ff.de op.nou.nunt.* N.6 e

Nuntiandi tres ſunt cauſæ, *l.non ſolum 8.ff.de operis nou.nuntiat.* N.21 d

nuntiatio tenet, licet ius nūtiandi, nūtiator nō habeat, *l.hoc edicto 1.ff.de oper.nou.nunt.* N.3 h cuius loci alienatione extinguitur, *l.non ſolum 8.§.6. ff.de op.nou. nunt.* N.22 c operis fit rei, *l.is cui opus 23. ff.de oper.nou. nunt.* N.34 q fit tribus modis *l.iuriſgentium 17.§.14. ff.de pact.* V.268 p ¶Prætoria fit parte petente, *l.de pupillo 4.§.9.ff.de op.nou.nunt.* N.16 facta ſeruo valet, & cur, *l.de pupillo 4. §.1. ff.de oper.nou. nunt.* N.13 n morte nūtiantis extinguitur, ſi res fuit integra, *l.non ſolum 8.§.5.ff.de op.nou.nunt.* N.22 b pro ſtipulatione demoliendi operis, *l.de pupillo 5. §.20. ff.de oper.nou.nunt.* N.20 u in perſona nuntij eſt realis, in perſona nūtiantis perſonalis, *l.non ſolum 8.§ 7.ff.de op.nou.nunt.* n.23 facta infanti, & furioſo, non aliis etiam præiudicat, *l.operis 10.ff.de oper.nou. nunt.* n.23 i per lapillum, verum requirat verba, an verò nutus ſufficiat, *l.de pupillo 4.§.9.ff.de op.nou.nun.* n.16. z

¶ Vni facta ſufficit, *l. ſtipulatio* 21. §. 5. *ff. de oper. non. nun.* N.33 m noui operis remitti poteſt in re publica non in priuata, *l. iuriſgentium* 7. §. 14. *ff. de pactis.* V.268 n rem afficit, *l. is cui* 23. *ff. de oper. non. nunt.* N.34 p impersonaliter in rem concipi debet, *l. prætor* 20 *ff. de op. non. nunt.* N.28 rei præſenti fieri debet, *l. de pupillo* 4. §. 4. *ff. de op. non. nun.* N.14 b ¶ Fieri poteſt domino abſente, *l. de pupillo* 4. §. 4. *ff. de op. non. nun.* N.14 f & quibus ex cauſis, *l. hoc edicto* 1. §. 13. *ff. de op. non. nun.* N.8 y illegitima ſperni poteſt, *l. hoc edicto* 1. *ff. de oper. non. nunt.* N.3 h pro remiſſa quoties habeatur, *l. prætor* 20. §. 1. *ff. de op. non. nunt.* N.19 p extinguitur morte nuntiantis, non eius cui nuntiatũ eſt, *l. non ſolum* 8. §. 7. *ff. de op. non. nunt.* N.23 nudis verbis quemadmodũ fiat, *l. de pupillo* 4. §. 9. *ff. de op. non. nun.* N.17 c facta à ſeruo regulariter non valet, *l. de pupillo* 4. §. 1. *ff. de op. non. nunt.* N.13. o facta prætori conſtante officio eo finito trahitur retro, *l. de pupillo* 4. §. 6. *ff. de op. non. nunt.* N.15 i vbi fieri debeat, *l. de pupillo* 4. §. 2. *ff. de op. non. nun.* N.13 r fieri non poteſt ædificium fulcienti, *l. hoc edicto* 1. §. 13. *ff. de op. non. nun.* N.8 y tribus fit modis per prætorem, per vocem & per iactum lapilli, *l. hoc edicto* 1. §. 2. *ff. de op. non. nunt.* N.5 t poteſt fieri aduerſus abſentes inuitos, *l. hoc edicto* 1. §. 3. *ff. de oper. non. nunt.* N.6 [illegible] per nos vel per alios nomine procuratorio, *l. hoc edicto* 1. §. 2. N.6 vel ratione perſonæ, quo ſenſu dicatur prætoris aditionẽ non requirere, *l. hoc edicto* 1. §. 2. N.6 t ſi iniurioſe fiat competit actio iniuriarum, *l. de pupillo* 4. §. 10. *ff. de op. non. nunt.* N.17 fieri poteſt ſeruitutis vrbanæ non ruſticæ, *l. in iudicio* 47. *ff. fam. erciſ.* V.1153 quemadmodum remittatur, *l. de pupillo* 4. §. 17. *ff. de op. non. nunt.* N.19 k nõ facta in re præſenti non nocet domino, *l. de pupillo* 4. §. 4. *ff. de op. non. nunt.* N.14 facta à ſeruo quibus caſibus valeat, aut non valeat, *l. de pupillo* 4. §. 1. *ff. de oper. non. nun.* N.13 p remittitur tribus modis, *l. quo tutela* 74. *ff. de diuerſ. reg. iur. antiq.* N.1891 b noui operis tranſit in ſingularem ſucceſſorem, *l. is cui* 23. *ff. de oper. non. nun.* N.34 p illegitima dicitur ratione perſonæ vel rei, *l. hoc edicto* 1. *ff. de ope. non. nun.* N.3 h remittitur vel expreſsè vel tacitè, *l. prætor* 20. §. 3. *ff. de op. non. nun.* N.50

Nuntiationis & remiſſionis ſimilitudo, *l. cum procurator* 13. §. 1. *ff. de op. non. nunt.* N.24 r effectus quis ſit, *l. hoc edicto* 1. §. 14. *ff. de op. non. nunt.* N.8 f

Nuntiationi cauſa non eſt inferenda, niſi petatur, *l. hoc edicto* 1. *ff. de op. non. nun.* N.3 h

Nuntiationẽ contemnere an liceat, *l. prætor ait, de cloacis.* N.733 h in rem fieri quid, *l. operis* 10. *ff. de op. non. nunt.* N.23 g

Nuntiatione verbali poſſeſſionem amittimus, *l. de pupillo* 4. *ff de op. non. nunt.* N.13 i

Nuntiator diuinare faciem operis futuri non cogitur, *l. hoc edicto* 1. §. 8. *ff. de op. non. nun.* N.6 m

Nuntius mendacium referens tenetur, *l. diuus Hadrianus* 6. *ff. de cuſtod. reor.* N.2434. o adquirit domino obligationem directè, abſque alia ceſſione fienda per eum domino ſuo, *l. & licet* 15. *ff. de conſt. pec.* V.1399 poteſt eſſe iudex delegatus minimis, *l. nonnunquam* 81. *ff. de iud.* V.715 g nudum miniſterium præbet, *l. denique* 3. §. 4. *ff. de minor. 25. an.* V.531 i vicem epiſtolæ gerit, vt per contrarium litera pro verbis, *l. cum* 51. *tit. de edict.* V.1991 x *l. & licet* 11. *ff. de conſt. pec.* V.1199 b citationis an conſtituatur electione, an ſola cõmiſſione, an ſolo exercitio, *tit. 1. quom. in laeſ. maieſt.* E.151 h à quo conſtitui debeat, *tit. 1. quom. in laeſ. maieſt.* N.151 h an poſſit is cõſtitui qui ſit infamis, *tit. 1. quom. in laeſ. maieſt.* E.151 a

Nuntij communis varia ſynomina, *Auth. coll. 6. Nou. 82. tit. 11. de iudicibus, c. 7. nullo.* 379 h contractu dominus directa actione conuenitur, *l. ſi pupilli* 6. §. 1. *ff. de neg. geſt.* V.418 delicto tenetur ille qui nuntium eligit, *Authen. collat. 6. Nou. 82. tit. 11. de iudicibus, c. 7. nullo.* 380 m relationi ſtatur, *tit. 1. quom. in laeſ. maieſt.* E.152 b & apparitoris vnius relationi, an iudex fidem adhibere debeat, *tit 1. quom. in laeſ. maieſt.* E.151 a mandatum clam poteſt reuocari, *Libro de pace Conſtantiæ.* E.176 [illegible]

Nuntio ignoto non creditur ſine publicis literis, *l. Palatinus* 2. *C. de collat. fund.* 219. i citanti, an & quando credere debeat citatus, *titu. 1. quom. in laeſ. maieſt.* E.151 a in apparitore ſuperioris an arbiter vel inferior iudex vti poſſit, *tit. 1. quom. in laeſ. maieſt.* E.151 a

Nuntiorum pœnæ ſi ad finem vſque cauſæ iudici non ſeruierint, *Authen. collatio 6. Nou 82. tit. 11. de iudicibus. c. 8. ſi quis.* 380 b

Nuptiæ nefariæ dicuntur inter aſcendentes & deſcendẽtes, *l. inceſta* 52. *ff. de ritu nup.* V.2119 f

¶ Pro ſpe nuptiarum, *l. quæſitum* 2. §. 1 *ff. de priu. cred.* N.584 u de facto dicuntur quæ inter ſeruum & ancillam conſiſtunt, *leg. quia ſemper* 5 *ff. de in ius voc.* V.185 h hodie inter quos conſiſtant, *l. fœminæ* 8. *ff. de ſenator.* V.123 a

¶ Sine conſenſu patris non ſubſiſtunt, *l. Paulus* 11. *ff. de ſtat. ho.* V.90 f

¶ Non conſiſtunt inter fratrem & ſororem naturales, *l. ſi ſtipulor* 35. *ff. de verb. oblig.* N.939 a nec inter patrem & filium, *l. mulier* 6. *tit. de ſponſ.* C.1002 a probant filium, *l. filium* 6 *ff. de his qui ſui.* V.98 k inutiles quæ, *l. inceſta* 57. *ff. de ritu nup.* V.2119 f *l. liberta* 1. *tit. de inceſt. & inut.* C.1033 non conſiſtunt inter patrem & filium, *l. mulier* 5. *tit. de ſponſal.* C.1002 a quæ & à quibus in eccleſia celebrandæ, *Auth. coll. 6. Nou. 74. tit. 3. quib. mod. natur. c. 5. quoniam.* 358 q eſſe poſſunt ſine ſponſalibus, *l. ſponſalia* 1. *ff. de ſponſal.* V.2103 a inceſtæ dicuntur inter collaterales, *l. inceſtæ* 52. *ff. de ritu nupt.* V.2119 f *l. liberta* 1. *tit. de inceſt. & inut.* C.1033 nefariæ, *l. liberta* 1. *tit. de inceſt. & inut.* C.1033 ſunt variis ex cauſis vetitæ, *l. inceſtas, tit. de inceſt. & inut.* C.1058 i ſine dote & donatione propter nuptias eſſe poſſunt, *l. cum* 20. *tit. de don.* C.1015 i qua ætate vt ſæpius contrahantur, *Nou. 100. tit. 5. de temp. non ſolu. pecu. c. 1. ſi ergo, c. 2. generaliter.* A.454 f ¶ Prohibitæ inter aſcendentes & deſcendentes in infinitum, *l. nuptiæ* 53. *ff. de ritu nupt.* V.2119 g & quibus ex cauſis, *Auth. coll. 6. Nou. 74. tit. 3. quib. mod. nat. c. 5. quoniam.* 358 r

Nuptiarum ſecundarum in maſculis, eadem certis caſibus eſt ratio quæ in fœminis, *c. 4. illud, tit. 1. de bar & falc.* A.21

Nuptiis ſine conſenſu patris à filia contractis, qui naſcuntur liberi ſpurij ſunt, *l. Paulus* 11. *ff. de ſtat. hom.* V.90 i

Nuptias contrahere ſine patre poteſt filia emancipata, *l. vidua* 18. *tit. de nuptiis.* C.1024 l ſolus conſenſus non concubitus facit, *l. in concub. natu* 3. *ff. de concubinis.* I.111 l turpes qui alicui indicit, viduitatem præſumitur indicere, *l. conditioni* 2. *tit. de inſtitut.* C.1380 d

Nuptias affectus facit, *c. 4. neque, coll. 3. Nou. 18. tit. 5. de mand. princip.* A.146 y

Nurus patri impropriè eſt ſponſa filij, *l. ſi qua mihi* 12. *ff. de ritu nupt.* V.2108 p

Nutu dari poteſt procurator à muto, *l. mutus* 43. *ff. de procur.* V.385 c

Nutu an poſſit nomen heredis exprimi, ſeu heres inſtitui, *l. ſi bonum* 29. *tit. de teſtam.* C.1370 t nomen heredis teſtator exprimere poteſt, *Nou. 119. titu. 2. vt ſponſ. largit. cap. 9. quia vero.* A.520 l

O

OB cauſam dos donatio ante nuptias dari dicitur, *l. hac edictali* 6. *tit. de ſecund. nupt.* C.1056 n

¶ Impenſarum retentio quibus caſibus concedatur, *ff. lib. 39. tit. 2. l. 44. §. 1.* n

¶ Turpitudinem, *l. cum prætor* 12. §. 2. *non autem, ff. de iud.* V.680 n

Obedire debet filius patri, *ff. lib. 1. tit. 1. l. 2.* f ſeruus domino, *l. ſi ſeruus* 21. *tit. 24. ff. de nox. act.* V.1099 i

Obediens ſuperiori in non atrocioribus delictis, *l. 37. liber, §. 1. ſi quadrupes, tit. 11. ff. ad legem Aquil.* V.1081 h

Obedienti ignoſcitur, *l. liberorum* 11. §. 4. *ff. de his qui not. infam.* V.349 m

Obedientia debetur patri, *ff. lib. 1. tit. 1. l. 25.* f

Obiectio tacita, *l. quid enim* 27 *ff. de iud.* V.688 n

Obiectum Pandectarum, *ff. lib. 1. tit. 1. e. pag.* 53

Oblatio debiti fieri creditori à debitore debet congruo loco & tempore, *l. Paulus* 101. *ff. de ſol.* N.1202 a

¶ Facta opportuno loco & tempore purgat moram, *l. ſemel* 26. *ff ſolut. matrim.* I.40 n

¶ Legitimè facta excuſat ſeu liberat offerentem, *c. 5. illud, tit. 1. de non elig. ſecundo nub.* A.31 p

¶ Libelli non habetur pro vocatione, *l. in ius vocare* 1. *ff. de in ius voc.* V.184

¶ Realis, *l. quid autem* 21. §. 11. *ff. de recep. arb.* V.640 d extraiudicialis non ſolum purgat moram debitoris, ſed etiam cõſtituit ipſum creditorem nõ recipientem in mora, *l. illud ſciendum* 17. *ff. de peric. & commod. rei vend.* V.1797 f, *l. ſi & per* 5. *tit. de act. emp. & vend.* V.1842

¶ Rei furtiuæ purgat rei vitium, id eſt moram, *l. ſubtractio* 9. *ff. de furtis.* C.1176 n

¶ Sola debiti quos effectus habeat, *Nou. 91. tit 3. vt exactione inſtante, c. 2. illud quoque.* A.428 e

¶ Facit ceſſare pœnam, *leg. qui ſine* 38. *ff. de negotiis geſtis.* V.459 d

¶ Sine conſignatione & depoſitione quandoque ſufficit, *l. ſtatuliberos* 3. §. 12. *ff. de ſtatulib.* N.287 q curſum vſurarum impedit, *l. tutor* 28. *ff. de adminiſt. & pericu. tut.* I.173 h pœnam committi impedit, *l. ſeruus* 8. *ff. de naut. fœno.* V.2068 ¶ Spontanea prodeſt, *l. ſed etſi* 25. §. 17. *ff. de hæred. pet.* V.788 l *l. ſi ſoluturus* 30. *ff. de ſolut.* N.115 f

¶ Quanto tempore inducatur relinquitur iudicis arbitrio, *l.iuſtum 37.§.1.ff.de vſucap.*N.481 h ¶ Sufficit ab eo facta qui iuſſus eſt decem dare, niſi abſit is cui iuſſus eſt dare, *l.ſi ita heres 3.ff.de cond.ind.*I.571 g depoſitio debiti habetur pro ſolutione, *l.qui ſe 2.ff.ſi liber.i.ingen.eſſe.*N.354 i

Oblationis & conſignationis effectus, *l.fundus 9.ff.de reſcinden. vend.*V.1787 l *l.ſi reus 73 ff.de procur.* V.402 r neceſſariæ effectus, *Nou.91 tit.3.vt exactione inſtante, c.2.illud quoque.* A.428 a ¶ Nudæ varij ſunt effectus, *l.ſi fundus 8.ff.ſolut.matrim.*I.201 i

Oblatione an, & qua, & quando liberetur debitor, *l.tunt 29.ff. de ſolut.& liberat.*N.1149 r

Obligare ius quod in re alterius habemus poſſumus, *l. conuentio 1.tit.de pign.& hypoth.*V.1903 e id domini procurator non poteſt, etiamſi liberam non habeat, *l. procurator 63. ff.de procur.* V.397 f rem nobis debitam poſſumus, *l.conuentio 1.tit.de pign.& hypoth.*V.1903 e ¶ Se pro alienis operis quis poteſt, *l.nemo 5 ff.de duob.reis.*N.1038 l ¶ Se ſerui nomine quilibet poteſt, ſiue dominus, ſiue extraneus, *l.ſi tutoris 2.§.1.ſi iuſſu.ff.quod iuſſu.*V.1573 e

Obligari ex contractu domini quib. caſibus poſſit quis, *l.qui ex 15.ff.de oblig.& act.* N.892.o ex re dicitur, is qui re aliena fit locupletior, *l.furioſus 46.ff.de oblig.& act.*N.907 d in maiore quantitate quàm ad ſe peruenit nemo debet, *l.generaliter 24. §.12.ff.de fideic.lib.*N.252 z in plus quàm habeat quis nõ poteſt, *l.licet minimam 6.ff.de hered.pet.* V.754 p quibus caſibus ſeruus poſſit in contractu, *l.obligationum 44. ff.de oblig.* N.904 ſurdus vbi ſolus conſenſus ſufficit, *l.in quibuſcunque 48. ff. de oblig.& act.*N.908 h

Obligatur ciuiliter & naturaliter filiusfa. mutuum accipiens, licet exceptione creditorẽ repellat, *l.verba 1.ff. de SC.Macedo.*V.1494 m naturaliter qui delinquit, *l.non ſolum 11.§.4.Proculus,ff.de iniur.& fam.libel.*N.1365 b pupillus proximus pubertati, *l.hoc iure 19.§.4.ff.de don.* N.163.o *leg.in numerationibus 44.ff.de ſol.*N.1188 m an qui nõ obligatur ex cõtractu vel maleficio, ſtatim obligetur ex quaſi contractu, *l.ſi quis 5.§.2.heres,ff.de obl.& act.*N.888 u is qui delinquit & crimen admittit, *l.vniuerſi 1.C.de fund.rei pri.* 209 p donatarius donatori ad remunerationem, *l.Ariſto 18.ff.de don.* N.161 b in meliorem cauſam qui ad vnam tantũ ſpeciem obligatur, *l.34.ff.de fideiuſſor.*N.1089 d ¶ Pupillus ſine tutore, *l.furioſus 46.ff.de oblig.& act.*N.907 e adfirmatione, *l.niſi de 15 ff.de hered. vel act. vend.* V.1779 e quis vel eo ipſo quod actionem alienam habeat, *l.item veniunt 20.ff.de hered.pet.*V.77 b is qui tempore liberatus eſt, ſi ſciens dederit fideiuſſorem, *l.ſi quis 37.ff.de fideiuſſor.* N.1090 n ¶ Seruus iure gentium non ciuili, *ff.lib.1.tit.1.l.5* p pupillus tutori non modo ciuiliter, ſed etiam naturaliter, *l.poſthumo 24.ff.de tutel.& rationib.*L.321 d

Obligatio pro re in obligationẽ deducta, *l.ſi ſterilis 21. §.3.cum,ti.de act.emp.& vend.*V.1827 b ¶ Naturalis vel ciuilis eſt, *ff.lib.1.tit.1.l.5* p eſt iuris vinculũ, quo neceſſario obſtringimur ad dandum aliquid vel faciendũ, *ff.de oblig.& act.*N.881 *l.1.ſumma,§.2.ff.de rer.diuiſ.*V.115 g

¶ Acceſſoria tollitur principali extincta, *l.ſi reus 13.ff.de duob. reis.*N.1044 q ¶ Acceſſorij durior eſſe nõ poteſt quàm principalis, *l.qui res 98.§.4.mihi,ff.de ſolut.*N.1198 ¶ ad Antidora, *ff.lib.1.tit.1.l.5* p non impedit repetitionem ſoluti per errorem, *ff.lib.1.tit.1.l.5* p ¶ Antidotalis, *l.obligationum 3.§ 1.non ſatis,ff.de oblig.& act.* N.886 b ¶ Certa eſt dandi, faciendi incerta, *l.& vno 18.ff.de acceptil.*N.1214 i ¶ Ciuilis non eſt inter ſeruum & dominũ, *l.ſi noxali 11.§.3.eſt autẽ, ff.de pecu.*V.1520 g inter patrem & filium conſiſtit in aduentitiis, *l.pactum 4.tit. de pact.conuen.* C.1104 x ¶ Ciuilis vel naturalis, an tollatur præſcriptione, *l.obligationum 44.§.1.circa,ff.de oblig.*N.905 i nõ naſcitur inter patrem & filium, *l.ſi ancillam 4.§.1.pro ſuo.* N.516 u ¶ Concepta in voluntatẽ heredis promiſſoris an valeat, *l.ſub hac 8.ff.de obl.& act.*N.890 r ¶ Concepta in voluntatem ſtipulatoris vel promiſſoris an valeat, *leg.ſub hac 8.ff.de oblig.& act.*N.890 r ¶ Duplex concurrit in eundem, *l.Iulianus 8.ff.de cond.indeb.*V.1362 ¶ Facti indiuidui affirmatiui, poteſt conferri in perſonam vnius heredis, *l.eum qui 56 ff.de ver. oblig.*N.958 ¶ Fideiuſſoria ſequela eſt principalis, *l.ſi duo 93.ff. de ſolut.*N.1183 i ¶ Fideiuſſoria, ſequela eſt principalis, *l.cuicumque 5.§.16.item fideiuſſori,ff.de inſt.actio.*V.1470 l

¶ Fideiuſſoris & rei principalis vna eſt, *l.obligationes 1.§.8 ſed aut,ff.de oblig.& act.*N.885 b ¶ Fideiuſſoris non augetur ex mora rei, *l.mora 87.ff.de verb.oblig.*N.984 k ¶ Futura dicitur cuius effectus eſt de futuro, *l.ſi à colono 88. ff.de verb.obliga.* N. 984 q ¶ Generis & alternatiuæ differunt, *l.ſi vnus 27.§.7.ff.de pactis.*V.289 c ¶ Impoſſibilium nulla eſt, *l.ſi pupilli 6.§.12.ff.de neg.geſt.*V.413 b

¶ Infinita nõ admittitur, *l.Marcus 59.tit.locati conduct.*V.1881 y ¶ Iniuriarum nudo pacto ipſo iure tolli poteſt, *l.ſi vnus 27.§. 2.ff.de pactis.*V.268 k

¶ Iuris gentiũ accepto ferri nõ poteſt, niſi prius deducta in Aquilianam ſtipulationem, *l.Actione 4 tit.de pactis.*C.316 a ¶ Naturalis adquiritur ei, qui ſtipulatur alteri, *l.ſtipulator 39. ff de verb.oblig.*N.946 tantum inter fratres conſiſtit, *l.frater 38. de cond.indeb.* V.1352 h conſiſtere poteſt inter dominum & ſeruum, *l.ſi id quod 64.ff.de cond.ind.*V.1364 r donationem impedit, *l.hoc iure 19.§.4.ff.de donat.*N.163.o extinguitur deportatione obligati, *l.ſi debitori 47.ff.de fideiuſſ.*N 1093 ¶ Inducitur pacto, *l.Stichum 95.§.4.naturalis ff.de ſolut.* V.1189 g naſcitur ex conſenſu, *l.huius edicti 1.§.3.ff.de pact.*V.255.o pacto introducta ipſo iure, contrario pacto tollitur, *l.Stichum 95.§.4. naturalis,ff.de ſolut.*N.1189 g nec per legem nec per ſtatutum tolli poteſt, *l.ſi pœna 19.de cond.indeb.*V.1333 qua quis tenetur ad antidora impedit repetitionem indebiti ſoluti, *l.ſi teſtam. 49.§.1.ex duobus,ff.de fideiuſſ.* ¶ Negotiorum eſt ex quaſi contractu, *l.ait prætor 3.§.5.ff.de neg.geſt.*V.414.o Nulla tollitur à fideiuſſore fideiuſſori ſuccedente, *l.heres 21.ff.de fide.& mand.* N.1082 f ¶ Nulla eſt quæ non obſtringit neceſſitate, *ff.de oblig.& act.*N.881 ¶ Originalis non ſemper inſpicitur, *l.licet 3. §.11.idem ſcribit,ff.de pecu.*V.1509 l ¶ Præſens, *l.non quemadmodum 35.ff.de iudic.*V.693 c ¶ Principalis tollit minorem, *l.debitori 50.ff.de fideiuſſ.*N.1077 c ¶ Pura dicitur cui neque dies, neque conditio, neque modus, neque acceſſio adiicitur, *l. obligationum 44.ff.de oblig.& act.*N.905 b ¶ Spõtanea prodeſt quod ad expenſas vitandas, *l.ſeruus 20. §.1.ff.de dolo.* V.523 b ¶ Tota partis petitione an & quando ſubmoueatur, *l.ſi vnus 27.§.6.ff.de pact.*V.288 e

Obligatio Augetur contumacia, *l.aut in 15.ff. quod met. cau.*V.497 b ¶ Confunditur debitore ſuccedente creditori, *l.qui 34.§.9.ſi prædo,ff.de ſolut.& liberat.*N.1150 h ¶ Confunditur aditione hæreditatis, *l.Stichum 95.§.1.ff.de ſolut.*N.1187 h ¶ Confunditur reo principali, ſuccedente fideiuſſori niſi duobus caſibus, *l.ſi duo 93.§.3.quid ergo ff.de ſolu.* N.1183.o ¶ Contrahi re dicitur, quia ſine re contrahi nõ poteſt, *l.Non.29.ff.de reb.cred.& c.*V.1354 l ¶ Contrahi verbis dicitur non quod deſit, ſed quia non ſufficit cõſenſus ſine verbis, *l.conſenſu 2.§.1.ideo autem,ff.de oblig.& act.*N.885 c

¶ Dicitur mater actionis, *l.licet 42.§.2.ff.de procu.*V.383 h & liberatio, *l.ſi vnus 27.§.2.ff.de pactis.*V.285 p ¶ Extinguitur ſi in eum caſum inciderit à quo incipere nõ poteſt, *l.pluribus 140. §.1.etſi,ff.de verb.oblig.*N.1031 r ¶ Extinguitur fideiuſſore ſtipulatori ſuccedente, *l.de die 8.§.3.ff.qui ſatiſd.cog.*V 1067 d ¶ Naſcitur multis caſib.licet actio non naſcatur, *l ſi ſtipulatus 81.§.1.ſi lancem.ff.de ſolut.*N.1177 q ¶ Naſcitur ex contractu & ex obligatione actio, *l.mandatum 1.ff.mandati.*V.1619 a ¶ Naſcĩt ex pacto donationis, *l.naturales 10.ff.de obl.& act.* N.891 c ¶ Naſcitur extra id quod agitur, *l.apud 21.tit.de furtis.*C.1284 m ¶ Naſcitur quandoque extra id quod agitur, *l.igitur 12.§.6.ff. de lib.cau.* N.336 q *l.ait prætor 3. §.5.ff.de lib. cau.* N.326 q *l.ait prætor 3.§.5 ff de neg.geſt.*V.414 ¶ Oritur & extinguitur quandoque ſimul, *l.maritus 12. ff.de don.inter vir.& vxor.* C.1121 g ¶ Probatur per epiſtolam inter abſentes, contractus inter præſentes, *l.ea quæ 57.tit.de don.inter vir.& vxor.*1213 h ¶ Renouatur interdum inſtantia finita, *l.litibus 19.C.de agric.& ceſſ.* 177 d ¶ Retrotrahi dicitur etiam ea quæ verbis & literis cõtrahitur, *l.ex maleficio 4.ff.de oblig.& actio.*N.887 c ¶ Soluitur eo modo quo adquiritur, *l.quamuis 46.ff.de adquir.poſſ.*N.447 i ¶ Solui petitione quemadmodum dicatur, *l.27.§.6.* V.288 d ¶ Tollitur non modo ſolutione ſed & aliis modis tollitur, *l. ſi ſe 4.§.7.ff.de re iud.*N.521 l ¶ Tollitur ſolutione vt quauis liberatione, *l.liberationis 47.ff.de verb.ſignif.*N.1812 a ¶ Tollitur ipſo iure ſolutione eius quod debetur, *l.ſi is cui 71.ff.de fur.* N.1316 l ¶ Tollitur ſolutione, *l.iuſiurandum 17.§.1.pupillus,ff.de iureiur.*V.1284 h ¶ Tollitur reo ſtipulanti & econtra ſuccedente, *l.heres 21.ff.de fide.& mand.*N,1082

CONTRA Obligatio non adquiritur adiecto licet & ſolui poſſit, *l.qui res 98.§.4.mihi,ff.de ſolut.*N.1198 ¶ Non acquiritur nobis volentibus, *l.ſi pupilli 6.§ 1.ff.de neg geſt.*V.418 b ¶ non Conſiſtit inter ciuili inter dominum & ſeruum, *l.Stichum 24. ff.de ſtatulib.*N.391 q ¶ Contrahitur inter patrem & filium in poteſtate cõſtitutum, *l.ſi dubitet 10.ff.de fide.& mand.* N.1075 i ¶ non Mutatur ex perſona ſucceſſorum, *tit. 16.ſi de feudo defuncti.*F.62 ¶ non Naſcitur ex numeratione, *l.cum enim 7.ff.de nouat.*N.1115 c ¶ Quæri non poteſt per liberam perſonam, *l.damni 18.§.15.ff.de dam.inf.*N.74 r ¶ non Reſuſcitatur pacto petenti, *l.ſi vnus 27.§.2.ff.de pact.*V.285 p Obligationis & cõtractus differentia, *ff.lib.1.tit.1.l.5* d

¶ Ciuilis & naturalis non vna eſt ſubſtantia *l.ſi vnus 27. §.2. ff.de pact.*V.286 q perſonalis & ſeruitutis differentia, *l.Gaius 12 ff.de annuis legatis.*I.1089 i ¶ Spontaneæ vtilitatis, *l.27.de ille tit.4.ff.de noxalibus actionibus.*V.1111 m ¶ Natura an ſolo temporis curſu mutetur, *l.ſed ſi 4.§.4.ſed an.ff.quod cum eo.*V.1491 g ¶ Origo potius quam titulus inſpici debet, *l.deſcriptionis.C. de lucrat.deſc.imp.*74 e

Obligationi

Obligationi locus interdum adiicitur, *l. obligationum 44. ff. de oblig. & act.* N.905 b

Obligationi naturali fideiuſſor poteſt accedere, *l. Labeo 3. ff. de recep. arb.* V.625 b

Obligationem adquirere alteri non poſſumus niſi noſtra interſit, *l. 11. quæcunque, ff. de oblig. & act.* N.891 e viciat ſtipulationis diuerſitas, ſi diuerſitas ſit in qualitate, *l. ſtipulatio 1. §. 3. ſi quis, ff. de verb. oblig.* N.915 k

Obligatione & commiſſione generali factum filij non continentur, *l. non ſolum 39. §. 7. ff. de procurat.* V.370 m

In indiuidua & inſolidum obligatione non ſufficit ſingulos reos ſuas partes defendere cum totum debeant, *l. ſi rem 62. §. 1. ſi ei qui, ff. de euict.* V.2016.o

Obligationes duæ principales paſſiuæ non tolluntur electione, *l. generaliter 5. ff. de fide. & mand.* N.1071 f in vnius perſona ſæpè concurrunt, *l. generaliter 5. ff. de fideiuſ.* N.1071 l licet ſint de iuregentium, actiones tamen ſunt de iure ciuili, *l. actionū 25. §. 2. actionum, ff. de oblig. & act.* N.897 n ¶ Conſtitui cur ad tempus non poſſint, *l. obligationum 44. §. 1. circa, ff. de oblig.* N.905 g ¶ quæ Dicantur propriis viribus non conſiſtere, *l. obligationes 27. ff. de oblig. & act.* N.898 q à iure ciuili quot & quę introductæ, *ff. lib. 1. tit. 1. l. 5. tit. à iure gentium.* ¶ Natæ ex variis cauſarum figuris & quæ, *l. obligationes 1. ff. de obl. & act.* N.883 b ¶ Proueniūt quædam naturæ inſtinctu, *ff. lib. 1. tit. 1. l. 5.* p ¶ nō Reprobatæ confirmātur officio iudicis, *l. obligationes 27. ff. de oblig. & act.* N.898 q in rem accepto ferri poſſunt, ſi priùs deductæ in Aquilianam ſtipulationem, *l. ut reſponſum 15. tit. de tranſact.* C.323 d

Obligationes furti an & quomodo poſſint reſtitui, *l. metum 9. §. 7. ff. quod met. cauſ.* V.485 e

Obligationes quæ conſenſu contrahuntur verba non deſiderant, *l. conſenſu 2. §. 1. ideò autem, ff. de oblig. & act.* N.885 e

Obligationes omnium bonorum quædam tacitè excipiuntur, *coll. 4. No. 39. tit. 18. de reſtitutio. & ea quæ. c. 5. quamobrem.* A.249 a

Obligationum & contractuum differentia, *l. 1. ſumma, §. 2. ff. de rer. diuiſ.* V.125 h

Obligationibus duabus exiſtentibus vtra illarum collatur, *l. ſi reus 13. ff. de duob. reis.* N.1044 m

Obligata res ſua an cuiquam eſſe poſſit, *l. ex ſextante 30. §. 1. Latinus, ff. de excep rei iud.* N.839 y pluribus inſolidum eſſe poteſt, *l. ſi ſinita 15. §. 18. ff. de damn. infect.* N.60 q ¶ Reis tranſeunt cum ſua cauſa, *Auth. nunc, tit. de ſecund. nup.* C.1063

Obligata re duobus ſimpliciter intelligitur in ſolidū ciuiliter pro ſuo debito obligata, *l. 1. ſi colonus, ff. de Saluia interd.* N.782

obligatus nemo intelligitur ad id quod non habet, neque habuit, neque promiſit, admiſit, fecitve, *l. poſt aditionem, tit. 4. ff. de hered. pet.* V.808

¶ Propriè non dicitur qui reali actione conuenitur, *l. ſed 20. ff. de iure fiſci.* N.1640 q nemo apud eundem pro eodem eſſe non poteſt, *l. ſi is qui 40. tit. de euict.* V.2016 n

obliquè quædam permittuntur quæ directò non licent, *l. prædia 28. tit. de act. emp. & vend.* V.1831 y multa tolerantur & ſiunt quæ directò fieri non poſſunt, *l. in ædibus 9. §. 3. ff. de donat.* N.158 u prohibetur fieri quod directò facere non licet, *l. ſi autem 8. §. 3. ff. de neg. geſt.* V.426 b

obliuio temporis longitudine naſcitur, *c. 6. illud, collat. 3. Nou. 18. tit. 5. de triente & ſemiſſe.* A.148 x ex longa abſentia prouenire præſumitur, *l. furtum 37. §. 1. ff. de vſucap.* N.481 h non excuſat, *l. qui fundum 7. §. 2. ff. pro empt.* N.499 e cauſa eſt amittendæ fundi poſſeſſionis, *l. ſi id 25. ff. de adquir. poſſ.* N.433 a quandoque in iuriſconſultum cadit, *l. filius 14. ff. de leg. & fideic.* I.856 m

Obliuioni tradere id non debet quis, cuius notitiam ſemel habuit, *l. qui fundum 7. §. 2. ff. pro emp.* N.499 e

obnoxius reſtitutioni hæres, *l. ſed etſi 28. ff. de iudi.* V.689 b adire hereditatem cogi poteſt, *l. ſed etſi 28. ff. de iud.* V.689 b

obrepere quid ſit, *l. Imperatoris 1. ff. de reb. eorum qui ſub tut.* I.345 r eſt per mendacium impetrare, *l. tres 55. ff. de admin. & peric. tut.* I.215 i

obrepit qui mandatum falſo vendicat, *l. ſi autem 8 ff. de neg. geſt.* V.425 i

obreptio quid, *l. ſed ſi hac 10. §. 2. ff. de in ius voc.* V.198 f

obreptitia pupillo non nocent, *l. magis 5. ff. de reb. eor. qui ſub tut.* I.351 i

obſcurè enūtianda quæ turpitudinem adiunctā habent, *Nou. 89. tit. 7. quib. mod. natur. eff. ſui, c. 12. diſcretus, §. 2. ne igitur.* A.403 u ¶ Loquimur quoties malam aliquam cauſam ſubintelligendam damus, *Auth. coll. 5. Nou. 56. tit. 11. vt clerici qui reced.* 298 u quoties maius delictum ineſſe intelligi volumus, *Auth. coll. 6. Nou. 73. tit. 3. quib. mod. natu.* 351 e

¶ Reſpondens quibus remediis cogi poſſit apertè reſpondendum, *l. certum 6. §. 1. ff. de confeſſ.* N.556 l

Obſcura exceptio alibi quoque non valet, *l. ſi quis 6. ff. com. præd.* V.1018

Obſcurè promiſſionis interpretatio fieri contra venditorem debet, *l. in tradendo 7. ff. commun. præd.* V.1018 e

Obſcuri qui, *coll. 3. Nou. 15. tit. 2. de deſenſ. ciuit.* A.120 f

Obſcuri viles & abiecti arenarij ſunt & ſimiles, *l. in concubinatu 3. ff. de concubinis.* I.111 t

Obſcuriora prolixiora eſſe ſolent, *l. in hac 3. §. 12. Pomponius, ff. ad exhib.* V.1179 d

Obſcuritas naſcitur ex multiplici vocis ſignificatione, *l. veteribus 39. ff. de pact.* V.297 b ¶ Nocet loquenti, *l. ſi in emptione 34. tit. de contrah. emp.* V.1735 a ¶ Proferenti, *l. ſemper 9. ff. de reg. iur. antiq.* N.1868 q

Obſcuritatis & ambiguitatis differentia, *l. veteribus 39. ff. de pact.* V.297 b

Obſequiales operæ in faciendo conſiſtentes, nō tranſeunt ad extraneum heredem patroni, *l. liberti 10. tit. de oper. liber.* C.1293 d

Obſequiorum alia neceſſaria, alia non neceſſaria, *l. ſolo 30. tit. de lib. cauſ.* C.1616 f

Obſeruare quid, *Auth. coll. 5. Nou. 67. tit. 22. vt nullus fabricet.* 318

Obſeruatio an pro ſolennitate, an pro iure ſumatur, *l. ſi quid. iur. 14. ff. de iure codicil.* I.748 m

Obſignare pro ſigillare, *ff. de leg. & fideic.* I.968 m

Obſignari bona abſentium quomodo dicantur, *l. mandatu 5 ff. de acquir. rer.* N.I.534 h

Obtemperare non debet procurator mandato iniquo, V.170 a

Occaſio delinquendi amputanda, *l. ſi legationis 25. ff. de iudi.* V.688 n nemini danda eſt, *Auth. ad hoc, tit. de Latin. lib.* C.1584 l tollenda, *l. ait prætor 1. ff. ne u. caus. ſtab.* V.662 f *ff. proœm. Glo. e, pag. 51. Nou. 123. tit. 6. de ſanctiſſ. epiſc. c. 29. presbyteræ,* A.550 l

Occaſio ſeu quæuis cauſa ingratitudinis non ſufficit ad feudū amittendum, *tit. 24. quæ fuit prima cauſ.* F.58 b ¶ Iuris ad iniquum compendium trahi non debet, *l. quanquā 1. ff. de authoritate.* I.213 d, *l. ſi fundus 13. ff. de reb. eorum qui ſub tut.* I.355 l

Occaſionem damni dans, damnum dediſſe videtur, *l. ſi quadrupes 1. ff. quemad. ſer. amit.* V.1052. o

Occaſionem qui præſtat damnum feciſſe videtur, *l. 36. qui, §. 1. ſi quis, tit. 11. ff. ad l. Aquil.* V.1079 a

Occaſiones mali præſcindendæ, *c. 3. prohibemus, coll. 3. Nou. 18. tit. 5. de mand. princ.* A.145 c

Occaſiones delinquēdi offerēdæ, *l. in eo 110. ff. de reg. iur.* N.1800 f

Occidere licet metum armis nobis inferentem etiam ſi nondum percuſſerit, *l. 4. itaque, ff. ad l. Aquiliam.* V.1056 b

Occidens ſanum ad quid lege Aquilia teneatur, *l. ſluminum 24. §. 5. ff. de dam. infect.* N.81 t ¶ Seruum debitum ſemper tenetur de interitu, niſi occidat ex iuſta cauſa, *l. qui ſeruum 96. ff. de verb. oblig.* N.990

Occiſio defuncti ei eiúſve heredi præiudicare non poteſt, *l. 9. ff. de iure fiſci.* N.1653 c

Occultator quis, *l. is enim 1. C. de his qui ſe.* C.24 t

Occulte & clam fieri quid dicatur, *l. ſciant 2 C. de his qui ex.* 15 e

Occultum dicitur quod non poteſt videri, *tit. 2. qui ſunt rebelles.* E.163 d

Occupare & inuadere differunt, *l. manibus 1. ff. de capt. & poſtlim.* N.1658 l quis dicatur, *l. inter eos 19 ff. de re iud.* N.554 l dicitur qui primus litem conteſtatus, interdū qui prior ad ſententiam peruenit, *l. pluribus 32. ff. de procur.* V.368 n & inuadere quomodo capiantur, *l. dominum 5. tit. de rei vind.* C.630

Occupare res nobis aut debitas, aut obligatas quibus caſibus poſſimus, *l. extat 13 ff. quod met. cau.* V.487 h

Occupat qui prior ad ſententiam peruenit, *c. 14. ſi heres, tit. 4. ff. de noxalibus actionibus.* V.1104 c

Occupantis melior eſt conditio, *l. vtrum 63. tit. pro ſocio.* V.1710 l *l. inter eos 19. ff. de re iud.* N.534 l *l. qui ex donatione 12. ff. de don.* N.158 y *l. pluribus 32. ff. de procura.* V.368 n *l. 1. ſi colonus, ff. de Saluia. interd.* N.782 *l. à quo 58. ff. de rei vind.* V.856 q *l. ſi Titio 16. ff. de leg. & fideic.* I.873 g *l. omnium 67 ff. de leg. & fideic.* I.914 x *l. ex facto 52. ff. de pecul.* V.1548 m *l. quod ſi 3. §. 10. ſi mutuatus, ff. de in rem verſ.* V.1558 b *l. ſi hominem 7. ff. depoſiti.* V.2016 l inter eos qui nullum habent priuilegium, *l. priuilegia 17. ff. de priu. cred.* N.592 *l. 14. ſi quis, §. 1. ſed, tit. 4. ff. de noxal. actio.* V.1104 f ¶ In pari iure conditio multis caſibus melior, *l. ſi vero 10. ff. de pecul.* V.1518 a

Oculorum inſpectio in multis neceſſaria, *l.ſatiſque* 19. *ff. de in ius voc.* V.193 d

Occurrere, *l.ſi longius* 18. §. 1. *ſi filiusfam. ff.de iud.* V.682 p tempeſtiuè melius quàm poſt tempus mederi, *l.ſi longius* 18.§.1.*ſi filiusfam.* V.682 p alicui pro ei ſubuenire, *l.ſeruitutes* 4.*ff.de ſeruitutib.* V.971 b

Octaua pro modio centeſimam excedit vna ducenteſima, *Auth.coll.*4.*Nou.*34.*tit.*13. *nullum credantem agricol.* A.239 g

Odium contumacis, *l.non quemadmodum* 35. *ff.de iud.* V.693 c interdum ampliatur, *l.quod ait* 2. §.1. *ff.de his qui not.inf.* V.340 p

Odia reſtringenda non amplianda, *tit.*27.*de pace tenend.*§.3.*ſi ruſticus.* F.71 h quandoque extenduntur, *l.ſextum* 2.*ff. de vacat.& excuſ.mun.* N.1752 c reſtringẽda, fauores ampliandi, *l.cum* 19.*ff.de lib.& poſthum.* L.396 k *l.venia* 2.*tit.de in ius voc.* C.294 k *l.qui bona fide* 13.§.14 *ff.de damno inf.* N.54.o *l.ſed ſi hac* 10.§.13.*ff.de in ius voc.* V.190 b *l.ſed ſi* 9.§.4.*& hi,ff.de SC.Maced.* V.1102 x & fauores ampliandi, *l.denique* 3.§.4. *ff.de minor.*25.*ann.* V.534.o *l.ſolet* 10.*ff.de his qui not.infam.* V.348 q

Odia ad ius ciuile potius eſſe referenda, quàm ad ius naturale, *l.libertum* 3.*tit.de nup.* C.1019 f

Odioſa eſt conuentio quæ reſtringit facultatem ſepeliendi, *l.quod ſi locus* 11.*ff.de relig.& ſump.fun.* V.1222.o

Odioſæ ſunt exhæredationes, *l.nominatim* 2.*ff.de liber. & poſthu.* L.380 q

Odioſo non creditur tametſi morti proximus tenetur, *tit. de pace Conſtantiæ.* E.181 e

Odor pro fœtore, *l.prætor* 2. §.29.*idem ait, ff.ne quid in loco publi.* N.656 z

Oeconomus eccleſiæ quarum rerum fideiuſſor eſſe poſſit. *Nou.*123.*tit.*6.*de ſanct. epiſc. c.*6.*aliam autem.* A.538 f quis, cui rei, & à quibus conſtituatur, *l.neque ſocietatem* 1.§.2.*ff.quod cuiuſque vniuer.* V.405 c

Oeconomi eccleſiaſtici partes in defendendo, *Nou.*123.*tit.*6.*de ſanct.epiſc.c.*28.*ſportularum.* A.550 h

Offenſa dicitur quicquid alium ad turbationem iniuſtè adducit, *l.quidam cum* 46.*ff.de here.inſt.* I.483

Offerre ſe liti dicitur qui ſine mandato ſponte aliena negotia ſuſcepit, *l.qui damnare* 3.*ff.de re iud.* N.520 b

Offerendi ius *l.ſi finita* 15. §.33.*ff.de dam.inf.* N.65 e

Offerens debitum in mora ſoluendi eſſe non videtur, *l.ſi peculium* 20.§.3.*ff.de ſtatul.* N.299 k

Offerenti ſe ſponte ignoſcitur, *l.qui cum* 4. *ff.de re militari.* N.1686 f

Offerre plus dicitur qui offert idoneum ac ſoluendum, *l.quod* 11.*tit.de in diem addict.* V.1763 debitũ creditori qui teneantur, *l.*4.§.3.*in commiſſoria,ff.de lege commiſ.* V.1769 g ſe liti ſine mãdato quis poteſt duobus modis, *l.qui damnare* 3. *ff.de re iud.* N.520 d ¶ Prior debet id, quod debet is, qui ab aduerſario debitum recipere vult, *l.ædiles* 25.*tit. de ædil.edict.* V.1975 c

Offerenti ſe aut factum ſuum purganti interdum ignoſcitur, *l.qui* 4.*tit.de inceſt.& inutil.* C.1037 b

Offert ſe quis liti variè, *l.ſi is qui* 7.*de rei vind.* V 827 c

Officialis ad beneplacitũ principis dicitur perpetuus, *l.planè* 29.*ff.de excuſ.* I.290 dum eſt in officio cum ſubditis contrahere non poteſt, *l.quicunque* 1.*tit.de contract.iudic.vel eorum qui ſunt.* C.278 punitur ſi non reſiſtat iudici iniuſto, *l.his* 5.*Cod.qui milit poſſunt.*275 b & milites quando in ſua prouincia poſſunt emere, *l.qui officij* 62. *tit.de contrah. emp.* V.1749 b fugiens ante rationem redditam inuitus reuocari, atque retrahi ex fuga poteſt, *l.fine* 3. *C. de executoribus & exactorib.*319.o

Officiali non creditur ſine literis publicis, *l.ſed &* 49.*ff.de recep. arb.* V.660 i modum excedenti reſiſti poteſt, *l.contra* 5. *C.de executorib.& exactorib.*321 c

Officiales vtrum omnes teneantur ad tributa *l.his noſtra* 1.*C.de immunit.nem.*41 e maiora mala quam alij committunt, *l.defenſionis* 7.*C.de iure fiſci.*5 l qui & a quibus immunes, *l.actores* 4. *C.de exact.tribut.* C.33 i poteſtatem habent remittendi propter paupertatem, *l.omnes* 3.*C.de annon.* C.27 c

Officiarii per quos prætor inquiſitionem inſtruit, *l.tutor* 3.*ff.de ſuſpect.tut.vel cur.* I.241 e

Officina locus eſt in quo vilia venduntur, *l.hæres* 19. §.2. *proinde,ff.de iud.* V.684 t qui ſit, *l.athletas* 4.§.2.*ff. de his qui not.infam.* V.343 c

Officium aliud eſt ab officio, *l.legatis* 65.*ff de leg.*2.*& fideic.* I.1048 g dignitas eſt, non onus, *l.hunc titulum* 1. §.8.*ff.de poſtul.* V.333 c ¶ pro Pietate, *l.quid* 7. *ff.de contrar.tutel.* I.321 r

¶Pro Officialibus, *Nou.*11 *tit.*3. *de litig.c.*2.*ad excludendum.* A.479 a

Officium Actionis Paulianæ eſt reſcindere facta in fraudem creditorum, *C.li.*10.*tit.*1. *de iur.fiſc.l.*1. *ſi priuſquam.*1 f ¶ Conſulis in quibus conſiſtat, *ff.de offic.conſu.* V.124 ¶ Ducis belli latè patet, *l.legitima* 6. *ff.de pact.* V.258 q ¶ Iudicis ea maxime incumbunt quæ poſt litem conteſtatã accidunt, *ff.lib.*39.*tit.*3.*l.*6.§.8 r ¶ Iudicis in arbitrariis exercetur etiam contra fideiuſſorem, *l.centum* 8.*ff.de eo quod certo loco.* V.1389 d his maximè cernitur & imploratur quæ naturaliter tantum debentur, non quæ ciuiliter, *l.ſeruus* 16.*ff.de annuis legatis.* I.1092 n imploratis pro alimentis, *l.ſeruus* 17.*ff. de alim.vel cib.leg* I.1244 b differt ab actione ſtrictè ſumpta, *l.nihil* 51.*ff.de obl.& act.* N.968.o ¶ Durat litis conteſtatione roboratum, *l.ſin autem* 18.§.2 *ſi homo ff.de rei vend.* V.842 m actionis verbo continetur, *l.*1.*poſſeſſor* 12.*ff.de hær.pet.* V.805 ¶Mercenarium non poteſt producere aliud officiũ mercenarium, *l.heres ſi ff.de hær.pet.* V.805 datur loco actionis, *l.ſi finita* 15.*ff.de dam.inf.* N.58 n ſupplet quod deeſt actioni, *l.ſeruus* 17 *ff de alim.vel.cib.leg.* I.1244 b non eſt actio, *l.ſi quis* 12.*ff.de relig.ſump.fun.* V.1222 imploratis pro conſequendis alimentis à liberis vel à parentibus, *l.ſi quis* 5. *ff.de agnoſ. & alend.lib.* L.93 n aliud nudum, aliud actione cohærens, *l.in contractibus* 3 *tit.quibus ex cauſis.* C.479 b continetur actionis nomine, *l.qua quiſque* 1.*ff.de edendo.* V.241 a latè patet, *l.metum* 9. §.7.*ff.quod met.cau.* V.484 q ¶ Iuriſconſultorum eſt conſilium dare, *l.legis virtus* 7.*ff.de legib.* V.75.o ¶ Legationis, *l.quid enim* 27 *ff.de iudici.* V.689 y publicum aut priuatum nulli debet eſſe damnoſum, *l.nec non* 28.*ff.ex quibus cauſis maiore.* V.608 *l.conueniſſe* 2. §.*his datur* 8.*ff.de iudici.* V.676 r pro iuriſdictione, *l.conueniſſe* 2.§.*his datur* 8 *ff.de iudici.* V.676 r ¶Præfecti vigilum *ff.de offic.præf.vigil.* V.132 ¶ Quæſtoris, *ff.de offi.quæſt.* V.118 ¶ Suum nemini damnoſum eſſe debet, *l.cum* 59.*ff.de administ. & peric.tutor.* I.219 p *l.ſi ſeruus* 61.§.7.*hac.ff.de furtis.* N.1310 q *l.ſed ſi* 10.§.13.*ff.de in ius voc.* V.190 b *l.filiusfamilias* 14 *ff.qui ſatiſd.cog.* V.211 h *tit* 33.*de cõſuetud.* F.79 b *l.ſed ſi hac* 10.§.13 *ff.de in ius voc.* V.190 b *l.ſi ſeruus* 61.§.5.*quod.ff.de furtis.* N.1310 *l.cum poſt* 43 *ff.de admin.& pericu.tutor.* I.211 *l.cum neceſſitas* 39.*ff.de liber.cau.* N.348 r *l.cum* 16.*tit.de admin.tut.vel cur.* C.1193 e *l.aduerſus* 30.§.1.*tutoribus, ff. de inofficioſo teſtamento.* V.741 d plerumque damnoſum eſſe poteſt, *l.cum in eo.*44.*ff.de pactis.* V.301 a

Officium homo homini debet, *l.interdictorum* 1. *ff.de interd.* N.629 n *l.in commodato* 17.V.1417 c ¶ Ac hæredes non tranſit *l.& ſi duobus* 1. *Cod. quo quiſque ordine.*153 n ad bene placitum principis intelligitur eſſe perpetuum, *l.Iuriſperitos* 30.*ff de excuſat.* L.190 m

Officiũ alicuius conſideramus ex eius ingenio, natura, & conditione, *l.Stichus* 12.*ff.de leg.& fideic.* I 991 c ¶Quæ ante litis conteſtationẽ accidunt quandoque ad officium iudicis pertinent, *l.Ædiles* 25.*tit.de ædil.edict.* V.1974 k

Officij ratione quædam permittuntur, *l.hunc titulum* 1.§.6.*ff.de poſtul.* V.332 t

Officij & pietatis differentia, *l.quod &* 3. §.4.*ſi eum,ff.de lib.hom.exh.b.* N.774.o non eſt facere quod ex officio ſuo prohibere poteſt, *l.altius* 15.*ff ſi ſeru.vind.* V.1037 a nomẽ generale eſt ad omne miniſterium, *l.legatis* 65.*ff.de leg.& fideic.* I.1048 f ¶Ratione alicui ſubuenitur, *l.iniuriarum* 13.§.4.*ſi qui, ff.de iniuriis & fam.libell.* N.1367

Officio Iudicis edere compellimur, *l.quæ quiſque* 1.§.2. *ff.de eden.* V.244 c mercenario peti non poteſt quod in iudicium venit, *l.ſi in* 23.*ff.de excep.rei iudi.* N.833 i libros noſtros vindicamus *l.Titia* 34.*ff.ſoluto matrim.* I.45 d cõſequimur vt ex obligatione quæ tantũ eſt naturalis agamus, *l.ex parte* 39.§.3.*filius ff.fam.erciſ.* V.1149 c in familiæ erciſcũdæ iudicium omnia quæ ad rem pertinent veniunt, *l.ſi quis* 6. §.2.*fine, ff comm. diuid.* V.1162 l tortura ſeu quæſtio petitur, *l.de omnibus* 1. *ff.de tutel. & rationib.* I.307 cogitur patronus manumiſſo oſtendere inſtrumentum manumiſſionis, *Nou.*90 *tit.*2.*de teſtibus c.*6 *ſi verò* A.423 a minùs conſequimur quàm per actionem quæ nobis competit, *l.ſi mulier* 3 *ff.de leg.& fideic* I.978 q implorato, extra ordinem mercedes & ſalaria petuntur, *l.præſes* 1. *ff.de extraordin.cognit.* N.1787 a decernitur quæ minæ ſufficiant ad iuſtum metũ, *l.interpoſitas* 13.*tit.de tranſact.* C.322 h ſolo quandoque cauetur, *l.prætor ait* 7.§.1.*ff.de dam.inf.* N.43 b obſequiũ & reuerentia ſibi exiberi à liberto patronũ petere poteſt, *l.ſi duo* 13.*ff.de iureiur.* V.1280 i ¶ Agi poteſt ad hoc vt fiat diuiſio ſed & vt exceptio opponatur, *l.ſi ſub impoſſibili* 29 *ff.de fide.& mand.* N.1087 ¶Fit editio, *l.ſenatus* 3 *ff.de eden.* V.245 h fructus rei noſtræ apud alium extãtes reuocari poſſunt, *l.ſequitur* 4.§.19.*ff.de vſucap.* N.457 l id ꝙ omiſſũ eſt ſuppletur, *l.prætor ait* 7.§.2.*ff.de dam.inf.* N.44 q fungi, *l.cætus, ff.de iud.* V.677 ſuo iudex edicta ſua defendit, *l.ſicut* 7. *ff.ne quid in loco publ.* N.630 e priuatus aut remotus nõ poteſt iterũ ad illud aſſumi, *l.teſtamento* 51.*ff.de manum. teſta.* N.130 p non iuuatur qui eo malè vtitur, *l.per id* 3.*C.de curat.*262 m

Officio quis remoueri ob negligenciam poteſt, l.tertio 2.ff.de cuſtod.reor.N.1435 b

Fructus petuntur officio iudicis, & condictione ex lege, l.omnes 19.ff.de excep.N.814 y

Officia pro prætoribus vel officialib. l.eadem 2.ff.de ferijs.V.336 r duo nemo regulariter ſimul exercet, l.agentes 4.C.de præpoſ.agent.155 p non debet quis habere, l.hac parte 10.C.de proxim.ſacr.ſcrin.247 k regulariter quis habere non poteſt. l.comperimus 3.C.de prox.ſacr.ſcrin.251 m recipiunt extenſionem territorij, non cauſarum reſpectu, l.omnem 1.C.de ca- non.largitio.39 c

Officiis humilioribus arcendi magiſtratus, l.humilioribus 14.C.de ſuſcept.116 x

olea immatura plus habet reditus, l.in fructu 42.ff.de vſu & vſufructu.I.1129 g plus profert fructus quam matura, l.ſi abſente 48.ff.de vſufructu.V.912 d

olim & iamdudum præteritum reſpicit, l.nec 8.tit.de contrah.emp.V.1728 m præteritum & futurum tempus ſignificat, l.hoc edicto 1.§.1.de op.non.nun.N.5 n

omiſſus caſus an ſimilis expreſſo, & habetur in diſpoſitione iuris communis, l.ſi cum 22.ff.ſoluto matrimonio.I.27 f

omiſſa quæ vitient, tit.de pace Conſtantiæ.E.192 c

omiſſio non vitiat inuentarium, c.2.hinc, tit.1.de hered.& falc.A.14 a

omiſſum lege non omittendum à iudice, tit.de allodiis 54.F.113 m

Omne qui dicit nihil excipit, l.ſi proprium 52.ff.de leg.& fideicom. I.1037 relictũ pro anima ſeu ad pias cauſas, debetur à quocunque ſucceſſore ſi adhibita fuit ſolennitas, l.ſi quis 17.ff.de leg.& fideic.I.874 h qui dicit nihil excipit, l.teſtatorem 68. ff.de leg.& fideic.I.1050.tit.5.de capitaneo.F.95.o

¶Tempus continuum niſi ſi ſit vtile, c.4.illud, tit.1.de hered.& falc.A.19 a

omnia ſunt in protectione imperatoris, coll.2.Nou.9.tit.4. vt eccleſ.Rom.A.104 f ſunt principis iuriſdictione l.coloni 2.C.in quib.cau.186 i

omnis vox diſtributiuè interdum collatiuè accipitur, l.Mæchus 47.ff.de iure fiſci.N.1653 e & quilibet differunt, l.ſi pluribus 44.ff.de leg.& fideic.I.892 f ſapientia à domino Deo eſt, l.nam &, ff.de legib.V.73 a

Omnes & maiorem partem conſentire paria, l.iuriſgentium 7.§.18.ff.de pact.V.170 t quod tangit ab omnibus approbari debet, l.in concedendo 8.ff.de aqua & aquæ.N.121 g l.quicunque 7.C.de omn.agr.deſer.196 q pro cuiuslibet generis, l.hac clauſula 1.ff.de ſuſpect.tut.& cur.I.236 i nepotes ex vno filio ad vnam partem vocantur, l.ſi quis 8.tit.de ſecun.nup.C.1060 collegiati vnum corpus efficiunt, tit.de pace Conſtantiæ.E.194 h

omnimodo præcipuum habere quid, l.illud 12.tit.commun.vtriuſque.C.682 r dictio præciſa eſt, l.ſuper 11.§.6.ff.de oq.plu.arc.N.126 t vox omnem cauſam comprehendit, l.item 14.§ 10.ff.quod met.cau.V.494 r quem effectum habeat, l.quæſtione 31.tit.de fideic.C.1466 pro indiſtinctè, aut ſine diſtinctione; l.tenetur 6.§.ſi vas 4.tit.de act.emp.V.1808 t quid ſignificet, c.22.ſi vero, coll.4.Nou.22.tit.1.de nuptiis.A.177 l

onus non ſemper conſequitur honorem, l.ſenatores 11.ff.de ſenator.V.123 h ¶Rei an extinguatur ſi peruenerit res ad perſonam priuilegiatam, lib.de pace Conſtantiæ.E.171 b

¶Decreſcit pro rata & portione emolumenti decreſcẽtis, l.miles 36.§.2.miles, ff.de milit.teſtam.I.612 ¶Sentire debet qui commodum ſentit, l.ſi debitor 45.ff.de fideic.lib.N.275 d ¶Vbi eſt ibi lucrum eſſe debet, l.is qui 13.§.1.ſi quem, ff.comme.V.2416 p rem comitatur neque perit priuilegio noui poſſeſſoris, l.domum 1.C.de prædiis &c.121 b

onus adcreſcit hereditatibus pro portione hereditaria, l.vt heredibus 50.ff.de leg.& fideic.I.897 b ſi ab initio eſt maius quàm emolumentum, onus ſuſtinendum eſt, l.cum 67.ff.de leg.& fideic.I.930 l ſequitur emolumentum, l.ſi vſufructum 4.ff.de nouat.N.1114.o imponitur lucranti, l.deſcriptionis 1.C.de impon.lucrat.deſcrip.73 n eſt commune inter ſorores & nõ inter fratres, l.interualla 4.C.de munerib.81 c deſcriptiones filiquarum quatuor, l.deſcriptionis 1.C.de impon.lucrat.deſcrip.73 c concomitatur emolumentum ſeu commodum, l.flumina 30.ff.de adim.I.1332 r rem comitatur, l.ſi quis 5.C.de diuer.præd.215 i

Oneris & alternatiua promiſſio non planè indiuidua eſt, ſed diuiſione difficilis l.etſi 142.ff.de reg.iur.N.1911

Onerum alia debentur pro cõſequendo iure fructuarij, l.quæro 28.ff.de vſu & vſufruct.I.1117 f

Onere duplici quis onerari non debet, l.qui dotem 26.ff.de dot.præleg.I.1151 a

Oneratus in vno in alia re leuatur, l.ex empto 11.§.a.& in primis, tit.de act.emp.V.1811 b

Onera extraordinaria quæ, l.nunquam, C.de agricol.& cenſit.165 d viæ ſternendæ & angariarum, eccleſia quoq. præſtat, l.ſunt 11.ff.de vacat.& excuſ.mun.N.1756 p matrimonij in quibus conſiſtant, l.ſi is qui 56.digeſtis de iure dotium.V.2145 c

oneratus in maiori pecunia, an & quando de minori oneratus intelligatur, l.cum pater 77.ff.de lega.& fideic.I.930 l

onerari non poteſt is, cui nullum lucrum relictum eſt, l.habemus 62.ff.de leg.& fideic.I.903 k qui non honoratur, cap.1.ſi hæres, §.1.hu igitur, tit.1.de hære.& falc.Auth.4 p oneratur, l.cum 30.tit.de fideicom.C.1466 n alius non poteſt quàm qui honoratus eſt, l.coherede 41.§.3.quod ſi, ff.de vulgar.ſubſt.I.556 y

opem ferre quis dicatur, l.in furti 50.§.4.cum; ff.de furtis.N.1298 p ferens furi, neque furtum commiſiſſe, neque fur dicitur, l.ſi quis 35.ff.de furt.N.1286 præſtans principali delictum committenti, tenetur ex ſuo tantum delicto, l.prætor 2.§.12.ſi quis, ff.vi bon.rapt.N.1342 y

opinari qui ſe dicit pro certo non affirmat, l.cum 9.tit.de inſt.C.1385 e

opera malorum hominum vti non poſſumus ſine pœna, l.vtilitatem 1.§.1.magiſtrum, ff.de exercit.act.V.1450 f l.ſi longius 18.ff.de iud.V.682 i pro ſtudio, l.ſi longius 18.ff.de iud.V.682 i l.quid tamen 21.§.10.ff.de recep.arb.V.640 x & diuturno officio, l.ſi non 26.§.12.libertus, de condict.indebit.V.1341 g

Operæ incertæ à die petitionis cedere dicuntur, l.operæ 7.ff.de vſu & vſufr.I.1107 a eædem à diuerſis debitę an & quomodo dici poſſint, l.nemo 5.ff.de duob.reis.N.1038 n fabriles certæ appellantur, l.ſi non 26.§.13 ſi decem, de cond.indeb.V.1343 m ſeruorum capitis deminutione non amittuntur, l.operæ 2.ff.de oper.ſeruor.V.98 a legatum in duobus diſtat ab vſufructu, l.hominis 11.ff.de vſu & vſufruct.I.1105 e libertorum ius perſonarum continent, l.operæ 2.ff.de oper.ſeruor.V.949 a eædem dici poſſunt propter omnimodam ſimilitudinem, l.nemo 5.ff.de duob.reis.N.1038 l impuberis quædam, at non infantis, l.cæterum 31.ff.de rei vind.V.844 u ¶Repeti non poſſunt, ſiue certæ, ſiue incertæ, l.nemo 5.ff.de duob.reis.N.1038 n ſerui minima capitis diminutione amittuntur, l.operæ 2.ff.de oper.ſeru.N.948 z vſus vel vſusfructus dici poſſunt, l.operis 5.ff.de oper.ſeruor.N.949 f certæ pecuniæ inſtar obtinent, l.ſi ſeruus 38.ff.de ſtipul.ſeruor.N.1067 d liberti non tribuunt ius in perſonam, l.hominis 11.ff.de vſu & vſufr.I.1105 b

Operarum ſpecies ac genera, l.ſi non 26.§.12.libertus, de cond.indeb.V.1342 m aliæ in faciendo, aliæ in non faciendo, l.qui non 163 ff.de reg.iur.N.1913 aliæ, conſiderata quantitate nõ ſubſtantia ſunt certæ, aliæ incertæ, l.ſi tempore 1.tit.de oper.lib.C.1288 m fabrilium exempla, l.ſi operas 24.tit.de præſcr.verb.V.1902 y futurarum an poſſit peti pretium, l.ſi tempore 1.tit.de oper.lib.C.1288 p pretium an liceat exigere, l.ſi quem 4.tit.de oper.lib.C.1290 l & vſusfructus quædam ſimilitudo, l.fructus 4.ff.de oper.ſeruor.V.949 c obligatio quandoque ſoluitur, leg.nec patronus 6.tit.de ope.lib.C.1292 h certarum & incertarum differentia, l.ſi non 26.§.12.libertus, de cond.indeb.V.1342 m cauſę & quemadmodum ſeu quibus modis operæ imponantur, l.ſi non 26.§.12.libertus, de cond.indeb.V.1342 m

Operas ſeruo manumiſſo per fideicõmiſſum imponere filius teſtatoris poteſt, l.videndum 95.ff.de leg.& fideic.I.837 a

Operas manumiſſo imponere poteſt, qui ei beneficium contulit non qui inuitus manumiſit, l.ſi cum 9.tit.de don.inter vir.& uxor.V.2187.o

Operas imponit qui ex voluntate manumittit, l.manumiſſionis 2.tit.de oper.lib.C.1289 e

Operas liberto non imponit is qui neceſſitate manumiſit, l.ſi quis 53.ff.de fideic.lib.V.281 c

opes dat Galenus, ff.proœm.Gl.c, pag.45

opinatores qui, l.1.opinatores, C.de excoctione 291 d, l.miſſi 7.C.de exact.tribut.33 p

opinio quid, tit.quom.in leſ.maieſt.E.140 a

Opinio bona pro fama & exiſtimatione, Nou.90.tit.2.de teſtib.c.1.ſancimus.A.414 y communis, l.illud 5.ff.ſi pars hered.pet.V.814 ¶Media inter varias ſeu ex variis ſequenda, l.adeo 7.§.7.ff.de adqui.rer.dom.N.364 t ¶Probabilis confert ad vſucapionem, l.qui fundum 7.§.3.ff pro emp.N.499 k ¶Probationis eſt ſpecies, l.ait prætor 1.ff.de lumin.N.664 e ¶Supina impedit vſucapionem, l.pro donato 1.§.1.ff.pro donato.N.506.o ¶Vehemens veritati conſona, idem operatur quod certitudo, l.quotiens 47.§.4.non, ff.de pecul.V.1543 o quem effectum habeat, l.ſi pater 40.ff.de hered.inſt.I.480 u pro ſcientia habetur, l.ſi duo 3.§.11.in hoc, ff.vti poſſid.N.700 a

itized by Google

Opinionis cõmunis effectus, l. contra 1. tit. ſi aduerſ. delict. C.443 d

Opinioni præfertur veritas, l. recuſari 97. ff. de adquir. vel omitten. hered. I.688 q

Opinionem ſuam variis ex cauſis quiſque format & mutat, l. 3. §. 23. quæſtioni, ff. de quæſt. N.1538 f

Opinione quædam denominantur, l. pro herede 11. ff. de here. pet. V.754 f

Opponuntur neceſſarius & voluntarius heres, l. is qui 15. ff. de adquir. her. I.628

oportet pro expedit, l. non ſolum 8. §. 4. ff. de op. nou. nunt. N. 22 e decet aliquando accipitur, l. cum 6. tit. de bon. quæ lib. C.1549. ff. lib. 1. tit. 1. u verbum imponit neceſſitatem, Auth. coll. 6. Nou. 73. tit. 2. de inſtrum. caut. c. 8. licet. 347 c

opportunitas ſubintelligẽda in generali renũtiatione, l. cum tibi 17. ff. de fideic. liber. N.245 b

oppoſita in vno & eodem eſſe non poſſunt, l. ſed ſi 6. ff. de hered. inſt. I.454 p

optio vxori defuncti hæredis interdum datur, l. meminimus 2. C. quando & quibus pars 70 l cui hẽredũm detur, leg. meminimus 2. C. quando & quibus pars. 70 l

Optionis legatum an & quando ad heredem tranſeat, l. homine 18. ff. de opt. vel elect. leg. I.1160 m conditionale eſt ſeu conditionem continet nimirum ſi legatarius optauerit, l. ſi domino 99. ff. de leg. & fideic. I.839 a

Optionem à teſtatore & à lege habere differunt, l. ſi optio 3. ff. qui & à quibus. N.316 k

optimum fundum qui legat liberum legat, l. Lucius 93. ff. de leg. & fideic. I.1068 t

optima res intelligitur qua melior, alia inueniri non poteſt, l. ſi is 50. ff. mandat. V.1672 f

opus pro damno quod ex opere fit, l. prætor ait 7. §. 1. ff. de dã. infect. N.42 t & damno operis vitio contingente, l. apparet 5. ff. de itin. actu. N.714 b ¶ Operis damno, l. ſi finita 15. §. 2. ff. de dam. inf. N.55 h

Opus alius informatum, aliud informe, l. ſi autem 22. ff. quod vi aut clam. N.159 g qui cedit etiamſi loco cedat non liberatur, ff. lib. 39. tit. 3. l. 7 a qui facit debet ſuis ſumptibus tollere, ff. lib. 39. tit. 3. l. 7 a metalli quid, l. aut damnum 8. §. 6. inter, ff. de pœn. N.1552 e non impeditum, non tollitur, leg. prætor ait, §. 1. ff. de dam. inf. N.42 u probatum eſt, quod magiſtri officiorum retulerunt eſſe rectè factum, l. lex 7. §. 2. illud, ff. ad leg. Iul. repet. N.1510 factum nocendi animo tollendũ eſt, ff. lib. 39. tit. 3. l. 1. §. 2 f ſi fiat poſt ſtipulationem quid peti ab aduerſario debeat, l. ex operis 12. ff. de op. nou. nun. N.23. o nõ dicitur fieri quod non habet in ſe faciem operis, l. ſtipulatio 21. §. 34. ff. de oper. nou. nun. N.33 principe vel ſenatu permittente factum, non tollitur, l. prætor ait 7. §. 1. ff. de dam. inf. N.42 u

operis deſtructio eſt indiuidua, l. ſtipulatio 21. §. 5. ff. de operis nou. nunt. N.33. o noui nuntiatio, tranſit in ſingularẽ ſucceſſorem, l. is cui 23. ff. de oper. nou. nun. N.34 e noui nuntiationis & damni infecti differentia, Rub. ff. de damn. inf. N.34 rẽ afficit, l. is cui 23. ff. de op. nou. nun. N.34 p ſit rei, l. is cui 23. ff. de op. nou. nunt. N.34 q veteris puta fulciendi cauſa fauorabilior quam noui, l. hoc edicto 1. ff. de op. nou. nunt. N.3 g adquirere pro ſolertia & diligentia, l. quæſtus 8. tit. pro ſocio. V.1686 q quod fit in publico & in priuato differentia, l. ſi finita 15. §. 7. ff. de dam. inf. N.56 u in publico facti nomine magiſtratus adiri ſolet, l. fluminum 4. ff. de dam. inf. N.80 m

oratio pro lege, ff. proœm. in Gl. g, pag. 43

Oratio ambigua fit multis modis, l. quotiens 88. ff. de verb. oblĩgat. N.973 e ¶ Coniuncta pro diſiuncta ſæpiſſimè accipitur, ff. de itin. actũque priuat. N.705 diuina, ff. proœm. pag. 43
¶ Pluralis pro ſingulari, l. quia 11. tit. de præſcript. verb. V.1894 x
¶ Soluta quæ dicatur, l. ſæpe 53 ff. de verb. ſign. N.1813 k

Orationis ſi quid horum factum erit, & ſi illud, aut ſi illud factum erit, an ſit differentia, l. ſi is qui 14. ff. de reb. dub. I.1350 p

Orationem generalem temperat particula penè, ff. proœm. in marg. 2, pag. 46

Orationes duæ particulares contrariæ poſſunt eſſe veræ, l. ſi is qui 14. ff. de reb. dub. I.1349 g

orator non ſemper perſuadet, l. illicitas 6. §. 5. ff. de of. præſ. V. 144 p

orcinus libertus pro eo cui directa libertas data eſt, l. cum dos 1. ff. de dot. præleg. I.1137. o
¶ Pro directo manumiſſo, l. qui ob 5. ff. qui ſine manumiſſ. N.313 g non pro directè manumiſſo, l. cum quaſi 30. §. 12. ff. de fideicom. liber. N. 261 c directo manumiſſus, l. dominus 22. ff. de pecul. leg. I.1210 m

Orcini liberti dicuntur, qui defuncti ſunt liberti, l. ſi mulier 32. ff. de minor. 25. ann. V.570 n

ordinare eſt ad honorem & magiſtratus promouere, l. ſpurij 6. ff. de decur. & fil. eorum. N.1733

Ordinarium ff. de iud. V.671 tollit extraordinarium, l. qui bona fide 13. §. 10. ff. de damn. infect. N.52 c
¶ Non excludit extraordinarium, l. ſi minoris 25. ff. de admin. & peric. tut. I.181 m

Ordinariæ collationes quæ, l. muneris 1. Cod. de vacat. publ. muner. 86 a

ordinarius an poſſit recuſari, coll. 3. Nou. 15. tit. de defen. ciuit. A.124 b

Ordidarij pro tribunali cognoſcunt, l. qui pro trib. 2. ff. de re iud. N.518 p opponuntur iudicibus delegatis, l. proponebatur 76. ff. de iud. V.713 a habent notionem, l. ait prætor 5. ff. de re iudic. N. 522 p

Ordinariorum vnus interlocutoriam ſine alio ferre poteſt, l. Pomponius 36. ff. de re iud. N.541 a iudicum ſinguli inſolidum iuriſdictionem habent, leg. Pomponius 36. ff. de re iudicata. N. 541

ordo pro ſolemnitate, l. ordo 8. ff. de publ. iud. N.1415 b numero, l. nonnunquam 62. ff. de iud. V.709 m

Ordo æquitatis conſuetus ſeruandus, l. vltra 4. Cod. quemadm. ciuil. mune. 84 x
¶ Ampliſſimus pro ſenatorio ordine, l. ne quorundam 1. ff de colluſ. deteg. N.357 an ſit curandus, l. nec etiam 6. ff. de ſolu. & liberat. N.1133 i l. nullum 10. tit. de iud. C.510 i l. nec quicquam 9. ff. de of. proconſ. V.140 f in alimentis ab aliquo exigendis ſeruatur, l. ſi quis 5. ff. de agnoſ. & alend. lib. I.96 b in appellando, l. Imperatores 21. ff. de appel. N.1598 q quis ſeruetur ſi in bonis debitoris ſint tantum nomina, l. à diuo 15. ff. de re iud. N.532 b in carceratione, & antequam quis in carcerem coniiciatur, conſtare ad liquidũ de delicto oportet, l. ſi quis 1. C. de præd. decur. 67 b quis ſeruetur in detractione duarum quartarum, c. 1. ſi heres, §. 1 ſi quis, tit. 1. de hered. & falc. A.6. o in fiſcalibus cauſis ſeruãdus & in cauſis priuatorũ, l. conductores 1. C. de conduc. 218 ſeruandus eſt in honoribus deferendis, l. ſi ipſe 1. C. de potiorib. ad mune. 110 c in inſtitutionibus & ſubſtitutionibus ſeruatur, l. ambiguitates 24. tit. de teſtam. C.1305 iudici ſeruandus in iudicio finium regundorum, l. ſi quis 3. tit. finium regundorũ. C.684 m quis ſeruetur in miſſione poſſeſſionis bonorum facienda, c. 6. ſed, coll. 3. Nou. 17. tit. 4. de mand. princ. A.135 c in mobilibus capiendis ſeruandus, l. à diuo 15. §. 2. ff. de re iud. N.528 i in præſtationibus, l. omnes 3. C. de coll. fund. 209 d in rebus gerendis alterius, l. ſi quis 12. ff. de relig. ſump. fun. V.1222 b in rebus fiſcalibus vendendis, l. quod in 2. de fide & iure haſtæ. C.10 t conueniendi fiſci debitoris, l. quoniam 3. de conuen fiſ. debit. C.8 y iudiciorum criminalium quis apud veteres, ff. de accuſ. N.1428 exercendorum publicorum iudiciorum à quibus olim formaretur, l. ordo 8. ff. de publ. iud. N.1415 b ¶ Succedendi is eſt, Vt prius deſcendentes aſcendentibus ſuccedant, quam deſcendentibus aſcendentes, l. nam etſi 15. ff. de inof. teſta. V.732. o inter nepotem ſeruatur in ſuccedendo, l. Gallus 29. ff. de lib. & poſth. I. 410 m is ſeruatur inter contutores, vt priores conueniantur, l. ſi plures 12. ff. rem pup. vel adoleſ. ſaluam fore. N.1229 e non ſemper attenditur, l. ſi finita 15. §. 15 ff. de dam. inf. N.59 a cauſæ quis dicatur, & in quibus cõſiſtat, No. 90. ti. 2. de teſtib. A.412 k cauſarum debendi quis, l. cum ex 97. ff. de ſolut. N.1196. o ¶ Ciuitatum quis & quæ eius priuilegia, l. nulli 3. ff. quod cuiuſque vniuer. V.407. o iuſta de cauſa mutari poteſt, l. cum igitur 2. ff. de ſtatu hom. V.87 a ¶ Executionis is eſt, vt poſt mobilia, & immobilia executio fiat in nominibus, l. à diuo Pio 15. §. 8. ff. de re iud. N.530 f nullus eſt temporis in his quæ ſimul fiunt, l. in operis 26. tit. locati conducti. V.186 ¶ Officiorum non turbandus, l. quiſquis 6. tit. de poſtul. C.345 g ¶ Sanguinis ſeruandus, l. à palatinis 1. C. de priuileg eorum. 269 r ¶ Satisfactionis, l. qui appellat 29. ff. de iud. V.690 x ¶ Scripturæ attenditur, l. ſi communis 37. ff. de ſtipul. ſeruor. N.1067 n inſpicitur inter perſonas, l. cum 77. ff. de leg. & fideic. I.946 q an ſit ſequendus, l. generaliter 24. §. 17. ff. de fideic. libert. N.233 i l. qui ſoluendo 60. ff. de hered. inſt. I.495 n non attenditur, ſed voluntatis, l. cum 77. ff. de leg. & fideicom. I.936 m interdum non ſeruatur, l. Lucius 53. ff. de her. inſt. I.489 f Nouel. 120. tit. 3 de alienat. cap. 6. & hoc. A.525 n an potius intellectus ſeruandus ſit, c. 1. ſi heres, §. 1. ſi quis, tit. 1. de hered. & falc. A.9 a
¶ Verborum deſignat ordinem intellectus, l. qui ſoluendo 60. ff. de her. inſt. I.495

Ordo eſt aliquis inter magiſtratus cum omnium ſit eadẽ conditio, c. 11. ſi. ut, tit. 1. de non alien. aut permut. A.81 p

Ordinis diuerſitas non nocet, l. ſi quis 28. ff. de her. inſt. I.469 h in ſcribendo iure ratio, ff. proœm in marg. d, pag. 44

Ordine edictorum peracto contumax fit, l. ſi prætor 75. ff. de iudic. V.712 m non apparente iudex eligit ſeu definit, l. tẽ 6. ff. de excuſ I.255 f

ordines dignitatum varij, l. Caſſius 2. ff. de ſenator. V.120 p quatuor magiſtratuum, c. 1. vnam, tit. 7. de non alien. aut permut. A.65 u non poſtulantium tres ſunt, l. hunc tit. 1. §. 3. ff. de poſtul. V.329 c

itized

Ordinū dignitates ſeruandæ,& diſtinguēdæ,neq; paſſim communicandæ,*l.temporib.1.ff.de inſp.venter.*I.163 d varij gradus ac variæ ſpecies,*l.temporib.1.ff.de inſp.venter.*I.102 d

Ordinata ad vnum finem,neque debent neque poſſunt operari contrarium,*l.in numerationib.ff.de ſolut.* N.1158 a

Ordinatio præpoſtera, *ff.proœ.§.1.pag.44* præpoſtera reprobatur cum mutat ſubſtantiam rei de qua agitur,*ff.proœm.in marg.pag.44*

Originarius vnde,*C.de municip.& origin.75*

Originarij filij colonorum, *l.hi penes 1. Cod.de agricolis & cenſitis.* 167 m

Origo pro cauſa petitionis,*l.ſi mater 11. §.4.eandem,ff.de except.rei iud.*N.824 p præcedens,*l.ſi quis 8.ff.de iudic.*V.678 i ¶Prima ei an inſpicienda,*l.in venditione 9.t.t.de contrab.empt.*V.1730.o ¶Propria, *l.heres 19.§.2.proinde,ff.de iudic.*V.685 e

Origo actionum ſpectanda,*l.per quam 2.ff.de poſſeſſ.hered.petit.*V.818 ¶Obligationis non titulus actionis an & quando conſiderandus ſit,*l.cum 76.ff.de leg.& fideic.*I.917 h

¶Rei inſpicitur, *l.ſed Iulianus 7.§.15.non ſolum, ff.de SC.Maced.* V.1497 a inſpicitur, *l.ſi quis 3.§.4.ſi à filiofam.ff.de SC.Macedon.* V.1405 q quot modis intereat,*l.eius 27.ff.ad municip.*N.1712 m non diuiditur patris domicilium, *l.filios 3.C.de municip.& origin.76.*o

Originis cauſa ſeu originale præfertur,*l.libertus 17.ff.ad municip.* N.1715 i potior,*l.cum te 1.C.de municip. & orig.75* k domiciliū mutare non poſſumus,*l.Senatores 11.ff.de Senat.*V.123 i

Origini interdum præfertur accidens,*ff.lib.1.tit.2.l.2.§.4* y

Originem ſeruitutis ad ebrietatem quidam referunt,*ff.lib.1.tit.1.l.4* a

Originē potius cuiuſq; rei quàm eius nomen ſpectare ipſi debemus,*l.qui exceptionem 40.ff.de cond.indeb.*V.1354 u

Originem quibus caſibus mutare liceat, *l.filios 3. C.de municip. & orig 76* r

Ab ipſa origine inchoandum eſt,*ff.lib.1.tit.3.l.1* a

Ornandæ rei adiecta rei cedunt,*l.gemma 6.ff.ad exhib.* V.1182 a

Oriri & extingui quid ſimul poteſt *l.Stichum 8. §.2.ſi quis,ff.de nouat.*N.1116 m

Orphanotrophi vtrum rationes reddere teneātur, *Nou.13.tit.13.de eccleſ.titu.cap.14.iubemus.*A.581 m

Orthodoxi liberis patris hæretici auo ſuccedunt, *Nou.115.tit.16.vt cum de appell.cap.3.aliud quoque,§.4.ſi quis.*A.492 m

P

PAbulum quod iumentis datur, *l.ſuper 9.C.de iure fiſ.*6 y

Paciſci de crimine an liceat, *l. hoc edicto 1.§.10.ff.de oper.nou.nunt.*N.7 l de furto admiſſo licet,at non de admittendo, *l.iuriſgentium 7.§.14.ff.de pactis.* V.269 b non licet,de bonis eius de quo dubitatur viuat necne, *l.conditionis 1.tit.de pactis.*295 q de quota litis non licet, *l.ſumptus 53. ff de pactis.*V.307 e niſi poſt litem finitam, *l.ſi renunciandi 6.ff.mandati.* V.1633 a in alienis rebus contra domini voluntatem, *l.in diem 9.ff.de aqua & aquæd.*N 121 n non poſſumus in aliorum præiudicium,*l.cum qui 30.§.3.in popularibus,ff.de iureiur.* V.1292 q à vicino vt ne in ſuo quid poſitum habeat niſi noſtra interſit, *l.ſi quando 17.§.1.cum in,ff.ſi ſer.vind.*V.1037 debitores in præiudicium creditorum non poſſunt,*Nou.99.tit.11. de duob. reu promit.cap.1.ſi quis.*A.452.o etiam gratis miles de adulterio ſuæ vxoris non poteſt,*leg.miles 11.ff.ad legem Iuliam de adulter.* N.1448

Pactionis contractui innominato & nominato adiectæ differentia,*l.ſi vt proprius 2.titu.de condict.ob cauſ.* C.728 l

Pactionem obſcuram contra quem interpretari oporteat,*l.veteribus 39.ff.de pact.*V.299 c

Pactione poteſt quis ſe ſolo alligare atque ita libertatem minuere,*l.cum ſatis 23.C.de agric.& cenſit.*18 n

Pactum pro nuda tranſactione,*l.fine 28.tit.de tranſac.* C.330 ſimplici tranſactione,*l.ſi ſuperſtite 9.ti.de dolo malo.* C.416 p

Pactum auerſionis comprehendit culpā leuiſſimam non caſum fortuitum,*l.opus 36 tit.locat.conduct.*V.1872 i vel colono vel cōductore nō expellendo tacitam habet cōditionem,*tit.24.quæ fuit prima cauſa.*F.56 l ¶De fructibus dotalibus eſt ſeruandum,*l.legem 1.tit.de pact.conuen.*C.1103 ¶De futura ſucceſſione an valeat, quando fit ex neceſſitate præcedentis contractus,*l.ſi quis ſeruum 23.tit.de act.emp.& vend.* V.1828 n ¶De futura fundi ſucceſſione an valeat,*ti.26.ſi de feudo defuncti.*F.61 b ¶De futura ſucceſſione vt contra bonos mores factum improbatur,*Tit.27.de feudo dato in vicem leg.commi.*F.30 d ¶De non accuſando adulterij non valet,*l.ſi mortuæ 25.§.5.ſi negauerint,ff.ad l.Iul.de adult.* N.1455 m ¶De non alienando non impedit tranſlationem dominij, *l.ea lege 51.tit.locati conduct.*V.1876 q ¶De non expellendo conductore ſeruandum,*l.vectigalia 10.§.1.ff.de publica.*N.143 i ¶De non manumittendo impedit libertatem, *l.ea lege 3.tit.de condic.indeb.* C.729 n ¶De non petendo non repellit agentem niſi opponatur,*l.ſi vnus 27.§.2.ff de pact.*V.288 d ¶De non renunciando ſocietati non valet,*l.actione 65.tit.pro ſocio.*V.1715 b

¶De non petendo,id eſt,obligatio de non petendo,*l.ſi vnus 27.§.2.ff.de pact.* V.285 p ¶De non ſuccedendo valet,ſi tamē quis ratione pacti accipit quantum ex ſucceſſione cōſequi potuit,*l.ſi quando 33.tit.de inoſ.teſt.*C.603 o ¶De non vendenda re mihi obligata valet & impedit venditionem, *l.ſi creditor 7.§.2.quæritur ,ff.de diſtr.pig.* V.1946 u ¶De pignore ingrediendo & occupando propria authoritate, excuſat occupātem à pœna vi bonorum raptorum, *l.creditores 7.ff.ad l.Iul.de vi publ.*N.1481 a inſolutum initio contractui appoſitum non valet,*l.quamuis 45 ff.de ſolut.*N.1158 f occupando creditori facto valet,*l.qui ratiario 30.ff.de pign.act.*V.1440 y

¶De quota litis eſt illicitū in procuratore & aduocato, *l.litis 15.tit.de procur.*C.379 d ¶De re abducenda authoritate valet, *l.Imperator 7.ff.qui ſine manum.*N.314 ¶De re viuentis an permiſſum,*l. donari 29.§.2.ff.de don.*N.169 d ¶De vſuris ſiſtēdis vt non vſuræ currāt valet,*l.ſi pupilli 6.§.12.ff.de neg.geſt.*V.424 k ex interuallo non informat actionem *l.iuriſgentium 7.§.5.ff.de pact.*V.263.o ¶Conuentum pro ſtipulatione,*l.cum dos 7.tit.de pact.dot.* V.2163 b ¶Dotale quoddam iniri poteſt cum patre quod cum eius filia nō poteſt,*l.alma 19.tit.de pact.dot.*V.2165 t ¶Dotis lucrandæ locum habet ſiue dos ſoluta ſit,ſiue non.*l.mulier 20.ff.de cond.inſt.*I.583 a gradatim poteſt conſtitui,*l.cum dos 7.tit.de pact.dotal.*V.2164 ¶Factum reo,prodeſt eius fideiuſſori,niſi mens alia ſit paciſcētis,*l.ſi quis 5.ff.de lib le* I.1288 o ¶Fideiuſſoris prodeſt reo,ſi hoc agit fideiuſſor, *l.quod dictū 32.ff.de pactis.*V.293 ¶Fideiuſſoris reo vel confideiuſſori non prodeſt,*l.fideiuſſores 23.ff.de pact.*V.281

¶Filij ne à ſe petatur an & quomodo proſit patri, *l.adquiret 19.ff.de pactis.*V.278 m ¶Futuræ ſucceſſionis ſiue vt ſuccedatur,ſiue vt non ſuccedatur non valet, *l.ſi quando 35.tit.de inoſ.teſtam.*C.602 l

Pactum in caſum mortis factū valere incipit profeſſione ſolitariæ vitæ,*l.ſi cum 22.ff.ſol.mat.* I.27 f ¶In caſu liberorum exiſtentium,*cap.26.quoniam,coll.4.Nou.22.tit.1.de nup.*A.183 e ¶In continenti appoſitum cōtractui ſtricti iuris,quando & quibus caſibus vſuras pariat,*l.Titius 24.tit.de præſcrip.verbis.*190 n non valet ad pœnam & ad vſuram, *l.ſeruum 7. ff.de ſeru.expor.* V.1800 t ¶In rem quid, *l.iuriſgentium 7.§.8.ff.de pactis.*V.266 x ¶In re principali factum extenditur ad rei acceſſorium, *l.ſi vnus 27.§.4.ff.de pact.*V.288 x ¶In rem dicitur vt nullo modo petatur,*l.exceptiones 7.ff.de excep.*N.810 ¶In rem prodeſt donatario,*l.ſi tibi 17.§.5.ff.de pact.*V.277 f vēditoris ante vel poſt venditionem emptori factum prodeſt,*l.ſi tibi 17.§.5.ff.de pac.* V.277 f fideiuſſori factum prodeſt, *l.ſi tibi 17.§.5. ff.de pact.*V.277 f ¶Iuſtum eſt quod vulgò reſtitutum dicitur, *l.Stichum 95.§.4.naturalis,ff.de ſolut.*N.1189 c

¶Legis auxilio veſtitutum quando dicatur, *l.legitima 6.ff.de pact.*V.259 ad liberationē,parere non debet obligationē,*l.in traditionib 48.ff.de pact.*V.303 n ¶Liberatorium alio modo an tollatur quàm non liberatoriū,*l.Stichum 95.§.4.naturalis,ff.de ſolut.*N.1189 g quibus verbis inducatur,*l.auunculo 28 ff.de mor.cau.dona.*N.183 ¶Liberorum non exiſtentium,effectum habere non debet liberis exiſtentibus,*cap.26. quoniam,§.1.ſuper coll.4.Nou.22.tit.1.de nupt.*A.184 e

¶Licitū facit quod aliàs nō licuit,*tit.12.de fratrib.*F.45 k quaſi legis cōmiſſoriæ reprobat inter debitorē & creditorē, non inter tertiū & debitorem.*Tit.27.de feudo dato in vicem leg.com.* F.30 c ¶Nudū quibus caſibus pariat actionem, *l.iuriſgentium 7.§.4.ff.de pact.*V.262 m veſtitur nouem modis, *l.iuriſgentium 7.§ 5.ff.de pactis.*V.263.o quoties pariat actionem, *l.legitima, ff.de pactis.*V.259 aliquod ſit nudum, *l.iuriſgentium 7.§.5.ff.de pactis.*V.263.o quod dicatur, *l.iuriſgentium 7. §.4.ff.de pactis.* V.262 n ¶Non petendi tolli nō poteſt poſteriore pacto petendi,*l.ſi vnus 27.§.2.ff.de pactis.* V.285 p & ex interuallo certis caſibus actionem parit,*l.pacta 72.tit.de contrab.empt.*V.1754 n vſurarum non veſtitur cohærentia contractus ſtricti iuris,*l.Titius 24.tit.de præſcript.verb.* V.1901 n quandoque actionem parit,*l ſciendum 19.tit.de ædilit.edict.*V.1970 t aliquod reducitur ad nullum,*l.lege 10.tit.de pact.conuent.* C.1408 p ¶Nullum reducatur ad aliquod,*l.lege 10.tit.de pact conuen.* C.1108 d

in principali non extenditur ad eius appendices, l.in bis 66. ff.ſol.matr.I 64 ¶Obſcurum apponenti nocet, l.in lege 19.titu. local. cond.V.1867 c interpretamur contra venditorē, l.ſi arborem 17.§.3.hac lex,ff.de ſer.vrb.præd. V.984 ¶Patris nō nocet filiæ in actionibus dotis, l fructus 2 tit.de pact.conuen.C.1103

¶Perſonale alij non prodeſt, titu.49.de eo qui finem fecit. F.93 a non eſt continuò perſonale licèt in eo perſona fuerit incerta, tit.26.de feudo defunct.§.4.ſi quis. F.62 i perſonale non tranſit ad hæredem, l.ſi marito 3.§.1.ſi pater,ff.ſol.matr. I.43 h quid, l.iuriſgentium 7.§.8.ff.de pact.V.266 x Perſonaliſſimum filij vel ſerui patri vel domino non prodeſt, l.& hæredi 21.ff.de pact.V. 279 p ¶Serui ex poſtfacto cōfirmari non poteſt, l.contra 28.§. 2.ff.de pactis.V.291 a ¶Speciale pro expreſſo, l.ſi is qui 66.ff.de furt.N.1313 a ¶Turpe dicitur multis modis, l.pactum 15.titu.de pact.C.304 p ¶Venditoris aliquādo prodeſt emptori, aliquādo nocet l.idēmque 16.tit.pro ſoc.V.1687 ſ an noceat emptori, l.ſi cum 16.ff.de pact. V.275 z ¶Vnius ſocij alteri nocet, l.ſi ano 93.ff.de ſolut.N.1183 e pacto non nocet, l.ſeruus 3.tit.de pactis.C. 297 quandoque prodeſt l.eandem 9.§.1.ſi quis,ff.de duob.reis.N. 1041 c certis caſibus alteri prodeſt, l.ſi vnus 27.§.4.ff.de pact. V.288 x ¶Vnius rei credendi ſocij alteri non præiudicat, l.ſi vnus 27.ff.de pact. V.283 c in vnā cauſam an quandoq; in aliis pactum intelligatur, l.ſi extraneus 6.ff.de cond.cauſ. dat.V.1324 x ¶Vnius alteri non nocet etiamſi in vim tranſactionis factū ſit, l.eum qui 30.§.3.in popularibus,ff.de iureiur.V.1292 q

¶Vni factum alteri non prodeſt. l.liberationem 3.ff.de liber.leg. I.1186 g in ſtipulatione differt forma verborum, l.tale pactu 40.ff.de pact.V.298 d maioris effectus quàm repudiatio l.qui 134.ff.de reg.iur.N.1907 a

Pactum appoſitum per mulierem non valet, l.ſi ita ſtipulatus 97.ff.de ver.obl. N.900.o vt ne maritus teneat ad vxorem funerandam verum valeat, l.Neratius 20.ff.de relig. & ſump.fun. V.1226 vt in quantum facere poſſis tenearis, an & quomodo valeat, l.ſi quis 49. ff.de pactis.V.304.o vt tertius det alteri vel nobis nō obligat, l.huius edicti 1.§.2.ff.de pact.V. 255 d interdū veſtitur iureiurando, l.ſi tempore 1.ti.de oper.lib. C.1288 m vt ab vno noſtrum detur alicui valet, l.huius edicti 1.§.2.ff.de pact.V.255 d cum ſcriptura an tātum valeat quantū ſine ſcriptura, l.pactum 17.tit.de pact.C.304 u

Pactum quando dicatur eſſe contra legē, l.conditionis 1.tit.de pac. C.296 q ratū an quis habere poſſit, quod ſuo nomine nō eſt geſtum l.ſi pupilli 6.§.8.ff.de nego.geſt. V.424 h ne liceat locum meū dedicare aut religioſum facere an valeat, l.nemo 61.ff.de pact.V.314 b incontinenti apponi quid, l.pacta 72.tit.de contrah.emp.V.1753 m vt nō in ſolidum quis damnetur valet, l.ſi conuenerit 26.ff.de re iudi.N.536 licèt fuerit appoſitum, vt non teneatur de euictione, vendens tamen re euicta tenetur ad pretiū, l.qui libertatis 69. ff.de euict. V.2032 quod facit debitor creditori, vt non poſſit ſolutionem probare, niſi per inſtrumenta non valet & cur, Nou.94.tit.6.vt ſine prohibit. cap.2.quia verò. A. 434 z ad agendum facit exceptionem ſen extenditur ad defendendum, l.quid 25.tit.de pact.dotal. V.2167 x quod continet idem quod ius commune, non eſt pactum, l.8.§.6. apud Pomp.ff.ſi ſerult.vind.V.1034 ▪ ¶Confirmari poteſt quod ſua natura inualidum, l.legitima 6.ff.de pact.V.259 q cōtra publicam vtilitatem, neque iureiurando neq; ſtipulatione cōfirmari poteſt, l.ſi quis 2.C.de agric.& cenſit.166 n

¶Dici poteſt cōtractus innominatus, l.obligationes 1.ff.de obli. & actio.N.884 b ¶Dirigitur interdum ad perſonam, non vt perſonale pactū videatur, ſed vt demonſtretur perſona cum qua contractum eſt, l.ſi neceſſarias 8.§.4.de vendendo, ff.de pign. act.V.1426 n ¶Facit quod conſuetudo facere poteſt, l.domini 5.C.de agric.& cenſ.168 r ¶Fieri poteſt de non agendo ſi talis tertius iurauerit, l.infur andum 1. ff.quar.rer.actio non datur.N. 878 h ¶Formatur cum veſtitur, l.interpoſitas 13.tit.de tranſact. C.311 ▪ in dubio non præſumitur perſonale, ſed reale & in hæredem tranſitorium, l.ſi pactum 9 ff.de probat.V.2072 ſuum quis interdum retractare & reuocare poteſt, l.rem 1.tit.de lib. cauſ.C.1607 d ¶Reſcinditur dolo malo initum, l.iuriſgentium 7.§.7.ff.de pact. V.285 ▪ quomodo adiuuetur ſenatuſconſulto, l.legitima,ff.de pact.V.259

¶Senatuſconſulto quemadmodum tollatur, l.legitima 6.ff.de pactis. V.259 q lege coadiuuante quomodo tollatur, leg.legitima 6.ff.de pact.V.259 q à poſſeſſore factum, non prodeſt euincenti, l.heres 21.ff.de fideiuſ.& mand.N.1082 a ¶Valet vt in depoſito culpa præſtetur vel nō præſtetur, l.depoſitum 1.ff.depoſit.V.1605 l quo renunciatur hereditati an valeat, l.conditionis 1.tit.de pact.296

¶Futuræ ſucceſſionis an & quando valeat, l.ſi conſtante 24.§. 4.ſi vir,ff.ſol.matr.L.36 b

¶Valet inter ſocios vt filia dotetur, l.ſi filius 81.tit.pro ſocio. V. 1722

¶An & quomodo inter dominum & ſeruum factū valeat, l.interpoſitas 13.tit.de tranſact.C.311.o

¶Ad excipiendū interdū & ad agendū valet, l.in traditionibus 48.ff.de pact.V.304 ▪ pro mortuo, & in mortuū, l.Paulus 2.quæ ſent.ſer.N.161 vt in ſolidū tenearis valet & quatenus, l.ſi quis 49.ff.de pactis.V.304.o contra naturalia & accidentalia contractus, l.in emptionib.43.ff.de pactis. V.300 k ¶Valet vt qui in ſolidum conueniri poteſt, non cōueniatur, niſi in quantum facere poſſit, l.alia 14.ff.ſolut.matr.I.22 m de re mea non alienanda, an valeat, l.nemo 61.ff.de pact.V.311 b ¶Non valet contra legem, ſed contra legis beneficium, l.paciſci 31.ff.de pact.V. 293 d contra voluntatem defuncti non valet, l.conditionis 1. tit.de pact. C.296 q quo immutatur natura & ſubſtātia contractus precarij, l.cum precario 12.ff.de precar. N.767 g contra ius religionis, l.quod ſi locus 11.ff.de relig.& ſump.fun.V.1221.o

Pactum lege aditum parit actionem, l.legitima 6.ff.de pactis.V. 258 q purgandæ foſſæ, ff.lib.39.tit.3.l.2.§.4 y à iure communi remotum quod dicatur, l.iuriſgentium 7.§.16.ff.de pact.V.269 g non videtur quod irreuocabiliter datū eſt, l.quod 11.titu.de in diem addict.V.1764 ¶Auctoritate legis contra pactum venire licet, l.ſi quis 29.tit.de pactis.C.301 e non ſeruare poteſt, cui pactum ab aduerſario non ſeruatur, l.ſi fratres 7.tit.com.vtriuſque.C.680 n

Pacti quatuor definitiones, ff.de pac.V.254 ſpecies trāſactio ff.de pact.V.254 ſeu cōuentionis vi ſeruitus viæ mutari poteſt, l.nam 6.ff quemad.ſer.amit. V.1044 q & pollicitationis differentia, l.huius edicti 1.§.2.ff.de pact.V.255 c pactis incōtinenti appoſitis, reſtringi ſolent primæ conuentiones, l.qui Romæ 122.§.1. Callimachus,ff.de verb.oblig.N.1009 i gratuiti differentia, l.qui tranſit 1.ff.de tranſac. V.312 e taciti & expreſſi ſimilitudo, l.cum 15.ff.de dona.C.1012 ſ de non petendo tres effectus, l.ſi vnus 27.§.2.ff.de pact.V.285 p

Pacto ſacramentū fidelitatis præſtandæ remitti pōt, at non ipſa fidelitas, tit.40.de capit.Corra.F.80 in ſe periculū ſuſcipere poteſt, l.neceſſario 8.ff.de peric.& comm.rei ven.V.1794 etiam inito inter ipſos magiſtratus, ius reip.mutari non poteſt, l.non ▪ ff.de admin.rer. N.1769 a matris vtrum adquiratur actio filio, l.Publia 26.ff.depoſ.V.1623 d non admittitur hæreditas, neq; amittitur, l.ſi quando 35.ff.de inoſ.teſt.C.603 matris adquirit filiæ, ſi modò id pactū interpoſitū ſit ſuper re propria, l.Gaius 45.ff.ſol.mat I.53 t ¶Derogatur nonnunquam legibus, l.de quib.32.§.1.ff.de ll. V.82 i ¶Fieri poteſt, quod lege poteſt fieri, l.non impoſſibile 30.ff.de pact.V.304 ſ aliquid remitti poteſt, quod repudiari non poteſt, l.& hæredi 12.§.4.ff.de pac.V.280 r ſe aſtringere, l.ſi ſe 1.ff.de iud.V.671 d effici poteſt, vt creditor pignora prius perſequatur, quàm perſonali experiatur actione aduerſus debitorem, l.inter creditorē 63.ff.de fideiuſ.N.104 p parentum adquiritur filiis doli exceptio, l.at hæredi 21.§.2.ff.de pact.V.279 d de nō petendo tollit ipſo iure naturalis obligatio, l.ſi vnus 27.§.2.ff.de pact.V.285 ▪ extranei exceptio nobis adquiri poteſt, l.item in 25.ff.de pact.V.281 i vel incontinēti, adpoſito pater dotē à ſe datam ſibi reddi ſtipulari non poteſt, l.auia 6.ti.de iur.dot.C.1073 quandoq; non oritur actio, l.auia 6.tit.de iure dot.C.1074.o nudo donari poteſt, l.cum ex cauſa 30. ff.de rei ud. N.537 i petendi non reſuſcitatur obligatio ſemel ſublata, l.ſi vnus 27.§.1.ff.de pact. V.285 p vni agnati, natura feudi in eius præiudicium alienari poteſt, tit. 49.de eo qui finem fecit.F.93 b an & quomodo ipſo iure tollatur actio, l.ſi vnus 27.§.2.ff.de pac.V.284 p ſocietas hæredi adquiri non poteſt, l.adeo 59.tit.pro ſocio.V.1706 ipſo iure quæ actiones tollantur, l.cum 6.tit.de tranſact. C.318 p ſeruus conditionem domini meliorem facere poteſt, l.ſeruus 3.ti.de pac.C. 297 ¶Reformare non poteſt, l.ſeruus 3 ti.de pact.C.297 legib. nonnunquam derogatur, l.de quib 32.§.1.ff.de legib.V.81 i

¶Fieri poteſt vt acceptilatio fideiuſſoris nōn proſit principali, l.item 14.§.6.ff.quod met.cau.V.493 ¶Remitti fidelitas poteſt, tit.26.ſi de feud.defun.§.6.ſi ſ acta.F.64 i id quod publicum eſt auctoritate, vtilitate priuatum. l.neque 45.ff.de diuerſis reg. iuris antiq. N.1883 d ¶Remitti ſeruitus poteſt, l.ſi ædes 32.ff.de ſeruit.vrb.præd.V.992 b ¶Tolli poteſt quod conſenſu contractum eſt, l.an inutilis 8.§.3.acceptum,ff.de acceptilat.N.1208 g ius publicum mutari non poteſt, l.Neratius 20.ff.de relig.& ſump. fun.V.1227 c

Pacta ambigua dotis cōſtituendæ & reſtituendę, pro dote interpretamur, l.ambiguus 70.ti.de iure dot.V.2155 b

¶Dotalia quæ depēdent à mera voluntate paciſcentiū valēt l.ſi pater 12.titu.de pactis dotal.V.2065 ¶Incontinenti appoſita contractibus etiam ſtricti iuris pariunt actionem, l.Titia 135. ff.de verb obliga.N.1025 ¶In rem omnibus proſunt, titu.49.de eo qui finem fecit.F.93 a ¶Nouiſſima ſunt ſeruanda, l.emptor 47 ff.de pactis. V.302 t ¶Perſonalia hæredi non proſunt, l.ſi vnus 17.§.4. ff.de pactis.V.277 ▪ ¶Prohibita non poſſunt confirmari prætextu communionis & ſocietatis, l.in communi 3.ff. comm.diuid. V.1160 l ¶Temporalia tempus ſuum non excedunt, leg.ſi vnus 27.§.2 ff.de pactis.V.284 h in diuortij tempus collata, diuortio facto locum nō habent, l.ſi conuenerit 1.tit.de pact.

*pact.dot.*V.2161 h ¶ Aduerſus ea,an venire liceat, & an iuri ſuo renunciare pro ſe introducto liceat,*l.ſi quis 29.tit.de pact.* C.311 g traditionibus appoſita quibus caſibus non valeant, *l.in traditionib.* 48.*ff.de pact.* V.303 n etiã remota à natura feudorum,poſſunt in inueſtituris celebrandis apponi,*titu.18.de duobus fratrib.* F.48 g ¶Appoſita in contractibus,an & quomodo actionem veterem tollant,& nouam pariant , *l.pacta 72.tit.de contrab.emp.* V.1753 m ad excipiendum valent facta, etiam ex interuallo,*l.pactiſ.i 31.ff.de pact.* V.293 f de natura,ſeu naturalia contractus quæ,*l.pacta 72.ti.de contrab.emp.*V.1753 m pro inſtrumentis,in quibus continentur pacta, *l.iuriſgentium 7.§.12.ff.de pact.*V.268 l ¶Fiunt gratuitò,*l.neq; 1.tit.de tranſac.* C.314 f ¶Re conſtare dicuntur , quæ ſine verbis & tacita,*l. Labeo 2.ff.de pact.*V.256 q ¶ Reſtringuntur ad ea , de quibus cogitatum eſt.*l.emptor 47.§.1.ff de pac.*V.303 m ¶Seruari bonæ fidei eſt,*l.non 2.ff.de adminiſt.rer.* N.1769 k ¶Seruari fidei congruit,*l.non 10.tit. de tranſactio.* C.327 c non egrediuntur perſonam,*l.liberationem 3.ff.de lib.leg.*I.1286 i interdũ habentur pro appoſitis,*l.veteribus 39.ff.de pact.* V.297 c traditionib. appoſitis valent,etiam ad actionem, *l.in traditionibus* 48. *ff de pac.*V.303 n regulariter traditione rei adiectæ valent, *l.nemo 61.ff.de pact.*V.311 b

Pactorum alia ſecundum,alia contra,alia præter legem *l.pacta 6.tit.de pact.*C.298 r alia in rem,alia in perſonam,*l.cum 32.de condic.indeb.*V.1346 t quædam ſubſtantialia , accidentalia , ſeu extranea , & de natura contractus ſunt,*l.pacta 72.tit.de contrab.empt.*V.1753 m quædam incontinenti,quædam ex interuallo apponuntur,*l.pacta 72.tit.de contrab.emp.*V.1753 m vis,in facienda,perimenda,informanda, elidenda,& adiuuanda actione, *leg.pacta 6.titulo de pactis.* C. 298 f

Pactio pactum,pax,*l.huius edicti 1.§.1.ff.de pact.*V.255 c

Pactis factũ ſtipulationibus quemadmodum ius contineri dicatur,*l.ſi vnus 27.§.2.ff de pac.*V.288 d ad liberationẽ factis,factũ ineſt,*l.ſi vnus 27.§.2.ff.de pact.* V.285 p nõ alienandi,& non diuidendi differentia, *l.ex lege 3.tit.de condict.ob cauſ.*C.730 n aliorum alij teneri poſſunt,*l.iuriſgentium 7.§.19. ff.de pact.*V.271 f

Pagani & militis in dado tutore ſimilitudo , *l.impuberi 40. ff.de admin.& peric.tut.*I.198 f

Palea,*ff.procem.gloſſ.i,pag.46*

Palam pro coram teſtibus,*l.ſi palam 10.tit.de iur.codic.*I.751 e dicitur quod euidentibus,& manifeſtis verbis dicitur,*l.quidquid 99.ff.de verb.obli.*N.992 q aliquid facere quid ſit,*l.hæredes 21.ff qui teſt.fac.poſſ.* I.374 h aliquid verbis donaſſe intelligitur , qui ita verbis expreſsè donauit , vt intelligi poſſit,*l.non intelligitur 3.ff.de iur.fiſ.*N.1628 c aliquid facere variè accipitur,*l.palam 43.§.1.palam.ff.de rit.nup.*V.2115 f ¶Faciẽs,an & quomodo grauius puniatur,quàm qui clã aliquid prohibitum facit,*l.prætor 2.§.24.ſi in re,ff.vi bonor.rap.* N. 1344 z dicitur fieri etiam quod coram vno fit,*l palam 33.ff.de ver.ſig.* N.1809 f quæ geruntur,magnam excuſationem præſtant,ne quis deliquiſſe videatur, *l.qui 4.tit.de ince.ſt.& inutil.* C.1036.o hæredẽ nuncupare nemo cogitur, *l.hæredes 21.ff.qui teſtam.fac.poſſ.*I.374 h relinqui incapaci poteſt,*l.Lucius 123.ff.de leg.& fideic.*I.863 c

Palatini qui dicantur,*l.palatinis 1.tit.de off.comi.ſacr.larg.* C. 863 k erãt officiales comitis ſacrarũ vel priuatarum largitionum,*l neque 2.C.de cano.largit.*39 n commonebãt præſides ad exigenda tributa , non autem ipſi exigebant, *l. neque 2.C.de can.largit.*39 n

Par id eſt,totum,*ff.proœm.pag.43.gloſſ.a,§.2*

Pandectæ continent totius iuris doctrinam , *ff.proœm. pag.43 gloſſa a,§.2* à pan,*ff.proœm.pag.43 gloſſa a, §.2*

Pandectarum etymon *ff proœm.pag.43 gloſ.a,§.2* materia,*ff.lib.1. tit.1.e,pag.53* obiectum,*ff.lib.1.tit.1.e,pag.53* ſeptẽ ſunt partes, & quæ,*ff.proœm.gloſ.n,pag.44* vtilitas,*ff.lib.1.tit 1.e,pag.53* libri qui non leguntur in ſcholis,*ff.proœm.gloſſ.a,pag.44*

Papa vel ipſis prælatis formidabilis,*cap.4.deinde,col.3.No.17. tit.4.de mand.princip.Auth.*133 b tẽporalibus immiſcere ſe non debet.*cap.1.maxima.tit.6.quom.opor.epiſc.Auth.*51 h aliquem deponére,quæ depoſito remedia aduerſus eum competant,*tit.de pace Conſtant.* E.193 b dicitur habere omnia iura in ſcrinio pectoris,*Nou.105.tit.6.de conſul.cap.1.quantamcunque. §.4.ſubiaceat.*A.466

Papam in pede oſculari conſuetum,*l.domeſtici 1.Cod.de domeſt.& protect.*242

Papinianus acutiſſimus,*ff proœ.in marg.pag.45* maxim⁹, *ff.proœ.in marg.pag.45* prodẽtiſſimus,*ff proœ.in marg pag 45* pulcherrimus,*ff.proœm.in marg.pag.45* ſublimiſſimus, *ff.proœm.§.1.pag.5*

Papinianus libro ſecundo definitionum, *l.cum hæres 11.ff.de diuerſis temp.præſcript.*N.846 a *l.cum hæres 11.ff.de diuerſis temp.præſcript.*N.847 lib.3.Quæſt.*l.cum furioſus 39.ff.de iud.*V.695 lib.6. Quæſt.*l.cum 6.cum hæredis 10.ff.ſi pars hæred pet.* V.816. *l.cum 33. ff.de ſeru.præd.ruſtic.*V.1000 lib.4.Quæſtionum, *l.non quidquid 40.ff.de iud.*V.695 lib.5.Quæſtionum, *l.pater 14.ff.de inoſ.teſta.* V.734 lib.11.Quæſtionum,*l.in omnibus 41.ff.de indi.*V.697 lib. 14.Quæſtionum,*l.nam etſi 15.ff.de inoſ.teſt.*V.732 lib.24.Quæſt. *l.ſi vxor 42.ff.de iudic.*V.697 lib.xxvii.Quæſt.*l.exceptio 28.ff.de except.rei iud.*N.836 *l.cum qui 43 ff.de iud.*V.697 lib.2.Reſponſorum, *l.non idcirco 44.ff.de iud.* V.697 *l.filio 16.ff.de inoſ.teſtam.* V.733 lib.3.Reſponſor.*l.argentarium 45.ff. de iudi.*V.698 libro 11.reſponſorum , *l.iudicatæ 29.ff.de except.rei iudic.*N.836 libro tertiodecimo reſponſorum,*l.intra quatuor 10. ff.de diuerſ.temp. præſcript.*N.846

Papinianiſtæ qui,*ff.proœm.in marg.b,pag.42*

Par affectionis cauſa ſuſpicionẽ remouet, *l.ſi paterfam.7. ff.de adop.*V.105 d parem cogere non poteſt,*l.Labeo 3.§.3.ff.de recep.arbi.*V.626.o virtus tueri parta & quærere, *Auth.coll.6. Nou.72.tit.1.vt hi qui,cap.6.quoniam.*336 c

Par eſſe aut eligi non poteſt domino vel vaſallo diſſentiente qui fidelitatem non iurauit,*tit.18.controuerſ.feud.*F.47 c

Parabolani qui multas habent parabolas , *l.Eis 6. ff.de excuſ.*I.255 h

Parangariæ,*tit.quæ ſint regalia 65.*F.119 g

Parapherna vnde dicantur,*l.legem 1.ff.de pact.conuent.*C. 1102

Paraphernalia quæ dicantur,*Auth.coll.5.Nou.53.tit.8.de exhib.& introd.*293 h ſunt in vſu communi mariti & vxoris,*l.de his 17 de don.inter vir.& vxor.*C.1120 a

Paraphernales vſuras maritus in vſus communes poteſt conuertere,*l.ſtipulata 33.tit.de don.inter vir.& uxor.*V.2207 e

Paraphernalium rerum vſuras maritus cõuertere poteſt in cõmunes vſuras,*l.ſi mulier 11.tit.de pact.conuent.*C.1109

Paraſſe monumentũ vel ædificium quando quis dicatur,*l. ſi verò 12.ff.mandati.*V.1645 l

Paraphernalium bonorum vxor domina eſt, *l.pater 7.tit.de pact. conuent.*C.1105

Parcitur aliquando verecũdiæ, *l.quæ omnia 25.§.1.ff.de procurat.*V.364 f

Pariatio & pariare quid,*l.Stichus 67.§.3.idem, ff.de cond.indeb.*V.1367 g

Alij non parcit qui ſibi non parcit, *l.cum 23 titu.de ædilit.edict.* V. 1972 e

Pareatis literas Galli vocant,quoties iuſſu ſuperioris communis iudex extra territorium ſuum in vicino territorio citat, *Tit.1.quom.in læſ.maieſt.*E 153 c

Parens pro auo,*l.ſi cum 2.tit.ſi min.ob hæred ſe abſt.*C.448 g ¶Emancipare liberos inuitus non cogitur , *l.inuitũ filiũ 11.ff.de his qui ſui.*V.99 k mouetur ad educationem filij,*ff. lib.1.tit.1.l.1.§.3* m

Parentis vocabulum interpretatione ad omnes aſcendentes, *l.appellatione 51.ff.de verb.ſign.* N.1813 h locum ſocer obtinet,*l. generaliter 13.ff.de in ius voc.*V.191 e

Parentem certò demonſtrare impoſſibile , *l.quia ſemper 5.ff.de in ius voc.*V.185 h

Parentes liberis ſuccedunt iure Romano non feudali , *tit.50.de natur.ſucceſ.feud.*F.93 c qui,*Nou.118.tit.1.de hæredib.ab inteſt.cap. 2.ſi igitur.* A.512 i etiam non iuſti , in ius vocari non poſſunt permiſſu prætoris,*l.quique 3.§.3.ff.de in ius voc.*V.188 g & hæredes dicuntur in infinitum , *l.venia 2.titu.de in ius voc.*C.293 i ſuccedunt liberis, *cap.3.cum,§.1.antenuptiali, tit.2.de non elig.ſecund.nub.*A.28 p in infinitum intelligimus in fauorabilibus, *l.patronus 17 ff.de re iud.* N.534 g conſules appellari ſoliti fuère,apũ Imperatores,*l.ordinem 2.Cod.de conſ.*228 e in infinitum dicuntur,*l.quique 3.§.2 ff.de in ius voc.* V.185 f etiam non iuſti in ius vocari non poſſunt ſine permiſſu prætoris , *l.quique 4. §.3.ff.de in ius voc.*V.185 g *l.ſed & hæ 35 ff.de procura.*V.372 f cur filios magis diligant quàm liberi parentes , *l.iſti 8.§.3.ff.quod met.cauſ.*V.460 n

Parentum à liberis dura eſt ſeparatio , *l.ſi inſtrumento 8. ff.de inſtruct. vel inſtrum. leg.* I.1173 l dedecus malos habere liberos, *Coll.2 Nou.12.titu.7.de incest.nupt.*A.110 n ſemper fauſta & honeſta perſona liberis cenſeri debet, *l.cum 2.tit.qui & aduerſus.* C.453 d voce naturales etiam continentur , *l.parentes 5. ff.de in ius voc.*V.185 i

Parentibus & patronis remittitur calumniæ iuramẽtum , *l.cum 2.tit.de iureiur.*C.494 k liberorum negligentibus liberi iudicis officium implorant, *No.97.tit.9.de æqual.dot.cap.6.illud quoque.*A.446 a

Parentibus,id eſt,conſanguineis magis creditur,*Titu.33.de con-*

*ſuetud.*F.78 g

Parendum patriæ,*ff.lib.1.ti.1.l.2* l,*in marg.*

Parengariæ, *l.cum ad 2.C.de quibus munerib* m l

Pares & æquales pari & æquali iure ſunt cenſendi,*c.1.ſi hæres* §.1.*ſi quis,tit.1.hæred.& falc.*A.9 c

Pares curiæ abſentes citãdi & expectãdi,*tit.2.quid ſit inueſtit.*F.33 ſunt actor & reus in dilationibus dandis,*l.in trib.*13.*ff.de iud.*V.680 f quæ in cauſa cenſeantur res teſtatoris & eius hæredis,*l.hæredem* 25.*titu.de fideic.*C.1464 b non coguntur cognoſcere de cauſa feudali,*tit.47.an apud iudicem.* F.92 g quo loco iudicarẽ debeant,*Tit.de prohib.feud* 55.F.118 c

Pari in cauſa potior eſt cauſa poſſeſſoris,*l.ſi ſeruum* 91. §.3.*ſequitur,ff.de ver.obl.*N.987.o & rei poſſeſſoris, *l.hoc edictũ* 1.*ff.ne quis eum.*V.198 q in dolo melior eſt cõditio rei quàm actoris,*l.minor* 32.*ff.de minor.25.ann.*V.574 a melior eſt conditio rei & poſſeſſoris,*l.nã cum* 2.*ff.ne quis eum qui.*V.198 q melior eſt cauſa poſſidentis, *l.ſi procurator* 9.*ff.de doli mali & met. except.*N.872 p

Paria ſunt in ipſo actu auctoritatẽ interponi &in cõtinẽti, *l.obligari* 9.*ff.de authorit.* I.228.o ¶Appellationẽ interpoſitã & eſſe intra tempora appellationis interponẽdæ,*l.ex iudiciorum* 20.*ff.de accuſ.*N,1340 u ¶Actionem nullam habere vel infirmam,*l.accuſatorum* 1. *ff.ad SC.* N.1523 y ¶ Ex re ſua & operis ſerui aliquid quærere,*l.de bonis* 32.*ff.de lib.cauſ.*N.346 d ¶Aliquid non perueniſſe & non verè,*l.maiores , ff.quib.ad libert.*N.351 b ¶ Aliquid facere & pati cum prohiberi poſſit, *l.Imperator* 7.*ff.qui ſine manum.*N.314 ¶ Aliquem grauari facto & per miſericordiã,*l.quod ait* 2.§.2.*ff.de his qui not.infa.*V.340 t ¶Aliquid fieri.& id per quod ad illud peruenitur,*l.nec timorem* 7.§.1.*ff.quod met.cau.*V.479 f ¶Aliquid nominatim exprimere,vel per relationẽ ad aliud *l.editio* 3.*tit.de edend.*C.287 b ¶Auctorem non habere & reprobatum,*l.ſi quis* 33.*ff.ad l.Cor. de falſ.*N.1507 l ¶Cõditionem impletam eſſe vel haberi pro impleta,*l.ſi peculium* 20.*ff.de ſtatulib.* N.299 a ¶ Contractus & delicta quoad ius fori,*l.hæres* 19 §.1.*ſi quis .ff.de iud.*V.684 g ¶Conditionem puram eſſe vel eſſe conditionalem,*Nou.*123.*tit.6.de ſanctiſ.epiſ ca.36.in omnib.* A.553 l ¶Dolo malo poſſidere & non eſſe in poſſeſſione,*cap.2.hinc,tit.5.de monach.*A.44 d ¶Dari tempore conſtituto & poſt paucos dies, *l.ſed etſi* 17.*ff. de conſt.pecun.*V.1391 z ¶Dare & promittere,*l.ſi mulier* 10.*ff.de cond.cauſ.dat.*V.1318 ¶Dediſſe aut per debitorem non ſtetiſſe quominus daret,*l.ſtatuliberos,*§.8.*ff.de ſtatulib.*N.287 h ¶Deferri ex verbis legis & ex mente,*l.tutela* 3.*ff.de legit.tutor.* I.142 h ¶ Dicere hæreditatem centum eſſe dignam & centum eſſe in hæreditate,*l.cum tutor* 18.*ff.de tut.& rat.*I.318 i ¶Dolo efficere ne ad ſe res perueniat & rem perueniſſe,*leg. quæſitum* 8.§.8.*hoc interdicto,ff.de precar.* N.766 b ¶Emptorem non inuenire aut iniuſtum pretium offerentem *l.à diuo* 15.§.3.*ff.de re iud.*N.529 ¶Exprimere cauſam ꝓhibitionis expreſſè in teſtamẽto vel tacitè,*l.quotiens* 11.*tit.de fideic.*C.1461 u ¶Effectu,mediatè quid & immediatè facere , *l.poſſideri* 3.§.3.*ff.de adq.poſ.*N.410 h ¶Expreſſè vel tacitè remittere an iurare tantùm ſemel de calumnia,*l.ſi non* 37.*ff.de iureiur.*V.1297 u ¶Feciſſe & monſtrare per ſe vt facias,*l.qui operas* 38.*titu.locati conduct.*V.1873 g ¶Ferre in acceptum,ferre acceptũ,& accepto ferre,*l.lex* 7.§.1.*illud,ff.ad l.Iul.repe.*N.1510 ¶Feciſſe aut in mora faciendi non eſſe,*l.ſi vt certo* 5.§.12 *rem tibi,ff.commod.*V.1411.o ¶Facere & fieri cõſentire ſi prohibere poſſit,*l.ſi fundus* 33.*tit.locati conduct.* V.1871 ¶ Filios non extare vel extare excluſos eſſe,*l.pater* 14.*ff.de inoſ.teſt.*V.732 m ¶Furtũ facere & opem furanti præſtare an & quatenus , *l.ſacrilegij* 6.§.2.*ſi quis, ff.ad l.Iul.pec.* N.1514 u ¶Fideiuſſorẽ dare qui iure non poſſit conueniri,& qui facto quoq; conueniri poſſit , *l.qui ſatiſdare* 3.*ff.de fide.& mand.*N.1069 l ¶ Fieri tempore congruo vel in illud tempus conferri,*l.& hæredi* 21.§.5.*ff.de pact.*V.280 q ¶In quantum facultas patitur & in quantum facere poteſt, *l.patronus* 17.*ff.de re iudic.*N.134 h ¶Indebitũ ſimpliciter & ſecundum quid,*l.in ſumma* 65.§.1.*indebitum, ff. de condic.indeb.*V.1366 e ¶Indebitum ſcienter ſoluere & id quod quis ſit poſſe indebitum fieri,*l.eum qui* 21.*ff.de inoſ.teſta.*V.738 q ingenuũ naſci per priuilegium aureorũ annulorum, *l.cum* 44.*ff.de excuſ.*I.198 ¶Locupletari cum aliena iactura & dolum admittere,*l.ſed mihi* 3 *ff.commod.*V.1407 b ¶Literas nullas præſcriptas eſſe aut non extare, *Auth.coll.5.Nou.48.titu.2.vt præponat. nom.c.2.illud quoq.*270 m ¶Legere inſtrumẽtum alienum inuito domino , & inſtrumentum ipſum manu contrectare,*l. Sempronia* 72.*ff.de furt.*N.1316 t ¶Locupletiorem eſſe & dolo feciſſe quominus ſis locupletior,*l.qui* 1.*tit.de repud.*C.465 b ¶Non comparere aut comparere poſt terminum,*l.13.* ... *ff de excuſ.*I.273 ¶Nullum natum eſſe vel natum quidem,ſed mortuum eſſe,*cap.26.quoniam,*§.1.*ſiquis,coll.4.Nou.22.ti.1.de nuptiis.*A.183 c ¶Iubere,& non prohibere cũ poſſit,*l.17.*§.1.*ſi plures.ſi ex duobus,tit.4.ff.de noxal.act.*V.1106 t ¶Non extare maſculum,vel eſſe & repudiare ſucceſſionem feudi, §.*quinetiam* 1.*tit.6.epiſc. epiſ.vel abba.*F.11 b ¶Non feciſſe, & tardius feciſſe quàm oportuerit,*l.etiam* 14.*ff.de admin.& peric.tut.*I.178 i ¶Non dare & malè dare,*l.in ordinem* 1.*ff.de conuen.*I.340 x ¶Non fieri,aut iniuria fieri,*l.quotiens* 2.*ff.de opt.vel elect.leg.*I.1152 ¶Non inſtitui,& exhæredari,*l.quidam* 132.*ff.de verb.oblig.*N.1011 l nõ fieri , aut eo modo quo fieri non debet, *l.neque ſocietas* 1.§.2.*ff. quod cuiuſq.vniuer.*V.405 k non eſſe obligatum,& habere exceptionem,*l.vel obligatus* 2.*ff.de lib.cauſ.*N.338 non extare maſculum,vel ſtatim deceſſiſſe, §.*quinetiam* 1.*tit.6.epiſc.vel abba.* F.11 b nihil aut parum,*l.ſi fundus* 13.*ff.de reb.eor.qui ſub tut.*I.155 nihil dicere,& non clarè dicere, *l.Lucius* 23.*ff de leg.& fideic.*I.863 c non adquirere,& adquiſitum omittere,ſeu obiicere, *l.prætor* 1.*ff.ſi quis omiſ.cauſ.teſt.*I.698 u non eſſe ſcriptum , aut ita ſcriptum eſſe vt legi non poſſit, *l.quo tutela* 74.*ff.de diuerſis reg.iur.antiq.* N.1891 c ¶Manum tolli,& debilitari,*l.de quibus* 32.*ff.de legib.* 81 a omnium bonorum maioris partis bonorũ & ſtatus controuerſia,*l profert* 21 *ff.de excuſ.*I.287 a ¶Pati poſitum,& poſuiſſe,*l.ſi verò tit.*3.§.8.*ait.ff.de his qui effud.vel deie.* V.1096 g ¶Patrem ſibi,& filium patri ſtipulari,*l.quodcunque* 45 *ff.de verbor.oblig.*N.950 ¶Poſſidere,aut dolo malo deſiiſſe poſſidere *l.8.ff.rem rat.habe.*N.1249 a ¶Petere, & vt alius petat noſtro nomine , *l.ſi indebitum* 16.§.1 *ſi procurator,ff.rem rat. habe.*N.1254 f ¶Peculiares nummos, & mihi debitos ſolui à ſeruo,& mihi ſubreptos,*l.ſi decem* 17.*ff.de ſtatulib* N.297 a ¶Præſentem eſſe,& iuſta cauſa abeſſe, *l.ſi quidam* 1.*ff.de fideic. lib.*N.235 d ¶Prohibuiſſe, vel prohibere non potuiſſe, *l.vtiliſſimam* 1.*ff.ſi ſ*... *fur.feciſſe dicatur.*N.1331 r ¶Præpoſitũ ſuum non protegere, & occidere, *l.qui* 8.*ff.de re milit.*N.1688 d ¶Qualitatem alicui naturaliter ineſſe , & ineſſe per priuilegium,*l.libertus* 43.*ff.de excuſ.*I.297 ¶Rẽ nõ eſſe per naturam,& facto promiſſoris, *l.interdum* 73.*ff.de verbo. oblig.*N.968 t ¶Repudiare expreſſè vel tacitè , *l.mater* 19.*ff.de inoſ.teſta.*V.736 q ¶Remiſſam eſſe actionem, vel pro remiſſa habere, *l.prætor* 10. §.1 *ff.de oper.nou.nunt.*N.29 l ¶Rogare venientes ab inteſtato,vel dicere,*l.cum* 30.*titu.de fideic.* C.1465 i *l.ſi hæredes* 12 *tit.de teſt.manum.* C.1566 ſcire , & ſcire debere, *l.Iulianum* 19.*ff.de SC.Maced.*C.1504 *l.poſſidere* 3.§.8 *item Ariſto,ff. quod vi aut clam.*N.739 rem ſuam dari, & nihil dari,*l.ſi quis* 13.§.4.*ff.de ſtatulib.*N.196 m ¶Stipulari quanti fundus ſit,& certam pecuniam ſeu quantitatem,*l.fundi* 28 *ff.de noua.*N 1124 y ¶Separari non poſſe,aut difficulter tantùm ſeparari poſſe,*l.* 5.*idem Pompon.ff.de rei vind.* V.824 p ſine cauſa ab initio datũ eſſe,& datum eſſe ex cauſa,cauſa non ſecuta, *l.ſi non eſt* 4.*tit. de con.ſiſt.ex lege.*C.738 n ſperari,& eſſe , *l.ſi quis* 7. *ff.de hæred. pet.* V.752 k ¶Scriptum non eſſe,& obſcurè ſcriptum,*l.ſed ſi* 11.§.4.*præſcriptum,ff.de inſt.act.*V.1472 q ¶Subtilitas nimia,&iuris impoſſibilitas,*l.ſi mulier* 59.§.2.*eius nomine. ff.de iure dot.* V.2148 y ¶ Tutorem datum non fuiſſe, & furioſum datum eſſe,hoc eſt,furioſum & nullum, *l eius* 1. *ff.quod falſo tuto.* I.328 g ¶Tabernam inhabitare,& proſtitutionis locum,*l.ſi venditor* 6 *ff.de ſer.expor.*V.1799 g ¶Teſtatoris voluntati obſequi , & moram obſequendi non facere,*l.deberi* 6.*tit.de fideic.lib.*C.1560 u ¶Vi maiore,& potentia ſuperioris cogi,*l.ſi fundus* 33.*tit.locati conduct.*V.1871 ¶Vxorem à marito interfici, vel ægrotantem ab eo deſeri,*l.ſi ab hoſtibus* 10.*ff.ſol.matr.*I.21 u

Paria delicta compenſantur,*Nou.90.titu.2.de teſtibus.*A.453 u mutua compenſatione tolluntur, *l.viro* 39.*ff.ſol matr.*I.47 a facere pro computare,& ſoluere,*l.Sticho* 40.§.8.*ff.de ſtatulib.*N.312 u

Pars maior quod ſcit,reliqui ſcire intelligũtur,*l.municipes* 14 *ff.ad municipal.*N.1713 a quod facit & quando omnes faciunt paria,*l.lata* 122.*ff.de verb.ſign.*N.1856 a

Paritas enim affectionis inducit paritatẽ in portionibus diſtribuendis,*l.1.ff.de leg.& fideic.*I.962 a

Paries ſumptuoſus quis,*l.in parietis,ff.de dam.inf.*N.90 n

Pariter pro eodem momento,*l.ſi fundus* 16.*tit.de pig.& hypot.* V.1916 m

Parœcianus *ff.lib.39.tit.2.l.47* z

Parœcia, *ff.lib.39.tit.2.l.47* z

Parœcus quis dicatur, *cap.1.vnam,*§.1.*lex,tit.7.de non alien. aut permut.Auth.*66 q

Parricidij pœna,*tit.de pace tenen.*53.§.1.*iniuria.*F.105 a tenetur qui liberos interficit,*l.lege* 4.*ff ad legem Pomp.de parricid.*N.1487 t

Pars bonorum legari poteſt,*l.non amplius* 27.*ff de lega.& fideicom.* I.771 certa pro diuiſo, vel indiuiſo poſſideri poteſt , *l.locus* 26 *ff.de adquir.poſſ.* N.434 m ¶Maior præſentium, & con-

& conſenti etium ſufficit, vt vniuerſitas cõſenſiſſe videatur, *l. nulli 13. ff. quod cuiuſque vniuerſ.* V.407 c conſideratur non ſolùm reſpectu maioris numeri, ſed etiam dignitatis & ſapiẽtiæ, *l. quod 19. ff. ad municip.* N.1717 g quod facit omnes facere videntur, *l. iuriſgentium 7. §. 19. ff. de pact.* V.271 præſentium cõſideratur numero perſonarum, ætate, dignitate, authoritate *l. vbi 19. ff. de tut. & cur. dat.* I.151 h minori an & quando præiudicet, *l. dum 18. ff. ad municipal.* N.1716 g quod facit alios adſtringit, *l. ſi quod 5. C. de deleg.* 107. o

Pars minor cedit maiori, *l. ſed ſi 26. ff. de adq. rer. do.* N.377 pro diuiſo vel indiuiſo vſucapi poteſt, *l. locus 26. ff. de adq poſſ.* N.434 m pro diuiſo dici poteſt res communis, *l. magis 5. ff. de reb. cor. qui ſub tut.* I.351 l pro toto accipitur, *l. in vſucapionib. 6. ff. de vſucap.* N.460 t quædam eſſe poteſt ſine ſuo toto, *l. malum 242. ff. de ver. ſign.* N.1862 t teſtamenti dicitur quilibet gradus in eo numeratus, *l. poſthumi 3. §. 6. licet, ff. de iniuſt. rupt. & irrit. fact. teſta.* I.424 in toto ſuo eſt, *l. qui putat 14. ff. de acq. vel amit. hered.* I.674 p toti derogat, *l. ſeruo 15. ff. de pecul. leg.* I.1206 l virilis dicitur, quæ pro numero perſonarum competit, *l. ſi ſoror 44. ff. ſol. mat.* I.42 p & inſtrumentum rei differunt, *l. in inſtrumento 8. ff. de inſtruct. vel inſtrum. leg.* I.1173 l

Partis ad partẽ eadẽ relatio, quæ totius ad totum, *l. prætoria 2. ff. de ſtip. præt.* N.1220 u quæ ad partẽ ratio eſt, ea eſt, quæ totius ad totum, *l. qui ſine 3. ff. de condic. ſine cauſ.* V.1360 l *l. cum 4. tit. de ſecund. nupt.* C.1051

Partis acceptatio totũ ad ſe trahit, *l. ſi cui 58. ff. de leg. & fideic.* I.902 ¶Alienatio non extẽditur extra id quod alienatum eſt, *l. euenit 6. ff. de dam. inf.* N.41 f

¶Appellatione intelligitur dimidia, *l. arbitraria 2. §. 6. qui ita, ff. de eo quod cert.* V.1386 b *l. ſi quis 38. § 5. qui abortionis, ff. de pæn.* N.1570. o dimidia cõtinetur, *l. ſi alij 42. ff. de vſufr.* V.909 *l. ſi qui 5. tit. de poſtul.* C.343 f *l. Proculus 27. ff. de dam. inf.* N.84 x *Tit. 22. de content. inter me & domin.* F.16 l *l. de ætate 11. §. 4. qui tacuit, ff. de interrog. act.* V.1198 h *l. planè 34. ff. de leg. & fideic.* I.779 g appellatione vt & reſidui interdum totum intelligitur, *l. qui nõ 78 § 2. filiis, ff. de hær. inſt.* I.504 g etiam in teſtamentis continetur ſeu intelligitur dimidia, *l. teſtator 89. ff. de leg. & fideic* I.970 n *l. Titius 83. ff. de leg. & fideic* I.824 l *l. edicto 12. ff. de iure ff.* N.1634 q æſtimatio pro parte æſtimationis, *l. cum 74. ff. de leg. & fideicom.* I.925 l ¶Defenſio non admittitur in iudiciis, *l. ſi cum 4. ff. ſi ex nox. cau. agat.* V.217 a

¶Maioris iudicio vel conſenſui an ſtetur, *l. nominationum 46. C. de decur.* 67 d

Partis maioris iudicio an & quando non ſtetur, *l. per fundum 11. ff. de ſeruit. præd. ruſt.* V.1001 d

Partis petitio & ſolutio facta ab vno correorum defenditur, *l. ſi ex toto 8. ff. de legat. & fideic.* I.757 ¶Petitione intelligitur dimidia, *l. ſi in rem 6. ff. de rei vindi.* V.826 k vtrum inducitur diuiſio, *l. ſi ex toto 8. ff. de leg. & fideic.* I.757 a *l. ſi ex toto 8. ff. de leg. & fideic.* I.756 r

Partis ratione totum petitur, *l. Manius 66. ff. de leg. & fidei.* I.909 g & totius locati ſimilitudo, *l. & ita 3. ff. naut. caup. ſtabu.* V.664 o ¶Vnius agnatione aliam quis agnoſcere intelligitur, *l. ſed ſi quis 2. ff. de teſt. milit.* I.619 d ¶Vnius dominus etiam ſe dominum rei dicere ac profiteri poteſt, *l. cætera 41. ff. de leg. & fideic.* I.787 a vſu ſeu vſu ſimpliciter retineri poteſt ius vſusfruct⁹, *l. is qui 20. ff. quib. mod vſusfr.* V.937 o

Parti pœnam applicare, *ff. de iud.* V.671 conditioni poſſibili obtemperare ſufficit, *l. qui dotem 12. ff. de dote prælег.* I.1149 i

Partem facere quid, *l. plures 27. ff. de dam. inf.* N.85 a quis quãdoque facit, quia nõ admittitur ad partem, *l. & nomen 1. ti. de cad. tol.* C.1506 n facit qui non admittitur ad partem, *l. ſi duobus 16. ff. de leg. & fideic.* I.764 g non facit qui non admittitur ad partem, *l. ſi duobus 16. ff. de legat. & fideic.* I.672 n tantum legati quinam capiant, *l. ei qui 20. ff. de mort. cauſ. dona.* N.180 l indiuidui præſtans à nullo liberatur, *l. ſi ita 14. ff. de verb. obligat.* N.930

Parte maxima domus remanente, dicitur domus remanere, *l. domum 57. tit. de contrah. empt.* V.1747 c

Partes domus per ſe cenſeri nõ poſſunt, vt gregis, *l. ſi cum 21. §. 1 ſi petiero, ff. de except. rei iudi.* N.832 duæ quandoq; neceſſariæ ſunt *l. iuriſgentium 7. §. 19. ff de pact.* V.271 ¶Viriles pro numero perſonarum dantur, *l. ita liber 8. §. 1. ff. de ſtatuli.* N.293 e pecuniæ quotæ rei corporalis non quotæ ſunt, *l. detrahere 32. ff. de adim.* I.1336 l

Partium præſtationem recipere quæ dicantur, *l. ſtipulationum 2. §. 1. & harum, ff. de verb. obli.* N.916 a conſenſu fit prorogatio, *l. conſenſiſſe 2. ff. de iudic.* V.673 ¶Solutio ſeu particularis exactio incõmoda eſt, *l. 2. §. 5. in hoc. per familiæ, tit. 2. ff fam. ercis.* V.1126 o quarundam mutatio fiat tãtum, an omnium ſimul multum intereſt, *l. proponebatur 76. ff. de iud.* V.613 f

Partiarius à colo differt. *l. in fructu 42 ff. de vſu & vſufructu.* I.1129 f non cõuenitur actione ex locato, ſed vel præſcriptis verbis vel pro ſocio, *leg. depoſitum 1. ff. depoſiti.* V.1606 i

Participes pro hæredibus. *l. meminimus 1. C. quando & quib.* 69 b fraudis cõueniuntur licèt lucri non participes. *l. ſi quis 4. ff. ſi quis om iſſa cauſa teſtam.* I.700 p

Participium præteriti tẽporis verificatur ex tẽpore pſenti, *l. ſi quis 5. ff. de incend. ruin. nauf.* N.1352

Particula interdũ non facit conditionem, *l. tutor 23. ff. de teſt. tut.* I.129 f innuit conditionem quandi extenſiuam, *l. ambiguitatem 12. ff de vſuf. & habit.* C.643 g ¶Igitur interdum ſumitur inceptiuè, interdum illatiuè, *l. ſi plures 3 ff. de admin. & peric. tut.* I.162 o ¶Niſi interdum excluſionem, interdum incluſionem ſignificat, *l. nullum 9. tit. de diuor. & repud.* V.2120 z ¶Interdum ponitur correctiuè vel diuiſiuè, *l. 12. ſi bona fide, tit. 4. de noxal. act.* V.1104 n

Particularis mutatio, *leg. proponebatur 76. ff. de iud.* V.713 f quandoq; pro vniuerſali aſſumitur ex præſumpta mente loquentium, *l. ſi is qui 14. ff. de reb. dubiis.* I.1350 p mutatio non facit rem eſſe aliam, *l. proponebatur 76. ff. de indic.* V.713 f actio, *l. conueniſſe 2. §. in omnibus 7. ff. de iud.* V.672

Particulare refertur ad ſubſtantiam non ad qualitatem, *l. ſtipulatio 1. §. 3. ſi quis, ff. de verb. oblig.* N.915 i

Partus ancillæ non eſt in fructu, *l. tutor 56. ff. de admini. & peric. tut.* I.215 l an poſſit vſucapi, *l. ſi ego 6. ff. de publ. in rẽ act.* V.874 n an ſit furtiuus, *l. ſi ego 4. ff. de pub. in rem act.* V.874 u non eſt in fructu, *l. ſequitur 4. §. 5. ff. de vſuca.* N.454 *l. ſi marito 31. §. 4. ſi fundum, ff. ſol. matr.* I.49 x *l. fructus 7. §. 1. non ſolũ, ff. ſol. matr.* I.15 g ¶Monſtruoſi an & quatenus parentibus ſint loco liberorũ, *l. non ſunt 14. ff de ſtat. hom.* V.80 i mulieris portio viſcerum eſſe dicitur, *l. ſi prægnans 42. ti. de euict.* V.2027. o pignorati ſerui conceptus apud debitorem, licèt apud eum mater cum pariat pignoratus intelligitur, *l. Paulus 29. tit. de pignor. & hypoth.* V.1921 g apud emptorem pignoris natus, obligatus cenſetur, ſecus ſi apud debitorem, *l. 1. ſi colonus, ff. de Saluia. interd.* N.782 ¶Prægnantis maximè non vſucapitur, *l. ſi ancillam 4. ff. pro ſuo.* N 516 t ¶Prodigioſi qui, *l. non ſunt 14. ff. de ſtat. homo* V.91 a ſequitur vẽtrem, *l. omnes 43. C. de decur.* 56 f an & quomodo ſit pars ſeu portio matris & ventris, *leg. partum 26. ff. de verb. ſign.* N.1807 f an ſequatur ventrem, *l. ſi manumiſſus 1. tit. de lib. & eor. lib.* C.1303 k an veniat cum legato ancillæ & an ſit fructus, *l. 41. ff. de leg. & fideic.* I.1028 t prodeſt interdum matri antequam naſcatur, *l. prægnantis 3. ff. de pæn.* N.1549 b ¶Sequitur matrem precario, vel depoſito, vel commodato datam, *l. quamuis 10. ff. de preca.* N.676 c portio viſcerum matris, *l. ſi ego 6. ff. de pub. in rem act.* V.873 n

Partu ancillæ directum dominium adquirit verus dominus, *l. ſi ego 6. ff. de pub. in rem act.* V.873 m

Partum nõ continuò emit, qui ancillam emit, *l. eſt ſpecies 2. ff. pro ſuo.* N.515 d

Parum bene. pro nõ bene facere, *l. item 13. §. 4. item, tit. locati & conduct.* V.1851 h qui dicit, duo dicere videtur, & ſe habere, & modicum habere, *cap. 1. de hered. & falc. Auth.* 1 k

Paruuli dicuntur, qui intra annum 25. *l. quicumque 1. C. de fugit.* 207 l

Paſſim pro indiſtinctè, *ff. proœ. glo. l. pag. 44* quaſi per paſſus & ſaltus, *ff. proœm. in marg. f, pag. 44* fit, quod fit ſine diſtinctione, & cauſa non cognita, *l. magis, ff. de reb. cor. qui ſub tut.* I.350 p

Paſſus quinque pedes continet, *l. itinere 3. ff. de verb. ſignif.* N.1799 r

Pater filio conſentire an intelligatur, *l. filios 5. C. de decur.* C.47 k filio melior amicus dicitur, *l. quidem cum 46. ff. de here. inſt.* I.483 b dicitur is præſumptione iuris, quem nuptiæ demonſtrant, *l. quia ſemper 5. ff. de in ius voc.* V.185 h filio, an & quæ adquirere poſſit, *l. cum 33. ff. de pactis.* V.294. o tutor filio eſſe poteſt, *l. 29. ff. de min. 25. ann.* V.568 f in obligationibus filij, quaſi eius fideiuſſor, *l. ſi quis 3. §. 4. ff. quod quiſq. iur.* V.180 m ¶Dicitur is præſumptione iuris, quem nuptiæ demonſtrãt, *l. quia ſemper 4 ff. de in ius vocan.* V.185 h negotium gerens filij mandato, an de peculio, an verò in ſolidum teneatur, *l. mandaſti 46. ff de neg. geſt.* V.463 d in ſolidũ tenetur pro filio, ſi eius nomine tutelam agnouit, *l. mandaſti 46. ff. de nego. geſt.* V.463 d plus diligit filium, quàm ſeipſum, *l. iſti 8. §. 3. ff. quod met. cauſa.* V.480 n vna perſona cenſentur, *l. ſi mater 11. §. 8. ſi quis, ff. de excep. rei iud.* N.286 m *l. ſi quis 3. §. 4. ff. quod quiſque iur.* N.180

¶Succedit filio fratribus etiam extantibus, *l. ſancimus 11. tit. commu. de ſucceſ.* C.1540 r aduerſus filium agere poteſt, *l. 16. ne cum, ff. de furtis.* N.1275 g duobus caſibus cauet filio, *l. iubemus, tit. ad SC. Treb.* C.1486 h plus filium diligit, quàm filius patrẽ, *l. qui teſtamento 20 ff. qui teſt. fac. poſſ.* I.372 h

¶Diſponere poteſt de rebus ſuis ex animi ſui ſententia, *l. ſi vt allegatis 1. de inof. donat.* C.610 e ¶Donare poteſt filio naturali, *l. Lucius 40. ff. de fideic. l. b.* N.268 a

¶Emãcipare iure paterno poteſt, vel inſtituere, *l. quidem 132. ff. de verb. oblig.* N.1020 l

¶Excludit auum maternum, Nou.118.tit.1.de hæred.ab inteſt.ca.2.ſi igitur.A.312 l filio iudex eſſe poteſt vſq; ad litem cõteſtatam, l.qui iuriſdictioni 10.ff.de iuriſ.om.iud.V.170 q de bonis filij teſtari poteſt, cap.23.ſi vero, coll.4.Nou.25.tit.1.de nuptiis. A.180 n ¶Succedit filio ab inteſtato in caſtrenſi peculio, l.filius 14.ff.de caſtr.pecul.N.1699 e inteſtato filio, l.qui res 98.§.rem autem 3.ff.de ſolutio.N.1197 l ¶Tenetur alere filium, ita filius patrem, Auth.licet, ti.de natur.lib.C.1152 filiæfamilias cauſa tenetur de peculio, l.neque 22.ff.de in ius voc.V.194 k ¶Tenetur filio condemnato in actione ex quaſi maleficio, l.filiusfa.15.ff.de iud.V.681 x ¶Tenetur de peculio, l.ſi quis 5.ff.de lib.leg.I.1290 p

¶Nomine filij non tenetur, l.iam ex 57.ff.de iudi.V.705 a plus diligit filium quàm filius patrem, l.liberorum 220.ff.de ver.ſig.N.1855 m an & quomodo iuuari poſſit per filium maiorem & minorem, l.cum 30.ff.de acq.vel omit.hæred.I.649 m ſuos honores filio non inuidet, l.Senator 11.C.de dignit.22 z legitimus eſt adminiſtrator bonorum aduẽtitiorum filij, l.de re 10 ff.de tranſ.V.324.o ¶Iniuſtus non nocet filiæ quominus nubat filio Senatoris, l.lege Iulia 44.§.3.nec diſtinguitur, ff.de ritu nupt.V.2116 c ¶Prouincialis, l.ſi longius 18 §.ſi filiusfa.1.ff.de iudi. V.682 poteſt impunè occidere adulterũ, l.turpia 34.ff.de leg.& fideic.I.801 m filio naturaliter obligari poteſt, l.frater 38.de cõd.inde.V.1351 conſtante matrimonio dotem repetere poteſt, l.ſi cõſtante 24.ff.ſol.matr.I.34 q filia conſentiente agit ad dotem, l.rem 1.tit.de rei vxo.act.C.1100 l an habeat actionem pro furto commiſſo filio in peculio ſuo, l.ſecreta 17.ff.de fur.N.1308 m vel mater dare omnia ſua bona poteſt, l.hac edictali 6.titu.de ſecund.nup.C.1056 r auum paternum & mater paternum excludit in ſucceſſione filij, Auth.defunct.tit.ad SC.Tertul.C.1524 in obligationibus filij eius quaſi fideiuſſor, l.ſi quis 3.§ 4.ff.quod quiſq.iuris. V.180 n fideicommiſſum factum filio ſine emancipato repudiare non poteſt, l.ex repudiatione 16.tit.de fideic.C.1404 e filio vtrum in dubio præſumatur prior mori, l.de hæreditate 9.ff.de caſtr.pec.N.1704 q pro filio non obligatur, l.curatores 3.ff.de adminiſt. N.1771 b filio iudex non poteſt eſſe ordinarius, l.qui iuriſdictioni 10.ff.de iuriſ.om.iud. V.170 p non poteſt donare filiæfamilias, l.hæreditatem 28.ff.de donat.N.168 n ¶Cõtrahere non poteſt aut parare ſpõſalia ipſi filię ſine voluntate filiæ aut filij, l.ſed quæ 12.§.1.tunc autẽ, ff.de ſponſal.V.2105 g dotare filiam in fraudem creditorum, l.Papinianus 8.§.6.ff.de inof.teſt. V.720.o cogi ad filium emancipandũ, l.filius 25.ti.de inof.teſt.C.593 a legare naturalibus liberis legitimos habens filios vltra vnam vnciam. l.Lucius 45.ff.de vulg.& pup.ſubſt.I.564 z non conſentiens filio contrahenti, regulariter nõ tenetur niſi de peculio, l.patrem 1.C.de filiusfa.104 k agens in aduentitiis an ſatiſdare debeat iudicatum ſolui, leg.cum 8.ti.de bon.quæ lib.C.1558 e dans dotem pro filia ſua quare nõ poſſit actionem ſibi appropriare ſimplici pacto ſicut extraneus, l.auia 6.tit.de iure dot.C.1074.o

¶Remittens filio vſumfructum bonorum tenet, Auth.idem, tit.de bon.quæ lib. C.1552 g iuſtas nuptias liberorũ diſſoluere non poteſt, l.diſſentiens 5.ff.de repud.C.1127 a filium in ſuccedendo præcedit vno gradu, l.mater 27.ff.ſi quis omiſ.cauſ.teſtam.I.715 f filiis bona diuidẽs videtur eos inſtituere, l.quoties 10.tit.fam.erciſc.C.663 b mulieris qui promiſit dotẽ non conuenitur vltra quam facere non poſſit, l.quia 16.ff.ſolu.matr.I.24 l ſpurium ſi non inſtituere, ſubſtituere tamen alij poteſt, & quemadmodum, Nou.89.tit.1.quib.mod.natur.effic.ſui.cap.15.vltima.A.411 a & filius una & eadem perſona cenſentur, l.ſi quis 3.§.4.ff.quod quiſque iur.V.180 n quaſi rei ſunt, l.ſi duo 5.§.2.ff.ſi quis caut.V.228 o

Paterfamilias cẽſetur filius in cauſis caſtrẽſis vel quaſi caſtrenſis peculij, l.adoptiuum 8.ff.de in ius voc.V.186 p

Patris affectio ſequenda, l.ſi pupillorum 7.ff.de reb.cor. qui ſub tut.I.352 u ¶Appellatione regulariter auus continetur, l.iuſta 201.ff.de verb.ſign. N.1850 n non continetur auus, l.appellatione 51.ff.de verb.ſignifi.N.1813 g vt in materia odioſa, l.patri 20.ff.ad l.Iul.de adult.N.1460 h bona liberis debita, Nou.89.tit.1.quib.mod.nat.effic.ſui, cap.4.filium.A.405 d

¶Caſus & delictum an obſit filio, leg.emancipatum 7.§ 3.ff.de Senat. V.122 n ¶Cõſenſus nõ nocet liberis in feudo paterno, §.hoc quoq.ti.7.de ſucceſ.feu.F.14 a ¶Delictũ filio nõ nocet, l.ſi cui 7.§.3.ſi tamen, ff.de accuſa.N.1423 a an & quibus caſibus liberis noceat, l.decuriones 2.ff.de decur.& fil.eor. N.1730 u delicto filius ſui iuris efficitur. l.lenones 6.C.de ſpectac.258 q

¶Dolus filiæ nõ nocet cauſam lucratiuam habenti nõ oneroſam, l.Mæuia 49.ff.ſol.matr.I.55 i ¶Macula filio quandoque irrogatur, cap.8.quod, coll.4.Nou.22.tit.de nupt.A.166 e ¶Poteſtatem nemo per ſimplicem ſibi adquirit aduentitiorum, l.l.filius 2.C.de caſtr.pec.milit.& præfect.283 k ¶Teſtimonium nõ nocet filio, l.Senatus 1.ff.de agnoſ.& alend.lib.I.89 f cuius filius factus ſit decurio & fideiuſſoris ſimilitudo, l.in ordinem 1.ff.de magiſt.conuen.I.341 h

¶Debetur obediẽtia, ff.lib.1.tit.1.l.2 ſ adiectionem quæritur actio, l.pecuniam 53 ff.fam.erciſ.V.1158.o ſuperueniens ingratitudo, liberis iam ſuſceptis, eis non nocet, l.quicunque 7.Co.de prin.agent.259 m acquirit filius furioſi, l.patre 8.ff.de his qui ſui.V.99 c debet obedire filius, ff.lib.1.tit.1.l.2 ſ

Patrem ex carcere liberare filius naturaliter tenetur, l.conditiones 9.ff.de cond.inſtit. I.577 habere non dicitur inceſtuoſus, l.quia ſemper 5.ff.de in ius voc.V.185 h vendere non poteſt filius, l.quod verò 14.ff.de legibus.V.72 a in exilio poſitum liberi coguntur alere, collat.2.Nouell.11.titul.7.de inceſt.nupt.cap.2.Auth.111 h

Patre agente, vel conuento nomine filij, in cuius perſona concipietur libellus, l.res quæ 1.tit.de bon.matern.C.1542 e

Patres conſilium pro liberis capere præſumuntur, l.nec 22.ff.ad l.Iul.de adul.N.1460 r ¶Succedunt eadem ratione patres naturalibus liberis, qua liberi naturales patri, Nou.89.tit.1.quib.mod.natur.effic ſui.cap.13.in quibus.A.410 y & domini tenentur negotiorum geſtorum, l.ſi filiusfamilias 14.ff.de neg.geſt.V.431 a adoptiuos plures nemo habere poteſt, leg.ſed ſi 10.§.7.ff.de in ius voc.V.189 l

legitimi adminiſtratores liberorum, l.denique 3.§.4, ff.de min.25.ann.V.535 m

Paternos liberos noſtros libertos etiam appellamus, l.ſi quis 73.ff.de adqui.vel omit.hæred.I.674 o

Paterna erga filium affectio præſumitur eſſe pleniſſima, l.mater 5.ti.de oper.libert. C.1291 a origo, l.hæres 19.§.2.proinde ff.de iudic.V.685 e filiis adquiruntur, l.filius 22.ff.de inoffic.teſtam.V.739 h

¶Prædia à fiſco diſtracta miles emere poteſt, l.milites 9.ff.de re milit.N.1689 a

¶Paternis, materna maternis cognatis deferuntur, l.quod 3.ff.de bon.quæ lib.C.1547 amicitia gerere quid, l.is qui 44.ff.de neg.geſt.V.461 h

Pati iuſſus hæres à teſtatore eã patientiam præſtare debet, l.Sempronio 33.ff.de vſu & vſuf.I.1124 a ac perferre id quiſque debet, quod ſibi non nocet, l.& ſi quis 16.§.1.ff.de recep.arbit.V.632 c

Patiens facere nõ videtur, licẽt ſuo modo nõ faciẽs, facere videatur, l.inter 31.ff.de ſolut.& liber.N.1545 f

Patientia conſenſui comparatur, Nou.123.tit.6.de ſanctiſſ.epiſc.cap.16.ſed neque.A.543 f

¶Pro cõſenſu habetur quoties agit de vtilitate eius qui patitur neq; cõtradicit, l.qui 18.ff.mand.V.1647 b non præiudicat ei qui prohibere non poteſt, l.Gaius 39.ff.de pign.actio.V.1444 n in ſeruitutibus traditionis eſt loco, l.quoties 20.ff.de ſeruit.V.977 a in vno ad alias res & cauſas non eſt trahenda, l.ſi cum 14.ff.ſi ſer.vind.V.1036 p

¶Interdum habetur pro mandato, l.1.Noxales, tit.4.de noxal.act.V.1098 o inducit conſenſum, l.Labeo 19.ff.de aqu.plu.arcen.N.131 g in rebus corporalib. habetur pro traditione, l.ſi res 1.t.t.de act.empt.V.1802 u ſine contractione habetur pro cõſenſu expreſſo, tit.de probib.feud.F.98 h habetur pro traditione, l.ſeruus 43.ff.de adq.rer.dom.N.386 t & pro traditione, l.item veniunt 18.ff.de hær.pet. V.767 loco traditionis eſt in ſeruitutibus, l.omnium 3.ff.de vſufr.V.881 b

¶Conſenſum inducit, l.Labeo 19.ff.de aq.plu.ar.N.131 g demoliendi operis non cenſetur pœna, l.cui opus 22.ff.de operis noui nunt.N.34 i pro remiſſione habetur, l.qui bona fide 11.§.7.ff.de dam.inf.N.51 g præcepto habetur, l.non alia 19.ff.de his qui not.infa. V.353 e in ſeruitute conſtituenda pro traditione habetur, l.ſi ego 6.ff.de pub.in rem act.V.873.o pro conſenſu, Authen.coll.6.Nou.17.tit.7.vt liberti.cap.4.& ita.364 e videtur ſeruitus quaſi tradita, l.ſeruitutes 4 ff.de ſeruit.V.970 g

Patientiam inducit ſcientia, l.Labeo 19.ff.de aqua pluuia arcenda.N.131 g

Patria poteſtas furore nõ diſſoluitur, l.cum hæres 51.ff de acq.vel omit.hæred.I.660 n interdictus vrbe Romana interdictus intelligitur, at non contrà, l.cui, actio 5.ff.de ſeru.export.V.1799 e poteſtas inæſtimabilis eſt, l.mater 27 ff.ſi quis omiſ.cau.teſt. I.711 f cedit ei quam quis debet ſuæ patriæ, l.poſtliminium 19.ff.de capt.& poſtl.N.1673 d

¶Communis, l.hæres 19.§.2.proinde.ff.de iudi.V.685 e poteſtas non conſideratur vbi verſatur ius publicum, l.apud 1.ff.de off.præt.V.130 f Auth.coll.5.Nou.69.tit.24.vt omnes obed.321 f quibus caſibus parentibus referentibus & quibus non, l.militem 7.tit.de procur.C.373 poteſtate nemo ætate eximitur, l.ſi ſeruus 141.§.2.pupillus, ff.de ver.oblig.N.1034 g poteſtas quatuor modis cõſtituitur, l.ſi dominus 2.ff.de his qui ſui vel alieni.V.97 a eſt vnicuique dulciſſima, l.qui 101.ff.de leg.& fideic. I.1076 o poteſtas quibus modis ſoluatur, cap.24.ſed.coll.4.Nou.22.titu.1.de nupt.A.181 d

Patriam quiſque opinione ſua cæteris prouinciis maiorem eſſe exiſtimat, l.relegatorum 7.§.15.ſi cui.ff.de interd.N.1582 h ſuã relinquere eſt impium, l.curiales 1.C.ſi curialis.75 e

Patricius nemo fit niſi alia dignitate præcedente, *l. curia-lib. 65. C. de decur.* 64 y quis ſit, *l. quoties 3. tit. ubi ſe-nat.* C. 574 q

Patrimonialis res ꝑ domo priuata imperatoris, *l. ſem-per 5. ff. de iure immun.* N. 1761 g

Patrimonialia onera quiſq; ſubit, vbi poſſeſſionem habet, *l. & qui 3. ff. de mun. & hon.* N. 1739 f dicuntur quæ pertinent ad patrimonium principis, *l. quicun-que 7. C. de omni agr. deſer.* 195 d

Patrimonialium immunitas quemadmodum detur, *l. exceptis* 11 *C. de decret. decur.* 87 c

Patrimonium omne apud antiquos dicebatur peculium; *ff. de pecul.* V. 1505 ſacrum quid, *l. o-mnes 1. C. de indict.* C. 30 x totum æs alienum reſpicit, niſi ſit alicui onus rei iniunctum, *l. ſi fideicommiſſ. 50. ff. de iud.* V. 760

Patrimonij appell. continentur ea quæ continentur bonorum appella. *l. res 5. ff. de verbor. ſign.* N. 1800 c onera reum ſequuntur, *l. cum neque 4. C. de incol.* 78. o appellatione veniunt nomina debitorum, *l. cum 9. ff. rem pupilli vel adoleſcentis ſaluam fore.* N. 1228

Patronus in quibuſdã quis eſſe poteſt, licèt in aliis non ſit, *l. ſi quis 30. §. 2. ff. qui & à quib.* N. 326 t ſibi quid aſcribens in teſtamento liberti in edictum incidit, *l. filius 14. §. 2. maritus, ff. ad l. Corne. de falſ.* N. 1498 e libertam & econtra libertus patronam ducere poteſt, *Auth. col. 6. Nouell. 78. tit. 7. vt liberti, ca. 3. ſi quis* 363 q aliquando ſine venia in ius vocari poteſt à liberto, *l. ſi quis 3. tit. de bon. lib.* C. 1296 b an reuocet per libertum alienata, *l. ſi in fraudem 1. tit. ſi in fraud. patron.* C. 1299 e cogitur iurare de calumnia, *l. ſed ſi hac 10. §. 13. ff. de in ius voc.* V. 190 c nõ habetur qui capitis diminutionem maximam paſſus eſt, *l. ſed ſi hac 10. ff. de in ius voc.* V. 188 q iurare de calumnia cogitur, *l. ſed ſi 10. §. 13. ff. de in ius voc.* V. 190 c liberto quaſi pater, *Auth. coll. 6. Nouel. 78. tit. 7. vt liberti, cap. illud.* 363 c vtrum amittat ius patronatus ſola impoſitione operarum, an verò præter impoſitionem requiratur exactio, *l. ſi quis 5. ff. de agnoſ. & alend. lib.* I. 96 x

Patroni procuratoribus libertus an reuerentiam exhibere teneatur, *l. ſed ſi hac 10. §. 13. ff. de in ius voc.* V. 190 c

Patroni eiuſq; liberorum pœna accuſantium libertum capitis aut in eum teſtimonium reddentis, *tit. 3. de conſuet.* F. 79 a procuratoribus libertus reuerentiam an exhibere teneatur *l. ſed ſi 10. §. 13. ff. de in ius voc.* V. 190 c tutor ſine venia conuenitur, *l. qui bona fide 13. §. 14. ff. de damno infect.* N. 54. o tutoribus quæ reuerentia debeatur, *l. ſed ſi 10. §. 13. ff. de in ius vocando.* V. 190 c

Patrono reuerentia quocunque modo debetur, *l. ſed ſi 10. §. 13. ff. de in ius voc.* V. 190 [illegible] an præferatur frater liberti in ſucceſſione, *l. defuncto 2. tit. ſi in fraud. patro.* C. 1299 d quæ reuerentia debeatur à liberto, *Auth. coll. 6. Nou. 78. tit. 7. vt liberti.* 362 y debetur reuerentia, *leg. ſed ſi hac 10. §. 13. ff. de in ius vocando.* V. 190 b

Patronorum legitima, *l. veluti 3. ff. de hered. petitio.* V. 748 h liberi quemadmodum ſuccedant liberto, *l. defuncto 2. tit. ſi in fraudem patr.* C. 1299 d & parẽtum ſimilitudo, *l. ſi ſine 25. ff. de in ius voc.* V. 194 p

Patronis legitima debita tertia, *l. ſi patronus 20. ff. de donationib.* N. 164 u

Patronatus ius accuſatione liberti patronus, vt amittat quæ requirantur, *l. ſed ſi hac 10. §. 11. ff. de in ius voc.* V. 189 ſ amittitur variis modis, *l. ſi quis 30. §. 4. ff. qui & à quib.* N. 326 u

Patrueles qui, *titu. 1. de his qui feud. dare. §. 4. hoc quoque.* F. 4 c *tit. 50. de natur. ſucceſ. feud.* F. 94 u

Pauca verba pro vna columna, ſeu ꝑ multis verbis interdũ vſurpantur, *l. ſi quando 2. de bon. vac.* C. 17 l

Pauci dies, *l. conueniſſe 2. §. in omnibus 7. ff. de ind.* V. 672

Pauciſſimi dies non ita impediunt, *l. heredes 25. §. 19. ſi filius, ff. famil. ercis.* V. 1141 a

Paucis multa ſubintelligi poſſunt, *l. verba 1. ff. de SC. Macedon.* V. 1494 l

Paucos intra dies & die ſtatuta fieri paria, *leg. & ſi poſt 8. ff. ſi quis cautio.* V. 229 z

Pauliana actio à quo, & ad quid introducta, *l. ait prætor 1. ff. quæ in fran. cre.* N. 606 reſponſa, *ff. proœ. §. 1. pag.* 45

Paulus lib. 1 ad edictum, *l. ſi hereditatem 4. ff. de hered. pet.* V. 748. lib. 17. *l. non alias 24. ff. de ind.* V. 687 *l. cum prætor 12 ff. de ind.* V. 679 lib. 18. *l. ei qui 5. ff. de excep.* [illegible] 809 c lib. 20. *l. ſi & rem 21. ff. de pet. her.* V. 777 *l. quod ſi 38. ff. de her. pet.* V. 797 *l. per ſeruum 32. ff. de her. pet.* V. 793 *l. quod ſi 26. ff. de her. pet.* V. 789 *l. at ubi 24. ff. de pet. here.* V. 780 *l. Iulianus 30. ff. de here. pet.* V. 790 *l. ſi à domino 36. ff. de her. pet.* V. 794 *l. in pupillo 4. ff. de excep.* N. 809 c *l. quæ actio 2. ff. de fideicom. hered. pet.* V. 818 *l. poſt SC. 28. ff. de hered. pet.* V. 789 g lib. 23. *l. 1. ficium, tit. 1. ff. fin. regun.* V. 1119 lib. 31. *l. ſi cum 22. ff. de excep. rei ind.* N. 813. lib. 70. *l. cum quæritur 12. ff. de excep. rei indic.* N. 817 *l. ſingulis 8. ff. de except. rei iud.* N. 818 *l. & an 14. ff. de excep. rei iud.* N. 817 lib. 71. *l. ſi rem 6. ff. de excep.* N. 869 *l. item ſi ob 3. ff. de doli mali & metus excep.* N. 854 lib. 3. ad Plautium, *l. exceptiones 7. ff. de excep.* N. 809 lib. 7. ad Plautium, *l. non poteſt 23 ff. de iudi.* V. 686 lib. 8. *l. qui appellat. 29. ff. de iud.* V. 690 lib. 14. *l. nemo 8. ff. de excep.* N. 810 libro 17. *l. antiqui 3. ff. ſi pars hered. pet.* V. 812. *l. ſed etſi 28. ff. de iud.* V. 689. *l. de eo 26. ff. de iud.* V. 688 q *l. illud 5. ff. ſi pars hered. pet.* V. 813

Paulus libro tertio ad Sabinum, *l. acceſſio 16. ff. de diuerſis tempor. præſcrip.* N. 850 lib. 13. ad Sabinum, *l. iudicium 58. ff. de ind.* V. 705 lib. 14. ad Sabinum, *l. mortuo 60. ff. de iud.* V. 705 lib. 2. Quæſtionum, *l. qui repudiantis 17. ff. de inoffic. teſtam.* V. 734 *l. mater 19. ff. de inof. teſta.* V. 736 lib. 12. Quæſtionum, *l. ex ſextante 30. ff. de except. rei iud.* N. 838 lib. 3. Reſponſorum, *l. eum qui 21. ff. de inof. teſtam.* V. 738 *l. Paulus 31. ff. de except. rei iudic.* N. 840 *l. venditor 49. ff. de iud.* V. 699 lib. 2. Reſponſorum, *l. pars literarum 48. ff. de iudic.* V. 699 libro ſingulari de conceptione formularum, *l. exceptiones 20. ff. de excep.* N. 814 a libro ſingulari de ſeptemuiralibus iudiciis, *l. ſi is 31. ff. de inof. teſt.* V. 745 *l. cum mater 18. ff. de inof. teſt.* V. 743 *l. quemadmodum 7. ff. de inof. teſt.* V. 719 lib. ſingul. de inofficioſo teſtamento, *l. ſi exheredatus 32. ff. de inof. teſta.* V. 746 *l. ſi pater 23. ff. de inof. teſtam.* V. 740 *l. de qua re 18. ff. de inof. teſta.* V. 735 libro ſingulari de variis lectionibus, *l. exceptio 22. ff. de except.* N. 815

Paupertas quibus caſibus proſit, *l. ſi quis 14. ff. qui & à quibus.* N. 324 z

Pauper ad teſtimoniũ regulariter admittitur; *l. teſtium 3. ff. de teſtib.* V. 2086 q facilè corrumpitur; *l. teſtium 3. ff. de teſtib.* V. 2085 q actor, *l. ſed etſi 24. §. 4. ſed etſi, ff. de iud.* V. 690. o ſibi ſoluendo eſt, *l. mortis cauſa 31. ff. de mort. cauſ. donat.* N. 184 b deterioris conditionis quàm diues, *l. tutor 3. ff. de ſuſpect. tut. vel curat.* I. 241 l dicitur qui non habet quinquaginta aureos in bonis, *l. 7. paupertas, ff. de excuſ.* I. 161 tutor dicitur qui non habet tantum, quãtum pupillus cui datus tutor, *l. 8. [illegible], ff. de excuſat.* I. 161 vel diues quis dicatur aut præſumatur, dic officio iudicis id definiri; *Auth. coll. 5. Nou. 53. ti. 8. de exhi. & introd.* 293 l quandoque plus habet quàm diues, *l. inter 15. ff. de ſeruit. urb. præd.* V. 983 b

Pauperi conſulitur magis quàm diuiti, *l. cum hi 8. §. 23. ff. de transf.* V. 322 l præſtat ſeruire honeſtè, quàm diuiti turpiter, *l. archiatri 9. C. de profeſſ.* 99 k

Pauperior factus cenſetur qui obligatus eſt, *l. ſi vir 2. ff. pro donato.* N. 507 e

Pauperes adiuuare laudabile eſt, *coll. 2. Nou. 10. tit. 5. de referend.* A. 107 g

Pauperior factus eſſe intelligitur, qui ſpẽ futuræ perceptionis amiſit, *l. ſed etſi 25. tit. de don inter vir. & uxor.* V. 2195 h

paupertas in quibus proſit, *l. illicitas 6. §. 9. ff. de of. præſ.* V. 145 a interdũ prodeſt, *l. in poſtulandis 5. tit. de ſuſpect.* C. 1705 c malum non excuſat, *l. palam 43. §. 5. non eſt ignoſcendum, ff. de ritu nupt.* V. 2115 non excuſat legatarium ab implemento conditionis, *l. cum 7. tit. de cond. indeb.* C. 1479 d nõ omnis excuſat, *l. 6. ff. de excuſ.* I. 260 x aliquando prodeſt, aliquando etiam nocet, *Nou. 131. tit. 13 de eccleſ. tit. 1. cap. 9. ſi quis.* A. 578 i & diuitiæ probantur per publicam famam, *Nou. 97. tit. de æqual. dot. c. 6. illud quoque.* A. 445 z

Paupertatis cauſa quandoque quis remouetur, vt ſuſpectus, *l. 8. [illegible], ff. de excuſ.* I. 261 ratione remittitur ſatiſdatio, *l. illicitas 6. §. 9. ff. de offi. præſ.* V. 145 a ¶ Contemplatione remittitur fideiuſſio, *cap. 1. ſi heres, §. 1. ſi quis, titu. de hered. & falc.* Authen. 9 p

Paupertati non proximus, & qui doli non eſt capax, nihil poſſe ſcire intelligitur in ſuum præiudicium, *l. impuberes 10. ff. de iur. & facti ign.* V. 2102 d ſancitur, *l. eos 6. tit. de modo mulctarum.* C. 281 b

Paupertatem cuiuſquam ſecretam eſſe intereſt, *l. 41. ſi quis, §. 1. interdum, tit. 11. ad l. Aquil.* V. 1084 b

Pax ipſa nõ habet vim ſimplicis indulgentiæ, ſed reſtitutionis in integrũ, *lib. de pace Conſtãtiæ.* E. 175 b cui accepta ſit ferenda, *lib. de pace Conſtantiæ.* E. 167 h

Peccatum veniale, *ff. lib. 1. titu. 1. l. 1. §. 3* l admittit qui intercipit res fiſci vel ciuitatis, *l. lege 1. ff. ad l. Iul. pecu.* N. 1512 r eſt fœnerari, *l. atqui 19. §. 4. ff. de neg. geſt.* V. 440 k eſt quod ex fide non eſt, *l. iniuria 1. ff. de iniur. & fam. libellis.* N. 1355 a

Peccatorum veniam in eccleſiis petimus, *ff. lib. 1. ti. 1. §. 2* c

Peculatus cõmittitur ſoli Romanę ciuitati nõ alij, *l. ſublato 82. ff. de furtis.* N. 1310 f tenetur etiam qui de re ciuitatis alterius, quàm Romanæ ſubripuit, *l. lege 4. §. 7. ſed etſi ff. ad l. Iul. pec.* N. 1513 h

Peculium iure & actionibus augetur, vt per contrariũ ære alieno minuitur, *l. ſi filiusfa. 25. ff. ſol. matri.* I. 39 e eſt quaddruplex, caſtrenſe, profectitium, aduentitium, *l. ſi filius 12. tit. de neg. geſt.* C. 399 b

¶Largè accipitur, l. ſi emptam 2. ff. pro ſolut. N.488 m ordinario adiungi poteſt, l. ſi peculium 6. ff. de pecul. leg. I.1200 r an & quādo extinguat, ff. quād. de pec. act. ann. eſt. V.1550 ſequitur manumiſſum inter viuos, at nō manumiſſum teſtamento, l. ſi Sticho 53. ff. de pecul. V.1549 a vniuerſitatis nomen eſt, & vniuerſali actione peti poteſt, l. ſi peculium 6. ff. de pecu. leg. I.1199 caſtrenſe vel quaſi, l. lis nulla 4. ff. de iudic. V.677 b filij & ſerui patris eſt vel domini, l. ſi pupilli 6. §.6. ff. de negot. geſt. V.419 u largiſſimè accipitur, l. peregrè 44. §.1. ff. de adquir. poſſ. N.446 o

¶Quod & qua ratione ſeruet filius abſtinens à patris hæreditate, l. 4. §.34. illud ſciendum, ff. de doli mali & met. except. N.868 eſt nomen iuris, l. vindicatio 56. ff. de rei vind. V.855 b ſeruo cōſtituere pupillus nō poteſt etiā cum authoritate tutoris, l. licet 3. ff. de pecul. V.1808 c pro patrimonio, l. cum 37. tit. de inoffic. teſt. C.608 q intelligitur deducto eo quod domino debetur, l. ſed ſi damnum 9. §.2. peculium, ff. de pecu. V.1516 b pro matrimonio, l. liber 20. ff. de ſtip. ſer. N.1059 b manumittens inter viuos in dubio donare videtur, l. ſi Sticho 53. ff. de pecu. V.1549 a aliud profectitium, caſtrenſe, quaſi caſtrenſe, & aduētitium, l. cum 6. tit. de bon. quæ lib. C.1550 h legatum recipit acceſſionem & deminutionem, l. fundum 3. ff. de inſtruct. vel inſtrum. legat. I.1179 l habere non dicuntur liberi qui ſui iuris ſunt, l. 2. liberis, C. de collat. C.1333 g intelligitur eo deducto, quod ipſi domino & aliis perſonis debetur. l. ſed ſi damnum. §.2. peculium. ff. de pecul. V.1515 cēſetur quod ſupereſt deducto domini debito, l. Aurelius 18. ff. de lib. leg. I.1309 f

Peculium caſtrenſe filij inteſtato mortui pater occupat iure peculij non hæreditario, l. intelligit 5. C. de caſtr. pec. milit. & præfect. 285 a quaſi caſtrenſe filius inuito patre retinere poteſt, l. iubemus 5. Cod. de ſilenti. 241 b ſerui pro eo quod non eſt maleficium, l. qui à ſeruo 16. ff. de oblig. N.893 dupli iure haberi poteſt, l. ſi ſerui 21. ff. de vſufru. V.895 b quid dicatur, l. peculium 4. ff. de pecu. V.1511 a eſt iuris vniuerſitas, l. frater 38. de cond. indeb. V.1352 i concedi id non cenſetur quod filio vel ſeruo à patre vel domino datur, l. ſed ſi is, ff. de pecul. V.1523 d deceſſionem & acceſſionem habet, l. ſi hæreditas 28. ff. de ſtatulib. N.303 i filio & ſeruo parenti domini auferre poſſunt, l. quemadmodum 46. ff. de iure dot. V.2142 x caſtrenſe filiifamilias ad inſtitutum hæredem defertur, l. proponebatur 9. ff. de caſtr. pecu. N.1695 filij mortuo filio inteſtato ad patrem defertur, l. proponebatur 9. ff. de caſtr. pec. N.1695 ſequitur manumiſſū inter viuos, at non manumiſſum teſtamento, l. ſi Sticho 53. ff. de pecu. V.1549 a manumittens inter viuos in dubio donare videtur, l. ſi Sticho 53. ff. de pec. V.1549 a res ipſæ peculiares conſequuntur, l. ſed & ſi 4. ff. de pecu. I.1198. n vtrum deminuatur per id quod domino debetur, l. denique 8. ff. de pecu. leg. I.1203 l eſt vniuerſitas, l. prætor ait 1. §. ſi præcepto, ff. quand. de pecu. act. V.1552 n aut expreſsè aut tacitè conceditur, l. poſſeſſio 1. §.5. ff. de adq. poſſ. N.404.o tacitè non ſequitur ſeruum in teſtamento manumiſſum, l. qui fundum 7. §.2. ff. pro empt. N.499 e quaſi caſtrenſe filiifamilias habent, l. velut 7. tit. de adſeſſor. & domeſt. & cancel. iudic. C.275 n

Peculij actio ſeruum inuitum etiam domum obligat, at non inſtitoria, l. quare 28. ff. de pecul. V.1532 t tenetur quandoque parens ex quaſi maleficio. l. filiusfamilias 15. ff. de iudiciis. V.681 x ex contractu filij pater conuenitur, l. pater 15. ff. de caſtr. pecu. N.1699 f vt agi poſſit regulariter, ſpectatur tēpus ſententiæ, interdum tamen alia tempora, l. quæſitum 30. ff. de pecu. V.1533 b nomē & familiæ ibi retinebat quidquid ibi remanebat, l. peculium 65. ff. de leg. & fideicom. I.906 h profectitij nomine tenetur pater ex contractu & delicto filij, cap 33. noxali tit. 4. ff. de noxalibus actionib. V.115 m conſtitutio requirit naturalem traditionem, l. quam Tuber. 7. §.5. ſed etſi, ff. de pecu. V.1514

¶Caſtrenſis filij res, quemadmodum à patre filij legari poſſit, l. proponebatur 9. ff. de caſtr. pecu. N.1690

¶Actione filius conuenitur in ſolidum, niſi dotis nomine conueniatur, ll. ſi filioſa 53. ff. ſol. matr. I.56 a

¶Locupletioris nomine quibus caſibus agatur aduerſus dominum vt ei non detur reſtitutio, l. ordinarium 3. §.4. ſi cum. ff. de pecu. V.1506 i

¶Significationes octo, ff. de pecu. V.1505

¶Ea natura eſt & definitio, vt intelligatur deducto ære alieno ſeu dominico, l. ſi peculium 6. ff. de pecu. leg. I.1200 h

¶Conuentus non cauet de futuro incremento, l. quæſitum 30 ff. de pecu. V.1533 a

¶Actione in filiumfamilias agi poteſt annum emancipationis, l. quod 61. tit. mandati vel contra. V.1683

¶Agi etiam ſi nihil in eo ſit quo ſenſu dicatur, l. 2. §.1. ff. ſi pars hered. pet. V.809

¶Quantitas, l. filiumfam. 15. ff. de iud. V.680

Peculio vniuerſim legato, deducitur ex eo id quod domino debetur, l. etſi 8. §.2. venit, ff. com. diuid. V.1167 c

¶Inſit aliquid necne inſpicimus tempus rei iudicatæ, l. quæſitum 30 ff. de pecu. V.1532 imputatur quod dominus ſeruo debet, leg. interdum 14. ff. de in rem verſo. V.1566 l, l. filiusfamilias 19. ff. de in rem verſo. V.1570 h imputatur quod in rem domini verſum eſt, leg. interdum 14. ff. de in rem verſo. V.1166 l quod in rem domini vertitur, leg. filiusfamilias 19. ff. de in rem verſo. V.1569 b

Pecunia pro pœna, l. arbiter 50. ff. de recep. arb. V.666.o licitè poteſt accipi fideiubendi cauſa, l. hoc iure 19. ff. de donat. N.163 b ab aliquo accipi poteſt adeundæ hæreditatis cauſa, l. cum qui, ff. de mort. cau. dona. N.181 a in feudum data repetitur cōdictione ſine cauſa, niſi ſcienter data fuerit, quod non præſumitur, tit. 25. ſi de feudo vaſal. F.59 f alterius res comparatæ eius non fiunt, niſi ſit pupillus vel miles, l. procuratoris 15. §.17. planè, ff. de tribut. act. V.1484.o quandoq; datur vt ſpecies, l. ſin autem 29. ff. de leg. & fideic. I.773 h vel vt qualitas, vel vt corpus, l. data 1. tit. de obl. & act. C.738 p omnes res æſtimātur, l. Paulus 3. §. idem reſpondit, ff quæ ſent. ſine. N.1618 l in commixtis hoc ſpeciale habet, vt cōmunicetur indiſtinctè, l. idē Pompon. 5. ff. de rei vind. V.824 p puſilla quæ dicatur, l. depoſiti 5. §.3. peculium, ff. de pecul. V.1512 q frumentaria & deſtinata ad emendum frumentum publicum, conuerti in alios vſus nō debet, l. auri 2. C. de frument. vrbu. 144 d

Pecuniæ verbum latiſſimum, l. in cum 1. §.4. ff. de calumn. V.468 g dotis prædiorum teneri quid, l. aut ſi 12. §.2. fideiuſſores, ff. de fideiuſſ. N.1099 appellatione res continetur, l. ſæpe 53. ff. de verb. ſign. N.1814 p fœnerandi vel erogationis cauſa in domo poſitæ, & theſaurum facientis differentia, l. Lucius 93. ff. de leg. & fideic. I.1067 g verbum à teſtatore prolatum, refertur ad ea tantùm quę conſiſtunt in pondere, numero & menſura, l. ſin autem 29. ff. de legat. & fideic. I.773 appellatio interdum latior, interdum recitior, l. ſin autem 29. ff. de leg. & fideic. I.773 c ſignificatur res quælibet, l. pecunia 1. tit. de cond. indeb. C.722 latè patet, l. quotiens 1. tit. de prohib. ſequeſtr. C.721 non numeratæ exceptio, poſt biennium etiam apponitur, l. ſi non 5. tit. ſi cert. petat. C.713 g nomine res omnes ſignificantur, l. litigatores 21. ff. de recep. arbitr. latiſſima ſignificatio, l. ſingularia 2. ff. de reb. credit. V.1251 f non numeratæ exceptio habet locum cum liquido promittitur, l. ſi ſub 3. tit. de poſtul. C.342 d ea natura eſt ſeu cōditio, vt ea res omnes æſtimentur, l. propemodum 88. ff. de verb. ſign. N.1823 c verbum interdum genus, interdum corpus pecuniarium ſignificat, l. heredes 25. §.21. ſi pecunia, ff. fam. erciſc. V.1191 l multipliciter capitur, l. ſed Iulianus 7. §.3. mutui, ff de SC. Macedo. V.1498 l, non numeratæ exceptio an & quemadmodum adponēda aduocato, qui vltra legitimum modum honorarij quid ſtipulatus eſt à ſuo cliente, l. ſi ſub 3. tit. de poſtul. C.342 appellatio & ſtrictè, & generaliter accipitur, Auth. col. 5. Nou. 69. tit. 24. vt omnes obed. 322 p verbum non ipſum propriè corpus, ſed ipſius quantitas, l. ſi is cui 94. §.3. Flauius, ff. de ſolut. N.1182 f origo in rebus quæ comparantur non inquiritur, tit. 12. de fratrib. F.45 a

Pecuniam ſepelire cuſtodiæ cauſa permiſſum, at non cadaueris inſtar, l. peregrè 44. ff. de adqu. poſſ. N.446 m ad manum habere, l. ſi debitori 21. ff. de iud. V.686.o alienam ſuæ immiſcēs, cur ſua faciat, l. idem Pomponius 5. §.2. ff. de rei vind. V.825.a ſepelire non licet, niſi cauſa cuſtodiæ, l. lege 4. §.6. non fit, ff. ad l. Iul. pecul. N.1513 g

Pecuniaria onera quæ non dicantur, l. planè 94. ff. de legat. & fideic. I.836 q

Pecuniarium negotium, l. in priuatis 77. ff. de iud. V.713 k

Pecoris contagio, l. ſi finita 15. §.13. ff. de dam. inf. N.572

Pedaneus iudex quis, leg. quod ſi quis 3. ff. ne quis eum qui. V.149 b

¶Interdum eſt ordinarius, Auth. coll. 5. Nou. 60. tit. 35. vt defunct. ſen, cap. 2. illud etiam, 307 d

Pedanei neque citare, neque executioni mandare ſententiam poſſunt tit. 22. de milit. vaſal. F 51 p

¶Quibus de rebus cognoſcant, Auth. coll. 6. Nouel. 82. tit. 11. de iudic. cap. 9. ne autem 380 e

¶Iudices de libertate non cognoſcunt, l. cum 1. tit. de ordin. cog. C.1627 d

Pedaneorum alij officio & dignitate, alij officio tantùm, Auth. coll 6. Nou. 82. tit. 11 de iudic. cap. 1. vetus, §.1 quia. 375 b

Pedeſtres milites qui dicantur, l. à caligato 20. tit. de nupt. C.1025 h

Pede plana quid, l. deuotiſſimos 7. C. de metat. 294 a

Pediſſequa, ff. proœm. Glo. p, pag. 48.

Peierare nemo cogendus eſt l. quintus 48 ff. mand. V.1670 n

¶Non videtur, qui ex licita cauſa venit aduerſus iuramentum, l. ſacramento 2. tit. ſi aduerſ. vend. C.434 a

Pellionis munus vile & ſordidum, l.qui decem 72. §.5.qui hominem, ff.de ſolut.N.1172
Pendere aliquid dicitur ratione ſpei futuræ, l.proinde 8.ff. de reb.cre.&c. V.1242 q nõ poſſunt quæ ipſo iure nulla ſunt, l.ſi ſeruus 21.ff.de ſtip.ſer. N.1060 ſ qualiter accipiatur, l.ſeruus 20.ff.de oblig.& act. N.894 q ſtipulatio poteſt, l.ſi ſeruus 18.§.2.ſeruus, ff.de ſtip.ſer.N.1057 vindicatio quo ſenſu dicatur, l.ſiue 28.tit.de tranſac.C.330 p aliquid poteſt ratione futuri euentus, l.quid 70.ff.de vſufru.V.919 a quædam dicuntur, c.26.quoniam, §.1.ſuper, col.4.Nou.22.tit.1.de nupt.A.184 g
Pendente conditione bonorum poſſeſſio peti poteſt, l.filius 25. tit.de inoſ.teſt.C.592 n
penè philoſophicum temperamentum, ff.proœm.Gl.u.pag.46 particula temperat orationem generalem, ff.proœm.in marg.2.pag.46
penſio vtrũ augenda ſit propter ſummã fundi vbertatem, quemadmodũ ſit remiſſio ob ſummã ſterilitatem, l.ſi merces 25.§.6.vis maior, tit.locati conduct.V.1864 x non debetur niſi in fine anni, l.prætor ait 1.ff.de migrand.N.781 g quibus ex cauſis remittatur, l.inter quos 39.§.2.ff.de dam.inf.N.93 h eſt in fine anni ſoluenda, l.commoda 1.C.de primipilo, 312 b remittenda ſit necne conductori ob bellum tẽpus, tit.de pace Conſtant.E 181 b pro penſitatione, l.lecta 40.ff.de reb.cred.V.1266 e debet ſolui in fine anni, l.qui balneum 9. ff qui pot.in pig. V.1994 antè non eſt computanda, quàm debeatur, l.fructus 7.§.1.Papinianus, ff.ſol.matr.I.11 u
Penſionem non ſoluentis coloni vel conductoris pœna, tit.24. quæ fuit prima cauſa.F.56 n
penſionem præſtare debet, qui ſciens prudens conduxit, l.habitatores 27.ſic iterum, tit.locati conduct. V.1866 h
Penſiones agrorum locatorum debentur vſufructuario, l.arbores 59.ff.de vſufr.V.915.in fine anni ſunt ſoluendæ, l.defuncta 58. ff.de vſufr.V.914 m
penuria in quibuſdam nocet, ff.proœm.in marg.g.§.2.pag.45 in quibuſdam prodeſt, ff.proœm.in marg.g.pag.45
penus quid ſit. l.ſed & 4.ff.naut.caup.ſtabu.V.666 y in omni genere eſt. l.nã 4.ff.de penu leg.I.1219 c in genere maſculino, fœmino & neutro, l.ſed etſi 25.§.16.quod autem, ff.de hered.pet.V.786 t
per filios an per generos patriæ conſulamus nihil intereſt, l.ſi quis 3.tit.de natur.lib.C.1149 a
Per procuratorem in rem ſuam manumittere poſſumus, l.nec mulierem 3.tit.de vindict.lib.C.1562 u
Per alium nemo manumittere poteſt, l ſi pater 4.tit.de his qui à non dom.C.1594 h
Per alium & per ſe facere paria, l.in ædibus 9.§.2.ff.de donationib. N.1581
Per procuratorẽ cauſa capitalis vtrum defendi poſſit, tit.1.quomodo in laſ.maieſt.E.155 d
Per alios interdum poſſumus quæ per ſeruos non poſſumus, l.hæc ratio 3.tit.de don.inter vir.& vxor.V.2180 t
Per alium non poſſumus, quod per nos non poſſumus, l.non 2. ff.de admin.rer.N.1763 b qui facit ipſe facere videtur, l.mulier 5.tit.de ſponſal.C.1061 q interdum quis conſequitur, Auth.col. 5.Nou.53.ti.8.de exhib.& introd.184 a cõſequi poſſumus quod per nos, ſeu quod ipſi non poſſumus, l.& per 13.ff.de acceptil. N.1211 k ¶Procuratorem non poteſt fieri accuſatio ſuſpecti, l.planè 29.ff.de excuſ.I.190 k
Per præſtationẽ ſeu ſolutionem diuturnã præſumitur titulus, l.cum de in rem 6.tit.de vſuris.V.1044
Per alium generaliter nõ conſequimur, quod per nos nõ poſſumus conſequi, quandoq; tamen conſequimur, Auth.coll.5. Nou.53.tit.8.de exhib.& introd.194 ſ
Per ſe & per alium facere quandoque non paria, l.prætor ait, § 12.deiceiſſe, ff.de vi & vi armat.N.674 x ¶Lapſum temporis & per repudiationem, l.quotiens 1.tit.quando non pet.C.1310
Per Prætorem citatio, l.& poſt 63.ff.de iud.V.709 q
Per alium interdum conſequimur, l.Imperator 18.ff.de ſtatu homi. V.91 k
Per epiſtolam conductio fieri poteſt l.quædam 77.ff.de rei vindic. V.864
Per alium qui vtitur ipſe vti videtur, l.cum conſtet 5.ff.de aqua quot. N.725.o
Per deſuetudinem leges tolluntur.ff proœm.in marg.pag.43
Per tranſitum ad ſecunda vota, vxor non perdit ea quæ habuit à marito, l.fœminæ 3.tit.de ſecund.nup.C.1048
¶Aliũ quis retinere poteſt, quod per ſe retinere nõ poteſt, l.legatarius 27.ff.de excuſ.I.289 qui facit ipſe facere videtur, l.pater 22.ff.de manum.vind.N.210 p
Per ſe vel per alium accipere nihil intereſt, l.ſi citra 2.tit.de cond. indeb.C.913 e
Per alium quis non habet, quod per ſe non habet, l.ſciendum 1. §.14.ff.de ſeparat.N.598 ſ
Per ſe an per alium quis fiat heres multum aliquãdo intereſt, l.adquiritur 10.§.2.ff.de adq.rer.dom.N.370 i
Per alium qui rem amittit per eundem rem retinere poteſt, l.prætor 1.§.42.ff.de vi & vi armat.N.6[illegible]
Per inquiſitionem certis tantùm caſibus & cauſis iure cõmuni concedi poteſt, tit.quom.in laſ.maieſt.E.133 d
Per alium interdum cõſequimur, quod per nos conſequi non poſſumus, l.& poſt 7.§.1.ff.de tranſact.V.316 ſ
Per alium interdum vocamus, licèt ſit extinctum, l.definitione 3. ff.quand.de pecu.act.V.1554 g quis amittere interdum poteſt, quod ex ſua perſona habere poteſt, l.qui tutelam 28.ff.de teſta. tutel.I.131 k
Per quem fiat res nihil refert, l.multum 1.tit.de donat.C.1005 g
Per alium an & quando poſſimus, quod per nos nõ poſſumus, l.cum 55.ff.de acq.vel omit.hered.I.662 i
Per ſe qui acquirere non poteſt ob delictum, per alium adquirere non poteſt, l.Antiſtium 62.ff.de acquirenda vel omitt.hæredit. I.668
Per libellum expedire quid, l.omnia 71.ff.de diuerſis reg.iur.antiq. N.188 e
Per falſum procuratorem geſta poſſunt ratificari l.licet 24 tit.de procur.C 383 l pro contra, l.quos nos 234.ff.de verborum ſignificat. N.1859 a
Per alium qui facit ipſe facere videtur, l.item eorum 6.§.1.ff.quod cuiuſque vniuer.V.408 m
Per procuratorem, l.cum multi 9.ff.ſi pars hered.pet.V.815
Per arbitrum ſtare quando dicatur, l.quid tamen 21.§.5.ff.de recep. arb.V.637
peræquatio fieri debet in re præſenti ſubiectis oculiſ fidelibus, l.ſi peræquatore 3.C.de cenſib.191 e
percutere ſeu peruertere percutiẽdo quis aggreſſorem poteſt antequã percutiatur, l.52.ſi ex, §.1.tabernar.tit.12.ad l.Aquil.V.1089 k
percipere fructus item cogere quid ſit, l.ſi eius 78.ff.de rei vind.V.865 c
perdere velle nemo præſumitur, l.qua ratione 9.§.8.ff.de adquir.rer.dom.N.369 b pro deſtruere. l.ſed ſi 26.ff.de ſeruit.urb.præd.V.989 m
perdi poteſt quod non habetur l.omnes 3.ff.vſufru.quemad.caueat.V.1960 q
Perdit qui dat ignoranti, l.ordinem 2.C.de conſ.228
perduellem patrẽ vel filium occidere licet ſe defendẽdo, l.minimè 35.ff.de relig.& ſumpt.fun.V.1229 e
Perduelles qui l.liberorum 11.§.3.ff.de his qui not.infa.V.349 d cur dicti, l.is qui 11.ff.ad l.Iul.maieſt.N.1441 e
perduellionis crimen pro maieſtatis crimine, l.donationes, §.ult.ff.de dona.N.171 a quod ſit & contra quos poſſit committi, l.quos nos 234.ff.de verbor.ſignific. N.1858
¶Pro maieſtatis crimine, l.is qui 11.ff.ad legem Iuliam maieſt.N. 1441 e
peregrinatio quid, l.ciues 7.C.de incol.79 b
Peregrinationis neceſſariæ exempla, l.aut ſi 9.ff.de procuratorib: V.360 h
Peregrinatione quis ad inopiam facilè ducitur, Auth.col.5.Nou. 53.tit.8.de exhib.& introd.283 e
peregrinus dicitur qui ciuitatem amiſit, l.ſed ſi 10.§.6.ff. de in ius voc.V.189 i
Peregrini incapaces capiendi ex teſtamẽto, l.ſed ſi 6.ff.de hered. inſt.I 453 e
peremptoria quibus caſibus poſt ſentẽtiã apponitur, ti.de vet.iur.enucl.C.227 f an ſint edicta, in quibus caſibus ſine figura iudicij proceditur, ti.1.quom.in laeſa maieſt.E.151 g
peremptoriè citari quot modis dicatur, l.ſi finita 15.§.35. ff.de dam.inf.N.58 u
peremptorium iudiciũ verũ fit quatuor modis, l.ad peremptorium 68.ff.de iud.V.208 q
Peremptorius terminus omnis intelligitur in his, in quib.procedatur ſine figura iudicij, tit.1.quom.in laſ.maieſt.E.155 b
perficere pro reficere, l.inter ſtipulantem 53. §.5.ſacram, ff.de verb.oblig.N.979 k
perennia ſunt quæ ſine fine ſunt, vel decennalia, l.falſo 2. tit.de diuer.reſcrip.C.246
perfici poteſt iudiciũ emptum apud vnum iudicem, apud alium, l.ſed etſi 18.§ 4.ff.de iud.V.690 h
Perficiatur verbum eſt extenſiuum, l.quotiens 2.tit.de in diem addict.V.1760 g
perfidia maior cenſetur fidem fallere coniuncto, ſeu coniunctæ perſonæ, quàm extraneo, l.de fideicommiſſo 11.tit.de tranſact.C.310
perfidiæ damnatus contrario iudicio nõ infamatur, l.furti 6.§.7.ff.de his qui not.infam.V.347.b

Perſocans partum quid, *l. necare 4. ff. de agnoſ. & alend. lib.* I.91 n

Perſocari partum tenetur lege Cornelia de ſicariis, *l. necare 4. ff. de agnoſ. & alend. lib.* I.95 n

Perfectum pro completo, *l. conueniſſe 2. §. 4. omnes, ff. de iudicia.* V.675 a dicitur cui pars aliqua deſit, *ff. lib. 1. tit. 3. l. 1* q

Perfungi & fungi differunt, *l. quid tamen 21. ff. de recep. arbit.* V.637 a

Perfuſoriè dicere quid, *l. qui libertatis 69. §. 5. ſed & ſi quis, ff. de euict.* V.2033 i

Pergula, *l. heres 19. §. 2. proinde ff. de iud.* V.685

Pergula dicitur tentoriũ quoddã linteaminibus, vel ſimilibus conſtructum, *l. heres 19. §. 2. proinde, ff. de iud.* V.685 d pro parte, domus exporrecta, & pro pendente accipi debet, *l. 5. ſi verò, §. 12. ſi id, tit. 3. ff. de his qui effud. vel deiec.* V.1097

Periculum rei venditę ad emptorẽ pertinet ſtatim, atq; de pretio conuenit, *l. quod ſæpè 35. tit. de contra. emp.* V.1738 a pro culpa, *l. non ſimiliter 4. ff. de magiſt. conuen.* I.342 q *l. ſi qui 11. ff. quod vi aut clam.* N.750 r pro caſu fortuito, & qđ culpa interuenit. *l. item 13. §. 6. ſi fullo, tit. locati conduct.* V.1651.o rei venditę ſtatim à contractu inito ad emptorem regulariter pertinet, *l. ſi vinum 1. ff. de peric. & comm. rei vend.* V.1790 d aliud cõmune, aliud priuatum, *l. de pupillo 4. §. 11. ff. de oper. noui nunt.* N 17 y in ſe recipiens, non tenetur de caſu fortuito, *l. opus 34. tit. locati conduct.* V.1873 b pro damno culpa leuiſſima dato, *l. opus 36. tit. locati cond.* V.1872 u vbi eſt cõmune, ibi plures tenentur pro parte, *l. rem mihi, §. 1. in exercitu, ff. commod.* V.1421.a interitus regulariter pertinet ad dominum, *l. ſi id quod 28. ti. de don. int. vir. & uxor.* V.2196 r ſuſcipere an & quomodo liceat, *l. iuriſgentium 7. §. 15. ff. de pact.* V.269 e vt teneatur de tenuiſſima culpa, *l. & Ariſtoni 39. ff. mandat.* V.1665 ſ

Periculi præſtandi debitor ſtipulatorẽ immunẽ reddere debet à periculo facultatis & honorum, *l. ſine periculo 3. C. de filiisfam.* 104 r

Periculo alicuius eſſe res variis modis dicitur, *l. damni infecti 18. ff. de dam. inf.* N.68 t

Periurus non cenſetur, qui lege ita permittẽte iuramẽtum non ſeruat, *l. ſi res 1. §. venditori, tit. de act. emp.*

Periurium extra ordinem punitur, *Auth. col. 5. Nou. 51. tit. 6 ſcenicas non ſolum.* 279 r à ſolo Deo punitur, *Authent. collat. 5. Nou. 51. tit. 6. ſcenicas non ſolum.* 279 r. *Nouell. 124. tit. 7. de litigator. cap. 2. ſi quis.* A.560 t non quæritur, *l. cauſa 1. titu de reb. credit.* C.699 h non committitur, ſi ex iuſta cauſa à iureiurando diſcedatur, *l. dotis 3. ſi ſemper, tit. de act. emp.* V.1803 x

Periuri infames, *l. ſi quis 41. tit. de tranſact.* C.238 m

Periuriis via patere non debet, *l. de die 8. §. 5. ff. qui ſatiſdat. cogant.* V.208 ſ

Periurij author princeps eſſe non vult, *l. ſi alterius 3. tit. ſi minor ſe maior.* C.456 n an & quomodo pœna ſit, *Auth. coll. 6. Nou. 51. tit. 6 ſcenicas non ſolum.* 280 n

¶Iudices etiam laici eſſe poſſunt, *tit. de pace Conſtantiæ.* E.180.o

¶Pœna diuina quandoq; etiam humana, & quidem corporalis, *l. nam ſufficit 22. ff. de dolo.* V.523 e

¶Vim leges non aperiunt, *titu. 42. de controuerſ. inter domin.* E.88

Perimit qui non permittit conſiſtere, *leg. conditio 100 ff. de ver. oblig.* N.993 e

Perinde dictio non denotat omnimodam ſimilitudinem, *l. ſi alterius 10. ff. de hered. inſt.* I.459

Perire an poſſit quod non fuerit, *l. ſi id quod 19. ff. de conſt. pec.* V.1401 h

Perituris ſeu eorum cauſa ſiue peritura videãtur, aliquid permittitur quod aliàs non permitteretur, *leg. ſi bona 39. ff. de hered. pet.* V.803

Permanere ea dicuntur, quæ anteà fuerũt & cœperũt, at nõ ea quæ nunc primum incipiunt, *l. ſi qui ita 14. ff. de cond. inſt.* I.572 h

Permittente & prohibente règulis cõcurrentibus attenditur magis prohibitiua, quàm permiſſiua, *l. ſi libertus 2. ff. de ſuſpect. tut. vel cur.* I.237.o ius, *ff. lib 1. tit. 1. l. 10* 9.1 l

Permittere vt quis dicatur, nõ requiritur expreſſa permiſſio, ſed vel tacita directò, vel cõſequentiam, *l. quam Tuberonis 7. §. 1. & adiicit, ff. de pecul.* V.1513

Permittit qui non prohibet, *l. 45 ſcientiam, §. 2. ſi meum, tit. 11. ad l. Aquil.* V.1086 p

Permitti an cum alio poſſint, quæ per ſe & ſola permittuntur, *l. cum hi 8. §. 15 ff. de tranſ.* V.320.o

Permittitur aliquid expenſarum ratione, quod aliàs non permitteretur, *Nou. 108. tit. 9. de reſtit. §. 2. nos igitur.* A.472 a perplexitatis cauſa, *l. ſi duo 13. §. 3 ſi quis, ff. de iureiu.* V.1282 m

¶Publicè quod non priuatim, *l. in tantum 6. §. 3. ff. de rer. diuiſ.* V.117 g inter agnatos quod inter alios prohiberetur, *tit. 13. de alien. feud.* F.18 i Defenſio ad agendum, quæ aliàs non admitteretur, *l. ſi longius 18. §. 1. ſi filiusfa. ff. de iud.* V.682.o

¶Atrocitate delicti quædam permittuntur contra iuris regulas, *l. licet 1. tit. de precib. imper. offer.* C.234 ſpecialiter alimentorum cauſa quæ aliàs nõ permitterentur, *l. ſi inſtituta 27. ff. de inoſ. teſt.* V.743 f quædam conſequentia, quæ directò fieri nõ poſſunt, *l. an inutilis 9. §. 4. filiusfam. ff. de accept.* N.1208 l *l. ſi quis 6. §. 9. ff. de eden.* V.249 e

Permiſſum videtur cæteris, quod quibuſdã prohibetur, *l. cum prætor 12. ff. de iud.* V.676 neceſſitatis cauſa eatenus quatenus neceſſitas viget, *l. ſed etſi 28. §. 4. ſed etſi, ff. de iud.* V.690.o intelligitur, quod non eſt prohibitum, *cap. 23. prima coll. 4. Nou. 22. tit. 1. de nupt.* A.177 t vno modo alio modo prohibitum intelligitur, *l. ſicut re 8. §. 13. ſed ſi permiſerit, ff. quibus mod. pign.* V.1954 y in vno caſu, prohibitum alio caſu intelligitur, *l. in fideicom. 1. §. 3. tum. tit. de vſuris.* V.2041 r quibuſdam, aliis prohibitum eſſe intelligitur, *l. neque ſocietatem 1. ff. quod cuiuſque vniuer.* V.405 r bonæ fidei emptori prohibitum cenſetur malæ fidei emptori, *tit. de prohib. feud.* F.114 f ad tempus prohibitum eſſe videtur, *l. ſeruitutes 4 ff. de ſeruit.* V.971 g dicitur omne qđ non prohibetur, *l. ea quæ 26. ff. ad munici.* N.1621 a patiẽtia an & quãdo noceat, *l. ſicut re 8. §. 13. ſi permiſerit. ff. quib. mod. pig.* V.1954 l in vno, prohibitum in alio videtur, *l. dotem tit. de dot. cau.* C.1119 certis tantùm perſonis, aliis denegatum intelligitur, *l. ſed etſi 21. ff. de in ius vo.* V.193 i intelligitur quod non prohibitum expreſsè vel tacitè, *l. per ſeruum 37. ff. de adqu. rer. dom.* N.383 u

Permiſſiuè loqui & conditionaliter differunt, *l. quia 7. ff. ſi quis omiſſ. cauſ. teſt.* I.702

Permiſſa quædam ſunt extra iudiciũ, quæ in iudiciũ non, *l. mutus 43. ff. de procur.* V.387 d

Permiſſa in otio vtrum in aliis prohibita, *l. ſi res 8. titu. ad exhib.* C 692 r

Permiſſa vim ſtatuti habent, *l. hoc edicto 1. ff. de op. noui nunt.* N.3 c intelliguntur quæ nominatim non prohibita, *tit. 39. de alien. patern. feud.* F.74 f *l. in vſucapione 14 ff. de diuer. temp. præſcr.* N.849 quę non inueniuntur prohibita, *l. nec non 28. §. 3. ff. ex quib. cau. maior.* V.607 x cenſentur, quæ non reperiuntur prohibita, *l. ſtatuas 7. tit. de religioſ. & ſumptib.* C.697 c quæ non prohibita, *l. in tantum 6. §. 1. ff. de rer. diuiſ.* V.117 e *l. tranſigere 18. tit. de tranſact.* C.325 e

Permiſſio legis debitorẽ excuſat à pœna, *l. ſi ita ſtipulatus 97. ff. de verb. oblig.* N.996

Permutare eccleſia quemadmodum poſſit, *No. 120. tit. 3. de alien. cap. 17. hoc vero.* I.528 i

Permutatio rerum eſt diuiſio quæ inſtar obtinuit permutationis, *l. cum 71. ff. de leg. & fideic.* I.937 non contrahitur cõſenſu, ſed rei traditione, *l. ſicut 1. tit. de rer. permut.* V.1887 b contractus eſt innominatus, *l. ſicut aliud 1. tit. de rer. permut.* V.1886 z

¶Genus eſt negotiationis, *l. Marcellus 45. ti. de don. inter vir. & vxor.* V.2210 l vim habet emptionis, *l. Titia 62. ff. de iure dot.* V.2190 h eſt ſpecies contractus do vt des, *l. iuriſgentium 7. §. 2. ff. de pact.* V.261 d

¶Nominatus non eſt contractus, *l. iuriſgentium 6. §. 2. ff. de pact.* V.261 d

¶Nomine emptionis continetur, *l. ſciendum 19. tit. de ædil. edic.* V.1970 q

¶Aliud ab emptione, *leg. Naturalis 5. Titul. de præſcript. verb.* V.1890 h

Permutationi rei eccleſiaſticæ quæ neceſſaria, *c. 1. vt §. 1. ſi minus tit. 7. de non alien. aut permut.* A.70 m

Permutatione re accepta, locũ ſubit rei quæ permutatione data eſt, *l. item 4. §. 1. ff. de alien. iud. mut.* V.620 g

Permutans dediſſe intelligitur, *l. vel permutauit 19. ff. de liber. cauſ.* N.338 y

Perpetuatum eſſe nihil dici põt, niſi propoſitũ fuerit, *l. ſed anus 9. § 5. quantu ff. ad exhib.* V.1185 o

Perpetuari nõ poteſt actio de dolo, *l. ſed etſi 28. §. 2. ſed & ſi, ff. de iud.* V.690 p

Perpetuarij pro colonis perpetuis ſeu emphyteuſis, *l. diui 1. C. de locat. præſt.* 216 y

Perpetuatur actio, *l. ſed etſi 28. §. 4 ſed etſi, ff. de iudi.* V.690 p ¶Iuriſdictio ſola citatione, *l. venditor 49 §. 1. iudices, ff. de iud.* V.690 p

Perpendere aliquid, *l. ſi ſe 1. ff. de iud.* V.671 d

Perpetuatur actio per executorẽ, *l. ſi eum 9. §. 2. ff. ſi quis caut.* V.232 l

Perpetuum pro centũ & triginta annis, *l. prætor 2. § 34. hoc interdicto, ff. ne quid in loco pub.* N.656 u

¶Decennio, *l. ſi de interpretatione 7. ff. de legib.* V.81 e

Pro

¶Pro eo quod eſt ſine fine, *l. quod & 3.§.13. hoc interdictum, ff. de lib. hom. exhi.* N.775 l ¶Generali, *ff. lib.2.tit.1* b, *pag.53.l. ſi quis id 7.ff. de iuriſ.* V.168 d, *l. cum igitur 2.ff. de ſtat. hom.* V.87 a ¶Sempiterno, *l. prætor 1.§.34. hoc interdictum, ff. ne quid in loco publi.* N.656 h, *ff. proœm. Gl.1.pag.44* ¶Pro vitæ ſpatio & curriculo, *l. & in 4.ff. de procur.* V.357 e, *l. ſocietas 1.tit. pro ſocio.* V.1684 k

Perpetuum quid dici poteſt, licèt omni tempore non duret, *l. ait prætor 1.ff. de flumin.* N.664 k dicitur quod triginta annis durat, *tit. de pace Conſtantiæ.* E.194 i aliquando dicitur quod ad triginta annos extenditur, *l. prætor 10.§.2.ff. de operis noui nunt.* N.18 r

Perpetuæ rei vtilitati quæ inſeruiunt impenſæ repetuntur, *l. fructus 7.§.16. impendi, ff. ſol. matr.* I.18 r

Perpetua exceptio competit ex pacto de non agendo in perpetuum, *l. conditionales 14.ff. de ver. ſig.* N.1815 g

Perpetuatio iuriſdictionis fit citatione, *l. ſi quis 7.ff. de iud.* V.678 g

Perpetui conductores vtile rei dominiũ habent non directum, *l. agri 1.ff. ſi ager vecti.* V.880 n

¶Præſides quo ſenſu dicantur, *l. principalibus 33.ff. de reb. credit.* V.1262 t

Perpetuus morbus liberat à tutela ſuſcepta, *l. poſt 40.ff. de excuſ.* I.196 u

Perpetuò pro generaliter, *l. ait prætor 1.§.5. perpetuo. ff. vel poſſid.* N.695 a 30.annis, *l. itaque 28.§.1.ff. de dolo.* V.515 k

Perpetuò re vti etiam dicitur, qui re ipſa quãdiu durat vtitur, *l. ad veſtimentum 25.ff. de pecul.* V.1519 f ¶Duci poſſe etiam dicitur, quod non quidem aſſiduè ducitur, ſed quod naturalem cauſam ducendi habet, *l. foramen 28.ff. de ſeru. vrb. præd.* V.991 i alicubi eſſe, pro certo loco eſſe ex cauſa neceſſaria, *l. debitor 32.tit. de pig. & hypoth.* V.1921 u

Perſequendi ius actio, *l.1. ſumma, §.2.ff. de rerum diuiſ.* V.115 g

Perſecutionis verbum quæ & quot contineat, *l. dolus 44.ff. mandati.* V.1666 l, *l. actio 28.ff. de obli. & act.* N.898 f

Perſequi pro proſequi, *l. auri 1.C. de aur. pub. perſecut.* I.

Perſeuerans in delicto grauius puniendus, *l. itaide 47.C. de decur.* 57 g

Perſeuerantia in rebus quæſitis maximè ſpectanda, *l. inter ſtipulantem 83.§.6. ſi rem, ff. de verb. obl.* N.980 d

Perſona domeſtica & familiaris cõueniri poteſt criminaliter ex graui delicto, *l. reſpiciẽdum 11.§.1. furta, ff. de pæn.* N.1557 b libera qua actione eſt petenda, *l. in litibus 6.tit. vbi cauſa.* C.572 r ſingularis cenſetur vnius perſonæ ſucceſſor, *tit.26. ſi de feudo defuncti.§.4. ſi quis.* F.62 i, ſuſpecta, *l. committe 2.§. ſed ſi dubitetur 6.ff. de iud.* V.676 l nunquam ſubintelligitur in ſtipulationibus, niſi nominatim ſit expreſſa, *l. ſi ita 126.ff. de verb. oblig.* N.1016 l

Perſonæ clariſſimæ, *l. fœminæ 8.ff. de ſenator.* V.121.o ¶Domeſticæ quæ dicantur, *tit.5. qualit. iurar. debeat.* F.38 b ¶Egregiæ quæ dicantur, *l. quoties 14.ff. de iuriu.* V.1133 b ¶Familiares quæ, *l. reſpiciendum 11.§.1. furta, ff. de pænis.* N.1557 c ¶Neceſſariæ quæ dicantur, *l. Imperator 60.ff. de pact.* V.311 ¶Suſpectæ remouendæ, *l. quod & 3.§.9. hoc interdictum, ff. de lib. hom. exhib.* N.775 b ¶Turpes quemadmodum teſtentur, *l. teſtium 3.§.5. lege Iulia, ff. de teſtib.* V.1089 b ¶Viliſſimæ quæ, *Nouell.90. tit.2. teſtibus, cap.1 ſancimus.* Authen. 414 f

Perſonæ in his mundanis operibus inutiles, vt mortuæ cẽſentur, *l. cum ſcimus 21.C. de agric. & cenſit.* 180 x ¶Qualitas inſpicitur, *l. Pomponius 15.ff. de neg. geſt.* V.435 d ¶Qualitate, delicta & pœnæ variantur, *l. militum ff. de re mili.* N.1679 f diſtinguuntur ex vi nominis, *l. conſenſu 1.§.1. ideo autem, ff. de oblig. & actio.* N.895

Perſonæ cohærentia morte finiuntur, *l. ſicut 3.ff. quib. mod. vſuſf.* V.932 l ¶Eſſentia antea quæritur, deinde quantitas ſeu capacitas, *l. ſi Titio 55.ff. de leg. & fideic.* I.961 a

Perſonam res ſequuntur, *l. generalis 2.ff. de adop.* V.107 b

Perſonarum delectus habendus eſt, *l. cum hi 8 §.11.ff. de tranſ.* V.310 h

Perſonale pro eo quod vni vel in vita tantũ prodeſt, *l. inriſgentium 7.§.8.ff. de pact.* V.266 x beneficium, *l. ſed etſi 28.§.1. contra, ff. de indic.* V.689 h regulariter non extenditur ad alios, *l. ſed etſi 28.§.1. contra, ff. de iud.* V.689 k priuilegium non tranſit ad heredem, *l. cum 18.ff. de leg. & fideic.* I.879 c rei, non tranſit ad fideiuſſorem, *l. ſi reus 11.ff. iudicatum ſolui.* N.1339 b extinguitur cum perſona, at non reale, *l. forma 4.ff. de cenſib.* N.1795 legatum his verbis relictum quoad viuet Titius ei do lego, *l. Aurelius leg.* I.1308 m

Perſonalis obligatio fundum nõ ſequitur, *l. ſed etſi 25.§.15. alios, ff. de pet. hæred.* V.785 b actio, *l. ſi debitori 21.ff. de iud.* V.686.o

Perſonales ſeruitutes, V. *pag.* 905

Perſonales ſeruitutes parum duraturæ, *l. qui bona fide 13.§.1.ff. de dam. inf.* N.50 u

Perſonale non eſt quod per alium poteſt impleri, *l. alimenta 18.ff. de alim. vel cib. leg.* I.1243 b

Perſonali actione petimus quod noſtrum non eſt, *l. ſi finita 15.§.25.ff. de dam. inf.* N.58 u

Perſonali actione petimus rem nobis tradi, *l. ſi apud 18.ti. de præſcript. verb.* V.1898 e

Perſonalis actio latius patet quàm hypothecaria, *leg. ſi fideicommiſſum 50.§.1. tractum, ff. de iud.* V.701 b

Perſonalem ſeruitutem habet creditor in pignus, *l. qui bona fide 13.§.1.ff. de dam. inf.* N.50 c

Perſonales immunitates non tranſeunt ad heredes, *l. qui ob 1.ff. de iure immun.* N.1758 k

Perſonalia munera ſerui congruentia etiam mulieres ipſæ ſuſtinent, *l. patrimoniorum 9.C. de muner. patr.* 83 a quibus caſibus tranſeant ad alios, *l. priuilegia 156.ff. de reg. iur.* N.1911 e

Perſuadens tenet etiã actione furti ſi is cui pſuaſit furtũ fecerit, *l. bouem 42.tit. de ædil. edict.* V.1986 g

Perſuaſio quandoque imponit neceſſitatem, *l. temporib. ſ. ff. de inſpic. ventre.* I.160 l

Pertinacibus relinquendæ nominum cõtrouerſiæ, *ff. lib.39.titu.3.l.1.§.6* r

Pertinendi verbum trahitur ad fideicommiſſum, *ff. de leg. & fideic.* I.963

Pertinere verbum latiſſimè patet, *l. ſi inſtituta 27.ff. de inoſ. teſt.* V.743 i

Perueniſſe ad aliquem tantundem eſt, ac ſi res ei fuiſſet numerata, *l. quod ſi 3.§.10. ſi mutuatus, ff. de in rem ver.* V.1558 u res videtur ad aliqnem eo ipſo quod actionem habet, *l. venditor 2.§.3. perueniſſe, ff. de hered. vel act. vend.* V.1773 e id impropriè dicitur, quod non manet penes eum ad quem peruenit, *l. aliud 71.ff. de verb. ſign.* N.1819 u

Ad ſententiam peruenitur præcedente peremptorio legitimo ordine, *l. ad peremptorium 68 ff. de iud.* V.708

Peruicax & pertinax quid, *l. tutor 3.ff. de ſuſpect. tut. vel cura.* I.241 r eſt qui fortiter reſiſtit iudici, *leg. tutor 3. ff. de ſuſpect. tut. vel cur.* I.241 r

Petere pro petere velle, *l. Iulianus 27.ff. de rei vin.* V.833 a, pro repetere, *l. petenti 27.ff. de pign. act.* V.1439 c

Petere alimenta, *l. Iis nulla 4.ff. de iud.* V.677 b dilationem, *l. ſi debitori 21.ff. de indic.* V.686 pro tribunali quid, *ff. li.39. tit.2.l.44* h ¶Vltionem iniuriæ ſibi illatæ licet, *tit.40. de capit. Corradi.* F.77 b ab aliis non debet, qui aliis largiri quid tenetur, *l. ſi quis 4.§.9.ff. de eden.* V.249 g

Petitur fruſtra quod iã habetur, *l. ſi finita 15.§.15.ff. de dam. inf.* N.59 a interdum aliquid, & aliud venit in cõdemnationẽ, *l. bouem 43.tit. de ædil. edic.* V.1987 f interdũ aliud cõſequi, *l. ſive 18. tit. de tranſac.* C.330 r res ſingulariter, vniuerſaliter, generaliter, *Auth. coll.5. Nou.53. tit.8. de exhib. & introd.* 186 b

Peti fruſtra ſolet quod iam habetur, *l. ſi is cui, ff. de furt.* N.1316 l aliquid interdici poteſt, *col.2. No.10. ti.5. de referen.* A.106 b ¶Incertum poteſt, ſi tamen poſtea poſſit certificari, *l. Marcellus 3.§.1. Pomponius, ff. de rei vind.* V.813 h

Petens tempus ad deliberandum adiiſſe tacitè videtur, niſi repudiet, *l. cum 21. tit. de iure delib.* C.1428 u

Petitio pro petitione extraiudiciali per ſimplicem conuentionem, *l. ſin autem 28.§.2. ſi homo, ff. de rei vind.* V.842 m

¶Bonorum quibus caſibus admittatur, & quæ peti ſoleant, *l. omne 2.C. de pet. bon. ſub.* C.23 i

¶Ambigua interpretatur ſecũdùm intentionem proferentis, *l. ſi quis 66.ff. de iud.* V.708

¶Hereditas directa quæ non datur contra titulo poſſidentem, triginta annis præſcribitur, *l. hereditatis 7.tit. de pet. hæred.* Cod.620 directa & vtilis quibus detur, *ff. quorum bonorum.* N.631

¶Duplex alia directa, alia vtilis, *l. edicto 3.tit. de edicto diui Hadriani.* C.1439 d, *l. poſt 1.ff. de rei vind.* V.820 g, *l. credendum 4.ff. qui pet. tut.* I.157 p

¶Propriè ciuilis, impropriè prætoria, *l. poſt alimenta, tit.4.ff. de hær. pet.* V.808 non datur poſſidenti, *l.2. per familiam, §.1. ſi quarta, tit.1.ff. fam. ercif.* V.1125 nõ eſt ex numero iudiciorum, quæ duplicia dicuntur, *l.2. per familiam, §.2. item, ti.1.ff. fam. ercif.* V.1125 incertæ partis interdum admittitur, & toleratur, *l.1.§. item ſi 5.ff. de hær. pet.* V.811 b ſeu vindicatio hereditatis in rem actio eſt, *l. non ſolum 33.§.3.ff. de vſucap.* N.478 omnis ſaltem colorata eſſe debet, *l. hoc colore 2.ff. de inoſ. teſt.* V.726.o cum effectu eſſe intelligitur, quum ſecura eſt exactio, *l. depoſitum 1.ff. depoſ.* V.1612 f hereditatis, quæ datur contra titulo poſſidentem, quod non fit regulariter non eo tempore præſcribitur, *l. edicto 3.tit. de edict. diui Hadriani.* C.1439 d

itized by Google

Petitionis hereditatis & interdicti quorum bonorũ æquatio, *ff.quor.bon.*N.631 & rei vindicationis differentia, *l.cum qui 14 tit.de inoſ.teſt.*C.589 d

Petitionum aliæ cum effectu, aliæ ſine effectu, *l.depoſitum 1.ff.depoſiti.*V.1612 ſ

Petitionem fieri, *tit.1.quom.in laeſ.moleſt.*E.146 b

Petitione in reali actione excludimur ab integro rei dominio *l.& an 14.§.2.actiones,ff.de excep.rei iud.*N.828 p generali continentur etiã ea quę futura ſunt, at nõ in ſingulari, *l.quaeſitum 30.ff.de pecul.*V.1533 b hereditatis verũ ea ſimpliciter propoſita, vtrum quis intelligatur omne ius ſuum in iudicium duxiſſe, *l.cum qui 13.tit.de inoſ.teſt.* C.589 d ¶Iudiciali ſortis creditor ſibi non præiudicat in petitione vſurarum damni & ſimilium, *l.iuditio 1 tit.de iud.*C.503

Petitione ab vno reorum debendi facta, an & quãdo aliorum toleratur obligatio, *l.cum duo 2.ff.de duob.reis.*N.1036 m

Petitor pro actore, *l.omnibus 1.§.1.ff.ſi quis ius dicenti.*V.183

Petitor pro actore, *l.ſi petitor 31.ff.de iud.*V.691 b

Petulantia pro contumacia, *l.aut facta 16.§.6.qualitate,ff.de pœnis.*N.1159 k

Philos id eſt, amor, *ff.lib.1.tit.1.*r

Philoſophia vera dicitur ciuilis ſapientia, *ff.lib.1.tit.1.*r à philos quod eſt amor, & ſophia, i.ſapiẽtia, *ff.lib.1.titu.1* r eſt cupiditates coercere, *cap.3.cum,titu.2.de non elig.ſecundo nub.*A.28.g veri pecuniam contemnunt, *l.ſiãs 6.ff.de excuſa.*I.156 e ſordidis excuſantur, *l.maximarum 12.C.de excuſ.mun.*91 b

Philoſophicum temperamentum, *l.liber homo 118.ff.de ver.obl.*N.1004 r, *l.quaeſta 12.§.2.ff.de public.& vectig.*N.145 e, *ff.proxm.Gl.u,pag.46.*&*amnis 43.§.1.ff.de procur.*V.385 d

Pia actio pro pia intentione, *cap.1.vt,§.1.ſi nimium,tit.7.de non alien.aut permut.*A.71 a ¶Cauſa dicitur, quæ ad hominis vitam fouendam & ſuſtinendam facit, *l.ſi cui 14.ff.de annuis legat.*I.1091 f

Pictura nobiliſſima trahit ad ſe tabulam viliſſimã, *l.in rem 13.§.5.item,ff.de rei vind.*V.838.an cedat chartæ *l.qua ratione 9.§.2.ff.de adq.rer.dom.*N.367 i

Picturæ an ſint vtiles expenſæ, *l.voluptaria 7.ff.de impen.in res dot.fact.*I.70 x

Pietas in parẽte præſumitur, *l.is qui 44.ff.de nego.geſt.*V.461 h ab officio vt differat, *l.quod & 3.§.4.ſi eu,ff.de lib.hom.exhib.*N.774.o parentum in liberos æqualis eſt, *l.furioſæ 4.ff.de cur.fur.*I.357 h ¶Duplex generalis & ſpecialis, *l.quod &,§.4.ſi eum.ff.de liber.hom.exhib.*N.974.o nos Deo pares reddit, *l.Imperialis 23.tit.de nupt.*C.1026.o non tãta præſumitur in fratre quanta in matre, *l.fine 3.tit.de neg.geſt.*C.295 e

Pietatis, obſequij, beneficij & religionis differentia, *l.hoc colore 2.ff.de inoſ.teſta.*V.716.o metus & gradus varij, *l.is qui 44.ff.de neg.geſt.*V.461 h cauſa datum repetitur, *l.ſi quis 7.ff.de calumn.*V.471 d

A pietate animi quis dicitur pius, *ff.proœm.in Glo.e,pag.*41

Pignorare fundũ videt qui quid legat ſuper hoc, vel illo fundo, *l.in ſingulos 8.ff.de leg.& fideic.* I.1087

Pignorari res aliena citra domini voluntatẽ nõ poteſt, vendi poteſt, *l.aliena 20.ff.de pig.act.*V.1432 a ¶Poteſt quod emi & vendi poteſt, *l.nomina 17.ff.de hered.vel act.vend.*V.1779 g vtrum alius pro alio poſſit, *l.hac lege 2.C.de priuil.ſchol.*271 f alius pro alio an poſſit, *l.nullam 4 C.de execut.& exact.*320 q

Pignorando quis videtur reuocare donationẽ, ſecus in legando, *l.cum his ſtatus 32.ff.de don.int.vir.& vxo.*V.2201 p

Pignus pro obligatione pignoris, *l.pignus 1.ff.de pignor.act.*V.1421 i

Pignus addictum quid, *l.à diuo Pio 15.§.6.ff.de re iud.*N.530 x

¶Caſu amiſſum perit domino non creditori, *l.amiſſi 52.ff.de fideiuſſ.*N.1099 b

¶Conuentionale conſtituitur etiam ſine traditione, *l.non eſt 26.ff.de pign.act.*V.1439 b

¶Datum ob maleficium repeti poteſt per rei vindicationẽ *l.vt puta 2.§.2.ſed ſi dedi,ff.de cond.ob turp.cauſ.*V.1523 b, *l.iuriſgentium 7.§.3 ff.de pact.*V.261 i

¶Datum ob turpẽ cauſam poteſt vindicari vel repeti actione pignoratitia, *l.cum 22 tit.de cond.ob turp.*C.734 l

¶Debitoris ex pacto vel lege vendi poteſt, *l.hoc edictum 1.ff.de neg.geſt.*V.411 g

¶Eo non ſoluẽte intra conuentum tẽpus creditor diſtrahere poteſt iure legibus conſtituto, *l.tutor 19.ff.de admin.tut.vel cur.*C.1187 e creditor vẽdere poteſt authoritate iudicis, vel ex pacto, vel ex lege, *l.creditor 1.C.de diſtrac.pig.*V.1944

¶Furtiuum creditor perſequitur cõdictione incerti nõ furti actione, *l.in furtiua 1.ff.de cond.furt.*V.1371 q

¶Generale magis permittitur quàm ſpeciale, *Nou.120.tit.3.de alien.c.4.ſi vero.*A.523 e ¶Nocet & minus debitori quàm ſpeciale, *l.ſi is qui 66.ff.de furt.*N.1313 ¶Idoneum habere creditoris intereſt, *l.ſi in pignore 54.ff.de fideiuſ.*N.1005 ¶Prætorium & cõuẽtionale differũt, *l.prætor 9.§.5 ff.de reb.auth.iud.poſ.*N.579.o ¶nõ poſſidetur, *l.per ſeruum 37.ff.de adq.rer.dom.*N.383 b contrahitur miſſione in poſſeſſionem, *ff.de reb.auth.iud.poſ.* N.573 qualiter conſtituitur, *l.ſi poſtquam 3.ti.in poſ.leg.* C.1513 e & iudiciale cadit in re minoris cum in eius ventũ eſt poſſeſſionẽ, *l.ſed ſi 3.ff.de reb.eor.qui ſub tut.*I.347 p ¶Primum præfertur ſecund. *Nou.91.tit.3.vt exactione inſtante cap.1.his igitur.*A.427 m ¶Proprietatis augetur adcreſcente ei vſufructu vel alluuione, *l.ſi conuenerit 18.§.4.ſeruus,ff.de pig.act.*V.1432 l ¶Rei ſuæ nõ conſiſtit, *l.qui fundum 7.§.6.ff.pro empt.*N.521 e ¶Speciale rei eccleſiaſticæ ſine traditione an cõſtitui poſſit, *ca.1.nos ti.7.de non alien.aut permut.*A.68 m iure domini poſſidere creditor, petere à iudice non poteſt *l.fideiuſſor 16.ff.de pign.& hypothe.*V.1919 b ¶Reddere debitori liberalitatis ſpecies, *l.quamuis 8.ff.ad ſenatus.*V.1578 r ¶Remittere vxor marito poteſt, at nõ debitũ, *l.locum 2.§.9 ſi is qui.ff.de relig.& ſump.fun.*V.1219 e tacitè quemadmodum remittatur, *l.ſi tibi 17.§.2.ff de pact.*N.276 l ¶Tacitũ ciuitas cõtrahit mutuũ dãdo, *l.ſi pignus 8 ff.qui potior.in pign.*V.1933 r habet in mercibus conductitiis, qui eas vehendas conduxit, *l.Celſus 5.ff.ad exhib.*V.1181 g in bonis debitoris ciuitates nõ habent, niſi ex priuilegio principis, *l.ſimile 10.ff.ad municip.* N.1711 b contrahit ciuitas mutuum dando, *Nou.91.titu.3.& exactione inſtante cap.1.his igitur.* A.427 m inter virum & vxorem remitti poteſt, at non debitum, *l.ſi tibi 17.§.2.ff.de pact.* N.276 l ¶Totum etiam pro exiguo debito teneri poteſt, *l.Moſchus 47.ff.de iure fiſ.*N.1653 e ¶Si creditor cõſenſit pignus ſuum vẽdi, ius pignoris remiſiſſe intelligitur, *l.ſi debitor 4.tit.quib.mod.pig.vel hypo.*V.1950 x

Pignus nomine minoris vel mẽte capti, cũ decreto iudicis dari põt ab eius curatore, *l.oratione 1.tit.de cura.fur.vel prod.*C.1244 h ¶Dari põt loco arræ non pœnæ, *l.Titia 134.ff.de ver.obli.*N.1013 ¶Soluitur debitore creditori ſoluẽte, tametſi creditor debitori ſuo id pignus dederit, *l.petenti 27.ff.de pig act.*V.1439 i ſolo cõſenſu cõtractũ quomodo tollat, *l.ſi tibi 17.§.2.ff.de pact.*V.276 l tollit nouatione volũtaria, *l.nouat.17.ff.de pact.* N.1121 d vẽdẽdo trãsfert dominiũ creditor quod non habet, *ff.lib.1.tit.1 l.4.*o vendi poteſt etiãſi cõuentum ſit de non vendendo pignore, *l ſi quaſi 3.ff.de pign.act.* V.1422 venditum ex pacto à creditore non reuocat miles ſicuti nec minor, *l.ſi cum 6.tit.de teſti.milit.* C.469 b non eſt niſi res obligetur, *l.petenti 27.ff.de pign.act.* V.1439 m obligationi quæ nulla eſt & inefficaci accedere non poteſt, *l.vt puta 2.§.2 ſed ſi,ff.de cond.ob turp.cau.*V.1323 quemadmodum & quando vendi poſſit à minore, *Tit.3.per quos fiat inueſt.* F.35 b debitor vindicare nõ poteſt, ſi id ex pacto vel lege à creditore venditum ſit, *l.epiſtola 52.ff.de pact.* V.306 r accipiens pupillus nõ obligatur, niſi factus ſit locupletior, *l.pupillo 38.ff.de pig.act.*V.1443 f reddens debitori creditor de dolo & culpa debitori repromittere debet, *l.creditor 15.ff.de pig.act.* V.1431 a non liberatur, niſi oblato ac ſoluto integro debito, *l.fine 3.ti.de neg.geſt.*C.295 e non ſemper iure, ſed etiam pacto contrahunt, *l.non ſolum 5.ff.de vſucap.*N.479 a non poteſt liberari pro parte, *l.heredes 25.§.14.idem obſeruatur,ff.famil.erciſc.* V.1239 t impropriè dicitur quod creditori non traditur, *l pignus 1.ff.de pign.act.*V.1421 i in bonis debitoris manet, *Tit.13.de aliena.feud.* F.17 d non datur in ſolutum creditori pro debito liberando, *l.ſed ſi 9.ff.de SC.Maced.* V.1502 g creditor poſſidere dicitur, *l.ſciendum 15.§.2.ff.qui ſatiſ cog.*V.212 m impropriè eſt rei immobilis, *l.plebs 238 ff.de verb.ſign.*N.1859 t etiam conſtante matrimonio vxor marito remittere poteſt, *l.debitores 1.§.1.cum vſditor,ff.quib.mod.pig.*1149 e

¶Speciale rerum eccleſiaſticarum rerum hodie permiſſum, *Nou.120.tit.3.de alien.cap.6.& l*[illegible]A.521 m finitur creditore facto domino pignoris, *l.ſi rem 29.ff.de pign.act.* V.1440 t extinguitur domini mutatione. *l.conuentio 1.tit.de pign.& hypoth.* V.190 q pro ſorte obligatum, ſorte ſoluta pro vſuris retineri non poteſt, *l.ſolutum 15.§.1.ſi creditori,ff.de pign.act.* V.1428 d ſine tutore pupillus dare non poteſt, ſed nec accipere, *l.pupillo 38.ff de pig.act.* V.1442 g quo ſenſu dicatur pro parte liberari, *l.rem hereditariam 65.ff.de euict.* V.2019 f quemadmodum & qua ex cauſa tutor aut curator rectè hodie dare poſſit, *leg.tutor 16 ff.de pig.act.*V.1431 f licèt non ſit debitum, tamen accedit debito, *l.qui autem 14.§.1.ſi quis,ff.de conſt.pec.*V.1398 y ſpeciale an eccleſia poſſit hodie conſtituere, *cap.6.ſi autem,tit.7.de non alien.aut permut.*A.77 l

Pignoris cõuẽtionalis, prætorij, ſeu iudicialis differẽtia, *l.à diuo Pio 15.§.3.ff.de re iud.*N.530 u dati loco fideiuſſor inuito creditore dari non poteſt, *Auth.col.5.Nou.53.tit.8.de exhib.& introd.*287 e dati & pœnæ arbitrij cauſa promiſſæ differentia, *l.cum 3.tit.de recep.arbit.*C.488 h

¶Fructus

¶Fructus debito imputare creditor debet, *l.Gaius 39.ff.de pig. act.* V.1443 h ¶ Generalis & ſpecialis differentia, *l.generaliter 29.ff.qui & à quib.* N.326 l ¶Ius habent miſſi in poſſeſſionem, pignoris ſeruandi cauſa, *l.communi 7. ff.commu.diuid.* V.1164 t ¶Liberatio indiuidua eſt *l.ſi ſeruus 9.§.1.ff.ſi quis cantion.* V.239 ¶ Obligatio tollitur ſatisfactione, *l.ſolutum 49.ff.de ſolut.* N. 1161 b an & quando per tutorem, & ſimiles adquiratur, *l.ſolutum.§.6.per liberam, ff.de pign.act.* V.1430 g non contrahitur verbis: ſed conſenſu, *l.ſolutum 49.ff.de ſolut.* N.1161 b ¶ Obligationem libera perſona nobis adquirere poteſt, *l.ſoluti 11. §.6.per liberam, ff.de pign.act.* V.1430 i traditio interueniente conſenſu contrahitur, *l.pignus 1.ff.de pign.act.* V.1422 r ¶ Nomine creditor damni infecti ſatiſdat, *l.qui bona fide 13. §.1.ff. de dam.inf.* N.50 c ¶Poſſeſſor conueniri à creditore non poteſt, niſi reo principali prius diſcuſſo, *l.Moſchis 47.ff.de iure fiſci.* N.1653 d ¶ Remiſſio, an & quando ſit donatio, *l.à patre 4.ff.de leg.& fideic.* L.978 ¶Vinculo tenetur redimenti, qui ab hoſtibus redemptus eſt, *l.ſi captiuus 20.ff.de capt. & poſtlim.* N 1674 a & hypothecæ in actione hypothecaria non eſt differentia, *l.plebs 238.§.2.pignus, ff.de verb.ſigni.* N.1859 t dominij nulla ſocietas, *l.iuſto 44.§ 5.ff.de vſucap.* N.480 y & vſusfructus tollendi ſimilitudo, *l.27.ſi noxali. §.1.ex his tit.4. ff.de noxalibus actionib.* V.1113 f ¶Furtum debito ſoluto condicit debitor, *l. ſi quis 4.§.1.res, ff.de reb.cred.&c.* V.1240 m

Pignori dare rem noſtram poteſt procurator, liberã habens adminiſtrationem, etiamſi mandatum ſpeciale non habeat, *l.vel vniuerſorum 12. ff.de pign.actio.* V.1430 l ¶Dari poteſt medio tempore ſtatuliber, *l.ſtatuliber 9.ff.de ſtatuliberis.* N.294 g incumbere contra conuentionem, aut iudicis authoritatẽ creditor non poteſt, *l.cum 55. ff.de furtis.* N. 1306 p tutius eſt, quàm in perſonam agere, *l.itaque 12. ff.de furtis.* N.1269 l ¶ Obligare proprietatem feudi dominus, an poſſit ſine conſenſu, *tit.1.de prohib.t.feud 55.* F.103 a res minoris non poteſt: niſi cum decreto, *l.in rem 3. tit. quando ex fact. tut.* C.1200 ſpecialiter obligatus, ſeruus manumitti non poteſt, *l.ſeruus 3.ff.de manum.* N.194 t ¶ Obligari feudum in totum, vel pro parte nõ poteſt à vaſallo, *tit.de allodiis 54.* F.123 m ſeruum datum, an & quatenus debitor poſſit manumittere, *l.fratres 33.ff de pœnis.* 1568 q & hypotheca in quibus differãt, *l.res 15.tit.de pign. & hypothec.* V.1907 h res immobiles, vel mobiles pupillo tutor dare non poteſt, *l.tutor 16.ff.de pign.actio.* V.1431 f an & quatenus dare poſſit is, qui liberam rei adminiſtrationem habet, *l.ſi conuenerit 18. §.4.ſeruus, ff.de pign. act.* V.1432 z

Pignore ſpeciali creditor, ius in re adquirit, *l.ſi is qui 66. ff.de furt.* N.1313 a ¶ Prætorio & conuentionali cõcurrentibus, qui prior eſt tẽpore, potior eſt iure, *l.ſi poſtquã 3.tit.vt in poſſeſſ.leg.* C.1513 f culpa creditoris amiſſo, creditor debitum petens, doli exceptione ſubmouetur, *l.apud Celſum 4.ff.de doli mali & metus excep.* N.858 creditor vti non poteſt, nec in eo ſeruitutem habet, *l.idem 3.ff.ſi ager vectig.* V.880

Pignora debitoris prius diſcutiẽda à creditore, quàm ad debitoris fideiuſſorem perueniatur, *c.1.ſi quis tit. 4.de fideiuſſ.& mand.* A.37 i an & quibus cauſis ſpecialiter liceat, *c.1.nos i tit.7.de non alien.aut permut.* A.68 l

Pignoratitia eſt perſonalis, *ff.proœm.gloſſ.m.pag.*48. ¶ Actio ſoluto debito mouetur, licet antea nata fuerit, *Auth.coll 5.Nou.61.ti.16.vtriũ ob aut.nup.*311 d proprie in perſonam competit, *l.cõmuni 7.§.12.inter, ff.comm. diuid.* V.1160 pro hypothecaria, *l.ſi mater 11. §.10. item ſi, ff.de excep.rei iudic.* N.826 x *l.rem alienam 41.ff.de pignor.act.* V.1446 p Seruiana datur pro rebus coloni, *l.in hac 3.§.4.ſed &, ff.ad exhib.* V.1178 antequam naſcãtur præſcribi non poteſt, *l.ſi rem 9.§.3 omnis, ff.de pign.act.* V.1437 ▮ interdum etiam ante ſolutam pecuniam agi poteſt, *l.eum 43 ff.de pign.act.* V.1447 d ¶Competit pignori liberato, *l.quæ fundum 50.ff.de iure dot.* V. 1143 q ¶Proponitur vt ſaluum ſit creditori quod in rẽ obligatam impendit, *ff.proœm. gloſſ m, pag.*48 contraria tenetur, qui dolum in pignore dato admiſit, *l.cum et 20.ff.de furtis.* N. 1278 k datur ab impenſas pignoris cõſeruandi cauſa factas, *l.ſi pignori 26.ff famil.erciſc.* V.1143 d culpa venit, *l.inter 16.§.1. contrariam, ff.de pig.act.* V.1431 i directa debitori contra creditorem datur, *ff.proœm.gloſſ.t,pag 47* directa oritur oblatione iudiciali, reali *l.ſi rem 9.§.3.omnis, ff.de pignor.act.* V.1426 r

Pignoratitiæ, & hypothecariæ ſimilitudo, *ff.proœmio gloſſa m, pag.47*

Pignorationes perſonarum legibus exoſæ, *Auth.col.5. Nou.52.tit. 7.vt non fiant pignorationes* 281 ▮

Pignoratus ſeruus conſenſu debitoris manumitti poteſt, *l.quis in 27.ff.qui & à quib.* N.325 c

Pileati ſerui qui dicantur, *l.vn tit.de latin.lib.* C.1581 i

Pinguius pro largius, *l.& an 14.§.1.qui cum, ff.de excep.rei iudic.* N.827 g

Piſces quidam ſunt ad ſalſamenta conficienda idonei, *l.qui penum 3.ff.de penu leg.* L.1217 leones & animalia fera cuius ſunt, & an occupantis, *l.regula 1.ff.de diuerſ.reg.iur. antiq.* N.1865 a

Piſtorum collegium licitum eſt, *l.qui in collegio 46. ff. de excuſat* I.300 c

Piſtrini & horrei impenſa neceſſaria eſt, *l.impenſa 79.ff.de verb.ſignif.* N.1821 i

Pius quis dicatur, *ff.proœm. in gloſſ.e. pag.41* à Pio Antonino omnis imperator dicitur, *ff.proœm.in gloſſ.e pag.41* quis dicitur à pietate animi, *ff.proœm.in gloſ.e.pag.41*

Plaga pro parte, *l.41.ff.de leg.& fideic.* L.1027 d

Plagium quis cõmittat, *l.ſubtracto 9.tit.de furtis.* C.1276.o vnde dictum, *l.ſi liberum 1. ff.de lege Fabia de plagiariis.* N.1519 a

plagii publica eſt accuſatio, *l.pœna 7. ff. de lege Fabia de plagiariis.* N.1520 y

plane particula rationis inductiua, *l.Claudius 16.ff.qui potior. in pignor.* V.1742 e

plantare iuxta vicinum non intelligitur, qui vltra x.aut xv.pedes plantat, *l.decernimus 10. C.de aquæduct.* 362 e

planum quid dicatur & cui opponatur, *tit.1.quom. in leſ. maieſt.* E.144 a

plantatorum appellatione nõ ſatorum continentur, arbores & vites, *l.Caninian 30.tit.de contrahen.empt.* V.1758.o

plautius, *l.non poteſt 13.ff.de iudic.* V.686

plane & de plano idem quod ſimpliciter, *l.coheredi 41. §ult. coheres, ff.de vulg.ſubſt.* I.518 g

plebs pro abiectis, *Nou.89.tit.3.quib.mod.natur. effic.ſui, c.1.paulum, §.1.legitimi.* A.400 b

plebei dignitatem non habent, *l.filium 9. ff. de Senatorib.* V. 123 b

plebiſcitis plebs interrogabatur, *l.lex Aquilia 1.ff.ad leg. Aquil.* V.1055 c

plena cauſæ cognitione lites generaliter definiũtur, *Auth. Nou.53. coll.5. tit.8. de exhib. & introd.* 191 a pubertas quæ dicatur, *tit.de pace tenend.53.* F.101 l

Plenæ probationes aut non plenæ, in quibus cauſis requirantur, *tit.1.quom.in leſ.maieſt.* E.140 a

Plenam poteſtatem habere dicitur, qui ſpecialem habet, *l.ſi procurator 10.tit.de procur.* C.375 f cauſæ cognitionem requiri vel non requiri quibus argumentis colligamus, *tit.1.quom.in leſ.maieſt.* E.141 a

Plenam cognitionem regulariter quæuis cauſa deſiderat, *tit.1. quom.in leſ.maieſt.* E.134 c lites omnes generaliter requirunt, *tit.quom.in leſ.maieſt.* E.191 a

plene perueniſſe ad aliquem ſeruus videtur, quem accipiens poteſt manumittere, *l.qui decem 72. §.6 promiſſor, ff.de ſolut.* N.1173 l

Pleniſſimæ definitiones, definitiuæ ſententiæ, non interlocutoriæ dicuntur, *l.generaliter 12.tit.de reb.cred.* C.706 e

Plenum compromiſſum pro valido, *l.ita 31.ff.de recept.arb.* V.647 *l.Pomponius 13.§.1.ff.de recept.arbit.* V.610 f

plerumque dictio denotat regulam, *Nou.94.tit.6.vt ſine prohibitione, c.2.quia vero.* A.434 z interdum pro omnibus caſibus vſurpatur, *l.ſi ſine 22. §.8 ſi procurator, ff. rem rat.hab.* N.1260 c

plumbata quid, *l.quilibet 40.C.de decurion.* C.95 l

plumarii qui veſtimenta ex plumis conficiunt, *l.artifices 1.C.de excuſat.artif.*109 m

plurale pro ſingulari, *l.heredi 31.ff.de acq. vel omit. hered.* L. 647 f *l.poſt 1.ff. de rei vindic.* V.280 g *l.hunc titulum 1. §.7.ff.de poſtul.* V.332 y *l.inuitum 5.ff.de ſeruit.vrb præd.* V.978 u *l. Mæuio 41.ff.de leg. & fideic.* I.890 p aliquando reſoluitur in ſingulare, quòd eſt contra naturam ſermonis, *l.diuus 9.ff.de hered.pet.* V.749

pluralis pro ſingulari ponitur, *l.hunc titulum 1.§.9. ff.de poſtul.* V.333 f ¶Locutio duo numero comprehẽdit, *l.inter 217.ff.de verb.ſignific.* N.1654 ad ſingularem plerumque reducitur *l.ait prætor 3.§.2.ff.de neg.geſt.* V.413 g interdum vera eſt & locum obtinet in caſu ſingulari, *l.prætor ait 2.§.11.vel certius, ff.vi bon.rapt.* N.1342 u ¶ Numerus in trib.quãdoq.cõſiſtere debet, interdum in duob *l.Ahum 1.ff.de opt.vel elect.leg.* I. 1151 e ¶Oratio ꝓ ſingulari plerũq.ponit, *ff.lib.1.tit.3.l.2.§.3.* m

pluralitas an in plures ſingularitates conuertatur, *l.ſi ſeruus 9.§.1.ff ſi quis caut.* V.230 g reſoluit quandoque in ſingularitates *l.11.ff.de legat.& fideic.* I.759 i

plus & aliud facere differunt, *l.vt cui 11.ff.quemad. ſeruit.amit.* V.1046.o dictionis adiectio nihil confert niſi certa ꝓ

aliud reddatur, l.nec 8.tit.de contr.empt.V.1718 comparatiuum implicat quod certum eſt, l.cum 76.ff.de leg.& fideicom.I.928 g quinque modis conſideratur, l.Manius 66.ff.de leg.& fideic.I.907 f alteri dare quàm ipſi habeamus non poſſumus, l.interdum 21.ff.de adq.poſſ.N.430 p dat qui totum dat, l.hac edictali 6.tit.de ſecund.nupt.C.1036 r exigens quemadmodum puniatur, l.quidquam, C.de ſuperexaction.35 m

¶Operatur prohibitio delegantis, quàm eius metus, l.venditor 49.§.1.iudices, ff.de iudic.V.700 h ¶ Operatur ratio loci & contractus, quàm loci tantum, l.conueniſſe 2.§.3.legatis, ff.de iudic.V.674 a in re quàm in æſtimatione an ſit & quomodo, l.pro emptore 2.§.15.ff.pro empto.N.495 d iuris in alium transferre, quibus caſibus quis poſſit, quàm ipſe habeat, l.nemo 54.ff.de diuerſ.regul.iur.antiqu.N.1885 c an quis poſſit, l.traditio 20.ff.de adq.rer.dom.N.374 ¶ Tempore aliquid eſſe poteſt, l.cum dos 1.ff.de dot.prælег.I.1134 r ſtatur vſui quàm ſignificationi, l.teſtatorem 68.ff.de leg.& fideic.I.1051 petit qui nihil petere debet, Nou.96.tit.8.de execut.A.437 l & minus non cõſtituũt diuerſas ſpecies, l.ſi nauem 29.ff.de inſtruct.vel inſtr.leg.I.1197 e

Plures dicuntur etiam ſi duo ſint, l.ſed etſi 52.§.2.ſed etſi, ff.de iudic.V.702.o adminiſtratores an & quatenus in ſolidum conueniri poſſint, l.vtilitatem 1.§.12.igitur, ff.de exercit.act.V.1492 t rei principaliter obligati, eſſe poſſunt pro dote, l.in dotibus 3.tit.de dot.caut.C.1111

Plura facta interdum pro vno debito habentur, l.33.illud, §.1.ſi idem, ff.ad legem Aquiliam.V.1080 f ¶Munera quis ſuſcipere poteſt niſi excuſetur, l.municipij 6.ff.de decret.ab ordi.faciendis.N.1775

Plurium iniuriarum vnica poteſt fieri æſtimatio, l.31.illud, ff.ad leg.Aquil.V.1079 in ſolidum vna res eſſe non poteſt, l.de hæreditate 19.ff.de caſtr.pecul.N.1703 m

Pluribus actionibus agi poteſt, pro vna hæreditate & quando, l.ea qua 6.tit.fam.erciſc.C.662 n vulnerantibus primus de occiſo tenetur, l.51.ita, §.1.idque, tit.11.ad legem Aquil.V.1088 t ſpeciebus iuris vtitur, qui teſtamentum facit ſimul & codicillos, l.Martius 66.ff.de leg.& fideic.I.910.o

Plurimorum appellatione tres forte vel duo continentur, c.7.& quod, coll.3.Nouell.18.tit.5.de triente & ſemiſſe.A.150 r

Plurimum iuris habere videtur quæ animo cõtinẽtur, l.bonæ fidei 48.ff.de adq.rer.dom.V.389 q

Plurima pars vniuerſitatis quæ, l.principales, tit.de iureiur.C.501 n

Plurifariam pro pluribus modis, l.vtilitas 1.ff.de in integr.reſtit.V.472 g

Podagra non excuſat à perſonali munere, l.podagra 3.Cod.qui morbo ſe.95 g

Poena pro eo quod intereſt, l.æquiſſimum 1.§.4.de eo per quẽ.V.219 a iuramento in litem ſeu quantũ in litẽ iuratum eſt, l.dies cautioni 5.§.7.ff.de dam.inf.N.39 p interdum pro vſura ſumitur, l.tutor 6.ff.de adminiſt.& pericul.tutor.I.172 b mulcta, l.omnibus, ff.ſi quis ius dicenti.V.181 e vſura, l.an in 9.ff.de magiſt.conueniend.I.343 p l.vtrum 23.ff.de petit.hæred.V.779 ☙

Poena adiecta an notat contractum, l.apud Celſum 4.ff.de doli mali & metus exceptione.N.858 ¶Capitalis non euitatur, incertitudinis ratione, l.lege 1.ff.ad leg.Pomp.de parric.N.1487 dolum requirit, l.cum 23.tit.de ædilit.edict.V.1972 u puniri etiam poſſunt decuriones, eorum filij & parentes, l.diuus 28.ff.de pœnis.N.1558 u ſimpliciter prolata ad quid referatur, l.cum 23.tit.de ædilit.edict.V.1972 a ¶ Competens pro arbitraria, l.ſi quis 5.C.de curſu publico.305 p ¶ Conuentionalis facto adiecta, poteſt exigi etiam iure canonico, l.Iulianus 13.§.26.ibidem, tit.de act.empt.V.1823 b ¶ Commiſſa non repetitur, etiamſi poſſint purgari, l.pœna 42.ff.de condic.indeb.V.1355 d

¶Conuentionalis loco intereſſe ſuccedit, l.ſi pro fure 7.§.furti actio 1.ff.de condic.furt.V.1372 t committitur ipſo iure ante lapſum terminum, l.cum ſtipulatus 113.ff.de verb.oblig.N.999

¶Corporalis & pecuniaria, plerumque vni & eidem imponi poteſt, l.quid ergo 13.§.7.ff.de his qui not.infam.V.351 e grauior eſt, quàm pecuniaria, l.in ſeruorum 10.§.2.in perſonis, ff.de pœnis.N.1556 pro pecuniaria imponi poteſt, l.quid ergo 13.§.7.ff.de his qui not.inf.V.355 e ¶ Criminalis pro capitali, ff.proœm.gloſ.e.pag.[illegible] ¶ Criminis euentu ſiue exitu proſpero tolli poteſt, ff.lib.1.tit.2.l.2.§.8 b ¶ Criminalis iudicis arbitrio imponenda, ff.proœm.gloſ.c.pag.51 ¶ Eadem ibi eſſe debet, vbi idem delictum reperitur, tit.de pace tenend.53.§.2.conuenticula.F.106 i ¶ Eadem eſſe debet, iniuſtam ſententiam ementis & vendentis, l.item 15.§.35.ſi quis, ff.de iniur.& fam.libel.N.1374 f pro confeſſo habita & conuicto, l.in fiſci 4.ff.de iure fiſci.N.1631 g imponitur quandoque ſeruis & liberis perſonis, l.capitalium 28.§.16.maiores, ff.de pœn.N.1566 y extraordinaria fit certo arbitrio iudicis, l.ſanctio 41.ff.de pœn.N.1571 d locum habet vbi incertũ genus pœnæ continetur, l.mori 1.C.ne quid oneri.123 e

¶ Dicitur augeri, vel minui reſpectu eius quòd fieri cõſueuit, l.hodie 13.ff.de pœnis.N.1558 l ¶Grauius interdum imponitur pro leui delicto, l.præcipua 1.C.de primicer.233 p ¶Grauiſſima pro pœna capitali, l.ſi ſciant 3.C.de his qui ex publi.117 r

¶Inſignis, l.vniuerſos 3.C.de vet.manumiſ.137 ¶ Impoſita emptori venditori, l.impoſita intelligitur.C.de dign.281

¶Minor imponitur delinquenti, in non faciendo, quã in faciendo, l.ſolo 30.tit.de lib.cauſ.C.1616 t Magna pro leui delicto quandoque imponitur, l.ne quis 2.tit.vt nemi.liceat ſine iud.C.391 h ¶ Remiſſa ob inopiam reo ſoluendo facto non poteſt exigi, l.illicitas 6.§.9.ff.de off.præſ.V.245 b ¶ Maiorum, minorum eſt terror, l.annæ 2.C.de petit.bono.ſub.C.23 d ¶ Maior maioribus debetur, §.ſin autem tit.de iud.C.579 c ¶ Promiſſa per nomina multiplicatiua, l.ſi dictum 56.tit.de euict.V.1023 a

¶Remiſſa, an & pœnæ ſequela, id eſt infamia remiſſa intelligatur, l.etſi 3.tit.ex quib.cauſ.infam.irrog.C.363 e ¶ Soluta intra tempus purgandi moram, non poteſt repeti per ſoluentem, l.is cui 34.de cond.indeb.V.1348

Poena Actionis furti, duplũ vel quadruplũ cõtinet, l.ſi pro fure 7.de cond.furtiu.V.1372 q ¶ Adminiſtratoris, adminiſtratione finita, ex prouincia recedẽtis ante quinquaginta dies Nou.95.tit.7.de adminiſtrator.c.1.ſancimus, §.1.ſi quis.A.435 p ¶ Adſcribentis ſibi in teſtamento, vtrum habeat locum in teſtamento nuncupatiuo, l.pœna 1.§.9.ex illa, ff.ad leg.Corn.de falſ.N.1491 n ¶ Adulterij, gladij, l.is cuius 14.ff.ad l.Iul.de adult.N.1453 e ¶ Adulterij damnatam ſcientem vxorem ducentis, l.auxilium 37.§.1.ff.de minor.25.ann.V.574 r ¶Alienãtis, quod intelligitur de eo q alienat ſcienter, nõ qui ignoràter, tit.42.de controuer.inter dominum.F.89 i ¶ Amatoriũ poculum præbentis, l.ſi quis 38.§.5.qui abortionis, ff.de pœnis.N.1570 i ¶Appellantis malè, l.contrà 1.§.4.interdum, ff.de appell.N.1609 l ¶ Arbitrium cum effectu pronunciari prohibẽtis, l.diem 27.§ 6.ff.de recept.arb.V.645 c ¶ Auctoris ſeditionis, l.ſi quis 38.§.2.actores, ff.de pœn.N.1570 e ¶ Calumniatoris actori applicatur, l.in eum 1.§.2.ff.de calumn.V.467 p

¶Calumniæ an extraordinaria vel ordinaria, l.de ſeruo 9.ff.de calumn.V.472 c ¶Caſtrantis aliquem, l.lege 4.ff.ad l.Corn.de ſic.N.1484 f ¶Cedentis potentiori actionem, Auth.coll.6.No.72.tit.1.vt hi qui c.5.quod ſi.335 g ¶ Collegij illiciti, l.neque ſocietatẽ 1.ff.quod cuiuſque vniuerſ.V.404.o ¶ Domini cõtumacis, & vaſallo facere iuſtitiam detrectantis, tit.22.de milit.vaſall.F.53 d ¶Iniuriã Confugientis ad ſtatuam principis, l.qui 1.tit.de his qui ad ſtatuas confugiunt.C.250 x contumacis, tit.quo tempore miles.F.24 l tit.2.de milit.vaſall.F.500 ſeu non defendentis, l.ſi priuſquam 15.ff.de op.nou.nunt.N.26 c l.ſoty 3.§.ſolent, ff.de tab.exhib.N.646 ¶Contumacis aduerſarij, No.90.tit.2.de teſtib.c.9.& his.A.425 h ¶Conductoris mendacis, l.cum in 60.tit.locat.conduct.V.1882 q ¶ Contrahentis nuptias illicitas ſciendo factũ & ius, coll.2.Nou.12.tit.7.de inceſt.nup.c.1.A.110 m ¶Conuertentis circenſes in ſuam vſum, l.quiſquis 3.C.de ſpecta.157 d

¶Corrumpere volentis procuratorem &c, l.in eum 1.§ 3.ff.de calumn.V.467 ¶Corrumpentis virginem, l.ſi quis 38.§.2.auctores.ff.de pœn.N.1570 z ¶ Domum demolientis, & vendentis negotiandi cauſa, ff.lib.39.tit.2.l.48 a ¶ Creditoris tutelam, debitoris ſui aſſumentis, Auth.coll.6.Nou.72.tit.1.vt hi qui c.3.vt autem.334 n ¶ Curialis ciuitatem ſuam fugientis, & iis concedentis, l.curiales 1.C.ſi curialis.175 d ¶ Damni infecti nõ cauentis, l.damni 18.§.12.ff.de dam.inf.N.73 d

¶de Deiectis, & effuſis an applicetur actori, l.5.ſi verò.§.4.tit.3.com.de his qui effuderint, vel deiecerint.V.1095 m ¶Delatorum, eorúmque fideiuſſorum, l.ex quibuſdam 2.§.3.ſedetur, ff.de iure fiſci.N.1626 n ¶Delicti vtrum diuino tempore minuatur, vel augeatur, tit.2.qui ſint rebelles.E.162 i ¶Deportationis interdũ libertatem etiam adimit, l.ne quis 2.tit.vt nemi liceat ſine iud.C.391 k ¶ Deſerentis officium, l.patrimonialis 2.C.de fund.patrim.202 q ¶ Deſerentis, præliantem dominum vaſalli domini, tit.5.quib.modis feud.amitt.F.8 i ¶ Deſtituentis in ciuili, & criminali cauſa, l.deſtitiſſe 10.ff.de iudic.V.678 m

¶Dolo poſſidere deſinẽtis, l.ſi à bonæ 21.ff.de rei vind.V.836 r

¶Dolo malo ſuſcipientis ſeruum fugitiuum, l.quicunque 4.tit.de ſer fugit.C.1269 c ¶ Domini vaſallo vicem in omnibus nõ reddentis, tit.5.qualit.iura.debeat.F.38 d domum demolientis, & vendentis negotiandi cauſa, ff.lib.39.tit 2.l.48 a eius qui quid ex moneta principis furat, l.ſi quis 38.ff.de pœn.N.1569 c eius, qui ſeipſum interficit, l.qui rei.ff.de bonis eorum.N.1578 g

¶Facientis fraudem fiſco, l.defenſionis 7.C.de iur.fiſc.5.h

¶Falſificantis pondera & menſuras, l.modios 9.C.de ſuſcep.115 g

¶Falſi criminalis omnium bonorum publicatio, l.ſi quis 9.§.2.ff.de dolo.V.514 i Falſi nonnunquam eſt ad beſtias dari, l.quicunque 8.ff.ad leg.Corn.de falſ.N.1495 d ¶ Falſi.& quaſi falſi, l.pœna 1.§.13.pœna, ff.ad leg.Corn.de fal.N.1492 a

¶Falſi deportatio, vel vltimum ſupplicium, l.1.ff.de calum.V.466 i ¶Falſitatem in cauſa admittentis hæc eſt, vt cauſa cadat l.in fraudem 45.ff.de iure fiſci.N.1650

¶Falſi

¶Falſi teſtimonij, *Nou.90.tit.2.de teſtib.c.3.neque igitur.* A.418 a ¶Falſatoris monetæ, *l.quicunque* 8. *ff.ad l.Corn.de falſ.* N.1495 d ¶Flagellorum grauior quàm fuſtium, *l.ſi quis veluti* 7. *ff.de pœnis.* N.1551 n ¶ Fratrem domini vel proprium interficientis vaſalli, *tit.5.quib.mod.feud.amit.* F.9 g ¶ Graſſatoris iure Lombardico, *l.capitalium* 28 §.15.*famoſos*, *ff.de pœnis.* N.1566 u ¶ Hæredis aliquid ſubripientis hæreditati, *c.2.hinc,tit.1. de hære.& falc.* A.17 a ¶Iniquum ius impetrantis, *l.nulla* 25.*ff.de legib.* V. 79 b ¶Imponentis nomen ſuum prædio alieno, *c.15.tit.5.col. 3.Nou.17.tit.4.de mand.princ.* A.141 h ¶Imponenti onus priuatum naui onuſtæ publica annona, *l.oneri* 1.*C.ne quid oneri* 123 d ¶ Impoſita feſtinanter nubenti intra annum luctus hodie eſt ſublata, *l.decreto* 15.*tit.ex quib.cauſ.infam.irrog.* C.368 k ¶ Inceſtus eadem quæ adulterij, *l.ſi adulterum* 18. *ff.ad leg. Iul.de adulter.* N.1471 a ¶Inficiationis, *tit.26.ſi de feudo defuncti.* §.2.*morib.* F.61 c ¶ Innocentis non liberat nocentem à pœna, *l.qui ſeruum* 20.*ff.de interrog.act.* N.1205 ¶Inofficioſum teſtamẽtum dicentis,& non obtinentis, *l.Papinianus* 8. *ff. de inoff.teſtam.* V. 726 b ¶Iudicis, legis pœna dici poteſt, *l.ſanctio* 41.*ff.de pœn.* N.1571 d ¶Iudicis iuſtitiam facere volentis, *tit.de pace tenend.* 53.§.1.*ſi quis.* F.102 g ¶ Iudicis aliquem cogentis ad exercendum officium, quo poteſt ſe iure excuſare, *l ſi cum* 2. *C.ne quis liber.* 155 ¶Iudicis teſtari aliquem prohibentis, *Nou.134.tit.17. vt nulli iudicum,c.2.ad maiorem.* A.589 e ¶Iuriſdictionis mediũ non facientis, *l.omnib.ff.ſi quis ius dicenti.* V.182 g ¶ Latitantis grauior eſt quàm eius qui poteſtatem non facit, *l.Prætor* 3.§. 2.*ff.quib.ex cau.maio.* N.562.o iungentis tignum alienũ dupli, *l.lex* 1.*ff.de tigno iniuncto.* N.1323 d ¶ Legantis, *l.ſi priuſquam* 15.*ff. de op.nou.nunt.* N.26 c ¶Legationis deſertæ extraordinaria, *l. 2.cum vos,de delegat.* C.106 p ¶ Legis Iuliæ de vi publica vel priuata, *l.ſed &* 12.§.1.*ff.quod met.cau.* V.487 b ¶ Legis Rẽmiæ extraordinaria, *l.in eum* 1.§.2.*ff.de calumniat.* V.467 p ¶Lenocinij eadem quæ adulterij, *l.ſi quis* 23.*ff.ad leg. Iul.de adulter.* N. 1469 p ¶Lenonum, *l.lenones* 6.*C.de ſpectac.*158 q ¶ Libertorũ non alentium patronos, *tit.6.de forma fidelit.* F.38 d ¶ Mala ſacrificia facientis, *l.ex Senatuſconſulto* 13. *ff.ad leg. Corn.de ſiccar.* N.1486 x ¶ Mandatoris iniuſti, *l.ex quibuſdam* 2.§.4.*quoties*, *ff. de iure fiſci.* N.1626 k ¶ Mendacij hæc eſt vt mendax inſolidũ condemnetur, *l.ſi quis* 7.*ff.de interrog.act.* V.1194 l ¶ Miſſum in poſſeſſionem non admittentis & non cauentis, *l.per interdictum* 4.§.2.*prætor*, *ff.ne vis fiat ei.* V.642 a ¶ Mulieris adulteræ, *Nou.134.tit.17.vt nulli iudicum,c.9.neceſſarium.* A.593 f abortiuum facientis, *l ſi mulierem* 8.*ff.ad leg.Corn.de ſic.* N.1485 e ¶Negãtis propriam ſcripturam, §.*ſimiliter,tit.4. ff.de inueſtitur.* F.7 d non admittentis miſſum in poſſeſſionem fideicommiſſi ſeruãdi cauſa, *l.ſi quis* 3.*ff.ne vis fiat ei qui.* N.641 c ¶ non Soluentis vectigal publicatioris, *l.debitor* 13 *ff.de vec.gal.* V.432 z ¶nõ Vindicantis mortem parentis, *l.minorib.*1. *tit.in quib. cauſ.* C.445 g ¶ Occultantis mancipium fugitiuum, *l.cum* 5.*tit.de ſeru. fugitiu.* C.1271 g ¶Occultatoris, *l.ſi cuius* 1.*C.de his qui ſe.* C.24 t

¶ Patientis ſe venundari ad precium participandum ea eſt vt ad libertatem venire non poſſit, *l.*10 *ff.de fideicom.libert.* N. 243 h ¶Patris regulariter filio non infligitur, *l.ſi quis* 33.*tit.de inoffic.teſtam.* C.599 m ¶Patronorum libertos non alentium, *tit.6.de forma fidelit.* F.38 d

¶Periurij, *l.lenones* 6.*C.de ſpectac.* V.8 q ¶Perſonæ dicitur non rei *l.at vbi* 24.*ff.de pet.hær.* V.780 f ¶ Ante diem debitum petentis eſt vt duplicetur debitori inducia, *l.in omnibus* 41. *ff.de iudic.* V.697 c ¶ Plagij quæ & qualis ſit pro varietate perſonarum, *l.pœna* 7.*ff.de lege Fabia de plagiariis.* N.1520 y an & quatenus ordinaria vel extraordinaria, *l.pœna* 7.*ff.de lege Fabia de plagiariis.* N.1520 y ¶ Plus petentis, pœnitentis tamen triplũ damnorum & expenſarum à reo factarũ conuicti aut indebiti ambitio, *l.odioſas* 1.*tit.de plus petit.* C.545 ¶Pretij loco, *l.verũ* 23.§.1.*proinde*, *ff. de pet.hær.* V.779 ¶ Præuaricatoris infamia, ſed & extra ordinem quoque prætoris punitur, *l.ſi patronum, tit.de aduoc.diuerſ.iud.* C.347 d ¶ Procuratoris, aduocati, & ſimilium perſonarum, quæ inſtrumenta clientum aduerſariis communicant, *l.pœna* 1. §.7.*ad teſtamenta*, *ff.ad leg.Corn.de fal.* N.1491 a ¶Recedentis à tranſactione iurata, an eſt pœnam tranſactioni adiectam ſoluere, *l.cum* 17.*tit.de tranſact.* C.324 p ¶Recipientis adſcriptitium alienum, *l.cum ſatis* 22.*C.de agric. & cenſit.*183 z banniturn Recipientis, *l.metrodorum* 40.*ff.de pœnis.* N.1571 a ¶ Recipientis colonos fugitiuos, *l.per vniuerſam* 1.*C.de colon.*187 b ¶Receptantis adſcriptitium, *l.ſeruus* 12. *C.de agric.& cenſit.*173 r ¶Recuſantis inueſtituram domini, *tit. 3.per quos fiat inueſt.*1.§.1.*ſed etiam.* F.17 p

¶ Repetundarum pecuniaria fiſco applicatur, *l.detur* 2.*ff.ad l.Iul.repet.* N.1509 a ¶Rem litigioſam dedicantis duplũ, *l.rem de qua* 3.*ff.de litigioſis.* N.882.o ¶Sacrilegij capitalis, *l.aut facta* 16.§.4 *locus*, *ff.de pœnis.* N.1559 f ¶ Serui patientis ſe ad dignitatem promoueri, *l.præſes* 2.*C.ſi ſeruus aut.*66 x

¶Sibi aut filio aut ſeruo legatum adſcribentis, *l.nihil* 12.*ff.de inoffic.teſtam.* V.750 k ¶Sollicitatoris, *l.quod &* 3.§.5 *ſi quis, ff.de lib.hom.exhib.* N.774 x ¶Stupri publicatio bonorũ, niſi in caſibus quibuſdam exceptis, *l.deſertorem* 3.*ff.de re milit.* N.1684 y ¶Suſcipientis adſcriptitiũ, *l.omnes* 6.*C.de agric. & cenſit.*169 a ¶ Vnius exactione tollitur, *l.in eum* 8 *tit.de furtis.* C.1280 m ¶ Spoliantis res non reſtituentis, *l.prætor* 1.§.34. *ff.de vi & vi arm.* N.680 d ¶ Suſceptoris publici oblatam ſibi pecuniam ab eo qui minus debet, *l.ſuſceptores* 1.*C.de ſuſceptorib.*113 d ¶Inficiatoris, *l.cum de indebito* 25 *ff.de probat.* V.1028 y ¶ Talionis in omni crimine imponitur accuſanti, *l. accuſatore* 13. §.1. *ad crimen*, *ff.de public.iudic.* N.1417 b ſuſtinetur ab accuſatore non probante, *Nou.117.tit.18.vt liceat matri & auiæ, c.9.cauſas aut.* A. 524 p ¶ Termini moti non ſemper pecuniaria, *l.terminorum* 1.*ff.de term.moto.* N.1406 q ¶ Teſtari aliquem prohibentis, *Nou.115.tit.16.vt cum de appell.c.3.aliud quoque*, §.9.*ſi conuictus.* A. 489.o ¶Tigni iniuncti, *l.ſi quis* 7.§.*ſi ancillam*, *ff.de except. rei iudic.* N.819 p ¶Transfugæ, *l.ſi quis* 38.§.1.*transfugæ*, *ff.de pœnis.* N. 1569 d ¶Turpiliani quæ ſit, *l.accuſatorum* 1.*ff.ad Senatuſcon.* N. 1523 k ¶ Tutoris pupillam ſuam ducentis in vxorem contra legem, *l.qui pupillam* 7.*ff.ad leg.Iul.de adult.* N.1446 t ¶ Venditoris conſentientis lenocinio ancillæ venditæ, *l.lenones* 6. *C. de ſpec.*158 q ¶ Vna cum re ſimul promiſſa, verum ſimul exigi poſſit, *l.quotiens* 1.*ff.ſi famil.furti fecisſe dicatur.* N.1332 z ¶Vnius non liberat alium, *l.æquiſſimum* 1.§.4. *ff.de eo per quem.* V.219 a metus eſt multorum, *ff.lib.1.tit.1* q vnius eſt metus multorũ, *l.hoc edictum* 1.*ff.ne quis eum.* V.198 l alterum non liberat, *l.ad eo* 8.*ff.de iuriſd.om iudic.* V.169 a multorum eſt terror, *c.6 coll.3. Nou.17.tit.4.de mand.princip.* A.134 f *c.22.ſi quis,coll.4.Nou.22.tit. 1.de nupt.* A.177 b *l.lex eſt* 1.*ff.de legib.* V.73 a ¶ Vſufructuarij non reficientis, *l.damni* 18.§.2.*ff.de dam.inf.* N.70 n ¶ Vſuratũ loco videtur adiecta ſi ab eo adiecta ſit qui ſolitus ſit fœnerari, *l.Iulianus* 13.§.26.*ibidem,tit.de act.empt.* V.1827 b

Pœnæ Augeri in extraordinariis cõſuetudine vel minui poteſt, *l.quid ergo* 13. §.7.*ff.de his qui notant. infam.* V. 352 i ¶Augetur ratione dignitatis maioris, *l.nulli* 10.*tit.de iud.* C.519 d ¶Augeri poteſt vel minui arbitrio iudicis, *l.quod ad* 12.*ff.de pœnis.* N.1557 p ¶ Augetur vbi creſcit delictum, *l.relegati* 4.*ff.de pœnis* N.1549 f ¶Augenda eſt delicti continuatione, *l.ſi qui* 3.*C.de domeſt.*142 ¶Applicatur parti, partim fiſco, *ff. de iudic.* V.671 ¶ Augenda pro debiti grauitate, *l.lege Aquilia* 2.*ff.ad leg.Aquil.* V.1055 f ¶ Augeri poteſt at non geminari, *l. in furti* 50.§.4.*cum*, *ff.de furtis.* N.1298 l ¶ Augetur interdum ratione dignitatis, *l.quædam* 14.*ff de pœnis.* N.1558 f ¶ Creſcere debet creſcente contumacia, *l.diuus Pius*,3 *ff.de cuſtod. reor.* N. 1433 tota interdum cõmittitur etiam ſi pro parte ſit ſatisfactum, *l. Lucius* 47.*tit.de act.empt.& vend.* V.1841 g ¶ Commẽſuranda eſt delicto, *tit.38. de vaſallo qui contrà.* F.83 b verum pluries committi poſſit, *l.ſi ſit* 13 *ff.de verb.oblig.* N.1022 n

¶Committitur quandoque licet nullus admonuerit, *l.traiectitiæ* 25 *ff.de oblig.& act.* N.896 f an & quando poſsit excedere quadruplum, *l.ſi quis* 7.*tit.de ſeru.fugiti.* I.1272 p ¶ Minuitur conſanguinitatis ratione, *l.qui cum* 4. *ff de re milit.* N.1685 u

¶Immunitatem tribuere non debet, *l.tutela* 3.*ff.de legitim.tutor.* I.142 i ¶Minuitur ob rectè anteactam vitam, *l.deſertorẽ* 3. *ff.de re militari.* N.1681 i ob anteactam bene vitam, *l.qui cũ* 4. *ff.de re militari.* N.1686 y ¶ Minuenda propter ætatem minorem, *l.vbicunque* 105 *ff.de reg.iur.* N.1898 p ¶ Minuitur in his, qui obſequuntur imperio patris vel domini, *Auth.coll.4 No. 44.tit.13. de tabell. cap.nos aut*, §.1.*vt ego.*261 t ei qui ſponte ſe obtulit, *l.in eos* 13.*ff.de cuſtod.reor.* N.1437 z ¶Minuitur ratione ætatis ſeruilis, *l.diuus* 2.*ff.de term.moto.* N.1400 f ¶ Minuenda eſt ob numerum reorum, *l.aut facta* 16.§.10.*nonnunquam*, *ff.de pœnis.* N.1560 k ¶ Minuitur in perſonis honeſtis, *l.capitalium* 28.§.5.*& generaliter ff.de pœnis.* N.1564 u ¶ Minuitur ei qui ſponte ſe obtulit, *l.quid etiam* 3.§.5.*ff.de alien. iud. mut.* V.618 q ¶Tranſit in hæredem & quomodo, *l ſuper* 9. *Cod.de iur.fiſci.*6 b ignorantia minuitur, *l.interdum* 16.§.5.*ff.de publican.* N.148 u

¶Minuitur ætatis ſenilis commiſeratione, *l.auxilium* 37. *ff.de minor.25.ann.* V.574 n ¶ Moderanda ſeu minuenda pro ætate ſexu, *l.ſacrilegij* 6.*ff.ad leg.Iul.pec.* N.1514 l ¶ Malis infligitur, *l. nam &* 2.*ff de legib.* V.73 c grauior imponitur ex eodem delicto ignobili, quàm nobili, *l.Pedius* 4.*ff.de incend.ruin.nauf.* N. 1351 i ¶ Mouet ſuos auctores, *l.neque* 1.*tit.de tranſact.* C.314 t

¶Minuitur ei qui ſponte ſe obtulit, *l.qui cum* 4.*ff.de re militari.* N.1686 f ¶Minuenda ob tenellam ætatem, *l ſi ex* 9.§.4.*ff.de minor.25.ann.* V.546 p

¶Minuitur propter dignitatem, *c.7.ſic,tit.15.vt iudi. ſine quoquo ſuffra.* A.89 g nemini immunitatem præſtat, *l.ſi quis ſolidum* 72. *ff.de hæred.inſt.* I.450 x

¶Remittitur quandoque ſi nihil intereſt actoris, *l.illicitas* 6. §.9.*ff.de off.præſ.* V.145 a an & quomodo remitti poſſit, *l.acta* 45.§.1.*ff.de re iud* N.545 e

¶Sumitur ad exemplum, *l.ſeruum* 6.*C.de delat.* C.21 k

¶non Cenſetur operis demoliẽdi patientia, *l.cui opus* 22.*ff.de oper.nou.nunt.* N.34 i ¶ non Differtur propter accuſationem

ante ſententiam inchoatam, l. ſi quis 6. ff. de pœn. N.155 i ¶non Imponitur delicto: niſi ſequatur effectus, l. ſi quis 6. ff. ad legem Corn. de fal. N.1494 a an committatur aduerſus proprietariũ, ex facto fructuarij, l. ſi pendentes 27. ff. de vſufructu. V.901 k ¶non Tribuit immunitatem l. infames, C. de infam. 103 d ſimul cum ſorte, an peti poſſit, l. apud Celſum 4. ff. de doli mali & metus exceptione. N.857 ſi ita conuentum ſit, vt ſimul cum re peteretur, l. apud Celſum 4. ff. de doli mali & metus except. N.858 ¶Ferri quæ, l. omnes 5. C. de delat. Cod. 21 i precium, pro comperto ſtupro accipientis, l. iſti 8. ff. quod metus cauſ. V.479 i legalis, & conuentionalis differentia, l. quod 42. tit. pro ſocio. V.1995 t certis caſibus non tenentur maiores infante, etiamſi dolo deliquerint, l. ferè 108. ff. de reg. iur. N.1899 f delicto commenſuranda, l. nemo 1. tit. vt omnes iudic. tam ciuil. C.273 f & præmia non debent ad imparia iudicari, l. iubemus 11. tit. de repud. C. 1134 f tacitè fideicommiſſo fidem accommodantis, l. non intelligitur 3. ff. de iure fiſci. N.1628 c ſeſquiſimpli, l. non intelligitur 3. §. 11. deferre, ff. de iure fiſci. N.1631 d ea eſt effracto carcere aufugientis, vt eam pœnã ferat, quæ illi indicta fuiſſet, ſi verè delictũ illud amiſiſſet, cuius cauſa in carcerẽ coniectus fuit, l. in eo qui 13. ff. de cuſtod. reor. N.1436 b alia ex eodem facinore in ſeruo, alia in libero, l. aut facta 16. §. 3. perſona, ff. de pœnis. N. 1559 b à patre, vel domino imponenda, legalẽ excedere non debet, l. ſi quis 5. ff. de manum. N.197 i ¶ Variatur ratione eius in quem delinquitur, l. aut facta 36. §. 3. perſona, ff. de pœnis. N. 1559 c præteriti prohibitio eſt futuri, l. nullum 55. ff. de diuer. reg. iur. antiq. N.1886 d duplex naſci poteſt: ſed non imponi, l. neque 2. C. de canon. largit. 39 x

Poenæ pro vſuris, l. pœnæ 42. ff. de cond. in deb. V.1355 d definitio, ff. de pœnis. N.1547 adulterij diuerſæ, l. ſi quis 5. ff. de quæſt. N.1540 n & mulctæ differentia, l. omnibus, ff. ſi quis ius dicenti. V.181 e

Pœnæ bonorũ ademptionis, quibus caſibus ad hæredes tranſeant, lite neque conteſtata cum defuncto, & condẽnato, l. ex iudiciorum 20. ff. de accuſ. N.1430 p ¶ Calumniatorum variæ, l. in eum. §. 2. ff. de calumn. V.467 p ¶Contumacis variæ, l. contumacia 53. ff. de re iud. N.548 m ¶Conuentionalis, & ex delictis differentia, l. auxilium 37. ff. de minorib. 25. ann V.573 b ¶Capitales, quæ & quot, l. capitalium 28. ff. de pœnis. N.1564 h ¶Corporales duæ ſi imponuntur, quarum vna eſt maior, altera minor, minoris primo fit executio, l. omnes 5. Cod. de dilat. C.20 i ¶Criminales arbitrariæ dicuntur, quæ lege ſpeciali definitę nõ ſunt, ff. proœm. glo. 1. pag. 51 ¶Debitorũ incertæ arbitrio iudicis definiendæ, l. Nunquã 2. §. 6. item, ff. de priuat. delict. N.1265 i ¶Delatoris, l. ex varia 4. C. de delat. C.21 a non probantis vel mandatoris non exhibentis, l. non tantum 24. ff. de iure fiſci. N. 1641 q ¶Depenſæ an & quatenus repeti nõ poſſunt, l. pœnæ 42. ff. de cond. indeb. V.1355 d ¶ Eccleſiaſticæ ſpecies, Auth. coll. 5. Nou. 57. tit. 22. vt nullus fabricet c. 3. 319 g ¶ Extraordinariæ pro non ſolemnibus, l. quotiens 1. §. 3. generaliter, ff. de pœnis. N.1548 r ¶Turpiliani quæ ſint, l. præuaricationis 3. ff. de præuaricatione. N. 1399 l ¶Vindictæ publicæ, non iure obligationis, ſed officio iudicis, non per actionem, ſed per accuſationem imponuntur, tit. 2. qui ſint rebelles. E.161 g ¶ Variæ vis priuatæ admiſſæ, l. de vi 1. ff. ad legem Iuliam de vi public. N.1479 i

poenæ augẽtur qualitate criminis vel minuuntur, tit. de pace tenend. 53. §. 2. ſi quis. F.102 i æqualiter omnes cõſtringunt, l. ſi quis 11. ff. de rer. diuiſ. V.119 f æquitate mitigãdæ, l. ſi ſeruum 5. ff. ſi ex nox. cau. agat. V.217 e ceſſant propter indulgentiã, l. locatio 9. §. 6. ff. de public. anis. N.142 a pro qualitate perſonarum extenduntur vel minuuntur, tit. de pace tenend. 53. §. 2. ſi quis. F.102 h legum molliendæ potius quam exaſperandæ, tit. 17. quib. mod. feud. amit. F.20 f differri à iudicibus non debẽt, l. ſi quis 1. C. de deſert. 299 a minuendæ propter ruſticitatem, l. ſi quis 3. ff. de ſenatus. Sila. & Clau. I.726 p ſunt minuendæ indubiis, c. 9. quia tit. 7 de non alien. aut permu. A.78 n propter ſenectutem, l. fere 108. ff. de reg. iur. N.1898 f minuũt maleficia, Auth. coll. 6. Nou. 72. tit. 1. vt hi qui. 335 q molliendæ potius quam exaſperandæ, l. furti 6. §. 7. ff. de his qui not. inf. V.347 b in exemplũ ſumuntur, l. licet 1. tit. de precib. imper. offerend. C.135 a ¶Ex dolo ad hæredes tranſeunt, l. cui opus 22. ff. de oper. nou. nun. N.34 r ſpecies eſt captis pignoribus cogi, l. ſi quis 5. §. 10. ff. de agnoſ. & alend. lib. I.94 r ad hæredes regulariter non tranſeunt, l. cui opus 22. ff. de oper. nou. nunt. N.34 r ſpecies eſt probationis trãſlatio, l. ſi priuſquam 15 ff. de op. nou. nunt. N.26 c præmio eſſe non debent, l. quia 6. ff. ſi quis omiſſ. cauſ. teſtam. I.702 h ſeruus hodie efficitur, l. ne quis 2. tit. vt nem. liceat ſine iud. C.391 k an & cur differri poſſint, l. ſi iuſtum 34. ff. de re iud. N.540 q imponendæ ſtatulibero inſpicitur tempus ſententiæ non delicti, l. quotiens 1. ff. de pœnis. N.1548 i an & quando creſcãt ex perſonis reorũ, l. aut facta 15. §. 10. nonnunquã, ff. de pœnis. N.1560 h ad exẽplũ feruntur, tit. 2. qui ſint rebell. E.162 r in compromiſſis conſueuerunt poni, l. ſi ſe 1. ff. de iud. V.671 d præſtatio an poſſit diuidi, l. Lucius 47. tit. de act. emp. & vend. V.1840 h

ſtipulatio non valet vltra legitimum modum vſurarũ, l. Lucius 47. tit. de act. empt. & vend. V.1840 g nomine relicta, probroſè relinqui olim videbant, l. ſitio 1. ff. de his quæ pœnæ. I.1358 i adiectione ſtipulationes confirmamus, l. quod ſi locus 11. ff. de reli. & ſump. fun. N.1222. o petitione, an & quãdo ſortis petitio impediatur, l. ſi quis 41. tit. pro ſocio. V.1695 b adiectione non confirmatur id quod natura vel iure impoſſibile eſt, l. ſi homo 69. ff. de verb. oblig. N.961 c ſi meræ pœnæ ſint petitæ non impediunt ſortis petitionem, l. ſi quis 41. tit. pro ſocio. V.1695 b

Poenam parti applicare, ff. de iudiciis. V.671 & fiſco, ff. de iudic. V.671 ¶Delicti frequentia auget, l. ſi dominus 2. de his qui ſui. V.96 k ¶Committi impedit oblatio realis, l. Celſus 23. §. 2. ff. de recept. arbit. V.641 l ¶ Excedere non debet legitimam vſuram, l. cum ſtipulati 96. ff. de verb. oblig. N.985 c ¶Exigere & rem poſſidere iniquũ eſt, l. in executione 85. §. 6. ff. de verb. obl. N.983 non meretur qui nihil admiſit, tit. 19. an remoueri debeant teſtes. 49 r legitimè factum, l. vtique 34 ff. de dam. inf. N.87 h quod malo animo non fit, l. ſi ſeruus 71. ff. de acquir. vel omit. hered. I.673 d ¶ Mitigare quibus ex cauſis poſſit iudex, l. etſi 3. tit. ex quib. cauſ. infam. irrog. C.363 e an & quando iudex mutare poſſit, l. hodie 13. ff. de pœnis. N.1558 q ¶ Corporalem delicti princeps ſupremus remittere poteſt, l. venia 2. tit. de in ius voc. C.194. o ¶ Delicti ſui nomine expenſæ nemo ab alio recuperat, l. qui proprio 46. §. 5. ff. de procurat. V.391 c ¶Quadrupli nulla egreditur actio, l. ſi quis 7. §. 1. ff. de calumn. V.471 f 78 præmium ex eodem facto nemo pati debet, l. 8. ſed bonorũ, ff. de interd. N.1583. o iuſtè depenſam creditori debitor nõ recuperat, l. ſi debitor 79. ff. de fur. N.1318. o quam quis occaſione rei meæ ab aliquo conſequitur, eam mihi reddere debet, ſi modò pœnæ ſucceſſit in locũ rei meæ, l. quotiens 16. ff. de iur. dot. V.2133 quam quis ſuo nomine depẽdit nemo repetit. l. 9. ſi cõmunis, tit. 4. ff. de noxal. act. V.1103 c quãdo petere poſſit is, qui in pœnam incidit, l. cum 196. ff. de reg. iur. N.1921 a

pœnas reſtringere debemus, l. ſi fine 25. ff. de in ius vo. V.194 r ¶ Ordinarias imponunt delegati, l. cum 1. C. de fiſcal. vſur. 25 n ¶Reſtrigere debem⁹, l. ſi fine 25. ff. de in ius voc. V.194 r

pœnis grauioribus adnumeratur infamia, l. ſi Poſſidonium 4. tit. ex quib. cau. infam. irrog. C.364. o legum contenti eſſe debemus, l. ea quæ 57. tit. de don. inter vir. & vxor. V.2215 b imponendis conditio perſonarum inſpicienda, l. Pedius 4. ff. de incend. ruin. nauf. N.1351 i

pœnalis actio an & quãdo detur aduerſus hæredẽ, l. ſicuti 38. ff. de diuerſ. reg. iur. antiq. N.1881 g an vna aliam tollat, l. nunquam 172. ff. de regul. iur. N.1915 e inter maritum & vxorem non datur, l. ſerui 17. ff. de ſeruo corrup. V.1216

pœnale iudicium pro pœna pecuniaria, l. omnib. 1. ff. ſi quis ius dicenti. V.181 f

pœnales actiones intereunt rei ſeu debitoris morte, l. ſed 10. ff. de tutel. & rationib. I.314 z non dantur in hæredes, niſi poſt litem conteſtatam, l. de omnibus 1. ff. de tutel. & rationib. I.310 n ¶ Cauſæ pro delicto, l. ex pœnalibus 58. ff. de diuerſ. reg. iur. antiqu. 1886 f pœna digni, l. nemo 2. C. de exact. & tribut. C 31 l

pœnalia in præmium verti non oportet, l. pertinet 2. §. 3. ff. de cap. min. N.585

pœnitere interdũ licet, l. quamuis 11. ff. de in ius voc. V.191 a l. Ariſto 18. §. 1. ff. de donat. N.161 d l. odioſum 1. tit. de plus petit. C.545 l. 23. inde, tit. 35. §. 4. ſed, ff. ad legem Aquil. V. 1068 r an & quando liceat, l. in diem 9. §. 1. ff. de aqua & aquæ plu. N.125. o quibus caſibus liceat, l. Ariſto 18. §. 1. ff. de donat. N.161 d an & quando liceat in delictis, l. qui 65. ff. de furtis. N. 1312 q ei qui dedit licet, ob cauſam vbi ei non fit quod promiſſum eſt, l. ſi ego 9. §. 1. ſi res, ff. de iure dot. V.2129 d an & quãdo liceat in cõtractib. nominatis, l. ſi pecuniam 5. ff. de cond. cauſ. data. V.1311 f poteſt venditor ſerui, qui ſeruum ita vendidit vt manumitteretur, l. ſi quis 3. ff de ſeruis export. V.1799 x aduerſarius non poteſt re nõ amplius integra, l. quod 8. ff. de cõd. cauſa data. V 1317 a qui ius iniquum ſemel impetrauit, l. ſi quis 3. ff. quod quiſque iur. 178 g ſemel eligens, l. ſi quis ſtipulatus 112 ff. de verb. obl. N.958 l. Ariſto 18. §. 1. ff. de donat. N.161 d actori non licet poſt impletam aut quaſi impletam ab aduerſario conditionem, l. ſi pecuniam 10. tit. de condict. ob cauſ. C.731 r non licet in his quæ concilio acta ſunt, c. 1. anteriorum de appellationibus. A.2081 non licet poſt litem conteſtatam ei qui pactum non impleuit, l. qui fidem 16. ff. de tranſact. V.316 l in contractibus innominatis factis ſuo modo licet, l. ſi quis 39. ff. de iureiur. V.1298 h ante litem conteſtatam licet cum res adhuc integræ videntur, l. ſi cum 22. §. 5. eo. ff. ſolut. matrim. I.30 i

pœnitentia in vaſallo accuſatore an & quaten⁹ admittatur, ti. 24. quæ fuit prima cauſa. F.57 a excuſat non venientem falsò, licet falſum admiſerit, l. 5. ſi verò, §. 9. ſupra, tit. 3. ff. de his qui effuderint vel deiecerint. V.1096 g an & quando locum habeat, in contractib. innominatis & nominatis, l. ſi quis 27. ff. mandati. V.1654 z donatio reuocari non poteſt,

l. in ædibus

*l.in ædibus 9.ff.de donatio.*N.157 f regulariter locum non habet in contractu nominato, *l.ſi pecuniam 5. ff. de cond.cauſa data.*V.1312 g quæ crimina non purgentur, *l.quis 17.tit.de edilit. edict.*V.1965 g

Pœnitentiæ locus eſt in noxalibus ante litem conteſtatam, *l. 26.electio,tit.4.§.5.neque,ff.de noxalibus actionib.*V.1112 d

Pœnitenti ignoſcitur, *tit.51.de capitaneo,§.2.ſi voluerit.* F.96 f in delictis, *l.Papinianus 8.§.14.ff.de inoff.teſtam.* V.727 a locus an & quando ſit in contractibus nominatis, *l.cum in 60.tit.locati conduct.*V.1882 q

Pœnitentibus hæreticis, quibus ignoſcatur ab eccleſia, *Novell. 109.tit.10.de privil.dotis,c.1.quæ igitur.*A.473 q

Poetarum auctoritates in cauſis ſunt allegandæ, *l.in tantum 6.§ 5.ff.de rer.diuiſ.*V.118.0

Pollicitationis à pacto differentia, *l.ſi quis pactum 3.ff. de pollicit.*N.1781 i

Pomponius lib.2.ad Sabinū, *l.ſi in 80.ff.de iud.*V.714 li. xvi. ad Sabinum, *l.ſi ex 20.ff. de except. rei iud.*N.831 lib.31.ad Sabinum, *l.ſi cum 21.ff.de excep.rei iud.*N.831

Pondus materia & figura ſolidi, *C.de veteris numiſma.*136

Pontifices in ius vocari non poſſunt dum ſacris operātur. *l.in ius 2.ff.de in ius voc.*V.184 i

Pontificum notio erat de reficiēdis operibus religioſis, *l.ſi in eo 5.ff.de mort.inf.&c.* V.1334 f permiſſu cadauera transferri ex vno loco in alium poterant, *l. prætor 3.ff.de ſepulchro violato.*N.1393 f

Pontones qui, *l.non exiguum 2.§.7.ff.ſi quis cautio.*V.223 e

Ponto tranſire poteſt flumen, *l.ſi prim 17.§.2. ff. de aq.plu.arc.* N.130 t

Populare iudicium quid, *l.ſi quis 7.ff.de iuriſd.*V.168 h

Popularis cauſa nullius propria ſed populi, *l.licet 41.ff.de procurat.*V.383 b quæ dicatur, *l.licet 42.ff.de procurat.*V.383 a

Populares actiones finiuntur anno regulariter, *l.prætor 2.§.34. hoc interdictum,ff.ne quid in loco public.*N.656 h hæredibus & in hæredem non dantur, *l.omnes 8.ff.de popul.act.* N.1410 f cum exceptione proponuntur, *l.quod & 3.§.13.ſi tamen, ff.de liber. hom.exhib.*N.775 h

Populus Romanus pro toto imperio Romano, *l.hoſtes 24.ff.de capt.& poſtlim.* N.1676 b conſentire poteſt, *l.origo 1.ff.de off.præf.*V.129 a

Populi & principis eadem poteſtas, *l.Barbarius 3.ff.de off.prat.* V. 131 l

Porrectio libelli, *l.non poteſt 23.ff.de indic.*V.686

Porrigere libellum, *l.ſi debitori 21.ff.de indic.*V.686

Portio quæ mihi per alium adquiritur, non poteſt adquiri nuda voluntate, *l.ſi ex ſua 30. ff.de adq.vel omit.hær.* I.651 e eſſe alterius dicitur, quæ ſimilia ſunt, *l.5.ſi verò,§.6. prætor,tit.3. de his qui effuderint vel deiecerint.* V.1096 b ¶ proprietatis portioni vſusfructus perſonæ adcreſcit, *l.ſi Titio 33. ff.de vſufructu.*V.903 k ¶ Virilis viro, & vxori competit pro numero liberorum, *Nov.98.tit.10.neque vir quod.*A.448 z virilis interdum eadem quæ & hæreditaria, *l.quæ pater 32.ff.fam. erciſ.*V.1145 a

Portionis appellatione intelligitur dimidia, *l.tale pactū 40.§.2. ff.de pact.*V.299 e

Poſitio pro ſpecie, *ff.lib.1.tit.1.l.1.§.2.a* diuerſa, *l.ſi index 32. ff.de iudic.*V.692 g

Poſitiones fieri verbis affirmatiuè & negatiuè poſſunt, *l.pater pro filio 17.ff.de doli mali & metus exceptione.*N.877 b

Poſſe pro debere, *l.poteſt 27.ff.de leg.& fideic.* I.771 d & debere pro poſſe, *l.in eos 1.ff.furti aduerſus naut. caup. ſtab.* N.1339.0 *l.qui bona fide §.6.ff.de dam.inf.*N.51 d *l.ſi quis 10.§.1.ſi quis,ff.de appell.*N.1593 f quando aliquid dicatur per nos vel alios, *l.non vtique 2.ff.de adminiſt.verum.*N.1767 b dicimur quod cōmodè & conuenienter poſſumus, *l.nepos 125.ff.de verb.ſign.* N.1833 dicimur cum commodè poſſumus, *l.quod 8.ff.de cond. indeb.*V.1319 vix dicimur quod nō poſſumus niſi incommodè, *l.de die 8.§.5.ff.qui ſatiſd.cog.* V.208 q ea dicimur quæ poſſumus cōmodè & honeſtè, *l.in condemnatione 133.ff.de reg iur.* N.1906 h videtur qui facit ne poſſit, *l.13.ſi bona fide, tit.4. ff de noxal.act.*V.1104 qui poteſt facere vt poſſit, *l.qui poteſt 134 ff.de reg.iur.*N.1906 n non dicimur, ea quæ non poſſumus, niſi verecundè & cum dedecore, *tit.34. an ille qui interfecit.* F.82 li quæ poſſumus non ſalua dignitate, *l.nepo.125.ff de verb. ſign.* N.1833 p quod commodè non poſſumus, *l.ſi cuius 13. ff.de vſufruct.*V.870 a qui facit per beneficium reſtitutionis, *l.quandiu 69.ff.de adq.vel omit.hær.*I.669 g non intelligitur qui non poteſt niſi inhoneſtè, *l.vulgo 13 ff.de ſtat.hom.*V.93 h

Poſſidere pro detinere, *l.naturaliter 12.ff.de adq.poſ.*N.421 a *l.quod ſeruus 24.ff. de adq.poſ.* N.432 m *l.cum à te 7. ff.de vi & vi arm.*N.687 g ¶ Habere, *l.in rebus 30 tit.de iur.dot.* C.1086 g

Poſſidere animo, pro ciuiliter iuſtè poſſidere, *l.prætor ait 1.§.23.ff.de vi & vi arm.*N.677 ¶ Bona vel mala fide iuris eſt, fructus percipere facti, *l.diſſoluta 2.tit.de condit. ex lege.*C.737 g

¶ Clam & mala fide conuertuntur, *l.clam 6. ff.de adq.poſ.* N. 418 m ¶ Duo in ſolidum poſſunt, diuerſo iure, *l.ſi duo 3.ff.vti poſſid.*N.697 ¶ Ciuiliter poſſidere pro nullo modo, ſiue ciuiliter, ſiue naturaliter, *l.quod ſeruus 24.ff.de adquir.poſ.*N.432 f idem eſt quod iuſtè, *l.2 §.2.ff.de vi & vi arm.* N.673 p duo, an inſolidum poſsint, *l.poſſideri 3.§.5.ff.de adq.poſſ.*N.412 g quis ciuiliter multis modis poteſt, *l.ſtipulor 39.ff.de verb.oblig.*N.943 naturaliter verum plures ſimul poſsint, ſeu ciuiliter, *l.ſi vt certo 5.§.15.ſi duob.ff.commod.*V.1413 d ad vſucapionē fingitur, qui re ipſa non poſsidet, *l.non ſolum 33.§.4.ff.de vſucap.* N.477 e verum duo inſolidum poſsint, *l.ſi vt certo 5.§.15.ſi duobus, ff.commod.*V.1412 d vt naturaliter, ita ciuiliter duo inſolidum poſſunt, *l.poſſideri 2.§.5.ff.de adq.poſ.*N.413 a duo naturaliter ſimul vel ciuiliter non poſſunt, *l.poſſideri 3.§.5. ff.de adq.poſſ.*N.412 g duo inſolidum poſſunt diuerſo reſpectu, *l.ait prætor 1.ff.de ſuperfic.*N.702 duo naturaliter inſolidum impoſsibile eſt, *l.poſſideri 3.§.5.ff.de adq poſſ.*N.412 g naturaliter idem quod iuſtè, vel corpore, vel animo, *l.1.prætor ait,§.9.deiicitur, ff.de vi & vi arm.*N.673 p dicitur ſuperficiarius, *l.hoc amplius 9.§.4.ff.de dā. inf.*N.47 ¶ pro Alieno is dicitur, qui ſcit alienum, *l.pignori 13. ff.de vſucap.*N.461 d ¶ pro Hærede, & pro poſſeſſore quid, *l. ait prætor 1.ff.quorum bon.*N.632 i ſeipſum quis an poſsit, *l.quod autem 10.ff.de lib.cauſ.*N.336 k ſpe dicimur: ſed impropriè, *l. ſciendum 15.§.4.ff.qui ſatiſd.cog.*V.213 b ¶ Titulo pro derelicto, *ff.pro derelict.*N.508 verè poſſumus, vel corpore, vel animo, *l.prætor ait 1.§.13.ff.de vi & vi ar.*N.677 vnꝰ ciuiliter, alter naturaliter poteſt, *l.poſſideri 3.§ 5.ff.de adq poſſ.*N.412 g alij non ſibi rem dicuntur, creditores fullo, ſarcinator, commodatarius, *l.ſi gratuitam 17.tit.de præſcript.verb.*V.1898 c an & quemadmodum videatur, qui dolo deſiit poſsidere, *l.qui 173.ff.de reg.iur.*N.1915 f is etiam dicitur, qui incipit poſsidere, *l.poſſideri 3.§.3 ff.de adq poſſ.*N.410 m creditor dicitur pignus, *l.ſciendum 15.§.2 ff.qui ſatiſd.cog.*V.212 m is intelligitur cuius nomine poſsidetur, *l.communis 41.ff.de adquir.poſſ.*N.444 g non dicitur, qui actionem ad rem tantùm habet, vel perſonalem vel realem, *l.ſciendum 15.§.4.ff.qui ſatiſd.cogan.*V.213 g qui cauſa rei ſeruandæ, mittitur in poſſeſsionem, *tit.22 de milit. vaſall.* F.52 p non poteſt, qui ab alio poſsidetur, *l.11.is qui 15.ff.de vſucap.*N.464 p magnum eſt commodum, *tit.4.ſi de inueſtit.*F.61 melius eſt quàm in perſonam experiri, *l.ait prætor 1.§.2.proponitur, ff.de ſuperſ.*N.703 & eſſe in poſſeſsione differunt, *Auth. Nou.53. tit.8.de exhib.& introd.* 290 i maius eſt commodum quàm petere, *l.is qui 15 ff.de diuerſ.reg.iur.antiq.*N.1871 d an deſinat, qui inſiſtere, vel tenere deſinat, *l.poſſeſſio 1.ff.de adq.poſſ.* N.401 a ius pro hærede, & rem hæreditariam differunt, *l.regulariter 9. ff de hær.petit.* V.754.0 pignus debitoris creditor non dicitur, vt ea re euitet ſatiſdationem iudicio ſiſti, *l.cum & 35.ff.de pignor.act.* V.1442 n vnam & eandem rem plures non poſſunt inſolidum, *l.poſſideri 3.§.5.ff.de adq.poſſ.*N.412 culpa qui deſiit rem à poſſeſſore poteſt auocare, *l.poſſeſſor 1. ff. pro empt.*N.489 d non deſinit proprietarius defuncto fructuario, *l.ſi cuius 1.ff.vſufruct.quemad.caueat.*V.959 m naturaliter ſeruus non poteſt, *l.quod ſeruus 24.ff.de adq.poſſ.*N.432 f hominem liberum ignoranter poſſumus, *l.qui vniuerſas 30.§.4. ff.de adq poſſ.*N.436

Poſſideri à patre filius non poteſt, *l.poſſeſſio 1.§ 9.ff.de adq. poſſ.*N.404 d fingitur qui non poſsidet, *l.quæſitũ 13.ff.de reb.auth iud.poſſ.*V.581 k dominus id omne intelligitur quod p ſeruū iuſtè, nō iniuſtè ex maleficio poſsidetur, *l.quod ſeruus 24.ff.de adq.poſſ.*N.432 n intelligitur, qui dolo deſiit poſsidere, *l.ſi quis 4.ff.ſi quis omiſſ.cauſ.teſtam.*I.700 p prohibetur, qui prohibetur ædificare, *l.non cogendum 45.§.2. ff.de procur.*V.389 a videtur, qui dolo deſiit poſsidere, *l.actionum 141 ff.de obl.& act.*N.897 e municipes poſſunt, & ad exhibendū cogi, *l.tigni 7.§.2.ff.ad exhib.*V.1181 c & dolo nō poſsidere paria, *l.prætor 2.§.24.ff.ne quid in loco publico.*N.657 l quando dicatur miſſus in poſſeſsionem creditor, *l.poſſideri 3.§.22 ff.de adq. poſſ.*N.416 b ¶ Homo poteſt, licèt non ſit ſub noſtra cuſtodia, *l.poſſideri 3.§.13.ff.de adq poſſ.*N.414

Poſſideri ius incertum poteſt, *l.locus 26. ff.de adquir.poſſ.*N. 434 n ¶ Pars certa pro diuiſo vel indiuiſo poteſt, *l.locus 26.ff.de adq.poſſ.* N.434 m ¶ Res mobilis minus propriè dicitur, *l.poſſeſſio 1.ff.de adquir. poſſ.*N.401.0 non poſſunt Eccleſiæ, *l.ait prætor 1. §. 9.quod ait 9. ff. vti poſſid.* N.695 ¶ pro diuiſo Incorporalia, *l.Pomponius 8.ff.de rei vind.*V.828 h ab alio liber homo, *l.homo liber 54.ff.de adquir. rer. dom.* N.356

Digitized

¶Iura, *l. per hoc 4. ff. comm. diuid.* V.1160 n locus religioſus: ſed detineri, *l. qui vniuerſas 30. §. 4. ff. de adquir. poſſ.* N.436 k incerta pars, *l. poſſideri 3. §. 2. ff. de adquir. poſſeſſ.* N.410 g quædam per ſe, quæ tamen cum vniuerſitate poſſidentur, *l. nam 8. ff. quod vi aut clam.* N.764 c incerta res, *l. ait prætor 1. §. 6. interdictum, ff. de vi arm.* N.695 e

Poſſidet conductor ad non modicum tempus, *l. ſi quis 10. ff. de adquir. poſſ.* N.420 h etiam ſibi creditor pignus, *l. pigneri 13. ff. de vſucap.* N.462 d ¶Dominus per colonũ, procuratorem, ſeruum, *l. 1. prætor ait. §. 22. quod ſeruum, ff. de vi & vi arm.* N.676 u duobus caſibus habitator cœnaculi, *l. ſi duo 3. §. 8. creditores, ff. vti poſſid.* N.700 ſ ſtatim miſſus in poſſeſſionem ex Carboniano, *l. poſſideri 3. §. 22. ff. de adquir. poſſ.* N.416 b vxor res donatione à marito acceptas, quod ad vſucapionẽ attinet, non quod ad effectum, *l. poſſeſſio 1. §. 4. ff. de adqu. poſ.* N.403 g ¶Res ſibi donatas à marito, atque ita vxore deiecta, ex ea re interdictum de vi competit marito, *l. 1. prætor ait §. 10. denique, ff. de vi & vi arm.* N.674 ſ

Poſſidet Alieno nomine, nõ is qui ab alio cauſam habet: ſed ad vtilitatem alterius, vt eſt procurator, *l. eſt ſpecies 2. ff. pro ſuo.* N.515 d ¶Bona fide, qui auctore prætore comparauit, *l. ea quæ 177. ff. de reg. iur.* N.1916 n ¶Ciuiliter qui dedit in feudum, *ff. de rei vind.* V.819 dominus per ſe, *l. prætor 1. §. 42. ex interdicto, ff. de vi & vi arm.* N.681 p ¶naturaliter, & ciuiliter locator, *l. 1. prætor ait §. 10. denique, ff. de vi & vi arm.* N.674 ſ qui rei inſiſtit *l. ſi is qui 27. ff. de adquir. poſ.* N.434 o & ciuiliter miſſus ex ſecũdo decreto, *l. damni 18. §. 15. ff. de dam. inf.* N.74 n conducens ad non modicum tẽpus, id eſt ad longũ tempus conducens, ſeu ad decenniũ, *l. ſi vt certo 5. §. 15. ſi duobus, ff. cõmod.* V.1423 d improprie qui cauſa legatorũ ſeruãdorũ miſſus eſt in poſſeſſionem, *l. ſi pro me 40. ff. de ſolut.* N.1156 u

Poſſident naturaliter etiam vſuarij, *l. naturaliter 2. ff. de adquir. poſſ.* N.421 a vſufructuarij, *l. naturaliter 12. ff. de adquir. poſſ.* N.421 a ¶Viriliter miſſi ex ſecundo decreto, *l. ſi finita 15. §. 23. ff. de dam. inf.* N.61 k

Poſſidens domum non poſſidet feneſtras & ſimilia, *l. à quo 58. ff. de rei vind.* N.856 ſ amplius poſſidere nõ poteſt, *tit. 26. ſi de feud. defunct. §. 6. ſi quis.* F.64 i vniuerſitatis res eius ſingulas non poſſidet, *l. qui vniuerſas 30. ff. de adquiren. poſ.* N.436 h ad aliqua non ſtatim eſt poſſeſſor, *l. ſi ſciendum 15 §. 2. ff. qui ſatiſd. cog.* V.212 m vti poſſidetis interdicto defenditur, *l. clam 6. §. 1. ff. de adquir. poſſ.* N.419 c

Poſſidentis conditio quandoque deterior, *l. qua ratione 9. § 2. ff. de adquir. rer. dom.* N.367 l

Poſſidendi, & non poſſidendi animum habere non differunt, *l. poſſeſſio 1. §. 3. ff. de adqu. poſſ.* N.402 m

Poſſidentur partes fundi, non principaliter per ſe: ſed cum vniuerſitate fundi, *l. pro emptore 2. §. 6. pro empto.* N.493 e

Poſſidenti tantum datur acceſſio, *l. Pomponius 13. §. 5. ff. de adquir. poſſ.* N.424 o

Poſſidentur res corporales, at non omnes, & quæ illæ, *l. poſſideri 3. ff. de adquir. poſſ.* N.429 b

Poſſideatur, an & quomodo gemma, *l. rerum 30. §. 2. ff. de vſucap.* N.473 a

Poſſidentur non datur rei vindicatio, *l. naturaliter 12. ff. de adquir. poſſ.* N.421 c

Poſſidentis melior cauſa in turpi cauſa, ſi vtriuſque fuit turpitudo & accipientis, & dantis, *l. ſi ob turpem 8. de condict. ob turp. cau.* V.1325

Poſſideat num ciuiliter, qui ad nundinas iuit, *l. poſſideri 3. §. 5. ff. de adqu. poſſ.* N.412 g

Poſſidentis conditio melior, *tit. 10. de contentione inter dominum.* F.16 g

Poſſidentis melior cauſa in pari delicto, *l. cum 2. tit. de condict. ob turp.* C.734 l melior eſt conditio, *l. ſi alterius 3. tit. ſi min. ſe maior.* C.455 n

Poſſidens ciuiliter tantum, rei vindicatione cõueniri poteſt, *l. cuiuſcumque 60. ff. de vſufruct.* V.916 t

Poſſidemus varie, *l. ſi is qui 15. ff. de vſucap.* N.464 b naturaliter per quas perſonas, *l. poſſeſſio 1 ff. de adquir. poſſ.* N.401 a

Poſſeſſio pro detentione, *l. poſſeſſio 1. §. 5. ff. de adquir. poſſ.* N.404 n ¶Dominio, *l. ſi de vi 27. ff. de iudic.* V.694 k *l. ſi quidem 13. tit. de don. inter vir. & vxor.* C.1117 a *l. poſſideri 3. §. 4. ff. de adquir. poſſ.* N.412 ſ ¶Effectu poſſeſſionis, ſeu vſucapione, *l. peregre 44. §. 1. ff. de adquir. poſſ.* N.446 c improprie pro miſſione in poſſeſſionem, *ff. de re iud.* N.517 ¶Naturali detentione, *l. ſtipulatio 39 ff. de verb. oblig.* N.943 ¶Proprietate, *l. ſi de vi 37. ff. de iudic.* V.694 k ¶Quaſi poſſeſſione, *l. in ſumma 4. ff. vti poſſid.* N.701 d ¶Re poſſeſſa, *l. ſi dolo 1. §. 10. hac, ff. ſi is qui terram.* N.1327 q

¶Vſucapione, *l. denique 19. ff. ex quib. cau. maio.* V.399 an à ſedis, an à pedis poſitione, *l. poſſeſſio 1. ff. de adquirend. poſſeſſ.* N.400 o eſt loco ſatiſdationis, *l. multu 8. Cod. de princip. agent.* 260 ſ

Poſſeſſio bonorum facti & iuris, *l. vnde 2. C. de petit. bon. ſub.* C.23 i ¶Iuris, *l. omne 2. C. de pet. bon. ſub.* C.23 i non petita ad hæredem non tranſmittitur, *l. ſi Valerianus 1. ti. de reſtit. milit.* C.466 l ¶Ciuili inſolidum penes duos eſſe non poteſt, *l. prætor ait 1. §. 23 ff. de vi & vi arm.* N.677 penes proprietarium, *l. 1. prætor ait, §. 23. ff. de vi & vi arm.* N.667 tantum penes proprietarium, naturalis penes fructuarium, *l. poſſeſſio 1. ff. de adquir. poſſ.* N.401 a recuperatur etiam interdicto vnde vi, *l. clam 6. §. 1. ff. de adquir. poſſ.* N.418 t inſolidum apud quos eſſe poſſit, *l. clam 6. §. 1. ff. de adquir. poſſ.* N.418 p naturalẽ comitatur, *l. debitor 40 §. 2. ſoluta, ff. de pign. act.* V.1445 p an apud duos eſſe poſſit, *l. clam 6. ff. de adquir. poſſ.* N.418 q corporalis & iniuſta, *l. quod ſeruus 24. ff. de adqu. poſſ.* N.432 o pro naturali, *l. ſi id 25. §. 2. ff. de adq. poſſ.* N.433 i cur naturalis dicatur, *l. poſſeſſio 1. ff. de adqu. poſſ.* N.401 a ¶Diuturna pro longi temporis poſſeſſione, *l. ei à quo 21. ff. de vſucap.* N.467 d pro tricennali, decennali, & vicennali, *l. quamuis 18 ff. de vſucap.* N.466 n

¶Duplex apud eundem eſſe poteſt, *l. poſſeſſio 1. §. 1. ff. de adquir. poſſ.* N.402 d eadem clandeſtina & violenta eſſe non poteſt, *l. clam 6. §. 1. ff. de adqu. poſſ.* N.418 t alia eſt facti alia iuris, *l. cum 7. tit. de cur. fur. vel prodig.* C.1147 a feudi & emphyteuſeos ciuilis, an penes dominum tantum, *l. poſſideri 3. §. 5. ff. de adq. poſſ.* N.412 g fraudulenta non prodeſt poſſeſſori, *tit. 4. ſi de inueſtit.* F.6 l ¶Fũdi at nõ eius proprietas occupatur fluminis inundatione, *l. poſſideri 3. §. 17. ff. de ad. poſſ.* N.415 m ¶Hæreditatis retinetur per ſeruum hæreditarium, *l. quia ſeruo 16. ff. de oblig.* N.893 ¶Impropriiſſima dicitur quæ tenetur ab hæreditate, *l. ſi de eo 40. § 1. ff. de adq. poſſ.* N.443 e ¶Iniuſta pro naturali, *l. duo inſolidum 19. ff. de precar.* N.769 h ¶Iuſta plenior quam iniuſta, *l. quod ſeruus 24. ff. de adq. poſſ.* N.432 x ¶Iuſta pro ciuili, *l. duo inſolidum 19. ff. de precar.* N.769 h *l. quod ſeruus 24. ff. de adqu. poſſ.* N.432 r ¶Interrupta non prodeſt, *l. intereſſe 39. ff. de adqu. poſſ.* N.442 t ¶Immobilium obliuione amitti poteſt, *l. ſi id quod 25. ff. de adq. poſſ.* N.433 a ¶Iuriſdictionis quemadmodum probetur, *tit. de pace Conſtantiæ.* E.186 k ¶Legatorum cauſa iuſta ſex menſes impetrantur, *l. ſi quis 3. ff. ne vis fiat ei.* N.641 h

¶Libertatis in quibuſdam vtilis & inutilis, *l. quod autem 10 ff. de liber. cau.* N.336 i ¶Longa & quæ olim & quæ hodie dicatur, *l. longæ 3. ff. de temporibus præſcript.* N.842 x ¶Mobilium vilis & abiecta, *l. Pomponius 3. ff. de adq. poſſ.* N.422 d ¶Momentaria an dicatur, *l. fideic. 2. tit. vbi fideic.* C.565 ¶Naturalis pro corporali apprehenſione, *l. poſſideri 3. §. 3. ff. de adq. poſſ.* N.410 h impropriè pro detentatione, *l. qui legatorum 2. §. 1. ff. pro hærede.* N.504 n quemadmodum amittatur, *l. poſſideri 3. § 13. ff. de adqu. poſſ.* N.415 d dici poteſt ciuilis approbatione, *l. poſſeſſio 1. §. 1. ff. de adq. poſſ.* N.402 d interrumpitur etiam ſine vi, *l. ſequitur 4. §. 27. ff. de vſucap.* N.459 i nulla eſt penes vſufructuarios & eos qui ius in re habent, *l. poſſeſſio 1. §. 7 ff. de adq. poſſ.* N.404 b ¶Naturalis penes vſumfructuarium, *l. prætor ait §. 23. ff. de vi & vi arm.* N.677 per hæreditatem non tenetur, *l. ſi de eo 40. § 1. ff. de adq. poſſ.* N.443 c & ciuilis decreto primo non amittitur *ſi l. hac autem 5 §. 2. ff. quib. ex cau. maio.* N.565 eſt etiam de iure ciuili, *l. quod ſeruus 24. ff. de adquir. poſſ.* N.432 ſ apud duos eſſe an poſſit, *l. clam 6. §. 1 ff. de adq. poſſ.* N.418 r pignoris penes ipſum creditorem eſt, pignus debitoris ſui poſsidentem, *l. debitor 40. §. 2. ſolut. ff. de pigner. act.* V.1445 ſ eſt ex iure naturali ſecundario quod & ius gentium, *l. poſſeſſio 1. ff. de adquir. poſſ.* N.402 d ¶Nulla eſt apud colonum & depoſitarium, *l. qui legatorum 2. §. 1. ff. pro hærede.* N.504 n ¶Parentis confirmatur quodammodo in liberos, *l. in ſuis 11. ff. de liber. & poſthum.* I.389 d ¶Precaria non confert ius adquiſitionis in ſeruo, *l. ſerui 14. ff. de peric. & comm. rei vend.* V.1797 a ¶Proxima cenſetur, quã cito ingredi poſſumus, *l. poſſeſſio 1. ff. de adq. poſſ.* N.401 a ¶Rei nobis aufertur re ipſa nobis ſubrepta vel vi erepta, *l. rem quæ 15. ff. de adq. poſſ.* N.426 ¶Rei corporalis errore transferri poteſt, *l. ſi cum te 51. ff. de petit.* V.305 d ¶Rei ad nos reuertitur, *l. ſubſtracto 9. tit. de furtis.* C.1275 p ¶Rei dotalis ciuilis, an & quatenus penes mulierẽ, *l. poſſideri 3. §. 5. ff. de adq. poſſ.* N.412 g ¶Serui vitioſa nocet domino, *l. ſeruus 10. ff. pro empt.* N.502 t ¶Teſtatoris non eius hæredis non prodeſt legatario, *l. Pomponius 13. §. 9. ff. de adq. poſſ.* N.425 c ¶Triplex, naturalis, ciuilis, mixta, *l. prætor ait 1. §. 23. ff. de vi & vi arm.* N.677 ciuilis, naturalis, & detentatio, *l. poſſeſſio 1. §. 3. ff. de adq. poſ.* N.403 ¶Vacans non ſemper eſt nullius, *l. hoc interdictu 1. §. 1. ff quor. leg.* N.634 c dicitur, quam nemo animo vel corpore poſſidet, *l. ſequitur 4. §. 22. ff. de vſucap.* V.458 y ¶Vacua quid, *tit. 4. ſi de inueſtit.* F.6 h alia vera, alia quaſi poſſeſsio eſt, *l. interdictorum 2. §. 3. ff. de interd.* N.630 t ¶Violenta dicitur, quia cuilibet poſſeſsioni propter quã intẽtas interdictũ ineſt aliqua vis, *l. ſi de vi 37. ff. de iud.* V.694 k ¶Vitioſa eſt q̃ vi aut clã eſt, *ff. quod vi aut clã.* N.735 p̃ſcribi nõ põt, *l. Põpon.* 3. §. 10. *ff. de adq. poſ.* N.425 l ſerui & filij domino & patri nocet, *l. ſequitur 4. §. 16. ff. de vſuc.* N.457 d

Poſſeſſio adquiritur ignoranti domino, *l. poſſeſſio 49. ff. de adq. poſſ.* N.449 h ¶Adquiri per liberam perſonã poteſt,

Google

poteſt, l.eum 14.§.17.ſi epiſtola,ff.de furt.N.1774 z ¶Adquiritur per procuratorem l.communis 42.§.1.ff.de adq.poſſ.N.445 ∎
¶Adquiri an ſolo animo poſſit, l.certi 9. ff.de reb. cred. &c. V. 1246 l ¶Adquiritur ſolo animo quibuſdam caſibus, l.poſſideri 3.§.1.ff.de adq.poſſ.N.410 d ¶ Adquiritur per generalẽ procuratorem l.ſi rem 41.ff.de vſucap.N.482 ſ nobis ignorantibus adquiritur ex cauſa peculiari, l.nunquam 31.§.3.ff.de vſucap.N. 474 x per procuratorem adquiri poteſt, l.ſolutum 11.§.6.per liberam,ff.de pig.act.1430 ∎ vtrum nobis adquiratur per ſeruum fugitiuum, l.ſi ſeruum 15.ff.de pub in rem act.V.878 e ¶Amittitur ſolo animo non dominium, l.quod in eo 18.§.1.ff.de adq.poſſ.N. 425 ſ l.poſſideri 3.§.6.ff.de adq.poſſ.N.413 n ¶Auferenda non eſt alicui ſine cauſæ cognitione, l.defenſionis 7. C.de iure fiſci. C.5 d
¶Amitti obliuione poteſt, l.ſi id quod 25. ff.de adq.poſſ. N.433 a
¶Condici vtrum poſſit à non fure l.ſi vaſorum 12. ff.vſufr. quêadmo.caueat. V.965 b an & quando à teſtatore in hæredem continuetur, l.cum miles 30.ff.ex quib.cau maio.V.609 c impropriè dicitur eſſe in hæreditate, l.ſi dolo 1.§.13.Scæuola ff ſi is qui teſtam.N.1327 ſine proprietate eſſe poteſt & econtra, l.permiſceri 52.ff.de adq.poſſ.N.451 c plurimũ facti habet, l.ciuiles tit.de furt.C.2275 a alia plurimum iuris,alia plurimũ facti,alia plurimum iuris & facti, l.denique 19 ff.ex quib. cauſ. maior. V.599 ∎ quæ dicatur multum iuris habere, l.denique 19.ff.ex quib. cauſ. maio.V.599 c plurimum,multum,parũ interdũ iuris habet, l.poſſeſſio 1.ff.de adq poſſ.N.401.o multum iuris,& multum facti habet in retinendo, l.ſi dolo 1. §.15.ſcæuola, ff ſi is qui teſtam. N.1327 ∎ quæ eſt facti quandoque fingitur tradita, l.ſolutũ 11. §.1.ſolutam,ff.de pig.act.V.1429 b
¶Parit rei vindicationem, l.ita vt 16.ff.comm.V.1417 b ¶Probatur detẽtione corporali, tit.de pace Conſtantiæ.E.186 f ¶Probatur mercedis ſolutione, l.qui vniuerſas 30.§.6. ff.de adq.poſſ. N.437 ¶Quæri vtrum ex vna tantum cauſa poſſit, l.poſſideri 3. §.4.ff.de adq.poſſ.N.412 f vel ſolò conſpectu quæritur, l.poſſeſſio 1.ff.de adq.poſſ.N.401 a ¶ Quæri poteſt affectu ſolo, l.poſſeſſio 1.§.20.ff.de adq.poſſ.N.408 r quoties per ſeruum quæritur factum ſerui domini requiritur, l.poſſideri 3. § 12.ff.de adquir. poſſ.N.4114 e multis modis repetitur, l.momentanea 3.tit qui legitim.C.538 q ¶ prius reſtituenda quam de proprietate litigatur, l.ſi cui 48.tit.locati conduct.V.1875 g
¶Cum ſua cauſa reſtituenda, l.prætor 1.§.32.ſi fundus,ff.de vi & vi arm.N.679 a ¶quædam Retinetur animo & corpore alieno,quædam meo animo corpore alieno, l.prætor 1.§ 41. non ſolum,ff.de vi & vi arm.N.681 p ¶Retinetur ſolo animo, l.poſſideri 3.§.6.ff.de adq.poſſ.N.413 n ¶Succedit loco ſatiſdationis, l.ſciendum 15.ff.qui ſatiſd.cog.V.212 i ignoranti quibus caſibus tollatur, l.quamuis 46.ff.de adq.poſſ.N.447 r
¶Transfertur ex contractu inutili, l.& eleganter 7. ff.de dolo. V.509 b Transferri poteſt ſub cõditione, l.1.cum 2. §.5.ff.de don.N.153 l quibus modis transferatur, tit.33. de conſuetud.F. 77 ∎ CONTRA ſolo animo non adquiritur, tit.33.de conſuetud. F.77 b ¶Amittitur deſertione appellationis, l.ſciendũ 15.§.6. ff.qui ſatiſd.cog.V.213 g ¶Transfertur nuda conuentione hypothecæ, l.non ſolum 33.§.4.ff.de vſucap.N.478 e vera debitoris quo iuris titulo fiat, l.hoc edictum 1.ff de neg.geſt.V.411 f ab initio non clandeſtina in clandeſtinã ex poſt facto non mutatur, l.clam 6.ff.de adq.poſſ. N.417 i cum per nos adquiritur plurimum facti habet, cum retinetur plurimum iuris, l.denique 19.ff.ex quibus cauſ.maio.V.599 d eius qui audito aduentu armorum profugit non eſt vitioſa, l.metum 9.ff.quod metus cauſ.V.481 e

Poſſeſſionis bonorũ tempora vtilia cur abſenti currãt, l.ſi Valerianus 1.tit.de reſtit.milit.C.466 l & bonorum poſſeſſionis differentia, l.cognitio 4.§.1.ff.de offic.eius cui.V. 157 a ¶Clandeſtinæ vtrum non reale ſed perſonale, l.Pomponius 13. §.1.ff.de adq.poſſ.N.423 i ¶Iuſtæ cauſæ,donatio venditio, l.quod mea,ff. de adq.poſſ.N.428 f ¶Nanciſcẽdæ initium & origo ſpectatur, l.clam 6.ff.de adq.poſſ.N.418 k
¶ Præcariæ propter ſcientiam rei alienæ vitium eſt perſonale, l.Pomponius 13.§.1.ff.de adq.poſſ.N.423 i ¶ Violentæ vitiũ eſt reale, l.Pomponius 13.§.1.ff.de adq.poſſ. N.423 i naturalis & ciuilis differentia, l.poſſeſſio 1.ff.de adq.poſſ.N.401 a ¶Iniuſta quæ vi clam, l.poſſideri 3.§.5.ff.de adq.poſſ.N 413 g

Poſſeſſionis acceſſio transferre per procuratorem poteſt, l.ſi quis 41.ff.de rei vind.V.850 m ¶ Adquiſitio eſt ingreſſus poſſeſſionis iubente domino, tit.25. quib.mod.feud.conſt.poteſt.F.6 g ¶ Adquirendæ tot ſunt cauſæ quot & dominij, l.quod meo 18.ff.de adq.poſſ.N.428 f ¶Apprehenſio eſt facti, l.denique 19.ff.ex quib.cau.maio.V.599 e
¶ Cauſa ſummariè finienda eſt, l.ait prætor 1. ff. quorum bonorum.N.600
¶Cauſa mutari interdum poteſt, l.prædio 5.Cod. de locat.præd. 217 g
¶Cauſam quis mutare ſibi poteſt extrinſeca accedente cauſa, l.cum ſolus 29 ff.de vſucap.N.471 k
¶Cauſam ſibi mutare q̃s an poſſit, l.quod meo 18.§.1. ff.de adquir.poſſ.N.428 ∎ ſibi mutare licet extrinſeca cauſa accedẽte, l.non ſolum 53.§.1.ff.de vſucap.N.477 h regulariter nemo ſibi ipſi mutare poteſt, l.non ſolum 33.§.1.ff.de vſucap.N 477 b nobis quandoque mutare poſſumus, l.quædam 77. ff.de rei vind. V.864 mutare ſibi nemo poteſt, l.quod autem 10.ff.de liber.cau. N.336 k ¶Definitio, l.poſſeſſio 1 ff.de adq.poſſ.N.400.o ¶Effectus vſucapio, l.peregrè 44.§ 1 ff.de adq poſſ N.446 c ¶ Effectus vſucapio, l.peregrè 44.§.1.ff.de adq.poſſ. N.447 a ¶ Iudicia vtrum proponi poſſint,aduerſus minorem, l.momentaneæ 3.tit.qui legitim.perſon.C.539 a ¶Maximum eſt commodum, tit.9.qui ſucceſſores teneant.F.15 a ¶ Magnum commodum in libertate, l.idem erit 16.ff.de ſta.hom.V.91 g ¶Ratione filius patri non adquirit,ſed iure patriæ poteſtatis, l.quidquid 4.ff.de adq.poſſ. N. 417 c ¶Ratione ſeruus domino adquirit, l.quidquid 4.ff.de adq poſſ.N.417 c ¶Summa pro iure vel genere poſſidendi, l.poſſideri 3.§.5.ff.de adq poſſ.N.413 h ¶Verbo interdum ſignificatur proprietas, l.interdum 78.ff.de verb.ſign.N.1821 a & proprietatis in quibus ſit cõmunio, l.naturaliter 12.§.1.ff.de adqu. poſſ.N.411 a & dominij diſſimilitudo, l.naturaliter 12.§.1.ff.de adq.poſſ.N.421 b

Poſſeſſioni vitioſæ non ſit acceſſio ante completam præſcriptionem, l.Pomponius 13.§.5 ff.de adq.poſſ N.224 ∎

Poſſeſſionem aliquam in nullam mutare poſſumus, l.quædã 77. ff.de rei vind.V.86 a ¶ Aſininã ſaltem venditor tenetur tradere emptori, l.rem 28.tit.de contr.emp.V.1733 h etiam ciuilẽ pignoris creditor debitori reſtituere cogitur, l.debitor 40.§. 2.ſoluta,ff.de pign.act.V 1445 f ¶Ciuilem habere dicitur proprietarius, & qui in feudum vel emphyteuſim dedit, l.ſi vt certo 5.§.15.ſi duobus,ff.commod. V.1411 d ciuilem vſufructuarius non habet, l.naturaliter 12.ff.de adq poſſ.N.421 a retinet qui è fundo exit, l.poſſeſſio 1.§.1.ff de adq.poſſ.N.402 d retinemus mortuis colonis & inquilinis, l.ſi id 25.§ 1 ff.de adq.poſ.N.433 e facti petere is poteſt,qui poſſeſſionem iuris habet, l.ait prætor 1.ff.quor.bon.N.632 quæ eſt facti non quæ iuris eſt pupillus amittere ſine tutoris authoritate poteſt, l.ſi aliquam 28. ff. de adq.poſſ.N.435

Poſſeſſionem facti pupillus etiam tutore nõ authore alienare poteſt, l.pupillus 11.ff.de adq.rer.dom.N.371 a nullam habet qui ad modicum tempus conducit, l.ſi vt certo 5. §.15.ſi duobus,ff. commod.V.1413 d ¶ Naturalem tantum habent fructuarij vaſalli,emphyteutæ,coloni,ad modicũ tempus, l.ſi vt certo 5. §.15.ſi duobus,ff.commo.V.1413 d amittimus colono mortuo, l.ſi de eo 40.§.1.ff.de adq.poſſ.N.443 c retinet Dominus per colonum etiam à fundo abſentem, l.prætor ait 1. §.23.ff.de vi & vi arm.N.677 vnius & eiuſdem rei duo habere non poſſunt, l.poſſeſſio 7.§.1.ff.de adq.poſ.N.402 d rei habens voluntatẽ ciuilis conſequendæ habere præſumitur, l.etſi nolit 7.ff.de adq.poſ. N.419 b iniuſtè quæſitam vtrum ſeruus domino adquirat, l.quod ſeruus 24.ff.de adq poſſ.N.431 n ¶Vacuam nullus retinet ne animo quidem, l.ſequitur 4.§.27.ff.de vſucap. N.459 g qui occupat quaſi violentiam admittere videtur, l.ſequitur 4. §. 27.ff.de vſucap.N.459 g vel ſolo viſu adquirere poſſumus, leg. quod meo 18.§.3.ff.de adq.poſſ.N.429 per ſeruũ tanquã p̃ p̃curatorẽ adquirere poſſumus, l.nemo 22.ff.de adqu.rer.dom. N.375 e

Poſſeſſionem adquirimus per filios ab alio poſſeſſos, l.poſſeſſio 1.§.5 ff.de adq.poſ.N.403 l ¶ Amittimus nuntiatione verbali, l.de pupillo 4 ff.de op non.nun.N. 13 i ¶ Conſeruamus nuntiatione per lapillum, l.de pupillo 4. §.9.ff de op.nou.nunt.N 16 a ſibi quis mutat ſex modis, l.poſſideri 3 §.18 ff.de adq.poſſ.N.415 r ¶ Nanciſcimur decreto primo, l.ſi finita 15.§.15 ff.de dam.inf.N.59 a nobis quærere non poteſt q̃ caret intellectu, l.poſſeſſio 1 §.11. ff.de adq poſ. N.405 b ¶Recuperat intra annum veniens, ff.lib.39.tit.2.l.45.p ¶Retinent dormiẽtes & furioſi, l.poſſideri 3.§.3 ff.de adq.poſ. N.410 u quam retineamus eo qui nobis poſſidet furente vel locante, l.ſi id 25.§.1.ff.de adq.poſ.N.433 e ¶ Retinemus facilius quã adquirimus, l.nunquam 31.§.3.ff.de vſucap.N.474 l ¶ Retinemus etiam per pupillum, qui à nobis rem conduxit, l.quamuis 32.ff.de adq poſſ.N.437 d & per colonum ſi detineat,aut ſi animo poſſideat, l.ſi de eo 40.§.1.ff.de adq.poſſ.N.443 b ignorans vel errans non amittit, leg.ſi aliquam 28.ff.de adquir poſſ N. 434 f vaſallo non tradentis domini pœna, tit.26.ſi de feud.defunct.§.6 ſi facta.F.64 i rei debitor amittit,rem ipſam pignori tradendo, l.non ſolum 33.§.4.ff de vſucap.N.478 c nemo,niſi qui ipſe habeat in alium transferre poteſt, l.non ſolum 33.§.5. ff.de vſucap.N.478 e
¶Hereditas non habet, l.ſi dolo 1.§.15.Scæuola,ff.ſi is qui teſtam. N.1327 f
¶Per colonum non amittimus,niſi alius apprehendat, l.poſſeſſionem 29 ff.de adq.poſſ.N.435
¶Non habens vſucapere non poteſt, l.à diuo Pio 15.§.4.ff de re iud.N.530 p furioſus non amittit,quia affectionem non habet amittendi l.poſſideri 3.§.6.ff.de adq.poſſ N.413

Poſſeſſione quæſita regulariter non ſtatim dominium quæſitũ eſſe intelligitur, l.poſſeſſio 1.§.1.ff.de adq.poſſ.N.402 f interdum priuatur ignorans, l.ſi finita 15.§.22 ff.de damno infecto.N.61 h

Poſſeſſiones duæ ſunt ciuilis & naturalis, l.poſſeſſio 1 ff.de adq.poſſ.N.401 a agonotheticæ, l.ſequi 6.C. de diuerſ.præd.215 d duæ ſiue iuſtæ ſiue iniuſtæ apud eundem eſſe poſſunt, l.clam 6. §.1.ff.de adq.poſſ.V.418 r

Poſſeſſor pro detentore, l.congruit 4.Cod.de locat.præd.217 a ¶Emptore, l.ſæpe 63.ff.de rei ind.N.553 e Eo qui poteſt à poſſeſſore auocare, l.poſſeſſor 1.ff.pro empt.N.489 d Tributario, l.miſſi 7.C.de exact.tribut.33.p

Poſſeſſor bonæ fidei poſt litis conteſtationem, quib.caſibus bonæ vel malæ fidei poſſeſſor remaneat, l.qui dicit 25 §.1.bonæ fit.de vſuris.V.2055.o an & quando dolũ poſſit committere, l.ſi homo 45.ff.de rei vindic.V.851 h an & quo caſu deterioris ſit conditionis quàm malæ fidei, l.in 25. 15.§.6.tignum, ff.de rei vindic.V.840 m quo caſu fructus nõ lucretur, l.hæc ſi 41.ff.de rei vin.V.852 u in petitione hæreditatis quid reſtituere teneatur, l.ſenatus, ff.de pet.her.C.616 n an & quando non teneatur de caſu, l.utique 16.ff.de rei vind. V.812 q ¶Corporalis pro naturali, l.& habet 15.ff.de preſcr.N.769 b ¶Malæ fidei dicitur qui dolo poſſidet, l.item 4.ff.de alien.iud. mut.V.619 a ¶Cogitur probare ſolutionem à ſe factam, l.ſi quid 31.ff.de hæred.pet.V.791 e non tenetur de fructibus quos ex ſeruo à ſe ſuóq; ſumptu inſtructo percipere potuit, l.cæterũ 31.ff.de rei vind.V.844 x tenetur vltra quam ſit locupletior, l.Iulianus 17.§.1.ff.ex quib.cau.maio.V.598 h tenetur occaſione malæ culturæ, l.ei qui 54.ff.de her.pet.V.806 educere poteſt ſumptus de fructibus, l.ſi fundi 53.ff.de rei vindic. V.854 n ¶Repetere poteſt ſumptus officio iudicis non exceptione doli, l.ſin autem 28.§.5.in rem, ff.de rei vindic.V.843 a tenetur de fructibus percipiendis, l.cæterum 31 ff.de rei vind.V.844 t qua actione conueniatur pro fructibus conſumptis, l.malæ fide 3. tit.de condict.ex lege.C.737 r ¶Nullus cogitur ſine qualitate poſſidendi etiam, niſi petitione hæreditatis teneatur, l.cogi 11.tit.de petit.her.C.623 x ¶Immobilium an ſatiſdare cogatur, l.de die.§.1.ff.qui ſatiſd.cog.V.206 l ſuo nomine conuentus, hodie non ſatiſdat iudicatum ſolui, l.ſciendum 15. ff.qui ſatiſd. cog.V.212 i ſatiſdare non tenetur, l.ſed & ſi quis 4.§.1.ff.ſi quis cautio.V.226 q ¶Modicorum immobilium ſatiſdat, vti poſſeſſor mobilium, l.ſciendum 15.ff.qui ſatiſd.cog.V.212 i ſemel an præſumatur poſſidere, l.ſi cui 7.§.3.ſi tamẽ, ff.de accuſat.N.1423 a non reſtituens quatuor remediis compellitur. l.ſi poſſidentibus 21.tit.de rei vindic.C.637 a vt dicatur requiritur vt poſſideat iure dominij vel vtilis dominij, l.ſciendum 15. §.1. ff.qui ſatiſd.cog.V.217 k conuenitur ex contractibus defuncti, l.& quis 6.§.1.interdum ff.de interrog.act.V.1194 k vaſallus poſſeſſionem ſuam defendit aduerſus dominum, tit.4.ſi de inueſtitura.F.6 k an primò ſit conueniendus, l.licet 2.ff.ſi quis omiſ.cauſ. teſtam.I.699

Poſſeſſoris & emptoris ſimilitudo, ff.lib.39.tit.2.l.44.§.1 i ¶Cõditio cæteris paribus ſemper eſt potior, l.ſi ea res 31. §.2.vterque tit.de act.empt.& vend.V.1833 m

Poſſeſſorem eſſe & in poſſeſſione eſſe differunt, ff.de re iudicata.N 517

Poſſeſſores omnes poſt litem conteſtatam & motam controuerſiam an & quatenus pares, l.ſi homo 45.ff.de rei vind.V.851 m omnes cauent damni infecti, l.qui bona fide 13.§.9.ff.de dam.inf.N.52 l per quorum fundos aquarum formæ tranſeunt, à quibus ſint immunes, l.aquarum 1.C.de aquæductu 159 e quibus caſibus conueniantur pro rata, l.apud 2.C.de debit.ciuit.151 a

Poſſeſſorum alij cum titulo alij ſine titulo, l.& ex diuerſo 35.§.2. vbi autem, ff.de rei vind.V.845 l

Poſſeſſus alium poſſidere non poteſt, l.eius qui 41.ff.de reb. cred.V.1270 a

Poſſeſſum vi à ſeruo nulli adquiritur, proinde neq; ſeruo ipſi neque domino, l.quod ſeruus 24.ff.de adq poſſ.N.432 n

Poſſeſſorium & petitorium an vno & eodem libello poſſint proponi l.ordinarij 13.ti.de rei vin. C.633 f iudicium, locum non habet niſi in immobilib. rebus, l.rem quæ 15.ff.de adq.poſſ.N.426 p l.qui prior 29.ff.de iudi.V. 691 x eſt triplex, l.momentaneæ 3.tit.qui legitim. C.838 q retinendæ poſſeſſionis non concurrit cum petitorio, l.naturaliter 12.§.1.ff.de adq poſſ N.421 c petitorio prius terminandum, l.exitus 35.ff.de adq.poſſ.N.440 x

Poſſibilia natura tantũ in ſtipulationẽ deducũtur, l.inter ſtipulantem 83 §.5.ſacram, ff de verb.oblig. N.979 c

Poſſibile plerumque habetur pro facto, l.diem 4.ff.de inoffic.adſeſ.V.159 a

Poſſibilia id eſt quæ fieri aliter poſſunt, non ſemper inſpicimus, l.ſi quis 27.ff.de mandato.V.1655 b

Poſt aliquos relinquere, idem quod poſt eorum mortem, l. teſtator 89.ff.de leg.& fideic.I.797

Poſteaquam dictione non inducitur condicio, [illegible] modus, l.filius 32.ff.de dolo V.527 r

poſtquam quis falſo quid negauit, nõ prodeſt illi pœnitentia ſeu confeſsio, l.contra 4.tit.de le.Aqui. C.558 k

poſterior voluntas derogat priori, l.cum 22. ff. de lib.& poſthum.I.397 a

poſt dignitatem patris ſuſceptus dignitate patris non gloriatur, l.decuriones 1.ff.de decur.& fil.eorum.N.1729 p ¶Facto multa recõciliantur, quæ ab initio nõ conualeſcũt, l.mutuum 2.§.3.creditum, ff de reb.cre.&c.V.1237 e ¶Satiſdationem factam in iudicio tutor alienare poteſt bona pupilli ſine decreto, l.ſancimus 28.tit.de adminiſt.tut.vel cur.C.1170 a

Poſt ſpeciale generale verbum ſubdere non eſt nouum, l.exceptio 3.tit.de excep.rei vend.V.2038 q

poſteáve dictio modicum tempus ſignificat, l.ab hoſtibus 15.§.3.ff.ex quib.cau.maio.V.595 g

poſterior confeſsio magis attenditur fauore libertatis, l.liberos 10.tit.de lib.cauſ.C.1610 r ¶Scriptura interdum non attenditur ſed prior, l.ſi mihi 12.ff.de leg.& fideic. I.762 n non ſemper nocet, l.flumina 30.ff.de adim.I.1331 h

Poſteriores voluntates expreſsè vel etiam tacitè priorib. derogant, l.dari 19.tit.de fideic.C.1404 d

poſterioribus priora declarantur, l.quiſquis 95 ff.de leg.& fideic.I.1070 r

Poſteriora derogant primis interdum etiam non derogant, l. cum 22.ff.de lib.& poſthum.I.397 a

poſtquam dictio conditionem facit, l.ſi ita 45.ff.de lega.& fideic.I.894 g

Poſteaquam dictio non ſemper denotat internallum, l.filius 32. ff.de dolo.V.527 a

poſthumus habetur qui recidit in patris poteſtatem, l.filius 18 ff de tutor.& poſthum.I.401 inſtitui poteſt ſub quouis genere conditionum, l.cum 22.ff.de lib.& poſth.I.397 b alienus iure ciuili non ſuccedit, ff.lib.3.tit.1.l.7 b iure veteri at non nouiſsimo heres inſtitui poterat, l.à fratris 127 ff.de leg.& fideic.I.865 c præteritus rumpit ſpẽ gradus à quo præteritus eſt, l.ſi poſthumus 14.ff.de lib.& poſth.I.393 non eſt Exſecto ventre natus, l.poſthumus 6.ff.de inoſ.teſtam. V.728 e dicitur etiam in vita patris & antequàm naſcatur, ff.de leg.& fideic.I.834 d non habetur qui natus eſt non viuus, l.cum paterfamilias 29.ff.de neg.geſt.V.446 k rumpens pro parte, rumpit in totum, l.ſi poſthumus 14.ff.de lib.& poſthum.I.393 rumpens ſpem gradus præcedentis rumpit ſpem ſequentium graduum, l.poſthumus 14.ff.de lib.& poſthum.I.393 ſi naſcatur pro nato cenſetur, l.cum pater 29.ff.de neg.geſt.V.446 n

poſthumi quatuor modis dicuntur naſci, l.filius 18. ff. de lib.& poſth I.401 k appellatione iã natus cõtinetur ex ignorantia defuncti aliàs non tenetur, l.Titius 25.ff. de tutor.& poſthu.I.399 d l.teſtamento 17.ff.de teſtam.tutel.I.126 ¶Præteriti mors, viuo teſtatore contingens, facit teſtamẽtum conualeſcere iure prætorio, l.poſthumus 12. ff.de iniuſt.rupt.& irrit.fact.teſtam.I.439 propriè dicuntur, qui poſt humationem patris propriè nati, l.poſthumi 3. §.1.poſthumos, ff.de iniuſt. rup.& irr.fact teſt.I.424 d exheredari hodiè non poſſunt, & cur, Auth.non licet, C.de lib.præterit. C.1404.o & nati ſumma ſimilitudo, l.ſi poſthumus 14.ff.de lib.& poſthum.I.393 r ¶Non habentur pro iam natis, quoties dubium eſt naſcantur viui an mortui, l.poſthumi 3.§ 5.nominatim, ff.de iniuſt.rup.& irrit fact.teſtam.I.424 n

poſthumo tutor dari poteſt, l.cum paterf.29.ff.de neg.geſt. V.445 h proximus vt defuncto ſuccedat quæ neceſſaria, l.illud 5.ff.ſi pars hæred.pet.V.814

Poſthumæ appellatione non continetur nata, l.nomen 164.ff.de verb.ſign.N.1842 x

Poſthumorum appellatione non continentur iam nati, l.quod 15.ff.de teſtam.tute.I.126 i

poſtliminium in bello eſſe quid, l.in bello 12.ff.de capt.& poſtlim. N.1664 a per pacem reducti, l.in bello 12.ff.de capt.& poſtlim.N.1663

Poſtliminij ius ſeu fictio locum habet in vſucapione, l.denique 15.ff ex quib cau.maio.V.599 b habet filius apud hoſtes ſuſceptus, l.apud 9.ff.de capt.& poſtlim.N 1660 f an ex iure gentium an verò ex pacto, l.poſtliminium 19.ff.de capt.& poſtlim. N.1672 f iure omnia iura ciuitatis in ſuſpenſo, leg.illa 32. ff. de hæred. inſt.I.471 l

Poſtliminio impropriè redit, qui captus nõ fuit, l.ab hoſtibus 15. §.2. ff.ex quib. cau. maio. V.595 b mobilia & immobia recipiuntur, l.nauibus 2.ff.de capt.& poſtlim.N.1658 n

poſtulare quid, ff.de poſtul.V.327 ¶Quis pro alio poteſt in prima lite, l.à principe 11.ff.de poſtu.V.337 b ¶Imperitus poteſt, ſi modo factorum peritiam habet, l.non 2.tit.de poſtul. C.342 g

¶An

¶ An & quomodo poſſit aduocatus fiſci aduerſus fiſcũ, *l. hi qui* 10. *ff. de poſtul.* V.337 d quæ dicantur, *l. hunc tit.* 1. §.2. *ff. de poſtul.* V.329 mulieres cur pro aliis non poſſint, *l. hunc tit.* 1. §.5. *ff. de poſtul.* V.330 q infames vel damnati publico iudicio non poſſunt, *l. hunc titulum* 1. §.8 *ff. de poſtul.* V.332 z alij neque pro ſe, neque pro aliis poſſunt, *l. hunc titulum* 1. §.3. *ff. de poſtul.* V.320 c in perpetuum prohiberi quis poteſt, *l. puto autem* 6. §.1. *ff. de poſtul.* V.335 n qua ætate quis poſſit, *l. hunc titulum* 1. §.3. *ff. de poſtul.* V.329 f pro ſe an quis poſſit anno 17. ætatis, *l. hunc titulum* 1. § 3. *ff. de poſtul.* V.329 f pro alio an poſſint perſonæ eccleſiaſticæ, *l. hunc titulum* 1. §.5. *ff. de poſtul.* V.330 q non niſi pro certis perſonis poſſunt perpetua infamia notati, *l. hunc titulum* 1. §.8. *ff. de poſtu.* V.332 z infamis an & pro quibus poſsit, *l. ex ea* 9. *ff. de poſtul.* V.336 z

Poſtulatorum ſeu aduocatorum ſynonima, *l. hunc titulum* 1. §.2. *ff. de poſtul.* V.328 m

Poteſtatiuum non continuo neceſſarium, *l. ſæpe* 8. *ff. de off. præſ.* V.145 f

Potentiores præſumuntur eſſe crudeles, *l. quia etiam* 3. *ff. de alien. iud. mut.* V.617 c

Potentum nomine abuti non licet, *l. multi* 1. *Cod. de nauib. non excuſ.* 122 b

Potentioribus pares eſſe non poſſumus, *l. ſi quis* 1. §.1. *ff. ſi ex nox. cauſ. ag.* V.215 c

Poteſt latam habet ſignificationem, *l. cum in ſecundo* 16. *ff. de inoff. rup. irr. fact. teſtam.* I.437 b

¶ Verbum negatione præcedente importat præciſam neceſsitatem, *l. cum* 55. *ff. de acq. vel omit hered.* I.662

Poteſt pro debet, *l. cum vero* 26. *ff. de fideic. liber.* N 256 f *l. obſeruare* 4. §.5. *ff. de of. procons. & leg.* V.135 k ¶ Poſsibili non neceſſario, *l. teſtamentum* 1. *ff. de inoff. rup. & irr fact. teſt* I.421 f

Poteſt quis naſci ex matrimonio & tamen ſpurium eſſe, *l. diui* 25. *ff. de capt. & poſtlim.* N 1677 d interdum vt quilibet extraneus, *l. cum* 2. *tit. de condict. ob turp.* C.734 c quis accipere vxorem ſexagenariam, *l. ſancimus* 27. *tit. de nup.* C.1032 i

Poteſtas pro eo qui habet ius promittendi, *l. fideiuſſor* 26. *ff. de pign. & hypoth* V.1919 ¶ pro Dominio, *l. ſi neget* 7. *ff ſol. matr.* I.97 b ¶ Mero imperio, *l. ſolent* 6. *ff. de of. procons.* V.136 x ¶ Neceſsitate, *l. etiam* 45 § 1. *ff. de minor.* 25. *an* V.581 b

¶ Subiectione & reuerẽtia, *l. ad cintum* 4 *ff. de his qui ſui.* V.97 d

Poteſtas aduerſario in aduerſarium non eſt permittẽda, *l. ſi idem* 11. §.1. *ff. de iuriſd.* V.170 z ¶ Eadem principis & populi, *l. barbarius* 3. *ff. de of prat.* V.131 l ¶ Gladij pro mero imperio, *l. in ius* 2. *ff. de in ius voc.* V.184 i ¶ Conſecrandi committi poteſt alteri, *l. ſacra* 9. *ff de rer diuiſ* V.118 u ¶ Legis interpretandæ iuriſconſultis & iudicibus data eſt, *l. neque leges* 10. *ff. de legib.* V.76 e ¶ Exhibendi & rem ipſam habere paria, *l. qui pendentem* 25. *tit. de act. emp. & vend.* V.1829 m

Poteſtas & auctoritas de ingrediendis bonis facultate & auctoritate propria operatur hypothecam, *l. creditor* 3. §.2. *poſt diuiſionem, ff. qui pot. in pig.* V.1931 i

Poteſtatis verbum multiplex, *l. de eo* 10. § 1. *illud, ff. ad l. Corn. de falſ.* N.1496 t quatuor modis ſumitur, *l. cum prætor* 12. §. *qui poſſunt* 3. *ff. de iud.* V.680 p

Poteſtatem habere dicuntur, qui merum imperium habent, *l. hoc edictum* 1. §.1. *ff. quod quiſque iur.* V.176 k

Poteſtate patris, quo caſu quis non teneatur, licet ſi ex matrimonio natus, *l. matrimonium* 1. *tit. de repud.* C.1125 d

Poteſtates quæ, *lib. de pace Conſtantiæ.* E.171 b

Poteſtatẽ ſeipſos contingũt, qui in alterutrius aut alterius poteſtate ſunt, *l. hæc ratio* 3. *tit. de don. inter vir. & vxor.* V.2179 c

Pragmatica fit de conſilio procerum, *l. qua, tit. de crim.* C 564 n forma ſeu ſanctio quid, *c.* 2. *vt,* §. 1. *ſi minus, tit* 7. *de non alien. aut permut.* A.70 r fit cum procerum conſilio, *c.* 8. *iiſdem, tit.* 7. *de non alien. aut permut.* A.78 h quid, *l. vniuerſa* 7. *tit. de diuerſ reſcript.* C.248 m quomodo fiat, *Authen. coll.* 5. *Nou.* 69. *tit.* 24. *vt omnes obed c.* 3 *ſi vero* 327 r

Pragmaticus typus, *Nou.* 113 *tit.* 13 *in medio litis.* A.483 b

Præbenda non vacans conferri non poteſt, *l. de quæſtione* 30. *tit. de pact.* C 383 f

Præcedens cauſa, *l. ſi quis* 8. *ff. de iud.* V.678 i conſtituti inſpicienda, *l. ſi quis* 8. *ff. de iud.* V.678 i

¶ Clauſula maioris eſt efficaciæ ad determinationem ſequẽtium, quam ſequens ad determinationem præcedentium, *l. quiſquis* 95. *ff. de leg. & fideic* I.1070 i

Præcedentia ſemper inſpicimus, *l. ſi communis* 37. *ff. de ſtip ſeruor.* N.1066 g

¶ Conſequentibus reſtringuntur, *leg. nam* 4. *ff. de pœnu lega.* L.1219 f

¶ Innuunt quid in ſequentibus dicatur, *l. qui vinum* 16. *ff. de tritic. vin. vel oleo leg.* I.1160 y

¶ Perſequentia reſtringuntur, *l. Seia* 20. *ff. de inſtruct. vel inſtru. leg.* 1189 f

Præceptum iudicis ad cauſam finiendã pertinens interlocutio dici poteſt, *Nou.* 112. *tit.* 13. *de litig. c.* 1. *ideoque.* A.478 u pro interlocutoria, uel pro præcepto definitiuæ appoſito, *l. qui aduenitu* 11. *ff. de excep.* N.811 i

Préces principum vim præcepti habent, *l. ſi quis* 1. *tit. ſi rector prouinciæ.* C.1004

Præceptorum collectio eſt ars, *ff. lib.* 1. *tit.* 1. *l.* 10. §.1. o

Præconi creditur dicenti aliquid ſe præconizaſſe, *tit. ad quem in leſ. maieſt* E 154 a

Præcipuum quid ſit, *l. dotium* 1. *ff. ſol. matrim.* I.2 d

Pręcipit ius, *ff. lib.* 1. *tit.* 1. *l.* 10. §.1. l

Pręda pro iniuſta adquiſitione, *l. hoc edicto* 1. *ff. ſi ventris nomine mulieris.* I.105 d

Prædæ aut de præda ſolicitus non auditur, *l. ſi mulier* 14. *ff. ad ſenatuſ. Velleia.* V.1584 i

Pręděceſſoris ſui factum imperator abrogare poteſt, *tit. de pace Conſtantiæ.* E.187 l

Prædium deſertum quo tempore præſcribatur, *l. quiſquis* 3 *C. de agric. & cenſ.* 167 d

¶ Dotale eſt quod inæſtimatum datum eſt. *l. cum vir* 42. *ff. de vſucap.* N.482 c ¶ Minoris ruſticũ quibus ex cauſis vendi poſſit, *l. ob æs* 12. *tit. de prædiis.* C.1255 a ¶ Munificum, *l. locorum* 11. *C. de omn. agr. deſ.* 197 ¶ Vrbanum quod in vrbe, *l. dotale* 13. *tit. de fund. dotal.* V.2175 c quodlibet præſumitur liberum, *l. altius* 8. *tit. de ſeruit. & aqua.* C.654 h

Prædij Tamiaci ſequuntur conditionem patriæ, *l. ſi liber* 1. *C. de præd. tamia.* 253 l

Prædio datur ſententia, *l. is cui* 13. *ff. de operis noui nuntiatione.* N.34 r

Pręedia releuata, donata, adærata, tranſlata, *l. diſpoſitionem* 1. *C. de collat. donator.* 43 h ¶ Ruſtica inter immobilia cenſentur, *l. ſi quis* 3. *C. de vend. vel ciuit.* 150 n ¶ Vectigalia quid, *l. ſi finita* 15 § 26. *ff. de dam. inf.* N.62 t ¶ Vrbana propriè ædificia, *l. dotale* 13. *tit. de fund. dotal.* V.2175 d

Prædia conueniuntur, *l. is cui* 23. *ff. de ope. non. nuntia.* N.34 r per culturam meliorantur, *l. ſi Titio* 22. *titu. de pignor. & hypothec.* V.1918 p

Prædiorum vrbanorum & ruſticorum in inuectis differentia, *leg. item quia* 4. *ff. de pactis.* V.257 c

Prædiis omnibus legatis, debẽtur prædia etiam pignori obligata, *l. qui* 101. *ff. de leg. & fideic.* I.1076 d

Pręedicatur ius de omni re incorporali, *l.* 1. *fæmina, ff. de rer. diuiſ.* V.115 g

Prædo dicitur, qui indignus poſsidet licet habeat rei dominium. *l. prædonis loco* 46 *ff. de hered. pet.* V.801

¶ Habetur, qui in alieno moratur, domino contradicente, *l. is qui* 11. *ff. quod vi aut clam.* N.750 c de perceptis & percipiendis tenetur, *l. ſi pignore* 22 § 1, *idem, ff. de pign. act.* V.1441 p ¶ Naturalia debita non deducit, *l. ſi noxali* 11. §.2. *ſed ſi, ff. de pecul.* V.1520 g

¶ Non videtur qui rem habuit ab eo qui ius tradendi habet, *l. fideiuſſor* 32. *ff. de neg. geſt.* V.452 k

Prædonis durior eſt cauſa, quam furis ſimplicis, *l. ita vt* 16, *ff. commod.* V.1417 h

Prædoni res reſtituenda, *l. non ab* 64. *ff. de iud* V.707 b

Prædonem & malæ fidei eſſe differunt, *l. ſed etſi* 25. §.7. *ff. de petit. hered.* V.783 a non facit mala fides, ſed inuaſio, *l. nec vllam* 13. *ff. de her. pet.* I.59 d

præfationes faciliorem intellectum ſequentibus præſtant, *c.* 1. *plurimæ, coll.* 4. *No.* 22. *tit.* 1. *de nuptiis.* A.161 g

præferri poteſt Quis. Vlterior primo, ex voluntate teſtatoris, *l. ſciendum* 1. *ff de inoff. teſt.* V.716 m

¶ Debet vtilitas publica priuatæ, *l. riparum* 5. *ff. de rer. diuiſio.* V.117 u

præfectiani, *Nou.* 124. *tit.* 2. *de litiga. c.* 2. *ſi quis.* A 560 y

præferendum auditorium maius, *l. quique* 3. *ff. de in ius voc.* V.185 c

præfectus pro Cæſaris procuratore, *l. prætor* 2. §.4. *hoc interdictum, ff. ne quid in loco publi.* N.651 d

Præfectus prætorio legem facere poteſt, *l. libellus* 1. *tit. de off præf. prat orient.* Cod.250 z quis dicatur, *ff. de offic. præfect. prætor.* V.125

¶ Diſpenſat ſuper reſcripto vel priuilegio principis, *l. ſi quis* 9. *C. de aquæduct.* 160 z

¶ Vigilum an duplex fuerit, *l. nam ſalutem* 3. *ff. de off præf. vig.* V 132

¶ An ſpectabilis, *l. nam ſalutem* 3. *ff. de of. præf. vig.* V.132 x de quibus criminib. cognouerint, *l.* 15. *ff. de cond. cau. dat.* V.122 u ¶ Quandoque ponitur pro procuratore Cæſaris, *l. ad fiſcum* 5. *tit. vbi cauſa.* C.559 b

Præfectiani erant apparitores præfecti prætorio, *l. præfectura 1. C. de apparito. præfect. præt.* 309 a
Præfecti vrbi iuriſdictio, quibus rebus quóve territorio termineтur, *ff. de of. præf. vrb.* V. 126 vigilum officium, *ff. de of. præf. vig.* V. 132
Præfectus prætorio auguſtalis, an & quomodo ius gladij habeat, *l. præfectum 2. tit. de of. præf. augu* C. 265 n
Præfectorum prætorio priuilegia, *l. breuiter 1. ff. de offi. præf. præt.* V. 1256
Præfectura vrbana an maior ſit patriciatu, *l. nemini 3. C. de conſul.* 22 8 b
Præiudicatur pluribus creditoribus præſentib. paucioribus abſentibus, *Nou. 119. tit. 2. vt ſponſ. larg. c. 6. ad hæc.* A. 518 x
Præiudicium *ff. de excep.* N. 807 pro actione præiudiciali, *l. adoptiuum 7. §. 1. ff. de in ius voc.* V. 186 u actione in rem præiudiciali, *l. quoties 6 ff. ſi liber. ingen.* N. 351 b *l. ſed & hæ 33. §. 2. ff. procura.* V. 372 l ¶ Probatione, *l. ſenatus 1. ff. de agnoſ. & alend. lib.* I. 89 e ¶ Rei vindicatione, *l. Imperatores 15. ff. de priuil. cre.* N. 590. o
Præiudicium aliud plenum, aliud qualequale, *l. cum res 1. ff. de excep. rei iud.* N. 816 p
¶ Alteri per alterum non infertur, *l. nec filius 7. tit. de reb. cred.* C. 703 d minores cauſæ, maioribus facere non debent, *l. per minorem 54. ff. de iud.* V. 704 z id eſt impedimẽtum non debet adferri, *l. 13. inde, §. 3. idem, tit. 31. ff. ad leg. Aquil.* V. 1068 non ſit agere non valenti, *Nou. 115. tit. 16. vt cum de appel. c. 5. hæc autem,* A. 495 f ¶ Facere non debent facto ſuo non legitimi legitimis, *Nou. 89. tit. 1. quib. mod. natu. eff. ſui, c. 3. primus, §. 1. ſi quis.* A. 401 f non plenũ à qualequale, *l. ſi quis 7. ff. de hær. pet.* V. 750 z
Præiudiciis quemadmodum à nobis petantur liberi, *l. poſt 1. §. 2. per hanc, ff. de rei vind.* V. 820 l
Præiudicia pro ſpecialibus exceptionibus, *ff. de excep.* N. 807
Præiudicialis differt in eo à rei vindicatione, & quomodo, *l. fine 3. ff. de agnoſcend. & alend. lib.* I. 91 f differt à rei vindicatione, *l. fine 3. ff. de agnoſ. & alend. lib.* I. 91 d actio qua quis ſe filium ait, differt à rei vindicatione, *l. fine 3. ff. de agnoſ. & alend. lib.* I. 90 d actio cur dicatur, *l. fine 3. ff. de agnoſ. & alend. lib.* I. 90 c actione mulier maritum ſibi aſſerit, *l. fine 3. ff. de agnoſ. & alend. lib.* I. 91
Præiudiciali actione in rem vti poteſt, filius natus conſtante matrimonio, *l. fine 3. ff. de agnoſ. & alend. lib.* I. 91 g
Præiudiciales actiones omnes ſunt prætoriæ præter vnam, *l. fine 3. ff. de agnoſ. & alen. lib.* I. 91 d
Prælatus malus bonum ſubditum timet, *l. priſco 3. C. de curio.* 267 d dies quid, *l. qua quiſque 1. §. 2. ff. de edend.* V. 143 c ¶ Repelli poteſt ſi eius electio aliqualiter vitiari poſſit, *l. etiam 1. tit. de eo qui pro tut. neg. geſt.* C. 1209 f
Prælationis ius receptum eſt inter plures, *l. generaliter 3. ff. de decur. & fil. eorum.* N. 1731 g
prælaturæ ad heredes non tranſeunt, *l. tutela 16. ff. de tutelis* I. 119 g
prælegata in primo teſtamento, in ſecundo repetita nõ intelliguntur, *l. ſtatus 48. ff. de iure fi. ci.* N. 1654 p an quando reſtituenda vel retinenda, *l. quamuis 15. ti. de fideicom.* C. 1463 f pro qua parte imputentur in quartam heredis, *l. cum 16. tit. de fideic.* C. 1453 f de communi luenda ſunt, *l. ſeruos 34. ff. fam. erciſ.* V. 1145 g
prælegatio non valet pro ea parte qua quiſquis eſt heres, ſed pro partibus coheredum, *l. ſi ſtipulatio 2. tit. de iure dot.* C. 1972 r
præmium nemo ex delicto, ſed pœnam pati debet, *Nou. 123. tit. 6. de ſanct. epiſc. c. 15. ſed neque.* A. 543 c interdum quis conſequitur ex dolo ſuo, *ff. lib. 1. tit. 2. §. 7.* b & ex delicto, *l. præclaram 2. C. de primic.* 234 e ¶ Debetur proditionem & homicidas reuelantibus, *l. teſtamento 90. ff. de hær. inſt.* I. 511 ¶ Dari non debet vbi pœna conſtituitur, *l. milites 13. ff. de re militari.* N. 1691 e non debet quis pro pœna reportare, *l. ne quis 38. C. de decur.* 55 d bonis infligitur, *l. nam & 2. ff. de legib.* V. 73 c & pœnam quis interdum conſequitur ex eodẽ facto, *l. poſt finitam 11. ff. de ſuſpect. tut. vel cur.* I. 245 b nemo tamẽ cõſequi debet, *l. venditor 21. ff. de hær. vel act. ven.* V. 1982 p
Præmiis docti afficiendi, *Auth. coll. 6. Nou. 82. tit. 11. de iud. cibus, c. 9. ne autem.* 380 e
Præmio ſit quis bonus, *ff. lib. 1. tit. 1.* q
Præmia merentibus tribui conuenit, *l. ſi quando 2. tit. de of. præf. præt. afri.* C. 245 p
Præmia ex publico debentur ſeruis, qui necẽ domini non vindicarunt, *l. domin... ff. de SC. Sila. & Clau.* I. 733 a
Præmia inſtituta hominibus ad officium incitandis, *l. lege Cor. 25. tit. de SC. Sila. & Clau.* I. 736
præmortuus quis intelligitur, ſeu præſumitur ex qualitate perſonæ vel ſimilibus, *l. ſi qui 26. ff. de mortis cau. donat.* N. 181 p

Præoccupare an quis dicatur per litis conteſtationẽ, *l. ſi à pluribus 33. ff. de leg. & fideic.* I. 776 g
præpoſitionis lex ſeruanda, *l. vtilitatem 1. §. 12. igitur, ff. de exercit. act.* V. 1452 u
præpoſterationis vitium nocet, vt qui præpoſterè agit repellatur, *l. municipij 6. ff. de decret. ab ordin. faciendis.* N. 1775
præſcribere poteſt miſſus in poſſeſſionem etiam ſciens rem alienam, *ff. lib. 39. tit. 2. l. 44. §. 1.* d precarium qui id tenet non poteſt, *l. ſi ædes 32. ff. de ſer. vrba. præd.* V. 992 g malam fidem habens, ſi rem per procuratorẽ emerit bonam fidem habentem, *l. cum 51. tit. de ædil. edict.* V. 1991 i ¶ Suam libertatem quo tẽpore decuriones eſſe poſſint, *l. decuriones 1. ff. de decur. & fil. eorum.* N. 1728 r libertatem eſt occidere ſeruitutem *l. ſi ædes 32. ff. de ſeru. vrb. præd.* V. 992 l vtrum quis poſſit rem ſuam reuocabiliter, *l. in acceſſione 8. ff. de diuer. temp. præſcrip.* N. 845 rem feudalem emptor, qui eam ignorans feudalẽ iure proprio emit etiã aduerſus dominum poteſt, *tit. 49. de feud. non habent.* F. 93 i niſi triẽnio nõ poteſt poſſeſſor pro herede, *l. ait prætor 1. ff. quor. bonor.* N. 632 k an & quatenus poſſit is qui factus eſt rei dominus per traditionẽ & voluntatem coactam, *l. ſi vi 3. tit. de his quæ vi metuſve.* C. 409 ſ
præſcribi fugitiuus an poſſit 30. annis, *l. cum ſatis 22. C. de agric. & cenſit.* 121 h niſi nata ſit actio nõ poteſt, *l. 1. hæc actio, §. 1. quæ, tit. 2. ff. familiæ erciſcund.* V. 1024 f ¶ Ius confiſcandorum bonorum an quinquennio debeat, *l. Gaius 22. ff. de SC. Sila. & Clau.* I. 735 i ¶ Cenſus præſtatio aduerſus priuatos poteſt, *l. iubemus 14. C. de fund. patrim.* 206. o
¶ Hereditatis petitio poteſt, triennio ab his qui titulũ non habent *l. nec vllam 13. ff. de hæred. petitio.* V. 758 n incorporalia poſſunt, *l. iuſto 44. §. 5. ff. de vſucap.* N 486 u ¶ Ius vſus rei pertinentis proprietate ad rem publicã, *l. ſed ad 30. tit. de contrahen. emp.* V. 1734 ¶ Ius non præſtandi, *l. locatio 9. §. 6. ff. de publicanis.* N. 142 x ¶ Ius offerendi certo tempore, *l. ſi finita 15. §. 33. ff. de dam. inf.* N. 65. e, *l. ſi rem 9. §. 3. omnis, ff. de pig. act.* V. 1427 an poſſit ius ſepulchri *l. ſi meo 5. ff. de mort. inf. & c.* V. 1234
¶ Quo tẽporis ſpatio libertus poſſit, *l. ea quæ 1. tit. vbi cauſ.* C. 570 m an poſſit profanus locus citra monumentũ, *l. monumentorum 6. tit. de relig. & ſumpt.* C. 697 c ¶ non poteſt Locus publicus niſi centum annis, *l. prætor 2. §. 34. hoc interdictum, ff. ne quid in loco publ.* N. 656 h iniuſtum matrimonium poteſt etiam per 40 annos, *l. qui in prouincia 57. § in libro 2. ff. de ritu nupt.* V. 2120 ¶ Res furtiuæ & vi poſſeſſæ, an & quando poſſint, *l. ſi vi 3. tit. de his quæ vi metuſve.* C. 409 ſ
¶ Res pupilli 30. vel 40. annis poteſt, licet 10. vel 20. nõ poſſit. *l. ſi ea 1. tit. ſi quis ignorans.* C. 1358
¶ Res omnes poſſunt, niſi quæ præſcribi prohibitæ ſunt, *l. agros 3. C. de fund. limit.* 200 l an & quomodo poſſint metu facta, *l. ſi mulier 21. §. 2. ff. quod met. cau.* V. 500 m vſusfructus poteſt, *l. iuſto 44. §. 5. ff. de vſucap.* N. 486 x quo tẽpore poſſit iure agendi ad ſupplementum legitimæ, *l. ſi quis 34. tit. de inoffic. teſtam.* C. 601 g rem ſuam qui patitur eam alienare velle præſumitur, *Nou. 100 tit 12. de temp. non num. pecu. c. 1. ſi ergo. §. ſi aut.* A. 453 h reſtitutio an perpetuo poſſit, vt perpetua non ſit, *l. quæſitum 30. §. 6. in dolo, ff. de pecul.* V. 1534 u quo tẽpore poteſtas arbitri, vel arbitratoris poſſit, *l. ſi quis 43. ff. de verb. obli.* N. 950 replicationi vt & ipſi actioni, at non exceptioni, *l. quæſitum 30. §. 6. in dolo, ff. de pecul.* V. 1534 u pigneratitia actio nõ poteſt antequam naſcatur, *l. ſi rem 9. §. 3. omnis, ff. de pig. act.* V. 1427 ea quæ meræ ſunt facultatis, *l. viam 2. ff. de via pub.* N. 662 p incorporales res, *l. longa 4. ff. de mort. infer. & ſepul. ædif.* V. 1233 b quæ in bonis nullius ſunt, & eſſe non poſſunt, *l. longa 4. ff. de mort. infer. & ſepul. ædific.* V. 1233 b vitioſa poſſeſſio, *l. Pomponius 13. §. 10. ff. de adq. poſſ.* N. 425 l loca iure gentium publica, *l. præſcriptio 45. ff. de vſucap.* N. 486 m quæ ſunt in vſu publico, *l. ſed ſi 40. ff. de leg. & fideic.* I. 785 a
præſcribens rem immobilem rei dominiũ habet iure ciuili, *l. communi 7. §. 12. qui in, ff. comm. diuid.* V. 1164 q ſimilis eſt ſoluenti, quoad quid non in omnibus, *l. item illa 18. §. 1. quod adiicitur, ff. de conſt. pec.* V. 1401 c
Præſcribuntur immobilia decẽnio inter abſentes & vicennio inter præſentes, *l. ſi quis 10. §. 1. agi, ff. ſi ſeru. vind.* V. 1035 c
præſcribitur actio finium regundorum triennio, *l. 1. finium, tit. 1 ff. fin. regund.* V. 1119 a furti 30. annis, *l. ſi cum 41. ff. de furt.* N. 1289 b, *l. pro emptore 2. §. 6 ff. pro empt.* N. 493 e ¶ Libertas ſine apto titulo, *l. ſi ædes 32. ff. de ſer. vrb. præd.* V. 992 g quinquennio peculatus & adulterij crimẽ nõ falſi, *l. peculatus 7 ff. ad leg. Iul. pec.* N 1515 b ¶ Proprietas rei triennio, *l. ſi finita 15. §. 15. ff. de dam. inf.* N. 58 u 30. annis ſeruus publicus, *l. in omnibus 13. ff. de diuerſis temp. præſcrip.* N. 847 res fiſci ſpatio xx. annorum, *l. in omnibus 13. ff. de diuerſis temp. præſcri.* N. 847 eo tempore ſtipulatio iudicio ſiſti quo principalis, *l. ſi forum 4. ff. de diuerſis temp. præſcrip.* N. 843 b

Præſcribendi cauſam præſtat decretum ſecundum, l. dies tantieni 5. ff. de dam. inf. N.40 h

Præſcribatur an alia ratione legatum, & ſtipulatio in ſingulos annos requirantur, l. ſi in ſingulos 4. ff. de annuis leg. & fideic. I. 1083 u tricennio feudum ſi quis eo ſpatio rem aliquam vt feudum poſſederit, tit. 26. ſi de feudo defunct. §. 3. ſi quis. F. 61 d

Præſcribuntur facilius, quæ facilius conceduntur, l. mariti 29. ff. ad l. Iul. de adult. N.1467 e

Præſcriptum crimen lenocinij lege Iulia quo ſenſu dicatur, l. ex leg. 2. §. 4. qui, ff. ad legem Iul. de adul. N.1442 l

præſcriptis verbis actio vnde dicatur, l. ſicut 1. ti. de rerum permut. V.1887

¶ Verum inter hæredem & teſtatorem naſcatur, l. his conſequenter 18. §. 2. idem quarit, ff. fam. ercif. V.1132 t ¶ Actione agitur ad intereſſe, vel ad fieri quod eſt conuentum, l. naturalis 5. tit. de præſcrip. verb. V.1890 i ¶ Datur cum aliæ actiones deficiũt, l. petenti 27. ff. de pign. act. V.1439 m

Præſcripta re poteſt quis conueniri, vbi titulo donationis præſcripſit, id quod ei donari non potuit, l. ſi ſponſus 5. §. 6. ſi donationis, tit. de don. inter vir. & vxor. V.2184 l

præſcriptio pro defenſione, l. ſi libertus 17. ff. ad municipalem. N.1715 e ¶ Exceptione, ff. de except. N.806 l. ſi fideicommiſſum 50. §. 1. tractum, ff. de iud. V.701 a l. nihil 12. ff. de inof. teſt. V.730 i ¶ Præſcriptione quæ venit ex poſſeſſione, l. cum hæres 11. ff. de diuer. temp. præſcrip. N.847

Præſcriptio alia voluntaria ſeu conuentionalis alia legalis, l. etiam 45. ff. de minor. 25. ann. V.580 n eſt alienandi ſpecies, tit. 8. de inueſt. de re alien. fact. F.41 r longiſſimi tẽporis per litis cõteſtationem interrumpitur, l. mora 6. tit. de rei vind. C.638

¶ Longi temporis dicitur interdum vſucapio, l. item 4. ff. de alien. iud. mut. V.619 a agentium currit, l. mora 26. tit. de rei vin. C.638 m ¶ Nulla eſt ſine poſſeſſione, l. denique 29. ff. ex quibus cau. maio. V.599 ¶ Regularis & conuentionalis ſeu ordinaria fit miſſo executore, l. dubium 1. tit. quando libel. princip. datus litis conteſt. faciat. C.239 d ¶ Rei feudalis ad dominum reuerſæ currit aduerſus ipſum dominum, tit. 8. de inueſt. de re alien. fact. F.41 r ¶ Seruitutis paſſiuæ etiam longiſſimi temporis poſſidenti vaſallo non currit aduerſus dominum, tit. 8. de inueſt. de re alien. fact. F.41 r ¶ Seruitutis negatiuæ à die prohibitionis incipit, l. qui luminibus 11. ff. de ſer. vrb. præd. V.981 g ¶ Temporalis non currit, aduerſus eum qui iure agere poteſt, Nou. 123. tit. 6. de ſanctiſ. epiſc. c. 26. ſi vero. A.549 c quibus caſibus noceat minori, c. 4. illud, tit. 1. de hær. & fal. A.19 i ¶ Triginta annorum locum habet in feudis, tit. 28. de vſu Mediolan. F.30 i 30. vel 40. annorum iure digeſtorum prohibita, l. Iulianus, ff. ex quib. cau. maio. T.597 f Vaſſalli occaſione quæſita, an & quomodo noceat domino, tit. 8. de inueſt. de re alien. fact. F.41 r

¶ Quinquennij currit cõtra minores ſi maiores facti quinquennio tacuerunt, l. ſi quando 3. titu. ſi maior factus alien. Cod. 1261

Præſcriptio continetur vſucapionis verbo, l. vſucapio 3. ff. de vſucap. N.452 x

¶ Currit hereditate iacẽte, l. hactenus 11. ff. de conſt. pec. V.1397 m ¶ Contra minorem Currit ſine ſpe reſtitutionis, quãdoque ipſo iure ceſſat, l. ſancimus 5. tit. ſi aduerſ. C.451 e

¶ Currit etiam contra nondum natum, l. etiam 45. ff. de minor. 25. ann. V.580 n

¶ Impeditur ratione perſonæ quoties incapaci legatur, l. Labeo 8. ff. de vſucap. N.460 c hoc facit, quod præceptio & authoritas principis, l. iubemus 14. C. de fund. patrim. 206 k

¶ Interrumpitur per executorem, l. offeratur 2. tit. de lit. conteſt. C.544 t

¶ Interrumpitur fideiuſſoris datione, l. quoties 37. §. 4. ſi quis, ff de ſolut. N.1154 f

¶ Plus operatur quàm pactum, l. 1. hæc actio, §. 1. quæ, tit. 2. ff. fam. erciſcun. V.1025 a ex titulo reuocabili procedit, l. ſi alienam 13. ff. de mort. cau. don. N.177

¶ Requirit factum hominis poſſidentis & præſcribentis, l. ſed ſi 26. ff. de ſeruit. vrb. V.989 m

¶ Quibus caſibus ceſſet, l. agros 3. C. de fin. limit. 200 l ¶ Contrà minorem non currit, tit. 1. quom. in læſ. maieſt. E.158 c an & quæ currit aduerſus minorem, l. contra 1. tit. ſi aduerſ. vſucap. C. 443 d commune aliquid habere poteſt cum iure pignoris, ut non vſucapio, l. conuentio 1. tit. de pign. & hypoth. V.1904 n locum tantũ habet in rebus immobilibus atque ita in re immobili non cadit vſucapio, l. ſeruum 1. tit. de ſeru. fugit. C.1267 b ¶ In præſcribendis iuribus negatiuis non currit, niſi à tempore cõtradictionis, l. 11. qui luminib. ff. de ſeru. vrb. præd. V.981 g quibus caſibus currit contra minorẽ, l ſancimus 5. tit. ſi aduer. C.451 e non cadit, niſi in habilibus præſcribi, ff. de diuer. & temp. præſcrip. N.840 non currit aduerſus ciuiliter poſſidentem, l. inteſtata 14. ff. pro emp. N.503 f an currat contra minorẽ, Auth. niſi, tit. de bon. matern. C.1542 n

aduerſus hæreditatem iacentem & captiuam, l ſeruum 22. ff. de ſtip. ſeruor. N.1060 aduerſus infantes, c. 23. veniunt coll. 4. Nou. 22. tit. 1. de nuptis. A.18 h aduerſum minorem niſi poſt minorem ætatem, l. in his 1. tit. de temp. in integ. C.471 e interdum negligenti, l. quinquennium 3. §. 1. quid ff. ad legem Iuliam de adul. N.1408 e ¶ non Inchoatur contra hæredem ante aditã hæreditatem, l. Ea quæ 5. tit. de temp. in integ. C.1574 n ¶ non Interrumpitur ſi ſpoliatorem incõtinenti deiecit, l. 17. qui poſſeſſio, ff. de vi & vi arm. N.690 p non obiicitur aduerſus aquæductos publicos, l. vſus 5. C. de fund. reipriua. 211 h non procedit ex titulo ſimulato ſed ex vero, l. donationis 6. ff. pro donat. N.508 ſi titulo, l. prætor ait 1. §. 7. ii cuius. N.707. o

Præſcriptionis ſeruitutum corporalium differentia, l. cum fundo 36. ff. de ſeruit. præd. ruſt. V.1012 k

Præſcriptioni ſeruitutis & iurium Incorporaliũ requiritur titulus, l. ſi quis 10. ff. ſi ſeru. vind. V.1035 b

Præſcriptionem interrũpere quemadmodum quis poſſit, l. is qui 39. ff. ex quib. cau. maio. V.613 c

Præſcriptione tricẽnali ius omne tollitur, l. Pomponius 13. §. 1. ff. de adq. poſ. N.422 h dominium non adquiritur, l. ſi quis 10. ff. ſi ſeruit. vind. V.1035 b dominium vtile ſeu effectus dominij adquiritur, l. traditionibus 20. tit. de pactis. C.306 l. vſucapio 3. ff. de vſucap. N.452 x triginta annorum feudum adquiritur, etiam ignorante domino & ſine dilatione in remanente, tit. de cõſue. 33. F.77 b adquiritur quaſi dominium, l. Sticho 36. ff. de vſu & vſufruct. I.1126 p videtur res eſſe deſinere, l. ſi rem 49. ff. de neg. V.465 d

Præſcriptiones introductæ ad rigorem iuris conſeruandũ, l. iuris ignorantia 7. ff. de iuris & facti ignorant. V.1099 a aduerſus deſides, l. cum fundo 36. ff. de ſeru. præd. ruſt. V.1012 k contra ius naturale, l. bona publica 1. ff. de vſucap. N.452 n non in pœnam, ſed propter libertatẽ ſubditorũ, ne de iure ſuo ſemper dubitent, Nou. 100. tit. 1. de temp. non ſolu. pecu. c. 1. ſi ergo §. 1. ſi autem. A.453 f ¶ Iure ciuili, l. bona publica 1. ff. de vſucap. N.452. o ¶ Iudiciales aduerſus adultos quemadmodum currant, c. 25. veniunt coll. 4. Nou. 22. tit. 1. de nuptiis. A.181 g proteſtatione impediuntur, tit. de pace tenen. 53. §. 1. ſi quis. F.102 f ¶ Odioſæ, coll. 2. Nou. 9. tit. 4. vt eccleſ. Romana. A.105 d quia odioſæ extendi non debent, l. ſoluitur 5. tit. quib. mod. pig. vel hyp. V.1950 f & vſucapiones interrumpuntur per ſimplicem controuerſiam, l. ſed etſi 25. §. 8. ff. de pet. hær. V.783

Præſcriptionum tria genera conſiderantur aduerſus minores, l. auxilium 37. §. 1. ff. de minor. 25. an. V.573

præſens nec contra dicens præſumitur conſentire, tit. de conſuetud. 33. F.77 d

præſens poſſeſſio non ſemper inſpicitur, l. prætor tit. 1. §. annis, ff. de itin. actuq. N.707 b ¶ Status perſonæ multis caſibus non inſpicitur, l. cui eorum 3. ff. de poſtul. V.334 i

¶ Stipulatio domini non trahitur ad futura, l. damni 18. §. 5. ff. de dam. inf. N.20 d poteſt eſſe in pendenti, c. 2. hoc autem tit. 2. de non elig. ſecundo nub. A.26 l reſpectu abſentis dicitur qui alium loquentem exaudire poteſt, c. 1. ſi quis tit. 4. de fideiuſſ. & mandat. A.37 k non intelligitur qui Reip. cauſa abeſt, l. ſi quis 43. ff. ex quibus cau. maio. N.515 c an & videatur conſentire vel non conſentire, l. quidam 11. tit. de empt. V.1601 g indicatiui incertum, l. hac 7. tit. de contrah. empt. V.1727 d ſeu teſtamenti tempus an inſpiciatur, l. Modico 40. ff. de aur. & argen. le. I.1183 i

Præſenti die non ſemper res debetur & cur, l. in omnib. ff. de diuerſ. regul. iur. antiq. N 1870 d futurum & econtra futuro vel præſenti præteritum intelligitur, l. ſi ita 16. ff. de aur. & argen. leg. I.1160 m verbo futura non continentur, l. teſtator 89. ff. de leg. & fideic. I.969 b

Præſentes exiſtimantur quæ ſtudiorũ cauſa abſunt, & ideo cõmodis præſentium fruuntur, l. quæſitum 78. ff. de leg. & fideic. I. 2055 l. Seia 20. ff. de inſtruct. vel inſtrum. leg. I.1190 q

præſentia quibus exigitur, l. in cauſæ 12. §. 1. ff. de min. 25. an. V.553 f an & quando noceat, l. fideiuſ. ti. de pig. & hyp. V.1910 cõſẽſum operaẽ, l. Lucius 53. ff. de manu. teſta. N.231 b an pro cõſenſu habeaẽ, l. Gaius 39. ff. de pig. act. V.1444 n operatur vt aliquid quaſi de peculio eſſe videaẽ, l. quod ſtatuli 41. ff. de mort. cau. don. N.191 i multũ operaẽ in aliquo obligãdo, l fals' 43. §. 3. nihil, ff. de fur. N.1291 patiẽtia præiudicaẽ, l. cũ 4. de fideiuſ. I.335 r corporis nõ infert neceſſario pſentiã intellect' l ſoluto 1. §. 2. voluntatẽ, ff. ſolu. matr. 76 r licet modica, futuris etiã melioribus præferũtur, l. cũ hi 8. ff. de tranſac. V.117 a an piudicet, l. Titia 34. ff. de leg. & fideic. I.886 h corporis non infert neceſſario vcr' cõſenſus furioſus & abſens æquiparaẽ, l. ſoluto 2. §. 2. voluntatẽ, ff. ſol. mat. I.65 tutoris neceſſaria vt pupill' cõtrahat, l. ſi per 50. ff. de adq. vel omit. hær. 659 b ſi aliquorum deſideratur quod in eorũ abſentia factũ erat non tenebit, l. errores 2. tit. de error. aduo. C.360 ſine contradictione an & quãdo pro conſenſu habeatur, tit. de prohibit. feud. 51. F.98 h

præſes interpretatiuẽ qs dicaẽ, l. de vno quoq. 47. ff. de re iud. N.545 i pro prætore, l. 1. 3. ff. de ſuſpe. tut. vel cur. I.258 p

¶An cognoſcat de ſuſpecti tutoris accuſatione, an vero etiā remouere ſuſpectum poſſit, *l. accuſatorum 1. ff. ad ſenatuſconſul.* N.1525 y an & quādo relegare & deportare poſſit, *l. inter pœnas 6. §. 1. deportandi, ff. de interdict.* N.1580 y extra territorium delegare non poteſt, *l. præſes 3. ff. de offic. præſid.* V.142. o

Præſidis nomen generale, *l. placet 2. tit. de pedaneis.* C.535 d pro quolibet habente iuriſdictionem, *l. minor 18. ff. de minor. 25. an.* V.557 f

Præſides qui, *l. præſidis 1. ff. de of. præſ.* V.142 m ferias ſtatutas indicere poſſunt, *l. præſides 4. ff. de feriis.* V.238 e

Præſtat qualem qualem quam nullum colonum habere, *l. quiſquis 6. ff. de omn. agr. deſ.* 195 b

Præſtatio pœnæ an poſſit diuidi, *l. ſi ſeruus 9. §. 1. ff. ſi quis caution.* V.231 h

Præſumere culpam non debemus, *l. exceptione 67. ff. de fideiuſ.* N.1106 e ſemper ea debemus quæ iure fieri debent, *l. Gaius 45. ff. ſol. matrim.* I.52 r non debemus in dubio delicto, *l. factum 157. ff. de regu. iur.* N.1922 e non ſolemus donationem tacitam, *l. ſi vxor 19. tit. de don. inter vir. & vx.* V.2193 g

Præſumi non ſolet in dubio ademptio, *l. pœnam 2 ff. de his quæ pœnæ.* I.1359 c ¶Aditio hereditatis aduerſus cum ſeu filium, qui patrem ſimpliciter funerauit, *l. & ſi quis 4. §. 8 plerique, ff. de relig. & ſump. fun.* V.1224 c ¶Animus donādi, niſi ex cōiecturis, *l. ſed ſi 4. §. 1. proinde, ff. ad SC. Velleian.* V.1176 a ¶Ignorantia ſupina, *l. cum de indebito 25. ff. de probat.* V.2079 b ¶Immixtio niſi probetur, *l. 7. quemadmodum, ff. de inoſ. teſtam.* V.719 h ¶Impoſſibile, *l. non ſolum 31. ff. de oblig. & act.* N.899 a ¶Inferior magiſtratus, quidquam facere velle aduerſus voluntatem ſuperioris, aut quod ſuperiori diſpliceat, *l. ne quis 10. ff. de cuſtod. reor.* N.1435 h inhoneſtum non debet inter coniunctas perſonas, *l. non 6. ff. de vſu & habit.* V.951 h nemo ſolet affectione maritali, eam ducere quam redemit ab hoſtibus, *l. ſi quis 21. ff. de capt. & poſtlim.* N.1674 a non debet ſocius verſari dolo malo in ſocietate, *l. 7. nam, ff. de ſeruo corru.* V.1308 l ſolennitas non ſolet, *l. Imperatores 15. ff. de priui. cred.* N 590 p in rem ſuam vertiſſe mutuū minor, niſi à creditore probetur, *l. & vt 2. tit. ſi aduerſ. cred.* C.446. o ¶Voluntas defuncti mutata niſi probetur, *l. ex parte 39. §. 4. duos, ff. fam. erciſ.* V.1149 ſ

Præſumitur adultera quæ vinum propinat, *l. ſi vir 13. §. 2. ſed ff. ad l. Iul. de adult.* N.1452 i

Præſumitur aduerſus eum qui ſe excuſat à iure cōmuni, ideoque excuſationū cauſam probare cogitur, *l. prouidendum 7. ti. de poſtul.* C.346 p alimentorum conditionē mutare, qui alimenta diſſimili conditione & ſtatu codicillis legat, *l. libertis* [illegible]. *ff. de alim. vel cib. leg.* I.1249 d ¶Approbare debitū qui partē ſoluit, *l. ſed Iulian' 7. §. 15. hoc amplius, ff. de SC. Mace.* V.1501 d ¶Contra confitentem, *l. de ætate 11. §. 12 Celſus, ff. de interro. act.* V.1199 a confugas, *l. capitalium 28. §. 7. ad ſtatuas, ff. de pœnis.* N.1565 f ¶Bonus quis niſi probetur malus, *l. omnimodo, tit. de inoſ. teſt.* C.596 p ¶Coniunctus coniuncto datum ſemel beneficium auferre nolle, *l. nepoti 6. ff. de inſtruct. vel inſtrum. legat.* I.1171 c ¶Cogitatum niſi probetur non cogitatum, *l. qui cum 9. §. 3. ff. de tranſ.* V.324 m ¶Conſentire ſententiæ quis, nō appellando a ſententia, *l. cum 1. tit. de poſtul.* C.341 e ¶Contemplatione alterius crediaiſſe probata amicitia perſonæ, *l. ſi pupilli 6. ff. de neg. geſt.* V.419 m ¶Contra ius id eſſe, quod in vniuerſum ius alterius exhaurit, *l. cauſis 16. tit. de tranſa.* C.314 h ¶Creditor pignus ea lege vēdere, vt nō euictionē præſtet, *l. cum ea 68. ff. de euict.* V.2032 q ¶Damnum non iure factum, niſi contra probetur, *l. 49. ſi quis, §. 1. quod, tit. 11 ad l. Aquil.* V.1087 k ¶Decipere mulier volens quibuſdam modis, *l. ſi decipiendi 30. ff. ad SC. Velleia.* V.1593 e ¶Dies proprietatis citius ventura, quam vſusfructus finiatur, *l. ſi vſus 9. ff. vſuſf. quemad. caueat.* V.964 m ¶De præterito ad præteritū, & de præſenti ad præſens, *l. quicunque 5. C. de apoch. publ.* 38 c ¶Diues & nobilis pauperi donare huiuſmodi alimentorum expenſas, *l. ſi paterno 15. tit. de neg. geſt.* C.400 a quis eſſe in dolo, niſi cōtrarium probetur, *l. ſi rem meam 17. ff. de excep. rei iud.* N.830 h ¶In dolo qui cum ſuſpicatur alium & rem ad aliū trāsfert, *l. ſumma 21. ff. de pecul.* V.1528 ¶Dolus & negligentia, *l. impuberibus 7 ff. de ſuſpect. tut. vel cur.* I.249 n ex breuitate ſpatij, *l. ſi ventri 9. §. 3. ff. de priuil. cred.* N.586 y

¶Dominus qui re vtitur vt dominus, *l. quidam 27. §. 1. heredi, ff. de cond. inſt.* I.1586 n

¶Ancillam ſuam manumittere, cum ex ea liberos tollit, *c. 11. quod; coll. 3. Nou. 18. tit. 5. de triente & ſemiſſe.* A.155 i

¶Domicilium ex lapſu decennij, *l. nec ipſi 2. Cod. de incolis.* 77 d

¶Donare pater filio alimenta, libros, arma & ſimilia, *l. quæ pater 50. ff. fam. erciſ.* V.1156 n

¶Donatio facta ex natura & iure, hoc eſt pietate naturali, *c. 1, proſpeximus, tit. 1. de non elig. ſecun. nub.* A.24 ſ

¶Error niſi probetur ſcientia, *l. ſed etſi 4. §. 5. ff. ſi quis cautio.* V.d ¶Ex conſuetudine, *l. vel vniuerſorum 12. ff. de pignor. actio.* V.1430 l ¶Et, modo & genere donationem factam fuiſſe inter coniuges, *l. Inter vir. & uxor.* V.241 ¶Factum aliquid vel non factum ex tempore, *l. nec ipſi 2. C. de incol.* 77 d ¶id Fec iſſe quiſque quod recte & iudicio adhibito facturus eſſet, *l. cæterum 3. ff. de ſolut. & liberat.* N.1131 i ¶In futurum ex ſtatu preſenti, *l. non eſt 11. ff. de probat.* V.2073 a pupillarē pecuniam fœnori occupare potuiſſe, qui ſuam dedit fœnori, *l. ſi pecuniā 3 tit. de vſur. pup.* C.1110. i ¶Factam ſeu præceſſiſſe inſtitutionem hoc ipſo quod in teſtamento leguntur ſubſtitutiones quædam reciprocæ, *l. qui filio 38. ff. de her. inſtit.* I.477 ¶Falſarius qui antea talis fuit, *l. ſi quis 6. §. 1. ff. de edendo.* V.247 e in dubio quis filiusfamilias, *l. etſi 34. ff. de acquir. vel omi. her.* I.648 ¶Fraus interdum, *l. ſi litis 2. C. de his qui ex.* 15 e ¶Furtiua res qualitate rei & perſonæ, *l. ciuile 5. tit. de furtis.* C.1275 a ¶Fraus ex quantitate pecuniæ quæ excedit, *l. Iulianus 13. §. 26. ibidem tit. de act. empt.* V.1813 b ¶Fraus in ſeruo ſi nomen mutat, *l. falſ. 13. ff. ad leg. Corn. de falſ.* N.1496 b ¶Fundus eſſe meus ex adiudicatione ſeruitutis, *l. ſed ſi 17. ff. de excep.* N.815 n ¶Iudex iuſtè iudicaſſe ſi ei ſuggeratur quod iuſtum ſit, *l. officio 24. vbi pup. edu.* I.302 r quiſque actum quem gerit facere omni iure meliore vel vti melius facere poteſt, *l. milites 5. ff. de milit. teſt.* I.594 t ¶Idem ſeu non alius eſſe qui alius eſt, *l. ait prætor 3. §. 3. vnde marcellus, ff. de iureiur.* V.1273 r ¶Ignorans decipi, *l. qui habebat 29. ff. de reb. dub.* I.1357 b ¶Idoneus quilibet moribus non diuitiis, *l. ſi vero 5. §. 1. ff. qui ſatiſd. cog.* V.204 g ¶Ignorantia niſi cōtra probetur, *l. non eſt 1. tit. de ſatiſd.* C.490 h ¶Induſtria & fides in multitudine ſeu quo à pluribus res geritur, *Nou. 120. tit. 3. de aliena. c. 6. & hoc.* A.528 g Inſanus quis ex ſermonibus, *l. his qui 12. ff. de tutor. & curator. datis.* I 147 e ¶Inuitus occidere, qui noctu adulterum vxoris occidit, *l. factū 197. ff. de reg. iur.* N.1922 e ¶Inſtrumentum rerum niſi contra probetur, *l. in omnibus 1. tit. de iureiu.* C.492 g ¶Interiectus is qui non apparet, *l. etſi 6. ff. de ſenatus. Sila. & Clau.* I.729 ¶Iuſtus filius, qui ex legitimo matrimonio natus eſt, *l. filium 6. ff. de his qui ſui.* V.98 k ¶Legata vt ex ſcriptis non vt à legitimis hæredibus repetita, *l. ſi quis 81. ff. de leg. & fideic.* I.950 ¶Liber factus, qui inſtituitur à domino, *l. quoties 9. ff. de hæred. inſti* t.I.459 e ¶Liber fieri, qui hæres inſtituitur, *l. quæſitum 30. §. 3. ſed etſi ff. de pecu.* V.1533 h ¶Libertas ſeu res libera, niſi contrariū probetur, *l. vlt 5. ff. ſi vſusfructus pet.* 947 z ¶Liberū hodie quod olim tale fuit, *l. ſicut 8. ff. ſi ſeruit. vind.* V.1032 m quiſque maior potius contraxiſſe, quam minor niſi contrariū probetur, *l. ſi minorem 4. tit. de in integ.* C.420 in dubio mala eſſe cauſa in quam ſemel iudicatum eſt, *l. ſi bonam 11. tit. de adminiſt. tut. vel cur.* C.1185 b ¶Mala fide verſari fideiuſſor, pignus emens debitoris à creditore, *l. ſi fideiuſſ. 1. tit. de dolo malo.* C.413

¶Matrimonium ex ſola conſuetudine, *l. ſi quis 21. ff de capt. & poſtlim.* N.1674 i ¶Matrimonium iuſtum eſſe niſi illegitimū probetur, *l. ſi neget 7. ff. de agnoſ. & alend. lib.* I.97 i ¶Matrimonium deductione ſeu traductione ad domū viri, poſt ſponſalia de futuro, *l. mulier 5. ff. de ritu nup.* V.2107 ¶Matrimonium interueniſſe ex matrimonialibus factis, licet verba matrimonialia nō interuenerint, *l. in libera 20. ff. de ritu nup.* V.2111 l in meliorem partem *l. ſi ſe 1 ff. de iudic.* V.671 d ¶Miles magis liberalis quam paganus, *l. Lucius 40. §. 1. idem reſpondit ff. de teſtam. milit.* I.616 i ¶Minor certis caſibus læſus, alias non præſumitur, *l. cum 1. tit. ſi aduerſ. cred.* C.446 n ¶Minor circumſcriptus niſi in rem ſuam fideiubeat, *l. ait prætor 7. §. 4. ff. de min. 25. an.* N.541 n ¶Mora & culpa in eo qui litigat, *l. ſi homo 8. ff. de re iud.* N.524 u ¶Mulier libera, *l. ſi neget 7. ff. de agnoſ. & alend. lib.* I.97 h ¶Nouatio niſi contra probetur, *l. ita ſtipulatus 115. § item ſi 2. ff. de verb. oblig.* N.1003 c ¶Occidendi animus fuiſſe vel non fuiſſe, ex qualitate ictuum & vulnerum, *l. ſi in rixa 17. ff. ad leg. Corn. de ſic.* N.1487 o ¶Obliuio ſeu quis oblitus propriæ poſſeſſionis poſt longum tempus, *l. licet 9. titu. de iur. delib.* C.142 ¶Officium quiſque ſuum bene ac diligenter facere, *l. agentes 2. C. de curioſ.* 261 t ¶Parere non poſſe mulier, quinquagenaria, *l. ſi ſterilis 21. tit. de act. empt. & vend.* V.1826 u ¶Pater filio inducias & dilationem ſoluendi dare velle, *l. libero ff. de annuis leg.* I.1069 i ¶Peculium non eſſe ademptum ei qui manumiſſus eſt, *l. ſi quis 18. ff. de ſolu. & liberat.* N.1199 h Pietas erga liberos in parentibus, *l. Neſennius 34 ff. de neg. geſt.* V.453 h quiſque in dubio pœnam remiſiſſe, *l. factum 197. ff. de reg. iur.* N.1922 c ¶Poſſeſſio ex titulo antecedente, *l. quædam 77 ff. de rei vind.* V.865 a

¶Poſſeſſor rei poſſeſſionem voluntate domini nanciſci, *l. hac ſi 47. ff. de rei vind.* V.872 u

¶Poſſidere quis hodie qui aliquando poſſedit, *l. ſi inter 15 ff. de except. rei iud.* N.829

¶Poſtliminij ius, *l. Gallus 29. ff. de lib. & poſthum.* I.414 m

¶Ex præterito ad præſens, *l. de ætate 43. ff. de minor 25. annis.* V.579 h

¶Peculij potius dationē quàm donationem, *l.Titi filii 16.ff.de pecul.leg.* I.1214 ¶pro Aliquo & primo poſſeſſore, *l.cum idem 57.ff.de hared.pet.* V.807 ¶pro Fide tutoris. *l.chirographum 57.ff. de adminiſt.& peric.tute.* I.217 b ¶pro Filia dotem dare animo damnādi mater, niſi cōtradicat, *l.idémque 10.ff.mand.* V.1639 b

¶pro Iis qui ſunt à principe electi, *l.domeſtici 1. Cod.de domeſt.* 242 p ¶pro Inſtrumento, *l.ſi ex cautione 1.tit.de condict.ob turp.* C.733 h ¶pro Libertate, *l.generaliter 24.§.8.ff.de fideic.liber.* N. 251 ¶pro Procuratore, vt is ſit qui in inſtrumento nominatus eſt, *l.ſi mulier 11.tit.de pact.conuent.* C.1108 q

¶pro Sententia & pro iure, *l.iniuriarum 13.§.4.ſi quis,ff.de iniur.& fam.lib.* N.1367 e ¶pro Sententiis maiorum iudicum, *cap.1.anteriorum,de appell.* A.207 i

¶pro Senili ætate potius quàm pro iuuenili, *l.Stichus 12.ff.de leg.& fideic.* I.599 b ¶pro Teſtamento etiam ſi falſum vel nullum dicatur, *l.idem 27.ff.de teſt.tut.* I.131

Præſumitur pater filias ſuas diligere, eáſq; citò elocari velle, *l.falſus 11.ff.quod falſ.tuto.* I.332 g quiſq; ſibi voluiſſe proſpicere in caſu omiſſo, *l.ſi ita ſcriptum 13. ff.de lib.& poſth.* I.390 y ex retētione domini reſeruatio incremēti, *§.ſi quis,tit.4.ſi de inueſt.* F.7 e remiſſio reſidui vt & trāſactio facta & pactio, *l.à diuo Pio 15.§.3.ff.de re iudic.* N.529 i ¶Repudiatio fraudulēta, ſi quis incapax repudiauit, reperitur ea poſtea poſſidere, *l.ſi quis 3.tit.de natur.libe.* C.1148 r quilibet ſanæ mentis eſſe, *l.filium 60 ff.de adquir.vel omit.hared.* I.666.n quis ſanguinis & officij ratione noſſe alterius ætatem, *l. de tutela 7.tit.de in integ.* C.433 i ¶Sciētia inter aſcendētes & deſcendentes perſonas, *l.iure gentium 68.ff.de ritu nupt.* V.2125 ¶Scire quiſq; quod omnes ferè ſciūt, *l.ſed ſi 11.§.3.praſcribere,ff.de inſt.act.* V.2471 p quod cuiq; innoteſcit, *l.diui 1.ff.de acqui.rem.* N.1533 l ¶Semel bonus ſemper eſſe bonus, *ca.2.hinc, tit.5.de monach.* A.45 b ſemper malā cauſam habere, qui ſemel damnatus eſt, *l.Herennius 63.§.2.Herennius,ff.de euict.* V.2027 e

¶Semper dominus qui ſemel fuit dominus, *l.ſi minorem 4.tit. de in integr.* C.420 u ¶Socius re cōmuni vti ſuo potius iure quàm vt furti conſilium ineat, *l.ſed 50.tit.pro ſocio.* V.1697 e

¶Socius re cōmuni vt ſua & propria vti, nō animo iniuriæ ſocio inferendæ, *l.item,§.42.nuda,ff de iniu.& fam.lib.* N.1374 b

¶Solēne quod ſcriptū & factum, *l.Titia 134.ff.de verb.oblig.* N. 1023 h ¶Soluēdo quilibet, *l.ſi verò 5.§.1.ff qui ſat.ſ.cog.* V.204 g

¶Soluens pro reliquo antea aliquid ſoluiſſe, *l.ſi ex 89.§.1.Lucius,ff.de ſolut.* N.1180 q ¶Solutio eo loco faciēda, vbi cōtractū eſt, *l.alio 1.ff.de eo quod cer.loc.dari oport.* V.1383 g ¶Stipulatio alia contracta ex diuerſitate reſpōſionis, *l.ſtipulatio 1.§.3.ſi quis,ff.de ver.obl.* N.915 m ¶Suum quiſq; at non alterius factū ſcire, *l.ſi quis 12.§.1.ſed ſi,ff.de nonatio.* N.119 ¶Talis quiſque vt loquitur, *l.quidam 27.§.1.heredi,ff.de cond.inſt.* I.586

¶Totum teſtamentum vidiſſe, qui partem eius vidit, *l.non eſt 12,ff.de tranſa.* V.325 ¶Teſtator eum quē vt fratrem inſtituit, fratrē reuera credidiſſe niſi probet cōtrarium, *l.nemo dubitat 58 ff.de har.inſt.* I.491 ¶Teſtator rem eandem ſæpius, hoc eſt, in teſtamento codicillis ſæpius loqui, *l.Maminus 66.ff.de leg.& fideic.* I.910.o ¶Teſtator id voluiſſe cuius notitiā habuit, *l.plenum 12.ff.de vſu & habit.* V.953 q ¶Teſtator in ſuo teſtamento tempus prorogare hæredis ſui cauſa, *l.cum qui 15.ff.de ann.leg.* I.1092 l ¶Traditio clauium vni filiarum facta, ad cuſtodiam potius, quàm ad dominij tranſlationē facta, *l.cum 77.ff.de leg.& fideic.* I.939.o ¶Turpitudo ex qualitate perſonarum, *l.procurator 61.ff.de oblig.& act.* 912.o ¶Voluntas ex ſcriptura, *l.ſtire debemus 30.ff.de verb.oblig.* N.931 y

¶Voluntas teſtatoris ſeu morientis ex viuentis vſu, *l.Titia 19. ff.de ann.leg.* I.1095 i ¶Vſum quis pecuniæ cōcedere, eo ipſo quod non obſignatam deponit, *l.ſi de ſponſaliorum 25.ff.depoſit.* V.1622 b ¶Vſura remiſſa facta cōpenſatione fructuum, *l.epiſtola 52.ff.de pact.* V.306 z ¶Vſusfructus retentio in rē potius eſſe quàm in perſonam, *l.qui vſumfr.36.ff.de vſufr.* V.907 b

¶Vſufructuarius in dubio ſui cauſa vſumfructum excipere, *l.ſub conditione 54.ff.de vſufr.* V.912 e ¶Vtilitas eſſe aut cōtineri vbi damnum nō repetitur, *l.imperatores 13.ff.de pollicit* N.178 c

¶Vxor facta quæ poſt ſpōſalia de futuro in viri domum deducta, *l.mulierem 5.ff.de ritu nupt.* V.2107 f

¶Vxor ex bonis mariti id omne conſtante matrim. quęſiſſe, *l.Quintus 51.tit.de don.int.vir.& vxor.* V.2212 p

Præſumimus affectionis ratione q̄ aliàs nō præſumeremus, *l.ſed ſi 4.§.1.proinde,ff.ad SC.Vell.* V.1576 a ¶Aliquid ex conſuetis, *l.ſi ſt 1.ff.de iudic.* V.671 d ex pietate, *l.qua pater 50.ff.fam.erciſc.* V. 1156.o ¶Actum inter contrahentes, *l.refectionis 11.ff.com.præd.* V.1020 t ¶Ex confeſſione & promiſſione interrogationem præceſſiſſe, *l.ſi fine 9 ff.de inter.act.* V.1194 ¶Conſueta in dubiis, *l.ſi locus 59.ff.de iud.* V.715 e ¶Ex præterito præſens & futurum, *Coll.4.Nou.39.tit.18.de reſtitu.& ea quæ,cap.2.ſecundum.* A. 249 q ¶Ex ſingulari remiſſione immunitatem in aliis non eſſe dandam, *l.medicos 6.C.de profeſ.* 98 z facilè ea quæ publicè vtilia, *l.Gallus 29.ff.de lib.& poſth.* I.409 g voluntatem defuncti ex charitate, *l.cum vulgari 3.ff.de dot.præleg.* I.1141 u mulierem potius obligare ſe velle quàm donare, *l ſed ſi 4.ff.ad SC. Velleia.* V.1576 a pro eccleſia, *Nou.131.tit.13.de eccleſ.tit.ca.13.interdicimus.* A.581 a animum contrahendæ ſocietatis ex coniecturis, *l.ſi margaritam 44.tit.pro ſocio.* V.1696 i quemq; id voluiſſe aut mandaſſe, quod ei viſu fuit, quódque ſciuit, *l.fideicommiſſa 11.ff.de leg.& fideic.* I.987 f

Pręſumūtur omnia bona feudalia ſi maior pars bonorū ſit feudalis, *§.cum autem 1.tit.4.ſi de inueſtit.* F.7 p ¶Crudeles eſſe potentiores, *l.quia etiam 3 ff.de alien.iud.mut.cau.* V.716 duo deponentes ea lege deponere, vt quiſque eorū in ſolidū agant & conueniri poſſint, *l.depoſitum 1.ff.depoſ.* V.1613 a

Præſumimus in dubio legatū purum potius quàm cōditionale *l.vt heredibus 50.ff.de leg.& fideicomm.* I.898 l potius fauorem quàm odium & pœnam, *l.ſi quidem 2.tit.qui nō poſſunt ad liber. peruen.* C.1598 m ea quæ benigniora ſunt, *l.cum 55.ff.de furtis* N.1305 r

Præſumūtur in dubio eſſe tres in vētre, *l.ſed etſi 28.§.ſi paterfa.5. ff.de iud.* V.690 aliquid alterius demonſtrādi cauſa additum vel non additum, *l.ſi commune 37.ff.de ſtip.ſer.* N.1066 f

Præſumptio doli colligit ex pactis ſeu clauſulis inſolitis, *l.ſi quis 7 ff.de cond.inſt.* I.573 d ex retroactis capitur, *ca.8.ſi quis,tit.5.de monach.* A.48 g ex anteacta vita colligitur, *l.Caſſius 2.ff.de Senator.* V.120 p ex vno tempore trahitur ad aliud, *l.non eſt 11.ff.de prob.* V.2073 a facti duplex, *l.non eſt 23 ff.quod met.cauſa.* V.502 f fraudis tollitur quoties res empta eſt, *l.pupillus 5.ff.de authorit.* I.725 h

¶Iuris & de iure oppugnatur probatione ſaltem per cōfeſſionem aduerſarij, *No.97.tit.9.de aqual.dot.ca.2.aliud quoque.* A. 442 y fortiſſima, *l.iubemus 29.tit.de teſta.* C.1371 c nō admittit probationem in contrarium, *l.ſi fideiuſſor 1.tit. de dolo malo.* C. 413 f *ca.31.de,coll.4.No.22.tit.1.de nup.* A.189 n ¶Probabilis ſolemnitatis omiſſæ, facit vt is caueat qui cauere nō debebat, *l.actor 9.ff.rem rat.hab.* N.1250 t ¶Simulationis probatur non tantùm ex actibus præcedentibus, ſed etiam ſequentibus, *l.ſi filij 16.tit.de don.int.vir.& vxor.* C.1119

¶Violenta non recipit probationes contrarias, *titu.2.quid ſit inueſt.§.2.præterea.* F.34 f eſt contra tutorem qui inuentarium neglexit facere, *l.veteris 13.tit.arbit.tut.* C.1218 r

Præſumptio collig.ē ex quātitate rei, *l.ſi quis 7.ff.de reb. cre.& c.* V.2239 b ¶Eſt eū bona non dilapidaturum, qui ea attentè perſequitur, *l.legitima 1.ff.de legit.tut.* I.139. ¶Inducitur ex teſtimonio vnius teſtis, *l.Theopompus 14. ff.de dot.præleg.* I.1150 i ¶Præſumptionem excludit, *l.diuus 7. ff.de in integr.reſt.* V.475 i ¶Sumitur à cōmuniter accidentib. *l.cum de indebito 25.ff.de probat.* V.2078 z

¶Fictione legis, *l.ſed etſi 25.§.7..ff.de pet.hared.* V.783 a ex temporis breuitate, *l.ſufferendum 1.ff.quar.rer.actio non datur.* N.878 q rei legatæ & legatorum qualitate & conuenientia, *l.in inſtrumento 8.ff.de inſtruct.vel inſtrum.leg.* I.1181 d an ſemper transferat probationem de vno ad alium, *l.nō eſt 23.ff.quod met.cau.* V.501 f

Præſumptionis certæ is eſt effectus, vt probatio non admittatur in contrarium, *l.à diuo Pio 15.§.3.ff.de re iud* N.529 g iuris & de iure effectus, *l.ſed Iulianus 7.§.12 proinde,ff.de SC.Macedo.* N.1500 n naturæ effectus, *l.non eſt 23.ff.quod met.cau.* V.502 f leui non eſt ſtandum, *l.denique 3.§ 3 ff.de minorib.25.ann.* N.533 g ſtatur donec contrarium probetur, *l.non eſt 23.ff.quod met.cau.* V.501 f

Præſumptionem inducit vnius depoſitio, *tit.33.de conſuet.* F.78 g pro ſe habens intelligitur probare eo ipſo quod cōtrarium non probatur, *l.ſi rem 17.ff.de excep.rei iud.* N.829 h

Præſumptione iuris pater dicitur is quē nuptiæ demonſtrant, *l.quia ſemper 5.ff.de in ius voc.* V.185 h ſtandum eſt niſi contrarium probetur, *l.nuptura 57.ff.de iure dot.* V.2146 x colligimus aliquid verſum fuiſſe vtiliter, *Nou.120.tit.3.de alienat.cap.6.& hoc.* A.528 g

Præſumptiones duæ plenam probationem faciunt, *l.ſpiurem 20 ff.de excuſ.* I.248

Præſumptionum variæ ſpecies, *l.non eſt 23.ff.quod met.cau.* V.501 f

Præter dictio includit non excludit, *l.ſed & hæ 35.§.4.ff.de precar.* V.373 a pro præterea & ita incluſiuè ſumitur, *l.pignus 1.§.2.ſi quis,ff.de pig.act.* V.1422 q

Præterire eſt nullam mentionem filij facere, *l.cum 19.ff.de lib.& poſth.* I.396 in teſtamento liberos eſt neq; inſtituere, neque exhæredare, *leg.nam & his 5 ff.de inoffic.teſtamen.* V.717 b in teſtamento quid, *l.ſi quis 3.tit.de lib.præterit.* C. 1401 c

Præteritio fœminæ interdū habetur pro inſtitutione, *l.placet 3.ff.de lib.& poſthum.* I.383 d matris ſeu à matre facta habetur pro exhæredatione, *l.mater 19.ff de inoffi. teſta.* V.736 i & aui materni, liberis eſt loco exhæredationis, *l.ex filio 2.ff de leg.& fideic.* I.975 ¶Matris habetur pro exhæredatione *l.ſi mater 3.tit.de inoffic.teſtam.* C.503 a *l.ſi ſerui 30.ff.de*

manum.teſtam.N.123 a Voius filij vitiat teſtamentum factum inter alios liberos, l.ſi filium 7.ff.de liber.& poſth.I.384 ¶In linea materna habetur pro exhæredatione. l.inofficioſum 3.ff.de inoffi. teſtam.V.716 r

Præteritus pro exhæredato habetur, ca.3.cum,ti.2.de non elig.ſecundo nub.A.27 b poſthumus agnaſcendo rumpit teſtamentum iam natus nullum l.poſthumi 3.§.3.ex his,ff.de iniuſto rupt.teſt. L424 i cenſetur qui non eſt inſtitutus vel exhæredatus,l.cum 30.tit.de fideic.C.1466

Preteriti tributi hypotheca rem comitatur, l.deſcriptionis 1.C.de impon.lucrat.deſcrip.74

Præteritum pro futuro interdũ loquendo vſurpamus.l. etiam 17.ff.de leg.& fideic.I.992 f quandoque ad præſens trahitur,l.receptum 18 ff comm.præd.V.1023 e ad futurum porrigitur,l.ſin autem 29.ff.de leg.& fideic.I.774.o

Præterita certiora ſunt quàm futura, l.ſi quis ſtipulatus 142. ff de ver.obli.N.998 & futura onera cum iniunguntur intelligũtur iniungi onera pendẽtia non finita,l Lucius 88.ff.de legat.& fideic.I.960 ex futuris nullis in cauſis æſtimamus, l.qui res 98.§.3.ff.de ſolut.N.1197 & retro facta interdum trahuntur ad præſens.l.ſi incertus 1.ff.de leg.& fideicommiſ. I.974 l an ad præſens retrotrahi poſſunt, l.per fundum 11.ff.de ſeruit.præd.ruſt.V.1001 certa ſunt, l.hac 7.tit.de contrah.empt.V. 1727 d

Prætermiſſum in vno in aliis ꝓhibitũ videt,l.ſi merces 25.§.6.vis maior.V.1863 y,tit.locati condu.

prætexta inde dicta quòd purpura eſſet, qua vtebantur vſq; ad pubertatem, l.deinde 3.§.6.in hoc, ff.de lib. exhib.N.779 n

Prætextati qui dicantur, l.deinde 3.§.6.in hoc,ff.de lib.exhi. N.779 n

Prætexta genus veſtis impuberum,vel puerile veſtimentũ eſt, l.deinde 3.§ 6.in hoc,ff.de lib.exbib.N.779 n

Prætor pro iudice,ff.lib.1.ti.2.l.11 d pro principe vel Senatu,l.ſi autẽ 10 §.2.ff.de aq.plu.arc.N.122 b an & quomodo maior Procõſule,l.apud eũ 14.ff.de manum.N 220 f quatenus vox ciuilis ſit, ff.lib.1.titu.1.l.8 d delegare poteſt,l.cum prætor 12.ff.de iud.V.679 interdum aliquid permittit quod ius ciuile non permittit,l.nam 89 ff.de leg.& fideic. I.831 n ſupplet non tantũ actiones ſuas,hoc eſt,prætorias,ſed & alias,l.quia actionem 11.tit.de præſcr.verb.V.1894 ius ciuile tollere non poteſt,l.ex duobus 34.§.2.etiamſi,ff.de vulg.& pupil ſubſt.I.548 a

Prætoris diuerſa auxilia ſimul poſſunt cõcurrere, l.qui bona fide 13.§.10,ff.de dam.inf. N.52 e ¶Edictum contemni non debet, l.ſtipulatio 21.§.4.ff.de ope.non.nunt.N.33 e

Prætorem fallere non licet, l.debuit 17.ff.de his qui not.inf. V.353 b impunè contemnere non licet,l.ſi familia 9.ff.de iuriſd.om.iud. V.169 f

Prætores Romæ & Cõſtantinopolitani non alij eligẽdi, quàm qui in illis vrbibus domicilium habent,l.tres 2.tit.de offi.præt. C.267 b

Prætoriæ ſtipulationes quæ dicantur,l.ſi ego 23.ff.de accept.N.1211

Pretoriarũ ſtipulationũ priuilegia, l.ſi ego 23.ff de accept. N.1215

Prætorio legem facere poteſt, cap.1.anteriorum,de appell.A.207 i

Prævalet ea ſentẽtia paribus ſentẽtiis. Quæ pro teſtamẽto libertate facit,l.ſi pars 10.ff.de inof.teſt.V.719 b rigori æquitas,ff.lib.39 tit.3 l.2.§.6 b id quod plus eſt,l.quaritur 10.ff.de ſtatu hom.V.90 e

Prævaricari dicit,q ex altera pte animo,ex altera parte corpore adſiſtit,l.nemo 8.ti.de poſtul.C.346

Prævaricatio an lege cõceſſa, l.ſi quis ſtipulatus 112.ff.de verb obli.N.978 l alia publico.alia priuato iudicio terminatur ſeu poſtulatur, ſi patronus 1.tit.de aduoc. diuerſ.iud.C.347 z

Prævaricationis dãnatus infamis, l.prætoris 1.ff.de his qui not.infa. V.338 i crimen quandoq; publicum,quandoq; priuatũ, l.pallàm 43.§.11.ſi qua,ff.de rit.nupt.V.211 p iudiciũ an & quatenus publicum,l.prævaricationis 3.ff.de prævaric.N.1399 k

Prævaricator quis propriè dicatur,l.athletas 4.§.4.ff.de his qui not.infa.V.345 g

Præventa iuriſdictio videtur eſſe per carcerationem, l.ſi quis 7.ff.de iud.V.678 h

Præventioni locus eſt,l ſi quis 7.ff.de iud.V.678 h

Præviſa minus nocent,l.omnes 1.C.de indictio.C.31 a

Precarium cõtrahi poteſt nuntio, l.precaria 9.ff.de precar. N.767 a ¶Conſtituitur ad tempus,l.in reb.4. §.4.item qui,ff.de precar.N.763 n ¶Cõſtituitur vel ſimpliciter, vel cum pacto reddendi,l.interdictum 14.ff.de precar.N.768 ¶Differunt redintegrari & nouum conſtitui. l.ſed etſi 5.ff.de iud. V.763 g ¶Durat quatenus durat voluntas concedentis, l.quæſitum 8.§.cum quoque,ff.de precar. N.765 m poteſt eſſe rerum mobilium,l.in rebus 4.ff.de precar.N.762 x

¶Eſt quod ex volũtate durat,& reuocatur,l Lucius 31.ff.de dona.N.171 e vitiũ eſt rei, l.qui à ſeruo 16.ff.de obli.& act.N.893 o Finitur morte,l.quæſitum 8.ff.de precario.N.761 k

¶Prorogatur interdum tacitè,l.ſed ſi 5.ff.de precar.N.763 g

¶Poteſt quandocunq; reuocari,l.Aquilius 27.ff.de don.N.169 l

¶Redintegrari,& nouum conſtitui differunt, l.ſed etſi 5.ff.de iud.V.763 g ¶Rũpitur euocatione,l.Pomponius 13.§.7.ff.de adquir.poſſ.N.424 r ¶Soluitur pignore liberato, l.ſi debitor 11.ff. de precar. N.767 d ſtrictè & latè ſumitur,l.precarium,ff.de precar.N.761 g ¶Tenet in re ſua ratione poſſeſſionis,l ſi de eo 40. §.3.ff.de adq.poſſ.N.444 l

Precarium poſſeſſionis alienæ eſſe poſſet,l.qui rẽ 15.ff.de poſ.V.1619 a ¶Rei ſuæ nõ tenet,l.interdũ 11.ff. de adq.poſ.N.430 q nec cõſiſtit,l.prætor ait 1.§.11.ſi tibi,ff.de itin. actiq. N 108 cõductione rei ſuæ eſſe poteſt, ratione poſſeſſionis,qui penes creditorẽ erat,l.cum & 35.§.1.pignus,ff.de pign. act.V.1446.o ſuæ rei cõſiſtit ratione poſſeſſionis,l.ſi pignus 11 ff.de pig.act.V.1443 d ad eũ qui rogauit,an & quatenus transeat,l.cum precario 12. ff.de precar.N.767 k cur ad patrem adoptiuum tranſeat,non in hæredem,l.ſi adoptauero 16.ff.de preca. N.769 ſimile donationi,l.duo inſolidum.§.1.qui ſeruum,ff.de precar.N.770 l cũ datur ſtatim oritur actio de precario,l.quæſitũ 8.§.7.interdictum,ff.de precar. N.766 x omni tempore liberalitatis nũquam neceſſitatis,l.quæſitum 8.§.cum quoque.ff.de precar.N.766 ¶Non datur ad certum vſum,l.cum precario 21.ff.de precar.N.770 p non eſt donatio,l.duo inſolidum 19.§.1.qui ſeruũ, ff.de precar.N.770 l ¶Non eſt ſuæ rei niſi reſpectu poſſeſſionis,l.in rebus 4.§.4.item qui.ff.de precar.N.763

Precarij,& commodati diſſimilitudines,l.precarium, ff.de precar. N.764 l

Precarij actio,an prætoria,an natiua, l.cum precario 12.ff.de preca. N.767 k duplex definitio,l.precarium 1.ff.de precar.N.764 interdictum rei perſecutorium eſt, l.quæſitum 8.§.6.& generaliter,ff.de precar. N.767 a interdicto an teneatur hæres ignorãs defuncti,l.cum hæres 11.ff.de diuerſ.temp.præſcrip. N.946 a interdicto non agit, cui de re reſtituenda non cautum eſt ſtipulante,l.& habet 15.ff.de precar. N 768 f poſſeſſione ſpoliat,qui precarium denegat,l.ſi is 22.ff.de precario. N.700 u ſubſtantia continetur rem ad vſum, & precibus accipere, l.quæſitum 8. ff.de precar. N.765 f tutelæ, & pro ſocio actionis differentia, l.quæſitum 8.§.& generaliter,ff.de precario. N.766 x agit, & qui precario dedit, & qui precario concedenti ſucceſſit, l.quæſitum 8.ff.de precar.N.765 d

Precario concedens non præſumitur dominiũ transferre velle l.quæcunque 13.ff.de publ.in rem actio. V.877 n poſſidens impropriè poſſidet,l.22 ſi ſeruus, tit.4.ff.de noxal.act. V.1111 b rogare & habere differunt.v.Differunt.

¶Rogare pignus poteſt debitor à creditore, l. exitus 35. ff.de adq.poſſ.N.440 e

Precaria iuſta poſſeſſio eſt,l.quo 175.ff.de reg.iur. N.1918 h poſſeſſio vitioſa non eſt,l.Pomponius 13.§.6.ff.de adq poſſ.N.424 p

¶Verum videatur tradita emptori,l.Iulianus 13.§.21.poſſeſſionẽ. tit.de act.empt. V.1822 h iuſta eſt vitioſa,l.Pomponius 13.§.1.ff.de adq.poſſ.N.423 i donec per dominum reuocetur, l.22.ſi ſeruus §.1.is qui.tit.4 ff.de noxal.act.V.1111 f

Precariæ poſſeſſionis fructus an & quãdo quis ſuos faciat, l.Iulianus 13.§.21 poſſeſſionem,tit.de act.empt.V.1822 h

Pretium aliud conuentum,aliud iuſtum,l.Iulianus 17.ff.de rei vind.V.833 a pro æſtimatione,l.in ſumma 65.§.6.in inſtrumento,ff.de cond.indeb.A.1366 y Pro rata in omnes cauſas debiti cõputatur,l.pupilli 96.§.3.cum eodem,ff.de ſolu. N.1194 ¶Abiuratum,id eſt non redditum,l.temperent.4.C.de veſtib.holober.153 p ¶Commune, in æſtimatione rerum attenditur,l. cum 44.tit.de act.emp.& vend.V.1839 m

¶Dotis nõ ſuccedit loco ipſius dotis,l.ex pecunia 12. tit.de iure dot. C.1076 m ex furtiua redactum non habetur pro re ipſa furtiua ſeu furtiuum, l.ſi quis 52.§.16.Iulianus,ff.de furt. N.1301 t feudi numeratum, non repetit malæ fidei emptor à venditore,ti.de prohib feud.55.F.114 f malæ fidei emptori venditi cui cedat,tit.de prohibit.55. F.114 f à vaſallo ſine conſenſu domini alienati,emptori bonæ fidei reſtituitur alias fiſco cedit,titu. de prohib.feud.52.F.99 c interceſſionis habens,ipſam interceſſionem habere videtur, l.debitoris 24.ff.ad SC.Velleian.V.1591 c iuſtum rebus ſtatuere ciuitas poteſt, iniquum non poteſt,l. Imperatores 3.§.1.item,ff.ad leg.Iul.de ambit.V.1911 l poſſeſſionis quid,l.ſi duo 3.§.hi 111.ſtiuti poſſ.N.200 redactum ex re vendita,poteſt conuerti in mutuũ,l.qui negotia 34.ff.mand. V.1660 t ¶Rei colligitur ex penſione,cap.3.emphyteuſim §.1.quia tit.7.de non alien.aut permut. A.72 e & ex eius reditu, Nouell.120.titul. 3. de alienat. cap.9.ſanctiſſimus. A.530 p ff.de legatis & fideicomm. I.834 t

¶Verum pro communi,l.in furti 30.ff.de furt. N.1190 h & iuſtum pro eodem,l.ſi res 5.ff.de in rem verſ.V.1559 a

Pretium

Pretium amittit emptor nonnunquam *l.ſi quis 1.C.de præd. decur.*67 i rei non dicitur eſſe ex re, *l.venditor 21. ff.de hær.vel act.vend.*V.1781 nõ reſtituitur malæ fidei emptori, *tit.3.per quos fiat inueſt.§.1.ſed et ſi.*F.36 f loco rei an & in quibus actionibus ſuccedat, *l.Labeo 13.ff.de ver.ſig.*N.1308.o *l.planè 94.ff.de leg.& fideic.*I.836 m *l.vt ipſa 18.ff.quod met.cau.*V.498 c *l.ſi quis 56.ff.de fideiuſ.*N.1101 b in actione hypothecaria non ſuccedit, niſi in ſubſidiũ, *l.creditor 1.ff.de diſtract.pign.* V.1944 x *l.Paulus 1.§.1.idem reſpondit,ff.quæ ſent.ſine.* N.1618 l in iudiciis vniuerſalibus, *l.is qui 9.ff.quæ in frau.cre.* N.611 g loco rei eſt in vniuerſalibus. *l.venditor 2.§.3.perueniſſe,ff.de hæred.vel act.vend.* V.1773 f *l.apud Celſum 4.ff.de doli mali & met.excep.*N.859

¶Succedit loco rei, & ſi non eſt exactum, ſuccedit loco rei ceſſio actionis, *l.depoſitum 1.ff depoſiti.*V.1613 f

Pretij loco res quandoque ſuccedit, *l.ſi mihi 1.C.de caſtrenſ.pecul. milit.& præfect.*283 n

Pretij & rei idem valor & æſtimatio, *l.item 4.§.1.ff.de alien.iudic. mut.*V.622 g

Pretioſiora in coniunctis non inſpicimus, ſed quid cuique accedat, aut quid cuiq; acceſſionis ſit loco, *l.cum aurum 19.ff.de auro & argent.leg.*I.1266 f

Pretia rerũ curſu temporis mutantur, *l.ſi quis 4.ff.de reb.cred. &c.*V.1239 n non affectione priuata, ſed rei veritate æſtimantur, *l.ſervi 1.ff.de milit.iur.* V.1300 u arbitrio dominorũ æſtimare æquum eſt, *l.tutor 8.ff.de mili.iur.*V.1305 c ad præſentem æſtimationem referenda, *l.non intelligitur 3.§.6.cum ex ff. de iure fiſc.*N.1619 l nõ ex effectu, ſed cõmuniter ſtatuuntur, *l.hæc 193.ff.de verb.ſign.*N.1847 o

Primates eccleſiaſtici qui, *Nou.123.tit.6.de ſanctiſ.epiſcop.*A. 533 e

Primum quod eſt aliud ante ſe habere nõ poteſt, *ff.proœ. pag.*46 pro meliori, *l.Latinus 9.ff.qui ſine manum.* N.318 r interdum dicitur etiam ſi nihil ſit ſecundum, *l.ſi finita 15.§.15.ff.de dam.inf.*N.58 n

Primi motus an impuniti, *ff.lib.1.tit.1.l.1.§.3* l

Prima actio ſublata naſcitur ſecunda, *l.ſi mandatu 45.ff.mandati.* V.1668 f

Prima & originalis natura actionis ſpectanda, *l.vt tantum 14.ff. de ſeruo corrup.*V.1209 g

Primicerius quatuor priuilegiis donatur, *l.prædictam 2 C.de primic.*234 u

Primicerij dicuntur primi, *C.de primicer.*233

Primipilum vel primipilus quis eſſet, *l.curialib.4.Co.de lucris aduoc.*322 z

Primogenitus regis nõ eſt, qui natus eſt ante dignitatẽ regiam à patre adeptam, *l.cũ ſatu 22.C.de agric.& cenſ.*183 b

Princeps & Senatus comparantur, *l.quod principis 23.ff.de aq.plu.arcen.*N.132 c neque æternus, neque adorandus, *l.primicerium 2.C.de Fabricenſ.*134 f omnium magiſtratuum caput *l.ne paſſim 13.tit.de iur.& fact.ignor.*C.234 Deus in terris, *l.ſacrilegij 5.et t de diuerſ reſcrip.*C.247 ¶In terris Lex animata, *l.prohibitum 5.C.de iur.fiſ.*4 r inuitus legibus alienis ſuiſve non tenetur, *l.princeps 31.ff de legib.*V.80 i iudex eſſe poteſt in cauſa propria, idem eſt in quolibet reo recognoſcẽte ſuperiorem, *l.40.ff.de hæred.inſt.* I 481 ¶Iudex iudicum, *l.ſi quis 16.C.de decur.*49 b pater & anima legum, *Auth.coll.6.Nou.73. tit.2.de inſtrum.cau.*338 b omnium pater eſt, *Nou.98 tit.10.neque virum quod ex dote cap.2.illud quoque.§.2.nouimus.* A.449 r ſolus poteſt facere leges, *ff.lib.1.titu.1.l.9* h ſolus facit legem, *l.non ambigitur 9.ff.de legib.* V.75 b quandoq; directò adire debet, *cap.6.volumus tit.11.vt iudi.ſine quoque ſuffra..Auth.*88 e

¶Adorari in ſtatuis non debet, *l.ſi quando 2.tit.de offi.præf.prœt. Afri.*C.249 h poteſt ius alicuius auferre, & alij tradere, *l.itẽ ſi.§.1.ſi quis,ff.de rei vind.* V.831 i rem alterius auferre an poſſit, *tit.de pace Conſtantiæ.*E.189 f

¶Cõſentire facilius poteſt quàm populus, *l.Barbarius 3.ff.de off.præt.*V.182 l ¶Vel Senatus ſeruitutem in publico conſtituere poſſunt, *l.ſeruitutes 14.§.2.publico,ff.de ſeruit.*V.973 d

¶Corrigere leges ſolet, *c.1.& ante.de non elig.ſecundo nub.Auth.* 22 i an & à quibus poſſit deponi, *tit.de pace Conſtantiæ.*E.193 b facere poteſt quod priuato licet, *l.prædia 5.C de loc.præd.*217 c duplicia bona habet, *Auth.col.5.Nou.69 tit.24.vt omnes obed.ca. 4.arr.piat.§.1.hanc.*328 leges ignorare non præſumitur, *Auth. 6.Nou.73.tit.2.de inſtrum.caut.*338 b

¶An & quomodo poſſit legitimare natum ex nefario, inceſtuoſo, vel damnato concubitu. *Nouel.89.tit.1 quib.mod.natur. effi.ſui.cap.15.vltima.*A.11 a nobilitare poteſt, *l.quoties 3.tit.vbi ſenat.*C.575 a ¶Permittere videtur, quod ius permittit, *l.legatum, ff.de admin.* N.1771 f poteſtatem nemini facit iniuriæ alteri inferendæ, *l.ait prætor 1.§.6.ſed et ſi, ff.ne quid in flum.publ.* N.668 x infamiam remittit, *l.ſolet 10.ff.de his qui not.infam.* V. 348.o in hæreditatibus percipiendis & deferendis ius priuatorum ſequitur, *cap.4.tit.1.de hære.& fal.*A.21 a

¶Senatoris conſilio vti debet, *l.& qui 21.ff.de tut.& cur.dat.ab his* I.153 e litigans aduerſus ſubditũ verũ ipſe ſibi iudex eſſe poſſit, *lib.de pace Conſtant.* E.174 b confirmando priuilegium vetus nihil nouũ dat, *l.ex verbis 24.tit.de don.int.vir.& vxor.*C. 1118 y non eſt adeundus, niſi prius defenſor interpellatus æquum faciat, *l.licet 1.tit.vt lite pendente.*C.240 i non facit lucrum cum diſpendio ſubditorum, *l.ſi quis 2.C.de naufra.*125 m

Principis authoritas quę, *lib.de pace Conſt.*E.167 h ſumma, *lib.de pace Conſtantiæ.*E.168.o

¶Authoritate adoptio fieri poteſt, *l.generalis 2.ff.de adopt.* V. 101 u in multis neceſſaria, vt quod agitur validum ſit, *l.prohibitum 5.C.de iure fiſci* 4.i

Principis cõtractus vim legis habet, *tit.de pace Conſt.*E.184 c vim ſtatuti habet, *lib.de pace Conſt.*E.173 b

¶Edictũ qua nota dignoſcatur, *l.quod principi 1.§.1.ff.de conſtit. princ.*N.85 a ¶Error ius facit, *Tit.26.ſi de inueſtit.*F.27 c

¶Interlocutio ius generale non facit, *l.quod principi 1.§.1.ff.de conſtit.princ.* V.85 b ius non facit, *l.ſi dominum 1 ff de his qui ſui.*V. 96 q ¶Officialibus reſiſtere licet, *l.5.prohibitum.C.de iure fiſci.* 44 o ¶Placita legis habent vigorem, *Tit.26.ſi de inueſti.*F.27 c

¶Sententia eſt lex, *Auth.coll.4.Nou.44.tit.23.de tabell.*259 i

¶Voluntas pro lege, *lib.de pace Conſt.*E.273 a lex eſt *l.neque 61. C.de decur.*61 k

¶Voluntatem interpretamur ex iure communi, *l. Ero 6.ff.de excuſ.*I.255. & iuris eadem poteſtas, *l.legatum 4.ff de adminiſt.*N. 1771 d & populi ſimilitudo *l.legatus 20.ff.de off.præſid.* V.150 c eadem poteſtas, *l Barbarius 3 ff.de off.præt.*V.131 l ſunt omnia, *l.iubemus 14.C.de curiob.*265 p omnia eſſe intelligũtur in protectione, *l.Barbarius 3.ff.de of.præt.*V.131 l Intereſt ſcire nomina eorum qui indeuoti & inobedientes ſunt *l.miſſi 7.C.de exact.trib.*34 y ¶Subditos habere locupletes, *Auth.coll.6.Nou. 73.tit.2.de inſtrum.caut.cap.9.hoc autem.*349 g

Principem repræſentant præfecti, *l.in ciuilibus 1.titu.de offic.vicar.* C.165 q

Principe nullus maior eſt in eius territorio, *l.minor 18. §3. ff.de minor.25.ann.*V.558 f

Principale inſpicitur licèt acceſſoriũ ſit maioris valoris *l.ſi in emptione 34.tit.de contr.emp.*V.1755 qua ratione ſuſpenditur, *l.filius 12 ff.de tut.& rat.*I.315 f vbi non tenet nec acceſſorium, *l.ſi ſeruum 9.ff ſi quis cautio.*V.230. *l.ſed Iulianus 7.§.11.interdum,ff.de SC.Maced.*V.1499 g qui excipit & acceſſorium excepiſſe intelligitur, *leg.ſi venditor 10. ff.de relig.& ſump.fun.*V.1221

Principali deciſo incidẽs cauſa deciſa quoque intelligitur, *l.de qua re 74.ff.de iud.*V 711 deficiente deficit & acceſſorium, *l.ſi quis 18.ff.quemad.ſeru.amit.*V.1648 l defuncto ſine hærede, remanet obligatio fideiuſſoris, *l.depoſitum 1 ff.depoſi.*V.1607 extincto acceſſorium extinguitur, *l.cum dominus 19.ff de pecu.leg.* I.1209 c remiſſo, pœna etiam remiſſa intelligitur, *l.non exigimus 2.ff.ſi quis cautio.*V.222 g remoto & acceſſorium, *l.fundi 25.ff.de inſtruct.vel inſtrum.leg.* I.1193 d reſciſſo acceſſorium reſcinditur, *l.de lege 6.ff.de lege commiſ.*V.1770 l rupto rumpitur acceſſorium, *l.ſi quis 16.ff.de vulg.& pupil.ſubſtit.*I.536.o ſublato non remanet acceſſorium, *cap.3.cogitandum, tit.5.de monach.*A. 46 f tollitur eius acceſſorium, *l.in illa 8.ff.de verb.obli.*N.928 k *l.iudicio 1.tit.de iud.*C.503 e

Principali quod prodeſſe non poteſt, eius acceſſorio prodeſſe quoq; nõ debet, *l.ſi ſponſus 5.§.conceſſa 8.tit.de donat.inter vir.& vxo.*V.2183 r cauſæ cognitione commiſſa, non ſtatim intelligitur commiſſa exequutio, *l à diuo 11.ff.de re iud.*N.527 b non ſubſiſtente, non valet acceſſorium, *l.ſi ſub 29.ff.de fide.& mãd.* N.1087 d obligatione extincta acceſſoria extincta intelligitur, *l.ſi cum 32.ff.de fide.& mand.*N.1088 y *l.hæres 21.ff.de fide.& mand.*N.1081 z

Principali reo liberato liberatur & fideiuſſor, *leg.ſi reum 62.ff.de pact.*V.311

Principalis à mãdatario interceſſore differẽtia, *l idemq; 10.ff.mand.*V.1678 f actionis ſublatæ magnus effectus, *l.ſupra 15.§.1.ff.de aq.plu.arc.*N.124 y

Principaliter & ſecũdario referri ad aliquid, *ff.lib.1.tit. 1.l.1.§.2* d multa non debentur, quæ per cõſequentiã debentur, *l.in conuentionalib.52.ff.de verb.oblig.* N. 955 aliquid prohibetur, quod per ſequentia admittitur, *l.ſi fundo 1.ff.ſi vſuſfr.pet.* V.944 r qui teneri non poteſt idem nec ſecundario obligari poteſt, *l.ſullo 90.ff.de furtis.* N.1322 quod non operatur, aliquid tamen operatur, *l.in poſtulando 5.tit.de tit.de ſuſpect.*C.1205 c

Principium duplex, *ff.li.1.ti.1.c* potiſſima pars eſt rei, *l.ædificio 139.ff.de verb.ſign.* N.1837 h *Coll.6. Nouel.84 tit.13.de conſang.& vterin.fratrib.* A.387 c eſt vnius cuiuſque rei pars potiſſima, *ff.lib.1.tit.1.l.1* a per finem interdũ corrigitur, *l.inciuile,ff.de legib.*V.79 a eſt ſpectandum, *ff.lib.1. tit.3 l 1.u*

Quod à principio valet nõ rumpitur licèt ad eam cauſam per-

uenia̅t à qua incipere non poteſt, *Nou.157.ti.18.vt liceat matri & auiæ,cap.4.quia verò.*A.500 k

Principiis ignoratis abſurdum eſt ad alia conſequentia trãſire, *ff.lib.1.tit.1* g

Prior tempore in beneficio prior eſt iure, *tit.de pace Conſtãtiæ.*E.187 l *Nou 91.ti.3.vt exactio inſtante.*A.427 f *l.potior 1.ff.qui pot.in pig.*V.1936 regula multis caſibus fallit,*Nou.91.ti.3.vt exact inſtante,ca.1.his igitur.*A.427 m *Nou.97.tit.9.de æqual.dot.cap.2.aliud quoque.*A.442 l in inueſtitura prior iure,*tit.26.ſi de feud.defunct.§ 6.ſi quis.*F.64 i quemadmodum habeat locum inter priuilegiatos,*Nou.97.tit.9.de æqual.dot.cap.3.his conſequens.*A.443 g ſi de obligatione dandi intelligas,ſecus ſi de faciendi obligatione,*l.in operis 26.tit.locati conduct.*V.1865 a occupaſſe an & quando dicatur qui prior litẽ conteſtatus eſt, *l.ſi verò 10.ff.de pecul.*V.1518 b non ſemper potior iure,*l.ſiquidem 13.tit.de don.int.vir.& vxor.*C.1117

Priora poſterioribus derogare poſſunt,*l.clari 19.tit.de fideicom.*C 1464 d

Priorum oblitus prioribus non adiuuatur , *l.mulieres 13. C.de dignit.*225 e

Priſtinam cauſam rei non exhibet qui rẽ vſucaptam vel præſcriptam exhibet, *l.ex hoc 8.ff.de alien.iudic.*V.622 p

Piſtrinum pro furno vel molendino,*l.cum 18.ff.de inſtruc.vel inſtrum leg.*I.1285

Priuandus non habetur pro priuato,*cap.36.ſi quis,tit.4.ff.de noxal.act.*V.1116

Priuatio præſupponit habitum,*l.ex empto 11. §.6.is qui,tit de act.empt.*V.1811 i *l.eleganter 23. de condict.indebi*-V.1336 m *l.non 1.ff.quibus modis vſuſfructus.*V.929 d *l.cum 12.ut de iuris & facti ignor.* C.233 m *l.ſciendum 1.§.6.ff.de ſeparationib.*N.596 x

Priuatus quis eſſe poteſt adminiſtratione non tamen dignitate,*c.4.illo videlicet,de appel.*A.210 x quãdoq; fiſco præfertur,*l.in operis 26.tit.locati cond.* V.1865 a agens hypothecaria contra donatarium debet probare hypothecam præceſſiſſe donationem,*l.de rebus 13 tit.de don.*C.1011

Priuati & non milites cenſentur qui nõ ſunt in matricula,*l.eos 3.tit.de off.ma.mi.*C.261 b

Priuata iudicia,*l.conſenſiſſe 2.§.conuenire 1.ff.de iud.*V.673 f res pro familiari,*l.ſi vnus 27.§.4.ff.de pactis.*V.288 ſ ſacra quæ dicantur , *l.ſacrilegi 9. §.1.ſunt autem, ff.ad leg.Iul.pecul.*N.1515 h

Priuatæ præferri debet vtilitas publica, *l.riparum 5.ff.de rer.diuiſ.*V.117 u

Priuatum negotiũ pro ciuili & pecuniario, *l.priuatis 77.ff.de iudi.*V.713 k & publicũ inter ſe differunt, *ff.lib.1.tit.1.l.2* u

Priuatorum delictorum alia nominata,alia innominata, *l.& in priuatis 3.ff.ad SC.*N.1516 q

Priuilegium nihil aliud quã priuata lex, *l.Luci⁹ 21.ff.ad munici.*N.1718 z ¶Auguſtæ idẽ quod Cæſaris & fiſci,*C.de priuile.dom.Aug.*219 ¶ Ciuitati tributum extinguitur ciuitate deſtructa:*l.forma 4.ff.de cenſib.*N.1796 a
¶Collegij nõ datur vni collegiato aduerſus collegiatũ *l.adminiſtrantes 41.ff.de excuſat.* I.297 g dignitatis durat dignitate finita,*l.quiſquis 6.Co.de conſul.*230 x præcedentis non aufertur dignitate noua ſuperueniẽte,*l.principes 6.C.de princ.agen.*255 k
¶Domini trãſit ad eius comites, ſine quibus eſſe nõ poteſt, *l.adminiſtrantes 41.ff.de excuſ.*I.297 ¶Dotis, *l ſed etſi 28. §.1.contra.ff de iudi.*V.689 h ¶ Exemptionis intelligi debet ſine dãno aliorum,*l.vacuatis 19.C.de decur.*50 p ¶Extrauagans,*l.heres 19.ff.de iud.*V.683 ¶Dotis tranſit ad ſuum hæredẽ,*l.ſed etſi 28.§.1.contra,ff.de iud.*V.689 h ¶Fori,*l.ſi quis 7.ff.de iud.*V.677 ſuperueniens pendente iudicio nõ eximit quem à iuriſdictione,*l.ſi quis 7.ff.de iud.*V 677 mariti prodeſt vxori , *l.eos qui 6.C.de fabricen.* 135 z ¶ Militis extendi debet ad diſpoſitionẽ honorum eius,non ad diminutionem iuris alterius, *l.cum filiusfam.28 ff de milit teſt.*I.608 n
¶Patrisfam.prodeſt eius vxoris liberis,*l.multis 8.C.de princip.agen.*260 ¶Patris filio prodeſt,*l.vnicuique 7.C.de prox.ſacr.ſcrin.*246 t ¶Patris prodeſt filio patre viuo, *l.medico 6.Co.de profeſſ.*98 y ¶Petitoris non mutatur ex perſona defenſoris, *l.defenſor 22.ff.de tut.& rat.*I.319 i
¶Perſonale an pignori præferatur,*l.5.interdum,ff.qui po.in pig.*V.1932 perſonã non egreditur,*l.ſi quis 3.§.5.ff.quod quiſq.iur.* V.180 p rei fideiuſſorem non tranſit,*l.vir bonus 18.ff.iudic.ſol.*N.1143 z ad ſucceſſorem ſuum tranſit,*l ſordidorum 13 C.de excuſ.mun.*91 t eſt ius reuocandi domum,*l.ſed etſi 28.§.1.contra,ff.de iud.* V.690 h non reale nobis adquiritur in re empta,*l.qui in nauem 11.ff.de priu.cred.*N.587 c
¶Primum per ſuperueniens non tollitur, *Cod.de præpoſ.agen.*257 b quemadmodum præferatur ſecundo, *Nouell.91.tit.3.vt exactione inſtante,cap.1.his igitur.*A.427 p

¶Principis nõ valet quo ius alterius vniuerſum abſorbetur, *l.originarios 11.C.de agric.& cenſ.*173 c Proprium,*l.heres 19.ff.de iud.*V.682 ¶Rei,re extincta amittitur,*lib.de pace Conſtantiæ.*E.170 i ¶Sexus,*l.conſulari 1.ff.de Senat.*V.120 i
¶Superueniens nõ excludit actionẽ ſeu petitionem reſtitutam,*l.tutor 20.ff.de excuſ.*I.289 d ¶Tempore in pignore iudiciali potior eſt aliis creditoribus,diſſimilem poſſeſſionẽ,ſeu poſteriorem hypothecam habentibus,*l.ſi & iure 10.ff qui potio.in pign.*V.1935 i ¶Teſtantis non tollit delictũ,ſed priuilegium ſcribentis, *l.in fraudem 15.§.3.ſi quis,ff.de milit.teſta.*I.599 t ¶Tutelæ actione perſonali pupillus habet, *l.poſthumo 33. ff.de tut.& rat.*I.320.o ¶Verum vero matrimonio debetur, quaſi priuilegium quaſi matrimonio,*l.ſi cum 22. §.13.ſi mulier,ff ſolut.matri.*I.33 f ¶ Vni competit ratione certi muneris, ſi id munus in duos poſtea diuidatur,*l.binos 10.tit.de aduoc.diuerſ.regu.*C.349 i ¶Vni conceſſum ad alium non extenditur, *Nou.118.tit.1.de hæred.ab inteſt.cap 3.ſi igitur.* A.513 f ¶Vxorem ducẽtis, *l.in ius 2.ff.de in ius voc.*V.184 m

Priuilegium cõtra priuilegiũ admittit,licèt non proceſſus,*l. verum 11.§.4.ff.de min.25.ann.*V.551 g
¶Amittere meret,qui cõceſſa ſibi abutitur poteſtate,*l iudices 12.C.de digni.*225 b qui in illud peccat,ſeu admittit,*l.diuus 5.ff.ad l.Pomp.de parric.*N.1488 t ¶Amittit vagabundus,*l.ſi quis 3.C.de domeſt.*242 x decẽnio amittitur,*l.nundinis 1 ff.de nundin.*N 1778 q propter dolum,*l.ſi quis 51.ff.de re iud.*N.547 b
¶Concedere vtrum poſſit curia vel ciuitas, *l.vacuatis 19.C.de decur.*50 p ſine alterius læſione concedendũ,*Nouel.97.tit.9 de æqual.dot.ca 3 his conſequens.* A.442 d non intelligitur concedi cum damno tertij,*l.de inofficioſo 9.tit de inof.teſt.* C.587 ¶Cõceſſum procuratori mortui valet,*l.Paulus 2.ff quæ ſent.ſine app.*N.1617 i ¶Mulieribus cõceſſum non datur earũ hæredibus, *l.quod verò 14.ff. de li.* V.77 a ¶Alicui cõceſſum videtur concedi ſecundũ qualitatẽ perſonæ, *l.ſi quis 34.tit.de inof.teſt.* C.60 k ¶Alicui conceſſum, in damnũ partis redire nõ debet, *l.in fraudem 15.ff.de milit.teſt.*I.598 r ¶Militibus conceſſum,nocere debet eorum creditoribus,*l.ſi certarum 17.§.1.Iulianus,ff.de mili.teſt.*I.601 r ¶Conceſſum in dubio,vtrum intelligatur conceſſum ad partis poſtulationem,*l ſcire 1.C.de bon.vac.*17 d
¶Dari non poteſt infami,*l.nec infames 12.C.de decur.*48 b
¶Datur aliquando dignitati nõ perſonæ, *l.curiales 25.C.de decur.*51 g ¶Nulli datur vt alium iuuare liceat,*l.liberum 1.ti.quãdo liceat.*C.581 durat etiam finita dignitatẽ,*l.viris 1.C.de magiſt.*236 t morte finitur,*l.8.ii vidua ff.de excuſa* I.256 i per principem indulgetur,*l.conueniſſe 2.§.4.omnes,ff.de iud.* V.674 d intelligi debet ſine alterius iniuria,*l.qui plures 41.ff.de admini.& peric.tut.*I.198 perdit qui eo abutitur, *cap.13.interdicimus tit.15.vt iudi.ſine quoque ſuffrag.*.*Auth 96* k officialium dignitate finita non perditur,*l.hac 2.C.de præpoſ.ſac.*231.perdit,qui eo abutitur,*cap.2 hinc tit.1.de hæred.& falc.*.*Auth.13* ſ præfertur fraternitati,*l.iuriſperitos 30.ff de excuſa.* I.290 q an retorqueri poſſit in læſionem & damnũ priuilegiati,*l.cum 44.ff.de excuſa.*I.298 faciliùs tollitur,quàm ius commune,*tit de pace tenend.58.§.3.itẽ.*F.1095 *l.eius 34.ff.de milit teſt.*I 611 quibuſdã caſibus ad filios tranſit,*l.iubemus 5 C.de ſilent.*241 h interdum tranſit ad aſcendentes,*l.in ſacris 12.C.de prox.ſacr.ſcrin.*249 d
¶Non tollit priuilegium,*l.dotalem 16.ff.de milit.teſt.*I 599 p vitiatur ex mẽdacio in cauſa finali admiſſo,quod reſcripto adiectum eſt,*l.etſi 5.tit.ſi contra ius vel vtil.pub.* C.244 h excluditur delicto,*l cum 2.tit.qui & aduerſ.*C.454 p habẽt legati Romam miſſi,*l.conueniſſe 2.§.3.legatis,ff.de iudic.*V.672 vt ne conueniatur:niſi in quantum facere poteſt,*l.ſi vnus 67.tit.pro ſocio.*V.1717 h in dubio cẽſetur reale nõ perſonale,niſi aliud agatur,*l.forma 4 ff.de cenſib* N.1796 z alicui puta officiali conceſſum,intelligitur cõceſſum eius ſubditis , *l.reſtituenda 25.tit.de aduoc.diuerſ.iud.*C.355 t abutenti auferendum, *ca.1.ſancimus.§.9.& hinc tit 6.quomo.oper.epiſc.*.*Auth.54* g quod datur pupillo, non tranſit ad hæredes etiam ſuos,ſeu ex eo deſcendentes,*l.ex plurib.42 ff de admin.& peric.tut.*I.199 e

Priuilegij contrarium ius eſt commune, *l.ſi contra 1.ti.quand.imper.*C.561 a qualitas conſideratur ex ipſa cauſa priuilegiata, *l.priuilegia 17.ff.de priuil.cred.*N.591 e

Priuilegio aduocati nõ fruitur, qui per ſaltũ promouetur, quod & in aliis obtinet,*l.nemo 27.tit de aduoc.diuerſ iud.*C 358 t fori renũtiare poſſumus,*l.ſi fideiuſſor 7.ff.qui ſatiſ.cog.*V.205 m muneris publici onus remitti poteſt,*l.munerum 18 ff.de muner.& honor.*N.1749 ſ
¶Priuatur,qui onus priuilegij contrarium ſponte ſubiit , *l.item lib 4.ff ex quib.cau.maio.*V.592 l
¶Spoliãdus,qui eo abutitur,*l ſoluente 39.ff.de neg.geſt.*V.459 g quis ſit municeps,*l.municipem 1.ff.ad municip.*N.1707 g non eſt opus,in iis quæ competunt iure communi, *l.ex facto 43.ff.de vulg & pupil.ſubſt.*I.562 a

Priuilegia Auguſti omnia Auguſtæ nõ tribuũtur , *l.princeps 31.ff.de legib.*V.83 i quæ Auguſtæ tribuunt
l.prin-

*l.princeps 31.ff.de legib.*V.81 i
¶Cauſæ cōceſſæ ad ſucceſſores etiam trāſferuntur, *l.dabimus 4.§.1.ff.de priui.cred.*N.585 c ¶Comitis cōſiſtorij,*l.multi 8.C.de princ.agent.*261 ¶Contra ius diuinum non valēt,*l.quod principi 1.§.1.ff.de conſt.princip.* V.55.o contra ius naturale nō valent,*l.quod principi 1.§.1.ff.de conſt.princ.*V.85.o cōtra ius ciuile an & quomodo valeant,*l.quod principi 1.§.1.ff.de conſtit.princip.*V.85.o primę dignitatis amiſſę retineri poſſunt,*l.eos qui 11.C.de excuſ.mun.*90 h ¶Doctorum,*ff.proœm.gl.x.pag.*50 ¶Ius naturale cōtinentia,pręſumuntur concedi ex liberalitate, *Nou.131.tit.13.de eccleſ.tit.ca.6.pro temporalib.*A.577 c iuſtarum vxorum & viduarum nō extenduntur ad deſponſas virgines, *l.eam quæ 1.C.de mulier.in quo,&c.*105 b ¶Militis,*l.curialibus 66.C.de decur.*65 g ¶Militū varia,*tit.39.de alien.patern.feud.* F.96 e ¶Orthodoxorū hæreticis denegantur,*Nou.109.tit.10. de priuil.dot.ca.1. quæ igitur.*A.473 m ¶Perſonales actiones dicūtur, *l.fundi 2.C.de locat.præd.*116 e ¶Perſonalia an & quādo perſonas aggrediantur,*leg.quod principi 1.§.1.ff.de conſtitu.princip.*V.85.o rebus, generi,loco conceſſa,an ad ſucceſſores tranſeat,*l.ſordidorum 15.C.de excuſ.mun.*92 t ad hæredes non tranſeunt,*l.maximarum 12.C.de excuſ.mune.*C.91 t ad ſucceſſores non transferuntur,*l.dabimus 4.§.1.ff.de priu.cred.*N.575 c non deſcendunt ad hæredes,*l.in omnibus 68 ff.de diuerſ.reg.iur.antiq.* N.1689 a præfectorum prætorio,*l.breuiter 2.ff.de offi præf.præt.*V.125 b
¶Vetera renouari debent, *l.hac 6.C.de diuerſ.præd.* 215 f abuſu quemadmodum amittantur,*l.lenones 6.C.de ſpectac.* 158 q aduerſus leges princeps cōcedere qua forma ſoleat,*ca.12.quod.tit.11,vt iudi.ſine quoquo ſuffr.*A.95 k
¶Confirmare principis ius eſt,*cap.1.ſancimus,§.10.ſi quis, tit.6.quom.oport.epiſcop.*A.57 a etiam tempore feriarum & vacationum durant,*l.3.quotiens.C.de priuil.ſcholar.*272
¶Extendere non poſſumus,nec ab eorum verbis recedere, *l.quod conſtitutum 20.ff.de milit.teſt.* I.605 poſſunt extendi ad alios per eum cui ius dandi priuilegium eſt, *l.fori 3.titu.de aduoc.diuerſ.iudic.*C.348 ad poſteros vſque interdum extenduntur,*l.viris 1.Co.de marg.* 236 x ita nos interpretari oportet, vt aliquid operētur,*l.ſunt qui 16.ff.de re iud.*N.533 a ſuſpendi poſſunt,*lib.de pace Conſtantiæ.*E.170 i ad caſus ſimiles trahuntur, ſi id lex permittat,*l.quod verò 14.ff.de legibus.*V.77 a tranſeunt plerumque ad aſcendentes perſonas,*l.hac lege 10.Co.de metat.* 29 k quædam tranſmittuntur ad liberos, quæ trāſmitti non poſſunt ad extraneos, *l.viæ 4.ff.de veteranis.*N.1706 p nō trahuntur in exemplum,*l.quod verò 14.ff.de legibus.*V.77 a vt ſæpius nobis & hæredibus noſtris ſimul impetramus,*l.ſi quis 3.§.5.ff.quod quiſque iur.* V.180 p in dubio intelliguntur concedi ſecundùm qualitatem perſonæ,*l.ex militari 11.ff.de milit.teſt.* I.596 in dubio præſumuntur eſſe conceſſa,iuxta conſuetudinem feudalem,*tit.2.quid ſit inueſt.§.2.præterea.*F.34 f & dignitates non ſemper durant finito officio,*l.ne ad diuerſa 4.C.de ſilentiar.*240 d
Priuilegiorum tenor ad vnguem ſeruandus, *l.vtilitatem 1.§.10.ff.de exercit.act.*V.1454 x
Priuilegiis iiſdem frui debet,qui eandem perſonam repræſentat,*l.minor 51.§.1.ff.de procur.*V.394 e
Priuilegiatus à priuilegiato accepit,*No.120.ti.3.de alienat.ca.1.ſancimus.*A.521 h actione perſonali præfertur non priuilegiato, *l.priuilegia 17.ff.de priuil.cred.* N.591 d
Pro accipiente aduerſus dantem fit interpretatio,*tit.81.de capitaneo.*F.95 b
Pro aliquo facere idem eſt quod nomine eius facere,*l.fideicommiſſa 11.ff.de leg.& fideic.*I.989
Proconſulatum obtinens, pro vicario proconſulis, *l.fine 1.ff de tut.& cur.dat.*I.246 q
Pro cōfeſſo habetur,qui ter citatus non cōparet,neq; reſpondet *l.ex quibuſdam 2.§.3.Senatus,ff.de iure fiſ.*N.1626 n
¶Conuicto habetur qui ſententiā redimit,*l.apud 35.ff.de iure fiſc.*N.1645 a ¶Derelicto rē habitā colligimus ex animo proiicientis,*l.qua ratione 9.§.8.ff.de adq.rer.dom.* N.369 b rem habere nemo in dubio præſumitur,*l.qua ratione 9. §.8.ff de adq.rer.dom.*N.369 b habens donare videtur,*l.ſi id quod 5.ff.pro derelict.*N.509 g rem habendo rei dominium admittimus, *leg.falſus 43.§.8.proinde ff.de furt.*N.1291 k
Pro diuiſo quot ſunt feudi poſſeſſores,tot ſunt vaſalli,*ti.20 ſi de feudo defunc.§.4.ſi quis.*F.62 i an liceat rem habere inuito aduerſario,*l.item 4.§.1.ff.de alien.iud.mut.*V.620 e rem habere is videtur qui ſecundum decretū in ſe dari paſſus eſt, *l.prætoris officium 5. ff.de dam.infect.* N.40 h rei ita derelictæ dominium amittit,*l.quod 36.ff.de ſtipul.ſeruor.* N.1065 m res habere licet, *l.prætor ait 7.§.1.ff.de dam.inf.* N.43 b is habetur cui alimenta futura denegantur,*l.Sempronius 8.ff.pro derelicto.* N.510 x rem habere nō videtur, qui res ſuas maris leuādæ cauſa in mari proiicit,*l.ſi laborante 2.§.7.ſi res, ff.ad leg.Rhod.de iact.* V.1462 f res immobiles quemadmodum habeātur,*l.ſi quis 17.§.1.ff.de adquir.poſſ.*N.429 e
Pro exhæredatione habetur præteritio in lineā maternā,*l.inofficioſum 3.ff.de inof.teſt.*V.718 r
Pro expreſſis habentur,quæ naturaliter inſunt,*l.in vendendo 66.tit.de contrah.empt.*V.1750
Pro falſario habetur,qui ſciens aliquid falſum decepit.*ff.proœm.in marg.pag.*51
Pro furto vel rapina ſimplum tantum conſequimur, *l.cum ſatis 23.C.de agric.& cenſit.*182 x
Pro futuro dāno quibus actionibus & iudiciis agatur, *l.et eius 14.ff.de aq.plu.arc.*N.128 t
Pro hærede dupliciter poſſidemus, *l.nec vllam 13.ff.de hæred.pet.* V.757 a nemo gerere poteſt in bonis viuentis, *l.ſi hæreditas 1.ff.de hæred.vel act.vend.*V.1771 a
Pro homicidis qui habētur,pœnam patiuntur homicidij,*ti.de pace tenen.53.§.1.iniuria.* F.115 a non ſcriptis quæ dicātur,*l.cum multi 9.ff.ſi pars hæred.pet.*V.811 dicuntur quæ relinquuntur ei qui non eſt vel ab eo qui nō eſt, *l.illud 13.tit.de iur.codic.* I.747 dicuntur,quæ relinquuntur incapaci tempore teſtamenti,*l.ſi vir metallum 3.ff.de his quæ pro non.* I.1364 i non ſcripto quod habetur ad quos deferatur, *l.ſi quis 25.§ 3.ſi quis,ff.de adq.hære.* I.639 b ¶Leui culpa an & quomodo magna pœna imponi poſſit,*l.ſi manumiſſus 2.tit.de lib.& eor.lib.* C.1305 d parte liber, pro parte ſeruus eſſe nemo poteſt,*l.cum 1.tit.de commu.ſeru.*C.1589 b partibus ſtipulari,*l.ſi ſeruus 42.ff.de dam.inf.*N.95 p liber,& pro parte ſeru⁹ eſſe nemo poteſt, *l.iudicatæ 29.ff.de excep.rei iud.*N.837 f legari libertas & pro parte adimi non poteſt,*l.legata 14.ff.de adim.* I.1313 paraphernalibus vxori reſtituēdis,bona mariti ſunt tacitè obligata,*l.ſi mulier 11.ti.de pact.conuent.*C.1108 parte ſcripturā approbare,pro parte improbare non poſſumus,*l.Aurelius 28.ff.de lib.leg.*I.1310 patria pugna,*ff.lib.1.tit.1.l.2.* e ¶Poſſeſſore habetur qui iura poteſt cedere,*l.diuus 16.§.7.idem, ff.de hæred.pet.* V.764 x non habetur qui dolo deſiit poſſidere,*l.Marcellus 3.ff.de rei vindica.*V.823 b habetur qui dolo deſiit poſſidere,*l.qui petitorio 36.§.1.qui in rē, ff.de rei vind.*V.847 b ¶Relictis ad pias cauſas poteſt ſemper adiri iudex eccleſiaſticus contra quoſcunque,*l.hæres 51.ff.de hæred.pet.*V.804
Pro ſeruo non pro libero homine noxalis actio non conſtituitur,*l.apud 21.tit.de furt.* C.1288 m
Pro ſuo titulo poſſidemus ea quæ alio titulo non poſſidemus, *ff.pro ſuo.*N.514
Pro tribunali petere quid,*ff.lib.39.tit.2.l.44* h quod fit,fit iudice cognoſcente,*l.ſi quis 25.ff.de nego geſt.*V.444 h cognoſcunt ordinarij,*l.qui pro 2.ff.de re iud.*N.518 p
Protutelæ actione tenetur qui nec eſt nec eſſe poteſt tutor, *l.etiam 1.tit.de eo qui pro tut.negot.geſſ.*C.1208 y actio locū habet, vbi quis habilis eſt,hoc eſt,capax tutelæ,*l.ait prætor 3.§.19.ff.de neg.geſt.*V.415 b alia directa,alia contraria, *l.ei qui 5.ff.de eo qui pro tut.vel cur.*I.327 c ¶Virili idem ac pro æquali,*l.& nomē 1.tit.de cadu.toll.*C.1507 e
Pro veritate ſententiam haberi quemadmodum dicatur,*titu.2.qui ſint rebelles.* [illegible] 161 e
Pro vitiis ſerui agitur ex ædilitio edicto, *l.ex empto 11.§.ſi quis,tit.de act.empt.*V.1811 f ¶Vitiis & morbis ſerui, non agitur iure ciuili ad redhibendum, niſi pro ſeruo fugitiuo, *l.ex empto 11.§.3.redhibitionem,tit.de act.empt.*V.1811 e
Probare non cogitur qui præſumptionē pro ſe habet,cuius contrarium non eſt probatum,*l.planè 34.ff.de leg.& fideic.*I.778 g debet qui accipit adſerendo,*l.ſuper 6.C.qui milit.poſſ.*276.o tenetur, qui officialem eligit eum fuiſſe ſoluendo tempore depoſitæ adminiſtrationis, *l.hi qui 3.C.de periculo nominat.*152 t poſſumus legendas,*ff proœ gl.x.pag.*50 quemadmodū quis poſſit & debeat ſe ſine fraude amiſiſſe, *l.ſi quis 9.§.4.Imperator, tit.locati conduct.* V.1849 c dolum debet, qui de dolo excipit,*l.arbitrorum 3 tit.de recept.arbit.*C.483 g is qui dolum admiſſum eſſe ait,tenetur, *l.& ita 3.ff.naut.caup.ſtab.*V.665 a
Probari aliquid intelligit eo ipſo quod contrariū non probatur,*l.generali 31.ff.de vſu & vſuf.*I.1121 h adulterium poteſt ex antecedentibus,*l.quod 33.ff.ad l.Iul.de adult.*N.1460 a aliquid intelligitur eo ipſo quod contrariū non probatur,*l.iubemus 4.C.de propoſ.*232 quid relatione medicorum, *l.à munerib.13. C.de decur.*48 e quemadmodum poſſit ſeruitutis negatio,*l.prætor ait 1.§.hoc interdicto,ff.de itin.actuq.*N.126 d id quod intereſt,*l.prætor 3.ff.de ſepulch.viol.*N.1393.o nulla eſſe mobilia,*l.à diuo Pio 15.§.2.ff.de re iud.*N.528 r calumnia,*l.accuſatorum 1 ff.ad Senatuſc.* N.1522 f vti poſſit filiatio,*l.ſi vicinis 9.ff.de nupt.*C.1021 e
Probatur cōſuetudo exēplis. *l.de quib.32 ff.de legib.*V.82 e negatiua ſeu quē nō eſſe curialem ipſis curialibus dicentibus,*l.petitionem 13.ti.de aduoc diuerſ.iud.*C.350 aliquid interdum, quod contrarium eius non probatur.*l.ſi poſt 2.tit.de petit.hæredit.*C.617 e eſſe in poteſtate quis legitimus

filius vindicanti probatus eſt, l.Titia 34.ff.ſol.matr.I.45 g ex vſu loquendi defunctum legaſſe ipſum dominium, l.cum 13.ti.de vſuf.& habit.C.645 k

Probandæ ignorantiæ onus cui incumbat, l.iubemus 4.Co.de præpoſ.232 y

Probandi onus ex præſumptione transfertur in alium, l.generaliter 24.§.8.ff.de fideic.lib.N.251 p non iniungitur poſſidenti, l.is qui 24.ff.de rei vind.V.840 q ei incumbit contra quem facit præſumptio, l.Imperatoris 15.ff.de priuil.cred.N.590 p incumbit reo conditionis implendæ, per ſe non ſtare, quo minùs conditio impleatur, l.non videbitur 35.ff.de ſtatulib.N.307 g

Probatur filiatio per opinionem & famam viciniæ, l.Senatus 1.ff.de agnoſ.& alend.lib.I.89 ſ ¶ Filiatio iuſtis nuptiis, l.filium 6.ff.de his qui ſui.V.98 k

Probandus eſt dolus ex perſpicuis iudiciis, l.& eleganter 7.§.10.ff.de dolo.V.513.b

Probandi modo teſtes & inſtrumenta differunt, ff.lib.39.tit.3.l.2.§.8 ſ

Probari mortuū ſemiplenè ſufficit ad edictum teſtamentorum aperiendorum & inſpiciendorum, l.tabularum 2.ff.teſta.quem.aper.I.692.o libertas filij ex matre ſeu matris conditione poteſt, l.multis 17.ff.de lib.cauſ.C.1612 p

Probare dolum cogitur qui dolum dicit, l.omnia 32.ff.de leg.& fideic.I.882 k læſionem debet qui eam allegat, l.cum 1.tit.ſi aduerſ.cred.C.446 n

Probari quemadmodū poſſit aliquem deſinere velle, l.quod ait 11.tit.de diuort.& repud.V.1222

Probari negatiua poteſt, l.iubemus 19.tit.de aduoc.diuerſ.iudi.C.353

Probare iniquitatem ſententiæ quis videtur, eo ipſo quod cōtrarium non probatur, l.appellatore 1.ff.ſi pend.app.N.1622 l

Probandi onus cui incumbat in cauſa appellationis, Auth.coll.5.Nou.49.tit.4.de his qui ingred.275 q

Probari negatiua poteſt per defectum ſolemnitatis, l.quod in 1.de fide & iure haſtæ.C.21 t ¶Per obliquum, ibid.t

Probare ſecuritatis amiſſionem ex regiſtris publicis poſſumus l.nec caſu 2.C.de diſcuſſor.41 d

Probatur ignorantia eo quod contrà non probatur, l.ſuper 6.C.qui milit.poſſ.275.o

Probādi onus vltrò ſuſtinere poſſumus, l.ſi in 41.ff.de lib.cauſ.N.349 e transferri ex vno in alium ob præſumptiones contrarias, l.iuſiurandum 1.ff.quar.rer.actio non datur.N.279 q

Probare dolum debet, qui de dolo conqueritur, l.ſi quis 6.§.10.de eden.V.249 h

Probandi onus incumbit ei qui dicit filium heredem patris, tametſi filius ipſo iure ſit heres, l.ſi cum 22.§.19.transgred.amat 19.ff.ſol.matr.I.33 d

Probare is intelligitur, qui præſumptionem pro ſe habet, cuius contrarium probari non poteſt. l.temporis 6.ti.de peric.tut.vel cur.C.1198

Probanda ſcientia eſt, quoties præſumitur ignorantia, l.temporis 6.tit.de peric.tut.vel cur.C.1108 ſ

Probare is cogitur qui caſum excipientem allegat, l.cauſa 1.titu.de reb.cred.C.700 f

Probari poteſt negatiua loco & tempore coarctata, l.& incumbit 2.ff.de probat.2070

Probaturus facultates defuncti non eſſe ſoluēdo, ſatisfacit aduerſario, ſi dixerit tot eſſe bona in hæreditate defuncti, neq; plura, l.etiam matris 16.ff.de probat.V.2075 a

Probari pater verè non poteſt, l.ſi vicinis 9.tit.de nupt.C.1021 e

Probare dolum debet qui dolum allegat, l.chirographis 57.ff.de admin.& peric.tut.I.217 b

Probari an & quomodo poſſit negatiua, l.ſi filij 16.tit.de don.int.vir.& vxor.C.1119 h

Probare is tenetur qui publici inſtrumēti authoritate conuincitur, l.ſi filij 16.tit.de don.inter vir.& vxor.C.1119 h

Sriptura ſcribentis non probat aduerſus tertiū, neq; non obligat, niſi ſi ſcripturæ conſenſerit, l.Publia 26.ff.depoſ.V.1614.o

Probare cauſam appellationis debet qui appellat, l.ſi qui 1.ff.ſi tut.vel cur.N.1610

Probandi onus quando hæredi incumbat, ti.11.de ſucceſ.fratrum.F.43 i

Probare intelligitur, qui præſumptionem pro ſe habet, l.omnium 19.tit.de teſtam.C.1359 i

Probare rem dolo amiſſam is cogitur qui dolum allegat, l.cum qui 10.§.1.ſi rem.ff.commod.V.1415 e

Probandi onus incumbit ei, contra quem præſumptio eſt, l.non 5.ff.de re milit.N.1687 b

Probari negatiua interdum poteſt, leg.errores 2.tit.de error.aduoc.C.360 z

Probari poteſt noua inueſtitura per extraneos teſtes, quando pares curiæ ex cauſa nolunt iurare, & dominus eos nō compellit, Tit.2.quid ſit inueſtitura.F.32 b

Probandæ ingratitudinis onus incumbit hæredi l.omnimodo, ti.de inoſ.teſt.C.596

Probandi onus regulariter nō incumbit poſſeſſori, tit.11.de ſucceſſ.fratrum.F.44 h

Probare legalitatem actor cogitur, l.ſi alter 19.ff.de procuratorib.V.367 a

Probare ſe filium debet, qui non eſt in poſſeſſione filiationis, l.ſi poſthumus 14.ff.de lib.& poſthum.I.393.o

Probari dominium non niſi difficulter poteſt. l.nec vllam 13.ff.de hæred.pet.V.758 e

Probare hæres cauſam exhæredationis debet, l.non eſt 23.ff.quod met.cau.V.502 f

Probatur mors iuſtis præſumptionibus, l.ſed & ſi 34.ff.de adquir.vel omit.hæred.I.648 ſ

Probādi onus generaliter incumbit actori: interdū etiam reo, Nou.80.tit.2.de teſtib.A.412 f

Probat, qui non improbat, l.ſenatus 1.ff.de agnoſc.& alen.lib.I.87 q onus transfertur ex aſpectu, aliàs qui ætatem dicit probare eam debet, l.ſi minorem 4.tit.de in integ.C.420 r

Probare minor an teneatur pecuniam perditam, l.ſi ſine 32.ff.de adminiu.& peric.tut.I.185 b

Probare oportet locum, & tempus, quoties ad aliquem actum requiritur locus, & certum tempus, l.quo 3.ff.de incen.rui.naufr.N.1349

Probandi onus excipienti, an & quādo incumbat, l.agere 1.ff.de except.N.807 b

Probari etiam per inſtrumentum delictum poteſt, l.in ſenatus 15.ff.ad ſenatuſcon.N.1530 h

Probat teſtimonium plurium, nō vnius, l.temporibus 1.ff.de inſpic.vent.I.99

Probare calumniā admiſſam is debet, qui ait admiſſam, l.ſi poſtulauerit 27.§.8.de eo, ff.ad l.Iul.de adult.N.1464 m

Probari delicta conuenit, cum non ſufficiat admiſſa fuiſſe dici, l.prætor 4.§.6.ſi quis, ff vi bon.rapt.N.1346 e

Probari inueſtitura poteſt opinione, tit.4.ſi de inueſt.F.6 h

Probari pœnitētia teſtatoris debet per tot teſtes, quot requiruntur in teſtamento, l.ſi mihi 12.ff.de leg.& fideic.I.762 r

Probare dolum & negligentiam regulariter quiſque debet, l.impuberibus 8.ff.de ſuſpect.tut.vel cur.I.244 n

Probari ſatis intelligitur cuius cōtrarium non probatur, tit.27.de pace tenen.§.2.ſi iudex.F.69 g

Probare is intelligitur, qui præſumptionē pro ſe habet, cuius contrarium non eſt probatum, l.filius 60.ff.de acq.vel omit.hæred.I.666 l

Probari teſtibus poſſunt acta non ſcripta, l.ſi prætor 75.§.1.Marcellus, ff.de iudic.V.712 y

Probatur ex ſolennitate voluntas defuncti teſtamentaria, l.bonorum 2.tit.de bon.poſ.ſecun.tab.C.1312 dolus ſi qualitas facti in quo conſiſtit probatur, l.quo Iucidius 1.ff.de doli mali & metus except.N.851

Probari mors & mortuus quemadmodum quis poſſit, l.ſi quidē 5.ff.ſol.matr.C.1137

Probatum aliquid intelligitur eo ipſo quod eius contrarium nō probatur, l.ita ſtipulatus 115.§.item ſi 2.ff.de verb.oblig.N.1003 c

Probans aduerſus cōfeſſionem ſuā etiam erroneā interdum non admittitur, l.23.inde §.9.ſi dolo.ti.11.ad l.Aquil.V.1069 a aliquid interdum dicitur eo ipſo quod contrarium non probatur, l.ſi intereſſe 39.ff.de adq.poſſ.N.442 ſ

Probato vno cōtrariorum, probatum & aliud intelligitur, l.1.de iure, ff.de his qui ſui.V.95 b

Probata intelligitur cuiuſque innocentia eo ipſo quod cōtrarium non probatur, l.his 2.tit.qui teſtam.facere poſſunt vel non.C.1346 m

Probandus ſitne dolus, an verò interdum præſumi poſſit, l.quo Iucidius 1.ff.de doli mali & met.excep.N.851

Probatus legitimus, probatus intelligitur eſſe in poteſtate, leg.Titia 34.ff ſol.matr.I.45 n

Probatio caſus fortuiti ei incūbit qui caſum fortuitū allegat, l.ſi quis 5.§.10.ff.de eden.V.249 h ¶Cōmunis dicitur, quæ fit ad minus per duos teſtes, l.Lucius 40.ff.de milit.teſt.I.615 h in militari teſtamēto requiritur, l.Lucius 40.ff.de milit.teſt. F.615 ¶Filiationis vel libertatis non fit ex ſcriptura, l.quidam quaſi 15.ff.de proba.V.2075 e ¶Legitima vbi requiritur nō ſufficit iuramēto probatio ſeu probatio irregularis & priuilegiata, l.cum de indeb.25.ff.de probat.V.2067 n ¶Libertatis vti fiat, l.priuſquam 15.ff.de operis noui nuntia.N.26 n ¶Mutatæ voluntatis defuncti heredi incumbit, l.fideicommiſſa 21.ff.de leg.& fideic.I.980 ¶Quaſi probatio iuramentum, ti.de conſuet.33.F.77 e ¶Scripta quandoque requiritur l.cum de indebito 25.§.4.ſed hæc, ff.de prob.V.2080 x ¶Semiplena transfert onus probandi in reum, l.qui 4.tit.de eden.C.288 l

Probatio cēſetē difficilis eorū quæ fiunt de nocte, l.iſt 14.§.3.ff.quod met.cau.V.451 n ¶Fit per inſpectionē oculorū l.nauticis C.de canon.frumen.143 ¶Incūbit actori, l.ſi per aliā 5.ff.ne quis eam. V.200 r l.quod ſi quis 3.ff.ne quis eam. V.200 r

¶De

Digitized by Google

¶De pretio in rem ciuitatis verſo incũbit emptori, *l. ſi quæ 3. C. de vend. reb. ciuit.* 150 x poſſeſſori quando incũbat, *tit. 26. ſi de inueſtit.* F. 17 d quãdo incũbat poſſidenti, *l. eſt 25. ff. de iure ff.* N. 1641 ſ quoties requirit intelligitur idonea, *l. etſi 3. C. de fide & iure haſt. ff.* C. 11. p ¶Contra nõ admittitur aduerſus certam legis præſumptionẽ, *l. à diuo Pio 3. §. 15. ff. de re iud.* N. 529 g contra ſcripturã pro qua eſt præſumptio iuris, *Auth. col. 6. No. 73. tit. 1. de inſtrum. caut. cap. 5. ſi verò.* 343. o aduerſus fictionẽ, *l. ſi duo 38. ff. de acq. vel omit. hered.* I. 651 k, *l. conficiuntur 8. ff. de iure codicil.* I. 744 n in contrarium, *l. quemadmodum 7. C. de agric. & cenſ.* 171 f
¶non Concludit per poſſibile, ſed debet cõcludere per neceſſe vel probabile, *l. nepotibus 3. tit. vnde legit.* C. 1317 i
¶Non facit ius vbi ſententia non facit ius, *l. res 4. ff. expilatæ hereditatis.* N. 1404

Probationis onus in poſſidentem cõuertitur ob præſumptionẽ, *No. 115. tit. 16. vt cum de appel. ca. 3. aliud quoq. §. 14. ſi quis.* A. 493 g transfertur propter ſolutionem, *l. cum de indebito 25. §. 2. ſed hæc. ff. de probat.* V. 2079 h conuertitur in aliquẽ ex violẽta præſumptione, *ti. 1. quid ſit inueſt. §. 1. præterea.* F. 34 f & productiones fieri poſſunt data ad id dilatione, *l. ſi quando 2. tit. de dilat.* C. 348 f ſpecies eſt iuramentum, *l. ſed alio 2. §. 1. ff. ſi ex nox. cauſ. aga.* V. 215 m onus incumbit ei, qui ſe libertinum excipit non qui ſe ingenuum, *Nouel. 90. 90. tit. 1. de teſtib. cap. 6. ſi vero.* A. 413 a & ei qui abſentiam alterius iniuſtam eſſe excipit, *l. ſi cum 28. §. 5. ff. de fideic. lib.* [illegible]. 259. & actori adfirmanti, *l. cum actum 17. ff. de nego. geſt.* V. 437 g
¶Tranſlatio pœnæ ſpecies eſt, *l. ſi priuſquam 15. ff. de op. non. nun.* N. 26 e

Probationem facit obſtetricum relatio, *l. illud 5. ff. ſi pars here. pet.* V. 813 ¶Licitam & debitam iudex non admittens punitur, *l. præſcriptione 2. tit. ſi contra ius vel vtil. pub.* C. 143 f
¶Semiplenam facit vnius teſtimonium, *l. Theopompus 14. ff. de dot. praleg.* I. 1150 r

Probatione non oneratur qui excipit, *l. dotem 1. C. de dot. caut.* C. 1110. l

Probationes fieri debent ex inſtrumẽtis originalib. & authenticis, non exẽplis, *l. ſancimus 3. tit. de diuerſ. reſcript.* C. 246 h non auguſtandæ, *tit. de pace Conſtantiæ.* E. 179. o ¶Legum ſunt liquidiſſimæ, *l. temporis 6. tit. de peric. tut. vel cur.* C. 1198 t factæ non data dilatione ad probandum valent, *l. in crimine 41. ff. ad l. Iul. de adul.* N. 1475 c
¶Superfluæ ab aduerſario non exigendæ, *Auth. col. 4. Nou. 49. tit. 4. de his qui ingred.* 277 h nemo aduerſario miniſtrare cogitur, *l. de minore 10. §. 3. tormenta, ff. de quæſt.* N. 1542 u

Probationum adminicula ſemiplena probatio, *l. patronum 6. ff. de prob.* V. 3071 g nõ ſemper eadem eſt fides, *Nou. 100. tit. 1. de temp. non ſolu. pec.* A. 452 e

Probationibus deſtituto vaſallo, ita vt neq; teſtib⁹, neq; inſtrumẽtis inueſtiturã nouam ſibi factam probare poſſit, iurare aut referre iuſiurandũ dominus tenetur, *tit. 2. qu d ſit inueſt.* F. 33 deficiens ſeruus probãs regulariter calumniari nõ videtur, *l. ſi patronum 1. tit. de aduoc. diuerſ. iud.* C. 247 e

Proclamatio in libertatem adiuuanda eſt iudicis officio, *l. Licinius 4. ff. quib. ad libert.* N. 352 c
¶Excuſat à culpa, *l. 31. ſi putator. tit. 11. ff. ad l. Aquil.* V. 1079 d

Proconſul, *l. cum prætor 12. §. iudicem 1. ff. de iud.* V. 679 g pro prætore, *l. omnibus 1. ff. de alien. iud.* V. 616 k *l. quod autem 19. ff. quod met. cau.* V. 499 d, *l. in heredem 26. ff. de dolo.* V. 524 d

Procõſul an & quatenus ferias dare poſſit, *l. ſi in aliam 7. ff. de off. proconſ.* V. 138 p an & quando delegare poſſit, *l. aliquando 5. ff. de off. proconſ.* V. 136. o & præſes differunt, *l. præſidis 1. ff. de officio præſ.* V. 142 m

Proconſulis legatus, *l. cum prætor 12. §. iudicem 1. ff. de iudi.* V. 679 h proconſulatum obtinentis diſſimilitudo, *l. fin. 1. ff. de tut. & cur. dat.* I. 146 p
¶Legatus quomodo tutorem det, *l. & legati 14. ff. de off. proc.* V. 241 f

Procurator. pro Caſtaldione, *l. aufertur 46. ff. de iure fiſc.* N. 1652 a pro geſtore negotiorum, *l. ſi cum 60. §. 3. diuiſione, ff. de euict.* V. 2031 k, *l. ſi collectaneus 13. ff. de manumiſſ. vind.* N. 207 a, *l. non ſolum 8. ff. de lib. leg.* I. 1295 f & ſine mandato, *l. 8. ff. rem rat. hab.* N. 1249 f, *l. qui damnare 3. ff. de re iud.* N. 520 n
¶Pro negotiorum geſtore, *l. certè 6. ff. quod vi aut clam.* N. 763 i *l. cum mandatu 23. ff. de minor. 25. ann.* V. 561 l
¶Nuncio, *l. certo 6. ff. quod vi aut clam.* N. 763 i
¶Procuratore vel geſtore, *l. communis 42. §. 1. ff. de adquir. poſſ.* N. 444 q

Procurator abſens quis dicatur, *l. ſi procuratorem 65. ff. de procura.* V. 398 ¶Actoris tenetur oſtendere mandatum vel ſatiſdare de rato, ſufficit tamẽ ſi vnum ex his duobus faciat, *l. ſi quis 10 tit. de cond. ind.* C. 726
¶Nõ rei cur defendere cogatũ, *l. inuitus 17. tit. de procu.* C. 380 m

ad iudicia & ad negotiã, an & quando minor 25. annis eſſe poſſit, *l. minor 31. ff. de procu.* V. 393 c ¶Alterius nomine idone⁹ ſine ſatiſdatione, *l. ne ſatiſdatio 21. ff. rem rat. hab.* N. 1157 a ad iudicia, non poteſt ſubſtituere ante litem cõteſtatam, niſi habeat mandatum ſubſtituendi, *l. quod 8. tit. de procur.* C. 374
¶Ad lites futuras à priuato conſtitui poteſt, *l. item eorum 6. §. 2. ff. quod cuiuſque vniuerſ.* V. 408 p ſolui poteſt, *l. ſi procurator 6. de cond. indebit.* V. 1328 ad negotia ſeruus eſſe poteſt, *l. nemo 12. ff. de adq. rer. dom.* N. 375 c ad audiendam ſententiã datus, non cenſetur datuſ ad defendendum, *l. nihil 26 tit. de procur.* C. 392 g ad litis conteſtationem, narrationem, & interrogationes dari poteſt, *l. principales, tit. de iureiur.* C. 499 p
¶Cæſaris & rationalis idem, *ff. de procur. Caſ.* V. 150 i an poſſit cognoſcere de cauſa ſtatus, *l. ea quæ 1. ti. 1. vbi cauſa.* C. 570 t inter fiſcum & priuatos iudex erat, *l. procuratori. tit. de pedan.* C. C. 533 a ¶Captiuus habere non poteſt, *l. Abſentem 199. ff. de verb. ſign.* N. 1850 f ¶Condemnatus in dubio intelligitur cõdemnatus procuratorio nomine, *l. ſi quacunque 50. ff. de procur.* V. 392 m ¶Conſtitutus ad negotium, ſiue negotia poteſt per conſequentiam etiam deducere rem in iudicium, *l. 17. § 16. procuratorem, ff. de iniur.* N. 1379
¶Conſtitutus ad promittendũ poteſt etiam pœnã apponere in ea promiſſione, *l. purè 5. ff. de doli mali & met. except.* N. 869
¶Conſtitutus apud acta non cauet, *l. ne ſatiſdatio 21. ff. rem rat. hab.* N. 1266 c ſimpliciter conſtitutus non intelligitur ad futuras actiones conſtitutus, *l. omnium 37. ff. de procur.* V. 374 n de calumnia nõ regulariter iurat, *l. qui bona fide 13. §. 13. ff. de dam. inf.* N. 53 l ¶Cum libera donare non poteſt, *l. ignorantis 49 ff. de procur.* V. 392 r ¶Cum ſpeciali vel in rem ſuam datus tranſigere poteſt, *l. cautioni 7. tit. de tranſact.* C. 318 c
¶Dominus litis fit per litis conteſtationem, *l. ſiquidem 1. §. 13. tutore 7. ff. quan. appell.* N. 1699 i ¶Extranei filius eſſe poteſt, *l. ſi longius 18. §. 1. ſi filiuſfam. ff. de iud.* V. 683 i
¶Falſus quis dicatur, *l. licet 24. tit. de procur.* C. 384 p poteſt de nouo conſtitui procurator, *l. ſi is 35 ff. de excep. rei iud.* N. 435
¶Fiſci non poteſt fidem habere de pretio, *l. cum 4. tit. vbi cauſa.* C. 578 q de quibus cognoſcat, *l. cum hi 8. §. 19. ff. de tranſac.* V. 321 poteſt conſtituere procuratorẽ ad vendendũ rem fiſco obligatam, *l. quod in 1. de fide & iure haſt.* C. 10 r aduocatus dici poteſt, *l. non intelligitur 3. §. 10. ſi in locis, ff. de iur. fiſ.* V. 1630 y cognoſcit inter priuatum & fiſcum, *l. ſi probus 1. tit. ſi aduerſ. fiſ.* C. 444 m ¶Fœmina certis caſibus eſſe poteſt, *l. neq; fœmina 54. ff. de procur.* V. 394 i ¶Generalis & ſpecialis, *l. ſi hominem 30. ff. mand.* V. 1658 a ¶Generalis ad omnia tantum facit quomodo ſpecialis ad quædam, *l. poſſeſſio 1. §. 20. ff. de adq. poſſ.* N. 407 a delicto regulariter dominus non tenetur, *l. quod nolit 31. tit. de ædil. edict.* V. 1979 c ¶Ignorantis domini conditionem deteriorem facere poteſt tribus caſibus, *l. ignorantis 49. ff. de procu.* V. 392 k ¶Iniquo mandato obtemperare non debet, *l. ſi quis 3. §. 1. ff. quod quiſque iur.* V. 179 a
¶Inuitus nemo fit, *l. filiusfa. 8. §. 1. ff. de procur.* V. 359 a
¶In actione iniuriarum, vt ſcilicet agi poſſit iniuriarũ alieno nomine quis dicatur, *l. 17. §. 16 procuratorem, ff. de iniur.* N. 1380 n ¶In cauſis criminalibus nemo admittitur, *l. non tantũ 6. ff. de appel.* N. 1592 f ¶In litem tribus caſibus præfertur domino, *l. neque 54. ff. de procur.* V. 395 a
¶In integrum reſtitutionis petendæ legitimè ordinatus & cum ſpeciali mandato eſſe debet, *l. poſtulata 1. tit. de in integ.* C. 465 c ¶In publico iudicio quatenus quiſque dicatur, *l. prævaricator 1. ff. de prævaric.* N. 1399 b ¶In re ſua quis eſſe poteſt, *l. licet 42. §. 4. ff. de procura.* V. 384 ¶In rem ſuam nihil nobis adquirit, *l. ſi mulier 29. §. 1. ex aſſe. ff. de iur. dot.* V. 2148 r dicitur qui iura habet, *l. hoc edicto 1. §. 20. ff. de oper. nou. nunt.* [illegible] 9 r vt fiat à reo, *l. Stichum 6. ff. de cõd. indeb.* V. 1367 b impropriè procurator dicitur, *l. item 4. §. 3. ff. de alien. iud. mut.* V. 621 b
¶More conſtituentis non reuocatur, *l. ad eum, ff. de donationib.* N. 173 d
¶In rem à reo fieri poteſt inuito actore, *l. 3. Planè, titu. 2. ff. familiæ erciſcund.* V. 1127 t directas actiones intendens, nomine domini non ſuo agit, *l. ſi quidem 1. §. 11. in propria, ff. qua. app. ſit.* N. 1609 d paciſcẽdo domino abeſſe poteſt, *l. ſed ſi 13. ff. de pactis.* V. 274 u propriè non dicitur procurator, *l. procurator 1. ff. de procu.* V. 356 h iurare cogitur niſi veritas melius iniri poſſit per dominum, *l. principales, tit. de iureiur.* C. 499 d etiam ante litem conteſtatam reuocari non poteſt, *l. ante litem 16. ff. de procura.* V. 362 l ex parte rei quis dicatur, *l. Plautius 61. ff. de procur.* V. 396 p
¶Impropriè procurator, *leg. non ſolum 39. ff. de procuratoribus.* V. 376 f
¶Qemadmodum fiat in fraudẽ alterius, *l. ſi quis 34. ff. de procur.* V. 371 b
¶Cur dicatur, *l. procurator 1. ff. de procur.* V. 336 h
¶Ante litem conteſtatam remoueri poteſt, *l. quæ omnia 25. §. 2. ff. de procur.* V. 364 h

¶An iuret de calumnia,*l.qui 9.tit.de procur.*C.375 a,*l.ſi eſſet 29.ff.de procura.* V.367 ¶Inſtitutus heres in eo nomine an & qua actione mihi teneatur,*l.per curatorem 90.ff.de adq.vel omit.hared.*I.686 m ¶Iudicati actionẽ quærit domino, *l.ſi procurator 28.ff.de procu.*V.366 q ¶Litis dominus efficitur lite conteſtata.*l.ab executore §.4.idq.ff.de appel.*N.1591 c

¶Litis dicitur qui ad litigãdum conſtitutus,*l hoc iure 86.ff.de ſolut.* N.1178 b ¶Præſens defendere inuitum dominum non poteſt, *Auth.col.5.Nou.69.tit.24.vt omnes obed.ca.2.ſi igitur,§.1.ſed ſi* 314 h ¶Principis pro iudice delegato à principe vicario,& eo qui inter fiſcum & priuatum cognoſcit ,*l.ſi quid 1.tit.vbi & apud quem.*C.462 k ¶Priuatæ rationi quis dicatur, *l.procurator 7.tit.de eden.*C.288 f ¶Procuratoris certi faciendi cauſa conſtitui poteſt,*l.procurator 1.ff.de procur.* V.356 h ¶Reconuentus ſatiſdare iudicatũ ſolui debet , *l.ſeruum 33.§.3.ff.de procur.*V.370 q ¶Rẽ domini alienans vtrum dominiũ transferat,*l.quæ acta 1.§.1.ff.de off.proc.Caſ.* V.151 d ¶Re nõ integra cogitur iudicium accipere,*l.ſi defunctus 15.ff.de procur.*V.361 ¶Rei non cauet de rato,niſi certis caſibus, *l.exigendi 12.tit.de procur.*C 377 c ¶Satiſdare debet iudicatũ ſolui,*l.nõ cogendum 43.§.6.ff.de procur.*V.387 c ¶Rei gerendæ admouendus eſt,*l.ſi pecuniam 5.ff.de cond.cauſ.dat.*V.1313 b ¶Suſpectus an remoueri poſſit,*l.quæ omnia 25.§.1.ff.de procura.*V.363 e quis verus eſſe poteſt,& tamen dubitari de eius mandato,*l.de pupillo 4.§.17.ff.de op.nou.nun.*N.19 n ¶Verus ſi dubitatur de eius mandato ſatiſdare debet,*l.8.§.1.ſi procurator,ff.rem rat.hab.*N.1249 i

¶Vendens rem domini ſui,vt nõ poteſt habere fidẽ de pretio,ita idẽ eſt in ipſo minore,& in eccleſia, *l.ſi curator 5.§.1.ſi ab eo,ff.de iur.fiſ* N.1531.o ¶Vendens nomine procuratoris rẽ domini,tenetur ad rem tradendam & cauẽdum de euictione,*l ſeruum 49.ff.mand.*V.1671 b ¶Verus pro generali,*l.de pupillo 4.§.18.ff.de op.nou.nunt.*V.19 n ¶Qui ad aliquod ſpeciale negotium conſtitutus eſt,*l.prætor ait, §.13.quotiens . ff.de vi & vi arm.*N.674 z ¶Vniuerſorum & totorum bonorum idem, *l.procurator 63 ff.de procu.*V.397 e ¶Vnius negotij vel plurium eſſe poteſt,*l.procurator 1.ff.de procu.* V.356 h ¶Vxoris in cauſa criminali niſi certo caſu maritus eſſe non poteſt, *l.cum 2.ti.de procu.* C.372 i vel ſponſæ ſponſus vel maritus eſſe poteſt,*leg.Herennius 1.ff de excuſ.*I.247 l

¶De calumnia regulariter iurare nõ poteſt,*l.qui bona fide 13.§.13.ff.de dam.inf.*N.53 l

¶Rei regulariter non cauet de rato rei,*l.Pomponius 40.§.2.ff.de procu.*V.381 c

¶Ex re domini ſtipulari poteſt,*l.quod procurator 68.ff.de procu.*V.399 d

¶Fiſci licèt habeat liberam nõ poteſt fidem habere de pretio,*l ſed etſi 3.C.de fide.& iure haſt.fiſc.*C.11 q

¶Nomine alieno nõ admittitur in cauſa criminali,*l.17.§.20.idem ait,ff.de iniur.*N.1380 x

¶Quibus caſibus dominium ſtatim domino adquirat,*l.feliciſſima 2.tit.de his qui à non.*C.1593 d

¶An & quomodo domino adquirat, *l.cum ſeruus 1.ff.de ſtipul.ſeru.*N.1048.f

¶An & quãdo dominium nobis adquirat , *l.poſſeſſio 1.§.20.ff.de adq.poſ.*N.407 a

¶Nullam actionẽ domino acquirit,niſi certis caſibus,*l.quod procurator 68.ff.de procur.*V.399 t

¶Adquirit domino actionem, *l.ſi procurator 28 ff.de procurator.* V.366 u

¶Etiam ignoranti adquirere poteſt, *l.poſſeſſio 1.§.20.ff.de adq.poſſ.*N.407 g

¶Adquirere poteſt poſſeſſionem & dominium etiam ignoranti,*l.poſſeſſio 1.§.20.ff.de adq.poſſ.*N.407 a

¶Quibus caſibus non admittatur,*l.procurator 1.§.1.ff.de procu.* V.357 n pro alio admittitur in criminalibus , *l.13.ad cognitionem,ff.quib.ex cauſ.in.*N 572 r

¶Non admittitur pro detinendo vel coniiciendo in carcerem,*tit.de pace Conſtantiæ.*E.183 e

¶An admitti poſſit in quibuſuis cauſis pecuniariis , *l.cum 2.tit.de procur.*C.372.o

¶Durius adſtringitur ad rem ſeruandam , quàm negotium faciens,*l.fine 20.ff.depoſiti.* V.1610 i

¶Agere volens alieno nomine cauere debet de defendẽdo, *l.ſeruum 33.§.3 ff.de procur.*V.370 l

¶Actione de conſtituta pecunia agere poteſt ſi ei ſit conſtitutum,*l.non ſolum 39.§.1 ff.de procu.*V.378 h ¶Agere inuito domino non poteſt, *Auth.col.5.Nou.69 tit.24.vt omnes obed cap.2.ſi igitur , §.1.ſed ſi*.324 h rem domini alienare poteſt, ſi ſpeciale vendendi mandatum habeat,vel generale cum libera, *l.procuratorem 16.tit.de procur.*C.379 h

Procurator appellare nõ poteſt ab executione ſententię ſine ſpeciali mãdato,*l.ſi quis 3.§.1.ff.quod quiſque iur.*V.178 a ¶Cedere domino actionẽ cogitur,*l.ſi procurator 14.ff.ſi quis caut.*V.234 l

poſt litem conteſtatam condemnandus eſt,*l.qui proprio 46.ff.de procur.*V 390 g ¶Dominiũ nobis acquirit etiã ſine ratihabitione,*l.ſi ego 24.ff.de negot.geſt.* V.441 agens damno infecto cauere de rato cogitur,*l.Pompon.40.§.1.ff.de procu.*V.380 r nomine domini cõdemnari poteſt, *l.ſi quis 31.ff.de procur.*V.367 e conſtitui poteſt interrumpendæ præſcriptionis cauſa,*l.hoc edictum 1.ff.de neg.geſt.*V.411 i ſine iudice conſtitui poteſt,*l.actorum 5.§ 3.ff.quod cuiuſq.vniuerſ.* V.409 a nõ cõſtituitur niſi à domino,*l.nec ciuitas 74.ff.de procu.*V.402 conſtitui non poteſt in negotio communicato,niſi in crimine iniuriarum,*l.quicunque 25.tit.de procur.*C.385 r cõſtitui nõ poteſt in cauſis in quib. pœna imponitur,*l.hoc tit.de procu.*C.385 f ante litem cõteſtatam conſtitui non poteſt ab actore ciuitatis , *l. nec ciuitas 74.ff.de procu.*V.402 t à correo debendi conſtitui ad defendendũ poteſt & cur.,*l.licet 42.§.5 ff.de procur.*V 384 q nomine domini,*l.ſi quis 31.ff.de procu.*V.367 e ¶Cõuenitur actione ex ſua ſtipulatione iudicatum ſolui,*l.Plautius 61.ff.de procu.*V.396 p

¶Dari ad omnia is poteſt,qui de ſuo ſtatu litigat, *l.ſeruum 33.§.1 ff.de procur.*V.369 h ad iniuriarum actionem dari poteſt, *l.filiusfa.8.ff de procu.*V.358 r à mutuo dari vt poſſit, *l.mutus 43.ff.de procu.*V.385 c ¶Dare mutus poteſt ad miniſtrandum,nõ ad defendendum,*l.mutus 43.§.1.ff.de procu.*N.385 d ¶Dari poteſt ad cautionem damni infecti ex publico imminentis,*l.et qui 6. ff.ne quid in loco publ* N.659 a ¶Dari non poteſt in cauſa ſtatus,*l.ſed & hæ 35.§.1 ff.de procu.*V.372 h

¶Datur quandoque inuito,*l.filiusfam.8.§.1.ff.de procur.*V.359 a quibus caſibus defendere teneatur vel non , *l.ſi quis 34. ff.de procu.*V.371.b quando cogatur præciſè defendere,*l.ſed & hæ 35.§.4.ff.de procu.* V.373 c differt à negotiorum geſtore, *l.procurator 1.ff.de procu.*V.356 h iuſtam habẽs excuſationem,præciſè non cogitur defendere,*l.ſed & hæ 35.§.8.ff.de procu.* poteſt dici patronus & aduocatus,*l.ſi procuratorem 8.ff manda.*V.1633 propriè dicitur qui aliena non ſua gerit negocia, *l.non ſolum 39.ff.de procurat.*V.376 impropriè dicitur,qui procurat aliena negocia ſine mandato,*l.ſed & hæ 35.ff.de procur.*V.372 c à ſyndico differt,*l.procurator 1.ff.de procurat.*V.356 h non debet eſſe minor 25.annis ad iudicia & negotia,*l.hunc titulum 1.§.3. ff.de poſtul.*V.329 f eſſe poteſt infamis,*l.neque 2.C.de dignit.* 223 f an & quando minor 25.annis eſſe poſſit,*l.minor 51.ff.de procur.* V.393 a lite conteſtata interueniens condemnandus, *l.licet 42.§.6.ff.de procur.*V.384 t

¶Interuenire non poteſt ad crimen priuati iudicij , *l.accuſatore 73.ff.de publ.iud.* N.1417 b ſpeciale mandatum habens, rẽ domini alienare non poteſt,*l procurator 63.ff.de procur.* V.397 e habens ſpeciale mandatum vel liberam adminiſtrationem, tranſigere poteſt,*l.in eum 1.§.3.ff.de calum.*V.467 e an & quomodo in delictis interueniat , *l.furti 6.§.2.ff de his qui not.infa.* V.345 a ¶Interuenire nõ poteſt in quolibet crimine in quo imponitur pœna maior relegatione, *l.accuſatore 13.§.1.ad crimen,ff.de publ.iud.*N.1417 b

¶Iurare de calumnia & reſpondere debet,*l.non ſolum 39 ff.de procura.*V.376 f ſtrictius obligatur,quàm geſtor,*l.idem 8.ff.ad leg.Aquiliam.* V.1660 b is occupare litem dicitur qui primus litem conteſtatus eſt,*l.pluribus 31.ff.de procurato.*V.378 n quando rectè petere poſſit, *leg.ſi rem 22.§.quod ſi.ff.rem ratam habeb.* N.1259 c petens ſibi caueri , iurat in animam ſuam de conſcientia alterius,*l.prætor ait 7.ff.de damno infecto.*N.42.o remittere nunciationem poteſt , dummodo illam cõferat in perſonam domini , *l.cum procurator 14. §.2. ff.de operis noui nuntiat.* N.24 r

¶Vt & geſtor ſi quid indebitum exegit reſtituere cogitur,*l.creditor 2.§.7 ſolet quæri,ff.de hæred.vel act.vend.*V.1774 u

¶Etiamſi non habeat poteſtatem ſubſtituẽdi , poteſt ſubſtituere alium ad appellandum , *l.ab executore 4.§.5.ſi procurator, ff.de appell.*N.1591

¶Regulariter procuratorem ſubſtituere non poteſt,*l.quod ſi.tit.de procur.*C.374 .

¶Nõ tenetur in perpetuum,ſed arbitrio iudicis defendere, *l.omnium 35 ff.de procu.*V 374

¶Interdum de leui culpa tenetur , regulariter etiam de leuiſſima,*l.dotem tit.de dot.caut* C.1110 h

¶Tenetur bonam fidem præſtare, leuem & leuiſſimam culpam,*l.idémque 10.ff.mandati.*V.1637 i

¶Euictionis nomine quomodo teneatur,*l.quæ acta 1.§.1. ff.de off.procur.Caſ.*V.151 d

¶Cui exercitium demandatum eſt vendere non poteſt,*l.ait prætor 7.ff de iure delib.*I.591 b

¶Velut procurator rem eccleſiæ vindicare poteſt, *l.procurator 11.ff.de doli mali & met.excep.*N.873 f

¶Põt retinere inſtrumẽta & acta litis tãtiſper dũ ei ſatisfiat, *l.omnia 25.§.2.ff.de procu.*V.364 i à comprocuratore ſuo,an & quando domini debitũ poſſit exigere,*l.qui proprio 46.§.5 ff de procur.*V.391 f ea noſtro nomine facere poteſt quæ ipſi facere poſſumus,*l.procurator 1.§.1.ff.de procur.*V.356 n

¶Legitimatus

¶Legitimatur cautione rati ſicut per mãdati probationem, *l.cautio 1.tit.de procu.* C.371 poſt litẽ conteſtatam, cur nõ poſſit reuocari niſi cauſa cognita, *l.poſt litem 17.ff.de procu.* V.362 m quibus ex cauſis reuocari poſſit, *l.procuratorib.22.tit.de procur.* C.383 d quando ſatiſdare debeat de rato, *l. cum procurator 13. ff.de ope.nou.nunt.* N.24 q inuito actore ſuſcipere poteſt in ſe iudicium animo nouandi, *Auth.col.5.Nou.69.tit.24.vt omn.obe. ca.2.ſi quis,§.1.ſed etſi.*324 h actione mãdati domino tenetur, *l.ſi procurator 14.ff.ſi quis caut.* V.234 k durante officio conueniri poteſt, *l.cum 26.ff.de admi.& peric.tut.* I.183 n in cauſa quam procurat teſtis eſſe non poteſt, *l.de ſerre 18.ff.de iure ſiſ.* N.1639 a ante litem cõteſtatam excuſare ſe poteſt, *l.qua omnia 25.ff.de procu.* V.363 c etiam liberam poteſtatem habens donare nõ poteſt, *l.procurator 58.ff.de procu.* V.395 g in ciuilibus admittitur, *l.ſeruum 33.§.2.ff.de procu.* V 370 m ſi remouendus eſt cauſa ſuſpicionis ſuſpicio probãda eſt *l.item ſi 19. ff.de procu.* V.362 r qui miles eſt armatæ vel cœleſtis militiæ an & quando eſſe poſſit, *l.neque 54.ff.de procu.* V.394 k interdum negligẽtem rationem non reddit, *l.procurator 23.ff.de lib.lega.* I.1301 r impropriè dicitur geſtor negotiorum, *l.ſi ego 24 ff.de neg.geſt.* V.443 a in publicis iudiciis nõ interuenit, *l.decreto 10.ff.de ſuſpect.tut. vel cur.* I.245 a ſiue ab initio litem exercuit, ſiue lite compoſita ad eam tranſitum fecerit damnandus eſt, *l.nihil 20.titu.de procu.* C.381 f cum mandato non cõuenitur actione negotiorum geſtorum, ſed mandati, *l.ſi quis 9.ff de lib.lega.* I.1295 f reſtituens inſtrumenta domino, cogitur ipſe dominus facere ei inſtrumentum de ſuſcepto, *l.dotem 1.titu.de dot.caut.* C.1110. ſtipulatione in iudicio facta vtilem actionem quærit domino, *l.ſi procurator 28.ff.de procu.* V.366 p ſeu per procuratorem ipſi perficere poſſimus, quod per nos ipſos poſſumus, *l.omnes 2.tit.de his qui.* C.460 q

Procuratoris & adminiſtratoris Reipub. ſimilitudo, *l.procurator 67.ff.de procur.* V.399 b & adſertoris differentia, *l.lites 1.titu.de adſert.tollend.* C.1629 a & negotiorum geſtoris ſimilitudo, *l.ſi quis 2.ff.de negot.geſt.* V.412 l & nuntij differentia *l.procurator 1.§.1.ff.de procu.* V.356 l & ſerui ex re domini ſtipulãtium inuito domino differentia, *l.quod procurator 58.ff.de procura.* V.399 d & tutoris dati differentia, *l.pluribus 32.ff de procurat.* V.368 n & tutoris ſimilitudo, *l.ſi procurator 28. ff.de procurat.* V.366 q

Procuratoris appellatione propriè non venit procurator in rẽ ſuam, *l.ſi procurator 10.tit.de procu.* C.375 b ¶ Contractu actio domino adquiritur, *l Iulianus 13.§.26.ibidem,tit.de actio.emp.* V.1823 a ¶Contumacia an & quando noceat domino, *l.omnib. 1.§.1.ff.ſi quis ius diceuti.* V.182 l ¶Factum refertur ad vtilitatẽ domini, *l.ſi procurator 14.ff.ſi quis caut.* V.234 l mandatum clam non reuocatur, *lib.de pace Conſt.* E.176 h

¶Munus gratuitum, *l.procurator 1.ff.de procu.* V.356 h ¶Officiũ priuatum authoritate *l.ſtiuſa.8.ff.de procu.* V.358 r eſt vtile, *l.ſi quis 34.Cod.de decu.* C.53 m licèt ſit gratuitum, poteſt tamen procuratori oneris cauſa honeſtum aliquid dari & ab eo accipi, *l.item 15.tit.de procu.* C.379 b vile, *l.vniuerſus 15.C.de decur.* 481 ¶Pactum tribus caſibus nocere poteſt ipſi domino, *l.nã & 12.ff.de pact.* V.274 l cur proſit domino, *l.quæcunque 50.ff.de procu.* V.392 l ¶Scientia an & quando noceat domino, *l.imò cum 16.§.3.ff.de lib.cauſ.* N.337 m

¶Stipulatione vtilis domino actio adquiritur, *l.quod procurator 68.ff.de procu.* V.399 e ¶Tutoris adminiſtrante ius continuat, & delictum non nocet domino, *cap.8.ſtudium, collatio.3. Nouel.18 titu.5.de triente & ſemiſſe.* Auth.152 h ex iureiurando an & quæ detur domino actio. *l.non ſolum 39.§.1.ff.de procu.* V.378 f

Procuratoris Cæſaris & priuati differẽtia, *l.quæ acta 1.§.2.ff.de of.procur.Cæſ.* V.152 k ¶Generalis & liberam habentis, ſed & vel in rẽ ſuam dolus nocet, *l.procurator 11.ff.de doli mali & met.except.* N.873 a liberam adminiſtrationẽ habentis, ſcientia & dolus nocet domino, *l.procuratoris 5.ff.de trib.act.* V.1483 ¶In rem propria lis dici poteſt, *l qæ omnia 25.§.2.ff.de procura.* V.364 h poſt litem conteſtatam dolus domini cenſetur, & cur, *l. procurator 11.ff.de doli mali & met.excep.* N.873 a aut ſimilium donatorum executionem differendam eſſe, *l.ſeruus 67 ff.de leg.& fideic.* I.807

¶Dati propter abſentiam domini mandatum finitur reuerſo domino, *l.qui 56.tit.mandati vel contrà.* V.1675 f

Procuratori ad lites ſolui non poteſt, *l.ſed ſi 13.ff.de pact.* V.274 o defenſio auferri poteſt cauſa cognita, *l.vt calits 64.ff.de procur.* V.397 i

¶Fidem quemadmodum dominus habere poſſit, *tit.1.quemo. in læſ.maieſt.* E.139 e

Procuratorem conſtituere quis non cogitur, *Auth.coll.5.No.71. tit.5.vt ab illuſtrib.*331 i

¶Authoritate tutoris minor conſtituere poteſt, *l.cum 3.ff.ratrem hab.& de ratihab.* N.1246 b

¶In rem ſuam reus conſtituere poteſt, *l.ſi mandatu 45.ff.mandati.* V.1667 a tutor vel curator conſtituere non poteſt, *l.minorum 6.ti.de præd.* C.1153. a ¶In rem ſuam conſtituere nobis vtile eſt, *l.ſi actor 29.ff.de procu.* V.367 nemo conſtituit niſi dominus, *l.procurator 1 ff.de procu.* V.356 h conſtituentes poſſumus alieno ſigillo ſignare. *l.ad teſtium 22 ff.qui teſtam facere poſſ.* I.376 r dominum litis iam effectum per conteſtationem regulariter dominus reuocare non poteſt, *l.procuratorib.22.tit.de procu.* C.383 dare poteſt is, qui populari actione id experitur quod ſua intereſt, *l.qui populari 5.ff.de popul.actio.* N.1410 n exul dare poteſt, *l.Papia.20.ff.de min.25.ann.* V.560 a vnũ plures rei facere coguntur, *l ſi familiæ 48.ff.fam.erci.* V.1154 b in litem facere poſſumus inuito aduerſario, *l.ſi actor 29.ff.de procu.* V.367 tacitè reuocatum intelligi ſi facultatibus labatur, *l.liberto 22. ff.de annuis legat.* I.1181 d æger debet mittere, *l.Titius 24.ff.de hæred.inſt.* I.468 x mittere febricitans non tenetur, *l.quæſitum 60.ff.de re iud.* N.551 h priorem remouet qui poſteriorẽ dat, *l.etſi 2.tit de teſtam.tutel.* C.1159 ſecundum qui in eadem cauſa conſtituit priorem reuocare intelligitur, *l.cum ſeruo 5.ff.de tutel.* I 115 c

Procuratore inuito nobis adquiritur, *l.poſſeſſio 1.§.11.ff.de adqui. poſſ.* N.405 d ¶Bannito cẽſetur etiam mãdatum reuocatum, *l.poſt litem 17.ff.de procu.* V.362 m mutato, ſtipulationes ab eo factæ cõmittuntur *l.in cauſa 27.§.1.ff.de procu.* V.365 f reuocato an valeat iudicium aduerſus eum latum, *l.ſi procuratorẽ 65. ff.de procu.* V.398 o vti poſſumus in criminalibus, *l.abſens reus 71 ff.de procu.* V.400 y in quibus nõ imponitur pœna corporalis, *l.quæri ſoles 1.ff.an per appel.* V.1618 certis caſibus in cauſa criminali vti poſſumus, *l.quoties 3.tit.vbi ſenat.* C.575 b in litẽ conteſtata, *l.per procuratorem 72.ff.de procu.* V.401 b

¶vti Quæ perſonæ neceſſe habeant in iudicio, *Auth.col.5.No. 71.tit.6.vt ab illuſt.*329 z in rebus acquirendis & retinendis, *l.per procuratorem 72.ff.de procu.* V.401 a interdictis vtentes an ius noſtrum conſeruemus, an verò nouum adquiramus, *l.per procuratorem 72.ff.de procu.* V.401 d vti non poſſunt in criminibus publicis & priuatis, in quibus pœna ſaltem relegationis imponitur, *l.quæ 1.ff.an per alium,&c.* N.1619

Procuratores baphiorum & textrinorum, *l.priuatæ 14.C.de murileg.*131 m metallorũ à quibus ordinentur, *l.procuratores 4.C. de metal.*127 h qui eſſe nõ poſſint, *l.mulier 43.ff.de procu.* V 386 d plures ſimpliciter dati, intelliguntur pro parte dati non in ſolidum, *l.pluribus 32.ff.de procu.* V.368 n ¶Non omnes dare vel fieri poſſunt, *l.in exceptionib.19.§.2.ſed etſi.ff.de probat.* V.2077 li an & quando defendere teneantur. *l.non cogendum 45.§.6.ff. de procu.* V.387 c

Procuratrix filiorum mater eſſe nõ poteſt, *l.fœminas 41. ff.de procu.* V.382 m

¶Eſſe poteſt mulier, *leg.hunc titulum 1. §.11.ff.de poſtulando.* V.334 p

Prodeſſe debet fideiuſſori quod reo prodeſt, *l.ſi is qui 6.ff. ſi quis caut.* V.228 r

Prodeſt oblatio ſpontanea. *l.ſed etſi 25.§.17. ff.de hæred petit.* V.788 l

Prodigere pro conſumere, *l.plebiſcito 18.ff.de offic.proſ.* V.149 m

Prodigus bonis interdicitur, legis auctoritate, non tamen ſine iudicis ſententia, *l.lege 1.ff.de curat.fur.* I 356 b

¶Poſt interdictionem bonorum antequam ei detur curator an poſſit contrahere, *l.curatores 1.tit.de curat.furioſ.vel prodig.* C.1243 d

¶Similis eſt pupillo, *l.is cui 6.ff.de verb.oblig.* N 927 a

¶Quantumuis manifeſtè ſit prodigus antequam ſit interdictus alienare bona ſua poteſt, *l.lege 1.ff.de cur.fu..* I.356.o

Prodigi dicuntur qui neque tempus, neque finem habent expenſarum, *l.curatores 1.ti.de cur.fur.vel prodig.* C.1243 b

¶Et minoris tutoris habẽtis ſimilitudo, *l.curatores 1.tit.de cur. fur.vel prodig.* C.1243 d

¶Furioſi & pupilli ſimilitudo, *l.Fulcinius 7.§.11.ff.quib.ex cauſ. in poſſ.* N.569 g

Prodigo bonis interdicitur, à lege non ſimpliciter, ſed à iudice per legem, id eſt, ſententia iudicis, *l.is cui 18.ff.qui teſtam.facere poſſ.* I.370.o, *cap.1.dudum, tit.3.vt determ.ſit num.* A 33.l notoriè non intelligitur interdicta adminiſtratio, *leg.is cui 6.ff.de verb.oblig.* N.927 a

Prodigis tutor datur à lege, *l.cui eorum 3.§.2.ff.de poſtul.* V.335 c

Prodigis bonis interdicitur, *leg.is cui 6.ff.de verborum obligation.* N.927 a

Prodigioſi partus qui, *l.non ſunt 14.ff.de ſtat.hom.* V.91 e

Producere teſtes nõ licet teſtimoniis cognitis, *l.officium 9.ff.de vind.* V.828 n

Produci poteſt inſtrumenti pars, *leg pars literarum 48.ff.de iud.* V.699 ¶Statuti pars poteſt, *l.pars literarum 48. ff.de iud.* V.699

Profectitia intelligunt, quæ filio reliquũtur patris contemplatione, *l. bonorum 1. tit. qui admit. ad bono. poſ. poſſunt.* C.1307 e non aduentitia conferuntur, *ca. 7. & quod, col. 3. Nou. 18. tit. 5. de triente & ſemiſſe.* A.149 a intelligitur, quæ filius ab aliquo accepit patris contemplatione, *l. ei qui 13. §. 3. neque filium ſem. ff. de adq. her.* I.627 i

Proferre pro prolongare, *l. cum ſtipulatum 113. ff. de verb. oblig.* N.999 c

Profeſſio quid, *l. etiam matris 16. ff. de probat.* V.2075 f vnde dicta, *l. quiſquis 3. C. de agric. & cenſ.* 166 x in inuẽtario facta, ad quid valeat, *Nou. 117. ti. 18. vt liceat matri & auiæ, ca. 2. ad hoc.* A.499 d

Profeſſione ſcripta domini ſeruus liber fieri poteſt, *Nou. 117. tit. 18 vt liceat matri & auiæ, ca. 2. ad hoc.* A.499 d

Profeſſiones ſcriptæ parentum ad legitimationẽ valent, *Nouel. 117. tit. 18. vt liceat matri & auiæ, c. 2. ad hoc.* A.499 d ex illegitimo quidem legitimum facere poſſunt, *Nou. 117. tit. 18. vt liceat matri c. 2. ad hoc.* A.400 d

Profeſſores publici dicebãt in capitolio, *l. vniuerſos 1. C. de ſtudiis liberal.* 141.o legum ſunt maiores aliis profeſſoribus, *ff. proœm. Glo. i, pag.* 52

Proficiſci pro recedere, *l. hæres 19. §. 2. proinde, ff. de iudic.* V.684 p

Profiteri ſeruum quid, *l.* . . . . *§. 10. in cauſa, ff. de quæſt.* N.1538 z & profeſſio quid ſit, *l. cum dominus 19. ff. de pecul. leg.* I.1209 a

Prohibere & nuntiare quid, *l. ſi procurator 17. ff. de ope. noui nunt.* N.26 g alterũ quid in noſtro facientem tribus modis poſſumus, *l. quo tutela 74. ff. de diuerſ. reg. iur. antiq.* N.1891 b

Prohibentis conditio in re pari non ſemper melior eſt, *l. Sabinus 78. ff. comm. diuid.* V.1175 e an melior ſemper conditio in re communi, *l. in tantum, §. 4. ff de rer. diuiſ.* V.117 k

Prohibente aliquid lege ſubintelligitur clauſula annullaritia, *l. non intelligitur 3. §. 9. diuus. ff. de iure fiſci.* N.630 x

Prohibẽtur ſimilia eo prohibito cuius ſimilia ſunt, *l. ſed etſi 28. §. ex quib. 2. ff. de iud.* V.690 i reliqua cũ de pluribus vnum cõceditur *tit. 13. de alien. feud.* F.17 b

Prohibitio facta aduerſ' malos mores à priuato remitti non poteſt, *l. quos 7. ff. de poſtul.* V.335 p non alienandi, ſine cauſa facta nõ valet, *l. quotiens 11. titu. de fideic.* C.1461 facta minori 20. ann. non habet locum in eo qui eſt 20. annorum, *l. ſi minor 66. ff. de ver. obl.* N.964 f non alienandi facta cauſa expreſſe adiecta vel ſubintellecta ſubintelligi fideicommiſſum facit, *l. quotiens 11. tit. de fideic.* C.1461

Prohibitionis verbalis & ipſo facto ſeu realis differentia, *l. dedi 3. §. 9 quanquam, ff. de cond. cauſa data.* C.1310 p

Prohibitionis maior cauſa eſt in naturali quã ciuili cognitione, *l. ſi ſtipuler 35. ff. de verb. oblig.* N.939 a

Prohibitus agere aduerſus pupillos, nõ prohibetᵉ agere aduerſus tutores, *l. Aurelius 18. ff. de lib. leg.* I.1306 q

Prohibito vno prohibentur & ſimilia, *l. quemadmodũ 7. C. d agri. & cenſ.* 169 d aliquo ea quoq; prohibita videntur, quæ ex eo ſequuntur, *l. indebitam 47. ff. de cond. indeb.* V.1356 q

Quod ex ſe quis non poteſt, interdum id ipſum & quilibet facere prohibetur, *Nou. 120. tit. 3. de alienat. cap. 7. hoc verò.* Auth. 529 f

Prohibitum in vno in aliis cõceſſum intelligitᵉ, *l. quæcunque 1. ff. de off. eius cui.* V.155 a certis caſibus in aliis permiſſum intelligitur, *l. ſeruum 33. §. 2. ff. de procu.* V.370 m in vno contrariorum permiſſum in alio videtur, *l. rem 1. tit de rei uxor. act.* C.1102 r in aliis videtur conceſſum in vno, *l. cum prætor 2. ff. de iudic.* V.679 d in vno caſu prohibitũ in omnib. aliis intelligitur, *l. accuſatore 12. §. 1. ad crimen, ff. de publ. iud.* N.1417 b quibuſdam aliis conceſſum videtur, *l. cum prætor 12. ff. de iud.* V.679 d alienari vtrum prohibeatur obligari, *l. quemadmodum 7. C. de agric. & cenſ.* 169 d ad tempus poſt tempus permiſſum intelligitur, *l. ſi minor 66 ff. de verb. obli.* N.964 f aliquando ex neceſſitate toleratur, *l. ne quis 1. §. 2. ff de feriis.* V.235 n

Prohibita titulo ſingulari permiſſa intelligũtur titulo vniuerſali, *l. generaliter 3. ff. de decur. & fil. eor.* N.1731 p

Prohibita ex neceſſitate cõceduntur, *l. quæcunque 1. ff. de of. eius cui.* V.155 a illicita cenſentur, niſi permiſſa reperiantur, *l. nec non 28 ff ex quib. cau. maio.* V.707 x rei petitione eiuſdem nõ valet conceſſio, *l. quiſquis 1. C. de pet. bon ſub.* C.22 q

Prohibitorium dicitur quod prohiberi, vel nõ prohiberi poteſt, *l. mutus 43. §. 3. ff. de procu.* V.385 e

Proiectio quid, *Rub. de dam. inf. ff.* N.35 o

Promiſſio conditionalis cum volam non tranſit ad heredem, *l. ſub hanc 8 ff. de oblig. & a. l.* N.8,0 t

Proiectum quid, *l. ſi duo 3. §. 6. Labeo, ff. vti poſſid.* 699 b

Prolatum dilatum ſignificat, *l. apparitores 1. C. de exact. tribut.* C.33 c

Promercalis res, *l. ex duobus 27. ff. de neg. geſt.* V.445 a

Promiſſio cõditionalis ſecundi, vtrũ ſtatim nouet promiſſionem purã prioris, *l. eum qui 56. ff. de verb. obli.* N.960 dupla fieri poteſt ob quamlibet cauſam, *l. non ſolũ 52. ff. de iure dot.* V.2144 f facti alieni regulariter non valet, *l. ſtipulatio 39. ff. de ver. oblig.* N 941 generalis refertur ad ſpecialẽ poſtea ſubſequutam, *l. ſeruum 4 ff. de ſtip. ſeru.* N 1050 pœnalis, *l. conueniſſe 2. §. ſed ſi dubitetur 6. ff. de iudic.* V.676 l habere licere per omnes quos effectus habeat, *l. exemplo 11. §. 18. qui autem, tit. de actio. emp.* V.1815 e non valet ita concepta ſi volo, ſi volam, cum volam, ſi voluero, licèt valeat ita cõcepta cum voluero, *l. centeſimis 46 ff. de ver. obli.* N.951

¶ Sola, *l. conueniſſe 2. §. ſed ſi dubitetur 6. ff. de iud.* V.676 l

Promiſſum vltra quãtitatem eius quod intereſt an valeat, *l. ſed & ſi quis 4. §. 5. ff ſi quis caut.* V.227 c

Prõmiſſa dos, *l. conſenſiſſe 2. ff. de iud.* V.673 *l. ſi ſe 1. ff. de iud.* V.671 d

Promittere caſum fortuitũ & periculum differunt, *l. ſed & ſi quis 4. §. 4. ff. ſi quis caut.* V.226.o ſolutionem aliud eſt, quàm re ipſa ſoluere, *l. Titium 34. ff. de pign. act.* V.1442 i & dare in delictis æquiualent, *Nou. 123. tit. 6. de ſanctiſ. epiſ. ca. 2. ſi quis.* A.536.o pro debere ex quacunque cauſa, *l. eãdem 9. ff. de duob. reis.* N.1110 l

Promitti poteſt electio pro qualibet cauſa, *leg. Ariſto 18. §. 3. ff. de donat.* N.162 f

Promittens alternatiuè vtrum duarum rerum ſit promiſſor, *l. ait prætor 7. §. 6. ff. de min. 25. ann.* V.542

Promittens ſe curaturum vt alius faciat ſuum non alienũ promittit, *l. ſicut 65. ff. de fideiuſ.* N.3105 b dolum malum abeſſe, vel abfuturum, an de ſuo dolo promittat tantùm non de alieno, *l. ſtipulatio 39 ff. de verb. oblig.* N.941 rem cuius non habet commercium an & quando teneatur vel non teneatur, *l. multum 34. ff. de verb. oblig.* N.938 g illud aut illud an duo promittat, *l. ſi duo 118. ff. de verb. oblig.* N.1037 f mihi pro alio me mandante tutus eſt contra me doli exceptione, *l. ſi debitor 91. ff. de ſolu.* N.1181

Promittendi & credendi latiſſima ſignificatio eſt, *l. eandem 9. ff. de duob. reis.* N.1040 l

Promiſſum pro pollicitatione, vel pro promiſſione facta ſine interpretatione, *l. quod venditor 37. ff. de dolo.* V.528 g

Promiſſio nuda, *l. de eo 26. ff. de iud.* V.688 r

Promiſſa ad tempus præſens in dubio referuntur non ad futurum, *l. damni 18. §. 5. ff. de dam. inf.* N.71 d.

Promiſſio de non vendendo niſi mihi an valeat, *l. ſi eum 9. §. 2. ff. ſi quis caut.* V.232 p

Promiſſiones non nimium oſtendendæ in præiudicium promittentis, *l. inter quos 39 §. 4. ff. de dam. inf.* N.94 r

Promiſſione quanti continetur vera rei æſtimatio, *l. ſtipulatio 21. §. 7. ff. de operis noui nunt.* N 33 r

Promiſſor iudicio ſiſti, ſi non ſiſtit condemnatur ad intereſſe. *Auth. col. 5. No. 69. tit. 24. vt omnes obed. ca. 2. ſi igitur.* 324 f operis id ipſe facere tenẽ ſi faber ſit, *l. de pollicitationibus 8. ff. de pollicitat.* N 1783 e non tenetur ſtipulatione inutili, *l. non fatetur 2. ff. de confeſſis.* N.555 b vni, genus hominis ſpeciem debet, *l. inter ſtipulantem 83. §. 5. ſacram, ff. de verb. obliga.* N.979 c tenetur de negligentia commiſſa in non faciendo, *l. ſi ſeruum 91 ff. de verbor. oblig.* N.986 m in dubio non tenetur præſtare vim cui reſiſti nõ poteſt, *l. fluminum 24 §. 5. ff. de dam. inf.* N.81 r

Si quis promiſit aut expreſſit ſe nolle teneri de incendio, nihilominus tenebitur ſi illud fiat per eius familiam aut eum, *l. qui inſulam 30. tit. locati cond.* N.1868 a

Promiſſum ex certa ſcientia arctiſſimè promittentem obligat, *ff. lib. 39. tit. 2. l. 43. §. 1.* x

Promiſſa ſpecialiter magis obligant & etiam metuuntur, *tit. 5. qualit. iur. ar. debeat* F.18 r

Promittẽs nulli alij vẽdere, quàm Titio, qua actione teneatur ſi alij vẽdat, *l. ſi ſterilis 21. §. 5 ſed etſi, tit. de act. empt. & ven.* V.1817 f

Promittẽs id quod Titius debet videtur promittere vt fideiuſſor, *l. Titia 134. ff. de verb. obli.* N 1023 g alteri vendere ſub pœna, habita prius requiſitione ſi alter vendat nõ incurrit pœnam, *l. qui Romæ 122. §. 3. ff de ver. obli.* N.1110 a

Promptuarium quid, *l. nam 4. ff. de penu leg.* I.2219 a

Promulgari leges dicunᵉ cũ primum in vulgus edũtur quaſi promulgari, *ff. proœm. in marg. ſ, pag.* 42

Promulgandi & componendi differentia, *ff. proœ. Glo. p, pag.* 42

Promulgare eſt de nouo conſtituere, *ff. proœm. Gloſſ. p, pag.* 42

Digitized by Google

Pronuntiare cogitur minor 15. annis, *l. cum prætor* 12. §. 2. *non autem, ff. de iud.* V.680 l ſe eſſe iudicē vel nō eſſe, *l. ſi quis* 5. *ff. de iudi.* V.677 d non cogitur Iudex maior 18. ann. *l. cum prætor* 12. §. 2. *non autem, ff. de iud.* V.680

In emergenti ſeu incidenti cauſa an & quando prius pronuntiandum ſit, *l. à procedente* 4. *tit. de dilat.* C.550 c

Proſpicere quid, *Auth. coll.* 5. *Nouell.* 73. *tit.* 2. *de inſtrum. caut.* 340 c

Proponens contraria non auditur, *l. ſi finitæ* 15. §. 15. *ff. de dam. inf.* N.59 a

Pronomen hoc nota eſt demonſtrationis, *l. ſi ita* 110. *ff. de verb. oblig.* N.1006 n

Proponere pro dare, *l. vnde* 3. §. 12. *vtilitas, ff. de tein. actiōq.* N.712

Propoſitum conſideramus in nominum appellationibus, *ff. lib.* 1. *tit.* 1. *c.* 53 in proppoſito id operatur, quod oppoſitū in oppoſito, *l. etſi* 35. *ff. de vulg. & pup. ſubſt.* L.549 in mente retentum nihil operatur, *l. ſi repetendi* 7. *tit. de cond. ob cauſ.* C.731 d pro animo, *l. quamuis* 46. *ff. de adquir. poſſeſ.* N.447 h

Proportio eſt totius ad partem, *l. ſi quis* 12. *ff. de ſtatul.* N. 295 a

Proportionalitas, *l. ſi quis* 8. *ff. de iud.* V.678 i tēporis, *l. ſi quis* 8. *ff. de iud.* 678 i

Propoſitionum alia eſt cathegorica, alia hypothetica, *l. quæſitum* 40. *ff. de adqu. rer. dom.* N.385 l

Proprietas ripæ eſt priuatorum, *l. quod principis* 23. §. 2. *ff. de aq. plu. arc.* N.133 a ¶Rei præſcribitur tricēnio, *l. ſi finitæ* 15. §. 15. *ff. de dam. inf.* N.58 u ¶Fundi cedi intelligitur, in quem ius proiiciendæ aquæ ceſſum eſt, *l. ſi mulier* 25. *tit. de iur. dot.* C.1081 d pro qualitate, *l. conſenſu* 2. *ff. de oblig. & act.* N.885 f alia verè, alia quaſi proprietas eſt, *l. interdictorum* 2. §. 3. *ff. de interd.* N.630 t minus valere poteſt quàm vſusfructus. *l. omnium* 19. *ff. de vſufr.* V.901 & poſſeſſio ſeparantur, *l. pro emptore* 2 *ff. pro empt.* N.491 m

Proprietas cedi & legari intelligitur ex perſona eorum quib' legatur, *l. ſi mulier* 25. *titu. de iure dot.* C.1081 f alia eſt nuda, alia plena, *l. in anno* 2. *ff. de reb. dub.* I.1338 i

Proprietatis, poſſeſſionis & vſusfructus nulla eſt communio, *l. ſed ſi fortè* 5. *ff. de reb. eor. qui ſub tut.* I.351. o & poſſeſſionis cauſa vtrum poſſit ſemel agitari, *l. qui cœtu* 5. §. 1. *ſi de vi, ff. ad l. Iul. de pub.* N.1477 i & poſſeſſionis differentia, *l. interdictorum* 2. §. 3. *ff. de interd.* N.630 vſus, & iuriſdictionis differentia, *l. quædam* 2. *ff. de rer. diuiſ.* V.116 p

Proprietatem veram liberorum parentes non habent, *l. interdictorum* 2. §. 3. *ff. de interd.* N.630 f

Proprietatem rei ſuæ nemo condicit, niſi à fure, *l. ſi vaſorum* 12. *ff. vſufr. quemad. caueat.* V.966 b

Proprietatem ſibi competentem, & formalem vſumfructum hæredis, *l. ſi illud* 27. *ff. de leg. & fideic.* I.878 z

Proprium priuilegiū, *l. hæres* 19. *ff. de iud.* V.682 nihil habere dicitur, qui iuriſdictionem delegatā habet, *l. ſi ſe* 1. *ff. de iud.* V.631 e vtrum aliquid habeam mandatā iuriſdictionem habēs, *l. quæcunque* 1. §. 1. *ff. de off. eius cui.* V.155 f non videtur quod citò amittitur, *l. quæcunque* 1. §. 1. *ff. de of. eius cui.* V.155 h pro proprietate, *leg. ſi id quod* 15. *ff. de duobus reis.* N. 1044 c pro ſpeciali, *leg. prætor* 1. §. 6. *ff. de public. & vectigal.* N. 137 f

Propria auctoritas, *l. conueniſſe* 2. §. 5. *item ſi, ff. de iudic.* V.675 f ¶Origo, *l. hæres* 19. §. 2. *proinde, ff. de iud.* V.685 e auctoritate fixum ianuæ meæ poſſum refigere, *leg. ſi autem* 22. *ff. quod vi aut clam.* N.759 g

Proprietarius domin' ius ſeruitutis debitæ inuito eo cui debetur mutare nō poteſt, *l. ſupra* 11. *ff. de aq. plu. arc.* N.113 b an & quomodo habere poſſit pro derelicto, *l. ſi proprietarius* 12. *ff. de dam. inf.* N.77 g

Propter bannum mariti non ſoluitur matrimoniū, *l. ſoluto* 2. *ff. ſol. matr.* I 3 d ¶Particula denotat cauſam proximam & immediatam, *l. cācellauerat* 2. *ff. de his quæ in teſt.* L.441 ignorantia doli præſumptio repellitur ſeu ignorans non eſt in dolo, *tit.* 34. *de lege Corra.* F 81 c enorme delictū poteſt quis etiam nobilis furcis ſuſpendi & beſtiis obiici, *l. ſciendum* 2. *ff. arbor. furt. cæſ.* N.1335 e alternatiuam ad cuius verificationem alteram partem eſſe veram ſatis eſt iuribus notum, *l. continuationem* 29. *ff. de verb. ſign.* N 1808 a

Propter delictū aliquādo quis priuatur iure ſuo, *ff. lib.* 1. *ti.* 1. *l.* 10 k

Proprio nomine deſignari, aut eo quod vice proprij nominis ſit paria, *l. Labeo* 7. *ff. de ſupel. leg.* I.1245 e

Propria parentum bona æqualiter diuiduntur, *cap.* 29. *nec, col.* 4. *Nou.* 22. *tit.* 1. *de nupt.* A.187 f

¶Authoritate interdum quis ſibi ius dicere poteſt, *l. ſi qui* 13 *C. de agric. & cenſ.* 184 q

Proprio motu principis facta, *l. cum ad* 3. *Cod. de quibus muneribus.* 93 p

Propriè non dicuntur exceptiones, ſed regulæ, *l. hæredes* 1. *tit. de his quib. vt indig.* C.1440. o ſignificare dicuntur quæ naturaliter ſignificant, *l. propriè* 83. *ff. de verb. ſign.* N.1821 q

Proprij cognati pro iis qui ſunt vltra fratrē conſanguineum, *l. ſciendum* 1. *ff. de inof. teſt.* V.716 l

Propulſari vim vi Reipublicę licet, *ff. lib.* 1. *tit.* 1. §. 2. f non licet vim conſanguineis illatam, *ff. lib.* 1. *tit.* 1. *l.* 3. *in marg.* r cuique licet vim atque iniuriam, *l. prætor ait* 1. § 27 *vim, ff. de vi & vi arm.* N.678 h quam vim liceat, *D. lib.* 1. *titul.* 1. *l.* 3. u

Prorogatur non arbitri iuriſdictio, *l.* 32. §. 9. *item ſi, ff. de recep. arb.* V.650 m

¶Tacitè iudicium, *l. ſed etſi* 5. *ff. de precar.* N.763 g ¶Precariū, *l. ſed etſi* 5. *ff. de preca.* N.763 g iudex conſenſu partium, *l. conſenſu* 51. *ff. de iud.* V.673

Prorogatio iuriſdictionis fieri poteſt in iudicem etiam ignorantē, *l. conſenſiſſe* 2. §. 1. *ff. de iud.* V.673 fit de perſona ad perſonā, de re ad rem, de tempore ad tempus, *l. non quidem* 1. *tit. de iuriſdic.* C.557 c ¶Fit de perſona ad perſonam, *l. conſenſiſſe* 2. §. *ſi & iudex* 2. *ff. de iud.* V.673 q ¶Fit de re ad rem, *l. conſenſiſſe* 2. §. *& ſi iudex* 2. *ff. de iud.* V.873 q

¶Termini pœnam committendam impedit, *l. cum ſtipulatus* 113. *ff. de verb. oblig.* N.999 k

Proteſtator quis dicatur, *l. à caligat.* 20. *ff. de impr.* I.1025 H

Proteſtatio iniqua & iniuſta nihil iuuat proteſtantem, *l. hinc* 15. *ff. de relig. & ſump. fun.* V.1225 k

¶Nuda non diſſoluit obligationem iam contractā, *l. vtrū* 171 *ff. de conſt. pec.* V.1404 d ſeu inhibitio facta debitori ne ſoluat excuſat cum ne in pœnam incidat, *l. mulier* 6. *ff. de lege commiſſ.* V.1770 p interdum libelli dati vice fungitur. *l. vnilis* 10. *titu. de defenſ. ciu.* C.283 dicitur teſtatio, quæ fit vel coram iudice vel corā pluribus in præſentia iudicis, *l.* 13. *ſed ſi a, ff. de excu.* I.277 a quemadmodum vtiliter fieri debeat, *tit. de pace tenen.* 53. §. 1. *ſi quis.* F.102 h præiudicat confitenti, ſi proteſtetur ſe donare ſumptus, *l. hinc* 15. *ff. de relig. & ſump. fun.* V.1225 b non præſumitur vera niſi probetur, *l. maior* 22. *tit. de tranſact.* C.328 impedit vſucapionem & præſcriptionem, *tit. de pace tenen.* 53. §. 1. *ſi quis* F.102 f appellationis æquipollet, *l. in omnib.* 39. *ff. de diuer. reg. iur. antiqui.* N.188 a nihil operatur niſi aduerſarius conſentiat, *l. quod quis* 50. *ff. de condic. indeb.* V.1357 d ſeu denuntiatio poteſt per procuratorem fieri, *l. denuntiaſſe* 17. §. 5. *ergo, ff. ad l. Iul. de adult.* N.1458 f

Proteſtationis cauſa inferenda, *l. ſi fideiuſſor* 29. *ff. mandati.* V. 1658 effectus, *l. ſuſceptores* 1. *C. de ſuſceptor.* 113 b *l. quod in* 9. §. 1. *eligere, ff. de tributor. action.* V.1486 r *l. ſingulis* 6. *ff. de except. rei iudicatæ.* N.818 r

Proteſtatione animus oſtendit, *l. is qui* 44. *ff. ex qui. cau. ma.* V.615 e facta alicui ius eius tollitur niſi contradicat, *l. ſi fideiuſſor* 7. *ff. qui ſatiſd. cog.* V.205 m probamus voluntatis noſtræ ſententiā, *l. & ſi quis* 4. §. 7. *ſed interdictus, ff. de relig. & ſumptib. fune.* V.1224 f probamus expenſas alieno factas nomine à nobis non donati, *l. ſi paterno* 15. *tit. de neg. geſt.* C.400 r

Protinus & continuo quid, *l. ſtipulatus* 105. *ff. de verb. obligat.* N.995 e

Protutoris bona pupillo tacitè obligantur, *l. pupillorum* 21. *titu. de admin. tut. vel cur.* C.1187 B

Prouidens ſibi in vnū caſum, an ſibi proſpiciat in ſimilē alium, *l. ſi cum* 22. *ff. ſol. matr.* I.27 f

Prouidentia pro ratione naturali, *l. legitima* 1. *ff. de legit. tut.* I.140 m

Prouincia pro ducatu capitur, *l. nemo* 20. *Cod. de curſu publ.* 307 u ſcindi poteſt in duos præſidiatus & archiepiſcopatus, *l. propter* 1. *Cod. de metropol.* 143 purganda eſt malis hominibus, *l. idem ſi* 4. §. 4. *ſi tibi, ff. de condict. ob turp. cauſ.* V.1313 m originem an tribuat vt ciuitas, *titu.* 1. *qui ſint rebelles.* E.161 b

Prouincię ſecundūm canones diſtinguntur per archiepiſcopatus, *tit.* 2. *qui ſint rebelles.* E.160 k

Prouinciæ duæ eſſe poſſunt ſub vno præſide, *l. propter* 1. *C. de metropo.* 143 continentes Italiæ quæ dicantur, *l. quoniam* 1. *titu. de dilat.* C.548. o

¶Appellatione quid veniat, *tit.* 1. *qui ſint rebelles.* E.159 r

Prouinciis Italia adnumeratur, *l. abeſſe* 32. *ff. ex quibus cauſis maior.* V.610 k

Prouincialis pater *l. ſi longius* 18. §. *ſi filiusfam. ff. de iudiciis.* V.682

Prouinciale edictum, *l. in tribus* 13. *ff. de iudic.* V.686

Prouinciales quas operas præſtare non cogantur, *l. operarum* 1. *C. de canon. largit.* 41 c magiſtratus qui, *ff. de offic. procon. & legat.* V.133

Prout, *l.ſi debitori* 21.ff.*de iud*.V.686.o

Protinus, *l.poſſideri* 3.§.6 *ff.de adq.poſ*.N 413

Proxeneta laudare rem videtur nō ſe obligare, *l.obligatio* 1 ff.*mand*.V.1918 r

¶Non tenetur ex contractu inito nomine proxenetico, niſi dolum adhibuit, *l.proxenetica* 1.*ff.de proxen*. N.1792 u contractus vſurarij tenetur ad reſtitutionem vſurarum, *l.ordine* 15. ff.*ad municip*.N.1714 p

Proxenetica quæ dicantur, *leg.cum* 3.*de iur.emphyt*. Cod. 1000

Proximus quis dicatur, *Nou*.118.*tit*.1.*de hered.ab inteſt.c*.2. *ſi igitur*. A.512.o *Auth.defuncto*, ff.*ad SC.Tert*.C. 1525 b, *l.qui duos* 10.ff.*de reb.dub*.I.1343 l vt quiſque eſt ita primo loco videtur inuitatus, *l.peto* 69.*tit.de lega.& fideic*.I.919 h eſt quem nemo ſequitur, *l.hoc quoque.tit*.7.*de ſucceſ.feud*. F.14 h pubertati dicitur qui ſupra decimum & dimidium annum, *l.pupillum* 111.*ff.de reg.iur*.N.1900 g

Proximum habetur pro eo quod eſt in conſpectu, *l.poſſeſſio* 1.ff. *de adq.poſſ*.N.401 a

Proxima cenſetur poſſeſſio quam cito ingredi poſſumus, *l.poſſeſſio* 1.*ff.de ad.poſ*.N.401 a

Proxima in dubio ſpectamus, *l.cum* 41.ff.*de ver.obl*.N 449 ea dicuntur quæ propriè & immediatè contingunt, *l.ait prætor* 1. §.9.ff.*ne quid in flum.pub*.N 669 h

Proximitas poſſeſſionum quemadmodū conſideretur, *l.pro lotis* 5.*C.de annon*.27 h

Proximatus dignitas, *l.proximos* 1.*Cod.de proxim.ſacr.ſcrin*. 244 k

Pubertas fauore alimentorum finitur anno 18. *l. Mela* 14 *ff.de alim.vel cib.leg*.I.1239 e in maſculis & fœminis quæ dicatur, *tit.de pace tenen* 53.F.101 l

Pubertatis appellatione omnis tutelæ ſignificatur terminus, *l.liberto* 21.ff.*de annuis leg*.I.1102 y

Pubertati proximus dicitur, qui decimum & dimidium ætatis annum attigit *l.nouatio* 1.§.1.*illud*,ff.*de nouat*.N.1113 c

Pubertati proximus iniuriæ faciendæ capax eſt, *l. ſed etſi* 5. *ff.ad legem Aquiliam*. V.1057 k dicitur qui non multum abeſt à puberis ætate, *l.in cognitione* 13. ff.*de ſenatuſconſult.Silan.& Claud*. I.731

Pubes quis, *tit.de pace tenend*.53.§.3.*item*. F.107 f dicitur non modò is qui adultus, ſed & qui maior, *l.ſi furioſo* 16.ff. *de curator.furioſ*.I.362 q factus non fert teſtimonium de eo quod ante vidit, *l.ad teſtium* 22.*ff qui teſtam.facere poſſunt* I.376 q

Puberum alij curatorem habent, alij non habent, *titu.de pace tenen*.53.§.3 *item*.F.108 f

Publicari domus & ſimilia loca ſolēt in quibus aliquid fit illicitum, *Nou*.131.*tit*.13 *de eccleſiaſt.titu.cap*.8.*ſi quis*.A.577 e

Publicari poſſunt res eccleſiaſticæ interdum propter culpam prælati, *tit*.40.*de capit.Corrad*.F.85 b

Publicanus quis dicatur, *l.ſi quis* 7.§.2.ff.*de calum*. V.471 m *l.prætor* 1.§.1.ff.*de publica.& veƈtig*.N.136 q an & quando furti non teneatur, *l.neque* 12.*tit.ex quib.cauſ.infam.irrog*.C.363 a quomodo teneatur, *l.prætor* 1.ff.*de publicanis*. N.135 a quando conueniatur, *l.prætor* 1 *ff.de publicanis & veƈtig*.N 135 f quibus actionibus teneantur, ff.*de publicanis &c*. N.134 quaſi procuratores fiſci, *l.prætor* 1. §.1.ff.*de publican.& veƈtig*.N 136 r publico frui quo ſenſu dicantur, *l.prætor* 1.§.1. *ff.de publica.& veƈtig*. N.136 p dolus ei non prodeſt, *l.interdum* 16.§.10 *ff.de publica*.N.149 h poteſt relocare, *l.prætor ait* 1.ff.*de loco publ: fruen*.N.659

Publicatio teſtamenti & teſtamento ipſo iam facto, *Auth.col*.6. *Nou*.73.*tit*.2.*de inſtrum.caut.ca*.7.*ſi vero*.§.2.*quod ſi*.347 k

¶Eccleſiaſticæ rei facta propter culpam prælati non eſt perpetua, *tit*.40.*de capit.Corrad*.F.87 b

Publicationis effectus quis, *tit*.1.*quom.in leſ.maieſt*.E.156 r

Publicatio teſtium in quibus cauſis fiat, *tit*.1.*quom.in leſ.maieſta*. E.156 h

Publicationis partis bonorum pœna quibus imponatur, *l.quid ergo* 13.§.7.*ff.de his qui not.infa*.V.351 e

Publiciana peti poſsūt res emptæ & quæ emptis accedūt, *l.ſi ego* 11.*ff.de pub.in rem act*.V.875 x an & quomodo ex ſua perſona vti poſſit, *l.cum* 12.ff.*de publ in rem actio*. V.866 r nō datur procuratori cùm titulum nō habeat, *l.ſi ego* 6.*ff.de publ.in rem action*.V.873 d in quibus agris publicis locum habere poſſit, *l.cum* 12.*ff.de pub in rem action*.V.876 l quandoque contra dominum datur, *l.ſi à Titio* 72.*ff.de rei vin*. V.863 d datur tantum non domino, *l.ait prætor* 1.*ff de publ.in rem actio*.V.867 c ceſſat quoties quis cauſam habet à domino *l.ſunt* 3.ff.*de publ.in rem actione*.V.867 k regulariter contra dominum non datur, *cap*.28.*& generaliter.titu*.4. *ff.de noxalibus actionibus*. V.1114.o, *leg* 4.§.32.*ſi à Titio.ff.de doli mali & metus excep*.N.867 m vti poteſt qui poteſt præſcribere, *l.ſed* 7.*ff.de pub.in rem act*.V.869 b quo ſenſu dicatur, reſpicere ad inſtar proprietatis, *l.ſed* 7.ff.*de pub.in rem act*.V.869 i quando nō detur, in his quæ vſucapi non poſſunt, *l.fine* 9.ff.*de pub.in rem act*. V.872 q quandoq; rei vindicationi præfertur, *l.fine* 9.ff.*de pub.in rem act*.V.872.o quibus caſibus detur nō apprehenſa poſſeſſione *l.quæcumque* 13 *ff.de pub.in rem act*.V.877 h eſt vtilis rei vindicatio, *l.cum* 12.ff *de publ.in rem act*.V.866 k quandoq; ſine poſſeſſione quæritur, *l.exceptio* 1.*ff.de pub.in rem act*.V.879 e quibuſdam caſibus datur aduerſus dominium *l.publiciana* 17. ff.*de pub.in rem act*. V.879 f certo caſu datur cōtra verum dominum, *l.ſi quis rem* 24.*ff.de excep.rei iud*.N.834 nō agit qui dominium rei habet, *l.habet* 18.*tit.de pig.& hypoth*.V.1917 a poſt rei vindicationem nobis denegata experiri poſſumus, *l.minor* 39.*tit.de euict*.V.2014 n etiam locum habet in rebus corporalibus, *l.ait prætor* 1.ff.*de pub.in rem actio*.V.866 vti non poteſt, qui vſucapere nō poteſt, *l.ſed* 7 *ff.de pub.in rem act*.V.875 f non datur pro vſucapto vel præſcripto, *l.ait prætor* 1.ff.*de pub.in rem act*.V.867 a certis caſibus datur, *l.ſi culpa* 63 *ff.de rei vindi*.V.858 x quandoque ſine poſſeſſione quæritur, *l.ſi ſerui* 15. *ff.de pub.in rem act*.V.878 e

Publicum veƈtigal quid, *ff.de publican.&c*.N.134 officiū. *l.conueniſſe* 2.§.*his datur* 8.ff.*de iud*. V.676 r habet defenſor ciuitatis *l.cōueniſſe* 2.§.*his datur* 8.ff.*de iud*.V.676 r iuriſdictione, *l.conueniſſe* 2.§.*his datur* 8.*ff.de iud*.V.676 r ¶Munus, *l.quippe* 78.ff.*de iud*. V.713 n pro eo quod fiſco debetur, *l.deferre* 18.ff.*de iure fiſci*.N.1639 g crimen, *conueniſſe* 2.§.*his datur* 8 *ff.de iud*.V.676 r

Publicum habet ciuitas quælibet, *l.*2.*prætor*, ff.*ne quid in loco*.N.650 pro eo quod in vſu publico, *l.prætor ait* 1 ff.*de loc.pub.fruen*.N.650 h quid & quomodo dicatur, *l.ius publicum* 38.*ff.de pact*.V.196 m impropriè dicitur res vniuerſitatis, *l.Aufidius* 13.ff.*de priu.cred*.N.540 m pro publicè cōmuni, *l.ſi epiſtulam*, *ff.de adq.rer.dom*.N.399 f

¶Iudicandi munus, *l.quippe* 78.ff.*de indic*.V.713 n ius in ſacris conſiſtit, ff.*lib*.1.*tit*.1.*l*.1.§.2 & priuatum inter ſe differunt, ff. *ib*.1 *tit*.1.*l*.2 r habet ciuitas quælibet, *l.prætor* 2.§.4.*hoc interdictum*, ff.*ne quid in loco publ*.N.651 d impropriè dicitur, quod eſt alterius ciuitatis quàm Romanæ, *l.ſicut* 7.*ff.quod cuiuſque vniuerſ*. V. 409 l crimen tunc dicitur quando lex dicit agi ex lege publicorum iudiciorum, *leg.ſi ſimulato* 1.ff.*de abigeis*. N. 1396 l

Publici appellatio impropriè ciuitatibus competit, *Nou*.92.*tit*.9. *vt exactione inſtante*,*cap*.1.*his igitur*.A.427 m

¶Loci opus publica authoritate fulcitur, *l.ſi in publico* 18.ff.*de aq plu.arc*.N.151 e ¶Officij & publicæ cauſæ differentia, *l.argentarius* 10.§.1.ff.*de eden*.V.253 c

Publico iure conſequi id dicimur, quod etiam vſucapione conſequimur, *l.domini* 18.§.1.ff.*de dam.inf*.N.65 c

Publici & priuati ſimilitudo, *l.neque ſocietatem* 6.§.1. *ff.quod cuiuſ. vniuer*.V.405 b

Publica vtilitas præferenda eſt priuatæ, *l.opus* 3 *ff.de oper.publ*.N. 1776 m *l.munerum* 18.ff.*de mun.& hon*.N.1748 b, *cap*.11.*quia*, *tit*.7 *de non alie.aut permut*.A.79 l

¶Authoritas, *l.conueniſſe* 2.§.*his datur* 8.ff *de iud*.V.676 r

¶Itinera quæ in vſu publico, *l.prætor* 2.§ 3 *publici*.N 651 a

¶Fama quis conſtituitur in quaſi poſſeſſione ingenuitatis, *l.præſes* 2.*Co.ſi ſeruus aut libertus*. C.66 x ¶Iudicia quæ, *l.tranſige* 18.*tit.de tranſact*.C.325 a

¶Quæ dicantur ſtrictiſſimè, *l.inter* 17.*ff.de verb ſignif*.N.1894 d

¶Vtilitate dicuntur quæ reipublicæ expediūt, *l*.6.*ff.de excuſa*. I.259 c

Publica crimina ea propriè dicūtur quorum nomine cuilibet de populo actio competit, *l.prætor* 7.§.1 *ſi dicatur*, ff.*de iniuriis & fam.lib*.N.1361 p

¶Propriè non dicuntur, quæ ſunt vniuerſitatis, ſed quæ populi Romani, *l*.1 *ſumma*, §.1.ff.*de rer.diuiſ*.V.115 d

¶Accuſatio dicitur quæ ex publico crimine deſcendit, *l.accuſatorum* 5.ff.*ad ſenatuſc*.N.1522 e

Publicorum alia verè publica, alia vniuerſitatis, *l.ſi in publico* 18. *ff.de aq.plu.arc*.N.131 c

Publica ſacra quæ dicantur, *l.ſacrilegi* 6.§.1.*ſunt autem*, ff.*ad l.Iul.pec*.N.1515 h

¶Littora, *l.ſi epiſtulam* 65.*ff.de adq.rer.dom*. N.399 l interpretari non poſſunt cum à principe cum incommodo priuati, *l.prætor* 2.§.16.*ſi quis*, ff.*ne quid in loco pub*.N.652 y

¶Via dicitur cuius ſolum eſt publicū, *l.ait prætor* 1 *ff.de flumin*. N.664 i tutela dicitur quod publicum ſit munus, *l.non eſt* 2. ff.*ne de ſtatu*. N.356 u

Publica occupantia non fiunt, *l.transfugam* 51 *ff.de adq.rer.domin*. N.390 e

Publicè intereſt partum filium non ſubiici, *l.temporibus* 1. *ff. de inſpic.vent*.I.103 c ¶Vindicare, pro per iudicem vindicari, *l.reſpiciendum* 11.§.1.*furta*, ff.*de pæn*.N.1556 b

Digitized by Google

Publicè iudicium eſſe, pro cognoſcere de crimine publico, *l. conueniſſe 2.§.his datur 8.ff.de iud.*V.676 ¶ Fieri dicitur, quod fit coram vicinis,*l.cum quidam 7.ff.de appell.*N.1592 z

Publicè tractatarum æquitas certa regula definiri non poteſt, *l.de acceſſionibus 14.ff.de diuerſis temp.præſcrip.*N.316

Publicè reficere quid,*l.ſi finita 15.§.10.ff.de dam.inf.*N.56 c

Publicè aliquid permittitur,quod non priuatim, *l.in tantum 6.§ 3.ff.de rer.diuiſ.*V.117 g

Publicè ædificare quid,*l.flaminum 24.ff.de dam.inf.*N 77 d

Publicarum & rerum vniuerſitatis differentia , *l.ſi in publico 18.ff.de aqu.& aqu.plu.arc.*N.130 e

Publicarum rerũ appellatione continentur viæ publicæ,vt & res ſanctæ & religioſæ,*l.de operibus 6.ff.de ope.public.*N.1777 h

Pudicitia competit ſexui muliebri ,*l.hunc titulum 1.§.5.ff.de poſtul.*V.330 q

Pudicitiam ab inſidiis bonus iudex tueri & defendere debet,*l.ſolet 1.ff.vbi pupil.educ.*I.300 e

pudoris habetur ratio, *l.Papinianum 14.ff.de publ.in rem act.*V.878 y periculum pro infamia,*l.ſi quis 1.ti.de off.præf.præt.afri.*C.249 g

Pudori parcendum eſt,*l.cum ſatis 22.C.de agric.& cenſit.*183 b

puellę facilè decipiuntur etiam aduerſus propria commoda,*l.ſi pater 4.ff.de ſponſal.*C.1005 m

pugnare per ſe qui nõ coguntur,*tit.de pace tenen.33* F.101 l in certamine publico ſeruo non licet, *l.qua actione 7.ff.ad l.Aquil.*V.1059 a

Pugnandum pro patria,*tit.de pace Conſtantiæ* E.181 b

pugna pro patria *ff.lib.1.tit.1.l.2.c*

puniri delicta publicè intereſt,*c.5.non,coll.3.Nou.17.tit.4.de mand.princip.*A.133 n non debet quis vitra quam deliquit,*tit.38.de vaſallo qui contra* F 83 b

Generali puniẽdi permiſſione nõ cõtinetur immoderata puniẽdi facultas,*l.itẽ 15.§.42.nuda,ff de iniur. & fa.libel.* N.1374 h

Puniri quis nõ debet in quo nõ deliquit,*l.actione 65.tit.pro ſocio.*V.1714 n extra ordinẽ pro extra antiquã ſolennitatẽ vel nõ pœna ordinaria,*l.lex 7.§.3.hodie,ff.ad leg.Iul.repet.*N.1510 f

Puniendi ſunt grauius quibus patet maior furandi copia , *l.de abigeis 1.ff.de abigeis.*N.1397

Punit lex,*l.legis virtus 7.ff.de leg.*V.75.0

Calumnia in ciuili cauſa commiſſa punitur criminaliter, *l.ſi tibi 3.tit.de lib.cauſ.*C.1616 y

punitur interdum ſolus conatus, *l.ſi quis 11.ff.de rer.diuiſ.*V.119 g ¶ Fruſtratio,*l.& ideo 78.ff de procurat.*V.493 grauius cõtumax,*l.qui pro tribun.2 ff de re iud* N.518 u ¶ Iudex qui omittit id quod facere debet,*l.non quidquid 40. §.1.iudex, ff.de iud.c.*V.696 quis interdum ex tota petitione , licet infructuoſa ſit,*l.quiſquis 1. C.de petit.hon.22* q quandoque filius ex patris delicto,*l.ne diutius 20.C.de agric.& cenſit.* 178 f plus ignobilis quàm nobilis pro eodem delicto , *l.ſi quis 1.Cod.vt nemo ad* 188 u grauius qui ſæpius quàm qui ſemel peccat , *l. quidquid 1 C.de ſuperexactio.*36.0 vilis grauius , quàm nobilis, *eo l.2.Non 12.tit.7.de inceſt.nupt.*A.110 l interdum quis ex ſola ſcientia,*l.frater 2.ff.ad leg.Pomp.de parric* N.1487 interdum aliquis etiamſi probet ſuam accuſationem,*l.ſeruum 6.C.de delat.* C.21 quis mitius per viam inquiſitionis quàm accuſationis,*l.tutor 3.ff.de ſuſpect.tutor.vel cur.*I.238 y mitius qui cum pluribus deliquit,*l.deſertorem 3.ff.de re militari,*N 1681 condẽnatus ex inquiſitione & opinione iudicis , quàm ex accuſatione,*l.ſuſpectos 9.tit.de ſuſpect.* C.1206 m ſtuprum publicatione bonorum , *l.quod ait 2. §.3.ff.de his qui not.infam.* V.341 d negligentia,*l.diuus 14.ff.de off.præf.*V.148 x illicitè permiſſis vtens,*l.qui ſine 38 ff.de neg.geſt.*V.459 d quis in id in quo deliquit,*l.ſciant 10.tit.de legit.hæred.*C.1531 a in perſonã, *l.ſi quis 7.ff.de iud.c.*V.678 f

Puniuntur in fraudem legum facta , *l.quemadmodum 7.C.de agricol.& cenſit.*169 c peccata quæ in omittendo conſiſtunt,*l.necare 4.ff.de agnoſ.& alend.*I.92 p

Puniendus in eo quiſque in quo deliquit,*l.omnes,tit.communi de ſucceſſ.*C.1539 f

Punienda ſunt delicta more prouinciarum , vbi delicta committuntur,*l.ſunt 9.ff.de extraord.criminibus.*N 1390

Punitus ſatis iterum non eſt puniendus, *Auth.coll.4.Nou.44.tit.15 de tabell.c.1.nos autem,§.2.ſi verò.*261 a

punctum facit quadrantem horæ,*l.cum 98.ff. de verb.ſigni.*N.1816 loco eſt copulæ,*l.curiabus 66.Cod.de decurion.*65 b vim & naturam copulæ habet, *l.cum duobus 52.tit.pro ſocio.*V.1699 p

pupillus pro Adoleſcẽte vel eo qui adoleſcẽti ſucceſſit, *l.tutor 47.§ 1.ff de minorib.25.an.*V.582 n ¶ Infante vel pubertati proximo,*l.pupillum 111.ff.de regulis iur.* N.1900 g quis dicatur,*l.ſi abſens 5.ff.vbi pupillus educari debeat.*I.304

Pupillus Adire hæreditatẽ non poteſt,etiam ſi ſit lucroſa,*l.nulla 25.ff.de legib.*V.73 ¶ Abſtinendo non rumpit tabulas pupillares ,*l.paterfamilias 13. ff.de priuil. cred.* N.587 ¶ Alienare res ſuas non poteſt, ſine tutoris authoritate,*l.iuris ignorantiam 4.ff.de iuris & fact. ignor.*V.2097 k ¶Conueniri cum auctoritate tutoris,*l.condictione 2.ff de condic.fur.*V.1371 d ¶Curatorem habere poteſt , *l.etiam 29.§.1.ff. de minor.25.ann.*V.568 x ¶ Conueniri non poteſt ex dolo tutoris,*l.dolus 3.ff.quando ex facto tutoris.*I.237 l ¶ Ex contractu tutoris ad pœnã,quæ venit ex natura contractus, *l.illud 4.tit.de euict.*V.1999 f non dicitur velle in ſui præiudicium , *l.pupillus 149.ff.de regul.iur.*N.1919 e dicitur interdum filius,qui eſt in poteſtate,*l.pupillus 239 ff.de verb.ſign.*N.1861 x is dicitur, qui eſt impubes,& eſt ſui iuris morte patris,vel emancipatione,*l.ſi abſens 5.ff.vbi pup.educ.*I.304 n doli capax,doli tenetur naturaliter & ciuiliter, *l.& commodati 2.ff.de fide & mand.* N.1069 d factus locupletior naturaliter obligatur, *l.ait prætor 3.§.4.ff.de neg.geſt.* V.413 m conſentiens prohibitioni tenetur,*l.ſi quis 17.§.3 ff.de dam.inf.* N.67 g iurare auctore non poteſt tutore,*l.accipientis 15.ff.de auctoritate.*I.230 locupletior quando intelligatur,*l.ſed mihi 3.ff.commod.*V.1407 b ¶ Locupletior factus , etiã ſine tutoris auctoritate tenetur etiã ciuiliter,*l.ſi ex 13.ff.de duob.reis.*N.1043 f quatenus locupletior factus eſt,ſemper tenetur,*l.Iulianus 13.§.7.ſecum ti.de act.emp.*V.1819 c ¶Locupletari aliena iactura non poteſt, *l.ait prætor 3.§.4.ff.de neg.geſt.*V.413 k *l.5.ff.de doli mali & metus except.* N.865 d ¶Nolle non videtur in ſui præiudiciũ , *l.pupillus 149.ff.de reg.iur.*N 1909 c ¶ Proximus pubertati poteſt velle in ſui præiudiciũ,*l.pupillus 149 ff.de reg.iur.*N.1909 e an & quómodo obligetur,*l.pupillus 149.ff de reg.iur.*N.1910 e quibus ex cauſis in ſeruitutem poſſit redigi,*l.ſi adrogati 14. ff.de tutelis.* I.108 p ad diuiſionẽ regulariter prouocare non poteſt, *l.ſi pupillorum 7 ff.de reb.eorum qui ſub tut.*I.352.0 *l.quæ habent 3. ff.de tutelis.*I.314 ¶ Nuntiare poteſt in cauſa priuata ac ſua non publica, *l.de pupillo 4.ff.de oper.nou.nunt.*N.13 c ſe obligans ſine tutore,an obligetur ſaltem naturaliter,*l.quod pupillus 41.ff.de condic.indeb.*V.1355 b an & quando obligetur,*l.pupillus 149. ff.de regu.iur.*N.1910 non alias naturaliter obligari poteſt,quàm ſi maior ſit infante, *l.ſi venditor 14. tit. de in diem addict.* V.1765 f etiã ſine ſtipulatione obligari poteſt , tutori cõtraria actione tutelæ,*l.quanquã 1.ff.de verb.obl.*N.1016 f an & quãdo naturaliter tantum,vel ciuiliter dicatur obligari, *l.nouatio 1.§.1.illud,ff.de nouat.*N.1113 c ciuiliter & naturaliter obligari,*l.qui 1 tit.de repud.*C.465 u vtrum,& quomodo obligetur,*l.hoc edicto 1.§.2.de pupillo,ff.de conſt.pec.*V.1393 g nõ obligatur indebiti cõdictione ſine tutoris authoritate, *l.ſi pupilli 96.ff.de ſolut.*N.1166 d obligari an poſſit,*l.licet 44.ff.de liber.cau.* N.350 x non tenetur,niſi in quantũ factus eſt locupletior, *l.quare 58.tit.de ædilit.edict.*V.1993 c facto tutoris locupletior factus tenetur,*l.Iulianus 13.§.7 ſed cum tit.de act.empt.*V.1819 d tenetur ciuiliter ex eo quod locupletior factus eſt , *l.nouatio 1.§.1.illud,ff.de nouat.* N.1113 c tenetur omnium nominũ periculũ ſuſcipere,*l.tutor 6.ff.de adminiſt.& pericul.tutor.*I.168 t ¶Tenetur ex delicto , *l.ait prætor 1. §.2 impuberes,ff.commod.* V.1406 u ¶Tenetur ex contractu inito ſine tutore , *l.non fatetur 2.ff.de conf* N.557 b ſine tutoris authoritate vſucapere poteſt ; *l.poſſeſſio 1.§.3.ff.de adq.poſſ.*N.403 c ſine tutoris authoritate ſtipulari poteſt,*l.poſſeſſio 1.§.3 ff.de adq.poſſ.*N.403 c iudicis decreto poteſt ſocium prouocare ad diuiſionem bonorum , *l.ſed & ſi 13.L.t.pro ſocio.*V.1687 eſt magis priuilegiatus,quàm mulier & fiſcus,*l.ſi tutor 6.tit.de ſeru.pign.*C.1591 b reſtituitur aduerſus iuramẽta,*l.iuſiurandum 17.§.1.pupillus,ff.de iureiur.* V.1284 b qui non petit inueſtituram intra annum & menſem vel diẽ non priuatur feudo , *tit.quo tempore miles* F.24 n vel infans ſtipulando ſibi adquirit auctoritatem, quando ſtipulatur rẽ ſaluam fore,*l.ſi filius 5 ff.rem pupil. vel adoleſ. ſaluam fore.* N.1227 ſoluens,an & quomodo liberetur, *l.ait prætor 7.§.2. ff.de minor 25.ann.* V.540 m vendens rem aliquam ſine tutore,an præſtet vſucapiendi conditionem , *l.eum qui 3. tit.de authorit.præſt.*C.1229 e non poteſt de iure ſtricto ſine tutore vel iudice nuntiare,*l.de pupillo 4.ff.de oper.nou.nunt.*N.13 i

pupilli cõditio an deterior quãdoq; eſſe poſſit quàm maioris,*l.qui autem 6.§.10.ff.quæ in fraud. cred.* N.609 m doli capacis cõditio deterior quàm non capacis doli, *l.damni 18.ff.de dam.inf.*N.74 e fauore an differatur quæſtio ſtatus,*l.placet 2.tit.de pedaneis.*C.535 d alibi morari,alibi nutriri poſſunt,*l.licet 1.tit.de alienat.fact.* C.1144 l habẽt tacitã hypothecã in bonis tutorum, *Nou.188.tit.1.de hæredibus ab inteſtat.* A.515 i proximi pubertati naturaliter obligatur,*l.hoc iure 19.§.4.ff.de donat.*N.123.0 adulti curatorẽ habentis ſimilitudo, *l.ſed ſi ex 24.de verb.oblig.*N.934 à furioſo & prodigo differẽtia,*l.interdum 29.de cond.indeb.* V.1345 t non ſatiſdant iudicio ſiſti , *l.ſciendum 15.§.5.ff.qui ſatiſd.cog.*V.213 d

pupillo non nocet dolus tutoris,*l.ſi ſint 4 ff.de tab.exhib.*N.647 b viuo patre decedẽte verè vel fictè cõpra-

henſa non expirat, *l.ſi pater 29. ff. de vulg. & pupil. ſubſtit.* I.542 l adiecto ſolutionis cauſa ſolui poteſt ſine eius tutore, *l.quod 30.ff.de ſolut. & liberat.*N.1131 z non nocet tutoris contumacia, *l.neque infantes 36.ff.de fideic.libert.*N.266 f

Pupillum interpellari nõ ſufficit, vt ſit in mora, niſi tutor ei' interpellet, *l.ſed ſi 24.ff.de ver.obl.*N.934

Pupillorum cauſa eſt communis omnium, *l.ita autem 5.ff.de adminiſt.& pericul.tutor.*I.165 b

Pupilla quæ non poteſt facere teſtamentum, dicitur inteſtata decedere, *l.in teſtamento 1.tit.de teſtam.milit.* C.1341 dum eſt pupilla vxor nullius eſſe poteſt, *l.ſi tutor 128. ff.de leg.& fideic.*I.865 d

Pupillaris expreſſa ſubſtitutio quemadmodũ fiat, *l.precib. 8.tit de impuber.*C.1389 p tacita matrem excludit, *l.Lucius 45.ff. de vulg.& pupil.ſubſtit.*I.565 d ſubſtitutio teſtamentum filij dicitur, ſi vim ſucceſſionis ſpectamus, *l.in teſtamento 6.tit.de teſtam.milit.* C.1340 ratione ſubſtituti dicitur vulgaris, *l.in vulgari 162.ff.de verb.ſignific.*N.1841 l finitur pubertate *l.in pupillari 14.ff.de vulg.& pupil.ſubſtit.*I.534

Pupillares, *l.incommodato 17. §.3. ficus, ff.commod.* V.1418 q vſuræ quæ dicantur, *l.tutorem 1.tit. de vſur.pup.* C.1225 b

Purgare, *ff.proœm.pag.42* ſe quẽadmodum poſſit is, cuius abſentis bona adnotata, *l.mandatu 5.ff.de adquir. reis.*N.1534 b ¶ Innotẽtiam defuncti hæres eo ipſo videtur, quod defunctus nõ probat nocẽs, *l.res 22.ff.de iur.fiſc.* N.1640

Purgari mora interdum poteſt, *l.ſeruus 14.§.1. ff.de ſtatulib.* N.296 p

Purgandæ foſſæ pactum, *ff.lib.39.tit.3.l.2.§.4.*u

Pura pro cõditionalibus accipiuntur, *l.interdum 23.ff.de verb. oblig.* N.968 n conditionalibus potiora, *l.ſi ita ſcriptum 67.ff.de hær.inſt.*I.498.o dicuntur quæ non ſunt conditionalia, *l.ſi pupillus 9.§.1.qui ſub, ff.de nouat.*N.1118 m

Pura Cauſa quæ ſimplex hoc eſt ſine fideiuſſore, *l.Iulius 5. ff.de ſolut.& liberat.*N.1131 p ¶ Libertas eſt cui opponitur ſub cõditione relicta, *l.cum ita 9.ff.de opt.vel elect.leg.*I.1155 m ¶ Subſtantia eſt, quæ deducto ære alieno ſupereſt, *l.iubemus 11.ti.de repud.*C.1133 d quæ ſunt in pendenti eſſe non poſſunt, *l.ſi ſeruus 28.§.3.cum ſeruus, ff.de ſtipul.ſeruor.*N.1057 l

Purificata coditio pro pura habetur, *l.fundum 48.§.1.Titius, ff.de vulg.& pup ſubſt.*I.568 m

Putari dicitur quod iuſta ratione putatur, *l.cum 30 ff.de acquir.vel omit.hær.*I.644 h

Putatiuus creditor & verus differunt, *l.ſi cum 2. §.3.ff.de donat.*N.153 c

Putatiui filij & veri differẽtia in adquirẽda patri poſſeſſione *l.poſſeſſio 1.§.5.ff.de adq poſſ.*N.403 u

Putatiuum matrimonium valet ad legitimationem filiorum, *l.qui 4.tit.de inceſt.& inutil.*C.1030 d

Q

QVadrageſimæ, *l.modio 9.Cod. de ſuſcept.* 115 h

Quadraginta anni requiruntur ad præſcribendum ius emphyteuticum, *l.in emphiteuticarius 2. tit.de iur.emphit.* C. 998

Quadrimenſtrui breues, *l.ad inferiorum 1. C.de epoch. pub.*37 d

Quadrimonii, *l.Gaius 39.ff.de pignor.act.*V.1443 k

Quadruplum in actione furti totum pœna eſt, *l.in hæredem 5.ff.de calumn.*V.470 l

Quadrupli pœnam nulla egreditur actio, *l.ſi quis 7.§.1. ff.de calumn.*V.471 f

Qua Actione teneatur qui quid à nauiculariis rapuerit, *l.ab his 3.C.de nauicul.*120 m

Qua actione qui à debitore ciuitatis bona comparantur conueniantur, *l.apud 2.C.de debit.ciuil.*151 c

Qua Actione alienata à liberto reuocentur per patronum, *l.ſi in fraudem 1.tit,ſi in fraud.patr.*C.1299 c

Qua Actione petãtur operæ, *l.ſi tempore 1.ti.de ope.liber.*C.1288 m

Quæ perſonæ omnia reddere & nihil lucrari in alieno debeant, *l.ex mandato 20.ff.mandati.*V.1647 g

Quæ iuramenta retractentur, *l.cauſa 1.tit.de reb.cred.*C.700 i

Quæ ad tempus ſunt in feudo ibi eſſe non videntur, *l.fundi 17. §.7.tit.de act.empt.& vend.*V.1815

Quæſitum ferè non dicitur quod repudiari poteſt, *l.ei qui 13.ff. de cond.inſt.*I.579 c

Quædam ſequuntur filios etiamſi hæredes non ſint, *l.ſi conſtante 24.§.1.ſi exhæredato, ff.ſolut.matrim.*I.34 f

Quæ præſumuntur magis, ea magis attendi oportet, *l.Maximus 87.ff.de leg.& fideic.*I.906 t

Quæ domi fiunt poſſunt probari per domeſticos teſtes, *l.conſenſu 8.tit.de repud.*C.1131 a

Quæ cauſæ cognitionem requirunt, delegari non poſſunt, *l.dies cautiõn.5.§.3.ff.de dam.inf.*N.37 u

Quæ incontinenti fiunt, ea ineſſe videntur, *l.ſi teſtamentum 8.tit. de inſtitut.*C.1385 d

Quæ perſonæ authoritate legitimas res alienas adminiſtrent, *l.principales tit.de iureiur.*C.497 a

Quæ actiones dentur ex ſententia arbitri, *l.ne in arbitris 5. tit.de recept.arbit.*C.484 n

Quæ bonorum poſſeſſiones filiis deferantur, *l.bonorum 1.tit.qui admit.ad bon.poſſ poſſunt.*C.1306 m

Quænam ſint illa, quæ conferantur, quæ non imputantur in quartam, *l.illud 10.tit.de coll.*C.1336 z

Quæ ſecundo nubit, iniuriam defuncto facere videtur, *l.quæ verò 43.de nupt.*A.196 z

Quæ iura tranſeunt, ad extraneos hæredes, ea confiſcari poſſunt, *l.multum 1.tit.de bon.libert.*C.1295 d

Quædam ſunt iura, quæ non publicantur, *l.multum 1.tit.de bon. libert.*C.1295 d

Quæcumque dictio vniuerſalis nihil excipit, *l.ſi mihi 110. ff.de verb.oblig.*N.997

Quærendi & retinendi differentia, *l. poſſeſſio 1.§.3. ff.de adq.poſſ.* N.402 m

Quæ ab ipſo initio requiruntur, non proſunt, ſi ex poſt facto fiant, vel contingant, *l.nepotes 3.C.de his qui.*96 q

Quæ ab initio non tenuerunt, facilius reuocantur, quàm quæ tenuerunt *l.ad eum 35.§.2.ff.de don.*N.173 g

Quæ actiones mihi competant, ſi quis in meo ædificet, *l.ſciendum 10.ff.de op.nou.nunt.*N.27 g

Quæ actiones morte finiantur, *l ſolet 3.ff.de ferijs.*V.237 h

Quæ artes in adoleſcentia addiſcantur, *l.vniuerſos 1. C.de ſtud.liber.*142 x

Quæ priuilegia filiis veteranorum conceſſa, *l.veterani 1.Cod.de his qui ſponte.*84 z

Quæſitum non videtur, quod eſt reſtituendum, *l.1.de iure ff.de his qui ſui.*V.95 e

Quæſtio & querimonia differũt, querimonia ante, quæſtio poſt litem conteſtatã, *l.ſi quis 3.tit. finium regund* C.684 c eadem non eſt vbi diuerſi ſunt effectus, *l.18.§. 4.exceptio, ff.de iureiur.*V.1289 d ¶ Adſignationis, *l.ait prætor 1. §.45.meminiſſe, ff.de aq. quotid.*N.713 c ¶ Emergens dicitur, Quæ non tangit negotium principale, *l.de qua re 74. ff.de iudi.* V.711 per tormenta poteſt haberi, ſi eſt quæſtio de dominio ſerui, *l.eam 21.tit.de lib.cauſ.*C.1614 h an inchoanda ſit à ſuſpectiſſimo, an verò à debili, *l.in criminibus 1. §.ad quæſtionem 3.ff.de quæſt.*N.1535 h ſine indicijs non eſt adhibenda, *l.in criminibus 1.ff.de quæſt.*N.1535 c ¶ Sabbatina *l.communi 7.ff.commun.diuid.*V.1163 m

Quæſtvs turpis ſuſpicio eſt vitanda, *l.etiam 6.tit.de don. int.vir.& vxor.*C.1114 q

Queſtoris officium, *ff.de off præſid.*V.128

Quæſtuaria mancipia, *l.athletas 4. §.2. ff. de his qui not. inf.*V.342 z

Quæſtor quis dicatur, *Nou.114.tit.15. vt diuinæ iuſſiones.* A. 81 g ¶ Subſcriptio Quæſtoris reſcripto adiecta quid continere debeat, *l.glorioſiſſimi 8. ti.de diuerſ.reſcrip.*C. 248 p

Quæſtorum numero qui fuerint, *ff.de off.quæſt.*V.128

Quæſtor triplex eſt, *l.origo 1.§.3 ff.de off.quæſt.*V.129 f

Quæſtor dignitatis nomen eſt, *ff.proœm.gloſſ.y, pag.46* primus gradus ad alias dignitates, *ff.de off.quæſt.*V.128

Quæſtores duo in vrbe maiores fuerunt, plures alij minores, *ff.de off.prætor.* V.129 h.

Quantitas maior, *lib.de pace Conſtantiæ.*E.178 b

Quantitatis appellatione etiam continetur ſpecies, *l.data 1.tit. de oblig.& act.*C.738 p

Quantitatis appellatione venit quandoque ſpecies, *l.cum 47. ff.de leg.& fideic.*I.793 m

Quantitas pro ſpecie accipitur, *Nouel.112.tit.13. de litig.cap.2.ad exclu.§.1.ſi verò.*A.479 e *l.plane 34 ff.de legat. & fideicommiſſ.*I. 778 h

Quanta dictio inducit conditionem, *l.clemens 82.§.1.ſi ita, ff.de hær.inſt.*I.518 b

Quantitas quandoque ſumitur largè, *l.ſi quis 33.tit. de inoff.teſta.* C.599 f

Quantitatis relictum deminuitur alio relicto, *l.ſi verò 18. §.1 ergo, ff.de milit.teſtam.*I.603

Quanti ea res formula continetur vera rei æſtimatio & ſumptus, *l.nouiſſimè 7.ff.quod falſo tutore.*I.331 a

Quanti res eſt ad verũ rei preciũ refertur, ſeu ꝑ vero rei pretio ſu-

tio ſumitur, *l. prætor 4. §. 9. ſequitur, ff. vi bon. rapt.* N.1347 c

Quanti interſit nõ eſſe ædificatum à quo æſtimetur, *l. ex operis 12. ff. de oper. nou. nunt.* N.23.o rei promiſſione continetur vera rei æſtimatio, *l. ſtipulatio 21. §. 7. ff. de oper. nou. nunt.* N.13 x

Quanti ea res ad perſonam domini refertur, *l. ait prætor 1. §. 8. ff. ne vis fiat ei.* N.640 t

Quanti res quid ſit, *l. ait prætor 1. ff. ne vis fiat ei.* N.6[illegible]

Quanti res eſt, appellatione quid veniat, *l. arbitrio 18. ff. de dolo.* V.519 c

Quantum refertur ad ea quæ ſunt in pondere, numero, & menſura, *l. vbi autem 75. §. vſque adeo 2. ff. ve. b. oblig.* N.970 h

Quamuis correctiuè interdum aduerſatiuè ſumitur, *l. æquiſſimum 1. §. 2. ff. de eo per quem.* V.218 n

Quam pro quamuis, *l. quæcunque 1. ff. de off. eius cui.* V.155 b

Quamuis particula correctiua, *l. vbi autem 75. §. 3. fundi, ff. de ver. oblig.* N.910 m & aduerſatiua, *l. ligni 7. §. 5. ſi quis, ff. ad exhib.* V.1183.o non ſemper correctiuè ponitur, *l. prætor 1. ff. de aleat.* V.1113 k

Quatenus pro quia, *l. ſcribit 34. ff. de aur. & arg. leg.* I.1178 l

Quatuor ætates, *l. cum prætor 12. §. non autem 2. ff. de iudic.* V.679 l

Quarta in bonis adrogatoris adrogato debetur perſonali iure, *l. hic titulus 1. §. 21. ſi impubere, ff. de collat. bon.* I.1839 c quaſi æs alienum petitur, *l. hic titulus 1. §. 21. ſi impubere, ff. de collat. bon.* I.1839 i filio adrogato debetur in bonis patris adrogatoris cum ei nihil teſtamento relictum eſt, *l. hic titulus 1. §. 21. ſi impubere, ff. de collat. bon.* I.1838 c verum ſufficiat ad filium excludendum, *Coll. 4. Nou. 38. tit. 18. de reſt.* A.247 y quæ adoptiuis debeatur, *tit. 26. ſi de feudo defunct. §. 4. ſi quis.* F.63 a

Quartarum octo ſpecies, *l. filium 24. tit. famil. erciſc.* C.673 quantitas pro datione temporum, *Nou. 92. tit. 4. de immenſ. donat. c. 1. poſita.* A.430 ſ

Quarta excludit querelam ſiue integra relicta ſit, *l. cum 6. tit. de inoff. teſtam.* C.584 m

Quartam ſine onere liberi habere debent, *l. ſi pater 12. tit. de inoff. teſtam.* C.588 u

Quartæ naturæ, inſtitutionis, & Trebellianicæ quænam imputentur, *l. filium 24. tit. famil. erciſc.* C.673

Quartas duas verum filius detrahere poſſit, *cap. 1. ſi hæres, §. 1. ſi quis, tit. 1. de hær. & falc.* A.6 n

Quarta particula minuſcula appellatur, *l. meminimus 2. C. quando & quibus.* 69 g

Quarta hæreditatis, *l. ſed etſi 28. §. ſi pater ſ. 5. ff. de iudic.* V.690

Quarta inſtitutionis dari an poſſit cum onere, *l. cum 11. tit. de iure delib.* C.1426 l

Quarta pro quarta partis quam ab inteſtato quis haberet, *c. 1. ſi hæres §. 1. ſi quis tit. 1. de hæred. & falc.* A.6 l

Quartæ portionis debitæ ratio quæ & quota, *l. cum ratio 7. de bon. damn.* N.1575 b

Quarta debetur coniugi ſuperſtiti inopi in bonis coniugis locupletis defuncti, *Auth. coll. 5. Nou. 53. tit. 8. de exhib. & intro.* 293 k datur ſponte adeuntibus, *l. non inſtam 4. ti. ad SC. Treb.* C.1483 c

Quartam detrahere poſſunt hi qui ab inteſtato ſuccedunt, *l. ſi fideicommiſſum 6. tit. quando dies leg.* C.1512 n

Quarta debita patrono, ita ei debetur vt quæ adrogato debetur, *l. quæ 79. ff. de leg. & fideic.* I.949 e

Quartæ quantitas quæ olim & quæ hodie ſit, *l. ſi totas 5. tit. de inoff. teſtam.* C.612 q

Quaſi vſusfructus conſtituitur in iis rebus quæ vſu conſumuntur, *l. ſi pecunia 6. ff. vt in poſſ. legat.* I.1774 m particula veritatis expreſſiua, *l. ſi ſeruus 6. ff. de exercit. act.* V.1457.o inſtitoria actio pro negotiorum geſtorum, *l. idemque 10. ff. mandati.* V.1638 y poſſidere quid, *tit. 2. ſi de inueſtit. §. 1. ſi verò* F.134 d

Quaſi delicta per omnia comparantur delictis, *l. in perſonam 22. ff. de diuerſ. reg. iur. antiq.* N.1874 d

Quaſi iactus in nauem quid, *l. lege 1. ff. ad legem Rhod. de iact.* V.1459 n

Quaſi deliquiſſe videntur ædes cum decidunt, *l. ædium 23. ff. de pecul.* V.1529 c

Quaſi dotale quid & cur dicatur, *l. de diuiſione 5. ff. ſolut. matrim.* I.8.n

Quaſi contrahitur in iudicio, at non ſimpliciter contrahitur, *l. conuentio 23. ff. de tutel. & rationib.* I.319 i

Quaſi & tanquam particularum ſignificatio, *l. ſi quis 73. ff. de acquir. vel omit. hæred.* I.674.o

Quaſi euictus ſeruus videtur qui ingenuus pronunciatus eſt, *l. ſi procuratorem 8. ff. mand.* V.1635 n

Quaſi contractus, *l. hæres 19. §. ſi quis 1. ff. de iudic.* V.683

Quaſi poſſeſſio in incorporalibus quodam facto dicitur haberi & detineri, *l. ſeruitutes 20. ff. de ſeruit. vrb. præd.* V.986 a

Quaſi vox expreſſiua veritatis, *l. ait prætor 23. ff. ex quib. cau. maior.* V.601 h

Quaſi caduca quæ ſint, *l. multi 9. ff. ſi pars hær. pet.* V.815

Quaſi proprietas vbi & quibus interdictis probanda, *l. interdictorum 2. §. 3. ff. de interd.* N.630

Quaſi poſſeſſionis quis ſit effectus, *l. prætor ait 1. §. 2. hoc interdicto, ff. de itiner. actuque.* N.706 c

Quaſi dictio ſimilitudinaria hoc eſt in dies ſimilitudinis, *l. nec vllum 13. ff. de hæred. pet.* V.761 e

Quaſi particula, veritatis eſt expreſſiua, *l. nec vllum 13. ff. de hære. pet.* V.759 b

Quaſi ingenuitas, *ff. de iure aur. ann.* N.328

Quaſi contractus inter tutores & pupillos, *l. verum 11. §. 2. ff. de minor. 25. ann.* V.548 n

Quaſi dictio non ſemper eſt expreſſiua veritatis, *l. qui ob 9. ff. pro empto.* N.502 ſ

Quaſi proprietas quid. *ff. de lib. exhib.* N.776

Quas ſportulas præſtent milites in ſacris ſcriniis, *l. in ſacris 12. C. de prox. ſac. ſcrin.* 249 z

Quaſi poſſeſſio quid, *ff. de lib. hom. exhib.* N.776

Quaſi contrahimus litigando in iudicio & adeundo hæreditatem, *l. denique 3. §. 2. ff. de minor. 25. ann.* V.531

Quaſi Seruiana ſeu hypothecaria actio, *l. licet 42. §. 4. ff. de procurat.* V.384.o

Quaſi poſſidetur incorporalia, *l. poſſideri 3. ff. de adq. poſſ.* N.409 b

Quaſi patrimonium, *l. denique 3. §. 7. ff. de minor. 25. ann.* V.537 ſ

Quaſi viciſſe videtur, per quem non ſtat, quominus iudicetur, *l. ſi quis 9. §. 3. ff. de dolo.* V.515 f

Quaſi vſusfructus in iis rebus quæ vſu conſumuntur, *l. hoc 5. ff. de vſufruct. earum rerum.* V.941 a

Quaſi vox nota improprietatis, *l. qui tranſigit 1. ff. de tranſ.* V.312 e

Quaſi vſusfructus cenſetur non propriè vſusfructus earũ rerum quæ vſu conſumuntur, *l. ſenatus 1. ff. de vſufructu earum rerum.* V.940 ſ

Quaſi contractus, *l. de eo 26. ff. de iudic.* V.688 q

Quaſi contrahit is cui ex Trebelliano Sen. hæreditas reſtituitur, *l. ſed & ſi 28. ff. de iudic.* V.689 h

Quaſi maleficium, *l. filiusfamil. 15. ff. de iudic.* V.681 x

Quaſi contrahere, *l. conueniſſe 2. §. 4. omnes, ff. de iudiciis.* V.674 e

Quaſi particula Improprietatis & improprietatem denotans, *l. ſi quis 39. ff. de cond. indeb.* V.1353

Quaſi dictio virium innuit, *l. in perſona 30. §. 1. ff. de pact.* V.392 q

Quaſi contractus intercedit inter teſtatorem & hæredẽ, *l. hæc conſequenter 18. §. 2. idem quærit, ff. fam. erciſc.* V.1132 t

Quaſi proprietas, *l. interdictorum 2. ff. de inter.* N.628

Quaſi ſeruitus. *ff. lib. 39. tit. 3. l. 1. §. 22.* t

Quaſi contractus ſolo animo celebratur, *l. interdum 36. §. 1 ſenator, ff. de ind.* V.693

Quaſi adulter punitur, qui domũ ſuam ſciẽs præbet adulterij faciendi cauſa, *l. qui domum 8. ff. ad l. Iul. de adult.* N.1447 b

Quaſi pater, *l. ſi quis nepotes 10. ff. de adop.* V.102

Quaſi domini hæredes, tutores, *l. in furtiua 1. ff. de condic. furt.* V.1371 ft

Quaſi falſum committere quid, *l. pœna 1. §. 13. pœnæ ff. ad leg. Corn. de fal.* N.1492 y

Quaſi vſusfructus, *l. Iulianus 9. §. 4. Marcellus, ff. ad exhi.* V.1185 d

Quaſi conteſtatio cõtra abſentẽ quemadmodũ fiat, *Auth. coll. 5. Nou. 69. tit. 24. vt omnes obed. c. 2. ſi quis, §. 1. ſi autem.* 325 a

Quaſi particula interdum veritatis index non fictionis, *l. conſtitutionibus 33. ff. de oblig. & act.* N.899 e

Quaſi ex contractu obligatur poſſeſſor, poſt litem conteſtatam, *l. prætoriæ 2. ff. de ſtipul. prætoriis.* N.1220 u

Quaſi Seruiana actio hypothecaria, *l. vir vxori 17 ff. ad SC. Velleian.* V.1585 p

Quaſi contractus neceſſitate iuris inuenti, *l. hæc conſequenter 18. §. 2. idem quærit, ff. fam. erciſc.* V.1132 t

Quaſi intercedit mulier quæ patitur maritum rem ſuam obligare, *l. Seia 28. ff. ad SC. Velleian.* V.1593 z

Qualitates diuerſæ ſunt in ſeruis, *l. item 15. §. 43. prætor, ff. de iniur. & fam. libell.* 1375 d

Qualitas facit præſumptionem, an quis ſit admiſſus de iure vel de gratia, *l. ex pluribus 42. ff. de adminiſt. & pericul. tutor.* I.199 rei pro eius breuitate, *l. ſi vini 7. ff. de vſufruct. earum rerum.* V.942 n

Qualitates contrariæ non poſſunt eſſe in eodem ſubiecto, *l. ſi ancillam 4. ff. pro ſuo.* N.516 t

Qualitas ſtipulationis dicitur ſi ſtipulatio ſit vel pura vel conditionalis, *l. ſtipulatio 1. §. 3. ſi quis, ff. de verb. oblig.* N.915 k

Qualitas perſonarum, *l. ſi debitori 11. ff. de iudic.* V.686

Qualitas quæ non fuit tempore delicti crimen eiuſve pœnam augere non debet, *l. 4. in relictis, tit. 4. ff. de noxalibus actionibus.* V.1100

Qualitas loci adiecta legato reſtringit legatum etiam vniuerſale, *l. quæſitum 78. ff. de leg. & fideic.* I.1056 q

itized by Google

Qualitas prædiorum pro eorum libertate & ſeruitute, *l. quid 85. ff. de verb ſignif.* N.1822 x

Quærela inofficioſæ donationis, an irritetur in totum, *l. ſi liqueat 8. tit. de inoff. don.* C.614.o ¶ Ingratitudinis omiſſa à domino ſciente nō poteſt moueri ab eius hærede, *tit. 5. quib. mod feud. amit.* F.81 non competit in caſtrenſi, vel quaſi caſtrenſi, *Nou. 123. tit. 6. de ſanctiſſ epiſc. c. 17. ſi ſeruum.* A.545 d inofficioſi omnes gradus rūpit ipſo iure, *l. ſed & ſi 10. §. 3. non omnia, ff. de leg. præſt.* I.1825 i

Querela repudiari poteſt ante aditam hæreditatē, *l. ſi quis 34. ti. de inoffic. teſtam.* C.601 h etiam non præparata hodie ad hæredem tranſmittitur, *l. cum 6. tit. de tranſact.* C.318 f præparata, ꝑ præparata ab eo non habetur, qui omnino deſtitit, ſeu renunciauit, *l. cum 6. tit. de tranſact.* C.318 i inofficioſi nō datur poſt quinquenniū, *l. Papinianus 8. § 17. ff. de inoffic. teſta.* V.728 n teſtamenti eſt iuris ciuilis, *l. ex duobus 34. §. 2. etiamſi, ff. de vul. & pup. ſubſtit.* I.548 h mediū tenet inter actionem & accuſationem, *l. ſi pater 12. tit. de inoffic. teſtam.* C.588 c vtitur pater aduerſus donationem inofficioſam filij, *l. ſi filius 4. tit. de inoffi. donat.* C.622 l datur etiam parentibus, *l. ſi filius 4. tit. de inoffic. donat.* C 612 l aduerſus donationes inofficioſas ſubſidiaria eſt, *l. ſi totas 5. tit. de inoffic. don.* C.612 n non præparata, an & quando tranſmittatur, *l. ſi quis 34. tit. de inoffic. teſtam.* C 601 b inofficioſæ donationis ceſſat, ob ingratitudinē & alias cauſas, *Nou. 92. tit. 4 de immen. donat. c. 1. poſita.* A.430 c inofficioſi amittit præſtans patrocinium, aduocationē, vel procurationem legatario, *l. ſi exhæredatus 32. ff. de inoffic. teſt.* V.746 ¶ Inofficioſi tacitè renunciatur ab eo qui iudiciū defuncti agnoſcit, *l. illud 1. tit. de in integrum.* C.418 n ¶ Ius quoddā eſt mediū inter actionem & accuſationem, *l. poſthumus 1. ff. de inoff. teſta.* V.719 p ceſſat vbi competit aliud remediū, *l. Papinianus 8. §. 14. ff. de inoff. teſta.* V.727 c pro appellatione, *l. ſi ab arbitro. 10. ff. qui ſatiſd. cog.* V.209 b ¶ Tranſit etiam hodie ad hæredem ab inteſtato, *l. Papinianus 8. §. 3. ff. de inoffic. teſtam.* V.721 f ¶ proponitur captato colore dementiæ, *l. hoc colore 2. ff. de inoff. teſtam.* V.716 ¶ Patri datur filiis excluſis per ſententiam, *l. pater 14 ff. de inoffic. teſtam.* V.732 ¶ Accuſatio non eſt, *l. poſthumus 6 ff. de inoffic. teſtam.* V.719 p ¶ agi poteſt Aduerſus Deum etiam inſtitutum hæredem, *l. Papinianus 8. §. 4. ff. de inoffic. teſta.* V.722 i ¶ Tranſit ad Patrem, *l. Papinianus 8 § 4. ff. de inof. teſtam.* V.722 f ¶ Vti non poteſt. Qui defuncti iudicium ſemel cōprobauit, *l. nihil 12. ff. de inoff. teſta.* V.730 k ¶ Locum habere non poteſt in teſtamento militantis, *l. Papinianus 8. §. 4. ff. de inoff. teſtam.* V.722 i quando fratri aduerſus fratris teſtamentū competat, *l. ex cauſa tit. de lib. præterit.* C.1405 e ¶ Derelinquitur ab eo qui prorſus deſtitit vel qui die ſtatuta non agit vel accuſat, *l. Papinianus 8. §. 4. ff de inoff. teſtam.* V.712 f ¶ Non eſt actio, *l. poſthumus 6. ff. de inoff. teſtam.* V.719 p ¶ pro Bonorū poſſeſſione contra tabulas, *l. pater 14 ff. de inoff. teſtam.* V.732 m odioſa eſt, *l. ſi exhæredatus 32. ff. de inoff. teſtam.* V.746 q ibi proponenda vbi eſt maior pars hæreditatis, *l. 29. ff. de inoff teſtam.* V.745 b ¶ Locum habere poteſt, in teſtamento veterani *l. Papinianus 8. §. 4. ff. de inoffic. teſtam.* V.722 i non eſt actio, *l. Papinianus 8. ff. de inoff. teſtam.* V.721 non agunt iuſte exheredati *l. defunctus 9. tit. de ſuis & legit. lib.* C.1518 r non vtitur exhæredatus cum iuſta cauſa, *Nou. 115. tit. 16. vt cum de appell. c. 3. aliud quoque.* A.488 f vti non poſſunt ab inteſtato parentibus ſuccedentes, *Nou. 115. tit. 16. vt cum de appell. c. 3. aliud quoque.* A.488 i ¶ Fratribus non competit aduerſus fratris teſtamentum, niſi turpibus perſonis inſtitutis, *Nou. 115. tit. 16. vt cum de appell. c. 3 ſed & hoc.* A.483 h non competit fratri aduerſus fratris teſtamentum, ſi non turpem perſonam inſtituerit, *Nou. 115 tit. 16. vt cum de appell. c. 3. aliud quoque.* A.489 a & vtilis petitio hæreditatis vtrum ſit idem, *l. cum 1. titulo de officioſo teſtamento.* C.581 h

Quæſtioni non adeo fides adhibetur, quia nec ei ſoli creditur nec ante indicia, *l. In criminibus 1. §. 3. ad quæſtionem, ff. de quæſt.* N.1535 c

Quemadmodum dictio interdum ſumitꝰ ꝑ ſimilitudine, exemplo, modo, interrogatione, deſcriptione, *l. Dotium 1. ff. ſoluto matrimonio.* 71 ſimilitudinem facit, *l. ſi filius 28. ff. de cond. inſt* I.888 t particula directo facit ſimilitudinem, *l. ſi quis 3 ff. de admi.* I.1318 x

Quinque *l. ſed etſi 28. §. 5. ſi paterfam. ff. de iudic.* V.690 f

Qui in quantum facere poſſunt conueniuntur ita conueniendi vt ne conuenti egeant, *l. rem 1. tit. de rei vxor. act.* C.1096 m

Quid iuris, *l. conueniſſe 2. § ſed etſi 6. ff. de iudic.* V.672

Quibus modis ingenuitas inducatur, *l. ſi quis 3. de bon. libert.* C.1396 u

Qui ſeruum deteriorem reddit, liberatur quidem actione prima, doli tamen actione manet obligatus, *l. in hac 3. ff. de cond. tritic.* V.1381 k

Qui exhæredatur præſumitur eſſe filius, *l. ſi inſtituta 27. ff. de inoff. teſtam.* V.743 a

Quibus modis operæ imponantur liberto, *l. ſi tempore, tit. de oper. liber.* C.1288 m

Qui non habet in ære luit in corpore, *l. 17. §. 6. ſi ante, ff. de iniur.* N.1378 f

Qui in actu ſunt honorariis eiuſdē vel alterius dignitatis ſemper præferuntur, *l. ex agentibus 4. C. de princip. agent.* 258 a

Quibus caſibus actio vtilis acquiratur per procuratorem, *l. ſi quis 3. ff. iudicatum ſolui.* N.1231

Quis iudex ſit militantium in ſcriniis, *l. in ſacris 12. C. de prox. ſac. ſcrin.* 249 c

Qui non errat condicere non poteſt, *l. eleganter 23. de condict. indeb. cau.* V.1337

Quibus caſibus regula Catoniana locum habeat, *l. Catoniana 1. ff. de regul. Caton.* I.1360 f

Quibus pœnis fugitiui teneantur, *l. quicumque 4. tit. de ſeru. fugit.* C.1270 m

Qui non ſatiſdent de rato, vel iudicatum ſolui, *Auth. coll. 6. Nou. 72. tit 1. vt hi qui, c. 8. ſi verò.* 337 l

Qui cingulum non habeant, *Auth. coll. 6. Nou. 82. tit. 11. de iudicib. c. 13. omnis* 384 p

Qui non habet in ære luat in corpore, *l. quotiens 1. § 3. generaliter, ff. de pœnis.* N.1548 p *l. quicumque C. de ſer. fug* 1270

Qui deſtitit ab accuſatione ante litis conteſtationē nō incidit in Turpillianum, *l. miles 11. § 3. ſocer, ff. ad l. Iul. de adult.* N.1445 u

Quibus caſibus delinquentibus ignoſcatur ſocios prodentibus, *l. hac lex 1. ff. ad l. Iul. de amb.* N.1518 r

Qui ſuæ non eſt poteſtatis aliam habere in ſua poteſtate non poteſt, *l. ſic eueniet 21. ff. ad l. Iul. de adult.* N 1460 i

Quia pro Quia, *l. ſi à domino 36. § 3. ſi prædo, ff de her pet.* V.797 b

Qui alij conſentit, iura ſua perdit, *l. rerum 26. tit. de adminiſt. tut. vel cur.* C.1193 a

Qui inter viuos ſeruum manumittit, tacitè peculium ei donare intelligitur, niſi ademerit, *l. in communes 1. tit. de commun. ſeru.* C.1587 h

Qui decreto ordinis intereſſe debeant, *l. ordinis 2. Cod. de decret. decurion.* 87 e

Qui dolo malo res ſuas diſſipat, ceſſionis beneficio vti non poteſt, *c. 3 quod, tit. 4. de fideiuſſ. & mand.* A.41 f

Qui aliquem indebitè nominat tenetur ad ſumptus, *l. abſtrahere 2. C. de decurion.* C.46 e

Quibus caſibus manumittens operas manumiſſo imponere non poſſit, *l. manumiſſionis 2. tit. de oper. libert.* C.1289 e

Quibus caſibus quis faciat partem lucri, licet non admittatur ad partem, *l. & nomen 1. tit. de caduc. toll.* C.1505 c

Quinque ſunt neceſſaria antequam tutor accedere debeat ad adminiſtrationem, & quæ, *l. nouiſſimè 1. tit. de adminiſt. tut. vel cur.* C.1181

In pœnis prætoriis quid inſpiciatur, *l. ex quacunque 2. §. 1. ff. ſi quis in ius voc.* V.196 h

Qui facit per alium per ſe facere videtur, *l. ſed etſi 9. ff. de iudic.* V.763 g

Qui non laborat non manducet, *l. quamuis alienus 10. ff. de dam. inf.* N.48 p

Qui promiſit ſe ſoluturum, ibi conuenitur vbi promiſit ſe ſoluturum, *l. ſi quis 8 ff. de iudic.* V.678 i

Quiſque, *ff. de iudic.* V.671 i

Quid aliud, *l. hæres 19. § 1. ſi quis, ff. de iudic.* V.683 e

Quinquageſimæ, *l. modios 8. C. de ſuſcept.* 115 h

Qui ſciens rem iure prohibitam alienari comparat, ad pretium non agit, *l. in illis 1. C. non licere &c.* 190

Quibus in rebus de ordine ſedendi potiſſimum agatur, *l. licet 1. C. de præp. ſac. cub.* 231 a

Qui ius in re habet, ſi detinenti eam donauerit intelligitur ius quod in ea habet tantum remittere, *l. prædia 5. C. de locat. præd.* 217 i

Qui litigant aut contrahunt actū tranſactionis, aut cōtractus confirmari à iudice petere poſſunt, *l. ſi quot 59. C. de decurio.* 61 f

Qui inuitus trahi non poteſt ſponte poteſt, *l. nunquam 1. C. de agric. & cenſit.* 166 e

Qui vſufructuarij cauere non coguntur, *l. ſi vſus 9. ff. vſusfructus quemad. caueat.* V.963 m

Qui rem à debitore ciuitatis comparant, pro rata bonorū emptorum conueniuntur, *l. apud 2. C. de debit. ciuit.* 151 b

Qui emit à ciuitate grauius oneratur quàm qui à fiſco, *l. ſi fine 1. C. de vend. reb. ciuit.* 149 h

Qui malè ignoſcit nocet bono, *cap. 6. ſed, coll. 3. Nouell. 17. tit. 4. de mand. princip.* A.134 f

Qui in vno releuatur in alio grauandus eſt, *Coll. 2. Nou. 12. tit. 7. de inceſt. nupt. c. 4.* A.113

Quid particula refertur ad ſpecies & quantitates, *l. vbi autem 15. §. 2. vſque. ff. de verb. oblig.* N 370 h

Qui quid naufragio diripiunt, quibus pœnis obnoxij ſint, *l. de*

ſubmerſi

*ſubmerſi 5.C.de nauf.*125

Qui ſtipulatur pecuniam ſibi credi, incertum hoc eſt intereſſe in ſtipulationem deducit, *l.67.illa ſtipulatio, ff.de verb. oblig.* N.964 x

Qui excuſentur à munere Sitoniæ, *l.quotiens 1. C.ut nemini liceat.* 43 d

Qui poſſeſſionem à non fure condicit non ſuum ſed alienum, *l.ſi vaſorum 12.ff.uſufruct.quemad.caueat.*V.966 b

Qui ſciens quid falſum accipit, pro falſario habebitur, *ff.prou. in marg.pag.*51

Quis pro aliquis, *l.ſed etſi 26.§.1.ff.ex quib.cau.maio.*V.604 g.

Qui præferantur inter creditores priuilegium non habentes, *l.priuilegia 17.ff.de priu.cred.*N.591 e

Quies inumbrata quid, *l.quod meo 18.§.2.ff.de adq.poſſ.*N.418 m

Quis ordo ſeruandus, in fabricenſibus creandis, *l.ſi quis 4.C.de fabricenſ.*135 q

Quid ſi alienatum poſtea ſit redemptum à ſuperueniente redemptione fundi redimatur legatum, *l.ſi cui 5.ff.de inſtruct.vel inſtrum.leg.*I.1171 ç

Quid pro an, *l.Gaurus 10.ff.de ſeruit.urb.præd.*V.980 p

Qui ſe incompetentem iudicem putat, poteſt cauſam ad iudicem competentem remittere, & acta coram ſe circumducere, *l.ad princi pem 22.ff.de appell.*N.1599 k

Qui omiſit ex teſtamento, & poſſidet aliquo iuſto titulo inter viuos, non tenetur edicto, *l.qui omiſſa 30.ff.ſi quis omiſſa cauſa teſtam.*I.710 p

Quiſquis dictio requirit ad minus duos, *l.ex duobus 34.§.1.filius, ff.de vulg.& pup.ſubſt.*I.548 g

Qui malè agit odit lucem, *l.Æmilius 53.ff.de adminiſtr.& peric.tutor.*I.212

Quin particula pro quod non & implicat in ſe negationem, *l.vbi 19.ff.de tutor.& curator.datis.*I.152 l

Quiſquis mihi hæres erit formula, continentur etiam venientes ab inteſtato, *l.ex duobus 34.§.1.filium, ff.de vulg.& pup. ſubſtit.* I.548 g

Qui præcepit tutorem confirmare ſecundum ius intelligitur præcipere, *l.tutor 95.ff.de confirm.tut.vel cur.*I.136 f

Qui per alium facit, per ſe facere videtur, *l.vtilitatem 1.§.1.magiſtrum, ff.de exerc.actio.*V.1450.o

Qui eſt in vtero, non habetur pro nato quantum ad commodum patris ſui *l.æquum 2.ff.de excuſ.*I.250

Quin pro quod non, *l.qui tutor 18.ff.de adminiſt.& pericul. tutor.* I.179 f

Qui pro tutore & pro curatore negotia gerunt, res ipſorum pupillorum alienare non poſſunt, *l.qui 5.ff.de reb.eorum qui ſub tut.*I.353 f

Qui non participat in iure principali, non participat in iure offerendi, *l.ſi nemo 19.ff.de teſta.tutel.*I.128

Quin pro quod, *l.non dubium 14.ff.de leg.& fideic.*I.992 h

Qui ex teſtamento nullum ſentit commodum, non tenetur de leui culpa, *l.ſi ſeruus 10.ff.de leg.& fideic.*I.847

Quilibet & omnis differunt, *l.ſi pluribus 44. ff.de leg.& fideicom.* I.893 f

Quid ſi vnus legatariorum eſſet incapax legati, *l.cum vnus ff.de leg.& fideic.*I.872

Qui particula expreſſiua veritatis, dicitur quoties veritatem exprimit non ſimilitudinem, *l.ex facto 35. ff.de hæred. inſtitut.* I.475 y

Qui rem obligare poteſt, idem & alij rem aliam obligatã cõſentire poteſt, *l.ſi fundus 16.tit.de pig.& hypothec.*V.1914 r

Quibus caſibus, quibus perſonis, à quo & quomodo iuſiurandum deferatur, *l.in bona 3.tit.de reb.cred.*C 701 e

Qui probabiliter ius ſuum ignorauit, nõ præſumitur donare, *l.ſeruum 37.tit.de don.inter vir.& vxor.*V.2208 t

Qui fingantur nuptias contraxiſſe & liberos ſuſtuliſſe, *No.123. tit.6.de ſanctiſſ.epiſc.c.37.ſed & hoc.*A.554 n

Quis citationis effectus, *tit.22.de milit.vaſal.*F.52 p

Qui iurent tanquam ciues, *tit.de pace Conſtantiæ.*E.180 d

Qui detinet poſſidere præſumitur, *tit. de pace Conſtantiæ.* E. 186 f

Qui nihil in bonis habent quemadmodũ pro factis aut contractibus conueniantur, *Nou.123.tit.6.de ſanctiſſ.epiſc.c.42.ſi monachus* A 557 c

Qui citari poſſint in præſens, *tit.22.de milit vaſal.*F.51 p

Qui actionem vendit aduerſus principalem, aduerſus acceſſorium actionem vindicaſſe intelligitur, *l.qui filiuſfamil.14.ff. de hær.vel act.vend.*V.1779 c

Qui iudicis voluntate caret, poteſt manu armata & auctoritate propria rem ſuam recuperare, *l.hoſtes 24.ff.de capt.& poſtlim.*N.1676

Qui appellat à pœna legis de iniquitate legis non iudicis conqueritur, *l.ſi quis 244.ff.de verb.ſign.*N.1863 c

Quiſque particula nota eſt vniuerſalis, *l.ſi neceſſarias 8.§.3.ſi annua, ff.de pign.act.*V.1425 g

Qui ex ſua perſona non admittitur, vt aliquid faciat, aut gerat, interdum vt quilibet non admittitur, *Nou.120.tit.3.de alienat.c.5.emphyteuſis.*A.524 i

Qui appellat à mulcta officium iudicis accuſat, non legem, *l.ſi quis 244.ff de verb ſig.*N.1863 c

Qui legat quod in ſua patria habet, id etiam legare intelligitur, quod in ſuburbiis patriæ habet, *l.41.ff.de legat.& fideic.* I. 1013 l

Qui dat in emphyteuſim non alienat, *l.alius 1.titu.de iur. emphyt.* C.995 c

Quoquo ſtudio operari in cauſis quo ſenſu dicátur aduocatus, *l.præſes 1.ff.de extraord.cognit.*N.1780 a

Quod ſit certa ſcientia nocet, vbi ignoráter factũ non noceret, *l.ſi is à quo 3.§.3 ſi ſemel, ff.vt in poſſ.legat.* I.1764 l

Quotienſque pro quotieſcunque, *l.in ſingulas, ff.de leg.& fideic.*I.1086

Quotidiana diligentius ſunt tractanda, *l.legati 25.ff.de liberat. leg.*I.1303 d

Quod per me non poſſum, per alium poſſum, *l.ſi is qui 19.ff.de liberat.leg.*I.1311 h

Quoties actus poteſt geri ſine interuentu alicuius perſonæ, ſi illa interueniat, & ſit inutilis non vitiat actum, *l.rem 1.tit.de rei vxor.act.*C.1091 h

Quod inter viuos non poteſt fieri, niſi cauſa probata; hoc poteſt fieri in teſtamento, *l.ex teſtamento 5.tit.de teſta.milit.*C.1340

Quod ſuos terminos excedit, exceditur à non ſuis terminis, *l. edicto 3.tit.de edict.diui Adriani.*C.1439 d

Quod vxor marito donat, dum ad eum deducitur, non videtur donare id, *l.res 24.tit.de don.inter vir.& vxor.*C.1132

Quorum expenſis iudices in rem præſentem veniant, *l.8.§.1. ad officium, ſi irruptione tit.1.ff.finium regund.*V.1113 b

Quod in perpetuum locatur, in emphyteuſim dari videtur, *l. prædia C.de locat.præd.*217 f

Quod differtur, non aufertur, *l.quamuis 37. ff.de recept.arbit.*V. 655 e

Quod cuiuſque gratia inuentum beneficium eſt, generaliter quiſque remittere poteſt, *c.44.vnde.de nuptiis.*A.199 i

Quod in toto eſt, idem in parte, *l.ſed & ſi 25.§.15.adeo, ff.de petit. hæred.*V.785 g

Quod quis facit vt tutor, non præiudicat ſibi vt priuato, *l.tutores 24.tit.de adminiſt.tut.vel cur.*C.1192

Quod iuris eſt in toto, quod ad totum, hoc eſt, in parte quod ad partem, *Auth.Nou.53.tit.8.de exhib.& introd.*290 i

Quoties perſonali actione agi poteſt, aduerſus reum & fideiuſſorem prius conuenitur reus, quàm fideiuſſor, *c.1.ſed titul. 4 de fideiuſſ.& mandat.*A.39 g

Quod conſilio ſapientum fit, præſumitur fide bona factũ, & ſine calumnia, *l.Pollo.2.tit.de bis quibus vt indig.*C.1442 m

Quod coniux coniugi inter viuos donat, tunc cum donatur non valet, *cap.32.ſi verò colla.4.Nouell.22.tit.1.de nuptiis.Authent.* 190 c

Quod non tenet, vt locatio, interdum tenet, vt contractus innominatus, *l ſi quis 10.§.1.ff.de adq poſſ.*N.420 q

Quò minus, *l.conſenſiſſe 2.§.conuenire 1.ff.de iudic.*V.673 g

Quod per ſe quis non poteſt, hoc per alium facere non licet, *l.quiſque 14.C.de cohortalibus.*319 l

Quoad eſt quoniam, *ff.lib.39.tit.2.l.43.§.1.*q

Quod tibi fieri non vis, alteri ne feceris, *ff.lib.1.tit.1.l.10.§.1.*n

Quoque pro æqualiter, *l.eandem 9.§.1.ſed ſi quis, ff.de duob.reis.*N. 1041 a

Quod ab vno agitur, habetur pro non acto, *l.ita ſtipulatus 115.ff. de verb.oblig.*N.1000 y

Quod ſemel tantum, aut iterum extitit, id prætereunt legiſlatores *l.antiqui 3.ff.ſi pars hæred.pet.*V.813

Quo tempore nauigandum, *l.quoties 3.C.de naufrag.*124 y

Quot teſtes requirantur in teſtamento, *c.7.& quod coll.3. Nouell. 18 tit.5.de triente & ſemiſſe.*A.150 z

Quòd pro quia, *ff.lib.30 tit.3.l.7.*c

Quod titubans maior ſolui repetere poteſt, *l.nunc 1.de condict. indeb.*V.1326

Quod bonum eſt fieri debet, *ff.lib.1.tit.1.l.10.§.1.*n

Quod ſi, pro ſed ſi, *l.in executione 85.§.3.quod ſi, ff.de verb.oblig.*N. 982 k

Quorum vaſorum vſusfructus relinqui poſſit, *l.ſi vaſorum 14.ff. vſufruct.quemad.caueat.*V.964 t

Quod non eſt deperire non poteſt, *l.itinere 59.ff. de ſeruit.præd. ruſt.*V 1008 h

Quod poſt mortem defuncti adquiritur, vtrum hæreditati adquiratur, an potius hæredibus, *l.eius qui 41. ff de rebus creditis.* V.1270 p

Quod tempus cõcedatur vxori, vt rem viri cõmodato datam recuperet, *l.ſi conſtante 24.§.ſi vxor, ff.ſolut.matrim.*I.37 k

Quod ſtatuitur in vno videtur ſtatutum & in eius ſimili, *l.ſi reo 8.tit.ad exhib.*C.692 f

Quod vi aut clam interdictum ad intereſſe datur, ff.lib.39.tit.3.l.4.§.3 m

Quod in genere non licet nec in ſpecie licet, ti.13.de alien.feud. F.17 b

Quod iuuat in toto quod ad totum, idem eſt in parte quod ad partem, l.damnum 57 tit.de contrah.empt.N.1748 k

R

Radices arborem tanquam matrem, an & quomodo ſequantur, l.obligationum 44.§.1.circa, ff.de oblig.& act.N.906 m

rapere eſt per vim offerre, l.quo 3 §.7.quod, ff.de incend.ruin.nauf.N.1350 n videtur qui occaſionem rapiendi dedit, l.ne piſcatores 10.ff.de incend.ruin.nauf.N.1353 n

Rapiuntur propriè mobilia, inuaduntur immobilia, tit.de pace tenend.27.§.2.ſi index F.69 a

rapina certo caſu priuatum eſt delictum, l.ſi quis 52.§.29.ſi ſtatuliber, ff.de furtis.N.1303 n

Rapinæ duplum meram pœnam continet, ſeu mera pœna eſt, tit.de pace tenend.17.§.2.ſi index.F.69 a

rapo, l.nemo 4.ff.de rer.diuiſ.V.116 r

raptor quandoque furti nõ manifeſti non tenetur, l.ſi quis 52.§.29.ſi ſtatuliber, ff.de furtis. N.1303 n grauiùs punitur quã qui fruſtratur, l.merito 19.ff.de vi & vi arm. N.692 c fure eſt improbior, l.Prætor ait 2. §.10.cæterum, ff.vi bon.rapt. 1342 f in rapina non deprehenſus etiam furti non manifeſti tenetur, alias manifeſtus eſt fur, l.qui rem 1.ff.vi bon.raptor. N.1339 a

rarò quæ eueniunt non conſiderantur, l.qua ratione 9.§.1.ff. de adq.rer.dom.N.367 quæ fiunt negliguntur à legiſlatoribus, Nou.94.tit.6.vt ſine prohibitione.c.2 quia vero.A.433 x à Iuriſconſultis, l.antiqui 3.ff.ſi pars hæred pet.V.813 contingentia plerumque legibus definiuntur, l.ex his 4.ff.de legib. V.74 m contingentium exempla, l.ex his 4.ff.de legib.V.74 m quæ accidunt in legiſlationem non referuntur, Auth.coll.4.Nou.44.tit.15.de tabell.c.1.nos autem, §.3.& nou.162 f

ratahabere facta defuncti hæres cogitur, l.receptum 10.ff.de commun.præd.V.1023 f

ratam rem habere regulariter nõ cauet rei procurator, l.curatore 6.ff.ratam rem hab.& de ratihab.N.1248 q

Ratam rem pupillum habiturum, ſatiſdare tutor non cogitur, l.vulgo 23.ff.de adminiſt.& pericul.tutor.L.181 b

Ratam rem habere, an & quatenus quis videatur, l.non 5.ff.ratã rem haberi & de ratihab.N.1247 n

rati ſtipulatio vtrum hodie committi poſſit, l.non 5. ff.ratam rem haberi & de ratihab.N.1247 m committitur quando dominus improbat, quod improbare non poſſet, l.8. §.1.ſi procurator, ff.rem rat.hab.N.1249 cauetur ab vtraque parte in duplicib.iudiciis, l.in ſtipulatione 2.ff.ratam rẽ hab.& de ratihab. N.1245 a

ratum habere negotium vtiliter geſtum, dominus officio iudicis cogi poteſt, l.Pomponius 9.ff.de neg.geſt. V.429 a poteſt pater adrogator id quod geſtum eſt nomine filij ante adrogationem, l.ſi quis 18.ff.de ſolut.N.1163 d hæres ea non poteſt nomine defuncti, quæ ad hæredem non tranſeunt, l.ſi is 7.ff.ratam rem hab.& de ratihab. N.1246 n dicitur is, qui probat geſtum à falſo procuratore, l.cautio 1.ti.de procuratori. C.371 a videtur contractum ſuo nomine initum, qui ex eo contractu agit, l.ſicut 65.ff.de fideiuſſ.N.1105 poſſum quod meo nomine non eſt geſtum, l.mater 3.tit.de rei vind.C.618 z poſſumus quod à falſo procuratore factũ erit, l.falſus 19.ti.de furtis.C.1281 n non poſſum negotium meo nomine geſtum, l.ſi pupilli 6.§.6.de neg.geſt.N.420 r ad actionẽ id quod ſemel reprobauimus, l.quo enim 12.§.2.Iulianus, ff.rem rat.hab.N.1251 m dominus tenetur, id quod factum eſt doloſè à procuratore, l.ſi procurator 10.tit.de procur.C.375 b tacitè quemadmodũ habeamus geſtum à falſo procuratore, l.ne quis 1.§.2. ff.de feriis. V.236 l ¶ Haberi geſtũ per procuratorem inuitũ pro parte non poteſt, l.cum debitore 17.ff.rem rat.hab.N.1254 i non ſolet quod ſuo nomine geſtũ non eſt, l.ſi ego 24.ff.de neg.geſt. V.443 pro parte an & quomodo poſſit id quod geſtum ſit à procuratore, l.ſi procurator 18.ff.rem ratam hab.N.1255 c ¶ Habens an in ſolidum ſemper conueniatur, l.ſi pupilli 6. §.6.ff.de neg.geſt.V.420 r

ratihabitio propriè eſt falſi procuratoris confirmatio, l.quo enim 12.ff.rem rat.hab.V.1251 alia voluntaria, alia neceſſaria, l.Pomponius 9.ff.de negotiis geſtis. V.429 a quibus caſibus mandato etiam comparatur non parit actionem mandati niſi certo caſu, l.merito 1.§.6 ſi ratum, ff.quod iuſſu.V.1572 a

¶ Comparatur mandato, l.indebitum 9. tit. de condict. indeb I. 785 p an & quatenus mandato comparetur l.ſi pecuniam 9. tit.de neg.geſt.C.397.o iuſſui cõparatur, ff.lib.39.tit.3.leg.5 f l.32. ff.de reb.cred.V.1261 d ¶ Confirmat iudicium agitatum, per falſum procuratorem, l.licet 56.ff.de iudic.V.704 ¶ Deſideratur etiam, ſi alicui quæratur actio ſine ceſſione, l.ſi is 50. ff. mandat.V.1972 p ¶ Fit vel expreſsè vel tacitè, l.ſi inter 1.tit.ſi maior.fact.rat.hab.C.462 f verbis vti fieri poſſit, l.non 5.ff.ratam rem haberi, & de ratihab.N.1297 k intelligitur quoties ius fingit aliquem ratum habere, l.ſi pupilli 6.§.12.ff.de neg.geſt.V.423 b locum habet in maleficiis, l.prætor 20.§.2. ff de op.nou.nunt.N.28 x idem operatur quod iuſſus, l.merito 1.§.1.iuſſu, ff. quod iuſſu. V.1571 d præſumitur etiam tacitè, l.bonorum 1.tit. qui admit.ad bon.poſſ poſſunt.C.1307 b retrotrahitur, l.ſi fundus 16.tit.de pig.& hypothec. V.1914 q non obſtante actu medio venditionis, l.ſi indebitum 16. §.1.ſi procurator, ff.rem rat.ha.N. 1254 r certis caſibus non comparatur mandato, l.merito 1.§.6.ſi ratum, ff.quod iuſſu.V.1572 n ¶non Semper reconciliat geſtum alieno nomine, l.ſi pupilli 6.§.6.ff.de neg.geſt.V.420 r

¶locum non habet In maleficiis, l.1.prætor ait.§.35.quod igitur, ff.de vi & vi arm.N.675 d plus non operatur quàm mandatũ ab initio, l.licet 56.ff.de iud.V.704 non ſemper retrotrahitur, l.bonorum 23.ff.rem rat.hab.N.1262 t l.pater 15.ff.rem rat.hab. N. 1263 c nec mandato comparatur l.obſeruare 4.§.6.ff.de off.proconſ.V.126 n ¶Circa iuriſdictionem, l.licet 56.ff.de iud.V.704 d certis caſibus non trahitur retrò, l.quid ergo 13.ff.de his qui not.infam.V.350 p ¶Facta à maiore ignorante negotij in minori ætate geſti, per dolum non confirmat, l.ſi inter 1.tit.ſi maior.fact.rat.hab.C.461 in quærendo dominio quantum poſſit, l.poſſeſſio 1.§.20.ff.de adq.poſſ.N.407 a

Ratihabitionis pars, ſeu ſpecies eſt non improbare, l.quo enim 12.ff.rem rat.hab.N.1251 b

Ratihabitionis tacitæ exemplum, l.quicumque 25. tit.de procurat. C 384 e

Ratihabitione domini quemadmodum geſtor liberetur, l. Pomponius 9.ff.de neg.geſt.V.427 b ¶ Facta Aliena Noſtra efficimus, l.prætor ait 1.§.14.deieciſſe, ff.de vi & vi arm.N.674 u iudicium noſtro nomine ab alio acceptum confirmare poſſumus, l.rei iudicatæ, ff.de exceptio.rei iudic.N 817

¶Non eſt opus ad ea confirmanda, quæ geſta ſunt à procuratore mandatum habente, l.ſi cum 66. §.3.diuiſione, ff.de euict. V.2031 noſtrum facimus, quod antea noſtrum non erat, l.ſi pupilli 6.§.8.ff.de ne.geſt.V.421 b negotium fit noſtrum, l.Pomponius 9.ff.de neg.geſt V.427 b

Ratihabitione vt quis teneatur de delicto, duo ſunt neceſſaria, l.prætor ait 1.§.13 quoties, ff.de vi & vi arm.N.675 b pignus confirmatur, l.ſi fundus 16.tit.de pig.& hypothec.V.1914 r cõualeſcit & confirmatur adquiſitio, nobis facta ab aliquo, l.poſſeſſio 1.§.6.ff.de adq.poſſ. N.404 l ſicut mandato ius noſtrum amittimus, tit.45.an ſignatu.F.91 d

Ratio, l.ſi à me 11.ff.de iudic.V.629 a vbi eadem eſt ibi ius idẽ eſſe debet, l.libertum 64.ff.de ritu nupt.V.2123 b l.liberorum 11.§.1.ff.de his qui not.inf.V.348 t eadem eſt totius & partis, l.cum hi 8.§ 16.ff.de tranſact.V.310 q vbi eadem, ibi ius idem eſſe debet, l.quædam 9.§.2 ff.de edend.V.251 m

¶Eadem eſt plurium ſociorũ & omnium, l.iudicem 1. ff.ethn.diuid.V.1174 c.6.quatta tit.6.quomodo oportet epiſ.A.60 l eſſe debet in filia, quæ in nuru, l.imò 5 ff.de vſu & habit.V.951 g

¶Eadem plerunque locum habet in maiore 25.ann. quæ in minore, l.quicunque 1.C.de fugit.207 q plerumque non eadem eſt in pluribus quæ in vno, l.iuriſgentium 7.§.6.ff.de pactis.V.265 i eadem eſſe non debet cum dicto, l.agere 1.ff.de except. N.807 c eadem non eſt totius ad partem, l.cum de indebito.§.2.ſed hæc.ff.de probat.V.2079 h l.ex mille 64.ff.de euict.V.2018 k in prohibitis, vel permiſſis non ſemper eadem, l.cum prætor 2.ff.de iudic.V.679 d

Ratio Diſputandi pro iuris rigore, l.ſi ita tit.12. §.2.æſtimatio ad leg.Aquil.V.1089 a

Ratio legato adiecta, legatum reſtringit, l.cum 77 ff.de leg.& fideic.I.939 vbi non apparet propriè verborum ſignificationi ſtari oportet, tit.quomodo in leſ.maieſt.E.234 e

¶Loci & contractus plus operatur, quàm loci tantum, l.cohæreſſe 2.§.4.omnes, ff.de iudic.V.674 a

¶Neceſſaria eſſe intelligitur, qua deficiente deficit lex, l.item 14.§.2 ff.quod met.cau.V.491 i ¶ Sequens reſtringit generale antecedens, l.Aurelius 28.ff.de liberat.leg.I.1308 q

¶Specialis, vincit rationem in genere, l.1.§.3.ſi ergo, ff.ſi pars hæred.pet.N.810 n

¶Vna Duas vincit interdum, l.nam & ſi 15.ff.de inoff.teſtam.V.731 r

Ratio Eſt cauſa finalis, l.15.tit.quomodo in leſ. E.134 e magis attenditur, quàm dictum, l.cum hi 8.§.9.digeſtis de tranſactionibus. V.319 b

Ratio, & mens legis, lex ipſa ideoque non ceſſante ratione legis, lex ceſſare non dicitur, l.cum 47.ff.ſolut.matrim.I.53 d

¶Debet

¶Debet eſſe generalis & neceſſaria, *l. non omnium 20. ff. de legib.* V.78 h *l. item 14. §.2. ff. quod met. cau.* V.491 i

Ratio habenda temporis & valetudinis, *l. quicunque 2. C. de locato.* 297 f habetur ſitus, *l. cum ſcimus 21. C. de agric. & cenſit.* 181 a vbicunque locum habet, *l. omnium 20. ff. de legib.* V.78 h

Rationem reddere manumiſſus tenetur, *l. cum 12. tit. de pet. hær.* C.616 x mater cogitur reddere, malæ adminiſtrationis, *l. quoniam 9. tit. de ſecun. nup.* C.1063

Ratione impoſſibilitatis actus nullus dicitur, *l. ſi à me 15. ff. de in.* V.479 a quæ cõueniũt ea & effectu quomodo inter ſe cõſentanea ſunt, *l. poſthumi 3. ff. de iniuſt. rup. teſt. un.* I.413 dominij pertinuiſſe profectitia, ſeu bona paterna, ſeu ex patris poteſtria intelliguntur, *l. cum 6. tit. de bon. quæ lib.* C.1549 partis poſſeſſæ præſumitur totum poſſideri, *tit. 12. de content. inter me & domin.* F.16 n ¶ Connexa, aliquid neceſſariò gerendũ, quod alias omitti poteſt, *l. ſi cognati 20. tit. de neg. geſt.* C.409 b ceſſante ceſſat lex, *tit. quomodo in laſ.* E.134 e

Rationes pro codice rationum in quo accepta & data deſcribi ſolent, *l. ipſe 1. tit. de edend.* C.284 m libris rationum, *l. omnibus 1. ff. de tutel. & rationib.* I.306 l *l. nuda ratio 26. ff. de donat.* N.167 c

Rationes inſeparabiles dicuntur, quando circa eandem rem geſtoris officium conſiſtit, *l. cum actum 17. ff. de neg. geſt.* V. 437 a

Rationes filio pater non reddit, *l. idem, tit. de bon. quæ lib.* C.1551 f communes edendæ, *l. qua quiſque, §.2. ff. de edend.* V.243 c cõſeruare coguntur argentarij & tutores, *l. ſi quis 6. §.10. ff. de edend.* V.249 h commune inſtrumentum actoris & rei dicũtur, *l. & quæ 8. tit. de edend.* C.290 k duæ vincunt vnam, niſi vna ſit melior quam duæ, *coll. 6. Nou. 84. tit. 13. de conſang. & vterin. fratr. c. 1. quia igitur, §. 1. vult autem.* A.288 ſeparatæ dicuntur, quando circa res omnino diuerſas geſtor officium ſuum adhibuit, *l. cum actum 17. ff. de neg. geſt.* V.437 a inſeparabiles dicuntur, ratione rei in quam impenditur non ratione impenſæ, *l. cum actum 17. ff. de neg. geſt.* V.437 a

Rationum editionem à creditore exigere poteſt reus, ad exceptionem ſuam probandam, *l. non eſt 1. tit. de edendo.* C.288 p redditio interdum remittitur, licet aliena negotia geſſerit, *Nou. 115. tit. 16. vt cum de appel. c. 5. aliud quoque, §. 13. ſi vult.* A.491 k redditione continetur computatio, *l. ſi purè 37 ff. de fideicom. lib.* V.267 e ¶ Verbo quidam intelligunt inſtrumenta, non tantum rationes argentariorum, *l. ipſe 1. tit. de edendo.* Cod. 284 n

rationibus legatis an videantur in eis contẽta legari, *l. 8. §. 1. idem Pomponius, ff. fam. erciſc.* V.1129 a

¶Publicis omnes obnoxij, niſi ſint excepti aut immunes, *l. nunquam 1. C. de agric. & cenſ.* 165 a reddendis quis regulariter non fit obnoxius, *l. quæ vtiliter 45. §. 1. ff. de neg. geſt.* V.461 m patres obnoxij adminiſtrant, *Auth. nunc, tit. de ſecund. nupt.* C. 1063 etiam obnoxius eſt, qui curator ventri datus eſt, *l. non ſolum 67. §. 4. & ſi quis, ff. de ritu nup.* V.2124 filio reddendis pater etiam obnoxius eſt, *l. cum 8. tit. de bon. quæ lib.* C.1559 f patres liberorum legitimos tutores facto obnoxios eſſe, *l. ſi ſuperſtite 5. tit. de dolo malo.* C.416 t niſi redditis nemo poteſt ad libertatem proclamare, *l. Imperator 34. ff. de lib. cauſ.* N.347 t

rationalis pro fiſci procuratore, *l. ſi aduerſus 2. tit. ſi aduerſ. fiſc.* C.444 m ¶ Cæſaris procuratore, *l. ad fiſcum 5. tit. vbi cauſa.* C.579 a

rationales qui, *l. vniuerſi 4. C. de fund. rer. priuat.* 210 f ¶Qui, *l. rationales 4. tit. de de adnot. fiſc.* C.359 q

reales ſeruitutes perpetuæ ſunt, *l. qui bona fide 13. §. 1. ff. de dã. inf.* N.50 c ad heredes tranſmittuntur, *l. & nomen 1. ti. de cad. tol.* C.1507 n

reatus beneficium excludit, *l. quia 6. ff. ſi quis omiſ. cauſ. teſta.* I.704 t omnem honorem excludit, *l. quoties 3. C. de lucris aduocatorum.* 322 u

rebellare quid, *tit. 2. qui ſint rebelles.* E.162 l

rebellis ciuitas à priuato capta vtrum poſſit ab eo deſtrui, *ti. 2. qui ſint rebelles.* E.166 l vox antiquis ignorata, *tit. 2. qui ſint rebelles.* E.162 l

¶Iuriſdictiones ſuas vtrum amittat, *titul. 2. qui ſint rebelles.* E. 165 l

¶Quemadmodum dicatur infidelis, *titul. 2. qui ſint rebelles* E. 161 c

¶Dominium bonorum an amittet, *tit. 2. qui ſint rebelles.* E.165 l

Rebellem vtrum occultè occidere liceat, *titu. 2. qui ſint rebelles.* E.166 l

Rebelles ſunt extra legis protectionem, *lib. de pace Conſtantiæ.* E.171 c ciuitates quæ dicantur, *titu. 2. qui ſint rebelles.* E.166 l

Rebellis ciuitatis captæ iuriſdictio an fiat priuati eam capientis, *tit. 2. qui ſint rebelles.* E.166 l

Rebellium bona confiſcata, aut alicui donata à principe facta pace, prioribus dominus reſtituenda, *lib. de pace Conſtantiæ.* E. 175 b alij publicè, alij occultè, alij non obediendo, alij contra principem, alij contrà principis officiales, *tit. 2. qui ſint rebelles.* E.161 l pœnæ variæ, *tit. 2. qui ſint rebelles.* E.164 l

Rebellio remitti non poteſt, niſi ex mera gratia, *tit. 2. qui ſint rebelles.* E.161 d morte principis non finitur, *tit. 2. qui ſint rebelles.* E.163 c

Rebellium ciuitatum pœnæ, *tit. 2. qui ſint rebelles.* E.166 l

Rebellem & in banno imperij eſſe differunt, *tit. 2. qui ſint rebelles.* E.161 d

reditus pro vſuris, *l. Titius 24. tit. de præſcrip. verb.* V.1901 d ex certo fundo cum adſignatur, ex huiuſmodi adſignatione non oritur actio hypothecaria, ſed perſonalis tantum, *l. liberto 21. ff. de annuis leg.* I.1097 f hodie pro eius onere, *l. in fructu 412. ff. de vſu & vſufructu.* I.1129 h inter immobilia numerantur, *Authent. coll. 6. Nouell. 72. tit. 1. vt hi qui, cap. 7. ſi verò.* 336 k verbo fœtus continentur, & partus, ſed & ea quibus homo veſcitur, *l. frugem 77. ff. de verborum ſignification.* N. 1180 a

reddere pro dare, *l. emptor 47. §. 1. ff. de pactis.* V.303 i *l. magis 5. ff. de reb. eorum qui ſub tut.* I.349 h *l. cum 14. §. 17. ſi epiſtola, ff. de furt.* N.1274 d propriè & impropriè ſumuntur, *l. certi 9. ff. de reb. cre. &c.* V.1244 e debitum iuſſus non cenſetur iuſſus rationes reddere, ſed reddere tantum reliqua, *l. creditor 31. ff. de lib. leg.* I.1314 q rationes, *l. ſi ſe 1. ff. de iud.* V.671 d

Reddendi verbo datio quoque continetur, niſi aliud appareat ex vſu vel verbis teſtatoris, *l. hæres 100. ff. de leg. & fideic.* I.1075 a verbo continetur datio, *l. qui vxori 18. ff. de auro & arg. lega.* I. 1161 a

redditum non videri quod deterius redditur quibus actionibus locum habeat, *l. ſed mihi 3. §. 1. ſi reddita, ff. commod.* V.1407 c quod deterius redditur, *l. cum qui 10. ff. commod.* V.1415 e

redemptio captiuorum fauorabilis, *Nou. 120. tit. 3. de alienat. c. 10. de ſatrue.* A.531 a

redemptor pro conductore, *l. Cæſar 15. ff. de publican.* N. 146 d quis, *l. ſi ventri 9 §. 1. ff. de priuil. cred.* N. 586 l quis dicatur, *l. redemptores 39. ff. de rei vindicatione.* V. 849 c

Redemptores pro iis qui ſuis cæmentis ædificant, *l. vel cuiuſlibet 7. ff. ſi menſ. falſ. mod. dixe.* V.1217 t

redhibere eſt reſoluere cõtractum, *l. ex empto 11. §. 3. redhibitionem, tit. de act. emp.* V. 1811 c

redhibendi verbum generale quod pertinet, ad redhibitionem ex lege commiſſoria addictionis in diem ædilitium & edictum, *l. ſi duobus 6. ff. de diuerſis tempo. præſcrip.* N.845

Acceſſorij vitio redhibetur principale, *l. ædiles 38. ti. de ædi. edict.* V.1983 o

redhibitio fit quinque ex cauſis, *l. Labeo 1. §. 2. aiunt ædiles, ff. de ædil. edict.* V.1958 m pro ſolutione, *l. inter chartul. ac 5. de conuen. fiſ. debit.* C.10 k ſimilis eſt venditioni, *l. ſi à te 8. §. 3. ſi quis, ff. de excep. rei iud.* N.821 e

Redhibitionis ex cauſa legis commiſſoriæ, & ædilitio edicto ſimilitudo, *l. ſi duobus 6. ff. de diuer. temp. præſcrip.* N.845 a

Redhibitione omnia retro aguntur, *l. quia 9. ff. de alien. iud. mut.* V.622 t

Redhibitione facta poſſeſſionis, quæ penes emptorem, aut acceſſio fit emptori, *l. ſi à te 5. §. 1. ſi quis, ff. de exception. rei iudic.* N. 821 e

redhibitoria actio arbitraria, *l. redhibitoria 45. tit. de ædil. edict.* V.1989 f interdum datur in ſimplũ, interdum in duplum, *l. cum mihi 46. tit. de ædil. edict.* V.1989 h

¶Actione quid emptor venditori præſtare debeat, *l. non habeo 1. §. 1. tit. de ædil. edic.* V.1959 venditor cogitur reſtituere pretium emptori, *l. quæro 58. tit. de ædil. edict.* V.1995

¶Agens viciſſim ea omnia quæ habet à venditore ipſi venditori reſtituere debet, *l. 57. tit. de ædil. edic.* V.1993 a

Si ſeruus mancipium emit peculiari nomine vt redhibitoria agi poſſit, *l. cum mancipium 51. tit. de ædil. edict.* V.1991 x ſex mẽſibus durat, quanti minoris anno vtili, *l. ſciendum 19. tit. de ædil. edict.* V.1970 t

¶Non agitur propter vitia animi, *l. vel propter 1. tit. de ædil. edict.* V.1961 e

Redhibitoriæ actionis nominé non cogitur cauere donator, *l. quotiens 61. tit. de ædil. edict.* V.1994

Redhibitoriæ actionis vitandæ cauſa, quid initio venditionis venditor emptori debeat pronũtiare, *l. non habeo 1. §. 1. aiunt, tit. de ædil. edict.* V.1959

Redhibitoriam non proponit, niſi qui rem reſtituit, *l. item 11. ff. ad leg. Aquil.* V.1062

Principali redhibito acceſſorium redhibetur, *l. cum eiuſdem 34. tit. de ædil. edict.* V.1982

redimere fructuarius hæres à legatario proprietatis aditũ quẽadmodũ poſſit, *l. ſeruum 44. ff. de le. & fid.* I.731 t

reducendi onus, *l. prætor 4. §. 5. ff. de edendo.* V. 246 u

redundare id eſt vndas retro eiicere, *ff. lib. 39. tit. 3. l. 1. §. 1.* m

Re an verbis aliquid fiat nihil intereſt, *l. recuſari 97. ff. de acq. vel omit. hær.* I. 688 p

refectiones modicas fructuarius debet, *l. hoc amplius 9. §. 5. ff. de dam. inf.* N. 47 b

reddere chartas is iuſſus videtur, qui vetitus eſt rationes reddere, *l. creditor 31. ff. de lib. leg.* I. 1314 d

referendarii qui & ad quid deſtinati, *coll. 2. Nou. 10. tit. 5. de referendar.* A. 106 n *Nou. 119. tit. 2. vt ſponſa. larg. c. 5. aliud ad.* A. 518 q ſeu per referendarios cauſæ introducebantur in auditorium, *l. quæ, tit. de precib. imper. offerend.* C. 337 b

reficere qui teneantur, *l. vſufructu 7. ff. de vſufru.* V. 883 k publicè quid, *l. ſi finita 15. §. 10. ff. de dam. inf.* N. 56 c domum ſuam an & quando quis ita poſſit, vt vicino noceat, *l. domum 61. ff. de diuer. reg. iur. antiq.* N. 1887 b

Reficiẽdi verbum generale etiam facere complectitur, *l. prætor 1. ff. de mort. infer. & ſepul. ædific.* V. 1132 u

refectio cui nec debeatur, nec præſtetur, *l. inter quos 39. §. 3. ff. de dam. inf.* N. 94 d

refigere pro extirpare, aut potius fixum tollere, *l. ſed ſi quid 15. ff. de vſufruct.* V. 891 y

refuſio munerum, nihil aliud quàm munerum præſtatio, *l. ſemel 2. C. de apoch publi.* 38. q

refutati feudi effectus, *tit. de capitaneo 51. §. 6 ſimiliter.* F. 98 d feuda quæ poſſint aut non poſſint, *tit. de capitaneo 51. §. 6. ſimiliter.* F. 97 d

regalia quot modis dicantur, *tl. 1. de his qui feud. dar. poſ.* F. 1 c

Regalia iura quæ ciuitatibus conceſſa, *lib. de pace Conſtantiæ.* E. 173 b

regiones vrbis Romæ, *l. omnia 1. §. 13. ff. de of. præfect. vrb.* V. 127 r

regnum quid & de regnorum diuiſione, *tit. 2. qui ſint rebelles.* E. 161 k

Regnum & iuriſdictionis origo eſt de iure gentium, *tit. 2. qui ſint rebelles.* E. 165 l

Regnum Siciliæ eſt eccleſiæ Romanæ, *lib. de pace Conſtantiæ.* E. 177 m

Regno tranſlato, vaſalli regis prioris ſucceſſorem ſequuntur, *l. de pace Conſtantiæ.* E. 178 a

regula Catoniana vbi locum habeat, *l. in mortis 22. ff. de mor. cau. donat.* N. 181 c quid, *l. nam & 2. ff. de legib.* V. 74 g in multis locum non habet, *l. generaliter 24. §. 4. ff. de fideicom. lib.* N. 251 b locum non habet in tutela, *l. tutor 8. ff. de teſtam. tutel.* I. 122 u in multis fallit, *l. Catoniana 1. ff. de reg. Caton.* I. 1360 ſi vinco vincentem te, quibus caſibus fallax, *Auth. licet, tit. de natur lib.* C. 1152 m locum non habet in teſtamento militis, *l. idem eſt 13. §. 1. ſed ſi, ff. de mil. teſt.* I. 597 non facit ius in caſibus exceptis, *l. regula 1. ff. de diuer. reg. iur. antiq.* N. 1865 a ſigno vniuerſali adfirmatiuo vel negatiuo cognoſcitur, *l. iura non 8. ff. de legib.* V. 75 a iuris eſt, vt ceſſante cauſa ceſſet effectus, *l. ſi quis 7. tit. de inſtit.* C. 1384 m

Regulæ & legis differentia, *l. iura non 8. ff. de legib.* V. 75 a quædã exceptiones non patiuntur, *l. omnia 202 ff. de regul. iur.* N. 1924 i

Regulam allegans verecundiam plerumque patitur, *l. omnia 222. ff. de reg. iur.* N. 1924 i

regulari canonicus, *l. ſi longius 18. §. 1. ſi filiuſ. ff. de indic.* V. 683 i

regulariter enim criminalis præfertur ciuili, *l. ſi vxor 28. ff. de act. rer. amot.* I. 84 n

Regaliorum controuerſiæ inter principem concedentem & ciuitatem, quibus conceſſæ ſunt arbitrio boni viri definiendæ, *lib. de pace Conſtantiæ.* E. 173 b

relatio fit ad proxima, *l. ſi quis 3. §. 1. ff. quod quiſque iur.* V. 179 b

¶Fit partis ad totum, *l. prætor 1. §. 43. ff. de vi & vi arm.* N. 681 f interdum pro lata fuga accipitur, *l. deſertorem 3. ff. de re militari.* N. 1683 h

¶Fieri ſolet ad ſuperiorem, *l. non 19. §. 1. ſi pupillus, ff. de reb. cred. &c.* V. 1254 x

¶ Intelligitur fieri ſi certi temporis conditione finita colonum patiatur dominus colere, *l. item 13. §. 11. qui, tit. locati conduct.* V. 1893

¶Fieri debet plerumque non ad verba, ſed ad internallum, *l. pupillus 149. ff. de reg. iur.* N. 1909 e

¶Sententia fieri debet ad petitionem, ſeu ad id quod in iudicio petitum eſt, *l. hæc enim 4. ff. de ſuſpect. tut. vel cur.* I. 147 y

¶In dubio intelligitur perſonalis non ſimplex, *l. Iulianus 15. ff. de hæred. inſt.* I. 462 u

¶Simplex qualiter cognoſcitur, *l. ſue 3. tit. de neg. geſt.* C. 295 g

¶Incerta eſt quæ fit ad futura, *l. alt prætor 5. §* … *ff. de re iud.* N. 522 f quantum fieri poteſt ſemper fit ad prox … na, *l. de die 8. §. 6. ff. qui ſatiſd. cog.* V. 208 t ad principem no … fit à iudice in cauſa plenè examinata & inſtructa, & poſt c … nclusionem, *l. iter 6. tit. de dilat.* C. 551 d

Relatione vnius grauantur cæteri non releuati … *l. vacuatis 19. C. de decurion.* 50 q

relatiuum iunctum verbo futuri temp … ris, vel quod habeat vim futuri facit cond … tionem, *l. ſi debitor 39. tit. de contrah. empt.* V. 1740 p appoſitu … verbo futuri temporis facit conditionem, *l. cum 36. tit. de* … *ntrah. empt.* V. 1739 g

Relatiui quantitatis & ſubſtantiæ differentia, *l* … *hac 7. tit. de contrab. emp.* V. 1727 h

Relatiuum quis vel qui facit relationem pe … ſonalem & in ſpecie non ſimplicẽ & in genere, *l. ſi quis 13. ff.* … *e hær.* I. 1466 u an & quando ſuum antecedens reſtringatu … *l. à filio 15. ff. de alim. vel cib. leg.* I. 1242 f

relegari ſeruus an & quatenus poſſit, *l. hi t* … *men, §. 4. omnibus, ff. de accuſat.* N. 1427

Relegandæ dotis formula, *l. cum 7. ff. de ſeru. legat.* … 1134 qui magiſtratus poſſint, *l. omnia 1. §. 3. ff. de of. præf. vrb.* … 126 u præſes inſulam habens poteſt, *C. de his qui in exil.* 103

relegatio non tollit ius ciuitatis, vt ea … tione relegati ciues maneant, *l. amiſſione 5. §.* … *ff. de cap. min.* V. 586 y pro deportatione, *l. hi tamen 11. §. 4. omn* … *bus, ff. de accuſat.* N. 1427 propriè exilium, *ff. de interd.* N. 1579 … comparatur ſuſpicioni, *l. exilium 5. ff. de interd.* N. 1580 x ¶ Temporalis non adimit bona relegato, ſed perpetua, *l. releg* … *torum 7. §. 4. ad tempus, ff. de interd.* N. 1581 g

Relegationis pœna non eſt capitalis, & cur, … *hi tamen 11. §. 4. omnibus, ff. de accuſ.* N. 1427

Relegatione non tollitur patria poteſtas, *l. relegati 4. ff. de interd.* N. 1580 m

relegatus non amittit ciuitatem, vel libertatem, *l. quod 14. §. 6. ei, ff. de ſolut. & liberat.* N. 1137 c an vxorẽ & matrimonium retineat, *coll. 2. Nou. 22. tit. 7. de inceſt. nupt.* A. 110 r amittit ciuitatem, *l. ſi ſue 32. ff. de adminiſt. & peric. tuto.* I. 187 p pro relegando, *l. ſi Poſſidonium 4. tit. ex quib. cau. infam. irrog.* C. 364 i non amittit ciuitatem & libertatem, *l. ſi qua 40. §. 1. ff. ex quib. cau. maio.* V. 614 i quis, *ff. de interd.* N. 1579 an ciuitatem amittat, *l. relegatorum 7. §. 3. ſiue ad, ff. de interd.* N. 1581 e

Relegati & ordine moti differentia, *l. ſi poſſidonium 4. tit. ex quib. cauſ. infam. irrog.* C. 364 k impropriè pro deportatis ſumuntur, *l. amiſſione 5. §. 1 ff. de cap. min.* V. 586 y & ordine moti ſimilitudo, *l. ſi Poſſidonium 4. tit. ex quib. cau. infam. irrog.* C. 364 i ab ordine moti an ſit differentia, *l. generaliter 3. ff. de decur. & fil. eorum.* N. 1735 d bona non amittunt ipſa relegatione, *l. relegati 4. ff. de interd.* N. 1580 q

Relegato ad tẽpus magis fauetur, quàm in perpetuum, *l. ſi qua 40. §. 1. ff. ex quib. cau. maio.* V. 614 i comparatur bannitus, *l. ad cognitionem 13. ff quib. ex cauſ. in.* N. 572 f

Relegatorum ad tempus bona an confiſcanda, *l. caput 1. ff. de interd.* N. 1579 b

releuatus in vno in alio grauatur, *l. eum qui 30. ff. de iureiur.* V. 1291 d *l. purè 5. §. 3. actoru qui, ff. de doli mali & metus excep.* N. 871 a

relicta ſeruis manumiſſis, vel legatis cur non cedunt niſi ab adita hereditate, *l. & nomen 1. tit. de cad. tollend.* C. 1506 m

Contemplatione filij relictũ in dubio præſumitur non patris contemplatione, *l. ex libris 17. tit. de vſu. & habit.* C. 649 c

Relictum alicui donec viuet, poſt mortẽ legatarij non debetur, *l. filio 34. ff. de leg. & fideic.* I. 888 c non videtur quod eius non remanet, *l. plenè 34. ff. de leg. & fideic.* I. 778. o

Relictum à ſubſtituto videtur relictum conditionaliter ab ipſo pupillo, *l. non ſolum 7. ff. de lib. leg.* I. 1293

Relicta ad pias cauſas ab vno herede, cenſentur repetita ab illius ſubſtituto, *l. vlt. 4. ff. de alim. vel cib. leg.* I. 1231 r in defectum teſtamenti videntur relicta ab inteſtato, *ff. de leg. & fideicom.* I. 963 f

relicti vocabulum pro inſtitutione, relinquo pro inſtituo, *c. 1. ſi heres, §. 1. ſi quis, tit. 1. de hered. fac.* A. 9 g appellatione comprehenditur legatum & hereditas, *l. adquiritur 10. §. 2. ff. de adq. rer. dom.* N. 370 l

relator omnis delator eſt, *l. generaliter 12. tit. de reb. cred.* C. 708 e

religio iudicantis id quod à lege omiſſum ſupplere debet, *tit. de capitaneo 51. § 6. ſimiliter.* F. 97 d pro reuerentia, *l. ſi pignori 29. ff. fam. ercisc.* V. 1144 g

Religionis cauſa permittuntur collegia, niſi fiat fraus, *l. mandatis 1. ff. de colleg. & corpor.* N. 1407 l ¶Fauor, *l. nam etſi 9. §. 3. ſi quis, ff. quod vi aut clam.* N. 746 k ¶ Fauore nulla ſpecialiter introducta, *l. 29. quemadmodũ, §. 1. ſi protectum, tit. 11. ad l. Aqu.* V. 1076 i

¶ Fauo-

¶ Fauore probādi onus vni remittitur, & in aliū trāſfertur, *c.2.hinc, tit.5.de monachis.* A.49 d valet ſtipulatio quæ aliàs non valeret, *l.ſtipulor 39.ff.de verb.oblig.* N.948 ¶Fauore multa conceduntur, *l.locum 17.ff.de vſufructu.* V.893 h inuiolatæ excuſatio admittēda, *l.prætor 13.ff.de vacat.& excuſ.mun.* N.1756 z cauſa popularis eſt aut potius publica, *c.8. ſed, tit.6.quomodo oporteat epiſc.* A.61 t

religioſum locū non facit vſusfructuarius inuito domino, *l.locum 2.ff.de relig.& ſump.fun.* V.1219 e

religioſa deſinere poſſunt eſſe ſacra, *l.ædes ſacra 73.tit.de contrab.empt.* V.1757 b plus obſtant, quàm publica, *l.ſeruitutes 14.§.2.publico, ff.de ſeruitut.* V.973 f

relinquo verbum trahitur ad inſtitutionem hæredis, *leg. diuus 24.ff.de milit.teſtam.* I.606 refertur ad vltimas voluntates, *l.his verbis 48.ff.de hæred.inſt.* I.485 c

Relinquendi verbum ſolemne & pertinens ad vltimas voluntates, *l.ſi cui 9.ff.de ſeruit.* V.972 t

relinquere pro damno & noxa poſſumus res quæ aliis damnum dederūt, *l.prætor ait 7. §.1.ff.de dam. inf.* N.43 d qui poſſunt, *l.qui libertatis 69. §.4.ſeruus, ff.de euict.* V.1033 d pro in bonis dimittere, *l.ſi qui* [illegible]*.ff.de leg.& fideic.* I.807 c ab inteſtato & dicere ſi teſtamentum non valet iure teſtamenti, valeat iure codicillorum paria ſunt, *l.qui 16.ff.ſi quis omiſ.cauſ.teſtam.* I.702 l

Relinquendi verbum ad vltimas voluntates refertur, *Nou.120. tit.3.de alienat.c.9.ſanctiſſimas.* A.130 r

reliquatum pro debito cōtracto ex mala opinione, *l. creditor 10.§.Valerius, ff.de ſolut.* N.1202 p

reliquorum appellatione quæ contineantur, *l.Ofidius 97.ff.de leg.& fideic.* I.1072 h non venit pecunia iam exacta vel depoſita, *l.Ofidius 97.ff.de leg.& fideic.* I.1072 q

relocare licet hoc eſt conductor locare feudum quem conducere aliis poteſt, *l.nos videamus 8.tit.locati conduct.* V.1847.h

remanendi in iure aliquo vtilitas ſeu commoditas, *l. decurio 4.ff.de decur.& fil.eorum.* N.1731 p

remedium duplex qui habet, ſi vno excluditur, alio vti poteſt, *l.ſed etſi 18.tit.de euict.* V.2004 x

remiſſio pro abolitione nuntiationis operis noui à prætore facta, *l.ait prætor 1.ff.de remiſſione.* N.759 ¶Canonis non impetratur, *l.nautici, C.de cano.frument.* 113 ¶Nuntiationis fit à iudice duobus modis, *l.hoc edicto 1. ff. de oper. nou.nunt.* N.4 l prætore impetratur, *l.ait prætor 1.ff.de remiſſione.* N.759 ¶Penſionis propter ſterilitatem interdum non impetratur, *l.quicunque 3.C.de fund.patrim.* 202 n ¶Reſidui præſumitur vt & tranſactio facta & pactio, *l.à diuo Pio 15.§. 9.ff.de re iud.* N.229

Remiſſioni hodie in contractibus non eſt locus, *l.hæres 19.§.1. ſi quis, ff.de iud.* V.684 g

Remiſſione generali dolus non continetur, *l.Pomponius 9.ff.de neg.geſt.* V.428 g

remiſſum à lege à iudice implorari nō debet *l.quæ ſub 8. §.8.de hoc iureiurando, ff.de cond.inſt.* I.576 b

remittere per exceptionem aliud, aliud ipſo iure, *l.Paulus 12.ff.quib.mod.pign.* V.1957 iniuriā videtur, qui non conqueritur, *l.cum 1.ff.de SC.Sila.& Clau.* I.722 ¶Ius omne patronatus & liberam teſtamenti factionem ſtante iure patronatus concedere differunt, *l.ſi quis 3. tit. de bon. liber.* C.1296 q ¶Partem debiti inuiti interdum cogimur, *l. cum in eo 4.ff.de pact.* V.303 o

Remittere nuntiationem poteſt, qui poteſt nuntiare, *l.cum procurator 14.§.1.ff.de op.nou.nunt.* N.24 r & qui poteſt nouum opus deſtruere, *l.hoc edicto 1.ff.de oper.nou.nunt.* N.4 i ¶Nuntiationem etiam ad incommodum domini poteſt procurator, *l.cum procurator 14.§.1.ff.de op.nou.nun.* N.24 t

remitti ſolet quibuſdam iuramentum calumniæ, *l.de die 8.§.5.ff.qui ſatiſd.cog.* V.208.o

¶Poſſunt mulctæ certis de cauſis à iudice, *Lex quæcunque 2.§. 1.ff.ſi quis in ius vocat.* V.196 i

¶Periurium, *l.qui iurato 19.ff.qui ſatiſd.cog.* V.214 n

¶An & quomodo pœna poſſit, *l.actor 45.§.1. ff.de re iudicata.* N.545 e ¶Spes omnis, *l.de his 6.ff.de tranſact.* V.315 e

¶Contra non poteſt quod nec fuit commiſſum, *l.libertus 15.ff.de in ius voc.* V.192 k improprie dicitur, quod nondum eſt debitum, *l.ſi pupilli 6.§.12. ff.de neg.geſt.* V.424 l quæ non poſſint etiam conſenſu partium, *l.filiusfamilias 8.§.2.ff.de procura.* V.359 c multa non poſſunt etiam conſenſu partium, *l.quos 7.ff.de poſtul.* V.335 p

remittitur mulcta neceſſitatis cauſa, *l.illicitas 6.§.9.ff.de off.præſ.* V.145 a quandoque pœna ſi nihil intereſt actoris, *l.illicitas 6.§.9.ff.de off præſ.* V.145 a

Remittens ſeruitutem ſtillicidij & altius nō tollēdi, ſeruitutē videtur quoq; remittere, *l.ſi domus 21.ff.de ſer.vrb.præd.* V.987 t

Remittens ſeruitutem altius non tollendi remittere non videtur ius ſtillicidij quod etiam habet, *l.ſi domus 21.ff.de ſeruit. vrban.præd.* V.987 t

Remittens alicui offenſam, non poteſt petere pœnam pacis ruptæ, *l.peculium 4.§.ſed hoc.ff.de pecul.* V.1511.

Remittens actiones ad eas regreſſum non habet, *l.in ſenatus 15. ff.ad ſenatuſcon.* N.1531

Remittentibus actiones regreſſus non datur, *l.quæritur 14.tit.de ædil.edict.* V.1964

Remiſſio vno, aliud remiſſum non intelligitur, *l.ſi mihi 20.ff.de ſeruit.præd.ruſt.* V.1004 q

Remiſſo uno iure, aliud ei adnexum vel ſeparatum remittere non intelligitur, *l.ſi domus 21.ff.de ſeruitutib.vrban.præd.* V.987 t

remiſſio de municipio in municipium fit ſatiſdationis nomine, *l.de die 8. §.6. ff. qui ſatiſdare cogantur.* V.208 t verum fiat in contractibus ſicut in delictis, *Auth.coll. 5.Nou.69.tit.14.vt omnes obed.c.ſi igitur.* 324 r delictis regulariter locum non habet, *l.quæſtiones 1.tit.de crimin.* C.561 d cauſis ciuilibus regulariter non fit, *l.hac perpetua 1.tit. vbi quis de decur.* C.573 d quibus ex cauſis fit *l.Eum 1.tit.vbi de ratioci.* C.669 c in criminalibus fieri debet cum inquiſitione, *l.cuiuſcunque 3.C.de fugitiuis.* 108 fit vel ex conuentione, vel à lege, vel à iudice, *l.ait prætor 1 ff.de remiſſione.* N.760 r in delictis fit iudice delicti id petente, *l.1.diuo 51 ff.de re iud.* N.528 e ¶Fit vel conuentione vel ſatiſdatione præſtita, *l.ſi alius 7.ff.quod vi aut clam.* N.744 f loco ad locum quando fieri poſſit, *l.ſi quis 1.ff.ſi quis in ius vocat.* V.195 a

remotionis ab officio pœna, efficit vt durante officio, remouendi poſſit de eius crimine cognoſci, *tit.de pace Conſtantiæ.* E.190 r

remotus locus, *l.conueniſſe 2. §.ſed ſi dubitetur 6.ff.de iudiciis* V.676 m tutela quando infametur, *l.tutor.3.ff.de ſuſpectis tutoribus vel curatoribus.* I.142 q ab officio propter culpam, priuari ſalario ſuo debet, *l.Mæuia 13.ff.de annuis legat.* 1091 c

Remouetur à poſtulando infamis, *l.omnes 1. ff.de off. adſeſſ.* V.157 r

remunerandi an donandi animo quid fiat intereſt, *l. ſi vero 12 ff.mandat.* V.1641 a

remus & Romulus fratres, *ff.proœm.gloſ.t pag.50*

remuneratio præſupponit antecedens meritū, *l.miles 73 ff.de leg.& fideic.* I.923 m

renaſci facilius eſt, quàm de nouo naſci, *l.ſi teſtamenta 29. ff.qui teſtam.facere poſſunt.* I.377

renouatio iuramenti quibus de cauſis fiat, *tit.de pace Conſtantiæ.* E.189 neceſſaria fit in contractibus emphiteuticis & feudalibus, *tit.de pace Conſtantiæ.* E.184 d

renouari depoſitum ex quacumque cauſa poteſt, reuocata verò reddi debet, *l.depoſitum 1.ff.depoſiti.* V.1608 d priuilegia ciuitatum quando & à quibus oporteat, *lib.de pace Conſtantiæ.* E.175 e

renuntiare allegationibus quid, *Nou.115. tit.16. vt cum de appella.c.1.ideoque.* A.487 c

¶Iudicio ætatis minor non poteſt, maior factus poteſt, *l.ſi intra 6.tit.de in integ.* C.421 d ¶Bonis viuentis tacitè poſſumus, at non expreſſè, *l.qui ſe 96. ff.de adquirenda vel omittenda hæreditate.* I.688 m ¶Euictioni videtur, qui rem quam euincere poteſt ſcienter emit vel conducit, *l.ſi ponas 23.ff.de inoff. ficioſo teſtamento.* V.740 ¶Foro *l.ſi ſe 1.ff.de iudi.* V.671 d ¶Feudo inuito domino vaſallus poteſt, *tit.de prohibit.feud.55.* F.115 a ¶Hypothecæ quā habet in bonis mariti, vxor poteſt, *l.rem 1. tit.de rei vxor act.* C.1101 i ¶Intereſſe ſuo videtur, qui arram petit, *l.quòd ſæpe 35.tit.de contrab.empt.* V.1737 a

¶Iuri ſuo quis poteſt, *l.ne quis 1.§.1 ff.de feriis.* V.236 g *tit.9. qualit.olim.pot.feud.alien.* F.42 l ſimpliciter iuri de futuro nemo poteſt, niſi renūciatio facta ſit iudici, *l.poſtquā 4.tit.de pact.* C.297 c quilibet iuri ſuo poteſt, *l.pacisci 31.ff.de pactis.* V.293 d iuri noſtro ac priuato, at nō publico poſſumus *l.ſi vnus 27.§. 4.ff.de pact.* V.287 r dictæ in vēditione legi poteſt is cuius cauſa lex ſeu conditio interpoſita eſt, *l.ſi fuerit 1 ff.de ſeruis export.* V.1798 t liti inuito reo actor non poteſt, *l.vtique 16.ff.de rei vind.* V.872 q ¶Macedoniano filiusfamilias non poteſt, *l.tametſi 71 ff de SC.Maced.* V 1503 pœnæ petitioni videtur, qui ſortem ſponte accepit nulla mentione facta pœnæ. *l.Celſus 23.ff.de recep arb.* V.641 n ¶Priuilegio ipſo facto poteſt, *l.cum furioſus 39.§.1.qui legationis, ff.de iudic.* V.698 t ¶Priuilegio fori poſſumus, *l.ſi fideiuſſor 7.ff.qui ſatiſd.cog.* V.205 m ¶Priuilegiis ſuis regulariter licet, *l.ſi index 41 ff.de minor.25.ann.* V.579 b

¶Priuilegio quis interdum non poteſt, *l.inuitus 198 ff.de reg. iur.* N.1923 b ¶Sententiæ de conſenſu partium quæ tranſiuit in rem iudicatam non poteſt, *l.vt reſponſum 15.tit.de tranſact.* C 323 ¶Societati poſſumus per procuratorem etiam in generalem, *l.actione 65.tit.pro ſocio.* V.1710 d

ioogle

¶Subſtitutioni fideicommiſſariæ, non cenſetur, qui cũ coherede diuidit hæreditatem, *l.cum 77. ff.de leg. & fideic.*I.938.
¶Teſtiũ productioni nemo poteſt, *l.iubemus.tit.de iud.* C.509
¶Velleiano & omni alij auxilio, *Nou.118.tit.1.de heredib.ab inteſt.*A.515 f ¶ Velleiano mulier poteſt, & cur, *l.tametſi 11.ff.de SC.Maced.V.*1503.*Nou.94.tit.6.vt ſine prohibitione.c.2.quia verò.* A.434.z *l.fœminas 41.ff.de procur.*V.381 m ¶Vnicuique licet his, quæ pro ſe introducta ſunt, *l.neceſſe 6. tit. de in diem addict.* V.1763 mulier huiuſmodi beneficio ſibi à lege conceſſo an poſſit, alij aiunt alij negant, *l.ſi cum 12. §.13.ſi mulier. ff.ſol.matrim.*I.[illegible] l

Renunciare quis cui poteſt, non tantum expreſsè, ſed etiam ipſo facto, *l.prætor 13.ff.de vacat.& excuſ.mun.*N.1757 d quibus caſibus non poſſimus iuri nobis competenti vel cõpetituro, *l.pactum 46.ff de pactis.*V.301 i atque remittere quis fideiuſſorẽ iudicio ſiſti, *Auth.coll.5.Nou.53.tit.8.de exhib. & introd.* 287 e non videtur antiquæ obligationi, qui noua obligatione eundẽ debitorem ſibi adſtringit, *l.Lucio 29.ff.de act.& oblig.*N.898 x fauorabiliter pro nobis introductis poſſumus, *l.pignus 1.§ 2.ſi quis.ff.de pign.act.*V.1422 p tacitè licet, quod expreſsè non licet, *Nou.94.tit.6.vt ſine prohibitione, c.2.quia vero.* A.434 z tacitè quemadmodum quis cenſeatur legi cõmiſſoriæ, petitioni hereditatis, vſuris, *l.de lege 6.§.2.poſt diem, ff.de lege commiſſo.* V.1770 m quis an poſſit tacitè vel expreſsè iuri de futuro, *l.ſi duo 5.ff.quib.ad lib.procl.*N.353 c contrario videtur qui eius contrarium eligit, *l.ſi cum 22.ff.ſol.matrim.* I.27 g videtur ſocietati qui agit aduerſus ſocium, *l.actione 65.tit.pro ſocio.*V.1713 [illegible] tacitè quis poteſt iuri ſuo, *l.nihil 11.ff.de inof.teſtam.*V.730 k quiſque poteſt iis quæ fauorabilia habet, *l.cum 77.ff.de leg.& fideic.*I.941 e

Renuntiaſſe iuri aureorum annulorum videtur, qui ingenuitatem petit & obtinuit, *l.intra 2.ff.de iur.aur.ann.*N.328 y

Renuntiamus beneficio nobis competenti per actum contrarium *l.ſi filius 30.ff.de minor.*V.569 i

Renuntiaſſe liti videtur, qui ab ea deſtitit triennio, *l.non eſſe 2. §.1.ff.ne de ſtatu.*N 357 d

Renuncians liti motæ renunciare videtur, *l.ſeruus 3.tit.de pactis.* C.297 b

Renuntians iuri ſuo debet illud ſcire, *c.1.ſancimus, §.8.ſed, tit.6. quomodo oporteat epiſc.*A.53 [illegible] ¶Liti non videtur fateri aduerſarium habere ius, *l.ſi te 7.tit.de ingen.manum.*C.1601 n

renuntiare bonis viuentis etiam cũ iuramẽto iure ciuili non poteſt, *l.qui ſe 96.ff de adq. vel omit. her.*I.688 [illegible] ¶ Macedoniano non poteſt, Velleiano poteſt, *l.ſi mulier 32.ff.ad SC.Vell.*V.1595 l feudo vtrum à vaſallo poſſit inuito domino & cui fundo, *l.de capitaneo 51. §.6. ſi mulier.* F.97 d liti motæ tantũ poteſt non mouendæ, *l.ſeruus 3.ti.de pac.* C.297 b ſeu pacto remitti, an poſſit ius nondum cõpetens, *l.conditionis 1.tit.de pactis.*C.295 q priuilegio poteſt, *tit.16.de controuerſ.feud.*F.47 c ¶ Foro & iudicialibus vtraque parte conſentiente an & quemadmodum poſſit, *ti.16.de controuerſ. feud.*F.47 c quibus iuribus & rebus poſſit, *Nou.94.tit.6.vt ſine prohibitione, c.2.quia vero.*A.433 z iuri de futuro non poteſt extra iudicium, *l.ſi quis 1.ff.de curat bon.dan.*N.602 l poteſt beneficio cedendarum actionum, *l.niſi hoc 22.ff.de pact.* V.280 r ¶Macedoniano non poteſt, *Nou.94.tit.6. vt ſine prohibitione, c.2.quia vero.*A.434 z feriis poteſt non ſolum expreſsè, ſed etiam tacitè, *ff.de feriis.*V.235 ¶ Velleiano poteſt, *Nou.118.tit.1. de her.ab inteſt.*A.515 e poteſt incolatiui, *l.non tibi 1.C.de incolis.*77 b ¶Beneficio cedendarum actionum, *l.ſi ſtipulatus 15.ff. de fid.& mand.*N 1077 d

¶Non poteſt teſtium productioni, *Nouel.115.tit 16.vt cum de appell.c.1.ſed & hoc.*A.487 c

¶Priuilegio militiæ & ſacerdotis poteſt, *Auth.coll.5.Nou.53. tit.8.de exhib.& introd.*287 e

¶Iuri de futuro poteſt in manu iudicis, *l.ſi ſeruum 71.ff.de acquir.vel omit.her.*I.671 g

Renuntiat quis exceptioni fori incipiendo ſoluere, *l.ſi fideicommiſſum 50.§.quotiens, ff.de iud.*V.701

¶Excuſationi qui rogat, *l.inuiti 8. ff.de teſtib.* V.2091 b qui ſe periculo ſupponit, *l.principes 6.C.de princip.agent.*259 h quis exceptioni fori paciſcendo, *l.ſi fideicommiſſum 50. §.quoties, ff.de iud.*V.701

Renuntiata lis denuo ſuſcitari non poteſt, *tit.de pace Conſtantiæ.* E.190 i

renuntiatio valet facta abſente parte, *l.inter chartulas 5. de conuen.fiſ.debit.*C.10 f facta ne recurratur ad arbitrium boni viri non valet, *l.ſi duobus 3. §.2. Pomponius.ff.ſi menſ.falſ.mod.dixe.* V.1116 p facta à pupillo etiam tutore auctore, vtrum etiam ipſo iure nõ noceat intra reſtitutionem, *l.illud 1.tit.de in integrum.* C.418 p valet non modo facta expreſsè, ſed & tacitè, *l.ſi intra 6.tit.de in integ.* C.421 d generalis ualet, *l.ſi pater 3.tit.quando mulier tut.offic.*Cod.1178 m immo non valet, *l.ſacramenta 2.tit.ſi aduerſ. vend.* C.433 l ſocietatis poteſt fieri procuratori ſocij, *l.actione 65.tit. pro ſocio.* V.1715 g ſtatim præiudicat ipſi renuntianti, *l ſed & ſocius 17. tit.pro ſocio.V.*1688 x ante tempus facta ratihabitione cõfirmari poteſt, *l.actione 65.t.t.pro ſocio.V.*1763 ¶doloſa non modo punitur, ſed etiam intempeſtiua, *l.actione 65. tit.pro ſocio.V.*1714 p bonorum viuentis vel eius quem dubitamus viuere, non nocet, *l.qui ſe 96.ff.de adq.vel omit.hered.*I.688 m dolo inducta factáque, reſcinditur per in integrum reſtitutionem, *l.optimam 8.tit.de dolo malo.*C.415 ſpecialis, *l.ſed etſi quis 4.§.4. ff.ſi quis caution.V.*225 l tacitè etiam fieri poteſt, *l.naturaliter 12. §.1.ff.de adq.poſ.*N.42 e ¶ Velleiani quem effectum habeat, *Auth.matri, tit.quando mulier tut.offic.*C.1177 d metu vel reuerentia nimia ſcilicet facta reuocari poteſt, *l.iusiurandum 1.ff. quarum rerum actio non datur.* N.879 e non præſumitur, *l.ſcire debemus 30. ff.de verb.oblig.* N.937 y dignitatis fieri debet in manibus concedentis, *l.legatus 20.ff.de off.præſid.V.*350 t generalis non extenditur ad caſus fortuitos, *l.ſed etſi quis 4.§.4.ff.ſi quis caution.V.*226.

Renuncians liti non poteſt vlterius agere & perdit cauſam, *l.ſeruus 3.tit.de pactis.*C.297 b

Renunciationis tacitæ effectus, *l.ſi hominem 7. ff.depoſiti. V.*1616 r

Renunciationis Velleiani quis effectus ſit, *Nou.94. tit.6. vt ſine prohibitione, c.2 quia vero.*I.433 z

Renunciatione finitur inſtantia, *l.poſtquam 4.tit.de pactis.* Cod. 295 e

repellere licet vim vi, *ff.lib.1.tit.1.l.3.*x

Repelli vt ſuſpectum verecundia eſt alicui, *l.obſeruandum 47.ff. de iud.V.*699 a

repertorium pupillare mox fieri debet, *l.tutor 6. ff.de administra.& pericul.tutor.*I.167 quid ſit & quid continere debeat, *l.tutor 6.ff.de adminiſt. & pericul. tutor.* I.167

repeti intelligitur dies & conditio prioris ſtipulationis in ſtipulatione nouante, *l.qui ſic 47 ff.de verb.oblig.* N.952

Repetitur pietatis cauſa datum, *leg.ſi quis 7. ff. de calumniat. V.* 471 d

repetitio clauſulæ interdum ſubintelligitur. *l.19.quemadmodum, §.8.hæc verba, tit.11.ad legem Aquiliam.V.* 1077 l

Repetitionem ſoluti per errorem non impedit obligatio ad antidora, *ff.lib.1.tit.1.l.5.*p

repetitum aliquid colligimus ex mente teſtatoris, *l.in generali 80.ff.de verb.ſign.*N.1821 m non intelligitur quod repetitum vitiaret, *l.ſeruo 113.ff.de leg.& fideicom.* I.851 i legatum intelligitur cum idem eidem legatur, *l.ſeruo 113.ff.de leg.& fideic.*I.851 b

repetita conditio videri nõ debet, quæ legatum vitiaret, *l.ſi quis 31.ff.de lega.& fideic.*I.774 r à ſubſtituto videntur quæ relicta ab inſtituto, *l.tutores 39.ff.de administra.& pericul.tutor.*I.193 i

Repetita in fine intelliguntur, quæ in præfationibus dicuntur, *l ſi libellum 1.tit.de diuerſ.reſcrip.*C.240 d

Repetita intelliguntur quæ prius dicta, *l.ſi iudex 32. ff.de iud. V.* 691 g *l.item quia 4 §.3.ff.de pactis.V.*258 l

Sæpius repetita & retractata repeti poſſe videntur, ſi errorem contineant, *l.errorem 1.tit.de error.calc.*C.340 non intelliguntur quæ repetita vitiarent *l.Lucius 66 ff.de fideic.lib.*N 282

repignerare pro luere ſeu liberare pignus, *l.ſi vt certo 5.§.12.rem tibi, ff.commod V.*1411 h

replicatio pro exceptione, *l.quæſitum 30.§.6.in dolo, ff de pecul.V.*1534 u

¶Actionis eſt iuuamen, *l.ſeruus 20.§.1.ff.de dolo.V.*523 b duplicatio, triplicatio, largæ exceptiones dicuntur, *l.in exceptionib. 19.ff.de probat.V.*2076 u

Replicationes fauorabiliores duplicationibus, *Nou.118.tit.1.de her.ab inteſt.*A.515 e non ita extenduntur vt exceptiones, *l.exceptio 2.§.1.replicationes, ff de excep.*N.808 h

reponere pro ſinere reponi, *ff.lib 39.tit.3.l.2.§.5.* id eſt reſtituere, *ff.lib.39.tit.3.l.2.§.5.*t

reprehenditur nimia diligentia in procuratore fiſci, *l.cum ratio 7.ff.de bonis damn.*N.1574

repreſaliarum ius non exercetur aduerſus eos, qui religionis cauſa peregrinantur, *l.conueniſſe 2.§.legatis 3.ff.de iud.V.*674 y

repreſentari dicitur, quod ante diem ſoluitur, *l.ſi mulier 36.tit.de tranſact.*C.335 a

reprobare non licet ſemel probata, *l.47.ff.ſol. matrim.*I. 53 f

Reprobari probatus poteſt fauore ſanitatis & publicæ vtilitatis cauſa, *l.Ædi 6.ff.de excuſ.*I.156 a

reprobatum ſemel poſtea approbare non poſſumus, ad actionem conſequendam, *l.diſpenſatore 62.ff.de ſol.*N.1165

reprobatio ex cauſa permittitur, l. vt gradatim 11. ff. de munor. & honor. N.1745 d

repromiſſio fit ſine fideiuſſore, l. non ſolum 8. §.3. ff. de ope. nou. nunt. N.21 p

repromitti nomine ſuo agens, l. qui bona fide 13. §.15. ff. de dam. inf. N.54 q ædium dominus, l. hoc amplius 9. §.3. ff. de dam. inf. N.46 b

repudiare bonorũ poſſeſſioné delatã filio quis nõ poteſt, l. filio 2. tit. de repud. bon. poſſ. C.1324 m ¶Bonorum poſſeſſionem delatam filio pater in fraudẽ filij non poteſt, l. filio 2. tit. de repud. bon. poſſ. C.1324 m tacitè hæreditatem pupilli tutor poteſt, l. pupillorum 5. tit. de repud. vel abſtin. C.1432 n ¶Hæreditatem heres ſuus, & adire indiſtinctè poteſt, l. ſi quis 8. ff. de iure delib. I.591 teſtamentariam videtur qui ab inteſtato vult ſuccedere, l. illud 77. ff. de acquir. vel omit. hered. I.677 videtur qui non ſpontè, ſed coactè adit, l. qui plures 38. §.3. ſi à patre, ff. de vulg. & pup. ſubſt. I.651 d poteſt qui poteſt adquirere, l. qui 134. ff. de reg. iur. N.1907 m non poteſt qui adire non poteſt, l. nolle 4. ff. de adq. her. I.620

repudiari vxor impropriè dicitur, l. inter 101. ff. de verb. ſig. N.1828 n vxor propter nimium furorem poteſt, l. cum 4. tit. de cur. fur. vel prodig. C.1244 d non poſſunt quæ peti non poſſunt, l. qui ſi 90. ff. de adquir. vel omit. her. I.688 n petive non poteſt, quod necdum eſt delatum, l. cum 7. tit. de cur. fur. vel prodig. C.1247 a

Repudians hereditatem inſtituentis priuatur interdũ nõ modo ipſa hereditate, ſed omnibus bonis ad eum delatis à defuncto, l. heredes 4. C. de omn. agr. deſ. 154

repudiatio quæ valet extra ius valet in iure, l. ſicut 4. tit. de repud. vel abſtin. C.1432 i

Repudiatam hereditatem matris amplius poſſit adire, l. ſi quis 8. ff. de iure delib. I.591 d extraneus adire non poteſt, l. ſi quis 8. ff. de iure delib. I.597 b ¶ Legatum pro non legato eſt, leg. 33 ſi ſeruum, §.1. in damnus, ff. ad l. Aquil. V.1081 c

Repudiato vno iure alterum repudiatum non intelligitur, l. ſi mihi 55. ff. de leg. & fideic. I.902 non intelligitur aliud repudiatum, l. ſi ſeruo 101. ff. de leg. & fideic. I.839 e

repudium viro vxor poteſt mittere, l. ſed ſi 14. ff. qui & à quib. N.320 u pro diuortio, leg. diuortium 2. tit. de diuor. & repud. V.2219 b impropriè dicitur, inter coniuges, l. Iulianus 4. tit. de diuor. & repud. V.2219 k

repugnans interpretatio vitanda, l. per 14. ff. de vſu & hab. V.955 d

repurgium quid, l. aquarum 1. C. de aquaductu. 159 g

reputare propriè & impropriè quid, l. minor 40. §.1. ff. de minor. 25. ann. V.578 m pro expenſum ferre & compenſare, l. Neſennius 34. ff. de neg. geſt. V.453 d

Reputationum in conductione ea ratio eſt, vt tanto minus colonus ſoluat, quanto habitare non potuit, l. ſi merces 25. §.2. ſi vicino, tit. locati conduct. V.1863 g

Reputatur mortuus monachus, l. cum prætor 12. §. qui poſſint 3. ff. de iudic. V.680 p conuerſus, l. cum prætor 12. §. qui poſſint 3. ff. de iudic. V.680 p

requiſitoriẹ epiſtolæ mittuntur ad vicinos iudices, vt rei & fugitiui conquirantur & præhendãtur, Nou. 134. tit. 17. vt nulli iud. c.5. A.591 b ¶ Ædificio, l. nam vt 8. ff. quod vi aut clam. N.746 a

res pro æquitate, l. ſicut 1. tit. de in ius voc. C.393 d ¶Cauſa, l. deinde 3. §.3. hoc autem, ff. de lib. exhib. N.778 c l. prætor ait 7. ff. de dam. inf. N.43 i ¶ Contractu vel quaſi contractu, l. vt ſit 31. tit. pro ſocio. V.1692 ſ ¶ Damno, l. prætor ait 7. ff. de dam. inf. N.43 e ¶Debito & quantitate, l. tres 1. ff. quibus ex cauſ. maior. N.562 k ¶ Derelicto non poteſt vſucapi, niſi verè pro derelicto habita ſit, l. interdum 21. §.1. ff. de adq. poſſ. N.430 t

¶Derelicto habere licet, l. prætor ait, §.1. ff. de dam. inf. N.43 b

¶Facto, l. fideicommiſſaria 23. §.4. ff. de fideic. lib. N.249 i

¶ Fraude & frauduienta alienatione, l. ait prætor 10. ff. quæ in fraud. cred. N.612 n ¶ Geſtione, l. iuſiurandum 1. ff. quarum rerum actio non datur. N.878 q ¶ Impenſa & ſumptibus, l. cum vir 10. ff. de doli mali & metus excep. N.872 u ¶Iuriſdictione, l. ſi quis 10. §.1. ſi quis, ff. de appel. N.1593 f ¶ Iure in re, l. ſi pignori 29. ff. fam. erciſ. V.2144 f ¶ Obligatione, l. ſeruus 17. §.1. cum Sticho, ff. de in rem verſo. V.1568 z

¶Opere, l. damni 30. ff. de dam. inf. N.87 a

¶Specie, l. donationes 1. ff. de donationib. N.152 m

¶Veritate, Authen. coll. 6. Nou. 73. tit. 2. de inſtrum. caut. c.7. ſi vero. 345 d

res aliena quemadmodum donari poſſit, l. in ædibus 9. §.3. ff. de donat. N.158 n ¶ Vendi poteſt, tit. 27. de feudo dato in vicem legis comm. F.30 d ¶ Donari non poteſt, l. in ædibus 9. §.3. ff. de donat. N.158 n

¶Certa fit per ſententiam, leg. ſi cauſa 32. titul. de tranſact. C.333 i

¶Ciuitatis alienata non ſolemniter Reuocari poteſt vna cũ fructibus, l. ſi quæ 3. C. de vend. reb. ciuit. 150 r Ciuitatis cum vẽduntur, vtrum tangi facias ſcripturas neceſſe ſit, l. ſi quæ 3. C. de vend. reb. ciuit. 150 r ¶ Corporales defuncti ipſo iure diuiſæ, & quemadmodum, l. ea quæ 6. tit. familiæ erciſcundæ. C.662 n & nomine non eodem modo ipſo iure diuiſa ſunt, l. ea quæ 6. tit. familiæ erciſcundæ. C.602 a ¶Debitoris inſolutum creditori dari poteſt, l. Pomponius 13. § 9. ff. de adq. poſſ. N.425 b

¶Curiæ, eccleſiæ, fiſci, quemadmodum vendantur, l. nec vendito 2. C. de præd. decur. 672 ¶ Diuerſas petere interdum vna actione poſſumus, l. ſi idem 11. ff. de iuriſdictio. V.170 r

¶Diuidua, l. ſi petitur 31. ff. de iudici. V.691 c ¶ Dominica quæ dicatur, l. nemo 7. C. de fund. priuat. rei. 211 f ¶Donatæ propter nuptias mulieri obligatæ ſunt, non iure pignoris ſed dominij, Auth. coll. 5. Nou. 64. tit. 16. vt immobil. ante nup. 302 l

¶ Dotales traditæ in dubio præſumuntur traditæ vt earum dominium maritus haberet, l. 1. §.2. ff. pro dote. N.513 d

¶Dubia fit per negationem, l. qui tranſigit 1. ff. de tranſact. V.372

¶Dubia eſſe definit per ſententiam diffinitiuam, l. qui tranſigit 1. ff. de tranſact. V.372 g ¶ Eccleſiæ publicari poſſunt delicto prælati, l. iubemus 2. C. de naub. non excuſ. 113 ¶Emptæ certis caſibus fiunt eius cuius pecunia, nõ cuius nomine cõparatæ ſunt, tit. 1. de his qui feud. dar. §.3. hoc autem. F.3 ¶ Exigua ſiue parua quæ dicatur, Auth. coll. 6. Nou. 73. tit. 2. de inſtrum. caut. 348 t

¶ Fiſcali pro re ciuitatis Romanæ, l. prætor 2. §.3 publici, ff. ne quid in loco publ. N.651 b ¶ Inanimatæ conueniuntur, l. ei cui 13. ff. de operis nou. nunt. N.34 r

¶Incorporalis quæ dicatur, l. ſeruus 43. §.1. ff. de adq. rer. dom. N.386 ſ an & quomodo vſucapiantur, l. vſucapionem 9. ff. de vſucap. N.460 c ¶Indiuidua, l. ſi prætor. 31. ff. de iudic. V.691 c ¶ Indiuidua ſolui poteſt vni ex hæredibus ex mandato iudicis, l. ſi ſtipulatus 81. ff. de ſolut. N.1176 f ¶ Integra eſſe ſponſalibus definit, l. quod 8. ff. de cond. cauſa dat. V.1311 a tacitè eſſe definit per ſatiſdationem iudicatum ſolui, l. ſi defunctus 15. ff. de procu. V.361 b in bonis debitoris dicitur ante curatorẽ bonis eius vendendis conſtitutum, l. cum 9 ff. de curator. furioſ. I.360 q

¶Integra dicitur in iudiciis etiam ante latam ſententiam, l. quotiens 47. §.3. ſi creditor ff. de pecul. V.1543 b iudicata dicitur etiam ſi prouocari poſſit, l. Eleganter 13. de condictione indebiti V.1336 m etiam intra decem dies quibus poteſt appellari, l. res iudicata 1. ff. de re iudicat. N.518 n interdũ dicitur licet ab ea ſit appellatum, l. eleganter 13. de condictione indebiti. V.1336 i inter quos pro veritate habeatur, l. res 207. ff. de regulis iuris. N.1925 c dicitur etiam ſi ab ea poſſit appellari, l. res 207. ff. de regulis iuris. N.1926 c an & quando ius faciat vel non, l. res 207. ff. de regulis iuris. N.1926 c quid, ff. de re iudicat. N.517

¶ Litigioſa dicitur quoties quæſtio de eius dominio vel quaſi quæſtio eſt, l. ex hoc 8. §.1. ff. de alien. iud. mut. V.622 q

¶ Minoris vendi non poſſunt ſine decreto, l. curiales 3. Cod. de præd. decurion. 68 t

¶Mobilis vſucapiebatur anno, veſtigium veteris iuris, l. cum 12. ff. de pub. in rem actio. V.687

¶ Mobilis & immobilis pro derelicto quemadmodum habeatur, l. ſi res 1. ff. pro derelicto. N.508

¶Mobilis regulariter vſucapitur triennio, l. ſi cogitatione 10. tit. famil. erciſ. C.669

¶Noſtra ſtrictè dicitur, quæ eſt in dominio noſtro, l. damni infecti 18. ff. de dam. inf. N.68 ſ

¶Nullius occupatione fit alterius, l. quod enim 3. ff. de adquir. rer. dom. N.360 q

¶Nullius eſſe dicitur quia nullius priuati eſt, l. 1. §. ff. de rerum diuiſ. V.115 d

¶ Peritura ſequeſtrata vendi debet, pretium verò eius deponi, l. litibus 19. C. de agric. & cenſit. 177 k

¶Priuata pro fiſcali, l. de fund. rei priuat. 209

¶Perfecta dicitur, quando facta eſt executio, l. metum 9. §.3. ff. quod met. cauſ. M.483

¶Prohibita alienari poteſt, vſucapi aut præſcribi ſi vendatur à non domino bona fide, l. ſeruum 1. ff. de ſeruis fugitiuis. C. 1267

¶Sua nemini ſeruit, l. ſi prius 17. §.3. ff. de aqua pluuia arcend. N. 130 z

¶Sequeſtrata in quæ loca iudicis officio deferenda ſit, l. litibus 19. C. de agric. & cenſ. 177 f

¶Sua quandoque ſibi obligatur, l. Iulianus 13. §.10. ſi fructibus tit. de act. empt. V.1819 t

¶ Et propria ſeruire nulli poteſt, l. ſi id quod 15. ff. de duobus reis. N.1044 c

¶Vendita à fiſco, reuocari non poteſt, niſi adiiciat pretium, l. vniuerſi 1. C. de fund. rei priuat. 209 p

res non ſuccedit loco pretij, l. ſed etſi 25. §.1 item ſi, de petit. her. V.981 d

¶Eo pacto alteri dari poteſt ne alienetur, Nou. 120. tit. 3. de alienat. c.9. ſanctiſſimas. A.530 o

¶Signis cognoſcitur, *l.iure non 8.ff.de legib.V.*75 a ¶ Variè denominatur diuerſo reſpectu, *l.Labeo 25.§.1. ff.de recep.arbit.V.* 642 ſ ¶ Denominari poteſt aptitudinis ratione, *l.1.ſumma,§. 1.ff.de rer.diuiſ.*V.115 ſ Eſſe definit & extinguitur materia in materiatum tranſeunte, *l.ſi conuenerit 18.§.1.ſi nuda,ff.de pig.act. V.*1432 x ¶ Extinguitur ſi ad eum caſum peruenit à quo incipere non poteſt, *l.pluribus* 140.§.2.*etſi,ff.de verb.obli.*N.1032 x variè dicitur interire, *l.deperditum 21.ff.de pet.hær.*V.777 k potius intuendæ ſunt quàm verba, *l.qui teſtatur* 1. §.5.*ſin autem, ff. de hered. inſt.*I.446 u magis quàm verba intueri debemus, *l. promittendo* 41.§.1.*ſed ſi,ff.de iure dot.*V.2139 e

¶Prædoni reſtituenda, *l.non ab 64.ff.de iud.*V.407 b non debetur ex conditionali ſtipulatione, *l.quoties 14.ff.de nouat.* N. 1120 k per vim occupatæ, an ſemper reſtituendæ, *tit.de pace Conſtantiæ.*E.188 l inter alios acta, aliis interdum prodeſt, regulariter non nocet, *l.heredes 25.§.7.quæ pro, ff.famil.erciſc.* V. 2138 a nondum ſecuta in emptione quæ dicatur, *l.iuriſgentiũ 7.§.6.ff.de pactis.*V.265 c inter alios actæ, aliis quandoq; præiudicant, *l.duobus 30.ff.de lib.cau.*N.346 quædam ſunt in bonis, quædam extra bona, quædã nec in bonis, nec extra bona, *l.rem in 51.ff.de adq.rer.dom.* N.391 a licet æſtimata ſit, non deſinit eſſe in obligatione, ideóque cõſtitui poteſt, *l.promiſſor 23.ff.de conſt.pec.*V.1403 d inter alios acta quandoque prodeſt, *l.cuid.cum 12.ti.de natur.lib.*C.1157 f *l.15. Xenodorus,ff.de excu.*I. 283 a ¶Fit litigioſa in vniuerſalibus iudiciis per ſolam citationem, *l.veluti 3.ff.de hered.pet.*V.748 quibus modis fiant ciuitatum, *l.ſi quæ 3.C.de vend.reb.ciuit.*149 l negatione fit dubia, *l.non ſolum 39.§.1.ff.de procurat.*V.377 perſonam ſequuntur, *l.generalis 2.ff.de adopt.*V.101 pactione, *l.iuriſgentium 7.§.2.ff. de pactis.*V.261 b

¶Petuntur, ſpecialiter, generaliter, vniuerſaliter, *l.ſi in rem 6. ff.de rei vind.*V.817 b

¶ Vitiatur cum peruenit ad eum caſum à quo incipere non poteſt, *l.ſi à me 11.ff.de iud.*V.6

¶Fit negatione dubia, *l.& eleganter 7.§.3. ff.de dolo.*V.509 b

¶ Tranſit cum ſua cauſa & ſuo onere, *l.alienatio 67.tit.de contrah.emp.V.*1751 b obligatas à debitore alienatas, quemadmodum creditor vindicet, *Nou.122.tit.13.c.1.ideoque.*A.478 q

rei in criminibus inuiti retrahuntur ad locum in quo crimẽ admiſerunt, *Nou.134.tit.17.vt nulli iudic.c.5.*A.591 c verbo corporalia & incorporalia continentur, *l.rei 23.ff.de verb.ſig.* N.1806 a nomen generale ad omnem cauſam pertinet, *l.habere 188.ff.de verb.ſign.*N.1847 c

Rei appellatione continentur corporalia, incorporalia, mobilia & immobilia, *tit.de pace tenend.53.§.3.item.*F.120 h verbum factum comprehendit, *l.naturalis 5.tit.de præſcrip.verb.* V.1889 d ¶ & Cauſæ differentia, *leg.damni 52. ff. de conditione indeb.V.* 1357 f

Rei promittendi plures ſi ſint in vno inſtrumento obligatorio deſcripti, an præſumantur viriliter obligari, *l.reos 11.§.1. cum tabulis,ff.de duob.reis.*N.1042 ſ fideiubere videntur, ſi ſint ſocij, *l.reos 11.ff.de duob.reis.*N.1042 i

¶Stipulandi plures, diuidere petitionem non poſſunt, *Nou. 99.tit.11.de duob.reis promit,c.1.ſi quis.*A.451 e ¶ Fit operis nuntiatio, *l.is cui 13.ff.de ope.nou.nunt.*N.34 q ¶Stipulandi inſolidũ plures, quando non conueniantur, *Nou.99.tit.11. de duob.reis promit.c.1.ſi quis.*A.451 e quibus caſibus fauorabiliores, *l.fauorabiliores 167.ff.de reg.iur.*N.1914 h *l.in tribus 13.ff.de iud.* V.680 plures debendi, vno eodémque libello conueniri & condemnari poſſunt, *Nou.99.tit.11.de duob.rei promit.c.ſi quis 1.§.1. ſin autem.*A.451 ex contractu an & quomodo ad locum contractus inuiti retrahantur, *Nou.134.tit.17.vt nulli indic.cap.6.& hoc.*A.591 c ſeu conuenti ſæpe conſequimur, quod non cõſequimur agendo, *l.quod ſi nolit 31.tit.de ædil.edic.*V.1979 c

¶Fauorabiliores quam actores, *tit.26.ſi de feud. defunct. §.4.ſi quis.*F.62 i ¶ Conditio melior, *tit.10. de contentione inter dominum.*F.16 g interitu finitur vſusfructus, *l.quãuis thermis 10.ff.de dam.inf.*N.48 ſ ¶ Vera æſtimatio promiſſione quanti res vt continetur, *l ſtipulatio 21.§.7.ff.de ope.nou.nun.* N.33 x ſacræ alienatio, quandoq; permittitur, *l.quæ 122.ff.de reg.iur.*N.1903 e ſuæ precarium non tenet, *l.interdum 21.ff.de adq.poſſ.* N.430 q conueniens eſſe debet nomen, *l.neceſſarium 2. §.17. ff.de orig. iur.V.*66 a *l.prætor 4.ff.de edend.*V.146 i ¶Perſecutoriæ actiones in hæredem tranſeunt, *l.ſed 10.ff.de tutel. & ration.* I.314 z perſecutoriæ etiam poſt annum dantur, *l.quæſitum 8. §.6. & generaliter, ff.de procur.V.*766 a ¶Petitione fructus continentur, *l.ſolemus 60.ff.de iud.*V.706 g res tota intelligitur, *l.ſi in rem 6 ff de rei vind.*V.826 k ¶ Reſtitutio nihil aliud, quàm in primum ſtatum reſtauratio, *l.prætoria 2 ff.de ſtipul.prætoriis.* V. 1219 naturaliter incumbunt depoſitarius, commodatarius, conductor, *l.nam & 4.ff.ad exhib.*V.1180.o

Rei furtiuæ, alienatio non conſiſtit, *vide Alienatio*

Rei petitioni incumbere magis expedit quàm in perſonam agere, *l.ſi is qui 59 ff.de furtis.*N.1308

rei vindicatio alia vtilis, alia directa, *Nou.120.tit.3.de alienat.c. 7.hoc vero.*A.528 l datur domino, *Nou.120.tit.3.de alienat.c. 7.hoc vero.*A.528 l an detur contra ciuiliter poſſidentem, *l.ſi quis 2.tit.vbi in rem.*C.567 d contra quem detur, *l.etiam 1.tit.de rei vind.*C.826 ¶ Dabatur furi & prædoni, aduerſus depoſitarium & commodatarium, *l.depoſitum 1.ff.depoſiti. V.*1611 d ¶ Datur aduerſus titulo poſſidẽtem, *l.officium 9.ff.de rei vind.* V.828 l ¶ Dari poteſt aduerſus directum dominum, *l.ſi poſt 18 ff.de rei vind.*V.834 m ¶ Datur domino de iure gentium vel ciuili, *l.poſt 1.§.2.per hanc, ff.de rei vind.* V.820 l nunquam datur aduerſus dominum, *l.ſi poſt 18 ff.de rei vind.*V.874 m

¶Datur aduerſus legatum pro re aliena, quam in loco legationis cœpit poſſidere, *l.non alias 24.§.2.ſed ſi,ff.de iud.* V.688 i

¶Datur eccleſiæ, ſi eius pecunia res ab eius prælato empta ſit, *l.vxor 55.tit.de don.inter vir.& vxor.*V.2213 r

¶Parit præiudicium actioni communi diuidundo, *l.fundi 18. ff.de excep.*N.814 t an litis conteſtatione perpetuetur, *l.ſi poſt 18 ff.de rei vind.*V.834 m colliata actioni ad exhibendũ directa eſt, *l ſi quis 17.ff.ad exhib.*V.1189 i vt competat, ſufficit ſola poſſeſſio: ſic neceſſe eſt, vt actor habeat dominium, *l.cum 1. tit.de alien.*C. 481 b an locum habere poſſit dolo dante cauſam contractui, *l.& eleganter 7.ff.de dolo.*V.509 b

Rei vindicationis & interdicti differentia, *l.ſi de vi 37.ff.de iudic.* V.694 k formulam explicat Cicero, *l.nec intereſt 3.ff.de fideic. hered.pet.*V.819 formula ſeu libellus, quemadmodum cócipi debeat, *l.ſi in rem 6 ff.de rei vind.* V.826 h cum bonæ fidei actionibus nimia, *l.datio 3.§ ſi pro venditore 3.tit. de act. emp.* V. 1806 f ¶ Vindicationem proponens, publicianam videtur propoſuiſſe, *l.Marcellus 3 ff.de rei vind.V.*823 a

¶ Vindicatione conueniri poſſunt coloni & depoſitarij detentationis ratione, *l.communi 7. §.11.neque, ff.comm. diuid.V.* 1165 l ¶ Petere cur non poſſimus liberos noſtros, *l.poſt 1.§. quæ ſpecialis 1 ff.de rei vind.*V.820 i ſuperatus, non eo ipſo quod ſuperatus eſt dominium rei amiſit ſtricto iure, *l.exceptio 28.ff. de except.rei iud.*N.836 ſ an poſſit conueniri depoſitarius, *l.officium 9.ff.de rei vind.*V.829 c omnis cauſa rei præſtanda, *l.Iulianus 17.§.2.idem Iulianus, ff.de rei vind.*V.833 c conueniri poteſt dominus in iudicio, *l.officium, ff.de rei vind.*V.829 c

rem vindicans ſeu rei vindicatione agẽs dominiũ amittit, *l.minor 39.tit.de euic.*V.2014 n & pretiũ rei, nemo ſimul cõſequi debet, *l.creditor 51.tit.de act.emp.& ven.V.*1843 f ſuam quis ſub conditione ſtipulari poteſt, at non purè, *l.nemo rem 82.ff.de verb.oblig.*N.975 a ſuam quis poteſt à fure condicere non ab aliis, *l.ea lege 3.tit.de cond.indeb.* C.718 n tradere non videtur, qui poſſeſſioné non tradit, *l.Mænius 66.ff.de leg.& fideic.*I.911 c habere videtur qui rei precium habet, *l.nec vllam 13.ff.de hered. pet.* V.758 e ſuam dari & nihil accipere paria ſunt, *l.ſi quis 13.§.4.ff.de ſtatulib.*N.296 m vindicans non petit dari, ſed reſtitui poſſeſſionem, *l.ſi finita 15.§.16.ff.de dam.inf.* N. 59 a afficit operis noui nuntiatio, *l.is cui 23.ff.de op.nou.nunt.*N. 34 p vendens ex neceſſitate, an & quando vſuras rei venditæ debeat actori, *l.item veniunt 20 ff.de hær.pet.V.*775 non facit eſſe aliam particularis mutatio, *l.proponebatur 76.ff.de iud.V.* 713 f habere videtur, qui perſonalem habet actionem, *l.is qui 15.ff.de diuerſ.reg.iur.antiq.*N.1871 d ſuam nemo precario rogatam conducit, *l.qui rem 15. ff.depoſiti. V.* 1619 a habens quandoque eam petit, *l.& eleganter, §.3.ff.de dolo.*V.510 k dari ſi fuerit in obligatione, an ipſa præciſè petenda ſit, an verò pretium, *l.ſi filiofamilias 19.ff.de mort.cau.don.*N.180 ſ

¶Quondam noſtram emere poſſumus, *l.cotem 11.§.4.ff.de publicanis.*N.144 y

¶Interdum magis inſpicimus quàm perſonam, *l.procuratoris 5.§.15.ſi plures.ff.de tribut.act.V.*1483 l

¶Vtrum poſſit petere ab alio, qui eam habeat, *l.Iulianus 131. ff.de verb.oblig.*N.1018 t

¶In iudicium deducere quæ perſonæ poſſint, *l.rei iudicatæ 4. ff.de excep.rei iud.*N.817

¶Simul & pretium rei, amittere per iniquum eſt, *l.ſed ſi 32. ff.de fideic.lib.*N.263 e

¶ Vacuámque poſſeſſionem dari, & rem tradi differunt in ſtricti iuris iudiciis, *l.in conuentionalib.52.ff.de verborum obli.* N. 955

re & verbis coniuncti in ſolidum conueniuntur & concurſu partes ſibi faciunt, *l.triplici 142.ff.de verb.ſign.*N 1838 c

¶Et pretio eius carere iniquum eſt, *l.ſi filiofamilias 2.ff.quarum rerum actio non datur.*N.881 a

Tantum coniuncti verbis disiuncti qui, *l.quoties 1.ff.de vſufructu adcreſ.V.*922 t

rerum natura pro diuina ſapientia, *l.etſi 28. §.ſi paterfamil.5. ff.de iud.V.*690

¶Solito curſu e um, *l.ſed etſi 28. §.5.ſi paterfamil. ff.de iudic.V.* 690 u ¶Quinque genera ſunt, *l.quarundam 1.ff.de adq.rer.domin.*N.359 d

¶Legato mãcipia cõtinentur, *l.omnia 32 . ff.de leg.& fid.* I.881 e amo-

amotarũ actio vt competat plura requiruntur. *l. rerum* 25. *ff. de act. rer. amo.* L.83 g appellatione hæreditas vniuerſa ſignificat, *l. ſi creditores* 28. *tit. de pact.* C.305 d eccleſiaſticarum prohibita infeudatio vrbano, *ti. 6. epiſt. vel abba.* F.11.a natura pro ſciẽtia diuina vel hominis, *l. ſed etſi* 28. §. 5. *ſi paterſa. ff. de indit.* V.690 u amotarũ actio non datur conſtante matrimonio, *l. & ideo* 3. *ff. de act. rer. amot.* L.75 inæſtimatarum traditio non fit, *l. dotis promiſſio* 68. *ff. de iure dot.* V.2152 r amotarum actione vxor aduerſus maritum agere poteſt, *l. ſi quis* 51. §. 2. *ff. de re ind.* N.547 f

rebus incorporalibus annumerantur animæ & angeli, *l. 1. ſi anima*, §. 2. *ff. de rer. diuiſ.* V.116 l eiuſdẽ generis ſeu officij venditis & pretio in ſingulas conſtituto, alia propter aliam non redhibetur, *l. cum eiuſdem* 34. *tit. de ædil. edict.* V.1981 non eiuſdem officij ſeu generis venditis, propter vnã redhibitam non redhibentur cæteræ, *l. cum eiuſdem* 34. *tit. de ædilit. edict.* V.1981 k corporalibus adnumerantur aërea, *l. 1. ſumma*, §. 2. *ff. de rer. diuiſ.* V.116 l nomina ſunt conſequentia, *ff. proœm. glo. e, pag. 46. & glo. i* 1 fundo cedendo an, qui & quibus caſibus liberemur, *ff. lib. 39. tit. 3. l. 7.* b ipſis & factis quid dicatur an verbis nihil intereſt, *l. quod ait* 11. §. 2. *illud, tit. de diuer. & reg.* V.2222 h

reſpublica propriè dicitur ipſius ciuitatis Romanæ, *l. eũ* 16. *ff. de ver. ſig.* N.1804 y pro qualibet ciuitate vel municipio accipitur, *l. ſi per* 3. *tit. ad SC. Trebell.* C.1483 b mutuans filiofamilias, poteſt reſtitui aduerſus filiumfa. *l. nihil* 15. *ff. de SC. Maced.* V.1503.h non ſemper pupilla, quod ad reſtitutionẽ attinet, *l. ſi ab hoſtib.* 5. *tit. quib. ex cauſ.* C.480 k pro municipio, *l. commiſſa* 14. *ff. de public. & vectig.* N.146 x grauari non debet duobus ſalariis vni præſtandis, *l. matriodam* 3. *Co. de agent. in rebus.* 155 indigens, rem priuati, eam accipere poteſt ſoluto tamen pretio, *l. locum* 43. §. 1. *Titius, ff. de pign. act.* V.1448 quatuor modis dicitur, *cap. occupatus* 1. *de hæred. & ſalid.* A.1 h legitimè defenſa, reſtitui poteſt ſi læſa ſit exemplo minoris, *l. ſi quid* 1. *Cod. de iure Reip.* C.148.o impropriè dicitur de qualibet ciuitate, *cap. 1. iam, coll. 3. Nou. 18. tit. 5. de mandat. princip.* A.142 e ad quod vſque tempus reſtituatur, *l. rempublicam* 3. *Cod. de iure reip.* C.148 x inſtitui poteſt, *l. ſi per* 3. *tit. ad Senatuſconſult. Treb.* C.1483 b agit per procuratorem, *l. procuratores* 30. *Cod. de decur.* C.52 a

reipublicæ ſanctio, *ff. proœ. pag.* 42 nomen competit propriè ciuitati Romanæ, impropriè oppidis, *l. ſed etſi* 26. §. 9. *ff. ex quib. cau. maior.* V.605 g licet vim vi propulſare, *ff. lib. 1. tit. 1. l. 1.* §. 2 f expedit, ne quis re ſua malè vtatur, *ff. lib. 1. tit. 1. l. 1.* §. 2 d vtile quid ſit, *l. ſeruum* 33. §. 2. *ff. de procur.* V.369 k donans, ad quid teneatur, *l. eum qui* 22. *ff. de donation.* N.165 l appellatione quæ contineantur, *l. is qui* 11 *ff. ad l. Iul. maieſt.* N.1441 f vocabulum impropriè ſignificat alias à Romana reipublicas, *l. in honorarius* 35. §. 1. *in duumuiros, ff. de obligat. & act.* N.902 k

Rempublicam defendere cuilibet permittitur, *l. ſeruum* 33. §. 2. *ff. de procur.* V.369 r

reſcindi dicuntur ea, quæ ſine reſciſſione alias tenerent, *l. ambitioſa* 4. *ff. de decre. ab ordin. facien.* N.1774 l poſſunt ſententiæ aduerſus Remp. eccleſiam, pupillum, & ſimiles latæ, prætextu inſtrumentorum de nouo repertorum, *leg. cauſas* 1. *C. de ſent. aduerſ. fiſ.* 16 b interdum ea quæ tenent, *l. ambitioſa* 4. *ff. de decr. ab ordin facien.* N.1774 f locatio agri publici à locatore ex cauſa, *l. cotem* 11. §. 1. *ff. de publicanis.* N.144.o non poteſt id quod ipſo iure nullũ eſt, *l. ex empto* 11. §. 6. *is qui, tit. de act. empt.* V.1811 h

Reſcinditur actione quod metus cauſa vi compulſiua factum, *l. conſenſiſſe* 2. *ff. de ind.* V.673 e

reſciſſoria actio pro veteri actione, *l. vt mihi* 21. *ff. de don.* N.195 h non competit niſi reſtitutione impetrata, *l. ſi is* 31. *ff. ex quib. cau. maio.* V.610 h

reſcriptum pro decreto iudicis, *l. prætor* 4. §. 5. *ff. de eden.* V.246 x ¶ Ambitioſum præſumitur contra legem factum, *l. denique* 3. *ff. de min. 25. an.* V.531 e ¶ Quibus ex cauſis vitietur, *l. vniuerſis* 6. *tit. de precib. imper. offeren.* C.238 m ¶ Generale non derogat ſpeciali etiã præcedẽti, *l. decurionib.* 3. *Co. de ſilentiar.* 240.o habetur pro libello, vt eius oblatione perpetua actio intelligatur, *l. dubium* 1. *titu. quando libel. princip. datus litis conteſt. faci.* C.239 ¶ Impetratum tranſit ad hæredes actiuè & paſſiuè, etiam ſi non ſit productum in iudicio & in reſcripto nulla fuerit hæredũ mentio, *l. dubium* 1. *tit. quando libel. princip. datus litis conteſt. faciat.* ¶ Principis vni præſidi factũ ſimpliciter ad omnes extenditur, *l. relegatorum* 7. §. 10. *interdicere, ff. de interd.* N.1582 ſpecialiter conceſſum vt quis ſequatur conditionem matris non valet, ſecus ſi generaliter, *l. exemplo* 36. *Cod. de decurionib.* C.54 z ¶ Proprio motu principis latum bona propria cuiquam adimere atque auferre non poteſt, *l. quicumque* 17. *C. de om. agr. deſ.* V.191 f ¶ Subreptitium ſuſcipientis pœnã, *leg. his* 5. *Cod. qui milit. poſſunt.* 275 a proprio motu vtrum valeat, *l. diſpoſitione* 1. *Cod. de collation. donator.* 44 q ſubreptitiũ quemadmodum præſumatur, *l. ſi quis* 3. *C. de aqu. educt.* 160 e ſuper matrimonio cõtrahendo an valeat, *l. nefandiſſimum* 2. *tit. ſi nupt. ex reſcrip. pet.* C.1044 f non valet contra publicam vtilitatem impetratum, *l. iubemus* 2. *Cod. de nauib. non excuſ.* 123 z libelli vim habet vt lis conteſtata dicatur, at non vt pro libello conditionali habeatur, *l. dubium* 1. *tit. quando libel. princip. datus lis. conteſt. faciat.* C.239 . eſt perpetuum non annale, niſi certum tempus in eo ſit adiectum *l. ſi libellum* 1. *ti. de diuer. reſcript.* C.246 per mendacium impetratum an valeat, *l. præſcriptione* 2. *tit. ſi contra ius vel vtil. pub.* C.243 f

Reſcripto creditor impetrare à principe non poteſt, *l. quoties* 1. *tit. de precib. imperat. offerend.* C.235 impetrari poteſt, quod prodeſt petenti, & alij non nocet, modò id quod impetratur nõ ſit prohibitum à iure peti, *l. reſcripta* 7. *tit. de precib. imper. offe.* C.238 n dilatio peremptoria debiti, debitori concedi non poteſt, moratoria ſeu temporalis poteſt, *l. quoties* 1. *titu. de precibus imper. offeren.* C.235 e non poteſt reſcindi iure perfecta donatio, *l. cum te* 9. *tit. de donation.* C.1010 r vnico liberatorio à tributis nemo liberari poteſt, *l. nec* 3. *tit. de precib. imper. offeren.* C.236 k

reſcripta cõtra ius impetrata, nullius ſunt momẽti, *Auth. coll. 5. Nou. 69. tit. 4. vt omnes obed. cap. 4. arripiat*, §. 2. *ſi verò* I.28 h requirunt ſubſcriptionem quæſtoris, *l. omne* 2. *C. de pet. bon. ſub.* C.23 a generalia, nullius ſunt momenti, *l. omnes* 6. *tit. ſi contra ius vel vtil. pub.* C.245 b.

¶ Ambigua intelligi oportet ſecundùm ſupplicationem, *l. ſi libellum* 1. *tit. de diuer. reſcrip.* C.246 non facilè cõceduntur cõtra publicam vtilitatẽ, *Nou. 134. tit. 17. vt nulli iud. ca. 6. & hoc.* A.591 h falſa ſuggeſtione impetrata nõ tenent, *l. cum* 1. *tit. de collatione.* C.1629 a contra legem ſpecialem, legis cui derogatur mentionem facere debent, *tit. de pace Conſt.* C.182 c ſine quæſtoris ſubſcriptione non valent, *ca. 9. quia, tit. 7. de non alien. aut permut.* A.79 d antiqua reparari debent. *Auth. coll. 6. Nouel. 80. tit. 9. de quæſtore.* 367 l contra ius Dei, naturale, gentium & ciuile an & quando valere poſſint, *l. omnes* 6. *titu. ſi contra ius vel vtil. publ.* C.245 impetrari poſſunt aduerſus modicum damnũ priuati, *l. reſcripta* 7. *tit. de precib. imper. offeren.* C.238 p aduerſus vtilitatem publicam nullius ſunt momẽti, *l. nemo* 7. *C. de fund. priuat.* 111 k obreptitia videntur præſumi, in quibus res alienæ poſtulanti addicuntur inſcio domino, *l. ſi qua C. de fund. & ſalt.* 212 u non valent, *l. ſi qua* 2. *C. de fund. & ſalt.* 212 u an pleniſſimè interpretari liceat & oporteat, *l. ſæpe* 8. *ff. de offic. præſ.* V.146 f principis vt res diuinæ habentur, *l. ſacrilegij* 5. *titu. de diuerſ. reſcrip.* C.247 in dubio an perennia ac perpetua, *l. falſo* 2. *tit. de diuerſ. reſcrip.* C.246 g pleniſſimè interpretamur *l. beneficium* 3. *ff. de conſt. princip.* V.86 a principis contra pupillum ſtatutum, *tit. de pace Conſtantiæ.* E.182 c principum & põtificum, an hæc formula ſi preces veritate nitantur, neceſſariò requiratur, an verò ſubintelligatur, *l. vniuerſa* 7. *tit. de diuerſ. reſcrip.* C.248.o

reſeruatio omiſſa condici poteſt, *l. ſi bonorum* 35. *ff. de ſeruit. vrb. præd.* 994 t

reſidui appellatione interdum totum intelligitur, *l. quod ſi* 80. *ff. de hæred. inſt.* I.504 u

reſiſtere iudici vel prælato an & quomodo liceat, *l. omnes* 33. *C. de decurio.* C.53 i licet principis officialibus, *l. prohibitum* 5. *C. de iure fiſci.* 4.o

reſolutorium pactum cuius cauſa ſit adiectũ ineſt, *l. ſed ſi* 10. *tit. de in diem addict.* V.1763

Reſoluto iure authoris, reſolutum ius acceptoris neq; dari poteſt priuato niſi detur poſitione, *l. vbi* 4. *tit. de in diem addict.* V.1760 l contractu perinde res habetur, ac ſi contractũ non fuiſſet, *l. Pomponius* 13. §. 1. *ff. de adquir. poſſeſſ.* N.423 d iure datoris reſoluitur ius accipientis, §. *qui ius, titul. 4. ſi de inueſtitura.* F.8 h

reſpondere hæres non cogitur, niſi vbi eſt maior pars hæreditatis, *l. ſi fideicõmiſſum* 50. *ff. de iud.* V.709 quis cogi poteſt à iudice petitioni criminoſæ, vel quæ delictum contineat, *l. 21. quotiens*, §. 3. *in poteſtate, tit. 4. ff. de nox. act.* V.1110 poteſt per dubitationem, *l. quod &* 3. §. 7. *planè, ff. de lib. hom. exhib.* N.774 a quis debet ante & poſt litem conteſtatam, *l. non ſolum* 39. *ff. de procu.* V.376 f reus tenetur patrono ſiue aduocato aduerſarij *l. ſi ſine* 9. §. 2. *interrogatum, ff. de interrog. act.* V.1194 reconuentus legatus cogitur, *l. Paulus* 9. *ff. de legat.* N.1764 e ad actoris narrationem nõ intelligitur, qui de declinatoria exceptione vtitur, *l. res* 1. *tit. de lit. conteſt.* C.543 e alius pro alio ratione officij cogi poteſt, *l. ſine* 9. *ff. de interrogat. act.* V.1195 a non cogitur ante tempus ad deliberandum petere, qui probabiliter dubitat, *l. & quia* 6. §. 1. *interdictam, ff. de interr. act.* V.1194 k

reſpuere poteſt iudex libellum malè cõceptum, *l. omne* 1. *ff. de off. adſeſſ.* V.158 l

reſtauratio murorum fieri non debet inconſulto principe, *l. reſtaurationi* 3. *C. de diuer. præd.* 214 u

reſtagnare, *ff.lib.39.tit.3.l.1.§.6* x

reſtagnationis damnum, *ff.lib.39.tit.3.l.2.§.4* B

reſtituendę ſeruitutis & feudi rationes diuerſæ, *l.ſed etſi 17.ff.de excep.*N 814.o

Reſtituendum dolo petimus, *cap.ſi autem. 40. Authen.de nuptiis.* 193 f

reſtituere minor magiſtratus cognoſcere num poſſit cũ quis cognoſcit vice eius, *l.aduerſus 3.ti.ſi aduerſ. cau.iud.*C 431 a

¶Pro ſe reſtitui deſiderare, *l.denique 3.§.7.ff.de mino.25.ann.*V.537 ſ aduerſus ſuam ſententiam magiſtratus poſſunt, *l.in cauſa 16.§.5.ff.de mino.* V.558 a pro deſtruere & in ſtatum priſtinum ponere, *l.prætor ait, ff quod vi aut clam.*N.735 e par aduerſus parem ſententiam poteſt, *l.minor 18.ff.de min.25.an.* V.557 f

reſtituere pro dare, *l.ait prætor 1.§.1.ff.quor.bonor.*N.632 m rogatus res reſtitutioni obnoxias minuere poteſt propter ſua ſuorúmque alimenta, *Nou.108.tit.9.de reſtitut. §.1.nos igitur.* A.472 a minuere quartam reſtitutioni obnoxiam poteſt vt captiuos redimat, *Nou.108.tit.9.de reſtit.§.1.nos igitur.* A.472 a non poteſt minuere res reſtitutioni obnoxias, vt ex iis aliquid donet aut conferat eccleſiæ, *Nou.108.tit.9.de reſti.§.1.nos igitur.*A.472 y ex bonis reſtitutioni obnoxiis dotare filiam poteſt, *Nouell.108.titu.9. de reſtitut. §.1.nos igitur.* A.471 t

¶Hæreditatem rogatus detrahit dotẽ ſibi debitam & quodlibet aliud debitum, *l.legatum 105.ff.de legatis & fideicommiſſis.* I.842 y

¶Plus nemo rogari poteſt, quàm ipſe accipiat, *l.filius 104.ff.de leg.& fideicomm.*I.853 b qui non vult rem quam habet venalem liberatur dando rem vel pretium, *l.nõ enim 9.ff.de act. rer. amot.*I.77 d grauatus quidquid ex hæreditate ſupererit, *l.Imperator 70.ff.de leg.& fideic.*I.922 y in integrũ an hodie poſſint municipales magiſtratus, *l.in cauſa 16.§.5.ff.de minor.*V.558 minorem aduerſus ſuam vel prædeceſſoris ſententiam an & quãdo iudex poſſit, *l.præſes 42.ff.de min.25.an.* V.579 d pro cognoſcere de reſtituendo, *l.cum fideicommiſſum 7.ff.de confeſſ.* N.558 r dicitur qui eandem cauſam reſtituit actori, *l.Iulianus 9.§.5.quantum, ff.ad exhib.*V.1185 l pro præſtare, *l.magis 4.ff.de rebus cor.qui ſub tut.*I.549 e grauatur quidquid ex hæreditate ei ſupererit, *l.Imperator 76.ff.de leg.& fideic.*I.922 y famæ prætor non poteſt, ſed ſolus Princeps vel Senatus, *l.hunc titulum 1.§.10.ff.de poſtul.*V.333 l quis dicatur, *l.reſtituere 35.ff.de verb.ſignif.* N 1809 i

Reſtituit qui reſtitui facit, *l.ſi quis 1.titu.de defenſoribus ciuitatum* C.181 i

reſtitui interdum minor non poteſt, *l.etiam 3. tit.ſi tutor vel cura.*C.427 c an poſſit minor vt poſt tempus offerendi iam elapſum debitũ offerat, *l.auxilium 37.§.1.ff.de minor.25.an.*V.575 d nobis non poteſt quod nunquam habuimus, *l.Iulianus 17.§.1.ff.ex quib.cau.maio.*V.598 i an poſſit præſens cõtra abſentem, *l.cum miles 30 §.1.ff.ex quib.cau.maior.*V.609 f fideiuſſor minoris etiam inuito minore poteſt, *l.minor 51.§.1 ff.de procurat.*V.394 d poteſt procurator minor 25.annis ad agendum, *l.ſi læſus ſit minor 61.ff.de procurat.*V.394 d non poteſt minor in ſpecialibus, *l.ait prætor 7.ff.de minor.* N.539 c & non currere tempora differunt, *l.ſi qua 42.ff.ex quib.cau.maio.*V.614 d non poteſt præſens aduerſus abſentem ſi habuit quẽ conueniret, *l.is qui 39.ff.ex quib.cauſ.maior.* V.613 c non poteſt qui nihil amiſit, *l.illud 15.ff.de off præſ.*V.149 c dicit propriè quod fuit amiſſum, *l.prætor ait, §.21.ſi aduerſus, ff.de vi & vi ar.*V.676 t vtrum minor poſſit aduerſus iuſiurandum, *leg.ſi minor 1.tit.ſi aduerſ.vend.*C.432 q quibus ex cauſis aduerſus fraudationem minor poſſit, *l.ſi qua 1.tit.vbi & apud quem.* C.462.o nõ poteſt minor aduerſus confeſſionem factam in delicto atrociori, *l.auxilium 37.§.1.ff.de minor.25.ann.*V.574 p minor ſi mandatum exceſſit, *l.cum mandatu 23.ff.de minor.25.ann.*V.561 g minor poteſt, licèt habeat exceptionem iure communi, *l.in cauſa 16.§.3.ff.de minor.25.ann.*V.550 ad appellandum minor poteſt, *l.ait prætor 7.§.10.ff.de mino.25.ann.*V.544 q minor aduerſus nouationem à ſe factam, *l.patri 27.§.2.ff.de minorib.*V.567.o minor ad pœnam furti petendam, *l.auxilium 31. ff.de minorib.25.annis.* V.573 d ciuitas poteſt in iudicialibus & contractibus, *leg.in cauſa 1.titu.de officio eius qui vicem alicuius iudicis vel præſidis obtinet.* C.274 l ad repudiandum hæreditatem minor poteſt, *l.ſi cum 2.tit.ſi minor ab hæreditate ſe abſtin.*C.448 r minor & quando poſſit non reſtituto eius aduerſario, *l.ſi ex 2.titul.ſi aduerſus tranſactionem.*C.439 g non debet minor in his quæ geſſit iure communi, *l.non 9.tit.de in integr.* C.422 ſ ad totam cauſam plus eſt quàm ad appellationem tantùm reſtitui, *l.in rem, de ind.*C.432 l

¶ Minor non debet ſi quid fecit quod diligẽs paterfamilias faceret, *l.non 9.tit.de in integ.*C.423 ſ

¶Poteſt minor in iis quæ ſine mandato geſſit, *l.cum mandato 23.ff.de min.25.an.*V.561 g contumax, *l.diuus 7.§.1 ff.de in integr. reſt.*V.475 p an poſſit princeps læſus, *l.in contra lib.3.tit.quib ex cauſ.*C.479 d in integrum caſtra & villæ non poſſunt, *l.Reſpublica 4 tit.quib.ex cauſ.*C.480 g in integrum eccleſia poteſt, *l.ſi ab hoſtib.5 tit.quib.ex cauſ.* C.480 minor poteſt aduerſus nomẽ contractum à tutore, probatum poſtea à curatore, *l.ſi probatum 19 ff.de tutel.& rat.*I.318 d in integrum poteſt Reſpub. aduerſus contractum, *l.qui ſolidum 78.ff.de leg.& fideic.*I.948 g an & quatenus poſſit minor aduerſus venditionem, *l.venditio 1.tit.de præd.*C.1251 a poteſt minor ad appellandum, *l.cum 4.tit.ſi min. ſe maior.* C.457 c ſemel denegatum ob defectum probationis ætatis poteſt, *l.cum 4. tit.ſi min.ſe maior.*C.457 b poteſt minor aduerſus impetrationem ætatis, *l.omnes 1.tit.de his qui.*C.459 aduerſus ſuam confeſſionem minor non poteſt, & cur, *l.ſi cum 1.tit.ſi min. ſe maio.*C.454 ſ aduerſus confeſſionem tutoris ſui minor poteſt, *l.9.ſi ſine, §.6.illud ff.de interrog.act.*V.1195 e vt omiſſam probationem repetat, *l.in vna 3.tit.ſi ſæpe in integ.*C.458 u ¶Si in mutatione ſtatus læditur, *l.denique 3.§.8. ff.de minor.25.an.*V.537 nouans actionem iudicati in aliam actionem, *l.minor 40 ff.de minor.25.ann.*V.578 i minores aduerſus Rempub. *l.inter minores 8.ff.de in integ.reſt.*V.476 u opus pro deſtrus, *l.cum prætor 81.ff.de verb.ſignific.*N.1811 n aduerſus rem iudicatam minor ex cauſis poteſt, *leg.venditio 1.titul.de prædiis.* C.1255 a

reſtituitur minor aduerſus ea quæ à tutore geſta ſunt, *l.etiam 2.tit.ſi tut. vel cur.*C.427 f nemo vt quid lucretur cum damno alterius, *l.ſciendum 18.ff.ex quib.cauſ.maio.* N.598 abſenti actio cum onere ſuo, *l.ſi quis 40. ff.ex quib.cauſ. maiores.* V.614 abſens Reipub.cauſa ad totam cauſam, *l.inter minores 8 ff.de in integ.reſt.* V.476 y nemo ad futuram calumniam, *l.ſi qua 40.ff.ex quibus cau.maio.*V.614 d priuilegiatus aduerſus priuilegiatum, *l.quia Reipub.46. ff.ex quibus cauſis maior.* V.615 g minor aduerſus dolum præſumptum, de præterito non de futuro, *l.vbi 8 ff.de eden.* V.250 ſ mulier læſa in dote conſtituta, *l.minor 48.§.1.ff.de minor 25.an.*V.582 x quis ob abſentiam ſuam, at non ob dolum, *l.vtilitas 1.ff.de in integr.reſtit.* V.475 e ad vſucapionem impediendam, non ad adquirendam captus poſtliminio reuerſus, *l.denique 19.ff.ex quibus cauſ. maior.*V.599 b minor aduerſus commiſſum vectigal. *l.ſi ex 9.§.4. ff.de minor.25.ann.* V.547 d aduerſus ſententiam, *l.in rem 5.titu ſi aduerſ.rem ind.*C.432 l aduerſus ea quæ omiſit, *l.minoribus 8.tit.de in integr.* C.422.o filiusfamilias minor aduerſus fideiuſſionem pro extraneo factam, *l.filius 1.tit.de filiofa.mino.* C.423 b

¶Aduerſus iuris ignorãtiam, *l.minorib.8.tit.de in integ.*C.422.o actio, *l.conueniſſe 2.§.in omnib.7.ff.de iud.*V.572 minor aduerſus veniam ætatis non inſinuatam à iudice, *l.eos 1.tit.de his qui.*C.458 hæreditas ex Trebelliano, *l.ſed etſi 18.ff.de iud.*V.689 plerumque aliquis ad lucrum etiam cum damno alterius, *l.prætor ait 1.§.7.ex cuius, ff.de itinere actúq.*N.707 n

¶ex Titulo de capite minutis actio prima vtilis vel in factũ, *l.pertinet 2.§.1.ff.de cap.min.*V.584 q minor aduerſus allegationes amiſſas, *l.ſi in 35.ff.de minor.*V.572

Reſtituendus ita eſt minor vt non in lucro neque in damno ſit, *l.patri 27.§.1.ff.de min.25.an.*V.567 e

Reſtituendi verbum plenam & perfectã habet ſignificationẽ, *l.videamus 38.§.4.in Pauliana, ff.de vſur.*V.1062 *l.ex diuerſo 35.§.1. vbi autem, ff.de rei vind.*V.846 b latè patet, *l.debitor 40.§.2.ſoluta, ff.de pign.act.*V.1445 f

Reſtituendo ad terminum terminus non poteſt, *leg.in his.tit.de temp.in integ,*C.472 e

reſtitutus minor, in lucro morari quatenus non debet, *l.qui 1.tit.de repud.* C.464 r ciuitati nõ recuperat antiquum ius ſedendi, *l.decuriones 1.tit.de decurion.& fil.eorum.* N.1729 c

Reſtitutoria actio datur à prætore non à lege, *l.ſi mulier 16. ff.ad SC.Velleia.*V.1584

Reſtituto minore an & quando non reſtituatur eius aduerſarius, *l.qui 1.tit.de repud.* C.464 r

Reſtitutis obligationibus tales quales ab initio fuerunt reſtituendæ ſunt, *l.licet 43.§.1.quoties, ff.de iure dot.*V.2140 f

Reſtituuntur minores etiam aduerſus quaſi cõtractus, *l.verùm 11.§.2.ff.de min.25.an.*V.550 n

Reſtituto minore quibus caſibus etiam reſtituatur ei⁹ fideiuſſor, *l.in cauſa 12.ff.de min.25.an.*V.553

Reſtituto minore non ſtatim reſtituitur eius fideiuſſor, *l.in cauſa 12.ff.de minor.*V.552 ſ

reſtitutio denegatur ei qui iure cõmuni vſus eſt, *l.fideiuſſor 11.tit.de tranſact.*C.321 n quibus maioribus detur ex alia cauſa, quàm abſentię reipub. *l.neque 4.tit.de reſti. milit.* C.467 p minori non eſt neceſſaria aduerſus ipſo iure nullam ſententiam, *l.minor 4. ff.quod falſo tutore.* I.29 q ad appellandum aduerſus quam ſententia detur, *l.ſi poſt 1.tit.ſi ſæpe in integ.*

in integ.C.457 p non datur ad rem illicitã,l.ſed etſi 25.tit.de don. int.vir.& uxor.V.2195 h iis datur, qui ipſo iure ſunt obligati,ca.4.illud,tit.1.de hered.& falc.A.19 nõ datur niſi aduerſus ea quæ currunt ipſo iure,l.qui grauatos,C.de cenſ.192 ſ in integrũ delegatur fauore minorum, l.cum res 1.ff.de dam.inf.N.35 f propter minimum damnum non datur, l.ſcio 4.ff.de in integr. reſt.V.473 m non impeditur etiamſi competat condictio,l.in cauſa 16.§.5.ff.de min.25.an.V.55 b aduerſus dotis conſtitutionẽ datur minori,l.ſi ex 9.§.1.ff.de min.25.an.V.546 r quomodo collatur,l.minor 32.ff.de min.25.an.V.571 ■ non dat minoribus ſi ipſo iure tuti ſint,l.in cauſa 16.§.4.ff.de minor.25.ann.V.555 in ambulatoriis poſſeſſionibus datur,l.in cauſa 16.ff.de min.25.an. V.554 an & quando detur minoribus aduerſus delictum,l. ſi ex 9.§.2.ff.de mino.25.ann.V.546 p patri datur vt filij ſucceſſor,l.denique 3.§.10.ff.de mino.25.ann.V.538 i non datur minoribus doli capacibus aduerſus delictum,l.ſi ex 9.§.2.ff.de min. 25.an.V.546 contra res bis iudicatas dari poteſt ex noua cauſa,l.minor 18.§.2.ff.de min.25.an. V.558 nulla eſt priuationis ad habitum, l.ſi ex 9.§.4.ff.de min.25.an.V.547 c ex cauſa capitis minutionis,quemadmodum dicatur perpetua, l.pertinet 2.§. 5.ff.de cap.minu.V.585 k ſemel denegata iterum peti non poteſt,l.ait prætor 7.§.9.ff.de min.25.an.V543 d quandoque datur aduerſus delictũ,l.Papin.20 ff.de min.25.an.V.560 k id confert minori,quod maiori appellatio,l.præſes 42.ff.de min.25.ann.V. 579 e datur minoribus adrogatis,l.ſi ex 9.§.4.ff.de min.25.ann. V.547 c an detur vbi aliud eſt auxilium ſpeciale,l.in cauſa 16 §.1.ff.de minor.V.556 hæredibus,& in hæredes datur,l.ſi intra 6.tit.de in integ.C.621 e non concurrit cum cõtraria actione, quæ datur aduerſus eundem,ſecus ſi contra diuerſos, l.etiã 5.tit.ſi tut.vel cur.C.428 ■ doli metúſve cauſa indulgetur iure actionis,l.de pupillo 4.§.17.ff.de op.nou.nun.N.1910 ad reſtituẽdum nõ datur,l.ea quæ 5.tit.de temp.in integ.C.474 t impetrari poteſt, vt ad rei vindicationem quis reſtituatur contra poſſeſſorem, l.ſi cum 6.tit.de reſtit.milit.C.469 g quoties poſtulatur qui citari debeant, Nou.119.tit.2.vt ſponſ.larg.ca.6.ad hæc.A. 518 u intra quod tempus detur maiori, minori ſuccedenti, l.ea quæ 5.tit.de temp.in integ.C.475 y omnis conſiſtit in interpretatione iuris,l.apud 2.§.1.reſtit.ff.de verb.ſign.N.1864 y non datur ei,qui iure cõmuni tutus eſt, l.de tutela 7.tit.de in integr. C.422 g peti poteſt ex cauſis antiquis, l.quanquam 2.ſi ſæpe in integ.C.458 r hæreditatis certæ perſonæ fieri iubetur, l.cũ 77. ff.de leg.& fideic. I.935 c ad totam cauſam fit, vbi noua cauſa prætenditur,aliàs ad appellandum tantùm,l.quanquam 2.tit.ſi ſæp. in integ.C.458 r peti poteſt apud ſucceſſorem præſidem, l.cum 4.tit.ſi min.ſe maio.C.457 c vtrũ pluries detur,l.in noua 3. tit.ſi ſæp. in integr. C.458 t poſtulata impedit executionẽ ſententiæ.l.poſtulata 1.tit.in integ.C.463 f cui non cõpetat,l.in conſilio 1.tit.qui & aduerſ. C.452 r aduerſus ſentẽtiam maioribus datur,l.ſi filia 23.§.4.ff.famil.erciſc.V.1134 t iuſtis ex cauſis præſentibus etiam datur,l.26.electio,§.6.ſi abſente tit.4. ff.de noxal. actio.V.1112 i & fictio poſtliminij, idem operantur in teſtamẽtis,l.6.ſi quis.§.12.quatenus,ff.de iniuſt.rup & irr.fact.teſt.I.431. vt minoribus,ita & maiorib.datur officio iudicis, l.ab hoſtib. 15.§.3.ff.ex quib.cauſ.maior. V.596 k an detur iuranti & decepto,vltra dimidium iuſti pretij,l.ſacramẽta 2.tit.ſi aduerſ.vend. C.434 d filiofamilias,an & quibus caſibus detur,l.deniq; 3.§. 4.ff.de min.25.an.V.534 u nõ eſt actio, l.in cauſa 16.ff.de min.25. ann.V.555 b per obliquum datur filiofa.minori aduerſus patrem,l.ſi poſt 1.tit.ſi aduerſ.lib.C.437 indiuidua eſt, l.tutor 47.§. 1.ff.de min.25.an.V.582 m aduerſus ſententiam,ca.anteriorum 1. de appell.Auth.207 h quæ ad appellandum ■, vtrum eodem modo fiat,l.quanquam 2.tit ſi ſæpe in integr.C.458 r quandoque datur defuncto, quæ non hæredi,& econtra,l.non ſolum 6.ff. de in integr.reſtit.V.474 q ſæpius dari poteſt,l.ait prætor 7.ff.de mino.25.an.V.543 d ad quod vſq; tempus poſſit differri,l.intra 39.ff.de mino.N.577.o ¶Datur officio iudicis,non iure actionis,l.quaſi 24.§.5.ff.de min.25.an.V.564 a Delegatur fauore maiorum,l.cum res 1.ff.de dam.inf.N.35 f vni nõ datur in alterius damnum,l.in cauſa 13.ff.de min.25.an. V.552 ſ non datur ei, qui tutus eſſe poteſt iure communi,l.Iulianus 17.§.1.ff.ex quib.cau. maior.V.598 i non datur aduerſus factum, l.Titia 62. ff.de iure dot.V.2150 h non datur propter minimã deceptionem, l.interdum 19.§.1.ff.de min.25.an.V.559 non datur aduerſus ea quæ non tenent,l.ſiue generalis 61.ff.de iure dot.V.2149 c hæreditatis fieri non poteſt procurator in rem ſuam, leg.ſi mulier 59.§.1.ex aſſe,ff.de iure dot.V.2148 r fideicommiſſi inhæret & perſonæ eius,qui iuſſus eſt reſtituere, l.ſi mulier 59. §.1.ex aſſe.ff.de iure dot. V.2148 t non efficit vt inutile teſtamentum valeat, ſine noua confirmatione,ſecus in codicillis, l.ſi incertus 1.ff.de lega. & fi.deic.I.975 c ex Trebelliano habet in ſe iuris authoritatem,quia transfert ius actiuum & paſſiuum, l.ſi mulier 59.§.1. ex aſſe,ff.de iure dot.V.2148.& actio ſpecialis non datur contra eundem,l.in cauſa 16.ff.de min.25.ann.V.555 b ſi minori denegatur,multo magis & maiori,l.nec non 28.§.3.ff.ex quibus cauſis maio.V.607 x an detur minori habẽti aliud auxilium,l.etiam 5.tit.ſi tut.vel cur.C.428 p ¶Datur minori ſolutionẽ accipienti,l.verum 11.§.3.ff.de min.25 ann.V.550 r ignoranti datur,l.ſi ſic 7.ff.quemad.ſeru.amit. V.1044 u non datur cum alia actio ſpecialiter datur,l.in cauſa 36 ff.de min.25.an.V.555

¶Dat aduerſus eos qui ſunt obligati iure ciuili, l.puberes 101. ff.de ver.obl. N.993 g requirit vtriuſq; partis præſentiam, l.omnes 3.ff.de in integ.reſt.V.473 h

¶Datur vel iure actionis vel officio iudicis,l.vtilitas 1.ff.de in integ.reſt.V.73 g locum non habet aduerſus libertatem, l.ſiue per 2.ff.de in integr.reſti.V.473 f ob ſtatus mutationem quæ dicatur,l.ſiue per 2.ff.de in integ.reſt.V.473 f ex iuſto errore quando detur,l.ſiue per 2.ff.de in integr.reſt.V.473 ■ non datur cõtrà libertatem,l.& eleganter 7.ff.de dolo.V.508 e actionis de dolo biennio finitur,l.huius edicti 2.§.1.ff.ex qui.cau.maio.V.591 f aduerſus emptorem ſerui eiuſdémq; manumiſſorẽ non datur, l.& elegãter 7.ff.de dolo.V.509 a quemadmodũ detur aduerſus facti confeſſionem erroneam,l.cum fideicommiſſum 7.ff.de confeſ. N.559 i an detur aduerſus finitam vſucapionem poſt modicum tempus,l.nec non 28.§.3.ff.ex qui.cau.maio.V.607 c nõ datur minori exoneratio, l.ait prætor 7.ff.de minor. V.539 c an & quomodo detur aduerſus interruptionem vſucapionis factam à flumine,l.poſſideri 3.§.17.ff.de adq.poſ.N.415 i non datur aduerſus parẽtes & patronos,l.& eleganter 7 ff.de dolo.V.509.a pro deſtructione, leg.ſemper 15. ff.quod vi aut clam. N.755 a ■ detur filiofamilias in iis quæ geſſit iuſſu patris, l.denique 3.§. 4.ff.de minor.25.annis. V.535 aduerſus aditionem hæreditatis quibus detur,l.ait prætor 7.§.4 ff.de minor.N.541 f ſtatum priſtinum reſtituit,l.hunc titulum 1.§.10.ff.de poſtul. V.334.o an ſit neceſſaria in his,in quib.citatione ſola perpetuata eſt actio, l.ait prætor 23.§.4.ff.ex quib.cauſ.maior.V.602 q non petere poteſt ex iuſtiſſima cauſa errans in iure,l.ſciendum 1.§.17.ff.de ſeparat.N.598 b ¶Datur etiam maioribus ex cauſa,l.denique 3. §.4.ff.de minor.25.ann. V.538 u non datur aduerſus manumiſſum niſi ex cauſa,quæ concedatur à principe, l.& eleganter 7. ff.de dolo.V.506 delegatur fauore maiorum, l.& eleganter 7.ff. de dolo.V.509 delegatur fauore maiorum,l.cum res 1.ff.de dam. inf.N.35 f

reſtitutionis cõcedendæ cauſa debet eſſe vera & iuſta copulatiuè,l.omnes 3.ff.de in integ.reſt.V.473 k petendæ tẽpus currere incipit maioribus abſentibus Reipub.cauſa,l.nec non 28.§.3 ff.ex quib.cau.maio.V.607 a cauſa exigit litis conteſtationem, l.nec non 28.§.4.ff.ex quib.cau.maio. V.607 vtile tempus quadriennium, leg.huius edicti 1. §.1.ff.ex qui.cau.maio. V.591 f faciendæ cauſa plurium abſentiarum tẽpora coniunguntur,l.nec nõ 28.§ 3 ff.ex quib.cau maio. V.607 b & indulgentiæ differentia,l.hunc titulum 1.§.10.ff.de poſtulan.V. 334.o petendæ tempus quadriennium, l.interdum 19.ff.de minor.V.558 g quadriennium hodie continuum eſt,l.in his 1.tit. de tempo.in integr.C.472 e beneficium datur etiam ſucceſſori militis,l.ea quæ 4.tit.de temp.in integ.C.473 & indulgentiæ nõ eſt differentia in bonis,ſed in fama,l.ſi quis 40. §.1. ff.ex quibus cau maio.V.614 in integrum cauſa mixti imperij eſt,l.cum res 1.ff.de dam.inf.N.35 f cauſa vna eſt & eadem,cum ea quæ cõpetebat ante petitam reſtitutionem, l.qui proprio 46. ff.de procur.V.391 ad totam cauſam & ad appellandum differentia,l. ſi poſt 1.tit.ſi ſæp.integ.C.457 p

Reſtitutioni hæres obnoxius,l.ſed etſi 28.ff.de ind.V.689 g

Reſtitutionem an faciat ceſſare decretum iudicis, l.ſi quidem 18. tit.de prædiis.C.1255

Reſtitutioni res obnoxiæ dotis cauſa minui poſſunt,tit.9.qualiter olim pot.feud.alien. F.42 h minui poſſunt à grauato dotis vel antenuptialis donationis conſtituendæ vel reſtituendę cauſa, Auth.col.4.Nou.39.tit.18.de reſtit.& ea quæ, ca.1.quamobrem.A. 248 g

Reſtitutionem petens aduerſus venditionem ſui pignoris, ante omnia emptori pignoris reſtituere debet, l.ſi cum 6.titu.de reſtit.milit.C.469 ■ in integrum impedit promiſſum ex certa ſcientia,l.ſed etſi 4.§.1.ff.ſi quis cautio.V.26 e nunquam cenſeri excluſam niſi excludatur expreſſè, l.poſtquam 4.tit.de pactis.C. 298 e

Reſtitutione data,antiqua actio vtilis intenditur,l.in cauſa 16 ff. de min.25 an.V.555 b impetrata an & quæ competat reſtitutis actio,l.metũ 9.§ 4.ff.quod met.cau.V.483 i facta à patre in caſu legis huius,tranſeunt actiones ex Trebelliano, l.cum 11.ff.de lega.& fideic.I.759 g opus non eſt aduerſus ea quæ nunquam tenuerunt,l.ſi cum 1.tit.ſi min.ſe maio.C.454 x minor plus conſequitur,quàm ſi ageret actione primitiua, l.Æmilius 38 ff.de minor.25.ann.V.575 d reponitur priſtina obligatio,l.hac in factum 14.ff quæ in fran.cred.N.618 b in integrum impersonalis exceptio inducitur,l.in cauſa 11.§.1.ff.de minor.25.ann.V.553 petita abſtinendi beneficium habent pupilli & adulti, l.ſi tam 1.tit ſi tut.vel cur.C.426 t

Reſtitutioni obnoxius nõ vltra quartã ſuam alienare vel obli-

gare pôt, *col 4. No.38.ti.18.de reſtit.* A.246 q manumittere ſeruũ reſtitutioni obnoxiũ inter viuos nõ poteſt, teſtamento pôt, *col.4. Nou.38.tit.18.de reſtitut.* A.146 q non eſt opus aduerſus ea quæ ipſo iure nulla ſunt, *l.non eſt 2.tit.de præd.* C.1151 g

Reſtitutione in integrum poſtulata nihil eſt innouandum, *l.qui 1.titu.de repud.* C.465 u gregis an & quando aliena capita veniant, *l.ſed ſi par 2.ff.de rei vind.* V.822.o in priſtinũ quis conſequitur ſpeciem, quantitatem, actionem, *l.ſi ex 2.titu.ſi aduerſ. tranſact.* C.436 g poſtulata aduerſus primũ emptorem citandus eſt poſſeſſor quia eius intereſt, *l.cum miles 30. §.1.ff.ex qui. cau.maior.* V.609 e obnoxius hæres adire hæreditatẽ cogi poteſt, *l.ſed etſi 28.ff.de iud.* V.689 b

Reſtitutiones in integrum hodie impetrantur etiã à delegato iudice, olim nõ niſi ab ordinario, *l.omnes 3.ff.de in integr.reſtit.* V.473 g à prætore introductæ, *l.Stichum 15. §.3.quod vulgo, ff.de ſolut.* N.1188 fiunt cauſa cognita, *l.verum 11.§.3.ff.de min.25.ann.* V.510 p arbitraria, *l.arbitrio 18.ff.de dolo.* V.519 b ex æquitate introductæ, *l.ſequitur 4.§.27.ff.de vſucap.* N.459 b

Reſtitutionibus in integrũ pacta & conuentiones deſtrui poſſunt, *l.hoc edictum 1.ff.de min.25.ann.* V.530 m

reſtringere debemus pœnas, *l.ſi fine 15.ff.de in ius voc.* V.194 r

reſtringitur lex per ſuam rationem, *l.hæc actio 4. ff.de calumn.* V.469 a

Reſtringenda omnia, *l.ſed ſi hac 10.§.12.ff de in ius voc.* V.190 b

reſultare, *l.hæres 19.§.ſi quis 1.ff.de iud.* V.683

reſtrictio, *ff.lib.39.tit.2.l.46* u

retentio cõmodati competit commodatario ob impẽſas in rem commodato ſibi datã factas, *l.creditorem 15. §.2.ſed cum, ff.de furt.* N.1275 f interdũ datur pignoris, licet eo caſu non detur actio, vt in omni nudo pacto, *l.conuentio 1.ti.de pig.& hypoth.* V.1903 e ob impenſas quibus caſibus concedatur, *ff.lib.39.tit.2.l.44.§.1.* i facilior eſt adquiſitione, *l.poſſeſſio 1. ff.de adq.poſſ.* N.402 a non habet locum in dote, *l.rem 1.t.t.de rei vxor.act.* C.1094 rei alienæ fit iuſta ex cauſa quæ fit propter impenſas, *l.ſi quis 22.ff.de adq.poſſ.* N.429 l facilior adquiſitione, *l.poſſeſſio 1.§.21.ff.de adq.poſſ.* N.408 r

Retentioni iura magis fauent quàm actioni, *l.rem quæ 15.ff.de adquir.poſſ.* N.420 i

Retentione impenſas ſeruamus, *l.rem mihi 21.ff.commod.* V.1420 f ſeruare ſumptus poſſumus, *l.Ariſto 18.§.2.ff.de donat.* N.163 q rei ſeruare expenſas poſſumus, *l.cum mandatu 23.ff.de minor.25.ann.* V.561 k

retinere quaſi pignus venditam rem ipſe vẽditor poteſt, donec pretium ſoluatur, *l.hæreditatis 22.ff.de hære. vel actio.vend.* V.1783 c fideiuſſoris obligationem cauſa iuris honorarij quo ſenſu dicatur, *leg.Stichum 95.§.3.quod vulgo.ff.de ſolut.* N.1188 r & amittere contraria, *ff.de adq.poſ.* N.399. animo poſſeſſionem omnium prædiorum poſſumus, *l.prætor ait 1.§.27.vim, ff.de vi & vi arma.* N.678 h pro impedire, *l.Stichum 95. §.3.quod vulgo, ff.de ſolut.* N.1188 c

Retinemus facilius à nobis quàm ab aliis quæſita, *l.ſi quid 28.ff. de capt.& poſtlim.* N.1678 p

Retinens partem, totum retinere videtur, *l.cum ſtimus 21.C.de agric.& cenſit.* 181 c

Retinendæ rei ius habet venditor quandiu non ſoluitur pretium, *l.ſi id quod 27.§.1.ſi pupilli, ff.de reſ.in.vend.* V.1786 c donec caueatur quando competat, *leg.ſi neceſſaria 8.§.1.ſi pignori, ff.de pign.act.* V.1415 c

Retinendo ſeu per retentionẽ quædam ſolida cõſequimur quæ agendo non conſequimur, *l.& ideò 3.ff.de act.rer.amot.* I.75 f

retorquere crimen poteſt libertus aduerſus patronum, *l.libertus 14.ff.de in ius voc.* V.192 i

retinentur quædam quæ nõ petuntur, *l.ſed ſi 11.ff.de iureiur.* V.1278.o quid facilius quàm adquiritur, *l.poſſeſſio 1.§.21.ff.de adq.poſſ* N.408 k

retrotrahitur ratihabitio, *l.licet 56.ff.de iudic.* V.704

Retrotrahuntur facta, *l.huic ſcripturæ 15.ff.ad l.Aquil.* V.1064.x

retorquutio iuris in quibus non fiat, *l.hoc edictum 1.§.1. ff.quod quiſq.iur.* V.177 a non fit in his quæ motu proprio principis cõceduntur, *l.hoc edictum 1.§.1 ff quod quiſque iur.* V.177 b

retractare confeſſionem ſuam nemo poteſt, *l.ſi patronus 20.§.1 ff.de donat.* N.164 g

retractari ſtatus quando dicatur, *ff.ne de ſtatu.* N.355 ſententia poteſt ex falſis inſtrumentis lata, *l.ſed ſi hac 10.§.2.ff.de in ius voc.* V.188 r cõfeſſionem ſuam nemo poteſt, *l.ſi patronus 20.§.1. ff.de donat.* N.164 g ſententia ex falſis inſtrumentis lata, *l qui adgnitu 11.ff.de except.* N.811 k

retrahi ad ſuam curiam pœnæ ſpecies, *l.ſi quis 4.Co.de fabricenſ.* 135 d

retrotrahi infamia an poſſit, *l.furti 6.§.2.ff.de his qui not.infam.* V.345 a

reuerti id dicitur quod antea fuit eius ad quẽ res reuertitur, *l.interdum 11.§.1.ff.de adq.poſſ.* N.430 x

reuenire fundus venditori dicitur qui eſt inemptus, *l.lege 5.ff.de leg.commiſ.* V.1789 k

reuerentia debetur patrono, *l ſed ſi hac 10.§.13.ff.de in ius voc.* V.190 b doli actione excluditur, *c.ſi vnus 27.§.5.ff.de pactis.* V.288 z generali exemptione non conceſſa intelligitur, *l.ſi quis 3.ti.de bon.lib.* C.1296 y alia in faciẽdo, alia in non faciendo, *l.ſicut 1.tit.de in ius voc.* C.293 d cauſa eſt vt filius patri doli exceptionem obiicere nõ poſſit, *l.palam 2.ff.de doli mali & met.except.* N.854 nimia quid efficiat, *l.iuſiurandum 1.ff.quar.rer.act.non datur.* N.879 e quocunque modo patrono debetur, *l.ſed ſi 10.§.13.ff.de in ius voc.* V.180 b & iuſta ignorantia doli exceptionem excludunt, *l.apud Celſum 4. ff.de doli mali & met.excep.* N.861 nimia & metus quaſi paria, *l.iuſiurandum 1.ff.quar.rer.actio non datur.* N.879 q

Reuerentiam debet minor maiori impendere, *l.nihil 4.C.de curioſ.* 261 g

reuocatoriæ actiones ſunt quatuor, *l.defuncto 2.titu.ſi in fraud.patr.* C.1300 e

reuocatio mandati ignorante mandatario ipſi mandatario non nocet, *l.ſi mandaſſem 15.ff.mandati.* V.1646

reuocare mandatum emẽdi antequã nuncius ſciat reuocatã, mandati cauſam non mutat, *l.origo 1.titu.de contr.emp.* V.1725 h non poſſumus quod nobis conſentientibus alienatum, *tit.39.de alien.patern.feud.* F.85 h

Reuocari propriè ea dicuntur quæ trãſlata fuẽre, *l.hæc in factum 14.ff.quæ in frau.cred.* N 618

Reuocantur ea quę in fraudem creditorum geſta ſunt, *l.ait prætor 1.ff.quæ in frau.cred.* N.606 i

Reuocatorij edicti proponẽdi tempus quemadmodũ vtile ſit, *l.qui autem 6.§.14.ff.quæ in frau.cred.* N.616 b

Reuocatorio edicto an & quando pignus reuocetur, *l.illud 23. quæ in frau.cred.* N.618.t

Reuocari non poteſt libertas ſemel præſtita, *l.iuriſgentium 7.§.2. ff.de pact.* V.261 g

Reuocari poteſt donatio facta ei quæ vxor eſſe nõ poteſt, *l.donationes 3.ff.de donat.* N.169 l

Reuocari non poteſt donatio remuneratoria, *l.Aquilius 27.ff.de donat.* N.167 i

Reuocatoria edicto actiones quarũ dies expirat reuocantur, *l.prætor 10.§.22.ff.quæ in frau.* N.617 d

Reuocatoria vtilis quando & in quem detur, *l.ait prætor 10.§.10. ff.quæ in frau.cred.* N 614 d

Reuocatorio edicto omnes obligationes reuocãtur, *l.prætor 10.§.22.ff.quæ in frau.cred.* N.617

reuocata re in fraudem alienata an & quando pretium emptori ſit reſtituendum, *leg.ſi debitor 7.ff.quæ in frau.cred.* N.610 e

Reuocatorio edicto actiones quarũ dies expirauit reuocãtur, *l.ait prætor 10.§.23 ff quæ in frau.cred.* N.617

reus an & quando poſſit actorem cogere litigare ſub certo iudice, *l.in criminali 5.tit.de iuriſd.* C.558 ſ pro accuſato, *l.Pamponius 86.ff.de acqui.vel omit.hæred.* I.684.o expromiſſore, *l.Iulianus 13.§.23.item, tit.de act.emp.* V.1822 k

Reus abſoluitur actore non probante, *Auth.col.6.Nou.73.tit.2.de inſtrum.caut.* 340 ſ ſe vel per pugnam defendere vel iurare tenetur, *tit.27.de pace tenenda.* F.68 b an & quomodo habeat in poteſtate actorem exigendi vt agat, *l.purè 5. §.3. actoris qui, ff. de doli mali & metus exceptione.* N. 871 a præter ſpem & inuitus in iudicium trahitur, *leg.purè 5.§.3.actoris, ff.de doli mali & met.except.* N.871 b in aquæ pluuiæ arcendæ actione tria probare debet, *ff lib.39.tit.3.l.2.§.8* r actoris officium ſuſtinet excipiendo ſeu factũ opponendo, *l.agere 1.ff.de except.* N.807 ſuſcipit iudicium actore per legem prohibito agere, *l.vir bonus 18 ff.iudic.ſolui.* N.1242 ad actorem refertur, *ff.de duob.reis.* N.1033 eſt fauorabilior quàm actor, *l.penult 6.tit.de temp.in integ.* C.476 m

Reo potius quàm actori deferendum iuramentum & cur, *l.in bonæ 3.tit.de reb.cred.* C.701 e multa conceduntur, quæ actori non conceduntur, *Nouell.112.titu.13.de litigioſis, cap.3.omnem.* A.480 ſ

Reorum & eorum qui deliquerunt melior eſſe conditio non debet, *l.hæc ratio 3.titu.de donat. inter virum & vxorem.* V.1179 a alij originaliter, alij ex poſt facto, *l.& quæ 8.titu.de edendo.* C.290 n

Reo debendi conuento, non datur dilatio ad correum abſentem exhibendum, *Nou.90.tit.11.de duob.reis permitt.cap.1.ſi quis.* A.451 a

reges ſacerdotes fuẽre apud quaſdam gentes, *l.ſacra 9. §.1. ff.de rer.diuiſ.* V.118 y

Regis

regis filius non eſt dicendus, qui natus eſt antequam pater rex eſſet, *Auth. quod tit. de nupt.* C.1029

rex Romanorum Romulus, *ff. lib.1. ti.3. l.2* f extra regnum, an pro rege habendus ſit, *l. praeſes 3. ff. de off. praeſ.* V.142.o

rigori præualet æquitas, *ff. lib.39. tit.3. l.2.* § 6.b

Rigoris & æquitatis diſſimilitudo, *l. de hæreditate 19. ff. de caſtrenſ. pecul.* N.1709 n

Rigori ſtricto æquitas præferenda, *ff. lib.39. tit.3. l.2.* §.5 d

ripæ vſu publicæ ſunt, *l. flumina 3. ff. de flum.* N.656 n proprietas eſt priuatorum, *l. quod principio 23. §.2. ff. de aqu. plu. arc.* N.133 a vſu, publica proprietate vicinorum, *l. ſi epiſtolam 05. ff. de adquir. rer. dom.* N.399 c *l. ergo 30. §.1. ff. de adquir. rerum dom.* N.379 c

rite Iuris ſolemnitatem denotat, *l. hos colare 2. ff. de inoffi. teſtam.* V.716.o

riuus quid, *l. damni 30. ff. de dam. inf.* N.87 z

riuales qui, *l. hoc iure 4. §.6. ſi aqua, ff. de aqua quot.* N.724 c

Riui non purgati periculum, *l. de pupillo 4. §.11. ff. de oper. noui nunt.* N.17 c

roma papæ an ſubdita ſit, *l.15. omnia. §.4. ff. de offic. præfect. urb.* V.127 b

Romæ veteris variæ appellationes, *coll.4. Nouell.19. tit.4. vt eccleſ. Romana.* A.103 n

Roma caput orbis terrarum, *l. nemini 17. C. de conſul.* 229 b communis patria, *l. ordinem 2. C. de conſul.* 228 a

¶Auaritiæ caput, *l. originus 3. §.2. ff. de vſucap.* N 453 d vetus & noua, *ff. proœm. gloſſ. t, pag.* 50 continentibus ædificiis finitur, *l. nam 4. ff. de penu leg.* I.1219 d

Romæ eſt mons Auentinus, *ff. lib.1. tit.2. l.2.* §.8 d ¶An omnes liberi qui Romæ ſunt, *l. ſeruo 2. ff. qui & à quib.* N.313 f

Romæ habitare quibus ex cauſis non liceat, *l. ſi cum 22. §.4. ſi patri, ff. ſol. matr.* I.29 e

romphæa quid, *l. idem 2. ff. de vi & vi arm.* N.683 c

rogare pro admonere, *l. ſi negotium 26. tit. de neg. geſt.* C.401 c

Rogationes dominorũ, & principum, præcepti locũ obtinent, *l. merito 1. §.1. ſed ego, ff. quod iuſſu* N.1575 h

rogatus teſtis non præſumitur, *l. diuus 44. ff. de milit. teſtam.* I.606 t

Rogatione, ſeu rogando ſimpliciter nemo obligatur, *l. idémque 10. ff. mandati.* V.1639 c

Rogatus & iuſſus differunt, *l. ſi finita 15. §.34. ff. de damno infect.* N.65 n

rogatio teſtem idoneum facit, *l. inuiti 8 ff. de teſtib.* V.2091 b

rubrianum Senatuſconſultum vnde dictum, *l. cum verò 26. §.7. ff. de fideic. lib.* N.157 h

rubrica ex generali, lex generaliter intelligitur, *l. plebs 1. C. de capitation.* 185 a

rudera, *l. euenit 6. ff. de dam. inf.* N.41. *in caſu.* quid, *l. prætor ait 7. §.2. ff. de dam. inf.* N.44 k materia eſt fracta, vel diſſoluta, *l. prætor ait 7. §.1. ff. de dam. inf.* N.44 k

ruſtici lites per medium diuidunt, *l. Neſennius 34. ff. de negot. geſt.* V.454 u

ruſticæ viæ, pro in rure conſtitutis, *l. prætor 2. §.24. hoc interdictum, ff. ne quid in loco publ.* N.655 e

ruſticitati ignoſcitur, *l. ex quacunque 2. §.1. ff. ſi quis in ius vocatus.* V.196 g excuſatur, *l. ſi quis 7. ff. de iurſdict.* V.168 m

¶Non parcitur, in his quæ introducta ad rigorem iuris conſeruandum, *l. cum 10. tit. de iur. & fact. ign.* C.233 m *l. temporibus 1. ff. de inſpic. vent.* I.203 h

ruſtici ſagaces in delictis nõ excuſantur ob ipſam ruſticitatem, *l.6. ff. de excuſ.* I.260 x ementis parcitur, *l. quemadmodum 1. C. de agric. & cenſit.* 170 m

Ruſticitas pro ſimplicitate, *c 6. ff. de excuſation.* I.260 n pro iuris ignorantia, *l. quicunque 8. tit. qui admitt. ad bonor. poſſeſſ. poſſunt.* C.1309 p

Ruſticitati ignoſcitur, vt & imperitiæ, *l. qua quiſque 1. §.5. ff. de eden.* V.245 b

Ruſticitati ignoſcitur, *l.2. ff. ſi quis in ius.* V.196 g

ruſticus deterioris eſt cõditionis, quàm miles in pugna, & pœnis corporalibus, *tit.27. de pace tenend. §.3. ſi ruſticus.* F.70 g

Ruſticorum panis groſſus, *l. ſeruis 99. titu. de legatis & fideicommiſſ.* I.1074 h

ruina inter caſus fortuitos numeratur, *l. amiſſi 52. ff. de fideiuſſ.* N.1099

rumpi vt teſtamentum poſſit quid neceſſe ſit, *l. ſi quis 6. ff. de iniuſt. rupt. & irrit. fact. teſtam.* I.426

S

SAcer locus qui ritè per Pontifices Deo cõſecratus eſt, *l. ait prætor 1 ff. ne quid in loco.* N.648 f

Sacerdotes ſacra miniſtrãt & cõficiũt, *ff. lib.1. ti.1.* c vt ſint intereſt, *ff. lib.1. tit.1. §.2* e reges fuère apud quaſdam gentes, *l. ſacra 9. §.1. ff. de rer. diuiſ.* V.118 y

Sacerdotium pro cura ludorum publicorum, *l. ſi de t: C. de petit. ſucceſ.* 104 x eſt dignitas, *c.1. omnes, tit.11. vt indi. ſine quoquo ſuffra.* A.84 n

Sacra quandoq; recipiunt æſtimationem, *l. ſacra 9. §.2. ff. de rer. diuiſ.* V.119 a curiæ, *l. quis tam 52. C. de decur.* C.59 b

¶Miniſteria in eccleſiis fieri debent, *Nouell.131. titu.13. de eccleſiaſt. titul. cap.8. ſi quis.* A.577 e miniſtrant & conficiunt ſacerdotes, *ff. lib.1. ti.1.* l patriæ poteſtatis quæ ſint, *l. filia 12. titu. de collat.* C.1331 a

Sacræ rei dominium transferri non poteſt, *leg. æde ſacra 73. tit. de contrah. emp.* V.1755 e

Sacramentales qui ſint, *§. cum autem 1. tit.4. ſi de inueſtit.* F.7 b

Sacerdos in danda pœnitentia, ius ſuum cuiq; tribuit, *ff. lib.1. tit.1.* l

Sacerdotes ſacris vacare oportet, *l.32. §.4. ſacerdotio, ff. de recep. arbit.* V.649 m

Sacramentum militare, *l. quod ait 2. §.3. ff. de his qui not. infam.* V.341 e

Sacramentis vis hominis hæret quàm maximè, *l. ea verò 3. tit. profectio.* V.1684 p

Sacratiſſimæ ſunt leges, *ff. lib.1. tit.1* l

Sacrificia quæ vetita, *l. nemo 1. C. de theſau.* C.25 e

Sacrilegus quis dicatur, *cap.9. mitiores, coll.4. Nou.22. li.1. de nupt.* A.169 p

Sacrilegium triplex, *l. ſacrilegi 9. ff. ad l. Iul. pec.* N.1515 g

Sacrilegij crimen, *l. hæres 19. §.1 ſi quis, ff. de iud.* V.684 g

Sacrilegij inſtar, indignũ ducere quempiã dignum iudicauit, *l. ſacrilegij 5 tit. de diuer. reſcrip.* C.147 ¶Punitur qui aduerſus leges cõmittit, *l. omnes 4. de priuil. cor.* 270 z ¶Teſtetur qui mandatum principis contemnit, *l. ſi quis 1. C. vt dignit.* 235 n

Sacrum ſcienti vendi non poteſt, *l. æde ſacra 73. titu. de contrah. empt.* V.1755 e

Salaminius, *ff. proœm. pag.*41

Salarium aduocato idẽ in aliis officialib⁹ eſſe exiſtimãt, *l. poſt 15. titu. de aduoc. diuerſ. iudic.* C.351 e aduocato quando ſit pręſtandum, *l. ſi qui 1. tit. de ſuffrag.* C.720 f aduocati qua actione poteſt peti *l. ſi qui 1. tit. de ſuffra.* C.720 c

¶Defuncti quemadmodũ hæredibus præſtetur, *l. lege 4. Co. de domeſt.* 243 a ¶Doctor an extra ordinem petere poſſit, *l. præſes 1. ff. de extraord. cogn.* N.1787 o ¶Magiſtratui adſeſſori, doctori & ſimilibus datum non repetitur, *l. præſes 1. ff. de extraord. cogn.* N.1790 l ¶Medico prænumeratum, ea lege vt ægrotum aliquem curaret, *l. ſi liber 9. tit. de cond. ob cauſ.* C.732 p

¶Nudum non facit aliquem magiſtratum, *l. Barbarius 3. ff. de off. præt.* V.131.o ¶Tutori conſtitui poteſt à iudice vt & à teſtatore, *l. à tutoribus 33. ff. de admin. & peric. tut.* I.188 h

Salarium integrũ anni non debetur ſcriptori, qui operas locauit, *l. poſt 15. tit. de aduoc. diuerſ. iud.* C 351 ante ſententiam ſolui debet & cur, *§. illo, tit. de iud.* C.520 q vtrũ debeatur aduocatis ex publico ſi cliens ſalariũ præſtare non poſſit, *§. iſto, ti. de iud.* C.510 p aduocatis, nutricibus, obſtetricibus, medicis & ſimilibus debetur officio iudicis, *l. quoties 9. ff. de admi. & peric. tut.* I.173 g ſiue honorarium aduocatus petit iudicis officio, *§. illo, tit. de iudic.* C.320 p in principio eſt præſtandum, *l. præſes 1. ff. de extraord. cogn.* N.1996 l

Salarij reſiduum defunctus legatus non modò tranſmittit ad hęredem, ſed eius petendi actionem, *l. ſi abſenti 11. ff. de leg.* N.1765 a non debetur à domino infirmo famulo, *l. Stichum 39. §.3. ff. de ſtatulib.* N.303 i

Salarij mercedis nutrij philantropij differẽtia, *l. præſes 1. ff. de extraord. cogn.* N.1790 m

Salaria debita tranſmittuntur ad hæredes, *l. annonas 1. Co. de annon. ciuil.* 145 b

Salicta fit agri colendi cauſa, *ff. lib.39. tit.3. l.1. §.5. in marg.* f

Salinæ ſunt eorum, in quorum prædiis naſcũtur, *l. forma 4. ff. de cenſib.* N.1796 f

Saraballa, *l. Claudius 16. ff. qui potior. in pign.* V.1941

itized by Google

Saltuarius dicitur ſaltuum cuſtos, *leg.ſi ita 16.ff.de vſu & habit.*V.956 r

Saltuenſes qui,*l.nulli 13.C.de fund.patri.*205 f dicuntur qui colebant ſaltus patrimoniales, *l.cura 3.qui mil-tit.poſſunt.*274 x

Saltus, *ff.proœm.gloſ.*b,*in fi.pag.*47 pro iure paſcendi in ſaltu, *l.teſtatrix 20.ff.ſi ſeru.vind.*V.1049 k

Saluianum interdictum & Saluiana actio an idẽ ſint, *l.in Saluiano 2.ff.de Saluia.interd.*N.783

Salus, *ff.proœm.pag* 41

Salus impugnat qui mortem vel quaſi inferre alicui deſtinat, *l.interpoſitas 13.tit.de tranſact.*C.322 i

Salutare principem cuique non licet,*l.cum introiſſent 1.Co.de vetera.*299 e

Saluum conductum an & quando violare liceat, *l.defuncto 6.ff.de pub ind.*N.1413

Saluo iure ſuo quid recipiens proteſtatione tale ius ſuum conſeruat,*l.communi 7.ff.com.diuid.*V.1164 m

Sancti conuerſatio,*l.ſi finita 15.§.13.ff.de dam.inf.*N.57 r

Sanctum an à ſagminibus,an à ſanctione dicatur, *l.ſanctum 8.ff.de rer.diuiſ.*V.118 q

Sanctio Reip. *ff.proœm.pag.*42 pro imperiali reſcripto interdũ ſumitur,*ff.proœ.in marg.*g *pag.*42 tribus modis dicitur,*ff.proœm.in gl.*n,*pag.*42 interdum teſtatoris diſpoſitionem ſignificat,*ff.proœm.in gloſ.*n.*pag.*42

Sanguinis ratio tollit præſumptionem iniuriæ inferẽdæ,*l.veſtem 39.ff.de iniur.*N.1386 p

Sanguinis ratione aliquid conceditur, *l.eos 2.ff.de recepta.*1401 d perturbatione ſublata mulier nubere poteſt,*l.liberorum 11.§ 2.ff.de his qui not.infa.*V.340 b

Sanguinem ſuum reddere cuilibet permittitur, *l.in omnib.1.tit.de iureiur.*C.492 f

Sapientia ciuilis vera Philoſophia dicitur, *ff.lib.1.tit.*1.u omnis à Deo domino eſt,*l.nam 2.ff.de legib.*V.73 a diuina,*l.ſed etſi 28.§.ſi paterfa.5.ff.de ind.*V.689

Sarcofagus *l.libertis 18.ff.de alim.vel cib.leg.*I.1349 c

Sata ſolo cedunt,*l.qua ratione 89.ff.de adq.rer.dom.*N.367 a

Satiſdare de facto an ſufficiat, *l.qui ſatiſdare 3.ff.de fide. & mãd.*N.1070.o iudicatum ſolui debet procurator reconuẽtus,*l.ſeruum 33.§.3.ff.de procu.*V.37 o pater cogitur filiũ defendens,*l.filiusfa.14.ff.qui ſatiſ.cog.*V.211 h cogitur reus procuratoris ſui nomine,*l.in cauſæ 27.§.1.ff.de procur.*V.363 e poſſeſſor immobilium an cogatur, *l.de die 8.§.1.ff.qui ſatiſ.cog.*V.365 l rem pupilli ſaluam fore, qui tutores teneantur,*l.ſi nondum 1.tit.de tut.vel cur.*C.1202 i tutores teſtamentarij non coguntur,*l.teſtamento 17.ff.de teſt.tut.*I.19 a qui tutores teneantur,*Auth.coll.6.Nou.72.tit.1.vt hi qui.*337 z

Satiſdare & cauere differunt,*l.prætor ait 1.ff.de ripa munien.*N.671 b cogi contumelia eſt honeſto & laudato viro,*l.teſtamẽto 17.ff.de teſt.tut.*I.127 an cogantur qui facultates habent, *l.minor 51.§.2.ff.de procu.*V.394 h hi tantùm tutores coguntur,qui legitimi vel dati ſine inquiſitione,*l.ſi nemo 19.ff.de teſt.tut.*I.128 l cogitur qui immobilia non poſſidet, *l.quoties 17.Co.de dignit.*225 l debet procurator non habens mandatum ratam rem dominum habiturum, *l.ſeruum 33.§.3 ff.de procurat.*V.370 r vt priuati ita & ciuitatis defenſor debet, *l.neque ſocietas 1.§.3.ff.quod cuiuſque vniuer.*V.405 l debet ſcholaris in curia communi,etiamſi priuilegium alleget,*l.conuenisse 2.§.ſed ſi dubitetur 6.ff.de iudic.*V.676 m tenetur colonus litigans aduerſus dominum,*l.litibus 19.C.de agri.& cenſ.*176 r qui alieno nomine quid petit,*l.de pupillo 9.§.5 ff.de ope.nou.nunt.*N.20 q de debito poſt dilationẽ ſoluendo, is cui à principe dilatio ſolutionis conceſſa eſt, *l.vniuerſa 4.C.C.de precib. imper.offeren.*C.236 dicitur quidam fideiuſſorem vel pignus, *l.promiſſor 21.ff.de conſtit.pecu.*V.1402 y lege iuſſus liberatur dando fideiuſſorem, *l.promiſſor 21.ff.de conſtit.pec.*V.1402 y non ſolet conuentus ſuo nomine actione perſonali, *cap.39.ſi plurium,tit.4.ff.de noxalibus actionibus.* V.1117 i de rato regulariter ei procurator rei non ſolet,*l.8.§.2 ſi quis,ff.rem ratam habe.*N.1249 p non tenetur poſſeſſor immobilium,*l.ſed etſi quis 4.§.5.ff.ſi quis caut.*V.226 q hi tutores non coguntur,qui idonei ſunt electi,*l.ſi nemo 19.ff.de teſtam.tutel.*I.128 l

Satiſdat conuentus ſuperficiarius, *l.hoc amplius 9.§.4.ff.de dam.infe.*N.47 d creditor pignoris damni infecti nomine,*l.qui bona fide 13.§.1.ff de dam.inf.*N.50 e qui dat fideiuſſorem,*l.& magis 4.ff.de ſolut.& lib.*N.1131 m

Satiſdatio pro nuda promiſſione, *l.ex empto 11.§.9. idem, tit.de act.emp.*V.1812 r cautio eſt cũ fideiuſſore, *l.illud,ff de off.præſ.*V.149 g ¶ Legitima quæ dicatur,*l.ſi quis 3.ff.iudic.ſolui.*N.1232 r ¶Iudicio ſiſti, non extenditur ad cauſam vſq; appellationis, *Auth.coll.5.Nouel.94.tit.4.de his qui ingred.*273 g ¶Operis noui interdum ſatiſdationem,interdum cautionem continet,*l.ſtipulatio 21.ff.de oper.noui nunt.* N.32 l ¶Rem pupilli ſaluam fore præcedere debet adminiſtrationem tutelæ,*Auth.col.6.Nouel.72.tit.1.vt hi qui.*337 l

Satiſdatio durare non dicit die finita ſatiſdationis,*l.prætor 20.§.12.ff.de op.nou.nunt.*N.31 b frequentius non præſtatur ex inopia,quàm ex malitia, *l.ſi conſtante 24.§.2.quotiens,ff.ſolut.matr.*I.35 f quemadmodum fiat pro qualitate perſonæ,*l.prætor ait 1.ff.de ripa munien.*N.673 e ¶Fit cum fideiuſſore,*l.diuus 5.ff.de hæred.pet.*V.749 e

Satiſdandi verbo quid contineatur, *l.ſatiſdationis 61.ff.de verbor.ſignif.*N.1817 e

Satiſdediſſe videtur ei,per quem conſtat quominus ſatiſdet,*l.ſi cuius 13.ff de vſufr.*V.888 g

Satiſdatur pro opere, quod fit in publico per decem annos,*l.ſi finita 15.§.7.ff.de dam.inf.*N.56 u

Satiſdatio vbi petatur,*l.fideicommiſſum 1.tit.vbi fideicom.* C.565 b neceſſaria quæ dicatur, *l.ſi fideiuſſor 7.§.1.ff.qui ſatiſ.cog.* V.105 a

Satiſdationis loco poſſeſſio ſuccedit,*l.ſciendum 15.ff.qui ſatiſd.cog.* V.212 i

Satiſdationis iudicatum ſolui tres partes,*l.hæc autem 5.§.2.ff.quib.ex cau.maio.*N.565.o

Satiſdationis ex operis noui nuntiatione formula,*ff.de oper.noui nunt.*N.2

Satiſdationi obnoxius non poteſt creditorem aut aduerſarium ſuum cogere,*l.in eo 110.ff.de reg.iur.*N.1899 d

Satiſdationi quis eximitur ob ſummam paupertatem,*l.ſi autem 8.ff.de neg.geſt.*V.425 e

Satiſdationes neceſſariæ quæ dicantur, *l.de die 8.§.4.ff.qui ſatiſd.cog.*V.207 g

Satiſdatum non intelligitur, niſi duret ſatiſdatio, *l.prætor 20.§.12 ff.de op.nou.nunt.*N.31 b

Satisfacere quiſque debet de ſua conſcientia, *Nou.90.ti.2 de teſtibus cap.2.quia vero.*A.428 r vel ſatiſdare damni infecti quis intelligitur, *l.damni 18.§.12.ff.de damno infecto.*N.73 d

Satisfacit fideiuſſor creditori de bonis debitoris, *l.venditor 49.ff.de ind.*V.702 f

Satiſdat agens nomine alieno,*l.qui bona fide 13.§.15.ff.de damn.inf.*N.54 q

Satisfeciſſe intelligitur qui rei æſtimationem ſoluit arbitrio boni viri definitam,*tit.de pace Conſtantiæ.*E.189 f

Satisfieri dato fideiuſſore, vel pignore volẽti creditori poteſt, *l.ſatiſdatio 52.ff.de ſolut.*N.1161 g

Satisfactio quemadmodum fiat, *l.Paulus 38.§.2.ff.de liber.cau.*N.348 l debet fieri eadem bonitate, *l.Labeo 25.§.2.de recept.arbitr.*V.642 t *l.qui prior 29.ff.de iudiciis.*V.690 x

Satisfactionis ordo,*l.qui prior 29.ff.de ind.*V.690 x

Satyra *ff.prœm.§.1.pag.*44

Satyrici ſaltando non ſeriatim procedunt,*ff.proœm.gloſ.*m,*pag.*44

Schema quid,*Nou.123.tit.6.de ſanctiſſimis epiſcop.cap.35.ſi quis.*A.55 i

Scalæ quid,*l.ad reparationem 7.C.de aquaduct.*161 n

Schema quid,*Nou.123.tit.6.de ſanctiſſim.epiſcop.cap.4.ſi vero.*A.556 i

Scalas muro communi adponere licitum eſt vni ex ſociis ſi nullum damnum fit parieti,*l.fiſtulam 19.§.1.iniuria.ff.de ſeru.vrb.præd.*V.986 l

Scena quid,*l.quod ait 2.§.5.ff.de his qui not.inf.*V.341 h

Scapha non eſt pars nauis, ſed per ſe nauicula quædam,*l.Marcellus 3.§.1.armenta,ff.de rei vind.*V.823 d

Scæuola lib.2.quæſt *l.qui 26.ff.de inof.teſtam.* V.737 lib.ſingulari quæſtionum,*l.de acceſſionibus 14.ff.de diuer.temp.præſcript.*N.848 libro 3.Reſponſorum, *l.Titia 13.ff.de inof.teſtam.*V.731

Schematici augmentum quid, *Nou.97.tit.9.de æqual.dot.cap.2.diuid.quoque.*A.442 r

Schema quid,*Nouel.123.tit.6.de ſanctiſſim.epiſcop.cap.12. vt autem.* A.541 a

Schola pro vniuerſitate hominum, *l.Glorioſiſſimi 8.titu.de diuerſ.reſcript.*C.248 q

Scholaris *l.cõſenſiſſe 2.§.1.cõuenire ff.de ind.*V.673 i tres habet iudices in cauſa ſua,*ff.proœ.gl.4.pag.*42 debet in curia cõmuni ſatiſdare. etiam ſi priuilegium alleget, *l.conueniſſe 2.§.ſed ſi dubitetur 6.ff.de iud.*V.676 m in ſcholis an habeat domicilium,*l.ſiccus 2.tit.vbi de crimin.*C.361 i

Scholari nocens, nocet publico,*l.vniuerſos 1.C.de ſtud.lib.*142 b

¶An poſſint habere rectores, l.per iniquũ 7.tit.de iuriſd.C.559 l qui, No.117.tit.18.vt liceat matri & auia, c.10.quia vero.A.505 ſ tres habẽt iudices, ff.proœ.glo.1.pag.51 iuriſdictioni poteſtatis ſubſunt, Nou.123.tit.6.de ſanctiſſ.epiſc.c.21.ſi quis.§.1.ſi vero.A.547 a

Scire pro opinari, l.ventre 84.ff.de adquir.vel omit.hære. I.682 i quid ſit, ff.lib.39.tit.3.l.2.§.8.o

¶Propriè eſt veritatem viſu acceptam in mente tenere, ff.lib.39.tit.3.l.2.§.8 ¶Et debere par culpa eſt, l.qui cum 19. ff.de diuer.reg.iur.antiq.N.1873 l & ſcire debere paria, l.qui fundum 7 §.2.ff pro emp.N.499 e debent omnes quid ſuum non ſit, l.omnes 8.C.de agric.& cenſ.172 t hoc eſt vehementer opinari, ff.lib.39.tit.3.l.2.§.8.o

Sciens à iubente differt, l.ſi familia 5.ff.ſi fam.furt.feciſſ.dicatur.N.1334 ſ alicui impendens an ſumptus repetat, l.domus 58.ff.de leg.& fideic.I.805 c ab alio decipi non videtur, l.ſi Titius 48 ff.de fideiuſſ.N.1094 p qui quid lege vetitum accipit ſibi præiudicat, ff.proœm.gloſſ.a,pag.51 alias tenetur qui alias non teneretur, l.hoc autem 12.ff.de hæred.vel act.vendi. V.1778 m qui liberum emit nihil emit, l.qui ſciens 33. ff.de liberali cauſa. N.346

Scientia pro vehemẽti opinione, l.ſi duo 3.§.11. in hoc, ff.vti poſſid.N.700 g ¶Diuina, l.ſed etſi 28.§ ſi paterfam.5. ff.de iud.V.689 filij vitium patri noceat, l.imo 16.§.3.ff.de liber.cauſ.N.337 t ¶Legitima pro legati ſciẽtia, ff.proœ glo. k, pag.43 ¶Venditoris vitium reale continet l.iniquiſſimum 5.ff.de iur.& fact.ign.V.2098 l

¶Vnius an alteri noceat, l.mulier 5.tit.de ſponſ.C.1003 a l.ſed Iulianus 7.§.non ſolum, ff.de SC.Maced.V.1499 b emptori nocet, l.ſi tamen 48.tit.de ædil.edict.V.1990 & ignorãtia eorũ per quos nobis adquiri poteſt nobis obeſt & prodeſt, l.iniquiſſimum 5.ff.de iur.& fact.ign.V.2098 l eius qui emit alio nomine vt nuntius nõ inſpicitur, l.cum 51.tit.de ædil.edict.V.1991 x poſt traditionem non obeſt, l.ſed 7.ff.de pub.in rem act.V.871 h patientiã inducit, l.Labeo 19.ff.de aq.pluu.arc.N.131 g nobilitare videtur vt paria ſint bene literatus & nobilis, l.Societatis 5.tit.pro ſocio. V.1681 r vel ignorantis in multis attenditur, l.ſi ſeruus 31.ff.de pign.act.V.1441 d quandoque præiudicat, & quandoq; non, l.ſeruus 38.tit.3.de don.inter vir.& vxor.V.2208 m

¶Seu conſciẽtia ſola ſceleris quis tenetur, l.cum 1.ff.de SC.Sila.& Clau.I.720 ſ quandoque tantum operatur quantum iuſſus, l.17.ſi ex, §.1.ſi plures, tit.4.ff.de noxal.act.V.1106 t

Scienter aut ex ſcientia certa promiſſa ſtrictè obligant, l.ſed etſi quis 4.§.5.ff.ſi quis caut.V.226 ſ

Scientiæ & ignorantiæ diſtinctio, l.Iulianus 13. tit.de action.empt. V.1817 b

Scientiam iuris ciuilis Inſtitutiones continent, ff.proœm.gloſſ.x, pag.46

Scientia habetur pro cõſenſu vbi ſimplex conſenſus ſufficit, l.ſoluto 1 §.2.voluntatem, ff.ſolut.matr. I.6 r apud acta vim habet ſtipulationis, l.pupillus 1.ff.de fideiuſ.I.33 b filij patris eſt lætitia, l.ſed Iulianus 7.§.quod dicitur 13.ff.de SC.Maced. V.1500 p ſuperueniens non ſemper nocet, l.ſi ancillam 4.ff.pro ſuo.N.516 ſ teſtatoris hæredi nocet & cur, l.iniquiſſimum 1. ff.de iuris & facti ign.V.2098 l inæſtimabilis eſt, hoc eſt, æſtimari non poteſt, l.ad exhibendum, ff.ad exhib.V.1190 præcepti loco interdum habetur, l.2.ſi ſeruus, tit.4.ff.de noxal.act.V.1298 r donari non vẽdi poteſt, l.præſes 1.ff.de extraord.cogn.N.1787 q venditoris emptori an & quomodo noceat vſucapere volẽti, l.iniquiſſimum 5.ff.de iuris & facti ign.V.2098 l ſerui vel filij adeuntis inſpicitur non iubentis patris vel domini, l.cum 30.ff de acquir. vel omit.hæred.I.697 nocet domino rei alienatæ, Nouell.119.tit.2.vt ſponſ.larg.c.7.rurſus.A.519 d rei alienæ ſuperueniẽs an & quomodo noceat, l.qui dicit 35.§.1.bona, tit.de vſur.V.2056 p

¶Vnius alteri non nocet, l.non ſolus 12.§.1.ff.de liberali cauſa.V.339 p

¶Inducit malam fidem, l.heredes 1.tit. de his quibus vt indignis. C.1441 a

¶Auferri non poteſt, l.ſin autem 26.§.6.ſed ſi, ff.de rei vindic. V.843 r

¶Et ignorantis culpa vel ſine culpa differentia, l.propter 21.ff.de SC.Sila.& Clau.I.734 c

¶Inducit patientiam, leg. Labeo 19.ff.de aqua pluuia arcenda. N.131 g

Scienti dolus non fit neque iniuria, l.mulier 5.tit.de ſponſalibus.C.1003 b

Scribæ, C.de tabular.l.1.110

Scribarum genera, C.de tabular.111

Scriptor præcisè cogi poteſt ad ſcribendum, l.ſtipulatio 21.§.4. N.33.o præſtatione eius quod intereſt non liberatur, l.ſtipulatio 21.§.4.N.33 e

Scriptura diuerſa apparet pro diuerſitate temporũ, Aut.coll.6.Nou.73.tit.2.vt de inſtrum.caut.339 q

¶Falſa data libertas an valeat, l.cum 12.tit.de pet.hæred. C.625 i quando eſt neceſſaria, Nou.10.tit.1.de temp.non ſolu.pecu.c.1.ſi ergo, §.1.ſi autem.A.453 h in emphyteuſi neceſſaria, c.3.emphyteuſim, §.3 quod, tit.7.de non alien.aut permut. A.74 b in multis neceſſaria, Auth.coll.6.Nou.74.tit.3.quib.mod.natur.ca.4.illud, §.2.ſi vero.356 y

¶Prior determinat ſequentem, l.cohæredi 41.§.4.qui diſcretas, ff.de vulg.ſubſt.I.557

¶Priuata inducit coniecturam, Auth.coll.6.Nou.73.tit.2.de inſtrum.caut.343 c

¶Propria vtrum faciat fidẽ, l.inter chartulas 5 de conuen.fiſ.debit. C 9 h non eſt neceſſaria in vẽditione rerũ fiſci, l.quod in 1.de fide & iure haſt.fiſc.C.10 ſ cedit chartæ, l.in hac 3.§.13.ibid.ff.ad exhib.V.1180 l hodie chartæ non cedit, l.in rem 3.§.5.item, ff.de rei vind.V.838 cur olim chartæ cedebat, pictura nõ cedebat, l.qua ratione 9.§.2.ff.de adq.rer.dom.N.367 l quibus caſibus exigatur in nuptiis, Auth.maximu, tit.de nupt.C.1029 g perfici debet emphyteuſis, l.ius 1.ff.de iure emphy.I.995 g regulariter nõ requiritur, Auth.maximus, ti.de nup.C.1029 g in quibus requiratur, l.quiſquis 1.C.in quib.cauſ.185 e non requiritur in obligatione, niſi nominatim lege vel conuentione requiratur, leg.contrahitur 4.tit.de pig.& hyp.V.1907 a plerumque requiritur in nuptiis contrahendis, Auth.col.6.Nou.74.tit.3.quib.mod.natura.c.5.quoniam.358 r pro parte tenere, & pro parte non tenere poteſt, Nouel.115.tit.16.vt cum de appel.cap.3.aliud quoque, §.14.ſi quis.A.493 k interdum plus valet quàm id quod agitur, l.ſi vbi 6.ff.de vſufru.ear.rer.V.942 k ex non ſolemni libertis non defertur ius inferendi mortui in ſepulchrum patroni, l.vel quod 6.ff.de relig.& ſump.fun.V.1220 x quæ reperitur in æde ſacra depoſita per teſtatorem, probat eius vltimam voluntatem, l.cum 77 ff.de leg.& fideic.I 941 ſeu per ſcripturam probatio requiritur in quibus difficile eſt tenere memoriam annorum, & numerum, l.ſi alterius 3 tit.ſi min.ſe maio.C.456 n alia aliam iuuat, tit.de pace Conſt. E 196 b requiritur in gratia principis, l.10.in ...., ff.de excuſ.I.271

Scripturę aliquando plus quàm teſti creditur, Nou.97.tit.9.de æqual.dotis, cap.5.quia vero.A.444 d ordo non ſemper ſeruatur, ff.proœm.Glo.a, § 3 pag.43 an magis credatur, quàm teſtibus l.ſi alterius 3 tit.ſi min.ſe maior. C 456 n dictum præualet quoties idem eſt ille qui dicit, & qui ſcribit, l.quoties 9.ff.de hæred.inſt. I.457 duarum voluntatum ſimul veræ eſſe poſſunt, at non vnius voluntatis, l.Licinius 488 ff.de lega.& fideic.I.894 a ſtatur interim dum probetur veritas in contrarium, l.neque 13. titu.de nupt.C.1022.o præponderat veritas, l.neque 13.tit.de nup. C.1022.o

Scripturis vltimarum voluntatum magna fides adhibetur, l.de his 6.ff.de tranſ.V.315 c

Scripturę error probatur, ſi aliter dictum, aliter ſcriptum reperiatur, l.quotiens 9.ff.de hæred.inſt.I.457 d

Secreta imperij euulgare nefas, titu. de pace Conſtantiæ. E, 194 r ſeu credentiæ quid, tit.de pace Conſtantiæ. E.195 k

Secretorum ſecreta debet eſſe ratio, l.ſi maritus 10.tit.de dona.inter vir.& vxor.C.1116 m

Secretarius tenetur ad id quod intereſt, l.42.ſi quis, §.1.interdum, tit.11.ff.ad l.Aquil.V.1085

Secula pro torculari, l.ſed addes 19.§.2.illud, tit.locati conducti. V.1858 i

Secundus pro tertio, l.creditor 12.§.9.ſi tertius, ff.qui potio.in pign.V.1939 g

Secundus creditor an & quomodo ſuccedat loco primi, l.Ariſto 3.tit quæ res in pig.V.1928 u ¶Heres quot modis dicatur, l.ab omnib.104.ff.de leg.& fideic.I.842 m

¶Ordo pro Plebeio vel pro inferiori, l.cum te 10.tit.de nup.C.1022 h ¶Vaſallus non cogitur inuitus ſeruire primo domino poteſt tamen ſi velit, tit.4.ſi de inueſt.F.8 h

Secundi heredes, id eſt, ſubſtituti, l.precib.8. tit.de impuber. Cod.1389

Secundum pro iuxta, l.ſi quando 17.§.2.ſecundum, ff.ſi ſeru.vind.V 1037 q, l.ergo 30.ff.de adquir.rer.dom.N.379 b.l.per ſeruum 37.§.5.ff de adq.rer.dom.N.384 y

Secundùm conſuetudinem officia videntur concedi, l.magiſtratus 25.ff.ad municip.N.1721 a ¶Decretum non eſt feſtinatione interpoſita aduerſus minores cõcedendum, l.ſed ſi 3.ff.de reb.cor.qui ſub tut.I.347 d

Secunda facta interdum etiam continentur generali ſermone, l.bonis 89 ff.de verb.ſign.N.1823 g

Secundæ nuptiæ dicuntur etiam tertiæ, & deinceps, l.ſi qua 1 tit.de ſecund.nup.C.1045

Secunda iuſſio exigitur in reſcriptis aduerſus publicam vtilitatem datis, Nou.134.tit.17.vt nulli iud.ca.6 & hoc.A.591 h

Secundæ iuſſiones ſemper præſumũtur magis deliberatè fieri, Nou.134.tit.17.vt nulli iud.cap.6.& hoc.A.591 h

Secundariò multa fiunt vel veniunt, quæ non veniunt principaliter, *l. prætor 7. §. 1. ſi dicatur, ff. de iniur. & fam. lib.* N. 1382 aliquid permittitur, quod non permittitur principaliter, *l. ſi quis 15. ff. de reb. dub.* I. 1351 f

Securitas pro apocha, *l. comperimus 2. C. de naulica.* 119 i, *l. ad inferiorum 1. C. de apoch pub.* 36 a nemini ſpecialiter concedenda, niſi ſubſit iuſta cauſa, *leg. capitalium 28. §. 7. ad ſtatuas ff. de pœnis.* N. 1505 plena, plenior, pleniſſima quãdo adquiratur, *l. exemplo 1. tit. ſi aduerſus ſolut.* C. 440 l veniendi data intelligitur etiam data pro reditu, *l. ſepulchro 6. ff. de ſepulchro violato.* N. 1395

Securus dicitur is de iure, cui cautum eſt, *l. prætor 20. §. 2. ff. de ope. nou. nunt.* N. 30

Securum facere alium obligatus, fideiuſſorẽ vel pignus dare tenetur, *l. ſi mandato 59. tit. mãdati vel contra.* V. 1680 p

Sepius quæri de delicto eiuſdẽ hominis non debet, *l. 3. & tit. 3. ff. de his qui effud. vel deiic.* V. 1094 b

Sed dictio aduerſatiua, *l. qui vſumfructum 58. ff. de verbo. oblig.* N. 961 e diuerſatiua particula, *l. ſed etſi quis 4. §. 4. ff. ſi quis cantion.* V. 226. o

Sedenim pro quia, *l. de omnib. 1 ff. de tut. & rat.* I. 308 a

Semel aliquid feciſſe ſatis eſt, *l. fundi 2. C. de locat. præd.* 216 f aliquid factum ſufficit, *l. ſi ſocius 81. tit. pro ſocio.* V. 1722. *l. cum 8. tit. de bon. quæ libe.* C. 1560 x extitiſſe ſufficit, *l. itaque 28. §. 1. ff. de dolo.* V. 525 i data hæreditas dari non poteſt, *l. ex parte 22. ff. de adim.* I. 1325 h hæres ſemper hæres eſt, *l. cum 7. ti. de cur. fur. vel prodig.* C. 1247 a *l. in ſubſtitutione 31. ff. de vulg. & pup. ſubſti.* I. 544. o ¶ Interfuiſſe ſufficit, *l. item verba 18. §. 1. quod adiicitur ff. de conſt. pecu.* V. 1401 c vt actiones quædam dentur, licèt poſtea deſinant intereſſe, *l. 5. dolo, ff. de ſeruo corrupto.* V. 1107 f

¶ Interfuiſſe ſufficit, *l. ait prætor 1. §. 14. ſi fundum, ff. de aqua quot. & æſtiua.* N. 720 f ¶ Noſtrum, ampliùs noſtrum fieri non poteſt, *l. ſi finita 15. §. 15. ff. de dam. inf.* N. 59 a

¶ Poſuiſſe aliquid ſufficit, licèt deſinat, niſi alind actum ſit, *l. cum 33. ff. de ſer. vrb præd* 992 n ſolui an & quando ſufficiat, vel non ſufficiat, *l. fideicommiſſa 11. ff. de leg. & fideic.* I. 988 m

¶ Sufficit ad heredem perueniſſe, *l. ſicuti 38. ff. de diuer. regu. iuris antiq.* N. 1880 g ¶ Velle ſufficit, *l. de acceſſionibus. 14. ff. de diuerſis temp. præſcrip.* N. 848

¶ Iure facta optio mutari non poteſt. *l. ſi tibi 8. ff. de opt. vel elec. leg.* I. 1154 u

Semel malus ſemper præſumitur malus, in eodem genere mali, *l. locatio 9. ff. de public. & vectig.* N. 141 g

Semel approbatum non poteſt reprobari, *l. ſi vxor 13. §. 9. ſed etſi ff. ad leg. Iul. de adult.* N. 1453 conuictus vel confeſſus, mutare ſententiam non poteſt, *l. ſi ille 62. C. de decur.* 62. o

Semeſtria, *l. pactum 46. ff. de pact.* V. 301 g

Semiplena probatio eſt, quæ fit per vnum teſtẽ vel per præſumptionem, *l. tabularum 2. ff. teſta. quemad. ap er.* I. 692. o

Semiplenæ probationis ſpecies coniectura, *Auth. coll. 6. Nou. 73. tit. 2. de inſtrum. caut.* 343 c plures defenſiones non conſtituunt vnã plenam defenſionem, *l. 15. Σ vàlerra, ff. de excuſ.* I. 282 probationis ſpecies, ſcriptura domeſtica, comparatio literarũ, fuga rei, vel vnius teſtis, *l. in bonæ 3. tit. de reb. cred.* C. 701 e probationes fiunt per ſcripturam domeſticam, comparationem literarum, fugam rei, *l. admonendi 31 ff. de iuriiur.* V. 1193 e

Semper pro fine fine, *l. ait prætor 1. ff. de flum.* N. 664 n partes habere, quo ſenſu dicãtur, *l. re coniunctis 89. ff. de leg. & fideic.* I. 1063

Senator matrimonium cum liberta contrahit inhoneſtè, *l ſemper 137. ff. de reg. iur.* N. 1912 f

Senatoris filius adoptiuus vt dicatur, à quo adoptari debeat, *l. ſenatoris 5. ff. de ſenato.* V. 121 c

Senatores dicuntur centumuiri, *l. maximum 4. tit. de liberis prat.* C. 1403 l olim non poterant nõ impetrato libero commeatu, alibi morari quàm in vrbe, *l. ſi grauius 16. C. de dignit.* 225 g qui olim fuerint, *l. 1. ff. de ſenat.* V. 119 ſuperilluſtres, *l. ſenatores 2. tit. vbi ſenat.* C. 574 f an poſſint cum fœminis humilioribus contrahere, *l. humilem 7. tit. de inceſt & inutil.* C. 1039 d à quibus oneribus excuſentur, *l. pro his 4. C. de naufrag.* 124 b

Senatus neminẽ vult damno affici, *l. vtiles 39. ff. de hæret. pet.* V. 708 vt & præfecto prætorio, legẽ facere poſſunt. *ca. 1. plurima, coll. 4. Nou. 22. tit. 1. de nupt.* A. 161 p

¶ Principi parificatur, *l. auctionum 6. C. de curſu publico.* 305 q & pr nceps comparantur, *l. quod princ pi 23. ff. de aqua plu. arcen.* N. 132 c

¶ Pars corporis regij, *l. nemo 5. C. de dignit.* 223 f ius olim fecit, *l. non ambigitur 9. ff. de legib.* V. 75 b

Senatuſconſultum pro mẽte ſenatuſcõſulti, *l. ſi pater 47. §. 1. ff. de fideic. lib.* N. 277 e

¶ Pro oratione principis, *l. venditio 1. tit. de prad.* C. 1151 e

¶ Iuncianum, *l. ſi eum 18. §. 4. ff. de fideic. lib.* N. 258 c

¶ Daſumianum. *l. cum vero 26. §. 10. ff. de fideic. lib.* N. 258 p

¶ Rubrianum & Æmilianum & eius differentia, *l. ſi pater 47. §. 1. ff. de fideic. lib.* N. 277 d

¶ Vitraſianum, *l. cum quaſi 30. §. 5 ff. de fideic. lib.* N. 260 n

Senatuſconſulti Syllaniani ſubſtancia, *l. quacunque 1. ff. de eſſet. cui.* V. 155 d

Senatuſconſultum legem facere poteſt, *l. non ambigitur 9. ff. de legib.* V. 75 b

Senatuſconſulta de cuſtodia ventris, *l. temporib 1. ff. de inſpic. ventr.* I. 100 b

Senectus à quibus excuſet, *l. cum filios 2. C. qui ætate vel.* 94 a veneranda, *l. ſi de tabulis 2. ff. de fide inſtru.* V. 2084 q ſenectuti ſua emerita atque ſtipendia conſeruari oportet, *l. præclaram 2. C. de primicer.* 234 d

Senectute à quibus excuſemur, *l. ſi vltra 10. Cod. de decurionibus.* 48 f

Senex variè dicitur, interdum enim qui 70. 60. 55. annũ attigit, *l. teſtatorem 68 ff. de leg. & fideic.* I. 1051 h qua ætate quis cenſeatur, vt ætatis ratione immunis cenſeatur, *l. cum ob 2. C. de his qui nõ.* 101 d verum in ius vacari poſſit, *l. ſemper 5. ff. de iure immun.* N. 1759 b in ius vocari poteſt ſine venia, *l. generaliter 13. ff. de in ius voc.* V. 191 e

Seniores, ditiores, nobiliores aliis præferuntur. *l. ſi non 6. § 5. ff. de reb. auth. iud. poſ.* V. 577 m

Senes ſeptuagenarij iurare & teſtimonium dicere non coguntur, *tit. de pace tenen.* 53. 101 l

Senſus magis quàm verba ſpectari debet, *l. ſed Celſus 6. tit. de contrah. emp.* V. 1726 q ex uerbis colligitur expreſſis aut præcedentibus, aut ſequentibus, *l. nepos 125. ff. de verb. ſign.* N. 1833. o

Senſum potius quã verba in teſtamẽtis inſpicimus, *l. ſi ea 7. tit. de don.* C. 1009 h magis ſpectamus quã verba, *l. in conuentionibus 219. ff. de verb. ſig.* N. 1855 c non verba ſpectamus, *l. ſi duob. 3. ff. communi de leg.* C. 1470 magis quàm verba ſpectare debemus, *l. qui volebat 61. ff. de hæred. inſtit.* I. 495 q loquentis quàm verba, magis amplecti nos oportet, *l. ſi quis 3. ff. de adim.* I. 1309 a

Sententia quid, *ff. de re iud* N. 517 quot modis accipiatur *c. 28. ſic, coll. 4. Nou. 22. tit. 1. de nup.* A. 172 t pro cõſilio, *ff. lib. 1. tit. 3. l. 2.* g pro iure, *ff. de re iud.* V. 671 ſcientia, *l. vidua 18. tit. de nupt.* C. 1024 l

Sententia adquiritur effectus dominij, *leg. inter 54. ff. de rei vind.* V. 854. o lata ab eo qui non erat iudex, nõ confirmatur, etiamſi eam habeat ratam is qui delegauit, *l. licet 56. ff. de iud.* V. 704 d

¶ Lata à non vero iudice confirmari vtrum poſſit ratihabitione veri iudicis, *l. 2. C. de iure fiſc.* C. 2. h

¶ Continere certam quãtitatem debet, *l. præſes 27. ff. de re iud.* N. 537 b

¶ Condemnationem vel abſolutionem continere, *l. generaliter 12. tit. de reb. cred.* C. 706 f

¶ Dari debet parte vtraque præſente, *Nouell. 117. tit. 18. vt liceat matri & auiæ, cap. 15. his quoque.* A. 509

¶ Datur in arbitris ad inſtar iudicij, *Nou. 86. tit. 15. vt differentes iudices, cap. 1. propterea.* A. 393 c

¶ Datur in ſcriptis, *Auth. coll. 6. Nou. 82. tit. 11. de iudicib. cap. 5. audient.* 377 q

¶ Debet eſſe conformis libello, *l. vt fundus 18. ff. commun. diuid.* V. 1171 k

¶ Datur prædio, *l. is cui 23 ff. de ope. nou. nunt.* N. 34 r

¶ Dici die feriata per officium iudicis poteſt, *l. minor 30. tit. de euict.* V. 1013

¶ Dicta inter aliquos, interdum aliis præiudicat, *l. ſi ſuperatus tit. de pig. & hypot.* V. 1906 m ſtatim ſuum effectum ſortitur, *l. furti 6. §. 1. ff. de his qui not. inf.* V. 345 a

¶ Lata ſuper principali vtrum quoq; extendatur ad pœnam, *l. accuſatorum 1. ff. ad ſenatuſc.* N. 1522 n

¶ Partibus eſt denuntianda & intimãda, *l. obſeruare 2. C. de decur.* 46 a

¶ Rei certæ eſſe debet, *l. item verum 6. §. 2. ff. quod cuiuſq. vniuerſ.* V. 408 q

¶ Quandoque maioris eſt auctoritatis quàm iuramentum, *l. ſi quis rem 24. ff. de excep rei iud.* N. 834 k non debet eſſe deluſoria, *l. ait prætor 7. §. 9. ff. de min. 25. an.* V. 543 d quandoq; eſt pro parte valida, quandoque non, *l. etiam 29. §. 1. ff. de min. 25. an.* V. 568 r ius facit in cauſis ſimilibus, *l. de ætate 43. ff. de min. 25. an.* V. 589 i quandoq; facit ius, *l. adoptiuum 8. ff. de in ius voc.* V. 187 u lata aduerſus vnum heredem qualequale facit præiudiciũ, quod ad alios coheredes, *l. à ſententia 5. ff. de appel.* N. 1591

Pro tribunali ſententiam ferre non cogitur iudex, vbi bonorum præſcriptio & libertas petitur, *l. à procedente 4. tit. de dilat.* C. 550 n

¶Pro tribunali ferri debet, cōpetenti dilatione cōtradictorio iudicio, *l. à procedere 4. tit. de dilat.* C.550 n an & quomodo ferri poſſit ſub cōditione, *l. à diuo 15. §. 2. ff. de re iud.* N.528 r aduerſus abſentem contumacē ferri poteſt & debet, *l. in fideicōmiſſariis 5. ff. de fideicōm.* N.240 y ¶Ferri poteſt in cauſa criminali etiam lite non conteſtata, *l. abſentem 5. ff. de pœn.* N.1550 r

¶Ferri vno loco poteſt alio loco, & ab alio iudice eius executio fieri, *l. argentarium 46. §. 1. in omne, ff. de iud.* V.698.o ¶Ferri poteſt ſub alternatione, *l. 16. §. 4. cū ſeruus, ff. de iniu.* N.1378.o

¶Ferri poteſt ſuper eo quod ſuperuenit poſt litis conteſtationem, *l. ſi hæreditatem 4. ff. de hære. pet.* V.748 n ¶Ferri poteſt ſuper incidenti ſi id iudici videatur, *l. intra 39 ff. de min. 25. an.* V.577.o aduerſus mortuū ferri non poteſt, *l. in ſumma 59. §. 2. ff. de re iud.* N.551 a ¶Ferri non poteſt reo abſente nō per cōtumaciā, *l. nulli 10. tit. de iud.* C.518 m licèt non poſſit ferri regulariter, niſi lite cōteſtata, ſecus tamen eſt in cauſis criminalib. *l. abſentem 5. ff. de pœn.* N.1550 n ¶Ferri non debet conditionaliter, ſeu ſub conditione, *l. ſi quidem 1. §. 5. biduum, ff. quan. appel. ſit.* N.1607 f ¶Ferenda propoſitis ſacris ſcripturis, *l. rem 14. tit. de iud.* C.522 a Ferenda eſt in defenſorē, *l. nouiſſima 19 ff. iudic. ſol.* N.1243 non ferenda in confeſſum, vt in quem nullæ ſint partes iudicis, niſi executoriæ, *l. atque 19. §. 3. ff. de neg. geſt.* V.439 non eſt ferenda in procuratorem datum ad audiendam tantum ſententiam, *l. nihil 20. tit. de procur.* C.382 g in cōfeſſum non eſt perferenda, ſed danda eſt ei dilatio ad ſoluendum, *l. ſi debitori 21. ff. de iud.* V.686

¶Fertur pro abſente & cōtumaci, *l. & poſt 63. ff. de iud.* V.710 t regulariter de nocte fieri debet, *l. non 20 ff. de tranſac.* C.327 d ſine ſcriptura fieri poteſt, *l. 3. quotiens, C. de priuil. ſchol.* 273 ante litem conteſtatam fieri non poteſt, *l. hac perpetua 2. tit. vbi quis decur.* C.573 i ¶Imponit finem controuerſiæ, *l. res iudicata 1. ff. de re iud.* N 518 n ¶Finis, cauſæ, *l. defenſionis 7. C. de iure fiſci.* C.5 e iudicij, *ff. de iud.* V.712 certis caſibus citra ſcriptum ferri poteſt, *l. quoties 17. C. de digni.* 226 n

¶Fit nouæ actionis adquiſitio, at nō veteris extinctio, *l. grege 13. tit. de pign. & hyp.* V.1911 p ¶Inducit actionem in factum ipſo iure, *l. Iulianus 60. ff. de cond. indebi.* V.1362 k ¶Ius facit, *l. ſi pariter 9. §. 2. ff. de liber. cau.* N.335 d, *l. à ſententia 5. §. 1. ſi hæres, ff. de appel.* N.1591 i vt ius faciat aduerſus omnes requiritur, vt in principio cauſæ fuerit legitimus, *l. Papinianus 8. §. 15. ff. de inof. teſta.* V.728 l ſola an infamiam irroget, *l. non poteſt 63. ff. de furt.* N.1312 quandoque facit ius, *l. adoptiuum 7. §. 1. ff. de in ius voc.* V.187 n qua prohibetur honor infamat, *l. relegatorum 7. §. 22. poteſt, ff. de interd.* N.1583 m ingenuitatis præiudicat inter omnes, *l. ingenuum 2. tit. de ingen. manum.* C.1601 c

¶Ius non facit niſi certis caſibus, *l. Iulianus 60. ff. de cōd. indebi.* V.1362 k lata hærede abſente, ius non facit aduerſus legatarios, & eos quibus libertas relicta eſt, *l. ſi perluſorie 14. ff. de appel.* N.1595 h

¶Lata aduerſus minorem quibus caſibus mādetur, *l. Iuliana 1. tit. quando ex fact. tut.* C.1199 b contra tutores vel curatores lata contra quos mandetur executioni, *l. in rem 5. tit. ſi aduerſ. rem iud.* C.432 l

¶Lata per iudicem eccleſiaſticum, mādatur executioni per iudicem laicum, *Authen. coll. 6. Nouel. 79. tit. 8. apud quos oportet.* 366 z

¶Lata contra eū qui ſe liti obtulit mādatur executioni, *Authen. coll. 5. Nou. 69 tit. 24. vt omnes obed. cap. 2. ſi igitur.* 324 f

¶Executioni mādari poteſt pendente ſupplicatione, at non pendente appellatione, *Nouel. 119. tit. 1. vt ſponſal. larg. ca. 5. aliud ad.* A.518 r lata contra præſentem, non mandatur executioni aduerſus abſentem, *l. qua, tit. vbi de crim.* C.564 e lata contra principalem non mandatur exhibitio contra fideiuſſorem, *l. alias 18. §. 8. igitur, ff. de iureiur.* V.1290 malè lata mutari nō poteſt, niſi appellationis remedio, *l. quæſitum. ff. à quibus appell. non licet.* N.164 n aduerſus vnum lata quibus caſibus aliis ſciētibus noceat, *l. ſæpè 63. ff. de re iud.* N.552 lata aduerſus debitorem creditore admonito nocet creditori, *l. iudicata 29. ff. de excep. rei iud.* N.839 n

¶Lata in cauſa liberali aduerſus vnum heredem ex æquitate nocet alij heredi, *l. iudicata 29. ff. de excep. rei iud.* N.837 b

¶Lata contra debitorem nocet creditori hypothecaria agēti, *l. ex ſextante 30. ff. de excep. rei iud.* N.838 ei nocere non debet cuius fauore lata eſt, *leg. ſi fundum 16. tit. de pignor. & hypothec.* V.1915 f aduerſus matrem non nocet filio, *l. ſi vſumfruct. 13. §. 2. ff. de lib. cau.* N.340 lata ſuper directo dominio non nocet in vtili, *ff. de rei vindic.* V.819 lata aduerſus vnum nocet aliis, *l. ſi perluſorio 14. §. 1. quotiens, ff. de appel.* N.1595 k lata contra falſum procuratorem domino geſta improbanti non nocet, *l. ſi is 15. ff. de excep. rei iudic.* N.835 e aduerſus vnum lata, certis caſibus aliis etiam ſcientibus non nocet, & qui illi caſus, *l. ſæpe 63. ff. de re iudic.* N. 552 lata in cauſa pignoris aduerſus debitorem non nocet creditori hypothecaria agenti, *leg. iudicata 29 ff. de excep. rei iud.* N.837.o

¶Parit actionem & exceptionem, *l. ait prætor 3. ff. de re iudi.* N.522 r contra ius minoris lata ei non præiudicat, *l. tutores 2. tit. ſi tut. vel curat. falſis.* C.1232.o non procedet vbi non procedet notio, *tit. de pace Conſtantiæ.* E.185 m pro vno lata alij prodeſt, *l. ſi pariter 9. §. 2. ff. de lib. cauſ.* N.334 z in confeſſoria pro vno aliis prodeſt, *l. loci 4. ff. ſi ſeruit. vind.* V.1027 l lata ſuper rei vindicatione non parere præiudicium in publiciana nec contra, *l. minor 39. tit. de euict.* V.1014 lata in perſonali actione non parit actionem in rem, *l. ne in arbitru, tit. de recept. arbitr.* C.484 ſummatim lata non præiudicat, *l. à diuo Pio 15. §. 4. ff. de re iudi.* N.530 n non poteſt reſcindi ipſis partibus & iudice etiā volente, *l. acta 45 ff. de re iud.* N.545 d interdum reſcinditur prætextu inſtrumētorum de nouo repertorum, *l. diui 27. ff. de pœn.* N.1563

¶Lata contra infirmū vel aliàs iuſtè impeditum reſtituitur, *l. ſi tutor 5. tit. de peric. tut. vel cur.* C.1198 q reſtringitur ad ea tantùm de quibus cogitatum eſt, *l. ſub 29. tit. de tranſactio.* C.331 a per præuaricationē aduocati lata retractatur apud eum iudicem, *l. ſi patronum 1. tit. de aduo. diuerſ. iud.* C.347 d retractatur occaſione teſtamenti de nouo reperti, *l. omnib. 1. ff. teſt. quemad. aper.* L.691 c retractatur in cauſa publica, & quibuſdam aliis ob inſtrumēta de nouo reperta, *l. admonendi 31. ff. de iureiur.* V.1293 d ¶Retractatur ob errorem in ea expreſſum, *l. 2. inſtar, C. de iure fiſc.* 2 h falſæ allegationis prætextu retractari poteſt, *l. tutores 1. tit. ſi tut. vel cur. falſis.* C.1231 lata inter coniugeſ donationis cauſa colludentes retractari poteſt, *l. ſi ſponſus 5. §. 7. ſi vero, tit. de donat. inter vir. & vxor.* V.1184 m propter teſtium corruptelam, *l. diuus 33. ff. de re iud.* N.539 l ex falſo iuramento lata an & quomodo retractetur, *l. ſi victis 34. ff. de re iudi.* N.540 vtrum prætextu noui inſtrumenti vel teſtamenti retractetur, *l. admonendi 31. ff. de iureiur.* V.1293 b quibus caſibus retractetur propter noua inſtrumenta, nouámque cauſam, *l. cum de hoc 27. ff. de excep. rei iud.* N.835 q cur retractetur in publicis cauſis propter inſtrumenta reperta, *leg. imperatores 35. ff. de re iud.* N 540 y die feriata lata, eadem die reuocari poteſt, *l. minor 39. tit. de euict.* V.2013

¶Tenet, licèt nullum ſit iudicium, *l. de qua re 74. §. cum abſentem 2. ff. de iud.* V.711 aduerſus vnum legatariū lata quale quale præiudiciū facit aduerſus alios, *l. cum res 1. ff. de excep. rei iudi.* N.816 q cum procuratore reuocato lata an teneat, *l. non eſt 1. tit. de ſatiſd.* C.490 h aduerſus fiſcum legitimè defenſum lata tenet, appellari tamen ab ea poteſt, *l. cauſas 1. C. de ſent. aduerſ. fiſ.* C.16 f cōtra ius litigatoris non cōſtitutionis lata tenet, *l. index 55. ff. de re iudic.* N.549 c à ſuo non iudice dicta quomodo teneat, *l. etſi 52. ff. de re iud.* V.702 l ſub conditione lata tenet, *l. ſi quidem 1. §. 5. viduum, ff. quan. app. ſit.* N.1607 l vtrum tollat actionē ipſo iure, *l. Iulianus 60. ff. de cōd. indeb.* V.1372 r pro parte valere an poſſit, *l. Labeo 25. ff. de recep. arbit.* V.642 p *l. ſi ex aſſe 40. ff. fam. erciſc.* V.1150 z *l. in hoc 27. fam. erciſc.* V.1242 m *l. in hac, ff. fam. erciſ.* V.1 42 m continens errorem tacitum valet, *l. ſi alterius 3. tit. ſi min. ſe maior.* C.456.o ſine ſcriptis quibus caſibus valet, *cap. 10. illud, tit. 11. vt iudi. ſine quoquo ſuffragio.* A.92 r contra ius tacitè lata ipſo iure valet, expreſſè ipſo iure non valet, *l. præſes 27. ff. de re iud.* N.536 x in mortuum lata valet, *l. Paulus 2. ff. quæ ſent. ſine.* N.1617 f non valet dicta à non ſuo iudice, *l. ſi per errorem 15. ff. de iuriſ. omn. iudi.* V.172 p valet lata aduerſus eum in quem edictum peremptorium propoſitum eſt, *l. illud 1. § 3 item cum, ff. quæ ſent. ſine.* N.1717 c in parte lata an valeat, *l. apud Celſum 4. ff. de doli mali & metus except.* N.857 valet etiam lata contra ius litigatoris, *l. ordine 15. ff. ad municipalem.* N.1714 l pro pupillo idem in adulto ſine eius tutore, *l. ſi cum 1. titu. qui legitim.* C.538 n ex falſis inſtrumentis lata valet licèt retractari poſſit, *l. ſed ſi hac 10. §. 2. ff. de in ius voc.* V.188 r lata aduerſus leges an & quomodo valeat, *l. cum prolatis 32. ff. de re iudic.* N.539 b contra conſuetudinem, ſed tamen ab eo poteſt appellari *lib. de pace Conſtantiæ.* E.173 u

¶Lata etiā pro furioſo non valet cùm habeat loco abſentis, *l. ſi homo 8. ff. de re iud.* N 524 c cōtra ius litigatoris lata, *l. ſi poſt 1. tit. ſi aduer. lib.* C.437 f lata aduerſus febricitantem iudice id ſciente nō valet, *l. quæſitum 60. ff. de re iud.* N.551 f ſine ſcriptis, *l. ſi de interpretatione 37. ff. de legib.* V.83 e ipſo iure ſi de controuerſia non fuerit pronuntiatum, *l. qualem 19. §. 1 ff. de recep. arb.* V.636 f contra ius conſtitutionis lata, *l. qui damnare 3. ff. de re iud.* N.519 a dicta à non iudice, *l. ſi per errorem 15. ff. de iuriſd.* V.172 p in pupillum lata ſine tutoris authoritate non valet, *l. harum 4. tit. de authorit. præſt.* C.1230 i

¶Cauſa falſa lata, *leg. ſi is ad quem 22. ff. de adquirenda hæreditate.* 636 y

¶Lata aduerſus fiſcum abſente eius procuratore vel aduocato, *l. non intelligitur 3. §. 9. diuus, ff. de iure fiſci.* N.1630 x

¶Contra fiſcum lata non legitimè defenſum ipſo iure, *l. cauſas 1. C. ſi aduerſ. fiſc. Cod.* 56 f

¶Contra ſententiam ſuper eadem re & cauſa, *l. nam poſtea 9. §. ſi damnetur, ff. de iureiur.* V.1276 l

¶Lata contra abſentē non contra eum interdum valet, *l. non 1. ff. de admin. rer.* N.1768 h abſolutoria quādo noceat iterum agendi ad eandē rē & quādo non, *l. neq. 3. tit. ad exhib.* C.690 h non tollit primā actionem ipſo iure, *l. cum à te 15. ff. de dolo.* V. 515 b ab inſtantia iudicij eſt interlocutoria non definitiua, *Auth. col. 5 Nou 69. tit. 24. vt omn. obed. ca. 3 ſi vero.* 317 c pro vno ſociorū lata alteri non prodeſt, *l. denuntiaſſe 17. §. 6. quaritur, ff. ad l. Iul. de adul.* N.1458 ab obſeruatione iudicij eſt interlocutoria, *l. ſicut 8 ff. ſi ſer. vind.* V.1031 a ¶Certa eſſe debet, *l. certum 6 ff de confeſſ.* N.556 a ¶Condēnatoria maioris eſt præiudicij quàm abſolutoria, *l. omnes 2. C. vt dign. ord ſeru.* 236 h ¶Definitiua infamat non interlocutoria, *l. quid ergo 13. §. 6. ff. de his qui not. inf.* V.351 c ſuper alimētis lata eſt definitiua, *l. ſi quis 5. §. 10. ſi quis, ff. de agnoſ. & alend. lib.* I.94 f datur etiā lite non verè cōteſtata abſente procuratore, *Auth. col. 5. Nou. 69. tit. 24 vt omnes obed. c. 3 ſi vero.* 316 g an & quomodo ante litem conteſtatam ferri poſſit, *Auth. col. 5. Nou. 69. tit. 24. vt omnes obed. ca. 2. ſi autem.* 316 a ferri non ſolet, aduerſus reum lite non conteſtata, *Nou. 112. tit. 13 de litig. ca. 8 omnem.* A.480 ſ etiam hodie abſente reo ferri poteſt, *l. & poſt 73. §. quod ſi, ff. de iud.* V.710 y de miſſione in poſſeſſionē pro menſura debiti declarati an ſit definitiua interlocutoria, *Auth. coll. 5. Nou. 69. tit. 24. vt omnes obed.* 316 a ſecunda eáq; definitiua non poteſt ferri intra tempus quo poteſt appellari à prima, *l. item 14. ff. quod met. cauſ.* V.492 dicitur quæ controuerſiæ finē imponit, *l. ſi quis 5 §. 10 ſi quis. ff. de agno. & alend. lib.* I.94 f ¶Fertur aliquando ante litis conteſtationem, *Nou. 112. tit. 13 de litig. cap. 3 omnem. §. 2. ſi vero.* A.482. o ferri non poteſt niſi lite conteſtata, *l. de vnoquoq 47. §. 1. ff. de re iudi.* N.646 n ¶Ferri poteſt aduerſus contumacem actorem. *Nou. 112. tit. 13 de litig. cap 3. omnem.* A.480 ſ de re reſtituenda eſt definitiua, *l. qui 67. ff. de rei vind.* V.862. o ¶Dicta intelligit quando per eam à lite diſceditur, *l. qualem 19. §. 1. ff. de recept. arbi.* V. 636 f inter alios dicta, facit quale quale non plenum præiudicium, *l. Lucius 21. ff. de his qui not. inf.* V.354 p

¶Dicta à maiore 18. ann. valet, *l. quidam 57. ff. de re iudi.* N.549 h

¶Fideiuſſori quibus caſibus reo principali proſit, *l. aduerſus 29 ff. de recep. arb.* V.645 r ¶Gratioſa aut ambitioſa aduerſus fiſcū vel priuatū lata, retractari poteſt intra quadriennium, *l. cauſas 1. C. de ſent. aduer. fiſ. Cod.* 16 ſ ¶Humanior eſſe videtur, quæ debitoris bona vendi non vult, *l. cum bona 1. ff. de priuil. credit.* N. 581 f eáq; tenenda eſt, *l. pro herede 20. §. 3. ſi & qui. ff. de adq. hered.* F.633 b dicitur quæ ei de quo agitur melior, *l. maiorem 8. ff. de pact.* V.271 d quæ datur ſuper cauſa alimentorum interlocutoria eſt, *l. ſi quis 5. §. 8 ſi vel, ff de agnoſ. & alend. lib.* I.934 p

¶Interlocutoria impugnari & iuſtificari poteſt ex nouiter agitandis, in cauſa appellationis, *l generaliter 18. tit. de reb. cred.* C.708 quę fertur domino & procuratore ſimul abſente, an ſit interlocutoria, an definitiua, *l. qua, tit. de crim.* C.564 i verū requirat ſcripturam vt de ſcripto ſit ferenda, *l. ante 2. ff. de app. recep.* N.1612 n ſuper ætate lata, *l. cū 4. tit ſi min. ſe maior.* C.457 p dicitur per quam deciditur incidens vel emergēs, *l. quod iuſſit 14 ff. de re iudicis.* N.526 p omnis mutari poteſt, *l. quod iuſſit 14. ff. de re iud.* N.525 p nō cogitur iudex reuocare niſi parte petente, *l. cum 4. tit. ſi min. ſe maior.* C.457 a ad quatuor vſq; menſes reuocari poteſt, *l. quod iuſſit 14. ff. de re iudi.* N.526 p per aliū dari non poteſt vt definitiua, *l. diem 27. §. 1. ff. de recep. arb.* V.643 c ¶Iniqua etiam in factum actionem parit, *ff. lib. 1. tit. 2. l. 21.* i ſuper poſſeſſoria lata reuocari poteſt, *l. quod iuſſit 14. ff. de re iud.* N.526 p ¶Incerta ferri poteſt ſi homo in genere petitur, *l. quid tamen 21. §. 3. ff. de recep. arb.* V.637 g nō valet, *l. Pomponius 40. §. 2. ff. de procur.* V.381 g ¶Interlocutoria præciſè in ſcriptis non ferenda, *l. ſed ſi 2. ff. de appel.* N.1589

¶Iniqua, *l. filiusfam. 14. ff. de iud.* V.689 ¶Maioris eſt authoritatis quàm res iudicata, *l. nam poſtea 9. §. 2. ſi damnetur ff. de iureiur.* V.1276 l ¶Mediocris ſufficit, *l. ſciendum 19. tit. de ædilit. edict.* V. 1699 ¶Nulla ipſo iure eſt in qua falſa cauſa inſeritur vera, *l. qui 37. ff. de excuſ* I.195 i ex falſis inſtrumētis lata aduerſus abſentem lata ipſo iure nulla, *l. ſi prætor 25. §. 1. Marcellus, ff. de iudic.* V.711 x quando ſit ipſo iure nulla, *l. inter minores 8 ff. de in integ. reſt.* V.476 t

¶Contra defunctum lata nulla licèt pro eo ferri poſſit, *l. de qua re 74. § cum abſentem, ff. de iud.* V.711 f ex falſis allegationibus contra abſentem, *l. ſi prætor 75. §. Marcellus 1. ff. de iudiciis.* V. 712 c lata contra eum qui venire nō debebat vel eſt, *l. ſi prætor 75. §. 1. Marcellus, ff. de iud. c.* V.712 vt ſit ipſo iure nulla propter corruptionem aduocati tria requiruntur, *l. ſi patronum 1. ti. de aduoc. diuerſ. iud.* C.347 d ipſo iure nulla ſi indefenſa condemnetur ciuitas, *C. de iure Rep.* 146 contra ius litigatoris lata non, *l. except. 67. ff. de fideiuſ.* N.1106 e lata contra ius conſtitutionis vel legis, *l. excep. 67 ff. de fideiuſ.* N.1106 n executionē nullam obtinet, *l. ſi cū nulla 58. ff. de re iud.* N.550 p poteſt partim conſenſu comprobari, *l. maioribus 3. tit. commun. vtriuſque.* C. 678 q contra ius legis, *l. præſes 27. ff. de re iud.* N.536 x

¶Venalis non tenet, *l. ſi vt proponis 3. tit. ſi tutor vel curat. falſ.* C. 1252 p ipſo iure non valet gratioſa, valet licèt reſcindatur. *l. ſed etſi 9. §. 3. ff. de recep. arb.* V.628 l cōtra fiſcum vel priuatum lata ipſo iure nulla, *l. cauſas 1. C. de ſent. aduer. fiſ.* C.16 ſ querelæ inofficioſi ferri non poteſt, aduerſus abſentem, *l. qui repudiantis 17. ff. de inoffic. teſtam.* V.735 prima interdum mandatur executioni antequam cauſa appellationis ſit perfecta, *Nou. 123. tit. 6. de ſanctiſſ. epiſ. c. 23. œconomos.* A.547 k prudentiorum præualere debet, *tit 31. ſi vaſal. feud.* F.76 i ſola præiudicat niſi contradicatur, *l. ſi tamen 72. ff. de SC. Maced.* V.1503 b alia eſt reſciſſoria, alia declinatoria, *l. cum res 1. ff. de excep. rei iud.* N.816 q

¶Per expreſſum in ea errorem vitiatur, *l. curatorem 23. ff. de tutor. & curat. dat.* I.183 i

Sententia arbitri, ſi nō ſolidum adiudicatur actori prodeſt, *l. apud Celſum 4. ff. de doli mali & met. except.* V.857 non infamat, *l. furti 6 § 3. ff. de his qui not. infa.* V.346 k *l. quid ergo 13. §. 5. ff. de his qui not. infam.* V.341 a per omnia eſt ſententia, *l. ſi dictum 56. tit. de euict.* V.1015 d generalis interpoſita poſt petitionem ſpecialem non ſpeciei tantum petitæ, *l. ſub 29. titu. de tranſact.* C.331 b in ſcriptis modis ſententia, *l. cum 5. tit. de recep. arbit.* C.489 l valet etiam ſi arbiter legem non ornauerit, *l. qualem 19. ff. de recep. arb.* V.635 b

¶Iudicis qualem qualem præſumptionem inducit, *l. ſi quis 7. ff. de her. pet.* V.751 a

¶Priuati non vitiatur ob abſentiam aduocati, ſecus in fiſci ſentētia, *l. velamento 4. tit. de poſtul.* C.343 c iudicis venalis nulla, *l. ita 31. ff. de recep. arb.* V.647

¶Plurium iudicum pauciorum ſententię præfertur. *Nou. 125. tit. 8. vt iud. non expect.* A 561 h excommunicationis an ſecum trahat executionem, *l. qui vltimo 19 ff. de pæn.* N.1566 b

¶Matris an prodeſt filiis etiam lite pendente cōceptis, *l. placuit 42. tit. de lib. cauſ.* C.1610 i quæ fertur domino ſimul & procuratore abſentibus, an interlocutoria, an definitiua, *Auth. coll. 5. Nou. 69. tit. 24. vt omnes obed. cap. 3 ſi vero* 316 ſuſpenditur per appellationem, vel reſtitutionem in integrum, *l. ſi cauſa 31. tit. de tranſact.* C 333 f res adquirimus, *ff. de re iud* N.517 habetur pro veritate, *tit. 2. qui ſint rebelles.* E.161 f lata ſuper fundo obſtat petitioni vſusfructus cauſalis non formalis, *l. ſi cum 21. §. 3. ſi fundum, ff. de excep. rei iud.* N.822 q lata contra abſentē, intelligitur lata potius ad eius contumaciā quàm quod malam cauſam habeat, *l. Papinianus 8. §. 14 ff. de inof. teſta.* V.717 b lata ſuper vſufructū formali nō obſtat petitioni vſusfructus cauſalis, *l. ſi cū 21. § 3. ſi fundum, ff. de excep. rei iud.* N.832 r ſeu per ſententiam actio ſit tranſitoria in iudicio operarum, at non in iudicio dotium, *l. ſi marito 31. §. 3. ſi voluntate, ff. ſol. matri.* I.43 t in quibus ſuperet iuramentum, *l. iuſiurandum 2 ff de iureiur.* V. 1272 r quando tranſiiſſe in rem iudicatam dicatur, *l. furti 6. §. 1. ff. de his qui not infam.* V.345 a an ſit neceſſaria vt committatur euictionis ſtipulatio, *l. at qui in 19. §. 3. ff. de nego. geſt.* V.439 f ſupra alimentis lata an præiudicet in filiatione, *l. ſi hereditate 2. tit. de ordin. cogn.* C.1626 pro matre prodeſt filio, *l. ſi vſumfructum 13. § 2. ff. de lib. cauſ.* N 340 g

Sententiæ apud quem & quo loco ferri debeāt, *Nou. 60. tit. 2. de teſtib. cap. 5 & quoniam.* A 421 b

¶Ea eſt natura, vt condemnato perpetuum imponat ſilentium, *l. qui 3. tit. vt lite pendente.* C.241

¶In actione reali formula, quæ eſſe debeat, *l. Pomponius 40. §. 2. ff. de procur.* V.381 g

¶Et confeſſionis ſimilitudo, *l. certum 6. ff. de conf.* N.556 f

¶Eſt ignorantiæ differentia, *l. ſi igitur 55. tit pro ſocio.* V.1703 p

¶Abſolutoriæ cauſa eſt inferenda, *l. 8. ff. rem rat. hab.* N.1249 d

¶Appellationis verba ſolemnia quæ eſſe debeant, *l. in ſumma 59. ff. de re iud.* N.550 t

¶Appellatione in dubio venit definitiua, *l. quod iuſſit 14. ff. de re iud.* N.526 p

¶Contrariæ à diuerſis latæ an & quando vim habeant, *l. duo iudices 28. ff. de re iud.* N.577

¶Principum ſcriptæ eſſe debent, vt & aliorū iudicum, *Nou. 113 tit. 14. in medio litis, cap. 1. & propterea.* A.483 l

¶Definitiuę ferri non poſſunt ſuper eadem re, ex eadem inſtantia, *l duobus 19. ff. de except rei iud* N 380 q

¶Duæ in actionibus quod metus cauſa ferri poſſunt, *l. item 14. §. 4. quod met. cau.* V.492 t

¶Interlocutorię vim habet decretum iudicis admonitoriū, *cap. 1. ſi heres, §. 1. ſi quis, titu. 1. de hered. & ſals.* A.5 e

¶Et definitiuæ differentia, *l. diem 27. §. 1. ff. de recep. arb.* V.643 c

¶Duæ in arbitrariis actionibus feruntur, *l. item 14. § 4. ff. quod met. cauſ.* V.492 t proprium eſt, vt ab ea appelletur, *l. qui 67. ff de rei vind.* V.862. o

¶Seueriſſimæ quæ, *l. ſeruum 6. C. de dilat.* C.21 k

Sententiæ ſtare factum eſt diuiduum, *l. ſtipulationes 5. §. 4. ſi fortem, ff. de verb. oblig.* N.226 z

¶Verba ad id quod in iudicium deductum eſt diligēter adcommodanda, *l. ſi qui ſe 67. ff. de iud.* V.708 comparatur decretum, *l. item eorum 6. § 2. ff. quod cuiuſ. vniuer.* V.408 q

Sententiæ cauſa exprimenda, *l.ſi legatarijs 12.§.1.ff.de fideic.lib.*N.147.o abſolutioné continere debet,& non obſtet alij exceptio rei iudic. *l.ex quibuſdam 2.§.4.quoties,ff.de iure ſiſ.*N.1626 q cauſa verum ſit exprimenda,*l.qui Romæ 122.§.6.duo fratres,ff.de ver.obli.*N.1013 u ¶Executio delegari non poteſt, *l.qui pro tribunali 2.ff.de re iud.* N.518 p ¶Executionem an & quis poſſit demandare *l.etſi 4.tit.ſi contra ius vel util.pub.*C.244 b ¶Executio fit in loco iudicij,*l.cum quædam 19.ff.de iuriſd.*V.175 a mixti eſt imperij,*l.qui pro tribunali 2.ff.de re iud.*N.518 p an poſſit demandari,*l.à diuo 15.ff.de re iud.*N.528 b fit cõtra tutores,*l.ſciendum 15.§.5.ff.qui ſatiſd.cog.*V.213 d in cautione dãni infecti formula,*l.dies cautioni 5.§.1.ff.de dam.inf.*N.37 i quæ ſecũ trahant executioné,*l.qui vltima 29.ff.de pæn.*N.1566 b non neceſſariò ineſſe debet cauſę adiectio,*l.ſi quis 18.ff.de excep.rei iud.*N.830 i proferunt ſine ſcripto multis caſibus,*coll.6.Nouell.83.tit.11.vt clerici apud proprios.* 385 m vim non habet quælibet vox iudicis, *l.Gaius 30.ff.de pign.act.* V.1444 n habito ſapientum concilio ferendæ,*cap.1.ad hæc,de appel.*A.208 t

Sententiam humaniorẽ ſemper amplecti debemus, *l.cum bona 1.ff.de priuil.cred.*N 583 f iam latam eſſe & proximè ferendam patiunt,*l.ſi rem 29.tit.de euict.*V.209 d incertam,quibus caſibus iudex ferre poſſit,*l.non poſſumus 7.ff.ſi pars hæred.pet.* V.815. iniquam fert is,qui eum quem cõdemnare debebat, abſoluit, & qui eum quem abſoluere debebat condemnauit, *l.filiusfamilias 15.ff.de iud.*V.680 interlocutoriam iudex mutare poteſt,*l.in 11.ff.de ſtipu.præt.*N.1223 mutare iudex poteſt,at nõ definitiuam,*l.contra pupillum 54.§.1.ff.de re iudic.*N.549 b ſuam iudex mutare non poteſt, *l.qui damnare 3.ff.de re iudic.*N.519 a, corrigere qui poſſint,*l.iudex 55.ff.de re iudic.*N.549 c, dicere, arbiter cogi poteſt,*l.qualem 19.ff.de recept.arb.* V.635 a arbiter ferre poteſt aduerſus pupillum præſente eius tutore, *l.ſi compromiſſum 47.ff.de recep.arbit.* V.659 e ferri aduerſus mortuum & minorem indefenſum non poteſt. *l.ſæpe 67.ff.de re iudic.*N.552 magis quàm verba inſpicimus,*l.in ſententiis 59.ff.de re iud.*N.550 f offendere non liceat verba, *l.aſtorum 40.ff.de re iud.*N.545 h

Sententiarum effectus pro earũ emolumento & executione,*ff.de re iud.*N.517

Sententias diuerſas ſuper eodem negotio proferre abſurdum eſt,*l.cum 18.C.de re milit.*283 c

Sententiis paribus delegatorũ iudicum,ſententia in dubio eſt tantiſper dum delegans ſententiã ſuam pronuntiauerit.*Nou.125.tit.18. vt iudices non expect.* A.561 h paribus iudicum ordinariorum in cauſa liberali qui præferantur,*No.125.ti.18.vt iudices non expect.*A.561 h

ſententiare arbiter non cogitur, *l.32.§.9.ſi ſeruus,ff.de recep.arb.*V.690

ſententiari iudicium contra plures inceptum ſimul reſpectu vnius poteſt, *l.non idcirco 44.ff.de iudic.*V.697

ſeparari à parentibus liberi non debent, *l.filij 84.ff.de ver.ſign.*N.1812 r

ſeparata ſeparato iure cenſentur, *l.nam 6.ff.quemad.ſeruit.amit.*V.1642 f

¶Non coniunguntur, *l.procuratoris 5.§.16.ſed ſi duas,ff.de trib.act.*V.1483 n

ſeparatim quibus idem legatur,iiſdem & inſolidum legatur,*l.re coniuncti 89.ff.de leg.& fideicom.* I.1063 duobus vel pluribus eandem rem legare quid, *l.re coniuncti 89 ff.de leg.& fideic.*I.1063

Separatorum ſeparata debet eſſe ratio, *l.de ſeruo 9. ff.de calumn.*V.472 b,*l.ſi maritus 10.tit.de don.inter vir.& vx.* C.1116 n,*l.quoniam 3.tit.de conuen.ſiſ.debit.*C.8 f nulla eſt communio, *l.19.arbor,§.2.ſuper,ff.comm.diuid.*V.1172 a

ſeparatio quid,*ff.de ſeparat.* N.594 bonorum petitur officio iudicis,*l.ſciendum 1. ff.de ſeparat.*N.595 a octo caſibus impetratur,*l.ſciendum 4.ff.de ſepar.*N.595 a

¶Quemadmodum petatur & cõcedatur,*l.creditoribus 14.ff.de ſepar.*N.600.o dici non poteſt,niſi fuerit aliqua commixtio, *l.ſciendum 1.§.6.ff.de ſeparatio.* N.596 x quod tempus petatur, *ff.de ſepara.*N.593 per actionem ad exhibendum peti poteſt, *l.ſi gemma 17.ff.de auro & arg.leg.*I.1260 p an & quando petatur à patrono in bonis liberti,*leg.quoties 6.§.1.ff.de ſeparation.*N.601 e

Separationis beneficium vtile creditoribus,*ff.de ſeparatio.*N.593 vtile heredi neceſſario,*ff.de ſepar.*N.593

ſepeliri nemo debet cũ ornamentis etiã ſi hoc mandaſſet, *l.etſi 14.§.4.impenſa,ff.de relig.& ſump.fun.*V.1222

ſeptem iudicij ſignificationes,*ff.de iud.*V.671

ſepeliens defunctũ ipſius heredis negotium gerit, *l.cum tra 14.§.1.impendia,ff.comm.diuid.*V.1170

ſepties in die cadit iuſtus,*ff.lib.1.tit.1.l.10.*k

Septuagenarij à quibus excuſentur,*tit.de pace Conſtantiæ.*E.180 e

ſepulchrum excipiẽs iter ad ſepulchrũ excepiſſe videtur,*l.ſi mercedem 53.tit.de act.empt.& vend.*V.1844 p familiare quid dicatur, *l.ius 8.tit.de relig.& ſumptib.*C.697 f nullius in bonis ius ſepeliendi priuatum,*l.ſeruitutes 14 §.1.ſed itineris,ff.de ſeruit.* 975 a & monumentum differunt,*l.ſi ſepulchrum 4.tit.de relig.& ſump.fun.*C.695 h

Sepulchri violati criminaliter agi poteſt,*l.ſemper 15.ff.quod vi aut clã.*N.755 a pœna ciuilis & criminalis quæ iure ciuili, *l.prætor 3.ff.de ſepulchro violato.*N.1392 p actio licèt popularis ſit,ei tamen cui intereſt primo comperit, *l.vtimur 5. ff.de ſepulchro violato.*N.1394 b ius non diuiditur, *l.fundus 30.ff.fam.erciſc.* V.1144 m violati nomine etiam pecuniaria actio datur, *l.quæſitum 10.ff.de ſepulchro violato.* N.1395 i crimẽ ad legem Iuliam de vi etiam referri poteſt, *l.ſepulchri 8.ff.de ſepulchro violato.*N.1395 g

Sepulchra ſuggrundaria,*Rub.de dam.inf.ff.*N.35

Sepulchrorum inſcriptionibus fides non adhibetur *l.monumentorum 6.tit.de relig.& ſump.*C.697 h

ſepultura pro homine ſepulto,*l.cum 44.ff.de relig.& ſumpt.fun.*V.1231 c

Sepulturæ locum quiſque ſibi deſtinare & eligere poteſt, *l.vel quæ 6.ff.de relig.& ſump.fun.*V.1219

Sepulturam defuncto hæredes debent,& ad eum ſepeliendum cogi poſſunt per prætorem,*l.ſi qui erit 49.ff.fam.erciſc.*V.1154 c

ſequens ſcriptura determinat & reſtringit præcedentẽ,*l.cum in 37.ff.de hær.inſt.*I.477 c

ſequentia per præcedentia intelliguntur,*l.quoties 10.titu.famil.erciſc.* C.664 i exponunt & reſtringunt præcedentia,*l.qui non 78.ff.de hære.inſt.*I.504 m reſtringunt eã quæ præcedunt, *l.qui vinum 16 ff.de tritico,vino,vel oleo legato.*I.1168 y

ſequeſtraria non eſt proprium nomen actionis, *l.ſi quis 9.§.3.ff.de dolo.*V.515 e

ſequeſtratæ rei amittitur poſſeſſio, vt & commodatæ, quod verum eſt quoties fit ſequeſtratio, *l.licet 17.ff.depoſiti.*V.1619 e

ſequeſtratio quid,*l.quotiens 1.titu.de probib ſequeſt.*C.721 h ¶Fieri regulariter nõ ſolet, *l.litibus 19.C.de agric.& cenſ.* 177 f fit propter ſuſpicionem perſonæ, *l.ſi quis 1.tit.vbi in rem.*C.567 d fit metu diſſipationis, *l.Imperatores 21.§.3.iiſdem,ff.de appel.* N.1599 t fit apud iudicem vel alios,*l.ſi fideiuſſor 7.§.2.ff.qui ſatiſ.cog.*V.205 f apud iudices,vel alios *l.illud,ff.de off.præſ.*V.149 f quibus caſibus permiſſa. *l.quotiens 1.tit.de probib.ſequeſt.*C.721 h

¶Regulariter alias prohibita,*l.ſi cum 22.§.8.ſin autem, ff.ſoluto matrim.*I.31 m

ſequeſter quis,*l.quotiens 1.tit.de probib.ſequeſt.*C.721 h pro tertia perſona,*l.intereſſe 31.ff.de adqui.poſſ.*N.442 r adſumitur ob diſcordiam conſortium,*l.2.ſi quæ,tit.2.ff.fam.erciſ.*V.1127

¶Qua actione cõueniatur an preſcriptis verbis,an verò depoſiti,*l.ſi quis 9.§.3.ff.de dolo.*V.515 f

ſequeſtrum vincenti reſtituẽdum, *l.ſi quis 9.§.3.ff.de dolo.*V.515 f

¶Quid dicatur,*l.propriè 6.ff.depoſiti.*V.1614 u

¶Impeditur ſi ſatiſdetur de reſtituendis fructibus, ſine vlla procraſtinatione,*l.litibus 19.C.de agric.& cenſ.*177 c

¶Præſcriptis verbis à ſequeſtro peti debet,*l.ſi quis 9 §.3.ff.de dolo.*V.515 f

¶Tollitur per iuratoriam cautionem, *l.ſi reus 1.tit. de aſſer.toll.*C.1621

ſequeſtri ea eſt natura,vt non reddatur niſi lite finita, *l.ſi quis 9.§.2.ff.de dolo.*V.514

¶Simplicis depoſitarij differentia, *l.ſi hominem 7.ff.depoſiti.* V.1615 a

¶Simplicis depoſiti differentia, *l.intereſſe 39.ff.de adquir.poſſeſ.*N.442 f

Sequitur forum viri mulier, *l.hæres 19.§.2.proinde,ff.de iudiciis.*V.685 e

ſermo fit,*ff.de iud.*V.671 ¶Generalis ſeu ratio non ſemper generaliter intelligi debet,*titu.28.hic finitur lex.*F.74 f

Generali ſermone an contineatur perſona loquentis,*l.in nauem 31.tit.locati conducti.*V.1868 a non continetur illicitum, & inhoneſtum, *l.quanquam 62.ff.de ritu nuptiar.*V.1122 f perſona loquentis non continetur, *l.ſi mercedem 53.tit.de act.emp.& vend.*V.1844 r omnia continentur, *l.ædiles 38.tit.de ædilitio edicto.*V.1984 y

ſeruare poſſumus ſumptus retentione, *l.Ariſto 18. §.2.ff.de donat.*N.161 q

ſeruire per ſubſtitutum virum vaſallus poſſit, *tit.de probib.feud 51.*F.113 b

¶Quis poteſt per ſubſtitutum, Nou.123.ti.6.de ſanctiſſ.epiſc.c.18. ſed neque. A.543 d etiã ſine iure ſeruitutis, l.ſtatuliberos 3.§.15. ff.de ſtatulib. N.288 ſua nemini poteſt, l.Olympo 40.ff.de ſer.vrb. præd 995 f per ſubſtitutum clericus poteſt, tit.30.de feudo fæminæ. F.75 b ſua nemini, l.ſuum 21.§.3.ſi fundum.ff.de excep.rei iudic. N.832 f & ſeruũ eſſe, vt & ſeruitium & ſeruitus differunt, l.ſi qui 8 tit.de ſeruis fugit. C.1272 q per ſubſtitutum verum aliquis cogatur, l.diua memoria 65.C.de decur. 63 c

Seruitium vltro offerre domino vaſallus tenetur, tit.28.hic ſumitur lex. F.72 e

Seruitus alia ficta, alia vera. l.huius edicti 1.§.1 ff.ex quib.cau.maio. V.590 f pro quaſi ſeruitute, ff.lib.35.tit.3.l.1.§.22 f poſſeſſione ſeruitutis, l.ante 3.ff.ne de ſtatu. N.357 d

¶Seruitutis poſſeſſione, l.Imperator 34.ff.de lib.cau. N.347 a

¶Quo iure introducta, l.1.de iure, ff.de his qui ſui. V.95 c

Seruitus aquæ de die ducendæ quo tempore amittatur, l.ſi prius 17.ff.de aq.plu.arc. N.129 h perpetuò cauſam habet, l.ſi quis 10 §.1.agi, ff.ſi ſeru.vind. V.1035

¶Altius non tollendi perpetuam cauſam habet, l.qui luminib. 11.ff.de ſeru.vrb.præd. V.181 g ¶Aquæ recipiendæ, ff.lib.39.tit.3.l.2.§.7 q ¶Aquæ non diuiditur, ſed aquæ commoditas tantũ, l.ſi partem 25.ff.de ſeru.præd.ruſt. V.1007 b ¶Altius tollendi quæ dicitur, l.ſi intercedat 1.ff.de ſeru.vrb.præd. V.977 k

¶Aquæductus ex lacu vel ſtagno cõcedi non poteſt, l.foramẽ 28.ff.de ſeru.vrb.præd. V.991 m ¶Iuſta pro vera, l.libertini 6.ff.de ſtatu hom. V.88 p & plena, l.libertini 6.ff.de ſtatu hom. V.88 p

¶Itineris pro parte deberi non poteſt, l.ſi ſponſus 5.§.8.conceſſa, tit.de don.inter vir.& vxor. V.2183.o

¶Seruitus eadem debetur ab ædificio ſubrogato, ſeu nõ quæ à veteri, ſeu primo debebat, l.ſi teſtamento 31.ff de ſer.vrb.præd. V.99 l pro parte incerta adquiri non poteſt, ſed pro certa tantũm, l.ſi fundum 3.ff.de ſeru.leg. I.1131 i dierum & horarum interuallis conſtans ad tempus conſtituta eſſe non videtur, l.ſeruitutes 4.§.2.interualla, ff.de ſer. V.971 c, longa pro decẽnali, ff.lib.39.tit.3.l.1.§.22.o nauigij conſtitui poteſt, at non aquæductus, l.foramen 28.ff.de ſeruit.vrb.præd. V.992.o nulla eſt corporea, l.ſed ſi 17.ff.de excep. N 813 n licèt indiuidua ſit, ſi tamen legata ſit heres ex ea Falcidiã detrahet, l.purè 5. ff.de doli mali & met.excep. N.869 f niſi tota, hoc eſt, pro parte tantũ amitti non poteſt, l.9.ſi eo, §.1.qui latiare, ff.ſi ſer.vind. V.1034 k

¶Oneris ferẽdi actione cõfeſſoria poſtulatur, l.etſi 6.ff.ſi ſer.vin. V.1030.o ¶Oneris ferendi ab aliis ſeruitutibus differt, l.etſi 6.ff.ſi ſer.vind. V.1029 h ¶Perſonalis rei permutatione perit, at non prædialis, l.ſeruitutes 20.§.2.ſi ſublatum, ff.de ſeruit.vrb.præd. V.987 d ¶Perſonæ pro prædiali quæ finitur cũ perſona, vt quia hoc dictũ eſt, l.Mela 14 ff.de alim.vel cib.leg. I.1240 p

¶Prædialis omnes partes fundi ſequitur, l.quia 13 ff.de ſeruit.præd.ruſt. V.1006 n ¶Prædialis non eſt quæ aptatur vltra neceſſitatem prædij, l.veluti, ff.de ſeru.præd.ruſt. V.999 l

¶Prædij legatur inutiliter, prædium vicinum non habenti, l.Mela 14.ff.de alim.vel cib.leg. I.1240.o

¶Prædialis non diuiditur, l.ſi partem 25.ff.de ſeruit.præd.ruſtic. V.1007 b

¶Realis terræ affixa, l.is cuius 25.ff.de aq.plu arc. N.133 c

¶Realis dicitur quæ debetur rei, l.vnum 33.ff.de ſeruit.præd.ruſt. V.1011 c

¶Ruſtica diſcontinuam cauſam, i.interualla annorum, menſium, hebdomadarum habens amittitur, l.cum 14.tit.de ſeru.& aqua. C.636 l non dicitur quæ ad vtilitatẽ agri non refertur, l.veluti 6.ff.de ſeru.præd.ruſt. V.999 r

¶Seruitutis eſſe non poteſt, l.& qui 16.ff.de ſeruit. V.975 l

Seruitutis putà iter ad vſumfructuariũ fundum an peti poſſit, l.ſi fundo 1.ff.ſi vſusfr.pet. V.945 d

¶Stillicidij quaſi perpetua, l.foramen 28.ff.de ſeru.vrba.præd. V.991 m

¶Vera nullam certam quantitatem, ſed magis ſufficientiam ſeu integritatem expoſcit, l.Gaius 12.ff.de aur.leg. I.1089 k

¶Viæ pro parte ab initio conſtitui non poteſt, licèt per partes retineri poſſit, l.fundum 2.ff de ſeru.leg. I.1131 d

¶Vrbana vti dignoſcatur, ff.de ſer.vrb.præd. V.977

¶Vtilis nõ directa tempore acquiritur, ff.lib 39.tit.3.l.1.§.22 t

Seruitus adquiri ad partem diuiſam poteſt, l.ſi quis 6.ff.cõmun.præd. V.1016 p

¶Confundit adquiſitionem fundi ſeruientis, l.ſi quis 30. ff.de ſer.vrb.præd. V.992 x

¶Conſtitui poteſt pro parte certa, l.hoc quod 25.§.1.ſi ex, ff.de ſer vrb præd. V.983 d perſonæ, l.pecoris 4.ff de ſer.præ.ruſt. V.999 a in traditione, l.cætera 41 ff.de leg.& fideic. I.786 p

¶Etiã in re, quæ nõ apparet, l ſi qua 21.ff ſi ſeru.vind. V.2040 ad tempus non poteſt, l.eum qui 56.ff.de ver.oblig. N.959

¶Conſtituitur patientia & cõuentione, l.ſi à te 16.ff.ſi ſer.vin. V.1037 ¶Denominatur à prædio cui debetur, l.vrbanorum 2. ff.de ſer.vrb.præd. V.978 m vna quãdo dicatur, l.ad 6.ff.quemad.ſer.amit. V.1041 i

ſimilis morti, l.iſti 8.§.1.ff.quod met.cau. V.479 k eſt res indiuiſibilis, tit.12.de fratrib. F.45 r non poſſe domum altius tollere, l.vrbanorum 2. ff.de ſer.vrb.præd. V.977 l ¶Eſſe ab ebrietate dicitur, l.de iure, ff.de his qui ſui. V.95 c ¶Eſt mors ciuilis, l.rei capitalis 2.ff.de pæn. N.1548 u ¶Imponi non poteſt rei diuini iuris, licèt ei deberi poſſit, l.4.cauent.ff.comm.præd.1015 c

¶Iam tradita, quo ſenſu dicatur deberi, l.ſeruitutes 1.ff.de ſeru.præd.ruſt. V.997 x omnis præter vſumfru. indiuidua eſt, l.cum 74.ff.de leg.& fideic. I.555 l partem non recipit excepta vſusfr. ſeruitute, l.cum 74.ff.de leg.& fideic. I.925 n quæ non eſt excipi non poteſt, l.quid 10.ff.comm.præd. V.1020 recipit plus & minus, l.aut damnum 9.§.13.ſeruos.ff.de pæn. N.1153 q ſingulas partes fundi reſpicit, l.ergo 30.ff.de adq.rer.dom. N.379 b

¶Retinetur facilius quàm adquiritur, l.ſed etſi 26.ff.de ſeru. V.989 m pro parte retineri poteſt, at non remitti, l.vnus 34 ff.de ſer.præd.ruſt. V.1011 a pro parte retinetur, l.ſi quid 29 ff.de ſeru.vrb.præd. V.992 y an ſit ius in re an extra rem, l.Mæuius 66.ff.de leg.& fideic. I.911 f

Seruitutis legem fundum tradentes indicere poſſumus, l.ſi quis 6.ff.comm.præd. V.1016 k debitor eam deteriorẽ facere inuito eius domino non poteſt, meliorem poteſt, l ſeruitutes 20.§.3.ſi ſeruitus, ff.de ſeruit.vrb.præd. V.987 f iure in re communi ſocio quidquam facere non licet, l.parietem 8.ff.de ſer.vrb.præ. V.979 l nomine vſufructuarius vtili actione conueniri poteſt, l.ſi intercedat 1.ff.de ſer.vrb.præd. V.977 f ſpecies eſt, cum quis recedere perpetuo prohibetur loco domicilij, l.iubemus 18.Cod.de dign.127 f ius an & quomodo æquum & bonum, ff.lib.1.tit.2.l.11 n nulla petitio eſt, niſi de re quę debeat aut cui ſeruitus debeatur, l ſed ſi 17.ff.de excep. N.814.o ratione vicino prædio noceri poteſt, l.fluminum 24.§.12.ff.de damn.infect. N.83 u vtilis nomine vtilis datur actio, ff.lib.39.tit.3.l.1.§.22.t originem ad ebrietatem quidam referunt, ff.lib.1.tit.1.l.4 a vſum non impedit qui reficit, l.loci 4.ff ſi ſer.vind. V.1028 m debitor in præiudicium ſeruitutis à ſe debitæ quidquam facere nõ debet, l.8.§.7.idem, ff.ſi ſer.vin. V.1634 z appellatione nõ ſemper dominium: nam & operas quandoq; intelligimus, l.cum heres 4.§.4.ff.de ſtatu. N.190.o modum nemo mutare debet inuito cuius intereſt, l.ex meo 24.ff.de ſeruit.præd.ruſt c. V.1006 p fundi nomine tribus modis agitur, l.ſi quis 35.tit.de act.empt. V.1834 n iure quis domum ſuam eleuare necne prohibetur, l.8.parietem, ff.de ſeruitutibus vrbanorum prædiorum. V.979 n iure latiore vtentem prohibere poſſumus, l.ſi cum 14. ff.ſi ſeruit.vindic. V.1636 q

¶Species non poſſunt à loco recedere, l.2.nihil enim, ff.de lib.hom.exhi. V.773 a quaſi poſſeſſionem habemus tignũ in alieno immittentes, l.ſi cum 14.ff ſi ſeru.vind. V.1036 n ne luminibus officiatur debitor altius tollere non debet, l.hæc autem 6.ff.de ſeru.vrb.præd. V.979 b

Seruitutem feudo adquirere vaſallus poteſt & cur, titu.38.de vaſal.qui contra. F.83 c quibus caſib.non dominus adquirat. l.ſed 11.ff.de vſufructu. V.839 b debere quis poteſt conſtituendam in alieno prædio, l.vt pomum 8.ff.de ſeruit. V.972 alij non poſſumus adquirere, l.in tradendis 7.ff.commun præd. V.1019 mutare an & quando liceat inuito eo qui eam debet, l.ſicut 9.ff.de ſeru. V.972 c aquæductus habens, an poſſit eam alij concedere, leg.ſi quid 5 tit.de ſeruitut.& aqua. C.653 a per vxorem ſuam maritus retinere poteſt, l.ſi mulier 22.ff quibus modis vſusfruct. V.937 i feudo vaſallus imponere non poteſt, ti.38.de vaſal.qui contra. F.83 e ſuæ rei nemo debere poteſt. l.ſi quis 6.ff.comm præd. V.1016 n an & quatenus mutare quis poſſit inuito ſeruiente, l.nam 6.ff.quemadm.ſeruit.amit. V.1043 i

Seruitute vna pro alia qui vtitur ſibi debitam ſeruitutẽ amittit, l.ſi quis 18 quemad.ſer.amit. V.1048 m

Seruitutem eundi habens ſcalam facere poteſt ſine qua ire nõ poſſit, l.ſeruitutes 20.§.1.ſi domo, ff.de ſeruit.vrb.præd. V.986 t nemo adquirere poteſt, l flumine 38.ff.de ſer.præd.ruſt V.1014 vel ius rei habens, differt ab eo qui ſeruitutem aut ius perſonæ habet, l.qui bona fide 13.§.1.ff.de dam.inf. N.530 c pro parte adquirere non poteſt dominus partis pro indiuiſo, l.pro parte 11. ff.de ſeruit. V.973 h debens, non ſemper patitur, l.quotiens 15. ff.de ſeruit. V.973 t

¶Aquæ alteri concedere quis poſſit, l.ſi quis 5.tit.de ſeruitut.& aqua. C.653 a

¶Vrbanam habens, nouum opus nuntiare poteſt, l.qui bona fide 13.§.1.ff.de dam.inf. N.50 c

¶Conſtituere etiam quaſi domini poſſunt, l.Ædificia 1.ff.commun.præd. V.1044

Seruitute altius non tollendi quis non liberetur, l.quod autem 7. ff.de ſeruit.vrban.præd. V.479 k diu vti quid, ff.lib.39.tit.3.l.1.§.22.o

Seruitutem eſſe melius eſt quàm non eſſe, ff.lib.1.tit.2.l.11 d

¶Sibi nemo debere poteſt. l.cum 33.ff.de ſeruit.prædiorum ruſtic. V.1010

Seruitutes nihil aliud quam iura, l. hoc edicto 1. §. ff. de op. nou. nun. N.8 g quædam anomalæ, aut anonymæ reperiuntur in iure, l. vt pomum 8. ff. de ſeruit. V.972 l continuæ, & his oppoſitis diſcontinuæ quæ, ff. de ſeruit. V.996.43 indiuiduæ, l. ſtipulationum 2. §. 2. ex his, ff. de verb. obl. N.919 c omnes indiuiduæ ſunt præter vſumfructum, l. ea quæ 152. ff. de reg. iur. N.1910 h

Seruitutes neque in bonis, neque extra bona ſunt, l. rem in 52. ff. de adq. rer. dom. N.391 a non habentes perpetuam cauſam, vel quaſi non vſucapiuntur, nec præſcribuntur, l. ſeruitutes 14. ff. de ſeruit. V.974 u perſonales quæ, l. item 4. §. 4. ff. de alien. iu. mut. cau. V.621 u ad hæredem non tranſeunt, reales tranſeunt ſeu prædiales, l. non ſolum 8. tit. de liberat. leg. I.1193.0 parum duraturæ, l. qui bona fide 13. §. 1. ff. de dam. inf. N.50 c reales non habentes continuam cauſam, ſolo tempore ſine titulo nõ adquirũtur, l. cũ 6. tit. de vſuris V.2045 p omnes indiuiduæ ſunt præter vſumfructum, l. ſi qui 10. §. 4. quod eſt, ff. de appell. N.1594 p prædiorum, in quem finẽ cauſas perpetuas habere debeant, l. foramen 28. ff. de ſeruit. vrb. præd. V.991 m probantur nõn tãtum teſtibus, aut inſtrumentis: ſed etiam cõiectura, l. ſeruitutes 14. ff. de ſeruit. V.974 u cauſas perpetuas, vel quaſi perpetuas habẽt, l. foramen 28. ff. de ſeruit. vrb. præd. V.991 l reales perpetuæ ſunt, l. qui bona fide 13. §. 1. ff. de dã. inf. N.50 c diẽ & cõditionem recipiunt ex æquitate, l. ſeruitutes 4. ff. de ſeruit. V.970 f ideo dictæ, quod rei inhærent, l. ſeruitutes 1. ff. de ſeruit. V.996 cum quadam perpetuitate conſtituuntur, l. Gaius 12. ff. de annuis leg. I.1089 i vrbanæ & ruſticæ ex prædiis dignoſcuntur, ff. lib. 39. tit. 3. l. 1. §. 20. x an ſint in bonis, vel extra bona, l. nec vſus 1. ff. de vſu & vſufruct. I.1104 p adquirũtur actu inter viuos vel vltima volũtate, l. ſeruitutes 20. §. 5. ſtillicidiũ, ff. de ſeruit. vrb. præd. V.987 k iura appellantur, l. in concedendo 8. ff. de aqua &c. N.121 f conſtitui poſſunt ex die, vel ex tempore, l. ſeruitutes 4. ff. de ſeruit. V.970 f ſub conditione, l. ſeruitutes 4. ff. de ſeruit. V.970 g ſtricto iure conſtitui debent cum quadam perpetuitate, l. ſeruitutes 4. ff. de ſeruit. V.971 non per ſe: ſed cũ adiunctis cenſentur eſſe in bonis noſtris, l. rẽ in 52. ff. de adqu. rer. dom. N.391 a & perſonales, & prædiorũ, an poſſint obligari, l. item veniunt 18. ff. de hær. pet. V.767 non poſſidentur: ſed quaſi poſſidentur, tit. 2. quid ſit inueſt. § 1 q verò. F.54 d per patientiam reſtituuntur, l. ſed ſi 7. ff. de except. N.814.0 rem ſequuntur, l. ſi diuina 8. C. de exactor tribut. 35 e per ſe non ſubſiſtunt, tit. 28. hic ſumitur lex. F.73 c per ſe non vſucapiuntur: ſed cum ædificiis, l. ſeruitutes 14. ff. de ſeruit. V.974 f per ſe vſucapi non poſſunt, l. ſi aliena 10. §. 1. ff. de vſucap. N.401 l

Seruitutum quatuor genera, l. ſeruitutes 1. ff. de ſeruit. V.996 a aliæ ſunt diuiduæ, aliæ indiuiduæ, l. 72. ſtipulationes ff. de verb. oblig. N.966 ea eſt natura, vt cogatur quis quid facere, ff. lib. 39. tit. 3. l. 2. §. 1. i à vaſallo quæſitarum pretium à domino vaſalli in feudo, ſucceſſore, hæredibus eius reſtituendum, tit. 28. hic ſumitur lex. F.73 c altitudo, & latitudo ſumenda eſt ex ſtatutis, & cõſuetudine cuiuſq; loci, l. 11. qui luminibus, ff. de ſeruit. vrb. præd. V.981 g perſonalium dies cedit ab adita hæreditate, l. ſi fundus 3. ff. de ſeru. leg. I.1132 f prædiorũ & vſusfructus differentia, l. ſi quis 7. ff. de excep. rei iudic. N.818.0 publicarum latitudo & altitudo ſumitur ex conſuetudine & ſtatutis, l. in loco 1. ff. ne quid in loc. pub. N.650 realium ea eſt natura, vt ſecũdum indigentiam prædij dominantis, conſtituantur non propter delectationem, l. vt pomum 8. ff. de ſeruit. V.972 l ex duratione differẽtia, l. qui bona fide 13. §. 1 ff. de dam. inf. N.50 c vrbanarum aliæ affirmatiuæ, aliæ negatiuæ, l. vrbanorum 2. ff. de ſeruit. vrb. præd. V.977 l

ſeruus pro liberto, l. duo 7. ff. de manumiſſ. N.191 f ciuitatis quemadmodum iure manumittatur, l. ſeruus 3. ff. de manum. quæ ſeruis. N.111 d ¶ Communis duorũ dominorum perſonam repræſentat, l. & ſi 66. ff. de adq. vel omit. hær. I.668.0 tribus caſibus comparatur ſeruo proprio, l. ſi ſocius 89. ff. de hær. inſt. I.511 a ¶ Commodatus furtum facit, l. ſi ſeruus 61. §. 6. circa, ff. de furtis. N.1310 n in fuga conſtitutus vendi non poteſt, l. quod ſæpe 35. tit. de contrah. empt. N.738 f

¶ Creditoris accepto ferre non poteſt, l. per procuratorem 3 ff. de accept. N.1206 i ¶ Depoſitus furtum facit, l. ſi ſeruus 61. ff. de furt. N.1310 ¶ Emptus mandato alicuius furtum facit, l. ſi ſeruus 61. §. 5. quod, ff. de furtis. N.1309 ¶ Fructuarius cui dominorum adquirat, l. ſi communis 37. ff. de ſtipul. ſeruor. N.1067 g ¶ Hæreditarius hæredi futuro nominatim ſtipulari non poteſt, l. ſeruus 16. ff. de ſtipul. ſeruor. N.1055 dominam habet hæreditatem, l. poſſeſſio 1. §. 16. ff. de adq. poſſ. N.406 q ¶ Ignorantis domini conditionem deteriorem facere non poteſt, l. per fundum 21. ff. de ſeruit. præd. ruſt. V.1001 r ¶ Improfeſſus quis, l. interdum 16. §. 1. ff. de publican. N.147 f ¶ Inſtitutus à domino, an & cur ex rationibus dominicis teneatur cohæredibus ſuis, l. Mæuius 52. ff. fam. erciſc. V.1357 k hæres inſtitutus à quo tẽpore libertatẽ conſequatur, l. ſeruus alienus 3. ff. de hær. inſt. I.448 q interdum inuitus non manumittitur, Nou. 89. tit. 1. quib. mod. naturales efficiantur ſui §. vndecimo generaliter. A.407 a

¶ Inuitus fit liber, quandoque tamen non fit, l. ſed ſi 32. §. 1. ff. de fideic. libert. N.163 g ¶ Languens à domino fit liber, l. 1. tit. de latin. libert. C.1581 b ¶ Liber eſſe iuſſus redditis rationibus, ſi nihil debeat iure liber, ſi quid debeat, ſub cõditione liber eſt, l. qui libertates 69. §. 4. ſeruum, ff. de euict. V.2033 c ¶ Liber factus ex ante geſto tenetur, l. Pomponius 15. ff. de neg. geſt. V.435 a ¶ Litigioſus obligari non poteſt, l. ſi poſt 18. ff. de rei vind. V.834 m ¶ Liber factus tenetur de dolo in ſeruitute cõmiſſo, l. & eleganter 7. ff. de dolo. V.508 e ¶ Nullus eſt inſpecto iure ciuili, l. ſi ignorans 3 tit. ſolut. matrim. C.1136 i ¶ Municipij acquirere poteſt ſeruitutem ſuo municipio, l. non dubito 12. ff. de ſeruit. V.973.0 iure gentium nullus eſt, ff. lib. 1. tit. 1. l. 5. p ¶ Poſſeſſionis ratione domino adquirit, l. quidquid 4. ff. de adq. poſſ. N.417 c à pluribus poſſeſſus cui adquirat, l. ſi communis 37. ff. de ſtipul. ſeruor. N.1067 g eſt publicus tabellio, l. nec eſt 17. ff. de adopt. N.106 y ¶ Publicus dicitur tabellio, l. libertas 4. ff. de ſtatu hom. V.87 f ¶ Venditus à minore vt manumitteretur, eõque nomine traditus, liber non poteſt effici facto emptoris, l. ſi minor 4. tit. de ſeruis exportand. V.1799 a ¶ Vẽditus ſi quid adquiſierit poſt vẽditionẽ emptori adquirit, redhibitus verò vẽditori, l. ſed 22. ff. de vſufructu. V.895 c redemptus ab hoſte eſt redimentis, l. in bello 12. ff. de capt. & poſtlim. N.1666 a ¶ Vniuerſitatis non eſt ſingulorũ, l. ſi quis 25. §. 1. ſeruus ff. de adq. hær. I.638 k quibuſdam caſib. agit vt liber iure ciuili, l. quod 32. ff. de diuerſ. reg. iur. antiq. N.1879 a an & quatenus domino vel quaſi domino omnia adquirat, l. 1. de iure, ff. de his qui ſui. V.95 e acquirit omnia inuito domino, l. 1. de iure, ff. de his qui ſui. V.95 e

ſeruus adquirit domino ignoranti poſſeſſionẽ, l. quia ſeruus 16. ff. de oblig. N.803 z ſemper domino adquirit niſi certis caſibus, l. cum ſeruus 1. ff. de ſtipul. ſeruor. N.1048 f ſtipulãdo domino adquirit, l. cum ſeruus 1. ff. de ſtipul. ſeruor. N.1047 dominato domino ſemper adquirit non iubenti, niſi iubentis interſit, l. ſeruum 30. ff. de ſtipul. ſeruor. N.1063 h adquirit inuito domino, l. ſtipulatio 61 ff. de verb. obl. N.962 u ¶ Contrahere cũ domino poteſt, l. Modeſtinus 76. ff. de ſolut. N.1175 b procuratorẽ ad lites ſiue ad iudicia cõſtituere nõ poteſt, l. ſeruum 33. ff. de procurat. V.369 d ¶ Cõſtituere poteſt procuratorẽ ad negotia non ad iudicia, l. procurator 1. ff. de procurat. V.356 h an poſſit conueniri, l. ſi quis 7. ff. ſi quis caut. V.228 e ſine domino quandoq; eſſe poteſt, l. libertas 4. ff. de ſtat. hom. V.87 d niſi certis caſib. cõuenire vel cõueniri nõ poteſt, l. qui autem 12. ff. ſi quis caut. V.233 c ¶ In iudicio eſſe nõ poteſt, l. vix certis 53. ff. de iudic. V.703 n nõ poteſt eſſe notarius, l. ſi duobus 3. tit. cõmun. de leg. C.1470 i arbiter eſſe nõ poteſt, l. illa verba 68. ff. de verb. ſignif. N.1818 a non poteſt eſſe iudex, teſtis, arbiter, tutor, l. in his 135. ff. de reg. iur. N 1907 h miles eſſe nõ poteſt, Auth. coll. 5. Nou. 60. tit. 15. vt defuncti ſeu funera eorum. 305 domini cõditionẽ deteriorẽ rẽ eius apud aliũ deponẽdo facere nõ poteſt, l. potes 34. ff. depoſiti. V.1818.0 ¶ Dignitate frui poteſt, ſi id populo ceſſerit, l. Barbarius 3. ff. de off. præt. V.131 h conditionẽ domini meliorẽ facere, l. ſeruũ 12. ff. de ſtipul. ſeruor. N.1060 u non facit plenam fidẽ, ſed iudiciũ, l. teſtium 3. §. 5. lege Iulia, ff. de teſtib. V.2089 a in re peculiari ſeptem caſibus deteriorẽ domini cõditionem facere non poteſt, l. ſeruus 3. tit. de pact. C.297 h nẽmo pœna afficitur, l. ſi quis 25. §. 3. ſi quis, ff. de adq. hær. I.639 a an teneatur directò ſi per eum non adquiritur hæreditas, l. ſi alienus 62. ff. de leg. & fideic. I.903 l in rebus peculiaribus domini loco eſt, l. ſi ſeruus 17. ff. de pecul. V.1524 iure naturali pro aliquo habetur, l. quod 32. ff. de diuerſ. reg. iur. antiq. N. 1879 a ſuum impropriè quid habere dicitur, l. omnia 1. §. 1. ff. de off. præf. vrb. V.126 r hæredem habere non poteſt, niſi certis caſibus, l. ſi is ad quem 22. ff. de adquir. hæred. I.636 n pendente lite de ſtatu in multis pro libero habetur, l. lite 14. ff. de lib. cauſ. C.1611 f impropriè quid ſuum habere intelligitur, l. ſi cum 3. ff. de oper. libert. C.129 i non ideo fit liber, quod à domino fuit defenſus, l. ille ſeruus 9. ff. qui & à quibus. N.318 p deteriorẽ domini cõditionẽ quibus caſibus facere poſſit, l. melior 175. ff. de reg. iur. N 1915 h quis ſit opere metalli, l. quidam 17. ff. de pœnis. N.1560 m ſine dolo malo poteſt in libertate morari, l. igitur 11. ff. de lib. cauſ. N.336 n iure gentiũ obligatur, nõ ciuili, ff. lib. 1. tit. 1. l. 5. p domino obligari naturaliter poteſt, l. ſeruus 20. ff. de dolo. V.522 f obligare nõ poteſt dominũ donãdo, l. duo in ſolidum 19. §. 1. qui ſeruum, ff. de precar. N.770 l fideiubendo neque naturaliter, neque ciuiliter obligatur, l. in perſona 30. §. 1. ff. de pact. V.293 r domino, filius patri, an & quatenus ex cauſa ciuili obligari poſſe dicatur, l. non ſolum 44. ff. de pecul. V.1544 u in multis caſibus ſucceſſorẽ habet, l. vitrico 3. ff. cõmun. de ſucceſſ. C.1534 f in delictis grauius punitur, l. ſi ſeruũ 5. ff. ſi ex noxal. cau. aget. V.217 h quemadmodũ teſtis eſſe poſſit, l. teſtium 3. § 5 lege Iulia, ff. de teſtib. V.2089 a in proprio facto teſtis eſt idoneus, l. ſed alio 2. §. 1. ff. ſi ex noxal. cauſ. V.215 h an & quomodo teſtis eſſe poſſit, Nou. 90. tit. 2. de teſtib. c. 5. & quenia. A.414 f an torqueri poſſit, ſi eſt quæſtio de ipſius domi-

nio, *l.cum 10.tit.de rei vindic.* C.632 k ex delictis & contractibus vel quaſi an & quando teneatur, *l.cum actum 17.ff de neg. geſt.* V.436 h vindicari poteſt, *l.cum 31.tit.de iur.delib.* C.1420 n an & quemadmodum ex dolo in ſeruitute ſuo commiſſo domino tenere poſſit, *l.& eleganter 7.ff.de dolo.* V.508 e trãſigere de alimẽtis ſibi relictis poteſt, *l.cũ hi 8. §.7.ff.de tranſact.* V.318 e aliquando poteſt tutor dari, *l.pro tutela 1.ff.de eo qui pro tut.vel cur.* I.325 n non continuò videtur cuius mater ſerua pronunciata eſt, *l.ſi vſumfructum 23.§.2. ff.de liberal. cauſ.* N.340 g poteſt dignitate vti, *l.Barbarius 3. ff.de off.prat.* V.131 b cui ſpecialiter permittitur donare dominium transfert, *l. ſeruus 37.tit.de donat.inter vir.& vxor.* V.2208 e quandoque dicitur dominus, *l.cum precario 12.ff.de precar.* N.707 g nemo hodie fit pœnæ ſupplicio ſiue pro damnatione, *l. aut damnum 28.§.4.eſt pœna,ff.de pœnis.* N.1552 c quando liber factus eſt, an teneatur ex geſtis in ſeruitute, *l.quod 188 ff.de reg.iur.* N.1915 a pecuniariter non punitur quia nihil habet, *l.interdum 10 ff.de publican.* N.147 nondum dicitur is qui ſeruus non eſt, *lib.1.tit.3.l.2.d.in marg.* an relegari poſſit, *l.ſeruo 2. ff qui & à quib.* N.315 f ex opera tribus modis quærit, *l.per 14. ff.de vſu & habit.* V.954 c naturaliter tenetur eo caſu, quo liber teneretur naturaliter & ciuiliter, *l.& commodatò 2.ff.de fide.& mand.* N.1069 d

Serui ſunt ſtatuliberi, *l.ſumma 5.ff.de ſtatu homin.* V.89 b vnde dicantur, *l.generali 3.C.de tabular.* 111 g in poſſidendo differunt à colonis & inquilinis, *l.ſi id 25.ff.de adq poſſ.* N.433 d filij differentia in adquirendo patri vel domino, *l.quidquid 4.ff de adq.poſſ.* N.417 c cõtrouerſia nobis fit varijs modis, *l. de minore 10.§.5.plurimum,ff.de quæſt.* N.1543 b corrupti non agit, niſi dominus proprietatis, *l. ait prætor 1. §.4.ſed, ff.de ſeruo corrupto.* V.1206 i nouitij meliores veteranis, *l.præcipiunt 37.tit.de ædil.edict.* V.1983 pœnæ hodie nulli, *l.in metallum 36. ff.de pœnis.* N.1569 a publici qui, *l.cautiones 1.C.de ſolutionib.* 156 m & priuati manumiſſi ſimilitudo, *l.ſeruus 3. ff.de manumiſ. quæ ſeruus.* N.211 e ſeruorum papæ, *l.quas 1.tit.de off.præf.prat.afr.* C.251 d teſtimonio ſuo teſtamentũ domini inpugnantis pœna, *tit.33.de conſuetud.* F.79 a venditor quæ promittere & prædicere debeat, *l.aliud 174.ff.de verb.ſignif.* N.1844 d negotium neceſſarium & vtile, dominus improbare non poteſt, *l.ſi res 5.§.1.idem ai.,ff.de in rem verſ.* V.1559 d quandoque etiam in cauſa ciuili poſſunt in iudicio ſtare, *l.hac lege 11.tit. vbi cauſa.* C.580 r pro nullis iure ciuili & prætorio habentur, *l.ſi ſeruus 1.ff.de iure delib.* I.589 a pecuniam habere dicũtur propriam, ſed conniuentibus oculis, *l.ſi ſeruo 84. §.1.idem probandum,ff.de hær.inſtit.* I.507 d actionem non ſuo ſed alieno nomine exercent, *l.in perſonam 22.ff.de diuerſ reg.iur.antiq.* N.1874 d quibus caſibus obligentur ex contractibus, delictis vel quaſi, *l.non debet 21.ff.de diuerſ.reg.iur. antiqu.* N.1874 d quandoque poſſunt agere, *l.cum ſtatus 3.tit.de extraordin.cognit.* C.1627 naturaliter obligantur etiam in ſeruitute, *l.hoc iure 19.§ 4.ff.de donat.* N.1630 remouentur à publico officio, licet non à publica cauſa, *l.argentarius 10.§.1.ff.de edend.* V.253 c fere mortuis comparantur, *l.ſeruitutem 209.ff.de reg.iur.* N.1926 e

Seruo legato, non videtur eius peculium legari, *l ſi peculiũ 6.ff.de pecul.legat.* I.1100 r non cenſetur legatũ eius peculium, *l.ſi legatus 24.ff.de pecul.leg.* I.1113 d ¶ Libero facto an proſit contractus tempore ſeruitutis factus, *l.quod 188.ff. de reg.iur.* N.1919 a natæ actiones ſerui cauſa manumiſſione non extinguitur, *l.5.doli,ff.de ſeruo corrup.* V.1207 f ex ſuo peculio pecuniam libertatis ſuæ cauſa dare licet, *l. non videbitur 35.ff.de ſtatulib.* N.307 i comparatur monachus, *l.Pedius 7.§.1. ff.de recep.arb.* V.627 h currupti actione quid contineatur, *l. aduerſus 4.tit.de furtis.* C.1274 m relinqui non poteſt, quod eius domino relinqui non permittitur, *l.neque 10. tit.de hæred. inſt.* C.1377 a

Seruum eſt, quod ex ancilla naſcitur, *l.ſtatulibera 16.ff.de ſtatulib.* N.297 d

Seruum manumittere quis non poſſit, *l.cum is 8. ff.qui & à quibus.* N.317 k in ſolidum & pro parte vnius pronũtiari multum intereſt, *l.cognitio 8.§.1.ff.de liber.cauſ.* N.334 l manumittens peculium donare videtur, *Aut.idem, tit.de bon. quæ lib.* C.1553 c eſſe vſufructuarij vel bonæ fidei poſſeſſoris ſufficit, *l.ſi poſtulauerit 27.ff.ad leg.Iul.de adult.* N.1405 a

Serui in dominos non torquendi, *tit.53.de conſuetud.* F.78 g

Soruorum appellatione verum ſerui vicariorum continentur, *l.ſuos 73.ff.de leg. & fideicom.* I.1054 z varia genera, ſi officiũ & munera ſpectemus, *l.animi 64.tit.de ædil.edict.* V.1996 r alij ſeruiunt, alij obediunt, *tit.de pace Conſtantiæ.* E.198 c natura furtis obnoxia, *l.Iulianus 13.§.1.item,ti.de act.emp.* V.1817 c domeſticorum & eorum quibus vt ſeruis vtimur ſimilitudo, *l.qui iuriſdictioni 10.ff.de iuriſdict.* V.178 q immodica caſtigatio, ſi cauſa legitima ſit permiſſa, *l.de iure 1. ff.de his qui ſui.* V.96 f

Seruis confugis quemadmodum leges proſpiciant, *c.7. neque, coll.3.Nou.17.tit.4.de mand.princip.* A.135 g fieri poteſt iniuria, *l.ſi dominus 2.ff.de his qui ſui.* V.96 n

Sextans duæ vnciæ, *l.ex ſextante 30. ff. de except.rei iudic.* N.838 p

ſexui ignoſcitur, *l.qua quiſque 1.§.5.ff.de edendo.* V.245 c

ſi pro quamuis, *l.& in contrarium 37.ff.de vſuris.* V.1060 f nõ ſemper facit conditionem, *l.pro emptore 2.§.5.ff.pro empt.* N.493 a

Si & cum quomodo differant, *l.neceſſarium 57. ff.de adq.vel omit. hæred.* I.669 f

Si & cum differunt, *l.hæc venditio 7.tit.de contrah.empt.* V.1717 a dictionum eadem vis eſt, *l.qui promiſit 48. ff.de cond. indeb.* V.1356 ponitur conditionaliter, interdum cauſatiuè, *l.cum in ſecundo 16.ff.de iniuſt.rupt.& irr.fact.teſtam.* I.437 b non pro niſi, *l.ſi eum 9.§.2.ff.ſi quis cautiõ.* V.135 q

Si aliquis, *l. ſi quis 8.ff.de iudic.* V.678 ¶ Aliis, *l.non alias 24.ff.de iudic.* V.687 ¶Conuerſationis probatę fuerit famulus eccleſiæ poteſt ordinari, *can.multos 23.diſt.54.* ¶ Duo teſtamenta eodẽ die confecta ſunt, nec apparet quod prius ſit, & quod poſterius, *l.cum qui 51.ff.de adq.vel omit.hær.* I.600 d ¶Duo ſimul officium publicũ aſſumunt, non intelliguntur tacitè duo rei fieri, *l.quoties 2.C.quo quiſque ordine.* 154 n ¶Duo ſint hæredes vnius teſtatoris poteſt contra vnũ, vna actio, contra alium alia proponi, *l.cum 76.ff.de leg.& fideic.* I.928 n lex per verbum futuri temporis loquitur, ſententia requiritur, *l.in criminali 5.tit.de iuriſdict.* C.558 t

Si Libertus eſt maior centenario; ſi minor nulla legitima debetur patrono, *l.ſi in fraudem 1.tit.ſi in fraud.patr.* C.199 a

Si matrimonium futurum morte, ſeu mortis interuentu non perficitur, *l. Arris 3.tit.de ſponſal.* C.1001 f

Si Miles quid liberis legat exhæredaſſe eos non videtur, *l.ſi* 10.*tit.de teſtam.milit.* C.1343 d

Si Pœna appoſita eſt annuo legato, quo caſu annuum legatũ non ſoluetur, *l.vxori 1.ff.de pœnis leg.* I.1215 i

Si Pupillus facit procuratorem authoritate tutoris, finita tutela durat, & non expirat mandatum, *l.ſi quis 17.§.2.ſi impubes,ff.de inſt.actio.* V.1476

Si reperitur contractus, in quo res minorum quorundã alienatio, & in quo nulla fiat mentio decreti, quo vti ſoleat, *l.ſi contra 2.tit.ſi quis ignorans.* C.1259 a

Si Seruus plurium vno domino iubente, altero ignorante, delictum admiſerit, *l.17.ſi ex duobus.§.1.ſi plures tit.4. ff.de noxalibus actionib.* V.1107 t

Si Seruus plurium omnibus dominis ignorantibus delictum admiſerit, *l.17 ſi ex.§.1.ſi plures tit 4.ff.de noxalibus actionibus.* V.1106 t

Si volam, & ſi voluero, *l.centeſimus 46.ff.de verb.oblig.* N.951

Si Voluero, *l.centeſimus 46.ff.de verb.oblig.* N.951

Si Volam, *l.centeſimus 46.ff.de verb.oblig.* N.951

Si Tutor vendidit rem minoris pretio viliori præcedente iudicis æſtimatione tutor excuſatur, *l.cum ſit 6.ff.de magiſt.conuent.* C.1265 l

Si Vinco vincentem te, multò magis vinco te, *l.ſæpe 63. ff.de re iud.* N.553 i

Si quis, *l.ſi quis 8.ff.de iudic.* V.678

Si facile, *l.ſed & ſi 28.§.4 ſed & ſi.ff.de iudic.* V.690.o

Si iudex, *l.Iulianus ait 17.ff de iudic.* V.68

Sibiipſi nemo dare poteſt, *l.ſeruus 2.de ſtipu.ſeruor.* N.1049.o

ſic deſinere non poteſt, quod non cœpit, *l.non 1. ff.quib.mod. vſumfruct.* 929

ſigla quid, *ff proœm.gloſſ.1.pag.50.*

ſigillum apponens ſcripturæ alienæ præſumitur illi cõſentire, *l.ſi procuratorem 65.ff.de procurat.* V.398.o ¶Mutus & incertus teſtis, *lib.de pace Conſtantiæ.* E.169 h vnì conſenſus, & confirmationis habet, *tit.de pace Conſtantiæ.* E.169 h principis in lege facienda non eſt neceſſarium, *lib.de pace Conſtantiæ.* E.169 h

ſignum indubitabile vicem proprij nominis habet, *l. quoties 9.ff.de hær.inſtit* I.458 z

ſignatio vel deſignatio, ꝑ traditione habet, *l.quod ſi neque 14.tit.de pericul.& commod. rei vendit.* V.1796 u

Signatorius anulus, quo ſignamus, *l.ſignatorius 74.ff.de verb.ſign.* N.1820 x

ſignificatio propria eſt, quæ producta & extenſa, *l.his verbis 18.ff.de adop.* V.106 k

Significationes ſeptem, *ff.de iudiciis.* V.671

Signis res cognoſcitur, *l.iura non 8.ff.de legib.* V.75 a

ſilentiarii qui, apud imperatorem, *l.omnimodo tit.de inoff. teſtam.* C.597 e

ſilentium diuturnum, *ff.lib.39.tit.2.l.44.§.1.d* ei qui non audit quemadmodum poſſit imponi, *lib.de pace Conſtantiæ.* E.174 f

Silentio diuturno hypothecaria amittit, *ff.lib.39.tit.3.l.44.§.1* d

alicui impoſito ſecundùm eum ſententia ferri non poteſt, *lib. de pace Conſtant.* E.174 f decem dierum confirmatur arbitrium *l. cum 5. tit. de recept. arbit.* C.489

Siliqua quid ſit, *Col.4. Nou.34. c.1.13. nullum credens em agricola.* A.240 k

ſiliqua quid, *Nou.123. tit.6. de ſanctiſſ. epiſcop. c.27. ſi quando.* A.549 e

ſilua cædua ea dicitur quæ cædi conſueta, *l. ſi abſenti 48. ff. de uſufructu.* V.951 b

ſimile eſt impetrante beneficium viuentis, *l. neceſſarius 9. ff. de SC. Silan. & Claud.* I.728 x nullum eſt idem, *l. meritò 2. §.2. ſed ego, ff. quod iuſſu.* V.1572 h

Simile fieri ſufficit ſi idem fieri non poteſt, *l. cum 33. ff. de ſeruit. urb. præd.* 993 p

ſimplex refutatio feudi facta à patre fratri in eius fauoré non tollit refutanti ius ſuccedendi, *tit.19. conſtit. feud.* F.25 h

Simplicibus mixta comprehenduntur, *l. ſtipulatiónum 2. ff. de ver. oblig.* N.916 g

ſimplicitas dolo opponitur, *l. palam 2. ff. de doli mali & metus except.* N.852

Simplicitati ſuccurritur, *l. cum de indebito 5. §.1 ſin autem, ff. de probat.* V 2079 e

ſimilitudo Actionis negotiorũ geſtorum, & de in rem verſo, *l. ſi pupilli 6. §.1. ff. de neg. geſt.* V.418 k ¶ Actionis Paulianæ, Fauianæ & Caluiſianæ, *l. dum 16. §.5. idem ff. de hær. pet.* V.763 n ¶ Actionis quod metus cauſa & doli, & *l. item 14 §.2. ff. quod met. cau.* V.491 e ¶ Actionũ ex quaſi delicto & vero delicto, *l.1. prætor, tit.3. §.3. quod, ff. de his qui effuderint vel deiecerint.* V.1093 r ¶ Actionum ex quaſi & vero contractu, *l.1. prætor, tit.3. §.4 hac, ff. de his qui effuderint vel deiecerint.* V.1093 r ¶ Adrogati & monachi, *l. ſi paterfamilias 15. ff. de adopt.* V.204 r ¶ Adulti curatorem nõ habentis & pupilli, *l. ſed ſi 11. § 2. de quo, ff. de inſt. act.* V.1472 k ¶ Appellationis neglectæ & cauſæ vitio ſuo amiſſæ, *l. Herennium 63. §.1. Gaia, ff. de euiction.* V.2027 a ¶ Aui in poteſtate habẽtis nepotẽ ſuum & parentis, *l. ſciendum 1. ff. de inoffic. teſtam.* V.726 k ¶ Auiæ & matris in alendis liberis, *l. Neſennius 34. ff. de neg. geſt.* N.454 q ¶ Clerici & conuerſi, *tit.21. de vaſal. milit. qui arma bellic.* F.50 h ¶ Communi diuidundo & familiæ erciſcundæ, *l. arbor 19. ff. comm. diuid.* V.1174 ¶ Condictionis furtiuæ ab actionibus ex maleficio vel quaſi, *l. ſi pro fure 7. §.2. condictio, ff. de condic. furt.* N.1373 c ¶ Contractuum & arbitriorum, *l. Celſus 23. ff. de recep. arbit.* V.641 c ¶ Conuerſi & monachi, *c.3. cogitandum, tit.5. de monachis.* A.46 t ¶ Donationis mortis cauſa & legatorum, *l. ſi cuius 1. ff. uſufruct. quemad caueat.* V.959 a ¶ Eccleſiæ & ciuitatis, *l. an uſuſfructus 56. ff. de uſufructu.* V.913 f ¶ Epiſcopi & tutoris, *l. item eorum 6. §.3. ff. quod cuiuſque uniuerſ.* V.408 x ¶ Emptoris & poſſeſſoris, *ff. lib.39 tit.2. l.44. §.1.* f ¶ Erroris in facto & iure, *l. in omni 2. ff. de iuris & facti ignor.* V.297 a ¶ Exercitoriæ & tributoriæ, inſtitoriæ, & de in rem verſo actionis, *l. ſi tamen 4. §.4. hæ actiones, ff. de exercit. actio* V.1456 e ¶ Familiæ erciſcundæ & petitionis hæreditatis, *l. hæredes 15. §.7 quod pro, ff. fam. ercif.* V.1138 x ¶ Ferruminati, & plantati, *l. in rem 13. §.5. item, ff. de rei vind.* V.839 ¶ Ferruminorum & ſolo cohærentium, *l. ſi fundi 35. ff. de rei vind.* V 854 n ¶ Fideiuſſoris & tutoris, *l. ſi plures 12. ff. rem pupil. vel adoleſ. ſaluam fore.* N.1229 q ¶ Fiſcalis & priuatæ rei imperatoris, *l. nullus 1. C. de agricol.* 212 y ¶ Fructuum annuorum vel in ſingulos annos legatorum cũ vſufructu legato, *l. per 14. ff. de uſu & habit.* V.955 b ¶ Furioſi & ignorantis, *l. furioſo 9. ff. de re iudic.* N.524 c ¶ Furioſi & pupilli, *l. Fulcinius 7. §.11. ff. quib. ex cauſ in poſſ.* N.569 f ¶ Generis & alternatiui legati, *l. hæres 58. ff. de euict.* V.2025 b ¶ Habitationis & alimentorum in fauore, *l. legatum 10 ff. de cap. min.* V.589 g ¶ Hæreditatis & defuncti, *l. qui à ſeruo 16 ff. de oblig.* N.895 d ¶ Hypothecariæ & perſonalis actionis, *l. et & 14. §.2 actiones, ff. de except. rei iudic.* N.822 q ¶ Hypothecariæ & pignoratitiæ, *ff. proxim. gloſ. in pag.47* ¶ Immobilium & ſeruitutum, *l. ſi quis 10. §.1 agri, ff. ſi ſeru. vind.* V.1055 e ¶ Imperij & ſacerdotij, *c.2. ut, §.1. ſi vnum, tit.7. de non alien. aut permut.* A.70 i ¶ Infantis & proximi infantiæ *l. pupillus 149. ff. de regu iur.* N.1910 e ¶ Interdicti Saluiani & de migrando, *ff. de Saluia. interd.* N.781 ¶ Iuramenti & tranſactionis, *l.1. maximum, ff. de iureiur.* V.1171 ¶ Legitimati & adoptiui, *l. filios 3. C. de munic. & orig.* 76 q ¶ Mandati & negotiorum geſtorũ, *ff. de neg. geſt.* ¶ Mandati, taciti, & expreſſi, *l. ſi ſtipulatus 81. §.1. ſi lancem, ff. de ſolut.* N.1176 f ¶ Morbo perpetuo laborantis, furioſi, prodigi & pupilli, *l. Fulcinius 7. §.13 ff. quib. ex cauſ.* N.369 ¶ Moroſi & furis, *l. inter ſtipulantem 83. §.7. Stichum, ff. de verb. oblig.* N.080 f ¶ Mortis & emãcipationis, *l. ſi pater 44. ff. de iure dot.* V.2141 a ¶ Quaſi mortis & mortis metus, *l. interpoſitas 13. tit. de tranſact.* C.322 i ¶ Mortui & nati in vectura immunitate, *l. ſi vehenda 10. ff. ad leg. Rhod. de iact.* V.1446 p ¶ Negotiorum geſtoris & miſſi in poſſeſſionẽ creditoris & hæreditatis poſſeſſoris, *l. prætor 9. §.1. ff. de reb. auth. iud. poſſid.* V.578 e ¶ Nuntiationis & remiſſionis, *l. cũ procurator 13. §.1. ff. de ope. nou. nun.* N.24 r partus & fœtus, *l. idem Pomponius 5. § 2. idem ſcribit, ff. de rei vind.* V.825 f ¶ Patris & gubernatoris, *Nou 85. tit.14. de armis, c.2 hoc autẽ.* A.390 f per contrarium, *l. ſi epiſtolam 15. ff. de adq. rer. dom.* N.392 m *l. Ariſto 10. ff. de rer. diuiſ.* V.119 b *l. ſi exiſtimans 3 ff. pro ſoluto.* N.489 b per remotionem, *l. quoties 3. ff. ad municipalem.* N.1709 e ¶ Prædonis & in alieno ſumptus facientis poſt litem cõteſtatam, *l. ſin autem 28. §.5. in rem, ff. de rei vind.* V.843 a ¶ Procuratoris & creditoris, *l. ſi pignori 29. ff. fam. erciſc.* V.1143 ¶ Procuratoris & negotiorum geſtoris, *l. ſi quis 2. ff. de neg. geſt.* V.412 l ¶ Procuratoris & ſerui, *l. ſeruus 17 ff. de in rẽ verſ.* V.1567 f ¶ Prodigi, furioſi, & pupilli, *l. Fulcinius 7. §.12. ff. quib. ex cau. in poſſ.* N.569 g ¶ Publici & priuati, *l. neque ſocietatẽ 1. §.1. ff. quod cuiuſque uniuerſ.* V.405 b ¶ Pupilli & adulti, *l. nouatio 1. §.1. illud, ff. de nouat.* N.1113 n ¶ Pupilli, proximi pubertatis, & maioris, *l. ſi ut 22. § ſi pupillus, ff. de procur.* N.770 x ¶ Pupilli & abſentis Reipublicæ cauſa in reſtitutionib. *l. ignorare 3. tit. de reſtit. milit.* C.468.o ¶ Replicationis & actionis ius idẽ, *l. quæſitũ 30. §.6. in dolo, ff. de pecul.* V.1534 u ¶ Sententiæ & confeſſionis, *l. certum 6. ff. de conf.* N 556 f ¶ Si & cum, *l. ſub hac 8. ff. de oblig. & act.* N 890 c ¶ Societatis & hæreditatis, *tit. comm. diuid.* V.1199 ¶ Stipulationis mihi hæredique meo habere licere, & mihi hæredique meo agere licere, *l. idem iuris ff. de verb. oblig.* N.921 f ¶ Stipulationis rati & non petiti, *l. ſi quis 14. ff. rem rat. hab.* N.1252 b ¶ Subſtitutionis & inſtitutionis, *l. cohæredi 41. §.5 qui patrem, ff. de vulg. ſubſt.* I.557 c ¶ Teſtamentorum & contractuum bonæ fidei, *l. quod, ſi 4. ff. de eo quod certo loco.* V.1388 n ¶ Tutoris & curatoris, *l. nam & 21. § 1. ff. de neg. geſt.* V.441 a ¶ Venditionis & donationis, *l. Ariſto 18. §.3. ff de donat.* N.162 f ¶ Venditoris hæreditatis & bonæ fidei poſſeſſoris, *l. venditor 2. §.7. ſolet quæri, ff. de hær. vel act. vend* V.1774 r ¶ Verborũ & literarũ, *l. non figura 38. ff. de obl. & act.* N.903 a ¶ Vſucapionis pro derelicto & pro donato, *l. ſi id quod 5. ff. pro derelict.* N.509 g

Similitudinis omnimodæ effectus, *l. nemo 5. ff de duobus reis.* N.1038 l

ſimilia prohibentur eo prohibito cuius ſimilia ſunt, *l. ſed etſi 2. §. ex quib. ff. de iudic.* V.689 i non per omnia ſimilia, *l. generaliter 12. tit. de reb. cred.* C.707 u ad caſus ſimiles extenduntur ſi in illis eadem ſit ratio, *l. eos 14. tit. de furtis.* C.1279 a

Similium eadem eſt æquitas, *l.4. §.31. auctoris, ff. de doli mali & metus exceptione.* N.869 d ad ſimilia non ſemper eſt eadem ratio, *l. quod 5. ff. ne de ſtatu defunct.* C.1631 d eadem eſt ratio, *l. ſed etſi 25 ff. de vſufructu.* V.897 m ad ſimilia fit extenſio, *l. nulli 10. tit. de iud.* C.513 p permiſſa eſt extenſio, *l. argentarius 10. ff. de eden.* V.253 b

Similibus ad ſimilia interpretatio fit rectè, *l. ſi primi, ff. de excuſ.* I.269

De ſimilibus ad ſimilia proceditur conſuetudinibus, *tit.28. de vſu Mediolanenſ.* F.31 d

Similibus & æquè idoneis ſatisfit, *l. obligatio 1. ff. mandati.* V.1628 ad ſimilia procedendum, *l. ex facto 30. ff. de neg. geſt.* V.446 t ſatisfit mandato, *l. ad legatum 62 ff. de procur.* V.397 d

ſimonia, *l. item eorum 6. ff. quod cuiuſque vniuerſ.* V.408 i non tantum committitur in dando, ſed & in accipiendo, *l. per omnes 1. C. de prætoribus.* 266 n committitur in emendis honoribus, *l. cum vos 2. C. de delegation.* 186.o manu, lingua, obſequio, *c.1. ſancimus, §.6. ſed, tit.6. quomodo oporteat. epiſc.* A.52 n quando committi dicatur, *c.1. ſancimus. §.9. & hanc, tit.6. quomodo oporteat epiſc.* A.54 y punitur, *l. ut puta 2. §.1. item ſi, ff. de condict. ob turp. cauſ.* V.1323 a

ſimoniacè ordinatus ordinem & dignitatem habet, *l. Barbarius 3. ff. de off. prætor.* V.130 m dans pro aliquo non repetit, *l. quæ utiliter 45. ff. de neg. geſt.* V.462 l

ſimpliciter tutor cõfirmari dicitur qui ſine ſatiſdatione confirmatur, *l. ita 1. ff. de confirm. tut. vel cur.* I.134 g

Simpli incerti, quadruplum incertum, *l. arbitrio 18. ff. de dolo.* V.520 d

ſimul dictio denotat nonnunquam identitatem operarũ eiuſdẽ nominis, *l. in operis 26. tit. locati conduct.* V.1865 a pro eodem tempore vel vtroque, *l. cum 32. tit. de don. inter vir. & vxor.* V.2103.o pro ſimulatque, *l. qui mittuntur 35. §.8. ff. ex quib. cau. maio.* V.611 q data nõ poſſunt ſeparatim adimi, *l. ſed ſi 6. ff. de hær. inſtit.* I.454 fit quod fit etiam pluries ſine tẽporis interuallo *l. quærebatur 19. ff. de milit. teſtam.* I.604 promittere pro vno contextu promittere, *l. in duobus 3. ff. de duob. reis.* N.1036.o ¶ Quæ fiunt prius neque poſterius habentur, *l. ex duob. 34. §.1. filium, ff. de vulg. & pup. ſubſt.* I.547

ſimulata venditio pro nulla habetur, *l. emptor 12 ff. de aqua plu. arc.* N.126 n

ſimulatio non obeſt veritati, *l. ſimulata 30. ff. de ritu nupt.* V.2112 x

Simulatum & diſſimulatum differt, l. imperitibus 1. ff. de inſpiciendo ventre, I.100 q

Sine accuſatore nemo dãnandus eſt certis caſibus, l. reſcripto 6. ff. de mun. & honor. N.1743 c quibus caſibus quis damnari poſſit, l. ex lege 2. §. 6. unde quæri, ff. ad leg. Iul. de adult. N.1443 c ¶ Captione aduerſarij, quemadmodum quis confeſſionem ſuam reuocare poſſit, l. de ætate 11. §. 11. ſed, ff. de interrogat. act. V.1199 a ¶ Cauſa promiſſio facta rẽp. non obligat. l. ſi pollicitus 1. ff. de pollicitat. N.1780 k promittere is videtur, quoties vel cauſa non exprimitur, l. palam 2. ff. de doli mali & metus exceptione. N.853 ¶ Ceſſione an & quando ſocius poſſit agere, l. ac verò 3. tit. pro ſocio. V.1684 p ius procuratoriæ ſtipulationis non transfertur in dominiũ, l. apud Celſum 4. ff. de doli mali & metus exceptione N.863 ¶ Concubitu conſenſus ſolus facit matrimoniũ, ff. lib. 1. tit. 2. l. 1. §. 3. l ¶ Decreto vſusfructus pupillo cõpetens alienari nõ poteſt, l. ſed ſi forte 5. ff. de reb. eorũ qui ſub tut. I.351 n res pupilli vẽdi poteſt, volũtate teſtatoris, l. ſi ſtulam 78. tit. de contrah. empt. V.1757 d ¶ Delecto pro indiſtinctè, l. hunc titulũ 1. ff. de poſtul. V.328 g domicilio eſſe, l. ciues 7. C. de incol. 79 c quis eſſe poteſt, l. eius 27. ff. ad municipalem. N.1712 m ¶ Domini voluntate quandoque res eius in aliũ transfertur, l. qua ratione 9. §. 4. ff. de adqu. rer. dom. N.368 q ¶ Dote matrimonium eſſe poteſt, c. 18. ſic, coll. 4. Nou. 22. ti. 1. de nuptiis. A.172 b ¶ Figura iudicij quoties proceditur, verum neceſſe ſit partẽ citari, tit. 1. quom. in leſ. maieſt. E.146 b iudicãdi facultas conceſſa, liberã voluntatẽ non arbitrium boni viri ſignificant, tit. 1. quom. in leſ. maieſt. E.149 b ¶ Libello repudium mitti an poſſit, c. 4. diſtrahuntur, coll. 4. Nouell. 22. tit. 1. de nuptiis. A.164 c ſolennis accuſatio non poteſt inſtitui, Auth. coll. 5. Nou. 53. tit. 8. de exhib. & introd. 283 b ¶ Liberis non decedit, qui moritur relictis liberis naturalibus, l. cum 77. ff. de leg. & fideic. I.936 n ¶ Mora ſit, quod fit intra ſex menſes vel quattuor, l. apud 7. C. de cenſib. 193 b ¶ Satiſdatione certis caſibus quis agere poteſt, l. inter 110. ff. de reg. iur. N.1899 c ¶ Strepitu, & ſtrepitus quid, tit. 1. quom. in leſ. maieſt. E.145 a

Singula quę non proſunt multa ſeu coniuncta iuuant, l. ſi tres 1. tit. qui mun. tut. ſe excuſ. C.1241 m ſingulis reddi oportet, Auth. coll. 6. Nou. 14. tit. 13. quib. mod. natur. c. 4. illud, §. 2. ſi verò 356 h vt veram habeamus interpretationem, l. cum apparebit 47. tit. locati conduct. V.1875 a ſingulis interpretationib. cauſa reddi oportet, l. filij 22. ff. ad municipalẽ. N.1719 e

Singulorum non eſt quod vniuerſitatis eſt, l. ſed ſi 10. §. 4. de in ius voc. V.189 e prouinciis ſui theſauri fuerunt, l. omnem 1. C. de sac. largitio. 39 [illegible]

Singularis pro plurali, l. teſtato 89. ff. de leg. & fidei. I.969 a pluralem interdum concipit, l. quot & 3. §. 1. hæc verba, ff. de lib. hom. exhib. N.774 g

Singularis locutio vſurpatur interdum pro plurali, l. ita autẽ 5. ff. de adminiſt. & pericul. tutor. I.163 f appellationẽ pluralis interdum continetur & è contra, l. ſi ſeruus 71. ff. de adq. vel omit. hær. I.673 b numerus capitur interdũ & verificatur in plurali, l. qui 17. ff. de leg. & fideic. I.765 ¶ Succeſſor perſonali obligatione defuncti non adſtringitur, l. venditor 13. ff. commun. præd. V.1021 e

Singulari ratione diſcedimus à regulis generalibus, l. cum pubere 23. ff. de reb. dub. I.1356 f

Singulare, ff. de iudic. V.671 iudicium ciuile, ff. de iudic. V.671 ius quid, l. ius ſingulare 16. ff. de legib. V.77 d etiam quod fictione introductum, l. cum herede. 23. §. 1. ff. de adq. poſſ. N.431 e

Singulares libri qui hodie ſint, ff. proœm. gloſ. b, pag. 47. cur dicantur, ff. proœm. gloſ. b, pag. 47

Singularia inte ſe ſpecie nõ differũt, l. poſt actionem, tit. 4. ff. de her. pet. V.808

Singularum rerum hæreditariarum & ipſius hæreditatis differentia, l. pro herede 1. ff. pro hæred. N.504 i

Singularia non trahuntur ad alios ſeu omnes caſus, l. ſi de 1. C. de pericul. ſucceſſ. 105 a

Sobrini & ſobrinæ quæ dicantur, l. lege Iulia 4. ff. de teſtib. V.1690. o

Socer vicem patris ſuſtinet, l. teſtis 9. ff. de teſtib. V.2091 c locũ parẽtis obtinet, l. generaliter 13. ff. de in ius voc. V.191 e

Societas pro corpore negotiatorũ vel poſſeſſorũ ſimul nõ habitantium, l. neque ſocietatem. ff. quod cuiuſque vniuerſ. V.404 l matrimonio, l. ſi rerum 52. ff. de re iud. N.547 h

Societas incidens dicitur, in quam nõ cõſenſu ſed caſu incidimus, l. cum duobus 52. tit. pro ſocio. V.1702 ſ de lite aliena iniuſta, l. ex SC. 6. ff. ad leg. Iul. de vi priuat. N.1480 a fraternitatis continet, l. ſi non 29. tit. pro ſocio. V.1691 e lucri quæſtus & cõpendij non extenditur ad intrinſecus quæſita, ſed ad lucrũ tantum operis quæſitum, l. duo 71. tit. pro ſocio. V.1719 mutata perſona non tranſit ad alium, l. actione 65. tit. pro ſocio. V.1716 vectigalium non tranſit ad hæredem ſi hæres non ſit aptus, l. adeo 59. tit. pro ſocio. V.1701

¶ Quo cenſu dicatur ius quodãmodo fraternitatis habere, l. verũ 63. tit. pro ſocio. V.1709 a cõtrahitur inter eos, qui ſimul rẽ eandẽ emerunt, l. cõmuni 1. ff. comm. diuid. 1159 o flagitioſæ rei coiri non poteſt, l. ſi à reo 70. §. 5. id quod, ff. de fideiuſ. N.1109 h contrahitur conſenſu vel caſu, l. ſi autem 8. §. 3. ff. de neg. geſt. V.426 ſ etiã tacitè dirimitur, l. Actione 65. tit. pro ſocio. V.1715 f vt ad hæredem, tranſeat, quatuor requiruntur, l. Adeò 49. tit. pro ſocio. V.1706 p non tranſit ad hæredẽ licet in eum detur actio pro ſocio, l. cum precario 12. ff. de precar. N.767 e in dote ſit inter patrem & filiam, l. qui 34. §. 5. & cum, ff. de ſolut. & liberat. N.1149 f

Societatis ſeu pro ſocio actio conſtante ſocietate naſcitur, l. verum 63. tit. pro ſocio. V.1711 e actio certo caſu naſcitur etiam cõſtante ſocietate, l. actione 65. tit. pro ſocio. V.1713 b ſpecies nauẽ ſimul exercere, l. nec quicquã 3. ff. de exercitoria act. V.1455 m vel in ſocietate partem meliorem habere non poſſumus, l. ſi non 29. tit. pro ſocio. V.1691 e reſtitui debent quæ à ſocietate differunt, l. ſi ſocius 1. tit. pro ſocio. V.1722

Societati non ſuccedit heres ſocij, etiamſi dictũ fuerit vt eſſet ſocius, l. actione 65. tit. pro ſocio. V.1715 i conferre id quiſque cogitur quod ex re ſocietatis ab alio conſecutus erit, l. 19. ſi in reccit. 4. §. 2. ſi ſeruus, ff. de noxalib. actionib. V.1308 o

Societatem hæredibus inuitis parare non poſſumus, l. verum 63. tit. pro ſocio. V.1711 c

Socius conſecutus aliquid contẽplatione ſocietatis, vtrum id omne quod cõſecutus eſt conferre teneatur, l. ſecunda 61. tit. pro ſocio. V.1707 i criminis teſtis eſſe non poteſt, c. 11. itaque. tit. 11. vt iudi. ſine quoquo ſuffragio. A.94 cũ in cauſa ſocij, cenſetur habere tacitum mandatũ, l. nemo 18. tit. pro ſocio. V.1717 i in re communi, diligentiam præſtare cogitur, l. cum duobus 52. tit. pro ſocio. V.1698 i pecuniæ communis partem ſuam habere intelligitur, ſecus in aliis corporibus, l. ſi Titius 62. tit. pro ſocio. V.1908 h ¶ Socium in re cõmuni aliquid facientẽ prohibere poteſt, iure communi non iure ſeruitutis, l. an vnus 11. ff. ſi ſer. vind. V.1035 in ſociũ neque teſtis neq; iudex eſſe poteſt, l. ſi filium 3. tit. de lib. cau. C.1618 q ¶ Socium furti conuenire poteſt l. fraudati 8. ff. de pub. N.140 u ſocio fidẽ præſtare debet, l. tutoribus 33. ff. de adminiſt. & pericul. tutor. I.187 f ſocio inuito, an & quomodo rẽ communẽ poſſit alienare, l. Id quod 11. ff. de diuerſ. regul. iur. antiq. N.1899 t an & quatenus lege Fauia de plagiarius teneatur, l. ſed 50. tit. pro ſocio. V.1697 f faciẽs aliquid nomine proprio non communi, totũ adquirit ſibi, l. verum 67. tit. pro ſocio. V.1727 l ¶ An aliquid inuito ſocio facere poſſit, l. in re 26. ff. de ſeruit. vrb. præd. V.989 e ¶ Inuito ſocio poteſt vti re communi, l. Sabinus 28. ff. commun. diuid. V.1171 ſ in locum communem mortuum inferre quotuplici iure poſſit, l. ſunt 43. ff. de relig. & ſumpt. funer. V.1230 a merces integras quas ſocij venales habent, alienare poteſt, l. vtrũ 68. tit. pro ſocio. V.1717 an & quomodo ſocio caueat damni infecti, l. in hac 28. ff. de inf. N.86 i

Socij duo non agunt de peculio, vel noxaliter, l. hinc quæritur 19. ff. de pecul. V.1527 e re dicuntur, qui incidenter ſocij, l. frater 28. ff. de pactis. V.283 c hæredi, an & quomodo præſtatur lucrũ quæſitum in ſocietate, l. actione 65. tit. pro ſocio. V.1715 i non ſunt, inter quos non conuenit, vt lucrum & damnum ſit commune, l. cauſe 9. §. 2. cum duos, ff. de duob. reis. N.104 i

Socio mortuo quæſita ab altero ſocio communicantur, l. verũ 63 tit. pro ſocio. V.1710 q libertatem cõmuni ſeruo relinquentem ſeruus ſit in totum liber, l. verum 63. tit. pro ſocio. V.1711 d

Socium qui ſe negat, in ſolidum condemnatur, l. ſunt qui 16. ff. de re iud. N.533 d

Sociorum alij cõſenſu, alij re ſocij, l. ſed ſi 15. ff. de peculio. V.1523 b

Solutio particularis eſt dãnoſa, l. cum hi 8. §. 9. ff. de tranſact. V.319 d

Sol quandoque ex neceſſitate ſeruitutis luminũ debetur, l. tamen 16. ff. de ſeruit. vrb. præd. V.984

Solarius à ſolo, l. prætor 2. §. 18. ſi tamen, ff. ne quid in loco pub. N.653 b

Solet pro debet, l. ſi finita 15. §. 1. ff. de dam. inf. N.55 e

Solertia pro aſtutia, l. hoc edicto 1. §. 3. ff. de dolo V.504 x

Solus, ſola, ſolum, dictiones excluſiuæ interdum omnium, interdum quorundam, l. 5. §. 29. ff. de doli mali & metus exceptione. N.867 c

Soli tabellioni, an & quando fides adhibeatur, c. 2. hinc tit. 1. de hær. & falc. A.15 a

Sola particula excluſiua eſt, l. ſi rem 29. ff. de pign. act. V.1440 t

Solum particula eſt excluſiua, l. prætor 2. §. 21. in hac, ff. vi bonorum rapt. N.1344 f

Solum Alienari poteſt ſine colono, l. quemadmodum 7. C. de agri. & cenſ. 170 m

Solo cohærentia tollere etiam bonæ fidei poſſeſſor non poteſt, l. ſi ſundi 53. ff. de rei vind. V.854 n

Solemnia

Solemnis iuris mutari non eſt permiſſum, l. diuus 7. ff. de integ. rer. V.475 e non poſſunt tolli, niſi ſolenniter, l. ex parte 22. ff. de adim. L.1325 h

Solennitas alia extrinſeca, alia intrinſeca, l. quecunque 13. ff. de pub. in rem actio. V.877 d decreti interdum præſumitur, l. actor. 9. ff. rem rat. hab. N.1250 t iuris neceſſaria ſeruanda nõ fruſtratoria, l. teſtamentis 1. ff. de iniuſt. rup. & irr. fact. teſtam. L.421 ſ verborum ſublata, l. quoniam in ff. de teſtam. C.1357 e an & quomodo præſumatur, l. quod in 1. de fide & iur. haſt. fiſc. C.11 t præſumitur ex tempore ſeu temporis diuturnitate, l. qui in aliena 6. §.3. ſed & ſi, ff. de adq. hær. I.631 h in parte omiſſa totum vitiat, l. cum hi 8. §.17. ff. de tranſact. V.321 non præſumitur in chartæ vt in inſtrumenti ſcriptura, l. ſcire debemus 30. ff. de verb. oblig. N.937 y

Solemnitatis omiſſio inducit præſumptionem falſitatis, Auth. coll. 4. 264. l. iubemus 19. tit. de teſtam. C.1371 b

Solemnitatem requirere ea videntur, quæ rarò fiunt, l. ſtipulata 33. tit. de don. inter vir. & vxor. V.1107 g

Solemnitates non præſumuntur, l. ſi pro dote 1. tit. de dot. promiſſ. C.1067 c interdictorum ſublatæ, l. in interdictis 3. ff. de interd. N.631 antiquæ iudiciorum hodie non ſunt in vſu, l. fundum 46. tit. de euict. V.2019 i aliæ inſtrumenti, aliæ negotij, tit. de euict. V.2019 i aliæ inſtrumenti, aliæ negotij, tit. de pace Conſtantiæ. E.191 c

Solenne pro frequenti, l. Titius 11. ff. de hæred. inſtit. I.461 b præſumitur, quod fit in præſentia principis, Authen. coll. 5. tit. 2. Nou. 48. vt præponat. nom. 268 x

Solẽnis eſt accuſatio, ſeu ſolẽniter proponitur, quæ per libellũ fit, & in ſcriptis, l. hac clauſula 1. ff. de ſuſpectis tut. & curat. I.235.

Solenniter agit qui coram principe agit, l. probatorias 9. C. de diuerſis officiis. 318 r

Solenniter fit fideiuſſio interrogatione præcedente & reſpõſione ſequente, l. ſciendum 30. ff. de verb. oblig. N.936 y interdũ idem quod decreto, l. actor 9 ff. rem rat. hab. N.1250 t

Solidus pro aureo, l. quicunque 4. ff. de ſeruis fugit. C.1269 d l. in ſacris C. de prox. ſacra. ſcrin. 249 m l. non eſt, tit. de fideiuſſ. tut. vel cur. C.1127 b

Solidum, & à reo, & ab eius fideiuſſoribus peti non poteſt, l. veterem 5. tit. de authorit. præſt. 1231 [illegible]

Solidi 72. libram auri efficiunt, l. quicunque 4. tit. de ſeruis fugit. C. 1269 d

Solita & conſueta inſpicere debemus, etiam in pœnis inferendis, l. reſpiciendum 11. ff. de pæn. N.1556 d

Solitos caſus in ſe reſpiciens, de inſolitis non tenetur, l. fundi 29. tit. de contrah. empt. V.1757 k

Solicitator furti tenetur, l. qui ſeruo 36. ff. de furtis. N. 1287 i

Soluere adiecto à filio pater poteſt, l. ſi ita 59. ff. de ſolut. N. 1164 k adultis & pupillis debitor tutò poteſt: ſi curatorem eius bonis conſtitui primum petierit, deinde cõprobante iudice ſoluerit, l. cum quidam 17. §.3. ſi pupillo. tit. de vſur. V.1051 g aliud pro alio fictione legis quis non dicatur, l. debitorem 99. ff. de ſolut. N.1201 b etiam ante tempus poteſt, qui ad tempus debet, l. quod autem 7. tit. de don. inter vir. & vxor. V.2187 i *ante tẽpus debitor poteſt fauore libertatis, ſibi relictæ ſub conditione numerandi, l. ſi ita 41. §.1. ff. de manumiſ. teſta. N.226 p certo loco volente ſtipulatore poteſt, qui certo loco ſoluere obligatus eſt: l. cõtinuus 137. §.2. ſed cũ, ff. de verb. oblig. N.1012 8. q malè pro alio. quis dicatur, l. cum pecuniã 43. ff. de neg. geſt. V.461 f ſibi quis poteſt, l. debitor 13 ff. de neg. ge. V.432 u vbique vel vbicunque velit, an & quando poſſit debitor inuito creditore, l. is qui 9. ff. de eo quod. V.1391 f vnus alius poteſt, l. ſi donaturus 9 ff. de cond. cauſa data. V.1317 b dicitur, qui quoquomodo liberatur, l. ſolutionis 54. ff. de ſolut. N. 1102 i qui delegat, l. pecuniæ 178. ff. de verb. ſignific. N.1845 h

Soluitur quandoque leuius id quod carius eſt, l. iubemus 1. C. de argent. pretio. 218 b

Soluiſſe quis videtur, quod quis pro eo ſoluit, l. hic 50. ff. mandati. V.1672 q fideiuſſor videtur, qui ad ſolutionẽ cõdẽnatur, l. poſtquã 1. ti. de fideiuſſ. minor. C.425 c id intelligimur, quod ali⁹ noſtro nomine ſoluit, l. ſi donaturus 9. ff. de cõd. cau. data. V.1317 b

Soluendi verbo, vtrum contineatur omnis liberatio, l. ſi ſe 4. §. 7. ff. de re iud. n. 571 l verbum ad creditorem, & ad debitorem refertur, l. debitori 34. ff. de don. n.1129

Soluendo rem caſtrenſis peculij, pater rem alienã vtrũ ſoluiſſe videatur, l. qui res 98. §.2. huic, ff. de ſolut. n.1197 v ante diem fraudare quis aliàs dicitur creditorem, l. 19. patrem, ff. quæ in fraud. cred. n.620 ſ pro alio etiam inuito eum liberamus, l. vtilitatem 1. §.24. hæc actio, ff. de exercit. act. V.1455 g

Soluendarum & componendarum legum ratio ea ſumitur, à quibuſdam vt perpendamus quid, quo ex loco citetur, l. ſi cui ff. de inſtruct. vel inſtrum. leg. L.1271 e

Soluendo quis fuerit ab initio an inſpiciatur vel non, l. verum 11. §.4. ff. de minor. 25. ann. [illegible] 921 m

Soluendo non eſſe pro non habere rem quæ nocuit, l. & eleganter 7. §.6. ff. de dolo. V.511 c

Soluens actionem mandati vel negotiorum geſtorũ efficacẽ aduerſus reum habet, l. cum is 36. ff. de fideiuſſ. N.1090 n pro noxa ſeruum vſufructuarium vel pignoratũ tenetur iudicati, l. ſi hominem 69. ff. de ſolut N.1168 pro alio ex cauſa veri maleficij nõ repetit, l. ſi quis 5. §.5. is quoque, ff. de obli. & act. V.389 t aliud pro alio volenti creditori ipſo iure liberatur, l. ſi ſeruum 141. §.5. cum mihi 5. ff. de verb obl. N.1034 m errore iuris filiuſfamilias non repetit, l. ſi ſcias 14. ff. de reb. cred. V.1251 b indebitũ, an & quando trãsferat dominium, l. falſus 43. ff. de furtis. N.1290. o partẽ rei vtrum liberetur pro parte, l. ſi ita 126. ff. de verb. obl. N.1014 q l. ſtipulatus 9. ff. de ſolut. & liberat. N.1154 x pœnã ex alterius delicto, regreſſum habet aduerſus principalẽ reum, l. 5. ſi verò, §.1. ſi quis, tit. 3. de his qui effuderint vel deiecerint. V.1095 propter ſuum delictum alij non prodeſt, l. ſi qui 6. ff. ne quis eum. V.200 a pupillus debitum naturale, condicere ſolutũ non poteſt niſi petita reſtitutione, l. impuberibus 11. ff. de adq. hær. I 626 i ſcienter debitum iure naturalĩ donare videtur, l. cuius 53. ff. de diuerſ. reg. iur. antiq. N.1885 b ſponte id quod per metum ſedaturum iurauit an repetat, l. cum 2. tit. de his quæ vi metuſve. C.407 f poteſt pecuniam à creditore repetere, ſi non cedat actiones ſuas aduerſus principalem debitorem, l. cum is 36. ff. de fideiuſſo. N.1090 m

Soluenti proximus eſt, qui paratus eſt dare, l. ſi cum 36. ff. de pact. V.296 i

Soluente vno correorum alius liberatur, l. qui ſeruum 10. ff. de interrog. act. V.1203 an ceſſio fiat in totum contra correos, an verò pro parte, l. quæſitum 30. §.3. ſin verò ff. de pecul. V.1533 m

Solui rectè non poteſt procuratori ad litem tantum conſtituto, l. hoc iure 86. ff. de ſolut. N.1178

Sollui pro reſolui, l. prout 80. ff. de ſolut. N.1176 i

Solui non poteſt coniunctis perſonis, quæ ſine mandato agere poſſunt, l. verò 12. ff. de ſolut. & liberat. N.1135 b

Solui poteſt curatori bonis dato, l. quod 14. §.7. curatori, ff. de ſolut. & liberat. N.1137 l procuratori regulariter non poteſt, l. quod 14. ff. de ſolut. & liberat. N.1136 r tutori poſt datũ ei ſubſtitutum, l. quod 14. §.6. ei, ff. de ſolut. & liberat. N.1137 variis modis poteſt, l. prout 80. ff. de ſolut. N.1176 i accuſatio pro ſe & alio poteſt, l. qui pœna 8 ff. de manumit. N.198 u pro inuito poteſt, l. vtrum 27. ff. de conſt. pec. M.144 x noxa non poteſt ſeruus vſufructuarius vel pignoratitius, l. ſi homine 69. ff. de ſolut. N.1169 t poteſt adiecto niſi adempta ſit facultas, vt ne ei ſolueretur, ſed ſoli creditori, l. ſi verò 8. ff. de conſt. pecun. V.1397 g ſtatu etiã eius mutato, l. quoties 37. ff. de ſolut. N.1153 niſi ad hoc adiectus fuerit vt ei ſolueretur, l. ſi ita 126. ff. de verb. oblig. N.1015. o niſi in perſona ſtipulantis conſiſtat adiectio, l. ſi ſeruum 141. §.7. ſed rurſus, ff. de verb. obli. N.1035 e alicui ꝓhibet, qui vetat eundẽ adminiſtrare, l. qui 34. ff. de ſolut. & liberat N.1148 ſ aliud pro alio legatario an poſſit vbi res legata eſt, l. non amplius 27. de leg. & fideic. I.771 c inuito creditore non poteſt, l. ſi res 1. §. venditor 1. tit. de act. empt. V.1803 x quandoque aliud pro alio poteſt, l. fundi 38. ff. de vſu & vſufructu. I. 1128 aliud pro alio inuito creditore quibus caſibus poſſit, l. mutuum 2. §.3. creditum, ff. de reb. cred. &c. V.1237 [illegible] cur in aliis contractibus non poſſit, l. mutuum 2. §.1. mutui, ff. de reb. cred. &c. V.1236 a ante diẽ poteſt, quod ante diem debetur, licet ante diem peti non poſſit, l. continuus 137. §. ſed cum 2. ff. de verb. oblig. N.1028 t filiofamilias debitum paternum hoc eſt quod eius patri debetur nõ poteſt, l. filiusfam. 22. ff. de ſolut. & liberat. N.1141 h ¶Legata debẽt, vbi teſtator voluit expreſsè vel tacitè, l. quod legatur 38. ff. de iudic. V.695 m generali procuratori poteſt, l. ſi procurator 6. de condict. indeb. cau. V.1328 pupilli vel quaſi non poteſt ſine eorum tutore, l. apud Celſum 4. ff. de dol. mali & metus exceptione. N. 857 an & quomodo poſſit vni reorum credendi, l. ſi vnus 27. ff. de pact. V.284 f vni reorum credendi generaliter poteſt, l. ſi rem 31. ff. de nouat. N.1126 r reo criminis poſtulato pecunia poteſt, l. reo 4. ff. de ſolutio. N.1157 c tutori poteſt cũ pupillus fuit adultus, l. Stichum 95 §.6. vſumfructum, ff. de ſolutio. N.1190 p tutori etiã ſine præcepto aut ꝓſentia iudicis poteſt, l. Lucius 46. ff. de adminiſt. & pericul tut. I.206 z res pro pecunia volẽte creditore poteſt, l. ſi non 26. §.3. indebitũ, ff. de cond. ind. V.1329 e debet ſpecies vbi eſt & quãtitas vbi petitur, l. ſi de vi 37. ff. de iudic. V.694 tutori ſine ſcriptura poteſt, l. cautiones 1. C. de ſolut. 356 i an & quãdo poſſit matri negotia liberorũ gerẽti. l. ſilue 88. ff. de ſolut. N.1179 f ante diẽ debitũ in diem poteſt, l. ſi hominem 69. ff. de ſolut. N.1168 non dicitur, quod deterius ſoluitur, l. eleganter 24. §.1. qui reprobos, ff. de pign. act. V.1437 a an poſſit perdituro, l. cum qui 15. ff. de annuis leg. I.1092 i idem an poſſit pluribus, l. ſtipulationes 2. §.3. ex quo, ff. de verbor. oblig. [illegible] 919. o poteſt curatori furioſi, l. quod 14. §.7. curatori, ff. de ſolut. & liberat. N.1137 i poteſt ſingulis reis ſtipulandi, l. ſi cum 12. §. 3. ſi poſt. ff. ſolut. matrim. I.281 id quòd in dando conſiſtat pupillo nõ poteſt, ſine tutoris authoritate, l. ſi ſeru⁹ 68. ff. de ſol. N.1127

pupillo adiecta ſolutionis cauſa poteſt ſine tutoris authoritate, *l. ſi ſeruus 68. ff. de ſolut.* N.1168 q an & quando poſſit matri negotia liberorum gerenti, *l. liberto 31. §. 6. ff. de neg. geſt.* V.450 l

Solui à geſtore & geſtori an contraria, *l. ſi quis 32. ff. de neg. geſt.* V. 441 q

Minus ſoluit qui nihil ſoluit, *Nou. 96. tit. 8. de execut.* A.437 z bis qui citò ſoluit, *l. ſolidum 85. ff. de ſolut.* N.1178

Solui hæredi adiecti non poteſt, *l. ſi ſtipulatus 81. §. 1. ſi Lucium, ff. de ſolut.* N.1176 h

Solui poteſt capite minuto, *l. Stichum 95. §. 6. vſumfructum, ff. de ſolut.* N.1190 p

Soluitur iudicium ex parte iudicis tribus caſib. *l. iudicium 58. ff. de iudic.* V.705

Solutio

pro mutui datione, *l. in pupillo 47. ff. de ſolut.* N.1159 f pro acceptilatione, *l. ſolutum 49. ff. de ſolut.* N.1161 b

Solutio creditoris conditionalis eſſe poteſt, *l. proinde 8. ff. de reb. cred. & c.* V 1242 m alia vera, alia ficta, *l. debitori 50. ff. de fideiuſſ.* N.1097 b ¶ Debiti, quemadmodum teſtibus ſit probanda, *Nou. 90. tit. de teſtib. c. 2.* A.415 l ¶ Directa liberat ipſo iure, ita indirecta liberat ope exceptionis, *l. de diuiſione 5. ff. ſolut. matri.* I.7 g eadem prodeſſe poteſt ad diuerſas obligationes liberatorias, *l. quoties 37. §. 2. de peculio, ff. de ſolut.* N.1153 contrarios effectus operari non poteſt, *l. qui 34. §. 11. qui, ff. de ſolut. & liberat.* N.1150 l liberare debitorem à creditore, & ipſum creditorem ab altero creditore poteſt, *l. cum iuſſu 64. ff. de ſolut.* N. 1166 y parere non poteſt rei liberationem & repetitionem fideiuſſori, *l. cum 32. ff. de cond. indeb.* V.1346.o alij facta quæ in adiecto parit liberationem & quomodo, *l. Stichum 95. §. 6. vſumfructum, ff. de ſolut.* N.1190 p pupillo facta ſine tutoris authoritate nullà eſt, *l. contra 28. ff. de pactis.* V.290 k facta in pretium cedendarum actionum, *l. cum 21. ff. de tutel. & rationib.* I. 1319 ¶ Facta ſit per acceptilationem, *l. debitori 50. ff. de fideiuſ.* N. 1097 b ¶ Patti non prodeſt debitori ad pignus liberandum, *l. in executione 85. ff. de verb. oblig.* N.983 c ¶ Rei alienæ an & quomodo reconcilietur vſucapione, *l. is qui 60. ff. de ſolut.* N. 1164.o ¶ Vna & eadem non parit liberationem & repetionem, *l. ſi is cui 94. §. 4. Fauius, ff. de ſolut.* N.1184 ¶ Vnius alterum quandoque non liberat, *l. ſi cum 50. tit. de don. inter vir. & vxor.* V.1212.o ¶ Vnius alterũ liberat in actionibus rei perſecutoriis, *l. item 14. §. 15. ff. quod met. cauſ.* V.496 c quoties liberet alium, *l. ex hoc edicto 3. §. 4. ff. de eo per quem.* V.221 q in dubio videtur facta in eam cauſam quæ infamiam remouet, *l. ſi quid 7. ff. de ſolut. & liberat.* N.1134 m ¶ Fieri poteſt per cõpenſationem, *l. qui non 78. ff. de hæred. inſtit.* I.503 f ¶ Fieri non poteſt ei qui nullum mandatum habet, *l. qui 34. §. 4. ſi nullo, ff. de ſolut. & liberat.* N.1149 a ¶ Fit vel re ipſa vel imaginariè, *l. ſub 16 ff. de ſolut. & liberat.* N.1138 r eandem liberationem non parit veri debitoris, quæ parit repetitionem, *l. ſi pupilli 6. §. 10. ff. de neg. geſt.* V.423 ¶ Reconciliatur nummorum immixtione, *l. ſi alieni 78. ff. de ſolut.* N.1175 h ipſo iure tollit obligationem, *l. ſi per 51. tit. de euict.* V.1021 a quæ ad tempus valere poteſt ad tẽpus tantum liberat, *l. ſi creditor 16. ff. de ſolut. & liberat.* N.1143 k

Solutionis initium ſpectandũ, vt quo quiſque loco ſoluere ceperit eo loci reſiduum ſoluere cogatur, *l. ſi fideicõmiſſum 50. §. quotiens ff. de iudic.* V.701 f nomine hæreditario & proprio factæ differentiæ, *l. quæ vtiliter 45. §. 1. ff. de neg. geſt.* V.463 m locũ conuentio obtinet, *l. fideiuſſoris 23. ff. de pactis.* V.280 f inſtar obtinet compenſatio, *l. ſi peculium 20. §. 2. ff. de ſtatulib.* N.299 i & acceptilationis ſimilitudo, *l. creditor 31. ff. de lib. leg.* I.1315 b & liberationis verbo omnes modi tollendæ obligationis continentur, *l. dubitari 34. ff de nouat.* N.1129

Solutioni recipiendæ præpoſitus videtur qui ad contrahendũ præpoſitus eſt, *l. quod 35. ff. de ſolut. & liberat.* N.1150

Solutionem partis accipere à fideiuſſore principali debitor cogitur, *l. in his 5. ff. de ſolut. & liberat.* V.1132 q

Solutionẽ partis accipere nemo regulariter cogitur, *l. cũ hæres 4. §. 8. ff. de ſtatulib.* N.290 denegare poteſt cui repetere ſolutũ permittitur, *l. filiusfamilias 14. ff. de excep.* N.813 d recipere nemo inuitus cogitur, *l. ſolutione 23. ff. de ſolut. & liberat.* N.1142 i

Solutione ab alio facta noſtro nomine ipſo iure liberamur, *l. ſolutione 23. ff. de ſolut. & liberat.* N.1142 i ab vno debitore facta reliqui debitores liberantur, *l. debitori 50. ff. de fideiuſ.* N.1097 b facta diſpenſatori mortui liberãtur creditores, ſi ignorabãt dominum diſpenſatoris mortuum eſſe, *l. diſpenſatorem 62. ff. de ſolut.* N.1165 eius quod debet tollitur omnis obligatio, *l. corruptionem 16. tit. de vſufr. & habit.* C.648 l *l. Martius 59. tit. locati conduct.* V.1881 y vt & confuſione *l. ſi id quod 21. ff. de liberat. leg.* I.1301 c actio, *l. dominus 23. ff. de pecul. leg.* I.1219 i vnius correi alij correi liberantur *l. ſi ex 16. ff. de acceptil.* N.1213 d ſeu ſoluendo certam legem dicere ſeu conſtituere debitor poteſt, *l. quotiens 1. ff. de ſolut. & liberat.* N.1130 f omnis debiti obligatio tollitur, *l. ſolutum 15. §. 5. ſoluta, ff. de pign. act.* V.1429 b

Solutiones anniuerſariæ à quibus exigantur, *l. iubemus 14. C. de* [illegible] 206 m

Solutores

id eſt collatores, *l. nemo* [illegible]

Solutum

ſupra debitas vſuras in ſortẽ imputatur, *l. creditor 102. §. 3. Titius, ff. de ſolut.* N.1192 l per errorẽ, an & quando repetatur, *l. cuius 53. ff. de diuerſ. regul. iur. antiq.* N. 1885 b repetere poteſt, qui perpetua exceptione tueri ſe poterat ne ſolueret, *l. qui 34. §. 10. ſi decem, ff. de ſolut. & liberat.* N. 1150 k per fideiuſſorem rem peti, per reum principalẽ non poteſt, *l. iam 5. ff. iudicatum ſolui.* N.1234 c à filiofam. aduerſus Macedonianum, repeti ab eodem non poteſt, *l. isti 14. ff. quod met. cau.* V.490 a falſo procuratori, creditoris à fideiuſſore debitoris, condici poteſt ipſi procuratori, *l. cum decẽ 71. §. 2. ſi fideiuſſor, ff. de ſolut.* N.1169 in antiquiorem cauſam magis præſumitur, quàm in nouam, *l. illud 8. ff. de ſolut. & liberat.* N.1134 q in vſuras pri⁹, an & quãdo quàm in ſortẽ intelligatur, *l. quotiens 1. ff. de ſolut. & liberat.* N.1130 b in quod velit debitũ, debitor imputare incontinẽti poteſt, *l. quotiens 1. ff. de ſolut. & liberat.* N.1130 h adiecto poteſt à domino condici, *l. ſi ita 59. ff. de ſolut.* N.1164 l ante diem, quod in diem debebatur, repeti nõ poteſt, *l. ſtipulor 39. ff. de verb. obl.* N.946 creditori pœnæ nomine nõ cogitur creditor in ſortẽ ſuam cõputare, *l. id quod 74. ff. de ſolut.* N.1173 g creditori videtur, quoties alteri ſoluitur eo mandante, *l. falſus 43. §. 2. ſi is, ff. de furtis.* N.1101 e ignorantia facti, legatũ condictione indebiti repetitur, *l. ſi per 3. tit. ad SC. Trebell.* C.1483 c ex accuſatione damnoſa repeti poteſt, *l. accuſationis 10. tit. de his quæ vi metuſve.* C.412 m facti ignorantia condici poteſt, *l. ſi per 3. tit. ad SC. Trebell.* C.1483 d

Soluti condictionem vtrum inducat exceptio doli, *l. qui 7. ff. de cond. cauſa data.* V.1315 d

Soluta oratio accipitur pro coniuncta, *l. triplici 142. de verb. ſign.* N.1838 r etiam actio durat ex teſtamento, *l. Mænius 60. ff. de le. & fideic.* I.909

Soluto matrimonio dote in mobilib. cõſiſtẽte, mulier tenetur alere, *l. rem 1. tit. de rei vxor. act.* C.109 i maritus paciſci nõ poteſt, vt teneatur in ſolidum, *l. alia 14. ff. ſoluto matrim.* I.23 n

Solutum non repetunt, qui ob pœnam creditorum actione liberantur, *l. ſed ſi 9. §. 4. & hi, ff. de SC. Maced.* V.1505 x repeti non poteſt, quod naturaliter tantum debetur, *l. quod enim 7. ff. de fide. & mand.* N.1071 m.

Sonticus

morbus, *l. quæſitum 60. ff. de re iud.* N.551 e

Sophiſtæ

pro dialectices profeſſoribus, *l. grammaticos 1. C. de comitibus qui.* 238 allegationes meritò reprehendendæ, *l. debitor 82. ff. de leg. & fideic.* I.952 l

Soror

fratris appellatione cõtinetur, *l. tres fratres 35. ff. de pactis.* V.295 a eſt legitima hæres, quæ ex eodem patre, quæ ex eadẽ matre cognata, *l. ſi fratri 1. ff. de ſuis & legitim.* I.1515 d vterina hodie admittitur ad ſucceſſionem, vtque ex eopatre nata, *l. ſi fratris, tit. de ſuis & legit. lib.* C.1515 d

Sorte an quando ſit diſcordia litigantium dirimenda, *l. ſi duob. 1. tit. commun. de leg.* C.1470 g

Sors, *l. ſed cum ambo 14. ff. de iudic.* V.680 t

Sorte diſcernere, *l. ſed cum ambo 14. ff. de iudic.* V.680 c res dirimi poteſt, quando eſt dubium in iure, *l. Eius 6. ff. de excuſat.* I.955 f dirimitur quis actor ſit futurus, *l. nihil 2. ff. comm. diuid.* V.1059 f vti permiſſum, vbi non conſtat de ordine, *c. 1. ſi hæres. §. ſi quis tit. 1. de hæred. & falc.* A.9 a commiſſa, committitur ipſo iure vſurarum obligatio *l. lecta 40. ff. de reb. cre.* V.1267 g diſcernendum in dubio quis actor futurus ſit, *l. ſed cum ambo 14. ff. de iudic.* V.680 t multa dirimenda, *l. idem erit 14. ff. de ſtatulib.* V.91 g

Sortem deberi recipiens, videtur pœnam remittere, *l. ſi poſt* [illegible] *ff. de eo quod.* V.1392 u

Sortis acceptione, à pœna, ſeu à pœnæ petitione q̃s recedere videtur, *l. arbitrarius 2. §. 7. idem Iulianus, ff. de eo quod cert. loco.* V. 1387 a ¶ Receptione creditor ſibi præiudicat in vſuris, & huiuſmodi acceſſoriis, *l. indicto 1. tit. de iudic.* C.503

Sorti quæ committenda, *l. 11. ſi quis, ff. de rer. diuiſ.* V.219 f

Sortium quædam reprobatæ, vt quæ fiunt cum incantatione ſpirituum, *l. ſed cum ambo 14. ff. de iudic.* V.680 t

Sortiri

pro ſorte dirimere, *l. 5. ſi quæ tit. 2. ff. fam. erciſ.* V.1117 l

Sortimur

forum ratione militiæ, *l. hæres 19. §. 2. proinde, ff. de iudic.* V.685 e ratione contractus, *l. hæres 19. §. 2. proinde, ff. de iud.* V.685 e communis patriæ, *l. hæres 19. §. 2. proinde, ff. de iudic.* V.685 e manumiſſionis, *l. hæres 19. §. 2. proinde, ff. de iud.* V.685 e domicilij, *l. hæres 19. §. 2. proinde, ff de iud.* V. 685 e originis propriæ vel paternæ, *l. hæres 19. §. 2 proinde, ff. de iudic.* V.685 e matrimonij, *l. hæres 19. §. 2. proinde, ff. de iudic.* V. 685 e ¶ Contractus, & adminiſtrationis, *l. argentarium 45. ff. de iudic.* V.696 conſtitutionis vel priuilegij, *l. hæres 19. §. 2. proinde, ff. de iud.* V.685 e reconuentionis, *l. hæres 19. §. 2. proinde, ff. de iudic.* V.685 e.

Sortitur

Sortitur forum nundinarum, qui in nundinis contrahit, *l.heres 19.§.proinde, ff.de iud.* V.685 e quis forum ratione ordinis, clericatus vel ſtudij ſcholaſtici, *l.heres 19.§.2.proinde, ff.de iud.* V.685 e poſſeſſionis, *l.heres 19.§.2.proinde, ff.de iud.* V.685 e curſus temporis, *l.heres 19.§.2.proinde, ff.de iud.* V.685 e

Spatium longius, *l.ſi longius 18.ff.de iud.* V.681 g competens vaſallo datur ad committendum dominũ, *tit.de prohib.feud.55.* F.115 g

Spado matrimonium contrahere poteſt, *l.alumnos 14.ff.de manum.vind.* N.407 h

Spadoni an liceat ducere vxorem, adoptare & inſtituere poſthumum, *l.vellus 127.ff.de verb.ſign.* N.1834 l

Spadones poſſunt adoptare, *l.generalis 2.ff.de adop.* V.101 a matrimonium contrahere poſſunt, *l.generalis 2.ff.de adop.* V.101 a

Spadonum ſpecies, *l.ſi ſerua 39.§.1.ſi ſpadoni, ff.de iure dot.* V.2198 c appellatio generalis, *l.15.Spadonem, ff.de excuſat.* I.281 a

Species poteſt affirmatiuè genus inferre, *l.non 9.tit.de in integ.* C.413 l eſt infinita, *ff.lib.1.tit.1.l.1.§.2.a* alio ſenſu accipitur à Iuriſconſultis, alio à dialecticis, *ff.lib.1.tit.1.l.1.§.2.b* temporis detrahit generi, *l.ex facto 43.§.1.item quaero, ff.de vulg.& pup.ſubſt.* I.561 l diuerſa conciliationis viam nõ monſtrat, *l.qui generaliter 2.ff.qui pot.in pign.* V.1930 m

Speciei & partis appellatione genus & eorum quandoque cõtinetur, *tit.3 per quos fiat inueſt.* F.35 e derogat generi, *l.cum 18.ff.de inſtruct.vel inſtrum.leg.* I.1187 c *l.ſeruus 99.ff.de lega.& fideicom.* I.1074 u *l.ſeruus 15.ff.de pecul.leg.* I.1206 l neceſſitatis eſt cum ipſo iure peritura eſt actio, *leg.ſed etſi 28.§.ſed etſi, ff.de iud.* V.690.o genere ſuo continetur, *l.ſancimus 41.ff.de penu.* N.1571 f pro forma, *l.proponebatur 76.ff.de iud.* V.713 eadem pro eadem re & eodem corpore, *l.mutuum 2.ff.de reb.cred.&c.* V.1236 r non tollitur per genus, *ff.pro ſuo.* N.514

Speciei legatum, *l.quod legatur 38.ff.de iud.* V.696 m non excludit ſuum genus, *l.de dolo 2.tit.de dolo malo.* C.414 n debita in ſpecie ſoluenda, *l.in ſumma 65.§.6 in frumento, ff.de cond.indeb.* V.1366 x pro cauſa, *l.minor 18.§.1.ff.de minor.25.ann.* V.558 m

Specie generi derogatur, *l.ſi peculium 6.digeſtis de pecul.legat.* I.1210 a

Speciei nomen interdum tribuitur generi, *l.praetoriarum 1.§.1.iudiciales, ff.de ſtipul.praetoriis.* N.1216 i legatae interitu legatum perit, *l.huiuſmodi 84.ff.de leg.& fideicom.* I.845 e interitu duplex obligatio diſſoluitur, *l.legatum 116.ff.de leg.& fideic.* I.858

Specie poſita ponitur & genus, *ff.lib.1.tit.1.l.1.§.2.a*

Specierum enumeratio in dubio fit augẽdi legati cauſa, *l.ſi mancipia 19.ff.de inſtruct.vel inſtrum.leg.* I.1187 f enumeratione an & quatenus generis legatum deminutum videatur, *l.in inſtrumento 8.ff.de inſtruct.vel inſtrum.leg.* I.1181 a

Specialis permiſſio quibus caſibus exigatur, *l.in vſucapione 14.ff.de diuerſis temp.praeſcrip.* N.849

Speciali fauore mulieris, ſoluto matrimonio, illico tranſit dominium rei dotalis, *l.in rebus 30.tit.de iur.dot.* C.1085 hypotheca magis impedit quàm generalis, *l.ut quis 1.tit.de neceſſ.hered.* C.1394 r

Speciali prouiſione non receditur per generalẽ, prouinciam, *Auth.nunc, tit.de ſecund.nup.* C.1681 f

Specialis non generalis, *l.rationales 4.tit.de aduoc.fiſci.* C.359

¶Conceſſio non excluditur ad alia loca, *tit.de pace Conſtantiae.* E.1[illegible] d caſus, *l.ſi ſe 1.ff.de iud.* V.671 d lex eſſe poteſt, *leg.neque 61.C.de decurion.61.k* permiſſio derogat tacitae, *l.patris 20.ff.de vulg.& pup.ſubſt.* I.558.o

Speciale plerunque mandatum requiritur in renunciationib. faciendis, *l.actione 65 tit.pro ſocio.* V.1715 d

¶Derogat generali, *l.quaeſitum 78.ff.de leg.& fideicom.* I.1056 q mandatum requiritur in tutore excuſando, *l.excuſare 25.ff.de excuſ.* I.288 p in procuratore denunciante mulierẽ eſſe praegnatam, *l.ſenatus 1.ff.de agnoſ.& alend.lib.* 187 b in quo prius diſcutitur fideiuſſ. quam principalis debitor, *l.de omnibus 51.ff.de tutel.& rationib.* I.308 aliquid conceditur agriculturae cauſa, *ff.lib.39.tit.3.l.1.§.8.b* mandatum quandoque requiritur, *l.illud 25.§.1.ff.de minor.25.ann.* V.565 o dicitur cuius contrarium eſt ius commune, *l.de pupillo 4.§ 10.ff.de ope.nou.nunc.* N.17 pro expreſſo, *l.procurator 63.ff.de procur.* V.397 f

¶Pignus potentius ſpeciali, *c.1.nos, ti.7.de non alie.aut permut.* A.68 n

Specialem caſum praetexere refugium eſt miſerorum, *l.filium 24.tit.famil.erciſ.* C.671 c

¶Curatorem pupillus habere poteſt non generalem, *l.ſi tutor 9.ff.de tutel.& rationib.* I.314

Specialia duo concurrere non poſſunt, *l.cum poſt 69.tit.de iure dot.* V.2153 m

¶Non extenduntur, *tit.26.ſi de feudo defuncti.§.4.ſi quis.* F.62 i trahi in conſequentiam non debent, *l.falſo 2.tit.de diuerſ.reſcript.* C.146 g priuilegia & conſuetudines ciuitatum, quod ad ipſas ciuitates quibus inſeruiunt attinet ius commune faciunt, *lib.de pace Conſtantiae.* E.173 d generaliter derogant generalioribus, *l.cum ita 9.ff.de opt.vel elect.leg.* I.1155 a quique in debitore ciuitatis notantur, *l.quod 2.Cod.de debit.ciuit.* 152 n magis metuimus, quàm quae generaliter dicta, *Auth.coll.6.Nou.73.tit.2.de inſtrum.caut.c.7.ſi vero.* 349 b genus reſtringunt, *l.cum 18.ff.de inſtruct.vel inſtrum.leg.* I.1187 h duo, *l.filiumfam.15.ff.de iud.* V.680 x ſeu duae fictiones non concurrunt, *l.fruſtra 1.tit.de dot.promiſſ.* C.1067 derogant generalibus, *Auth.nunc, tit.de ſecund.nupt.* C.106 f

Specialium obligatio pro obligatione praeſentium tãtum bonorum, *l.& quae 15.tit.de pign.& hypoth.* V.1913 b

Specialiter tribui idem quod in priuilegium, *l.quaecunque 1.ff.de off.eius cui.* V.154 h pro expreſsè, *l.ſed an 10.ff.de neg.geſt.* V.430 l *l.ea vero 3.tit.pro ſocio.* V.1684 q & generaliter expreſſa quaenam valeant, *l.ſed etſi quis 4.§.4.ff.ſi quis caut.* V.226.o dicta quaedam valent, quae generaliter expreſſa non valerent, *l.ſed etſi quis 4.§.4.ff.ſi quis caut.* V.226.o praeualent, *l.quintus 10.tit.de auro & argen.leg.* C.1258 g expreſſa plus nocent, quàm generaliter expreſſa, *c.21 ſi quis, coll.4.Nou.22.tit.1.de nuptiis.* A.196 u committitur quod alteri negatur, *l.quaecunque 1.ff.de off.eius cui.* V.153 f iuriſdictio demãdari quaenã dicatur, *l.quaecunque 1.ff.de offi.eius cui.* V.153 b impetrari non eſt neceſſe, quod de iure cõmuni non conceditur, *Auth.coll.6.Nou.78.tit.7.ob liberti, c.4.& ita.* 365 h aliquid valet quod generaliter non valet, *l.vel quae 6.ff.de relig.& ſump.fun.* V.1229 l legari interdum dicuntur, quae apertè, & citra ambiguitatem legantur, *l.ſi peculium 10.ff.de pecul.leg.* I.205 b non prohibita cenſentur in generali promiſſione conceſſa, *l.actione 65.tit.pro ſocio.* V.1715 e

Specialitatis ratio ibi eſt ne matrimoniũ ſit ſine dote, *l.cum pater 11.tit.de pact.dotal.* V.2164 h

Specificatum vt ſpecificantis fiat tria requiruntur, *l.adeo 7.§ 7.ff.de adq.rer.dom.* N.363 n

Specificata & certa valent, quae aliàs non valerent, *Nou.113.tit.16.vt cum de appell.c.6.ad hoc.* A.495 a

Specificatio non facit dominium eſſe ſpecificantis ſi fuit in mala fide, *l.ſi quis 52.§.25.ſeruus, ff.de furtis.* N.1301 t

Specificatione metalla non extinguuntur, *l.78.ff.de leg.& fidei.* I.1057 e cedunt ſpecificanti, *l.idem Pomponius 3.§.2.ſed ſi, ff.de rei vind.* V.825 a

Spectacula crimino ſa cur dicta, *l.alias 10.tit.de feriis.* C.556 k

Specus pro foſſa, *l.ſupra 11.ff.de aqua plu.arcen.* N.124 e quid dicitur, *l.ſupra 11.ff.de aqua plu.arc.* N.123 e & cuniculus differunt, *l.ſupra 11.ff.de aqua plu.arc.* N.124 e *l.Seruius 3.ff.de aqua quot.* N.730 e

Spes ſubſtitutionis non tranſmittitur ad heredem, *l.notioni 81 ff.de acq.vel omit.hered.* I.680 emi poteſt, *l.propter 13.ff.fam.erciſ.* V.1136 tranſmitti, *l.ſi quis 34.tit.de inoff.teſtam.* C.661 h conſideratur, *l.legitima 1.ff.de legitim.tutor.* I.140 r ſucceſſionis minui non debet, *l.teſtamento 15.ff.de teſtam.tut.* I.157 h poſtliminij magnus eſt effectus, *l.propter 13.ff.fam.erciſ.* V.1136 r

Spei ratione dominationes rebus plerumque tribuuntur, *l.aliquando 13.ff.ad Senatuſ.Velleian.* V.1583 a amiſſio iacturae deputatur, *l.ſed etſi 25.tit.de dona.inter virum & vxorem.* V.2195 k

¶Cauſa in poſſeſſione eſſe dici poſſumus, *l.cum vero 26.ff.de fideic.liber.* N.256 h

¶Habetur ratio, *l.quod 114.ff.de leg.& fideic.* I.968 r

¶Nonnunquam habetur aeſtimatio, *l.29.quemadmodum, §.3.item, tit.11.ad l.Aquil.* V.1077 b

¶Ratione datur actio, *leg.metum 9.§.7.ff.quod metus cauſa.* V.485 t

¶Ratione cauendum, *l.ſi tibi 8.ff.vſufruct.quemadmod.caueat.* V.963 d

¶Conditio pendet, *leg.prima, de iure, digeſtis de his qui ſui.* V.95 a

Spe, noſtrum eſſe aliquid dici poteſt, *l.ſi conſtante 14.§.5.ſi maritus, ff.ſol.matrim.* I.37 f

¶Quaedam dici poſſunt non modo re, *l.Seruius 35.ff.de manu.teſta.* N.224 m

¶Poſſidere dicimur, ſed impropriè, *l.ſtipulatio 15.§.4.ff.qui ſatiſd.cog.* V.213 b

¶Retineri ius ciuitatis & priuilegij poteſt, *lib.de pace Conſtantiae.* E.170 i

Spem pretio emere licet, *l.ſi ſterilis 11.tit.de act.emp.& vend.* V.1826 x

v

Spiritualia difficiliùs deſtruuntur quàm conſtruuntur, *l.adeo 7.ff.de adq.rer.dom.*N.362 y

Spirituum incantatio,*l.ſed cum ambo 14.ff.de iud.* V.680 t

Spiritus pro elementatione ſiue compagine,*l.rerum 30.ff. de vſucap.*N.472 ſ

Pro elementatione,*l.in rem 23.§.5.item,ff.de rei vind.*V.879 g

Spoliatus ante omnia,ſiue in temporalibus, ſiue in ſpiritualibus reſtituendus,*l.1.§.2. ff.de vi & vi armata.*N.673 e

Spondeo à ſponte & voluntate , *l.obligationum 3. §. 1. non ſatis,ff.de oblig.& act.*N.886 b

Sponderi pro promitti vel interrogari, *l.inter ſtipulantem 83.§.2.ſi ſtipulanti,ff.de verb.oblig.*N.977

Sponſalia interdum permittuntur, vbi non permittitur matrimonium,*l.ſi quis 38.ff.de ritu nupt.*V.1114 l

Sponſalitia largitas impropriè ſumitur,pro donatione ante nuptias, *c.29.nec, coll.4. Nou.22.tit.1.de nupt.*A.187 p impropriè & propriè ſumpta quid, *Auth.dos data,tit.de donat.* C.1017 e quid impropriè & propriè, *Nou. 119. tit.2.vt ſponſ.larg.*A.515 l eſt ſpecialis hoc eſt per ſe contractus,*Nou.119 tit.2.vt ſponſ.larg.*A.516 l

Spóſalitiæ largitates, niſi mutationem requirunt, at nõ donationes propter nuptias,*l.ſi quis 1.tit.ſi aduerſ.don.*C.436 g

Spontaneum quid ſit,*l.ſi quis 34. ff.de SC.Sila. & Clau.*I. 725 b

Sponſus ſponſam lugere non tenetur , *l.uxores 9. ff.de his qui not.infam.*V.348 n mutuans ornamenta ſponſæ,in dubio commodare non donare videtur , *l.ſi ut certo 5. §.10.interdum,ff.commod.*V.1411

Sponſa eſſe poteſt quæ vxor eſſe prohibetur , *l.ſolet 10. ff.de his qui not.infam.*V.348 q de futuro,*l.quæſitum 2.§.1.ff.de priuil.cre.* N.584 t

Sponſam filij aut patris ducere inhoneſtum eſt,*l.ſemper 157.ff.de reg.iur.*N.1912 f

Spontè litigare,*l.ſi ſe 1.ff.de iud.* V.671 b ſuſcipere nemo cogitur quod inuitus ſuſcipere cogi non poteſt, *l.qui ob 2.ff.de iure immun.*N.1758 n

Sponſiones olim fiebant in interdictis,vel poſt interdicta, *ff.de interd.*N.626 vel in cauſis leuioribus vſitatæ , ac permiſſæ, *l.ſi gratuitam 17. tit.de præſcript. verb.*V.1898 z in alea non permiſſæ, & aliis ludis illicitis, *l.ſi gratuitam 17.tit.de præſcrip.verb.*V.1898 a

Sportulæ vnde dicantur,*Auth.coll.6.Nou.82.tit.11.de iudicibus,c.7.nulla* 375 a quid & à quibus præſtabantur , *Auth.coll.5. Nou.53 tit.8.de exhib. & introd.*268 f minores præſtantur in prouinciis & minoribus iudiciis quam vrbanis & maioribus,*l.in ſacris,C.de proxim.ſacr.ſcrin.*249 l cui dentur,*l.in ſacris,C.de proxim.ſacr.ſcrin.* 249 m non debentur iudicibus ſine ſcripto , *l.in ſacris 12. C. de proxim.ſacr.ſcri.* 250 c in minoribus cauſis nullæ præſtantur, *Auth coll.6. No.82.ti.11. de iudicibus,c.9.ne autem.*381 a à quibus , quando , & quibus iudicibus,& aliis huiuſmodi perſonis præſtentur,*l.offeratur 2.tit.de lit.conteſt.*C.544 i clericorum quæ ſint,*Nou.124.tit.7.de litigator.c.3.& hoc.* A 564 & xenia poſſunt dari iudicibus *l. principales,tit.de iureiur.* C.496 k præſtantur pro ratione, & quantitate litis,*Auth.coll.6.Nou.82.tit.11.de iudicibus , c.9.ne autem.*381 b quæ dentur iudicibus ordinariis & delegatis, *Auth.coll.6.Nou.82 tit.11.de iudicibus,c.9 ne autem.*380 e

Spurius quid & vnde natum vocabulũ,*l.diui 25.ff.de capt. & poſtlim.*N.1677 c eo ipſo quod ſpurius eſt,deliquiſſe non cenſetur,*l.ſpurij 6.ff.de decur.& fil.eorum.* N.1737 a non eſt capax inſtitutionis,*l.ſi quis ſolidum 72.ff.de hered.inſt.*I. 450 x

Spurca quæ dicatur, *l.27.ſi ſeruus, §.12.ſi cum,tit.11.ff.ad leg. Aquil.* V.1073 g quaſi ſpurium hoc eſt immundum, *ff.lib.39.tit.3. l.3.*d dicitur quod ex ore porci cadit,*ff. libr.39.tit.1.l.3,*d

Stabularii, *ff.naut.caup.ſtab.*V.661 c

Stadia vnde dicta,*l.in tantum 6.§.1.ff.de rer.diuiſ.*V.117 c

Stagnum pro aqua temporali ex aquis pluuiis collecta, *l.ſed etiam 28 ff.de ſer.vrb.præd.*V.992.o

¶ In ſe ſtabilem continet aquam,*ff.proœm.Glo.x.pag.46.*

Stagna temporalem cauſam habent , *l.lacus 12.ff.de adquir.rerum dom.*N.371 e

Stare per magiſtratum quando dicatur,*l.huius edicti 1.§.1.ff. ex quib.cau.maio.*V.591 e

¶Per alium dicitur cum eſt in mora , *l.promiſſor 23. de conſt. pec.*V.1403 c

Stat quod non eſt mutatum , *tit.3.per quos fiat inueſt §.1.ſed etiam.*F.36 f

Statuere pro intueri , *l.conueniſſe 2. §.ſed ſi dubitetur 6. ff.de iudi.*V.676 h pro videre, *l.conueniſſe 2.§.ſed ſi dubitetur 6.ff.de iud.*V. 676 h

Statur conuentioni, quam maior exactor tributorum facit cum tributariis hominibus & prouinciis , *l. id ab vnaquaque,C.de annon.*19 e

Statim ſoluentis cõditio, an mitior, an vero grauior eſſe debeat , *Nou.120.tit.3.de alienatio. c.1.ſancimus.* A.525 aut mox futura habẽtur pro factis,*l.filiusfam.44. ff.de mil.teſt.* I.618 ſ pro ipſo iure,*l.commiſſa 15 ff.de publican.* N.145 t pro ſpatio vinginti annorum, *l.verius 1.§.4.cauſa, ff.de iure fiſci.*N. 1624

Stationes ſunt manſiones in quibus officio fiſcalia cõſiſtunt,*l.grauiſſimum 1.C.ne fiſcus rem.*C.14 e

Statuæ affixæ indiuiſibiles cenſentur,*tit.13.de fratribus.*F.45 r

Accepiſſe ſtatuam videtur , qui ſtatuam ſibi fieri permiſit , *l.ſi quis 1.tit.de off.præt.aſſ.*C.149 a

Statuarum quemadmodũ fructus eſſe poſſit,*l.ſtatuæ 41. ff.de vſufructu.*V.908 ſ in publico poſitarum cuius ſit dominium,*l.is qui 11 ff quod vi aut clam.*N.748 h

Statuendi & pronunciandi differentia , *l.pronunciatum 46. ff. de verb ſign.*N.1811 t

Statuliber quis , *l.ſed ſi ſtatuliberum 6. ff.ſi ex nox.cauſ.agat.* V.217 f dicitur is cuius libertas in tẽpus,vel conditionem aliquam dilata eſt,*l.quoties 37.§.15.qui hominem, ff.de ſolut.*N.1154 ſ cui libertas in diem vel ſub cõditione relicta,*l.ſtatu.13.tit.de teſtam.manum.*C.1567 a quemadmodum puniendus,*l.ſed ſi ſtatuliberum 6.ff.ſi ex nox.cauſ.ag.* V.217 g in pecuniariis cauſis, an & quatenus torqueri poſſit, *l.diuus 9. §.2.ſed nec.ff.de quæſt.*N.1542 q medio tempore pignori dari poteſt,*l.ſtatuliber 9.ff.de ſtatulib.*N.294 g quis & quemadmodum fiat,*ff.de ſtatulib.*N.283 an & quãdo puniatur, vt ſeruus & liber,*l.ſtatuliberi 29. ff.de ſtatu.* N.304.o & eius cui fideicommiſſaria libertas debetur ſimilitudo,*l.non tantum 51.§.3. ff.de fideic.lib.*N.279 f & ſtatim liberi differentia,*ff.de ſtatulib.*N.283 eſt ſeruus,*l.ſumma 3.ff.de ſtat.homin.*V.87 b

Status pro ciuitate & libertate, *l.ad tempus 6.tit.ex quib.cau. infam.irrog.*C.365 d libertate,*l.fratris 10.tit.de tranſac.* C.310 h

Status perſonæ in pendenti eſſe poteſt , *l.in bello 12.ff.de capt. & poſtlim.*N. 1664 k rei Romanæ nihil aliud quàm imperium Romanum, *ff.lib.1.tit.1.l.1.§.2.*h

Statum an & quomodo quis mutet per ſententiam , *l.in ſeruorum 10.§.1.qui ex,ff.de pœnis.*N.1556 i

Statutum ciuitatis Vincentiæ, *tit.9.qualit.olim pot. feud.alien.§.1.dubitari.*F.42 c de armis non portandis valet,*Nou.85.tit.14.de armis,c.4.vt autem.*A.391 m impoſſibile non tenet,*lib.de pace Conſtantiæ.*E.173 d non valet vt quis cenſeatur nobilis,vel ignobilis à matre,*l.exemplo 36. C.de decuri.*54 b puniens deprehẽſum cũ armis vbi locũ habeat,*l. quicunque 1.tit.vbi ſena.*C.573 i ſtatuti pars produci poteſt, *l. pars literarum 48.ff.de iud.*V.699 pœna non ligat ignorantes, niſi ſit craſſa ignorantia,*l.municipij 6.ff.de decret.ab ordin.faciend.* N.1775 a

Statuta libertas dicitur , quæ ſub cõditione eſt, *l.cui itaq. ff.de opt.vel elect.leg.*I.155 n iuriſdictionem principis minuẽtia nõ valent,*tit.de pace Conſtantiæ.*E.180 a vltimæ voluntati potius accidunt quàm contractui, *lib.de pace Conſtantiæ.*E.172 b facere iuriſdictionis eſt, *lib.de pace Conſtantiæ.* E.179 a facere quibus liceat,*lib.de pace Conſtantiæ.*E.179 a recipiunt interpretationẽ reſtrictiuã,*l.vt gradatim 11. ff.de mun. & honor.* N.1745 non recipiunt interpretationẽ actiuam,*l. munerum 1.ff.de mun.& honor.*N.1738 x & conſuetudines loquuntur generaliter,*l.ſi ſerui 2.tit.de nouelib.actionib.*C.682

Statutorum faciendorum facultas conceſſa de ſtatutis in infinitum intelligitur non de primis tantum, *lib.de pace Conſtantiæ.*E.172 b

Statutis feriæ indici poſſunt , *l.ſi feriatis 6. digeſtis de iudiciis.* V. 238 r

Stellionatus crimen non eſt ordinarium, *l.ſi quis 36.ff. de pign.act.*V.1442 z ignorans nemo cõmittit,*l.ſtatuliberum 9.§.1.ff.de ſtatulib.*N.294.o neque publicum,neque priuatum eſt,*l.ſtellionatus 2.ff.ſtellionatus.*N.1404 b an concurrat cum falſi crimine, *l.qui duobus 21. ff.ad leg.Corn. de falſ.*N.1502 x non eſt publicum,vt nec expilatæ hereditatis,*l.ſtellionatus 3.ff.de extraord.criminib.*N.1388 ſ

Stellionatus crimine accuſari quis poteſt quoties titulus criminis deficit,*l.animaduertimus 1.tit.de his qui pot.*C.390 n vnde dictum,*l.ſtellionatus 9.ff.ſtellionatus.*N.1404 r

¶Tenetur qui æs pignori dedit idque aurum eſſe adfirmauit,*l.cum æs 20.ff.de furt.*N.1278 r

¶Quo ſenſu negetur eſſe legitimum crimen, *l.ſtellionatus 3. ff.ſtellionatus.*N.1405 k

Sterilis an prohiberi poſſit nubere, l.adoptiuam 8. §.1.ff. de in ius voc.V.187 d

ſterilitas cauſa contractus claudicare poteſt, l.ſi conuenerit 56.ff.de pactis.V.308.o caſu, conſuetudine, an vitio rei accidat intereſt, l.ſi merces 25. §.6.vis maior, titu.locati conduct.V.1864 x fundi iuſta eſt eius alienandi & decreti impetrandi cauſa, l.conſilio 7.ff.de curat.furioſi.I.358 q

ſterquilinium ff lib.39.tit.3.l.1.l licet in ſuo ponere licet vicinus paries inde ſentiat humorem, l.ſi quando 17.§.2.ſecundum, ff.ſi ſeru.vind.V.1038 u

ſtigma quid, l.ex eo 42.ff.de milit.teſt.I.618 q

Stigmata quibus imprimantur, l.ſtigmata 3.C.de fabricenſ.134 g

ſtillicidii immittendi cauſa naturalis & perpetua eſſe quo ſenſu dicatur, l.foramē 28.ff.de ſeru.vrb.præd. V.592 q

ſtipendium & tributum an differant, l.neque 13.ff.de impenſ.in res dot.fact.I.72 u

Stipendia vnde dicta, l.qui 9.tit.de procur. C.374 u ¶ Emerita quæ dicantur, l.quod ait 2.§.2.digeſtis de his qui notant.infam. V. 340 q

ſtipula quid, l.qui fundum 40.tit.de contrah.empt.V.1742.o

ſtipulari pro promittere per ſtipulationem, Nou.97.tit.9. de æqual.dotis, c.1.hoc igitur.A.440 ab aduerſario aut litigatore poſſumus, vt eligat certū domiciliū in ciuitate vbi citari poſſit, tt.1 quom.in læſ.maieſt.E.154 c pro ꝓmittere, l.in bona 7.§.1.ſi tamen, ff.de eo quod certo loco.V.1389 b ¶ Alteri nemo regulariter poteſt, l.ſtipulor 39.ff.de verb.obliga. N.946 alteri poſſumus his verbis, l.ſtipulor 39.ff.de verb.oblig. N.947 quibus caſibus quis poſſit, l.certi 9.ff.de reb.cre.&c.V. 1245 b quæ perſonæ poſſint, l.ex depoſiti 12.ff.de oblig.& act. N. 891 g cum noſtra non intereſt quemadmodum poſſimus, l. quæcunque 11.ff.de oblig.& act.N.891 e non poſſumus defuncto, l.ſi ſeruus 18.§.2.ſeruus, ff.de ſtipul.ſeruor.N.1057 i in annos ſingulos quo ſenſu dicatur perpetua, l.ſi Stichum 16.ff.de verb. oblig.N.931 f nuptias à ſorore frater non poteſt, l.ſi ſtipulor 35. ff.de verb.obli.N.938 an quis poſſit dari vni hæredum ita vt non aliis detur, l.continuus 137.§.7.ſi vt, ff.de verb obli.N.1030 g poſſumus de dolo non committendo, l.hoc edicto 1.§.5.ff.de dolo.V.505 b non poteſt aduocatus clienti ſuo, l.vniuerſos 15. C.de decurio.49 l ¶ Ante Kalendas proximas & proximis kalendis, an & quando interſit, l.cum qui, ff.de verb.oblig. N.959 non intelligens an & quando poſſit, l.ſeruum 6.ff.rem pupil.vel adoleſ.ſaluam fore.N.1227 h an & quēadmodum poſſit filius patri, ſeruus domino captiuo, l.ſi ſeruus 18. §.2.ſeruus, ff.de ſtip. ſeruor N.1057 ſuam rem an quis poſſit, l.nemo 87.ff.de verb.obl. N.983 h poteſt infans, l.mulier 70.ff.de verb.oblig.N.965 l l.obligationes 1.§.13.huic proximus, ff.de oblig.& act.N.885 i ¶ Balbus, l.mulier 70.ff.de verb.oblig N.965 l an & quatenus quis poſſit rem ſuam, l.vt reſponſum 15.tit.de tranſact.C.323 d procurator ex re domini, l.quod procurator 68.ff.de procur.V.399 d pupillus ſine tutoris authoritate poteſt, l.poſſeſſio 1.§.3.ff.de adq.poſſ.N. 403 c ſeruus quemadmodum poſſit, l.cum ſeruus 1.ff.de ſtip.ſeruo.N.1049 ſeruus poteſt ſeruitutem ad fundum domini, l.etſi 5.ff.de ſeru.leg I.1133 d

Stipulatur inutiliter inſulam fieri non demonſtrato loco vbi fiat, l.ita ſtipulatus 115.ff.de verb.obli.N.1001 c

Cui ſtipulando adquirimus eum ſtipulando non obligamus, l.ſed etſi 25.ff.de vſufructu.V.899

Stipulando ab alio quod quis mihi adquirit à me id ſtipulando nihil agi l.liber homo 118.ff.de verb.obl.N.1004 z

ſtipulatio quid, ff.de verb.obl.N.913 pro electione ſibi ſtipulatione conceſſa, l.ſi is 66.ff.de procur. V. 398 ſ ¶ Inſtrumento quo continetur ſtipulatio, l.qua quiſque 1.§.2.ff.de eden.V.244 f ¶ Iure exigendæ ſtipulationis, l.damni infecti 18.ff.de damn.inf.N.68 r ¶ Promiſſione, l.ſoluto 2.§.1. quod, ff.ſol.matrim.I.5 n vnde dicta, l.ſtipulatio 1.ff.de verb.oblig. N.914 a

Aquiliana ſtipulatio vnde dicta, l.Aquiliana 4.ff.de tranſact. V. 324 l in multis differt à legato, l.etſi 5.ff.de ſeru. legat. I.1133 d cur dicatur Pādecten, ff.de verb.oblig.N.913 quid generaliter & propriè, l.ſtipulatio 1.ff.de ver.obli.N.914 a ¶ Annua in dubio non tranſit ad heredes, l.ſi Stichum 16.ff.de verb.oblig.N. 931 f ¶ Alterius ſiſtendi iudicio valet, l.ſtipulor 39.ff.de verb. obli.N.948 vel legatum alternatiua à pluribus debita effectum diuidua eſt, l.ſi quis 15.ff.de leg.& fideic.I.873 e ¶ Aquiliana quid, ff.de accept.N.1205 ¶ Cautionalis quid, l.prætoriarū 1.ff.de ſtipu.prætoriis.N.1216 ¶ Commiſſa ad totale intereſſe amplius committi non poteſt, l.cum 13.ff.iudicatum ſolui.N. 1140 p ¶ Commiſſa dici non poteſt, quæ nunquam interpoſita, l.alias 18.§.8.igitur, ff.de interrog.V.1282 p ſemel cōmiſſa iterum committi non poteſt, l.ſi procurator 19.ff.rem ratam hab.N.1255 g

¶ Damni infecti vtrum cōmittatur & ex ea āgi poſſit propter dānum quod euenit ex aſſidua irrigatione, l.ſi quādo 17. §.2.ſecundum, ff.ſi ſeruit.vind.V 1038 fructuario permittitur, l. qui bona fide 13.§.8.ff.de dam.inf.N.51 r & deſtruendi diuiditur inter hæredes ſtipulantis, l.eadem 4.§.2.ſi is qui, ff.de verb.obli. N.923.o an communis ſit, l.ſtipulationes 5.ff.de verb.obligat.N. 925 b de opere demoliēdo idē valet quod iudicatum ſolui, l.ex operis 12.ff.de ope.noui nunt.N.23.o ¶ Domum ædificari ſine adiectione loci inutilis, l.ſi ita 14.ff.de verb.obli.N.950 i ¶ Donationis mortis cauſa annua vnica, eſt annui legati ſtipulatio multiplex, l.Senatus 35.§.7.ff.de mort.cau.don.N.187 a ¶ De futura ſucceſſione non obligat promittentem, l.cum 34.tit.de tranſact.C.334 t ¶ Euictionis non cōmittitur niſi lata ſentētia, l.vtique 15.ff.de rei vind.V.832 q quātumuis generalis extenditur ad caſum non cogitatum, l.damni 18. §.1.ff de dam. inf. in annos ſingulos an ſit vna, l.vbi autem 75. §.10. hac ſtipulatio, ff.de verb.oblig.N.971 i in annos ſingulos dabit cur vna dicatur, l.ſi Stichum 16.ff.de verb.oblig.N.950 f ¶ Indiuidua eſt quę rei indiuiduæ ſubiecta, l.ſtipulationes 72.ff.de ver.obl.N.966 ¶ In diem purè & ſub conditione fieri poteſt, l.omnia 7.ff.de reb.cred.&c.V.1242 l inter abſentes facta non obliqua, l.iuris ignorantia 7.ff.de iur.& fact.ignor.V.2099 l ¶ Inutilis pacti nudi vim habet, l.iuriſgentiū 7.§.4.ff.de pactis.V.262 m non valet vt pactum, l.continuus 157.ff.de verb.obl.N.1027 d ¶ Inſulæ faciendæ an & quatenus concepta valeat, l.ſi inſulam 4. ff. de verb.oblig.N.980 b ¶ Iudicatum ſolui tria capita continet, l.ſi defunctus 15.ff.de procur. V.361 f an & quo ſenſu incerta & certa, l.prætoriæ 2.ff.de ſtipu.prætoriis.N.1219 tria continet, l.hæc verba 69.ff.de verb.ſign.N.1818 p tres habet clauſulas, l.ſi lis niſi ſū. 14.ff.qui ſatiſdat.cogan.V.211 g ¶ Iudicialis duobus modis dicitur, l.Prætoriarum 1 ff.de ſtipu.præt.N.1216 c ſine adiectione diei pro non facta habetur, l.ita ſtipulatus 115.ff.de verb.oblig.N. 1001 e ¶ Nulla eſt ſine conſenſu, l.huius edicti 1.§.3 ff.de pactis. V.255 o contra legem facta nulla eſt, l.ſtipu.39.ff.de verb.oblig. N.946 ¶ Nulla eſt incertitudinis ratione, l.ſed ſi ita 11.ff.de ſtipu.ſeruor.N.1053 h ¶ Perſonalis non tranſit in ſingularē ſucceſſorem l.ſi ſub 136.§.1.ſi qui, ff.de verb.obli.N.1026 pluriū legatorum vna eſſe cenſetur non multiplex, l.ſtire debemus 29. ff.de verb.obli.N.936 f ¶ Pœnalis adiecta facto futuro ſi reus id nō præſtet poteſt actori pœnā petere, l.Promiſſis 37.tit.de tranſact.C.335 d ſimpliciter cōmittitur etiamſi nihil petitum ſit à promiſſore, l.cum ſtipu.113.ff.de ver.obl.N.999 quādo cōmittatur, l.etſi poſtr. ff.ſi quis caut. V.229 a incipiens à pacto veſtito quando incipiat, l.ita ſtipu.115. §.2.item ſi, ff.de verb.obli. N.1002 a in matrimonio non valet, l.neque 14.tit.de nuptiis.C. 1022 t ¶ Præſens damni non trahitur ad futura, l.damni 18.§. 5.ff.dam.inf.N.70 d ¶ Prætoria dicitur duobus modis, l.prætoriarum 1.ff.de ſtipu.prætoriis.N.1215 c an ſit genus iudicialis ſtipulationis, an verò vtræque ſint eiuſdē generis ſpecies, l.Prætoriarum 1.ff.de ſtipu.prætoriis. N.1215 c ¶ Prima inutilis confirmatur ſequente vtili, l.generaliter 26.ff.de verb.obliga. N. 934 quæ fit à tutore nomine pupilli qua forma concipi debeat, l.quoties 9.ff.de adminiſt.& pericu.tutor.I.1772 f ¶ Rati vtrum comittatur ſine ſtipulatione, l.amplius 15.ff.rem ratam hab. N.1253 d ſuccedit vel datur loco indebiti vel ob cauſam vel furtiuæ condictionis, l.ſi ſine 22.ff.rem rat.hab.N.1258 e ¶ Rem pupilli ſaluam fore non cōmittitur niſi negotia geri incipiat, l.nam & 21.§.1.ff.de neg.geſt.V.441 a ¶ Rei impoſſibilis non tenet, l.ſi homo 69.ff.de verb.oblig.N.965 b ¶ Secunda quæ plus continet quā prima, l.ſi dari 25.ff.de verb. oblig.N.934 n ſeruitutum cur dicatur indiuidua, l.ſtipulationes 72.ff de verb.oblig.N.966 ſequens an nouet actionem quæ oritur ex numeratione, l.quāuis 2.tit.ſi cert.pet.C.712 h ¶ Simplex eaque pura ſtatim cōmittitur, l.etſi poſt 8.ff.ſi quis caut. V. 229 c ¶ Siſti ad hæredē ſua natura trāſit, eſt enim perſonalis & perſecutoria, l.ſi eum 10.§.2.ff.ſi quis cation.V.232 k ¶ Socij ad ſocium tranſit, l.damni 18.§.5.ff.de dam.inf.N.71 a ¶ Tacita à iure ficta ſine verbis fieri poteſt aliud in vera, l.huius edicti 1.§.3.ff.de pactis.V.255 o ¶ Tradi factum continet, l.videamus 38.§.7 ſi actionem, ff.de vſuris.V.2062 ſ ¶ Vſurarum vna hora tantum efficit quantum earum ſolutio per lōgum tempus, l.ſi pro dote 2.ff.de dot.promiſſ.C.1067 c

ſtipulatio accipere ex præſenti vires debet, vbi de perſona in eā agitur, l.exiſtimo 98.ff.de ver.oblig.N. 999 c ¶ Conſiſtit in verbis & tamē in dādo, l.ſtipu.2.ff de ver. obl.N.916 g ¶ Fieri tripliciter poteſt, l.iuriſgētiū 7.§.16.ff.de pact. V.267 m ¶ Fingit plerūq; interpoſita vbi nulla interpoſita eſt, l.his verbis 18 ff.de adop.V.107 c ¶ Indiget naturali & ciuili ratione l.oblig.1.§.9.ſi id, ff.de oblig.& act.N.885 c ¶ Parit naturalem etiam obligationē l.huius edicti 1.§.3.ff.de pact.V.256.o ¶ an Recōcilict mutuum, l.cū ſeruus 3.ff.de ſtipu.ſeruor. N 1048 i ¶ Tenet multis caſibus vbi pactū incontinenti non tenet, l. quoties 19.ff.ſolu.matrim.I.41 e ¶ Tranſit ad hæredem, l.ſtipulationum 2.§.3.ex quo, ff.de verb.oblig.N.919 i

Digitized by Google

¶Vitiatur incertitudine, *leg.cum ſeruus 1. §.5.ſi fructuarius, ff.de ſtip.ſeruor.* N.1049 g ſimpliciter interpoſita nunquam committitur pro facto extranei, *l.nouiſſimo 19.ff.iudicatum ſolui.* N.1243 h ¶Contra fit niſi inter præſentes, *leg.ſtipulatio 1.ff.de verb.oblig.*N.914 ¶non Præſumitur ſolénis niſi probetur, *l.ſi vnus 27.§.2.ff.de pactis.*V.286 d ¶non Extenditur ad perſonas non nominatas, *l.omnes 3.ff.vſusfruct.quemadm. caueat.* V.961 c ¶non Valet lucri inter futuros cóiuges in tépus matrimonij collata, *l.ſi ita ſtipulatus 93.§.2.ſi tibi, ff.de verb.oblig.* N.990 t ¶Pendere non poteſt, *l.vſusfructus 26.ff.de ſtipul.ſeru.* N.1061 b ¶non Valet loco facti cohærentis, *l.qui ſeruum 96.ff.de verbo.oblig.*N.989 m facta alteri non eſt contra legem, ſed præter legem, *l.ſtipulor 39.ff.de verb.oblig.*N.946 dari in annos ſingulos cur incerta dicatur, *l.ſi Stichum 16.ff.de verb.oblig.* N.931 f idem continens quod contractus iuris gentium cui adiicitur, *l.duo 71.tit.pro ſocio.*V.2710 f nouans ſententiam non habet paratam executionem, *l.minor 40. ff.de minor.25.ann.* V.578 i non eſt neceſſaria in ſponſalibus, *l.ſponſalia 1.ff.de ſponſalib.*V.2103 b

Stipulationis diuerſitas cóſiſtit in qualitate, *l.ſtipulatio 1. §.3.ſi quis, ff.de verb.obl.*N.915 k dãni infecti formula, *Rubr.de dam.infect.ff.*N.34 mora quãdo purgari poſſit, *l.& ſi poſt 8.ff.ſi quis cautiõn.*V.229 c pura exempla, *l.ſi pupillus 9.§.1.qui ſub, ff.de nouat.*N.1118 m ¶ Conditionalis dies non cedit, niſi impleta conditione, *l.ita ſtipulatus 115.ff.de ver.obl.*N.1000 n

Stipulationi poteſt addi vel detrahi lege permittente, aut vtraque parte volente, *l.ſi dictum 56.tit.de euict.*V.2023 a non ineſt naturale vinculum, *l.nouatio 1.ff.de nouat.*N.1112 n prætoriæ an & quomodo addere contrahentes poſſunt, *l.in conuentionalibus 52.ff.de verb.oblig.*N.955

Stipulationem uitiat locus ædificij faciendi ſtipulationi non adiectus, *l.interdum 73.ff.de verb.obl.*N.968 r téporis anguſtia at non legatum, *l.ſi ſeruus 141.§.4.ſi inter, ff.de verb.obligat.*N.1034 l incertitudo, *l.triticum 94.ff.de verb.oblig.*N.989

Stipulatione tutoris pupillo adquiritur vtilis actio non directa, *l.ſi tutor 2.ff.quãdo ex facto tutoris.*I.223 d ré pupilli ſaluam fore ea veniunt, quæ actione tutelæ veniunt principaliter non acceſſoriæ, *l.cum 9.ff.rem pupil.vel adoleſ.ſaluã fore.*N.1228.o inutili promiſſor non tenetur, *l.non fatetur 2.ff.de confeſ.*N.55 b extranei non adquiritur actio eo caſu quo nobis quæreretur ſtipulatione non interpoſita, *l.Gaius 45.ff ſol.matrim.*I.52 t ¶Aquiliana etiam ſequentes obligationes nouari & interimi poſſunt, *l.Aquiliana 4.ff.de tranſ.*V.314 m ¶Annua inſpicitur principium cuiuſlibet anni, *l.ſi ſeruus 18. §.2.ſeruus, ff.de ſtipul.ſeruor.*N.1057 k ¶Iudicatum ſolui dolum abeſſe continetur, *l.ſi te 39.ff.de dolo.*V.529 h ¶ Negatiua per te non fieri continetur etiam hæc affirmatiuã vt curare debeas, *l.in illa 50.ff.de ver.obl.*N.954

Stipulationes plures intelligũtur quoties plures res in ſtipulationem ſpecialiter deductæ, *l.quia 32.tit.de euict.*V.2010 n ¶Prætoriæ quæ, *l.ſtipulationes 5.ff.de verb.oblig.*N.925 b ¶ Incerti ratione vitiantur vſurarum & ſententiæ, *l.quod in 31.ff.de vſur.*V.2057 a ædilitiæ, *l.ſtipulationes 5.ff.de verb obl.* N.925 b ¶Pœnales diuortij an valeant, *l.ea quæ 57.tit.de don.inter vir. & vxor.*V.2215 b quæ & cur incertæ vel certæ, *l.prætoriæ 2.ff.de ſtip.prætoriis.*N.1219 a communes quæ dicantur, *l.ſtipulationes 5. ff.de verb. obl.* N. 925 b quando committantur, *l.& ſi poſt 8 ff.ſi quis cautiõn.*V.229 c facti quomodo indiuiduæ ſint, *l.ſtipulationes 72 ff de verb.obl.*N.966 tot ſunt quot res nominatim & copulatiuè expreſsè, *l.quod dicitur 86.ff.de verb.obli.*N.983 f inuentæ vt nobis adquiramus non aliis, *l.qui inſulam 96.ff.de verb.obl.*N.989 n puræ non pendent, *l.ſi ſeruus 18.ff.de ſtip.ſeruo.*N.1056 h ¶ Cautionales inſtar habent actiones, & quæ ſint earum cum actionibus ſimilitudo, *l.prætoriarum 1.§.1.iudiciales, ff.de ſtip.prætoriis.*N.1216 k

Stipulationum quædam in faciendo, dando, faciendo ſimul & dando, *l.ſtipulationum 2.ff.de verb.oblig.*N.916 g an tres tantũ, an vero quatuor ſint ſpecies, *l.eadem 4.ff.de verb.obli.*N.924 f verba an & quomodo interpretanda ſint, *l.ſi mihi 110. §.1.ſi ſtipulatus, ff.de verb.oblig.*N.997 c an tres, an vero quatuor ſint ſpecies, *l.prætoriarum 1.ff.de ſtip.prætoriis.*N.1216

Stipulationibus poſſunt cóuentionalibus cõtrahentes addere & detrahere, *l.in conuentionalibus 52 ff de verb.obl.*N.955

Stipulator pro promiſſore, *l.ſtipulatio 1.ff.de verb.oblig.*N.914 a opus eligendo non poteſt poſtea pœnam petere obſtante ei exceptione & quare, *l.cum ſtipulatus 113.ff.de verb.obl.*N.999.o rem cuius non habet cómercium an & quando & quo effectu ſtipuletur, *l.multum 34.ff.de ver.oblig.*N.938 g

Stragularum diuerſa genera, *l.quos vos 239. §.2. verbum, ff.de verb.ſign.*N.1859 f

Stratores qui, *l.obſeruare 4.ff.de of.proconſ.*V.135 b *l.lubemus 14.C.de curioſis.*165

Stratoribus vti magiſtratus poſſit qui & quatenus, *l.per omnes 1.C.de ſtratoribus.*266 t

Stricti iuris actionibus ea tantum veniunt, quæ ſpecialiter dicta ſunt, *l.prædia 28.tit.de act. emp. & vend.* V.1832 a ¶Eius & humani differentia, *l.Barbarius 3. ff.de off.præt.* V.131 h

Stricto rigori æquitas præferenda, *ff.lib.39.tit.3.l.2.§.5.*d

Studioſorum parentes filios inuiſentes arreſtari & repreſaliarum iure capi non poſſunt, *l.conueniſſe 2.§.legatis 3.ff.de iud.* V.674 iudices qui, *ff.proœm. Glo.3.pag.*42

Studioſi non debent ludos nociuos exercere, *ff.proœm. Gloſſ.3.pag.*42 clerici milites priuilegium fori habent, *c.12.quod, tit.11.vt iudi.ſine quoquo ſuffra.*A.95 k fori priuilegio non vtuntur in delictis, *c.5.non, coll.3.Nou.17.tit.4.de mand.& princ.*A.133 n

Studioſis iuris quinto anno quid legendum, *ff.proœm. Gloſſ.*10.*pag.*49

Studioſi pro adſeſſoribus, *l.omne 1.ff.de off.adſeſſ.*V.157

Studioſis iuris quarto anno quid legendum, *ff.proœm.§.5.pa.*49

Studium iuris ars eſt *ff.proœm.Gl.p.pag.*49

Studiorum cauſa abſentiæ probabili quis excuſatur, *l.nec non 28.ff.ex quib.cau.ma.*V.606

Studij ratione permittitur pignori accipere, quòd aliàs non, *l.fructus 72.ff.de diuerſ.reg.iur.antiq.*N.1890 g

Stultitia delictum appellatur, *l.cum 51.tit.de ædil. edict.* V.1991 g

Stultitiæ ſpecies imprudentia & error, *l.ſi per 51.tit.de euict.* V.2019.o

Stultus furioſus & demẽs præſumitur quis ex ſermonibus quibus vtitur, *l.quidam 27.ff.de cond.inſt.*I.586 l

Stuprum punitur publicatione bonorum, *l.quod ait 2.§.3.ff.de his qui not.infam.* V.341 in viduam committitur, *coll.4.Nou.39.tit.18.de reſtit.& ea quæ.c.2.ſecundum.*A.250 e in quibus mulieribus committatur, *l.inter liberas 6.§.1.lex, ff.ad leg.Iul.de adul.*N.1445 l non committitur ſine dolo, *l.ſi ex 43.ff.ad l.Iul.de adult.*N.1475 m

Stupri fœda ſocietas, atque communio, *l.lenones 6.C.de ſpectac.*158 u

Stupri pœna quæ, *l.inter liberas 6.§.1.lex.ff.ad leg.Iul.de adult.*N.1445 k

Sub aliquo facit qui coram eodem facit, *l.generaliter 12.tit.de reb.cred.*C.705 q ¶ Feudatio colorata ſeu in fraudem huius legis prohibita, *tit.de prohibit.feud.55.*F.114 f contrariæ duæ poſſunt eſſe veræ quando intellectus non ſumitur ex vniuerſo, *l.ſi is qui 14.ff.de reb.dub.*L.1348 m

Sub conditione reſoluendæ vẽditionis formulæ, *l.in diem 1.tit.de in diem addict.* V.1757 g rem noſtram emere & ſtipulari poſſumus, *l.exiſtimo 61.tit.de contrah.emp.*V.1749 a

Subintelligi non debet interpretatio quæ vitiat, *l.Lucius 56.ff.de fideic.lib.*N.288 u

Sub cappa effugere, *l.naturalem 5.ff.de adquir.rer.domin.*N.362 a

Sub delegatus habet iuriſdictionem, ſed modicam coercitionem, *l.omnibus 3.tit.de ſportul.*C.331

Sub dubio ſeu dubitantes plerumque, vel periti reſpondent, *c.6 quanta, tit.6.quomodo oporteat epiſc.* Auth.60 l conditione ſententia ferri poteſt, *l.Æmilius 53 ff.de adminiſt. & peric.tut.* L.211

Subauditus intellectus ſi prauus ſit non eſt obſeruandus, *l.cum 2.tit.de cond.inſert.*C.1477 g

Subadiuuę qui, *l.ex eo 4.C.de agent.in reb.*255 g

Subcurator quis, *l.ex facto 30.ff.de neg.geſt.*V.446 r

Subditus eccleſiæ qui aduerſus imperatoré quid molitur an rebellis imperatoris dicatur, *tit.2. qui ſint rebelles.*E.164 l

Subditos ſuos locupletes eſſe vult imperator, *c.1.omnes, tit.11.vt iudi.ſine quoquo ſuffra.*A.84 y

Subhaſtatio vtrũ præcedere debeat in locatione rerũ ciuitatis, *l.ſi fine 1.C.de vend.reb.ciuit.*149 k

Sublatum pro non nato, *l.diſpenſatorem 62.ff.de ſolut.*N.1165 r

Sublato impedimento propter quod aliquid nó fiebat, id fieri poteſt, *l.quod ait 12.§.2.illud.tit.de diuor. & repud.*V.2222 i

Sublata vix intelliguntur, quæ continuò ſine interuallo reſtituta ſunt, *l.aliquando 13 ff.ad SC.Velleian.*V.1583 c

Subliſſimus hoc eſt pulcherrimus, *ff.proœ.in marg.pag.*45 hoc eſt acutiſſimus, *ff.proœ.in marg. pag.*45 pro maximo, *ff.proœm.in marg.pag.*45

Subrogatus refert naturã eius cui ſubrogatũ eſt, *l.ſi rei 3.tit.de aduoc.diuerſ.iudi.* C.348 t

Subrogatũ ſapit naturã eius in cuius locũ ſubrogatur, *l.ſi dolo 1 ff.ſi is qui teſtam.*N.1327 loco rei fideicommiſſariæ in ipſo fideicommiſſo continetur, *l.Imperator 70.ff.de leg.& fid.*I.922 y

Subſcribens iubere intelligitur, *l.merito*, §.1. *iuſſu*, ff. *quod iuſſu*. V.1571 d vt teſtis nõ obligatur. *l.Gaius 39.ff.de pign.act*.V.1443 n filius in inſtrumento in quo pater rem ipſius ſibi obligabat, ſibi præiudicat, *l Gaius 39.ff. de pigno.actio*.V.1443 n ſe inſtrumento vel chartæ ea quæ in inſtrumento vel charta continentur, *l.fideiuſſor 16 tit.de pign. & hypoth*. V.1919 d ¶ Se inſtrumento vt teſtis ſe non obligat, *l.Mulier 24.titulo ſi certum petatur*.C 717 g ¶Conſentit niſi per errorem ſubſcribat, *l.merito* 1. §.4.*ſed etſi*, *ff quod iuſſu*. V. 1572 l alieno inſtrumento an & quomodo obligetur, vel non obligetur *l.Gaius 39.ff.de pign.act*.V.1443 l

ſubſcriptitio erronea non nocet, *l.Gaius 39. ff.de pign. act*.V.1444 n iudicis requiritur in donationum inſinuationibus, *l.comperimus 15. C.de proxim.ſacr. ſcrin*.251 l teſtium & tabellionis, an fieri debeat in principio vel fine inſtrumenti, *tit.de pace Conſtantiæ*. E.195 b verum in media parte actus vel inſtrumenti an verò in fine vel principio eſſe debeat, *l.hac conſultiſſima 21. tit. de teſtamen*. C.1361 f erronea, non nocet, *l.Titius 8.ff.de reſcind.vend*.V.1787 k quæſtoris in fine reſcripti ponitur, *l.glorioſiſſimi 8. tit.de diuerſ. reſcript*.C.248 p non mutat ea quæ certa ſunt, & certos fines habent, *l.ſubſcriptio 32 tit.de lib.cauſ*.C.1617 accuſatoris in libello per quæ verba fiat & quid contineat, *l.libellorum 3. §. 2 item ſubſcribere*, ff.*de accuſ*. N.1420 l non eſt neceſſaria in accuſatione pecuniæ delicti *l.ſi quis 3.ff.de priuat.delict*. N.1265 c

ſubſcriptio exemplis adiici non conſueta, *l.exempla in ff.de edend*. V.253 r ſpecialis dicitur in qua nominatur perſona legatarij ſimpliciter, & res legata, *l.pœna 1.§.8 inter filium*, ff.*ad leg.Corn.de falſ*. N.1491 k

ſubſidiaria Aquiliæ legis actio, *c.8.ſtudium,coll.3.Nou.28. tit.5 de triente & ſemiſſe*. A.151 e locum non habet aduerſus eum qui iure ordinario poteſt conueniri, *l.ſi dolo 1.ff.ſi is qui teſtam*.V.1326

Subſidiariis vtendum vbi alias agi non poteſt, *l.actoris 30.ff.de procura*.V.367 b

ſubſignare tribus modis dicitur, *l.ſubſignatum 39. ff.de ver.ſign*.N.1810 f

ſubſtantiua & appellatiua nomina mutantur, *l.ſi quis 4.ff.de leg. & fideic*. I.754 r pro veritate, *l. pro emptore 2.§.2 ff pro empt*.491 f ſi tu, *l.Iulianus 9.§ 3.ſed ſi.ff.ad exhib*.V.1185 a eſſe & natura, aut potius vi & energia, *l.obligationum 3.ff.de oblig.& act*. N.886

Subſtantiæ error impedit venditionem, *l.domum 37. tit.de contrab.emp*.V.1747 f

Subſtantiam poſſidere quid, *c.2.hinc,tit.1 de hær.& falc*.A.14 g

ſubſtantialia non ſunt ea, ſine quibus res eſſe poteſt, *l.pacta 72.tit.de contrab.empt*.V.1753 k

ſubſtituere liberis miles poteſt etiam ſi hæredem ſibi non inſtituat, *l.hæredes 1.ff. de vulg.& pup. ſubſtit*.I.520 pupillariter fœminæ non poſſunt, *l.ſi mater 33 ff. de vulg.& pup.ſubſt*.I.546 l filio pater poteſt, *l.Papinianus 8.§. 4.ff.de inof.teſtam*.V.722 p vnum alteri non videtur, qui inter plures cohæredes diſtribuit tẽpora, *l.quærebatur 19.§.1.ſi quis ff.de milit.teſt*.I.604 pupillariter pater filio non poteſt, *l.moribus 2.ff.de vulg.& pup.ſubſt*.I.522 t pupillariter miles poteſt maiori, ſeu etiam poſt tempora pubertatis, *l.in pupillari 14. ff.de vulg.& pup.ſubſt*.I.535 f aliquem in locum alicuius, *l.ſi longius 18.ff.de iud*.V.882 alium ſuo nomine quis multis caſibus non poteſt, *Nou.95.tit.7.de adminiſtrat.c.1.ſancimus*, §.2 *aliud autem*.A.436 f liberis dum erunt pupilli parentes poſſunt, *l.humanitatis 9.tit.de impub*.C.1392 h liberis dũ ipſi pupilli erunt parentes poſſunt, *l.humanitatis 9.tit.de impu*.C.1392 h

Subſtituitur ſibi nemo, niſi cauſa mutata, vel niſi fiant duo gradus, *l.ſeruum 48.§.1.Titius*, ff.*de vulg.& pup.ſubſt*.I.568 d

Subſtituens vltimo morienti non videtur filios inuicem ſubſtituere, *l.37.vel ſingulis*, ff.*de vulg.& pup.ſubſt*.I.550 i pupillariter directo pupillo per obliquum teſtato ſuccedit, *l.hæredes 1.ff.de vulg.& pup.ſubſt*.I.519 e

Subſtitui quis exheredato poteſt, *l.ſi ius 41.ff.de acq.vel omit.hær*. I.653 h nemo poteſt ſibi ipſi, *l.prætor 1. ff ſi quis omiſ cauſ.teſta*. I.697 i hæredibus & legatariis directò, & per fideicõmiſſum poteſt, *l.vt hæredibus 50.ff.de leg.& fideicom* I.897 c natus poſt mortem inſtitui poteſt, *l ſi quis 16.ff.de vulg.& pup.ſubſt*. I.536 u opera in legando vti quis poſſit, *l.inter 31. ff.de ſolut. & liberat*.N.1145

¶Pupillariter poteſt poſthumo, *l.libertis 18. ff.de alim. vel cib. leg*.I.1247 a

Subſtitui filio exheredato pupillariter poteſt, *l.pater 10. ff. de cap.& poſtlim*.N.1661 h

ſubſtitutio directa trahitur quandoque ad fideicommiſſariã, *l.verbis 7 ff.de vulg & pup.ſub*. I.527 c ¶Cõpendioſa in teſtamento pagani nõ poteſt fieri verbis directis vltra tempora pubertatis, *l.verbis 7 ff.de vulg.& pup. ſubſt*.I.527 c dicitur ſecunda inſtitutio, *l.quamdiu 3. ff.de adqui. hær*.I.620 facta vltimo morienti videtur facta omnibus ſimul morientibus, *l.ex duobus 34. ff.de vulg.& pup ſubſt*. I.547 poteſt fieri in donationib. *l.& nam* 1. *tit.de cod.toll*. C.1507 c breuiloqua eſt quæ facta perſonis imparib. quarum vna eſt maior altera minor, *l.in teſtamento 6.tit de teſta mil*.C.1341 non valet vbi non valet teſtamentum, *l.cohæredi 41. § 3.quod ſi*, ff. *de vulg.& pup.ſubſtit*.I.556 pupillaris à patre facta teſtamẽtum filij eſſe dicitur, *l.neque 17.ff.de adop*.V.106 n ¶ Vulgaris regulariter iter non fit verbis æſtimatiuis, *l.quia 15.ff.de hær. inſt*.I.469 b collata in vnius perſonã non extenditur ad aliã, *l.cohæredi 41.§.6.cohæres*, ff.*de vulg.& pup.ſubſt*.I 518 eſt datio hæreditatis delatæ vel adquiſitæ alteri, *l.hæredes 1.ff.de vulg. & pup.ſubſt*.I.519 fit in legatis ſicut in hæreditate, *l.ſi te ſolu 27. ff.de hær.inſt*.I.469 pupillaris ſecũdæ tabulæ patris appellatur, *l.pater 10.ff.de cap.& poſtli*.N.1061 g facta impuberi vltimo morienti expirat ſi vltimo moriens decedat pubes, *l. cohæredi 41.§.cohæres 6.ff.de vulg.& pup.ſubſt*.I.558 i tacita vulgaris intelligitur in expreſſa pupillari, *l.qui ventri 3.ff.de inſpi. ventre*. I.1042 fiat ſuo exheredato vel inſtituto intereſt, *l. moribus 2.de vulg.& pup.ſubſt* I.523 c impuberi fieri poteſt qui poſtea decedit in pupillari ætate impuberi non poteſt, *l.ex tribus 26.tit.de inoffic.teſtam*.C.533 g eſt ſecunda inſtitutio etiã vlterior, *l.hærede 1.ff.de vulg.& pup.ſubſt*.I.419 directa in legitima fieri poteſt at non in fideicõmiſſaria, *l.ex tribus 26.tit.de inoffic.teſtam*.C.593 e directa recipit dubiam interpretationẽ, *l.qui 48.ff.de vulg.& pup.ſubſt*.I.518 h compendioſa quid, *l. hæredes 1.ff.de vulg.& pup.ſubſt*.I.59 ipſa ceſſat ceſſantib. verbis ſubſtitutionis, *l.cohæredi 41. §.7.cum pater*, ff.*de vulg.& pup. ſubſt*.I.558 pupillaris euaneſcit adueniente pubertate, *l.Plane 94 ff.de leg.& fideic*. I.835 h facta à matre valet non directo ſed per fideicõmiſſum, *l.verbis 7.ff.de vulg.& pup.ſubſt*.I 527 h fideicõmiſſaria ſeu obliqua ad directã non trahit regulariter, *l.verbis 7.ff.de vulg.& pup.ſubſt*.I.527 c in arrogato non valet, niſi in id quod habet ab adrogante, *l.moribus 1. ff.de vulg. & pup.ſubſt*. I.522.o exemplaris introducta ad exemplum ſubſtitutionis pupillaris, *l.ex facto 43.ff.de vulg.& pup ſubſtit*. I.562 f vulgaris & expreſſa continet tacitam pupillarem, *l. Iam.4.ff.de vulg.& pupill.ſubſtitut*.I.525 b adcreſcit inuito neque repudiari poteſt ab eo, *l.ſi quis 35.ff.de acq. vel omit hæred*. I.650 l pupillaris ſex modis expirat, *l.in pupillari 14.ff.de vulg. & pupill ſubſtitut* I.534.o vulgaris non confert arbitrium iniquum vel inhoneſtum, *l.Iulianus 26. ff.ſi quis omiſſ. cauſ. teſtam*. I.714 tacita non admittitur contra matrem, *l.Lucius 45.ff.de vulg.& pup.ſubſtit*.I.564 l trahitur ad ius vniuerſum cohærede non dato, *l.cohæredi 41.§.8.non videri*, ff.*de vulg.& pup. ſubſtitut* I.559 vulgaris quid, *l.hæredes 1 ff.de vulg.& pupill. ſubſtitut*. I.59 tacita contra matrem non admittitur, *l.cum 9.tit.de inſtit*.C.1386 r fideicommiſſaria fieri poteſt intra & poſt tempora pubertatis, *l.cohæredi 41. §.3.quod ſi*, ff.*de vulg. & pupill. ſubſtit*.I.555 minuitur per Falcidiam & non directa, *l.cohæredi 41.§.3.quod ſi*, ff.*de vulg.& pupill ſubſtit*.I.555 vulgaris fit verbis affirmatiuis, *l.cum 14.tit.de hæred.inſtit*.C.1378.o

¶Fit ſub conditione, *l.ſubſtitutio 43.ff.de adquir.rer.dom*.N.385 q ceſſat quotiens locus eſſe inſtituto poteſt, *l. ſi filius 28. ff. de condi*.I.588 regularis ſi hæres non erit in ſuis ita intelligitur ſi hæres eſſe non poteſt, *l.Gallus 29.ff.de liber.& poſthum*. I.405 n pupillaris quid, *l.hæredes 1.ff.de vulg.& pupill. ſubſtitut*. I 519 continet vulgarẽ, *l.Iam hoc 4. ff.de vulg.& pupill ſubſtit*. I.525 b euaneſcit poſt aditam hæreditatẽ niſi qui adiit reſtituatur, *l.ex contractu 44.ff.de re iud*.N.544 t fiat proprio nomine an appellatiuo intereſt, *l.totiens 81.ff.de adq.vel omit.hær*. I.680 o omnis an & ſit conditionalis, *l.qui 8.ff.de vulg.& pup.ſubſtit*.I. 128 i pupillaris euaneſcit eo cui facta eſt ſubſtitutio ſui iuris ante mortẽ teſtatoris effecto, *l.cohæredi 41.§.1.cum filiæ*, ff.*de vulg.& pup.ſubſt*.I.554 quãdoq; inſtitutioni præualet, *l.ſi is qui 55.ff.de hær.inſt*.I.490 u pupillaris facta poſthumo continet vulgarẽ eo nõ nato, *l.ab hæred.126 ff.de leg.& fideic*.I.864 ſimplex vel eſt pupillaris vel vulgaris, *l.hær.1. ff.de vulg.& pup. ſubſt*.I.559 reciproca generalis nõ extẽdit ad eos inter quos ſubſtitutio facta eſt ſpecialis, *l.cohæredi 41.§.5.qui patrem*, ff.*de vulg.& pup.ſubſt*.I.557 b tacita etiã in teſtamẽto militis cõtra matrẽ nõ admittit, *l.in teſtã.6.ff.de teſt.mil*.C.1341 l vulgaris fit ſi hæredi ab inteſtato, *l.clemẽs 81.§.1 ſi ita*, ff.*de hær.inſt*.I.505 d

Subſtitutionis breuiloquæ formula *l.Lucius 45.ff.de vulg.& pup. ſub*.I.565 b vulgaris formula, *l.hæred.1. ff.de vulg.& pup.ſubſt*. I.519 & adcreſcendi ius in vnam & eandem perſonam poteſt concurrere, *l.ſi quis 35.ff.de acq.vel omit.hær*.I 550 l

Subſtitutioni nõ eſt loc⁹ quãdiu inſtitutioni loc⁹ eſſe poteſt, *l. ſuus 4.ff. de hær.inſt*.I.451 e pupillari tria ſunt neceſſaria, *l.in teſtamento 6.ti.de teſta.mil*.C.1340 f locus non eſt rupto in teſtamẽto p querelã, *l.in ſubſt.31.ff de vulg.& pup.ſubſt* I.544 q

ſucceſſio in infinitũ vtrũ in feudis admittatur, §.*hoc quoque tit.7 de ſucceſſ.feud*.F.14 d quibus caſibus fit alteri⁹ iuris quã is cui ſuccedit, *l.qui 137.ff.de reg.iur*. N.1907 f

¶ Adoptiuorum non eſt ſublata, No.118.tit.1.de hæredib.ab inteſt. A.512 h in quibus feudis vt olim hodie locum non habeat, tit.50.de natur.ſucceſſ.feud.F.53 d quibus caſibus vim fictæ vel veræ ſolutionis non habeat, l.Vranius 71.ff.de fideiuſſ. N.1110 l ſequitur votum naturæ, Nou.118.tit.1.de hæredib.ab inteſt.cap.1.ſi quis.A.511 a agnatorum & cognatorũ ad 10.vſque gradum tantum locũ habet, Auth.in ſucceſſione,ti.de ſuis & legit.lib.C.1519 h non per omnia vim habet ſolutionis veræ & fictæ, l.debitori 50.ff.de fideiuſ. N.1097 b hereditaria in eccleſia locum non habet, tit.3.qui ſucceſſores feud.F.5 c ¶ Vniuerſalis non cenſetur miſſio in bona debitoris, l.hæres 21.ff. de fide.& mand.N.1083.o adoptiuorum hodie non eſt ſublata, l.quos in ſucceſſione 13.tit.de ſuis & legi.lib.C.1519 exigit perſonam ab obligatione, l.Vranius 71.ff.de fideiuſſ.N.1110

Succeſſionis iure vel cauſa aliquid tenere vel poſſidere licèt, quod aliàs adquirere alio modo, vel tenere non liceret, l. pœna 1.§.12.ſed ſi,ff.ad l.Corn.de fal.N.1492 u

Succeſſione filij mater non priuatur etiam ſi ſuſpectum eius tutorem non fecerit, l.cum 1.tit.de neg.geſt.C.293 g ipſo iure tollitur obligatio, l.Vranius 71.ff.de fideiuſſ.N.1110 h ¶ Non trãſmittit coheres ſubſtitutus, licet iure inſtitutionis adierit, l.& nomen 1.tit.de cad.tol.C. 1505 d

Subſtitutione fideicommiſſaria non veniunt bona ipſius impuberis, licet ſecus ſit in pupillari, l.cohæredi 41.§.3.quod ſi,ff. de vulg.& pup.ſubſt.I.556 vulgari quibus caſibus pupillaris tacita non contineatur, l.iam 4.ff.de vulg.& pup.ſubſt.I.525 l pupillari & exemplari liberis conſulitur, l.humanitatis 9.tit de impub.C.1392 h

Subſtitutionem pupillarem impedit ſui heredis exiſtentia, l.ſi mater 33.§.1.ſi filius,ff.de vulg.& pup.ſubſt.I.546 m

Subſtitutionum duo tantum caſus, l.hæredes 1.ff.de vulg. & pup. ſubſt I.519 multa genera ſi formulam inſpicias, duo tãtum ſi ſucceſſionem, l. hæredes 1. ff.de vulga. & pupil. ſubſtitutio. I.519 quinque genera, leg.hæredes 1. ff.de vulgari & pupillari ſubſtitut. I.519

Subſtitutus præfertur cohæredi, l.ſeruum 48. §.1.Titius, ff.de vulg.& pup.ſubſt.I.568 c omnis inſtitutus eſt, l.cum 77.ff.de leg.& fideic.I.937 c excludit inſtitutum, idque per ius adereſcendi, l.ſi poſthumus 14.ff.de lib.& poſthu.I. 394 omnes inſtitutus dici poteſt licet ſecundariò, l.ex facto 19.ff.de hæred.inſt.I.465 i tum demum admittitur, cũ certum eſt inſtitutum ſuccedere nõ poſſe, l.Lucius 45.§ 1.Paulus,ff.de vulg.& pup.ſubſt.I.565 d præfertur coniuncto, l.ſeruus 67.ff.de adquir.vel omit.hæred.I.669 c vltimo decedenti vtrique ſimul morienti directò ſuccedit, l.ex duobus 34. ff.de vulgar.& pup.ſubſt.I.547 voluntate teſtatores ſuccedit, leg.etſi 35. ff. de vulg.& pup.ſubſt.I.549 f tenetur omnibus præſtare legata, l. etſi 35.ff.de vulg.& pup.ſubſt. I.549 an excludatur per naturalem ſobolem, l.generaliter 6.tit.de inſtitut.C.1383 g interdum dici poteſt primus heres, l.qui duos 10.ff.de reb.dub.I.1343 d directò teſtatori eſt heres, l.cum ex filio 39. §.1.filio, ff.de vulg. & pup.ſubſt.I.512 u ſuccedit per tacitam vulgarem quando habet coheredem inſtitutus, l.eius ventri 3. ff.de inſpic. ventre. I. 104 n ſubſtituti coheredis in vtriuſque portionem videtur eſſe ſubſtitutus, l.cohæredi 41.ff.de vulg. & pup.ſubſt. I.554 l in legato excluditur per filium legatarij, l.ſi ego 19. ff. de iniuſt. rup.& irr.fact.teſt.I.438 c

Subſtituta ſeu ſubrogata actio vicem principalis obtinet, l.apertiſſimi 16.tit.de iud. C.527 f actione nihil plus continetur, quam in principali, cui ſubſtituitur, l.ſi ſtipulatam 4. tit.de vſur. V.2043 i

Subſtituti & anteceſſoris vnum iudicium reputatur, l.edictum 55.ff.de iudic.V.704 a coniunctus interdum præfertur ex voluntate defuncti vt & veniens ab inteſtato, l.quidam 36.ff.de vulg & pup.ſubſt.I.543 locus non eſt quoties locus inſtituto eſſe poteſt, l.ſi quis 33.ff.de hær.inſt.I.472 n vtens in arte ſua, aut profeſſione exercenda, frui non debet priuilegio poſſeſſionis, l.qui in 46.ff.de excuſ.I.300 x

Subtilitas interdum probatur, interdum reprobatur, Auth.coll.6.Nou.73.tit.2.de inſtrum. caut. c.7.ſi vero.344 u

Subtiliter ſummatim procedere per ſimplicem vero querelam, id eſt ſine libello, l.quoniam 1.tit.vt in poſſeſſ.C.1513 b

Suburbanæ poſſeſſiones quæ ſũt in ſuburbio ciuitatis accipiuntur, l.41.ff.de leg.& fideic.I.1023 f

Suburbanum pro vrbano, vel quod iuxta vrbanum, l.ſi prædium 16.tit.de prædiis.C.1256 m ¶ Prædium pro hortis in ciuitate, l.Lucius 93.ff.de leg.& fideic. I.1068 h

Succedere liberis an & quemadmodũ poſſint matres, c.4.illud,tit.1.de hæred & falc.A.21

Succedimus aliis non modo directò, ſed & per obliquum, l.ſi filiusf.3.§.1 ſi filio,ff.quod cum eo.V.1492 i

Succeditur aſcendẽtibus in ſtirpes, l.1.§.5 interdum,ff.ſi pars hæred.pet.V.811 ¶ Ad gradum vſque decimum, c.22.prima.coll.4. Nou.22.tit.1.de nuptiis.A.178 e

Succedit pretium loco rei, l.ſed & ſi 25.§ 1.item ſi,ff.de pet.hæred. V.781 d

Succedunt emancipati vna cum iis, qui ſunt in poteſtate, l. ſi propenas 23.ff.de inoſ.teſt.V.740 f ¶ Aſcendentes deſcendentibus, l.nam etſi 15.ff.de inoſ.teſt.V.732 n

Succeſſio iuris eſt nomen, l.non eſt 136.ff.de reg.iur. N.1907 ab inteſtato locum habet in feudis non ex teſtamento, tit.1.de feudi cognitione.F.32 h habet vim ſolutionis & exactionis factæ in iudicio, l.ſi is cui 41.tit.de euict. V.2013 f ſolutionis vim habet, l.Vranius 71.ff.de fideiuſ. N.1110 teſtamentaria excludit ſucceſſionem ab inteſtato, l.ſi filius 28.ff.de cond.inſt.I.586 a naturali iure debetur proximis & coniunctis, l.deſcriptionis 1.C.de impon.lucr.deſcrip.73 k

Ad ſucceſſiones pariter vocantur qui pari gradu ſunt, c.22.prima,coll.4.Nou.22.tit.1.de nupt.A.178 a dilatandæ, Nou.118.tit.1. de hæred.ab inteſt.A.514 l potius deſcendunt, quàm aſcendũt, Nou.118.tit.1.de hær.ab inteſt.c.1.ſi quis.A.511 a

In ſucceſſionibus quæ aſcendunt gradus quoque ſeruantur, l. quod 3.tit.de bon.quæ lib.C.1546

Succeſſor tenetur ex anteceſſoris mala adminiſtratione, l.in ſucceſſione 48.C.de decurion.38 k debitoris perinde tenetur, ac ſi ipſe ex ſua perſona deberet, l.promittendo 41.§.4.ſi debitor,ff.de iure dotium.V.2139 i iuris authoritate vti debet, l.pater 15.ff.de caſtr.pecul.N.1700 h an poſſit vſucapere quod defunctus non potuit, l.ſed 7.ff.de publ in rem actione.V.870 x ¶ Idem iuris eſt cuius eſt auctor, l.in his 135.ff.de reg.iur.N.1907 c domini in feudo fidelitatem ſibi iuratam fieri à vaſallo petere poteſt, l.omnes 3.ff.vſufruct.quemadm.cau. V.961 f decretum iniuſtum anteceſſorem tractare poteſt, l. quãuis 9.ff.de reb.eorum qui ſub tut.I.354 t in officio nõ tenetur p debito anteceſſoris, l.prouidendum 23.C.de decurion.51 a ſingularis quando propter dolum auctoris repellatur, l.4.§.31. auctoris, ff.de doli mali & metus excep.N.867 h ſingularis retentionẽ habet propter expenſas factas ab emptore, l.in hoc 14. §.1.impendia,ff.com.diuid.V.1169 rei & iuris differunt, l.quadam 9.§.1.ff.de edend.V.151 g eiuſdem iuris eſſe debet cuius eſt is cui ſucceſſit, l.quædam 9.§.1.ff.de ede.V.251 e vniuerſalis eadem perſona cenſetur cum auctore vel defuncto, l.& an 14.ff.de excep.rei iud.N.827 e quibus caſibus diuerſi ſit iuris quàm auctor, l.in his 135.ff.de reg.iur.N.1907 c

Succeſſoris capacitas conſideratur tẽpore mortis defuncti, l. omnia 32.ff.de leg.& fideic.I.882 p appellatione etiam in rem ſucceſſor intelligitur, l.fluminum 24.§.1.ff.de dam.infect.N.80 f emptores continentur, l.non tantum 51.ff.de fideic.liber.N.279 iura princeps anteceſſor, neque contractu, neque alio modo donare, aut minuere poteſt, tit.de pace Conſtantiæ F.187 l vniuerſalis & ſingularis differentia, l.iuſiurandum 1,ff. quarum rerum actio non datur.N.880 b

Succeſſori præiudicat negligentia prædeceſſoris. l.ſi quis, 18.ff. quemad.ſeruit.amit.V.1048 m docere non debet quod actori nocere potuit, l.vnde 3.ff.de itiner.actuque.N.711 a defũcti, an & quomodo ſalariũ debetur, l.ſi quis 11.C.de prox.ſacr.ſcr.248 p

Succeſſores eccleſiaſticæ perſonæ, quibus caſibus ratã habere poſſunt, vel non poſſunt inueſtituram factã ab anteceſſore, tit.3 qui ſucceſſor feud.dat.F.5 b legitimi qui, l.vacantia 4.C.de bon.vacan.C.18 b

Succeſſorium edictum hodie locum habet in ſuis, l.ſi mater 1. tit.de ſucceſſ.edict.C.1319

Suffragium quid ſit, l.illud notãdum 5. ff.quod cuiuſque vniuerſ. V.407 f pro pecunia ſuffragij nomine data, Nou.124.tit.7.de litigator.A.558 f quid, l.ſi qui 1.tit.de ſuffragio. C.719 pro conſenſu & electione, l.origo 2.ff.de off. quæ?.V.129 a pro conſenſu perſcripto, l 5.ſi qua tit.2. ff.famil. erciſ.V.1127 n fratris fratri prodeſſe poteſt, l.item eorum 6.ff. quod cuiuſ.vniuer.V.407 g

Suffragio percipere dignitatem quid, l.vniuerſ.4.C.de delegation. 106 f

Sufficiens eſt cauſa ad reuocandum procuratorẽ, ſi dominus velit, l.qui 56. tit. mandati vel contra.V. 1685 f ¶ Minæ ſufficientes facientes faciunt iuſtum metum, l.metus 3.ff.ex quib.cau.maio.V 591 u

Sufficit quædam in genere conuenire licet ſint diuerſa ſpecie ff.de oper.nou.nunt.N.1 ¶ De iure ciuili allegare ſuſpicionem tametſi non exprimatur cauſa ſuſpicionis, l.apertiſſimi 16.tit.de iud.C.520 r vel in paucis amico conſuluiſſe, l.in commodato 17.§.3.ff.commod.V.1418 p

Suggilare pudorem quid, l.ſed ſi 10.§.12.ff.de iniuriis.V. 190 x

Suggrundia quid, Rub.de dam.infect.N.35

Suggrundaria ſepulchra, Rub.de dam.infect.N 35

Sulci

Sulci aquarij à quærendi frumēti cauſa facti [illegible] *ciues 14.ff.de aq.plu.arc.*N. 123 m

Sulfurarias prope vicinum facere non licet, *l.Prætor 2.§.item ait 29.ff.ne quid in loco pub.*N.656 z

Summa pro maxima ſiue regula, *l.32.ff.de recept.arbitr.* V. 649 a

Summæ appellatione res continentur, *l.quiſquis 95.ff.de leg.& fideicom.*I.1076 q

Summa rerum & fortunarum quid, *l.ciues 7.C.de incol.*79 b

Summatim quæ expediri ſolent etiam deambulãdo & non cedendo poſſunt expediri, *l.volut 4.ff.de interrog.act.*V.1193 d

Summaria cognitio in quibus caſibus interponatur, *l.prætoriarum 1.ff.de ſtip.prato.*N.1118 eſt cognitio filiationis, *l.Senatus 1.ff.de agnoſ.& alend.lib.*I.88 *l.à diuo Pio 15.§.4.ff.de re iud.*N.530 m

Summariè cognoſcere quis iubetur vel de tota cauſa vel de vno articulo, *titu.quom.in laeſ.maie.*E.139 a quibus in cauſis cognoſcatur, *Auth.Nou.53.col.5.tit.8.de exhib.& intro.*211 a de cauſis cognoſci niſi certis caſibus non ſolet, *l.40.in lege,tit.2.ff.ad l.Aquil.*V.1083 h

Summum enim votum & deſiderium patris eſt nuptã filiam videre, *l.ſi pater 4.tit.de ſponſal.*C.1001

Summi qui, *l.comparationi 1.C.de quib.munerib.*93 f pro breui, primo, digno, *l.ſumma 3.ff.de ſtatu hom.*V.87 b

Summum bonum eſt iuſtitia, *ff.lib.1.ti.1.l.10.§.2* q

Sumptus ita cuiq; faciẽdi ſũt vt aliquid ex reditu annuatim ſuperſit, *l.ius 3.ff.vbi pup.educ.*I.302 x ¶ Recuperantur officio iudicis, *l.munerib.1.C.de ſumpt.recuper.*110 l litis extra executores, *Auth.col.6.Nou.82.tit.11.de iud.c.7.nullo.*349 a poſt litem conteſtatam facti in re aliena reperiuntur nõ doli exceptione, ſed officio iudicis, *l.ſin autẽ 28.§.5.in rem,ff.de rei vind.* V.843 c in lite facti probantur ſacramento gerẽtis negotium alienum, *l.munerib.1.Co.de ſumpt.recuper.*110 l à quibus præſtentur & præſtari debeant, *leg.ſi vt certo 5.§.12.rem tibi,ff.commod.*V.1411 p eruditionis & doctrinę an, quãdo, & à quibus repetantur, *l.ſin autem 28.§.6.ſed ſi,ff.de rei vind.*V.843 i litis in ſeipſum nemo tenetur ſuppeditare, *l.Imperatores 17.ff.de tut.& rat.*I.317 c vecturarum reputat procurator, ſocius tutor, *l.idémq.10.ff.mandati.*V.1039 h in noxali actione alterius nomine facti repetuntur, *l.ſin autem 28.§.5.in rem.ff.de rei vind.* V.843 c litis extra iudices, *Auth.col.6.Nou.82.tit.11.de iud.c.7.nullo.*379 a victori à victo præſtantur arbitrio & officio iudicis, *Auth.coll.6.Nou.82.tit.de iudic.ca.7.nullo.*379 a in lite factos quis repetat, *l.ex parte 39.ff.fam.erciſ.*V.1148 m quos donatarius petere poſſit à donatore, *l.Ariſto 18.§.3.ff.de donat.*N.162 f in re aliena facti ab eo qui ſcit alienum nõ repetuntur, *l.Ariſto 18.§.3.ff.de donat.*N.162 f litis in cauſa euictionis præſtantur emptori à venditore. *l.4.abſentem 75.ff.de procur.* N.402 an & quãdo deducat ſerui is cui legatę ſunt ſerui operę, *l.fructus 4.ff.de oper.ſeruor.*N.949 e pro modo facultatum faciendi ſunt, *l.officio 2.ff.vbi pup.educ.*I.301 r neceſſarios qui præſtare ſoleãt, *l.ſed etſi, ff.ad exhib.*V.1186 a inanes non repetuntur, *cap.2.ad hæc de appel.*A.208 m habendi ſeu emendi legati cauſa ab herede præſtatur, *l.his verbis 102.ff.de leg.& fideic.*I.1079 e alimẽtorum reſtitui an & quando debeant, *l.ſi res 10.ff.de rei vindi.* V.829 f inſtructi ſerui reſtituendi ei qui inſtruxit aut inſtitui curauit, *l.quod ſi 33.ff.de rei vind.*V.844 b ædificij non præſtat, qui patitur ædificiũ tolli, *l.ſin autem 23.§.5.in rem,ff.de rei vind.* V.843 f præſtare cogitur qui quid fieri petit, *l.prætor 4.§.5.ff.de eden.*V.246 u facti in cauſa euictionis an debeantur obtinente emptore, *l.creditor 30.ff.de lib.leg.*I.1312.o ædificij cum fructibus ex eo perceptis compenſandi, *l.ſin autem 28.§.5.in rem,ff.de rei vind.*V.843 n

Sumptuum & fructuum haberi debet ratio, *l.in communione 5.tit.comm.diuid.*C.677 ratio ſeruanda eſt pro defuncti voluntate, *l.hereditas 50.ff.de hered.pet.* 804 u iuſtorum à fideiuſſore factorum exempla, *l.ſi mand.tu 45.ff.mandati.*V.1667 p petitio quibus caſibus locũ non habeat, *l.Neſennius 34.ff.de neg.geſt.*V.454 u

Sumptuoſus paries quis, *l.in parietis 3.ff.de damn.infect.* N.190 n

Supplicare in quibus caſibus liceat lite pendente, *l.ſupplicare 2.tit.vt lite pendente.*C.241 n

Suum eſſe pro ſuæ menti eſſe, *l.Falcinius 7.§.8.ff.quib.ex cauſ.ma.*N 568 u pro debito ſeu eo quod alicui debetur, *ff.ſi ſeru.vind.*V.1033 n

Suppellex non eſt fundi inſtrumentum, *l.id eſt 2.ff.de ſuppel.leg.*I.1221 a

Super quibus iuretur, *tit.de pace tenen.53.§.3.item.*F.107 f

Superficies ſolum ſequitur, *l.ſi fundum 81.ff.de lega.& fideicom.*I.818 r ſolo ineſt, *l.ſi ſolum 39.ff.de vſucap.* N.482 p pro tecto, *l.ſi duo 3.§.6.iubet, ff.vti poſſidetis.* N.699 a domo & iure ſuperficiarij, *l.vbi lex 24.ff.de vſucap.*N.469 [illegible] eſt ſeruitus, *l.ſeruitutes 3.ff.de ſeruit.*V.970 d

Superficiarius loco domini, *l.ait prætor 1.§.8.etſi,ff.de ſuperf.*N.704 e quis, *ff.de ſuperf.*N.701. ſeruitutem non habet, ſed vtile dominium ipſius ſuperficiei, *l.ſeruitutes 3.ff.de ſeruit.*N.970 d habet vtile dominium, *l.grege 13.tit.de pign.& hypoth.*V.1911 h & ab eo vtilem actionẽ habet, *tit.39.de alien.patern.feud.*F.84 f dicitur naturaliter poſſidere, *l.hoc amplius 9.§.4.ff.de dam.inf.*N.97 conuentus ſatiſdat, *l.hoc amplius 9.§.4.ff.de damn.inf.*N.47 plus iuris habet in re quàm fructuarius, *l.in prouinciali 3.§.3.ff.de op.nou.nunt.*N.11 f ad lõgum tempus conducere ſolet ſuperficiem, *l.in prouinciali 3.§.3.ff.de oper.nou.nunt.*N.11 d

Superficiarij cõtumacia quemadmodum domino noceat, *l.hoc amplius 9.§.4.ff.de dam.inf.*N.47 g

Superficiariæ ædes quæ dicantur, *l.ait prætor 1.§.9.ſeruitutes, ff.de ſuperf.*N.704 i

Superficium quid, *ff.de ſuperf.*N.701

Superflua non vitiãt, prætermiſſa verò deminuunt contractũ, *l.legata 9.ff.de ſupel.leg.*I.1216 non nocent in obligationibus ſeu contractibus & in liberationibus & diſtractibus, *l.ſi is 15.ff.de acceptil.*N.1213 a

Superfundere pro vltra modũ imponere, *l.qui grauatos 5.C.de cenſib.*192 q

Superfluere pro ſuperabundare, *ff.lib.39.titu.3.l.1.§.11* f

Superfluum eſt à principe impetrare qđ de iure communi cõceditur, *l.nemo 1.C.de theſaur.*C.25 f

Superinductum nihil alius eſt quàm indictionis augmentum. *C.de ſuperind.tit.*C.31

Superindicta fiebant fertilitatis ratione, *l.id ab vnaquaque, C.de anno.*29 h

Superindicto non tenetur patrimonium principis. *l.exceptos, C.de priuil.dom.Aug.*221 a

Superior pro remotiori, *l.non ſolum 8.ff.de oper.nou.nunt.*N.21 c

Superiora an inferioribus determinentur, *l.ſeruus 10.ff.pro empt.* N.502 t

ſuperlatiuus nonnunquam ponitur pro poſitiuo & è contrà, *l.ſi merces 26.§.7.qui columnam,tit.locati conduct.*V.1864 z

ſuperſtigioſa collegia & ſtatuta tollere prouinciarum iudices debent, *l.ſollicitatores 1.ff.de extraord.crimin.*N.1388

ſuperſtites pro viuis, *l.apud 2.C.de debit.ciuit.*150 a

ſupplere poſſumus vbi lex deficit, *l.quia 11.tit.de præſcriptis verb.*V.1894 z

ſupplicare quibus temporibus licet, *l.ſupplicare 2.tit.vt lite pendente.* C.241 a licet aduerſus ſententiã, *cap.1.anteriorum,de appellat.*A.207 i

Supplicari poteſt non modò præfecto, ſed & eius officialibus, *l.quia,tit.de precib.imper.offer.*C.237

Supplicatur ſolo principi, *Nou.119.tit.2.vt ſponſ.larg.cap.5.aliud ad.* A.318 p

ſupplicatorius libellus, *l.libertus 15.ff.de in ius vocan.*V.192 i

ſupplicium ſumptum pro morte, *l.cum ſeruus 15.ff.de cõd.cauſa data.*V.1320 r

Supplicio patris liberi ſui iuris fiunt, *Coll.2.Nou.12. titu.7.de inceſt.nupt.cap.2.*A.111 d

Supplicium quid & quando dicatur, *leg.damnatione 1.ff.de bonis damn.*N.1572 m

ſuperuacua ſeu inutilia non proſunt, *l.cum 10.ff.de leg.& fideic.*I.871 g cautio non interponenda, *l.ſi cuius 13.ff.de vſufr.*V.889 [illegible]

Superuacuè à principe petitur quod de iure communi cõpetit *l.bona 22.ff.de capt.& poſtlim.*N.1675 b

Superuacuæ cautiones interponendæ, *l.ſi quid 35.ff.de hered.peti.* V.692 e

ſuperuacuum pro nullo, *l.vnum 67.ff.de leg.& fideicom.* I.912 [illegible] nihil in dubio præſumit, *l.prætor 69.ff.de leg.& fideic.*I.920. o cui vitium nullum eſt admixtum non nocet, *l.iuris gentium 7.§.10 ff.de pact.*V.267 e

ſuperueniens priuilegiũ, *l.ſi quis 7.ff.de pact.*V.677 cauſa priuilegij lite pendente non prodeſt, *l.adulter 19.ff.de adult.*N.1459

Superuenienti ex cauſa ius immutatur, *l.non eſt 12.ff.de transact.* V.325 a

Superueniente dignitatis cauſa aliquid immutatur, *l.Seia 10.ff.ann.leg.*I.1088 n

ſupremus vox ſuperlatiua, relatiua & reſpectiua, *leg.illud 163.ff.de verb.ſign.*N.1842 r

Suppoſitis perſonis in fraudẽ legum vti nõ licet, *l. ſi quis 1. C. de præd. decur.* 67 g

Surditas à quibus excuſet, *l. tutela 1. ff. de tutel.* I. 112 z

Surdus à natura vt ſæpius mutus eſt, *l. vbi non voce 168. ff. de reg. iur.* N. 1914 f excuſatur ab edicto pœnam iis qui audiuerint imponẽte, *l. ſi quis 3. ff. ad SC. Silan. & Clau.* I. 724 an poſſit teſtari, *l. diſcretis 10. tit. qui teſtament. facere poſſunt.* C. 1350 x quandoque loqui poteſt, *l. obligationes 1. §. 13. huic proximus, ff. de oblig. & act.* N 885 l

Suſceptor veſtium, *l. humilioribus 14. C. de ſuſcept.* 117 y

Suſceptoris officio fungitur nemo ſine delegatione, *l. prouidendum 23. C. de decur.* 51 d à quo eligebatur, *l. præcepit 3. C. de canon. largit.* 40 g quis, *l. apparitores 5. C. de exact. trib.* 33 f

Suſceptores aurarij & ſpecierum, *leg. duos 13. Cod. de ſuſceptoribus.* 116 k

ſuſcipere iuſiurandum, *l. ſed etſi 28. §. 2. ex quibus, ff. de iudic.* V. 689

ſuſpectus eſt qui gerit capitales inimicitias, *l. tutor 3. ff. de ſuſpect. tut. vel cur.* I. 24[illegible] u qui ſe ingerit, *l. temporibus 1. ff. de inſpiciendo ventre* I. 101 h qui ſe procuratorem vel teſtem ingerit, *l. quæ omnia 25. §. 1. ff. de procuratorib.* V. 363 e qui operas ingerit, *l. quæ omnia 25. §. 1. ff. de procurat.* V. 363 d hæres pro non idoneo, *leg. ſi creditores 16. ff. de priuilegiis creditorum.* N. 590 q

¶ Nemo regulariter remouetur ſine accuſatore, *l. cum 1. tit. de nego. geſt.* C. 294 g fit aliquis ex mala adminiſtratione, *l. cum 1. ti. de neg. geſt.* C. 294 h fit nemo principaliter defectu facultatum, ſed ſecundariò, *l. ſi creditores 16. §. 1. ff. de priuileg. creditorum.* 390 t

¶ Criminis purgare innocentiam debet, *l. furti 6. §. 4. ff. de his qui not. infam.* V 346 m remoueri poteſt qui non ſatiſdat cum poſſit ſatiſdare, *l. ſuſpectus 1. ff. de ſuſpectis tutoribus vel curatoribus.* I. 243 a aut ære alieno grauatus debitor non intelligitur qui paruam quantitatem debet, *l. ſi conſtante 19. tit. de donationib.* C. 1015 d

¶ Minus integræ famæ habetur, *Nou. 90. tit. 2. de teſtib. c. 1. ſancimus.* A. 414 z videtur & præſumitur qui tutelam adfectat, *l. legitimos 5. ff. de legit. tutor.* I. 143 d quis fit à die poſtulationis & altera die interdicitur adminiſtratio, *l. decreto 10. ff. de ſuſpect. tut. vel cur.* I. 245 a

Suſpecti crimen quæ ſpecialia habeat, *l. accuſatorum 1. ff. ad Senatuſconſ.* N. 1515 a tutoris poſtulatio an crimen publicum vel priuatum, *leg. non omnia 1. ff. de Publiciana.* N. 1411 e accuſatio non imitatur alias accuſationes, *l. cum 1. titul. de negotiis geſtis.* C. 294 g tutoris crimen publicum quod tamen non eſt verum ſimpliciter, *l. decreto 10. ff. de ſuſpectis tutoribus vel curatorib.* I. 245 a tutoris accuſatio qualiter fiat nihil intereſt, dummodò ſequatur euictio, *l. nihil 12. ff. de ſuſpectis tutorib. vel curatorib.* I. 246 a

Suſpecti accuſatio vt locum non habeat oportet vt de iure & de facto non poſſit agi tutelæ, *l. tutor 3. ff. de ſuſpect. tuto. vel cur.* I. 239 i

Suſpecta perſona, *leg. conueniſſe 2. §. ſed ſi dubitetur 6. ff. de iudiciis.* V. 676 z

ſuſpendioſus eſt qui dignus eſt ſuſpẽdio, *l. liberorum 11. §. 3. ff. de his qui not. inf.* V. 349 [illegible]

ſuſpenſiuè, *l. hæres 19. §. 2. proinde, ff. de ind.* V. 684 p

ſuſpicio aduerſus legatum opponi non poteſt, *l. prætor 17. ff. de iuriſd.* V. 174 i maligna vitanda, *l. liberorum 11. §. 1. ff. de his qui not. infam.* V. 348 t metus nihil operatur, *l. metum 9. ff. quod met. cau.* V. 481 b quid, *ti. quom. in laeſ. maieſt.* E. 140 a debitoris coniecturis probanda eſt, *l. ſi fideiuſſor 7. §. 1. ff. qui ſatiſd. cog.* V. 205 c mali tollitur admixtione boni, *l ſi quis 6. §. 1. ff. de eden.* V. 247 c

Suſpicionis cauſa fit ſequeſtratio, *l. illud, ff. de off. præſid.* V. 149 f

Suſpicioni falſæ an & quãdo ſtandum ſit, *l. prætor 1. §. 4. ſi ſuſpicio, ff. de incend. ruin. naufr.* N. 1349 a

Suſpicionem tollit ſanguinis ratio, *l. 1. lex Iulia, §. 1. excipit, ff. ad l. Iul. repet.* N. 1508 t

ſuſtinere damnum, *leg. conueniſſe 2. §. in omnibus 7. ff. de iudiciis.* V. 672 pro differre, *l. interdum 36. ff. de iudic.* V. 693 d

¶ Duorum vicem in voluntaria iuriſdictione quis poteſt, *l. præſes 2. ff. de off. præſ.* V. 142 m

ſutorum vicem obtinẽt œconomi eccleſiaſtici, *l. ſi ab hoſtibus 5. tit. quib. ex cauſ.* C. 480

ſuum quiſq; dicere poteſt cuius dominiũ habet directum vel vtile, *l. nemo 1. C. de theſau.* C. 25 b

¶ Pro ſibi debitum, *l. omnia 1. ff. quod cum eo.* V. 1489 e *l. purè 5. §. 3. ff. de doli mali & met. excep.* N. 770 x

¶ Recipiens dolo nihil facere videtur, *l. nihil 171. ff. de reg. iur.* N. 1915 c impropriè quid habere dicitur ſeruus, *l. omnia 1. ff. de off. præf. vrb.* V. 126 r dicitur quod etiam cõmune, *tit. de pace tenend. 53. §. 3. item.* F. 120 b quiſq; dicere poteſt in quo partem habet, *l. damni 30. ff. de dam. inf.* N. 87 cuique maleficium & delictum nocere debet non alteri, *l. cum 52. titu. pro ſocio.* V. 1703 f *l. cum duob. 52. tit. pro ſocio.* V. 170 quid facere naturæ eſt, *coll. 6. Nou. 84. tit. 13. de conſang. & vter. fratrib.* A. 387 g pro re alterius, *l. damno 17. ff fam. erciſc.* V. 1131 diem habere quo ſenſu dos dicatur, *l. cum vulgari, ff. de dot prælegat.* I. 1142 x dici poteſt etiam opinione ſuum, *l. 5. ff. de doli mali & metus excep.* N. 865 e propriè dicitur quod quis vindicare poteſt, *l. omnia 1. ff. quod cum eo.* V. 1489 l

ſui hęredes tranſmittunt hęreditatem non aditam in ſuos filios, *l. cum 19. tit. de iur. delib.* C. 1417 b appellatione continetur dominium directum & vtile habentes, *l. nemo 1. C. de theſaur.* C. 25 b ¶ Iuris conſeruandi cauſa, *quæ fuit prima cauſ.* C. 58[illegible] ¶ Abſtinere dicuntur, *l. miles 71. ff. de legatis & fideicommiſſis.* I. 924

¶ Ipſi[*] quis eſſe poteſt, *c. 13. deportatio. coll. 4. No. 22. tit. 1. de nupt.* A. 168 x hæredes dicunť qui in poteſtate teſtatoris, *l. veluti 3. ff. de hær. pet.* V. 748 g poſt mortem ſtatim ſunt heredes etiã non[illegible]deant, *l. ſi alienum 49. §. 1. in extraneis, ff. de hære. inſt.* I. 486 q furtum committunt fugitiui, *l. cum ſatis 22. C. de agricol. & cenſ.* 181 i dominus nemo cenſetur. N. 333. iuris filij efficiũtur certis dignitatibus, *l. verba 1. §. 3. in filiofamil. ff. de SC. Maced.* V. 14[illegible] copiam facere, *l. ſi quis 5. ff. de iudic.* V. 677 beneficio prætoris abſtinere voluntarij repudiare poſſunt, *l. 29. §. 16. quæremus, ff. de lib. & poſth.* I. 420 u

Suo nomine etiam is facit qui ad ſuam vtilitatem facit, *l. qui bona fide 13. §. 1. ff. de dam. inf.* N. 50 d iure vti ſeruitute quid ſit, *l. ſeruituté 25. ff. quemadm. ſeruit. amit.* V. 1049 m periculo facit qui quid facit per ſubſtitutum, *leg. agentes 1. Codic. de propoſ. agent.* 256 r

Suorum & tutorum appellatione quæ contineantur, *l. in eorum 91. ff. de verb. ſign.* N. 1824 m voce eccleſia quodammodo continetur, *leg. Titia 135. §. 3. ea lege, ff. de verborum obligationibus.* N. 1025 x

Suaſoria & conſilij verba interdum neceſſitatem minuunt, *l. [illegible] 77. ff. de leg. & fideic.* I. 941 d

Sua res pro ſuarum rerum adminiſtratione, *l. nec per 2. ff. de mino. 25. ann.* V. 531 a

Suos textores qui legat intelligitur eos legare, *l. textorib. 61. ff. de leg. & fideic.* I. 1045 t

Suæ quiſque rei iuſtus eſt moderator & arbiter, *l. 8. ff. ſi ſer. vind.* V. 1033 [illegible]

ſuus hæres quis ſit, *l. ſi quis nepotem 10. ff. de adopt.* V. 102 u ſuo confert profectitia non aduentitia, *ca. 7. & quod, collat. 3. Nou. 18. tit 5. de triente & ſemiſſe.* A. 149 a tranſmittit hæreditatẽ etiam ſi moriatur pendente conditione, *l. miles 73. ff. de leg. & fideic.* I. 924 r neceſſarius hæres quis ſit, *l. is qui, ff. de adq. hered.* I. 628 dictio non ſemper denotat dominum, *l. is qui 4. §. 1. ff. de manum.* N. 195 c

¶ Non fit hæres ipſo iure, niſi nomine, *leg. neceſſarios 5. ff. de SC. Sila. & Clau.* I. 728 u

ſillabæ mutatione an & quãdo actione quis decidat, *l. [illegible] 1. tit. de formul.* C 491 y error non vitiat teſtamentũ, *l. qui habebat 54. ff. de manum. teſtam.* N. 131 c

ſyndicus nõ ordinatur, niſi ab vniuerſitate, *l. neq; 11. tit. de procur.* C. 376 n cui rei & à quibus eligatur, *l. neque ſocietatem 01. §. 1. ff. quod cuiuſq. vniuerſ.* V. 409 c vel actor eligendus authoritate ſuperioris, *l. nulli 3. ff. quod cuiuſq. vniuerſ.* V. 407 d conſtitui poteſt ad omnes lites futuras, *l. item eorum 6. §. 2. ff. quod cuiuſ. vniuerſ.* V. 4[illegible] l ex decurionibus eligendus, *l. planè 4. ff. quod cuiuſ. vniuerſ.* V. 497 e vniuerſitatis iurat de calumnia, *l. principales 1. tit. de iureiur.* C. 301 l

Syndici in quibus inſtituantur, *Nou. 126. tit. 6. de ſanctiſ. epiſcop. cap. 28. ſportularum.* A. 550 h œconomi, & actoris differentia, *l. neque ſocietatem 1. §. 1. ff. quod cuiuſque vniuerſ.* V. 405 c pro viatoribus, *l. mandatu 25. ff. de teſt.* V. 2095 c quod eorum munus & officium, *libro de pace Conſtantiæ.* E. 175 h dicuntur qui publicam defenſionem ſuſceperunt, *l. cum vos 2. Cod. de legationib.* 106 z dolus, an & quando nocet vniuerſitati, *l. non poteſt 159. ff. de regul. iur.* N. 1912 h procuratoris differentia, *l. item & 3. ff. de procur.* V. 357 c & actoris differentia, ille ad omnes cauſas, actor ad vnam tantum conſtituitur, *l. munerum 18. ff. de mun. & honor.* N. 1749 p

ſynonima ſunt libra, as, pondus, *l. ſeruum 50. §. 2. hereditas, ff. de hered. inſt.* I. 487 g

ſynopſis pro inuentario & repertorio, *l. magis 5 ff. de rebus cor. qui ſub tut.* I. 350 x

Sitonicum eſt cura emendi frumenti & ſimilium, *l. ea vt nemini liceat* 43[illegible]

ſynodus quid, *Auth. coll. 5. Nouell. 67. tit. 22. vt nulli Fabr. cap. 4. quoniam.* 319 n

Tebellio

T

Tabellio quid, *Auth.col.4.No.44.tit.23.de tabellion.* 259 g

Tabellarius pro ſeruo ſcriptore & notario. *l.ſi epiſto* 1 *65.ff.de adq.rer.dom.* N.399 b vicē teſtis obtinet, *Auth.coll.6.Nou.73.titu.2.de inſtrum.caut.cap.3.ſi verò.* 343.o quibus ex cauſis officium amittat, *Auth.col.4.Nou.44.tit.15 de tabell.cap.1.nos autem,§.4.vt tamē.* 267 b ſeruus eſt publicus, *l.nec ei 17.ff.de adop.* V.106 y ſeruus eſſe non poteſt, *l.libertas 4.ff.de ſtat.hom.* V.87 f eſſe non poteſt qui conditione ſeruus, *l.nō aliter 18.ff.de adop.* V.106 i

Tabellio delegare non poteſt cōfectionem inſtrumenti, *Auth.col.4.Nou.44.tit.27 de tabell.c.1.nos autem.* 260 m an & quando in numero teſtium computetur, *l.Domitius 23.ff.qui teſt.fac.poſſ.* I.378 q an & quando inſtrumentum relatum emendare poſſit, *tit.de pace Conſtantiæ.* E.193 c quæ verba inſtrumenti emēdare poſſit, *tit.de pace Conſtan.* E.193 c diem & locum exempli propria authoritate emendare non poteſt, *tit.de pace Conſtan.* E.193 c delinquens in officio, exercere officium illicò vetādus, *Nou.85.tit.14.de armis,cap.5.denuntiamus.* A.391. o an ſit de numero teſtium, *Auth.coll.6.Nou.73.tit.2.de inſtrum.caut.cap.ſed etſi 5.* 343 h

Tabellionem rogatum eſſe oportet, *Auth.coll.4 tit.23.de tabellio.cap.1.nos autem,§.1.vt ego.* 260 n

Tabelliones & tabellarij leges ſcire debent, *l.generali 3.C.de tabula.* 111 g in officio delinquentes, & quēmadmodū puniantur, *l.hæ noſtra 1.C.ſimmun.& nomin.&c.* 41 e edere coguntur accepto tamen ſalario, *l.argentarius 10.§.1.ff.de edendo.* V.253 b ſine mandato aut pręſentia iudicis iuramenta & teſtimonia excipere non poſſunt, *titul.de pace Conſt.* E.180 a qui dicantur, *Nou.85.tit.14.de armis,cap.3.hanc igitur.* A.390 t

Tabellionum variæ appellationes, *Auth.coll.4.Nouel.44.tit.23.de tabell.* 259 g

Tabellionibus expenſæ pro ſcripturis & ſimilibus debentur, *c.2.illud,tit.11.vt iudi.ſine quoque ſuffra.* A.86 g

Taberna locus eſt in quo vilia vendūtur, *l.hæres 29.§.proinde,ff.de iud.* V.684 c pro domo ad habitandum vtili, *l.tabernam 7.ff.de inſtruct.vel inſtrum.legat.* I.1172 i loci magis nomen quā negotiationis, *l.cum 23.ff.de inſtruct.vel inſtrum.leg.* I.1191 i quę refertur ad merces nomen eſt vniuerſale, *l.cū tabernam 34.titu.de pign.& hypoth.* V.1923 c quid ſit, *l.palam 43.ff.de ritu nup.* V.2115 d

Tabernæ appellatio quid contineat, *l.veluti 6.ff.de impenſis in res dot.fact.* I 70 k

Tabularius, *Auth.coll.4.Nou.44.tit.23.de tabell.* 251 g eſſe prohibetur qui ſeruus, *l.titulus 3.titul.de ſeru.reip.* C.1592.o

Tabularij computatio, *l.2.inſtar,C.de iure fiſc.* 2 h erant conditionales, *l.defenſionis 7.C.de iure fiſc.* C.5 g & logographi qui, *l.duos 13.C.de ſuſcepto.* 116 r cur ſerui publici dicantur, *l.generali 3.C.de tabular.* 111 g qui, & quod eorum munus, *l.inſtar 2.C.de iure fiſc.lib.10.tit.1.l.2* h officium triennale, *l.qui numerarij 2.C.de muner.* 301 h computare poſſunt, *v.computare.*

Tacita cōditio plus continet quàm expreſſa, *l.quod ſæpe 35.tit.de contr.empt.* V.1789 a cōditio ineſſe quandoque lege intelligitur, *l.ſi pecuniam 5.ff.de cond.cauſa data.* V.1311 c

¶Conuentio quandoq; valet, *l.neque 45.ff.de diuerſ.reg.iur.antiq.* N.1884 p

¶Exactio quoties debitori ſuo ſuccedit creditor, *l.ſecūdum 2.tit.ſol.matr.* C.1135 d ¶Hypotheca verum veniat etiam pecunia, *l.ſi inſula 35.tit.de pign.& hypoth.* V.1923

¶Obiectio, *l.quid enim 27.ff.de iud.* V.688

¶Obligatio ſæpè naſcitur extra id quod agitur expreſſe, *l.nō 19.ff.de reb.cre.&c.* V.1254 m ¶Repetitio nō intelligitur facta in vſuris eius perſonæ ſeu nominis quod in ſortis ſtipulatione eſt adiecta, *l.ſi ita 126.ff.de ver.obli.* N.1014 r nunquā intelligitur in ſtipulatione niſi ſit expreſſa, *l.ſi ita 126.ff.de ver.oblig.* N.1014 r quandoq; fingitur traditio, *l.ſolutum 11.§.5.ſolutam,ff.de pign.act.* V.1429 b ¶Veritas pro expreſſa habetur, *l.etſi 4.tit.ſi contra ius vel vtil.pub.* C.242

Tacita multa valent quæ expreſſa non valēt, *l.in arbitrium 1.ff.de lega.& fideic.* I.806 h pro expreſſis habentur, *l.litigatores 2.ff.de recep.arb.* V.628 q

Tacitè rogatus quibus caſibus excuſetur à pœna, *l.ei 1.C.de delat.* C.20 p ſtipulationibus ineſt tempus & locus, *l.arbitraria 2.§.3.Scæuola,ff.de eo quod certo loco dari oportet.* V.1384 r etiā quis naui pręponi poteſt non tantùm expreſſe, *l.Lucius 7.ff.de exer.actio.* V.1458 z fieri non poteſt quod expreſſè fieri prohibetur, *l.Lucius 21.ff.ad municipalem.* N.1718 t renunciare excuſationi tutelæ, qui patitur ſe tutorem confirmari, *l.Gaius 16.ff.de excuſat.* I.283 o

¶Quædā in promiſſionibus & generali ſermone excipiuntur ſi id ex mente contrahentium appareat, *l.ſi cui 9.ff.de ſeruit.* V.972 t particula vitiū notat, *l.ſi totam 83.ff.de adq.vel omit.hære.* I.681 d etiā quædam reuocari poſſunt, *l.ex parte 22.ff.de adim.* I.1325 f tempus quandoq; ſubintelligitur, *l.omnia 32.ff.de leg.& fideic.* I.881 a reuocationes & reconductiones in quibus fieri intelligantur, *tit.de pace Conſt.* E.183 d conſentiēs quando habeatur pro diſſentiente, *tit.5.quib.mod.feud.amit.* F.10 m bona pupilli habet obligata, qui pro tutore gerit, *l.qui 4.titul.de neg.geſt.* C.296 n quædā in ſermone excipiuntur, *l.ſi & 4.titu.ſi contra ius vel vtil.pub.* C.243 ¶Mādare videtur is pro quo fideiubeo, *l.qui fide 53.tit.mand.vel contra.* V.1673 a fideiuſſorū obligationis ineſt dies, qui reo principali datus eſt ad ſoluendū, vel faciendum, *l.& ideo 15.de verb.oblig.* N.390 l hæreditas adiri poteſt, licèt tacitè quis hæres inſtitui non poſſit, *l.apud Celſum 4.ff.de doli mali & met.excep.* N.859 quædā fieri poſſunt, quæ non licet facere expreſſe, *l.filiusfam.8.§.2.ff.de procurat.* V.359 d ea concedi videntur, ſine quibus expreſſim cōceſſum nō poteſt exerceri, *l.veteres 4.ff.de itin.actuq.* N.712 p cōſentire an poſſit furioſus, *l.qui ad certum 14.tit.locat.conduct.* V.1853 e ineſt ſtipulationibus tempus & conditio, *l.ſi ita 126.ff.de ver.obligat.* N.1014 r dolus remitti poteſt, *l.iuriſgentium 7.§.15.ff.de pact.* V.269 c vt & expreſſè lis remitti poteſt, *l.colluſionem 2.§.4.ff.de colluſ.deteg.* N.358 p

Taciti & expreſſi eadem ſignificatio, at non eadē virtus, *l.ſi quis Sempronium 68.ff.de hæred.inſt.* I.498 t

Tacitum pro expreſſo quandoque habetur, *l.ſi quis 4.ff.de reb.cre.&c.* V.1239 plus valere non debet quàm expreſſum, *l.item quia 4.§.1.ff.de pact.* V.257 d

Tacens repudiare, & alienare videtur, *l.ſi ego 24.ff.de negot.geſt.* V.443 c

Tacens conſentire ſex caſibus non intelligitur, *l.filiusfa.8.§.2.ff.de procur.* V.359 b habetur interdū pro affirmante, *cap.11.nam,col.4.Nou.22 tit.1.de nuptiis.* V.167 t conſentire multis caſibus intelligitur, *l.filiusfam.6.§.1.ff.de procur.* V.359 b interdum contradicere videtur, *l.qui tacet 18.ff.de regu iuris.* N.1917 f an conſentire videatur, *l.liberi 4.titu.de nuptiis.* C.1019 i an & quando nullam pœnam patiatur, *l.filius 12.ff.de interrog.act.* V.1199 h propter ſummam verecundiam ſummi metus, non videtur conſentire, *l.fullo 9.ff.de furtis.* N.1322 conſentire non videtur in his, in quibus expreſſus cōſenſus requiritur, *l.ſi quis 91.ff.de furt.* N.1322 f

Tacitam hypothecam fiſcus habet in bonis debitoris, *l.ſi is qui 27.ff.de iure fiſci.* N.1642 b

Tacitā voluntatē domini habere qui id facit in re quod dominus facere in ea non cōſueuit, *l.ſi ſeruus 23.ff.de pig.act.* V.1438 l ¶Hypothecam mulier habet in bonis mariti etiā pro rebus ſuis paraphernalibus, *l.ſi mulier 1.tit.de pact.conuen.* C.1109 b fidem accommodare is intelligitur, *l.ab omnib.104.ff.de lega.& fideicom.* I.840

Taciturnitas mediū eſt inter diſſenſum, & cōſenſum, *l.Sabinus 28.ff.com.diuid.* V.1176 i quandoq; habetur pro conſenſu expreſſo, *l.qui tacet 184.ff.de regul.iur.* N.1917 f quandoque nocet, *leg.quotiens 18.§.2.interrogationis,ff.de probat.* V.2076 t

Tanquam dictio nota improprietatis, *l.pecuniam 36.ff.de reb.cre.* V.1263

Tanquam alius quis facere poteſt, quod aut ipſe aut per ſe non poteſt, *l.tutor 28.ff.de excuſat.* I.289 f

Tantus non eſt fauor æris alieni, quantus alimentorum, *l.parentum,tit.de alend.lib.* C.1145 a

Taxatio fit aut à lege, aut à iudice, *l.ſancimus 15.tit.de iud.* C.524 e expenſarum pro æſtimatione expēſarum, *l.ſancimus 15.tit.de iud.* C.524 y

Taxatiua dictio ſolis non excludit caſus ſimiles, *leg.liberi 1.tit.de bon.poſſ.contra tab.* C.1313 c vt hæc tantùm non excludit caſus ſimiles, *l.ob as 12.tit.de præd.* C.1255 a

Taxilli, *l.ſed cum ambo 14.ff.de iud.* V.680 t

Temerarius qui ſine cauſa repudiat, aut cū cauſa repudiatur, *cap.15.mitiores.coll.4.Nouell.22.tit.1.de nupt.* A.169 e

Tempus pro tempore ponitur, *l.ex eo 121.ff.de ver.oblig.* N.1006 x vt præſens pro præterito, vel futuro, *l.cū dos 7.tit.de pact.dota.* V.2163 a *Nou.15.tit.16.vt cum de appell.cap.3.aliud quoque.§.14 ſi quis.* A.493 i

Tempus appoſitū promiſſioni dotis incipit currere tempore nuptiarū, *l.tali facto 98.ff.de iure dot.* V.2143 g

¶Appoſitum in menſurando non cenſetur repetitum in renuntiando, *l.qui fundum 40.tit.de contrah.emp.* V.1741 e

¶Adiectum id tantum cui adiectum eſt explicat, *titul.de pace Conſtant.* E.194 i ¶Aditionis inſpicitur in hæreditate, *l.ſi Pamphilo 10 ff.de opt.vel elect.leg.* I.1155 f ¶Anguſtiſſimum pro ſexaginta diebus, *l.proſpexit 12.§.5.ff.qui & à quib.* N.310 f

¶Anni & mēſis non currit vaſallo niſi à die ſciētię, niſi ſupinam ignorātiam vaſallus habuerit, l.1.quo tempore miles. F.23 k ¶Breue attēdi ſolet ſi captio ex eo ſequatur, l.nō cogendum 43. §.6.ff.de procur.V.387 h ¶Certæ ætatis adiectū præſtatione legati legatū conditionale non facit, l.ex his 5. tit.quando dies leg. C.1511 e grauati non facit legatum conditionale, l.libertis 18. ff.de alim.vel cib.legat.I.1246 certum, l.hæres 19.§.2.proinde,ff.de iud.V.684 n certū pro anno, l.ſi longius 18.ff.de iud.V.681.l.conſenſiſſe 2 § ſed ſi 2.ff.de iud.V.672 ¶Citationis, l.ſi quis 7 ff.de iud. V.678 g ¶Conceptionis inſpicitur, l.emancipatum 7. §.2.ff.de Senat. V.121 l ¶ Cōditionis in contractibus quandoq; inſpicimus non ipſius contractus, l.ſi verò 12.ff.mandati.V.1642 k

¶Continuum dicitur, in quo dies feriati, & nō feriati computantur, l.in his 1.tit.de temp.in integ.C.472 e ¶Contractus in ſtipulatione inſpicitur, l.exiſtimo 98.ff.de verb.oblig.N.991 l non conditionis inſpicimus in ſtipulationibus, l.ſi ſi iuſſu.77.ff.de ver.obl.N.973 b in quibus inſpiciatur, l.item verbo 18.§.1.quod adijcitur,ff.de conſt.pec.V.1401 c an inſpiciendum, l.venditor 2.§. 3.perueniſſe,ff.de hæred. vel act. vend. V.1773 f inſpicitur & eius quælibet demonſtratio refertur ad tempus præſens. l.Rutilia 69.tit.de contr.emp.V.1752 l ¶ Datū ad petēdum inueſtituram initio vtile progreſſu continuum eſt, titu.22.quo tempore miles. F.24.n ¶Deliberandi ad appellādum arbitrio iudicis datur, cap.1.anteriorum,de appell.A.208 l ¶Delicti admiſſi inſpicitur, tit.de pace Conſtan.E.180 f ¶Exhibendi præfiniri poteſt à iudice, ſi omiſſum ſit à litigatoribus. l.de die,ff.qui ſatiſd.cog.V.205 i ¶Incertū definiri debet arbitrio iudicis, l.ed cimus 7.C.de muni leg.129 i ¶Inſtātiæ criminalis, tit.1.quom.in læſ.maieſt.E.157 a præfixum per legem proferendum currit à die litis conteſtatæ, l.litib.19.C.de agric.& cenſ.177 d cauſæ principalis iure aut ſtatuto præfixum, prorogari non poteſt, l.nulli 10.tit.de iud.C. 514 q ¶Inſtrumenti in eius fine, an verò initio ponatur nihil intereſt, tit.de pace Conſt.E.192 c

¶Itineris inſtituēdi & perficiendi arbitrio iudicis finieadū, l.interdum 73.ff.de ver.obl.N.968 u ¶Iudicati hodie eſt quatuor menſium, l.qui pro tribunali 2.ff.de re iudi. N.518 q olim duorū, hodie quatuor menſium, l.ſi debitori 21.ff.de iud.V.685 ſ iudex prorogat cauſa cognita, l.qui pro tribunali 2.ff.de re iudi.N.518 q hodie eſt quatuor menſium, l.item 14.§.11.ff.quod met. cau. V. 494 x inſpicitur in condemnatione peculij, l.cum qui 36 ff.de fideiuſ.N.1089 g ¶Iudicio ſiſti definitur iudicis arbitrio, l.vicena 1.ff.ſi quis caut.V.221 a ¶ Iudicio ſiſtendi & itineris expediendi definitur arbitrio viri boni, l.itinere 3.ff.de verb.ſign. N. 1799 l ¶Iuſtum operi faciendo ſemper ineſſe intelligitur, l.ſi ita 14.ff.de ver.obl.N.930. ¶Legationis. l.ſi quis 8.ff.de iud V 678 i ¶Legitimum, l.ſi iudex 32.ff.de iud.V.692 g ¶Litis conteſtationis an verò more ſpectādum, l.in hac 3.ff.de cond.tritic. V.1381 l ¶Longum pro 10.vel 20.annis, l.adeo 7.§.2.ff.de adq.rer.domin. N.362 c ¶Legitimum pro triennio, leg ſi iudex 32.ff.de iudic.V. 692 g ¶Modicum, l.ſi conſtante 24.§.6.ſi vxor,ff.ſolu.matr.L.37 k pro eo quod incontinenti fit, l.licet 44.ff.de lib.cauſ. N.350 arbitrij faciendi modicum, l.quid autem 21.§.11.ff.de recep.arb.V. 640 a ¶Moræ an inſpiciatur in ſtricti iuris iudiciis, l.datio 3. §.ſi pro venditore 3.tit.de act.emp.N.1806 f

¶Mortis non donationis binubi inſpicitur, cap.28.quia,coll.4. Nou.22. tit.1.de nupt.A.186 d

¶Præſens an & quando ſpectemus, l.ſi rem 31.ff.de verb.obliga N.937 a pro præterito ſumitur, l.eo tempore 50. §.1.etiam, ff.de pecul.V.1546 k in ſtipulationib.inſpicimus, l.liber homo 105.ff. de ver.oblig.N.904 y ¶Rei iudicatæ quādo ſpectemus, l.Fulcinius 7.§.16.ff.quib.ex cau.in.N.596 p petēdæ reſtitutionis in integrū regulariter currere incipit ab ætate legitima, Nou.190. tit.1.de temp.non num.pec c 2.generaliter.A.455

¶Reſtitutionis currit minori ſuccedēti maiori poſt minorē ætatem, l.ea quæ 5.tit.de temp in integ.C.474 c ¶Sententiæ non litis cōteſtatę inſpicitur, vt quis reali actione ab aliquo poſſit cōueniri, l.quæſitum 30.ff.de pecu.V.1533 b aduerſus reū ſpectamus, quoties metimur ius ex perſona actoris, l.quæſitū 30. ff.de pecu.V.1533 b ¶ Sarcinatum componendarū medicis legionum vacationē adeptis annuum, l.cum te 1.C.de profeſſ.97 c ¶Statutum in fine legati, porrigitur ad omnia legis capita, l. mariti 29 ff.ad l.Iul.de adul.N.1407 ¶Stipulationis vt ex ea adquiramus, l.pro nomine 186.ff.de reg.iur.N.1918 h

¶Temperatum definitur intellectu potius quàm oratione, hoc eſt, arbitrio boni viri, l.omnia 32.ff.de leg & fideic.I.781 b

¶Teſtamenti an & quando cōſideratur, l.teſtator 81.ff.de leg.& fideic I 969 b præſens an & quādo ſpectemus, l.non 52.ff.de leg. & fideic.I.898 ¶Triennij, l.conſenſiſſe 2.§.ſi & iudex 2.ff.de iud.V. 673 q prorogari non poteſt, l.conſenſiſſe 2.§.ſi & iudex, ff.de iud. V.673 q ¶Vtile quod continuo opponitur ex continui definitione poteſt intelligi, l.quia tractus 1. ff.de diuerſ.& tempor. præſcrip.N.841 a. vt currat tria requiruntur, l.quia tractus 1.ff.de diuerſ.& temp.præſcrip.N.841 c petendę bonorum poſſeſſioni an currat ignorāti, l.Pomponium 86.ff.de acq.vel omit.hære.I.683 a

¶Venditoris emptori prodeſt in vſucapione & præſcriptione perficienda, l.id tempus 14.ff.de vſucap.N.643 a

Tempus accipitur pro poſſeſſione, l.acceſſio 16.ff.de diuerſis & temp.præſcr.N.890 ad deliberandum ſuper iuramento calumniæ præſtādo peti poteſt, l.principales, tit.de iureiur.C.302 x ¶ Ad exhibenda inſtrumenta datum ſi lapſum fuerit, non impedit inſtrumentorū exhibitionē, l.ſi tibi 8.ff.de opt.vel elect.leg.I.1153 k ¶ Adijcitur vel dilationis cauſa vel diuiſionis, l.cum qui 56.ff.de ver.obli.N.959 ¶Datur quatuor mēſium debitoribus ad ſoluendum, l.debitorib.31.ff.de re iudic.N. 538 x ¶Datur iudicatis vel ad appellandū, vel ad executionē iudicati faciendam, l.in tēpore 2 ff.de diuer.& temp.præſcr.N.842 ¶Habetur pro completo quod impleri per nos nō ſtat, l.dilationes 4 ff.de off.adſeſſ.V.158 ¶ Inſpicitur legati, non quo legata res eſt, ſed quo legato dies cedit, l.non 186.ff.de regul.iuris.N.1918 l cur de momento ad momentum inſpiciamus, l.denique 3.§.4. ff.de min.25.ann. V.534.o ¶ Interpellat & conſtituit an mora, l.ſi duo 15.§.4.hac autem, ff.de conſt.pec.V.1399 p

¶Interpellat pro homine, l.dies cautioni 5.§.8.ff.de damn.inf.N. 39 t rarò ſubauditur in ſtipulationibus. l.ſi ita 126.ff.de ver.oblig. N.1019 i quandoq; ſubintelligitur tacitè ex loci adiectione, l.ſi peculium 20.§.5.ff.de ſtatul.N.300 a in dubio cenſetur adiectū pro promiſſore, l.cum 17.ff.de diuer.reg.iu.antiq.N.197 B delictum aggrauat, l.furem 9.ff.ad l.Corn.de ſic. N.1485 f ipſo iure currit, ſi ſtat per iudicē ne appellationis cauſa exerceatur No.119.tit.2.vt ſponſ.larg.c.4.hoc quoq.A.517 l quod præſcriptioni ſupererat defuncto, hæredi regulariter datur, Nou.100.tit. 1.de temp.non ſol.pecu.cap.2.generaliter.A.454 x interdum certo caſu vtile, l.in his 1.tit.de temp.in integ.472 e tacitè ineſt obligationi, l.alio 1.ff.de eo quod certo loco dari oportet.V.1383 h nō ſemper adijcitur in modum conditionis, l.Sticho 40. §.7.ff.de ſtatulib.N.311.o de momento ad momentum non conſiderat in vſucapionibus, l.in tempore 2.ff.de diuer.& temp.præſcrip. N.842 r non contractus, ſed rei iudicatæ in bonæ fidei inſpicimus, l. datio 3. §.ſi pro venditore 3.tit.de act.empt. V.1806 f non eſt modus tollendæ obligationis, l.Græcè 5 §.3 .& poſt,ff.de fideiuſſ. & mandat.N.1072 x ipſo iure non tollit actionem, ſed elidit, l.ſi cum 9 §.2 ff.ſi quis caut.V.232 l

Tempus, quod debitori cōceditur vt ſolutionē præparet committitur arbitrio iudicis, l.ſi domus 71. ff.de lega.& fideic.I.812 q ſicut ſumma pars eſt rei, l.miles ita 41.ff.de milit.teſt.I.917 d cauſa eſt tollenda obligationis, l.tutor 69.ff.de fideiuſ.N.1106 f

Temporis curſu nō læditur, qui negligēs non fuit, Nou. 93.tit.5.de appel.c.1.ſancimus.A.431 k

Temporis quoddam laxamentum tribui oportet, l.legato 5.ff.de legat.N.1764 t

Ex ſolo curſu temporis nō præſumitur titulus vbi tractatur de magno iudicio, l.ſi emancipatum 25.tit.de rei vind.C.637 ſeu dilationis non vitiat contractus bonæ fidei, vt l.inſulam 8.tit.locati conduct.V.1780 vnius permiſſio alterius excluſionem continet, tit.de pace Conſtan.E.183 d ¶ Enallage, l.hoc edicto 1.ff.ſi in vac.vt caut.V.197 a proportionalitas, l.ſi quis 8.ff.de iud.V.678 i anguſtiis impeditus excuſatur, l.hoc amplius 9 ff.de damn.infect. N.45 c

Tēpore ſolo.i.ſine titulo & pacto præſtationes, decimæ, & ſeruitutes non adquiruntur, l.cum 6.tit.de vſur. V.2045 p adquiritur ſeruitus vtilis non directa, ff.lib.39 tit.3.l.1.§.22 t perituris leges ſubueniunt, l.Pomponius 13.§.3.ff.de recep.arbi. V.630 d fieri aliquid poteſt quod pacto nō poteſt, l.longæ 3.ff.de diuerſ. & temp.præſcr.N.843 x finitur actio, l.ſed etſi 28.§.3.adeum, ff.de iud. V.689

Tempora ad momentum plerumq; non exquiruntur, l.more 8 ff. de feriis.V.239 c appoſita in prima delegatione videtur repetita in perſonā eius qui in locū primi eſt delegatus, l.ſi iudex 37.ff.de iudic.691 iudicialia præſcriptitium currunt vel etiam abſentibus aliis quàm Reipub.cauſa, l.in rem iud.C.432 l plerumq; computamus de momento ad momentum, l.ſi quidem 1.§.7.dies.ff.quando appel.ſit.N.1608 ſ in legato & in hæreditate diuerſa ſunt, l.in ſumma 65.§.§ 3.ſed agere, ff.de cond.indeb.V. 1365 q de momento ad momentum quibus caſibus non cōſideremus, l.denique 3.§.3.ff.de min.25.ann.V.533

Temporibus diſtinctis conciliantur ſcripturæ, l.lege 3.ff.de term. moto.N.1406 z. ſecerni aliud quàm ad tempus conſtitui, l.via 5 ff.de ſeruit.V.971 f

Temporalis ſtipulationis tempus expectādum, l.veluti 27.ff de verb.oblig.N.934 q

Temporalia & annua ad agendum, ſunt perpetua ad excipiendum, l.pure 5.§.3.actoris qui, ff.de doli mali & metus except.N.871 a expirant tempore finito, l.reos 1.C.de reis poſtul.103 c

Temporarius tutor pro curatore ad hæreditatem adeundam, l.ius dandi 3.ff.de tutor.& curator. datis.I.147 b

Temporaria tempore finito expirant quod & in pœnis obtinet, l.fratres 33.ff.de pœnis.N.1548 q

Temperamentum philoſophicum, *l.quæſita* 12.§.2. *ff.de publ.& vect.*N.145 e

Tenere pro poſſidere,*l.poſſeſſio* 49.*ff.de adq.poſſ.* N.449 g & poſſidere interdum pro eodem ſumuntur,*l.ſtipulor* 39.*ff.de verb.oblig.*N.943

Teneri pro teneri poſſe,*l.patri* 27.§.1.*ff.de min.*25.*an.*V.566 h de fructibus percipiendis eſt, teneri de fructibus quos actor percepiſſet,niſi fraus ei facta eſſet,*l.generaliter* 78. *ff.de reg.iur.*N.1873 d

Tenetur quis emere, ergo vẽdere, quia ſunt correlatiua, *l.6.ff.de excuſat.*I.257 b

Tenens etiam habere dicitur, *l.poſſeſſio* 49.*ff.de adquir.poſſeſ.* N.449 l

Tenus, *l filiusfam.ff.de iudic.*V.681 x

Terminus poſſibilis ab initio, impoſſibilis ex poſtfacto, *l.inſulam* 58.*tit.locati conduct.* V.1880 r ¶Breuis cauſæ eſt duorũ menſiũ,intra quẽ eccleſiaſticus iudex pecuniarias cauſas eccleſiaſticorum definire debet,*Coll.6.Nou.*83. *tit.11.vt clerici apud proprios,§.2.ſi tamen.* A.386 a in proclamatione adſignatus eſt perẽptorius.*l.ſi tempora* 4.*C.de fide & iure haſtæ fiſc.* C.12 t diſſimiliter acceptis terminis vtitur cauillator,*l.natura* 177.*ff.de verb.ſign.*N.1845 a negotij pro definitiua ſententia,*l.quiſquis* 1.*tit.de ſportul.*C.530 q

Tertius poſſeſſor rerum debitoris quemadmodo & quo ordine conueniendus à creditore,*cap.2.ſed,tit.4.de fideiuſſ.& mandat.*A.38 f

Ter peperiſſe dicitur quæ tergeminos peperit,*Nou.90.ti.2.de teſtib.cap.4.quia vero.*A.419 d

Teſſeræ frumentariæ quid, *l.ſed etſi* 52.*§.ſi libertus* 1.*ff.de iud.* V.701 m

Teſſera pro cuiuſlibet menſuræ quarta parte , *l.ſed etſi* 52. *§.ſi libertus* 1.*ff.de ind.*V.701 m

Teſtamentum & pactũ multipliciter differũt, *l.hereditas* 5.*tit.de pact. conuen.*C.1104 z & legatũ paria in quibuſdã.*l.hæc verba* 3.*ff.de leg.& fideic.*I.753 h exẽplare finitur morbo finito,*l.ex facto* 43.*ff.de vulg.& pup.ſubſt.*I. 562 a ¶pro Inſtitutione ex teſtamento,*l.qui repudiãtis* 17.*ff.de inoff.teſt.*V.73 c ¶Iniuſtum dicitur in quo deſunt ſolemnia,*l.poſthumus* 12.§.1.*ſi paganus,ff.de iniuſt.rupt.& irrit.fact.teſt.*I.434 f an poſſit dici inofficioſum ſi pater extraneum inſtituit filio dicente volo eſſe hæres,*l.ſi quando* 33 *tit.de inoff.teſtam.*C.603 e ¶Imperfectum inter liberos an requirat ſubſcriptionem,*l.ſi modo* 1.*tit.comm.diuid.*C.674.m ratione voluntatis eſt nullum, *l.inter* 26.*tit.fam.erciſ.*C.674 f ratione ſolẽnitatis inter liberos valet,*l.ſi is qui* 25.*ff.qui teſta.fac.poſſ.*I.377 i ¶ Irritum dicitur ex quo hæres non adierit, *l.poſthumus* 12. §.1.*ſi paganus,ff.de iniuſt.rup.& irr.fact.teſt.*I.434 f non iuſtũ pro non ſolenni,*l.qui* 3.*ff.de confirm.tut.vel cur.* I.135 m ¶Nullũ eſt in quo non eſt mentis teſtatio,*l.ſi bina* 11.*ff.de iniuſt.rupt & irr.fac.teſt.*I.432 e ¶Nuncupatiuum non poteſt probari per inſtrumẽtum publicum habens duorum vel trium teſtium præſentiam,*l.heredes* 21.*ff.qui teſta.fac.poſſ.* I.374 h perfectum dicitur cùm ex eo poteſt eſſe hæres,*l.tunc autem* 2.*ff.de iniuſt.rup.& irrit.fact.teſta.* I.422 m ¶Paternum & pupillare ſimpliciter nõ eſt vnum,*l.patris* 20, *ff.de vulg.& pup.ſubſtit.*I.578.o prius rumpitur poſteriore perfecto,*l.tunc autem* 2.*ff.de iniuſt.rup.& irr.fact.teſt.*I.421 l rumpitur ſi conditio impoſſibilis adiicitur ſecundo teſtãmento. *l.cum in ſecundo* 16.*ff.de iniuſto rupto & irr.fact.teſt* I.437 prolatum an continuò probet,*l.ſi poſt* 4.*tit.de iur.& fact.ign.* C.229 f pupillare finitur pubertate, *l.ex facto* 43 *ff.de vulg.& pup.ſubſtit.*I. 562 e ¶Rumptum rumpi pro parte non poteſt,*l.circa* 24.*ff.de inof.teſtam.*V.741 c

¶Scriptum ipſo iure nullum eſt ſi nõ ſit ſignatum, *l.qui teſtamentum* 2.*ff.ad l.Corn.de falſ.*N.1492 b ¶ Secundum minus ſolemne primum ſolemne nõ rumpit,*l.ſi bina* 11.*ff.de iniuſt.rupt.& irr.fact.teſt.*I.432 vel momento temporis ſuſtinens,ſufficit ad prius rumpendum, *l.poſthumi* 3.§.4.*ſed etſi,ff.de iniuſt.rupt.& irr.fact.teſt.*I.423

Teſtamentum damnati ab eo qui iuriſdictionẽ in eũ nõ habuit,tali dãnatione non fit irritum,*l.ſi quis* 6.§.10.*quod q quis,ff.de iniuſt rup.& irr fact.teſtam.*I. 430 g ¶ Militis vitiatur ratione erroris,*l.idem eſt* 13.§.3 *ſi ſeruum,ff.de milit.teſt.*I.597 h facilius conualeſcit quàm pagani, *l.idem eſt* 13.§.2.*& deportati,ff.de milit.teſt.*I.597 f eſt iuris ciuilis,*l.ex duob.*34.§.1.*etiamſi,ff.de vulg.& pup.ſubſt.*I.548 h factum tempore ſanæ mentis reuocari non poteſt , tempore inſanæ mentis,*l.Lucius* 20.*ff.de iniuſt.rup.& irr.fact.teſt.*I.439 e factum adhibito notario non publicatum non valet tanquam imperfectum ratione voluntatis.*l.fideicommiſſa* 11.*ff.de lega.& fideicom.* I.983 h factum à pagano poſtea facto milite non valet iure militari niſi factus miles illũd confirmauerit,*l.Titius* 25.*ff.de milit.teſt.*I.607 expugnari poteſt, *l.omnimodo* 29. *tit.de inoff.teſta.*C.596 g

¶In ſcriptis poteſt fieri ſine legatis & fideicõmiſſis,*l.heredes* 21.*ff.qui teſt.fac.poſſ* I.374 h ¶ Fit irritum non adita hæreditate & capitis deminutione, *l.teſtamentum* 1.*ff.de iniuſt.fact.teſt.* I. 422 k quinq; modis irritatur,*l.teſtamentum* 1.*ff.de iniuſt.& irr.fact.teſt.*I.421 n numeratur inter contractus , *tit.de pace tenen.*53.§.3.*item.* F.210 b ¶ rumpitur Alio vel ſecundo teſtamẽto, *l.Papinianus* 8.§.10 *ff.de inoff.teſt.* V.726 u potuit rumpere Lazarus ſuſcitatus,*l.ex his* 4 *ff.de legib.*V.74 m agnatione quemadmodum rumpatur,*l.adire* 1.*tit.de ordin.iud.*C.540 l rumpitur agnatione poſthumi ipſo iure,nec eſt opus querela,*l.ſi mater* 3.*ti.de inof.teſt.*C.583 h quatuor modis rumpi poteſt,*l.filius* 28. *ff.de lib.& poſth.*I.401 k per alium ſubſcribi poteſt,*l.præſides* 2.*tit.de adſeſſ.& domeſt.& cancel.iudic.*C.275 l pro parte interdũ valet,*l.ſi non* 25.*ff.de inof.teſt.* V.741 n valet ad pias cauſas ſine inſtitutione,*l.qui teſtator* 1.*ff.de hered.inſt.* I.445 ſine inſtitutione quandoque valet,*l.tractabatur* 24.*ff.de milit.teſtam.*I.558 q inter liberos imperfectum valet , *l.in fraudem* 5. §.1.*ſicut,ff.de milit.teſtam.*I.599 a qua ſolennitate tollendum, *Nou.107.tit.8.de teſtament.imperfect.cap.2.& ſi quidem.* A.401 i quos,& quot teſtes admittat, *Nouell.107.tit.8.de teſtam.imperſ.cap.1.nos igitur.* A.469 a

¶Vt rumpatur quæ ſint neceſſaria,*Nou.107.titu.8.de teſtam.imperſ.c.1.nos igitur.*A,469 g ingreſſi religionis valet,ſi relinquat parẽtibus legitimã,*l.cauſa cognita* 40.*ff.de vulg.& pup.ſubſt.*I.553 propriè dici nõ poteſt,vbi inſtitutio hæredis abeſt, *l.proximè* 3.*ff.de his quæ in teſta.*I.443 n nõ eſt omnis actus,in quo diuiſio fit inter liberos, *Nou.123.tit.6.de ſanctiſſ.epiſc.cap.38 ſi qua.*A. 555 e non inducitur , ſeu non cenſetur factum ex nuda verborum iactatione,*l.filius* 31.*ff.qui teſta.fac.poſſ.*I.379 f non iure factum dicitur quod ſolenne non eſt , item quod ruptum & irritũ,*l.hereditas* 1.*ff.de here.pet.*V.749 b incipere non poteſt à ſubſtitutione fideicõmiſſaria,licèt incipere poſſit à directa, *l.coheredi* 41.§.3.*quod ſi,ff.de vulg.& pup.ſubſt.* I.336 non præſumitur lectum coram teſtibus,*l.fideicommiſſa* 11.*ff.de legat.& fideicom.*I.985 l non reuocatur nudis verbis , *l.militis* 36.§.3.*veteranus,ff.de mil.teſt.*I.613 a ſolis codicillis non rumpitur,*l.ſi lumine* 30.*ff.de adim.* I.1333 b & ſi non valeat,certis tamen caſibus,quod in eo relictũ eſt, valet, *l.ſi incertus* 1.*ff.de leg.& fideic.* I.974 q in alterius voluntatẽ expreſſè cõmiſſum non valet, *l Titius* 42.*ff.de leg.& fideic.*I.1031 à tabellione , aut ab ipſo teſtatore conſcriptum,*l.fideicommiſſa* 11.*ff.de leg.& fideic.*I.983 m facere non poteſt incertus paganus de ſuo ſtatu,*l.ex militaris* §.1.*ſi miles,ff.de milit.teſt.*I.596 n

Teſtamenti dominium eſt penes hæredem , *l.ſi locum* 3. *ſi tabulas, ff.de tab.exhib.*N.645 factionem paſſiuam habet,qui ex teſtamento capiendi ius habet,*l.alieno* 31.*ff.de fideic.lib.*N.626 q ¶Dominus Hæres, *l.locum* 3.§.5.*ſi ipſe,ff.de tabul.exhib.* N.645 r libera factio non poteſt impediri,nec coarctari conditionis adiectione,*l.illa autem* 71.*ff.de her.inſt.*I.450.o ſcripti & nuncupati idem effectus, *cap.1.ſi heres,§.1.his igitur,titu.1.de hered.& falc.*A.4 l ſcripturam lectam eſſe nullum præiudicium affert teſtatori,*l.41.ſi quis,tit.11.ff.ad legem Aquiliam.*V.1084 m ſubſtantia, ſeu voluntas legitimo numero teſtium ſeptem,*l.cum* 64.*ff.de leg.& fideicom.* I.905 a vitia vel aperta, vel obſcura,*l.prætor ait* 1.§.5 *itaque,ff.de tab.exhi.*N.644 t vox latiſſima, *l.tabularum* 2.*ff.teſtam.quemadm.aper.*I.692 m iure,vel codicillorum non valet ſcriptura , *l.ſeruus* 28.*ff.qui teſtamen.facere poſſunt.* I.134 iure militari factio concedi non poteſt à principe militi de fide rupta condemnato , *l.ex militari* 1.*ff.de milit.teſt.*I.196 l

Teſtamento nullo,hæreditas legitimis hæredibus adiudicatur *l.bonorum* 1.*tit.de bon.poſſ.ſecun.tab.*C.1322 r paterno per querelam inofficioſi rupto,rumpitur pupillare,*l.Papin.*8.§.5.*ſed nec, ff.de inof.teſt.*C.722 t patris minus ſolenni ſucceditur,*l.filij* 18, *ti.fam.erciſc.*C.666 q reſciſſo,an libertas reſcindatur,*l.ſtatuliberi* 29.§.1.*ff.de ſtatulib.*N.305 a rupto ſubſtitutiones & legata euaneſcunt,*l.his verbis* 18.*ff.de adop.*V.107 k nihil ex eo debetur,*l.ſi pater* 47.*ff.de fideicom.liber.*N.277 t per querelam hodie legata,& tutelæ non rumpuntur, *l.iure* 26.*ff.de teſt.tut.*I.130.o ſecundo ex quo hæres eſſe poteſt prius rumpitur. *l.pater filio* 54.*ff.de here.inſt.* I.490 m inualido rumpitur prius,*l.ſi id quod* 7.§.1.*ſi pupilli.ff.de reſcin.ven.*V.1786 p relicta diminuuntur per relicta in codicillis,*l.ſi verò* 18.§.*quid ergo* 1 *ff.de milit.teſt.*I.600 non poteſt quis ſtatuere de rebus in eum caſum quo ſuæ futuræ non ſunt, *l.illa* 72.*ff.de hered.inſt.* I.471 iure ciuili dominia diſtincta,*ff.lib.1.tit.1.l.5* k

¶Ex teſtamento nõ ſolenni nulla competit legatariis actio, *l.cum* 10.*tit.de iur.& fact.ign.*C.233 m quid cuique,hoc eſt,certis perſonis relinqui variis legibus cõſtitutum eſt,*l.non intelligitur* 3.*ff.de iure fiſci.* N.2018 c ſeu vltima voluntate , vaſallus feudum non conſentiente domino alienare non poteſt,*ti.de probib.feud.*F.123 b

Teſtamenta ſine die & conſule cur exhibeantur, *l.eadem* 2.*ff.de feriis.*V.237 b

¶Subſtantiam non capiunt à ſubſcriptione teſtiũ: ſed à teſtatore, *l. Gaius 39. ff. de pign. act.* V.1443 n plenius interpretamur, *l. beneficium 3. ff. de conſt. princip.* V.86 q quibus criminibus fiant irrita, *l. ſi quis 6. §. 11. ſed ne, ff. de iniuſt. rup. & irr. fact. teſt.* I.430 h ex alieno arbitrio pendere nõ debent, *l. illa 32. ff. de her. inſt.* I.471 reſcindi ſolent à liberis per querelã, *Nou. 115. tit. 26. vt cum de appel. ca. 4. iuſtum, §. 9. ſi tales.* A.495 a non rumpi publicè intereſt, *l. Gallus 29. ff. de lib. & poſthum.* I.469 i

Teſtamentis & contractibus quemadmodum computemus, *l. vbi lex 100. ff. de reg. iur.* N.1898 g

Teſtamentis duobus qui decedere poſſint, *l. ſi abrogator 22. ff. de adop.* V.107 l

Teſtamentorum iura per ſe firma ſunt, *l. illa 32. ff. de her. inſt.* I.471 duobus factis miles decedere poteſt, *l. teſtamẽtum 1. ff. de iniuſt. rupt. & irrit. fact. teſt.* I.421 h

Teſtari pro proteſtari, *l. 12. Eliãq. ff. de excuſ.* I.277 a eſt proteſtari corã pluribus, *l. pro herede 20. §. 11. & ideo, ff. de adq. here.* I.650 r omnibus licet, niſi quibus eſt prohibitum, *Nou. 90. tit. 2. de teſtib.* A.413 b coloni an poſſint, & quomodo, *l. cum ſatis 23. C. de agric. & cenſ.* 182 p

¶In caſtrenſi vel quaſi caſtrenſi peculio filiusfam. poteſt, *l. ſi filius 19. ff. qui teſtam. fac. poſſunt.* I.371 a de caſtrenſi vel quaſi caſtrenſi peculio filiifamilias poſſunt, *l. prætor ait 9. § itaque 5. ff. de tab. exhib.* N.644 u in quaſi caſtrenſi peculio filiusfamilias poteſt, *l. cum 37. tit. de inoff. teſtam.* C.608 p infamis an poſſit, *l. is cui 18. ff. qui teſtament. facere poſſunt.* I.370 iure communi, an & quomodo miles cogatur, *l. militibus 1. ff. de milit. teſt.* I.593 d milites poſſunt vt volunt, *l. 40. ff. de adminiſtratio. & pericu. tutor.* I.297 p

¶Coram duobus teſtibus miles poteſt, *l. conficiuntur 8. ff. de iur. codicil.* I.745 l ſine ſolennitate paganus etiam poteſt, *l. reſcripta 44. ff. de milit. teſt.* I.618 x pro filio impubere pater poteſt, *ff. de leg. & fideicom.* I.835 f an poſſit ſurdus, mutus, & paganus ſeu non miles, *l. iure militari 4. ff. de teſtam. milit.* I.593 p poſſunt qui à damnatione appellarunt, *l. ſi quis 6. §. hi autem, ff. de iniuſto rupt. & irrit.* I.430 u vſurarius iure ciuili poteſt, *l. eius 41. ff. de reb. cred.* V.1268 o

¶Non poſſunt damnati ad metallum, *l. ſi quis 1. ff. de his quæ pro non.* I.1363 f

¶De aduenticiis non poſſunt filiifamilias, *Nou. 117. tit. 18. vt liceat matri & auiæ.* A.497 o *l. 37. de inof. teſt.* C.607 f impubes nõ poteſt, *l. pro legato 9. ff. pro legato.* N.513 r ſine ſolennitate legũ ne quidem miles poteſt, *l. de hæreditate 19. ff. de caſtr. pecul.* quibus ex cauſis prohibeamur, *cap. 1. plurima, coll. 4. Nou. 22. tit. 1. de nupt.* A.162 b de alienis poſſumus & quomodo, *cap. 23. ſi verò, coll. 4. Nou. 22. tit. 1. de nuptiis.* A.130 n quis poteſt ſcripto & per nuncupationem tribus etiam verbis, *l. qui teſtatur 1. §. 3. qui neque, ff. de hæred. inſtit.* I.445 h de alieno quandoque poſſumus, *cap. 3. cogitandum, tit. 5. de monachis.* A.47 b

¶Ita quis poteſt, volo teſtamentũ meum valere, ſi deceſſero poſt annum ſexageſimum, *l. poteſt quis 56. ff. de hæred. inſtit.* I.491 iure ciuili nõ eſt iure militari, ſed iure cõmuni, *l. ſi miles 7. ff. de iniuſt. rupt. & irrit. fact. teſtam.* poſſe iuris eſt, *l. quædam 7. ff. de iure codicil.* I.743 f cui liberè conceditur, eidem & codicillos facere permittitur, *l. militis 36. ff. de milit. teſtam.* I.611 etiã non rogati in codicillis eſſe poſſunt, *l. heredes 21. ff. qui teſtam. facere poſſunt.* I.375 k cauſa regulariter præcedit cauſam inteſtati, *l. ſi quis ita 82. ff. de heredibus inſtituendis.* I.505 f in caſtrenſi peculo poteſt filiusfamilias, *l. ſi ſeruus 18. ff. de ſtipulationib. ſeruorum.* N.1056 o

Teſtatur etiam non dominus, *Nou. 123. tit. 8. de ſanctiſſ. epiſc. cap. 38. ſi quis.* A.555 c

Teſtandi libertas variis legibus reſtricta, *l. verbis 120. ff. de verbo. ſign.* N.1831 g

Teſtandi qui ius habent fideicommiſſariam libertatem poſſunt relinquere, *l. generaliter 24. ff. de fideicommiſſ. libertatibus.* N.250 l

Teſtatio quid, *l. Lucius 21. ff. de his qui not. inf.* V.354 m

¶Scriptura coram teſtibus facta, *l. Sempronius 8. ff. pro derelict.* N.510 c dicitur quod fit coram teſtibus, *l. deteſtatio 40. ff. de verb. ſign.* N.1810 m

Teſtationis & denunciationis differentia, *leg. prætor ait, ff. quod vi aut clam.* C.736 x

Teſtationes audire aduerſarium oportere quid, *Nou. 90. tit. 2. de teſtib. cap. 9. & hic.* A.425 a falſæ quemadmodum fiant, *l. pœna 1. ff. ad l. Corn. de falſ.* N.1490 f

Tergiuerſationes fugiendæ, *Auth. coll. 6. Nou. 73. tit. 2. de inſtrum. cau.* 349 a

Teſtator poteſt licentiã dare legatario vt ꝓpria authoritate rem legatam capiat, *l. Titia 34. ff. de lega. & fideic.* I.885 e poteſt ſua voluntate derogare regulæ Catonianæ, *l. poteſt quis 56. ff. de hæred. inſt.* I.490

¶Poteſt derogare regulæ Catonianæ, *l. poteſt quis 56. ff. de hære. inſt.* I.491

efficere vt à verbis propriis recedatur, *l. in ambiguo 3. ff. de reb. dub.* I.1338 i ſuo teſtamẽto facere duos reos credendi, *l. ſi quis 3. ff. de adim.* I.1318 x in ſuo teſtamẽto iubere ne eius bona ſint legatariis hypothecata, *l. ipſis 2. tit. vt in poſſeſ. leg.* C.1513 d rem hęredis legare, *l. vnum 67. ff. de leg. & fideic.* I.915 præcipere cõmunionem, *l. teſtator 89. ff. de leg. & fideic.* I.976 prohibere diuiſionem fieri, *l. in communione 7. tit. comm. diuid.* C.677 h in ſuo teſtamento prohibere ne res hæreditarias hæres obliget, *l. ſi rem 9. ff. de pign. act.* V.1426 c in ſuo teſtamẽto remittere, *l. tres 6. ff. de admin. & peric. tuto.* I.215 e non tenetur facere mentionem in teſtamento, niſi de proximiore, *l. gallus 29. ff. de liber. & poſth.* I.404 f liberos habens, ſi vxorem dominam bonorum ſuorum reliquerit, non propterea videtur illi relinquere, *Auth. hoc locum, tit. de ſecun. nup.* C.1066 k legando rem ſimpliciter, intelligitur legare proprietatem ſibi competentem, *l. cum 14. ff. de leg. & fideic.* I.878

Teſtatoris diſpoſitio ſtatim valet, *l. Titius 25. ff. de lib. & poſth.* I.399 & iudicis ſimilitudo, *l. ſolent 3. ff. de alim. vel cib. leg.* I.1129 c pręceptũ non ſeruans, priuatur commodo omni, *l. Neſennius 32. ff. de excuſat.* I.293 verba intelligenda quomodo ſint, *l. quo loco 20. ff. de hære. inſt.* I.466 m voluntas in iuris poteſtatem quandoq; reſoluitur, *l. interdum 11. ff. de hæred. inſt.* I.467 c non ſemper ſeruatur, *l. 44. pater fam. ff. de hæred. inſt.* I.482 n voluntatem negligere iudex poteſt, *l. in confirmando 8. ff. de confir. tut. vel cur.* I.138

Teſtatorum voluntates princeps interpretari poteſt, *l. ex verbis 14. tit. de don. inter vir. & vxor.* C.1118 y ineptæ voluntates non ſeruantur, *l. ſeruo 113. ff. de legat. & fideic.* I.751 k voluntates non ſemper ſequimur, *l. ſi plures, ff. de admin. & peric. tut.* I.162 n non interpretamur ſtrictè ſeu ex ſtricta verborum ſignificatione, ſed magis ex ſenſu, *l. teſtatorem 68. ff. de legat. & fideic.* I.1051 i non omnes voces vim legis habere, *l. Gaius 39. ff. de pignor. act.* V.1444 n

Teſtatus & inteſtatus pro parte nemo eſſe poteſt, *l. filius 114. ff. de leg. & fideicom.* I.856 q quis eſſe poteſt ex contrariis ſententiis iudicum, *l. circa 24. ff. de inof. teſta.* V.741 c pro parte & inteſtatus vtrum quis eſſe poſſit, *l. ſi qua 1. tit. de ſecund. nupt.* C.1045 d

Teſtato fieri dicitur quod teſtibus præſentibus fit, *l. meritò 1. §. 1. inſſu, ff. quod iuſſu.* V.1572 e

Teſtimonium *ff. proœ. §. 1. pag. 45* pro aſſertione, *ff. proœ. gloſ. o. pag. 45* amico dicenti pro amico minor fides adhibetur, *cap. 3. cogitandum, tit. 5. de monach.* A.46 c de auditu alieno regulariter non recipitur, *ff. lib. 39. tit. 3. l. 2. §. 8* l de auditu alieno admittitur in cauſa matrimonij *ff. lib. 39. tit. 3. l. 2. §. 8* u valet in his quorum non extat alia memoria, *l. origo 1. ff. de off. quæſt.* V.129 u an valeat ad probandum adulteros, *l. capite 25. ff. ad l. Iul. de adul.* N.1462 d alienũ certis tamẽ caſibus admittitur, *l. ſi arbiter 28. ff. de probat.* V.2082 generaliter non valet, ſed certis tantùm caſibus, *Nou. 90. tit. 2. de teſtib. cap. 2. & licet.* A.416 i ¶Credulitatis quandoq; admittitur, *ff. lib. 39. tit. 3. l. 2. §. 8* u de credulitate impropriè teſtimonium dicitur, *ff. lib. 39. tit. 3. l. 2. §. 8* u

¶Paternum excuſat tutorẽ, *l. libero 21. ff. de ann. leg.* I.1101 c pro liberis ſufficit, *l. patronus 4. ff. de confirm. tut. vel cur.* I.175 n teſtis aliàs non idonei, admittitur quoties à contrahendis rogatus fuerit pro teſte, *l. inuiti 8. ff. de teſtib.* V.2051 b vnius facit ſemiplenam probationem, *tit. 33. de conſuetu.* F.70 g quemadmodũ à iudice denuntietur, *Nou. 90. ti. 2. de teſtib. c. 2. quia verò.* A.419 a quiuis dicere poteſt niſi expreſſè ſit prohibitus. *Nou. 90. tit. 2. de teſt. b. cap. 5. & quoniam.* A.411 i

Teſtimonium dicere coguntur teſtes, *Nou. 123. tit. 6. de ſanctiſ. epiſ. c. 7. nulli verò.* A.539 h in ſecreto dicendum, *Nou. 90. tit. 2. de teſtib. ca. 5. & quoniam.* A.421 t ſemel dictum propter affinitatem ſuperuenientem non fit inutile, *Nou. 90. tit. 2. de teſt. b. ca. 4. quia verò, §. 1. Illud tamen.* A.420 g ¶Dici poteſt à monacho, *cap. 4. diſtrahuntur, coll. 4. Nou. 22. tit. 1. de nupt.* A.164 d ¶Eſt de veritatẽ non de credulitate, *l. temporib. 1. ff. de inſpic. ventr.* I.99

¶Ferre poteſt pupill⁹ & impubes de his quæ vidit in pupillari ſeu impuberi ætate, *l. teſtium 3. §. 5. lege Iulia, ff. de teſtibus.* V.2088 ¶Ferre de eo quod in ſeruitute vidit ſeru⁹ poteſt, *l. nutientem 99. ff. de ver. ſig.* N.1827 c ¶Ferens vaſallus aduerſus dominum quibus caſibus feudum non amittat, *titul. 24. quæ fuit prima cauſ.* F.57 a pro ſe præbere quid, *Auth. col. 6. Nou. 73. tit. 2. de inſtrum. caut. c. 7. ſi verò.* 344 p qui in aliquem inuitus nõ dicit, idem in eundem torqueri non poteſt, *ff. de quæſtio.* N.1537 non regulariter, ſed certis caſibus admittitur, *ca. 2. hinc, tit. 1. de hæred. & falc.* A.15 a

Teſtimonij paterni ſumma auctoritas eſt, *l. ſi furioſo 16. ff. de curat. fur.* I.362 d dicendi ius ſuſpendi poteſt à iudice, *Nou. 90. tit. 2. de teſt. b.* A.413 r cauſa, *l. conſenſiſſe 2. §. legatus 3. ff. de iud.* V.674

¶Dictio publici eſt officij, *l. quod ait 3. §. 3. ff. de his qui not. infa.* ¶V.741 e

Teſtimonio ſociorum creditur de fama & moribus ſocij, *l.ex agentib.4.C.de princip.agent.*258 z

Teſtimonia quid, *l.teſtium 3.§.3.idem diuus ff de teſtib.*V.2087 z pro chartis & dictis teſtium, *l.inſtrumentorum 1.ff.de fide inſtrum.* V.2083 b genus probationis, *tit.23.in quib.cauſ.*F.54 d

¶Publicari quid, *Nou 90.tit.2.de teſtib.c.9.& hic.*A.425 g non publicata, non habent authoritatẽ antequam publicentur, *lib.de pace Conſt.*E.179 b didiciſſe, vel ſuorum, vel aduerſarij teſtiũ ſufficit, vt quis alios teſtes non poſſit producere, *Nou.90.tit.2.de teſtib.cap.4.quia vero.*A.429 d tractaſſe quemadmodũ quis intelligatur, *Nou.90.titu.2.de teſtibus,cap.2.quia vero,§.1.illud tamen.*A.419 e

Teſtimoniorum authoritas perit inſtãtia perempta, *§.illo,tit.de iud.*C.521 g *l.vel ea 3.ff.quæ in fraud cred.*N.607 f ſola cognitio ſufficit, vt quis alios teſtes poſſit producere, *Nouell.90.tit.2.de teſtib.cap.4.quia vero.*A.419 d publicatio omiſſa in primo iudicio an ſuppleri, id eſt, fieri poſſit in ſecundo, *lib.de pace Conſtantiæ.*E.179 b

Teſtimoniis cognitis vtrum liceat teſtes producere, *Nou.90.tit.2.de teſtib.c.4.quia vero,§.1.illud tamen.*A.419 g inſtrumẽta poſſumus producere, at non teſtes, *Nou.90.tit.2.de teſtib.cap.4.quia vero,§.1.illud tamen.*A.419 g teſtes ſuper eodem articulo produci poſſunt in cauſa appellationis, *Nou.90.tit.2.de teſtib.ca.4.quia vero,§.1.illud.*A.420 g publicatis poſſumus teſtibus productis reprobare teſtes aduerſarij, *Nou.90.tit.2.de teſtib.cap.4.quia vero,§.1.illud tamen.*A.420 a

Teſtis appellatione tabellio etiã continetur, *tit.de pace Conſtantiæ.* E.180 e cogitur reddere rationem ſui dicti, *Nou.117.tit.18.vt liceat matri & auiæ.c.11.quod autem.*A.506 h eſt pars inſtrumẽti, *l.quæ quiſque 1.§.2.ff.de eden.*V.242 c de die delicti amiſſi interrogandus eſt, *l.prius 17.tit.de SC.Sila.& Claud.*I.733 c cauſam ſui teſtimonij reddere debet, vel ſaltem per famam, *Nouel.90.tit.2.de teſtib.cap.2.& licet.*A.416 u rationem ſui teſtimonij reddere cogitur, *l.cum hi 8.§.9.ff.de tranſact.*V.319 b cauſam matrimonij ſui reddere cogitur *l.16.C.de erogat.milit.*289 h repeti à iudice poteſt, ſed & incontinenti, *l.repeti 16.ff.de quæſt.*N.1544. o pro vtraq; parte teſtimonium dicit, *Nou 90.tit.2.de teſtib.cap.5.& quoniam.*A.422 z *Nouel.123.tit.6.de ſanctiſſ.epiſc.cap.8.ſed neque.*A.540 i non eſt examinandus qui examinatus non faceret iudicium, *l.in criminib.6.§.diui 6.ff.de quæſt.*N.1536 l non interrogatus cauſam ſui teſtimonij dicere non debet *l.hoc edicto 1.ff.de ope.nou.nun.*N.3 h eſt Deus quãdo iuratur, *Auth.col.6.Nouel.74.tit.3.quib.mod.natur.cap.5.quoniam.*317 l conditio inſpicitur eo tempore quo deponit, niſi teſtis conditionem ſuam mutauerit, *l. . . .§.13.ſi ſeruus, ff.de quæſt.*N.1537 conditio inſpicitur quo tempore dicit teſtimonium, *tit.19.an remoueri debeant teſtes.*F.49 a iuramentum alibi præſtari poteſt ex cauſa, *Nou.90.tit.2.de teſtib. cap.5.& quoniam.* A.421 i interrogatus ſe dubitare reſpondere interdum poteſt, *l.principale,tit.de iureiur.*C.498 f in ſua cauſa aduerſus emptorem venditor eſſe non poteſt, *l.12.eos,tit.1.ff.fin.regund.*V.1123 iudici & parti an & quomodo notus eſſe debeat, *l.teſtium 3.§.2.denique, ff.de teſtib.*V.2086 l per verbum credo teſtari an poſſit, *Nou.123.tit.6.de ſanctiſſ.epiſc.cap.7.nulli vero.* A.539 l eſſe poteſt homicida iure ciuili, at non canonico iure, *l.teſtium 3.§.5.lege Iulia,ff.de teſtib.*V.2088 t vnus auditur, *l.omnibus 1.ff.teſtam.quemad.aper.*I.691 per verbum credo deponens an probet, *l.principales,titul.de iureiur.*C.495 f de auditu non eſt torquendus, ſed is tantùm qui ſe facto & delicto interfuiſſe dicit, *l.vnius 18.§.3.teſtes, ff.de quæſt.*N.1545 k

¶Non probat de credulitate, *ff.lib 39.tit.3.l.2.§.8* t

¶Cæcus etiam in omnibus eſſe poteſt, *l.accipientis 15.ff.de authorit.*I.230 m ¶Familiaris non facit iudiciũ, *l.maritus 20.ff.de quæſt.*N.1547 d ¶Feſtinans non facilè auditur, *Nou.90.tit.2.de teſtib.c.1 ſancimus,§.1.ſi vero.*A.414 k communi opinione idoneus habitus, habetur pro idoneo, *ti.19.an remoueri debeant teſtes.*F.49 a idoneus eſt ſeruus in proprio facto, *l.ſed alio 2.§.1.ff.ſi ex nox.cauſ.*V.215 h

¶Incertus & varius non dicitur alternatiuè teſtificãs & reſpondens, *l.vbi autem 75.§.7.qui id,ff.de ver.obl.*N.971 t

¶Legatarius an & quomodo eſſe poſſit in teſtamẽto in quo legati nomine aliquid accipit, *l.nullus 10.ff.de teſtib.* V.2091 d expreſsè vel tacitè reprobatus nõ habetur pro falſo, *l.Lucius 21.ff.de his qui not.inf.* V.354.o vnius teſtimoniũ facit ſemiplenam probationem, *l.Theopõpus 14.ff.de dot.præleg.*I.1150 i vnius integræ famæ depoſitio facit iudicium ſufficiens ad torturã, maximè cum fama publica, *l.in criminib.1.§.diui 6.ff.de quæſtio.*N.1536 l vnius facit iudicium & præſumptionẽ, *l.maritus 20.ff.de quæſt.*N.1547 b qui vltro ſe offeret ſuſpectus intelligitur, *l.vxori 18.ff.ad l.Corn.de falſ.*N 1501 l rogatus quatuor caſibus eſſe debet, *Auth coll.4.Nouell.44.tit.23.de tabell. cap.1.nos autem.*260 n

¶Adſcriptitius eſſe poteſt, reputà liber, *Nou.90.tit.2.de teſtib.cap.6.ſi vero.*A.422 f

¶Pro donatario donator eſſe poteſt, *l.nullus idoneus 10.ff.de teſtib.*V.2091 d poteſt eſſe infamis aduerſus infamẽ & pro infami, *Nou 90.tit.2.de teſtib.* A.413 t eſſe poteſt iudex de his quæ facta ſunt coram ſe, *col.3.Nou.15.tit.2.de defen.ciuit.c.3.*A.224. eſſe an & quomodo poſſit mediator & proxeneta, *Nou.90.tit.2.de teſtib.c.8.quoniã.*A.424.o minor 25.annis eſſe poteſt in cauſis ciuilibus, at nõ accuſare adulterij, *l.ſi maritus 15.§.6.lex Iulia,ff.ad leg.Iul.de adul.*N.1456 t in iudicio monachus eſſe poteſt, *titu.5.de monachis.*A.45 t an & quomodo poſſit eſſe pater in caſtrẽſi peculio filij, *l.teſtis 9.ff.de teſtib.*V.2091 c ſtatuliber eſſe an poſſit, *Nou.90.tit.2.de teſtib.cap.6.ſi vero.*A.422 f venditor an & quomodo eſſe poſſit pro emptore, *l.nullus idoneus 10 ff.de teſtib.*V.2091 d in cauſa vniuerſitatis eſſe poteſt qui eſt in ipſa vniuerſitate, *l.ſi municipes 2.ff.quod cuiuſq.vniuerſ.* V.406 m eſſe poteſt vnus de vniuerſitate, *l.in tantum,§.2 ff.de rer.diuiſ.*V.117 e eſſe non poteſt qui eſt infamis, *Auth.col.6.Nou.73.tit.2.de inſtrumen.caut.cap.7.ſi vero.§.2.quod ſi.*346 t qui infamis eſt vel ſola facti infamia, *l.conſulari 1.§.1.ff.de Senator.* V.120.o *l.quod ait 2.§.3.ff.de his qui not.infa.*V.341 e

¶Impubes & in ciuili & in criminali cauſa, *l.in teſti 19.ff.de teſtib.*V.2093 h pro vxore & ecõtra, *l.cum 1.ff.de SC.Sila.& Claud.*I.719 c quæ meretrix, *l.palam 43.§.5.non eſt ignoſcendũ, ff.de ritu nup.*V.2115 l ſocer genero, *l.teſtis 9.ff.de teſtib.*V.2091 c

¶Vaſallus domino, *l.ſerui 7.ff.de teſtib.*V.2090 z principaliter quis eſſe non poteſt, qui ſecundariò eſſe poteſt, *l.cum probatio 7.ff.de probat.*V.2072 m

Teſtis eſſe prohibetur qui de calumnia dãnatur, *l.quæſitum 13.ff.de teſtib.*V.2092 h marito vxor tanquã domeſtica eſſe non poteſt, *l.ſed etſi quis,§.1.ff.ſi quis caut.*V.225 k

Teſti vni vel ſoli regulariter non creditur, *Nou.90.tit.2.de teſtib.c.1.ſancimus.* A.414 a officium ſuum damnoſum eſſe debet, *l.Gaius 39 ff.de pign.act.*V.1443 n corrupto nõ creditur etiamſi verum deponat, *l.pœna 1.§.1.item ob.ff.ad l.Corn.de falſ.*N.1490 u aliquid extra articulum propoſitũ dicenti an & quando credendum, *l.12.§.Diuus ff.de quæſt.*N.1538 d vni adfirmanti magis creditur quàm mille negantibus, *l.diem 27.§.3. ff.de recept.arb.*V.644 k

Teſtem vnicum falſum producentem ea etiam lege quæ punit producentes teſtes falſos teneri, *l.prætor 1.ff.vi bonor.raptorum.*N.1341 g

Teſtes inſtrumentorum appellatione cõtinentur, *l.Diuus 33.ff.de re iudic.*N.139 l genus probationis conſtituunt, *l.cum 10.tit.de rei vind.*C.631 g eſſe poſſunt clerici monachi, *Nou.90 tit.2.de teſtib.c.6.ſi vero.*A.422 f ¶Hæretici, *l.teſtium 3.§.5.lege Iulia,ff.de teſtib.*V.2089 b an eſſe poſſint hæretici, *Nou.90.tit.2.de teſtib.c.6.ſi vero.*A.423 eſſe non poſſunt hi quorum intereſt in cauſa, *l.procuratorib.§.1.ſed ſi,ff.quan appel.ſit.*N.1616 t infamis niſi certis caſibus, *Nou.90.tit.2.de teſtib.c.6.ſi vero.*A.422 f mortui ciuiliter, *Auth.col.6.Nou.73.tit.2.de inſtrum.caut.cap.7.ſi vero.§.1.in his.*345 f cur eſſe non poſſint proxenetæ, *Nou.90.tit.2.de teſt.cap.8.quoniam.*A.424 x

¶Qui ſunt in peccato mortali neq; pœnitentia ducti, *l.teſtium 3.§.5.lege Iulia,ff.de teſtib.*V.2081 t qui in vinculis detinentur, *l.teſtium 3.§.5.lege Iulia,ff.de teſtib.*V.2088 y ſubditi alterius iuriſdictionis vel obedientiæ poteſtatis, *l.idonei 6.ff.de teſtibus.*V.2090 y

Teſtes abfuturi interrogari poſſunt, *l.40.in lege,ti.2.ff.ad l.Aquil.*V.1083 h inter ſe contrarij non puniuntur de falſo, idque ratione incertitudinis, *l.alias 18.§.10.itẽ cum,ff.de iureiu.*V.1290 u

¶Domeſtici qui, *l.teſtes eos 14.ff.de teſtibus.*V.2095 b in cauſa feudali quandoq; in ſubſidium admittuntur, *l.ſi quis,titu.26.ſi de inueſtitura.*F.18 l non admittendi, *l.teſtes eos 27.ff.de teſtibus.*V.2095 b quandoque admittuntur, *cap.ſi quis 1.tit.26.ſi de inueſtit.*F.28 l

¶Duo per obliquum vincunt ſcripturam non directo, *Auth.col.6.Nou.73.tit.2.de inſtrum.cau.c.3.ſi vero.*343.o

¶Ad probandam famam ſufficiunt, *l.teſtium 3.§.2.eiuſdem,ff.de teſtib.*V.2087 t

¶Sufficiunt ad probandam inueſtiturã maximi etiã feudi, *c.1.ſi quis,tit.26.ſi de inueſtit.*F.28 i

¶Regulariter ad rei alicuius probationem ſufficiũt, *l.vniciuique 7.C.de prox.ſacr.ſcrin.*246 t

¶ Examinati & publicati coram vno iudice iterũ examinari poſſunt coram alio, *§.illo,tit de iud.*C.521 e

¶Minus idonei in ſubſidium admittuntur, *l.ſiniti 8.ff.de teſtib.*V.2091

¶Ignobiles qui, *Nouel.90.Titul.2.de teſtibus. cap.1.ſancimus.* A 414 f

¶Ignoti & viles homines teſtes non admittuntur. *Nou.90.tit.2.de teſtib.cap.1.*A.415 c

¶Non admittuntur, *Nouell.90.tit.2.de teſtib.cap.1.ſancimus.§.1.ſi vero.*A.414 i

¶An fidem faciant, *Auth.coll.6.Nou.73.tit.2.de inſtrum.caut.c.8.oportet.*347 o

¶Inſtrumẽtarij, *l. conueniſſe 2. §. ſed ſi dubitetur 6. ff. de iud.* V.675 g & inſtrumenta probãdi modo differunt, *ff. lib. 39. tit. 3. l. 2. §. 8* f effectu idẽ, *ff. lib. 39. tit. 3. l. 2. §. 8* f ¶Inuiti regulariter teſtimonium dicere coguntur, *Nou. 90. Tit. 2. de teſtib. cap 8. quoniam.* A. 424 x plures requirũtur in his quę geruntur & fiunt ab imperito, quàm quæ à perito, *Auth. coll. 6. Nou. 73. tit. 2 de inſtrum. cau. ca. 8. oportet.* 347 producendi longum interuallũ quod dicatur, *Nouel. 90 Tit. 2. de teſt. lib. cap. 4. quia vero.* A.419 d ¶Rogati quibus caſibus eſſe debent, *Auth. col. 6. Nou. 71. tit. 2. de inſtrum. caut. cap. 8. ſed etſi* 343 h in militis teſtamento eſſe debent, niſi mortis anguſtia miles ipſe ſit præpeditus, *l. Diuus 24. ff. de milit. teſta.* I.606 c in teſtamentis eſſe debent, *l. nullum 9. tit. de diuor. & repud.* V.2211 l in ſolutione & confeſſione, *Nou. 90. tit. 2. de teſtib. c. 2. & licet.* A.416 d ab ipſis partibus, *Nou. 90. titul. 2. de teſtib. c. 3. neque igitur.* A.417 l Singulares non probant, *l. qui tres 1. Tit. qui tut. ſe excuſ.* C.1243 ¶Solutionis quales eſſe debeant, *Nou. 90. ti. 2. de teſt. lib. c. 2.* A.415 i ¶Sacramentales dicuntur deponentes de credulitate & conſcientia ſua non de veritate, *tit. 1. de his qui feud. dare. §. 4. hoc quoq.* F.4 d ¶Singulares ſufficiunt ad probãdum aliquid in genere vel vniuerſim, *l. curẽt. 22. ff. de teſtib.* V.2094 ¶Tres non vincunt inſtrumentũ, *Auth. coll. Nou. 73. tit. de inſtrum. caut. cap. 3. ſi verò.* 243.o ¶Teſtamẽtarij quales eſſe debeant, *Nou. 90. ti. 2. de teſtib. c. 3. neq; igitur.* A.417 n ¶Vrbani in prouinciam non mittuntur, ſed eorum tantùm teſtimonia, *Nou. 90. tit. 2. de teſt c. 5. & quoniam.* A.425 f

Teſtes inopia probationũ admittũtur, *tit. 33. de conſuet.* F.78 i qui admittantur in clericorũ inueſtitura, *tit. 3 qui ſucceſſ. feud.* F.5 b qui aliàs non admitterentur in defectum aliarum probationum admittuntur, *tit. 10. de content. inter domin.* F.15 e

¶Cogi poſſunt ad teſtificandum, *l. cum 4. ff. teſt. quem. aper.*

¶Cauere debent ſe non abſceſſuros, *Nou. 90. tit. 2 de teſtib, 9 c. 5. & quoniam.* A.422 b pro vtraq; parte teſtimonium dicere debent, & ita quoq; iurare ſolent, *Nou. 90 tit. 2. de teſtib. ca. 1.* A. 415 e in ſe ipſum vtrum quis exhibere ſit cogendus, *l. nullus 8. tit. de adſeſ. & domeſt. & cancel. iud.* C.275 q ante litem conteſtatam quemadmodum introducantur, *Nou. 112. tit. de litigioſ c. 3. omnem, §. 1. ſi verò.* A.428.o

¶Iurare prius debent quàm teſtimonium ferant, *Auth. col. 6. Nou. 73. tit. 2. de inſtrum. cau. c 3. ſi vero.* 842.o debent cõtrahentes noſcere. *Auth. coll. 6. Nou. 77. tit. de inſtrum. caut.* 341 a

¶Produci ad perpetuam memoriam poſſunt, *l. pupillus 4. ti. de vſur. pupil.* C.1226 u ſemper etiã ante litem conteſtatam à reo produci poſſunt, *Nou. 90. tit. 2. de teſtib. c. 9. & hic.* A.425 a

¶Produci debent aduerſario præſente, *Nou. 10. tit. 2. de teſtib. c. 9. & hic.* 425 a à legatariis aduerſus hæredes inter ſe colludẽtes, *l. ſi ſuſpecta 29. ff. de inof. teſt.* V.744 n in fauorem aduerſarij nemo producere cogitur, niſi iuriſdictionẽ habeat in teſtib. producendis, *tit. 2. quid ſit inueſt.* F.33 a ante litem conteſtatam ſi cauſa legitima ſubſit produci ab actore poſſunt, *Nou. 90. ti. 2. de teſtib. c. 9. & hic.* A.452 a iidẽ poſſunt quinto etiã produci aduerſario permittente, *Nou. 90. tit. 2. de teſtib. c. 4. quia vero. §. 1. illud tamẽ.* A.420 g ¶Recipi poſſunt abſente altera parte ante litem conteſtatam ad publicationem faciẽdam, *l. laudabile 23. tit. de aduoc. diuerſ. iud.* C.325 h in quibus caſibus rogari debeant, *l. vbi numerus 72. ff. de teſti.* V.2091 f ex perſona dominorum teſtamenti factionẽ habẽt, *l. hoc 29. ff. de hered. inſt.* I.471 a quibus præſentibus teſtari debeant, *Nou. 90 tit 2. de teſtib. cap. 9. & hic.* A.425 a qui torqueri ſoleant, *l. quoties 3. C. de naufr.* 124 p ex cauſa in criminalibus torquentur, *Nou. 90. tit. 2. de teſtib. c. 5. & quoniam.* A.422 a ſubſcribere debent in inſtrumento, *Aut. col. 6. Nou. 73. tit. 2. de inſtrum. caut. c. 8. oportet.* 347 f quatuor vincunt inſtrumentum, *Auth. col. 6. Nou. 73. tit. 2. de inſtrum. caut. ca. 3. ſi vero.* 343. o & probatio debent in publicam formam redigi, & ſic non probãt, *l. pupillus 4. tit. de vſur. pup.* C.1226. quinque caſibus requiruntur, *Auth. col. 6. Nou. 73. tit. de inſtrum. caut. cap. 8. oportet.* 347 quot in quaque re requirantur, *l. vbi numerus 12. ff de teſtib.* V.2091 f quot cuique actui ſint neceſſarij, *l. 16. C. de eroga. milit.* 289 h quot requirantur ad probandam inueſtituram, *tit. 4. ſi de inueſt.* F.6 h qui requirantur ad probandã veterem vel nouam inueſtituram, *Titul. 32. qui teſtes ſunt.* F.76 i quot requirantur in contractibus *l. ſed nono, titu. ſi cert.* C.719 a ſolutionis quot eſſe debeant, *Nou. 90. tit. 2. de teſtib. c. 2.* A.415 a quot requirantur in teſtamentis, *Auth. coll. 6. Nou. 73. ti. 2. de inſtrum. caut. c. 9. hæc autem* 348 u in ſingulis contractibus, *Auth. col. 6. Nou 73. tit. 2. de inſtrum. caut. c. 9 hæc autem.* 348 u quinq; neceſſarij ſunt in voluntate imperfecta, *l. tunc autem 2. ff. de irrit. fact. teſtam.* I.422.o quot requirantur in probandis inſidiis, *ti. 51 de capitaneo. §. 2. ſi voluerit.* F.96 h ſibi ipſi honeſtatis viliſſimos eſſe poſſe dici nimis graue eſt, *Nou. 9. ti. 2. de teſt. c. 1. ſanc.* A.414 h multi admittũtur in ſubſidium & defectũ aliorum qui aliàs non admitterentur, *l. inuiti 8. ff. de teſt.* V.2091 b diu ſuis negotiis prætextu teſtimonij non auocandi, *l. conueniſſe 2. §. 4. ff. de iud.* V.674 f

¶Ex longinquo itinere euocati venire nõ coguntur, *Nou. 90. tit. 2. de teſtib.* A.413 q nõ poteſt quis producere poſt dicta teſtiũ aduerſarij, *No. 90. tit. 2. de teſtib. c. 5. & quoniam.* A.422 y à ſuis negotiis teſtimonij cauſa non auocandi, *Nou. 50. tit. 2. de teſtib. c. 5. & quoniam.* A.420 n non ſunt interrogandi, niſi ſuper articulis productis, *l. ſi duo 13. §. 3. ſi quis, ff. de iur. iur.* V.1281 m in ſe producere nemo ab arbitro cogi poteſt, *l. non ex 39. ff. de recep. arb.* V.636 l non ſunt de ſubſtantia inueſtituræ, *titul. 32. qui teſtes ſunt neceſſ.* F.76 i in cauſa poſſeſſionis non ſunt interrogandi de proprietate, *l. momentanea 3. tit. qui legiti. perſon.* C.539 h ad probandum aliquando non ſufficiunt, *l. ad inferiorum, C. de apoch. publ.* 37 b

Teſtium & inſtrumentorum ſimilitudo, *l. qua quiſque 1. §. 2. ff. de eden.* V.244 c alij nullo modo admittuntur, aliis admiſſis fides non adhibetur, & qui illi, *Nou. 90. tit. 2. de teſtib. c. 6. ſi vero.* A.423 a alij verè ac propriè, alij quaſi & qui illi, *Nou. 90. tit. 2. de teſtib. c. ſi vero.* A.423 a ¶Conditio à iudice inquirenda, *l. in ordinem 1. ff. de magiſt. cõuen.* I.340 m ¶Depoſitiones vnde poſſint litigatores diſcere, *No. 90. ti. 2. de teſtib. c. 4. quia vero.* A.418 n ¶Dicta ſunt ad concordiam reducenda, *l. item 18. ff. de hær. pet.* V.671 ¶Examinatio vtrum cõmitti poſſit, *l. 13. tit. vnd. de excuſ.* I.277 f poteſt alteri committi, *Auth. coll. 5. Nou. 60. tit. 15. vt defunct. ſeu fun. cap. 2. illud etiam.* 307

¶Fides perire poteſt, *Nouel. 111. tit. 12. hæc conſtitu. in nou. cap. 1.* A. 475 e ¶Multitudo refrenanda, *Nou. 90. tit. 2. de teſtib. cap. 4. quia vero.* A.419 d, *l. quoties 3. C. de naufrag.* 124 r

¶Numero non adiecto duo ſufficiunt, *tit. 51. de capitaneo. §. 2. ſi voluerit.* F.96 h ¶Productio non fit [illegible], niſi altera pars abſit per contumaciam, *Nou. 90. tit. 2. de teſtibus. cap. 9. & hic.* A. 426 m vna productio fit an plures vnde cognoſci poſſit, *No. 90. tit. 2. de teſtib. cap. 4. quia vero.* A.419 d quinta productio cur & an penitus prohibita, *Nouel. 90. tit. 2. de teſtib cap. 4. quia vero.* A.419 d ¶Publicationes & productiones apud quos fiant, *Nou. 90. tit. 2 de teſt. lib. cap. 9. & hic.* A.424 l ſola renuntiatio productionẽ impedit, *Nou. 90. tit. 2. de teſtib. cap. 4. quia vero.* A.419 d vſus cur adinuentus, *Nou. 89. tit. 1. quib. mod. natur. effic. ſui. cap. 15. ultima.* A.411 a

Teſtibus ſibiipſis contrariis non eſt credẽdum, *l. cum 9. tit. de lib. cauſ.* C.1610 ¶Domeſticis in ſubſidium vti licet. *l. interdum 16. §. 1. ff. de publican.* N.148 m ¶Duobus æquè ac inſtrumẽto creditur, *Auth. col. 6. Nou. 73. tit. 2. de inſtrum. cau. c. 3. ſi vero.* 343.o

¶Extraneis inopia aliarum probationum in multis vti poſſumus, *tit. de allodiis.* F.112 r

¶Inimicis an fides ſit adhibenda iudicis arbitrio relinquitur, *l. teſtium 3. ff. de teſtib.* V.2086 q

¶Rogatis magis creditur, *Nou. 50. tit. 2. de teſtib. ca. 3. neque igitur.* A.417 h varietas locorum reprobari poteſt, *l. ob carmen 21. §. 3. ſi teſtes, ff. de teſtib.* V.2094. vocatis ſumptus præſtare debet is qui eos producit, *Nouel. 90. tit. 2. de teſtibus, cap. 5. & quoniam.* A. 422 b

Teſtibus quàm inſtrumentis magis credatur necne, *Auth. col. 6. Nou. 73. tit. 2. de inſtrum. cau. cap. 3 ſi vero.* 343.o

¶Magis creditur quã diſſimilitudini, quæ inducitur per ſcripturam, *Authen. col. 6. Nouel. 73. titu. 2. de inſtrum. caut. cap. 3. ſi vero.* 343.o

¶Quibus venire non liceat, *leg. 8. inuiti, digeſtis de teſtibus.* V. 2091 b

¶Pluribus inter ſe contradicentibus non currit omnium teſtimonium, *Nouel. 90. tit. 2. de teſtibus cap. 3. neque igitur.* Auth. 417 u

Thaleleus, *ff. proem. pag. 41.*

Theatra vnde, *l. in tantum 6. §. 1. ff. de rer. diuiſ.* V.117 c

Thimiſicli qui, *l. athletas 4. ff. de his qui not. inf.* V.342 q

Theodorus, *ff. proem. pag. 41*

Theodoſius ædificauit Bononiam iuſſu beati Ambroſij, *ff. proem. Glo. t, pag. 50*

Theologia an iuriſperito diſcenda, *ff. lib. 1. ti. 1. l. 10. §. 2* q

Theophilus, *ff. proem. pag. 41*

Theius pro patruo, *Nou. 93. tit. 5. de appel.* A.431 d

Theij pro patruis & auunculis, *Nou. 118. tit. 1. de hæredib. ab inteſt. cap. 3 ſi igitur.* A.515 b

Theſaurus quid propriè & impropriè, *l. nemo 1. Co. de theſaur.* C.25 e propriè & abuſiuè quid, *l. nunquã 31. §. 1. ff. de adq. rer. dom.* N.380 c impropriè interdũ accipitur, *l. ſi uxori 39. ff. de auro & argent. leg.* I.1283 b impropriè ſumptus quid, *l. item Labeo 22. ff. fam. erciſ.* V.1136 b impropriè pro pecunia cuſtodiæ cauſa in terra recondita, *l. peregrè 44. §. 1. ff. de adquir poſſ.* N.446 n

¶Impro-

¶Improprie & proprie ſumptus quid, *l. theſaurus 14. ff. ad exhi.* V.1189 b in fundo dotali inuentus cuius ſit, *l. in reb. 30. titu. de iur. dot.* C.1086 in loco ſacro vel religioſo inuẽtus cui cedat, *l. nemo 1. C. de theſaur.* C.25 h *l. 1. ſumma. ff. de rer. diuiſ.* V.105 c & cuius fiat, *l. ſi u 63. ff. de adq. rer. dom.* N.397 g non eſt pars fundi vt gleba, *l. poſſideri 3. §. 3. ff. de adq. poſſ.* N.410 m ſub terra latet, *ff. proœm. Glo. q. pag. 45*

Theſauri inæſtimabiles *ff. proœm. in Gl. q. §. 2 pag. 45*

Theſaurum in alieno quærere nõ licet, *l. cuncti 3. C. de metall.* 118 e non apparentem quærere aliud & lapidicinas apparentes, *l. nemo 1. C. de theſau.* C.25 h

Tignum alienũ iungens ſuis ædibus quibus actionibus tenetur, *l. lex 1. ff. de tigno iuncto.* N.1323 h iniungẽs tenetur quinque actionibus, *l. ſed ſi 2. ff. de tigno iuncto.* N.1324

Tigna iuncta ædibus ſolui non debens ne vrbs nimium deformetur, *l. gemma 6. ff. ad exhib.* V.1182 c

Timere vile eſt, *l. nulli 2. C. de agent. in reb.* 254 u

Timor iuſtus excuſat quãuis damnum non cõtingat, *l. habitatores 27. §. 1. iterum, tit. locati conduct.* V.1866 k

¶Vanus non excuſat, *tit. de pace tenen. 53. §. 3. item.* F.120 a

Timiditas in ſeruo, audacia in libero, *cap. 1. vnam, tit. 7. de non alien. aut permut.* A.65 r

Tironi & in nouo negotio nõ ſatis perito parcitur, *l. deſertorem 3. ff. de re milit.* N.1681 d

Tirones quo loco in ſcholis, *l. tyrones 2. C. de tyron.* 297 p

Titubare quis dicatur, *l. pro dubietate 21. tit. de cond. indeb.* C.726 a

Titulus vario modo in iure ſumitur, *l. non eſt 9. tit. fam. erciſ.* C.663 varia ſignificata habet, *Nou. 131 ti. 14 de eccleſiaſt.* A.575 pro cauſa poſſeſſionis, *ff. pro emp.* N.489 *l. cum hæredes 10. ff. ſi pars hæred. pet.* V.817 nomine, *l. prædiis 91. ff. de leg. 3. & fideic.* I.1066 ſ titulo interdum non habetur, *l. nec vllam 13. ff. de hæred pet.* V.755 e

Titulus diuiſionis eſt ſufficiẽs ad præſcribendũ, *l. diuiſionẽ 1. tit. comm. vtriuſq.* C.678 l

¶Emptionis pro non titulo habetur in eo qui ſciens emit à furioſo, *l. nec vllam 13. ff. de hær. pet.* V.756 h ¶Iuſtus regulariter excuſat à fructib. percipiendis, *l. ſi fundum 17. tit. de rei vind.* C.635 d ¶Habitus à iudẽte an præſtet cauſam præſcribendi, *l. ſi quis 8. ff. pro empto.* N.501 p in præſcriptionib. ſignificat cauſam habilẽ ad dominij tranſlationẽ, *l. non eſt 9. tit. fam. erci.* C.663. in præſcriptionibus eſt neceſſarius, *l. fœnus 12. ti fam. erci.* C.670. o impropriè dicitur pro modificatione quadam, *l. cogi 11. titu. de pet. hæred.* C.623 accipitur pro tractatu vel rubrica, *l. bene 1. ff. de reb. cred. &c.* 1235 e excuſare ſolet à fructuũ qui percipi potuerunt reſtitutione, *l. ait prætor 10. §. 20. ff. quæ in fraud. cred.* N.616 ſ an & quomodo excuſet à percipiendis. *l. quod in 1. ff. de fid. & iure haſtæ fiſca.* C.11 d ex alio naſci poteſt, *l. ſi ego 6. ff. de pub. in rem act.* V.874 c præſumitur ex temporis diuturnitate, *l. Scæuola 6. ff. de aqua plu. arcen.* N.134 g non excludit rei vindicationem, quia dominiũ præualet, *l. Pomponius 8. ff. de rei vind.* V.828 h non habetur in partu, *l. ſi quod 73. ff. de leg. & fideicom.* I.923 *l. poſt 13. tit. de furt.* C.1278. o pro ſoluto generalior eſt aliis, *ff. pro ſuo.* N.514 pro ſuo concurrit cum titulo pro ſoluto, *l. hominem 3. ff. pro ſuo.* N.515 non eſt determinatus, *l. pro ſuo, ff. pro ſuo.* N.514 ſ aliis titulis adhæret, *l. ſi ancillam 4. ff. pro ſuo.* N.516 ſ ſtrictè, largius, & largiſſimè ſumitur, *ff. pro ſuo.* N.514

Tituli generales ſunt in Pandectis. *ff. de iuriſdict. omn. iud.* V.163. alij vniuerſales, alij ſingulares, *leg. ſi dominium 47 ff. de furtis.* N.1295 c de capite minutis, & quod cum eo qui in aliena poteſtate eſt differentia, *l. pertinet 2. §. 2. ff. de cap min.* V.585 q quidam iuris à primis verbis edictorum incipiunt, *ff. de eo quod met. cauſ.* V.477 iuris ad publicum qui referendi, *ff. lib. 1. tit. 1. l. 1. §. 2* e

Titulum nõ habet qui poſſidet pro hærede, vel poſſeſſore, *l. ait prætor 1. ff. quor. bon.* N.632 q pro inſcriptione, *l. animaduertimus 1. tit. de bo. qui pot.* C.390 i ex curſu longi temporis non præſumitur, *l. cum quidem 17. §. 1. diuus, tit. de vſur.* V.2051 a habere videtur qui errorem iuſtum habuit, *l. pro legato 9. ff. pro legato.* N.512 m actionis an verò debiti cauſam reſpici oporteat, *l. tutor 69 ff. de fideiuſ.* N.1107 e allegare ſufficit, *c. 3. cum, tit. 2. de non alig. ſecundo nub.* A.27 q

Titulorum alij lucratiui, alij non lucratiui, *l. diuus 16. §. 7. idem, ff. de hæred. pet.* V.763 r

Titulus requiritur in vſucapione, *l. eum qui 23. §. 1. ff. de vſucap.* N.469 i

Typographi & impreſſores, ſeu librarij vendentes libros corruptos, & inutiles, qua actione teneantur, *l. Iubes 1. §. 1. aiunt ædiles, ff. de ædil. edict.* V.1958 m

Toga pro togato, *l. iiſdem 7. tit. de aduoc. diuerſ. reg.* C.349 a

Toleratur plerumq; iniquitas, *l. damni 18. §. 10. ff. de dam. inf.* N.72 a

Tollere quis interdum is dicitur, *l. 27. ſi furtum, §. 20 ſed, tit. 11. ad l. Aqui.* V.1075 a pro deſtruere, *ff. lib. 39. tit. 3. l. 1. §. 2* f pecuniam iuſſus vtrum mutuam accipiat, *l. ſi quis 4. ff. de reb. cre. &c.* N.1259

Tolli non poteſt, quod neque re, neque ſpe eſt, *l. nam etſi 5. ff. de inoff. tep. & irr. fact. teſt.* I.425 k

Tormenta inchoanda à ſuſpectis, *l. defenſionis 7. Co. de iure fiſc.* C.5 f

Tormentis aduocati intereſſe non debent, *l. cuſtodiæ 11. ff. de publ. iud.* N.1416

Torneamenta vt & ludi noxij prohibentur, *l. non ludimus 1. C. de ſpectac.* 156 x

Torqueri vti poſſit is cui fideicõmiſſaria libertas relicta eſt, *l. is cui 19. ff. de quæſt.* N.1546 y poſſunt etiam homines liberi, *l. nam ſalutẽ 3. ff. de off. præf. vig.* V.123 liber homo poteſt in cauſa ciuili quoties vacillat in teſtimonio, *l. ex libero 15. ff. de quæſt.* N.1544 i principalis reus poteſt vt indicet ſocios, *l. etſi 6. ff. de SC. Sila. & Clau.* I.729 a hæreditarij ſerui poſſunt quoties de falſo teſte agitur, *l. patre 6. §. 1. cũ de, ff. de quæſt.* N.1541 d ſeruus collegij non in ipſum collegiũ poteſt, ſed in ſingulas perſonas collegij, *l. cõſtitutionum 2. ff. de quæſt.* N.1540 h & quo caſu poſſit ſeruus communis in vnum dominorum, *l. conſtitutione 3. ff. de quæſt.* N.1540 vtrum ſeruus poſſit contra dominum in cauſa pecuniaria, *l. diuus 9 ff. de quæſt.* N.1542 l poteſt ſeruus communis pro vno domino aduerſus alium dominum, *l. extraneo 17 ff. de quæſt.* N.1544 quis ſeruus poteſt vt ſocios, & correos criminis patefaciat, *l. ad exhibendum 19. ff. ad exhib.* V.1190 durius ſolent ſerui quàm liberi, *l. propter 21. ff. de SC. Sila. & Clau.* I.734. o an & quando ſoleat ſtatuliber, *l. ſtatuliber 14. ff. de quæſt.* N.1543 h in ſeipſum quis poteſt, *l. in interdicto 6. ff. de vi & vi arm.* N.687 e mandator is iudicandi cauſa, *l. etſi 6. ff. de SC. Sila. & Clau.* I.729 a in ſocio criminalis, *l. 23. inde. §. 1. Iulianus, tit. 11 ff. ad l. Aquil.* V.1068 non debent decuriones. *l. leges 2. C. de decur. vrb. Romæ.* 139 b impubes non poteſt, vt aliquis ex eius teſtimonio damnetur, *l. ex libero 15. ff. de quæſtio.* N.1544 k ne quidem ſeruus debet, niſi præcedentibus iudiciis, *l. quæſtionis 20. ff. ad exhib.* V.1190 quis non poteſt nõ præcedentibus iudiciis, *l. primus 17. ff. de ſenatuſconſul. Silan. & Claud.* I.733 b

Torrens propriè qui hyeme fuit, *ff. lib. 39. tit. 3. l. 2. §. 9* t

Totum p omni, *l. ſi debitori 47. §. 1. ſi filius, ff. de fideiuſ.* N.1095 k *ff. proœm. in Gl. 1. pag. 43* integrale quid, *l. rerum 30. ff. de vſucap.* N.422 x aut nihil faciẽdum, *l. duob. 30. ff. de lib. cauſ.* N.345 h à quo poſſumus petere ab eodẽ & partẽ tantum petere poſſumus, *l. ſed ſi 4. ff. quod cum eo.* V.1491 a deponens partes deponit, *l. depoſi. um 1. ff. depoſiti.* V.1612 k

Toto tradito pars tradita intelligitur, *tit. 51. de capitan.* F.95 b interdum priuatus qui in parte peccat, *l. hæres 110. ff. de lega. & fideic.* I.849 æſtimato pars æſtimata intelligitur, *l. ſi probatum 2. tit. comm. diuid.* C.676

Totius quod ad totũ quæ ratio eſt ea partis eſt ad partem, *l. ait l hæredem 14. ff. mandat.* V.1646 y partis ad partẽ *l. ait 16. ff. de iure fiſc.* N.1638 ſ ad partem non eſt eadem ſemper ratio *l. antiqui 3 ff. ſi pars hæred. pet.* V.813 *l. iuriſgentium 7. §. 6. ff. de pactis.* V.205 ſ & partis proportio eſt, *l. ſi quis 12. ff. de ſtatulib.* N.295 a ad totum, idem partis eſt quod ad partem *l. ſed etſi quis 4. §. 5. ff. ſi quis cautio.* V.227 b *l. ſed etſi 4 ff. de authoritate.* I.224 q ad partem non ſemper eſt eadem ratio, *l. ſed etſi 25. §. 15. ff. de hæred. pet.* V.785 q

Totius vbis iuriſdictionem & regularitatem in aliquo eſſe & requieſcere differunt, *tit. quom. in leſ. maieſt.* F.131 i ad partem, generis ad ſpeciem, certi ad incertum nõ eadem ſemper eſt ratio, *l. Sticho 40. §. 2. ff. de ſtatulib.* N.311 a

Trabea quid, *l. antiquitus 1. C. de conſ.* 227 m *Nouel. 105. tit. 4. de conſul. c. 2. ſi autem, §. 2. aliorum.* A.465 l

Tradere donatum à ſe feudũ videtur, qui patitur donatarium in eo ædificare, *l. pure 5. ff. de dol. mali & met. excep.* N.869 f prohibitus tradendo nihil agit, *l. qua ratione 9. §. 4. ff. de adqu. rer. dom.* N.368 ſ venditor emptori rem videtur eo ipſo, *l. ſed hic 2. ff. de reb. eorum qui ſub tut.* I.340 m nolle poſſidere & deſerere differunt, *l. pro emptore 2. §. 15. ff. pro emptore.* N.495 a

Traditur & oritur pro iam tradito & orto, *l. in rem 80. ff. de rei vind.* V.866

Tradi domino rei videtur cùm alij traditur eius volũtate, *l. Marcellus 1. tit. de excep. rei vend.* V.2037 h res videtur per patientiam, *l. ſi à Titio 2. tit. de except. rei vend.* V.2037 k rem ſtipulatus an etiam fructus ſibi tradi ſtipuletur, *leg. ſi ſi puleam 4. tit. de vſur.* V.2043 e propriè non poſſunt ea quæ incorporalia, *l. pluribus 140. §. 2. eiſ. ff. de verb. oblig.* N.1093 x

Traditio cauſa dominij adquirẽdi eſt, at nõ ipſa adquiſitro, *l. vſucapio 3 ff. de vſuc.* N.452 quibus caſibus neceſſaria non ſit, *l. Celſus 27. ff. de vſucap.* N.470 q

¶Vera non eſt in quaſi poſſeſſione, *tit.2.quid ſit inuell.§.1.ſi vero*.F.34.d inſtrumēti vim habet ceſſionis & mādati directorum, *l.ſi dotali 48.ff.ſolut.matr*.I.54 ſimul ex eodem momento an fieri poſſit, *l.ſi quis 6.ff.comm.pred*.V.1016 y

Traditione rem amittimus, *l.id tempus 14.ff.de vſucapio*.N.463 c rei dominium transfertur, *l.ait prætor 20.ff.de priuil.cred*.N.587 b facta à vero domino, ſtatim tranſit dominium in accipientem, *l.pro donato 1.ff.pro donato*.N.506 k ſemel facta quis liberatur actione ex empto, *l.ab emptione 58.ff.de pact*.V.309 i vel quaſi dominiū vt transferatur quæ neceſſaria ſint, *l.traditionib.20.tit.de pact*.C.306

Traditione probata præſumitur is cui res tradita eſt rem poſſidere, *l.ita vt 16.ff.commod*.V.1417 b

Traditionis & liberationis ſimilitudo, *l.de tutela 7.tit.de in integr*.C.422 g

Tradendi promiſſio factum continet non proprietatem, *l.ſi rem 28.ff.de verb.oblig*.N.934 f

Traditum nō intelligitur quod poteſt auocari, *l.datio 3.§.1.ſi emptor, tit.de act.emp*.V.1805 a

Trahere pro prolongare, *l.negotiorum 64.ff.de re iud*.N.554

Tramites *ff.proem.pag.43*

Trans mare, *l.proponebatur 76.ff.de iud*.V.713 b

Transfuga quis, *l.transfugam 51.ff.de adqu.rer.dom*.N.290 c *l.item ei 14.ff.ex quib.cau.maio*.V.594 r *titu.2.qui ſiat rebelles*.E.162 l an tutor & ciuis Romanus eſſe deſinat, *l.ſi adrogati 14.ff.de tutel*.I.119 c

Tranſigere eſt obligationē tollere, *l.huius edicti 1.§.3.ff.de pact*.V.255 h ¶Ægrotus vt teſtari poteſt, *l.fine 28.ti.de tranſact*.C.329 propriè dicitur is qui agit non qui excipit, *l.cum 2.tit.de tranſact*.C.315 a idem quod recedere à lite, *l.eius rei 46.ff.de rei vind*.V.852 q bona fide poteſt tutor de re pupilli, *l.Lucius 46.ff.de admin.& pericul.tut*.I.206 b aut potius gratuitò remittere debitum liquidum vſurariū, vel alias improbè adminiſtrator rei alienæ non poteſt, *l.præſes 12.titul.de tranſ*.C.321 f de alimentis ſibi relictis ſeruus nō poteſt, *l.cum hi 8.§.7.ff.de tranſ*.V.318 r de quib.criminib.liceat, *l.accuſationis 10.tit.de his quæ vi metúve*.C.422 m nō licet de crimine nō inferēte pœnā ſanguinis, *l.ait prætor 3.§.3.vnde Marcellus, ff.de iniuri*.V.1273 c an & quatenus de adulterio liceat, *l.tranſigere 28.tit.de tranſ*.C.325 a de adulterio an & quomodo liceat, *No.117.tit.18.vt liceat matri & auiæ, c.15.his quoq*.A.509 i nō licet de crimine nō ingerēte pœnā ſanguinis, *l.ſi vnus 27.§.4.ff.de pac*.V.288 r vel paciſci inuitus vtrū quis cogi poſſit à iudice, *No.124.ti.7.de litig.c.8.quia vero*.A.561 e de crimine capitali poteſt ingerente pœnam ſanguinis, *l.in eum 1.§.3.ff.de calum*.V.468 e licet in condictione furtiua, *l.prætoris 1.ff.de his qui not.infa*.V.338 k de infamia litigator nō poteſt, iudex poteſt, *l.ſi Poſſidonium 4.ti.ex quib.cau.infa.irrog*.C.364 q licet de raptu, *l.qui cœtu 5.§.2.qui vacantem, ff.ad l.Iul.de vi pub*.N.1477 p, *l.ſi quis 3.tit.de fideic.lib*.C.1599 g, *l.tranſigere 18.tit.de tranſact*.315 a de rebus aduenticiis filij in poteſtate poſiti pater poteſt, *l.de re 10 ff.de tranſactio*.V.324.o de re aliena & rem alienam habere licitè promittens, non eodem modo obligantur, *l.ſtipulatio 39.ff.de verb.oblig*.N.941 de re pupilli ſui tutor poteſt, *l.contra 28.§.1.ff.de pact*.V.291 de re certa minor non poteſt, *l.alio iure 4 ti.de mili.iur*.C.1222 animo donandi minor non poteſt, *l.tutores 39.ff.de admin.& peric.tut*.I.196 t nemo inuitus cogitur, *tit.de pace Conſtantiæ*.E.185 c videtur qui intrat in litem, *l.eius rei 46.ff.de rei vind*.V.852 r minor curatorem non habens poteſt, licèt reſtituatur, *l.tutores 39.ff.de adminiſtr.& peric.tut*.I.196 t minor curatorem habens eo auctore poteſt, *l.tutores 39.ff.de admin.& peric.tu*.I.196 t poteſt procurator & generalem, & liberā habens poteſtatem concedendi, *l.ſi procurator 10.tit.de procu*.C.375 g procurator habens ſpeciale mandatum, vel liberam adminiſtrationem, *l.in eum 1 § 3.ff.de calum*.V.467 e tutor poteſt, atque ita nocere pupillo, *l.factum 197.ff.de reg iur* N.1911 f at non liquidum debitum remittere, *l.interdum 56.§.4.qui, ff.de fur*.N.1307 f

Tranſigēdo frater fratri obeſſe non poteſt, ſibi poteſt, *l.qui cum 9.ff.de tranſact*.V.323 b

Tranſigi nō poteſt ſuper re iudicata, etiā per Aquilianam ſtipulationem, *l.eleganter 23.de cond.indeb*.V.1336 h, *l.tutoris 15.ff.de pact*.V.274 f ſuper ſcientia & re iudicata non poteſt, ne quidem per Aquilianam acceptilationem, *l.ſi cauſa 32.ti.de tranſact*.C.333 i ſuper falſo expreſſè vel tacitè non poteſt, *l.iubemus 43.ti.de tranſact*.C.340 g

Tranſactio propriè dicit, quæ eſt de re dubia, & incerta, *l.fideicommiſſo 11.ti.de tranſact*.C.320.o licèt ſit contractus ſtricti iuris, dolus tamen agentis dans cauſam contractui reddit eam nullam, *l.in ſumma 65.§.1.& quidem, ff.de cond.indeb*.V.1365

¶Modus tollendæ obligationis, *l.huius edicti 1.§.3.ff.de pact*.V.255 h pactum eſt, *ff.de pact*.V.254 impropriè dicitur de re nō dubia, *l.eius rei 46.ff.de rei vind*.V.852 q pacti ſpecies, *ff.de pac*.V.254 ſententiæ finem imponit litibus, *l.errorem 1.Tit.de erro.calc*.C.341 b

Tranſactio ambitioſa reſcindi pōt, *l.præſes 12.ti.de tranſa*.C.321 f ¶Cuiuſuis adminiſtratoris gratioſa reſcindi poteſt, *l.præſes 12.ti.de tranſac*.C.321 f ¶De re certa fit diuerſis reſpectibus, *l.ſi ita 45.ff.de leg.& fideic*.I.894 f ¶De rebus teſtamēto cōprehenſis non valet, ante tabulas teſtamēti apertas, *l.cum 13.titu.de reb.cred*.C.710 r de priuato delicto ne quidē valet intra ipſos tranſigentes, *l.Tranſigere 18.ti.de tranſa*.C.325 c ¶Generalis reſtringitur ad ea tantū de quibus erat cōtrouerſia, *l.emptor 47.§.1.ff.de pact*.V.303 m interpoſita poſt petitionē ſpecialē, non nocet niſi inſpectione petita, *l.ſub 19.ti.de tranſ*.C.331 f non porrigitur ad codicillos poſtea repertos, *l.impera 3.§.1.ff.de tranſ*.V.313 facta poſt petitionē generalē omnibus nocet, *l.ſub 19.ti.de tranſ*.C.331 non ſemper extēditur ad omnes cōtrouerſias, *l.ſi de certa re 31.tit.de tranſact*.C.332 i ad generalē petitionē facta, nocet in omnibus, *l.ago 3.ti.de tranſa*.C.316 r ¶Iurata an poſſit reſcindi, *l.ſi minor 1.ti.ſi aduer.vend*.C.433 q ¶Minoris ſuper re quæ poteſt alienari ſine decreto, *l.cum 1.ti ſi aduerſ.tranſact*.C.439 b ¶Nuda actionem non parit niſi duobus caſibus, *l.fine 28.ti.de tranſ*.C.330.o ipſo iure nulla eſt dolo ei dante cauſam, *l.de tutela 7, ti.de in integ*.C.421 g ¶Scripta prætextu amiſſæ ſcripturæ non reſcinditur, *l.cum 5.titu.de tranſact*.C.317 d loco ſolutionis, *l.venditor 17.ff.de tranſact*.V.317 c ¶Specialis poſt petitionē ſpecialē facta trāſactionē ſpeciei non egreditur, *l.tres fratres 35.ff.de pact*.V.295 e ſuper iudicato an valeat, *l.iuriſgentium 7.§.13.ff.de pact*.V.268 q ¶Vnius ex tutoribus an proſit alij, *l.neque 3.tit.de tranſactio*.C.314 x quibus in delictis prohibita, *l.32.§.Iulianus 6.ff.de recep.arb*.V.650 d an ſit facio vt des, *l.naturalis 5.ti.de præſcrip.verb*.V.1892 d impropriè dicitur de rebus certis, *leg.cum hi 8.ff.de tranſact*.V.317 b par rei iudicatæ in litibus decidendis & parienda exceptione, *l.non 10.ti.de tranſact*.C.327 a de alimentis præteritis ſine prætore an etiam prætori quidem non tamen cauſa recognita non valet, *l.de alimentis 8.ti.de tranſact*.C.319 b malæ fidei inita reſcinditur actione de dolo, *l.de fideicommiſſo 11.ti.de tranſact*.C.320 an ad ignorata extēdatur, *l.tres fratres 35.ff de pactis*.V.295 f an & quando poſſit fieri ſuper crimine falſi, *l.tranſigere 18.tit.de tranſact*.C.326 d ante vel poſt litem conteſtatam fieri poteſt, *l.eleganter 23.de cond.indeb*.V.1336

¶Facta cum putatiuo hærede neque nocet neq; prodeſt vero hæredi, *l.imperatores 3.§.2.ff.de tranſac*.V.314 k ſpe tacita futuræ ſucceſſionis cum putares Titium te facturum hæredem valet, *l.ſi maiores 15.tit.de tranſ*.C.329 g

¶Facta à tutore non poteſt reſcindi à pupillo aduerſa parte inuita, *l.pupilli 96.§.1.cum pupilla, ff.de ſolu*.N.1193

¶Facta non inſpectis verbis codicilli an valeat, *l.de his, ff.de tranſact*.V.315 c ¶Facta à minore in re ſeu de re alienari non poteſt, *l.ſi ex ti.ſi aduerſ.tranſact*.C.439 c

Tranſactio fit ſemper de re dubia, *l.qui tranſigit 1.ff.de tranſact*.V.312 ¶Fit vel per Aquilianā ſtipulationē vel ſine ea, *l.tranſactio 2.ff.de tranſ*.V.312 h ¶Fit alia ſimpliciter, alia per Aquilianam ſtipulationē *l.ſi cauſa 32.ti.de tranſa*.C.333 i ſtricti iuris eſt, *l.ſub 19.ti.de tranſact*.C.326 l

¶Impedit ſoluti repetitionē, *l.ſi non 16.§.12.libertus, de condic.indeb*.V.1341 f ſine ſcriptura probari poteſt, *l.cum 6.ti.de tranſ*.C.317 e ¶Retractari poteſt prætextu codicillorum *l.imperatores 3 §.1.ff.de tranſact*.V.319 e ¶Retractari regulariter non poteſt, *l.ſub 19.ti.de tranſact*.C.316 e

¶An reuocetur propter errorē calculi, *l.errorem 1.tit.de errore calc*.C.341 t vtriuſq; partis conſenſu reſolui poteſt, *l.eleganter 23.de cond indeb*.V.1335 c

Tranſactio extranei dolo facta an valeat, *l.qui cū 9.§.2.ff.de tranſa*.V.313 e ¶Extra ius facta valet & præiudicat, *l.toties 1.§.1.interrogatoriis, ff.de inter.act*.V.1192 f

¶Contra ius valet & præiudicat, *l.quoniam 5.ff.de his qui not.inf*.V.344 k doloſè inita ſuper dolo an valeat, *l.odioſus 1.tit.de plus peti*.C.547 h per dolum facta ſuper dolo valet, *l.actione 4.ti.de tranſact*.C.317 b

¶Facta ab adulto curatorē habente an & quomodo valeat, *cum 1.ti.ſi aduerſ.tranſact*.C.439 b non poteſt fieri, niſi cognitis verbis teſtamenti, *l.cum 13.tit.de rebus creditis*.C.710 f ſine cauſa, *Nouell.123.tit.6.de ſanctiſſim.epiſcop.cap.20.vt autem*.A.541 b ſuper vna re facta non porrigitur ad aliam, *l.ſi de certa 31.titu.de tranſact*.C.332 non præiudicat extra ius facta, *l.cum ſcimus 25.C.de agric.& cenſ*.180.k non retractatur ob inſtrumenta de nouo reperta ſicut iuramentum, *l.admonendi 31.ff.de iureiu*.V.1203 b

¶Inter ſeruum & dominum non valet, *titu.de pace Conſtantiæ*.E.198 c

Tranſactionis definitio, *ff.de tranſact*.V.312

¶Reſtitutio datur minori, *l.cum hi 8.§.24.ff.de tranſ.* V.322 q & pacti cauſa donandi differentia, *l.contra 28.§.1.ff.de pact.* V.291 inuētæ vt liberemur à debito, *l.quid ergo 13.§.7.ff.de his qui no. infa.* V.351 f bona fide initæ cauſa, poteſt minor tutores liberare, at nō eis donare, *l.tutores 39.ff.de admin.& peric.tut.* I.196 t cauſa datū nō repetitur, *l.nec 23.tit.de tranſa.* C.328 y ſolutum à putatiuo herede, verus heres repetere non poteſt, *l.nec 23.tit.de tranſac.* C.328 y & pacti facio vt des differentia, *l.ſiue 28.tit.de tranſact.* C.330.o & rei iudicatæ differentia, *l.non 20.tit.de tranſact.* C.327 c ſpecies compromiſſum, *l.32.§.Iulianus 6.ff.de recep.arb.* V.650 q

Tranſactionem oppugnare non quidem intra certum tempus licet, *l.quamuis 39.tit.de tranſ.* C.336 k matris ſtatus liberorum non læditur, *l.tranſactione 26.tit.de tranſact.* C.329 h hoc eſt, aliquo accepto ſe ſeruum vel adſcriptitium facere nemo poteſt, *l.iubemus 43.tit.de tranſact.* C.340 n

Tranſactione vnius ius publicum vel priuatū alterius qui non trāſigit, lædi nō poteſt, *l.Imperatores 7 ff.de tranſ.* V.313 a ſi actio fuit ſublata ipſo iure puta per acceptilationē trāſactionem impugnat pœnā ſoluit & reſtituit accepta, *l.cū 17.tit.de trāſ.* C.324 q lis terminatur *l.acta 45.ff.de re iud.* N.545 d

Tranſactiones non fiunt gratuito, ſed aliquo dato, *l.neque 1.ti.de tranſact.* C.314 t criminum permiſſæ valent in præiudicium tranſigentis ſolum, *l.tranſigere 18.tit.de tranſact.* C.325 a

Tranſitorio ſtudio vti quid, *Auth.col.6.Nouell.80.tit.9.de quæſt.cap.5.ſi vero.* C.369 t

Tranſire à iudicibus compromiſſariis, *l.iudices ordinarios, ff.de iud.* V.671

Tranſlatio poſſeſſionis mendacij cauſa facta, quo iure petatur, *c.10.illud,col.3.Nou.18.ti.5.de triente & ſemiſſe.* A.354 o in aliam ſpeciem an extinguat legatum, *l.Seia 6.ff.de auro & argen.leg.* I.125 p fit cum ſuo onere, *l.Gaio 13 ff.de alim.vel cib.leg.* I.1238 d

Tranſmarinæ partes, *Auth.col.6.Nou.80.ti.9.de quæſt.c.4.ſi vero* 369 q

Tranſmittere hereditatē ſuus nō poteſt ſi ante deceſſerit, quàm adierit, *l.ſi de poſſeſſione 1.ff.ſi mulier ventris nomine.* I.109 c

Tranſmittitur ad liberos querela competens, vel quæ ſperatur competere, *l.ſi quis 34.tit.de inof.teſt.* C.601

Tranſmitti non poteſt bonorum poſſeſſio non agnita, *l.ſi is 7.ff.ratam rem haberi & de ratihabitio.* N.1248 u ad heredem operæ non ſolent, *l.ſi non 26.§.13.ſi decem, ff.de condictione indebiti.* V.1343 m

Tranſmiſſio quo tempore fiat, *l.libertis 18.ff.de alim.vel cib.leg.* I.1247 p

Tranſducere pro ad primū locum reducere, *l.ſi duo 3.§.item videamus, ff.uti poſſid.* N.698 h

Tranſigens cum curatore in dubio tranſegiſſe cum eo videtur de dolo, & eum liberaſſe doli actione, *l.actione 4.tit.de tranſa.* C.317 b

Tranſigens in delictis pro confeſſo habetur, *l.tranſigere 18.tit.de tranſact.* C.325 c

Tranſigere in priuatis delictis non licet, paciſci licet, *l.tranſigere 18.tit.de tranſact.* C.325 c

Tranſigens poſt appellationem renuntiaſſe appellationi intelligitur, *l.tale pactum 40.§.1.ff.de pact.* V.208 g

¶De crimine capitali ingerēte pœnam ſanguinis accuſatus pro confeſſo habetur, *l.in eum 3.§.3.ff.de calum.* V.468 e

Transferre ex vno in aliū locum cadauer, an & quando liceat, *l.ſi quis 40.ff.de reli.& ſump.fu.* V.1230 p, quis an poſſit quod ſuum non eſt, *l.quod 63.ff.de vſufructu.* V.917 k impropriè quis dicatur, *l.ſi is 14.ff.de interrogat.actio.* V.1104 n

Transferri poteſt dominium ſub conditione, *l.ſi cum 2.de donat.* N.153 l iuriſdictio quæ & quo ſenſu dicatur poſſe, *l.quæcunque 1.§.1.ff.de offi.eius cui.* V.155 i poſſeſſio ſub conditione, *l.ſi cum 2.§.5.ff.de dona.* N.152 l pro vendere, *ff.lib.39.tit.2 l.48.*B

Tranſmittendæ hæreditati neceſſaria, *l.per banc,ti.de his qui ante aper.tab.* C.1509 e

Tranſmittit heres ſuus hereditatem non aditam ad quoſcunq; heredes etiam extraneos, *l.non pro numero 1.ti.ad ſenatuſc.Orfic.* C.1526 e

Tranſuerſarium quiddā pro caſu fortuito, *l.habitatores 27.ti.locati conduct.* V.1855 b

Tranſiri poteſt vado flumen, *l.ſi prius 17.§.2.ff.de aqua pluu.arc.* N.130 t ¶Poto, *l.ſi prius 17.§.2.ff.de aqua plu.arc.* N.130 t

Tranſcribere pro vendere, *l.41.ff.de legat.& fideicommiſſ.* I.1017 g

Tranſuectio arborum fit publico nō priuatorum ſumptu, *l.nullus 7.Cod.de fabricenſ.* 136 x armorum quemadmodum fieri oporteat, *l.nullus 7.Cod.de fabricenſ.* 136

Tranſitoriè pro negligēter, *Nou.79.ti.1.quib.mod.na.effic.ſui.cap.1.palam.* A.400 y

Tranſcribere pro eodem pretio rem vēditam reſtituere, *l.ſi vir 12.ti.de praſcrip.verb.* V.1894

Tractatores ſunt qui antea chartularij dicti ſunt & apocarij, *l.præcepit 3 C.de can.largi.* 40 h

Trebellianam ex teſtamento militis non retinet, qui eius hereditatem reſtituit, *l.ſi à milite 19 ff.de mili.teſt.* I.608.o

Trebellianum SC. *l.ſed ſi 28.ff.de iud.* V.689 a

Trebellianicam non deducit, qui coactus adiit hereditatem *l.ſi ita 19 ff.de cond.inſt.* I.582 l

Trebellianica exceptio, *l.ſed etſi 28.§.1.contra,ff.de iudic.* V.689 h nō poteſt prohiberi per teſtatorem in liberis primi gradus, *l.iubemus 6.tit.ad ſenatuſ.Trebel.* C.1485

Trebellianicæ reſtitutio non poteſt fieri ſolo animo, *l.per curatorem 9.ff.de adq.vel omit.hered.* I.684 m

Trebelliano ſenatuſconſulto locus eſt etiam in fideicommiſſis ab inteſtato relictis, *l.filij 16.ti.fam.ercis.* C 662 a

Tres iudices, *l.cum prætor 12.ff.de ind.* V.679 *l.non videtur 33.ff.de iud.* V.692

Tria remedia ex hoc edicto pupillo competunt, *l.eum 1.ff.quod falſo tutore.* I.328 g

Trium vicem an quis ſuſtinere poſſit, *l.apud 1.ff.de manum.vind.* N.204 k officium quis ſubire poteſt, *l.an apud 5.ff.de manum vind.* N.205

Tribunali præeſſe qui dicantur, *l.ſi ſe 1.ff.de iudic.* V.671 e pro dignitate, *l.ſi ſe 1.ff.de ind.* V.671 e & conſiſtorium differunt *cap.3.illud etiam, de appel.* A.209 g

Tribunali qui præeſt merum imperium habet, *l.ſi ſe 1.ff.de iudic.* V.672 e

Tribunus militum quis, *l.quod ait 2.ff.de his qui not.infam.* V.340 h

Tribuni licèt præſint militibus, non tamen ſunt milites, *l.quod conſtitutam 21.ff.de mili.teſt.* I.601 h

Tribunus & annona in quibus conſiſtunt, *C.de annon.25.* non eſt ſordidum munus, *l.maximarum 12.C.de excuſ.muner.* 91 c

Tributi ceſſatione res in fiſcum committitur, *l.ſuſceptores 1.C.de ſuſcept.* 113 c

Tributa etiam preterita ſequuntur poſſeſſorem, *l.as quidem 1.C.de annon.* 26 r vt rerum onera cum ipſis rebus ambulant, *l.ſi diuina 8.C.de exact.trib.* 35 q exigere ad quos pertineat, *l.omnes 3.C.de annon.* C.17 b ¶Soluere omnes coguntur, *l.ad inferiorē 1.C.de apoch.pub.* 36 x quo tempore maximè ſoluantur, *No.128.ti.11.de collat.* A.567 b propter ſterilitatem remittuntur, *Nou.120.ti.3.de alien.c.7.hoc vero.* A.528 n præſtantur ab eccleſia rerum donatione acceptarū nomine, *No.120.ti.3.de alien.c.9.ſanctiſſimas.* A.530 f ſoluens pro alio ſine mandato negotiorum geſtorū, *l.ſi negotiis 16 ti.de neg.geſt.* C.401 c præteriti temporis non ſoluit qui poſſeſſionē à fiſco cōparatur, *l.quicunque 7.ff.de omni agr.deſer.* 191 k præſtantur ratione ſoli à poſſidentibus, *l.prætor 1.ff.de pūb.& vect.* N.136 t ſoluit etiam minor, *l.patrimonialis 2.C.de fund.patrim.* 202 q

Tributorum ſpecies, *C.de annon.25* cauſa paratam habet executionem, ideóque non fit ei compēſatio, *l.as quidem 1.Co.de annon.* 26 r debitor quando cōueniendus, *l.ducenarij 1.C.de exact.trib.* 11 h exactores qua cuſtodia teneri debeant, *l.nemo 2.C.de exact.tribu.* C.32 u quæ quantitas fuerit. *Cod.de annon.26.* onus ſequitur poſſeſſorem, *leg.inter debitorem 42.ff.de pactis.* V.300 canon interdum præſcribitur, *l.ſi qua 2.C.de fund.& ſalt.* 212 f

Tributoria actio vnde dicta, *l.ager 237.ff.de verb.ſignif.* N.1807 k locū non habet niſi vbi merx eſt peculiaris, *l.ſi ſeruum 6.ff.de exact.* V.1457 p an & quatenus dominus teneatur ex voluntate expreſſa vel tacita, *l.vtilitatem 1.§.18.ſed ex,ff.de exerc.act.* V.1453 l

Tributoriam vtrum inducat etiam patientia & tacita volūtas, vt expreſſa, *l.vtilitatem 1.§.18.ſed ex,ff.de exerc.act.* V.1453 l

Triens vſura centeſimæ vſuræ tertia pars eſt, *leg.quid 3.ff.de contrar.tut.* I.313 e

Tubulos quib. partes vicini torreātur an habere liceat, *l.quidam 13.ff.de ſer.vrb.præd.* V.982 n

Tuendi debitor defendere debet, ſiue petatur, ſiue excipiatur, *l.4.§.32.ſi à Titio, ff.de doli mali & met.excep.* N.867 u

Tumbæ dicuntur caſalia habentia munitionē, vtputa foſſata, *l.ſi legatum 5.ff.de oper.publ.* N.1776 n

Tumultus & ſcādali cauſa aliqua proponuntur & fiunt, quæ aliter non fierent, *l.diuus 14.ff.ad l.Cor.de ſica.* N.1486

Tunc particula extremitatem temporis denotat, *l.vxori 35.ff.de vſu & vſufr.* I.1126 q

Trebelliano vtrū teneat qui deſiſtit ab accuſatiōe ante ſententiā, *l.quæſiti 5.ff.ad SC.* N.1527 a

Turpilliani accuſatio non eſt publica, *l. ſpurij 6.ff.de decur. & fil. eor.* N.1733 i

Turpillianum ſenatuſconſultum an & quomodo publicum ſit, *l.accuſatorum 1 ff.ad SC.* N.1525 a

Turpis vitæ homo, *l.neque 2.C.de dignit.*222 f

Turpe & famoſum non idem, *l.nec 56.tit.pro ſocio.* V.1703 t

Turpis & turpiter factæ ſtipulationis ſimilitudo, *l.bon edicto 2.§.5.ff.de dolo.* V.505 c

Turpes actiones quæ famoſæ, vel quæ ex famoſa cauſa deſcendunt, *l.nec 56.tit.pro ſocio.* V.1703 t

Turpia de iure dicuntur impoſſibilia, *l.cum 34.ti.de tranſ.* C.334 u ¶Lucra heredibus etiam auferenda, *l.publica 14.ff.ad l.Iul.pec.* N.1517 i defuncti heredibus extorquẽtur, etiamſi ſint bonæ fidei poſſeſſores, *l.in heredem 5.ff.de calum.* V.469 e

¶Legata & fideicommiſſa non valent, *l.ſi quis 112.ff.de lega.& fideicom.* I.850 l

Turpium obligationũ nulla, vel ipſo iure naſcitur obligatio, *l.iuſiurandum 1.ff quar.rer.actio non datur.* N 877

Turpitudo, *l.cum prætor 12.§.2.non autem ff.de iud.* V 680 n

Turpitudinis cauſa quis actionem remittit, *No.131.ti.13.de eccleſiis.cap.7.ſi quis.* A.577 t

Turpitudine quis remouetur à dignitate *l.ſi quis 36.ff.de pign.* V.1442 t

Turpitudo adeſſe intelligitur, cum abeſt dignitas, *l.ſi debitor 80.ti.de iur.dot.* V.2152 k

Turpitudinem ſuam allegans non auditur, *l.tranſactione 30.tit.de tranſact.* C.332 g, *l.ob reſtituenda 6.ti.de cond.ob turp.* C.735. minor allegare poteſt ei qui cum turpiter fecit non alteri, *l.de tutela 7.tit.de in integ.* C.421 e

Tutela pro tutelæ adminiſtratione, *l.legitimos 5 ff.de legitim.tut.* I.144 e cur dicatur eſſe officium virile, *l.tutela 16.ff.de tutelis.* I.119.e pro cura, *l.qui 58.ff.de adminiſt.& pericul.tutor.* I.239 e defenſione, *l.hoc edictum 1.ff.de min 25.an.* V.530 n

Tutela corporis ſui cuiq; permiſſa, *tit.24.quæ ſuis prima conſ.* F.56. diuiſa à teſtatore, vel à iudice vnus tutor non tenetur pro altero, *l.ſi diuiſio 2.ti.de diuid.tut.* C.1220 i

¶Datiua adminiculo teſtamentaria excludit legitimã, quod aliàs per ſe facere non poteſt, *l.quem 1.tit.de teſtam.tut.* C.1159 b cedit legitimè, *l.ſi tutor 9 ff.de tut.& rat.* I.313 b

¶Teſtamentaria excludit legitimam, *l.quem 1.tit.de teſt.tut.* C.1159 b teſtamentaria legitimam & datiuam, *l.ſi quis 11.ff.de teſt.tu.* I.125 p omnes alias tutelas ſolet præcedere *l.ſi hereditas 10.ff.de teſt.tut.* I.123 a

Tutela adminiſtratur commodius ab vno, aut paucioribꝰ quàm à multis, *Nou.118.tit.1.de hered.ab inteſt.* A.515 b morte finitur, *l.tutores 39.ff.de admin.& peri.tut.* I.193 x origine iuris ciuilis, vt & directa tutelæ actio, *l.tutela 7.ff.de tutelis.* I.112 u relegatione non finitur, *l.ſi ſine 32.ff.de admin.& peric.tut.* I.187 d tantum finita cõtraria tutelæ datur, *l.non 4.ff.rem pup.vel adol.ſal.fore.* N.226 q prius deferenda matri, poſtea auiæ, *l.matris 2.tit.quando mulier tut.off.* C.1176 q munus eſt publicũ authoritate non vtilitate, *l.6.ff de excuſ.* I.159 c an & quomodo ſit publicum munus, *l.non tantum 17.ff.de excuſat.* I.285 c eſt triplex, *l.quem 1.tit.de teſta.tut.* C.1159 b ſuæ prolis non poteſt vxorem teſtamento priuare, *l.legitimos 5.ff.de legit.tut.* I.143. nõ tollitur capitis minutione, *l.legitimam 2.ff.de legitim tut* I.141 c non finitur relegatione, quod non procedit quando relegatio eſt perpetua, *l.ſi ſine 32.ff.de admin.& peric.tu.* I.186

¶Finita tutor pupillum admonere debet, vt petat ſibi curatorem, *l.ita autem 5.ff.de admin.& peric.tu.* I.164 x vel ab initio fungi non poteſt qui eſt debitor pupilli, *l.poteſt 8.ff.de author.* I.231 a

Tutelæ & negotiorũ actionis ſimilitudo, *l.38 ff.de nego.geſt.* V.457 c diſſimilitudo, *l.35.ff.de neg.geſt.* V.457 c, *l.nã & 11.§.1.ff.de negot.geſt.* V.441 a tres excuſant à quarta, *l.ſi quis tutor 60.ff.de rit.nup.* V.2121

Tutelę adminiſtratio quandoq; vni tantùm committitur, *l.illuſtribus 1.tit.de tut.vel cur.* C.1169 g

A tutelæ munere facilius ſe excuſat quis, quàm ſuſpectam repudiat *l.qui ſuſpectam 20 ff.de appel.* N.1598 b

Tutelæ actio quando detur *l.pro tutela 1.ff.de eo qui pro tu.vel cur.* I.325 d ¶Officium iniunctum detrectare nõ leuis culpa eſt, *l.tutores 39.ff.de admin.& peric.tu.* I.193 y actio inter conditiones & perſonales actiones numeratur, *l.tres 55.ff.de admin.& peric.tu.* I.214 l actione tenetur fini peculij pater ex tutela malè à filio adminiſtrata, *l.filius 12.ff.de tut.& rat.* I.315 f venit adminiſtratio cohærens tutelæ, *l.ſi tutor 13 ff.de tut.& rat.* I.315 i actio non naſcitur durante tutela, *l.ſi tutor 9.ff.de tut.& rat.* I.304 t triennio expirat non minore tempore, *l.maximè que 29 ff.de admin.& peric.tu.* I.184 m

¶Actiones directa & contraria perpetuæ, *l.quid 3.ff.de contra.tut.* I.323 u teneri poſſunt filij nõ modò emancipati, ſed & filiifam. in poteſtate poſiti, *l.niſi 4 ff.de tutel.& rat* I.313 vtili actione tenetur is qui non geſſit, *l.ita autem 5 ff.de adminiſtr.& peric.tu.* I 164 q agitur contra non gerentes, *l.non 4 ff.rem pup.vel adol.ſal.fore.* N.1226 x actio naſcitur tantum finita tutela, *l.ſi pupillus 9.ff.de noua.* N.1117 f & accuſatio non æquiparantur, *l.libertum, tit.de ſuſpect.* C.1204 t

¶Damnatus non ob culpam, ſed dolum fit infamis, *l prætoris 7.ff.de his qui not.inf.* V.338 m

¶Diuiſio iuriſdictionis & tutelæ ipſa datio mixti imperij, *l.inter 36.ff.de adm.& peri.tu.* I.189 b

¶Datio an poſſit delegari à præſide, *l.nec 8 ff.de tut.& cur.dat.* I.148 n ¶Diuiſio quo ſenſu dicatur non eſſe iuris, ſed iuriſdictionis, *l.inter 36.ff.de admin.& peric.tut.* I.189 b

¶Datio iure magiſtratus nõ competit, *l.quæcunque 1.ff.de offi.eius cui.* V.254 i demandari poteſt iuriſdictionẽ habenti, *l.quæcunq; 1.ff.de off.eius cui.* V.254 i ſumptus nõ tenetur ex ſuo patrimonio facere tutor, *l.6.ff.de excuſ.* I.259 d munus principaliter priuatã vtilitatẽ reſpicit, ſecundariò publicã, *l.ſicut 1.C.de mun.* 80 l onus quo caſu non ſedeat vbi ſit emolumẽtum hæreditatis, *l.quo tutela 74.ff de diuer.reg.iur.antiq.* N.1890 h vtili non directa cõuenitur, qui promiſit rem pupilli ſaluam fore, *l.non 4.ff rem pup vel adol ſal.fore.* N.1228 k tot eſſe intelliguntur quot res ſeu patrimonia ſeparata ſunt, *l.tutor 13. ff.de teſt tut.* I.129 e periculũ interdũ pertinet ad alios quàm ipſos tutores, *l.ſi quis tutor 60.§ 1.ſed ſi propter, ff.de rit.nup.* V.2121 tacitam conditionem admittit, at nõ expreſſam, *l.ei qui 17.ff.de tut.& cur.dat.ab his.* I.151 e teſtamẽtariæ dies non cedit à morte, *l.his qui 31.ff.de excuſ.* I.292.o ad hæredes non tranſeunt, *l.tutela 16.ff.de tutel.* I.119 f variantur ſeu plures eſſe cenſentur, *l.ſi ei qui 31.ff.de excuſ.* I.292 t

Tutelę agi non poteſt niſi ipſa actio tutelæ nata ſit, *l.niſi 4.ff.de tut.& rat.* I.311 d poteſt finita tutela, *l.ſi tutor 9.ff.de tut.& rat.* I 314 f

¶Agi non poteſt niſi finita tutela, *l.ſi mandato 45 ff.mandat.* V.1607 d, *l.niſi 4.ff.de tut.& rat.* I.311 a

¶Agi an & quando poſſit, *l.cum plures 12.ff.de admin.& peri.tut.* I.170 e *l.cum 1.ff.rem pup.vel adol.ſal.fore.* N.1224

Tutelam acceptam pauciſſimi deferere poſſunt *l nec ille 16.ff.de tut.& cur.dat.* I.151 t ¶Deponere quibus caſibus omnino liceat, *l.auram 11.§.2.ff.de min.25.ann.* V.548

¶Gerere, *l.hæres 19.§.1.ſi quis, ff.de iud.* V.684 f interdum quis cogitur eo loci, vbi domicilium nõ habet, *l.hæres 19.§.ſi quis, ff.de iud.* V.684 f tutor ante adminiſtrare non poteſt, *l.cum, ff.rem pup.vel adol.ſal.fore.* N.1224

¶Gerens ſeruus verè habetur tutor licèt non fuerit verè tutela, *l.ex facto 52.ff.de pecu.* V.1548 m gerere & tutori cõſilium dare poſſe differunt, *l.iure 26.ff.de teſt.tut.* I.130 l filij naturalis mater conſequitur, ſi nullus ei ſit datus tutor à patre, *l.naturali 7.ff de confir.tut.vel cur.* I.137 f vel curam mater & auia, licèt debitrices aut creditrices liberorum gerere poſſunt, *l.minorum, ff.qui dare tut.vel cur.poſſ.* C.1172 q ſumpta etiam adminiſtratione quãdoque deſerere licet, *l.tutores 2.ff.ſi tut.vel cur.fal.* C.1292.o

Tutor quaſi dominꝰ, *l.cum in 18.§.1.tutor, ff de appell.* N.1596 b à iudice ſub conditione dari nõ poteſt, licèt à teſtatore poſſit & cur, *l.quem 1.de teſtam.tut.* C.1158 i quando incipiat teneri pupillo, *l.etſi 8.de adminiſt.tut.vel cur.* C.1184 p eſſe poteſt etiã creditor pupilli, ſi modo creditor renunciet quod facere videtur, dum ipſam tutelam acceptet *Auth.minorum, ti.qui dare tut vel curat.poſſ.* C 1173 a cuſtodiam bonorum pupilli ſuorum cuſtodiæ præferre debet, *l.ſi vt certo 5.§.5.cuſtodiam, ff.commod.* V.1410 m remanet etiam qui transfuga, *l.poſtliminium 19.ff.de capt.& poſtlim.* N.1671 d aliquando datur habenti tutorem, *l.propter 3.ff.in quibus cauſ.tut.vel cur.* C.1180 i poſt mutuum contractum mutuum exigere poteſt, ſeruus non poteſt, *l.tutores 39.ff.de adminiſt.& peri.tut.* I.193 a actorem pupillo dare non poteſt niſi decreto iudicis, *l.poſt mortem 5.ff.quando ex facto tuto.* I.234 d non gerens an & quando poſſit remoueri vel cogi gerere, *l.hac enim 4 ff.de ſuſpect.tut.vel cur.* I.242 z à ſe ipſo exigere debet, *l.poteſt 8 ff.de auctoritate.* I.231 a inuitus authoritatem præſtare pupillo, an & in quibus cogi poſſit à iudice, *l.etiam 16.ff.de author.* I.230 p aui mali à pupillo quemadmodum poſſit vendere, *l.tuto 56. ff.de admin.& peric.tutor.* I.215 l

¶In rem pupilli ſe obligans intelligitur ſe tutoris nomine obligare, *l poſt mortem 5 ff.quando ex facto tut.* I.234 l

¶Pecuniam pupillarẽ fœnerare ſuo nomine poteſt, *l.Lucius 46.ff.de admin.& peric.tut* I.206 a

¶Eſſe non poteſt qui fiſco obligatus *l.vel cum 9.ff.de confir.tut.vel cur.* I.138 t

¶In rem ſuam authoritatem accommodare regulariter non poteſt, *l.quod dicimus 7.ff.de auctor.* I.226 t

¶Ipſo geſtu ſeu durante tutela an obligetur naturaliter tantum an ciuiliter, *l.tutorem 37.ff.de admin.& peric.tut.* I.190 g

indebitũ exigẽs an & quomodo pupillo teneatur, l. tutor 13. ff. de admi. & peric. tuto. I.177 e contutorẽ docere tenetur, l. Titium 47. ff. de admin. & peric. tut. I.208 m vnius & idem an & quomodo eſſe poſſit, l. accipientus 15. ff. de authorit. I.230 m pro curatore, l. tutor 3. ff. de ſuſpect. tut. vel cura. I.240 r adminiſtrare cogitur ex die quo iuſſus eſt adminiſtrare, l. tutor 20. ff. de admin. & peric. tut. I.160 m pupilli curator adulto datur, l. nec mandante 8. ff. de tut. & curat. datis. I.148 q indebitum ſoluens quomodo teneatur, l. tutor 13. ff. de admin. & peric. tutor. I.177 e non tenetur de caſu fortuito niſi culpa vel pactum vel mora præceſſit, l. ſi res 50. ff. de admin. & peric. tut. I.210 t ſub conditione à iudice dari non poteſt, l. à quoniam 2. ff. de excuſa. I.248 l. tutor 3. ff. de ſuſpect. tut. vel cur. I.239 h ſoluendo ſeu per ſolutionẽ ſe authore indiſtinctè liberat à pupillo etiam ſine iudice ſibi ſoluenti, l. ſi quis 32. ff. de authoritate. I.232 p falſus ſiue ſciat ſiue neſciat ſe datum eſſe protutelæ tenetur, l. protutela 1. ff. de eo qui pro tut. vel cur. I.325 c propter paupertatẽ ſolam nõ remouetur à tutela, l. cum 20. tit. de tut. vel cur. C.202 m à ſe vt ab aliis debet exigere, l. aduerſus 3. de hær. tu. vel cur. C.1213 k remouendus eſt cauſa cognita iudice pro tribunali ſedẽte, l. impuberibus 7. de ſuſpect. tut. vel cur. I.244.o nõ datur legitimè non poteſt omittere adminiſtrationem, l. tutores 3. ff. de admin. & peric. tut. I.193 verus ſi ſciuit ſe datum tutorẽ eſſe tutelæ ſi ignorauit protutelæ actione conuenitur, l. protutela 1. ff. de eo qui pro tut. vel cur. I.325 c legitimus filiæ emancipatæ eſt pater, l. ſi ſuperſtite 5. tit. de dolo malo. C.416 obligatur ad rationem reddendam, Auth. coll. 6. Nou. 72. tit. 1. vt hi qui, c. 1. ſed etſi. 333 f eſſe poteſt qui militia fugitur, l. ait prætor 3. §. 10. ff. de neg. geſt. V.415 b teſtamentarius datiuus ſiue legitimus etiam is qui infamis, l. cui eorum 3. ff. de poſtul. V.334 g eſſe non poteſt pupilli qui eiuſdem eſt creditor, l. cum in eo 44. ff. de pactis. V.300 m finita tantum tutela conueniri poteſt, l. non 4. ff. rẽ pupil. vel adoleſ ſaluam fore. N.1216.o debet admonere pupillum de petendo curatore, l. ſancimus 28. tit. de adminiſt. tut. vel cur. C.1195 g ipſo iure eſſe non poteſt qui minor eſt 25. annis, l. à primo ff. de excuſa. I.269 l ipſo iure non eſt debitor vel eſt creditor pupilli, l. ſi pupillum 20. ff. de excuſa. I.280 p mora vel malitia ſua in litigando expenſas factas pupillis ſuis refundere tenetur, l. qui ſolidum 78. ff. de leg. & fideic. I.948 u vel curator alterius eſſe nemo propter modicũ debitum prohibetur, l. minoris, tit. 1. qui dare tut. vel cur. poſſunt. C.1172 q l. fine 5. tit. de in lit. iurand. tut. vel cur. C.1208 u loco dominij eſt, l. liber 20. §. 1. apud, de ſtip. ſeruor. N.1059 r deficientibus omnibus aliis probationibus, iuramentum deferre & trãſigere poteſt, l. tutor 35. ff. de iureiur. V.1296 t de rebus pupilli aliquando dare poteſt, l. non omni 16. de adminiſt. tut. vel cur. C.1180.o vel curator defendere pupillum poteſt etiamſi iudicatum ſolui non ſatiſdet, l. non videtur 53. ff. de procura. V.394 h poſthumo dari poteſt, l. cum paterfamilias 29. ff. de neg. geſt. V.445 h donare res pupilli non poteſt, l. tutoris 15. ff. de pactis. V.274 ſ non datur niſi teſtamento vel codicillis teſtamento confirmatis, l. ſæpe 53. ff. de verb. ſign. N.1814 p an poſſit à pupillo conueniri durante officio, l. aduerſus 2. tit. de admin. tut. vel cur. C.1182 i accuſare non poteſt nomine pupilli, l. diuus 14. ff. ad Senatuſc. N.1529 h vel curator filiofamilias in poteſtate poſito non datur, l. cũ 8. tit. de bon. quæ lib. C.1556 h tutela finita ex iis non tenetur quæ poſſit vt tutor, l. Titium 24. ff. de conſt. pec. V.1403 i in dubio omnibus liberis teſtatoris datus videtur, l. filij 84. ff. de verb. ſign. N.1822 r datur illi qui eſt ſui iuris, l. ſi putas 6. tit. de pet. hæred. F.619 f poteſt vendere fructus pupilli quoties vult, l. & qui 1. tit. de peric. tut. vel cur. C.1197 non eſt is confirmandus qui futurus eſt accuſator pupilli, l. idem 27. ff. de teſtam. tutel. I. I.131 e non eſt niſi qui bene adminiſtrat, l. vinaria 206 ff. de verb. ſign. N.1852 a ſaltem teſtamentarius an eſſe poſſit is qui creditor vel debitor eſt pupilli, Auth. minoris, tit. qui dare tut. vel cur. poſſunt. C.1173 pupillo tenetur qui facit vt ne pupillo quæratur actio, l. pupillaris 11. tit. de admin. tut. vel curat. C.1187 l non gerens an poſſit ſuſpectus poſtulari, l. curatores 2. tit. de ſuſpectis. C.1204 z plurium pupillorum quemadmodum iuret, l. principales tit. de iureiur. C.496 q quæ facere teneatur antequam adminiſtret, l. tutor 6. ff. de adminiſt. & pericul. tutor. I.167 f an debeat præferre vtilitatẽ propriã vtilitati pupilli, l. ſi fine 32. ff. de admini. & peric. tut. I.187 diligentiam etiam in pupilli rebus præſtare debet, quam in ſuis rebus adhibere debet, l. in omnibus 1. ff. de tutel. & rationib. I.306 b poteſt cogi ad emenda pupillo prædia ex pecunia pupilli otioſa ſi modò ſint aliqua venalia, l. tutor 6. ff. de admini. & peric. tutor. I.168 Interrogatus in iudicio veritatẽ reſpondere debet etiamſi faciat contrà pupillum, l. quoties 9. ff. de adminiſt. & peric. tutor. I.174 ſ an & quomodo rem pupilli poſſit vendere, l. id quod 11. ff. de diuerſ. reg. iur. antiq. N.1869 t pupilli pecuniam credere cogitur pupillo non habente, l. cum plures 12. ff. de adminiſt. & pericul. tutor. I.177 b ſub conditione à iudice dari non poteſt, teſtamento poteſt, l. ſi tutor 9. ff. de tutel. & rationib. I.313 i

¶ Dari poteſt non municeps, ſi modo ſit ſub iuriſdictione ciuitatis eius iudicis à quo datus eſt, l. furioſus 12. ff. de tutelis. I.117 g remoueri poteſt ex incidenti cognitione, l. tutor 3. ff. de ſuſpect. tuto. vel cur. I.238 p non ciuis dari non poteſt à iudice, licèt dari poſſit à teſtatore, l. quæro 32. ff. de teſtam. tutel. I.133 d res pupilli, an & quatenus emere ipſe, ſeu cõparare poſſit, l. qui 8. ff. de reb. eorũ qui ſub tutel. I.354 q dari regulariter non poteſt tutorem habenti, l. ſi quis 15. ff. de tutel. I.119 e ex die & ad diem teſtamento dari poteſt, l. Titius 45. ff. de excuſ. I.299 g ſeruus an & quatenus dari poſſit, vel à iudice, vel à teſtatore, l. ſi hæreditas 10. ff. de teſtam. tutel. I.124 n poteſt ſibi ſoluere quod pupillus ei debet etiam naturaliter tantum, l. quoties 9. ff. de admin. & peric. tutor. I.174 i ¶ Tenetur de his quæ non fecit, quæ facere debuit, l. de omnibus 1. ff. de tutel. & rationib. I.308 a pro curatore, an teneatur, an verò ſinguli pro virili teneantur, l. ſi pupillus 45. ff. de adminiſt. & peric. tut. I.202 f dari muto poteſt, l. muto 6. ff. de tutel. I.115 d ſub conditione tacita dari poteſt à præſide, l. muto 6. ff. de tutel. I.115 e in multis caſibus non ſolum remouetur: ſed etiam punitur, l. hac clauſula 1. ff. de ſuſpect. tutor. vel curat. I.236 q debitum naturale contractum nimirum ratione adminiſtrationis à ſe exigere debet, l. ita autem 5. ff. de admini. & peric. tut. I.164 u non datur ſeruo, niſi duobus caſibus, l. tutela 1. ff. de tutel. I.112 n ſimpliciter ad præſentia & futura datus intelligitur, l. quoties 9. ff. de adminiſtr. & peric. tutor. I.124 exigere à ſe debitum naturale cogitur, l. quoties 9. ff. de admini. & peric. tuto. I.173 h ſe auctore pupillo obligari poteſt, & ab eo pecuniam mutuam accipere, l. quoties 9. ff. de admini. & peric. tutor. I.174 x res pupilli immobiles non poteſt vendere, l. cum plures 12. ff. de admin. & peric. tutor. I.170 f rebus quæ ſunt in certa aliqua villa dari non poteſt, l. quod 13. ff. de teſtam. tutel. I.126 i accipere pecuniam non poteſt, vt ſit tutor, l. in eos 9. ff. de tutel. I.117 b perſonæ principaliter ſecundariò rebus datur, l. pater 4. ff. de teſtam. tutel. I.121 e non faciens inuentarium tenetur ad intereſſe, l. tutor. 6. ff. de admini. & peric. tutor. I.167 c nec nimis tardè, nec nimis feſtinanter vendere debet res quæ tempore pereunt, l. tutor 6. ff. de admini. & peric. tutor. I.168 l tenetur pecuniam pupilli conuertere in emptionem prædiorum, l. tutor 6. ff. de admini. & peric. tutor. I.168 l res pupilli alienare & vendere ſine iudice poteſt ſi ſeruari non poſſint, l. ait prætor 7. §. 2. quid ſit, ff. de iure delib. I.591 c à patruo datus liberis ex fratre quibus nihil reliquit, l. tutores 5. ff. de confirm. tut. vel cur. I.136 ſ in re ſua author ſibiipſi eſſe poteſt, cum notum eſt pupillo nullum dãnum inde redditũ iri, l. cũ 69. tit. de iure dot. V.1154 ſ petitus à matre ad ſecundas nuptias tranſeunte dandus eſt, l. ſi quis 11. ff. de teſtam. tutel. I.125 d gratis non poteſt remittere liquidum pupilli ſui debitũ, l. pactum 22. tit. de pact. C.307 k teſtamentarius non repellitur à tutela occaſione debiti, l. tutor 36. ff. de ritu nupt. V.211 h alterius eſſe non poteſt qui ei⁹ eſt debitor vel creditor, l. ſi filius 78. tit. de contr. empt. V.1757 inuitus datur & inuito, l. tutori 20. tit. de neg. geſt. C.403 f an & quando rẽ pupilli poſſit emere, l. ſi in emptione 34. tit. de contra emp. V.1736 y ¶Nõ iure datus quidquid gerit inutile, id eſt acta ab eo nõ valẽt, l. ſi putas 6. tit. de pet. hære. C.619 f datur à lege pdigis, l. cui eorum 3. §. 2. ff. de poſtul. V.335 c fœnori dãs pecuniã pupillarẽ lucrum ſuum nõ facit, Auth. coll. 6. No. 72. tit. 1. vt hi qui c. 6. quoniã. 336 x ¶Dare fœnori pecunias pupillares an & quomodo teneatur, Auth. coll. 6. No. 72. tit. 1. vt hi qui, c. 6. quoniã. 336 y vtiliter datur nõ habẽs excuſationẽ ex quo ſcit ſe nominatũ, l. qui ſe 3. tit. ſi tutor vel cur. non geſſ. C.1225 a an poſſit dari certæ rei, l. naturalibus 4. tit. de confirm. tut. C.1163 b eſſe non deſinit, qui relegatus, l. quod 14. §. 5. fine, ff. de ſolut. & liberat. N.1137 c debet exprimere in inſtrumento tutelæ quæ agit vtilia, & prætermittere inutilia, l. ſancimus 28. tit. de adminiſt. tut. vel cur. C.1196

¶Exigere à ſeipſo debet, l. tutor 69. ff. de fideiuſſor. N.1106 ſ

¶Reſpondet vbi adminiſtrauit, l. argentarium 45. ff. de iudic. V.698 n rẽ ſibi debitã poteſt ſibi ſoluere & tradere, l. tutor 69. ff. de fideiuſſ. N.1107 k de re pupilli tranſigere nõ poteſt, l. tutoris 15. ff. de pact. V.274 ſ ante aditam hæreditatem inuentariũ facere non poteſt, l. tutores 24. tit. de adminiſt. tutor. vel cura. C.1191 b non conficiens inuentarium fit infamis, l. veteris 12. ti. arbi. tut. C.1218 l prohibetur matrimonium contrahere cũ pupilla, l. pœna 1. §. 9. ex illa, ff. ad leg. Corn. de falſ. N.1491.o vectigal conducendo ſe magno ſupponit periculo, l. competens 1. ti. de tut. vel cur. C.1201 f à patruo dat⁹ liberis ex fratre quibus aliquid reliquit cauere, ſeu ſatiſdare debet, l. tutores 5. ff. de confir. tu. vel. cur. I.136 ſ datus pupillo, an & quãdo teneat, & quãdo nõ, l. qui ſe 3. tit. ſi tut. vel cur. non geſſ. C.1225 a in teſtamẽto inualide datus, à iudice tamẽ cõfirmatus, an dicatur teſtamentarius, l. neque 2. tit. de confirm. tut. C.1162 l inutiliter datus, ſi ſe non immiſcuerit, non tenetur, l. qui ſe 3. tit. ſi tu. vel cur. non geſſ. C.1225 a omnis ſatiſdare tenetur, niſi ſit teſtamẽtarius, vel datiuus ex inquiſitione, l. cum 1. ff. rẽ pupilli vel ado-

teſ.ſaluam fore. N.1224 & curator fit quis inuitus,*l. de curatore 2.§.3.ff.de curat.bon.dan.*N.604 k vel curator mutuum dãdo an & quãdo certi cõdictione teneatur,*l.etſi 2.ti.quãdo ex fac. tu.*C.1159 d dominus eſt cum bene adminiſtrat non cũ ſpoliat.*l.non omni 16.tit.de adminiſt.tut.vel cur.* C.1186 n qui dicit ſe ignoraſſe quod fuerit dat' an debeat probare, *l.ſi tutor 51. tit.de peric.tut.vel cur.*C.1198 q quã fidẽ præſtare debeat in rebus pupillaribus, *l.qui pro 4. ff.de eo qui pro tut. vel cur.* I.327 b pupillã ſuam in vxorẽ ducere prohibetur, *l.qui pupillã 7.ff.ad l.Iul.de adulter.*N.1446 ſ ratione officij potentior pupillo intelligitur, *Auth.coll.6.No.72.tit.1.vt hi qui.c.5 quod ſi.*335 g iudicati actionem quærit pupillo,*l.ſi procurator 28. ff.de procura.* V.366 q ſicut ab aliis ita à ſeipſo pupillũ cuſtodire debet,*l. pro emptore 2.§.8.ff.pro empt.*N.494 l fideicõmiſſariam libertatẽ nomine ſui pupilli an & quãdo poſſit præſtare, *l.nec 6. qui manumit.non poſſunt.*C.1971 nomina pupillorum ſuorum à debitoribus eorum dum ſoluendo ſunt tenetur exigere alias de eorum periculo,*l.tutor 19.ff.de adminiſt. tut.vel cur.* C. 1187 d datus naturali tantum filio an ſit cõfirmandus cum inquiſitione vel ſine,*l.naturali 7.ff.de confirm.tut vel cur.*I.137 d vel curator non datur ei qui eſt in patris poteſtate *l.8. ei cui. bon.ff.de excuſ.*I.264 u patroni ſine venia conuenitur, *l.qui bona fide 13.§.14.ff.de dam.infect.*N.540 ſuſpectus quandoque ſine accuſatore remouetur, *l.qui ſe 10.tit.ſi tut. vel cur.non geſſ.* C.1224 ſ teſtamentarius ſatiſdare cogi non poteſt à pupillo *l.datus 7.ff.rem pupil.vel adoleſ.ſaluam fore.*N.1227 adprobatus videtur ad ſatiſdationem, *Auth.coll.6.Nou.72.vt hi qui, c.2.ſed etſi.*333 ſeruitutis iure abutẽs minori ſuo tenetur cõfeſſoria,*l.altius 15.ff.ſi ſeruit.vind.*V.1037 c de leuiſſima culpa non tenetur,*l.cum 6.tit.arbit.tut.*C.1215 m finito officio non tenetur,*l.procurator 67.ff.de procur.*V.399 b qui non geſſit tenetur tutelæ actione vtili non directa, *l.pater 2. tit.de hæred. tut.vel cur.*C.1123 f tenetur pupillo de eo quod ei adquirere potuit,*l.quicquid,tit.arbit.tut.*C.1216 aliquando de dolo & lata culpa olim tenetur,*l.nomine 2 tit.arbitrium tutelæ.*C.1213 f

Tutoris Auctoritas diem vel conditionem non recipit,*l.etſi 8. ff.de authoritate*I.227 b ¶ Auctoritas ſeu præſentia requiri poteſt,*l ſi curatorem 3.tit.de in integ.*C.420.o ¶ Auctoritas neceſſaria eſt in obligatione tutoris, *l.creditore 42. ff.de iureiur.* V.1299 f

¶ Datio quæ habeat ab imperatore & à iuriſdictione,*l.muto 6. ff.de tutelis.* I.115 k delegari non poteſt, *l. cognitio 4. ff. de off.eius cui.* V.156 x facta in minus ſolenni teſtamento an valeat,*l.quem 1.tit.de teſtam.tu.*C.1158 i an poſſit delegari,*l. neque ab 6.tit.qui dare tu.vel cur.poſſunt.*C.1171 h ¶ Contumacia non nocet pupillo, *l.neque infantes 36. ff.de fideicomm. liber.* N. 266 l

¶ Iuſſus in contractu aliquo factum nocet pupillo, in delictis non nocet,*l.ſi qui 11.ff.quod vi aut clam.*N.749 e ¶ Poteſtas violenta dicitur, *l.cum hi 18. §.1.tutor, ff. de appellation.* N. 1596 b

¶ Officium finitur vbi primum pupillo curatores cõſtituti ſunt & rationes ei redditæ,*l.à tutoribus 33.ff.de adminiſtratione & periculo tutorum.*I.187 f teſtamentarij & datiui differentia, *l.tutores 39.ff.de adminiſtratione & periculo tutorum.* I.197 f pupillam ſuam ducentis pœna, *l.ſi tutor 128.ff. de leg. & fideicom.* I.865 e & curatoris munus quo ſenſu neceſſarium dicatur, *l.tutori 20.tit.de neg.geſt.* C.403 f & geſtoris Reipublicæ cognatio ſeu ſimilitudo,*l.Gaius 11.tit.de vſuris.*V.2047 k & voluntarij defenſoris differentia,*l.non videtur 53. ff.de procur.* V. 394 h curatoris & procuratoris ſimilitudo, *l.ſi pupilli 6.ff.de neg.geſt.*V.418 b atrocia facta quæ cenſeantur,*l hæc clauſula 1.ff.de ſuſpect.tutorib.vel curatorib.*I.236 ſ contractu pupilli obligari poteſt,*l.ſi creditor 3.tit.ſi tutor vel cur.*C.427 h

Tutorem filio quem inſtituit mater dare poteſt, *l.peto 69. ff.de leg.& fideic.*I.918 y

Tutor plus expendere poteſt circa pupillum pauperem quàm pupillus habeat in facultatibus,*l.quid ergo 3.ff.de contrar.tute.* I.312 in expenſis condemnato fieri contrà eum executionẽ debet,*l.quoties 9.ff.de adminiſt.& peric.tutor.*I.174 in codicillis dato non intelligitur reuocatus tutor teſtamento datus,*l.ſi quis 31.§.2 ff.de procur.*V.368 m

Tutorem habenti tutor non datur,*l.non omnigm 20.ff.de legib.*V. 78 h licet curatori habenti curator datur,*l.non 4.ff.rem pupil. vel adoleſ ſaluam fore.*N.1226 y conſtante tutela pupillus conueniri poteſt rei vindicatione,*l.qui habent 3. ff.de tutel.* I.113 d filiis idoneum & cum effectu petere mater debet,*l.alienam 18.tit.de procur.*C.381 b

Tutores plures vnius pupilli, vnius tutoris loco habentur, *l.ſi quis 6.§.1.ff.de edendo.*V.248 i dare decuriones non poſſunt niſi certis caſibus, *l.in ordinem 1. ff.de magiſt. conueniend.* I.339 plures in ſolidum quemadmodum conueniantur,*Nou.99.ti. 11.de duob.reis promit.c.1.ſi quis.*A.451 e

¶ Loco domini,*l.ſequitur 4.§.30.ff.de vſucap.*N.456 e qui lege prohibentur tutores eſſe,dari à iudice nõ poſſunt, *l.ne magiſtratuum 13.tit.qui dare tut.vel cur poſſunt.*C.174 c & magiſtratus quo ordine ſunt conueniendi à pupillis,*l.ſi magiſtratus 1. tit.de magiſt.conuen.*C.1263 l pupilli perſonã repreſentant,*l.inter 36.ff.de adminiſt.& periculi.tutor.*I.188 o vt & conſanguinei plerunque corrumpuntur in pupillis nubẽdis, *l.ſi pater 4.de ſponſalib.*C.1001 quibus pœnis officium facere coguntur,*l. ſi quis 9.ff.de muneribus & honoribus.*N.1744 y ſimpliciter dati,in ſolidum dati intelliguntur, *l.pluribus 32.ff.de procurat.*V. 368 n plures vnius tutelæ nomine,an & quomodo cõueniri & appellare debent,*l.ſi qui 10.ff.de appell.* N.1593 c plures ſimul agere iure ipſo poſſunt facto non poſſunt,*l.decreto 24. ff.de admin.& pericul.tuto.*I.181 f & curatores quaſi domini pupillarium rerum, *Auth.coll.6.Nou.72.tit.1.vt hi qui c.3.vt autem.*334 f notitiæ cauſa non adminiſtrant,*l.& qui 1.tit.de peri. tutor.vel cur.*C.1197 c & curatores poſſunt vendere fructus iuſto pretio ſine interpoſitione decreti, licet poſſint ſeruãdo ſeruari,*l.ſancimus 28.de adminiſt tut.vel cur.*C.1196 g à iudice dato ex inquiſitione hodie ſatiſdare debet,*l.tutores 5.ff.de confirm.tut.vel cur.*I.137 ſ rerum adminiſtrationem quatenus retinere poſſint & debeant,*l.tutores 39.ff.de adminiſt. & peric. tut.*I 192 r niſi teſtamẽtarij ſerui,vẽl non municipes eſſe nõ poſſunt,*l ne magiſtratuum 13. tit.qui dare tut. vel cura. poſſunt.* C. 174 c dare poſſunt, qui ex teſtamento capere poſſunt, *l.teſtamento 2.ff.de teſtam.tutel.*I.129 a & curatores illuſtriũ perſonarum quẽadmodum, ſeu qua ſolẽnitate eligantur, *l.illuſtribus 1.tit.de tut.vel cur.*C.1169 r pro viatoribus,*l.mandatu 25. ff.de teſtibus.*V.2095 d & curatores,an & quãdo pupillis ſuis adquirunt *l.cum ſeruus 1.ff.de ſtip.ſeruo.*N.1048 f qui teneant, *l ſi tutor.4.ti.in quib.cauſ.*C.450 t curatores & ſimiles popillorum ſuorum emere non poſſunt, niſi palã, *l.ſi in emptione 34. tit.de contrah emp* V.1736 y teſtamento liberis inſtitutis dati, à matre confirmandi ſunt ſine inquiſitione, *l.mater 4. tit.de teſta.tut* C.1160 g teſtamento ſuo liberis dare mater nõ poteſt,& cur,*l.mater 4.tit de teſta.tut.*C.1160 e coguntur ad vetus frumentum pupilli prius diſtrahendũ quàm ad nouum, *l.omnis 1.C.de condit.in pub.horre.* 42 t & multis ex cauſis remoueri poſſunt, *l.ſancimus 28 de adminiſt.tu.vel cu.*C 1194 honorarij nõ coguntur tutelam gerere, licet poſſint ſi velint, niſi ſit eis interdictum, *l.quod 14. ff.de ſolu.& libera.* N.1136.o cur ita dicti,*l.quod 14.ff.de ſolu.& libera.*N.1136 coguntur repellere tutores alios male gerentes,*l.quod 14.ff.de ſol.& libera.*N.1136 q & notitiæ cauſa dati communionẽ habent in tutela licet non adminiſtrent,*l tutor 6.ff.de adminiſt.& periculo tuto.*I.167 b legitimi dantur à lege,non ab homine, *Nou.118. tit.1.de hær.ab inteſt.*A 515 c ¶ Suſpecti apud quem iudicem poſtulandi,*l.cum 1.tit.de neg.geſt.*C.293 g

Tutorum & procuratorũ officium neceſſarium procuratoris ſpontaneum,*l.ſeruum 49.ff.mand.*V.1671 c alij dantur honoris,alij notitiæ cauſa,*l.quæro 32.ff.de teſtam.tutel.*I.133 c

Tutoribus honorariis,& notitiæ cauſa datis ſolui poteſt, *l.tutor 6.ff.de adminiſt.& pericul.tut.*I.167 b paſſim,& ſine delectu, hoc eſt ſine cauſæ cognitione bonus iudex credere nõ debet,*l.magis 5.ff.de reb.eorum qui ſub tut.*I.350 u

tutrix filio data non videtur, cuius cuſtodiæ filius à patre commiſſus eſt, *l.liberto 31.§. 6. ff.de neg.geſt.* V.450 k dari liberis à patre mater non poteſt, licet conſilia tutori dari poſſit,*l.iure 36.ff.de teſtam.tutel.*I.130 m

tuus ſum dominium non importat, *l.coloni 2. C.in quib.cauſ.* 186 i

tuum pro tibi debitum,*l.omnis 1.ff.quod cum eo.*V.1489 e de tua poſſeſſione,*l.ſi pecuniam 9.tit.de neg.geſt.*C.397 k

V

Vacantes qui,*l.omnes 2. Cod.vt dign.ord.ſer.* 235 f

Vacare intelliguntur, quæ non ſunt neceſſaria,*c.1.vnam tit.7.ff.de alien.aut permut.rebus.*A.63 x

Vacantiã bona quæ dicuntur, *l.intra quinque 10. ff.de diuerſ.temp.præſcrip.*N.846 t

¶ Quo tempore præſcribantur,*l.in omnibus 13. ff.de diuerſ.tp. præſcrip.*N.847 dicuntur quando hæreditas non aditur, *c.2. ſi hæres.§.2.hac tit.1.de hæred.& falc.*A.12 g

Vacationes munerum cauſa cognita conceduntur à principe & quidem ad tempus, *l.nullam 1. C.de his qui à principe.*86 y

Vacationũ tempora quæ,*l.ſicut 1.C.de mun.*80.c certis perſonis cõpetentia,an & quando aliis proſint,*l.ſicut.1.C.de mun.*80 p

Vacuum tempus dicitur quum penes aliquem poſſeſſio non eſt,*l.nunquam.31.§.5.ff.de vſucap.*N.475 e

Vacua pars in teſtamento quemadmodum & quãdo relinqui dicatur, *l. ex facto 19. ff. de hared. inſt.* I.465 e poſſeſſio quæ dicatur, *l. ſi res 1. §. 1. venditor, tit. de act. emp.* V.1804 g

Vacuæ poſſeſſionis tradendæ promiſſione an cõtineatur proprietas, *l. in conuentionalibus 52. ff. de verb. oblig.* N.955

Vadere *l. conueniſſe 2. §. legatus 3. ff. de iudic.* V.674 y

vagabundus dicitur qui habitationem non habet, *l. quæſtiones 1. tit. vbi de crim.* C.561 e

Vagabundi vbique conueniri poſſunt, *l. hæres 19. §. 1. ſi quis, ff. de iudic.* V.684 g qui, *l. ſciens 2. tit. vbi de crimin.* C.562 i *l. quæſtiones 1. tit. vbi de crim.* C.561 e

vagari per orbem terrarum, *l. hæres 19. §. 2. proinde, ff. de iudi.* V.685 e

vagi errones & fugitiui præſentiũ priuilegiis frui non debent, *Auth. coll. 5. Nou. 56. tit. 11. vt clerici qui reced.* 298 t

valere vti poſſit quod non valet vti agitur, *l. via 23. ff. de ſeruit. præd. ruſt.* V.2005 quod non poteſt vt ago, valeat vt valere poteſt, *l. & poſt 7. §. 2. ff. de tranſact.* V.316 i res ſaltem vti valere poteſt, *l. quoties 80. ff. de verb. oblig.* N.974 f tantum res dicitur, quantum vendi poteſt, *l. ſi quis 52. §. 29. ſi ſtatuliber, ff. de furtis.* N.1303 l

Ad tempus quædam valent, quæ in perpetuum non valent, *l. antiquitas 14. tit. de vſu. & habi.* C.645 k

Valet quod fit coram iudice furioſo, tempore quo habet dilucida interualla, *l. cum furioſus 39. ff. de iudic.* V.695 alienatio rerum ſubiectarum reſtitutioni facta ab ignorante fideicommiſſum, *l. teſtator 89. ff. de leg. & fideic.* L.972 i

Expreſsè quod non valet nec, *l. ſi ſponſus, tit. de don. inter vir. & vxor.* V.2182 m

valetudinis & morbi differentia, *l. ſi paterfamilias 7. ff. de adop.* V.105 c

Valetudine impeditus excuſandus, *l. non exigimus 2. §. 3. ff. ſi quis cantion.* V.222 n

valor rei tantum cenſetur quantum res ipſa vendi poteſt, *l. ſi ſeruus 14. de cond. fur.* V.1376 t quantum res vendi poteſt communiter, *l. 33. ſi ſeruum, ff. ad l. Aquil.* V.1080 x

valuaſini, *tit. 10. quis dicatur Dux Marchio.* F.43 e

valuaſores regis, *tit. 10. quis dicatur Dux Marchio.* F.43 c

variare non licet, *Nou. 112. tit. 13. de litigioſ. c. 3. omnem, §. 2. ſi verò.* C.482 r nuntianti licet, *l. prætor 21. §. 16. ff. de op. nou. nunt.* N.31 f quandoque licet, *l. ante litem 16. ff. de procur.* V.362 l an & quando liceat poſt electionem factam, *l. cum 10. ff. de leg. & fideic.* I.871 h regulariter non licet, maximè vbi eſt rerum connexitas, *l. tutor 6. ff. de admin. & peric. tuto.* L.268 x promiſſori in ſolutione eius quod debet licet, quamuis eius interſit variare, *l. quidquid 99. ff. de verb. oblig.* N.992 r non permittitur, *l. 4. §. 2. eleganter 5. ff. de leg. commiſſo.* V.1769 e *l. quod ait 11. §. 2. illud, tit. de diuort. & repud.* 2223 an poſſit eligẽs, *l. cum 67. ff. de leg. & fideic.* I.912 q an & quando liceat, *l. Pomponius 9. ff. de neg. geſt.* V.428 k

Variatur qualitas & modus agendi propter varietatem temporum, *l. filius 12. ff. de tutel. & rationib.* I.315

variatio hæredis ius hæreditatis non variat, *l. non intelligitur 3. §. 7. ſi poſteriori, ff. de iure fiſci.* N.1630 f nõ admittitur circa diuerſa connexitatem non habentia, *l. cum quæritur 16. ff. de adminiſt. & pericul. tutor.* I.179 domini reuocãtis procuratorem nocet ipſi domino, *l. ſed ſi 11. §. 5. item ſi, ff. de inſt. act.* V.1473 b iniquitatis ſpecies, *l. ſi quis 11. tit. de reb. cred.* C.704 u quandoque admittitur, *l. inter 1. ff. de lur. aur. annul.* N.328 o

varia pretia pro diuiſis, *l. quod 21. tit. de in diem addiction.* V.1764 h

varietas reprobatur, *l. cos 6. tit. de modo mulctarum.* C.282 a

Varians non admittitur, *c. 3. nou, tit. 1. de hær. & falc.* A.18 h

Variantem interdum prætor admittit & quomodo, *c. 16. illud, coll. 3. Nou. 18. tit. 5. de triente & ſemiſſe.* A.154 n

varius dicitur qui extrorſus flexa crura habet, *l. idem 10. tit. de ædil. edict.* V.1563 f

varus dicitur qui introrſus flexa crura habet, *l. idem 10. tit. de ædil. edict.* V.1963 e

vaſallus licet iniuſtè ſeu ineptè agens audiendus eſt, *tit. 20. de controuerſia.* F.49 c ne habeat plures dominos alterum alteri præferre poteſt *ti. de prohibi. feud. al.* F.115 k vaſalli non eſt vaſallus, *l. de acceſſionibus 14. ff. de diuerſis & tēp. præſcrip.* N.848 qua in re ſimilis ſit fructuario, *tit. 5. de inueſt. de re alien. fact. §. 1. à contrario.* F.41 b vaſalli mei meus eſt vaſallus ſi generalem habeo iuriſdictionẽ, *tit. de pace Conſtant.* E.196 b coniungens amicitias cũ inimicis domini feudũ amittit, *tit. 24. quæ fuit prima cauſ.* F.56 g vendens feudum ſine voluntate domini amittit, *tit. de prohibi. feud. 55.* F.115 a legitimè à domino vocatus cõmittendi imperatoris coronãdi gratia cõtumax, *tit. de allodiis. 54.* F.112 l contumax dicitur qui non petiit inueſtituram intra annum & diem, *tit. quo tẽpore miles.* F.24 l feudo non priuatur, licet manifeſtauerit credẽtiam domini, *tit. 17. quib. mod. feud. amit.* F.10 ſ vel dominus poſſidẽs iurare debet ſe veritatem dicturum delato ſibi iuramẽto, *tit. 23. de contẽs. inter dominum & vaſallum.* F.25 e quemadmodũ cõtra omnes auxilium domino præſtare debeat, *tit. 7. de noua forma fidelit.* F.39 a teſtimonium ferens aduerſus dominũ cauſa criminali feudum amittit, *tit. 24. quæ fuit primã cauſ.* F.57 a cõtra ſe dominum iuuare non tenetur, *tit. 28. hic finitur lex.* F.74 f ſalutem domini propriæ præferre debet, *l. cum 1. ff. ad SC. Silanianum & Claudianum.* I.728 a etiam venia non petita in ius vocare ſuum dominum poteſt, *tit. 22. de milit. vaſal.* F.52 p comparatur liberto, *tit. 24. quæ fuit prima cauſ.* F.57 a fideiubendo pro accuſatore vel delatore domini, *tit. 24. quæ fuit prima cauſ.* F.57 a negligens ita punitur ſicut doloſus, *tit. 7. de noua forma fidelit.* F.39 c præponere ſuã domini ſaluti poteſt at non ſeruus, *tit. 5. quib. mod. feud. ami.* F.8 i vltrò officium domino offerre an teneatur, *tit. 7. de noua forma fidelit.* F.39 e vaſalli non eſt primi vaſallus, *l. Modeſtinus 105. ff. de verb. ſignif.* N. N.1828 b

Vaſalli iurant vt vaſalli & vt ciues, *tit. de pace Conſtantia.* E.180 d libertis comparantur, *tit. 26. ſi de feudo defunct. §. 4. ſi quis.* F.62 l in dominum teſtimonium & non neceſſarium dicentis pœna, *tit. 33. de conſuetud.* F.79 b naturaliter tantum põſſidẽt, *l. poſſideri 3. §. 5. ff. de adq. poſſ.* N.412 g

Vaſallo permiſſione facta feudi vendẽdi à domino dominus pretium petere non poteſt, *l. dotalem 61. ff. ſol. matrimon.* I.60 a contrahere amicitiam cum inimicis domini non licet, *tit. 5. quibus modis feudum amit.* F.8 i ipſi domino reconciliato facilè videtur ei reſtitui aut donari feudum, *l. poſt diuortium 64. ff. de iur. dot.* V.2150

Quod dicitur vaſallum priuari feudo, ſi non petierit inueſtituram, intra annum & diem non habet locum in milite, *tit. quo tempore miles.* F.24 l

Vbi contractus eſt nullus, poſſeſſor ſut emptor non lucratur fructus, *l. ſi quis 1. C. de prædiis decurion.* 67

vbicunque eſt eadem ratio vel æquitas ibi eadem eſſe debet iuris diſpoſitio, *l. cum 26. tit. de admin. tut. vel cur.* C.1193 e

Vbi dictio propriè refertur ad locum, *l. vbi acceptum 30. ff. de iudiciis.* V.691 a eadem ratio, ibi ius idẽ conſtitui debet, *Auth. coll. 6. Nou. 79. tit. 8. apud quos oporteat.* 367 e emolumentum ibi onus eſſe debet, *coll. 3. Nouell. 15. tit. 2. de defenſ. ciui.* A.126 h & apud quem agatur de feudo inter dominum & extraneum non vaſallum, *tit. de prohibi. feud. 55* F.118 d inter vaſallũ & dominum nullos pares habentem, *tit. de prohibi. feud. 55.* F.118 c apud quos de feudo cognoſcatur, *tit. de pace Conſtant.* E.190 k filios voluntate patris adit filio proprietas quæritur, *l. cum 8. tit. de bon. quæ lib.* C.1557 e interdum temporaliter non localiter ponitur, *l. ſi quis 8. ff. de iudic.* V.678 i lucrum, ibi damnũ & onus eſſe debet, *tit. 9. qui ſucceſſores teneant.* F.14 i maius periculum timetur, ibi maior ſecuritas exigitur, *l. non ſolum 8. §. 3. ff. de op. nou. nunt.* N.22 f

Vbi non conſtaret quis prius & poſterius ibi iudicandum eſt de pluribus tanquam ſimul concurrentibus, *l. duo ſocij 8. ff. de hær. inſtit.* I.455 f non eſt bona fides nec mala potius præſumitur pro bona, *l. eius qui 41. ff. de reb. cred.* V.1269 f onus ibi emolumentum eſſe debet, *cap. 2. illud. tit. 11. vt iudi. ſine quoquo ſuffra.* A.86 a par delictum ibi par pœna eſſe debet, *Auth. coll. 6. Nou. 74. tit. 3. quib. mod. natu. c. 1. ſi quis.* 352 t pretij mentio fit ibi emptio & venditio intelligitur, *l. curiales 3. Cod. de præd. decur.* 68 y

vbique conueniri, *l. hæres 29. §. 1. ſi quis, ff. de iudic.* V.684 g tẽporaliter legitur, *l. ſi quis 8. ff. de iudiciis.* V.678 i tempus non ad locum refertur, *l. ſi quis 8. ff. de iudic.* V.678 i

vectigal pro ſeruis præſtabatur à negotiatorib. ſeruorũ, *l. in cauſa, ff. de quæſt.* N.1538 x octaua mercis quæ vehitur, *l. prætor 1. §. 1. ff. de public. & vectig.* N.136 r fundum ſequitur, *l. Imperatores 7. ff. de public. & vectig.* N.140 m publicũ quid, *ff. de publicanis.* N.134 ex omnibus rebus præſtatur, *l. interdum 16. §. 7. ff. de publican.* N.148 a conſtitui non poteſt ſine voluntate principis, *l. vectigal 1. ff. de publicanis.* N.143 c quomodo non debeatur, *l. interdum 16. §. 9. ff. de public.* N.149 f quibus ex cauſis committatur, *l. ſi ex 9. §. 4. ff. de minor. 25. ann.* V.547 d pro tributo, & penſione cuiuſlibet rei, *l. ſi ſine 32. ff. de adminiſt. & pericul. tutor.* I.185 a

Vectigalis agri dominium trãſit vtile vel effectus in eum qui accipit agrum vectigalem, *l. curatores 3. ff. de adminiſtratione.* N.1770 f fundus pro emphiteuticario, *l. ſex vectigales 31. tit. de pign. & hypothec.* V.1922 m quantitas, *l. interdum 16. §. 10 ff. de publican.* N.149 h res quid, *l. commiſſa 15. ff. de publica.* N.145 u & tributi differentia, *l. prætor 1. §. 1. ff. de public. & vectig.* N.136 r

Vectigali quemadmodum addatur, *l. vectigalia* 10. *ff. de publican.* N.143 f

Vectigale prædium an fiſco committatur ob non ſolutum vectigal, *l. commiſſa* 14. *ff. de publican.* N.145 q

Vectigales agri qui, *l. cotem* 11. §. 1. *ff. de public.* N.144 m ædes, *l. ſi finita* 15. §. 26. *ff. de dam. inf.* N.62 ſ

Vectigalia prædia quid, *l. ſi finita* 15. § 26. *ff. de damn. infect.* N 62 t quemadmodum reformentur, *l. vectigalia* 10. *ff. de publicanis*, N.143 e iniuſtè exigentes qua pœna teneantur, *l. qui noua* 12. *ff. ad leg. Iul. de vi pub.* N.1479 h conducere non poteſt qui iam debitor eſt fiſci, *l. ſemper* 5. *ff. de iur. immun.* N.1761 f

Vectores in naui qui dicantur, *l. ſi laborãti* 2. *ff. ad leg. Rhod. de iact.* V.1460 i

vel correctiuè ſumitur, *tit. 18. apud quem vel quos.* F.21 c pro & *l. hæres* 19. §. 2. *proinde, ff. de iudic.* V.684 k *l. ſin autem* 28. §. 3. *ſed & u. ff. de rei vind.* V.842 t *l. poſt litem* 17. *ff. de procur.* V.362 m etiam, *l. mutari* 24. *ff. de procur.* V.363 a *l. ſupra* 11. §. 3. *ff. de aqu. plu. arc.* N.126 b id eſt, *ff proœm gloſ.* d. *pag.* 45. *l. iamdudum* 5. *tit. vbi cauſa.* C.571 d *l. cum aliquid* 8. *tit. vbi cauſa.* C.579 l ſaltem, *l. ſi locato* 11. §. 1. *ff. de manum. teſtam.* N.214 q *l. generaliter* 24. §. 17. *ff de fideic. libert.* N.253 g *l. liber homo* 118. *ff. de verb. obl.* N.1005 c *l. alimenta* 6. *ff. de agnoſ. & alend lib.* I.97 d *l. qui proprio* 46. §. 1. *ff. de procurat.* V.390 i *l. Vranius* 71. *ff. de fideiuſ.* N.1109 *l. & ſeruorum* 5 §. 3. *ff. de ſtat. hom.* V.88.o id eſt, *l. matrimonii* 1. *ti. de repud.* C.1125

velle eſt plerumque cum effectu velle, *l. conſtiterit* 4. *titu fin. regund.* C.685 p non creditur qui ab alio velle cogi- *l. liberorum* 11. §. 4. *ff. de his qui not. infam.* V.349 m pro poſſe, *l. cum in plures* 60. *tit. locati conduct.* V.1882.o videtur qui moritur, *l.* 41. *ff. de leg. & fideic.* I.1030 q qui ſcit delictum admitti neque prohibet cum prohibere poſſit, *l. 3. in omnibus tit.* 4. *ff. de noxal. action.* V.110 l non dicitur qui obſequi cogitur alterius imperio *l. prætoris* 1. *ff. de his qui not. infam.* V.339 c tranſcẽdere pro voluntate tranſcendere, *l ſi quis* 11. *ff de rer. diuiſ.* V.119 g quiſque præſumitur quod eſſe poteſt, *l. peto* 69. *ff. de leg. & fideic.* I.918 i plerumque cum effectu accipitur, *l. in arbitrium* 1. *ff. de leg. & fideic.* I.866 i

Velim & voluero, *l. ſtipulatus* 76. *ff. de verb. oblig.* N.972 n

veluti pro ſicut, *l. Arethuſæ* 15. *ff. de ſtat. hom.* V.91 d

velleiano nõ iuuatur mulier cum donat, *l. ſi pro aliquo* 21. *ff. ad SC. Velleian.* V.1590 b & cum ſoluit, *l. nec* 5. *ff. ad SC. Velleian.* V.1377 a quæ decipit, *l. ſi mulier* 23. *ff. ad SC. Velleian.* V.1590 d mulier renuntiare poteſt, *l. ſi mulier* 32. *ff. ad SC. Velleian.* V.1595 l mulier octo caſibus non iuuatur, *l. Velleiano* 1. *ff. ad SC. Velleian.* V.1574 n iuuatur mulier ſiue inſolidum ſeu ſola interceſſit ſiue pro parte cum aliis, *l. idem* 18. *ff. ad Senatuſcon. Velleian.* V.1587 a non iuuatur mulier quæ negotium proprium gerit, *l. Seia* 28. *ff. ad Senatuſcon. Velleian.* V.1592

veſtire contractum quis dicatur, *l. naturalis* 5. *tit. de præſcript. verb.* V.1891 p

Veſtiri re & rei interuentu differunt, *l. iuriſgentium* 7. §. 5. *ff. de pactis.* V.263.o

vendere pro manumittere, *l. alieno* 31. §. 3. *ff. de fideic. libert.* N.262 z aliqui poſſunt at non donare, & qui illa, *l. quæ* 122. *ff. de reg. iur.* N.1904 f amico domini feudum qui permittitur domini inimico certè non vendit, *tit. de prohibit. feud.* 55. F.113 b nolle & pluris iuſto pretio vẽdere velle paria, *l. alieno* 31. §. 4. *ff. de fideic. libert.* N.262 d hoſtibus quæ non liceat, *l. cotem* 11. *ff. de publican.* N.144 l inuitus interdum quis cogit, *l. ſi quis* 12. *ff. de relig. & ſump. fun.* V.1222 ſ ſine decreto ſua prædia minores prohibentur licet eorum ſint domini, *l. non ſolum* 4. *tit. de prædiis.* C.1252.o iuberi & damnari hæres à defuncto poteſt, *l. in æſtimationibus* 48. *ff. de hæred. pet.* V.805 pro tradere, *l. id tempus* 14. *ff. de vſucap.* N.963 b filium certis caſibus pater poteſt, *l. cum* 14. §. 12. *quod ſi, ff. de furt.* N.1273 m quis interdum inuitus cogitur, *l. quemadmodum* 170. *ff. de agric. & cenſ.* legitimè tamen res pupilli ſui tutor poteſt, *l. cum plures* 12. *ff. de adminiſt. & pericul. tutor.* I.176 g fundum certo pretio rogari dãnariue & eum reſtituere accepta certa quantitate differunt, *l. in æſtimationibus* 48. *ff. de hæred. petit.* V.802 an inuitus quis cogi poſſit, *l. 1. omnia* §. 11. *ff. de off. præf. vrb.* V.127.o ea quæ ad victum pertinent inuitus quis cogi poteſt, *l. omnia* 1. §. 11. *ff. de off. præf. vrb.* N.127.o inuitus quis cogi interdũ poteſt, *l. ſi dominus* 2. *ff. de his qui ſui.* V.96.o fundum quoties quis dãnatur fundus non eſt in legato ſed factum puta fundi vẽditio, *l. in æſtimationibus* 48. *ff. de hæred. petit.* V.802 patrem non poteſt filius, *l. quod verò* 14. *ff de legib.* V.77 a quis interdum rem ſuam cogitur, *l. quamuis* 6. *ff. de pignor. actio.* V.1424 c

vendi ſeruus ea lege vt manumittatur ſæpe ſolet vel ob rationem conſanguinitatis vel ob cauſam affectionis, *l. ſi ſeruus* 3 *ff de ſeruis export.* V.1798 x quædam militiæ poſſunt, *l. his* 5. *C qui milit. poſſunt.* 275 h res aliena poteſt at non obligari, *l. ſed* 9. *tit. de pign. & hypothec.* V.1907 r

¶Res aliena poteſt at non pignorari, & cur, *l. quare* 27. *tit. de contrah. empt.* V.1733 g res ea conditione à me poteſt, vt mihi locetur, *l. ſi ſterilis* 21. §. 4 *ſi tit. de actionib. emp. & vend.* V.1827 d

Vendidiſſe ipſe videtur, qui vendi mandauit, *l. ſeruum* 49. *ff. mand.* V.1671 h

Vendens rẽ alienam, non transfert dominium in præiudicium veri domini, *l. ſi quis* 46. *tit. de act. emp. & vend.* V.1840 c

¶Rem, vt niſi intra viginti dies pretiũ ſoluatur, res ſit inẽpta, ſi in intercalarẽ inciderit ille dies biduũ non habebitur pro vna die, vt proſit emptori, *l. quo tempore* 2 *ff. de diuerſis temporib. præſcription.* N.841 rem alienam non transfert dominium maximè in præiudicium veri domini, *l. ex empto* 11 §. 2. *& in primis tit. de action. emp.* V.1810 n quemadmodum poſſit promittere emptori rem habere licere contra omnes, *l. ex empto* 11. §. 18. *qui autem ti. de act. emp.* V.1815 viliori pretio res ſuas inuitus quis cogi interdum poteſt, *l. ſi pendentes* 27. *ff. de vſufruct.* V.901

Vendendi mandatum poteſt fieri à teſtatore, *l. ſi hæres* 5. *tit. de act. emp.* V.1807 e

Vendendo poteſt quis in quot partes voluerit rem ſuam diuidere, *l. 13. ſciendum tit. 1. ff. finium regund.* V.1123.o

Venditum pro empto, *l. ex conuentione* 11. *tit. de pactis.* C.301 m vinum in ſpecie emptoris eſt periculo ante deguſtationem, *l quod ſæpe* 35. *tit. de contrahenda empt.* V.1738 l

Vendita re non tradita emptor numerato pretio iiſque omnibus perfectis, ad quæ obligatur, *l. ſi res* 1. *tit. de actionib. emp.* V.1802 x res ſemper intelligitur cum ſua cauſa, *l Titius* 43. *tit. de act. emp. & vend.* V.1838 k hæreditate quid venditum cenſeatur, *l. pecuniæ* 178. *ff. de verb. ſign.* N.1845 t re, præſtari debet libera etiam ſi vti optima ſit, non ſit vendita, *l. cum* 59. *tit. de contrah. empt.* V.1748

Venditæ rei & traditæ exceptio eſt in rem, & ex parte opponentis, & eius cui opponitur, *l. ſi à Titio* 2. *tit. de excep. rei vend.* V.2037 l

Vendita ad ſaporem & guſtum facta deguſtatione emptoris ſunt periculo, *l. quod ſæpe* 35. *tit. de contrah. emp.* V.1738 l

Venditæ rei quaſi poſſeſſione tradita, vt ſi venditor conſtituatur, *l. Iulianus* 13. § 11. *poſſeſſionem tit. de act. emp.* V.1822 h

venditio bonorum pupilli fieri ei poteſt, ſi ei expediat, *l. ſi non* 6. *ff de reb. auct. iud. poſſ.* N.575 b bonorum abſentis non ſit rectè niſi conſtituto procuratore, *l. venitas* 9. *ff quib. ex cauſ. in.* N.570 f ¶Conditionalis eſt ſeruus illi eſto venditus, ſiue nauis ex Aſia venerit ſiue non venerit, *l. neceſſario* 8. *tit. de pericul. & commod rei venditæ.* V.1795 a

¶Feudi niſi completa ſit & perfecta non punitur, *tit. de prohibitione feudorum.* 52. F.99 a ¶Fundi ad menſuram eſt conditionalis, *l. quod ſæpe* 35. *tit. de contrab. empt* V.1778 l ¶Imaginaria quid, *l. is qui* 4. §. 2. *ff. de manum.* N.196 m

¶Liberi hominis inter ignorantes valet non vt obligetur ipſe liber homo ſed venditor & emptor *l. liberi* 70. *tit. de contrah. empt* V.1752 n ¶Perfecta quando dicatur & quæ requirantur vt perfecta dicatur, *l. neceſſario* 8. *ff de pericul. & comm. rei vend.* V.1794 p ¶Rura quid, *l. neceſſario* 8. *ti. de pericul. & commod. rei venditæ.* V.1795 a ¶Rei ciuitatis ſit in omnium præſentia. *Nou.* 120. *tit.* 3. *de aliena c.* 4. *ſi verò* A.524 g

¶Rei immobilis minoris ſine decreto ipſo iure nulla niſi iuramento firmetur, *tit. de pace tenend.* 53. §. 3. *item.* F.108 f

¶Rei quæ non eſt in comercio non tenet, *l. qui officij* 62. *tit. de contrab. emp.* V.1749 t ¶Rei interdum ſit ſub hac conditione, *l. 52. ſi ex* §. 4. *cum tit. 11. ad leg. Aquil.* V.1090

¶Rerum minoris quomodo fieri debeat, *l. ait prætor* 7. §. 6 *ff. de minor. 25. an.* V.542 t Simulata pro nulla habetur, *l. 12. emptor ff. de aq plu. arc.* N.126 n

venditio dicitur quoties vna ex parte pecunia eſt alia ſpecies, *l. dedi* 16. *ff. condict.* V.1333 d aliquando ſine contrectatione ſit, *l. ciuile* 5. *tit. de furtis.* C.1275 ¶Permittitur eorum quæ tempore petitura ſunt, *l. mandatis, ff. de acq. rer.* N.1534 dolo initia quemadmodum reſcindatur, *l. ſi quis* 9. *ff. de dolo.* V.513 e reſcindi poteſt re integra, *l. ſi quem* 2 *ff. de reſcind. vend.* V.1784 ¶Retractatur dolo vel gratia inita etiam infra dimidium iuſti pretij, *l. ſi minori* 3. *C. de iur. fiſc.* 2 k eſt ac ſubſiſtit etiam ſi res minori pretio ſit vendita quam reipſa valeat, *l. imaginaria* 16. *ff. de diuerſ. regul. iur. antiq.* N.1871 a eſt etiamſi pactũ ac conuentũ pretium emptori ſit remiſſum, *l. Imaginaria* 16. *ff. de diuerſ. regul. iur. antiq.* N.1871 h facta in ludo vt ludatur an valeat, *l. ſi filiusfamilias* 2. *ff. quarum rerum actio non detur.* N.880 e facta per dolum dantem cauſam vẽditioni ipſo iure non valet, *l. ſi maior* 7. *tit. de dolo malo.* C.411 inter virum & vxorem cõſtante matrimonio nullius eſt momẽti, *l. vir. vxori.* 17. *ff. ad SC. Velleian.* V.1585 c ad menſuram vtrum comparetur venditioni conditionali, *l. ſi vinum* 1. *ff. de peric. & comm rei vend.* V.1790 d poteſt eſſe pura & tamẽ pars pretij conditionalis, *l. hæc venditio* 7. *tit. de contrah. empt.* V.1727

¶ Menſæ argẽto coopertæ facti ignoranti cũ ſolidam putaret ſe emere, an & quatenus valeat, *l.cu ab eo 41.tit.de contrab. emp.V.*1743 b quam in ſcriptis fieri conuenit non eſt pura, cum habeat implicitam conditionem vt pœnitere poſſit, *l. neceſſario 8.ff.de pericu.& cõmod.rei vend.V.*1794 p propter defectum vnius partis, non vitiatur in alia parte, *l.ſi duos 44.tit. de contrab.emp.V.*1744 h acceſſio locationis eſſe poteſt, *l.cum fundus 3.tit.locati conduct.V.*1846 r non eſt ſi detur pecunia, vt ſpecies, *l.dedi 16.V.*1321 d ſine pretio eſſe non poteſt, *l.ſicut aliud 1 tit.de rerum permut.V.*1886 n non continuò dicenda eſt ius eſſe: licèt ſit ex iure gentium, *l.cõſilio 7.ff.de curatore furioſi.*I.359 h ſine pretio eſſe non poteſt, *l.pacta 72.tit. de contrab. empt.V.*1753 h non ſit, niſi à volente & conſentiente, *l.creditor 20.tit.de don.inter virum & vxor.*C.1121 b non eſt cum quis areæ ſuæ dominium dat, vt inſulæ ab incipiente in ea ædificare pars reddatur *l.ſi tibi 13.tit.de præſcriptis verbis.*V.1795 a nõ valet, quæ caret ſolemnitate requiſita, *l.quod in, de ſide & iure haſta* C.10 t

Venditionis generalis appellatio, *l.ſicut res §.11.vẽditionis, ff.quibus modis pign.V.*1954 ſ & donationis ſimilitudo, *l.Ariſto 18. §.3 ff.de donationibus.*N.1625 ¶ Sub tempus venditionis & negotij actum videtur, quod biduo ante factum eſt, *l.ædiles 38.tit.de ædil.edict.V.*1985 f contractus eſt facti ipſa venditio iuris, *l.conſilio 7.ff.de curatore furioſi.*I.359 h forum & lex extẽditur quandoque ad tranſactionem, & permutationem *l.nõ ſolum 4.tit.de prædiis.*C.1212 ius ad omnem alienationẽ plerunque extenditur, *l.Iulianus 13.§ſi fructibus tit. de act.empt.* V. 1819 h nomen aliàs alienationis ſpecies non complectitur, *c.5.quia titulo 7.de non alienandis aut permutandis.*A.75 n ſpecies eſt, ſeu vendere videtur, qui rei ſuæ pretium ſtipulatur, *l.& ideo 18. ff.de acceptil.* N.1217 p prohibitæ verbo continetur tranſlatio, at non donatio, aut pignoratio, *l.cum 3.tit.de iure emphyteu.*C.999 titulus non eſt gratuitus, *l.apud 2. C.de debit. ciuit.*151 h verbo omnes contractus, omniſque alienatio intelligitur, *l.pupillus 1.titulo quæ res pign.V.*1927 g non continẽtur alij contractus, *l.curiales 3.C.de præd. decurion.* 68 u continetur omnis actus, per quem dominium transfertur *l.ſi vſumfructum 23.§.1.ff.de lib.cauſ.*N.340 d verbo continetur omnis alienatio, *l.alienatum 67 ff.de verb.ſign.*N.1818 q

Venditionem implet, qui rem tradit & ea facit, quæ in venditione deſiderantur, *l.ſi quis 46.tit.de actionib. empti & vend.V.* 1840 c

Venditione pura omnia commoda pertinent ad emptorẽ, *l.vbi autem 4.tit.de in diem addict.V.*1761 ¶ Inuito altero, alter à perfecta venditione diſcere non poteſt, *l.neceſſariò 8. tit.de pericul.& commod.rei vend.V.*1795 a ſecunda plena, receditur à ſemiplena, non econtra, *l.ſi id quod 7.§.1.ſi pupilli, ff.de reſcind. vend.V.*1786 p perfecta quibus caſibus pretio ſoluto, vel ſide habita detur rei vindicatio, *l.pacta 72. tit.de contrab.empt. V.*1754 m ¶ Simplariæ venditiones quæ ſunt, *l.etiam 48.tit.de ædil.edict.V.*1990 t frauduléter quæſitæ factæque ſenectutis, morbi & ſimilium prætextu, nullius ſunt momenti, *l.comperimus 13.C.de proxim.ſacr.ſcrin.*253 f

Venditionibus lex reſiſtit variè, *l.cum lex 43.ff.de fideiuſſorib.* N. 1093 f

Ventura ſunt conſideranda, *l.ſi duobus 3.titulo commun.de legat.* C. 1470

Venditor pro emptore, *cap.12 ſicut titulo 7.de non alien.aut permut.* A.80 d *l.ſi iudex 41. ff.de minor.25.ann.V.* 579 c actionis iura aduerſus principalem & fideiuſſorẽ omnia, ſed & pignus emptori cedere debet, *l.vẽditor 23.ff.de hered.vel action.vend.V.*1783 d fundi emptori præſtare nõ tenetur, quod ante venditionem fundi eſſe deſiit, *l.neceſſario 8.§. cum 1.titulo de peric.& commod.rei vend.*V.1785 qualem aut qua conditione fundum præſtare debeat, *l.qui 90.ff.de verb.ſignif.* N.1813 k ¶ Hæreditatis præſtare id omne emptori cogitur, quod ante vel poſt venditionem eius nomine adquiſiuit, *l. venditor 2.§.6.illud quæſitum, ff.de hær.vel act.vẽd.V.*1774 q poteſt ex hæreditate vendita, deducere ſibi debitum à defuncto, *l.qui hæredis 46.ff.de condic.indeb.V.*1355 nominis nomen exigere tribus caſibus poteſt, *l.venditor 23. §.1.nominis, ff.de hæred.vel action.vend.V.*1783 e

¶ Serui quæ exprimere debeat, *l.aliud 131. ff.de verb.ſign.* N. 1835 b cogi poteſt officio iudicis ad exercendam cõmiſſoriam vel ad petendum pretium, *l.4.§.2.eleganter, ff.de le.commiſſ.V.*1769 d fideiuſſorem dare cogitur euictione in limite contractus imminente, *l.venditori 15. ff.de peric. & comm. rei vend.V.*1798

¶ Liberatur præſtatione eius quod intereſt, niſi per ſententiam ſit condemnatus tradere, *l.qui 67.ff.de rei vindic.V.*861 m interitu ſpeciei liberatur, *l.Iulianus 13.§.12. ſed & ſi, tit.de act. empt.V.*1810 n

¶ Tenetur defendere emptorem, cui res euincitur, *l.ſi plus 74.§.2.mota quæſtione, ff.de rei vind.*V.2036 m

an poſſit vẽdicare rem vendicã & traditã propter precium non ſolutum, *l.ſi quis 1.tit.de rei vindic.*C.632 r emptori teſtis eſſe non poteſt, *l.13.ſecundum, tit.1.ff.finium regundorum.*V.1123 a emptorem in poſſeſſione rei quolibet alio potiorem facere debet, *l.ex empto 11.tit.de action.empt. V.*1813 an preciſè teneatur rem emptori tradere ſi eam habeat, an verò liberetur præſtatione eius quod intereſt, *l.ſi res 1.§.venditor 2. tit.de act.empt.V.*1803 x in ſpecie obligatur, *l.ex empto 11.§.2 & in primis, tit.de act.empt.V.*1811 b deceptus vltra dimidiũ iuſti pretij agit vſque ad 30 annos, *l.in contractibus 3.tit quib.ex cauſ.*C.479 d habens facultatem rei tradendæ eam tradere tenetur, *tit.26.ſi de feud.defunct.§.6.ſi quis.*F.64 k rem accipiẽtis facere non tenetur, *l.dedi.16. V.*1321 f tacens emptori id quod ſi emptor ſciuiſſet minus erat empturus qãnti minoris tenetur, *l.in venditione 41.tit. de act.empt. & vend. V.*1836 q emptori actiones præſtare cogitur, *l.ſi vendidero 80.ff.de furtis.*N.1319 a inuitus interdum cogitur fideiuſſorem dare, *l. res quæ 1 tit.de bon.matern.*C.1542 d

Venditori decepto qualiter ſubueniatur, *l.in contractibus 3. tit. quib.ex cauſ.*C.479 b

Venenum etiam aliquod bonum, *l.hoc edicto 1. §.3.ff.de dolo.V.*504 m

Venenarii, *l.capitalium 28.§.9.venenarij, ff.de pœnis.*N.1565 i

Venator nullus inter ſanctos, *l.venatoribus 6. C.de excuſat. muner.*88 t fundum alienum inuito domino ingreſſus detineri à domino non poteſt, *l.diuus 16. ff.de ſeruitutib.præd.ruſt.*1003 f

Venter an & quando, ſeu quomodo dicatur portio matris, *l.temporibus ff.de inſpiciendo ventre.*I.100 r

Ventri libertas relinqui poteſt vt & infanti, *l.cum 14.tit.de fideicom.libert.*C.1575 i

Venter quot modis accipiatur, *l.ſi quando 17.ff.ſi ſeruit. vind.V.* 7 130

Ventri plus fauetur quàm nato, *l.hoc edicto 1.ff.ſi ventris nomine muliere.*I.105 h tutor dari non poteſt à iudice, licet à teſtatore poſſit dari, *l.tutor 3.ff.de ſuſpectis tutoribus vel curatoribus.*I. 240 t

Ventre ſeruo partus ſeruus vt libero liber, *Auth.coll.5. Nou.53. tit.8.de exhib.& introd.*294 b

Verbum pro oratione, *l.ſi quando 2.C de bon. vacan.* C.17 k Actuale interdum pro potentiali ſumitur, *l.18. §.6.colonus, ff.de iureiur.V.*1289 e Actus pro potentiali, *l.ſi ſeruus 71.ff.de acquir.vel omit.hær.* I.673 g *l.ſi poſthumus 14.ff.de liber.& poſthum.*I.393 c ¶ Ambiguum referri ſemper debet ad ea quæ proximiora ſunt, *l.34.ff.de fideiuſſor.*N.1089 d ¶ Arbitratus ſui natura arbitrium boni viri ſignificat, *l.ſignum 3.tit. de dot.promiſſ.*C.1068 e ¶ Collectiuum ſeu vniuerſali ponitur & pro diſtributiuo, *l.hoc 29.ff.de hær.inſt.*I.470 l ¶ Generale non reſpicit aut pertinet ad ea de quibus nominatim cauetur, *l.doli clauſula 119.ff.de verb.obl.* N.1005 m & indefinitum extenditur ad futurum, *l.ſi ſeruitus 23.ff. de ſeruitut.vrb.præd.V.* 988 z omnia comprehendit, *l.ſi quando 2.C.de bon. vacant.* C. 17 m ¶ Idem poteſt propriè & impropriè poni, *l.ſi qui 8 ti. de ſeru.fugitiu.*C.1272 x ¶ Inhærere eſt in ambiguis, *l.obligatio 1.ff.mandati. V.*1628 r ¶ Imperatiui aliquando vim conſilij habet, *l.age 3.tit.de tranſact.*C.315 g ¶ Licet ſit generale aliquid tamen ab eo excipitur, *l.cum Aquiliana 5.ff.de tranſact.V.* 315 b ¶ Interdum eſt expreſſiuum veritatis, *l.qui Romæ 122. §.5.Seia hæres, ff.de verb.obl.*N.1013 u ¶ Perfectũ pro inchoatiuo, *l.ſed an 10.§.1.ff.de neg.geſt.*N.430 e ¶ Plurale diuiſum geminat ſignificationem ſingularis, *l.hoc 29.ff.de hær.inſtit.*I. 470 n ¶ Præteriti pluſquamperfecti, vel præteriti imperfecti, ſubiunctiui vel optatiui modi transfert ad futurũ tempus, *l.ſi debitor 39.tit.de contrah.emp.V.*1740 ¶ Quaſi eſt expreſſiuũ veritatis, *l.oſſa 8.§.1.ſi locus, ff.de relig.& ſump.fun.V.*1221 a ¶ Quod accipi poteſt in præterito & futuro, in dubio vtrũque tempus complectitur, *l.cum 77.ff.de leg. & fideic.*I.936 h ¶ Reliquum quid contineat, *l.item 17.ff.de hær.inſtit.*I.464 r ¶ Semel poſitum vno caſu propriè altero impropriè ſumi poteſt, *l.ſi incertus 1.ff.de legat.& fideic.*I.974 n diuerſimodè ſumitur, *l.cum 47.ff.ſolut.matrim.*I.53 d ¶ Veluti variis modis accipitur, *l.quiſquis 3.C.de agricolis & cenſitis.*166 r

Verbum trahitur ad inſtitutionem, *c.4 illud, tit.1.de hær. & ſalc.* A.19 i videtur importat fictionem, *l.oſſa.§.5.ei qui, ff.de relig. & ſump.fune.V.*1221 g

Verba actus pro potentialibus accipiuntur plerũque, *l.Titius 21.§.1.negotiatores, ff.qui pot.in pig.V.*1943 f ſignificatur factum, aduerbio qualitas, *l.Pomponius 9.ff.de neg.geſt.V.*428 b

Verba actum ſignificantia interdũ pro potentialibus vſurpãtur, *l.conditionis 1.tit.de pactis.*C.295 d actus ſignificantia interdum pro potentialibus accipiuntur, *l.& generaliter 40.tit. de ædil.edict.V.*1986 a ¶ Actuum pro potentialib. ſæpe in iure vſurpantur, *l.quod ſi domi 28.tit.locati conduct.V.*1866 l ¶ Actus

interdum potentialiter & ad conatū ſeu voluntates actuū referuntur, *l. in hac 3. de cond. tritic.* V.1381 l pro voluntariis & potentialibus, *l. arbitraria 45. tit. de ædilit. edict.* V.1989 g pro potentialibus, *l. fideicommiſſa 11. ff. de leg. & fideic.* I.984 h *l. quod dicimus 7. ff. de author.* I.226 u *l. pater 93. ff. de adq. vel omi. hæred.* I.687 c actum ſignificantia plerumque accipimus pro potentialibus, *l. ſi per 11. tit. de his quæ vi metuſve.* C.413 c pro inchoatiuis & potentialibus vſurpantur, *l. ita autem 5. ff. de adminiſt. & pericul. tutor.* I.163 l *l. quod 12. ff de liber. & poſthum.* I.390 p *l. qui tutelam 28. ff. de teſtam. tutel.* I.131 k *l. ſed etſi 34. ff. de acq. vel omit. hæred.* I.649 n *l. ſi peculium 6. ff. de pecul. legat.* I.1100. o *l. ſi ſeruus 71. ff. de acq. vel omit. hæred.* I.672. o *l. in annos 2. ff. de annuis 2. ff. de annuis lega. & fideic.* I.1082 i *l. ſi quis 3. ff. de adimendis.* I.1317 e *l. qui ſibi* [illegible] *ff. de ſolut. & liberat.* N.1146 t ¶ Actum ſignificantia plerumque potentialiter accipiuntur, *l. 42. ſi ad libertatem, tit. 4. ff. de noxalibus actionibus.* V.1118 c ¶ Directa in codicillis trahuntur ad fideicommiſſum, *l. verbis 7. ff. de vulg. & pupil. ſubſtit.* I.527 b obligantur quoties directo iure valere non poſſunt, *l. filius 114. ff. de leg. & fideicom.* I.854 indirecta quæ dicuntur, *l. omne 2. ff. commun. de leg.* C.1468 g ¶ Diſpoſitiua ab enunciatiuis vt differant, *l. quod meo 18. §. 1. ff. de adqu. poſſ.* N.428 f ¶ Enunciatiua ſufficiunt ad fideicom. *l. ſi hæres 69. ff. de leg. & fideic.* I.904 non inducunt diſpoſitionem, quādo conditionaliter proferuntur, *l. ex facto 19. ff. de hæred. inſtit.* I.465 fauore dotis inducunt plenam probationem, *l. ſi pro dote 2. de dot. promiſſ.* C.1068 d per modum cauſæ prolata, inducunt diſpoſitionem ope exceptionis, *l. non ideo 66. ff. de rei vind.* V.860 m futuri euentus directa ad filios nepotes inducunt legati vel fideicommiſſi diſpoſitionem, *l. fideicommiſſa 11. ff. de leg. & fideic.* I.984 t probant, *l. quod meo 18. §. 1. ff. de adq. poſſ.* N.428 f in contractibus inducunt probationem: at non obligationem, *l. Publia 16. ff. depoſiti.* V.1623 e

¶ Extenſiua & infinita infinitatem inducunt, atque ita infinitas toleratur, *l. ſi ita ſtipulatus 15. ff. de dolo.* N.1000 z ¶ Generalia ſemper reſtringenda ſunt pro qualitate rei, *l. quæ ratione 9. §. 13. ff de adquir. rer. dom.* N.368 p ¶ Superflua ex imperitia adiecta non vitiant nec operantur limitationem, *l. quidam 96. ff. de leg. & fideic.* I.837 ¶ Vulgaria pro apertis, *l. libertates. 16. ff. de fideic. libert.* N.224 y

Verba contrahentium ita ſunt accipienda vt non ſint ſuperuacua ſed aliquid operentur, *l. ſi vnū 1. ff. de oper. & com. rei vend.* V.1789 d ¶ Precaria obliqua & fideicōmiſſaria, *l. cohæredi 41. §. 3. quod ſi. ff de vulg. & pup. ſubſt.* I.556 ¶ Præceptiua quandoque conſiliū ſonant, *l. cū 77. ff. de leg. & fideic.* I.940 d ¶ Præſentium ſunt non abſentiū, *ff. de verb. obli.* N.913

Verba bina, trina & ſimilia non inducunt geminationem, *l. qui textrini 6. C. de murilegulis.* 129 d propriè & impropriè ſumi poſſunt, *l. ſi vſuſfructus 1. tit. de vſu. & habitatione & miniſterio ſeru.* C.639 a teſtatoris dubia accipienda, *l. prædia 27. ff. de inſtruct. vel inſtrum. leg.* I.1196 relata ad perſonam intelligenda ſunt ſecundum qualitatē perſonæ ad quā referuntur, *l. ſtipulor 39. ff. de verb. oblig.* N.944 quædam ſunt quæ regunt poſt ſe diuerſos accuſatiuos, *l. ſucceſſores 16. ad leg. Falc.* C.1499 eodē tenore eadē forma & eodē modo contractib. adiici cōſueta, *l. ſocietatem 76. tit. pro ſocio.* V.1720 y ¶ Ex contractus qualitate & natura intelliguntur, *l. in lege 29. tit. locati cōduct.* V.1867 c interpretari debemus ſecundum naturæ legē & cōmune votum parentū, *l. Iulianus 26. ſi quis omiſ. cauſ. teſtam.* I.714 ſi hæres non erit, ita intelliguntur cū hæres eſſe poterit, *l. ſi mater 33. § 1. ſi filius, ff. de vulg. & pupil. ſubſt.* I.546. o ſpecialiter prolata nō poſſunt ad aliū prorogari, *l. filius 28. ff. de liber. & poſthu.* I.401 n potius interpretamur ex conſuetudine loquentiū quàm ex ſtricta & propria ipſorum verborū ſignificatione, *l. teſtatorem 68. ff. de leg. & fideic.* I.1054 t nō deſiderant obligationes q̄ cōſenſu cōtrahūt, *l. cōſenſu 2. §. 1. ideo autē, ff. de obli. & act.* N.885 t interpretari oportet ꝓ ſubiecta materia, *l. ſtipulatio 39. ff. de ver. obl.* N.943 nō ad oneratū vel nō oneratū dirigātur multum intereſt, *l. generale 32. ff. de vſu & vſuf.* I.1119 d

Verba quocunque loco reſtringuntur ad locū idoneum, *l. eum qui 43. ff. de iudic.* V.697 f & mens contrahentium potiſſimū ſpectanda, *l. ſi is cui 94. §. 3. Fauius, ff. de ſol.* N.1184 offendere licet at non ſententiam, *l. actorum 46. ff. de reiudic.* N.545 h quādoque contra propriam ſignificationem accipiuntur, *l. ex conducto 13. §. 4. Papinianus, tit. locati conduct.* V.1855 d ſecundum proferentem interpretamur, *l. veteribus 39. ff. de pactis.* V.297 c plerumque ad potentiam tantum non ad actum referuntur, *l. ſi per publicum 5. ff. ne quid in loco.* N.688 inopis plenitudinem denotant, *l. Paulus 101. ff. de ſolut.* N.1201 modis omnibus in lege poſita ſignificant ipſo iure, *Auth. coll. 5. Nou. 60. tit. 15. vt defunct. ſeu fun.* 305 h cum effectu inſpicimus, *l. Marcius 59. tit. locati conduct.* V.1881 y *l. ſed niſi 8. ff. de iur. dot.* V.2129 u *l. ſtipulatio 39. ff. de verb. oblig.* N.942 *l. ſi ſeruus 4. ff. de reb. auth. iud. poſſ.* N.574 r *l. ſi ſt 4. §. 6. ff. de re iud.* N.521 i *l. ſi per aliam 5. ff. ne quis eum.* V.2001 *l. quamuis 8. ff. ad SC. Velleian.* N.1581 d

Verborum ſignificationem negligimus, vt ſenſui & menti teſtatoris ſeruiamus, *l. teſtatorem 68. ff. de leg. & fideic.* I.1051 c ¶ In dubio ſtandum eſt ſignificationi, *l. ſi negotium 10. tit. de neg. geſt.* C.401 prolixitas parit repugnantiam *l. nihil 17. ff. de adim.* I.1324 n

Verbis an tacitè quid agatur intereſt, *l. idemque 10. ff. mād.* V.1639 e legis ſtari oportet, *l. proſpexit 12. ff. qui & à quib.* N.319 f tantum coniuncti, habent etiam ius accreſcendi, *l. id apud 143. ff de verb. ſignif.* N.1839 c directis adnumeratur verbum potiatur, & verbum pertinere, *l. ſi creditores 18. ti. de pactis.* C.305 d edicti ſtari oportet, *l. ſi ratres 33 ff. de penu.* N.1568 legis in dubiis, an & quando ſtandum ſit, *l. vtilitatem 1. §. 20. licet, ff de exer. act.* V.1454 x ¶ Senatuſconſulti hi tenentur, qui ſibi adſcribunt res æſtimabiles, ſed libertas non eſt res æſtimabilis, *l. impuberem 27. §. 10 ſi teſtamentarius, ff. ad leg. Corn. de falſ.* N.1504 u tantum coniuncto nihil accreſcit, *l. quoties 1. ff. de vſufructu adcreſ.* V.921 p

Verbalia nomina actiuè & paſſiuè ſumi poſſunt, *l. ei duo. 2. ff. de duobus reis.* N.1056 m *l. cautio 1. tit. de proc.* C.371 a

Verberatio crimen eſt publicum, *l. lege 7. ff. ad leg. Iul. de vi publ.* N.1478

Verecundię quandoque parcitur, *l. quæ omnia 25. §. 2. ff. de procurat.* V.364 f

Verecundia eſt alicui Repelli vt ſuſpectum, *l. obſeruandum 47. ff. de iudic.* V.699 a

Verecundiæ & pudori hominum concedendum aliquid, *l. obſeruandum 47. ff. de iudic.* V.699 a

Verecundia quid, *l. qui 9. tit. de procur.* C.374 u

Veriſimile eſt quemque id potius promittere, quod ſuum ſit, quàm quod alienum, *l. vbi eſt 22. ff. de rebus dub.* I.1355 d

Veriſimilitudo Voluntatis, *l. quod legatur 38. ff. de iudicia.* V.695 m colligitur ex verbis teſtatoris, & genere comparitionis, *l. quod legatur 38. ff. de iudicia.* V.695 m

Veriſimilia habentur pro factis ac diſpoſitis, *l. tale pactum 40. §. 4. ff. de pact.* V.299 e

Veriſimile non eſt principem errare, *l. rhedas 4. ff. de ſupell. legat.* I.1222 k

Veritas pro vera rei æſtimatione, *l. nouiſſimè 7. ff. quod falſo tutore.* I.331 a ſtipulatione tolli non poteſt, *l. minor 40. ff. de minor. 25. ann.* V.578 i inquiritur ratione incertitudinis, *l. ſi cum 10. ff. ſi quis caut.* V.231 c pro intereſſe communi, & vero, *l. fideiuſſor 2. §. 5. ff. qui ſatiſd. cog.* V.202 q quid, *Auth. col. 6. Nou. 73. tit. 2. de inſtrum. caut.* 338 i præualet fictioni, *l. filio 23. ff. de liber. & poſthum.* I.397 f opinioni teſtantis præualet, quoties ignoramus certitudinem voluntatis defuncti, *l. & hoc 41 ff. de hær. inſt.* I.481 b ¶ Tacita habetur pro expreſſa, *l. præſcriptione 2. tit. ſi contra ius vel vtil. publ.* C.243 f mutationis ordini cauſarum repugnat, *Nou. 90. tit. 2. de teſtibus.* A.412 k à iudice quærenda, *Auth. coll. 4. Nouell. 44. tit. 23. de tabell.* 250 p humana quid, *Auth. coll. 6. Nouell. 73. tit. 2. de inſtrum. caut.* 338 i potius ſpectāda quàm opinio, *l. vulgaris 21. §. 3 ſed & ſi, ff. de furtis.* N.1380 n per ipſum declaranda authorem, *Auth. coll. 6. Nou. 73. tit. 2. de inſtrum. caut. c. 7. ſi verò. § 1. in his* 345 p ex fide cauta teſtium cognoſcitur, *Auth. coll. 6. Nou. 73. tit. 2. de inſtru. caut.* 339 i in omnibus ſpectanda, *l. ſi fortè 8. ff. de caſtrenſ. pecul.* N.1695 d ¶ Opinioni, an & quatenus præferatur, *l. item ſi 5. ff. de neg. geſt.* V.416 k ſimulationi præfertur, *c. 27. optime. coll. 4. No. 22. ti. 1. de nuptiis.* A.185. o non vitiatur erroribus geſtorum, *l. ſi pupilli 9. §. 11. ff de neg geſt.* V.423 a plus operatur, quàm opinio, *l. ſi pupilli 6. §. 8. ff. de neg. geſt.* V.421 h

Veritatis & opinionis differentia, *l. Iulianus 7. ff. de doli mali & metus except.* N.871 h iuramentum ſemel præſtatur, *l. qui bona fide 13. §. 11. ff. de dam. inf.* N.53 q alius pro alio præſtare nō cogitur, *l. qui bona fide 13. §. 13. ff. de dam. infect.* N.53 l & ſcientiæ noſtræ diſſimilitudo *l. antiqui 3. ff. ſi pars hæred. pet.* V.813 ſectatores deo placent, *l. puniri 3. tit. ſi contra ius vel vtil. publ.* C.243 & opinionis effectus, *l. ait prætor 3. §. 11. digeſtis de negotiis geſt.* V.415 c

Veritati non præiudicat error ſcribendi, *l. errores 2. tit. de error. aduoc.* C.360

Veritatem debet iudex inquirere, *c. 2. hoc titulo 1. de hæredib. & falcid.* A.15 i

¶ Rerum verum ſequi debeamus in interpretationibus ſtipulationum, *l. ſi mihi 110. §. 1. ſi ſtipulatus, ff. de verborum obligat.* N.997 f inſpicimus non fictionem, *l. gallus 29. ff. de liber. & poſthum.* I.414 m

Vermes ex terra gignantur, *ff. lib. 1. l. 2. §. 3* k

Verna quis dicatur, *l. ſeruis 99. ff. de leg. & fideic.* I.1074 q

Vernæ qui dicantur, *l. cum* [illegible] *tit. de rei vindic.* C.631 g

Vertiſſe in vtilitatem eccleſiæ res præſumitur, qui ſolitus eſt eas anteà in vtilitatem vertere, Nou.120. tit.3.de alienat.c.6.& hoc.A.527 g videtur qui actionẽ alicui quæſiuit, l.quod ſi 3.§.1.In rem, ff.de in rem ver.V.1556 m in vtilitatẽ eccleſiæ præſumitur, is qui aliàs diligens in accipiendo & vendendo fuit, No.120.ti.3.de alienat.c.6.& hoc.A.528 g
Verſum in vtilitatem alicuius quemadmodum quid dicatur, Nou.120.ti.3.de alien.c.6.& hoc.A.527 g intelligitur in vtilitatem eccleſiæ, quod vniuerſo capitulo datur, Nou.120.tit.3.de alien.c.6.& hoc.A.527 g
verus contractus, l.hæres 19.§.2.prælxlo, ff.de iud.V.684
vera æſtimatio, l.filiusfamilias 15.§.1.Iudex, ff.de iud.V.682 b
veri intereſſe & iuramenti differentia, ff.lib.39.tit.3.l.6.§.8.c
Verum pretium pro iuſto, l.ſi quis 10.§.1.ff.de adqu.poſſ. N.420 c pro iuſto, l.omnes 3.ff.de in integ.reſtit.V.473 k l.libertini 6.ff.de ſtat hom.V.88 p l.ſi res 5.ff.de in rem verſ.V.1559 a
veſpillo quid, l.qui decem 72.§.6.promiſſor.ff.de ſolu.N.1272 b
veſtis puta ſcenicæ vſusfructus legari poteſt, l.ſi vſus 9.ff.vſufr.quemad.caueat.V.964.o
Veſtes non genere & ſubſtantia, ſed vſu & deſtinatione diſtinguuntur, l.inter 33.ff.de auro & arg.leg.I.1277 g
veſtimenta ſufficientia quę dicantur, l.ſed ſi quid 15.ff.de vſufruct.V.892 c
veſtium diuerſa genera, l.nulli 1.C.nulli licere.138
vetare & imperare differunt, l.legis virtus 7.ff.de legib. V.75.o
vetat qui non conſentit, l.qui tutius 48.§.4.ſi ego, ff.de furtis.N.1296
veteranus quis, l.filiusfamilias 8.§.2.ff.de procurat. V.359 c miles an & quatenus excuſatur à tutela, l.8.[illegible] ff.de excuſat.I.265 c & nauium fabrica, l.numerum 18.ff.de mun.& hono.N.1750 c
Veterani à quibus muneribus excuſentur, l.vigiliti 2.C.de re militari.277 i
¶ Priuilegio renuntiare videtur, qui decurionatum adipiſcitur, l.veterani 1.C.de his qui ſponte.84 a
veteranum mancipium quid, l.interdum 16.§.3.ff.de publican.N.148 r
Veterano an & quemadmodum rus colere liceat, l.veterani 3.C.de vetera.295 y
veterator ſeruus quis dicatur, l.anium 64.tit.de ædil.edict. V.1996 r
Veteratoris & veterani mancipij differentia, l.interdum 16.§.3.ff.de publican.N.148 r
vetuſtas decem annis, ff.lib.39.titul.3.l.1.§.22.l pro tempore cuius non extat memoria, ff.lib.39.tit.tertio.l.1.§.22.l
Vetuſtati creditur, niſi contrarium probetur, l.12.eo.titu.primo, ff.finium regundorum, V.1123 pro decennio, l.Scæuola 26.ff.de aqua pluuia arcend.N.134 g quot annis finiatur, l.iure 11.C.de fund.patrim.204 m
Vetus factum vetus habet conſilium, l.temporibus 1.ff.de inſpiciendo ventre.I.99
Veteri Iure deferri dicuntur hæreditates quæ per leges 12.tabul.deferuntur, l.regulas, ff.de regul.Caton.I.1362 i
Veteribus quod placuit & nobis quoque placere debet, l.veteribus 39.ff.de pactis.V.297 a
via pro itinere, l.ſi eo 9.ff.ſi ſeruit.vind.V.1634 d
Conſularis via, l.prætor 2.§.22.viarum, ff.ne quid in loco publico. N.654 k
¶ Inclyta, ff.proœmio pag.43
¶ Militaris, l.prætor 2.§.22.viarum, ff.ne quid in loco publico, N.654 r
Prætoria, l.prætor 2.§.22.viarum, ff.ne quid in loco publico.N.654 r
¶ Quę vicinales factæ ex agris priuatorum an priuatæ, l.via 3.ff.de locis & itin.N.649 a
¶ Directa pro ſtricti iuris via, indirecta pro æquitate, l.quid ſeruandarum 14.tit.de præſcrip.verb.V.1895
Viæ & itineris differentiæ, l.cuilibet 1.ff.de locis & itin.N.648 n
Via multifariam deberi poteſt, l.nam 6.ff.quemad.ſeruitus.amitt.V.1041 i
Viæ publicæ in porrectum & amfractum latitudo l.prætor 2.§.30.ait prætor, ff.ne quid in loco pub.N.654
¶ Vicinales, quæ in vicis ſunt vel in vicos ducunt, l.prætor 2.§.22 viarum, ff.ne quid in loco publico, N.654 k
¶ Latitudo in dubio quæ intelligatur, l.via 8.ff.de ſeruit.præd.ruſt.V.1000 c
vicinalis quando naturam habeat necne viæ publicæ, l.prætor 1.§.23.ff.ne quid in loco public.N.655 d
Viæ latitudo in porrectum & anfractum, l.nam 6.ff.quemad.ſeruit.amit.V.1043 d vt duæ eſſe dicantur quid requiratur, l.nã 6.ff.quemadm.ſerui.amit.V.1042 l ſeruitus finitur eo loco quo vel publica via vel ciuitas incipit, l.flumine 38.ff.de ſeruit.præd.ruſt.V.1013 k indiuidua, l.& per 13.ff.de acceptil.N.1210 b in modum agri cedit ſi id dictum ſit, l.altius 38.ff.de adq.rer.dom.V.384 m
Viam qui ſtipulatur factum ſtipulatur, l.ſtipulationem 2.§.1.& harum, ff.de verb.oblig.N.917 c
Viarum triplex genus, l.viæ 3.ff.de locis & itin.N.649 a
Viaticum eſt id quod expenditur in via, l.eum quem 79.de iudici.V.714 n filiiſamilias quid, l.ſi ſocius 16.ff.de reb.cred.&c.V.1252 m
viaticulum pro impenſis ſtudioſi, l.ſi longius 18.§.1.ff.ſiliusfam.V.682 r
viatori an credendum ſit, l.magis 5.ff.de rebus eorum qui ſub tut.I.351 d
vindicari res extincta non poteſt, l.Pomponius 13.§.8.ff.de adq.poſ.N 424 ſ ¶ Defendi & vindicari à quocumque poſſunt eccleſiæ, ff.lib.1.tit.1.§.2.e
vindicta delictorum ſumitur aut per accuſationem aut per officium iudicis, tit.quomodo in læſ.maieſt. E.135 c in re conuentione iudiciali permiſſa, l.46.ſi vulnerato tit.11.ad leg.Aquil. V.1087 b ad libertatem perducere pro cauſa cognita perducere, l.filius 32.ff.de dolo.V.526 ſ quid, ff.de manum.vind.N.203
Vindicans habere debet dominium, id eſt nemo rem vindicare poteſt, niſi qui dominus eſt, l.ſeruum 27.tit.de rei vindic.C.638 q
Vindicantibus feudum pluribus ille eſt ſocius, cui dominus teſtimonium præbet, niſi aliud probetur ab aduerſario, tit.27.de pace tenend.§.2.ſi index.F.68 e
Vindiciæ nihil aliud quam aſſertio & defenſio poſſeſſionis, l.neceſſarium 2.§.24.ff.de orig.iur.V.97 h
vindicatio an & quomodo competat vaſallo qui feudi poſſeſſione decidit, tit.28.de vſu Mediolanen.F.31 i rei vtilis in ſubſidium datur ſiue ſubſidiaria eſt, l.vtilem 30.tit.de don.inter vir.& vxor.V.2197 l quibus competat, tit.8.de inueſtit.de re alien.fact.A.40 q vtrum detur ei qui deſiit eſſe rei dominus, l.vir vxori 39.tit.de don.inter vir.& vxor.V.2209 b datur ibi & ad exhibendum agi poteſt, l.ipſi 3.ff.teſtam.quem.aper.I.693 d ¶ Eſt de vero domino, l.fine 3.ff.de agnoſ.& alend.lib.I.90 e ¶ Datur aduerſus poſſidentem, l.poſſideri 3.§.2.ff.de adq.poſſ.N.410 g
vinea pro prædio in quo vinea ipſa plantata eſt, l.Cato.13.ff.de ſerui.præd.ruſt.V.1602 b
Vinea legata non debetur, l.ſiquis 4.ff.de leg.& fideic.I.754 i
Vineæ fructus debens arborum quæ in vinea continentur fructus etiam præſtare cogitur, l.certo 13 ff.de ſeruitute prædiorum ruſt.V.1001 i
vinum totum & non partem effundere permittitur, l.non debet 21.ff.de diuerſ.regul.iur.antiq.N.1874 c
¶ Obliuionem parit & an eleuet pœnam, l.ſancimus 5.tit.ſi aduerſ.C.451 h
¶ In dubio intelligitur venditum cum cado & vaſe ſuo, l.vinum 15.ff.de tritic.vel.oleo leg.I.1167 r
Vini venditi periculum emptoris non eſt, l.ſi vinum 1.ff.de peric.& commo.rei vend.V.1790 d
Vini venditi in genere periculum eſt venditoris, l.ſi vinum, ff.de peric.& comm.rei vend.V.1789 a
Vini ad menſuram venditi periculum omne ante admenſurationem contingens, venditoris eſt, l.hoc ita 2.ff.de peric.& com.rei vend.V.1791 d
Vino in ſpecie vendito, ante etiam deguſtationem periculum eſt emptoris, l.ſi vinum ff.de periculo & commodo rei venditæ. V.1789 d
vinculum iuris obligatio, l.1.ſumma §.1.ff.de rerum diuiſ.V.115 g
Vinculorum pœna grauior eſt quàm in agris aut opere publico operari, l.in ſeruorum 10.ff.de pœnis.N 1555 r
¶ Iniectione libertas auferri videtur, l.fideicommiſſaria 43.ff.de fideic.libert.N.274 l & cuſtodiæ differentia, l.legatis 8.ff.ex quib.cau.maio.V.593 a
vi non ſemper ineſt dolus, l.quod ſi quis 3.ff.ne quis eum.V.599 d
¶ Occupare & deiicere differunt, l.prætor 1.§.29.idem, ff.de vi & vi arm.N.678 z
violentia crimen publicum, c.12.quod.tit.11.ut iudi.ſine quoque ſuffragio.A.95
Volenti non fit iniuria, l.quod & 3.§.5.ſi quis volentem, ff.de lib.hom.exhib.N.774 u

Digitized by Google

¶Caſus periculū eſt eius qui rei dominus eſt. *l. qui ratione 30. ff. de pign. act.* V.1440 a

Vir bonus, *ff. de iud.* V.671 pro bono iudice, *l. omnis qui 76. ff. de procur.* V.403 h contrahendo decipere alium non poteſt, *l. ſemper 156. ff. de reg. iur.* N.1912 f & vxor in quibus iure humano communicent, *l. nuntiæ ſunt, ff. de ritu nup.* V.2106 q diſertiſſimus, *ff. proœm. pag.* 41 & vxor non ſunt adfines, & cur *l. adfinitatis 7. tit. comm. de ſucceſſ.* C.1538 t vxorem ducere poteſt literis, ſeu per literas, *l. mulierem 5. ff. de rit. nupt.* V.2107 c

¶Illuſtris, *ff. proœm. pag.* 41

Viriles partes dicuntur, quæ dantur pro numero perſonarum quibus opponuntur hereditariæ, *l. cum pater 1. ff. de inſtruct. vel inſtrum. leg.* I.1169 e

Virgo interdū appellatione mulieris continetur, *l. alioquin 31. tit. de contrah. emp.* V.1730 f

Viriles & hereditariæ partes differunt, *l. ſi heredes 124. ff. de leg. & fideicom.* I.863 d

Virilis portio propriè dicitur, quę æqualis, *l. virilis 145. ff. de verb. ſign.* N.1839 i quæ, *Nou. 123. tit. 6. de ſanctiſſ. epiſc. cap. 29 presbyteris.* A.551 c

Virilium portionum onus inducitur perſonarū enumeratione *l. Lucius 123. ff. de leg. & fideicom.* I.863

Viriliter poſſidere quid, *leg. ſi finita 15. §. 23. ff. de damno infecto.* N. 611

Viripotens quæ dicatur, *l. ſi filia 41. ff. de lega. & fideicomm.* I.1037 b

Vindicare liberos noſtros quēadmodū poſſimus in interdictis, officio prætoris, iudiciis, *l. poſt 1. §. per hanc, ff. de rei vin.* V.811 f certas perſonas poſſumus, & quæ illæ, *l. poſt 1. §. per hanc 2. ff. de rei vin.* V.811 f liberos noſtros poſſumus adiecta cauſa de iure quiritum, *l. de eo, ff. ad exhi.* V.1182 gregem is poteſt cuius totus grex eſt, *l. ſed ſi par 2. ff. de rei vin.* V.812 n impropriè is dicitur qui rem retinet, *l. ſi tibi 1. titul. de Carb. edict.* C.1321 e ſe licet, *l. longè 2. tit. de contrar. tut.* I.321 q ſe & vlciſci licet, *l. deuotum 5. C. de metat.* 293 f

Vincens vincentem te quibus caſibus, te quoq; vincere non intelligatur, *l. de acceſſionib. 14. ff. de diuerſ. temp. praeſcr.* N.848 regula quandoque fallit, *l. Claudius 16. ff. qui pot. in pign.* V.1942. o non ſemper ſuccedit in ius deuicti, *l. Claudius 16. ff. qui pot. in pign.* V.1941

Vim vi repellere licet incontinenti, *l. ſed & 12. ff. quod metus cau.* V.486 a *l. 45. ſcientiam, ff. ad l. Aquil.* V.1086 a *ff. lib. 1. tit. 1. l. 3.* x quam propulſare liceat, *ff. lib. 1. tit. 1. l. 3.* u pati nemo cogitur cùm eam iure præuenire liceat, *l. idem 2. §. 5. qui, ff. de vi & vi armat.* N.683 h

Vim inferens fur nō eſt, *l. item 14. §. 12. ff. quod met. cau.* V.496 q inferre licet cum moderamine tamen ad tutelam rerum ſuarum, *l. 52. ſi ex, tit. 11. ff. ad l. Aquil.* V.1089 i

¶Repellere licet incontinenti, *l. 45. ſcientiam, §. 1. lege, tit. 11. ad l. Aquil.* V.1086 b

¶Facere & damnum dare differunt, *l. extat 13 ff. quod met. cauſ.* V.488 m

¶Conſanguineis illatā propulſare quis non poteſt, *ff. lib. 1. tit. 1. l. 1. in marg.* r

¶A quibus illatam propulſare liceat, *ff. lib. 1. tit. 1. l. 3.* u

Villici officiū & munus eſt non diſpenſare, ſed cōgregare fructus, *l. Carbonum 167. ff. de verb. ſign.* N.1843 b

Villicus quid, *tit. 2. de feudo guardiæ.* F.4 h

¶Quid ſit, *l. ſi cum 16. ff. de inſt. act.* V.1475 g

Viles perſonæ quæ dicantur, *cap. 3 ſit, collat 3. Nouell. 17. tit. 4. de mand. princ.* A.131 h

Villæ cum inſtrumento & inſtructæ legatæ differentia, *l. ſi mancipia 19. ff. de inſtruct. vel inſtrum. leg.* I.1188 i

¶Pro vniuerſitate prædiorum, *l. Titia 34. ff. de leg. & fideicomm.* I.885 a

¶Et caſtra ſub ciuitate collectam faciunt & ius eius ſequuntur, *Nou. 89. tit. 1. quibus mod. natur. effic. ſui, cap. 2. primus, §. 2 ſi quis.* A.401 m

Villa pro domuncula fructuum gratia, *l. heres 12. ff. de vſu & vſufr.* I.1108 m

¶Quid, *tit. 2. qui ſint rebelles.* E.50 l

¶Dicitur vbi plures domus, *l. leges 1. ff. ad leg. Iul. de vi publ.* N. 1476 f

¶Pro domuncula fructuum gratia facta, *l. ſenatus 1. ff. de agnoſ. & alend. lib.* I.87 i

¶Pro domuncula ruri facta, *l. ſi vllus 7. §. 16. impendi, ff. ſol. mat.* I.18 z

Vigilantibus iura ſubueniſſe, *l. pupillus 24. ff. quæ in fraud. cred.* N.622 f

Vi facit qui alio prohibente facit, *l. prætor ait, ff. quod vi aut clā.* N.736 r

Vi facere quis dicatur, *ff. quod vi aut clam.* N 735

Videtur verbum improprietatē notat, *l. naturaliter 12. ff. de adq. poſſ.* N.421 a

Videlicet dictio non ſolùm eſt declaratiua, ſed etiam reſtrictiua, *l. ſi vnus 27. ff. de pact.* V.281

Vi bonorum raptorum edicti tres partes, & quę illæ ſint, *l. qui rem rapuit 1. ff. vi bon. rapt.* N.1339

¶Nō tenetur qui rem ſuam rapuit, ſed aliter mulctatur, *l. prætor 2. § 18. hac actione ff. vi bon. rapt.* N.1343 e

¶Titulus vbi melius concipi poſſit quā in digeſtis ſit conceptus, *l. qui rem 1. ff. vi bon. rapt.* N.1339

Vicarius vrbis Romæ abſente pōtifice conſtituitur, *tit. de off. praef. prat. Afr.* C.259

¶Seu locum tenens principis, vel alterius ſuperioris poteſt ea facere omnia, quæ poterat ille ordinarius in cuius locum ſubſtituitur, *l. ſuggerente 2. tit. de offic. eius qui vicem alic.* C.274 f

¶Comiti & duci æquiparantur, *l. grammaticos 1. C. de tract. qui in vrbe.* 239 g

¶Species peculij, *l. ſi peculium 10. ff. de manum. teſt.* N.113 l

Vicarij ex contractu an & quādo agatur aduerſus ordinarium vel dominum, *leg. ſeruus 17. §. 4. cum Sticho, ff. de in rem verſo.* V. 1567 g

Vicarij qui, *l. proximos 1. C. de prox. ſacr. ſcrin.* 244 m

Vicaneus ſeu natus ex vico eiꝰ ciuitatis eſſe videtur cui vicus ſubiectus eſt, *l. qui 30. ff. ad municipalem.* N. 1723 e

Vicem præſidis gerere quis dicatur, *l. procuratori 1. tit. de poenis.* C.533 b

¶Repræſentant actionum actiones prætoriæ, *l. non ſolum 20. rem rat. hab.* N.1356 r

¶Duorum aut plurium ſuſtinere quis poteſt in voluntaria iuriſdictione, *l. ſi conſul 3. ff. de adop.* V.101 d

Vici cur dicti, *l. licet 74. ff. de leg. & fideic.* I.813 m

¶Dicuntur qui nulla ciuitatis dignitate honorantur, *l. ſi heres 73. ff. de leg. & fideic.* I.813 m

Vicinus ſimpliciter intelligitur de remoto, *l. non ſolum 8. ff. de op. nou. nunt.* N.21 b

¶Pro ſocio, *ff. lib. 39. tit. 2. l. 43. §. 1.* t

¶Præſumitur ſcire vitam & mores vicini ſui, *Nou 90. titu. 2. de teſtib. cap. 1. ſancimus.* A.434 d & vicinia quemadmodum vſurpetur, *l. 7. de modo tit. 1. ff. fin. regun.* V.1122 pro conſorte, *l. ſi non 22. ff. comm. diuid.* V.1174 o

Vicini intelliguntur qui vocē exaudire poſſunt, hoc eſt, quod vox audiri poteſt, *l. cum 1. ff. de ſenatuſconſult. Silan. & Claudian.* I. 710

Vicinum nullum habere præſtat, quàm malum, *Auth. col. 4. Nou. 34. tit. 13. nullum credentem agricola &c.* 232 e

Vicinitatis ratione valet legatū quod aliàs nō valeret, *l. teſtator 89. ff. de leg. & fideic.* I. 969 c

Viciſſitudo id eſt oportunitas, *ff. proœm. gloſſ. in pag.* 46

Victor *ff. proœm. pag.* 41 ¶ Iuſtinianus, *ff. proœm. pag.* 41 reus intelligitur ex quo non conuincitur, aut non probatur contrarium, *Auth. coll. 5. Nouell. 49. tit. 4. de his qui in ingre.* 276 q

¶Condemnatur victo quandoque in expenſis, *coll. 3. Nouel. 5. tit. 2. de defen. ciuit. Auth.* 124 d quis dicitur in fugando hoſtes, *ff. proœm. in gloſſ. h, pag.* 41

Victores dicuntur magiſtri, *ff. proœm. §. 1. pag.* f

Victus victori debet in expenſis debet cōdemnari, *l. generaliter 12. tit. de reb. cre.* C.709 e *Auth. col. 5. Nou. 49. tit. 4. de his qui ingre.* 275 f verbum generale, *l. cum hi 8. §. 12. ff. de trāſact.* V.319 k

Vidua fruitur priuilegio mariti mortui, *l. ſi filij 22. ff. ad municip.* N.1719 f

¶Intra tempus luctus deſpōſari poteſt, & nō nubere, *l. ſi quis tutor 60. § 1. ſed ſi propter, ff. de ritu nupt.* V.2121 k

¶Facilius de adulterio accuſatur quàm nupta, *l. mariti 9. ff. ad l. Iul. de adult.* N.1467 e

Viduæ fruuntur priuilegio maritorum, *l. quoties 3 Cod. de priuil. ſcholarum.* 271 k

¶Quæ dicantur, *l. ſi contra 1. tit. quando imperator.* C.560 l

¶Quemadmodum facilè luxuriari ſoleant, *cap. 3. cum, titu. 2. de non elig. ſecundo nub.* A.27 l

Viduam ducens rem non nouam aggreditur, *l. rem 14. tit. de iudi.* C.522 h

Viduitas perpetua iniungi poteſt, *l. quæſitum 31. ff. qui & à quib.* N.327 e

Virtus in neceſſitate comprobatur, *c. 1. ſancimus. §. 20. ſi quis, tit. 6. quom. oper. epiſ.* V.55 q

pro poteſtate, officio, diſpoſitione, *l. legis virtus 7. ff. de legibus.* N.74. o

Virtutis cauſa permittitur, quod aliàs non, *l. ſolent 2. ff. de aleat.* V. 1224 x

Digitized by Google

Vis alia compulſiua alia ablatiua, *l.omnia 9.§.5. ff.de publican.* N.142.o *l.prætor 1.ff.de pub.& vectig.*N.135 c ¶ Atrox ſine dolo fieri non poteſt, *l.continet 3.§.1. ff.quod met.cau.V.*478 k alia compulſiua, inquietatiua, expulſiua ablatiua, turbatiua, *l.ait prætor.1.ff.de eo quod met.cau.V.*477 g ¶ Ablatiua, *l.hac perpetua 2.tit.vbi quis detur.*C.572 x Compulſiua,& metus idē, *l.nihil conſenſus.ff.de reg.iur.*N.1902 f ¶ Expulſiua,turbatiua, ablatiua, inquietatiua, quemadmodū puniatur interdicto, vnde vi, *l.exiſtat 13.ff.quod met.cau.V.*488 m Expulſiua & inquietatiua, *l.ait prætor 1.§.9.quod ait,ff.uti poſſ.*N.695 i eſt includere inuitum hominem liberum, *l.5.qui cœtu, ff.ad leg.Iul. de vi pub.*N.1477 d in iudicium finium regundorū admiſſa quemadmodum puniatur, *l.exiſtat 13. ff.quod met.cau.* V.489 ¶Propriè dicitur cui reſiſti non poteſt, *l.ſi ea res 31.tit.de act. empt.& vend.V.*1837 h pro definitione, *l.1 noxales ff.de noxalibus actionibus.V.*1997 iniuſtitia, *l.ſi in meo 21. ff.de aqua.plu.arcen.*N.131 l ¶ Inquietatiua & expulſiua, *l.vim facit 11.ff.de vi & vi arm.*N.689 a pro violentia, *l.ſi de vi.37.ff.de iudic.V.*694 k turbatione poſſeſſionis, *l.ſi de vi 37.ff.de iudici V.*694 k
¶Quemadmodum puniatur edicto diui marci, *l.item 14.ff. quod met.cau.V.*489 edicto quod vi metúſve cauſa, *l.exiſtat 13. ff.quod met.cau.V.*488 m ſeptem modis committitur, *l.perſecutionem 1.tit.de his quæ vi metuſve.*C.406 i ¶ Turbatiua, *l.ſi de vi 37.ff.de iudic.V.*694 r ſine facto corporali hoc eſt occupatione locum non habet, *l.prætor ait 1. §.29. idem ff.de vi & vi arm.*N.678 u ¶Violenta, *l.ſi de vi 37.ff.de iudici V.*694 r ¶Variis modis in iure punitur, *l.exiſtat.13.ff.quod met.cau.V.*448 m

vitiatur res ſi ad eū caſum perueniat à quo incipere nō poſſit, *l.16 quia tit.2.ff.ad leg.Aquil.V.*1065 a
Vitiantur non omnia quæ ad eum caſum perueniunt à quo incipere non poſſunt, *l.ſi libertam 18.ff.de nup.*C.1032 l
Vitiatur non ſemper, aliquid cum ad eum ſtatum venit à quo incipere non poteſt, *l.item verba 18.§ 1.quod, ff.de con.pec.V.* 2410 c nonnunquam aliquid licet peruenerit ad eum caſum à quo incipere poteſt, *l.actus 77.ff de reg.iur.*N.1895 i res interdum etiam ſi perueniat ad eum caſum à quo incipere poſſit, *l.cum 32.tit.de don.inter vir.& vxor.V.*2205 g
Vitiatur res cum peruenit ad eum caſum à quo non poteſt incipere, *l.ſi à me 11.ff.de iudici.V.*679 a aliquid licet perueniat ad eum caſum à quo incipere poteſt, *l.32.§.4.ſacerdatio,ff.de recep.arbi.V.*649 a
Vitiantur quædam facta quæ iam facienda non impediuntur neque vitiantur, *l.32.§.4.ſacerdatio,ff de recept.arbit.V.*649 r
Vitiata parte, totum vitiatur, *l.cum hi 8.§.17.ff.de tranſaction.V.* 321 a
Vitiato iure datoris vitiatur ius accipientis, *l.ſi mulier 32.ff. ad SC.Velleian.V.*1594

vitium furti reale, *l.iniquiſſimum 5 ff.de iuris & facti. ignor.V.* 2098 l
¶Auctoris donatoris an & quando noceat donatario, *l.5.§. 29.ff.de doli mali & met.except.*N.867 a
¶Perſonale non nocet emptori vt reale, *l.ſed 7. ff.de pub.in rem actione.V.*870 t
¶Naturale an & quomodo præſtetur ab eo cui ſeruitus debetur, *l.ſi fiſtula 18.ff.de ſeruit.vrb.præd. V.*985 b non dicitur quod non vitio rei, ſed extrinſecus contingit, *l.ſi fiſtula 18.ff. de ſeruit.vrb.præd.V.*985 b
¶Reale eſt furti vitium, *l.an vitium 5.ff.de diuerſis temp.præſcrip.* N.844 e
¶Naturale non ita imputatur vt voluntarium, *l.non exigimus 2.§.5.4.ff.ſi quis caut.V.*223 c
¶Reale ſeu rei cohærens nocet ſucceſſori præſcribere volenti, *l.an vitium 5. ff.de diuerſis temporibus præſcriptionum.* N. 844 e
¶Perſonale authoris nocet ſucceſſori rem ſub titulo lucratiuo pētere ab extraneo volenti, *l.an vitium 5. ff.de diuerſis tempor.præſcrip.*N.844
¶Perſonale auctoris non nocet ſucceſſori præſcribere volenti, *l.an vitium 5.ff.de diuerſis temp.præſcript.*N.843 e
¶ Reale ſeu cohærens rei eſt ſi res ſit furtiua, vel poſſeſſa, data præſidi contra legem repetundarum, *l.5. §.17. de auctoris,ff.de doli mali & met.excep.*N.886 z
¶ Rem comitatur ſicut lepra, leproſum, *l.5.§.27.de auctoris, ff.de doli mali & met.excep.*N.866 x
Vitium ædium naturale, *l.fluminum 24.§.2.ff.de damno infecto.*N. 80 y
¶Perſonale & reale auctoris nocet vniuerſali ſucceſſori, *l. Pomponius 13.§.1.ff.de adq poſſ.*N.423 i
¶ Violentæ poſſeſſionis eſt reale, *l.Pomponius 3.§.1.ff.de adqu. poſſ.*N.423 i
¶Extrinſecum ædium, *fluminum 24. §. 2. ff. de damno infecto.* N.80 y
Vitio naturali parcendū eſt, *l.fluminum 24. §.2. ff.de dam.infecto.* N842

Vitia perſonalia quæ dicantur, *l.quod 185. ff.de reg. iur.* N.1917 g realia quæ ſunt, *l.quod ipſis 185.ff.de reg.iur.*N.1917 g de fundo transeunt in vniuerſalem ſucceſſorē, *l.quod 185. ff de reg.iur.* N.1918 g ¶Teſtamenti vel aperta, vel obſcura, *l.prætor ait 1. §.5.ff.de tab.exhib.*N.644 t perſonalia, dolus dans cauſam cōtractui, vel incidens mala fides, ſcientia rei alienæ, *l.5.§.27. de auctoris.ff.de doli mali & metus excep.*N.866 z quaſi realia, quæ nec realia, nec perſonalia, vt ſi res pupilli ſine decreto, vel liber homo vendatur, *l.5.§.27.de auctoris,ff.de doli mali & metus excep.* N.864 z alia perſonalia, ſeu perſonæ, alia realia, alia neutra, ſeu quaſi realia, *l.5.§.27.de auctoris,ff.de doli mali & metus excep.*N.866 z

vitanda infinitas, *l.qui bona fide 13. §.35.ff.de dam.inf.*N.54 p legum correctio, *ff.lib.1.tit.1.l.9.*h

vita hominis pro eius bonis, *coll.2. Nou 10.tit.5.de referendar.* A.107 c humanæ modus centenarius, *l.nulli 10. tit.de ind.*C.529 b
Vitam ſuam cuique tueri ac defendere licet, *tit.27.de pace tenend.*F.68 t
¶Redimere per calumniam an liceat, *l.in capitalibus 1.de bonis eorum qui.*N.1576.o
¶Pecunia à quocunque licitū eſt reo criminis, quod pœna ſanguinis infligit, *l.in capitalibus 1.ff.de bonis eorum qui.*N.1576 l

vites traducere quatenus liceat, *l.ſi duo 3.§.item videamus, ff. uti poſſid.*N.698.o

viſio aut cognitio exempli in quo continentur dicta teſtium non inducit teſtium publicationem, *l.ſi quis tā. ff.de teſtam.quem aper.*I.695 h

vitioſa ab initio quibus poſſunt ſubſiſtere, *l.quod 29.ff.de diuer.reg.iur.antiq.*N.1878 f
¶Tractu temporis non conualeſcunt, *l.quod 29.ff.de diuerſ. reg.iur.antiq.*N.1878 f
Vitioſè facere, & non facere paria, *l.Marcus 59.tit.locati conducti.* V.1881 y
Vitioſum pignus pro non pignore habetur, *l.cum vitioſè 25.tit. de pign.& hypoth.V.*1919 a

vitricus poteſt eſſe tutor piuigni ſui, *l.mater 2. tit. de interdict.matrim.*C.1041 a
¶Priuigni tutor à quo dari poſſit, *cap.38.eiuſdem,colla.4.Nou. 22.tit.de nupt.*A.192 t priuigni ſui tutor eſſe poteſt, *l.educatio 1 titu.vbi pup.educ.debeat.* C.1211 *l.ſi pater 3,titul.de contrar iudic. tut.* C.1228 t *l.educatio 1. titu. vbi pup. educ. debeat.* Codi 1211 f *cap.38.eiuſdem, collatio.4.Nouell.22.tit.1.de nuptiis.* Authē 192 t

viuendi & victus verbo, quæ cōtineantur, *l.quos vos 234. §.2.ff.de verb.ſign.*N 1859 f

viuere intelligitur qui in bello cecidit, *l.exheredatum 25.ff. de his qui not.infam.V.*355 e
Vix eſſe pro non eſſe, vel nullo modo eſſe, *l.cum ita 19. ff.de liberat.leg.*I.1299 h
Vix fieri dicitur quod de æquitate fieri non poteſt, *l.adeo 7.§. 6.ff.de adq rer.dom.*N.363 l
Vix fit quod nunquam fit, *l.alienationis 28 ff.de verb.ſig.*N.1807 t pro impoſſibili, *l.vix certis 53.ff.de ind.V.*703 n quod eſt, eſſe poteſt, *l.vix certis 53.ff.de ind.V.*703 n

vlciſci ſe in iudicio, licet non extra, *l.ex quibuſdam 2. ff.de iure fiſci.*N.1625 a

vltio pro defenſione, *l.46.ſi vulneratio, tit.11. ff.ad leg. Aquil.* V.1087 b

vltima ſcriptura valet, *l.in pupillari 11.ff.de vulg. & pup.ſubſti.* I.535 h regulariter prioribus derogant, & præferuntur vltima inquam, vt pacta, vt teſtamenta, *l.pacta 12.tit. de pactis.*C.302 q voluntas in genere repetitur, quæ nec ſit teſtamentum, nec codicillus, nec mortis cauſa donatio; ſed ſimpliciter vltima voluntas, *l.licet 19.ti.de pactis.*C.306 q quæ nunquam redit, *l.vltimum 21.ff.de pœnis.*N.1561 h voluntate quæ relinquuntur fauorabilius debentur quam inter viuos, *l.Seius 70.ff.de ſer.vrb.præd.V.*980 quædam eſt voluntas in genere, quæ neque eſt teſtamentum, neque codicillus, *l.tam is 25.ff.de mort.cau donat.*N.182 n
¶ Prohibito alienare alienante nemo præcedentium admittitur, *l.quotiens 11.tit.de fideic.*C.1463 h
Vltimum an & quando locum primi teneat, *l.ſi donata 36.tit.de don.inter vir & vxo.V.*2108 q ſupplicium pro morte, *l.vltimum 21.ff.de pœnis.*N.1561 h

vltio etiam non tantum defenſio permiſſa, *l.deuotum 5.C.de metat.*294 f pro defenſione, *l.deuotum 5.Cod.de metat.* 294

vrbanus ſeruus à ruſtico non differt loco, ſed vſus genere, *l.quemadmodum 12.ff.de ſupel. leg.*I.1227

vrbes regiæ Roma vetus & noua, *ff.proœm.Gio.1.pag.50.*

Verbum deformitas quandocunque negligitur, *tit.de pace tenen.53.§.2.commenticula.*F.107 a

Vnde iura naſcuntur iniuriæ naſci non debent, *ff.lib.1.ti.1.l.5.*q ſignificat locum cohærentem ſolo, *l.prætor ait ff.de vi & vi arm.*N.672

vna & eadem actio quandoque eſt ciuilis,*l.Iulianus 13.tit.de act.emp.V.*1617 u actione propoſita an alia tollatur, *tit. de pace tenend.*53. §.1.*iniuria.* F.103 a & eadem perſona cenſentur in ſtipulando ſeruus & dominus filius & pater, *l.ſtipulor 39.ff.de verb.obl.*N.946 ratio interdũ duas rationes vincit,*l.nam etſi 15.ff.de inof.teſt. V.*732 r & indiuidua non poſſunt pro parte accipi, & pro parte repudiari, *l.ſtire debemus 29.ff.de verb.obl.*N.936 b

Vniuerſalia fideicommiſſa conditionalia ante conditionis euentum non tranſmittuntur ad heredes etiam ſuos, *l.per hanc 1.tit. de his qui ante aper.tab.* C. 1510 verba includunt præcedentia & futura, *l.cum 77. ff.de leg.& fideic.*I.936

Vniuerſale aliquid eſt effectu, habilitate, natura & neceſſitate,*l.ſi filia 20.§.4.familiæ,ff.famil.ercif.V.*2133 f

¶Non moritur,*lib.de pace Conſtantiæ.*E,170 i

vniuerſalis in particulam ſuam reſoluitur, *l.naturaliter 12.§.1.ff.de adq.poſſ.*N.421 b

¶Dilatio legatorum vniuerſaliter intelligitur,*l.Titio 74.ff.de leg.& fideic.*I.923 b

Vniuerſitas an propriè,an impropriè, an per adminiſtratores tantum poſſideat, *l.poſſeſſio 1.§.22.ff.de adq.poſſ.*N.408 t ¶Quemadmodum & quo ordine cogatur iudicatum facere,*l.ciuitates 8.ff.quod cuiuſque vniuerſ. V.*410 q ¶Conſentit,metum infert,& poſſeſſionem adquirit, *l.ſed & 15.§.1.ff.de dolo.V.*518 p etiam in vno homine durat, *l.ſi grege 22.ff.de leg.& fideic.*I.767 c iuri derogare poteſt,*l.nec 27.ff.de diuerſ.regul.iur.antiq.* N.1877 a criminaliter accuſata poteſt comparere per ſindicum,*l.tam 18. C.de re militari.* 282. omnes ſub nomine collectiuo legata recipit acceſſionẽ & diminutionem,*l.ſi fundum,ff.de inſtruct. vel inſtrum.leg.* I.1170 l facilè conſentire non poteſt,*l.ſi quis 25.§.1.ſeruum,ff.de adquir. hær.*I.638 k poteſt aliquid ſtatuere contra ius publicum,*l.neque 45.ff.de diuerſ.reg.iur.antiq.*N.1883 d non facilè ſtipulatur,nec conſentit,*l.ſi ſeruus 23.ff.de ſtip.ſeruo.*N.1050 q aliquid feciſſe dicitur,quod ab eius poteſtate conſiliariis & ſenioribus fit,*tit.de pace Conſtantiæ.*E.183 e in capitalibus reſpondet & agit per ſindicum,*tit.1 quom.in laſ.maieſt.*E.156 b poteſt delinquere,*tit.1.quom.in laſ.maieſt.*E.150 c citanda,*l.neque ſocietas 1.§.2.ff.quod cuiuſque vniuer.V.*405 g dolum & metum committere poteſt,*l.metum 9.§.1.ff.quod met.cau.V.*482 r dãnum dare, dolum committere,metum inferre poteſt, *tit.de pace Conſtantiæ.*E.182 e ſoluitur ſi nullus remanſit ex ea,*l.ſicut 7.§.2.ff.quod cuiuſque vniuer.V.*410 quando quid feciſſe videatur,*l.ſicut 7.§.1.ff.quod cuiuſque vniuer.V.*409 n

¶Teneri poteſt iudicio familiæ,communi diuidundo,& aquæ pluuiæ arcendæ, *l.ſi tibi 5. ff.quod cuiuſque vniuer.V.*410 difficulter conſentit,*ff.lib.1.tit.2.l.2.§.8.*f

Vniuerſitatis delicto ſinguli ciues non obligantur, *l.hoc edictũ 1.§.1.ff.quod quiſque iur.V.*176 l

¶Vaſſallus non eſt ſingulorum vaſſallus, teſtis & actor, *l.ſi municipes 2.ff.quod cuiuſque vniuer.V.*406 m

¶Nomine ad vnum tantum delictũ poteſt ille vnus ſyndicum conſtituere,*l.ſicut 7.§.2.ff.quod cuiuſque vniuer.V.*410 p

¶Delicto ſinguli ciues non obligantur, *l.hoc edictum 1. §.1. ff.quod quiſque iur.V.*176 l

¶Ratione non ſemper trahuntur acceſſoria, *l.qui fundum 7. §.1.ff.pro emp.*N.498 a

Nomina,*l.cum tabernam 34.tit.de pign.& hypoth.V.*1913 c

Vniuerſitatis nomen in vno retinetur, licet per vnũ ab initio cõſtitui non poſſit,*l.ſicut 7.§.2.ff.quod cuiuſque vniuer. V.*410 p

Vniuerſitates aliæ incorporeæ & iuris, vt peculium, aliæ corporeæ vt equitium, *l.prætor ait 1.§.8.ſi præcepto, ff.quan.de pec. act.V.*1551 u paruæ habent reſtitutionem in integrum,*l.reſpublica 4.tit.quib.ex cauſ.*C.480 f

Vniuerſitatum delicta notoria & famoſa, *tit.de pace Conſtantiæ.* E.183 e

Vniuerſum & cum vniuerſitate quædam tranſeunt, quæ alias non tranſirent,*l.interdum 1.tit.de fund.dotal.V.*2173 d

Vni commiſſum alter facere non debet, *l.apparitores 1. C.de apparitoribus.*315 m

¶Si decem dederit, an pluribus ſub eadem cõditione fundus legetur intereſt,*l.ſi plures 6.tit.de cond.inſert.*C.1479

¶Tutori rectè ſoluitur, ſed & omnia rectè cum vno gerũtur,*l.quod 14.§.6 ei.ff.de ſolut.& liberat.*N.1137 i

Vnico teſte, indiciis, & veriſimili ſuſpicione vel opinione, quæ cauſæ definiri poſſint, *titulo primo, quomodo in læſa maieſt.*E.140 a

Vnitas non eſt numerus, ſed principium numeri, *l.ſi quis 10.§.2.ff.de adq.poſſ.*N.420 q

Vnius confeſſioni tametſi credi poſſit,tamen permiſſum eſt iis quorum intereſt contrarium probare, *l.ſed alio 2.§.1 ff.ſi ex nox.cau.ag.V.*215 h

¶Perſonæ vicem plures interdum repreſentant, *l.nepotes 3. C.de his qui.*96 q

¶Fabricẽſis delictũ reliquos tenet,*l.iure 5.C.de fabricenſ.*135 h

¶Loco plures interdum habentur, *tit.26.ſi de feud.defunct. §.4.ſi quis.*F.61 i

Vnus alium obligare regulariter non poteſt, niſi iure poteſtatis vel ſucceſſionis, *l.cum qui 5.§.4.ſed ſi,ff.de cõſt.pec.*V 1396 m an duorum vicem ſuſtinere poſſit, *l.ſed etiam 2. ff.de off.prætor.V.*130 r cõmodius res explicat quàm plures,*ff.lib.1.tit.2.l.2.§.11.* l de vniuerſitate poteſt ferre teſtimonium in cauſa vniuerſitatis, *l.in criminibus 1. §.ciui 6.ff.de quæſt.*N.1536 u & idem poteſt eſſe curator ad plures lites,*l.muto 6.ff.de tutelis.*I.115 ex ſociis tenetur pro alio,quando non ſoluẽdo,*l.ſi vnus 67.tit.pro ſocio.V.*1717 & idẽ auctoris & rei partes ſuſtinere poteſt,*l.de pupillo 5.§.20.ff.de op.nou.nunt.* N.20 b vicem plures magiſtratus ſuſtinere intelliguntur, *l.magiſtratus 25.ff.ad municipalem.* N.1720 turbam,rixam,vniuerſitatẽ non facit,*l.deteſtatio 40.ff.de verb.ſign.*N.1811 a plurium vicem quandoque ſuſtinet, *l.nam 16. ff.de hær.inſt.* I.463 i *l.ſi plures 9.ff.de pact.V.*271 i

Vno nummo facta venditio vtrum valeat, *l.ſi quis 46.tit. locati conducti. V.*1874 a præcepto quandoque duo præcepta intelliguntur,*l.Celſus 23.§.1.ff.de recep.arb.V.*641 i plurium non cauente in eius ſolam partem fit miſſio,*l.prætoris officium 5.ff.de dam.inf.*N.40 i

Vnum eligere etiam poſſumus, & vnius electio eſt excluſio reliquorum,*l.vnum 67.ff.de leg.& fideic.*I.913 h

Vnum & diuerſa cadere poſſunt in eandem rem diuerſo reſpectu,*l.ſi plures 9.ff.de pact.V.*271 f interuenire non ſufficit, vbi duo ſunt neceſſaria, *l.quod ait 11.tit.de diuort. & repud.V.* 2222 i ſeu vnicum dicitur & cenſetur legatum quod finaliter vnum eſt,*l.cum 24.ff.de leg. & fideic.* I.678 nouum pro vetere,qui reddit non æquè bonum reddere videtur, *l.cum 3.ff.de reb,cred.&c.V.*1238 teſtamentum pro vnius teſtamento,*l.Mæuius 66.ff.de leg.& fideic.*I.907 d

Voce exprimitur cordis intẽtio,*ff.lib.1.ti.1. l.8.*d magiſtra, *ff.proœm.§.1.pag.44*

Vocari in ius non poſſunt parẽtes etiam iniuſti ſine permiſſu prætoris,*l.quique 3.§.3.ff.de in ius voc. V.*185 g voce legitima quid,*Auth.coll.5.Nou.69.tit.24. vt omnes obed.§.3.ſi vero.*326 e

vocatio ſeu citatio vaſalli legitima quemadmodũ fieri debeat,*tit.de allodiis.54.*F.112 i re & verbo fit ab ordinario, verbo tantum à delegato,*Auth.Nou.53.tit.8.de exhib.& introd.*289 r

vocatus à non ſuo iudice venire debet, vt ſciatur ſi ſuus iudex ſit,*l.ſi quis 5.ff.de iud.V.*677

vocabula hominum quæ dicantur, *l.ſi quis 4.ff.de leg.& fideic.*I.754 r docendi cauſa fingere licet, *l.ſi pupilli 6.§.12.ff.de neg.geſt.V.*432 b

Vocabuli alluſio quid,*l.poſſeſſio 1.ff.de adq poſſ.*N.400.o

volo & cupio differunt,*tit.1.quom.in laſ.maieſt.*E.149 b

¶Verbum an facit electionem,*l.apud 10.ff.de opt.vel elect.leg.*I.1160

¶Regulariter fideicommiſſarium, *l.imperatores.52. ff.de manumiſſ.teſtam.*N.230 f

¶Nec obliquum, nec directum dicitur, ſed ſecundum naturam verbi cui adiicitur, *l.iam dubitari 86. §.1.non abre, ff.de hered.inſt.*I.509

¶Adiunctum verbo infinitiuo non diſponit, ſed primum duntaxat voluntatis motum detegit,*l.ſerui 5.ff.de leg. & fidei.* I.1755 b

volens id videtur velle, ſine quo prima eius voluntas nõ ſubſiſtit,*l.pro hærede 20.§.4.Papinianus, ff.de adquir. hæred.*I.633 k

¶Transfugere pro voluntari transfugiente, *l.deſertorem 3. ff.de re militari.*N.1681 g

Volenti dolus non infertur, *l.ſi rem 9.§.3.omnis, ff.de pign.actio. V.*1427 b

¶Non fit iniuria, *l.quamuis vndecim, digeſtis de in ius voca.V.*191

¶An & quando fiat iniuria, *leg.iniuria prima, digeſtis de iniur. & famoſ.libel.* N.1355 r *leg.quamuis vndecima, ff.de in ius voc.V.* 191 a

volumen inutile,*ff.proœm.§.1.pag.45*

voluntaria ſatiſdatio quæ dicatur, *l.ſi fideiuſſor 7.§.1. ff. qui ſatiſd.cog.*V.205 a

¶Alienatio dicitur, quæ fit cauſa negationis neceſſaria fideicommiſſi cauſa,*l.in æſtimationibus 48.ff.de hær.pet.*V.802

¶Defenſio, vide *Defenſio.*

itized by Google

Voluntas duplex vna expreſſa, reuocata altera, *l.ſi quis 24.tit.de neg.geſt.*C.406 i coacta, voluntas eſt, *l.qui ſaccum 77.ff.de furt.*N.1318 m *tit.quom.in laeſ.maieſt.* E.148 b *l.ſi mulier 21.§.5. ff.quod met.cau.* V.500 u *l.ait praetor 2.ff.de eo quod met.cau.V.*477 d excuſatur *l.ait praetor 2. §.1.ff.de minor.25. an.V.*540 k *l.item 14.§.12. ff.quod met.cau.V.*496 q *l.ſi vt 3.tit. de his quae vi metuſue.* C.409 f *l.creditores 7. ff.ad leg. Iul. de vi priuat.*N.1481 b *l.poſtliminio 17.ff.de capt.& poſtlim.*N.1671 n

¶Defuncti colligitur ex eius domicilio, *Nou.131.tit.13.de eccleſia.titulis c.9 ſi quis.* A.578 k cognoſcitur inſpectis verbis teſtamenti ſuperioribus & inferioribus, *l.ex verbis 14.tit.de don.inter vir.& vxor.*C.1117 n praeſumitur ex coniunctione, *l.cohaeredi 41.§.4.qui diſtretas,ff.de vulg.ſubſt.*L.557 etiam tacita ſi veriſimilis ſit, habetur pro expreſſa, *l.tale pactum 40.§.2.ff. de pactis.V.*299 e probatur verbis cōditionalibus, *l.haereditas 50.ff.de haer.pet.*803 n tribus caſibus non impletur, *c.1.ſi haeres §.1.ſi quis tit.1.de hared.& falc.*A.5 c ¶Libera quid, *titu.1. quom.in laeſ.maieſt.*E.148 b ¶Nuda dicitur etiam quae fit parte abſente, *l.Pomponius 9.ff.de neg.geſt.V.*428 d teſtatoris in fideicommiſſis maximè ſpectanda, *l.fideicommiſſa 11.ff.de leg.& fideicommiſſ.*I.984 a nuda in aditione ſufficit, *l.ſi ſolus 80.ff.de acq.vel omit.haer.*L.679 r nulla eſt errantis, *l.ſed hoc 20. ff de aq. plu.arcen.*N.131 i teſtatoris praeſumitur ex teſtamento charitatis, *l.his qui 14.ff.de reb.dub.*L.1347 f ſeruanda niſi expreſſa fuerit verbis omninò ineptis, *l.ſi quis 4.ff.de leg.& fidei.*I.753 f

Voluntas teſtatoris tollit omnem ſuſpicionis fraudem, *l.ſi peculium,ff.de leg.pecul.*I.1201 in quibuſdā mutari poteſt, *l.tabernam 7.ff.de inſtruct.vel inſtrum.leg.*I.1172 p ſeruatur in tutoribus, *l.executoribus datis, Nou.131.tit.13.de eccleſ.tit.c.10.ſi quis.* A.578 m praecipuè ſpectanda eſt in fideicommiſſis, *l.fideicommiſſa 11.ff.de leg.& fideicommiſſ.*I.988 t quot modis interpretetur & probetur, *l.ſi quando 109.ff.de leg.& fideicom.*I.848 r non ſemper ſeruanda, *l.ita autem 5.ff.de adminiſtrat.& pericul.tutor.* L.161 q ea praeſumitur quae de iure debet, *l.quid 90. ff. de leg.& fideicommiſſ.*I.837 f ſperni poteſt lege id permittente, *c.2. huic titu.1.de hared.& falc.*A.13 h ſeruanda eſt etiamſi verbis impropriis ſit expreſſa, *l.& puto 16.ff.fam.ercif.V.*1130 t ex vſu colligitur, *l.legata 9.ff.de ſupel.leg.*I.1126 t ¶Tacita ex ordine interpretationem recipit non expreſſa, *l.Damnas 15.ff.de vſu & vſufruct.*I.1110 g ¶Vltima patris non ſemper ſeruāda eſt, *l.officio 2.ff.vbi pup.educ.*L.302 r an & quando primae deroget, *l.Aurelius 18.ff.de lib.leg.*I.1308 m quae appetat, *tit.1.quom.in laeſ. maieſt.*E.148 b

Voluntas facto declaratur, *l.Reprehendenda 5.tit.de inſtitu.* C.1380 l eſt etiam in vi compulſiua, *l.ſi vi 3 tit. de his quae vi metuſue.*C.409 f ſine effectu an ſit punienda, *l.ſi confiteris 4.tit.finium regund.*C.685 [illegible]

¶Etiam ſine effectu punitur, *l.& generaliter 3.§.1.ff.de calumniat.V.*468 l

¶Etiam punitur, non tamen effectus, *l.quid ergo 13. §.4.ff.de his qui not.infam.V.*350

¶In maleficiis ſpectatur, *Titulo 5.quib.mod.feud.amit.*F.9 a

¶Interdum ſufficit pro ratione, *l.ſed ſi 88.ff.de leg.& fideicom.* L.831 b

¶In quibuſdam ſufficit pro cauſa, *l.quod 5.ff.de decret.ab ordin.faciend.*N.1774 x

¶Maleficia diſtinguit, *l.qui iniuria 53.§.3.qui ff.de furt.*N.1304 p

¶In delictis an & quatenus magis conſideretur quàm exitus, *l.diuus 14.ff.ad leg.Corn.de ſic.*N.1486

¶Interdum ſola ſine effectu punitur, *l.ſolicitatores 1.ff.de extraord.criminibus.V.*1388 n

¶Deficiens pro nulla habetur, *l.ſi per 50.ff.de acq.vel omit.hared.*L.659 b

¶Quae neceſſitate poſſit cogi, *tit.1.quom.in laeſ.maieſt.*E.148 b

Voluntatis defuncti adimplendae ſtudioſi eſſe debemus, *l.ita ſtipulatus §.1.item ſi.ff.de verb.oblig.*N.1002 f

¶Enuntiatiuae & diſpoſitiuae differentia, *l.ſi priuatus 17.ff.qui & à quibus.*N.321 r

¶Mutatio non tantum ex verbis aut ſcriptura, ſed ex ſignis colligitur, *l.fideicommiſſaria 43.ff.de fideic.liber.*N.274

¶Promiſſoris praeſtatione permiſſa, leuiſſimè praeſtari poteſt, *l.qui ex 106.ff.de verb.oblig.*N.995 i

¶Verbo an totum arbitrium conferatur, *l.ſi legatario 22.§.1. ff.de fideic.libert.*N.247 f

¶Veriſimilitudo ex verbis teſtatoris & genere comparitionis colligitur, *l.quod legatur 38.ff.de iudici.V.*695 m

¶Fit ex iudiciis coniectura, *l.ſi in centū 2.ff.de lega.& fideicom.* I.974 m

Voluntati partium maiori ſummae minori non ineſſe poteſt, *l.ſtipulatio 1.§.4.ſi ſtipulanti,ff.de verb.oblig.*N.915 p

Voluntatem defuncti in dubio colligimus ex affectu teſtatoris, *l.pro legato 4.ff.pro legat.*N.511 d agnoſcit qui expreſſae renunciat querelae quae iure competere poteſt aduerſus illā voluntatem, *l.cum 6.tit.de inoffic.donat.*C.613 d

¶Teſtatoris praeſumimus ex eius ſcientia, *l.qui habebat 29.ff. de reb.dub.*L.1357 n liberam quae verba indicant, *tit.1. quom.in laeſ.maieſt.*E.149 b non exitū in maleficiis ſpectari quo ſenſu dicatur, *tit.51.de capitaneo,§.1.quaeſitum.*F.98 e quomodo declaremus, *l.de quibus 32.§.1.ff.de legib.*V.82 b exprimimus mādando, ratum habendo & ſimilibus, *l.quod ſeruus 24.ff.de adquir.poſſ.*N.432 l mutare is qui eligit poteſt ſi minor ſit, vel ſi optio non tenet, *l.apud 20.ff.de opt.vel elect. leg.*I.1160 d mutare quibus & quot ex cauſis liceat, *l.ſi tibi 8.ff.de opt.vel elec. leg.*I.1154 u

Voluntate defuncti cognita quid iuris, ſeu de iure ſit, *Lex verbis 11.tit.de don.inter vir.& vxor.*C.1117.o

Voluntates defunctorum latè interpretari oportet, *l.plenum 12. ff.de vſu & habit.V.*953 l ſeruandae, *l.ſi ſuſpecta 29.§.1.ff.de inoſ. teſtam.V.*744 n colligimus ex conſueta interpretatione, *l.à fratre 127.ff.de leg.& fideic.*L.865 c diſpoſitiuae, at non enuntiatiuae ſeruantur, *Auth.coll.5.Nou.48.tit.3.de iureiu.à mor.praeſt.* 271 f mutuae contractum pariunt, *l.huius edicti 1.§.3. ff.de pactis.V.*255 m ¶Vltimae quinque modis ſiunt, *c.4.illud.titu.1. de hared.& falc.* A.20 ambulatoriae ad mortem vſque, *l.in ipſius 5.tit.famil.ercif.*C.661 f quae pleniores magis ſpectandae & ſeruandae, *l.ſi ita ſcriptum 67.ff.de haer.inſt.*I.458 n

Voluntatibus teſtantium non ſemper parendum eſt, *l.quidam 27.ff.de cond.inſt.*I.586 h

Voluntarium iuramentum non cenſetur quod blāditiis & adulationibus praeſtitum eſt, *tit.de pace tenend.53.§.3.item.*F.108 g

Voluptarios ſumptus quis auferre poteſt, at non repetere, *l.dēmque 10.ff.mandati.V.*1639 g

Voluntaria ab initio ex poſt facto ſunt neceſſitatis, *tit.7.de natur.feud.*F.12 d

Votum peti poteſt ab eccleſia, vel epiſcopo, *l.ſi quis 1.ff. de pollicit.*N.1780 u quae actione petatur, *l.ſi quis 2. ff.de pollicit.*N.1780 u in dando conſiſtens tranſit ad heredē vouentem, at non in faciendo, *l.ſi quis 2.ff.de pollicit.*N.1781 g

Voti ratione quaedam conceduntur, *l.illud 15.ff.de offic.praeſid.V.* 148 y

Voto parentum an filiusfamiliàs obligatur, *Nou.123.tit.6.de ſanctiſſ.epiſc.c.40.ſi vero.* A.456 m

Voto parentum ipſorum hereditates parentum ad liberos deferuntur, *l.de emancipatis 13.tit.de legit.hered.*C.1532 t

vota quid, *l.quod vos 234.ff.de verb.ſig.*N.1858

vox vnius ſuſpicionem inducit, *l.omnibus 1 ff.teſtam.quemad. aper.*I.691 f

¶Publica priuatae praeiudicat, *l.teſtamento 90.ff.de hered.inſt.*I. 511 i ſerui vox domini, *l.ſi à reo 70.§.3.adeo ff.de fideiuſ.* [illegible].1108

Voce etiam nuda auxilium ferri poteſt, *l.cum 1. ff.de SC.Sila.& Clau.*I.721

vrbanam ſeruitutem habens nouū opus nuntiare poteſt, *l.qui bona fide 13.§.1.ff.de dam.inf.*N.50 e

vſque dictio accipitur excluſiuè, *l.item 14.§.4.ff.quod metus cauſ.*V.492 includit tantum terminum cui adiungitur, *Auth.coll.5.Nou.71.tit.25.vt ab illuſtrib.*331 b *l.id eſt,ff.de dolo.V.*516 n ponatur excluſiuè vel incluſiuè, *l.peculiari 5.C.de proxim ſacr.ſcrin.*244 extenſiuè ſumitur & incluſiuè, *l.hoc,tit. de procur.*C.385 d tempus continuum requirit, *l.ſi qui ita 4.ff. de cond.inſt.*L.572 *l.quaeri 1.ff.an per alium,&c.* N.1618.o *l.neque 12. digeſtis de ſenator.V.*123 p *l.abſentem 5. ff. de poenis.* N. 1550 x

vſuarius pro fructuario, *l.ſi cum domum 35. ff.de ſi qual.ſeruit.* N.1063.o

¶Vedere poteſt eos fructus quos perceperit ſibi ad vſum, *l.vſus 19.ff.de vſu & habit.*V.937

¶Interdum tantum habet quantum vſufructuarius, *l.diuus 22.ff.de vſu & habit.*V.958 g

¶Quas expenſas praeſtare debeat, *l.vſufructu 7.ff.de vſufructu.* V.883 k

Vſuarij poſſident naturaliter, *l.naturaliter 12.ff.de adquirend.poſſ.* N.421 a

¶Ex vſufructuarij domini & ſerui ſimilitudo, *l.ſpecies 12.ff.de acceptil.*N.1109 b

¶Infames ſunt ipſo iure ciuili, *l.improbum 20. tit. ex quib.cau. infam.irrog.*C.370.o

vſucapere pro retinere, *l.ſi ſtillicidij 8.ff.quemadm.ſer.amit. V.*1045 b

¶Vſucapionem complere, *l.ſi in 39.ff.de dolo.* V.520 e vſum retinere, *l.nam 6.ff.quemad ſer.amit.*V.1042 m

vſucapere captiuus per ſeruum ſuum poteſt, *l.30.ff.de capt.& poſtlim.*N.1678 x

¶Credulitatis iuſtam occaſionem habens, *l.interdum 14. ff. pro empt.*N.503 f

¶Peculium ſibi à patre donatum filius, *l.pro donato 1. §.1 ff. pro donato.*N.506.o

¶Rem alienam ſibi ab vxore donatam maritus, *l. rem quæ 15. ff. de adquir poſſ.* N.426 ſ pupillus capax & pubertati proxim⁹, *l. ſequitur 3. §.2. ff. de vſucap.* N.453 d pupillus ſine tutoris authoritate, *l. poſſeſſio 1. § 3. ff. de adquir. poſſ.* N.403 c qui in hoſtium poteſtate eſt, *l. ſi poſt 29. ff. de capt. & poſtlim.* N.1678 ſ qui verè litis æſtimationem ſubiit, *l. Celſus 27. ff. de vſucap.* N.471 a qui cum furioſo, *l. nec vllam 13. ff. de hæred. pet.* V.755 g

¶CONTRA rem ſuam dominus non poteſt, *l. in bello 12. ff. de cap. & poſtlim.* N.1667 c per ſe furioſus, *l. poſſeſſio 1. §.5. ff. de adq. poſſ.* N.404 q etiam extraneus hæres, *l. ſed 7. ff. de pub. in rem actio.* V.870 x heres in malam fidem ſuccedens defuncto, *l. ſequitur 4. §.15. ff. de vſucap.* N.456.o malæ fidei poſſeſſor vbi conſcientia eius exigitur, *l. pro emptore 2. ff. pro emp.* N.494 poſſeſſionem nō habēs, *l. à diuo Pio 15. §.4. ff. de re iud.* N.530 p partim etiam bonæ fidei poſſeſſor heres, *l. ſequitur 4. §.5 ff. de vſucap.* N.454 qui errat in iure, *l. ſi vir 3 ff. pro donat.* N.507 d qui ipſe non poſſidet, *l. quod meo 18. §.1. ff. de adq. poſſ.* N.428 h quod ſuum ſit nemo poteſt, *l. eſt ſpecies 2. ff. pro ſuo.* N.515 [illegible] ſuo nomine quis non poteſt, *l. Labeo 8. ff. de vſucap.* N.460 c *l. pro emptore 2. §.15. ff. pro empt.* [illegible] 495 a *l. ſequitur 4. §.19. ff. de vſucap.* N.457 k pro derelicto is etiam poteſt, qui iuſtiſſimo errore putat rem habitā pro derelicto, *l. nemo 6. ff. pro derel.* N.509 m quis non poſſit, *l. pro derelicto 2. ff. pro derelicto.* N.508 m

¶pro Emptore iure ciuili poteſt, licet nulla ſit obligatio, & nulla emptio, *l. ſed ſi 11. §.8. ſi à ſeruo, ff. de inſt. act.* V.1473 m

¶pro Hærede quis poſſit, *l. interdum 21. ff. de adq. poſſ.* [illegible].430 p quis dicatur, *l. pro hærede 1. ff. pro hærede.* N.503 i poteſt is qui poteſt heres inſtitui, *l. conſtat 4. ff. pro hæred.* N.505 h pro herede an extraneus poſſit, *l. ſed 7. ff. de publ. in rem actio.* V.870 x non poteſt is qui eſt indignus hereditate, *l. conſtat 4. ff. pro hære.* N.505 [illegible] ſuus heres, ſiue ſolus ſuccedat, ſiue cum alio, *l. qui legatorum 2. §.2. ff. pro hæred.* N.505 e niſi qui poſſeſſionem immediatè habet à defuncto, *l. cum ſeruus 29. ff. de vſucap.* N.471 l pro ſuo an poſſit qui rei bona fide adeptus ſit poſſeſſionē, *l. Celſus 27. ff. de vſucap.* N.470 p

Vſucapere per alterius poſſeſſionem poſſumus, *l. Pomponius 13. §.7. ff. de adq. poſſ.* N.424 r ex cauſa lucratiua pro titulo, *l. naturaliter 5. ff. de vſucap.* N.460 ſ quæſitum à ſeruo hereditario heres incipit poſt aditā hereditatem, *l. poſſeſſio 1. §.5. ff. de adquir. poſſ.* N.404 r volens credere debet ſe eo titulo poſſidere quo vſucapit, *l. pro emptore 2. §.2. ff. pro empt.* N.492 b inſcij & ignorantes poſſumus, *l. ſi id 30. ff. de capt. & poſtlim.* N.1678 y rem pupilli non poteſt etiam is qui cum putat puberem eſſe, *l. cum qui 3. tit. de authorit. præſt.* C.1229 e

Vſucapi dotalis fundus quandoque poteſt, *l. quædam 62. ff. de adquir. rer. dom.* N.396 p id quod rei venditæ adhæret licet non ſit emptum, *l. pro emptore 2. §.6. ff. pro empt.* N.493 d mobilia minorū & eccleſiæ, *l. pro emptore 2. §.8. ff. pro empt.* N.492 ſ pars pro diuiſo vel indiuiſo, *l. locus 26. ff. de adq. poſſ.* N.434 m res aliena empta, *l. rem 28. tit. de contrah. empt.* V.1734 i quod alienari prohibetur, *l. bonæ fidei 48. ff. de adqu. rer. dom.* N.389 ſ res eccleſiæ non ſacræ, *l. vſucapionem 9. ff. de vſuca.* N.461 a res pupilli, *l. bonæ fidei 48. ff. de adqu. rer. dom.* N.389 ſ res putaui minoris, *l. pro emptore 2. §.8. ff. pro empt.* N.493 i res viuentis, *l. pro hærede 1. ff. pro hærede.* N.503 [illegible] grex vniuerſus an poſſit, *l. Marcellus 3. ff. de rei vind.* V.813 b

¶NON POSSVNT fiſcalia fiſco incorporata, *l. ſi quis 40. § 1. ff. ex quib. cau. maio.* V.614 h fundus dotalis, *l. ſi ſolum 39 ff. de vſucap.* N.482.o hereditas dotalis, ſed eius res ſingulares, *l. pro hærede 1. ff. pro hærede.* N.504 i ¶ Incorporalia per ſe, cum aliis poſſunt, *l. ſeruus 43. ff. de adquir. rer. dom.* N.386 l multa quæ non ſunt publica, *l. bona 15. ff. de verb. ſign.* N.1804 ſ quæ poſſideri non poſſunt, *l. ſeruus 43. ff. de adq. rer. dom.* N.386 n quod non poteſt alienari, *l. contra 1. tit. ſi aduerſ. delict.* C.443 d quod non poſſidetur, *l. ſeruitutes 14. ff. de ſeruitu.* V.974 ſ res aliena furtiua, *l. item 4. ff. de alien. mut. iud. cau.* V.619 a res furtiua niſi ad dominum redierit, *l. quamuis 84. ff. de furtis.* N.1321 d *l. certè 6. §.3. Iulianus, ff. de precar.* N.764.o res in quas non cadit continua poſſeſſio, *l. vſucapionem 9. ff. de vſuc.* N.461 e ¶ Res minoris, *l. ſi communem 10. ff. quemadmod. ſeruit. amit.* V.1045 ſ

¶Res pupillaris ante pubertatem non poteſt, *l. ſi is qui 2. ff. de eo qui pro tut. vel cur.* I.326 a

¶Res pupilli, niſi opinione ſit pupillus non re, *l. contra 1. tit. ſi aduerſ. delict.* C.442 d

¶Res furtiua, *l. ſequitur 4. §.4. ff. de vſucap.* N.454

¶Res pupilli, *l. ſed 7. ff. de publ. in rem actio.* V.869 h

¶ Furtiuus ſeruus, *l. etiam 39. ff. de adquirend. rerum domin.* N.384

¶Per ſe vſusfructus, *l. iuſto 44. §.5. ff. de vſucap.* N.486 u

¶ Sine prædio quod nō poteſt ſine eo alienari non poteſt, *l. longæ 3 ff. de diuer. temp. præſcrip.* N.843 x

Vſucapi pro emptore poteſt etiam id quod emptum nō eſt, *l. pro emptore 2 §.6. ff. pro empt.* N.493 d

¶res pro Derelicto nō poteſt, niſi verè pro delicto habita ſit, *l. interdum 21. §.1. ff. de adq. poſſ.* N.430 t ¶ pro Soluto quemadmodum res poſſit, *l. ſi is qui 11. §.2. ff. de vſucap.* N.465 l an & quo ſpatio poſſint prædia vectigalia, *l. cum 12. ff. de pub. in rem actio.* V.876 ſ quæ poſſint titulo pro herede, *l. pro hærede 1. ff. pro hærede.* N.504 i quandoque poteſt ſuperficies, *l. ſi ſolum 39. ff. de vſucap.* N.482 a interdum poteſt, quod non poteſt alienari, *l. ſancimus 5. tit. ſi aduerſ.* C.451 h

Vſucapitur hereditatis vniuerſitas vniuerſaliter, *l. pro hærede 1. ff. pro hærede.* N.504 i

Vſucapiendi titulum ex ſtipulatione adquirimus, *l. ſi is qui 15. §.2 ff. de vſucap.* N.466 l cauſam an & quomodo pupillus præbeat, *l. pupillus 11. ff. de adq. rer. dom.* N.371 a

Vſucapitur grex, *l. rerum 30. §.2. de vſucap.* N.473 c interdum ſcientia rei alienæ, *l. Pomponius 13. §.7. ff. de adq. poſſ* N.424 r pro ſoluto quod nobis ſolutum eſt à nō domino, *l. pro ſoluto 1. ff. pro ſoluto.* N.487 i *l. vſucapionem 9. ff. de vſucap.* N.460 e

Vſucapimus per ſeruos, *l. adquiritur 10. §.3. ff. de adquir. rer. dom.* N.370 r rem alienam inuito domino, *l. id quod 11. ff. de diuerſ. reg. iur. antiq.* N.1869 t

Vſucapit non ſibi credit ſed debitori, *l. Pomponius 13. §.7. ff. de adquir. poſſ* N.424 h

Vſucapit pro donato is qui rem à non domino donatam traditione accepit, *l. pro donato 1 ff. pro donato.* N.506 k

Vſucapit pro emptore, qui iuſtiſſimo errore credit ſe rem emiſſe, *l. quod vulgo 11. ff. pro empt.* N.502 z

Vſucapti & deperditi differentia, *l. item 4. ff. de alien. iud. mut.* V.619 a

Vſucapio quid, *ff. de vſucap.* N.452 pro præſcriptione, *l. ſi cuius 1. ff. vſufruct. quemad. caueat.* V.959 m cur introducta, *l. damni 18. §.1. ff. de dam. inf.* N.69 c eſt contra ius naturale, *ff. lib. 11. tit. 1. l. 6. r* eſt de iure ciuili, *ff. lib. 1. tit. 1. l. 6. x* eſt effectus poſſeſſionis, *l. poſſeſſio 1. §.5. ff. de adq. poſſ.* N.403 m *l. peregrè 44. §.1. ff. de adq. poſſ* N.446 c cauſa eſt dominij adquirendi non ipſa adquiſitio, *l. vſucapio 3. ff. de vſucap.* N.452 x effectus eſt poſſeſſionis, *l. pro emptore 2. §.21. ff. pro empt.* N.495 t in pendenti eſſe poteſt, *l. iuſto 44. §.7. ff. de vſucap.* N.486 ¶Eſt alienatio legalis, *l. conuentio 1. tit. de pign. & hypothec.* V.1904 p

¶Bonum quoddam non tamen æquum. *ff. lib. 1. tit. 1. l.* ¶ De Iure ciuili eſt, *ff. lib. 1. tit. 1. l. 6. r*

Vſucapio fit ex pluribus cauſis, *l. vſucapio 3 ff. de vſucap.* N.452 x

¶Quandoque finitur ſine poſſeſſione, licet ſine poſſeſſione non poſſit inchoari, *l. vbi lex 24. ff. de vſucap.* N.469 k detrahit iuri naturali, *ff. lib. 1. tit. 1. l. 6 r*

¶Inchoari non poteſt contra pupillum, *l. etiam 45 ff. de minor. 25. ann.* V.580 [illegible]

¶Inducitur iuſto errore, *l. pro donato 2. §.1. ff. pro donato.* N.506 l

¶Interrūpit vi & deiectione, *l. ſi quis 17. ff. de adq. poſ.* N.417 a ſi alius medio tempore poſſidet, *l. Pomponius 13. §.3. ff. de adqu. poſſ.* N.423 h cur non æquè interrumpitur, vt præſcriptio, *l. ſi poſt ff. de rei vind.* V.834 m

¶Interrumpitur fluminis inundatione, *l. poſſideri 3. §.7. ff. de adq. poſſ.* N.415 l quibus modis interrumpatur, *l. ſi poſt, ff. de rei vind.* V.834 m an locum habere poſſit quo caſu dominus rem ſuam alienat, *l. ſi rem 5. ff. pro empt.* N.497 [illegible]

¶Locum habere poteſt ex eo contractu, qui nullus ſit, *l. de qua re 74. §.2. cum abſentem, ff. de iud.* V.711 f

¶Sine poſſeſſione quibus caſibus procedat, *l. acceſſio 16. ff. de diuerſis temp. præſcrip.* N.850

¶Ex poſſeſſione prouenit, *l. bonæ fidei 48. ff. de adq. rer. dom.* N.389 q

¶Quemadmodum procedat rei alienæ ſeruo furioſo, vel infanti traditæ, *l. Celſus 27 ff. de vſucap.* N.471 c

¶Quæſita per falſum tutorem non prodeſt pupillo, *l. ſi falſo 10 quod falſo tutore.* I.332 y

¶Lege inhibetur, vel ratione vitij, vel defectu tituli, *l. cum qui 23. §.1. ff. de vſucap.* N.469 i

¶Ignoranti quibus & per quos adquiratur, *l. nunquam 31. §.4. ff. de vſucap.* N.475 a

¶Suo tempore impleri quo ſenſu dicatur, *l. in bello 12. ff. de cap. & poſtlim.* N.1665 k

¶Executoris ſeu iudiciali denuntiatione impeditur, *l. alienū 3. ff. pro empt.* N.503 c partus quo caſu non interrumpatur, *l. qui ob 9 ff. pro empt.* N.502 ſ poſſeſſionis effectu, *l. peregrè 44. §.1. ff. de adq. poſſ* N.447 a ¶ Proprietatis vſumfructum, vel pignus non perimit, *l. locum 17. ff. de vſufructu.* V.893 q & vſusfructus non tollitur per hypothecariam, *l. conuentio 1. tit. de pig. & hypoth.* V.1905 q ¶Rei prodeſt vincenti, *l. intereſſe 39. ff. de adquir. poſſ.* N.442 u ¶Teſtatoris quemadmodū proſit hæredi, *l. poſſeſſio 20. ff. de vſucap.* N.467 [illegible] ¶ Triennij, decennij vel vicennij nō procedit aduerſus fiſcū, *l. ſi quis 15. §.2. ff. de vſuc.* N.466 o

¶Pro

¶Pro donato locũ nõ habet vbi nulla eſt donatio aut titulus donationis deficit, l. pro donato 1. ff. pro donato. N.506 k ¶Emptore cur dicatur & in quo differat ab aliis, l. ſi is qui 15. §. 2. ff. de vſuc. N.465 f ¶Herede vt habeat locũ oportet eũ eſſe mortuũ in cuius bonis ſum heres, l. pro hærede 1. ff. pro hære. N.503 h ¶Suo dicitur quoties non habetur titulus, l. iuſto 44. §. 2. ff. de vſucap. N.484 e cõcurrere poteſt cũ quolibet alio titulo, l. eſt ſpecies 2. ff. pro ſuo N.515 a nõ eſt ſine poſſeſſione, ff. de adqu. poſſ. N.399 non habet locũ in emptione conditionali in qua pẽdente cõditione fit traditio, l. pro ſuo 1. §. 1. ff. pro ſuo. N.514 n locum non habet in his in quibus verus titulus non ſubeſt, l. ſi quando 3. tit. ſi maior factus alien. C.1262 ſine poſſeſſione nõ procedit, l. ſi extraneum 44. tit. de don. inter vir. & vxor. V.2210 m ſine poſſeſſione non procedit, l. adquiritur 10. §. 4. ff. de adq. rer. dom. N.370 u ſine adprehenſione, l. Celſus 27. ff. de vſucapio. N.470 q non transfertur ſine poſſeſſione, l. titulus 1. ff. pro dote. N.512 r nondum completa non poteſt inchoari ab hæreditate iacẽte, l. cœpta 40. ff. de vſucap. N.820

Vſucapionis initium intuemur, l. ſequitur 4. §. 17. ff. de vſuc. N.457 f ex ſua perſona hæres an faciat. l. ſequitur 4. §. 5. ff. de vſucapio. N.454 verbo præſcriptio etiam continetur, l. vſucapio 3. ff. de vſucap. N.452 x ab hærede inceptæ tempus legatario iniũgitur, l. id tempus 14. ff. de vſucap. N.465 & præſcriptionis differentia, l. vſucapio 3. ff. de vſucap. N.452 x finiendæ & inchoandæ differẽtia, l. nunquam 31. §. 5. ff. de vſuca. N.475 f ius an & quomodo æquum & bonum, ff. lib. 1. tit. 1. l. 11 c contra ius naturale introductum, l. bono publico 1. ff. de vſucap. N.452 n appellatione impropriè continetur præſcriptio, l. ſeruum 1. tit. de ſeru. fugitiu. C.1167 b & euictionis differẽtia, l. cum qui 13. ff. de vſuca. N.468 d pro derelicto & pro donato ſimilitudo, l. ſi id quod 5 ff. pro derel. N.509 g

Vſucapioni officit error iuris, l. ſi fur. 32. §. 1. ff. de vſucap. N.475 m

Vſucapionẽ cœptam à defuncto hæres licèt ſciẽs accipere poteſt, l. ſi ego 6. ff. de pub. in rem act. V.875 x complere poteſt etiã hæreditas, l. pro emptore 2. §. 19. ff. pro empt. N.495 n impedit duplex vitium, l. quoniam 4. tit. ſi quis ignorans. C.1260 i impedit opinio ſupina, l. pro donato 1. §. 1. ff. pro donato. N.506. o poſterior ſcientia, l. ſi ego 6. ff. de pub. in rem act. V.874 u ¶Inchoare nemo poteſt ſi non poſſidet, l. cum hæredes 23. ff. de adq. poſſ. N.431 d ¶Interrumpit denuntiatio ſeu certioratio, l. ſi ancillam 4 ff. pro ſuo. N.516 r non impedit error falſæ cauſæ, l. ſi exiſtimans 3. ff. pro ſoluto. N.488 q quarum rerum ſuſtulerit lex Scribonia, l. ſequitur 4. §. 27. ff. de vſucap. N.459 i

Vſucapione noua indiget quod fundo qui vſucapitur adiicitur, l. qui fundum 7. §. 1. ff. pro empt. N.498 dominiũ adquirimus, l. interdum 21. ff. de adqu. poſſ. N.430 p dominium amitti melius eſt quàm non amitti, ff. lib. 1. tit. 2. l. 11. l dominia iure etiam ciuili diſtincta, ff. lib. 1. tit. 1. l. 5. k proprietatis non vſucapitur vſuſfructus, l. iuſto 44. §. 5. ff. de vſuca. N.486 u res ſubducitur de iudicio, l. ſi mater 11. §. 3. item Iulianus ff. de excep. rei iud. N.800 non nocet ſuperueniens mala fides, l. Iulianus 77. §. 2. idem Iulianus, ff. de rei vind. V.834 k

Vſucapiones & præſcriptiones genera ſunt diminuẽdi alterius patrimonij, l. ſi quid 2 tit. de reſtit. milit. C.467 b bono publico introductæ contra æquitatem naturalem, l. bono publico 1. ff. de vſucap. N.452 n finem litium imponunt, l. vſucapio 5. ff. pro ſuo. N.517 f ſtricto iure introductę l. appellandi 1. §. 3. ſi quis, ff. de appel. N.1588 l

Vſura eſt acceſſio ciuilis, fructus naturalis, l. vſura 121. ff. de ver. ſig. N.1571 i eſt ciuilis actio, l. quod 8. ff. de cond. cauſa dat. V.1316 i eſt fructus accidẽtalis nõ naturalis, l. pecuniæ 1. ti. de cond. indeb. C.723 a dicitur pœna, l. qui ſine 38. ff. de neg. geſt. V.459 d ¶Cẽteſima tres ſiliquæ pro ſolido, col. 4. Nouel. 34. tit. 13. nullum credentẽ agricolæ. A.239 g alia centeſima pupillaris, conſuetudinaria, l. tutor 6. §. 10. quæ ſint, ff. de admi. & peric. tut. I.169 g præſtatur ab eo qui pecuniam cõuertit. l. tutor 6. §. 10. quæ ſuit, ff. de admin. & peric. tut. I.169 g Nou. 120. tit. 3. de alien. cap. 6. & hoc. A.125. o centeſima quæ ſit, l. cum 121 tit. de petit. hæred. C.624 p duplum ſortis excedere non poteſt, l. arbitraria 2. §. 8. nunc, ff. de eo quod certo loco. V.1387 e & fructuum ſimilitudo, l. vſura 121. ff. de ver. ſig. N.1831 i pupillaris quinq; caſibus pręſtatur & qui illi caſus, l. tutor 6. §. 10. quæ ſint, ff. de adminiſt. & peric. tut. I.169 g quincunx cẽteſimæ vſuræ vncias quinq; complectitur, l. cum quidam 17. tit. de vſur. V.2050 vſuræ non debetur, l. lecta 40. ff. de reb. cred. V.1265 u in ſortem verti poteſt, l. idẽmque 10. ff. mandati. V.1638 q eſt non modò ſi ſorti adiicitur pecunia, ſed ſi factum aliquod, l. rogaſti 11. ff. de reb. cred. &c. V.1247 i pœna nõ præſtatur, l. an in magiſtratu 9 ff. de magiſt. conuen. I.343 p peti nõ poteſt ex nudo pacto, l. ſi is cui 94. §. 3. Flauius, ff. de ſolu. N.1184 q ſine ſtipulatione non debetur, l. rogaſti 11. ff. de reb. cred. &c. V.1247 i in eo quod intereſt ineſt pro pretio mutuo accepto debita, l. Lucius 47. tit. de act. empt. & vend. V.1841 c triens in pecunia, ſiliqua vna pro ſolido vno, Auth. col. 4. Nou. 34. ti. 13. nullum credentem agricolæ. A.239 g vſuræ non præſtatur, l. an in 9. ff. de magiſtr. conuen. I.343 g & fructuum percipiendorum differentia, l. vſura 121. ff. de verb. ſign. N.1831 i

Vſuræ cõſuetæ minores in dubio debẽtur, l. ſocium 60. ti. pro ſocio. V.1707 a fœneratoribus dulces, l. ait prætor 10. §. 10. ff. quæ in frau. cre. N.615 b ¶Fiſcales quæ, l. hæredes 1. tit. de his quib. vt indig. C.1441 d pro ſemiſſibus, l. fiſcus 7. §. 1. quodcunque. ff. de iure fiſci. N.1632 u
¶Inchoatæ oblatione & conſignatione impediuntur. l. Celſus 23. §. 2. ff. de recept. arbit. V.642 m iure ciuili indebitæ quæ ſine ſtipulatione promiſſæ, l. ſi non 26. de cond. indeb. V.1338
¶Legitimæ pro centeſimis, l. qui ſine 38. ff. de neg. geſt. V.459 f & vecturæ fructus non ſunt naturales, ſed iuris, l. ſi nauis 62. ff. de rei vind. V.857 k ex ſententia currunt poſt quatuor menſes, l. minor 40. ff. de min. 25. an. V.1781 legitimæ modum excedens pœnę ſtipulatio cenſetur adiecta in fraudem vſurarum, l. pœnam 44. ff. de vſur. V.2064 l
¶Maximæ pro cẽteſimis, l. qui ſine 38. ff. de neg. geſt. V.458 f quẽadmodum coerceantur canonico iure, Auth. col. 4. Nou. 34. tit. 13. nullum credentem agricolæ, c. 1. ſancimus. A.240 m quibus caſibus ſint conceſſæ, l. tutor 6 ff. de admin. & peric. tut. I.168 debentur ex negotiorum geſtorum actione, l. qui contendens 7. ff. de negot. geſt. V.424 m leuiores in dubio magis debentur quàm grauiores, l. cum iudicio 1. tit. de vſur. V.2039 d
¶Nouæ quæ dicantur, l. emptor 65. ff. de rei vind. V.860 f an legibus & iure ciuili prohibitæ, Nou. 131. tit. 14. de eccleſiaſt. titu. A.775 b etiam ſine ſtipulatione debentur quotiens nimirum quis quid reipub. promiſit, & moram committit, l. ſi pollicitus 1. ff. de pollicit. N.1779 ex ſolo pacto incontinenti appoſito debentur in contractibus bonæ fidei, l. cum quidam 17. §. 4. ex locato, titu. de vſuris. V.2051 k quibus caſibus debeantur geſtori negotiorum l. ob negotium 18. tit. de neg. geſt. C.402 k quę debẽtur officio iudicis in ſtipulationem nouantem non intelliguntur deductæ, l. emptor 27. ff. de nouat. N.1124 n debentur ex ſtipulatione vel officio iudicis, l. centum 8. ff. de eo quod. V.1391 e iure canonico an debeantur, l. ſocium 60. titu. pro ſocio. V.1707 a in bonæ fidei iudiciis ex pacto debentur, l. Publia 26. ff. depoſiti. V.1623 e in bonæ fidei iudiciis ex ſolo pacto incontinenti habito debentur, l. Lucius 24. ff. depoſiti. V.1622 y peti poſſunt mandati contraria actione, l. epiſtola 51. §. 1. ff. de pactis. V.306 d oblatione & cõſignatione debiti impediuntur, l. tale pactum 40. §. 2. ff. de pact. V.299 a vt ſors ſeu loco ſortis peti poſſunt, l. ſocium 60. tit. pro ſocio. V.1707 a vt intereſſe peti poſſunt, l. ſocium 60. tit. pro ſocio. V.1707 a in dubio præſtandæ ſunt quæ leuiores ſunt in regione, l. tutor 6. §. 10. quæ ſint, ff. de admin. & peric. tut. I.169 l veniunt etiam actione negotiorum geſtorum, l. litis conteſtata 37. §. 1. ff. de neg. geſt. V.458 iure nouiſſimo prohibitæ, & à Chriſtiano homine penitus extirpandæ, l. cum ſtipulati 90. ff. de verb. oblig. N.981 ſemiſſes quæ, l. hæredes 1. titu. de his quib. vt indign. C.1441 d veniunt in actione tutelę nõ in actione ex ſtipulatu rem pupilli ſaluam fore, l. cum 9. ff. rem pupil. vel adoleſ. ſaluam fore. N.1228. o ſemiſſes maiores cui incumbat, l. creditor 102. §. 3. Titius, ff. de ſolutio. N.1202 r veniunt etiam in actione negotiorum geſtorum contraria, l. & in contraria 37. ff. de vſuris. V.2060. o vicem fructuum obtinent, l. ſi pater 5. tit. de vſu & habit. C.647 b non currunt contra debitorem ſi ſolutionem offerat & creditor recipere nolit, l. qui Romæ 122. §. 5. Seia hæres, ff. de verb. oblig. N.1011 ius vniuerſum non poteſt, l. pro hærede 1. ff. pro hærede. N.504 i quæ non poſſidentur, l. pro hærede 1. ff. pro hærede. N.504 i

Vſuræ actione negotiorum geſtorum veniunt ex mora & aliis cauſis, l. tutor 20. ff. de neg. geſt. C.404. o principali ſublato non currunt, l. Aurelius 28. ff. de lib. leg. I.1308 e

Vſurpatio quid, ff. de vſucap. N.451

Vſus ſine vtilitate eſſe non poteſt, l. hinc 5. ff. vſufruct. quemad. caueat. V.961 r quid & quot modis ſumatur, l. cum 6. ff. de ope. ſeru. V.950 non eſt propriè in rebus quæ vſu conſumũtur, l. nunc 1. ff. de vſu & hab. V.950 n pro ſeruitute, l. prætor 2. §. 28. idem Labeo, ff. ne quid in loco publ. N.656 t pro vſufru. cap. 1. & ante de non elig. ſecundò sub. titul. 2. A.23. o appellatione quandoque proprietas ſignificatur, l. donationes 31. §. 1. ff. de dona. N.170 u interdum fructus continentur, l. quoniam 10. ff. de vſufructu earum rerum. V.943 l aquæ quemadmodum & à quibus conſtituatur vel quæratur, l. vſum 4. Cod. de aquæduct. 160 u aquę ducendæ ex publico, præſcribitur tempore cuius non extat memoria, l. diligenter 9. C. de aquæduct. 162 y quatenus ius eſt pars legari non poteſt, l. vſus 19. ff. de vſu & habitat. V.957 c iuriſdictionis & proprietatis differentia, l. quædam 2. ff. de rer. diuiſ. V.1116 p nudus quid ſit & in quo conſiſtat, l. nunc 1. ff. de vſu & habitat. V.950 n vtilitas eſt in fructu, l. per 14. ff. de vſu & habit. V.955 n

In vſu eſſe intelliguntur quæ expreſſè non correcta, Nou. 98. titu. 20. neque virum quod ex dote, cap. 2. illud quoque, §. 2. nouimus. A.449 f

Vſus in quibus rebus eſſe poſſit, *l.cum in rem 64.ff.de rei vin.* V.859 b habetur traditionis loco, *l.plurib.140.§.2.etſi ff. de ver.obli.* N.1033 x & habitatio bene pariſicantur, *l.cum antiquitas 13.tit.de vſu & habit.* C.645 a vel vſusfructus amittitur, *l.corruptionem 16.tit.de vſu & habit.* C.648 l

Iure communi vſus non videtur circunſcriptus, *l.non 9.tit.de in integ.* C.422 ſ que caſu non ita conſtituatur vt vſusfructus, *l.nunc 1.ff.de vſu & habit.* V.950.o

Vſuræ regulariter non debentur in mutuo, *l.minor 40. ff.de min.25.an.* V.578 i non debẽtur citra vincula ſtipulationis, *l.Titius 24.tit.de praeſcr.verb.* V.1902 m ſiue quid debetur ex pacto ſiue lege, *l.eius 1.C.de fiſcal.vſur.* C.11 m non veniunt in actione ſtricti iuris, *l.ſi veſtimẽta 9.de cond.ob turp.cau.* V.1325 in condictionibus ob cauſam indebiti certi generalibus. *l.quod 8.ff.de cond.cauſ.dat.* V.1316 i niſi in ſtipulationem, *l.quod 8.ff.de cond.cauſ.dat.* V.1316 k in ſtricti iuris iudiciis non veniunt, niſi ſtipulatione ſint promiſſæ, *l.cum iudicio 1.tit.de vſur.* V.2039 a *l.centum 8.ff.de eo quod.* V.1389 g

¶Dotis non ſolutæ non debentur marito, *l.pater pro filia 17.ff. de doli mal.& met.excep.* N.876 [illegible] cẽteſimis nullæ maiores, *l.qui ſine 8.ff.de neg.geſt.* V.458 ſ quarũ curſus nondum cœpit impediuntur ſola oblatione, *l.Celſus 23.§.3. ff.de recep.arbit.* V.641 m lite cõteſtata an currant etiã in ſtricti iuris iudiciis, *l.lite 35. ff.de vſur.* V.1060 l quæ repetuntur vt ſors aliã vſurã non pariunt, *l.emptor 65.ff.de rei vind.* N.860 f principaliter ſeu primo propter lucrũ non ſunt inductæ, ſed ſecundariò tantũ, *l.mandatum 2.ff.mand.* V.1629 e pacto promiſſæ debentur naturaliter, ſed & retentione pignoris ſeruari poſſunt *l.cum debitor 8. tit.in quib.cau.pig.* V.1926 [illegible] quincunces & trientes quæ dicantur, *l.tutor 8.§.10.ff.de admin.& peric.tut.* I.170

Vſurarum curſus odioſus, *l.huiuſmodi 64.ff.de verb.obligat.* N.963 g vt ſiſtatur quid neceſſarium ſit, *l.Celſus 23.§.2.ff.de recep.arb.* V.642 m debitarum officio iudicis & per ſtipulationem differentia, *l.qui tãtundem 7.ff.de neg.geſt.* V.424 m illicitarum ſtipulatione an illicitè vitientur, *l.placuit 29.tit.de vſur.* V.2056 x legitimus modus ne quidẽ indirectè vel per obliquum excedi debet, *l.huiuſmodi 64.ff.de ver.obli.* N.963 g odio pactum etiam incontinenti adiectum actionem non parit, *l.rogaſti 11.ff.de reb.cred.&c.* V.1247 i

Vſurarum modus lege definitus eſt, *l.ſi non 26.ff.de condict.indeb.* V.1338 h

Vſuras pro futuro tempore accipere licet, *l.qui in futurum 57.ff.de pactis.* V.308 p ex re depoſita non accipimus vt ex mutuo, *l.ſi ventri 9.§.2.ff.de priuil.cred.* N.[illegible]6 ſ an & quãdo quis poſſit petere ex pecunia numerata, *l.atquin 19.§.4.ff.de neg.geſt.* V.440 h negotiorũ geſtor debet vel iure actionis vel officio iudicis, *l.ſi pupilli 6.§.12.ff.de neg.geſt.* V.424 l an & quando geſtor negotiorũ poſſit petere, *l.atqui 19 §.4.ff.de neg.geſt.* V.440 i maiores ſtipulari poſſumus, ſi minores ſu[illegible]e ſoluantur, *l.conuentio 1.tit.de pign.& hypoth.* V.1905 c ſimul & pœnam propter vnam ſolutionis ceſſationem exigi abſurdũ, *l.pecunia 9.titu.de vſur.* V.2046 q fideicommiſſi moram in eo præſtando faciens debitor præſtare cogitur, *l.qui ſolidum 78.ff.de leg.& fideicomm.* I.948 e fideicommiſſi poſt moram etiam reſpub. hæres inſtituta præſtare cogitur, *l.qui ſolidum 78.ff.de leg.& fideicomm.* I.948 n accipientes an & qui renuncient priuilegio, *l.ſi ventri 9.§.2.ff.de priuil.cred.* N.586 ſ duobus caſibus præſtat, qui promiſit ſe præſtaturum vt ne pecunia eius cũ promittit vacua eſſet, *l.ſi ſacculum 29.ff.depoſiti* V.1615 citra conuentionem fiſcus petit iure ſpeciali ſeu fauorabili, *l.Herennius 43.ff.de vſur.* V.2064 r iure canonico etiam debere poteſt emptor, venditor quoties rei emptæ fructum percipit, *l.Iulianus 13.§.26.ibidem, tit.de act.empt.* V.1824 b

Vſuras pecuniæ quibus caſibus negotij alieni geſtor debeat, *l.liberto 31.§.3.ff.de neg.geſt.* V.449 [illegible]

Viæ publicæ ſunt ripæ *l.ſi finita 15.§.2.ff.de dam.inf.* N.53 l

Vſu nudo minus continetur quàm vſufructu, *Nou.118.tit.2.de hered.ab inteſt.cap.1.ſi quis.* A.511 d

Vſusfructus pro commoditate vſusfructus, *l.cõmuni 7. §.10.cum de,ff.com.diui.* V.1165 k

¶Facultate fructuum percipiendorum, *l.Pompon.29 ff quibus modis vſusf.* V.939 h

Vſusfructus quid ſit, *l.ſi vſusfructus 1.tit.de vſu & habit.* C 639 a aliud eſt fruct᷒, ille in iure hic in facto conſiſtit, *l.ſi prægnans 42.tit.de euict.* V.1017 alius cauſalis, alius formalis, *l.ſi fundi 12.de cond.indeb.* V.1330 ius eſt indiuiſibile licèt vtilitas eius diuidi poſſit, *l.ſi cum 32. ff.de ſtipul.ſeru.* N.1064 r ius eſt, *l.poſſeſſio 49.ff.de adq.poſſ.* N.449 h ius eſt vtẽdi, *l.1.ſumma, §.2 ff.de rer diuiſ.* N.1151 cur dicatur pars dominij, *l.vſusfructus 4.ff.de vſufruc.* V.882 g in multis dominij pars eſt, *tit.59.de alien.patern.feud.* F.84 f vicem dominij obtinet, *l.non 82.ff.de leg.& fideic.* I.823 a pars eſt dominij, *l.ſi quis 57.ff.de verb.oblig.* N.962 a cur pro parte diminui poſſit, *l.vſusfruct.6. ff.de vſufr.* V.882 m

¶Pars fundi, *l.qui vſumfruct.58.ff.de verb.oblig.* N.961 e quatenus ſit pars fundi, verè vel interpretatiuè, *l.qui vſumfruct.28. ff.de verb.obliga.* N.961 l & poſſeſſio ſeparantur, *l.pro emptore 2.§.2. ff.pro empt.* N.491 m & legati annui fructuum ſimilitudo, & differentia, *l.ſi quis 20.ff.de vſufructu.* V.895 h & dominij ſimilitudo *l.vſumfruct.4.ff.de vſufr.* V.881 g

Vſusfructus aduentitiorum multis caſibus patri non quæritur, *Nou.117.tit.8.vt liceat matri & auiæ, c.1.ſancimus.* A.499 b filij in multis caſibus patri non quæritur, *tit.de bon.quæ lib.* C.1551 d Ædium, exuſtis ædibus quando intereat, *l.repeti 5.ff.quib.mod.vſusfr.* V.932 ſ

¶Ancillæ vt valeat, *l.ſi in tantu 35.ff.de vſufr.* V.913 a

¶Cauſalis pars eſt fundi, at nõ formalis, *l.& per 13.ff.de accept.* N.1110 q dicitur qui eſt cum proprietate, *l.omnium 3.ff.de vſufr.* V.885 d eſſe non poteſt ſine proprietate, *l.egi 16.ff.de except.rei iud.* N.835 i naturam formalis habet, *l.quotiens 34.ff.de vſufr.* V.904 m cauſalis naturæ formalis in duobus recipit, *l.idem 3.ff.de vſufr.adcreſc.* V.924.o petitur actione negatoria, *l.ſi cum 21.§.3.ſi fundum ff.de excep.rei iud.* N.833 a iam conſtitutus tollitur capitis diminutione, *l.Stichum 95.§.6.vſumfructum. ff.de ſolut.* N.190 p ciuitati relictus finitur ſeculo, *l.ſi vſus 8.ff. de vſu & vſufr.* I.1107 filij finitur morte patris, *l.quicquid 2.tit. de bon.matern.* C.1545 e totius domus per partem eius retinetur, *l.ſi cui 53.ff.de vſufr.* V.912 l

¶Formalis dicitur quòd eius forma ſit à proprietate ſeparata, *l.ſi quis 56.ff ſol.matr.* I.59 f legari non põt niſi vſufructuarius naneiſcatur proprietatem, *l.quod 24.ff.de leg & fideic.* I.768 & cauſalis dominium præſupponit habitum, *l.Sempronius 26.ff. de vſu & vſufru.* I.1116 e formalis ad hæredem non tranſit, *l.non vtitur 38.ff.de vſufruct.* V.908 p eccleſiæ relictus ſeculo, ſeu ſpatio centum annorum finitur, vt vſusfructus ciuitati relictus, *l.ſi ab eo 9.ff.de vſu & vſufru.* I.1107 eccleſiæ relictus centum annorum eſſe intelligitur, *l.an vſumfructum 56.ff.de vſufr.* V.913 d inſulæ ad aream redactæ interit, atque amittitur, *l.ſi cui 53.ff.de vſufr.* V.912 l legitimus quis, *coll.4.Nou.22.tit.1.de nuptiis.* A.191 d diuiduus eſt ratione iuris, *l.vſus 19.ff.de vſu & habit.* V.957 c diuiduus, *l.ſi quis 7 ff.de except.rei iud.* N.828.o mulieris, an & eius hæredi debeat reſtitui, *l.vſufructu 57.ff.ſol.matr.* I.59 p non reſtituitur formalis: ſed cauſalis *l.ſi quis 56.ff ſolut. matr.* I.59 k rei mutatione extinguitur, *l.ſeruum 44.ff.de leg.& fideic.* I.750 e *l.ſi ſeruos 25.ff.de pign.act.* V.1438 l rei amittitur cumulatione vſus vel miniſterij rei, *l.quid.10.ff.quib.modis vſusfruct.* V.964 rei immobilis comparatus, *l.corruptionem 16.tit. de vſu & habit.* C.648 p ſtatuliberi ſeu in ſtatulibero homine relinqui poteſt, *l.ſi ſeruum 10.ff.de vſu & vſufr.* I.1112 t nomine actio in rem datur vſufructuario, *l.vti 5.ff.ſi vſusfruct. peta.* V.947 a caducus proprietatis domino adcreſcit, *l.ſi Titio 33.ff.de vſufruct.* V.903 b propriè & impropriè competere poteſt, *l.numiſmatum 28.ff.de vſufruct.* V.901 m facilius accreſcit quàm proprietas, *l.ſi et cui 13.ff.de leg.& fideic.* I.875 a cur facilius quàm proprietas adquiratur, *l.quotiens 1.ff.de vſufr.adcreſc.* V.922 n adiudicatione adquiritur, *l.vſufructu 7.ff de vſufruc.* V.880 q pro parte amitti poteſt, *l.cum 24.ff.quib.mod.vſusfr.* V.938 totius amittitur morte & capitis diminutione, *l.excepta 14 ff.quib modis vſusfru.* V.935 m amittitur rei mutatione, *l.ſi eo 9.ff.ſi ſeruit.vindic.* V.1034 g in rem conſiſtit, *l.intereſt 6.titu. de vſu & habita.* C.641 b non vtendo amittitur, *l.corruptionem 16.tit.de vſu & habit.* C.648 l in iure conſiſtit, *leg.ſi quis 7.ff.de except.rei iudic.* N.828.o in pecunia conſtituitur, *l.uxori 24.ff. de vſu & vſufru.* I.1113 b tribus modis conſtituitur teſtamento, contractu & iudicio familiæ erciſcundæ, *l.vſufructu 4.titu. de vſu & habi.* C.640 m conſtitui poteſt in omni re, *l.cum 13. tit.de vſu & habit.* C.645 f quemadmodum conſtituatur tuitione prætoris, *l.non 1.ff.quibus modis vſusfruct.vel vſus amittitur.* V.928 d

¶Conſtituitur vel teſtamento vel inter viuos, *l.idem 2.§.6.item ſi, ff.de vi & vi armat.* N.666 alius nudo pacto cõſtituitur, *l.27.ſi noxali §.1.ex hu tit.4.ff.de noxalibus actionib.* V.1113 f plus continet quàm vſus, *l.ſi alius 42.ff.de vſufructu.* V.909 a quemadmodum iure conſtituatur, *l.non 1.ff.quibus modis vſusfruct.vel vſus amittitur.* V.928 c ex tempore ad tempus poteſt conſtitui, *leg.cum 13.ff.de vſu & vſufructu.* I.1108 conſtituitur pactione, ſtipulatione, teſtamento, *cap.34 quoniam, coll.4.Nouel 22.tit. 1.de nuptiis.* A.191 d pro parte conſtitui poteſt, at non vſus, *l.vſus 1.ff.de vſu & habit.* V.957 b non vt reliquæ ſeruitures cõſtitui pro parte, *l.vſusfructus 6.ff.de vſufructu.* V.882 k ex die & ad diem dari poteſt, *l.vſusfructus 5.ff.de vſufr.* V.882 i ideo ſeruitus perſonalis dicitur, quia ſine perſona cui debeatur eſſe non poteſt, *l.vſusfructus 26.ff.de ſtipulat.ſeruor.* N.1061 a in partes hæreditarias diuiditur, *l.vſusfructus 6.ff.de vſufruct.* V.872.o dicitur cum cauſa & proprietate coniunctus, *l.ſi vnus 27.§. 8.ff.de pactis.* V.289 e diuidi an & quomodo poſſit, *l.Sed ſi 14. ff.famil.erciſ.* V.1110 ſ & prædiorum ſeruitutum diuiſio, *l.& per 13.ff.de accept.* N.1110 n cur facillimè datur, *l.27.ſi noxali.tit.*

4.ff.de noxal.act.V.1113 f facilius extinguitur, quàm proprietas, l.ſi grege 22.ff.de leg.& fideic.I.767 c extinguitur conſolidatione eius cum proprietate, l.ſi quis 56.ff.ſol.matrim.I.59 e pro parte extinguitur nõ vtendo, & rei mutatione, l.excepta 14.ff.quib.mod.vſuſr.V.936.o facilius extinguitur quàm hypotheca & cur, l.ſi fundus 36.tit.de pign.& hypoth.V.5914 f morte vſuſructuarij extinguitur, l.repeti 5.ff.quib.mod.vſuſr.V.932 p quemadmodum æſtimetur, l.omnium 29.ff.de vſuſr.V.901 n morte finitur, at non ſeruitutes prædiales, l.in ſingulos 8.ff.de legat.& fideicom.I.1086.o l.qui 25.ff.de vſu & vſuſructu.I.1114 r & in ſingulos annos legatum finitur morte fructuarij, l.cum ita 41.ff.de vſu & vſuſru.I.1129 e l.patrimonij 22.ff.de vſu & vſuſru.I.1112 n finitur interitu rei, l.quamuis alienus 10.ff.de dam.inf.N.48 f nõ tamen vt vſusfructus conſtituitur, l.omnium 3.ff.de vſuſruct.V.881 f & ad proprietatem redit, cap.3 cum.tit.2.de non elig.ſecundo nub.16 n ſeruo relictus quando dicatur finiri l.ex libris 17.tit.de vſuſr.& habit.C.649 c non tantùm morte finitur, ſed & ipſa actio pro ipſo vſuſructu, l.qui vſumfructum 36.ff.de vſuſr.V.907 c ad diẽ legari poteſt, l.ſeruſm 6.ff.de vſu & vſuſr.I.1106 m perpetuò legari poteſt, l.ſicut 3.ff.quibus modis vſuſruct.V.930 f qua capitis deminutione pereat, l.in ſingulos 8 ff.de leg.& fideicom.I.1086 q actione peti poſſit, l.cuiuſcunque 60.ff.de vſuſru.V.916 r diuiſionem recipit, l.ſi id quod 15.ff.de duob.reis.N.1044.o facilius ius adcreſcendi recipit, quàm proprietas, l.quoties 1.ff.de vſuſruct.adcreſc.V.921 b legatus recipi poteſt à ſe, non ab hærede, l.ſi quis 20 ff.de vſuſruc.V.895 a diuiſionem recipit, l.ſi quis 7.ff de excep.rei iud.N.818.o diuiduus eſt, & diuidi poteſt, l.& per 13.ff.de acceptilat.N.1210 n ſeparatim duobus relinqui poteſt, l.duos 14 ff de vſu & vſuſr.I.1109 p vendi poteſt, etiam inuito proprietario, l.cui 67.ff de vſuſr.V.918 q vſucapi poteſt tempore cuius non extet memoria, l.iuſto 44.§.5.ff.de vſucap.N.486 x an perdatur per monaſterij ingreſſum, l.idem, ff.de bon.quæ lib.C.1551 d perituri cauſa aliquid permittitur, quod aliàs non permitteretur, l.damnas 15.ff.de vſu & vſuſru I.1110 h & in annos ſingulos legati dies aliter cedit, l cum ita 41.ff.de vſu & vſuſructu.I.1129 e ac libertas inutiliter alteri cum morietur relinquitur, l.vſum 5.ff.de vſu & vſuſru.I.106 & reditus patrimonij omnibus annis, vel in ſingulos annos relicti differentia, l.licet 13.ff.de vſu & vſuſr.I.1112 n ſi nõ præſtatur, quo tempore præſtari debeat, l quæſitum 37.ff.de vſuſr.V.907 ſi durauerit medio anno obligatio adquiritur quidẽ vſuſructuario pro integro anno, l.ſi ſeruus 18.§.2.ſeruus ff de ſtip.ſer.N.1057 municipio relictus an excedat annum 30 l.an vſusfructus 56.ff.de vſuſruct.V.913 f an & quomodo res certa eſſe dicatur, l.tribus 8.ff.de vſuſru.earum rerum.V.941 t pecuniæ idem continet, neque plus, neque minus, l.hoc 5.ff.de vſuſru.earum rer.V.491 g alternis annis relictus non amittitur non vtendo, l.ſi ſeruus 27.ff.quib.mod.vſuſr.V.938 legatus, an & quomodo via vtendi legata ſit, l.damnas 15.ff.de vſu & vſuſr.I.1110 h teſtamento relictus ſtatim competit adita hæreditate, l.corruptionem 16.tit.de vſuſr.& habit.C.647 l relictus ad hæredem trãſit, l.nulla 70.tit.pro ſocio.V.3718 q quem habet pater in aduentitiis filij, an & quomodo finiatur morte filij, l.ſi patri 9.tit.de vſuſr.& habi.639 g earum rerũ quæ vſu cõſumuntur improprius, ſed nec ipſo iure conſtituitur, l.ſi vſusfructus 1.tit.de vſuſructu & habit.C.639 a cauſa duæ competunt actiones, confeſſoria, & negatoria, l.cum 13.ff.de vſuſr.ear.rer.V.944 in legato regula Catoniana locum nõ habet, & cur, l.quod 24.§.1.ſi vſum, ff.de leg.& fideic.I.768 m in nulla legitima fraudari hæres poteſt, l.vnde.tit.de inoff.teſt.C.585 f legatus intelligitur, cum hæres iubetur hunc vel illum ſinere frui fundo, l.in annos 2.ff.de ann.leg.& fideic.I 1082 g alternato tempore relictus, ſi perditur pro vno anno, non perditur pro alio, l.cum 14.tit.de ſeruit.& aqua.C.656 l non eſt pars proprietatis, ſed dominij, l.Mæuius 66.ff.de leg.& fideic.I.910 propriè non conſtituitur in his, quæ vſu conſumuntur, l.cum in rem 64.ff.de rei vindic.N.859 b non poteſt conſtitui in rebus religioſis, l.ſtatua 41.ff.de vſuſruct.V.908 r duorum eſſe non poteſt in ſolidum, l.ſi id quod 15.ff.de duob reis.N.1045 a nõ eſt quoties legatur ex fructibus fundi pars certa, l.ſi quis 20.ff.de vſuſr.V.885 a non eſt cũ portio fructuum legatur, l.defunctus 8.ff.de vſuſr.V.914 n

¶Nõ extinguitur aditione hereditatis facta à fructuario herede, l.ſi purè 4.ff.de vſu & vſuſr.I.1106 k morte domini locantis vſumfructum, l.ſi domina 10.tit.de vſuſruct.& habit.C.642 p morte eius condictionis, l ſi domina 10.tit.de vſuſru.& habit.C.643 p. ¶ non perit minima capitis deminutione, l.ſed & ſi 25.ff.de vſuſr.V.897 p ¶non Tranſit ad hæredem legatarij, l.nec vſus 1.ff.de vſu & vſuſr.I.1104 t ad hæredem nõ tranſmittitur, l.& nomen 1.tit.de caduc.tol.C.1506 n

¶non Tranſit ad ſucceſſores etiam vniuerſales, l.huic 5.ff.vſuſruct.quemad.caueat.V.961 n

vſufructu quotæ partis hæreditatis legato, legatari' tenetur pro rata ad onera præſtanda, l.nihil 43.ff.de vſu & vſuſruct.I.1130 i legato hæres pecuniæ à teſtatore creditæ vſuras fructuario præſtare debet, l.vxori 14.ff.de vſu & vſuſr.I.1113 k certarum rerum legatarum æris alieni non reſpicit legatarium, l.nihil 43.ff.de vſu & vſuſr.I.1130 i conceſſa, quæ conceſſa intelligantur, l.ſi fundo 1, ff.ſi vſusfructus petat.V.945 d

Vſufructu cadit vſusfructuarius qui ſeruum noxalem vſumfructuarium nõ defendit, l.ſed alio 2.§.1.ff.ſi ex nox.cau.V.216 q & habitatione relicta interdum ipſa proprietas relicta intelligitur, l.antiquitas 14.tit.de vſuſr.& hab.C.645 l & proprietate, omnis legitima plena relinquenda eſt, cap.3.prohibemus, coll.3.Nou.18.tit.5.de mand.princ.A.145 n hæredi legato intelligitur de primo hærede, l.Sempronius 29 ff.de vſu & vſuſru.I.1115 tel frui videtur qui rei pretio fruitur, l.vſumfructum 36.ff.de vſuſr.V 906 non vtendo ſpoliatus amittit, l.cuiuſcunque 60.ff.de vſuſr.V.915 n

Vſuifructui an & quando poſſit locare vſumfructum, l.ſed ſi quid 15.ff.de vſuſr.V.892 f

Vſumfructũ eo finito proprietatis dominus conſequi intelligitur ex cauſa lucratiua, l.non 82.ff.de leg.& fideic.I.823 a omniũ bonorũ legare poſſumus extraneo hærede inſtituto, l.omniũ 29 ff.de vſuſr.V.901 n ciuiliter non poſſidet vſusfructuarius, ſed naturaliter tantùm, l.adquiritur 10.§.4.ff.de adq.rer.dom.N.370 z tuitione prætoris quemadmodũ habeamus, l.ſi vſus 9.ff.vſuſru.quemad.caueat.V.963 k amittit ciuitas non vtendo, aratri inductione, centum annis, l.vinum 67.ff de leg.& fideic.I.911 g poteſt vſusfructuarius obligare, l.potior 11.§.3 ſi de futuris ff.qui potior.in pig.V.1936 r

vſufructuaria cautio præſtatur propter rẽ & ſpem, l.ſi tibi 8 ff.vſuſr.quemadm.caueat.V.963 a cur neceſſaria, l.ſi cuius 1.ff.vſuſruct.quemad.caueat.V.959 c continet etiam id quod intereſt, l.ſi cuius 1.ff.vſuſruct.quemadm.caueat.V.959 h

Vſufructuariæ ædes hæres modicè obſcurare poteſt, l.ſi merces 25.§.2.ſi vicino, tit.locati conduct.V.1863 c

vſusfructuarius inſtar domini, l.ait prætor 1.§.8.etſi, ff.de ſuperfic.N.704 a vniuerſalis tenetur ex reditibus ſoluere, l.cum 8.tit.de bo.quæ lib.C.1557 n quaſi poſſeſſor iuris, l.in ſumma 4.ff.vti poſſid. N.791 d naue vti poteſt ad nauigandum, dum tamen ea vtatur tempore conſueto, l.arboribus 12.ff.de vſuſruct.V.786 t an poſſit ſeruitutẽ fundo vſufructuario imponere, l.ſed 15 ff.de vſuſr.V.892 m etiam poſſidens vſumfructum petere poteſt, ſi impediatur frui, l.ſi fundo 1.ff.ſi vſusfructus petat.V.945 d proprietatem adquirens vſumfructum formalem amittit, leg.quoties 34.ff.de vſuſructu.V.904 amittit vſumfructum ſerui non vtendo, l.arborib.12.ff.de vſuſruct.V.887 d an cadat vſufructu propter expenſas nõdum factas, l.damni 18.§.2.ff.de damno infecto.N.69 i quemadmodum caueat, l.trib.8.ff.de vſuſructu earum rerum.V.943.cauere debet de vtendo arbitrio boni viri, l.ſi tibi 1.tit.de Carbonia.edict.C.1321 i cogi poteſt vt reficiat, l.damni 18.§.2.ff.de damno inf.N.70 n poteſt fructus etiam immaturos colligere, l.ſe abſente 48.ff.de vſuſructu.V.911 d minus iuris habet in vſufructu quàm proprietarius in proprietate, l.locum 17.ff.de vſuſruct.V.893 l an poſſit locare vſumfructum, leg.arboribus 12.ff.de vſuſructu.V.886 y rem locare ad alium vſum poteſt, l.ſi pendentes 27.ff.de vſuſruct.V.900 e an & quomodo poſſit nunciare nouum opus, l.ſi autem 2.ff.de ope.noui nunt.N.9 ius ſuum obligare poteſt, l.vſuſructu.V.883 u vſumfructum pignori obligare poteſt, l.ſicut 8.ff.quib.mod.pig.V.1951 n modicam refectionem præſtat, l.ſe abſente 48.ff.de vſuſructu.V.910 x reficere poteſt non nouo facere, l.vſusfructuarius 44.ff.de vſuſruct.V.909 m expenſas magnas repetit à proprietario actione negotiorum geſtorum, l.intereſt 6.tit.de vſuſru & habit.C.6421 onera realia quæ ex re vel occaſione rei indicuntur præſtare debet, leg.ſi pendentes 27.ff.de vſuſr.V.901 reſtituere hæredi expenſas debet, l.Titius 50.ff.de vſuſruct.V.912 tenetur ad expenſas minimas collectas ad refectionem, leg.ſi ita 16.ff.de vſu & habit.V.956 r arbitrio boni viri vti debet, l.huic 5.ff.vſuſruct.quemad.caueat.V.961. ſeruus an indiſtinctè nõ adquirat domino proprietaris, l.ſi quis 20.ff.de vſuſruct.V.895 b interdum appellatione domini cõtinetur, l.cum 13.ff.de vſuſr.ear.rer.V.944 n legãs vſumfructũ intelligitur nihil aliud legare quàm ius vſusfructus, l Sticho 36.ff de vſu & vſuſructu I.1127 1 de manu hæredis fructus non capit, ſed ipſe iure ſuo, l.fundi 38.ff.de vſu & vſuſruct.I.1128 r ſi anno inchoato decedat verum fructus lucretur, l.ſed etſi 25.ff.de vſuſructu.V.898 q tributa ſoli præſtare debet niſi aliud actum ſit, l.vſuſructu 52.ff.de vſuſru.V.912 k an & quãdo arbores in vſufructuario fundo ſubſtituere teneatur, l.agri 18.ff.de vſuſructu.V.894 x inuito proprietario ædes alcius tollere non poteſt, l.niſi 16.ff.de vſuſruct.V.893 g quibus caſibus non caueat, l.b cuius 13.ff.de vſuſruct.V.888 t poſſeſſionem quandam ciuilem non habet, l.naturaliter 12.ff.de adquir.poſſ.N.421 a certo caſu plus non habet quàm vſurarius, l.ex ſitua 10.ff.de vſuſructu.V.885 f non facit fructus ſuos, niſi præ-

ſtita cautione de vtendo fruēdo arbitrio boni viri, l.hac edi-ctali 6.tit.de ſecund.nupt.C.505 e ſeruitutes fundo debitas vindicare nō poteſt,l.ſi fundo 1.ff.ſi vſufr.pet.V.944.ſeruitutē fundo vſufructuario imponere nō poteſt,l.ſi cuius 133.ff.de vſufru. V.891 x qualitatē eius vtendo fruendo notare nō debet,l.ſi cuius 13.ff.de vſufr.V.691 m nō poteſt obligare proprietatem, l.intereſt 6.tit.de vſu & hab. C.641 d nec rem vſufructuariam, l.numiſmatū 28.ff.de vſufr.V.901 m nō poteſt præſcribere proprietatem,l.neq.8 tit.de vſu & hab.C.642 l res vſusfructuarias deteriores proprietarius domino reddere nō debet, l.ſi vſus 9.ff.vſufr.quemad.caueat.V.964.o quib.caſib.nō ſatiſdet, l.cum 8.tit.de bon.quæ lib.C.1358 p ſi nō poteſt ſatiſdare quid erit,l. vſufr.4.tit.de vſufr.& hab. C.640 k nō ſemper eſt ſatiſdatione onerādus,l.vſufructu 4.tit.de vſufr.& hab.C.640 k ædibus proprietatis dominus an & quādo nō tollere poſſit,l.niſi 16.ff.de vſufr.N.893 g ſeruus quærere non poteſt ius obligationis ex re fructuarij l.qui res 98.§.6.mihi,ff.de ſolut.N.1199.c

Vſusfructuarij arbores euerſæ vel demortuæ non ſemper fiunt, l.arbores 59.ff.de vſufru.V.915 a duo non conſentientes mutuo concurſu ſe impediunt,l.quotiens 34.ff.de vſufr.V.404.poſſidēt naturaliter,l.naturaliter 2.ff.de adquir.poſſ.N.1421 a non reficiētis pœna,l.damni 58.§.2.ff.de dam.inf.N.70 n nomine hæredes ſuos cauere teſtator damnare poteſt , l.tribus 8. ff.de vſufructu car.rer. V.943 c vniuerſales ſucceſſores de dolo vſufructuarij tenentur,l.huius 5.ff.de vſufr.quemadm.caueat.V.691 l & creditores ius in re habent, cap.27 ſi noxali,tit.4. ff.de noxal.action. V.1114 g

Vſufructuario colonum reiicere an liceat , l.ſi pendentes 27. ff.de vſufru.V.901 i. actiones quæ & quot competant, l.Proculus 19. ff.de vſufr.V.894 a etiā mater tenetur reſtituere fructus quos percepit poſt finitū vſufructum,l.ſi pater 5.tit.de vſufr.& habit. C.641 b verè ſocius non cauet,l.ſi tibi 6.ff.de vſufru.car.rer. V. 942 m non cedunt arbores vento deiectæ , l.Proculus 19.ff.de vſufru.V.894 z an liceat hortos facere in fundo vſufructuario,l ſi cuius 13.ff.de vſufructu. V.890 a quæ ſeruus vſufructuarius adquirere non poſſit,l.ſed etſi 25.ff.de vſufr. V.897 r an & quando liceat ſtatum rei vſufructuariæ mutare,l.ſi cuius 13.ff. de vſufr.V.870 a

Vt dictio accuſatiuè & cōſecutiuè ponitur,l.Senatus 33.§.3 ff.de mort.cau.don.V.187 g exēpli cauſa ponitur,l.iuriſgentium 7.§. 5.ff.de pact.V.262.o interdū pro conditione ponitur,l.cum ab eo 41.tit.de contrah.empt.V.1742 x pro poſtquam, l.ſi homo 35.ff. de vſucap.N.480 p dictio modum inducit non conditionem, l.qui abſenti 38.§.2.ff.de adq.poſſ.N.441 m

vtendi fruendi viri boni arbitrio cautione continetur rei reſtitutio,l.ſi vaſorum 12.ff.vſufruct.quemadm.caueat.V. 964 x

vti pro vt,ff.lib.1.tit.2.l.2.§.4 f pro vti velle,l.5.§.27.de auctoris, ff.de doli mali & met.except.N.866 t

Vti iure communi dicitur, qui fecit quod quis diligēs faceret, l.non 9.tit.de in integ. C.423 g

Vti frui re videtur qui eius pretio vtitur,l.quia 39.ff.de vſufructu. 908 q

Vti quis videtur ſi quis pro eo vel eius nomine vtatur , l.ſi communem 10.ff.quemad.ſeruit.amit.V.1045 i

Vti ſuo iure cuique licet dum hoc non faciat principaaliter ad damnum alterius,l.quia 9.ff.de alien.iud.mut.V.622 u

vtile pro efficaci,l.ſi longius 18.§.1.ſi filiuſfam.V.682 r ff.lib.39.ti. 3.l.2.§.6 g dominiū habenti datur vtilis actio, titu.39.de alien.pater.feud.F.83 f quæritur præſcriptione, ff.lib.39.tit.3.l.1. §.22 t ¶Edictum de publicanis quando competat, l.ſed & hi 13.ff.de publ.& vectig.N.145 i ¶Fideicōmiſſum dicitur,quod de æquitate potius eſt quàm de iure ſtricto l.ſed ſi 6.ff.de lega. & fideic.I.979 a ¶ Familiæ erciſcūdæ iudicium competit exhæredato filio,l.vxor 2.tit.fam.erciſ.C.600 k ¶Interdictū vnde vi datur donatario l.Aquilius 27.ff.de don.N.168 k

¶Tempus quod dicatur,l.contra 16.tit.de inof.teſt.C.590 m

¶Teſtimonium ab initio non vitiatur ex poſt facto, tit.19.an remoueri debeant teſtes.F.49 a

vtile ab initio ex poſt facto nō vitiatur,l.exiſtimo 98.ff.de ver. obl.N.991 l interdictum pro efficaci,l.vbi autem 4.tit.de in diem addict.V.1761 c per inutile interdum vitiatur,l.græcè 8.§.7.illud,ff.de fide.& mandat.N.1073 g l.certi 9.ff.de reb.credit. &c.V.1245 c per ſe ſtare poteſt, l.ſi ſeruus 105.ff.de leg.& fideic. I.846 i l.legatum 36.ff.de leg.& fideic.I.889 c l.Clodius 97.ff.de adquir.vel omit.hæredit.L.688 y l.iuriſgentium 7.§.14.ff.de pactis. V. 269 u inutili inſeparabili vitiatur,l.ait prætor 1.§.18.Trebatius, ff.de aqua quotid.& æſtiua.N.718 d l.ſed Iulianus 7. §.quod dicitur 13.ff.de SC.Maced.V.100 q niſi eſſent ſeparabilia,l.quæ 79.ff.de leg.& fideic.I.449 c l.ſtipulatio 1.§.5.ſed & ſi,ff.de ver.obl.N.916 a mixtū cū inutili ipſum quoq; facit vtile l.eius 1.ff.quod falſo tutore.I 328 Auth.coll.6.Nou.82.tit.11.de iudicib cap.12.noſtros.383 k ſed valet vt poteſt valere, l.in pupillari 14.ff.de vulg.& pupil.ſubſti.I.534.o per inutile non vitiatur , l.cum 1.tit.de Latin.lib.C. 1382 q l.extra 20.ff.de iuriſdict.V.175 e l.ſed & ſi quis 4.§.4.ff.ſi quis cautiōn.V.226 l.ſiue generalis 61. §.1.iſte autem , ff.de iure dot. V.1149 e

vtilis actio pro efficaci,l.deferre 18.ff.de iure fiſc. N.1639 m datur ex alterius pacto l.ſi res 8.tit.ad exhib.C.692 ſ ex ſtipulatione patris adquiritur filio, l.quodcumq.45.ff.de verb.oblig. N.951 vbicumq; locum habet ibidem & in factum actio locum habet,at non econtra, l.de pecorib.5 tit.de l.Aquil.C.659 b quæri nobis poteſt per ſtipulationem notarij, ſeu tabularij, l ſi pupillus 2.ff.rem pupil.vel adol.ſal fore.N.1225 d

¶Aquilia quando detur,cap.8.ſtudium,col.3.Nou.18.tit.5.de triēte & ſemiſſ.A.151 e de peculio in dominum coloni competit, l.coloni 2.C.in quibus cau.186 i ¶Rei vindicatio vaſallo competit,cum habet vtile dominium,titu.8.de inueſtit.de re alien.fact. F.40 q ¶In rem actio datur fideicommiſſario, l.cum verò 26. §.1.ff.de fideic.lib. N.956 l ¶ Seruitutis nomine vtilis datur actio,ff.lib.39.tit.3.l.1.§.22 t

Vtilem actionē habens,non continuò dominium vtile habere dicitur,tit.39.ne alien.patern.feud.F.84 e

Vtiles non directæ actiones ſemel extinctæ non ſuſcitantur , l. cum 87.ff.de adq.vel omit.hæred.L.685

Vtiles Actiones,v.Actiones habens neque hæres eſt,neq; dominus, l.agri 8.ff.ſi ager vectig.V.882.o

Vtilius cenſetur,quod magis domino gratum eſt,l.ſed ſi 10.ff.de in diem addict.V.1763

vtilitas pro eo quod intereſt,l.dies cautioni 5.§.7.ff.de damno inf N 39.o rei pro eo quod intereſt,l.quoties 81.§.1. ſi procurator,ff.de verb.obli.N.974 r pandectarum,ff lib.1.tit.1.e, pag.53 dotis mulieris eſt,l.de die 8.§.1.qui ſatiſd.cog.V.206 l nō augetur per dignitatem,l ſi longius 18.§.1.ſi filiuſfa.A.782 y publica priuatæ præfertur,l.de pupillo 4.§.11.ff.de oper.nou.nunt.N. 17 ſ ſi legetur denotatur vſus tantùm, l.ſi habitatio 10.ff.de vſu & habi.V.952 r publica priuatæ præferri debet, l. riparum 5.ff. de rer.diuiſ.V.117 u communis priuatæ præfertur, l.actione 6. tit.pro ſocio.V.1764 q quælibet dicitur intereſſe,l.3.quo caſu,tit. 1.ff.ſiu.regen.V.1120

Vtilitas ſuperuenientis cauſa receditur ab eo, quod diu æquum viſum eſt,l.ex facto 43.ff.de vulg.& pup ſubſt.I.561 f

¶Ad ſuam vtilitatem qui facit,ſuo nomine facere videtur,l. bona fide 13.§.1.ff.de dam.inf.N.50 d

Vterque vox interdum collectiuè,ſiue coniunctiuè, interdum diuiſiuè ſiue diſtractiuè ſumitur,l.ſi duo 3.§.1.item videamus,ff. vti poſſid.N.698 r

vterque dictio quam vim habeat , l.ſi fundum 81.ff.de leg.& fideic.I.820 æquipollet dictioni ſi quis , l.quoties 9. ff.de hæred.inſt.I.458 y

vtrubi quid,l.prætor 1.ff.vtrubi.N.779 t

vulgare præmium delatori quodnam fuerit,l.edicto 13.ff.de iure fiſ.N.1635 k

Vulgaris forma iuris,pro ſtricti iuris regula , l.filius 114.ff.de leg. & fideicom.I.853. o pro actione in factū de recepto aduerſus nautam,l.ſi ſeruus 42.ff.de furt.N.1289 f

Vulgari modo dies legatorum quemadmodū proferri, ſeu differri ſoleat,l.cum vulgari 3 ff.de dot.prælegat.I.1142 t præmiū delatori quod,l.ſenatus 15.ff.de iure fiſci.N.1637 h

Vulgaria verba pro apertis , l.libertates 16. ff.de fideicommiſſ.libert. N.224 y

vulgo quæſitus matrem,legitimus patrē ſequitur.l.municipem 1.ff.ad municip.N.1707 k quæſiti matrem ſequuntur,l.filios 3.C.de municip.& origin.76.o

vulneratus fingitur mortuus à die illati vulneris ſi moriatur,l.qui Stichum 5.ff.de re iud.N.555 o

vulnus dicitur mortale, licèt mors non ſequatur , l.cum 2. ff.de SC.Sila.& Clau.I.622 ſ

vxor pro nō vxore,l.contra 29. ff.de legib.V.80 q eſt ſocia diuinæ & humanæ domus,l hæres 31.ff.de negot.geſt.V.452 t grauida,l.ſed & ſi 28.§.ſi paterfa.ff.de iud.V.690 illegitima nequidem ſponſæ locum tenet,l.cum hic ſtatus 32.tit.de donat.inter vir.& vxo.V.220.o inuita maritum captiuum reuerſum ſequi non cogitur iure veteri,l.non 8.ff.de capt.& poſtl.N.1660 c legitima domicilium viri ſequitur,l.exigere [illegible].ff.de iud.V.707 k militis reſtitui aduerſus venditionem rei ſuæ ſe abſente factam poteſt,l.& quæ 2. tit.de vxor.milit.C.471 c præſumpta alia eſt à concubina,Nou.89.tit.1.quib.mod.natur.effi.ſui.ca.11.diſcretis, §.4.ſi quis.A.409 d ſuſpecta de adulterio vel ſimilibus, non ob id poteſt priuari dote ſua de facto nec per vim , l.ſi maritus 10.ff.de don.inter vir.& vxor.C.1315 e

Quinquēnium quo vxor virum expectare debet à quo tēpore numerandum , Nouell.117. titul.18.vt liceat matri & auiæ,cap.10. quia verò.A.505 g mariti conſularis,conſularis dicitur , Nou. 105.titul.6.de conſulibus.cap.1.quantumcumque.A.463 i res mariti tribus temporibus ſurripit,l.de his 11.titu.de furtis.Cod.1377 d etiam matrimonij tempore eſt in poteſtate patris, l.ſi vxorem 5 tit.de

5.*tit.de cond.incert.* C.1478 p quibus caſibus quartam bonorũ mariti conſequatur, *Auth col.6.Nou.74.tit.3.quib.mod.natur.c.5.quoniam.*357 d dignitatis nõ eſt non voluptatis, *l.cum 32.tit.de don.int.vir.& vxo.*V.1103 l ex poſtfacto eſſe poteſt quæ initio immatura ducta ſponſa eſt, *l.ſi vxor 13.§.ſi minor.ff.ad leg.Iul.de adul* N.1453 a, quibus caſibus habeat virilẽ bonorum mariti, *Auth.col.6.Nou.74.tit.3.quib.mod.natur.c.5.quoniam.*357 d habet hypothecam tacitam in bonis mariti, *Nouel.97.tit.9.de æqual.dotis.cap.2.aliud quoque.*A.441 g

¶ Remittere poteſt hypothecam in rebus mariti, *Auth.coll.5.Nou.61.tit.16.vt immob.ante nupt.*311 præfertur fiſco in ſucceſſione.*l.ſi ancillam 2.tit.de donat.inter vir.& vxor.* C.1112 ſ ſequi maritum peregrinantem an cogatur, *leg.Mania 13.ff.de annuis legat.*I.1091 e tenetur viro ad operas obſequiales non ad induſtriales, *l.ſtatuliberos 3.§.8.ff.de ſtatuliber.*N.287 ll ¶Succedit poſt legitimum heredem, *l.vacantia 4.Cod.de bon.vacan.*C.18 b pro marito tenetur certo caſu *l.vxorem 12.Cod.de decurion.*48 y an & quando furti & rerum amotarũ teneri poſſit, *l.alias 18.§.7.quæ iurauit.ff.de iureiu.*V.1289 l viro operas debet, *l.planum 22.ff.de vſu & habitat.* V.954 u in poteſtate quidem eſt mariti, ſed tamen non eo nomine diſcedit à patris naturalis poteſtate, *l.quia 16 ff.ſolut.matrim.*I.24 i quandiu maritum militem debet expectare, *cap.14.nominis,coll.4.Nouel.22.tit.1.de nupt.*A.168 p fratri adoptiua eſſe poteſt finita adoptione, *l.ſi ſtipulor 35.ff.de verb.oblig.*N.939 a hæreditati mariti defuncti reuerentiam debet vt ipſi marito, *l.mulier 17.ff.de act.rer.amot.*I.76 z non lucratur fructus donationis propter nuptias ſicut vir dotis, *Auth.dos data,tit.de dona.* C.107 duorũ eſſe non poteſt, *Nou.117.tit.18.vt liceat matri & auiæ,c.1.quod autem.*A.506 k etiam tempore mortis dicitur, *l.item 49.ff.de leg.& fideicom.*I.1035 e

Vxoris & concubinæ differentia, *l.cum quadam 19.ff.de iuriſdict.* V 174 n habendæ cauſa manumittere quis poteſt, *l.matrimonij 21.ff.qui & à quibus.*N.313 h bona inter res viri annumerantur, *C.de conductor.*218.o

Vxori iniuriam vel honorem qui facit ſidem facit & eius viro, *l.ſicut 1.tit.de in ius voc.*C.193

Quarta quæ debeatur vxori inopi in bonis mariti locupletis defuncti, *tit.8.de inueſt.de re alien.fact.§.2.quamuis.*F.41 c

Vxorem ducentis priuilegium, *l.in ius 2.ff.de in ius vocando.* V.184 m ad Morganaticam ſeu lege Salica accipere, *tit.26.ſi de feud.defunct.§.6.ſi ſecta.*F.65 l

Vxores impropriè dicuntur quæ ſeruorum ſunt contubernales, *l.in inſtrumento 8.ff.de inſtruct.vel inſtrum.leg.*L.1173 k multæ gaudent de morte mariti, *l.cum 31.titul.de iure dotali.* Cod.1089 a

FINIS.

Digitized by Google

INDEX ANTIQVAE ET NOVAE LEGVM INTERPRETATIONIS PETRI BROSSEI I.C.

IN QVO, VELVTI DIGITO, DEMONSTRATVR, VNDE ET QVIBVS ex auctoribus cum veteribus, tum Neotericis ſingularum penè legum ſingulares intellectus, emendationes, & interpretationes peti poſsint.

PANDECTARVM, SEV DIGESTORVM LIBER PRIMVS. Titulus primus, De Iuſtitia & Iure.

DE Iuſtitia & iure copioſè Connanus *lib. 1. Comment. iur. ciu.* Loriottus *in tract. de iure.* Ludouicus Charondas, *lib. 1. veri*ſimilium. Vaconius Vacuna *lib. 1. Declarat. iur. ciu. per totũ. Dominicus 59. 16.* ¶De æquo & bono quedã Cœlius *lib. 7. antiq. lect. c. 21.* Anton. Vacca. *vol. 1. expoſitionum hoc tit.* ¶In hunc tit. etiã ſcripſit Angelus Aretinus: Conſtantius Landus: Marcus Mantua, cuius paraphraſis Patauij edita ann. 1562. Anton. Vacca. Sig. de Homodeis. Vldaricus Zaſius.

¶ An aliud ſit ius, & ſcientia iuris: & quæ præcipua ſint, in omni arte & diſciplina, Ius quare dicatur enucleatum vide hic Baldum.

¶ An Iudæi Regem, & dignitatem habere poſſint, declarat hic copioſè Zaſius.

l. j. Iuri operam daturum. D. de iuſt. & iur.

Ad hanc legem extant libri ſex Petri Vellei Gueuaræ. Vacca hoc titulo. Vide Goueanum, *lib. 1. lectionum variarum cap. 18. 19. cum ſeq.* & Petrum Fabrũ *poſt comment. de regulis iuris.* Conſtant. Landum. *Enarrat. in tit. de iuſtitia, & iure. cap. 8* Fortunium Garziam. Marium Salomonium. vide etiam Alciat. *lib. 1. parerg. cap. 29.* ¶De verbo *Oportet:* & vtrum prius fuerit iuſtitia quàm ius: an ius ſit ars boni & æqui, tradit hic Bald. Sed & de natura copulæ, & de aut. vide hic Bartolom, Bald. & Zaſium.

¶Quod principia in primis ſcienda ſint: An æquum & bonum ſint quædam diuerſa ac ſeparata: an ius ciuile ſit toto orbe receptum, & quare Iuſtitiam colere quid. Verborum, *Ni fallor*, & dictionis, *Forte*, quæ vis ſit, tradit hic Zaſius.

Quod ius à iuſtitia rectè dici poſſit, etiamſi in contrarium diſputari poſſit, deffendens hic Vlpianum tradit Alciatus *lib. 1. parerg. cap. 19.*

verſ. Eſt autem.

Antonius Contius, *libro 2. ſucceſiuarum cap. 6.* Ioannes Robertus, *libro 1. Recept. ſent. c. 12.* Iacobus Curtius *lib. 1. dicaſt. ad ſ. atrem c. 1.* Ræuardus *lib. 1. variar. c. 2.* Alciatus *lib. 1. parerg. cap. 29. & 30.* Vide Antonium Roſcium *lib. 1. memorabile c. 1 & 2.* Corraſium *lib. 2 miſcellan. cap. 18.* Ferrandum *lib. 1. explicat cap. 2.* Magium *lib. 4. Miſcel. cap. 1.* Prateium *dicæologiæ cap. 3.*

l. Iuri quæ eſt. l. j. §. huius ſtudij. ff. de iuſt. & iur.

In hunc §. vide Ræuardum *libro 3. Variorum cap. 12.* Prateium *Dicæologia c. 4.* Vaccam *hoc tit.* Conſtant. Landum *d. loco c. 9. 10. 11. & 12.* vt & Alciatum, *lib. 2. parerg. c. 25.* Vacon *lib 1. declar. c. 6.*

¶De natura pronominis demonſtratiui, *Huius*, vide Zaſium hic, An vtilitas priuatorum ſit publica, An procreatio liberorum ſit iuris naturæ, & quemadmodum ius publicum, conſiſtat in ſacris: Et ius priuatum differat à iure naturali, & an illicitæ conuentiones, & educatio parentum, ſint iuris naturæ: Et an, & quomodo perſonæ publicæ poſſint alteri ſtipulari. Vide hic apud Bartolum.

Studium & poſitio, quid, Zaſius hic. de natura verbi poſſit: Iniuria quædam dicatur, publica & quotuplex ſit iniuria: An magiſtratus ſit publica perſona, tradit hic copioſè Baldus.

§. Ius naturale.

Forcat. *dialog. 37. & aniarū. cap. 2.* Vide notas ad Claudianum *in fin.* Ferrandum *lib. 1 explicat. c. 5.* Rainaldum Corſum *indaga. lib. 1. cap. 10.* & Ludouicum Alua. *in Rubric. de leg. a. nu. 124.* Ludo. à Sard. *in tract. de naturalibus liberis in prima parte. §. de copula carnali. num. 6. volum. 16. tractat.*

¶ An matrimonium poſſit prohiberi ſub pœna per ſtatutum ciuitatis; An contractus datis ſit de iure naturali gentium, vel ciuili: An alimentatio patris de iure naturali: An filius prodigus, & qui iam omnia bona dilapidauit, debeat à patre ali. An legitima filiorum ſit de iure naturali, explicat hic Baldus.

l. veluti. 2. D. de iuſt. & iur.

In hanc legem vide Conſtantium Landum *enar. in tit. de iuſt. & iur. cap. 14. 15. & 16* & Vaccam *hic*, vt & Fortunium Garziam Vdalricum Zaſium.

¶An religio ſit iuris publici vel priuati, vide hic Bart. Bald. & Zaſium.

¶An ſit de iure publico patriæ parere. An patri, an filio quis magis ſubuenire teneatur: An liceat ciuitatem fraudare in gabellis: An poſſit pater filium bannitum occidere: trad. hic Baldus *in vtraque lectura.*

¶An & cur patriæ parendum ſit, declarat hic Zaſius.

l. vt vim. 3. D. de iuſt. & iur.

In hanc legem omnium copioſiſſime ſcripſit Zoannetus, Hippolytus, Riminaldus, Vacca. vide Cuiacium *libro 5. obſeruationum cap. 18.* Antonium Roſcium *lib. 2. memorabilium. cap. 7.* Zo. *itēm lib. obſerua. cap. 1* Rainaldum Corſum *lib. 2. indag. 2.* Gueuarram *lib. 1. ad l. de iuſt. & iur. num. 26* Menochium *de arbit. iudic. caſu 177. & ſeq.* Conſtantium Landũ, *in hunc tit. c. 17.* Huc pertinet quod notat Peckius de repara. eccle. *cap. 37. num 2* Grammaticus *Deciſ. 5.* Vide Clarum §. *homicidium, à num. 24.* Vide etiam in hanc legem Claudium de Seyſſello, Fortunium Garziam, Marium Salomonium, Decium, Frãciſcum Curtium, Franciſcum Zoannetum.

¶Quod ad Gloſſas huius legis attinet, vide Socin. *in regul 441 & 443.* Et quod dicit extra hunc text & materiam Iaſ *Inſtit. de actionib. §. item ſi quis. in 6. coll. in pr. & poſt prin. vide c. ſignificaſti. l. 2. de homicid. & F. l. de iuſt. in 3. part.*

¶An vim vi repellere liceat, vide vtera latiſſimè tradita per ſcribentes, præſertim Iaſonem, *ad § item ſi quis 6. c. l. in pr. Inſt. de act.* Ferr. *r. caut. §. Cadã in verbo deffenſio.* Socinum *reg. 441. & 445.* Dias *reg. 507.* Tiraq. *de legib. connub par. 7. gloſſ. 1. nu. 17.* Corraſ. *lib. 2. 21 ſol. c. 16 nu. 1.* *Bolegn. conſ. 37.* Cagn. *ad l. vt à ſanguinis. ad fi. & ad l. nemo ex his. nu. 4. & 14 D. de reg. iur.*

¶Quando quis dicatur inſultantem offendiſſe vel feciſſe ad ſui defenſionem, vide Decium *conſil. 459. 576. 678* & Crauett. *conſ. 119. cclam. fin.* & in alio caſu vide per Grammat. *deciſ. 5.* & Decium *conſ. 469.*

¶Excedēs modum deffenſionis, an & quomodo puniatur, vide Grammat. *deciſ. 98.* Afflict. *Deciſ. 206. nu 3.* Felinum *ad c. dilecti. nu. 13 cum ſeq. ex. de except.*

¶Summum Imperatorem an occidere liceat pro deffenſione ſui corporis, vide Ludouic. Carrer. *in pract. crim. ad §. circa. nu. 26. fol. 102*

¶An liceat ſe deffendere pro tuitione rerum ſuarum, vt innuit Gloſſa hac lege. vide Carrer. *in pract. crim fol. 103 nu 31 vbi latè.* & Bart. *hic num. 6*

¶Quid de offenſis alterius, vt ait hic Gloſſa. vide poſt Bartol. hic Decium *conſ. 678. caſus.* Corn. *conſ. 204. pro deciſione. lib. 1.* Decium, *conſ 469. viſa inquiſitione. in materia* per Carre. *vbi ſupra car. 103 nu 43 46. cum pluribus ſequentibus.*

¶An deffenſio ſit licita, & quo iure introducta, an liceat bannitos offendere, declarat hic Zaſius.

¶Vtrum ob offenſam alterius liceat alteri vim inferre, & quæ cõſiderentur inter ſe perſonarum coniunctiones, & an quis cogatur ſeipſum deffendere, & quemadmodum quis dicatur ſe ad tutelam ſui corporis deffendere, & an teneatur is qui fugere potuit, nec fugit.

l. manumiſsiones. 4. ff. de iuſt. & iur.

Huius legis materiam optimè explicat Ferrandus *libro 2. explic. cap. 4.* Anton. Roſcius *lib. 2. memorab. cap. 8.* Conſtantius Landus enarrat *in hunc tit. cap. 18.* & Vacca *hic*, vt & Fortunius Garzias: Ioan Bap. Cacialup, & Ioan. Crottus An manumiſſio ſit datio libertatis. An locatio mutet dominium, vide hic apud Bart.

Digitized by Google

Ad l. Ex hoc iure. 5.

De intellectu huius legis, vide Forcatulum *Dial.* 30 Conſtantium Landũ *ad hunc tit. cap.* 23. & Vaccam, *hoc tit.* & vltra ſcribentes, vide ad hunc textum Vaconium *lib.* 1. *Declara. iuris ciuilis, cap.* 29. Fortun. Garziam *ad l.* 1. § *ius autem naturale, nu.* 56. *in tract. de vlt. fi. vtriuſque iuris nu.* 448. Forcat. *in necyom. iur. dial.* 37. *nu.* 4 Reyner de Mon. Vriora *conſ.* 14. *nu.* 76 *inter conſi. diuer. in mat. vlt. volun. vol.* 1. vide etiam ad ibi dicta per Bar. 6. *colum. in prin.* & latius per Iaſonem *in Inſtit. de act. in prin. nu.* 35. *cum ſeq.* vide etiam conſerentia per Socinum, *in l.* 1. *in primis verbis. D. de adquiren. poſſeſ.* & ibi Herman. Florent. 2. & 3 col. in hanc legem. vide etiam repetitiones doctorum 1. *fol.* 33. *nu.* 56. & de hac materia vide *tract. docto.* 1. *fol.* 149. *num.* 448.

¶De dictione *Ex*, vide Bart. hic & Alciatum.

¶Quæ dicantur bella licita, declarat hic Bart. & Bald.

¶An emptiones & venditiones ſint de iure gentium Bartol. an obligatio dicatur naturalis, necne: an actiones ſint de iuregentium, Bald. an obligationes ex quaſi maleficio ſint de iure gentium, necne: an in contractibus iuriſgentium ſit ciuilis obligatio: an exceptiones & ſeruitutes ſint de iure gentium, necne, tradit hic copioſè Bart.

Tyranni quare non ſint de iure gentium, an ſubditi regem Tyrannum expellere poſſint: an prouinciæ poſſint hodie ſibi regem eligere.

¶An iuriſdictiones introductæ fuerint de iure gẽtium: an regna deferenda ſint electione, an per ſucceſſionem: an filius primogeniti præferatur patruo maioris ætatis: an duellum ſit licitum: an in bello licitus ſit exceſſus modi: an contra reges infidelium viuẽtes nobiſcum in pace, ſit licitum bellum: an contra ſingularem perſonam, & propter debitum pecuniarium non ſolutum poſſit indici bellum: an ex ſententia transferatur dominium: an ſententia lata ſuper libello inepto, ſit de iure nulla: an ex ſententia oriatur obligatio naturalis: an ex ſententia iudicis obligetur, quis in foro conſcientiæ: an ex ſententia confiſcationis bonorum, & ex ſententia mortis oriatur aliqua obligatio: an ex delicto oriatur obligatio de iure naturali: an bannitus in ære & in perſona poſſit aliquid in illo territorio adquirere, declrat hic pluribus Baldus. Bellorum origo & finis quis: an & à quo iure commercia manauerint, & quomodo verbum *commercium* accipiatur, declarat hic copioſè Alciatus Tom. 1.

l. Ius Ciuile eſt. 6.

Huius legis materiam optimè explicat Duarenus *de pact. pag.* 16. Ferrand. *explicat. lib* 1. *c.* 5. Conſtant. Landus *in hunc tit. c.* 25. Vacca hoc titulo.

¶Hanc autem legem limita procedere, quoties per aditionem, vel detractionem confunditur omninò, id quod erat de iure gentium, adeo vt ius ciuile, à iure gentium non poſſit ſeparari: ſecus ſi poſſit, vt & optimè declarat Paulus de Caſtro, *in l. vt vim. D. de iuſt. & iur. in* 7. *chart. argu. l. Pomponius ſcribit frumentum. D. de actio. emp.* adde Alexandrum *in l.* 1. § *ſi quis ſimpliciter. D. de verb. oblig.* & Imolam *in l ſcire debemus eod. tit.*

¶In §. primo huius legis videndus eſt Plato octauo de republica pa(. 563.

¶Ius Feudi an dicatur eſſe de iure ciuili, declarat Alciatus 3. *reſpon. cap.* 6.

¶Dos an ſit de iure gentium, vide Campegium *tract. de dote parte* 1. *quæſt.*

¶Ius ciuile, quid. ¶Matrimonium cuius iuris ſit, & an auctoritas in iuriſprudentia neceſſaria ſit, optimè *Zaſius hic.*

l. Ius autem ciuile. 7.

Explicatio huius legis petenda eſt ex Rævardo *in Triboniano cap.* 18. & ex Conſtantio Lando *cap.* 26.

l. Nam & ipſum ius. 8.

Materiam huius legis pertractat Conſtantius Landus *hic cap.* 27. vide & in hanc legem *repetitiones doctorum.* 1. *fol.* 7. *nu.* 7.

l. Omnes populi. 9.

Huius legis explicatio petenda eſt ex Antonio Roſcio *libro ſecundo memorabilium cap.* 8. & Vacca hoc titulo. Porro pro *legibus & moribus* Marius Salomonius reponit, *aut moribus*, quæ lectio, inquit Oroſcius, omnes relatiui ambages excludit Conſtantius Landus *hic c.* 28. materiam quoque huius legis explicat Ludouicus Gozad. Fortunius Garſia. Rainerius de Forliui. Vide ibi dicta per Bartolum *in* 5. *colum.* 1. *nu.* 15. *verſ. quæro* 2. *principaliter.* vide Alexandrum *in l.* 1. *in* 1 *notat. ad leg. Falcid.* & ad eius dicta *in coll.* 5. *ſub nu.* 26. *verſ. alius modus. ibi tunc quid placuerit maiori parti, intellige præſentium*, per not. per gloſ. *in l. nulli. quod cuiuſq; vniuer.* & ad dicta per Bar. *in* 8. *col ſub nu.* 24. *verſ. ecce alia.* vide Iaſ. *Inſt. de actio. in prin. nu.* 108. & ad ibi dicta per Bart. *in* 10. *col. ibi ſi alteruauerunt. facit lex cum lex. D. de leg. & l.* 1. *leges & conſt. C. de leg.* & ad ibi dicta per Bart. *in* 12 *col ſub nu.* 33. vide Alexandrum in *l.* 1. §. *ſi quis ita. D. de verb. obli. & in* 2 *coll.* & eundem *in l. ſi quis.* §. *ſedet. D. ſi quis cautio* & ad dicta *in eadem* 12. *coll. ſub nu.* 35. *verſ. circa* 4. vide quod per ea dicit Aretinus *in l. diuiſione, in princ.* 15. *coll. D. ſol. matri.* & ad dicta per Bar. *in* 12. *col. ad glo. in l ſi. D. de conſtit. princip.* Et ad ibi dicta per Bart. *in nu.* 16. *verſ. iuxta prædictam.* vide Alexand. *in l.* 1. *coll.* 11. *cum ſeq.* & ibi Doct. communiter. *D. de off. eius cui mand. eſt iuriſd.* & ad dicta per Bart. *in nu.* 59. *verſ. quæro vnde ſumitur.* vide Doctor. alias Deci. *in l.* 2. §. *appellata. D. ſi cer. pet. & in* 1. *not.* & Ozer. *in Inſt. de teſtam.* ſuper gloſſa illius tit. & ad dicta per Bar. *in* 6. *q. principali. ſub nu* 57. *verſ. Sed an illa.* vide Are. *in l. ſtipulatio iſta. in prin. D. de verb. obli. vbi ponderat illum textum.*

Hæc autem lex, quæ dat licentiã ſubditis ſtatuendi, intelligenda eſt, dum ne per eos quidquam ſtatuatur contra ius ſuperioris, ſecundùm Rolandum à Valle *conſ.* 29. *nu.* 7.

¶De relatiuo *Qui*, *vel Qui.* An ſolus princeps poſſit facere legem.

¶An omnis populus collegium, ſiue pars ciuitatis, poſſit facere ſtatuta per ſe, & ſine ſuperioris authoritate: an excommunicati & interdicti poſſint facere ſtatuta. Quemadmodum puniantur illi qui faciunt ſtatuta, cum non habeant poteſtatem. ¶Quemadmodum ſtatuta fiant. ¶De quibus ſeu ſuper quibus poſſint fieri ſtatuta: an poſſit fieri ſtatutum de his quæ diſpoſita ſunt à iure diuino: an valeat ſtatutum, quod bannitus poſſit impune occidi: an ſuper his quæ diſpoſita vel prohibita ſunt, iure ciuili communi poſſint fieri ſtatuta: an liceat ſtatutum facere, ſuper his quæ ab aliis ſtatutis eiuſdem ciuitatis ſunt diſpoſita: an in reuocando ſtatuto requiratur authoritas ſuperioris, quo tempore, ad quod vſque tempus, & quos ligent ſtatuta.

¶Quando ſtatutum valeat, an ſequentia, an verò præcedentia liget. Quæ dicantur negotia præterita, deciſa ſeu finita: an appellatio ſuſpẽdat effectum ſtatuti: an ſtatuta recipiant interpretationem correctiuam, reſtrictiuam, declaratiuam, extenſiuam.

¶An ſtatutum prolatum per verba præteriti vel præſentis temporis, trahatur ad futura ſtatuta, qualiter in iudicium deducantur: an ſtatuta debeant produci, ſicut alia inſtrumenta. Quæ omnes quæſtiones fuſiſſimè explicantur à Bartolo hic & Bal. An omnes populi per omnia viuãt iure communi: an edicta quæ dantur durante magiſtratu, dicãtur ſtatuta municipalia necne: qualiter inter ſe differant ſtatuta populi & Epiſcopi, tradit hic Baldus. Statuta per quos condi poſſint, qualiter & ſuper quibus rebus fiant: an liceat Bannitos occidere, vide hic Zaſium.

l. Iuſtitia eſt conſtans. 10.

De definitione iuſtitiæ & iuriſprudentiæ vide Alc. *lib.* 1. *parerg. c.* 39. & 31.

De diuiſione iuſtitiæ vide Con. *lib.* 2 *ſubceſiu. ar. cap.* 7. Turnebum *lib.* 8. *aduerſ. ca.* 20 Ioan. Mercier. *lib.* 1. *opinio. cap.* 4. Prateium *dicæologia cap.* 5. Vaccam hoc tit. Conſtantium Landum *enarrat. in hunc tit.* vide Ariſtotelem 5. *Ethic.* 1. *& ſeq.* vide etiam in hanc legem Marium Salomonium.

¶An pactum & ſtatutum ſit ſeruandum. ¶Vir bonus quis dicatur.

¶Quotupliciter dicatur iuſtitia, declarat hic Baldus.

Iuſtitia quomodo ius ſuum vnicuique tribuat, & quomodo conſtans & perpetua voluntas dicatur, vide Zaſium hic.

§. iuris præcepta. 1.

Ad præceptum primum iuris, quod eſt honeſtè viuere, vide Robertum *lib.* 3. *recept. ſent. cap.* 12.

§. iuriſprudentia eſt. 2.

Quod iuriſprudentia ſit diuinarum atque humanarum rerum notitia, vide Briſſonium *lib.* 4. *ſelect. cap.* 16.

l. Ius pluribus modis. 11.

Conſtantius Landus *enarrat. in hunc tit. cap.* 30. & 31. Vacca hoc titulo. Toboretius *in Topica milit. forenſ.* & Vldaricus Zaſius.

¶An inſpiciatur quod fieri debeat, licèt contrarium antè factum ſit. An iudex inique iudicans ius reddat, tradit hic copioſè Bart.

An ſententia lata ſuper libello inepto ſit ipſo iure nulla, an iniqua ſententia valeat, tradit hic Baldus. ¶An ius naturale ſemper ſit bonum & æquum, ius dicere quomodo accipiatur. ¶An & quando ſententia dicatur nulla.

¶An aliquod ius ſit iniquum, vide hic Zaſium.

Tit. II. De origine iuris, & omnium magiſtratuum, & ſucceſſione prudentum.

In hanc Rubricam vide quæ ſcripſit Prateius *Dicæologia c.* 1. & Vaccã hic.

Pro *prudentum* eſt in Archetypo Florentino *Ferim.* vnde Cuiacius ad hic titulum in *paratitl. & lib.* 7. *obſer. cap.* 25. reponit *Auctorum.* In hunc titulum etiam ſcripſit Antonius Garronus eruditos commentarios, vnà cum Gilberti cognati Nozereni de legalis ſtudij ratione epiſtolã, & Iuſtiniani legibus de re ruſtica.

l. Facturus. 1.

Vide ad hanc legem Hiero. Cagnolum, & Ioannem Rainaudi. ¶An præmia introductura vilia. ¶Verboſus quis non dicatur, vide hic Bald.

l. Neceſſarium. 2.

Ad hãc legem ſcripſerunt Cagnolus, Zaſius, Oroſcius, Corraſius, & Antonius Guarronus fuſiſſimè, Vacca hoc tit. Briſſonius *lib.* 1 *ſelect. cap.* 20. Sed obiter Anton. Goueanus *lib.* 1. *var. lect. cap.* 12. *cum trib. ei ſequentibus.* Connanus *lib.* 1. *c.* 12. & Petrus Faber *poſt commentarium. D. de reg. iur.* cõſulendus præterea Valentinus Forſterus *de iuris ciuilis hiſtoria.* vide etiam quædam apud Alciatum lib. 1 *prætermiſſ. pag.* 299. *Tom* 4. ¶Facilior foret hæc lex ſi de vera lectione conſtaret. Varietatem pleriſque in locis indicauit Roſcius & Caſtellianus poſt tractatus de iuriſperit s.

¶Præterea huius legis materia explicatur per Ioan. Raynaudi, per Ioannẽ Oldendorpium, & per Marcum Salomonium. vide Budæum *in annot. ad hanc legem*, qui dicit Iuriſconſultum aberraſſe.

¶In hanc legem his nouiſſimis temporibus erudita, Iacobus Cuiacius commentaria edidit. ¶Manus quo ſenſu hic accipiatur, explicat hic Cuiacius. ¶Ciuitas quid, vide hic Zaſium.

§. Poſtea aucta. 2.

Cum ait Pomponius, *Quibus ſuperbus Demarati Corinthij filius*, videtur hic teſte Oroſcio varium eſſe lectionem, alij enim legunt *Q. S. D. Corinthij filij filius.* Sed ſuperior Florentina lectio Oroſcio & Coraſ. placet. Idem tamen Oroſcius ex coniectura cenſet, fortaſſis pro *ſuperbus* legendum eſſe *Priſcus.* mihi non diſplicet illa lectio quam Ludouicus Charõdas poſt veteres Romanorum leges ſcribit ſe in vno manuſcripto inueniſſe: ſcilicet, *Quibus ſuperbus L. Demarathi Corinthij. F. N.* id eſt, filij nepos Pomponiũ temere reprehen-

prehendit Corraſius epiſtolica quæſtion cap.10. videndi Iacobus Ræuardus, de auctoritate prudentum, capite primo. & Gilbertus Regius lib.1. enantioph. capite 10. De magiſtratibus Romanis, ſcripſit commentarium Franciſc. Horomanus.

¶ Cui *ſuperbi* nomen tribuerint, declarat hic Cuiacius.

¶ Curia quid & vnde dicta.

¶ Clientum fons & origo.

§.Exactis deinde regibus.3.

In hoc etiam §. duplex eſt lectio, Charondas dicto loco ſcribit in duobus manuſcriptis legi, *quadraginta annis*: cum hic legatur: *viginti annis*: Quod ad legem Tribuniti(a)m (de qua hic) vide Goueanum. 1. *Varr*. c.21.

¶ Quæ appelletur Tribunitia, tradit hic Cuiacius.

§.Poſtea ne diutius.4.

Quæ vera ſit huius loci lectio nó ſatis conſtat, quod ad tabulas illas eboreas attinet Turnebus *lib.30. aduerſ. c.35.* mauult legere *æreas*, Corraſius verò aliter *in epiſtolica quæſtion. c.25.* pro æneas. Turnebi lectionem confirmat Halicarnaſſæus *lib.10.* Liuius *lib.3* Quintilianus tamen *lib.4.* in triumpho Cæſaris Eborea oppida fuiſſe tranſlata ait.

§.His legibus latis.5.

Duplex eſt huius loci lectio, vbi dicitur. *Naturaliter euenire ſolet, vt interpretatio deſideraret prudentium auctoritate neceſſariam eſſe diſputationem fori*. Goueanus *libro primo variarum cap.24.* ſic legendum cenſet, *cœpit neceſſaria eſſe diſputatio fori*.

§.Deinde ex his legibus.6.

In hunc §. vide Corraſium *lib.2. miſcell. c.16. nu.10.* Zaſium *in conſ.10. nu.27. lib 2* Forcat. *in Necyoman. tert. dialog.83. nu.1.*

¶ Quod ad hæc duo verba. *Legis actiones*, i. legitimæ actiones attinet, Oroſcius hæc deleri non vult, vide tamen Briſonium *lib.4. ſelect. c.20.* Iacob. Ræuard. *de author. prudent. c.2. & pro trib. c.4.*

¶ In fine huius §. eſt & alia varia lectio. cùm enim dicitur, omnium tamé harum & interpretandi ſcientia ſic reſtituit Cuiacius 18. *obſ. c.11.* Duodecim tabularum & interpretandi ſcientiæ.

¶ Pontificum collegium quis inſtituerit, vide hic apud Cuiacium. Pontificum munus declaratur à Zaſio hic.

§.Poſtea cum Appius Claudius.7.

In hoc §. mentio fit Gnei Flauij, de quo etiam meminit Cicero *primo de oratore*.

§.Deinde cum eſſet in.8.

In calce huius §. meminit Pomponius de lege Florentia, ita vt ambigat Oroſcius vtrum *Hortenſia*, an verò *Horatia*, legendum ſit, quod poſterius Cõnanus *lib.1. c.1.* conatur intrudere. Sed id refellit optimè Contius *in notis ad §. plebiſcita. Inſt. de iur. nat. gent. & ciuil.* & ibi Ruſſardus. A quo autem lata fuerit hæc lex Hortenſia, vide Aulum Gellium *lib.15. c.25.* & Plinium *lib.16. c.10.* Liuium *lib.8.* Gouean. 1. *Varr. c.21.*

¶ An plebei & Magnati poſſint ipſi ſibi ac per ſe legem ferre, vide hic Baldum.

§.Eodem tempore.10.

Hunc §. latiſſimè explicat Connanus *lib.1. c.15.* ¶ Edicta quare proponantur, declarat hic Baldus.

§.Nouiſſimè.11.

Pro intellectu huius §.11. conſule Goueanum, *primo variarum cap.24.* & ibi Zaſium.

¶ An Imperator debeat eſſe vnicus, vide hic apud Bald.

§.Ita in ciuitate.12.

Huius §.12. materia explicatur à Mercerio *lib.2. opinio. cap.3.*

§.Itémque vt eſſent.21.

In hoc §.21. Ædiles vnde appellati fuerint, vide apud Halicarnaſſæum *lib.6.* & Liuium *lib.3.*

§.Et cum placuiſſet.24.

Ex hoc §.24. oritur duplex lectio, ſic enim communiter legitur. *vt omnes magiſtratus ſe abdicarent, quo decemviri &c.* Oroſcius aliter legit, & in eius locum reſtituit, *vt omnes magiſtratus ſe abdicarent quo ad &c.*

In verſ huius §.24. qui incipit, *Initium fuiſſe &c.* ibi, *vindicias filiæ ſuæ à ſe abdixiſſe*. Varietas lectionis traditur ab Oroſcio & Zaſio hic. Cotta poſt tractatum de iuriſperitis. Alciatus *in l. pecuniæ. §. actionis, D. de verb. ſigni. & lib.8. parerg. cap. pen.*

¶ De vindiciis nonnulla Turnebus *lib.13. aduerſ. c.17. & lib.30. c.35.* Raymūd. Corſus lib 2. *indag. c.7.* Ræuardus *ad l.12. tab. c.16.*

In fine huius §. in verbo *Vindicio*, Oroſcius legit *Vindicij*. malè itaque Claudianus.

Deductum Vindice nomen: *lex celebrat.*

In fine huius §. hæc extant verba *partim in carcere necati*. quo quidem in loco tam Budæus & Zaſius quàm Haloander addunt, *partim in exilium acti*, quod videtur admittere Cotta, vbi ſupra vide Oroſcium hic, & Hieronymum Magium *lib.1. Miſcellaneor. cap.7.*

§.Deinde cum poſt.25.

Vide ad intellectum huius §. Halicarnaſſæum *lib.2.* & Liuium *lib.4.*

In fine huius §. ibi, *viginti fuerunt*, eſt duplex lectio. Budæus exiſtimat legẽdum *ſeni fuerunt*, de quo dubitat Ruſſardus, Zaſius verò & Oroſcius vulgatam lectionem tuentur.

§.Deinde cum placuiſſet.26.

Quemadmodum & cur creati Ædiles Curules, vide Liuium *lib.6.*

§.Deinde cum eſſet.29.

De magiſtratibus qui haſtæ præfuerint, vide Ræuard. *pro tribun. cap.19.* & Cottam *dicto loco*.

In fine, ibi, *Decemviri &c.* Quamuis Charondas poſt veteres Romanorum leges tradat in manuſcripto haberi, *xv. viri*, & Budæos, Zaſius ac Haloander reponant *centumviri*, ego tamen cum Cotta *dicto loco*, Alciato, *in l. pupillus. §. decuriones. ff. de verb ſign.* Oroſcio hic & Goueano *lib.1. cap.15.* retineo *Decemviri*, vide & in hanc rem Cuiacium 3. *obſ. c.32.*

§.Eodem tempore.30.32.

De triumviris monetalibus, vide Cuiacium *obſ. lib.3. c.32.* Ræuardum *lib.1. varior. c.28.* Vvaltherium *lib.2. miſcel. c.6.* deinde Quintum Fabium, Conſtantium Landum *enarrat. in tit. de inſt. & iur. c.28.*

§.Capta deinde Sardinia.32.

Ad intellectum huius §. vide Petrum Pythæum *in not. ad fragmenta. I.C. pag.67.*

In ea verba, *deinde Cornelius Sylla*, vide Antonium Vaccam *vol.1. expoſitio.* hoc titulo.

In medio huius §. poſt hæc verba, *De ſicariis*, ſubiungit idem Petrus Pithæus *c.1. notat. moſaic. De veneficiis*.

In fine huius §. extant hæc verba, *Qui inter fiſcum & priuatos*. ad quorum intellectum vide Briſſonium *ca.19. lib.5. ſelect.* vbi conſtituit hunc appellatum fuiſſe præfectum ærarij.

§.Et hæc omnia.33.

Ex hac dictione *poſtea fieri*, quæ in hoc §. legitur, varia orta fuit diſputatio; in eius locum reponit Haloander, *poſtea verò*. Oroſcius, *poſtea verò aliud*. cum hæc vſitata loquendi ratio ſit, Haloander autem ita legendum eſſe, ex coniectura tantùm exiſtimat fretus Feneſtellæ auctoritate: cui iampridem Ægidius Vvytſius laruam detraxit.

Quod ad hæc duo verba attinet *Latinarum feriarum*, & quid hæ fuerint, vide Halicarnaſſæum 4. Varronem, Liuium 32. & Seruium 1. Æneidos. Nam ſi credimus Capitolino, Marcus Antonius Imperator hoc magiſtratu functus eſt.

§.Ergo ex his.34.

Hic §. duobus modis legitur, & communiter vt hic. *Decem tribuni plebis*: Sed Charondas, vt & in manuſcripto quodam aliter legendum cenſet, *decemviri trib. militum*, ſed priorem ac communem lectionem retineo.

§.Iuris ciuilis.35.

Tiberium Coruncanium, Oratorem ac pontificem fuiſſe teſtatur Cicero *in Bruto, & 3. de oratore*.

§ Fuit autem in primis.36.

In medio huius §. ibi, *Centemmanus*, Doctores ibi dubitant, at eò Cotta exiſtimat legẽdum eſſe *centimanus*, Haloander verò & Oroſcius *cæcus*. Vulgatã *centimalus*. Quibuſdam placet lectio *cæcus*, Haloandri & Oroſcij confirmatur eleganti inſcriptione, quam ſe ex antiquiſſimo quodam marmore exſcripſiſſe Onuſrius Panuinius *in comment. lib.1. Faſtor.* &c.

APPIVS CLAVDIVS C.F. CÆCVS CENSOR. COS. BIS DICT. INTERREX. III. PR. II. ÆD. CVR. II. Q. TRI. MIL. III. COMPLVRA. OPPIDA. DE SAMNITIBVS. CEPIT. SABINORVM. ET TVSCORVM. EXERCITVM FVDIT. PACEM FIERI. CVM PYRRHO REGE. PROHIBVIT. IN. CENSVRA. VIAM APPIAM. STRAVIT. ET. AQVAM IN. VRBEM. ADDVXIT. ÆDEM BELLONÆ FECIT.

De hoc etiam *centimano*, vide Zaſium hic,& Appianum Claudianum.

§.Fuit poſt eos.37.

Sempronium à populo Romano *ſophon*,hoc eſt, ſapientẽ appellatum fuiſſe hoc loco declaratur. de quo eleganter Curtius Burgenſis *lib. 1.eicaſ.ad fratrem,c.28.*

In verſ. *Deinde Q. Mucius* hoc loco legi debere, *Q. Fabius*, iam diu ante Alciatum *lib. 4.parer.c.4. animaduertit*, Nebriſſenſis notauit teſte Oroſcio. De hoc Q. Mucio vide Gellium *li.10.c.27.* Polyb.*li.3.* Liuium *li.21.* Appianum *li. 1.de bello Hiſpanico.*

De duabus teſſeris,vide Turnebum *li.30.aduerſ.c.35.*

§.Poſt hos fuit Tiberius.38.

In verſic. *Deinde Sextus Ælius*, ſcripſit Vvaltherus *li.1. Miſcell.c.33.*

In verſ. *Attilius autem.* Attilij meminit Cicero *in Lælio, Catone, & ſecundo officiorum.*

In fine huius §.meminit Pomponius Sexti Lælij,de quo vide Ciceronem *1.de oratore,& Tuſcul.1.* Varronem *6.de lingua.*& Plin.*li.22.c.2.*

Marci Catonis meminit etiam idem Pomponius in huius §.calce.de quo plura extant apud Ciceronem *5. de oratore.* Liuium 33.34.39. & Plutarchum *in Catone.*

§.Ab his profecti ſunt.40.

De Publio Rutilio Rufo vide Ciceronem *1.ad Brutum. 3.de natura Deor.3 de finib.4.Tuſcu.2.offic.* Valer.2.

In verſic. *Etiam Sextus Pompeius Gnei Pompeij* Patruus.ſic in vulgatis libris legitur,*ſic Pomponius Lætus*,ſic Haloander,ſed Zaſius aliter legendum cenſet. *Frater* nempe.

§.Poſt hos Q.Mutius.41.

Hic Zaſius & Haloander legunt Fabius. Sed reprehenduntur ab Alciato *lib.4.parerg.cap.16.*de quo tamen Oroſcius ambigit. Porro huius Q. Mutij meminit Cicero *lib.2.de legib.*& in Lælio,vt & Appianus *libro primo belli ciuilis*,& Lucan.2.

§.Mucij auditores.42.

Balbus Lucilius, Pomponius Lætus *in libro de magiſtratibus Romanorum* legit Lucilius *Balbus.*

§.Seruius cum in cauſis.43.

Quis fuerit Seruius,demonſtrat Cicero *in Bruto,pro Murena, & 2.Philippica*,vt & Aulus Gellius *li.2.c.10.& li.6.c.8.*

In fine huius §.de *Seruio Cinna.* Cotta ſcribit quoſdam hoc loco ex Cicerone *in epiſtolis*,& Seneca *in quæſtionib.naturalib* reponere *Coſima.*

§.Ab hoc plurimi profecerunt.44.

In hoc §.enumerat Pomponius quoſdam qui libros conſcripſerunt. Vox autem *Gaius*,eſt inducenda : nam nec de Gaio , quem noſtrum Iuſtinianus vocat, intelligi poteſt. quoniam is Seruij Sulpitij diſcipulus non fuit : ſcripſit enim ad S.C. Tertullianũ & Orficianum , quæ diu poſt Sulpitiana tempora fuerũt lata, nec etiam vox *Gaius* Aulo Ofilio poteſt adaptari,& *Gaius Aulus Offilius* vocatur, quia prænomen eſt, à parentum gaudio ductum,teſtibus Valerio Maximo *lib.x.* Diomede, Velio Longo *in lib. De orthographia*: Probo *de notis antiquis*,& Quintiliano *li.1.c.13.* Aulus quoque iuxta eoſdem, & lapides antiquos prænomen eſt. Haberet igitur duo prænomina , quod foret abſurdum. Neque *C. Aulus Ofilius* legas.nam *Aulus* nomen eſt,vt patet ex Liuio,Verrio,& Caſſiodoro *in Faſtis.* Ofilius quoque nomen,non cognomen fuiſſe patet, vel inde quòd tria tantùm cognomina in *ius* deſinere,ſcilicet, *Pius, Caprarius, Triarius* ab Onufrio *in li.de nominib. Roman.* fuit obſeruatum,haberet ergo duo nomina, quod & ipſum ridiculum ſit. Reſtat igitur vt legamus,*Varus C. Aulus Ofilius.* ſcilicet vt nomen I.C. cuius prænomẽ fuerit *Caius* interierit.aut ſaltem inducta voce *Caius* legẽdum,*Varus, Aulus Ofilius.* Et quidem paulo poſt inquit, *Alphenus Varus, & Aulus Ofilius.*

§.Fuit autem.45.

Vide Iacobum Curtium *li. 1.eicaſticon,ad finem cap.17.*

§.Poſt hoc quoque.46.

De Tuberone,vide Ciceronem *1.de Oratore*,& Cæſarem *1.de bello ciuili.* *Oratio ſane pulcherrima.* Hæc eſt genuina ac ſincera lectio, quæ placuit Pomponio Læto, Zaſio & Oroſcio , quos vide. malè tamen Budæus *Sanè* legendum cenſet.

Tit.iij.De legibus,&c.

lex eſt 1.

Conſtantius Landus ſcripſit ad hanc legem. Antonius Vacca hoc tit. Curtius ad fratrem *eica.li.1.c.24.* Cotta *in memorab.in voce lex.* Ioannes Robertus *lib.3.recep.Vert.c.12.* Forcatulus *dialog.2.* Fornerius *lib.1.ſelect.c.10.* vide Paul. de Caſtro de poteſtate *leg.pœnal.libro 1.cap.2.* vide etiam Venturam Cæcum, & Marium Salomonium. Ad hunc locum poſt Bart.*hic nu.6.*vide Rom.*ſing. 43.*ad hoc Abbat.*ad cap.fin.col.7.ex.de conſue.*

¶An mulieres aduocari poſſint ad confectionem ſtatutorum,declarat hic pluribus Bartolus.

¶Huic definitioni & ſequentibus adde Ciceronis deſcriptionem *ex libro 2.de legibus.*

Quare facta ſit lex : Quid in lege condenda obſeruari debeat. Error iuris qualiter probetur,*vide hic apud Baldum.*

l.Nam &c.2.

De lectione huius Græcæ legis cum Forcatulo mihi non conuenit:ſequor enim libros Florentinos,de quo vide Alciatum *lib.4.diſpunct.cap.4.*& Forcatulum,*dialog.1.num.23.*

l.Iura.3.

Cotta in voce *lex*,& Alciatus *lib.2.diſpunct.cap.8.& lib.1.parerg.cap.7.* Vacca hic.

¶Rarum quid appelletur,tradit hic Bart.

¶Ad quæ iura adaptentur,vide hic Zaſium.

l.Ex his.4.

¶Actus binus an dicatur frequens , & an inducat conſuetudinem,dubitat hic Baldus.

l.Nam ad ea.5.

l.Τὸ γάρ.6.

l.Legis virtus.7.

Loriottus *de iure axioma.9.* Præteius *Dicæologia cap. 6.* Conſtant. Land. in hanc legem,Vacca hic.

¶ Legis virtutes quæ. ¶Ad aduocati præſentes eſſe debeāt torturæ, & interrogationi,vide hic Bart.

¶ Virtus quid. ¶ Si lex imperat & vetat , & contemnitur mandatum, quæ pœna ſit. An lex , an verò iudex dicatur punire : an in criminalibus interrogatoria dari poſſint,an conſilium legis ſit obligatorium , an & quomodo dignoſcũtur verba præceptiua à verbis conſilij. An idem ſit,impedire & vetare cum legis virtus ſit impedire,tradit hic Baldus.

l.Iura.8.

Cuiacius *lib.15.obſe.cap.8.*

¶ Regula quid,& an exceptiones inter regulæ præcepta cenſeantur, tradit hic Baldus.

¶An Statutum loquens de vna perſona trahatur ad aliam , declarat hic Bartolus.

¶Adde huic legi Alciat.*lib.2.diſpunct.cap.8.*

l.Non ambigitur.9.

Antonius Vacca hic.

¶An ſolus Princeps poſſit condere legem: An populus Rom.poſſit reuocare poteſtatem Imperatoris , an ſtatutum poſſit legitimare ſpurium , vide hic apud Bart.

¶Habitus quot modis dicatur. ¶An populus Romanus poſſit Imperatorem inutilem,mẽte captum & ebrioſum, dignitate Imperatoria priuare,vel dare ei coadiutorem,vide hic Baldum.

l.Neque leges.10.

¶An de ſimilibus ad ſimilia procedendum ſit,explicat hic Bart.

¶Caſum dubium quis determinare debeat,notat hic Bald.

¶An omnia lege comprehendi poſſint,vide hic Zaſium.

l.Et ideo.11.

Vacca hoc titulo.

Interpretatio per quem fiat,tradit hic Zaſius.

l.Non poſſunt.12.

Antonius Vacca hic. Mercerius *lib.1.opinionum cap.5.* In ſententiam huius legis incidit,quod tradit Ariſtoteles *lib.1.politic.c.9.*

¶Articulus quid,& vnde dictus Quomodo ſit reſpondendum. ¶ An legiſlator omnia declarare poſſit:an ius commune , ſiue conſuetudo recipiat interpretationem,& quam vide Bartolum & Baldum hic.

¶Dubitatio an & quomodo reſoluatur,tractat hic Zaſius.

l.Nam vt.13.

l.Quod verò.14.

Huc pertinere videtur *l.etſi nihil. D.de reg.iur.* idem autem reperitur in *l. quod contra.*quæ ad ius vſucapionum referenda eſt.

l.in his quæ.15.

An exceptio ſit de regula,vide hic apud Bart.

l.Ius ſingulare.16.

Aulus Gellius *lib.1.cap.30.* Rævard. *ad leg.xII.tab.cap.2.*

l.ſcire leges.17.

¶ Scientia, Veritas, Opinio, & Dubitatio quid. Scientia in quo conſiſtat, vide hic apud Baldum.
¶ Quot modis dicamur ſcire leges: & verba quomodo intelligenda ſint, declarat hic Zaſius.

l.Benignius.18.

Ioannes Robertus *lib.3.ſententiar.iur.cap.12.* Vacca hoc tit.
Statuta quomodo interpretanda. ¶ An per matrimonium poſſit inuitus quis legitimari. Legitimatio quid. In legitimatione naturæ quid attendatur, declarat hic Bald.

l.in ambigua.19.

An ſignificatio vocis melior: ſemper ſit eligenda, & qualis debeat eſſe lex.

l.non omnium.20.

Verum exemplum adfert Cuiacius *lib.8.obſeru.cap.12.* inueniri *in l.liberum. D.de relig.* vide Menoch. *de arbi.iud.lib.2.ca.82.num.14.* & 15. item Vaccã hoc tit. Lancell. Polit. *ad l filium quem habentem.C.fam.erciſc.nu* 90. Zaſium in *repet. h.l.* Micch. Vvcut. *in tractat.de regim.mand.1.princ.3.par.num.10.*
¶ Ratio quid, & quotuplex: An lex infringi poſſit per ſubditos, vide hic Bald. in vtraque lectura.
Hæc l. videtur loqui de habente poteſtatem legis condendæ, & non de Iuris conſultis, & ſic de ſupremo principe, quod verbum *maioribus* videtur demõſtrare. Et vide Bar. *in l.ſi quo mihi bona.§.viſum ad prin.de acquir. heredit.* vbi ait rationem non eſſe quærendam ab imperatore, & ſimilibus. ſecus à I.C. Declara hanc *l. vt per Abba.in cap.ſi quando.in 2.col.de reſcript.* ¶ Adde.7. Repetit. *fol.386.num.90.*

l.Et ideo.21.

Sæpere quando debeamus, tradit hic Bald.

l.cum lex in.22.

Verbum *Quicumque*. quam interpretationem habere poſſit, explicat hic Bald.

l.Minime ſunt.23.

Vacca hoc tit.
An & quomodo teſtes examinãdi ſint, & Opiniones communiter receptæ, an, quando, & quomodo obſeruandæ, oſtendit hic Zaſius.

l.in ciuile eſt.24.

Vacca hoc tit. *fol.20.nu.173.Repet.5.*

l.Nulla iuris.25.

An quod inductum fauore ſit, retorqueri in odium poſſit, pluribus tradit hic Bart.
¶ An Iudæus poſſit renuntiare fauori publico Iudæorum, examinat hic Baldus.

l.Non eſt nouum.26.

Ræuardus *ad leges duodecim tabularum cap.11.*
¶ Quot & quibus modis ponatur lex demonſtrat Bart. hic.
¶ Si iure communi pœna quædam impoſita ſit, per ſtatutum alia, quænam ſublata intelligatur, demonſtrat hic Bald.
¶ An odioſum in fauorem mutari poſſit interpretatione. vide hic Zaſium.

l.ideo quia.27.

l.Sed & poſteriores.28.

l.Contra legem.29.

Fraus quot & quibus modis quandoque committatur, vide hic apud Bar.

l.Fraus enim.30.

Alciatus *lib.1.pareg.cap.7.*
Quis magis puniẽdus ſit, an qui expreſſe facit contra legem, an qui dolo & per fraudem. ¶ An emancipatio poſſit fieri ſimulato. ¶ An ſimulatus titulus ſit titulus. ¶ An prohibitum vna via, poſſit alia via attentari, declarat hic Baldus.
¶ Fraus quot modis committatur, vide hic Zaſium.

l.Princeps.31.

Coraſius *lib.2.Miſcell.ca.25 & lib.4.cap.4.* Guevarra *lib.4.ad lib.1.de iuſt. & iur.num.23.* Menchaca *quæſt. uſt.lib.1.cap.1.cum ſeq.* Menochius *de arbitra. iud.lib.2.q.7.nu* 70. Benedict. Capra *in regul.concluſ.4* Cuiacius. *lib.15. obſeruat. cap.30.* Craſſett. *de antiq.temp.1.part.ſub.Ioan.Bap.Ferret.conſ.32.num.35.& ſeq.* Fortu. Garzias *ad leg.1.D.de paſt.num.16.& ſeq.* Chaſſan. in catal. glor. *nu.10.part.con.28.*
¶ Hoc dictum interpretatur etiam Ariſtoteles lib.1. Polit.cap.9.
¶ An & quæ priuilegia habeat Auguſta, declarat hic Bart.

l.De quibus.32.

Vide Menochium *lib.2.de arbitr.iud.cap.83.& 84.* Ræuardum *de authoritate prudentum cap.16.* Vaccam hoc tit. Cuiacium *lib.20. obſeru.cap.1.* & Vldaricum Zaſium.
Facit ad hanc legem, *can.in his.11.diſt gloſſa.in cap.in generali. de elect. in 6. & in cap.& ex literis.de conſuetud.* adde *l.conſuetudinis. C.quæ ſit long. conſ.* quæ aliquatenus diſcordare videtur.
¶ An & quomodo conſuetudo decẽnio introducatur, declarat hic Gloſſa: An & à quo tempore incipiat currere iſtud decennium, tradit hic Bartol.
Conſuetudo quid, & quot modis ſumatur: An conſuetudo poſtquam redacta eſt in ſcripturam, definat eſſe conſuetudo: An & in quo differant vſus, mores, conſuetudo, vide hic apud Albericum, ſtylus, & præſcriptio, pactum; & in quo differat præſcriptio à conſuetudine: Quemadmodum, & à quibus inducatur conſuetudo: Qui actus in conſuetudine requirantur. An & quantum tempus requirat conſuetudo, vide hic Bart. & Albericum.

§.inueterata.1.

Pro intellectu huius §. vide Tractatus Doctorum *volumine.1.fol.360.num. 180.cum ſeq.* Bart in *l.omnes populi.in.4.quæſt.D.de iuſt.& iur.* & ad dicta per Bar. ibi in 10. vel.14. col. vide *Alex.in l.poſt dotem.in pen.col.in prin.D.ſolu.matrim.* & Decium *in cap.2.ex de reſcrip.* vide Placentin. *Inſti.de iur.nat.gent.& ciuil.char.6.circa finem verſ nec obſtat.*
An per ſententiam arbitrorum inducatur conſuetudo: An & qualiter cõſuetudo in iudicio proponatur, & probetur. Conſuetudinis effectus quot & qui. An & quos liget conſuetudo locorum. declarat hic Bart.
An & in quibus cauſis in cõſuetudine vtendum ſit: An ex actibus ipſo iure nullis conditionalibus arbitrorum, minus ſolemnibus ad probationem, augentibus ſolemnitatem legalem, nouam materiam & formam præbentibus: denique an ex non actibus oriatur, & inducatur conſuetudo, vide hic Alber. An conſuetudo liget infantes furioſos.

l.Diuturna.33.

Facit ad hanc legem. *cap.cum in tua.cum gloſſa de conſuet.lib.6.*
¶ Conſuetudo quibus, & quot modis dicatur. ¶ An valeat conſuetudo, vt in vendendis rebus eccleſiæ non requiratur decretum, declarat hic Bald.

l.Cum de conſuetudine.34.

Antonius Vacca hoc titul.
¶ An & quomodo conſuetudo firmetur. An conſuetudo dicatur tacitum pactum tradit hic Bald.
An, quot, & quibus modis intelligatur dictio *Etiam*, vide hic Alberic.

l.Sed & ea.35.

Conuenit cum hac Lege quod à Cicerone *lib.2.de Inuent.Rhet.& lib.2.ad Herenn.& in partit.* & quod à Platone. *lib.4.de Legibus* dicitur.
¶ An valeat argumentum de conſuetudine ad pactum: An valeat conſuetudo, vt valeat teſtamentum, coram duobus teſtibus: An teneat conſuetudo, quod ſolus primogenitus ſuccedat: vide hic Bald.

l.Immo magnæ.36.

¶ An ſcriptura ſit de eſſentia conſuetudinis, ac legis declarat hic Alberic. An tantam authoritatem habeat conſuetudo, vt mere priuatis poſſit conferre iuriſdictionem: An in matrimoniis & ſpiritualibus ſit obſeruanda cõſuetudo *declarat hic Bald.* ¶ De dictione *Immo*. ¶ An conſuetudo poſſit impedire matrimonia. An per ſententias arbitrorum conſuetudo inducatur, tradit hic Bald.

l.Si de interpretatione.37.

¶ An & qualis debeat eſſe interpretatio, declarat hic Bald. in vtraque lectura. Verba obſcura in l.poſita, an & quomodo interpretãda ſint. An ſolus Princeps poſſit condere, & interpretari legem explicat hic Albericus.

l.Nam Imperator.38.

¶ An & quæ decidat conſuetudo, explicat hic Bald.

l.quod non.39.

¶ An errores ſint faciendi. & an de ſimilibus ad ſimilia procedatur, vide hic Baldum.
An conſuetudo induci poſſit per errorem, tradit hic Albericus.

l.Ergo omne.40.

Cuiacius *lib.24.obſer.cap.16.& in paratitl.pag.4.*

l.Totum.41.

Digitized by Google

Tit.4 de Conſtitutionibus principum

Ad hanc rubricam vide Azonem *in ſumma. C.de leg. & conſtit. & qui de conſtit.per totum* cum ibi not.per Hoſt.Innocen & alios.

¶ Conſtitutio,decretum, ſiue edictum quid: An hodie populus Romanus poſſit condere legem, notat hic Albericus.

l.quod principi.1.

Gueuarra *lib.4 num.24.* Vacca hic, Alciatus *in l.bene ciuitatis. D.de verbor. ſign.* Corraſius *lib.6.miſcell.cap.8. & ad rubricam.* ℥ *de offic. conſul. & ad leg.1.* ℥ *de off.praef.praeto.* Duarenus *lib.2. diſp.tat.cap.19.* Charondas *lib.1.veriſimil.cap.2.* Emanuel Zoares *lib.1.obſer.cap.37.* Menchaca *dicto loco maximè ca.44.& 45.*

¶ An poſſit hodie populus legem condere. ¶ An faciat ius generale ſententia interlocutoria principis.

¶ An priuilegium perſonale egrediatur perſonam cui conceditur, & an poſſit alteri concedi. ¶ An poſſit imperator auferre alicui dominium rei ſuæ. ¶ An & quando valeat reſcriptum impetratum per mendacium, explicat hic Alberic.

§.quodcumque.1.

§.plane ex his.2.

l.in rebus nouis.2.

¶ An & quando nouæ res conſtituendæ legéſque mutandę, vide Plat.*dialog.4.de legi.& in lib.ciuili.ſiue de regno.* Ariſtot *lib.2.polit.cap.5.& 5.Ethico.c.10.*

¶ An omnis nouitas præſumatur mala. vide hic Bald.

l.beneficium.3.

Beneficia principum latiſſimè, vt ſint interpretanda, declara vt per Iaſonem *in.l.imperium.num.14.* D.*de iuriſd.om.iud.* Cott. *in memorabil. in verbo, priuilegia* latiſſ.Hippol.*ſingul.483.*in materia, Bald.*conſ.82.vol.3.*

Hanc legem optimè explicat Petrus de Bellapertica.

¶ Differentia beneficij & reſcripti quæ: An & quæ ſit beneficij interpretatio, quanto tempore duret beneficium, declarat hic Bart.

Beneficium quid: An ex reſcripto, beneficio, vel præcepto oriatur ius ante præſentationem reſcripti: An quæratur ius ignoranti: An in dubio beneficia præſumantur realia vel perſonalia. vide hic Bald.

l.& vltima.4.

Vacca hoc tit.

Ti.5.de ſtatu hominum.

l.omne ius.1.

Duarenus.*lib.1.diſputat.cap.* 55.Vacca hic.

¶ An omnia ſint hominum gratia conſtituta, vide hic Bart. An ſi quis donet omnes res ſuas, videatur donare nomina debitorum. ¶ An & quæ ſit differentia inter res & bona, explicat hic Bart.

l.cum igitur.2.

Vacca hoc titulo. Hotomanus *lib.1.obſeruat.in. D.cap.14.* Praeteius. *dicaelogia cap.2.* Cóſtantius Lādus *enarration.ti. de inſt.& iur.cap.4.* Cępola *ad Rub. D.de adil.edict.num.5.* Botticell.*ad Rub. D.de ver.obli.num.* 60. Patr. Criſp. *ad Rub.de leg. 1.num.86.* Cagn.*ad Rub.de orig.iur.ad pr.& ad Rub.de reg.iur.num. 5.* Plo *in repet.l.ſi quando.Cod.vnde vi.ad prin.* Vacon.*lib.4.declarat.116.* Cam. Plaut.*in tract.de no.* Craueti.*lib.2.cap.24.* Mant.*ad Rubr. Cod.de impub.num.4.* Alciatus.*libro.2.diſpunct.cap.27.*

¶ Quid ſit perpetuum edictum, de quo vid. Alciat. *lib.2.diſpun.c.27.* Pro declar. illorum verb. his proximis atque coniunctis titulis &c. vid. Marc. Mantuam in *Rub.C.de impub.nu.4.*

l.ſumma itaque.3.

¶ An ſtatuliberi, adſcriptitij, ſint liberi, nec ne, explicat hic Bart.

¶ An numerus pluralis reſoluatur in ſingularem, & an homines adſcriptitij ſint ſerui, tradit hic Alberic.

l.libertas eſt.4.

¶ An bona capta in bello ab hoſtibus efficiantur capientium: Alber.hic

§.ſeruitus.1.

Conſtantius Landus *enarrat.in tit.de inſt.& iur.cap.19.*

l.& ſeruorum.5.

Pro intellectu huius legis, vid. Vaccam hoc ti.& Ioan.Robert.*lib.2.rerũ ſententi.cap.13.*

¶ Quotuplex ſit ſeruorum conditio, vide hic Gloſſam, & Albericum.

An noceat filio matris calamitas, Alber.hic.

§.ſerui autem.1.

¶ An, quot, & quæ neceſſaria ſint, vt ſeruus liber fiat, explicat hic Accurſ.

§.ingenui ſunt.2.

¶ An mulieres etiam prægnantes poſſint expelli de ciuitate, & quis bannitus dicatur, vide hic Bald.

§.ex hoc quæſitum.3.

Variè hunc textum emendant & explicant Goueanus *lib.1.variar.lect.cap.11.&* Raeuard.*lib.5.varior.cap.13.*

l.libertini ſunt.6.

Huius legis ſententia explicatur ab Anto.Auguſt. *in l.2. D.de ex conſ.tutor.* & Ferrando *lib.2.explic.cap.18.* Mercerio *lib.1 opinio.cap.10.* Vacca hoc ti.

¶ Quæ appelletur iuſta ſeruitus, declarat hic gloſſa: An idem ſit iuſtum & verum vide hic Bald.

l.qui in vtero.7.

Vide Arium Pinellum.*C.de bonis maternis.text.in.c.qui matrimonium de conſecrat. diſtinct.4.Fol.102.nu.7.repetit.8.*

¶ Homicidium, vnde dicatur: vide hic Alber.

l.imperator Titus.8.

Pro his *Titus Antoninus* Oroſcius legit *Pius Antoninus.*

An Inſtrumentum tabellionis, propter malam grammaticam vitietur: An tabellio poſſit ſuum errorem corrigere poſt publicationem inſtrumenti: An tabellio qui fecit inſtrumentum, ſine die, & conſule hoc poſſit reficere, & ea reponere, ſi eorum recordetur: declarat hic Bart.

¶ An & quomodo error probetur. ¶ An valeat pactum, vt credatur ſcripturæ priuatæ. ¶ An credatur ſcripturæ maſſarij communis, vide hic Bald.

l.in multis.9.

¶ An mulier poſſit eſſe arbitratrix, tradit hic Bart.

l.quæritur.10.

Summaria huius legis explicatio petenda eſt *ex A.Gell.lib.9.Noct.Att.capit.4.* multos citat Menochius *de recuperan.poſſeſ. remed.9.num.15.* Optimam rationem decidendi tradit Forcatul.*dialog.68.in fi.*

¶ Hermaphroditus quis dicatur, explicat hic Accurſ.& Alber.

An Hermaphroditus ſuccedere debeat, vide hic Bald.

l.Paulus.11.

Ad intellectum huius legis vide Fran. Sarmientum *lib.1.ſelect.cap.5.* Vaccam hoc titulo.

¶ *De coniunctione.* vide Aldobrandinũ.*ad titul.de nupt.in principio.num.19.*

¶ Idem ſcribit in Pandectis Florentinis legi, *conditione* eamque lectionē tenet, ſed haud dubio Noricam editionem dicere voluit, in qua ſic legitur, & iuncta Oroſcium eleganter. Ego tamen non video cur Florentinam lectionem repudiemus: Alias hæc lex incipit Eum qui.

¶ Adde *fol.172.num.4.tractatuum.6.& fol.251.num.4 Tract.6.*

¶ An in materia legitimationis ſequamur ius ciuile, an ius canonicum, vide hic Bald.

l.ſeptimo menſe.12.

Hanc legem explicant Ferrand,*lib.1.explic.cap.6.* Concennatius *lib.2.quæſtion.cap.9.* Aul.Gell.*lib.3.cap.10.& 16.* Vacca hoc titulo.

¶ Filius natus in ſeptimo menſe dicitur legitime natus, & an idem ſit de nato in ſexto, & octauo mēſe, vide Afflict.*deciſ.136.n.4.*& Boer.*deciſ.220.n.2.parte.*in tract.*de arbit.iudic.lib.2 cent.1.caſ.50 num.29.*

¶ De tempore partus, vide Plutarchum.5. *de plac.philoſ. cap.18.* Cēſorinum *in l.die natali.*Macrob.*lib.1.cap.6.in ſomn.Scipion.*

l.ſeruus.13.

l.non ſunt liberi.14.

Ad faciliorem huius legis intellectum, vide Vaccam h.t.& *fol.7.numer.31. Repetitionum.5.*

l.Arethuſa.15.

De intellectu huius legis, vide Ioan.Rober.*lib.4.ſententiarecept.cap.5.* Vaccam h.t.

¶ Si quæratur nati ſint, nec appareat quo ordine nati, an & quis liber ſit, vide hic Bal. ¶ An poſſit conditio dandi, quæ eſt facti, per alium impleri Alberic.hic.

l.idem erit.16.

¶ An & quis primo loco præſumatur natus: An & quę dicatur quęſtio facti, ſiue iuris declarat hic Bald. Interlocutoria iuris & facti, quæ dicatur: An condemnetur victus victori in expenſis in interlocutoria iuris & facti: An libertas relicta propter incertitudinem ſit nulla. *Alberic.hic.*

l.in

Digitized by Google

l.in vrbe.17.

Pro intellectu huius legis, vide Vaccam hoc tit. Io. Ignaum. *in repet. ad l. neceſſarias. §. non alias. D. ad Syllan.in 3.parte num.273.& ſeq.*& nouiſſime poſt multos de quibus ibi Ari.Pincl.*in repet.ad Rub.Cod.de bon.mater.2.parte. num.51.& ſeq.*

l.imperator.18.

Vide Vaccam hoc titulo.

¶ An filiam in ipſo adulterio deprehenſam, prægnantem impunè pater poſſit occidere. Vide hic Bald.Bart.& Alberic.

¶ An ſicut differtur executio corporalis matris,& differatur etiam tortura.*ibidem.*

¶ Conceptus antequam mater damnaretur ad mortem, quare ſit liber. An pater damnatus retineat matrimoniū, & filios in poteſtate. ¶ An differatur executio muliere pregnāte relegata in aliqua inſula,donec pepererit.

¶ An debeat conſeruari mulier poſtquam peperit filium, pro lactando eo,an verò duci ad ſupplicium.Alberic.hic.

l.cum legitimæ.19.

Huius legis mens,ac ſententia optimè explicatur à Mercerio *lib.1.opin.capit.9.*ex Vacca h.tit.

¶ Filij infidelium,quorum vnus ad fidem conuertitur, quem ſequantur patrem vel matrem, declarat hic Albericus.

l.quis furore coegit.20.

¶ An iuriſdictio & dominium æquiparentur,vide hic Bart.

l.homo liber.21.

Pro explicatione huius legis,vide Vaccam hoc tit.

l.herennius. 22.

l.vulgo.23.

Optimè hanc legem explicat Gabriel. Palyotus *in tract. de nothis, & ſpuriis.* Hotoman.*vol.1.var.diſput.cap.4.*

An paria ſint non eſſe, & non apparere legitime: An & quis ſpurius ſingatur.An & qui naturales dicantur filij,declarat hic Bald.

l.lex naturæ.24.

Ad intellectum huius legis,vide Mercerium *dicto.cap.9.*

l.ingenium.25.

Quæ ſit huius legis ſententia, declarat præſes Couarruuias *pract.quæſt. cap.13.*Arius Pinellus.*C.de bonis maternis.*Socinus *regul.365.*

¶ An & quis ſit legitimus actor vel reus: An & quibus verbis debeat eſſe formata ſententia,vt faciat ius in cauſa ſtatus: An & quomodò ſententia faciat ius.An ſententia in petitione hæreditatis faciat ius, & quare: vide hic Bald.Res inter alios acta an aliis præiudicet.Vt ſententia faciat ius,quot & quæ neceſſaria ſint,An & quando ſententia faciat ius contra omnes: Alber. hic.

l.qui in vtero.26.

l.cum qui.27.

Vide Mercerium *lib.1.opin.cap.8.*

Tit.6 de his qui ſunt ſui.

¶ An & vnde ſeruitus habuerit originem. An & quæ quomodo quæſita per ſuum domino acquiſita cenſeantur.An plus puniatur, committens in fraudem legis, quam ſi committat contra ipſam legem? An & quomodo probetur meretrix & filiatio.Alber.hic.

l.de iure.1.

Vacca hoc titulo.Conſtant.Land.*enarrat. in tit.de iuſt.& iur.cap.29.*

¶ An ſeruus ſi committat maleficium,poſſit eum dominus punire. vide hic Bart.& Bald.

¶ An cognito vno de contrariis, cognoſcatur & aliud:An poteſtas dominorum in ſeruo ſit de iure gentium vel ciuili. *Alber hic.*

§.igitur in.1.

¶ An ſicut per ſeruum ita per liberum, vel vaſſallum nobis adquiratur.

§.ſed hoc tempore.2.

¶ An poſſit dominus per verbum occidi ſine cauſa.Alber.hic.

l.ſi dominus.2.

Pithæus *in not.ad fragmenta.20.pag.26.*

Reſcriptum huius legis interpretatur Macrobius *lib. 2. Satur. cap.11.* concordat etiam cum hoc textu.*can.deuotiſſimam.12.q.2.*

l.item in poteſtatem.3.

Vacca hoc titulo.

¶ De poteſtate parentum in filios,vide Gellium *lib.2.cap.7. Plat. dialog.3. & 4.de legib.*Deuter.*cap.27.* Vale.*lib.5 tit.de parentum ſeueritate.*

¶ An Iudæi habeant filios in poteſtate:tradit hic Bald. & Alberic. videndus Arius Pinellus.*C.de bonis maternis.*

l.nam ciuium. 4.

l.nepotis.5.

l.filium eum.6.

Vide pro intellectu huius legis Franciſcum Niconitium.

¶ An quomodo,quot & quibus modis probetur filiatio, *Alber. hic.* ¶ An ſit impoſſibilis eius probatio. An coram iudice ſeculari poſſit probari matrimonium: & an per inſtrumentum & per dotalia inſtrumenta probetur, *Bald.hic.*

l.ſi qua pœna.7.

Vacca hoc titulo.

Perperam in vulgatis libris legebatur,paterfamilias.

¶ Si pater præterit filium bannitum in ære & perſona, an fiſcus nomine banniti poſſit dicere teſtamentum nullum: An filio bannito bono capitali debeatur legitima,declarat hic Baldus.

l.patre furioſo.8.

Ad intellectum huius legis, vide Pithœum ſupradicto loco *pag.* 81. Hannib.de Cano.*ad l.nemo poteſt.de legat.1.numer.556.*Socin Iun.*conſ.1.num.57 lib.* Franciſc.Nicom.*ad Rub.D.ſol.matrim.nu.* 11. Vbi exornat hanc regulam Socin.Iun.*conſ.31.num.56.lib.2.* Pariſ.*conſ.* 11.*num.1.lib.1.*Idem Socin.Iun.*in repet. naturaliter.§.nihil commune.num.117.D.de adquir.poſſeſſ.*

Marc.Mant.*ſing.70.num.1.fol.847.*

l.filiusfamilias.9.

In publicis cauſis parentum iura interquieſcere,ait Gellius *lib.5.noctium attic.cap.2.*

¶ An filiusfamilias in publicis iudiciis poſſit accuſare ſine conſenſu patris.Alber.hic.

l.ſi iudex.10.

Vide Ræuardum *lib.2.de præiudic.cap.8.*

¶ An ſententia lata, ſuper incidenti minori, præiudicet ſuper incidenti maiori: An ſententia lata in principali,excludat incidentem quæſtionem.

¶ An filius poſſit paciſci de non petendis alimentis futuris. An [illegible] teneatur alere pauperes parentes,vide hic Bald.

l.inuiti.11. & vltima.

Lectionem huius legis immutat Coraſius *lib. 2.comment.cap.14.* Sed reprehēditur à Cuiacio *lib.10.obſ.cap.23* Quēdā Mercerius *lib.1.opinion. cap.7.*

Perperam itaque quidam pro *vel* repoſuendam putat *ſemel*, Adde Socin. reg.158.

¶ Si filius baſtardus non ſit in poteſtate patris,an pater poſsit eum legitimare inuitum,vide hic Bart. An poſsit quis legitimare ſ[illegible]atrem ſicut in filium:An per matrimonium legitimetur infans: tradit hic Bald.

Tit.7 de adoptionibus,&c.

Ad hunc titulum refert quæ ſcripſit Aulus Gellius. *lib.5.cap.19.* Antonius Vacca.*volum.1.expoſitionum hoc.tit.*quos vide.

Adoptio quid.Albericus hic.

l.filiofamilias.1.

l.generalis enim. 2.

Alciatus *lib.9.parer. cap.5* Ferrand. *explic. lib.2.cap.29.*Cuiac.*lib.7.cap.7.& lib.9.obſeruat.cap.37.*Guil. Fornerius *lib.1.ſelect.cap.9.* item Vacca hoc tit. Hāc tamen rogationem negat Cuiacius eſſe ſtipulationem dicto *lib.9.obſ.cap.37.*

Adoptio an poſſit fieri authoritate principis:Albericus hic.

§.illud vtriuſque.1.

Ad huius loci intelligentiam, vide Antonium Auguſtinum *lib.5. emend. cap.5.*

§.hoc vero.2.

l.ſi conſul.3.

¶ An tabellio ſiue notarius,ſibi ſuoq; in negotio poſſit inſtrumē[illegible] facere,

vide hic Bart. & Bald an notarius poſſit ſcribere proprium teſtamentum, ita vt ſit publicum: An magiſtratus factam donationem, poſſit inſinuare: An comes ſacri Palatij poſſit legitimare filium coram ſeipſo. An in eadem cauſa poſſit quis eſſe iudex & tabellio: An notarius poſſit conficere inſtrumentum de ſua procuratione, vide hic Bald.

l.magiſtratum.4.

¶ De legis actione vide Alciat. *lib.3 parerg.cap.2.* Briſſon.*lib. 4. ſelect.cap. 29.* Gueuartam *ad leg.2.num.5. D.de off.praſ.* Vacca hoc tit.& Cuiac.*lib.7.obſ. cap.17.* Vide etiam Tacitum, *lib.12.*

l.in adoptionibus.5.

l.cum cum nepos.6.

Contius, *lib.1 lect.ſubſe.cap.4.* Huius legis ratio additur in inſtitutionibus ne ſcilicet inuito ſuus hæres adgnaſcatur.

l.cum adoptio.7.

Vacca hoc titulo.

l.quod ne.8.

Vacca hoc titulo.

l.etiam.9.

Vacca hic.
¶ An cæcus matrimonium poſſit contrahere, tractat hic Bald.

l.ſi quis nepotem.10.

l.ſi is qui.11.

Contius *dicto lib.1.cap.6.* Vacca hic.

l.qui liberatus.12.

In fine huius quidam addebant *ex l.37.§.1.eod.* Sed ſi ſemel fuerit adoptiuus, amplius adoptari non poteſt, quod tamen nec in Florent. nec in manuſcrip. reperitur, & rectè, vt docti quidam viri iudicant.

¶ An emancipatus, ab auo mortuo, propter ingratitudinem poſſit reuocari per patrem ſuum, in poteſtatem ſui patris, declarat hic Bart.

l.in omni fere.13.

Ex hac lege conſtat, quòd finita adoptione, finiantur omnia iura inde prouenientia. Vnde hinc colligunt quidam, Cauſa finita finiri effectum, & principali remoto remoueri acceſſorium, vt pluribus oſtendit hæc Gloſſa.

An extincta reſtitui poſſint. An patria poteſtas extincta aliquando reuiuiſcat. An & qualiter pater filium emancipatum in ſua poteſtate habere poſſit. An ſemel liberatus, dicatur in perpetuum liberatus. Hæ omnes quæſtiones tractantur à Bald. hic.

l.Sed etiam.14.

Emancipatione filij adoptiui, nepos adoptiuus perdit iura quæſita, per adoptionem, aliud in naturali, nec enim nepos aui poteſtate, liberatur patris emancipatione. hac lege.

l.ſi Paterfamilias.15.

¶ An qui ſui arbitrij non ſint, poſſint aliqua ſuo arbitrio ſeruare vide hic Bald. An & quæ ſit differentia inter impoſſibilem adiectionem, & impoſſibilem exceptionem, vide eundem.

¶ An filius adrogatus aliquid, pro ſe retinere poſſit, vide hic Bart.

§.Quid duos.1.

Id quod quis non poteſt facere tanquam ipſe, facere tamen poteſt, tanquam alius, *adde gl. in l. ſi tius.22. D.de inoff.teſtam,* qua de re vide *Euerardum in loco de tanquam, ſeu de reſpectiuis, adde gloſ. ſingularem in l.7. in fine.§. de ſenator. in l.item.6. D.quod cuiuſque vniuerſ. & in gloſ. l. 24. D.de acquir.poſſeſ. Quod etiam declarat Bart.hic.*

§.In adrogationibus.2.

Ad intellectum huius §. vide Mercerium *lib.1.opin.cap.8.* & Cuiacium.6. *obſ.20.* Ad hunc locum, etiam optimè faciunt ea quæ diſſerit Cicero, pro Domo ſua ad pontifices.

¶ An & quo anno quis dicatur ſenex, variè exaggerat hic gloſſa. Vnum nota, ſenem interdum dici.70.anno. vel.75.interdum.60.interdum alia ætate definiri, pro more prouinciarum. qua de re vide Gloſ. *in. l. non aliter. 61. D.de leg.3.* & Menoch.*2.de arbit.iud.1.caſ.59.*

An & quo ætatis, anno generare poſſit mulier, vide hic Gl. cui adde *l. pe. Cod.de nupt.* Menoch.*2.de arbit.iud.caſ.58.& 89.nu.56.57.58.*

§.Item non.3.

Plures quis adrogare non poteſt *h.§.*

l.Adoptio enim.16.

De tutelis Leonis conſtitutio *Nouel.26.* vbi permiſit caſtratis ius adoptandi

¶ Adoptio an & in quibus perſonis locum habeat, declarat hic Iabolenus: quas etiam examinat hic Veſembechius

Conſtat ex hoc loco Adoptionem naturam imitari: *vt & Inſtit. de adoptionibus.* Sic ars naturam imitatur quantum poteſt, *qua de re Bart. num. 2.* quod etiam declarat, Veſembechius hic nu 3.

l.Nec ei.17.

Hanc legem omnium copioſiſſimè explicat Cuiac. *lib.3.obſ.cap.38.*

An filius viuo patre dicatur habere ſpem ſucceſſionis, declarat hic Baldus.*num.6.*

An arrogatio impuberis rumpat ſubſtitutionem, vide eundem, *num.1.*

§.Eorum.1.

An Tabellio poſſit alteri adquirere obligationem. vide Bart. *hic,* & Alex. *conſ. 75.* An adquirere poſſit obligationem ex contractu iuriſgentium. An & quis poſſit tabelliones creare. *Bart.hic, cui adde Innoc. in cap.cum p.tabellio. de fide inſtr. Spec. in tit.de inſtrum.edit.§. reſtat, verſ. ſed ſi quis poſſit, & ibi Iohan. Andr. & quod notat Bald. in Rub.de fide inſtrum.adde Oldr.conſ.75.*

An inſtrumentum factum in territorio, ex forma ſtatuti, valeat extra territorium, explicat hic Barto.

§.Et primum.2.

§.Præterea.3.

§.Interdum &.4.

Priuignum adoptare poſſimus, *vt l.nonnunquam.32.§. imperator.1 hoc tit. adde etiam quæ ſcripſit D.Gotho.ad l.2.3. vbi pupil.* adoptare etiam licet ciuem alterius ciuitatis, *vt l.7. in adoptionem.C.de ado.* plures etiam ſunt quos adoptare poſſumus *de quibus paſſim in tit. de adoptionibus.D.C.& Inſt.*

§.Satiſdatio autem.5.

Satiſdatio ſumitur quandoque pro cautione cum fideiuſſione, vt hic declarat Bald.

An notarius poſſit alteri ſtipulari verbis directis in abſentem: An poſſit acquirere alteri ex contractu de iure ciuili: An ciuitas poſſit creare notarios. *vide hic Bald. cui iunge textum, in l.2. D.de off.proconſ. & cap.Romana.§.contrahentes.de foro competenti.*

l.Non aliter enim.18.

An notarij ſtipulatione ius quæratur omnibus quorum intereſt: an notarius in contractibus ſtipulari poſſit, pro altero contrahentium, ſtipulationes procuratoriæ an & quando, & quomodo fiant prætoriæ, an decretum valeat vbi non eſt cognitum de cauſis: An cauere debeat rem pupilli ſaluam fore: an inſtrumentum confectum à quocumque proſit, ei cuius intereſt. vide apud Bald.

l.his verbis.19.

Nota hic in fine, quod ſi datio fuerit omiſſa, datur vtilis actio. In arrogatorem, & hic vnus caſus ſecũdùm Barto. *ad l.1. D.de verb.oblig.in prima* in quo fingitur ſtipulatio, licet non interueniat. an autem hoc ſit verum quod hic intelligatur de vtili actione ex ſtipulatu, *vide R p. ad leg.1 num 13. adde Corraſ. ad leg.1. D.de verb.oblig.num.9. Iac. Nig.num.71. & alio modo per Paul. Leon. in repetit.dict l.1.num.70.*

§.Quæ ſatiſdatio.1.

l.hæc autem.20.

§.ſed & ſi.1.

Pupilla

An appellatione pupilli, pupilla etiam contineatur necne, declarat hic Accur. qua de re vide Dec. *in l.fæminarum.n.90. D.de reg iur.* maſculi eorundem appellatione continetur fœmina, *vt.l.quæ du.2.in ſi. D.de leg.3.* vbi ſexus maſculinus ſemper fœmininũ continet. hãc etiam regulam, ponit Socin. in ſuo tract. *fall.in reg.255.fol 39. qua de re etiã* Iaſõ in *l.ſi quis id quod.de iuriſd.om.iud.*

l.nam &.21.

Fœminæ ex reſcripto principis adrogari poſſunt, *tit. hic.* Quomodò autem hoc intelligatur an actiue, an verò paſſiue declara, vt per Accurſ. hic.

l.ſi adrogator.22.

Pro intellectu huius legis vide Rauardum *de auctoritate prudentium cap.6.* & Signorol. de Homod. Hæc autem lex ſubtiliſſima, ac difficillima eſt, vt ait hic Bart.

An & quomodo ſuccurratur hæredi impuberis: An & quo iure impubes petat quartam. an & qua actione reſtituantur bona adrogati: vide hic Bart.

§.1.Sed

§. ſed an.1.

l.qui in adoptionem.23.

Cuiacius *lib.7.obſer.cap.1.* Vacca *hoc tit.*
Adoptio ad eas perſonas ſuas radices extendit ad quas cura adgnationis poteſt peruenire non ad alias.an omnes qui inter ſe coniunguntur, ſine interpoſitione fœminæ ſint agnati,vide hic Bald.

l.Adoptio enim.22.

Adoptio non ius ſanguinis, ſed ius adgnationis adfert: immò etiam cognationis,*vt §.cognationem.D.vnde cognati.*

l.Neque abſens.24.

Abſens & diſſentiens,non adrogatur nec adrogat. *h.t.& in l. poſt mortem ſeq.D.h.t.*
An adgnatio inter abſentes fieri poſſit. ¶ An legitimatio fauorabilior ſit quàm arrogatio, vide hic Bald.num.1.& 2. An emancipatio fieri poſſit per procuratorem,ibid.

l.poſt mortem.25.

Vacca hoc titul.& Petrus de Bella pertica l.poſt mortem. *D.de adoptionib vid.Imol.in l.Aquileiam in 2.col.D.de adop.* & ad dicta per Bart.in.§.neq.in fin. vide Iaſ.*l.admonendi num.15.D.de iureiur.vbi per eum adducuntur plura ſimilia.* Et ad fin.huius text.vide Bart.*in l.Gallus.§ forſitan.col.2.*
An pater contra emancipationem à ſe factam, & diuturnitate temporis corroboratam venire poſſit,tractat hæc lex. ¶ An autem factum ſuum improbare,aut peruertere,cuiquam liceat,vide Bar.hic & Albericum.
¶ Poteſt tamen venire contra factum proprium, quando eſt contra legẽ etiam ſi ſit iuratum. *ſecundum Fed.de Sen.conſ.172 quem refert Imo.in cap.cum contingat.ex.de iureiur. Iaſ.in l.ſi donatione. Cod.de collat.* vide Felin. *in cap.Lator.de re iudic.in princip.* de hac materia vide Bald.*in l ſi creditoribus. Cod.de ſeru. pign.dat.munere.& per Cano.in cap.diuerſis fallaciis.de cleric.coniug. & in cap. ſi quis preſbyterorum.de reb.eccleſ.non alienan. & per Bal.in.l.1. Cod.de liberal.cau. in cap.noſtri.de electio.adde etiam Pet.de Anchar.conſ.*215.

§.Neque.1.

Circa materiam huius §.vide Alexand.*conſ.62.Rom.conſ.*195.vide quę ſcripſit Bart.*in l.ſi emancipati. in vna oppoſitione, Glo.mag.Cod.de colo.& ibi* vide Iaſonem.
An poſſit pater filium emancipare per procuratorem. An per procuratorem fieri poſſit legitimatio Præter hic dicta à Bartolo, adde eundem in.*l. Gallus §.forſitan.D.de lib.& poſthu.* vbi notat quod abſens adrogari poteſt per reſcriptum.

l.Quem filius.26.

Nepos meus non eſt, quem filius meus emancipatus adoptauerit, ait Iulianus hic.
An emancipatio tollat agnationis iura,tradit hic Bald.

l.Ex adoptiuo.27.

Quis in iure ciuili adoptiui locum obtineat,collige ex hac legẽ.

l.Liberum.28.

Cùm ſuperioribus legibus abundè dictum fuerit,de adoptionibus,agitur nunc de emancipationibus,quæ eſt altera pars huius rubricæ.
Patre liberato à vaſſallagio,quo caſu non liberentur filij, *tradit hic Bald. numero.1.*

l.Si pater.29.

Concludit hæc lex,quòd in adoptione verborum expreſſio non requiratur.Nam vbi ſermo non eſt neceſſarius,ibi ſolus ſufficit conſenſus.l. 48. *D. de verb.obligat.*vide Fabr.*Inſtit.de action.*poſt Felyn.*§.1.3.col.poſt princip.*
¶ An pater interponere poſſit auctoritatem ſuam nutu:an etiam tutor:an patris nutus in adoptione ſufficiat,Bald.hic.
¶ Vide *Caſtr.in l.Gallus.§.& quid ſi tantum.col.6.de lib.& poſthum.*

l.Et qui vxores.30.

Adoptare filios poſſunt,qui vxores non habent,vel habere poſſunt.
An ſpadones & caſtrati adoptare poſſint,& quæ ſit ſpadonum & caſtratorum differentia,in adoptando,vide hic gloſſam.

l.Non poteſt.31.

An & pater quando cogitur emancipare filium,cogatur ei aſſignare legitimam:an per inſtrumentum emancipationis, probetur præſumptiuè filius eſſe legitimus,vide Bald. *hic num. 1. & 2.* ¶ An ex cauſis, ex quibus pater cogitur emancipare filium, cogatur filius emancipari, vide eundem dicto loco.
¶ Limita vt per Sozin.*in reg.*286.

l.Nonnunquam.32.

Cuiac.*lib.3.obſ.cap.38.* Vacca *hoc titulo.*

An vitricus poſſit eſſe tutor priuigni,vide hic Bartol.cui adde.l.fin. & ibi Bart.*Cod.de contr.iud tute.*

§.imperator.1.

Continet cauetur.§.reſcriptũ Titij Antonini,quo quidem vt tutor priuignum ſuum adoptare poſſit,cum in cõtrarium officere videatur, *l.& nec ei. 17.ſupra.h.tit.*vbi declarat Vlpianus.quòd tutor adultum, tutor verò pupillũ adoptare non poſſit,facilis tamen eſt ſolutio, niſi ſcilicet ſubſit cauſa. Hic autem ſubeſt legitima cauſa,nempe vt coniugalis concordia retineatur: & ita conciliantur hæ duæ leges.

l.Et ſi pubes.33.

l.Quæſitum.34.

Molinæus ad l.a.§.ſed ſi mihi.num.96.D.de verb.oblig.aliàs incipit.l.ſi tibi.

l.Per adoptionem.35.

Vacca hoc titulo.
An nobilis per adoptionem,fiat plebius,*vide hic Bal.nu.1.*

l.Emancipari.36.

Vide omnino quod notat Innocentius, *in cap.tranſlationem.& in cap.nouit.extra de off.legat.*
Quo loco filius emancipari debeat, declarat hic Paulus ad materiam Gloſſæ hic,vide Gloſ.*in l.ab ea.in fin.infra de probation.*Hęc autem lex limitatur duobus modis,& notat Pet.de Anchar.*conſ.32.*
An Iuriſdictio voluntaria, habeat locum determinatum in ſui exercitio; an legitimatio ſit actus voluntariæ iuriſdictionis: an & quis dicatur legitimatus,*vide hic Bald.in vtraque lectura.num.1.& 2.*

§.Apud proconſulem.1.

Quod ſacrum non debeat actibus prophanari,declarat hic Bald.

l.Adoptare.37.

Adoptio pleràmque naturam imitatur,inſtit.eodem hoc titulo.

§.cum quem.1.

Quis,niſi ſemel,adoptari poteſt,qua de re vide Bald.hic.

l.Adoptio.38.

Hæc lex frequens eſt, & quotidie allegatur:vult enim vt in confirmatione adoptionis, non iure factæ requiratur citatio illorum qui ex confirmatione poſſunt lædi.
An adgnati ſint citandi, vide hic Bart. An quando princeps aliquid diſponit,vel reſcribit in præiudicium tertij, requiratur citatio ipſius vide omnino quæ habes apud Bartolum *in l.ſi verberatum infra de rei vind. vide alid ad Bar.in l.de vnoquoque infra de re iud.*
¶ An libellus ſit,neceſſarius, quando petitur confirmatio. an cauſa falſi vitiet priuilegium. An ſit neceſſario citandus promotor, ſi appellatum ſit à ſententia lata ſuper inquiſitione.an confirmatio ſententiæ exemptionis peti poſſit,à qua non eſt appellatum,vide hic Bald.
An citatio tolli poſſit,vide Bart.ad l.etiam.*D.de inſt.& iur.*

l.Nam ita.39.

Citari qui debeant,necne,declarat hæc lex.
Quando pater facit legitimare filium, an citandi ſint agnati & cognati: an legitimatio valeat, quãdo citati ſint contumaces: an quid ſit legitimatio:an præſens ſit citandus,vide hic Bal.*num.1.2.& 3.*cui adde Felin.*in cap.1. de iudic.& in cap.cum oporteat, de accuſ.in.1.col.* ¶ An in inſinuatione inſtrumentorum,ſit,citandus aduerſarius:*Bald.hic nu.5.*

l.Adrogator.40.

Si adrogo aliquem,efficitur in mea poteſtate,& filij ſui:ſecus in adoptione eſt.nam pater naturalis retinet nepotes in ſua poteſtate.

§.Non autem.1.

¶ An & quæ dicatur plena pubertas, præter hic dicta ab Accurſio, adde Bald.hic.

§.ſpado.2.

l.ſi Pater Filium.41.

Vacca hoc titulo.
Agit hæc lex de pupillari ſubſtitutione,quæ maximè notanda eſt.
An & cui fiat ſubſtitutio pupillaris,vide hic Bart.num.1.adde Aret.in.§.1. *Inſt.quib.mod.ius.patr.pot.ſolui.*

l.Etiam.42.

Infans in adoptionem dari poteſt. Infans autem, quis & ad quam vſque ætatem dicatur, vide Menoch. *de arbit. iud. l. caſ. 57.* cui adde *l. infantis. 3. Cod. qui admitti ad bon. poſſ. & l. ſi infanti. 16. C. de iure deliber. l. 14. D. de Conſul.* vide Veſembec. *tit. ad leg. Cornel. de ſicariis. num. 25. & cap. 1. de ſponſa impub. lib. 6.* ſecus autem eſt in arrogatione. Nam infans adrogari non poteſt, etiam proximo conſilio, & adoptari poteſt, & emancipari ex reſcripto principis. *l. ſi-bemus. C. de emancip. lib.*

De quatuor hominum ætatibus, vide Iſid *pag. 1102. c. 3.* de ætatibus hominum, *Cicero de oratore. cap. 1. in infans. 275.*

l.adoptiones 43.

Ræuardus *de Auctor. prudent. cap. 6.* Contius *dicto libro 1. cap. 6.* Vacca *hoc titulo.*

l.ſi is qui.44.

Duarenus *lib. 1. diſput. cap. 14.* Contius *d. c. 6.* Corraſius *epiſt. quæſt. c. 4.* Vacca *hoc tit.* Gellius *lib. 5. cap. 19.*

Adoptio loco nepotis non valet, niſi nominetur filius, ex quo adopetatur: licèt adoptari poſſit is qui filium non habet: *adde Gloſſam in verb. Filio, in fin. infra eodem.*

¶An incertitudo omnia vitiet, & vide hic *Bald. cui adde Fel. in c. impetrari. circa prin. ex. de fide inſtrum.*

Ex Gellio *lib 5. c. 19.* hic videtur legendum, Vt ei tam iure legiſque nepos &c. quæ lectio confirmatur ſupradictis omnibus auctoribus.

l.Onera.45.

Quæ onera incumbant patri adoptiuo, ratione filij adoptiui, declarat hæc lex: tenetur enim eum alere & ſuſtētare, *vt hic declarat Gloſſa.* Vide autem Felin. in cap. in præſentia, de probat.

l.in ſeruitute.46.

Vacca hoc titulo.

Tit.8.de diuiſ.rerum.

Antonius Vacca ad hunc titulum.

l.ſumma.1.

An licitum ſit ædificare in mari ſicut in littore: an in aquis fluminum publicorum poſſint ædificia conſtitui. ¶An inſula occupanti concedatur. An vendito agro videatur vendita ripa fluminis agro cohærens, vide hic Bald.

¶Quid ſit inſula, vide Felin. *in ca. Rodolphus. in 17. col. de reſcrip.* An mutato alueo dicatur nouum flumen. *Bal. hic nu. 30.* ¶An in dubio res præſumatur eſſe alicuius, *vide hic Bal.*

§.Quædam.1.

l.Quædam.2.

Vacca *hoc titulo.*

An & quomodo mare eſſe commune intelligatur, vide hic Bald. ¶Nota, quòd aër, mare, flumina, littora, vſu, aucupio piſcatione communia dicuntur: Iuriſdictione & protectione communia, ſed proprietate nullius.

§.Et quidem.1.

l.item lapilli.3.

Vacca hic.

Gemmarum & lapillorum quę ſit differentia, declarat hic gloſ. gemmæ vnde dictæ, vide Iſid. *cap. 6. lib. 16.* An & quando in flumine liceat facere molendinum, an ius habendi molendinum in flumine publico præſcribi poſſit.

¶An & quis dicatur occupare aquam, an is qui cœpit ædificare an ille qui tantùm ædificauit. ¶An & quanto tempore perdatur ius præoccupationis, declarat hic copioſiſſimè Baldus.

l. Nemo igitur.4.

Vacca *hoc titulo.*

§.ſed flumina.1.

Flumina omnia, & portus, publica eſſe declarat hic Marcianus, cum tamen flumina quæ ad tempus fluunt, non ſint publica, *vt hic declarat gloſſa.*

l.Riparum vſus.5.

Forcatulus *dialog. 26.* Vacca *hoc titulo.*

Ex mari reducere. ¶Hæc eſt Florentina lectio. Alij ita, & ex mari deducere, onus aliquod & in his reponere. Verùm hic ablatiuum Mare retinendum puto: quam in re videndus Forcatulus ſupra dicto loco. ¶An ripa quæ eſt in prædio quod venditur, videatur etiam vendita: an ſæpè menſurari debeat, vide hic Bald.

§.In mare.1.

Congruit cum hoc §. *l. quod in litore 14. ff. de acq. rer. dom.* vbi Neratius ait quod in litore quis ædificauerit, eius erit: meminit enim caſæ, vt optimè notat ibi Gothofr. quod etiam de quocunque ædificio intelligere poſſumus, *vt in l. Ariſto 10. hoc tit.*

Caſam. ¶Hoc verbum ſatis frequens in iure eſt, *vt in §. 5. Inſti. de rer. diuiſ. l. pen. D. de vſufr. l. 41. §. 3. D. de cap. l. 5. & l. 6. D. de adq. rer. dom.* Vnde autem dicatur caſa, tradit Feſtus *pag 264.*

l.in tantum.6.

Vacca *hoc titulo.*

An & quomodo ædificium rapiat ad ſe ſolum, vide hic Bal. ¶Et an mutato loco mutetur priuilegium, vide eundem.

§.Vniuerſitatis.1.

Tractat Iuriſconſultus hic de rebus vniuerſitatis, & primò tradit, quæ ſint vniuerſitatis, & non ſingulorum.

Theatra. ¶Theatrum vnde dicatur, declarat hic Gloſſa, verùm malè: Theatrum enim dicitur *apo tou theaſai*, a ſpectando, quòd populus in eo ſtās, & ſpectans deſuper ludos ſcenicos contemplaretur, vt tradit Iſid. *lib. 15. cap. 2. idem etiam lib. 18. cap. 42.*

¶Cùm autem ait hoc loco Iuriſconſultus, theatra vniuerſitatis eſſe, congruit id quod ſcribit Cicero *lib. 3 de finib. bonorum & malorum. Quemadmodum (inquit) Theatrum, cum commune ſit, rectè tamē dici poteſt eius eſſe eum locum, quem quiſque occuparit: ſic in vrbe mundóve communi, non aduerſatur ius, quo minus ſuum quidque cuiuſque ſit.*

¶Stadium eſt octaua pars milliarij, conſtans paſſibus 125. hoc primum Herculem ſtatuiſſe ferunt, cùmque hoc ſpatio determinaſſe, quod ipſe ſub vno ſpiritu confeciſſet, ac proinde, an ſtadium appellaſſet, quod in fine reſpiraſſet, ſimul ſtetiſſet. Vnde autem dicta ſint ſtadia, declarat hic *Gloſſa.*

An Vniuerſitas plurium vel ſingulorum ſit, & cur, tradit hic Bald.

An ſi vnus de vniuerſitate eſt condemnatus, executio fieri poſſit in bonis vniuerſitatis, latè tradit Baldus *in l. etiam. C. de execut. rei iud.*

¶An vnus collegio poſſit eſſe teſtis in cauſa collegij, faciunt ea quæ tradit Baldus *in l. ſed etſi hoc. §. qui manumittitur. D. de in ius voc.* Cynus *in l. parentes. C. de teſtib.*

§.Vniuerſitatis.1.

An teſtis vniuerſitatis poſſit eſſe teſtis in cauſa vniuerſitatis, adde Bald. conſ. 339. 352. & 370. vide etiam Lanfra. in praxi *c. 8. nu. 70.* Bart. *in l. omnib. C. de teſtib. l. nullus. D. de teſtib.* qua de re conſule Albericum hic.

§.ſacræ res.2.

¶Res ſacras, ſanctas, & religioſas, in nullius bonis eſſe tradit hoc loco Marcianus: quod congruit cum iis quæ in l. ſ. dixit: cui adde Harmen. *lib. 2. tit. 1. §. 73.*

§.ſacræ autem.3.

Quæ dicantur res ſacræ, declarat hic Iuriſconſultus.

Etiam diruto ædificio, locus ſacer remanet. Ratio diuerſitatis inter ſacrum & publicum locum eſt, quòd in Sacro nihil interueniat, quod priſtinam cauſam mutet. Diruto verò ædificio in littore poſito, interuenit noua cauſa, quæ ius mutet, quia mare rurſum occupat &c. *hic in prin. & l. penult. infra eod. M.*

§.Religioſum.4.

¶Agit nunc de rebus religioſis quæ ſunt nullius.

Et licet poſtea ratum habuerit. Mala Haloandri lectio, quæ negatiuam inculcabat: ratihabitio enim mandato comparatur. *l. ſemper. § de reg. iur. l. vlt. C. ad Macedon.*

§.Cenotaphium.5.

De Cenotaphio vide Alciat. *lib. 10 parerg. cap. 12.* & Cortam in voce Cenotaphium. Sed omnium copioſiſſimè Forcatulus *dial. 1 nu. 27. & 28.* Briſſon. *ſelect. antiq. lib. 2. cap. 15.* Vacca *hoc titulo.* Cotta *in memor. in verbo Cenotaphium.* Rimi. *Inſt. de donat. ad prin. num. 46. & ſeq.*

¶Cenotaphium, imaginarium ſepulchrum eſt, de quo etiam meminit Virgilius *lib. 3. Aeneid.* et Marcianus. quod à Græco nomine *cenos*, quod inane, & *taphos* quod ſepulchrum eſt, originem traxit. Cuius etiam verbi meminit Suetonius *in Claudio cap. 1. & in l. 42. D. de relig. & ſump. fun. & l. 6. §. 1. D. eod.* & Dionyſius Halicarnaſſæus *lib. 2.* vide etiam Budæum *hic quod ad intellectum huius §.*

l.ſed Diui.7.

Forcatulus *d. num. 28.*

l.Sanctum

Digitized by Google

l.ſanctum.8.

¶Differunt autem Sacrum, Sanctum, & religioſum. ¶Nam Sacrum dicimus ædificium conſecratum Deo. ¶Sanctum murum, qui ſit circa oppidum. ¶Religioſum ſepulchrum, vbi mortuus ſepultus aut humatus eſt, ait *Feſtus*. De Sancto adde Ciceronem *pro Archia*.

§.ſanctum autem.1.

Pro intellectu huius §. vide Crinitum *lib. 7. de honeſt. diſcip. cap.* 3.

¶ Quod ad hanc vocem *Cogere* attinet, malè Alexander ab Alexandro legit *exhibere*. qua de re vide etiam Budæum in annot ad Pandect pag. 52.

Sagmina quæ, vide Feſtum, de Sagminibus exemplum, & apud Liuium *lib. 1.* de his etiam meminit Plinius *lib. 22. cap.* 2.

§.in mancipiis.2.

l.ſacra loca.9.

Conſt. Land. Præterm. *cap* 10. Vacca *hoc titulo*.

Quæ dicantur loca Sacra, declarat hoc loco Vlpian.

§.ſciendum.1.

An Princeps donare poſſit quod publicum eſt, vide hic *Bald.*

§.illud notandum eſt.2.

De Sacrorum euocatione, quid ſit, & qualiter olim fieri ſolita, vide Macrob. *lib. 3. Saturn. cap.* 8. ſimiliter & Liuium, *lib. 5. ab vrbe condita*.

¶Notanda autem eſt hic differentia inter ſacrum locum, & ſacrarium.

¶Sacer enim locus eſt locus conſecratus, at Sacrarium eſt locus in quo Sacra reponuntur, ſicut donarium eſt, in quo collocantur oblata.

¶Sacrarium autem nuncupatur ab inferendis & deportandis Sacris, hæc Iſid. *lib. 15. Orig. c. 4.* 5. de hoc Sacrario meminit etiam Cicero *lib. 13. epiſt. famil. epiſt.* 2. hinc Sacrarium Cereris appellatur, de quo meminit quoque Cicero, *in or. 2. 9. in Verrem*. ſimiliter etiam dicimus Sacrarium ſcelerum, vt ait Cicero *in Orat. 2. in L. Catilinam*.

§.Propriè dicimus.3.

§.Muros autem.4.

§.Res ſacra.5.

Res ſacra non recipit æſtimationem, *concordat cap. 2. cum gloſſ. 1. ext. de reli. & ven. ſan.* licet ſacra quandoque recipiant æſtimationem, vt putà ex cauſa ſpeciali, *vt in l. ſancimus. & in Auth. præterea. C. de ſacroſ. eccleſ.*

l.Ariſto ait.10.

Vide Vaccam *hoc titulo*.

Coniunge cum hac lege *l. 50. D. de adquir. rer. dom.*

l.ſi quis.11.

Limita hanc legem, vt habeat locum tempore belli, non tempore pacis Bart. de Capua *in ſing.* 5 vide per Boer. *deciſ.* 232 & per Iaſonem in materia *ad l. ſi quis nec cauſam. nu. 10. ad fi. D. ſi cert. pet.* Rom. *ſing.* 743 *facit textus in l. 3. §. in bello. D. de re militari.* vide Cagnol. *ad regulam non vult heres, & in adiectionibus ibi ad Deci. Sil. aup lib. 4. nu. 46. verſic. quinto lim.* ¶Qua pœna puniatur tranſcendens vallũ, vel foueam, *vide l. deſertorem §. nec non. D. de re militari.* ¶Quot & quæ ſint rerum diuiſiones, paucis hic declarat D. Gotho. ¶Ad gloſſam finalem hic & Bart. in principio adde Felin. *in ſuo tractatu, quando conatus puniatur in 4. col. ad principium.* Socin. *in reg. 31. Attentaria.* Bertach. *in ſuo repert. in verbo, venenatio*, Cremenſ. *ſing. 50. deſ. uſan.*, & late Deci. contra communem opinionem, *in reg. non vult heres. nu. 2. de reg. iur.* & *ad l. certi condictio. §. ſi. nu. 7. D. ſi cert. pet.* ¶An deprehenſus in crimine ſeditionis ſtatim puniri poſſit abſque ordine iudiciario, & quæ ſint pœnæ apponentium ſcalas ad feneſtras, declarat hic Baldus. An & quo caſu frater fratrem occidens non puniatur, vide eundem.

¶An & quando quis dicatur velle vel nolle, vide Bald. *in l. ſi prædium. C. de ædilit. act.* ¶Qua pœna puniatur fodiens iuxta murum caſtri, vt muri cadant, vide Bald. *in l. pergit C. de ſepul. viol.*

Tit.9. De ſenatoribus.

In hunc titulum ſcripſit Vacca. Ferrandus *lib. 1. explic. c. 7.* Briſſonius *lib. 3. ſelect. c. 16.* Cato Papienſis, Mertus Salomonius & alij.

¶Qui dicantur ſenatores, optimè hic explicat Cuiac. in paratitlis. ¶Senatores autem à Senectute dici non ambigitur, quos initio Romulus elegit centum, quorum conſilio Reſpublica adminiſtraretur, itaque etiam patres appellati ſunt.

Senatus vnde dicatur, declarat hic Bartolus.

l.Conſulari.1.

Ferrandus *dicto libro primo, c. 7. & 8.* vide Per. Fab. 1. *Semeſtr. 2.* & Cuiacium *Nouell.* 62 eundem 24. *obſer. cap.* 3 Gellium *lib. 4. cap.* 10. & Anto. Auguſtinum *in lib. 1. emendat. c.* 2. Cuiacium *lib. 24. obſ. cap.* 3. Briſſon. *lib. 3. ſelect. antiq. cap.* 26.

¶An maſculi potius ſuccedant in regno, quàm fœminæ. ¶Filia regis Franciæ quare non ſuccedat in regno. ¶Et an mater regis dicatur regina, *vide hic Bal.* ¶An dignitas maior ſit in maſculo quàm in fœmina, *vide hic Bar.*

§.Conſulares autem.1.

Quæ dicantur conſulares fœminæ, declarat hoc §. Vlpianus.

l.Caſsius.2.

Menochius *lib. 1. de Arbit. cap. 27.* Vacca *hoc titulo*.

Iudex eſſe non poteſt remotus a Senatu tanquam infamis, nec teſtimoniũ perhibere poteſt. ¶Circa regulam huius legis, vide Ang. *in §. hinc nobis. in Auth. de hære. & fal. & alios in l. non ignorabit. circa fi. C. ad exhib. ſequitur Felin. in c. ſcribam, ex. de præſumpt.* ¶An mercator ſemper præſumatur mercator, vide Fran. de Aret. *l. cætera. § ſed ſi quis. ff. de leg. 1.* Felinum *in procem. decretor.* Modes. *in l. ſi prius. 3. q. & 5. oppo. D. de operis noui nunt.*

¶Infamatus quando poſſit eſſe teſtis. Et an remotus ob crimen ab officio poſſit habere aliud officium, vide hic Bart.

¶An comes condemnatus in centum, propter falſum, perdat comitatum.

¶An notarius infamis poſſit conficere inſtrumenta. ¶An teſtimonium ſit dignitas. ¶An condemnatus de falſo ex forma ſtatuti ſit infamis de iure.

¶An ex accuſatione damnatus ſit infamis. ¶An infamia hominis per famã probari poſſit, vide hic Bal. cui adde Alex. de Imol. *in § tormenta. de quæſt.* & omnino per Fel. *in c. inquiſitionis. §. quæſiuiſti. in fi. de accuſat.*

¶An rebannitus poſſit eſſe procurator ciuitatis. An propter infamiam repellatur quis ab hereditate, *vide hic Bald.* ¶An remotus propter culpam ab officio, ad aliud poſſit aſpirare, *vide l. 1. C. ſi quos prod. pat. vide quæ notat Bart. in l. 1. C. ſi rector prouin.*

l.ſenatorem.3.

Vacca *hoc titulo*.

l.Qui indignus.4.

Marcus Vertranius de iure liberorum. Ad hunc etiam locum vide Anto. Auguſt. *in c. 14. de excuſ. ad Modeſtinum. & Alciat. lib. 3. diſpunct. c. 4.*

¶Quis dicatur dignus. ¶Perſona quot modis proſit perſonæ. An conſuetudo introducere poſſit, vt minor habeat iuriſdictionem in maiorem.

¶An indignus officio ſit indignus beneficio, vide hic Bald.

l.ſenatoris.5.

Duarenus *lib. 2. diſput. c. 29. Hot. Illuſt. quæſt. 42.* Vacca *hoc tit.* Ioannes Aurpachus *lib. 2. epiſt. iuridic. c. 23.* ¶Quomodo & quem Senatoris filium intelligere debeamus, declarat hoc loco Vlpianus.

l.ſenatoris.6.

§.A ſenatore.1.

l.Emancipatum.7.

§.item Labeo.1.

§.ſi quis &.2.

Forner. *lib. 2. ſelect. c. 20.* ¶An & quando delictum patris noceat filio, vide Bar. *in l. 3. D. de interd. & releg.* & per Bal. *in l. 2. C. de ingrat. lib.* vide Ioan. Fab. *in tit. Iuſti. de ingen.* adde Gloſſam pleniorem *in l. diui fratres. 17. in verbo fuiſſet D. de iure patron.* ¶An nepos ſuccedat in feudo aui, non obſtante patris delicto. An nepos in feudo patris delinquentis ſuccedat, vide hic Bald.

l.Fœminæ.8.

Vacca *hoc titulo*. Cuiacius *lib. 24. obſ. c. 3.*

¶An dignitas procedens à patre ſit maioris efficaciæ quàm procedens à marito, vide hic Bald.

l.Filiam ſenatoris.9.

Cuiacius in hanc legem. 24. *obſ. c. 3.*

l.Liberos.10.

Ad hunc textum in fine, vbi Bald. notat, adde Decium *ad reg. Fœminæ. nu. 97. D. de reg. iur. & ad cap. nouit. colum. 2. ex. de iudic.* Alciatus *ad l. Familiæ. D. de verb. ſignif.* pulchrè & latè Tiraquellus *in tractatu de nobilitate, c. 18. nu. 20. cum ſeq.* Cuiacius 24. *obſ. cap.* 3.

¶An priuilegium conceſſum ſub nomine liberorum extẽdatur vltra nepotes, vide hic Bart.

l.ſenatores.11.

Dignitas ſenatoria non mutat proprium domicilium.

¶An domicilium nouum per antiquum mutetur, vide hic Bald.

¶An adeptio dignitatis originis domicilium tollat. ¶An & qualiter clerus differat à populo, vide hic Bald.

l.Nuptæ.12.

Bellonus *lib. 4. ſuppu. c. 10.* Hotomanus *lib. 1. obſ. c. 15.* Gilbertus Regius *lib. 2. enantiophſ. c. 2.* Vacca hoc titulo. Cuiacius 24. *obſ. c.* 3.

An princeps poſſit reuocationem ſuam reuocare, *vide hic Bald.*

Digitized by Google

§.ſenatores autem.1.

Vide Cottam *in voce Senatores.*

Qui à patriciis.

Patricij Iuſtiniani ætate dicebantur Patres Reipublicæ, *authore Suida, vt toto tit. Cod. lib. 12. de conſul. & patriciis.* Patricij etiam dicebantur Populi Romani qui à primis Senatoribus oriundi erant, qua de re Sueton. *in Auguſt. cap. 2.* Verum malè hic Accurſius, cẽtum viros confundit cum Senatoribus. qua de re *vide Gloſ. in l. 2. de orig. iur. & l. vlt. C. de patit. hæ ad.*

Conſulibus. ¶ Conſularibus potius legendum eſſe, exiſtimat hic Budæus, vbi *de Senatoribus & de Senatu fuſe admodum differit.*

Tit. 10. De officio Conſulis.

Vacca *ad hunc titulum.*

Quo ætatis anno quis conſul eſſe poſſit declarat Cicero *in Philip. 5. in ſ*

¶ Et qualis debeat eſſe conſul. vide etiam Ciceronem *li. 4. in Verrẽ. & in Oratione in L. Piſonem*, eſt & Nouel. 101. quæ tractat de Conſulibus.

¶ Conſulis officium in quibus conſiſtat declarat hic Cuiacius, *in paratitlis.* Verum pręcipuum eius officium eſt, vt ex Senatuſconſulto conſilij cauſam examinet. ¶ Conſulum autem creatio, ex eo ortum habuit, quod cum expulſi eſſent Reges, Romæ conſtituti ſunt duo, penes quos ſummum ius eſſet, qui ab eo quod plurimum Reipublicæ conſulerent, conſules appellati ſunt, de his meminit Harmen. *lib. 1 tit. 1.* §. 1. ibi enim dicit quod bini quotannis conſules creabantur, vt eſſent qui rerum tam bellicarum quàm ciuilium curam ſuſciperent. ¶ Appelati autem ſunt conſules à conſulendo ſicut reges à regendo, & leges à legendo. Nam cum Romani Regum ſuperbam dominationem non ferrent annua Imperia, binóſque conſules ſibi fecerunt, meritò ergo conſules vel à conſulendo ciuibus, vel à regendo cuncta conſilio dicuntur. ¶De conſulum poteſtate vide *l. 2. §. 16. D. de orig. iur. & Cicer. 3. de legib.* de quę conſulatus dignitate, vide quæ notat. & in Authẽt de conſulibus.

l. Officium. 1.

De officio conſulis. vid. Iaſ. poſt Bart. quem allegat. *Inſtit. de act. in princ. in 9. col.* vid. Alex. *in p. Plin. l. ſi iuri de re iud.* conſulis officium circa manumiſſiones verſatur, hoc eſt conſulis, eſt conſilium præbere, manumittere volentibus, id eſt rogare aut conuocare iudices, ad examinandas manumiſſionis cauſas, ſi opus ſit: atque ita ſolemniter manumittere. conſulis etiam officiũ erat vigilare, adeſſe animo, ſemper aliquid pro Repub. aut cogitare, aut facere, aut dicere, *vt ait Cicero pluri. 9.* Præterea, boni cõſulis non ſolum videre, quid agatur, verùm etiam prævidere quid futurum ſit, ait etiam Cicero in ora. pro illis.

¶ Quod & quale debeat eſſe conſulis iuramentum, vide omnino, *cap. veniens. ex de iurior.* & Speculatorem in illo eodem tit.

¶ An Conſul poſſit ponere locum tenentem in loco vbi inferior pręſcripſit iuriſdictionem. ¶ An iudex ſuperior poſſit inhibere inferiori, ne ſua iuriſdictione vtatur. ¶ An quis poſſit emancipare filium coram ſuo collega vide hic Bald.

¶ Conſilium quid eſſet, ignorauit planè hic Accurſius. Verum diſce ex Theoph. *Inſt. qui & quib. ex cauſ. manu.* conſilium ſæpiſſime pro cõuentu accipi *l. ſi pater. 4. § fin. l. ſeruus. 6. l. pupillus. 24. D. de manum. vind. §. eadem lege. Inſt. quib. ex cauſ. manu. licet.*

¶ Iuriſdictio, an. quomodo, & quibus modis pluribus competere poſſit, vide hic Bal. nu. 1.

§. Conſules. 1. Nomina ediderit.

Accurſius hic nomina interpretatur probationes cauſarum, verum malè. nam edere nomen. idem eſt quod curare nomẽ inſcribendum, & veluti eius nomen profiteri in actis quem manumiſſuri ſumus, quod quidẽ fiebat ante cognitionem conſulis, ſimiliter etiam dicimus dari nomen, vt dare nomen militiæ *vt l. 3. infra de re milit.* verùm de his plenè vide Budæum hic.

¶ An conſul habeat Iuriſdictionem contentioſam, vide hic Bar. *& l. 2. §. exactis. D. de orig. iur. facit quod habetur in l. 3. de arbit.* eſt & textus. & ibi *Imo. in l. ſi cui libertas. D. de condit. & demonſt.* Ang. *in l. 1. de in ius vocan.*

§. Conſules. 2.

Rauardus *cap. 2. & cap. 13. pro tribun.* Cuiacius *lib. 2. obſ cap. 17.* Gilbertus Regius *lib. 1 enantioph. cap. 29. & 30.* Vacca *hic* Bened. Capra *in reg. concluſ. 27.* Cuiacius 18. *obſ.* 38.

An conſules creari poſſint minores viginti annis. ¶ An iudex vnus amittat iuriſdictionẽ, propter alterius præſentiam. An manumiſſio quæ fieri debet cauſa cognita ſit voluntariæ iuriſdictionis. vide hic Bald.

Tit. 11. De off. præf. præt.

In hunc titulum vide Alciatum *ad ti. de off. pręf. præt. lib. 12. Cod.* Petrum Marteſium. *Notar. cap. 1.* Vaccam *ad hunc tit.* & Budæum hic. ¶ Inſtituta autem eſt hęc dignitas, ab Auguſto, vt colligere eſt ex Suetonio & Tacito. & ex Pet. Fabro. *lib. 1. Semeſt. cap. 1. & ſeqq.* & Cuiac. lib. 2. obſ. cap. 14.

¶ Præfectus prætorio quis fuerit, declarat hoc loco gloſſa Rubricaria.

¶ Præfecti prætorio officium ex eo ſumpſit originem, vt æquales eſſent magiſtris militum. cum enim apud veteres ſumma poteſtas Dictatoribus committeretur, ſibi elegerunt militiæ gratia magiſtros equitum, qui ſecundam poſt eos poteſtatem gererent. Cum autem totius Reipublicæ gubernatio, ad Imperatores trãſlata eſſet, electi ſunt è principibus præfecti prætorio, ad ſimilitudinẽ magiſtrorum equitum. ¶Ideo autem præfecti prætorio appellati ſunt, quia ſc. præficiebantur prætorio imperiali, vbi cauſas examinabant. ¶De præfectorum prætorio poteſtate vide Caſſiod. *lib. 6. epiſt.*

l. Breuiter. 1.

Numero plurali vtitur hoc loco, cum ait, præfectorum prætorio ratio eſt, quoniam interdum duo, interdum tres vnà creabantur, vt omnium diligentiſſimè notat Pet. Fab. 1. *Semeſt.* 1. ¶Tractat hoc principio Aurelius. Vnde officium præfecti prætorio ſumpſerit originem. ¶An princeps eligatur ad regẽdum, vel ad deſtruendum, vide hic Bal. ¶An à ſententia regis appelletur, *vide Bald. conſ. 407. lib. 1.*

§. His cunabulis. 1.

Vide in hunc §. Eraſmum *Chil 1. cent. 7. prou. 3.*

¶Tractatur hoc loco de priuilegiis quibuſdam conceſſis pręfectis prætorio, quæ enumerantur in Gloſſa prima huius legis. ¶ An appelletur à ſententia P. prætorio, in præfectis prætorio eligendis quæ concurrere debeant.

§. ſubnixi. 2.

Continetur hoc §. 2. præfecti prætorio priuilegium, ne ſcilicet à ſententiis eorum minores ætate, ab aliis magiſtratibus, niſi ab ipſis præfectis prætorio reſtitui poſſint, & hoc eſt ſpeciale priuilegium, de hoc vide *l. in cauſa. 96. in ſ. & l. præfecti. 17. D. de min. 25. an.*

Tit. 12. De offi. præf. vrbi.

In hunc titulum vidę Crinitum *lib. 1. De honeſt. diſcipl. cap. 12.* Vaccam hic. Gellium *lib. 15. cap.* 8. Cuiac. 13. *obſ.* 1. vide etiam Suetonium *in Auguſto cap. 37.*

¶Præfectus vrbis eſt, cui ab Imperatore commiſſa eſt vrbis adminiſtratio, *l. 3. §. cum vrbem. hoc tit.* ¶Præterea præfectus eſt maior omnibus magiſtratibus in vrbe, habẽtque duplex priuilegium, vt ſcil. liberare poſſit à patria poteſtate, & à curiali conditione, *vt l. vlt. C. de decur.* ¶De origine vetuſtiſſima huius magiſtratus, vide Tacitum *lib. 5.* Gell. *lib. 4. cap. vlt.*

l. Omnia. 1.

Tota hæc lex cõtinet priuilegia quæ habet præfectus vrbis. Primò igitur præfectum vrbis de omnibus criminibus cognoſcere poſſe tradit, tam extra quàm intra vrbem, ad centeſimum miliarium.

§. Seruos. 1.

Briſſonius *lib. 4. ſelect. c. 8.* P. Pithœus *in notis ad Fragm. l. C. pag. 97.* Corraſius *epiſt. quæſt. cap. 29.* Vacca hic.

Secundo loco præfectus vrbis cognoſcere poteſt de querelis, pro ſeruis contra ſuos dominos.

§. Sed & patronos. 2.

Tertio loco præfectus vrbis cognoſcit de querelis porrectis per patronos egentes contra libertos.

§. Relegandi. 3.

Quarto loco præfectus vrbis poteſtatem habet relegandi, & in inſulam deportandi.

§. Ab initio. 4.

Quinto loco, præfectus vrbis poteſtatem habet vrbis regendæ.

§. Si quis ſeruum. 5.

Sexto loco: Præfectus vrbis cognoſcit de adulterio ſerui cum domina.

§. ſed ex interdict. 6.

Septimo: præfectus vrbis cognoſcit de interdictis quod vi aut clam, & vnde vi. vt pręfecti vrbis officium generale ſit tam in criminali quàm in ciuili.

§. Quod autem. 8.

Nono: præfectus vrbi cognoſcit de ſeruo qui de domino quæritur, Iubet etiam ne mancipia proſtituantur.

§. Præterea. 9.

Decimo: præfectus vrbis curare debet, vt nummularij ſe probè gerant. nummularios autem hic pro argentariis accipit. *vt in l. 2. infra eod.*

§. Cum patronus. 10.

Ioannes Robertus *l. 3. ſent. c. 17.* Vndecimo præfectus vrbis pro modo culpæ poteſt corrigere & caſtigare quoquo modo voluerit, & cognoſcere poteſt de patrono qui de liberto quæritur.

Google

§.Cura carnis.11.

Duodecimo præfectus vrbis curare debet, ne carnes & victualia iuſto, idoneóque pretio vendantur.

¶Forum ſuarium.

Forum ſuariū, inquit Varro *lib.4.de ling.Lat.*eſt in quo ſues venduntur: vt bouarium, in quo boues, & piſcarium, & olitorium, in quo piſces oleráque venduntur, ſicut forum cupedinis, in quo Cupedinarij negotiantur.

¶Forum autem quot & quibus modis intelligatur, vide Feſt. in voce Forum. ¶An quis cogatur vendere rem ſuam viliori pretio, vide Bart. *in ca.1. ex.de empt.& vend.* ibi enim agit de pœna illorum, qui vt carius vendant frumentum, merces, & ſimilia falſificant.

§.Quis quoque.12.

Cuiacius *lib.8.obſ.c.29.* Lipſius *lib.3.epiſt.quæſt.epiſtola* 18.

Decimotertio, Quies populi & diſciplina ſpectaculorum ad præfectum vrbis pertinet.

¶Milites ſtationarios appellat, qui in ſtationibus diſpoſiti erāt, qua de re vide Plin. *lib.10.epiſt.* Sueto. *in Tiber.cap.37.l.3.de re milit.*

§.Et vrbe.13.

Cuiacius *lib.2.obſ.c.14.* Briſſonius *lib.ſelect.c.14.*

Decimo quarto præfectus vrbis vrbe interdicere poteſt.

§.Diuus Seuerus.14.

Decimo quinto, & vltimo: præfectus vrbis cognoſcit de collegio illicito.

l.Adiri etiam.2.

Argentariis. Argentarij trapezitæ ſunt, qui pecuniam tam ſuam quàm alienam fœnori dabant, rationes negotiationis conficientes, quos autem argentarios appellamus, Iuſtinianus vocat ſæpe argenti diſtractores, quæ appellatio ex eo ducta eſt, quod argentum vendant (argenti enim nomine cuiuſcumque materiæ nummus ſignificatur.) Nummularij tamen non abſimiles ſunt argentariis. Nam hos ſiue ars, ſiue vſus longus tractandarum & permutandarum pecuniarum ita erudiuit, vt hi auri, argenti, æriſve qualitatem probe noſſe exiſtimentur, hæc Cuiacius.

l.Præfectus.3.

Vacca *hoc titulo.*

Extra territorium per ſe iudicare non poteſt: ſed poteſt cauſam delegare: Nam magiſtratus extra territoriū pro priuato habetur. Præterea præfectus vrbi extra vrbem poteſt iubere iudicare, licèt in quibuſdam libris contrariū legatur. De vera huius legis lectione, vide Bart. hic.

Tit.13.De officio quæſtoris.

In hunc tit. ſcripſit Ant.Roſ. *lib.3.memor.c.7.* Briſ. *lib.1.ſelect.c.17.* Addendus Gell. *l.13.c.13.* Vacca *hoc tit.* Tacitus *lib.2.annal.* latiùs repetit Quæſtorum originem. Tullius Hoſtilium nempe fertur antiquitus tertium Romanorum regem primum in Repub. quæſtores introduxiſſe. ¶Vnde autem dicti ſint quæſtores, ſatis conſtat à quærendo, nempe quòd ſc. conquirerent pecunias publicas & maleficia. Varro *lib.4.de ling.Lat.* Conſtituti denique quæſtores, vt præeſſent ærario fiſci & populi, vt pecunias publicas tractarent, vt ait Cicero *in Q.Cæcilium orat.4. l.2.§.deinde.12.de orig.iur.* qua de re vide Feneſt. *c.3.de magiſtrat.* de his etiam quæſtoribus meminit Tacitus *libro* 11. Cicero *in Diuin.in Verrem.& orat.3.*

¶Quæſturæ autem olim fuit legitimus annus, quæ tamen ætas legibus annalibus præſcripta nō ſemper obſeruata fuit, qua de re ſic ait Capitolinus in Marco, *Gratia ætatis facta, quæſtor eſt deſignatus.* Sic & etiam Spartianus in Iuliano. *Quæſtor ante annum quàm legitima ætas ſinebat deſignatus eſt.* Verùm vt opinor, exigebatur ætas 18. annorum: vt *l.quidam.C.de decur.*

¶De quæſtoris officio vide *lib.1.C.tit.30.& l.1.§.22.de orig.iur.*

l.Origo.1.

In hanc legem vide Pratcium *Geminatian.cap.3.*

Gracanus vnde ſit dictus, declarat Cicero *3.de legib.* ab amicitia, ſc. Gracchis, perperam itaque hoc loco quidam legunt, *Gratianum.*

¶Quod in iudicando, & in cōſulendo, non ſit reddendū à communi opinione tradunt DD. *ad cap.nouimus.de verb.ſig.* ponunt Bart. & alij *in l.2.Cod.de pœn.iud.qui ma.iud.* Alex. *ad l.qua dotem.nu.14.D.ſoluto matrimo.* Felinus *ad cap.prudentiam.§.ſexta.colum.3.ad fin.nu.17.de offi.deleg.* Decius *conſ.366.col.3.nu.7.verſ.3.& conſ.499.col.penul.& 259.viſis.in principio.* Cat.Cotta *in ſuis memorab. in verſ.opinio communis.* vbi limit. niſi melioribus rationibus & legibus poſſet confutari, quia tunc ab ea eſſet diſcedendum. Alex. *ad l.cum proiatio.col.penul.D.de re indic.* Felin. *ad cap.1.col.penult.ext.de conſtit.* Iaſ. *ad Auth.nouiſſima.nu.11.Cod.de inoffi.teſtam.* pro hac limitatione pondera *l.item ſi verberatum. in fin. D.de rei vind.& cap.nouimus.uncti a gloſſa, à plurib.de verb.ſig.* Moder.Gemi. *in repet.ad l.Diffamari.in 99.q.nu.113.C.de ingen.& manum.* Neuiz. *in ſua Sylua.lib.5.* Ferret. *conſ.176.*

De communi opinione *vide Rip.ad l.4.§.hoc autem ind.num.107.D.de dam.infect.* Socin.Iunior *conſ.107.num.40.lib.3.item.in dote.* Nam opinio vnius doctoris pro cauſa dotis præfertur cōmuni opinioni ſecundùm Felin. *ad Rub.ex.de ſponſ.in nono priuilegio.nu.6.& ad cap.1.num.54.de conſtit.* communis opinio conſideratur ex pondere & authóritate doctorum. Alciat. *lib.4.parerg.c.18.& lib.1.de præſump.reg.1.præſump.51.* Quæ ſit communis opinio, Ferrat. *caut.51.* Crot. *ad l.4.§.Cato.nu.151.D.de ver.obl.*

Communis opinio quomodo cognoſcatur, Moder. *ad l.diffamari.q.99.nu.84.* Goſſad. *conſ.39.nu.17.* An deciſio Rotæ præualeat communi opinioni, in addit. *ad Dec.ad l.iura ſanguinis.in verſ.contrarium. D.de reg.iur.* Vbi ſunt duæ opiniones contrariæ, vt putà Canoniſtarum, & legiſtarum, tenenda eſt opinio Canoniſtarum, de quo vide Lanfra. *ad cap.quoniam contra.in verſ.tertium.col.2.in fin.de probat.*

§.& à genere.2.

§ Ex quæſtoribus.2.

Vide Cuiacium *in paratitlis pag.9.& 10.* ¶Quod ad hanc vocem Candidati: vide etiam Lampridium *in Alexandro.*

¶Varia fuerunt Quæſtorum genera. Ij namque quos Vlpianus dicit hic prouincias ſortiri ſolitos, comitādæ rei militari, primū creati fuerunt. Cum Imperatoribus enim populi Romani mittebantur, hoc eſt, cum conſulibus, & prætoribus, ad adminiſtrandam rem pecuniariam, & prædam, & manubias, in rationes publicas referendas, vt videre eſt apud Liuium *multis locis.*

§.Hodiéque.3.

Ant.Aug. *lib.2.emend.c.1.* Gilbertus Regius *lib.2.(enantioph.)cap.2.*

Florentiæ legebatur, *vt indifferenter* Græca figura: An autem Florentini librarij errauerint, indicent viri docti.

§.Ex his.4.

Dion. *lib.54.*

Tit.14.de officio Prætorum.

Antonius Vacca *hoc tit.*

Prætor à præeundo dictus eſt, quaſi præitor. verùm prætor aut erat vrbanus, aut peregrinus. ¶Vt Feneſtella *de magiſtrat.cap.19.* & Varro *4 de lingua Latina. Iſque lib.7.origin.cap.4.& lib.9.cap.3.* Vrbanus ex eo appellatus, quod in vrbe ius diceret. *de hoc meminit Cicero pro Cluentio.* Peregrinus autem, quod plerúmque inter peregrinos ius diceret: vt *l.2.D.de orig.iur.* ¶Hinc prætura dignitas prætoria.

¶De poteſtate prætoris, vide Ciceronem *in Verrem, & pro Cæcinna,* vide etiam *tit.Cod.de offi.præt.* ¶De numero prætorum, vide hic Vveſembeccium. De prætorum numero, electione, & officio, vide *l.tres tantummodo.4.Cod.de epiſc.aud.*

l.Apud filiumfamilias.1.

Pater manumittere poteſt ſeruum ſuum apud filium ſuum prætorem: ratio eſt, quoniam in priuatis negotiis pater filium, vel filius patrem iudicem habere poteſt. *l.in priuatis.77.D.de iudic.* ſecus autem in contentioſa iuriſdictione: vt *l.qui iuriſdictioni.20.D.de iuriſd.om.iud.*

l.Sed etiam.2.

Filius prætor factus liberatur patria poteſtate, *vt hic.*

l.Barbarius.3.

Vide Corſetum *ſingulari Errore communi*: Marcum Mantuam *fol.140.* Repetit.5 *fol.18. num.134.* Ad quid allegetur & limitetur Soz. *reg.166.* & quando habet locum *in reg.127.* & Io.Fab. *inſtit.de teſtam.in penult.col.* & ib. Bauer. in *4.coll.* Et vide Bart. *in actuarios,nu.2.ibi.* Nec obſtat *l.Barbarius.de mune.aſſ.par.lib.2.* vide Dec. *in conſ.407.verſ.& diligenter.* Pro intellectu d.l *Barbarius,* vide Sozin. *in reg.182.* vbi ponit ſeptem fallentias ad illum text. vide Bart. *ibi in 4.lect.coll.8.num.8.de offic.præto.* In quo loquitur d.l. *Barbarius,* vide Bart. *in l.generali.num.3.Cod.de nat.lib.10* vide eundem *in l.actuarios.num.2.Cod.de muner.aſſu.libro* 12.

¶Pro intellectu huius legis difficillimæ, vide Goueanum *lib.1.lect.cap.6.* Ant.Guibertum *lib.1.Quæſt.cap.11.& 10.* Contium *lib.1.diſput.c.20.* Ioan. Robert. *lib.1.recept.lect.cap.38* Briſſonium *lib.4.ſelect.cap.20.* Adrianum Turneb. *lib.7.aduerſ.c.7.illuſtr.quæſt.quæſt.7.* Lapum *allegatione* 89.& 130. Vaccam *hic.* Ant.Mercat. 1.*notator.*18.

¶Communis error facit ius: limita hunc textum vt per Socin. *in reg.127.lex Barbar.* Plaut. *hic in repetitione,* qui reprobat communem intellectum F. 3. Niconit. *ad Rub.D.de operis noui nunt.num.234.* Cotta *in ſuis memorab.in verbo, opinio communis col.2.* Abb & Felin. *ad cap.ad probandum.ext.de re iud.* Ferr. *conſ.8.nu.3.conſ.9.& 10.per totum.& conſ.69.nu.2.& 19.* Dec. *conſ.407.verſ.& diligenter.* Alex. *conſ.77.nu.9.vol.2.* Ad hunc textum Corſet. *in ſing.verbo Error communis* Felin. *ad cap.ſicut.num.31.ex.de re iudic.* Pariſ. *conſ.1.num.58.lib.1* vide etiam Cuiacium 18.*obſ.*33.

¶Quis fuerit hic Barbarius Philippus, de quo mentio hic ſit, declarat Gloſſa, ita vt exiſtimet Accurſius prætorem Romæ fuiſſe: melius autem, vt opinor, Vlpianus ait eum præturâ functum fuiſſe: aliud etenim eſt prætorē eſſe, aliud fungi prætura, ſicut diuerſa ſunt eſſe in ſeruitute, & ſeruum eſſe, *l.ſi quoque. D.ex quib.cauſ.maio.* ſimiliter poſſidere, & eſſe in poſſeſſione, *l.3.§.vlt.D.de acq.poſſeſ.* ita etiam exiſtimat D.Gothof. ¶De materia huius l. [illegible] vide Felinum *in c.cum dilecta.de reſcrip.* Federic. *in conſ.202.* Panor. *in ca.dilectum.de præben.* Alex. *conſ.76.vol.2.* Item ad hanc legem vide Ioan. *in c.cum ſuper. de off.deleg.* Ioan.Andr. *in cap.mera.de reg.iur.in* 6. Verùm limita hanc legem, vt per Bald. *in l.nihil.de manum.vind.* & de hac lege notat Bald. in *l.non nutat. C.de liber.cau.* Bart. in *tract.de Tyrannide.in* [illegible].

¶ Magis in imperatore obſeruandum: Vt potè qui poteſtatem omnem populi conſecutus, ad hoc etiam legibus ſolutus ſit. *l.1. D. de conſt. prin. l. princeps. D. de legib.*

l. Prætor. 4.

Ioannes Robertus *libro 2. recepta. ſententia. cap. 23.* ¶ Huius legis ratio eſt, quia tutela eſt onus, & ſuſpectus præſumitur, qui ſe ingerit. eadem ratio eſt, & in iudice.

Tit. 15. De officio præfecti vigil.

Præfecti vigilum officium eſt, per totam noctem vigilare, & calceatum armatúmque oberrare cum inſtrumentis ad extinguenda incendia idoneis, atque omnes inquilinos admonere, vt curam adhibeant, ne per negligentiam (vt quandoque fieri ſolet) incendij caſus oriatur. *l. ſi vendita. 11. D. de peric. & comm. rei vend. l. ſi ſeruus. 27. §. ſi fornacarius. 1. D. ad l. Aquil.* Vnde vocatur indagator incendiorum & furum: *vt toto tit. C. de off. præf. vig.* Hinc eleganter Caſſiodorus de præfecto vigilum ait, Furta eum facere in furibus, dum illos noctu circumuenit.

l. Apud vetuſtiores. 1.

In hanc legem vide Briſſonium *lib. 2. ſelect. c. 8.* Vaccam hic. Dion. 55. Suet. *in Auguſt.*

¶ Cur præfecti vigilum fuerint inuenti & creati, qua de re dixi in Rubrica huius Tituli.

De materia huius legis vide Alexandrum *conſ. 50.* ¶ Incendiarij an & quę pœna ſit, vide diſtinctè Cyn. in *l. data. C. qui accuſare non poſſ.* ¶ An & quando connumeretur inter caſus fortuitos incendium, vide Ang. *in tract. maleficiorum. in verbo Incendiario, & in §. præterea. Inſt. quib. mod. re contrah. oblig.* & Bal. in *§. cognoſcit. 1. l. 3. huius titu. nu. 2.*

l. Pluribus vno. 2.

l. Nam ſalutem. 3.

¶ An præfectus vigilum ſpectabilis ſit, dubitatur hoc loco. Placentinus etenim exiſtimat non eſſe ſpectabilem: ratio eſt, quoniam in Cod. ponitur poſt præſidem, qui eſt clariſſimus. Verùm eum eſſe ſpectabilem certum eſt, qua de re vide hic gloſſam *in voce ſpectabilis.*

¶ Spectabilium autem medius eſt ordo. Spectabilis dignitas media eſt inter ſenatorias. Supra ſpectabiles ſunt illuſtres, infra clariſſimi, qua de re meminit lex *Nullus. 60. C. de dignit. lib. 20.*

§. Cognoſcit. 1.

Quod incendium præſumatur culpa inhabitantium, *adde l. ſi vendita. D. de peric. & comm. rei vend. & l. qui inſulam. §. ſi. D. loca.* vide Gramm. *deciſ. 3. in cauſa.* & Afflict. *deciſ. 57. Co. die.* Socin. *reg. 178.*

An quando maleficium eſt commiſſum in confinio, vtraque ciuitas teneatur, *vide hic Bald.*

§. Effracturæ. 2.

§. ſciendum. 3.

In hunc §. ſcribit Couarruuias *lib. 4. variar. reſo. c. 3.* Ræuardus *lib. 1. varior. cap. 8.* Turneb. *lib. 19. aduerſ. cap. 14.* Vacca *hic.*

Coerrare eſt frequenter ire. Perperam autem exiſtimat Accurſius, Coerrare idem eſſe, quod frequenter præcipere, cùm hoc alienum prorſus ſit à ſignificatione verbi.

¶ An *calceatum*, an verò *caligatum* legendum ſit, dubitat quidam, vt ducatur à caliga militari indumento, quod cognomentum inducit Caligulæ Imp. veruntamen *calceatum* potius legendum eſſe exiſtimo: tametſi *Falciatum* legi potius debere putet Hotomanus, id eſt, falcibus muralibus, quibus ædes inflammatæ diruerentur inſtructum.

¶ Hamæ. Vas eſt aquarium rotundioris formæ, & ventris globoſioris, quo ad extinguenda incendia ſolebant vti veteres.

¶ Dolabra. Inſtrumentum eſt, per quod ignis vel flamma in tignis recepta quaſi dolando abraditur, ne progrediatur.

§. Vt curam. 4.

Præfecti vigilum cura hæc eſſe debet, Ne incendium negligentia aliqua oriatur, deinde admonere debet inquilinos, vt vnuſquiſque aquam in cœnaculo habeat.

Cœnaculo. ¶ Cœnaculum eſt ſuperius membrum domus, quod inquilini Romę habitare ſolebant, quaſi corpuſculum, ſuis quoque membris conſtans. Dictum autem eſt cœnaculum à communione veſcedi. Antiqui enim publicè, & in commune veſcebantur, nec vllius conuiuium ſingulare erat, ne in occulto deliciæ luxuriam gignerent. hæc *Iſid. lib. 15. orig. cap. 3.* Hinc cœnacularius ex eo dicitur qui totas domos conducit, vt ſingula cœnacula inquilinis locet queſtus faciendi cauſa. *l. ſi verò plures. 5. §. 1. ſi quis. D. de his qui eff. ſud. & ibi D. Goth.* optimè notat. Vnde Vlpianus *in l. ſæcularij. D. de extraord. crim.* ait in aliena cœnacula ſe denigere.

§. Aduerſus. 5.

Capſarij erant homines qui mercede conſtituta à domino balnei ſeruanda, in balneis veſtimenta ſuſcipiebant. Verum non ineptè exiſtimat Accurſius capſarios dici eos qui pueris euntibus, in ſcholam libros portabant *vt in l. 13. ſi collactaneus. D. de manu. vin.* quo pertinet illud Iuuenalis Satyr. 10.

Quiſquis adhuc vno partam colit aſſe Mineruam,

Quem ſequitur cuſtos anguſtæ vernula capſa. id eſt ſeruus capſarius.

Et in hac ſignificatione vſurpatur à Suetonio in Nerone cap. 36. cum ait Conſtat quoſdam cum pedagogis & capſariis vno prandio pariter necatos, de hoc capſario meminit lex, *ſi collactaneus. 25. D. de manum. vind.* vel ſi mavis capſarij ſunt qui nobiliorum ciuium filiis ad ſcholas euntibus libros deferunt in capſula. Capſa autem dicta eſt, quod res in ea conditas capiat, vt ait Plin. lib. 8. c. 3. Capſarum modo includitur.

An flagellatio, fuſtigatio, & criminales omnes cauſæ ſint meri imperij, necne, declarat hic Bald.

Tit. 16. De officio proconſulis & legati.

Qualem oporteat eſſe Proconſulem, pulchrè docet Cicero *lib. 1. epiſtol. ad Q. Fratrē epiſtola 1.* vide Vaccam *ad hunc tit.*

Proconſul autem eſt, qui cum poteſtate Conſulis in prouincias mittebatur: ita & optimè dictum eſt proconſulem extra vrbem morari. Dictos quaſi conſul procul miſſus. Alia eſt Iſidori opinio. Exiſtimat enim Proconſules ſubrectos fuiſſe conſulibus, & ait dictos eſſe proconſules eo quod vice conſulis fungerentur *lib. 9. orig. cap. 3.* ¶ At legati proconſulis nihil proprium habent, niſi à proconſule eis mandetur *l. legati. hoc titul.* Sequitur ergo quod mandata iuriſdictione aliquid propriū habeat. qua de re Cuia. *lib. 7. obſer. 21.* Verùm in eo duo ſunt ſpecialia. primum; quòd cognitio cuiuſlibet criminis ei demandari poſſit, quod tamen non repetitur in alio. Item pronuntiat de crimine ſuſpecti tutoris quamuis alius delegatus non poſſit. *§. datum. Inſti. de ſuſpect. tutor.* Pœnam autem grauiorem irrogare nō poteſt: *vt in l. ſi quid hoc ti.*

Quid differat proconſul à Præſide, optimè declarat *Cuiac. 20. obſ. cap. 37.*

¶ Quis primus proconſul creatus fuerit, optimè declarat Lucius *lib. 3. dec. 1.* & Feueſt. *cap. 11. de magiſtrat.*

¶ Proconſulis officium eſt moderatè, & prudenter verſari, innocentibus parcere. *l. ſolent. hoc tit.*, & inquirere in malos. *l. congruit. 13. infra de officio præſ.* & alia eiuſmodi.

¶ Inſignia proconſulis ſunt ſecuris, & faſces.

¶ An proconſul ſit ſpectabilis, nec ne, declarat hic Bald. in Rub.

l. Proconſul. 1.

In hanc legem Briſſonius *lib. 3. ſelect. cap. 14* Iacob. Ræuardus *de method. prudent. cap. 6. & 7.*

¶ Proconſul vbi & quo loco, & quam poteſtatem habeat, declarat hoc loco Vlpianus, poteſtatem etenim non habet niſi in ea prouincia quæ ei ſola demandata eſt.

¶ An inſignia diſtent à dignitate, & an aliud ſit dignitas, aliud inſignia dignitatis, vide hic Bald.

l. Omnes. 2.

Gueuarra *ad leg. 3. infra de offic. præſid. nu. 5.* Charondas *lib. 1. veriſ. cap. 3.* Goueanus de *Iuriſdictione pag 6.* & Vacca hic.

¶ Proconſules ſtatim atque vrbem egreſſi ſunt, habent iuriſdictionem, non quidem contentioſam. ſed voluntariam: quoniam iuriſdictio voluntaria poteſt extra territorium ius dicentis exerceri, niſi id quod expediendum eſt competat de iure ſpeciali, qua de re vide Romanum *ſingul. 49. & 48.* vbi optimè notat duo maxime neceſſaria eſſe, vt iuriſdictio contentioſa extra territorium exerceri poſſit: Conſenſum nempe partium, & iudicis proprij territorij. ¶ Quæ autem ſit iuriſdictionis voluntariæ & contentioſæ differentia, declarat hic *Gloſſa prima.*

¶ An iuriſdictio extra territorium prorogari poſſit: An iuriſdictio voluntaria delegari poſſit, vide hic Bald. *nu. 3. & 4.*

§. Apud. 1.

Pro intellectu huius §. vide Cuiacium *2. obſ. cap. 1.*

¶ Quæ ſit proconſulis & legati proconſulis differētia, maximè ex hoc §. patet: nam Proconſul, vt iam diximus ſupra, iuriſdictionem habet voluntariam non contentioſam, legatus proconſulis, neque voluntariam neque cōtētioſam iuriſdictionem habet quamuis re vera videatur habere, vt in *l. apud proconſulem. 17. D. de manu. vin.* vbi apertè dicitur *apud proconſulem, poſtquā vrbem egreſſus eſt vindicta manumittere poſſumus: ſed & apud legatum eius manumittere poſſumus.* Varij varias attulere ſolutiones quæ vti cuique ſederit: ita quiſque videre poſſit: ſed omnium optimè mihi videtur conciliaſſe vir ille ſummę doctrinæ Iacobus Cuiacius addita & adiecta negatiua: Verum quoniam noſtrum non eſt tantas componere lites, iudicabis, beneuole lector.

§. Legis actio. 2.

Quid ſit legis actio, vide l. 10. infra de offic. iuridic.

l. Nec adoptare. 3.

Vide hic Robert. 2. *anim. cap. 11.* cui contradicit Cuiac. 18. *obſ. 36.*

¶ Legatus

Digitized by Google

¶ Legatus Proconſulis non poteſt adoptare: ratio eſt, quoniam non eſt apud eum legis actio, ita vt optimè ex hoc loco conſtet, Legatum proconſulis omni prorſus legis actione carere: & ita is demum manumittere poteſt, qui legis actionem habet: *vt l.4.de adopt.& l.vlt.C.de vind.lib.* & à Paulo *lib.2.ſent.quemad.filij ſui iuris officio.*

l. Obſeruare. 4.

Quæ cura demandata ſit proconſuli, ſatis ex hoc loco conſtat. imprimis etenim obſeruare debet, ne in hoſpitiis præbendis prouinciam oneret.

¶Rationem ad hanc legem vide apud Abbatem in *c.poſt ceſſionem.pen.col. de probat.* Adde *fol.26.nu.15.Repet 1.*

§. Nemo proconſulum. 1.

¶Strator quis, vide *Cottam in voce ſtratores.* Ræuardum *libro 1.variar.ca* 10. Cuiac.11.*obſ.cap.*1.Goueanum *lib.1.lect. cap.* 42. Vacca hic. Adde tit.*cod.lib.12.de ſtratoribus.* ¶Dicti autẽ ſtratores à ſiſtendo vel à ſtãdo, aut potius ſternendo, vt Cicero *lib. 2.epiſt.* Ad te ſtratores meos, & lictores cum literis mitterem, & libro 9. præſto mihi ſuit prætor cum eius literis, quibus ne venirem denuntiabat. Horum etiam mentio fit in *l.1.C.de cuſtodia reor.* Quidam tamen pro ſtratoribus, *ſtatores* legunt.

§. Proficiſci. 2.

Cuiacius *libro 6.obſ.cap.*30. Vualtherus *libro 1.miſcell.cap.*13. Tacitus *libro* 3. Corraſius *hic.*

Ab ipſis ratio, & vindicta exigatur.

Quid poteſt conueniri, maritus pro vxore? Negat lex 2. & 3.*Cod.ne vxor pro marito.* verùm facilis eſt ſolutio. facto etenim alterius tenemur, ſi culpa noſtra factum: illud alteri nocuit: Vide Tacitum 3.annal.ſic etiam rectores ciuitatum vxores ſecũ ducere non debent:tenentur etenim pro ipſis. Nonnunquam enim furto vxoris tenetur maritus, non quidem furti: ſed in factum actione.

¶An iudex qui non vult audire allegationes vel probationes faciat litem ſuam, vide Bal.hic nu.18. & Innocent.*in c.paſtoralis de cau.poſſ.* Lantra.*in clemen.ſæpè.verſ.de plano. de verb.ſignific.* ¶ An pendente appellatione iudex qui tulit ſententiam iniquam poſſit conueniri. ¶An ſi ſententia eſt nulla, iudex faciat litem ſuam. ¶ An iudex qui malè iudicauit, præſumatur per ignorantiam, vide hic Bald.

§. Antequam. 3.

¶Debet de aduentu ſuo mittere edictum. Quod ſe feciſſe ſcribit Cicero *libro 2.epiſtol.ad Appium*, & quid edictum hoc continere debeat, declaratur hoc §.

An & quomodo ciuitas dicatur turbari, vide hic Bald.

§. Rectè autem. 4.

Proconſul antequam ad fines alicuius prouinciæ accedat, mittere debet deceſſori ſe ea die fines ingreſſurum. Ratio eſt, quoniam incertus hic & inopinatus aduentus ſæpiſſimè turbat, aut contumelia afficit prouinciales & impedit eorum actiones & negotiationes.

§. ingreſſum. 5.

¶Epidemia, eſt acceſſus ad ciuitatem aliquam obſeruari plerumque ſolitus. Epidemiam vocant medici morbum populariter vagantem, ſiue vndique ſparſum.

¶*Cataplum.* Hoc eſt, portum ad quem plerumque proconſules applicare ſolent.

Aſiam applicare per mare in prouincia proconſul veniat. Per mare. Budæus *hic.*

Pro more: Aſiam applicari legendum eſſe mauult.

§. Poſt hæc. 6.

Forcat.*dialog.79.num.5.& in aniario cap.9.num.3.* Furne. *lib.30.aduerſ.c* 26.

¶Poſtquam proconſul prouinciam ingreſſus eſt, quid agere debeat, demonſtratur hoc §.

¶An ſemper ratihabitio retrotrahatur: Ratificatio quid operetur, an operetur in præiudiciũ tertij: An ſit infamis ex ratihabitione condemnatus: An requiratur ſcientia ratificationis in ratificatione: An factum poſſit ratificari: An ſententia nulla poſſit ratificari: An de ratificatione quis poſſit criminaliter puniri: An & qualiter probetur ratificatio: An vbi peccatum eſt in forma, valeat ſubſequens ratificatio, *vide hic Bald.*

l. Aliquando. 5.

Hæc lex videtur obſtare §.ſuperiori: vbi enim dixit non poſſe Proconſulem iuriſdictionem mandare legato ſuo antequam prouinciam ſit ingreſſus, hac lege dicitur eum poſſe: ſed hic eſt caſus ſpecialis.

¶An quis iuriſdictionem habere poſſit, & non exercitium. ¶ An vicarij habeat iuriſdictionem ordinariam, & an is poſſit facere alium vicarium: An vicariatus commiſſio poſſit probari per teſtes: An & quomodo cognoſcatur, an quis ſit vicarius delegatus ad vniuerſitatem cauſarum: An pater ex cauſa poſſit conſtituere filium vicegerentem: An mandatum factum à vicegerente arctet & dominum: An mortuo domino expiret officium vicarij, hæ omnes quæſtiones tractantur hic copioſiſſime a *Baldo.*

l. ſolent. 6.

Sripſit in hanc legem Vacca *hoc tit.* Ferrandus.*lib* 1 *explic. cap.* 9. Loriot. *de iuriſdict.axiom.*7.Gillotus.*de imperio iuriſd.lib.1.cap.*7.Bellon.*lib.* 3. *ſuppu. cap.*17.Ioan.Robert.*lib.4.ſent.c.*22.Menoch.*lib.1.de arbi.iud.q.*43. *&* 54. Longouall.*ad l imperium.D.de iuriſd om.iud.nu* 80

Quòd ſententia maior & potiſſima pars iudicij ſit. ¶ An poteſtas gladij committi poſſit, notat hic Baldus. ¶Ex hac igitur lege conſtat eum qui non poſſit condemnare, multo minus poſſe abſoluere, & vice verſa: qua de re vide Felin.*in cap.cum inferior.de maior.& obed.* Vide etiam quæ notat Socin. *in Rub.D.de acquir.poſſeſſ.*

§. ſunt autem. 1.

In arbitrio proconſulis eſt mandare, vel non mandare iuriſdictionem, ita etiam ſi proconſuli liceat mãdatam iuriſdictionem tollere, atque adimere; hoc tamen facere non debet inconſulto principe, quoniam hoc honeſtas requirit, licet re vera facere poſſit hoc.

§. Legatos. 2.

Legati principem conſulere non debent: ſed potius proconſulem ſuum: Vnde proconſul ad conſultationes legatorum reſpondere debet.

§. Non verò in totum. 3.

¶Cuttius *lib.3.ad fratrem cap.*& ita etiam legit Forcat.*in penul.cap.*18. licèt aliter tamen iuris Politia.*miſ ell.ca.*95.

¶Proconſul non debet paſſim Xenia recipere, licèt quandoque poſſit: nõ tamen ea quæ in munus tranſeunt, quamuis pontifex idem permiſerit poſtea ſuis delegatis *conſtitutum.§.inſup.& ex.de reſcrip.* & eſculentum, vel poculẽtum mera liberalitate oblata, quod paucis conſumi poſſit dieb. acciperẽt.

¶Xenia dona ſunt hoſpitibus dari ſolita. Vnde Martialis librum alterum diſtichorum Xenia inſcripſit, ſic & Apuleius Xenium munus hoſpitale appellat. De Xeniis Vitruuius *lib.6.cap.*10. & deriuatur à Græco *ξένος*, qui hoſpitem ſignificat.

¶An emere liceat victualia à ſubditis: An poſſint rectores recipere eſculentum & poculentum: An aſſeſſoribus liceat recipere Xenia, vide hic Bald.

§. ſi in aliam. 7.

Vacca hoc titulo.

¶Cùm honori ſuo. Ratio eſt, quoniam, vt rectè ait Ariſtoteles 1.Ethicorum, laus eſt in honorante, non in honorato.

Ferias dare. ¶Ferias dat Proconſul quoties eas confirmat, & obſeruat: nouas etenim dare non poteſt. ita etiam legatus tenetur obſeruare ferias conſuetas. Metropolitana ciuitas dicitur caput ſuæ prouinciæ.

§. Aedes ſacras. 1.

¶Sarta tecta quæ ſint: Sic in archetypo Florentino legitur, mihi tamen magis arridet Taurel.lectio ſi legamus ſarta tectaque ſint.

§. Cum pleniſsimam. 2.

Proconſul pleniſſimam habet iuriſdictionem. hinc fit, vt omnium partes qui Romæ vel quaſi magiſtratus, vel ex ordinem ius dicũt, ad ipſum pertineant. Accurſius tamen excipiendum putat Conſulem & præfectum prætorio, quaſi conſul maiorem Romæ poteſtatem haberet, quam proconſul in prouincia, aut etiam præfectus prætorio.

l. Et ideo. 8.

Proconſul poſt principem in ea prouincia quæ ſibi demandata eſt maius imperium habet.

l. Nec quicquam. 9.

Ad huius legis intellectum vide Alciatum *lib.2.parad.ca.*3. Alex.ab Alex. *lib.4 genial.dier.c.*19.Gillotum *lib.2.de iuriſd.c.*26. Loriottum *de tutelis axiom.* 59. Corraſ.*lib 2.miſcell.c.*4 Briſſon *lib.2 ſelect.c.*18.Cuiacium *lib.4.obſ.cap.*40. Vaconium *lib.6.decl.n.*80.*&* 81. Vacca *hoc tit.*

Nihil eſt in prouincia quæ procõſuli demandata eſt, quod nõ per ipſum expediatur.

§. Vbi decretum. 1.

Zoannetus teſtitut.*ad D.cap* 15. Ræbardus *pro tribun.cap.8.fol.366.num.*53. *Repetitionum 3.ad l.omnia quæcunque. D de reg.iur.fol.*319.*num.*138. *Repet.1.D.de procur.& leg. Arch.in l.3.C.de ſen.ex peric.recit.nu.5.fol.*317.

¶Cauſæ in quibus plenæ cauſæ cognitio, & decreti interpoſitio requiritur non ſunt delegabiles: Alciat.*ad c.cum ſedem.ext.de off.ordin.& lib.2.parado. c.*3.Budæus *hic.*Vacon.*lib* 8.*decl.n.* 232 Ioan.Long.*ad l imperium.nu.*158. *D.de iuriſd.om.iud.*& vide repetitio.ad hunc §.Pe.Stell. & Mar.Salom. vbi de intellectu latiſſime & notiter Marc Mantuam.

¶Per libellum. Libellus eſt, quam vulgo requeſtam appellamus, qua de re Tranquillus in *Auguſto ca.*53. idem etiam in *Domitiano cap.*17.& *in Aug.c.*5

Digitized by Google

¶Decretum an quot modis ſumatur, vide Mar. Socinum in conſ.25. incip. viſis.

¶An in officio iudicis ſit neceſſarius libellus, vide hic *Bar. in l.4. §. hoc autem. D. de dam. infect.* An in officio iudicis requiratur litis conteſtatio: An quæ ſit differentia inter ſententiam & decretum, vide Bald. & alios *in l. iuſto. D. de acquir. poſſ.* & Cyn. *in l. cum propter. C. de bonis author. iud. poſ.*

¶An iuriſdictio voluntaria delegari poſſit, vide hic Baldum in ſecunda lectura.

§. Circa. 2.

Proconſul circa aduocatos patiens eſſe debet: ſed cum quodam moderamine, ne fortaſſe nimis contemptibilis videatur.

§. De plano. 3.

Ræuardus *d. loco prò trib. cap. 7.* Proconſul cognoſcit de plano inter parentes, & liberos patronos, & liberos obſequia non præſtantes.

¶Planum, & de plano quid, vide Marſil. *ſing. 102.* gloſſ. *in extrauag. ad reprimendam, in verbo de plano, quomodo in crimine læſæ maieſtatis procedatur.*

Clauſula de plano in reſcriptis appoſita, quid importet: An litis conteſtatio requiratur in cauſis ſummariis, vide Bart. *hic, & in l. ſi conſtante. in 4. & 3. quæſt. D. ſoluto matrim.*

De materia huius §. vide Bar. *in l. ſi in lege. in pr. D. loc. & in l. filiusfamilias. in pr. D. de donat.* An in cauſa de plano requiratur libellus, litis conteſtatio, & alia, vide quæ notat Bart. *in l. 1. §. ſi. D. de prætor. ſtipul.*

§. Obſeruare. 4.

Vt ſit ordo aliquis poſtulationum. ¶De ordine poſtulandi, vide Ciceronem *pro Fronteio.*

§. Aduocatos. 5.

Proconſul indulgere debet petentibus aduocatos, quibúſque aliis indulgere debeat, declaratur hoc §.

§. Quæ etiam. 6.

l. Meminiſſe. 10.

Procõſul de cauſis cognoſcere debet, & omnia adminiſtrare vſque in aduentum ſucceſſoris. ¶Hinc ſatis conſtat officium proconſulis non finiendo, donec ſucceſſor aduenerit, eúmque aduenisſe ſciuerit, vnde Romanus *ſingul. 392.* ſcribit, Proconſuli deberi ſalarium totius temporis quo exercuit officium nõ adueniente ſucceſſore, ſic etiam rectè poteſt exercere officium ſuum vſque in aduentum ſucceſſoris ſui, *quæ dec.* vide *Bart. in l. more. de iuriſd. om. iud.*

Vſque ad aduentum. ¶Vſque, dictio, quemadmodum ſumatur, vide Bar. & Bald. hic. vide omnino de hac dictione quæ notat Bart. in *l. à caligato. C. de mil.* & *Oldrad. conſ. 49.*

§. Legatum. 1.

Proconſul non debet remittere legatum ſuum, antequam de prouincia recedat, quod confirmatur authoritate Diui Hadriani.

De materia huius §. vide quæ notat Bart. in l. 1. C. vt omnes iudices tam ciuiles quàm criminales.

l. ſi quid erit. 11.

In hanc legem ſcripſit Briſſonius *lib. 3 ſelect. cap. 9.* vide Harmenop. *6. titu. 14.* Cùm ſuperioribus legibus abundè ſatis de proconſule tractauerit ad officium legati tranſit. Et initio quidem notat, cauſas quæ animaduerſionem requirant ad legatum procõſulis non pertinere, modicam tamen coercitionem legato eſſe permiſſam. ¶Obiter autem notandum eſt, Tria eſſe genera legatorum: primo enim loco ſunt legati proconſulum, *vt toto hoc titulo,* qui habent iuriſdictionem delegatam à proconſule ad vniuerſitatem cauſarum. Secundo loco ſunt legati, qui mittuntur ex prouinciis ad principes, *vt in titu. de legat. l. 2. de iudic.* Tertio loco ſunt legati principis, hoc eſt, rectores prouinciæ. *l. legatus. de offi. præſid.* & hoc de iure ciuili. ¶Iure verò canonico tria etiam ſunt genera legatorum, primò ſunt legati miſſi qui non habẽt iuriſdictionem nec collationem, quique hodie appellantur Nuntij. Secundò ſunt legati nati, quòd officium legationis annexum ſit epiſcopatui, *vt in cap. 1. de off. legat.* & hi habent iuriſdictionem in ſua prouincia, at non collationem beneficiorum. Tertiò ſunt legati à latere, qui collationem habent beneficiorum totius prouinciæ, quique iuriſdictionem habent ad inſtar proconſulum *cap. 2. ex. de off. legat.*

l. Legatus. 12.

Ioann. Robert. *d. c. 22.* Politian. *in Miſcell. c. 78.* Vacca hoc tit.

Duplex eſt hic lectio, quidã enim habẽt negatiuam *Non.* Alij, carent ea.

¶An & quomodo delegatus iudicem dare poſſit, declarat hic gloſſ. Coniunge autem ad intellectum huius legis. *l. cum prætor. 12. §. 2. non autem. D. de iudiciis.* vbi tractatur hæc materia.

¶An delegatus ad vnam cauſam poſſit ſubdelegare certum articulum cauſæ, vide hic Bart.

¶Legatus Proconſulis ante mandatam ſibi iuriſdictionem, ius dandi iudicis non habet, poſt mandatã iuriſdictionem iudicem dare & iubere, iudicare poteſt, non vi mandati quidem, ſed ex lege ſpeciali quæ hoc ei dedit: nam & proconſul ipſe ius dandi iudicis non habet niſi ex lege. *d. l. cum prætor. 12. D. de iudic.*

l. Legati. 13.

Giſſorus *lib. 2. de iuriſd. c. 23.* Cuiacius *lib. 7. obſ. c. 21.* Vacca hoc tit.

Legati proconſulis nihil ſane proprium habent, niſi eis demandatum ſit à Proconſule. attamen legatus Proconſulis iuriſdictionem propriam habet poſt ſubdelegationem, vide Gloſſ. in *l. more. de iuriſd. omnium iudic.*

l. Proconſules. 14.

Vacca hoc titulo.

Faſcibus. Male exiſtimauit Accurſius, faſces pro menſibus. verùm faſces proconſulares hic intelliguntur, de quibus vide Vopiſcum. Faſces etiam erãt faſciculi virgarum, inter quas virgas ſecuris obligata erat, ita vt ferrum in ſummo faſce extaret. quare autem obligatæ fuerint faſces cum ſecuribus, ratio eſt, vt interea dum diſſolueretur, mora quadam magiſtratuum ira deferueſceret, vt auctor eſt Plutarchus. iuſſi autẽ lictores faſces & ſecures quas præferebant, ſoluebant & expediebant: atque virgis primùm, deinde ſecuri percutiebãt, qua de re Liuius *lib. 1. decad. 1.* hinc etiam ſummittere faſces Plin. *lib. 7. c. 30.* Conſ. duodecim faſces: prætores vrbani binos: prouinciales, ſenos præferebant. de his meminit Cicero in Verrem *lib. 5. & pro Aulo Cluentio & de lege Agraria contra Rullum.* adde Socinum reg. 211.

l. Et legati. 15.

Vacca hoc titulo. ¶Tutores dare poſſunt legati proconſulum, quamuis re vera non poſſint: *vt ait l. nec mandante, in pr. D. de tut. & curat. dat. ab his.* Verùm legatus proconſulis tutorẽ non dat ex delegatione, ſed legis beneficio.

l. Proconſul. 16.

Bellon *lib. 1. ſupput. cap. 1.* Vacca hic.

Statim atque Procoſul Romę portam ingreſſus eſt, deponit inſignia magiſtratus, hoc eſt, deponit iuriſdictionem, etiam voluntariam, & omnia iuriſdictionis ſuæ inſignia.

Tit. 17. De offic. præfect. Auguſtalis.

Ad hunc titulum ſcripſit Antonius Vacca.

Præfectus Auguſtalis dicebatur, qui omnia tributa per Ægyptum in cura & prouidentia ſua habebat. ¶Dictus autem eſt Auguſtalis, quia Auguſtus primus eam dignitatem ei præfecto qui Alexandriam inhabitaret conceſſit.

l. Præfectus. 1.

Præfectus Auguſtalis eo ipſo imperium amittit, quòd ſucceſſor intrauit Alexandriam.

Præfectus Ægypti. ¶Præfectus Auguſtalis in Ægypto ab Auguſto conſtitutus eſt, poſt victoriam Actiacam victis Antonio & Cleopatra, Strabo 7. cauſam conſtituendi vide apud Tacitum 2.

Tit. 18. De offic. præſidis.

In hunc titulum extant commentaria Petri Vellei Guenarræ, Vacca hic.

Præſides rectores ſunt prouinciæ dicti, eo quod præſunt. Iſidor. *lib. 8. orig. cap. 4.* vel quia alicuius loci tutelam præſid. aliter tenent, vt ipſemet ait libro *9. tit 3.* ¶Præſides autem quales, & per quos eligi debeant, vide Auth. præſides. Cod. *lib. 1. tit. 4. l. 19.* Quintil. *lib. 3. cap. 9.* ¶Præſes etiam quandoque pro auxiliatore ſumitur, vt declarat Liuius *lib. 6. ab vrbe.* hinc præſides qui vulgò patriarum gubernatores dicuntur, inter eos etiam ſunt legati regis, qui & vicarij dici poſſunt.

l. Præſidis. 1.

Vacca hic.

Præſidis nomen ita generale eſt, vt eius appellatione contineatur quicumque rector prouinciæ, *vide Cuiac.* Si quidem proconſulis appellatio ſpecialis ſit 20. *obſ. cap. 37.* His obiter adiiciendum, Præſidem tribus modis ſumi ſtrictè, largiùs & largiſſimè.

¶An præſidis appellatio omnes magiſtratus comprehendat, vide hic Bal.

l. Præſes. 2.

Præſes prouinciæ adoptare poteſt, & manumittere apud ſe, cui coniunge *l. 5. D. manum. vindict.*

l. Præſes. 3.

Præſes prouinciæ cognoſcit de criminibus in ſua prouincia, per quoſcumque commiſſis, & donec eſt in prouincia eos punire poteſt. At ſi exceſſerit, priuatus eſt. Quantum ad exercitium, in ſua prouincia habet imperium, & in extraneos præſes. Extra prouinciam, an, quemadmodum, & in quibus dicatur priuatus, declarat hic Gloſſ. ſic etiam rex extra regnum non eſt pro rege habendus.

¶Si quid

itized by Google

Si quid manu. ¶ Potius legendum eſſe puto: ſi quod malum.

l.Præſes.4.

Præſes prouinciæ, poſt principem habet omnibus maius imperium, in ea prouincia, quæ ei demãdata eſt. idem etiam de procõſule in l.ſ. vbi diximus.
¶ An quis forum ſortiatur ratione delicti, an iudex extra prouinciam habeat iuriſdictionem, vide hic Bart.

l.Præſes 5.

Præſes prouinciæ dare, nec tutorem nec præſidem poteſt, cui congruit l. vlt. D. de off. prætor.

l.illicitas.6.

Præſes prouinciæ, prohibere debet illicitas exactiones, & violentia factas: & extortas metu venditiones & cautiones, vel ſine pretij numeratione, nec ſufficiunt hæc tantum & prouidere debet, ne quis iniquum lucrum aut damnum ſentiat.

§.veritas.1.

Vide allegatos ab Antonio Del Rio in repet. l. transfigere. Cod. de transact. n. 93. Addatur Paleus quæſt. 108. Aulus Gel. lib. 14. cap. 1 Benedict. Capra in Regul. concluſio. 32. Vacca hic. ¶ Iudex debet ferre ſententiam, ſecundum allegata & probata, non ſecundum conſcientiam. Adde Felinum ad cap. paſtoralis §. quia verò. nu. 23. cum ſeq. ex de off. de leg. Marſ. ſing. 266. iudex. Coraſ. lib. 4. miſcel. cap. 20. Guid. pap. q. 20. vel 29. Cuiac. 12. obſ. 10. Hotom. quæſt. illuſt. 25. quod extenditur, etiam in criminalibus vbi iudex iudicare debet ſecundum allegata & probata, & notat Iaſon in §. ſi minus. Inſt. de action. Imol. conſ. 14.
¶ An iudex teneatur iudicare ſecundum conſcientiam, v. d. D. Flo. in l. ſi ir. imperiene. ad fin. infra ſin. regund. & quod notant DD. in l. 12. C. de ferijs.
¶ Quotuplex autem ſit conſcientia, ponit Bald. in l. fin. verſi. non tamen. C. de pæn. iudic. qui malè iud. ¶ Quid ſit conſcientia, tradit idem Bald. in cap. inſ. cum pridem. ex. de renunc. ¶ An error veritati noceat, vide hic Bald.

§.Ne potentiores.2.

Ad officium præſidis prouinciæ pertinet ne potentiores opprimant tenuiores, hoc eſt, ne impotentes opprimantur à potentibus, ipſi etenim permittere non debet, vt grauentur pauperes & inopes, iudex etenim, hoc eſt præſes prouinciæ, debet eſſe protector pauperum, iis namque ſi ſe grauatos ſentiant, ad præſidem habent regreſſum.
Securitas quid, quanto tempore duret, & quot ſint eius effectus, declarat hic Bart.

§.illicita miniſteria.3.

Præſes prouinciæ, prohibere & deprehenſa coercere debet illicita miniſteria, ſub prætextu adiumentum militares viros, ad concutiendos occaſione multum homines procedentes; ille etiam cohibere debet illicitas exactiones quæ ſub ſpecie quadam tributorum exigi ab aliquo poſſunt.

§.Neque licita.4.

In hunc § Briſſonius lib. 4 ſelect. cap. 4.
An Iudex eccleſiaſticus imponere poſſit maiorem pœnam, quam perpetuus carceris, vide hic Bald.

§.Ne tenuis.5.

Cotta in voce Limin. Tiraquell. connub. leg. 10. nu. 28. Zoannetus reſtitut. ad ff. cap. 21. vbi pro luminæ, lumine legendum putat, vt lumẽ hic pro caſa tenui & humili ſumatur: ꝓ. pꝛperã itaq. Accurſius hic loquutus de candela ac lucerna.

§.Ne quid.6.

Humanæ fragilitatis caſus medico non imputatur: ſed imperitiæ. cap. tua nos. ex. de homi. Nam medicus non ſemper ſanare poteſt, ſicut etiam orator non ſemper perſuadet, ſed ſi per imperitiam aliquid commiſerit, ei ſanè imputari debet.

§.ſicut medico.7.
§.Qui vniuerſas.8.

Bellonus lib. 1. ſuppu. cap. 1. Gillotus de iuriſdict. lib. 1. cap. 7. Zoannetus reſtitut. ad. D. cap. 22. Vacca hic. vbi per vniuerſas prouincias intelligit integras.
Vniuerſi qui prouincias aliquas regunt, ius gladij habent, hoc eſt merum imperium habent, poſſuntque in metallum damnare: ita vt hinc colligere poſſimus, quod qui merum imperium habent, condemnare poſſunt ad mortem, necnon etiam in metallum.
An rector prouinciæ bannire poſſit, vide quod notat Bart. in l. imperium. D. de iuriſd. om. iud. ¶ An metallo dari, & in opus metalli damnari differant: atque metallis dari grauius ſit quam deportari, vide hic gloſſam finalem huius §. ¶ An bannire ſit meri imperij, vide hic Bald. num 3. ¶ An vſufructus finiatur per bannum, atque iudex eccleſiaſticus bannire poſſit, vide eundem.

§.Præſes prouinciæ.9.

Multa remitti poteſt, ex cauſa neceſſitatis & paupertatis præſide prouinciæ, hoc eſt ſi præſes aliquẽ pecuniariter condemnauerit, nec ille condemnatus ſoluere poſſit, remittitur ei pœna propter inopiam: quod ſi ſiat poſtea ſoluendo, non debet tamen poſtea exigi. ¶ An neceſſitas à pœna, & mulcta excuſent, & quæ illa ſint, vide Tiraq. de pœn. tēp. cau. 13. Meno. de arbitr. iudic. cap. 186. Sebaſtian. Medic. tract. de fort. caſib. parte 1. q. 6. & quod mulcta neceſſitatis cauſa remittatur, vide hic Bart. & Alber.
Reprehenſa. Quidam legunt apprehenſa. Alij deprehenſa Budæus verò longè proſſa. Veteres Reprehenſa potius legendum eſſe exiſtimo.

l.Præſes prouinciæ.7.

Ad officium Præſidis prouinciæ pertinet, vt ædificia in eius prouincia reficiantur, quòd ſi quis in eo fuerit minus obediens, poteſt præſes prouinciæ eum compellere. Inuitus enim ædificare, & de nouo reſtituere & deſtruere, quis cogi poteſt. Ratio autem huius legis eſt, quoniam ciuitas ædificiis deformari non debet: quaſi diceret iuriſconſultus poſſeſſorem domus, quæ deformitatem inducit, iudex poteſt cogere, vt eam reformet, vt optimè declarat hic Bald.

l.ſæpe audiui.8.

Iohan. Robert. lib. 4. ſentent. cap. 23 Gouean. lib. 1. lect. c. 33. Si imperator remittat negotium aliquod ad præſidẽ prouinciæ, & ita ſcriptum ſit in reſcripto Imperatoris, Eum qui præeſt prouinciæ adire potes vel poteris, ſanè non cogitur præſes, nec proconſul, multoque minus eius legatus de hoc negotio cognoſcere, ſed in arbitrio præſidis prouinciæ eſt, an velit cognoſcere, vel alij delegare.
¶ Cæſarem noſtrum, Hadrianum nempe intelligit.
¶ Vide Ruin. poſt Bart. ſuper gloſ. in verb. poſſeſſ. in l. Gallus. in princ. in. 7. char. de liber. & poſthum.

l.Generaliter.9.
l.Ex omnibus.10.

Vacca hic.
Correctores autem hi appellantur, quibus aliqua pars prouinciæ mandata eſt, vt videre eſt in l. vnic. circa princ. Cod. vt omnes iud. vide tamen Zaſiũ 1. comment. 2. & 8. Præſidis prouinciæ poteſtas ita ampla eſt, vt cognoſcere poſſit in prouincia quæ ipſi demandata eſt, de omnibus, de quibus alij magiſtratus Romæ cognoſcunt.

l.Omnia enim.11.

Idem repetit hæc lex quod ſuperior. Verum in ſumma ait, quod negotia omnia in prouincialia pertineant ad præſidem prouinciæ.
¶ An præſes prouinciæ relegare poſſit, ambiguũ, verum vide l. relegatorum. §. 2. de interdictis infra.
¶ Romæ varios iudices. Sunt quibus placet, varios iudices valent, ſed tamen priorem lectionem retinendam eſſe cenſeo, vt iudices hic pro magiſtratibus ſumantur.

l.ſed licet is.12.

Quamuis præſes prouinciæ, omnium Romæ magiſtratuum, vice & officio fungi debeat, non tamen ſpectandũ eſt, quid Romæ factum, ſed quid fieri deberet: qua de re vide Ant. Aug. lib. 4. cap. 8. Ratio huius legis eſt quoniã exemplis non eſt iudicandũ, licet aliquando iudicare poſſit, ex iis quæ fiunt.

l.Congruit.13.

Præſes prouinciæ, non ſolum debet prouinciam malis hominibus purgare, ſed etiam in mare, vt notat. Bart. in l. 1. verſ. 8.
¶ An & quatenus liceat inquirere in maleficos, præter allegata hic à Bart. adde gloſ. extrauag. ad reprimendum in verbo inquiſition. Clarus. 5. ſentent. §. vlt. quæſt. 5. 12.

§.Furioſus.1.

Huius §. mentẽ ac ſententiam optimè declaratur à D. Gothof. hicique vide.
¶ Furioſi an parricidij, homicidij, tutelæ male adminiſtratæ, iniuriæ, teneantur. An teſtamentum & codicillos facere an ſponſalia, matrimonium, & ſtipulationem contrahere: an teſtes, iudices, & tutores eſſe poſſint, omnium ſufficiẽtè tractat hic idem D. Gothofredus.

l.Diuus Marcus.14.

Ad intellectum huius legis vide Iohannem Aurpachii lib. 2. alleg. cap. 41.
Quod afflicto non ſit addenda afflictio, vide Iaſonem ad l. ex facto n. 30. D. de vulg. & pupil. & ad l. furioſum. nu. 7. Cod. qui teſtam. fact. poſſ. Cæpol. caut. 2. Corſetum ſingul. diligenter. Quod propter furorem homicidium nõ puniatur, vide Bald. conſ. 348 lib. 3. Angel. in tract. maleſ. in verbo ſcienter. column. 3. verſ. quid in furioſo. Cotta. in verſ. Homicidiũ. Cigno. id l. 5. D. de reg. iur. Iodoc. in prax. crimin. cad 84. n. 6. Viuius lib 2. commun. opin. in verſ. furioſo.
Cum ſatis furore ipſo puniatur. ¶ Hoc eſt etiam quod ait Cicero de Aruſpicum reſponſ.
Quæ poteſt homini maior eſſe pœna furore.
Non forte cu momento. ¶ Quidam hic Cum legendum eſſe exiſtimant, alij Nam ex emẽdatioribus libris verum vtroque modo legatur parũ intereſt.
¶ Si cum poſſit videri ſentire. Perperam in quibuſdam libris legitur, cum ſi poſſit videri ſentire. ¶ Ordine eſſe. ordo quid, vide hic apud Budæum.

l.Illud obſeruandum.15.

Vacca hic.
Iubet hæc lex, vt præſes prouinciæ, non exeat prouinciam niſi voti cauſa, dum tamen non ſtet extra prouinciam per totam noctem: ita vt ex hoc loco facile colligere liceat, quod quædam voti ratione conceduntur, quæ alias non conccderentur.

Abnoctare ¶Quid ſit abnoctare, optime declarat hic Accurſius poſt Bar. ſic etiam anno 1520 conſtitutione Philippina interdictum eſſe comperi cõſiliaris parlamenti, vt ne ab vrbe abnoctarent, duntaxat quominus omnibus conceſſibus curiæ intereſſent, citra comeatum, aut regium, aut cancelarij, cum principe curiæ, qui tum ſupremus appellatur.

l.Senatuſconſulto.16.

Loriottus *de conſanguin.axiom.*38.Vacca hic.

¶ An præſcriptio deſinat currere propter impedimentum ſuperueniens, anque actio ex delicto durante magiſtratu poſſit intentari, & an ſatiſdatio impediat ſequeſtrum fieri, declarat hic Bald.

¶Lis quare in delictis conteſtari magis debeat, quàm in alio: an impedito currat præſcriptio, & an impedimentum tollat præſcriptionem inchoatam, vel inchoandam, vide hic Bart.

l.ſi fortè præſes.17.

Præſes prouinciæ antequam ſucceſſoris cognouerit aduentum, tutorem dare poteſt & authoritatem manumittendi præſtare.

l.Plebiſcito.18.

Præſes prouinciæ nec donum, nec munus capere debet, niſi eſculentum poculentú ve, quod intra dies proximos prodigatur. Officiales ſimiliter non poſſunt munera accipere cui congruit id quod legit *in Deuter.c.*10.quod ſcilicet munera exſecant oculos ſapientum, & mutant verba iuſtorum, ſecundùm Ang.*in l.dubium. C.de teſtib.vide etiam Bart.in l.Aquilius.ff.de donat. Alex.conſ.*206.*vol.*2.

¶Quid differat Donum, munus, & xenium, optimè declarat hic Gloſſa, quare eam vide. Coniunge cum hac lege *l.qui offic. D.de contrah.emp.*

l.Obſeruandum.19.

Vacca hic.

Iudex ſiue potius magiſtratus non debet eſſe leuis ſuis officialibus, ſeu ſubditis, ne alias contemnatur. Ratio eſt, quoniam plerumque accidit, vt ex côuerſatione æquali côtéptus dignitatis naſcatur, qua de re v. Cap.*conſ.*49.

§.ſed & in.1.

Ariſtoteles 1. *Rhetoric.in prin.*

Præſes prouinciæ quando cognoſcit improbos ac nefarios homines, non debet aduerſus eos clamare, ad lachrymandum etiam facilis eſſe non debet, ſi quidam accedant ad eum: id enim non eſt conſtantis & recti iudicis, cuius animi motum vultus detegit.

l.Legatus.20.

Bellonus *d.c.*1.Forcatulus *dialo.*60.Vacca *hic.*

Præſes prouinciæ tria nomina habet, quoniam aut appellatur legatus Cæſaris, aut præſes prouinciæ, aut rector ſiue corrector prouinciæ, quæ duo vltima idem ſignificant.¶Hic de Cõſtantini donatione loquitur Gloſſa, qua de re alibi. ¶An iuriſdictioni quis renuntiare poſſit, Bald.hic.

Prouinciæ abdicando. ¶Abdicare ſe, eſt dicere ſe nolle amplius magiſtratû eſſe, ſicut ſe abdicare tutelæ libro. *Regul.Vlpia.* eſt dicere, nolle ſe amplius tutorem eſſe: quæ abdicatio tutelæ, vt ipſo iure nulla eſt, ſi fuerit tutela legitima, ita abdicatio legitimi magiſtratus ſanè nô valet, ac proinde ſi præſes prouinciæ, cui prouinciam princeps decreuit, ſe abdicauerit, non deſinit eſſe præſes: non amitit imperium. *Liuius lib.*6.*&* 37.

l.Præſes.21.

Si ſeruus vel ancilla corruptus vel corrupta ſit, & de hoc cognoſcat præſes prouinciæ, eum ſeueriſſimé punire debet. Ratio adiungitur, quoniá plus punitur qui bonum corrumpit, quàm qui malum deteriorauit.

Tit.19. De officio procuratoris Cæſaris.

Cuiacius hic *in parat'tl.pag.*13 Briſſon.*lib* 1.*ſelect.c.*18. Procuratorem Cæſaris & rationalem eundem eſſe, optime declarant. Verùm differentiam quádam hic notat Vveſembecius, quoniam qui fiſco præſunt, in vrbe præfecti ærario dicuntur, vt notat Goueanus *lib.*2.*de iuriſd.* at qui in prouincias mittuntur, propriè dicuntur procuratores Cæſaris. Procurator autem Cæſaris inter quos & de quibus iudicet, tradit Cuiacius 3.dicto loco, veruntamé procurator Cæſaris eſt, qui ex mandato Cæſaris cauſas & negotia agit. Ad intellectum huius Rubricæ, vide quæ notat Iaſon hic in lectura de materia iſta.

l.Quæ acta.1.

Cuiacius *lib.*1.*obſ.c.*34.Vacca hic.

Quæ procurator Cæſaris geſſit, ita rata & firma ſunt, ac ſi princeps ipſe feciſſet, dum tamen hoc ad principis commodum conuertatur, qua de re vide Tacitum *lib.*12.

§.ſi rem.1.

Si procurator Cæſaris rem Cæſaris vendat vt ſuam, dominium transferre non poteſt, quamuis nihilominus védere & tranſigere, quo ad commodum Cæſaris poſſit, quoniam bene gerere rem Cæſaris debet.

§.Eſt hoc præcipuum.2.

Si ſeruus Cæſaris hæres inſtituatur, Procurator Cæſaris iubere poteſt ſeruo, vt ſeruitutem adeat, ſic etiam ſi Cæſar inſtituatur heres, ſi iſte procurator adeat eam hereditatem, adquirit eam Cæſari.

l.Quod ſi ea.2.

An procurator priuati, aut adire, aut repudiare hereditatem poſſit, declarat hic Gloſſa.

l.Curatores.3.

Quia *huius pœna.* Sic legitur Florentiæ, idque tuetur Ruſſardes. Norici libri habent, *Quia pœna,* quos defendit Aldobrandinus *in comment. lib.*1.*Inſtit. pag.*79 *col.*4. verùm priorem lectionem plerique retinent. Cuia.19.*obſ.*13.Robert.1.*anim.*21.*in fi.* Anton. Mercator *reſponſ.*1.*c.*21. ¶ Procuratores Cæſaris deportationis pœnam infligere non poſſunt: ratio eſt, quia huius pœnæ conſtituendæ auctoritatem non habent, quoniam propria eorum iuriſdictio eſt, de fiſcalibus & pecuniariis cauſis.

§. ſi tamen.1.

Procurator Cæſaris poteſt colonos improbos à colonia remouere: tumultuoſus enim & curioſus prohiberi poteſt, ne accedat ad aliquem locum.

§.Deinde neque.2.

Poſtquam coloni improbi ſemel à procuratore Cæſaris colonia fuerint remoti, non poſſunt ad eandem iterum reuerti.

Tit.20.De officio iuridici.

Pro intellectu huius tituli vide Briſſonium 4.*ſelect.ca.*20. Deeſt autem hic vox *Alexandriæ,* quæ ſubaudienda eſt, & colligere licet *ex C.eod.titulo.*

De iuridico mentio fit *in l.*41 §.*Lucia Titia. D.de fideic.lib. & in* §.*nos autem.Inſt.de Attiliano tutore.& in l.ſancimus.*30 *C de epiſc.aud.*

¶Iuridicus autem Alexandriæ eſt, qui mandatam iuriſdictionem à principe in ciuitate Alexandrina Ægypti habet, ſic appellatus, quia iura dicit, vt ait Iſid.*Orig.lib.*10.vnde iuridicus dici, quo rite ius dici poteſt, & actio iuridica quæ ſecundùm ius eſt, *Plin.lib.*3 *c.*1.

l.Adoptare.1.

Adoptare quis apud Iuridicum Alexandriæ poteſt. Ratio eſt, quoniam data ei eſt legis actio, de qua legis actione mentio fit *in l.nec adoptare.*3. *D.de off.procenſ.*

l.Iuridico.2.

Tutoris datio conſtitutione Diui Marci conceſſa eſt iuridico Alexãdriæ, hoc eſt, qui Alexandriæ agit, qui iure magiſtratus non competebat. *l.nec.* §.*tutoris. D.de tutelis.*

Tit.21.De officio eius cui.

¶Bellonus *lib* 1.*ſupp.c.*11. Vaconius *lib.*6. *Declar.c.*77.*&* 78.Vacca hic.

¶Ad hanc Rubricam ſcripſerunt Marcus Mantua, Sebaſtia.Sapia Marcus Anton.Bellar. Franciſcus Coſcius Senenſis Eccleſiæ Decanus, & Camillus Plautius. ¶ An idem honor habendus delegato qui eius auctori: an & quis præferendus ordinarius, an delegatus principis: an & quis ſit delegatus: an & quis poſſit ſibi facere vice gerentem: an delegans teneatur de imperitia delegati, declarat hic Alciatus.

l.Quæcumque.1.

Ad faciliorem huius legis intellectum, vide Alciatum *lib.*2.*parad.cap.*1.*&* 6.*& lib.*3.*diſpunct.c.*4. Gillotum *lib.*2. *de iuriſd.lib.*1.*c.*2 4.7.10. Bellonum *lib.*1. *Suppu.c.*1.*&* 2.*&* 14.*lib.*3 *cap.*6.*&* 9.Cuiacium *lib.*15 *obſ.c.*39 Iohan.Robert. *lib.*4.*recept.ſenten.cap.*22.Charondam *de iuriſd.lib.ſing.pag* 47.*&* 54. Cuiac.in *parat.pag.*34. Vaconium *lib.*6.*declar.*79 Vaccam hic. Longoual.*ad l.imperium. D.de iuriſd om iud nu.*147.*vſque ad nu.*159.Balb.*deciſ.*488 Tiraq.*in tract.ceſſan. cauſ.* 1.*lim.num.*71.& Baronem *lib.*1.*Quæſt.anniuerſar.*

In hanc legé ſcripſerunt Pau de Ortano, Marcus Mãtua, Iacob.de Nigris, Sebaſtia.Sapia.Marius Salomon, Marcus Anto.Bellarma & Camillus Plaut.

¶An imperator & delegatus principis poſſit delegare cauſam meri imperij, vide hic Bartol ¶ Huius rei fortiſſimum argumentum. Argumentum à contrario ſenſu fortiſſimum eſſe ait hoc loco Papinianus, quod ſane intelligendum eſt, dummodò cõtradictio, aut aliud abſurdum ex eo nô ſequatur, vt notant Doctores *in l.conuenticulam.C.de epiſc.cycler.* quando autem habeat locum argumentum à contrario ſenſu, & an hoc habeat locum in contractibus, vide Bald.*in l.vendit.actio.C.de act.emp.& Alex.conſ* 5.*&* 95.*lib.*4.

§.Qui mandatam.1.

Delegatus non habet Iuriſdictionem propriam, ſed fungitur officio vice delegantis, etiamſi habent modicam coercitionem. ¶An delegatus iuriſdictionem propriam habere poſſit, vide primo gloſſam, hic poſtea Bart.*in l.a iudice.in pr.ff.de re iudic.& in l.fi.C.eo.Bald.hic.* ¶An imperium merum poſſit delegari, declarat hic Bald. ¶More maiorum, Sic *in l.more maiorum. D.de iuriſd.om.iud.& in l.pœna. D.de pœn.ſeruitu.*

¶Adde huic legi quædam ex repetition. 6.*fol.*571.*num.*37. *&* 1 *fol.*319.*nu.*150.*&* 5.*fol.*350.*num.*150.

l.Mandata.2.

Loriottus *de iuriſd.axiom.*31. Vacca hic. Iacobus de Nigris.

¶Iu-

¶ Iuriſdictione à præſide alicuius prouinciæ mandata, is cui mandatur conſilium exercere non poteſt. ¶ Quid autem eſſet conſilium, ignorat hoc loco Accurſ. qua de re vide Vlpian. in Frag. Theophil.

¶ Adde Alciat. *lib. 2. paradox. cap. 1. vlt. in col.*

¶ Adde ex repetitionum. 1. *fol. 308. n. 23. & f. l. 314. n. 40.*

§. Si tutores. 1.

Delegari non poteſt venditio rerum minoris, quod intelligendum eſt, niſi præſes abeſſe debet, vt notat hic Albericus, quod autem tutor vendere poſſit, ſine decreto rem minoris, cum ei à teſtatore permiſſa eſt alienatio, vide Ang. *conſ. 185.*

l. Etſi prætor. 3.

Vacca hic. Iacobus de Nigris.

Quamuis delegatus fuerit, aliàs iudex ordinarius, in cauſa delegata fungitur vice delegantis.

¶ Quomodo autem hæc lex intelligenda ſit, optimè in additionibus.

l. Cognitio. 4.

In hanc legem vide Robert. *d. cap. 22.* Loriotum *d. axiom. 31.* Gillotum. *D. lib. 2. cap. 23.* Vaccam hic, & Cuiacium *in parati. pag. 22.* & Iacobum de Nigris: Vaconium in lib. *6. declarat. 80.*

¶ Innuit hac lege I.C. Macer, quod ſuſpecti tutoris cognitio delegari poſſit, ita vt proconſul cognoſcere poſſit, de ſuſpecto tutore, vt legato ſuo cognitionem eam delegare poſſit, quamuis tutores dare non ſit iuriſdictionis, ſed commiſſionis factæ per legem, *vt notat hic. Bald.*

¶ An confirmatio tutoris poſſit delegari, anque delegatus ad cauſam poſſit dare minori curatorem, declarat hic Bald.

¶ Adde gloſſa §. ſi verò *in verb. iudex in auth. de exhib. & introduc. reis & Bar. in l. 4. §. ſi intra de damno infect. & in l. iubere cauere. de iuriſdict. omnium iudic.*

§. Vt poſſeſſio. 1.

Theodorus Streimannus *Harmonia. 283.* Vaconius *lib. 6. declar. 80.*

Hoc. §. continentur quinque caſus, quorum cognitiones aliis delegari poſſunt?

l. Mandatam. 5.

In hanc legem ſcripſerunt Robertus *cap. d. 22.* Bellonus *d. cap. 6.* Gillotus *D. cap. 30.* Vaconius *lib. 6. declar. 84.* Vacca hic Iacobus de Nigris. Sebaſtian. Sapia. ¶ Iudex delegatus delegare non poteſt, licet modicam coercitionem habeat: ita vt ex hac lege manifeſtè concludere poſſimus, delegatum delegare non poſſe, vt pluribus declarat hic gloſſa prima.

¶ *Adde fol. 316. n. 91. Repetitionum. 1.*

§. Mandata. 1.

Si alicui cauſa delegetur, merum imperium aut mixtum ei ſanè non delegatur, verum modica tantum coercitio. ¶ De materia huius legis, vide gloſſ. *in cap. ex literis. ex. de off. de lega.* & Angelum in *l. Magiſtratib. D. 1. de iuriſ. om. iud.* vbi copioſè declarat in quo non conſiſtat modica caſtigatio. & quod iuriſdictio ſine modica coercitione nulla eſt. ¶ Ad eius declarationem, vide Panorm. *in cap. cum contingat. ex. de foro compet.*

Tit. 22. De officio adſeſſorum.

In hunc titulum vide Briſſonium *lib. 1. ſelect. cap. 12.* Menoch. *de arbit. iud. caſu. 253.* Vaccam hic. Iacobum de Nigris, Marcum Mantuam, Sebaſtianum Sapiam. ¶ Adſeſſor eſt, quem ſibi iudex ad deciſionem cauſarum aſſociat.

¶ Siue autem ſcribatur per D. ſiue per duplex. S S. parum refert: verū cōmunius tamen ſcribitur per D. habita ratione ſignificationis. Quapropter aſſeſſor, præſidis pars videtur eſſe. *l. omnis. Cod. Theod. de his qui adm. vel off. pu. ger. trad. ſit.* vnde ſic ait Cicero primo de Diuinatio. & pro Cluētio, namque & Athenienſes omnibus ſemper publicis conſiliis, diuinos quoſdā ſacerdotes, quos Mari rex vocant adhibuerunt & Lacedemonij regis ſuis augurem, aſſeſſorem dederunt. ¶ An aſſeſſor dicatur habere dignitatem. Aſſeſſor quis, vide hic Alciatum. In iure verò aſſeſſor minorem iudicem ſignificat, quos in conſiliis adhibere ſolebant, *vt videre eſt in l. penul. & vlt. huius tit. & l. 1. C. eod.* quique cauſas delegare poterant, quos neſcio an aliquando pedanei appellati fuerint, à quorum ordine nihil differre dicuntur. *Nouell. 60.* quamuis pedaneos datos aut delegatos iudices ſignificare exiſtimem, ad vnam atque alteram cauſam. ¶ Aſſeſſores perpetuos ſuis præſidibus illis totum ſeruire, quibus cauſæ partem Iuſtinianus committi permittit. & *Nou. 82.*

l. Omne officium. 1.

In hanc legem Cuiacius *lib. 7. obſ. cap. 25.* Vacca hoc Titulo. Iacobus de Nigris. Hac autem lege declarat I.C. quod ſit aſſeſſoris officium. Ac primo cōſiſtit in cognitionibus cauſarum, tam ciuilium quàm criminalium. Secundo in poſtulationibus, vt ſcilicet videat, an ſit infamis, is qui poſtulat, necne. Tertio in libellis conuentionalibus recipiendis. ſi bene concipiantur necne. Nam ſi male conceptus fuerit, iudex poteſt eum reſpuere, imò etiam diſcindere, parte etiam non petente, *vt notat gloſ. in l. 2. Cod. vt nemo priuatus.* Ratio quoniam liber de re illicita factus, ſeu rem illicitam continens, non eſt à iudice recipiendus. Quarto in edictis generalibus, in communi totius ciuitatis, & in omnium perſonis. Quinto in decretis ſpecialibus, vt ſcilicet permittatur cauſa vna, vel non. Poſtremo in epiſtolis iudicibus alterius ac longinquæ prouinciæ mittēdis pro exequēdis ſentētiis & teſtimoniis audiēdis.

¶ An aſſeſſores iudicare poſſint, in cauſa aſſidere dicantur, vide hic Bart. *ad* adde Bald. *in Auth. ad hæc. Cod. de iudic.* immo eſt ab ipſo lacerandus, *vt not. gloſſ. in l. 1. D. ſi menſ. fal. mod. dixer.* Poteſt etiam iudex libellum ineptum lacerare, vt notat Bald. *conſ. 106. & conſ. 182.*

l. Liberti. 2.

Iacobus de Nigris. Liberti adſidere, aduocare ac poſtulare poſſunt, verum quamuis infames non prohibeantur legibus adſidere, at tamē non poſſunt adſeſſoris officio fungi. *l. 2. atque. C. de dignit.* quamuis reuera arbitri eſſe poſſint. *vt l. 7. infra de arbit.*

l. Si eadem. 3.

Briſſonius *d. cap. 12.* & Iacobus de Nigris.

¶ Huius legis intellectus facilis erit, ſi ita ponamus exemplum, Gallia & Anglia in duas prouincias ſuit diuiſa. i. ſub duobus præſidibus cōſtituta, quamuis reuera olim ab initio, vna eadē terra ac prouincia eſſet. certè is qui natus erit in Anglia, adſidere poterit in Gallia, & è cōtra etiam ſi quis in ſua prouincia non poſſit adſidere, niſi cum priuilegio ac permiſſione principis.

¶ Ad id quod dicit ibi gloſſ. tu vide Riminald. in rubr. *ſoluto matr. char. 40.*

l. Diem functo. 4.

¶ Pro intellectu huius legis conſule Charondam *lib. 1. veriſimilium cap. 5.* & Forcat. *dial. 62. per totum*, diſputans contra Alciatum *lib. 4. diſpunct. cap. 20.* Menoc. *de arbit. iud. c. ſ 254.* Martreſium *in notu. cap. 2.* Iohan. Bap. Caccialup. Marcum Mantua, Iacobum de Nigris, Sebaſtian. Sapia, Hieron. Cagno.

¶ Si præſes prouinciæ decedat, qui habuerit adſeſſorem, ſanè is ſit aſſeſſor ſalarium totius temporis petere poterit, etiam ſi non completum tempus. Ratio autem eſt quoniam tempus pro completo habetur, quod impleri per nos non ſtat.

¶ Legato Cæſaris. Legatum Cæſaris accipit hic Contius pro præſide, quæ quidem interpretatio deſumpta eſt, *l. penul. ff. de off. præſ.*

¶ Præſtitum. Malè ac perperam, & contra Latinè loquentium conſuetudinem exiſtimat Accurſius, præſtandum legendum eſſe, malumque itaque præſtitum vt id ad tempus referatur.

Vide Alciat. qui legit præſtitutum, non præſtitum, & totam l. de ſalariantem, *in l. 4. cap. 2. diſpunct.* ¶ Principalis intentio iſtius l. eſt, v. defuncto legato Cæſaris, nondum expleto officio eius, quod ſalarium debeatur communitatibus reſidui temporis, nec eſt verum quod Doct. dicunt, quòd legatis præſtitum eſt, hoc præſtandum, quia eſt violare tex. Nam illa non fuit intentio I.C. patet in *l. diem functo ff. locati. vbi loquitur per verb. præſtandum.* Præterea non eſt facienda vis in illis verbis, quia ſunt verba narratiua, & veniunt in conſequentiam præcedentium.

l. Conſiliarij 5.

Iacobus de Nigris.

Aſſeſſor poſtulare non debet in ea cauſa in qua fuit aſſeſſor. vide tamen Alciat. *lib. 4. diſpunct. cap. 20.* vbi diſputat an conſiliarius pro aſſeſſore, & vice verſa aſſeſſor pro conſiliario ſumi poſſit.

l. In conſilium. 6.

Aſſeſſor quis & procurator ſimul in terra ſua, eſſe poteſt.

¶ Curatoris Reipublicæ. Falſò ac mendoſè curator Reipublicæ hic ab Accurſio pro Cæſaris procuratore ſeu rationali ſumitur. cum potius ſit curator ciuitatis & municipij. qua de re tractat Corraſ. *3. miſcell. 6.* & Antonius Vacca *hic.* ¶ Præterea male hic Reſpublica & fiſcus pro eodem ſumuntur: ſed de hac re nihil ad hunc locum. vide Pyrrhum *in l. 1. Cod. de iure fiſci.*

LIBER II.

Tit. 1. De Iuriſdictione omnium iudicum.

EOrum qui de Iuriſdictione antea ſcripſerant ſententias confutauit, Lōgouallius, edito copioſo tractatu Lōgouallij. Gillot^{9}. Gilloti, Loriottus: Loriotti, Baro: Baronis Gouean^{9}, & Duarenus Goueano pro Barono reſpondit Eduardus Henriconus. Scripſit etiā Charondas ea de re tractatū. Multa quoque Vaconius *lib. 6. declara. 78.* Māſit res per ſe ſatis aperta incertior quā antea, ſæpe nimirum litigando veritas amittitur. ¶ Quod autem ad inſcriptionem huius tituli attinet quidam legunt ſimpliciter de Iuriſdictione. Vulgata eſt de Iuriſdictione omnium iudicum. ¶ In hanc Rubricam etiam ſcripſit Sebaſtianus Sapia.

¶ Malè Cuiacium in paratitlis definire iuriſdictionem quidam exiſtimāt: ſed re proprius ac diligentius conſiderata non rectius, quàm alij.

l. Ius dicentis officium. 1.

In hanc legem reſcripſerunt Vacca. Duarenus *lib. 1. diſput. cap. 53.* Iohan Robert. *lib. 4. recept. ſent. cap. 22.* Bellonus *lib. 1. ſupput. cap. 7. &* 8 Corraſi^{9} *lib. 3. miſcell. cap. 18.* Corraſius *epiſtol. quæſt. cap. 2. & cap. 9.* Iacobus Concenat. *lib. 1 quæſt. cap. 4.* Anto. Guibertus *lib. quæſt. cap. 10.* Vvaltherus *lib. 1. miſcell. cap. 1.* Prateius *ſententia. cap. 6.* Sebaſtian. Sapia. Zaſius, Alciatus *fol. 315. numero. 64. Repetitionum. 1.*

Iuriſdictio quid. ¶ An dare bonorū poſſeſſionem, hodie ſit mixti imperij.

¶ An iudicem delegare ſit iuriſdictionis. ¶ An officium iudicis & iuriſdictio ſint idem, & in quo differat à iuriſdictione. ¶ An & quotuplex ſit officium iudicis. an iuriſdictio cohæreat territorio: declarat hic Bart. & Zaſius.

¶ Si iudex iniquè iudicet, an dicatur ius. ¶ Officium iudicis quidquam latum, mercenariū, & nobile quid. ¶ Sētentia quo iudicis officio feratur & exequatur. ¶ An iudicare ſit munus publicū: Territoriū quid, vide hic Zaſ.

l. Cui. 2.

Supradicti authores omnes in hanc legē etiā ſcripſerūt, & præſertim Zaſ.

¶ Conceſſo vno, omnia videntur conceſſa, per quæ deuenitur ad illud. *Adde Marſ ſing.176 conceſſo.* Felin. *ad cap. præterea. colum. pen. D. de off. deleg. n.4* Bald. *ad l.1. col. penul. nu.9. Cod. ſi rector prouinciæ.* Sed quando conſequens eſt, maius non videtur concedi ei cui permittitur antecedens, quod eſt minus. Bart. *hic* Rom. *ad l. illud. D. de adquir. hered.* Iaſo *ad l. properandum. §. & ſi quidē. col.3 nu.9 in fin. Cod. de iudiciis.* Cotta *in memor. in verbo conceſſione,* & vide quæ habes *ad l. rem mobilem. D. de procurat.*

An delegatus, citare verbo & re, & mittere in poſſeſſionem ex primo decreto poſſit, tradit hic Bart.

l.Imperium.3.

Præter citatos ad Rubricam & ad l.1 *iuncta l.2.* adde Bellonum *lib.3. ſup. cap.4 & 5.* Prateum *ſenten. cap.7.* Marreſium *in notis cap.3.* Corraſium *lib.3. miſcell. cap.17.* Couarruuiam *lib.1. reſolut. var. cap.20.* Vvaltherū *lib.1. miſcell. cap.2.* Ferrandum *lib.2. explicat. cap.11.* Cuiac. *in parat. hic & lib.4. obſ. cap.15.* Vaccā hic Viglium. *§. Inſt. quib. non eſt perm. fac. teſtam.* Optimè Bartholomeus Faius *in præfatione, ad opera Connani.*

¶ De gladij poteſtate nonnulla Turnebus *lib.12. aduerſ. cap.6.*

¶ Copioſe repetiit hanc legem Hippolytus de Riminaldus, vltra quæ latiſſime ponunt omnes ſcribentes, de materia Imperij, & an hic ſit differentia, vide Alciat. *lib.2. parad.7. & 8.* & ad hunc textum vide Plautpero *in repet. l.1. D. de offic. eius cui mand. eſt iuriſd. num.78.*

¶ Quæ ſunt meri & mixti imperij, delegari non poſſunt, vt hic not. gloſ. adde Socin. *reg.84. delegari.* ¶ Præter ſupradictos adde Cuiacium *lib.21. obſ. cap.30.* qui hanc l. omnium copioſiſſime explicat.

¶ An delegatus ſubdelegare poſſit iuriſdictio in genere ſumpta, quid & vnde dicatur: an imperium merum & mixtum comprehendantur, ſub iuriſdictione: an & quare dicatur merum imperium, quid ſit, quibus iudicibus competat, an poſſit delegari Alciat. hic mixtum imperium, quare ſic appelletur, quid ſit, quibus, quotuplex cōpetat, quot eius ſint gradus: Iuriſdictio ſtricte ſumpta quid, quot eius ſint gradus: hæ omnes quæſtiones fuſiſſimè tractantur à Bart. hic. Alciato & Zaſio.

¶ An ſententia & merum imperium opponantur, vt ſpecies: an notare aliquem infamia ſit meri imperij: an ſententia lata in cauſis ſummariis, ſit diffinitiua mera: an conceſſa iuriſdi. generaliter veniat merum imperium: an corporis coercitio modica, ſit meri imperij: an accuſatio ſit ius diſtinctum, ab officio iudicis, & ab actione: an ſolus princeps & dux habeat merum imperium: an populus Romanus, præfectus prætorio poſſit facere legem.

¶ An mutilatio membri, ſit pœna capitalis: an miſſio in carcerem, vt leuis ſit mulcta meri imperij: an ſit ius mulctandi, tranſeat in delegatū. *Alciat hic.*

¶ An & quæ ſit iudicum differentia. ¶ Quis poſſit interponere authoritatem in arrogatione. ¶ An facultas creandi tabelliones, ſit reſeruata ſoli principi. ¶ An præfectus prætorio poſſit ſententiam nullam confirmare.

¶ An reſtitutio in integrum de iure digeſtorum, vel de iure Codicis.

¶ An miſſio in poſſeſſionem ex primo vel ſecundo decreto poſſit delegari: vide hic Alciatum. ¶ Imperium variè ſumptum. Gladij poteſtas in quibus conſiſtat Magnum, maius, maximum, paruum, minus imperium merum: magnū mediocre, paruum, mixtum imperium. Iuriſdictio maior magna, parua quid. ¶ An & cuius ſit imperij tortura, incarceratio, excommunicatio, crimen ciuiliter intentatum.

¶ An & quid iuriſdictio importet. Zaſius hic.

l.iubere cauere.4.

Vacca hic.

¶ In poſſeſſionem mittere & iubere caueri imperij eſt, non iuriſdictionis, ſed quo ſenſu, an comparate, id eſt, an quia iuſſus ille imperij eſt, & iuriſdictionis, magis tamen imperij quàm iuriſdictionis, vt vult Accurſ. an potius electiuè, vt iuſſus ille ſit imperij mixti, non iuriſdictionis, vt dicit Bart.

¶ Circa materiam huius legis, vide Bapt. Caccialup. in ſua repet.

l.More maiorum.5.

Bellonus *lib.1. ſuppu. cap.11.* Loriot. *de morte axiom.16.* Vacca *lib.6. declarat. 84.* Menoch. *de arbit. iud. lib.1. quæſt.68.* Vacca hic.

¶ Delegatus delegare non poteſt, etiam ſi principis vel populi delegatus, ordinarium & delegatus proconſulis deleget. Ratio eſt, quoniam is demum iuriſdictionem mandare poteſt, qui eam ſuo iure ordinario non alieno beneficio habet.

More maiorum. ¶ Quod hic dicitur more maiorum, alibi dicitur moribus. *l.1. §.1. D. de offi. eius cui mand. eſt iuriſd. l. pæna. 9. D. de parricid.*

¶ An & per quem iuriſdictio ordinario detur. ¶ An, quot & qui ſint vicem gerentes. ¶ An & qualem habeant conſeruatores iuriſdictionem.

¶ An delegatus ſubdeleget. ¶ An, quotupliciter & quibus modis detur. vide hic Zaſium.

¶ Verum morte principis extinguatur delegatio facta à principe.

¶ An & quis det iuriſdictionem ordinariam, & delegatam. vide hic Bart. Adde huic legi, ex repetitionum. 6 *fol.571. n.29.*

l.Et quia.6.

Limitat Socin. in reg.154.

¶ Princeps dat iuriſdictionem ordinariam, quinque modis. Lege oraculo, priuilegio, cōſuetudine, & vetuſtate, de quibus modis, vide Gloſſam hic, & textum, in quo hi quinque modi coniuncti in can. conquæſtus. 9. q.3.

Adde *fol.317. n.108.* Repetitionum 1 & *fol.534. n.113.* Repetitionum.3.

l.ſi quis.7.

Corraſius *lib.4. miſcell. cap.6.* Menoch. *de arbit. iud. caſ.281.* Forner *lib.1. ſelect. cap.24.* Cuiacius *lib.10. obſ.10.* Duarenus *lib.5. diſput. cap.48.* Hotoman. *lib.1. obſ in.* [illegible] *cap.14.* Vacca hic. His adde Cuiacium *lib.21. obſ. cap.24.*

In hac lege continetur edictum Prætoris, de albo corrupto.

§.ſerui quoque.1.

§.Quod ſi dum.2.

§.in ſeruos.3.

Vide Ariſtot. lib.5. *Hecatonomon.* & Xenopho. *apomnem.*

§.Doli mali.4.

§.Hoc verò edicto.5.

l.Adeo quidem.8.

l.ſi familia.9.

Zaſius *lib.2. intellect. cap.28.* Charondas *lib.2. veriſim. cap 3.* Cuiac. *lib.8. obſ.c.20.* Alciat. *lib.2. parad. cap.16.*

Familia quid, vide hic *Alciatum leg.4. in f. l.146 195 196. D. de verb. ſig.*

l.Qui iuriſdictioni.10.

Duarenus *lib.1. Diſput. cap.51.* Loriot. *de conſang. axiom.33.* Vacca hic Vldaricus Zaſius.

Recuſationum materia tractatur hac lege, quemadmodum ſit, ſcilicet recuſentur iudices ſuſpecti, in qua quidem materia regula eſt, neminem eſſe idoneum, vt in ſua cauſa ius dicat, quæ tamen regula varias recipit exceptiones. Et qui in principe, in ſua ipſe cauſa cognoſcat ac iudicet. *l. proximè. D. de iis quæ in teſtam. delent.*

¶ An filius poſſit eſſe arbiter in cauſa patris, declarat hic Bart. Pater an & quādo pater filij ſit iudex. ¶ An & quando vindicare ſe liceat Zaſius hic.

l.ſi idem cum.11.

Charondas *dicto loco.* Vacca *hic* Vldaricus Zaſius.

De Coacervatione debitorum, hac lege tractatur, ita vt huius legis talis fingi poſſit quæſtio, in variarum ſummarum deductarum in iudicium fieri debeat coaceruatio, quod quidem aſſerit hæc lex in principio. Negat autem reſponſum primum huius eiuſdem legis, quod vt concilies, tres diſtinguendi caſus. Primus quum vna quidem eſt actio, ſed communis plurium, quo caſu fieri ſeparatio non poteſt, *vt hac eadem l. §. vlt.* Secundus cum vna eſt quidem actio, & vnius propria, ſed varia habens capita, ſeu varias ſpecies, quo caſu fieri etiam ſeparatio poteſt. *l. ſi cui ad. §.1. D. de appell.* Tertius quum actiones plures ad diuerſas cauſas pertinentes, eidem contra eundem competunt, quo caſu ſequere diſtinctionem Bartoli.

§.ſed & ſi mutuæ.1.

De mutuis petitionibus hoc paragrapho tractatur; cuius quidem § tres hic aſferuntur ab Accurſio intellectus, quos vide. Obſeruandum eſt tamen duos priores, licet prima fronte veri videantur, non explicare mentem huius §. ita vt ſolus tertius conueniat.

§.ſi vna.2.

§.Magiſtratibus.12.

Vacca hic.

Magiſtratus ſimpliciter ſumptus quos contineat. ¶ An confeſſio coram inferiore iudice facta, coram ſuperiore præiudicet, vide hic Zaſium.

l.Eum qui.13.

Menoch. *de arbit. iud. lib.1. quæſt.2.* Vacca hic.

Pro intell. vide Dec. *in l.1. numer.27.* Contrarium tamen dicunt Fulgo *D. de offic. eius cui.* vide Socin. *in l.1. D. quis & à quo. col.7. ver. contra iſtam concl.* vide Gl. in ver. qui magiſt. *in prin. D. quod quiſque iur.*

An iudex ordinarius, quiſquis ille ſit, delegare poſſit, quæque ad delegationem requirantur, vide hic Zaſium.

§.Magiſtratus autem.1.

l.Eſt receptum.14.

Zaſius *lib.2. ſing. reſponſ.19.*

De prorogatione iuriſdictionis, hic tractari poteſt, de qua, & quid ſi prorogatio iuriſdictionis, quidue operetur, vide Gloſſam. *1. l. 2. C. hoc tit.* An & qui poſſint iudicare in cauſa propria, vide hic Zaſium.

l.Si per errorem.15.

Vldaricus Zaſius hic. Corraſius *lib.4 miſcel. cap.11. & epiſt. quæſt. cap.16* Cuiacius *1. obſ 32.* ¶ Loco autem præſidis, præſentem reponit, Cuiac. dicto loco.

¶ Vide Socin. regul. 212.

Prorogatio in quibus fiat: declarat Zaſius *initio huius legis.*

l.ſolet.16.

Vacca hic.

An ſit differentia inter eum cui delegata eſt vniuerſa iuriſdictio, & illum cui delegata eſt ſpecies iuriſdictionis. ¶ Delegare vnam ſpeciem quid ſit.

¶ An ille cui delegantur cauſæ caſtri, vel illæ poſſit eas ſubdelegare.

¶ An delegatus dicatur habere aliquam iuriſdictionem, copioſe Bart. hic.

¶ An & quotuplex ſit delegatio cauſarum. vniuerſale & generale quomodo differant. ¶ An poſſit recuſari iudex familiaris aduocato, explicat hic Zaſius.

l.Prætor ſicut.17.

Pileus quæſt.96. & 124.

l.ſi conuenerit.18.

Couarruuias ad *cap. quamuis parte.1. & 4. n.7. de pact. lib.6.*

¶ Hanc

by Google

¶ Hanc legem quemadmodum cæteras omnes Affricani, elegantiſſimè & optime explicat Cuiacius, edito commentario ad omnes Affricani leges. Vide Guretium *reſolut. pass.* 1. c. 28. & Vldaricum Zaſium.

¶ Quando locum habeat hæc lex, vide deciſ. 48. Ioſſ. edi & *repetitio.* 6. *fol.* 207. *n.* 5.

Pacto de litigando coram iudice, non ſuo quis ſtare non cogitur, vltra ſcrib. hic, de intellect. per Alciat. *lib.* 2. *par. cap.* 17. Corraſ. *lib.* 4. *miſcell. cap.* 5. Sapia. *ad l.* 2. *n.* 16. *D. de iudicijs.* Bald. *deciſ.* 48. Goz. d. *ad leg. Si quis in conſcribendo. nu.* 5. *Cod. de pact.* per Decium *ad cap.* 1. *ex. de iudic. n.* 92. *vbi* Rip. *n.* 48. Gondi Villa *in tract. de leg. q.* 8. *nu.* 35. 14. *volu. tract.* ¶ Nemo videtur inueniſſe veram rationem decidendi ad hunc textum, *vt ibi per eos.* Dic tamen conſiderada eſſe hæc ſequentia, quòd prorogatio ſit odioſa *not. ad cap.* 1. *&* 2. *de reſcrip. in* 6. Item quod etiam videtur no omnino eſſe cepta iuriſdictio, donec iudex qui prorogatur non acceptauit. Abbas *ad cap.* 1. *de iudic.* Nam ſi litigatores ipſos ſpectes, verum eſt eam perfici. Non tamen ibi negatur, non requiri conſenſum iuriſdic. Vnde locus eſt pœnitentiæ, ante litem conteſtatam, Ratio dubitandi procedit ex materia fauorabili, non in odioſa.

¶ Vide Math. *ſing* 106. *n.* 4. *fol.* 259. *&* *col.* 3. *fol* 34. *Conuer.*

l. Cum quædam. 19.

Zaſius *lib.* 2. *intellect. cap.* 18 Loriottus. *de Tutelis axiom.* 51. Prateius. *in verſ.* 2. *&* *geminat. cap.* 97. Sebaſtianus Sapia.

¶ Vide gloſſ. *Inſtit. de patria poteſt. in verbo, indiuiduam. & quod ibi Aret.*

¶ De præuentione facta ante mutationem fori, & domicilij, hic à quibuſdam tractatur.

§. Quoties. 1.

Vide Romanum *ſing.* 40.

l. Extra territorium. 20.

Vide ad hanc legem repetitionem Hippolyti de Marſiliis. Corraſ. *lib.* 4. *miſcell. cap.* 4. Vaccam hic: Sebaſtianum Sapiam & Vldaricum Zaſium: & quibus adde Gothof. hic qui pluribus hanc explicat.

¶ Adde & l. ſi quis ex aliena. D. de iudi. Marc. Mant. fol. 842. & c. ſtatuto. §. 1. *de conſt. in* 6. Marc. Mant. *ſing.* 141. Marc. Mant. *ſing.* 671. *n.* 1. *fol.* 946.

Tit. 2. quod quiſque iuris.

In hunc tit. extant Corraſij commentaria dicto loco, & *Vacca hic.*

¶ Hic autem titulus appendix eſt tituli, de Iuriſdictione omnium iudicum, qui quidem materiam difficilem, & ſubtilem continet, vt teſtantur Bartolus & Zaſius *hic*, ita vt commendabilis ſit, de iure naturali, diuino, humano, & ab ipſa æquitate.

l. Hoc edictum. 1.

In hanc legem vide Duarenum *lib.* 1. *diſput. cap.* 49. Ferrandum, *lib.* 1. *explicat. cap.* 11. Cuiacium *in paratit. pag.* 15. Loriottum *de iure axiom.* 44. Vaccam hic Alciatus.

An ſtatutum magiſtratus iniquum retorqueatur contra ſubditos: An ſtatuta ſtatuentes ligent, vide hic *Zaſium.*

§. qui magiſtratum. 1.

§. Hæc autem verba. 2.

Cuiacius *lib.* 8. *obſeru. cap.* 21.

Verba futuri ſubiunctiui, quando veniant ſub præterito vel futuro: An & quando conatus puniatur. *Zaſius hic.*

l. Hoc edicto. 2.

Vacca hic.

An & quare in poteſtate requiratur dolus, & non in aſſeſſore, *vide hic Bar.*

¶ Iudex doloſe ius iniquum pronuntians, ad quid teneatur, Zaſius hic.

l. Si quis iniquum. 3.

Loriottus *de priuilegijs axiom.* 3. Cuiacius *dicto loco.* Vacca hic.

¶ Vide Gloſſ. *in l. ſi quis non dicam rapere. C. de Epiſcop. & Cler.* in gloſſ. *quæ citat hanc l. & tollit contrarium, de quo ibi in gloſſ. in verb. licet vſus non ſit.*

¶ Pœna debita ex cauſa iniquæ impetrationis, non euitatur, licèt ei renuncietur, de quo per *Innoc. in cap. ex conqueſtione, de reſtit. ſpoliat. ex.*

¶ An & in quem retorquutio habeat locum, De iure nouo & quomodo retorqueatur, An & quando proprius motus non expreſſus, intelligatur expreſſus, *Zaſius hic.*

§. ſi procurator. 1.

An procurator ſemper obliget dominum ſi delinquat. An procurator iuri pro domino impetrato, vti poſſit. *Zaſius hic.*

§. Hæc pœna. 2.

§. ſi quis. 3.

§. ſi filius. 4.

§. quod autem. 5.

§. Illud quoque. 6.

§. Ex cauſa. 7.

Solutum repeti non poteſt, vbi ſubeſt cauſa naturalis obligationis.

l. Illud eleganter. 7.

Tit. 3. ſi quis ius dicenti non. &c.

Ad Rubricam & leg. 1. huius tituli vide Zaſium *in Gloſſa tom.* 5. *& lib.* 1. *intellect. cap.* 2. Duarenum. *lib.* 1. *diſput. cap.* 50. Auguſtinum. *lib.* 3. *emend. cap.* 7. Iohan Robertum. *lib.* 2. *recep. ſent. cap* 8. *D. lib.* 4. *cap.* 21. *&* 22. Cuiaciũ *in paratit. pag.* 16. Menoch. *de retin. poſſ. remed.* 1. *n.* 84 Camillum Plautium, Vldaricum Zaſium, Hippolytum de Marſi.

l. Omnibus. 1.

Vide ſupradictos Doctores: *Tractatuum.* 2. *fol* 198. *n.* 198.

Gratiæ dominicæ perdendæ pœna quæ. ¶ Duumuiri qui & quomodo punient, *Zaſius hic.*

§. is videtur. 1.

Vide Zaſium. 1. *Intellect.* 2. Duarenum. 1 *diſp. c.* 50. Olendorp. 1. *claſ.* 2. Robert. 4. *ſent.* 21. Alciatum *hic pag.* 214 Cuiacium. *lib* 24. *obſ. cap.* 25. *& c.* 31.

¶ An vt quis dicatur inobediens, requirantur tria edicta. Bartol. hic.

¶ An & quando iuriſdictio offendi dicatur: An & quotupliciter contumacia conſideretur: An & quot modis extremum dicatur: An & quæ contumacia puniatur, vide hic Zaſium.

§. ſi procurator. 2.

An & quandò contumacia procuratoris noceat domino, Zaſius hic.

§. Non ſolum. 3.

§. Hoc iudicium. 4.

Menochius *de arbit. iud. caſ.* 153. *&* 280.

Tit. 4. De in ius vocando.

In hunc titulum vide Duaren. *lib.* 1. *diſput. cap.* 1. Gouean. *lib.* 1. *diſput. cap.* 47. Iohan Robert. *lib.* 3 *ſent. iur. cap.* 1. Iohan. Vandum *lib.* 2 *Variar. quaeſt. quaeſt.* 26. Nannium *lib.* 10. *miſcel. cap.* 1. Cuiac. *lib.* 10. *obſ. cap.* 10. Ex quibus diſces quid ſit in ius vocare, & quomodo id olim fiebat, Ræuardum *tit. ad leg.* 12. *tab. cap.* 5.

¶ Ad hunc titulum vide Prateium *lib.* 1. *catapodiſmat.*

An & quando citatio ſit de proceſſu iudicij, Zaſius hic.

l. in ius vocare. 1.

Præter hic à D. Godofredo copiosè dicta vide ſupradictos ſcriptores omnes præſertim Duarenum *lib.* 1. *diſput. cap.* 1. & Robert. 3. *ſent.*

¶ An offerre libellum ſit vocare in ius: An iudicium, ſine citatione procedat. Bart. hic.

¶ Vocare in ius quid, an citatio ſemper ſit neceſſaria: an teſtis ad teſtificandum citari debeat, Zaſius hic.

¶ In ius autem vocare nihil aliud eſt, quàm ad eum vocare, qui ius dicturus ſit, hoc eſt ad iudicem. ego tamen exiſtimo prætorem has duas voces *In ius* accepiſſe *metonimicos* pro loco, in quo ius reddi ſolet, *vt & in l. penul. verſ. vlt. D. de iuſt. & iur.* Sed vt vocari, quis poteſt ad varia, & varia occaſione, atque effectus varios. Sic etiam citandi verbum, accommodatur variè pro variis, cauſa, occaſione, ſcopo, ſiue vocatione. Citatur enim teſtis, hoc eſt, vocatur in ius, non quidem iuris experiundi cauſa, hoc eſt, vt ipſe ius experiatur: ſed teſtimonij dicendi cauſa, vt teſtetur *in l. teſtimonium. D. de teſtibus* ſicut apud Liuium. *lib.* 1 Senatores citat Rex ad ſe non quidem iuris experiundi cauſa, vt in hac lege: ſed tãtum vt ſeſe apud ipſum ſiſtant, coramque eo ad quidpiam reſpondeant, conuenit etiam huc illud Plauti *in Curculione ſcena quarta*, vbi verbum citandi vſurpat pro in ius vocare, ſub eis quidem verbis allegoricis, vbi tu es, qui me veneno libello citaſti &c.

l. in ius vocari. 2.

Corraſius *lib.* 1. *miſcel. cap.* 10. 11. *&* 12. Iohan. Robert. *d. cap.* 1. ¶ Quod ad hic vocẽ remouere, diuerſimode legitur, primo enim Reuardus *lib.* 1. *variat. cap.* 6. reponit ſemoueri, quod reprehendit Cuiacius lib. 13. *obſ. cap.* 29.

¶ In cauſa publica, Ingenioſe Ræuardus. *lib.* 1. *variar. cap.* 15 reponit in capitolium: ſed ſequor Cuiacium dicto *cap.* 29 Reuard. pro tribu. *cap.* 9. his adde Cuiacium *lib.* 21. *obſ.* 9.

An incarceratus poſſit recommendari. ¶ An funeſti poſſint in ius vocari.

¶ An & quod conſul imperium habeat, Zaſius hic.

l. Vel qui. 3.

l. quique litigandi. 4.

§.Prætor ait.1.

§.Parentem.2.

§.Parentes.3.

l.Quia ſemper.5.

Mercerius *lib.2.opinion.cap.18.*

l.Parentes.6.

l.Patris adoptiui.7.

l.Adoptiuum.8.

¶An parentis nomine veniat adoptiuus, optimè hic D.Gothof.

§.Patronum.1.

In ius vocari non poſſunt patroni, & hi qui habentur pro patronis. Nomine enim patroni continentur quicunque habentur pro patronis. Patronus autem idem eſt, quod defenſor ſiue orator. Sed hic dicitur qui ex iuſta ſeruitute manumiſit. ¶Tamen patronus quis eſſe poteſt ſine effectu iuris patronatus. *l.ſi quis tutor.3. D.de iure patron.*

§.ſed etſi ad.2.

Gileuarra in *Topic.Cicero fol.70.*

l.Is quoque.9.

In ius vocari non debet is, qui ex cauſa fideicommiſſi manumittit.

l.ſed ſi hac.10.

An mora tollat ius patronatus, declarat hic Baldus & Zaſius.

§.Patronum.2.

Menoch. *de arbit.iud.caſ.201.*

Obreptionem. ¶An vbi eſt obreptio, priuilegium ingenuitatis eſſe poſſit, anque ea reddat actum nullum, declarat hic Bald.

§.ſed etſi ius.3.

Ius annulorum donare quid eſſet apud antiquos, ſatis conſtat, ita vt exiſtimari poſſit, idem eſſe quod hodie equitem facere. ¶Natalibus autem reſtituere hodie idem eſt quod nobilitare. Hinc nobilitationem natalium reſtitutionem vocamus, & vice verſa.

§.Qui manumittitur.4.

Vniuerſitas quid. ¶An res vniuerſitatis ſint ſingulorum. ¶An & quomodo ſeruus vniuerſitatis manumittendus. ¶An & quomodo ſinguli vniuerſitatis teſtimonium pro vel contra vniuerſitatem ferant. ¶An & quando teſtimonium in re propria recipiatur, vide hic Zaſium.

¶An priuilegium patriæ conceſſum ſingulis dicatur prodeſſe, declarat hic Bald.

§.Liberos, Parentes.5.

Liberi qui. ¶Deportatio quid, vide hic Zaſium.

§.ſed etſi per.6.

Ioan.Robert.*lib.3.ſent.c.9.* Briſſonius *lib.1.ſelect.c.13.*

An deportatus perdat honorem, & an banniti redintegrentur in eorum bonis etiam venditis, cum à principe reſtituerentur, vide Bald.hic.

§.Parentes.7.

§.ſi filius.8.

§.Liberos autem.9.

Idem extat in lege liberorum.220. *D.de verb.ſign.*

§.ſi liberta.10.

An vaſſallus vaſſalli ſui quis eſſe poſſit, vide hic Bald.

§.ſin autem.11.

§.Prætor ait.12.

Pudorem ſuggillat. ¶Quid eſſet pudorem ſuggillare, non intellexit Accurſius hic: quamuis verbum hoc ſæpiſſimè in iure noſtro repeiatur. hinc fit vt quidam ſigillare legendum eſſe putent. Verùm ſuggillare propriè de facie dicitur, cùm contuſa facies liuidis maculis dehoneſtata eſt, qua de re Plinius *lib.31.cap.9.* hinc metaphoricè pro inuſta infamiæ nota ponitur. Plin.*lib.2.c.45* *Tertul.in Apolog.* ita vt ſuggillare idem ſit quod pudorem & exiſtimationem lædere: vt ſuggillatio in actatis *Lenam tit.8.*

¶An & vbi cognitio cauſæ neceſſaria, declarat hic Zaſius,

§.ſemper.13.

An magiſtratus fiſcum ſine venia in ius vocare poſſit, vide Gloſſam ſingularem *in l. benè à Zenone. in verbo Iuſtiane. Cod. de quadriennij præſcriptione.* Roman.*ſing.10.*

l.Quamuis.11.

An & quotuplex ſit cauſæ cognitio, vide hic Zaſium.

l.ſi libertus.12.

l.Generaliter.13.

In ius vocare non poſſumus generaliter eas perſonas, quibus reuerentiam præſtare debemus ſine iuſſu & mandato prætoris. vt exempli gratia, ſenibus exhibenda eſt reuerentia: nec eos igitur in ius vocare poſſumus.

¶Quæ autem ſint perſonæ illæ, quæ in ius vocari non poſſint, vide hic Zaſium. ¶Et an diſcipulus præceptorem in ius vocare poſſit, ibid.

l.Libertus.14.

¶Quis dicatur actor, an exceptio compenſationis ſit meræ defenſio. An poſſit compenſare iurans non opponere, vide hic Bald.

l.Libertus.15.

¶An oblatio libelli habeat vim citationis, vide hic Bald.& Spec. *in tit.de lit.conteſt.§.ſequitur.verſ.item dicunt quidam.*

l.Quæſitum.16.

Libertus alieno nomine Patronum in ius vocare poteſt ſine venia, hoc eſt, ſine permiſſo prætoris, vt ait hæc lex. ¶Cui obſtat *l.ſi manumiſſor.Cod.de obſeq.patro.praeſt.* vbi dicitur quod patronum in ius vocare libertus ſine venia non poteſt. Quo loco notanda etiam ſunt hæc, quòd ſcilicet libertus aduerſus patronum litigare ſine atrocitate verborum tenetur, hoc eſt, audaciam, ſiue atrocitatem in patronum exercere non debet. patronis enim debitum honorem præſtare debet libertus, *vt ait l.initer tit.5.C.de oper libert.*

¶Obſtat præterea lex 1.*C.ſi tutor vel curat.* cuius hæc ſpecies, libertus erat tutor alicuius pupilli, & habuit contutorem patronum ſuum, patronus malè egit, fuit ſuſpectus, certè libertus non poteſt eum in ius vocare accuſando, vel famoſam actionem inſtituẽdo, licèt ſit tutor pupilli, & alieno nomine agat: ſed aliis poſtulantibus, quæ vt ſoluendo ſint, ambigunt nonnulli. Accurſius enim frigidè admodum ſoluit, verùm dicemus libertum actionem famoſam, ne alieno quidẽ nomine, inſtituere poſſe aduerſus patronum: ſed alias actiones ciuiles, quæ non infamant patronum.

l.Eum pro quo.17.

In hanc legem Loriottus *de patt.axiom.356.*

¶Quod quis apud acta, hoc eſt coram iudice, ſiue coram notario actore & cauſæ, vt mauult Zaſius, promiſit, adimplere cogitur. Ratio autem eſt, quòd promiſſio in iudicio facta vim confeſſionis obtineat. Reſponſum autem hoc, ideo ſub hoc titulo collocatum fuit, quoniam qui in ius vocabatur non ſemper ibat, ſed cauebat *infra titulo in ius voc. vt eant.* Docet igitur quomodo agatur cum eo qui cauit nomine in iudicio vocati, vide Loriott. *d.loco.*

¶An in criminalibus quis ſit, fideiuſſoribus committendus, declarat Bald. hic, qua de re vide Alex.conſ.179.

¶Vide Aret. *Inſt.de inutilib.ſtipul.§.alteri in gloſſ.1.in prin.* Vide etiam Soc. *in l.1.D.ſi quis in ius vocat.non ier.n.14.char.38.*

l.Plerique.18.

Ioan.Robert.*d.lib.3.cap.1.* Tiraq.*de retract.lign.gloſſ.3 nu.88.* Cæpola *ad legē nequeʒ ab iis ſolutam. D.de verb.ſign.* vt per Bal *in addit.ad Specul.tit.de citat.2. col.verſ.an nuncius.* per Hippol.de Marſil. *in ſuo ſing.148. in dicto mulierem.* per Iaſ.*in l.ſtipulationes.* poſt Bald.quem alleg.*in vlt.col. D.de verb.oblig.*

Nemo inuitus poteſt extrahi de domo ſua: quod limita, ſi eſſet ſuſpectus de fuga, *vt per Iaſ. in l.vinum.nu.4. D.ſi cert.pet.* quod ampliat etiam ad eccleſiam, de quo vide etiam ibi per Doc. *adde Capol.cant 51.* Hippol.*not.189.* Mod. Ancon.*in tract.de mercat.in tit.de nom.2 parte no.5.* Rim. *Inſt.per quas perſ.§.ad nobis.nu.30.* Dec.*ad l.nemo de domo ſua. D.de reg.iur.* Ferrat.*cant.22.14.* lat..ſſimè per Philip.Port.*in ſuis concluſ.& reg.lib.3.concluſ.20.* vbi ponit, ampliat, & 18. limitat. Marſil.*ſing.189.* Petr.Duen.*reg.288.* Chaſſan.*in conſuet.Burg.Tit.des iuſtices.Rubr.1.* Ratio autem huius legis eſt, quoniã domus tutiſſimum cuique refugium ac receptaculum: præterea vim inferre videtur, qui aliquem de domo ſua in ius vocat. iniuriarum etenim tenetur, qui inuitum ex ſua domo extrahit, vt notat Mynſing.*4.obſ.69.* verùm citari quidẽ in domo poteſt: ſed non inde extrahi: citari, inquã, verbaliter, non autem realiter. quòd ſi quis in agro, vinea, vel in itinere repetiatur, certè poterit in ius vocari non ſolùm verbaliter, ſed etiam realiter.

¶An inquilinus capi poſſit in domo conducta. Et an capi poſſit quis in domo affinis, ipſo affine inuito & prohibito. ¶An poſſit quis citari in hoſpitio, & in eo capi. ¶An mulier pro cauſa criminali poſſit extrahi de domo, vide hic Bart.

¶An quis poſſit in eccleſia citari, aut in palatio dominorum, an & quo caſu debitor extrahi poſſit de domo ſua, pro debito pecuniario. declarat hic Bald.in vtraque lectura.

¶Intelligi debet in caſu dubio, vt procedat, quando quis extraheretur ex cauſa odioſa, non ſi ex cauſa fauorabili. Marc.Mant ſing.118.n.2 *f. 357.*

¶De domo cum loquitur, an habeat locum in naui *79.num.83.* Tir qu. *l. de retractu.*

15.d

Digitized by Google

l.ſed etiam.20.

Vide Cuiacium *lib.2.obſ.cap.38.*

l.ſed etſi.21.

Ad faciliorem huius legis intellectum conſule Rober.*d.c.1.* Cuiacium *lib. 7.obſ.c.15.* Ræuard.*pro tribun.c.3.* Myſing.*4.obſ.69.prima parte.*

¶Aduerſari videtur hæc lex legi, plerique, cum ait, è domo in ius vocari poſſe, & contrarium aſſerat lex plerique. Sed hæc lex intelligenda eſt, ſi ex publico conſpicitur, vel ſi præſtet aditum.

¶An materfamilias in ius vocari poſſit, declarat hic Accur. *& facit l.1.C. de offic.diuerſ.iud.*

l.Neque impuberes.22.

¶Impubes (qui conſtitutus eſt in patris poteſtate) citari non poteſt.

¶Citari etiam non poſſunt impuberes puellæ, filiæfamilias etiam cum venia, ſed ſi puellæ ſui iuris impuberes ſint, citari quidem poſſunt.

l.Communis libertus.23.

l.in eum.24.

l.ſi ſine.25.

§.Qui in ius.1.

Tit.5. Si quis in ius vocatus non ierit, ſiue quis eum vocauerit, quem ex edicto non debuerit.

Omnia verba quæ vulgò in hac Rubrica ſequuntur, præcedenti rubricæ addi debuiſſe contendit Cuiacius *in paratitlu pag.16.* vt vocationi in ius ſua conſtet vis & authoritas, prodita ſunt à prætoribus edicta, quibus ſub comminatione multæ neceſſitas parendi vocato imponitur. hic autem proponitur edictum.

l.ſi quis in.1.

Loquitur hæc lex de fideiuſſore, & in ſumma vult eum nõ videri fideiuſſorem dediſſe, qui eũ dedit qui fori priuilegio tutus ſit, niſi ei renuntiauerit.

Specialiter renuntiauerit. ¶Specialiter quis priuilegio ſuo renuntiare poteſt, ſpecialiter inquam: generalis enim renuntiatio non valet: *vt l.vlt.Co. quando mul.tutel.offic fung. poteſt.* Gloſ.*in l.4.§.quæſitum, de cautionib.* Ferrarienſ. *in forma contra plures reos debendi.39.in verbis aliiſque omnibus legibus.* Maſuerus *tit.de obligat.& renunt.num.20.*

¶An priuilegij renuntiatio faciat idoneum eum qui talis nõ eſſet, an priuilegio ipſi facto renuntiare poſſit, vide hic Bald.

l.Ex quacunque.2.

Pro intellectu huius legis vide Benedictum, Capram *in reg.concluſ.9.* Petrum de bella Pertica, Anton. Gallum *1.obſ.48.*

Citatus in termino debet comparere: alias mulctabitur, niſi ex cauſa excuſetur, vel non interfuerit actoris ipſum in termino comparere. adde huic materiæ, ſi aduerſarius opponat, quòd iudex non eſt competens ex eo, quòd rei de qua agitur, non eſt ibi ſita, an iudex de eo priùs cognoſcere debeat, quàm de principali, Tiraq.*l.de retract.l.§.8.gloſſ.5.num.17.*

¶Item an iudex poſſit pronuntiare procedendum in cauſa, reſeruata cognitione exceptionis, ſi in ea tractetur de incompetentia iudicis, quòd non, vide per Grammat.*deciſione 65.collat.penult.vbi.* ¶Si vnus fuit citatus ab vno iudice, alter non citatus, an debeat comparere, etiam ſub ſecundo, & ſi non compareat, ſit contumax, vide Innocen. *in cap.cum parati.extra de app.* Guid. Papæ *quæſt.276.*

¶An appellari poſſit à ſententia, qua quis pronuntiauit ſe eſſe iudicem, vel non eſſe, vide hic Bart.

§.ſi quis.1.

Si vocatus in ius non venerit, punitur, niſi ſit ruſticus: Nam ruſtico pœna remittitur. ¶Citatus etiam die feriato, impunè etiam poteſt non comparere, quoniam citari ad diem feriatum nõ poſſumus, niſi de ea re agatur, quæ die etiam feriato expediri ſolet. ¶An ruſticitati parcendum ſit, vide Menoch.*2.de arbit.iud.199.*

¶An & quis videatur mulctandus, declarat hic Gothofr. & quot requirantur, ac neceſſaria ſint, vt quis poſſit mulctari, vide hic Bart.

l.Cum quis.3.

¶In obligatione facti poſt moram ſuccedit obligatio & actio ad id quod intereſt. ¶An obligatio ad intereſſe ſuccedat in promiſſionibus facti, ſi pœna non inſeratur, vide hic Bald.

Tit.6. In ius vocati aut eant, aut ſatis vel cautum dent.

In hunc titulum vide Cuiacium *lib.7.obſ.c.16.& lib.10.cap.10.*

Satiſdare iudicio ſiſti quid ſit, optimè declarat Cuiacius in paratitlis.

¶Satiſdare & cautum dare quid ſit, dilucidè explicat Bart.hic. ¶Hodiè autem neceſſarium eſt vt vocatus in ius perſonaliter compareat. olim enim hoc non erat neceſſarium: nã mittebant alios quoſdã qui ſatiſdabant ſiſtere.

l.Edicto.1.

Ad hanc legem ſcripſit Corraſius *lib.4.Miſcell.cap.10.*

Fideiuſſor iudicio ſiſti locuples eſſe debet, conſiderata rei qualitate.

¶An & qualis fideiuſſor eſſe debeat, declarat hic Bald.

l.item pro.2.

Patronum pro liberto fideiubere poſſe conſtat ex hac lege, & econtrà libertum pro patrono.

l.Quoniam.3.

¶Fideiuſſor pro locuplete in neceſſariis perſonis accipitur.

l.Qui duos.4.

Aulus Gellius *lib.2.c.14.* adde textum *in cap.deſiect promotor. cum Gloſſ.de reg.iur.ex.*

Ex promiſſione non videtur eos ſtetiſſe. ¶Stitiſſe legendum eſſe quidam exiſtimant authoritate Gellij, ſupra dicto loco, quamuis apud Ciceronem pro Quintio ſtetiſſe, vbique legatur. Plaut.in Curculio.*act.1 ſcen.vlt.*

Tit.7. Ne quis eum qui in ius voc. vi exim.

¶An & quis dicatur eximere, optimè declarat hic Vveſemb. quẽ conſule.

¶De pœna eximentis, ſecundum qualitatem perſonarum, vide Alexand. *conſ.35.in 2.vol.*

An pœna hoc edicto locum habeat, quando quis vocatur in ius per delegatum, *vide Bart.in cap.1.ex.de off.deleg.*

Quod eximens nõ teneatur creditori ſoluere id quod exemptus debebat, vt ſi pro eo fideiuſſiſſet, *vide Cepol.conſ.9.*

l.Hoc edictum.1.

Boſſius *tit.de captur.num.7.*

¶Huius edicti quæ ſit ratio, maximè ex initio huius legis conſtat. propoſuit enim prætor edictum hoc, vt vnius pœna metus eſſet multorum, hoc eſt, vt compeſceret eos qui in ius vocatos vi eximerent.

¶De hoc edicto vide quæ dicat Rom.*conſ.320.*

¶An teneantur domini ex ſeruorum & familiarium delictis. ¶An & quot modis citatio conſideretur, vide hic Bald.

¶Quot & qui ſint caſus quibus non licet quem trahere in ius, enumerantur hic à Bart.*num.2.* qua de re vide Alex.*in l.ſi.C.de in ius voc.* Cæpol.*conſ.69.*

§.Denique.1.

§.Ofilius putat.2.

Ofilius exiſtimat hic eum hoc edicto non teneri, qui non dolo aliquem eximit. Ofilij autem ratio eſt, quoniam ſi deliquit qui vocat, non deliquit qui eximit. in pari etenim delicto potior eſt cauſa defendentis.

l.Nam cum.2.

Deteriore tamen loco. Delictum vbi eſt ex parte vtriuſque actoris ſcilicet & rei deterior eſt conditio petentis. Sed quod ad textum attinet, notandum eſt eum non videri vi eximi, cui ſit ius ibi non conueniri.

¶Repetit.*5.fol.37.num.245.*

l.Quod ſi ſeruum.3.

Edictum propoſitum in hac Rubrica ceſſat, quando quis ſeruum exiſtimat in ius vocatum. ratio eſt, quoniam perſona non eſt quæ in ius vocari potuerit.

Repetit.*1.fol.30.nu.31.*

l.ſed eximendi.4.

Quid differant inter ſe eximere, & eripere ſatis ex hac lege colligere licet. Differunt enim, vt genus & ſpecies: quoniam Eximendi verbum generale eſt, vt ſignificet quoquomodo auferre, vt putà ſi quis non rapuerit quem, ſed morã fecerit, quominus in ius veniret, vt actionis dies exiſteret, vel res tem-

Digitized by Google

pore amitteretur, is exemiſſe videtur, at eripere eſt de manibus auferre per raptum. ¶Præterea is dicitur aliquem eripere qui in itinere aliquem capit, quemadmodum rapere is dicitur mulierem qui eam de itinere trahit. Eximere autem ſæpiſſimè in iure vſurpatur: *vt in l.ſed & ſi.D.ex quib.cauſ.maior.* vbi iudex actionem eximere dicitur, cum per dilationem eius effectum eſt, vt iam agi lege non poſſit, & actio exempta cum iam deſit agi poſſe. ſic etiã dicimus, Diem eximere, & eximere crimini, hoc eſt, eximere ex reis, & abolere delationem, aut crimen impactum.

§.item ſi quis.1.

Hoc edicto non tenetur is qui per calumniam in ius vocatum exemerit: hoc eſt, eximens habentem priuilegium ſpeciale ne vocetur, non tenetur hoc edicto.

§.Prætor ait.2.

Eximi quis poteſt ſine dolo malo, veluti cum iuſta cauſa eſt exemptionis.

l.ſi per alium.5.

Hoc edicto tenetur, ſiue per ſe, ſiue per alium quis in ius vocatũ exemerit, quaſi diceret, æquè tenetur is qui mandat fieri ac ipſe faciens, vt optimè notat hic Bartolus.

§.in eum.1.

An & qualiter rei æſtimatio fiat, declarat hic Bart.
¶An ſolutio eximentis liberet reum principalem, vide hic Bald.

§.Docere.2.

Vt condemnatio ſequi poſſit, probationes neceſſariò concludere debent.
¶In hunc autem §. vide Alex. *conſ.94.in 4.volum.*
¶An negatiua probata ſit ex eo quod contrarium probatum non ſit, vide *Bald.conſ.263.*
Verba ſunt. ¶Ex hoc loco notanda eſt regula, verba cum effectu accipienda eſſe. cui congruit *l.1 §.1.D.quod quiſque iur.*

§.Hoc iudicium.3.

Pœna præſtita ab vno nõ liberat alium: quia totum eſt pœna tam ex parte rei quàm actoris, non idem tamen eſt in edicto de eo per quem factum erit: quoniam ſi vnus ibi præſtiterit, cæteri liberantur.

§.Heredibus.4.

l.Is qui.6.

Ad intellectum huius legis, vide Bart. in *l.quoties, D.ſi fam.furt.fec.dicat.*

Tit.8 Qui ſatiſdare cogantur, vel iuratò promittant, vel ſuæ promiſsioni committantur.

In hunc titulum Præteius *lib.1.Catapediſmatum.*
¶An in caſu in quo quis tenetur ſatiſdare, ſi ſit euidentiſſimè idoneus, releuetur ab onere ſatiſdandi, vide Bart. & Alex. *in addit.l.quicumque.C.de fund.patrim.lib.11.* faciunt quæ ſcripſit Bartolus *in l.ſciendum.in pr.3.co.* & vide Aret. *in l.ſi quis ſtipulatus.§.1.de verb.oblig.* vbi etiam ponit, quod ſi aliquis eſſet non ſoluendo facultatibus, tamen ſoleret eſſe obſeruator fidei, & promiſſorum, an eſſet idoneus, vt per eum.

l.ſatiſdatio.1.

Idem eſt ſatiſdatio, quod ſatisfactio. Nam ſatisfacere dicimur ei cuius deſiderium implemus, ita ſatiſdare dicimur aduerſario noſtro quum pro eo quod à nobis petiit, ita cauit, vt eum hoc nomine ſecurum faciamus, datis fideiuſſoribus, ita vt hinc neceſſariò quis inferre poſſit, ſatiſdationes requirere fideiuſſores.
An liberetur promittens ſatisfacere ſub pœna, dando fideiuſſorem, & an ſecuritatis verbum intelligatur, datis fideiuſſoribus, declara vt per Bal.hic.

l.Fideiuſſor.2.

Pro intellectu huius legis, vide Aulum Gellium *lib.10.cap.5.*
¶Qualis debeat eſſe fideiuſſor iudicio ſiſti, ſatis ex initio huius legis conſtat: debet enim eſſe locuples, non ſolùm in facultatibus, ſed & in conueniendi facilitate. ¶Qualiter autem intelligatur hæc conueniendi facilitas, optimè demonſtrat hic Baldus.

§.ſi quis his.1.

Satiſdatio iudicio ſiſti duobus caſibus non valet. Primò ſi præſtita fuerit ei qui in iudicio eſſe non poteſt. Secundò ſi ab eo qui non poteſt ſe obligare: & ita ſatiſdatio non tenet, vbi non tenet iudicium. ¶An autem filiusfamilias ſine conſenſu patris poſſit eſſe fideiuſſor contractus, & fideiuſſor iudicij, hoc pulchrè à Baldo hic declaratur.

§.Prætor ait.2.

Corraſius *lib.5.miſcellan.cap.10. & lib.2.cap.2.* Cuiacius *lib.7.obſer.cap.11.* & Loriottus *de eo quod intereſt axiom.10.*
¶An qualiſcumque fideiuſſor datus inter coniunctos valeat, dic vt docet Baldus hic.

§.Quod ait.3.

Nunc hic ordine explicantur verba edicti: & primùm hæc verba Liberóſve ſuos. Quæ vt intelligi debeant, vide hic textum.
Et filius fideiuſſor. ¶Filius fideiuſſor pro patre eſſe poteſt, etiamſi in ulterius poteſtate ſit: vtputà ſi pater accuſatus ſit, filius fideiubere pro eo poteſt, eſtque fideiuſſor idoneus, vt notat hic Bal. & poſt eũ Raphael Comanus.

§.Quod ait prætor.4.

§.in fideiuſſorem.5.

Pro intellectu huius §. conſule Loriottum *de eo quod intereſt axiom.10.* Corraſium *lib.2.miſcell.c.2.* hoc autem vult hic §. quod fideiuſſor iudicio ſiſti teneatur ad verum intereſſe, niſi in certam quantitatem interceſſerit.
¶An fideiuſſor iudicio ſiſti propriè ſit fideiuſſor, declara vt per Bar.hic.

l.ſiue in duplum.3.

¶Fideiuſſor iudicis ad quid teneatur, declarat hic Bald.

l.ſi deceſſerit,4.

Loriottus *de morte axiom.9.* Cuiacius *19.obſ.19.* Huius legis talis poteſt effingi ſpecies. Fideiuſſit quis pro aliquo, vt eum ſiſteret: is autem moritur, & tunc præcipit iudex, vt eum exhibeat. Sanè tale præceptum non valet, nec tenetur is, ſi non exhibuerit. mõ enim reus principalis liberat fideiuſſorem à neceſſitate ſiſtendi: vide Soz.in *reg.131.*
Ex hoc loco colligere facile eſt, quomodo æquiparentur inter ſe mors naturalis & ciuilis, qua de re facit *l.1.§.pen. D.de bon.poſſ.contra tab.* Bal.*in auth.ſi qua mulier.C.de epiſc.& cler.can.placuit.16.q.1.in gloſſ.* & Bald.hic.
¶An & quo tempore debitor incipiat eſſe in mora, an & quo modo obligatio pœnalis tollatur, declarat hic Bald. An appellatione mortis veniat ciuilis, vide Oldrad.*conſ.274.* Pet.de Anchar.*conſ.347.*

l.ſi verò.5.

Hæc lex idem repetit, quod ſuperior: verùm addit quod fideiuſſor quantitatis non liberatur reo ciuiliter vel naturaliter mortuo.
Pro condemnato. Bartolus ait quoſdam legere, non pro condemnato.
¶An ſententia lata contra reum liberet fideiuſſorem: An fideiuſſio iudicio ſiſti præſtetur ante litem conteſtatam: An fideiuſſorem dare poſſit condemnatus de capitali crimine: An confiſcatio criminalis tollat naturales obligationes, vide hic Bal. ¶An fideiuſſor iudicio ſiſti liberetur bannito vel deportato reo.

§.Qui pro.1.

In hunc locum Ioannes Robertus *lib.3.recept.ſent.cap.1.*
Hoc vult hic §. quod ſcilicet actione iniuriarum teneatur is qui recuſat idoneum accipere fideiuſſorem.
Euidentiſſimè. ¶Ex hoc loco conſtat quod probatione ea non indigent, quę notoria ſunt: qua de re vide Corſet. *in ſing. notorium.* paria autem ſunt notorium & ſententia iudicis. qua de re Bald.hic.
Non quælibet iniuria. ¶Id eſt, non parua, non vulgaris: qua de re Ant. Auguſt.*lib.2.emend.cap.1.*
¶An & cui incumbat onus probandi, vel ei qui dicit aliquem eſſe diuitem, vel ei qui negat eſſe pauperem. ¶An & quomodo paupertas probari poſſit, dilucidè ſatis explicat hic Bart.

l.Quotiens,6.

Satiſdatio non valet ſi non ſit idoneus, vt putà ſi quis fœminam in fideiuſſorem dederit, paria ſunt non fieri, & malefieri, & ita qui vitioſè ſatiſdat, ſatiſdare non videtur.
An & quo caſu filiusfamilias æquiparetur ſeruo, declarat hic Bald.

l.ſi fideiuſſor,7.

Sumpta eſt hæc lex ex tit.de petit.heredit. vbi de ſatiſdatione agitur, & fideiuſſione.
Fideiuſſor iudicio ſiſti idoneus non eſt qui habet fori præſcriptionem, & exempli gratia, quidam clericus pro fideiuſſore datus fuit, ſanè non tenetur dominus eum recipere, quòd ſi non poſſit alio modo ſatiſdare, denuntiare poterit illi fideiuſſori, & ſi fortè accipiatur, non poſſit vti fori præſcriptione. renuntiare etenim licet priuilegio ſuo.

§.Si ne-

Digitized by Google

§.ſi neceſſaria.1.

Fauetur ei qui eſt in neceſſitate, ſi quis ſe in eam non poſuerit. ex hoc autem loco notatur differentia inter ſatiſdationem voluntariam, neceſſariam, & iudicialem.

An & quæ dicatur neceſſaria ſatiſdatio, vide Fran. *conſ.87.* & quod magis ſuccuratur ei qui in neceſſitate poſitus eſt, vide Iaſon. *in repetit.l. admonendi. D. de iureiur.*

§.ſi ſatiſdatum.2.

Ioan. Robert. *d. cap. 22. lib. 3.* Menoch. *de arbit. iud. lib. 2. cap. 87.*

In materia ſequeſtri vltra Bartolum, hic adde, quod ſequeſtratio regulariter prohibita eſt, & ſi fiat ſine cauſæ cognitione, & partis citatione eſt ipſo iure nulla, vide Decium *conſ.366.* pro declaratione, adde quod ſequeſtrum præſtita cautione reuocatur. Bart. hic. fallentias vide per Felin. *ad cap. examinata. de iudiciis.*

Res de qua litigatur ſequeſtrari poteſt, quoties perſona ſuſpecta eſt: præterea tollitur ſequeſtrum dato fideiuſſore vel etiam lite finita: An quot, & quæ faciunt aliquem ſuſpectum, vide hic Bart.

¶In ſequeſtro quid permitti debeat: An ſequeſtrum factum in prima cauſa durat in cauſa appellationis: An ſequeſtrum factum ex mora rei reuocetur ex mora actorum. An ſequeſter fructus vendere poſſit, vide Bald.

l.De die.8.

Actori potius quàm reo fauemus in his quæ pertinent ad litis ordinationem, & aduerſus hanc regulam communem, vide quæ ſcripſit Iaſon ad *l. amicabi. C. de procurat.* Repetit. *l. 6. fol. 467. num. 93. & 127.*

¶Iudex vtrum poſſit moderari dilationes, vide quæ habentur per Felin. *in cap. perſonas. de appell.* An iudex poſſit breuiorem terminum præſcriptionis aſſignare. An & cui in iudicio magis fauendum ſit, an actori, an reo, declarat hic Baldus.

Moderato ſpatio de hoc à iudice reſtituendo.

In hunc locum vide Cuiacium *lib. 22. obſ. cap. 26.*

§.Qui mulierem.1.

Antonius Queſada *lib. 1. quaſt. iur. cap. 14.* ¶Fideiuſſores idonei non ſunt mulier & miles, niſi in rem ſuam, quibus adiungi poteſt minor & clericus. præter hic dicta ab Accurſio, vide Romanum *ſing. 121.*

Niſi hæc perſonæ in rem. ¶Minor habens curatorem poteſt ſine eo ſe obligare fideiubendo pro ſuo procuratore, Ang. Fulg. & Paul. de Caſtro hic, & ſequitur Ludouic. Rom. hic, & Iaſon.

Ad verſ. Quidam. ¶An ſententia lata contra maritum ſuper re dotali noceat vxori necne: vide hic Bald.

§.ſi ſeruus.2.

Cuiacius *lib. 14. obſ. c. 39.* ¶Fideiuſſor idoneus non eſt ſeruus, ideo debet de nouo caueri, quod & in minore & muliere etiã locum habet. minor etenim & mulier æquiparantur inter ſe in iudiciis, & par fauor impenditur iis. *l. vlt. C. de iuris & facti ignor.*

§.ſi fideiuſſor.3.

Si fideiuſſoris datio euaneſcit, de nouo cauendum eſt, quaſi diceret ſi ſtipulatio confuſa ex accidenti, à capite renouari debet.

§.Tutor.4.

Satiſdationes neceſſariæ dicuntur, quæ ex neceſſitate præſtantur, vt rem pupilli ſaluam fore, de reſtituenda proprietate finito vſufructu, de reſtituendis legatis hæredi euicta hæreditate, aut eo quod amplius quàm per legem Falcidiam liceat, acceptum erit: de legato poſt diei & conditionis euentum legatariis præſtando.

¶An remitti quis poſſit ad eum locum, ad quem ſemel declinauit, declarat hic Bald.

Ad verſic. planè. Circa hunc verſiculum vide ſingularem ponderationem Alex. *in l. ſi finita. §. Iulianus. D. de dam. infect.*

§.iubetur.6.

¶Hoc §. ponitur forma qua iurare de calumnia debet, qui petit remiſſionem in municipium. ¶An & quomodo periurium facilè committatur, vide hic Bald.

§.Hoc autem.7.

Culpa facit perdere beneficium reuocandi in municipium.

l.Arbitro.9.

De vero ſenſu iſtius legis, vide Iaſon. *in l. nemo poteſt. de lega. 1. in lect. 2. nu. 67. fol. 90.*

In hanc legem ſcripſerunt Ioann. Vandus *lib. 1. quaſtio. iur. cap. 14.* Notabilis ſanè hæc lex, quæ diuerſimode legitur pro diuerſitate lectionum, quæ hic citãtur à Bart. in ſumma vult hæc lex, quod appellari poſſit à ſententia delegatio vel reprobantis fideiuſſorem: appellari autem a ſententia arbitri non poſſit: Imò poteſt, verùm non poteſt niſi certis caſibus, Viuia. *2. com. concluſ. 18.* poteſt tamen iudicis officium implorari aduerſus iniquam arbitri ſententiam: ſed & doli exceptio opponi. *l. non diſtinguemus. §. cum quidam. D. de arbit.* Speculat. *titulo de compromiſ. in verbo liceat appellare.* Alij putant appellari poſſe à ſententia arbitri neceſſitate legis, vel ſtatuto electi à iudice, vel parte: non ab eo qui electus eſt voluntate partium. Mynſing. *4. obſ. 69.* Lanfra. *in prax. c. 3. num. 209.*

¶An pendente appellatione ab interlocutoria, poſſit procedi in principali negotio. An appellatio ab interlocutoria poſſit iuſtificari ex noua allegatione vel probatione, vide hic Bald.

l.ſi ab arbitro.10.

Fideiuſſor videtur idoneus ſi ab arbitro fuerit approbatus. Hæc autẽ lex pertinet ad ſtipulationes prætorias, quæ ſatiſdationem exigunt. Satiſdatio eſt datio fideiuſſorum: quotiens autem à promiſſore ſtipulatori offeruntur fideiuſſores, plerũque non ſolet eos niſi probatos ſtipulator accipere, & probatos quidem ab arbitro in eam rem à prætore dato qui veluti quidam in ea re ſpecialis iudex eſſe videtur, cùm & ab eo ſi iniquum eius arbitrium eſſe dicatur appellari poſſit tanquam à iudice. *l. vlt. qui & à quib. appel.* vel vt quibuſdam videtur, ſine appellatione, arbitrium eius prætor qui eum dedit, corrigere poteſt, ſi ad eum huiuſce vel querela deferatur appellatione vel querela opus eſt: alioquin ab eo probati fideiuſſores pro idoneis, pro aſſiduis, & locupletibus habentur, vt initio huius legis declarat Paulus.

§.Qui ex cauſa.1.

Fideiuſſor videtur etiam idoneus, ſi ſpõte à parte fuerit acceptus, niſi inopia ſuperuenerit. habet. n. quod ſibi imputet. *l. 1. §. illud ſciendum. D. de ſeparat.*

l.Iulianus ait.11.

Hæc lex ſatis eſt in ſe difficilis. hoc autem in ſumma vult, quod ſatiſdationem non perimat mutatio contingens ex parte actoris.

¶An & quomodo ſatiſdatio firmetur. Quomodo procurator efficiatur dominus inſtantiæ abſque mandato. An primæ cauſæ ſtipulatio porrigatur ad cauſam appellationis, declara vt per Bald. hic.

l.inter omnes.12.

Ad huius legis intellectum facit quod notat Menoch. *de recuper. poſſ. remed. 9. num. 235.* cauetur indiſtinctè pro debito ſub conditione ex vltima voluntate: alias non, niſi cauſa cognita.

Conditione poſſidentem hæreditatem. Ex hoc loco notandum eſt quod hæreditatem inuadens pendente conditione, non perdit ius ſuum, conditione adueniente, licèt occupauerit propria authoritate.

¶An pro relictis in vltima voluntate ante diem vel conditionem, indiſtinctè debeat præſtari cautio, notat hic Bart.

l.ſed & ſi plures.13.

Singulis cauendum eſt, etiamſi plures ſubſtituti fuerint, *vt l. 3. D. de legat. ſeruand. cau.* Hæc autem lex pertinet ſpecialiter ad ſtipulationem prætoriam, quam heres inſtitutus ſub conditione, qui interim conditione pẽdente agnouit bonorum poſſeſſionem ſecundùm tabulas, vt poteſt *l. 5. & 6. D. de bon. poſ. ſec. tab.* ſubſtituto præſtat de hereditate non deminuenda: & committitur hæc ſtipulatio ſi heres inſtitutus deficiente conditione inſtitutionis inuenia:ur aliquid in eã hereditate feciſſe deterius, & tunc bonorum poſſeſſio ei præmaturè, vt videtur à prætore data ſiue re conſtituitur, ſiue effectu, ſiue ad irritum recidit. *l. 12. h. t.*

l.Filiusfamilias.14.

In hanc legem Ioann. Rober. *d. c. 21.* Loriott. *de conſang. axiom. 41.*

¶Si filius patrem defendat, vice verſa pater filium vterque tenetur ſatiſdare iudicatum ſolui.

l.ſciendum.15.

Cum no. 53. vulgò de exhib. & introd. reis *fol. 34.* & Connanus.

Ad eius limitationem vide gloſ. *in prin. ſolut. matr.* quam ponderat ibi Bart. *in vlt. col. poſt prin.* & Socin. 55. Cogita ſi ad id quod allegat gloſſ. *huius l. penult.* poſſet etiam allegari glo. *§. cum autem, in verbo, ſetigit. Inſti. de hereditat. quæ ab inteſtato defer. repet. 5 fol. 350. nu. 156. n. 23. pag. 342. & fol 343.* Suares *conſiliorum.*

Ad faciliorem huius legis intellectum, vide Rauar. *ad leges 12. t. b. pag. 18.* Robert. *d. c. 21.* Immobilia poſſidens non tenetur ſatiſdare iudicio ſiſti: ſecus autem eſt ſi non poſſideat. hanc autem regulam limita, vt per Alexan. *in l. qui bona. §. ſi quis. D. de damn. infect.* quod etiam hoc non procedit in illuſtribus. Vide *l. quotiens.* & ibi Bart. *Cod. de dignit. lib. 12.*

¶An poſſeſſor modicorum immobilium ſatiſdet vti mobilium poſſeſſor, vide Curtium *tract. de ſequeſtratio. cap. 2. num. 36. & ſeq.*

De fideiuſſione iudicio ſiſti, de qua loquitur hæc lex, vt & de fideiuſſione iudicatum ſolui. qualiter quis teneatur eam præſtare, ſiue conueniatur proprio nomine, ſiue pro alio intercedat, vide Alex. *in conſ. 160. vol. 5.*

¶An idoneus ſit fideiuſſor qui nõ poſſidet, declara vt per Bart. hic. An poſſeſſio patris proſit filio. An & quis dicatur immobilium poſſeſſor, vide hic Bal.

§.Poſſeſſor autem.1.

Ad hanc legem refer Molinæum *ad conſuet. Pariſ. tit. 2. in rub. nu. 28.* Quoniã autem initio legis de poſſeſſore immobilium locutus eſt Iuriſcõſultus, ideo hoc §. declarat quis dicatur poſſeſſor, quo ad euitandam ſatiſdationem.

§.Creditor.2.

Poſſeſſor vetus nõ eſt creditor qui pignus accepit, quamuis poſſeſſionem

habeat,aut ſibi traditam,aut precario debitori conceſſam,quaſi diceret creditor non habet poſſeſſionem rei ſibi pignoratæ, etiam ſi eam conceſſerit precario ſuo debitori. præterea creditor pignus poſſidere dicitur, quo ad quædam, contra etiam ad quædam non poſſidet,quorundam opinione poſſidet quidem,Zaſius 2.*reſp*.38.

§.ſi fundus.3.

Poſſeſſores intelliguntur vxor & maritus, ſi fundus in dotem datus ſit, propter poſſeſſionem eius fundi, ita vt ſatiſdare non cogantur: rem enim dotalem maritus & vxor ſimul poſſidere dicuntur,& notant plerique in *l.in ſer.11. D.de lib.& poſthum.*

§.Diuerſa cauſa.4.

Aliud eſt in eo qui fundi petitionem perſonalem habet. nam enim duo non poſſident: *vt §.ſuperiori*:ſed vnus tantùm.

§.Tutores.5.

Si tutor nomine pupilli conueniatur, excuſatur à ſatiſdatione, ſi poſſidet fundum ipſe tutor,vel pupillus.

¶An ſi tutor conueniatur nomine proprio, poſſeſſio pupilli ſufficiat,declara vt per Bart.*in l.1.§.imperator. D.de oper.noui nunt.l.poſt mortem.D.quando ex fact.tut.l.procuratorem qui. D.de procur.* Inno.*in c.quod quibuſdam.de fideiuſſ.*

§.ſi fundum.6.

In hanc legem Anton.Queſada *lib.1.quæſt.iur.c.14.*

Poſſeſſorem ab onere ſatiſdandi releuat poſſeſſio, res quæ eſt in controuerſia,& hoc quantum ad alium qui de ea re controuerſiam nō facit, ſecus autem in eo qui controuerſiam facit.

§.Poſſeſſor autem.7.

Vt quis poſſideat immobilia,inſpicitur tempus cautionis præſtandæ,non autem tempus præcedens,aut ſequens.

l.Qui iurato.16.

Couarruuias *ad c.quamuis.parte 1.§.3.nu.10.de pact.in 6.*

¶Peieraſſe non videtur,qui iurato promiſit iudicatum ſolui:ſi ex conceſſa cauſa hoc deſeruerit:in omni etenim iuramento intelligitur excepta authoritas legis, & ſuperioris, vt facit *l.ſi.in pr. D.ad municip.*qualiter autē conſideranda ſit authoritas ſuperioris,vide latè & pulchrè Alexan.*conſ.*24.

¶An periurus repellatur iuramento honoris, & oneris,à beneficio, teſtimonio,& an admittatur agendum pro eccleſia ſua, declara vt per Bald.hic.

Tit.9.Si ex noxali cauſa agatur,quemadmodum caueatur.

Ad faciliorem totius tituli intellectum, ſciendum eſt, quid ſit noxalis actio: dicitur autem quoties ſeruus noxiam,id eſt damnū dat,qui etiam propterea, quod noxiam committit, noxia appellatur, vt paſſim toto titulo videbimus.

l.ſi quis eum.1.

Hac tota l.infra proponitur edictū,& poſtea explicātur eius verba ordine.

§.in eadem.1.

¶Quid ſit in eadem cauſa ſiſtere,diſce ex hoc §.videtur enim quis ſiſtere in eadem cauſa,quando ius actoris deterius non facit.

Verſ.ſed & ſi noxæ. ¶Ex hoc verſ.nota,quod caput noxa ſequitur.

l.ſed alio iure.2.

¶Quibus cauſis non liberetur quis noxæ deditus,declara hic in textu.

§.ſi abſens.1.

Difficilis ſanè eſt hic §.pro varietate lectionum,ita vt facilè ſummari non poſſit,quem ſanè optimè repetit hic Bart.

¶An contumax,qui non comparuit,ſit denuò citandus ad audiendum interponi primum decretum. An reo abſente amici ſint citandi, qui inter ſe coniuncti ſint ſaltem in genere. An miſſus ex primo decreto lucretur fructus.An expulſus ex primo decreto habet aliquod interdictum.An interdicto vti poſſidetis interponi poſſit primum vel ſecundum decretum. An exceptio peremptoria opponi poſſit per ſecundum decretum, & an in ſecundo decreto appelletur,vide has omnes quæſtiones fuſiſſimè tractatas Bal.hic.

l.ſi cum vſufructuario.3.

Vſufructuario non defendente ſeruum in noxali cauſa, denegatur perſecutio fructus.

vide Rim.in l.4.§.Cato.12.col.& ſi.cum ſeq.de verb.oblig.

¶An ex contumacia procuratoris interponatur ſecundùm decretum cōtra dominum,declara vt per Bald.hic.

l.ſi cum vno.4.

Qui alium ex neceſſitate defendit, videtur ſuo nomine eſſe in iudicio: quod enim commune eſt,meum eſt.§.*præterea, vt notat gloſſ.in l.1.§.1.de leg.& in l.illud.46.infra de ritu nup.* defenſio hominis eſt indiuidua,& quod diuiduum eſt,non poteſt diuerſo iure cenſeri.

l.ſi ſeruum.5.

Cuiacius *lib.10.obſer.cap.22.*Gilbertus Regius *lib.2.enantioph.cap.51.*præterea ad intellectum huius legis,vide Bal.*in l.obſeruare. §.proficiſci.D.de offic. proconſul.& leg.*vide Benedict.de Plum.*in l.ſi ſtatuliber.ff.de ſtatulib.in pr.*Bartolus *in l.omnes populi. D.de iuſtitia & iure.& in l.1.ff.de pœnis.* Hæc autem lex non pugnat cum *l.1. infra de pœnis.* quod enim hic, *Aliter de ſeruo*,dicitur,referendum eſt non tam ad genus pœnæ, quàm ad cognitionis ordinem & rationem:ob genus etenim pœnæ ius auctoris non ſit deterius.certum autem eſt aliam eſſe formam cognitionis,cùm liber homo,quàm cum ſeruus accuſatur.*l.2.D.de cuſt.reor.l.Domitianus.ff.ad Turpil.& toto tit.D.de quæſt.*vide tamē hic Duarenum & Cuiacium,ſupra allegato loco.

Qualiter de ſeruo ſupplicium. Punitur ſeruus in delictis grauiùs quàm liber in pecuniariis cauſis, cōcordat text.in *l.in ſeruorū.D.de pœn.in l.Pedius. D.de incend.rui.nauf.&* l.3.§.1.*D.ad l. Cornel.de ſicar.* idem etiam dicitur de ignobili,quia plus punitur quàm nobilis. Bald.*in l.quidam.D.de pœn.*Bart.in *l.omnes.C.de ſum.trinit.Gloſſ.in cap.non cogantur.diſtinct.41.*

l.ſed ſi ſtatuliberum.6.

Non agitur hac lege de pœna ſtatuliberi, an ſcilicet puniatur, vt ſeruus, an vt liber(vt quidam exiſtimarunt)& ita in contrarium non facit *l.ſtatuliberi. D.de ſtatuliberis.* verùm huius legis quæſtio eſt, an qui promiſit ſtatuliberum ſiſti, promiſſioni ſteuiſſe, & ſatisfeciſſe videatur, ſi liberum ſteterit, & ſanè videtur cum non promiſit, quod non potuit facere ne ſtatuliber ad libertatem perueniat,quę ſtatuto tempore omnibus inuitis illi competit,nec ſtipulator quoque id à fideiuſſore ſtipulatus videtur, cum ſciret libertatem eius impediri non poſſe.

Tit.10.De eo per quem factum erit,quominus quis in iudicio ſiſtat.

Hic titulus coercet dolum eius qui impedit aliquem iudicio ſiſti. quid autem differat hic titulus à ſuperiori, ne quis eum qui in ius vocatus fuerit vi eximat, quatuor ſunt inſignes differentiæ, quas explicat hic Accurſius, quem conſule.

l.Aequiſsimum.1.

Actio ad intereſſe datur in eum cuius dolo factum eſt quominus quis in iudicio ſiſtat. æquiſſimum enim eſt,vt ait Iuriſconſultus, dolum eius coercere qui impedit aliquem iudicio ſiſti.

§.1.Feciſſe autem.1.

¶Quis dicatur dolo malo facere,diſce ex hoc §.

§.Dolum autem.2.

¶Franciſcus Sarmientus *lib.2.ſelect.cap.9.* Dolus autem malus quomodo hic accipiatur,declara vt per gloſſ.hic.

§.ſi reus.3.

Non videtur intereſſe eius qui aduerſus obligationē tutus eſt exceptione.

Non ſteterit.Stiterit legit Gell.*lib.2.noct.Atticar.cap.*14.& infra hoc titulo ſæpè ſtitit pro ſtetit,vide quæ notaui in *l.qui duos 4.ff.de in ius vocan.*

§.ſi plures.4.

Si plures teneantur ad intereſſe,vnius ſolutio liberat alium.

Omnes tenentur. Sanè ex edicto omnes tenentur inſolidum, quia omnes deliquerunt *l.ſi ita vulneratus. D.ad l.Aquil.* actor tamen vna exactione contentus eſſe debet,quando quanti ſua intereſt agit, non in pœnam,vt hic cōtra ſi pœnale ſit vtrinque iudicium non aduerſus ſingulos inſolidum experietur *l.ſi quis id quod. D.de iuriſd.& l.item Mela.infra ad leg.Aquil.*vide hic Equinarium Baronem.

§.ſerui.5.

§.Et heredi.6.

l.ſi actoris.2.

Dominus tenetur ſciens in ſolidum ex facto ſerui aliàs noxaliter.

l.Ex

Digitized by Google

l.Ex hoc edicto.3.

¶An per ſolam citationem perpetuentur actiones, vide hic Bart.

§.Planè.1.

§.ſi & ſtipulator.2.

Actio quæ ex hoc edicto datur, competere poteſt ſimul contra diuerſos actori, ſcilicet & etiam reo. Concordat cum hoc textu *l. viro atque vxore. l. cum mulier. D. ſol. matr. & c. intelleximus ex. de adulter.* facit gloſſ. *in c. cupientes. in verbo Malignantiam. de elect. in 6.* per Doct. *in c. ſicut. de iureiur.*

§.ſi & ſtipulator.3.

Dolus cum dolo compenſatur, compenſatio etiam fit doli, delicti, negligentiæ, pœnæ. Vide Dyn. *in c. 1. de reg. iur. in 6.*

¶An poſſit vnus opponere alteri exceptionem non ſolutæ gabellæ, vide hic Baldum & Petrum de Anch. *conſ. 412.*

§.ſi à fideiuſſore.4.

Ex hoc §. notandum eſt, quòd ſolutio vnius liberat alium, quando plures tenentur ad vnum intereſſe ex diuerſis cauſis.

¶An reus ſoluendo liberet delinquentem: An fideiuſſor ſoluendo habeat regreſſum contra delinquentem, declara, vt per Bald. hic.

Tit.11. Si quis Cautionibus in iudicio ſiſtendi cauſa factis non obtemperauerit.

Multa de cautionibus Menochius *de arbit. iud. lib. 2. caſ. 140. cum ſeq.*

l.Vicena Millia.1.

In hanc legem Menochius *lib. 2. de arbit. iud. cent. 1. caſ. 2. num. 11.* Corraſius *epiſt. quæſt. cap. 15.*

Dies termini nõ computatur in termino, not. Spec. *in tit. de appell. §. reſtat. ver. vnumquid.* Bal. *ad l. eos. §. 5 in anté. C. de appell.* Socin. *Reg. 91. dies.* Aliquid per Felinum *ad cap. 1 de præſcript. 2. col. verſ.* & cum iſte textus, & *ad c. quoad conſultationem. col. pen. de re iud.* Corn. *conſ 210. in hac col. 2. vol. 4.*

¶An dies dati termini computetur in termino. Quantum ſpatium faciat vnum miliare, declarat Bartolus hic. An Vltima dies ſit de termino: An habens dilationem octo dierum poſſit in qualibet parte termini comparere, vel facere quod ſibi incumbit: An & quę dicatur prima dies dilationis, vide hic Baldum.

l.Non exigimus.2.

Pro intellectu huius legis, vide Pet. Fab. *1. ſemeſt. 14.* Hoc autẽ vult lex: quod ſcilicet liberatio de iudicio ſiſti, contingat per tranſactionem à cautione.

¶An tranſactio facta in principali videatur facta in acceſſorio, vide Bald. hic.

¶Hæc autem lex deſumpta eſt ex tract. de exceptio. & coniungenda cum *l. 2. D. de tranſact.* vide Duarenum hic.

§.ſi quis.1.

Impeditus in impedimento publico ac neceſſario non incidit in pœnam.

¶An citatus in vno tribunali teneatur comparere in alio.

¶An & cui citatio coram duobus iudicibus qui æquales ſint, comparere debeat.

§.ſimili modo.2.

In hunc §. Ioannes Politianus *Miſcell. c. 41.* Cotta *in voce ...* Rauardus *ad l. ... pag. 24.* Cuiacius *lib. 3. obſer. cap. 40. & lib. 11. cap. 18.* Corraſius *epiſt. quæſt. cap 34.*

¶Similiter in pœnam non incidit, ſi quis ad teſtimonium deſideratus non occurrit ad iudicium, vt puta impedimento publico ac neceſſario impeditus.

§.ſi quis.3.

Si quis non venerit ad iudicium propter tempeſtatem, vel vim fluminis, vel propter infirmitatem, excuſabitur.

Morbo ſontico. ¶Quid ſit morbus ſonticus, ſatis conſtat: eſt enim morbus nocens cuilibet rei, quam quis agere vult, qui dicitur interuallatus, & furor interuallatus eſt, morbus ſonticus. Plinius vocat morbum ſonticum, cum ait, Agathem lapidem deprehendere morbum ſonticum. *l. quæſitum. D. re iud. l. 113. D. de verb. ſign. l. vlt. D. de ædilit. edict.* differit etiam Cæcilius I.C. apud Gell. *lib. 20. cap. 1. noct. Attic.* præterea hic morbus eius eſt ingenij, vt non ſinat eum quem corripuit rebus ſuis præeſſe. De morbo ſontico, vide eſt *pag.* 180.

Eſſe Diffiſum. ¶Diffiſum, id eſt, prolatum, & rectè vt in *l. 27. & l. 33. D. de recep. arb.* Budæus tamen mauult legere diffuſum, vt ita dicatur dies diffuſus, vinum diffuſum, quod ex dolio in aliud vas transfunditur, cui etiamſi adſtipuletur doctiſſimus Hottomanus, ego tamen nihil mutandum cenſeo: ita enim Iuriſconſultorum more dixit Horatius.

Nihil hinc diffindere poſſum.

Hac autem de re conſule Politianum Miſcellan. *cap. 41.* Gell. *lib. 20. cap. 1. lib. 14. cap. 2.* Cuiac. *3. obſ. vlt. lib. 12. cap. 18.*

§.ſi non.4.

Si mulier in iudicium non ſteterit, vt puta quia grauida erat, excuſatur.

§.idem eſt.5.

Furioſus ſi citatus in iudicium non comparuerit, excuſatur, & habet exceptionem: ratio autem eſt, quoniam qui furore impeditur, valetudine impeditur.

§.Quod diximus.6.

Quoniam ſuperiori §. dixerat, ſuccurri ei qui tempeſtate aut vi fluminis prohibitus in ius vocatus non venit, ideo nunc declarat quam tempeſtatem intelligere debeamus. impedimentum enim non dicitur niſi ſit efficax.

§.vis fluminis.7.

Quomodo vis fluminis accipienda ſit, hic declarat Iuriſconſultus.

§.ſi quis tamen.8.

¶Proponitur nunc alia I.C.ti ſpecies, an ſcil. excuſetur is qui vim fluminis & tempeſtatem allegat ſi potuerit opportuno tempore nauigare, & tempeſtatem effugere, dic vt *in textu & ibi in glaſſa l. 7. § qui neceſſaria. D. qui ſatiſd. cog. l. 21. in §. quod met. cau. l. 3. §. ſubuenit. D. ad Syllan.* quo loco obiter notandum eſt, quod non ſuccurritur ei, qui ſe in neceſſitatem poſuit: præterea impedimentum voluntarium aut culpa propria ſuſceptum, non excuſat impeditum, hoc facit gloſſ. *in l. 9. in prin. in verbo Auguſtiæ. D. de dam. inf.*

¶An impedimentum probari poſſit per iuramentum, vide hic Bald.

§.ſimili modo.9.

Excuſatur is qui comparere non potuit propter fluminis inundationem; vide alias cauſas ſupra allegatas, cui adiungitur hæc, ſi ſcilicet à magiſtratu principaliter fuerit detentus.

Repet. 6. fol. 192. nu. 102.

l.ſed actio.3.

l.ſed & ſi quis.4.

In hanc legem ſcripſit Auguſt. *lib. 3. emend. cap. 6.* Hoc autem vult inſtitui, hoc quod ſcilicet iuſta cauſa in iudicio non ſiſtendi ſit capitalis condemnatio, vel relegatio.

§.illud ſciendum.1.

Iuſta cauſa in iudicio non ſiſtendi non eſt ſi quis citatus ſit, vel accuſatus ex cauſa capitali.

§.Præterea.2.

Si quis funere domeſtico impeditus ita fuerit, vt in iudicio comparere non potuerit: dari ei exceptionem, notat hic I.C. Vlpianus.

§.item ſi quis.3.

Exceptione adiuuari debet, ſi quis in ſeruitute fuerit, ac per hoc in iudicio non ſteterit.

§.Quæſitum.4.

Ad faciliorem intellectum huius §. vide Alciat. *lib. 2. parerg. cap 27.* quem reprehendit Corraſ. *lib. 1. Miſcell. c. 10.* vide Molin. *de eo quod intereſt. nu. 190* & Cuiac. *lib. 14. obſ. c. 7.* Guterium *reſolut. parte 1. c. 24* Menoch. *de arbit. iud. caſ 30. lib. 2.* Innuit autem hic locus, quod renuntiatio generalis omnium caſuum fortuitorum non valet in iudiciis, niſi ſpecialiter exprimantur.

An poſſit conueniri. ¶Ex hoc loco nota, quod confeſſio facta in iudicio præſumitur facta ſponte, non per vim, idem renũtiationes quæ faciunt malefactoribus in iudicio valeret ita vult ac declarat Dynus *in reg. quod ſemel. D. de reg. iur. in 6.* ¶An & qui caſus cenſeantur comprehenſi in generalitate, latè Felin. *in cap. ſedes. de reſcrip.* Alex. *conſ. 28.* An in extraiudicialibus valeat renuntiatio generalis: An renuntians exceptioni videatur renunciare actioni: An poſſit renuntiari exceptioni præſcriptionis: vt & plures alias quæſtiones, tractat hic Bald. quem conſule.

§.item quæritur.5.

Promiſſio [illegible]

¶In dubio verum præſumatur error, an certa ſcientia, vide hic Bald.

Plures quàm ſtatutum eſt. Statutum eſt, vt fideiuſſor in veram quantitatem teneatur, niſi pro certa quantitate acceſſerit. *l.2.§.vlt.D.qui ſatiſd.cog.l.1.C.de ſent.quæ pro eo quod inter.* id eſt, ſupra duplum in caſu certo.

l.ſi duo res.5.

In hanc legem Menoch. *de recup.poſſeſſ.rem.3.num.*580. Culpa vnius ex reis credendi in adquirendo, nocet alteri, quod intelligendum eſt, ſi ſint ſocij.

§.item ſi duo.1.

Duo rei promittendi. Vt putà pater & filius ab vno, rei ab alio intereſſe petit non poteſt, pater enim & filius, quaſi rei ſunt.

§.Aequè ſi à.2.

l.ſi is qui.6.

Exceptio ſuperueniẽs reo prodeſt fideiuſſori, hoc eſt quod reo prodeſt eius fideiuſſori eſt vtile. *l.a.D.de liber.legat.*

l.ſi quis ſeruum.7.

Quicumque pro ſeruo fideiuſſit, eas exceptiones habet, quas haberet, ſi pro libero fideiuſſiſſet, excepto quod ſeruus Reipu. cauſa abeſſe non poteſt, *l.omnes.D.de excep.l.ex perſona.D.de fideiuſ.* & rurſus quibus exceptionibus fideiuſſores vti poſſunt, ſi pro libero homine, vel patrefamilias iudicio ſiſti adpromiſerit, iiſdem etiam vti licet ſi pro ſeruo aut filiofamilias iidem adpromiſerint ſeruum iudicio ſiſti, filiumfamilias iudicio ſiſti.

l.Et ſi poſt tres.8.

In hanc legem vide Ioan.Robert. *li.2.recept.ſent.c.18.* Mora rei in iudiciis purgari poteſt, *Repet.6.fol.405.nu.13.& 25.Repet.6.fol.450.nu.54.& 68.*

¶An ante diem certum tacita conditio naſcatur: An tacita conditio impediat natiuitatem obligationis & actionis: An tacita vel expreſſa conditio interpellet ſicut dies: An dies incerta interpellet: An & ad quid committatur ſtipulatio ratione moræ: An mora purgari poſſit, vide hic Bald. *Repetit.6.fol.424.nu.52.& 39.& 91.& 93.& 114.& 158.*

l.ſi ſeruus.9.

Si rei principalis obligatio nulla ſit, ſimiliter fideiuſſoris obligatio nulla erit. regula etenim eſt in iure frequens, quòd vbi non tenet principale, nec acceſſorium.

§.ſi plurium.1.

Pro intellectu huius legis facit Cæpola ad *l. Labeo ſcripſit. §.idem ait.nu.2. D.de edilit.edict.* Alciat. *ad l.4.§ Cato.D.de verbor.obligation.numero 195.& ſeq. num.140 vſque 147.* Crot. *num.99.& ſeq.in 2.repetit.num.53.* Lancell.Galla. *nu.78.* Ruin. *nu.72.* Soc.Iun. *num.202.& ſeq.* Bologn. *num 167.* Hoc in ſumma vult quod ſi quis duos ſeruos in iudicio ſiſtere promittat copulatiuè, & hoc ſub pœna, ſi vnum ſiſtat aut alterum, non de rigore iuris tenetur inſolidum, at de æquitate pro parte tantùm. *fol.284.num.72.& num.ſeq.& 74.Repetitionum 6.& fol.260.numero 53.fol.253.num.99.fol.240.numero 140.& 144.145.& 147. Repetitionum 6 fol.361.num.167.fol.221.num.165.& num.ſeq. vſque ad num.168. Repetitionum 6.*

l.ſi cum.10.

Permittitur aliquid ratione dubitationis, quòd aliàs non permitteretur.

§.Homo.1.

Pœna ante diem nunquam peti poteſt, hoc eſt, vbi dies eſt, & conditio, expectatur dies, licet conditio euenerit.

§.Qui iniuriarum.2.

Actio acceſſoria eiuſdem eſt naturæ cuius principalis, *vide Alex.in l.2.§.item ſi in facto.in pen.coll.in ſi.cum ſeq.de verbor.obligat.* & Doct. in locis ibi per eos allegatis.

¶An actio iniuriarum tempore finiatur ipſo iure ſicut morte, vel pacto, declarat hic Bald.

l.ſi quis.11.

Hominem promiſſum quis ſiſtere debet in eadem cauſa, quoad forum, non quoad facultatem.

l.Qui autem.12.

Loriot. *de eo quod intereſt.axiom.48.*

¶An valeat ſententia lata contra priuilegium, vide hic Bald.

§.illud tenendum eſt.1.

Sufficit ab initio intereſſe, licèt deſinat ex poſt facto.

l.Quotiens ſeruus.13.

Non tenetur qui promiſit eum ſiſtere, qui non poteſt eſſe in iudicio.

l.ſi procurator.14.

l.ſi tutor.15.

Stipulatio euaneſcit, ſi promittens iudicio ſiſti deſiit poſſe conueniri.

Tit.12. De feriis, & dilationibus, & diuerſis temporibus earum, & ex quibus cauſis feriæ non impediuntur.

Sunt quæ huc pertinent, non pauca in calendario Romano, quod Manutius edidit in orthographia Aldi.

¶Feriæ autem ſunt, quæ ad hoc deputantur vt homines quieſcant, & diuinis vel aliis rebus neceſſariis intenti ſint: dictæ à feriendis, id eſt, à mactãdis victimis, quæ diebus feſtiuis offerebãtur: vel à ferendis hoſtiis, quòd his diebus citari ſolet. Vnde ipſæ hoſtiæ feriæ dicantur Gel. *li.4.c.6.noct.Att.lib.10.c.1.* niſi malimus per Antiphraſim dicere, quòd tũc nullæ res inde feriãtur.

l.Ne quis.1.

Pileus *quæſt.123.* Briſſon *lib.1.ſelect.cap.16.* In ius venire compellitur nemo tempore vindemiarum vel meſſium, ratio eſt quoniam occupari in rem ruſticam in forum compellendi non ſunt: limita vt per Soz. *Reg.91.*

§.ſed ſi prætor.1.

Si quis vindemiarum aut meſſium tempore in ius vocatus fuerit, & ſponte venerit, & litigauerit, lata ſententia tenet, lata verò contra non comparentem nulla erit.

¶An per partes poſſit renuntiari iuramento teſtis: An ſententia nulla poſſit conſenſu partium confirmari: declarat hic Gloſſa iuncta ibi Bar. An feriis renuntiari poſſit Alex. *conſ.36.lib.2.*

Neque enim prætoris factum iuri derogare oportet. ¶Hic obiter nota, quòd prætor iudicando nihil iuri derogare potuit: ſed eum oportuit ex iure ſtatuere: propoſuit tamen edicta, quibus interpretatus eſt, ac suppleuit quæ deſiderabantur in iure ciuili, & quibuſdam articulis ei derogauit. *l.im autem, & ſeq.D.de iuſtitia & iure. §.2.Inſt.de bon.poſſeſſ.* deinde ea edicta à populo in honorem prætoris ſunt recepta, itaque magis auctoritate populi, quàm prætoris valuerunt. *l.2.ff.de origine iuris.* vide autem Ioann.Robert. *lib.4.recept.lect.cap.23.*

§.ſed excipiuntur.2.

Ioann.Robert. *lib.4.recept.ſent.c.23.* Enumerantur in hoc §. multi caſus in quibus non obſtant feriæ, vbi notandum obiter eſt, quod quando conceditur aliquid ratione neceſſitatis, eatenus conceditur, quatenus neceſſitas eſt, & non vltra, vide Decium in *l.non aliàs.§.ſed ſi poſtulatur.D.de iudic.*

l.Eadem.2.

De iſtis caſibus enumeratis hic, vide Barto. in *l.quod ad ſtatum.ff.de pœnis.* & quando iudex profert ſententiam contra ius commune, non expreſſa cauſa ſufficit, quòd poſſit hoc verificari in vno tantùm caſu, & ſententia erit valida.

l.ſolet.3.

Enumerantur adhuc hic caſus quidam, in quibus non obſtant feriæ. nota autem hic, quod feriæ non habeant locum in criminali cauſa, vt notat hic Bartolus.

§.Liberalia.1.

Iudicia liberalia omni tempore finiuntur.

§.item in eum.2.

l.Præſides prouinciæ.4.

Hoc innuit hæc lex, quod ſcilicet præſides prouinciarum ex conſuetudine cuiuſque loci tempus vindemiarum & meſſium conſtituere debeant, & præterea in feriis indicendis conſuetudo loci ſeruanda eſt.

l.Pridie calendas.5.

Magiſtratuum dies extremus quis fuerit, declarat hic Gloſſa.

l.Si fe-

l.ſi feriatis.6.

Sententia diebus feriatis lata non valet, nec ei obtemperare cogitur, quod tamen verum eſt, niſi aliter partes ſtatuant, ſecundùm *l.pa. la conuenta, D.de pactis.*

Iudicatum facere cogat Id eſt ſententiæ ſatisfacere, non ſolùm ſi in faciendo ſit, vt vult Accurſius hic verùm etiamſi in dando ſit accipietur. *l.aſi. D.de noxal. actione.*

l.Oratione.7.

In hanc legem Nicolaus Vigelius *paradox. 6.* Aulus Gellius *lib. 3. cap. 2.* Macrob. *lib. 1 Saturn. cap. 3.* Hoc vult hæc lex quod in cauſa ciuili, vna tantùm datur dilatio, gratia, ſcilicet inſtrumentorum exhibendorum. coniunge autem cum *h.t. l. not. enem. D.de ver. ſign. ſi.* & alterã ex altera interpretare: Agell. dictis locis. Hinc notandum eſt quod dilationis ſecundæ conceſſio fieri debet cum cauſę cognitione, qua de re vide Alex *in l.fin.h.tit.* adde quod dicit Bal. in *l.1. §. ſi quis cautionem in ſua interpretation. Co.*

l.More Romano.8.

¶ Pro intellectu huius legis conſule Cottam in voce *Diem.* Ferran. *lib. 1. explicat. cap. 13.* Auguſtin. *lib. 2. emend. cap. 13.* Iohan. Robert. *lib. 1. recep. ſent. cap. 1.* Cuia. *lib. 15. obſ. cap. 32.* Gellius *2. cap. 3.* Plutarch. *problem. Rom. 81.* Quando incipiat, ac finiatur dies, explicat hoc loco Paulus, de die naturali & artificiali, Macrob. *1. Saturn 3.* Gell. *lib. 3. cap. 2.*

¶ An ſententia de die an de nocte ferri poſſit, Gloſſ. *Nou. de iudicib. 82. ca. 3.* vide quæ ibi notauit D Gothof. gloſ. *in l. non mouerem. 20. Cod. de tranſ.* adde Socin. *reg. 359.* Balbum *deciſ. 422.* Oldendorp. *tract. de Senten. c. ſi nocte iudicatum ſit.*

l.Diuus Traianus.9.

Huius legis quæſtio eſt, an diebus feriatis quis militare poſſit, & reſpondetur poſſe, cauſæ verò iis diebus agitari non debent, hac de re vide Bald. in *l.3. Cod. de epiſcop. audient.*

l.in pecuniariis.10.

Pro intellectu legis vide Petrum de Bella pertica hic.

Vide quæ refert Alex in *l. die. num. 2. qui ſatiſdare cogan.* vbi limitat hanc legem ex mente Bald. & Odofred.

¶ An ſimpliciter verum ſit, quod quælibet dilatio probatoria ſit peremptoria. An valeat dilatio data non petenti, an valeat probatio ſine termino, an dilatio data ad probandum mutari ac reuocari poſſit, vide quæ notat hic Bald. an & quare dentur plures dilationes in cauſa criminali, quàm in ciuili, tradit hic Bart. n.15.

Tit.13 De edendo.

De hoc edicto Cuiacius *lib. 10. obſ. cap. 14* Ræuard. pro trib. *cap. 4.*

¶ Quantum ad hãc edendi vocem. Edere eſt actionem vel cauſam in iudicio publico demonſtrare. æquiſſimum enim eſt, eum qui acturus eſt edere actionem, vt inde ſcire poſſit, reus an contendere, an verò cedere debeat, quod ſi contendendum putat, veniat ad agendum paratus & inſtructus. præterea edere eſt etiam copiam deſcribendi facere.

¶ Libellus quæ continere debeat: an & quomodo ſententia libelli formanda, Zaſius *hic.*

¶ Quæret autem fortaſſe aliquis, cur de edendo potius quàm de editione hic titulus inſcriptus ſit: verùm huius rei ratio eſt, vt facilius conſtet neceſſitatem eſſe impoſitam edere debenti, hoc eſt, iuriſconſultum hic non tractare de editione, ſed de actu edendi.

l.Quia quiſque.1.

Petrus de Bella pertica, Vldaricus Zaſius. hoc autem vult textus, quod ſcilicet actor actionem edere debeat, vt poſſit reus deliberare, an cõtẽdere, an verò cedere debeat. Huius edicti interpretationem pete ex. *l.j. D.de excepti. & Labeonis. D.de oblig. & action.* & de vera eius lectione vide Duar. *diſp. lib. 1. cap. 13.* Iohan. Rober. *lib. 3. ſent. iur. cap. 13.* Forcatulo *Cupidine. Iuriſperit. cap. 17.* Cuiac *lib. 8. cap. 15.* Politianus denique in miſcellaneis.

¶ An cauſa & actio ſint idem: an quis habeat neceſſe exprimere nomen actionis. Bart. hic.

¶ An & qualiter libellus ſit concipiendus, & quæ ſint de ſubſtantia tabellionum, quæque continere debeant, vide gloſſ. *in Nouel. de exhib. reis. 53. cap. 3. in verbo libellum.* Vbi plura notatu digna ſcripſit D. Gothof. ad eã gloſſ. *in l.5. §. qui nuntiat. D.de oper. noui nunt.* an & qualiter res debeat in libello deduci.

Nam æquiſſimum: Super hoc verbo deficit vna gloſſa, de qua meminit Boleg. hic in ſuis interpretationibus. quem vide.

§.Edere.1.

Alciati interpretationem in hunc §. refellit Duarenus *lib. 1. diſput. cap. 13.* ſed eam defendit Iohan. Robert. *lib. 1. recept. ſent. cap. 15.* Forcatulus autem in *cupidine iuriſperit. cap. 17.* legit perducat, ſed id contra Alciatum exponit *ex l. ſi quid infra eod.* vide Cuiac. *lib. 8. obſ. cap. 15.* Politianum *in miſcel. cap. 82.* Cotta in voce *Edere.*

Ad album. Quid eſſet album, neſciuit omnino Accurſius, ita vt meritò tota hæc gloſſa delenda ſit, perperam etiam putauit in *l.1. Cod. de interdict.* librum prętoris, perperam quoque *in l. ſi quid in quod. D. de iuriſdict.* aliquid in muro dealbatum ſcriptũ eſſe, cum id tolli poſſe dicatur *d. l. 7.* & apud Paulum *1 ſen. 13.* album videtur fuiſſe quid muro adpenſum, quo ea quæ incidebant ſcribebantur *d. l 7.* id eſt vt interpretor interdicta *d. l. 1.* non ea quæ iuriſdictionis erant perpetuæ *d. l. 7. l. §. 3.*

§.Editiones.2.

Pro intellectu huius §. vide Cuiac. *lib. 3 obſ. cap 7.* Hoc autem vult hic §. quod inſtrumenta ſine die & conſule edi poſſint, non autem rationes. Ratio eſt, quoniam accepta & data non aliàs poſſunt apparere niſi dies & conſul fuerit additus.

¶ Vt inſtrumentum dicatur publicum, quot & quæ requirantur, vide hic Bald.

¶ An & quo iure quis compellatur edere, Bart. hic.

¶ An & quomodo inſtrumenta edenda: Tempus in diſpoſitionibus additum, quomodo intelligendum: acta iudiciaria & inſtrumenta, quare & quomodo edantur, Zaſius hic.

¶ Ne quid excogitetur die. Quaſi diceret ne ex editione diei & conſulis naſcatur occaſio fraudis alicuius excogitandæ, vt fortè diei repetendæ. *l. repetita. ff. de fide inſt.* vbi quod Repetita die, hic prælato diem dicitur, pro quo alij malè perlato, alij etiam prolato legunt.

§.Edenda ſunt.3.

Quænam edenda ſint diſce ex hoc §. omnia enim edenda ſunt, quæ quis apud iudicem editurus eſt, non tamen, vt & inſtrumenta, quibus quis vſurus non eſt, compellatur edere.

¶ An & quando inſtrumenta edenda ſint, an publicatis atteſtationibus produci poſſint inſtrumenta, declarat per Bald. hic. præterea an & quando fieri debeat editio, vide Bart. hic.

§.Edere.4.

Edere is non videtur, qui ſtipulationem totam non edit: perfecta etenim editio & integra eſſe debet, vide Ang. *conſ. 150. incip. rem ciuitatis.*

§.Eis qui ob ætatem.5.

Subuenitur eis qui ob ætatem, ob ruſticitatem, vel ob ſexum lapſi non ediderunt, hoc eſt minor, ruſticus, miles, & mulier excuſantur à pœna præcepti ſpreti.

l.ſi legatum.2.

Quicumque petit legatum ex teſtamento, non tenetur edere teſtamentum hæredi.

¶ An inueſtitura domini per vaſſallum neceſſariò ſit edenda, declarat Zaſius hic.

l.ſenatus.3.

Aliàs incipit hæc lex, Nec quiſquã innuit hæc lex, quod fiſco eduntur inſtrumenta, ad intentionem fundandam ad cauſam, nempe facientia, & non ad impertinentia. De materia autẽ huius legis vide Alex. *conſ. 112. l. prætor ait. §. etiam. infra h. t.* vide Iaſon. *in l. 1. verſ. 5 Cod. eod.* præterea an hæc lex procedat in dote, vide Rom. *in l. 1. infra ſolut. matrim.* & ibi per Alexand.

l.Prætor ait.4.

Argentarius rationes edere tenetur cum die & conſule, his ad quæ pertinet, ita vt initio huius legis contineatur prætoris edictum.

Ad id quod dicit gloſſ. de argentario *l. Prætor. in prin. de edend.* vid. Alciat. *lib. diſpunct. vlt. & penul.*

¶ Argentarij qui & quomodo rationes edant: an & quomodo notarius inſtrumenta publica faciat: an filiusfamilias ex ſuis contractibus obligetur, explicat hic Zaſius.

§.Huius edicti.1.

Commendatur hoc §. prætoris edictum.

¶ An notarius qui conficit inſtrumentum rogatus eſſe debeat ab ambabus partibus, vide Bald. *conſ. 52.* vbi ponit an ſi creditor confiteatur abſente debitore ſibi ſatisfactum, & præſente fideiuſſore poſſit rogare notarium, vt de illa confeſſione conficiat inſtrumentum.

§.ſed & filiusfamilias.2.

Filiusfamilias edere etiam cogitur, ſed an etiam pater, quęritur hic.

Cum patri quæſtum refert. Collige ex hoc loco, vt etiam notat Bal. quod pater tenetur ex facto filij, quãdo ex eius commodo ſentit commodum aliquod, vel lucrum.

§.ſed ſi ſeruus.3.

Si ſeruus argentaria faciat, dominum compellere poteſt, vt edat.

§.Etiam is.4.

Ad editionem etiam compellitur is qui argentariam facere deſiit hoc argumento, quod ſcilicet ille qui deſiit exercere vſuras, ita compellitur ad

reſtitutionem ſicut exercens. De vſurariis vide Bald. *conſ.* 113. præterea obligatio vel quaſi obligatio contracta ratione cuiuſdam officij nõ finitur puncto officio.

§. ſed ibi quis. 5.

Vbi & quo loco quis edere cogatur, collige ex hoc §. facit etiam quamlibet rationem tenetur quis edere, vbi eam adminiſtrauit, quo loco obiter notabis rationibus reddendis omnes adminiſtratores obnoxios eſſe, qua de re vide Rol. à Valle 1. *conſ.* 49.

l. Spatiúmque. 5.

Spatium aliquod ad perferendas rationes omnibus tribuendum eſſe ait hac lege Paulus.

l. ſiquis ex. 6.

Perducere, Donatus in Terentium interpretatur initium ducere. vide Forcat *d. cap.* 17.

¶ Vel in horreo. Hoc ideo dixit Iuriſconſultus, quoniam in eo pretioſiſſima quæque reponebantur *l. pen. §. effractore. D. de off. præf. in gl.*

¶ Adde *fol.* 282. *num.* 43. *& ſequent. repetitionum 6. fol.* 127. *num.* 17. *& num. ſeq. repetitionum* 7.

§. Cogentur. 1.

Hæredes ſiue ſucceſſores argẽtarij rationes edere coguntur, ſiue ſint duo, ſiue plures.

Pro intellectu huius §. vide Bart. *in l. 4 §. Cato. D. de verb. oblig.*

An & quomodo teſtis leuis opinionis ſoluetur: an & quomodo infamis à teſtimonio repellatur: an notarius malè verſatus in officio, illo amplius fungi poſſit, Zaſius hic.

§. Legitur autem. 2.

Editionem qui petit, iurare debet de calumnia.

§. Rationem autem. 3.

Ratio quomodo accipienda, declaratur hoc loco. eſt enim ſcriptura dati & accepti.

¶ Ratio quid: an generalitas ad materiam ſubiectam reſtringatur, declarat hic Zaſius.

§. Ex hoc edicto. 4.

Contra non edentem datur actio in factum, hoc vult hic §.

¶ An & hoc iure petatur editio, vide hic Bart.

§. Vnde apparet. 5.

Rationes ad aliquem pertinere dicuntur, quando eo mandante, vel eius procuratore confectæ ſunt, & ideo tã ei quàm procuratori ſuo edendæ ſunt.

¶ An ſcriptura facta me abſente, nemine pro me mandante, vel recipiente probet, vide hic Bald.

§. Si initium. 6.

Ad intellectum huius §. vide Menoch. *de arbitra. iudic. libro 2. cap.* 64. Notabilis ſanè eſt textus hic, licèt videatur communis & vulgaris, quod ſcilicet dies in principio poſita, in ſequentibus repetita tacitè intelligatur: hunc etiam §. elegantiſſimè repetiit Bart.

§. Edi autem. 7.

Edere rationes eſt vel dictare, vel tradere libellum, vel codicem proferre coniunge *l. 1. §. edere. ſ. h. t.*

§. Prætor ait. 8.

Continentur hoc §. alia prætorij edicti verba.

§. Prohibent. 9.

Argentario non ſit rationum alia editio, niſi probet quod rationes quæ apud ipſum remanſerunt, perdidit caſu fortuito, vel niſi ſubſit alia iuſta cauſa.

§. An nec hæredi. 10.

¶ Res perdita eſſe quomodo probetur, & quibus probationibus vtendum ſit, an & quæ dicantur manifeſta in probãda amiſſione rei, declarat hic Bart.

§. Nec iterum. 11.

Poſtulanti iterum edi prætor iubet, niſi ex cauſa. ¶ Hoc autem loco nota quòd qui ſemel inſtrumentum habuit & amiſit, non poteſt petere à notario, vt iterum ſibi edat, niſi cum licentia & authoritate iudicis.

l. Veluti ſi. 7.

§. Hæc vox. 1.

Vox iterum poſita in edicto *l. 6. & 7. ſ. hoc tit.* quas & quot ſignificationes habeat, diſce ex hoc §.

l. Vbi exigitur. 8.

Argentarius tenetur de dolo vel lata culpa, ſi non edat rationes.

Dolo malo. Dolo malo non edit & qui malitioſè edidit, & qui in totum non edidit.

§. Is autem qui. 1.

Loriottus *de eo quod intereſt axiom.* 47. Nota autem hoc §. quod intereſſe non venit ex mora, ſed ex ſententia.

l. Quædam ſunt. 9.

Vbi competit actio, non competit iudicis officium, vel ſi malis, vbi competit ordinarium remedium, ceſſat extraordinarium.

Vide Dec. diuerſimode loquentem circa illam *l. in c. 2.* 350. *col. verſ. veruntamen opinio. & 36. verſ.* Adde tamen *ext. de probationibus*. Et ad dicta ibi per Bar. *circa quaſt. de vſurario*, vide Abb. *in d. cap. in 3. col.* Et Dec. *in l. 1. col. fin. C. de edendo. declarantem circa med.*

Repet. 7 *fol.* 16. *num.* 14.

§. Nihil intereſt. 1

Bellonus *lib. 4 ſupput. cap.* 18. Hoc vult hic §. quod ſcilicet ſucceſſor argentarij cogitur ad edendum, licèt non ſit eiuſdem profeſſionis, quis autem ſucceſſoris nomine intelligatur, declara, vt per Bald. hic, vide quid per iſtum textum dicat Felinus *in c. fi. in 1. not. D. de probat.*

Succeſſoris appellatione an & quis contineatur, & an hæredis appellatione contineatur is qui propriè hæres vel ſucceſſor eſt, Bald. hic.

¶ Verſis autem cui. Notarius protocollum, ſiue abbreuiationem ſuam vendere poteſt, vt not. hic Bald.

§. Nummularios. 2.

Nummularij & argentarij pari paſſu ambulant: vtrique enim tenentur rationes edere.

¶ An valeat ſtatutum vt libris mercatorum detur fides, Bald. in deciſione reliquit, *conſ.* 475. 4. *volum.*

§. Cæterum. 3.

§. Ad nos. 4.

l. Argentarius. 10.

Pro intellectu huius legis vide Cuiac. *lib. 10. obſ. c.* 14. Nannius *lib. 1. miſcel. c.* 9. hic autem obiter notandum eſt, quod argentarij & omnes qui gerunt officium publicum, tenentur rationes ſuas edere.

¶ Quærit præterea hic gloſſa, vtrum tabelliones cogantur edere, qua de re vide Felin. *in c. quoniam contra. de probat. in pr. 2. col.*

¶ An tabellio pro confectione inſtrumenti poſſit pecuniam accipere.

¶ An iudex in ſalarij taxatione committere poſſit vicem alteri tabellioni.

¶ Argentarius §. *edi. D. de edendo. fol.* 31. *num.* 307. *repet.* 3.

§. Ideo autem. 1.

Redditur hic ratio, quare ſcilicet argentarij, & omnes qui gerunt officium publicum, teneantur rationes ſuas edere.

§. Edi autem. 2.

Quod ratio reddi debeat à capite, concordat *gloſſ. 2. in c. ſedes. de reſcript.* & vide quæ notat Alexand. *in rub. D. ſol. mat.* Abb. *conſ.* 25 *volum.* 1.

§. Cum autem. 3.

Ad hunc §. ſcripſit Duarenus *de in lit. iur. nu.* 55 vbi hunc §. conciliat cum *l. ſemper. §. in hoc interdicto. ſ. vnde vi. l. qui tabulas. ſ. de furtis.*

Pro intellectu huius §. vide quæ not. Pau. de Leaza. *in c. conſtitutus. de elect. in clemen.* Petrum de bellapertica *hic.*

L. Argentarius. §. cum autem. *D. de edendo*, ad illum textum iuncta ibi not. per Bart. in 4. not. vide textum *in l. ſi quando. C. vnde vi.* quomodo illum intelligit gloſſ. *in §. fi. in verbo probare, Inſt. de verb. oblig.*

Quo iure ſuccurratur contra iudicem, qui probationes non curauit, vide hic Bart.

l. Exempla. 11.

¶ An ſubſcriptio ſiue præſentia partis ſit de ſubſtantia inſtrumenti, tractat hic Iuriſ. Modeſtinus.

l. Fœminæ. 12.

Fœminæ remotæ ſunt ab omnibus officiis publicis, vt ait *l. fœmina. 2. D. de reg. iur.* & conſequenter ab officio argentarij, vt vult hoc loco Calliſtratus.

l. Hæc

Digitized by Google

l.Hæc actio.13.

Tit.14. De pactis.

Scripſit in hunc titulum plurima præclara Duarenus, & nonnulla etiam *lib.2.diſput.c.*8. Scripſere præterea eſt, Aemilius Ferretus *qui deſinit in l.7.* Sed poſtea addidit. §.*pactum ne peteret.l.ſi vnus.*& optimè Cuiacius, qui præter ea quid iſte titulus,cum præcedentibus commune habeat, docet *lib.*10. *obſ.cap.*30.

l.Huius edicti.1.

Ad faciliorem huius legis intellectum conſule Charondam *lib.*1. *veriſim. cap.*4. Iohan Robert.*lib.*2 *ſent.iuris cap.*1. Hotoman. *volu.*1. *varior. diſputat.cap.*7. Fortunius Garſia.

Quòd hic non ponatur definitio pacti,ſed quædam deſcriptio, vide Iacob.de Nigr.ad Rub.*de verb.oblig.n.*54.

Appellatione pacti non venire tacitum pactum poſt alios,de quib. ibi tenet Decius *ad Rub.C.de pact.num.*3.*&* 4.vbi etiam dicit ſe conſuluiſſe. & eſt *in conſilio*245. tamen communis eſt contra eum,vt per moder.*ad l.Rogaſti.§. ſi tibi.D.ſi cert.pet.Ripa.ad Rub.de verb.oblig.n.*21.

Cicero lib.2.de inuentione pactum, inquit,eſt quod inter aliquos conuenit,quod iam ita iuſtum putatur,vt iuri præſtare dicatur, Bald.*in. l.*1.*hoc tit. & in tract.de pact.n.*2.

§.Pactum autem.1.

Hic continetur etymologia pacti,de qua vide hic Accurſium,vide etiam Ilp.de S.Seuerin dicentem, quod pactum dicitur à percuſſione palmarum,vt notat etiā hic Gloſſa,& male ſane,ſed potius à verbo antiquo paco.

§.Et eſt pactio.2.

Quod ad definitionem pacti hic, ab Vlpiano traditam,duplex eſt lectio. Quidam enim *duorum pluriumve in idē placitum cōſenſus.* Alij *duorum pluriumve in idem placitum & conſenſus* legunt, & hęc eſt vulgata lectio, quam retinendam eſſe cenſeo.

§.Conuentionis verbum.3.

Conuentionis verbum ita generale eſt,vt ad omnia pacta contractus & diſtractus,referri poſſit.

§.Sed conuentionum.4.

Propoſita ſuperioris §.conuentionis generali ſignificatione meritò,nunc eius diuiſionem ſubijcit, quod ſcilicet quædam ſint nominatæ, quædam innominatæ. Adde tractatum *in fol.*170.*n.*2.

l.Labeo ait.2.

Vide in hanc legem Fortunium Garſiam. Explicat autem hic I.C. aliam conuentionum diuiſionem, quod ſcilicet quædam ſint tacitæ, quædam expreſſæ. Repetitionum 1.*fol* 384.*n.*2.

Pactum & donatio cauſa mortis,quomodo inter abſentes fieri poſſit.

¶ An & quomodo pactum exceptionem doli pariat,Bald.hic.

¶ Vide de hoc text.& ſimilibus loquentibus, de inſtrum. reſtit. pro ipſo debito. *Bart.in l.ſi is qui pro empto.n.*65.*de vſucap.*

§.Et ideo ſi.1.

Pro intellectu huius §.adde textum *in cap.eccleſia.*2.*in fin.vt lite pendent.& ibi gloſſ.* ¶ Hoc innuit hic §. quod redditio inſtrumenti, vim pacti obtineat,quamuis pignoris remiſſio non inducat præſumptam remiſſionem debiti principalis.

Differentiam pignoris & inſtrumenti,vide hic apud Bartolum.

l.Poſtquàm.3.

¶ An acceſſorium tollat principale, an inſtrumenti redactio inducat debiti remiſſionem:an ſolutio debiti vim habeat cancellationis,vide hic Bald.

Ad illum text.cum vno,quod ibi dicit Bald.*in fin. verſ.*vide Socin.*reg.*193.

l.Item quia.4.

Vide in hanc legem,Fortunium Garſiam. Iuriſconſultus materiam eandem perſequens,hoc eſt de tacita conuentione, ait quod inuecta in domū conductam, ſunt tacite obligata pro penſione,quæritur autem hic, an hoc locum habeat in pupillo,cum res ipſius non poſſint obligari ſine decreto, qua de re,vide Bart.hic.

§.Secundum.1.

Mutus paciſci poteſt, quoniam etiam ſi non poſſit loqui, ſignis tamen demonſtrare poteſt,& expreſſum dicitur,quod ex ſignis colligi poteſt, vide gloſ.*in l.*20.*§.*2.*in verbo expreſſum. D.de oper.nou.nunt.gloſ.in l.*1.*§.ſi quis ita. D.de verb.oblig.*

§.Huius rei argumentum.1.

In ſtipulatione tacita conditio ineſt, ſi ſcilicet matrimonium ſequatur, coniunge *l.*21.*D.de iure dot.*vide Alexan.*conſ.*4.*vol.*4 *conſ.*3.*eod.vol.*

§.Ex facto etiam.3.

Quæ in præfationibus dicuntur,in ſequentibus repetita intelliguntur, hoc innuit hic.*F.*Aug.*conſ.*61.*Rom.conſ.*233.*&* 202.

l.Conuentionum.5.

Hanc legem explicuit Ræuard.*lib.*4 .*Variar.cap.*1. Cuiac.*lib.*15.*obſ.c.*5. & 33.perſequitur autem hic Iuriſconſultus conuentionis alias ſpecies; quod ſcilicet conuentio, aut ſit publica,aut priuata, aut legitima; aut iuris gentium.

¶ An præfectus militiæ poſſit facere pacem,Bart.hic.

§.Publica.1.

Conuentio publica eſt, quæ fit per pacem, quotiens inter ſe duces belli quædam paciſcuntur.

l.Legitima.6.

Ad intellectum huius legis faciunt,quæ ſcribit Bellon. *lib.*3.*ſuppu.cap.*7. Gouean.*lib.*2.*variar.lect.cap.*26. Fortunius Garzia. Cum autem ſuperior lege dixerit,quę dicatur publica conuentio,iuſto rectóque ordine tradit nunc quæ dicatur legitima.

¶ Vide Ioan.Fab. *inſtit.de oblig.in* 4.*col.verſ.ego credo.*Alex.*in conſ.*75. *vol.*7 *in fin.*1.*vo.*cuius verba retuli,in rubric.incip.legitimam.

Ad eius intelligentiam, quare ibi fiat differentia inter conuentiones nudas & veſtitas,vide Socin.*in Rub.de verb.oblig.col.*2.*verſ.*4.*concludo.*

Ad intelligentiam etiam gloſſ. in. §. ſed cùm nulla. in verb. igitur. vide Ruin.*in l.*1.*§.ſi quis ita.chart.*2.*de verb.oblig.*

Et ad intellectum §.quod ferè.vide eund.*in eo loco.*& vide omninò,quomodo inducat illum.*Ioan.*Petr.de Bella Pert. *Inſtit.de action.& reſpondo.*

Et ad §.igitur vide Socin.*in d.Rub.colum.*5.*in princ.*

Ad princ.vide Iohan.Fabr. *Inſt.de oblig.in verſ.ego credo.& ad reg.§ ſed cùm nulla.cum ſeq.§.vide Bart.in l. Ariſto.§.ſi.in verſ. Ariſto.& quod ibi per eum.de donat.* Et ad gloſſam magn.ibi circa med. vide Iaſ. *inſtit.de actio.§. actionum; in gloſ.in verb.ex permutat.in prima concluſ.*& quod ibi per Gomeſ.*in antepenult. col.*& ad §.quinimò.vide Alciat.*lib.*5.*paradox.cap.*1.

l.Iuriſgentium.7.

In hanc legem ſcripſere Connan.*lib.*6.*comment.cap.*2.*& fere toto libro* Forcat.*dial.l.*97.*num* 5.Hilbertus Conſtanus *lib.*1.*quæſt.cor.cap.*8. Charond. *lib.*12 *veriſ.cap.*8.Corraſ.*lib.*1.*miſcel.cap.*1.Alciat.*lib.* 5. *prætermiſſ.*Forcat. *dial.* 69.*n.* 1.Cuiacius *lib.*2.*cap.*85.Auton.Cont. *lib.*4.*d.ſſ.cap.*13. Hoc autem initium vult quod iuriſgentium conuentiones aliæ pariunt actionem,aliæ exceptionem, *fol.*227.*n.*19.*repet.*7.

An & quare permutatio non dicatur contractus nominatus,ſi do rem,vt aliam mihi des,declarat Bart.hic.an donatio ſit contractus nominatus, vel innominatus,vide Bald.hic.

§.Quæ pariunt.1.

Conuentiones quæ pariunt actiones,in ſuo nomine non ſtant, ſed tranſeunt in proprium nomen contractus,vt emptio,venditio.&c.

§.Sed et ſi.2.

Connan.*in l.naturalis.D.de præſcrip.verbis.*ſed per *tot.*4.*deinceps.*

§.ſi ob maleficium.3.

Turpis inepta,vel iniuſta cauſa non veſtit pactum.

¶ An & quotuplex turpitudo. An & quæ donationes inſinuationem requirant,an qualibet cauſa, vt puta iuramentum veſtiat pactum. Nudum pactum quid,& quomodo intelligatur,quod pariat actionem.

§.ſi cum nulla.4.

Vbi non ſubeſt cauſa ciuilis,neque obligatio,neque actio naſcitur,hic autem notabis in fine regulam,quod nuda pactio actionem non pariat, ſed exceptionem.

Actio ex pacto nudo nō oritur,*vt hic & §.quinimò & §.Marcellus.&.d.l.*7.*ſi l.legem.C.de pact.*not glo.& ibi latiſſime Iaſon *ad §.in perſonam. Inſt.de actio.* poſt Iaſonem hic late,vide per Socin.*in reg.*9.*ac Phi Decio.ad Rub. D. de verb. obl.*Forcat.*dialo.*69.*n.*1.

¶ Pactum nudum quidam ex pacto nudo oriatur actio,tam de iure ciuili quàm canonico,vide Bart.hic.

¶ An pactum nudum ſine aliqua cauſa valeat,Bald.hic.

Latiſſimè & melius quæ alibi Felin.*in cap.*1.*ex.de pact.*

§.Quinimo.5.

Pro intellectu huius §. conſule Corraſ.*lib.*3.*miſcell. cap.* 10. Charondas,

Digitized by Google

decl. lib. 2. ca. 9. Forcat. *dialo 89. n. 1. & 5.* Vacon. *lib. 1. declar. 23.* Merce. *opin. lib. 2. cap. 16.* Bulg. *ad l. petens. C. de pact. nu. 10.* Betreng. Ferna. *ad l. pacta conuenta ff. de contrah. empt. cap. 2. n. 19.* Cuiacius. *3. obſ. 15.*

Quæ in ingreſſu contractus. Non ſignificet ab initio ſed dum contractus ingreditur, & ambulat, id eſt dum contrahitur, dicitur enim contractus ambulare. *l. ſed ubi ff. de min.* qua de re vide Alciat. *2. parerg. cap. 19.*

An & quot modis veſtiatur pactum nudum & quomodo contractus innominati dicantur veſtiri: an ratione pacti non ſeruati competat rei vindicatio, vide hic Bald. An & quis contractus dicatur Feudum, & quæ actio oriatur, vide Bal. *in l. 1. ff. de condict. ex lege.*

§. Adeo autem. 6.

Loriottus *de hered. inſtit. axiom. 4.* Cuiac. *lib. 2. obſ. cap. 15.* quem reprehendit Raeuardus *lib. 1. Varior. cap. 13.*

§. Ait prætor. 7.

Hoc §. continetur prætoris edictum, qua de re Forcat. *dial. 69. num. 2. & 4.* Vacon. *lib. 5. declar. cap. 67.* prætor itaque ait quod pacta ſeruabit, modo dans exceptionem, modo actionem, modo formans actionem, modo negans actionem, tot enim ſunt vires & effectus pacti, & ſignificationes verbi ſeruare, vt *l. 10. C. h. t. l. 44. §. 1. fam. ercij. l. 41. ff. de acquir. rer. dom.*

Pacta, an & quando ſeruari debeant, declara vt per Bal. hic.

§. Pactorum. 8.

Charõdas. *d. cap. 8.* Mercerius *d. cap. 16.* Hoc autem vult hic §. quòd pactum in dubio præſumitur reale, & tranſitorium ad hæredes.

Non minus ex verbis quàm ex mente. Duarenus ait huiuſmodi *pſeudologias* vſitatiſſimas eſſe iuriſconſultis, aliiſque Latinis authoribus, Vlpianus *l. 3. §. Labeo. ff. de incend. ruin. nauf. l. 3. §. ſi emancipatus. ff. de bonor. poſſeſſ. contr. tab.* Seneca *de tranquillitate vitæ, lib. 1. cap. 8.* vide & Charondam *dicto proximo loco,* & Mercerium *eodem.*

§. Dolo malo. 9.

Cum ſuperioribus duobus. §§. poſuerit I. C. edicti prætoris vtilia, nunc ad eorum explicationem accedit, & primo ait quid ſit dolus malus, & quid ſit paciſci dolo malo, nempe alterius circumueniendi cauſa, cum ſæpe aliud agitur, aliud ſimulatur, de dolo malo, v. de *l. 1. §. dolum. D. de dolo.*

§. ſed ſi fraudandi. 10.

Huius §. quæſtio eſt, vtrum de fraude paciſci liceat, quoniam edicti verba nullam de fraude mentionem faciunt, verum optimè Labeo ait pactum, ita conceptum iniquum eſſe, præterea fraus eſt ſpecies doli, & ineſt dolo, ſicut ſpecies ineſt generi, & eo remoto, remouentur etiam eius ſpecies.

Ineſt enim dolus & fraus. Vide Alciat. *in l. aliud eſt fraus. D. de verb. ſig.*

¶ An & in quo differat dolus à fraude, Bart. hic.

§. ſiue autem ab. 11.

Exceptionem doli parit, ſiue dolus committatur ab initio contractus, ſiue ex poſt facto.

§. Quod ferè. 12.

Stipulatio eſſe præſumitur, ſi præcedat interrogatio, & ſequatur reſponſio, niſi in contrarium probetur, id eſt factum, contra ius commune, non eſt igitur hic locus contrarius *l. 27. §. in ſumma infra eod.*

§. ſi paciſcar ne. 13.

Pactum valet ſi paciſcar ne pro iudicati, vel incenſarum ædium agatur, ex culpa ſcilicet ad duplum. nam conſulto factum incendium morte puniebatur. *Pau. 5. ſent. 3. l. capitalium. §. incendiarij. D. de pæn. l. qui ædes. l. pen. D. de incend. ruin. nauf. l. ſi quis dolo. ff. ad leg. Corn. de ſic.* & hæc eſt quæ incenſarũ ædiũ actio dicitur *in l. 1. Cod. de leg. Aquil.*

§. ſi paciſcar ne. 14.

¶ Cuiac. *lib. 10. obſ. cap. 10.* ¶ An pactum valeat ſi paciſcar, ne operis noui nuntiationem exequar, magna hic dubitatio eſt, qua de re optimè hic Labeo.

¶ An nuntiatio noui operis, pacto remitti poſſit: an pactum factum contra rem publicam, vel priuatam vtilitatem valeat, necne, declarat hic Bald.

Nam & de furto paciſci. De furto paciſci licere conſtat ex hoc loco, quamuis in contrarium multæ extant leges, & præcipuè *l. tranſigere. Cod. de tranſact.* verum hoc intelligendum eſt de furto facto. *l. 17. §. 1. h. t.* ſecus de futuro. *l. 27. §. 4. D. eod. tit.*

§. Sed & ſi quis. 15.

Pactum valet, ſi quis paciſcatur, ne depoſiti agat.

§. Et generaliter. 16.

Ad intellectũ huius. §. vide Cuia. *lib. 1. obſ. c. 24.* à quo reprehẽditur lectio Duareni, qui in hoc. §. definit. De huius §. lectione non nulla etiam Petrus Matthæus *in l. veteribus. §. eod. tit. fol. 21.* Quod pactum à iure communi remotum ſeruari, minimè debeat, declarat his iuriſconſ. præterea nec iuramento nec ſtipulatione firmari poteſt, & multò minus legari.

§. ſi ante. 17.

Pactum valiturum eſt, ſi ante hæreditatem aditam paciſcatur quis, cum creditoribus vt minus ſoluatur.

¶ Repetitionum *7. fol. 215. num. 30.*

§. ſed ſi ſeruus. 18.

In vulgata editione hæc erat lex octaua, & ſumma hoc autem vult lex, quod in his quæ ſunt communia, & ſingulis quod fit à maiori parte, præiudicat aliis fauore liberationis.

¶ Hinc etiam collige, quod maior pars creditorum præiudicare poteſt minori, quod tamen limita, vt per Rom. *ſing. 101. Cre. ſing. 22.*

§. Hodie tamen. 19.

¶ Pactum per maiorem partem factum cum herede futuro, de parte debiti remittenda, omnibus creditoribus legem imponit, & eſt ab omnibus obſeruandum.

¶ An factum à maiore parte dicatur factum communis, vide Rom. *conſil. 511.*

Maioris partis voluntatem. Ex his verbis colligere poſſumus, numerum perſonarum præualere dignitati, quod facit *l. fin. Cod. de bon. auct. iud. poſſ.* quod intelligendum eſt, quando de commodo pecuniario tractatur, ſecus ſi de fide vel probatione veritatis, ſecundum Iaſonem hic. quem vide.

¶ Vide Bart. & poſt eum cæteros. *in l. 4. §. Cato. vlt. q. de verb. oblig.*

l. Maiorem. 8.

l. ſi plures. 9.

Innuit hæc lex, quòd ſi duo ſint argentarij, vel rei ſtipulandi, habentur tantum loco vnius.

¶ Plures an & quo caſu loco vnius habeantur: an vnus duas voces habere poſſit: an voluntatis maioris partis ſtandum ſit, declara, vt per Bald. hic.

§. Cumulum. 1.

Cumulum debiti, hic non tantum ad ſortem, ſed etiam ad vſuras ejus refertur, at non ſit cumulatio ſummarum in caſu *l. 11. ſup. de iuriſdict.*

§. Summæ. 2.

l. Reſcriptum. 10.

Abſentes tenentur ſtare pacto, per maiorem partem præſentem, etiamſi abſentes perſonalia priuilegia habeant, dum non habeant hypothecam. *fol. 353. n. 49. Repet. 6. & fol. 478. n. 209. eadem repet.*

§. ſi pacto. 1.

Petrus Aluarottus, Petrus Salernus, in hunc. §. ſcripſere.

Si tamen ex cauſa pacti. Coniunge cum hoc. §. *l. 17. Cod. de tranſact. l. penult. infra eod. l. 122. D. de verb. oblig.*

§. Plerumque. 2.

Doli exceptio ſubſidium eſt exceptionis pacti.

l. quia. 11.

l. Nam & nocere. 12.

In hanc l. Bellon. *q. 23.*

¶ An, quot, & quibus caſibus procuratoris pactum noceat domino, declarat hic Bald.

l. ſed ſi tantum. 13.

Sic mutauit Taurellius, in editione Florentina, cum in archetypo Florent. eſſet Vlpianus, teſte Ant. Auguſt. *lib. 3. emend. cap. 1.*

§. ſed ſi in rem. 1.

Procurator in rem ſuam, paciſcendo domino obeſſe poteſt, vt ait hic Gloſſa finalis.

l. Item magiſtri. 14.

¶ Quæſtio huius legis: an pacta facta ab iis qui præſunt corporibus, vel collegiis proſint, vel noceant collegio, quæ vtilis eſt, & de hac vide Roman. *conſ. 63.*

Magi-

Magiſtri ſocietatum. Magiſtri hi appellantur, cui præcipua cura rerum incumbit, & qui magis quàm cæteri diligentiam, & ſollicitudinem in rebus quibus præſunt, adhibere debent, ita appellati à monendo, ſiue à monſtrando, ſic etiam dicuntur magiſtri vniuerſitatis, & venditionis bonorum præpoſiti *l.9.D.rem rat.hab.* nautũ *l.1.§.1.D.de exercit.act.* equitum *l.2.§.19. D.de orig.iur.* Officiorum, *vt toto tit.Cod.de magiſt.officior.* ſunt & plures alij quos recenſet.D.Gothof.hic.

l.tutoris quoque.15.

Pactum tutoris pupillo prodeſt, & non nocet.
¶ Pactum tutoris, vtrum noceat pupillo, declarat hic Bart.

l.ſi cum emptore.16.

Pactum factum cum habente vtiles actiones, præiudicat habẽti directas, & hoc eſt quod innuit hic textus.
¶ An pactum cedentis noceat ceſſionario. Paul.de Caſt.*conſ.47.& ſeq. per Ang.conſ.*150 An exceptio compenſationis quæ obiici poteſt cedenti, poſſit etiam obiici ceſſionario, vide Bald.*conſ.*487.*&* 207.

§.ſed ſi inter.1.

Pactum eius cui ſunt cedendæ actiones, nocet ei qui eas habet, & cedere debet.

l.ſi tibi decem.17.

Ad intellectum huius legis faciunt quæ notauit Duarenus. *de pactis, fol.*35. ¶ Hoc autem vult hæc lex, quod obligatio quæ re cõtrahitur, trahi non poteſt vltra quàm peruenit, quæ quidem lex optimè commendatur à Bartolo.

§.Quædam actiones.1.

Pactum tollit actiones deſcendentes ex maleficiis, coniungẽ autem *l. ſi vnus.§.pactus,ne peteret.D.de pactis.*
¶ An iniuriam remittens, videatur damnum remittere. An vniuerſitatis ſindicus damna ſingulorum ciuium remittere poſſit: an in teſtamento pax fieri poſſit, & an pœnitentiam recipiens, videatur remittere iniurias, declara vt per Bald.hic.

§.De pignore.2.

Pignus de iure prætorio ſolo conſenſu contrahitur: ſed tamen ſolo conſenſu non tollitur.
¶ An hypothecaria ſit actio merè realis, vide hic Bald.

§.ſi quis paciſcatur.3.

Ad hunc.§.Ioh.Robert.*lib.4.recept.ſent.cap.15.* quod pactum perſonale perſonam nõ egrediatur, declarat hic §.hoc eſt perſonalia pacta hæredibus nõ proſunt, vt pluribus declarat hic Accur. & quæ ſit ratio huius rei, vide *l.idem in duobus.25.§.1.perſonale.D.de pactis.*

§.ſi Pactus ſim.4.

¶ Paciſci quis non poteſt extraneo filio, nec confirmatur pactum, licet poſtea ille extraneus ſuccedat paciſcenti.
An pactum patris proſit & filio: an doli exceptio quæratur extraneo, vide hic Bald.
Vide Rom. in *l.Gallus.§.1 in* 28.*char.de lib.& poſthu.* & ad ibi dicta per Bar. *in verſ.ex hoc edicto.* vide Abb.*in c.in præſentia.coll.10.n.27.de probat.*
Et ad illum tex.vide Aret. *Inſtit.de inutilibus ſtipulationibus.§.ꝯ.cauæ.1.not.*

§.Pactum conuentum.5.

Perſonale pactum ad ſucceſſorem in rem etiam porrigitur, viuo paciſcente, & quæ ſit ratio huius §. j. vide tres rationes quas adfert hic Accurſ. *in gloſſa.*
Et in emptorem. In emptore potius legendũ eſſe puto latinitatis ratione.

§.Cum poſſeſſor.6.

Concordat textus in *l.ſi actionem. Cod.h.t.* innuit hic §. quod pactum poſſeſſoris non prodeſt, neque nocet vero hæredi.
Neque nocere, neque prodeſſe. Quidam tamen aiunt prodeſſe, iuxta *l.22. de conſt.pecun.* ita vt antinomiam quandã hic eſſe quidam exiſtimauerint, verùm tamen eam ſic ſolue, vt dicas in *l.22.* I.C. ex ſua perſona loqui hic aliorum ſententiam referre.
¶ Repetitionum.7.*fol* 194.*n.*4.

§.Filius.7.

Filius paciſcitur, quandoque directo patri, quandoque directo ſibi.

l.ſiue de eo.18.

l.Adquirent.19.

§.item ſi filiusfam.1.

Perſonale pactum filij tranſit ad patrem & ad hæredẽ eius, viuo filio, quo loco obiter notandum eſt, pactum quod prodeſt patri, proſit etiam filio.

l.Vel de in rem verſo.20.

Ex hac lege inferunt quidam quod pater non cogitur præcisè filium defendere.

l.Et heredi.21.

Si filius paciſcatur, ne à ſe petatur, ipſi filio & patri proderit pactum, ſi pater conueniatur de peculio.

§.Quod ſi ſeruus.1.

Huius §.ſententia hæc eſt. Si ſeruus paciſcatur, ne à ſe ſeruo petatur, nõ valet pactũ. Sed ſi ſeruus realiter paciſcatur acquiritur, tunc exceptio præſcriptis verbis, ſi in perſonam pactum conferatur.

§.Nos autem his.2.

Si pater paciſcatur, ne à filio ſuo petatur, iſtud pactum filio ſuo non prodeſt, quo ad pacti exceptionem, ſed exceptio doli datur filio.
¶ Quando dicatur pater ſtipulari filio vt filio, & quando filio vt hæredi, vide quod dicit Bald.*in cap.1.in princ.an agnat.uel fil.res here.poſſ.*
Ne à Titio. A filio potius legendum eſſe, doctè ſanè emendat Cuiacius.

§.Filiafamil.3.

Pactum factum à filiofamilias tempore patriæ poteſtatis, nocet ei tempore exiſtentiæ ſui iuris.

§.item filiusfam.4.

Filiusfamilias rectè paciſcitur, de eo quod ſub conditione legatum eſt; paria enim ſunt fieri tempore congruo, vel in illud tempus conferri. concord.*text.in arg.l.in tempus.D.de hered.inſt.text.in l.quod ſponſa.Cod. de donat. ante nupt.*

§.in his.5.

Pactum rei prodeſt fideiuſſori, niſi ſit perſonale pactum. Nam perſonale perſonam non egreditur.

l.Niſi hoc actum.22.

In hac lege obiter notandum eſt, quod pactum ſimpliciter factum, reo porrigitur ad fideiuſſorem, quod tamen ſecus eſt, ſimpliciter factum, propriæ perſonæ.

l.Fideiuſſoris.23.

Pactum fideiuſſoris non prodeſſe reo, negat hæc lex. Verùm in contrarium facit *l.duobus.§.à fideiuſſore.D.de iureiuran.* quam antinomiam ſolue, vt per Bart.hic.

l.ſed ſi fideiuſſor.24.

Ex hac lege colligi poteſt materia, quæ in vſu & foro eſt vſitatiſſima, nempe quod licet quis, vt fideiuſſor accipiatur, tamen in veritate eſt principalis, & vt de principali eſt iudicandum. quod vt in praxi vſitatum, ſit nemine dubiũ eſſe puto, hodie enim non cõuenitur principalis, ſed fideiuſſor, vnde manauit prouerbium hoc, qui fideiubet, ſoluit.

l.idem in.25.

Ad intellectum huius legis, vide Cuiac.22.*obſ.cap.6.* Ratio dubitandi huius legis eſt an pactum factum, vni ex duobus reis debẽdi, proſit alij, quam quæſtionem optimè examinat hic gloſſa, Bart.& Bal.

§.perſonale.1.

Pactum perſonale ad alios non pertinere, immo etiam nec ad hæredem ſatis ſuperque declarauit ſuperioribus §§.

§.ſed quamuis.2.

Regulariter fideiuſſoris pactum, reo non prodeſt.

l.Videlicet.26.

Dictio videlicet non ſolum declarat: ſed etiam aliquando reſtringit, qua de re vide *l.cum quidam.§.2.de vſur.* notat Bart.in l.1.*D.ad leg. Aquiliam.*

Google

l.ſi vnus.27.

Hæc lex eſt ſubtilis & difficilis.ideo ad eius intellectũ,vide Iohan.Rober. *lib.1 ſent.recept.cap.25.* Paleum *quæſt.209.* Charond.*lib.2.veriſim.cap.21.* Cuiac. *11.obſ.cap.6.* Roman.*conſ.ſen.209.*

§.Si cum reo.1.

Pactum factum ad tempus,non prodeſt poſt tempus,& poteſt principalis paciſci fideiuſſori,licet non paciſcatur ſibi.

§.Pactus ne peteret.2.

Scribit in hunc §.Ferretus Vide Zaſ.*lib.1 ſing.reſponſ.cap.5.* Charond.*lib.2. veriſ.cap.4.* Reuard.*lib.2.variar.cap.6.* Cor.*lib.2. miſcell.cap.16.* Bello.*lib.1.ſupput.cap.1.& 9* Alciat.*lib 1. parad.cap.vlti.* Molinæum *in labyrinth. de diuidui & indiuiduis,in princip.n.10* Hotom.*vol.1.variar diſpu.cap.7.poſt tract.de pactis.*& obiter Duaren.*ad tit.de in lit.iuran.n.16. & de pactis fol.38.* Vaconium. *lib.1. declarat.cap.20.* Prat.*ſenten.cap.3.* Rep.*6.fol.118.n.40.*

¶ Quod pactum nudum,non tollat actus ipſo iure,nota hoc non procedere quando fit ante contractum perfectum,qua de re vide Cremens.*ſin.49.*

¶ De intellectu huius textus doctores hic late. Adde Fortunium Garſiam hic *col.7.* Moder.Sabin.*lib.1.declar.iur.civ.cap.36. & ſeq.* nouiſſimi noſtri *ad principium Inſt.de oblig.n.17.* Croit.*in rep. ad l.ſi is qui pro emptore.n.* 110. *D. de vſuc.* ¶ De viribus pactorum vide Bald.*in l. cum quis.Cod.de iuris & fact.ignor. & in l.pacta quæ contra leges.Cod.eod.*

¶ Tu conſidera pro intellectu huius textus, quod ſecunda ſtipulatio formatur ſuper verbis,quæ continent omnem & totam obligationem. Sed in pacto verba non percutiunt totum contractum,& totam obligationem, vnde non tollit vniuerſaliter præcedentem obligationem. & hoc colligitur in *textu hic.* ¶ Mulier contrahens cum viro, qualiter obligari poſſit, vide Bart.in *l.Mania.§.1.D ſolut.matrim.*

¶ Quod in pactis factum verſetur,eſt contrarius textus in *l fin.ibi, aliquid fieri vel pacif.i.C.de pact.* vide ibi Deci.n.12.*& vide Doct.ad dict Rub. de verb. oblig.* ¶ An vna acceptilatio tolli poſſit per aliam. An ex pollicitatione oriatur obligatio naturalis: an pactum temporale tollat obligationem naturalem an renuntiatio tollat obligationem naturalem & ciuilem, vide hic Bald.

§.illud nulla.3.

¶ Loquitur hic §.de dolo,an autem de culpa intelligi poſſit, dubitant doctores,an ſcilicet culpa futura remitti poſſit, vide de hac materia Alex. *con.6.vol.2.ad fin.* Iaſon. *in l.actione. Cod. de tranſact.* ¶ Item an regula huius §. procedat in dolo præſumpto,vide Paulum de Caſtro hic.

Dolus futurus poteſt remitti.ſecus in præterito.de quo vide Cagno.*ad l.contractus.n.80 de reg.iur* vide Lud.à Sard.*in tract.de nat.lib.2.part.prin.§. de legit. per reſcrip.n.24.in 6.volu.tract.* Deci.*conſ.278,in tanſa.n.3.& conſ.192. & conſ. 88. viſo,ad finem,& ad l.contractus. D.de reg.iur.* Alex 5.*conſ.152.*quod adeo verũ eſt, vt nec à teſtatore remitti poſſit, Menoch.2.*de arbitr.caſ.337.* multa ſpecialia quæ permittuntur propter delictum futurum euitandum ponit Bart. *conſ.94.vol.1.*vide Rom.*conſ.94.& conſ.90.alias 60.tract.6.fol.357.n.34.* Cagno *lin de regul.*

§.Pacta quæ turpem.4.

Cuiac.*lib.1.obſ.cap.25.*& Menoch.*de recup.poſſ.rem.1.n.192.*

A re priuata. Cuiacius emendat publica,qua tamen ratione, neſcio, nam Florentinam vulgatámque lectionem ita ſuſtinere poſſumus, vt dicamus à re priuata,id eſt,ſi non ſpectet priuatorum vtilitatem.

Verſ.Ante omnia.5.

¶ Pactum factum in vna re, non porrigitur ad aliam,adde Dec.*conſ.360. & præſertim & conſ.625.viſum.*

¶ Pactum plurium reſpectu tertij nõ nocet,quod ad ipſos plures.Dec.*conſ. 374.in caſu propoſito.*

¶ In materia,vide trad.per doctor.*ad l.ſi is cum §.chriſogonus.D.de verb.oblig. & ad l.2.Cod.de tranſact.* Socin.Iunior.*conſ.6.viſo puncto col.7.*

§.ſi cum decem.5.

Repetitionum *6.fol.180.n.11.& ſeq.*

Minor ſumma ineſt maiori.

§.ſed ſi ſtipulatus.6.

§.ſed ſi generaliter.7.

§.item ſi pactus.8.

Qui promiſit non petere tantum,remouetur à petitione cuiuſlibet partis eius.

§.ſi acceptilatio.9.

Inutilis acceptilatio valet, vt pactum ſimplex,hoc eſt, paria ſunt inutilis acceptilatio & pactum ſimplex, in contrarium facit *l.1.D. de acceptilatione,* vbi dicam.

§.ſeruus hæredi.10.

Vide Forcat.*dial.5.n.3.* Molinæum *ad l.1.§.ſi quis.n.45.D.de verb.oblig.*

l.contra. 28.

Pupillus paciſcendo conditionem ſuam deteriorem facere non poteſt,ſed meliorem,pupillus enim nõ poteſt ſibi præiudicare,ſine tutoris auctoritate. Tractatuum.*9.fol.151.n.18.*

§.ſi curator furioſi.1.

Curator paciſci poteſt pro domino,non autem contra dominum.

§.ſi filius.2.

Paciſci non poteſt filius in præiudicium patris,ſuper iure acquiſito, niſi ex iuſta cauſa in acquirendis autem paciſci poteſt.

l.ſin autem.29.

l.in perſona.30.

Pro intellectu huius legis, vide Duare. *lib.2.diſput.cap.11.* ¶ Nota autem ex hac lege,quod filius concordiam facere non poteſt, de iniuria ſibi facta in præiudicium patris, immò verò pater remiſſionem facere poteſt de iniuria facta filio,qua de re vide Bald.*in l.ſed ſi vnus.§.ſiue.D.de iniur.*

§.Qui pecuniam.1.

Cuiac.*lib.8.obſ.cap.11.*

§.ſi ſub conditione.2.

l.Paciſci.31.

Per pactum poteſt quis legis beneficio derogare:ſed non ipſi legi,hoc eſt, derogare poteſt ſui voluntati:ſed non legis authoritati.

¶ Quomodo autem intelligatur,quod pacta contra legem non valeant, vide Bart.in l.pacta quæ contra.Cod.de pactis.

l.Quod dictum.32.

Hoc vult hæc lex quòd ceſſante ratione legis,ceſſat & ipſa lex:vide quod notat Decius in *l.ex hoc iure.D.de iuſt.& iure.* Angel.hic.

l.Auus neptis.33.

Cuiac.*19.obſ.29.* Exceptio pacti conferri poſſit, & acquiri, ita tamen vni ex pluribus heredibus,declarat hic iuriſconſultus.quod repetitur in *l. auus, infra de pactis dotalibus,*quæ ex hac lege emendanda eſt.

l.Ius adgnationis.34.

Cotta *in voce liberum.* ¶ Vult autem hæc lex, quod adgnationis ius pacto repudiari non poteſt,hoc eſt ius naturale, quod ex inſtinctu naturæ introductum eſt,per pactum tolli non poteſt.

l.Tres fratres.35.

Generalis remiſſio reſtringitur,ne dolus alicui patrocinetur.

¶ Marc.Mant.ſing.*642.fol.362.*

Vide Iaſ.in *l.qui Romæ.§.duo fratres,in 2.col.poſt med.nu.32. D. de verb.oblig.* vide Bald.in *tract.de duob.fratribus.*qui ponitur inter tractatus Bart.*in 2.quæſt. in 5.volum.*

Vide Bar.in *l.5.§.ſtipul.de verb.obl.in fin.*vide Alex. *in loco vbi ſup. Iaſ.in 1.col.*

¶ An & qui fratrum appellatione contineantur,vide Bald.hic,& Paul.de Caſtro *conſ.358.l.Lucius.§.quæſitum.ff.de leg.3.l.Lucius.§. Mania.* vbi gloſ. & Bart.*& l. fin.vbi gloſſa.ff.ad Trebel.* & quod fratris appellatione ſoror contineatur,declarãt ſupradicti textus.quod tamen verum eſt, in conſuetudinibus,ſtatutis,priuilegiis,contractibus,& omnibus diſpoſitionibus humanis, idque propter arctiſſimum nexum,ſanguinis & affinitatis, niſi materia ſubiecta,aut ſermo aliud exigat,Bart.*conſ.229.*

l.ſi cum fundum.36.

In hanc legem Couarruuias *lib.1.variar.reſolut.cap.14.* ¶ Huius autem legis quæſtio eſt,an in pacto quod tendit ad liberandum locum habeat pœnitentia,& ad hoc hæc lex ſingularis.

Repetitionum.*1.fol.409.n.106.*

l.imperatores.37.

Reipublicæ adminiſtratores,quem liberare pacto gratuito non poſſunt, conſtitutione imperatorum Antonini & Veri.

l.ius priuatorum.38.

Vide Cuiacium *lib.11.obſ.cap.29.* continetur autem hac lege regula quæ fixa memoriæ noſtræ inhærere debet, quod ſcilicet publicum ius priuatorum pactis,mutari non poſſit.

l.veteribus.39.

Ad intellectum huius legis Duar.de pact.fol.36.& Forne.ſelect.lib.2.cap.18. Ex profeſſo ſcripſit ad hanc legem elegantem libellum Petrus Martefius editum Pariſiis,anno 1551 Cuiac.1.obſ.10 Declara autem,vt per Alciat.in l. inter Procul.in gloſſ.in verb.in id.D.de verb ſign & ibi Bart.in l.1.& 2.D.locati.

¶Ambiguã conuentionem interpretamur cõtra profeſſentem,vide ad declarationem huius legis quando aliquid dicatur eſſe obſcurum;Alex.conſ.33. Viſo.col.ſi.vol.2. Dec. ad reg.ſemper in obſcu.ad fin.D.de reg.iur. & ibi Cagno.nu.6.vbi enumerat.Idem Decius ad l.in contrahendo.nu.2.de reg.iur. & in conſ.201.& 4.Iaſon ad l.ſtipulatio iſta.§.in ſtipulatio nu.3.D.de verb.oblig.

¶Limita hoc non procedere in mandatis, quia tunc ſecundum mentem mandantis fit interpretatio,vt not.gloſſ.ad cap.per tu.de procur.

Secundò limita quando vtitur aliquo termino certo frequẽtioris vſus,Gerard.ſing. 97 limit. vbi ratione colligitur contraria mẽs Dec.ad conſ.41. aliàs limitat.vide per Iaſ.vbi ſ.& in conſ.39.tota.lib.2. Corn.conſ.116.col.2.verſ.facit & quinto lib.1.Bellon.conſ.80.nu.10.Rom.ad prin.Inſt.de donat.nu.450.& 675. Alciat.ad l.inter Proculo.D.de verb.oblig.Cep.ad Rub.D.de verb.oblig.num.152.

Limita hanc legem procedere in contractibus, Bart.ad l. libertum. col.5.de verb.ſign. Niger in repet.ad Rub.D.de leg.2.nu.43.limit. vt non procedat quando qualitas aut natura actus aliud ſuaderet.Cran.in rep.ad Rub.de leg.1.n.152.

¶An & quæ ſit differentia inter obſcuritatem & ambiguitatem, declarat hic Bartolus.

Pacta poſſidentis obſcurant ¶Coniunge l.ſi quis ſeruitium.D.de iud.l.ſi imponens.D.de contrah.emp.l.cum qui.D.de verb.oblig.

l.Tale pactum.40.

In hanc legẽm Cuia.18.obſ.2.hoc autem vult hæc lex,quod confeſſio ſine cauſa,etiam extra iudicium ad liberandum,diſpoſitionem inducit:proponit autem Papinianus exemplum pacti in rem, quod vocat generale pactum, quod non coarctatur perſona paciſcentium.

¶An confeſſio cauſa donationis exigat inſinuationem,declarat hic Bald.

Profiteor. ¶Profiteor, plus eſt quàm confiteor, Cicero pro M.Marcello, hic ego, inquit, non ſolùm confiteor,ſed etiam profiteor. idem in oratione pro Cæcinna. Ita confitetur,vt non ſolùm fateri, ſed etiam profiteri videatur.de confeſſione igitur fruſtra hic diſputant interpretes, quoniam profeſſio plus eſt quàm confeſſio.

§.Qui prouocauit.1.

Vide in hunc locum Cuia.20.obſ.36. Hieron.Ver.ad Rub.de ver.obl.nu.584. Iacob.Nig.ad l.1.num.94.eo.tit.de verb.oblig. eſt & repet.Ang.de peruſio,ſuper hoc §.fol.48.nu.18.& 186.repet.vit.fol.166.nu.44.repetit.

Ad Gloſſam magnam hic in verbo ſequitur vbicumque fuerit,vide Iaſon. ad l.ſi conuenerit,in ſi.D.de re iud.optimè hanc legem repetiit Bald.hic.

§.Poſt diuiſionem.2.

Pro intellectu huius §.vide Coniunct.in conſ.8.incip.duo erant fratres fin.

§.Pater qui.3.

Molinæus de donationibus factis, videlicet confirmatis in contract.matrim.num.6.

Ad hunc textum,& ad gloſſam finalem, in fine, vide Tiraq.ad l.ſi vnquam. C.de reuocan.donat.in præfat.nu.56.Claud.de Seiſel.ad l.Gallus.§.& quid ſi tantum.D.de lib.& poſth.col.3.in ſi.Socin.Iun.conſ.128.num.87.lib 1.Natta Aſten.ad l.hac conſultiſſima.§.ex imperfecto.C.de teſtam.nu.209. Fab.Acoramb.ad l.heredes mei.§.cum ita.D.ad Trebell.num.39.faciunt quæ adſio infra ad l.quidam cum filium.C.de poſthu.hered.inſti.

¶Cum regulam huius §.quod ſcilicet ſtatutum in vno caſu, intelligatur ſtatutum in alio, in quo veriſimiliter ſtatuentes, idem ſtatuiſſent, ſi fuiſſent interrogati,vide Ang in conſ.24.in 4. vol.& conſ.54.vide etiam Iaſon.in l.Barbarius.D.de offic.prætor.

l.intra illum diem.41.

Aliàs hæc lex incipit,ſi intra diem.

Pactum de liberando in futurum producit exceptionem in præſenti, vt hic notat Bart.& Angel.

l.inter debitorem.42.

Vide iſtam legem allegatam per Felinum, in cap. cum ex officij.extra de præſcript.

l.in emptionibus.43.

Ad faciliorem huius legis intellectum,vide Cuiac.lib.11.obſeruat.cap.24. In hac autem lege Florentini ita ſcriptum habent, & perperam. In emptionibus ſcimus quid præſtare debitor debeat, vulgò rectius quid præſtare venditor debeat, quaſi diceret hic Iuriſconſultus, ſcimus quid debeat præſtare venditor quidque emptor viciſſim: ſed ſi quid in contrahendo exceptum fuerit pacto conuento ex his quæ iure venditi & empti continentur, id,inquit,ſeruari debet, Vlpian.in l.contractus.23. D.de reg.iur. id ſeruatur,inquit, quod ab initio conuenit: legem enim contractus dedit, ſi quid exceptum fuerit. qua ratione fortè etiã hæc pacta dicuntur exceptiones in l.iuri gentium. §.adeo.D.h.t.vt autẽ in Florentinis perperam hoc loco ſcriptum eſt,Deb tor pro venditor,ita contraria ratione in l.ſi quis doloſ.§.1.D.de re iud,vidimus pro debitore ſimiliter malè in Florẽntinis in l.18.de furtis. emo debitore; & vulgò rectius eum emptore.

l.cum in eo.44.

Corraſius lib.3.miſcell.cap 4. Ad hoc allegatur quotidie hæc lex, quod ſcilicet in eo quod quis æquum putat in perſona aliorum, in perſona propria id etiam obſeruare debeat.

¶An creditor vel debitor poſſit eſſe teſtamentarius tutor: An filius creditor patris poſſit eſſe curator,vide Bald.hic.& Roman.ſing.563.

l.Diuiſionis.45.

Hæc lex vult, quod ex nudo pacto diuiſionis non oritur actio; & in hoc eſt ſingularis.

l.Pactum inter.46.

Contrahentes bifines renuntiare poſſunt iuribus pro ſe introductis,vnde notatur renunciare reſtitutioni in integrum minorẽ non poſſe,& poſt Bald. tradit Menoch.2.de arbit.iud.caſ 168.

l.Emptor prædij.47.

Molinæus ad Rub.de verb.oblig.num.86.

Emptor prædij. Contractus qui ſolo conſenſu perficitur, etiam ſolo conſenſu diſſoluitur re integra,l.ſicut.C.de actio.& oblig.l.nihil tam naturale.D.de reg.iur.facit text.c.2.de ſponſal.Repetitionum 6 fol.70.nu.249.

§.Lucius Titius.1.

Clauſula generalis per præcedentia reſtringitur ad ea ad quæ præcedentia adaptantur.vide Franc.Are.in l.qui Romæ.D.de verb.oblig.

l.in traditionibus.48.

In hanc legem ſcripſit Ioan.Robert.lib.3.recep.ſent.cap.24.

¶Pactum in rei traditione appoſitum valet & veſtitur cohærentia traditionis, concordat textus in l.legem.C.eo.& in l.cabus.D.de rer.permut.per Bald. & alios in l.ſi intra.3.eod.

Ad gloſſ.ibi,vide quæ dicit Dec.poſt Soc.in l.ſingularia.in 3.not.ſi certũ pet.

l.ſi quis crediderit.49.

Pactum ne quis conueniatur,vltra quàm facere poſſit,etiam ſi aliàs teneretur inſolidum valet.coniunge l.2.D.ſolut.matr.& l.8.D.de reg.iur.

l.Non impoſſibile.50.

Coniunge l.ſi ita quis.31.D.de miſſ.quæ eſt eiuſdem inſcriptionis. l.13.D.de prod.verba.l.26.D.de verb.oblig.l.174.D.de verb.ſig.l.32.D.de reg.iur. hoc autem innuit hæc lex, quod quæ fiunt per legem, per pactum fieri poſſunt. adde l.domini.C.de agric.& cenſit.contra etiam lege fieri poteſt quod pacto poteſt l.vlt.C.de fideiuſſ.dot.l.nam ſunt.§.& ſi.D.quemad.ſeruit.amit.

l.ſi eum te.51.

Pactum per errorem factum,cauſæ actionem in effectu non perimit. Debeo paciſci.Verbum hoc,Debere,ſuperuacuum eſſe quidam putant.

§.idem eodem.1.

l.Epiſtola.52.

Menoch.de arbit.iud.lib.2.caſ.94.An autem per epiſtolam quæratur alicui ius ſuccedendi huius legis quæſtio eſt,& de intellectu huius legis vide Iaſo. in l.ex hac ſcriptura.circa fin.D.de donat.

§.ſi inter debitorem.1.

Hoc innuit hic §. quod pactum ſimplex ſeruari debeat etiam ab hærede.

§.Pactum.2.

§.De inofficioſo.3.

Quod pactũ perſonale non etiam extẽditur ad hæredem, nota ex hoc §.

l.ſumptus.53.

Hanc legem optimè emendat Anton.Auguſt.lib.4.emend.cap.11.& ad eius intellectum hic.vide D.Gothof.hic.

l.ſi pactus.54.

Non eſt in mora qui poteſt legitima exceptione ſe tueri.

Digitized by Google

l.Si debitor.55.

Fructuarius ſeruus acquirit fructuario exceptionem & replicationem, & ad hoc allegatur quotidie hæc lex.

l.ſi conuenerit.56.

l.Qui in futurum.57.

§.ſi ex altera parte.1.

l.Ab emptione.58.

Tractat hæc lex de reſolutione contractuum.

Contractus qui ſolo conſenſu celebrantur, ſolo conſenſu diſſoluuntur re integra, non niſi actus retro ſimilis interceſſerit. circa hanc materiam vide Crauet.*conſ.83.num.1.*

An conſ. uſus eius qui requiritur in contractu, requiratur & in diſtractu, vide Affl.&.*deciſ.254.*

¶An per conſtitutum creditor liberetur à traditione poſſeſſionis, latè per Guid.Pap.*deciſ.101.& 109.* Iaſ.*ad §.actionum.nu.148.Inſt.de act.*& latè per Tiraq.*in tract.de retr.conſt.poſſ nu.7.& ſeq.1.part.*

l.Per quos.59.

Qui ius & poteſtatem habet adquirêdi alteri per ſtipulationem: ita etiam poteſtatem habet adquirendi alteri per pactum: ita & colligere hanc regulam poſſumus, quod qui ſtipulari nobis poteſt, idem poſſit & paciſci.

l.Imperator.60.

l.Nemo paciſcendo.61.

In hanc legem Ioan.Robert.*d.c.24* Forcat.*in Cupid.Iuriſp.c.13.* nota autem hic, quod pactum de non alienando rem propriam non valet.

l.ſi reus.62.

Pactum non valet, ſi paciſcar tecum ne vendam fundum meum, vel ne faciam locum meum religioſum, vel quocumque alio modo paciſcar, adde Roman.*ſing.183.*

Extorqueri non poſſe. Imò poſſe aiunt alij, iuxta *l.27.§.pactus.D.eo.* ſed huius argumenti ſolutio facilis eſt: dicemus etenim cum reus ſolus pactus eſt, vt petere liceat vtilitatem prioris pacti ſemel quæſitam fideiuſſori non auferri: vt hic quod ſi ipſi quoque fideiuſſor factus ſit eius exceptio explicatione doli eliditur, quo in caſu loquitur.*d.l.27.*

¶Quod pactum ex negligentia principalis non noceat fideiuſſori, cui iã erat quæſita defenſio, vide hic Bart.*in l.item quæritur.§.qui impetra.D.loc.*

¶Circa regulam huius legis, vide Iaſ.*in l.3.§ ſi is pro quo.D.quod quiſque iur.* Dec *conſ.91.*

Tit.15.De tranſactio.

Ferretus ſcripſit in hunc titulum, vſque ad l.9. Cuiacius ad totum, multa tradit Loriottus *in tract.de pact.*& Prateius *lib.2.catapod.fin.*

¶De ſignificatione verbi tranſactionis, vide repetitionem Dom.del Rio *in l.tranſigere.C.de tranſact.*

l.Qui tranſigit.1.

Lite incerta neque finita. Ideo hæc addidit Iuriſconſultus, quoniam lis quandiu pendet, facit rem dubiam atque incertam, & præterea euentus litis & iudicioſi incertus eſt.*l.quod debetur.D.de pec.* vnde ſuper eo quod in quæſtione verſitur, fieri poteſt tranſactio, & ideo dicitur lite nondũ finita, nam ſi iudicatum eſſet, nec appellari poſſet, nec aliquo remedio ſententia retractari: ita quod de ſententia nõ dubitaretur, certè tranſactio non valeret. Verùm quod tranſactio de cõſenſu partium poſſit fieri de re certa, vide Bar.*in l.quod tamen.D.de arbit.*& an tranſactio fieri poſſit ſuper re certa. Rom.462.& an ſi tranſactio non valeat, vt tranſactio valeat, vt pactum, vide Ang.*conſ.94.*

l.Tranſactum.2.

Ad intellectum huius legis faciunt quæ notat Petrus Faber 2. *Semeſtr.14.* nota autem hic, quòd duobus modis fit tranſactio, per Aquilianam ſtipulationem, ſiue Aquiliana ſtipulatione, & limita hanc legem, vt per Iaſonem *in l.1.C.eod.*

l.Imperatores.3.

¶Huius legis quæſtio eſt, an tranſactio facta inter hæredem ſcriptum & legitimum præiudicet legatariis, qui in agendo ſcriptum hæredem conuenerunt, & rectè dicit I.C. non nocere, nec præiudicare.

¶An tranſactio & compromiſſum æquiparentur, vide hic Bald.

§.Cum tranſactio.1.

Ad hunc §.ſcripſit Cuiacius *lib.10.obſeruat.cap.30.* & Labithus, *in vſu indicis ſui. fol.6.* hoc autem vult, quod tranſactio non porrigatur ad codicillos poſtea repertos.

¶Codicilli reperti ſunt. Nota hic, quod tranſactio, licèt generalis, non porrigitur ad codicillos poſtea repertos.

§.Debitor.2.

¶Tranſactio facta cum putatiuo hærede non porrigitur ad hæredem.

l.Aquiliana ſtipulatio.4.

Obligationes omnes per Aquilianam ſtipulationem tolli, ſi hic actum ſit, declarat hic Iuriſconſultus: ſed in dubio nõ tolluntur, niſi illæ, de quibus cogitatum eſt.

l.Cum Aquiliana.5.

An iuramentum extendatur ad incognita, vide *c.venitus.& ibi gloſſ.ext.de iureiur.* Hæc autem lex in hoc notanda eſt, quod vult verba reſtringi ad cogitatum: hoc eſt, generalis tranſactio non extenditur ad ea, de quibus non eſt cogitatum, expreſsè vel tacitè, vt hic & *l.qui cum tutoris.in fi.eo.c.dilecti.D.de maior.& obed.c.ex multiplici.ex.de deci.c.audacia.ex. de reſtit.ſpoliat. c.veniens.c.clericus, vbi gloſſ.de iureiur.c.ſuper eo.D.de off.deleg.*

Liberalitatem enim captioſam. ¶Nam ſi lites de quibus non eſt cogitatum, remitterentur, nullo accepto, liberalitas eſſet eáque captioſa: quia verba voluntati anteponimus.*arg.l.contra legem.cum ſeq.D.de legib.* non eſt autẽ æquum id auferri, de quo cogitatum non eſt, vide hic Ferretum & Prateium *lib.2.Catapod.*

l.De his.6.

Ad hanc legem faciunt Labit.*d.lib.f.l.7.* Menoch.*de adipiſ.poſſ.rem.4.num 109.* Guterius 3.*parte.reſolut.c.2.* Cuiac.*lib.3.obſ.c.37.*

Super dependentibus ex vltima voluntate non poteſt tranſigi, niſi veritate reperta per inſpectionẽ vel cognitionem vltimæ voluntatis. Socin. Iun.*conſ. 116.num.66.& 74.lib.1.& conſ. 129.num.33.35.58. & 63.eod.lib.1.* & vltra dicta hic per Bar. adde quod habet locum in omnibus conuentionibus, Alex.*conſ. 114.nu.10.lib.7.*& procedit etiam ſi eius beneficio cum iuramento renuntiatum ſit, Pariſ.*conſ.120.tranſact.nu.81.lib.2.* Natta.*conſ.145.nu.6.* & nouiſſi.per Cachera.*deciſ.112.nu.2.6.8.10.& 13* vbi nõ habeat locum in teſtamento nuncupatiuo. fallit in hæredibus tranſigentibus ſuper cõtentis in teſtamẽto, Iaſ. *ad l.ſi cum te.num.2.de pact.* Iuramento autem renuntiari poteſt, Dec.*conſ.345. viſis.coll.3.& conſ.630.in cauſa.circa finem.*

¶Ad hunc textum quomodo procedat, Soc. Iun.*conſ.98.num.31.& 13.lib.2.* Pariſ.*conſ.15.num.77.lib.2.* Gerard.Mazzol.*inter conſ.* Socin.Iun.*conſ.144.num. 35.volum.3.*

l.Et poſt rem.7.

Tranſigi poteſt, ſi de viribus ſententiæ dubitetur, & ad hoc allegatur ſemper hæc lex.

§.ſi fideiuſſor.2.

Colligitur Regula ex hoc §.quod deſtructo fundamento, deſtruitur etiam quidquid ex eo dependet.

§.Vſque adeo.2.

Solutũ ex cauſa tranſactionis inualidæ in debiti ſolutionem conuertitur.

l.Cum hi.8.

In hanc legem Forcat.*in penu.iur.cap.28.* Menoch.*de arbit.iud.lib.2.caſ.170.* Briſſon.*lib.1.ſelect.cap.16.* Ponitur autem hic conſtitutio Imperatoris, qua cauetur, ne poſſit tranſigi ſuper alimentis futuris, ſine licentia & authoritate Imperatoris.

§.Eiuſdem.1.

Ioan.Robert.*lib.4.recep.ſent.c.19.*

§.Hæc oratio.2.

Dicitur hic, quod quocunque modo alimenta alicui relinquantur, tranſigi non poteſt ſine prætore.

Vel codicillis fuerit relicta. Vt voluntas teſtatoris ſeruetur, quem veriſimile eſt legatario conſulum voluiſſe, quæ ratio ceſſat in his, quæ ex contractu debentur. nam obligatio ex conſenſu contrahentium orta eorundem conſenſu rectiſſime diſſoluitur. *l.prout. D.de ſolut. l.nihil tam naturale. D. de reg. iur.*

§.ſiue igitur in.3.

In quocunque tempore relinquantur alimenta, tranſigi non poterit ſine authoritate & iuſſu prætoris.

§.Si in-

§.ſi integra.4.

§.ſed & ſi.5.

Quoniam ſuperioribus §§.dictum fuit, quod alimentarius tranſigere nõ poſſit ſine prætore, illud verum nunc ait eſſe, quando ſperamus alimentarium deteriorem ſuam conditionem facturum. Si autem meliorem faciat alimentarius tranſigere poterit. qualiter autem conditionem ſuam meliorem facere poterit, declara vt in textu.

§.Eam tranſactionem.6.

Idem repetit hic §.quod ſuperiori loco dixit.

¶An tutor relictus filiis infantibus poſſit ſe immiſcere hæreditati paternæ: an datus in teſtamento imperfecto, & confirmatus dicatur teſtamentarius. *Bald.hic.*

¶Quia meliorem. Quod alimentarius ſine prætore poſſit meliorem ſuã conditionem facere, limita ſingulariter, vt per Bart.*in §.ſi prætor infra eod.l.*

§.Nihil autem.7.

Alimentarius tranſigere poteſt, ſiue ſit libertinus, ſiue ingenuus, ſiue ſit pauper, ſiue diues.

§.Vult igitur oratio.8.

¶Prætor inquirere debet cauſam, propter quam quis tranſigere velit, qua de re ponuntur hic exempla plura.

¶Quando alimenta relinquuntur, vtrum debeat fieri ſolutio ſemel pro toto anno, an in ſingulis menſibus, vel qualiter, quærit hic Bart.

§.in cauſa.9.

Prætor in primis inquirere debet, quæ cauſa ſit tranſigendi. nemo enim ſine cauſa tranſigere poteſt.

§.Modus.10.

Præterea prætor inquiret, quantum velit dare hæres ipſi alimẽtario. plus enim iuueni quàm ſeni dandum eſt, quo loco obiter notabis, quod in alimentis attenditur ætas alimentarij.

§.ſed & perſonarum.11.

In hunc §.vide Cuiacium *obſer.1.cap 3* Duaren.2.*diſput.31.* Forner.2.*ſelect.cap.5.* ¶An autem hic ſequioris, an ſegnitioris legendum ſit, non ſatis conſtat. Verùm Muretus *in annot.in Teren.um.* Sequius(ait) idem valerè quod minus benè. Liuius *lib.2.* Inuitus quod ſequius ſit de meis ciuibus loquor. Afranius *apud Cariſium.* Si id quod nõ ſpero ratio talis ſequius ceciderit, vnde ſequior pro deterior, quę vox apud Apuleium, Ammianum & alios inuenitur, vnde fit vt aſſentiar Budæo, Alciato, & Cuiacio *lib.1.obſ.cap.3.* ſequioris retinentibus, licèt Duaren.*lib.2.diſput.cap.31.* Segnioris &c. ſecundum Alciat. *in lib.4.de verb.ſig.in pen.coll.in pr.* qui per I.C. debet intelligi de his, qui ſibi ipſis alimenta ſuppeditare nequeunt, ſed de alienis laboribus pendent. Illud quod ſolet dici *per §.ſi prætor.* Limita vt per Alex.*in Auth.ex cauſa.in 3.col.circa med.C.de lib.præterit.*

§.Qui tranſigit.12.

Tranſactio alimentorum facta ſimpliciter non porrigitur ad habitationẽ & veſtiarium.

§.ſed & ſi quis.13.

Is qui de alimentis tranſigit, non cogetur de habitatione, vel cæteris inuitus tranſigere.

§.De calciario.14.

De calciario, itidem arbitrio prætoris tranſigendum eſt.

§.ſi vni.15.

Quod Prætoris authoritas requiratur in alienatione, vel diuiſione fundi ob alimenta relicti, declarat hic §.qua de re vide Bart in *l.qui Romæ.§.duo fratres.in 10.q.D.de verb.oblig.*

§.Arbitratu.16.

Tranſigere licet arbitratu prætoris, vel de vniuerſis alimentis, vel de parte eorum, totius etenim & partis ratio eadem eſt.

§.ſi prætor.17.

Decretum ſine cauſæ cognitione interpoſitum eſt ipſo iure nullum, & habetur pro omiſſo.

§.ſed nec mandare.18.

§.Tranſactiones.19.

Alimentorum tranſactiones fieri poſſunt à procuratore Cæſaris, ſi à fiſco ſcilicet petantur alimenta.

§.ſi cum his.20.

Tranſigi non poteſt inconſulto prætore de lite mota ſuper alimentis.

§.ſi eidem.21.

§.ſi quis.22.

§.ſi in annos.23.

Trãſigere ſine prætore licet ſuper annuo legato, dummodò relictum non fuerit contemplatione alimentorum.

§.ſi cui nummus.24.

§.ſi ad habitationem.25.

l.Qui cum tutoribus.9.

Tranſactio quantumcumque generaliſſima non obſtat agenti ex alia re, vel cauſa, quàm illa ſuper qua eſt tranſactum.

Vide in hanc legem Petrum de Bella pertica.

Tranſactio nõ porrigitur ad ius de nouo ab inteſtato proueniẽs ad gloſſ. 2. ibi, actiuè & paſſiuè. adde Bal.*conſ.79.col.1.lib.1.* latè Doct.*ad l.qui Romæ.§.duo fratres.D.de verb.oblig.* vbi Iaſ.*nu.45.ad fi.* Alex.*num.35.ante fi.* Crot.*num.30.& ſequen.*

§.Tranſactio.1.

Tranſactio nõ porrigitur ad ea de quibus cogitatum non fuit. facit ad hoc gloſſ.*in c.1.ex.eo.tit.*

§.Qui per fallaciam.2.

Quidam libri habent Fallaciam. hoc autem vult quod tranſactio non porrigitur ad ea quæ dolo alterius partis celantur.

§.Ei qui nondum.3.

Tranſactio generalis porrigitur ad ea de quibus actum eſſe per excipientem probatur.

l.De re filiorum.10.

Nota in hac lege regulam, quod ſcilicet tranſactio patris non nocet filio, & hac de re vide Alex.*conſ.314.ante finem.*

l.Poſt rem.11.

l.Non eſt ferendus.12.

Tranſactio facta ſuper teſtamento refertur ad quamlibet partem teſtamenti, non autem ad codicillos poſtea repertos.

l.Nulli procuratorum.13.

Tranſigere nulli licet procuratorum principis inconſulto principe.

l.Controuerſia.14.

In hanc legem Mach.*ſing.4 fol.183.*

l.Pacto conuento.15.

Quoniam ſolo pacto actio non tollitur, ideo pacto ſubiici poteſt Aquiliana ſtipulatio & acceptilatio ſic enim tollitur actio.*l.3.& l.4.C.de tranſact.* conſultius eſt etiam his omnibus addere pœnalem ſtipulationem, & ſi fortè quomodo pacti rumpatur fides, ſuperſit petitio pœnæ. *l. vbi pactum.l.ſi quis maior.C.de tranſ.l.qui fide.ſ.eod.*

l.Qui fidem.16.

In hanc legem Guterius *parte 1.reſolut.cap.60 à nu.2.* facit ad hanc legem gloſſ.*ſuper verbo, Biennium.in cap.vlt.ex.de emp.& vend.*

l.Venditor.17.

Vide ad hanc legem quod notat Innoc.*in cap.cum inter.ſ.ſeiicium de elect.*

Digitized by Google

LIBER III.

Tit.1. De poſtulando.

l.1.

AN reſtitutio famæ peti poſſit per procuratorem, *Bald. hic.*

§.2.

An aduocatus literas ſcire debeat, vide Bart. *in l. ſtatutis, poſt gloſſ. de ſentent. ex breui. recit.* & Bart. *in l.1. §. aduocatos. D. de variis & extraord. cognit.* vbi annotabis quod aduocatus illiteratus eſſe poteſt, dummodo conſuetudinem & peritiam aduocandi nouerit.

§.initium.3.

Doctor quis eſſe poteſt 17 anno. de quo vide Bart. & Alexand. *hic.* hoc autem innuit hic §. quod minor 17. annis, vel *ſurdus*, non poteſt pro ſe, vel pro alio poſtulare.

An annus cœptus hic habeatur pro completo, vide hic D. God. minor 25. annis non eſt idoneus defenſor.

§.Ait prætor.4.

Prætor dat non inuenienti aduocatum, & ad hoc eſt notandus hic §.

§.ſecundo loco.5.

De Carfania vide Alciat. *lib. 2. parerg. c. 37.* Alij Afrania: idem tradit Tiraq. *de legib. connub.* ex Valer. Maxim. *lib. 8. c. 3.* & P. Fab. *ad l. fœmina. 2. D. de reg. iur. pag.* 14. Cotuſium *vide lib. 4. miſcel. c. 21.* Ioan. Robert. *lib. 3. recept. ſent. c. 13.* Curſium Bargenſ. *lib. 3. epiſtol. ad fratrem c. 40.* Declarantur autem hoc §. hi qui per ſe poſtulare poſſunt, licèt non pro aliis.

In hunc §. Verſ. caſum. Duar. *lib. 1. diſput. c. 23.* Briſſon. *lib. 3. ſelect. c. 14. & 15.*

§.Remouet autem.6.

Tractat. 4. fol. 191. num. 9.

§.Vt initio.7.

§.Ait prætor.8.

§.De qua autem.10.

An populus per ſtatutum poſſit quem reſtituere famæ, vide hic Bartol. *& in l. f. §. f. C. de ſenten. paſſ.*

§.Deinde.11.

l.Fatuo.2.

l.Cui eorum.3.

An infamis poſſit eſſe tutor, quærit hic Bartol. tutelarum genera quot & quæ, *Bald. hic.*

§.Adfinitates.1.

Affinitates quomodo accipere debeamus, declarat hoc §. Vlpianus: non enim intelliguntur eæ, quæ quòdam fuerunt, ſed præſentes. §. *affinitatis. Inſt. de nuptiis.* Affinitas enim non intelligitur, niſi donec durat matrimonium. Bald. *in fi. in prin. D. de verb. ſign.*

§.item Pomponius.2.

Mutum accipe eum qui intellectu prorſus caret: *mutus enim intelligens non omnia agere poteſt.*

An mutus & ſurdus ſemper egeant curatore, vide hic apud Bart. Quid in mente capto & fatuo, vide Bar. *in l. Furioſi. C. de nuptiis.*

l.item quibus.4.

l.Et qui.5.

l.Puto autem.6.

Ratione officij neceſſarij licet aliquid, quod aliàs non liceret, vide Innoc. *in c. cum bone. ex. de æta. & qualit.*

§.ſi quis aduocationem.1.

Ex quibus cauſis aduocationibus interdicendum, vide Socratem *apud Ariſtot. lib. 7. Hecatonomiarum.* ¶ An prohibitio in dubio cenſeatur perpetua, vide hic Bald.

l.Quos prohibet.7.

Eos patiatur poſtulare. Si confirmanda electio à ſuperiore eſt, ſuper hoc poteſt ex officio exquirere de modo & forma electionis, & de moribus electi, & ſententia: licet electo nihil obiiciatur. *Glo. ſuper verbo ex officio. in c. cum nobis. ex. de electio.*

l.Imperator Titius.8.

Ad hoc allegatur hæc lex, quod prohibitum ad tempus, poſt tempus videtur eſſe permiſſum.

l.Ex ea cauſa.9.

Alciatus *libro 8. parerg. cap. 10.* Inter genera pœnarum hoc quoque receptum eſt, & ex cauſa calumniæ aduocationibus, & poſtulationibus interdici, id eſt, vt prohibeatur calumniator pro aliis poſtulare, & adeſſe litigatoribus *l. moris. D. de pœn.* quod eſt ſilentium irrogare aduocato, *in l. 8. hoc tit. pœna ſilentij.*

¶De prouinciis eiuſdem nominis vide Alciat. *d. loco.*

l.Hi qui fiſci.10.

§.Decuriones.1.

l.A principe.11.

§.Qui autem.1.

Tit.2. De his qui notantur infamia.

Ad hunc Titulum ſcripſit Chriſtophorus Hegendorphinus. ¶Continetur hoc titulo infamiarum enumeratio, quo obiter notabis, quòd infamis generaliter dicitur is, quem vel S.C. vel decretum principis, vel edictum prætoris ex cauſa aliqua turpi notauit, vt ignominioſum. ¶ Hoc autē vocabulo promiſcuè Iuriſconſulti vtuntur pro ignominia. *l. pen. §. pen. D. de var. & extraor. cogni.* hócque vocabulo Cicero ſæpiſſimè vſus eſt, vt in *lib. 2. de finib.* De infamia facti & iuris paſſim in hoc titulo dicemus. ¶An iure canonico crimen omne infamet, vide Bar. *in tract. differentiarum inter ius ciuile & canonicum*: An & quando actio iniuriarum infamet, vide Fel. *in cap. cum te. ext. de re iud.* An & quando periurus ſit infamis, Felin. latè *in c. teſtimonium. ex. de teſtib.*

l.Prætoris verba.1.

Ad intellectum huius legis vide Loriottum *de exiſtimation. axiom. 4.* Mercerium *lib. 2. opinio. cap. 10.* Corral. *lib. 1. miſcell. cap. 19.* Ariſtot. *problem. 29. parte. problem. 2.* Vide Alciat. *lib. 2. parerg. cap. 50.* Molin. *ad princip. l. 2. de verbor. obligat. numero 70.*

¶ An condemnatus condictione furtiua ſit infamis: An infames dicantur capite minui, vide hic Bart.

l.Quod ait prætor.2.

In hanc legem Briſſonius *lib. 2. ſelect. cap. 5.*

§.Exercitum.1.

§.ignominiæ.2.

Petrus Faber j. *Semeſt. 17.*

¶Ad hunc locum vide Ant. Aug. *lib. ſing. ad Modeſtinum c. 8.*

¶Paria ſunt aliquem grauari facto, & per miſericordiam, *concordat tex. in l. ſi quis prouocatio. D. de appellat.*

¶Auctorare idem eſt quod obligare, & auctorati milites dicuntur ſacramento adſtricti, & quaſi obærati: hoc eſt, ære ſtipendiario obſtricti, ac iā non ſui arbitrij, cuius exempla multa apud Liuium, & alios. Cicero 1 *offic.* Tranquillus *in Tyber. c. 7.* Inde exauctorare, quod eſt auctoratum & adſtrictum dimittere, & abire ſinere, & ſuo arbitrio reddere. Liuius *lib. 8. cap. 6. de bello Macedonico.* Lampridius *in Alexandro.* Herodianus *lib. 2.* Tranquillus *in Auguſto.* hinc exauctoratæ legiones. qua de re Lampridius in Alexandro.

§.Miles qui.3.

¶An condemnatus de adulterio puniatur capite, vide hic Bart.

§.ignominia.4.

§.Ait prætor.5.

l.Qui autem.3.

In hanc legem Marcus Vertranius, *De iure liberorum. cap. 11.*

l.Athle-

tized by Googl

l.Athletas.4.

De vocabulis in hac lege occurrentibus, Alciat.*lib.2.prætorm. & 6.parerg.* *c.5.* & melius Budæus hic, peius autem Alex. ab Alex. *lib.Genial.dier.* Optimè de nonnullis, Cotta *in voce xyſtici, & in voce deſignatores,* Cotraſ. *lib.4.Miſcel.* *c.24.* Briſſon. *lib.1.ſelect.c.10* Ræuard. *lib.5.varior.cap.20.*

Agitatores & pantomimi quæ perſonæ ſunt, vide Pet.Fab. *j.ſemeſt.10.*

¶Xyſtici erant Athletæ qui in ampla porticu per hyberna tempora ſub tecto exercebantur, teſte Vitruuio, & Cœlio Rodigino *lib.11.c.52.*

§.Deſignatores.1.

Brabeutæ erant qui Gymnicis agonibus præerant, qui diſtribuebant ſymbola, & præmia victoriæ.

§.Ait prætor.2.

§.Pomponius.3.

An leno puniatur grauius, quàm meretrix, vide *hic D.Gothofr.*

§.Calumniator.4.

Loriottus de exiſtimat. *axiom.4.*

¶An & quis dicatur calumniator, ſiue præuaricator: An & quæ ſit pœna calumniæ: An eo ipſo, quod quis non probat, præſumatur calumniator, vide *hic Bart. & conſ.1.quem.§.notandum.à q.3.* An & quomodo infamia probetur, vide hic Bald.

§.item ſi qui.5.

¶Si quis condemnatus ſit de furto, quod in veritate non fecit, an ſit infamis. Bartol. hic.

¶An ſit licitum dare pecuniam pro pace, vide hic Ang. & Bald. *in l.non infamis.C.quod met.cau. & in l.fi.C.de condict.ob turp.cau.*

l.Quoniam confiteri.5.

Crimen confiteri intelligitur, qui paciſcitur, *vide Rom.ſing.302.*

Confeſſio ficta an infamet, vide hic Dom. Alexand. & Imol. *in l.iſtam ſiſiam, & ibi Bart.eod.*

l.Furti.6.

Loriottus in dicto tractatu *axiom.5.*

§.ſed ſi fures.1.

Quando appellatio tollat vel ſuſpendat effectum ſententiæ, vide Alex. *in l.ſi cauſa cognita.C.de tranſact.* vide Socin. *in reg.202.*

§.ſi quis alieno.2.

Non infamatur damnatus alieno nomine, nec etiam is quem defendit.

¶Et quando quis dicatur conueniri nomine alieno, adde Bart. *in l.Lelia.in prin.D.ſolut.matrim. & in l.fi.C.de obſeq.patr.præſt.*

§.Pactúſve.3.

¶In grauioribus delictis an ius ſuperioris excuſet, declarat hic D.Goth.

¶An iuſſus delegati iudicis & arbitri excuſet, vide hic Bart.

§.ſed & ſi.4.

§.Mandati.5.

Bellonus *lib.2.ſuppu. cap.19.* Nota autem hic caſum in quo actio mandati contraria infamat.

§.illud planè.6.

An ſocietatis damnatus fiat infamis, vide hic D.Gothof.

§.Contrario iudicio.7.

Infamis non efficitur contrario iudicio damnatus.

l.in actionibus.7.

l.Genero.8.

Legitimum tempus. ¶Olim quidem decem menſium, Cicero *pro Cluen.* Ouid. *1.Faſtor.* hodie verò duodecim menſium *l.2.C.de ſecun.nup.*

l.Vxores viri.9.

Ad hanc legem vide ex parte vna Emanuelem Zoez. *lib.1.obſeruat.cap.32.* & contra eam Cuiacium *lib.9.obſ.c.17.* ¶Dicitur autem hic, quod viri vxores lugere non coguntur, ſic etiam ſponſa ſponſum lugere non tenetur.

§.ſponſi nullus.1.

l.ſolet.10.

Vide Cuiac. *lib.6.obſ.cap.32.*

§.Quæ virum eluget.1.

l.Liberorum.11.

Ræuardus *lib.1.varior.cap.20.*

An ſtatim poſt partum mulier poſſit nubere, vide Bart. hic, & Felinum *in proœmio Decretali.* & gloſſ. *in Auth.de nupt.§.fi.* & Bald. *in l.1.Cod.de ſecun.nup.*

¶An vidua quæ peperit primo menſe poſſit poſtea legitimè nubere intra annum, vide hic Bart.

§.Etſi talis.1.

* Ad hoc allegatur hic §. quotidie, quòd quādo aliquid prohibetur, propter plures rationes, ſufficit quod vna ratio prohibens vrgeat, licèt aliæ ceſſent, Ratio eſt, quoniam illa ſola reſeruat prohibitionis effectum.

§.Pomponius eam.2.

Mulier nubere poterit, ſi intra annum pariat: vnde obiter notabis mulierem nubere poſſe iure canonico, ſtatim mortuo marito, nulla conſideratione habita anni luctus. *cap.pen.ex.de ſecund.nup.*

§.Non ſolet autem.3.

De transfugis vide Cuiacium *lib.6.obſ.c.26. & lib.25.c.34.*

§.Notatur.4.

l.Qui iuſſu.12.

Non notatur infamia, qui iuſſu patris mulierem duxit, quamuis liberatus patria poteſtate eam retinuit.

l.Quid ergo ſi.13.

Nota in hac lege, quod ratihabitio non trahitur retro, qua de re *Felin.in cap.ſicut.de ſimo.*

§.ſi quid alieno.1.

Molinæus *ad prin.l.2.de verb.oblig.nu.70. & 71.*

§.Quod ait prætor.2.

Vide Molinæum *dicto ſuperiori loco.*

¶Eodem tempore. Tempus ſi eſt de ſubſtantia pœnæ, vel delicti, alio tempore factum vel ratum habitum, non punitur. concor. *quod no.C.de petit.hered.l.ſi poſt mortem.l.cum actum.D.de neg.geſt.*

§.item ſi alteri.3.

§.Cum autem.4.

§.Ex compromiſſo.5.

Sententia arbitri non infamat, qua de re Felin *in cap.fi.ex.de re iud.*

§.Quantum ad infamiam.6.

§.Pœna grauior.7.

Iudici ex cauſa licet leges tranſgredi, Grammaticus *decis.36.à nu.3.* Hunc autem §. optimè repetiere Bart. & [illegible].

¶Qua pœna puniatur iudex, qui ſine cauſa auget vel minuit pœnam, vide Rom. *ſing.28. & ſing.697.* & circa deminutionem pœnæ, vide *Capol.caut.131.* Rom. *conſil.419.*

§.Crimen ſtellionatus.8.

Ioan.Robert. *lib.4.recep.ſent.c.17.* Cuiac. *lib.10.obſ.c.26.* Duaren. *lib.1.diſput.* *c.22.* Gilbertus *lib.1.enantioph.c.3.*

l.ſeruus.14.

Mutatione perſonæ licèt procuratoris annulletur ſatiſdatio, *vt l.ſi autem.*

Digitized by Google

D.iudic.at.ſol. cum ibi notatis,aliud tamen eſt quando interuenit,& eſt actio famoſa.

l.Notatur.15.

l.Cum non prægnans.16.

l.Debuit.17.

l.Ea quæ.18.

l.Non alia autem.19.

Patri ſuam interdũ patientiam nocere notat hic D.Goth. quem conſule.

l.Ob hæc.20.

Iudices plerumque non eſſe, ſed videri pronuntiabat Briſſon. *lib.2.ſelect.cap.3.* Reuardus *pro tribun cap.21.*
Non enim qui exhortatur mandatoris opera fungitur. ¶Huic legi videtur contraria *l.1.§.perſuadere. D.de ſer.corrupt.* ſed non eſt ita.Exhortare enim, & perſuadere diuerſa prorſus ſunt, & maximè eo ſenſu quo perſuadere accipitur *d.§.perſuadere.*

l.Lucius Titius.21.

l.ictus fuſtium.22.

Corraſius *lib.2.miſ.cl.c.16.*Menoch.*lib.1.de arbit.iudi q.7.nu.65.* Ioan.Igno. *in repet.§.non alias l.neceſſaria.D.ad Sylanianum.nu.291.*

l.Parentes.23.

l.Imperator.24.

l.Exhæredatum.25.

§.ſi quis in bello.1.

Tit.3.De procuratoribus & defenſoribus.

Cũ deffenſores à procuratoribus ipſa inſcriptione ſecernantur,par nobis eſt idem diſcrimen retinere: etenim latiùs patet appellatio procuratoris quàm defenſoris: quoniam procurator tam eſt actoris, quàm rei, & tam in iudicio,quàm extra iudicium interuenire dicitur:verùm defenſor in iudicio tantummodò appellatur is qui citra expreſſum mandatum ad defendendum venit.

De procuratoribus. Procurare eſt pro alio aliquid curare: & procurator eodem modo dicitur, quod & proconſul & protutor, & ſi qua ſint ſimilia: in quibus propoſitio ſignificat aliquid pro alio ſeu alieno nomine adminiſtrare:*procurator igitur eſt,qui mandato domini aliena negotia adminiſtrat.* Diuiſiones,ſiue procuratorum genera paſſim notantur hoc tit.

Defenſoribus. Defendere eſt iudicium rei nomine accipere, & eandem vicem obtinere quàm reus ſubiturus eſſet,*l.ſed & hae.35.§.defendere.l.filiusfamilias.8.in prin.l.minor.51 h.t l.rectè.63. D.de iudic.*

l.Procurator eſt.1.

Hic procuratoris definitio continetur:de qua dixi in Rubrica: verùm hic notabis procuratorem in rem ſuam propriè non dici procuratorem.

§.Procurator autem.1.

Declarat hic Vlpianus ad quæ procurator conſtitui poſſit.
An cedens teſtis eſſe poſſit pro ceſſionario, & an minor poſſit eſſe procurator,declara hoc vt per Bald.hic.

§.Vſus autem.2.

Ad quid vtilis ſit procurator, diſce ex hoc §. eſt enim perquàm neceſſarius, vt qui rebus aut cauſis ſuis ipſi ſupereſſe vel nolunt, vel non poſſunt, per alios poſſint vel agere,vel cõueniri,quo loco notabimus regulam nempe procuratorem noſtrum ea omnia facere poſſe,quæ ipſi faceremus.

§.Dari autem.3.

Procurator & abſens dari poteſt: aliud tamen eſt in curatore ad lites.*l.qui habet.l.pen.D.de tutelis.*

l.Dummodò.2.

Idem ait hæc lex quod §.ſuperior,quod ſcilicet procurator fieri poſſit inter abſentes: ſed hoc addit dummodo ille abſens qui procurator conſtituitur,certus ſit & ratum habeat.*l.124.D.de reg.iur.*

§.Furioſus.1.

Furioſus habetur neque loco abſentis eſt,neque loco præſentis: ſed loco mortui,quoniam diſcretionem non habet.
Quod furioſus loco abſentis habendus ſit,notat hic D.Gothof.

l.Litem & ad.3.

Quod procurator dari poſſit ad litem futuram, & in diem, & ſub conditione,declarat hic Iuriſconſultus.
An procurator ſimpliciter conſtitutus videatur, conſtitutus ad futura, *notat hic Bal.*

l.Et in perpetuum.4.

Procurator dari poteſt in perpetuum.

l.Præſens.5.

In hanc legem Briſſonius *lib.3.ſelect.cap.13.* Prateius *lib.1. Catapodiſmatum.* Præſens quis dicatur, notat hæc lex, & de multiplici genere abſentiæ vide in *l.abſentem.D.de ver.ſig.* An quis præſumatur abſens. *Spec.de act.5.poſtquam.*

l.Et in foro.6.

Præſens etiam dicitur qui in foro, & qui in vrbe, & in continentibus ædificiis eſt.

l.Et ideo.7.

l.Filiusfamilias.8.

Dicitur hic quod filiusfamilias ordinare poteſt procuratorem, qui filij nomine agat,ſiue in caſtrenſi vel quaſi, vel actione iniuriarum, vel ſi pater eſt abſens,& procurator patris defendit filium,vide Innocen.*in c.3.& 4 de re iud.& c.indecorum.de etate & qualit.*

§.Veterani.2.

An veteranus & miles poſſint eſſe procuratores,dubitatur hic: ¶Quis autem dicatur veteranus,declarat,vt per Accur.hic.

§.Procuratorem.3.

Item ſi dignitas.Hunc textum allegat Rom.*in ſuis ſing.fol.4.ſing.100.* in cuius deciſione concordat & facit textus *in l.licet.in ſi ſ.de arbit.*

l.Aut ſi.9.

Pro intellectu huius legis vide Cuiacium *lib.23.obſ.c.36.*

l.Vel hæreditas.10.

Nota hic, quod quis facta ſua pro factis alienis non tenetur dimittere, qua de re *Bald.hic.*

l.ſi tamen.11.

l.ſed etiam ex his.12.

l.ſed hæc.13.

Qui agit pro alio vt coniuncta perſona, tenetur in cauſa reconuentionis defendere,vide Marſ.*ſing.133* Rom.*ſing.227. & 619.* Mantua *in pract.cod.caſ.85.*Emanuel.*de claro ajo.ſing.20* Cotta *in verbo coniuncto perſona.* Bett.*q.132.* contra quem Ferretus *conſ.64.& 66.* Crot.*ad l.ſi conſtante.2.repet.num.123 & ſeq.D.ſolut.mat.*Straphil.*in tract.de litteris.* Grat.*in 4.parte de vi & effect.cia-ſa verſ.ſucceſſiuè.nu.29.& ſeq.*& vide quæ notaui ad legem *Exigen.C.eod.* adde Pet.Duco.*reg.123.Conimbl.*

l.ſi poſt datum.14.

Concordat cum hac lege gloſſ.*in c.ex parte de.ar. ſuper verb.propter ſufficientem.in prin.de reſcrip.*

l.ſi defunctus.15.

Hanc legem optimè repetiit Bart.& Bald.hic.ad hanc autem legem adde *l.ſi pecuniam.& quod ibi notat Bart.circa prin.C de condict.c.m.dat.* & Bald.*in l.ſi ante acceptam.D.iudic.ſol.& in l.mand.atũ.C.de mandat.* vid. Bart.*in l.2 §.ſed ſi*

Digitized by Google

quis ff. de donat fol.89.n.99.repetitionum 5.

§. Qui ad communi.1.

l. Ante litem.16.

Hoc ait hæc lex cum octo ſequentibus, quod procurator ante litem conteſtatam liberè à domino reuocari poteſt, poſtea verò non niſi cauſa cognita, & facit *cap.in conſti.in vlt.gloſ.ex.de electione.*

l. Poſt litem.17.

Vel in ciuitate manente. Ex hoc loco innuit I.C. quod procuratore bannito, reuocatum videri mandatum Sed an poſt litem conteſtatam reuocari poſſit procurator rei deffendens ſine mandato, vide Bart. *in l.ſi dote.D.iudic.ſol.* An & quæ ſint cauſæ reuocandi & an in reuocatione, requiratur ſolemnitas iudiciorum, vide Roman *ſing.321.*

§. Non ſolùm.1.

§. in cauſæ.2.

l. Aut religionis.18.

In vulgatis editionibus incipit *lex & religionis.*

An excommunicatio ſuperueniens, reuocet mandatum procuratoris? vide Alex. de Immola *in l.cum qui.§.qui ſibi.ff.de verb.obl ig.& in l.rogaſti.§.fin. D.ſi cert.pet.& in l.ſi quis ſuo.de ſolut.*

l. item.ſi.19.

An ſuſpicionis cauſa probari debeat, declara vt per Bart. hic.

l. Vel iud.30.20.

l. Vel exilio.21.

l. Aut affinitate.22.

An affinis contra affinem cogatur eſſe procurator, vel aduocatus, vel teſtis, vide hic Bart Alex *conſ.19.vol.4.& conſ.13.eod.vol.4.& conſ.18.eod.vol.* & quod non ſit idoneus teſtis, vide Alex *conſ.134.n.5.volum.*

l. Aut longa.23.

l. Mutari.22.

Nota hic quod poſt litem conteſtatam, procurator cogitur præciſè peragere iudicium, quod apparet, quia non poteſt mutari, niſi cauſa cognita, & ipſo poſtulante. quid autè ſi dominus comparet, an acta ſint nulla, vide Cæpol. *cau.132.* Paul. de Caſtr. *in hac lege.* An & qualiter fiat mutatio, & litis tranſlatio, vide aliquid per Felin. *in cap.præſentata.ext.de teſt.* Alex. *in l.1.in prin.D.ad Trebell.fol.63.n.109 Tract.3.* vide Bart. *in repet.l.barbarius.in 2.col. verſ.oppono ad l.not.de offic.prato.*

l. Quæ omnia.25.

Iohan. Kurpachius, *lib.1.ſingul.allegat.cap.24.*

§. ſed ſi aduerſarius.1.

Vide ad iſtum textum Alexan. *in l.Turpia.in.2.notab.de leg.1* Felin. *in cap.dilecta.ex.de exception.*

l. Niſi dominus.26.

l. in cauſæ.27.

Hanc legem optimè repetiit hic *Bald.*

§. ſi ex parte.1.

Actio vtilis vt directa an & quomodo transferatur in dominum, *vide Bar. qui plenè declarat in l.1.Cod.de ſententiis*

l. ſi procurator.28.

Repetitionum.6.*fol.527.nu.10.*

An actio vtilis in iudiciis ſine ceſſione acquiratur, an præferatur directæ vide hic Bald.

l. ſi actor.29.

Nota ex hac lege, licere vnicuique conuenire quem velit, quam optimè declarat hic Bart. quæ licet paucis verbis comprehendatur, habet tamen materiam vtilem, & difficillimam.

Contra iſtam l. valet argumentum de actore ad reum, & conſequenter etiam de procuratore actoris ad procuratorem rei, ad quod *l.non debet.d. reg. iur.* Sed cur non item dixit I.C. in procuratore rei, qui pro ſe ſententiam obtinuerit, vt repetat expenſas ab aduerſariis, domino litis exiſtente non ſoluendo, cog.tabis, quia forte debet ſuppleri.

Secundo, contra text. facit. Nam procuratoris officium eſt gratioſum, vt Azo definit. Cùm igitur ita ſit, non videtur, quod quis procurator teneatur expendere de ſuo, etiam cum animo repetendi. Nam ſatis eſt vel in paucis amici labore & opera frui, vt dicit text. *in l.tutoris.C.de neg.geſt.* Melius eſt enim nõ ſoluere, quã ſolutũ repetere. *iuxta text.in ſimili in l.fin.C.in quib.cauſ. in integ.reſtit.non eſt neceſ.in l.fin.* Si igitur non tenetur de ſuo expendere, ſequitur quòd ſi expendit, conſultò videtur donare, *iuxta l.cuius per errorem.D. de reg.iur.* Igitur non poteſt repetere *l.poſt perfectam de reuo.donat.* Solutio facilis illa enim contraria loquitur, quando alia coniectura capi non poteſt, quam donationis. ſed hic capi poteſt alia coniectura, quid illas fecerit gratia producendi litem ad exitum, animo tamen repetendi, quia nemo præſumitur velle donare de ſuo. *Det ibi.*

Tertiò, contra text. facit, quia dicit, quòd competat actio iudicati. Contrà imò videtur. quod ex ſententia actio oriatur in factum. *l. actori C. de tutela.* vbi vocat actionem in factum. *& l.cum antea.C.de arbit.* vbi ex arbitrali ſententia oritur actio in factum, & eſt communis opinio Gloſ. vbique. Solutio imò iſta magis eſt vera & communis ſententia, quæ appellatur iudicati per multos text. ſimiles noſtros, quos citat Bart. *in l.nullus.§.* *de re iudic.*

Quartò, facit contra text. quia dicit text. quòd dominus litis non eſt ſoluendo & intelligitur de ſuo principali actore, cuius erat procurator is qui iudicati agere vult: ſed certe non poteſt appellari dominus litis, imò ipſe procurator eſt dominus litis *l.procurator rem.l ſeq.C.de procurat.* Solutio, quòd intelligitur hoc cùm impropriè pro domino actionis & iuris ſiue cauſæ. vere enim non eſt dominus litis. Ad idem *l.1 cet.C.de procurat.& ibi Paul. Caſtr* vltimò ſi hic procurator vicit. Quare dominus ? idemque actor non debet eſſe ſoluendo. Cõdemnatus etenim reus fuit ad damnum aliquid, poteſt ſolui, quod potuit condemnari ad factum vel ad aliquid aliud, quod ſapiebat pecuniarium intereſſe.

l. Actoris procurator.30.

Procurator, licèt non poſſit agere iudicati, niſi ſit ei mandatum poteſt tamen petere, vt ſententia executioni mandetur, vſque ad quantitatem per eum in cauſa expoſitam, ſi dominus non eſt ſoluendo.

l. ſi quis.31.

Notandus eſt in hac lege modus condemnandi procuratorem, ſcilicet, condemno te procuratorio nomine Titij. Franc. Cre *ſing.114.fol.489.*

§. Vnius litis.1.

Quod vnius litis, plurium perſonarum, plures dari poſſint procuratores, ait hæc lex. Immo illis neceſſarium eſt vnum procuratorem dare, *l.1.§ penult. iudic.ſolu.* has duas leges conciliat Accur. hic in gloſ. quem vide.

§. Iulianus.2.

Si duo procuratores dati ſint, dato poſteriori, prior reuocatur.

¶ An idem in tutela ſit dubitatur. Verùm optimè notat Gloſſa, idem non eſſe ratio eſt, quoniam tutore in codicillo dato, non intelligatur reuocatus tutor teſtamento datus, *vel l.& ſi à patre.Cod.de teſtament.tut.*

l. Pluribus.32.

Pro explicatione huius l. vide Loriotum *in tract.de tute axiom.33*

Hic præ cæteris notandum eſt, occupantis meliorem eſſe conditionem pluribus procuratoribus inſolidum ſimul datis, ideo ait *l.ſi quis à multis. D de noxal.action.* quæ tamen clauſula nullam habet vim aduerſario contradicente vel abſente.

l. ſeruum quoque.33.

De mente ac ſententia huius legis, Ioh. Robert. *lib.2.recept.ſenten.cap.3.*

An ſeruus procuratorem conſtituere poſſit, vt ait hæc lex dubitant quidam Verum optimè ait Gothofredus, hoc intelligendum eſſe, de ſeruo ad negotia, non autem ad iudicia, *vt a.l.15.D.ex quibus.cau.maior.*

§. Publice vtile eſt.2.

Ad intellectum huius §. Vide Menoch. *de arbit.iudic.caſ.264.* adde Marant *in tract.de ord.iudic.4.part.& diſtinct.n.42.* vide etiam ea quæ dixi *ad leg.penul. §.ad crimen.D.de publ.iud.* Thom. Docci. *conſ.76 n.3.inter conſ.diuerſ.ad cau. crimin vol.1.* hic optime explicatur à Baldo. hic.

Repetitionum.6 *fol.536.num.38.* Repetitionum.1.*fol.454.nu.7.& 9.vſque ad numer.13 & 17.*

Digitized by Google

Vide Socin. in regul. 322. *fol.* 531. *n.* 23. *Repet.* 6.

§. AEquum prætori viſum eſt. 4.

Concordat cum hoc. §. textus *cap. in iudiciis, & cap. non licet. de reg. iur. in* 6. *& cap. dilectis. de iudic. ex.* & pro intellectu huius §. vide Benedictum Capram in *reg. conclus.* 62.

§. ſi quis in rem. 5.

An appellatione procuratoris propriè veniat procurator in rem ſuam, vide gloſ. *in l.* 1. *C. eod.* & pro hoc optimè facit textus *in l. quæ omnia.* 2. *verſ. plane.* 3. *eod.* vbi procurator qui factus non præſumitur in rem ſuam, niſi probetur.

l. ſi quis in rem. 34.

l. Sed & hæc. 35.

¶ Coniunctæ perſonæ quæ dicantur, & quod hic dicit Vlpianus, de affinitate intelligendum eſt, cauſa affinitatis durante, non ceſſante: nam cauſa ceſſante, ceſſat ipſa affinitas, qua de re vide Bald. hic.

¶ Quot & quibus caſibus procurator defendere teneatur, declarat hic pluribus gloſſa.

¶ Tract. 8. *fol.* 134. *n.* 18.

§. Patronus. 1.

Procurator quando admittatur nécne hoc loco dubitatur, verùm hac Bartoli adhibita diſtinctione res fiet dilucidior, hoc pacto quando cauſa ſtatus agitur, ciuiliter admittitur procurator: quando agitur criminaliter non admittitur.

§. Non ſolum. 2.

Quid ſit deffendere, optimè explicat hic Iuriſconſultus.

l. vel in operis. 36.

In hanc legem Cuiac. *lib.* 12. *obſ. cap.* 26.

l. Omnium autem. 37.

Rei procurator, vel in vnam rem deffendere poteſt.

l. Non tamen. 38.

l. Non ſolum autem. 39.

An procurator ante litis conteſtationem, teneatur reſpondere interrogationibus. ¶ An poſſit petere dilationem, vt certificetur à domino quid reſpondeat, tradit hic Bart.

§. qui alieno nomine. 1.

Tacita hic videtur repetitio eius quod dictum eſt ſuprà *in l. ſeruum.* §. *ait prætor in ſecundo reſponſo*, vide igitur ea quæ ibi dixi.

An & qualiter probetur mandatum, Bart. hic.

§. quæritur, 2.

Hæc verba, is ad quem ea res pertinet, ad quid referantur dubium, hic eſt, verum referuntur ad dominum & hæredem eius, non autem ad creditorem.

An pater dicatur legitimus adminiſtrator in actione de dote, declara vt per Bart. *hic.*

§. ſi pater filij nomine. 4.

Cautio de rato ceſſat, ſi pater filij nomine iniuriarum agat: cùm duæ ſint actiones, vna patris, altera filij.

An pater in criminalibus cauſis, legitimus ſit filij ſui adminiſtrator, vide hic Bald.

§. item ait. 7.

Ibi nominatim de procuratorib. vide *Bart. in l. filiusfam. D. de donat.* Repetitionum. 6. *fol.* 543. *n.* 16.

l. Pomponius ſcribit. 40.

Enumerantur hic cauſæ quædam, quæ requirunt ſpeciale mandatum, vide Rom. *conſ.* 383. Rom. *ſing.* 470.

§. ſi ſtipuletur. 1.

Procurator ſi ſtipuletur damni infecti, vel legatorum, debebit de rato cauere, & ratio huius rei petenda eſt *ex l.* 20. *D. rem rat. hab.*

§. ſed & is qui. 2.

De rato cauere debet, qui alium defendit in actione reali.

¶ Nota autem ex hoc textu, quod argumentum à contrario ſenſu locum etiam habet in ſententiis affirmatiuis, vt declarat Roman. *conſ.* 115.

¶ Nam cum iudicatur rem meam eſſe, ſimul iudicatur illius non eſſe. Et hoc fit per quandam conſequentiam, concordat *c. 1. in gloſ. ſuper verbo, prohibetur. 1. diſtinct.*

§. Ratihabitionis. 5.

Quod procuratoris exceptiones, opponi debeant ante litem conteſtatam, notat hoc loco Iuriſconſultus, ratio autem eſt, quoniam exceptiones iſtæ ſint dilatoriæ.

§. In his autem. 4.

An coniuncta perſona agere poſſit contra mandatum, dubitatur hic, quod tamen fallit, ſi proprium interesse agentis verteretur *l.* 1. 2. *&* 3. *D. de liber. cau.* facit *l. non tantum. D. de appel.* & Bart. *in l. ſi conſtante, in* 10. *q.* 2. *ſolu. matr.*

l. Fœminas. 41.

An mulier cum agit debeat renuntiare Velleiano, declarat hic, vt per Bar.

l. Licèt in popularibus. 42.

Ex hac lege deſumpta eſt *l.* 5. *&* 2. *D. de popular. actio*, vt optimè notat hic Duarenus.

§. Ad actionem. 1.

Pro intellectu huius §. vide Robertum *lib.* 4 *ſenten. cap.* 40.

§. Ea obligatio. 2.

Loriottus *de pactis actiom.* 2. Vaconius *lit. declarat.* 90. Mattreſius *in notis c.* 43.

§. Reo latitante. 7.

Fideiuſſor rei eſt eius procurator, & poteſt eum deffendere, etiam per procuratorem.

l. Mutus & ſurdus. 43.

§. Cùm quæretur. 1.

Concordat huic. §. *can. ad queſtiones, cum gloſ. ſuper verbo inhibitum. ex de ver. permutat.*

¶ Prohibitorium eſt, Bart. ait in exemplari ducis Biturigum, addi rationem, quia ſcilicet quòd non eſt nominatim prohibitum, videtur eſſe permiſſum.

§. Pœna non. 4.

Pœna non defendentis procuratoris hæc eſt, vt denegetur ei actio, vt *l.* 30. *Cod. hoc titulo.*

l. vel ſi longinquo. 44.

l. Non cogendum. 45.

Pro intellectu huius legis, vide Benedict. Cape *dicto loco conclus.* 63.

§. Qui ita de. 1.

¶ Ad hunc. §. ſcripſit Cuiac. *lib.* 22. *obſ. cap.* 12.

§. ſi procuratori. 2.

Vide Bened. *Cap. ſupradicto loco conc.* 60. concordat autem cum hoc. §. textus *in l. de pupillo.* §. *qui remiſſionem. D. de nou. oper. nunciat.* & textus *in l. ſi pupillus.* §. *defendere infra de priuileg. credit.* vbi vide quæ dixi.

l. Qui proprio nomine. 46.

Vide Socin. *in rep.* 23.

§. Ei qui defendit. 1.

Qui ſponte defendit, poteſt vnam cauſam tantum defendere.

§. Qui alium. 2.

Regulam hanc, quod nemo ſit idoneus defenſor alterius, ſine ſatiſdatione amplia & limita, vt per Lilon. *in l. filiusfamil. D. qui ſatiſd. cog.*

§. item quæritur. 3.

Hic. §. optimè explicatur, *hic* à Bald.

l. Qui duos. 47.

In contrarium facit *l. ſi plures. de teſtam. tut. ſolut.* vt per Bart. *in d. l. qui duos.* item oppoſitio de dictis omniũ poſita in textu, quæ eſt vniuerſ. *l.* 1. *in de leg.* 3.

l. Itaque

Litſque.48.

Eadem inſcriptio legis. 46. & huius oſtendit vtramque eſſe coniungendam, & addendum ex Iuliano.l.47.vt alter mandatariorum ab altero petere poſſit,ei oportere ſpecialiter mandatum eſſe.

l.Ignorantis nomine.49.

Quo: & quibus caſibus procurator, ignorantis domini conditionem deteriorem facere poſſit,declarat hic Gloſſa. Hanc autem legem optimè explicat Cuiacius *lib.24.obſ.cap.15.*

l.Quacunque ratione.50.

Reges 6.fol.153.nu.46.

l.Minor.51.

Benedict Capra *in paratg.concluſ.61.* ¶ Duo autem nota in hac lege, primo quod non eſt idoneus defenſor qui poteſt in integrum reſtitui,ſecundo quod reſtitutio principalis prodeſt fideiuſſori.

An minor poſſit eſſe procurator,vide Iohan. de Ana. *conſ.30.* declarat etiam optimè hic gloſſa primam an ſi minor non vult reſtitui, fideiuſſor reſtitui poſſit,*vide Bald.hic.*

§.Quoniam.1.

Nota hic quod defenſor repræſentat per omnia vicē eius quem defendit quod ſane quomodo intelligendum ſit,notat hic Bart.

l.Etſi conſularis 52.

l.Non videtur.53.

l.Neque fœmina.54.

Enumerantur hic quidam,qui idonei defenſores non ſunt,hoc eſt, perſonæ quædam inhabiles ad defendendum,& quæ officium procurationis & defenſionis ſuſcipere nō poſſunt:vt primo fœmina,licèt certis caſibus procurator eſſe poſſit. Secundò,miles armatæ militiæ. Tertiò, qui Reipublicæ cauſa abſens eſt. Quartò, qui morbo perpetuò tenetur. Quintò,qui magiſtratum initurus eſt. Sextò & vltimò qui inuitus iudicium pati non poteſt.

§.Tutores.1.

Tutores eo loco defendi debent,quo adminiſtrauerunt.

l.Procuratore.55.

Tota hæc lex ad hæc duo verba refertur, quod ſcilicet actio vtilis præſtatur directæ,*vide de hoc per Bald.in l.2.§.fin.D.de lege commiſ.*

l.Ad rem.56.

Qui vult conſequens,tenetur velle omne neceſſarium antecedens, quod procedit in his quæ dependent à mera voluntate diſponentis,ſecus in aliis de quo vide Bart.*in Auth.ſi quis in aliquo. Cod.de edend.* Crot. *conſ.134.num.45.* Iaſ.*ad l.ceterum.num.38.D.de vulgar.& pup.* Decius *ad Rub.Cod.qui admitti. n.75.*Bart.*ad leg.in aduerſo.§.1.D de rei vind.* vide etiam Euerardum *in loco à conceſſione antecedentis,ad conceſſionē conſequentis*,item *in loco à conceſſione conſequentis,ad conceſſionem antecedentis:*& circa iſtam regulam,vide omnino quæ habes apud Barto.*in l.2.D.de iuriſd.om.iud.*quam limita,vt per Bald.*in l.fin.in 16.opp.Cod.de hæred.inſt.*vt per Panor.*in cap.ſi parte.3.an.de dec.* & eam latè examinat Iaſ.*in l.2.ſupra de iuriſd.om.iud.*Iunio.*conſ.33.*

l.Qui procuratorem.57.

In hanc legem vide Menoch.*de arbit.iudic.lib.1.q.37* Benedict. Capra *dicto, loco concluſ.64.* ad intellectum autem & limitationem huius legis, vide Rom.*conſ.466.*

¶ An ſi quis deleget cauſam iudici vt cognoſcat poſſit ſententiari, & an ei committitur executio, videatur committi cognitio, declara vt per Bart.hic.

§.Si quis.1.

Nota hic quod ille qui renunciat exceptioni,non poteſt poſtea ipſam opponere de nouo, nec perſequi eam oppoſitam, quoniam ſemel ſit ſibi renunciatũ.

l.Procurator.58.

Tantum operatur generale mandatum cum libera quantum ſpeciale, vide Iaſo.*ad l.ſi quis ini quitatem.§.ſi procurator,nu.13.D.quod cuiuſ.vniu.* Bald.*deciſ.52.* Cotta *in verbo procurator,cum libera.*vult autē hæc lex,quod procurator omnia facere poſſit, quæ ipſe dominus faceret, ſi liberam adminiſtrationem haberet.

l.Sed & id.59.

l.Mandato.60.

Decidendi loco.Cuiacius legit Deminuendi,*in not.Inſt.de rer.diuiſion. ad finem.*Beroius *quæſt.33.*

Procurator cui rerum omnium adminiſtratio mandata eſt, transfigere poteſt.*l.proſes.Cod.de tranſact.* Sed ſine libera non poteſt.

¶ An habens generale mandatum cum libera, fide iubere poſſit,collige ex *l.ſeruus inſcio.ff.& Bald.in l.in perſonam.§.1.ſupra de pactis.*

l.Plautius ait.61.

In hanc legem Cuiac. *lib.14.obſ.cap.30.* ¶ Quid autem ſibi velit inſcriptio ad Plautium,vide Ant.Aug.*lib.1.cap.6.*

l.Ad legatum.62.

Ad limitationem huius legis,vide Romanum *conſ.466.*

l.Procurator.63.

l.Is cuius.64.

In hanc legem vide Cuiac.*lib.22.obſ.cap.10.*

l.Si procuratorem.65.

De materia iſtius legis,vide Bart.*in l.1.Cod.de ſatiſdando.*optimè etiam explicauit hanc legem Bal.

An & quando literis procuratoriam continentibus credatur, vide Paul. de Lazzar.*in cap.tertio loco,ex de probat.* An mandatum poſſit probari per teſtes,*vide per Bart.in l.2.ſupra eod.*

l.Si is qui.66.

Electio per procuratorem facta valet Bald.vnum adde quod etiam voluit Bart.hic,& *in l.ſi ita ſtipulatus fuero.ff.de verb.oblig.*& Fulg. *in l.1.ff qui admitt. ad bonor.poſſeſſ.*

¶ An ſigillum apponens ſcripturæ alienæ, præſumatur illi conſentire,vide Antonium Gabrielum,*com.opin.tit.de præſumpt.concluſ.4.*

l.Procurator.67.

Pro intellectu huius legis,vide Robertum *lib.2.recep. ſent.cap.8.* Molinæũ *ad Rubricam.ff.de verb.oblig.num.38.* ¶ Nota autem hic quòd finita negotiorum adminiſtratione, non ſoluitur obligatio procuratoris. Sed ſi quid eius nomine ſoluerit contraria actione mandati recuperabit *l.ſi ornam.ff.mand.*tutoris verò obligatio finito officio ſoluitur, quoniā finita tutela, ſi quid poſtea ſoluerit, experiri non poſſit.*l.vlt.ff.ſi quis caut.*

l.Quod procurator.68.

l.Paulus reſpondit.69.

l.Pater filio.70.

*Nou.72.cap.2.*vetitum eſt,nec creditores pupilli ad tutelam accedant.

l.Abſens.71.

Ineſficatia legitima abſentia, ad hoc vt non poſſit procedi, quod tamen verificatur in Ciuilibus, in quibus procedit contra abſentes iure vulgato.*l. properandum.§.1.& Auth.qui ſemel & l.conſentaneum.C. quomodo & quando iudex.*Sed non verificatur in Criminalibus,in quibus quælibet abſentia impedit proceſſum ad pœnas.*Doct.l.abſentem.*

l.Per procuratorem.72.

l.Reus.73.

Iudex ordinarius poteſt abſoluere reum ab obſeruantia iudicij, de quo vide Bald.*in l.conſentaneum.in 2.gidam.C.quom.& quan.* de quo vide plene interpretat.hic Bolon. Ad hoc autem allegatur hæc lex quod qui paratus eſt ſoluere, non cogitur iudicium ſuſcipere, optime hanc legem enodauit Bald.hic.

Reges.6.fol.458.n.129.

l.Nec ciuitatis.74.

Digitized by Google

l.Qui abſentem.75.

Repet.5.fol.10.n.391.

l.Titius.76.

Pileus Quæſtione.92.

l.Omnis.77.

l.Et ideo.78.

Cuiacius.6.ad Africam.

§.Ad duas res.1.

Vide Cuiac.ſupra dicto loco.6.ad Africa.cap.3.

Tit.4. Quod cuiuſcunque vniuerſitatis nomine, vel contra eam agatur.

Tractatur hoc titulo, de actoribus ſeu Syndicis vniuerſitatum, qui vice procuratorum funguntur. vt dicemus in l.6.infra eod. De materia iſtius tit. vi. cap.1.§ ne ſide ...

¶ Vniuerſitas dicitur hominum in ciuili ſocietate, viuentium ſocietas, qualis eſt in oppidis & pagis, & notant Ant. Faber. & alij in. §. vniuerſitatis. Inſt. de rer. diu. ſ. cuius tria genera facit Bart. col. 189. incip. prima quæritur in prin.

An ſtatutum loquens de perſonis, verificetur in vniuerſitate, vide quæ habet in Bertach. in verbo vniuerſitas.29.prope.

l.Neque ſocietas.1.

Collegium, ſocietatem, & huiuſmodi corpus, paſſim habere, omnibus non conceditur.

¶ An & quæ ſit inter collegium, ſocietatem, & vniuerſitatem differentia, vide hic Bart. An & quæ collegia ſint approbata de iure.

¶ Collegia dicta eſſe Varro ſcribit a ſimul legendo, quia plures in vnum corpus colliguntur, nec enim vnus conſtituit collegium quamuis retineat, l.neat.7.h.t. ſed plures & non pauciores quam tres. l. Neratius.85. D. de verb. ſig. diſtat autem ab vniuerſitate, quo pars à toto: nam non totius vniuerſitatis, ſed partis eſt.

§.Quibus autem.1.

§.Quod ſi nemo.2.

¶ An & quomodo collectæ imponantur An, & quando, & quæ res acquirūtur vniuerſitati, & qualiter diuidantur inter ſingulos, vide hic Bald.

¶ An pro neceſſitatibus vniuerſitatis collecta imponi poſſit, vide Felin. in cap. cum omnes. ex. de conſt. Alex. conſ.124. in prin. in 4. vol. Abbas. conſ.61. in 2. vol. Bart. conſ.175. An contra vniuerſitatem procedatur ad ſecundum decretum, vide l. ſi finita. §. Iulia. D. de dam. inf.

§.Etſi.3.

l.ſi municipes 2.

In ſumma nota in hac lege, quòd actor vniuerſitatis non dicitur actor ſingulorum, & is præcipue cogitur ciuitatem totam defendere, ſic etiam vaſſallus vniuerſitatis, non dicitur vaſſallus ſingulorum: quoniam vniuerſitas vna perſona cenſetur, vt notat hic Bald. nec habetur loco perſonarum ſingularium, Bart. in l. aut facta. §. fin. n.1. col. D. de pœn. vnde notant, quod teſtis in cauſa vniuerſitatis, is etiam eſſe poſſit, qui eſt ex ipſa vniuerſitate, qua de re vide. Lauſac. in prax. cap.8. de teſtib. num.70. Socin. reg.408.

l.Nulli.3.

Concordat cum hac lege Gloſ. ſuper verbo non inſtituitur. in cap.2. ex. de tranſlat. epiſcop.

Cum duæ partes, vt actus valeat, quot & quæ neceſſaria ſint, vide Cap. in cauſ. in 1. q. vid. Felin. in c. quum omnes. ex. de conſt. & in cap. cum te, verſ. actus. ex de reſcript. & alia in materia, vide Bart. in l. quod maior. D. ad municip. Frāciſcus Marcus Decision. quæſt.167. fol. 95. n.3.

¶ An agens contra communitatem, petere poſſit, vt ciuitati conſtituatur ſyndicus, & cogatur ad hoc, vt ſententia valeat, vide Bart. in l.1. Cod. lib. 11. de iure Reip. An, quando, & qualiter Syndicus dicatur rectè conſtitutus, vide gloſ. in l. aliud. §. refertur. ff. de reg. iur. an & cui æquiparetur vniuerſitas, vide hic Bartol.

l.Placet vt 4.

Colligē ex hac lege, quòd electus numeratur in numero eligentium: atqui ſeipſum nemo eligere poteſt, vt optime notat hic Gothof. Sed ad huius argumenti ſolutionē, vide Bart. in l. ab omnibus. §. 1. ff. de leg. 1. Guil. de Cug. in l. fin. ſup. de off. præſid. Roman. ſing.44 hanc etiam quæſtionem optimè Albericus explicat hic.

l.Illud notandum.5.

Vocem interponere poteſt pater pro filio, & frater pro fratre. ratio eſt quoniam patria poteſtas non attenditur.

¶ An etiam patronus poſſit ſeipſum præſentare, vel filium, vide Abbat. conſ.96. ¶ Huius autem legis ratio eſt, quoniam in priuatis negotiis, pater filium, vel filius patrem iudicem habere poteſt, & ait. l. in priuatis.77. ff. de iudic. in. vbi dicemus.

¶ Suffragium dicitur illa ſcriptura, quam quis facit cum de aliquo eligendo conſentit, vt optimè notat hic Accurſius, fiebat etiam voce ſuffragium, & hoc erat magnificentius porro referatur ſuffragia, voce nuncupata, aut tabella occultari, diſputat pluribus iſque elegantiſſimis Tull. lib. 3. de legib. quæ res fuit olim ſeditionibus popularibus iactata vexataque.

¶ An præſtet electionem fieri ſorte, an ſuffragiis, diſputatur pluribus altercationibus inter N. Epium & Heluidium Priſcum apud Cornelium Tacitum. lib.20. ¶ Et ſuffragiorum author quis fuerit, vide hiſtoriam fori Romani lib.5. cap.8.

l.Item eorum 6.

¶ Municipij perpetua conſuetudo appellatur, id eſt, conſuetudo ſpecialis, quæ vincit legem eo loci in quo recepta eſt, ſic etiam generalis generalem vincit legem.

§.ſi decuriones.1.

Ait hoc §. Paulus decuriones eligere poſſe, vel etiam alij electionem committere, vnde quod fit ab eo qui habet authoritatem, videtur factum ab eo qui conceſſit authoritatem, quod notat Ioh. Andr. in c. ſi ... de præben. in 6. adde quod voluit Rom. conſ.116. an & qui ſint, qui poſſint committere, vide hic Bart.

¶ Perperam notat hic Accurſ. Duumviros minorem gerere honorem quam decuriones, hoc enim falſum eſt. Nam duūviri in municipiis id erant quod Romæ conſules: Decuriones vero erant quaſi ſenatores. ¶ Præterea in fine huius §. notabis paria eſſe per ſe facere, & alteri committere. & facit ad hoc l. cum eſſent. §. fin. ff. de ſeruit. ruſtic. præd.

¶ An decretum iudicis cadere ſuper certo debeat, & quare actor dari nō poſſit ad lites futuras, vide hic Bald.

¶ Actor conſtitutus ſimpliciter ad lites, intelligitur ad præſentes, non ad futuras.

§.Quid ſi actor.2.

Decretum reuocari poteſt per contrarium decretum, ſiue per prohibitionem, vt notat hic Bald. ¶ Vnde notabis quod non ſufficit factum niſi duret factum. ¶ An autem actor conſtitutus à tutore cum conſenſu pupilli, poſſit per ſolum tutorem reuocari, vide Iul. in l. ſi quis mancipiu. §. ſi impubes. D. de inſtit. hac de re plenè notat Bart. in l.1. D. rem rat. hab. ver. ſed iuxta prædicta. ¶ Comparatur autem decretum ſententiæ, non per omnia tamen, vt notat hic Albericus. ¶ Differt etiam decretum principis à decreto magiſtratus. nam principis decretum cauſam quocumque tempore exortam dirimit at magiſtratus decretum eam tantum de qua agitur, ac interdum ne eam quidem ſi interceſſerit appellatio. ¶ Præterea decretum ſic definitur, vt ſit ſententia principis inter duas partes, de quarum ipſe cauſa cognoſcit, & iudicat pronunciata

§.Actor vniuerſitatis.3.

¶ Dicitur autem hic, quod actor vniuerſitatis defendere tenetur, ſed non de rato cauere, niſi dubitetur de mandato: ratio eſt, quoniam actor vniuerſitatis experitur tantum pro eo qui mandauit, id eſt, pro ipſa vniuerſitate: ſed actor tutoris experitur contra eum à quo non habet mandatum, hoc eſt, à nomine pupilli. ¶ An & quis iuret de calumnia. An actor cauere debeat iudicatum ſolui, præter hic dicta à Bartolo, vide Specul. in t. de ſatiſdat. §. expedito. verſ. actor. & quod not. Gloſ. in §. ſin autem. in verbo qui uſ ... Inſtit. de ſatiſdatio. ¶ Si contentio eſt inter vniuerſitatem, & rectorem, an & qualiter conſtituatur hic Syndicus. ¶ Et an nomina conſtituentium inſeri debeant in mandato, ſeu in inſtrumento Syndicatus, declarat hic Bart.

l.ſicut municipum.7.

Quid negotium publicū. Publicum impropriè dicitur, quod eſt alterius ciuitatis quā Romanæ: qua de re vide l. eum qui vectigal. 6. & ſeq. ff. de verb. ſig.

¶ An ſinguli de vniuerſitate conueniri poſſint pro debito vniuerſitatis, vide Innoc. in c. humilis. ex. de maior. & obed. ¶ An iuriſdictio in ſingulos poſſit exerceri, vide Inno. in c. dilectus. ex. de capel.

¶ An ad mandata directa collegiis poſſint ſinguli compelli, vide c. cum te. ex. de reſcript.

¶ An vniuerſitas teneatur ex delicto præſidentium, vel adminiſtratorum, notat Old. conſ.66.

§.ſi quid.1.

Si quid debeatur vniuerſitati, ſingulis non debetur, ſic etiam quod debet vniuerſitas, ſinguli non debent.

¶ An autem & quomodo vniuerſitas teneatur ex delicto ſingulorum, adde præter gloſſam hic Albericum in l. metum. §. animaduertendum ... Bart. in l. aut facta. ff. de pœnis.

Digitized by Google

¶ Separata autem ſunt ea quæ vniuerſitatis ſunt à publicis, quamuis & hæc ipſa vniuerſitatis ſint *l.1. D.de rer diuiſ.* nimirum, quia publica non ſunt in patrimonio populi *l.14. D.de adquir.rer.domin.* vniuerſitatis auté quæ ſunt in patrimonio populi habentur, vtraque tamen ſunt in vſu publico, & ſeparanda ſunt ab his quæ ſunt in patrimonio fiſci, quæ non ſunt in vſu publico *l.poſtea.§.vlt. D.de contrah.emp.* ac præterea publica communia ſunt, omniũ hominum: vniuerſitatis vero communia tantum ciuitatium, illa iure gentium vſibus omnium, hæc iure ciuili vſibus ciuitati deſeruiunt. *l. 2.§.2. D.ne quid in loco pub.* & de his optime Cuiac. *in initio tit. Inſt.de rer.diuiſ.*

§.In decurionibus.2.

Vniuerſitas ſemper remanet, licèt perſonæ mutentur, vt optimè notat *l.85. D.de verb ſig.* & quod magis eſt, ſi vnus ſolus ex vniuerſitate remaneat ius & nomen vniuerſitatis conſeruat: vniuerſitatis nomen in vno retinetur, licèt per vnum ab initio conſtitui non potuerit, ſed per tres: Hinc conſtat vniuerſitatem ſolui ſi nullus ex vniuerſitate remanſerit, ſecus ſi vnus.

¶ Cum ius omnium in vnum recidere. Facit ad hoc Gloſ *in verbo pauciores. in cap.2. ex de poſtul. prel.* quæ Gloſſa ad hoc allegat hanc legem.

¶ Ex quot conſtituatur populus, vide Gloſſam *in cap.1. ex. de elect.*

¶ Quot homines gentem faciant, & an collegium remaneat in vno, vt vniuerſitas præter hic dicta à Bart. vide Inno. *in cap. cum inuentio. D.de oper. nou.nunt.* & adde Bart *in l.ſi grege. D de leg 1.*

¶ An vnus ſolus qui remanſit, conſtituere poſſit Syndicum, & quid ſi nullus remanſit: declara vt per Bar. hic: facit initi. §. ad quæſtiones, de quibus per doctores in *l.ſi grege. D.de legat.1.*

l.An ciuitates.8.

¶ An quando quis vult citare vniuerſitatem, cogatur citare Syndicum, & qui ſint modi citandæ vniuerſitatis, declara. Bart. *in l.non poteſt. D.de reg.iur.*

¶ An cogi poſſit vniuerſitas ad conſtituendum Syndicum, vel procuratorem, *vide hic Bald.*

¶ Nota hic, quòd ſi non reperiuntur res mobiles & immobiles, peruenitur ad nomina debitorum, hoc eſt, ad actiones debitorũ, ſic etiam nomina debitorum omnium rerum quæ vſu tolluntur, vel minuuntur appellatione rerum, *l 3 D.de vſuf.ear.rer.quæ vſu conſum.*

¶ Vniuerſitas quemadmodum & quo ordine cogatur iudicatum facere, & in eam fiat ſententiæ executio, vide *l.à diuo Pio.§.in venditione.ff.de re iudic.*

l.ſi tibi.9.

Hoc vult hæc lex, quod contra ciuitatem, vel municipium agi poteſt diuiſorio iudicio, vt optimè notat hic Bald.

¶ Vnde collige hic quod vniuerſitas teneri poteſt iudicio familiæ erciſcundæ communi diuidundo, & aquæ pluuiæ arcendæ.

¶ Cum municipibus. Propriè municipes dicebantur, qui in ciuitatem Romanam recepti munerum participes fiebant. Municeps eſt, vt ait *Aelius Gallus* is qui in municipio liber natus eſt, item qui ex alieno genere hominum minus functus eſt, item qui in municipio à ſeruitute ſe liberauit à municipe. Municipes etiam erant, qui ex aliis ciuitatibus Romam veniſſent, quibus non licebat magiſtratum capere, ſed tantum muneris partem, dicuntur autem municipes quod munera ciuilia capiant, vnde dicti quo vna munus fungi debeãt, *vt teſtatur Varro l.5. de Ling. Lat.* hinc abuſiue municipes dicimus, ſuos cuiuſcunque ciuitatis ciues, vt teſtatur Vlpian. *in l.1. D.ad municip.* vbi plura dicemus.

l.Conſtitui.10.

Tit.5.De negotiis geſtis.

De materia iſtius textus & de forma libelli, vide Iaſo. *in §.actionum. Inſtit. de action.*

¶ An ſi negotium ſit commune plurium, & negotiorum geſtor non gerat, niſi contemplatione aliquorum, an, inquam, aliqua competat actio negotiorum geſtorum, vide Ang. *conſ.229. Rom conſ.436.*

¶ Quod negotiorum geſtor repetat expenſas, licet in geſta ſortiar malum finem, modo fuerit bene cepta. vid. Barb. *latè conſ.46. vol.4. in.1.dub. & conſ.71.in 4.vol.* Harmo. *lib.5 tit 11.* Paul. *1.ſenten.tit.4.*

l.Hoc edictum.1.

In hanc legem Vitalis *lib.1.Variar.lect. cap.10.*

l.ſi quis abſentis.2.

¶ Vide Ioh.Fabr. *aſſig.ration.ad illum textũ.§.illud.inſtit.de ſociet. Alex.conſ.8*

l.Ait prætor.3.

Actio negotiorum geſtorum eſt prætoria, licèt quidam contradicant, qua de re *in.4.ſed iſta. Inſt.de action.* Ioh in. Andreas *in arbore actionum,* Roffredus *in libello,* ciuilem eſſe ait, Iacob. de Rauen. Pet. Cynus.

§.Hæc verba.1.

§.Negotia.2.

Negotia accipe, ſiue vnum ſit negotium, ſiue ſint plura, pluralis enim ſermo reducitur ad ſingularem, qua de re plenius, vide hic Albericum, *l. pluralis locutio.40.ex de reg.iur.l.qui concub.na.§.ſi Stichus. D de leg 2.* adde Ang. *Aret. Inſt.de iure perſon.in princ.* ... *in l.te in omnes l.* ... *in princip.*

¶ Nota autem hic quod quando aliquid per ſtatutum inducitur, propter legem, putà opinum delictum vel pœna, verificatur etiam in ficto, & eleganter ait Iohan. And *in cap.fin.ex de conſuet.*

¶ Quod verba ſtatutorum intelligantur largè, & in propria ſignificatione, quando ſtatutum eſt fauorabile, licet ſit ſtricti iuris, vide Iaſ. *in ... ſi patrin. Cod. vnde liberi,* vide eundem *in l.vnus ... de in iur voc.* verum quando ſtatutum pœnale eſt, extendi etiam poteſt, quoniam fauorabile eſt, *vt in.l.2.§.parentes. D.de in ius voc.*

¶ Quod ſtatuta non trahantur ad caſum fictum, & quomodo, vide Aret. *in.l.lege Cornelia.in.2 notab. infra de teſtam.*

¶ Vide aliquas quæſtiones circa hoc *in l Gallus. §.quid ſi is. D.de lib. & poſt.*

¶ Denique quod ſtatuta ſtrictè interpretari oporteat, vide Cæpo. *in conſ. 24.ad finem.* ſunt & aliæ plurimæ quæſtiones, quæ hic paſſim à doctoribus explicantur, quas breuitatis cauſa omitto.

§.Alterius.3.

In hunc §.vide Cuiac. *lib.12.obſ.cap.7.*

§.pupillus.4.

Ad intellectum huius §.vide Cuiac. *24.obſ.7.*

¶ Obiter autem notabis hic, quod ſi pupillus negotia geſſerit poſt reſcriptum diui Pij, conuenitur etiã poſſe in id quod factus eſt locupletior, & ſi quid dolo fecerit, in reſcripto hoc Diui Pij continetur *in l 3. D.commodat.*

¶ An autem locupletari cum aliena iactura, & dolum admittere paria ſint, quærit hoc loco gloſſa. ſed de hac re vide *l.1 §.an in pupillum. D.depoſiti. l.reſcriptum.12.§.1.ſi aliena res. C.de diſtract.pign.*

¶ De hac regula quod locupletari nemo debeat, videnda lex locupletari. *47.ex.de reg iur.* qua de re optime Dynus in illa regula.

¶ Quòd autem locupletari cum aliena iactura non videatur, qui cauſam lucratiuam habet, optime Dynus *in l. Ratum 9. D.de reg.iur.num.12.* & locupletiorem quem factum fuiſſe ex aliena iactura probare quis debet, vt optimè notat Bald *in l.1.Cod ſi aduerſus credit. & in.l.prædiorum. Cod.de præd.minor.* ſic etiam locupletari proprietarius cum damno fructuarij non debet, vt ait lex *vel inutilium.99. D.de vſufructu.*

§.Et furioſi.5.

§.Hæc verba.6.

In hunc §.Vitalis *lib 1.variar cap.1.*

¶ Statuta verè & propriè ſumenda ſunt, non autem fictè, ſeu impropriè, aut ad caſum fictum extendenda.

§.Hæc autem actio.7.

Actio negotiorum geſtorum. cum ex negotio geſto oriatur, datur hæredi & in hæredem, *vt Cod.h.t l.curatorem 6.*

§.ſi executor.8.

Vitalis. *d.loco.c.12.* Executor tenetur in ratione doli in exequẽdo cõmiſſi.

¶ Executor an & quo caſu teneatur vtili negotiorum geſtorum actione.

¶ An executores qui delinquunt in officio, puniri poſſint à iudice ex eius officio. ¶ An & quo caſu executor litem ſuam faciat, vide hic Bald.

§.Interdum.9.

In negotiorum geſtorum actione dolum ſolummodo verſari, quod optimè tractant Doctores noſtri in *l.Quod Nerua. D.dep.ſ.*

§.Hac actione.10.

Actione negotiorum geſtorum tenetur, non ſolum is qui ſponte & nulla neceſſitate cogente immiſcuit ſe negotiis alienis, & ea geſſit, verum etiam is qui aliqua neceſſitate vrgente vel neceſſitatis ſuſpicione geſſit, vnde quæritur hic, vtrũ hic qui putat ſe tutorem, & non eſt, gerendo tamen, teneatur actione negotiorum geſtorum, *qua de re vide l.armatæ, & ibi Gloſ Cod. qui dari tut.poſſ.*

§.Apud Marcellum.11.

Huius §. quæſtio eſt, an actio negotiorum geſtorum, ſimul cum actione mandati concurrere poſſit, & reſpondet Marcellus nos vtraque actione vti poſſe, *cui coniunge l.ſi negotium.16. Cod.h.t.* vbi eadem eſt quæſtio.

l.ſed videamus.4.

Fideiuſſor negotiorum geſtorum agere poteſt, niſi donandi animo fideiuſſerit nota tamen hic fideiubere ſine mandato licere, quod debitoribus fraudi eſſe poteſt, quorum intereſt nõ vexari ab huiuſmodi fideiuſſionibus.

Digitized by Google

l.item ſi.5.

Quia tam re quàm voluntate geritur negotium, error non omnino infirmat quod geritur vtiliter *tit.de lega. Inſt.* §.*ſi rem.* cùm alioqui quod ex ſolo animo pendeat, falſa opinione vitietur *l.ſi qui. D.de acquir.hær.*

§.ſed etſi.1.

Si cum putaui Titij negotia eſſe, cum eſſent Sempronij geſſi: ſolus Sempronius mihi actione negotiorum geſtorum tenetur, vnde nota hic quòd negotium alicuius dicitur cura & ſolicitudine, vt optimè notat hic Gloſ.

l.ſi pupilli.6.

In hanc legem vide *repet.doct.fol.77.num* 54. nota hic quòd negotia geſſs aliena mandatu alterius mandantem ſibi obligatum habet, nó negotiorum geſtorum actione, ſed mandati.

§.item ſi procuratori.1.

An procurator qui per ſtipulationem promiſit, teneatur actione negotiorum geſtorum, an quando aliquis contrahit nomine alieno, vel ad alterius vtilitatem, obligetur ipſe contrahens tantùm, an dominus tantùm, an vterque.

§.ſed & ſi quis.3.

In hunc §.vide Molinæum *in conſuet.Pariſ.* §.*1.in gloſſ.nu.*89.

§.ſed etſi ego.6.

Ad intellectum huius §.1.videatur Benedictus Capra *in reg.concluſ.54.* & *ad* §.10. mox Ioannes Robertus *recept.ſent.lib.2.cap.6.*

§.item quæritur.9.

Actio negotiorum geſtorum vnde oriatur, quando, & quot eorum genera, vide hic apud Bart.

§.Idem ait.10.

Ioannes Robertus *lib.2.recept.ſent.c.6.*

l.Quia tantum.7.

Allegatur quotidie hæc lex, propterea quod ponitur ratio hic, quare veniant vſuræ ex mora.

l.ſi autem is.8.

l.Pomponius.9.

Difficilis ſanè exiſtimatur hæc lex, ideo optimè eam explicat Bart.hic.

l.ſed an vltro.10.

Cuia.*lib.17.obſ.c.39.*

l.ſi negotia.11.

Gabriel Mudæus *in l.qui admitti.nu.9.D.pro ſocio.*
Quando procedat hæc lex, Cagnolus *de reg.iur.nu.2.fol.*117.

l.ſucceſſori.12.

l.Debitor.13.

Curator datur hæreditati iacenti.concor.& facit textus in *l.ſi quis inſtituetur. D.de hered.inſtit.* Datur etiam curator bonis abſentis *l.cum ab hoſtibus.*

l.ſi filiusfamilias.14.

In hanc l.Cuia 13.*obſ.7.* Contra iſtam *l.oppo.d.l.3.* §. *ſed ſi filius.de pecul.* vbi Iuriſconſul.facit differentiam inter filium ex vna, & ſeruum ex altera, quando obligentur extra cauſam peculiarem: hic autem parificantur. Secundò oppo *d.l.1.* ponderando verba edicti *de peculio*, quæ non conueniunt legi noſtræ, quoniam is, cuius negotia geſta ſunt, non geſſit aliquis cum filio vel ſeruo.

l.Pomponius.15.

Explicatur hæc lex à Bart.& Bald.hic.

l.ſed & cum.16.

Vide Iaſ.*Inſt.de act.*§.*omnium.in 1.col.in fi.cum ſeq.*

l.Eum actum.17.

Vide ſimilem textum *ex.de ſpon.cap.ſacris.* vide etiam Innocen.*in c.de hæred.* *cap.fraternitatis.*

l.Proculus.18.

l.Atquin.19.

§.Cum me abſente.3.

Ad hunc §.Cuiac.13.*obſ.cap.16.* ſingulare autem eſt, vt ad vſucapiendum non ſufficiat ab initio bona fides, niſi perſeueret dum cōpleatur longa poſſeſſio *l.vn.C.de vſuc.transform.* quia vtiliter gerere non videtur qui vſucapionem non impedit, vt qui à ſeipſo non exigit *l.5.in fi.ſ.eod.*

l.ſin autem.20.

Vitalis *lib.1.variar.lection.cap.13.*

l.Nam & Seruius.21.

De obſidibus vide gloſſ.not.*ex.de iureiur.cap.ex reſcripto.*
¶Quomodo intell.*nu.*110.*fol.*117.Cagnol.*de reg.iur.*

§.Qui negotia.1.

Actio ſemel adquiſita contra hereditatem non mutatur poſtea ob conditionem heredis.

l.ſiue hæreditaria.22.

Culpa dicitur eſſe vitium, & ſic nō ſolùm dolus eſt vitium, ſed & ipſa culpa: hoc addito, quòd male facere eſt culpa *l.fi.*& ibi Bald.*C.mand.*

l.ſi quis negotia.23.

l.ſi ego.24.

Gilbertus Regius *lib.3.enantiopha.cap.*20. vide Caſtrenſ.poſt Gloſſ.& Bar. *in l.qui mihi donatum.de donat.*

l.ſi quis.25.

l.Cum alicui.26.

Loriottus de tutelis *axiom.35.*& *39.*

l.Ea duobus.27.

Coniunge *l.tres fratres.D.de pact.* quod autem ſequitur ſuę ætatis, deſignat maiorem 25.annis, pro quo tamen reponunt alij iuſtæ ætatis, vide Briſſon. *lib.3.ſelect.antiq.c.2.*Cuiac.*lib.6.obſ.cap.3.* vide Bart.in *Auth.hoc ita.in 6.quaeſt.* *in prin.in 3.q.*

l.ſi quis mandatu.28.

l.Cum pater.29.

l.De facto.30.

Loriottus *de tutelis axiom.*31.

l.Liberto.31.

Pro intellectu huius legis, vide omnino quæ notat Inno.*ex.de fideiuſ.c.quod quibuſdam.* Congruit autem cum hoc reſponſo. *l.vlt.Co.de inſtit.actio.l.actori.* *C.de reb.credit.l.ſi cui.*§.*quæri.D.vt in poſſ.leg.*.1.

¶Actio inſtitoria, vel quaſi inſtitoria dicitur adiectio, ſiue appellatio, quæ cuilibet accommodatur actioni legitimæ & honorariæ, vt inſtitoria actio mandati, inſtitoria actio ex empto, & in hoc propoſito actio, vel quaſi inſtitoria negotiorum geſtorum *l.pen.in prin.C.de inſt.act.*

§.inter negotia.1.

Huius reſponſi ratio hæc eſt in gerendis negotiis, Sempronij etiam negotium Titij geſſi ignorans, quod fortè permixtum erat rebus Sempronij, ſed putaui tantùm me gerere negotia Sempronij, cùm partim eſſent Titij, quæritur hic an Sempronio tenear actione negotiorum geſtorum, non tantùm ſui, ſed etiam Titiani negotij nomine? & ſane Titio teneor, quamuis non eius contēplatione negotium geſſerim, quoniam reipſa negotium eius geſſi teneor, inquam, Titio vtili actione, ne ſcilicet in dāno Titius verſetur, & vice verſa etiam mihi tenetur Titius actione vtili negotiorum geſtorum. quia æquum eſt ne verſer in damno, qui reipſa negotium Titij geſſi. quod ſi Titio teneor, conſequens eſt & viciſſim, vbi cauſa ſubeſt Titium mihi teneri eadem actione, idem etiam eſt in *l.6.*§.*ſi Titij ſeruum.h.t.*

§.Litem

Digitized by Google

§.Litem.2.

Si reus litem conteſtatam deſerat, neque edictis, aut iudicis litteris vocatus ad iudicium adit, peracto iſto ordine edictorum, vel literarum, vel denuntiationum, quibus denuntiatus, & euocatus eſt, ſi non pareat, ſi non adit iudicio, contumax dicitur, quòd contemnat authoritatem iudicis, quem ſemel adierat, & apud quem litem inchoauerat, vt loquitur Iuriſconſultus in *l. contumacia. §. 1. D. de re iudic.* qui fruſtrator hoc loco dicitur à Papiniano, id eſt, contumax, quia fruſtrandi tantùm actoris gratia iudicio abeſt, ne ſcilicet poſſit actor litem ad exitum perducere, *l. vl. ff. de procurat.* putat enim litem non poſſe ad exitum perduci, niſi vtraque parte præſente, vt cauetur lege duodecim tabularum, ne cuiquam lis addicatur niſi vtraque parte præſente.

§.Qui aliena.3.

In hunc §. Cuiacius *l. b. 11. obſ. cap. 9.* Ex hoc autem §. tantùm intelligimus negotiorum geſtorē debere vſuras pecuniæ debitæ ob cauſam adminiſtrationis, quas percepit, vel percipere potuit. Eam verò duntaxat pecuniam deberi, ac proinde tantum eius pecuniæ vſuras præſtari, quæ deductis neceſſariis impenſis ſupereſt, quos negotiorum geſtor fecit in rem alienam, quòd eſt Papiniano hoc loco, purgatis neceſſariis ſumptibus, id eſt, purgatis rationibus, vt in *l. pen. C. de bonis proſcript.* & apud Suetonium in Caligula, decimo quoque die ſe rationes purgare dicebat. verùm addo purgari etiam debere ſumptuum vſuras, quoniam hæ etiam veniunt in iudicium contrarium negotiorum geſtorum, *l. ob hoc negotium. C. h. t.*

§.Libertos.4.

Papinianus hoc §. ponit, libertorum tutorem rogaſſe hæredem per fideicommiſſum dare ducenta libertis ſuis ad ſumptum extruendū monumenti, libertos autem impēdiſſe trecenta, quod fortè minori ſumma extrui non poſſet monumētum pro dignitate patroni. Quæritur nunc, an id quod amplius expenderunt, recuperare ab hærede poſſint actione negotiorum geſtorum, veluti hæreditatis negotio geſto. *vt l. hæreditas. in fi. D. de petit. hæred.* & ait libertos neque iudicio negotiorum geſtorum petere poſſe, quod amplius erogarunt id extruendo monumento, neque iure fideicommiſſi.

De iure fideicommiſſi. Omnes alij libri habent rectè, Nec iure fideicommiſſi. Florentini malè, De iure fideicommiſſi, cum dicat, ſi quid amplius fuerit erogatum, iudicio negotiorum geſtorum ab hærede, non rectè petetur, nec iure fideicommiſſi, rationémque addit quæ communis eſt, id eſt, quę vtramque actionem excludit, & negotiorum geſtorum, & fideicommiſſi, quoniam ſcilicet voluntas teſtatoris finem erogationis fecit.

§.Tutoris.5.

Huius §. quæſtio eſt tutor pupilli qui hæres extiterat patris qui quidem pater tutelam cuiuſdam pupilli cum moreretur, adminiſtrabat: is, inquam, tutor non tantùm negotia pupilli ſui geſſit, ſed etiam eius negotia, cuius tutelam pater pupilli ſui cum moreretur, adminiſtrabat. Quæritur an ex hoc facto tutoris pupillus paterno pupillo teneatur, qua in re reſpondet Papinianus eum non teneri: ratio eſt, quoniam pupillus paterno pupillo non tenetur: ſed ſolus tutor qui geſſit ſuo nomine, tenetur iudicio negotiorum geſtorum, non pupilli ſui nomine, quia pupillus ipſe nihil geſſit in rebus pupilli paterni, nec gerere quidquam potuit, aut debuit, atque adeo nec explicare potuit, aut debuit, quæ pater inchoauerat, in rebus pupilli ſui *l. 1. de fideicommiſſ. tut.* quod pupillus ipſe explicare non debuit, ergo nec tutor eius nomine debet, vt cum non ſe obligauit.

§.Quanquam.6.

Fœmina nec ſui filij impuberis tutor aut curator eſſe poteſt, niſi hoc ſpecialiter à principe impetrauerit. *l. vlt. de tutelis.* vel niſi certis conditionibus: hodie ex conſtitutione Valentiniani. *l. 2. Cod. quando mul. tut. offic. fungi poſſ.* at regulariter mater nec filij ſui tutor eſſe poteſt, negotia tamen eius adminiſtrare non prohibetur. negotia eius adminiſtrare poteſt, non tamen temerè aut paſſim, ſed ſi fortè pater ea ex teſtamento commendauerit, aut commiſerit matri, vt fit plerumque pietatis maternæ fiducia, at tutorem aut curatorem teſtamento dare pater non poteſt, negotia tamen filij communis ei committere & iniungere potuit, alioqui mater non habet ius adminiſtrationis in rebus filij ſui impuberis *l. filia. in fi. D. de ſolut.* ſed ex ſuprema voluntate patris habet ius adminiſtrationis rerum filij, denique inter matrem & filium non poteſt eſſe iudicium tutelæ vel curationis.

§.Vno defendente.7.

Huius §. vltimi ſpecies hæc eſt, lis eſt de ſeruitute aquæ hauriēdę, vel ducendæ, quæ eſt communis mihi & tibi, quia debetur fundo communi mihi & tibi, tu eam litem defendiſti ſolus aduerſus vicinum, & affinem qui negabat eam ſeruitutem deberi, & cauſam obtinuiſti, tu igitur negotium commune geſſiſti, quæritur an ſumptus in litem factos, neceſſariò & probabiliter à me repetere poſſis, pro parte negotiorum geſtorum iudicio. nam in hac actione veniunt tantùm ſumptus neceſſarij & probabiles, vt vidimus ſ. in §. qui aliena, at videntur in hac ſpecie non venire ſumptus quos tu in eā litem feciſti, quia ſententia dicta eſt tibi, qui cum litem feciſti, id eſt, defendiſti. non mihi qui ceſſaui: ergo non videris geſſiſſe rem cōmunem: ſed hoc Papinianus negat, quia non dicta eſt tibi ſententia: ſed fundo communi, cui debebatur ſeruitus aquæ, non tibi, vel mihi, & ratione fundi viciſti, non minùs mihi quàm tibi viciſti. *l. eas. §. ſi fund. D. ſi ſer. vin.* ergo æquū eſt litis ſumptus eſſe communes, quia victoria eſt eorum.

l.Fideiuſſor.32.

Libellus dicitur fruſtratorius, quando actio ineptè eſt propoſita, & ex tali libello non rite concepto debet ſequi ſententia abſolutoria. adde *l. 3. C. de interdict.*

l.Hæres.33.

l.Neſennius.34.

Is fuit Iuriſconſulto Paulo familiaris. *l. Neſennius. D. de re iud.*

l.Diuortio facto.35.

l.ſi liber homo.36.

Liber homo qui mihi bona fide ſeruiebat, cùm rem meam agerēt, mutuam pecuniam ſumpſit ſuo nomine, eámque vertit in rem meam, quæritur cognita conditione ſua, ſtatu ſuo, ſi vindicauerit ſe in libertatem quâ actione eam pecuniam ei reddere debeam quam ipſe debet creditori: neque enim teneri eo nomine videor actione contraria negotiorum geſtorum, quamuis eam verterit in negotia mea, quia non quaſi amici, vt ait, vt procurator voluntarius, qui & amicus voluntarius dicitur à Cicerone pro Cecinna, cui propriè competit actio negotiorum geſtorum, non, inquam, quaſi amici: ſed quaſi domini negotium geſſit, non ſua ſponte omnino. ſed quaſi ex neceſſitate ſeruili, ideóque videbatur ei non eſſe danda actio negotiorum geſtorum, at nihilominus Paulus cenſet dandam ei eſſe actionem negotiorum geſtorum, ſi non directam, attamen vtilem, vt rectè Odofredus ſentit hic, qua ſcilicet eam pecuniam recipiat, cuius nomine obligatus eſt creditori, à quo mutuatus eſt non ſolui. Adde Bartolum in *l. ſoluam. verſ. nomine. ff. de pignorat.*

Quaſi amici. Amici noſtri quidam plerumque ſunt, qui vltro nobis abſentibus & ignorantibus ad negotia noſtra accedunt, eáque vtiliter & fideliter adminiſtrant. *l. liberto. 31. §. pen. h. t.*

l.Litis.37.

l.Qui ſine.38.

Maximis vſuris. Vſuræ maximæ ſecūdùm Theophilum appellantur centeſimæ. *Inſt. de act. §. plus.*

l.ſoluendo.39.

l.ſi communes.40.

Ad *not. per Bart. ibi, vide eum in l. 4. §. rato. in 12. & 13. de verb. oblig.*

l.Qui ſeruum.41.

l.ſi ſeruus mei.42.

l.Cum pecuniam.43.

l.is qui amicitia.44.

Si quis extraneus amicitia paterna ductus, quam ſcilicet exercuit cum patre pupillorum, aliquid impenderit in petēdis tutoribus, vel curatoribus datis ſuſpectis poſtulandis. nā & hæc lex non agitur ſine ſumptibus, & ad hanc litem admittuntur quilibet extranei, qui ducuntur pietatis affectione. *l. 6. C. de ſuſp. tut.* & amici parentum defunctorum. vt ait *l. 2. D. qui pet. tut.* an igitur, ſi quid extraneus amicus parentum, vt pupillis de tutela proſpiceret aliquid impenderit. in id ab eis repeter, quaſi negotio eorum geſto? minimè, quia id geſſit non repetendi animo: ſed amicitiæ & pietatis cauſa, & ita hæc lex debet declarari conſtitutione Diui Seueri, id eſt *d. l. 1. C. eo.* ex quo apparet *in d. l. 1.* affectionem domeſticam accipi etiam pro ea quam extranei habent erga familiam, vel domum aliquam.

l.Quæ vtiliter.45.

l.Mandaſti.46.

l.Actio.47.

Ad ibi dicta per Gloſſam, vide aliam gloſſam ſimilem, & ibi Bart qui eam reprobat *in l. curatoris. C. de neg. geſt. vide gloſſ. in l. ex legato nominum. C. de leg.* & per Iaſ. *Inſt. de act. in §. præiudiciales. in 12. col. nu. 45.*

l.ignorare.48.

l.ſi rem.49.

Digitized by Google

Tit.6.De calumniatoribus.

In hunc titulum ſcripſit Turnebus *lib.8.aduerſ.cap.22.* de qua materia vide Archidiaconum *3.q.1.cap.fin.* Paul.*1.ſent.*

l.in eum.1.

Pro his verbis, CALVMNIAE CAVSA NEGOTIVM FACERET, Græci breuiter ita ſcripſerunt, calumniandi cauſa: nam ſic Paulus 1.ſententiarum definit calumnioſum, qui ſciens prudens negotium alicui comparat, hoc eſt, calumniator eſt, non tantùm qui criminali, ſed etiam ciuili iudicio negotium alteri ſciens dolo malo comparat.

§.Hoc autem iudicium.1.

Calumniator variis pœnis tenetur, hoc eſt, vel edicto de calumniatoribus, vel lege Iulia repetundarum, vel falſi, vel concuſſionis, vel lege Remmia.

§.Qui autem.2.

Qui accepit pecuniam, ſiue ante iudicium, ſiue poſt iudicium acceptum, tenetur edicto de calumniatoribus.

§.ſed & conſtitutio.3.

Cuius meminit Vlp. *in l.2. D.de condict.ob turp.cau.* vult autem hic §.quod qui corrumpit iudicem, vel aduerſarium, litem perdere debet, quod tamen fallit ſi bona fide tranſigat.

Imperatoris noſtri. Antonini ſcilicet *in l.2.C.de pœna iudicis, qui malè iudicauit*, cuius inſcriptio hinc emendanda eſt.

Pecuniam dare. Si quis pecuniam, vel quid aliud iudici offerat, perdit litem ex ſupradicta cõſtitutione Iuſtiniani, qua de re vide Imol. *in l. Diuus. D. de re iud.* An autem liceat mihi aduerſarium meum corrumpere, vide Bar. *in l.1.Cod.de pœna iudic.qui ma.iud.* An quando quis dedit iudici pecuniam vtrũ lis pereatur ipſo iure, vel ſit neceſſaria ſententia: An quando procurator fuit corruptus, ſuccurratur domino etiam contra ipſum procuratorem, & quid in corrumpente aduocatum dicendum ſit, vide hic Bart. An in cauſis criminalibus liceat corrumpere aduerſarium, & an pecuniæ poſſint repeti, præter hic dicta à Bart vide Bald. *in l.2. C.de abol. & in l.ſerui.C.de adult.*

§.Pecuniam autem.4.

De pecuniæ verbo, & an latiſſimum ſit, præter hic ab Accurſio dicta, adde Gloſſ. *in l.1. in verbo* TVTELAM OCCVPASSE. *ſ.de off.praef.vrb. & in §.ſed ſi quis, in verbo* REMITTITVR. *Inſt.de ſuſpect.tutor.* vide Bal. *in l.2.C.de condict.ob turp.cauſ. & in Auth.nouo iure.de pœn.iud.qui malè iud.*

l.Quinetiam.2.

Nota hic quod ille qui liberat aliquem gratis, videtur donare, ita vt hæc donatio debeat inſinuari, facit *l.ſi quis obligatus.D.de reg.iur.*

l.Et generaliter.3.

§.ſi igitur.1.

Vide Forcatulum *dial.57.nu.4.*

¶Iudex qui recipit pecuniam, vt bararetet, (ita enim loquuntur barbarè barbari interpretes) punitur, etiamſi pœniteat, & vera barataria eſt, quando aliquid datur iudici ne fiat iuſtitia, de quo vide Romanum *ſing.318.*

Siue non fecit. Conſtat ex hoc loco puniri propoſitum, licet non ſequatur effectus, hoc eſt, voluntatem etiam ſine effectu puniri, quod verum eſt quando lex ſolum affectum ſine effectu conſiderat, vide Bart. *in l.ſi quis legatum.de falſ.* vide & illud optimè quæritur, an qui occidendi animo hominem vulnerauit damnandus ſit lege Cornelia pro ſicario, damnandum ſanè ſcripſit Adrianus *in l.1.§.diuus.* quod ratione quadam nititur, nimirum quia res eſt ad actum conſummationi proximum deducta præterea qui vulnerauit, occidendi animo id feciſſe præſumitur, & delictum præſertim in atrocioribus pro completo haberi debet, vt notat Baldus *in l.1. numero 3. Cod.de adult.* Quamuis autem Salicetus exiſtimet, quod quando lex aliquem conatum punit ſicut effectũ, tunc poſſe iudicem ex poteſtate ſibi à lege conceſſa mitigare pœnam: ſed ad id non compelli, tamen in hac ſpecie ſemper in ea fui ſententia, & ſecundùm quam ſæpiſſimè iudicatum ſcio, vt exiſtimem non eſſe boni prouidique hominis, aut iudicis eum qui tantùm vulnerauit pro homicida damnare.

§.Hoc edicto.2.

Depectus is dicitur, qui turpiter pactus eſt, quaſi diceretur, tenetur edicto de calumniatoribus is qui depectus eſt.

§.illud erit notandum.3.

Sed ei dabitur petitio. Aliás repetitio, quod confirmatur libro *Baſilicω.* vbi interpretatur Græcus interpres actionem in factum, vt *l.7.eod.*

l.Hæc actio.4.

l.in hæredem.5.

Pro intellectu huius legis vide Ioannem Autpachum *lib.2.epiſt.cap.5.* collige autem ex hac lege quod actio de calumniatoribus datur contra hæredem quatenus ad eum peruenit: conſtitutum etenim eſt turpia lucra hæredibus extorqueri, licèt crimina extinguantur: cõcordat cum hac lege *Gaium. D.ad S.C.Syllan.* in ſumma vult hæc lex, quod ex turpitudine defuncti hæres lucrari non debet, & ſicut hæres non obligatur ad pœnam ex delicto defuncti: ita pariter ex delicto defuncti lucrari non debet, & ideo tenetur de eo quod ad eum peruenit: *vt h.t. & l.hæredi mĩ de dolo.* idem ait textus *in l.quod diximus. §.fin. in l.quod aut. D.quod met.cau.* idèm etiam in pupillo dicere poſſumus, qui ſicut non obligatur abſque authoritate tutoris: ita pariter lucrari non debet, vnde etiam tenetur de eo, quod ad eum peruenit *l.1.§.1. D.de autor tut. l.ſi.C.de vſucap.pro emp. §.ſin autem. Inſt.quib.alie.lic.* idem eſt etiam in eccleſia, & in bonæ fidei poſſeſſore, & quamplurimis aliis.

§.ſed etiam.1.

In hunc § vide Ioann. Autpachum *lib.2.epiſt.cap.5.* ad cuius §.intellectum ſciendum eſt actionem de calumniatoribus quantum ad ſimplum concurrere, cum condictionem ob turpẽ cauſam, & vnam per aliam tolli, vnde notabis, quod interdum condictio ob turpem cauſam competit cum actione in factum ex hoc edicto, & tunc quæritur vtrum ob condictionẽ ob cauſam tollatur actio in factum, hoc eſt, an tollatur in totum, an in parte, an in ſimplo, an in nihilo, vt in furto.

l.Annus autem.6.

In hanc legem Grammaticus *deciſion.52.* ¶Diſcendum ex hac lege quod annus in actione de calumniatoribus computatur à die ſcientiæ, actionis autem quod metus cauſa annus ab initio vtilis eſt (vnde non currit ignoranti, qui experiundi poteſtatẽ non habet) in ædilitiis verò actionibus ſex menſes omnino & paſſim vtiles, vt notant hic Cynus & Raimundus, immo & hic & illic annus in totum vtilis, vt Iacobus de Rauenna exiſtimat.

Quia hic neſcit. Nota hic, quòd donationes inſinuandę ſunt intra certum tempus, facit etiam hæc lex ad ſtatutum de Syndicis, vt maleficia intra certum terminum denuntient, de quo per Bald. hic, quod ſi donatio facta fuerit præſenti, ſtatim currit tempus: ſed abſenti aliquo recipiente pro eo, currit à die ſcientiæ, idem etiam in inſinuatione teſtamentorum dicemus: vt ſupra dixi, vide de hac materia *can.anteriorum.2.q.6.*

l.ſi quis.7.

Actio de calumniatoribus competit danti non turpiter, & ei etiam ob cuius negotium datum eſt, licet ipſe non dederit.

Licet miſericordiæ cauſa. Notandum hic eſt aliquando repeti, quod pietatis cauſa datum eſt, ſi vel delictum, vel nulla beneficij ratio in accipienti fuit, *l.6.C.de nuptiis.*

§.ſi vt filiofamilias.1.

Huius §.ſpecies eſt. Dedi Seio decem, vt Sempronii filiumfamilias accuſaret. Dicitur hic quòd patri Sempronij datur actio in factum in Seium, dicit etiam quod ſi Titius filiusfamilias accipiat pecuniam, vt alij negotium faciat, quod ipſe filiusfamilias tenetur.

§.Cum publicanus.2.

Publicanus is dicitur qui publico fruitur, hoc eſt, qui tributa vel pedagia publica colligit, emptores gabellorum publicanos appellat hic Bald.

l.ſi ab eo.8.

Actione de calumniatoribus tenetur, qui pecuniam accipit, vt deſiſtat ab accuſatione calumnioſa crimine non probato, vnde notat hic Bar. quòd iudex qui cognoſcit de crimine, ciuiliter eo competo poteſt ex officio ſuo punire criminaliter, facit pro hoc *l. Diuus. D.de re iud. & ſimil.*

l.de ſeruo.8. Et vltima.

Ad hoc allegatur quotidie hæc lex, quod ſeparatorum ſeparata debeat eſſe ratio, qua de re vide Euerardum in loco à ſeparatis. Limita autem hanc legem non habere locum in ſeparatis correlatiuis, ita Franc. Aretin. *in l.cum ei condictio. §.quoniam, in ſi. D.ſi cert.pet.* ſic in *l.ſi maritus.C.de d.n.inter vir.*

Hactenus liber 3.

l.De ſeruo.8.& vltima.

l.ſi ab eo.8.

LIBER QVARTVS.

De reſtitutionibus in integrum tractat hic liber, quæ competunt vel iure actionis, vel officio iudicis, vel ex edicto: Iure actionis, vt titulo de eo quod metus cauſa geſtũ eſſe dicetur, & titulo de dolo malo: Officio iudicis, vt reſtitutio quæ datur ratione ætatis, qua de re datur titulus, de minoribus viginti quinque annis, & de capitis deminutione: Ex edicto, vt edicto de alienatione iudicij mutandi cauſa facta.

Tit.1. De in integrum reſtitutionibus.

IN hunc titulum ſcripſit elegantiſſimè Cuiacius: in vulgata autem editione legitur, de reſtitutione in integrum. Reſtitutio autem in integrum eſt prioris ſtatus mutatio, qua de re vide gloſſam *in cap. quia de elect. eo lib.* reſtituere enim eſt aliquid reddere, & in priſtinum ſtatum reponere. *l.75 reſtituere. D. de verb. ſig. l. prætor. l.20. l. quæ reſtituere. 68. D. de rei vindic. l.2. §.27. D. de quod. mino sub.* Paulus *1 ſentent. cap.7.* Di nouis *l. pecca. ex ext. de regulam.* An autem reſtitutio in integrum concedi poſſit motu proprio iudicis, vide Rom. *ſing.465.* & vide etiam quæ notat Bart. in *Rub. D. de min.*

¶Reſtituere tamen aliquando ſumitur pro exhibere: vt *Inſt. de off. iud. §. ſi ad exhibendum.* & eſt apud Paul. *l. ſi reo. §. ſi raſta. D. ad exhib.* reſtitutionis autem & reſtituendi verbo quid contineatur vide Harmenop. *lib.1. tit.12. §.78.* *l. non ſolum. 6. D. de reſt. in integ. l. vlt. §. vlt. D. de verb. & rer. ſig.* & *l. reſtituere. 30. §4. & ſeqq. eis.*

l. Vtilitas. 1.

¶Commendatur hic vtilitas huius edicti, quæ multifaria eſt: prætor enim hoc edicto ſubuenit hominibus, vel lapſis, vel circumſcriptis, ſiue metu, ſiue calliditate, ſiue ætate, ſiue abſentia inciderunt in captionem.

Circumſcriptis. Circumſcriptio adoleſcentium lege Lætoria puniebatur, qua de re Cicero 3. *officior.*

¶Quæritur autem hic, an ratione erroris competat hæc in integrum reſtitutio, qua in re diſtinguendum eſt, aut enim error eſt communis, aut ſingularis: ſi ſit communis, ſine dubio conceditur in integrum reſtitutio. *l. quæſitum. D. quando actio de peculio ſit ann.* Sed ſi ſit error ſingularis, tunc iterum diſtinguendum eſt, nam aut eſt error partis, aut iudicis. Si ſit error partis, tunc non conceditur in integrum reſtitutio: ſed ſi ſit iudicis error, tunc diſtinguitur: aut enim error eſt affectatus, & conceditur in integrum reſtitutio, aut nõ eſt affectatus error, & tunc non conceditur in integrum reſtitutio: ſed læſus appellat ſi vult, alias ſtabitur ſententiæ.

l. ſiue per ſtatus. 2.

Reſtitutio quandoque fit per ſtatus mutationem, aut iuſtum errorem. reſtitutio autem ex iuſto errore quando detur, vide exemplum *in l.7. in fin. ſ. eo. & in l. pen. ſ. de conf.* quaſi diceret hoc loco Paulus reſtitui eos qui per ſtatus permutationem, vel iuſtum errorem capti fraudatiue ſunt.

Status mutationem. ¶Status permutatio eſt capitis minutio *l.1. D. de cap. min.* at per cauſam ſolius capitis minutionis, non is qui capite minutus eſt reſtituitur: ſed creditori in debitorẽ capite deminutũ actio reſtituitur, videlicet ſi minima fuerit capitis minutio *l.* hæc enim in eos qui maximam, aut mediã capitis deminutionẽ paſſi ſunt, actiones reſtitui poſſunt: verum ob iuſtum errorem datæ reſtitutionis exemplum eſt in *§. ſi quis ag. Inſt. de act.*

¶An autem reſtitutio locum habeat aduerſus libertatem, pluribus declarat hic Gl. dum tandem concludit nõ habere locum, ratio eſt, quoniam cum ſes mutat ſtatum, nullus reſtitutioni locus eſt. *& in l. ſi ex cauſa. §. Papinianus. D. de minorib.*

l. Omnes in. 3.

Reſtitutio in integrum conceditur cognita cauſa, an iuſta ſit & vera: hinc igitur colligere poſſumus reſtitutionis cauſam iuſtam, ac veram eſſe debere.

Cauſa cognita. ¶His verbis oſtendit Iuriſconſultus neceſſariam eſſe partis præſentiam, vel vt ſit contumax *in l. au cauſa §. cauſa cognita. D. de mino.* dicitur autem hic, quod reſtitutionis concedendæ cauſa debet eſſe vera & iuſta copulatiue non disiunctiue, vt hic poſt Buttigarium ſcribit Albericus aduerſus hanc Gloſſam.

¶An cauſa vera poſſit eſſe non iuſta, quærit hic Gloſſ. & Bart. An quis reſtitutionem petit cauſam allegare & probare debeat, declarat hic Bald. ſed de his plura vide apud Socin. *conſ.247.*

¶An in poſſeſſorio lis conteſtari debeat, Bald. hic.

A prætore. ¶Quoniam magiſtratibus municipalibus ſuo iure non competit ſine ipſo mandato præſidis. *l.26. §.1. D. ad municip.*

l. Scio. 4.

In hanc legem Forcatulus *miarij cap.21.* Dicitur autem hic reſti[illegible] propter minimum non dari, *l. ſcio. D. de in integ. reſt. i. fol.193. nu.88. repet.5. & fol.253 num.60. repet.2.*

¶Pro modica læſione non datur reſtitutio. De intellectu huius textus, latè contra communem per D. *in ad cap. de appellat. exib. coll. pen. ext. de appella.* Gomeſ. *Inſt. in. de act. ad §. penulti. 2. col. in ſ.* Annibal de Cano. *ad l. poſt contractum nu.88. D. de donat.* Corraſ. *ad l. per liberati. 1. parte nu.6. D. de ritu nup.* Petr. Immo. *lib.3. concluſ. & reg. iter. iur. concluſ.30.*

l. Nemo videtur. 5.

Hoc vult hæc lex, quod nemo videatur excluſus quem prætor in integrũ reſtituturum pollicetur, quia in re conuenit. *l. Labeo. 14. §.1. rem an. reſſ. D. de verb. ſign.* rem enim non amiſit qui actionem habet ad eam recuperandam, vel vt hic dicitur, cui actio à prætore reſtitui poteſt.

¶An in integrũ reſtitutio concedi poſſit motu proprio iudicis, vide Rom. *ſing.465.* quædam etiam notat Bart. in *Rub. ſ. de minor.*

l. Non ſolùm. 6.

Vide Bartol. *in l.1. de conſtit. princip.* ibi Specul. ad hanc ſolutionem col.2. & illo habes pulchram doctrinam *in verſ. priuil. gie.* Nota hic quod beneficium reſtitutionis ad hæredes, & cæteros vniuerſales ſucceſſores tranſit, quod tamen declara vt per Bart. in *l. paterfamilias. ſ. de priuileg. cred.* Hæc tamen lex fallit in caſu ſingulari *legis primæ. Cod. de ſent. aduer. ſiſc. lat.* & ad intellectum huius legis, vide Ang. *in §. ſi quis. verſ. ſin. Inſt. de action.* Paulum de Caſtro *in l. Pantonium. D. de acquir. hæred. & in l. ſi infanti. C. de iure delib.* vnde notat Dynus quod vbicumque quis iuris ſucceſſor efficitur, ibi beneficium reſtitutionis in integrum in eum tranſeat.

Vt Iulianus. lib.3. Alias citatur *l.2. Iulianus.* vt Bart. hic. Obiter autem notabis hic minorem ætatem ingratitudinis vitium non excuſare.

¶An conſenſus in principali ad acceſſorium porrigatur: An omnis terminus legalis officium ſuum operetur: An iura ſint tranſmiſſibilia: Fiſcus ſuccedens ex delicto an & quare non teneatur vltra vires bonorum. An ex priuilegio oriatur actio, vide Bald. hic Roman. *ſing.98.*

l. Diuus Antoninus. 7.

Et ob hoc more, alias & de more &c. de quo vide Duarenum *lib.1. diſputat. cap.7.* Ræuardum *pro tribunali cap.2.* Hæc autem lex ſingularis ſanè eſt, quæ interpretes noſtros in varias partes traxit, circa quam vide quæ notat Angelus hic.

Comparens poſt ſententiam latam, an & quomodo reſtituatur: An comparens per dolum aduerſarij appellare poſſit, vide hic Bald. An ſolemnitatis omiſſio vitiet actum: An cum petitur reſtitutio in integrum neceſſariò ſit libellus, litis conteſtatio, & ſimilia: ſignanter notat Bartolus hic. In fine tandem notabis (quoniam hic de contumace loquitur) duplicem eſſe contumacem, verum aut fictum. verus contumax dicitur qui nuntio extra iudicium dixit ſe nolle venire, fictus verò qui non inuentus fuit, cui opponitur veriſſimus, qui inuentus negat ſe venturum. Quis autem contumax teſtari poſſit, dubitatur. Ioannes enim putat verum, at Azo fictum, & male, vt optime notat hic Bart.

§. Nec intra has. 1.

Deceptis ſine culpa, maximè ſi fraus ab aduerſario interuenerit, ſuccurri oportet. nota præterea quod boni prætoris eſt, litem reſtituere potius, vt & ratio & æquitas poſtulat, quàm actionem famoſam inſtituere, ad quam ſanè tunc demum deſcendendum eſt, cùm remedio locus eſſe non poteſt.

¶Actionem famoſam inſtituere. Vide Ciceronem *pro Quintio*, veriſimile eſt omnes alias actiones prius moturum fuiſſe, quàm ad actionem famoſam peruenturum.

l. Inter minores. 8.

Pro intellectu huius legis vide Dopeanum *lib. ſ. ſelect. c.43. & 44.* & eſt melius Ræuardus *lib.5. varior. c.8.* Ad ibi dicta per *gl. in fin. verb. verum contumacem.* vide Aret. *in l. qui Romam* [illegible] *de verb. oblig.*

Notatur autem hic differentia inter minores viginti quinque annis, & eos qui Reipublicæ cauſa abſint, quam vide.

¶An & quot ſint abſentiarum genera, notatur hic à Bartolo, qua de re vide Felinum *in cap. cum Bertholdus. extra de re iudicata.* An & qualiter ſubueniatur abſenti ex cauſa probabili ac neceſſaria, plene vide Innoc. & Doctor. *in cap.2. ex. de probat.*

Tit.2. Quod metus cauſa geſtum erit.

Vulgatæ editiones habent. De eo quod metus cauſa.

¶In hunc titulum ſcripſit Cuiacius, vbi de metu nonnulla: Verum hoc titulo de ea ſpecie tractatur, cum quis reſtitui in integrum petit, quia vi metuve coactus ſit aliquid facere.

Metus cauſa. ¶Quod metus cauſa geſtum eſt, prætor ratum non habet: metus autem eſt inſtantis periculi vel futuri cauſa mentis trepidatio, vt in *l.1.* Videbimus: nec eſt neceſſarium periculum eſſe præſens, dummodò metus ſit præſens de futuro periculo, de quo alio loco dicemus. ¶Quis dicatur iuſtus metus, & an ſufficiat terror armorum, vide Alex. *conſ.266.* An metus allegari poſſit per eum qui dedit cauſam metus, vt [illegible] *cap. cum* [illegible] *ex. de emp.*

l. Ait prætor 1.

Pro hac lege intelligenda, vide Me[illegible] *lib. 2. [illegible] ſ. 135. cum ſeq.* Continetur autem hac lege [illegible] hoc modo conceptum. Quod metus cauſa geſtum erit ratum non habebo, cuius etiam edicti mentio fit in *l. interpoſitas. 13. C. de tranſact.* Quamuis autem Rubrica hæc [illegible] mentionem facit, hæc tamen [illegible] definitionem vis [illegible] ponit eiuſque [illegible] enumerantur hic à Gloſſa [illegible] quæ imponit neceſſitatem contrariam voluntati [illegible] quod non faceret, ſi eſſet liberi arbitrij: Aut expulſiua quæ inducit interdictum vnde vi, aut ablatiua quæ inducit actionem vi bonorum raptorum: *vt l. 1. § 4. D. de vi & vi arm.* Aut turbatiua quæ inducit interdictum vti poſſidetis: Aut inquietatiua quæ inducit interdictum quod vi aut clam. ¶ Metus an & qualiter purgetur per tacitum conſenſum, vide Innoc. *ex. [illegible] de reg.*

l. Vis autem. 2.

Vis definitur hic maioris rei impetus qui repelli non poteſt: aliter tamen legitur in Paul. *recept. ſent. lib. 1. tit. 7. § 7.* Ariſtot 3. *Ethi.* Quomodo autem definiatur hic vis, vide Gloſſ. cui conſonum eſt quod initio legis, *Si ex re. 31. D. de act. empt.* dicitur nempe aduerſus vim partam cuſtodiā proficere, vis enim non ſolum eſt torquere, & in carcerem detrudere: verum & præter animi ſententiam quempiam cùm maxime propter ætatis fragile, ac infirmum cōſilium voluntatis ſuæ dominus non eſt, ad contractum hortari & impellere, *l. qui in carcerem. 22. D. h. t. & l. 1. § perſuadere. D. de ſeruo cor.* De vi déque eius diuiſione. vide Cuiac. *lib. 1. obſ. 10.* quot modis committatur, vide Dec. *in l. quo tu te. §. vi factum. de reg. iur.* vnde dicta, vide Al[illegible] *lib. 1. parer. c. 28.* & quot iure accipiatur, vi de eundem *d. l. 1. parerg. c. 33.*

l. Continet. 3.

Dicit hoc loco Iuriſconſultus edicto prætoris, vim & metum contineri, quamuis in eo nulla de vi mentio fiat, ita vt ſi quis vi compulſus fuerit hoc edicto reſtituatur. ¶ Quæritur autem hic, an in maleficiis licita ſit compoſitio, qua de re Guillel. hic.

§. ſed vim. 1.

Quotieſcunque de vi loquimur, intelligimus de atroci, & de ea quæ aduerſus bonos mores fit, non autem de ea quam magiſtratus recte infert iure licito: in atroci autem vi ineſt dolus: *vt l. 1 §. atrocem. D. de vi & vi arm.*

Iure licito. Nota hic quod iniuriam quis non infert, qui ius exequitur. *l. iniuriarum. D. de iniur.*

l. Ego puto. 4.

In hæc & ſequētia reſponſa recte Ariſtot. *lib. 3. Ethic. c. 6. 7. & 8.* vbi copioſe diſſerit, quarum rerum metus ſit admittendus, vel non.

l. Metum. 5.

Ad intellectum huius legis Sarmientus *lib. 1. ſelect. cap. 2.* Zoannetus *rerum quotid. cap. 44.*

Quarum rerum metus admittendus ſit, vel non: vide Ariſtotelem *lib. 3. Ethicor. cap. 6. 7. 8.*

Metus intelligitur, qui cadit in conſtantem virum, adde *cap. ad audientiam. & cap. cum dilectus, & per totum ti. ex. his quæ met. cau.* Ad cuius declarationem vide Marſil. *ad l. 1. § præterea colum. 3. cum duabus ſequent. ff. de quæſt.* Tiraqu. *ad leges connub. parte 9. numero 160.* Fortuni Garſ. *in tractatu de vltimo fine vtriuſque iuris, num. 472.*

Verbo Malitatis vſus eſt Labeo loco calamitatis, perantiquo quidem & inuſitato, apto tamen ad ſignificandam energiam maioris mali.

l. Metum autem. 6.

Non de quolibet metu loquitur edictum hoc: ſed de eo tantùm qui in conſtantem virum cadere poteſt.

In hominem conſtantiſſimum. Florentini Pandectę, In homine conſtantiſſimo. de reliquo vide Sarmient. *lib. 1. ſelect. c. 2.* Zoann. *rer. quotid. c. 44.*

l. Nec timorem. 7.

In hanc legem Fornerius *lib. 2. ſelect. c. 11.*

§. Proinde. 1.

Pœnæ metus variæ ſunt: interdum enim metus illatus punitur ex ſententia, & verbis huius edicti, interdum ex ſententia tantùm, interdum ex conſtitutionibus, interdum ex reſponſis prudentum.

l. Iſti quidem. 8.

Dolus cum dolo, an & quo caſu compenſetur, & quo caſu non, vide Baldum hic.

¶ An ſtuprum maius delictum ſit quàm homicidium, vide hic Baldum.

§. Hæc quæ dixi. 3.

Cùm pro affectu, parentes magis in liberis terreantur. Nota hic patrem ſolicitum eſſe de patre filij, & filium patrem potius diligere debere quàm pater filium.

l. Metum. 9.

Metus debet eſſe atrox, & talis qui cadat in conſtantem virum. concord. text. in *l. interpoſitas. Cod. de tranſactionibus. in l. item apud. §. quoniam. D. de iniuriis.* Cynus in *l. 1. Cod. de reſcind. vendit.* concord. text. *in cap. abbas. ext. eod. cap. dilectus.* facit Innocen. *in cap. nobis. de election.* Ad hoc autem vt locus ſit huic edicto, oportet quod in veritate metus ſit illatus & in præſenti illatus, inquā, interueniente actu alterius extrinſeco: ſuſpicio enim metus inferendi non inducit edictum hoc.

§. Animaduertendum. 1.

Actio de eo quod vi metúſve cauſa geſtum fuerit, locum habet ſiue violētia infertatur à priuato, ſiue ab vniuerſitate & collegio, hac de re vide Ang. *conſ. 158.*

§. ſed licet. 2.

Hoc vult hic I.C. quod liceat mihi accipere pecuniā, vt te à violentia illata per alium liberem, hinc notandum eſt quod quando lex cauſam ponit in dubio de proxima, non autem de remota intelligendum eſt.

¶ An teneat aliquem iuuare, vide textum *in cap. dilecti. ext. de ſent. excom. in 6.* legitur & notatur etiam hoc *in c. quanta. col. 3.* vide etiam quæ notat Bar. in *l. præſcriptione, in fi. C. ſi contra ius,* quod tamen fallit in familiari qui dominum adiuuare tenetur, *l. cum dominus. D. ad Syllan.* hac de re vide Romanum *conſ. 127. l. culpa. D. de reg. iur.* quæ ad hoc ſingularis eſt, an ſcilicet poſſim recipere pretium pro aliquo iuuàndo.

§. idem Pomponius. 2.

Huius §. quæſtio eſt, an aduerſus libertatem pupillus reſtitui poſſit, & certè ex *l. 10. D. de minor.* conſtat magna ex cauſa à principe pupillum aduerſus libertatem poſſe reſtitui.

§. ſed quod prætor. 3.

Perfecta res dicitur, quando facta eſt executio, & ſententia condemnatoria requirit executionem generaliter, ſententia verò abſolutoria trahit ſecum executionem.

Actionem competere. Exceptionem habens, nihilominus agere poteſt, concordat textus in ſimili, *in l. ſi quis rem. D. de libera. legat. & in l. Aurelius. §. 1. eod. tit. & in l. ſi contendat. D. de fideiuſſ.*

§. Volenti. 4.

Actio in rem, & in perſonam datur volenti, reſciſſa quidem acceptilatione, vel alia liberatione, quod quomodo intelligendum ſit, non ſatis conſtat: alia enim opinio fuit Iacobi Rauennatis, Ioannis, & Afonis, qua de re pluribus gloſſa hic quæ ſane difficilis eſt, & admodum intritica.

§. Iulianus. 5.

Is cui res metus cauſa tradita eſt, non ſolùm reddere, verùm & de dolo repromittere debet, hoc eſt, metum inferens reſtituere tenetur, & de dolo cauere.

§. Licet tamen. 6.

Quomodo tollatur actio in rem, ſatis ex hoc §. conſtat. tollitur enim per pœnalem, & è conuerſo, quia in pœnali continetur rei perſecutio.

§. Ex hoc edicto. 7.

Per actionem quod metus cauſa fit reſtitutio in priſtinum ſtatum, & ad reſtituendum inferens metum compellitur.

§. Cum autem. 8.

Quoniam actio quod metus cauſa in rem ſcripta eſt, ideo ea proponitur contra quemlibet, qui aliquod remedium ex metu illatum directè, vel per obliquum conſequitur, quod autem dixi actionem, quod metus cauſa in rem ſcriptam eſſe, hoc non intelligendum eſt in rem ſimpliciter, quoniam hæc actio vi ipſa in perſonam, ſcriptura in rem eſt. quippe in edicto verba in id quod geſtum eſt reſcindendum concepta ſunt, non in perſonam eius qui metum intulit.

l. illud verum. 10.

§. ſi metu. 1.

Vel alios non minùs idoneos. Nota hic quod fideiuſſoris certi dandi reus, ſi eum dare non poſſit, liberetur dando alium æquè idoneum ac ſufficientem.

l. Si quis

Digitized by Google

l.ſi quis.11.

In ſumma vult hæc lex, quod non teneatur quis ex metu illato per alium niſi quatenus commodum ad eum perueniat.

l.ſed & partus.12.

In actione negotiorum geſtorum veniunt acceſſiones perceptæ, & quæ à petitore percipi potuerunt.

§.Quæri poterit.1.

Huius §.quæſtio eſt, an actio quod metus cauſa competat ei qui ex metu damnificatus non eſt, & ſanè conſtat non competere.

§.Iulianus.2.

Hic textus ad hoc quotidie allegatur, quod compulſus ad debitum ſoluendum non habet actionem quod metus cauſa: ſed compellens per vim, cadit à iure ſuo.

l.Extat.13.

In hanc legem vide Pileum *quæſt.86. & 87.* vide ad hunc textum Marcel. de Angel.*conſ.83.nu.3.inter conſ.diuer.ad cau.vlt.volunt.volum.2.*

¶Creditor accipiens rem ſibi debitam propria authoritate ſine voluntate debitoris, vel iudicis, perdit rem & omne ius quod habet in re, Rip.*ad c.ſæpè num.90.ex.de reſtit.ſpol.* Iaſ.*ad l.non dubium.C.de legib.* Rip.*ad l.1.nu.20.D.quor.lega.* Cotta *in memorabilibus.in verſ.creditor faciens.* Dec.*conſ.75.in prin.* Socin.*reg.34.* Picus *ad l.in quartam.D.ad leg.Falcid.nu.168 fol.341.nu.179. Repetitionum* 7. Hanc etiam legem optime repetiit Bart.& Bald. Alex.*conſ.406.* Pau. de Caſtro *conſ.35.*

¶Si creditor priuetur iure ſuo vtrum per ſententiam, an ipſo iure priuetur: An authoritas iudicis incompetens excuſet à pœna huius legis: An promiſſio iudicis excuſet? omnes hæ quæſtiones fuſiſſime tractantur hic à Baldo.

l.Item ſi cum.14.

Hæc lex in vulgatis editionibus incipit, ſi cum. Vult autem hæc lex actionem quod metus cauſa non competere ei qui damnum paſſus non eſt: hinc notabis paria eſſe aliquem per exceptionem non teneri, vel ipſo iure.

§.in hac actione.3.

Pro intellectu huius §.vide Ferrandum *lib.1.explic.c.14.*

§.Hæc autem actio.4.

Vſque, dictio, accipitur excluſiuè, quidquid Gloſ.& Bart.hic diſtinguant, quandoque etiam ponitur incluſiuè: *vt l.patronus.35.D.de leg.3.*

¶An quando feruntur duæ ſententiæ, vtraque ſit definitiua, vide Bart.hic: definitiua autem ſententia dicitur ei quæ definit cauſam, quæ tamen dupliciter ſumitur, vt optimè notat Bart. *in l.Titia.D.de accuſ.* An appellari poſſit ab vtraque ſententia, vide Bald.in *l.ab executore in pr.D.de appell.* An in cauſa appellationis locum habeat pœnitentia, vide gloſ.*in l.1.D.de actio.empt.* facit etiam *l.ordine.§.iuſſus.D.de appel.*

Verſ.Pedius.

Vide Pratinum,*cap.18.Interſitionum.* concordat textus in *l.& poſt rem.§.1.3.de manſell.*

§.Labeo ait.6.

In hunc §.Auguſtinus lib.1.*emend.cap.2.* Ioan.Robert.*lib.1.recep.lect.cap.13.* Gouean.*variar.lect.lib.1.cap.11.* vult autem hic § quod reſciſſo principali, reſcindatur etiam acceſſorium.

¶An & qualiter liberetur fideiuſſor, declarat hic Bart.

Verſ.Labeo autem.

In hunc verſiculum Goueanus *lib.1.variarum lectionum cap.11.* Ioan.Rober. *lib.ſent.cap.23.*

§.Quatenus.10.

Hic §.eſt vnus ex difficillimis, qui ſint in toto iure, ideò optimè explicatur hic à Bart.& Bald.

l.Quid ſi homo.11.

Loriottus *de mora axiom.16.* Belloneus *lib.3.ſuppnat.cap.12.* Goueanus *lib.1. lectionum.cap.12.*

§.Eum qui.13.

Dicit hic §.actionem quod metus cauſa, & actionem de dolo concurrere ſimul in origine, non in executione.

§.Iulianus ait.14.

Concordat cum hoc §.*l.quidam exiſtimauerunt.D.ſi certum petat.* ſecundum Baldum hic.

l.Aut in id.15.

l.Quod diximus.16.

l.Videamus.17.

Hæc lex eſt ſingularis, & non eſt alibi ſecundum Bartolum & Baldum poſt eum hic.

l.ſi ipſa res.18.

Debitor ſpeciei licèt liberetur per interitum antequam ſit in mora, *vt in l.ſi ex legati.cum ibi plenè notatu.D.de ver.obl.* tamen non liberatur ſi loco illius perẽpta, ſubrogatur alia ſpecies facto debitoris, vt illa ſecunda pereat: Bald.

l.Quod autem.19.

Quid ſibi velit, quod Caius proconſulis mentionem faciat, cùm de edicto prætoris agatur, pulchrè Anton. Auguſt. *lib.1.emendat. cap.5.* verùm proconſul is erat qui in conſulari prouincia edicta proponebat, quæ prouincialia appellabantur.

l.Quantum autem ad.20.

l.ſi mulier.21.

Concordat cum hoc textu, quod notatur in *can.ad eius.§.diſtinctio.* vide ad intellectum huius legis Alex.*conſ.47.in princip.4.volum.* Felin.*in capitulo inter ex.de exceptio.*

§.ſi dos.3.

Ex dote metu promiſſa non naſci obligationem, ait hoc loco Paulus, verùm ex ſtipulatione per vim extorta naſcitur obligatio, *l.pen.C.de inut.ſtip.*

§.ſi metu.4.

Pro intellectu huius §.vide Cuiac.*lib.16.obſ.cap.40.*

l.Qui in carcerem.22.

In hanc legem Gutet.parte prima *reſolut.c.57.* Vult autem hæc lex, quod qui in carcerem quem detruſit, vt aliquid ei extorqueret, quidquid ob hanc cauſam factũ eſt nullius eſſe momenti, ratio duplex, quoniã vel vltra quantitatem debitæ pecuniæ extorſit, *vt l.ſeq.* vel debitorem in priuatum carcerem, idque iniuria, & dolo malo per vim coniecit. *l.5. D.de vi publica.* ¶An autem teſtamentum in carceribus fieri poſſit, quærit hic Gloſſa, quam vide, ſecus autem ſi iuſtè in carcerem coniectus promiſit. Exiſtimant tamen quidam tranſactionem, promiſſionem, conuentionem, & traditionem in carcere factam non valere, quoniam is qui in carcere detinetur, omnia metu facere præſumitur, & carcer iuſtus metus appellatur.

l.Non eſt verum.23.

Pro intellectu huius legis, vide quod notat Zoannettus *rerum quotidianarum.cap.47.*

§.ſi iuſto.1.

§.ſi fœnerator.2.

Ad huius §.faciliorem intellectum, vide *fol.231.nu.18. Repet.7.*

§.ſi quis.3.

Ad hunc §.vide Romanum *ſingul.313.* Guterium *reſolut.3.part.cap.19.à nu.7.* Briſſonium *lib.4.ſelect.cap.2.*

Tit.3.De dolo.

Cuiacius ſcripſit in hunc titulum. Dolus eſt, vbi factum eſt, quod legi dolet Petronius *apud Iſidorum cap.26.lib.3.* vide etiam veteres grammaticos,

Digitized by Google

pag.1358. Paulus 1. *ſentent* 8. Differt autem hic titulus à titulo. de doli mali & metus exceptione, quoniam in actione doli mali, dolus actione vtfi vindicatur, non reſtitutione in integrum. Nota tamen hic dolum nunquam operari, niſi ſit talis qui cadere poſſit in conſtantem virum, vt notatur in d. *clar. & c. cum d. ſ. clu ex. quod m. c. cau.* & ibi expreſſ. Innoc. & Abba. Dicit autem de dolo malo, ad differentiam doli boni.

l. Hoc edicto. 1.

Edicti de dolo malo origo Caio Aquilio tribuitur. vt teſtatur Cicero 3. *of ficiorum, & 3. de natura deorum.* & ante eam ad leges duodecim tabularum.

l. Verba autem. 1.

In hoc §. edicti de dolo malo verba recitantur, videlicet: Quod dolo malo facta eſſe dicentur, ſi de his alia actio non erit, & iuſta cauſa eſſe videbitur, iudicium dabo.

§. Dolum malum. 2.

De doli mali definitione. vide Petrum, Velleium, Gueuarram. hic enim ſcripſit librum integrum de doli mali definitione. Præterea *inuerſion. cap.* 20. Paul 1. *ſent.* 8. & Cicero 4. *Offic.* non obſtat autem *l. 7. dolus. D. de pact.* quoniam definitur ibi pactum dolo malo factum, hic definitur dolus malus vniuerſaliter acceptus. Gagnol. *de reg. iur. ſub no.* 42. *fol* 307.

De doli definitione vid. Bal. *in l. pignus. D. de pign. act.* & quod notat Bart. *in l. quod Nerua. D. depoſiti.* eadem etiam fuit definitio Aquilij, Seruij, Pedij.

§. Non fuit. 3.

Propoſita doli mali definitione iam quæritur, an aliquis ſit dolus bonus, & qui capiatur in bonam partem: vt ait Ouidius *epiſto.* 1. *f.* Flebam ſucceſſu poſſe carere dolos, id eſt, ſtrategemata, de quo vide Boſſium *in examinibus reorum. nu.* 10. *& ſeq.* Marc Mant. *ſing.* 305. *nu.* 1. *fol.* 387.

¶ Quo caſu fides hoſti ſeruanda ſit, vide Zaſium *in apolog. ad Ioan. Eckium.* Vide etiam Bart. *in l. conuentionum. D. de pact.* vide etiam quæ notant Bart. & Bald. *in l. 1. C. ſi à non compet. iud.* Verum iudex qui fraudulenter, & cum promiſſionibus extrahit maleficto rem de ecclesia, teneatur pacta ſeruare: an ſuper hoc poſſit ab eccleſ. compelli, vide hic per [illegible] & Cyn. *in addit.* præterea dolo non facit. qui fraudem excludit. *l. 77. §. ... D. de reg. iu.*

Nota autem hic eſſe dolum bonum, quod ſcilicet committitur aduerſus hoſtes publicos, vide *§. præterea. Inſt. de action.*

§. Ait prætor. 4.

De actione famoſa vide Cicero. *lib. 3. de natura deorum.* meritò ergo prætor hanc de dolo malo actionem pollicetur ſi alia non ſit, ratio eſt quoniam famoſa actio non temerè debuit à prætore decerni: ſi ciuilis vel honoraria, ſit, qui poſſit experiri.

¶ Quæritur autem hic, an actio de dolo concurrat cum interdicto vnde vi, qua de re vide Gloſſ. & Bart. hic.

§. idem Pomponius. 5.

Daturos ſe ex ea actionem. Nota hic turpem ſtipulationem, nullius eſſe momenti, ideóque nullam parere actionem, qua de re vide *l. 26. D. de verb. obl.*

§. idem Pomponius. 6.

Actio de dolo malo non competit ei qui tutus eſt ipſo iure, vel per in integrum reſtitutionem.

§. ſi quis cum. 7.

Repetitionum 7. fol. 124. num. 17.

l. Vel ab eo. 2.

l. Non habet. 3.

l. ſi ta actio. 4.

l. ideóque. 5.

l. Nam is nullam. 6.

Is nullam actionem habere videtur, cui propter inopiam aduerſarij inanis actio eſt.

Inopiam aduerſarij. De exceptione paupertatis vide Sebaſtianum Medic. *parte 2. quaſt. 4. de fortuitis caſibus.*

l. Et eleganter. 7.

Ad intellectum huius legis, vide Bartol. *in l. 2. §. ſicut. in ſ. verſ. & ibi* Aretin. *l. 1. penultim. de acquiren. poſſeſſ.* non ſolùm iſte §. *limitat. per gloſſ. in verb. non ... ſumma. D. de praeſcrip. verb.* & per gloſſ. *in l. 1. de æſtim. action. in princ.* Bal. *in l. 1. ... ex delict. deſunct.* Vbi dicit huius legis principium habere locum, quando dolus oritur in ipſo contractu.

Pro princip. iſtius l. not etiam quæ dicit Bart. *in Rubr. ſi quis aliquem teſtari ... fol. 501. num. 110. Repetitionum 6.*

Optime etiam hanc legem explicant Bartolus & Baldus.

§. ſecundum. 1.

§. Pomponius. 2.

Actionem de dolo malo ceſſare Pomponius ait, ſi actio popularis ſit: vt puta pecuniaria, vt albi corrupti, *l. 7. in princ. ff. de iuriſd.* ſepulchri violati, deiecti vel effuſi, apertarum tabularum ante quæſtionem familiæ.

l. Non ſolum. 3.

Labeo ait, ſi dubitetur, an alia actio ſit de dolo dandam eſſe actionem.

Doli actio an competat, ſi dubitetur aliam competere: An & quæ ſit differentia inter contractus bonæ fidei & ſtricti iuris: An quis cogatur recipere rem deterioratam.

§. ſi ſeruum. 4.

Hic §. in ſumma vult, quod actio legis Aquiliæ, & ad exhibendum, item ex teſtamento actionem de dolo excludit.

§. ſi quadrupes. 6.

Actionem de dolo malo excludit actio de pauperie, licèt non ſolutio, ſed deditio ſubſequatur.

§. ſeruus pactionis. 8.

Hic §. eſt difficilis, pro cuius intellectu vide Bereng. Ferrand. *ad l. pacto conuenta. D. de contrah. empt. in 3. cap. numero* 30. Præpoſ. Sin. *in ſuo quaſtion. 4. caſ. 9. 6. princip.* Moder. Hiſp *ad §. in perſonam. ad ſ. Inſt. de action.* Decius *ad cap. 1. col. 2. ante fin. ex. de pro. at. fol 306. num 30. Repetitionum* 2. Vult autem hic §. actione de dolo teneri eum qui pactum non obſeruat, ad quod naturaliter neq; ciuiliter erat obligatus.

§. idem Pomponius. 10.

Facit ad hunc §. *gloſſa 2. in cap. ſolitè. de renunt. ...*

l. Quod ſi. 8.

l. ſi quis adfirmauit. 9.

Actio de dolo malo datur contra mentientem de ſubſtantia hæreditatis.

§. Labeo. 3.

In vulgata editione eſt lex ſi oleum.

Sequeſtrata re quæ ſeruando ſeruari non poteſt, res vendi debet, eiúſque pretium ſequeſtri cauſa teneri, adde *l. vlt. de requir. reis. l. in cuius. vt in poſſ. legat. l. litibus. C. de agricol. & cenſit.*

§. Et ſi ſeruum. 4.

Pro intellectu huius §. vide Ræuardum *lib. 3. variar. c. 7.*

l. id eſt vſque ad. 10.

De auri æſtimatione vide Cuiac. *lib. 19. obſ. c. 21.*

l. Non debet dari. 11.

Bart. ad *l. infamem. de pub. iud. nu. 4.* Cæpol. *caut. 207. & 162.* Rip. *ad l. in cui bonus. nu. 6. ante fi. D. de verb. oblig.* Felin. *ad c. cæterum. nu. 5. de iudi.* Gomeſius *Inſti. de act. in pr. in gloſſ. in verb. actio. nu. 24* & ibi Iaſon *num. 21.* & moderni noſtri *nu. 171. & ſeq.* vbi amplius hunc textum multis modis.

§. Quibuſdam. 1.

Vide Forcatulum *in cupid. iuriſperit. cap. 19.*

l. Nec ex dolo. 12.

l. Hæredibus. 13.

Actio de dolo hæredibus & aduerſus hæredes dari poteſt.

Digitized by Google

l.Quid enim.14.

l.Sed & ex.15.

§.Item ſi quid.2.

Quod procurator eiúſque dominus actione de dolo teneantur; ait hic §.& concordat quod ait Paulus 1.*ſent*.8. §.*vlt*. Hoc eſt ſi procurator dolo fecerit, vt res ad dominum perueniret, ſanè vterque de dolo tenetur dominus, ſcilicet in quantum ad eum peruenit, & procurator in ſolidum. *l.ſed & his.§.pen.D.de dolo.*

l.Item exigit.16.

l.ſi plures.17.

l. Arbitrio.18.

Actio de dolo an arbitraria ſit, vide Menochium 1.*de arbit.iudic.quæſt*.5.

§.Non tamen.1.

Vide Menochium *de arbit.iudic.caſ*.207.

§. ſi dominus.2.

Goueanus *lib.1.lect.var.cap*.38.

§.De eo qui ſciens.3.

In eos qui falſis ponderibus merces appendunt, eſt commiuatio. *Amos cap*.8.

§.Dolo cuius.4.

De dolo dandum iudicium. Nota hic teneri quem de fraudulento conſilio.conc.tex.in *cap.recto.gloſ* 2.*ext.de rescript.*

l.ſi fideiuſſor.19.

l.ſeruus tuus.20.

Actione de dolo tenetur dominus, cuius hortatu ſeruus accipit pecuniam, vt ſibi ſoluatur.

¶Notanda hic differentia hortandi & iubendi, qua de re Gloſ.hie.

l.Quod ſi deferente.21.

l.Nam ſufficit.22.

Ioan.Robert.*lib*.2.*Recept.lect.cap*.20.

Periurij pœna quæ ſit, ait Cicero 2.*de legib.* eſt enim diuina exitium & humana dedecus.*l.*2.*C.de reb.credi.* à Deo etiam expectanda, vt ait *Auth.decreuit.Cod.de recep.arbit.*

l.ſi legatarius.23.

l.ſi dolo.24.

l.cum à te.25.

Vide Alex.*in l.admonendi.in* 2.*not.de iureiur.*& ibi Caſtr.& poteſt etiam eſſe ratio, quare ibi ſentent.retract. ipſo iure, licèt ſecus ſit in *l.diuus.de re iud.* & dicunt prædict. doct. quia in *l.cum à te*, fuit circumuentus iudex & pars. Sed in contrar. fuit circumuentus iudex, *quam & pro quo facit dictum* Bart.in *l.ſi inſulam.no.*1.*de verb.oblig.*& vide Iaſon.*in l.Iulianus, verum debitorem,in antepenul.col.de cond.indeb.*

l.in hæredem. 26.

Variè actio de dolo in hæredem datur ex dolo defuncti.nam ex dolo defuncti extra contractum habito, hæres conuenitur quatenus ad eum peruenit, ex dolo defuncti contractus adhibito, etiam de eo quod ad eum non peruenit, vide *l.*1.*Cod.ne ex delict.defunti.per Bart.& Bal.*

l.Dolovè.27.

In hac lege dicitur actionem de dolo non dari in hæredem eius qui dolum commiſit, niſi de eo quod ad eum peruenit ex dolo defuncti, i.quatenus ex dolo defuncti hæreditas ad eum locupletior peruenit, *vt h.l.*

l.itaque.28.

l.Sabinus 29.

l.neque cauſæ.30.

Cauſæ cognitio in hæredis perſona non eſt neceſſaria.

l.Cum quis.31.

l.Filius.32.

l.Res quam.33.

l.ſi cum.34.

l.ſi quis tabulas.35.

l.Duo.36.

Compenſatio doli fit cum dolo, ſaltem in re eadem admiſſa à pluribus ita vt vnus aduerſus alium agere non poſſit, verùm in rebus diuerſis admiſſi doli non fit compenſatio, vt ait Gloſ.& Bart.*in l.*4.*ſupra ne quis eum qui in ius vocati.l.ſi duorum.*42.*de act.emp.*

Limita vt per Socin.*in reg*.36.

l.Quod venditor.37.

Agitur hic de commendatione; qua de re vide *Bart.hic.*

l.Quidam.38.

¶Actione de dolo an teneatur qui prætextu falſarum literarum liberatus eſt, præter dicta hic ab Accurſio, adde Romanum *ſing*.286. & an procurator de dolo actione teneatur, ſiue ciuiliter, ſiue criminaliter, ibid.

l.Si te Titio.39.

Hæc lex deſumpta eſt ex tractatu de prætoriis ſtipulationibus.

l.Is qui.40.

Tit.4.De minoribus.

Paulus *primo ſententiarum. titulo* 9. Harmenopulus 1.*titulo* 12. In hunc titulum ſcripſit Prateius *libro primo enapodiſmata.* Circa hanc materiam in integrum reſtit.quid probandum ſit, & quomodo principaliter, vel incidenter, peti poſſit, vide quæ notat Bartolus *in l.nam & poſtea.* §.*ſi minor.D.de iureiurando.& in Rubr.ſupra de in integrum reſtitutio.* Prætoris autem edictum eſt eiuſmodi. Quod cum minore quàm viginti quinque annorum natu geſtum eſſe dicetur, vtique quæ ea res erit animaduertam: & ſi iuſta cauſa mihi videbitur, etiam maiorem iam factum intra annum, quo primum experiundi poteſtas erit, in integrum reſtituam, hæredi aliúve ſucceſſori legitimæ ætatis, quod reliquum erit temporis conſtituti ad petendam reſtitutionem dabo.

l. Hoc edictum.

Initio huius legis commendat Vlpianus edictum de reſtitutionibus in integrum.

§.Et ideo.3.

Vide Capitolinum *in D.Marci vita.*Sarmientum *lib.*3.*ſelect.*cap.8.

Digitized by Google

l.Nec per.2.

Adultus licet habeat multos filios, non ideò deſinit eſſe ſub cura ſiti maioris concordat *l.fin. D.de leg.1.tutor.* coniunge *l.6. D.de vſucap.l.8. D.de muner.& honorib.* ¶ Ad honore: pertinere. Lege Papia & Iulia, qui quinque liberos habebat, anno viceſimo autem qui tres habebat, viceſimo ſecundo ad honores ſane admitti poterant.

l.Denique.3.

Ambitioſa decreta reſcindenda eſſe colligitur ex hoc loco cui iunge *l. ambitioſ. D.de decret.ab ord.facien.* & quæ à Fornerio dicuntur *lib.1.ſelect.cap.17.* & à Ræuardo *lib.3.var.cap.16.* Quis autem poſſit minori bonorum ſuorum adminiſtrationem concedere, conſtat ex hoc loco, hodie tamen ea poteſtas magiſtratui competit, qua de re vide conſtitutionem Leonis 28. *in fin.*

¶ An teſtis depoſitio trahatur ad diem iuramenti. An reconuentio locum habeat in ſummariis iudiciis. An beneficium abſentiæ commune ſit, tam minoribus quàm maioribus: an executio nullitatis impediat ſequeſtrum: an donatio in dote teneat inter patrem & filium: an & quomodo computatio propria temporis fieri debeat, notat hic Bald.

§.ſi quis.1.

Paul.*1.ſent.9.§.3.* Iudicium tutelæ dictauerat. Dictare iudicium eſt, intendere actionem, *vt l.ſi ſeruum. D.de noxal. action.* idē eſt actionē edictare, quo vtitur Paul. *in l. nō diſtinguemus ī.de recep.arbit.* Goueanus *lib.1.election.var.c.12.*

¶ Reſtitutionem ceſſare. Si quis maior factus facto vel ſilentio comprobauerit, quod minor geſſerat reſtitutio ceſſat, vt hac lege conſtitutum eſt, quæ facti ſpeciem quandam proponit.

§.ſcio.2.

Pro intellectu huius §. vide apud Azonem *tit.ſi maior fact.ratum habuer.nu.2.* & ad regulam huius textus, vide Alciat *lib.2.præſum.33.* Zuccar. *ad Rub. C. qui admitt.num 83.* Iacob. Menoch. *in tract.de arbit.iudic.lib.2.q.37.num.12.fol.53.num.83. Repet.* 8.

§.Minorem autem.3.

Aetas minor quomodo inſpiciatur, declarat hoc loco Vlpia. ad cuius intellectum vide Budæum hic: hallucinatur enim Accurſius. Vbi optime declarat quid ſit intercalare intercalarius menſis & intercalatio. Ioan. Robert. *lib.1.recep.ſent.cap.2.* Sarmiant. *lib.3.ſelect.cap.5.*

¶ A momento in momentum tempus ſpectetur. Quot & quibus caſibus tempora de momento in momentum non cōſideremus, & econtra, vide hic Accur. ¶ An & quando dies cœptus habeatur pro completo, vide quæ notantur per D. D. & maximè per Bald. *in l.ſi cui.in prin. D.de legat.1.* An tēpus in dubio de momento ad momentum computandum ſit, vide Bald. *in l.ſi res. §.ſi autem. Cod.de appel.l.anniculus. D.de verb.ſign.* Bald. *conſ.371.*

§.ſed vtrum.4.

Difficilis eſt hic §. ideòque plures in eum ſcripſerunt: ſed præter eos adde Riman. *in tit.quib.alien.lic.vel non.num.324.* Vigli. *ad princ.quib.non eſt permiſſ.face.teſtam.nu.23. ad verſ.ſi ibi quoniam dos ipſius filiæ proprium patrimonium eſt,* vide Corne. *conſ.224.vol.3.* Socin. *conſ.9.vol.1.* Rub. *conſ.25.* Cæpha. *conſ.259.num.52.vol.2.* Crane. *conſ.36.& 84.*

¶ An filiusfamilias ex ſuo contractu conueniri poſſit: an iuſſus patris roboret cōtractum filij: an & quare dicatur dos proprium matrimonium filiæ: an pater reſtituatur propter dolum aduerſarij, reſtituto etiam minore: an & quale dominium habeat mulier in bonis mariti: an & quod ſit prætoris propoſitum in hoc edicto, vide Bald. hic.

§.Ergo etiam.5.

¶ An mulier hæres inſtitui poſſit in dote à patre, tractat hic Accur.

An minor reſtitui poſſit contra iuramentum ſuum, per quod conſentit patri, ſi minor ſit læſus: an, quando & propter quid reſtituatur, vide hic Bal.

§.ſi quid minori.7.

Filiusfamilias minor reſtituitur aduerſus liberationem legati conditionalis, vel cohærentis perſonæ.

§.Et ſi heres.8.

Minor reſtituitur aduerſus negligentiam, in non denunciando adhibitā, vide Bald. *in l.pupillorum. C.de repud.hered.*

§.Pomponius.9.

Hic §. & eius materia explicatur pleniſſimè *in l.pater qui caſtrenſe. in princ. D.de caſtr.pecul.*

§.Seruus.11.

Quod ſeruus minor vigintiquinque annis non reſtituatur, declarat Paul. *1.ſent.9.§.2.*

l.Etenim.4.

Vide Cuiacium *lib.7.ad Africanum.*

l.ſi tamen.5.

l.Minoribus.6.

Quid ſufficiens ſit ad concedendam minoribus in integrum reſtitutionem, declarat hic *D.Gothoſ.* Hæc autem lex elegans eſt, & notabilis, in eo quod reſtitutionem minori dat, non ſolùm cauſa damni pecuniarij, ſed etiam ratione vexationis.

¶ An & quo caſu minor pacē de morte patris facere poſſit, vide hic Bald.

l.Ait prætor.7.

Explicat iam Vlpianus quid ſibi velint hæc verba in edicto adſcripta, Geſtum eſſe videtur. Geſtique varias ſignificationes adfert, qua de re vide l. *Labeo.19 in fine. D.de verb.ſignific.*

Vide Soz. *in reg.202.*

¶ An reſtituatur minor, ſi dolo inductus fuerit ad teſtificandum, vide Bar. & Docto. *in l.1. §.fuit quæſitum. D.ad Trebel.& in l.ſi frater. Cod. qui teſtam.fac.poſſ.* Vide Rom. *conſ.9.*

§.Proinde.1.

Succurritur minori quando emit. *l.ait.7.patri.§.ſi permutauit.ī.h.t.* vendit, *vt l.vnica. C. l.ſi aduerſ.vend.* Societatem colit *l.in cauſa 16.§.item relatum.ī.h.t.* mutuam pecuniam accipit *l.vnic.Cod.ſi aduerſ.credit.* quando denique captus eſt.

¶ An & quare fideiuſſor quis dicatur, ſi minor petat reſtitutionem cōtra fideiuſſorem, an probare debeat ſe eſſe læſum: an minor aduerſus pœnæ incurſionem reſtituatur.

§.ſed & in.4.

Minoribus ſubuenitur in iudiciis, ſiue dum agunt, ſiue dum conueniuntur capti ſint.

§.Hodie certo.6.

Nota hic ſuccuri minoribus deceptis in eo quod non ſunt lucrati, quod tamen locum non habet in lucro in quo læditur ius commune, vt optimè notat Lancelot. poſt Ang. *in l.2.§.1. D.de iudici.*

¶ An reſtitutio detur aduerſus fortunam, vide Bald. hic.

§.Pomponius quoque.7.

In vulgatis editionibus eſt lex octaua, & ſi ſine. ¶ Legatum repudiauerit Melius dixit legatum quàm hæreditatem, quoniam legatum non poteſt non eſſe lucroſum, at hæreditas damnoſa eſſe poteſt *l.32. D.mand.*

§.Quæſitum eſt.8.

¶ An res minorum vendi poſſint ſine ſubhaſtatione, notat hic Bal.

§.Reſtitutus.9.

¶ An reſtitutione conceſſa iterum poſſit peti, vide Bald. *in l.2. Cod.ſi ſæp.in integr.reſtit.*

§.ſed quod Papinianus.12.

Hic §. fortis eſt & difficilis, ideòque pro eius intellectu vide Goueanum *lib.2.lection.variar.cap 13.& lib 2. cap.25.* vide *Bart. in l.quamdiu. in 3.oppoſ. de acquir.hered.* Repetitionum 8. *fol.136.num.45.*

§.item ſi non.11.

Si minor non appellauerit reſtitui poteſt, vt appellet.

¶ An minor videatur læſus eo ipſo quod non appellauit. Minor quando petit ſe reſtitui ad appellandum coram quo iudice petat: vide hic Bart.

§.item & in.12.

Quid ſit eremodicium, vide Cottam in *voce eremodicium.* & Goueanū *lib.1 lection.variar.cap.40.* Verùm eremodicium litis deſertio eſt, idque verbum ipſum ſonat, non autem deſertum vadimonium (vt quidam exiſtimant) deſertum etenim vadimonium eſt deſerta promiſſio ſiſtendi. *l. ſed & ſi quis. §. quæſitum. D.ſi quis cautio.* quodque Galli vocant peremption, diſtance, verum quomodo contrahatur, declarat hic D. Godof. vide Budæum *in l.vlt. D.de orig. iur.*

l. Minor.8.

¶ An & quomodo minor condemnatus, vt contumax reſtituitur, declarat hic D. Godof. an & qualiter minor aduerſus dolum reſtituatur, & ſic quando fuerit contumax, vide hic Bart.

l.Si ex

Digitized by Google

l.ſi ex cauſa.9.

Quemadmodum reſtitui poteſt minor contra ſententrentiam, ita etiam reſtitui poteſt contra executionem ſententiæ, ſi læſus ſit enormiter.

§.in dotis.1.

Subuenitur mulieri aduerſus dotis conſtitutionem.

§.Nunc videndum.2.

Minor quomodo reſtituatur aduerſus pignoris venditionem, præter hic dicta ab Accurſio, adde Gloſ. *in l.2.C.ſi aduerſus vendi.1.in verbo, verſatus eſt.*

¶An poſſit minor tranſigere cum aduerſario. An negãs haberi poſſit pro confitente. An poſſit bannitus reſtitui contra bannum, vide hic Bald.

§.ſi mulier.3.

Minor non reſtituitur aduerſus latam culpam.

§.ſi in commiſſum.5.

Minor reſtitui debet aduerſus commiſſum vectigal. Bal. *in l.in minoribus. in ſi.C.in quib.cau.in inte.reſt.*

§.Aduerſus.6.

Minori aduerſus libertatem ſubuenire impoſſibile eſt à prætore, qua de re eſt tit. *Cod.ſi aduerſus liber.*

l.Niſi ex.10.

Nota hic ſolum principem diſpenſare contra libertatem.

l.Verùm.11.

§.Ex facto.1.

In hunc §. vide Inn. *de offic.deleg.in c.cum contingat. in ſi.magna Gloſ.in cap. conſtitutus.de in integ. reſtit.* Menochium *de arbit.iud.q.7.à n.69.*

¶An ſententia in præiudicium minoris non citati ſit nulla, vide hic Bald.

§.ſciendum.3.

Prima hoc edicto minoribus non ſubuenitur, ſed cauſa cognita ſi capti eſſe proponantur.

§.ſi locupleti.5.

Cotta *in voce Choſmo.*

§.Item.6.

¶An & quando priuilegiatus vti poſſit priuilegio contra priuilegiatum. An ætatis priuilegium ſit potentius, quàm priuilegium, quod conceditur filiisfamilias.

§.Planè.7.

l.Si apud.12.

Vide Abb. *in c.in præſentia col.1.nu.32.de probat.ex.*

l.In cauſæ.13.

Non eſt æquum. Reſtitutio rei principalis fideiuſſorem non liberat, videlicet ſi ſciens reum minorem eſſe hoc conſilio fideiuſſerit, vt quandoque reſtituto reo, & ipſe liberetur. *l.7.§.vlt.D.de excep.* aliud tamen dicẽdum eſt, ſi ignorans eũ eſſe minorem fideiuſſerit. *arg.l.ſi Titius.§.Seia.D.de fideiuſ.* Itẽ ſi non in re, ſed dolo creditoris minor deceptus fuerit. *l.2.C.de fideiuſ.minor.*

§.Interdum.1.

Goueanus *lib.1.lect.var.cap.13.* Gilbertus Regius *lib.12.enantioph.cap.10.* Couar. *Reſolut.pag.360.*

¶An quando petitur in integrum reſtitutio quando ſit tertius rei poſſeſſor, vide hic Bald.

l.Planè.14.

l.Sed vbi.15.

l.In cauſæ.19.

Vvaltherum *libro 1. Miſcellan.cap.31.* Auxilium extraordinarium, in ſubſidium introductum non concurrit cum ordinario. Iaſ. *ad l.1.§.hoc autem. num. 20.D.de noui operis nuntia.* Doct. *ad l.cum filiusfam.D.ſi certum petat.* Bart. *ad l.3. §.1.D.de noui operis nuntiat.* Nicas *Inſt.de bon.poſſ.§.1.ad fin.moder.genuen.ad l. diffamari.in lim.num.97.cum ſeq.Cod. de ingen.& manumiſſ.* vide ad iſtam regulam quatuor limitationes quas ponit Panorm. *in cap.ex parte.in fin.extra de reſcript.*

§.Item.1.

In hunc §. Forcatulus *dialog.99.num.4.*

§.Pomponius.2.

In integrum reſtitutionem non impedit condictio indebiti, vel ſine cauſa. Paulus de Caſtro *in l.Titia cum teſtamento.§.Titia.D.de leg.2.*

§.Et generaliter.3.

§.Idem Pomponius.4.

Couarruuias *libro 2.Reſolut.cap.3.* Roſcius *lib.2.memorab.cap.7.& 8.* Padilla *in l.2.& de reſcind.vendi.* licitum eſt contrahentibus ſe inuicem decipere; dic non habere locum in foro conſcientiæ, & per Dec. *in conſil.3.contrariatur ſibi idem Dec.ad l.ſemper in contractibus,in fi. D.de reg.iu.ad l.1.C.de eden.ad l.pen.C. de pact.ad c.1.in prima lectur.nu.67.ex.de conſtit.* Iaſ. *ad l.Quoties. C.de rei vind. nu.19.* Cæpol. *cont.4 facit* Marſ. *ſing.441.idem* Cæpol. *in tract.de prima contract.* Fel. *ad c.cum cauſa.in ſi.ext.de teſtib.* Gerard. *not.22.* Iaſ. *ad l.ſi quis in conſcribendo. no.5 C.de pact.* Tiraq. *de ll.connub.l.9.nu.9.doct. ad l.2. C.de reſcin.ven.* vbi Cagn. *nu.11.*cum ſeq. Ancon. *in tract.de mera par.nu.6.& in tit.de ſponſ.4.p.num.3.ver. item quæro.* Tiraq. poſt ll.connub. *gloſ.5.par.9.nu.18.* Pont. Cami. *in tract.de vlt. fin.iur.cano.& ciui.nu.277.* Iaſ. *ad §.ſed ipſe.nu.104.Inſt.de act.* Pet. Duen. *in reg. 148.contrahentibus.* Didac. Couar. *lib.2.variar.reſolut.cap.3.nu.2.*

§.idem.5.

Pag. *366.in* Couar. *Reſolut.*

l.Præfecti.17.

Vide ad quid eam alleget Bartol. *in l.1.in 3.col.verſ.quæro. D.de iuriſdict.omnium iudic.*

l.Minor.18.

Minor magiſtratus reſtituere non poteſt contra ſententiam maiorum; ratio eſt, quoniam inferior factum ſuperioris non retractat.

¶An poſſit reſtituere par contra ſententiam paris. An inferior cognoſcere poſſit de nullitate ſententiæ, vide hic Bald.

§.ſin autem.1.

In hunc §. Forcatulus *dialog.81.num.3.*

§.ſed.2.

Nota hic quod princeps indulget in integrum reſtitutionem; contra ſententias bis iudicatas.

l.Interdum.19.

Briſſonius *lib.3 ſelect.cap.2.*

¶An reſtitutio in integrum tranſeat ad hæredes: an & quando hæres melioris ſit conditionis quàm defunctus, vide hic Bart.

l.Papinianus.20.

Non reſtituitur abſens ex cauſa neceſſaria tantùm ſi potuit procuratorem mittere.

§.ſi quis.1.

l.Deſtitiſſe.21.

Deſtitiſſe videtur, non qui diſtulit, ſed qui liti renuntiauit in totum.

l.in integrum.22.

l.Cum mendacij.23.

An reſtitutio opituletur maioribus, notat hic Bartolus.

l.Quod ſi minor.24.

Vide Aret. *in l.1.de leg.1.* Ad quid citet hanc *l.col.2.circa med.*

§.Non ſemper.1.

§.Scæuola.1.

Congruentias lib.1.reſolut.cap.5.Valla tract.6.

§.ſi ſeruus.3.

§.Reſtitutio.4.

Gilbertus Regius lib.2.enantioph.cap.6.Pileus quæſt.63.

l.illud.25.

l.Quod.26.

l.Patri.27.

Couarruuias lib.2.reſolut.cap.6.

l.Cum minor.28.

l.Etiam ſi.29.

Menochius de arbit.iudic.libro 2.caſ.95.

§.ſi hæreditate.2.

Reſtitutio in integrum non officit non citato,vnde nota paria eſſe,aliquẽ eſſe præſentem aut citatum.

l.ſi filius.30.

Concordat cum hoc textu cap.gratiæ.de reſcrip.in clementin.

Liti renuntiare videtur. Tacitè quis reſtitutioni in integrum renunciare videtur actu contrario.

l.ſi mulier.31.

Factum rectè reuocari non debet.

l.Minor.25.annis.32.

In hanc legem vide Menochium de arbitr.iud.caſ.175.

¶An & quomodo probetur ætas minoris,vide hic Bart. & de probatione ex aſpectu,vide Bald.in l.Deo nobis.C.de epiſc.& cle. Bald. & Salic. in l.ſi momentum.C.de in integ.reſtit. An decretum iudicis tollat reſtitutionem in integrũ, vide l.2.C.de fidei inſ.mil. probatur autem ætas ex natalibus profeſſionibus l.2. D.de excuſ.tute.ex cenſualibus libris,l.3.D.de cenſ. teſtibus etiam,vt putà obſtetricibus & propinquis vicinis,vt optimè notat Cuiac.hic.

l.ſi minor.33.

Minor reſtituitur aduerſus legatum onéroſum , dũmodò paratus ſit reſtituere quod accepit, at econtra minor non reſtituitur contra compromiſſum.

l.ſi minor.34.

¶Minor qualiter & quomodo reſtituatur aduerſus arbitrium, vide Bal.in l.cum hi.§.ſed cum in.D.de tranſact.Rom.conſ.90.Bald.conſ.33.

§.Minores.1.

Ex ipſo quod minor contrahit,læſus videtur, Panor.conſ.30. ¶An autem quando,qualiter,& quomodo minor compromittere poſſit, vide hic Bart.

l.ſi in emptione.35.

Minor reſtituitur aduerſus aditionem ab alio factam, in ea re quæ maiorum eius fuiſſet,adde late per Tiraq. in præf.tract.de retract.nu 34.& ſeq.ratio huius textus eſt,quia minor fingitur enormiter læſus, propter intereſſe mirabile,vt per Bal.hic.adde Igne.ad l.dudum.C.de contrah.emp.nu.31.Seb.Sap.ad l.vn.C.de ſenten.quæ pro eo quod.nu.36.& in l.1.4.col.de rebus dub.fol.440.nu.36. Repet.8.& fol.469.nu.51.repet.7.

l.Minor.36.

Reſtituitur minor quando ius ſuum probare vel proponere omiſit.

l.Auxilium.37.

Minor non reſtituitur aduerſus lucrum odioſum, adde Tiraquell.in præf. tract.in vtroque retract.num.57.& ad §.35.gloſſ.1.nu.20.& ſeq.vbi ſubdit idem eſſe in eccleſia quæ non reſtituitur in lucrum cum iniuria alterius, vide Ant. ad l.2.§.conciliabo.nu.119.& 198.D.de oper.noui nunc.

An mulier aduerſus calumniam de furto reſtituatur. An & quæ tempora currant maioribus ſine ope reſtitutionis,notat hic Baldus.

§.ſed & in.1.

In hunc §.vide Corraſium lib.1.miſc.14.c.14.nu.4.Matheſil.not.164.Rom. ſing.816.Marſil.ſing.628.Hippol.Rimin.conſ.135.nu.10.

l.AEmilius.38.

In hanc legem vide Anton.Rub.ad l.non ſolũ.§.morte. D.de operis noui nunc. nu.378.Annibal.de can.ad l.naturaliter.D.de vſucap.num.250. Bald.Nou.ad l.1. §.ſi quis ita.nu.43.D.de verb.obl g.Ant.Rub.ad l.vinum.D.ſi cert.pet.num.181.& 183.Sarmiento lib.1.ſelect.c.14 fol.354.nu.554.& nu.250.Repetionum 5 fol.107. nu.378.Repetitionum 5 fol.392.num.181.& 183.& ſeq.56. Repetitionum 2 fol. 115.nu.43.Repetitionum 6.

§.Quod dicitur.1.

l.intra.39.

Appellari ab interlocutoria , quæ vim habet definitiuæ poteſt , qua de re, vide Lanfra.in prax.cap.10.num.67.Iohan.Robert.lib.1 ſent.cap.12.Menoch.de arbit.iudic.caſ.167.

l.Minor annis.40.

Sub nu.8.fol.61.Caynol.de reg.iur.Marc.Mant.ſing.645.nu.1.fol.934.

§.Prædia.1.

l.ſi iudex.41.

Vide Iaſ.in l.ſi arrogator.in 2.coll.D.de adopt.vbi not.etiam ad dicta per Bar. in hac l.ſi iudex.538.& 539.nu.24.& multis ſeq.Tiraquellus,de retract.

l.Præſes.42.

Oroſcius col.41.Menoch.de retinen.remed.3.à num.854.

l.De ætate.43.

Vide quæ notãtur in cap.literas.in glo pæna.de reſcrip.in cle. Hæc lex optimè explicatur à Bartolo hic.& circa materiam probationis ætatis,vide omninò Bart.conſ.110.Paul.de Caſtro conſ.140.& 141. ¶An & quis ætatem probare debeat,vide Felin.in cap.præſentia.ex.de probat.Alex.conſ.21. Im.conſ.23.Socin. conſ.19.An & cui onus probandi ætatem incumbat,Bart.hic.

l.Non omnia.44.

Minores non reſtituuntur niſi cùm læduntur. ¶ Quæritur autem hic,numquid filius emancipatus à patre reſtitui poſſit aduerſus emancipationem, qua de re vide Baldum hic.

l.Etiam ei.45.

Loriottus de concept.axiom.9. ¶An aduerſus vſucapionem reſtituatur minor. Vide quæ notauit doctiſſimus Gothof.in l.vn.C.ſi aduerſus vſucap.

§.imperator.1.

Minor poteſt priùs agere cum tutore,quàm cum contrahente.

l.Eum qui.46.

Reſtitutio in integrum non tranſit ad defenſorem ſine mandato.

l.Tutor.47.

Tutoris bona fides non priuat minorem beneficio reſtitutionis, & matris proteſtatio.

§.Curator.1.

Molinæus ad Labirinthum de diuiduo & indiuiduo.parte 3.num.509.

l.Minor.48.

l.ſi res.49.

l.in ius.50.

Tit.5.De capite minutis.

Aliàs de capite deminutis, aliàs de capitis diminutione, vtraque lectio toleratur: nam apud Ciceronem legitur *in Topicis* de capite minutis, apud Liui. *lib. 2. Belli punici. 2. in fine*, de capite diminutis. apud Feſtum de capitis deminutione. Nonnius *lib. 1. miſcel. ca. 5.* Hotoman *lib. 1. obſ. in D. cap. 12.* Guilhelmus Fornerius *ſelect. lib. 1. cap. 26.* ¶ Conſiſtit autem caput, ſiue ſtatus in libertate, ciuitate & familia, & capite minuitur, qui in huiuſmodi ſtatu non manet. Datur itaque hæc reſtitutio his qui propter miſſionem capitis diminutionem debitoris actiones ſuas amiſerunt, reſciſſa capitis diminutione.

l.Capitis minutio.1.

l.Pertinet.2.

Ad quos bona peruenerunt eorum. Ita interpretatur edictum iuriſconſultus Vlpianus, quaſi ad eos duntaxat pertineat, qui adoptione vel emancipatione ſtatum mutarunt, non vt his ſubueniatur: ſed aduerſus hos. Paulus tamen & Caius ita producunt, vt emancipatis etiam reſtituatur actio, vel adrogatis qui in re caſtrenſi contraxerint. *l. 7. 8 & 9.*

§.Ait prætor.1.

§.Hi qui capite.2.

Cuiacius *lib. 7. obſ. ca. 11.*

l.Liberos.3.

§.Emancipatio.1.

(*Quiſi in imaginariam.*) Quamuis hæc hodie ſit ſublata, tamen adhuc hodie qui emancipantur, capite minuuntur, iuxta Salomonium *in l. Gallus. §. quidſi tantum. D. de lib. & poſt.* Briſſon. *lib. 1. ſelect. cap. 11.*

l.Hodie.4.

l.Amiſsione.5.

§.Qui deficiunt.1.

(Vel lege lata.) Hanc lectionem probat Cuiac. *ad tit. de excuſat. pag. 19.*

l.Nam & cætera.6.

l.Tutelas.7.

In hanc legem vide Anton. Aug. *lib. 1. emend. c. 2.* Gouean *lib. 2. var. lect. c. 12.* Emanuel Zoares *lib. 1. obſ. c. 36.* quem refellit Cuiac. *lib. 9. obſ. c. 17.*

§.item cum.3.

Iohannes Aurpachus *lib. 1. allegat. cap. 21.*

l.Eas.8.

Lotiottus *de iure accreſ.* 13. & 18.

l.Vt quandoque.9.

l.Legatum.10.

l.Capitis.11.

Tit.6.Ex quibus cauſis maior.

Tractat hic titulus de actione reſciſſoria, quæ & reſtitutoria dicitur *l. 3. §. 1. de eo per quem fa. erit.*

l.Huius edicti.1.

Iohannes Robertus, *li. 3 ſent. 8.*

l.Hoc edictum.2.

l.Metus autem.3.

l.item hi.4.

Reuocatur ab iſto priuilegio. ¶ Priuilegium hic intellige extraordinarii auxilium, quod eſt cauſæ, non perſonæ, nec omnibus vtrumque communi competit, ſed abſentibus, *l. 157. de reg. iur.* Sunt enim & alia priuilegia de ſingulis perſonis lata, quæ nõ niſi comitiis centuriatis ferri poterant. *l. ... de leg. & l. 1. de conſt. prin.*

l.Et qui data.5.

Couarruuias *lib. 4. reſolut. varia. c. 8.*

l.Vt ſunt magiſtratus.6.

l.Milites.7.

l.Legatis.8.

Ex verbis edicti non ſuccurritur his legatis, quod Reip. cauſa non abſunt, quæ per excellentiam Romana intelligitur, non etiam municipij. *l. 27 §. hac clauſula; arg. §. Sed ius quidem. Inſt. de iure nat. gent. & ciuil.* vide Couarruuiam *reſolut. lib. 4. c. 8.*

l.Succurritur autem ei.9.

(Latumiis) alij legunt, lautumiis. verùm Latumiæ, inquit Aſconius in Verrem, lapidicinæ dicuntur, & loca cæſis lapidibus electa, vt carcer Syracuſanus, de quibus vide Cottam *in memorabilibus in voce Latumæ.* Ferand. *li. 1. explic. c. 15.* De carceris effractoribus multa Menoch. *de arbit. iud. caſ. 301* Sen. *ca 9. declam. & 5. controuerſ. &* Cuiac. *6. obſ. 7.*

l.in eadem.10.

l.Ei quoque.11.

l.is autem.12.

l.Rectè Labeo.13.

l.Item ei.14.

l.Ab hoſtibus.15.

Alciat. *lib. 1. parer. c. 35.* Augu. *4. emend. 10.*

l.Non enim.16.

l.Iulianus.17.

§.Eum quoque.1.

Emanuel à Coſta *2. Select. cap. 18.*

l.Sciendum eſt.18.

l.Denique.19.

Forcat. *dialog. 78. nu. 2.* Vaconius *li. 2. declar. c. 33.* Gilber. Regius *li. 2. enantiophanon c. 20.* nouiter contra doctores ad *l. 1. D. de adquir. poſſ.*

Vide Bart. *in l. fin. qui. in 3. oppo. prima parte. D. de vſucap.* Aret. *in l. 1 gloſſ. 1. id prin. de acquir. poſſ. & ibi à Rom. & per eum alleg. in d. l. ſi in quæſt. 4. char.* vide Gomeſ. *Inſti. de act. in pr. ſuper gloſſ. in verb. actio. in 2. par. nu. 23.* Tit. *Inſtit. quib. mod. ius patr. pot. ſoluit. in §. ſi ab hoſtibus. in 3. col.*

l.Nec vtilem.20.

l.Item ait.21.

Digitized by Google

l. Ergo. 22.

Rœuard. pro trib. cap. 3.

l. Ait prætor. 23.

l. Sed & ad. 24.

Qui commenti fruſtrantur. ¶ Pauli tempore commeatio iudicialis non interrumpebat ſilentium longi temporis, hic nec conteſtatio vſucapionem. *l. ſi poſſeſſorem vind.* cui rei medetur, *l. 3. & 7. C. de praeſ. trip. 30. vel 40. ann. & l. 2. C. de annal. excep.*

¶ Fruſtrantur, id eſt, morantur, *l. ſi calnitur. D. de verb. ſignif.*

l. Quod quidem. 25.

l. ſed etſi. 26.

§. Ait prætor. 4.

Iohannes Robertus *lib. 4. recept. ſent. c. 21.*

§. ſi feriæ. 7.

Rœuard. *lib. 5. var. cap. 10.*

Caius Caſſius nominatim edicebat. ¶ Alij dicebat, ſed malè. quis enim neſcit hoc prætorium eſſe verbum? ſimilis tamē error eſt in *l. Barbarius philippus. D. de officio prætoris.* nec tamen ſoli prætores edicebant, ſed omnes omninò magiſtratus: ſic enim edicunt Piſo, & Labinius conſ. vt ſenatus qui veſtem propter Ciceronem mutarat, ad veſtitum rediret. Edicunt Conſ apud Gellium *libro 15. cap. 2.* ſibi Latinorum Rhetorum ſcholas non placere, edicunt trib. pleb. apud Ciceronem *Verrina 4.* ne quis Romæ eſſet, qui rei capitalis damnatus eſſet.

§. Quotiens. 8.

Siue habuit procuratorem, ſiue non. ¶ Contra facere videtur *l. 39. infra eod.* Sed quidam reiecta Duareni opinione exiſtimant reſtitui, cùm qui procuratorem reliquit, ſi per eum non eſt defenſus, vbi has leges etiamſi inter ſe conciliare videtur Equinarius Baro.

§. Item inquit. 9.

Iohannes Robertus *lib. 3. recep. ſent. c. 1.*

l. Et ſi ie. 27.

§. Exemplo. 5.

Vt actio reſciſſoria datur ei, cuius res vſucapta eſt, cum abeſſet Reipublicæ cauſ., ita etiam ſi eius poſſeſſionem nactus fuerit, & ab eo vindicetur, detur ei exceptio, vnde falli videtur Goueanus, *variar. lect. lib. 1. cap. 46.*

§. in actione. 6.

Goueanus *lib. 1. lect. var. cap. 45.* Rœuard. *lib. 4. var. cap. 5.* Cuiac. *lib. 7. obſeruat. cap. 31.*

l. Videlicet. 29.

Cuiac. 1. *lib. 7. ad Africanum.*

l. Cum miles. 30.

l. ſi is cuius. 31.

l. Abeſſe 32.

Ad hanc legem ſcripſit Leodegar à quercu. item Cuiac. *lib. 12. obſ. c. 33.* Sigonius *lib. 2. de ant. iu. Rom. c. 15.* Briſ. *lib. 4. ſelect. c. 14.*

l. inter eos. 33.

Cotta in voce *commentarienſis.* Briſ. *lib. 4. ſelect. cap. 22.*

l. Miles. 34.

l. Qui mittuntur. 35.

l. Reipublicæ. 36.

l. Hi qui. 37.

Briſſonius *lib. 1 ſelect. cap. 12.*

l. ſi cui. 38.

l. Is qui. 39.

Volens reſtitui non auditur. Hoc pertinet ad poſterius caput edicti, & hoc modo interpretabimur. Volens reſtitui contra eum qui Reip. cauſ. abfuit, & procuratorem reliquit, non auditur *l. item ait prætor. §. hoc autem reſtitutio. ſupra eod.*

Ad gloſſ. ibi vide Iaſ. *Inſt. de act. §. rurſus in prin. in 1. not.*

l. ſi qua. 40.

l. ſi quis. 41.

Repet. 7 *fol. 152. nu. 179.*

l. Non verò. 42.

l. ſi quis. 43.

l. Is qui reipub. 44.

l. Milites. 45.

l. Qui Reipub. 46.

Tit. 7. De alienatione iudicij mut. cauſ. facta.

Ad hanc titulum ſcripſit Adrianus Pulaeus, multa Cuiacius *obſ. lib. 10. c. 3.* vide *l. 24. in f. inf. com. diuid.* Ex qua dictio iſtius elicitur à Cuia. in paratitl. pag. 28. Lodouicus Vitalis *lib. 1. variar. lect. c. 17.*

l. Omnibus. 1.

l. Aut alium. 2.

l. Quia etiam. 3.

l. Item ſi res. 4.

Ad hanc legem vide quæ notat Innocentius *in cap. epiſcop. extr. de rebus eccleſ. non alien.* Curtius Brugenſis *ad fratrem ſuum libro 1. cap. 46.* de illa phraſi tantū habuit.

§. Pedius libro primo. 2.

In vulgatis editionibus eſt lex non ſoldm.

l. Vel ſimilem. 5.

l. Vel poſt. 6.

l. Quia. 7.

l. Ex hoc. 8.

l. Quia redhibito. 9.

l. Nam etſi. 10.

l. Cum miles. 11.

l. ſi quis iudiciis. 12.

Digitized by Google

Tit.8.De receptis arbitris.

In hunc titulum Corraſius *lib.4.miſcell.cap.18.& 5.miſcell.cap.11.*vide Cuia. *lib.10 obſ.cap 38.& in paratit.pag.29.*Ludouicus Vital.*lib.1.variar. lect.cap.4.*
¶ Receptum hic appellat receptationem arbitri, & conſenſum,& quaſi pactum iudicandi.

l.Compromiſſum.1.

Compromiſſum eſt ſtipulatio inter litigatores vltro citróque interpoſita Hunc locum etiam explicat Cicero *in oratione pro Roſcio Comœdo.* dictum etiam eſt compromiſſum, quod vltro citróque litigantes promittunt pœnam,ſi non ſteterint ſententiæ arbitri, quæ promiſſio cum per ſtipulationem fieret Pauli ſeculo códici non potuit:ſed pacti exceptio competit.*l.11. infra eo.l.vlt.C.eod.*vocatur autem receptũ, quòd à compromiſſario iudice compromiſſum, litigatorum recipiatur. *l.rem non nouam. Cod. de iudic.*vide Corraſ.*miſcell.lib.4.cap.18.& lib.5.cap.11.*Cuiac.*obſ.lib.10.cap.38.*Ludouic.Vitalem *lib.1.variar.lect.cap.4.*

l.Ex compromiſſo.2.

l.Labeo ait.3.

l.Nam magiſtratus.4.

Huc pertinet quod de Nonio Quæſtore refert Suetonius *in Iulio.*

l.Sed & ſi.5.

l.Quinetiam.6.

l.Pedius.7.

Vide Ruin.in l.1.§.ſi vir vxori.in 1.no.de acq.poſſeſſ. vbi limit. reg. *quo per illiteras in ſ.traditur.*

§.Vnde.1.

Fornerius *lib.2.ſelect.cap.7.*

l.Sed & ſi.8.

l.ſed & ſi.9.

In vulgat.editio.eſt,lex,ſed & ſi.

§.Si quis iudex.2.

Concordat textus *in can.infames.3.q.7.*vbi ſunt verba iſtius §.ex quo nota quod nullus poteſt eſſe arbiter in ea cauſa,in qua eſt iudex.
In hunc §.vide Briſſonium *lib.4.ſelect.cap.7.fol.478.nu.61.Repet.1.*

l.Vel alium.10.

l.Litigatores.11.

l.Quo caſu.12.

l.Pomponius.13.

§.Idem Pomponius.1.

In vulgatis eſt lex,idem Pomponius.

l.ſed ſi compromiſſum.14.

l.Licet.15.

l.Et ſi.16.

l.Item ſi.17.

§.Inde Pomponius.3.

Viſſia dicto lib.1.capit.9.

l.ſicuti.18.

l.Qualem autem ſententiam.19.

Ex hoc tractatu ſumpta eſt *l.ſi opus.D.de oper.non.nun.*vbi Vlpianus hæc ſic differunt de ſententia verborum. quæ tamen verba interpretatur Balſamon.

l.Quia.20.

l.quid tamen.21.

Cuiacius *lib.13.obſeruation.cap.2.*

§.Si arbiter.1.

Rauardus pro tribunal.*cap.21.*

§.Si cuius.5.

*Num.6.col.3.fol.4.*Couarr.*cap.quamuis.fol.453.num.78.Repet.6.*

§.ſi quis ex.9.

Ioannes Robert.*lib.2.recept.ſententi.cap.13.*

§.intra quantum.12.

Agi ex ſtipulatu non poterit. Modò nihil interfuerit citius paritum eſſe arbitrio.§.*vlt.Inſt.de ſociet.* ¶Porro ad hunc §.vide menoch.*de arbit.iud.lib.2.cap.8.*vide Bar.in *l.ita ſtipulatus.in 5.col.de verb.oblig.*& ibi Alex.in 13.& 14. *coll.& ad hunc text.cum l.ſeq.*&ad gloſſ.in verb. med.vide Iaſ.*in l.ſi arrogator in penult.col.de adopt.*& gloſ.1.*in l.Celſus.* ibi autem. Igitur delarat per Barto.*in l.amplius non pet.in 2.coll. verſ.Item.de leg.1.D.rem ratam haberi.*de quo per Iaſ. in *l.qui Romæ.in prin.in prima not.de verb.oblig* per Iaſ.*Inſt.de act.§.penul.in 2.collat.poſt med.*

l.vtique.22.

l.Celſus.23.

Ioannes Robert.*lib.2.ſententi.iur.ca.18.*ad reg.quam tradit ibi gloſſ.1.per illum text.vide Alciat.*lib.4 parad.c.20.*& vide Iaſ. *Inſt.de act.§.item.in 2.col.& ad §.ſi.cum l.ſeq.*vide Bart.*in l.ſi inſulam in pen.coll. verſ.9. quæro de verb.ſign.* vide etiam Alciat.*lib.5.cap.7.parad.*

l.ſed ſi poſtea.24.

l.Labeo ait.25.

Col.4.fol.5.Couarr.capit.quamuis.

l.Ne in poteſtate.26.

l.idem proferre.27.

*Numero 6.col.3.fol.4.*Couarr.*cap.quamuis.*

Si plures.3.

Alciat.*lib.9.parerg.cap.14.*Molinæus *in conſuetudin.Pariſienſ.tit.3.§.32.gloſſ.* *item ad l.1.§.ſi ſtipulanti.D.de verb.obligat.nu.13.*Couarr.*libro 1.reſolution.variar. cap.2.*& Cuiacius *lib.12.obſeru.cap.26.pag.35.nu.5.*Couarr.*reſol.*

§.Si quis.4.

l.Non autem.28.

l.Aduerſus.29.

Alciatus *lib.2.diſpunct.capit.9.*

l.ſi quis.30.

Molinæus.*in labirint.de diuid.& in diuid.parte.2. nu.574.& 576. de eo quod intereſt.num.183.*
Ad id quod ibi dicit gloſſ.ſi.tu dic eſſe verum,vt declar.Bart.in *l.ita ſtipulatus.in 15.col.de verb.oblig.fol.438.nu.245.Repet 6.*

l.ita demum.31.

Vide Iaſ.*in l.item quæritur.in §.prin.1.fol.358.nu.28.& num.ſeq.& 31.Repet.1.*

l.Non diſtinguemus.32.

Declaratur & ornatur ſub.num.7.fol.296.Cognol.de reg. iur.

§.Non cogetur.1.

Si pœna commiſſa ſit. Nam ſemel commiſſa pœna ſoluitur compromiſſum, ait Paulus in l ſi duo rei.§ vlt.infra eo.vnde ſumẽda eſt interpretatio huius loci. Falluntur ergo qui hic legunt, ſi pœna compromiſſa ſit. Accurſius interpolat, niſi pœna compromiſſa ſit. Vide l.11. §.1.l.eod. Guillem Fornet ſelect. lib.2.c.23 tuetur que contra eum Cuiac.obſ.lib.3.c.37. ad §.16.quæſitũ. Prateius in verſ.c.29.& 30.ad §.10. Si is faciat.Reuard.de praiud.lib.2.c.5.

§.De liberali cauſa.7.

Maiores iudicis Galle.Fornet.lib.1.ſelect.cap.23. quem reprehendit Cuiacius lib.1.obſ.cap.37.

§.ſi is faciat.10.

Reuardus de praiudiciis lib.2.cap.5.

§.Dies.11.

Poteſt non cum ex conuentione.hæc vera lectio eſt: aliis legitur Poteſt non ex conuentione.

§.Cum quidam.14.

Pro intelle.huius text.ſubtiliter Hieronym.Hipp.in addit.ad Deci.ad rub. ex.d appell.4.c.prin.circa fi.in litera D. Lamſron.in tract.de arbit.vlt.P.an.22.q. 5.vel tract.Anchara.ſuper conſ.C.alde.C.de arbit.

§ De officio.15.

Arbiter nihil poteſt vltra illud, quod eſt ſibi in compromiſſo conceſſum, Ad.Bari deci 503 in II.Com. in 245.l.b.2 Fel.ad c.ſicut.nu.33 de re iud Alex. ad Auth.§ qui in aliquo.C.de eden.Rom.conſil.141.nu.50. Alciat.reg.3.præſumpt. 23.num.5.

§ Quæſitum.16.

Prateius in verſ.cap.29.& 30.

l.Arbiter.33.

Cuiacius lib.3.obſeruat.cap.7.

l.ſi duo rei.34.

l.ſi pupillus.35.

l.ſi feriatis.36.

Vitalis lib.1.variar.lect.cap.18.

l.Quamuis.37.

l.Cum pœna 38.

Molinæus in labirinth.de diuid.& indiuid.par.2.n.977.Ludouicus Vitalis li. 1.vari.lect.cap.7.

l.Non ex.39.

Ioannes Robertus lib.9.ſenten.iur.cap.11.Menochius de arbit.iud.lib.2.q.74.

l.Arbiter.40.

l.Cum lege.41.

Briſſonius lib.4.ſelect.cap.7.Benedict.Capra.de regul.conclu.31.

l.Arbiter.42.

l.De rebus.43.

l.inter.44.

Molinæus in nouis intellectibus.fol.472.nu.61.Tractatum 5.

l.in compromiſsis.45.

l.De his rebus.46.

l.ſi compromiſſum.47.

§.item.1.

l.Arbiter.48.

l.ſed &.49.

l.Arbiter.50.

l.ſi de re ſua.51.

Ad id quod dicit Gloſſ.ibi; rem quid ſi promiſero in aliquem.vide Ruin. in l.ſi quis arbitratu.in 1.char.de verb.oblig. poſt Socin.& ibi Caſtrenſ. in l.compromiſſum.§.fi.verſ.adde quarto.eod.tit.

l.ſi qui iuſſu.52.

Tit 19. Nautæ, Caupones, ſtabularij, vt recepta reſtituant.

Vide Fockium ad Tit.ad rem nauticam pertinentem.

l.Ait prætor.1.

Ludouicus Vitalis lib.3.variar.lect.c 2. & Alciat. lib.3.diſpunct.cap.vlt.lib.1. pareg.cap.43.vide Alciat.quæ dicunt Doct. in R.br.de noui operis nunc. quod verba illa edicti : quod cuiquam ſaluum fore receperit, referuntur non ad rem, ſed ad perſonam : & eſt ſenſus, id eſt, quodcunque etiam ſaluanda à quocunque receperit, & ſic ſiue à Domino, ſiue ab alio verificantur illa verba.fol 3 num.27.Repetitionum 5.

§.Maximè.4.

Alciat.lib 3.diſpunct.cap.vlt.lib.1 pareg cap.43.item Cuiac.

§.Qui ſunt.2.

Cheirembolon Alciatus lib.1.pareg.cap.44.

l.ſicut & caupo.2.

l.Et ita.3.

§.Ait prætor.1.

Molinæus de eo quod intereſt.num.107.

§.Hæc autem.4.

Gilbertus Regius lib.2.enantiophanon cap.7.

l.Sed & ipſi.4.

l.Nauta.5.

l.Licet.6.

§.Poſſumus.4.

Loriottus de tutela axiom.71.

l.Debet.7.

Hic agitur de actione, quaſi ex maleficio. ſupra actum fuit de actione ex contractu.Cuiac.in parat.fol.3.1.Alciat.lib.1 pareg.cap.cap.43.

§.Hæc iudicia.6.

Gilbertus Regius lib.2.enantiophanon cap.7.

Digitized by Google

LIBER QVINTVS.

Tit.1. De iudiciis, & vbi quiſque agere, vel conueniri debeat.

AGitur hoc titulo de iudiciis. quibus ſc. res noſtras petimus, & quidē ciuilibus & realibus. In iis enim propter rem mouemus controuerſiā, aduerſus eū qui nullo nobis contractu eſt obligatus, ſic dicta, qui à mero iudicis officio proueniunt. ¶ Agitur etiam hoc titulo, de foro competenti & ordinario. ¶ Hunc autē titulum non eſſe generalem, docet Cuiac. *lib. 7. obſ. c. 32.* ¶ De hac inſcriptione Prateius *in uerſ. cap. 31.* Rainal. *Corſ. lib. 3. iudeg. et. cap. 1.* Rævar. *pro trib. cap. 5.*

l. ſi ſe. 1.

Prateius *ſenten. cap. 4.*

l. Conſenſiſſe. 2.

§. Sed & ſi dubitetur. 6.

Gloſſ. in verbo, Accipere, vide quæ dicit Iaſon, & poſt eum alii *in l. 2. 5. coll. De de iuriſd. om. iud. nu. 52.* Ant. Aug. *lib. 2. emend. cap. 8.*

§. in omnibus. 7.

§. His datus.

[illegible] *fol. 308. num. 2. fol. 319. nu. 163.* Briſſon. *lib. 3. ſelect. cap. 4.* Cuiac. *lib. 11.* [illegible] Menochi. *de arbit. iudic. lib. 1. q. 74.*

l. Non videtur. 3.

l. Lis nulla. 4.

Cuiac. *lib. 9. obſ. cap. 13.* Vacon. *lib. 1. declar. 9. lib. 4. declar. 57.* Vide Barto. *in l. ſi conſtante. ff. ſolut. matrim. in* 10. q. & ibi Iaſon. Limita vt *per. Socin. in reg. 244.*

l. ſi quis ex aliena. 5.

Antonius Corſetus *in ſing. in verbo iuriſdictio. 1. nu. 1 fol. 601.*

l. Cæcus. 6.

Ioan. Robert. *lib. 2. ſent. iur. cap. 23.* Duar. *lib. 1. diſput. cap. 15.*

l. ſi quis poſteaquam. 7.

l. ſi quis in legatione. 8.

Cuiacius *lib. 13. obſ. cap. 27.*

l. Inſulæ. 9.

Fernandus *l. 1. explic. cap. 16.*

l. Deſtitiſſe. 10.

l. ſi à me. 11.

l. Cum prætor. 12.

Ioan. Rober. *lib. 3. ſent. iur. cap. 23.* Bellon. *lib 3. ſupput. cap. 10.* Gillotus *de iuriſdictio. lib. 2. cap. 22. & 23.*

l. in tribus. 13.

Math. *in not. 124.* poſt Abb. *in cap. ex litteris. in gloſſ. magna ex. de probatio.*

l. ſed cum ambo. 14.

l. Filiusfamilias. 15.

Cuiac. *lib. 3. obſ. cap. 18. &* lib. 8. *cap. 9.* Zaſ. *parte. 1. antinom. 22.* Turneb. *lib. 19. adverſ. cap. 26.* Gilbet. Reg. Noſorentis *lib. 1. enantiophanon. cap. 14.*

l. Iulianus. 16.

l. Iulianus ait. 17.

l. ſi longius. 18.

Cuiac. *lib. 5. obſ. cap. 33.*

§. ſi filiusfamilias.

Ant. Gibertus *lib. quæſt. iur. cap. 10.*

l. Hæres abſens. 19.

Prateius Geminat. *cap. 130.*

§. Proinde. 2.

Cuiacius *lib. 11. obſ. cap. 13.*

§. illud ſciendum. 4.

l. Omnem obligationem. 20.

Ant. Auguſtin. *lib. 2. emend. cap. 17.*

l. 21.

l. 22.

l. Non poteſt. 23.

Vaconius *lib. 6. declaration. 89.* Vid. *Soc. in reg. 206.* & Iaſ. *inſti. de act. in prin. in coll. pen. & in §. ſi minus. in antepen. col. ante fin. nu. vi.* & ibi per Aret. qui etiā ſe remittit ad dicta ibi per eum in *prin. Inſt. de action.*

l. Non alias. 24.

l. ſi legationis. 25.

l. De eo. 26.

l. Quid enim. 27.

l. Sed & ſi. 28.

l. Qui appellat. 29.

Forcatul. *dialog. 58. nu. 6.*

l. Vbi acceptum. 30.

Iudicium vbi cœptum eſt, ibi terminandum. De hoc textu [illegible] Rot. Neap. *deciſ. 354. in conſ. col. 2. 3. & ſeq. &* Vide Felin. plurib. modis in *c. ex tenore. ex. de reſcrip.* Diaz. *ad reg. 382.* Corſet. *in ſing. in verb. iudicium.* Abba. *ad cap. vt debitus de appel.* adde per Philip. Port. *lib. 3. concluſ. & regul. concluſ. 22.*
¶ Limita hanc legem pluribus modis. vt per Coca. *in addit. in cap. poſtulaſti. de homicid.* quæ addit in reppet. Abb. *in verb. iudicium.* ¶ Adde quod hæc lex locum habet parte reſiſtente, ſecus ſi conſentierint, Abb. in *cap. vt debitus. de appel. coll. fin.* vide multas limitationes per Felin. in *cap. ex tenore. de reſcrip. verſ.* lex vbi cœptum.

l. ſi petitor. 31.

l. Qui iudex. 32.

l. Non videtur. 33.

l. ſi is qui. 34.

l. Non quemadmodum. 35.

Fol. 507. & ſeq. Arius Pinel. *C. de bon. mater.*

l. interdum. 36.

Digitized by Google

l.ſi de vi.37.

C.iac.*lib.5.obſer.cap.15.& lib.2.cap.35.*Conſtantius Landus *prætermiſ.cap.5.* Ad ibi not.per gloſſ.vide Socin.*reg.*124 Et ad not.per gloſſ.in *l.tu non dic.*vide Iaſ. *Inſt.de actio.§.à quo ſuper gloſſ.in verb.neget.*

l.Quod legatur.38.

Limit.vt per Caſtr.per illum text.*l.cum ſeruum.de leg.*1.

l.Cum furioſus.39.

l.Non quidquid.40.

Vide Dec.*ad l.1.nu.14.D.de iuriſd.om.iud.& ad cap.ad hæc.3.de appell.nud.ad l.diffamari.C.de ingen.& manu.in 99.nu.103.& ſeq.*Iacob.Menoch.*in tract.de arbit.iud.lib.1.q.41.num.2.* Vide Dec. in *l.3.ſuper gl.in ver.poteſt.de iuriſdict.omnium iud.numer.12.*

§.Iudex.1.

l.In omnibus.41.

Qui tenentur ad diem:vel ſub conditioné poſſunt conueniri ad præſtandam cautionem,adde Rip.ad *l.2.nu.34.& ſeq.D.ſol.matrim.* Afflict.*deciſ.*108. Barto.*ad l.dedi vbi D.de condi.cau.d.*10.*ſing.*646.*l.1.in omnibus.*Ancon.in *tract.de mercat.2.part.num.*32.Crott.*ad l.2.nu.*[illegible].& ibi idem alij. *D.ſolut.matri.* Cuiac.*lib.17.obſer.cap.37.*vide Bar.in *l.ſi conſtante.in 6.quæſt.ſecundæ partis.D.ſolut.matrim.*vbi dicit hanc l.habere locũ in iudic.ſtricti iur.vide Bart.in *l.vniuerſa.C.de precib.Imperat.offer.* pro qua ipſe dicit in *l. creditores. de priuileg. cred. fol.136.nu.108.Repetitionum* 3.

l.Si vxor.42.

*Num.19.fol.*390.Phanuccius,*de lucro dotis.*

l.Eum qui.43.

l.Non idcirco.44.

Ad hanc legem ſciendum eſt,regulariter non valere ſententiam, quæ dicta eſt non præſente vtraque parte, non præſentibus omnibus, quos cauſa contigit:vt ait,*lex de vnoquoque.C.de re iud.*quod locum habet, non tantũ in ſententia iudicis,ſed etiam in ſententia arbitri compromiſſarij.*l. inter. ſupra de recept. arb.* quod tamen petitum eſt ex legibus duodecim tabularum, in quibus ita ſcriptum eſt,præſente ambobus litem addicito.

§.Cum poſtea.1.

Certiſſimum eſt cum ſeruo,nullum conſiſtere iudicium,nullam litem, ac proinde ſeruum non poſſe habere procuratorem litis.*l.ſeruum quoque.de procur.*Vnde ſi eum qui agit per procuratorem de pecunia debita, tanquam de pecunia ſibi debita,aut ſuo nomine celans ſe eſſe ſeruum:nam ſi palam fuiſſet in ingreſſu iudicij eum eſſe ſeruum:repulſus ſtatim fuiſſet à iudice, cum inquam qui per procuratorem egit de pecunia debita, ſi poſtea ſeruus appareat hoc caſu debitor abſoluitur,cum quo egerat, creditori autem ſuo obligatus manet qui abſoluitur tantum ab obſeruatione iudicij, & hæc eſt ſententia huius §.

l.Argentarium.45.

§.Nomine.1.

l.Iudex.46.

Iudex dictus ſi furere cœperit non deſinit eſſe iudex,furor enim ſuperueniens prætori,vel præſidi,ei non abrogat magiſtratum,quia mens ei redire poteſt.*l.nec mandante.§.1.D.de tut.& curat.dat.*furor quoque ſuperueniens,iudici dato ei non abrogat iudicium,ratio eſt, quoniam recte ab initio iudex datus eſt. ¶ Iudicandi neceſſitatem. Quia regulariter inuitus iudicare iubetur,ſed ei morbus ſonticus hanc neceſſitatem remittit.

¶ Morbus ſonticus.De morbo ſontico dicetur alibi,*fol.477.num.43.Rep.1.*

l.Obſeruandum.47.

Ræuard.*pro tribon.cap.*10.

l.Pars litterarum.48.

Alciat.*lib.4.diſpunct.c.6.*& melius Auguſtinus *ad Modeſtinum.*vide Alciat. *in l.4.diſpunct.c.6.*

l.Venditor.49.

Couarr.*practicar.quæſt.cap.8.num.3.col.2.fol.47.*Couarr.quæſt.

l.ſi fideicommiſſum.50.

Zoannetus rerum quotidianar.*cap.*15.

l.Quamuis.51.

l.Sed & ſi.52.

Turneb.*lib.19.aduerſ.*26.Briſſon.*lib.4.ſelect.antiq.cap.*19.

§.libertis.1.

Briſſon.*dict.lib.ſelect.cap.*19.

l.Vix certis.53.

Auguſtin.*lib.2.emend.cap.9.*Ioan.Robert.*lib.3.ſentent.iur.cap.*26.Ræuardus *lib.3.variar.cap.7.*

l.Per minorem.54.

Ioan.Rober.*lib.1.ſent.*13.Ræuard.*lib.2.de præiudic.cap.7.*

l.Edictum.55.

Ludouicus Romanus *ſingular.*100.

l.Licet.56.

Idem Robert.*lib.2.ſent.iur.cap.*6.Limita,vt per Socin.*in reg.*105. & per Alex.*in l.cùm fundus.§.ſeruum tuum imprudens.in 4.col.in fi.D.ſi cer.pet.* vide per Salycet.*in c.ſedes.verſ.ſunt & alij.3.& 4.col.de reſcript.*

l.Tam ex.57.

l.Iudicium.58.

Bellon.*lib.3.ſuppu.cap.*10.Faber.1.*ſemeſt.*12.& 13.

l.Si locus.59.

l.Mortuo.60.

l.Solemus.61.

Ornatur poſt *numer.7.fol.*73.Cagnolus *de reg.iur.*Limit.per text. in *l.interdum.§.qui furem.de furt.* & ibi per Barto.qui dixit illum tex.eſſe valde notabilem:de quo dic vt dicit Dec.in *l.1.antep.col.de iuriſd.omnium iudic.*

§.Latrunculator.1.

Iudex maleficiorum non poteſt cognoſcere de cauſis pecuniariis ciuilibus,Felin.*ad cap.cum oporteat.de accuſat.nu.7.*Dec.*ad l.nõ debet.*111.*D.de regul.iur.*& ibi Cagnol.*num.*8.*& ſeq.*adde quod hæc regula habet locum in feudis.Caccialup.*in tract.de feudis cogn.art.6.num.*10.

l.Inter.62.

l.Recté.63.

l.Nonab.64.

l.Exigere.65.

Mulier debet dotem ſuam exigere vbi maritus domicilium habuit, non vbi dotale inſtrumentum cõſcriptum eſt:vide Dec.*conſ.*284.Iaſon *ad l.2.nu.60.cum ſeq.C.de ſum.trin.*Felin. *ad Rub.& ad cap.1.nu.23.ex.de ſponſ.*Bald 471. *quæſtio.lib.1.conſil.32.lib.3* Cotta *in memorabil. in verb.Dos repetatur.*Tiraq.*in ll.connubial.glo.1.num.28.& ſeq.& nu.32.& 47.& poſt ll.connub.glo.5.nu.8.& gl.6.nu 242.&* 223 Caccialup.*ad l.cunctos populos.n.14.& ſeq.*Ant.Rub.*ad l.vinum.D.ſi cer.pet.numer.*136.Cremen.*ſing.*63.Dec.*conſ.19.&* 20. Cagnol *ad l.cum quadam puella.nu.3.& ſeq.D.de iuriſd.om.iud.*Didac.*de teſt.2.part.cap 7.nu.*6.Phan.*in tract.de lucro dot.glo.9.nu.3 cum ſeq.*Rolland.à Val.*in co.tra.q.2.lu fi.nu.15.& 16.nu.5.& q.21.nu.18.*1020.Rob.*lib.1.ſent.iur.cap.*4.Auguſt.Berous q.9.108.Zoannet.poſt alleg.*it.in l.primum.nu.*41.

l.Siquis.66.

Ambigua oratio interpretatur ſecundùm intentioné proferentis, declara vt per Dec.*conſ.*77.& ad Rub.*C.de edẽ.in fin.*Alex.*ad l.ſi ſtruta.§.Iulia.D.de dã.infect.ad l.naturaliter.§.nihil commune.D.de acqui poſſ.n.15.*vbi Fab. Acoramb.*num.*53.Rub *num.*256.Cotta *in memorab.in verb.libertus dubius.* Socin.*reg.*257.

Alex.

Alex.ad l.diuortio.in prin. D.ſolut.matr. And.Barb.conſ.53.nu.37.vol.2.

l.Qui ſe.67.

Fol.275.nu.198.Repet.5.

l.Ad peremptorium.68.

In hanc legem Duaren.2.diſp.cap.7. Ioan.Robert.lib.3.ſent.iur.cap.17. Rauard.pro tribun.cap.3.

¶Loquitur autem iſte textus ante definitiuam ſententiam, ita Bar.in tract. ſuo de act.iudic.conſ.130. Repet.5.fol.164.num.77.

l.Per interuallum.69.

l.Et tertium.70.

l.in peremptorio.71.

l.Nonnunquam.72.

Limita vt per Soz.in reg.51.per Inno.in cap.ſi.in 3 not.extr.de vit.& honeſt.cler. vbi limit. non habere locum in pœnalibus, vbi in his trinam acquiſitionem requireret. Alleg.gloſſ.in clem.1.in verſ.30.in ti.de vit.& honeſt.cleric.& dicit hoc eſſe menti tenendum.

l.Et poſt edictum.73.

Duaren.2 diſput.7.Rauardus pro tribun.cap.3. Contumax fictus appellans ſubitur, vt hic & l.Labeo.C quomodo & quando iud. vide Socin. in reg.74.contumax.Fel.ad cap.quod conſultationem.de re iudi.Maranta.de ord.iud.6.par.verſ. & appel.nu.275.

§.ſciendum.3.

limit.Socin.in reg.74.

l.De qua re.74.

Menoch.de arbit.iudic.c.167.fol.314.nu.30.Repetit.5.

l.ſi prætor.75.

Menoch.de arbit.iudic.lib.1.cap.38.

§.Marcellus.1.

Sententia ex falſis allegationibus contra abſentem lata, ipſo iure nulla eſt. De intellectu poſt ſcrib.hic latè per Alex.ad l.qui Romæ.§ duo fratres. D.de ver.obl.nu.41.& ſeq. Matheſ.not.15. not.quod ſententia Dec.ad c.ſi duobus.ex.de appel.Fel.ad c.ſicut.nu.23.de re iud. Paris.ad c.cum venerabilis.nu.74.ex.de excep: Menoch.in tract.de arbit.iud.lib.1.q.38.nu.18. Ioan.Robert.lib.3 ſent.iur.cap.2. Briſſon.lib.4 ſelect.c.10.in addit.ad Math.ſing.18.nu.4 fol.194.

l.Proponebatur.76.

Alciat.lib.2.parerg.cap.26.Ferrand.lib.1.explic.c.13.fol.510.nu.127. Repetit.7.

l.in priuatis.77.

Cottal.lib.4 miſcell.cap.2.Duar.lib.1 diſput.cap.5. Cuia.3.ad Africanum.fol.338. num.3.Repetitionum 1.

l.Quippe.78.

l.Eum quem.79.

l.ſi in iudiciis.80.

l.Qui neque.81.

l.Nonnunquam.82.

Tit.2.De inofficioſo teſtamento.

In hunc titulum ſcripſit Equinarius Baro.tom.3. & Prateius catapudiſmat. lib.2.Ioan.Rauar.de auctori.prud.ca.13. Hac petitione ex lege Glaucia, reſcinduntur teſtamenta, in quibus vel pater à filio, vel filius à patre exheredatus eſt. Ii enim vtrique videntur ſui officij eſſe obliti ea quæ reſciſſio poſtulatur à iudice.

l.ſciendum.

A.B.708.Connanus.

l.Hoc colore.2.

Contra iſtam Legem opponitur, quia videtur, quòd fruſtra ſit hic color, quoniam ſi agit querela inofficioſi teſtamenti, de ſe iudicat illud teſtamentum factum contra officium S.pietatis, vt verb.inofficioſum ſonat, velle adlicere poſtea quaſi à demente, &c. non videtur quod operetur, quando intelligatur factum contra pietatis officium, quod vitium videtur velle cooperire.l.illo colore quaſito. Potes pro ſolutione dicere, q.l. non vult cooperire illud vitium, quod videlicet ſit factum contra pietatem. Sed quomodo illud non videbatur legi ſufficiens vitium ad impugnandum teſtamentum, quod aliter erat rite confectum, quoniam nullus cogi videtur vti pietatis officio. Ideò volens prætor quod impugnaretur, adinuenit colorem, ſeu quandam cauſam imaginariam, ſeu vitium, quod quando verè interuenit, facit teſtamentum nullum, fuit itaque illud factum à quaſi demente. Vel dic, quòd fortè nõ debet fieri mẽtio in libello ſeu petitione de verb.hoc inofficioſum.

¶Sed inſtatur ſecundò, Fictio idem operatur in caſu ficto, quòd veritas in caſu vero.l.filio quem pater.de liber.& poſthum. Si igitur eſt vera furioſitas, teſtamentum eſt penitus nullum. Ergo, &c. Quare fingitur. Reſpon.quod placuit legi ſtatuere, attento, quòd alia iuris ſolennia fuerunt obſeruata, quæ aduerſo inuenit eſſe mẽte ſanum. In tali itaque caſu media via intelligitur; vt valeat, ſed vt reſcindi poſſit.

¶Tertiò, non debet defunctus iniuria affici. Inſt.quibus ex cauſis manumit. non licet.§.1.ibi, ne defunctus iniuria afficiatur, & multò magis cõtra id quod eſt in veritate.

l.Non eſt enim.4.

Cuiac.lib.2.obſ.cap.22.& lib.14.cap.14.

l.Nam & his.5.

l.Poſthumus.6.

Aug.lib.4.emend.cap.17.Auth.à Corſetus in ſing.in ver.ſenten.15.nu.1.fol.455. vide Socin.in l.ſed & quaſitum.in ſi.verb. D.de lib. & poſthum. & Ruinus in l.placet.in prin.de liber.& poſthu.& ibi Soc.in 1.not.

l.Quemadmodum.7.

l.Papinianus.8.

Cuiac.lib.9.obſ.c.14.Conr.lib.1.ſelect.ſol ſect.c.3.Gilbet.Regius lib.1 [illegible] phanõn c.27.Briſſon.lib.4.c.19.fol.461.nu.25.Repet.3.

§.3.Papinianus lib.2.

Cottal.lib.8.miſcell.cap.12.

§.ſed nec.5.

Fol.310.nu.175.Repet.8.fol.283.nu.46.Repet.8.

§.ſi quis mortis.6.

Fortun.dial.35.nu.4.

§.Quartum autem.9.

De quarta legitima ſcripſit doctiſſimus Hotomanus vol.1. diſp.c.2. & Maſtrellus in notis cap.5.fol.308.nu.110.Repet.7.

§.Meminiſſe.14.

Menoch.de arb.iud.c.7.fol.13. Arius Pinellus.C.de bon.mat.

l.ſi autem.9.

l.ſi pars.10.

Cuiac.lib.10.obſ.c.20.& lib.12.c.16.Rauard.pro tribun.c.20.

l.Etiamſi.11.

Curtius Brugenſis lib.3.dicaſtõn ad fratrem c.34. Auguſt lib.4.emend.c.17.

l.Nihil intereſt.12.

Ræuardus *lib. 1. de praiud. cap. 8.*

l. Titia. 13.

Valla *quæſt. in iure controverſ. tract. 2.* Ræuar. *pro tribun. cap. 17. & 20.*

l. Pater filium. 14.

Vualtherus *lib. 1. miſcell. cap. 17.* hanc legem vtiliter repetiit Ioannes Gutterius Goz. *ad leg. quæ ſe patris. C. vnde lib. nu. 223. & 237. & 239.* & Viglius *inſt. de inoff. teſt. ad prin. num. 5. nouiſſ.* Vide Ferrand. Vaſq. *de ſucceſſ. creat. §. 30. num. 138. & ſeq.* Vide Ruin. *in l. ſi quis pen. col. de liber. & poſthum.* Et ad gloſſ. ibi poſit. vide Bart. *cum reprobant in l. in ſum. de liber. & poſthu.* circa ſi. & omnino vide quia nouiter intell-git illam *l. fol. 151. & 152. nu. 228. 237. & 239. Repet. 1.*

l. Nam & ſi. 15.

Cuiac. *lib. 3. obſ. cap. 23. fol. 355. num. 270. Repetitionum. 5.* vide Acet. *in reſ. 75. 1. col. 3. coll. verſ.* & reſpondetur *ex. de probat.* Et Ruin. *in l. 1. in 10. char. D. ſolu. matr. poſt alios Doct. fol. 390. nu. 62. Repetitionum 8.* Marc. Mant. *ſingul. 511. num. 2. fol. 919. & ſing. 512. fol. 891. & 706.* H. L. Cremenses.

§. Hæredi. 1.

§. Filius. 2.

l. Filio qui. 19.

Fol. 151. n. 231. Repetitionum. 1. Proponitur autẽ hic caſus, quo per querelã inofficioſi teſtamenti quæ liberis aut parentibus exhæredatis datur, teſtamẽtum reſcinditur pro parte tantum, id eſt teſtator ſit inteſtatus pro parte tantũ, & pro altera parte manet teſtatus quod videtur eſſe abſonũ, nec ab initio fieri poteſt, vt quis ſit partim teſtatus, partim inteſtatus, niſi ſit teſtator miles, & poſt facto fieri poteſt, veluti per querelam inofficioſi teſtamenti, vt in caſu huius reſponſi.

l. Qui repudiantis. 17.

Ad intellectum huius legis ſciendum eſt, querelam inofficioſi teſtamenti dari liberis exhæredatis teſtamento patris, vel matris dicentibus ſe immeritò & contra officiũ pietatis eſſe exhæredatos, & hac actione agi apud centumuiros *ad. nis. Cod. de lib. præter.* vt & verba huius legis demonſtrant, Plin. *lib. 5. epiſt. 1.* vis autem & poteſtas huius querelæ eſt, vt teſtamentum reſcindat, vt parentem inteſtatum faciat, vt hæreditatem quam adierant, euincat hæredibus ſcriptis, ſi liberi exhæredati recte probauerint immeritò fuiſſe exhæredatos *l. 6. §. ſi quis. & l. nam & ſi. §. vlt. ſupra hoc tit. l. vt liberis. C. de colla. fol. 499. num. 69. Repetitionum 1.*

§. Cum contra. 1.

Ex ſententia iudicis fieri. ¶ Quotieſcumque contumax quis condemnatur de iure eius, non de iure teſtamenti pronuntiatum eſſe intelligitur: vt igitur ſententia contra inofficioſum teſtamentum lata ius inter omnes faciat, neceſſe eſt hærede præſente pronuntiari.

l. De qua re. 19.

Teſtamentum inofficioſum non reſcinditur eo ipſo quod ſit inofficioſum, niſi præſente aduerſario pro inofficioſo iudicetur.

l. Mater. 19.

Hæc lex eſt de matre, quæ cum duas haberet filias, vnam præteriit, omiſit, vel exhæredauit: quæ tria verba idem poſſunt in teſtamento matris, ſecus in teſtamẽto patris, longè enim aliud eſt præterire filiũ, aliud exhæredare.

l. Qui de. 20.

Carboniana cur non detur impuberi exhæredato Accurſius contradicens melioris conditionis eſſe deberet, quàm qui certus eſt de filiatione, declarat Bar. hic. An intentata querela, videtur intentata hereditatis petitio, vide *l. 1. C. h. t.* & Bal. *in l. 1. C. de inoff. donat.* An querela inofficioſi teſtamenti, & petitio hæreditatis ſimul in eodem libello proponi poſſit, notat hic Bar. quã de re Bart. *in l. non abs re. C. vnde vi.* & notat Bald. *in l. ſi quis in ſuo. C. h. t.*

l. Eum qui. 21.

Deſtitiſſe non videtur, qui in fraudem hæredis ſcripti deſtitit, hinc notabis renunciationem per fraudem extortam non valere: an autem legata debeantur non adita hæreditate, notat hic Bald.

§. Item quæſitum. 1.

Qui ſciens indebitum ſoluit, is non repetit.

§. Idem reſpondet. 2.

In hunc §. Cuiac. *lib. 15. obſer. cap. 2.* Dicitur autem hic quod querela inofficioſi teſtamenti inducit rem ad cauſam inteſtati, & reſtituit intra hæredi ſcripto quæ non haberet, ſi non aduiſſet, *l. & non tantum. §. 1. et ſeq.*

l. Filius non. 22.

Bellon. *lib. 4. ſuppot. c. 4.* Alciat. *lib. 4. paradox. cap. 3.* Iaſon *ad l. 1. C. qui admit. nu. 5.* & ibi Iac. Nig. *num. 44. & ſeq.* & Sebaſtian. Sapia. *nu. 49. 52. 53. & 56.* Zecat. *num. 76. & 78.* Soc. Iun. *ad l. cum filiofa. de leg. 1. nu. 2.* latiſſime Ari. Pinel. *in repet. ad l. 2. C. de bon. matern. in 1. par. fol. 120. num. 12.* Politian. *tract. ſubſtit. in materia vulg. nu. 12.* vide Bar. *in l. ſi quis heres. §. fi. in 2. col. cum ſeq. de acquirend. hered.* & quod ibi dicunt Doct. Vide Doct. *in l. 1. ſuper gloſ. in verb. emolumentum. C. qui admitt.* & vide ibi D. Vnguin. Bon. Campeg. qui dat veram intelligentiam iſtius tex. ide Nig. omnino in ſua Repet. *d. l. 1. C. qui admitti.* Et D. Maria Soc. in *l. filiusfam. de legat. 1.*

§. Et quærebatur. 1.

Fol. 72. nu. 44. & 45. & num. ſeq. Repetitionum 1.

§. Multo. 2.

Fol. 84. nu. 44. 76. & 78. Repetitionum 8.

§. Item ſi. 3.

Fol. 87. nu. 1. Repetitionum 4.

l. Si ponas. 23.

Hinc nota ſublatam eſſe ſuorum & emancipatorum differentiam, emancipatus enim liberos ſuos excludit, vt in *cap. 1. Nou. 118.*

¶ Emancipatus an hodie ſit ſuus hæres: An filius in poteſtate ſit neceſſarius hæres: An & cur ſucceſſionum edictum locum habeat in ſuis: An hæredis nomen nudum ſucceſſorium caput impediat, denique an ſucceſſio ſit in ipſa ſuitate, Vide Bald. hic.

§. Si hæreditatem. 1.

Agnoſcere videntur. ¶ A querela inofficioſi teſtamenti excluditur is, qui aliquo medio defuncti voluntatem approbauit *l. 8. Cod. eod.*

§. Si duo. 2.

Nota hic quod renunciatio litis inducit ius accreſcendi, quaſi diceret in querela inofficioſi teſtamenti, locus eſt iuri accreſcendi.

l. Circa. 24.

Quod quis ex parte teſtatus, & ex parte inteſtatus decedere poſſit, diſce hac lege, quod euenit quando in querela inofficioſi teſtamenti contrariæ iudicum ſententiæ latæ fuerunt.

l. ſi non. 25.

Inofficioſi teſtamenti querela ceſſat, quando mortis cauſa quarta datur, Aut ſi munus habeat. ¶ Hæc incluſa addita videntur per Tribonianum, vt teſtatur hic Accur.

§. Si quis. 1.

Teſtamentum rumpitur eo quod non interceſſit agentis.

l. ſi ſub hac. 26.

Ad intellectum huius l. vide quod notat Archidia. *in cap. ſi filia. c[illegible]*

l. Si inſtituta. 27.

Tranſactio non ſeruata fide non officit tranſigentis.

§. Ei qui ſe. 1.

¶ An negotia teſtatoris filiationem tollant, quærit hic Bal. quem conſule.

§. De inofficioſo. 2.

¶ An filius fratris de iure dicatur nepos quæritur hic Bart. qua de re vide Felin. *in c. per tuas. in vlt. notab. ex de probat.* Bald. *in l. [illegible]* contrarium vide in *c. tua nos. ex. de conſang. & affin.* Paul. de Caſt. *in l. ſi. Cod. de ſucceſſ. edict.* & Alex. Imol. *in l. ſi datalis. 24. l. de matr.* Alex. *conſ. 31. 4. part.*

§. De inofficioſo teſtamento nepos. 3.

In hunc §. Couarr. *pract. quæſt. cap. 6. num. 6. col. 3. ſ. l. 58.* Couarr. quæſt. *Dec. iſ. D. poſt numer. 2. fol. 15.* deciſionum Afflicti.

§. de teſtamento. 4.

Matris præteritio habetur pro exhæredatione. [illegible] l. Cum

Digitized by Google

l.Cum mater.28.

Curtius Brugenſis *lib.1.coniectan ad fratrem cap.* 35. Forner. *lib.2. ſelect.cap.16.* Cuiac. *ad l. Titius infra de lib. & poſth. & lib* 10. *obſ. cap.22. & lib.3. cap.* 32. Baſon *de nobilit ad l. Iul.3. ex cauſa. C. de lib. preter. n.9.* & ibi Raphael Fulgoſ. *nu.* 40. & 43 Bart. *ad l. filio, de iniuſto rupto &c .12. q. verſ. praeterea. n.8. ad fin.* Ruin. *ad l.3. in prin. de liber. & poſth.* Bart. *in l. filio de inoſf. teſtam. in 2. col. verſ. praeterea. n.5. in fin.* & Ruin *l.3. in prin. in 25. char. de liber. & poſth.*

l.Si ſuſpecta.29.

In hanc legem Couarruuias practica. *quæſt. cap.13. num.3. col.1. fol* 85. Couarr. quæſt.

¶ Ad intellectum huius legis, vide Felin. in *cap. veniens, ex. de teſtib. & in cap. cum ſuper. ex. de re iudic.*

§. De inofficioſo.1.

§.Quamuis.2.

In ſumma vult hic textus, quod tranſactio ſuper querela inofficioſi teſtamenti, facit teſtamentum in ſuis viribus remanere, & legata deberi. *l.3. D. de tranſactio.*

§.Quoniam.3.

Fœmina non adoptare filium, abſque licentia principis poteſt, vt traditur in *l.5. C. de tranſact.*

§.In ea.4.

Nota hic quo loco inofficioſi querela petii poſſit. nempe in ea prouincia agi poſſe, in qua ſcripti hæredes domicilium habent.

l.Aduerſus.30.

Pater naturalis de inofficioſo teſtamento rectè agere poteſt, aduerſus teſtamentum filij in adoptionem dati.

§.Tutoribus.1.

Qui nomine alterius agit de inofficioſo teſtamento, non eſt indignus legati.

l.Si is qui.31.

In querela inofficioſi teſtamenti locum eſſe ſucceſſorio edicto, notat hic Bald. *quæ de re vide l.1. ff. quis ordo. in bonor. poſſ. ſeruet.* vide quæ notat Bart. *in l. pater filium, ſupra h.t.*

§.ſi hæres.2.

¶ An & quæ ſit ratio differentiæ inter hæreditatem & legatum, quærit hic Bart quem vide ¶ An & quo caſu exhæredatus repellatur à querela inofficioſi teſtamenti, & quo caſu non, declarat vt per Bal. hic.

l.Si exhæredatus.32.

Nota hic quod aduocatus pro hærede videtur approbare teſtamentum, vnde quæritur an executor teſtamenti exercente, officium teſtamentū quoque probare videatur, vide Ioan. Andr. in addit. ad Spec. *in tit. de inſtrum. edit.*

§.Si legatario.1.

¶ Qui legatum petit, hæreſque eſt teſtatoris, teſtamentum eius approbare videtur, vnde legatarij hæres legatum petens, querelæ inofficioſi teſtamenti proponendæ poteſtatem ac facultatem ſibi eripit.

Tit.3. De hæreditatis petitione.

Eſt generalis & aſſis vindicatio, qua petimus nos hæredes declarari, & hæreditatem nobis reſtitui ab eo qui pro hærede vel pro poſſeſſore eam poſſidet. De materia petitionis hæreditatis multa Bal. hic, quem vide.

l.Hæreditas.1.

Hæreditatem duobus modis ad nos pertinere, collige ex hac lege, nempe iure veteri vel nouo, quaſi diceret: hæredes alij ſunt ex leg. duodecim tabularum, alij per leges nouas. ¶ An autem hæredis appellatione ſimpliciter contineatur hæres inſtitutus in re certa, vide Bald. hic.

l.Siue ſuo.2.

l.Veluti.3.

Ad intellectum huius legis, vide text. *in l. qui in aliena. §. interdū. D. de acqu. hered.* & ibi doctores præfert. Bart. Imo. *in l. ex filio. D. de vulg. & pupil.* & in *l. & an eadem. D. actiones. in fi. D. de except. rei iudic.*

l.ſi hæreditatem.4.

In hanc legem Couarr. *pract. quæſt. cap.11. nu.6. col.2. fol.82. Couarr. quæſt.*

l. Diuus Pius.5.

Eius reſtitutione ſatiſdare. Nota hic rei hæreditariæ alienationem permittit, data ſatiſdatione & cauſa cognita.

§.Diuus Hadrianus.1.

Falſi accuſatio hæreditatis petitionem ſuſpendit, & quodlibet iudicium ſingulare.

§.Eorum qui.2.

In hunc. §. Cuiac. *lib.10 obſ. cap.20.*

l.Si teſtamentum.6.

Non eſt dandum. Quod nemo audiatur ſimul falſum dicens teſtamentum & legatum ex eo petens collige ex hac lege.

l.Si quis libertatem.7.

Marthreſius *in notis cap.6.* Hanc legem optimè explicant Bart. & Bald. hic.

§.ita demum.1.

In hunc §. Gilbertus Regius *enantioph. lib.2. cap.*10.

l.Legitimam.8.

l.Regulariter.9.

Limita vt per Iaſ. *l. fin. in vlt. col. C. de edict. diui Adr. toll.* vide quod notat Bart. *in l.1. Cod. de inoff. teſtam.*

l.Licèt.10.

Hæreditatis petitio datur pro minima re, & hinc concludit de minimis etiam quandoque curandum eſſe.

l.Pro hærede.11.

Explicat nunc Iuriſconſultus quid ſit pro hærede poſſidere, & ſanè pro hærede poſſidet is qui ſe hæredem eſſe exiſtimat.

l.Qui interrogatus.12.

¶ Heredem qui ſe falsò eſſe contendit, qua actione conueniatur. An & quomodo poſſidere pro hærede, vel pro poſſeſſore quis cognoſcatur, vide Bart. hic.

l.Nec vllum.13.

Vide Sozin. *in reg.* 242.

§.Omnibus.1.

Omnibus titulis. Nota hic titulum eſſe iuſtam cauſam poſſeſſionis.

§.Neratius.3.

Aliàs incipit lex Neratius.

§.Quid ſi.4.

Nota hic quod hæreditatis petitio datur quatuor modis aduerſus titulo poſſidentem.

Vtilem actionem. Emptor vniuerſitatis hæres quodammodo habetur, quoniam ei actiones vtiles competunt.

§.Idem & in.7.

Hæreditatis petitione tenetur is qui ſolos fructus ex hæreditate retinet.

§.ſi quis ſciens.8.

Nota hic ſufficere bonam fidem, ad excludendam hæreditatis petitionem.

Digitized by Google

¶Nemo enim prędo eſt qui pretium numerauit. Prædonem non facit malæ fides ſed inuaſio, *vt l. nemo prædo eſt. D. de reg. iur.* prædo tamẽ, eſt ſi quis à furiosſo maximè ſciens emerit *l. nec vllum. §. 1 ſupra. de petit. here.* Vel à pupillo, vel ab eo cui bonis interdictum eſt, qui autem ab eo emit, cuius rem nõ eſſe nouerat, prædo non eſt, & ideo petitione hæreditatis directa conueniri non poteſt, vtiliter conueniri nihil impedit h. §.

§. item ſi quis. 9.

Actio vtilis datur aduerſus eum, qui à fiſco hæreditatem quaſi vacantem emerit. Hæreditatis autem petitione conueniri poteſt actione vtili, qui vniuerſitatem bonorum emit à fiſco, immo fortè conueniri non poteſt, vt hæc lex corrigatur per leg. *bene à Zenone. Cod. de quadr. præſcrip.*

§. Apud Marcellum. 10.

Maritus vtili hæreditatis petitione tenetur, ſi hæreditas in dotem data ſit.

§. Heredem. 11.

Vide in hunc §. Cuiac. *lib. 9. obſ. cap. 25.* notabis autem hic titulum vniuerſalem non excludere petitionem hæreditatis.

§. ſi quis. 12.

Nomine proprio hæreditatis petitione conueniri non poteſt, qui alieno nomine poſſidet, vnde nota hic poſſeſſionem acquiri ſine animo.

§. Non ſolum. 13.

Actione petitionis hæreditatis tenetur qui non poſſidet, ſed vt poſſeſſor ſe obtulit. Qui autem rei voluntarij propriè dicantur, notat Bald. hic.

§. Item ſi quis. 14.

An poſſeſſor liberare poſſit doloſum, & an econtra doloſus liberare poſſit poſſeſſorem. An futura veniant in vniuerſalibus. An poſſeſſori detur actio in rem, nota vt per Bald. hic.

§. Item à debitore. 15.

Hæreditatis petitio competit. contra quemlibet obligatum defuncto, vel hæreditati tam ex contractu quàm ex delicto.

l. Sed vtrum. 14.

Hæreditatis petitione vt teneatur debitor hæreditarius, vtrum interſit, debitor ſit hæreditarius ex contractu vel ex delicto.

l. Vel aliquam. 15.

l. Quod ſi in diem. 16.

§. ſed & is. 1.

Hæreditatis petitione tenetur qui pretia rerum hæreditariarum poſſidet, vel qui à debitore hæreditario exegit.

§ Non ſolum. 3.

Peti hæreditas poteſt, non ſolùm à defuncti debitore, ſed etiam à debitore hæreditario.

§. Iulianus. 4.

An omnes actiones ex edicto cedi poſſint, notat hic Bald.

An interdictum recuperandæ poſſeſſionis cedi poſſit, vide Tiraq. *de retract. §. 26. gloſ. 3. num. 10.* Bald. *in l. per diuerſas. Cod. mandati.*

§. Idem Iulianus. 5.

Alienata in fraudẽ patroni cur nõ reuocẽtur per petitionem hæreditatis.

§. Idem ſcribit. 6.

¶Caluiſiana actione. De action. Caluiſiana, vide *l. 2. C. ſi quid in fraud. pat.* & an ea ſimul cum alia dari poſſit, vide hic Gloſſam. ¶ An autem & quæ ſit actionis Paulianæ, Fauianæ, & Caluiſianæ, affinitas ac ſimilitudo aut differentia, notat hic Gloſ.

§. Idem Iulianus. 7.

Veluti iuris poſſeſſor eſt. ¶Pro poſſeſſore habetur qui iura cedere poteſt.

l. Quod ſi. 17.

An alienatio in fraudem creditorum facta teneat, quo ad ipſum alienantem, notat hic Bald.

l. Item viuendum. 18.

Mihi autem in eo quod. Teſtium dicta ad concordiam reducẽda eſſe, nota eſt hoc § cui concor. *cap. cum tu fili. ex. de teſtib.* idem in inſtrumẽtis fieri oportere tradit hic Bald.

§. Nunc videamus. 2.

An feudum veniat in actione petitionis hæreditatis, vide Bald. *in l. liberis libertaque. C. de oper. liber.* & *in l. qui ſe patri. Cod. vnde liberi.* adde Bad. *conſ. 287 lib. 2. & conſ. 73.*

l. Et non tantum 19.

In hanc legem Vitalis *lib. 2. variar lect. cap. 2.*

Vide Paul Pic. in Rubr *de rei vendic. in 14. chart.*

Et ad gloſ. in verb. facilè, vide Alciat. *in l. naturaliter. §. nihil commune, ſecunda lectura.*

§. Veniunt. 2.

Nota hic quod vbi defunctus habet exceptionem, hæres habet actionem, quod maxime notandum eſt, hoc enim pacto fortius eſt ius hæredis, quàm defuncti, huius tamen rei ratio eſt, quoniam hæres titulum habet, & dominium iure hæreditario, ſed defunctus titulum non habet.

§. ſeruitutes. 3.

In reſtitutionem hæreditatis non veniunt ſeruitutes, cum nihil eo nomine reſtitui poſſit, competit tamen eorum nomine interdictum quorum bonorum, *vt l. 1. §. 8. D. quor. bono.*

l. Item veniunt. 20.

Iacob. Nig. *ad l. in inſ. lam. nu. 228. & ſeq. D. de verb oblig.* Tiraquell. *in tract. le mort ſaiſit le vif. 2. part. 9.* declarat *nu. 21. & ſequ.* Cott. *in memorab. in verbo ſubrogata. fol. 436. nu. 22.* vſque ad *nu. 224. Repet. 6.* nota tamen hic quod in petitione hæreditatis veniunt ea, quæ hæreditatis nomine comparata ſunt.

§. Sed non. 1.

Non omnia quæ ex hæreditaria pecunia comparata ſunt, in hæreditatis petitionem veniunt, & quare hoc vide quæ notauit Gothof. *in l. 48. in fin. D. de furtis.*

§. ſimili medio. 2.

Res vendita abſque neceſſitate venit in hac actione, quod ſi vendita eſt ex neceſſitate, tunc pretium eius, venit in hanc actionem.

§. item non. 3.

Nota hic quod fructus & aliæ acceſſiones hæreditatem augent.

¶ An rei vindicatio & hæreditatis petitio circa fructus differant, notat hic Bart.

§. Cum prædiximus. 4.

Actio ſubrogata ſapit naturam eius in cuius locum ſubrogatur, ſi natura eſt naturalis, ſecus ſi accidentalis, quod optime probat textus hic.

§. idem rectè. 5.

Auguſtinus *lib. 1. emend. cap 3 fol. 467. num. 148 Repetitionum 6.*

§ Præter hæc. 6.

Alciat. *lib. 5. parerg. cap. 10.*

§. Petitam autem. 11.

Menochius de *arbit. iudic. caſu 220.*

l. Deperditum. 21.

l. ſi & rem. 22.

l. vtrum autem. 23.

l. at vbi. 24.

Digitized by Google

l.ſed etſi lege.25.

§.ſcire ad ſe.6.

Vitalis *lib.1. variar.lect.cap.14.* Pekius *ad reg.poſſeſſor.de reg.iur.in 4.* Hoc autem vult quod error iuris non inducit malam fidem. An verò error iuris in lucro prodeſſe poſſit, vide hic Bald.

§.ſi ante.9.

Si plures ſint poſſeſſores, poſt litem conteſtatam omnes poſſeſſores ſunt pares, & nemo cenſetur bonæ fidei.

§.Perinde.8.

Not. hic quod dictio perindè æquimodò, & perfectã ſimilitudinẽ denotat.

§.Conſuluit.11.

In hunc §. Forcatu. *Aviarij.cap.2.fol.435.* Arius Pinellus. *C.de bonis maternis.* ¶ An & quæ dicatur obligatio ad antidota, vide hic Bald.

§.ſi quis re.12.

In hunc. §. Duaren. *lib.2.diſput.cap.5.* & Iohan.Robert. *lib. 3. ſent.iur.cap.5* Martreſius *in notis.cap.7.*

§.Adeo autem.13.

¶ Tribus viſionibus. Vide Ant.Aug. *lib.2.cap.2.* idem vocabulum extat in §.14. *in fin.D.de confirmatibus d geſtorum.*

§.Quod autem.16.

In hunc legem Auguſtinus *lib.2.cap.2.*

§.Item ſi rem.17.

Difficilis ſanè hic eſt §. vt optimè declarat Bart. ad cuius intellectum, vide quæ ab ipſo notantur hic. ¶ An autem & quomodo ſuccurratur hæredi contra emptorem rerum, vel contra bonæ fidei poſſeſſorem, vide Antonium *conſ.25.*

§.Petitio.18.

Bellonus 2. *ſupputationum.4.*

§.Augent.20.

Augetur hæreditas propter partus, fructus, & alias acceſſiones honeſtè perceptas.

l.Quod ſi.26.

l. Amittam.27.

l.Poſt ſenatuſconſultum.28.

l.Mercedes.29.

Fructuum loco ſunt, mercedes à colonis acceptæ, vt ſunt penſiones locationum.

l.Iulianus.30.

Arius Pinellus *fol.204.ante nu. 43. C. de bonis maternis.* Dicitur autem hic quod bonæ fidei poſſeſſor ſortem & vſuras reſtituere cogitur, quas exegit, vel actioni cedere prout ipſe elegerit. Iulianus tamen aliter ſenſit.

l.ſi quid.31.

An malæ fidei poſſeſſor condicere poſſit declara vt per Bald. hic.

§.ſed ſi ipſi.1.

In hunc §. Cuiac. *lib.15 obſ.cap.12.*

§.Quod autem.5.

Iohan. Robert. *lib.3.ſent.iur.cap.5.*

l. Per ſeruum.32.

In hac actione veniunt, quæſita per ſeruum hæreditarium extra rem poſſeſſoris.

l. Niſi.33.

l.filiiſamilias.34.

In hanc legem Cuiac. *lib.13.obſ.cap.8.*

l. Idem Iulianus.35.

l.ſi à domino.36.

l.Quod ſi.37.

l.Planè in.38.

In hanc l. Cuiac. *lib.13.obſ.cap.26.* Huius etiam legis mens ac ſententia optimè explicatur hic à D.Godof.
¶ An malæ fidei poſſeſſori pro expenſis conſulatur per doli exceptionẽ; vide hic Bart. & Bald. *in l. ſi vnus. §. pactus. D. de pactis.*

l. Vtiles autem.39.

Impenſæ vtiles ac neceſſariæ ſunt quæ ſiunt reficiendorum ædiũ gratia.

§. Videamus.1.

Nota hic malam fidem quæ per litis conteſtationem inducitur, non nocere bonæ fidei poſſeſſori re naturaliter perempta.

l. Illud.40.

In hanc legem Iohan. Robert. *lib.1.ſent.cap.13.*

l.ſi quo tempore.41.

Concordat cum hoc textu Gloſſ. *in cap.dudum.ſuper verbo, tempore, in medio verſ.ſed ſi medio tempore.ex. de electione.*

l.Si debitor.42.

Hæreditatis petitione non tenetur debitor, niſi ſe afferat hæredem. Nota autem hic litis conteſtationem, non ſolùm per confeſſionem aut negationem fieri poſſe, ſed per dubitationem.

l.Poſtquam.43.

l.Cum is.44.

l.Qui ſe liti.45.

Qui ſe liti obtulit, vt poſſeſſor condemnatur, licèt non poſſideat. Liti autem ſe offerre dicitur qui comparet tanquam contradictor voluntarius, ſecus ſi tanquam neceſſarius.

l.Prædonis.46.

Prædo dicitur indignè poſſidens, etiamſi dominium habeat.

l.Lucius.47.

l.In æſtimationibus.48.

¶ An & quæ dicatur alienatio voluntaria, notat hic Bald.

l.ſi bonæ fidei.49.

Differt hæc lex à lege finali. *Col.hoc tit.* cuius differentiæ ratio, declaratur hic à Bald. vide autem in hanc legem Cuiac. *lib.20 obſ.cap.35.*

l.Hæreditas.40.

Corraſ. *ad l.qui liberos.de ritu nup. num.24.* Molinæus *in conſuet.pariſ.p.1.§.1. gloſ.5.nu.109.* Antonius Queſada *lib.1.quæſt.iur.cap.5.*

l.Hæres.51.

Sciendum eſt homini tantum ſanę mentis, non & furioſo & mente capto hæreditatem aut bonorum poſſeſſionem, ex teſtamento, vel ab inteſtato legibus vel edictis deferri *l.1.§.furioſus.D.de ſucce. edict.* quia dicitur deferri ea hæreditas, vel bonorum poſſeſſio, quæ adquiri poteſt, vel repudiari. Atqui adquiri poteſt, vel repudiari vtiliter ab homine ſano, igitur inſano non defertur, igitur veriſſimum eſt, neque hæreditatem furioſum adquirere poſſe, neque bonorum poſſeſſionem capere poſſe, iure & ex edicto, neque per ſe neque per procuratorẽ ſuum exceptitur *l. vnus caſus*, qui refertur in hac lege.

Digitized by Google

§.Fructuum.1.

In hoc §.Papinianus differentiam conſtituit inter fructus perceptos, ante petitam hæreditatem, aut illatam actionem hæreditatis, id eſt ante litem conteſtatam, quorum fructuum vſuras præſtari ait, & fructus perceptos poſt petitam hæreditatem, quorum vſuras præſtari negat, & hoc intelligitur de fructibus venditis & in ſortem redactis. *l.4.de pact.dotalib.* nam corpora fructuum in iudiciis, vſuras non recipiunt: ſed pretia tantum & ſortes. Rationem autem huius differentiæ Papinianus non explicat aperte, ſed indicat & innuit eam dum ait, ante petitam hæreditatem, ipſam hæreditatem auxiſſe. non igitur eos etiam auxiſſe hæreditatem qui percepti ſunt, poſt petitam hæreditatem.

l.Si poſſeſſor.52.

Quæ ſit ratio deciſionis illius text. vide per Dec. in *l. quod te.in 3.coll.verſ. 2.communem.ſi cert.pet.*

l.Non ſolum.53.

l.Ei qui.54.

Hæc actio competit ei, qui hæreditatem à fiſco emit.

§.Hæres.1.

Hæreditatis petitione, pignus peti poteſt, datum à defuncto.

§.Cum prædia.2.

Poſſeſſor malæ fidei, tenetur in quantum prædia deteriora facta ſunt ex negligentia.

l.Euicta.55.

l.Cum hæreditas.56.

Ad intellectum huius legis, vide Cuiac. *tract.4.ad Africanum.*

l.Cum idem.57.

l.Filius.58.

Tit.4.Si pars hæreditatis petatur

l.Poſt actionem.1.

Quomodo hæc actio ſuperiore differ, vide hic Bart.

§.Qui hæreditatem.1.

Ad hoc allegatur quotidie hic textus, ſæpe ius metiri ex perſona actoris.

§.Item ſi.4.

Mentio hic fit de compenſatione, qua de re ſi compenſatio locum habeat in reali iudicio, vide Bal. hic.

l.Si ex pluribus.2.

l.Antiqui.3.

Ad verſ. Quinquies. Vide Alciat. *lib.1.prætermiſſ. mihi fol.234.verſ Penelopi.* Tiraquell. *d. ll.connub.gloſſ.9. nu.95.* Cagnol. *ad l.ea quæ raro accidunt.nu.6.de reg.iur.* ¶ Leodegarius à Quercu ſcripſit ad hanc legem, item Antonius Goibertus *in polyſtore cap.10.& 11.*

Ad verſ S. det. Vide Vigli. *ad Rubricam Inſt.de militar.teſtam.num.18.*

Ad hunc text. in fin. vide Alciat. *lib.2.diſpunct.c.8.*

l.Et ſi pauciores.4.

l.Illud ſciendum.5.

l.Sorori.6.

l.Non poſſumus.7.

l.Permittendum.8.

l.Cum multi.9.

l.Cum hæredis.10.

Tit.5.De poſſeſſoria hæreditatis petitione.

Hac Bonorum poſſeſſor tantum conſequitur quantum hæres.

l.Ordinarium.1.

l.Per quam.2.

Tit.6.De fideicommiſſaria hæred.petit.

l.Ex ordine.1.

l.Quæ actio.2.

l.Nec intereſt.4.

DIGESTORVM LIBER ſextus.

Tit.1.De rei vindicat.

AVlus Gellius *lib.20.cap.9.* Rei vindicatio, hic pro proprietatis aſſertione ſumitur. Nam rei verbum hic proprietatem ſignificat. ¶ Vt olim fieret vindicatio. & vt olim dabatur proprietario ciuiliter & directo, hac de re vide §.*omnium. Inſt.de actionib.*

¶ Iſtam Rubricam repetit Mar. Lau. & circa rei vindic. vide Mat. *not.140.*

l.Poſt actiones.11.

Actio rei vindicationis, competit ad petitionem rerum ſingularium, hæc eſt, competit pro omnibus rebus corporalibus, non competit autem pro incorporalibus, quod limita, niſi incorporalia acceſſoria ſint ad rem, vt per *Alex.de Imo.in l.Vindicatio.infra eod.*

§.per hanc.2.

In hunc §. Iohannes Robert. *lib.1.ſent.iur.cap.13.fol.54.num.5.& fol.52.& fol.52.* Arius Pinellus. *C.de bonis maternis.* Repet.2.*fol.266.nu.78.*

De hac materia, vide Innoc. *in cap.inter quatuor.ex.de maior.& obed.* Bald. *in l.1.D.de lib.hom.exhib.*

l.Sed ſi par.2.

l.Marcellus.3.

l.Quo quidem.4.

l.Idem Pomponius.5.

Vide Doct. *in l.ſingularia. Ad gloſſ.1.ſi cert.pet.& ad §.fin.cum gloſſ.* vide Bart. *in.§.nihil commune.in.5.lect.in fin.& ibi Alex.fol.236.nu.97.Repet.5 fol.172.nu.81.Repetitionum.7.*

§.idem ſcribit.1.

Foreat. *dialog.38.nu.3.* Alciat. *lib.6 parerg.cap.12.*

Vtilem

Digitized by Google

Volem in rem actionem d.bent. Vtilis in rem actio datur, directa non datur *l.adeo.§.vlt.* & *l.ſed ſi ex meis. D.de acq.rer.dom.* quæ competit ei in cu ius fundo coaluit. *arg.§.ſi quis ex aliena. Inſt.de rer.diuiſ.*

l.ſi in rem.6.

Vide Ruin.poſt alios *in l.1.1.not. D.de lib.& poſth.* Pet.Gerard.*ſing.4.nu.3. fol 546.* Repetitionum 3.*fol.333.nu.59.*

l.ſi is qui.7.

l.Pomponius.8.

Neque in hæreditatis petitione. Id eſt, iuris ipſius quod eſt temporale, nec poſſideri poteſt pro diuiſo. nam ſi hæreditas pro rebus hæreditariis accipiatur, pro diuiſo poteſt poſſideri *l.1.§.ſi ego.D.ſi pars hæred.pet.*

l.Officium.9.

Ad hanc legem vide quæ ſcripſerunt Ant.Rub.*ad l.naturaliter.§.nihil commune. D.de acq.poſſ.nu.227.* Gomeſ.*Inſt.de act.§.1.nu.10.* Fran.Viu.*lib.1.comm.opin.ſub littera actio.verſ.Rei vindicatio, opinio.* vide intellect.per Alex. *in l.naturaliter.§.nihil commune.nu.159.de acq.poſſ.* Adde eundem *nu.158.& nu.171.& nu.180.Repetitionum 5.fol.394.nu.227.*

l.ſi res mobiles.10.

Collige ex hac lege cum duabus ſequentibus, rem vbi eſt à bonæ fidei poſſeſſore reſtitui ſumptibus petitoris, à malæ fidei poſſeſſore, vel vbi inuenitur, vel vbi petitur, idque ſumptibus eius.

l.Niſi ſi.11.

l.ſi verò.12.

l.Non ſolum.13.

Ad intellectum huius legis, *vide quæ notant Doctor.& Bart.in l.1.C.de iudic.*

l.Quod ſi malit.14.

l.item ſi.15.

§.ſi quis.1.

Hadrianus Puluæus *de rei alienæ diſtractione cap.2.* Pileus *quæſt.2.* Emanuel Zoares *lib.1.obſ.c.2.*

§.item ſi.2.

Forcat.*dial.18.nu.5.* Duar.*lib.2.diſp.c.35.* Cuia.*lib.2.obſ.c.9.*

Modico honoris gratia poſſeſſori dato. Ita Apuleius in *Apol.2.ad Claudiū Maximum.* Rumpi tabulas iſtas iube, inuenies filium hæredem, mihi verò tenue neſcio quid honoris gratia legatum, ne ſi quid ei humanitus accidiſſet, nomen maritus in vxoris tabulis non haberem, adde Duar.*d.l.*

§.ſi ſeruus.3.

Faciunt huc quæ ſcribit Ioan:Rober.*lib.ſent.iur.c.23.* Pileus *quæſt.104.* vide Ioan.Fab.*Inſt.de rer.diuiſ.§.ſi tamen in gloſ.fin.& ibi etiam Aret.*

l.Vtique.16.

Robertus *d.c.23.* Cuiac.*lib.9.obſ.c.34.*

§.Culpa.1.

Menoch.*de arbit.iud.lib.2.cap.61.*

l.Iulianus.17.

l.ſi poſt.18.

Bart.*ſing.117.fol.21.*

Vſu hominem cœpit. Quæ tamen vſucapio nihil ei prodeſt, cùm eum reddere debeat. *l.mora.de rei vind.l.nec bona.C.de præſcrip.longi temp.*

l.ipſi quoque.19.

l.Præterea.20.

l.ſi à bonæ fidei.21.

Cuiac.*lib.12.obſ.cap.39.*

¶Quo minus enim petitor. Alij nihilominus, vnde quidam faciebant; *Communus*, ſiue *cominus.*

l.Quid ſi duo.22.

l.in rem actio.23.

Licèt de pictura quidam contra ſenſerint. Particula *licèt* corrigit, nec eſt contraria *l.qua ratione.§.ſed non vti.D.de adquir.rer.dom.§.ſi quis in aliena.Inſt. de rer.diuiſ.*

§.item quæcunque.5.

Bart.*ad l.centurio.2.oppoſ.* vbi Rip.*num.21.D.de vulg.& pupil.* Tiraq.*in tract. de l.connub.parte 5.gloſ.1.nu.25.in textu ibi, Ferruminatio.* Alcia.*lib.4.de verb.ſig.& lib.6.parerg.c.2.* Marian.Socin.*in tract.de oblig.lib.18.num.10.in 15.vol.tract.*

Ræuardus *ad l.xii.tabul.cap.20.*

l.is qui.24.

l.is qui ſe.25.

Ad intellectum huius legis vide omnino Alex.*in l.naturaliter.§.nihil commune.in 4.contin.D.de acqui.poſſ.*

l.Nam ſi actor.26.

l.ſin autem.27.

l.Fortè.28.

l.Niſi ſi.29.

l.Aut ſi ante.30.

l.Cæterùm.31.

l.Quod ſi.32.

Cuiac.*lib.9.obſ.cap.38.*

l.Fructus.33.

l.idem eſt.34.

l.Et ex diuerſo.35.

l.Qui petitorio.36.

l.Iulianus.37.

l.in fundo.38.

Ad hanc legem *vide Tiraquel.de retract.§.15.gloſ.1.& ſeq.* Adde Felinum *ad cap.cum cauſam.nu.28.ex.de ſent.& re iud.* Cagnol.*ad l.ea eſt natura.nu.11.& 15. D.de reg.iur.* Marſ.*ſing.177.* Et de mater.deduct.expenſar.neceſ.vide per Tiraquel.*de retract.§.15.gloſſ.1.& ſeq.* Cuiac.*lib.11.obſ.c.39.*

Ornat & declarat *ſub nu.11.fol.165.* Cagnolus *de reg.iur.*

l.Redemptores.39.

l.Quia nullum.40.

l.ſi quis hac.41.

l.ſi in rem.42.

l.Fructus.44.

Pete interpretationem huius legis ex Zaſio *parte 1.antinom.6.* Couarruuiā *lib.1.reſolut.cap.3.*

l.ſi homo.45.

l.Eius rei.46.

Digitized by Google

l.Hæc ſi res.47.

Poſſeſſionem eius rei non traditum iri. ¶ Et ſi cauere non debeat actiones ſuas,ſe ei præſtiturum,cautiones autem ſunt diuerſæ,itaque magis diuerſa eſt hæc lex.*l.si qui.infra eod.quam contraria.*

l.Sumptus.48.

Valla *tract.9.*Puluens *de alien.rei diſtract.cap.11.*Beroius *quaſt.22.*
Regol.in quib.cauſ proced.Crem.*ſing.106.n.2.fol.487.*
Et ibi gloſ.vide Soc.*in reg.288.*dicit autem hic Papinianus bonæ fidei poſſeſſorem,ſumptus neceſſarios & vtiles quos facit in prædium alienum quod bona fide poſſidebat repetere non poſſe,per actionem à domino, qui prædium vindicat,nec ab authore ſuo,id eſt,ab eo à quo rem habuit.

l.ſolum.49.

l.ſi ager.50.

l.Si in rem.51.

l.Cum autem.52.

l.ſi fundi.53.

l.inter officium.54.

l.ſi poſſeſſor.55.

l.Vindicatio.56.

l.is à quo.57.

Si duo vindicant eandem rem ab eodem poſſeſſore,primo vindicanti,traditur præſtita cautione,adde Felin.*ad cap.cum ſuper.col.3.nu.11.in med.ex.de re iud.*de quo etiam per Afflict.*deciſ.15.num.2.* Bart. *ad l.ſi alienam.in fine.ff.ſolut.matrim.* Iaſ.& Dec.*ad l.nam & ſi fur.D.ſi cert.pet.*Adde Guid.Papæ *deciſ.23. ego retuli.*Item late cur & quomodo procedat,& in quibus terminis Bald.*in not.qua ad leg.obſeruare.§.poſt.hac.n.2.D.de offic.proconſ.verſ.pen.* adde Bart *vbi limit.& poſt cum* Deci.*n.83.in fin.& ſeq.ad l.1.in.2.lect.Cod.qui admitti.* vide Decium *ad l.ſemper qui non prohibet.num.12.de reg.iur.*Zuccar.*d.l.1.num.95.& 96.* Cagnol.*ad l.ſemper qui non prohibet.num.17.*Couarru.*pract.quaſt.cap.16.*

l.A quo.58.

Regulam iſtius legis limita, non procedere in matrimonio ſecundùm Roma.ſing.44.plures aliàs limitationes vide per Felin. *in cap.cum ſuper.ex.de re iudic.& in cap.veniens.ex.de teſtib.*

l.Habitor.59.

Auguſtinus *lib.1.emendat.cap.6.*

l.Quod infans.60.

l.Minicius.61.

Nam proprietas totius nauis. Nota hic quod factum ex aliena materia ſequitur dominum materiæ,iuxta ſententiam Sabinianorum.*§.cum ex aliena.Inſt.de rer.diuiſ.*quod tamen ex Iuſtiniani emendatione profectum eſt, porrò quæ ſit differentia, cum in inſcriptione huiuſmodi capitum reperitur *ex minicio,*quę cum ſcribitur.*Ad minicium* docebit te Ant.Aug.*emend.lib.2.cap.6.*

l.ſi nauis.62

Ludouicus Vitalis *lib.1.varia.lect.cap.18.* ¶ Quæ locari ſolent. Nota hic mercedes & penſiones, id eſt fructus ciuiles rei vindicatione, vt naturales peti poſſe.

§.Generaliter.1.

Ad hunc § vide Bald.*in l.1.C.de fide inſtru.lib.10.*

l.ſi culpa.63.

l.Cum in rem.64.

l.Emptor.65.

Valla *d.tractatu* & Puluens *vti ſupra.*

l.Non ideo.66.

Ait hæc lex ſuum eſſe vindicare,quod facit quicunque agit in rem, *vt l.quintus.27.§.cui legatum eſt.D.de aur.& arg leg.*& alibi ſępe ſuum eſſe petere.*§.certe.Inſt.de rer.diuiſ.*& alibi dominiũ petere.*l.ſi mancipium.§.vlt. D.de euictio.*loquitur præterea de ſtatulibero,& de re ſub conditione legata.

¶ Quid noſtrum eſſe. Non videtur perfectè noſtrum eſſe, quod ex caſu puta ex euentu conditionis nobis auferri poteſt, quod à nobis auocari poteſt,*l.omnes actiones.139.§.vlt.D.de reg.iur.l.cum quis.§.hominẽ.D.de ſolutio.*perfectè,id eſt in plenum,vt ait lex *Neratius,D.de condict.indeb.*vel purè,vt ait *l.vlt.§.ſed quia.C.de commu.de leg.*

l.A tutore 67.

l.Qui reſtituere.68.

Hanc legem explicant Cortaſius *lib.6.miſcel.cap.1.& ad l.in actionib. D.de in litem iurando.pag.268.*Duaren.*de in lit.iur.nu.44.* Loriot.*de action.axiom.67 & de eo quod intereſt.axiom.17.69.& 74.* adde Alex.*ad l.ſi prius.num. 44. D.de non.oper.nunt.& l.in actionibus.n.9. D.de in lit.iuran.* vbi Deci.*n.27.*idem Alexander *ad l.naturaliter.§.nihil commune.n.48.D.de acquir.poſſ.*Rimi.*ad §.1.Inſt.de donat.n.51.*

l.Is qui.69.

Iohan.Robert.*lib.1.ſent.iur.cap.19.& lib.4.cap.21.*

l.Ne quaſi.70.

l.Quod ſi.71.

l.Si à Titio.72.

l.In ſpeciali.73.

l.Id eſt qui.74.

l.Prætor.75.

l.Quæ de.76.

l.Quædam.77.

l.ſi eius fundi.78.

Cuiac.*lib.11.obſ.cap.39.*Forcat.*in peno iuris cap.18.*

l.Si hominem.79.

Ad hanc legem ſcripſit Marcus Antonius,Cocchus Lapus *alleg.64.*

l.In rem.80.

Vide Alex.*in conſ.31.incip.in cauſa & lite.vol.5.& Aret.inſtit.de act.§.ſic itaq.in 4.colum.*Bouer.*in ſing.in verb.interrogatio.nu.1.fol.372.*

Negans ſe poſſidere non poteſt conueniri,ſed ſi conuincitur de mendacio,transfertur poſſeſſio in actorem,& hoc quando ſpecialiter negat ſe poſſidere.Hippol.*ſing.242.*quid ſi dicat ſe alieno nomine poſſidere & conueniatur quod ſuo nomine poſſidet.Afflict.*deciſ.18.* Felin.*ad cap.ex tenore. nu.3.vbi limit.ex.de reſcrip.*Mari.*dicto ſing.242.*Guid.Papę *conſ.3.& ſing.609.* Cotta *in memor.in verſ.mendax.* Iaſ.*ad.§.omnium.Inſt.de action.n.84.vſque ad 92.nouiſſimè Petr.Iamolen.li.2.concluſ.30.*qualiter intelligatur.Guid. Pap.*ſing 609.fol.439.*

Tit.2.De publiciana in rem actione.

Vitalis *lib.1.varia.lect.cap.25.* Hæc autem actio datur bonæ fidei poſſeſſori,qui proprietario ſimilis eſt qui amiſit poſſeſſionem,coniunge *§.nam ſi cui Inſt.de actionib.*vbi agitur de publicana in rem actione.

l.Ait prætor.1.

l.Vel mortis.2.

l.Sunt & aliæ.3.

Digitized by Google

l.Vel ſoluendi.4.

l.Vel ex cauſa.5.

l.item ſi ſeruum.6.

l.ſed & ſi.7.

Non vt & habeat actionem. Quod ſi rem ſuam eſſe iurauerit, actione in factum experietur, ſi qui detulit iuſiurandum, rem poſſideat, *l.ſed & ſi poſſeſſori.in pr.§.proinde.D.de iureiur.*

§.Prætor ait.11.

§.Publiciana.14.

l.De pretio.8.

Socinus *reg.229.in l.1.in vlt.col.in pr.nu.32.C.de ſacroſ.eccleſ.*

l.ſiue autem.9.

§.ſi duobus.4.

Et ibi per Gloſſ.mag.vide Socinum *in regula 118.*

§.Hæc actio.5.

§.ſi ſeruus.6.

Vide Socinum *regula 118.*

l.ſiue peculiari.10.

l.ſi ego emi.11.

§.ſi de vſufructu.1.

Fol.326.num.178.Repetitionum 1.

l.Cum ſponſus.12.

§.is cui.1.

§.in vectigalibus.2.

Forcat.*dial.19.num.3.*Reuard *lib.1.vario.cap.5.*
Quæ vſucapi non poſſunt. Niſi dominus miſſo etiam in poſſeſſionem aduerſario damni infecti cauere noluerit, & per contumaciam ſuam paſſus ſit iuberi à prætore eum poſſidere, *l.ſi finita.§.ſi de vectigalib.D.de dam.infect.*

l.Quæcumque.13.

Menchaca *Controuerſ.Illuſt.lib.1.cap.39.*

l.Papinianus.14.

Fol.509.nu.8.& 10.& 130.Repetitionum 1.

l.ſi ſeruus.15.

l.Paulus notat.16.

l.Publiciana.17.

Tit.3.Si ager vectigalis.

Coniunge tit.*C.de iure emphyteutico.§.adeo autem.Inſt.de locat.*Nouel.*de alim.& emph.col.9.cap.potuit emphyteuta.ex.de locato & conducto.*

l.Agri.1.

Forcatulus *dial.19.per totum.*Ioannes Robertus *lib.3.ſent.iur.cap.18.*

§.Qui in.1.

Vide Rim.*ad Rubri.Inſtit.de donationibus num.295.& ſequen.* & nouiſſimè per Arium Pinellum in *repet. ad leg.1. Cod.de bonis maternis.in 3. parte fol.474.* Ex iſto autem § doctores ſumunt regulam quod in dubio debent verba accipi in potiori ſignificatu: quod quando procedat hæc regula, vide Aretin.*in rub.de acq.poſſ.* qui dicit regulam eſſe veram: ſed non procedere, quādo æquè propriè in vtroque caſu accipi poſſunt: ſed quando magis in vno, quàm in altero, vide Baldum *in l.cum res.in fin.D.de probat.* fallit in libello cuius verba latè interpretantur, & vt verificetur in vtili ſecundùm Ioannem Andr. *in cap.2.de libell.oblat.* vide alias remiſſiones in addit. ad Bartolum in iſta lege, in verbo, appellatione. Aret.*in Rubr.de acquir.poſſeſſ.col.pen.* & Bart.in *l.ſi mater.de excep.rei iud.*

l.ita tamen.2.

l.idem eſt.3.

Sarmientus *lib.3.ſelect.interpre.c.2.*

LIBER SEPTIMVS.

Tit.1. De vſufructu & quemadmodum quis vtatur fruatur.

l.vſusfructus.1.

HÆc eadem vſusfructus definitio repetitur in §.5.*in prin.infra ſi vſusfructus petatur.*

l.Eſt enim.2.

l.Omnium.3.

Vide Doct.*ad l.3.§.& harum.D.de verb.oblig.* maximè Socin.ibi *ad 2.col.* & Arc.*Inſt.de act.§.æquè.ib 2.coll.verſ.8.& præmittit.* Claud.Marmet.*in rep.l.naturaliter.§.nihil commune.num.11.verſ.ſed tu declara.D.de acq.poſſ.* Declarat Cachera *deciſ.55.num.23.*

l.vſusfructus.4.

Ioannes Robertus *lib.3.ſent.iur.cap.18.*Parad.*rer.quotid.c.4.* Arius Pinellus *C.de bonis maternis.*

l.vſusfructus.5.

l.vſusfructus.6.

Quot modis conſtituatur vſusfructus, declarat hoc loco Caius.

§.Conſtituitur.1.

§.Aquiritur.2.

Vſusfructus acquiritur nobis, non ſolùm per noſmetipſos: ſed etiam per eas quoque perſonas, quas iure noſtro ſubiectas habemus.

§.Nihil autem.3.

l.vſufructu.7.

Molinæus *in conſuetudinib.Pariſ.pag.1.§.1.gloſſ.1.num.40.cum ſeq.*Cuiac.*lib.9.obſ.cap.18.*

§.Rei ſoli.1.

§.Quoniam.2.

Gueuarra *in Topica Cicer.pag.27.*
Vel ſolarium. Alij legunt, vel ſolarium, vt ſit vectigal illud quod pro ſolo penditur, *l.2.Ne quid in loco pub.*

§.Caſſius.3.

Cuiac.*lib.11.obſ.cap.36.*

l.Quamuis.8.

l.item ſi.9.

Fundi vſufructu quid comprehendatur, declaratur hoc legis initio.

§.Etſi.1.

§.ſed ſi.2.

Lapidicinas aperiendo, an fundus ſit fructuoſior, Cuiac.*lib.15.obſ.cap.11.*

§.ſed ſi hæc.3.

§.Huic vicinus.4.

Vſusfructus augetur latenti incremento, non autem euidenti.

§.Aucupiorum.5.

§.ſeminarij.6.

Cotta *in mem. in voce* Seminarium. Molin.*in conſuet. Pariſ. tit.1.§.1.gloſſ.8.nu.7.*Zoanoctus *reſtit.ad cap.*25.vide Vlpianum *l.4.§.1.D.arb.fur.caſ.*

§.inſtrumenti.7.

l.Ex ſilua.10.

Silua cædua appellatur quæ cædi poteſt. cædere autem nó ſolùm eſt ſuccidere, quod eſt ſecuri, vel aſcia totam arborem crebris ictibus excidere: ſed etiam ferire & vulnerare.*l.5.& 7.§.ni aut ſi.D.arb.furt.caſ.*

l.ſed ſi quales.11.

l.Arboribus.12.

Vide Alciat.*in l.Sylua.D.de verb.ſign.chart.*126.

§.Nauis.1.

§.Vſufructuarius.2.

Vſufructuarius locare poteſt alij.*Inſt.2.l.5.de vſu & habit.§.1.* Védere.*ibid. & l.arborib.§.1.D.h.t.*Concedere etiam precario poteſt per ſe, vel per alium, *§.1.Inſt.de vſu & habit.*

§.De illo.3.

Si fugitiuus in quo meus vſusfructus eſt. Alij legunt hoc modo, Si fugitiuus nondum ab aliquo poſſeſſus in quo meus d.c.& hoc fieri quidam exiſtimant, ne hic §.pugnet cum *l.1.§.per ſeruum.D.de adqu.poſſ.*ſed veriſimilius eſt compoſitores Pandectarum huc tantùm congerere voluiſſe, quæ pertinent ad inſtituendam diſputationem de vſufructu; quæ autem ad poſſeſſionem acquirendá, vel dominium, ſuis locis reſeruaſſe. nam illis quoque verbis alia addenda fuiſſent, vt omnis difficultas tolleretur, vt apparet ex *l.per eum.D.de adquir.hered.*

§.idem tractat.4.

§.Iulianus.5.

Aliàs incipit hic *l.ſi fur.*

l.ſi cuius.13.

§.Cum igitur.1.

An vſusfructus ſit pars fundi, nec ne, præclarè diſputat Cuiacius *in l.58.D.de verb.oblig.*

§.De præteritis.2.

§.ſed ſi.3.

Vſufructuarius rectè colere tenetur.

§.Fructuarius.4.

§.inde eſt.5.

§.ſi tamen.6.

Charon *lib.1.veriſ.cap.5.in fi.& c.21.circa prin.*

§.ſed ſi ædium.7.

Verſ.Item Nerua. Eadem Labeonis ſententia refertur in *l.7.§.hac ratione.*§.10.aliud verò dicẽdum eſt, ſi ſint diuerſæ ædes, & alterarum vnus proprietatem, alterarum alter vſumfructum habeat.*l.30.§.eod.& l.Caecius Marcello.§.Marcellus.D.de ſeruit.vrb.præd.*

§.item ſi.8.

l.Licet.14.

l.ſed ſi quid.15.

§.Mancipiorum.1.

Cotta in voce *Calam.al.Calon.*& in voce *Symphoniaci.*Cuiac.*lib.11.obſ.c.36.*

§.ſufficienter.2.

§.Et generaliter.3.

§.Et ſi.4.

§.Proinde.5.

§.Proprietatis.6.

§.ſed nec.7.

Nec ſeruitutem fundo imponere poteſt proprietarius. Ratio huius rei eſt, quoniam non habet totum ius ea de re ſtatuendi: vſusfructus enim illi deeſt. Nemo autem poteſt fundo ſeruitutem imponere, niſi qui plenè dominus eſt, *l.1. D.comm.præd.* nec quidquam refert, quod eſt dominus proprietarius, *l.25.D.de verb.ſign.* & fructuarij cauſa deterior non ſit, qui conſentit: & huic quoque paciſci licet, *l.paciſci.ff.de pact.* ius ſuum, vel totum, vel pro parte remittere, *l.pen.C.de pact.* hæc enim omnia dominium plenum non tráſferunt, vide hac de re Cuiacium *ad §.religioſa.Inſt.de rer.diuiſ.* & Vitalem *lib.2.variar.lect.cap.8.*

l.Niſi qua.16.

l.Locum.17.

§.Ex eo.1.

§.Proprietarius.2.

§.ſi quis.3.

l.Agri vſusfructus.18.

l.Proculus.19.

In materia ad hunc textum Alex.& alij, *adde l.ſi conſtante.D.ſol.mat.* Crem.*nu.*28.Marſ.*ſing.*561.Bellon.*conſ.nu.8.& 11.*Pariſ.*conſ.71.nu.2.*& per totum, *vol.*2.Roma.*conſ.*206.licet de communi.*nu.*4.Paul.*de monte.pu.in repet.ad l.Titia.cum nuberet nu.171.D.de leg.*2.latè & nota côtra omnes Pinel. *in repet.ad l.1.C.de bonis mater.*35.*nu.*41.42.& 43.Sarmientus *lib.3.ſelect.interp.c.2.fol.354.nu.41.& ſeq.*elegantiſſimè Arius Pinellus *Cod.de bonis maternis.*vide Bart.*in l.ex hac ſcriptura.2.coll.verſ.*ſed contra prædicta *de donat.*

§.ſi arbores.1.

l.ſi quis ita.20.

Afflict.*deciſ.401.nu.3.fol.799.*

l.ſi ſerui.21.

l.ſed et ſi.22.

l.Sed

l.ſed ſicuti.23.

§.Quoniam.1.

l.ſi quis.24.

l.ſed etſi.25.

§.interdum.1.

Gabriel Mudæus *ad l.ſi ſeruus in quo vſusfructus.de aſſ.emp.nu.3.& 4.*

§.ſi operas.2.

§.Quæſtionis.3.

§.ſeruus.4.

§.Idem.5.

Corraſ.*ad l.ſeruo à fratri.nu.4.D.de condict.indeb.*

§.ſi duos.6.

§.Quod autem.

Cuiac.*lib.11.obſ.cap.36.*

l.ſi operas.26.

l.ſi pendentes.27.

§.ſi dominus.1.

§.ſi ſeruitus.2.

§.ſi quid.3.

Videantur hoc loco elegantiſſimi Iuriſcon. Briſſon. *lib.3.ſelect.cap.11.* Ræuard.*lib.3.varia.cap.13.*

§.ſi qua.4.

§.ſed etſi.5.

l.Numiſmatum.28.

l.Omnium.29.

l.ſi is qui.30.

l.Ex re.31.

l.ſi quis.32.

l.ſi Titio.33.

Coniunge *l.Meuia.§.fund.D.de leg.2.*

§.Vſumfructum.1.

Aduerſus hūc §.pugnare videtur *l.4.§.fi.* quæ tamen nihil obſtat, ſi rem penitus inſpiciamus: qui enim contrariæ hæ leges dici poſſint, cùm neutra aliquid generaliter definiatur?

l.Quotiens.34.

Actus præſumitur factus ſecundùm ordinem ſcripturæ, *vide Dec.argu.l.in teſtamento.n.12.C.de teſt.mil.*& dū hic probatur quod incertitudo vitiat legatum vſusfructus: vide Hippol.*ad Rubr.de probat.nu.373.* vbi multa in materia incertitudinis: adde ad hunc text.Iaſ. *ad l.1.nu.4.D.ſolu.mat.& ad l.2.§.prim.D.de vulg.& pupill.*Rip.*ad l.ex facto.§.ſi quis rogatus.nu.11.& ad l.heredes mei.§.ſi.nu.7.D.ad Trebel.*Felin.*ad cap.cum dilecta.num.4.ex.de reſcr.*Rim. *ad Rub.* *Inſti.quibus alienare licet, vel non.num.8.& 17.*Zaſius *conſ.13.num.15.& ſeq.lib.3.* Ad ibi dicta per Bart.*in fine verb.* vide Iaſ.*cum nouiter limit. in l.quod ſi patris.in 13.coll.vnde lib.*

§.ſi colono.1.

§.vniuerſorum.2.

Ad gloſſ.*ibi in fi.*vide Bart.*in l.ſi ita.*qui allegat gloſſ.*de auro & argento leg.col.3.in pr.ſub nu.4.* qui reprehendit hanc gloſſ. eam tamen poſtea approbat ibi Petrus in *verſi.vel verius.*

l.ſi vſusfructus.35.

Vide Ruin.*in l.ſtipulationes.chart.14.in prin.& in fi.*

§.vſusfructus.1.

l.Qui vſumfructum.36.

Forner.*lib.2.ſelect.cap.16.*

§.ſtipulatus ſum.1.

§.vſusfructus.2.

Vſusfructus ſerui Titio legatus eſt. Alij legunt, Seruo Titio legatus eſt; ſed optimè vidit Accurſius priorem ſcripturam quę in archetypo Piſano extare perhibetur veriorem eſſe: qui autem aliam malunt, viderint quomodò ipſi hanc legem concilient cum *l.vlt.C.de vſufr. vide & Forner ſelect.lib.3.cap.16.fol.197.num.45.Repetitionum 6.*

l.Quæſitum.37.

l.Non vetitur.38.

l.Quia qui.39.

l.Quod ſi.40.

l.ſtatuæ.41.

§.Licet.1.

l.ſi alij.42.

Leg.declar.ſub nu.11.& ornat.in fol.190.Cagnol.de reg.iur.

§.Rerum.1.

l.Etiam partis.43.

l.Vſusfructuarius.44.

l.ſicut.45.

l.ſi extraneo.46.

§.ſi teſtator.1.

l.Quod ſi hæres.47.

l.ſi abſente.48.

§.ſiluam cæduam.1.

Molin.*in conſue.Pariſ.tit.1.§.1.gloſſ.8.nu.38.*

l.ſi mihi.49.

l.Titius.50.

l.Titio.51.

l.vſufructu.52.

Digitized by Google

l.ſi cui.53.

l.ſub conditione.54.

l.ſi infantis.55.

l.An vſusfructus.56.

Vide ad hanc legem Goucan.lib.1.lect.varior.cap.8.Corraſ.lib.5.miſcell.c.18.

l.Dominus.57.

§.Per fideicommiſſum.1.

l.Defuncta.58.

§.Sempronio.1.

l.Arbores.59.

§.Quidquid.1.

§.Cæſæ.2.

l.Cuiuſcunque.60.

Cuiac.lib.11.obſ.cap.56.

§.ſi fundus.1.

l.Vſusfructuarius.61.

Cuiac.lib.1.obſ.c.36.Zoannetus reſtit.ad c.24.Corraſ.lib.1.miſcell.c.6.
Nouum riuum parietibus vicinus non poteſt imponere. Riuum accipe pro ſtillicidij genere, quod minus eſt, leuiúſque fluit, quemadmodum flumẽ pro eo quod copioſiùs maioríque impetu decurrit. l. ſeruitutes. §.ſtillicidium. & l.foramen.D.de ſeruit.vrb.prad.

l.Vſumfructuarium.62.

l.ſi viuariis.1.

l.Quod noſtrum.63.

l.Cum fructuarius.64.

l.ſed cum.65.

§.Non magis.1.

l.Cum fructuario.66.

l.Cui vſusfructus.67.

l.Vetus.68.

De hac quæſtione vide Corraſ.Lib.5.miſcell.c.8. Cuiac.lib.11.obſ.c.36. & Cicer.lib.1.de finibus bonorum & malorum.

§.Fetus.1.

§.Planè.2.

Gregem ſupplere. Qua de re vide Cuiac.lib.11.obſ.c.36.

l.Vel inutilem.69.

l.Quid ergo.70.

§.interim.1.

§.ſecundum.2.

§.ſed quod.3.

§.item ſi.4.

§.ſummittere.5.

l.ſi in area.71.

Fornet.lib.2.ſelect.cap.16.

l.ſi dominus.72.

Molinæus in extricatione Labyrinthi ſexdecim legum.

l.ſi areæ.73.

Gueuarra in Topic.Ciceron.§.6.nu.5.

l.Sticho.74.

Fol.613.Arius Pinel.C.de bonis mater.Couarr.reſolut.pag.598.nu.8.

Tit.2.De vſu & vſufructu.

l.Quotiens.1.

Duare.lib.1.de iure accre.c.19.Ioan.Rober.lib.2.ſent.c.24. Gilbert.Reg.lib.2. enantioph.c.16.Cuiac.lib.8.obſ.c.35.Labittus in vſu indicij ſui fol.26.

§.Denique.1.

§.idem ait.2.

§.interdum.3.

§.idem Iulianus.4.

l.ideóque.2.

l.idem Neratius.3.

§.Vnde Celſus.1.

§.Non ſolum.2.

l.ſi tibi.4.

l.Etſi.5.

l.idem etſi.6.

l.ſed ſi cui.1.

§.ſi mihi.2.

l.ſi quis actio.7.

Zaſius lib.1.reſpon.cap.19. Vvalsherus lib.1.miſcell.cap.14.
Tantum habet vnus nominatus, quantum plures innominati coniuncti per nomen collectiuum. Declara vt per Dec.conſ.470.nu.10.& 11.& per Bal. ad l.vnic.§.vbi autem.in prin.C.de cadu c.toll.Sebaſt.Sap.ad l.ſi.C.de impub.nu.76. Pariſ.ad c.in præſentia.nu.96.ex.de probat.

l.ſi mulieri.8.

Idem Zaſius lib.2.ſingul.reſpon.c.20.Pileus quæſt.92.

l.ſi proprietas.9.

l.interdum.10.

Cuiac.lib.9.obſ.cap.11.

l.Cum ſingulis.11.

Interpretationem huius reſponſi pete ex Duareno *lib.1.de iure accreſc.ca.10.* Loriott.*de coniunct.axiom.2.& 10.*

l.Cum alius.12.

Tit.3. Quando dies vſusfructus legati cedant.

l.Quamquam.1.

Vide Bart.*in l.ita ſtipulatus.in 2.q.prin.in 1.numb.infra de verb.oblig.* tamen in contrarium ipſe ponderat dictionem, malè agit, de qua in textu iſto, in contrarium allego text.*in l.grege.§.ſi ſub conditione.infra de pign.*

§.Et ideo.1.

§.Dies.2.

§.item ſi.3.

§.Non ſolum.4.

Tit.4. Quibus modis vſuſfructus.

l.Non ſolum.1.

Fol.481.num.248. Repetitionum 6.

§.ſed ita.1.

Vſusfructus amittitur capitis deminutione. Etiam minima tempore Iuriſ.non re vero ex conſtitutione Iuſtian.media tantum, vel maxima.*l.corruptionem.C.de vſuf.*

§.ſi tibi.2.

§.Vſque adeo.3.

l.ſi duobus.2.

§.ſi non mori.1.

§.Cum ſingulis.2.

l.ſicut in annos.3.

Duarenus lib.1.*de iure accreſcen.c.9.*vide Iaſ.*poſt alios, quos alle.in l.vt conſtituendi.nu.20.& 23.& ibi Ruin.in 6.chart.& 8.de leg.3.*

§.Hæc autem.1.

§.idem Papinianus.2.

§.Morte quoque.3.

l.ſi legatum.4.

l.Repeti.5.

§.ſi quis.1.

§.Rei mutatione.2.

§.ſi areæ.3.

Guevarra *in Topic.Ciceronis.§.6.num.5.*

De teſtamento, vel de dolo tenebitur. Vbi iam conſtitutus fuerit vſuſfructus ſcilicet: ante conſtitutum enim tenetur ex teſtamento hæres. §.*heres.Inſtit.de oblig.quæ quaſi ex contractu naſcun.* & alia actio deficit.*l.& eleganter.D.de dolo.*

l.ſed &c.6.

l.Niſi ſublato.7.

l.Fundi.8.

l.ſed & eo.9.

l.Quod tamen.10.

§.Non tantum.1.

l.Niſi alius.11.

l.ſi cui balnei.12.

§.Proinde.1.

l.ſi fructuarius.13.

Loriottus de fruct.axiom.12.

l.Excepta.14.

l.interdum.15.

l.ſi ſub.16.

l.ſi tibi fundi.17.

Molinæus *ad conſuet.Pariſ.tit.1.§.13.gloſ.5.nu.34.cum ſeq.fol.178.nu.7.* Aries Pinellus *C.de bonis mater.*

l.ſi ſeruo.18.

Molinæus *in extricatione Labirinthi ſexdecim legum.*

l.Neque vſusfructus.19.

l.is qui.20.

l.ſi vſusfructus.21.

l.ſi mulieri.22.

l.ſi ager.23.

l.Cum vſumfructum.24.

§.idem iuris.1.

§.Labeo.2.

l.Placet.25.

l.ſi ager.26.

l.ſi ſeruus.27.

Digitized by Google

l.ſi vſusfructus.28.

Coniunge l.7.quemadm.ſeruit.amit.& l.23.D.de vſufr.leg.

l.Pomponius.29.

Cuiacius lib.20.obſer.cap.26.Pileus quæſt.139. Ad gloſſ.ibi in verb.ſed quod nocet.vide Bartolum eam reprobantem.in quæſt.ſua,incip.publicianus quidam.in §.ſoluendo 13.coll.verſ.ſciendum.

§.ſed ſi.1.

§.idem Pomponius.2.

l.Caro &.30.

l.Cum gregis.31.

Gueuarra dicto loco cap.9.num.1.

Tit.5.De vſufructu earum rerum.

l.ſenatus.1.

l.ſed de pecunia.2.

§.Quo ſenatuſconſulto.1.

Fol.184.Arius Pinellus C.de bonis mater.

l.Poſt quod.3.

l.Ergo. 4.

l. Hoc ſenatuſconſ.5.

§.ſi pecuniæ.1.

Molinæus ad prin.leg.2.c.2.D.de verb.oblig.nu.38.

§.Quæ in vſufructu.2.

l.ſi tibi.6.

§.ſed ſi duobus.1.

l.ſi vini.7.

l.Tribus.8.

Molinæus,ex profeſſo ad hanc legem ſcripſit,maximè ad §.finito.fol.279.n.96.Arius Pinell.C.de bonis matern.

l.in ſtipulatione.9.

l.Quoniam.10.

§.ſi vſus.1.

l.ſi lanæ.11.

l.Cum pecunia.12.

Ant.Aug.lib.4.emend.cap.7.

Tit.6.ſi vſusfr.petat.

l.ſi fundo.1.

Cuiacius lib.1.obſ.cap.26.

§.Vſuifructui.1.

§.ſed ſi vſufruct.2.

§.Vtrum.3.

§.ſed an.4.

l.ſi ab.2.

Corraſ.ad l.ſeruitutem.13.de ſeruit.

l.Qui vſumfructum.3.

Corraſ.ad l.naturaliter.§.nihil commune.D.de acquir.poſſ.pag.290.

§.Fundus.4.

l.Vti frui.5.

§.Vtrum.1.

Petrus Pithœus in notis ad fragmenta Iuriſconſ.pag.78.

§.ſi partis 2.

§.in his.3.

§.ſi poſt.4.

§.ſed etſi.6.

§.ſicut fructuario.7.

l.Qui de vſufructu.6.

Tit.7.De oper.ſeruor.

l.Opera.1.

l.Opera.2.

l.in hominis.3.

l.Fructus.4.

Goueau.lib.1.lectiom.variar.cap.6.

§.Et vt.1.

l.Operis.5.

Goueau.lib.1.lectiom.variar.cap.6.

l.Eundi.6.

§.ſi minor.1.

§.Item voluptatis.2.

§.Cæterum.3.

Tit.8. De vſu & habitat.

l.Nunc

Digitized by Google

l Nunc videndum.1.

§.Conſtituitur.1.

l.Cui vſus.2.

§.Domus.1.

l.Et clientes.3.

l.Cæterum.4.

§.Mulieri.1.

l.Immo &c.5.

l.Non ſolum.6.

l.Non aliter.7.

l.Sed neque.8.

§.Sed ſi.1.

l.Cæterarum.9.

l.ſi habitatio.10.

§.ſed ſi.1.

Alciat.lib.2.parerg.cap.14.Reuard.lib.2.variar.cap.16.

§.ſed ſi.2.

§.Vtrum.3.

§.ſi vſus.4.

l.Inque eo.11.

l.Plenum.12.

Ornatur n.3.*fol.198.Cagnol.de reg.iur.*

§.Prætor.1.

Forcatulus,*in penu.iur.cap.5.& auiarij cap.13.*

§.ſed ſi.2.

§.ſed ſi boüm.3.

Qui hoc loco oleis reponunt,reprehenduntur à Fornerio,*lib.ſelect.cap.2.* verum illi reſpondet Cuia.*lib.9.obſ.cap.37.* Gilbertus Regius.*lib.1. enantiophanon,cap.9.*

§.Equitis.4.

Alex.ab Alex.lib.5.genial.dier.cap.8.Reuard.lib.5.var.cap.13.

§.ſi vſus.5.

l.ſed ipſi.13.

l.Per ſeruum.14.

Ad initium huius legis vide Cuiac.*lib.14.obſ.cap.29.*Gilbertus Regius *lib. enantiophanon,cap.11.*

§.vſusfructus.1.

Zaſius *l.ſi per cutium n.13.* Charon.*lib.1.veriſ.cap.21.* Cuiac.*lib.8.obſ.cap.9.* Molinæus *ad l.2.§.ſed ſi ſeruitio.D.de verb.oblig.n.70.cum ſeq.* *Fol.105.num.355.& ſeq.repet.5.*

§.Vſu legato.2.

§.Poterit.3.

l.Fundi.15.

Labittus *in vſu indicis ſui.fol.10.*

§.ſicut.2.

l.ſi ita.16.

§.Dominus.1.

§.ſeruus.2.

l.Filiofam.17.

l.ſi domus.18.

l.Vſus pars.19.

Alciat.*lib.1.parerg.cap.7.*

l.ſeruus.20.

l.Vſus.21.

l.Diuus Hadrianus.22.

Vide Doct.*de vſu & habitat.in princ.in gloſſa.in verb.mitti.*

§.Licet.1.

Cotta.*Lad l.ſi cui.n.13.D.de ſeruit.*

§.Vſu legato.1.

l.Neratius.23.

Tit.9.vſusfruct.quemad.caueat.

l.ſi Cuius.1.

*Declaratur num.3.fol.105.*Cagnolus*de reg.iuris.* *Fol 285.& 274.*Atinꝰ Pincl.*C.de bon.matern.*

§.Hæc ſtipulatio.1.

§.Illud ſciendum.2.

§.Cauere.3.

§.Recte.4.

§.Vtilius.5.

§.Habet.6.

Digitized by Google

§.ſed quod.7.

l.Nam fructuarius.2.

Cuſtodiam & diligentiam omnem fructuarius præſtare debet, fortè exactiorem, quam ſuis rebus adhibeat, exemplo commodarij & venditoris. *l.3. de peric. & com. rei ven.* & hoc quidem eſt quæ ſtipulationi ineſt clauſula boni viri arbitratu, nimirum vt omnem diligentiam, omnem curam in ſeruanda re fructuaria præſter.

l.Omnes.3.

§.Deſinere.1.

§.ſi fructus.2.

§.ſed et ſi quis.3.

§.ſi hæres.4.

l.ſi fructuarius.4.

l.Huic ſtipulationi.5.

§.ſed ſi.1.

Alciat. *lib 2. parerg. cap.3.* Cuiac. *lib.13. obſ. cap. 12.* Gilbertus Regius. *enantiophanon lib.10. cap.11.*

§.Ergo.2.

§.Etſi.3.

l.idem eſt.6.

In hanc legem Franc. Gouean. *lib. 4 comment. iur. ciuil. cap.5.* quem refellit Iohan. Robert. *lib 1. recep. iur. ciuil. lectionis c.19.* Nota autem hic hanc ſtipulationem locum habere, non tantum vſufructu, ſed & reditu aliquo legato, veluti vindemia aut meſſe: nam etſi redditus per omnia vſumfructum non imitentur, ſicut nec habitatio, vel operæ ſerui, vel cuius alterius animalis, *vt ait l.5. in fin.* redditus, inquam, per omnia vſumfructum non imitantur, percipiuntur quidem redditus, percipiuntur vindemiæ & meſſes ex vſufructu, & ea quoque redditus legata, morte legatarij finiuntur, & ad hæredem redeunt, à quo relicta ſunt, ſicut vſusfructus. *l.22. D. de vſuf. leg.* per omnia tamen vſumfructum non imitantur.

l.Etſi.7.

§.Cum vſusfructus.1.

l.ſi tibi.8.

Si vni vſusfructus alteri, proprietas eiuſdem rei legata ſit puri, tunc non hæredi, ſed ei cui proprietas legata eſt, cautio preſtanda eſt, quia ad eum nō ad hęredem vſusfructus redditurus eſt, ſed ſi vni vſusfructus alteri proprietas eiuſdem rei legata ſit ſub conditione, interim & alteri & hęredi cauendum eſt, quoniam vterque ſperat proprietatem, & ſi duobus coniunctim legatus ſit vſusfructus, inuicem cauere debent cautione fructuaria, de vſufructu quandoque reſtituendo, quia vterque ſperat iuri accreſcendi, quod in vſufructu locum habet, etiam poſt acquiſitionem ſuæ partis, totum vſumfructum ſibi obtingere poſſe, ſocio id eſt collegatario deficiente, itaque ſibi inuicem cauere debent.

l.ſi vſusfructus.9.

§.Illud.1.

§.Planè.2.

§.ſi veſtis.3.

§.ſi plures.4.

l.ſi ſerui.10.

l.Vſu quoque.11.

l.ſi vaſorum.12.

Bellonus *lib.4. ſupput. cap.11.* & Alciat. *lib.7. parerg. cap.2.*
Fruiturum hunc locum fortaſſis Priſcianus *lib. 10.* intelligit, dum ait Vlpianum in lib. ad Sabinum *Fruiturum* non *Fructurum* dixiſſe.
Niſi furi, aliàs legitur niſi à fure.

LIBER OCTAVVS.

De ſeruitutibus.

Tit. primus.

DE ſeruitutibus ſcripſit Cæpola: & Cotrafius & Duarenus ad hunc titulum. ¶ De formulis ſeruitutum vide Briſſonium 1. *ſelect. ant.19.* ¶ Seruitutis voce in dubio intelligitur prædiorum ſeruitus, Cuiac. hic.
¶ Adde Vitalem 2. *Variar. lectiom.2.*

l.1.

Vitalis 2. *variar. lect.1*

l.Vnus ex his.2.

l.Seruitutes.3.

Martreſius *in notis cap.8.* Arius Pinellus. *C. de bonis maternis fol.314. nu. 218. & 220. Repetitionum 1.*

l.ſeruitutes.4.

Zaſius *lib.2. ſing. reſp. cap.30.* Goueanus *lib.1. lect. var. cap.9.* Parladorus *quot. quotid. cap.1. §.8. fol.321. n.220. Repetitionum 1.*

§.Modum.1.

§.Interualla.2.

Martreſius *in notis cap.9.*

l.via.5.

l.Ad certum.6.

Seruitus remitti poteſt, & conſtitui ad certam partem fundi.

l.Ius cloacæ.7.

l.vt pomum.8.

Forner. *lib.3. ſelect. cap.28.* & in hanc legem extat libellus Iohannis Pyrandi Burdegalienſis, multa etiam Vitalis *d. lib.2. cap.3.*

§.ſi prædium.1.

l.ſi cui.9.

Charondas *lib.9. verſ. cap.5.*

l.ſi iter.10.

Repetitionum *6. fol.228. n.7.*

l.Pro parte.11.

Molinæus *in labyrinth. ſexdecim legum.*
Ad eius limit. vide. Ruin. *in l. ſtipulation. in 9. chart. verſ.2. inferius. D. de verb. oblig. & in l.2. §. ex his. C. eod. tit.*

l.Non dubito.12.

l.ſi tam.13.

Charondas *dicto cap.5* Gouean. *lib.2. variar. lect. cap.17.* Molinæus *ad l.1. §. ſi quis ita. nu.42. D. de verb. oblig.* Locrottus *de paſtis ariom.147.* Vaconius *lib. 5. declarat.69.*

In ſec-

In ſeruitutibus realibus, ſi non valet, quod ago, vt ago, valet, vt valere poteſt, pro intellect. vide Iaſ. *ad l.1.§. ſi quis ita.nu.14. D. de verb.oblig.* vbi Alciat. nu.10. Croti.5. *lectur.nu.*24. Bortigel.*num.*27. Iacob. de Nigris *nu.*47. *fol.*151.*n.* 27 *repetionum.*6.

l.Seruitutes.14.

Charondas *dicto cap.*5. Rauardus *ad l.ſcribonianam.cap.*1. Iohan.Rober.*lib.*4. *ſent.iur.cap.*8. Martreſius *in notis cap.*10.

§.Seruitus.1.

§.Publico.2.

An ſit conſtitutione ſeruitutis videatur conſtituta obligatio perſonæ, vide quod notat Bald. *in l.3.in principio.C.eod.*

l.Quotiens.15.

Corraſius *de ſeruit.pag.*34.*& ſeq* Iohan.Robert *lib.*3.*ſent.iur.c.* 14. Gifanius *lib.*1.*lect.variar.cap.*15. Geraldus Lugollius *de ſeruit.vſu cap.* *cap.*19.

§.ſeruitutum.1.

l.Ei qui.16.

Creditori & emphyteutæ competit Valis actio pro ſeruitute, quæ de re Bart.hic.

l.Viæ.17.

l.Papinianus.18.

Molinæus *in nouo intellectibus quatuor legum.n.*27.

¶ Vide intellect. per Pontanum *in l.1.n.*24.*D.de leg.*1.*& ibi etiam Rip.*

l.Ei fundo.19.

Vide citatos in *l.*15 *ſupra eod.* & Pratæum *ſent.cap.*10. & Vitalem lib.2.*vo-lect.*2.

l.Quotiens.20.

Iohan.Robert.*lib.*2.*ſent.cap.*16.*& lib.*3.*ſent.iur.cap.*24. Geraldus Lugollius *de vſu cap.ſeruit.cap.*25.

Tit.2. De ſeruit. præd. vrban.

l.Si intercedat.1.

Corraſius *de ſeruit.pag* 110.

§.ſi vſusfructus.2.

l.Vrbanorum.2.

Forcatulus *dial.*16.*n.*2.*et ſeq.*

l.Eſt hæc.3.

l.Luminum.4.

Corraſius *de ſeruit.pag.*56. Cuiac. *lib.* 17. *obſ.cap.*35. Ad illum tex. cum ibi dictis per gloſſ. & Bart. vid. Bart. Capol. *in tract. de ſeruitut.tit.de ſeruit.cum ibi. no.diſtinct.* & circa materiam illam, vide Alex. *in conſ.*9. *in* 6. *vol. incip. prudent.verb.*&c.

l.Inuitum.5.

*Zonammus reſolutionum ad ff.*20. vide Soc. *&c.*

l.Hæc autem.6.

Iohan.Robert.*lib.*3.*ſentent.iur.cap.*8.

l.Quod autem.7.

*Zonammus reſolution ad cap.*5.

l.Parietem.8.

Corraſius *lib.*4.*miſcell.cap.*16. Gueuarra *in Topica Cicero.*§.24.*n.*5. Martreſius *in notis cap.*11.

l.Cum eo.9.

l.Gaurus.10.

Cuiac.*lib.*1.*obſ.ca.*7.& *lib.*11.*obſer.cap.*11.

l.Qui luminibus.11.

Martreſius *in notis cap.*13.

§.ſi inter.1.

l.AEdificia.12.

Iohan.Robert.*lib.*4.*ſenten.iur.cap.*7.

l.Quidam.13

Cotta *in memorial.in voce Tab.* Cuiac.*lib.*1.*obſ.cap.*4. Duaren.*lib.*2.*diſput.cap.* 18. adde Roman.*ſing.*401. Cepola *cautel.*84.*in libello*, Cagn.*ad l.qui in alterius num.*24.*D.de reg.iur.* Ludouic.Roma *ſingu.*401.*fol.*106.

§.Parietem.1.

l.Imperatores.14.

Corraſius *ad l.ſi intercedat. nu.*10.*de ſeruit.* Briſſon.*lib.ſelect. antiq.cap.*1. Cuiac.*lib.*1.*obſ.cap.*4. Iohan.Robert.*lib.*2.*recep. iuris ciuil.lect.cap.*10. Vitalis *lib.*1. *variar.lect.cap.*7.

l.Inter ſeruitutes.15.

Charondas *lib.*1.*veriſim.cap.*5. Iohan.Robert.*lib.*4.*ſent.iur.cap.*7.

l.Lumen.16.

Robertus, *dicto cap.*7.

l.ſi arborem.17.

Corraſius *ad l.*1.*de ſeruit.pag.*52. Corraſius *lib.*3.*miſcel.cap.*24. Cotta *in verb. Heliocaminus*, Alciat.*lib.*12.*parerg.cap.*2. Auguſtinus *lib.*4.*emend.cap.*16.

§.Per contrarium.1.

§.Interdum.2.

Luminibus officere is etiam dicitur, qui ædificium vel deprimit, vel tollit, qua de re Alciatus ſupra dicto loco.

§.Hæc lex.3.

§.Quæ de.4.

l.ſi fiſtulæ.18.

l.fiſtulam.19.

Corraſius *lib.*6 *miſcel.cap.*10.

§.Iuxta communem.1.

Cuiac.*lib.*9.*obſ.cap.*26.

l.ſeruitutes.20.

Iohan.Robert.*lib.*4.*ſent.iur.cap.*8.

§.ſi domo.1.

Corraſius *ad lib.*1.*D.de ſeruitut.pag.*44.

§.ſi ſublatum.2.

Martreſius *in notis cap.*14. Declar. & ornat.*no.*2.*fol.*160. Cagnol. *de reg.iur.*

§.ſi ſeruitus.3.

§.ſi antea.4.

Domus dominus dominantis non poteſt facere id per quod conditio ſeruientis fiat deterior, ſed melior.

§.ſtillicidium.5.

§.Qui in area.6.

l.ſi domus.21.

Corraſius *libro 4. miſcellan. cap.14.* Ibi adeſt gloſſ. fin. quæ formas quæ, ibi. Sed quid econtra, &c. licet Bartolus, Paulus, & alij videantur gloſſ. inhærere. Contrarium tamen exiſtimant quidam, quia non ſequitur illatio, quam gloſſ. facit. Cùm poſſit domus vicini ſtillicidia mea non recipere, etiamſi altiùs non tollat. Puto, ſi ego ſtillicidia mea per fiſtulas ſeu canalia aliò diuertam. Sed vt hoc concilietur, neceſſariò dici debet gloſſ. procedere non ſimpliciter, ſi ego ſtillicidia mea conuertere non potueram. per legem quam allegat, & ita erit limitata gloſſa.

l.Quæ ædificium.22.

l.ſi ſeruitus.23.

Pratei. *innerſ. cap.33.* vide Fabr. *Inſtit. de ſeruit. in fi. verb. ad primum.* vide Bart. *in l. ſi ita. in 3. col. D. de auro & argento leg.* Socinus *in reg.247. §.1. ibi, humanius.* vide text. quem ibi in contrarium ponderat Aretin. *in l. ſtipulat. iſta. in princ. de verb. oblig. intellect. ſub nu.7. fol.4.* Cagnolus, *de reg. iur.*

l.Cuius ædificium.24.

Corraſ. *lib.3. miſcell. cap.24.*

l.Hoc quod.25.

Molinæus *in nouis intellect. 4. leg. nu.16.*

§.ſi ex tribus.1.

l.in re communi.26.

l.ſed ſi.27.

Molinæus *dicto loco, nu.48.* vide Alex. *in l.1. §. nunciatio. de noui operis nunciat.* & Caſtrenſ. *ibid. in verb. dum vero.* verbum illud *non perdat,* hoc eſt, ius prohibendi. *argum. text. in l. Sabinus. Communi diuidund. verſ. ſi autem. fol.59. nu.25. & 27. Repetitionum 5.*

§.ſi in area.1.

l.Foramen.28.

Corraſius *ad l. ſeruitutes. 4. nu.2. & 5. de ſeruit.* Cuia. *lib.15. obſ. c.3.* Valla *tract. 7.* Vitalis *lib.2. var. lect. c.13.* Parladorius *quæſt. quotid. c.1. §.8.* Martreſius *in notis cap.15. fol.32. nu.121. & 127. & 152. Repetitionum 1.*

l.ſi quid.29.

l.ſi quis ædes.30.

§.ſi partem.1.

Molinæus *in nouo intellect. 4. legum.*

l.ſi teſtamento.31.

l.ſi ædes.32.

§.Libertas.1.

Corraſ. *ad l.1. de ſeruit. pag.20.*

l.Eum debere.33.

Pilæus *quæſt.4.*

l.Et qui.34.

l.ſi binarum.35.

Vide Paul. Caſtr. *in l. ſed ſi. in §. fi. de cond. indeb.* & vide omnino Portium *in l. Item. §. fin. D. de pactis.*

l.Binas.36.

Martreſius *in notis cap.12.*

l.idémque.37.

l.ſi ædes.38.

Huius legis ſententia hæc eſt, vt ſi tecum habita conuentione ædibus meis hanc ſeruitutem imponam, ne mihi altiùs ædes meas tollere liceat, ne luminibus tuarum ædium officere liceat: & ædes meæ à tuis tantum diſtét, vt conſpici non poſſint, aut medius mons earum conſpectum auferat, ea ſeruitus quam impoſui ædibus meis non valet, quia tuarum ædium nihil intereſt: nam ſeruitutis cuius nulla eſt vtilitas, nulla etiam impoſitio eſt. *l. quotiens. §. tit. prox.*

l.Nemo enim.39.

l.Eos qui.40.

Cuiacius *lib.1. obſ. c.31. & lib.2. c.40.*

l.Olympico.41.

§.Lucius.1.

Duarenus *libro 1. diſput. cap.31.* Iohannes Robertus *libro 4. ſententiar. cap.6.* Cuiacius *lib.13. obſ. cap.17.*

Tit.3. De ſeruit. ruſt. præd.

l.ſeruitutes.1.

Duar. *lib.1. diſput. anniuerſ. c.31.* Ioan. Robert. *lib.4. ſent. iur. c.5.* Loriottus *de eo quod intereſt axiom.7.* Iacob. Ræuard. *ad l. reg. tabul. c.14.* Nannius *lib.9. miſcell.5.* Hotoman. *lib.2. obſ. c.7.*

§.in ruſticis.1.

l.Ruſticorum.2.

Gouean. *lib.1. lect. variar. c.16.* Loriottus *in vſu indic. ſui pag.25.*

§.Aquæductus.1.

§.ſi aquæductus.2.

l.item ſic.3.

Ad id quod allegatur, quod vitiatur expreſſè, videtur & tacitè, intellige vt per Bart. *in l.1. col.8. in prin. nu.32. de vulg.*

§.idem Neratius.1.

§.Eodem libro.2.

§.Qui habet.3.

l.Pecoris.4.

Vt hæc lex facilius intelligatur, ſciendum eſt ſeruitutes aut perſonarum, ſiue hominum, aut prædiorum vrbanorum, vel ruſticorum. *l. quoties. de ſeruit.* aut in rem eſſe aut in perſonam: & prædiorum quæ in rem ſunt prædiis, quæ perſonarum ſunt perſonis debentur, & quæ prædiis debentur, ſequuntur emptorem prædiorum hæredémque, ad quem ea prædia peruenerint, id eſt, ſucceſſorem omnem: emptoris enim nomine, vt in duodecim tabulis ſignificatur quilibet ſucceſſor, ſic hæredis autem nomine ſignificatur quilibet ſucceſſor iuris, quæ vero perſonis ſeruitutes debentur cum perſonis extinguuntur, nec tranſeunt ab iis ad emptorem ſeu heredem, quod oſtendit lex *vſus aquæ. D. de vſu & habit.*

l.Ego.5.

§.Nera-

§.Neratius.1.

Seruitus realis imponi non poteſt, niſi quatenus exigit vtilitas prædij dominantis.

l.Veluti.6.

§.item longè.1.

Molinæus in *labyrintho de diuiduis & indiuiduis par.3.num.504.*

l.Qui ſella.7.

[illegible]

§.in ruſticis.1.

l.Viæ latitudo.8.

Molinæus *d.p.3.nu.*[illegible] Pard.Prateius *lib.4.veteris iuriſd.lib.*[illegible]

l.ſeruitus.9.

l.Labeo.10.

Goueanus *lib.1.variar.lect.cap.27.*

l.Per fundum.11.

l.inter actum.12.

Nota hic differentiam actus & itineris.

l.Certo.13.

§.ſi totus.1.

Ad huius §.intellectum, vide [illegible] Rotam *in l.ſtipulationes non diuiduntur.infra de verb.oblig.*

§.Latitudo.2.

§.ſi locus.3.

l.Per quem.14.

An ſeruitus aquæ ducendæ, & itineri habendi vno loco concurrere ſimul poſſint, vide Zaſium hic.

l.Quintus.15.

l.Diuus pius.16.

Corraſius *ad l.1.D.de ſeruit.pag.63.*Porcas.[illegible] *cap.4.*

l.Imperatores.17.

Menoch.*de arbit.iudic.caſ.241.*

l.Vna eſt.18.

Cuiac.*lib.14.obſ.cap.11.*

l.ſi vnus.19.

[illegible] vide Rotam in l.1.[illegible] *in 1.col.de verb.oblig.in 17.col.circa med.*

l.ſi mihi.20.

§.ſeruitus.1.

Non tenetur dominus pro læſione ex ſeruitute naturaliter contingente, quæ de re Bart.hic.adde *l.1.infra de aqua pl.arc.*

§.ſi fundo.2.

§.Hauriendi.3.

An hauriendi ius hominis, an verò prædij ſit, dubitant hic: verùm aquæ [illegible] ſeruitus perſonæ, *l.14.in f.infra de alimen.*

l.ſi mihi.21.

l.ſed quæ.22.

l.Viæ.23.

Molinæus *in labyrintho de diuid.& indiuid.par.3.num.*[illegible]
Vide Curt.*in l.2.col.pen.de iuriſd.omn.iudic.*

§.ſi lacus.1.

§.ſi fundus.2.

Ad huius §.intellectum, vide quæ ſcribit Baldus *in l.3.C.de ſeruit.*

§.Quæcunque.3.

l.Ex meo.24.

Molinæus *d.p.3.num.346.351.& 352.*

l.ſi partem.25.

l.ſi via.26.

Corraſium *ad l.ſi cui.ff.de ſeruit.num.6.* Vitalis *lib.2.var.lect.cap.1*[illegible]

l.ſi communi.27.

Molinæus *in noua intell.4.legum.* Gilbertus Regius *lib.*[illegible]

l.itineri.28.

Molinæus *in Labyrintho ſtudiecim legum fol.277.num.*[illegible]
Vide Bart.*qui reprehenditur in col.2.& fin.in fin.de verb.oblig.*

l.is qui.29.

l.Qui duo.30.

l.Tria prædia.31.

Redemptione partium etiam pro indiuiſo ſeruitus non extinguitur, niſi omnes redimantur.Iaſ.*ad l.ſi ita ſcriptum.§.regnum.10.& ſeq.D.de lib.& poſt.* vide Camill.Plaut.*in tract.de not.*Craueta.*lib.1.c.5.cum ſeq.* De intellect.Socin. Iun.*conſ.2.num.25.lib.3.*

l.Fundus.32.

l.Cum eſſent.33.

§.Per plurium.1.

Molinæus *in Labyrintho,de diuiduis & indiuiduis.p.3.nu.35.*

l.Vnus ex.34.

Molinæus *in intellect.4.legum.*Vitalis *lib.*[illegible] *lect.c.3.5.& 11.*Gilbert.Reg. *d.c.26.*Ad eius limitationem & declarationem vide Rota. *in l.ſtipulationes nō diuiduntur.chart.9.verſ.3.infertur.de verb.oblig.*

§.ſi fons.2.

l.Et Atilicinus.35.

l.Cum fundo.36.

l.Lucius.37.

Et in determinata conceſſione, reſpectu fundi dominantis, præſumitur cõceſſio perſonalis.Pro intell.huius text.vide Alcia. *lib.*[illegible] *c.7.* al.qua per Dec.*conſ.262.n.11.*Iohan.Longouall.*ad l.imperium.D.de iuriſd.om.iud.num.223 & ſequen fol.323.num.225.*& quæ ſit ratio deciſionis eius legis.*num.ſeq.repetitionum.1.*vide l.ſ.*Inſtit.de action.§.aque.in 1.not.ib.* Et ad dicta per Bart. vide & adde, quæ dixit Iaſ.in *§.iſtud ſi in facto.in 4.not.in fin.D.de verb.oblig.*

l.Flumine.38.

Gouean.*lib.1.variar.lect.cap.36.*Alciat.*lib.6.parerg.cap.13.*

Digitized by Google

Tit.4.Commun.præd.

l.AEdificia.1.

An molendinum vel nauis dicantur, prædia ruſtica vel vrbana, vide Bal. *in l.certi.C.locati*, & quandoque ædes appellãtur ruſtica, ſed impropriè. *l.cætera.§.ſed etſi quis.& ibi Bart.D.de leg.3.*

§.Ideo autem.1.

l.De qua.2.

Cuiac.*lib.3.obſ.cap.28.*Vitalis *lib.2.variar.lect.cap.9.*Renard. *ad legem ſcribo niam.cap.2.*

l.Duorum.3.

l.Caueri.4.

l.Proprium.5.

Molinæus *in labyrintho ſuo de in legem.*Vide Ruin.*in l.1.§.ſed etſi mihi.in 2.not.poſt alia quæ alleg.de verb.oblig.fol.133.n.16.repet.6.*

l.ſi quis duas.6.

Auguſtin.*lib.3.emend.cap.6.*

§.ſi quis partem.1.

§.Item ſi duo.2.

Carolus Molinæus *in suo intell.4.leg.*Auguſtin. *lib.4.emend.cap.17.* Vitalis *lib.2.variar.lect.cap.4.*

§.ſi tamen.3.

l.In tradendi.7.

§.Interpoſitis.1.

l.ſi cum duas.8.

l.Si ei.9.

l.Quidquid.10.

Molinæus *in labyrintho ſuo de in legem*, Matreſinus *notis cap.18.*

l.Refectionis.11.

§.Si prope.1.

l.Cum fundus.12.

l.Venditor.13.

Fol.331.n.363.& ſeq.repetitionum 6.

§.ſi conſtat.1.

l.Iter nihil.14.

l.Qui per.15.

l.Qui poteſt.16.

l.ſi precario.17.

l.Receptum.18.

Quod vltim. volunt. non debet pendere ex alieno arbitrio, Limit. vt per Bart. *in l.1.col.5.n.22.C.de ſacroſ.eccleſ.* vide etiam Bart. *in l.mmmmm. poſt nu. 18. & uſ. & ier.* reſtringentem hanc l.

Multis modis limitatur Marc.Mant.ſing.913 *n.1.fol.878.*

Tit.5.Si ſeruit.vindic.

l.actiones.1.

De formulis actionis confeſſoriæ, & negatoriæ, vide *leg.etc.in ſue.B.de ſerui.*

l.De ſeruitutibus.2.

§.Hæc autem.1.

Confeſſoria in rem actio, nulli alij competit quàm domino fundi, quod quidem directo intelligẽdum eſt, vt optime notat hic D.Goth. vtilis etenim datur creditori ſuperficiario, & vſufructuario iuribus per eum allegatis.

§.Rectè.2.

§.Pomponius.3.

Notanda eſt hic actionis & interdicti differentia, quoniam in actionibus de iure quæri principaliter poteſt, an in interdictis de facto, ſeu de poſſeſſione.

l.ſed etſi.3.

l.Loci.4.

Iohan.Robert.*lib.3.ſenten.iur.cap.1.*

§.Qui inter.1.

§.In confeſſoria.2.

An intereſſe pro fructu computetur, & an intereſſe hoc veniat officio iudicis mercenario, vide Bald. *in l.ſi quid.C.de ſeruit.*

§.ſi fundus.3.

Math.in l.1.C.ſi vnus ex pluribus appell.n.7.fol.352.

§.Sed etſi.4.

§.ſi quis.5.

§.ſed & de.6.

Hauſtus aquæ ſeruitus eſt, & ex ea competunt nobis in rem actiones.

§.Competit.7.

§.Si cui.8.

Vide *l.& ideo.l.ſi fortè.cum §.vlt.in l.ſi ſeruitus.D.de ſer.vrb.præd.& l.qui ædificium.D.eod.248.* & ibi Connanus.

l.Et ideo.5.

l.Etſi fortè.6.

§.ſciendum.1.

Forum.dial.26.n.7.

§.Etiam de.2.

§.Hæc autem.3.

§.Si ædes

§.ſi ædes.4.

Vſusfructus diuidi poteſt, at ſeruitutes ſunt indiuiduæ, l.1.§.9.5 ad leg. Fal.

§.Modus.5.

§.Veniunt.6.

§.Parietem.7.

l.Harum.7.

Qui eſt in poſſeſſione alicuius rei debet ſe ea defendi, gl. ... in c. ... ſuper ... ex de eſ. ind. ord.

l.ſicut autem.8.

§.Competit.1.

Quid differat ſeruitus tigni immittendi à ſeruitute oneris ferendi, vide hic Bartolum.

§.Diſtant.2.

§.ſed ſi.3.

Contius lib.1. lect. ſubſecuta cap.1.

§.Et ſi quidem.4.

§.Ariſto.5.

Duarenus lib.1. diſput. anniuerſ. cap.14. Briſſonius lib.4. ſelect. cap.13.

§.Apud Pomponium.6.

August. lib.2. emendat. cap.1. Ioan. Robert. lib.3. ſent. iur. c.14. Duarenus lib.1. diſput. cap.14.

§.idem in.7.

l.ſi eo loco.9.

§.Qui latiore.1.

l.ſi quis diuturno.10.

Duaren. lib.1. diſp. c.34. Corraſ. lib.5. miſcell. c.5. & ad l. ſeruitutes.4. in ſuo de ſeruit. nu.31. Rænard. in Triboniano pag.22. & ad l. Scribonium. pag.32. Vitalis lib.2. var. lect. c.2. Paclador. quæſt. quotid. c.1.§.8. fol.314. nu.141. Repetio.1.

§.Agri autem.1.

l.An vnus.11.

l.Egi.12.

l.Fiſtulas.13.

l.ſi cum.14.

§.ſi paries.1.

l.Altius.15.

l.ſi à te.16.

l.ſi quando.17.

Alciatus lib.6. parerg. cap.7. Cotta in voce Communi. Forcatulus cupid. iuriſper. c.30. Cuiac. lib.10. obſ. cap.18.

§.Cum in domo.1.

§.ſecundum.2.

l.is cuius.18.

l.ſi de communi.19.

Vitalis d. lib.2. cap.6.

l.Teſtatrix.20.

§.Plures.1.

l.ſi qua.21.

Tit.6. Quemad. ſeruit. amitt.

l.ſeruitutes.1.

l.Qui iter.2.

l.iura prædiorum.3.

l.iter ſepulchro.4.

Corraſius ad l.ſeruitutes.4.§.ſeruitus. D. de ſeruit.

l.ſeruitus.5.

l.Nam ſatis.6.

Marrecſius in notis cap.17.

§.ſi ego.1.

Corraſius ad l.2. de ſeruit. pag.70. Molinæus in Labyrintho ... legum ... iac. lib.14. obſ. cap.12.

l.ſi ſic.7.

Marrecſius in notis cap.18.

l.ſi ſtillicidij.8.

§.Qui.13.

l.Aqua.9.

l.ſi communem.10.

In indiuiduis retinet quis per ſocium, quod per ſe non poteſt, adde Ferrar. cau.10. Felin. ad c.1. nu.6. ex. de præſcrip. Iaſ. & Dec. ad l.ſi emancipati. nu.1. C. de collat. Marſil. ſing.180. Corſet. verſ. Sperium. Afflict. deciſ.213. Boer. deciſ.306. Iaſ. ad l. imperium. nu.3. D. de iuriſd. om. iud. Cotta in memor. in verbo communem. Didac. Couar. lib.1. pract. quæſt. c.14. nu.2. Rep. huius l. habet locum in materia indiuidua, id eſt quod vnus conſequetur ex perſona alterius, quod ex ſua non poteſt, & quando non minuitur ius illius, ex cuius perſona beneficium accipit, vt tradit Dec. in l.ſi emancipati. C. de collat.

§ ſi is qui.1.

l.is cui.11.

§.Hæres.1.

Contantius in l. eam cuſtod. D. de aqua quotid. & æſt.

l.Qui fundum.12.

Anton. Guibert. lib.1. quæſt. iur. cap.18. Iac. Labitt. in vſu indic. ſui fol.14. Rænard. ad legem Scribonium c.7.

l.ſi quis ex.13.

Digitized by Google

l.ſi locus.14.

Ludo.Rom.ſing.798.fol.179.

§.Cum via.1.

l.ſi cum ſeruat.15.

l.Aquam.16.

l.Labeo ait.17.

Ant.Aug.lib.4.emend.c.17.

l.ſi quis alia.18.

§.Tempus.1.

§.ſi cum.2.

l.ſi partem.19.

Molinæus hanc legem explicuit in nouis intellectibus. vide ad intel.l.ſi ſi in l. 2.num.62.de leg.1.

§.ſi per fundum.1.

Corraſius ad l.ſeruitutes.4.num.89.de ſeruit.

l.Vſu.20.

Geraldus Lugollius de ſeruitutum vſucap.c.19.

l.Fructuarius.21.

l.Denique.22.

l.ſiue ad.23.

l.Licet.24.

l.ſeruitute.25.

LIBER NONVS.

Si quadrupes pauperiem feciſſe dicatur.

Titulus primus.

Armenop.lib.6.tit.1.§.3.& 4.

l.ſi quadrupes.1.

§.Noxia.1.

§.Quæ actio.2.

§.Ait prætor.3.

Pauperies eſt damnum ſine iniuria facientis datum.

§.itaque.4.

§.ſed etſi.5.

§.ſed etſi.6.

§.Et generaliter.7.

Hæc actio datur quoties fera contra naturam nocet.

§.ſi et ſi alia.8.

§.ſiue autem.9.

§.in beſtiis.10.

§.Cum arietes.11.

§.Et cum etiam.12.

Ioannes Aurpachus lib.ſing.alleg.c.12.

§.Planè.13.

§.Noxa.14.

§.interdum.15.

§.ſi poſt.16.

§.Hanc actionem.17.

l.Hæc actio.2.

Actio hæc non ſolùm domino competit: ſed etiam ei cuius intereſt, vt in commodato, in quo tamen differt actio de pauperie ab actione legis Aquiliæ: vna enim non domino competit, altera domino tantùm competit.

§.ſi quis aliquem.1.

l.Ex hac lege.3.

l.Hæc actio.4.

Huius legis ſententia ad alia animalia porrigitur, & de cane Peſulania lex nominatim idem cauit: vt Paulus ait lib.1.ſent.recept. vbi actionem de paſtu pecoris huic de pauperie exæquare videtur.

l.Agaſo.5.

Ioan.Aurpachus ſing.alleg.c.18.lib.1.

Tit.2.De lege Aquilia.

Mencha illuſtr.quæſt.cap.48.

l.Lex Aquilia.

§.Quæ lex.1.

Legem Aquiliam eſſe plebiſcitum conſtat tam ex hoc loco, quàm ex Nou. 18.c.8.& in §.15.Inſt.ad l.Aquil.

l.Lege Aquilia.2.

§.Et infra.1.

§.Vt igitur.2.

Ad intellectum huius loci, vide quæ notauit D.Godo. in lege 3. infra de capite minutis.

l.ſi ſeruus.3.

l.itaque.4.

* Fornerius ſelect.lib.1.c.15.& 22.Cuiacius lib.11.obſer.27.& lib.14.c.8.

§.Lex duodecim.1.

l.Sed

by Google

l.ſed & ſi.5.

An furem nocturnum liceat occidere, atque diurnum, ſi ſe telo defendat, vide hic Bart. verùm tamen occidere licet pietum armis nobis inferentem, etiamſi nondum percuſſerit.

§.iniuriam.1.

§.Et ideo.2.

§.ſi magiſter.3.

Cotta in memorabilibus in verbo Kinſcare.

l.Præceptoris.6.

l.Qua actione.7.

§.Occiſum.1.

Occiſum quomodo accipiendum ſit, declarat hoc loco Vlpianus, & præter hos occidendi modos, adde eum qui alimenta denegat, is enim occidere videtur, vt in l.4. infra de liberis agnoſcendis.

§.ſed ſi quis.2.

§.Proinde.3.

§.ſi quis in.4.

Non punitur ille qui in publica pugna percutit pugnantem, ſecus ſi non pugnantem, vel extra locum pugnæ. Iodoc. in pract. crim. c.84. nu.31. dicit hûc textum quantum ad colluctationem non eſſe correctum: nam etſi torneamenta, & huiuſmodi ſpectacula ſint prohibita, non tamen reperitur prohibita colluctatio, cum in ea non periclitentur animæ, nec homicidia committantur, ad quod facit quod per hunc textum conſuluit Dec. conſ.9. quem ſequitur & probat Marſ. in pract. crim. §. vlt. nu.9. Stephan. Caſt. in tract. de lud. Lat. §.2. nu.74. vol. tract. fol.191. poſt nu.7. tract.4.

§.ſed ſi.5.

Ad hunc §. vide Petr. Calaſat. conſil. 100. numero 26. inter concluſ. diverſ. ad cautelam, com.1.

§.Celſus.6.

§.ſed ſi quis.7.

§.Proculus ait.8.

Briſſon. lib.2. ſelect. antiquit. cap.4.

l.idem iuris eſt.8.

§.Mulionem.1.

l.item ſi.9.

Cuiac. lib.17. obſ. c.27. Benedict. Capra in regul. concluſ.80. Vid. Ruin. in l.1. in prin. col. in penul. col. in fi. de nou. oper. nun.

§.ſi quis.1.

§.ſi quis hominem.2.

Si quis hominem fame necauerit, in factū actione tenetur, vt ait l.5. C. hoc ad tit. immo etiam vtili Aquilia, ſolue autem vt hac gloſſa.

§.ſi ſeruum.3.

§.ſed ſi per.4.

l.Nam luſus.10.

Ioan. Aurpachus lib.2. c. ...

l.item Mela.11.

Plaza miſcellan. lib.1. cap.11.

§.ſi alius.1.

§.ſed ſi plures.2.

Maleficium quando pluribus dicitur commiſſum: licèt perſona incerta ſit, omnes tamen puniuntur. adde Anchar. conſ.26. Rom. conſ.401. eo preſuppoſito. Alex. conſ.15. lib.1. viſo proceſſu. & conſ.50. lib.1. nu.7. viſis. & conſ.46. lib.4. expoſe. & Felin. ad c. ſignificaſti.1. ex. de homicid. Boer. deciſ.247. vide Dec. ad reg. ſemper in obſcur. nu.10. verſ.2. fallit. de reg. iur. & ibi Cagnol. num.16.

§.Celſus ſcribit.3.

Zaſius lib.2. intellect. ſing. c.6.

§.ſi plures.4.

§.item cum eo.5.

Ornatur ſub nu.10. fol.47. Cagnol. de reg. iur.

§.Legis autem.6.

§.ſi in eo homine.7.

§.ſed ſi ſeruus.8.

Menoch. de arbit. iud. caſu 362.

§.Eum qui.9.

§.An fructuarius.10.

Lege Aquilia vtili non directa agere poſſunt fructuarij, vel vſuarij etiam aduerſus ipſum dominum.

l.ſed & ſi proprietatis.12.

l.Liber homo.13.

Praeterea in verſ. c.14. Nemo eſt dominus membrorum ſuorum, vide Felin. ad c. contingit.1. ex. de ſent. excom. Rip. ad l. obligatione nu.8. de pign. Iaſ. ad l.1. nu.5. C. de ſer. fugi. Dec. & Doct. in c. inter cæteras. de reſcrip. Cagnol. ad l. nemo plus fraudare. poſt nu.6. D. de reg. iur. Quid iuris in conſuetudine, quod percutiens ponat ſe in manibus percuſſi, dic non valere, Boer. deciſ.262. nu.4. Marſ. ſing.186. & not. gloſ. in hac materia in l. gen. D. de arbit.

§.Iulianus.1.

§.ſi ſeruus.2.

§.ſi ſeruus legatus.3.

l.ſed ſi ipſe.14.

l.Huic ſcripturæ.15.

An vbi quis reperitur mortuus, nec apparent vulnera, an in quâm præſumatur mortuus, vide Bald. hic.

§.ſi ſeruus.1.

l.Quia in eo.16.

l.ſi dominus.17.

Auguſt. lib.3. emend. c.1.

§.ſi coniunctim.1.

l.ſed etſi is.18.

Creditor occidens ſeruum ſibi obligatū, tenetur Aquilia, & pignoratitia.

l.Sed ſi communem.19.

l.ſcilicet pro ea.20.

l.Ait lex.21.

§.Annus.1.

§.ſed vtrum.2.

l.Proinde.22.

Nota hic rem conſiderari cum ſuis qualitatibus & cohærentiis, non autem ſimpliciter.

§.item cauſæ.1.

Molinæus *de eo quod intereſt.nu.102.& 170.*

l.inde Neratius.23.

§.Iulianus ait.1.

§.idem Iulianus.2.

Pro intellectu huius textus, vide ſcribentes *ad l.1.C.de inſt.& ſubſt.* maximè Alex.*co.2.in pr.*& Dec.*nu.10.* vbi defendit communem, contra Socin.*ad l.ſi Titius.2.col.11.D.de cond.& demonſt.* mihi autem placet cum Socin.per fundam.eius quod ſuccurratur inſtituto, nō per legem Aquiliam: ſed per remedium generale,*l.fi.D.de his qui deiece.vel effud.& §.iudex.Inſti.de oblig.quæ ex quaſi delict.*& late trad per Hipp.*ſing.575.praeſum.iunct.a reg.ita vulneratur.ante ſi.D.ad l.Aquil.*quia ſcilicet maleficia non debent &c.& ad intellectũ huius § per Socin.*ad l.in teſtamento.nu.3.D.de condit.& demonſt.*

§.idem Iulianus.3.

Sarmientus *lib.2.ſelectar.interpre.c.2.*

§.ſed etſi ſeruus.4.

§.ſed etſi bonæ frugi.5.

Ad intellectum huius §.vide omnino Ioannem de Imola,in *l.in teſtamento.2.D.de condit.& demonſt.*

§.in ſumma.6.

§.ſi infans.7.

§.Hanc actionem.8.

Actiones pœnales non dantur in hæredes, niſi locupletiores factos: Pœnales autem actiones dicuntur, quæ continent aliquid extra noſtrum patrimonium, & quibus pœnam perſequimur, & ab eo cui nihil adeſt petimus, quæ lite conteſtata tranſmittuntur in hæredes.

§.ſi dolo.9.

§.Hæc actio.10.

§.ſi quis hominem.11.

Quæritur hic an confeſſio contra naturam vel impoſſibile valeat.

l.Hoc apertius eſt.24.

l.Proinde.25.

Nota hic differentiam inter mortuum & occiſum, vide quæ notat Barto. in *l.& quid ſi tantum.D.de lib.& poſth.* ille enim mortuus, alter per accidens extra viuos.

§.ſi procurator.1.

§.Notandum.2.

Inſtrumentum guarentigiæ executionem paratam habere debet, ſi eſt liquidum: vide Bald.*in l.2.& in l.in executione.C.de exec.rei iud.*& Bar.*in l.ſi.§.1.D.quod vi aut clam.in l.eleganter.in prin.D.de condict.indeb.* vide Bald.*in l.apertiſſimi.C.de iudic.*& in *l.cum teſtamento.in fi.D.de teſta.manu.* Adde quæ dicuntur inſtrumenta guarentigiata, Paulum de Caſtro *conſ.63.*& Ang.*conſ.171.*

l.Puta eum.26.

l.ſi ſeruus.27.

Vide Alciat.*in tit.de verb.oblig.*18.10.Col.

§.ſi ſeruus.1.

§.item ſi ſeruus.2.

§.ſerui autem.3.

Dominus obligatur ex delicto ſerui, non autem ille qui iam poſſidet, vt optime notat Baldus hic.

§.Huius legis.4.

§.Tertio autem.5.

§.ſi quis igitur.6.

Primo capite legis agitur de occiſo, ſecundo de intercepta nobis aliqua vtilitate, tertio de vſto, fracto, rupto, vt hoc §.videre eſt.

§.item ſi arbuſtum.7.

§.ſi quis inſulam.8.

§.ſi fornicarius.9.

Afflict.*deciſ.57.num.3.fol.116.*

§.ſi furnum.10.

§.Proculus ait.11.

§.ſi cum apes.12.

§.inquit lex.13.

Pythæus *in notis ad fragm.iuriſcon.pag.73.*

§.Et ideo.14.

Cotta *in memorabilibus in hoc Lemm.*

§.Cum eo planè.15.

§.Et non negat.16.

Corrupti appellatione fractum & vſtum continetur, & ſic generale verbum multis ſpecialibus enumeratis frequenter adiici ſolet, *adde leg.ſed & ſi quis.§.quæſitum.l.ſi quis cont.*Dyn.*in proœm.D.de reg.iur.*Guiliel.Durand.*ex.de electione.in 6.*

§.Rupiſſe.17.

§.ſi quis veſtimenta.18.

§.ſed etſi quis.19.

§.item ſi quis.20.

§.ſi quis de manu.21.

§.ſi.

§.ſi oliuam.22.

Sarmient. in lib. 1. ſelect. interp. §. 5. c. 10. Foreat. in pen. iuris. c. 10.

§.item & in ſilua.26.

§.ſi ſalictum.27.

§.Et ſi purum.28.

Cuiac. in paratit. pag. 93. Mercer. lib. 1 opinio. cap. 17.

§.ſi calicem.29.

§.ſi cum maritus.30.

Turneb. lib. 27. aduerſ. cap. 17.

§.ſi quis ædificij.31.

§.ſi quis aquæductum.32.

§.ſi ex plauſtro.33.

§.ſi quis ſeruum.34.

§.item ſi tectori.35.

Cuiac. lib. 10. obſ. c. 9. Turneb. d. loco. Pratejus ſententia. 11.

l.Qui foueas.28.

§.Hæc autem.1.

l.Quemadmodum.29.

Fol. 4. nu. 8. & 30. Repetitionum 5.

§.ſi protectum.1.

Villa tract. 8. Plazus quæſt. 10.

§.ſi nauis tua.2.

Cuiac. lib. 9. obſ. c. 10. & lib. 14. c. 13. Turneb. d. c. 31. nu. 46. nu. 126. deciſ. Capiteij.

§.item Labeo.3.

Forcatulus animaduerſ c. 5. Molinæus de eo quod intereſt. nu. 84. Benevent. tract. de nu. naui. & nauig. nu. 45. pag. 128. deciſionum Capiteij.

§.ſi nauis.4.

§.ſi funem.5.

Idem etiam in Pontone dicendum eſt, quod Galli vocant ſoc, quod ſæpiſſime occurrit.

§.Hac actione.6.

§.Magiſtratus.7.

Feræ animalia aliena interficiens tenetur, nó tantùm actione in factum: ſed & utili Aquilia.

§.Hæc verba.8.

l.Qui occidit.30.

Lege Aquilia non tenetur, qui deprehenſum ſeruum alienum adulterum occidit: adulterum enim filiæ quemcumque non vt patri, ita marito occidere licet.

§.Pignori.1.

§.ſi quis alienum.2.

§.in hac quoque.3.

§.ſi vulneratus.4.

Clarus d. num. 41.

l.Si putator.31.

l.Illud quæſitum.32.

Cuia. lib. 8. obſ. cap. 10.

§.ſi idem.1.

l.ſi ſeruum.33.

Ioan. Robert. lib. 3. recept. ſent. cap. 14.

l.Titio & Seio.34.

l.Quia retro.35.

l.Nam ſicut.36.

§.ſi dominus.1.

l.Liber homo.37.

Ornatur nu. 6. fol. 189. Cagnol. de reg. iur.

§.ſi quadrupes.1.

§.ſi eo tempore.38.

l.Quintus Mutius.39.

Ad intellectũ huius legis, vide Bar. in l. hoc amplius. §. de bis D. ſi dam. infect.

§.Pomponius.1.

l.in lege.40.

Molinæus de eo quod intereſt nu. 107. & 202 fol. 568. verſ. nec obſtat. Alius Fi- nelius C. de bonis mater. Pet. Rauen. ſing. 24. fol. 499.

l.ſi quis teſtamentum.41.

§.interdum.1.

Furtum ſine affectu furandi non committitur, hoc eſt, in furto nõ ſufficit merum factum ſine animo, vt l. 53. ff. de furt.

l.Qui tabulas.42.

l.Ob id quod.43.

Hæreditati qui paret damnum datum, parit Aquiliæ legis actionem vtilem, vel in factum.

l.in lege.44.

§.Quotiens.1.

l.ſcientiam.45.

Cuia. lib. 3. obſ. cap. 18.

l.Lege Aquilia.1.

§.ſi meum ſeruum.2.

§.Cum ſtramenta.3.

Menoch. de arbit. iud. caſ. 365.

§.Qui cum aliter.4.

Digitized by Google

§.Qui idoneum.5.

l.ſi vulnerato.46.

An ſolutum ex cauſa vulneris computetur in pœnam homicidij, vide Bald.

l.ſed etſi priore.47.

l.ſi ſeruus.48.

l.ſi quis fumo.49.

In hunc locum vide Cuia.15.*obſ.cap.*26.

§.Quod dicitur.1.

l.Qui domum.50.

Cuiac.*lib.*15.*obſ.cap.*26.

l.ita vulneratus.51.

Plaza *d.c.*12. Clarus §.*homicidium,à nu.*42.

§.idque.1.

§.Aeſtimatio.2.

l.ſi ex plagis.52.

Clarus *d.num.*42.

§.Tabernarius.1.

Cotta in *memorab.in voce Debere.* Hotoman.*de verb.ſig.eod.voce.* Aug.*lib.*1. *emend.cap.*2. Praceius *ſenten.c.*11. Pilatus *quæſt.*98.

§.in cliuo.2.

§.Quidam boues.3.

Venditio rei interdũ fit ſub hac conditione, vt rei periculũ faciat emptor.

§.Cum pila.4.

l.Boues alienos.53.

l.Legis Aquiliæ.54.

Hanc legem explicat Equinarius Baro *tom.*3. Ioan. Aurpachus *lib.*10.*ſingul. alleg.cap.*1.

l.Stichum.55.

l.Mulier.56.

l.Equum tibi.57.

Tit.3. De his qui effuderunt.

Hic Titulus ſpecies quædam eſt damni dati, quę grauiùs coërcetur, quàm alia damna ex titulo præcedenti.

l.Prætor ait.1.

§.ſumma.1.

Intereſt Reipublicæ, vt viæ publicæ ſint ſecuræ. quæ autem dicatur via publica vel priuata, vide *l.*2 §.*viarum.D.ne quid in loco publico.*

§.Parui autem.2.

§.Quod cum.3.

§.Hæc in factum.4.

Iniuria non videtur illata in corpus, ſi veſtibus illata ſit, qua de re plura Bart. *in l.licitatio, aliàs locatio.* §.*quod illicitè.* ꝟ *de public.*

§.ſed cum homo.5.

§.Hæc autem.6.

§.ſi filiusfamilias.7.

Notandum hic eſt mortuo filio, poſt litis conteſtationem transferri iudicium in patrem, etiam de peculio, *l.*57 ꝟ *de iudiciis.*

§.Cum ſeruus.8.

l.Cum ſanè.2.

l.Et quidem.3.

l.Perceptione.4.

l.ſi verò plures.5.

§.ſi quis gratuitas.1.

§.interdum.2.

Cotta *in memorabilibus in voce ex hedra.*

§.ſi horrearius.3.

l.Hoc edictum.6.

l.Cum liberi.7.

Tit.4. De noxalibus actionibus.

l.Noxales actiones.1.

l.ſi ſeruus.2.

§.is qui non.1.

l.in omnibus.3.

l.in delictis.4.

*Fel.*111.*num.*62.*& num.ſeq.&* 64. *Repetitionum* 7.

§.ſi extraneus.1.

§.Cum dominus.2.

§.ſi detracta.3.

l.ſi plurium.5.

§.Differentia.1.

l.ſed & ipſe.6.

l.Noxalis autem.7.

§.Pom-

§.Pomponius ait.1.

l.ſi ſeruus communis.8.

Cuiac.lib.17.obſ.cap.15.vide Ruin.in repet.§.Cato.in 11. & 13.col.l.4.de verbor.oblig.fol.358.n.125.repetitionum6.

l.ſi communis.9.

l.Sed & eo nomine.10.

l.Bona fide.11.

l.ſi bona fide.12.

l.Non ſolum.13.

l.ſi quis à.14.

§.ſed etſi.1.

l.Prætor decernere.15.

l.ſi hæres dolo.16.

l.ſi ex duobus.17.

§.ſi plures.1.

l.is qui vſumfructum.18.

l.ſi in re communi.19.

§.ſi ſerui.1.

§.ſi ſeruus.2.

l.qui ex pluribus.20.

l.quotiens.21.

l.Si ſeruus.22.

§.is qui pignori.1.

§.Quid eſt habere.2.

§.Dominus qui.3.

§.ſi negauit.4.

l.ſed etſi.23.

l.De illo videndum.24.

l.idem eſt.25.

l.Electio verò.26.

§.His conſequens.1.

§.item ſi ex.2.

§.ſi ſeruum alienum.3.

§.ſi is qui.4.

Vide Bart.*in l.quanquam.§.Iulianus.de aqu.pluu.arc.*
Vide circa hunc §.multa quæ dicuntur per Doct.*in l.quod vero 1.depoſ.* Bal. *ſi cert.pet.* & eundem *in l.quanquam.* §.*Iulianus de aq.plu.arc.* & quo ad illorum verborum expoſitionem,quia hęc actio in locum directæ ſuccedit. Vide ibi Odofred.declarantem,cuius declaratio non placet,quia ſine legibus procedit,vnde aliter putarem poſſe intelligi directam, non enim poſſeſſionis vtile. verſ. quæ non poſſideat. Sed eo modo directam & vtilem accipi, quò accipitur per Imperatorem,Inſti. *de noxalib.in* §.*omnis.*& vide contrariũ, quod formari poteſt.*de lig.1.*§.*ſi rem depoſitam.depoſ.* [illegible] Bart.*multis ibi per Doct.*

l.ſi noxale.27.

§.Ex his.1.

l.Et generaliter.28.

l.Non ſolum.29.

l.In noxalibus.30.

l.quod ait prætor.31.

l. is qui in aliena.32.

l.Noxali iudicio.33.

l.Quotiens enim.34.

l.Et ſi condemnatus.35.

Vide Socin.reg.398.Et ad gloſ.2.ibi, vide *Bart.in l.ſi finita.D.de vectigalib.* [illegible] *col.n.23.* & *ibi* Alex.*n.32.verſ.item in quantum. Bart.colum.20. de damno inf. folio.*

l.ſi quis ſeruum.36.

l.ſi alienus ſeruus.37.

l.Quemadmodum.38.

l. ſi plurium.39.

l.ſi ſeruus.40.

l.Cum ſeruus.41.

Cuiac.lib.17.obſ.cap.15.

l.ſi ad libertatem. 42.

Iohan.Robert. *lib.1.ſent.iur.cap.11.Menoch.de arbit.iud.caſ.567.*

§.ſi quis pro ſeruo.1.

§.Hæ actiones.2.

l.Serui quorum.43.

Digitized by Google

LIBER DECIMVS.

Tit primus.

Finium regundorum.

EX ant quidam *de finibus regundis tractatus.* Vide Frontinum & Agenum vrbicum. *Paul.1.ſent.16.* An & quando iudicium illud competat, vide Felin. in cap. literis infra de probation. item quod ad iſta mat. iam, finium regundorum, & quod in eis probandis ſufficiant ſeniores probationes, vide Dec. *in conſ.41.*

l.Finium.1.

l.Hæc actio.2.

§.iudici.1.

Cuiac.*lib.10.obſer.c.2.*

l.Quo caſu.3.

l ſed & loci.4.

§.in iudicio.1.

Vtilitas quælibet dicitur intereſſe, concordas & facit *l.loci corpus.§.1.D.ſi ſer. vind.* Nota etiam quod finium regundorum iudicio veniunt, perſonales præſtationes.

§.Poſt litem.2.

§.ſed & ſi quis.3.

§.ſi dicantur.4.

Conſtant.Landus *enarrat.in tit.de iuſt.& iur.cap.24.*

§.Si aliter.5.

§.Qui communem.6.

§.ſi communem.7.

§.Non ſolum.8.

Actio finium regundorum, competit non ſolùm inter duos fundos, ſed etiam inter tres pluréſve, vt hoc §.

§.Finium regundorum.9.

§.Hoc iudicium.10.

Confines ſunt prædiorum ruſticorum, vt viciti prædiorum vrbanorum, vnde actio finium regundorum, non ad vrbana prædia, ſed ad ruſtica pertinet. Vicinus autem & vicinia quomodo vſurpetur apud Bartolum, *vid. l. ſi certum.infra de aq.plan.arcen.*

§.ſiue via.11.

l.Quia magis.5.

l.ſed ſi riuus.6.

l.De domo.7.

Cuiac.*lib.10.obſ.cap.2.*

l.ſi irruptione.8.

§.Ad officium.1.

Iudex poteſt in rem præſentem venire, & oculis controuerſiam terminare, qua de re eſt *l.Ricitus.§.veritas.D.de off.praeſ.* nota autem hic quod arma deferentem iudex punire poteſt, ſiue relatiue ad principem.

An & quomodo iudicandum ſit. An iudex pronuntiare poſſit ſecundùm conſcientiam, vide hic Bald.

l.iudicium.9.

l.Iudicium.10.

l.In finalibus.11.

Papinianus hoc reſponſo oſtendit in lite de finibus regundis probationes finium ſumi ex antiquis monumentis, & monumenta intelligit quæ ſunt in agris ſculpta ſaxis vel ære priſco, quæ conſtitutio Tiberij Imperij de *Lagrarum & limitum* apud Iulium Frontinum, aut publicam fidem tenere.

l.Eos terminos.12.

Zaſius *lib.2.ſingul.intellect.cap.14.*
Contra gloſſ. & Doct.G.182.Zaſius.

l.Sciendum.13.

Alciat.lib.1.*pàrerg.cap.18.lib.2.diſpunct.cap.6.& in l.quinque pedum. Cod.fin. regun.* Valla *tract.8.* Crinitus *de quinque pedibus.*

Tit.2. Familiæ erciſcundæ.

Prateius *catapodiſmat.lib.2.*

l.Hæc actio.1.

§.Quæ quidem.1.

Vide §.*quidem.Inſt.de action.l.1.& toto ti.D.& C.fa.ercif.* & Cuiac *9.obſ.c.36.ibi, explicat l.familia.27.D.fam.ercif.* per cohęredes etiam hic intelligimus quaſi, ſiue vice hęredes qualis eſt bonorum poſſeſſor.*l.1.infra de poſſ hære.pet. l.2.D.de bonor.poſſeſ.* quemadmodum etiam per contractum & delictum, intelliguntur etiam quaſi contractus, & quaſi delicta.

l.Per familiæ.2.

§.ſi quarta.1.

Non tantùm hæredi, ſed etiam bonorum poſſeſſori, directam non vtilem. familiæ eriſcundæ actionem competere, quidam aduerſus communem doctorum opinionem exiſtimant. Duplex autem eſt huius loci lectio. quidam enim ſic legunt. *Si quarta ex conſtitutione Diui Pij ad aliquem deferatur*, quod vt concionius, etiam viris doctis probari video, nam arrogatio inquiunt ex cõſtitutione Diui Pij non eſt profecta: ſed ex ea delata eſt adrogatis quarta. *l.ſi arrogator.D.de adoption.*

§.Item ſi filiifamilias.2.

§.In familiæ.3.

Coniunge cum hoc.§.*l.inter cohæredes.44.§.Qui familiæ.4.infra hoc tit.*

§.Dubitandum.4.

§.In hoc iudicium.5.

l.Planè ad officium.3.

Bonorum appellatio tria continet, mobilia, immobilia & nomina in mobilibus & immobilibus iudicis facto opus eſt, ſi aliàs inter cohæredes non poteſt conuenire, vt hac lege: at nomina ipſo iure diuiduntur, ex lege duodecim tabularum idque pro hæreditariis portionibus. *l.ea quæ.C.eo.l.1.C.ſi cert.peta.l.pro hæredit.eo.C.de hæred.act.*

l.Cæteræ itaque.4.

§.Mala medicamenta.1.

§.ſed & ſi quid.2.

§.ſed & tabulas.3.

l.ſi quæ ſunt.5.

Vide gloſſ.*in l.1.§.dicit.in gloſſ.mag.circa med.D.de edend.*

l.Nam

Digitized by Google

l.Nam ad l.citationem.6.

l.ſi hæres vnus.7.

Pro intellectu illius l.vide per Alex. in l.ſeptimo.5.de re iud.

l.Pomponius.8.

Cuiac.lib.3 obſ.cap.15.

§.Pomponius ait.1.

§.ſed & ſi quid.2.

l.Veniunt.9.

Quæcunque veniunt in petitionem hæreditatis, veniunt etiam in hoc iudicium.l.ſed etſi.25.§.pen.ff.de petit.hære. hæ autem res veniunt in petitionem hæreditatis &c.l.19.in prin ff.de pet.her.& hac lege. Vnde quòd cohæres ante iudicium familiæ ex re hæreditaria vſucapit, non ſibi tantùm, ſed etiam cohæredibus vſucapit, vt hic videre eſt.

l.item prædia.10.

l.Partum quoque.11.

l.Et poſt litem.12.

§.idem erit.1.

§.Res quæ ſub.2.

l.Alienationes.13.

Mattreſius in notis cap.19.

l.ſed etſi vſucapio.14.

§.Vſusfructus.1.

Vſusfructus quà ius eſt, diuidi non poteſt, quà modum vtendi continet, poteſt.

l.Vel ſi ſeruo.15.

l.Et puto.16.

Vſusfructus inter cohæredes aut adiudicatur vni, aut alterna fruitione communicatur, Zaſius hic nu.16.adde l.7.§.10.h.t.

§.Iulianus ait.1.

§.Vſusfructus.2.

§.id quod amnis.3.

Quod amnis fundo poſt litem conteſtatam alluit. Hæc eſt Florentina lectio, quæ & à Charonda quoque retinetur. Ruſſardus autem quia alia exemplaria referunt, Alluit mutabat hoc in attulit, vt l.adeo.§.præterea.ff.de acq.rer. dom.& §.præterea.Inſt.de rer.diuiſ.

§.ſed & ſi dolo.4.

§.Denique ait.5.

§.item ſi ſeruus.6.

l.Damno commiſſo.17.

l.His conſequenter.18.

Vide Bar.in l.ſi.de cond.ſubſt.canſ.in fi quem refert & ſequitur Ruin.in rub. ſolut.matri.19.chart.in fin.Ad gloſ.poſitam præſcriptis in §.cum monumenta, vide Bald.in rub.ex.de teſtam.in 2.col.2.mouetur.

§.ſed an in.1.

§.idem quærit.2.

Ad intellectum huius §.vide Zaſium hic.num.33.

§.ſumptuum.3.

§.Celſus etiam.4.

Miſſus in poſſeſſionem ex primo decreto non tenetur diſcedere de poſſeſſione, niſi ſibi ſoluatur, in contrarium tamen facit Authentica Et qui.C. de bon.auth.iud.poſſ.qua de re Bart.in l.ſi pecuniæ.in fin.vt in poſſeſſ.leg.& in l. ſi finita.§.1.D.de dam.inf.

§.ſi filius.5.

§.Cum vnus.6.

Molinæus in labyrintho de diuid.& indiuid.part.2.n.326.

§.ſed etſi.7.

l.item ex diuerſo.19.

Licèt in finium regundorum iudicio pluribus adiudicari eadem res pro indiuiſo poſſit.l.4.§.ſi alter.D.fin.reg. ſecus tamen eſt in hoc & communi diuidundo iudiciis. Vide Cuiac.lib.22.obſ.c.39.

l.ſi Filia nupta.20.

§.ſi filiusfamilias.1.

Si pater meus vxoris meæ nomine dotem dederit, ad eam conferendam non teneor. hanc enim accipio, vt creditor & ex cauſa lucratiua. Lex promiſſione.D.de oblig.& act. quòd ſi eam non abſtulero à patre viuo, debebo illam in diuidenda hæreditate præcipere, vt hic dicitur, quòd & hodie ſine controuerſia eſt, cum iure Codicis actiones quas contra defunctum hæredes habent non cõfundantur, ſed ſimiles in eo reliquis creditoribus hæredes ſint, ſi modò inuentarium confecerint.

§.Hoc amplius.2.

l.ſi pater.3.

§.Familiæ erciſcundæ.4.

Familiæ erciſcundæ iudicium amplius quàm ſemel agi non poteſt, niſi cauſa cognita. quòd ſi quædam res indiuiſæ relictæ ſint communi diuidundo de his agi poteſt, vt hoc §. & l.tres fratres.ff.de pactis. licèt diuiſione conſenſu cohæredum abſque iudice facta, familiæ erciſcundæ agi permittatur; l.1.C.hoc tit.

§.Papinianus ait.5.

§.idem ſcribit.6.

§.Neratius.7.

Alciat.lib.1.parerg.cap.12.

§.item Papinianus.8.

§.idem ſcribit.9.

l.idem & in.21.

l.item Labeo.22.

An iudex & quo caſu poſt ſententiam poſſit ei adiicere modum. An incerta ſententia ſuper principali ferri poſſit, vide hic Bald.

§.Familiæ erciſcundæ.1.

§.ſed & regionibus.2.

Adiudicare verbum propriè pertinet ad iudicia diuiſoria.

§.ſed etiam cum.3.

Digitized by Google

§.Familiæ.4.

§.Papinianus.5.

l.Propter ſpem.23.

l.ſed & eius rei.24.

§.Familiæ erciſcundæ.1.

l.Hæredes.25.

Vide Dec. *in Rubr. ſi cert. petat. col. 2. in princ.*

§.ſi miles.1.

§.Quantum verò.2.

Bellon. *lib. 2. ſuppot. cap. 5.*

§.De pluribus.3.

§.Si inter me.4.

§.Item ſi plures.5.

§.ſi teſtator.6.

§.Quod pro emptore.7.

§.idem ſcribit.8.

§.An ea ſtipulatio.9.

Molinæus *in labyrintho de diuid. & indiuid. par. 3. n. 97. Valla tract. 18.* Vide Paul. de Caſtrenſ. *in l. 2. §. fin. colum. 1. de verb. obligat.*

§.Contra ſi.10.

§.Idem dicendum.11.

§.In illa quoque.12.

§.Idem iuris.13.

Pileus *quæſtion. 18. & 19.*

§.idem obſeruatur.14.

§.ſi vnus ex cohæredibus.15.

§.Non tantùs dolum.16.

§.ſi incerto.17.

§.item culpæ.18.

§.ſi filius.19.

§.Iudex familiæ.20.

Diuiduntur res hæreditariæ omnes, modo ſui natura diuidi poſſint, nec quicquam iudex familiæ erciſcundæ in iuiſum relinquere debet, vt hac lege.

§.item curare.21.

§.ſi pecunia.22.

l.Officio.26.

l.In hoc iudicio.27.

An res iudicata pro parte valere poſſit. vide *l. non idcirco ff. de iud. l. ſi cum vno. ſi ex nox. cau. agat.*

l.Rem pignori.28.

l.ſi pignori.29.

Mantreſius *in notis. cap. 20.*

l.Fundus.30.

l.ſi ſeruus.31.

l.Quæ paret.32.

Vide Rufin. poſt Alex. *in l. 3. in vlt. ther. in addit. ſol. mat.* & late Iaſ. *in vlt. verb. illius l.* Ad iſtum text. cum gloſſ. vide Bar. *in tract. de duobus fratrib. in 2. parte 2. q. 23. q. princ. in 5. col.*

l.ſi paterfamilias.33.

l.ſeruos inter.34.

l.Pomponius.35.

Inter patrem & filium ex cauſa dotis conſiſtit donatio, de hoc textu *in not. quæſt.* vt non procedat, niſi quando eſſet expreſſum pro dote. Socin. *Iun. conſ. 44. retro ad fin. & conſil. praeced. lib. 1. Deci. conſ. 414. nu. 13.* Iaſ. *ad l. 1. nu. 52. D. ſolut. matrim.* vide Alex. *in l. mulier. §. cum proponeretur. in 5. col. ad* Trebell.

l.Cum putarem.36.

In hanc legem Molinæus *in conſu. Pariſien. 1. §. 26. nu. 16.* Pileus *quæſt. 106.* Ioan. Aurpachus *lib. 2. epiſt. cap. 4.* Alciat. *lib. 1. diſpunct. cap. 8.* vide Alciat. *lib. 2. diſpunct. cap. 5.*

l.Qui familiæ.37.

Cuiac. *lib. 9. obſer. cap. 36.*

l.Lucius.38.

l.Ex parte.39.

Quod pro omnibus factum eſt, ab omnibus ſarciri debet, itaque quod vnus præſtitit in cauſa communi, ab aliis ſeruari debet. *l. hæredes. § ſi omnes. & l. hoc iit.* & ſi vnus ex hæredibus litem, quam omnes cohæredes patiebantur, defendit plerumque credimus communi nomine factam eſſe expenſam. *l. ſed eſſi. §. adeo. D. de petit. hæred.*

§.inteſtato.1.

§.ſeruo libertatem.2.

§.filius Reipub.3.

§.Diuos filios.4.

§.Pater in filios.5.

l.ſi ex aſſe.40.

Molinæus *in tract. Dolum.*

l.Quædam mulier.41.

l.Is ita legatum.42.

l.Arbitrum

l.Arbitrum.43.

Cuiac.lib.9.obſer.cap.14.Gilbertus Regius lib. [illegible] cap.15.

l.Inter cohæredes.44.

Fol.324.n.58.repetitionum 6.fol.214.n.33.repetitionum 6.

§.familiæ.1.

§.ſi cohæredes.2.

§.fructus quos.3.

§.qui familiæ.4.

§.quod ex facto.5.

§.ſi quis ſtipulatus.6.

§.vſufructu.7.

§.ſi duo cohæredes.8.

l.ſi quid contendit.45.

§.Dolus.1.

l.ſi maritus.46.

Cuiac.*lib.14.obſ.cap.31.*

l.In iudicio.47.

In hac lege hæredem ſucceſſorem ex neceſſitate, tranſit inſtantia iudicij, de hoc textu & eius intellectu contra gloſ.& Bart.*ad l.non ſolum.§.ſi cuius.2.colum.C.de oper.no.nunt.* vide Præpoſ.Senel.7.*c.q.*3. Harman.*dec.ad.§.morte.num.*18. & ibi Ant.Rub.*num.*136.Ludou.Bologn.*ad l.qui viam.num.*10.*D.oper.nou.nunt. fol.*75.*num.*18.*repetitionum.*5.*fol.*158.*n.*30.*&* 18.*repetitionum.*5.

§.item quæ.1.

l.ſi familiæ.48.

Plures hæredes vnius hæreditatis, debent vnum procuratorem conſtituere, non ſeparatim agere:ad hunc textum,vide Cæpol. *ad l.quod ſi nolit.§.ſi plures. D.de ædilit.edict.n.*15.& de intellectu Galiau.*ad l.*4.*§.cato. D.de verb. oblig.num.*110.& ibid.Ruyn.*num.*86.Orman.*dec.num.*477.Socin. *num.*245. Bologn.*n.*188.

l.qui erat hæres.49.

l.quæ pater.50.

Marreſius *in variis.cap.*21.

l.Fundus.51.

§.ſi ego à te.1.

l.Mæuius.52.

In hoc familiæ erciſcundæ iudicio,ſingulares res, ſingulis hæredibus iudex adiudicare debet, & ſi in alterius perſona prægrauare videatur adiudicatio,debet hunc inuicem cohæredi certa pecunia condemnare, vt *hac l.& §.ſi familiæ.Inſt.de offic.iud.*

§.ſeruus liber.1.

§.Arbiter.2.

§.Cum familiæ.3.

l.Pecuniam.53.

l.Ex hæreditate.54.

l.ſi familiæ.55.

*Fol.*277.*n.*120 *repe.*6.

l.Non ſolum.56.

l.Arbitro.57.

Agitur hac in lege de diuiſione hæreditatis paternæ,facta à fratribus mutuo conſenſu, poſt acceptum arbitrium familiæ erciſcundæ pendente iudicio pendente lite,quam ſi fecerint, & Papinianus ait [illegible] officio ; functi ſunt miſſa lite omni.D. Ambroſius lib.5.de fide bona,pietas,inquit,arbitros refugit etiam in diuiſione patrimonij rata tranſactio eſt litis,certe inter fratres,vel iurgij potius.

Tit.3.Communi diuidundo.

l.Communi diuidundo.1.

Communi diuidundo actio eſt,quæ inter eos redditur, inter quos communes ſunt res ſingulæ, vt earum diuiſio, & præſtationes perſonales fiant. Differt autem ab actione familiæ erciſcundæ:quæ de rebus vniuerſis hæreditariis competit.

l.Nihil autem.2.

Ad id quod ibi dicit Bar.vide Abb.*in c.cum M. Ferrar.ext. de conſti.* not in *l. ex pluribus.in* 10.*col.in fi.D.de duob.reis.*Iaſ.*Inſtit.de actionib.§.quædam.in* 2.*col. in princ.in* 3.*notab.*

§.in tribus.1.

l.in communi.3.

§.ſi quid ipſe.1.

l.Per hoc iudicium.6.

Actio communi diuidundo eſt directa.

§.De pueo. 11.

§.Hoc iudicium.2.

Communi diuidundo iudicium differt ab actione familiæ erciſcundæ, quoniam communi diuidundo iudicio iterum agi poteſt, at non familiæ erciſcundæ.

§.ſicut autem.3.

§.Ea propter.4.

l.ſed ſi res.5.

Collige ex hac lege, [illegible]
l.5.infra de dam.inf.

l.ſi quis putans.6.

§.quare etſi.1.

Fructus in iudicio communi diuidundo veniunt, ſiue immediate percipiantur à ſocio,ſiue locentur colono nomine communi.

§.ſiue autem.2.

§.ſi quid poſt.3.

§.ſed & partum.4.

Officio iudicis,in familiæ erciſcundæ iudicium, omnia quæ ad rem pertinent veniunt,poſt litem conteſtatam.

§.Sed & acceſſionem.5.

§.ſi quis in communem.6.

An inuito ſocio quis poſſit mortuum in ſepulchrum commune inferre, declarat hic Gloſſa.

§.ſi damni.7.

§.ſi fundus.8.

Vaccā tract.10.

§.idem Iulianus.9.

§.Officio iudicis.10.

§.Cætera.11.

Ratio eadem eſt hæreditatis,& cuiuſlibet alterius rei communis, vt eleganter oſtendit Cicero in oratione pro Roſcio Comœdo circa finem.

§.Vrſeius.12.

l.Communi diuidundo.7.

Nota hic vectigalem fundum non diuidi, quod verum eſt, ſi iudici id expedire viſum fuerit:aliàs etenim poſſet diuidi.

§.Neratius.1.

§.Qui in rem.2.

An qui publicianam habet iudicium communi diuidundo intentare poſſit.An poſſeſſione ſola præſumatur quis dominus in iudiciis diuiſoriis,vide hic Bald.

§.Ea quibuſdam.3.

§.inter prædones.4.

An iudicia diuiſoria dicantur poſſeſſoria,vide Bal. *in l.poſt ſententiam.C.de ſentent.* An poſſidens præſumatur iuſte poſſidere.Bald. & Ang. *in l.ſuper longi. C.de præſcrip.longi temp.*& glo. *in c.1.§.ſi duo.de pace tenenda.*

§.Iulianus ſcribit.5.

§.ſi duo ſint.6.

Nota hic, quod duo creditores communi diuidundo iudicio agere poſſunt,immo etiam familiæ erciſcundæ, *vt l.28.ff.fam.erciſ.*

§.ſed etſi de.7.

§.item ſi duo.8.

Poſſeſſio ea dicitur iuſta,quæ fit à prætore.

§.Planè ſi iam.9.

§.Cum de vſufructu.10.

Iudex omnes res de quibus quidem actum erit,(nam vltra id quod in iudicium eſt deductum,extendi poteſtas iudicis nequit,)diuidere debet.

§.Neque colonus.11.

§.inter eos.12.

Pignoratitia propriè in perſonam competit, itaque pignoratitia hic pro hypothecaria poſita eſt, *vt l.3.§.eſt autem.ff.ad exhib.*

§.ſi debitor.13.

l.Et ſi non omnes.8.

§.ſi incertum ſit.1.

§.Venit in.2.

Agi iudicio communi diuidundo poteſt, vt ſarciat damnum qui rem communem facit deteriorem.

§.ſi communis.3.

§.item ſi vnus.4.

l.ſed poſteaquam.9.

Hanc legem explicat Cuiac.*lib.7.tract.ad Afric.*

l.item quamuis.10.

Vſum vnius indiuiduum eſſe ſatis conſtat,ſi tamen duo vſum habeant,poterit id neceſſitatis cauſa admitti,vt vnus ſolus vtatur,& alteri pecuniam reficiat,vt hic.

§.ſi vſus.1.

§.in communi.2.

In hac actione iudex,ex officio ſuo iuſto pretio rem æſtimari,& alterum alteri de euictione cauere iubet.

l.in ſumma.11.

l.ſi ædes communis.12.

Guenæus *in Top.Cic.§.14.num.5.Bæroius quæſt.36.*

l.in iudicium.13.

l.in hoc iudicium.14.

§.impendia.1.

Molinæus *tit.1.§.1.gloſ.5.nu.59.in conſuetud.Pariſ.*

§.ſi conueniat.2.

Pactum ne perpetuò diuidatur,non valet : de intellectu , declaratione & limitatione huius textus ,vide hoc per Dec.*in conſ.265.* amplia hunc textum vt procedat,etiam ſi iuramentum interuenerit , Alex.*conſ.38.viſis.col.2.lib.2.* & amplia, vt non producat naturalem obligationem , Ang.*conſ.115.* cuius & Rom.*conſ.14.* idem videtur mihi.

§.ſi inter ſocios.3.

§.ſi paciſcatur.4.

l.ſi ſocius.15.

l.Cum ſocij.16.

l.Qui cohæredes.17.

l.Vt fundus.18.

Ant.Gabr.*lib.quæſt.iur.c.2.*Grammaticus *deciſ.29.*

l.Arbor.19.

§.De veſtibulo.1.

Aulus Gellius *lib.16.cap.5.*

§.ſi per eundem.2.

§.iudex communi.3.

§.Aquarum.4.

Marreſius *in notis cap.21.*Cuiac.*lib.9.obſ.cap.37,*

l.ſi is cum quo.20.

Duar.*lib.1.diſput.anniuerſ.c.4.*Iohan.Robert.*lib.3.ſent.iur.cap.4.* Raeuardus *lib.1.variorum cap.7.*Cuiac.*lib.13.obſ.c.19.*

l.iudicem.21.

l.Si meo

l.ſi meo &.22.

l.ſi conuenerit.23.

Hæc lex deſumpta eſt ex tit.pro ſocio.

l.Communis ſeruus.24.

§.Cum agere.1.

Bellon.lib.1.ſuppu.cap.5.

l.ſi Stichus.25.

l.Communis ſeruus.26.

l.De communi.27.

l.Sabinus in re.28.

Eſſen.lib.1.intellect.ſing.c.1.

l.ſi quis cum.29.

§.Pomponius.1.

l.Communi.30.

Bellonus dicto cap.5.

l.Bina mancipia.31.

Tit.4. Ad exhibendum.

Hæc actio eſt mixta, quia eſt perſonalis in rem ſcripta, & datur maximè ob rei vindicationem, cuius eſt præparatoria. exhibere autem eſt facere in publicum poteſtatem, vt ei qui agere intendit, experiundæ ſit copia. l.2.h.t.

l.Hæc actio.1.

l.Exhibere.2.

Exhibet qui poteſtatem facit videndæ & apprehendendæ ipſius rei, vnde teſtibus oportere exhiberi maleficium, vel reum cuius teſtes eſſe debent. hinc colligunt, vt videre poſſit an ſit res ipſa de qua agitur, & eius ſigna, ad-de l.cum ſi exhibuiſſent.§.de publicanis.

l.in hac actione.3.

§.Qui ad exhibendum.1.

An exhibitio ad inſtructionem actoris fiat, vide hic Bald.

§.Præterea in hac.2.

§.Eſt autem.3.

Actio ad exhibendum eſt perſonalis, vt notat hic Iuriſconſultus: ſed diſſentit Donellus in §.omnium autem.nu.14.Inſt.de act.

§.ſed & vſumfructum.4.

§.ſed etſi quis.5.

Cuiac.lib.5.obſ.c.23.

§.item ſi optari.6.

§.ſi quis noxali.7.

Actor verò deſignare non poſſit. Florentini archetypi deſtinare referunt, quod nihil aliud eſt quàm deſignari.

§ ſi quis extra.8.

§.ſciendum eſt.9.

Ad gloſſ. hic in verb.ſummatim.adde Bart.in extrau.q.ad reprimendum.in verbo ſummarie.Guid.Pap.deciſ.149. Marant. in tract.iur.in 4.parte diſtin.3.nu. 41.quia melius quàm omnes.

§.Plus dicit.10.

§.ſi mecum 11.

Cuiacius d.cap.13.

§.Pomponius.12.

§.ibidem ſubiungit.13.

Ex hoc textu generaliter dici ſolet, exceptiones oppoſitas in iudicio pi[illegible] parante, teliei ad iudicium deductum, ſi altiorem quæſtionem deſiderent.

§.interdum æquitas.14.

§.ſciendum eſt.15.

Actio ad exhibendum competit aduerſus eum duntaxat qui poſſidet, vel detinet, aut qui dolo malo deſiit poſſidere aut detinere.l.5.§.idem Iulianus.l. Theſaurus.in pr.D.ad exhib.vnde nec hæredi vt hæredi datur: ſed ſi eius inter-ſit, nec contra hæredem vt hæredem, ſed poſſeſſorem.l.de eo.h.t.

l.Nam & cum.4.

l.Celſus ſcribit.5.

§.Iulianus.1.

Ad intellectum huius §.vide Bart.in l.qui reſtituere.in fi.D.de rei vin. & Bal. in l.peregrè.§.fi.D.de acq.poſſ.

§.idem Iulianus.2.

§.item Celſus.3.

§.ſed etſi.4.

§.ſed etſi de ruina.5.

§.item ſi quis.6.

l.Gemma.6.

Rerum ad leg.aq.tit.pag.88.

l.Tigni appellatione.7.

§.ſed ſi ratam.1.

§.idem etſi.2.

§.item municipes.3.

Nota hic quòd vniuerſitas ad exhibendum etiam teneri poſſit.

§.ſi quis non.4.

§.ſi quis cum.5.

§.idem ſcribit.6.

§.ibidem.7.

Deceptio tua non intereſt actori, etiam poſt litem conteſtatam opponi

Digitized by Google

non poteſt, ſi iure opponantur: ſecus ſi perſonæ. adde Innocentium *in c. ſuper his. eo. de excuſat.* & Bald. hic.

l. ſi ad exhibendum. 8.

l. Iulianus. 9.

Fel. 280 num. 57. Repetit. num. 7.

§. Glans ex. 1.

§. ſi quis rem. 2.

An denominatio fieri poſſit à forma, declarat hic Bald.

§. ſed ſi quis. 3.

§. Marcellus. 4.

§. Quantum autem. 5.

Res exhibenda eſt in ea cauſa in qua fuit cum iudicium acciperetur, vnde ſi inter moras exhibendi vſucapta ſit res à poſſeſſore, nihilominus condemnabitur hac lege, & *§. ſi ad exhibendum. Inſt. de off. iud.*

§. Proinde. 6.

§. Quia tamen. 7.

§. Præterea. 8.

l. ſi optione. 10.

l. ſed etſi hæreditas. 11.

§. Quo autem. 1.

Exhiberi ibi rem oportet, vbi fuit cum lis conteſtaretur periculóque & impendiis actoris perferenda, ducendáve eo loci vbi actum eſt.

§. ſi de pluribus. 2.

l. De eo. 12.

§. Et filiusfamilias. 1.

§. ſæpius ad. 2.

§. ſi quis ex vuis. 3.

§. ſi poſt iudicium. 4.

Bellon. *lib. 4. ſuppnt. c. 8.* Iohan. Robert *lib. 2. ſent. cap. 13.*

§. ſi iuſta. 5.

§. Hæredis. 6.

§. ſi liber. 13.

Pro libero homine exhibendo non competit actio ad exhibendum, quia exigit pecuniarium intereſſe.

l. ſi vir nummos. 14.

l. Theſaurus. 15.

An verum ſit quod vbi vnum iudicium eſt præparatorium alterius in illo ſufficiat ſummaria probatio, vide Bald. *in l. quod tempore. C. de teſtis. milit.* facit quod notat Bal. *in l. 2. C. quan. fiſ. vel priua.* Felin. *in c. quo in eccleſiar. eo. de conſt.* & *in c. veniens. in fi. de teſt.*

l. Cum ſeruus. 16.

l. ſi quis hominem. 17.

l. Solutione. 18.

Cuiac. *lib. 9. obſ. c. 7.*

l. Ad exhibendum. 19.

Auguſt. *lib. 1. emend. cap. 11.*

l. Quæſtionis. 20.

LIBER VNDECIMVS.

Titulus primus.

De interrogat. in iure fac.

IN hunc tit. Duar. *lib. 1. diſput. anniuer. c. 43.* Rauard. *pro trib. c. 5.* Reinald. Corſus *lib. 3. indagat. c. 6.*

l. Toties hæres. 1.

Lotiot. *de hered. inſt. action. 1.* Briſſon. *lib. 4. ſelect. antiq. c. 1.* Hotom. *in Cicer. pro Cæcinna.* Ioan. Robert. *lib. 4. ſent. iur. c. 18.* Menoch. *de arbit. lib. 2. c. 51.* vide Doc. in Rub. *eo. de probat. in 5. col. in fi. verſ. 2.* Aret.

l. Edictum. 2.

l. Quia plerunque. 3.

l. Voluit. 4.

§. Quod ait. 1.

Hotoman. *lib. 1. obſ. c. 40.* rectè reprehenſus à Ioann. Robert *lib. 2. recept. iur. ciuil. rectionis c. 13.* & Iacobus Cuiacius *lib. 14. obſeruat. cap. 11.* Rauard. *pro trib. cap. 7.*

l. Qui interrogatur. 5.

Ioan. Robert. *lib. 4. ſent. iur. cap. 11.*

l. Et quia hoc. 6.

§. interdum. 1.

l. ſi quis in iure. 7.

l. ſi quis interrogatus. 8.

l. ſi ſine. 9.

§. interrogatum. 1.

§. ſed ſi ſeruus. 2.

§. Alius pro alio. 3.

§. Celſus. 4.

Bellon. *lib. 1. ſuppnt. c. 17.*

§. Qui interrogatus. 5.

§. illud quæritur. 6.

§. Denique. 7.

Digitized by Google

§.ſi de peculio.8.

l.Non alienum.10.

l.De ætate.11.

Fol.87.num.16. Repetitionum 6.

§.ſi quis cum hæres.1.

Menoch.*de arbit.indic.lib.2.cenf.93.*

§.Qui ex quadrante.2.

§.ſi cum eſſet.3.

§.Qui tacuit.4.

Ioan.Robert.*d.c.18.*Copecenatus *lib.1.queſt.c.9.*

§.Quod autem.5.

Alciat.lib.2.diſpunct.cap.10.

§.ſi interrogatus.6.

§.Nihil intereſt.7.

§.Ex cauſa.8.

§.Qui interrogatus.9.

§.Qui iuſto errore.10.

§.ſed etſi quis.11.

§.Celſus ſcribit.12.

Auguſt.lib.1.emend.cap.6.

l.ſi filius.12.

§.Exceptionibus.1.

l.Confeſſionibus.13.

Auguſt.lib.1.emend.cap.3.

§.Eum qui.1.

l.ſi is cuius.14.

§.in totum.1.

l.ſi ante.15.

§.Mortuo.1.

l.ſi ſeruus.16.

Idem Auguſt.*lib.1.emend.cap.3.*

§.Quanquam.1.

l.ſi ſeruus.17.

l.Qui ex parte.18.

l.ſi filius.19.

l.Qui ſeruum.20.

§.in iure.1.

§.idem etſi.2.

l.Vbicumque.21.

Iudex poteſt ex officio poſt concluſionem in cauſa ad declarationem iſtroactorum in iudicio interrogare. Ampl.nõ ſolum in retroactis in iudicio ſed etiam ad fundandam de nouo intentionem partis. Alex.*ad l.dies cautionis §.hoc autem iudicium.nu.18. D.de dam.infect.* Abb. Dec.& Rip.*ad c.1.ex.de iudic.* Iacob.Menoch.*de arbit.iudic.lib.1.cent.1.caſ.51.nu.39.*

l.Procurator.22.

Fol.465.num.223. Repetitionum 3.& quo caſu procedat.*pag.66.num.5.fol.318.* Machellus patrociniorum Forenſium.

Tit.2.De quibus rebus ad eundem iudicem eatur.

l.ſi inter.1.

l.Cum ex pluribus.2.

Tit.3.De ſeruo corrupto.

l.Ait prætor.1.

Vide Alciat.*lib.1.pretermiſſ.fol.240.*

§.Qui bona fide.1.

Cuiac.*obſ.lib.17.cap.11.*

§.Quod autem.2.

§.Perſuadere.3.

Plana *lib.1.miſcel.c.7.*Alciat. *lib.2.pretermiſſ.* qui tamen rectè verba Græca iſta emendat, vt nec Budæus, nec Catellianus Florentinus lectio vera eſt,Benedictus Caprã in *Reg.c.11.*

§.ſed vtrum.4.

§.is quoque.5.

l.Vel luxuriosum.2.

l.Dolo malo.3.

§.Vnde quæritur.1.

l.ſed commodius.4.

§.ſi quis dolo.1.

§.Hæc actio.2.

§.ſi ſeruus.3.

§.Hæc actio.4.

l.Præteritæ.6.

Digitized by Google

l.Nam & mali.7.

l.ſed & hæres.8.

l.ſi quis ſeruum.9.

§.ſi in ſeruo.1.

§.Datur autem.2.

§.ſed quæſtionis.3.

l.in hoc iudicium.10.

l.Neratius.11.

§.Seruo perſuaſi.1.

§.Quamuis.2.

l.Quia manet.12.

l.Hæc actio.13.

§.ſed etſi quis.1.

Zaſius lib.1.ſing.reſponſ.cap.14.

l.Vt tantum.14.

§.De filio.1.

§.ſi ſeruus.2.

§.ſi is in quo.3.

§.Pignoris.4.

§.in hac actione.5.

Auguſt.lib.1.emend.cap.2.

§.His conſequentes.6.

§.item non ſolum.7.

§.Aeſtimatio.8.

§.interdum.9.

l.Corrumpitur.15.

l.Dominus ſeruum.16.

l.ſerui corrupti.17.

Tit.4.De fugitiuis.

l.is qui.1.

§.Senatus.1.

§.Hoc autem.2.

§.Vnuſquiſque.3.

§.Et merito.4.

§.Fugitiuum.5.

§.In publicum.6.

§.Diligens.7.

§.Tandiu.8.

l.Fugitiui.2.

Cuiac.lib.7.obſ.cap.11.

l.Diuus pius.3.

l.Limenarchæ.4.

Cotta in memor.in voce Limenarchæ.

l.ſi in harenam.5.

Tit.5.De aleatoribus.

Benedictus Capra in regul.conſ.89.

l.Prætor ait.1.

§.ſi rapinas.1.

§.item notandum.2.

§.Quod autem.3.

Auguſtin.lib.4.emend.cap.17.

§.in eum.4.

Cotta in memor.in voce Latomia.Cuiac.lib.6.obſ.cap.7.

l.ſolent.n.2.

Rainald.Corſus lib.3.indagat.cap.11.fol.190.poſt num.11.tractatum 4.

§.Senatuſconſultum.1.

l.in quibus rebus.3.

l.Quod in conuiuio.4.

§.ſi ſeruus.1.

§.Aduerſus.2.

Tit.6.Si menſor falſum modum dixerit.

l.Aduerſus.1.

Alciat.lib.3.diſpunct.c.15.Zoannet.lib.reſtit.D.c.6.Vaconius lib.6.declar.iur.ciuil.c.88.Dec.ad l.edita.C.de edendo.vbi Rip.num.8.

§.Hæc actio.1.

§.ita autem.2.

l.Vel per literas.2.

§.Sed

§.ſed ſi ego.1.

l.ſi duobus.3.

§.Competit.1.

§.Pomponius.2.

§.ſed etſi.3.

§.idem Pomponius.4.

§.Hanc actionem.5.

§.ſerui autem.6.

l.Hæc actio.4.

l.ſi menſor.5.

Libeteur. Zoannetus *reſtit. cap.6.* legit *laderur*, quod placet Cuiacio *lib.7. obſ. cap.37.*

§.ſi cum falſus.1.

§.Hoc iudicium.2.

l.ſiue de itineris.6.

Alciatus lib.3. diſpunct. cap.15. & cap.20.

l.Vel cuiuſuis.7.

§.Etſi menſor.1.

§.Nec non.2.

§.Hoc exemplo.3.

§.Ego etiam.4.

Cotta *in memoralib. in voce Tabularius.*

Tit.7.De religio.& ſumptibus funerum.

Scripſit in hunc tractatum Ioannes Baptiſta, Aſinius, Aulus Gellius *lib.4. capite 9.* Vide Cælium Rhodiginum *libro nono antiq. lection. capite 44.* poſt Ciceronem Tuſculana 1. Alexandrum ab Alexandro *libro 3. genialium dierum. cap.2. & 7.* Rævardum *ad leg. xij. tabularum. cap.151.* copioſe Vanderanum *in prolegom. libro de priuileg. creditor. cap.1.* Briſſonium *libro 2 ſelect. antiq. cap.25.* Nonnulla quoque Rebuffus *de ſententiis prouiſionalibus, in præfat.* præſertim de actione funeraria. De quadruplici antiquorum funere multa Voll. Zaſius *lib.3. de Repu. Rom. cap.18.*

l.Qui propter.1.

l.Locum in quo.2.

§.Qui mortuum.1.

§.Prætor ait.2.

§.Dea autem.3.

§.Purus autem.4.

§.ſepulchum.5.

Sepulchrum hic definitur, vbi corpus oſſave hominis condita ſunt, non totum locum qui ſepulturæ deſtinatus eſt; totum non eſſe religioſum; ſed catenus duntaxat quatenus corpus humatum eſt.

§.Monumentum.6.

§.ſi vſumfructum.7.

§.Locum qui ſeruit.8.

Fol.24. num.32. & num.ſeq.39. Repet.1.

§.is qui.9.

l.Ex conſenſu.3.

l.ſcriptus hæres.4.

l.Familiaria.5.

Briſſonius *lib.4. ſelect. antiq. c.14.*

l.Vel quæ.6.

Briſſonius *d. c.14.* Forcatulus *dial.2. à nu.33.*

§.ſi adhuc.1.

Briſſonius *lib.2. ſelect. antiq. c.15.*

l.is qui intulit.7.

§.Aduerſus.1.

l.Oſſa.8.

Corraſius *ad l.1. D. de ſeruis pag.59. fol.44. num.22. Repetitionum 3. & fol.58. num.15 eadem repetit.*

§.ſi locus.1.

§.ſi in locum.2.

§.in hac autem.3.

§.Nec ſolum.4.

Fol.35. num.177. & 181. Repetitionum 3.

§.Ei qui.5.

l.Liberum eſt.9.

l.ſi venditor.10.

l.Quod ſi locus.11.

Forcat. *dial. 91. num.3.*

l.ſi quis ſepulchrum.12.

Decis.265. num.108. fol.470. deciſionum Afflicti.

§.ſenatuſconſulto.1.

§.Prætor ait.2.

§.Hoc edictum.3.

§.Funus autem.4.

§.ſumptus.5.

§.Prætor vel.6.

Digitized by Google

l.Vel à debitoribus.13.

l.Et ſi quis.14.

Menoch. *de arbit. iud. caſ. 176.*

§.ſi colonus.1.

§.ſi cui funeris.2.

§.Funeris.3.

Ad corpus commendandum. Hoc eſt deponendum ad tempus, vt in libello quodam oblato Seuero Imperatori cum ſubſcriptione Iuuentij Celſi Iuriſconſulti, Cum(inquit) pater hos dies coniugem & filium amiſerim, & preſſus neceſſitate corpus eorum fictili ſarcophago commẽdauerim, donec quatenus locus quem emeram ædificaretur.

§.impenſa.4.

Cuiacius *lib. 2. obſ. c. 27. & lib. 11. c. 4.*

§.Non autem.5.

§.Hæc actio.6.

§.ſed interdum.7.

§.Plerique.8.

§.Fortaſſis.9.

§.iudicem.10.

§.ſi quis dum.11.

§.Labeo ait.12.

§.Idem Labeo.13.

§.Diuus autem.14.

§.Qui mandatu.15.

§.ſi tamen.16.

§.Datur.17.

l.Funeris.15.

l.in eum.16.

l.ſed ſi nondum.17.

Sciendum eſt ei qui mulierem mortuam funerauit ſuis ſumptibus non animo donandi, aut pietatis cauſa, id quaſi negotium alienum gerens, dari actionem funerariam, de recuperandis ſumptibus factis in funus mulieris, actio eſt prætoria & priuilegiata, *l. quæſitum. D. de reb. auth. iudic. poſſ.* & datur hæc actio ceſſante ac deficiente alia actione, vt patet ex *l. ſed & ſi quis. §. Labeo ait. D. hoc tit.*

l.impenſa.18.

l.ideóque.19.

l.Neratius.20.

§.ſi maritus.1.

§.Cum materfamilias.2.

l.in patrem.21.

l.Celſus ſcribit.22.

l.Veluti.23.

l.Iulianus ſcribit.24.

l.Nec pretiis.25.

l.Nec ære.26.

l.ſic pro rata.27.

§.Maritus.1.

§.Præterea.2.

l.Quod ſi nulla.28.

l.ſi mulier.29.

§.is qui filiamfamilias.1.

l.Contra quoque.30.

§.ſed ſi emancipata.1.

l.ſi filiusfamilias.31.

§.Qui ſeruum.1.

§.Hæc actio.2.

l.ſi poſſeſſor.32.

§.ſi eodem.1.

l.ſi quis fuit.33.

§.ſi locus.34.

l.Minimè.35.

Quod habeat locum in bannito qui rueret contra patriam, Dec. *ad c. a quo in eccleſiarum. num. 61. extr. de conſt.* an habeat locum, ſi filius occideret patrem bannitum, Ang. *ad l. ſi adult. cum inceſt. §. liberi. D. de adult.* quod nõ: ſed ibi Bar. contra per hanc l. & de intellectu huius legis vide Nell. *in tract. bannit. in 2. part ſecundi temporis. q. 10.* Veron. *conſ. 5. caſus talis. & conſ. 48. col. 3. & 4. nu. 75. cum ſeq.* item de hoc textu contra Bart. Socin. Innoc. *conſ. 54. conſideratis. col. pen. in fi. lib. 3.* Menoch. *de arbitr. iudic. lib. 1. q. 90. nu. 46.* Ad hanc legem ſcripſit Marcus Mantua poſt mille loquium.

l.Cum loca.36.

Antonius Gubertus *lib. 1. quæſt. iur. cap. 3.*

l.Funeris.37.

Cuiacius *lib. 11. obſ. cap. 21. & lib. 5. cap. 40.*

§.Monumentum.1.

Reuardus *lib. 3 variorum cap. 3.*

l.Ne cor-

l.Ne corpora.38.

l.Diui fratres.39.

Rauard.lib.2.variar.cap.4.Cuiac.lib.11.obſ.cap.21.

l.ſi quis enim.40.

In hanc legem Cuiac.lib.2.obſ.cap.17. Si quis inquit Paulus hac lege, eo animo corpus intulerit, quod cogitaret poſtea inde alio transferre, magiſq. temporis gratia depoſuerit, quàm quod veluti æternæ ſedi deſtinauerit, aut tradiderit, manebit ille locus prophanus: locus purus, nec erit religioſus, id enim non eſt ſepelire, ſed deponere & commendare.

l.ſi plures.41.

l.Monumentum.42.

Briſſon.lib.2.ſelect.cap.15.

l.ſunt perſonæ.43.

Rauard.lib.1.variar.c.3. Labitthus in vſu indicis pag.24. Cuiac.lib.3.obſ.cap.22. & lib.11.obſ.cap.11. Ioh. Robert.lib.2.recept.iur.ciuil.lect.cap.5.

l.Cum in diuerſis.44.

Ad intellectum huius legis, Forcat. dial. 1.num.35. Si diuerſis (inquit) locis corpus, cæſum vt ſolebant ſepultum ſit, vtrumque locum non eſſe ſepulchrum ait hoc loco Paulus, quia vna ſepultura plura ſepulchra efficere non poteſt, & vna eſt ſepultura quæ vnius eſt, vna tutela quæ vnius pupilli, vna noxa quæ vnius ſerui: ſed illum locum ait eſſe religioſum, vbi quod eſt principale conditum eſt, & principale ſtatuit eſſe caput, cuius, inquit, imago ſit, vnde cognoſcimur.

§.Cum autem.1.

Si quando impetratur à principe, vel magiſtratu, vel collegio pontificum, vt reliquiæ quæ ſemel traditæ ſunt iuſtæ ſepulturæ loco moueantur, & in alium commodiorem transferantur, quod ſi res exigat impetrari ſolet l.39.h.t. vt ſi fortè reliquiæ vi fluminis contingantur. l.1.C.eod. tum locus quo mouetur, qui ſanè erat religioſus, deſinit eſſe religioſus, idē etiam euenit, ſi locus ille captus ſit ab hoſtibus, nam victoria & captiuitas prophanat omnia: & locus ſepulchri captus ab hoſtibus deſinit eſſe religioſus, ſicut homo captus ab hoſtibus deſinit eſſe liber.

l.impenſa.45.

l.ſi plura.46.

§.ſi hæres.1.

§.Ei cui.2.

Tit.8.De mort.inferen.

l.Prætor ait.1.

Fornet.ſelect.cap.9.lib.1.

§.Qui inferendi.1.

§.Hoc interdicto.2.

§.Item ſi mihi.3.

§.Hoc interdictum.4.

§.Prætor ait.5.

§.Interdictum.6.

§.Facere.7.

§.AEdificare.8.

§.AEdificare.9.

§.is qui.10.

l.negat lex.2.

l.ſi propius.3.

Labitt.in vſu indicis ſui pag.18.

§.ſi propius.1.

l.longa poſſeſſione.4.

l.ſi in eo monumento.5.

§.ſed ſi religioſus.1.

LIBER XII.

Tit.primus.

De reb.credit.

HVnc titulum non eſſe generalem, neque illos in titulos generales inueniri docet Cuia. lib. 7. obſ. c. 32. & in parat.pag.54. contra Ant. Cont. lib.1.diſput.ſubſeciuar. c.4. Ad hanc Rubricam vide Ant.Aug.lib.3. emend. cap.ſi. Bellon. lib.2.ſuppur.cap.20. Gilbert.Reg.lib.1.enantiophan.cap.4.

¶ Ad verba inſcriptionis huius tituli ſcripſit breuem ſententiam Franciſcus Zoannetus.

l.E re eſt.1.

Coſta in memorabil.in voce mort. Vaçon, lib.3.declar.45.

l.Mutuum damus.2.

¶ Mutuum contrahitur ratione rei conſiſtentis, numero, pondere, vel menſura, declara vt per Alciat.lib.2.parador.cap.20. Bellon.lib.2.ſuppur.cap.4. & 26. Vacon.declar.94. ſed contra eius intellectum facit l.certum in fin.eod. vbi declarat. ¶ Verbum functionem quomodo intellig adde Forcat. in Necyoma. Iur.dial.13. Bell.lib.ſuppu.c.11. Non ad prin. Inſt. quib. mod. re cont. oblig. num.2. ¶ Ad hunc textum in fin. quod aliud pro alio inuito creditore ſolui non poteſt, Socin.in reg.377. Aret.ad l.lecti.2.not. D eod. Corr. Bergom.lib.3. occaſion.ad fratrem.c.30. Aug.lib.4.emen.cap.8. Zaſ.ſing.intel.lib.1.cap.1. Duaren. lib.1.anniuerſar. diſput.cap.14. Charond. lib.3. veriſ. cap. 13. Vvaltetus lib.2. miſcell.cap.11. Iohan. Rober.lib.3.ſent.iur.c.14. Forcat.in penu iuris.c.13. ¶ Limit. §.1. vt per Socin.reg.377. ¶ Declar. vt per Aret.in l.litteralis nota.Et Alciat.lib.2.parad.c.20. ad prin. vid. eund.lib 2.parad.cap.19. & in §. appellata, ad ea quæ ponit Dec. ibi circa etymolog. vide Nigr. inſtit.de teſtam. in princ. quē non reprobat Romanus ſingulari.28. Repetit.2 fo.55.n.24.

§.Mutui datio.1.

§.Appellata.2.

§.Creditum.3.

§.in mutui.4.

§.verbis.5.

l.Cum quid.3.

Bellon.lib.2.ſuppu.cap.4. & 5. & lib.4.ſupp.cap.17. Loriottus de eo quod intereſt axiom.537. Corraſ.lib.3.miſcell.ca.12.

l.ſi quis nec.4.

Auguſtinus lib.4.emend.cap.17.

Digitized by Google

§.Res pignori.1.

l.Quod te.5.

Equinarius Baro tom.3.Ioan.Robert.lib.2.ſent.c.17.

l.Certum eſt.6.

Iohan.Robert.lib.3.ſent.iur.cap.14.

l.Omnia.7.

Zaſius lib.1.ſingularium intellectuum.cap.1.

l.Proinde.8.

Cuiac.lib.2.obſ.cap.7.fol.76.nu.10.& ſeq.repet.2.

l.Certi.9.

§.Competit.1.

Auguſtinus lib.3.emend.cap.6.

§.ſiue autem.2.

§.Quoniam.3.

§.Numeraui.4.

§.idem erit.5.

§.item quæri.6.

§.ſed ſi ei.7.

§.ſi nummos.8.

Emanuel Zoares lib.1.obſ.cap.13.

§.Depoſui.9.

l.Quod ſi ab initio.10.

Auguſtinus lib.2.emend.cap.2.

l.Rogaſti.11.

Baro tom.3.Iohan.Robert.2.ſent.iur.cap.5.

§.ſi tibi.1.

Duarenus de pactis fol.38.Loriot.de pactis axiom.15.19.& 20.

§.ſi fugitiuus.2.

l.ſi à furioſo.12.

l.Nam & ſi fur.13.

Cuiac.lib.13.obſ.cap.28.

§.Vnde Papinianus.1.

§.ſi ſeruus.2.

l.ſi filiusfamilias.14.

Cuiac.lib.14.obſ.cap.35.

l.ſingularia.15.

Charondas lib.3.veriſ.c.14.Corraſ.lib.6.miſcell.c.14.15.& 16.Cuiac.lib.8.obſ.cap.8.Iohan.Robert.lib.2.ſent.iur.cap.4.Emanuel Zoares lib.1.obſ.cap.4. Praterius inuerſio.cap.5.

l.ſi ſocius.16.

l.Cum filiusfamilias.17.

Antonius Guibertus lib.1.quæſt.iur.c.10.Labitus in vſu indicis ſui fol.39.

l.ſi ego.18.

Baro tom.3.Charond.lib.1.veriſimilium cap.4.

§.ſi ego.2.

l.Non omnis.19.

Vide ad quid ponderet,& magnific.iſtam gloſſ.Iaſon.poſt Ruin. in l.1.col.1.in fi.C.de iure emphy.Ad illam regulam quæ eſt vt actus agentium non operentur, vltra intentionem. Adde Sozin.limit.in l.1.§.ſi inſſerim.in 1.notab.de acquir.poſſeſ.quæ eſt formaliter, quod illa procedit ratione effectus, non autem modi.Nam diuerſitas modi concurrente eodem effectu non impeditur, per illam reg.not.

§.ſi pupillus.1.

l.ſi tibi pecuniam.20.

Vide Bart.in l.1.in 1.oppoſ.de donat.

l.Quidam.21.

Baro tom.3.Ant.Guibert.lib.1.quæſt.iur.c.9.Moliuæus in labyrintho de diuid.& indiuid.pag.2.nu.13.& 47.vide Sozin.in l.qui Romæ in prin.in 5.col.nu.20.de verb.oblig.limita ☐ per Sozin.in reg.75.

l.Vinum.22.

Bellonus lib.1.ſupput.c.17. Ad hanc ex profeſſo Franc.Hotom.ſcripſit Loriottus de eo quod intereſt axiom.52. In hanc legem Corraſius ſcripſit poſt epiſtolicas quæſtiones,vide eundem in dictis quæſtionibus cap.5.

l.ſi eum ſeruum.23.

l.ſi quis certum.24.

Fol.576.num.24.26.& 28.repet.6.

l.Creditor.25.

l.ſi pecuniam.26.

Fol.597.num.66.tract.7.

l.Ciuitas.27.

Zoannettus ver.quæſt.cap.45.

l.Creditor.28.

l.ſi inſtitorem.29.

l.Qui pecuniam.30.

Ad ibi dicta per Bartolum vide Iaſonem poſt alios in l.qui Romæ de prin.in antepenul.colum.num.31.& 32.& vide Baldum in l.cum qui.C.de iur.& fa. ignor.fol.444.nu.59.rep.1.

l.Cum fundus.31.

§.ſeruum tuum.1.

l.ſi & me.32.

l.Principalibus.33.

Beneuent.tract.de merc.par.nu 44.fol.15.decif.capitib.

l.Præſidis.34.

Alciat.lib.1.parerg.c.15.

l.Periculum.35.

l.Pecuniam.36.

l.Cum

l.Cum ad præſens.37.

l.Reſpiciendum.38.

l.itaque.39.

l.Lecta.40.

Baro *tom.3.* & in illam extat Balduini commentarius, Briſſonius *libro 3. ſelect.c.9.* Ræuard. *lib.1 variorum c.15.* Ant. August. *lib.2.emend.c.10.* Loriott. *de pact. axiom 30.* Latiſs. habes hic per ſcribẽtes, præſertim per Butigel. Groſſor. Curt. & Paul. de Mon. in rep. Alciat. *lib.3. diſpunct.c.2.* Bereng. Fernan. *ad l.pacta conuenta. D.de contrah.emp.c.1.nu.54.* Fran. Cure. *ad l.petens. C.de pact.num.51.* & ibi Bolg. *num.5.11.* & 25. Connan. *in comment.iur.ciuil.lib.7.cap.1.num.12.* Didac. *in ſelec.veter.numiſm.cap.4 num.4.* Fortun. Garzia *ad l.iuriſgentium. §.quinimo. D. de pact.n.nu.18.20.* & 22 Faber *ad §.qui hoc anno.circa fin.Inſt.de inut.ſtip.* Bart. *ad l.qui hoc anno. D.de verb.oblig.*

¶Ad verſ igitur, vide Iohannem Fabrum *Inſtit. de inutil. ſtipul. §.ano.circa fin.* & Portium & Aretinum in *§.etſi ſtipulatus. Inſtit. de verb.obligat.* & *gloſ.in verb.hoc anno.in 1.concluſ.* & *Bartol.in l.qui hoc anno. de verbor. obligat.fol.299. nu.54.repet.2.* & *fol.200.nu.5.* & 11. & 25. & *fol.198.nu.51.repet.7.fol.418.nu.28.* & *30.* & *27.repet.1.*

l.Eius qui.41.

Baro *tom.3.* Loriotus *de morte axiom.12.* optimè Cuiacius *ad Africanum tract.8.* & in hanc legem & ſequentes extat commentarius Hugonis, Cyni, Campani.

l.ſi ego decem.42.

Molinæus *in labyrintho de diuid.* & *indiuid. parte 2.num.549.* Guterius *parte 1.reſolut.cap.23.num.12.*

§.Labeo.1.

Tit.2. De iureiurando.

Scripſit in hunc titulum Duarenus, Conſtantius Landus prætermiſſorum *cap.13.* vide Cottam *in voce iuſiurandum,* & Emanuel Zoar. *lib.1.obſ.cap.7.* Alex. ab Alexan. *genial.dier.lib.5.cap.10.*

l.Maximum.1.

Latè Decius conſ.23. & *in l.1.num.15.de regulis iuris.* & *in conſ.223.* vbi etiam loquitur de fœminis maritis. Adde quod iſta regula non proced. in except. quæ habent vim actionis, & poſſunt intentari ſine expectatione aduerſarij ſecundùm Cardinalem Zabarellum *in clemen. 2. vt calumniis in 14. quæſtio. de re iudicata.* Decius *conſ.80. collat.penul.* & quod reſtitutio in integrum non compet. poſt 4. annos, etiam in modum except. Iaſon. *in l.non poſſunt. §.ſi minor num.12.de iureiur.*

l.iuſiurandum.2.

Forcat. *dial.46.num.2.*

l.Ait prætor.3.

Fol.483.num.254. & *256.repet.3.*

§.Quacunque.1.

§.ſed & ſi de.2.

§.Vnde Marcellus.3.

Ræuard. *lib.5.var.c.5.* Conſtantius Landus *prætermiſ.cap.14.*

l.Vel filiorum.4.

l.Non erit.5.

Forcat. *dial.20.per totum.*

§.Diuus pius.1.

§.Dato iureiurando.2.

Fol.278.nu.92.repet.7.fol.216.nu.24.repet.2.

§.ſed ſi quis.3.

§.ſi neque.4.

Cato Sacco. *ad leg. admonendi. D. eod.numero 204.* & vide quod pulchrè ad hunc textum & not. hic per Iaſonem *num.10.* conſuluit antè inter conſ. Zaſij *conſ.5.lib.2.*

l.Remittit.6.

l. Ait prætor.7.

l.Etiamſi.8.

l.Nam poſteaquam.9.

§.Iureiurando.1.

§.ſi damnetur.2.

Adde Marſ. *ſing.141.* *audiuiſſi.* Io. Igne. *in rep.ad l.vectigalia. §.eius aliter. D.ad Silan.nu.277.286.* & *ſeq.*

§.ſi is qui.3.

Gutierrez *Reſolut.part.3.cap.1.*

§.ſi minor.4.

§.ſed & ſi quis.5.

§.Iuſiurandum.6.

§.ſi petitor.7.

l.Quia non.10.

l.ſed ſi poſſeſſori.11.

§.Proinde.1.

§.item ſi iurauero.2.

§.ſi eum de hæreditate.3.

l.idem eſt.12.

l.ſi duo.13.

Fol.263.nu.46.repet.8.

§.Iulianus.1.

Ræuard. *in Trib.pag.22.* Corraſ. *ad l.ſeruientes.4.nu.14.* Gram. *decis.45.à nu.4.fol.341.num.73.* & *ſeq. repet.5.fol.560.nu.169.repet.8 fol.582.nu.121.repet.6.fol.257.* Couar. *c.quamuis.*

§.idem Iulianus.2.

§.ſi quis iurauerit.3.

Forcat. *in Cupidin. Iuriſp.c.18.* Ioan. Robert. *lib.2.ſent.iur.c.20.* Ræuard. *lib.1. variar.c.3.* Cuiac. *lib.8.obſ.c.7.* Duar. *de in lit.iur.nu.34.*

§.idem dicemus.4.

Fol.308.num.51.repet.7.

§.Marcellus.5.

§.ſi quis iurauerit.6.

l.Quotiens propter.14.

l.Ad perſonas.15.

Couarr.c.quamuis,col.2.fol.7.

l.ſi patronus.17.

l.Iuſiurandum.17.

§.Pupillus.1.

§.ſi tutor.2.

§.Procurator.3.

l.Aliàs autem.18.

Duaren.lib.1.diſputat.vniuerſ.cap.2.Iohan.Robert.lib.ſent.iur.cap.2.Cuiac.lib.5.obſ.cap.33.

l.ſi itaque.19.

l.ſeruus.20.

l.Huic enim.21

l.Quidam de peculio.22.

Cuiac.lib.8.obſer.cap.21.

l.ſi ſeruus.23.

l.Multò magis.24.

l.ſed etſi.25.

l.in duobus.26.

Cuiac.lib.2.obſer.cap.21.Guterius part.1.reſolut.cap.63.n.15.

§.ſi pater.1.

§.iuriſiurandi.2.

l.Iuſiurandum.27.

l.in duobus.28.

Fol.224.num.47.repetitionum.2.

§.quod reus.1.

§.ſi ei qui.2.

§.Ex duobus.3.

§.Exceptio.4.

§.ſi quis iurauerit.5.

§.Colonus.6

§.Quæ iurauit.7.

§.igitur ſi quis.8.

§.Item Pomponius.9.

§.Item cum.10.

l.Quod ſi iuraui.29.

l.Eum qui.30.

§.ſi iurauero.1.

§.ſi mulier.2.

§.in popularibus.3.

§.ſi libertus.4.

§.ſi iurauero.5.

l.Admonendi.31.

Scripſit in hanc legem Corraſius tomo.1. Duaren.lib.2.diſput.anniuer.cap.33.Guterius parte.3.reſolut.cap.6.& n.10.nonnulla de materia hæc Menoch.de arbit.iudic.lib.2.caſ.193.

¶ Ad ibi dicta per Bart.in 2.col.in fin.verſ.venio ad ſecundum.vide Soz.in reg.163.Et ad verſ.ſolét cum materia,vide eundem in reg.204. ad materiam iſtius l.vide Alex.conſ.32.vel 1.incipit:viſo puncto. Repet. 2.fol.216.n.18. & 25.

l.iuriſiurandi.32.

l.Qui per ſalutem.33.

Si non eſt legitimè iuratum, iterum iurandum eſt.Paul. de Caſt.ſing.26. Caſſ.ad deciſ.2.de iud.Tiraquel.poſt ll.connub.gloſ.num.16.& gloſ.7.nu.188.Item add.Iaſ.ad l.2.num.18.D.de lib.& poſth.vbi allegat hanc leg.quod requiſitum pro forma non ſufficit,per æquipollens ſeruari,in qua materia Pariſ.conſ.41.n.15.lib.4.lautiſſimè Felin.ad cap.ad aures.n.12 & 13.de reſcrip.& ad cap.ſedes.col.8.concl.216.intellige 2.eod.tit.Socin.Iun.conſ.37.n.14.& ſequent.lib.2.

l.Iuſiurandum.34.

§.Defenſor.1.

§.Pupillo.2.

§.Procurator.3.

§.Qui iuſiurandum.4.

§.ſi de qualitate.5.

§.Ait prætor.6.

Menoch.de arbit.iudic.caſ.185.

§.Datur autem.7.

§.Non ſemper.8.

§.Cum res.9.

l.Tutor pupilli.35.

Vide Dec.c.3.col.4.de extr.de prob.Iaſ.in repet.Dec.in l.ſi cert.pet.in prin.

§.Prodigus.1.

§.Qui non.2.

l.ſi actor.36.

l. ſi non fuerit.37.

l. Manifeſtæ.38.

Vide ad eius intellect. quod dicit Iaſ. in l. admonendi. in 92. col. in fin. cum ſeq. ad tit. vide Soc. in reg. 205. Hip. Marſ. ſing. 83. nu. 1. & 6. fol. 660.

A paucis & rectè & ſane intellect. & de ipſius intell. Hip. Marſ. ſing. 83. num. 1. fol. 660

Si cui deferatur iuramentum, & voluerit nec iurare nec deferre, habetur pro confeſſo, quod intellige procedere, quando actor haberet aliquam iuris præſumptionem pro ſe, vel aliquid ſemiplenè probatum, Marſ. ſing. 83. vide Iaſonem ad l. admonendi num. 72. & 73. D. de iureiurando. in 2. lect. & ibi Rip. num. 65. & alij, & ad l. iuſiurandum. §. procurator. num. 18. D. eodem tit. latius per Socinum regu. 205. iuramentum. Dec. ad cap. ſicut. de probat. in 383. col. poſt Spec. & ibi, fallit in caſu l. ſi. C. de fideicom. vbi hæres eſt obligatus iurare vel ſoluere, nec poteſt ibi dicere nolo iurare, ſed iures tu. Adde quod communis eſt, quod hæc lex locum habeat etiam in actore nihil probante, Crauet. conſ. 207. num. 4. & affirmat Dynaſ. dec. 2. de probat. Boer. deciſ. 95. nu. 5. & 6. Lim. tamen hanc communem quando actor aſſumpſit, tentauit probare, & nihil probauit, quia tunc non habet locum iſta lex Boer. d. deciſ. nu. 6. Rim. quib. alien. licet vel non. §. 1. nu. 109. Claud. Cant. ad §. ſi. Inſt. de hon. vi. pre. Balb. deciſ. 19. Steph. Forca. in neryom. dial. 54. nu. 4. an iſte textus ſit hodie correctus, Iaſ. ad §. ſi quo poſtulante, nu. 83. Inſt. de action.

l. ſi quis cum.39.

l. iuſiurandum.40.

l. Labeo.41.

Rewardi. lib. 3. ver. c. 2.

l. Creditore.42.

§. ſi fideiuſſor.1.

§. ſed etſi.2.

§. item ſi reus.3.

Tit.3. De in litem iurando.

In hunc titul. ſcripſit Baro tom. 3. & Duarenus, & de in litem iurando ſcripſit Phanucius, & multa tradidit Ioan. Baptiſt. Plotus in repet. l. ſi quando. C. vnde vi. multa & Menoch. de arbit. iud. caſ. 207. & 208.

l. Rem in iudicio.1.

Molinæus de eo quod intereſt. num. 192.

l. ſiue noſtrum.2.

§. interdum.1.

l. Nummis.3.

Cornaſius libro 6. miſcellan. cap. 3. num. 3. & Bellon. lib. 3. ſuppum. cap. 16. Duarenus in comment. de in litem iuran. num. 5. Petrus Rebuff. ad l. vnic. Cod. de ſenten. quæ pro eo. num. 421. Beren. ad d. l. vnic. num. 119. & 124. Io. Plot. in repet. l. ſi quando. C. vnde vi. num. 417. & pluribus ſeq. Loriottus de eo quod intereſt. nu. 23. Molinæus de eo quod intereſt. num. 47. & 98. fol. 473. num. 421. repetitio 8. & fol. 492. num. 119. & 124. eadem repetitione.

l. videamus.4.

Fol. 435. nu. 16. repet. 8. fol. 440. nu. 26. repet. 8. & fol. 490. nu. 98. repet. 8.

§. Deferre.1.

§. iurans.2.

Duarenus d. loco nu. 27. & Cuiac. lib. 2. obſ. c. 12. Menoch. d. caſ. 207.

§. item videndum.3.

§. Ex culpa.4.

l. in actionibus.5.

Hanc legem expoſuerunt Garcias ſenior, Bolognetus, Franciſc. Duaren. & Corral. tom. 1. pag. 264. & lib. 6. miſcell. cap. 4. Menoch. de arbit. iudic. lib. 1. c. 39. num. duobus ſeq.

§. ſed iudex.1.

§. item etſi.2.

§. ſed in his.3.

§. Planè.4.

l. Aliàs ſi.6.

Ad quod allegatur v. Aret. in D. de verb. oblig. §. iteratè.

l. vulgo.7.

l. Tutorem.8.

l. Cum furti.9.

Labia. in vſo iudic. fol. 23. Menoch. de arb. iud. lib. 2. caſ. 187.

l. in inſtrumentis.10.

l. De periurio.11.

Tit.4. De condictione cauſa data.

Reynaldus Corſ. lib. 2. indag. c. 26. Pratcius in verſ. ob.

l. ſi ob rem.1.

§. ſi parendi.1.

l. ſed etſi.2.

l. Dedi tibi.3.

Forcatulus dialog. 94. num. 1. Cotta in memorabil. in voce Pœnitentia.

Ad eius limit. vide Caſtr. in vlt. col. & poſt eum Alex. & cæteros in l. 3. in prin. ſi cert. pet. & ad rationem eius deciſ. vide quæ dicit Dec. in l. certi. in pr. in gloſ. in verb. contrat. ſi cert. pet. & ad ibi dicta per Bar. vide Iaſ. in l. qui Romæ. §. Flaccus. in 2. col. de verb. oblig.

§. idem erit.1.

§. ſed ſi tibi dedero.2.

§. Quid ſi ita.3.

§. Quinimo.4.

§. ſi liber homo.5.

Cornaſius in epiſt. quæſt. c. 21.

§. ſi quis quaſi.6.

§. ſed ſi ſeruus.7.

§. Quanquam.8.

l. ſi quis accepto.4.

Digitized by Google

l.ſi pecuniam.5.

§.ſi ſeruum.1.

§.item ſi quis.2.

§.ſed ſi accepit.3.

§.ſed vbi.4.

l.ſi extraneus.6.

§.ſed & ſi.1.

l.qui ſe.7.

Zaſ.lib.1.intellect.ſing.cap.11.& 19.
G.195.Zaſius.

§.Fundus.1.

l.quod Seruius.

Datum cauſa dotis non repetitur, donec matrimonium putatur ſubeſſe, vt ſpes eſt quod contrahatur poſt Iaſo.hic vide Alciat.de præſump.reg.2. præſump.16.Zucchar.ad Rubr.C.qui admitti.col.6.in princ.Decius conſ.335.viſo.n. 9.Tiraquell.de 8.connu.gloſſ.2.n.19.

Vide gloſſ.in l.ſi pecuniam,& ibi Bart.et alios doct.pod.tit.

l.ſi donatutus.9.

§.ſi quis indebitam.1.

l.ſi mulier.10.

Fel.381.n.23.& ſeq.cap.1.

l.ſi hæres.11.

l.Cum quis.12.

l.ſi filius.13.

l.ſi procuratori.14.

l.Cum ſeruus.15.

Vide Iaſ.inſt.de act.4.ex maleficio.in 2.not.& ibi Comm.ſ.latius loquitur.

l.Dedi tibi.16.

Cum quis promittit dare ſpeciē pro quantitate,& ſic trāſferre dominiū nō eſt emptio,ſed contractus innominatus,quod tamen limita non procedere quando eſſet conuentio de dando genere pro quātitate cum,vt ſupra proximè diximus,in emptione generis teneatur quis etiam transferre dominiū, vt per Bart.ad l.2.in fin.princ.n.7.D.ſi cert.pet. Adde Afflict. decſ.288.Corraſ. lib.2.miſcell.cap.9.Zaſius in.2.parte.antin.diſſol.col.2 Fortun.Garſ.ad l.iuriſgentium.in princip.n.17.D.de pactis.Bart.ad l.1.in.2.col.D.de donat.Iaſon.ad§.ſic itaque.n.12.Inſt.de donat.Alciat.lib.1.de eo quod intereſt. Molin.in labyrintho de diuid.& indiuid.in princip.n.22.Forcat.dialog.49.n.2.

Tit.5.De condictione ob turpem.

Raynald.Corſus lib.1.indagat.cap.26.

l.Omne.1.

§.Ob rem.1.

§.quod ſi.2.

l.Vtputa.2.

§.item ſi tibi.1.

§.ſed ſi dedi.2.

l.Vbi autem.3.

Iohan.Robert.lib.1.ſent.iur.cap.11.

l.idem ſi.4.

§.item ſi.1.

§.quotiens.2.

§.ſed quod meretrici.3.

Nauarrus in cap.17.n.34.cum ſeq.

§.ſi tibi iudicium.4.

l.ſi à ſeruo.5.

l.Perpetuo.6.

l.Ex ea ſtipulatione.7.

l.ſi ob turpem.8.

Huius legis quæſtio eſt,an ſi ſolui quod ſtipulanti promiſeram ob turpem cauſam,veluti ob ſtuprum, qua in re verſatur turpitudo ſtipulantis & promittentis,dantis & accipientis an id condicere poſſim , quæſtio non eſt de turpitudine accipientis tantum,vt gloſſæ volunt, & interpretes qui ex vno caſu qui proponitur hoc loco , conficiunt duos diuerſos malè , quæſtio in quam non eſt de turpitudine accipientis tantum,quo caſu conſtat etiam re ſoluta condictioni locum eſſe cum ex parte dantis , nulla verſatur turpitudo,vt ſi dedi ne mihi iniuriam faceres.l.1.& 4.h.t.Sed quæſtio eſt de turpitudine vtriuſque,de turpiter dato,vel ſoluto & turpiter accepto .& ita Græci hanc legem interpretarunt.

l.Si veſtimenta.9.

§.ſi rem.1.

Tit.6.De condictio.indeb.

Raynal.Corſus lib.1.indagat.cap.26.

l.Nunc videndum.1.

Ioh.Robert.lib.1.ſenten.iur.cap.6.

Ad dicta per Bart.nu.6.An ex teſtamento ſolum oriatur natur. oblig. vide Bald.in l.2.verſ.75.Cod.de ſacroſ.eccleſ.Ad ibi dicta per Bart. in 5.col.ſub nu. 20.verſ.preterea ſi contractum,vide Azon.qui dicit contrarium in rub.Inſtit. de obligat.in vlt.c.in princ.& vide Nigr.in 5.col.verſ.2.adduco.

Ad dicta per Bar.in 3 col.ſub n.19.ve ſ.præterea,vide gloſſ. quæ contra eam eſt in l.1.§.denique.in verb.onerari de cond.indeb.& ad ibi dicta per Bart.in.3.col. ſub num.10.dum conclud.teſtis in teſtamento extante forma probatoria.vid. gloſſ.ſuper verb.impub.§.teſtes inſtit. de teſtam. quæ tenet contrarium quod dicit Bart.

§.Et quidem.1.

l.ſi quis ſic.2.

Iohan.Robert.lib.1.ſent.iur.cap.7.fol.384.num.77.repet.7.

§.ſi quid ex.1.

l.idem eſt.3.

Ioh.Robert.lib.1.ſent.iur.c.7.Curtius Brugenſis lib.3.coniect.ad ſent.7.c.15.

l.Idem

Digitized by Google

l.idem Diuus.4.

l.Nec nouum.5.

l.ſi procurator.6.

§.idem Labeo.1.

§.Celſus ait.2.

§.Iulianus.3.

l.Quod indebitum.7.

l.Quod nomine.8.

l.Nam & maritus.9.

l.in diem.10.

Ioan.Robert.*lib.1.ſent.iur.cap.26.*

l.ſi is cum quo.11.

l.ſi fundi mei.12.

l.Naturaliter.13.

Ioan.Robert.*lib.1.ſent.iur.c.6.* Ad eius limit.*vide Soz.in.in l.qui Romæ.in pr. ij.not.de verb.oblig.*Bart.in *l.ex hoc iure.in 4.col.de iuſt.& iur.*

§.idem qui.1.

l.Nam hoc.14.

*Col.1.inſ.& ſeq.fol.235.*Couar.*c.quamuis.*

l.indebiti ſoluti.15.

Vide Fortu.in *l.1.§.conuentionis.coll.fin.de pact.* qui eam declarat reprobata declaratione, Alex.& Caſtrenſ.*ibi.*

§.ſed & ſi nummi.1.

Zaſius *ſing.intell.c.13.lib.2.fol.179.num.3.& 11.& 13. Repet.2.fol.180.Zaſius.*

§.ſed et ſi vſusfructus.4.

l.ſub conditione.16.

Ioan.Robert.*lib.1.ſent.iur.c.26.*Cuiac.*lib.13.obſ.c.20.*

§.Quod autem.1.

l.Nam ſi cum.17.

Ioannes Robertus *d.c.26.* Ema.Coſta *lib.1.ſelect.c.18.* vide Iaſ.in *l.qui dotis. in 1.lect.tit.ſolut.matrim.in 21.& 22.*

l.Quod ſi ea.18.

Robert.*d.cap.26.*

l.ſi pœnæ.19.

Fol.41.num.26.Repet.1.

§.Quamuis.1.

Zaſius *parte 1.antinom.iur.n.14.*Charondas *lib.2.verſ.5.ka.15.*Cuiac.*lib.8.obſ. c.9.*Gilbertus Regius *lib.1.enantio.cap.12.*

§.ſi falſo.2.

§.ſi putem.3.

l.ſi duo.4.

Si duo ſint rei debendi qui debeant ſinguli inſolidum eandem pecuniam puta decem, non dena & per errorem pariter ſoluerint viginti, id eſt, ſinguli dena, rectè ait hic Paulus ſingulos quina quaſi indebita repetituros, vt creditor non habeat niſi decem quæ ſola eidem debebantur à duobus reis, nec ſua decem quæ ſoluit, repetat vnus potius quàm alter, quia nec apparet vt ei indebitum ſoluerit, quia pariter ſoluerunt. vt igitur par ſit ratio omnium, melius eſt ſingulos repetere quina.

l.ſi reus.20.

Ait hæc lex idem eſſe ſi reus principalis & fideiuſſor pariter 20.ſoluerint, cum in obligatione eſſent decem tantùm. ſinguli enim repetent quina, & in hac cauſa inquit reus & fideiuſſor non diſtant à duobus reis debendi.

In hac cauſa. Rectè ait in hac cauſa. nam in aliis cauſis multum diſtant reus & fideiuſſor eius à duobus reis debendi. fideiuſſor compenſare poteſt quod reo principali debetur, *l.4.& 5. D.de compenſ.* Correus non poteſt compẽſare quod correo debetur, niſi ſocius ſit. *l.ſi duo.10. D. de duob.reis cõſt.* fideiuſſor ſi ſoluerit habet in reum principalem actionem mandati, vel negotiorum geſtorum. *l.10 mãdati.* Correus ſi ſoluerit aduerſus Correum nullam actionem habet, quia ſuo nomine ſoluit. *l. ſi pro patre.§.vlt.D.de in rem verſ.* aliæ multæ differentiæ quæ paſſim in iure reperiuntur.

l.Planè.21.

In hanc legem Vitalis *lib.2.variar.lect.c.19.*

l.ſed et ſi.22.

§.Cum iter.1.

Ad illum text.& ad ibi dicta per Bart. vide Ang.*Inſt.de verb.oblig.ſuper gloſ. in verb.ex ſtipulat.*

l.Eleganter.23.

§.ſi poſt rem.1.

§.item ſi ob.2.

§.ſi quis poſt.3.

§.ſi qua lege.4.

l.ſi is qui.24.

*Fol.270.num.34.*Repetitionum 1.

l.Cum duo.25.

l.ſi non ſortem.26.

Ioannes Robertus *lib.2.ſent.iur.cap.26.*

§.ſupra.1.

Alciatus *lib.6.parerg.c.15.*

§.ſi quis falſo.2.

§.indebitum.3.

§.ſi centum.4.

Ioannes Aurpachius *lib.2.epiſt.cap.4.*

§.Idem Marcellus.5.

§.Idem Marcellus.6.

§.Adeo autem.7.

§.Qui filiofamilias.8.

§.Filiusfamilias.9.

§.Si quis quaſi.10.

Digitized by Google

§.Hæreditas.11.

§.Libertus.12.

Zaſius in gloſſ.tom.5.Cuiac.ad tit.*Inſt.de acquiſit.per arrogat.* Marcus Vertrannus *de iure liber.cap.11.*

§.ſi decem.13.

Molinæus *in labyrintho de diuid.& indiuid part.2.nu.133.* Cuiac.*lib.8.obſ.c.* 31.Ad eius intellectum vide gloſſ.fin.& poſt eam Bart. *in l.2.§.1.de verb.oblig.* *in gloſſ.fin.*& Alciat.*lib.1.paradox.c.8.*

§.idem ait.14.

§.Qui loco.27.

l.Iudex.28.

l.interdum.29.

Ioannes Robertus *lib.1.ſent.iur.c.10.*

l.Qui inuicem.30.

l.is qui plus.31.

l.Cum is qui.32.

Cuia.*lib.8.obſ.c.35.*Labit.*in vſu indicis ſui pag.25.cum ſeq.*

§.Fideiuſſor.1.

§.Mulier.2.

§.Qui hominem.3.

Zaſius *lib.2.ſing.reſp.c.40.*Ioan.Robert.*lib.1.ſent.iur.c.9.*

l.ſi in area.33.

Molinæus *ad conſuet.Pariſ.tit.1.gloſſ.5.nu.90.cum ſeq.*

l.is cui hæreditas.34.

Fol.383.num.84.Repetitionum 8.

l.Qui ob rem.35.

l.ſeruus.36.

Alciatus *lib.3.parerg.cap.16.* Cotta *in voce Mugides.* adde Marſilium *ſing.13.* volo,Hiero.Botti *ad l.cum fundus.§ ſi ſeruum.num.* 60. *D.ſi cert.pet.fol.106.nu.* 66.*Repet.2.*

l.ſeruum.37.

l.Frater à fratre.38.

Hotoman.ter ad hanc legem ſcripſit.primò in fine lib.*obſer.ad D.*ſecundò in ſcholis Valentinis. Tertiò poſt illuſtres quæſtiones, explicarunt etiam hanc legē Corraſius *tom.1.pag.307.* Lotiot.*de conſang.nu.28.*Bellon.*lib.4.ſupp.* *c.9.*Zaſius *in Schol.tom.1.* Ioan.Robert.*lib.1.recept.lectio.c.30.* Charondas *lib.* *1.veriſſ.c.9.* & omnium optimè Cuiacius *ad Africanum.tract.9.* à quo tamen longè diſcedit Hotomanus, ex profeſſo hanc legem explicans poſt illuſtres quæſtiones exſtat etiam in hanc legem libellus Leſcurij I.C. *fol.269.numero* 15.*Repetitionum* 2.

§.Quæſitum.1.

§.Contra ſi.2.

§.Legati.3.

l.ſi quis cum.39.

l.Qui exceptionem.40.

Ioannes Robertus *lib.1.ſentent.iur. cap.8.fol.270. numero 32. Repetitionum 1.* Ad eius limitat.*in l.ſi quis.in 2.col.de verborum obligat.* & ad not.ibi per Bartolum *num.4.*dum loquitus de ſtatuto prohibente mulierem:vide Ruin.*in rub.* *ſolut.matrim.char.38.& ad §.ſi pars.* vide gloſſam *in l.ſed & ſi. §.fin.de cond.indeb.*Ad limit.princ.vide Iaſonem *in §.bonæ.col.9.ſuper gloſſ.in verb.doli. Inſtit.* *de act.*& ad dicta per Bartolum *in §.ſi pars.*ibi,in vlt.oppoſ.dum dicit poſſeſſionem eſſe certam contrarium Paul.Caſtr.*in l.1.de tribut.*ibi.dum reddet rationem quare tributoria competit cum certi condictione.ſed tamen poſſeſ. ſaluare Paul. & dicere, quod ibi dicit, dari vtificarij cum ad reſtitut.poſſeſſ. quæ eſt incerta,cum factū ſit,vnde poteſt referri illud relatiuum, qui,ad reſtitutionem,non autem ad poſſeſſionem.

§.ſi pars.1.

§.ſi pactus.2.

l.Quod pupillus.41.

l.Pœnæ.42.

Cuiac.*lib.8.obſ.c.39.*

l.ſi quis iuraſſet.43.

l.Repetitio.44.

Gilbertus Regius *dicto cap.11.fol.275.numero 7.& 13. & fol.279.numero 13.* *Repetitionum 3.* allego propter contrarium difficile, *adde l.ſi pœnæ.§.1.D.eod.* propter quod multum laborant Doctores. Iaſon *de origine iuris.dicit in l.collatio fuit.* quod verbum ſuum debet intelligi,hoc eſt,rem ſuam,quæ erat penes ſoluentem,licèt non eſſet obligatus illi reſtituere, in quo dicunt, quod debet eſſe magis priuilegiatus argumento, *l.licet. cum ſimilibus. cap.qui potior.* *in pignor.hab.*vide Petrum Stell. in interpretatione huius legis pondus,illam dictionem ſignificante dominium per quod non eſt contrarium.§.*geminus.l.* *ſi pœnæ.eodem titulo.*qui loquitur in ſol. in rem debitam in verbo ibi ſuum,id eſt,ſibi debitum,ſicut exponit gloſſa *in l.ſi quis. D.de non.& in l.purè.§.ſi idem,* *qui.de doli excep.* de qua exceptione vide infra Bartol.ſummarium non placet,dicentis an ſit debitum, inſpiciatur perſona cui debetur, quoniam non eſt paſſim verum, quo ad eius repetendi. de quo principaliter tractat l. & titulus, ſub qua eſt ſituata. Ideo melius ſummat Caſtr. circa ſol. quam dat gloſſ.hic ad §.*quæritur.& l.ſi à patre*, dic quod non videtur procedere attento exemplo quod potuit iure conſ.

l.ſi is qui.45.

l.Qui hæredis.46.

l.indebitam.47.

Fol.384.nu.11.Repetitionum 1.

l.Qui promiſit.48.

l.his ſolis.49.

l.Quod quis.50.

l.Ex quibus.51.

l.Damus.52.

Ad limitationem eius quod ibi dicitur,vide Alex.*in l.2.§.1.in 13.col.in prin cum ſeq.de verb.oblig.*

l.Dominus.53.

l.Ex his.54.

l.ſi vrbana.55.

l.ſufficit.56.

Fol.258.num.12.tractatuum 7.

l.Cum indebitum.57.

Si tutor nomine pupilli per errorem ſoluerit pecuniam indebitam, puta à maiorem

Digitized by Google

maiorem pecuniam quàm pupillus debet, initio huius legis Papinianus ait condictionem indebiti pupillo competere, cuius nomine tutor indebitum ſoluit, aut plus debitò, nec diſtinguit ſuam an pupilli pecuniam tutor ſoluerit, vnde coniectura capi poteſt, quaſi nihil interſit ſuam an pupilli pecuniam ſoluerit, dummodò pupilli nomine ſoluerit, quod etiam confirmat *l. 6. §. vlt. D. h. t.* ſi hoc ita intelligi debet, ſi pupillus hæres factus ratam ſolutionem habuerit.

§. Creditor. 1.

Ad huius §. faciliorem intellectum, finge creditorem mandaſſe debitori ſuo, vt debitam pecuniam ſolueret ſuo procuratori: procuratorē verò ſuum delegaſſe, vt eam pecuniam acciperet de manu debitoris ſui, & debitorem procuratori per errorem ſoluiſſe maiorem pecuniam, puta centum, cùm quinquaginta tantùm deberet, quæritur in quem ei qui ſoluit, competat condictio indebitæ pecuniæ, condictio ſuperflui, quod ſoluit indebitum: vtrum ei competat in procuratorem qui accepit, an in dominum qui mandauit, vt ſolueret procuratori, & optimè reſpondet Papinianus in dominium competere condictionem indebiti.

l. ſeruo manumiſſo. 58.

Eman. Coſta *lib. 2. ſelect. c. 9.* Sarmient. *lib. 2. ſelect. interpret. c. 2.* Gilbert. Reg. *lib. 1. enantioph. c. 6.*

l. ſi fideiuſſor. 59.

Fol. 47. num. 164. Repetitionum. 6.

l. Iulianus. 60.

Ioannes Robertus *libro 1. ſentent. iur. cap. 6.* diffusè etiam hanc legem interpretatus eſt Bartolus & Iaſon Salycetus *in l. cum quis. Cod. de iuris & facti ignorantia, in col. antepenul. num. 11. verſ. circa. & col. pen. circa medium. verſ. ad l. Iulianum.* vide ea, de quibus per Doct. *in gloſſ. in verbo neceſſitatem. Inſt. de oblig. in princ. fol. 41. num. 24. Repetitionum 1.*

¶Similémque ei eſſe dicit. Quæri poteſt ſi quis ita ſtipulanti promiſerit, Siue nauis venerit ex Aſia, ſiue non venerit, vtrum pura ſit an conditionalis ſtipulatio. Et verius eſt conditionalem eſſe, etiamſi certum ſit alterutrum caſum futurum, quia ex ea petitio non datur antequam alteruter caſus extiterit.

§. Vbi autem. 1.

l. Tutores. 61.

l. Fideicommiſſum. 62.

Ioannes Robertus *lib. 1. ſent. iur. cap.*

l. Neratius. 63.

l. ſi quod. 64.

Fol. 61. num. 11. Repetitionum 1.

l. in ſummam. 65.

Vide Bar. *in l. ſtipulationem in princ. col. . Doct. de ver. obli.*

§. Et quidem. 1.

Molinæus *de diuid. & indiuid. parte 2. num. 101.*

§. id quoque. 2.

§. ſed agere. 3.

§. Quod ob rem. 4.

§. Ei qui indebitum. 5.

§. in frumento. 6.

§. Et ſi ob habitatione. 7.

§. ſi ſeruum. 8.

§. indebitum. 9.

l. Hæc condictio. 66.

Ioannes Robertus *lib. 1. ſent. iur. cap. 8.*

l. Stichus. 67.

Vide Iaſonem *in l. qui Romæ. §. duo in 13. col. verſ. idem. nu. 5. de verb. oblig.*

§. Tutor creditori. 1.

§. Titius cum. 2.

§. idem quæſiit. 3.

Couarruuias *lib. 2. reſolut. variar. c. 4.* Auguſtin. *lib. 4. emend. c. 12. fol. 297. num. 106. Repetitionum 7.*

§. Lucius Titius. 4.

Tit. 7. De condictione ſine cauſa.

l. Eſt & hæc. 1.

Loriot *de paſt. axiom. 39.*

§. ſed etſi. 1.

§. ſiue ab initio. 2.

§. Conſtat. 3.

l. ſi fullo. 2.

l. Qui ſine. 3.

l. Nihil refert. 4.

l. In Aureum. 5.

LIBER XIII.

Titulus primus.

De condictione furtiua.

A Lex. ab Alexan. *lib. 6. Genial. dier. cap. 10.* Pratæius *ſen. . . .*

l. in re furtiua. 1.

L. Rubr. *de condictione furtiua.* vide Butrig. *in Rubr. de . . . ibi . . . Iaſ. & D. Maria.* Socinus in *Rub. de leg. 1.* & ibi Nig.

¶Circa gloſſ. ſub. vide multa per Iaſon. & alios in rubric. *de legat. 1. col. 2.* vide . . . per Ioannem Fabr. *Inſtit. de rer. diuiſ. § ſi tamen.*

l. Condictionem. 2.

l. ſi condicatur. 3.

An id quod intereſt in lucro conſiſtens attendatur, vide per doctores in *lege vnica. Cod. de ſentent. quæ pro eo quod intereſt.* vide Coſtalinum *in l. 3. ſupra de in litem iurando.*

l. ſi ſeruus. 4.

l. Ex furtiua. 5.

Digitized by Google

l.Proinde.6.

l.ſi pro fure.7.

Cuiac lib.10.obſ.cap.11.

§.Furti actio.1.

Fol.483.num.70.tract.[illegible] 5.

§.Condictio.2.

l.in re furtiua.8.

§.ſi ex cauſa.1.

Condictio furtiua eſt, qua quis rem ſibi furto ſubreptam aduerſus ipſum furem qui furtum fecit, vel eius hæredem conſiſtens perſequitur, l.6.§.4 de action.rer.amot.

§ Nouiſsimè.2.

l.in conditione.9.

Cuiac.lib.7.obſ.c.37.fol.248.nu.42.Repet.6.fol.320.num.17. Repet.6.fol.300.nu 123.et ſeq.et 24.Repetitionum 6.

l.ſiue manifeſtus.10.

§.Ei quoque.1.

§.Tamdiu.2.

§.Vnde Celſus.3.

l.ſed nec.11.

l.Et ideo.12.

§.in communi.1.

§.Neratius.2.

l.Ex argento.13.

Sarmientus lib.1.ſelect.c.10.

l.ſi ſeruus.14.

§.Cauere.1.

§.Boue ſubrepto.2.

Ioan.Robert.lib.1.ſent.iur.cap.9.

§.idem iuris.3.

l.Quod ab alio.15.

l.Qui furtum.16.

Bellon.lib.4.ſuppu.c.11.Menoch.de arbit.iud.caſ.294.

l.Parui.17.

l.Quoniam.18.

Bellon.diſſ.cap.11.

l.Iulianus.19.

l.Licet ſui.20.

Tit.2.De conditione ex lege.

l.ſi obligatio.1.

Bellon.lib.1.ſuppu.c.11.fol.414.nu.51.Repet.1.

Tit.3.De condictione triticaria.

Omnino vide Cuiacium in paratit. hic Molin.in tractatu [illegible] num.39.

l.Qui certam.1.

Alciat.lib.2.parerg.c.vlt. Ad vnum, quod ibi videtur velle Caſſ., quid poſſeſſio ſit incerta, vide Bart.in l.qui exempt.§.ſi pars de cond.indeb.

§.Rem autem.1.

l.ſed & ei.2.

l.in hac actione.3.

Alciat.lib.2.diſpunct.c.11.fol.447.nu.60.Repetitionum 8.

l.ſi merx.4.

Tit.4.De eo quod certo loco.

l.Alio loco.1.

l.Arbitraria.2.

§.Hæc autem actio.1.

§.ſi quis Epheſi.2.

§.Scæuola.3.

Ant.Aug.lib.1.emen.cap.2.

§.ſi quis ita.4.

Alciatus lib.2.parerg.cap.49.

§.ſi quis inſulam.5.

§.Qui ita.6.

§.idem Iulianus.7.

§.Nunc de.8.

Briſſonius lib.3.ſelect.cap.2.

l.ideo in.3.

Fol.499.nu.196.Repetitionum 1.

l.Quod ſi.4.

Curtius Brugenſis lib.2.[illegible] cap.4.

§.interdum.1.

l.ſi hæres.5.

l.Aut mutua.6.

l.In bonæ

l.in bonæ fidei.7.

Actiones bonæ fidei non dicuntur arbitrariæ propter locupletes ſed actio ſtricti iuris. ſic Iac. Nig. *ad Rub. D. de ver. obl. nu. 115.* Matheſ. *ſing. 46.* Fab. de Monte *in tract. de empt. & vend. 5. q. prin. nu. 55 fol. 482. nu. 55. tractatuum. 5. fol. 76. nu. 155. Repetitionum 6.*

l.Centum.8.

Corraſ. *lib. 2. miſcell. c. 13.* Labitus *in vſu iudicis ſui fol. 22. cum ſeq.*

l.is qui certo.9.

Vide Socin. *in l. qui Romæ in prin. in 3. col. nu. 6. de verb. oblig.*

l.ſi poſt.10.

In hanc legem Duarenus *lib. 2. diſput. cap. 11.* Marrecſius *in l. veterib. ff. de pact. fol. 38. cum ſequen.*

Tit.5.De conſt.pecun.

l.Hoc edicto.1.

Vide Iaſ. *§. omnis. Inſt. de act. in gloſ. in verb. mihi.* Ad §. eum qui, vide Iaſ. *Inſt. de act. §. in perſonam. in vlt. nouab. in ſi.*

§.Ait Prætor.1.

§.De pupillo.2.

§.ſed ſi filiusfamilias.3.

§.Eum qui.4.

Bald. Nouel. *ad l. 1. §. ſi quis ita. D. de verb. oblig. nu. 18.* vbi Iacob. Nig. *num. 79.* Fortun. Garzi. *ad l. leg. D. de pactis nu. 50* Forcat. *in Necyomant. iur. dial. 5. num. 6.* Loriot. *de pact. axiom. 147. fol. 396. nu. 90. Repet. 1. fol. 114. nu. 28. Repetitionum 6. fol. 154. num. 97. Repetitionum 6.*

§.An poteſt.5.

§. Debitum.6

§.Debitum.7.

§.ſed & is.8.

l.Quod ſi filij.2.

Vide Aret. & poſt eum Sozin. *in l. 1. in prin. in 1. not. de verb. oblig.* Ruin. *in pr. & plenius in 27. ſeq. lecturæ.*

l.Quod ſi maritus.3.

Vide pro declaratione Alex. poſt Imol. *in l. non tantum de re iudic.*

§.ſi quis autem.1.

Fol. 419. nu. 26. Repetitionum 1.

§.ſi is qui.2.

l.ſed etſi.4.

Vide Alex. *in l. vlt. in gloſſ. mag. in prin. ſi cert. pet.*

l.Eum qui.5.

Vide Iaſonem *Inſtit. de action. §. in perſonam. in 7. colum. in gloſſ. in verbo conſtituunt.* qui videtur aliter illius §. literam legere, quàm communiter habetur. Et ego vidi Codicem antiquum manuſcriptum, cuius verba ſtant, vt legit Iaſon. Sed ſi quis conſtituerit alium ſoluturum non pro ſe, pro alio non tenetur.

§.Iulianus.1.

Cuiacius *lib. 13. obſ. c. 17.*

§.Quod exigimus.2.

§.Iulianus quoque.3.

§.ſed ſi quis.4.

§.item ſi mihi.5.

§.Iulianus.6.

§.item tutori.7.

§.ſed & ipſi.8.

§.ſi actori.9.

§.ſeruo quoque.10.

Cuiacius *lib. 11. obſ. c. 38.*

l.idem eſt.6.

l.ſed etſi.7.

§.ſi mihi.1.

l.ſi verò.8.

l.Titius.9.

l.idem eſt.10.

l.Hactenus.11.

§.ſi quis.1.

Circa gloſſ. in verb. teneretur, vide Caſtren. reprobantem hanc gloſ. *in l. iuriſgentium. §. ſed cum nulla. colum. 2. de pact.*

l.ſed etſi.12.

l.ſed ſi quis.13.

l.Qui autem.14.

§.ſi quis.1.

Bellon. *lib. 3. ſuppu. cap. 13.*

§.ſed etſi quis.2.

§.Conſtituere.3.

l.Et licet.15.

l.ſi duo.16.

§.ſed & certo.1.

§.Ait prætor.2.

Fol. 443. num. 16. Repetitionum 6.

§.Ergo ſi.3.

§.Hæc autem.4.

Ioan.Robert.lib.2.ſent.iur.c.18.

l.ſed etſi alia.17.

Vide Alex.ad l.qui Romæ.§.4.coheredes.nu.6.D.de verb.oblig.Iacob.de Nig. ad l.ſi inſulam.ff.de verb.oblig.nu.229.Ant.Rub.in d.l.vinum.D.ſi cert.pet.nu.179 fol.92.num.176.Repetitionum 2.

l.item illa verba.18.

Molinæus in Labyrinth.de diuid.& indiuid.part.3.num.164.

§.Quod adijcitur.1.

§.E re autem eſt.2.

§.vetus fuit.3.

l.id quod ſub.19.

§.ſed is qui.1.

§.ſi pater.2.

l.Nec enim.20.

l.Promiſſor.21.

§.ſi ſine.1.

§.Conſtituto.2.

l.ſi poſt.22.

Fol.194.num.5.Repetitionum 7.

l.Promiſſor.23.

Vide Otez.Inſt.de inutil.ſtipul.in pr.ſuper gloſ.in verb.exhibetur.Ad §.1.vide quæ remiſſiuè dicit Aret.

l.Titius Seio.24.

l.Illud aut illud.25.

§.ſi iureiurando.1.

l.Quidam ad.26.

Vide Otez.Inſt.de oblig.col.7.nu.45.

l.vtrum præſente.27.

l.vbi quis.28.

l.Qui iniuriarum.29.

l.ſi quis duobus.30.

Cuiac.lib.23.obſ.cap.20.

l.Lucius Titius.31.

Duar.lib.1.diſput.c.45.

Tit.6.Commodati.

l.Ait prætor.1.

Gilbertus Noſforenſis lib.1.quæſtioſ.cap.2.

§.Huius edicti.1.

§.Impuberes.2.

l.Nec in furioſum.2.

l.ſed mihi.3.

§.ſi reddita.1.

§.in hac actione.2.

Fol.83.num.43.& 46.Repetitionum 2.

§.Hæres eius.3.

Vaconius declarat.391. Alciatus ad l.4.§.Cato.D.de verborum obligat.num.81.vſque ad 88.vbi Hiero.Botrigel.numero 87.Ang.de gloſſ.numero 12.Lancel.Gali.numero 33.Horman.numero 189.& 223.& ſequen.Socin.Iun.num.89.111.& 113. Molinæus in Labyrinthis de diuiduo & indiuiduo.part.2.num.232.233.& 237.& part.3.num.230.cum ſeq.fol 302.num.189.& num.ſequen.& 223.& 225.& 228.Repetitionum 6.fol.263.num.12.Repetitionum 87.Repet.6.& fol.272.nu.93.eadem repetitione.

¶Ad eius intelligentiam vide Doctor.in l.ſtipulationes non.in 8.oppoſ.Bart.de verb.obli.& Socin.in l.4.§.Cato.in 8.col.de verb.oblig.& ibi per alios omnes 3.oppoſ.Bart.& etiam ſuper 2.aliquid.& vide ibi Ruin.vbi ponit vnum verbum ad declarationem iſtius text.in 25.chart.col.2.

¶Et ad intellectum §.in hac ea lege vide gloſſ.mag.in l.vinum.D.ſi cer.pet.& ibi Doctores omnes.Et ad §.hæres,vide Iaſ.in Rub.ſi cert.pet.in 1.chart.Ad gloſſ.2.illius l.vide Aret.Inſt.de Autho.tut.2.col.Ad §.ſi reddita,vide Bart.in l.ſtipulationes non.6.quæſt.de verb.oblig.fol.327.num.89.& num.ſeq.& 111.& 113.Repetitionum 6.

l.ſæpè etiam.4.

Duarenus libro primo diſputationum cap.47. Alciatus libro 4.diſpunct.cap.13. Corraſius libro 4.miſcellan.cap.8. Forcatulus d.al.§ 5.numero 5. Cuiacius lib.5.obſeruat.cap.33. Couarruuias lib.4.variar.reſolut.cap.8. Turnebus lib.21.obſeru.c.20.Sigonius in annotat.Liuianis.

l.ſi vt certo.5.

§.ſi quis hac.1.

§.Nunc videndum.2.

§.Etſi fortè.3.

§.Quod verò.4.

§.Cuſtodiam.5.

§.ſed an etiam.6.

§.ſed interdum.7.

§.Quinimò.8.

Pratcius ſent.cap.13.

§.Vſque adeò.9.

Forcat.aniar.cap.6.

§.interdum planè.10.

§.Nunc videndum.11.

§.Rem tibi dedi.12.

§.ſi me rogaueris.13.

§.ſi de me petiiſſes.14.

§.Si duo.

Digitized by Google

§.ſi duobus.15.

Domini inſolidum plures eiuſdem rei vel iuris eſſe non poſſunt, vt hic & l.5.§.ex contrario. D. de acquiren. poſſeſſio. adde Socinum vbi ponit 8 limit. in reg. 99. domini, vide Vaconium declar. 72. tangunt doctores ad 4.§. Cato. D. de verborum obligat. vbi Socin. Iun. num. 51. nouiſſimè Arius Pinellus in repet. ad l. 1. Cod. de bonis maternis. 3. par. num. 10. & ſeq. fol. mihi 307. Molinæus in labyrintho de diuiduis & indiuiduis. part. 3. num. 190. 208. 216. Iohannes Robert. lib. 3 ſent. iur. cap. 8. Martrefius in notis cap. 25. fol. 309. num. 10. cum ſeq. Arius Pinellus Cod. de bon. maternis.

l.Vel alterutro.6.

Molinæus d. par. 3. nu. 162.

l.Vnde quæritur.7.

Martrefius in notis cap. 24. vnde Iohannes de Hutro. Inſtitut. de ... §. ...

§.ſed ſi legis.1.

l.Rei commodatæ.8.

l.Nemo enim.9.

l.Eum qui.10.

§.ſi rem.1.

l.Qui non.11.

l.ſi mei cauſa.12.

Gilbertus Regius lib. 1. enantioph. cap. 20.

§.Commodatam.1.

l.Is qui.13.

§.ſi quem.1.

§.ſi libero.2.

l.ſi ſeruus.14.

Cuiac. lib. 17. obſ. cap. 21.

l.Commodare.15.

l.ita vt.16.

l.in commodato.17.

§.Contraria.1.

§.ſi ex facto.2.

§.ſicut autem.3.

Gilbertus Regius lib. 1. enantioph. cap. 8.

§.Duabus.4.

§.Rem commodatam.5.

l.in rebus.18.

§.ſiue autem.1.

§.Poſſunt.2.

§.item qui.3.

§.Quod autem.4.

l.Ad eos qui.19.

l.Argentum.20.

Si res culpa nuntij perdatur, perit periculo domini, ſi ſe verum non fuit in culpa malæ electionis, adde Dec. ad cap. ſignificauit. num. 9. vſque ad fin. ex. de appel. Cagnol. ad l. contractus. nu. 30. ff. de reg. iur. vide aliqua circa hanc legem per Petrum de duobus fratribus in ...

l.Rem mihi.21.

§.in exercitu.1.

l.ſi ſeruus.22.

l.ſi commodauero.23.

Tit.7.De pignerat.act.

l.Pignus.1.

Ad gloſſ. ibi, in verb. tradit. & quod ibi per Iaſonem. Inſtit. de action. §. item in promiſſis.

§.ſi igitur.1.

§.ſi quis tamen.2.

l.ſi debitor.2.

l.ſi quaſi.3.

l.ſi conuenerit.4.

Menoch. de arbit. iudic. caſ. 330. vide ... hanc limit. vt per Alex. in l. ... in §. ... D. ... fol. 225. nu. 13. Repetitionem 5.

l.Idque iuris.5.

l.Quamuis.6.

§.ſi creditor.1.

l.ſi autem.7.

l.ſi neceſſarias.8.

§.ſi pignori.1.

§.ſi vnus.2.

§.ſi annua.3.

Contius lib. 1. lection. ſubſ. cap. 13.

§.De vendendo.4.

§.Cum pignus.5.

Cuiac. lib. 5. obſ. cap. 17.

§.ſi rem alienam.6.

Ad gloſſ. l. [illegible] C. ſi alie. res pignor. data ſit. Deciſ. 40. poſt num. 92. deciſionum Afflicti.

§. Non tantum. 1.

§. Propriè. 2.

§. Omnis pecunia. 3.

§. is quoque. 4.

§. Qui ante. 5.

Fol. 444. n. 319. repetitionum. 6.

l. Quod ſi non ſoluere. 10.

l. Solutum non. 11.

Fol. 388. num. 20. repetitionum. 1.

§. Nouata. 1.

§. ſi quaſi. 2.

§. ſi in ſortem. 3.

Cuiac. lib. 5. obſ. cap. 28. & lib. 15. cap. 11.

§. ſi creditori. 4.

§. ſolutam. 5.

Gilbert. Reg. lib. 2. [illegible] cap. 10. Iohan. Robert. lib. 1. recept. iur. ciuil. lect. cap. 27. Vitalis lib. 2. variar. lect. cap. 18. Si domum tibi à domino locatam, tu mihi relocaſti quòd iure permittitur certa mercede, quæ ex cauſa friuola & vaſa, quæcunque mea in eam domum induxi, intuli, importaui tacitè mercedis nomine, non tantùm tibi locatori meo, ſed etiam locatori tuo pignorata ſunt vt oſtenditur in fine huius §. & ideo ſi locatori tuo, mercedem ſol uero non tibi rectè ſolui, quia friuola mea ei quoque pignorata erant, atque ita iuſta mihi fuit cauſa ei ſoluendi.

§. Per liberam. 6.

Iohan. Robert. lib. 1. ſent. iur. cap. 1. Cuiac. ad tit. per quã perſon. nobis adquir.

§. ſi procurator. 7.

l. vel vniuerſorum. 12.

Ornat ſub num. 7. fol. 113. Cagnol. de reg. iur.

l. ſi cum venderet. 13.

Couarru. lib. 3. reſolut. cap. 8. pag. 829. nu. 3. Couarru. reſol. fol. 514. num. 41. & num. ſeq. repetitionum. 7.

§. venit autem. 1.

l. Ea igitur. 14.

l. Creditor. 15.

l. Tutor. 16.

§. Contrarium. 1.

§. Etiam vectigale. 2.

Fol. 470. Acius Pinellus. C. de bonis maternis.

l. Sanè. 17.

l. ſi conuenerit. 18.

§. ſi nuda. 1.

§. ſi fundus. 2.

§. ſi quis cauerit. 3.

§. ſeruus rem. 4.

l. Eadem. 19.

l. aliena. 20.

Aret. in l. 2. in 3. col. in verſ. 3. principaliter. de duob. reis.

§. ſi pluribus. 1.

§. Si per creditorem. 2.

§. interdum. 3.

l. Domo. 21.

l. Si pignori. 22.

Cortaſius lib. 6. miſcellan. cap. 7. Belloi lib. 2. ſuppu. ca. 14. Vitalis lib. 2. variar. lect. c. 17.

§. idem Papinianus. 1.

§. ſi prædo. 2.

§. ſi poſt diſtractum. 3.

§. ſi creditor. 4.

l. Nec enim. 23.

l. Eleganter. 24.

Briſſon. lib. 4. ſelect. cap. 9.

§. Qui reprobos. 1.

Pileus qu. 5. & 35.

§. Si vendiderit. 2.

§. in pigneratitio. 3.

l. ſi ſeruos. 25.

l. Non eſt mirum. 26.

Grammat. deciſ. 51.

§. ſciendum. 1.

l. Petenti. 27.

l. ſi creditor. 28.

§. ſi ſeruus. 1.

l. Si rem alienam. 29.

l. Qui

Digitized by Google

l.Quiratiario.30.

Cotta in *memorab.in voce Ratiarius.*

l.ſi ſeruus.31.

l.Cum debitore.32.

l.ſi pecuniam.33.

Alciat.*lib.2.diſpunct.cap.3.*Cuiac.*lib.3.obſer.cap.35.*

l.Titius cum.34.

Nicolaus *Valla tract.11.*

l.Cum & ſortis.35.

§.Pignus.1.

l.ſi quis in.36.

§.ſed & ſi quis.11

l.ſi pignus.37.

l.Pupillo.38.

l.Gaius.39.

Puluæus de *alienat.rei diſtract.cap.20.*

l.Debitor. 40.

Initio huius legis oſtenditur actionem pignoratitiam, quæ de reſtituenda poſſeſſione proponitur, debitori non aliter dari quàm ſi totum debitum ſoluat, vel offerat in iudicio, *vt in l.ſi rem.§.vlt.hoc ti.* vel eo nomine creditori ſatisfaciat *l.ſi rem.§.omnis.l.heredes.§.idē obſeruatur.ff.fa.ercīſc.*& hoc eſt quod dicitur indiuiduam eſſe pignoris cauſam.*l.rem.D.de euiction* quoniā nec parte minore pecunia ſoluta, vllomodo vllave ex parte pignus liberatur. *l.6.C.de diſtrac.pig.* vniuerſa pecunia ſoluta creditori, vel oblata, vt dixi, pignus liberatur.

§.Debitoris.1.

Ait hoc loco Papinianus, patrono patris præterito, dari patris debitæ ve-ſecundæ patronalis id eſt, legitimæ patronalis bonorum poſſeſſionem contra tabulas in hæredem ſcriptum, quæ non daretur in filium heredem ſcriptum, nec in filium exhæredatum reſcindentem teſtamentum, per querelam inofficioſi teſtamenti. § *ſed noſtra.Inſt.de ſucceſſio.libertor.* Vnde nota hic ... actionem auferre ius noménque hæredis & ius peculij.

§.ſoluta.2.

Hoc reſponſo oſtenditur pignus quidem à creditore, alij creditori ſuo pignori obligari poſſe, id quod conſtat ex *l.gregem.§.pignori.ff.de pigne.l.2.ſi pignus pignori datum ſit.* ſed ſi debitor qui dedit pignus creditori, id eſt, ſuo creditori, ſoluerit omnem pecuniam, vtraque obligatio pignoris perimitur, & creditor primus tenetur debitori pignoratitia actione, vt pignoris poſſeſſionem reſtituat tantum, non vt quicquam amplius præſtet.

l.Rem alienam.41.

Alciat.*lib.7.parer.cap.24.* Duaren *lib.2.diſput.cap.4.* Iohan.Robert.*recep.iur.ciuil.lect.lib.2.cap.1.* Puluæus *dicto loco ca.26.* Mattæſius *in notis cap.35.* Ioh.Aurpachus *lib.1.epiſtol.iurid.cap.8.*

Pignoris perſecutio. Pignoris perſecutio nihil aliud eſt quàm actio hypothecaria quam appellant pignoratitiam, vt & alij ſæpe eam ita nuncupant. Cuiac.*lib.19.obſ.cap.26.*

l.Creditor.42.

l.locum purum.43.

Alciat.*lib.parerg.cap.9.*

§.Titius.1.

Cotta *in memorab.in voce Cultus, & in voce Intertrimentum.*

LIBER XIIII.

Tit.primus.

De exercitoria actione.

HAc actione tenetur inſolidum exercitor nauis, ex contractu magiſtri eius rei nomine, in quam magiſter datus eſt. Exercitor autem nauis dicitur, is ad quem obuentiones & reditus omnes perueniunt, ſiue ſit dominus nauis, ſiue eam conduxerit.*l.1.§.exercitorem.h.t.*

l.vtilitatem.1.

§.Magiſtrum.1.

Magiſtrum quomodo hac in lege accipere debeamus, declarat hic iuriſconſultus. An magiſter obliget dominum vide Paul. de Caſt. & Bald, *in l.cauſa.§.1.D.de procurat.*& Imol.*in cap.inter dilectos.ex.de fide inſtrum.*

§.ſed ſi cum.2.

§.Magiſtri.3.

§.Cuius autem.4.

§.Magiſtrum.5.

Relatiōe Benuenut.*tract.de nau.naui.& nauig.n.2.fol.259.deciſionum Capilis.*

§.Nauem accipere.6.

Cotta *in memorab.in voce liberorum.* Aulus Gell.*lib.1.cap.25.*

§.Non autem ex.7.

§.Quid ſi 8.

§.Vnde quærit.9.

§.ſed & ſi in pretiis.10.

§.ſed ſi ab alio.11.

§.igitur præpoſito.12.

Afflict.*deciſ.82.dubitatur.num.9.*Aconit.*in tract.de mercat.in tit.manda.n.25.* Benuenut.*ſuper tit.mandatum.25.deciſionum Cap.19.* Deciſ 82.*nu.9.fol.165.deciſionum Afflicti.*

§.ſi plures.13.

§.ſed & ſi ſic.14.

Cotta in *memorab.in voce legatus, & in voce Emphraſis.* Alciat.*lib.1.parerg.cap.43.*

§.Exercitorem.15.

Cuiac.*lib.8.obſerv.cap.9.*

§.Paruis.16.

§.Eſt autem.17.

§.ſed ex.18.

§.ſi is qui.19.

Bellonus *lib.4.ſuppu.cap.14.*

§.licèt.20.

Cuiac.*lib.11.obſer.cap.31.*

§.in poteſtate.21.

§.Si tamen.22.

§.Quanquam.23.

§.Hæc actio.24.

Exercitor & magiſter tenentur inſolidum, vnius tamen ſolutio alium liberat.

§.ſi plures.25.

l.Ne in plures.2.

Fidelitatis iuramentum ſingulis defuncti hæredibus, vaſſallus facere non cogi hinc colligitur, aduersùs gloſſam *l. ſi cuius. 13. in verbo oportet. ſupra de vſuf.* quæ communiter in eo reprobata eſt.

l.Nec quicquam.3.

l.ſi tamen.4.

Ad intellectum huius l. vide Bart. *in l. eandem infra de duob. reis.* & Bald. *in Rub. C. eod. ad fin.*

§.ſed ſi.1.

§ ſed ſi.2.

§.ſi ſeruus.3.

§.Hæ actiones.4.

l.ſi eum.5.

§.item.1.

§.ſi vnus.2.

l.ſi ſeruus.6.

§.ſi communis.1.

l.Lucius.7.

Iſte tex. ſolum habet locum in perſona priuata, non in priuilegiata, vt eccleſia, ciuitas, & ſimiles, ita Bart hic. & doct. *ad l. ciuitas. D. ſi cer. pet. ad fin.* vbi Iaſ. n. 28. & vide Alex. *conſ. 4. lib. 3.* adde ad Alex. Maler. Ancon. *in tract. de mercat. in tit. de nautis in 5. part. verſ. ſcio. nu. 2.*

§.interdum.1.

§.Eadem.2.

An & quomodo probetur, quid eſſe conuerſum in vtilitatem alicuius, vide Bald. *in l. 1. C. ſi aduerſ. cred.* adde Pet. de Anch. *conſ. vlt.*

Tit.2. de lege Rhodia de iactu.

l.Lege.1.

Decius de *reparat. eccleſ. cap. 8. nu. 2. ad gloſſ. fin. in fin.* vide Iohan. Fabr. *in §. ſi plures. in fin. verb. Inſtit. de fideicommiſſ.*

l.ſi laborante.2.

Cuiac. *lib. 3. obſer. cap. 2. & lib. 11. cap. 11.*

§.ſi conſeruatis.1.

§.Cum in eadem.2.

Menoch. *de arbit. iudic. c. 4. 245.*

§.ſi nauis.3.

§.Portio.4

§.ſeruorum.5.

§.ſi quis.6.

§.ſi res.7.

§.Rei.8.

Pro derelicto, rem habere nõ videtur, qui res ſuas nauis leuandæ cauſâ in mare proiicit, niſi fortè ex qualitate ipſius iactus, res præſumatur pro derelicto habita.

l.Cum arbor.3.

l.Nauis.4.

§.Sed ſi.1.

Anton. Auguſt. *lib. 1. emend. cap. 3.*

§.Cùm autem.2.

l.Amiſſæ.5.

§.Arbore.1.

l.Nauis.6.

Curtius Brugenſ. *lib. eicaſton ad fratrem cap. 15.*

l.Cum depreſſa.7.

l.Qui leuandæ.8.

Connanus *in l. falſus. D. de furtis. 180. B. Connanus. 6.*

ΑΞίωσις.

Huius legis explicationem pete ab Alciat *lib. 2. diſpunct. cap. 9.* Forcat. *in cupid iuriſper. cap. 9.* Menchaca *lib. 1 illuſtr. quæſt. cap. 20. cum ſeq.* copioſe Ignatius *in ſua diſputat.* An imperatori ſubſit Rex, Franciæ, Bartholom. de Laſ. Caſas *in tract. an princeps ſubditos alienare poſſit. §. 3.*

l.ſi vehenda.10.

Cuiac. *lib. 3. obſeru. cap. 2.* Difficultas ſuperueniens excuſat à pœna. Bell. *lib. 3. ſupput. cap. 13.* facit text. *in l. 2. §. 1. D. ſi quis in materia* vide per Dec. *conſil. 439. n. 8.* Ræuard. *ca. 43. anno præterito*, Afflict. *deciſ. 295. Grammat. q. 2.* per *tot. ſol. de 8 eu. conſ. 122.* Aret. *conſ. 142. colum. 3.* Decius *conſ. 313. col. penult.* ad princ. per latè Pariſ. *conſilio 110. n. 25. cum ſeq. lib. 1.* Io. *Lud. de peruſ. conſil. 147.* & Ioh. Anton. *cent. conſil 148. n. 8. inter conſil. diuerſ. ad cauſ. crimin. tom. 1.*

Deciſ. Cle. n. 31 *fol. 269. deciſionum Afflicti.*

§.ſi ea.1.

Bellonus *lib. 3 ſupput. cap. 13.* Pilæus *quæſtion.*

§.ſi conduxiſti.2.

Auguſt. *lib. 3. emend. capite. 6* Beneuent. *tract. de nauibus num. 5. fol. 160. deciſionum Capicij. nu. 16. fol. 164. deciſionum Capicij.*

Tit.3. De inſtitoria actione.

l.Aequum.1.

Inſtitoria actione in ſolidum tenetur pater vel dominus, qui merci vel negotiationi ſuæ filium vel ſeruum præpoſuit, æquum enim eſt, ſicut ex inſtitorum actu commoda ſentiunt, vt ex contractibus ipſorum etiam obligentur & conueniantur, vt hac lege.

l.Eo no-

Digitized by Google

l.Eo nomine.2.

l.Inſtitor.3.

l.Cum.4.

l.Quicunque.5.

§.Nam.1.

§.Labeo.2.

§.ſed & ſi.3.

§.ſed etiam.4.

§.ſed.5.

§.item.6.

§.ſed & ſi.7.

§.idem ait.8.

Cotta in memorali in voce libitinarij, & in voce pollinctores.

§.idem.9.

§.ſed & cum.10.

§.Non tamen.11.

§.Proinde.12.

§.ſed ſi.13.

§.ſi ei.14.

§.item.15.

§.idem.16.

§.ſi ab alio.17.

l.ſed & in ipſum.6.

l.ſed & ſi.7.

§.Parui.1.

§.Pupillus.2.

l.Nam.8.

l.Verum.9.

l.Eatenus.10.

l.ſed ſi.11.

§.ſed & ſi.1.

Ancon. in tract. de mercat. in tit. de contrac. mer. n.19. Cagnol. ad l. qui cum alio. n.3. de reg. iur. Fel. ad cap. ex parte. 2. de reſcrip.

§.De quo palam.2.

Cuiac. lib.6. obſeru. cap.19.

§.Proſcribere.3.

§.Proſcriptum.4.

§.Conditio.5.

§.ſed ſi.6.

§.ſi inſtitoria.7.

§.ſi à ſeruo.8.

l.Et ideò.12.

l.Habebat.13.

Qui reſtringit ſe ad vnam cauſam, ſi non probat, debet ſuccumbere ad hanc reg. adde Fely. ad cap.1. col.12. de reſcript. & ad cap. licet. col.20. de probat. Soci. ad l. naturaliter. § nihil. n.2. & 3. D. de acq. poſſeſ.

§.Meminiſſe.1.

Menoch. de arbit. iud. lib.2. quaeſtion.3.

§.ſi duo.2.

l.idem.14.

l.Nouiſſimè.15.

l.ſi cum.16.

Cuiac. lib.10. obſeru. cap.37.

l.ſi quis.17.

§.ſi ſeruum.1.

§.ſi impubes.2.

§.Eius.3.

§.Proculus.4.

§.Ex hac.5.

l.in actore.18.

l.in eum.19.

Equinarius Baro tom.3.

§.ſi dominus.1.

§.Tabernae.2.

§.ſeruus.3.

l.Lucius.20.

Tit. 4. De tributoria actione.

Hac actione filiifamilias, aut ſerui in peculiari merce ſciente patre, vel domino negotiantis creditor petit, vt quod in mercibus peculiaribus eſt, inter ſe & alios creditores, pro rata portione diſtribuatur.

Digitized by Google

l.Huius.1.

§.licet.1.

§.Peculiarem.2.

§.ſcientiam.3.

Bellonus lib.4 ſuppu.c.14. Alciat.lib.5. parerg.c.23.

§.Poteſtatis.4.

§.Non ſolum.5.

l.Vt tamen.2.

l.ſed ſi.3.

§.ſi ſeruus.1.

§.ſed & ſi.2.

l.ſi pupillus.4.

l.Procuratoris.5.

§.ſi vicarius.1.

§.ſed & ſi.2.

§.item.3.

§.Mercis.4.

§.Per hanc.5.

§.in tributum.6.

Cotta in memoral.in voce ſegeria.

§.ſed eſt.7.

§.Quid.8.

§.ſiue.9.

§.ſed ſi.10.

§.Non autem.11.

§.ſed etſi.12.

§.ſi præter.13.

§.item.14.

§.ſi plures.15.

§.ſed ſi.16.

§.Planè.17.

§.ſed ſi.18.

§.Tributio.19.

l.Non enim.6.

l.illud.7.

§.Quid.1.

§.ſi cuius.2.

Auguſt.lib.3.emend.cap.6.

§.ſed & ſi.3.

§.ſed & ſi.4.

§.Hæc actio.5.

l.Quia.8.

l.Quod.9.

Vide Iaſ.qui format optimè contrarium de hoc text.in l.1.de con.ſpe.sub. circa med.verſ.in 10.q. Bart.fol.105.n.36.repet.7.

§.Eligere.1.

§.ſi ſeruo.2.

l.De peculio.10.

l. Aliquando.11.

l.Alius.12.

Tit.5.quod cum eo qui in aliena poteſtate eſt, negotium geſtum eſſe dicatur.

Hunc titulum generaliter pertinere ad contractus filiorumfamilias, & ſeruorum, conſtat ex tit.7.lib.4.Inſt.

l.Omnia.1.

l.Ait.2.

Limita vt per Socin.reg.187.

§.ſed & ſi.1.

l.ſed an.3.

l.ſed ſi.4.

§.interdum.1.

§.Quanquam.2.

§.ſoli.3.

§.ſed an.4.

§.is qui.5.

l.ſi filius.5.

§.Si filio

Digitized by Google

§.ſi filio.1.

§.ſed ſi.2.

l.Eum qui.6.

l.Pater.7.

l.Titianus.8.

Cuiac.*lib.13.obſ.c.35.& lib.17.c.20.*

Tit.6.De ſenatuſconſ.Maced.

Alexander ab Alexandro *lib.1.genial.dier.c.3.*Ioannes Rob.*lib.1.ſent.iur.c.8.*

l.Verba.1.

Forcat.*dial.98.nu.1.*Alciat.*li.2.parer.c.32.* Ad principium huius legis eiuſque materia, vide Iaſ.*Inſtit.de action.in 7.col.nu.35.& 36.*& text.*in l.in pupillo.D.de ſolut.*vide etiam Abb.*in c.cum contingat.nu.21.verſ.vnde ſi bene, D.de inertitur an ſit* principaliter odioſum.

§.ſi pendeat.1.

Declaratur *nu.9.fol.146.*Cagnol.*de reg.iur.*

§.Certè.2.

§.in filio.3.

l.Vſque.2.

l.ſi quis.3.

Quomodo procedat *num.116.* Plaut. *in l.Barbarius.*

§.vnde.1.

Duarenus *lib.1.anniverſ.diſput.c.14.*

§.Proinde.2.

§.is autem.3.

Menoch.*de arbit.iudic.caſ.21.*

§.ſi à filio.4.

l.Quia.4.

l.Ergo.5.

l.Contra.6.

l.item.7.

§.idem.1.

§.ſed etſi.2.

§.Mutui.3.

§.ſi filius.4.

§.ſed etſi.5.

§.Non ſolum.6.

§.Proinde.7.

§.item.8.

§.ſine.9.

§.Quanquam.10.

§.interdum.11.

§.Proinde.12.

§.Quod.13.

§.ſi filius.14.

§.Hoc amplius.15.

§.ſi pater.16.

l.Cum.8.

l.ſed ſi.9.

§.ſi ab alio.1.

Cuiacius *lib.14.obſ.c.35.*

§.Hoc ſenatuſc.2.

§.Non ſolum.3.

§.Et hi.4.

§.Quanquam.5.

l.Qui à.10.

l.Tamen.11.

Zaſius *lib.2.reſp.ſing.c.18.*Auguſt.*lib.4.emend.c.17.*

l.ſi tantum.12.

l.ſi quod.13.

l.Filium.14.

l.Nihil.15.

l.ſi filius.16.

l.Titius.17.

l.Creditorem.18.

l.Iulianus.19.

l.ſi is qui.20.

Ioannes Robertus *lib.1.ſent.iur.c.8.*

LIBER XV.

Titulus primus.

De peculio.

l.Ordinarium.1.

§.Eſt autem.1.

§.Verba.2.

§.De eo.3.

§.ſi cum.4.

§.Poteſtatis.5.

§.Nec magis.6.

l.Ex ea.2.

l.Licet.3.

§.Vnde.1.

§.Parui.2.

§.Pedius.3.

§.in furioſi.4

§.ſi filius.5.

§.Iulianus.6.

§.Cum.7.

§.ſi ſeruus.8.

Cuiacius lib.8.obſ.c.11.

§.ſed ſi.9.

§.Quare.10.

§.idem.11.

Mart.Mant.ſing.447.nu.1.fol.908.

§.Ex furtiua.12.

§.ſi filius.13.

Cuiac.lib.7.obſ.c.31.

l.Peculij.4.

§.ſed hoc.1.

§.Ex his.2.

§.ſed ſæpè.3.

§.ſi opem.4.

§.ſi aëre.5.

§.Non ſolum.6.

l.Depoſiti.5.

§.ſed etſi.1.

§.ſi filius.2.

§.Peculium.3.

Dixi copioſè in anti Sabin.

§.Peculium.4.

l.Definitio.6.

Ranardus lib.5.variar.c.10.

l.Quam.7.

Vitalis lib.2.variar.lect.c.15.Aug.lib.1.emend.c.4.

§.Et adiicit.1.

Alciatus lib.1.diſpunct.c.9.

§.ſcire.2.

§.Pupillum.3.

§.in peculio.4.

§.ſed etſi.5.

§.ſed & id.6.

§.ſed etſi.7.

l.Non ſtatim.8.

l.ſed ſi.9.

§.Planè.1.

§.Peculium.2.

Fol.35.num.437.Repetitionum 3.

§.Huic.3.

§.Prætereà.4.

§.ſed.5.

§.ſiue.6.

§.ſi ipſe.7.

Forcat.in cupidin.iuriſper.c.11.

§.item.8.

l.Si verò

l.ſi verò.10.

l.ſi noxali.11.

§.ſed etſi.1.

§.ſed ſi.2.

§.Eſt autem.3.

§.Denique.4.

§.idem.5.

§.Quod.6.

§.Denique.7.

§.idem.8.

§.Non ſolum.9.

l.Quia.12.

l.ſed in emptore.13

l.item.14.

§.item.1.

l.ſed ſi.15.

l.Quis ergo.16.

Cotta in memorab. in voce peculium.

l.ſi ſeruus.17.

l.Cui.18.

Quæſtio eſt ſubtiliſſima: ſeruus ordinarius eſt maioris cuiuſdam actus ſeruus, veluti diſpenſator, vel actor rerum domini, qui ponitur ſupra rationes, & plerumque habet ſub ſe alium ſeruum, qui vicarius eius dicitur, vel plures alios ſeruos vicarios, *l.12. D. de inſtitoria actione.* vicarius igitur eſt ſeruus peculiaris ſerui ordinarij. *l.39. hoc titulo* denique ſeruus ordinarius intelligitur quodam modo eſſe dominus ſerui vicarij, vicarius etiam dicitur conſeruus ordinarij, & illo loco Horatij, Siue vicarius (inquit) eſt qui ſeruo paret. Proinde ſicut in comœdiis Plauti, ſæpè duo domini vnius ſerui conſtituuntur, maior & minor, id eſt, paterfamilias & filiusfamilias, ita rectè dicemus vicarium habere duos dominos, maiorem & minorem dominum & dominulum.

l.Hinc quæritur.19.

§.Poteſt.1.

§.interdum.2.

l.Nam inter.20.

l.ſumma.21.

§.ſi dolo.1.

Cotta in voce peculium.

§.Emptor.2.

§.ſiue 3.

§.ſi dominus.4.

l.ſi domini.22.

l.Aedium.23.

l.Curator.24.

l.id veſtimentum.25.

l.ſi ſemel.26.

l.Et ancillarum.27.

§.Conſtat.1.

§.ſi ſeruus.2.

§.illud.3.

§.ſed ipſi.4.

§.ſed etſi.5.

§.in venditorem.6.

§.ſicut.7.

§.ſi quis.8.

l.Quare.28.

l.ſi quis.29.

Vide Caſtrenſem *in l. frater à fratre. in 7. colum.* dum exceptiones partem gloſ. de cond. indeb.

§.Etiam.1.

l.Quæſitum.30.

§.ſi cum.1.

Bellon. *lib. 4. diſput. cap. 9.*

§.ſed ſi ipſe.2.

§.ſin verò.3.

§.is qui.4.

§.ſi annuas.5.

§.in dolo.6.

§.in hæredem.7.

l.ſed ſi.31.

l.ſi ex duobus.32.

§.in hoc.1.

§.Venditor.2.

l.ſed ſi.33.

Digitized by Google

l.Non penes.34.

l.At cum.35.

l.in bonæ.36.

l.ſi creditor.37.

§.ſi ſeruo.1.

§.ſeruum.2.

Cuiacius libro 13. obſeruation. cap. 8.

§.ſi actum.3.

l.Depoſui.38.

§.ſi nuptura.1.

§.Stichus.2.

§.ſeruo.3.

l.Peculium.39.

l.Peculium.40.

§.Quomodo.1.

l.Nec ſeruis.41.

Nota hic quod ciuilis obligatio in ſeruum non cadit, hoc eſt, quod ſeruus nec quidquam debere, nec ipſi deberi poteſt, verùm quod ſeruo debetur ab extraneis, dominus rectè petet, *l. ſerui. D. de actionib. & obligationib.* Secus autem eſt in naturali. nam ſeruus obligatione naturali obligatur, *l. naturaliter. D. de condictio. indeb.* quod verum eſt niſi ex cauſa fideiuſſionis promitteret, quia tunc etiam naturaliter ſeruus non obligatur, *l. ſed etſi ſeruus. in prin. D. de fideiuſſ.* Præterea ſeruus obligatur, non in contractibus: ſed in delictis prout textus diſtinguit *in d. l. ſerui. D. de act. & oblig.* quæ dicit idem eſſe in quaſi maleficio.

l.in adrogatorem.42.

l.ſi poſtea.43.

l.ſi quis.44.

l.ideóque.45.

l.Qui peculij.46.

l.Quotiens.47.

§.Sabinus.1.

§.ſi ſemel.2.

§.ſi creditor.3.

§.Non tantum.4.

§.ſi ſeruis.5.

§.Quæ diximus.6.

l.Libera.48.

§.Cui.1.

l.Non ſolum.49.

§.ſi ignorante.1.

§.Vt debitor.2.

l.Eo tempore.50.

Pars propriè dicitur illa, ſine qua tota conſiſtere non poteſt. In mat. vide Socin. & Iaſ. *ad R. 5. D. de leg.* ubi vide Alcia. num. 14. & quot modis accipiatur totum & pars. Bart. *ad l. re coniunctis. de leg. 3.* Vacon. *lib. 4. declar. iur. ciuil. c.* 25. Vide Gloſſ. *Inſtit. per quas perſonas nobis acquiritur. § 2. in verb. re. in fin.* & ibi declar. Ioannes Fab.

§.ſi creditor.1.

§.Etiam.2.

§.ſeruus.3.

l.Quod debetur.51.

Qui ideo tenetur, quia actionem haberet eam cedendo liberatur, ait hic regulam procedere, quando quis ex eo tantùm tenetur, quia actionem habeat, ſecus ſi ex alio teneatur, licèt actionem eam habeat, vt declarat Bartolus *ad l. cum fundus. §. ſeruum. D. ſi certum petatur.* Corn. *conſ. 231. incip. videtur in præſenti. col. fin. volum. 2.* Socinus Iun. *in repet. ad leg. 4. §. Cato. numero 26. ver. non obſt. 1. D. de verb. oblig. & nu. ſeq.* vbi plene declarat. An & quando quis liberetur cedendo actionem.

l.Ex facto.52.

§.ſi dos.1.

l.ſi Sticho.53.

l.Filio.54.

l.Is cum.55.

l.Quod.56.

l.ſi filius.57.

§.ſed.1.

§.At ſi.2.

Tit. 2. Quando de peculio actio annalis eſt.

l.Prætor.1.

§.Quandiu.1.

Fol. 342. num. 85. Repetitionum 5.

§.Annus.2.

Fol. 473. nu. 82. Repetitionum 7.

§.Meritò.3.

§.Alienatio.4.

§.in alienatione.5.

§.ſed etſi.6.

§ Item

Digitized by Google

§.item.7.

§.ſi præcepto.8.

§.Quæſitum.10.

l.Cum poſt.2.

§.ſi ſeruus.1.

l.Definitione.3.

Tit.3.De in rem verſo.

l.ſi hi qui.1.

Ant. Auguſt. lib. 1. emend. c. 1. [illegible]

§.Nec videtur.1.

§.item.2.

l.Qui nummis.2.

l.Quod ſi ſeruus.3.

§.in rem.1.

§.Et regulariter.2.

§.Proinde.3.

§.ſed ſi.4.

§.idem.5.

§.Nec non.6.

§.Vnde.7.

§.ſed etſi.8.

§.ſed ſi ſic.9.

§.ſi in fructus.10.

l.ſed dicendum.4.

l.ſi res.5.

§.idem ait.1.

§.Quod.2.

§.Placet.3.

l.Nam.6.

l.Et ideo.7.

§.Planè.1.

§.illud.2.

§.illud.3.

§.idem ait.4.

§.ſi filius.5.

l.Et nihil.8.

l.ſi verò.9.

l.ſi pro patre.10.

§.Cui ſimile.1.

§.idem.2.

§.Quare.3.

§.in rem.4.

§.ſed vtrum.5.

§.verſum.6.

Tollitur per 2. Antinom. num. 9.

§.ſi domini.7.

§.idem.8.

§.idem.9.

§.idem.10.

l.Quod.11.

Vide Bart. in l. ſi. in 1. quæſt. de duobus reis. Et ad declarationem priuilegij huius l. vide quod dicit Caſtrenſ. in d. §. 6. qui §. fin. ſecũdùm inductionem Caſtrenſ. & in Authen. hoc ita. C. eod. non habet locum, quando pecunia mutuata fuit conuerſa in vtilitatem vnius tantùm: tunc enim non poſſunt eſſe duo rei, ſicut dicitur in fideiuſſore & principali per Bart. in d. Auth. in 7. quæſt. & in l. eadem. in 5. quæſt.

l.ſi fundum.12.

Vide Ioannem Fabrum §. *illud cum ſi. Inſtit. de ſociet.* Vbi aſſignat rationem ad illum textum.

l.ſi in rem.13.

l.interdum.14.

l.ſi filius.15.

l.Quidam.16.

Sarmiento lib. 3. ſelect. interpr. c. 8.

l.ſeruus.17.

§.Cum Sticho.1.

l.Quamuis.18.

l.Filiusfamilias.19.

l.Pater.20.

§.ſeruus.1.

l.Filiam.21.

Digitized by Google

Tit. 4. Quod iuſſu.

l. Merito. 1.

§. iuſſum. 1.

§. ſed ego. 2.

§. ſed etſi. 3.

§. ſed etſi. 4.

§. Quid ergo. 5.

§. ſi ratum. 6.

§. ſi pupillus. 7.

§. ſi iuſſo. 8.

§. ſi curatore. 9.

l. ſi tutoris. 2.

§. ſi iuſſu. 1.

§. ſi iuſſu. 2.

l. Dominum. 3.

Vitalis lib. 2. [illegible] cap. 24.

l. ſi iuſſu. 4.

l. ſi dominus. 5.

LIBER XVI.

Titulus primus.

Ad ſenatuſconſultum Velleianum.

Criſp. in hunc tit. [illegible] Peretus.

l. Velleiano. 1.

Limita diſpoſitionem illius l. & totius titu. per text. & ibi not. per gloſſ. in c. [illegible] de quo [illegible] per Curt. conſ. 43. [illegible] in 3. col. circa med.

§. Nam. 1.

§. Aequum. 2.

l. Et primo. 2.

Cotta in [illegible] Hotoman. lib. 6. obſ. in D. c. 19.

§. Poſtea. 1.

§. Verba. 2.

§. ſed ita. 3.

§. Omnis. 4.

§. ſed etſi. 5.

l. ſed ſi. 3.

l. ſed ſi ego. 4.

§. Proinde. 1.

l. Nec intereſt. 5.

l. ſi fideiuſſore. 6.

l. Quanquam. 7.

[illegible] 3. [illegible] c. 18. Benedict. Capra in reg. [illegible] 79.

l. Quamuis. 8.

§. ſi mulier. 1.

§. ſi mulier. 2.

§. interdum. 3.

§. ſed ſi in. 4.

§. Planè. 5.

§. ſed ſi. 6.

§. Quoties. 7.

§. ſi conuenerit. 8.

§. Marcellus. 9.

§. ſi mulier. 10.

§. Quanquam. 11.

§. ſi mulieri. 12.

Crist. obſer. lib. 13. c. 11.

l. Planè. 13.

§. ſi cum. 14.

§. illud. 15.

l. ſed ſi. 9.

l. Hæ actiones. 10.

l. ſi mulier. 11.

l. Immo. 12.

l. Aliquando. 13.

§. De pi.

Digitized by Google

§.De pignoribus.1.

§.ſi ſuo.2.

l.ſi mulier.14.

l.ſi mulieri.15.

§.ſi mulier.16.

§.ſi ab ea.1.

l.vxori.17.

§.ſi mulier.1.

Vide Bart.in l.ſi conſtante.ſolut. matrim. in 4.queſt. prima partis.fol.261.num. 231.repetitionum 2.

§.Mulier.2.

l.dem.18.

l.tutor.19.

§.Nec.1.

§.in propoſita.2.

§.Denique.3.

§.Quid ergo.4.

§.Cum haberes.5.

l.ſi pro vno.20.

l.ſi pro aliquo.21.

§.item.1.

l.ſi mulieri.22.

l.ſi mulier.23.

l.Debitrix.24.

§.ſed ſi.1.

§.ſi ſenatuſ.2.

§.ſi pro eo.3.

l.ſi domina.25.

§.Quod.1.

l.ſi mulier.26.

l.Bona fide.27.

§.Cum ſerui.1.

§.Vxor.2.

l.Seia.28.

§.Fundum.1.

l.Quidam.29.

§.Paulus.1.

l.ſi decipiendi.30.

§.Procurator.1.

l.Paulus.31.

l.ſi mulier.32.

§.ſi mulier.1.

§.item.2.

§.ſi mulier.3.

§.ſi mulier.4.

§.intercedere.5.

Tit.2.De compenſationibus.

l.Compenſatio.1.

l.Vnuſquiſque.2.

l.ideo.3.

l.Verum.4.

l.ſi quid.5.

l.Etiam.6.

Iohan.Robert.lib.1 ſenten.iur.cap.6.Iſta l.habet locum,quando requiritur indeb.natur.debi.ſecũd.Bar.in l.fin.n.3.C.ſi adverſus ſoli. & vide euodẽ in Lex hoc.n.11.ſi vero.D.de inſtit.& ...vide & Corn.ſt in l.n.32.cum ſeq.de leg.1.

l.Quod.7.

Fol.481.n.246.Repetitionum 6.

§.ſi rationem.1.

l.in compenſationem.8.

l.ſi cùm.9.

§.ſed ſi.1.

l.ſi ambo.10.

Vide Iaſ.in Inſt.de act.§.omnium.in 26.col.circ.med.

§.ſi quis.1.

§.Quotiens.2.

Cuiac.lib.13.obſeruat.cap.31.

§.in ſtipulationibus.3.

l.Cum alter.11.

l.idem iuris.12.

l.Quod Labeo.13.

Contra de l.in numerationibus.ff.de ſolut.Item contrarium de l.ſi fideiuſſore maximè vlt.reſponſo illo tit.de compenſ.30 quia l.iſto modo eſt indubitabilis.ideo debet intelligi, quando eſt deſtinata, ſimpliciter & adhuc perfecta compenſatio 4.videtur cōtra iſtum text.facere, quia pro eodem debito poteſt fideiuſſor capi, & principalis, per doct. in literis §.2. de fideiuſſ.chart. pen.Adde text.in l.cum quis.§.de peculio.de ſolut.

l.Quæcumque.14.

Bellonus lib.1.ſupput.cap.1.

l.Pecuniam.15.

Auguſt.lib.1.emend.cap.1.

l.Cum militi.16.

Vide Ruin.qui aſſignat rationem ad illum text.Rubric.D.ſoluto matrim.49.chart.poſt Bart.quem repetit in l.ita.in 1.quaeſt.de verb.oblig.

§.Cum intra.1.

l.ideo.17.

Duarenus lib.1.diſput.anniuerſ.cap.25.Cotta in memor.in verb. Anniua.Ioan. Robert.lib.3.ſent.iur.c.26.Cuiac.lib.2.obſ.c.23.& lib.14.c.13.

l.in rem.18.

§.Creditor.1.

l.Debitor.19.

Duarenus lib.1.diſput.cap.11.

l.Ob negotium.20.

Duarenus d.loco.cap.25.

l.Poſteaquam.21.

l.ſi debeas.22.

Ioannes Robertus lib.1.opinio.c.11.

l.id quod.23.

l.iuſſit.24.

Tit.3.Depoſiti vel contra.

l.Depoſitum.1.

§.Prætor.1.

Ioannes Robertus lib.3.ſent.iur.cap.11.

§.Merito.2.

Duarenus lib.1.diſput.cap.11.

§.Eum.3.

§.Hæc autem.4.

Ferrandus lib.1.explic.c.18.Duarenus lib.1.diſput.anniuerſ.cap.11.Ioan.Rob. lib.3.ſent.iur.c.13.& lib.1.recept.iur. ciuil. lect.c.31. Contrà Cuiacius in l.1.C.de fide inſtrum.

§.Quæ depoſitis.5.

§.ſi conuenit.6.

§.illud.7.

§.ſi veſtimenta.8.

§.ſi quis.9.

Corraſius lib.1.miſcel.c.11.

§.in conducto.10.

§.ſi te rogauero.11.

§.Quod ſi rem.12.

Fol.442.nu.398.repetitionum 6.

§.idem.13.

§.idem.14.

§.An in pupillum.15.

§.ſi res.16.

§.ſi ſeruus.17.

§.ſi apud.18.

Fol.110.nu.117.repet.6 fol.133.nu.84.repet.6.fol.303.nu.101.repet.6.

§.Hæc actio.19.

§.Non tantum.20.

§.inde ſcribit.21.

§.Eſt autem.22.

§.Hanc actionem.23.

§.Et ideo.24.

§.ſi rem.25.

Dolus commiſſus in vendendo non purgatur rem redimendo, declara vt per Paulum de Caſtro & Iaſo. ad l.quod te.nu.4.D.ſi cert.pet. Iac.de Nig.ad l.ſi inſulam.nu.198.D.de verb.oblig.

§.in depoſiti.26.

§.Non ſolum.27.

§.ſimili.28.

§.item.29.

§.ſi ſeruus.30.

§ Si duo

§.ſi duorum.31.

§.ſi rem à ſeruo.32.

Puluæus ad l. Atinium cap 16.

§.Eleganter.33.

§.ſi pecunia.34.

Raeuardus lib.1.varior.cap.15.

§.Sæpe.35.

§.ſi pecunia.36.

§.Apud.37.

§.ſi quis.38.

§.ſi prædo.39.

§.ſi quis.40.

§.ſi ciſta.41.

Cuiac.lib.8.obſer.cap.1.

§.Filium.42.

§.ſi apud.43.

§.ſed ſi.44.

§.ſi depoſuero.45.

§.Proinde.46.

§.Quia.47.

l.Quid ergo.2.

l.Planè.3.

Gilbert.Regius lib.2.enantiophanon.cap.10.

l.ſed etſi.4.

l.Ei apud.5.

Duarenus de in lit.iurand.n.20.Bellonus lib.2.ſupput.cap.14.

§.in ſequeſtrem.1.

§.ſi velit.2.

l.Propriè.6.

l.ſi hominem.7.

Auguſt.lib.4.emend.cap.8.Guilelmus Fornerius ſelect.lib.2.cap.1. Cuiac.lib 9.obſerv.cap.37. Turneb.lib.23.aduerſ.cap.20.Gerard.ſing.9.n.8.fol.551.

§.Datur.1.

§.Quoties.2.

Raeuardus lib.2.variorum cap.15.

§.item.3.

l.Quod.8.

l.in depoſiti.9.

Fol.219.n.111.repet.6.Iunge l.incommodo.§.ſi ex facto.D.commod.fol.352.n.28. 136.138.141.& 271.repet.6.fol.206.n.277.repet.6.fol.331.n.124.& ſeq.repet.6.

l.Nec aduerſus.10.

l.quod ſeruus.11.

l.ſi in Aſia.12.

§.Depoſitum.1.

§.Cum ſequeſtre.2.

§.quemadmodum.3.

Ioannes Robert.lib.1.ſenten.iur.capit.13.

l.ſi quis.13.

Fab.Acoramb.ad l.naturaliter.§.nihil.D.de acquir.poſſ.n.79. Fran. Bald.ad l.Celſus.D.de vſucap.n.155.Afflict.deciſ.18.Cagnol.ad l.qui in alterius.nu.15.D.de iur.ad l.de pupil.§.qui procuratorio.de nou.oper.nun.Corſet.in ſing.in verb.procur. Ornatur & declaratur ſub n.15.fol.126.Cagnolus,de reg.iuris deciſ.ea poſt n.5. fol.45.deciſ.Afflict.fol.234.n.79.repet.5.fol.385.n.115.repet.5.

l.ſi Plures.14.

Fol.74.n.20.repet.2.

§.ſiue.1.

Robertus d.cap.15.Ad eius intelligentiam,vide gloſſ.Bart.& alios ibi in l. quod te.D.ſi cert.pet.in gloſſ.a.

l.Qui rem.15.

l.ſi is apud.16.

l.Licet.17.

Corraſius lib.1.Miſcell.cap.4.Zaſius per l.Actionem.n.6.

§.Rei.1.

l.De eo.18.

l.Iulianus.19.

l.ſi ſine.20.

l.ſi apud.21.

§.Plus.1.

l.ſi duo.22.

Molinæus in labyrintho de divid.& individ.potiſſimum par.2.n.192.196.& par.3.n.245.fol.334.n.156.repet.6.fol.251.n.111.repet.6.

l.Actione.23.

Pithœus in notis ad fragment.iuriſconſult.pag.98.

l.Lucius.24.

Bellonus lib.1.ſupput.cap.7.fol.576.n.27.repetitionum 6.

l.Die.25.

§.qui pecuniam.1.

Digitized by Google

Tribus modis ſoluimus, quod debemus, eandem ſpeciem, idémve corpus ſoluimus in commodato & depoſito, niſi forte pacto conuento actum ſit, vt idem genus reddere liceat.

In vſuras quoque Si non inuito domino depoſitarius, re depoſita vtatur, ex mora fructus & vſuræ veniunt, quoniam depoſiti actio bonæ fidei dicitur eſſe *l.1.§.hanc autem l.ſi ſacculum l.2.C.h.t.*

l.Publia.26.

Valla tractat 2. *de quæſt. in iure controverſ.* vide Bart. *in l.quod dicitur in vlt. col. verſ. quæro an mater in vlt. q. de v* [illegible] *obl.* Ad §. fin. vide etiam Bal. *in l.ſi ex cautione col.1.C. de non num. pecun. in prin.* & vide Ozer. *de obligat. in 7. col. in fin. cum ſequen.* poſt Doct. *Inſtit. de oblig. in illo articulo:* vtrum ex contractu literarum oriatur ciuilis vel naturalis obligatio, vel vtraque. Et ad text. vide Alc. *lib.1.paradox.cap.1.*

§.Lucius.1.

Alciat. *lib.1.diſpunct.cap.18.*

§.Titius.2.

Pro intel. h. text. in quibus caſibus loquatur, & quomodo, per Ozet. *ad princ. inſtit. de oblig. num.45.* Alciat. *lib.1.diſpunct.cap.19.* Bello. *in vno caſu ad §. præterea. Inſt. quib. mod. re contrah. oblig.* Curt. *ad l.2. in princ. ſi cert. pet.* Hiero. Cl. *ad d. prin. inſt. de oblig. nu.92.* nouiſſime Menoch. *in tract. de arbit. iud. lib.2. cent. 1. caſ.93.num.16.*

l.Lucius.27.

l.Quintus.28.

l.ſi ſacculum.29.

§.ſi ex.1.

l.ſi fideiuſſor.30.

l.Bona.32.

§.incurrit.1.

l.Quod nerua.32.

Dolus latæ culpæ æquiparatur, vide Soc. *reg.95. dolus.* & quid ſit dolus, lata culpa, leuis & leuiſſima glo. & doct. *ad §. præterea. inſtit. quib. mod. re con. obl.* Alciat. *ad l. magna de verb. ſign.* Cagnol. *ad l. contractus. D. de regul. iur.* Corraſ. *lib. 4. Miſcel. cap.1* Zaſ. hic eleganter declarat ferè ſingula verba huius legis, Zaſius *in gloſ. tom.5* Zaſius *lib.1. ſingul. reſponſ. cap.2.* Benedictus Capra *in reg. 1. concl.78* Curtius Brugenſis *ad fratrem lib.1. coniect. cap.29.* Corraſ. *lib.4. in fin. cap.1 & 2.* Charondas *lib.3. veriſimil. cap.9.* Iohan Robert. *lib.2. recept. iur. electi. cap.7.* & D. Iaſo in exercitat. *ad l. cōtractus. D. de reg. iur.* limita vt per Soc. *reg.95.* vide gloſ. fin. *Inſtit. pro Socio. & gloſ. in §. ſuſpectus autem in verſ. ob culpam* . Inſt. de ſuſpect. tuto. quæ limitat hanc l. Adde quæ dicit Salycet. *in l. ſi nulla. C. de pignor. actio. vbi multa.*

l.ſeruus.33.

l.Potes.34.

LIBER XVII.

Titulus primus.

Mandati.

Vide eleganter locum de mandato apud Ciceronem, pro Roſcio Amerino.

l.1.

§.1.

§.item.2.

§.item.3.

§.Mandatum.4.

Rainaldus Corſus *lib.1. indagat. cap.5.*

l.Mandatum.2.

§.Mea.1.

§.Aliena.2.

§.Mea.3.

§.Tua.4.

§.Tua.5.

§.Tua.6.

l.Præterea.3.

Cuiac. *lib.11. obſeru. cap.34.*

§.Equidem.1.

§.Quid ſi.2.

l.ſed Proculus.4.

l.Diligenter.5.

Fines mandati ſunt diligenter ſeruandi. Ampl. & limit. plurib. mod. vt per Feli. *ad c. cum dilecta. col.9. & ſeq. ex. de reſcrip.* Iaſ. *ad l. ſi procurator. col.1. C. de procur.* Aul. Gell. *lib.1. noct. attic. cap.13.* Iaſ. *ad l.1. §. ſi procurator. n.3. D. ſi quis in ius voc. non obtemp. & ad l.2. § pactum. col. fin. in fi. D. de vulg. & ad l. ſi quis. §. ſi curam. n. 2. D. de acquir. hered. & ad l.1. n.57. D. de offic. aſſeſ. & ad rubr. de acquir. poſſ. n.19.* Moder. Ar. con. *in tract. de mercat. in tit. mandat.* Bulg. *ad l.1. C. qui admitti. n.60. & ſeq.* Sozin. *reg.252.* vide quomodo intelligatur per Abb. *c. qui ad conſultationem. num.24. de re iud.* Vide etiam Abb. *in c.1. de iur. calumniæ. nu.23.* vbi diſtinguit, an contra aut præter mandatum fiat.

§.itaque.2.

§.item.3.

§.ſeruo.4.

§.Melior.5.

l.ſi remunerandi.6.

An mandati actio impediat datum cauſa remunerationis, vide hic Bald.

§.ſi cui.1.

§.ſi paſſus.2.

Fol.135.n.53. repetitionum 7.

§.Rei turpis.3.

§.ſi tibi.4.

Cuiac. *obſeru. lib.17. cap.20.29.*

§.Planè.5.

Vide Fab. *Inſtit. mand. in §. tua tamen. §. fin.*

§.Apud.6.

Bellonus *lib.4. ſuppu. cap.7.*

§.Marcus.7.

Petrus Mettreſius *in notis cap. vlt.*

l.ſalarium.7.

Cuiac. *lib.16. obſeru. cap.26.*

l.Si pro

Digitized by Google

l.Si procuratorem.8.

§.ſed & ſi.1.

An procuratoſ ad negotia poſſit alium ſubſtituere quandócumque. An procurator datus ad excipiendum poſſit ſubſtituere ante litem conteſtatam,& an nuntius alium ſubſtituere poſſit,vide hic Bald.

§.ſed & de lite.2.

§.ſi quis.3.

An procurator ſubſtituendo deſinat eſſe procurator, ita vt ſubſtitutum reuocare poſſit.An & quando alium ſubſtituere poſſit,declarat hic Bald.

§.ſi tutores.4.

§.ſi liber.5.

§.Mandati.6.

Cuiac.lib.obſ.17.c.29.

§.ſi ignorantes.7.

Fideiuſſorem omittentem exceptionem excuſat ignorantia,omittentem verò appellare excuſat paulíſper, & denunciatio facta principali, vide per textum *ad l.2.§.ex his.nu.5.in D.de verb.oblig.*Latius per Iaſ.*ad l.4.§.Cato.n.8.* Bart.oppoſ.& ibi Alc.& Soc.Iun.*in 4.tom.nu.173.& ſeq* Ruin.*nu.63.* Ormandet.*num.352.& ſeq.*Bologn.*in nu.114.*Felin.*ad c.olim.de excuſat.ad tex.& glo.in ve.inopia.adde* Boer.*deciſ.*247.*numer.*14.Duen.*reg.*337.*amplia.6.* Molinæus *in labyrintho de diuid.& indiuid.par.2.num.*167.Benedictus Capra *in reg.concl.65. fol.336.num.173.& 175.repetitionum 6.& ſ.l.311.nu.352.repetitionum 6.*vide Bar. *in l.4.§.Cato.in 8.oppo.*& ibi Ruin.poſt alios *in vtraque lect. de verb.obligat.fol.* 283.*num.63.repet.6.*

§.Dolo.9.

Gilbertus Regius *lib.enantiopha.cap.*19.

§.Proinde.10.

l.De tuo.9.

l.idémque.10.

Procurator tenetur bonam fidem præſtare, leuem & leuiſſimam culpam. qua de re Gloſſa hic.

§.ſed & ſi.1.

§.ſi ex fundo.2.

§.ſi procurator.3.

Cuiacius *lib.13.obſ.cap.15.*

§.ſi quis.4.

Fol.466.num.5.repet.7.

§.idem.5.

§.ſi cui.6.

§.ſi quis.7.

§.ſi mandauero.8.

§.idem.9.

§.idem ait.10.

§.Fideiuſſores.11.

§.Generaliter.12.

Cuiac.*lib.11.obſ.c.40.* Gunt. *in 3.par.*[illegible]

§.ſi fideiuſſori.13.

l.ſi ei qui.11.

l.ſi verò.12.

§.Marcellus.1.

§.Planè.3.

§.idem.4.

§.ſi filio.5.

§.ſi filio.6.

§.Contrario.7.

§.inde.8.

§.ſi mihi.9.

§.Dedi.10.

§.ſi adoleſcens.11.

§.Cum.12.

§.ſi quis.13.

§.ſi poſt.14.

Vitalis *lib.2.variar.lection.cap.21.*

§.idem.15.

§.ſi mandauero.16.

§.item.17.

l.idem.13.

l.Heredem.14.

§.ſi fideiuſſor.1.

l.ſi mandaſſem.15.

Benedictus Capra *in regul.concluſ.35.*

l.ſi quis.16.

Cotta *in memorab.in voce* [illegible] *& in verb.hypoc*[illegible].

Ad quid alleg.per Bar.*in l.ex hoc.in 6.col.verſ.quærit gloſ.hic de iuſt.& iur.&* vide Crot.*in l.ſtipulatio.in 20.coll.de verborum obligat.* vide Aretinum & Iaſonem *de act.§.actio.ſuper gloſ.in verb.*[illegible] illo articu. vtrum actio ſit de iure ciuili aut de iure gentium [illegible], & vidend quid alleg.Bald.*in l.& pluribus.circa fin.de leg.2.*

Vide Bart.*in l.1 in 2.coll.verſ.ſed quære.D.de nouatio.*& Oret.*Inſtit.mand.in 1. coll.verſ.noto.* ibi autem volente Aret. *Inſtit.quibus modis tollitur obligatio.in §. præterea.in gloſ.*

l.Qui patitur.18.

Alciatus *ad rub.de verb.oblig.*[illegible] *& ante ſ.*Zuccat.*in rub,C.de pact. nu.*51.54 Forcat.*in Necyom.ver.dial.52.nu.3.*

Mathel.*in l.1.C.de ſent.& interlocut.nu.21.fol.319.*

m iij

l.ſeruus.19.

l.Ex mandato.20.

Vide Bart. in l.ſi conſtante in 7. quaeſt. princ. & ibi caeteros ſolut. matr.

§.Fideiuſſori.1.

l.Cum.21.

l.ſi mandauero.22.

§.item.1.

§.interdum.2.

§.ſi hi quorum.3.

§.Iulianus.4.

§.is cuius.5.

Bartol. ad l. ex hoc iure. D. de iuſti. & iur. Iaſ. inſtitut. de actio. in princip. n. 45. Dec. conſil. 442. Forcat. in Necyom. iur. dial. 89. num. 6. Gomeſ. inſtit. de act. ad princ. n. 40. Nonius noſter ad princip. inſtit. de teſtam.

§.Qui edendum.6.

§.ſi tibi.7.

Iohan. Aurpachus libro ſingulari [illegible] cap. 53.

§.ſi mandauerim.8.

§.Fugitiuus.9.

§.ſi curator.10.

§.ſi ita.11.

l.ſanè.23.

l.ſeu.24.

l.ſeu ob.25.

l.inter cauſas.26.

§.ſi quis.1.

§.Abeſſe.2.

§.ſi is qui.3.

§.Praeterea.4.

§.Mandatu.5.

§.Non omnia.6.

§.ſed cum.7.

§.Faber.8.

l.Si quis.27.

§.ſi ſeruum.1.

§.Qui mandatum.2.

§.morte.3.

§.impendia.4.

§.ſi mandatis.5.

l.ſi Papinianus.28.

l.ſi fideiuſſor.29.

Beneuenut. tom. 3. quaeſt. in cauſ. mea proced. fit. n. 2. fol. 457. Dec. [illegible] Capit.

§.Non malè.1.

§.ſecum.2.

Menoch. de arbit. iudic. caſ. 201.

§.Hoc idem.3.

§.Quaedam.4.

§.in omnibus.5.

§.Fideiuſſor.6.

l.ſi hominem.30.

Ad mat. h. l. vide Corſett. in ſing. ſuis in verb. in caui. Lancell. Dec. ad l. omnes populi. D. de iuſt. & iur. Felin. ad c. 1. de conſt. Tiraq. in tract. de pen. temp. à n. 25. vſque ad 30. Pileus quaeſtion. 101.

l.ſi negotia.31.

l.Haereditatem.32.

l.Rogatus.33.

l.Qui negotia.34.

De intell. huius l. & quomodo ſaluetur à contrarietate ſingularis. D. ſi cert. pet. vide doct. ibi, vbi Bart. num. 10. Alex. num. 30. Iaſ. nu. 40. Corraſ. lib. 6. Miſcel. cap. 10. Conna. in comment. iur. ciuil. lib. 7. cap. 1. num. 11. Cuiac. lib. 8. obſer. cap. 8. Iohan. Robert. lib. 2. ſent. iur. c. 45. Molinaeus in tract. de vſur. nu. 229. Hotoman. lib. 1. obſeru. cap. 34. quem refellit Iohan. Robert. recep. in ciuil. lection. lib. 1. c. 13. vide per gloſ. & doct. in l. ſingularia. in gloſ. fin. ſi cert. pet. vbi lattiſſimè per Iaſ. n. 77. vel 17. & 18. coll. & vide Azo. C. ſi cert. pet.

§.Cum haeres.1.

l.ſi fundum.35.

Menoch. de arbit. iudic. caſ. 243.

l.ita vt.36.

§.ſimili.1.

Copia in memorab. in verb. ad dictio. Gilbertus Regius lib. 2. enantioph. cap. 10.

§.Quod ſi.2.

§.Quod.3.

l.Hominem.37.

Ad eius intellectum vide Alex. in l. quod in 2. colum. ſi cert. petat.

l.Lucius.38.

Limit. vt per Soc. reg. 145. Adde verſic. in cap. [illegible] & [illegible] in antiquis.

§.Non

Digitized by Google

§.Non diſſimilis.1.

l.Et Ariſtoni.39.

l.ſi pro te.40.

Rub.Port.*inſt.de mand.in* §.*illud.in* 2.*col.*& Soc.*in reg.*337.

l.Poteſt.41.

l.ſi mandauero.42.

l.Qui mandatum.43.

*Fol.*4 *Bt.nu.*243 *Repetitionum* 6 vide quod *per l.deuenitur Bart.in l.ita ſtipulatus.in* 2.*q.prin.in* 2.*C.de verbor.obliga.* Sed iſte textus non probat opinionem Bartoli. At ibi etiam dicunt Modern.conſentire, quia intelligi poteſt de actibus futuris, vel eorum ſpecie. Item an iſte textus intelligatur de certi cód. ſpeciali. vide Aret.*in dict.l.ita ſtipulatus.col.*23.*in f.* qui tenet, quòd ſic, & tunc text. potes inducere ad not.per Bartol.*in l.certi condict.* vt colligitur ex dictis Aretio.*in d.l.ita ſtipulatus.*

l.ſi mandata.45.

l.Dolus.44.

§.ſed ſi.1.

§.item.2.

§.ſi in iudicio.3.

§.ſed ſi.4.

§.Quotiens.5.

§.ſi fideiuſſor.6.

§.Quod.7.

§.idem iuris.8.

l.ſi quis.46.

Huius legis hæc eſt ſententia, fideiuſſi pro eo qui ita promiſerat, ſi fundū non dederit, centum dare ſpondes? & fideiuſſi ac caui non me daturum fundum, quoniam cauerem alia de re, quàm quæ poſita eſt in obligatione, quæ cautio eſſet inutilis: ſed caui me daturum centum pro reo principali, ſi ipſe moram feceret aut non reſponderet mandauit mihi: vt fideiuberem cum eo qui fideiuberet pro nobis mandatum contrahimus, quoniam mandamus ei vt fideiubeat: cum eo verò apud quem fideiubemus, ſtipulatio contrahitur in mandati, igitur obligatione fuerunt centum tantùm. vide quæ notaui *in l. obligationum.*44.§.5.*ſi ita.Q.de oblig.& act.*

l.Iulianus.47.

§.ſi is qui.1.

l.Quintus.48.

§.Cum.1.

§.Cæterum.2.

l.ſeruum.49.

Molin.*ad rub.de her.obliga.nu.*79.Valla *traſt.*9.

l.ſi is qui.50.

§.ſiue.1.

l.Fideiuſſor.51.

Vide gloſſ quæ videtur contra iſtam l. *Iuſti.manda.in verb.mercede.* pro qua facit text.*in l.vbi autem.de verb.oblig.* niſi ſaluando dicamus, quod in iſto text. licèt fideiuſſor incertum promiſerit, tamen princip.vitium peſſimum, & ſic certum promiſerat, vt videtur velle text. ſi benè ponderetur.

l.Fideiuſſorem.52.

l.Qui fide.53.

l.Cum ſeruus.54.

Vide Alciatum *de eo quod intereſt. libro notis. chart.*III.*fol.*297. *iuxta* 178 *Repetitionum* 8.

§.ſi liber.1.

Cuiac.*lib.*13.*obſ.c.*31.

l.Procurator.55.

Huius legis ſententia apertiſſima eſt. ſi etenim procuratori meo dederim res aliquas incluſas in ciſtam, vt perferret ad Sempronium, nō pertulit: ſed retinuit ciſtam, nec tamen aperuit eam aut fregit atque res non contrectauit, ait Papinianus hunc domino non teneri actione furti, quoniam furtum ſine contrectatione non fit, id eſt, quin res loco moueatur: ſed eum teneri actione mandati, quod ſcilicet mandati fidem non expleuerit, neque verò eorum rerum nomine tenetur furti, qui res non contrectauit, vt dixi, neque ciſtæ nomine, quia lucrandæ ciſtæ animum non habuit, & tamen ſi res contrectaſſet ciſtæ nomine etiam furti teneretur, etiam ſi animum non habuerit ciſtæ ſubripiendæ, *l.qui ſactum h.t.& tit.de furtis.*

l.Qui mutuam.56.

§ Fideiuſſor.1.

§.Non ideo.2.

§.ſalarium.3.

§.ſumptus.4.

l.Mandatum.47.

Auguſt.*lib.*2.*emen.c.*1. Fran.Zoan.*reſtit.ad Pandect.c.*18. quem reprehendit Ioan.Roben.*lib.*2.*recept.iur.enucl.cap.*16.

l.ſi præcedente.58.

§.Lucius.1.

l.ſi mandatu.59.

§.Paulus.1.

§.Paulus.2.

§.Paulus.3.

§.Creditor.4

§.illo.5.

In hunc paragraphum Menochius *de arb.iudic.caſ.* 220 In hoc autem paragrapho proponitur caſus ſingularis & ſummè notandus, quo neque ipſo iure, neque remedio exceptionis obligatio mandati collata ad tempus perimitur tempore, qui caſus diligenter excutiendus eſt, qui iam Accurſium valde perplexum habet, qui in eum attulit quatuor interpretationes, nec in qua conſiſtat expoſuit, cuius autem ſpecies rectè proponitur ab Accurſio hic.

§.Paulus.6.

Cuiacius *lib.*2.*obſ.cap.*4.

l.Creditor.60.

Vide Bart. in l. eadem. in princ. in 6. q. in vlt. caſu. C. de duob. reis. & in Auth. hoc ita. C. eo. tit. Ad §. Lucium. vide Alciat. lib. 4. diſpunct. cap. 4. & gloſſ. in l. plurib. de procurat. in fin.

§. Ad eum. 1.

§. Duobus. 2.

§. ſi inter. 3.

§. Lucius. 4.

Vide Iaſ. ad l. cum filius. D. de verb. obli. Rim. Inſt. D. quib. alien. licet. vel non. §. 1. nu. 122. & ſeq. Iacob. Menoch. in tract. de arb. iud. lib. 2. nu. 63.

l. Quod. 61.

l. Cum. 62.

§. Mandaui. 1.

Tit. 2. Pro ſocio.

Ad hunc titulum bene ſcripſit Gabriel Mudæus.

l. ſocietas. 1.

Couarruuias lib. 3. variar. reſolut. c. 32.

§. in ſocietate. 1.

l. Quia. 2.

l. Ea verò. 3.

§. De vllo. 9.

Fol. 185. belliſſimè Arius Pinellus C. de bonis matern. fol. 359. num. 151. Repet. 8. Hæreditas ex teſtam. non dicitur legitima. ita tex. hic & not. glo. in verſ. ex teſtam. quo vlt. quod etiam illa dicatur legitima confirmatione, de quo latè per Iaſ. ad l. vn. col. 2. C. quan. non peten. par. declar. Alcia. li. 4. paradox. c. 7. Bellon. lib. 3. ſuppute. c. 7. Dec. ad l. vn. nu. 3. & ibi alij. Zuccar. ad l. ſi. C. de edict. diui Adriani. tol. nu. 151. Forcat. in Neci. iur. dial. 99. n. 5. Fernan. Vaſqu. de ſucceſſ. creat. de progreſ. ſu. nu. 17. & §. 10. nu. 43. fol. 215. nu. 36. & 38. & 40. Repetitionum 7.

§. ſocietas. 3.

Forcatulus dialog. 99. nu. 5.

l. ſocietate. 4.

Vide Bart. in l. ſi ita. de auro & argento leg. col. 2. verſ. oppo. de leg. 2. & l. ſi ſocietatem. videtur eam ibi ſecus limitare. vide Soci. in l. ſi quis arbitratu. col. 2. verſ. 2. concluſ. & col. 9. verſ. ſed contra. quem ſequitur Ruin. ibi in 5. char. poſt Bart. in l. oppoſ. Ad dicta per Bart. ibi in 7. col. verſ. quæro. quæ dicitur parua. nu. 29. vide Aret. Inſt. de emp. & vend. §. precium. in 2. col.

§. Diſſociamur. 1.

Ant. Aug. lib. 2. emend. cap. 6.

l. ſocietas. 5.

§. ſocietas. 1.

Zoannettus rer. quotid. cap. 39.

§. Donationis. 2.

l. ſi ſocietatem. 6.

l. Coiri. 7.

Valla tract. 23

l. Quæſtus. 8.

l. Nec adiecit. 9.

l. Et quia. 10.

l. Et ita. 11.

l. ſed nec. 12.

l. ſed etſi. 13.

Fol. 449. num. 482. Repetitionum 3.

l. ſi conuenerit. 14.

Sorinus reg. 444.

l. Vel quod. 15.

§. idémque. 16.

§. Qui igitur. 1.

l. ſed & ſocius. 17.

§. ſi abſenti. 1.

§. in ſocietate. 2.

l. ſi ſeruus. 18.

l. Qui admittitur. 19.

l. Nam ſocij. 20.

l. Et quidquid. 21.

l. Et contrario. 22.

l. De illo. 23.

§. idem. 1.

l. Planè. 24.

l. Non ob eam. 25.

l. Et ideo. 26.

l. Omnes. 27.

l. ſi ſocij. 28.

l. ſi non fuerint. 29.

§. ita coiri. 1.

§. Ariſto. 2.

Cotta in memorabilibus in voce ſocietas. Zoannettus rerum quotidianarum. c. 39. Lapus alleg. 91.

l. Mutius. 30.

l. Vt ſic

l. Vt ſit.31.

l. Nam cum.32.

l. Vt in 33.

l. Quibus.34.

l. Nemo.35.

l. Et acti.36.

l. Planè.37.

l. Pro ſocio.38.

§. ſi tecum.1.

l. ſi fundus.39.

l. Hæres.40.

l. ſi quis.41.

Fol.185.numero 3. Repetitionum 2.fol.438.num.247. Repet.6. vide Bartolum in *l.inin 13.col.de verb.oblig.*

l. Quod.42.

l. ſi actum.43.

l. ſi margarita.44.

l. Rei.45.

l. idem eſt.46.

l. ſed ſi.47.

§. ſi damnum.1.

l. ſed nihilo.48.

l. ſi hoc.49.

l. ſed.50.

l. Mente.51.

Illa regula, quòd quis præſumitur in iure ſuo ad hoc, vt delictum excludant. Limita, vt notat Bartolus *in l.qui iuraſſe.§.ſi patr.numero* 40. non procedere, niſi quando quis allegat in ſui defenſionem, ſecus in agendo, quia tunc illi præſumptioni nõ ſtatur. & reg. quòd quis præſumitur bonus. Limita, vt per Fel. *in c. cùm in iure.de off.deleg.* Dec. *in l.ſi emancipat.col.3.de collatio.* Nunquam fit præſcriptio delicti. Alciatus *de præſumpt. reg.3.præſumption.1.* Cran. *conſ.17.numero 6.* Felinus *ad cap.cum dilecti.num.2.ex.de accuſat. & ad cap.in præſentia.numero 13. de probat.* vbi etiam Decius *num.57.* Marſil *ſing.218.* Iaſ. *ad l.1.num.24. Cod.de ſer.fugit.* Fall. *in mulier.* Cagnól. *ad l.fœmina.num.9.* licet reprobet. *de reg.iur.* Falc. ratione patriæ. Tiraquellus *de legib.connub.lib.7.num.7.* Fall. ratione parentum. Tiraq. *ibi nu.8.* Fal. in populo illegitimi condemnato. Abb. *ad c.1.nu.3.ext.de elect. & ad l.cum eccleſia.num.31. de cauſ.poſſ.& propr.* Cotta *in memor.in verb.delict.* Soc. *reg.39.*

§. Et ideo.1.

l. Cum duobus.52.

Pollicatori damus legendum, ſecundùm Pier. in libro pro Sacer. Barb. *conſil. 8. pollicitatori.* Adde Nebricenſ. in Dictionario Iuris ciuilis, in verbo Pollinctores.

§. Venit.1.

§. Vtrum.2.

§. Damna.3.

§. Quidam.4.

§. Cum.5.

§. Papinianus.6.

§. item.7.

§. Idem.8.

Fol.186.num.30.

§. idem.9.

Idem ad *l.ſi vt propoſuis.C.de ædif.priu.* Cremenſ. *ſing.92.* Capol. *cau.85.* Modest. Ancon. *in tract.de merca.in tit.de naui 2.par.num.8.* Rim. *ad §.1.* Menoch. *in tract.num.44.& ſeq.* Soc. Iun. *conſ.41.n.26.& lib.3.*

§. idem.10.

§. ſi quis.11.

§. item.12.

§. Mela item.13.

Cotta *in memoral. in voce contra Titium.*

§. ſi plures.14.

§. ſi quis.15.

§. ſocium.16.

§. ibidem.17.

§. Per contrarium.18.

l. Quod.53.

l. Quod.54.

l. ſi igitur.55.

l. Nec quicquam.56.

l. Nec Prætermittendum.57.

l. ſi id quod.58.

§. item.1.

§. ſi filius.2.

§. ſi ſeruus.3.

l. Adeo.59.

Cuiac. *lib.10. obſ.c.25.*

§. Quod.1.

Digitized by Google

l.ſocium.60.

Cuiac.*lib.13.obſ.c.15.*

§.ſocius.1.

l.ſecundum.61.

l.ſi Titius.62.

l.Verum.63.

§.Videndum.1.

§.Patri.2.

§.id quod.3.

§.item.4.

§.ſi cum.5.

§.Tempus.6.

§.Hoc quoque.7.

§.in hæredem.8.

Cuiac.*lib.10.obſ.c.26.*

§.ſi ſenio.9.

§.ſocietas.10.

l.itaque.64.

l.Actione.65.

§.item.1.

§.ſi in rem.2.

§.Diximus.3.

§.item.4.

§.Labeo.5.

§.item.6.

§.Renunciare.7.

§.item.8.

§.Morte.9.

Cuiac.*lib.10.obſ.c.26.*

§.item.10.

§.ſocietas.11.

§.Publicatione.12.

§.ſi poſt.13.

§.ſi communis.14.

Repet.6.fol.319.nu.111.

§.Nonnunquam.15.

Vide Doct.maximè Aret.*Inſt.de ſociet.§.ſi.*

§.ſi vnus.16.

l.Quod.66.

l.ſi vnus.67.

§.ſi vnus.1.

§.ſi quid.2.

§.Non alias.3.

l.Nemo.68.

Auguſt.*lib.1.emend.c.5.*

§.illud.1.

l.Cum.69.

Cuiacius.*4.obſ.c.17.*

l.Nulla.70.

¶Quæ datur in punctis, contra iſtum textum ſic arguitur vltra tex.quod ſi contrahentes faciant pactum, quod ſocietas ſit æterna, quod non valeat contra ſicut quando faciunt pactum, vt perpetua ſit, tale verbum reſoluitur, id eſt, donec viuunt. Nam perpetuum propriè eſt, id quod eſt ſine interruptione aliqua, & ſic ſine fine, vt Grammat.atteſt.accedat ratio,quia in dubio verba cõtractus ſic debent interpretari,vt actus potius poſitus in aliqua ſui parte valeat,quàm in totum pereat.per reg.*l.quoties.Inſt.de ver.obli.& l.vbi eſt.de reb.dub.* Hinc videmus quod verbum præſentis vel præteriti trahitur ad futurum, quando aliàs diſpoſitio ſiue contractus eſt inutilis. Iaſ.*in l.cum ſtipulamur.2.col.de ver.oblig.* Tertiò ſemper & in omni materia ſi non valeat, quod ago vt ago, valet vt valere poteſt. hanc regulam facit Iaſ.*in d.ſic* Bart.*in l.1.§.ſi quis.de verb.oblig.*

l.Duo.71.

Ad eius intellectum vide Sozin.*in Rub.de verb.oblig.verſ.2.monetur.nu.18.&* Dyn.*12.char.8.in princ.de verb.oblig.* & Bart.*in l.ita ſtipulatus.col.11.cum ſequen.de verborum obligationib.*

§.Duo.1.

l.ſocius.72.

l.ſi ſocietatem.73.

§.idem.1.

l.ſi quis.74.

l.ſi trita.75.

Fol.386.num.29.& ſequen.Repetitionum 6. Iſte textus intelligitur quod pactum fuerit factum ſuper ſubſtantialibus, ideo totum corruit,ita dicit communem Alex. *ad l.ſi quis arb.t. D. de verborum obligat.* Curtius Iunior *conſ.36.col.penult.num.6.* Decius *conſ.404.v.ſ.2.in fi.* Ambroſius *ad d.l.ſi quis arbit.num.29.* declarat Iacobus Menochius *in tract.de arbit.iud.l.b.1.q.68.n.12.* vide gloſ. *in l.poſita.co.ti.* & Bart.*§.arbitrorum.4.opp.ſ.* Ad intellectum d.l.*ſi trita,* vide Alex.*in l.ſi quis ſuper gloſſ.1.* & Sozin.*de ver.obl.*

l.ſocietatem.76.

Corraſius *lib.4.miſcell.c.18.*

l.Veluti.77.

l.in propoſita.78.

l.Vnde

Digitized by Google

l.Vnde.79.

Menochius *de arbit.iud.lib.2.caſ.73.cum duobus ſeq.*

l.Quid.80.

l.ſocius.81.

De intel.huius tex.latè Dec.*conſ.66.nu.3.& conſ.1.in fi.& ſeq.* Alex.*conſ.103.lib.3.n.2.* Cror.*not.ad l.ſi conſtante. D.ſo'ut.matr. in 2 lect.col.30.in pr.* poſt Rom. quod Socin. nouiſſime Ruin.*conſ.103. retento 1.7.lib.1.* & Corne.*conſ.58.& lib.4.n 20* Ruin.*ad l.1.D.ſolut.mat.n.73.* Ioan.Cepha.*conſ.160.n 14.vol.2.*

¶Hæc lex locum habet ,vbi inter ſocios actum eſt,quòd dos de communi conſtituatur.*conſ. 91.num.13.& 15.* Sed contra *num.40 47.& 54.* Rolandus à Valle.

l.Iure.82.

l.illud.83.

l.Quotiens.84.

LIBER XVIII.

Titulus primus.

De contrahenda emptione.

l.Origo.1.

BVdæus *hic:* Charondas 3.*veriſimil.11.* Forcatulus *in Necyomantia dialog.48.per totum.* Ad verſ. ſed an ſine,vide Alciatum *libro 9.parerg.cap.17.* Ad gloſſam fin.ibi,de nuncio ad id deſtinato,vide Romanum *not.328.* vbi de commu.lateſ.in *no.caſu de matrim.d.Aut.* Quetſa *inter conſ.309. lib.1.conſ.* Scell. *conſ.29.circa princip.lib.2.fol.331.* Couarruuias quæſtio, vide Cuiac.*in l.2.§.1.col.3.ad fi.de verb.oblig.*

l.inter.2.

Emptio ſine pretio & quidem certo non conſiſtit,licèt loco pretij volente creditore dari poſſit vt hic, idem in mercede locationis Ioan.de Lignano & Laurentius de Pinu *cap. vlt.de vſur.* Franciſcus de Placea *tract.de vſur.verſ.vſura.quæſt.15.*

l.ſi res.3.

l.Et liberi.4.

l.Quia.5.

l.ſed Celſus.6.

l.Hæc venditio.7.

Ioannes Robertus *lib.2.ſent.iur.c.18.*

l.Nec emptio.8.

l.in venditionem.9.

§.inde.2.

Forcat.*in penu iur.c.9.* Cuiac.*lib.15.obſ.c.27.*

l.Aliter.10.

l.Alioquin.11.

l.in huiuſmodi.12.

l.ſed ſi.13.

l.Quid.14.

Curtius *ad fratrem eicas lib.2.c.31.* Alciat.*lib.4.parerg.c.8.* Zaſ.*pariaetin.nu.18.* Cuiac.*lib.2.obſ.c.4.lib.8.c.9.& l.22.de verb.oblig.* Eduard Henriſonus *de iuriſdict.& imper.pro Aequinario Barone.lib.2.fol.35.pag.2.* Cuiac.*ad l.8.D.de verb.oblig.cum §.vlt.in l.cum ab eo.D.no.487.* B.D.Connanus.

l.Etſi.15.

l.Suæ.16.

Vide Ia.*in l.qui Romæ.§.duo fratres.in col.18.n.72.de ver.obl.*

l.Officio.17.

Vide Bar.*in l.ſocietatem.§.belliſorum.4.oppoſ.in f.pro ſocio.*

l.ſed ſi.18.

§.ſi ſeruus.1.

l.Quod.19.

Fornerius *lib.1.ſelect.c.8.* Pilæus *quæſt.78.*

l.Sabinus.20.

l.Labeo.21.

l.Hanc legem.22.

l.Et quod.23.

l.in modicis.24.

Vide Bart.*in l.cum Bartholdus.in 1.not.de ſent.& re iud.*

l.ſi ita.25.

Rævard.*lib.4.var.cap.19.* quem refellit Ioannes Robertus *lib.1.recept.iur.ciuil.lect.c.23.*

l.ſi ſciens.26.

l.Qui.27.

l.Rem.28.

Per Rebuffum *ad l.vn.C.de ſent.quæ pro eo quod intereſt.no.426.* & Petrus de Vnzo *in tract.pract.aut notar.ſub rub.de empt.rei alienæ.vbi plures in materia.fol.433.numero 426.*

l.Quotiens.29.

l.ſed.30.

l.ſed etſi.31.

l.Qui.32.

Fol.321. Arius Finellus *C.de bonis matr.* Videre potes,quid arg.huius l.dicit Abb.poſt Innocen.*in c.ex eminenti.not.6.extr.de iudic.fol.488.nu.34.tract.5.*

l.Cum.33.

Corraſius *lib.8.miſcell.c.13.*

l.ſi in emptione.34.

§.Tutor.7.

Pilæus *quæſt.60.*

l.Quod ſæpè.35.

§.illud.1.

Ioannes Robertus *lib.2.ſent.iur.c.11.fol.388.nu.48.*

§.ſi quis.3.

Ad eius intellectum vide Aret.*l.1.in prin.in 2.col.in verſ.ad mete.D.de verb.oblig.fol.163.nu.53.& nu.ſeq.Repetitionum 6.*

Digitized by Google

§.in his.5.

Ad quem ſpectat pericul.rei vend.ad menſur.ſine ponderat.ante menſur. ſiue ponder.fact.& v.rum talis contract dicatur imperfect.quantũ ad oblig. vel quantũ ad princip.Adde poſt Pau.de Ca.ad l.2.C.de peric.& cõmo.rei ven. & Bar.conſ.75.in fi.Afflict.deciſ.160.& 309.Bar.ad l.Iulianus.§ ſi Titius.de act. emp.Soc.Iun.conſ.42 & 43.lib.2.& ad hunc tex.in fi.adde Corraſ.lib.2.miſcell. ca.0.nu.4.Didac.Couar.in lib.practic.quæſt.c.3.n.7.Ioan.Capra conſ.36.nu.21. col.4.fol.29.Couar.quæſtionum.

§.ſi quis.8.

Corraſ.lib.2.miſcell.c.20.

l.Cum.36.

l.ſi quis.37.

l.ſi quis.38.

Couar.lib.2.reſol.var.c.4.Sarmien.lib.2.ſelect.interp.c.11.

l.ſi debitor.39.

Cuiac.lib.2.obſ.c.12.

l.Qui fundum.40.

Ant.Aug.lib.4.emend.c.17.

§.Fundi.3.

Conſtant.Land.prætorm.c.3.Ioan.Aurpach.epiſt.iurid.lib.2.c.1.

l.Cum.41.

§.Menſam.1.

Cuiac.lib.1.obſ.c.4.

l.Domini.42.

l.Ea quæ.43.

l.ſi duos.44.

Vide Bart.in l.ſcire debemus.in 2 oppoſ.de verb.oblig.& nunnihil per Doct.in Rub.de leg.1.fol.55.num.292.Repet.6.

l.Labeo.45.

Vide Alex in l.ſi pac.in prin.6.col.in fi.de cond.ob cauſam.vbi ſe remittit ad ea, quæ dixit in l.ſ.quæ cum debitor.D.de iureiur.vbi de intelligentia huius l.habetur per Bart & alios.fol.418.nu.15.Repet.1.Et fol.303.n.50.Repet.2.Et fol.631. nu.15.Repet.Et fol.513.nu.37.Repet.7.

l.Non licet.46.

Cuiac.lib.16.obſ.c.23.

l.ſi aquæ.47.

l.Licet.48.

l.Et quanquam.49.

l.Labeo.50.

Quando conditio habetur pro impleta,vide Hieron.Veri.ad l Rubric.D.de verb oblig.nu.292.vbi Bald.col.fi.& Iac.Nig.col.11.ad prin.Fortun.Garzi.ad l. iuriſgentium.§.quinimo.n.13.D.de pact.Gorz.ad l.3.C.de pact.inter emp.& ven. nu.37.Bulgar.ad l.petens.C.de pact.num.23.& ſeq.Bald.ad Rub.C.nu.48.Forcat. in Necyom.iur.dial.91.nu.4.

l.Littora.51.

Fol.427.poſt nu.26.tract.5.

l.Senatus.52.

Num.3.eiuſd.fol.74.Couar.c.quamuis.

l.Vtres.53.

l.Res bona.54.

Alex.ab Alexand.lib.6.genial.dier.c.1.

l.Nuda.55.

Ant.Cont.diſput.lib.1.c.16.

l.ſi quis.56.

l.Domum.57.

Molin.in nou.intellect.Emanuel Zoares lib.1.obſ.c.34.Hotom.lib.2.obſ.c.34. Ioan.Robert.recep.iur.cio.lect.c.16.Cuia.lib.9.obſ.c.17.& lib.14.c.11.l.ſi quis duo ſeruos.ff.col.439.A.B.C.D.E.Connanus.

l.Arboribus.58.

l.Cum.59.

l.Comprehenſum.60.

l.Exiſtimo.61.

l.Qui officij.62.

Cicero in 6.actione in Verrem.Ræuard.lib.2.varior.c.20.

§.Res.2.

Hotoman.lib.2.obſ.in fi.cap.19.

l.Cum ſeruo.63.

l.Fundus.64.

In contract.inter viuos eſt locus iuri accreſcendi quando promiſſo in hoc intereſt,vide Doct.ad l.ſi mihi ſuper oppoſ.Bar.de verb.oblig.Tiraq.iur.ad l.de retract.§.23 gloſſ 1.nu.15.Bald.conſ.124.l.2.dominus.Bald.hic ponit Fall.ad fi.text. & conſitum Fabiam de monte in tract.de empt.& vend.3.par.prin.q.12.

l.Conuenit.65.

l.in vendendo.66.

In contract.empt.veniunt quædam etiam ſi non dicuntur, quædam non. vide Iaſ.ad l.ſeruum.§.ſi ſtatu.num.4.de leg.1.Cæpol.in tract.de ſer.vrb.præd.cap. 38.& d.ſeruit.ruſt.præd.de ſerui.in paſcen.c.8.nu.7.Iaſ.ad l.ſi fundum.§.qui fundum.num.14 de leg.1.Dec.ad l.cui.nu.33.de iuriſd.om.iud.Pau.de Caſtr.ad l.ſi ſtictione.D.comm.præd.Iaſ.ad l.ſi.in pr.D.de conſtit.p.nu.Corn.conſ.154.in hac conſul.volum.2.

l.Alienatio.67.

l.ſi cum.68.

l.Rutilia.69.

l.Liberi.70.

l.Imperatore.71.

l.Pacta.72.

Hotom.ex profeſſ.Duar.de pact.fol.32.Loriot.de pact.axiom.17.Corraſ.tom. 1.pag.383.Cuiac.lib.2.obſ.c.15.& lib.14.c.28.Ræuard.lib.2.varior.c.1.& lib.4.varior.c.4.Conn.lib.1.diſput.ſubſceciuar.c.17.in hanc legem ſcripſit poſt epiſtol. quæſtion.Corraſ.fol.301.nu.2.Repet.2.

l.Aede.73.

Briſſon.lib.2.ſelect.c.17.

l.Clauibus.74.

Ad leg.hanc vide quid Pap.ac.q.71.Afflict.deciſ.299.in fi.deciſ.80.de reſtit. Zaſius & alij ad leg.1.num.62 ff.de acq.acen.poſſeſſ.vbi etiam ponit noſter ſub num.80.Alex.num 78.vbi aliquid Pap.dec.ſ 22 & 81.Decium ſing.137.Cap.in alleg.127.Didac.Couar.in tract.var.reſol.lib.3.cap.16.nu.11.fol.954 fol.321.nu. 63.Repet.5.Pro intellectu iſtius legis vide gloſ.& Bar.ſuper ea.in l.1.4 q.prin. de acquiren.poſſeſſ.vbi videtur,quòd diſpoſitio iſtius legis procedat,ſi emptor ſciat locum determinatum horrei,vbi præcium res ſunt collatæ,quem damnant Scribent.

l.Qui fundum.75.

l.De-

Digitized by Google

l.Dolia.76.

l.in lege.77.

Auguſt.lib.3 emend.c.7.Gilbertus Regius lib.2.enantioph.c.20.

l.Fiſtulas.78.

Cotta in memora.in voce caſtellum. Corraſ.lib.6 Miſcell.cap.15. Bellon.lib.1. ſuppu.ca.19.& lib.3 cap.14. Ant.Quetzada lib.1.quaeſt.iur.cap.14. Guteriun ſolut. par.1.c.p.24. vide Bart.in l.ſingularia.ſi cert.pet.in coll.4.& ibi alios Doct. maxime Moder.ſuper gloſ.1.

§.Frumenta 3.

Quaeſt.472.nu.20.fol.145.decif.Franc.Marc. vide Bart.in l.ſed etſi quis.§.quaeſitum D.ſi quis caut.de quo per Alex.in l.2.in 2.not.de duobus reis.fol.88.num.80. repetitionum.

l.Fundi.79.

Fortunatus dialog.90.numero 1. vide Bartolum in ſua quaeſt. incip. Publicanus quidam.in 3.parte.in 3.c.l.poſt princip. Et ad eius intelligentiam vide Alex.in l. bonae fidei.Cod.de pactis.col pen.circa fin.verſic.per hoc. & in 2.collat.circa medium. ve ſi ideo reſpondo. extra ea etiam colligitur,quod pactum eſt pars pretij.vide Decium in conſ.308.

l.Cum manu.80.

Adde Decium conſilio 440 in princip Albericum,Alexandrum & Iaſonem ad leg.2. D.ſi certum petatur.latè & Neapol.in not.quaeſt. poſt Baldum & conſ. Alex. Decif 338.notabilis.num.5. Zaſ.lib.1.reſponſ.cap.12. Bereng.Ferna.addit Paſta. de contrahenda emptione.in 1.cap.num.61. Forcatul. in Necyom. dialog.4.num.3. Alciat.lib.1.de eo quod intereſt.

§.Nemo.3.

Forcat.dialog.4.nu.3.Loriottus de pact.axio.113. Gomeſ.tom.2.reſol.2.cap.2. nu.30.Decif.338.nu.5.fol.637.deciſionum Afflicti.

l.Titius.81.

Marcus Mantua ſing.47.num.2.& 3.fol.

§.Lucius.1.

Molinaeus ad Conſuet.Pariſ.§.52.gloſ.2.nu.20.

Tit.2.De in diem addictione.

Cotta in memoral.in voce adictio.Auguſt.lib.3.emend.cap.3.Couarruuias lib. 3.variar.reſolut.cap.8.

l.Iudicem.1.

Alciatus lib.1.parerg.c.21.

l.Quoties.2.

Emanuel Coſta lib.1.ſelect.c.21.fol.345.nu.52.repet.9.

l.Quoniam.3.

l.Vbi.4.

l.Quicquid.5.

l.Item.6.

Beroius quaeſtion.59.

l.Licet.7.

l.Neceſſe.8.

l.Sabinus.9.

Franc.Crem.ſing.41.num.2.fol.478.

l.ſed ſi.10.

l.Quod.11.

l.Etſi.12.

l.Quod ſi.13.

l.ſi venditor.14.

l.ſi praedio.15.

Fol.488.num.55.repet.6.

l.Imperator.16.

l.Cum duo.17.

Si duae res vendantur duplici pretio, hoc pacto, vt aliquid adiiciatur ad pretium illius, venditio reſoluit: ad cuius pretium fuit additum, quod ſi non appareat neutra de ratione & intellect. vide Hercul.noſtrum ad leg.1.D. ſoluto matrimonio. collat.19. in fin. licèt vno verbo tangat clarius Socinus ad l. ita ſtipulatus.numero 90.verſic. ad leg.cum duo.D.de verborum obligatione.fol.968. num.100.repet.6.

l.Cum.18.

l.Fundo.19.

l.Prior.20.

Tit.3.De lege commiſſ.

l.ſi fundus.1.

l.Cum.2.

l.Nam.3.

l.ſi fundus.4.

§.Marcellus.4.

Ioannes Robertus lib.1.ſent.iur.cap.18.

l.Lege.5.

Ioannes Robertus lib.4.ſent.iur.cap.15.

l.De lege.6.

l.Poſt diem.7.

Tractant Alexander conſilio 14.numero 12.lib.2. Aretinus pulchrè conſ.140. verſic.coll.penult.& fin.Alex.conſ.165.numero 9. Salicetus ad l.commiſſoriae. Cod.de pact.inter emp.& vend.

l.Mulier.8.

Vide Bartol.in l.cum ſoldum.§.marito.in prima ſpecie proteſtationis.in verſic.circa prin.de noui operis nunciat.

Tit.4. De hered. vel act. vend.

l.ſi hereditas.4.

l.Venditor.2.

Cuiacius lib.2.cap.30.vide Soc.reg.361.

§.illud.2.

Goteritus reſolut.paris.cap.42.nu.3.

§.Apud.12.

Revardus lib.2.varior.cap.13.

l.ſi venditor.3.

l.ſi nomen.4.

l.ſi quidem.5.

l.Emptori.6.

l.Cum.7

l.Quod.8.

Molin.de eo quod interest.nu.69.& 161.

l.Etſi.9.

l.Quod ſi.10.

l.Nam.11.

l.Hoc autem.12.

l.Quod ſi.13.

l.Qui filij.14.

l.Niſi.15.

l.ſi quaſi.16.

l.Nomina.17.

l.ſi ex pluribus.18.

l.Multum.19.

l.ſi hereditatem.20.

l.Venditor.21.

l.Hereditatis.22.

l.Venditor.23.

l.Hereditatem.24.

l.ſi excepto.25.

Tit.5. De reſcind. vendit. & quando liceat ab empt. diſcedere.

l.Celſus.1.

l.ſi quis.2.

Fol.395.cap.3.Couarr.reſol.1.

l.Emptio.3.

l.ſi emptio.4.

l.cum emptor.5.

l.ſi conuenit.6.

Alciat.lib.5.paradox.cap.1. Oppo. Emptio non eſt in alterius, maximè in emptoris arbitrium *l.in conuentio.C.de contrah.empt.& l. quod ſæpe.* §.1. Solutio facilis opp. quòd nō debet dari actio ex empto, non ſtatim cùm diſplicuiſſet, reſolutus eſt contractus, ergo non eſt præexiſtens materia, ex qua naſci debeat actio. Item non datur actio in factum præſcriptus verbis, quicquid dicat glo. quia loquitur ſine. *l.nam l. apud. in primo reſponſ. de præſcript. verb.* nō probat, quia ibi venditio non erat adhuc celebrata, ſed dictum fuit, vt ſi placuiſſet emere, meritò datur actio præſcriptis verbis, quia eſt contractus innominatus. & ibi in *l.ſi tibi polienda.* Hic autem erat iam factus contractus, & ad hoc optimus text. *in d.l. Apud.* §. *item apud.* nulla quæritur. vbi Iuriſconſultus diſtinguit, aut perfectus eſt contractus, & datur actio ex vendito. Aut non, & datur præſcriptis verbis Sol. eſt per *l. Exemplo.* §. *ſi in quo. de action. empt. & per l. ſed Celſus.* §. *ſi fundus. D. de contrah. empt.*

Ad ſecundum. Sol. per Salycet.

Tertiò oppo. Imò videtur quod danda eſt actio redhibitoria, non autem actio ex empto, nec actio præſcriptis verbis, vt eſt caſus, in *l.ſi prædium. C. de ædilit. action.* vbi Salycet. dicit, quòd quando pactum intercedit in hac l. datur actio in factum redhibitoria, quando verò alia ratione adhibetur, datur actio ex empto redhibitoria, vt ibidem gloſſ.

l.ſi id quod.7.

l.Titius.8.

l.Fundus.9.

Vide Bald. in *l.vnic.C.ne liceat.3.pronot.* Et Aret in *l. qui Romæ. in prin. in 1. not. de verb. oblig.* & ibi Iaſ. *in 2. not.* Et Bart. *in l. creditor. de diſtract. pign.* Vide Imol. *in l.5.* §. *ſtipulatio. prope fin. de verb. oblig.*

l.Seius.10.

§.Emptor.1.

Anton. Auguſt. *lib.4. emend. c.27. fol.113. n.465.*

Tit.6. De peric. & commod. rei vend.

In hunc titulum Baro ſcripſit tomo.3.

l.ſi viam.1.

Ioan. Robert. *lib.3. ſent. c.12.* Ant. Auguſt. *lib.3. ſ. nt. c.6.*

§.ſed.1.

Auguſt. *d.c.6. & lib.2. emend. c. vlt.*

§.ſi dolium.2.

Benuenut. *tract. de merc. par.2. n.90. pag.89. deciſ. Capitij.*

§.ſi dolia re.14.

Turneb. *lib.1. aduerſ. c.1.* Cuiac. *lib.2. obſ. c.36.*

l.Hoc ita.2.

l.Cuſto.1.

l.Cuſtodiam.3.

l.ſi quis.4.

§.ſi auerſione.1.

Aug.d.c.6.Goueanus lib.2.variar.lect.c.14.Cuiac.lib.8.obſ.cap.9.Hotom.obſer. in D.lib.1.cap.19.

l.ſi per.5.

l.ſi vina.6.

l.id quod.7.

§.Quod.1.

Forcat.dialog.1.nu.8.

l.Neceſſariò.8.

Fol.418.n.56.repet.6.fol.330.& ſeq.nu.40.Arius Pinel.C.de bon.matern.

§.ſi ita.1.

Emanuel Coſta lib.1.ſelect.c 17.

l.ſi poſt.9.

l.ſi in venditione 10.

Gouart.practic.quæſt.c.3.n.10.col.2.fol.23.Couar.r.quæſt.

l.ſi vendita.11.

Cuiac.lib.17.obſ.c.29 Grammat.deciſ.3.

l.Lectos.12.

Ioan.Robert.lib.3.ſent.iur.c.4.Briſſon.lib.4.ſelect.c.22.

l.Eumque.13.

l.Quod ſi.14.

l.ſi vina.15.

l.ſerui.16.

l.illud.17.

l.Habitationem.18.

§.Ante.1.

Auguſt.lib.1.emend.cap.1.

l.Venditori.19.

Corraſ.lib.3.Miſcell.c.13.Guterius reſolut.par.1.c.3.n.8.

Tit.7.De ſeruis exportandis:vel ſi ita mancipium venierit.vt manumittatur,vel contra.

Rœuardus pro tribun.c.13.

l.ſi fuerit.1.

l.Exportandus.2.

l.ſi quis.3.

Vide Iaſ.in l.qui Romæ.§.Flauius.in pen.col.n.27.de verb.oblig.

l.ſi minor.4.

Declara vt per Rainaud.l.Gallus in prin.in 9.char. de lib.& poſthum.Bret.in l.ſi filius.D.de teſtam.

l.Cui.5.

l.ſi venditor.6.

§.ſi quid.1.

Cuiac.lib.1.obſ.c.37.Forcatul.dialog 92.per totum.

l.ſeruus.7.

Ad huius l.intellectum vide per Doct.omnes, in l.ſtipulatio iſta.§.alteri.de verbo.oblig.fol.482.n.122.repet.8.

l.Quæſitum.8.

l.Titius.9.

l.Cum venderet.10.

Cuiac.lib.1.obſ.c.10.

LIBER XIX.

Titulus primus,De actionibus empti & venditi.

MVdæus hic.Charondas 3.veriſimil.22.

l.ſi res.1.

Repetit.6.fol.389.nu.41. & 8.fol.440. nu. 40. Molineus de eo quod intereſt.n.84.Cuiac.9.obſ.31.Vandus 1.q.99.Paleus quæſt.26.

l.ſi in emptione.2.

l.Ratio.3.

Cuiac.lib.11.obſ.c.19.Hotom.illuſt.q.11.

§.ſi iter.2.

Fol.197.n.48.repet.6.

§.ſi per.3.

Fol.82.nu.30.repet.2.fol.97.nu.19.repet.2.& fol.472.n.411.repet.8. Ratio. §.per venditorem.D.de act.empt.fol.92.n.190.& 213.& 215.& 214.& 216.repet.5.

l.ſi ſeruum.4.

l.ſi heres.5.

Molinæus in tract.indiuiduis.

l.tenetur.6.

Vide Bart.in l.ſtipulatio.in prin.verſic.ſpiraro de dona.vid.quid pro hoc.§.dicit Alex.in l.ſi quis.vlt.col.de verb.oblig.

§.ſi vendidi.1.

Molinæus in labyrintho de diuid.& indiuid.par.5.nu.55.

§.vas.4.

Ant.Guib.lib.1.quæſt.iur.c.13. Molin. de eo quod intereſt.nu 49.54.55.& 77.

l.Fundum.7.

l.tibi.8.

Vide Alex.in l.ſi quis cùm aliter.in vlt.col.in princ.de verb.oblig.& Caſtr.in l.ſed ſi me petentem.§.fin.de cond.indeb.

l.ſi is qui.9.

n ij

l.Non eſt.10.

l.Ex empto.11.

Venditor non tenetur transferre dominium.limita non habere locum in venditore generis, vt per Bart.*ad l.2.in fi.prin.nu.1.D.ſi cert.pet.* Bald.*ad l.contractus.in 4.col.verſ.deinde circa legem.C.de fide inſtr.* Soc.*reg.438.*Ruin.*ad l.ſtipulationes non diuiduntur.nu.66.cum ſeq.D.de ver.obl.* Glo.*in §.preterea.in verb.tract.Inſt.de emp.& vend.*& ibi Doct.maxime Ozet.poſt Angel.

§.Redhibitionem.3.

Magius *lib.4.Miſcell.cap.3.*

§.Venditorem.7.

Molinæus *de eo quod intereſt.nu.86.87.& 88.*

§.Qui autem.18.

Dixit Delrio in aduerſar.ad tragœd.Senecæ.

l.ſi actum.12.

Forcatulus *dialog.43.nu 3.*Molinæus *vbi ſ.nu.81.*

l.Iulianus.13.

Molinæus *vbi ſ.nu.4.* Pilæus *queſt.70.fol.434.nu.31.& num.ſeq.repet.8.fol.493.nu.128.& 230.repet.8.*

§.item.1.

Guibertus *d.c.15.*

§.Per contrarium.5.

Fol.581.nu.107.& ſeq.repet 6.

§.idem.6.

Cuiacius *lib.5.obſ.cap.40.*Briſſonius *lib.3.ſelect.c.8.*

§.Offerri.8.

Vide Alex.*in l.ſilia.§.licet.Cod.de collat.* poſt Bartolum, quem allegat *in l.ſi duo patroni.§.ſi quis iurauerit.de iureiur.*vide Caſtrenſem in *l.ſi ſoluturus.de ſolutio.* De intellectu huius legis vide quæ habet Carol.Apolin. *in l.1 Cod.de eo quod intereſt.nu.4.*

§.ſi fructibus.10.

Couarruuias *lib.1.variar.reſol.cap.15.*

§.ſi Titius.14.

Couarruuias *practic.queſt.cap.3.*

§.Ex vendito.19.

Fol.481.poſt num.45.tract.5.

§.ſi procurator.25.

Ioannes Robertus *lib.2.ſent.iur.c.2.*

§.ſi quis.27.

*Fol.33.nu.34.cum multis ſeq.*Arius Pinellus *C.de bonis matern.*

l.id eſt.14.

l.Lines.15.

l.Non magis.16.

l.Fundi.17.

Curtius Brugenſis *libro 1.eicaſton ad fratrem.cap.9.* Alciatus *lib.7.parerg.cap.3.& lib.1.cap.20.*Cotta *in memoralib.in voce piſtonium.* Cuiacius *lib.11.obſeruat.cap.2.& lib.14.cap.13.*

§.Pali.11.

l.Granaria.18.

l.Veteres.19.

Alciat.*lib.5.parerg.c.15.& lib.3.c.22.*

l.idem.20

Cuiac.*lib.9.obſ.c.15.*

l.ſi ſterilis 21.

§.ſi pretij.1.

Molinæus *de eo quod intereſt.numero 46.* Benincaſius *ad §.actionum.numero 443.de act.*Auguſt.*lib.4.emendat cap 27.* Forcatulus *in cupid.iuriſ.cap.8.* Cuia. *lib.2.obſ.cap.5.*

§. Cum.3.

Anton.Guibert.*lib.2.queſt.iur.c.4.*Petr.Loriot. *de eo quod intereſt.axiom.22.26.& 64.& de pact.axiom.114.*Molin.*de eo quod.nu.96.97.& 99.*Guido Papæ *ſing.628.fol.443.fol.467.nu.358.repet.8.*

§.Qui domum.6.

Pileus *queſt.4.*

l.ſi in qualitate.22.

l.ſi quis.23.

l.ſi ſeruus.24.

l.Qui pendentem.25.

Molinæus *in nouis intellectibus.*

l.ſi quis.26.

l.Quidquid.27.

l.Prædia.28.

Ad eius intellectum vide Imol.*in l.ſi ſic.la.2.D.de verb.obli.*Ruin.*in l.ſtipulationes num.30.chart.in prin.eo.tit.fol.302.nu.42.repet.2.*

l.Cui res.29.

Vide Bar.*in l.qui Romæ.§.duo fratres.in prin.q.de ver.oblig.* & ibi Iaſ.*in 17.col.verſ.ego vltra ſcrib.nu.69.cum ſeq.*

l.ſeruus.30.

l.ſi ea res.31.

§.Et non.1.

Vide per Socin.*reg.100.* Allegatur etiam per Alex. *in l.1.de acquir.poſſeſſ.in illo articulo: An poſſeſſio ſit eius.*

l.ſi quis.32.

l.Etſi.33.

Vide Bart.*in l.ſcire debemus.in princ.de verb.oblig.*

l.ſi fundo.34.

l.ſi quis.35.

l.Venditor.36.

Molinæus *in labyrintho de diuid.& indiuid par.3 nu.205.& 207.* Contra illum tex.volentem venditorem teneri de negligentia.facit pænultimus tex.*in l.venditor ex hereditate.circa med.D.de hered.vel act.vend.*

l.Sicut

l.ſicut.37.

l.ſi venditor.38.

§.Firmus.2.

Cuiac.lib.2.obſ.c.6.

l.Quæro.39.

Briſſon.lib.1.ſelect.c.19.

l.Quintus.40.

l.in venditione.41.

l.ſi duorum.42.

l.Titius.43.

Gaz.ad l.qui ſe patris.C.vnde liber.num.83.& ibi Fab. Acoram 6.n.68. Berenga.Paulac.ad l.vnic.C.de ſent.quæ pro eo quod intereſt.n.130.& 232.& ſeq. vbi Petr.Rebuff.n.130.134.138.& 140.Forcat.in Necyom. iur.dial.44.nu.3.ad quid eam citet Bart.vide in l.1.§.ediſtones.col.2.circa fin.& dicas iſtum text.nõ probare opin.Bart.fol.121.nu.436.repet.5.fol.457.n.130.& nu.ſeq.& 134. & 138. & 140.repet.8.fol.493.nu.130.& 232.& 233.repet.8.fol.344.num.83.repet.8.fol.434.n.15.repet.8.& nu.ſeq.fol.442.nu.72.& 73.repet.8.fol.159.nu.68.repet.8.

l.Cum.44.

l.idque.45.

§.ſupereſt.2.

Fol.41.n.23.& ſeq.repet.2.

l.ſi quis.46.

l.Lucius.47.

Ioan.Robert.lib.2.ſent.iur.c.18.Cuiac.lib.3.obſ.cap.13.qui refert.ſent.lib.19.c.33.fol.429.n.126.& nu.ſeq.& 131.repet.6.Et fol.429.n.126.& ſeq.Et fol.452.num.81.repet.6.

l.Titius.48.

l.Qui per.49.

l.Bona fides.50.

Molin.ad rub.de verb.oblig.nu.60.cum ſeq.Gomez tom.2.reſol.c.nu.32.

l.ſi & per.51.

l.Creditor.52.

l.ſi mercedem.53.

l.ſi ſeruus.54.

Alciat.lib.2.parerg.c.20.Turneb.lib.27.aduerſ.c.18.

l.ſi ſeruus.55.

Tit.2.Locati conducti.

Cuiac.lib.2.obſ.cap.28.

l.Locatio.1.

l.Locatio.2.

Cuiac.lib.4.obſ.c.26.

l.Cum fundus.3.

l.Locatio.4.

Vide Dec.ad reg.cius eſt nolle.de reg.iur.Tiraq.ad l.60.n.3.§.hoc ſermone.D.de verb.ſig.nu.5.pro nouo intell.ad hunc text.vide Iac.Menoch.in tract.de arbit.iud.lib.2.q.60.nu.18.& 20.

l.ſi tibi.5.

l.ſi quis.6.

Cuiac.lib.8.obſ.c.39.

l.ſi tibi.7.

Molin.de eo quod intereſt.nu.195.

l.Nos videamus.8.

l.ſi quis.9.

Molin.d.num.195.

l.Et ego.10.

l.Videamus.11.

Molin.de eo quod.nu.196.Cuiac.lib.11.obſ.c.1.

§.inter.4.

Conſtantius Landus prætermiſſ.c.10.

l.ſed etſi.12.

l.item quæritur.13.

§.Exercitu.7.

Menoch.opere lib.2.caſ.137.

§.ſi quis.8.

Duarenus lib.2.diſput.c.16.

§.Qui implero.11.

Adde Afflict.decis.365.nu.5.Gozad.ad l.2.de pact.inter empt.& vend.nu.162.& 172.& 174.& per Gozad.conſ.94.n.52. Caſſan.in catar.glor.n.5 par.27.conſ.verſ.ſic olim.Ad §.exercitu.h.l.vide Soc.Iun.conſ.120.n.19.vol.3.

l.Qui ad certum.14.

Corraſ.ad l.qui liberos.D.de ritu nup.ſecunda part.nu.162.Dec.ad l.verum.n.5.de reg.iur.Modern.Leonon.ad l.diem functo.n.30.& 32.D.de offic.aſſeſſ.fol.260.n.362.repet.2.

l.Ex conducto.15.

Cuiac.lib.23.obſ.c.28.

l.Cum eo.16.

l.tutelæ.17.

l.in quo.18.

l.ſed addes.19.

§.ſi quis.4.

Molinæus de eo quod intereſt.num.49.50.& 51.Anton.Gubert.lib.1.quaeſt.num.1.cap.3.

Digitized by Google

§.Illud.2.

Cotta in voce Tympanum Forcatul.lib.1.emend.c.7.& 31.

§.Ex conducto.8.

Auguſt.lib.1.emend.c.7.

l.ſicut.20.

Cuiac.lib.16.obſ.c.21.

§.interdum.2.

Fol.75 6.& 760.Couarr.reſol.

l.Cum venderem.21.

l.Item.22.

§.Quemadmodum.3.

Iohan.Robert.lib.3.ſent.iur.c.12.

l.Et ideo.23.

l.Si in lege.24.

§.ſi domus.2.

Vide Alex.l.in illa not.2 limit.2.de verb.oblig. & ad princ.vide Iaſ.in l.qui Romæ.§ Callimach.in 6.not.verſ.limit.hanc de verb.oblig. & Dec.in l.diem. de offic. aſſeſſ.

§.Colonus.4.

Fol.427.n.94.repet.6.Rom.ſing 398.fol.105.

l.ſi merces.25.

Prateius in verſ.c.16.

§.Vis maior.6.

Alciat.lib.2.prætermiſſ.c.2.

§.Qui columnam.7.

Quomodo procedat ſub num.45.& 46.fol.89.Cagnolus de reg.iuris.

l.in opere.26.

Gamefius tom.2.variar.reſol.cap.10.n.20.col.3.

l.Habitatores.27.

§.Iterum.1.

Iuſtus timor facit, vt fiat diminutio merced. Adde Guid. Pap. Deciſ.390. & Affl.ib. Deciſ.258.& poſtquam.Couarr.lib.4.reſol.variar.c.6.

l.Quod ſi.28.

l.In lege.29.

l.qui inſulam.30.

§.AEdilis.1.

Briſſon.lib.3.ſelect.c.10.

§.Qui ædem.3.

Briſſon.lib.4 ſelect.c.23.

§.Colonus.4.

Grammaticus Deciſ.3.

l.In nauem.31.

Specie perempta an & quando debitor liberetur.adde Dec. ad l.quod. nu. 6.D.ſi cer.pet. Steph Forcat.in Neryom.iur.dial.6 n.7.ibi oneris auerſi actio. & vide Alciat.lib.6 c.18.parerg.quē reprobat Hotom. in com.verb.iur.in verb. act.oneris auerſi.Relatiue Benuenut.tract.de nominibus. nu. 16. fol. 168. Deciſionum Capitij.

l.Qui fundum.32.

l.ſi fundus.33.

l Perinde.34.

l.Et hæc.35.

Auguſt.lib.3.emen.c.6.Charond.lib.3.veriſ.c.5.

l.Opus.36.

Auguſt.c.6.Hotom.lib.1.obſ.in d.c.19.

l.ſi prius.37.

l.Qui operas.38.

Pileus quæſt.54.& 91.

l.Non ſolet.39.

Sarmientus lib.3.ſelect.c.2.

l.Qui mercedem.40.

l.Sed de damno.41.

l.ſi locatum 42.

l.ſi vulneraueris.43.

l.Locare.44.

Fol.324.num.132.repet.1.

l.Si domum.45.

l.ſi quis.46.

l.Cum.47.

l.ſi cui.48.

Cuiac.lib.4.obſ.c.3.

l. οἱ ἐνιστάμενοι.49.

Alciat.lib.2.diſpunct.c.2.

l.ſi ignorans.50.

l.Ea lege.51.

Vide Ioan.Fab.aſſignantem rationem ad illum text.in §.ſed.Inſt.de ſocie.

l.ſi decem.52.

Si in quantitate mercedis erretur,ſtatur voluntati eius qui mercedem recipere debet.Heron Bottigel.ad l.1.§.ſi ſtipulanti. D. de verb.oblig.nu.8. & ibi omnes Doct.Ruin.Inſtit.quibus alterum licet vel non in princ.nu.43 fol.157.num.8.repet.6.vide Papien.in l.5.§.ſi ſtipulanti.in antepen.col.de verb.oblig.& ibi Ruin.in 4.colum.in med.

l.Qui fideiuſſor.53.

l.quæro.54.

Corraſ.lib.2.Miſcell.c.12.Guterrius reſol.part.1.c.37.Betroius quæſt.53.

§.Inter

§.inter.1.

Promiſſo de non expellendo, intelligitur ſi colonus in ſolutione penſionis per biennium non ceſſauerit. Adde Marſ.ſing.42.frangenti.Fort.Garzi.ad l.inum.num 34.de pact. Curtius Iunior ad l.cum mora.C.de tranſact.num.34. Didac.Couarr.ad Rub.extra de teſtam.2.par.nu.12.fol.388.nu.34.repet.1.& fol.216.num.24.& ſeq.repet.7.

l.Dominus.55.

Cuiacius lib.16.obſ.c.21.

l.Cum domini.56.

Menochius de arbit.iud.lib.2.caſ.79.

l.Qui domum.57.

l.inſulam.58.

§.in operis.1.

Ioannes Robertus lib.1.ſent.iur.c.15.

§.Quidam.2.

Forcatulus dialog.94.nu.3.

l.Marcius.59.

Molinaeus in labyrintho de diuiduis & indiuiduis.par.3.nu.67.cum multis ſeq.

l.Cum in plures.60.

Ant.Auguſt.lib.4.emend.c.4.

§.Locator.6.

Propoſitio in mente retentum patri non expreſſa nihil releuat. Bartolus ad legem pacta.Cod.de pact.numero 1.Oeman.ad legem non ſolum.§. morte. numero 69.& 71.D.de noui operis nunciatione. vbi etiam Anton. Rub. numero 238. cum pluribus ſequentibus. & Ioannes Cotta numero 85. & Franciſcus Cur. ad l. pacta.num.25.vſque ad num.30.fol.178.repet.7 fol.78.numero 69.& 71.repet.5.fol.124.num.85.& num.ſequ.& 89 repet.5 vide Bartolum in l.non ſolum. §.mortem. ſpecie proteſtationis. in verſic. circa ſecund. & ibi moderni multa dicunt de operis noui nunciat.& Alciatus in l.deteſtatio. de verb.ſign.col.2.fol.98.num.248.& 250.& 251.& 273.repet.5.

l.Colonus.61.

Etiam qui eiicitur propter penſionem non ſolutam reperit expenſas vtiliter factas adde Fulgoſium conſ 9.& Dec.conſ 418 Bart.ad l.2.C.de iure emphy. & ibi Doct.praeſertim Iaſ.num.28. Ad limitat.huius legis vide Dec.conſil.142.col.3.idem in emphyt.Iaſ.ad d.l.2.nu.71.Idem in emptore ſtante pacto de redimendo.Cagnol.ad l.2.q.24.num.98.C.de pact.inter empt.Alex.& Iaſ.ad l.do.mo.de legat.1.

l.ſi vinum.62.

Tit.3. De aeſtimatoria.

l.Actio.1.

l.Haec actio.2.

Tit.4. De rerum permut.

Corraſ.lib.2.Miſcell.cap.15.Loriotus de pact.axiom.113.& 122.cum ſequent. [illegible] ad axiom.229.

l.ſicut.1.

Gilbertus Regius libro ſecundo enantiophanon.cap.10. Pro eius intellectu vide Socinum in rub.de verborum oblig.in 3.col.ad gloſſam 16. in verbo,nomen.& quod ibi Bartolus num.34.vide Iaſonem in l.2. in princ. in 3.col.in fin. verſic.ex hoc ſi certum petatur.& vide omnes reprob.& gloſſ.& Iaſ. Inſtit.de act.§.actionum in antepen.col.fol.39.num.31.& 33.repet.6.Beneuenutus tract.de camb. nu.7.fol.271.deciſ.Capitij.

§.item.2.

Fol.405.num.50.& 56.repet.2.

l.Ariſto.2.

Tit.5. De praeſcriptis verbis & in fact. actionibus.

Alciatus lib.4.diſpunct.c.vlt.

l.Nonnunquam.1.

l.Nam.2.

l.inquam.3.

l.Natura.4.

l.Naturalis.5.

Mudaeus ad l.cum.§.mutuo.num.3. de contrahen.empt. Loriotus de pact.axio.113. Ad hanc legem ſcripſit Meneſius in l.Senatus conſult.D.de donat.cauſ.mort. 571.C.Connanus.

§.Etſi.1.

Forcatulus dialog.49.numero 3.& 5. Gilbertus Regius lib.2.enantiophanon.cap.10.Corraſius lib.2.Miſcellan.cap.9. Molinaeus ad rubricam de verb.obligat.num.83.& in labyrintho de diuiduis & indiuiduis,in prin.num.25.Ad ibi dicta per Bartolum,vide Sozinum in rub.de verb.oblig.in 6.col. Et ad dicta per gloſſam in §.quod ſi faciam. vide Sozinum in l.2.§.& heres. in 1.not.de verborum oblig. Et ad §.fin.vide Iaſonem in l.qui Romae. in princ.10.col.num.27.& 28. de verb. oblig.Fol.475.num.462.repet.8.

§.At tum.2.

Forcatulus dialog.97.numero 5. Goueanus libro ſecundo lectionum variarum cap.117. Corraſius libro 2. Miſcell.cap.11. Loriotus de eo quod intereſt axiom.76. Loriotus de pactis.axiom.117.13 51.40.Labitus in vſu indicis ſui col.33 Bellonus ſuppotationum libro 1.cap.6.Alciatus libro 5.paradox.cap.7.Duarenus ad titulum de pactis.fol.27.

§.Quod ſi.3.

In contractibus facio vt des, non habet locum actio praeſcriptis verbis, ſed ad actionem de dolo recurritur:declarat vt per Alciat.lib 5 paradox.cap.7. Corraſ.lib.2.Miſcel.c.10.Garzi.ad l.iuriſgentium.§.& ideo recte.n 6.D.de pact.fol.410.nu.26.repet.1.

l.inſulam 6.

Iac.Niger ad l.ſi quis.D.de verb.obl.nu.80. Cagnol.Iacob.Eubernat ad l.quod ter poſt nu.2.D.de reg.iur.Vacon.lib.5.declar.66 vide Iaſ.in l.qui Romae.in princ.10.col.nu.27.& 28.de verb.oblig.fol.181.nu.80 repet.6.

l.ſi tibi.7.

l.ſi dominus.8.

l.Ob eam.9.

l.Partis.10.

Digitized by Google

l.Quia.11.

l.ſi vir.12.

l.ſi tibi.13.

Ad quid allegetur per gloſſ. in *l.2. in princ. §. depoſitum. ſi cert. petat. ſignan. ibi Lancell. Dec.*

l.Qui ſeruandarum.14.

l.ſolent.15.

Contius *lib.2. diſput. ſubſeci. cap.23. & c.24. fol.309. num.80. repet.2. fol.410. nu. 5. repet.2.*

l.Permiſiſti.16.

Ex contractu facio vt des, & do vt facias, oritur actio præſcriptis verbis niſi datum fuerit propter pecuniam, & ſic actio ex empto daretur. Bereng. Fernandus *ad l. pacta conuenta. D. de contrahenda emptione. cap.2. num.55.* Forcatulus *in Necyom. iur. dialog. 91. nu.5.* Nonius noſter *ad princ. inſtit. de verb. oblig. num.13 fol.303. nu.55. repet.2.*

l.ſi gratuitam.17.

Bellonus *lib.2. ſuppu. c.13.* Forcat. *dial.46. nu.9.*

§.Papinianus.1.

L.1. D. de aſtim. action. 573. E.F.G. Comment.

l.ſi apud.18.

Cuiacius *lib.5. obſ. c.8.*

l.Rogaſti.19.

Ioannes Robertus *2. ſent. iur. c.5.* Bellonus *lib.2. ſuppu. c.15.*

l.Apud Labeonem.20.

l.Quotiens.21.

Bartolus *in l.1. in 2. coll. in ſi. D. de donat.*

l.ſi tibi.22.

l.Duo.23.

l.Titius.24.

Forcatulus *dial.4. num.5.* ibi, quando Sempronius. vide Iaſ. *in l. quod te. in 6. col. verſ. vltra.* Bart. & Dec. ibi *nu.4. col. poſt princ. D. ſi cert. pet.* Ad fin. cum gloſſ. vide Dec. *in l. cum quid. vis. not. D. ſi cert. pet.*

l.ſi operas.25.

Bellonus *1. ſuppuatationum 50.* Hieronymus Boticellus *ad legem 2. §. mutui. numero 18. D. ſi certum.* Forcatulus Necyoman. *dialog. 46. numero 6.* Alciatus *2. paradox. 9.* Romanus *ſingul. 48.* Hollerus ad *titulum de obligat. inſt.* Repetition. *1. fol.132. num.96.*

l.ſi tibi.26.

LIBER XX.

In hunc librum & duos ſequentes ſcripſit Hugo Donellus.

Titulus primus.

De Pign. & Hypothec. & qualiter ea contrahant, & de pactis eorum.

Scripſerunt de hac materia Anton. Neguzantius, Gabriel Mudæus, & huius diſcipulus Franciſcus Balduinus.

l.Conuentio.1.

Duarenus *lib.2. diſput. anniuerſ. c.21.*

§.Pacto.3.

Duarenus *lib.2. diſput. anniuerſ. c.21.* Briſſonius *lib.3. ſelect. c.8.*

l.Fideiuſſor.2.

l.ſi ſuperatus.3.

Ioannes Robertus *lib.1. ſent. iur. c.21.* Cuiacius *lib.2. obſ. c.7.*

l.Contrahitur.4.

Vide Ozer. *Inſt. de oblig. quæ ex contr. naſc. in 2. part. declarationis iſtum tit.*

l.Res.5.

§.inter.1.

Notatur hic differentia pignoris & hypothecæ, vt nominis ſono tantum different, ſicut Græca lingua diſcernitur à Latina. plura hac de re vide apud Neguzant. *tract. de pign. part.1. memb.1.*

l.Obligatione.6.

In generali obligatione non veniunt ea quæ quis non eſſet in ſpecie veriſimiliter obligaturus. Cagn. poſt Dec. & Fel. *proœm. D. nu 15. & ad l.1. nu.23. & 35. de reg. iur.* Moder. Anco. *in tract. de merc. poſt tit. mandati. verſ. reliquum eſt.* Rumi. *Inſt. quib. ali. licet vel non, in pr. nu 179. & nouiſſ.* Ari. Pinel. *in repe. ad Rub. C. de bon. mat. in 1. par. fol.18. quod non habeat locum in oblig. vniuerſ.* Rolan. à Val. *in tract. ducr. dec. q.29. nu.10.* in addit. Mathеſ. *ſing.136. num.5. fol.180.* Math. *ſing. 138. num.1. fol.179.*

l.Vel quæ.7.

l.Denique.8.

Cuiac. *5. obſ. 6.*

l.ſed & quod.9.

§.Quod.1.

Quæ expreſſim vendi, ea pignorari & obligari poſſunt. *l.18. in ſi. ʒ. de pig.* ſic è contrario quæ non ſunt in commercio pignorari non poſſunt. An ſeruitutes tam ruſticæ quàm vrbanæ, poſſint pignorari, vide *l.12. in fin ʒ. eod.* An vſusfructus, vide *d.l.11. §.2. in fin. ʒ. eod.* An homo liber alienus, vel filius mortuus, vel viuus, volẽs aut inuitus vaſſallus, vide quę notat D. Gothofredus *in l.1. ʒ. de plagiar.*

l.ſi debitor.10.

l.ſi is qui.11.

Alciatus *lib.2. diſpun. c.3.* Cuiacius *lib.3. obſ. c.35.*

§.Vſusfructus.2.

Molinæus *in Labyrintho de diuid. & indiuid. par.3. nu.188.*

§.iura prædiorum.3.

Molinæus *d. par.3. nu.330. cum ſeq.* Duaren. *lib.2. diſput. c.13.* Charondas *lib.3. veriſim. c.5.* Cuiac. *lib.15. obſ. c.6.*

Digitized by Google

l.ſed an viæ.12.

Molin.*d.par.3 nu.316.cum multis ſeq.& nu.336.cum ſeq.*Duaren.*d.c.13.*

l.Grege.13.

§.Statuliber.1.

Conditione exiſtente rei pignoratæ cuius euentu libertas rei ipſi competit pignus euaneſcit.

§.Et in.3.

An ſuperficiem ſuperficiarius obligare poſſit, vide glo.hic. cui adde ſimilem quam commendat Bart.*in l.37.de ſuperfic.*aliam *in l.6.eod.tit.*

§.ſi ſub.5.

Nota hic, quod licet agere ante conditionem exiſtentem.

l.Quæſitum.14.

Dilatio conceſſa ſuper ſorte, intelligitur conceſſa ſuper acceſſorio vſurarum *l.6.§.1.quibus modis pign.* niſi debitor cui facta ſit dilatio ſit ſuſpectus de fuga, vel de dilapidatione ſui patrimonij, vt hic, vide Romanum *ſingul.* 175. Hinc etiam colligitur debitorem in diem propter ſuſpicionem ſuperuenientem capi poſſe, adde gloſſam *l.42.ſupra de pignorat.act.* adde Curtium *tract.de ſeq.cap.2.num.46.*

l.Et quæ.15.

Ioannes Robertus *lib.1.ſent.iur.c.20.*

l.ſi fundus.16.

§.ſi duo.8.

In addit. Math.*ſing.71.nu.8.fol.138.*

§.Poteſt.9.

Valla *tract.11.*Pileus *quæſt.74.*

l.Pignoris.17.

l.ſi ab eo.18.

Ex hac lege colligunt quidam, quaſi dominum poſſe ſeruitutem imponere, vide quæ notat D.Gothof.*in l.ſi ego.11.D.de public.*

l.Qui pignori.19.

l.Cum conuenit.20.

l.ſi inter.21.

§.ſi debitor.1.

Debitor non poteſt referre quæſtionem dominij.

l.ſi Titio.22.

Duarenus *lib.2.diſput.cap.4.* Charondas *lib.1.veriſim.c.10.*Pulæus *de alien. rei diſtract.c.26.*Ioannes Aurpachus *lib.2.epiſt.iurid.cap.8.fol.531.* Arius Pinell. *C.de bonis maternis.*

l.Creditor.23.

l.in quorum.24.

Ad intellectum huius legis vide Aretin.*conſ.14.& conſ.225.*Bart.in Rubr.*de reb.eccleſ.non alien.*Felin.*in c.venerabilem ext.de off.deleg.*ad fin.Anchar.*conſ.190.* in ... Quid ſi quis prohibetur acquirere, an poſſit pignori accipere? Cyn.& Bal.*in d.l.fin.C.de reb.eccl.non alien.*

l.Cum vitioſè.25.

l.Fideiuſſor.26.

§.Pater.1.

Valla *tract.10.*Pulæus *de diſtract.rei alien.c.16.*

l.ſeruum.27.

l.ſi legati.28.

Auguſt.*lib.2.emend.c.1.*

l.Paulus.29.

§.Domus.2.

Hunc §.intellige & declara vt per Ale.*in apoſt.*

l.Periculum.30.

l.Lex.31.

Vide Alexandrum *conſilio 78 conſideratis.col.2.volum.2.* Decium *conſ.320.præclariſſimè.col.fin.num.3.* Arium Pinellum *in repet.ad l.1.C.de bon.mater.in 3.par. n.70.fol.485.*

l.Debitor.32.

l.is qui.33.

l.Cum tabernam.34.

Couarruuias *libro 3.variarum reſolut.cap.10.fol.42.num.46.cum multis ſequen.* Arius Pinellus *Cod.de bonis maternis.* vide Iaſonem poſt alios *in l.qui Romæ.§. Callimachus.col.4.in 2.not.de verb.oblig.ad* §.& Alciatus *lib.9.diſp.cap.17.*idem quæſitum.vide Alciat.*lib.2.diſp.c.18.*

§.idem.1.

Ioannes Aurpachus *lib.3 epiſt.c.6.*

§.Creditor.2.

*Fol.879.nu.2.*Couarr.*reſol.*

l.ſi inſula.35.

Tit.2.In quibus cauſis pignus vel hypotheca tacitè contrahitur.

Quemadmodum conſenſus eſt, aut expreſſus, aut tacitus, vt in *l.2.3.4.& ſeq.ff.de pact.* ita etiam pignus conuentionale, aut eſt manifeſtatum aut tacitum. Conſenſus autem vel conuentio tacita eſt, quæ à iuris præſumptione inducitur, vt cum inquilinus inducit res ſuas in ædes conductas, præſumitur tacitè domino pignerare *l.4.in pr.h.t.d.l.4.in pr.ff.de pactis.*

l.ſenatus 1.

l.Pomponius.2.

Aliàs incipit hæc lex, non ſolùm.

l.ſi horreum.3.

l.Eo iure.4.

Conſtituitur hic differentia quædam inter prædia ruſtica & vrbana, quæ tamen nulla ſit, ſi exacta ratione quæramus. vide Cuiac.*ad l.4.ff.de pactis.* adde *l.5.ibid.& l.ff.locati.*

l.Pomponius.5.

§.ſi quis.2.

An fideiubendo videatur quis ratificare, vide omnino in *l. exceptionem.cum ibi not.maxime per Bald.C.de euict.& ibi etiam gloſſ.*

Digitized by Google

l. Licet.6.

l. in prædiis.7.

Fructus intelliguntur tacitè obligati pro penſione. adde etiam quod dominus prohibere poteſt, ne colonus exportet fructus, & eos retinere, vt not. Bald. in *l. eadem. in 3. col. C. locat.*

l. Cum debitor.8.

Hotom. *lib. 2. obſ. c. 4.* Ioan. Rob. *lib. 1. recept. iur. ciui. lect. c. 14.* Cuiac. *lib. 8. obſ. c. 17.* Briſſon. *lib. 3. ſelect. antiq. c. 2.* Vitalis *lib. 2. variar. lect. c. 15.*

l. Eſt differentia.9.

Cuiacius *lib. 17. obſ. c. 39.*

l. Tutoris.10.

Tit. 3. Quæ res pignori vel hypothecæ datæ, obligari non poſſunt.

l. Pupillus.1.

Decretum requiritur vt res minoris pignori detur. Accurſ. & Bart. hic & Fulg. *in l. etiam. C. ſi aduerſ. vend.* Didacus 2. *var. 16.* vide plura apud Simocellum *tract. de decr. lib. 2. tit. 5. inſpect. 21.*

§. Eam rem.2.

Venditionis verbo omnis contractus, omniſque alienatio intelligitur. adde Gloſſ. *in verbo Seruare. C. de vſucap. pro emp.* de quo vide plura ibid. apud Cæpol. *num. 25.* vbi hanc ſententiam multis explicat. Hanc regulam limitat quatuor modis Bernardus de Luco *reg. 227. & 774.* quinque autem modis limitat Fabianus de Monte *tract. de emp. & vend. 2. q. 5.*

l. ſi alius.2.

l. Ariſto.3.

Vide Dinum *ad cap. quod alicui. de reg. iur. in 6.* Iaſ. *ad l. ſi emancipati. n. 5. C. de coll.* Fel. *ad c. 1. de praeſcr.* Crotta *ad l. 1. nu. 25. de verb. obl.* Soc. *ad l. cum ſeruatum. ad ſ. D. de reb. dub.* Ad id quod per iſtam legem ſolet dici. adde quæ cumulat Iaſ. *in l. ſi emancip. 21. in 3. coll. nu. 5. verſ. notare, cum ſeq. C. de collat.* vbi pulchrè multo dicit. ideo omnino vide eum.

l. Titius.4.

l. Creditor.5.

Tit. 4. Qui potior. in pignor. vel hypoth. habeantur, & de his qui in priorum creditorum locum ſuccedunt.

Cuiacius *lib. 11. obſ. c. 32.*

l. Qui dotem.1.

Decif. 402. *nu. 9. & 24. fol. 803. & 805. decif. Afflict.*

l. Qui generaliter.2.

Valla *tract. 11.*

l. Creditor.3.

§. Poſt.2.

Nicolaus Valla *tract. 10.*

l. ſi debitor.4.

l. interdum.5.

Conanus *lib. 4. comm. c. 17.* Benuen. *tract. de naut. nau. & nauig. in 2. fol. 240. decif. capitis.*

l. Huius.6.

§. Tantundem.2.

Hinc colligit Cuiacius *lib. 9 obſ. c. 8.* Vectori merces quas conduxit vehendas, pro vectura tacito iure obligatas eſſe.

l. idémque.7.

§. ſi tibi.1.

An res empta ex pecunia pignorata ſit pignori obligata, vide hic Bald.

l. ſi pignus.8.

l. Qui balneum.9.

Auguſt. *lib. 4. emend. c. 14.* Valla *tract. 11.*

l. ſi & iure.10.

Fornerius *lib. 2. ſelect. cap. 7.* Cuiacius *lib. 9. obſ. c. 37.*

l. Potior.11.

Vide Ruinum *in lege ſi is qui pro emptore. in 30. chart. D. de vſucap.* Et id quod dici ſolet per §. 1. limita, vt per Bartolum in *l. quoties. in ſinalib. verb. de donat.*

§. ſi paratus.4.

Tractat hic Iuriſconſultus de his qui in priorum creditorum locum ſuccedunt.

l. Creditor.12.

§. ſi primus.2.

Hic eſt textus maximè notandus quem ponderat Baldus in *Rubric. C. de priuil. credit.*

§. ſi tecum.4.

Huius §. ſpecies optimè proponitur hic à D. Gothof. quem vide.

§. ſciendum.6.

Vſurarum vſuræ, quas gerendo negotiorum geſtor dependit, veniunt hic itaque in negotiorum geſtione vſuræ ab ipſo geſtore dependæ, in ſortem mutantur, & ſortem efficiunt, vt alteras vſuras pariant.

l. inſulam.13.

l. ſi non.14.

l. Etiam.15.

Solarium. alij legunt Salarium, ſed perperam: de Solario etenim meminit Varro *lib. 4 de lingua Latina.* Cuiacius 14. *obſ. c. 1.*

l. Claudius.16.

l. Eum qui.17.

In vulgatis eſt lex qui à debitore.

l. Lucius.18.

l. Mulier.19.

l. Quærebatur.20.

Cuiacius *lib. 4. obſ. c. 25.* Alciatus *lib. 1. parerg.*

l. Titius.21.

§. Nego.

§.Negotiatori.1.

Forneriu libro 2. *ſelect. cap.* 24. Cuiacius *lib. 10. obſeruat. cap.* 22. Vitalis *lib. 2. in lect. cap.* 20.

Tit.5. De diſtract. pign.

l.Creditor.1.

Vide Iaſonem *ad rurum ſing. not.* [illegible] *ſtum textum in §. item. in 6. col. in fin. cum ſeq. Inſtit. de action.*

l.Fideiuſſor.2.

Tractatur hac in lege de re eadem à debitore duobus creditoribus diuerſis temporibus pignori obligata, ex diuerſis contractibus & cauſis in quo pignore certiſſimum eſt potiorem eſſe priorem creditorem, quia id pignus poſterior creditor nec priori creditori auferre poteſt, neque ei qui emerat à priori creditore diſtrahente pignus iure conuentionis, ſed hoc tantum iuris habet poſterior creditor aduerſus priorem, cum ambobus idem pignus datum eſt vel depoſitum, vt priori creditori etiam inuito ſoluat omnem pecuniam quæ ei debetur vel ſortem vel vſuras.

l.Cùm prior.3.

l.Cùm ſoluendæ.4.

Dilatio conceſſa ſuper principali, cenſetur conceſſa ſuper acceſſorio. vide *l. 4. inf. de pactis.*

l.Cùm ſecundus.5.

l.Cùm poſterior.6.

l.ſi creditor.7.

Vide Ruin. *in l. ſi filiusfam. §. diui. 44. char. de leg. 1.*

§.Quæritur.2.

Pactum de non videndo appoſitum ab eo qui habet ius in re impedit venditionem. Iaſ. *ad l. ſi ita. §. ex lege. nu. 19. cum ſeq. D. de verb. ſign.* quod ad hoc vt impediat dominij tranſlationē, ſufficit ſi fuerint ſibi oblig. vel hypot. omnia bona, in caſu contrauentionis. Socin. Iun. *conſ. 129. num. 4. vol. 2.* alioquin non ſufficeret, etiam ſi in inſtrum. eſſet iurat. cum iuramentū afficiat perſon. non rem, vt per Hiſpan. ad *princ. Inſti. de act.* vide Rip. ad *l. filius. §. diui. num. 87. cum ſeq.* vbi Iaſ. & alij *de leg. 1.* Boer. *deciſ. 49 nu. 4* Iaſ *ad l. qui Romæ. §. coheredes. num. 7. D. de verb. oblig.* Criſto. de Caſtell. *conſ. 58. num. 47. & 48. vol. 1. inter conſ. diuerſ. ad conſ. vlt. volume.*

l.Creditoris.8.

l.Quæſitum.9.

Nuda pignoris venditio non liberat debitorem, ſed ſolutio ex eo facta creditori.

l.Etſi is.10.

Valla *tract. 9.*

l.Arbiter.11.

l.Reſcriptum.12.

Reſcripti Seueri Imperatoris mentio fit vt hiſtoriæ hic docent, tunc libellos egiſſe Papinian. nec dum præfectum prætorio fuiſſe, qua in re vehementer allucinatur hic Ruffardus.

l.Creditor.13.

l.Arbitri.14.

Auguſt. *lib. 1. emend. c. 7.*

Tit.6. Quib. mod. pign. vel hypoth. ſoluitur.

l.Debitoris.1.

Quot & quibus modis tollatur pignus, optimè declarat hic Gothofredus. Ad iſtum text. vide glo. & ibi no. Bald. in *l. qui ex cauſa. C. de remiſſ. pig.* & circa iſtam legem vide Paulum de Caſtro *in conſ. 368.*

l.ſi creditor.2.

l.ſi rei.3.

Vide ad hæc Alex. in *l. ſi patroni. §. ſi. col. 2. D. ad Treb.*

l.ſi debitor.4.

§.ſi in venditione.1.

Creditor conſentiendo venditioni pignoris videtur ius ſuum remittere, niſi contrarium fuerit proteſtatus. vide Rom. *conſil. 94. num. 7.* Dec. *conſil. 460* Cagno. *ad l. creditor qui promiſit. t. n. 2. D. de reg. iur.* adde Petrum Duen. *reg. 176 creditor.* Neguſ. *in tract. de pign. memb. 6. par. 1. nu. 18. cum pluribus ſeq.* [illegible] *nu. 1. fol. 236.* Cagnol. *de reg. iur.*

l.ſoluitur.5.

l.item.6.

§.Qui.1.

Vide Bart. *in l. ſ. de diſtract. pignor.*

§.in ſatiſdatione.2.

Auguſt. *lib. 1. emend. c. 1.*

l.ſi conſenſit.7.

§.Videbimus.1.

Qui pignus remittit donare intelligitur liberam peculij adminiſtrationē habens ſeruus.

§.illud.4.

Nicolaus Valla *tract. 10.*

l.ſicut.8.

§.Creditor.1.

Hic §. optimè explicatur à Baldo hic.

§.ſuperuacuum.7.

Alciatus *lib. 1. parerg. c. 10.*

§.Venditionis.11.

Venditionis generalis eſt appellatio. de quo vide Fabianum de Monte *tract. de emp. 2. q. prin.* vbi tractat quid veniat appellatione venditionis & emptionis, vbi etiam docet quinque caſibus emptionis & venditionis vocabulum ſtricto vſurpari. adde Franciſcum de las Caldas *in l. ſi curatorem. in verbo, venum dediſti. C. de in integ. reſtit. min.*

§.Non videtur.15.

Valla *tract. 10.* Pileus *quæſt. 46.*

§.ſi creditor.19.

Vide Bart. *in l. qui Romæ. §. duo fratres. in 9 col. de verb. obl.*

l.Titius.9.

Alciatus *lib. 2. parerg. c. 33.* Cotta *in verb. annona in memor.* vide Ruin. *in l. qui Romæ. §. duo fratres. in pen. q. de ver. obl.* & ibi Iaſ. *in 10. coll. cum ſeq.*

l.Voluntate.10.

Ratio poteſt eſſe, quia res facillimè reuertitur ad propriam naturam, iuxta *l. ſi unus. §. pactus. de pactis. in glo. fin.*

l.Lucius.11.

Digitized by Google

l.Paulus.12.

§.Qui pignoris.12.

Cuiacius 11.obſeruat.33.

l.ſi deferentem.13.

l.Cum colono.14.

Repetitionum 3.fol.90.num.398.

l.vlt.

LIBER XXI.

Titulus primus.

De Aedilitio edicto & redhibit. & quanti minoris.

AD hunc titulum ſcripſit Cæpol. & ex modernis Balduinus.

l.Labeo.1.

§.Cauſa.2.

Anton.Guibertus lib.1.quæſt.iur.cap.15.

§.ſed ſciendum.7.

Alciatus lib.2.prætermiſſorum.

§.Apud.9.

Forcatulus dialog.88.Briſſonius lib.2.ſelect.cap.13.

§.idem.10.

Forcatulus dialog.88.Auguſt.lib.4.emend.cap.11.

l.Vel.2.

Melancholici dicuntur qui atra bili vexantur, qua de re Budæus: melancholicis Venerem mederi ſcribit Aretæus 1.cap.5.in fin. Ægeneta lib.1.cap.35. Oribaſius 1.cap.6.

l.Vel proterui.3.

l.Obliquæ.4.

§.ſed ſi.1.

Fatuus præſumitur qui in publico loco loquitur verba deriſoria & contemnenda.Franc.de Aret.in l.2.§.6.pen.col.1.de verb.oblig.

§.idem.3.

Cotta in memorabil.in voce morgiſſo.

§.illud.5.

De Sontico morbo vide Gothofredum hic.de eo meminit Cuiacius libro 11.obſeruat.cap.18.

l.Et quantum.5.

Hæc lex optimè explicatur hic à D.Gothof.quem vide.

l.Pomponius.6.

§.ſpadonem.2.

Auguſt.lib.3.emend.cap.5.& lib.4.emend.cap.7.

l.ſin autem.7.

l.ſi cui.8.

Morboſi ſunt furioſus mutúſve, cuique quod membrum laceratum læſum-que eſt, aut obeſt quo ipſe minus aptus ſit. Maſurius Sabinus 2.iur.ciuil. apud 4.Gell.2.in fin.

l.Mutum.9.

l.idem.10.

An digitus ſit membrum, optimè declarat hic Bald.

§.ſed ſi.2.

Myope, verbum eſt Græcum à verbo myops, qui & luſcioſus dicitur à Latinis.Gell.lib.4.cap.2. qui ea quæ prope ſunt cernit, quæ procul non videt. Ariſt.prob.31.

§.Quæſitum.5.

Cælius Rhodig.lib.13.antiq.lect.cap.1.Alcia.lib.2.prætermiſſ.Cotta in memor. in voce triplum.Cælius lib.26.antiq.lect.c.20.

l.Cui dens.11.

l.Qui clàm.12.

Ad faciliorem huius legis intellectum ſciendum eſt quid ſit clauus.Clauus eſt tuberculum in cute extans rotundum, calloſum, claui caput repræſentans, prædura radici ad fixum & in pedibus maximè naſcitur, & in gradiendo dolorem inducit, vide Æginetam 7.c.10.& lib.6.c.87.

§.ſi quis.2.

Cuiac.lib.11.obſ.c.30.Forcat.dialog.88.num.5.

§.is cui.4.

Hircoſum, Strabonem. Duplex eſt huius loci lectio, Ioſephus Scaliger ad 6. Var.de lingua Latina, legit Raponem. Sed Cuiacius 10.obſeruation.cap.10.legit, Hircoſum Scrabonem. quis autem dicatur Scrabo ſiue Strabo, vide hic Dionyſium Gothofredum.

l.item.13.

l.Quæritur.14.

An mulier quæ ſemper mortuos peperit, morboſa ſit: huius legis quæſtio eſt, 4.Gell.2.

§.item de eo.4.

Anton.Auguſt.lib.1.emend.cap.9.

§.ſi quis.6.

De curatione digitorum cohærentium, vide Celſ.7.c.32.

Digitized by Google

l.Quæ bis.15.

Plin.l.b.7.cap.15.

l.Quod ita.16.

l.Quid ſit.17.

Cotta in voce fugitiuum,& in voce aſylum.

§.Pignori.11.

Aſylum quid,vide Cottam in memorabilibus in verbo Aſylum.

l.ſi quid.18.

Cotta in memoral.in voce collegia.

l.ſciendum.19.

§.Dictum.2.

Vide Ozer.in rub.Inſtit.de verb.oblig.Nigr.in rub.de verb.col.19.

l.Iam verò.20.

l.Redhibere.21.

Quid ſit redhibere,optimè declarat hæc lex.

l.Et neque.22.

l.Cum autem.23.

§.iubenti.1.

Pro declaratione vide Marian.Soc.in §.Catoni.152.de verb.oblig.

l.Et generaliter.24.

l.AEdiles.25.

Ferrandus lib.1.explic.cap.10.

§.Pedius.4.

Auguſt.lib.3.emend.cap.7.

l.Videamus.26.

l.Debet.27.

Vide Rom.ſing.61.

l.Venditor.28.

l.Illud.29.

l.Item ſi ſerui.30.

l.Quod ſi nolit.31.

§.ſi plures.5.

Iunge l.ſi familiæ.D.famil.erciſcund.fol.285.n.86.repet.6.fol.363.nu.187.repetitionum 6.fol.341.n.144.repet.6.

§.idem.8.

Fol.301.n.182.repetitionum 6.

§.Pomponius.9.

Hiero.Bosticel.ad l.4.1.C.no.D.de verb.oblig.n.101.& ibi Hotoman.num.288.& Soc.Iun.nu.144.fol.307.num.288.& ſequen.repetition.6. Et fol.237.num.101.& ſeq.ead.re petit.Et fol.332.n.144.repet.4. Molineus in labyrintho de diuid.& individ.parte 3.n.185.

§.ſi venditori.10.

§.ſi mancipium.11.

Menoch.de arbit.iudic.caſ.271.

l.Reſtitui.19.

§.Quia aſſidua.20.

Ad h.text.& an,& quando aſſueta opponi in aliquo actu, vel contractũ ſub intelligãtur,vt habeãtur pro appoſitis,vide Iaſ.ad l.certi cond.§.ſi nummos.n.23.D.ſi cert.pet.& ad l.Gallus.§.idem.n.12.& 22.de lib.& poſth.Felin.ad cap.ad hoc.ext.vt lit.nõ conteſt.nu.10.& ad c.1.ernat.idẽ Fel.ad c.cum munus ex.de cõſt.

§.ſi quid.22.

Adde Soc.Iun.conſ.145.nu.4.& nu.52.& ſeq.lib.1.Felin.ad rubr.de praeſcript.n.15.Doct.latè ad l.ſi quis arbit.ſuper 4.Bartol.quanto tempore duret poteſtas arbitrandi.ff.de verb.oblig.Vaſq.in tract.de ſucceſ.creat.§.10.num.16.Didac.Couar.in tract.variar.reſol.lib.1.cap.9.n.4.fol.158.Iac.Menoch.in tract.de arbit.iud.lib.1.q.22.n.12.& q.17.n.7.& latè Ruin.ibi in 6.char.Alex.ibid.7.col.& Socin.in 17.Rep.6.fol 390.n.75.

§.in his.24.

Fol.174.n.484.& n.ſequen.& 495.& 562.repetition.4.

l.Itaque.32.

l.Proinde.33.

l.Cum.34.

Ad rationem eiuſdem deciſionis.vide Ruin.in l.1.in 8.ſed etſi.in penult.col.illius 9.de verb.oblig.& ad limitationem eius,& ſimilium probant.vide Bart.in l.ſcire.de verb.oblig.& poſt eum Ruin.in l.ſtipulationes.in 14.charta.eod.tit.

l.Plerunque.35.

l.ſi plura.36.

l.Præcipiunt.37.

Gilbertus Regius lib.1.enantioph.cap.7.Cuiac.lib.8.obſeru.cap.9.Iohan.Aurpach.lib.1.alleg.cap.50.

l.AEdiles.38.

Alex.ab Alex.lib.4.genial.dier.cap.4.Menoch.de arbit.iud.lib.2.cap.50.

§.Cum autem.14.

Cotta in voce ſpolia.& in voce Portorium.

l.Vel fratres.39.

l.ſi enim.40.

l.Et generaliter.41.

l.Quam.42.

l.Bouem.43.

l.Iuſtiſſimè.44.

Cuiac.lib.16.obſeru.cap.20.

l.Redhibitoria.45.

l.Cum mihi.46.

l.ſi hominem.47.

Digitized by Google

l.ſi tamen.48.

§.Ei qui.3.

Ornatur à Cagnol.de reg.iur.n.2.fol.289.

§.AEdilitiæ.5.

§.Simplarium.8.

Coraſ.lib.2.Miſcel.cap.24.

l.Etiam.49.

l.Varicoſus.50.

l.Cum.51.

§.Circa.1.

Iohan.Robert.recept.iur.ciuil.lect.lib.1.cap.4.

l.ſi furtum.52.

l.Qui tertiana.53.

l.Actioni.54.

l.Cum ſex.55.

l.Latinus.56.

l.ſi ſeruus.57.

l.Quæro.58.

§.ſeruus.2.

Menoch.de arbit.iudic.lib.2.caſ.99.

l.Cum.59.

l.Facta.60.

l.Quotiens.61.

l.Ad res.62.

l.ſciendum.63.

Cuiac.lib.11.obſeru.cap.38.Gilbert.Regius lib.1.enantiophan.cap.18.

l.Labeo.64.

Cuiac.lib.26.obſeru.cap.4.

l.Annui.65.

§.ſeruus.2.

Cuiac.lib.8.obſeru.cap.9.Gilbertus Regius lib.1.enantiopha.cap.7.

Tit.2.de euict. & duplæ ſtipul.

l.ſiue.1.

Molin.de eo quod intereſt.n.67.& n.159.

l.ſi dupla 2.

Molin.de eo quod intereſt.n.87.

l.Cum.3.

l.illud.4.

l.ſerui.5.

l.ſi fundus.6.

Benedict.Capra in regul.concluſ.24.fol.29.numer.37.Arius Pinellus.C.de bonis maternis.

l.Qui.7.

l.Venditor.8.

Molin.de eo quod intereſt.num.138.139

l.ſi vendideris.9.

l.ſi quis.10.

l.Lucius.11.

Adde ſimil. caſum deciſum, vt per Cravet. conſ. 95.viſo.quæ copioſe Bart. in prooem. D.nu.3.ante ſ.Z.1.Lconſ.10.lib.2.num.3.Tiraq.in tract. ceſſan. cauſ.in 1. vel.2.par.nu.10.Hopper.ad tit.inſtit.de oblig.lib.4.ſub rub.de effect.empt.nu.19. D.de eff.effect.

l.Quidam.12.

Valla tract.20.

l.Bonitatis.13.

Molin.de eo quod intereſt.nu.159.

l.Non.14.

l.ſed ſi quid.15.

§.ſi vſus.1.

Cuiac.lib.1.obſeru.cap.20.

l.Euicta.16.

Hæc datur in priuatis contra.Certè hic venditor eſt in culpa, vendendo rem non ſuam,ſed habeo,quod venditor propter culpam, id eſt, ſi fuerit in mora vendendi vinum venditum,quæ culpa eſt,*l.mora.D.de vſur.* tenetur ad inteſſe,quanti plurimi valet vinum, Et ſi de præſente non valuit. *l. dato.§. ſi per venditionem.D.de actio.empti.*Secundò opponitur dum dicitur dari actionem ex empto ad intereſſe vltra pretium.*d.l.emptori.§.qui autē.de actio. emp. verſ.ſed Iul.*vbi I.C.refert opinionem Iuliani quem approbat,qui dicebat etiam,ſi venditor apertè pronuntiat per ſe hæredémque ſuum non fieri, quò minus habere liceat,aliis euincentibus,tenetur duntaxat ad pretium, non autem ad intereſſe.Tertiò opponitur,in quantum dicit euicta re,& ſic præſupponit,quòd ante euictionem non competat contra dictam *l.ſeruum.§.fin. de actio.empt.* vbi ponitur caſus. Quod ſi ſciens alienum ſeruum vendidiſti mihi,teneris actione ex empto, antequam ſeruus euinciatur,quanti mea intereſt,ſeruum ſuiſſe factum. Quartò opponitur contra text. indiſtinctè loquentem,quod tenetur ad intereſſe:Imò etiam iſtud recipit diſtinctionem per caſum.*l.tenetur.§.fin.ff.de action.empt.*vbi excedat intereſſe immodice nō datur,niſi pro duplo pretij cōmunis,vt ibi etiam declarat ponēdo exemplū.

§.ſi ſeruus.2.

Vide Gabrielem Mudæum *ad l.ex empto.§.etiamſi ignorans.ff.de act.emp.*

l.Vindicantem.17.

Quando de euictione tenet actio,eundem agentem repellit exceptio, limit.vt per Rip.*ad l.qui Romæ.§.duo n.43.*vbi Crot.*n.77.D.de verb.oblig* vide Bart.*conſ.72.in fin.declar.hunc text.notiſſ.*Ar.Pinel.*in r.par.ad l 1.C.de bon.mat. in 3.par.fol.493.n.73.& fol.525.nu* 82.Socin.Iun.con.119.n.2.l.6.3.

Vide Bart.*in l.qui Romæ.§.duo fratres.de verb.oblig.in 1.oppo.& poſt eum Iaſ. in 18.coll.verſ.antequam deueniam.nu.76.& 77.& etiam in ſeq.coll.n.78.& 79.*

l.ſed etſi.18.

l.ſed & ſi.19.

l.Fundum.20.

§.ſi ſeruus.21.

§.inde.1.

Cuiacius *lib.3.obſeruat.cap.*37.

l.ſi pro re.22.

Antonius Quesada *lib.1.quæſt.iur.cap.*14.

l.ſed etſi.23.

l.Non tamen.24.

l.ſi ſeruum.25.

l.ſed hoc.26.

l.Hoc iure.27.

l.ſed ſi.28.

l.ſi rem.29.

l.ſi emptori.30.

l.ſi ita.31.

Fortat.Auiarij.*c.*1.Cuiac.*lib.9.obſ.c.*3.

l.Quia.32.

l.ſi ſeruum.33.

l.ſi mancipium.34.

§.ſi communi.1.

Molinæus *de eo quod intereſt.num.*132.

l.Euictus.35.

l.Naue.36.

l.Emptori.37.

l.in creditore.38.

Vide Socinum *reg.*142.

l.Minor.39.

Raeuardus *pro tribun.cap.*5.

l.ſi is qui.40.

l.ſi et cui.41.

Pilæus *quæſtion.*62.

l.ſi prægnans.42.

l.Vaccæ.43.

l.ſcapham.44.

l.Qui fundum.45.

l.Fundum.46.

l.ſi duos.47.

l.Cum.48.

l.ſi ab emptore.49.

l.ſi pignora.50.

l.ſi per.51.

l.ſciendum.52.

l.ſi fundo.53.

l.Qui alienam.54.

l.ſi ideo.55.

Auguſt.*lib.3.emend.c.7.* Mathes *ſing.25.no.4.fol.*202.

l.ſi dictum.56.

Molin.*de eo quod intereſt.nu.*184. Cuiac.*lib.12.obſ.cap.2.fol.27.nu.*224.*&* *ſeq.* *repet.5.fol.28.num.23.repet.5.*

§.ſi compromiſero.1.

Benedict.Capra *in reg.concluſ.*87.*nu.*242.

§.in ſtipulatione.2.

Molinæus *in d.tract.nu.*129.

§.ſed etſi.6.

Vide Bart.in *l.de pupillo.§.ſi quis ipſi prætori.in 3.oppoſit.de noui operis nunciat.* & ibi Alex.*in 3 col.*& alios limitátes iſtam l.& ad §.in ſtipulatione vide Bar. *in l.1 in primo oppoſ.eod.tit.*& vide Ruin. in §.*Cato.in 2.lect.in 34.chart. cum ſeq. de verb.oblig.*

§.Pupillo.7.

Molin.*in conſuet.Pariſ.tit.*1.§.13.*gl.*10.*nu.*7.*fol.*111.*nu.*431.*repet.*5.præterea adde allegatos hic per D.Gothofredum.

l.Habere.57.

l.Heres.58.

l.ſi res.59.

l.ſi in venditione.60.

Loriottus *de eo quod intereſt.axio.*26.*&* 51.

l.ſi quod.61.

l.ſi rem 62.

l.Herennius.63.

§.Gaia.1.

Vide Socin.*in reg.*362.

Digitized by Google

l.Ex mille.64.

Molin. *de eo quod intereſt.n.2.cum ſeq.* Mud.eus *in comment.de act.emp.pa.147. fol.30.n.5.tractatu num 17.*

l.Rem.65.

Fol.220.n.329.repetitionum 6.

l.ſi cum.66.

Fol.115.n.514.repetitionum 5.

§.Diuiſione.3.

Molin. *de eo quod intereſt.n.143.147.*

l.Emptori.67.

l.Cum ea.68.

l.Qui libertatis.69.

Couarruu. *lib.3.variar.reſolut.cap.17.*

§.ſed etſi.5.

Non perfunctoriè ſed perfuſoriè legendum contendit, Martreſius *ad l.veteribus ſup.de pact.fol.33.& ſeq.*

l.Euicta.70.

Molin. *de eo quod intereſt.n.68.*

l.Pater.71.

Fol.440.nu.34.repet.8. Vide Ruin.poſt alios quos allegat in *l.* 1.*in* 37.*chart. ſolut.matrim.* Repet.7 *fol.*101.*n.*41.Repet.8.*n.*305 *fol.*465.

l.Cum.72.

l.Seia.73.

Arius Pinellus. *C.de bonis matrenis.fol.*527.

l.ſi plus.74.

l.Quod.75.

l.ſi alienum.76.

Alciat. *lib.2.parerg.cap.9.* Rauard. *pro tribun.cap.5.*

Tit.3. de except.rei vend.& traditæ.

l.Marcellus.1.

§.Si eum.4.

Ad exceptionem in factum, vel ad actionem decurritur, *l.promiſſe.C.eo form.* quoties iure ciuili actio, vel exceptio deficit, quæ & vtilis appellatur quod directò non detur ex verbis & ſententia iuris, *l.quoties de praſ.verb.*

l.ſi à Titio.2.

l.Exceptio.3.

LIBER XXII.

Titulus primus.

De vſuris, & fructibus, & cauſis, & omnibus acceſſ. & mora.

HOtoman. ſcripſit duos libros, de vſur. qui ſunt in ciuil. vel *variar.diſput.* Scripſere de hac re tractatus Hotoman. & Molin. vide etiam Couar. *lib.3.variar.reſol.c.1.* Ferrand. *lib.* explic.iur.cap 8.* Corraſ. *epiſt.quaeſt.cap.10.*

De mora extant tract. Aemilij Ferreti.

l.Cum.1.

l.Vulgo.2.

l.in fideicommiſſi 3.

Iohan.Robert. *lib.2.ſentent.iur.cap.9.*

§.Cum.3.

Ad eius ampliationem vide Alex. *in l.cum filio. in 9.colum.de leg.* 1.Aret. *ibi col.13.cum ſeq.& Ruin.chart.68.poſt Bart.ibi.in 5.col.verſ.pro cuius euidentia.*

Et ad §.in his, vide glo. *in l.1.verb.vſura.C.de cond.indeb.fol.100.n.185.repe.4*

l.ſi ſtipulatus.4.

Regulam huius legis, intellige procedere, quantum ad hoc, vt non detur in plus, vel minus quàm cõpet.act.ex illo contract.ſed bene datur efficatius *l.miles.§.decem.D.de re iudic.* Iaſ. *ad l.cum n.10.C.de tran.* Hiero. Veri. *ad Rub.D. de verb.oblig.n.321.& ſequent.* vbi Ruin. *n.57.& ſeq.* Iac. de Nigr. *nu.168.* Forum. Garzi. *ad l.Iuriſgentium,in prin.n.20.de pact.fol.401.n.20.repet.1.*

§.ſi poſt.1.

l.Generaliter.5.

l.Cum.6.

Ex diuturna ſolut.probat debitum, vide Soc. *in reg.82.debitum.* Deci. *ad l.ſi certis.4.col.C.de.pact.* Iatiſ.poſt Iac. *ad §.praeiudic.col.pen.& fin.inſt.de act.* vbi *n.*56.ampl.hunc text.non ſolùm in contract.bonæ fidei, ſed etiam ſtricti iuris.

Vide Socinum dicto loco, vbi etiam aliquid ad dicta Bart. ibi & vid. *gloſſ. Inſt.de act.§.praeiudiciales.* & ibi Iaſ. *col.15.num.56.vſque ad nu.1.* vide Bart. *in q. mulier habens amplum matrimonium.* & Bald. *Nouell.in tract.dif.6. parte. in 14. priuil.* vide Iaſ. *etiam ponentem multas lim. ad iſtum text.in l. ſi certis annis. C. de praeſt.numero 11.vſque ad fin.l.char.74.* vide Alciat. *in tract.præſumpt.l.1 numero 8.* & pro intell. vide Bald. *in d.l.ſi certis.n.67.& 9.fol.185.n.12.repet 6.fol.205.nu. 8.repetitionum 7.fol.204.n.16.& n.ſeq.* An dipoſitio illius legis proced.in patient, *tantum.n.18.repet.7.*

l.Debitor.7.

Hac lege oſtenditur debitorem certæ pecuniæ ſub vſuris, quem vocant debitorem vſurarium, ex ea die non debere vſuras, ex quo pecuniam obtulit creditori, & eam cum creditor accipere nollet obſignauit in ſacculo, & depoſuit in loco tuto, quia ſcilicet ea depoſitio pro ſolutione eſt, ergo deſinunt currere vſuræ, ac ſi ſoluta eſſet pecunia in manum creditoris, quod & oſtenditur multis in locis *l.1.infra.h.t.l.ſi creditrici.& l.acceptam.C.h.tit.* Marc. Tul. 6. ad Atticum epiſt. 1. *Conſiſtere inquit debitas vſuras quæ erant in edicto meo, & deponere volebam.*

l.Equis.8.

l.Pecuniæ

Digitized by Google

l.Petuniæ.9.

Alex.ab Alexand.lib.1.genial.dier cap.7.poſt medium,Briſſon.lib.3.ſelect.cap.1

l.Partum.10.

l.Gaius.11.

l.Seia.12.

l.Qui.13.

l.Reſpondit.14.

§.Heres.1.

Corraſius lib.5.Miſcel.cap.8.

l.Neque.15.

Iohan.Robert.lib.2.ſentent.iur.cap.15.

l.Liberalitatis.16.

l.Cum.17.

l.Euictis.18.

l.Videamus.19.

Vide ad quid alleg.illam Bart.in l.iuriſgentium.§.quinimo autem.15.circa med. D.de pactis.

l.Vſuras.20.

l.ſciendum.21.

l.ſi modo.22.

l.ſed etſi.23.

l.ſi quis.24.

l.Qui ſcit.25.

Loriottus de fructibus axioma 21.

§.In alieno.1.

Charondas lib.2.veriſimil.cap.7.

§.Bonæ fidei.2.

Couar. lib. 1. variar.reſol.cap.3. Loriottus. de fruct.lib.axioma.50.& 51.Vacon. lib.2.declar.41.Ludouic.Vital.lib.1.variar.lect.cap.19.vide gloſſ.Inſtit.per quas perſ.nobis ius acquiritur.in prin.gloſſ.in verb.bona fide,in fin.ibi Ioan.Fabr.

l.Venationem.26.

Corraſ.lib.5.miſcel.cap.8.

l.Cum.27.

l.In pecudum.28.

§.Partus.1.

Menoch.de arbit.iudic.caſ.210.

l.Placuit.29.

Briſſon.lib.3.ſelect.cap.1.

l.Etiam.30.

l.Quod.31.

l.Mora.32.

Charond.lib.1.veriſimil.cap.12.Corraſ.lib.2.Miſcel.cap.6.& 7 Hotoman.lib. 2.obſeru.cap.12.& c.8.vel 2.variar.diſput.Iohan.Robert.lib.2.ſentent.iur. cap.17. & lib.4.ſent.iur.c.15.Menoc.de arb.iud.caſ.210.Marc.Mant.ſing.312 n.1.fol.886.

§.ſed ſi duo.4.

Molin.in labyrinth.de diuid.& indiuid.par.3.n.122.cum ſequent.

§.Item.5.

Limita regulam illius l. non procedere in paupertate. Nam paupertas vnius nocet alijs & in alijs,vt per Bart.in l.ſi conſtante ſolu.matrim.in. 8. quæſt. princip.quæſt.

l.ſi bene.33.

l.Vſuræ.34.

l.Lite.35.

Vide gloſſ.in l.1.in verb.vſuras.C.de conſt.iud.4.

l.Prædiorum.36.

l.Ex in contraria.37.

l.Videamus.38.

§.ſuſceptionem.7.

Molin.de contract.uſur.quæſt.n.239.& 244.

§.ſi duos.26.

Molin.ad rub.de oblig.n.48.

l.Equis.39.

l.in eum.40.

l.Tutor.41.

Math.in l.2.C.de vſur.rei iud.n 2.fol.338.vide Sozin.in l.qui Romæ. in princ. in 2.col.n.10. de verb.oblig.vide Aret.poſt gloſ.in §.ſicut autem.Inſt.quibus mod. dat re contrah.oblig.in §.item ſi acceptilationem.fol.79.n.13.repetitionum 2.

l.Herennius.42.

l.Herennius.43.

Vide Alciat.in l.1.verſ.videamus nunc quemadmodum actio in rem.in § limitat.

l.Pœnam.44.

Briſſonius lib.3.ſelect.cap.1.

l.Fructus.45.

Corraſ.lib.5.Miſc.cap.13.Gouean.lib.2.variar.lect.cap.15.Charond.lib 3.veriſimil.cap.7.Menoch.de arb.iud.lib.2.cent 3.caſ.210 Forcat.in penu iur.cap.18.

l.Quod.46.

l.Paratum.47.

l.Maritus.48.

l.Fructus.49.

Tit.2.De nautico Fœnore.

Aulus Gellius lib.16.cap.12.Cuiac.lib.9.obſer.cap.11. Perkins in commentar. ſiue l.ad rem nauticam pertinentium.

l.traiectitia.1.

l.Labeo.2.

l.In Nautica.3.

l.Nihil.4.

Briſſon.lib.3.ſelect.cap.1.Auguſt.lib.1.emend.cap.9.Cuiac.lib.4.obſeru.cap.32. Duarenus lib.2.diſput.cap.3.

§.Pro operis.1.

Cuiac.lib.2.obſ.cap.11.

l.Periculi.5.

Cuiac.lib.9.obſ.cap.19.Hotoman.lib.1.obſ.in D.cap.8.fol.305.n.18.repet.1.

l.Fœnerator.6.

l.In quibuſdam.7.

l.Seruius.8.

l.ſi traiectitiæ.9.

Tit.3.de probat.& præſumpt.

Duarenus lib.1.diſput.cap.27.Iohan.Robert.lib.4.ſententiar.cap.15. Prateius lib.2.compendiſent.

l.Quotiens.1.

l.Ei incumbit.2.

Cantius lib.1.&ſeſſion.cap.8.

l.Cum tacitum.3.

Vide tex.& gloſſ.in verb. videbatur. in §.ſi petitum.l.generaliter. de fideicom. libertat.

l.Emptorem.4.

l.Ab ea parte.5.

Ad gloſ.ibi verſ.idem,vide quid doctores circa finem dicãt, in l.imperium D.de iuriſd.om.iud.vide etiam pro intellect.Bar.in l.de quibus.col.4.n.7.ff.de L.

l.Patronum.6.

l.Cum.7.

Cuiac.lib.5.obſeru.cap.38.

l.ſi filius.8.

Summatur vno modo,quòd illa l.probet,quòd filius præſumitur eſſe ſub patria poteſtate.Sed hic intellectus non eſt ex mente gloſſ.Imo,contra mentem profectò,quia requirit, quòd pater ſit in quaſi poſſeſſione paternitatis & legitimæ.Ideo non eſt aliqua ratio præſumptionis,ſed regula communis, quòd actore non probante,abſoluitur reus. Et ita intelligant & Bald. & Salycet.& expreſſos gloſ.in l.ut.m.ff.ſol.matrim.in prin.ſolut. Sed tamen poteſt defendi hic intellectus inſpecta prima ratione quæ refertur à Iuriſcõſulto de pietate,& erit ſpecialitas, quia etſi ſit filius in quaſi poſſeſſione ſui iuris, dummodo pater ſit in quaſi poſſeſſione paternitatis legitimę,non præſumitur tamen in poteſtate,quia quaſi poſſeſſio non releuat ab onere probandi, quando quaſi poſſeſſio eſt contra primæuum ſtatum naturæ.Ita Alexan. in l.ita.2.col.ff.ſolut.matrim.propriè.in terminis.Tunc ergo incumberet onus probandi patri,quando filius non tantùm eſſet in quaſi poſſeſſione ſui iuris,ſed negaret ſe eſſe filium legitimum illius,& pater non eſſet in quaſi poſſeſſione legitimationis.Sed iſto modo non debet intelligi text.vt qui ſolùm ponit de quæſtione patrię poteſtatis. Vult ergò per duas iſtas rationes textus dicere, quod autem filius non eſt in quaſi poſſeſſione ſui iuris, & fatetur ſe filium legitimum, & ſecundùm communem regulam, quæ obſeruatur in ſeruis, qui proclamant de quaſi poſſeſſione ſeruitutis ad libertatem, onus probandi incumbit filio. Aut eſt filius in quaſi poſſeſſione ſui iuris, & tantundem conſtituo,quòd pater habeatur pro legitimo patre, puta ex confeſſione filij, & hoc propter charitatem paternam.

l.ſi pactum.9.

Vide Bart.in l.profeſſio col.10.n.16.ſed.

l.Cenſus.10.

Solutio cenſus melius probatur per monumenta publica,quàm per teſtes Doct.ſcrib.hic dic,quod iſte text.intelligitur de inſtrumento publico confecto manu notar.public.Felin.ad cap.ad audientiã.n.12.de præſcript.Bart. ad l.1.D.ſi cert.pet.nu.22.& ibi Purpur.poſt nu.153.Crauett.de antiq.tem.prima par.lect.quia in lib.off.nu.3.& ſeq.anteced.in princip.An intelligatur de publicis inſtrumentis,receptis manu notarij, fidem habentibus indubitatam. Et de quibus ſcripturis intelligatur,parte prima ſectione, quæ in libro Officialium,num.3.fol.80.Aymon Crauetta,dicto loco.

l.Non eſt.11.

l.Quingenta.12.

l.Cum.13.

l.Circa.14.

Ad gloſſam finalem huius legis,vide Iaſ.Inſtit.de action.in §.omni.in gloſſ.in verbo,dicit.in 21.col.

l.Quidam.15.

Gilbert.Regius lib.2.enantiophan.cap.10.

l.Etiam.16.

Briſſonius lib.2.ſelect.cap.15.

l.Cum de lege.17.

Couarruuias variar.reſolut.cap.6. Ad hanc gloſſ.quam not.& ment.tenent. citat Bald.hic & Iaſ.in §.licentia.in fin.C.de iur.delib.aiſit eſſe mirab.vide not. limit.Pauli Caſtrenſ.in l.Mæuio.num.4.ſolut.matrim.Quod contra Paul.tenet Alex.in d.§.licit a & Io.Crot.in repet.l.ſi cõſtante.in prima lect.n.21.col.3.eo.tit.
Ad eius intellectum,vide Rain.in Rub.de noui oper.nunc.n.9.char.in prin. poſt Bart.quem allegat in l.ſi quis ex argẽtariis.§.pen.D.de edendo Zap.in l.ſ.§. licentia.in fin.1.col.C.de iure deliber.in l.qui Romæ.in prin.in 6.col.n 18.de verbor. oblig.& Iaſ.in l.conſtanter.verſ.contra gloſ.hic.Bar.in illo artic.quomodo probẽtur facultates mariti non ſufficere.ſolu.matrim. vide etiam Niconitium.in Rub.de oper.nouæ.num.269.272.& 274.limit.Felin.in c.fin.col.2.de præſumpt.

l.Quotiens.18.

Habes hic in gloſ.in fi.in verb.hæredẽ quę vult quod acta poſſint probari per teſtes.vide not per Bart.in l.cartas.de teſtib.vbi eſt ſimilis gloſſ. & ibi per Alex.in apoſtil.vid.per Bart.in l.ſocietatem.§.arbiter.nu.12.pro ſocio.

l.In exceptionibus.19.

l.ſi quis.20.

l.Verius.21.

Mercerius lib.2.opin.cap.10.

l.Eum qui.22.

l.Antè.23.

Iohan.Robert.lib.ſentent.iur.cap.10.

l.ſi chirographum.24.

Remiſſiue Ludo.Rom.ſing.643.fol.149.

l.Cum

l.Cum.25.

De ratione huius textus vide Iaſ. ad § nihil. num. 75. l. naturaliter. de acq. poſſ. & ibi Rip. num. 121.

Ad text. in fi. vide Pet. Duen. in reg. 118. & 119.

Ad glo. hic in verb. legitim. iſta gloſſ. hic reput. ſingularis, quod vbicumque requiritur legitima probatio, non ſufficit probatio iuratoria, vide Alex. conſ. 210. lib. 2. num. 9. Iaſ. ad l. ſi quando. nu. 9. & ſeq. C. vnde vi. & ad l. ſi. § ſi licentia. nu. 2. C. de iure delib.

l.Procula.26.

Adde Afflictum deciſ. 13. num. 12. vertitur. Alciatus de præſumptio. reg. præſump. 32. Iaſon ad l. quæ dotis. num. 18. D. ſoluto matrimonio. Alex. conſ. 56. num. 6. & 14. vol. 4. Decius conſ. 79. & 167. col. 2. Bartolus ad l. cum. pen. col. ſi cert. pet. Aret. ad l. recuſari. 2. col. de acquir. hered. Socinus Iunior conſ. 118. num. 127. 129. nu. 165. lib. 1. Natizan. conſ. 26. Menochius in tract. de arbit. iud. lib. 2. centur. 1. caſ. 88. nu. 17. fol. 30. deciſionum Afflicti. vide Bart. in l. cum quid. in pen. col. in verſ. quid enim. D. ſi cert. pet. gloſſ. quæ Bart. contra dicit in l. libertis. § 1. D. de alimen. leg. in verſ. ſed vſ. ſi. Aret. in l. ſicut. in 2. col. de acquir. her. l. cum aliis alleg. per Iac. & Iaſ. in d. l. cum quid. char. 46. ſi cert. pet.

l.Qui teſtamentum.27.

l.ſi arbiter.28.

Cuiac. lib. 5. obſ. cap. 26. Raeuardus lib. 2. variar. reſol. cap. 14. Ioannes Robert. recep. iur. ciui. lect. lib. 2. cap. 22.

l.Imperatores.29.

§.Mulier.1.

Briſſonius lib. 4. ſeleſt. c. 5.

l.ſi ancilla.30.

l.Commemorationem.31.

Tit.4. De fide inſtrum. & amiſſ. eorum.

In hunc titulum ſcripſit Æmilius Ferretus, multa Couarruuias practicar. quæſt. c. 19. cum tribus ſequentibus.

l.inſtrumentorum.1.

l.Quicumque.2.

Col. 4. fol. 32. Couar. quæſtio.

l.Repetita.3.

l.in re.4.

l.ſi res.5.

l.ſi de tabulis.6.

Tit.5. De teſtibus.

Vide in hunc titulum Ferretum, extat tomus tractatuum eorum omnium qui de teſtibus ſcripſerunt.

l.teſtimoniorum.1.

§.Quanquam.2.

Briſſon. lib. 2. ſeleſt. c. 17. Menoch. de arbit. iud. caſ. 49.

l.in teſtimoniis.2.

l.teſtium.3.

De teſte luſore, quod repellatur Grammat. deciſ. 14.

§.ideóque.1.

Iudicis poteſtati conceditur, verum debeat adhiberi fides teſti, vel non. practic. hunc §. ponit Bartolus ad l. Lucius. ad finem. D. de iis qui notantur. & eum ibi ſequitur Decius conſ. 94. col. 1. Grammat. qui dicit ſecundum Bartolum ſuffic. iudic. Decius num. 43. & vide in deciſ. 91. ad fin. Item iudex poterit adhibere fidem teſtibus ſing. ſi ſibi videbitur. Cumana conſ. 78. col. pen. nu. 5. in materia Bar. in reg. 761.

§.Lege Iulia.5.

Duaren. lib. 1. diſput. c. 23. Cuiac. lib. 13. obſ. c. 9.

l.Lege Iulia.4.

Briſſon. lib. 4. ſeleſt. c. 7. fol. 177. num. 10. tract. 5.

l.In legibus.5.

l.Idonei.6.

Fol. 178. [illegible] tractatuum 5.

l.ſerui.7.

l.Inuiti.8.

l.teſtis.9.

l.Nullus.10.

Limita hanc legem vt per Socin. in reg. 513.

l.Ad fidem.11.

Forner. lib. 2. ſeleſt. c. 7. Limita vt per Pont. [illegible]

l.Vbi numerus.12.

Pluralis locutio duorum numero contenta eſt. Adde Rip. ad l. [illegible] § ſi quis. num. 51. D. ad Treb. Marſ. ſing. 47. in ore duorum vel trium & ſing. 41. Couar. epiſ. quæſt. c. 11.

l.Quæſitum.13.

l.Scio.14.

l.Repetundarum.15.

l.Qui falsò.16.

l.Pater.17.

l.Ex eo.18.

l.Inuiti.19.

Alciatus lib. 3. parerg. cap. 43. Cuiacius lib. 2. obſeruat. cap. 31. Raeuardus lib. 5. variar. cap. 4.

l.In teſtimonium.20.

l.Ob carmen.21.

Cuiac. lib. 6. obſ. c. 1. Briſſonius. 2. q. 6. fol. 182. nu. 15. tract. 5.

§.illud.1.

Menoch. lib. 2. quæſt. 73.

l.Curent.22.

Duarenus lib. 1. diſput. c. 30. Ioan. Rob. lib. 1. ſent. iur. c. 4. & lib. 4. c. 4. Raeuard. lib. 3. variar. c. 1.

l.Produci.23.

l.Teſtes.24.

Digitized by Google

Duarenus 2.c.30.& lib.1.diſput.c.29.Ioan.Rob.lib.2.ſententiar.iur.cap.4.& lib.4.c.3.& 4 Forcatulus lib.2.ſelect.c.10 Cuiac.lib.2.obſ.c.23.Raevard.lib.2.variorum cap.8.Grammat.deciſ.34.nu.28.& nu.30.

Tit.6. De iur. & fact. ign.

l.ignorantia.1.

l.in omni.2.

Ioan.Robert.lib.4.ſent.iur.c.15.

l.Plurimum.3.

Cum ſimilib.de quib.ibi per gl.limit.vt per Soc.reg.16.

l.iuris.4.

l.iniquiſſimum.5.

l.Nec ſupina.6.

l.iuris.7.

Cuiac.lib.5.obſ.c.39.

l.Error.8.

l.Regula.9.

Cuiac.lib.5.obſ.c.39.Ioan.Rob.recept.ciui.lect.lib.2.c.18.

§.ſi quis.5.

Ioan.Rob.lib.1.ſent.iur.c.6.Cuiac.lib.3.obſ.c.38.

l.impuberes.10.

LIBER XXIII.

Titulus primus.

D Varenus hic. Briſſonius lib.ſing. de ritu Nuptiarum & iure connubiorum.4.Gellius.4. Cuiacius 16.obſeruat.33. Alciat.1.diſpunct.20.

l.1.

l.ſponſalia.2.

l.Vnde.3.

l.ſufficit.4.

l.Hæc ita.5.

l.ſi puellæ.6.

l.in ſponſalibus.7.

l.Furor.8.

l.Quæſitum.9.

Alciat.lib.11.parerg.c.7.Cuiac.lib.11.obſ.c.15.

l.in poteſtate.10.

l.ſponſalia.11.

l.ſed quæ.12.

l.Filiofamilias.13.

l.in ſponſalibus.14.

l.Tutor.15.

l.Oratio.16.

Gutterius pari reſolut.c.51.num.9.& 10.

l.ſæpè.17.

l.in ſponſalibus.18.

Tit.2. De ritu nup.

Alexander libro 1.genialium dierum cap.24.& lib.2.cap.5. Briſſonius diſſ... co.& lib.1.ſelect.cap.18.

l.Nuptiæ.1.

l.Nuptiæ.2.

Ant.Guibertus lib.1.quaeſt.iur.c.11.Cortaſ.c.19.epiſt.queſtion. Contius lib.1.ſubſec.lection.c.4.

l.ſi nepotem.3.

l.Minorem.4.

l.Mulierem.5.

Ioan.Rob.lib.3.ſent.iur.c.8.Briſſon.lib.1.ſelect.c.18.

l.Denique.6.

l.Ideóque.7.

Concennatus lib.2.quaeſt.c.2.

l.Libertinus.8.

Alciat.lib.4.parerg.c.21.

l.ſi nepos.9.

l.ſi ita.10.

l.ſi filius.11.

l.ſi qua.12.

l.ſi patrona.13.

l.Adoptiuus.14.

l.Vxorem.15.

Tiraquell.in legib.connub.l.4.gloſſ.1.part.4.nu.5.Prateius in verſion.c.3.

l.Oratione.16.

l.Per ado-

l.Per adoptionem.17.

Contius lib.1.lect.ſubſec.cap.5.

l.Nuptiæ.18.

l.Capite.19.

l.ſciendum.20.

Mercerius lib.1.opin.cap.8.

l.Non cogitur.21.

l.ſi patre.22.

l.Lege Papia.23.

l.in liberæ.24.

Ioan.Rob.lib.3.ſent.iur.c.2.Hotom.lib.1.obſ.in D.c.9.

l.Filius.25.

l.Reas.26.

l.ſi quis.27.

l.inuitam.28.

l.Quod.29.

l.ſimulatæ.30.

l.ſi ſenatori.31.

l.ſciendum.32.

l.Plerique.33.

l.Generali.34.

l.Filius.35.

Contius d.lib.2.c.4.Cuiac.lib.16.obſ.c.33.

l.Tutor.36.

Raeuardus lib.1.variar.cap.10.

l.Libertum.37.

l.ſi quis.38.

Cuiac.lib.4.obſ.c.22.Ioan.Robert.lib.1.ſent.iur.c.4.Ad rationem illius text. vide Ruin.in Rub.ſolut.matr.

l.ſororis.39.

Cuiacius lib.16.obſ.cap.37.

l.Ariſto.40.

l.Probrum.41.

l.ſemper.42.

Ioannes Robertus 3.ſentent.iur.cap.2.

l.Palam.43.

§.ſenatus.10.

Ioannes Robertus lib.4.ſent.iur.c.10.

l.Lege.44.

l.in eo.45.

§.ſi ab hoſtibus.6.

Duarenus lib.1.diſput.c.11.

l.illud.46.

Meum dicitur etiam quod commune eſt. Adde Dec.ad reg.id quod noſtrum. num.4.cum ſeq.& in c.ratio.nu.9.extra de prob.Socin.ad l.ſeruo.§.2.num.8.& ibi Rip.num.10.de leg.2.

l.ſenatoris.47.

l.Filio.48.

l.Obſeruandum.49.

l.Proximè.50.

l.Matrimonij.51.

l.inceſtæ.52.

l.Nuptiæ.53.

l.Et nihil.54.

l.Quinetiam.55.

Contius d.lib.2.c.5.

l.Etiam.56.

l.Qui in prouincia.57.

§.in libro.1.

Mercerius lib.1.opin.cap.11.

l.A diuo.58.

Ad gloſſ.ibi, vide Aret.qui dicit eam ſingularem, & pro ea allegat tex. Inſt.de excep.in prin.in 1.col.in gloſſ.in verſ.ao dic.

l.ſenatus.59.

l.ſi quis.60.

§.Quamuis.5.

Briſſonius lib.1.ſelect.c.16.vide Ruin.in Rub.ſol.matr.chart.18.poſt tex.quem allegat in l.ſi.D.de cond.ſine cauſa allegat.

l.Dote.61.

l.Quanquam.62.

l.Præfectus.63.

l.Libertum.64

l.Eos qui.65.

l.Non eſt.66.

l.Non ſolum.67.

l.iure gentium.68.

Menoch. *de arbi.iud.caſ.24.*

Tit.3.De iure dotium.

Ant.Guibert.*de dot.per totum.* Phanucius *de lucro dotis.*& Bal.*Nouel.de dote.* Hotoman.*vol.1.variar.diſput.c.6.*

l.Dotis.1.

l.Reipublicæ.2.

Fol.24.nu.117.Repetitionum 3.

l.Dotis.3.

l.ſi proprietati.4.

l.Profecticia.5.

Arius Pinellus *Cod.de bonis maternis.num.15 fol.113.* vide Socinum in *l.1.num.* 8 col.1 *ſ.luto matrim.* & ad princ.vide Ruin. *in Rub.ſoluto matrim.in 2.chart. & ad §.ſi quis.* vide Rom.*in l.2.§.extra.de iure dot.* de quo ad hoc meminit Socin. *in l.1.4.chart.in addit.ſoluto matrim.*

§.ſi pater.5.

Goueanus *lib.2.variar.lect.cap.4.*

l.iure.6.

l.Dotis.7.

l.ſed niſi.8.

l.ſi ego.9.

De hoc tex.latè per Dec.*conſ.35 col.ſi.*& per Afflict.*deciſ.111.n.7.& deciſ.185. nu.6.* not Felin.*ad circlatam.1* Fallen.*de off.deleg.* nouiſ.Didac.Couar.*in tract. variar reſolut.lib.1.cap.14.num.15 cum ſeq.* adde Ioan.Cephal.*conſ.122.nu.14.vol. 1.* Vide Bart.& alios *in l.ſi pecuniam.in prin.ſuper gloſſ.mag.de cond.cauſa dat.a.*& ad prin.vide Iaſ.*in l.qui Romæ.§.Flauius.in pen.col. D.de verb.oblig.*& Bart.*in l.ſi pecuniam.l.2.1. D.de vſufruct.legat.in prin.* vide Socin.*in l.cum filio.in antepen. col.in fi.cum ſeq.de leg.1.*

§.ſi res.1.

Deciſ.385.nu.6 fol.750.diuiſionum Afflicti.

l.Plerunque.10.

Ad hanc l.in fin.dum probat, quod in alternatiuis: pro eius ampliatione, quod procedit nedum in obligatione alternatiua: ſed etiam in facultate alternatiua, vt per Bal.*in l.1.4.q.C.de procurat:*

§.ſi ante.4.

Cuiacius *lib.17.obſ.c.1.*

§.ſi res.6.

Menochius *de arbit.iud.caſ.163.*

l.Sanè.11.

l.ſi res.12.

Ioan.Rob.*lib.4.ſentent.iur.cap.24.*

l.ſi mulier.13.

l.ſi rem.14.

l.Quod ſi.15.

l.Quotiens.16.

Cuiacius *obſeruat.lib.17.cap.1.*

l.in rebus.17.

Ad gloſſam l.*huius legis,* vide Bartolum *in lege quod nemo. in quæſt.prin.inſ. D.depoſiti.*

l.ſi mancipia.18.

l.Etiam.19.

l.Iulianus.20.

l.Stipulationem.21.

Fol.29.ante nu.4.glo.54.tract.7.

l.Et licet.22.

l.Quia autem.23.

Contius *lib.1.diſput.c.6.* quem refellit Cuiac.*lib.13.obſ.c.25.*

l.ſi filia.24.

l.ſi ei.25.

l.ita.26.

l.Quod ſi.27.

l.Poſt nuptias.28.

Fol.22.num.67.Repet.3.

l.Cum pater.29.

Fol.31.num.6.& 7.glo.61.tract.7. Bart.*in l.qui habet.de tutel.*

l.Dotem.30.

Dos data in primo matrimonio, intelligitur in ſecundo repetita, vide Bartolum *ad legem quæ incipit mulier.* Abb.*conſilio 46.* Bellonus *lib.4.ſupputat. cap.17 num.1.* Curtius Iunior *conſ.4.col.antepen.* Rolandus à Valle *in tract.de iure dot.quæſt.80.num.11.*

l.Quod ſi.31.

l.ſi ex lapidicinis.32.

Cuiacius *lib.15.obſeruat.cap.21.*

l.ſi extraneus.33.

Cuiacius *lib.12.obſeruat.cap.27.*

l.Mater.34.

l.Dotem.35.

Vide Corne.*in concluſ.254.1.vol.* vide Ruin.*id l.1.nu.102.ſolut.matr.*

l.Debitor.36.

l.Non enim.37.

l.ſanè.38.

l.ſi ſerua.39.

§.ſi ſpadoni.1.

Ad eius intellectum vide Socinum *in l.1.numero 2. ſoluto matrimonio. & in l.quæſitum.in princip.verb.de liber.& poſthum.* Ruin.poſt alios *l.ſi,nu.26.prin. de lib.& poſthum.*

l.Diuus.40.

Bellon.

Bellonus l.c.27.

l.Promittendo.41.

Emanuel.Coſta lib.2.ſelect.c.21.

l.Res.42.

l.Licet.43.

Vide Dec.in Aut.preterea.C.vnde vi.in 2.col.

§.Quoties.1.

Ioannes Robertus lib.2.ſent.iur.c.4.

l.ſi pater.44.

l.Quod ſi.45.

l.quemadmodum.46.

§.Pater.2.

Ad intellectum huius §.vide Connanum hic.

l.ſi ſeruo.47.

Ioannes Robertus lib.4.ſent.iur.c.24.

l.tali facta.48.

Auguſt.lib.1.emend.c.2. Vide Ruin.ſolut.matr.in Rub.chart.24.& 27.

l.vir ab eo.49.

l.quæ fundum.50.

l.ſi res.51.

l.Non ſolum.52.

l.Cum vir.53.

l.Res quæ.54.

Cuiac.lib.5.obſ.c.29.

l.Cum dotis.55.

l.ſi is qui.56.

§.Quod dicitur.3.

Num.18.fol.17.Phanuccius,de lucro dotis.fol.54.nu.18.Repet.3.

l.Nuptura.57.

l.ſi ſponſalibus.58.

l.ſi mulier.59.

§.Ex aſſe.1.

Contius lib.2.diſpu.cap.1.vide Bart.l.qui ita.§.1.D.ad Treb. Alex.poſt alios, quos allegat in l.apud Iulianum.§.vtrum 2.not col.iii.de quo meminit Ruin. l.1.chart.38.in addit.mag.ſolut.matr.fol.86.nu.15 Repet 5.

§.Eius.2.

Cuiac.lib.13.obſ.c.49.

l.Quæro.60.

Marcus Vertranius de iur.lib.c.31.

l.Siue.61.

l.Titia.62.

Molin.de eo quod interest.nu.71.

l.ſtipulatio.63.

l.Poſt diuortium.64.

l.ſi legato.65.

l.ſi vſusfructus.66.

Magnam huius legis partem ex profeſſo Molin.explicuit.fol.343. cum multis ſeq.Arius Pinellus C.de bon.matern.

l.Proculus.67.

De intell.huius textus in l.Pomponius.§.in dotem.& de acq.poſſeſſ. Scrib.hic late,& not.per Bald.Nouell.in tract.de dot.& part.Annib.de Cano.ad Rub.C. ſolut.matr.num.323.fol.31.num.313.Repet 3.

l.Dotis.68.

l.Cum poſt.69.

Id quod dicitur de iure. Amplia vt per Alex.poſt alios, quos allegat in l. ita ſtipul.in 2.col.prope fi.de ver.obli. Et vide Doct.omnes in l.1.ſuper gloſ.in verb. ſemper.dum allegat iſtum text.ſoluto matrimonio. maxime Sozi.in 9.col.Roma. in 13.chart. Et Ruin.poſt alios,quos allegat in l.ſi quis arbitratu.in 1.chart.in fi. de verborum obligationib.

§.Gener.4.

Promiſſio incerta valet fauore dotis contra regulam iuris communis, vide Baldum Nouella in tractatu de dot.6.parte.princip.1.priuileg. Afflict.deciſione 337.numero 9.& 771.per totam. Decius conſilio 536.numero 10. Paulus de Caſtro conſilio 11.collation.3.libro 1. quem refert Socinus Iun.ad legem ſi ita ſtipulatus.magn.num.94. D.de verbor.obligat. Ruin.& Socin.ad l.1.num.51.cum ſeq.D.ſolut.matr.

l.in ambiguis.70.

l.Cum dotem.71.

l.Mulier.72.

Forcatu.Necyom.dial.39.Cotereus.lib.2.quaeſt.c.3 Ad gloſ.1.vide Caſtr.reprob.in Authen.preterea.C.vnde vir & vxor.& ibi Iaſ.in 4.not. & Dec.in 3.qui dicit communiter reprobari.vide Ruin.in l.1.nu.92.ſol.matr.

l.Mutus.73.

Vide Bart.in Auth.hoc ita.C.de duobus reis.in 11.quaeſt.3.q.prin.

l.ſi ſponſa.74.

l.Quamuis.75.

Ioan.Rob.lib.3.ſent.iur.c.18.

l.ſi pater.76.

l.ſi mulier.77.

l.Cum in fundo.78.

Vide Bart.in l.Iulianus.§.item Celſus.de act.empt.

l.Auus.79.

Repet.4.fol.348.num.142.& 143.

l.ſi debitor.80.

l.Pater.81.

Cuiac.lib.13.obſ.c.28.

Digitized by Google

l.Cum vxor.82.

l.ſi debitor.83.

l.ſi de dote.84.

Zaſius *lib.2.reſp.ſing.c.9 20.q.quarte.q.prin.ſub nu.11. fol.83. & 22.q.quarta q.prin.ſub nu.3.& nu.4.fol.93.& 32.q.quarta.q.prin.nu.11.fol.175.*Mattheus Brunus,de ceſſione bonorum.

l.Fundum.85.

Tit.4.De pactis dotalibus.

l.Paciſci.1.

l.ſi conuenerit.2.

l.Pacta.3.

l.ſi conuenerit.4.

Non valet pactum, in quo quis inuitatur ad delinquendum, Gomeſ.*ad §.penales.collat.fin.Inſtit.de act.* Ripenſ.*ad l.nemo.num.56.de legat.1.* Alex.*conſ.2.lib.1.num.2.& 17.*Ruin.*ad §.1.nu.247.Inſtit.de donat.& ad §.1.Inſtit.quibus alienare licet vel non.num.157.*

l.illud.5.

l.Pomponius.6.

Fol.579.nu.76.Repet.6.

l.Cum dos.7.

Zaſius *lib.2.intellect.ſing.c.1.*Ioan.Robert.*lib.1.recept.iur.ciui.lect.c.11.*

l.Quotiens.8.

l.ſi ita.9.

Emanuel Coſta *lib.1.ſelect.c.16.*

l.Auus.10.

Cuiac.*lib.11.obſ.c.29.Repet.3.fol.147.num.55.*

l.Cum pater.11.

l.ſi pater.12.

l.item.13.

l.De die.14.

l.id eſt.15.

l.Vt autem.16.

l.Atilicinus.17.

l.Licet.18.

l.Aliud.19.

Cuiac.*lib.11.obſ.c.19.*

l.Ob res.20.

§.ſi conuenerit.2.

Fol.795.nu.40.Repet.2.

l.ſi mulier.21.

l.Quidam.22.

l.Pater.23.

Emanuel Coſta *lib.1.ſelect.c.26.*

l.ſi inter.24.

l.Quod.25.

l.inter ſocerum.26.

Couar.*lib.2.variar.reſolut.c.7.*

§.Cum inter.2.

Zaſius *lib.2.reſpon.ſing.c.2.*Cagnol.*de reg.iur.nu.9.fol.192.*Lex iſta non habet locũ in inferiore,qui diſpeculare non poteſt.*n.246.* Plaut.*in i.barb.nu.*

l.ſi liberis.27.

l.Quæris.28.

l.Cum maritus.29.

Vide Iaſ.*in l.qui Romæ.§.flauius.in 9.col.verſ.demitta.de verb.oblig.& in l.quæ dote.nu.14.& 15 ſol.matr.*Et Alex.ibi in 3 *col.in fi.verſ.hoc tamen.*

§.Mulier.2.

Scrib.poſt gloſſ.*ad l.quæ dote.ff.ſol.matr.*poſt Bart.*ibi 2.oppo.& ſeq.* vbi poſt Ale.Iaſ.& alios.hinc Hercul.*nu.13.* Aret.*conſ.74.diligenter.col.3.qui tenet intel.* Bart.*ad d.l.quæ dote.*& poſt alios,Riminal.*princ.Inſt.de don.nu.32.& ſeq.*

l.Barbuis.30.

Zaſ.*lib.2.reſpon.ſing.c.2.*Cuiac.*lib.4.obſ.c.23.* Cont.*lib.1.diſput.c.5.*quem refellit Cuiac.*lib.13.obſ.c.25.*

l.ſi inter.31.

Zaſ.*lib.2.reſpon.c.2.*Iaſ.*ad l.poſt dotem.nu.97.ff.ſol.mat.* Dec.*conſ.232.circa fin.nu.7.*Cagnol.*ad l.quæ dubitationis.nu.9.de reg.iur.*

l.Vxor viro.32.

Ioan.Rob.*lib.2.ſent.iur.c.12.*Guterius *reſolut.c.1 à nu.12.*

Tit.5.De fundo dotali.

Coccenatus *lib.2.queſt.c.7.& 8.*

l.interdum.1.

Alex.ab Alexan.*genia.dier.lib.4.c.8.*

l.ſi maritus.2.

l.Fundus.3.

Cuiac.*lib.14.obſ.c.9.*

§.Totiens.1.

Fol.44.nu.17.Repet.3.

l.Lex Iulia.4.

l.Iulianus.5.

Cuiac.*lib.14.obſ.c.9.*

l.ſed nec

Digitized by Google

l.Sed nec.6.

l.ſi maritus.7.

l.Vir in fundo.8.

l.ſi marito.9.

l.Erit ergo.10.

l.Quod ſi fundus.11.

l.Etiam ſi.12.

l.Dotale.13.

l.ſi nuptura.14.

l.Dotale.15.

Cuiac.lib.9.obſer.cap.4.

l.ſi fundum.16.

Contius lib.1.diſputat.ſubſeciuar.cap.8.& Cuiac.lib.14.obſeru.capite.7.pro intellect tex.illius tex. ſingul. vide quendam Marcel.ſuper rubr.de acquir.poſ. nuper impreſſ.chart.1.

l.Fundum.17.

l.Vir in fundo.18.

§.1.

Molin.in labyrinth.diuid.& indiuid.parte.3.n.601.

LIBER XXIIII.

Titulus primus.

De donationibus inter virum & vxorem.

IN hunc titulum ſcripſit Duarenus.Edidit Molinæus tractatū de donat.factis vel confir.in matrim. multa huc pertinentia,tradit Iohan.Pyrrhus, in repetition.l.quod autē.§.ſi vir vxori,hoc titulo. Vide Sozin.in reg.104.vbi tradit limit.vide Alciat.lib.3. diſpunct.cap.14.

l.Moribus.1.

Donatio inter vir.& vxorem prohibita eſt hic. ff.& C.eo.ti.per totū vide Soc.reg.104.don.Ad intel.huius l.Iaſ.ad l.pacta quæ contra.2.nota.C.de pact.Veronen.caut.112.donatio.Aret.3.rationes ponit conſ.74.col.3.Alc. lib. 3. diſput.c.14.declar.vt per Marſ.ſing.50.Corraſ.lib.2.miſcel.c.25.in fin.& lib.5.c.14.num.4. Crot.ad l.1.§.ſi vir.n.13.vbi etiam alij.D.de acq.poſſ.Iul.Cla.lib.4.ſent.§.donatio.4.vbi quid ſi fuerit appoſit.iurament.& q.57.verſ.ſed hic inſidentur.

l.Nec eſſet.2.

Vide Alciat.lib.3.diſpunct.cap.14.in auth.vt ſine prohibitis.Ad id quod ibi gloſſ.dicit in verb.Senatus.vide Abb in cap.2.in fin.verb.de probat.

l.Hæc ratio 3.

Ferandus lib.1.explic.n.1.cap.21.Vide Dec.& modern.poſt alios in l. ſingularia,in 3.not.ſi cert.pet.& ad verſ.nam ſic.in eod.§.vide Dec.in præalleg.l.11.col.ult.in fin.& poſt eum Horad.ibi in §.chart.in fin.cum ſeq.ad princ.vide Alciat.lib.3.diſpunct.13.vel.14.

§.Sciendum.10.

Donatio inter virum & vxorem, non valet etiam ſi ſecuta fuiſſet traditio. Adde Socin.reg.102.donatio.

Item verum talis donatio valeat ſine conſenſu patris, qui habet eos in poteſtate, vide Alex.conſ.25.& 166.Crauett.conſ.78.84.& 92.colum.2.

l.Idémque.4.

l.ſi ſponſus.5.

§.ſi maritus.5.

Fol.139.n.113.repetitionum 6.fol.84.n.52.repetitionum 4.fol.349.n. 134.repetitionum 5.

§.Generaliter.2.

Molin.ad l.1.§.ſed ſi mihi.n.21.D.de verb.oblig.vide Ruin.in l.3.§.ſed ſi.1.n.45.poſt Caſtr.ibi de verb.oblig.

§.Circa.5.

Cuiac.lib.2.variar.reſolut.cap.4.Couarrum.reſolut.pag.433.n.1.

§.ſi donationis.6.

Fol.353.n.219.repetitionum 5.

§.Marcellus.17.

Alciat.lib.3.diſpunct.cap.17.

l.Quia.6.

l.quod autem.7.

§.ſi maritus.1.

Cuiac.lib.9.obſeru.cap.30.

§.ſi vir.2.

Cuiac.lib.15.obſeru.cap.21.hunc §.repetit. Ioannes Pyrrhus. fol. 438. vol. repetitionum obſtat.Arius Pinellus.C.de bonis matern. vide Sozin. l.1.col.13.ſolut.matr.

l.ſi antequam.8.

§.ſi eum.9.

l.quia.10.

l.ſed interim.11.

§.ſi vxor.9.

Ad id quod per illum tex.ſolet dici,vide Iaſ.in l.qui Romæ.§.Flauius.pen.col.de verb.oblig.Ad principium vide per Soc.reg.105.

l.quæ tamen.12.

l.ſed ſi mors.13.

Cotta in memorab.ibi donatio mortis cauſa ſ.ſta.

§.Cum quis.2.

Cuiac.lib.3.obſeru.cap.10.

l.quod ſi vir.14.

Donationes factæ inter virum & vxorem non valent, niſi certis,ex cauſis, veluti ſi fiant manumiſſionis, aut ſepulturæ aut diuortij,aut exilij aut mortis cauſa,quæ non valent, reuocantur per rei vindicationem, ſi res donatæ extent,vel ſi cōſumptæ ſint per condictionem ſine cauſa,vel ex iniuſta cauſa.l.5.§.ult.& l.6.D.de donat.int.vir.& vxo. quæ valent ſi repetantur, obſtat exceptio doli mali,vt in ſpecie huius legis 14.fol.478.ver.ex quib. eleganter intelligi poteſt,Arius Pinellus.C.de bonis maternis.

l.quid ego.16.

Digitized by Google

l.De fructibus.17.

l.ſi vir.18.

l.ſi vxor.19.

l.ſi is ſeruus.20.

l.ſi quis.21.

l.Vxori.22.

l.Papinianus.23.

Corraſius lib.5.miſcell.cap.1.Tiraq.de retract.comment.pag.267.num.48. quam traditioné requirit, an intelligatur in donatione, an in ſimplici promiſſione donandi.767.num.48.Tiraquellus de retracto.

l.ſi inter.24.

l.ſed etſi.25.

l.ſi eum qui.26.

l.inter eos.27.

l.ſi id quod.28.

l.ſi mulier.29.

l.Vtilem.30.

l.ſed ſi vir.31.

Cuiacius lib.9.obſeruat.cap.30.

l.Cum hic 32.

Briſſonius lib.1.ſelect.cap.16. vide Bart. in l.poſt contractum de donationibus.4.col.verſ.in contrarium videtur. vbi citat hanc legem, vide ferè ſimilem text.in l.ſi aliquis.ibi, quamuis cætera, de donat.cauſa mortis.

§.ſi diuortium.10.

Forcat.in cupid.iuriſpr.15.Coccin.lib.1.quæſt.c.1.

l.Quid ergo.11.

l.Quod ſi.12.

§.ſi ambo.14.

Conneranus lib.2.reſolut.cap.7.

l.ſi ſtipulata.33.

l.ſiue.34.

l.ſi non.35.

l.ſi donatæ.36.

Ioannes Robertus lib.1.ſenten.iur.cap.16.

l.ſi mulier.37.

l.ſeruus.38.

Valla tractatu 20.

l.Vir vxori.39.

Vide Iaſonem in l.quid ſi tu.in 6 col.in prin. & Decium ibi in 2.ſi contigat. & vide Alex.in l.ſi ex legati.in 1.not.de verb.oblig.

l.Quod apiſcendæ.40.

l.Nam.41.

l.Nuper.42.

Alex.ab Alex.lib.4 genial.dier.cap.12.Briſſonius lib.3.ſelect.c.16.Cuiacius lib.12.obſeruat.cap.39.& lib.14.cap.33.

l.inter.43.

l.ſi extraneus.44.

l.Marcellus.45.

Cuiacius lib.5.obſeruat.cap.16.

l.inter virum.46.

l.Vtrum.47.

l.Quæ cum.48.

l.Sulpitius.49.

Curtius Brugenſis lib.3.coniect.ad fratrem.cap.14.

l.ſi cum.50.

l.Quintus.51.

Acquiſita per mulierem conſtante matrimonio, præſumuntur acquiſita de bonis mariti. adde hoc textum latè per Aretinum conſil.31. conſiderata per totum. Crauetta conſilio 81.num.4. & conſ. 61.num.7. Bellonus conſ 67 num. 10. cum ſequen. Moder.Perul.in tractatu de pauperi.48 ſpecial 2.num.24. Fernandus Vaſque, in tractatu illuſtrium quæſtionum.lib 3. cap.105. cum Alexandro conſilio 22.numero 2.lib.1.Alciatus regul.3.præſumption.26.Cremenſis ſingul.6. Ripenſ. lib.3.reſponſ.cap.4. vel ſecundum aliam impreſſionem in interpretatione l.reſponſum.num.4. & per totum in tit. de donat.inter virum & vxorem. Baldus ad l.1.Cod.de nater.lib.Sylua nuptia.lib.4.num.20. cum ſeq.vbi ponit 4.ampl. & 21.lim.ad hunc text.Pariſ.conſ.80.num.12 lib.1.Corraſius lib.3.miſcell.cap.5.Rimone ad §.1.num.27.& ſequen. Inſtit.per quas perſonas nobis acquir. & num.192.Dizt.regul.9.vide Ioannem de Platea in §.ſi cui fundus.Inſtit. de legib. vide Syluam nuptialem chart.114.cum pluribus ſequen.

l.ſi vir.52.

l.Mortis.53.

l.vir vſuras.54.

Pro intellect.ad hunc textum Corn.conſ.145. col.fin.num. 24.volum.1. poſt Anton.ad §.fuerat.inſtit.de act. vbi quod iſte textus procedit ſolùm in vſur. odioſ. non his quæ ſubeunt vicem fructuum, & quod iſte textus procedat, quando fuit facta donatio expreſſa prout gloſſa hic videtur primò intelligere, vide Decium conſil.572. ad fi.num.6. nouiſſimè tamen reprob.t per Cornatell.Cacher deciſ.232.num.12.

l.vxor.55.

l.ſi quod.56.

l.Ea quæ.57.

Ioannes Robertus lib.1.ſentent.iur.cap.4. Ad eius intelligentiam vid Doct. in l.1.in princ.poſt gloſſ.in verb.abſens.de verb.oblig. & ibi Ruin. & per Iaſonem in l.ſciendum.in 2.col.in fin.eod.tit.

l.ſi prædia.58.

l.ſi quis.59.

l.vitricus.60.

l.vel ſenectutem.61.

l.Et ideo.62.

l.De eo quod.63.

l.mulieri.64.

Hiſtoriam quam hic innuit, habes apud Ioſeph. Scaliger. *in notis ad elegiam ibi nonam de obitu Mecœnatis.*

l.Quod vir.65.

l.Seia.66.

§.virum.1.

Ferrandus lib.1.explic.iur.c.22. Briſſon. *lib.3.ſelect.cap.13.* Cuiac. *lib.11.obſer.c.1.*

l.ſi vxor.67.

Tit.2. De diuort.& repud.

Alex.ab Alexand. *lib.4.genial.dier.cap.8.* Aulus Gellius *lib.4.cap.3*

l.Dirimitur.1.

Iacobus Coccinatus *lib.2.queſtion.cap.1.*

l.Diuortium.2.

Hieronymus Magius *lib.2.miſcel.cap.15.*

l.Diuortium.3.

Corraſ. *lib.1.miſcell.cap.8.* Forcatul. *in cupedin.iuriſper.cap.25.*

l.Iulianus.4.

l.ſi filia.5.

l.vxores.6.

l.ſi pœnituit.7.

l.Diuus.8.

l.Nullum.9.

Cuiac. *lib.8.obſeru.cap.16.*

l.Patrono.10.

l.Quod ait.11.

Remiſsiones in Infortiatum.

IN hunc librũ ſcripſit Corraſius *Epiſtol. quæſt.c.22.* Rainaldus Corſus *indagat.iur. lib.1.cap.1.* Andreas Alciatus, Bartol. Cæpol. Chriſtophorus de Abeciis, ſuper vniuerſo Infortiato ſcripſit Gottredus a Valignacus, Guido Papæ, Ioan. de Imola, Marianus Socinus, Raphaël Fulgoſius, Raphael Cumanus, Vlcaticus Zaſiu.

An & quare hic liber appelletur Infortiatum. An ſit curandum de nomine. An ſi matrimonium ſit prohibitum poſſit repeti datum, Baldus hic.

Tit.3. Soluto matrimonio.

In hunc titulum extat laudatiſſimus Franciſcus Duaren commentarius; & in priores aliquot leges Zaſius, Alciatus, Ripa & Corraſius bene ſcripſerunt, vide Corraſium, *cap.14. epiſtol. quæſt.* hanc etiam Rubricã repetiit Ioãnes Bolognetus, ad id quod dicit ibi Bar. in 3. colla verſ. ſed an hæc exceptio n.12. Adde quod dicit Dec. *in Rub. ſi cer. pet. in additi. ad lectur. aliquam, quæ ponitur ante ipſam lecturam.*

Matrimonium non eſt, niſi ſit animorum & corporum coniunctio, ſed indiuiduam vitæ conſuetudinem continet, id eſt, conſortium totius vitæ: ad matrimoniũ igitur neceſſarius eſt cõſenſus. *c.1.de deſponſ. impub.* error etenim impedit matrimonium *cap.vlt in.de coniug.ſeruor.* cumque impediunt cognatio vel cõſanguinitas, affinitas, honeſtas publica, frigiditas, hoc eſt, qui non ſunt idonei ad matrimonium. An contractus dotis de iure gentium, vel ciuili, an nominatus vel innominatus ſit, Ioannes Franciſcus de Ripa hic.

An dos dicatur ante dationem vel traditionem. An dos dicatur etiam quæ talis ſit, vt oneribus matrimonij non deſeruiat. An dos ſit propriè extra matrimonium, vide hic Alciatum.

l.Dotium cauſa.1.

Hanc legem explicuit Antonius Gubertus Conſtantius, *in tractatu de dotibus per totum* Ferrandus *lib.1 explic iur cap 23.* Repetiit hanc legem Bolognetus *tomo.1.* vide & in hanc legem Franciſ. Zoanetum. Ioan. Corraſ. Vltra latiſſime tradita hic per ſcrib Rim. *Inſt.quib.alien.lic.vel non. ad princip.n.133.* & regulam h.l. extrema, vt per Mant. apoph 2.

¶ Per hunc textum videtur poſſe dici, quòd lucrum dotis ex forma ſtatuti debitum, debeat detrahi, priuſquam legitima debita filiis ex primo matrimonio, omnes enim admittunt, quod æs alienum neceſſarium, prius debeat detrahi quam legitima, at dos eſt quid neceſſarium. *vt h.l.& l.mulier.§. cum proponeretur. D.ad Trebel & §.quæro nunc.in Auth.de nupt.verſ.nos igitur* ergo lucrum dotis priuſquam legitima detrahi debet: Sed in contrarium videtur commun. opin. vt per Bald. *ad l.1.C.de iu.ſ.dot.* Raphael Cumanus *conſ. 110.2.col.* Deci. *conſ.346 n.5.* Guido Papæ. *deciſio 96.n.1.ante finem.* Bald. *ad l.hac edictali.C.de ſecund.nupt.1.colum.*

¶ In medio huius legis dicit Pomponius neceſſarium eſſe mulieres eſſe dotatas, ad procreandam ſcilicet ſobolem: & replendam liberis ciuitatem, de quo vide Ariſtot. *2.politic.7.* & Plutarchum *in Laconicis & in Lycurgo;* vnde rectè adnotauit Gothofredus conditionem viduitatem incidentem Reipublicæ vtilitati repugnare, quẽ cõſule h.l. & textus ibi per eũ allegatos.

Circa doctrinam Bart. *in 5.col.verſ.ſed quid ſi mutus.* per Ruin. eum reprobantem *in l.1.in 1.not ff.de verb.oblig.* & ad hanc legem vide gloſ. *in verbo maxime vtatur. in §.ſed maior. Inſt.de his quæ ſunt ſui vel alien.iur.*

¶ De hac particula ſemper, quæ extat initio huius legis, vide Bald. *conſ. 444.col.2.vol.2.* ¶ Contra lege Lycurgi & Solonis cautum eſt, mulieres indotatas nuptui collocandas, ratio eſt ne concubina potius quàm vxor eligi videretur, vt refert Bernon Chiocero. *in tract.de concub.& in verbo vxorem ducat.num.4.* Quod autem dicit hic Pomponius neceſſarium eſſe, mulieres eſſe dotatas ad propagandum ſobolem, conuenit cum Moyſ. Geneſ. *cap.1.* cum. n. Deus Maſculum ac fœminam creaſſet, dixit, creſcite & multiplicamini & replete terram, de quo multa Rom. *con.59 ad defendendum.in princip.* & Bald. *in l.ambiguitates.in princip.C.de indic.vid.toll.* Cro. *in l.ſi conſtante.col. 31. eod.* idem etiam legitur Deuterono. *cap.25.*

¶ Quod nubere non ſit turpe, imò honeſtum, vide Bald. *conſ.336.in vlt col.1.vol.1.*

¶ Quod in dotibus verſetur vtilitas publica, ſitque præferenda priuatæ tradit ex multis Geror. *pet.ſanè ſing.79.* communis vtilitas, Alexan. *in l.3.in §. ſi inter.1.in fin.ff.de dam.inf.Et.*

¶ Quod cauſa dotis pia ſit, & fauorabilis, oſtendit ex multis copioſiſſimè Deci. *in cap.1.col 11.de probat.*

Ex in hanc quoque legem Conſule Antonium de Rubeis: & Alciatum *lib.4 pareg.cap.5.*

An ſponſa habeat realia priuilegia: an dotis actio ſit directa & contraria, an iudex patre abſente, poſſit dotare filiam de bonis patris. Bald. hic.

l.Soluto matrimonio.2.

Hæc lex ſecunda explicatur à Zaſio, *antinom.part. 3 num 51.* & à Goueano *lib.1.var.lect.cap.44.* Vide dicta per Thuparpalam, per Ioan Crottum, & per Zanetinum, vide & in hanc legem collectanea Marci Mantuæ, & Antonium de Rubeis.

§.Quod ſi in patris.2.

Certum eſt patrem agere ex ſtipulatu mortua filia ſi ne liberis, ergo non et viuente, de quo tamen hic plene per Doctores, ad ſe tamen B ld. *in l.poſt dotem repet col 1.& 2.* Quod dos ſit in quadam communione, alias inter patrẽ & filiam, atque patris priuilegium, hoc idem inductum ſit, quoniam ab eius bonis deſcendit, tradit Bald. *in l.ſi cum dotem, in 3.col.infra eod.*

§.Voluntatem autem filiæ.2.

Quando patientia habeatur pro conſenſu,vide Bald.*in prin.D.de tut.vel* Dec.*in l.in negotiis.col.1.D.de reg.iur.*

l.Non ſolum autem.3.

Ad intellectum huius textus,notandum eſt verbum exigere, hic ſtrictè poni,quoniam aliàs etiam pro agere capitur,latè Bald *in l.falſus.col.2.Cod.de furt.*vide ea quæ notauit.D.Gothofr.in hanc legem.

l.ſi Pater ſine.4.

l.De diuiſione.5.

In hanc legẽ optimè Cotta *in memorab.in voce Diploma.*& Cuiacius *lib.14 obſer.cap.22.* Ad hoc vt maritus lucretur fructus dotis, oportet quod matrimonium teneat quodque dos ipſa tradita ſit, de quo vide Bald. *in l. pen. in §. 2.ad fin.D.quod fal.tut.* Prætetea de hac re conſule Iohan.Corraſ. vide Ruin. Rub. *eod.Tit.in char.32.cum ſeq.*

Ad iſtam legem cum materia. vide Iaſonem *in l.qui Romæ in princip.in pen.verſ.extra gloſſ.D de verb.oblig.* Vide Ruin.*ſub eod.tit.in 32. char.cum ſeq.* ad illã l.cum materia,vide Iaſ.*in l.qui Romæ.in prin.in pen.verſ.ante.gloſ.de verb.oblig.*

l.ſi ante.6.

Ad id de quo hic quod verbum quaſi veritatis expreſſiuum ſit adde multa per Alexand.*conſ.2.viſis.col.10.vol.1.*Fecit & in hanc legem Duarenus.

l.Fructus eos eſſe conſtat.7.

Materia huius legis explicatur ab Alciato *lib.3.paradox. cap.1.* à Duareno *lib.1.diſputation.anniuerſ.cap.fin.*à Charonda.*lib.1. veriſſi.cap.*10 à Corraſio *lib.3.miſcell.cap.7.*ab Antonio Guibetto.*in tract.de dote pag.72.* & à Cuiac. *dicto cap.22.*vide etiam Odon.Mercandillum,& Ioan.Buteonem.

¶ Initium huius legis diuerſimodè legitur,aliis etenim eſt lex Fructus,aliis lex Diuortio,ſed hæc parui ſunt momenti.

¶ De fructibus,poſt doctores hic vide Tiraquel. *de retract.tit. 1.§. 15.gloſſ. prima.per totum.*

¶ Fructuum appellatione,quid veniat, vide eundem, *ibi.num.27.*adde tamen Boerium *deciſ.224 num.4.*

An paleæ veniat appellatione fructuum,vide Rom.*ſing.555.palea venit.*

¶ Quod fructus dicantur deducta impenſa, ex multis probat Gui. Pap. *deciſio.541 quidam teſtator.col.1.*Decimæ prædiales ſolui debent expenſis non deductis contra hanc noſtram legem,ſed de ea fallentia,vide plene Capici. *deciſ.20.in cauſa.col.1.* & Ioan.de Ana.*in cap.ad liberandum.col.6.de Iudæ.*

¶ Verbum fructus hic generaliter accipitur ex etimologia verbi,vel à ferendo,vt quidquid ex fundo percipitur.*l.item fundi.D.de vſufr.*vel à fruendo vt quidquid occaſione fundi ad vſum domini eſt,vt,locationes & penſiones domorum,& ſic fructuum verbo generaliter ſumpto,ſignificat,omnem cõmoditatem homini competentem,*l fructus.D.de reg.iuris*,hoc tamen verbũ ſtrictè refertur ad arboris fructus *l.11.D.de glan.leg.* Fructus etiam intelligũtur deductis impenſis.

§.Papinianus.1.

In hunc §.vide Robert.2.*animad.8.*& Anton Merc.1.*notat.8.*Zaſium Duarenum hic.*& 1.diſput.vlt.*Alciat.3.*paradox.*1.Cuiac.4.*Feud.30.*

De tempore vindemiarum,eoſque eſſe in menſe Octobri, vide Plinium 18.& Gothofr.*hic.*Ad hunc §.vide Iaſonem *in l.qui Romæ. in princip.penul.col. verſ.extra gloſ.D.de verb.oblig.*

§.Econtrariò.2.

Vide in hunc §. Robert.2. *animad.9.*& Anton.Mercat.2.*not.9.*

§.Ob donationes.5.

Hunc §.Explicauit Charondas *lib.2.veriſſim.cap.22.*quem tamen Duarenus abrogatum eſſe ſcribit,de quo vide D.Gothofr.*hoc.§.*

§.Quod in anno dicitur.6.

Vide Zaſium hic.*n.91*

An bis in anno fructus capi poſſint,vide Plin.*lib.6.cap.17.lib.17.cap.18.lib.18.cap.22.lib.16.cap.4.lib.28.cap.2.*

§.Et in pluribus annis.7.

Huius §.mentem ac ſententiam optimè explicat doctiſſimus Gothofredo initio huius §.

§.Item ſi locatio.8.

Hæc vox,*ſuper*, quidnam includat,vide hic Gothofredum, Cum ait Vlpianus in medio huius §.1.aliquid amplius præſtari dubitarũt hic doctores, præſertim Iaſon & Zaſius,qui diuerſimodè de hac re ſentiunt, quorum opiniones recenſetur hic à D Gothofredo.

§.Non ſolum autem.9.

Ex hoc §.Bald.*in l.qui ſub prætextu.in princip.C.de ſacroſan.eccleſ.* argumentũ ſumit,quod clericus qui eſt in ſtudio dicitur eccleſiæ ſeruire, quoniam ſtudet,vt poſtea eidem melius ſeruiat.

§.ſi fundum.12.

Antonius Auguſtinus *lib. 3. emend. cap.7.* Forcatulus Cupidine iuriſpr. *cap.19.*

Licèt maritus ſit dominus rei dotalis,non tamen poteſt arbores fructiferas ſuccidere, quia non ſunt in fructu, ſed in proprietate, de quo vide Bald. *conſ.290* vulgare eſt in princip.vol.2.

¶ Emphyteutam non poſſe amputare fructiferas arbores cum magna rei deterioratione,declarat Bald.*in Auth.qui rem col.2.C.de ſacroſ.eccl.* *vbi etiam & Iaſ.n.*

¶ De arboribus cæduis,ſiue vt hic dicitur gremialibus, vide Columel.*lib. 12.cap.19.*& quid hæc gremialis,vox ſibi velit,copioſe declarat hic D.Goth.

§.ſi vir in fundo.13.

Zaſius *lib.2. ſingul.intell.cap* 4.Ioan.Robert.*lib.1.recept.iur.ciui. lect. cap.10.* Franciſ.Sarmientus *lib.3.ſelect.cap.10.* Alexander Ab Alexandro *lib. 5. genial. dier.cap.9.*Cuiac *lib.15.obſer.cap.21.*

¶ Quod lapidicinæ non ſint in fructu,niſi vt hic dicitur renaſcantur lapides,quemadmodum in Gallia & in Aſia vide fuſius Nico.Boer.*Deciſ.19.*quo ad ſecundum quæſtionem *n.4 & 5.vol.1.*

§.Interdum marito.15.

Vide Corraſium *lib.5.miſcell.cap.6* Gloſſa huius §.notanda eſt, per quam deciditur, quod ſi legatum contineat res ad alimenta pertinentes,quod vltra quinquennium durare non præſumentur,addendũſque eſt Seyſſel.*in l.in ſtipulatione.in §.Sabinus.in fine.D.de verb.oblig.*

l.ſi fundus in dotem.8.

§.Quod in ſementem.1.

Ad materiam huius §.nota quod fructus dicitur, quidquid ex terra vel alia re capitur, & hoc modo ſumitur integraliter,abſque aliqua diminutione,multa ad propoſitum Flo.tradit *in l.1 in 2 col.D.fam.erciſ.* vbi etiam textũ iſtum decidit ſingularem.ad id quod ſentit gloſ.in verſ.ex vno de iure.prout eam ponderat Dyn. *in l.ſi.eod.tit.*quem refert.Bart.*in l. diuortio.§. Impenſam. eod.tit.*vide Ruin.*in rubr.eod.tit.chart.39.cum ſequen.*

l.ſi mora.9.

Quod dolus præponderet culpæ tradit Iaſon.in *l. 1. in pr. §. ff. de non.oper. nunt.*Ad ibi notata per Bartolum in vlt.opp.quem ſequuntur D.D.communiter,dum vult de iure digeſtorũ, dominium non trãſire ipſo iure in vxorẽ. vide Ruin.*in l.2.in 38.chart.ſoluto matrim.*

l.ſi ab hoſtibus.10.

In hanc legem vide commentaria Ioanni Aurpachi *lib.4.epiſt.cap.11.* vide Ruin.*in Rub.ff.eod. chart.48.*

§.ſi vir vxorẽm.1.

Qui occidit vxorẽ, non debet aliquid ex dote lucrari,de quo vide Addit. Ioan.de Ami.*conſ.9.*Ruin.*conſ.11.lib.5.*Roland.à Valla.*in tract.de luc.dot.q.68. n.9.& 20 q.78.n.12.*

¶ Quid in fratre occidente fratrem, filius patrem, & aliis agnatis, vide multa in Boer.*deciſ.25 frater col.1.& 2.vol.1.*Bar.*in l.idemque erit.ff.pro ſo.*Bald. *in l.his conſequenter.in §.1.fam.erciſ.*

¶ Quod ſi vir expellat vxorem ſine cauſa,debeat lucrum dotis perdere vide Guil.Bened.*in cap.Raynut.part.1.n 200. de teſtam.*& Ancha.*conſ.349. de iure communi.ad finem.*

l.ſi alienam.11.

l.Maritum in id quod.12.

Maritus habet beneficium ne conueniatur, niſi in quantum facere poteſt,de quo multa etiã Iaſon.*in l.quod nomine ff.de cond.inde.* breuiter vide Socin.*reg.facit in ſum.*vbi nouem ponit limitationes.*num.257.incip.maritum.*vide & in hanc legem Connanum.Limita vt per Socin.*in reg.257.* & vide tex.*concord.in §.item ſi dote.*& quod ibi doct.Iuſtit.*de actionib.*

l.Quia

Digitized by Google

l.Quia tale beneficium.13.

Hanc legem omnium optimè explicat Zaſius *lib.2.ſingul.c.4.*

l.Alia cauſa.14.

§.Eleganter quærit.1.

¶Quod iuri reuerentiali renuntiari non poſſit, obſeruat Iaſon *in l.penul. col.5.C.de pa?is.*D.cius *in l.vnic.num.10.C.de rei vx. act.* Gomeſ.*in §.pœnales. nu.30 Inſt.de act.*

¶De reuerentia quæ maritis exhibenda ſit, vide Ariſtotelem 2.*Oeconom.* & Plutarchum *in præceptis connubialib.*

l.Rei iudicatæ.15.

§.Hæredi mariti.1.

Vide Zaſium libro 2.*ſingular.intel.cap.7.* vide Iaſonem *in §.bonæ fidei.ſuper gloſſ.in verb.ipſo iure.numero 77.in fin.Inſt.tit.de actionib.*& Bartolum *in l.fin.ſi conſtante.in 7.quæſt.3 quæſt. princip.* vide Iaſonem *in §. bonæ fidei.ſuper gloſſ.in verb.ipſo iure.numero 77. in fin.Inſtit.de action.* & Bartolum *in l. fin.ſi conſtante. in 7.quæſt 3.quæſt.princip.*

§.ſocero quoque.2.

Beneficium quod habet maritus, vt T.in *l.maritum*, extenditur etiam ad Socerum, cuius rei ratio in ſequenti l.adiicitur,de quo tamen vide Roman. *conſ 464.in propoſita quæſtione.col.2.* & Areti *conſ.24.quatuor dubia.col.2.*Bart. *q 16.verum index.col.vlt.*

l.Quia parentis locum.16.

l.Ex diuerſo.17.

Vide Zaſium *lib.1.intelle.cap.5.* adde pro intellectu ad hunc textum Rinald.ad §.1.*num.76.Inſt.de donat.* vide gloſſam ibi.& Fortu. *col.in gloſſ.in verb confeſſi.de pactis.*

§.item ſi mulier.1.

Quod inter virum & vxorem ſocietas contrahi poſſit, ſiue omnium bonorum *l.alimenta.§ fi.D.de alim.leg.* ſiue lucri & quæſtus, *l.cum hic ſtatus.§.ſi non.D.de donat.inter vir.& vxor.*vide late Gerar.Petraſant.*in ſing.ſuo.99.inter virum & vxorem per totum.*

§.ſi in iudicio.2.

In hunc paragraphum vide Zaſium *libro 2.reſpon.ſingul.cap.1.* Charondas *lib.1.veriſimil.c.18.*

¶Omnis exceptio, quæ non minuit obligationem, ſed moderat executionem,poteſt opponi in ea, ſi de ea non eſt prius diſputatum, vide Bal.*in l. ab executione.col.4.C.quor.appell.non recip.*

l.Etiam filios mulieris.18.

§.Licèt in dotalibus.1.

Culpa in re propria tolerabilis eſt, in alienis non, de quo vide Cynum in *l.3 C.de epiſc.aud.*& Dec.*in c.quæ in eccleſiarum.col pen.de conſt.*

l.ſi mulier diuerterit.19.

Seruit ad q.textus iſte,de qua per Doct *in l.poſtquam liti.C.de pact.*

l.Quamuis mulier.20.

l.ſed & ſi ideo.21.

l.ſi cum dotem.22.

In hanc legem copioſè admodum Anton.Guiber.*de dote.c.62.* Pandulfus Prateius *ſenten.iur.c.2.*Chriſt.de Caſtellio.& Conſtan.Reg. vide etiã Rom. *in l.1.§.ſi ſtipulari.n 2.not.de verb oblig.* vide repetitiones doctorum *num 63. fol.336.* ¶Quod caſu omiſſus remaneat in diſpoſitione iuris communis, vt hic notaure Doctiſſ.Goth vide plura apud Dec.*conſ 19.& pro tempi.col.2.vol.2.*& Bal.*conſ.443.primo.col.1.vol.2.*Math.ſing.406.*n.1 fol.902.*

§.ſi pater filiæ.3.

Omnium ſubtiliſſimè hunc § explicat Cuiac *l b 3 obſ.c 16.* Ioan.Aurpachus *lib.2.ſingul.alleg.c.30* Zoannetus *rerum quotidianarum cap.16.*vide & repetitiones doctorum *num. 100.fol.397. & num.62.fol.182.* Corralius *ad l.filium quem habentem.C.fam.erciſc.nu.101.*Pab.de pedis *in Auth.præterea. C.unde vir & vxor.nu.61 fol.182.nu.62.repet.8.fol 397.nu.100.repet.9.*

§ ſi patri.4.

Quod ratione Banni non amittatur patria poteſtas, vide hic Bald.

§.Eo autem tempore.5.

Vide Menochium *de arbit.iud.caſ.241.*

§.Nec non illud.6.

Ad intellectum huius §.conſule Cuiacium *lib.6.obſ.c.22.*

§.ſi maritus,vel vxor.7.

Quod vxor debeat eſſe particeps infortunij,& econtra,tradit Bald.*in l.vbi adhuc.col.4.C.de iure dot.*Seyſel.*in l.ſi conſtante.in not.9.col 7.ſod.*

¶De amore coniugali,vide Valer.4.c.6.& Halicar.2.

§.ſin autem in.8.

Quod alimenta condigna præſtari debeant,ſecundùm conditionem perſonarum,& quantitatem bonorum,vide tum hic Goth.qui hęc optime declarat,tum Paulum de Caſtro *conſ.167.conſiderandum.in fi.vol 1.*

De alimentis vxori præſtandis. }
De Fideiuſſione. } Vide Bald.*conſ.378.Cæcilia.vol.1.*
De Sæuitia viri. }

Quando poſſit dos ſequeſtrari not. doctrinam tradit Bald.tres caſus conſiderando:in *l.vbi adhuc.col.3.C.de iure dot.*

§.Transgrediamur.12.

Vide Boer.*deciſ.23.*Tiraq.*in tract.de retr ltl.§.37.gloſſ.vnic.nu.7* Modes.Auconen.*in tract.de merca.in tit.de contract.mercat.nu.10.*

An pater cogatur ſe obligare ad dotem ſeu pro dote quæ datur filio, vide præter alios Flo.*in l.ſi plus.in §.1.col.1.& 2.D.fam.erciſc.*& Bal.*in l.ſi conſtante.in prin.*

§.ſi mulier.13.

Hic §. explicatur ab Antonio Auguſtino *lib.2.cap.1.* ¶Quod ſponſa priuilegium dotis retineat, licèt matrimonium ſecutum non ſit, & probatur etiam in *lege 2.in §.fin.D.de priuileg. credit.* Dec.pulchre *conſ.35.præſtantiſsimi.col.3.vol.1.*

l.Et ſi quid in eam dotem.23.

l.ſi conſtante.24.

Hanc legem Corraſius in lecturis Italicis explicuit, vide eundem *ad l.qui liberos.D.de ritu nupt.pag.434.*Nicolaum Vallam *de rebus dubiis, ſeu quæſtionib. in iure controuerſis.tract.13* Fecit & in hanc legem Arius Pinellus.*Cod.de bonis mater.fol.638.*Arius Pinellus *C.de bonis mater.*

§.Quoties mulieri.2.

Vide Zaſium *lib.2 reſpon.ſing.c 3.*Gutetium *reſolut.part.2.c.21.nu 8.*

¶Quod interuſurium medij temporis cedat lucro mariti, vt hic dicitur, notat etiam Baldus ad propoſitum,*in l.diuortio.in §.non ſolum 3.col.*

§.ſi maritus.5

Ad intellectum huius §.vide Antonium Auguſtinum *lib.3.emend.c.7.*

§.ſi vxor.6.

Materiam huius §.declarat Menochius *de arbit.iud.lib.2.caſ 25.*

§.ſi bona mulieris.7.

Quoniam hic fiſci mentio fit,notandum eſt eum non eſſe hæredem,ſed ſucceſſorem quendam anomalum,de quo Bald optime in *l.cum proponas.in 9. col.de probat.*

l.ſi filiofamilias.25.

De hac lege v.Ioan Rob.*lib.1.rer.iud.lib.?.c.19.* vide notata in deciſ.Cappel.Tholoſan 2.

§.ſi poſt diuortium.2.

Per iſtum textum dicũt doctores in *l quod te mihi*, & eſt communis opinio. vt ibi teſtat.Ia *col.10.ff ſi cer.pe.*quod indiſtincte,ſi, etc. perempta poſt moram periculum ſit debitoris,idem etiam ait gloſ. *in l.cum.res.§ fi.ff.de leg.1.*

§.ſi vir in quinquennium.4.

Sicuti mulier tenetur ſtare colono mariti, vt hic : ita maritus econtra tenetur ſtare colono vxoris,ita Cuma.Imo.& Moder.& poſt eos Seyſe.in *l.diuortio.col.vlt.3.col.*hac de re copioſe D. Gothof.in hoc §.

l.Semel mora facta.26.

In hanc legem vide Bartho de ſalycet.

l.ſi poſt diuortium.27.

l.Facere poſſe.28.

Ex hac lege notandum eſt, quod quamuis ille videatur ſuſpectus, qui immobilia poſſidet. *l.ſi verendum. D.qui ſat.ſd.cog.* non videbitur tamen eiuſ quod immobilia non poſſideat, dummodo plures habeat debitores, vt notatur à Baldo hic, dum tamen ſint debitores tuti, & magnarum quantitatum, vt optime notat Alex poſt Imo.hic, & alios *conſ.37.viſa col.4.& 5.vol.2.* & Iaſ.in *d.l.ſi verendum.in 2.col.*

Huius legis quæſtio continuari ac referri poteſt ad *l.maritum.12. de quo ſuperiori loco diximus.*

l.Quotiens pater.29.

Licèt pater quandocúque paciſci poſſit, etiam anteq uam matrimonium contrahatur, extraneus tamen nó poteſt, niſi tempore promiſſionis, de quo vide Bald.in *l.ſi cum dotem.col.1.3.eod.*

¶ In fin.huius leg.vid.Bald.*in l legem.C.de pactis.& ad d.l.quoties.cum ibi notata per Bart.in l.oppoſit.* vide Monſer.*in l.ſi conſtante.D.h.t.col.2.*

§.ſi quis.1.

Si quis ſtipulatur dotem ſibi ſolutio matrimonio, ſi ſolutio fiat vxori, maritus ab obligatione non liberatur, de quo vide Dec.*conſ.35.* vbi an hoc habeat locum de iure canonico, Tiraquell.*de R.connub.1.par.1.gloſſ.num.1.& ſeq.*

l.Nupta non.30.

l.ſi marito publico.31.

Fol.158.nu.29.repet.3.

§.ſi pater cum.1.

Licèt acceptilatio in dote æquiparetur naturali numerationi, & eodem modo aperiat viam exactioni ipſius dotis, ſecus eſt tamen in pacto, vt hic, & declarat Bald.*in l.pen.in §.pen.per illum textum, etiam infra eod.*

§.ſi fundum dotalem.4.

Vide in hunc §.fuſius Bald.*in l.fin.in §.præterea.col.2.C.de iur.dot.fol.61.n.11.repetitionum 3.*

l.ſi prior maritus.32.

Ad intellectum huius legis, vide Anchar.multa *conſ.163.viſa.col.3.*

l.Quæ dotis nomine.33.

In hanc legem, vide repetitionem Bologneti.

¶ Quod de facili præſumatur donatio, inter coniunctas perſonas, pulchre notat Anchar.*conſ.176.præmittendum, col.2.conſ.180.viſa.col.1.*

l.Titia diuortium.34.

Quæſtio huius legis examinatur à Bald.*in l.1.col.2. Cod.ſi vnus ex plur. app.*

l.Liberta quæ in.35.

l.ſi maritus.36.

Publicata bona, an publicatæ ſint etiam actiones, vide eleganter Bald.in *l.ſi conſtante.in §.ſi bona.in fin.ſ.eod.* & ante eum Gui.de Suza.ibidem. & Spec. *in tit.de fruct.& inter.* vid.Ruin.*rubr.ſolut.matr.chart.36.*

l.Dotem voluntate filiæ.37.

l.Lucius Titius.38.

Vide ad hanc legem Menoch.*de arbit.iud.caſ.25. fol.533.& 587.* Arius Pinellus.*C.de bonis matern.*

l.Viro atque vxore.39.

Quod multa delicta pari compenſatione tollantur, vide Socin. *reg.86.* Anch.*conſ.244.quia in fin.* Bald.*in l.fin.col.2.Cod.de compenſ.*

l.Poſt dotem.40.

De hac lege, vide Cuiac *lib.4.obſer.cap.22.* quam etiam repetiit Bolognetus, de qua vide Pileum *quæſt.89* vide etiam Benedict. *de Plombino.*

¶ Ad doctr.Bart ibi in vltim quæſt, vide per Ruin. *in l.ſolut. matrim.in 31.chart.in addit.D.eod.* Et ad diuiſionem illius l.ſecundùm communé lect. vide Bald.*in l.1 ſolut.matrim.in prin.* Et ad not.per Bart.in ea quæſt.in fi. vide Ruin. *in loco prææallegato.in 38.char.*

l.ſi pater ignorans.41.

l.In inſulam.42.

Vide Ruin.*Rubr.eod.tit.chart.30.*

l.ſi maritus in id.43.

l.ſi ſocer à genero.44.

§. Lucius Titius.1.

Huius 4.ſententia optimè explicatur hic à D.Gothofr.

l.Gaius Seius.45.

l.Qui dotem ſtipulanti.46.

l.Cum mulier viri.47.

l.ſi dotali inſtrumento.48.

l.Mæuia marito ſuo.49.

Ad intellectum huius legis, vide Rom.*conſ.445.conſultatio.col.1.& 2.*

l.AEſtimatis rebus.50.

Vide in hanc legem Couarr.*practicarum quæſtionum. cap.18.* vide etiam Sigiſm. de Homod.

l.AEſtimatæ res.51.

Licèt hic probari videatur, quod ſolus vſus veſtium quotidianarum ſit mulieris, proprietas autem mariti: attamen Baldus quatuor opiniones recitat *in l.in bis.in §.ferum.col.2.infra eod.* & tandem poſt Bartol ſi tenuiſſe, quod vſuales ſint vxoris, & hæredum ſuorum, pretioſæ verò mariti, vt probatur *in l.ſi vt certo.in §.ſed interdum. D.commod.*

l.Maritus dotem.52.

l.ſi filiofamilias.53.

Dubito in caſu huius legis, quomodo poſſet fieri executio contra filium familias qui de iure digeſtorú nihil habebat. *l.nam et. D.de dolo.* Soluit.Bar.*l.3.in §.ſed verum. D.de mi.* Latius Iaſon.*in §.actiones autem.num.7.Inſt.de act.* & licèt dicatur quod non poſſit fieri, ſi pater ſe opponat & verum ſit, non ſeruatur tamen in curia parlamenti, vt plene Gui. Pap. oſtendit *decif.516.executio.per totum.* niſi ſint bona materna, in quibus pater habet vſumfructum vt ibi, *& in l.1.D.de bon.mat.*

l.Maritus facere poſſe.54.

l.Cum mulier de.55.

l.ſi quis ſic ſtipuletur.56.

Vide Ruin.*in rub.eod.tit.char.48.nu.50.*

l.Vſufructu in dotem.57.

Quot modis vſusfructus in dotem detur, vide hic copioſè admodum D.Gothofr.

l.ſeruus dotalis.58.

Vide in hanc legem Cuiacium, *lib.12.obſeruat.cap.32.*

l.Filiæ meæ.59.

l.ſi filiafamilias.60.

l.Dotalem ſeruum.61.

In hanc legem vide Cuiacium *lib.2.obſ.c.34.*

l.Quod ſi vir.62.

l.Et deſinit ſeruus in dote eſſe.63.

l.ſi verò negotium.64.

§.item quidquid.5.

Nota quid per iſtum text determinat Bal. *in l.diuortio.in §.quod in anno.ff. eod.* quod illud quod ſupra ordinarium præſtatur, puta plauſtrum lignorum in fructu quinquennij computatur.

§.De viro hæredéque eius.9

Statuta correctoria iuris communis loquentia in vna perſona, non extédantur ad aliam, licèt videatur eadem ratio. adde Iaſo. *ad l.ex facto. nu.31.D. de vulg.* & ibi Hiero. Ver. *nu.159.& ſeq.* Alciat. *lib.2.char.111.de verb.ſig.* Crot. *ad l.ge n ſi conſtante.ſecunda repetit one.num.73. vſque ad num.78.D.eod.titu.* Pet. And. Gam. *in tract.de excuſſio.nu.36.cum ſeq.* vide etiam Ludouicum Romanum. vide Bartolum in *l.omnes popul. in 4.quæſt.5.quæſt.princip.de iuſtitia & iure.* & Bart. *in l.ſi conſtante.in quæſt.7 ſoluto matrim.*

l.Hæc actio. 65.

In hanc legem vide Cuiacium *lib.2.obſ.cap.34.*

l.in his rebus.66.

§.ſeruis vxoris.1.

Dubitat Bartol. hic, an famulo recedente poſſint eius veſtes auferri, & de iure ſentit quod non, licèt aliud ſit de conſuetudine, & contrarium ſeruetur, vt per eum fuſius, adde Bal. ipſum tamen aliter inducentem *in Auth. habita. C. ne filius pro patre.* vide hic Duarenum & D.Gothof.

§.Mancipia in dotem.3.

Couarruuias *quæſt.fol.195.*

l.in patrem.67.

Pœnæ pecuniariæ & mulctæ quas Galli emendas vocant, ſunt fructus iuriſdictionis, vt hic per Bartolum. late Chaſſaneus *in conſuetudinib. Burgundiæ fol.70.col 4.*

LIBER XXV.

Pandectarum.

Hic vigeſimus quintus liber ſeptem omnino articulis mira arte diſtinguitur.

1 In primo articulo ponitur actus præcedens nuptias, nempe ſponſalia, vt ff. *tit.de ſponſ.* quoniam ſponſalia ſunt mentio & repromiſſio nuptiarum futurarum, *l.1.illo tit.*

2 Secundus articulus ſpectat contractum ipſum nuptiarum. ff. *titu.de rit. nuptiarum.*

3 Tertius eſt de iuribus tam nuptiarum quàm dotis, quæ nuptiarum acceſſio eſt, *l.3.ff.de iure dot.*

4 Quartus articulus eſt proprius conſtante matrimonio, quo tempore prohibetur donatio inter coniuges. *tit.de donat.inter vir.& vxor.*

5 Quintus de diſſolutione matrimonij, quod quidem dirimitur diuortio, morte, captiuitate, vel alia contingente ſeruitute alterutrius. vt ff. *titu.de diuor.& repud.*

6 Sextus articulus reſpicit tempus ſequens diſſolutionem nuptiarum.

Titulus primus.

De impenſis in res dot.

De impenſis in res dotales factis repetendis ac deducendis ſoluto matrimonio, duobus modis ſiue caſibus quæritur, nempe pro, vel à muliere. vel à marito eæ factæ ſuát, *l.ſi fructus.75.D.ſoluto matrim.*

l. impenſarum.1.

Cotta in memorabilibus in voce, *Moles.*

l.Neceſſariæ.1.

An vir teneatur facere vtiles impenſas: impenſæ neceſſariæ quæ dicantur declarat Bart. hic.

Neceſſariæ impenſæ dicuntur quæ in ſe habent neceſſitatem impendendi, *l.1.§.1.hic,* quam neceſſitatem intellige, nō vt Accurſius hic in initio: ſed ex concurſu duarum conſiderationum: nempe tam ratione rei dotalis, propterea quod ſi eæ impenſæ factæ non ſint, res dotalis peritura aut certè deterior futura ſit, quàm ratione mariti: propterea quod ſi à marito omiſſæ ſint, tanti ſit damnandus per actionem dotis quanti mulieris intererit eas impenſas eſſe factas.

§.in neceſſariis.2.

§.inter neceſſarias.3.

Liuius *lib.1.*

l.vel in valetudinem.2.

l.vel ſi viros.3.

Zoannetus *reſtitu.ad d.c.23.*

l.Et in totum.4.

l.Quod dicitur.5.

Phanuccius de lucro dotis *num.16 fol.15.fol.56 nu 113.Repet.4.*

Hæc eſt huius legis regula, quod ſcilicet neceſſariæ impenſæ à marito in rem dotalem factæ, dotem ipſo iure minuant, ad cuius faciliorem intellectum tres diſtingue hoc modo articulos pro triplici conſideratione rerum dotalium, quæ vel ſunt tantùm corpora, vel tantùm pecuniæ, vel ſimul corpora, ſiue corpus & pecunia, ſi corpora tantùm in dotem data ſint, videtur eſſe falſa illa regula quia corpora ipſa non minuuntur corporaliter: abſurdum etenim eſt deminutionem corporis fieri. Hæc à Ruellio viro acutiſſimi ingenij tradita ſunt in quadam prælectione in hanc legem.

l.Veluti.6.

Auguſt.lib.1.emend.c.6.

l.Voluptuariæ.7.

l.Vtilium nomine.8.

l.Pro voluptariis.9.

l.Quod ſi hæ.10.

Alciatus *2.prætermiſſ.*

l.in voluptatis.11.

l.Omnino &.12.

l.Neque ſtipendium.13.

l.impenſæ.14.

l.Quod dicitur.15.

l.Et ante omnia.16.

Tit.2.De actione rer. amot.

l.Rerum amotarum.1.

Alciatus *lib.7.parerg.c.26.* Vide Cuiac. *ad §.cum ex alienis. Inſt. de rer. diuiſ.*

An mulier teneatur condictione furtiua: An & quomodo dignoſcatur actio furti ab actione rerum amotarum: An mulier poſſit facere eleemoſynam de bonis mariti, vide hic Bart.

l.Nam in honorem.2.

l.Et ideo.3.

Digitized by Google

l.ſi filiafamilias.4.

Ordinem mutandum eſſe hic Petrus Faber 1. *ſemeſt.*24. exiſtimat, de quo vide hic D.God.

l.Dolóve malo.4.

l.Viua quoque.5.

l.Contra nurum.6.

l.Mulier.7.

l.ſi cum dos.8.

l.Non enim æquum.9.

l.ideóque.10.

l.Marcellus.11.

§.Qui rerum.1.

In criminalibus vtrum ſit reſpondendum poſitionibus: An poſitioni continenti turpitudinem debeat reſponderi, declarat hic Bart.

l.Non magis quàm.12.

l.ideò Labeo ſcribit.13.

l.De rebus.14.

l.Nihil intereſt.15.

l.Ad fiſcum.16.

l.ſi concubina.17.

l.ſed & domino.18.

l.ſed et ſi diuortij.19.

l.ſi rem.20.

l.ſi mulier.21.

§.At ſi in dotem.2.

An & qua actione mulier conueniatur, Bart.hic.

§.Rerum amotarum.3.

Queſada *lib.1.quæſt.iur.c.*25.
An & quomodo habeatur ratio lucri amiſſi.Bart.hic.

l.ſi propter rei.22.

An mulieri ſoluenti æſtimationem ſit cedenda actio: An vxori ſoluenti æſtimationem vir debeat cauere de euictione, explicat hic Bart.

l.Redintegrato.23.

Vide Cuiacium *lib.*1.*ad African.*

l.Ob res amotas.24.

l.Rerum quidem.25.

Forcat. *Necyoman. dial.*81.

l.Rerum amotarum.26.

l.Rerum amotarum.27.

l.ſi vxor rem.28.

l.Rerum amotarum.29.

l.Cum ſoluto.30.

Tit.3. De agnoſcendis vel alendis liberis.

l.Senatuſconſultum.1.

Qui partum falsò ſupponit, vide *l.1. C.de Falsis.* & ibi copiosè Gloſſam.

§.Permittit.1.

Domus quid intelligatur, declarat hic Gothof.
D.ſerentiam ciuitatis, villæ, & municipij, declarat hic Bart.

§.idem Iulianus.14.

Auguſtinus *lib.1.emend.c.*9. Menoch. *lib.2. de arb.iud.caſ.*89.

§.Ex his apparet.15.

Quando mulier contemnit Plautianum, & filius petit alimenta: an debeat probare ſe verum filium. Bart.hic.

§.Planè ſi.16.

Ex hoc §. collige quod ſententia lata in cauſa filiationis, inter patrem & filium, facit fidem, quod ad omnes & nulli præiudicat, præterquàm patri & filio.

l.in omnibus cauſis.2.

l.ſiue contra.3.

§.Quia Plaucianum.1.

Plautianum Senatuſconſultum vbi habeat locum de donat. hic D.Goth.
Actio præiudicialis in quo differat à rei vindicatione: An & quare actio in rem dicatur præiudicialis. Bart.hic.

§.illud tenendum.5.

Nota hic caſum in quo inſtantia iudicij non tranſmittitur ad hæredes.

l.Necare videtur.4.

Quis necare videatur, adde poſt D.Gothof.hic.

l.ſi quis à.5.

In hanc legem vide Menoch. *de arbit.iud. lib.2.caſ.*167. Conſtant. Landum *enarrat.in tit.de iuſt. & iur.c.*15.

§.ſed vtrum.1.

Stobeus *ſermon.*203 Ariſtot. 8. *animal.c.*3. & *lib.9.c.*13. Plato 4. *de legib.*
Patre benigno, an filius cogatur eum alere, vide hic Bart.

§.Vtrum autem.2.

An pater filiam cogatur alere: An quis cogatur alere filiam, vel dotare baſtardam. An frater teneatur alere fratrem, declarat hic Bart.

§.ſed ſi filius.7.

Ioannes Aurpachius *lib.3 epiſt.iurid.c.*4

§.ſi vel parens.8.

In cauſa alimentorum quomodo procedatur, D.Gothof hic.
An ſententia quæ datur ſuper cauſa alimentorum ſit definitiua, vel interlocutoria. An interim donec cauſa pendet debeat ali filius. Bart.h.c.

§.ſi quis ex his.10.

Sententiam alimentorum definitiuam eſſe, optimè ait Bart.

§.Idem

§.idem iudex.11.

Ex quibus cauſis poteſt parens filium exhæredare, ex iiſdem poteſt ei denegare alimenta, & dotem.

§.A milite.15.

An militia ſoluat ius pietatis paternæ. D. Gothof. hic.

§.ſolent iudices.18.

Sententia lata in cauſa ſummaria non facit præiudicium ſi agatur ordinaria, vt notat hic Bart.

§.Vtrum autem.20.

An liberti libertorum teneantur alere patronos, & an patroni teneantur alere filios liberti, dic vt in gloſſa.

§.De alimentis.25.

An presbyter eccleſiæ teneatur alere patronum eccleſiæ, ſi eſt inops, vide Bart. hic.

l.Alimenta.6.

§.imperatoris.1.

Vtrum vaſſallus teneatur alere dominum. An filius emancipatus qui denegat alimenta, reuocetur in poteſtatem. Bart. hic.

l.ſi neget.7.

l.Non quemadmodum.8.

l.in bonis.9.

An filius dicatur habere aliquod ius in debito bonorum ſubſidio viuente patre. Bart. hic.

Tit.4.De inſpiciendo ventre.

l.temporibus.1.

§.Ex hoc reſcripto.1.

I Fo.168.nu.324.& nu.ſeq.& 338. Repet.4.

§.ſecundum.2.

An qui recuſat reſpondere, habeatur pro confeſſo, nécne, vide hic D. Gothofred.

§.Et notandum.5.

Conſultor ſi debeat eligi, à quo eligatur, D. Goth. hic.

§.Quamuis ſit.11.

Parum prudenter faciunt qui legum interpretationes omnes damnant.

§.Denuntiare.12.

Arius Pinellus *C. de bonis matern. fol.* 373.

§.ſed etſi ſeruus.13.

Vide in hunc locum Valerium Maximum *lib.9.cap.16.* vide etiam Appianum *lib.1. de bello ciuili.*

§.Quod autem.15.

Vide Alex. in *Rub. de noui operis nunc. in 3. & 4. col. verſ. non obſtat. dum Fulg.* & ibi Ruin. *nu.3. chor.*

Solemnitas leuis quæ dicatur, præter dicta à Bald. *in l.8. C. qui teſt.* vide D. Gothof. hic.

l.Edictum.2.

l.Qui ventri.3.

l.is à quo.4.

Tit.5.Si ventris nomine.

l.Hoc edicto.1.

An partus ſit fauorabilis, vide hic D. Gothof.

l.Hæc actio.4.

Briſſonius *lib.4. ſelect. c.2.*

l.Dolo facit mulier.2.

Pro intellectu huius legis vide Cuiac. *lib.13. obſ. c.18.*

Tit.6.Si mulier ventris nomine.

l.ſi de poſſeſsione.1.

Iuramentum mulieris excuſat eam à calumnia, & partui non nocet nec prodeſt, de quo vide Bart. hic.

l.Libertati planè.2.

Tit.7.De concubinis.

Gratiniat. *diſc.4. nu.7.* Clarus §. *fornicatio à nu.6. cum ſeq.* Alex. ab Alexan. *genia. dier. cap.21.*

Quæ dicantur concubinæ, & an aliquo caſu licitum ſit tenere concubinas, vide Ioan. de Ana *in rub. de adult.*

Notandum autem eſt Concubinatum de iure canonico eſſe prohibitum, nec poſſe concubinam damnari, de quo vide Angelum *conſ.14.*

De materia qualiter concubinatus ſit permiſſus, & qualiter puniatur, & an concubina poſſit relinqui, & qualiter coitus puniatur, vide omnino latè Caccialu. *in Repet. ſi qua illuſtris. ad Orfician.*

l.Quæ in concubinatu.1.

l.ſi patronus.2.

l.in concubitu.3.

Alia eſt Haloandri lectio, legens in concubinatu.

Pro intellectu huius legis vide Gilbertum Regium *lib.2. enantiophan. c.16.* Marcum Vertranium *de iure lib. c.30.*

An concubinatus ſit licitus: An & quomodo debeat intelligi, quod concubinatus ſit legitimus coitus, declarat hic Bart.

§.Nec adulterium.1.

Per leges ciuiles concubinatus erat legitima & licita conſuetudo: eſt tamen concubinatus prohibitus De quo vide Ariſtot. 6. *Polit.16.* & vt ait *l.41. & 42. D. de rit. nup.* concubinatus eſt inhoneſtus, cui adde *can. nemo. & can. dicat aliquis 33 quæſt.4.* vbi quidquid præter vxorem legitimam committitur, adulterij crimine damnatur, ergo per conſequens concubinatus prohibetur, licet hac lege contrarium dicatur.

l.Concubinam.4.

Concubina quomodo æſtimanda ſit, quæritur hoc loco, verùm vide *l.18. C. de adul.* & quod notat Cuiacius *in Paul. 2 ſent. tit.20.* Vide Por. *Inſt. de adop. in 3. col. in prin.*

l.Concubinam.

LIBER

LIBER XXVI.

Titulus primus.

De Tutelis.

DE Tutelis ſcripſit Plato 11. *de legib.* vide Harm. *lib.5. tit.11.*

l. Tutela eſt. 1.

Hic proponit initio Paulus Tutelæ definitionem, de qua vide Forca. *Negomantia dial. 66.* Mercer *lib. 2. opin cap. 21.* vide etiam quæ dicit Vreſenbeccius *Inſtit. hoc tit.* & Gell. *lib. 5. c. 19.* Harm. 5. t. 11. § 1.

Tutelæ duabus de cauſis maxime inventæ ſunt, ob ætatem, quæ circumſcriptioni obnoxia eſt, & rerum gerendarum atque explicandarum imbecillitatem, vt ait Vlpianus *in tit. 1.* propter forenſium rerum ignorantiam.

§. tutores autem. 1.

Qui dicantur tutores, & vnde dicti, declarat hic Paulus.

In quot & quibus tutoris officium contineatur, optimè declarat Theophilus hic cùm ait,

ἐν τῷ φυλάττειν τὸν παῖδα καὶ διοικεῖν τὰ τούτου ἐπιτήδεια πράγματα.

In fine dicitur æditunos eos eſſe qui ædes tuentur. quos Cicero vocat *ierophylaca. l. 20. § 1. D. de an leg.* & Pli. *lib. 14. c. 7.* & Gell. *lib. 12. c. 10.* De his meminit etiá Varro *6. de ling. Lat.* hinc etiam æditimus qui ædes ſ tuetur, quaſi ædis infirmis, & hic æditimus ab æde tuenda, ſiue ſacræ ædis tutor, i. curam gerés, & Varro *2. de re ruſtica.* Inde æditimus Gloſſis *ne. ph las.* De ædituo meminit *l. cum pater. 77. § 26. Donationum D. de leg. 2. § 2. Inſt. de tutelis.*

§. Mutus. 2.

Propoſita definitione & etymologia nunc oſtendit, qui tutores dari non poſſint, & primò Mutus, ratio eſt, quoniam authoritatem præbere non poteſt. *l. 17. cod. l. pen. in fi. de legit. tutor.* Mutus autem intelligitur qui eloqui nihil poteſt, non qui tarde loquitur: ſæpe enim etiam literati & eruditi homines variis caſibus, & audiendi & loquendi facultatem amittunt, ait Iuſtinianus *in tit. quib. non eſt permiſſum facere teſta.* de quo vide *l. mutum. D. de ædil. edi. ll.* & Theophilus dicto loco.

§. ſurdus. 3.

Secundo loco Surdus tutor dari non poteſt. qua de re vide *leg. penultim. & vltim. D. de legit. infra.* & quæ ibi dixi, quod intelligendum eſt de eo qui omnino non exaudit, non autem de eo qui tardius exaudit. etenim tota natura ſurdus à ſurdaſtro. ſi quidem is qui omnino non exaudit, teſtari non poteſt, verùm ſurdaſtrus, vt ait Iuſtinianus & Theophilus *Inſtit. quib. non eſt per. fac. teſtam. § 2. & ſeq.*

l. Non eſt exigendum. 2.

l. Qui habet tutorem. 3.

Repet. 3. fol. 555. num. 180. & 192. & 280.

Si minor 25. annis ſit prodigus, an dabitur ei curator vt prodigo, an vt minori, vide hic Bart.

§. Quia autem. 1.

Quod in dubio naturalis cauſa magis inſpiciatur, quàm accidentalis, optime hic tradit D. Gothof. & Bart. ibid.

§. Quolibet loco. 3.

An curator omni loco & tempore dari poſſit, vide Rebuff. *in tract. de ſententiis prouiſionalibus art. 3. gl. ſſ. 2.*

An contractus furioſi vel prodigi validetur iuramento: An pupillus poſſit citari viua voce ad petitionem tutoris, vide hic Bart.

§. ſi pupillus. 4.

Procurator datus in omnes res videtur datus, vt videre eſt *in l. 4. & 5. eod. Deciſ. 256. nu. 2. fol. 437. deciſ. Aſſl. 111.*

§. Quod dicitur. 4.

Quod indefinita æquipolleat vniuerſali, tradit hic Bald.

Procurator ſimpliciter conſtitutus, vtrum videatur conſtitutus ad lites futuras. Bal. hic.

§. Poſſunt autem. 1.

In hoc §. dicitur plures dari poſſe procuratores, quod aduerſatur *l. 5. in ſi. D. eodé fol. 1.* vbi vnus tantùm dandus eſt, quæ vt & quo pacto concilientur, vide dict. leg. 5.

l. Cum ſemel. 5.

§. Et ſi Titius. 1.

Quod ratione diuerſarum cauſarum, vnus & idem vicem duorum curatorum ſuſtinere poſſit, notat hic D. Gothof.

l. Muto. 6.

Ad intellectum huius legis, vide Bellonum *lib. 1. ſuppot. c. 2.*

l. Tutoris datio. 2.

Tutorem dare is poteſt, cui ſpecialiter permittitur, de quo vide Bellon. *ſupra d. l.* & Corraſium *libro 5. miſcellan. cap. 24.* Marc. Salom. *ad l. 1. D. de officio eius cui. num. 4.* & ibi omnes Doctores. Vide Caſtrenſem *in l. 1. ad fin. de iuriſd. reprob. 237. num. 4. Repet. 1.*

l. ſi filiusfamilias. 7.

Cuiac. *7. obſ. vlt. fol. 48. num. 190. & num ſeq. & 193. & 196. & 199. Repet. 6. fol. 165. nu. 86. Repet. 6.*

l. Patronus. 8.

Pro intellectu huius legis, vide Cuiacium ſupradicto loco.

l. in eos extra. 9.

Lod. Rom. *ſing. 471. fol. 121.*

l. Etiam non municipes. 10.

l. Furioſus cum. 11.

l. Quæſitum eſt. 12.

l. ſolet. 13.

l. ſi adrogati. 14.

l. ſi quis tutor. 15.

l. Tutela plerumque. 16.

Mulieres tutelæ officio interdum funguntur, vt toto titu. C. Quando mulieres tutelæ officio funguntur.

l. Complura. 17.

l. Fœminæ. 18.

Tit. 2. De teſtamentaria tutela.

l. Duodecim. 1.

Lex duodecim tabularum ait, *Pater familias vti legaſſit ſuper pecunia tutelâſve ſuæ rei ita ius eſto.* de qua meminit Vlpianus 11. § 14. & Cicero 1. *ad Herennium lege 53. l. 120. D. de verborum ſignificatio.* de quo vide Ræuardum *ad leges 12. tabul. cap. 12.*

An filiis naturalibus de Spurio poſſit dari tutor, *vide Bart.*

l. Militem. 2.

l. teſtamento datos. 3.

§. ſed eos demum. 1.

Paria ſunt non fieri aut non de iure.

l. Pater hærede. 4.

Ad intellectum huius legis, vide Cuiac. *in notis ad tit. Inſt. de tutelis.*

l. Si quis

Digitized by Google

l.ſi quis filiabus.5.

Vide Sozinum in lege ſi cognatio. in 14. collat. verſic. prima conclusio. de rebus dubiis numero 17.

l.Quid ſi nepotes.6.

Liberorum appellatione qui contineantur necne, declarat hic D.Gotho. vide Ruinum in Rub. de liber. & poſthum. in 2. chart. verſic. ſi planè. vide eundem Ruinum in l.2. C. vol. xix. in 2. chart. Et vide ad verſ. caterum. Ozer. Inſt. de teſtam. in prin. ſuper gloſſ. 1. verſ. vt eg. tuo ſuper hoc.

l.Tutores.7.

Cuiacius lib. 17. obſ. cap. 38.

l.tutor datus.8.

l.ſi nemo.9.

l.ſi hæreditas.10.

§.Qui filium.2.

Alciatus lib. 1. diſpunct. cap. 20.

§.ſeruus alienus.4.

Cuiacius 18. obſ. 1. Connanus per totum.

l.ſi quis ſub.11.

l.Certarum.12.

l.Et ſi datus.13.

l.Quia perſonæ.14.

l.ſi tamen.15.

l. ſi quis ita.16.

§.ſi poſthumis.5.

Poſthumorum appellatione iam nati non continentur, l. commodiſſimè. 10. ... de liberis & poſthumis.

l.teſtamento.17.

l.Quod ſi.18.

l.ſi nemo tutorem.19.

l.tutor incertus.20.

l.teſtamento.21.

l.ſi quis tutorem.22.

l.tutor.23.

l.ſi plures.24.

l.Duobus.25.

l.iure noſtro.26.

l.idem fiet.27.

l.Qui tutelam.28.

l.Ex ſententia.29.

l.Duo ſunt.30.

Limita vt per Ioan. Fab. Inſt. de vulg. ſubſt. in fi.

l.Pater.31.

l.quæro.32.

§.Lucius.2.

Ioannes Mercerius lib. 2. opin. c. 18. Briſſonius lib. 3. ſelect. antiq. c. 3.

l.tutoribus.33.

Emanuel Coſta lib. 1. ſelect. c. 11.

l.Cum codicillis.34.

Tit.3. De confirmando tutore.

l.Vt ne.1.

Latè hanc explicat & vertit Auguſtinus ad Modeſtinum. vide Cuiac. lib. 7. obſ. cap. 6.

l.Mulier liberis.2.

l.Qui à patre.3.

Vide gloſſam in l. hac conſultiſſima. C. de teſtam. in verb. lib. ſu prin. gloſſ.

l.ſi patronus.4.

l.tutores.5.

l.ſi filio.6.

l.Naturali.7.

Quæſt. lib. 1. quæſt. iur. c. 14.

l.in confirmando.8.

l.vel cum.9.

l.vtilitatem.10.

l.Auia.11.

l.item quæſitum.12.

Tit.4. De legitimis tutoribus.

In hunc tit. vide Cuiac. 11. obſ. c. 16. Conn. lib. 3. ſubſeciuar. lect. c. 6.

l.Legitimæ.1.

l.Legitimam.2.

l.tutela.3.

l.Quod defuncto.4.

l.Legitimos.5.

Bertoin. gl. ...

Digitized by Google

l.inteſtato.6.

l.ſunt autem.7.

l.ſi relinquero.8.

l.ſi plures ſunt.9.

l.Adgnato.10.

l.Minus autem.11.

Tit.5. De tutoribus & curatoribus datis ab his, qui ius dandi habent, &c.

Hanc Rubricam hic in paratitlis Cuiacius emendat.

l.ſiue proconſul.1.

Vide Alciatum in *l.2. in prin. de verb. oblig.* Doct. in rub. ff. ſoluto matrim. maxime Ruinum in 42. *chart.*

l.Cum quidam.2.

l.ius dandi.3.

l.Prætor ipſe.4.

In hanc legem ſcripſit Cuiacius *lib.7. obſ. c.17.*

l.illud ſemper.5.

l.Necnon.6.

l.Non tantum.7.

Marcus Vertranius *de iure liberor. c.31.*

l.Nec mandante.8.

Vide Bartolum *in l.4. §. ſi ita. de dam. infect.*

l.impuberi.9.

l.Tutor.10.

Ad eius intellectum vide Alex. *l. in cui bona. in 3. col. in prin. de verb. oblig.*

l.Curator.11.

l.His qui.12.

Cuiacius *in paratitlis & lib.20. obſ. c.37.*

l.ſi impuberi.13.

l.Libertus.14.

Cuiacius *lib.14. obſ. c.6.*

l.in omnem.15.

l.Nec ille.16.

Hæc lex pertinet ad ſtipulationem prætoriam, rem pupilli ſaluam fore, & docet tutorem qui abeſſe cœpit, Reipublic. cauſa quo abſenti neceſſaria eſt ad tempus excuſari, non deſinere tutorem eſſe, ſed excuſari ad tempus, & in locum eius, etiam ad tempus alium tutorem vel curatorem dari, nec ſcilicet pro tempore abſentiæ eum teneri actione tutelæ, vel ex ſtipulatione rem pupilli ſaluam fore.

l.Ei qui.17.

l.in dando.18.

l.Vbi adſunt.19.

§.Magiſtratus.1.

Ad intellectum huius §. vide Cuiac. *lib.7. obſ. c.17.*

l.Ventri tutor.20.

Cuiacius *lib.19. obſ. c.7. & lib.7. c.6.*

l.ſcire oportet.21.

Ad hanc legem quemadmodum & reliquas omnes ex ſex Modeſtini de excuſationibus libris decerptas, eleganter ſcribit Antonius Auguſtinus ſup. vide Alciatum *lib.2. parerg. c.39.* Ferrandum *lib.1. explic. c.24.*

l.Ei qui non ſunt.22.

l.ſimul plures.23.

l.Diui Marcus.24.

l.Curatorem.25.

l.Seiæ regreſſæ.26.

l.Pupillo.27.

l.Romanius.28.

l.ſi peregrè.29.

Tit.6. Qui petant tutores vel curatores, & vbi petantur.

l.Matris.1.

l.ſi minores.2.

Auguſtinus *lib.2. emend. c.4.*

§.Alij igitur.1.

Contius *l. diſput. 16.*

Verſ. Diuus.

Ant. Aug. *lib.1. emen. c.6.*

l.Curatorem.

l.Qui qualitercumque.

l.Decreto.3.

Pro intellectu huius legis vide Cuiac. *lib.7. obſ. cap.17.* Petrum Pytoeum in notis *ad fragmenta Iuriſconſultorum pag.76.*

l.Credendum.4.

Tit.7

Tit. 7. De adminiſtratione & periculo tutorum. &c.

l. Gerere atque. 1.

§. ſufficit. 2.

Arias Pinellus. C. de bon. matern. fol. 241.

l. ſi tutor. 2.

l. ſi plures. 3.

§. quamuis. 3.

Fol. 171. n. 401. repet. 4.

l. Vel in. 4.

l. ita autem. 5.

§. Iulianus. 7.

Alciat. lib. 2. parerg. c. 25. Zoan. rerum quotidianarum. cap. 32.

l. Hoc autem. 6.

l. Tutor. 7.

§. ſi tutor. 1.

Conſtantius Landus lib. prætermiſſ. c. 11. Iohannes Aurpachus lib. 1. ſingul. allega. cap. 19.

§. Vſuræ à tutoribus. 11.

Cuiac. lib. 5. obſer. cap. 12.

l. ſi tutelæ. 8.

Arias Pinellus C. de bon. matern. fol. 460.

l. quoties. 9.

Couarruuias lib. 3. variar. reſol. cap. 2.

§. ſicut. 5.

Corraſ. lib. 6. Miſcell. cap. 15.

l. Generaliter. 10.

l. Circa. 11.

l. Cum plures. 12.

§. Nimium. 2.

Pileus quaſt. 90.

§. Cum tutor. 3.

Briſſon. lib. 4. ſelect. antiq. c. 3.

l. Tutor. 13.

l. Etiam contutoris, 14.

Iohan. Aurpach. lib. 2. alleg. c. 49.

l. ſi tutor. 15.

l. Cum quæritur. 16.

l. qui iuſſui. 17.

l. Qui tutor. 18.

l. Actus ſui. 19.

l. Tutor. 20.

l. Lucius Titius. 21.

l. Tutor ad. 22.

l. Vulgò obſeruatur. 23.

l. Decreto. 24.

l. ſi minoris. 25.

l. Cum curatore. 26.

l. tutor qui. 27.

Menoch. de arbit. iudic. caſ. 174.

l. tutor pro. 28.

l. Maximéque. 29.

Auguſtinus lib. 1. emend. c. 3.

l. tutoris. 30.

Quod ſit tutoris præcipuum officium declarat hic Marcellus.

l. Diui Seuerus. 31.

l. ſine herede. 32.

§. Lucius Titius. 6.

Arius Pinellus C. de bon. mater. fol. 72.

l. A tutoribus. 33.

l. Ad inſtruendam. 34.

l. tutor ſiue. 35.

l. inter tutores. 36.

Cuiac. lib. 8. obſ. c. 16.

l. Tutorem. 37.

l. ſi plures. 38.

l. Tutores. 39.

§. Curator. 1.

Fol. [illegible] n. 77. repet. 6.

l.impuberi.40.

l.Qui plures.41.

l.Ex pluribus.42.

Coraſius *libro 3. Miſcellan. cap. 3.* Quod non eſt tranſmiſſibile ad heredes, non eſt ceſſibile. Quod hoc argumentũ non valet affirmatiuè. Not. Moder. Hiſpa. *ad* §. *fuerat. numero 26. Inſti. de actio.* Decius *ad l. ſi. maritus. ad finem Cod. de collat.* Quamuis contrarium dixerit & malè Socinus *ad l. rem quæ nobis. vlt. quæſt. 2. prin. D. de acquir. poſſeſſ.* Adde Iaſonem *ad l. 3. col. 1. in fin. de fideicommiſſ.* aliquid per Decium *ad legem amanc. pata. 2. lect. col. 2. poſt principium. Cod. quæ admit.* Alex. *ad l. ſi ſtipulatus fuerim. in princip. D. de verborum oblig.* Coraſius *lib. 3. miſcellan. cap. 3.* Tiraquellus *in tractat. de retr. retract. §. 26. gloſſ. 1. num. 44.* Ruin. *conſ. 71. vel 77. num. 8. vol. 5* Limita, vt ſumitur à Bart. per Aluar. *in l. ſi ſtipulatus fuero. illud, aut illud. in princ. de verb. obligat.* & vide Socinum *in l. cum filio. in pen. col. de leg. 1.* & Bart. qui alibi etiam affirmatiuè ponit regulam huius legis in *l. ſi mulier. §. ex aſſe. de iure dot.*

l.Cum poſt.43.

§.Qui.1.

Vide Ruin *fol. mett. char. 36.* Alciat. *in l. 1. §. nunciatio. de noui operis nunt.*

l.Qui.44.

l.ſi pupillus.45.

Vide Bart. *in l. cum quis. §. ſi quis pro re. in 2. col. in verſ. & pro hoc. de ſolut.*

l.Lucius.46.

Coraſius *lib. 2. Miſcel. c. 3.*

§.Sempronius.2.

Alciat. *lib. 2. parerg. c. 29.*

§.tutelæ.5.

Sarmien. *lib. 3. ſelect. c. 21.* Gutier. *par. 1. reſolu. c. 50. n. 7.*

l.Titium.47.

§.Altero.6.

Cuiacius *lib. 10. obſer. cap. 36.*

l.inter.48.

l.Ob fœnus.49.

l.ſi res.50.

l.ſi duo.51.

l.Curator.52.

l.Aemilius.53.

l.Non exiſtimo.54.

Coraſius *lib. 6. Miſcel. cap. 14.*

l.tres tutores.55.

Concius *lib. 2. lection. ſubſeciuar. cap. 1.*

§.Quod.4.

Fol. 366. numero 12. ſeq. 172. nume. 399. repetition. 4. vide Alex. *in l. in exi. 3. col. de verb. oblig.*

l.tutor.56.

Marcus Mantua *ſing. 338. nu. 1. fol. 82.*

l.Chirographis.57.

l.Qui.58.

Fol. 36. nu. 78. repet. 5.

l.Cum hereditas.59.

l.ſi tutoris.60.

l.Apud.61.

Tit. 8. De auctoritate & conſenſu tutorum & curatorum.

l.Quanquam.1.

Fol. 516. ſoa rec & conſiliorum.

l.Nulla differentia.2.

l.Etiam.3.

l.Etſi.4.

l.Pupillus.5.

Ad intellectum iſtius textus vide Petrum de Bella Pertica *Inſti. de obligat. in 5. col. poſt prin.*

l.tutores.6.

l.Quod dicimus.7.

l.Etſi conditionalis.8.

l.Obligari.9.

Vide Iaſonem *in l. Gallus. in princ. de liberis & poſthumis. num. 13. verſ. contra iſtam communem.*

§.tutor ſtatim.5.

Cuiac. *lib. 13. obſ. cap. 31.*

l.tutor qui.10.

l.ſi ad pupillum.11.

l.ſi ſeruus.12.

l.impuberes.13.

l.Non multum.14.

l.Accipientis.15.

Ioan. Aurpach. *lib. 2. alleg. c. 11.*

l.Etiamſi.16.

l.ſi tutor.17.

l.Poteſt

l.Poteſt.18.

l.Curatorem.19.

l.Inter pupillos.20.

l.Defendente.21.

l.ſi quid eſt.22.

Tit.9.Quando ex facto tutoris.

l.Ob dolum.1.

l.ſi tutor.2.

l.Dolus.3.

l.At ſi extrinſecus.4.

l.Poſt mortem.5.

Vide Bald. in tract. de duobus fratrib. qui ponitur inter tract. Bart. in l.9. ſecunda parte, in 2. coll.

l.Tutor.6.

l.tutori.7.

l.tutor.8.

Tit.10.De ſuſpectis tutoribus.

l.Hæc clauſula.1.

l.Libertus.2.

l.tutor quoque.3.

l.Hæc enim cauſæ.4.

l.ſuſpectus.5.

Auguſt. lib.4. emend. c.8.

l.Quia ſatiſdatio.6.

l.impuberibus.7.

l.ſuſpectum.8.

l.ſi tutor.9.

Cuiac. lib.12. obſ. c.32.

l.Decreto.10.

l.Poſt finita.11.

l.Nihil proponi.12.

LIBER XXVII.

Titulus primus.

.De excuſationibus.

Cripſit ad hunc titulum Cuiacius.

l.Herennius.1.

Fertandus lib.1. explic. c.25.

§.Non poteſt.5.

Cuiac. 7. obſ. 21.

l.Excuſantur.2.

§.Remittit.2.

Marcus Vertranius de iure lib. c.25.

l.Tria onera.3.

l.Diximus.4.

l.tria onera.5.

l.ſi duas.6.

§.Philoſophos.5.

Vide Fernan. lib.1. explic. c.26. Aul. Gell. lib.15. c.11.

§.tutela non eſt.15.

Zoan. reſtit. ad Pandect. c.10.

§.Dat remiſſionem.17.

Alciat. ad l. athletas. Couarr. [illegible] Menoch. de arbit. iudic. lib.1. q.16. Idem Menoch. lib.2. caſ.194.

l.Paupertas.7.

§.ſed etſi milites.8.

l.ſi tribunus.9.

l.Non ſolum.10.

l.Et non.11.

l.idem.12.

l.ſcire oportet.13.

Vide Bart. in l.4. §. praetor ait. in l.9. de dam. infect.

§.Conſequens.4.

Fol.491. nu.25. & 27. repet.6.

l.Libertum.14.

l.ſpadonem.15.

Fernand. lib.2. explic. c.17. Menoch. de arb. iud. lib.2. caſ.89.

§.iam autem 6.

Cuiac. lib.7. obſ.30.

l.Gaius.16.

l.Non tantum,17.

§.Ilienſibus.1.

Cuiac.lib.10.obſ.cap.5.

§.Eos qui.2.

Reuard.de reg.iur.q.g.13.

§.is quæ.4.

Briſſon.lib.3.ſelect.c.10.& lib.2.c.11.Marcus Vertranius de iur.lib.c.18.

l.Bello.18.

Ferdinandus Palci in tract.de excuſ.per.ob.nu.lib.nu.41.

l.illud.19.

l.ſi pupillum.20.

l.ſi propter.21.

l.Geometræ.22.

l.Propter.23.

l.Nequaquam.24.

l.Excuſare.25.

l.Menſores.26.

Cuiac.lib.12.obſ.cap.8.

l.Legatarius.27.

l.tutor.28.

§.Quæ tutoribus.1.

Coraſ.lib.Miſcell.c.4.

l.Planè.29.

l.iuriſperitos.30.

l.ſi is quis.31.

l.Neſennius.32.

l.ſed hæc.33.

l.Ex eis.34.

l.Quid autem.35.

l.Amiciſſimos.36.

l.Lucius.1.

Marcus Mertranius de iur.lib.c.17.

l.Qui teſtamento.37.

Auguſt.lib.1.emend.c.2.Marcus Vertranius de iur.lib.c.19.

l.Quinquaginta.38.

l.ſi qui.39.

l.Poſt.40.

l.Adminiſtrantes.41.

l.Planè.42.

l.Libertus.43.

l.Cum ex oratione.44.

Dic procedere non ex vigore orationis, ſed ex vigore reſcripti poſtea ſubſecuti Bart.ad l.omnes populi.6.q.princ.nu.62.ad fi.D.de iuſt.& iur. Iaſo. ad l.1.Arez.ad l.quidam cum filium.col.fin.D.de verb.oblig.Vide Roper.in l.ſi ſiue qui patri.in 16.char.de vulg.& pupil.

l.Titius.45.

l.Qui in collegio.46.

Tit. 2. Vbi pupillus educari vel morari debeat, & de alimentis ei præſtandis.

l.ſolet.1.

Menoch.de arbit.iudic.caſ.168.

l.Officio.2.

Idem caſ.169.& caſ.175.

l.Ius alimentorum.3.

l.Qui filium.4.

Emanuel Coſta lib.2.ſelect.c.21.

l.ſi diſceptetur.5.

l.ſi abſens.6.

Tit. 3. De tutelæ & rationibus diſtrahendis, & vtili curationis cauſa actione.

l.In omnibus.1.

§.Officio.3.

Berous quæſt.15.& 31.Zoannetus rerum quotid.c.31.

§.vſque adeo.15.

Auguſt.lib.1.emend.c.2.

§.In tutela.21.

Idem Auguſt.d.c.2.

l.Actione.2.

l.ſi tutelæ.

l.Niſi

Digitized by Google

l.Niſi finita.4.

§.Cum furioſi.3.

Cuiac.obſeru.lib.17.cap.8.

l.ſi tutor.4.

l.ſi pupillus.7.

l.quamuis.8.

l.ſi tutor.9.

l.ſed non.10.

l.filiusfamilias.11.

l.filius.12.

l.ſi tutor.13.

l.ſi poſt.14.

l.ſi ex duobus.15.

l.ſi eum.16.

l.imperatores.17.

l.Cum tutor.18.

l.ſi probatum.19.

l.Alterius.20.

In quantum alter releuatus eſt. ¶ Releuandi verbo vtitur Papinianus, & ſane reſtitutio in integrum nihil aliud eſt quàm releuatio, lapſi captiui minoris ætate, quo etiam verbo in idiotiſmo loquimur ſemper ſignificantem reſtitutionem in integrum.

Per vtilem actionem. ¶ Vtilem actionem vocat Papinianus, actionem reſtitutoriam negotiorum geſtorum, ſicut mulier ſubducta, quæ interceſſit pro alio facta nouatione, ſubducta & liberata beneficio Senatuſconſulti Velleiani, vel etiam minore 25. annis, quę expromiſit pro altero ſubducto beneficio reſtitutionis in integrum, dicitur in veterem debitorem qui nouatione fuerat liberatus dari vtilem & reſtitutoriam actionem. *l. quamuis, § ſi conuenerit. D. ad Velleian.*

l.Cum pupillus.21.

l.Defenſor.22.

l.Conuento.23.

l.Poſthumo.24.

l.Non ſolum.25.

Tit.4. De contraria tutelæ & vtili actione.

l.Contrariam.1.

l.Longe.2.

l.Quid ergo.3.

§.Vſuras.4.

Auguſtinus d.c.2.

l.tutela.4.

l.Heredem.5.

l.ſi tutor.6.

Tit.5. De eo qui pro tutore próve curatore negotia geſſit.

l.Pro tutelæ.

Vide Iaſ. *poſt alios Inſtit. de action. § actionum ſuper gloſſ. in verb. tutelæ.* quibus adde, quod imò videtur velle quod dicebat Dyn. propter dictionem, quoque, quæ eſt implicatiua, vnde videtur, quod idem eſſet in actione tutelæ, & de neceſſitate videtur ita intelligi debere. nam cui dubium fuiſſet, quod à tempore litis conteſtatæ, prout in contractibus ſtricti iuris.

l.ſi is qui.2.

Auguſt. lib. 4. emend. c. 17. Adrianus Pulmanus ad legem Atiniam. c. 17.

l.Quæro.3.

l.Qui pro.4.

l.Ei qui.5.

Tit.6. Quod falſo tutore auctore geſtum eſſe dicatur.

Ad hunc titulum ſcripſit Carolus Molinæus in leſſionibus Dolanis.

l.Nullus.1.

l.ſi id.2.

Fol. 81. n. 117. Apoſt. 5.

l.Plane.3.

l.Minori.4.

l.interdum.5.

Cuiac. lib. 1. obſeru. c. 13.

l.Pupilli.6.

l.Nouiſſimè.7.

l.Et ideo.8.

l.Huius.9.

l.ſi falſo.10.

l.Falſus.11.

l.Ex eo.12.

l.ſi filiafamilias.4.

Ordinem mutandum eſſe hic Petrus Faber 1. ſemeſt.24. exiſtimat, de quo vide hic D.God.

l.Dolóve malo.4.

l.Viua quoque.5.

l.Contra nurum 6.

l.Mulier.7.

l.ſi cum dos.8.

l.Non enim æquum.9.

l.Ideóque.10.

l.Marcellus.11.

§.Qui rerum.1.

In criminalibus vtrum ſit reſpondendum poſitionibus: An poſitioni continenti turpitudinem debeat reſponderi, declarat hic Bart.

l.Non magis quàm.12.

l.Ideò Labeo ſcribit.13.

l.De rebus.14.

l.Nihil intereſt.15.

l.Ad fiſcum.16.

l.ſi concubina.17.

l.ſed & domino.18.

l.ſed et ſi diuortij.19.

l.ſi rem.20.

l.ſi mulier.21.

§.At ſi in dotem.2.

An & qua actione mulier conueniatur, Bart.hic.

§.Rerum amotarum.3.

Queſada lib.1.quæſt.iur.c.25.
An & quomodo habeatur ratio lucri amiſſi.Bart.hic.

l.ſi propter rei.22.

An mulieri ſoluenti æſtimationem ſit cedenda actio: An vxori ſoluenti æſtimationem vir debeat cauere de euictione, explicat hic Bart.

l.Redintegrato.23.

Vide Cuiacium lib.2.ad African.

l.Ob res amotas.24.

l.Rerum quidem.25.

Forcat. Necyoman.dial.81.

l.Rerum amotarum.26.

l.Rerum amotarum.27.

l.ſi vxor rem.28.

l.Rerum amotarum.29.

l.Cum ſoluto.30.

Tit.3. De agnoſcendis vel alendis liberis.

l.Senatuſconſultum.1.

Qui partum falsò ſupponit, vide l.1. C.de Falcid. & ibi copiosè Gloſſam.

§.Permittit.1.

Domus quid intelligatur, declarat hic Gothof.
Differentiam ciuitatis, villæ, & municipij, declarat hic Bart.

§.idem Iulianus.14.

Augustinus lib.1.emend.c.9. Menoch.lib.2.de arbit.iud.caſ.89.

§.Ex his apparet.15.

Quando mulier contemnit Plautianum, & filius petit alimenta: an debeat probare ſe verum filium. Bart.hic.

§.Planè ſi.16.

Ex hoc §. collige quod ſententia lata in cauſa filiationis, inter patrem & filium, facit fidem, quod ad omnes & nulli præiudicat, præterquàm patri & filio.

l.in omnibus cauſis.2.

l.ſiue contra.3.

§.Quia Plautianum.1.

Plautianum Senatuſconſultum vbi habeat locum de donat. hic D.Goth.
Actio præiudicialis in quo differat à rei vindicatione: An & quare actio in rem dicatur præiudicialis. Bart.hic.

§.illud tenendum.5.

Nota hic caſum in quo inſtantia iudicij non tranſmittitur ad hæredes.

l.Necare videtur.4.

Quis necare videatur, adde post D.Gothof.hic.

l.ſi quis a.5.

In hanc legem vide Menoch.de arbit.iud. lib.2.caſ.167. Conſtant. Landum matrim.in tit.de iuſt. & iur.c.15.

§.ſed vtrum.1.

Stobeus ſermo.103. Ariſtot.8.animal.c.3. & lib.9.c.13. Plato 4.de legib.
Patre bannito, an filius cogatur eum alere, vide hic Bart.

§.Vtrum autem.2.

An pater filiam cogatur alere: An quis cogatur alere filiam, vel dotare baſtardam. An frater teneatur alere fratrem, declarat hic Bart.

§.ſed ſi filius.7.

Ioannes Aurpachius lib.3 epiſt.iurid.c.4

§.ſi vel parens.8.

In cauſa alimentorum quomodo procedatur, D.Gothof hic.
An ſententia quæ datur ſuper cauſa alimentorum ſit definitiua, vel interlocutoria. An interim donec cauſa pendet debeat ali filius. Bar.h.c.

§.ſi quis ex his.10.

Sententiam alimentorum definitiuam eſſe, optimè ait Bart.

§.Idem

Digitized by Google

§.idem iudex.11.

Ex quibus cauſis poteſt parens filium exhæredare, ex iiſdem poteſt ei denegare alimenta, & dotem.

§.A milite.15.

An militia ſoluat ius pietatis paternæ. D. Gothof. hic.

§.ſolent iudices.18.

Sententia lata in cauſa ſummaria non facit præiudicium ſi agatur ordinaria, vt notat hic Bart.

§.Vtrum autem.20.

An liberti libertorum teneantur alere patronos, & an patroni teneantur alere filios liberti, dic vt in gloſſa.

§.De alimentis.25.

An presbyter eccleſiæ teneatur alere patronum eccleſiæ, ſi eſt inops, vide Bart. hic.

l.Alimenta.6.

§.imperatoris.1.

Vtrum vaſſallus teneatur alere dominum. An filius emancipatus qui denegat alimenta, reuocetur in poteſtatem. Bart. hic.

l.ſi neget.7.

l.Non quemadmodum.8.

l.in bonis.9.

An filius dicatur habere aliquod ius in debito bonorum ſubſidio viuente patre. Bart. hic.

Tit.4. De inſpiciendo ventre.

l.temporibus.1.

§.Ex hoc reſcripto.1.

l. Fo.168. nu.314. & nu. ſeq. & 338. Repet.4.

§.ſecundum.2.

An qui recuſat reſpondere, habeatur pro confeſſo, necne, vide hic D. Gothofred.

§.Et notandum.5.

Confulor ſi debeat eligi, à quo eligatur, D. Goth. hic.

§.Quamuis ſit.11.

Parum prudenter faciunt qui legum interpretationes omnes damnant.

§.Denuntiare.12.

Arius Pinellus *C. de bonis matern. fol.373.*

§.ſed etſi ſeruus.13.

Vide in hunc locum Valerium Maximum *lib.9. cap.16.* vide etiam Appianum *lib.1. de bello ciuili.*

§.Quod autem.15.

Vide Alex. *in Rub. de noui operis nunc. in 3. & 4. coll. verſ. non obſtat. dum Fulg.* & ibi Ruin. *nu.3. char.*

Solemnitas lectus quæ dicatur, præter dicta à Bald. *in l.8. C. qui teſt.* vide D. Gothof. hic.

l.Edictum.2.

l.Qui ventri.3.

l.is à quo.4.

Tit.5. Si ventris nomine.

l.Hoc edicto.1.

An partus ſit fauorabilis, vide hic D. Gothof.

l.Hæc actio.4.

Briſſonius *lib.4. ſelect. c.2.*

l.Dolo facit mulier.2.

Pro intellectu huius legis vide Cuiac. *lib.13. obſ. c.28.*

Tit.6. Si mulier ventris nomine.

l.ſi de poſſeſsione.1.

Iuramentum mulieris excuſat eam à calumnia, & partui non nocet nec prodeſt, de quo vide Bart. hic.

l. Libertati planè.2.

Tit.7. De concubinis.

Gratinian. *diſſ.3. nu.7.* Clarus §. *fornicatio à nu.6. cum ſeq.* Alex. ab Alexan. *genia. dier. cap.21.*

Quæ dicantur concubinæ, & an aliquo caſu licitum ſit tenere concubinas, vide Ioan. de Ana *in rub. de adult.*

Notandum autem eſt Concubinatum de iure canonico eſſe prohibitum, nec poſſe concubinam donari, de quo vide Angelum *conſ.14.*

De materia qualiter concubinatus ſit permiſſus, & qualiter puniatur, & an concubina poſſit relinqui, & qualiter coitus puniatur, vide omnino Iacob. Caccialu. *in Repet. ſi qua illuſtr. ad Orfician.*

l.Quæ in concubinatu.1.

l.ſi patronus.2.

l.in concubitu.3.

Alia eſt Haloandri lectio, legens in concubinatu.

Pro intellectu huius legis vide Gilbertum Regium *lib.2. enantioph. c.20.* Marcum Vertranium *de iure lib. c.30.*

An concubinatus ſit licitus: An & quomodo debeat intelligi, quod concubinatus ſit legitimus coitus, declarat hic Bart.

§.Nec adulterium.1.

Per leges ciuiles concubinatus erat legitima & licita conſuetudo: eſt tamen concubinatus prohibitus. De quo vide Ariſt. *6. Polit.16.* & vt ait *l.41. & 42. D. de rit. nup.* concubinatus eſt inhoneſtus, cui adde *can. nemo. & can. dicat aliquis 33 quæſt.4.* vbi quidquid præter vxorem legitimam committitur, adulterij crimine damnatur, ergo per conſequens concubinatus prohibetur, licet hac lege contrarium dicatur.

l.Concubinam.4.

Concubina quomodo æſtimanda ſit, quæritur hoc loco, verùm vide *l.18. C. de adul.* & quod notat Cuiacius *in Paul.2. ſent. tit.20.* Vide Por. *Inſt. de adop. in 3. col. in prin.*

l.Concubinam.

Digitized by Google

LIBER XXVI.

Titulus primus.

De Tutelis.

DE Tutelis ſcripſit Plato 11.de legib.vide Harm. lib.5.tit.11.

l.tutela eſt.1.

Hic proponit initio Paulus Tutelæ definitionem,de qua vide Forca. *Negomant.dial.66.* Mercer.*lib.2.opin cap.22.* vide etiam quæ dicit Vveſenbeccius *Inſtit.hoc tit.*& Gell.*lib.5.c.19.* Harm.5.t.11.§ 1.

Tutelæ duabus de cauſis maxime inventæ ſunt,ob ætatem,quæ circumſcriptioni obnoxia eſt , & rerum gerendarum atque explicandarum imbecillitatem,vt ait Vlpianus *tit.1.*propter forenſium rerum ignorantiam.

§.tutores autem.1.

Qui dicuntur tutores,& vnde dicti, declarat hic Paulus.

In quot & quibus tutoris officium continetur , optimè declarat Theophilus hic cùm ait,

In fine dicitur æditumos eos eſſe qui ædes tuentur, quos Cicero vocat *ierophylaca.l.20 §.1.D.de an leg.*& Pli *lib.14 c 7.*& G.l.*lib.12 c 10* De his meminit etiã Varro *6.de ling Lat.*hinc etiam æditumus qui ædes ſeruat, quaſi ædis iufirmis, & hic æditumus ab æde tuenda,ſiue ſacræ ædis cuſtor, ſicut ingerés, & Varro *2.de re ruſtica.* Inde æditüus Gloſſis *neophilas.* De æditüo meminit *l.cum pater.77.§.26.Donationis D.de leg.2.§.2.Inſt.de tut.lm.*

§.Mutus.2.

Propoſita definitione & etymologia nunc oſtendit, qui tutores dari non poſſint,& primò Mutus,ratio eſt ,'quoniam authoritatem præſtare non poteſt.*l 17.*cod.*l.pen.in ſi.de legit.tutor.* Mutus autem intelligitur qui eloqui nihil poteſt , non qui tarde loquitur : ſæpe enim etiam literati & eruditi homines variis caſibus,& audiendi & loquendi facultatem amittunt, ait Iuſtinianus *in tit.quib non eſt permiſſum facere teſta.*de quo vide *l.mutum.D.de ædil. edi ct.*& Theophilus dicto loco.

§.ſurdus.3.

Secundo loco Surdus tutor dari non poteſt.qua de re vide *leg.penultim.& vltim.D.de legit.infra.* & quæ ibi dixi , quod intelligendum eſt de eo qui omnino non exaudit,non autem de eo qui tardius exaudit. etenim tota natura ſurdus à ſurdaſtro. ſi quidem is qui omnino non exaudit , teſtari non poteſt,verùm ſurdaſtrus, vt ait Iuſtinianus & Theophilus *Inſtit.quib.non eſt per.fac.teſtam.§.2.& ſeq.*

l.Non eſt exigendum.2.

l.Qui habet tutorem.3.

Repet.3.fol.555.num.180. & *192.* & *281.*

Si minor 25. annis ſit prodigus,an dabitur ei curator vt prodigo, an vt minori,vide hic Bart.

§.Quia autem.1.

Quod in dubio naturalis cauſa magis inſpiciatur, quàm accidentalis, optime hic tradit D.Gothof.& Bart.ibid.

§.Quolibet loco.3.

An curator omni loco & tempore dari poſſit,vide Rebuff.*in tract.de ſententiis proviſionalibus art.3 gl.ſ.2.*

An contractus furioſi vel prodigi validetur iuramento: An pupillus poſſit citari viua voce ad petitionem tutoris,vide hic Bart.

§.ſi pupillus.4.

Procurator datus in omnes res videtur datus,vt videre eſt in *l.4.* & *57.eod.* *Decis.256.nu.2.fol.437.decis.Aff.*

§.Quod dicitur.4.

Quod indefinita æquipollet vniuerſali,tradit hic Bald.

Procurator ſimpliciter conſtitutus , vtrum videatur conſtitutus ad lites futuras.Bal.hic.

§.Poſſunt autem.1.

In hoc §.dicitur plures dari poſſe procuratores , quod aduerſatur *l.5.in ſi. D.iudic ſolui* vbi vnus tantum dandus eſt , quæ vt & quo pacto concilientur, vide dict.leg.5.

l.Cum ſemel.5.

§.Et ſi Titius.1.

Quod ratione diuerſarum cauſarum, vnus & idem vicem duorum curatorum ſuſtinere poſſit,notat hic D.Gothof.

l.Muto.6.

Ad intellectum huius legis ,vide Bellonum *lib.1.ſuppet.c.2.*

l.Tutoris datio.2.

Tutorem dare is poteſt , cui ſpecialiter permittitur , de quo vide Bellon. *ſupr. d.l.* Cortaſium *libr.5.miſcellan.cap.24.* Marc.Salom.*ad l.1.D.de officio eius cui.num.4.*& ibi omnes Doctores. Vide Caſtrenſem in *l.1.ad fin.de iuriſd. reprob.237.num.4.Repet.1.*

l.ſi filiusfamilias.7.

Cuiac.*7.obſ.vlt.fol.48.num 290.* & *num ſeq.* & *193.* & *196.* & *199.Repet.6. fol.165.nu.86.Repet.6.*

l.Patronus.8.

Pro intellectu huius legis,vide Cuiacium ſupradicto loco.

l.in eos extra.9.

Lud.Rom.*ſing.471.fol.121.*

l.Etiam non municipes.10.

l.Furioſus cum.11.

l.Quæſitum eſt.12.

l.ſolet.13.

l.ſi adrogati.14.

l.ſi quis tutor.15.

l.Tutela plerumque.16.

Mulieres tutelæ officio interdum funguntur,vt toto tit.C.Quando mulieres tutelæ officio fungantur.

l.Complura.17.

l.Fœminæ.18.

Tit.2.De teſtamentaria tutela.

l.Duodecim.1.

Lex duodecim tabularum ait, *Pater familias vti legaſſit ſuper pecunia tutelàſve ſua rei ita ius eſto.* de qua meminit Vlpianus 11.§.14 & Cicero 1 *ad Herennium.lege 53.l.120.D.de verborum ſignificatio.* de quo vide Rævardum *ad leges 12.tabul.cap.12.*

An filiis naturalibus de Spurio poſſit dari tutor,*vide Bart.*

l.Militem.2.

l.teſtamento datos.3.

§.ſed eos demum.1.

Paria ſunt non fieri aut non deſcire.

l.Pater hærede.4.

Ad intellectum huius legis,vide Cuiac.*in notis ad tit.Inſt.de tutelis.*

l.Si quis

Digitized by Google

l.ſi quis filiabus.5.

Vide Sozinum *in lege ſi cognatis, in 14.collat. verſic. prima concluſio. de rebus dubiis numero* 17.

l.Quid ſi nepotes.6.

Liberorum appellatione qui contineantur necne, declarat hic D.Gotho. vide Ruinum *in Rub.de liber. & poſthum.in 1.chart.verſic.ſi planè.* vide eundem Ruinum *in l.2.C.vnd.vir.in 2.chart.* Et vide *ad verſ.cæterum.* Ozer. *Inſt.de teſtam. in prin.ſuper gloſſ.2.verſ.vt ag.tur ſuper hoc.*

l.Tutores.7.

Cuiacius *lib.17.obſ.cap.38.*

l.tutor datus.8.

l.ſi nemo.9.

l.ſi hæreditas.10.

§.Qui filium.2.

Alciatus *lib.1.diſpunct.cap.*20.

§.ſeruus alienus.4.

Cuiacius 18.*obſ.*1.Connanus per totum.

l.ſi quis ſub.11.

l.Certarum.12.

l.Et ſi datus.13.

l.Quia perſonæ.14.

l.ſi tamen.15.

l.ſi quis ita.16.

§.ſi poſthumis.5.

Poſthumorum appellatione iam nati non continentur, *l.commodiſſimè.*10. *ff.de liberis & poſthumis.*

l.teſtamento.17.

l.Quod ſi.18.

l.ſi nemo tutorem.19.

l.tutor incertus.20.

l.teſtamento.21.

l.ſi quis tutorem.22.

l.tutor.23.

l.ſi plures.24.

l.Duobus.25.

l.iure noſtro.26.

l.idem fiet.27.

l.Qui tutelam.28.

l.Ex ſententia.29.

l.Duo ſunt.30.

Limita vt per Ioan.Fab.*Inſt.de vulg.ſubſt.in fi.*

l.Pater.31.

l.quæro.32.

§.Lucius.2.

Ioannes Mercerius *lib.1.opin.c.18.* Briſſonius *lib.3.ſelect.antiq.c.3.*

l.tutoribus.33.

Emanuel Coſta *lib.1.ſelect.c.11.*

l.Cum codicillis.34.

Tit.3.De confirmando tutore.

l.Vt ne.1.

Latè hanc explicat & vertit Auguſtinus *ad Modeſtinum,* vide Cuiac.*lib.7. obſ.cap.6.*

l.Mulier liberis.2.

l.Qui à patre.3.

Vide gloſſam *in l.hac conſultiſſima.C.de teſtam.in verb.lib.in prin.gloſſ.*

l.ſi patronus.4.

l.tutores.5.

l.ſi filio.6.

l.Naturali.7.

Quarſ.*dd.lib.1.quæſt.iur.c.18.*

l.in confirmando.8.

l.vel cum.9.

l.vtilitatem.10.

l.Auia.11.

l.item quæſitum.12.

Tit.4.De legitimis tutoribus.

In hunc tit.vide Cuiac. 11.*obſ.c.26.*Cont.*lib.3.ſubſeciuar.lect.c.6.*

l.Legitimæ.1.

l.Legitimam.2.

l.tutela.3.

l.Quod defuncto.4.

l.Legitimos.5.

Beroius *quæſt.*[illegible]

l.inteſtato.6.

l.ſunt autem.7.

l.ſi relinquero.8.

l.ſi plures ſunt.9.

l.Adgnato.10.

l.Minus autem.11.

Tit.5. De tutoribus & curatoribus datis ab his, qui ius dandi habent, &c.

Hanc Rubricam hic in paratitlis Cuiacius emendat.

l.ſiue proconſul.1.

Vide Alciatum in l.2. in prin. de verb. oblig. Doct. in rub. ff. ſoluto matrim. maxime Ruinum in 42. chart.

l.Cum quidam.2.

l.ius dandi.3.

l.Prætor ipſe.4.

In hanc legem ſcripſit Cuiacius lib.7. obſ. c.17.

l.illud ſemper.5.

l.Necnon.6.

l.Non tantum.7.

Marcus Vertranius de iure liberor. c.31.

l.Nec mandante.8.

Vide Bartolum in l.4. §. ſi ita. de dam. infect.

l.impuberi.9.

l.Tutor.10.

Ad eius intellectum vide Alex. l. is cui bona, in 3. col. in prin. de verb. oblig.

l.Curator.11.

l.His qui.12.

Cuiacius in paratitlis & lib.10. obſ. c.37.

l.ſi impuberi.13.

l.Libertus.14.

Cuiacius lib.14. obſ. c.6.

l.in omnem.15.

l.Nec ille.16.

Hæc lex pertinet ad ſtipulationem prætoriam, rem pupilli ſaluam fore, & docet tutorem qui abeſſe cœpit, Reipublicæ cauſa quæ abſentia neceſſaria eſt ad tempus excuſari, non deſinere tutorem eſſe, ſed excuſari ad tempus, & in locum eius, etiam ad tempus alium tutorem vel curatorem dari, nec ſcilicet pro tempore abſentiæ eum teneri actione tutelæ, vel ex ſtipulatione rem pupilli ſaluam fore.

l.Ei qui.17.

l.in dando.18.

l.Vbi adſunt.19.

§.Magiſtratus.1.

Ad intellectum huius §. vide Cuiac. lib.7. obſ. c.19.

l.Ventri tutor.20.

Cuiacius lib.19. obſ. c.7. & lib.7. c.6.

l.ſcire oportet.21.

Ad hanc legem quemadmodum & reliquas omnes ex ſex Modeſtini de excuſationibus libris decerptas, eleganter ſcribit Antonius Auguſtinus ſeq. vide Alciatum lib.2. parerg. c.39. Ferrandum lib.1. explic. c.24.

l.Ei qui non ſunt.22.

l.ſimul plures.23.

l.Diui Marcus.24.

l.Curatorem.25.

l.Seiæ regreſſæ.26.

l.Pupillo.27.

l.Romanius.28.

l.ſi peregrè.29.

Tit.6. Qui petant tutores vel curatores, & vbi petantur.

l.Matris.1.

l.ſi minores.2.

Auguſtinus lib.2. emend. c.4.

§.Alij igitur.1.

Contius 1. diſput.16.

Verſ. Diuus.

Ant. Aug. lib.1. emen. c.6.

l.Curatorem.

l.Qui qualitercumque.

l.Decreto.3.

Pro intellectu huius legis vide Cuiac. lib.7. obſ. c.19.17. Petrum Pytæum in notis ad fragmenta Iuriſconſultorum pag.76.

l.Credendum.4.

Tit.7.De adminiſtratione & periculo tutorum.&c.

l.Gerere atque.1.

§.ſufficit.2.

Arius Pinellus.C.de bon.matern.fol.248.

l.ſi tutor.2.

l.ſi plures.3.

§.quamuis.3.

Fol.171.n.401.repet.4.

l.Vel in.4.

l.ita autem.5.

§.Iulianus.7.

Alciat.lib.2.parerg.c.25.Zoan.rerum quotidianarum.cap.32.

l.Hoc autem.6.

l.Tutor.7.

§.ſi tutor.1.

Conſtantius Landus lib.prætermiſſ.c.11.Iohannes Aurpachus lib.1.ſingul. aliqu.cap.19.

§.Vſuræ à tutoribus.11.

Cuiac.lib.5.obſer.cap.11.

l.ſi tutelæ.8.

Arius Pinellus C.de bon.matern.fol.460.

l.quoties.9.

Couarruuias lib.3.variar.reſol.cap.2.

§.ſicut.5.

Corraſ.lib.6.Miſcell.cap.15.

l.Generaliter.10.

l.Circa.11.

l.Cum plures.12.

§.Nimium.2.

Pileus quæſt.90.

§.Cùm tutor.3.

Briſſon.lib.4.ſelect.antiq.c.3.

l.Tutor.13.

l.Etiam contutoris.14.

Iohan.Aurpach.lib.2.aligu.c.49.

l.ſi tutor.15.

l.Cum quæritur.16.

l.qui iuſſui.17.

l.Qui tutor.18.

l.Actus ſui.19.

l.Tutor.20.

l.Lucius Titius.21.

l.Tutor ad.22.

l.Vulgo obſeruatur.23.

l.Decreto.24.

l.ſi minoris.25.

l.Cum curatore.26.

l.tutor qui.27.

Menoch.de arbit.iudic.caſ.174.

l.tutor pro.28.

l.Maximéque.29.

Auguſtinus lib.1.emend.c.3.

l.tutoris.30.

Quod ſit tutoris præcipuum officium declarat hic Marcellus

l.Diui Seuerus.31.

l.ſine herede.32.

§.Lucius Titius.6.

Arius Pinellus C.de bon.mater.fol.72.

l.A tutoribus.33.

l.Ad inſtruendam.34.

l.tutor ſiue.35.

l.inter tutores.36.

Cuiac.lib.8.obſ.c.16.

l.Tutorem.37.

l.ſi plures.38.

l.Tutores.39.

§.Curator.1.

Fol.181.n.77.repet.6.

Digitized by Google

l.impuberi.40.

l.Qui plures.41.

l.Ex pluribus.42.

Corraſius libro 3. Miſcellan. cap. 3. Quod non eſt tranſmiſſibile ad heredes, non eſt ceſſibile. Quod hoc argumentū non valet affirmatiuè. Not. Moder. Hiſpa. ad §. fuerat. numero 26. Inſti. de actio. Decius ad l. ſi. maritus. ad finem Cod. de collat. Quamuis contrarium dixerit & malè Socinus ad l. rem quae nobis. vlt. quaeſt. 2. prin. D. de acquir. poſſeſſ. Adde Iaſonem ad l. 3. col. 1. in fin. de fideicommiſſ. aliquid per Decium ad legem omnes populi. 2. lect. col. 2. poſt principium. Cod. qui admit. Alex. ad l. ſi ſtipulatus fuerim. in princip. D. de verborum obligat. Corraſius lib. 3. miſcellan. cap. 3. Tiraquellus in tract. de retr. retract. §. 26. gloſſ. 1. num. 44. Ruin. conſ. 72. vel 77. num. 8. vol. 5. Limita, vt ſumitur à Bart. per Aluar. in l. ſi ſtipulatus fuero. illud, aut illud. in princ. de verb. obligat. & vide Socinum in l. cum filio. in pen. col. de leg. 1. & Bart. qui alibi etiam affirmatiuè ponit regulam huius legis in l. ſi mulier. §. ex aſſe. de iure dot.

l.Cum poſt.43.

§.Qui.1.

Vide Ruin. ſol. matr. char. 36. Alciat. in l. 1. §. mandatio. de noui operis nunt.

l.Qui.44.

l.ſi pupillus.45.

Vide Bart. in l. cum quis. §. ſi quis pro re. in 2. col. in verſ. & pro hoc. de ſolut.

l.Lucius.46.

Corraſius lib. 1. Miſcel. c. 3.

§.Sempronius.2.

Alciat. lib. 2. parerg. c. 19.

§.tutelae.5.

Sarmien. lib. 3. ſelect. c. 11. Gutter. par. 1. reſolut. 50. n. 7.

l.Titium.47.

§.Altero.6.

Cuiacius lib. 10. obſer. cap. 36.

l.inter.48.

l.Ob foenus.49.

l.ſi res.50.

l.ſi duo.51.

l.Curator.52.

l.Aemilius.53.

l.Non exiſtimo.54.

Corraſius lib. 6. Miſcel. cap. 14.

l.tres tutores.55.

Contius lib. 2. lection. ſubſeciua. cap. 2.

§.Quod.4.

Fol. 366. numero 12. fol. 172. nume. 399. repetition. 4. vide Alex. in l. in eq. 3. col. de verb. oblig.

l.tutor.56.

Marth. Mantua ſing. 332. nu. 1 fol. 81.

l.Chirographis.57.

l.Qui.58.

Fol. 26. nu. 76. repet. 5.

l.Cum hereditas.59.

l.ſi tutoris.60.

l.Apud.61.

Tit. 8. De auctoritate & conſenſu tutorum & curatorum.

l.Quanquam.1.

Fol. 516. ſua vos & conſiliorum.

l.Nulla differentia.2.

l.Etiam.3.

l.Etſi.4.

l.Pupillus.5.

Ad intellectum iſtius textus vide Petrum de Bella Pertica Inſtit. de oblig. in 5. col. poſt prin.

l.tutores.6.

l.Quod dicimus.7.

l.Etſi conditionalis.8.

l.Obligari.9.

Vide Iaſonem in l. Gallus. in princ. de liberis & poſthumis. num. 39. verſ. ... iſtum communem.

§.tutor ſtatim.5.

Cuiac. lib. 13. obſ. cap. 31.

l.tutor qui.10.

l.ſi ad pupillum.11.

l.ſi ſeruus.12.

l.impuberes.13.

l.Non multum.14.

l.Accipientis.15.

Ioan. Aurpach. lib. 2. alleg. c. 11.

l.Etiamſi.16.

l.ſi tutor.17.

Digitized by Google

l.Poteſt.18.

l.Curatorem.19.

l.inter pupillos.20.

l.Defendente.21.

l.ſi quid eſt.22.

Tit.9.Quando ex facto tutoris.

l.Ob dolum.1.

l.ſi tutor.2.

l.Dolus.3.

l.At ſi extrinſecus.4.

l.Poſt mortem.5.

Vide Bald. in tract. de duobus fratrib. qui ponitur inter tract. Bart. in l.9 ſecunda parte in 1.col.

l.Tutor.6.

l.tutori.7.

l.tutor.8.

Tit.10.De ſuſpectis tutoribus.

l.Hæc clauſula.1.

l.Libertus.2.

l.tutor quoque.3.

l.Hæc enim cauſæ.4.

l.ſuſpectus.5.

Auguſt. lib.4. emend. c.8.

l.Quia ſatiſdatio.6.

l.impuberibus.7.

l.ſuſpectum.8.

l.ſi tutor.9.

Cuiac. lib.12. obſ. c.32.

l.Decreto.10.

l.Poſt finita.11.

l.Nihil proponi.12.

LIBER XXVII.

Titulus primus.

.De excuſationibus.

Cripſit ad hunc titulum Cuiacius.

l.Herennius.1.

Ferrandus lib.1. explic. c.25.

§.Non poteſt.5.

Cuiac. 7. obſ. 11.

l.Excuſantur.2.

§.Remittit.2.

Marcus Vertranius de iure lib. c.15.

l.Tria onera.3.

l.Diximus.4.

l.tria onera.5.

l.ſi duas.6.

§.Philoſophos.5.

Vide Ferran. lib.1. explic. c.26. Aul. Gell. lib.15. c.11.

§.tutela non eſt.15.

Zoan. reſtit. ad Pandect. c.20.

§.Dat remiſſionem.17.

Alciat. ad l. [illegible]. Couarr. pract. quæſt. c.18. Menoch. de arbit. iudic. lib.1. q.18. Idem Menoch. lib.2. caſ.194.

l.Paupertas.7.

§.ſed etſi milites.8.

l.ſi tribunus.9.

l.Non ſolum.10.

l.Et non.11.

l.idem.12.

l.ſcire oportet.13.

Vide Bart. in l.4. §. [illegible] in l.9. de dam. infect.

§.Conſequens.4.

Fol. [illegible] nu.25. & 27. repet.6.

l.Libertum.14.

l.ſpadonem.15.

Ferrand. lib.2. explic. c.17. Menoch. de arb. iud. lib.2. caſ.89.

§.iam autem 6.

Cujac. lib.7. obſ.30.

l.Niſi finita.4.

§.Cum furioſi.3.

Cuiac. obſeru. lib.17. cap.7.

l.ſi tutor.4.

l.ſi pupillus.7.

l.quamuis.8.

l.ſi tutor.9.

l.ſed non.10.

l.filiusfamilias.11.

l.filius.12.

l.ſi tutor.13.

l.ſi poſt.14.

l.ſi ex duobus.15.

l.ſi eum.16.

l.imperatores.17.

l.Cum tutor.18.

l.ſi probatum.19.

l.Alterius.20.

In quantum alter releuatus eſt. ¶ Releuandi verbo vtitur Papinianus, & hæc reſtitutio in integrum nihil aliud eſt quàm releuatio, lapſi captiui minoris ætate, quo etiam verbo in idiotiſmo loquimur ſemper ſignificantem reſtitutionem in integrum.

Per vtilem actionem. ¶ Vtilem actionem vocat Papinianus, actionem reſtitutoriam negotiorum geſtorum, ſicut mulier ſubducta, quæ interceſſit pro alio facta nouatione, ſubducta & liberata beneficio Senatuſconſulti Velleiani, vel etiam minore 25. annis, quę expromiſit pro altero ſubducto beneficio reſtitutionis in integrum, dicitur in veterem debitorem qui nouatione fuerat liberatus, dari vtilem & reſtitutoriam actionem. *l. quamuis. § ſi conuenerit. D. ad Velleian.*

l.Cum pupillus.21.

l.Defenſor.22.

l.Conuento.23.

l.Poſthumo.24.

l.Non ſolum.25.

Tit.4. De contraria tutelæ & vtili actione.

l.Contrariam.1.

l.Longe.2.

l.Quid ergo.3.

§.Vſuras.4.

Auguſtinus d. c. 1.

l.tutela.4.

l.Heredem.5.

l.ſi tutor.6.

Tit.5. De eo qui pro tutore próve curatore negotia geſſit.

l.Pro tutelæ.

Vide l. ſ. *poſt alios Inſtit. de action. § actionum ſuper gloſſ. in verb. tutelæ.* quibus adde, quod imò videtur velle quod dicebat Dyn. propter dictionem, quoque, quæ eſt implicatiua, vnde videtur, quod idem eſſet in actione tutelæ, & de neceſſitate videtur ita intelligi debere. nam cui dubium fuiſſet, quod à tempore litis conteſtatæ, prout in contractibus ſtricti iuris.

l.ſi is qui.2.

Auguſt. lib. 4. emend. c. 17. Adrianus Pulonus *ad legem Atiniam c. 17.*

l.Quæro.3.

l.Qui pro.4.

l.Ei qui.5.

Tit.6. Quod falſo tutore auctore geſtum eſſe dicatur.

Ad huius titulum ſcripſit Carolus Molinæus in ſolemnibus *Dol. cuiſ.*

l.Nullus.1.

l.ſi id.2.

Fel. li. n. 27. Apoc. 5.

l.Plane.3.

l.Minori.4.

l.interdum.5.

Cuiac. lib. 1. obſeru. c. 13.

l.Pupilli.6.

l.Nouiſſimè.7.

l.Et ideo.8.

l.Huius.9.

l.ſi falſo.10.

l.Falſus.11.

l.Ex eo.12.

Digitized by Google

Tit.7. De fideiuſſoribus & nominatoribus & heredibus tutorum & curatorum.

Ad gloſſam ibi, vide Ozer. *Inſtit.eod.in præmiſſis.* & ibi Fabr. *eod.tit.in verb fideiuſſor.*

l.Quamuis.1.

l.Poſtulare.2.

l.Etiam.3.

l.Cum oſtendimus.4.

Pro intell. vide Doct. *in l.1.in prin.D.de verb.oblig.* Ruin.latè *in d.l.1.in 3.col.* & latiſſimè per Nigr. *poſt eos.* antequam veniat ad gloſſ. *in verſ. videndum erit.* & per Pet. *in d.l.1.in pr.col.2.cum ope.§.non autem.C.de bon.quæ liber.* vide Fabr. *Inſt.de adopt.§.item non aliter.*

§.Fideiuſſores.5.

Molinæus *ad l.1.in prin.nu.27.D.de verb.oblig.*

l.ſi cum.5.

l.Pupillus.6.

l.ſi fideiuſſores.7.

l.Hæredes.8.

Tit.8. De magiſtratibus conueniendis.

l.in ordinem.1.

Auguſt. *lib.4.emend.cap.3.*

§.ſi inter.9.

Alexander ab Alexandro *genia.dier.lib.3.c.16.*

l.Proponebatur.2.

l.Quod ſi tutor.3.

l.Non ſimiliter.4.

l.Duo tutores.5.

l.Quod ad heredem.6.

l.in magiſtratus.7.

l.Magiſtratus.8.

l.An in magiſtratus.9.

Tit.9. De rebus eorum qui ſub tutela vel cura ſunt ſine decreto non alienandis vel ſupponendis.

l.Imperatoris.1.

Briſſonius *lib.1.ſelect.antiq.cap.16.* Item Menochius *de arbit.iud.lib.2.caſ.372.*

l.ſed hic.5.

§.Pignori.1.

Cuiacius *lib.7.obſ.c.25.*

§.ſi cui.4.

Alciatus *lib.1.parerg.c.39.* Turnebus *lib.30.aduerſ.c.35.*

§.ſi lapidicinas.6.

Alciatus *lib.1.parerg.c.36.* Turnebus *dicto loco.*

l.Quod tamen.4.

l.Magis puto.5.

§.Non paſſim.9.

Turnebus *d.cap.35.*

§.in primis.11.

Auguſtinus *lib.4.emend.c.3.* Cuiac. *lib.8.obſ.c.1.*

l.ſed ſi fortè.6.

l.ſi pupillorum.7.

Vide Soc. *in l.ſi hæres.co.2.de ſucc.ed.* & Soc. *reg.228.* & *302.*

§.ſi prætor.3.

Molin. *d.c.55.gloſſ.1.num.4.*

l.Qui neque.8.

l.Quamuis.9.

l.illicito.10.

l.ſi prædia.11.

l.Non fit.12.

l.ſi fundus.13.

l.Paulus.14.

Tit.10. De curatoribus furioſo, & aliis extra minores dandis.

l.Lege duodecim.1.

Emanuel Zoarez *lib.1.obſ.c.5.* Reuardus *ad l.xij.tab.c.13.*

l.ſed & aliis.2.

l.Dum deliberant.3.

l.Furioſo

l.Furioſæ.4.

l.Curator.5.

Melchior de arbit. iudic. caſ.370.

l.Obſeruare.6.

l.Conſilio.7.

Vaconius à Vacuna *lib.2. declar. iur. ciuil. declar.43.* Gilbertus Regius *lib.2. enantiophan. cap.20.*

l.Bonorum.8.

l.Cuius bonis.9.

l.Iulianus.10.

l.Pignus.11.

l.Ab agnato.12.

l.ſæpè ad.13.

l.Virum.14.

l.Et mulieri.15.

Fornerius *lib.2. ſelect. c.5.* Emanuel Zoares *lib.1. obſ.14.*

l.ſi furioſo.16.

l.Curator.17.

LIBER XXVIII.

Titulus primus.

Qui teſtamenta facere poſſunt.

AD hunc titulum cum quatuor ſequentibus extant eruditiſſimi & puriſſimi Iacobi Cuiacij commentarij: vide Charondam *lib.2. veriſimilium. cap.10. & 11.* Conſtantium, Rogerium & Franc. Hotom. ad hunc titulum & ad teſtamentariam materiam pertinentes 100. quæſtiones decidit Clarus *in §. teſtamentum.*

¶. Temerarius actor condemnatur in expenſis, an & quando actor debeat condemnari in expenſis, vide Socinum in *reg.139. expenſas. ad l. properandum. § ſin autem. C. de iudic.* Marſil. *ſing.207. victus.* Rip. poſt Bart. & alios *ad l. naturaliter. § nihil commune. num. 19. D. de acquir. poſſeſſ.*

l.teſtamentum.1.

Vt poſſis ab omnibus defendere Iuriſconſultum, intellige illud ſententia iuſta, pro ſententia diffinitiua. Secus erit in codicillis, quia erit teſtatoris ſententia interlocutoria, & ſic non erit ſententia iuſta. Nam in codicillis de quarta tantùm diſponit teſtator: & iſte intellectus eſt nouus, quẽ tamen ego ex inquire Bartoli collegi in *l. cunctos populos. C. de ſumma Trinit. & fide Cathol. nu.42. col.15.* Nec deſunt text. appellantes noſtram vltimam voluntatem iudicium in *l. omnium. § 1. C. de teſtib.* vide Alciat. *lib.4. parad. & l. ab omnibus. ff. de verb. ſign.*

l.in eo.2.

Aulus Gellius *lib.6. cap.12.* Rauardus *de auct. prodit. c.11.*

l.teſtamento.3.

Charondas *lib.2. veriſimil. cap.12.* Hotomanus *in princ. quibus non eſt permiſ. fac. teſtam.*

l.ſi quæramus.4.

Ad ibi dicta per Bart. prope fin. vide Socin. *reg.133.* Ad regulam illius text. vide Azon. vel Ozer. *in Rub. Inſtit. de teſt.*

l.A qua ætate.5.

l.Qui in poteſtate.6.

Clarus *d. § quæſt.18.* Filiusfamilias teſtari non poteſt etiam patre permittente, vt hic, & *Inſtit. quibus non eſt permiſſum facere teſtamen. in princip. & l. tam is. D. de donat. cauſa mortis.* & Socinus *in regu.155 filiusfamilias.* adde de quibus rebus intelligatur, & nunquid poſſit donare inter viuos & cauſa mortis patre permittente. Crauetta *conſ.39. vt. doct. ad l.2. D. de leg.1.* Viuian. *lib.1. comm. opin. in verb. filiusfam.*

l.ſi mutus.7.

l.Eius qui.8.

Alciatus *lib.2. parerg. c.13. col.2. ſilk.162.* Conat. *quæſt.*

§.ſi cui aqua.1.

Clarus *d. §. quæſt.19. cum quinque ſequentib.*

l.ſi quis.9.

l.Qui manus.10.

Ferrand. *lib.1. explic. c.18.* vide Bart. *in l.2. in pen. col. de pub. iud.* Vide quod dixi in *l. imperium. in lect. de iuriſd. om. iud.*

l.Obſides.11.

l.Lege Cornelia.12.

Limita, vt per Socinum *regu.426.* & ad gloſſam ibi vide Bartolum in *l. qui teſtamento. § quocunque. in vlt. col. D. de teſtam.* ad illum textum vide gloſſam in *l. parentes. C. de teſtam.*

l.Qui latronibus.13.

l.Qui in teſtamento.14.

l.De actu.15.

Mercurius *lib.1. opin. cap.6.*

l.Filiusfamilias 16.

l.in aduerſa.17.

l.is cui.18.

Aulus Gellius *libro 6. cap.7.* Clarus *§. teſtamentum. quæſtio.34 fol.33 num.3.* ... *repet.3.*

l.ſi filiusfamilias.19.

l.Qui teſtamento.20.

Clarus *d. loco quæſt.37.*

§.Per contrarium.1.

Emanuel Zoares *lib.1. obſ.c.18.*

§.Ne furioſus.4.

Auguſt.*lib.3.emend.c.7.*

§.ſed ſi detenti.10.

Molinæus *ad l.qui præſens.in fi.de ve b.oblig.*

l.Heredes.21.

Teſtamentum vno contextu fieri debet. Iaſon *ad leg.in eſt pepererit.numero 8.D.de liberis & poſthumis.* Alex.*ad l.ne no poteſt. de legat.1.* & ibi Iaſon *numero 10.*& an iſti contractus celebrati in vltima voluntate poſſint reuocari per teſtamentum. Iaſon *ad dict. legem nemo poteſt numero 10.* An contractus poſſint fieri teſtamento, vide Romanum *conſ.171. numero 6.* Pariſ.*conſ.2.numero 19. lib.3.& conſil.46.numero 36.lib.4.* Didacus *ad Rubricam de teſtamen.3.part.poſt numer.16.*Clarus *ad §.teſtament.queſt.75.lib.3.ſentent.* Decius *conſ 136 & 294.* Buet.*deciſio.353.* An huiuſmodi contractus poſſint probari per duos teſtes, Doctor.ſupra dict.adde Tiraquellum *ad l.connub.ad gloſſ.3.verſ.contrahere.nu.94.* an retineant vim & naturam actus inter viuos, an teſtamenti. Bartolus *ad l.cum quis decedens.§ in codicillis.de legat.3.* Tiraquellus *in tractatu de conſti.2.par.ampl.24.numero 1.*& vide Socinum *ad l.1.§.1.ad fi.D.de verborum obligat.* vbi Crotta *in 1 lect.num.22.* Tiraquellus *poſt l.1.connub glo.5.num.101.& ſequen.* limit.vt procedat quando contractus qui celebrantur in actu teſtamenti non ſunt penitus extranei ab ipſo teſtamento. Alciatus *ad l.1.§.quo præſens. nu.21. D.de verb.oblig.* Iulius Clarus,vbi ſupra,

§.ſi quid.1.

Vide textum ibi Bartol.*in l.non ad ea.de conditionib.& demonſtrationib gloſ. fin.*eſt communiter approbata,vt dicit Socinus *in l.1.§.1.ad fin.de verb.obligat.* & Crotta *in 1 lect.num.12.*

l.Ad teſtium.22.

§.ſignum.5.

Ioannes Robertus *lib.2.recep.iur.ciuil.lect.c.21.*Cuiacius *lib.14.obſ.c.3.*

l.ſi teſtamento.23.

l.Vnum.24.

l.ſi is cui.25.

Ad not.ibi per Bartolum numero 2. & 3. vide Ruinum poſt Card. quem allegat *in lege Gallus.§.idem credendum.in 32.chart.in fin.cum ſequen.de liberis & poſthumis.*

l.Cum lege.26.

Turneb.*lib.29.aduerſ.c.14.*Ræuardus *ad l.xij.tab.c.10.*

l.Domitius.27.

l.ſeruus.28.

l.Ex ea.29.

Alciatus *lib.2.diſpunct.c.19.*

§.Ex his verbis.1.

Pro intellectu vide Ludou.Zaſ.*in l.quidam relegatus.D.de reb.dub.col.4.*

l.ſingulos.30.

l.Eius bona.31.

Tit.2. De liberis & poſthumis heredibus inſtituendis vel exheredandis.

Ad hunc titulum ſcripſit Franc.Hotom.hunc titulum interpretatur Fran. Sarmientus *lib.4.& 5.ſelect.interpret.* Cuiac.*lib.3.obſ.c.4.* Rub.repetit.Bologn.

l.Quid ſit.1.

l.Nominatim.2.

Inſtitutio poſthumi trahitur ad omnem poſthumum, etiam ex alia vxore natum.adde Paleot. *de not.& ſpur.cap 29.num.8.*Abb.*cap.quoniam abbas num.7.*& Decius *extra de offic.deleg.* Ruin.*ad Rub.de lib.& poſthum.* & idem *ad l.Gallus.in prin.eodem* [illegible] vbi [illegible] iis quæ ibi dixerat ſuſtinendo dictum Socin.ibi,ad cuius dicta vide etiam Ruin.*in loc. præalleg.4. char.4 in fin.ad l.ſi cogn in.11 col.verſ.3.infert.de reb.dub.* Gou.[illegible] *pag 116* Benigna interpretatio.vide Gomeſ.*inſt.de act.in.4.col.2.circa fi.verſ.poſſet. & in § circa princ.verſ. ſed tamen aduerte.*vbi allegat Dec.hanc l.declarantem. Vide Ruin.*in Rub.eodem* [illegible]

l.Etſi.3.

Cuiacius ad Africanum primæ partis.*pag.42.*

l.Placet.4.

Paleotus *de notis & ſpuriis filiis.cap.29.* Zoccardus *ad l.poſthumus. Cod.de contra tabulas.numero 11.* Gomeſius *ad rubricam de actio.numero 4.col.2.circa finem. verſi.poſſet.& in quinta.circa prin.ip.ver.ſed tu induerte.* Vide Abb.*in cap.quoniam Abbas.3.col.de officio deleg.*& Boer.*in 25.char.in fi.cum ſequen.extra de offic.deleg.* Ruin.*in rubri.de liberis & poſthu.in 2.vel 3. chart.& in l.Gallus.in prin.in 2.char. in verſ 2 oppo.* vbi contradixit eis quæ ibi dixerat. Ad dicta enim vide hic etiā eundem Ruinum *loco præallegato.in 4.chart.*Socinus *in l.ſi cogn,in 15 col.verſic.3.infertur.D.de rebus dubiis.* vide Doctores,maximè Bauer. *poſt alios in §.poſthumus.ſuper glo.Inſt.eod.*

l.Ideóque.5.

l.ſed eſt.6.

Vide Socinum contra *in 1.not.ſol.matr.ad finem* [illegible] de Ruin.*in l.Gallus.in princ.chart.2.oppo.2.eo.tit.*

§.ſpadonem.1.

Zoannetus *reſtitut.cap.13.*

l.ſi filius.7.

Vide Bartolum *in repetition. l.ſi arrogator. de adoptionibus. col.2.3. numero 8. oppoſ.verſic.ſed iſta ſolutio non placet.* Vide Socinum *regul.1396.* Imolam *in l.ſi pater.in penult.colum.prope finem.de heredib.inſtit.* Ruin.*& §.& quod ſi.in 5.col.de liberis & poſthumis.*

l.ſi primo.8.

Cuiacius *in notis ad titulum de exheredat.liber.inſtit.*& ad Africanum *4.par. 1.pag.46.*

l.ſi quis.9.

Hotomanus *lib.1.obſ.in D.c.13* Zoannet.*reſtit.c.13.* vide Ruin.*in l.Gallus.in prin.in 4.chart.in fi.cum ſeq.D.eod.*

Et ad gloſſam poſitam in prin.iſtius l.vide Socin *l.ſi cognatis.11.col.D.de reb.dub.*vbi etiam declarat dicta per Aretinum facit differentiam,an fiat mentio de filiis,an de cognatis.

§.ſed ſi.1.

l.Commodiſsimè.10.

Forcatulus *in cupidine iuriſperit. cap.22.* Clarus *§.teſtamentum. queſtion.76. num 10.* Caſus omiſſus relinquitur in diſpoſitione iuris communis,adidem *l.ſi ex tr.ncm. D.de conditione ob cauſam.* adde & limita regulam vt per Iaſon. *ad l.Gallus.§ & quid ſi tantum. D de liberis & poſthum.numero 21.& ſequen.*Rip. *ad l 1.num.52.& ſequen.D.de vulgari & pupil* Tiraquel.*de vtroque retract.§.30. gloſſ vni. per totum.8.art.ad l.iam hoc iure.inp in. D.de vulg.& ad l.quamuis.Co. de impub.num.9.& 11.*Crauetta *conſ.130.num.7.*Faber *ad §.illud. inſtit.de ſociet.* Fernan.Vaſque *in tract.de ſucceſſ.creat.§.20.num.177.* Paulus Leonius *in tract. de ſubſtitutio.ſub rub.ica de vulg.num.90* Viuianus *lib.1.com.opin.in verſic.caſ.22. 31.opi.* Vide Ioan.Fab.*inſt.de ſocietate.§.illud.*Pro intellectu vide Rip.*in l.heredes. D.de vulg.& pupil.nu.92.& 93.*

l.In

l.in ſitus.11.

Forcatu. *Necyom. dial.36.* Vaconius *lib.3 declarat.50.* Zoannettus *reſtit. anim. 71.c.19.* Adde Vacon. *declar.112.* Tiraq. *ad l.ſi vnquam. in præfat. num.19.* Moder. Bono *lib.1. reſtit. D. c.19.* aiunt legendum loco verbi *eorum* ea *rem.* vide Soc. Iun. *conſ.1. num.79.* Cepha. *conſ.106. nu.58. lib.2.*

l.Quod.12.

Repet.8. *fol.101. num.11.*

l.ſi ita.13.

Molinæus *ad principium. leg.1. de verborum obligation. numero 45. & in indiuiſibilibus cap.38.* vide Ruinum *in repet.§. & quid ſi tantum. numero 51.* Et ad §.fin. vide Ruinum *in l.Gallus. in princ. chart.8. de liberis & poſthumis.* Item ad princip. vide Iaſonem *Inſtit. de actio. in §. omnium. col.5.* poſt Bartolum *in l.2. in princip. de verb. oblig.* vide Aretinum *in Cont.§. & quid ſi. num.44. de lib. & poſthum.* & Soc. poſt Cum. *in l.2. D. de verb. oblig.*

§.Regula.1.

Cuia. *lib.27. obſ. c.38.* Gilbert. Reg. *lib.2. enantioph. c.12.*

§.Teſtamentum.2.

Repet.3. *fol.317. num.6.*

l.ſi poſthumus.14.

§.Quod vulgò.1.

Auguſtinus *lib.3. emend. cap.7.*

l.idem eſt.15.

l.ſi filius.16.

Goueanus *lib.1. variar. lect. cap.4. & 1. animaduer. cap.4.* Cuiac. *lib.3. obſ. cap.22.* Emanuel Coſta *lib.2. ſelect. c.1.* Idem ex profeſſo ſcripſit ad hanc legem Gomez *tom.1. variar. reſol. c.9.*

l.Filij.17.

l.Multi.18.

Repet.3. *fol.166. nu.100.*

l.Cum quidam.19.

Emanuel Coſta *ad §. ſi pater. par.1. glo. in ve. certe. nu.1.2.*

l.ſub conditione.20.

l.ſi filium.21.

l.Cum poſthumus.22.

l.Filio.23.

Menchaca *lib.3. illuſtr. controuer. c.106.*

l.Poſthuma.24.

l.Titius.25.

Vide Ruin. *in l.2. D. eod.*

§.Lucius.1.

Repet.8. *fol.334. nu.41. & 87.*

l.Filiusfamilias.26.

l.Poſthumum.27.

l.Filius.28.

Molinæus *in indiuiduis.*

§.Filiusfamilias.1.

De lib. & poſthum. Vide ad quid allegetur iſte text. per Inſtit. *de exhered. liber. §. poſthum. in primo verbo.*

§.ſi quis eo.3.

Cuiac. *lib.207. obſ. c.18.*

l.Gallus.29.

Ad hanc ſcripſerunt præter ordinarios Alciatus, Ferretus, Equinarius, Baro, Corraſius, Bolognetus, Goueanus, Taurellus, Hotomanus, Gratianus; vide Alciatum *libro 3. parad. 1. cap.2. & ſequen.* Duarenum *lib.1. diſputat. cap.58.* Corraſ. *lib.2. miſcellan. cap.3.* Charondam *libro 1. veriſim. ca.15.* Forcatulum *Necyom. dial.8. & dial.51.* Goueanum *animaduer. lib.1.* Sarmientum *lib.5. ſelect. interpret.* Menochium *de arbit. iudic. lib.2. caſ.89.* Didac. *ad c. Raynutius. §.3. num. 9. extra de teſtam.* Menoch. *in tract. de arbi. iud. lib.2. cent. caſ.8. nu.144.* vbi quomodo hic decem menſes computentur.

§.Quidam.1.

Vlta ſcriben. hic adde ad hunc textum ibi, vt eo caſu valeat qui ex verbis concipi poſſit. Baldus *ad leg.1. numero 20. Cod. de his qui ante apertas tabulas.* Decius *conſil.369.* pro quo facit text. *in l. ab omnibus. in prin. D. de legat.1.* Dec. *conſil.95.205.236. & 246.* Pariſ. *conſil.82. volum.1. conſ.4. vol.3. & conſ.21. numero 11.* Crauetta *conſ.22.131.* Ioan. *dilect. cent.6. in tit. de heredib. inſtit.* Clarus *§. teſtamentum. quæſt.10.*

§.idem credendum.2.

Forcat. *Necyom. dial.9.* Tract.7. *fol.110. num.11.12.13.14.15.24. & 25.* Repet. 3. *fol.317. num.50.*

§.Ecquid.5.

Ad hūc paragraphum ex profeſſo ſcripſit Emanuel Coſta vt repetiit Ioan. Bolognetus Repetition.8. *fol.219. & fol.334. numero 45.* Tractat.7. *fol.156. num. 22.23.24. & 25.*

§.Quid ſi.6.

Goueanus *lib.1. variar. lect. c.31.*

§.in omnibus.10.

Coſta *ad §. quid ſi tantum. par.1. nu.9.* Forcat. *Necyom. dial.9.* Gilbert. Regius *lib.2. enantioph. c.20.*

§.Videndum.14.

§.ille caſus.15.

Ioannes Robertus *lib.1. recept. iur. ciuil. lection. cap.31.* Gilbertus Regius *lib. enantiophan. cap.20.* Ad ibi dicta per Bartolum in principio verſic. *oppo. infra de legat.1.* ibi dum dicit, licet ille textus loquatur ab inteſtato. vide Ruin. *in eadem l. Gallus. in princip. in 2. chart.* ¶ Et ad §. in omnibus ibi, ex aliqua parte, vide Ruin. *in prin. pro huius legis. in 15. chart.* ¶ Et ad §. etſi parente. vide eundem Ruin. *in loco prææallegato. in 6. chart.* ¶ Et ad §. fin. cum ibi not. vide Aret. *Inſt. de hered. inſtit. §. ſeruus autem alienus. in vltim. not.* ¶ Et ad gloſſam poſitam in principio, in verbo, ſi filius, prope finem vide Raphaelem Fulgoſium *in l. cum quid. 2. col. in princip. ſi certum petat.* Ad dicta per Baldum & Aretin. *in §. & quid ſi tantum.* vide hoc *in l. quid ſi cognatus. in 5. col. verſic. 4. infra de rebus dubiis.* ¶ Et ad ſententiam §. quidam rectè vide textum *in loco prææallegato. col. 16. verſic. e contra fin.* ¶ Ad §. ille caſus indifficilis eſt ſeparatim non coniunctim, vt communiter habetur per Alciatum *lib.4. de verborum ſignific. col.97.* ¶ Ad princip. vide Bart. *in l.1. in prin. in 3. quæſt. princip. in prin. de vulg.* Et ad id quod dicit Bartolus *in princip. 2. col. verſic. 2. oppo.* vide textum *in l. cum in teſtamento. in prin. de hered. inſtit.* qui probat clarè, filium eſſe inſtitutum tacita ſubſtitutione ſecundū conſ. Galli. Et pro intelligentia vide Alciatum. ¶ Ad §. ille caſus facit ſimil. text. *in l. in confirmando. de confirm. tut.* Et ad princ. cum notra. vide Alciatum *lib.3. parad. cap.2. & 5.* Ad id quod dicit ibi Bart. *de verb. poſſeſſ. præcedente* negatiua, vide ibi *cap.4.*

Google

l.inter cætera.30.

Forcatulus *Necyom.dialog.85.* Clarus §.*teſtium.queſtio.42.& 43.* Rationem ad illum text. vide per Alciat.*lib.3.parad.c.5.* & Aretin *in l. Gallus.in 1.col.circa ſi.de lib.& poſth.Repet.8.fol.608.nu.85.*

l.Dum apud.31.

l.ſi filio.32.

Tit.3. De iniuſto, rupto, irrito, facto teſtamento.

l.Teſtamentum.1.

Clarus §.*teſtamentum.queſt.89.*

l.Tunc.2.

l.Poſthumi.3.

Vide Doct.*in Rub.de lib.& poſth.*maximè Ruin.ibi in pen.chart.

§.Poſthumos.1.

Vide Doct.*ad Rub. D.de lib.& poſthum* Alciat.*ad l.nomen filiorum.in prin.D.de verb.ſignific.lib 8.parer.c.13* [illegible]c.*ad l.poſthumo.C.de bon.poſſ.contra tab* Forcat. *in Necyom.iur.dial.8.nu.2.* Modec.Ferrar.*ad prin.Inſt.de bon.poſſ.nu.29.* Forcat. *Necyom.dialog.15.*

§.Ex his.3.

Cuiac.*lib.11.obſ.c.4.*

l.Denique.4.

Cuiac.*ad l.8.de lib.& poſthum.*

l.Nam.5.

Cuiacius *ad legem 3 in verbo,ſi ita teſtatus. circa finem. D.de liberis & poſthumis.& ad Africanum in prima par.repag.48.* Antonius Guibertus *lib.1.quaeſtionum,cap.20.num.16.*

l.ſi quis filio.6.

§.Eius qui.7.

Alciat.*lib.4.parerg.c.4.* Menoch.*de arbit.iud.caſ.184.*

l.ſi miles.7.

l.verum.8.

§.Filia.1.

Hotom.*ad tit.inſtit.de exhered.lib.in princ.*

l.Poſthumus.12.

Forcatulus *Necyoman.dialog.10.* Clarus *dict.§.teſtamentum.queſtion.45.* Teſtamentum ruptum poſthumi agnatione eo decedente viuo teſtatore conualeſcit: de iure prætorio adde Alciatum *libro 3. parad. cap.8.* Raph.Cuma. *in repet.ad l.ſi filium,qui in poteſtate.num.33. D.de lib.& poſthum.* Forcatulus *in Necyomant.iur.dialog.10.per totum.* Hiero.Ver.*ad l.ex facto.num.393. & 487. D.de vulga.& pupill.* Iaſon.*ad l.Gallus.in princip.lect. D.de liberis & poſthumis.* & ibi Socinus in §.*idem credendum.1.not.* Iaſ.*ad l.ſi arrogator.de adoptionib.* Decius ad *l.poſthumus 1. & 2.lect.not.2. de contra tabu.* Fernandus Vaſque *de ſucceſſ.creat.§.15.numero.40* Pet.Gerard.*ſing.3.num.21.fol.546. Repet.3.fol.576.num.487.fol.570.num.195.Repet.8.fol.102.num.16.*

§.ſi paganus.1.

Vide Iaſonem *in l.Gallus.in princip.in penult.col. in 2.lect. de liberis & poſthumis.*& etiam quæ ad principium. vide Socinum *in l.Gallus. §.idem.in 1.not.*& pro ratione dict. §.*idem* vide Repet.*in l.ſi filium,qui patri.33.chart.de vulgari & pupillari.*& vide Iaſonem *in l.ſi arrogator.in 13.col.a num ſequen.circa fi. D.de adoptionibus.* vbi declarat princip.illius §.& verſic.idem & circa.& ad dicta per Bartolum *ibi num.2.col verſ.ſed contra.* vide quæ dixit Ruin.*in l.ſi filium,qui poteſtate.in 43.chart.verſ.ego dubito. D.de liberis & poſthumis.* Ad ration.Bart.aſſig. in principio huius legis vide Ioannem Fabrum *Inſtit.de exhered.liber. quaſi in fin.*primum aſſignantem ſpecialem rationem. Adde Dec. *in l.poſthumus, in 1.& 2.lect.in 2.not.C.de contra tab.*

l.Poſthumorum.13.

l.ſi ita.14.

Auguſtinus *libro quarto emendationum capit.vltim.* Molinæus *ad legem 1.in princ.numero 45. D.de verborum obligat.* vide Ruin.*in repet.§.& quid ſi tantum. D.de liberis & poſthumis.numero 52.* Et ibi Crot.*numero 35.* Et pro intellectu vide Iaſonem *in d.l.Gallus.in prin.coll.11.* Et Socin.*in rubr. de liberis & poſthumis.* Decius *in l.poſthumo.col.2.C.de contra tab.*

l.Qui vxorem.15.

l.Cum.16.

l.Filio.17.

Filio præterito,relicta in teſtamento non debentur,niſi filius ius ſuum omiſerit: amplia hoc procedere, etiam in teſtamento matris, Pap Deciſ.596. *in conſiſtone,*& pro intellectu ad hunc textum vide Fortu.Gar. *ad l.1.nu.48.D.de iuſt.& iur.* Rapha. Cuma.*in repet l.ſi filium qui in poteſtate,num.9.D.de lib.& poſthum.* Ficus *queſt.66.*

l.ſi qui.18.

l.ſi ego.19.

Repet.8 *fol.111.nu.130.*

l.Lucius.20.

Titulus quartus De his quæ in teſtamento delentur, inducuntur vel inſcribuntur.

Ad hunc titulum et nonni Cuiacius ſcripſit.

l.Quæ.1.

l.Cancellauerat.2.

l.Proximè.3.

l.Pluribus.4.

Ad id quod ibi per iſtum textum dicit Angelus de Bannito, vide Alexan: *in conſilio 65.in 3.volum.in 1.collat.verſic.hoc etiam.iuxta p. Dominiq redemptoris.in 3.volum.*

Tit.5. De hered.inſtit.

Ad hunc titulum ſcripſit Hiſpanus Peralta,& Cuiacius multas Clarus *d.§.teſtamentum,à queſt.55.*

l.Qui teſtatur.1.

Iaſ.*conſ.8.lib.3.*& quid in ſubſtit.idem Iaſ.*conſ.72.eod.lib.3* Crauet.*de antiq.temp.4 par.nu.129.*Bell.*lib.4 ſuppos.c.28.* Ad verſi. *ſin autem,* vide Zuccard.*in repet.ad l.ſi.C.de edicto Diui Adri.coll.nu.194.*

§.Qui

§.Quineque.3.

Vide Ruin.in l.2.in 2.not.de lib.& poſthum.

§.ſi autem.5.

Repet.8.*fol.360.nu.16.*

l.Circa.2.

*Fol.50.nu.185.190.& 192.*Repet.5.*fol.50.nu.185.190.*

l.ſeruus.3.

l.ſuus.4.

l.Apud.5.

l.ſed ſi.6.

§.ſolemus.2.

VValterus *lib.2.Miſcel.c.15.*Briſſon.*lib.2.ſelect.c.13.*

l.ſi ſeruus.7.

l.Duo.8.

l.Quotiens.9.

§.tantundem.5.

Repet.5.*fol.95.num.227.*

§.ſi quis.8.

Emanuel Coſta *lib.1.ſelect.c.3.*

§.Heres.9.

Cleru.*d.§.num.36.*

l.ſi alterius.10.

l.Attius.11.

l.ſi inæqualibus.12.

l.interdum.13.

Ad ibi dicta per Bartolum vide Bartol.257.*de heredib.inſtit.§.hereditas plerumque.in 2.not.ab.*

§.Paterfamilias.1.

Alexander ab Alexandro *lib.1.genial.dier.cap.1.*

l.ſi quis.14.

Vide Iaſonem late in repet.*l.re coniunctis.in 18.col.cum ſeq.de legat.3.* Paulus Caſtrenſis *in l.item quod ſibi.in 2.col.verſi.ſed mihi videtur.de here.inſti.* Et Ruin. *in d.l.re coniunctis.in 15.chart.fol.236.num.* 80.*repet.3.* *Et fol.301.num.57.repet.3.* Repet.8.*fol.264.num.15.*

l.Iulianus.15.

Repet.8.*fol.167.num.7.*

l.Nam.16.

l.item.17.

§.idemque.2.

Ad gloſſ.ibi vide Bart.*in l.fin.C.de vſufruct.in fin.* Gomez.*Inſtit.de actionib.§.actionum autem.col.4.*

§.ſed ſi.4.

§.Quod ſi quis.5.

Duarenus *lib.2.diſput.c.36.Auguſt.lib.3.emend.cap.3.*Hotomanus in §.7.*Inſtitut.de hered.inſtit.*

l.Sabinus.18.

Auguſtinus *lib.1.emend.cap.6.*

l.Ex facto.19.

Bellonus *libro 3.ſuppoſitionum cap.18.* Goueanus *libro 2.variarum lectionum, cap.16.* Auguſt. *libro 1.emendationum cap.6.* vide Bartolum *in l.ex hac ſcriptura, col.2.de donationib.* vide Gloſſam *in l.Lucius.vltim.de heredib.inſtituen.* quæ vult illud dictum procedere,quando expreſſe non diſponunt,ſed tacite,& Alex. *in l.Gallus.in prin.in 3.col.*

l.Quo loco.20.

l.Trebatius.21.

l.ſi expleta.22.

l.ſi quis.23.

l.Titius.24.

Couarruuias *in 4.decret.fol.341.nu.4.col.1.*

l.Quia.25.

l.idque.26.

l.ſi re ſolum.27.

l.ſi ita.28.

Portunulus *Mecyen.dialog.59.*

l.Hoc articulo.29.

l.Pignori.30.

l.Non minus.31.

Capacitas ſerui vel non capacitas pendet à domini capacitate vel incapacitate, quod intellige procedere, quando ſeruus inſtituitur domini contemplatione,ſecus quando ſua.Iaſ.ad *l.Gallus.nu.12. D.de lib.& poſthu.* & ibi per Ruin.*in prin.18.char.*Iaſ.*ad l.1.col.3.C.de hered.inſtit.* Reg.iſtius l.limita ve per Ruin.*dicto loco.*

l.Iſta.32.

Auguſtinus *libro quarto emendationum capite 45.* Emanuel Coſta *libro 1.ſelect.cap.21.*Ad gloſſam ibi in verbo pendere, vide Caſtrenſem *in lege 1.in princip.in 1.col.ad legem Falcidiam.*Abb.*in rubric.extra de teſtament.col.2.* & ibi poſt apoſtil.late Bartolus *in dict.rubr.in 1.col.in fin.cum ſequen.*vide Iaſonem *in l.qui ſeruum.Cod.qui teſtam.facere poſſunt.numero 9.*& Ruin.*in l.2.in 3.col.infra de leg.1.*& quæ addo ad Barto.hic.& mirum videtur, quod leg.& fideicom.poſſunt aliquo modo conferri in alienam voluntatem.*l.ſi ſic leg.ff.de legat.1.* Marcus Mantua *ſing.68.num.2.fol.846.*

Digitized by Google

l.Si quis.33.

l.Hereditas.34.

Cuiacius libro 11. obſeruationum cap.24. Aretinus ad §.heres. Inſtitut. de heredibus inſtituendis. Decius conſ.597. Cagnolus qui latè exornat ad l.ius noſtrum. numero 7. de regulis iuris. Fabianus de Monte conſ.149. numero 10. inter conſ. diuerſ. ad cauſ. vltim. volunt. col.2. vide Ruinum in l.Gallus. in prin. de liberis & poſthumis dantem nouum ſenſum in 9. chart. in litera A. Ornatur poſt num.6. fol.39. Cagnol. de reg. iur.

l.Ex facto.35.

Rainaldus Corſus lib.3. indagat. c.18.

l.ſi quis.36.

l.Cum.37.

Coſta ad §.& quid ſi tantum. pag.4.

l.Qui.38.

Vide Bart. in l.ſi arrogator. 4. col. 24. de adopt.

l.id eſt.39.

l.ſi paterfamiliàs.40.

Alciatus libro 1. diſpunct. cap.2. Voconius libro 6. declarationum iuris ciuilis. declar.85. Cuiacius lib.15. obſeruat. cap.11. Propter repugnantiam iuris communis admittitur concurſus inſtit. & ſubſtit. pro intel. huius tex. Bal. Nouel. ad l.cum filio. de leg.1. nu.34. & 39. & ibi Later. nu.109. Soc. Iun. nu.159. & 162. Crau. nu.230. vſque ad nu.252. in 2. par. Vigl. ad §.ſi. nu.5. Inſt. de vulg. ſubſtit. fol.21. num.2. Tractatuum 7. fol.22. num.2.

l.Et hoc.41.

Alciat. d.c.2. Cotta in voce teſtamentum.

l.Qui.42.

l.inuicem.43.

l.Pater.44.

l.ſi mœnia.45.

Coſta libro 1. ſelect. cap.11. Sarmientus libro 2. ſelect. cap.2. [illegible] 6. fol.485. num.16. & ſequen.

l.Quidam.46.

Anton. Queſada lib.2. quaeſt. iur. c.5.

l.ſi ita.47.

l.His verbis.48.

Emanuel Coſta libro 1. ſelect. cap.3. Voconius libro 4. declarat.224. & 225. Fornerius ſelect. lib.1. cap.19. Ad id quod dicit gloſſa 1. ibi, vide Bartolum in l.centuria. in 4. quaeſt. princ. verſic. vlterius quaero. de vulgari & pupillari. Salycetus l.quoniam indignum. Cod. de teſtamento militis. in l.1. §.1. de hered. inſtit. & Ruin. poſt Doct. in Rub. ſolut. matr. in 23. chart.

l.ſi alienum.49.

§.in extraneis.1.

Vide Iaſonem in l.ſi arrogator. in 14. colla.2. de adoptionib. fol.133. numero 34. & 35. tract.7.

l.ſeruum.50.

l.Talem.51.

§.ſi quis.1.

Corraſius ad l.2. de ſeruitutibus. pag.47.

l.ſeruus.52.

l.Lucius.53.

Hanc legem copioſè fuit interpretatus Alciatus tom.5. latè Clarus §.teſtamentum. quaeſt.77. circa illam quæſtionem. An filij vel decedentes poſiti in conditione, vocati cenſeantur. & idem proſequitur quaeſt.78. & 79. Tract.7. fol.106. num.29. vide Ruinum in l.Gallus. §. & quid ſi tantum. in Repert. in 13. col. de liberis & poſthumis. & in §.ſi inſtituatur. eadem lege. chart.67. & in §.idem credendum. eadem lege. in 2. notab. Repetitionum 7. fol.146. numero 78. & ſequen. Repetitionum 3. fol.52. numero 21. & fol.403. numero 107. repetitionum 8. Et ad gloſſam vltimam vide Alex. in conſ.105. incip. perſpectis verbis. in 1. volum. in verſ. 3. confirmatiue. & in conſ.102. 7. volum. num.16. & Aretinum in §.ſinguli. Inſtit. de pupil. ſubſtitutio. & in §.ſi. Inſtit. qui teſtam. tut. poſſunt dari. & Iaſonem & ad eandem gloſſam, vide Decium in l.1. C. de pact. in 2. lect. num.25.

l.Pater.54.

l.ſi is.55.

l.Poteſt.56.

l.ſi is qui.57.

l.Nemo.58.

Vide Soc. in l.ſi cognatis. in 7. col. prope ſ. cum ſeq. D. de reb. dub.

l.Liber.59.

l.Qui.60.

l.Qui.61.

l.in tempus.62.

Nicolaus Valla de rebus dubiis tract.4. An inſtitutio poſſit conferri in tempus habile: adde Caut 38. & de hoc textu & eius ratione no. & quare & quomodo procedat ob contrarias reg. quod quæ ab initio non valent, in habilitate perſonæ poſtea non conualeſcunt. Aretinus vtiliter in notabili quæſtione conſ.142. ex facto. col.4. num.3. & ſequen. limi. in notabili caſu, vt per Dec. ad l.pactum quod dotale. in prin. C. de pact. Iaſ. ad l.inter ſtipulantem. §.ſacram. D. de verb. oblig. num.13. Zuccard. ad l.2. Cod. de pact. num.156. Tiraquell. in tract. de li. connu. gloſſ.8. num.161. vel 291. Repet 7. fol.151. nu.156. vide Socin. in l.Gallus. in prin. in 2. not. de lib. & poſthum. & Ruin. ibi in 9. chart. Aret. in l.ſi filius. de vſufr. Papienſ. in d.l.Gallus. in 3 col. & Ruin. etiam in 2. chart. poſt Bart. quem allegat in 2. §.nunciatio. de noui operis nunciat.

§.Quotiens.1.

l.Heredes.63.

Charondas lib.2. veriſim. c.14.

l.Quis.64.

l.Hereditas.65.

l.Si ita

l ſi ita.66.

Coniunctus re tantùm, & coniunctus verbis tantùm, ad portionem vacantem pariter admittuntur, adde Rip. *ad l.re coniuncti.n.118.* & *122. D.de leg.3.* Duaren *lib.2.ca.13.de iur.accreſc.*

l.ſi ita.67.

Duarenus *in heptamerion lib.2.cap.13.*

l.ſi quis.68.

Sarmientus *lib.2.ſelect.cap.18.* Connanus *lib.9.cap.4.num.3.*

l.Cornelius.69.

l.Captatorias.70.

Corraſius *lib.3.miſcel.ca.13.* Anton. Auguſt. *lib.4.emend.cap.15.* Cuiac. *lib.16.obſer.cap.39.* Anton. Guibert. *lib.1 quaeſt.cap.7.* Franciſcus Sarmientus *lib.2.ſelect.ca.* Pro intelligentia vide Ludo.Zaſ. *in l.quidam relegatus.§.cum quadam.char.33.col.1.* & *2.de reb.dubiis.*

l.Ille.71.

§.ſed.1.

Cuiacius *lib.26.obſeru.cap.1.*

l.ſi quis.72.

l.ſub.73.

l.ſi ita.74.

Corraſius *lib.2.Miſcellan.cap.1.*

l.ſi filius.75.

l.ſeruus.76.

l.Aſſe.77.

Agitur ex ſcriptura declarata, non ex ſcriptura declarante Dec. *conſ.47.* & *463.nu.14.* & *conſi.325.* Tiraq *poſt l.1.connub.gloſ.7.nu.182.* Dec 161. *conſi.73.lib.3.* Vide Socin. *reg.169.* per Bar.& Salic.quos allegat *in l.non codicillum.C.de codicil.* & quod dicunt.DD. *Inſt.de vulg.in princip.*

l.Qui non.78.

l.Quod.79.

l.Quod.80.

l.Clemens.81.

l.ſi quis.82.

Ex voluntate defuncti, eſt locus ſucceſſioni ab inteſtato.& ex teſtamento. vide Corraſ. *lib.2.Miſcell.c.19.nu.12.l.Gallus. in prin.n.80.ff.de lib.* & *poſt.* Mar.Soloni *d.l.Gallus.poſt prin.n.27.*

l.ſi non.83.

Politianus *Miſcellaneo.cap.84.*

l.ſi ſeruo.84.

l Lucius.85.

Forcatulus *Necyomant.dialog.50.* Nicolaus Valla *de rebus dubiis &c. tract.4.* Corraſius *libro 2.miſcellanea.cap.29.* Guibal. *cap.8.ſuarum declarat.* Fortu.Garzi. *ad l.Gallus.§.idem credendum. D.de liber.* & *poſth 5.n.21.* Ruin. *ad §.* & *quid ſi tantum in repet.nu.38.* Zuccas. *ad l.1.C.de pact.n.78.* & *ſeq.* Socin. *in conſi.14.vol.1.* & *conſil.6.* & *63.vol.3.* Soc.Iun. *conſ.118.num.12.vol.1* Cepha. *conſ.194.nu.194.*

Ad gloſ. fin. hic, cum qua clarius Bart. & communi. quod alij, poſiti in conditione non intelligantur & lim.vt per Iaſ.poſt Ang.ibi ad *l.in legatis.C.de leg.num.6.per* Dec. *ad l.1.n.14.* & *ſeq.C.de pact.* Crauett. *conſ.130. vbi de communi.cum b.glo.* Dec. *conſ.170 655.319.num.1.* Guid. Papa *deciſ.600.* Boer. *deciſ.155.in 1.par.* Alex. *ad l.ex facto.§.ex facto n 3.ff.ad Trebell.* vbi Rip. *num.90.* Socin. *ad l.cum Auus,ad fin.de cond.* & *demonſt.* Iaſ. *ad d.l.1.nu.8.* & *ſeq.C.de pact. commun.* Guid.Papa *q 39.* Rip. *ad l.centurio.n.159.* & *162.cum ſeq.de vulg.* & *pupil.* Crot. *in memora.in verbo ſilij in cõditione,* Soc.Iun. *conſ.118.lib.1.per tot.* Cur. Iun. *conſ.43.num.7.* & *ſeq.modern.* Imol *lib 2.concluſ.* & *reg.conclu.12.* & per Iul.Clar. *lib.3.ſenten.§.teſtamentum.q.77.cum ſeq.* vbi quid ſi teſtator eos grauauerit, & quid ſi impoſita ſit dictio maſculis, Gozard. *conſi.29.videtur prima facie,* & *conſil.63.* In materia Ancha. *conſ.74.* Alba. *conſ.9.num.1.* & *ſeq.* Didac. *ad c.Raynutius. de teſt.§.3.* [illegible] Franc.Marzar. *in epitom.mat.fideicommiſ.2.par.20.q.1.*

l.Iam dubitari.86.

§.Non ab re.1.

Alciatus *lib.2.parerg.cap.34.* Emanuel Coſta *libro 1.ſelectar.cap.3.*

l.Ex vnctis.87.

l.Et qui.88.

l.ſi ſocius.89.

l.teſtamento.90.

l.Imperatorem.91.

l.Pactum eius.92.

Cuiacius *libro 2.obſeru.cap.26* Coccenatus *lib. 5. cap. 6.* Vide Bart. *ad l.filio præterito.in 2.quaeſt.verſic.ſed cõtra. D.de iniuſt.rup.* & *irrit.teſtam.* & *in authen.cauſa.in 2.oppoſ.verſ.ſed contra,* Ruin. *ad l ſi filium n 42.D.de lib.* & *poſth.gloſ 1.9.ex ſed* & *ſi quo priore.in verb.expreſſum.* vide multa ad materiam, & lim.per Gomeſ. *in regul. cancell. q. 1. in reg de annal. poſſeſſ.* Idem in ſententia, *l.1.in fin.* vbi Bald.& Moder *ff.de orig.iur.* Et lim. *ad cap.contingit.col.1.n 1.de fide inſtrum.* Iaſ. Barbat. *conſil.10.col. penult.num.3.lib.1* Deci. *conſ.86.col.4.* Item pro limitatione l.vide Rom. *ſingul.255.incip.item.*

Tit.6.De vulg.& pupill.ſubſtitutione.

De hac materia Hippolitus, Zazius, & Ferretus ſcripſerunt. & Molinetus ac Paulus Leonius. vide Charondam *lib. 2. veriſimil.cap 15.* Vaconium *lib.4.declarat.6.* & *65.* Duarenum *lib.2.diſputation.cap.7.* Goueanus *ad totum titulum ſcripſit.* rubricam repetiit Ioannes Bolognetus, Antonius Guibertus *lib.1.quaeſtion.cap.6.*& *9.*

l.Hæredes.1.

Vaconius *lib.4 declaration.62.* Forcatulus Necyomant. *dialog.23.* Ad ibi dicta per Bart. *in 5.q.p.in verſ.dubitatur etiam,an exiſtente ſui heredes.nu.50.* vide in repet. *l.ſi filius,qui patri.in 22.char.eo.tit.* & ad dicta Bart. *in 4.q.p.in 1. effectu.num.18.* vide Abb. *in c.in præſentia.in penul.col.num.76.verſ.de iu benu.*

Et ad dicta per Bart. *in pen.quaeſt.num.26 dum dicit,* quod l.qui habebat, nihil facit, vide Iaſ. *in d.l.qui habebat.3. not.ab.*

Ad dicta per Bart. *in 7.colum.num.30.verſ.vlter.ius quæro,* dum ponit reſponſionem ad §. *Iulia.* vide Bar.ſibi contrarium *in l.2.eo.tit.in 4.col.verſ.quæro.in addit.* & conſidera ſi aliquo modo poteſt concordari.

l.Moribus.2.

Digitized by Google

Vaconius lib. declaration.63. Alciatus lib.4.parerg.cap.21. Cuiacius hic in paratit. Zaſius lib.2.ſingular.intellect.cap.8. Forcatulus Necyoman.dialog.31. Corraſius epiſt.quaeſtion.cap.14. Menchaca controuerſ.illuſt.cap.106. Briſſonius lib.3. ſelect.c.11.

Verſ.ſed & ſi extraneum. Corraſius ad l.quamuis.C.de impub.nu.2. Didac. ad cap.Raynutius §.5 num.3.extra de teſtam. Ad ibi dicta per Bart.in 4.quaeſt.in prin.in verb.ſed quaero quid ſi illam. vide Rep.2.in l.ſi filius qui patri.in 23.chart. D.eod. Ad §.prius.in verſ.poſthumam,vide Ruinum in l.Gallus.in princip.in 2.chart.de libe in & poſthum. Et ad dicta per Bartolum in penult.colum. verſ. vlterius quaero, ſed probari poteſt Socinus in l.ſi cognatus.in 17.colum. verſ.2. concluſ.de rebus dubiis. Et aduerſus, vlterius quaero quid eſt.in 6.col. vide Socinum vbi ſupra verſ.4.concluſ. Ad §.ſed ſi ita. vide Bartolum in l.1.in 2.col.verſ. iuxta hoc.ff.eodem.circa intellect.§.prius.vide gloſ.in §.ſed ſi.in verb.ſuæ.Inſt. de verb.oblig.in princ.

Et vide omnino Inſtitut.ibi,quia videtur ſentire ſuper opinionem illam, ſed vide gloſſ.in §.liberis.Inſtitut.de pup.in verb.& ſibi. quæ tenet expreſſe opinionem Bartoli & gloſ.in d.§.prius. ſed tamen ibi eam reprobat Ang. Aret.vt per eum ibi.

§.Prius.4.

Goueanus lib.1.var.lect.c.8.& c.31. Emanuel Zoares lib.1.obſ.c.19. Ioannes Robertus lib.1.recep.lect.cap.34.

l.Cum filio.3.

l.iam hoc iure.4.

Goueanus lib.1.animaduer. Forcatulus Necyomant.dial.24.& 26. Cuiacius in paratit.fol 133.

Subſtitutio vulgaris expreſſa continet tacitam pupillarem. limit. quando mater eſt in medio. Doct.ad l.precibus.C.de impub. Item in teſtamento militis Vaconius declarat.160. vide ad hunc textum Paulum Leon.in tract.ſubſti. ſub rubrica de vulg.num.120.& ſub Rubric.de pupil.num.49.& ſub rub. de comp.num.38. Adde illud quod oratio determinans plura determinabilia, debeat pariformiter determinare. Dic verum quando eſt eadem ratio, ſecus ſi diuerſa. Iaſon ad l.cohaeredi.§.qui duſcretas.ff.eodem tit.l.Mulier & Titio. Bellonus lib.4.ſupp.t.cap.17. Fortun.Garzi.ad leg.Gallus.§.quidam.numero 15.ff.de liberis & poſthumis. Diaz.reg.188. Socinus Iunior conſ.100.num.15.& conſ.211. num.27.& conſ.128.num.46.vol.1.& conſ.1.num.48.vol.4. Crauetta ad l.cum filio fam.de leg.1.num.13.& 15.in 3.par. Forcatulus in Necyoman.[illegible] dialo.54.nu. 5.& dial.15.num.2. Curt.Iun.conſ.72.nu.4.

l.ſi in teſtamento.5.

l.ſi is qui.6.

Emanuel Zoares lib.1.obſ.c.40. Cuiacius lib.9.obſ.c.17.

l.Verbis ciuilibus.7.

Vaconius lib 4.declarat.64. Forcatulus Necyomant.dialog.25. Alciatus tomo 3.& lib.10.parerg.cap.1. Duarenus libro 2.diſputationum cap.9. Cuiacius libro 11.obſeruat.cap.25. Tractatuum 7 fol.154.num.18.& fo.10.num.21. Subſtitutio compendioſa facta à pagano verbis directis,non valet poſt pubertatem, nec in vim fideicommiſſ. Adde Guidonem Papæ deciſio 534. Paganus. Alciatus dicto loco declarat, quæ dicantur verba ciuilia in ſubſtitutione. Pro intellectu huius textus adde Vaconium declaration.168. Alciat.lib.1.paradox.cap.5. Seb.Sap.in l.precibus.Cod.de impub.num.59. & ibi Corraſius nu.59. alij omnes. Stepha.Repet.3.fo.432.num.163. Tractat.7.fo.167.nu.6.fo.278.num.59.repetitionum 8.& fo.183.nu.58.repet.8.

l.Qui liberis.8.

§.Hæc verba.1.

Vide Aretinum in l.cum filio.de legat.2.in 2.col. Socin.ibi in 3. Ruin.poſt alios.in 5.& 4.vol.54.chart. Et aliquid ad limit.d.§.hæc verba.in 22.char.d.l.cum filio.fo.365.num.241.repet.8.

l.ſi pater.9.

Goueanus lib.1.animaduerſ.

l.ſed ſi plures.10.

§.Quos.1.

§.Filio.2.

§.idémque.3.

l.in adrogato.6.

Zaſius libro 2.intellect.ſing.cap.9.

§.Nemo.7.

Zaſius libro 2.intel.ſing.cap.10.

l.ſi is qui.11.

l.ſi filius.12.

Optimè Alciatus tomo 5.hanc legem enarrat.

l.Quo gradu.13.

l.in pupillari.14.

Ad ibi dicta per Bart.in vlt.fo.verſ.quaero,quid ſi pupillus, vide eundem Bar. contrarium tenentem in l.ſi arrogator.in 8.col.verſ.& faciunt.D.de adop.fo.43. num.265.repet.3.fo.453.nu.265.

l.Centurio.15.

Hanc legem breuiter Gratianus, copiosè Zaſius, Alciatus, & Ripa expoſuerunt.ſuſe repetiit Ioannes Bologdetus. vide Vaconium lib.4.declarat.64. Forcatulum Necyomant.dialog.25. Duarenum lib.2.diſput.cap.7. Charondam libro 1.veriſim.cap.11. Cuiacium lib.11.obſeruat.cap.25.& lib.12.c.27. Emanuelē Zoarem lib.1.obſeruat.cap.3. Zoannetum verum quotidianarum cap.4. Ioannem Aurpachum lib.2.epiſt.iuridic.cap.3. repetit.8.fo.283.nu.55.l.centurio.de vulg. vide Bart.in l.ex tribus.C.de inoff.teſt.col.2. verſ.non obſtat.l.centurio. An lex iſta habeat locum in doct.legente vel in adnot,ſicut locum habet in milit.vide Decium ibi.nu.1.char.75.

l.ſi quis.16.

Vide Doct.in l.Gallus.in pr.de lib.& poſth. maximè Aret.ibi in 3.col.verſ.2. adde & vide Soc.eam declar.per Aret.in l.1.§.1.col.2.in fi.de verb.oblig.& Bar. in l.cum in teſtamento.de hered.inſtit.in prin.

§.ſi ſuo.1.

Iacobus Nig.ad legem 1.§.qui patris. D.de verborum obligation.numero 34.& ſequent. Forcatulus Garzi.ad legem Gallus.ad princip. numero 89. D. de liberis & poſt.num. Hieron.Veri.ad leg.ex facto.§.Lucius Titius.D.eodem.de vulgari & pupil.numero 30.fo.174.num.35.& ſequen.repet.6 fo.583.num.30.& 32.repet.3.fo. 237.num.89.repet.3.

l.ſubſtitui.17.

Nicolaus Valla de rebus dubiis tractat.4.

l.ſi ſeruus.18.

l.idem.19.

l.Patris.20.

l.ſi ita.21.

Gomeſius tomo 1.variarum reſolut cap.3.

l.is qui.22.

l.Qui plures.23.

Cuiacius lib.2.obſeruation.cap.40. vide repet.in l.ſi filius qui patri.in chart.90. de vulg.& pupil.

l.ſi plures.24.

l.ſi pater.25.

l.Si pater

Digitized by Google

l.Si pater.26.

l.ſi Titius.27.

l.Lex cornelia.28.

Cuiacius *lib.15.obſeruation.capite 17.*

l.ſi pater.29.

l.quidam.30.

Ex præſumpta volontate defuncti, coniunctus præfertur ſubſtituto. de intell. h. text per doct. hic. *& ad l.pen.C de impub.* vbi Dec. *nu.6.late.* Alex. *ad l. heredes mei.§.cum ita ff. ad Trebel.num.19.verſ.nunc videndum,* vbi etiam Soci. & Fab. Cortaſ. *ad l.poſt ad. tam.nu.70.C.de impub.* Duaren. *lib.2.c.16. de iur.accreſ. fol.397.nu.53.repetitionum 4. Et fo.400.num.83.repetitionum 4. Et fol. 260. num. 70.repetitionum* 8.

l.In ſubſtitutione.31.

Alciatus tom.5. Emanuel Coſta *lib. 1. ſelect. cap.11.* Gilbertus Regius *libro 1. enantiophanon.cap.20.*

*l.qui complures.32.

Fol.89.num.25.repetitionum 8.

l.ſi mater.33.

Gomeſius *d.tomo.1.cap.3.fo.165.nu.25.repet.8.*

l.Ex duobus.34.

l.Et ſi.35.

Goueanus *lib.1.animaduerſ.*

l.Poteſt.36.

l.Vel ſingulis.37.

Alciatus *tomo.5.* Viglius *ad §.liberis.inſtitut.de pupil.ſubſtitut.l.vel ſingulis.de vulg.& pup.* vide gloſſ. *in §.vel ſingulis.Inſtit.eod.*

l.qui plures.38.

l.Cum ex filio.39.

l.Cauſa.40.

Fol.576.num.483.484.& ſeq.repetitionum 3.

l.Cohæredi.41.

Alciatus *tomo 5.hunc explicat.*

§.Cum filiæ.2.

An filius poſſit grauari in ſua legitima. Rip. poſt alios *ad l.centurio.nu.42. cum ſeq. D.de vulg. Socin. ad l.ſi cognatis.D.de reb.dub.* Soc. Iun. *conſ.126.nu.6.& cum ſeq. D.de vulg. Socin.ad l.ſi cognatis.D.de reb.dub.* Soc. Iun.*conſ.* … *50.lib 1.& conſ.66.n.6.vol.3.* Cur. *ad l.2.C.de pact.nu.5.& ad l. 2. de ſucceſ.adict.* Crauett. *ad l.cum filio de leg.2.per.num.253.* Corraſ. *ad l.quamuis, C. de impub.n. 4.dixi & ad l.quoniam in prioribus, C.de inof.teſt.ſub n.422. fol.255.n.4.repetitionum 4.*

§.Qui diſcretas.4.

Subſtitutio breuiloqua, vocat prius in inſtitutione coniunctos, poſtea diſiunctos, vide Dec. *conſil.186.num.4.* Iaſ. *ad l. primam.n.2.Cod.de impub.* Crauet. *conſ.43.n.2.* pro intellectu Socin. Iun. *conſilio 100.nu.61.lib.3.*

§.Coheres.6.

Iacobus Cuiacius *lib.4.obſeruation cap.36.& 37.*

§.Non videri.8.

Cuiacius *lib.20.obſeruation.cap.40.*

Subſtitutus in partem trahitur ad totum, ſi non reperitur alius, Decla. & amp. vt poſt Bart. hic per Iaſ. *ad l.centurio.n.61. D.eod. vbi etiam alij.* Imol. *in repet.l.filio præterito.n.319.D.de iniuſt.rup.& ir teſt.* quomodo procedat iſte text. Cepha. *conſ.231.n.12. volum.2.* vide Ruin. *poſt alios in l.Gallus.in princ. in 8.chart. de lib. & poſth.* Et ad dicta per Bar. *in §.cum filiæ.verſ.quod ſi in hæredi.* vide Iaſ. *in l.ſi arrogator.22.col.de adopt.* Ad princ. l. vide gloſſ. *in l.qui habebat. D.de operis.* & ibi Doct. maxime Imol. Et ad dicta per Bart. in loco alleg. vide Caſtrenſ. *in l.ex tribus.in 3.col.de inof.teſtam.* Ad princ. vide Alciat. *lib.1.char.3.de vulg.& pup.fo.435.n.319.repetitionum 3.*

l.Qui duos.42.

Vide Fab. Acoramb. *ad §.cum ita.l. heredes mei. D. ad Trebell. num. 26.* vide Angel à Gambel. *in tract.de teſtam.glo.4.nu.23.* Raph. Fulgoſ. *conſil. 59. num.15. inter conſil.diuerſ.ad conſ.vlti.volum.volum.2.fo.14.n.23.gloſſ.4.tractatuum 7.fo. 395.n.26.repet.4.*

l.Ex facto.43.

l.Ex pupillari.44.

l.Lucius.45.

Subſtitutio breuiloqua, facta perſonis imparibus, continet tantum vulgarem, ſi perſonis paribus continet etiam pupillarem, quæ matrem excludit, vide Gabr. Paleot. *in tract.de not.& ſpur.cap.37.* Forcatu. *in necyom.inter dial. 24.num.5.* Paul Leon. *in tract.ſubſtit.in tit.de pu.num.76.* vide repet. *in l.ſi filius qui patri.in 4.chart.D.eod.* Item ad gloſſ. in verb. ſi primum caſum. cum text. vt de Socin. *in reg.283.*

l.Paterfamilias.46.

l.Qui habebat.47.

Spes ſubſtitutionis pupillaris, non tranſit ad hæredem pupillaritet ſubſtitutum, pro intell. ad h. tex. poſt Bald. & docto. hic, vide Alexan. *ad l.1. num. 42.in fi.& ſeq. D.de vulg.& pup.* Soc. Iun. *conſ.94.nu. 45. & ſeq.lib.1* Pariſ. *conſ. 73.num 23.203* Præpoſ. Senen *6 caſ.42.* Hier. Veri. *ad l.ex facto. D. eod. nu.435. & ſequen.* Pariſ. *conſ.18.num.45.lib.2.fo.572.n.425.& ſeq.repet.3.*

l.Seruum.48.

§.Titius.1.

Raſius *lib.2.intellect.cap.20.* Goueanus *lib.animaduerſ.*

Tit 7.De conditionib.inſtitut.

l.Sub.1.

Emanuel Coſta *lib.1.ſelection.cap.8.*

l.ſi teſtamento.2.

l.ſi ita.3.

l.ſi qui.4.

§.idem Iulianus.1.

Cuiacius *libro 5.obſeruation.capite 2.*

l.ſi hæredi.5.

Molinæus *ad conſuetud. Pariſien.tit.1.§.2.gloſſ.4.n.35 fol.190.num. 16. repet.* 6.

l.ſi quis.6.

l.ſi quis.7.

Vide Bart.in l.ſi cui.& ibi Socin.de cond.& demonſt.Alex.in l.filius.§.diui.2 col.& ibi Ruin.in 1.char.& 2.de leg.1.

l.quæ ſub.8.

Cuiacius lib.5.obſer.cap.1.Forcatul.Necyomant.dialog.55.& 56.

§.Et in mortis.3.

Coſta lib.1.ſelectionum cap.10.

§.quotiens.6.

Sarmientus lib.1.ſelect.cap.3.& lib.2.ſelect.cap.1.

l.Conditiones.9.

l.inſtitutio.10.

Cuiacius lib.7.obſeru.cap.18.

§.ſi quem.1.

Emanuel Coſta lib.1.ſelect.cap.1.

l.ſi quis.11.

l.verba.12.

l.Ei qui.13.

l.Conditiones.14.

l.Filius.15.

Vide Ioan.Crot.in c.Raynutius.in 5.col.in fin.ext.de teſtam.ibi not.declarat & limitat iſtam l.per l.ſcimus.§.cum autem.C.de inof.teſtam.per Bart. & Doct. in l.fi.Cod.de inſtit.& ſubſtit.ſub.cond.fact.

l.ſi Titius.16.

l.ſi plures.17.

l.Cum ſeruus.18.

Cuiacius lib.8.obſer.cap.36.

l.ſi ita.19.

l.mulier.20.

Vide Alex.not.declar.quomodo proced.in l.162.§.ex ſol.in ult.col.poſt med. de verb.oblig.& in l.ſi filius.in 6.col.de lib.& poſthu.Imol.in l.hæreditas ex die,de hered.inſtit.& ad princ.cum concordantibus, vide Ruin.in rubr.ſolut.matr. chart.35.& adde §.ſi quis.vide Ruin. qui facit mentionem in d.rubr.col.4.ad fi. & vide ad intell.illius §.Ruin.in l.1.col.3.de vulg.& pup.poſt Soc.& per Ruin. in l.Gallus.§.& quid ſi tantum.n.34.D.de lib.& poſthum.

§.ſi quis.1.

Forcatulus in cupidine iuriſper.cap.6.

l.ſeruus.21.

l.quia ratio.22.

l.Vter.23.

l.Qui ex.24.

l.ſub conditione.25.

Cuiacius lib.2.obſeruat.cap.16.

l.ſi pupillus.26.

l.Quidam.27.

l.ſi filius.28.

Vaconius lib.3.declar.50. Emanuel Coſta lib.2.ſelect.cap.1.Sarmientus lib. 2.ſelect.cap.2.Duarenus lib.1.diſputat.cap.15.

Tit.8.De iure delib.

l.ſi ſeruus.1.

Dec.ad l.edita.num.15.C.de eden.& ad capitu.de cauſis,de offic.deleg.Modern. Genuen.ad l.diffamari.C.de ingen.& manu.in quæſt.99.numero 51.& 52.ubi euerner.

l.Itaque.2.

l.Nec non.3.

l.ſed hoc.4.

l.Ariſto.5.

l.igitur.6.

l.Ait prætor.7.

l.ſi quis.8.

l.Filius.de teſtam.milit.

l.ſi plures.10.

l.Qui filium.11.

Alciatus lib.4.parerg.cap.5.Cuiacius lib.3.obſer.cap.37.

LIBER

LIBER XXIX.

Titulus primus.

De teſtam. milit.

TEſtamenti militaris priuilegia, vide apud Petrum in B. Pont. in tract. de re milit. fol. 1. cum 4. ſequen. & Clarum §. teſtamentum. quæſt. 5.

l. De militis. 2.

l. ſi miles. 3.

l. in re militari. 4.

Viglius §. quinimo. Inſtit. eod.

l. Milites. 5.

l. ſi miles. 6.

l. Qui iure. 7.

Hæc lex ſemper allegatur, quòd ſufficit cogitare in genere, dic quòd vel non probat hoc, ad quod paſſim à doctor. citatur, imò facit pro contraria opinione, quia loquitur in caſu ſpeciali, ergo ius commune in contrarium, l. ius ſingulare. D. de legat. retenta tamen communi opinione, fallit v. per Alexandrum ad l. qui Romæ. § duo fratres. D. de verborum obligationib. col. 19. ante fin. Tiraquell. ad l. ſi vnquam. in princip. num. 78 & 115 Alciat. lib. 3. 122. 354 num. 11. & quod iſta regula confundatur Mant. aphor. 105. pro quo text. in l. ſi quis ita. § penult. D. de teſta. tutel. vide Rip. in tract. de peſte. fol. 43. num. 83. & ſequent. Auguſtinus lib. 3. emend. c. 7.

l. idem. 8.

l. idémque. 9.

l. Facere. 10.

Auguſtinus lib. 4. emendat. cap. 10.

l. Ex militari. 11.

Alexander ab Alexandro libro 2. genialium dierum cap. 13. Briſſonius lib. 2. ſelectar. cap. 6.

l. Milites. 12.

l. idem. 13.

§. ſi ſeruum. 3.

Cuiacius obſeruat. lib. 17. cap. 21.

l. Tractabatur. 14.

l. in fraudem. 15.

§. Miles. 4.

Miles hæredem ad tempus facere poteſt, quoad viuit, vt l. miles. 42. D. hoc titulo.

l. Dotalem. 16.

l. ſi certatum. 17.

Auguſtinus lib. emendat. cap. 3.

l. ſi verò. 18.

l. Quærebatur. 19.

Petrus Faber ad l. 7. de reg. iur. Forcatulus Necyoman. dial. 23.

§. ſi quis. 2.

Iaſon d. Rub. ff. de vulg. & pup. nu. 8. Rip. Corſal. ad Rub. C. de impub. nu. 8. & 10. Forcat. in necyom. iur. dial. 23. nu. 7.

l. Tribunus. 20.

l. Quod. 21.

l. Miles. 22.

l. idem. 23.

l. Diuus. 24.

Corn. conſ. 149 & 215 lib. 2. Natta ad l. hac conſultiſſima. §. ex imperfecto. q. C. de teſtam. num. 160.

l. Titius. 25.

l. teſtamenta. 26.

l. Centurio. 27.

Contius lib. 5. diſputat. c. 3. Zoannetus reſtitut. c. 2.

l. Cùm filius. 28.

Filiusfamilias miles poteſt filium ſuum impuberem inſtituere, & eidem ſubſtituere, non tamen tutorem dare. De hoc textu dic latè, vt per Socinum ad l. centurio. D. de vulgari numero 10. & ſequent. Hieronym. Vert. ad l. ex facto. numero 117. D. de vulg. pro intellect. vide Lancell. Poli. in tract. ſubſtit. ſub Rubrica de pupil. num. 58. Aug. Aretin. qui aliter videtur loqui ad princip. Inſti. de pupil. in primo nota.

l. ſi à milite. 29.

§. Patri. 3.

Cuiacius lib. 8. obſ. c. 23. Rænardus de auctio. preden. c. 5.

l. Nam. 30.

l. ſi miles. 31.

l. ſi ſecundum. 32.

l. ſi filius 33.

l. Eius. 34.

Facilius tollitur ius ſpeciale, quàm ius commune, vide Decium ad l. poſtquam liti. num. 31. & ſequen. Cod. de pactis. Ripenſ. ad l. centurio. num. 25. de vulg. & pupil. dict. ad Rub. de effectu eius, contra iſtum textum ſolet allegari Auth. hoc inter liberos. C. de teſta. Ita dicit Iaſon ad d. l. centurio. num. 12. Ad declarationem, vide Alciat. reg. 3 praſump 36 Tiraq. in tract. ceſſ. cau. lim. 11. num. 4. Dec. ad l. in teſtamentis. num. 11. & ſeq. C. de teſtam. milit. De hoc textu latè Crauetta ad l. 1. num. 87. Annib. de Cano. ad l. ſi inſulam, de verb. oblig. num. 74. & ad l. Nemo poteſt. num. 400. de leg. primo.

Digitized by Google

l.Miles.35.

l.Militis.36.

§.Miles.1.

Auguſtinus lib.1.emendatio.cap.2.

§.Veteranus.3.

Hannib.de Cano *ad l.verno poteſt.de leg.1.nu.464.* Cagnol.*ad l.nihil tam naturale.ff.de regul.iur.nu.2.ad finem.* Crot.*ad l.ſtipulatio hoc modo concepta, nu.17.ff.de ver.obl.* Nouiſ.Fernan.Vaſque.*de ſucceſſ.creat.§.15.num.61.fol.137.n.464.* *Repetit.4.*

l.ſi duobus.37.

l.Quod dicitur.38.

l.ſi filiusfamilias.39.

l.Lucius.40

Molinæus *ad l.1.§ eadem.n.11.cum ſeq.D.de verb.oblig.* Cuiacius *lib.3.obſeru.cap.4.* Vualterius *lib.Miſcellane.cap.11.* Briſſonius *lib.4 ſelect.cap.21.*

l.Miles.41.

l.Ex eo tempore.42.

l.Filiusfam.43.

Potentia proxima actui,habetur pro actu;Vide Iaſ.*ad l.diuor.§.interdum.nu.15.ſolut.matrim.* Felin.*ad cap.cum te.num.57.& ſeq.extr.de reſcrip.* Tiraquell.*de vtroque retract.tit.primo.§.1 gloſſ.7.n.43.* Maſ.*ſing.106.* Staffil.*in tract.de litter.grat.in tit.de prerogat.expectan.in 3.par.n.23.* Vigl.*ad §.ſed & ſi.quis.in gloſ.1.Inſtit.de milit.teſtam.* Tiraq.*in 8.connub.in gloſ.2.n.2.& plurib.ſeq.*vbi ad plura infert ad §.*item & qui.inſtit.de excuſ.tut.* Briſſonius *lib.ſelect.cap.7.*

l.Reſcripta.44.

Tit.2.De acquir.vel omit.hæred.

Cuiacius *lib.7.obſeruat.cap.18.*

l.Qui totam.1.

Vide circa tex.doct.in *l.re coniuncti.in tractatu l.vnic.C.quando non pet.part.* & in locis ibi alleg.& ad dicta Iaſ.dicit quod ius accreſcendi, poteſt habere locum ab hærede duob.illis modis,dicas quod eſſe poteſt,quod teſtator haberet ius accreſcendi,quod eſt tranſmiſſibile ad hærede,quia fuit inſtitutus in aliqua parte tantum,& cohæredes eius eo mortuo voluerunt adire, quo caſu accreſcit hæreditas illius, qui adiuit,& iſte eſt ſenſus realis illius l.

Ad not.per Bart.*in l.qui totam,vide repet.in l.filius.in 14.coll.de vulg.& pup.*

l.ſed etſi.2.

l.Quandiu.3.

Limit.vt per Soc.*in l.1.col.25.in prin.in 4.quæſt.de vulg.* Tractatuum *7.fol.57.poſt num.12.*

l.Nolle.4.

l.Mutum.5.

l.Qui in aliena.6.

Alciatus *lib.2.paradoxo.cap.2.* Bellonus *lib.3 ſuppotat.cap.2.& 3* Couarru.*variar.reſolution.tom.1.cap.3* Rimi.*Inſtit.per quas perſonas nobis acquir.§.item vobis.num.74.* Nouiſ.Ant.Pinel.*in repet.ad l.1.C.de bon.mater.in 3.par.fol.226.n.15.fo.155.& 156.n.14.19.21.22 & 28.repet.8.*

§ Interdum.5.

Per hunc §.interdum.ſecundùm Iaſ.*ad l.qui ſe patris.col.2.* vbi Dec.*col.2.C.vnde lib.* Limitantur omnia iura ,quæ dicunt ,quod nepotes qui non obtinent primum locum,non poſſunt dici ſui hæredes , quia ſecundùm eos intelligitur ex teſta. contra voluntatem aui , vel ab inteſtato , ſed ſecundùm voluntatem quando ſunt inſtituti,verè dicuntur ſui heredes: ita Iaſ.& Dec.ibi,ſed contrarium,quod iſte §.non loquatur de ſuo hærede. ſed tantum de neceſſario,tenuit Gozadi.*ad l.qui ſe patris.col.67.& ſeq.*vbi latè de intell. huius text.& ibidem Bolog.& Sebaſtia.*nu.5.*& Fab.Acorombo.*n.24 & 19.vſque ad 25.*Soc.Iun.*ad l.cum filio.nu.219.*& ibi Crau.*2.par.num.194.vſque ad n.204.de leg.* Nouiſ.Fernan. Vaſqui.*in tractat.de ſucceſſion.numero 220.& in num.444.*

Ad §.fin.qui incipit,Celſus.vide Bart.*in l.non ſolū.§.morte.in 4.& 5.coll.& 7.ibi,& idem puto.de non.oper.nunt.*ad §.interdū,vide Aret.*in l.cum filio.de leg.in 9.coll.* Soc.*ibi in 21.* Papien.*etiam 21 & Ruin.poſt alios.in 65.chart.cum hoc.§.interdum.*concor.text.qui non alleg.*in l filias.verſ.licet.de bon.libert.* Ad iſtam l.cum not.per doct.vide Alciat.lib.4 *paradox.cap.2.*

l.ſi quis.7.

Repet.8.fol.53.num.88.& 90.

§.ſi filius.1.

Corraſius *lib.1.Miſcellaneo.cap.2.*

l.More.8.

Ad ibi dicta per Bar.quem reprobant Doct.communiter in *l.matrem.cod.tit.*vide Ruin.cum ſaluantem in *Rub.ſolut.matrim.in 30.chart.* Iſtum textum declara,vt per Socin.*in reg.530.*

l.Pupillus.9.

l.ſi ex aſſe.10.

l.impuberibus.11.

l.Ei qui.12.

l.is qui.13.

Vide Socin.*in reg.438.*

l.idem.14.

l.Is qui.15.

Ferandus *in explication.cap.19.repet.8.fol.95.n.5.*

l.Et econtrario.16.

l.Necis.17.

l.Is poteſt.18.

Couarruuias *lib.2.variar.reſolution.cap.6.* ad limit.huius l. vide Bart.*in l.ſi infanti.col.3.verſ.vlterius.C.de iur.delib.* Alex.*in l.is qui.§.ergo.in princ.de acquir.hered.& in 3 col.*& ad id quod dicit hic Bart.*in 3.col.in verſ.ſed opp.*vide Aret.eum reprobantem in *l.Iul.de leg.1.*

l.Qui hereditatem.19.

l.Pro hæ

l.Pro hærede.20.

Auguſtinus lib.4.emend.c.8.

l.ſi quis.21.

l.ſi is ad quem.22.

l.in repudianda.23.

In repudianda hæreditate vel legato, certus eſſe debet is qui repudiat de ſuo iure: ſi quis enim dubitet, viuat teſtator nec ne repudiando, nihil agit. *l. ſi qui heres.13.§.1.h.t.* ſic etiam nec legatum nec hereditatem quis repudiare poteſt, niſi ſit certus de iure ſuo.

l.Fuit.24.

l.ſi quis.25.

§.ſi quis plane.2.

Cælius Rodiginus *lib.13.antiq.lect.c.53.* Cuiac. *lib.13.obſ.c.10.*

§.iuſſum.4.

Iuſſus præcedere debet, auctoritas ſequi. adde Rom. *conſ.54.* Capit. *deciſ.17.* Bellon. *lib.3.ſuppu.c.2. & c.8.* Tiraq. *poſt 8.connub. gloſ.6 in prin. & num.6.* per Gozad. *conſ.54.nu.48.*

§.ſed ſi.11.

Nota hic à forma mandati non eſſe recedendum, nam qui à forma recedit, à ſubſtantia quoque recedit.

l.ſi ego.26.

l.Neminem.27.

l.Ariſto.28.

l.Qui hæres.29.

l.Cum.30.

§.Quod.1.

Repet.8.fol.47.num.32.

l.Hæredi.31.

l.Hæres.32.

l.Quod ſi dubitet.33.

Vide quid per illum textum decidat Bartolus *in l. ſciendum. D. de verbor. obligatio.* Et Aretinus *in l.eandem.in princ.in 2.coll.ff.de duob.reis.Repetitionum 8.fol.200.numero 79.*

l.ſed etſi.34.

l.ſi quis.35.

§.ſi excluſus.1.

Cuiacius *lib.11.obſ.c.24.*

l.ſi ex ſua.36.

l.Heres.37.

l.ſi duo.38.

Alciatus *in tract.de præſump.reg.3.præſump.32.gn.14.* Lud.Berg. *in repet.l.ſi ſe ſubiiciant.num.*150. *D.de iud.* Cagn. *ad l.qui cum alio.nu.8.D.de reg.iur.fol.485.num.*150. *Repetitionum 1.*

l.Quandiu.39.

Nicolaus Valla de rebus dubiis, & c.tract.6.

l.Quæſitum.40.

Vide repet. latè loquentes *in l.ſi filius qui patri.in 4.chart.in ſ. cum ſequen. de vulg. & pup.fol.137.nu.68.tract.anum 7.*

l.Filius.41.

Gomeſius *d.tomo 1.c.3.*

l.Iulianus.42.

l.Heres.43.

l.Quotiens.44.

l.Aditio.45.

Vide Aretinum *Inſt.per quas perſonas nobis adquir.*

l.Cum falſum.46.

l.Qui ſeruum.47.

l.ſi quis.48.

An furor ſuperueniens vitiet actum iam perfectum, quæritur hic: verùm conſtat non vitiare, ſic etiam furor ſuperueniens non mutat dignitatem, ſiue dominium, *vt l.qui furere.20.D.de ſtatu hominum.* non tollit filiationem, *vt l.patre furioſo.8.D.de his qui ſui,* non tollit magiſtratum, *vt lege nec mandante.8.§.prima.ſi prætor.D.de tutor.& cur.tut.* iuſſum tamen facit reuocari, *vt lege qui ſeruum hoc titulo.ſupra.* vbi poſt iuſſum adeundæ hæreditatis interueniente furore domini, iuſſum extingui Africanus docet. nam in omnibus his cauſis perſeuerantem voluntatem exigimus, quæ non eſt in furioſo.

l.Pupillum.49.

l.ſi per.50.

l.Eum qui.51.

Vide Limit.relat.ad illum text.per Iaſonem *in l. qui Romæ. §. duo. in 27. coll. verſ.ſit etiam.numero 105.ad §.filius. D.de acquir.vel omit.hereditate.* pro intell. vide Decium *in l.2. in gloſ. in verſ.fortiſſimum.num.52.* & ibi Doctores alios. *D.de officio eius cui.* iſte §. allegatur in prædicto loco ad hoc quod argum. à contrario ſenſu valid. eſt in mandat. & præmittebat quod olim filius non poterat adire hæreditatem ſibi delatã ſiue conſenſu patris, & pater ſine conſenſu filij, quando hæreditas erat delata ipſo filio, *l.qui in aliena.in prin.* & ibi Doctores *eod.tit.de acquir.heredit.*

l.Cum.52.

l.Qui ex duabus.53.

Vide Socinum *in l.2.de vulg.& pup.*

l.Hæres.54.

Ad limitationem iſtius legis, vide omninò *in l.5 ſi qui pro empt. in 4.quæſt. in 4.q.1.*Bart.

l.Cum hæreditate.55.

l.ſi is.56.

l.Neceſſariis 57.

l.Ex parte.58.

Vide Iaſonem *in addit.ad pert. Inſtit.de vulg.& pup.l.ſubſt.t.nu 35.* vide Bar. *in conſ.48.*incip.Gallus Philippi.pro intel.vide Soc. *in l.centurio. D.de vulg.& pub.ſubſtit.num.35.*

l.Qui patri.59.

Ius accreſcendi tranſit ad hæredes cum pupillari ſubſtitutione habitur

ad eam, vt habeat locum poſt aditam hæreditatem, & trahatur ad bona impuberis. Crauetta *ad l. cum filiofamilias. de leg. 1. parte 2. numero 347. & ſeq.* Fab. Acoramb. *ad l. heredes mei §. cum ita, ad Trebell. num. 32.* Lancel. Polit. *in tract. de ſubſtit. ſub Rubrica de pupill. num. 29.* Declarat Ioannes Cepha. *conſ. 16. num. 46. volum. 1.* Balthaſ. Quintius *conſ. 177. num. 86. inter conſ. diuerſ. ad can. vltim. volum. 1. Repet. 4. fol. 195 num. 32 tract. 5. fol. 132. numero 19. & 20.* Ad intellectum huius legis, & ad dicta per Doctores ibi, vide Crottam *in l. re coniuncti. col. 38 cum ſeq* & poſt Bartolum ibi & Ruinum *in 21. chart. poſt Bart. ibi in vlt. quæſt. prin. in effectu coniunctionum. de l. 3.*

l. Filium. 60.

l. ſi minor. 61.

l. Antiſtius. 62.

§. ſi ſeruus. 1

Fol. 157. Atius Pinellus *C. de bonis maternis.*

l. Furioſus. 63.

l. ſeruus. 64.

l. Etſi. 65.

l. ſi ſeruus. 66.

Ad dicta per Bart. ibi in verſ. nec obſtant contraria, cum quo pertranſeunt communiter Doct. vide Ruinum *in l. Gallus. in prin. in 3. char. de lib. & poſthu. fol. 232. numero 19. & 31. Repet. 3.*

l. ſeruus. 67.

l. Cum ſolus. 68.

l. Quandiu. 69.

l. in plurium. 70.

Fol. 47. num. 372. Repet. 6. fol. 151. num. 152. Repet. 7.

l. ſi ſeruum. 71.

Vide ad limit. text. gloſſ. *in l. pro herede. §. Papini. num. eod. tit.*

l. ſi quis. 72.

Emanuel Coſta *lib. 2. ſelect. c. 13.*

l. ſi quis. 73.

l. Qui putat. 74.

l. Ex ſemiſſe. 75.

An actus erroneus valeat, ſiue fiat coram iudice, ſiue extra iudicium, vide hic Baldum.

l. ſi tu ex parte. 76.

l. illud. 77.

Qui vult conſequens, vult & neceſſarium antecedens. Iaſ. *ad l. Gallus. num. 16. 2. lect. de liberis & poſthumis. ad l. centurio. numero 58. de vulg. & pupil. ad l. qua de legato. numero 17. de legat. 1.* Bartolus *ad l. 1 numero 3 ſuppet. cod. de acquirend. heredit.* Rip. *ad l. ii, cui bonis. numero 34. de verborum obligationib.* Euerard. late, *in ſua centur. in loco à conceſſ. conſeq. col. 2. verſ. 2. argumentu,* quomodo procedat reg. huius l. Socinus Iunior *conſ. 44. num. 2. vol. 2.*

Cuiacius *lib. 7. obſ. c. 28.*

l. Duo fratres. 78.

Alciatus *lib. 4. paradox. c. 1.* Cuiacius *lib. 10. obſ. c. 16.*

l. Placet. 79.

Quæ nobis adquiruntur per eos qui ſunt in poteſtate noſtra momento non reſident penes eos. Alciatus *lib. 4. paradox. c. 3.* Ioan. Bapt. Caccialup. *ad l. frater à fratre. D. de condict. indeb. nu. 52.* & ibidem Corraſius *in 2. part. nu. 36.* limit. vt per Bald. *ad l. fi. in fi. D. de cond. inſt.* Pinellus *in repet. ad l. 1. C. de bon. mat. 2. par. nu. 10. fol. 110* Cephal. *conſ. 69. nu. 13. 1. part.*

Vaconius *lib. 4. declar. 57. fol. 270. nu. 30. Repet. 3.*

l. ſi ſolus. 80.

l. totiens. 81.

l. ſi ſeruus. 82.

Gilbertus Regius *lib. 2. enantioph. c. 17.*

l. ſi totam. 83.

Cuiacius *lib. 2. obſ. c. 7. & lib. 3. c. 38. & lib. 12. c. 13.* Vide Iaſ. *in l. re coniuncti. ii 31. col. de leg. 3. fol. 575. num. 29. & ſeq. & 32. Rep. 2.*

l. Ventre. 84.

Alciatus *tomo 5. & lib. 3. parer. c. 14.* Emanuel Coſta *ſelect. lib. 2. c. 1.* Cuiac. *lib. 3. obſ. c. 22. fol. 63. nu. 35. Repet. 8.*

l. ſi metus. 85.

Cuiacius *lib. 16. obſ. c. 40.*

l. Pannonius. 86.

Alciatus *lib. 7. parer. c. 27. fol. 474. nu. 36. Repet. 3.*

l. Eum bonis. 87.

l. Gerit. 88.

In hanc legem Ioannes Vandus *lib. 2. quæſt. variar. quæſt. 25.* hæc autem lex loquitur de eo genere adquirendæ hæreditatis, quod pro hærede geſtio ſiue pro hærede geritio vocatur, quo genere extranei, id eſt, qui non ſunt in poteſtate & familia morientis, cuius de bonis agitur, ſibi delatam hæreditatem adquirunt. Gerit, inquit Paulus, pro hærede qui animo agnoſcit poſſeſſionem, licet nihil attingat hæreditariorum.

l. ſi pupillus. 89.

Vide repet. *in l. ſi filius qui patri. in 3. chart. cum ſeq. eod.* Ad not. ibi per Caſtr. & Aret. *in l. ſtipulatio hoc modo concepta. char. 12.* Et ad hunc textum vide dictos repetentes *char. 23. & 24.*

l. Per procuratorem. 90.

Duarenus *lib. 2. diſput. c. 27.* Cuiacius *lib. 1. obſ. c. 34.* Contius *lib. 2. ſubſeciuar. lect. c. 17.* Rœuardus *de auclo. pruden. c. 5.*

l. ſi is qui. 91.

l. Filius. 92.

l. Pater. 93.

Fol. 78. num. 99. Repet. 4.

§. Mutus. 1.

Duarenus *lib. 1. diſput. c. 3.*

Digitized by Google

l.Qui ſuperſtitis.94.

Guterius 2.part.reſolut.cap.5.

l.Recuſari.95.

Fel.&c.in.50. Repetitionum 8.

l.Qui ſe.96.

l.Clodius.97.

l.Quæ neptis.98.

l.Ariſto.99.

Tit.3. Teſtamenta quemadmodum aperiantur,inſpiciantur, & deſcribantur.

l.Omnibus.1.

Ad dicta ibi per Bartolum in §.ſi.in ſi. vide Sozinum in reg.411.

l.Tabularum.2.

Ad gloſſam ibi in verbo,publicum. vide Bartolum *in l.1.col.1.de teſtam.* Iaſ. *in l.publicat.C.de teſtam.1.col.in fin.*

§.ſi dubitetur.4.

Cuiacius *lib.3.obſ.c.7.& lib.11.c.1.*

§.ſi quis.8.

Duarenus *lib.2.diſput.cap.34.*

l.ipſi.3.

l.Cum.4.

l.Vel.5.

l.ſed ſi maior.6.

l.ſed ſi quis.7.

l.Pupillares.8.

l.ſi mulier.9.

l.ſi in duobus.10.

l.ſicut.11.

l.ſi quis.12.

Tit.4.Si quis omiſſ.cauſ.teſtam.ab inteſtato,vel alio modo poſsideat hæreditatem.

Circa hanc materiam, vide Franc.*conſ.106.*quare introductum fuerit edictum hoc,declara vt per Gloſſam hic.

l.Prætor.1.

§.ſi proponatur.5.

Cortaſius *lib.1.miſcell.c.2.*

§.Qui ſub.8.

Emanuel Coſta *lib.2.ſelect.c.2.*

l.Licet.2.

l.ſi pecuniam.3.

l.ſi quis.4.

§.ſi quis.3.

Cotta in *memoral.in voce hæreditas.*

l.Excuſatus.5.

l.Quia.6.

§.Hoc edictum.9.

Cuiacius *lib.3.obſ.cap.20.*

l.Quidam.7.

l.ſi quis.8.

Quæ ſunt in conditione,non ſunt in diſpoſitione.ampl.procedere in legatis,ſicut in hæreditate,vt per Iaſonem *ad l.1.num.12. Cod.de pactis.* & vide Rip.ibi no.11.Limita hunc textum duobus modis, vt per Heren.Fero.*in rep. ad l.in quartam.2.c.prin.no.40.verſ.ad ſecundum. D.ad l.Falcid.* In tract.nouiſſ. Vaſq.*de ſucceſſ.creat.§.20.num.358.*

l.ſed & ſi.9.

l.ſi non ſolus.10.

l.ſi ab inſtituto.11.

l.De libertatibus.12.

l.Etſi.13.

l.Quamuis.14.

Pars hæreditatis impropriè in vna re intelligitur,vt §.ſi quis tam.9.*inſti.de fideicommiſ.lib.*

l.Nec.15.

l.Cum.16.

l.ſi quis.17.

l.ſi duo.18.

l.Præterea.19.

l.ſi eadem.20.

l.ſi filius.21.

Cuiacius *dicto cap.20.*

l.ſi in teſtamenta.22.

l.ſi filius.23.

l.ſi dolo.24.

l.Cui ſeruus.25.

[illegible] ſtinus lib.2.emend.cap.2.

l.Iulianus.26.

[illegible] R[illegible]egius libro primo enantiophanon.fol.107. Arius Pinellus Cod.de [illegible] materna.

l.Mater.27.

l.ſi ſeruum.28.

l.Qui omiſſa.29.

Hæc lex optimè explicatur à Bartolo hic,quem vide.

l.Qui omiſſa.30.

Tit.5. De Senatuſconſult.Syllaniano & Claudiano,quorum teſtamenta ne aperiantur.

Cuia[illegible]cius lib.2.obſ.c.18.ſcripſit de hac materia Ioan.Igneus.

l.Cum.1.

§.Domini.6.

Domini appellatione continentur filiifamilias cæteriq; liberi qui in poteſtate ſunt,quod tamen intellige, vt per Ang. in Rub.de ope.non.nunt.verſ.v-trũ Domini appellatio accipitur etiam latiſſimè pro eo qui de peculio contraxit, vt l.depoſiti.5.§.peculium. D.de peculio, continetur etiam fœmina, Nou.Beito.inſtir.quem praſ.

§.ſi vir.15.

Nota hic quod propriè res vxoris non dicuntur viri,an vna familia appellentur vna domus, vide l.tria onera.D,de excuſ.tut.

§.ſi ſibi.22.

Si quis ſibi manus intulerit, ceſſat Senatuſconſultum Syllanianum, puniendi tamen ſunt ſerui,qui cum prohibere poſſent,non prohibuerunt,idque hæres defuncti exequetur,vt hoc §.

§.Hoc reſcriptum.29.

Vide Aret.§.4.de iur.perſon.& in tract.maleſ.in verb.pluribus.Panor.in cap. ad noſtram.de reb.eccle.non alien.Bart.in l.ſi gemma arbor.& ibi Alex.in apoſt.D. arb.fur.cæſ.Bald.in l.hac conſultiſſima.in ſi.qui teſtam.fac.poſ.

§.Excuſantur.34.

Auguſtinus lib.2.emend.cap.9.

l.Diuus.2.

l.ſi quis.3.

§.vtrum.14.

Auguſt.lib.2.emend.c.9.Pet.Gerar.ſing.13.n.4.& 5.fol.552.vide Ruin.in l.2.de operis noui nunc.in lect.2.poſt.not.in 2.fol.& ibi Alciat.chor.9.n.24.

§.Etſi.21.

Quis ignorans occiſum aperuerit, non debet hoc edicto teneri,ratio eſt, quoniam non præſumitur doloſus qui ignorat. de qua præſumptione vide Alciatum præſump.30.

§.Eleganter.30.

Corraſius ad l.an aucipatum.in ſi.D.de ſenatus.

l.Qui poſthumos.4.

Cuiacius lib.4.obſeruat.cap.13.

l.Neceſſarius.5.

l.Etſi.6.

l.Et in libros.7.

l.ſenatuſconſulto.8.

l.Cum fiſco.9.

l.ſi exhæredatus.10.

l.Idémque.11.

l.ſi ſeruus.12.

l.in cognitione.13.

Cuiacius lib.4.obſ.c.13.

l.Excipiuntur.14.

l.ſi ſequens.15.

l.Domino.16.

l.Prius.17.

l.Et inofficioſo.18.

l.Cum.19.

Vide declarat.Alex.in l.naturaliter.§.nihil commune.num.6.de acquir.poſ.

l.Hæres.20.

Quæſtio huius legis verſatur in eo,an interſit veneno quis necatus ſit,an clam, an palàm? & hoc maxime intereſt, quaſi per vim dominus à familia necatus eſſe dicatur, Sillaniano edicto cauetur, vt non poſſit hæres, ſi nolit hæreditatem eripi à fiſco: non poſſit,inquam, adire hæreditatem, vel quodammodò acquirere,ante quæſtionem habitam de ſeruis, qui ſub eodẽ tecto locóve fuerint, quo tempore dominus per vim occiſus eſt, & ante ſumptum ſupplicium de noxiis poſt habitam quæſtionem, & ſumptum ſupplicium,vltamque necem defuncti, tunc adire poteſt hæreditatem cum effectu ante non,quod ſi veneno clam à familia necatus eſſe dicatur,hæres nõ prohibetur tenere hæreditatem,& petere bonorum poſſeſſionem, quia Senatuſconſultum loquitur de domino palàm occiſo.

l.Propter.21.

l.Gaius.22.

Addit.Math.ſing.70.num.9.fol.136.

l.ſi antequam.23.

l.ſi quis.24.

l.Lege.25.

l.Fideicommiſſum.26.

l.ſi de pluribus.27.

Tit.6. Si quis aliquem teſtari prohibuerit, vel coegerit.

Cuiacius in paratit.fol.20.& 140.latè Menochius de arbit.iud.caſ.395.

l.Qui dem

l.Qui dum.1.

Forcatulus *in cupidine iuriſper.c.6.*

l.ſi quis.2.

l.Virum.3.

Tit.7.De iure codicill.

l.ſæpiſsimè.1.

Forcatulus *Necyomant.dialog.5.*

l.Quod diei.2.

Molinæus *in l.1.§.ſi quis.num.64.D.de verborum obligat.* Ludouicus Romanus *ſing.467.fol.120.*

§.Furioſus.3.

Hunc textum in illis verbis, *in omnibus & per omnia.* Angelus hic reputat ſingularem & dicit, quod rarò reperitur in iure talis modus loquendi, ita dic eſſe verum de iure ciuili; ſed de iure canonico ſunt plures textus ſimiles his verbis vtentes, *in cap.grandi.circa med.nu.de ſupplen.neglig.prælat.in 6.ca.fundamenta.poſt med.de leg.in 6.& in cle.exiui de paradiſo.§.circa equorum.de verb.ſign.* Adde quod vis iſtorum verborum eſt, quod inter duo ſubiecta non debet eſſe aliqua differentia, ſecundùm Angelum hic, & alios, limitāt tamen, vt non trahatur ad inſolita & inhoneſta & cum difficultate concedenda. Ant. de Butr. *in conſ.19.reſolut.* Iaſon *ad l.1.num.20.cum ſeq.de leg.1.* vbi alij. Item limit. niſi ſequatur aliquod abſurdum, vel inconueniens, vel quia quis indebite damnum patiatur, *arg.l.ſcire oportet.§.aliud. D.de excuſ.tut. & l.2.Cod.de eo.* Angel. *conſ.6.* Iaſ. vbi ſupra, & ibidem Alex. Socin & alij reprobant, & de iſtis verbis, vide per Pariſ. *conſ.38.nu.5.lib.4.* latè & copioſè per Rolandum à Valle *conſ.60.nu.27.cum plurib.ſeq.lib.1.*

l.ſi quis.3.

l.Eum qui.4.

l.Ante.5.

Duarenus *lib.2.diſput.c.vlt.*

l.Diui.6.

§.Licet.1.

Cuiac. *lib.14.obſ.c.7.* Couar. *in 4.decr.col.2.fol.127.*

l.Quædam.7.

l.Conficiuntur.8.

§.Codicilli.1.

Repetitionum 4.fol.157.nu.55.

l.Ariſto.9.

l.Quod.10.

l.Qui grati.11.

l.Redemptus.12.

l.illud.13.

§.tractari.1.

Vide Socinum *in l.1.col.2.D.de leg.1.*

l.Quidam.14.

Vide Crottam poſt alios, quos citat *in l.ex coniuncti.col.35.* & ibi Ruinum *chart.2.in fin.cum ſequen.de leget.3.* Et ad principium vide Ozet. *Inſtit.de teſtam.in Rub.*

l.ſed.15.

l.Ab inteſtato.16.

Repetit.8.fol.301.nu.90.

l.Litteræ.17.

l.Plociana.18.

l.is qui.19.

Contiantus hic.

l.ſi palam.20.

LIBER XXX.

Titulus primus.

De legatis & fideicommiſsis, primò.

VIde ad rubricam & priores aliquot leges Alciatum, Zaſium, Ripam, Ferretum, Vaconium *lib.4.declarat.51.cum ſeq.* rubricam repetiit Ioan. Bolognetus.

l.Per omnia.1.

Viglius *ad §.legatorũ.Inſti.de teſtam.ordin.* Duar. *in commentario ad titulum de pactis.& lib.2.diſput.c.9.* Molinæus *ad l.1.de verb.oblig.* Ant. Aug. *lib.3.emend.cap.fin.* Ioannes Robertus *lib.2.ſent.iur.cap.23.* Reuardus *lib.3.varior.c.4.* Corraſius *lib.5.miſcell.c.17.* Cuiacius *lib.8.c.4.* fuſiſſime hanc legem repetiit Ioannes Bolognetus. Vide Bar. *in l.omnes.in 4.quæſt.2.q.in princ.D.de teſt.& iur.*

l.ſciendum.2.

Qui teſtandi ius habent fideicommiſſum relinquere poſſunt, vltra latè tradita hic per ſcribent. præſertim per Doctores noſtros. adde ad regulam huius legis vbi Bart. & alij not. Iaſ. *ad rub.hoc eod.titu.col.penul.num.18.* qui reprobat dictum Angel. *in conſilio 7.colum.fina.* & intellect. hoc text. in eo qui teſtamentum facere poteſt, ſecus ſi de iure ſpeciali alicui permitteretur facultas teſtandi, qui de iure communi non poterat. nam hoc non ſequitur, &c. Decius *conſ.512.* vbi addit quod ſemel actum non poteſt iterum mutari. Socinus iunior *conſ.89.lib.1.* cui multi ſe ſubſcribunt, contrarium tamen videtur verius *per l.cum hic ſtatus.§.ſimiles.ff.de don.cauſa mortis.* & facit quia licèt regula ſit, quod reſcriptum eſt ſtricte interpretandum, nõ habet locum in concedente, quia contra ipſum eſt latè interpretandum. Decius *conſ.453.* Item facit diſtinctio, *ad l.1.§.lex Falcidia.in fi.D.ad l.Falcid* vbi extenſio paſſiuè poteſt fieri, præſertim cum hic per modum regulæ ſit facta æquiparatio. Socinus Iunior *conſ.6.nu.23.lib.1.*

l.Hæc verba.3.

Repetiit Ioannes Bolognetus. Expreſſio eorum quæ tacitè inſunt, nihil operatur, vide Port. vbi addit ad eum *ad §.cum autem impuberes.nu.11.Inſti.de adop.* Rip. *ad l.1.col.3.nu.7.C.de pact.& ad l.centurio.nu.159.ad fin.D.de vulg.& pup.* Scriben. *ad l.Gallus.§.& quid ſi tantum. D.de lib.& poſth.* ex hac ſumitur, quòd ea, quæ tacitè inſunt, nihil operantur. Iſta regula intelligitur, quando inſunt neceſſariò, vt declarat Bartolus *in l.ex coniuncti.de leg.3.in 2.col.* nõ autem quando inſunt voluntariè.

l.ſi quis.4.

Alciatus *lib.7.parer.c.4* Ferrandus *l.b.1.explic.c.30* Forcatulus *Necyom dial.38.* Vaconius *lib.4.declar.56* Ræuardus *lib.1.var c.19.* Ioannes Robertus *lib.2.ſent.iur.c.16.fol.432.nu.209.Repet.3.*

§.ſi quis.1.

Couarr. *c.quamuis.fol.28.*

l.ſerui.5.

Ad gloſſam ibi vide Doctores qui communiter eam reprehant. *Inſtit.de leg.in §.non ſolum.ſuper glo.1.* Et vide Soc. *in reg.224.fol.15* & eius gloſſa acertimè defenditur *nu.6.col.3.* ibid. Couar. quæſt.

Digitized by Google

§.Labeo.1.

Cuiacius libro 2.obſeruat.cap.39.

l.Stichum.6.

Cuiacius d.loco. c 39. ad eius intell.& limit. vide Benoium in c.quemadmodum..Abb.ſuper 1.g loſſ.in 19.col.ext.de offic.deleg.

l.Legatum.7.

Cuiacius lib.3.obſer.cap.11.Aliàs legitur,eſt deliberatio, vt per Corn.conſilio 757 24. Adde quod debet ſubaudiri verbum, facit in illa lege ,aliàs non poteſt conſtrui.Legatum eſt deliberatio hæreditatis, quam teſtator,ſcilicet,facit ex eo,&c.Reliqua adde,quod Iaſon in l.1.num. 52. de legat.1. legu. eſt deliberatio hæreditatis, ex qua teſtator ex eo , vt tunc nihil debeat ſubaudiri, fol.98.num.150. Repet.4.

l.ſi ex toto.8.

Zoannetus rerum quotidianarum cap.11.

l.id quod.9.

Auguſtinus lib.1.emend.cap.1.

l.Iulianus.10.

l.Cum filio.11.

Alciatus numero 5.lib.5.paradox.cap.14. Ioannes Robertus libro 2.ſententiar. iur.cap.8.Contius libro 1.diſputationum cap.1. Cuiacius libro 10.obſeruat.cap 38. & lib.5.obſer.cap 16 Goueanus lib.2.variarum lectionum cap 32. Vaconius lib. 4.declar.57. repetiit hanc legem Ioannes Bolognetus fol.100.nu. 189.Repetit. 4.fol.709.nu.119.Repet.4.

l.ſi mihi.12.

§.in legatis.3.

Cuiacius lib.14.obſ.cap.7.

l.Cum incertus.13.

l.ſi ita.14.

Cuiacius d.cap.7.

l.Qui quartam.15.

l.ſi duobus.16.

Vvalterus lib.2.miſcell.c.13.Vide Crottam in l.re coniuncti.4.col.& 6.de leg. 3.& gloſſ.in l.pen.de vſuf.accreſ.

§.ſi Titio.2.

Forcat.dialog.18.

l.Qui filiabus.17.

Alciatus lib.8.parerg.c.13 Gilbertus Regius lib.2.enantiophe.c.3.

Vna pars teſtamenti declaratur per aliam,vt hîc not.per Bartolum & Decium conſ.155.num.3.verſ.confirmatur .Gozad latè. conſ.45. viſis.in prin. Socin. Iun.conſ.95.lib.1.& conſ.228.num.221.& 244.eod.lib.Iul.Clar.lib.3.ſenten.§.teſtamentum.quæſt 76.in 3.regul. vide Sozinum in l.ſi cognatis in 14.col.verſ.1.concluſ.de reb.dub.& etiam in 2.& 3.concluſ.

l.Et quidem.18.

l.Legata.19.

Cuiacius lib.8.obſ.c.36.

l.Qui duos.20.

l.Grege.21.

l.ſi grege.22.

l.ſi quis.23.

l.Quod.24.

Fol.461.num.404.408.& 409.Repet.3.

l.A filio.25.

l.Non amplius.26.

l.Poteſt.27.

l.ſi creditori.28.

§.Marcellus.1.

Vide Socinum in reg.110.

l.ſin autem.29.

Cuiacius lib.14.obſ.c.24.

l.talis.30.

Cuiacius lib.7.obſeruat.cap.10.& lib.15.cap.19 Ad fin.in princ.illius l.cum ſeq.vide Bartolum in l.ſi ita.de auro & argento legato. qui ponit vnam regul. harum legum col.2.circa med.

l.ſed etiam.31.

l.ſi quis.32.

l.ſi pluribus.33.

l.Planè.34.

Ad ibi dicta per Aret.in l.Planè.cum l.præcedẽti.vide Soc.in l.pen.& vlt.col. fin.de reb.dub.Lud.Rom.138.fol.67.

§.ſed ſi corpus.3.

Cuiacius lib.14.obſ.c.29.Charondas lib.2.veriſim.c.32.

§.ſi coniunctum.9.

Forcatulus Necyoman.dial.67.

§.ſed ſi in.10.

Pro intellectu ad hunc textum , & quod deficiat communi impreſſioni copula,& per Crottam ad leg.re coniuncti. num. 88. de legat.3. ſed ego credo non deficere propter verbum illud ab initio poſitum in 2. reſponſ. h. §.& verbum concurſus poſitum in 2. & ſic diuerſi caſus, quando altero caſu fiunt partes ab initio,altero per concurſum,& adde ad fi.text.Forcat. Necyomant.dial.57.num.7.

§.ſi duobus.11.

Vvalterus lib.2.miſcell.c.14 Lud.Rom.ſing.740.fol.167.

§.ſi ita.14.

Ioannes Robertus lib.1.ſent.iur.cap.38.

l.ſi heres.35.

l.Titiæ.36.

Alexander ab Alexandro lib.3.genial.dier.cap.22. Ioannes Rob. lib.2 ſent. iur.c 13.Molin.ad l.ſi quis ſimpliciter.nu.60.D.de verb.oblig. vide Alex. & alios in l.2.§.ſed ſi mihi.in fi.de verb.oblig.

l.Legato

l.Legato.37.

Ioannes Robertus *lib.2.ſent.iur.capite.24.* Vide Socin.*reg.119.* Alciat *lib.1.paradox.cap.10.circa fin.*

l.Legatarius.38.

Fol.107.n.10.repet.6.

l.Cum ſeruus.39.

§.Conſtat.7.

Briſſonius *lib.3.ſelect.antiq.cap.20.*

l.ſed ſi.40.

l.Cætera. 41.

§.ſi duobus.4.

Vide Ozer. *Inſtit.de inutil.ſtipul.§.in prin.in gloſ.in verb.reddebatur.ad princ.* & Socin.*reg.222.* Ad §.ſed et ſi par.ff.de legat.1.contra iſtum text.eſt text.*in l. lex Iulia.ff.de fund.dot.*vide Socin.*in Rub.ff.ſol.matr.in prin.n.4.*

§.Item hoc.9.

Alciat.*lib.1.parerg.cap.10.*Politianus *miſcellaneo.cap.97.*

l.ſiue.42.

l.ſenatus.43.

§.Marcellus.1.

Cuiac.*lib.5.obſerv.cap.26.*Briſſonius *lib.3.ſelect.cap.13.*

§.Legatum.2.

Charondas *lib.1.veriſimil.cap.21.*Cuiac.*lib.2.obſeru.cap.2.* Emanuel Coſta *lib.1.ſelect.cap.21.*Ioannes Robertus *lib.1 ſentent.iur.cap.10.& 11.* Sarmientus *lib.1.ſelect.cap.6.*Couar.*in 4.decret.nu.8.fol.109.num.8.*

l.ſeruum.44.

§.ſi idem.7.

Ad dicta per Alex.*in gloſ.2.*vide Ruin.*in l.14.ad l.falcid.2.notab.*

l.ſi à ſubſtituto.45.

l.Quæ delegato.46.

Hinc notare poſſumus ſimilitudinem contractuum, & vltimarum voluntatum,qua de re Duarenus hic.

l.Cum res.47.

§.itaque.2.

Fol.443.nu.307.repetitionum 6.

§.ſed ſi.3.

Molinæus *de diuid.& indiuid.par.2.nu.150.& 151.* Gilbertus Regius *lib.2. enantiophan.cap.20.*

§.Item.4.

Ioannes Robertus *lib.1.ſentent.iur.cap.03.*

§.Culpa 5.

Menochius *de arbit.iudic.lib.2.caſ.49.*

l.Si hæredis.48.

Fol.246.n.10.repet.8.

l.ſi cui.49.

Ad ibi dicta per Bart.in§fin.prin. vide rationem per Ruin. *in rub.ſolu. matr. in 26.chart.*

§.Meminiſſe.8.

Vero pretio. ¶ De vero & iuſto pretio,vide Forner *lib.2.ſelect.cap.19.*

l.ſi ſeruus.50.

Ad eius intel.vide Papienſ.*in l.1.§.ſi quis.in 2.col.de verb.oblig.* & ibi Ruin. *in 23.chart.& in l.centurio.in 22.chart.*& Iaſ.*ibi.n.33.de vulg.fo.285.n.59.repetit.8.*

§.ſi hæreditatis.1.

Cuiac.*lib.2.obſeru.cap.7.& 16.cap.31.* Ioannes Robertus *lib.2.recept.lect. capit.13.*

§.ſi quis.2.

Fo.484.poſt.n.94.tractatuum.5.

§.ſi numerus.3.

Clarus §.*teſtamentum.quæſt.76.*

l.ſed ſi certos.51.

l.ſi cui.52.

l.quid.53.

l.Turpia.54.

Emanuel Coſta *lib.1.ſelect.cap.3.*vide doct.*in l.3.in prin.de lib.& poſth.*& ibi Ruin.*in 25.chart.* Ad dicta per Bart. in l.fin.ibi quæro, quid ſi nomine, vide Are. *Inſtit.de vulg.ſubſt.§.ſi ex ſubſtitutionibus.*

§.ſi pars.3.

Fol.220.num.115.repetitio.6.

l.Nemo.55.

Hanc legem nouiſſimè repetierunt poſt multos,Ioannes Bolognetus & Ioannes Guterius,vide Clarum.§.*teſtam.quæſt.62.cũ aliquot ſeq.vſque ad n.76.*

l.ſi legatis.56.

Fol.71.n.169.repet.6.fo.57.n.324.repet.6.fo.17.n.41.repet.6.

l.ſi rei.57.

Limit. vt per Soc.*in reg.71.*

l.Domus.58.

Auguſtin.*lib.3.emend.cap.1.*Cuiac.*lib.6.obſer.cap.3.*Fornerius *lib.1.ſelect.cap.2.*Menochius.*de arbit.iudic.caſ.115.*

l.ſi modo.59.

l.Quod.60.

Vide Bart.*in l.qui Romæ.§.duo fratres.in vlt.col.de verb.oblig.*

l.ſumptus.61.

l.ſi ancilla.62.

Digitized by Google

l.ſi ancillas.63.

l.Captatoriæ.64.

Auguſt.lib.4.emendation.cap.15.

l.ſi ita.65.

l.Et ſi.66.

l.ſeruus.67.

l.ſi poſt.68.

l.ſeruo.69.

§.ſi teſtator.2.

Emanuel Coſta libro 2. ſelect. cap.22. Molinæus de diuiduis & indiuiduis. par.2.num.230.

l.ſi ſeruus.70.

§.Quare.3.

l.ſi domus.71.

Vide Imolam, Alexandrum & Aretinum in l.plane.§.ſi coniuncti.ſuper gloſ. in verb.parte enim.eodem tit.Bart.in l.re coniuncti. in 4.col. verſ.ſed contra prædicta.de leg.1.3.

§.ſi fundus.5.

Sarmientus lib.3.ſelect.cap.2.

l.ſi quis.72.

l.ſi heres.73.

l.Licet.74.

Legata ab inſtituto relicta cenſentur repetita à ſubſtituto vulgari, niſi ex aliqua coniectura de contraria voluntate defuncti conſtet, Iaſ. ad rubric.de vulg.num.8.vbi Rip.Corraſ.ad rub.Cod.de impub.num.9.Ozet. Inſti.de vulg.2.col.Bart.ad l.in ratione.§.quod vulgo.colum.ſecunda.circa ſi.ad l.Fal.Soc.reg.334. fol.244.num.9.repet.8.

l.ſi ſic.75.

Menochius de arbit.iud.lib.2.quæſt.7.8.& 9 fol.262.num.74.repet.6.

l.Quod ſi quis.76.

l.ſi pecunia.77.

l.Fideicommiſſum.78.

l.ſi quis.79.

Auguſt.lib.23 emendat.cap.1.

l.is qui.80.

l.ſi fundum.81.

Fol.466.nu.350.repet.3.

§.ſi pater.7.

Vide Bart.in l.ratione.§.quod vulgo.in 2.col.verſ.oppo.ad l.ſi fundus.D.ad leg. Falcidiam.

§.A filio.10.

l.Non.82.

Fol.384.nu.64.repet.7.

l.Titius.83.

Huius legis ſententia optimè explicatur hic à D.Gothof.

l.Huiuſmodi.84.

§.ſi is cui.13.

Vide Bart.in l.2.§.ſi ex his.in 2.col.prope ſi.de verb.oblig. Adde Bart. in l.naturaliter.§.nihil commune.de acquir.poſſ.Et not.per Bar.in d.§.pater.vide Ruin. in rub.ſol.mat.5.char.cum ſeq.

l.Duobus.85.

l.ſi tibi.86.

§.ſi teſtamento.1.

Fol.41.num.74.repet.5.

§.ſi fundus.3.

Fol.305.numero 249.251.& 253.repet.6.fol.263.numero 15. repetition.6.fol.39 num.23.repet.6.

§.Valet.4.

Corraſius ad l.ſeruiens.1.D.de ſeruit.nu.9.

l.Filio.87.

Auguſt.lib.4.emend.c.17.Limit.Socin.in reg.256.

l.ſed ſi.88.

l.Nam.89.

l.Quid.90.

l.Quæſitum.91.

l.ſi fundum.92.

Nicolaus Valla de rebus dubiis &c.tract.20.

§.ſi Titio.1.

Emanuel Coſta lib.2.ſelect.c.22.Clarus §.teſtamentum.q.72.nu.1.

l.Quod.93.

Fol.72.num.19.& ſeq.repet.4.

l.Planè.94.

l.Videndum.95.

l.Quidam.96.

§.ſi tibi.2.

Col.1.& 2.fol.198.Commi.quæſt.col.1.fol.291.

l.ſi mihi.97.

Cap.Rainaldus.§.3.nu.12.col.1 fol.390.Coment.in 4.decret.

Digitized by Google

l.Seruus.98.

l.ſi domino.99.

l.ſi mihi.100.

l.ſi ſeruo.101.

l.ſi minor.102.

l.in tacitis.103.

l.Ab omnibus.104.

Auguſt.lib.1.emendation.cap.6.

§.In teſtamento.1.

Emanuel Coſta *lib.1.ſelect.cap.9.* Sarmientus *lib.1.ſelect.cap.1.& 2.* Alciat. *lib.2.prætermiſſ.*

§.Etiam.2.

Iohannes Robertus *lib.1.ſententiar.iur.cap.17.*

§.Si Allio.3.

Fo.33.n.6.gloſſ.65.tract.7.

l.Legatum.105.

l.ſi in teſtamento.106.

l.ſi à pluribus.107.

In hanc legem Cuiac.*lib.2.tract.ad Affric.*

l.ſi ſeruus.108.

§.ſi id quod.1.

§.Cum homo.2.

§.Huiuſmodi.3.

§.Stichum.4.

§.ſed ſi.5.

§.item.6.

§.ſi ita.7.

§.ſi ſeruus.9.

Forcatulus *Necyomant.dialog.12.* Molinæus *ad l.1.§.ſi quis.n.43.cum ſequentibus.D.de verb.oblig.* Vaconius *lib.4.declarat.64.*

l.ſi quando.109.

§.Heres.1.

Ioannes Robertus *lib.1.ſentent.iur.*

l.ſi heres.110.

l.Etiam.111.

l.ſi quis.112.

l.Seruo.113.

Quomodo ſeruo alieno legari poſſit, declarat hoc loco Iuriſconſultus.

§.Ineptas.5.

Alexander ab Alexandro *lib.3.genial.dier.cap.3.& lib.6.cap.14.*

l.Filius.114.

Vide Soc.poſt Alex.*in l.centurio.in 9.& 10.col.de vulg.*& Dec.*in c.præſentid.in 13.col.extra de probat.* Et ad §.cum pater, vide Socin.*in l.ſi cognatus.in 10.col.poſt princ.de rebus dubiis.*

Ad dicta per Bart.*in §.Diui.in vlt.col.verſ.quæro vtrum res,* vide Sozin.*in reg.15.*& ad dicta ibi per Bart.verſ.quærit Dynus, vide Soz.*in reg.284.*

Ad dicta in verſ.quæro verū res, vide Bart.*in l.vbi.ff.de vi.& cap.pro tempore.*

Pro intelligentia, vide not.Bart *in l.peto de leg.2.n.8.* vide Soz. *an & quando habeat locum, in l.in cui, de cond.& demonſt.n.3.*

§.Vt quis.8.

Forcatulus *Necyomant.dial.50.* Molinæus *ad d.§.ſi quis.n.74.* *Auguſt.lib.1.emendat.capite.9.*

§.Cum erit.13.

Paleotus *de nothis & ſpuriis filiis.cap.27.*

§.Diui.14.

Scripſerunt *in hunc.*§.præter Ripam, Alciatum, Opizonem, Crotum, alios copioſe Ferdin.Zoares, & Bartholomeus Romuleus, Ioannes Bolognetus. vide Cuiac.*lib.5.obſeruat.cap.16.& lib.9.c.24.* Rævardum *lib.3.variorum.c.16.*

l.Etiam.115.

l.legatum.116.

Anton.Guibertus *lib.1.quæſt.cap.14* Cuiac.*in paratit.pag.1491*

l.ſi quid.117.

l.Et eo modo.118.

l.ſi ſeruus.119.

Legatum vtile per inutilem libertatis dationem non vitiatur: cur libertas directa ſeruo alieno data, non trahatur ad fideicommiſſariam, vide doct.*ad l.verbis ciuilib.ff.de vulg.* Dec.*ad l.precib.n.17.C.de impub.* Alc.*lib.2.Paradox.cap.5.* Alex.*ad l.centurio.ff.de vulg.4.col.*& ibidem Ial. & Soc.*col.pen.in princ.* Soc.Iun.*n.219.cum ſequen.* Lancel. polit.*in tract.ſubſti.in c.de ſubſti.compen.10.col.* Dec.*ad c.cum ſuper.in fin.de offic.delegat.* Hercul.*ad l.1.in princip.col.2.D.ad Treb.* Vacon.*lib.4.c.164.ſu.eorum declara.* Iac.Nigr.*ad l.1.§.ſi quis ita.64.& 66.vſque ad nu.74.ff.de verb.oblig.* Forcat.*in Necyomant.iur.dialog.28.n.8.* Paul.*Lon.in tract.ſubſtit.ſub* Rub.de compen.*n.184.& 350.cum ſeq.354.360.& 362.*

l.Nihil.120.

§.Fructus.2.

Vide Bart.*in l.ſi is cui.ſa.§.ſi verò* vbi plenè de materia illius *l.ff.ſ.lut.matrim.* Et eundem in *l.quæ dotis.col.4.cod.tit.* vide Bar.*in l.ſi cui.§.ſi verò,* vbi plenè de *materia illius l.D.ſolut.matri.*& eund.in *l.quæ dotis.col.4.cod.tit.*

l.ſi quis.121.

l.Ciuitatibus.122.

Alexander ab Alexandro *lib.6.genial.dierum.cap.19.* Fornerius *ſelectior.lib.2.cap.21.* Ræuardus *lib.2.variorum.c.16.*

l.Lucius.123.

Ludo.Roma.ſing.546.fo.134.

l.ſi heredes.124.

l.ſi heres.125.

l.Ab exheredati.126.

l.A fratris.127.

Duarenus lib.2.diſputation.cap.38.Forcatulus Necyoman.Dialo.8. Iacobus Cuiacius ad titulum de excuſationibus.pag.10.

l.ſi tutor.128.

Petr.Surdus de ſignificat.num.21.fo.542.deciſion.Capelle.

LIBER XXXI.

Titulus primus.

De legat. & fideicommiſ.

AD hunc titulũ ſcripſit nouiſſimè perdoctè Hiſpanus.

l.In arbitrium.1.

Auguſtinus lib.4.emendation.cap.15. Coſta lib. 1.ſelect.cap.21.

l.Quotiens.2.

Aut plura ſunt legata vni relicta, aut vnum, plura ſunt ſi plures res legatæ ſint nominatim & diſcretim, veluti Stichus & Pãphilus & domus: vnum autem eſt legatum, quod nec pro parte agnoſci, nec pro parte ſperni poteſt, quia eſt vnum, ſi ſunt plura vnum licet ſpernere, & alterum complecti ſi vnum eſt legatum ſi legetur ſuppellex, quamuis id ſcindere non licet, & vnum eſt legatum ſi legetur inſtrumentum fundi, ſi peculium ſi ſub eo plures res contineantur, ſi legetur argentum omne quod fuit defuncti, id eſt, vaſa argentea, ſi grex, ſi armentum, ſi corus, vnum eſt legatum.

l.ſi ita.3.

Vide Dyn.in alter.quæſtion.de reg.iuris in ſexto.ad h.l.intellectũ vide per doct. omnes in l.ſtipulatio.§.alteri.de verb.oblig.ad illum text. cum limit. de qua ibi per Bart.vid.Iaſ.in l.quę Romæ.§. duo.in col.26. verſ. 6. ad idem. de verb. oblig.

l.Neminem.4.

l.ſed.5.

Legatarius pro parte acquirere, & pro parte repudiare vnum, & idem legatum non poteſt, vt l.legatarius.38.D.de leg.1.

l.Grege.6.

l.ſi Titio.7.

l.ſi quis.8.

§.ſi ita.1.

Iohannes Robertus lib.1.ſenten.iur.capite.18.

l.Cum autem.9.

l.Cum fundus.10.

Couarruuias practicarum quæſt.cap.2 Zoannetus [illegible] cap.11. vide Socin.in l.cum 5.[illegible] in fundo reb.dub.

l.Statuliberum.11.

§.Stichum.1.

Fo.403.n.76 repetitionum.6.

l.ſi pecunia.12.

l.Qui duos.13.

l.ſi idem.14.

l.ſi quis.15.

l.ſi Titio.16.

Molinæus in labyrintho de diuid.& indiuid.par.3.n.135.& in l.ſi. [illegible]

l.ſi quis.17.

l.Heredem.18.

l.ſi is cui.19.

Molinæus in d.tract.at.par.2.num.135.Cuiac.lib.8.obſeru.cap.35.fo.457.num.156.repetitionum 6.& fo.458.n.155.repetitionum.6.

l.Et Proculo.20.

Gilbertus Regius lib.2.enantioph.cap.16.

l.Cum.21.

Pet.Gerar.ſing.6.n.4.& 6.fo.548.

l.Lucius.22.

Fel.270.poſt n.3.tract.6.reg.2.fo.335.n.30.repet.4.

l.Lucio.23.

Vide quod dicit Socin.in l.2.in princ.not.ff.de reb.dub.

l.Cum.24.

De verbo loco Menochius libro 1.de arbit.iud.q.9.

l.ſi tamen.25.

l.Is cuius.26.

l.ſi illud.27.

Ioannes Robertus lib.1.ſenten.iur.cap.18.

l.Cum.28.

l.Pater.29.

l.Quidam.30.

Legatum incertum ad viam reficiendam valet. Ampl. idem procedere, ſi eſſet relicturus pro domo. Iaſ. ad l.ita ſtipulatus.num.11.D. de verb. oblig. & de verbis import, liberam voluntatem teſtatoris, & arbitrium boni viri. Adde Guido.Pape deciſio.475.in inte. & Soc.& alios ad l.2.nu.51.cum ſeq.ff.ſolu.matri. vbi Rimi.num.79.

l.ſi quis.31.

l.Omnia.32.

§.ſpecies.5.

Fabianum n.199.& ſeq. repet.5.

§.in fideicommiſſo.6.

Alciatus cons.5. Couarruuias *practica quæſt.c.38.* Zoannetus *verum quotidi. cap.17.* Ad reliquum familiæ primo vocantur nominati, & poſtea proximiores in gradu. Decius *conſ.1.* Gozard. *conſilio 17.* Pariſ. *conſ.37.& 38.lib.1.* Decius *conſ.79.num.1.* Cur. *ad l.2.numero 9.C.de ſucc.eſſ.edict.* Socinus Iunior *conſ.116. num.17.& 24.* Aretinus *ad §.cum filius.1.col. Inſtit. de hered. quæ ab inteſt. requi.* Ruinus *ad l.i.callum.§.quidam recte. de lib.& poſth.in l.Lucius.§.Lucius.in fi.opp. de leg.2.* Et ad dicta per gl. ibi in ver. *proxim* vide Rui. *in præalleg. l.char.25.poſt* Soz. *in pen.col.in prin.*& Sozin *in d.l.ſi cognatis.in 9.col. verſ.ſimile eſt.in verſ.2. concluſ.cum ſeq.de rebus dubiis.* & vide Decium *in conſ.incip.memini.in col.2.* vide Granatum *conſ.67.& ad §.ſpecies.*

l.Legatorum.33.

l.Titia.34.

Ad gloſſam fin. ibi in fin. vide Bartolum eam reprobantem, in *l.qui homi- num §.1.ff.de ſolut. Repet.4.fol.394.nu.8 & fol.242.numero 5.& ſequ.* Vide Bartolum *in l.Lucius.§.1.in 20.col.ff.eodem tit.* & Bart. *in l.cum pater.eod.tit.de leg. 2.* de quo per Ruinum *rub. ſolut. matri in 15 & 22.chart.* vide Bartolum *in l.ex hac.in 2.col.ff.de don.* vide dicta per Bartolum *in pen.col.C.de impub.*&Dec. in *l. per. hinc.in 6.col.ff.de in.ſub.*

§.Lucius.1.

Ferrandus *libro 1.explicat.cap.31.* Prateius *cap.2. interſionum fol.10.num.123. repet.4.*

§.Lucia Titia.2.

Nicolaus Valla *de rebus dubiis &c.tract.10.* Cuiacius *lib.3.obſ.cap.11.*

§.Titia.7.

Alciatus *lib.4.diſpunct.c.19.*

l.Legatis.35.

l.Legatum.36.

l.Qui teſtamento.37.

l.Quod.38.

l.ſi areæ.39.

l.ſi duobus.40.

Vide Crottam *in l.re coniuncti.in 43.col.de leg.3.*

l.Mæuio.41.

Adde Rip. *ad l.re coniuncti.ff.de leg.3.num.125.cum ſeq.* Porcatulus *in necyom. iur.dial.59.nu.6.* Duar. *lib.2.de iure accreſ.c.13.* Alciatus *lib.7.parerg.cap.9.* Forcatulus *Necyomant.* De huius legis intellectu diſputant DD. *in l.re coniuncti. ff.de leg.3.in gloſſa magna.*

§.A me.1.

Goueanus *lib.1.variarum lect.c.13.*

l.Cum.42.

l.ſi ita.43.

l.ſi pluribus.44.

Limita id, quod per hanc l. ſolet dici per Doct. *in l.omnes populi.in 3.quæſt. ſexta quæſt.prin.de iuſt.& iur.* vide Ruin. *in l.1.de lib.& poſthum.lect.8.verſ.in 2.parte.*

Et ad dicta per Bartolum in fine huius princip. vide Iaſonem *in l.2.§.item ſi in facto.in 3.not.* ibi & ideo pro declaratione. col. 1. vide doctores in *l.1.de reg.iur.in ſexto.*

Et ad §.1. Adde quod per illum text. decidit in argumento Cumanus *in l. re coniuncti.de leg.3.*prout Iaſon repetit *nu.57.*

§.ſi ita.1.

l.ſi ita.45.

Alciatus *libro 2.parerg.cap.48.*

§.ſi ſub.1.

Emanuel Coſta *lib.1 ſelect.cap.20.*

l.ſi ſcripſiſſet.46.

l.Sempronius.47.

Cuiac. *lib.14.obſ.c.7.* Menochius *de arbitr.iud.lib.2.caſ.211.*

l.Licinnius.48.

l.Mortuo.49.

Couarruuias *libro 4.variarum reſolution.cap.1.* Alexander *libro 4.genialium dierum cap.2.*

§.ſi teſtator.4.

Alciatus *lib.2.parerg.cap.22.* Molinæus *de dividuis & individuis part.3.num. 371.fol.301.num.172.repet.6.*

l.Vt hæredibus.50.

l.ſi ita.51.

l.Non oportet.52.

l.Cum ab vno.53.

Molinæus d.part.2.nu.247.cum ſeq.

l.ſi cui.54.

Forcat. *in cupid.iuriſp.c.16.v.* Soc. *in l.1.in 4.col.de reb.dub.*

l.ſi Titio.55.

l.Quod.56.

Goueanus *lib.1.variarum lection.cap.31.*

l.ſi auguſtæ.57.

l.ſi cui.58.

l.ſi mihi.59.

Gilbertus Regius *lib.2.enantioph.cap.20.*

l.Iulianus.60.

l.ſi Titio.61.

l.ſi alienus.62.

l.ſi heres 63.

l.Cum proponebatur.64.

Clarus *§.teſtamentum.quæſt.78.*

l.Peculium.65.

Vide Bart.l.fin.§.1.C.eod.tit.

l.Mæuius.66.

Vide Alciat.lib.1.diſpunct.c.14.& ſ.fundo& Alex.in l.ſtipulatio.§.1.in fin.de verb.obligat.

§.Duorum.1.

Alciat.lib.1.diſpunct.cap.14.Molinæus.d.par.2.num.102.Auguſt.lib.1.emend.cap.2.Cuiac.lib.14.obſer.cap.21.Hotomanus illuſtr.quæſtiq.18.

l.Vnum.67.

Electio fieri poteſt in vltimis voluntatibus, & ea non viciat teſtamétum

§.ſed ſi vno.3.

Cuiacius lib.15.obſeruation.cap 1.

§.ſed & ſi.5.

Goueanus d.lib.2.cap.19.Cuiac.lib.15.cap.2.

§.ſi rem.8.

Molinæus d.par.2.num.353.

§.item.10.

Emanuel Coſta lib.1.ſelect.cap.7.

l.ſequens quæſtio.68.

Vincentius d Sala ad l.filium quem habentem C.fam.herciſc.nu.43.Corraſ. ad l.cum virum.C.de fideicom.nu.56.& 58 Goueanus d.lib.3.cap.20.fo.380.num.56.& 58.repetitionum 8.fol.376.n.43.repetitionum 7.

l.Peto.69.

Res prohibita alienari, poteſt alienari cauſa neceſſitatis, vide Dec.conſi.38.nu.1.limit.vbi eſſet dictum quod non alienetur, vt continuò & perpetuò remaneat in fam.Ruin.conſ.168.col.8.lib.3 Idem vbi eſſet dictum, quomodo Ruin.conſ.163.col.fin.lib.3.Idem vbi neceſſitas ſuperuenit poſt mortem prohibétis.Tiraq.de vtroque retract.§.1.glo.14.n.16,& poſt l.connub.glo.8.n.282.

§.Prædium.1.

Cuiacius lib.15.obſeruation.cap.5.vide Alex.in conſ.25.in 1.vol.circa fin. & ad §.fratre.vid.Soc.in l.qui Romæ.§.coheredes.in illo arti.& ſeq. quos examinat in illa coll.cum ſeq.de verb.oblig.& vide Soc.in l.ſi cognatis.in 10.col.de reb.dub.

§.Fratre.3.

Res alienata extra famil.contra prohibita teſtatoris, reuocatur per omnes de familia ordine ſucceſſiuo.pro intell.h.tex.Dec.conſ.378.Crauet.conſ.280 num.1 Bologni.conſ.22.Anib.de Cano.ad l naturaliter.ff.de vſucap.nu.228.Socin.ad l.qui Romæ.§.coheredes.de verb.oblig.ad l.ſi cognatis.D.de reb.dub.Ioan.Crott.conſ.58.nu.1.Chachera.deciſ.50.num.7.& 8.Beroius quæſt.42.fo.353.nu.229.repet.5.

l.Imperator.70.

l.ſed quod.71.

l.Idem.72.

l.ſi quod.73.

l.Titio.74.

Cuiac.lib.7.obſeru.cap.10.& lib.15.cap.19.Ioannes Robertus lib.1.recept.iuris lection.cap.42.

l.Miles.75.

Cuiac.lib.2.obſeruation.cap 3.Gilbertus Regius lib.2.enantioph.cap.20.

l.Cum filius.76.

§.Hæres.3.

Pro intelligentia vide Ludo.Zaſ.in l 3.D.de reb.dub.char.25.col.2.

§.ſeruus purè.4.

Molinæus in Labyrintho ſexdecim legum.

§.Variis.8.

Vide Bart.Ang.Inſtit.de legat.in prin.in 1 col.circa med. Et ad §.dominus.vide Bart.in l.§ fin.verſ.item quæro.de legat.1.

l.Cum pater.77.

Goueanus libro 2.variar.lection.capit.21.

§.Hæreditatem.4.

Cuiac.lib.3.obſeruation.cap.10.

§.Euictis.8.

In prælegato vni non debetur euicti, ſecus ſi pluribus prælegetur præpoſ.ien.q.4.6.caſ.nouiſ.Fern.vaſq.de ſucceſ.creat.§.25.& numero 35.& §.27.numero 118.

§.A Filia.10.

Cuiac.lib.20.obſeruation.cap.39.fol.194.nu.95.repet.5.

§.Fidei.14.

Alciat.lib.4.diſpunct.cap.1.

§.Dulciſſimis.20.

Fornerius ſelection.lib.2.cap.3.Clarus d.§.q.76.

§.Filius.23.

Ioannes Robertus lib.1.ſentent.iuris.cap.21.Emanuel Zoares lib.1.obſeru.cap.87.Gitterius.reſolut.par.2.cap.2.Cuiac.obſ.lib.17.cap.25.

Iuramentum poſitum in teſtam habet vim clauſulæ codicill. adde quod venientes ab inteſt.intelliguntur rogati, quia iuramentum facit, vt actus valeat, adde, & limit.vt per Iaſ.in l.cum quam.n.17.C.de fideicommiſ.in materia, Soc.Iun.conſ.44.n.40.lib.2.Boer.deci.3.n.8 Tiraq.poſt l.connu.gl.5 n.8.& gl.7.num.152.& ſeq.Soc.Iun.conſ.129.n.69 lib.1.Abb.ad c.cum contingat.num.15.cum ſeq.extra de iureiur.Iaſ.Inſti.de act.§.item ſi quis poſtulante, ver.nunc iuramentum.nu.14.cum ſeq.ad cap Rainaldus.extra de teſtam §.3.num.10.

§.Cum inter.28.

Emanuel Zoares lib.1 ſentent.cap.30 Filius libertæ connumeratur in famil.libert.ad h text.adde Dec.conſ.23.col.6.& conſ.481.col.2.& ſeq. Soci.ad l.qui Romæ.§.coheredes.col.2.de verb.oblig.Alex.ad l.ſi finita.§ ſi de vect.g.dibus.ff.de dam.infect.Ruin.& alij ad l.ſi item famil.§.diuus.de leg.1.

§.Cum exiſtimaret.29.

Nicolaus Valla de rebus dubiis & tract.2.

§.Titio.31.

Couarruuias lib.1.variar.reſolu.capite 2.

§.A te peto.32.

Valla de operis tract.4.

§.Vicos

§.Vicos.33.

Legatum valet, licèt qualitas nó fuerit adiecta, quam teſtator adiecturum ſe dixerit. Petrus Criſpus *ad Rub. de leg.1.nu.74.* Soc.Iun. *ad l.ita ſtipulatus. de verb.oblig.num.77.vſque ad num.80.*

l.Qui ſolidum.78.

Ioannes Robertus *lib.2.ſent.iur.c.9.fol.358.num.18.repet.6.*

§.Etiam.2.

Corraſius *lib.2.miſcel.c.7.*Menochius *de arbit.iud.cauſ.177.*

l.Quæ.79.

l.Legatum.80.

l.ſi quis.81.

l.Debitor 82.

Molinæus *in Labyrintho ſexdecim legum num.142. & de verb.oblig.in rub.num.42. & in labyrintho de eo quod intereſt.* Corraſius *lib.1.miſcellan.cap.20.* Forner. *lib.2.ſelect.cap.16.*

§.ſeruo.2.

Cuiacius *lib 17.obſeruat.cap.5.* Regula quæ ſolet tradi per illum textum limitatur per Bartolum *in l.1.Cod.de hered.inſtit.2.col.* & ad iſtum textum vide Bald. *in l.1.pen.col.C.de hered.inſt.*

l.Latinus.83.

l.ſi quis.84.

Corraſius *lib.2.miſcel.c.7.*

l.Creditorem.85.

l.Gaius.86.

l.Titia.87.

Couarruuias *lib.4.variar.reſolut.c.1.*

§.Vſuras.1.

Corraſius *lib.2.miſcel.c.6.& nu.4.*

Ceſſante cauſa priuilegii, debet ceſſare priuilegium, vide Iaſonem *ad leg.filius à patre.§.filiusfamilias.num 3.de liberis & poſthumis* & ad *leg.1.num.61.de officio ciuit.cap.ad ea quæ in eccleſ.num.29.extra de conſtit.* Iaſon *ad l.ſciendum.§.ſi fundum.nu 4.qui ſatiſdare cogantur.* Tiraquellus *in tract.ceſſan.cauſ.1.par.nu.103.* Alex. *conſ 20.num.5.2.vol.*

§.Seia.2.

Fideicommiſſum ab vno ex hæredibus qui vit. deceſſerit relictum, facit videri hæredes inuicem ſubſtitutos, vide plura in materia per Doct. *ad l.hæredes mei. §.cum ita. D. ad Trebellian.* vbi Rip. *numero 16.* Fab. Acoramb. *num.18.* Socinus Iunior *numero 11 & ſequen.* Curtius Iunior *conſ.16 numero 4* Socin. *ad l.cum filio.2.col de legat 1.*vbi Crauet. *num 61.* Viglius *ad §.vel ſingulis. Inſtit.de pupil.ſubſtit.* Didac.Couar. *ad cap.Raitius.§.8.per tot.extra de teſt.* Socinus Iunior *conſ.143.nu.42.vol.3.*

§.Imperator.3.

Cuiacius *lib.5.obſer.24* Nicolaus Valla *de rebus dubiis &c.tract.3.*

Lucius.88.

§.Quiſquis mihi.3.

Emanuel Coſta *Lib.11.ſelect.c.22.*

§.teſtator.5.

Cuiacius *lib.11.obſ.cap.13.*

§.Lucius.6.

Tract.7.num.13.fol.191.

§.inſtituto.15.

Alciatus *lib.2.diſpunct.cap.1.*

l.teſtamento.89.

Cuiacius *lib.14.obſ.c.7.*

§.Maritus.7.

Alciatus *tomo 1.* Rainaldus Corſus *libro 3. indagat.cap.7.* Zoannetus *venat.quotid.cap.46.*

Iuſta hæredis ignorantia, alienationem rei per fideicommiſſum relictæ; quæ ſubiacet reſtitutioni confirmat, vide Rip. *ad l.fil.famil.§.Diui.nu.11.de leg 1.* & ibidem alij. Dec. *conſ.38 num.4.in fin.* Alex. *ad l.Marcellus.§.rei quæ.nu.4 ff.ad Treb.* Corſetus *ſing.13.in verb.alien.* Tiraq. *poſt l.connub.gloſ.7.nu.50.* Socinus Iunior *conſ.129.num.19.& ſeq.& conſ.59.num 1.* Alex. *conſ.3.nu.3.vol.5.* Ioannes Dilect. *de arte teſtan.caut.9.tit.8.* Curtius Iunior *conſ.86.num.5.* Ioan. Ceph. *conſ.194.num.50.vol.2.*

LIBER XXXII.

Titulus primus.

De legatis & fideicommiſsis, ſecundo.

l.ſi incertus.1.

§.Hi quibus.2.

Alexander ab Alexandro *lib.3 genialium dierum c.5.* Cælius *lib.1.antiq.lect.c.48.* Duarenus *lib.1.anniuerſ.diſput.c.3.*

l.Ex filio.2.

Vide Bartolum in *Auth.ex cauſa.C.de lib.præterit.col.6.*

l.A patre.4.

l.ſi fuerit.5.

l.ſed etſi.6.

Zaſius *lib.2.ſing.intell.c.11.*

§.ſic autem.1.

Vaconius *lib.4.decl.n.53.*

Hæres hæredis poteſt onere fideicom.grauari ſub nomine appellat. non ſub nomine proprio. Pro intell.ad hunc tex.Zaſ. *lib.2.intel.c.11.* Soc Iun. *ad l.cum filio.de leg.1.nu.76.& ſeq.* & ſecundùm nouiſſ.impreſſ. *nu.69.* ſuper 1.glo. & ibidem Crauetta *nu.56.109 & 111.*

l.ſi deportati.7.

l.ſi legatarius.8.

l.ſi ita.9.

Vide Sozinum *in l.ſi cognatis.de reb.dub.in 13.col.verſ.7.inferius.*

l.ſi tibi.10.

Ad ibi dicta per Bart. vide Soc *in l.quidam.in 4.not.de reb.dub.*

l.Fideicommiſſa.11.

§.Quotiens.1.

Cap. *relatum.in nu 9.& ſeq.col.4 fol.290.* Couar. *in 4.decret.*

Digitized by Google

§.Cum eſſet.3.

Abſtraiui abſolui non ſolùm conditionem, ſed etiam diſpoſitionem inducunt, quando referuntur ad eos, quos teſtator poteſt grauare Bartol. *ad l.à teſtat. re. D. de cond.* & *dem.* Alex. *conſ.185. vol.2. num.18. verſ. 8. non obſtat. & incip. viſo &c. & conſ.109. eod. volum. nu.14. verſ.6. non obſtat. incip. viſo præſtanti concilio. D. ſoluto matr. nu.23 ad fin.*

§.ſit fideicommiſſum.5.

Emanuel Coſta *lib.1. ſelect. cap.24.* Cuiacius *lib.14. obſ. c.9. nu.9. col.2. fo.299.* Couarruuias *in 4. decret.*

§.ſi cui.11.

Fol.262. num.59. Repet.3.

§.Plerumque.20.

Cuiacius *d. lib.24. c.26.* Fornerius *lib.1. ſelect. c.19.*

§.ſi in opere.23.

Molinæus *de diuid. & indiuid. par.2. n.469.* vide Bart. & ibi Doct. *in l. ſtipulation. diuiduntur. in 8. oppoſ. & ad §. ſi ſit in glo. in verb. dederit.* vide aliter ſoluentem *in l. poſt dotem. col.2. ſolut. mat.* ſpeciale in vltimis voluntatibus.

§.ſi quis.25.

Corraſius *lib.2. miſcellan. cap.3.*

l.Stichus.12.

l.ſi ſic.13.

l.Non dubium.14.

l.Hæc res.15.

l.ſæpè.16.

Inſulæ natæ. De his vide Plinium 87.

l.Etiam.17.

l.ſi iure.18.

l.ſi tibi.19.

l.ſi res.20.

l.Nutu.21.

Molinæus *ad l.1. §. ſi quis. nu.16. cum ſeq. D. de verb. oblig.* Cuiac. *ad l.6. D. qui teſtam. facere poſſ.* Guil. Forner. *lib.1 ſelect. c.3.*

Rip. *ad l.1. num.37. de leg.1.* & ibi Porta, Peruſin. *num.49.* tenet quod habeat locum etiam in fideicom. vniuerſ. pro quibus facit *l. cum proponebatur, de leg.1.* vbi dicit, quod coniuncta ſufficit ad fideicommiſſ. & ibi gloſſ. niſi dicas quod ibi intelligitur de coniectura, quæ ſequitur ex verbis, vt videtur velle Paulus de Caſtro *ad legem penul. Cod. de impub. & facit l. & ſi fine. Cod. ad Trebellianum.* ibi in diſcrimine vitæ deſignauit, & hanc opinionem tenet Alciatus contra Iaſonem *ibi ad l.2. §. ſi quis ita. num.15. de verb. obligat.* & ibidem Bal & Iac. Nig. *num.30.* Socinus Iunior *nu.11.* ſed in contrarium fortiter obſt. *l.1. §.3. D. ad Trebellian.* & ibi per doctores, vbi habetur quod appellatione hæreditatis venit fideicommiſ. ſed hæreditas non poteſt relinqui nutu. Ergo nec videtur poſſe relinqui fideicommiſſ. & hanc opinionem tenet Aretinus *conſ.71.* Adde Iaſonem *ad d. l.11. §. ſi quis ita. de verb. oblig. nu.9.* Rip. *nu.12.* & de intell. huius textus vide Angel. à Gambel. *in tract. de teſtam. gloſſ.3. nu.8.* lim. vt per Salic. *ad l. & in epiſtola. C. de fideic.* quem refert, & ſequitur Iaſ. *ad l. ſi is qui pro empt. nu.174. de vſucap.* & idem Iaſ. *ad l. ſi quis in fundi vocabulo. nu.56. de leg.1.* vide Didacum *ad c. cum tibi 1. nu.3. extra de teſta.*

An textus corrigatur hodie in muto ex accidenti, qui ſcribere neſcit, per *l. diſcretis. C. qui teſt. fac. poſſ.* Doctores communiter tenent quod ſic, poſt Ang. de Perigl. & Bald. nouel. refert Pontan. *ad l.2. colum.2. num.1. D. de leg.1.* lim. vt per Salic. *in l. in epiſtola. C. de fideicom.* quem refert & ſequitur Iaſ. *in l. ſi is qui. in 46. col. de vſucap.* & idem Iaſon *in l. ſi quis in fundi vocabulo. nu.56. de legat.1. fol.11. nu.8. glo.3. tractatuum 7.*

l.ſi quis.22.

Cuiac. *lib.14. obſ. c.7.* Sarmient. *lib.3. ſelect. c.24.* Clarus *§. teſtam. quæſt.99.* vide Ruin. *in l. ſi miles. in 8. chart. D. de leg.1.* & eundem *in l.2. de leg.1. chart.21. D. de liberis & poſthu.* vbi idem ponit ad iſtum textum cum not. ibi, vide per Alex. *conſ.124. in 2. vol. in ſecunda col. vbi non. declar. dat ad iſtum text. fol.228. num.32. & 33. Repetitionum 8.*

l.Ex imperfecto.23.

Auguſt. *lib.1. emend. c.3.* vide Alciatum exponentem in verbo vendicare *l.1.* in differentia legatorum & fideicommiſſorum de leg.1.

l.Creditoris.24.

l.ille.25.

l.is qui.26.

l.Paula.27.

Menochius *de arbit. iud. caſ.212.*

§.Pompeius.1.

At hic not. & fin. §. vbi quod ſi teſtator iubet aliquem eſſe contentum, aliqua acceptare pro his quæ teſtamento relinquerat. Intelligitur de relictis purè, non autem ſub conditione. Adde Romanum *ſingul.585.* Iaſon poſt Alexandrum *ad l. qui Romæ. §. duo fratres. D. de verb. obligat. num.30. & 48.* & ibi Crotta *num.89.* & Socin. Iun. vide Iaſonem *in l. qui Romæ. §. duo fratres. in 13. col. in fin. cum ſequen. num.51. & 52. verſ. non quoque obſtat. & in 15. col. verſ. in ea gloſ. num.27. de verb. oblig.*

l.ſi fidei.28.

l.Qui.29.

Fol.386. num.12. Repet.1.

l.Qui quatuor.30.

Forcatulus *in pen. iur. cap.10.*

§.Vxori.5.

Emanuel Coſta *lib.2. ſelect. c.19.* Zoann. *rer. quotid. c.34.*

l.ſi cui.31.

l.Sextiam.32.

l.Vxori.33.

l.Nomen.34.

l.Patronus.35.

Alciatus *lib.1 parerg. c.16* Couar. *lib.4 var. reſol. c.1.* Cuiacius *lib.7. obſ. c.14. & lib.10. c.37.* Reuardus *de auctoritate prudent. c.7.*

§.Sempronio.1.

Cuiacius *lib.10. obſ. cap.36.*

l.Nec.36.

l.Cum quis.37.

§.Codicillis.5.

Alciatus *lib.4. diſpunct. c.11.* Guterius *reſolut. pr. lib.3. c.4. nu.4. ad 19.*

§.Titia.6.

Alciatus *lib.2. prætermiſſ.*

l.Pater

Digitized by Google

l.Pater.38.

Vide Socin. in l.qui Romæ.§.coheredes.in 5.col.de verb.oblig. Ad §.quindecim, vide Caſt. in l.ſi.cum §.diui.in pen.col.D.de leg.1.& ad §.Mater, vide Caſt. in d.§.diui.in 2.col in prin. & ad dicta per Bar. in d.§.mater.in ult.oppoſ. vide Ruin. eſt ſeprob. in l.filiam.§.diui.in titul 2.in 9.chart.ad §.primum, vide Alciat.lib.2.diſpunct.c.3 fol.356.nu.69.Repet.3.

§.Filiam.2.

Cuiac.lib.15.obſ.c.4.

§.Fundum.3.

Alciatus tomo 5.

§.Iulius.4.

Ad gloſ.ſi.vide Iaſ. ad l.filiusfam.§.diui.1.& 2.lect.nu.45.& 88.de leg.1.Dec.conſ.23 nu.2.& conſ.235.Cæpol.caut 32.Diaz reg.28.Bellon.lib.4.à ſuppus.c.20.Tiraq.de retract.in præf.n.50.& 5.

§.Quindecim.5.

Bellon.lib.4 ſuppus.c.12 Menochius de arbit.iud.lib.2.quæſt.54.

Prohibitus alienare partem ſuam, non eſt prohibitus alienare partem quam redemit. de intell.vide poſt Bart hic & ad l.quemadmodum.C.de agric.& cenſit. per ſcriben. ad l.1.D.de officio eius ſuper 34.Bar.vbi Alex.col.pen.nu.88.& ſeq.Decius col.ſi.Iaſ.col.15.poſt ...col.Purpur.nu.414. Dec.conſ 88.ad ſi.& conſ.182.col.ſi.Ip...Iaſ.& alij ad l.filius.§.diui.de leg.1. vbi Rip.nu.66. Bart.& Iaſ.& alij ad l.voluntas.C.de fideicom. Iaſ. ad l.ſi in teſtamento.nu.3. D.de vulg.& pupil. Tiraq.in retract.de vtroq; retract.ſ.32 gloſſ.1.nu.5.

§.Mater.7.

Goueanus lib.2.variar.lect.c.18.

Non ſolùm ex verbis,ſed ex mente teſtatoris fideicommiſſum inducitur, de hoc textu & eius intellectu Socinus 249. ſecundùm quod refert & tenet Decius reſpiſſiue conſ.425.in caſo num.6.Ant.Rub.ad l.Gallus.§.quidam recte.num.69.D.de lib.& poſth.

l.Pamphilo.39.

§.Propoſitum.1.

Cuiac.lib.9.obſ.c.37. Alciat.l.b.5 parerg.c.23.Pileus quæſt.117.verbum volo, ſeu vellem prolatum à teſtatore inducit diſpoſitionem, ita Bart. hic not.& in l.cunctos populos.col 1.in ſi.& ſeq.C.de ſum.tri.ſed communis contra quod non inducatur diſpoſitio ex illo verb.vellem, ſed ex ...is quæ in hoc textu concurrunt rationem eius vide per Bart.in l.gallus.in 13.col.in verſ.quæro quid.D.de acq.hered. Et vide Ruin.in l ſeruo electione.in prin.in 7.col.in ſi.cum ſeq.D.de leg.1. Et Ruin. in l.2.§.ſi quis.in 6.col.de verb.oblig.fol.377.nu.32.& ſeq.Repet.6.fol.122.nu.17.Repet.6.fol.80.nu.24.Repet.6.

l.Poſt.40.

l.Vxorem 41.

Fornerius lib.1.ſelect.cap.11.

§.in teſtamento.1.

Briſſonius lib.3.ſelect.cap.13.

§.Concubinæ.5.

Auguſt.lib.3.emend.c.13.fol.252.nu.21.Repet.3.

§.Legauerat.6.

Arias Pinellus C.de bonis matern.

§.Eius.8.

Emanuel Coſta lib.1.ſelect.c.13.

§.Agri.9.

Molin.de diuid.& indiuid.par.3 num.605. Forner.lib.1.ſelect.c.16.vide Soc.in l.46.Gaia.col.7.Pap.in l.ſtipulationes non diuiduntur.in 13.col. Et ibi Ruin.in 11.& 12.chart.de verb.oblig.

§.Pater.11.

Pater non tenetur dotare filiam naturalem tantùm, adde quod procedit in filia quæ habet vnde ſe alat, alias ſi non habet, tenetur ei tantam in dotem conſtituere quod ad alimenta ſufficiat, vt per Bal. ad l.neque mater.num.5. Camil.Viſſiar.ad l.1.num.116.ff.ſoluto matr.Paleottus de nothis & ſpuriis filiis.c.49.fol.210.nu.116.Repet.3.

§.Scæuola.13.

Emanuel Coſta lib.2.ſelect.cap.25.Sarmientus lib.1.ſelect.cap.6.

§.Heredis.14.

Gilbertius Regius lib.2.enantiophanon.cap.20.fol.72.num.37.repet.4.& fol.580.num.65.repet.7.

l.Titius.42.

l.ſi filiæ.43.

l.ſi fundus.44.

l.Hoc legatum.45.

Illud quod hic dicit Bar.lim.vt per Alex.in l.certi condi.in 3.col.de reb.cred. & in quibus caſibus procedat regula huius legis, vide Socinum in l.cum queritur in prin.de reb.dub.

l.Ea tamen.46.

Relatiuum quis vel qui, poſitum cum copula auget, ſiue reſtringit, not. Bart. ad l.omnes populi.2.oppoſit.ff.de iuſt.& iur.& ad l.1.col.1.C.de ſum.trin. vbi Iaſ.nu.2.Bald.ad l.præcipimus.nu.41.C.de appell.Aret.inſt.de act.§.omnium.col.2. Old.conſ.126.Barba.conſ.38.col.12.vol.2.Soc.ad l.ſi is qui ducenta.§.verum.nu.6. ff.de reb.dub.vide Bart.in l.omnes populi.in 2.col.de iuſt.& iur.

l.ſi quid.47.

§.inter.1.

Cuiac.lib.12.obſ.c.8.

l.Nam.48.

l.item.49.

Cuiacius libro 12.obſeruat.cap.16.

l.Cum filio.50.

§.Ex his 3.

Emanuel Coſta lib.2.ſelect.c.13.

l.ſi filiæ.51.

l.Librorum.52.

Cotta in memora.in voce librorum.

§.ſi Homeri.2.

Auguſt.lib.4.emend.cap.2.

§.Quod.4.

Vaconius à Vacuna lib.4.declar.iur.ciuil.declar.56.

l.Argento.53.

l.ſi purè.54.

Cuiacius lib.8.obſ.cap.38.Alexand.ab Alexand.lib.5.genial.dier.c.7.Auguſtinus lib.4.emend.cap.1.

l.Ligni.55.

Cotta in memora.in voce Balneum.

§.Lignis.3.

Cotta in voce diota,& in voce hypocauſtum.

§.Lignorum.5.

Alciatus lib.2.prætermiſ.

Digitized by Google

§.ſi lignum.7.

Cælius Rhodiginus *lib.13. antiq.lect.c.48.* Cotta *in voce ſtrobili.*

l.Pali.56.

l.ſeruus.57.

l.Cum vxori.58.

Cuiac.*lib.15.obſ.c.8.*

l.Qui.59.

l.Cum.60.

§.Prædiis.3.

Corraſ.*lib.5.miſcell.c.21.* Auguſt.*lib.2.emend.c.1.*

l.Textoribus.61.

l.Qui duos.62.

l.in repetundis.63.

l.Qui filium 64.

l.Legatis.65.

Zoannettus *reſtit.c.7.*

§.ſi ex officio.1.

Forcat.*in pen.iur.c.27.* Cuiac.*lib.9.obſ.c.11.* Emanuel Zoares *lib.1.obſ.c.39.*

§.Ornatricibus.3.

Cuiac.*lib.11.obſ.c.16.* Conſtant.Landus *enar.in tit.de iuſt.& iur.c.21.* Benuenutus *tract.de merc.nu.71.fol.38.deciſionum Capelij.*

§.Pecoribus.4.

Alciatus *lib.2.prætermiſſor.*

§.Ouibus.7.

Forcatulus *auiarij cap.9.* Gomeſ.*to.2.variar.reſolut.c.2.num.14.*

l.Auibus.66.

Forcatulus *Auiarij c.1.& 3.* Prateius *in verſ.c.4.*

l.Qui ſaltum.67.

l.Iuniano.68.

l.Non ante.69.

Significatio propria debet aſſumi, & omitti impropria niſi de mente diſponentis aliud appareat, quomodo dicatur apparere de mente Bartol. *ad l. omnes populi.in 3.q.6.q.prin.verſ.2.caſu.D.de iuſt.& iur.* Alciat.*lib.2.de verb.ſig.fol.72.* Bellonus *conſ.82.nu.6.* Iulius Clarus *lib.3.ſent.§.teſtamentum.q.76.* Vide Socinum *in reg.441.*

l.ſi cui.70.

Auguſt.*lib.4.emend.c.16.* Cotta *in memor.in voce lana.* Cuia.*lib.11.obſ.c.6.*

§.Lanæ.3.

Goueanus *lib.2.var.lect.c.11.* Gilbertus Regius *lib.2.enantioph.c.20.*

§.Lana.9.

Alciatus *lib.2.prætermiſſ.& lib.6.parerg.c.25.*

§.Verſicoloribus.12.

Valla *lib.6.elegant.c.370.* Floridus Sabinus *in lib.de iur.interpret.* Alciat.*lib.4.de verb.ſig.* Forcatulus *in cupid.iuriſp.c.11.*

§.Purpuræ.13.

Cotta *in memorā.in voce purpura.*

l.Cum.71.

l.Eadem.72.

l.Quos.73.

l.ſi quis.74.

Fol.119. Arius Pinellus *C.de bonis mater.*

l.Nummis.75.

l.Chartis.76.

l.Cum.77.

l.Quæſitum.78.

§.Coccum.5.

Catellianus Cotta *in voce coccum.* Alciatus *lib.2.parerg.c.1.*

§.Cum vir.6.

Cuiac.*lib.12.obſ.ca.9.*

l.ſi chorus.79.

§.His verbis.1.

Cotta *in voce peculium.* Forcatulus *Necyomant.dialog.56.* Rœuardus *libro 5.variorum cap.17.* Corraſius *libro 1.Miſcellan.cap.13.* Socinus Iunior *conſil.120.num.19.lib.1.* Forcatulus *in Necyomant.iur.dialog.56.num.3.* Pinellus *in repet.ad l.1.Cod.de bonis maternis.2.part.fol.211.num.48.& 49.* Decius *ad l.ſingularia.nu.21.D.ſi certum petatur.* adde Rip.*ad l.ſi ex toto.num.9. de leg.1.ad §.fin.* adde Iaſ.*ad leg.inter ſtipulantem.§.ſacram.num.16.de verbor.oblig.fol.211.num.48.& 49.* Arius Pinellus *C.de bonis mater.*

§.Area.2.

Forner.*lib.2.ſelect.c.16.* vide Ozer.poſt alios *inſt.de inut.ſtipu.§.ſuper gloſſ.in ver.ſimilia.*

l.Coniunctum.80.

l.ſeruus.81.

l.ſeruus.82.

l.Quod his.83.

Vide Bart.*in l.cum filio.in 5.col.pro cuius euidentia.de leg.1.*

l.Cui.84.

l.Nuper.85.

Emanuel Coſta *lib.1.ſelect.c.6.* Cotta *in voce.manna.*

l.ſi ita.86.

l.Et fidei.87.

l.Lana

l.Lana.88.

l.Re coniunctim.89.

De iure accreſcendi Duarenus & Goueanus ſingulares tractatus ediderunt. l. gem hanc prolixe repetunt Valla & Hiſpan, Copioſè hanc legem fuerunt interpret.ti, Alciatus, Ferretus, Ripa, Politus, Beſucius, & Bolognetus, vide Zaſ.reſp ſing.c.18 Alciat.lib 4.parado.c.8.& 9.& lib.6.c.7.Ioan.Rob.lib.2.ſent iur.c.24.& 25.Gouea.lib.1.animad Forcat.Necyom.dial.59. Ad ibi dicta per Bart.in pen.col.verſ.quero.circa ſi. vide Sozin.in l.ſi cognatis.in pen.col.de reb.dub.Soc.in l.mulieri & Titio.nu.3.D.de cond.& demonſt.

l.Nominatim.90.

l. Prædiis.91.

§.Titio.3.

Beroius queſt.48.vide Soc.in l.1.in ſ.in 2.lect.in 6.col.D.de reb.dub.

§.Balneas.4.

Zoannet.rer.quotid.c.11.

l.ſi mihi.92.

De hoc tex.not.poſt Crot.Crau.ad l 1.de leg.1.nu.72. & ſeq.& nu.78. Iaſon & Dec.ad l.1.ſingularia.D.ſi cer.pet. Ant.Rub.ad l.Gallus.§.quidam recte. D.de lib.& poſth.nu.199.Gomeſ.ad §.item Seruiana.nu.20.Inſt.de act.Dec.conſ.472. Arius Pinellus in repet.ad l.1.2.par.nu.46.C.de bonis matern.

§.His verbis.1.

Fol.207.num.46.Arius Pinellus C.de bonis mater.fol.346.nu.199.Repet.3.

l.Lucius.93.

Fol.17.num.101.Repet.4.

§.Semproniæ.1.

Ad dicta per Bart.in fin.verb.hoies 9.Socin.reg.184.

§.Quæſitum.3.

Bellonus lib.1.ſuppu.cap.14.

l.is qui.94.

Briſſonius lib.2.ſelect.c.14.

l.Quiſquis.95.

Forcatulus Necyom.dialog.42.

l.ſi Titius.96.

Appellatione hæreditatis non continentur legata fideicom.vide Decium conſ.95.nu.9.& conſ.80.nu.10.Bellon.lib.4.ſuppu.c.19.Corraſ.ad l.1.cum virum. C.de fideic.nu.23.31.35.& 37.39.44.47. Gozard. conſ.81.num.19.in materia.Soc. Iun.conſ.106.lib.3 pro amplia. Cephal.conſ.259. nu.27.vol.2. facIunt quæ DD. ad c.Marcellus.§.quidam liberis.D.ad Treb.fol.194.95.Repet.7.

l.Ofidius.97.

Auguſt.lib.2.emend.c.6.

l.ſi plures.98.

l.ſeruus.99.

Forcatulus in pen.iur.cap.19.

l.Heres.100.

§.Cui.3.

Cotta in memoral.in voce baſes.Alciatus lib.4.parerg.c.1.

l.Qui.101.

Alciatus lib.4.diſpunct.cap.18.Ferrandus lib. 1 explica.cap.33.Stratm.in anti-nom pag.12.Bona prohibita alienari,non poſſunt pignorari pro tanto pretio quanto valent,adde quod hoc nõ procedit in re quæ fuit anteceſſorum propter affectionem rei illius, vt per Ripenſem ad l.filium.§.d·ai.num.3 ff.de leg. 1.& Tiraquellum in praef.a.tract.de vtro.retract.num.36. & de hoc textu vide etiam Socinum in reg.96 dominum. Mathеſ.in l.libera. Cod.de ſent.& interloc.om.iud.num.4.fol.323.fol.320.num.184.repet.8 fol.266.verſ.limita ſeptimo.Arius Pinellus C.de bonis matern.

l.His verbis.102.

Auguſt lib.4.emend.cap.8.

§.Pater.1.

Alex.ab Alexand.lib.3.genialium dierum c.4. Cuiacius lib.11.obſ.c.30.

§.idem.3.

Cuiacius lib.11.obſ.c.30.

l.ſi pater.103.

Cuiacius lib.2.obſ.c.32.& lib.3.c.9.

LIBER XXXIII.

Titulus primus.

De annuis legatis.

l.Cum.1.

l.in annos.2.

l.ſi legatum.3.

Hotomanus lib.2.de vſu.c.4.nu.1.volum.variar.diſput. Couarruuias variar. reſolut.c.11.lib.2.

Declara iſta verba annua,bina,trina die, vt per Budæum ad legem ſi neceſſarias. D.de pignora.actio.fol.100.vide Paulum Caſtr.ad legem penulo.§.annua. D.ad l.Falc.Iaſon ad l.cum qui calen.nu.3.D.de verborum obligat.& ad l.ſoluto.num.5.ſoluto matrim.

§.ſi cui certa.6.

Couar.lib.3.reſolu.c.1.& Briſſonius lib.3.ſelect.c.1.

l.ſi in ſingulos.4.

l.A vobis.5.

l.Annuam.6.

l.Quintus.7.

l.in ſingulos.8.

l.Fundus.9.

l.Seio.10.

Menochius de arbit.iud.caſ.225 vide Bartolum in l.1.§.ſed dicam.4.col.verſ. 2.quæro.de var.& extrao. d.n.cogn.

§.Medico.1.

Fol.274.num.493.Repet.4.

l.Cum.11.

l.Gaius.12.

Corraſius ad Rub.de ſeruitu.pag 39.

§.Mæuia nepotem.13.

Ratio decidendi ad illum textum potuit eſſe, quia in legatis ſicut in contractibus eſt locus oblationi, *leg. vter. de condit. inſtit. verſic. plerumque*. Et ad hoc propoſitum allegat hunc textum gloſſ. *in verbo, faciat. l. iuriſgentium. in prin. de pact.*

l.ſi cui.14.

Vide Bartolum *in l. ſi certis. C. de pact. in l. cum. D. de vſur. in diſput. incip. Mulier habens amplum. in vlt. col.* Bart. & poſt eum alij *in l. 1. col. 3. ſolut. mat.* maximè Soc. ibi *in 13. chart. cum ſequen.*

l.Iauolenus.15.

l.ſeruus.16.

l.Legatum.17.

l.Codicillis.18.

l.Titia.19.

§.Qui.1.

An legato generali per ſpeciale derogetur, v. Bart. hîc.

l.Annua.20.

§.Attia.1.

Alex. ab Alexan. *lib. 5. genial. dier. c. 17.*

l.Liberto.21.

§.Filium.2.

Auguſtinus *lib. 2. emend. c. 8. fol. 387. nu. 105. Repet. 7. fol. 381. nu. 48. Repet. 8.*

§.Lucius.3.

Lupus *allegat. 87.*

l.Filiæ.22.

Emanuel Coſta *libro 2. ſelect. cap. 18.*

l.Cum.23.

Forcat. *Necyoman. dial.* Magius *lib. 2. miſcell. c. 2.* Raeuardus *lib. 2. variar. c. 16.* Couarr. *lib. 3. variar. reſolut. c. 9. nu. 10.*

l.Cum.24.

l.Filiofamilias.25.

Tit.2. De vſu & vſufructu, & reditu, &c.

l.Nec vſus.1.

Molinæus *de diuiduis & indiuiduis. par. 3. nu. 319. cum ſeq.*

Vide Ioan. Longoual. *ad l. imperium. D. de iur. om. iud. nu. 218. & 232.* Cæp. *in tract. de ſeruit. pag. 2. nu. 4.* Arius Pinel. *in repe. ad l. 1. C. de bon. mat. par. 3. nu. 6.*

l.Hominis.2.

Cuiacius *lib. 14. obſ. c. 23.*

l.Hominis.3.

Corraſius *ad l. admonendi. nu. 24. D. de iureiur.*

l.ſi fure.4.

l.Vſum.5.

l.ſi vſus.6.

l.Operæ.7.

l.ſi vſus.8.

l.ſi ab eo.9.

l.ſi Titio.10.

Hanc legem limita, vt non procedat in iudiciis, ſecundùm Aret. *in l. naturaliter. §. nihil commune. D. de acquir. poſſ.*

l.Habitationis.11.

l.Heres.12.

l.Cum vſus.13.

Cuiac. *lib. 14. obſ. cap. 18.*

l.Duos.14.

l.Damnas.15.

Cuiacius *in paratit. pag. 41.*

Intellige de facultate facti in habitando, non de ſeruitute habitationis, quæ conſiſtat in iure, ob text. *in l. Aquilius. D. de dona.* valdè enim hæc differunt, vt not. tradit Dec. *conſ. 355. diſpoſitum prima. colum. 19. ad fi.* Adde Ruin. *ad prin. Inſt. de don. nu. 441. & ſeq.*

l.Legatum.16.

Alciatus *lib. 1. parerg. c. 22.* Lupus *alleg. 87.*

l.Qui dum.17.

l.ſi plures.18.

l.ſi alij.19.

In dubio plus valet ſcriptura quàm quod actum ſit, dummodò de illo non conſtet. Pariſ. *conſilio 94. volum. 2.* Iaſon *ad legem ſi poſthumus. §. fin. de liberis & poſthumis.* Pic. *ad leg. Titia §. Titio. D. de legat. 2. numero 88. cum ſequent.* Cotta *in memorab. lib. in ver. fundus ſi legatur.* Romanus *ſingul. 18.* Socinus Iunior *conſ. 109. numero 42. & conſ. 115. num. 10. lib. 1.* Cagnolus *ad l. in toto iure. num. 10. & ſeq. ff. de reg. iur. vbi exornat.*

l.ſi ſeruum.20.

l.Titio.21.

l.Patrimonij.22.

l.Licet.23.

Cuiacius *lib. 14. obſ. c. 17.*

l.Vxori.24.

Beroius *quæſtion. 13.*

l.Qui fructus.25.

l.Sempronius.26.

l.Vxori.27.

l.Quæro.28.

l.ſi quis.29.

l.Qui.30.

Molinæus *de diuid. & indiuid. par. 3. nu. 587. cum ſeq.*

Digitized by Google

l.Is qui.31.

Nicolaus Valla *de rebus dubiis, &c. tract.11.*

l.Generali.32.

Filius.1.

Cuiac.lib.10.obſeru.cap.39.

§.Vxori.2.

Couarruuias *lib.2.variar.reſolut.cap.5.* Beroius *quæſtion.29.& 30.* Crot. *ad l. ſi conſtante.2.repet.ff.ſol.matr.n.49.* Cagnol. *ad l.1.nu.27.& 35.ff.de reg.iur.* Moder.Anco. *in tract.de mercat.in tit. mand 2.par.verſ.reliquum eſt nunc.* Atius Pinel. *in repet.ad Rub.C.de bon.mater.in 1.par.fol.331.nu.59. & late in materia* Didac.Couar. *in tract.variar.reſol.lib.2.c.5.* Crot. *conſ.136.nu.40.*

l.Sempronio.33.

An legato generali habitationis, vſusfructus derogetur per legatum proprietatis vide Bald. *in l.quoties.in fine.Cod.familiæ erciſcundæ,* & Bart. *in l.ſi quis fundum.l.fin.D.de leg.2.* vide aliquid per Paul.de Caſtr. *in conſ.288.*

l.Codicillis.34.

§.Qui.1.

Cuiac.lib.3.obſeru.cap.17.

l.Vxori.35.

l.Sticho.36.

l.Vxori.37.

l.Fundi.38.

l.Filios.39.

Fundo ſimpliciter legato, an proprietas intelligatur legata, vide hic Bar.

l.Illi.40.

l.Cum.41.

l.In fructu.42.

Forcatulus *in pen. iur.cap.10.* Molinæus *ad conſuetud.Pariſien.tit.1.§.1.gloſſ.8.numero 31.*

l.Nihil.43.

Couarruuias *lib.2.variar.reſolut.cap.2.*

Tit.13.de ſeruit.legat.

l.Qui duas.1.

Vide ad hæc dicta per Bartol. poſt Dec. in l.2. [illegible] *D.de diuerſ. &c.* [illegible]

l.Fundum.2.

l.ſi fundum.3.

Molinæus in *labyrintho 16.leg.* Cuiac. *lib.2.obſeru.c.23.*

l.Si is qui.4.

l.Et ſi.5.

Molinæus *ad d.labyrintho.*

l.Pater.6.

Cuiac. *in paratit.pag.41.* Ad gloſ.ibi in verb.plenum, vide Iaſ. *inſti.de actioni. in §.penales.in 11.col.in fin.cum ſeq.*

l.Cum.7.

Tit.4.De dote prælegata.

Molinæus *ad rubr.de verb.obl.nu.48.* & Cuiac. *in paratit.pag.248.*

l.Cum.1.

Cuiac.lib.7.obſeru.cap.20.

§.impenſæ.4.

Ioan.Corraſ. *ad l.qui liberos.ff.de ritu nupt.in 1. par. nu.45. Ad ver.ſed quod diximus.* vide Bald. *Nouell.in tract.de dot 2.par.* Doct.omnes *ad l.1.ſolut.matrim. in illa q.an dos ſit ius vniuerſale.* Vaco. *lib.6.declar.iur.ciuil.cap.258.fo.259.n.45. reg.4.*

§.Mela.14.

Quando relinquitur fundus dotalis, an debeatur æſtimatio, an vero fundum, vide Bart. *in l.plane.§.1.ff.de leg.1.*

l.Cum quis.2.

Menochius *de arbit.iudic.caſ.212.*

l.Qui ita.3.

Cuiac.lib.8.obſeru.cap.36.

l.Cum.4.

Gottanus *lib.2.variar.lection.cap.18.*

l.Dote.5.

l.Cum.6.

l.Pater.7.

Cuiacius *lib.11.obſer.cap.19.*

l.Vir.8.

l.Vxori.9.

l.ſi Seiæ.10.

l.Seia.11.

Vide Iaſ. *in l.qui Romæ.§.ſeum.in 9.col.verſ.2.limit.de verb. oblig.* & Bart. *in l.quæ dotis col.3.in fin.ſolut.matri.*

l.Qui dotem.12.

l.Paulus.13.

l.Theopompus.14.

Alciat. *lib.2.parerg.cap.19.* Couarruuias *lib.2.variar.reſolut.cap.18.* Menoch. *de arbit.iud.lib.1.q.59.* Decil. *371.poſt nume.4.fo.720.deciſionum Afflicti fol.136.n.13.& ſeq.repet.6.*

l.Licet 15.

Vide Bal. *in l.prædia.C.de fideicomm. quæ refert* Alex. *in l.5.ſi res obligata.de leg.1.* & Ruin. *in Rubr.ff ſolut.matr.nu.17.* Ioan.Fabr. *§.ſed ſi in rem.inſtit.de legat.*

l.Qui dotem.16.

Cuiacius lib.11.obſeru.cap.13.

l.Vxori.17.

Digitized by Google

Tit.5.De opt. vel elect.legat.

l.Diuus.1.

§.Quotiens.2.

§.Data.2.

Data optione ſi quis optauerit alienum ſeruum, vel hominem liberum, nihil agit, quoniam optione data debet eligi de rebus hæreditariis, vt optime notat hic Bar. An electio ſemel facta, ſi non valet, iterum fieri poſſit, habetur per Bald. *in l. qui per ſaluum.5. de tutor.*

l.ſcilicet.3.

l.ſcyphi.4.

l.Nec ſolum.5.

l.Mancipiorum.6.

Auguſt. *lib.4. emend. cap.17.* Mancipiorum *ff. de optio. legat. fol.439. nu.166. & 168. repetitionum 6.*

l.Immo.7.

l.ſi tibi.8.

l.Cum ita.9.

l.ſi Pamphilo.10.

Molinæus *de diuid. & indiuid. par.2. nu.16.* Adde ibi not. per Bart. *in fin.* vide Ruinum *in l.2. char.9. de ver. oblig.*

l.ſi Eros.11.

l.ſeruo.12.

l.ſi optio.13.

l.ſi cum.14.

l.ſeruo.15.

l.Optione.16.

An poſt mortem teſtatoris fieri poſſit electio, vide *l. ſi Pamphilo, ſ. eod.*

l.Cum.17.

l.Homine.18.

l.Illud.19.

l.Apud.20.

l.Filium.21.

l.Maritus.22.

Tit.6.De tritico,vino,vel oleo legato.

Vino legato omne continetur quod ex vino natum eſt, & defunctus reliquit etiam acetum ex vino tractum, & quidquid teſtator vini numero habuit. *l.1. & l. ſi quis vinum hoc tit.*

l.Vino.1.

l.Cum alij.2.

l.ſi cui.3.

l.Cum certum.4.

Forcatulus *in penu iur. cap.11.*

l.Cum certus.5.

l.Cui vinum.6.

l.Quidam.7.

l.ſi heres.8.

l.ſi quis.9.

Alciatus *lib.9. parerg. c.2.* Forcatulus *in penu iuris c.8.* Curiacius *lib.11. obſer. cap.30.* Cotta *in memora. in voce cuſa. in voce Stichum. in voce coruſ. in verſo pe, & in voce Emb.ne.*

§.Vino.3.

Zaſius *lib.2. reſponſ. c.24.* Cuiac. *lib.15. obſ. c.27.*

l.Ex vſu.10.

l.Vetus.11.

Aulus Gellius *lib.13. cap.29.*

l.Nam.12.

l.Ex eo.13.

Alciatus *lib.4. diſpunct. cap.11.*

l.Vino.14.

l.Vinum.15.

Cuiacius *lib.2. obſ. c.36.* Gilbertus Regius *l.4. 2. enantioph. c.10.*

l.Qui vinum.16.

Alciatus *dicto cap.11.*

§.Cui.1.

Forcatulus *in penu iur. c.17.* Alciatus *lib.1. diſpunct. c.6.* Cuiacius *lib.8.*

Tit.7.De fundo inſtruct. vel inſtrum. legato.

Auguſt. *lib.1. emend. capite 4.*

l.ſiue.1.

l.Cum pater.2.

Alciatus *lib.2. ſo. tepmiſſ.* Turnebus *lib.8. aduerſ. cap.6* Fornerius *lib.1. ſelect. cap.2.*

l.Fundum

l.Fundum.3.

l.Cum.4.

Forcatulus *Aniarij c.cap.21.*

l.ſi cui.5.

Forcatulus *Neciomant.dialog.40.*

l.Nepoſ.6.

l.Tabernam.7.

Briſſonius *lib.4.ſelect.cap.18.*

l.In inſtrumento.8.

Cotta in *memorial.in voce, viniter.* Cuiacius *lib.10.obſeru. cap.* 34. 36. Corraſ. *lib.4. Miſcellaneor. cap.*21. Conſtantius Landus, *prætermiſſor.cap.*9.

l.De grege.9.

l.ſi reditus.10.

l.Eadem.11.

l.Quæſitum.12.

§.Conſeruandi.1.

Forcatulus *aniarij cap* 13.

§.ſed an.6.

Turnebus *lib.8.aduerſar.cap.9.*

§.Vxores.7.

§.ſi aliqua.8.

Cotta *in voce ſepe,* Turnebus *d.cap.9.* Briſſonius *lib.2.ſelect.cap.8.*

§.ſi domus.16.

Cuiac.*lib.13.obſeru.cap.13.* Cotta *in voce ſpetaliarie, in voce phormione, in voce*

centones.

§.Papinianus.23.

Alexand.ab Alexan.*lib.5.genial.dier.c.2.* Turneb.*d.c.9.* Cuiac.*lib.14.obſ.c.41.*

§.ſed ſi fundus.27.

Anton.Auguſt.*lib.2.emend.cap.4.* Turnebus *d.cap.9.*

§.ſi inſtructum.32.

Turnebus *d.cap.9.*

§.Idem.38.

Cuiac.*lib.2.obſeru.cap.18.* Briſſonius *lib.4.ſelect.cap.18.*

§.Idem.39.

Turnebus *lib.18.aduerſar.cap.23.* Cotta *in voce Diata.*

§.ſi quis fundum.40.

Dyn.*in c.generi per ſpeciem.de reg.iur.char.1.* Et vide Dec.*col. Rub. de probationib.in q.* An confeſſio ſit probatio.*col.5.verſ.4.per iſtam.*

l.tabernæ.13.

Alciat.*lib.7.parerg.cap.3.* Turnebus *lib.2.aduerſ.cap.11.& lib.18.cap.23.* Cotta *in voce Anchoram.*

l.Continetur.14.

Turnebus *lib.8.aduerſ.cap.9.*

l.ſi ita.15.

l.Villæ.16.

l.Item.17.

Cotta in voce cauterio, Turnebus *d.cap.9.*

§.Inſtrumento.2.

l.Cum.18.

Duarenus *lib.2.diſput.cap.16.* Briſſonius *lib.2.ſelect.cap.6.*

§.Deputatoribus.7.

Fundo inſtructo legato, Fabri ferrarij, item lignarij, & generaliter, qui fundi cauſa ruri morantur continentur.

l.ſi mancipia.19.

§.Paulus.1.

Agro vel fundo legato, villa etiam continetur, quoniam pars eſt fundi. l.ſi ita in fin.ff.de inſtr.vel inſt.leg.

l.Seiæ.20.

§.Pamphilæ.6.

Vide Bar. in *l.ſi his qui.col.2. de vſucap.* & ad dicta per Bartol.in §.Titio,vi. de Soc.in *l.1.de vib.dub.in 5.not.in fin.2.lect.in 6.col.*

l.Cum fundus.21.

l.Fundo.22.

l.Cum.23.

l.Fundus.24.

l.Fundi.25.

l.Dolia.26.

§.Molas.1.

Molæ quæ [illegible] ad vſum quotidianum, veniunt appellatione ſuppellectilis, magis quàm inſtrumenti, vt notat hic Bart.

l.Prædia.27.

l.Lucius.28.

l.ſi nauem.29.

Ad intellectum huius legis, vide Bar. in *l.imperium.infra de iuriſdict.om.iud.in quinto gradu meri imperij.*

Tit.8.de pecul.legat.

l.Seruo.1.

l.Nam.2.

l.An ſi.3.

Digitized by Google

l.ſed & ſi.4.

l.Peculio.5.

l.ſi peculium.6.

§.Sicut.4.

De iſto textu vide not. per Bart. *in l.ſi certis.in vlt. col. C. de pactis*, per Bald. *in l.gerit.in vlt.colum.D.de acq.hered.* per Bal. *in l.fin.Cod. an ſeruus ex ſuo facto.*

l.ſi quis 7.

l.Denique.8.

§.Interdum.7.

Quæ inducuntur ad diminutionem, operantur augmentum, quando alias diſpoſitio non poſſet habere effectum, vide not. per Iaſ. *ad l. centurio. n. 37. verſ.non obſtat tex.in d.l.denique D.de vulg.* cõtra quem tamen tenet F. Acoromb. *ad l.heredes mei.§.cum ita.nu.9.ff.ad Treb.* vide Bar. *in l.ex hac ſcriptura.in 2.col. de don.in verſ.ſed quæ.33.q.* Alex. *in l.cum filio. col.2. de leg.1.* & Sozin. ibi col.2.& etiam Ruin. *ibi char.5.* vide text. *in §. peculium. in fin. Inſtit. de leg.* Iaſ. *Inſtit. de action.§.rurſus.in gloſſa.in verb.in poteſtate.*

l.Id quod.9.

l.ſi peculium.10.

l.Ei quoque.11.

l.tunc.12.

l.Aliter.13.

l.Quidam.14.

Fo.246.nu.47.repet.3.

l.ſeruo.15.

l.Stichus.16.

l.Qui.17.

l.ſi ſeruo.18.

l.Cum.19.

§.Filiusfamil.2.

Hunc textum allegat Bart.in Rub. *C.de verb.ſignif.*

l.Nihil.20.

ſi Sticho.21.

l.Dominus.22.

l.Dominus.23.

l.ſi legatus.24.

Contrarium tenet Paul. *3.ſent.tit.6.§.34.* vbi ait ſeruo legato peculium deberi, quod quomodo concilietur, vide ibid. Cuiac.

l.ſi ſeruus.25.

l.Titi.26.

Tit.9. De penu legat.

Fol.453.num.89.repetit.6.fo.423.num.129.& 152.repetitionum 6.

l.Vxori.1.

l.Penu.2.

l.Qui penum.3.

l. Nam.4.

Quæ ſine alio eſſe non poſſunt, acceſſionis loco ea rapiunt, ſine quibus non conſiſtunt.

§.ſi cui.6.

Reg. quæ ſolet dari per illum tex. Limita & declara, vt per Dyn. *in reg.* ... *reg.iur.in 6.* Bart. *in l.ex his.de leg.* Dec. *in Rub.de probationib.fol.2.* Gomez. *Inſt. de actionib.§.fiet itaque.in 14.col.pag.438.nu.5.* Couarr. *reſol.*

l.Non omnes.5.

Circa diſtinct. qua per I.C. *in l.iſta*, vide Alciat. *in annotatione ... in l.cognitiones partium.C.de excuſ.nu.10.chart.116 ſecund. a continuatione. nu.13.poſt med. de conſtit.*

l.Inſtrumentum.6.

l.Penum.7.

Tit.10. De ſuppel.leg.

l.Supellex.1.

l.Id eſt.2.

l.ſuppellectili.3.

Suppellectili legata quæ contineantur, declarat hoc loco Iuriſconſultus.

l.Redæ.4.

l.De tapetis.5.

Sicut Toralia. Quid ſit Toral. optime Turne. *1.aduerſ.c.14.*

l.Suppellectilis.6.

l.Labeo.7.

Vide Soc. *in reg.441.ad pr.* vide Alciat. *lib.1.diſpunct.c.5.*

l.Cum.8.

l.Legata.9.

Vide Bart. *in l.4.in 2.oppoſ.de reb.dub.*

l.Qui veſtem.10.

l.Vaſa.11.

Corts in voce *Gemma*, Turnebus *lib.8.aduerſ.cap.9.*

l.Quemadmodum.12.

l.Nunquam.13.

l.Fundo.14.

LIBER

Digitized by Google

LIBER XXXIIII.

Titulus primus.

De alimentis, vel cibariis legatis.

ANtonius Queſada l.quæſtionum 22.& 23.

l.ſi alimenta.1.

l.ſi quis.2.

l.ſolent.3.

Petrus Gerardus ſingul.23.numero 5.fol.558.ad id quod ibi dicit Bartolus in vlt.col.num.6.verſ.ex hoc adde Baldum nouell. in addit.ibi in contract.dot.in 1. parte in fin.

l.[illegible].4.

l.Verba.5.

l.Legatis.6.

l.Niſi.7.

l.Pecuniæ.8.

l.Alio.9.

Hæc lex optimè explicatur à Bartolo hîc. De executore vniuerſali & particulari, vide hîc Bartolum.

l.Cum.10.

§.Fin.

Fol.16.num.68.repetition.4.

l.is cui.11.

l.Lucius.12.

l.Gaio.13.

l.Mela.14.

Gellius lib.10.lection.antiq.cap.62.& 62.vide Bartolum in l.ex facto.de vulg. in princ.num.[illegible].in §.ſed ſi alimenta.vide Bartolum in l.ſi ita prolegatum eſſet. de auro & argento legato.colum.2.circa fin.

§.ſed ſi.2.

Bellonus libro 1.ſuppoſition. cap.20. Decius ad leg.certi c adictio. §.ſi nummos.num.5.D.ſi certum petatur. & per eundem ad Rub.extra de confeſſ. Moder. Anco.in tract.de mercat.parte 3.num.8. poſt Cagnol.ibi Bellonus lib.1.ſuppoſ. c.20.fol.264.num.40.repet.1.

§.Quidam.3.

Corraſius ad rub.de ſeruitut.pag.39.& 40.

l.A filio.15.

l.Alimenta.16.

Alciatus in l.Modeſtinus.col.pen.D.de verb.ſignif.vide eundem lib.2.prætermiſſorum in alim.leg et.chart.148.

l.ſeruos.17.

l.Liberti.18.

Vide Bartolum in l.Lucius.de leg.2. Alex.poſt alios in l.huiuſmodi.§.cum pater.de leg.1.fol.40.nu.52.59.& 62.repet.1.

l.teſtamento.19.

l.Stichus.20.

Auguſtinus libro 3.emendationum cap.1.

l.Diariis.21.

l.Cum.22.

l.Rogatus.23.

Tit.2.De auro & argento legato.

Vide Lazarum Baiſium de re veſtiaria.Cuiacium lib.2.obſ.cap.17.& 18.Aulum Gellium lib.4.c.1. Cælium Calcagninum lib.3.epiſt.1.

l.ſi alij.1.

§.Cui.1.

Cuiacius d.cap.17.

l.qui tibi.2.

l.Vxori.3.

l.Cum.4.

l.Apud.5.

Cuiacius lib.1.obſeruat.cap.9.

l.Seia.6.

Briſſonius lib.2.ſelect.cap.11.

l.ſi ita.7.

Legatum ſimpliciter & infinitè prolatum, refertur ad tempus teſtamenti. Felin.ad c.ſi.col.ſi.de conſti. Barb.conſ.6.vol.3. Bellonus conſ.3.4.& [illegible] Socin. Iun.conſ.98.nu.26.lib.1.Aut.Rub.ad l.non ſolum §.morte.nu.201.ff.de noui operis nunc. Didac.Couar.lib.pract.quæſt.c.2.nu.5.col.2.fol.15.[illegible] in l.ſ.§.1.de leg.2.fol.94.nu.201.repet.5.

l.Plautius.8.

Auguſt.lib.1.emend.cap.8.Cuiacius d.cap.17.

l.Cum.9.

l.Quintus.10.

Cuiacius d.loco.Emanuel Coſta lib.1.ſelect.cap.4 Vvalsberus lib.1.Miſcellaneor.cap.3.

l.ſi quis.11.

Pag.446.nu.10.Cobarr.reſolut.

l.ſi imaginem.12.

l.Vxori.13.

Cotta in memoral.in voce carruca.

l.ſi ſtatuam.14.

l.Species.13.

Cuiacius *d.capite* 17.

l.Filiam.16.

l.ſi gemma.17.

l.Qui vxori.18.

Cuiacius *vbi ſupra l.qui vxori.1.reſponſ.de aur.& argent.legat.*vide Ioan. Fab. *Inſtit.de leg.§.ſed & ſi legatarijs.*

l.Cum.19.

Vralterius *lib.1.Miſcellaneor.cap.3.* Forcat. *Necyomant. dialog.* 38. Cuiacius *lib.12.obſeru.cap.37.*

§.Plane.4.

Cuiac.*lib.12.obſeru.c.30.*

§.idem.6.

Cuiac.*lib.10.obſeru..cap.17.*Turnebus *lib.18.aduerſ.cap.23.*

§.Argento.9.

Cotta *in memoral.in voce argentum,& in voce calamniarium.&* Cuiac.*d.ca.* 17.Turnebus *lib.18.aduerſ.cap.23.*

§.ſi cum.12.

Cuiac.*lib.2.obſeru.cap.6.& lib.10.cap.17.*

§.Perueniamus.13.

Cuiac.*d.lib.10.cap.18.*Cotta *in voce Gemma.* Forcatulus *in cupidine iuriſper. ca.11.*Turnebus *lib.18.aduerſ.cap.23.*

l.In argento.21.

Alciat.*lib.8.parerg.cap.4.*Cotta *in voce calamniarium,*Cuiac.*lib.10.obſeruat. capite* 17.

l.Veſtimentum.22.

Auguſt.*lib.3.emend.cap.7.*Gilbertus Regius *lib.2.enantioph.cap.20.* Fornerius *lib.1.ſelect.cap.2.*

Ad h.tex.adde Tiraq.*poſt ll.connub.nu.10.& in tract.ceſſ.cauſ.nu.2.par.22.* limi.19.& 20.Barbat.*conſil.57.præclarè.col.5.verſic.item fuerit lib.1.*

l.Veſtis.23.

Cuiac.*lib.10.obſeru.cap.18.*& *lib.12.obſeru.cap.24.* Alciat *lib.2. parerg. cap.* 4. Cotta *in memoral.in voce, emphitapa, & in voce capicium,*Turnebus *d.cap.* 23. Corraſius *epiſtol.queſtion.cap.14.*

l.Cum.24.

l.Argumento.25.

Turneb.*d.cap.23.& lib.1.aduerſ.cap.17.*Alciat.*lib.6.parerg.c.25.* Ferrand. *lib.1.explic.cap.24.*Cotta.*in memoral.in voce faſcia,in voce vdones, in voce viriola, in voce marula,in voce alabaſtra,in voce mitra.*Cuiac.*lib.5.obſeruat.cap.11.lib.8. cap.1. & lib.10.cap.17.*Ræuardus *lib.2.* [illegible] Gellius *lib.13.cap.20.* Gilbertus Regius *lib.1.enanthiopha.cap.10.*

§.Ornamento.10.

*Armillæ.*Armillæ & viriolæ,ornamenta ſunt manuum, Cuiac.*10.obſ.cap. 17.in fine.*

l.Quamuis.26.

Alciat.*lib.2.prætermiſſ.*.Ferrandus *lib.1.explic.cap.36.*

l.Quintus.27.

§.An cui.1.

Guevarra *in topica Ciceron.pag.22.*Vralterius *in miſcellaneo.d.loco.*

§.Cui.4.

Cuiac.*lib.10.obſ.c.18.*

§.Argentum.6.

Alciat.*lib.6.parerg.c.26.*Ferrandus *lib.1.explic.cap.37.*Cotta *in voce ſcriptura, & in voce lamba quoties.*Cottam allego *de memoral.ſuis.*

l.Cum.28

Fornerius *lib.1.ſelect.cap.21.*

l.ſi quando.29.

l.ſi quis.30.

Couarruuias *lib.1.variar.reſolut.cap.5.*

l.Qui laudem.31.

Cuiac.*lib.10.obſeruatio.cap.31.*

l.Pediculis.32.

§.Auro.1.

Cotta *in voce emplemata.in voce cymbium.*Cuiac.*lib.6.obſeru.cap.38.*

Argento.2.

*Leg.pag.443.*Couarru.*reſolut.*

§.Idem.4.

*Leg.n.42.& 41.fol.4.& ſeq.*Arius Pinel.*C.de bon.matern.*

§.Titia.7.

Cuiacius *lib.10.obſeru.cap.17.*

§.item.8.

Ferandus *lib.1.explic.cap.38.*

l.Inter.33.

Fornerius *lib.2.ſelect.cap.1.*

l.Scribit.34.

§.Quod.2.

Emanuel Cotta *lib.1.ſelect.cap.6.*Cuiac.*lib.2.obſeru.cap.39.*

l.Titiæ.35.

l.Seiæ.36.

Alciat.*lib.7.parerg.cap.3.*Alex.ab Alexan.*lib.3.genial.dier.cap.11.*Cotta *in voce modiolos.*Cuiac.*lib.11.obſeru.cap.7.*

l.Ornamentorum.37.

Corraſius *ad rub.de rebus creditis.pag.451.*

l.Titia.38.

§.Semproniæ.1.

Alciat.*lib.2 parerg.cap.21.*Turneb.*lib.23.aduerſ.cap.19.& lib.27.cap.18.*

§.Seia.2.

Sarmieſtus *lib.3.ſelect.cap.3.*Anton.Auguſt.*lib.2.emend.cap.* 1 adde Pecrin *de eccleſ.reparand.cap.1.fol.165.*Couarr.*in 4.Decret.*quomodo procedat.*ſub n. 10.fo.45.*Cagnolus *de reg.iuris.fol.313.num.51.regul.1.*

l.ſi vxori.39.

l.Medico

l.Medico.40.

Conſtantius Landus *prætermiſſ.c.8.*

Tit.3.De libert.leg.

l.Omnibus.1.

l.Heredem.2.

l.Liberationem.3.

Quot & quibus modis liberatio relinqui poſſit, vide hic Bart.

l.Liberationem.

Vide Aret. *in l.ex duobus.in 2.quæſt.* Bart. *de duobus reis.* & *in §.ſi tantum hominem.in pen.colum.in f.* & Ruin *in vlt.chart.* reprobantem Bart. *in l.ſi quis rerum.de lib.leg.* qui contra iſtum textum multa notanter dicit. & in Auth. *hoc ita.C.de duob.reis.in 6.quæſt.tertiæ quæſt.princ.*

l.quid.4.

l.ſi quis.5.

Ad ibi dicta per Bar. vide Sozin. *in l.2.§.ſi tantum hominem.in f.de verb.oblig.* & Ruin. ibi *in vlt.chart.qui reprobat Bart.*

l.Poſt.6.

Gloſſ.§.1. *D.de lib.leg.* vide Iaſ. *in l.qui Romæ.§.duo fratres.in 5.col.num.15.* & *num.16.num.18.de verb.oblig.*

l.Non ſolum.7.

§.Vnde.5.

Quod eſt relictum ſubſtituto, videtur relictum conditionaliter ab ipſo pupillo.

l.Non ſolum.8.

l.ſi quis.9.

Zoannetus *ver.quotid.c.32.*

l.ſi damnatus.10.

l.ſi debitor.11.

l.Lucius.12.

l.ſi creditor.13.

l.idem.14.

l.ſi quis.15.

l.Ei cui.16.

l.Reliqua.17.

l.Caſſius.18.

l.Cum.19.

l.Aurelio.20.

Alciatus *lib.6.parerg.c.23.* Auguſt. *lib.3.emend.c.7.* Cuiat. *lib.7.obſ.c.16.*

l.ſi id.21.

l.quod.22.

l.Procurator.23.

l.Cum heres.24.

l.legaui.25.

Emanuel Coſta *lib.1.ſelect.c.5.*

l.tutor.26.

Cuiacius *in paratit.p.g.123.*

l.Videamus.27.

l.Aurelius.28.

§.Mæuia.4.

Couarruuias *lib.2.variar.reſolut.cap.14.*

§.teſtamento.5.

Cuiacius *lib.8.obſ.cap.36.*

§.Centum.8.

Moder.Germ. *ad l.Diffamari.C.de ingen.manum.in ampl.* & *in Lim.nu.108.* Dec. *ad c.in præſentia.in 3.not.extra de probat.*

§.idem.12.

Ad ibi dicta per Bart. vide Iaſ. *in l.vt vim vi.in 3.col.cum ſeq.de iuſt.* & *iur.* Ad §.centum, vide Decium *in c.in præſentia.de probat.3.notab.*

l.Petitor.30.

l.Creditor.31.

Emanuel Coſta *lib.1.ſelect.cap.5.*

Tit.4.De adimendis & transferendis legatis.

Legatum ademptio perimit, adeo vt res maneat apud hæredem: tranſlatio, quia non ſolùm ademptionem, ſed etiam nouam dationem in ſe continet, hæredi non prodeſt. Quot autem & quibus modis fiat ademptio, ſiue tranſlatio, vide Doctores hic.

l.Qui.1.

l.Fundo.2.

l.ſi quis.3.

Benedict. de plumbi. *ad l.fratris.C.de iur.delib.n.39.* Soc.iun. *ad l.cum filio.de leg.1.num.252.* *Et ad verſ.ſed & cum quis.* vide Luc. de Nigr. *ad l.ſi inſulam.D.de verb.obligationib.313.*

§.ſi duobus.7.

Perſonarum incertitudo vitiat legatum.

§.Cum Titio.10.

Cottæ in voce tantum.

§.Non ſolum.11.

Ioannes Aurpachus *lib.4.epiſt.c.5.*

l.Quod.4.

l.ſicut.5.

Alciatus *lib.7.parerg.c.8.*
Teſtator legando 2. videtur adimere primo, quod an & quãdo verum ſit, vide Bart. *ad l.re coniuncti.* vbi Iaſ. *num.24 D.de leg.3* Iaſ. *ad l.planè.nu.5.de leg.1.* Soc. Iun. *conſ.184.num.69.volum.1.*

l.ſi tranſlatio.6.

l.Quod.7.

l.Et ideo.8.

l.Cum.9.

Menochius *de arbit.iud.caſ.212.*

l.ſi legatum.10.

l.Qui.11.

l.Vt Stichum.12.

l.Diui.13.

l.Legata.14.

Ant. Guibertus *lib.1.quaeſt.iur.cap.20.*

§.Quibus.1.

Emanuel Coſta *lib.1.ſelect.cap.14.*

l.Cum.15.

l.Nihil.16.

l.Nihil.17.

l.Rem.18.

l.Modeſtinus.19.

l.Licet.20.

l.Legatum.21.

Legatum nulli alij adimi, quàm cui legatum eſt, poteſt: quoniam quæ facti ſunt, non tranſeunt in alium, *vt l.44. D.de cond. & demonſt.*

l.Ex parte.22.

l.Pater.23.

l.Legatum.24.

l.Alteri.25.

l.ſi ſeruo.26.

l.ſeruus.27.

l.ſi tibi.28.

l.Libertus.29.

l.Alumnæ.30.

Cuiac. *lib.8.obſ.c.38.*

§.Qui.3.

Ferrandus *lib.1.explic.cap.39.*

l.Filio.31.

l.Detrahere.32.

Tit.5.De rebus dubiis.

Ad hunc titulum ſcripſit Eguinarius Baro.

l.Fundum.1.

Cuiacius *lib.8 obſ.c.35.* Ioan. Rober. *recept. lection. lect. lib.2.c.6.*
Vna pars alternatiuæ aliam declarat. Alexan. *in addit. ad Bar. ad l.ſi fugitiui. C.de ſer.* Rip. *ad c.inter cæteras.nu.35.de reſcrip.* poſt Bar. hîc Rom. *conſ.131.* *promiſſorem,* ſequitur Dec. *conſ.261.num.2.*

l.Ciuibus.2.

Ad ibi dicta per Bartolum vide Berouum, & cæteros, *in c.quam.* Abb. *in 14. poſt med. extra, de offic. deleg.*

l.in ambiguo.3.

l.Paulus.4.

Fr. Sarmientus *lib.1.ſelect.c.3.*

l.Quidam.5.

§.ſi tibi.1.

Forcatulus *Necyomant. dialog.61.*

l.Vel.6.

l.Vtrum.7.

Aulus Gellius *lib.11.cap.2.* vide Iaſ. *in l.re coniuncti.col.23.nu.92.de leg.3. fol.289.nu.14. Repet.8.*

l.ſi inter.8.

Couarruuias *lib.4. variar. reſolut. cap.7.*

l.Qui duos.9.

§.Cum bello.1.

In hunc §. ex profeſſo ſcripſit Emanuel Coſta, obiter Ludouicus Charondas *lib.1. veriſim. cap.21.* Couarruuias *d.cap.7.*

§.ſi cum.2.

Couarruuias *dicto cap.7.*

§.ſi maritus.3.

Couarruuias *dicto loco.*

l.ſi fuerit.10.

§.Quotiens.11.

Ornatur *num.4 fol.168.* Cagnolus *de reg.iur.*

l.quotiens.12.

l.ſi is qui.13.

Menochius *de arbit.iud.caſ.212.*

§.Cum

§.Cum ita 2.

Fol.275.nu.78.& ſeq.& 80.Repetit.6 fol.338.nu.202.205.& 207.Repet.6.fol.313.nu.397.& ſeq.& 401.402 & 405 Repet.6.fol.397.nu.57.Repet.4.

§. Vtrum.3.

Cuiacius *lib.5.obſ.cap.5.* Goueanus *lib.2.variar.lect.c.12.* Ioannes Robertus *lib.2.recept.iur.ciui.c.22.* vide Bart.*in l.ſi pluribus.2.col. de leg.2.* vide ad quid alleg. hunc §.& §.cum ita. Alciatus ad dicta per Socinum *in 2.not.lib.1.parad.c.15.in fi.* & ad hunc §.ad quid illum alleg.vide eundem Alciatum *in l.ita ſtipu.de verb.ſign.in prin.* & ad hunc §. vide textum qui illi aduerſari videtur in ea.l.§ ſi idem. Thomas dicebat, ita facit dubium contra text. quia iſtæ duæ pœnæ in effect. in nullo differunt.

l.ſi quis.14.

Guilielmus Fornerius *lib.1.ſelect.c.12.* Sarmient.*lib.2.ſelect.c.3.* vide Ioan. Fabr.*§.legatariis in vlt.verſ.quid ergo.Inſt.de teſtam.*

l.Quædam.15.

l.Quod.16.

Couarruuias *lib.2.var.reſol.c.7.* Menchacha *Illuſt.controuerſ.c.51.* in addit. Mathes.*ſing.71.nu.10.fol.139.*

l.idem.17.

l.ſed.18.

Couarruuias *lib.2.variar.reſolut.c.7.*

l.ſi cognatis.19.

Porcatulus *in Nepoman.dial.19.* Zoannetus *var.quotid.cap.* circa illum tex.& dicta per Bart.ibi *in d.coll.in verſ.oppoſ.prout hac l.* vide Rui.*in §.& quid ſi tantum.in repet.14.chart.cum ſeq.* Et limita illum text.vide per gloſſ.in verb.non poteſt.de hæred.inſti. Ad prin.huius l. vide gloſſ.*Inſt.de capit.diminut.§.quod autem.in verb.manumiſſ.*

l.Cum ſenatus.20.

Ad ibi dicta per Bartolum *in verſ.ſed quare quid.* vide Socinum *in l. ſi cognatis in vlt.not.eodem tit.*

l.Vbi.21.

l.Cum pubere.22.

l.ſi mulier.23.

l.Cum.24.

l.Quem.25.

l.Cum.26.

l.ſi quis.27.

Legatum libertatis vitiatur ratione incertitudinis.

l.Qui habebat.28.

l.Plures.29.

Tit.6. De his quæ pœnæ cauſa relinquuntur.

l.Filiofamilias.1.

Emanuel Coſta *lib.1.ſelect.c.12.*

l.Pœnam.2.

Tit.7. De regula Catoniana.

Cuiacius *lib.4.obſ.c.4.* Hotomanus *lib.2.*

l.Catoniana.1.

Cuiacius *d.c.4.* Goueanus *lib.2.ſelect.c.29.* vide Socinum poſt Bartol.*in l.ſi cognatum.8.col.circa fin.de reb.dub.* Bart.*in l.debitor.§.ſeruo.de leg.2.* & vide gloſſ. *in l.quod attinet.circa med.de reg.iur.*

l.ſed etſi.2.

l.Catoniana.3.

l.Placet.4.

l.Regula.5.

Tit.8. De his, quæ pro non ſcriptis habentur.

l.ſi quis.1.

Auguſt.lib.2.emend.cap.15.

l.Quæ.2.

l.ſi in.3.

l.ſi eo.4.

l.Quod.5.

Tit.9. De his quæ vt indignis auferuntur.

Boſſius tit.de his quibus vt indig.cum ſeq.fol.161.

l.Diui.1.

Briſſonius lib.4.ſelect.c.4.

l.Auferuntur.2.

l.indignum.3.

l.Papinianus.4.

l.Poſt legatum.5.

Hæc lex optimè explicatur à Bart hic, quem vide.

§.Aetati.9.

Licèt regulariter alieno nomine accuſare non liceat, pupilli tamen nomine & iure, tutor aut curator adoleſcentis nomine, extra calumniæ pœnam accuſationem inſtituere poteſt: id enim non ſua ſimultate, aut malitia: ſed ex officio facit, pleruumque cogente pupilli matre, vel libertis paternis. *l. tutorem h.t.* atque ideo ſic accuſat pupillus verius, quàm tutor. quo fit, vt nomine pupilli, taluum teſtamentum accuſante tutore hæreditatem, aut legata pupillus amittat, conſeruantur tamen interdum, maximè ſi tutor falſum dixerit nomine pupilli, ſua ſpōte non coactus, vt hoc § & ita hæc Pauli ſententia accipienda eſt.

§.An libertas.15.

Sarmientus *lib.1.ſelect.c.14.*

l.Reſcriptum.6.

Pœna non debet egredi delictum, Iaſon *ad leg. ſi prius.nu 31 ff. de noui operis nuncia.* poſt Rom. *in ſing. vbi*, ibi Felin. *ad cap. nonnulli. de reſcrip. col. pen.* Caph. *conſ. 139. num. 31. 1. part.*

l.Qui.7.

l.indigno.8.

l.ſi inimicitiæ.9.

l.in fraudem.10.

§.Rectè.2.

De officio erga parentes liberorum, déque ea re ex philoſophiæ libro, in quibus ſcriptum quæſitúmque eſt, an ſemper in omnibus patris iuſſui obſequendum ſit, Gell. *lib. 2. cap. 7.*

l.Heres.11.

l.Cum quidam.12.

l.Claudius.13.

l.Mulierem.14.

l.Heredi.15.

l.Cum tabulis.16.

§.Quoniam.1.

Cuiacius *lib. 5. obſ. cap. 6.*

l.Heredem.17.

l.Eum.18.

l.ſi ſcriptis.19.

l.Ei qui.20.

Vtrum occidens vxorem, vel non vlciſcens mortem eius, lucretur dotem, vide Bald. *in l. ſequens gradus. §. 1. D. ad Sylan.*

l.Portionéſque.21.

l.Tutorem.22.

l.ſi quilibet.23.

l.ſi teſtamentum.24.

l.ſi gener.25.

LIBER XXXV.

Titulus primus.

De cond. & demonſt.

Enchaceniſis *illuſt. controuerſ. c. 15.*

l.Legatis.1.

Emanuel Coſta *lib. 1. ſelect. c. 7.* Ad gloſſ. ibi in verbo conditio, vide Ozer. *Inſti. de oblig. in 6. col.* & Iaſ. in Rub. *ſolut. matr. in prin.* circa doctrinam Bart. ibi, de ablatiuis abſolutis.

l.Conditionem.2.

l.Obtinuit.3.

Emanuel Coſta *lib. 1. ſelect. c. 8.* Gilbertus Regius *lib. 2. enantioph. c. 5.* Sozin. *declar. in l. 3. §. pure. in 2. col. de lib. & poſthum.*

l.ſi his.4.

Coſta *lib. 2. ſelect. c. 7. & lib. 2. c. 13.*

l.Conditionibus.5.

Coſta *lib. 3. ſelect. cap. 3.*

l.Multa.6.

§.ſi ſeruos.1.

Coſta *lib. 2. ſelect. c. 11.* Sarmientus *2. ſelect. c. 2.*

l.Mutianæ.7.

Coſta *lib. 2. ſelect. c. 6.* Ad eius intellectum, vide Soc. *in l. in cui ſub condit. ad. tit.* & quod ibi gloſſ. 1. vide Aret. *Inſt. de verb. oblig. §. ſi quis ita ſtipulatus.*

l.ſi quis.8.

Coſta *lib. 2. ſelect. cap. 13.*

l.ſolemus.9.

l.Hæc.10.

Coſta *lib. 1 ſelect. c. 12.* Cuiacius *lib. 13. obſ. c. 40.*

l.ſi iam.11.

Cuiacius *lib. 14. obſ. cap. 1.*

l.ſi ita.12.

l.ſi fundus.13.

l.Titius.14.

l.Cui.15.

Ioannes Aurpachus *lib. 1. epiſt. iuridic. c. 12.*

l.in his.16.

Nicolaus Valla *de reb. dub. &c. tractat. 14.*

l.Demonſtratio falſa.17.

Ad ibi dicta per Bart. *in 3. col. verſ. venio ad 3.* vide Sozin. *in l. ſi cognatis in 3. notab. de reb. dub.*

l.item.18.

l.in conditionibus.19.

Fel. 97. num. 10. Repetitionum 4.

l.Non dubitamus.20.

l.Multum.21.

l.Quotiens.22.

l.Qui duobus.23.

l.Iure.24.

Zaſius lib.2.ſing.intel.c.25. Molinæus ad conſuetud.Pariſ.tit.1.§.3.gloſſ.2.num. 21.Auguſt.libro 4.emend.cap.27.

l.Cum.25.

l.Hæc.26.

l.in teſtamento.27.

Fol.182.nu.82.Repet.6.

l.Filiæ.28.

Cuiacius obſ.lib.17.c.22.vide Abb.in c.qui Abbas in 22.col.in fin.extra,de of- fic.deleg.

l.Hæc.19.

Emanuel Coſta lib.1.ſelect.Vacon.ad l.1.§.ſi ſtipulanti.nu.9.de verb.oblig.

l.ſi ſeparatim.30.

l.in teſtamento.31.

l.Quamuis.32.

l.Falſa.33.

Cuiacius lib.9.obſ.c.19.Ad eius intellectum, vide Sozinum in l.1.de vulg.& pupil.in 3.effectu vulgaris. vide Bart. in l.ſcire debemus.de verb.obligat.in 1.oppoſ. verſ.breuiter.

l.Nominatim.34.

Cuiac.lib.2.obſ.c.2.

l.Leuiſſima.35.

l.Publius.36.

l.ſi quis.37.

l.ſi ita.38.

l.Quæ.39.

Æris alieni loco quæ deducantur, declarat hoc loco Paulus.

l.Quibus.40.

§.ſeruus.5.

Quæſalia lib.2.quæſt.iur.c.31.

l.Legata.41.

l.Filiofamilias.42.

Emanuel Coſta lib.2.ſelect.c.17.

l.Plautius.43.

Molinæus de diuiduis & indiuiduis parte ... numer.492. Ad gloſſam ibi in verbo capere, vide gloſſam cont... D.de vulg. & pupil.de quibus per Socinum reg.285.

l.Qui heredi.44.

Coſta Libro 2.ſelect.cap.8 Molinæus d.tract.in princ.num.12.fol.274.num.178. Repet.3.

§.ſed.1.

Vide Alexan poſt Imol.quem alleg.in l.ſeruum.§.ſi idem.de leg.2. & declar. vbi per eundem vide Ruinum in l.Gallus.§.& quid ſi.num.21. de liberis & poſthumis.vbi tradit intellect.in prin.huius legis vide Bart. in l.cum filio.in 4.col. de legat.1.Aretin.referens Rapha.Cuman.num.8.in fin.& in 10.col.in fine. per Ruin.ibi in 66.chart.

Ad id quod commun.alleg. iſta l.in prin. vide Ruin.in rub.de lib.& poſth. in 41.char.ſiue in 5.in illo artic.verum ad limit.renuc.dom.in 1.caſu.& eundem Rui. in §.ſed ſi.2.col.quem apoſt.

Et de intel.d.§.cum hæreditas,vide latiſſimè per Rui.in l.Gallus.§.& quid ſi.de lib.& poſth.

Et ad prin.vide gloſſ.in l.placet.de acq.her. vide Dec.ext.rub. de probationib. numero 14.

§.Cum hæreditas.2.

Fol.183.nu.83.Repet.8.

§.ſi duorum.3.

Fol.274.num.178 Repet.6.

l.Iulianus.45.

Vide Bart.qui videtur loqui contra hunc textum in l.amplius.in fin.D.rem ratam haberi.fol.366.nu.61.Repet.5.

l.ſi in diem.46.

l.ſeruo.47.

l.Non putabam.48.

l.ſi in annos.49.

l.ſi cui.50.

Vide ad quid allegat hunc textum Aret.in l.1.col.2.verſ.ſed iſta opinio.de leg. 1.vult probare per iſtum textum fideicom.olim conſueuiſſe peti iure actionis.Tu non inducas hunc text.ad hoc aliter ibi ſi id tandem;iunct.doctr.Bart. in l.vbi exigitur §.1 D.de eden.vbi voluit, quod eſt ſummis in rebus quæ iure actionis incipit à tempore moræ, ſecus verò in his quæ petuntur officio iudicis, vbi intereſſe,nec mora aliqua intereſſe dici poteſt ante iudicis præceptum:ſed cum hic contrarium dicatur, ergo textus bene ibi quaſi ex mora vſuram praſtitura,quod diximus, vide per Caſtr. in l.qui per colluſionem. §.1. de action.empt.vbi dicit Doct.Bartol.in l.vbi exigitur, habere locum in offic.iud. & nota.

l.ſub diuerſis.51.

l.Nonnunquam.52.

Emanuel Coſta lib.1.ſelect.c.21.

l.ſi quis.53.

Auguſt.lib.4.emend.c.15.

l.ſi quis.54.

l.Mæuius.55.

Valla de rebus dubiis &c.tract.14.

l.Cui fundus.56.

Molinæus de diuid.& indiuid.part.3.nu.389.& 404. Ad eius declaratioñe, vide Bart in l.Stichum,quæ meum erit.de leg.1. Iaſ.in l.2 §.ex his.col.61.in princ.de verb.obli.Et ad dicta per Bart ibi vide Iaſ plenè,& ſcribentes in l. conſenſit. circa fin.Bar.in 1.par.de leg 3. vide etiam Marian.Soz.in l.4 §.Cato.num 215.de verb.oblig fol 337.nu.182.& 184 Repet.4.

l.Quæſitum.57.

l.ſi ancillæ.58.

l.intercedit.59.

Fornerius lib.2.ſelect.c.20.

Digitized by Google

Legatario mortuo, vel libertate priuato, conditione pendente, legatum extinguitur. de ratione huius l. vide Ioan. Crot. *ad l. Gallus. §. & qui ſi tantū. D. de lib. & poſt. ſuper q.* an appellatione mortis veniat mors ciuilis. *nu.* 12. *cum plurib. ſeq.* & vide Iaſ. *ad l. ex facto. §. ſi. num.* 8. *D. de vulg. & pupil.* vide Anton. de Roſel. *in tract. de legit. rub. de con. materia legit. nu.* 47. & 52. 6. *vol. tract. fol.* 167. *num.* 47. & 52. *tractat.* 6.

l. in facto. 60.

l. ſi vir. 61.

l. ſed ſi. 62.

§. Cum vir. 2.

Alciatus *lib. 2. parerg. c.* 21.

l. Cum ita. 63.

l. Hoc modo. 64.

Briſſ. *lib. 3. ſelect. c.* 3. Alex. ab Alex. *lib. 4. genial. dier. c.* 8.

l. Legato. 65.

l. Heres. 66.

l. Cum. 67.

l. ſi ita. 68.

l. ſi ita. 69.

l. Duos. 70.

l. Titio. 71.

Emanuel Coſta *lib. 2. ſelect. c.* 6. & 20.

Modus reſpiciens vtilitatem legatarij intelligitur impulſiuus, ſi vtilitatem 3. dicitur eſſe finalis. De intel. huius l. vide nouiter per Crot. *ad l. ſi liberſa. §. Diui. D. de leg.* 2. 9. *col. nu.* 28. & 30. *verſ. conſiderabam.* aliâs poſt alios intel. de quibus ibi antea cumulatis per eum latè Ruin. *conſ.* 42. *l.* 2. *in nob. D. ſol. matr. nu* 6. & *ſeq.* Crot. *in verb. Teſtator leg. modo.* vide Bartol. *in l. filius. §. diui. in* 2. *col. circa iſtum tex.* & ibi Doct. Ruin. poſt alios *in* 5. *chart.* ad not. per Bar. *in l. Titio. in ſi. verb. fol.* 244. *num.* 38. *Repet.* 7.

§. Titio. 1.

Cuiacius *lib.* 14. *obſ. c.* 29.

§. Titio genero. 3.

Coſta *lib. 2. ſelect. c.* 22.

Caue omnino, quia hic gloſſa *in verbo, vitio ſuo,* facit vnam expoſitionem, quæ non probatur, malè intelligit iudicio meo, primò quia id non eſt veriſimile, quod non prodeſſet, cum in principio huius §. teſtamentū ſupponatur, vnde quare petebat ille vir, ſi volebat probare, iuribus vulg. ſecundò quia textus dicit. *vitio ſuo cecidit à cauſa,* non probare, non eſt vitium, quod conſiſtit propriè in dolo & in faciendo. argumento *l.* 1. *§. ſed ſciendum. D. de ædil. edict.* ſed eſt culpa in omitten. quod non propriè eſt vitiū, maximè quādo non potuit, prout eſt veriſimile, quod deberet eſſe retento intellectu glo. Tertiò quia textus dicit, *ceciderat,* & tamen ſi ſolum non obtinuit, quia non probauit, non videtur propriè cecidiſſe, quia cadere à cauſa, eſt ab ea perpetuò priuari, *l.* 1. *C. de formul. cum vulg.* & tamen maritus in cauſa dotis potuiſſet repertis nouis probationibus iterū petere. Argumento *l. Imperatores. D. de re iud. ubi publice.*

l. Cum. 72.

Auguſtinus *lib. 4. emend. cap.* 27.

§. Titius. 2.

Cuiacius *lib.* 14. *obſ. c.* 27.

§. ſi arbitratu. 4.

Emanuel Coſta *ad hunc §. ex profeſſo ſcripſit.* vide Briſſon. *lib.* 3. *ſelect. c.* 3.

l. Titio. 73.

l. Mulieri. 74.

Alcia. *lib. 6. paradox. c.* 8. Ioan. Rob. *lib. 2. ſent. iur. c.* 27. Briſſ. *c.* 3. & ibi per Bar. & Papien. *in l. re coniuncti. in 4. col.* vbi etiam Bart. *in* 3. *q. prin.* dum tractat de effectu coniunctionis. *de leg.* 3. & ibi potes videre per Crot. *in* 24. *col.* vide Iaſ. *in l. re coniuncti. in 4. col. cum ſequen. de leg.* 3. & ibi per Aret. *in* 23. *col.* & vide ibi Ruin. *nouiter in* 87. *chart.*

l. Dies. 75.

l. Fideicom. 76.

Vide Bart. *in l. ſi cognatis.* & ibi Socin. *in* 10. *col. cum ſeq. de reb. dub.*

l. Auia. 77.

§. Pater. 3.

Cuiacius *lib.* 14. *obſ. cap.* 37.

l. Cum. 78.

l. Heres. 79.

§. Quamuis. 3.

Cuiacius *lib.* 14. *obſ. cap.* 31.

§. Quod. 4.

Briſſonius *lib. 3. ſelect. c.* 2.

l. Eas. 80.

Iacobus Curtius *lib. 2. coniect. cap.* 9. Fornerius *lib. 1. ſelect. c. vlt.* Auguſt. *lib. 4. emend. cap.* 17.

l. Iulius. 81.

§. tunc. 1.

Alciatus *lib. 2. parerg. c.* 24. Auguſt. *lib. 4. emend. c.* 12.

l. Cum. 82.

l. Lucius. 83.

Fornerius *ſelect. lib. 2. cap.* 6. Paleotus *de nothis & ſpuriis filiis c.* 21. Menoch. *de arbit. iud. lib. 2. centur. 2. caſ.* 89. Menchaca *illuſt. controuerſ. c.* 48. *fol.* 379. *nu.* 11. *Repet.* 6. vide Ruin. *in Repert. §. & quid ſi tantum. num.* 33. & Dec. *extra, de prob. in Rub. col.* 28. & Berouu reſpondendo ad Doct. dicentē: quòd conditio impoſſibilis de materia, non autem de facto vitiatur: ſed impoſſibilis de facto vitiat. *in* 10. *notab.* per B. *z. in l.* 1. *de cond. inſtit.* Tu ad hoc vide tex. *in l. ſicut quoque. §. pater generaliter. de heredibus inſtit.*

l. illis. 84.

Emanuel Coſta *lib. 2. ſelect. cap.* 19.

l. Titia. 85.

Nicolaus Valla *de rebus dubiis &c. tractatu* 4.

l. Iulianus. 86.

l. Quod. 87.

l. id eſt. 88.

l. Non. 89.

Pro intel. ad h. tex. Dec. *conſ.* 190. *col. pen.* & *ſi.* Iaſ. *ad l. qui h̃o idem. nu.* 5. *ad fi. D. de verb. oblig.* Cephal. *conſ.* 296. *nu* 30. *lib.* 2. adde h. tex. non habere locum in contractibus, Alex. *ad l. ſingularia. nu.* 9. *in fin.* & ibidem Dec. *nu.* 16. *D. ſi cert. pet.* adde non habere locum in mulieribus. Dec. *conſ.* 213. *col. ſi.*

l. Per. 90.

l. Cond

l.Conditionum.91.

l.ſi eui.92.

l.Mater.93.

l.Cum.94.

l.Legatum.95.

l.Titio.96.

Nota hic interdum quod non cœpit deficere dici.

l.Municipibus.97.

l.Mea.98.

l.Conditiones.99.

Vide in gloſſ. *in l.item quid.in princ.in glo.mag.D.de poſt.* Vide Ozer. *inſtit. de act.col.3.circa mod.declarantem.* & quando cōditio dicitur extrinſeca, gloſ. *inſt.de leg.§.ſi peculium.in glo.magn.* Aret. *in l.quæ liberis.in fin.princ. D. de vulg. & pupill.* Ad dicta per Bart. ibi *in primis verbis.* vide Alciat. *lib.parad.1.c.20.*

l.Titiæ.100.

Couarr. *lib.2.variar.reſol.c.19.* Auguſt. *lib.emend.c.2.*

l.Pater.101.

Non dicitur nolle, qui non poteſt velle, pro intell. declarat. Dec. *conſil.273. col.2.ad fi.& ſeq.* Cagnol. *ad l.3.D.de reg.iur.* Forcat. *in Necyom.iur.dial.30.nu.7.* Bereng. Fernan. *ad l.ſi.nom.65.C.de poſthum.hered.inſtit.* Dec. *conſil.291.* Lancel. Polit. *in tract.ſubſtit.ſub rub.de vulg.n.6.* Ruin. *in §.Et quid ſi in 4.coll.* & Soc. *in l.1.n.14.coll.verſ.additio.de vulg.& pup.* Alciat. *ibid.d.l.1 Intellect.nu. 1.fo.18.* Cagnol. *de reg.iur.fol.97.poſt n.6.tract.7.fo.125.n.7.tract.7.fo.336.n.65.repet.8.*

l.Cum auus filium.102.

Couarruuias *pract.quaſt.c.38.* Forcat. *Necyom.dial.50.*

l.ſi ita.103.

l.Eum.104.

l.ſi fundum.105.

l.Hoc.106.

l.Aliquando.107.

Illam legem cum ſimilibus limita vt per Bart. *in l.1.§.Item ſi ita. D.ad l. Falcid.*

l.Libertis.108.

l.à teſtore.109.

l.Etiam.110.

l.Qui ſub ...

Auguſt. *lib.4.emend.c.7.*

l.tales.112.

Vide Bart. *in l.teſtamento.ſup.eod.& text.in l.ſi peculium.fuero.§.ſi cui ſeruus. de ſt.u.lib.*

l.Cum.113.

Tit.2. Ad legem Falcid.

Ad hunc titulum exſtant Duareni & Goueani commentarij: *ad rubr. & l.1.* ſcripſerunt Alciat. & Ferretus. vide Alex. ab Alex *lib. 6 genial. dier. cap.* ... ad Rubr. ſcipſit Ioannes Bologoetus. *tom.2 repet.*

l.Lex.1.

Vvalthorus *lib.8.Miſcell.c.16.* Duaren. *lib.1.diſput.c.58.& lib.2.c.20.* Contius *lib.2.lect.ſubſecinar.c.3.*

§.ad eos.2.

Guilelmus Fornerius *lib.2.ſelect.c.23.diſput.c.25.* & Iohan. Robert. *lib.receptſ iur.ciuil.lect.c.15.*]

§.Item.8.

Menoch. *de arbit.iud.lib.2.caſ.30.fol.434.n.183.repet.8.*

§.Si legatarius.11.

Fol.435.nu.152.& 154.repet.1.

§.id quod.13.

Cuiac. *lib.4.obſ.c.35.fol.137.n.4.& 8.tract.5.*

§.ſi coheredis.14.

Cuiac. *cod.cap.35.& lib.15.cap.14.*

l.Nec.2.

l.ſi heres.3.

§.item.2.

Cotta *in voce, vſura trientes.* Auguſt. *lib.2.emend.c.10.* Couarruuias *lib.3.variar.reſol.c.3.* Anton. Guibert. *lib.2.quaſt.iur.c.1.fol.119.nu.31.repet.1.2.*

l.Fundo.4.

l.Vrbis.5.

l.ſi vir.6.

l.Lege.7.

l.In legem.8.

l.In Falcidia.9.

l.Quod.10.

Cuiac. *lib.4.obſer.cap.36.*

l.In ratione.11.

Digitized by Google

§.Quod.5.

Corraſius tomo 2. pag. 161 Zaſius in gloſſ. to n 5. Cuiacius libro 4. obſeruat. cap. 34. ibi intelligit Caſtr. quia ibi de duabus Falcid. ſubſtit. non poſſunt: quia eſſet legat. à pupillo vltra dodrantem, ita vt ipſe detrahere potuiſſet. Illud ius detrahendi ad hered. ſubſtitut. transmiſiſſet inprimis quartam detraxiſſet, præſertim cum impubes patris heres extitiſſet. l. qui fundum. §. qui filium. infra eodem. quem textum omnino vide, quia declar. hunc textum iudicio meo. Nec me mouet, ſi quis dixerit ibi ſubſtitut. inſtitut. fuiſſe in ſemiſſe cum impubere, & poſtea ſubſtitut quæ res efficit, vt ſint duæ hereditates ſeparatæ, & imò nimis, ſi duplex ſit detrahenda Falcidia, & per ſubſtitutum & per impuberem tamen, Bartolus format oppoſitionem de lege præcedenti ad finem huius legis, quia licet ſint ſeparatæ hereditates, tamen quia & à ſe & à ſubſtituto & ab impubere legata relinquit, viſus eſt omnia confundere, & ita erit vna hereditas, ſed faciam nihil à ſubſtituto legatum, tunc dico rationem textus illius multum nobis prodeſſe, quia non ſuo nomine obligatum tamen cogita, quia multum obſtat vera reſponſio. Et ad intell. præſuppone, quod hic legata integra, quæ à populo facta ſunt, ſoluantur, vt innuit littera quæ in caſu noſtro loquitur, & poſtea ſubſequitur, tunc propterea, quia ſecundùm tabulas dicta ſunt & contributio facienda eſt, quaſi dixerit, vt melius conſiderari poſſit, quantum in cæteris legatis ratio Falcidiæ detrahenda ſit.

l. ſi debitor. 12.

Declara vt per Socin. Iun. conſ. 131. num. 66. lib 1. Paul. ad l. in quartam. D. eo. nu 277. & ibidem Socin. Iun. num. 84.

l. ſi tantum. 13.

Cuiacius lib. 7. obſ. cap. 31.

l. Pater. 14.

Fol. 331. num. 41. & ſeq. repet. 4. & fol. 383 nu. 62. repet. 7. fol. 397. 93. repet. 7.

l. Quod. 15.

§ Frater. 1.

Alexander ab Alexandro lib. 2. genial. dierum cap. 23.

§. Quod. 3.

Adde Gozard. conſ. 104. Crauetta conſ. 16 Rota deciſ. 3. in nouis. Pariſ. conſ. 1. num. 90. cum ſeq. lib. 3. Soc. Iun. conſ. 57. num. 11. 14 lib. 3. Roland. à Valle. conſ. 56. num. 24. lib. 2.

l. ſi ex pluribus. 16.

l. ſi poſt. 17.

l. Filiusfamilias. 18.

Ad illum textum, & ad ibi dicta per Bartolum, vide Socinum in rub. ſoluto matrim. num. 36. Ad illa verba dixi & Falcid 2. Adde Socinum in l. 1. in col. 2. de legat. 1. Ad illa verba ſic quod heredes. 27. vide Aretinum in l. quæ poteſt. D. de teſtam. in fine verb.

l. ſi dignum. 19.

l. ſi à ſeruo. 20.

l. ſi pupillus. 21.

Fol. 56. num. 305. & ſeq. repet. 6.

§. ſi ego. 1.

Cuiacius lib. 7. obſ. cap. 55.

l. Neſennius. 22.

Vaconius à Vacuna lib. 4. declar. iur. ciui. declar. 59. Gilbertus Regius libro 2. enantiophan. cap. 2. Rainaldus Corſus lib. 1. indag. cap. 3. vide per Bart. in l. 4. nu 3. & 4. oppoſ. pen. partis, & ibi per omnes Doct. modernos. D. eod. & Alciat. lib. 6. c. 5. & in rub. de leg. 2.

l. ſi fundus. 23.

l. Falcidiæ. 24.

Charondas lib. 2. veriſim. c. 3. Menochius de arb. iud. lib. 2. caſ. 49.

l. Maritum. 25.

Vide Bart. in l. fin. Cod. de edend.

l. Lineam. 26.

l. Seius. 27.

l. Pater. 28.

l. ſi à me. 29.

Quod heres habiturus eſt iure hereditario, non imputatur in Falcidiam; de intellectu huius textus per Decium conſ. 88. tomo. nu. 3. Doct. ad l. in quartam. D. ad l. Falcid. & præcipue Rip. in 8. oppoſ. Bart. num. 51. Cortaſ. ad l. filium quem habentem. Cod. fam. hercisc. num. 226. Bereng. Fernan. ad l. in quartam. 2. c. prin. num. 56. in fin. & ſeq. poſt Ruinum ibi nu. 9. Cagnol. in repet. ad l. 2. nu. 71. C. de pact. inter empt. & vend.

l. in ratione. 30.

§. Tametſi. 7.

Fol. 384. num. 67. repet. 7.

§. Cum lex. 8.

Cuiacius lib. 14. obſ. cap. 10.

l. ſi cui. 31.

l. Pœnales. 32.

Cuiacius lib. 7. obſ. cap. 33.

§. Iulianus. 2.

Molinæus de diuiduis & indiuiduis parte 2. num. 434. cum ſeq. fol. 223. nu. 181. & ſequen. repet. 6 fol. 276. num. 95. & ſeq. repetit. 6. & fol. 285. num. 81. repet. 6. fol. 261. num. 77. repet. 6.

§. ſi Titio. 4.

Vide ad quid hunc §. citet glo. in l. 1. C. comm. de leg. in verb. aliquid lucri: ne dicas quod facit pro contrario, non pro eo quod gloſ. eum intelligit ibi, ne ex ſua perſona, nec me mouet, quod legatarius non poteſt ex perſona ſua Falcidiam deducere: nam hoc caſu ex perſona heredis deducitur, & ratio differentiæ eſt, quia ibi vnic. leg. eſt illius qui legat, & venient ei alij reſtituenda. Ideo non diſtrahat legatum ibi, ad §. Iulianus. verſic. omnes. vide Bart. & alios Doct. in l. ſi. §. Cato. nu. 74. de verb. oblig.

l. ſi ſeruus. 33.

l. Iuliani. 34.

l. Planè. 35.

l. ſed ſi. 36.

§. ſin. 2.

Ad intell. huius §. vide Goueanum hic.

l. Eius. 37.

l. Statuliber. 38.

l. Aris

l.AEris.39.

l.Ad veterani.40.

l.Dolo.41.

l.in Falcidia.42.

l.ſerui.43.

Serui ab hoſtibus capti quoties fingantur non capti. vide ſtat.ble.

l.Falcidia.44.

l.In lege.45.

l.Qui.46.

l.Lex.47.

l.Cum.48.

l.Plancius.49.

Auguſtinus *lib.2.emend.cap.6.*

l.Non eſt.50.

l.Nec.51.

l.Ex aſſe.52.

l.ſi propter.53.

l.Pater.54.

Vide Rip. *ad l.in quartam.nu.29.cum ſeq.infra* 10. & ibi *pin.nu.41. & ſeq.* Fernan.3.*cap.prin.*1.Arti.*nu.*2.*verſic.lim.*2.Lanceil.Pali. *ad l.filiam quam habentem. C.famil.hercif.nu.*62.& ibi Corraſ.*nu.*91.

l.Cum.55.

Couarruuias *lib.3.variar.reſol.c.9.*

l.Cum.56.

§.Sæpius.5.

Quarta in heredem teſtatore viuo collata facit ceſſare Falcidiam. De intell. ad huncc text. per Matheſ. *ad l.filiam quam habentem. C.fam. hercifc.* 34. & ibidem Corraſ.*nu.*96.99.*&* 101.Doct.*ad l.in quartam.ſuper* 1.*op.*Bat.*D.eod.* vbi Soc.Iun.*num.*32.

l.Cum.57.

*Ornat ſub n.7.fol.*61,Cagnol.*de reg.iur.*

l.Leges.58.

l.Beneficio.59.

l.Cum.60.

*Fol.*570.*n.*84.*repet.*7.

l.Alienas.61.

Cuiac.*lib.*14.*obſ.*36.

l.In lege.62.

§.Corpora.1.

Molinæus in *lectionibus Dolanis.*

l.Pretia.63.

Ioan.Robert.*lib.3.ſent.iur.c.14.fol.*385.*n.*86.*repet.* 7. *&* *fo.*442.*n.*76.*rep.*8.

l.ſi in teſtamento. 64.

l.ſi fundus.65.

l.Circa.66.

l.Quotiens.67.

Cuiac.*lib.7.obſ.c.*31.*&* *lib.*8.*c.*3.

l.Hereditarium.68.

Molinæus *de vſuris quæſt.*72.

l.Vſufructu.69.

l.Falcidiæ.70.

l.Poteſt.71.

l.Quantitas.72.

l.In quantitate.73.

§.In diem.4.

Cuiac.*lib.*8.*obſer.cap.*1.

l.Quod.74.

l.Sed.75.

l.Id autem.76.

l.In ſingulis.77.

Cuiac.*l.*14.*obſ.cap.*34.

l.Quod.78.

l.In duplicibus.79.

l.ſi is.80.

l.ſed.81.

l.Si creditor.83.

l.Reperitur.84.

l.Si dos.85.

Digitized by Google

l.Titia.86.

In hanc legem ſcripſit Aemilius Ferretus.vide Charondam *lib.2.veriſim c.4* Straitmannum *de Antoni.pugn.70.* Adde ad hunc tex.& pro eius intellectu Pet. Mathesi *ad l.filium quem habentem.C.fam.hercisc.num.21.& 77.*vbi Lancell.Polit.*n.25.98.105. & 106.*& Vinc.à Sala. *nu.30.& ſeq.& nu.51.*Corſet *ad l.cum virum.C de fideicommiſſ n.43.& 45* Baren.Fernan.*ad l.in quartam.D.eod.c 2.nu.63.*& Soc.Iun *num.48* Bart.ratio *ad l.in quartam,*ſeſt communis,quod ſcilicet,quia ex voluntate expreſſa, &c. nam hic non exprimitur, nec videtur vera, cum ſi heredi ſcripto pro tertia parte prædia illa pro legitima eſſent,demúmque is rogaretur reſtituere hereditatem retenta quarta,licet ex voluntate teſtatoris expreſſa 4.deducere, totum tamen retentem præd.prú prælegatorum in eam imputare.*a gl.in fideicommiſſ.§ ſi.& l.Marcellus.§.quidam liberu.D.ad Trebell.*dic ergo veriorem eſſe eam, quæ hic ponitur in fine Repet.17.*fol.338.nu.119.& ſeq.& 164.*Repet. 4 *fol 381 nu. 56.* Repet.7.*fol 318. nu 1993 fo.381.n.43.& 45.repet* 8.Intellectum nouum ad illam l.vide Rum.in *l.in quartam.circa 6.oppoſ.*Bart.*illo tit.*vide glo.*in l.filium quem habentem.in glo.in verb parta.C.famil. hercisc.*An diſpoſitio huius legis locum habeat vnico herede inſtituto,cui prælegat.ſit præd.& rogatus ſit heredem reſtituere.*num.ſeq.repet.7.fol.368.*

l.Qui fundum.87.

§.Coheres.8.

Cuiac.*lib.4.obſ.c.35.& lib.15 c.15.*Ioan.Robert.*recept.iur.ciuil.lect.lib.3.c.8.*

l.Qui.88.

Alciat.*lib.1.parerg.*8.Auguſt.*lib.4.emend.c.16.*

l.Diui.89.

Auguſt.*lib.3.emend.cap.7.*

l.ſi heres.90.

l.In quartam.91.

Hanc leg.explicant copioſè Alciat. & Ripa *in lecturis.* Idem Alciat.*lib.6. parad.c.4.*Duaren.*lib.2.diſput.anniuerſ.c.10.*Raynaldus Corſus*lib.1.indag.c.4.* Contius *lib.1.diſput.ſubſeciuar.c.15* Hotomanus *lib.4.variar.diſput.c.3.in tract. quartæ pegaſianæ.*Gouean.*lib.1.animaduerſ.*Cuiac.*lib.8.obſ.cap.4.*Corraſ.*lib.2. Miſcell.c.17.*Straitmannus *de Antoni.pugn 6.*Menoch.*de arbit.iud.caſ.164.*repetiit hanc legem more ſuo Ioannes Bolognetus.

l.ſi miles.92.

l.Acceptis.93.

l.Filio.94.

Alciat.*lib.6.parerg.c.16.*

l.Maritus.95.

l.Miles.96.

Tit.3.Si cui plus quàm per legem Falcidiam licuerit,legatum eſſe dicetur.

l.ſi cui.1.

§.Marcellus.3.

Cuiac.*lib.8.obſ.c.5.*

§.Cum 6.

Fol.*125.n.7.tractat.3.*

l.Etiam.2.

Hæc lex eſt de ſtipulatione Falcidiæ, quam heredi præſtat legatarius cui heres cum dubitaretur,an lex Falcidia quæ minuit legata locum haberet, legatum ſoluit integrum, videlicet de reſtituendo eo quod amplius quàm per legem Falcidiam liceret acceperit, vel quanti ea res eſt. ſi poſtea apparuerit,legi Falcidiæ locum eſſe, quæ ſtipulatio Falcidiæ dicitur *l. 70. §. in prox.*& abſque dubio prætoria ſtipulatus & ſatiſdatio eſt *l.ſæmales. §. Iubemus.l.eod.tit.* Hæc autem ſtipulatio committitur aduerſus legatarium, qui ſolidum legatum accepit ſine deductione Falcidiæ:ſtatim atque certum eſſe cœperit,legem Falcidiam locum habere, vt ſcilicet ſuppleat heredi conficia.vt Falcidiam pro ſua parte quam nunc locum habere conſtat.

l.Niſi.3.

§.Quamuis.4.

Quibus propterea cautionis onus. ¶Legendum videtur, *prætoriæ cautionis onus*, nam & illud *propterea* ibi importunum eſt. Cuiac.*ad l.5.D. de verb.& oblig.*

§.item.5.

Molinæus *ad l.1.in princ.n 31.D.de verb.oblig.*

l.Hæc autem.4

Hæc lex non eſt de ſtipulatione Falcidiæ, qua propter Falcidiam interponitur ne pereat heredi.*ſed* de ſtipulatione euicta hæreditate legata ſoluta heredi qui ſoluit,cuique mox euicta hereditas eſt reddi, quam quidem cautionem heredi cui controuerſia hereditatis fit, legatarij præſtant quibus heres interim ſoluit legatum, vt in *l.3.§. ſi legatarius.h.t.* Attamen hæc ſtipulatio, ſtipulatione Falcidię(*de qua inf.2.ſi cui plus quàm per leg. Falc.dixi*) affinis & proxima eſt. illa etenim eſt de parte legati reſtituenda: hæc de toto vtraque cautio præſtatur iuſta ex cauſa cognoſcente prætore, illa præſtatur ſi iuſte dubitari poſſit vtrum lex Falcidia locum habeat necne.

Si iuſta cauſa eſſe videbitur. ¶Rectè hæc adiicit Paulus, nam ſi nondum herede illata ſit lis de hæreditate, ſed interuenerit tantum mouendæ litis luſoria & inanis minatio quædam,iniquum eſt legatarium onerari huiuſmodi cautione ſuperuacua.

Luſoriæ minæ. ¶Luſorias minas dicit hoc loco Paulus, quod ludi hominum liberorum irriſione ſoleant, vt Marcus Tullius *in epiſtola* ait, nullam eſſe minantis authoritatem apud liberos.

Illata controuerſia litis. ¶Lis eſt res quæ in iudicium principaliter deducitur,puta hereditas, controuerſiæ ſunt, quæ circa eam litem verſantur & concurrunt, veluti de teſtamento falſo, vel de teſtamento iniuſto, & aliquando maiorem cumulum habent potioréſque ſunt controuerſiæ quàm lis ipſa,vt in Quintiliani declamatione 272. qua de cauſa omnis lis etiam controuerſia dicitur rectè.*l.2.C.de petit hered.* Verùm è contrario nō omnis controuerſia eſt lis,lis non eſt antequam in iudicio conteſtata ſit,ſic nec res de qua agitur litigioſa eſt ante litem conteſtatam.*l.1.§. 1.ff. de litig.* verum controuerſia eſſe poteſt ante litem conteſtatam.hoc eſt, cōtrouerſia eſt præparatio litis.Quintil.*lib.4.* aliud diſcrimen ponit nempe controuerſiam eſſe facti,& litem iuris.quem conſule: at dicitur controuerſia paſſim in iure noſtro,tam de iure quàm de facto.*l.vlt. D.de transact.* ita vt ſit generale nomen quod generaliter & ſpecialiter accipiatur.

l.Videamus.5.

l.Cum.6.

l.Diuus.7.

l.ſi heres.8.

l.ſi non.9.

LIBER

LIBER XXXVI.

Titulus primus.

Ad Senatuſconſultum Trebellianum.

De quarta pegaſiana ſcripſit Hotomanus vol.1. variar.diſt.cap.4.

l.Explicito.1.

Hanc legem interpretatur Ripa.

§.Hoc autem.5.

Goueanus lib.2.variar.lect.c.33.

§.ſi filio.10.

Fol.94.num.99.repet.4.

§.Fuit.13.

Bellonius lib.3.ſuppet.cap.15.

l.Qui.2.

Valle de rebus dubiis tractat.29. vide Bart.in l.cum filio.in vlt.col.de leg.2. Et Alex.ibi in 6.col. Aret.in 13.col.Sociu.in prin. & Ruin.in 38.char. & ubi quid in 75.circa fin.fol.88.n.155.repet.8.

l.Marcellus.3.

Ad ibi dicta per Alex.in 3.not.& alios Doct.pondera dicta per Bart.in l.ſi non. D.de teſt.mil.lit. Et pro illa opinione vide text. ad literam in l.ſi miles. D.ad l.Falcid.licèt Doct.dicant quod illa opinio non bene probetur per aliquam l.ad §.quidam.vide Socin.reg.33.ad §.idem. vide Socin.reg.331. ad §.quidam. vide Caſt.in l.Titia. ad l.Falcid. ad id quod diſput. ibi Doct. de prohibit.falcid.vide Alciat.lib.5.parad.c.5.

§.Quidam.4.

Fol.312.num.62.repet.8.

l.Quia.4.

Fol.284.nu.75.repet.8.

l.ſed & qui.5.

l.Recuſare.6.

Fol.284.num.66.repet.8.

§.Meminiſſe.1.

Ibi ſiue honorans.vide Bart.in l.curatoris.C.de neg.geſt.col.ſi.

§.Titius.5.

Fol.20.num.54.repet.4.

l.ſed ſciendum.7.

l.De ætate.8.

l.ſed.9.

§.Planè.1.

Fol.166.num.77.repet.8.

l.ſed & ſi.10.

l.Apud.11.

Pro intellectu vide Bart.in l.pro herede.§.Papin.nu.7.D.de acquir.hered.Pro intelligẽtia glo.ſi.in d.§.idem Iulianus. vide Alex.in l.ſi ex teſtamẽto D.de vulg, ſubſtit.nu.4.chart.106.& Dec.in Rub.quando nõ petent.num.15. chart.191.qui refert Alemand.

§.idem.1.

Bart.ſing.78 fol.8.fol.384.nu.98.repet.8.

§.Vtrum.2.

Iohan.Aurpach.lib.2.ſingul.alleg.c.38.

l.ſed cum.12.

l.Ille.13.

§.ſi quis.5.

Corraſ.lib.4.miſcel.c.9.

l.Nam.14.

§.ſi quis.3.

Briſſon.lib.3.ſelect.c.11.

l.Vel omnia.15.

l.Cogi.16.

Vide Bart.in l.ſi quis.§.fin. de leg.2. & ad dicta per glo. in §.generaliter. in verb.vniuerſ.vide Bart.in alleg.loco.Ad §.idem.ad Trebell.vide Alex.in l.cum.in 11.col.de leg.a.1.& Aret.ibi in 2.col.& Ruin.char.36. Ad glo.in verb.vſque.poſt.in §.ſi pater.vide Iaſ.inſtit.de act.§.pœnales.col.13.nu.57.vel 87.

§.Marcianus.8.

Gouean.d.lib.4.c.2.

§.ſi pater.11.

Fol.76.nu.78.repet.4.

§.ſed ſi ſeruo.14.

Fol.433.nu.179.& ſeq.repet.3.

l.Ex facto.17.

Ad hanc legem & 3.ſeq.ſcripſit Ripa.

§.ſi quis.3.

Fol.261.nu.35.repet.3.

§.ſi quis.4.

Filij naturales,an faciant deficere fideicommiſſ. voluntatis. quæſtio eſt poſt Doct. vide Corraſ.lib.1. Miſcell.c.7.2.par.nu.45 circa med. Dec. ad c.in præſentia.nu.102.cum ſeq.extra de prob.& ibi Pariſ.nu.43.

§.Ex facto.5.

Vide Steph.Forcat in Necyom.iur.dial.51.num.4. Et quomodo procedat, Soc.Iun. conſ.158.num.66.lib.2.& conſ.174.num.16.eo.lib.Chaſſan.deciſ.108.num.5.& 12.

§.ſi quis.6.

Coſta lib.2.ſelect.c.2.Cuiac.lib.3.obſ.c.10.

Digitized by Google

§.ſi quis autem 7.

Couarr.lib.2.variar.reſol.c.7.Vide Alex.in l.in illa.in fin.de verb.oblig.

l.In fideicommiſſ.18.

Limita Socin.in reg.172.Ad §.fin.vide Caſtrenſ.in l.Titia.ad l.Falcid.

§.ſi legatum.3.

Fol.371.n.101.repet.7.Et fol.382.n.31.& fo.396.n.50.eadem repet.

l.Vbi purè.19.

Vaconius lib.4 declar.c.57.

l.ſed etſi.20.

l.Heres.21.

l.Mulier.22.

Cuiac.lib.3.obſ.c.13.& lib.15.c.35.vide Ruin.in repet.l.Gallus. §. & quid ſi.in 8.col.cum ſeq poſt Bart. & ibi 2.col. de lib.& poſthum.& Papienſ. in l. cum filio. col.21.& ibi Ruin.in 26.chart.D.de l.1.& ad §.cum proponeretur,vide Ruin. in l.in addum.illo artic. vtrum pater teneatur filiam dotare diuitem. D.ſol.matr.§.ſi heres.limit.vt per Soc.reg.172.

§.ſed enim.3.

Menoch.lib.2.de arbitr.iudic.caſ.49.

§.Cum proponeretur.4.

Anton.Guibert.de dote pag.10.

§.Vt Trebelliano.5.

Trebellianicæ ita demum locus eſt, quando quis eſt rogatus vt heres pro intell.ad h.text D.Vincent.Hercula.in repet.ad l.1.ff. de legat.1. colum. 18. ante ſi.verſ.magis igitur prædicto ſuo.& Crot.ibid.n.60.cum ſeq.Dec.conſil.77.Crauet. conſ.186.in prin.& ad Rubr.de leg.1.n. 53. vbi etiam Ludouic. Aluar. num. 132. fo.19.n.132.repet.4.

l.Quoties.23.

l.Nonnunquam.24.

§.ſi quis.2.

Palumus de rei adiec.diſtract.c.7.

l.Omnibus.26.

l.ita tamen.26.

§.A patre.4.

Propter fideicommiſſum relictum in ſecundis tabulis,cogitur quis adire ex primis mortuo demum pupillo,vt notat Bart.hic.

§.Qui.7.

Et ad intelligentiam eius , quod ibi dicitur. vide Ruin.in l.cum filio.in 32. chart.de leg 1.& repet.in l.filius qui patri. in 12.chart.de vulg. & ad §. qui patri. vide d.eius repetit.char.34.& 49.& ad §. heres ex aſſe. vide Alex. in l.ſi fideicommiſſaria.in 2.col.D.eod.

§.Qui rogatus.12.

Fo.390.n.153.repet.7.

§.ſed ſi.15.

Fo.390.n.11.repet.4.

§.Heres.16.

Menoch.de arbit.iudic.caſ.156.

§.Qui ſuos.17.

Fo.95.n.100.repet.4.

l.Ex aſſe.28.

l.ſi quis.29.

l.ſi legatus.30.

§.ſi filiofam.2.

Non valet reſtitutio facta niſi conſentiente,vel ratum habente eo, in cuius poteſtate eſt fideicommiſſarius.

l.ſi cui.31.

l.Balliſta.32.

Cuiac.lib.4.obſ.c.39.Pratcius geminatio.c.146. Ludouic. Vitalis lib.1. variar. lect.c.1.Corraſ.in tract.de prob.Gemi.n.3. Tiraq. ad l.ſi vnquam. in gl.reuertatur.n.49.Gerar.ſing.18 n.40 ſil.nupt.lib.1.n.250.Felin.ad c.ſi cautio.de fid.inſtrum. 14.& 56.& ad ornationem h.l.vide Mar.ſing.378.geminatio.Alc.ad Bart.l.cum ſcimus.de agri.& cenſ.lib.11.apoſt.ad Mathesſing.36.Iaſ.inſti.de act.ad §.in perſonam.11.col.nu.47.& per eundem ad l.1.col.antepen.C.de pact.& ad l.1.ff.cum poſt alios.n.30.Iaſ.Inſt.de act.§.in perſonam.col.11.& per eundem in l.1.in antepe.col.C.de pact.& in l.1.de offic.eius poſt alios.n.30.

l.ſcribit.33.

l.ſi eius.34.

Ioan Robert.lib.1.ſent.iur.c.10.

l.Cum.35.

l.Cum.36.

Fol.565.n.318.repet.3.

l.Reſtitura.37.

§.Pupillus.1.

Auguſt.lib.3.emend.c.10.

l.Non enim.38.

l.Sed.39.

l.Quamuis.40.

l.Mulier.41.

In quibus fideicommiſſarius fiat ſimilis heredi.vide Accurſ.hic.

l.Quia 42.

l.Papinianus.43.

Cuiac.lib.12.obſ.c.12.vide Iaſ.in l.re coniunctis.12.col.verſic.6.& tit.de leg.et 8.fo.383 n.93.repet.8.

l.Poſthu

Digitized by Google

l.Poſtulante.44.

l.Qui totam.45.

Cuiac.l.lib.2.c.31.fol.165.nu.156.& 170.repet.4.

l.ſi eius.46.

l.ſi heredi.47.

l.Paulus.48.

l.Cum.49.

l.Imperator.50.

l.Cum heres.51.

Dos prælegata deducitur vt debitum, nec impedit quartæ Trebellianicæ deductionem.

l.ſi res.52.

l.Non eſt.53.

l.Titius.54.

l.ſi patroni.55.

l.Filiam.56.

l.Heres.57.

Ad hanc legem ſcripſerunt Ripa & Alciatus.

§.Cum ita.1.

Vltra tradita hic latiſſ.per ſcriben.vide Beren.Fernan.ad l.fin.C.de poſthu. hered.inſtit.nu.70. [illegible]zad.conſ.67.Pariſ. conſ.41.vol.2.Crauet.conſ.209. Aret. inſtit.de iure perſon.ad princ.In materia Corn.conſ.298.lib.4.& quomodo procedat Socin.Ruin.conſ.158.nu.66 lib.2.Bald. conſ.22.num.2.inter conſ. diuerſ.ad conſ.vlt.volunt.volum. vide Ruin.in l.2.in prin.in 2.coll.de lib.& poſthu.vide ad quid alleg.tex.iſtũ Spec.in tit.de §.nunc aliqua.verſic.69. Et ad id,quod ſolet ibi allegare Bart.videlicet,quod cenſet confirm.cum diſpoſit.iur.commun. & text.quem non vidi ponderatũ ad hoc in l.nec cum.de ſolut. Et illam doctr. Bartol.commun.approb.dicit Socin.in l.cognati.in pen.col. verſic.quinta conclus.de reb.dub.& Iaſ.in l.Lucius.in vlt.col.de vulg.& pup.Ad materiam illius §. vide Alex.in conſ.275.incip.perfectis.in 5.vol.Math.ſing.168.nu.2.fol.294.

l.Deducta.58.

§.Acceptis.3.

Vaconius lib.4.declar.57.

§.Hereditatem.4.

Corraſ.lib.5.miſcell.c.8.Menoch.d.c.49.

§.Quod.7.

Cuiac.lib.11.obſ.c.10.

l.Debitor.59.

§.Ea quæ.1.

Molinæus ad conſuet.Pariſ.tit.1.§.7.gl.1.num.33.

l.Patronus.60.

l.Paulus.61.

l.A filio.62.

Vide Iaſ.in l.Gallus.§.& quid ſi tantum.in 1.lect.in 8.col.de lib.& poſthum. num.33.verſic.ex predict Theorica.

l.Facta.63.

Fol.118.num.53.& 54.tractat.7.

§.ſi verò.10.

Cœlius lib.13.antiq.lect.c.5.& 6.Alex.ab Alexandro lib.3.genial.dier.cap. 19.Cuiac.lib.7.obſ.c.7.

l.ſi eius.64.

l.ſeruo.65.

§.Cum prætor.2.

Raeuardus lib.5.varior.c.6.

l.Qui ita.66.

l.ſi poſtulante.67.

l.ſi heres.68.

Cuiac.lib.8.obſ.c.5.fol.96.num.124.repet.4.

l.De euictione.69.

l.ſi heres.70.

l.Omnes.71.

l.Heres.72.

l.ſi heres.73.

Actio hypothecaria non tranſit in fideicõmiſſarium,ſi heres antequam reſtitueret hereditatem à debitore hereditario pignus acceperit.

l.Qui filium.74.

l.Epiſtolam.75.

Fol.93.nu.93.& ſeq.repet.4.

§ Mulier.1.

Emanuel Coſta lib.1.ſelect.c.7. Rom.ſing 502. Rog.Barer.ad l.cum filio D. de leg.1.nu.54.& ibi Soc.Iun.nu.93.& ſeq.& Grauett.in 2.par.nu.77.83.& ſeq.

l.Scæuola.76.

Molinæus ad l.1.§.ſi quis annum.77.D.de verb.oblig. Vandus lib. 2. variar. quaſt.12.Vaconius declarat.iuris ciuilis.lib.4.declarat.64.& lib.5.declar.69 Ad intellectum vide Bart.in l.Lucius.in vlt.coll de vulg.& pupil.in prin.fol.176. num.467.& ſeq.repet.3.& fol.80.nu.32.& ſeq.repet.6.

l.Heredibus.77.

Digitized by Google

l.Lucius.78.

§.Heredum.12.

Cotta in voce paupertas. Iohan. Aurpach. lib. 2. ſingul. allg. c. 14.

§.Pluribus.13.

Fel. 381. n. 38. repet 8. vide Soc. poſt alios in l. Marcellus. §. quidam in 1. col. cum ſeq. D. eo. tit. & ad §. filium vide Bart. in l. ex hac ſcriptura. in 3. col. D. donat. Ad §. fin. vide Alex. in conſ. 42. ſuper præmiſſis in 5. col. verſ. & quia nu. 10. 1. vol.

§.Heres.16.

Fel. 473. n. 44. repet. 7.

l.ſi pupillus.79.

l.Matrem.80.

l.Iulius.81.

Cuiac lib. 2. obſeru. c. 26. & lib. 4. c. 32. Auguſtinus lib. 4. emend. c. 16. Briſſon. lib. 3. ſelect. c. 12. vide ad quæſt. de qua ibi per Bart. quæ allegat Iaſ. Inſtit. de act. in §. pręiudiciales. in 7. col. In fin. conſ. 100. nu. 25. Rolandus à Valle. fol 143. n. 68. repetitionum 7.

Tit. 2. Quando dies legat. vel fideicommiſſ. cedat.

l.Mortuo.1.

l.ſi purè.2.

l.Nam.3.

l.ſi cum.4.

l.ſi poſt.5.

Forcatulus quieti c. 7.

l.Quod.6.

l.Heredis.7.

Cuiac. lib. 4. obſ. ſelect. c. 33.

l.Nam.8.

l.Habitatio.9.

l.Cum.10.

l.Nec.11.

l.Nec.12.

l.Huiuſmodi.13.

Emanuel Coſta lib. 1. ſelect. c. 18.

l.ſi vſus.14.

l.ſi ita.15.

Paul. 4. ſent. 1. §. 12.

l.Cum ita.16.

l.Cum legato.17.

l.is cui.18.

l.Cum.19.

l.ſi cum.20.

l.ſi dies.21.

Coſta lib. 1. ſelect. 20. Gilbert Regius lib. 1. enantiophan. c. 20.

l.ſi Titio.22.

l.Cum.23.

l.ſi bonum.24.

Anton. Rub. ad l. non ſolum. §. morte. D. de nou. oper. nunc. n. 518. Signo. de Homod. ad l. Inſulam. D. de verb. oblig. nu. 152. Bart. Caccialup. ad l. ſi is qui ducenta. D. de reb. dub. n. 9. ad fin. lim. Cathedra. decis. 49. n. 8.

l.Cum.25.

Coſta lib. 2. ſelect. c. 7. Ioan. Robert. recep. iur. ciuil. lect. c. 17. Cuia. lib. 17. obſ. cap. 4.

l.Firmio.26.

Duaren. lib. 1 diſput. iur. ciuil. c. 12. Ioan. Aurpach. lib. 4. epiſt. c. 6.

l.Filiusfam.27.

l.ſi fundus.28.

l.Rogo.29.

l.Quod.30.

Conditio nuptiarum non impletur ex nuptiis inualidis, vt notat hic Bal.

l.Vxori.31.

Tit. 3. Vt legat. ſeu fideicommiſſ. ſeruandorum cauſa caueatur.

l.Legatorum.1.

§.Non ſolum.3.

Auguſt lib. 2. emend. c. 10.

§.Plane.5.

Cuiac. lib. 15. obſ. c. 20.

§.Belliſſimè.13.

Corraſ. lib. 2. Miſcell. c. 7. fo. 71. nu. 171. repet. 6.

§.ſi quis.14.

Si vna actio in alterius locum ſuccedit, aſſumit eius naturam. vide Iaſ. ad l. etiam poteſt n. 22. de leg. 1. & ad §. fuerat. no. 4. inſt. de act. Not. Rom. decis. 64. & 411. in nouis. & 305. in antiquis. Gomeſ. ſuper regul. cancell. in reg. de ſubrog. q. 9. Lud. de Nig. ad rub. D. de verb. oblig. n. 171.

Digitized by Google

l.Nec ſi.2.

An pater ſit coniuncta perſona filio.vide hic D.God.

l.ſed & ipſis.3.

l.ſi ex cauſa.4.

l.Poſtquam.5.

Cuiac.*lib.15.obſ.c.9.*

§.imperator.1.

Duarenus.*lib.1.diſp.at.anniuerſ.c.2.*Molinæus *ad Conſuet.Pariſien.*§.52.*gloſ.1.nu.11.cum ſeq.*Cuiac.*lib.11 obſ.c.10.*Pro intell.& ratione h.text.Rot.*deciſ.3.* per Biſignet.*de appell.*Ludo.Bologn.*ad l.ſi finita.§.Iul.D.de damn.infect.num.179* & ibi Michael Vurcur.*nu.221.*Longouall.*ad l.imperium.nu.88. D.de iuriſdic.ſin.iud.fol.716.nu.80.repet.1.fol.179 & ſeq.nu.152.repet.5.fol.177.n.221.rep.5.*

l.ſi quando.6.

l.Filio.7.

l.Cum.8.

l.Non.9.

l.ſi à te.10.

Cuiac.*lib.15.obſ.c.9.*

l.ſi legatarij.11.

l.Licet.12.

l.Ei quoque.13.

l.Hæc.14.

l.Etiamſi de præſenti.15.

Hæc lex eſt de ſtipulatione legatorum, vel fideicõmiſſorum, quæ etiam prætoria eſt,eam ſtipulationem plerumque ab herede ſibi præſtari legatarij deſiderant,cum dies & conditio petitionem legati differt,aliquando tamen etiamſi purum & præſens ſit legatum, de eo hæc cautio interponitur, vt putà ſi heres litigare quàm id præſtare malit,quia litis longa ſæpe mora, iudicij longa ſæpe dilatio eſt, vel; vt ait eleganter, quia nonnullas moras exercitio iudicij habet.

l.ſi duo.16.

l.ſi ab vno.17.

l.Quæ.18.

§.Tutor.2.

Fol.276.nu.42.& ſeq.repet.2.

Tit.4. Vt in poſſeſſ. legat. vel fideicommiſſ. ſeruand.cauſa eſſe liceat.

l.ſi quis.1.

§.Ei cui.5.

Cuiac.*lib.4.obſer.c.33.*

l.ſi autem.2.

l.ſi is.3.

Exceptio quę requirit altiorem indaginem,non admittitur,ſi non eſt paratus in continenti probare. Adde Bart.*ad l.ſi.vbi omnes.C.quorum bon.& ad l.natural.§.nihil commune.D.de acquir.poſſeſſ.*Aret.*ad §.quadrupli.nu.30.& ſeq.inſt.de act.*Afflict.*deciſ.14.nu.4.*Carol.Ruin.*ad l.1.D.de non.oper.nunc.nu.117.*

l.Planè.4.

l.is cui.5.

§.imperator.16.

Cum ob cautionem non præſtitam, mittitur fideicommiſſarius in poſſeſſionem, ſane non mittitur in res heredis proprias, niſi certis modis ex conſtitutione Antonini,vt h.§.

§.Quæri.21.

Fol.150.nu.263.repet.5.fol.176.nu.209.repet.5.

§.in poſſeſsionem.26.

Cuiac.*lib.10.obſ.cap.29.*

l.ſi pecuniæ.6.

l.Dum.7.

Huius legis ſententia optimè explicatur hic à D.Goth.

l.ſi legatorum.8.

l.Etiam.9.

l.ſi nullæ.10.

l.ſi fideicommiſſorum.11.

l.Municipiis.12.

l.Quamuis.13.

l.Quæ.14.

l.interdum.15.

Digitized by Google

LIBER XXXVII.

Titulus primus.

De bonorum poſſeſſ.

l.Bonorum.1.

Aconius *declar.iur.ciuil.* 48. Auguſt.*lib.emend.c.*9.

l.in omnibus.2.

l.Et bona.3.

Alciatus *tomo* 5. Cuiacius *lib.*4.*obſ.c.*16.

§.Hereditariis.1.

Alciatus *lib.*4.*paradox.cap.*7.

§.ſi cauſa.8.

Rauardus *pro tribon.cap.*8.

l.Veluti.4.

l.Ei qui.5.

l.ſed.6.

§.Notis.2.

Cuiacius lib.3.*obſ.cap.*1. Briſſonius *lib.*4.*ſelect.c.*21. Antonius Guibertus *in Polyhiſtor.cap.*6.

l.ſeruus.7.

Barba *ad rubricam C.qui admit.n.*95. Iacobus Nig.*ad l.*1. *C.qui admit.nu.* 33. Ad hunc textum ad fin.vide Lancell.Polit.*in tract.de ſubſtit. ſub rub. de vulg. par.*3.*num.*41.

§.Dies.2.

Cuiacius *lib.*14.*obſeruat.cap.*8.

l.tutor.8.

l.ſi plures.9.

l.in bonorum.10.

l.ſi pupillo.11.

l.Non eſt.12.

l.Edicto.13.

l.Cum.14.

Nicolaus Valla *de rebus dubiis* &c.*tract.*6.

l.Paulus.15.

l.Quotiens.16.

Tit.2. Si tabulæ teſtamenti exſtabunt.

Sunt qui malint *non extabant.* Hotomanus.

l.Heredi.1.

Tit.3. De bonorum poſſeſsione furioſo, infanti, muto, ſurdo, cæco competente.

l.Furioſo.1.

l.Mutus.2.

Tit.4. De bonorum poſſeſſione contra tabulas.

Vide Alciatum *tomo* 5.

l.in contra.1.

*Fel.*11.*num.*10.*repet.*4.

§.Filium.8.

Alciatus *tomo* 5. Fornerius lib.1.*ſelect.c.*20.

§.ſi pater.9.

*Fel.*10.*num.*121.

l.idémque.2.

l.Non tantum.3.

Concius lib.1.*ſelect.ſubſeciuar.cap.*4.

§.ſi emancipatus.5.

Cuiacius *lib.*3.*obſ.cap.*5.

§.ſed ſi.12.

Etiam ſub conditione heres (niſi deficiat conditio) ſcriptus, contra tabulas bonorum poſſeſſionem nó poſtulat hinc colligere videtur Bartolus, incarcerationem iniuſtam ex iuſta cauſa ſuperueniente confirmari.

l.illud.4.

l.ſed etſi.5.

Regulariter bonorum poſſeſſio vel hereditas non adita vel non agnita non tranſmittitur regulariter.

l.ſi emancipatus.6.

l.ſi retentus.7.

l.Non putauit.8.

l.Vtrum.9.

l.ſi poſt.10.

§.ſi ius.2.

An iuſſus patris adoptiui excuſet filium, declarat hic gloſſ.

l.Si ut

l.ſi in adoptionem.11.

l.ſi duobus.12.

Auguſt.lib.1.emend.cap.vlt.

l.Cum.13.

l.ſi duobus.14.

§.Filius.1.

Hic § [illegible] explicatur à Cuiac.quem vide.

l.ſi præteritus.15.

l.ſi emancipatus.16.

l.ſi pater.17.

l.ſed.18.

l.Quod.19.

Duarenus *lib.2.* [illegible] *c.36.* Cuiac.*lib.11.obſ.cap.14.* Gilbertus Regius *lib.1.* [illegible] *cap.10.*

l.Filium.20.

Zoannettus *reſolut.cap.4.* Cuiacius *lib.3.obſ.cap.15.*

l.ſi is qui.21.

Tit.5. De leg.præſt.contra tabul.bon. poſſeſſ.petita.

Hunc titulum puto correct. per Auth.*ex cauſa.C. de lib.prœter.* vide Azo.*in ſ.C.de contra tab.*

l.Hic titulus.1.

l.Et ideo.2.

l.ſed etſi.3.

Briſſonius lib.4.*ſelect.c.19.* circa Doct.Bart.ibi communiter in illa quæſt. [illegible] contrahentem cum bannito.vide Ruin.*in l.1.in prin.in* [illegible] *de verb.oblig.* qui eam approbat.

§.Hoc.2.

Fol.15.num.64.repet.4.

l.Cum.4.

l.Filium.5.

§.ſi quis.3.

Ordinaria bonorum poſſeſſio vocatur edictalis,vt optimè teſtatur Cuia. *Inſtit.de bon.poſſ.in fin.*

l.Saluius.6.

Fol.64.num.41.repet.8.

l.Nam.7.

l.Virilis.8.

§.Cum.5.

Cùm dotis nomine legatur res, non putat Vlpianus ad virilem vxorem, nurúmve redigendam: ratio eſt quoniam dos relegata extra rationem Falcidiæ eſt, vel ideo quod rem ſuam mulier recipere videtur.

l.ſed etſi.9.

l.ſed etſi.10.

l.At vbi.11.

l.ſiue.12.

Coniunge cum hac lege l.cum propter.4.ff.h.t.

l.item.13.

l.Nonnunquam.14.

Auguſt.lib.4.*emend.c.17 fol.204.nu.37.repet.8.*

l.is qui.15.

Iaſon hallucinatur in intellectu illius §. [illegible] *ſing.72.* [illegible] *fol.847.*

§.ſed.1.

Fol.[illegible]*.repet.8.*

§.ſi extraneo.4.

Vide Ruinum *in l.*[illegible]*.§.& quid ſi* [illegible] *de lib.& poſthum.*

l.ſi duo.16.

Fol.468 num.18.repet.3 fol.381.num.9.repet.3. fol.202.num.8.repet.3.fol.[illegible]*135.repetitionum 8.*

l.ſi emancipato.17.

l.Nepos.18.

l.Quia.19.

l.ſi filius.20.

l.ſi portio.21.

l.Bonorum.22.

l.Hi quibus.23.

l.interuenit.24.

Tempus mortis inſpici debet in gratiam filij,cui facta eſt ſubſtitutio,quæ de re Baldus hic.

l.Qui filium.25.

Tit.6. De collatione dotis.

Digitized by Google

§.Quod.5.

Corraſius tomo 2. pag. 161. Zaſius in gloſſ. to 5. Cuiacius libro 4. obſeruat. cap. 34. ibi intelligit Caſtr. quia ibi de duabus Falcid. ſubſtit. non poſſunt: quia eſſet legat. à pupillo vltra dodrantem, ita vt ipſe detrahere potuiſſet. Illud ius detrahendi ad hered. ſubſtitut. tranſmiſiſſet imprimis quartam detraxiſſet, præſertim cum impubes patris heres extitiſſet. *l. qui fundum. §. qui filium, infra eodem.* quem textum omnino vide, quia declar. hunc textum iudicio meo. Nec me mouet, ſi quis dixerit ibi ſubſtitut. inſtitut. fuiſſe in ſemiſſe cum impubere, & poſtea ſubſtitut quæ res efficit, vt ſint duæ hereditates ſeparatæ, & imò nimis, ſi duplex ſit detrahenda Falcidia, & per ſubſtitutum & per impuberem tamen, Bartolus format oppoſitionem de lege præcedenti ad finem huius legis, quia licèt ſint ſeparatæ hereditates, tamen quia & à ſe & à ſubſtituto & ab impubere legata relinquit, viſus eſt omnia confundere, & ita erit vna hereditas. ſed faciam nihil à ſubſtituto legatum, tunc dico rationem textus illius multum nobis prodeſſe, quia non ſuo nomine obligatum, tamen cogita, quia multum obſtat vera reſponſio. Et ad intell. præſuppone, quod hic legata integra, quæ à populo facta ſunt, ſoluuntur, vt innuit littera quæ in caſu noſtro loquitur, & poſtea ſubſequitur, unde propterea, quia ſecundùm tabulas dicta ſunt & contributio facienda eſt, quaſi dixerit, vt melius conſiderari poſſit, quantum in cæteris legatis ratio Falcidiæ detrahenda ſit.

l. ſi debitor. 12.

Declara vt per Socin. Iun. *conſ. 131. num. 66. lib. 1.* Paul. *ad l. in quartam. D. eo.* 277. & ibidem Socin. Iun. *num. 84.*

l. ſi tantum. 13.

Cuiacius *lib. 7. obſ. cap. 31.*

l. Pater. 14.

Fol. 332. num. 41. & ſeq. repet. 4. & fol. 383. nu. 62. repet. 7. fol. 397. 93. repet. 7.

l. Quod. 15.

§ Frater. 1.

Alexander ab Alexandro *lib. 2. genial. dierum cap. 23.*

§. Quod. 3.

Adde Gozard. *conſ. 204.* Crauetta *conſ. 26.* Rota *deciſ. 3. in nouis.* Pariſ. *conſ. 1. num. 90. cum ſeq. lib. 5.* Soc. Iun. *conſ. 57. num. 11. 14 lib. 3.* Roland. à Valle. *conſ. 56. num. 14. lib. 2.*

l. ſi ex pluribus. 16.

l. ſi poſt. 17.

l. Filiusfamilias. 18.

Ad illum textum, & ad ibi dicta per Bartolum, vide Socinum *in rub. ſoluto matrim. num. 36.* Ad illa verba dixi *& Falcid. 2.* Adde Socinum *in l. 1. in col. 2. de leg. 1.* Ad illa verba ſit quod heredes. 27. vide Aretinum *in l. quo poteſt. D. de teſtam. in ſue verb.*

l. ſi dignum. 19.

l. ſi à ſeruo. 20.

l. ſi pupillus. 21.

Fol. 56. num. 305. & ſeq. repet. 6.

§. ſi ego. 1.

Cuiacius *lib. 7. obſ. cap. 55.*

l. Neſennius. 22.

Vaconius à Vacuna *lib. 4. declar. iur. ciui. declar. 59.* Gilbertus Regius libro 2. *enantiophan. cap. 1.* Rainaldus Corſus *lib. 1. indag. cap. 3.* vide per Bart. *ad l. 4. in 3. & 4. oppoſ. pen. partis,* & ibi per omnes Doct. modernos. *D. ad.* & Alciat. *lib. 6. c. 5. & in rub. de leg. 1.*

l. ſi fundus. 23.

l. Falcidiæ. 24.

Charondas *lib. 2. veriſim. c. 3.* Menochius *de arb. iud. lib. 2. caſ. 49.*

l. Maritum. 25.

Vide Bart. *in l. fin. Cod. de edend.*

l. Lineam. 26.

l. Seius. 27.

l. Pater. 28.

l. ſi à me. 29.

Quod heres habiturus eſt iure hereditario, non imputatur in Falcidiam, de intellectu huius textus per Decium *conſ. 88. tenui. nu. 3.* Doct. *ad l. in quartam. D. ad l. Falcid.* & præcipuè Rip. *in 8. oppoſ.* Bart. *num. 51.* Cortaſ. *ad l. filium quem habentem. Cod. fam. hercisc. num. 226.* Bereng. Fernan. *ad l. in quartam. 2. c. prin. num. 56. in fin. & ſeq.* poſt Ruinum ibi *nu. 9.* Cagnol *in repet. ad l. 2. nu. 71. C. de paci. inter empt. & vend.*

l. in ratione. 30.

§. Tametſi. 7.

Fol. 384. num. 67. repet. 7.

§. Cum lex. 8.

Cuiacius *lib. 14. obſ. cap. 10.*

l. ſi cui. 31.

l. Pœnales. 32.

Cuiacius *lib. 7. obſ. cap. 53.*

§. Iulianus. 2.

Molinæus *de diuiduis & indiuiduis parte 2. num. 434. cum ſeq. fol. 223. nu. 182. & ſequen. repet. 6 fol. 276. num. 95. & ſeq. repet. 6. & fol. 285. num. 81. repet. 6. fol. 241. num. 77. repet. 6.*

§. ſi Titio. 4.

Vide ad quid hunc §. citet glo. *in l. 1. C. comm. de leg. in verb. aliquid lucri:* ne dicas quod facit pro contrario, non pro eo quod gloſ. eum intelligit ibi, *nec ex ſua perſona,* nec me mouet, quod legatarius non poteſt ex perſona ſua Falcidiam deducere: nam hoc caſu ex perſona heredis deducitur, & ratio differentiæ eſt, quia ibi vnic. leg. eſt illius qui legat, & venient ei alij reſtituenda. Ideo non diſtrahat legatum ibi, *ad §. Iulianus. verſic. omnes,* vide Bart. & alios Doct. *in l. ſi. §. Cato. nu. 74. de verb. oblig.*

l. ſi ſeruus. 33.

l. Iuliani. 34.

l. Planè. 35.

l. ſed ſi. 36.

§. ſin. 2.

Ad intell. huius §. vide Goueanum hic.

l. Eius. 37.

l. Statuliber. 38.

l. Aris

Digitized by Google

l.AEris.39.

l.Ad veterani.40.

l.Dolo.41.

l.in Falcidia.42.

l.ſerui.43.

Serui ab hoſtibus capti quoties fingantur non capti. vide text. hic.

l.Falcidia.44.

l.In lege.45.

l.Qui.46.

l.Lex.47.

l.Cum.48.

l.Plancius.49.

Auguſtinus *lib.2.emend.cap.6.*

l.Non eſt.50.

l.Nec.51.

l.Ex aſſe.52.

l.ſi propter.53.

l.Pater.54.

Vide Rip. *ad l.in quartam.nu.29.cum ſeq.infra eo.* & ibi *pin.nu.41. & ſeq.* Fernan.3.*cap.prin.*1.Arti.*nu.*2.*verſic.lim.*2. Lancell.Pali. *ad l.filium quem habentem. C.famil.herciſ.nu.62.* & ibi Corraſ.*nu.91.*

l.Cum.55.

Couarruuias *lib.3.variar.reſol.c.9.*

l.Cum.56.

§.Sæpius.5.

Quarta in heredem teſtatore viuo collata facit ceſſare Falcidiam. De intell. ad hunc text.per Matheſ. *ad l.filium quam habentem. C.fam. herciſc.* 84. & ibidem Corraſ. *nu.96.99.& 101.* Doct. *ad l.in quartam.ſuper 2.op.* Bar. *D.eod.* vbi Soc.Iun.*num.32.*

l.Cum.57.

Ornat ſub n.7.fol.61. Cagnol. *de reg.iur.*

l.Leges.58.

l.Beneficio.59.

l.Cum.60.

Fol.370.n.84.repet.7.

l.Alienas.61.

Cuiac.*lib.14.obſe.36.*

l.In lege.62.

§.Corpora.1.

Molinæus *in leſtionibus Dolanis.*

l.Pretia.63.

Ioan.Robert.*lib.3.ſent.iur.c.14.fol.385.n.86.repet.7.& fo.442.n.76.rep.5.*

l.ſi in teſtamento.64.

l.ſi fundus.65.

l.Circa.66.

l.Quotiens.67.

Cuiac.*lib.7.obſe.31.& lib.8.c.3.*

l.Hereditarium.68.

Molinæus *de vſuris quæſt.72.*

l.Vſufructu.69.

l.Falcidiæ.70.

l.Poteſt.71.

l.Quantitas.72.

l.In quantitate.73.

§.In diem.4.

Cuiac.*lib.8.obſer.cap.2.*

l.Quod.74.

l.Sed.75.

l.Id autem.76.

l.In ſingulis.77.

Cuiac.*l.14.obſ.cap.34.*

l.Quod.78.

l.In duplicibus.79.

l.ſi is.80.

l.ſed.81.

l.Si creditor.83.

l.Reperitur.84.

l.Si dos.85.

Digitized by Google

l.Titia.86.

In hanc legem ſcripſit Aemilius Ferretus.vide Charondam *lib.2.veriſſim c.4* Straitmannum *de Antoni.pugn.70.* Adde ad hunc tex.& pro eius intellectu Pet. Matheſ.*ad l.filium quem habentem.C.fam.herciſc.num.21.& 77.* vbi Lacell.Polit.*n.26.96.105. & 106.*& Vinc.à Sala. *nu.30.& ſeq.& nu.52.*Corleſ.*ad l.cum verum.C de fideicomm ſſ n.43 & 45* Baren.Fernan.*ad l.in quartam.D.eod. c 2.nu.63* & Soc.Iun *num.48* Bart.ratio *ad l.in quartam*,(eſt communis,quod ſcilicet,quia ex voluntate expreſſa, &c. nam hic non exprimitur, nec videtur vera, cum ſi heredi ſcripto pro tertia parte prædia illa pro legitima eſſent,demũ nque is rogaretur reſtituere hereditatem retenta quarta,licet ex voluntate teſtatoris expreſſa 4 deduceret, totum tamen trientem prædiorũ prælegatorum in eam imputare *a gl.in fideicommiſſ.§ fi.& l.Marcellus.§.quidam liberis.D.ad Trebell.* dic ergo veriorem eſſe eam, quæ hic ponitur in fine, Repet.17.*fol.338.nu.119.& ſeq.& 164.*Repet. 4.*fol 381 nu. 56.* Repet.7.*fol 318. nu.1993 fo.381.n.43.& 45.repet* 8.Intellectum nouum ad illam l.vide Rum.*in l.in quartam.circa 6.oppoſ.*Bart.*in ſi tit.* vide glo.*in l.filium quem habentem.in glo.in verb parte.C.famil. herciſc.* An diſpoſitio huius legis locum habeat vnico herede inſtituto,cui præleg.ſit præd.& rogatus ſit heredem reſtituere.*num.ſeq. repet.7.fol.368.*

l.Qui fundum.87.

§.Coheres.8.

Cuiac.*lib.4.obſ.c.35.& lib.25 c.15.*Ioan.Robert.*recept.iur.ciuil. lect.lib.1.c.8.*

l.Qui.88.

Alciat.*lib.1.parerg.8.*Auguſt.*lib.4.emend.c.16.*

l.Diui.89.

Auguſt.*lib.3.emend.cap.7.*

l.ſi heres.90.

l.In quartam.91.

Hanc leg.explicant copioſè Alciat. & Ripa *in lecturis.* Idem Alciat.*lib.6. parad.c.4.*Duaren.*lib.2.diſput.anniuerſ.c.10.*Raynaldus Corſus*lib.1.indag.c.4.* Contius *lib.1.diſput.ſubiectar.c.15* Hotomannus *lib.4.variar.diſput.c.3.in tract. quartæ pegaſianæ.*Goutan.*lib.2.animaduerſ.*Cuiac.*lib.8.obſ.cap.4.*Corraſ.*lib 2. Miſcell.c.17.*Straitmannus *de Antoni.pugn 6.*Menoch.*de arbit.iud.caſ.164.*repetiit hanc legem more ſuo Ioannes Bolognetus.

l.ſi miles.92.

l.Acceptis.93.

l.Filio.94.

Alciat.*lib.6.parerg.c.26.*

l.Maritus.95.

l.Miles.96.

Tit.3.Si cui plus quàm per legem Falcidiam licuerit,legatum eſſe dicetur.

l.ſi cui.1.

§.Marcellus.3.

Cuiac.*lib.2.obſ.c.5.*

§.Cum 6.

Fol.*125.n.7.tractat.3.*

l.Etiam.2.

Hæc lex eſt de ſtipulatione Falcidiæ, quam heredi præſtat legatarius cui heres cum dubitaretur,an lex Falcidiæ quæ minuit legata locum haberet, legatum ſoluit integrum, videlicet de reſtituendo eo quod amplius quàm per legem Falcidiam liceret acceperit, vel quanti ea res eſt. ſi poſtea apparuerit,legi Falcidiæ locum eſſe, quæ ſtipulatio Falcidiæ dicitur *l. 70. ſ. iti. prox.* & abſque dubio prætoria ſtipulatus & ſatiſdatio eſt *l.pœnales. §. iudicium.3.eod.tit.* Hæc autem ſtipulatio committitur aduerſus legatarium, qui ſolidum legatum accepit ſine deductione Falcidiæ ſtatim atque certum eſſe cœperit,legem Falcidiam locum habere, vt ſcilicet ſuppleat heredi conficta,vt Falcidiam pro ſua parte quam nunc locum habere conſtat.

l.Niſi.3.

§.Quamuis.4.

Quibus propterea cautionis onus. ¶Legendum videtur, *prætoriæ cautionis onus*, nam & illud *propterea* ibi importunum eſt. Cuiac.*ad l.5.D. de verb.& oblig.*

§.item.5.

Molinæus *ad l.1.in princ.n 31.D.de verb.oblig.*

l.Hæc autem.4.

Hæc lex non eſt de ſtipulatione Falcidiæ, qua propter Falcidiam interponitur ne pereat heredi ſed de ſtipulatione euicta hereditate legata ſoluta heredi qui ſoluit,cuique mox euicta hereditas eſt reddi, quam quidem cautionem heredi cui controuerſia hereditatis fit, legatarij præſtant quibus heres interim ſoluit legatum, vt in *l.3.§. ſi legatarius.h.t.* Attamen hæc ſtipulatio,ſtipulatione Falcidiæ(*de qua tol.2.ſi cui plus quàm per leg. Falc.licet*) affinis & proxima eſt. illa etenim eſt de parte legati reſtituenda: hæc de toto vtraque cautio præſtatur iuſta ex cauſa cognoſcente prætore, illa præſtatur ſi iuſte dubitari poſſit vtrum lex Falcidia locum habeat necne.

Si iuſta cauſa eſſe videbitur. ¶Recte hæc adiicit Paulus, nam ſi nondum herede illata ſit lis de hæreditate, ſed interuenerit tantum mouendæ litis luſoria & inanis minatio quædam,iniquum eſt legatarium onerari huiuſmodi cautione ſuperuacua.

Luſoriæ minæ. ¶Luſorias minas dicit hoc loco Paulus, quod ludi hominum liberorum irriſione ſoleant, vt Marcus Tullius *in epiſtola* ait, nullam eſſe minantis authoritatem apud liberos.

Illata controuerſia litis. ¶Lis eſt res quæ in iudicium principaliter deducitur,puta hereditas, controuerſiæ ſunt, quæ circa eam litem verſantur & concurrunt, veluti de teſtamento falſo, vel de teſtamento iniuſto, & aliquando maiorem cumulum habent potioréſque ſunt controuerſiæ quàm lis ipſa,vt in Quintiliani declamatione 172. qua de cauſa omnis lis etiam controuerſia dicitur recte.*l.1.C.de petit hered.* Verùm è contrario nõ omnis controuerſia eſt lis,lis non eſt antequam in iudicio conteſtata ſit,ſic nec res de qua agitur litigioſa eſt ante litem conteſtatam. *l.1.§ 1.ff. de litig.* verùm controuerſia eſſe poteſt ante litem conteſtatam.hoc eſt, cõtrouerſia eſt præparatio litis. Quintil.*lib.4.* aliud diſcrimen ponit nempe controuerſiam eſſe facti,& litem iuris.quem conſule: at dicitur controuerſia paſſim in iure noſtro,tam de iure quàm de facto.*l.vlt.D.de tranſact.* ita vt ſit generale nomen quod generaliter & ſpecialiter accipiatur.

l.Videamus.5.

l.Cum.6.

l.Diuus.7.

l.ſi heres.8.

l.ſi non.9.

LIBER

LIBER XXXVI.

Titulus primus.

Ad Senatuſconſultum Trebellianum.

De quarta pegaſiana ſcripſit Hotomanus vol.1. verpar.diſſ.cap.3.

l.Explicito.1.

Hanc legem interpretatur Ripa.

§.Hocautem.5.

Goueanus lib.2.variar.lect.c.33.

§.ſi filio.10.

Fol.94.num.99.repet.4.

§.Fuit.13.

Bellonus lib.3.ſuppat.cap.15.

l.Qui.2.

Valla de rebus dubiis & tract.29. vide Bart.in l. cum filio.in vlt.col. de legat.2. Et Alex.ibi in 6.col. Aret.in 1.col. Socin.in pri. & Ruin.in 38. char. & ubi quid in 75.circa fin. fol.88.n.155.repet.8.

l.Marcellus.3.

Ad ibi dicta per Alex.in 3.not. & alios Doct. pondera dicta per Bart.in l.ſi non. D. de teſtam.milit. Et pro illa opinione vide text. ad literam in l.ſi miles. D.ad l. Falcid.licèt Doct.dicant quod illa opinio non bene probetur per aliquam l.ad §.quidam.vide Socin.reg.33.ad §.idem. vide Socin.reg.331. ad §.quidam. vide Caſt.in l.Titia. ad l.Falcid. ad id quod diſput. ibi Doct. de prohibit.falcid.vide Alciat.lib.5.parad.c.5.

§.Quidam.4.

Fol.382.num.62.repet.8.

l.Quia.4.

Fol.284.nu.75.repet.8.

l.ſed & qui.5.

l.Recuſare.6.

Fol.284.num.66.repet.8.

§.Meminiſſe.1.

Ibi ſiue honorans.vide Bart.in l.curatoris.C.de neg.geſt.col.ſi.

§.Titius.5.

Fol.20.num.54.repet.4.

l.ſed ſciendum.7.

l.De ætate.8.

l.ſed.9.

§.Planè.1.

Fol.166.num.77.repet.8.

l.ſed & ſi.10.

l.Apud.11.

Pro intellectu vide Bart.in l.pro herede.§.Papin.nu.7.D.de acquir.hered. Pro intelligẽtia glo.ſi.in d.§.idem Iulianus. vide Alex.in l.ſi ex teſtamẽto. D.de vulg. ſubſtit.nu.4.chart.106.& Dec.in Rub.quando nõ petent.num.15.chart.191.qui refert Alexand.

§.idem.1.

Bart.ſing.78 fol.8 fol.384.nu.98.repet.8.

§.Vtrum.2.

Iohan.Aurpach.lib.1.ſingul.alleg.c.31.

l.ſed cum.12.

l.Ille.13.

§.ſi quis.5.

Corraſ.lib.4.miſcell.c.9.

l.Nam.14.

§.ſi quis.3.

Briſſon.lib.3.ſelect.c.11.

l.Vel omnia.15.

l.Cogi.16.

Vide Bart.in l.ſi quis.§.fin. de leg.2. & ad dicta per glo. in §.generaliter. in verb.vniuerſ.vide Bart.in alleg.loco.Ad §.idem.ad Trebell.vide Alex.in l.cum.in 11.col.de lega.1.& Aret.ibi in 2.col.& Ruin.char.96. Ad glo.in verb.uſque [illegible] in §.ſi pater.vide Iaſ.inſtit.de act.§.pœnales.col.13.nu.57.vel 87.

§.Marcianus.8.

Goueàn.d.lib.2.c.2.

§.ſi pater.11.

Fol.76.nu.78.repet.4.

§.ſed ſi ſeruo.13.

Fol.433.nu.179.& ſeq.repet.5.

l.Ex facto.17.

Ad hanc legem & 3.ſeq.ſcripſit Ripa.

§.ſi quis.3.

Fol.261.nu.35.repet.3.

§.ſi quis.4.

Filij naturales, an faciant deficere fideicommiſſ. voluntatis. quæſtio eſt poſt Doct. vide Corraſ.lib.1. Miſcell.glo.7.1.par.nu.45 circa med. Dec. ad cap. præſentia.nu.102.cum ſeq.extra de proc.& ibi Pariſ.nu.43.

§.Ex facto.5.

Vide Steph.Forcat.in Necyom.iur.dial.51.num.4. Et quomodo procedat, Soc.Iun. conſ.358.num.66.lib.2.& conſ.174.num.16.eo.lib.Chacheràn.deciſ.108. num.5.& 12.

§.ſi quis.6.

Coſta lib.2.ſelect.c.2.Cuiac.lib.3.obſ.c.10.

Digitized by Google

§.ſi quis autem 7.

Couarr. *lib.2.variar.reſol.c.7.* Vide Alex. in *l.in illa.in fin.de verb.oblig.*

l.In fideicommiſſ.18.

Limita Socin. *in reg.172.* Ad §.fin. vide Caſtrenſ. *in l.Titia.ad l.Falcid.*

§.ſi legatum.3.

Fol.371.n.101.repet.7. Et fol.382.n.31.& fo.396.n.50.eadem repet.

l.Vbi purè.19.

Vaconius *lib.4. declar.c.57.*

l.ſed etſi.20.

l.Heres.21.

l.Mulier.22.

Cuiac. *lib.3.obſ.c.13.& lib.13.c.35.* vide Ruin. *in repet.l.Gallus.* §. *& quid ſi.in 8.col.cum ſeq* poſt Bart. & ibi 2.*col. de lib.& poſthum.* & Papienſ. *in l. cum filié. col.21.* & ibi Ruin. *in 26.chart.D.de l.1.* & ad §.cum proponeretur, vide Ruin. *in l.in addom.illo artic. verum pater teneatur filiam dotare divitem. D.sol.matr.* §.*ſi heres.limit.vt per Soc.reg.172.*

§.ſed enim.3.

Menoch. *lib.2.de arbit.iudic.caſ.49.*

§.Cum proponeretur.4.

Anton. Guibert. *de dote pag.19.*

§.Vt Trebelliano.5.

Trebellianicæ ita demum locus eſt, quando quis eſt rogatus vt heres pro intell. ad h. text D. Vincent. Hercula. in *repet.ad l 1.ff. de legat.1. colum. 18. ante fi. verſ.magis igitur prædicto ſuo.* & Crot. *ibid.n.60.cum ſeq.* Dec. *conſil.77.* Crauet. *conſ.186.in prin.* & ad Rubr. *de leg.1.n. 53.* vbi etiam Ludouic. Aluar. *num. 132. fo.19.n.132.repet.4.*

l.Quoties.23.

l.Nonnunquam.24.

§.ſi quis.2.

Paluanus *de rei alien.diſtract.c.7.*

l.Omnibus.26.

l.Ita tamen.26.

§.A patre.4.

Propter fideicommiſſum relictum in ſecundis tabulis, cogitur quis adire ex primis mortuo demum pupillo, vt notat Bart. hic.

§.Qui.7.

Et ad intelligentiam eius, quod ibi dicitur. vide Ruin. *in l.cum filio.in 31. chart.de leg.1.* & repet. *in l.filius qui patri. in 12.chart.de vulg. & ad* §. *qui patri. vide dictos repetitu.char.34.& 49.& ad* §. *heres ex aſſe.* vide Alex. *in l.fideicommiſſaria.in 2.col.D.eod.*

§.Qui rogatus.12.

Fo.390.n.153.repet.7.

§.ſed ſi.15.

Fo.390.n.11.repet.4.

§.Heres.16.

Menoch. *de arbit.iudic.caſ.156.*

§.Qui ſuos.17.

Fo.95.n.100.repet.4.

l.Ex aſſe.28.

l.ſi quis.29.

l.ſi legatus.30.

§.ſi filiofam.2.

Non valet reſtitutio facta niſi conſentiente, vel ratum habente eo, in cuius poteſtate eſt fideicommiſſarius.

l.ſi cui.31.

l.Balliſta.32.

Cuiac. *lib.4.obſ.c.39.* Prateius *geminatio.c.146.* Ludouic. Vitalis *lib.1.variar. lect.c.8.* Corraſ. *in tract.de verb.* Gemi.*n.3.* Tiraq. *ad l.ſi vnquam. in gl.reuertatur.n.49.* Gerar. *ſing.18 n.40* ſil.nupt. *lib.1.n.150.* Felin. *ad c.ſi cautio.de fid.inſtru.14.& 56.* & ad ornationem h.l. vide Mar. *ſing.378.geminatio.* Alc. *ad Bart.l.cum ſcimus.de agri.& cenſ.lib.11.* apoſt. ad Mathel. *ſing.36.* Iaſ. *inſti.de act.ad* §.*in perſonam.11.col.nu.47.* & per eundem *ad l.2.col.antepen.C.de poſt.* & ad *l.1.ff.* cum *poſt alios.n.30.* Iaſ. *Inſt.de act.*§.*in perſonam.col.11.* & per eundem *in l.1.in antepe.col.C.de poſt.& in l.1.de offic.eius poſt alios.n.30.*

l.ſcribit.33.

l.ſi eius.34.

Ioan Robert. *lib.1.ſent.iur.c.10.*

l.Cum.35.

l.Cum.36.

Fol.565.n.318.repet.3.

l.Reſtituta.37.

§.Pupillus.1.

Auguſt. *lib.3.emend.c.10.*

l.Non enim.38.

l.Sed.39.

l.Quamuis.40.

l.Mulier.41.

In quibus fideicommiſſarius fiat ſimilis heredi. vide Accurſ. hic.

l.Quia 42.

l.Papinianus.43.

Cuiac. *lib.12.obſ.c.12.* vide Iaſ. *in l.re coniuncti.12.col.verſic.6.& vlt.de leg.3.fo.383.n.93.repet.8.*

l.Poſthu-

l.Poſtulante.44.

l.Qui totam.45.

Cuiac.lib.2.c.31.fol.165.nu.256.& 270.repet.4.

l.ſi eius.46.

l.ſi heredi.47.

l.Paulus.48.

l.Cum.49.

l.Imperator.50.

l.Cum heres.51.

Dos prælegata deducitur vt debitum, nec impedit quartæ Trebellianicæ deductionem.

l.ſi res.52.

l.Non eſt.53.

l.Titius.54.

l.ſi patroni.55.

l.Filiam.56.

l.Heres.57.

Ad hanc legem ſcripſerunt Ripa & Alciatus.

§.Cum ita.1.

Vltra tradita hic latiſſ.per ſcriben.vide Beren.Fernan.*ad l.fin.C.de poſthu.hered.inſtit.nu.70.* [illegible] *conſ 67.* Pariſ. *conſ.42.vol.2.* Crauet.*conſ.109.* Aret.*inſtit.de iure perſon.ad princ.* In materia Corn.*conſ 298.lib.4.* & quomodo procedat Socin. Ruin.*conſ.158.nu.66 lib.2.* Bald. *conſ.22.num.2.inter conſ. diuerſ.ad conſ.vlt.volunt.volum.* vide Ruin.*in l.2.in prin.in 2.coll.de lib.& poſthu.*vide ad quid alleg.tex.iſtũ *Spec.in tit.l:c §.nunc aliqua.verſic.69.* Et ad id,quod ſolet ibi allegare Bart.videlicet,quod cenſet confirm.cum diſpoſit.iur.commun.& text.quem non vidi ponderatũ ad hoc in *l.nec eum.de ſolut.* Et illam doctr.Bartol.commun.approb.dicit Socin.in *l.cognati.in pen.col. verſic.quinta concluſ de reb.dub.* & Iaſ.*in l.Lucius.in vlt.col.de vulg.& pup.* Ad materiam illius §.vide Alex.*in conſ.175.incip.perfectis.in 5.vol.*Mich.*ſing.168.nu.2.fol.294.*

l.Deducta.58.

§.Acceptis.3.

Vaconius *lib.4.declar.57.*

§.Hereditatem.4.

Corraſ.*lib.5.Miſcell.c.8.*Menoch.*d.c.49.*

§.Quod.7.

Cuiac.*lib.12.obſ.c.20.*

l.Debitor.59.

§.Ea quæ.1.

Molinæus *ad conſuet.Pariſ.tit.1.§.7.glo.1.num.33.*

l.Patronus.60.

l.Paulus.61.

l.A filio.62.

Vide Iaſ.*in l.Gallus.§.& quid ſi tantum.in 2.lect. in 8.coll.de lib.& poſthum.num.33.verſic.ex prædic Theorica.*

l.Facta.63.

Fol.118.num.53.& 54.tract.7.

§.ſi verò.10.

Cœlius *lib.13.antiq.lect.c.5.& 6.*Alex.ab Alexandro *lib.2.genial.dier.cap.19.*Cuiac.*lib.7.obſ.c.7.*

l.ſi eius.64.

l.ſeruo.65.

§.Cum prætor.2.

Reuardus *lib.5.variar.c.6.*

l.Qui ita.66.

l.ſi poſtulante.67.

l.ſi heres.68.

Cuiac.*lib.8.obſ.c.5.fol.96.num.124.repet.4.*

l.De euictione.69.

l.ſi heres.70.

l.Omnes.71.

l.Heres.72.

l.ſi heres.73.

Actio hypothecaria non tranſit in fideicõmiſſarium,ſi heres anteq̃uam reſtitueret hereditatem à debitore hereditario pignus acceperit.

l.Qui filium.74.

l.Epiſtolam.75.

Fol.93.nu.93.& ſeq.repet.4.

§ Mulier.1.

Emanuel Coſta *lib.1.ſelect.c.7.* Rom.*ſing 502.* Rog.Bauer.*ad l.cum filio.D.de leg.1.nu.54.*& ibi Soc.Iun.*nu.93.& ſeq.*& Grauett.*in 2.par.nu.77.83.& ſeq.*

l.Scæuola.76.

Molinæus *ad l.1.§.ſi quis num.77.D.de verb.oblig.* Vandus *lib. 2. variar.quæſt.12.*Vaconius *declarat.iuris ciuilis.lib.4.declarat.64.& lib.5.declar.69* Ad intellectum vide Bart.*in l.Lucius.in vlt.coll de vulg.& pupil.in prin.fol.576.num.467.& ſeq.repet.3.& fol.80.nu.52.& ſeq.repet.6.*

l.Heredibus.77.

Digitized by Google

l.Lucius.78.

§.Heredum.12.

Cotta *in voce paupertas.* Iohan. Aurpach. *lib.1. ſingul. alleg. c.14.*

§.Pluribus.13.

Fol.381.n.38. repet 8. vide Soc. poſt alios in *l. Marcellus. §. quidam. in 1. col. cum ſeq. D. eo. tit. & ad §. filium* vide Bart. in *l. cum hoc ſcriptura. in 3. col. D. Annot.* Ad §. fin. vide Alex. *in conſ. 42. ſuper præmiſſo. in 5. col. verſ. 8. quia* nu.10. 2. *vol.*

§.Heres.16.

Fol.479.n.44. repet.7.

l.ſi pupillus.79.

l.Matrem.80.

l.Iulius.81.

Cuiac *lib.2. obſerv. c.26 & lib 4. c.31.* Auguſtinus *lib.4. emend. c.16.* Briſſon. *lib.3. ſelect. c.12.* vide ad quæſt. de qua ibi per Bart. quæ allegat Iaſ. *Aſſlit. de act. in Supreſ ad: c.ades. in 7. col. in fin. conſ.* 100. nu.25. Rolandus a Valle. *fol 145. n.68. repet* 7.

Tit.2. Quando dies legat. vel fideicommiſſ. cedat.

l.Mortuo.1.

l.ſi purè.2.

l.Nam.3.

l.ſi cum.4.

l.ſi poſt.5.

Forcatulus *quiærj c.7.*

l.Quod.6.

l.Heredis.7.

Cuiac. *lib.4. obſ. ſelect. c.15.*

l.Nam.8.

l.Habitatio.9.

l.Cum.10.

l.Nec.11.

l.Nec.12.

l.Huiuſmodi.13.

Emanuel Coſta *lib.1. ſelect. c.18.*

l.ſi vſus.14.

l.ſi ita.15.

Paul. *4. ſent. 1. §.12.*

l.Cum ita.16.

l.Cum legato.17.

l.is cui.18.

l.Cum.19.

l.ſi cum.20.

l.ſi dies.21.

Coſta *lib.1. ſelect.* 10. Gilbert. Regius *lib.1. enantiophan. c.26.*

l.ſi Titio.22.

l.Cum.23.

l.ſi bonum.24.

Anton. Rub. *ad l. non ſolum. §. morte. D. de nou. oper. nunc n.518.* Signo de Homod. *ad l. Inſulam. D. de verb. oblig. nu.152.* Bart. Caccialup. *ad l. ſi is qui ducenta. D. de reb. dub. n.9. ad fin. lim.* Cathedra. *deciſ.49. n.8.*

l.Cum.25.

Coſta *lib.1. ſelect. c.7.* Ioan. Robert. *recep. iur. ciuil. lect. c.17.* Cuia. *lib.17. obſ. cap.4.*

l.Firmio.26.

Duaren. *lib.1 diſput. iur. ciuil. c.32.* Ioan. Aurpach. *lib.4. epiſt. c.6.*

l.Filiusfam.27.

l.ſi fundus.28.

l.Rogo.29.

l.Quod.30.

Conditio nuptiarum non impletur ex nuptiis inualidis, vt notat hic Bal.

l.Vxori.31.

Tit.3. Vt legat. ſeu fideicommiſſ. ſeruandorum cauſa caueatur.

l.Legatorum.1.

§.Non ſolum.3.

Auguſt. *lib.2. emend. c.10.*

§.Plane.5.

Cuiac. *lib.15. obſ. c.20.*

§.Belliſſimè.13.

Corraſ. *lib.2. Miſcell. c.7. fo.71. no.171. repet.6.*

§.ſi quis.14.

Si vna actio in alterius locum ſuccedit, aſſumit eius naturam. vide Iaſ. *ad l. nemo poteſt n.12. de leg.1.* & ad §. fuerat. *no.4. inſt. de act.* Not. Rom. *deciſ.64. & 411. in nouiſ. & 305. in antiquis.* Gomeſ. *ſuper regul. cancell. in reg. de ſubrog. q.9.* Iac. de Nig. *ad rub. D. de verb. oblig. n.171.*

l.Nec ſi.

l.Nec ſi.2.

An pater ſit coniuncta perſona filio.vide hic D.God.

l.ſed & ipſis.3.

l.ſi ex cauſa.4.

l.Poſtquam.5.

Cuiac.lib.15.obſ.c.9.

§.imperator.1.

Duarenus.lib.1.diſp.at.anniverſ.c.2.Molinæus ad Conſuet.Pariſien.§.52.gloſ.1.nu.22 cum ſeq.Cuiac.lib.11 obſ.c.15.Pro intell.& ratione h.text.Rot.deciſ.3.per Biſignet.de appell.Ludo.Bologn.ad l.ſi finita.§.ſul.D.de damn.infect.l.num.179 & ibi Michael Vurcur.nu.221.Longoual.ad l.imperium.nu.88. D.de iuriſdic.õn.iud.fol.716.nu.80.repet.1.fol.179 & ſeq.nu.252.repet.5.fol.177.n.221.rep.5.

l.ſi quando.6.

l.Filio.7.

l.Cum.8.

l.Non.9.

l.ſi à te.10.

Cuiac.lib.15.obſ.c.9.

l.ſi legatatij.11.

l.Licet.12.

l.Ei quoque.13.

l.Hæc.14.

l.Etiamſi de præſenti.15.

Hæc lex eſt de ſtipulatione legatorum, vel fideicõmiſſorum, quæ etiam prætoria eſt,eam ſtipulationem plerumque ab herede ſibi præſtari legatarij deſiderant,cum dies & conditio petitionem legati differt,aliquando tamen etiamſi purum & præſens ſit legatum, de eo hæc cautio interponitur, vt puta ſi heres litigare quàm id præſtare malit,quia litis longa ſæpe mora, iudicij longa ſæpe dilatio eſt , vel; vt ait eleganter , quia nonnullas moras exercitio iudicij habet.

l.ſi duo.16.

l.ſi ab vno.17.

l.Quæ.18.

§.Tutor.2.

Fol.276.nu.42.& ſeq.repet.2.

Tit.4. Vt in poſſeſſ. legat. vel fideicommiſſ. ſeruand.cauſa eſſe liceat.

l.ſi quis.1.

§.Ei cui.5.

Cuiac.lib.4.obſer.c.13.

l.ſi autem.2.

l.ſi is.3.

Exceptio quę requirit altiorem indaginem,non admittitur,ſi non eſt paratus in continenti probare. Adde Bart.ad l.fi.vbi omnes.C.quorum bon.& ad l.natural.§.nihil cõmune.D.de acquir.poſſeſſ.Aret.ad §.quadrupli.nu.30. & ſeq. inſt.de act.Afflict.deciſ.14.nu.4.Carol.Ruin.ad l.1.D.de non.oper.nunc.nu.117.

l.Planè.4.

l.is cui.5.

§.imperator.16.

Cum ob cautionem non præſtitam , mittitur fideicommiſſarius in poſſeſſionem, ſane non mittitur in res heredis proprias , niſi certis modis ex conſtitutione Antonini,vt h.§.

§.Quæri.21.

Fol.150.nu.263.repet.5.fol.176.nu.209.repet.5.

§.in poſſeſsionem.26.

Cuiac.lib.10.obſ.cap.29.

l.ſi pecuniæ.6.

l.Dum.7.

Huius legis ſententia optimè explicatur hîc à D.Goth.

l.ſi legatorum.8.

l.Etiam.9.

l.ſi nullæ.10.

l.ſi fideicommiſſorum.11.

l.Municipiis.12.

l.Quanuis.13.

l.Quæ.14.

l.interdum.15.

Digitized by Google

l.ſi in adoptionem.11.

l.ſi duobus.12.

Auguſt.lib.1.emend.cap.vlt.

l.Cum.13.

l.ſi duobus.14.

§.Filius.1.

Hic§.[illegible] explicatur à Cuiac.quem vide.

l.ſi præteritus.15.

l.ſi emancipatus.16.

l.ſi pater.17.

l.ſed.18.

l.Quod.19.

Duarenus *lib.2.* [illegible] *anniuerſ.c.30.* Cuiac.*lib.11.obſ.cap.14.* Gilbertus Regius *lib.1.enantiophanon cap.10.*

l.Filium.20.

Zoannetus *reſolut.cap.4.* Cuiacius *lib.3.obſ.cap.15.*

l.ſi is qui.21.

Tit.5. De leg.præſt.contra tabul.bon. poſſeſſ.petita.

Hunc titulum puto correct.per Auth.*ex cauſa.C. de lib.præter.* vide Azo.*in ſ.C.de contra tab.*

l.Hic titulus.1.

l.Et ideo.2.

l.ſed etſi.3.

Briſſonius *lib.4.ſelect.c.19.* circa Doct.Bart.ſibi communiter in illa quæſt. [illegible] punientis contrahentem cum bannito.vide Ruin.*in l.1.in prin.[illegible] de verb.oblig.*qui eam approbat.

§.Hoc.2.

Fol.[illegible].num.64.repet.4.

l.Cum.4.

l.Filium.5.

§.ſi quis.3.

Ordinaria bonorum poſſeſſio vocatur edictalis,vt optimè teſtatur Cuia. *Inſtit.de bon.poſſ.in fin.*

l.Saluius.6.

Fol.64.num.41.repet.8.

l.Nam.7.

l.Virilis.8.

§.Cum.5.

Cum dotis nomine legatur res, non putat Vlpianus ad virilem vxorem nurúmve redigendam: ratio eſt quoniam dos relegata extra rationem Falcidiæ eſt,vel ideo quod rem ſuam mulier recipere videtur.

l.ſed etſi.9.

l.ſed etſi.10.

l.At vbi.11.

l.ſiue.12.

Coniunge cum hac lege l.cum propter.4.ſ.h.t.

l.item.13.

l.Nonnunquam.14.

Auguſt.*lib.4.emend.c.17 fol.104.nu.37.repet.8.*

l.is qui.15.

Iaſon hallucinatur in intellectu illius §. Marcus Mantua *ſing.72.* [illegible] *fol.847.*

§.ſed.2.

Fol.[illegible].num.[illegible].repet.8.

§.ſi extraneo.4.

Vide Ruinum *in l.Gallus.§.& quid ſi tantum.col.11.de lib.& poſthum.*

l.ſi duo.16.

Fol.468 num.18.repet.3.fol.381.num.9.repet.3. fol.201.num.8. repet. 3.fol.[illegible] 135.*repetitionum 8.*

l.ſi emancipato.17.

l.Nepos.18.

l.Quia.19.

l.ſi filius.20.

l.ſi portio.21.

l.Bonorum.22.

l.Hi quibus.23.

l.interuenit.24.

Tempus mortis inſpici debet in gratiam filij,cui facta eſt ſubſtitutio,quid de re Baldus hic.

l.Qui filium.25.

Tit.6. De collatione dotis.

Digitized by Google

l.Hic titulus.1.

De collatione vide Paulum 5.ſent. ſi. 9.

§.ſi cum.13.

Auguſt.*lib.4.emend.cap.17.*

§.ſi impubere.21.

Optimè §.hic explicatur à Cuiacio *in libro primo ſentent.* Paul.tit.13.§. vlt.vbi vide.

l.Cum.2.

l.Prætor.3.

§.Iulianus.2.

Duarenus *lib.2.diſput.anniverſ.cap.11.*

l.Filium.4.

l.ſi quis.5.

Menochius *de arbit.iudic.lib.2.caſ.29.*

l.Dotem.6.

l.ſi nepotes.7.

l.Nonnunquam.8.

l.Filius.9.

l.ſi filius.10.

l.Paulus.11.

Cuiacius *lib.3.obſer.cap.34.*

l.ſi prægnantem.12.

Tit.7. De dotis collatione.

l.Quanquam.1.

Vide Ruinum in *Rub.ſoluto matrim.in 2.char.prope ſi.& in 4.char.poſt prin.*

l.Filia.2.

l.ſi filia.3.

Duarenus *lib.1.diſput.anniverſ.cap.14.*

l.ſi pater.4.

*Fol.193.nu.58.repet.8 fol.180 nu.46.repet.8.*Bart.*in l.hæinfundi.in* §.*cum pater. de leg.1.*cui videtur contrariari l.illa.& vide Alex.

l.Filius.5.

Duarenus *d.lib.1.cap.13.*

l.Pater.6.

Vide Doctores *in l.ſi emancipati ſuper gloſ.ſi.in prin.de collat.*

l.Nec ipſa.7.

l.Pater.8.

Vide Bartolum *in l.ex hac ſcriptura.in 2.col.D.de donat.*

l.Fuit.9.

Tit.8. De coniungendis cum emancipato liberis eius.

l.ſi quis.1.

§.ſi pater.4.

Fol.153.num.262.repet.8.

§.inter.11.

Quomodo inter filium & liberos eius diuidatur hereditas, declarat hic §.Vlpianus.

§.ſi ſit.16.

Cuiacius *lib.3.obſer.cap.29.*

§.ſed etſi.17.

Fol.198.num.58.repet.8.

§.ſed etſi.18.

Fol.193.nu.6.repet.8.

l.Nihil.2.

l.Qui duos.3.

l.Emancipato.4.

Cuiacius *lib.3.obſ.c.37.fol.64.nu.40.repet.8.*

l.ſi nepos.5.

l.ſi quis.6.

Auguſt.*lib.1.emend.cap.1.*

l.ſi poſt.7.

Tit.9. De ventre in poſſeſſ. mitten. & curatore eius.

l.ſicuti.1.

Auguſt.*lib.1.emend.cap.1.* vide Aret.*in l.placet.cum ſeq.in 2.col.verſ.in contrarium.de inb.& poſthum.*

l.ſed etſi.2.

l.ſumptus.3.

l.Habitatio.4.

l.Curator.5.

l.Extra-

l.Extraneo.6.

Quis dicatur hic extraneus, declara vt per Gothoſ. hic.

l.Vbicunque.7.

l.ſi ventris.8.

l.Cum venter.9.

l.Poſthumus.10.

Tit.10.De carbon.edict.

Huius edicti Cneus Carbo auctor fuiſſe videtur, qua de re Valerius *lib. 5.cap.6* & Cuiac.*hic.*

l.ſi cui.1.

§.ſed etſi.7.

Carbonianum edictum locum habet, etiamſi fiſcus impuberi controuerſiam faciat.

l.Licet.2.

l.Carbonianum.3.

§.Puberi.3.

Puberi propter impuberem non ſuccurritur, hoc eſt, impuberi non datur bonorum poſſeſſio Carboniana, at ſi duobus impuberibus fiat controuerſia & vnus pubuerit, alter non pubuerit, propter impuberem puberis controuerſia differtur.

§.ſi duo.10.

Duobus impuberibus datur Carboniana, & quamdiu vel vnus impubes eſt, in alterius perſona Carboniana pubertas non finitur, vt ſi puberi & impuberi controuerſia fiat, impuberi Carboniana datur, non etiam puberi propter impuberis fratris perſonam.

l.Ideo.4.

Auguſt. *d.c.3.* Zoannetus *reſtituit cap.3.*

l.ſed ſi.5.

l.De bonis.6.

Carbonianum edictum introductum eſt, ad ſimilitudinem edicti contra tabulas, ſed in teſtamento fœminarum bonorum poſſeſſio contra tabulas locum non habet.

§.Poſt.6.

Petita hereditate, aut ſatiſdare debet poſſeſſor de ea re conſeruanda, aut id non ſatiſdante, in petitorem ſatiſdantem transferenda eſt poſſeſſio vt alteri probandi onus incumbat, neutro ſatiſdante potior eſt poſſeſſor, quod confirmatur hoc §.

l.ſi impubes.7.

§.Quæſitum.8.

Vide Alexan. *in l. poſthumus.10. col. de contra tab. ad gloſſ. in verbo quæſitum. circa med.* vide Bart. *in l. filio. in antepen. col. verſ. ſi non. de iniuſt. rupt. teſtam.* ad dicta per Bart. *in 3. oppoſ.* vide Alex. *in l.1.* quemadmodum pot. *part. pot. accreſ. fol.387. nu. 98. repetit.3.*

l.Deceſſit.8.

l.Quod.9.

Lex non debet eſſe de indubitabili. vide Dec. *ad l. illam. C. de collat. nu.1. & 2. & ad l. Liberi. C. de bon. poſſ. contra tab.* Sil. nup. *lib.6. fol.673. in impreſſ. Venet. verſ. item in dubio.* Rom. *ſing.748. l. quod Labeo. de Carbon. edict.* Ad illud quod dicitur eſſe de indubitabili limit. vt per Doct. *in l.1.* Bald. & Salyc. & alij *in prin. C. de ſacroſanct. eccleſ.*

l.Cùm mulier.10.

l.Cùm ſiue.11.

l.Scriptus.12.

Fol.387.n.99.repet.3.

l.Titia.13.

l.Quæritur.14.

l.Hæc.15.

l.ſed ſicuti.16.

Tit.11.De bon.poſſeſſ.ſecund.tab.9.

l.Tabulas.1.

§.ſi quis.5.

Fo.107.nu.20.& 22.repet.7.

l.Æquiſſimum.2.

Auguſt. *lib.4. emend. c.17.*

l.Verum.3.

l.Charta.4.

Alex. ab Alexan. *lib.2. genial. dier. c.30.* Alciat *lib.2. diſpunct. c. vlt.* Cotta *in voce opiſthographum.* Corraſ. *lib.2. Miſcell. c.18.* Cuiac. *lib.8. obſ. c.15.*

l.ſi ſub.5.

l.Hi demum.6.

l.Cum tabulæ.7.

l.ſi ita.8.

l.Vt bonorum.9.

Vide glo. quæ aliter dicit & loquitur, quàm faciat ibi glo. in verbo, abolœuerit. *Inſt. de popil. ſubſt.*

l.ſi ſeruus.10.

l.Qui.11.

Emanuel Coſta *lib.2. ſelect. c.16.* Forcat. *Necyom. dial.22.*

l.Vt ſcriptus.12.

Digitized by Google

Tit.12. Si à parente quis manumiſſ. ſit.

l.Emancipatus.1.

Vualtherus lib.1. Miſcel.c.17. Marcus Vertranius de iur.liber.c.17.

§.ſi parens.3.

Vaconius declarat.iur. ciuil.lib.5. declarat.57. fol.402.nu.114. & ſeq.repet.6. fol.219.nu.112.repet.7

§.Liberos.5.

Cuiac.lib.8.obſ.c.23.Marcus Vertranius de iur.lib.c.27.

l.Non vſque.2.

l.Paconius.3.

l.Patri.4.

l.Diuus.5.

Tit.13. De bon.poſſeſſ.ex teſtamen.milit.

l.Non dubium.1.

Forcatulus miarij cap.11.

Tit.14. De iure patron.

Raeuardus ad l.xij.tab.c.4. Alex.ab Alexan.lib.3 genial.dier.c.20.

l.Patronorum.1.

l.Liberti.2.

l.ſi quis.3.

l.Iura.4.

Gilbertus Regius lib.2.enantiophan.cap.5.

l.Diuus.5.

l.Adigere.6.

§.Quamuis.2.

Vide Doctores & glo.in verbo Fortiſſimum in l.1.D.de off.eius cui mand eſt iuriſ.& not.illum text.in d.§.quamuis. qui eſt ſingularis ad vnũ, de quo per Angelum in conſ.182.in fin.in 1 vol.nam facit pro ſtatuto dicente, quod ſtantibus maſculis fœminæ non ſuccedant, ratio illius ſtatuti certè hæc eſt, ne deſcendẽtes ab iſtis maſculis priuentur bonorum poſſeſſione, & ſucceſſione. Si ergo iſta eſt ratio ſequitur quod dum dicit ſtantibus maſculis, intelligas habilibus ad procreandũ, quia alias ceſſaret ratio dicti ſtatuti. & iſtud probatur in hoc §.quamuis.nam édictum prætoris vult, quod patronus cogens libertum ne nubat, cadat à iure patronatus. & hoc intelligitur ſi ipſe libertus habilis eſt ad procreandum, ſecus ſi eſſet inhabilis, putà quia eſſet caſtratus.tunc enim ceſſat edictum prætoris, d.§.quamuis.

§.Lege Iulia.4.

Duarenus lib.1.diſput.anniuerſ.c.40. Couarruuias ad c.quamuis.de pact.li.6.par.1.§.3.nu.12. quod ibi dicitur per glo.fin. vide Ang.Inſtit. de mandat.§.illud.circa finem.

l.Diuus.7.

l.ſeruum.8.

l.Filii.9.

Ad id quod 1. gloſſ. ibi dicit. vide Bart. in l.ſi non fortem. § libert. de cond. indeb.

l.Eum.10.

l.is autem.11.

l.Gaius.12.

l.Filius.13.

l.ſi iurauero.14.

l.Qui contra.15.

l.ſi libertus.16.

Fol.433.nu.276.repet.6.& fol.455.nu.119.repet.6.fol.407.nu.40.repet.6.

§.ſi quis.1.

Ad rationẽ eius deciſionis, vide quæ dicit Socin.in l.1.ſed etſi nihil.in vlt. 2.concluſ.& Ruin.in 48.chart.& in fin.illius.§.D.de verb.oblig.ad princip.vide Iaſon.Inſt.de action.§.item ſi quis in fraud.coll.2.

l.Diui.17.

Cuiac.lib.4.obſ.cap.13.

l.Quæro.18.

Vide Bart.in lib.quo minus.de flu.11.q.

l.Ingratus.19.

l.ſicut.20.

l.ſiue.21.

l.ſatis.22.

Marcus Vertranius de iur.liber.c.26.

l.ſi filius.23.

l.Camelia.24.

Tit.15. De obſequiis parent. & patro.præſtandis.

l.Etiam.1.

Militia non ſoluit ea quæ ſunt iuris naturalis.

l.Hono-

l.Honori.2.

l.Titius.3.

l.Per procuratorem.4.

Paul.5.ſent.16.§.11.

l.Parens.5.

l.Nec.6.

l.Licet.7.

l.Heres.8.

l.Liberto.9.

Reuerentia, pietas, obſequium, parenti debetur, obedientia & voluntas grata. quid pietatis appellatione comprehendi poſſit, *Cicero pro Planco.*

l.Nullum.10.

l.Liberta.11.

LIBER XXXVIII.

Titulus primus.

De operis libertorum.

Aſius *lib.2.ſingul.reſponſ.c.3.* Cuiac. *lib.17.obſ.c.14.*

l.Operæ.1.

l.Hoc edictum.2.

l.Operas.3.

l. Duobus 4.

l.ſi quis.5.

l.Fabrile.6.

l.Vt iuriſiurandi.7.

Forcat. *Necyom.dial.53.* Guarra *ad l.6.n.2. D.de offic. praeſid.* vide glo. magna *in l.ſi non fortem.§.libertus.de cond.indeb.* Ad dicta per Bart. ibi in verſ. quæro quod. & in verſ. quidam receperat. vide Iaſ. *in l.2.col.2. verſic. numquid autem. C.de iure emphyt.*

§.iurare.2.

Marcus Vertranius *de iur.libero.cap.11.*

§.Dabitur.5.

Corraſ. *lib.4. miſcell.cap.13.*

l.ſi quando.8.

Vide Ruin. *in l.ſtipulationes.in 17. & 18.chart.de verb.oblig.*

l.Operæ.9.

Forcat. *in pen.iuris cap.27.*

l.ſeruus.10.

l.Nihil.11.

l.Quia.12.

l.ſi quis.13.

Vide glo.mag. *in l.ſi non fortem.§.libertus.de cond.indeb.*

l.Plane.14.

l.Libertus.15.

Molinæus *de diuid. & indiuid.par.2. n.357.cum ſequentib.* vide Ruin. *in l.ſtipulationes num.18.chart.de verb.oblig.*

l.Eius.16.

l.Nec audiendus.17.

l.ſuo victu.18.

Forcatulus *in pen.iur.cap.27.*

l.Aut certè.19.

l.Quod.20.

l.Operæ.21.

l.Cum.22.

l.Hæ operæ.23.

Cuiac. *lib.17.obſ.c.14.*

l.Quotiens.24.

l.Patronus.25.

l.Medicus.26.

Duarenus *lib.1.diſput.anniuerſ.c.54.* Gilbert.Regius *lib.*[illegible] Briſſon. *lib.2.ſelect.c.3.fo.406.n.103.repet.5.*

l.ſi libertus.27.

Cotta *in voce pantomimus.* Guterius *par.1.reſolu.cap.37.n.8.* Menoch. *de arbit. iud.l.b.170.* circa intellectum huius nominis Pantomimi, vide Alciat. *l.4. C.de ſpect. lib.10* Signant enim illos qui omnes imitantur arte quadam, Pantomimus, omnium imitator. vide Bud. *in annot.ad Pandect.fo.345.*

l.ſi duorum.28.

l.ſi operarum.29.

l.ſi libertus.30.

Pileus *quæſt.61.fol.382.n.47.& ſeq.*

l.Operis.31.

l.is qui.32.

l.imponi.33.

l.interdum.34.

l.Liberta.35.

l.Labeo.36.

l.Qui.37.

Forner. Morym. dialog. 53. Marcus Vertranius de iur. lib. c. 6. 12. & 13.

§.Poſthumus.7.

Fideiuſſor differt ab expromiſſore. nam fideiuſſor cum alio obligatur, at expromiſſor ſolus, quanti reus principalis. Deinde qui dat expromiſſorem liberatur, qui verò dat fideiuſſorem non liberatur.

l.Hæc.38.

l.Si ita.39.

l.ſi bona.40.

l.Libertus.41.

l.Cerdonem.42.

Cotta in verb. Cerdo.

l.Operis.43.

l.Si libertus.44.

l.Libertus.45.

l.Liberta.46.

l.Campanus.47.

Menoch. de arbit. iudic. lib. 2. caſ. 88. vide Bart. ad l. vnde ratio. col. 2. in prin. ff. 2. D. de don. Iaſ. ad l. i[illegible] §. ſed cum nulla. n. 18. D. de poſſ. Dec. ad reg. cubi per errorem. D. de reg. iur. Menoch. in tract. de arbit. iud. lib. 2. centu. 1. caſ. 88. n. 97. Bald. in 2. col. verſ. oppo. quod nunquam. in §. ſi ob maleficium. verſic. item fallit. in ea. col. paulo infra.

l.ſicut.48.

l.Duorum.49.

l.Operarum.50.

l.interdum.51.

Tit.2. De bon. libert.

l.Hoc edictum.1.

Alexander ab Alexandro lib. 4. genial. dier. c. 20.

l.ſi patronus.2.

l.Etiam.3.

Fol. 356. n. 27. repet. à fo. 356. n. 27. reper. 4.

§.ſi libertus.14.

Vide Socin. l. Gallus. §. in omnibus. in fin. de lib. & poſthum. Et ad reg. quæ per princip. iſtius l. ſolet tradi. vide Alciat. lib. 5. c. 15.

l.ſi necem.4.

Cuiac. lib. 3. obſer. cap. 13.

l.ſi libertinus.5.

l.Etſi.6.

l.Nam.7.

l.ſi vero.8.

l.Qui.9.

Hic eſt caſus in quo delictum patris filio nocet.

l.ſi ex patronis.10.

l.Quod.11.

l.ſi patronus.12.

l.Filius.13.

l.Qui.14.

§.Is demum.3.

Capitis pœna ea eſt, cuius pœna mors aut exilium eſt. l.10. verſ. l. den. 3. de iur. patron.

§.ſi libertus.6.

Corraſ. lib. 6. Miſcell. cap. 24.

l.idem.15.

l.in ſeruitutem.16.

Et ignoſcendum eſt qui prouocatus ſe vlciſci cupit.

§.ſi patroni.4.

Cuiac. lib. 4. obſer. 13.

l.liberto.17.

Molinæus in [illegible]. Marcus Vertranius de iur. lib. c. 14. fo. 130. Couarr. in 4. decret. vide Alex. Iaſ. & alios in l. ſi mihi & tibi. in prin. ff. de leg. 1. n. 21. fo. 329. Phanuccius, de lucro dotis. fol. 465. nu. 303. repet. 8.

l.Patronæ.18.

l.Si patro

Digitized by Google

l.Si patronus.19.

l.libertus.20.

Emanuel Coſta *lib.2.ſelect.c.10.*

l.Ex tribus.21.

l.ſi filius.22.

l.ſi libertus.23.

Vide Bart.*in l.gerit.in 6.coll.*& ibi apoſtil.*in D.de acquir.hered.& in l.quia.* Alexan.*D.ad Trebell.* Aret.*in l.1.de vulg.& pupill.* & ibi Socin.*late in coll.46. cum ſeq.*

l.Communi.24.

Cuiac.*lib.1.obſ.cap.14.*

l.Quandiu.25.

l.liberto.26.

l.Viuo.27.

l.ſi in libertinum.28.

Cuiac.*lib.7.obſer.cap.21.*

l.Qui.29.

l.ſi quis.30.

l.Patrono.31.

l.ſi libertus.32.

l.ſi patronus.33.

l.ſi libertus.34.

l.A liberto.35.

l.libertus.36.

l.Iulianus.37.

l.Quæritur.38.

l.Patroni.39.

l.ſi pater.40.

l.ſi libertus.41.

l.Filius.42.

Cuiac.*lib.1.obſ.cap.38.& lib.8.c.32.*

l.Iulianus.43.

l.ſi patronum.44.

l.ſi patronus.45.

l.Paulus.46.

Legitimam hereditatem vindicare non prohibetur is qui cum ignorabat vires teſtamenti, iudicium defuncti ſecutus eſt.

l.Paulus.47.

§.Paulus.4.

Cuiac.*lib.14.obſer.cap.5.*

l.Quæro.48.

l.liberto.49.

l.Nihil.50.

Vide Bart.*in l.poſt contractum.in 2.col.de donat.*

§.ſi tamen.1.

Fol.195.num.110.repet.5.

l.ſi eundem.51.

Tit.3. De libert.vniuerſ.

Dicitur bonorum poſſeſſionem municipibus collegiis, vniuerſitatibus etiam dari, contra tabulas libertorum ſuorum.

l.Municipibus.1.

Tit.4. De aſſign.libert.

l.ſenatuſconſulto.1.

Auguſt.*lib.3.emend.cap.7.*

§.ſi ſit.8.

Ad limit.reg.quam facit Bart *ex illo text.l.1.§.ſi pater.de coniung.cum emancip.liber.in 1.coll.verſic.hunc l.* vide Ruin.*in l.ſi.in fam.§.diui.in 17.char.in princ.de leg.1.fol.497.num 37.repet.1.fol.271.nu.48.repet.4.*

l.ſed ſi is.2.

l.idem.3.

§.Liberos.6.

Liberorum appellatione qui comprehendantur, declarat hoc loco Dionyſius Godofred.

l.vel.4.

Auguſt.*lib.4.emend.cap.vlt.*

l.vtrum.5.

Auguſtinus *d.loco.*

l.ſi ſeruus,6.

l.Adſignare.7.

l. Liberi.8.

l.Vtrum.9.

l.ſub conditione.10.

l.Alimentorum.11.

l.ſi ex duobus.12.

Paul.3.*ſentis.2.§.1.*Cuiac.1.*obſ.c.14.*

l.teſtamento.13.

Tit.5.Si quid in fraud.patroni factum ſit.

Huius Rubricæ ſenſus eſt, non licere libertis familiam ſuam in fraudem patronorum minuere.

l.ſi quid.1.

§.Quid ſi.7.

Cuiacius in *paratit.pag.33.& lib.17.obſ.c.17.*

§.ſed ſi.8.

Cartius Brugenſis *lib.3.ci K.ſt.ad fratrem.c.13* Forcat.*in cupid.iuriſ.c.16.*

§.ſi mutuam.17.

Sarmientus *lib.3.ſelect.c.11.*

§.Quamuis.21.

Molinæus *de diuid.& indiuid.par.3.n.288.*

§.ſi libertus.27.

Ea quæ in fraudem patroni quoquomodo alienata ſunt, Fauiana,tam ab ipſo patrono quàm eius liberis reuocantur.

l.in Fauiana.2.

l.ſi patronus.3.

§.ſi inteſtatus.3.

De Caluiſiana actione vide *l.2.C.eod.* praxim vero vide apud Olendorp. *6.claſ.act.3.*

l.Quodcunque.4.

l.tenetur.5.

l.ſi libertus.6.

l.Ergo.7.

l.ſed ſi.8.

l.viuus.9.

l.ſi id.10.

Cuiac.1.*ad Afric.fol.6.& 7.*

l.Non videtur.11.

l.libertus.12.

l.Conſtitutione.13.

Vide Iaſ.in *l.ſi arrogator.col.4.in prin.*& ibi Bart.*in 4.oppo.de adop.* & Iaſ.in §.item *ſi quis in fraud.in prin.Inſt.de act.*

Tit.6.Si tabulæ teſtamenti nullæ exſtabunt vnde liberi.

l.Poſteaquam.1.

§.liberos.6.

Suis liberis adnumerantur naturales & adoptiui.

l.Emancipatus.2.

l.Bonorum.3.

l.liberi.4.

l.ſi quis.5.

l.ſi pater.6.

l.ſcripto.7.

Vacon.*declar.iur.ciuil.lib.3.declar.49* Marcus Vertranius *de iur.lib.c.27.* Anton.Rubr.*ad l.Titia Seio.§.Imperator.de leg.2.n 25* Fortu.Garz. *ad l.Gallus.§.& quid ſi tantum.D de lib.& poſthum.n 11* Gozard.*ad l.qui ſe patris.n.220.226.* & ibi Fab.Acoramb.*not.n.79.C.eod.*Alciat.*lib.3.parerg.c pen.*

l.Filius.8.

Cuiac.*lib.4.obſ.c.24.*

l.ſi poſteaquam.9.

Tit.7.Vnde legitimi.

l.Hæc verba.1.

Alciat.*lib.2.diſpunct.c.12.* Auguſt.*lib.3.emend.c.4.*

l.Si repudiauerint.2.

l.Genera-

l.Generaliter.3.

l.Si ex duobus. 4.

l.Inter.5.

Ferandus *lib.explic.iur.c.*40.

l.Nati.6.

Tit.8. Vnde cognati.

l.Hæc bonorum.1.

Auguſt.*lib.* 3.*emend.cap.vlt.*

§.Cognationem.4.

Cuiac.*conſil.*56.

l.Hac parte.2.

l.Capitis.3.

l.ſi ſpurius.4.

Ad intell.vide Afflict *deciſ.*96. Zaſ. *conſil.*17.*lib.*2. Paleot. *de not.& ſpur.c.*39.Alex.*conſ.*174.*lib.*5. Crauet.*late conſ.*138.

l.Legitimis.5.

l.Cognatis.6.

l.is qui.7.

l.Modeſtinus.8.

l.Octauus.9.

*Fol.*50.*nu.*45.*repet.*8.

l.inteſtata.10.

Tit.9. De ſucceſſorio edicto.

l.ſucceſſorium.1.

Bellon.*lib.*2.*ſuppu.c.*15.

§.Per ſeruum.3.

Vber.Zuchar.*ad l.*1 *C.qui admit.nu.*8. Bell.*lib.*2.*ſupput.c.*15.Bart.Cing. *ad l.vg.eam.de leg.*1.*nu.*12.

§.Decretalis.7.

Forcat.*Necyom.dial.*11.Zoannetus *reſol.c.*2.Pro intell.huius text.& in mat. vide Modern.Beron. Zann.*lib.reſtit.D.c.*2. Zuchar.*ad Rubr.C.qui admitt.nu.*19.22.*&* 23.

§.Largius.12.

Cuiac.*lib.*20.*obſ.*26.

l.Inferioris.2.

Alciat.*lib.*4.*parad.c.*15.*fol.*143.*&* 144.*nu.*70.72.*&* 74.*repet.*8.*& fol.*156.*nu.*37.*repet.*8.

Tit.10. De grad.& affin.& nomini.

Franciſcus Hotomanus ſcripſit duos libros de gradibus cognationis affinit.& inceſt.nupt. Ad hunc tit.extat Antonij Contij & Oliuerum Textoris,commentarius.vide Auguſt *lib.*2.*emend.c.*5.

l.Gradus.1.

§.Quinto.7.

Propiores ſobrinis ſunt ,qui propiore gradu ſunt quàm ſobrini, quia ſobrini ſunt conſobrinorum filij.

l.Hoc eſt.2.

l.ſexto.3.

Cuiac.*lib.*14.*obſ.c.*11.Hotom.*lib.*1 *obſ.in D.c.*12.

l.Non.4.

Contius *lib.*1.*lection.ſucceſſionar.c.*5.

§.Gradus.5.

Alciat.*lib.*2.*pręter miſſ.& diſput.lib.*2.*c.*23. Cœlius Rhodiginus. *lib.*18. *antiq.lection.cap.*14.

l.ſi filium.5.

l.Labeo.6.

l.Priuignus.7.

l.Seruius.8.

l.Στίμματα.9.

l.iuriſconſultus.10.

Cuiac.*lib.*6.*obſ.c.*4. Aulus Gellius *lib.*15.*c.*10.

§.Parentes.7.

VValtherus *lib.*1.*Miſcel.c.*10.vide Alex.*in Rub.de lib.& poſth.in princ. verbis.fol.*18.*num.*119.*& ſeq.repet.*4.

§.tertio.14.

Paul.3.*ſent.*11.§.5.Cuiac.*inſt.lib.*3.

§.ſeptimo&18.

Auguſt.*lib.*2.*emend.c.*5.

Tit.11. Vnde vir & vxor.

Digitized by Google

l.Vt bonorum.1.

Alex.ab Alex. *lib.4.genial.dier.c.22.*

Tit.12. De veter. & milit. ſucceſſ.

Cuiacius *in paratit.pag.20.*

l.Militi.1.

l.Bona.2.

Cuiac. *lib.11.obſ.c.14.* Deci. poſt alios *in l.fin. in 3.col.in fin.C. vnde legitimi.* vide etiam Dec. *in glo.mag.nu.7. verſ.2.reg.eſt in l.certum.C.vnde legitimi.*

Tit.13. Quibus non competit bonorum poſſeſſ.

l.ſeruo.1.

Tit.14. Vt ex legibus ſenatúſve conſult. bon. poſſeſſ. detur.

l.Prætor.1.

Tit.15. Quis ordo in poſſeſſ. ſeruetur.

l.inteſtati.1.

Qui propriè appellentur inteſtati, declarat hoc loco Vlpianus.

l.Vtile.2.

§.Dies.1.

Duarenus *lib.2.diſput.anniuerſ.c.16.* Ræuard. *pro tribun.c.1.& 8.* limit. hunc §. vt per Bart. *in l.4.verſic.hoc vide.de damn.infect.in 2.col.in 6.oppo.* & Bart. *in l.nec quicquam.§.vbi decretum.col.1.de offic.procons.verſ.quare pro hoc.*

l.Circa.3.

l.ſi coheredi.4.

Tit.16. De ſuis & legitimis heredibus.

l.inteſtati.1.

Mercerius *lib.2.opin.c.6.* Inteſtati propriè appellantur, qui cum poſſent teſtamentum facere, teſtati non ſunt. At impubes furioſi & ſimiles teſtari non poſſunt, proprie inteſtati non ſunt, ſed pro inteſtantibus eos accipere debemus. Vide Iaſ. *in l.centurio.col.10.de vulg.& pupil.* Et pro limit. §. ſciendum, vide nouum dictum Socin. *in l. cum filio.in 11.col.verſ.5.conclus. de leg.1.* Et ad dicta Bart. in d.§. ſciendum. vide Iaſ. *in l.ſi arrogator. in 9 col.de adopt.* vbi duobus modis nituntur limitare Doct. vide repet. *in l.ſi filius qui patri. in 35.chart.*& vide Iaſ. *in l.qui ſe patris.in 3 col. C.vnde liberi.* & Soc. *in d.l. cum filio.in d.11.col.& 56.*& ad id quod dicit Bart. *in 8.poſt nos.* vide Iaſ. *poſt alios.in d.l.qui ſe patris.in 17.col.*

§.Quæri.1.

Num.66.fol.159. Arius Pinell. *C.de bon.matern.*

§.Sciendum.8.

Fol.130.num.97.repet.8.

l.Poſt.2.

§.Hæc hereditas.2.

Hic §. optimè explicatur à D. Godof. hic, quem vide.

§.Vnde.7.

Auguſt. *lib.1.emend.c.vlt.*

l.inteſtato.3.

§.De eo.12.

Hippol. *lib.2.epidem.3 ſect.270.* vide hic D. Godof.

l.Hi quorum.4.

l.ſi quis.5.

l.Titius.6.

Ræuardus *ad l.xij.tab.c.19.*

l.Vel ſi.7.

l.item prætor.8.

Alciat. *lib.1.diſpunct.c.28.fol.3.nu.23 repet.5.*

l.ſi ex.9.

Cuiac. *lib.12.obſ.c.11.*

l.ſi ad patrem.10.

Marcus Vertranius *de iur.liber.c.27.*

l.Capitis.11.

l.Filius.12.

Alciat. *lib.3.parerg.c.25.* Ioan. Robert. *recep.lection.iur.ciuil.lib 1.c.2.* Cuiac. *lib.14. obſ.c.11.* Marcus Vertranius *de iur.lib.c. 27.* Hotom. *lib.1.obſ.in D.c.16.* Gilber. Regius *lib.2.enantiophan.cap.13.*

l.Nulla.13.

l.in ſuis.14.

l.Pater.16.

Tit.17. Ad ſenatuſconſultum Tertillianum & Orphytianum.

l.Sine

l.Siue ingenua.1.

Vide Ruin. *in l. Gallus. §. & quid ſi.in loſta. char. 51. in fin.cum ſeq.de lib. & poſthum.*& ad doctr.Bart.*§.interdum. in verſic.quare.* vide Doct.*in l.illud.C.de collat.*& Ruin.poſt eos *in d.l.Gallus.§.nunc de leg.in 8.chart.*

§.interdum.3.

Auguſt.lib.1.emend.cap.vlt.

§.ſi quis.10.

Vide D.Godof.hic.

l.ſine.2.

§.ſi ſit.18.

Fol.499.num.73.& 80.repet.1.fol.505.nu.49.repet.8.

§.Si mater.20.

Mater non petens tutorem filio pupillo priuatur hæredi.vide Socin.*conſil.39.col.5.vol.2.*quæ requirantur ad hos vt mater petentis hereditate.

§.Quid ſi.31.

Mulier etiamſi grauida ſit,non excuſatur ſi tutores filiis non petierit.

§.Confeſtim.43.

Fol.433.num.158.repet.6.

l.Patrem.3.

l.Matris.4.

l.AEquiſſimum.5.

Pro intell.huius l.Alciat.*lib.6.parad.cap.1.*Ant.Rub.*ad legem Titia Seio.§.Imperator.nu.20.D.de leg.2.*alter quam Bar.& Alciat.*nouiſſ.*Nicol.Moro.*lib.1.eſſ.ſol.ſtrang.& pag.quæſt.38.Alciat.lib.6.parad.c.1.fol.500.nu.77.repet.1.*

l.Filii.6.

Bellonds *lib.4.ſuppu.c.14.*Gilbert.Regius *lib.2.enantioph.c.12.*vide Salyc. *in l.qui ſe patris.C.vnde liberi,*de quo meminit Iaſ.*in Rub.Inſt.de act.col.2.fol.160.nu.73.& 75.repet.8.*

§.Filius.1.

Filius dicitur perfectè excluſus, & nolle adire hereditatem matris per lapſum anni & propter repudiationem. vide Sebaſt. Sapi.*ad l.qui ſe patris.nu.22.C.vnde lib.*& ibi Signorol.*nu.19.*Fab.Acoram.*nu.73.& 75.*Iacob.Menoch.*in tract.de arbit.iudic.lib.2.q.22.num.8 fol.114.num.9.repet.8.fol.196.num.22.repet.8.*

l.ſi quis.7.

l.in ſuſpenſo.8.

l.ſacratiſſimi.9.

Briſſonius *lib.1.ſelect.c.16.fol.130.nu.29.*Arius Pinellus *C.de bon.matern.fol.14.num.79.repet.2.*

l.ſi filiusfamilias.10.

§.Quando.1.

LIBER XXXIX.

Titulus primus.

De noui operis nunciatione.

AD totum hunc titulum ſcripſit Zaſius ad Rubr.l.1.& 2. Alciat.*tom.6.*ad Rubr.& l.1.Corraſius *tomo 2.* Vide Duarenum *lib.1.diſput.anniuerſ.cap.16.* Ioannem Robertum *lib.3.ſentent.iur.cap.16.& 17.* Hanc etiam rubricam repetiit Bolognetus. vide etiam Carolum Ruinum,Fran.Niconitium. Marian. Socin. Iun. Ioan. Crottum. Ad ibi dicta per Bart. *in 2.col.in verſi.ex quo.*vide Alex.*in Rub.de noui.oper.nunciat.*

Et dicta in apoſtill. verb. *iuramento.* limit. in crimine læſæ maieſtatis, in quo ſicuti infames accuſare leg.famoſ. *ad legem Iuliam Maieſtatis. qui alias non poſſunt.*

l.Hoc edicto.1.

Initium huius legis optimè explicatur ab Auguſtino *lib.1.emend.c.3.* hâc etiam repetiit Bolognetus. vide etiam Carolum Ruinum. Marian. Socin. Iun.Ioannem Crottum *§.1.* Quod nũciatio debeat eſſe certa,quia æquiparatur libello.vide egregie Bald.*conſ.245.proponitur in fin.vol.1.§.2.* Quod ad hæc duo verba attinet Hatenus, Quatenus. vide Bald.*conſ.263 tres ſententia. in fin.vol.2.fol.130.nu.30.32.& ſeq.vſque ad nu.37.repet.5.*Doct.inducũ illam dictionem.*hoc* ad varia prout poteſt dici quod nõ ſit neceſſ.ex iſto textu referendo hanc dictionem.*hoc*, ad verbũ promittere. Ita audiui expon.à neſcio quodam Hiſpano. diſput. ſed non placet,quia ſtylus & c. vide *l.1. de conſtit. poſt. & l.2. quod cuiuſque iuris.* Itẽ facit,quia relatio refertur ad proximiora magis quàm ad remota. Quantum eſt ad illa verba,*ſiue iure,ſiue iniuria*,quid dicant Doct.& qualem ſenſum attribuãt, notum eſt. Audiui quoſdam aliter interpretari conſiderando, quod in ſumma ſummarum duæ ſunt cauſæ, ex quib. cauſ. permiſſ. eſt nou. oper. nunc. ſcilicet cauſa iuris ſui conſeru. aut cauſ. damni repell. vt dicunt declar. Imol.*in l. ibi.in §.nunciantur. ſeu in l.de pupillo. §. ſextus. licet. C.plures faciant conſ.* & ideo verb. iuris refert ad eum,qui ædific. in ſuo contra ſeruit.nam attento primæuo iure vtique iure ædificat,ſed quia contra pactum. Ideo poteſt illa nunciari non ſine iniuria quandò quis ædificat in alieno. cum hoc ſit, quod dictum eſt infirmum, quia in 1.c.edictum eſt fundatum. nihil magis conuenit, quàm fid. & æquit. ſeruare.*l.1.de conſtit.pec.ſecund. pacta,de quo eſt text. in d.l ſextus. ſed declaratio eſt.*

§.Hoc autem.1.

Huius §. materia explicatur ab Antonio Auguſtino *lib.3 emen.c.9.* quam etiam Bolognetus *tom.3.repetiit §.1.* De differentia huius edicti & tit. quod vi aut clam. vide Rom.*in l.de pupillo. in §.1.col.1.fol.* & eundem *conſil.300.in caſu.col.1.fol.131.nu.60.repet.5.*

§.Nunciatio ex hoc edicto.2.

An executio ſententiæ poſſit fieri die feriata, hic diſputatur.de quo vide plura in deciſ.Guid.Pap.*deciſ.215.in executio.per totum.*vide Alciat.*in tract.de verb.ſign.chart.8.*& Bart.*in l.1.C.de ſacroſ.eccleſ.col.3.circa mediũ.verſic. præterea.* & Alex.*in l.ſi patroni.in prin.& in pen.coll. ad Trel.ell.* de quo meminit & ſequitur Ruin.*in l.Gallus.§.etiamſi parente.in 8.chart.de lib.& poſthum.*

§.in operis aut.6.

Vide in hunc §.Zaſium *lib.1 ſing.reſp.c.8.*

§.Et poſt operis.9.

Ad intellectũ huius §.vide Felinum *in cap.1.col.2.D.de iureiur.*& Alex.*in l.etiam ſtipulatum.col.2.D.de verb.oblig.*Lud.Rom *ſing.161.fol.76.*

§.inde quæritur.10.

Vide in hunc §.Zaſium.

Digitized by Google

§. Opus nouum. 11.

Quando ædificium eſt funditus, & omnino deſtructum ſi reficiatur, reficiens dicitur de nouo facere, & cõſequenter poterit ſibi nouum opus nunciari vt hic, quod autem ſit in molendino. dic vt hic per Iaſonem in repetitione *l. si quis in ſuo. colum. 37. D. de flum.* Quòd mutatio qualitatis intrinſecæ faciat nouum opus, vide hic D. Gothof.

§. ſi quis ædificium vetus. 13.

Fol. 133. num. 72. & 75. repet. 5.

§. Nuntiamus autem. 17.

Briſſonius elegantiſſimè hunc §. explicat *lib. 1. ſelect. c. 9.*

§. Vſufructuarius. 20.

Pro intellectu huius §. vide Zaſium *lib. 1. ſing. intell. cap. 19.* & Cuiacium *lib. ſex. cap. 16.*

l. ſi autem domino. 2.

l. in prouinciali. 3.

Fol. 133. nu. 56. & ſeq. intellectus non vulgaris. G. 150. Zaſius.

§. ſi in loco communi. 1.

Pro declaratione huius §. vide Zaſium *lib. 1. ſing. intell. c. 1.*

§. ſi ego ſuperficiarius. 3.

Quod ſuperficiarius ſit quaſi dominus ratione vtilis dominij, ex multis probat Iaſ. *in §. equit. nu. 52. Inſt. de act.*

l. Nam Reipublicæ. 4.

In hac lege dicitur intereſſe Reipublicæ, quamplurimos ad defendẽdam cauſam admittere, ſed pluribus tractat Bart. *in l. bello. in fin. D. de exc. tut.*

l. De pupillo. 5.

§. Nuntiari autem. 3.

Ad hunc textum vide Molinæum *ad conſuetud. Pariſ. §. 51. gloſſ. 1. nu. 75. & §. 1. glo. 4. nu. 4. & §. 52. nu. 35.*

§. ſi quis fortè. 4.

Proteſtatio debet fieri ei, qui ex ipſa proteſtatione lædi poteſt, ſicut interpellatio, de quo vide Baldum in *l. ſi intra. C. de non num. pec.*

§. ſi plurium res. 5.

Hunc §. pulchrè explicat Zaſius *lib. 1. ſing. intellect. cap. 3.* verus intellectus contra omnes Doct. G. 135 Zaſius.

§. ſed etſi. 8.

Vide pro intellectu huius §. Auguſtinum *lib. 2. emend. c. 9.*

§. Meminiſſe. 10.

Hunc §. Ripa interpretatur, vide Zaſium *lib. 1. ſingul. reſpõſ. c. 8. & lib. 1. ſingul. intell. c. 15.* Ioan. Robert *lib. 3. ſent. rer. c. 16.* repetit & Ioãnes Bolognetus. Vide etiam Maraſcottum. Quod ad materiam huius §. vide Guido. Pap. *quæſt. 61.*

§. Qui opus nouum. 14.

De intellectu huius §. vide Guid. Pap. *deciſ. 246. in lex. col. 1.*

§. ſi in pluribus. 16.

Quot ſunt impedimenta, tot debent eſſe impedimentorum ſublationes, inquit per iſtum textum Rom. *conſ. 326. in præſenti conſultatione. col. 2.*

l. Et ideo neque. 6.

l. Etſi ſatiſdatum. 7.

In hanc legem vide Auguſtinum *lib. 3. emend. c. 19.*

l. Non ſolum. 8.

Pro intellectu huius legis vide Alciatum *tom. 6.*

§. ſed vt probari poſſit. 5.

Ad dicta ibi per Bart. in §. ſed probari. vide Abb. *in c. præſentia. in 3. col. verſ.* item ex priuatis, extra de probat. & ad materiam in §. morte. vide Rum. verb. per Bart. *in l. cum qui. §. & ſi quis. in 2. col. num. 9. verſ. dot. glo. quidam. de ſolut.* Ad princ. vide Soc. *in regul. 394.* Ad dictum §. morte, cum materia. & ad ibi dicta per Bart. vide Abb. & Doct. *in c. in Francia. extra de conſtit.*

§. Morte. 6.

Huius §. materia explicatur à Corraſio *tom. 2. pag. 215.* quam etiam repetiit Bolognetus ab Herman. Dino à Ioan. Ant. Rubeo, & à Ioan. Crott.

l. Creditori. 9.

Vbi gloſſ. in verbo, vendicatio. ibi, non directa. Iſta gloſſ. in verbo, vendicatio, ſolet allegari, quòd ad tollendam conſequentiam ſufficit dare inſtantiam, quod intellige & diſtingue, vt hic per Iaſ. Et vide Albert. *in 2. quæſt. ſecunda partis ſtatuti. colum.* 10. Iaſ. *in l. curatorio. colum.* 5. & ibi Galeat. 34. & Iaſ. *in l. 2. §. ex his. nu. 6. infra de verb. obl. g. At et. in §. hoc iure. coll. 2. Inſtit. de actio.* ad glo. ibi in verb. vendicatio. vide ad quid allegetur, & quomodo limitetur per Sozin. *in reg. 29.*

l. Operis noui. 10.

l. Quilibet enim. 11.

l. Ex operis noui. 12.

l. Cum procurator. 13.

Hanc legem omnium fuſiſſimè explicat Cuiac. *5. obſ. c. 40.*

§. ſi dominus. 1.

Huius §. mens ac ſententia optimè declaratur à D. Gothofred. licèt pauciſſimis verbis.

l. Qui viam. 14.

Pro intellectu huius legis vide Alciat. *tom. 6. & lib. 3. pererg. cap. 24.* Duarenum *l. 2. diſput. animad. c. 17.* Zaſium. *lib. 1. ſingul. reſponſ. c. 9.* Corraſ. *lib. 5. Miſcell. c. 25.* Charon. *lib. 1. veriſ. c. 5.* Cuiac. *lib. 1. obſ. c. 17.* Rauardum *lib. 2. variorum c. 2.* & Ludouicum Bolognetum.

l.ſi priuſquam.15.

De hoc textu, poſt ſcribentes hic vide latiſſimè Zaſium *lib.1.intellect.c.4.* Alciat. *lib.3.parerg.c.16.* Forcat. *in Necyom.iur.dia'.16.num.6.* Charond. *d.cap.5.* Conrium *lib. 2. lection.ſubceſ.in c.2.* vide & in hanc legem Cuiac. *lib. 9. ad African.fol.217.*

l.ſi opus nouum.16

Ad hunc §. vide Ioan.Robert. *lib.3 ſent.iur.c.16.*

l.ſi procurator.17.

l.AEdibus communibus.18.

l.ſciendum eſt.19.

l.Prætor ait.20.

§.ſiue autem.2.

Vide in hunc §.Cuiac. *lib.5.obſ.c.17.*

§.Hoc interdictum.6.

Pro intell.huius §.vide Auguſt. *lib.4.emend.c.8.*

§.Planè ſi quæratur.8.

Duplicem eſſe huius §.intellectum optimè explicat Do.Gothof.

§.Deinde ait prætor.9.

Præſtita ſatiſdatione nuntiatio remittitur, nec nuntians ius prohibendi habet, vide Ripen.plura congerentem *in l.1.nu.108.& 136.3.col.*

l.ſtipulatio cui.21.

§.Opus autem.3.

Quod opus cœptum habeatur pro perfecto, tractat Bart. *conſil.36.ſtatuto.col.2.fol.30.nu.12.repet.5.*

§.ſiue autem res.4.

Fol.134.num.55.tractat.8.

l.Cui opus.22.

Fol.132.num.40.42.& 48.repet.5.

l.Is cui opus 23.

Vide Molinæum *de diuid.& indiuid.part.3.num.132.cum multis ſeq.*

Tit.2. De damno infecto.

Ad Rubricam.

Ad hanc Rubricam totam ſcripſit Zaſius. Ripa verò ad partem tituli tãtùm. vide tamen Cuiac. *in paratit.pag.20.*

Secundam huius Rubricæ partem, quæ eſt de ſuggrundis & protectionibus, optimè declarat D.Goth.hic.& quid hæc duo nomina ſibi velint.

l.Cum res damni.1.

Huius legis ratio decidendi & dubitandi, explicatur à D.Gothofred.hic copioſiſſimè.

l.Damnum infectum.2.

l.damnum & damnatio.3.

Damni appellatione an venit impenſæ pœnæ & lucri amiſſio. vide hic poſt D.Goth.Ripenſem. *hic nu.8.& ſeq.*

l.Dies cautioni.4.

§.ſi intra diem.1.

§.An tamen is.2.

Zaſius hanc legem optimè explicuit, & quod ad huius §.materiam attinet, vide eundem *num.9.*

§.Duas ergo res.3.

Quis huius §.ſenſus ſit, copioſiſſimè declarat Charondas *in lib. de iuriſdictione.pag.59.*

§.ſi fortè daretur.4.

De Duumuiris & quinam ſint magiſtratus, vide Doctiſſimum Gothofredum hic, vbi Authoribus multis in hanc rem allegatis, conſtat omnibus quinam hi dicantur, qua de re vide etiam Cuiac. *ad l.18. C.de decur.fol.177.num.218.repet.3.*

§.Prætor ait.5.

Quod ei cuius intereſt denuntiandum ſit. vide *l.39.D.de adopt.*

§.Toties autem.6.

Huius §.materia explicatur à Ræuardo, pro tribunal. cap. 3 vide etiam Guid Pap. *quæſt.419.*& Iaſon.*3.conſ.86.de denuntiatione & citatione,* multa hic D.Gothofred.

§.Hoc autem iudicium.8.

De poſtulatione vide hic poſt Gothof Ripenſem multos caſus enumerantem *l.dies cautioni.§.hoc autem iudicium.D.de damn. infect.* vide Sozin. *in reg.191.& 108* Gomeſ. *inſtit.de act.§.item ſi quis poſtul ante.in Apoſtill.text.*

Ad doctrinam Bart.ibi, in plurimis locis præſupponentis iudicis officiũ ſiue nobile, ſiue mercenarium dicere interponi neceſſario parte petente; vide in contrarium vnum dictum Bart. *in l.naturaliter.§.nihil commune.in ſ.lect.* ibi, quod efficitur hoc caſu. *D.de acq.poſſeſſ.*

l.Prætoris officium eſt.5.

Plura hic dicit D.Gothof. pro intellectu huius legis, ad cuius faciliorem intellectum vide Cuiac. *18.obſer.25.*

§.ſi plures ſint domini.1.

Pro intellectu huius § vide Zaſ *lib.1.ſing.reſponſ.c.10.al.16.*

l.Euenit vt nonnunquam.6.

l.Prætor ait.7.

l.Quod fortè.8.

Huius legis ſenſus optimè explicatur à doctiſſ.Gothofr.hic.

l.Hoc amplius.9.

l.Quamuis alienus.10.

Digitized by Google

l.Quid de creditore.11.

l.His qui pignori.12.

l.Qui bona fide.13.

§.ſi alieno.13.

Fol.332.num.7.repet.7.

l.in cauſæ.14.

l.ſi finita.15.

Quod finita dilatio alia dari poſſit. ait hoc loco Vlpianus. *fol.467. nu.85. & ſeq. & 88. repet.5.*

§.Notandum.3.

De, particula remotionem denotat, de quo vide *in l.1.§. & emancipatum.* & ibi Bar. *ff. de coniung. & emancip.lib. & in l.1.§.ſi plures.* & ibi Bar. *coll.4. ff. de operis. facit textus in cap.1.* & ibi Archid. *13.q.1. & in c.ſi propter. de reſcrip.lib.6.*

§.ſi quid in via.6.

Cuiac. *lib.1. obſer. cap.14. al.4.*

§.ſi publicus.10.

Sic videtur diſpungẽdum non eſſe cauendum, *ne quid* vitio loci aut operis fiat ve illa verba, *ne quid &c.* ſint verba cautionis.

§.Ex hoc edicto.11.

Huius §. quis ſit ſenſus, explicat §. ſequens.

§.ſed ſi in plures.13.

Domus quomodo diuidatur, declarat hic Accurſ.

§.Item quid dicemus.14.

Domus adiacens accipitur hic pro proxima, non autem pro continenti, ſic enim appellatur domus ab aliis ſemota, vt aiũt Feſtus & Tacitus *de moribus germanorum.*

§.ſi plures.15.

Corraſ. *tom.2. pag.218.*

§.Iulianus.16.

Hunc §. optimè explicat D.Godof. hic, & de eo, vide Corraſium ſupra dicto loco, & latiſſimè hunc §. repetit Pompeiopolitanus Menoch. *de arbit. iudic. caſ.6.*

§.ſi ante.17.

Aequaliter fieri dominos quid præter dicta hic ab Accurſio. adde *glo. in §. vlt. in verbo poſſeſſione infra eod.*

§.ſi quis.20.

Vide Zaſium hic. *num.2.*

§.ſi fortè.22.

Concordat cum hoc texto, cap. cum Bertholdus. *de reg. iur. extra.*

§.ſi de vectigalibus.26.

Vide in hunc §. Alciat. *lib. diſpunct.3.c.10.* Forcat. *in Necyom. iur. dial.19. nu.2.* Michae. Vrcus. *in repet. ad §. I ulian. hac lege.13.*

§.Eleganter.28.

Pithæus ad 12. notat. Moſaica. fol.103. De intellectu huius text. vide Zaſ. *lib.1. reſponſ. c.13.* Corraſ. *ad l.2. nu.15. D. de verb. oblig.* & ibi Paul. Leo. *in repet. nu.84. vſque ad nu.88. vbi nominat. fol.185. num.15. repet.6.*

§.Idem videamus.31.

Fol.372. num.169. repet.5.

§.Poſteaquam.33.

Huius §. ratio hæc adſignari poteſt, quia ſcilicet iuſſus iudicis in ſecundo decreto habetur loco tituli, de quo glo. eſt *in l. damni. §. penu. verſic. non ſolum autem.* & ibi Alex. & Doct. *infra eod.* & per Bald. *in auth. ei qui col. antepe. C. de bon. auth. iud. poſſ. iuncta l. fin. C. de iur. do. impetran. fol.180. nu.259. repet.5.*

l.Antequam.16.

l.ſi quis.17.

l.Damni.18.

§.Ei cuius.2.

Per hunc textum limitabis, legem in cauſæ. 2. ff. *de minor.* dum dicit ordinarium auxilium extraordinarium extinguere, quod ſanè verum eſt, niſi plenius per extraordinarium conſultum eſſet, ſecundũm Bart. hic.

§.ſi is qui vnas.5.

Vide pulchram determinationem per h. text. Zaſ. *lib.2. reſponſ. c.15.* & ego hunc textum cum his quæ tradit Zaſius dicto loco, pondero pro illa deciſione quam tradit Abbas *ad c. quanto. ex. de conſib.* Marſil. *ſing.134.* De fornario qui ſe obligauit coquere panem alicui familiæ pro decem, quod aucta ſtatim familia non poterit maius ſalarium petere, quamuis contrarium teneat Iaſ. *ad l. quominus. nu.143. D. de flumin.* & communem dicat Dec. *conſ.33.* & Hieron. Alb. *conſil.17. num.19.*

§.Non ſolum autem.15.

Iuſſum iudicis in ſecundo decreto haberi loco tituli, notant Doctores hic: de quo vide *l. finita. §. ſi poſtea. in apoſt.* in verbo ſubuenitur. *ſupra eod.*

l.Eorum.19.

l.inter fructuarium.20.

l.ſi filiusfamilias.21.

l.ſi proprietarius.22.

Fol.167. nu.119. repet.5.

l.in ſtipulatione.23.

l.Fluminum.24.

Auguſt. *lib.2. emend. c.1.*

§.ſeruus.4.

De caſibus fortuitis vide Hotom. *4. obſ.7.* & quis dicatur caſus fortuitus, vide Menoch. *2. de arbit. iud. caſ.80.*

§.Item videamus.12.

De præſumptione vide Alciat. *3. præſ.25.*

l.Trebatius

Digitized by Google

l.Trebatius.25.

Stipulatio de damno infecto dari videtur, ſi tam altè promiſſor extollat ædes ſuas vt luminibus ſtipulatoris officiat, videlicet cum id ſuo iure facere non poteſt, reputa cum vicino ceſſit ſeruitutem, ius ſibi non ædes eſſe ſuas altius tollere & officere luminibus vicini.

l.Proculus.26.

Iuncta *l. præcedenti. ff. de damno infecto. fol. 489. n. 83. repetitionum.* & l.Proculus *ff. de dam. infect. ſub. n. 3. col. 151.* Cagnol. *de reg. iur.*

l.Plures eandem.27.

Huius legis ſententia, hæc eſt ſi plures ſint earundem ædium domini quibus ædes vicini vitioſæ imminẽãt, ſinguli de vicino ſtipulari debeant damni infecti ſine adiectione partis, vt ſuadet Paulus ex qua ædium domini ſunt quia & non adiecta parte dominica, ſatis de ſuo quiſque damno ſtipulari intelligitur non de damno vniuerſo quod imminet omnibus, & ideo etiamſi partis non fecerit mentionem, in partem tantum quiſque ſuam ex ſtipulatu actionem habet *l. ex damno §. quotiens. ff. h. t.* quia nec pluris eius intereſt, & actiones non dantur vltra quam actoris intereſt, ac præterea inuentæ ſtipulationes ad hoc ſolum, vt quiſque conſequatur quod ſua intereſt *l. ſtipulatio iſta §. alteri ff. de verb. oblig.*

l.in hac.28.

l.ſed etſi.29.

l.Damni.30.

l.Qui vias.31.

Viæ publicæ muniuntur per curatores viarum electis à Repu. vel muniũtur per redemptores qui à Repu. muniendas vias cõduxerunt certo pretio vel extra ordinem per tempora poſſeſſores prædiorum proximorũ eas munire, aut certam iuuenam ad eas muniendas cõferre debent *l. cui muneris. ff. de mune. & ho.* certe qui viam publicã exarauerit & aratro proſciderit, omnimodo ad munitionem & refectionem cõpellitur ſolus *l. vlt. ff. de via pub* & poſſeſſores quidem qui viam publicam muniunt, opere manufacto ſine damno vicinorum id facere debent ex quo ſequitur neceſſariò & de operis vitio vicinis eſſe ſatiſdandum damni infecti *l. flaminum. h. t.* & ita Agellius vrbicus libro de limitibus agrorum ait, iis qui prope ripam prædia poſſideat ripæ muniendæ neceſſitatem incumbere, ita tamen vt ſine alterius damno faciat quiſquis, ripam ſuam muniat, quod & Boetius ſcribit *li. 2. de Geometria.*

§.ſi controuerſia.1.

Ex edicto damni infecti extraneus qui in alieno ædificat aliquid vnde dãnum timetur ſatiſdare debet damni infecti: dominum autem ædificantem in ſuo repromittere ſatis eſt, repromittere ſecũdum noſtrum idioma eſt nudam cautionem ſine fideiuſſoribus repromittere nullo dato adpromiſſore, ſatiſdare autem & dare adpromiſſores ſiue fideiuſſores, at ſi dubitetur dominus ſit nécne is qui ædificat à quo exigitur cautio dãni infecti ſatiſdare iubetur edicto prætoris ſcilicet *l. 7. §. 1. h. t.* non quidem purè, ſed ſub hac exceptione ſi dominus non ſit *l. 24. §. vlt. h. t.*

l.ſi ædibus.32.

l.Inquilino.33.

l.Vtique.34.

l.In parietis.35.

l.ſed ita.36.

l.Nam ſi.37.

l.Emptor.38.

l.inter quos.39.

l.Ex damno.40.

§.Quoties.1.

Gilbertus Regius *lib. 1. ἐναντιοφανῶν cap. 20.*

l.in reficiendo.41.

l.ſi ſeruus.42.

l.Damni.43.

l.Cum poſtulaſſem.44.

In hanc legem vide Guterium *part. 1. reſolut. ca. 26. n. 9.* vide Cuiacium *lib. 9. ad Africanum.*

l.AEdificatum.45.

Vide Ant. Aug. lib. 3. emend. cap. 9. & Alciat lib. [illegible] cap. 6. multa allegat ad hunc textum Cæſar Cantar. *ad. repet. l. diffamari de ing. & manu. ampl. n. 2* vide Bolog. *ad l. ſi finita. §. initium 5. h. t.*

l.Ad curatoris.46.

l.Quod conclaue.47.

Conclaue quid, vide Cæpolam *de ſeruit. verb. præd. cap. de clauſtro ſiue conclaui. 44.*

l.ſi quis.48.

Tit.3. De aqua & aquæ pluuiæ arcendæ.

In hunc titulum vide Pardulphum Prateium *Cataped. ſenat. lib. 3.*

l.ſi cui.1.

§.Labeo.7.

Pro intellectu huius §. vide Alciat *lib. 2. prætermiſ. & lib. 2. parerg. cap. 14.*

§.Denique ait.23.

Briſſonius *lib. 4. ſelect. cap. 5.* Ræuardus *in Triboniano pag. 14.*

l.in ſumma.2.

§.Caſſius.3.

De operis aquæ mittendæ cauſa publica authoritate faciendis vide Plat. *dialog. 6. de legib.*

§.Apud Atteium.5.

Pro intellectu huius §. vide Corraſium *ad l. ſeruitutes 4. §. ſeruitutum. ff. de ſeruit.* Iohan. Aurpachius *ſing. alleg. n. cap. 16. §. apud Atteium verò. in l. 2. ff. de aqua & aquæ plu. arc. cum §. idem Labeo. ff. eod. 250. & 251.* A. Connanus.

§.Item Varus.5.

Varus *de aqua pluuia arcenda. verſ. mihi* Iaſon. *in l. reſcript. numer. 5. Cod. de precibus imp. offerend.* Dec. *conſ. 244 col. 2.* latè Fabri. *inſt. de l. fuſ. can.* latè Bart. *in l. 2. in princ. in 3. col. num. 14. & ibi* Iaſ. *n. 32 ff. ſolut. matrim.* & cogitur aliquãdo quis edere actiones alij, quæ ſibi non proſunt. Gloſ. in l. ſi res. de euictio. & ad hunc ſupr. de refect. ei etiam adde tex. *in l. refectionis. ſup. communia prædiorum.*

l.Apud Trebatium.3.

l.Quanquam.4.

§.Iulianus.1.

Ad gloſ. ibi poſitam in verb. quę dicit rẽ litigioſam eſſe, de cuius dominio agitur. Adde tu principaliter & hoc de mente Bart. *in l. poſt. contract. de dona. in col. fin. verſ.* Guilelmus. & facit ibi; quia bona principaliter non veniunt in quæſtionem, ſed principaliter quæritur de iniuria, igitur quòd ſi in conſequentiam veniunt, non litigioſo.

l.ſi colonus.5.

l.ſi Tertius.6.

§.ſi ex.1.

Fol. 334 num. 15. repet. 6.

l.is Cum.7.

l.in concedendo.8.

l.in diem addictio.9.

l.ſi autem.10.

§.ſi flumen 2.

Cuiac. 16. *obſ. 17.*

l.ſupra iter.11.

Cuiacius ſupra dicto loco Beroius *quæſt. 65.*

§.Officium.3.

Ad not. per Bart. ibi vide Ruin. *l. 4. §. Cato in 12. & 15. col. de verb. oblig.*

Digitized by Google

§.Trebatius.6.

De dictione omnino adde *cap. cum ex eo de elect. lib. 6. & cap. quamuis de pactis eodem lib.*

l. Emptor.12.

Hunc textum repetunt Aug. *in l. donatione. Cod. de collat.* & Alex. *in l.1. §. ſi vir. ff. de acquir. hered.*

l.ſed venditor.13.

l.Antæus ait.14.

l.ſed interdum.15.

l.Poſt venditionem.16.

l.ſi prius.17.

Fol. 324. num. 238. repet. 2.

§.Rectè placuit.1.

Contractus in dubio interpretatur ſecundùm cõſuetudinem, vt hic tradit Dec. *conſ. 70. col. 2.* & in cõtractu principis. Soc. Iun. *conſ. 42. lib. 2. num. 15. & in not. caſu.* Socin. Iun. *conſ. 61. num. 33 lib. 2.* vbi vide quod ſemper videatur actum inter partes, id quod eſt de conſuetudine. Socin. Iun. *conſ. 27. num. 14. lib. 2. in inſtrumẽtis.* Bart. hic & Dec. *conſ. 449. num. 26. in teſtamentis.* Socin. Iun. *conſil. 179. num. 44. ibidem. 2.*

l.ſi in publico.18.

l.Labeo ait.19.

Nicolaus Valla *de rebus dubiis & quaſtionibus in iure controu. tractat. 8.*

l.ſed hoc ita.20.

l.ſi in meo.21.

l.ſi vſusfructus.22.

Duarenus *lib. 1. diſput. anniuerſ. cap. 11.*

l.Quod principis.23.

l.Vicinus loci.24.

l.Is cuius.25.

l.Scæuola.26.

Rauardus Triboniani *cap. 9. Prateius ſentent. cap. 2.*

Titulus 4. De publicanis.

In hunc titulum Cuiac. *lib. 7. obſ. cap. 4.* Pariſdoe. *rer. quotid. cap. 4.* Boſſius. *tit. 1. de vectig. fol. 395.* vide Beroaldum in *comment. ad* Cæſar *tranq.* de commiſſis vide Budæum *ff. de ciuil. l. Herennius. De fraudibus publicanorum,* vide Liuium 25. Quid autem ſit vectigal vide hic Godof.

l.Prætor.1.

Alexand. ab Alexand. *lib. 2. genial. dier. cap. 29.*

§.Familiæ.5.

Familiæ nomine qui continentur præter hic dicta ab Accurſio, vide Beroium *quæſt. 36.*

l.Nec liceat.2.

l.Cum ſi.3.

l.ſi publicanus.4.

l.Hoc edicto.5.

l.ſi multi.6.

l.Imperatores.17.

Cuiac. *lib. 1. obſ. cap. 5.*

l.Fraudati.8.

Cuiac. *lib. 9. obſ. cap. 24.* Rauard. *lib. 3. varia. cap. 2.*

l.Locatio.9.

Alciat. *lib. 1. diſpunct. cap. 12.* Aug. *lib. 2. emend. cap. 9.* vide in hanc legem Petr. Crinit. *lib. de hon. diſc. 15. cap. 3.*

§.Reliquatores.2.

Reliquator quis dicatur explicat hic D. Godof. qua de re, vide Pet. Crin. ſupra dicto loco.

§.Earum rerum.6.

Alexan. ab Alex. *genial. dier. lib. 4. cap.* 10. vbi explicat vectigalia quarum rerum apud Romanos conſtituta fuerint.

l.Vectigalia.10.

l.Cotem.11.

Huc pertinet Timarchi decretum apud Demoſt. in orat. [illegible]

l.Quantæ.12.

Exemplum inſigne huius legis, vide apud Liuium *lib. 15.* & Tacitũ *lib. 13.*

l.ſed & hi.13.

l.Commiſſa.14.

Ad hanc l. facit text. in l. pen. §. 1. loca.

l.Cæſar.15.

Forner. *lib. 1. ſelect. cap. 25.* Conſt. Land. præter. *cap. 10.*

l.Interdum.16.

§.Quoties quis.3.

Cuiacius *lib. 14. obſ. cap. 3.*

§.ſerui qui.4.

Cuiacius *dicto cap. 3.*

§.ſpecies.7.

Cotta in voce calamus. Forcat. *in cupidine iuriſper. cap. 4.*

§.Diuus.9.

Forcat. *in cupid. iuriſperit. cap. 13.*

Titulus 5. De donationibus.

De his Iulius Clarus ſcripſit *ff.* Donatio & Hippolitus Rinaldus in comment. ad Inſtit. Iuſtin. Hotom. *volum. 1. variar. diſput. cap. 5.*

l.Donationes.1.

l.ſi cum filiusfamiliâs.2.

l.Et generaliter.3.

l.Etiam per.4.

l.Affectionis.5.

l.Quis ſaxum.6.

l.Filiusfamiliâs.7.

Arius Pinellus C. *de bonis maternis.*

§.Quid ergo.1.

Clarus *dicto §. quæſt. 6.*

l.Quæ liberti.8.

l. in ædibus.9.

l.Abſenti.10.

Res donata nõ quæritur abſenti per ſeipſum, ſed per ſeruum ſuũ ſi tradens hoc agat, vide Guid. Pap. *q. 49. & 221.* Fran. Curt. ad l. poſtquam Ilci. *cod. de pact. num. 33.* & ſemper valet, ſi per alium acceptetur. Dec. *conſilio 35.* & ſi obligatio non quæratur abſenti antequam acceptetur, tamen donãs obligatur. Fer. Garz. *ad l. 1. num. 7. ff. de pact.* per Iulian. Clar. *lib. 4. ſent. §. donatio quæſt. 12.*

Ad id quod ibi dicit Bartol. vide Gloſſ. *in Rub. de verborum obligatio.* vbi loquitur de pollicitatione in fin. verſ ad illum textũ dicas quod licet obligatio non contrahatur abſenti antequam acceptet, tamen donãs obligatur ita Fortun. *in l. 1. in 3. col. ff. de pactis.*

l.Cum de

Digitized by Google

l.Cum de.11.

l.qui ex.12.

l.qui mihi.13.

l.Qui alienum.14.

l.Poſt contractum.15.

Scripſerunt in hanc legẽ Alciat. *tom.6.* & Coraſ. *tom.2. pag.243.* vide Cont. in lib. ſing. ad leg. Iul. Maieſt. pag.53. Boſſium tit. debitores an delinquenti ſoluere poſſint. vide quo ſubtiliter & in quo caſu intelligat Bart. *hunc text. in pen. col. in fin. verb. ibi* Sed ſi & reuocabilis, nõ interdicitur, vt hic in hac l. poſt contractum. & ad hanc l. vide Bald *in l.1. coll.3. in princ. de donat. cauſa mort.* fo. 190. n.15.17. & 24. repetit.5.

Ad hanc l. vide Iaſ. *in Auth. ſi qua mulier. in* §. *col. de ſacroſ. eccleſiis.*

l.Ex hac.16.

Valla *de reb. dubi. c. tract.2.*

l.ſi in ſtipulatum.17.

l.Ariſto.18.

Donator nõ tenetur de euictione ſed de dolo ſi interceſſerit Rim. Inſt. de donat. §.1. num.108. vide Doct. *ad l. Iulianus* § qui fundum. ff. de verb. oblig. manum. Aret. in 3. colum. ad fin. vt Iaſ. *ad l. iuriſgentium. in princ. n. 9. verſ. tenendo de pact.*

Vide Iaſ. *in l. qui Romæ.* §. *Flauius ſuper Gloſ. in verbo Conuenit. num.12. & 15. Ad* § *fin.* vide Doct. *in l. Iulianus.* § *qui fundum ff. de verb. oblig.* limitantes illũ textum maxime Aret. *in 3. col. in fine & Iaſ. in l. iuriſgentium in princ. 7. & 9. verſ. tenendo iſtam partem.*

l.Hoc iure.19.

l.ſi patronus.20.

l.Vt mihi.21.

l.Eum qui.22.

Gilbertus Regius *lib.2. enantiophanõ cap.8.*

l.Modeſtinus.23.

§.Modeſtinus.1.

Fol.151. n.19. tract.9.

l.Fideiuſſori.24.

l.ſi tibi dederim.25.

l.Nuda ratio.26.

l.Aquilius.27.

Alciat. *lib.2. parerg. cap.49.* Cuiac. *obſ. lib.17. cap.33.* Clarus d. §. q.3. In materia ad hunc textum late & notanter Dec *conſ.355. diſpoſitum 1. & 2. q.* præcipuè quod non intelligitur de ſeruitute. vſus quæ in iure conſiſtit ſed de nuda facultate & commoditate quæ in facto eſt ſecund. Cont. intel. ſcrib. adde etiã ad hunc textum Rim. princ. *Inſt. eod. tit. n.76.93. & 161. & ad l. nu. 475.* Bald. *ad leg. ſed ſi leg.* §. *conſuluit de petit. hered.* Fal. *Inſt. de oblig. 2. col. verſ. quarto impedit, fol 352. & fol.341.* Arius Pinel. *c. de bon. matern. fo.151. poſt n.16. tract.9. nu. 16. fo.151*

Vide Bald. *l. ſed etſi lege.* § *conſuluit. de petit. hered.* Gloſſ. in verb. non more. Limita *in d. l. Sed etſi lege.* § *cõſuluit. de quo per Port.* Inſti. de donat. § 1. ſuper gloſ. in verb inuenit. Et vide omnino Bald. *in l. iuriſgentium.* § *ſi ob maleficium verſ. opp.* quod nũquam. & ibi ad Nicoſtratum preceptorem, aliàs pretorem. Quæ lectura ſit melior, vide l. b.2. cap.49. apud Alciat.

l.Hæreditatem.28.

Vide Ruin. *in l.1.* § *& ſtipulati. in 2. not. de verborum oblig.*

l.Donari.29.

§.Quidam.1.

Perperam hic noua lex inchoatur. Aug. *lib.3. cap.1.*

l.Nam ei.30.

l.Donationes.31.

§.Species.1.

Menoch. *de arbit. iudic. lib.2. cap.88.*

§.Ratæ.2.

Contius in dicto *lib. ſing. pag.21.*

l.Lucius.32.

Couarruuias *lib.3. variar. reſolut. cap.15.* Menoch. *de arbit. iudic. lib.2. q.63.* Cuiac. *obſ. lib.17. cap.33.*

Vide gloſſ. Bart. & Doct. *in l. Aquilius ff. de donat. pag.934. nu.5. Couarr. reſolutionem.360. & 371.* A.B.C.D. & deinceps. Connanus.

l.Quid.33.

l.ſi pater.34.

§.ſi quis.1.

Prateius *in verſ. cap.5.* Alex. ab Alex. *genia. dier. lib.5.*

l.Ad eum.35.

l.Ad eum in princip. *ff. de donat.* Ad gloſſam magnam in fin. vide Bart. in *l.1.* § *ſtipulatio in coll. fin. circa med. ff. de verb. oblig.*

Titulus.6. De mortis cauſa donat.

Clarus *donatio quæſt.4. & 95.*

l.Mortis cauſa.1.

Aug. *lib.4. emend. cap.8.* vide Bart. *in l.2.* § *ſed ſi quis. de donat. Caſtrenſ. in l. fin. de ſolut. matr.*

l.Iulianus.2.

Vide quibus caſibus procedat illud, an morientium voluntates ſint in precedenti. Iohan Fabr. *de inutil. ſtipul. n. col.2.*

l.Mortis cauſa.3.

Menoch. *de arbit. iud. lib.2. cap.61.*

l.Aut per.4.

l.Aut ætate.5.

Menoch. *de arb. iuddic. lib.2. c.60.*

l.Hæc enim.6.

l.ſi aliquis.7.

l.Qui pretio.8.

l.Omnibus.9.

l.Et cui.10.

l.Mortis cauſa.11.

l.ſi mulier.12.

l.ſi alienam.13.

l.ſi mortis.14.

l.Marcellus.15.

Parte Rub. *n.11. col.2. fol.239.* Couarr. *in 4. decret.*

l.Mortis cauſa.

l.Etſi debitor.17.

l.Mortis.18.

l.ſi filiusfamilias.19.

Vid. Gloſ. *in l fin. & de vſufruct. gloſſ.*

l.Ei qui.20.

l.Eum qui.21.

l.In mortis.22.

Dum dicit quod non cadit in aliquam ſpeciem donat. mort. cauſ. capio illa de qua ibi Imol. videtur quod ſic per ea quæ not. Doct. in rubric. de leg.1. circa 3 diffinit. legati, qui dicunt, quod non poteſt negari, quin ſit commoditas quædam: & propterea poteſt appellari donatio, ſicut etiam legatum eſt donatio quædam.

Digitized by Google

L. Inter *de don.cauſ.mort.* nam mortis cauſa donas adde quod in dubio preſentia donatarij non præſumitur, ſicque non valet donatio ſecund. Paul. Caſtr. *in l. illud. n.6 c. de ſacroſ. eccleſ.*

l. Si filiofamilias. 23.

l. Quod debitori. 24.

l. Tam is. 25.

In princ. *de don. cauſ. mort.* & in l. filius aliter poteſt intelligi quã hic intelliguntur *per Gloſſ. & commu. do. 4.* vide. Ruin. *in l. 2. col. 17. de leg.* Item alium penitus diuerſum intellectum Raphael Cuman. hic refert Iaſ. *in l. forum. n. 8. c. qui teſt. am facere poſſunt.* Vide ad quid alleget Bart. hunc text. *in l. ex hac ſcriptura in fin. verb. de donat.* Ad §. 1. vide Doct. *in l. 2.* & maximè Soc. Nepotem *n. 13. de leg. 3.* Rubr. *n. 6. col. 4. fo. 232.* Couar. *in 4. decret.*

l. ſi quis. 26.

Sarmientus *lib. 2. ſelect. cap. 5.*

l. Vbi ita. 27.

Nicolaus Valla. *de reb. dub. tract. 23.* Corraſ. *tom. 2. pag. 257.* Guterius *reſolut. part 1. cap. 12. n. 2. l. iunge l. cum precario. ff. de precar. fol. 106. 357. 359. 361. & 362. repet. 5.* Vide Crot. dantem nouum intellectum. *in l. ſtipulatio hoc modo concepta in 18. col. poſt med. de verb. oblig.*

l. Auunculo. 28.

Ioannes Aurpachus *lib. 4. epiſtolar. cap. 1.*

l. ſi mortis. 29.

l. qui mortis. 30.

l. Mortis cauſa. 31.

§. Iuliano. 1.

§. ſiue. 2.

§. ſi iuſſeris. 3.

§. Per accepti. 4.

l. Non videtur. 32.

l. qui alienam. 33.

l. Mortis. 34.

l. Senatus. 35.

§. Donatio. 1.

Alciatus *libro 2. prætermiſſor.* Iacobus Curtius *libro 1. coniectur. ad colleg. c. 13.*

l. Quod conditionis. 36.

Cuiacius *lib. 7. obſer. cap. 24.*

l. Illud. 37.

l. inter. 38.

l. ſi is qui 39.

l. ſi mortis cauſa. 40.

l. Quod ſtatuliber. 41.

In hanc legem Auguſtinus *lib. 3. emend. c. final.*

l. Seia. 42.

Valla d. tractat. 2. Cuiacius *lib. 3. obſer. cap. 17.* Gilbertus regius *libro 1. ἐναντιοφανῶν cap. 8.*

§. Cum. 1.

Molinæus *ad legem 1. §. ſed ſi mihi. n. 83. D. de verb. oblig.* In dubio cenſetur donatio inter viuos & non cauſa mortis, niſi facta ſit mentio mortis. Iaſ. *ad l. quæ dotis. n. 26. ſolut. matri.* Dec. *ad l. non omnes. n. 5. ſi cert. pet.* Ruin. *Inſtit. de donation. in princ. n. 319. item.* vt per Cra. *in repet. rub. ff. de leg. 1. nu. 156. verſ. 2.* & per Alex. *ad l. apud del. §. ſi. ff. de excep. Col.*

l. Fulcinius. 43.

l. ſi ſeruo. 44.

LIBER QVADRAGESIMVS

Titulus. 1. De manumiſſionibus.

l. placuit. 1.

ſi hæres. 2.

l. ſeruus. 3.

l. is qui. 4.

l. ſi quis dicat. 5.

l. ſi quis. 4.

l. Duo filij. 7.

l. qui pœnæ. 8.

l. AElianus. 9.

l. ſeruus. 10.

l. Lege. 11.

l. ſeruus. 12.

l. Apud. 13.

l. Mortis. 14.

l. ſi conſentiente. 15.

l. ſerui. 16.

l. Eum qui. 17.

l. ſi quis. 18.

l. Cauſam. 19.

l. ſeruum. 20.

l. Nepos. 21.

l. Gaius 22.

l. Lege Iunia. 23.

l. iuris. 24.

l. ſeruum 25.

Titulus. 2. De manumiſſis vindicta.

Alexander ab Alexandro *genial. dier. lib. 4. cap. 10.* Rævardus *lib. 4. variar. c. 9.* Fornerius *lib. 1. ſelect. c. 5.*

l. Apud. 1.

l. Si minor. 2.

l. ſi heres.

l. ſi pater. 4.

Fol. 237. Cagnol. *de reg. iur.*

l. An apud. 5.

Cuiac. *lib. 7. obſer. cap. 17.*

l. ſeruus. 6.

Auguſtinus *lib. 1. emend. cap. 2.*

l. Non eſt. 7.

l. Ego. 8.

Cuiacius *lib. 6. obſer. cap. 20.*

l. Iuſta

Digitized by Google

l.Iuſta cauſa.9.

Cauſa infamiæ & vitæ æquiparantur. Intell. vbi eſt eadem ratio vt per Coraſ.lib 4. *Miſcel.iur.ciuil.c.2.num.10.* vide Alciat.reg.3.præſum.*ſ.* num.2. Dec.*ad l.in actionibus.num.21.ff.de in lit.iur.*

l.Surdi.10.

Fol.544.num.10.repet.3.

l.ſi minor.11.

l.Vel ſi.12.

l.ſi collectaneus.13.

l.Alumnos.14.

Gilbertus Regius.*lib.1.*[illegible]*cap.19.*

l.Etiam.15.

l.Illud.16.

Rauard.pro trib.*cap.17.*

l.Apud.17.

Cuiacius *lib.1.obſeruation.cap.1.& lib.15.cap.19.* Ioannes Robertus lib.1.*rec.lection.cap.18.*

l.Apud filium.18.

§.Apud collegam.1.

Auguſtinus *lib.4.emendat.cap.vlt.*

l.Si minor.19.

l.ſi rogatus.20.

Rauardus *pro tribunal.ſingulari cap.15.* Gilbert. Reg. lib. 1. [illegible] cap. 23.*in l.conſenſu minor.20.annis ff.de manumiſſ.* & Connanus.

l.Apud.21.

l.Pater.22.

l.manumiſſio.23.

l.Pupillus.24

l.ſi tutoris.25.

Tit.3. De manumiſſionibus,quæ ſeruis ad vniuerſitatem pertinentibus imponuntur.

l.Diuus.1.

l.Quare.2.

l.ſeruus.3.

Titulus 4. De manumiſſis teſtamento.

Vide omninò Ruin.in l.1.col.18.de legat.1.

l.Cum.1.

l.ſi quis ita.2.

vid.Alciat.*lib.2.in 3.char.de vulg.& pup.*

l.Nec militi.3.

l.ſi quis ita.4.

Bat[illegible] *lib.2.ſelect.cap.1.*

l.In libertatibus.5.

l.ſi fructuarium.6.

l.Neratius.7.

l.ſi ita ſit.8.

Fol.333.num.32.repet.6.

l.ſi quis ita.9.

l.ſi peculium.10.

§.ſi ſeruus.1.

Cuiac.*lib.17.obſ.cap.38.*

l.ſi legato.11.

l.ſi quis libertatem.12.

Cuiac.*lib.13.obſ.cap.22.*

l.ſi ita fuerit.13.

Ad eius intellectum vide Bart.& Doct.in l.qui ante Kal.de verb.oblig.

§.Idem quæri poteſt.1.

Forner.*ſelect.cap.5.*

§.Hæc quæſtio.2.

Ad quid alleg.vide Bart.*l.4.§.Cato.in q.5.de verb.oblig.*

l. Cum ſeruus.24.

l.Stichum.25.

l.ſi ita.16.

l.Libertas.17.

Emanuel Coſta *lib.2.ſelect.cap.5.* vide quæ circa hanc legem dicit Bart.in 17.*col.verſ.oppono per ordinem.de verb.oblig.*

§.Poſt annos.3.

l.Qui duos.18.

§.Hæc conditio.1.

Coſta *lib.1.ſelect.cap.14.*

l.Quidam.19.

l.ſeruos.20.

l.Stichus.21.

l.Qui filium.22.

Coſta *lib.2.ſelect.cap.10.*

l.Teſtamento.23.

l.Nominatim.24.

l.Teſtamento.25.

l.Diuus Pius.26.

l.Qui potuerint.27.

l.Stichus.28.

Cuiac.*lib.14.obſ.cap.31.* vide Iaſ.*in l.filius.§.diui.* multipliciter limitantem illam *l.nu.39. de leg.1.* & ad eius intell.vid.Ruin.in l.ſi quis in 23.chart. de verbo.oblig.& eund.*in l.centurio in 13.chart.de vulgar.* Bart.*in ſ.filius §. diui.col.1.de leg.2.fol.180.num.65.repet.6.*

l.Vxorem.29.

Alciat.lib.4.*diſpunct.cap.6.* ibi nomine patris vocantis. vide Naſ.*in l.5.§.appellata.in 2.col.ſi cert.pet.*qui exponit illa verba,quòd fuit vocatus tanquam filius ipſius , reputà talis filius Titij,non quòd haberet nomen patris, prout videtur voluiſſe Bald.*in c.inem.in pen.col.de ord.cogn.quod non probatur in illo* text.ſecundùm quod voluit Iaſ.*in Rubr.ſolut.matr.* Adde Alciat.*in cap.1.lib.4.diſpunct.*

l.ſi ſerui.30.

Antonius Auguſtinus *lib.3.cap.1.ait in lib.1.*Flor.ſequentes leges fuiſſe tranſpoſitas.Sed verum earum ordinem litteris Græcis fuiſſe indicatum.

l.Cum ex pluribus.31.

In hac lect.Quintilianus *lib.7.Inſt.orator.cap.de ambiguo ſeu amphibologia.*

Digitized by Google

l.Sciendum.32.

l.Libertas.33.

l.ideoque.34.

l.Seruius.35.

l.ſeruum.36.

l.Nominatim.37.

l.Libertas.38.

l.Stichus ſeruus.39.

Bartol.& ibi Iaſ.in 2.lect.ad Falcid.ſ.n.8.diuid.de leg.1.num.39.& ſeq.& in 1.lect.num.56.& ibi Rip.n.44.& ſeq.Iacob.de Nig.ad l.5.§.ſi quis num.65.ff.de verb.oblig.

l.Iulianus.40.

§.ſed & cum.1.

l.ſi ita fuerit.41.

l.ſi quis.42.

l.Libertates.43.

l.Mæuia.44.

l.quod vulgo.45.

l.Ariſto.46.

Vide Socin.poſt Bart.in l.ſi cognatis in 4.col.10.11.verſ.quinta concluſio cum ſeq.ff.de reb.dub.Bart.in l.fin.in pen.& vlt.col.in fine.ff.de condict.cau.data.vide textum in l.intercedit.qui in contrarium facit.niſi dicas quòd illa loquitur de libero,hæc in ſeruo.ff.de cond.& demonſt.vel alias ſolue vt colligitur ex l.ſeruum in opus.ff.de pœnis,& in l.in ſeruos.Cod.eod.tit.Vide tamen textum contrarium in l.prædia alias padiis.§.1.ff.de incend.ruin.naufr.

l.Cum ex falſis.47.

l.ſi ſocius.48.

Cuiac.lib.3.obſ.c.13.

l.teſtamento.49.

l.Quod diuo.50.

l.Teſtamento.51.

l.imperatores.52.

l.Lucius Titius.53.

Emanuel Coſta lib.2.ſelect.c.10.Menoch.de arbit.iud.cent.3.caſ.209.

l.Qui habebat.54.

l.Libertate.55.

l.ſi quis.56.

l.ſi locuples.57.

l.Verum.58.

l.Titia.59.

§.Lucius.2.

Vide ad hunc textum Alciat. lib.5.Paradox.cap.4. Eman. Coſt. lib.1.ſelect.c.25.Forcat.Necyom dial.93.Vvalth.rum lib.2.miſcel.c.18.Bellon.lib.2.ſuppat.c.17.Eucrà in loco à contrario ſenſu.in 2.q.2 Doct.ad l.actione.vbi Dec.col.2.n.5.C.de tranſ.Ioan.Crot.ad l.1.§.ſi ſtipulanti.n.2.ff.de verb.oblig.Didac.de teſtam.part.2.c.4.§.1.n.9.

l.Teſtamento.60.

l.Scio.61.

Emanuel Coſta lib.2.ſelect.c.5.

Titulus.5.De fideicommiſſ.libert.

Vide Alciat.lib.1.diſpunct.c.14.

l.ſi quidam.1.

l.ſi quis.2.

l.in quem.3.

l.Ergo quandiu.4.

§.ſi is qui.4.

Ad hunc §.vide Bal.in c.1.verſ.modo venio ad Gloſſ.in tit.hic finit.lex.in prin.in 4.coll.ornatur ſub.n.5.fo.163.Cagnolus,de reg.iuris.

§.Hi qui ad libertatem.2.

Alex.ab Alexan.genial.dier.lib 3.c.25.Turneb.lib.7.aduer.c.21.

l.in fideicommiſſariis.5.

l.Decem legata.6.

Forcat.Necyom.dial.45.

l.ſi cui legata.7.

l.Eum qui.8.

l.Cum fidei.9.

l.Quidam.10.

§.is cui.1.

Vide Bart.in l.filiusfam.§.diui.in 6.char.in prin.de legat.1.

l.Ex cauſa.11.

l.Imperator.12.

Vandus lib.2.variar.quæſt.quæſt.23.

l.ſi prægnans.13.

l.Lucius Titius.14.

Menoch.de arbit.iudic.lib.1.q.8.à num.7.

l.ſi quis.15.

l.libertates.16.

l.Cum tibi.17.

Alciat.lib.1.diſpunct.c.8.Cuiac.lib 13.obſ.c.16.Auguſt.l.1.emend.c.4.

l.teſtamento.18.

l.Hærede.19.

l.Apud Iulianum.20.

Auguſtinus lib.1.emendat.c.8.Cuiac.lib.13.obſ.c.16.

l.Rogo ne.21.

Cuiac.lib.15.obſ.c.5.

l.ſi legatario.22.

l.Fideicommiſſaria.23.

De intellectu huius l.vide Iaſ.in l.captatorias C.de milit.teſtamento.& Socin.in l.verum.§.quandoquidem de reb.dub.circa prin.ff de fideicom.liber vbi iuriſconſulti reſponſa duo in ſpeciem pugnantia conciliantur.fol.150.num.30.repetitionum 1.fo.300.Couarr.in 4.decret.

§.Etiam fideicommiſſaria.3.

Ibi,ſi te meruerint.de fideicom.liber.leg.ſi demeruerit. per Alciat.lib.diſpun.c.14.

l.Generaliter.24.

§.ſi petitum.7.

Ad hunc §.ſi perpetuum.vide Ruin.in d.§.diui.& quæ ibi addidi.ff.de legat.1.& ibi Bart.vt ſ.& Iaſon.in 2.lect.n.41.& Ruin.col.10.

§.ſi quis.9.

Ad eius intell.& rationem deciſionis. vide Ruin. in leg. primo §. & ſi quis 23.chart.de verborum obligatione. Alciat libro primo parad. capite 4. ad §.cogetur.Alciat.libro 1.diſpunct. c. vide infra ad §. ſi petitum. vide declar. huius & per Iaſ.in l.filius,§.diui.de leg.1.n.4. Alias in l.cũ filio de leg.1.n.40.§.generaliter.in Auth.quib.mod.natur.effic.ſui.vide Socin.reg.158.Bart.in l.quidam.in 2.col.verſ.oppo.de verb.oblig.

§. Si quis

Digitized by Google

§.ſi quis ſeruo.10.

Molineus ad l.1.§.ſi quis ita.n.73 ff.de verb.oblig.

§.Quoties autem.21.

Alciat.lib.1 diſpunct.c.14.& lib.10.parerg.c.14.

l.ſi hæres.25.

l.Cùm vero.26.

l.itaque.27.

l.ſi quis ſeruum.28.

§.ſi quis ſeruum.4.

Reuardus.2.& 3.c.protribun.

l.ſi quis.29.

l.Cum quaſi.30.

§.ſi infans.1.

Gilbert.Reg.lib.2 ἐναντιοφανῶν c.20.

l.ſi aduena.31.

l.ſed ſi.32.

l.Gaij Caſſio.35.

Curtius ad fratrem εἰκαστῶν lib.1.c.52.

l.Neque.36.

l.ſi pure.37.

l.in teſtamento.38.

Add.Marſ.ſing.351.Amicitia Anib.de Cano ad l.nemo poteſt n.478.& 479.ff.de leg.1.Matthei.in tract.de elect.ver.opi.n.7.vide Gloſſ.in l.eam quam.in verb.traditur.C.de fideicomm.& Matthei.in tract.ſuo de elect.melio.opin.colum.2.

l.Paulus.39.

Iſta gloſſ.reprehenditur per Bartolum.in tract.ad reprimendum.in verb.videtur.

§.Paulus.1.

Vide Bart.in l.ex hac ſcriptura.3.col.in fin.de donationib.

l.Lucius.40.

l.Thais.41.

§.Lucius.1.

Fol.71.n.119.repetitionum 2.fol.92.n.188.repetitionum.2.

§.ſorore ſua.4.

Alciatus libro 1.diſpunct.c.27.Menoch.de arbit.iudic.libro 1.quæſt.8.à nu.7.vide Alciat.lib.1.diſpunct.c.27.Benuenut.ſuper tit.manda.n.34.fo.161.deciſionum Capitij.

§.Lucius Titius.6.

Menoch.d.quæſtio.8.à nu.14.

§.Libertatem.10.

Cuiacius lib.2.obſeruat.c.1.

§.Intra.12.

Fol 444.n 322.repetitionum 6.

§.Ab hæredibus.13.

Cuiac.d.c.1.

§.Spondophorus.16.

Alciat.lib.8 parerg.c.18.& lib.12.parerg.c.5.

l.Antoninus.42.

l.Fideicommiſſa.43.

l.De libertate.44.

l.ſi debitor.45.

l.Fideicommiſſa.46.

Emanuel Coſta lib.1.ſelectar.c.21 & 22.Sarmientus ſelect.lib.2.c.6.Menoch.libro 1.de arbit.iudic.quæſtion.8.à n.2.

§.ſed etſi.2.

§.Quod ſi ita.3.

Alciatus lib.1.diſpunct.c.24.

l.ſi pater.47.

l.Cum in.48.

l.ſi is cui.49.

l.ſi ſeruus.50.

l.Non tantum.51.

§.ſi alienum.2.

Coſta lib.2.ſelect.c.22.

l.Poſteaquam.52.

l.ſi quis.53.

Ioannes Aurpachus lib.4.epiſtol.cap.8.

l.ſi mater.54.

l.ſed & ſi.55.

Titulus.6.De ademptione libertatis.

l.Cum.1.

Titulus.14.De ſtatuliberis.

l.ſtatuliber.1.

Obſcuritas rationum non impedit libertatem cōpetere ſi ſtatuliber paratus eſt pro eis ſatiſdare, vide Aret.conſilio 142.ad finem Iaſ.ad legem quod te,n.5.ff.ſi cer.peta.vide rubr.extra de teſta.3.par.n.24.

l.Qui ſtatuliberi.2.

§.ſed impuberis.1.

Vide Iaſ.in l.qui Romæ.§.duo fratres.col.28.verſ.79.quæris Bart.num.3.de verb.oblig.

§.quocumque.4.

Emanuel Zoares lib.obſeruation.c.35.Cuiac.lib.9.c.17.

l.ſtatuliberos.3.

l.Cum.4.

Emanuel Coſta libro 2.ſelect.c.9.

§.Non eſt.1.

Emanuel Coſta lib.1.ſelect.c.8.Auguſtinus lib.2.emend.c.8.

§.Stichus.4.

Auguſtinus lib.1.emendation.c.2.

l.Statuliber.5.

l.ſi ſtatulibera.6.

l.Vſuſfructus.7.

l.ita liber.8.

l.Statuliberum.9.

l.illud.2.

Ioannes Robertus lib.3.ſententiar.c.10.

l.ſi decem.10.

Digitized by Google

l.ſi priuſquam.15.

De hoc textu, poſt ſcribentes hic vide latiſſimè Zaſium *lib.1.intellect.c.4.* Alciat. *lib.3.pareg.c.16.* Forcat. *in Necyom.iur.dial.16.num.6.* Charond. *d.cap.5.* Conτium *lib. 2. lection.ſubceſ.in c.1.* vide & in hanc legem Cuiac. *lib. 9. ad Africum fol.217.*

l.ſi opus nouum.16

Ad hunc §. vide Ioan.Robert.*lib.3 ſent.iur.c.16.*

l.ſi procurator.17.

l.AEdibus communibus.18.

l.ſciendum eſt.19.

l.Prætor ait.20.

§.ſiue autem.2.

Vide in hunc §.Cuiac.*lib.5.obſ.c.17.*

§.Hoc interdictum.6.

Pro intell.huius §.vide Auguſt.*lib.4.emend.c.8.*

§.Planè ſi quæratur.8.

Duplicem eſſe huius §.intellectum optimè explicat Do.Gothof.

§.Deinde ait prætor.9.

Præſtita ſatiſdatione nuntiatio remittitur, nec nuntians ius prohibendi habet, vide Ripen.plura congerentem *in l.1.nu.108.& 136.ſ.eod.*

l.ſtipulatio cui.21.

§.Opus autem.3.

Quod opus cœptum habeatur pro perfecto, tractat Bart.*conſil.36.ſtatuto.* *col.2.fol.30.nu.12.repet.5.*

§.ſiue autem res.4.

Fol.134.num.55.tractat.8.

l.Cui opus.22.

Fol.131.num.40.42.& 48.repet.5.

l.Is cui opus 23.

Vide Molinæum *de diuid.& indiuid.part.3.num.132.cum multis ſeq.*

Tit.2. De damno infecto.

Ad Rubricam.

Ad hanc Rubricam totam ſcripſit Zaſius. Ripa verò ad partem tituli tãtum. vide tamen Cuiac.*in paratit.pag.20.*

Secundam huius Rubricæ partem, quæ eſt de ſuggrundis & protectionibus, optimè declarat D.Goth.hic.& quid hæc duo nomina ſibi velint.

l.Cum res damni.1.

Huius legis ratio decidendi & dubitandi, explicatur à D.Gothofred.hic copioſiſſimè.

l.Damnum infectum.2.

l.damnum & damnatio.3.

Damni appellatione an venit impenſæ pœnæ & lucri amiſſio. vide hic poſt D.Goth.Ripenſem.*hic nu.8.& ſeq.*

l.Dies cautioni.4.

§.ſi intra diem.1.

§.An tamen is.2.

Zaſius hanc legem optimè explicuit, & quod ad huius §.materiam attinet, vide eundem *num.9.*

§.Duas ergo res.3.

Quis huius §.ſenſus ſit, copioſiſſimè declarat Charondas *in lib. de iuriſdictione pag.59.*

§.ſi fortè daretur.4.

De Duumuiris & quinam ſint magiſtratus, vide Doctiſſimum Gothofredum hic, vbi Authoribus multis in hanc rem allegatis, conſtat omnibus quinam hi dicantur, qua de re vide etiam Cuiac. *ad l.18. C.de decur.fol.177. num.218.repet.3.*

§.Prætor ait.5.

Quod ei cuius intereſt denuntiandum ſit.vide *l.39.D.de adopt.*

§.Toties autem.6.

Huius §.materia explicatur à Ræuardo, pro tribunal. cap. 3. vide etiam Guid Pap.*quæſt.419.*& Iaſon.*3.conſ.86.de denuntiatione & citatione*, multa hic D.Gothofred.

§.Hoc autem iudicium.8.

De poſtulatione vide hic poſt Gothof Ripenſem multos caſus enumerantem *l.dies cautioni. §.hoc autem iudicium. D.de damn. inf.11*, vide Sozin.*in reg.192.& 206* Gomeſ.*inſtit.de act.§.item ſi quis poſtulante in Apoſtilla text.*

Ad doctrinam Bar. ibi, in plurimis locis præſupponentis iudicis officiũ ſiue nobile, ſiue mercenarium dicere interponi neceſſario parte petente; vide in contrarium vnum dictum Bar.*in l naturaliter.§.nihil commune.in §.lect.* ibi, quod efficitur hoc caſu *D.de acq.poſſeſſ.*

l.Prætoris officium eſt.5.

Plura hic dicit D.Gothof pro intellectu huius legis, ad cuius faciliorem intellectum vide Cuiac.*18.obſer.25.*

§.ſi plures ſint domini.1.

Pro intellectu huius § vide Zaſ *lib.1 ſing.reſponſ.c.10.al.16.*

l.Euenit vt nonnunquam.6.

l.Prætor ait.7.

l.Quod fortè.8.

Huius legis ſenſus optimè explicatur à doctiſſ.Gothof. hic.

l.Hoc amplius.9.

l.Quamuis alienus.10.

Digitized by Google

l.Quid de creditore.11.

l.His qui pignori.12.

l.Qui bona fide.13.

§.ſi alieno.13.

Fol.332.num.7.repet.7.

l.in cauſæ.14.

l.ſi finita.15.

Quod finita dilatio alia dari poſſit. ait hoc loco Vlpianus. *fol.467. nu.85. & ſeq.& 88.repet.5.*

§.Notandum.3.

De, particula remotionem denotat, de quo vide *in l.1.§.& emancipatus.* & ibi Bar.ſ. *de coniung. & emancip.lib. & in l.1.§.ſi plures.* & ibi Bar.col. 4.ſ. *de aquæ cott.facit textus in cap.1.*& ibi Archid.13.q.1.*& in c.ſi propter.de reſcrip.lib.6.*

§.ſi quid in via.6.

Cuiac.*lib.1.obſer.cap.14.al.4.*

§.ſi publicus.10.

Sic videtur diſpungēdum non eſſe cauendum, *ne quid* vitio loci aut operis fiat vt illa verba, *ne quid &c.* ſint verba cautionis.

§.Ex hoc edicto.11.

Huius §.quis ſit ſenſus, explicat §.ſequens.

§.ſed ſi in plures.13.

Domus quomodo diuidatur, declarat hic Accurſ.

§.Item quid dicemus.14.

Domus adiacens accipitur hic pro proxima, non autem pro continenti, ſic enim appellatur domus ab aliis ſemota, vt aiút Feſtus & Tacitus *de moribus germanorum.*

§.ſi plures.15.

Corraſ.*tom.2.pag.118.*

§.Iulianus.16.

Hunc §. optimè explicat D.Godof.hic, & de eo, vide Corraſium ſupra dicto loco, & latiſſimè hunc §. repetit Pompeiopolitanus Menoch.*de arbit.iudic.caſ.6.*

§.ſi ante.17.

Æqualiter fieri dominos quid præter dicta hic ab Accurſio, adde *glo.in §.vlt.in verbo poſſeſſione infra eod.*

§.ſi quis.20.

Vide Zaſium hic.*num.2.*

§.ſi fortè.22.

Concordat cum hoc textu, cap.cum Bertholdus.*de reg.iur.extra.*

§.ſi de vectigalibus.26.

Vide in hunc §. Alciat.*lib.diſpunct.3.c.10.* Forcat.*in Necyom.iur.dial.19.nu.2.* Michae.Vrcur.*in repet.ad §.ſi alieno.huc l.qu.13.*

§.Eleganter.28.

Pithæus ad m.notat.Moſaica.fol.103. De intellectu huius text.vide Zaſ. *lib.1.reſponſ.c.13.* Corraſ.*ad l.2.nu.15. D.de verb.oblig.* & ibi Baul.Leo. *in repet. nu.84.vſque ad nu.88.vbi monitor.fol.185.num.15.repet.6.*

§.Idem videamus.31.

Fol.172.num.169.repet.5.

§.Poſteaquam.33.

Huius §.ratio hæc adſignari poteſt, quia ſcilicet iuſſus iudicis in ſecundo decreto habetur loco tituli, de quo glo.eſt *in l.damni.§.pen. verſic.non ſolum autem.* & ibi Alex.& Doct.*infra eod.*& per Bald.*in auth. ei qui col.antiqu. C.de bon.auth.iud.poſſ.incſt.a l.fin.C.de iur.do.impetran.fol.180.nu.259.repet.5.*

l.Antequam.16.

l.ſi quis.17.

l.Damni.18.

§.Ei cuius.2.

Per hunc textum limitabis, legem in cauſæ.2.ſ.*de minor.* dum dicit ordinarium auxilium extraordinarium extinguere, quod ſanè verum eſt, niſi plenius per extraordinarium conſultum eſſet, ſecundùm Bart.hic.

§.ſi is qui vnas.5.

Vide pulchram determinationem per h.text.Zaſ.*lib.2.reſponſ.c.15.* & ego hunc textum cum his quæ tradit Zaſius dicto loco, pondero pro illa deciſione quam tradit Abbas ad *c.quanto.ex.de conſib.*Marſil *ſing.134.* De fornario qui ſe obligauit coquere panem alicui familiæ pro decem, quod aucta ſacta familia non poterit maius ſalarium petere, quamuis contrarium teneat Iaſ. *ad l.quemmonum.nu.145.D.de flumin.* & communem dicit Dec. *conſ.35.* & Hieron.Alb.*conſil.17.num.19.*

§.Non ſolum autem.15.

Iuſſum iudicis in ſecundo decreto haberi loco tituli, notant Doctores hic: de quo vide *l.finita.§.ſi poſtea.in apoſt.*in verbo ſubucuntur. *infra eod.*

l.Eorum.19.

l.inter fructuarium.20.

l.ſi filiusfamilias.21.

l.ſi proprietarius.22.

Fol.167.nu.129.repet.5.

l.in ſtipulatione.23.

l.Fluminum.24.

Auguſt.*lib.2.emend.c.1.*

§.ſeruus.4.

De caſibus fortuitis vide Hotom.*4.obſ.7.* & quis dicatur caſus fortuitus, vide Menoch.*2. de arbit.iud.caſ.10.*

§.Item videamus.12.

De præſumptione vide Alciat.*3.præſ.23.*

l.Trebatius

Digitized by Google

l.Trebatius.25.

Stipulatio de damno infecto dari videtur, ſi tam altè promiſſor extollat ædes ſuas vt luminibus ſtipulatoris officiat, videlicet cum id ſuo iure facere non poteſt, vt puta cum vicino ceſſit ſeruitutem, ius ſibi non ædes eſſe ſuas altius tollere & officere luminibus vicini.

l.Proculus.26.

Iuncta *l.præcedenti.ff.de damno infecto.fol.489.n.83.repetitionum.* l.Proculus *ff.de dam.infect.ſub.n.5.col.151.* Cagnol.*de reg.iur.*

l.Plures eandem.27.

Huius legis ſententia, hæc eſt ſi plures ſint earundem ædium domini quibus ædes vicini vitioſæ immineãt, ſinguli de vitio ſtipulari debeat damni infecti ſine adiectione partis, vt ſuadet Paulus ex qua ædium domini ſunt quia & non adiecta parte dominica, ſatis de ſuo quiſque damno ſtipulari intelligitur non de damno vniuerſo quod imminet omnibus, & ideo etiamſi partis non fecerit mentionem, in partem tantum quiſque ſuam ex ſtipulatu actionem habet *l.ex damno §.quotiens.ff.h.t.* quia nec pluris eius intereſt, & actiones non dantur vltra quam actoris intereſt, ac præterea inuentæ ſtipulationes ad hoc ſolum, vt quiſque conſequatur quod ſua intereſt *l.stipulatio iſta §.alteri ff.de verb.oblig.*

l.in hac.28.

l.ſed etſi.29.

l.Damni.30.

l.Qui vias.31.

Viç publicæ muniuntur per curatores viarum electis à Repu. vel muniũtur per redemptores qui à Rep. ad muniendas vias cõduxerunt certo pretio vel extra ordinem per tempora poſſeſſores prædiorum proximorũ eas munire, aut certam ſummam ad eas muniendas cõferre debeant *l.cui muneris.ff.de mune.& hon.* certe qui viam publicã exarauerit & aratro proſciderit, omnimodo ad munitionem & refectionem cõpellitur ſolus *l.vlt.ff.de via pub* & poſſeſſores quidem qui viam publicam muniunt, opere manufacto ſine damno vicinorum id facere debent ex quo ſequitur neceſſario & de operis vitio vicinis eſſe ſatiſdandum damni infecti *l.fluminum.h.t.* & ita Agellius vrbicus libro de limitibus agrorum ait, iis qui prope ripam prædia poſſident ripæ muniendæ neceſſitatem incumbere, ita tamen vt ſine alterius damno faciat quiſquis, ripam ſuam munit, quod & Boetius ſcribit *li.2.de Geometria.*

§.ſi controuerſia.1.

Ex edicto damni infecti extraneus qui in alieno ædificat aliquid vnde dãnum timetur ſatiſdare debet damni infecti: dominum autem ædificantem in ſuo repromittere ſatis eſt. repromittere ſecũdum noſtrum idioma eſt nudam cautionem ſine fideiuſſoribus repromittere nullo dato adpromiſſore, ſatiſdare autem & dare adpromiſſores ſiue fideiuſſores, at ſi dubitetur dominus ſit néene is qui ædificat à quo exigitur cautio dãni infecti ſatiſdare iubetur edicto prætoris ſcilicet *l.7.§.1.h.t.* non quidem pure, ſed ſub hac exceptione ſi dominus non ſit *l.24.§.vlt.h.t.*

l.ſi ædibus.32.

l.Inquilino.33.

l.Vtique.34.

l.In parietis.35.

l.ſed ita.36.

l.Nam ſi.37.

l.Emptor.38.

l.inter quos.39.

l.Ex damno.40.

§.Quoties.1.

Gilbertus Regius *lib.1.enantioph. cap.20.*

l.in reficiendo.41.

l.ſi ſeruus.42.

l.Damni.43.

l.Cum poſtulaſſem.44.

In hanc legem vide Guterium *part.1.reſolut.ca.16.n.9.* vide Cuiacium *lib.9.ad Africanum.*

l.Aedificatum.45.

Vide Ant.Aug.lib.3.emend.cap.9.& Alciat lib. [illegible] cap.6.multa allegat ad hunc textum Cæſar Cnicar *ad repet.l.diffamari de ing.& manu.empl.n.1* vide Bolong.*ad l.ſi finita.§.[illegible] 5.h.t.*

l.Ad curatoris.46.

l.Quod conclaue.47.

Conclaue quid, vide Cæpolam *de ſeruit.verb.præd.cap.de clauſtro ſeu conclaui.44.*

l.ſi quis.48.

Tit.3. De aqua & aquæ pluuiæ arcendæ.

In hunc titulum vide Pardulphum Prateium *Campodiſmat.lib.1.*

l.ſi cui.1.

§.Labeo.7.

Pro intellectu huius §.vide Alciat *lib.1.prætermiſ.& lib.2.parerg.cap.14.*

§.Denique ait.23.

Briſſonius *lib.4 ſelect.cap.5.* Ræuardus *in Tribonian pag.14.*

l.in ſumma.2.

§.Caſſius.3.

De operis aquæ mittendæ cauſa publica authoritate faciendis vide Plat.*dialog.6.de leg.*

§.Apud Atteium.5.

Pro intellectu huius §.vide Corraſium *ad l.ſeruitutes 4.§.ſeruitutum.ff.de ſeruit.* Iohan.Aurpachiũs *ſing.alleg.n.cap.16.§.apud Atteium vero.in l.2.ff.de aqua & aqua plu.arc.cum §.idem Labeo.* ll.col.150.& 151.A.Connanus.

§.Item Varus.5.

Varus *de aqua pluuia arcenda.verſ.mihi* Iaſon. *in l.reſcript.numer.5.Cod.de precibus.imp.offerend.* Dec.*conſ.244 col.2.* late Fabri.*inſt.de l.fuſ.can.* late Bart. *in l.2.in princ.in 3.col.num.14.& ibi* Iaſ.*n.31 ff.ſolut.m.trim.*& cogitur aliquãdo quis edere actiones alij, quæ ſibi non proſunt. Gloſ.in l.ſi res.de euictio. & ad hunc ſupr.de refect.et etiam adde tex.*in l.refectionis.ſupr.commun.prædiorum.*

l.Apud Trebatium.3.

l.Quanquam.4.

§.Iulianus.1.

Ad gloſ.ibi poſitam in verb.quę dicit rẽ litigioſam eſſe, de cuius dominio agitur. Adde tu principaliter & hoc de mente Bart.*in l.poſt.contract.de dona.in col.fin.verſ.* Guilelmus. & facit ibi; quia bona principaliter non veniunt in quæſtionem, ſed principaliter quæritur de iniuria, igitur quod ſi in conſequentiam veniunt, non litigioſo.

l.ſi colonus.5.

l.ſi Tertius.6.

§.ſi ex.1.

Fol.334 num.15.repet.6.

l.is Cum.7.

l.in concedendo.8.

l.in diem addictio.9.

l.ſi autem.10.

§.ſi flumen 2.

Cuiac.16.*obſ.17.*

l.ſupra iter.11.

Cuiacius ſupra dicto loco Beroius *quæſt.65.*

§.Officium.3.

Ad not.per Bart.ibi vide Ruin.*l.4.§.Cato in 11.& 15.col.de verb.oblig.*

Digitized by Google

§.Trebatius.6.

De diſtione omnino adde *cap.cum ex eo de elect.lib.6. & cap.quamuis de pactis eodem lib.*

l. Emptor.12.

Hunc textum repetunt Aug.*in l.donatione.Cod.de collat.* & Alex.*in l.1.§.ſi vir.ff.de acquir.hered.*

l.ſed venditor.13.

l.Antæus ait.14.

l.ſed interdum.15.

l.Poſt venditionem.16.

l.ſi prius.17.

Fol.314.num.238.repet.1.

§.Rectè placuit.1.

Contractus in dubio interpretatur ſecundùm cõſuetudinem, vt hic tradit Dec.*conſ.70.col.2.*& in cõtractu principis. Soc.Iun.*conſ.42.lib.2.num.15. & in not.caſu.*Socin.Iun.*conſ 61.num.33 lib.2.*vbi vide quod ſemper videatur actum inter partes, id quod eſt de conſuetudine. Socin.Iun.*conſ.27.num.14. lib.2.in inſtrumẽtis.*Bart.hic & Dec.*conſ.449.num.26.in teſtamentis.* Socin.Iun. *conſil.179.num.44.ibidem.2.*

l.ſi in publico.18.

l.Labeo ait.19.

Nicolaus Valla *de rebus dubiis & quaſtionibus in iure controu.tractat.8.*

l.ſed hoc ita.20.

l.ſi in meo.21.

l.ſi vſusfructus.22.

Duarenus *lib.1.diſput.anniuerſ.cap.11.*

l.Quod principis.23.

l.Vicinus loci.24.

l.Is cuius.25.

l.Scæuola.26.

Rævardus Triboniani *cap.9.Prætorius ſentent.cap.1.*

Titulus 4. De publicanis.

In hunc titulum Cuiac.*lib.7.obſ.cap.4.* Parlador.*rer. quotid.cap.4.*Boſſius. *tit.1.de vectig.fol.395.* vide Beroaldum *in comment.ad Cæſar tranq.* de commiſſis vide Budæum *ff.de euict.l.Herennius. De fraudibus publicanorum,* vide Liuium 25. Quid autem ſit vectigal vide hic Godof.

l.Prætor.1.

Alexand.ab Alexand.*lib.1.genial.dier.cap.29.*

§.Familiæ.5.

Familiæ nomine qui contineantur præter hic dicta ab Accurſio, vide Beroium *queſt.36.*

l.Nec liceat.2.

l.Cum ſi.3.

l.ſi publicanus.4.

l.Hoc edicto.5.

l.ſi multi.6.

l.Imperatores.17.

Cuiac.*lib.1.obſ.cap.5.*

l.Fraudati.8.

Cuiac.*lib.9.obſ.cap.24.*Ræuard.*lib.3.varia.cap.2.*

l.Locatio.9.

Alciat.*lib.1.diſpunct.cap.12.* Aug.*lib.2.emend.cap.9.* vide in hanc legem Petr.Crinit.*lib.de hon.diſc.15.cap.3.*

§.Reliquatores.1.

Reliquator quis dicatur explicat hic D.Godof.qua de re, vide Pet.Crin. ſupra dicto loco.

§.Earum rerum.6.

Alexan.ab Alex.*genial.dier.lib.4.cap.10.* vbi explicat vectigalia quarum rerum apud Romanos conſtituta fuerint.

l.Vectigalia.10.

l.Cotem.11.

Huc pertinet Timarchi decretum apud Demoſt.in orat.[illegible]

l.Quantæ.12.

Exemplum inſigne huius legis, vide apud Liuium *lib.25.*& Tacitũ *lib.13.*

l.ſed & hi.13.

l.Commiſſa.14.

Ad hanc l.facit text.in l.pen.§.ſi loca.

l.Cæſar.15.

Forner.*lib.1.ſelect.cap.25.*Conſt.Land.præter.*cap.10.*

l.Interdum.16.

§.Quoties quis.3.

Cuiacius *lib.14.obſ.cap.3.*

§.ſerui qui.4.

Cuiacius *dicto cap.3*

§.ſpecies.7.

Cotta in voce calamus.Forcat.*in cupidine iuriſper.cap.4.*

§.Diuus.9.

Forcat.*in cupid.iuriſperit.cap.13.*

Titulus 5. De donationibus.

De his Iulius Clarus ſcripſit §. Donatio & Hippolitus Rinaldus in comment.ad Inſtit.Iuſtin.Hotom.*volum.1.variar.diſput.cap.5.*

l.Donationes.1.

l.ſi cum filiusfamiliâs.2.

l.Et generaliter.3.

l.Etiam per.4.

l.Affectionis.5.

l.Quis ſaxum.6.

l.Filiusfamiliâs.7.

Arius Pinellus *C.de bonis maternis.*

§.Quid ergo.1.

Clarus *dicto §.queſt.6.*

l.Quæ liberti.8.

l. in ædibus.9.

l.Abſenti.10.

Res donata nõ quæritur abſenti per ſeipſum, ſed per ſeruum ſuũ ſi tradens hoc agat, vide Guid. Pap.*q.49. & 212.* Fran.Curt. ad l.poſtquam lite. *cod.de pact.num.35.* & ſemper valet, ſi per alium acceptetur. Dec.*conſilio 35.* & ſi obligatio non quæratur abſenti antequam acceptetur, tamen donans obligatur. For. Garz.*ad l.1.num.7 ff.de pact.* per Iulian. Clar.*lib.4.ſent.§.donatio queſt 12.*

Ad id quod ibi dicit Bartol. vide Gloſſ. *in Rub. de verborum obligatio.* vbi loquitur de pollicitatione in fin. verſ ad illum textũ dicas quod licet obligatio non contrahatur abſenti antequam acceptet, tamen donans obligatur ita Fortun.*in l.2.in 3.col ff.de pactis.*

l.Cum de

Digitized by Google

l.Cum de.11.

l.qui ex.12.

l.qui mihi.13.

l.Qui alienum.14.

l.Poſt contractum.15.

Scripſerunt in hanc legẽ Alciat. *tom.6.* & Coraſ. *tom.2.pag.*243.vide Cont. in lib. ſing. ad leg. Iul. Maieſt. *pag.*53. Boſſium tit. debitores an delinquentes ſoluere poſſint.vide quo ſubtiliter & in quo caſu intelligat Bart. *hunc text. in pen.col.in fin. verb.ibi.*Sed ſi & reuocabilis,nõ interdicitur,vt hic in hac l.poſt contractum.& ad hanc l.vide Bald *in l.1.coll.3.in princ.de donat. cauſa mort.*fo. 190.n.15.17.& 24.repetit.5.

Ad hanc l.vide Iaſ. *in Auth.ſi qua mulier.in* §.*col.de ſacroſ.eccleſiis.*

l.Ex hac.16.

Valla *de reb.dubi.c.tract.*2.

l.ſi in ſtipulatum.17.

l.Ariſto.18.

Donator nõ tenetur de euictione ſed de dolo ſi intercesserit Rim.Inſt.de donat.§.1.num.108.vide Doct. *ad l.Iulianus* § qui fundum. ff.de verb. oblig. manum.Aret in 3.colum.ad fin.vt l.Lad *l.iuriſgentium.in princ. n.* 9. *verſ. tenendo de pact.*

Vide Iaſ. *in l.qui Romæ.*§.*Flauius ſuper Gloſ.in verbo Conuenit.num.*12. & 15. *Ad* § *fin.*vide Doct. *in l.Iulianus.*§.*qui fundum ff.de verb.oblig.*limitantes illũ textum maxime Aret. *in* 3.*col.in fine* & Iaſ. *in l.iuriſgentium in princ.* 7. & 9. *verſ.tenendo iſtam partem.*

l.Hoc iure.19.

l.ſi patronus.20.

l.Vt mihi.21.

l.Eum qui.22.

Gilbertus Regius *lib.2.enantiophan.cap.*8.

l.Modeſtinus.23.

§.Modeſtinus.1.

*Fol.*151.*n.*19.*tract.*9.

l.Fideiuſſori.24.

l.ſi tibi dederim.25.

l.Nuda ratio.26.

l.Aquilius.27.

Alciat.*lib.*2.*parerg.cap.*49.Cuiac.*obſ.lib.*17.*cap*33.Clarus d.§.q.3.In materia ad hunc textum late & notanter Dec.*conſ* 355.*diſpoſitum* 1. & 2. *q.* præcipuè quod non intelligitur de ſeruitute.vſus quæ in iure conſiſtit ſed de nuda facultate & commoditate quæ in facto eſt ſecund. Cont.intel.ſcrib.adde etiã ad hunc textum Rim.princ.*inſt.cod.tit.n.*76.93.& 161.& *ad* *t.nu.* 475. Bald. *ad leg.ſed ſi leg.*§.*conſuluit de petit.hæred.*Fal.*inſt.de oblig.* 2. *col. verſ. quarto impedit.fol* 352.& *fol.*341.Arius Pinel.*c.de bon.matern.fo.*151.*poſt n.*16.*tract.*9. *nu.* 16.*fo.*151

Vide Bald.*l.ſed etſi lege.*§.*conſuluit.de petit.hæred.*Gloſſ.in verb. non more.Limita *in d.l.Sed etſi lege.*§.*conſuluit.de quo per Port.*Inſti.de donat.§.1.ſuper gloſ. in verb inuenit.Et vide omnino Bald.*in l.iuriſgentium.*§.*ſi ob maleficium verſ. opp.*quod nũquam.& ibi ad Nicoſtratum preceptorem,aliàs pretorem.Que lectura ſit melior,vide l.b.2.cap.49.apud Alciat.

l.Hæreditatem.28.

Vide Ruin.*in l.*1.§.& *ſtipulati.in* 2.*not.de verborum oblig.*

l.Donari.29.

§.Quidam.1.

Perperam hic noua lex inchoatur.Aug.*lib.*3 *cap.*1.

l.Nam ei.30.

l.Donationes.31.

§.Species.1.

Menoch.*de arbit.iudic.lib.*2.*cap.*88.

§.Ratæ.2.

Contius in dicto *lib.ſing.pag.*21.

l.Lucius.32.

Couarruuias *lib.*3.*variar.reſolut.cap.*15.Menoch. *de arbit.iudic.lib.*2.*q.*63.Cuiac.*obſ.lib.*17.*cap.*33.

Vide gloſſ.Bart.& Doct.*in l.Aquilius.ff.de donat.pag.*934.*nu.*5. *Couarr.reſolutionum.*360.& 371.A.B.C.D.& deinceps.Connanus.

l.Quid.33.

l.ſi pater.34.

§.ſi quis.1.

Prateius *in verſ.cap.*5.Alex.ab Alex.*genia.dier.lib.*5.

l.Ad eum.35.

l.Ad eum in princip.*ff.de donat.*Ad gloſſam magnam in fin. vide Bart. *in l.*1.§.*ſtipulatio in coll.fin.circa med.ff.de verb.oblig.*

Titulus.6.De mortis cauſa donat.

Clarus *donatio quæſt.*4.& 9.5.

l.Mortis cauſa.1.

Aug.*lib.*4.*emend.cap.*8.vide Bart.*in l.*2.§.*ſed ſi quis.de donat.Caſtrenſ. in l.filiæ de ſolut.matr.*

l.Iulianus.2.

Vide quibus caſibus procedat illud,an morientium voluntates ſint in præcedenti.Iohan Fabr.*de inutil.ſtipulat.col.*2.

l.Mortis cauſa.3.

Menoch.*de arbit.iud.lib.*2.*cap.*61.

l.Aut per.4.

l.Aut ætate.5.

Menoch.*de arb.iudic.lib.*2.*c.*60.

l.Hæc enim.6.

l.ſi aliquis.7.

l.Qui pretio.8.

l.Omnibus.9.

l.Et cui.10.

l.Mortis cauſa.11.

l.ſi mulier.12.

l.ſi alienam.13.

l.ſi mortis.14.

l.Marcellus.15.

Parte Rub.*n.*21.*col.*2.*fol.*239.Couarr.*in* 4.*decret.*

l.Mortis cauſa.

l.Etſi debitor.17.

l.Mortis.18.

l.ſi filiusfamilias.19.

Vid.Gloſ.*in l fin.*& *de vſufruct.gloſſ.*

l.Ei qui.20.

l.Eum qui.21.

l.In mortis.22.

Dum dicit quod non cadit in aliquam ſpeciem donat.mort.cauſ.capio illa de qua ibi Imol.videtur quod fit per ea quæ not.Doct.in rubric.de leg.1. circa 3 diffinit.legati,qui dicunt,quod non poteſt negari,quin ſit commoditas quædam:& propterea poteſt appellari donatio, ſicut etiam legatum eſt donatio quædam.

l. Inter *de don.cauſ.mort.* nam mortis cauſa donas adde quod in dubio pręſentia donatarij non præſumitur, ſicque non valet donatio ſecund. Paul. Caſtr. *in l.illud.n.6 c.de ſacroſ.eccleſ.*

l.Si filiofamilias.23.

l.Quod debitori.24.

l.Tam is.25.

In princ. *de don.cauſ.mort.* & in §.filius aliter poteſt intelligi quã hic intelliguntur *per Gloſſ. & commu.do.* 4. vide. Ruin. *in l.2.col.17.de leg.* Item alium penitus diuerſum intellectum Raphael Cuman. hic refert Iaſ. *in l. furnum. n.* 8. *c.qui teſtam.facere poſſunt.* Vide ad quid alleget Bart. hunc text. *in l.ex hac ſcriptura in fin. verb. de donat. Ad* §.1. vide Doct. in l.2. & maximè Soc. Nepotem *n.13. de leg.3.* Rubr. *n.6. col.4. fo.232.* Couar. *in 4. decret.*

l.ſi quis.26.

Sarmientus *lib.1.ſelect.cap.5.*

l.Vbi ita.27.

Nicolaus Valla. *de reb. dub. tract.23.* Corraſ. *tom.2. pag.257.* Guteriusreſtitut. *part 1.cap.12.n.2.l.iunge l.cum precario.ff.de precar.fol.106.357.* [illegible]9.361. & 362. *repet.5.* Vide Crot. dantem nouum intellectum. *in l.ſtipulatio hoc modo concepta in 18.col.poſt med.de verb.oblig.*

l.Auunculo.28.

Ioannes Aurpachus *lib.4.epiſtolar.cap.1.*

l.ſi mortis.29.

l.qui mortis.30.

l.Mortis cauſa.31.

§.Iuliano.1.

§.ſiue.2.

§.ſi iuſſeris.3.

§.Per accepti.4.

l.Non videtur.32.

l.qui alienam.33.

l.Mortis.34.

l.Senatus.35.

§.Donatio.1.

Alciatus *libro 2.prætermiſſor.* Iacobus Curtius *libro 1.* ἀναφῶν *ad collegam c.19.*

l.Quod conditionis.36.

Cuiacius *lib.7.obſer.cap.24.*

l.Illud.37.

l.inter.38.

l.ſi is qui 39.

l.ſi mortis cauſa.40.

l.Quod ſtatuliber.41.

In hanc legem Auguſtinus *lib.3.emend.c.final.*

l.Seia.42.

Valla d.tractat.2. Cuiacius *lib.3.obſer.cap.17.* Gilbertus regius *libro 2.* ἐναντιοφανῶν *cap.8.*

§.Cum.1.

Molinæus *ad legem 1.* §. *ſed ſi mihi.n.* 83. *D.de verb. oblig.* In dubio cenſetur donatio inter viuos & non cauſa mortis, niſi facta ſit mentio mortis. Iaſ. *ad l.qua dotis.n.26. ſolut.matri* Dec. *ad l.non omnes.n.5.ſi cert.pet.* Ruin. *Inſtit. de donat.in princ.n.319 lim.* vt per Cra. *in repet.rub.ff.de leg.1.nu.156.verſ.2.* & per Alex. *ad l.apud del.§.ſi ſide except.Col.*

l.Fulcinius.43.

l.ſi ſeruo.44.

LIBER QVADRAGESIMVS

Titulus.1. De manumiſſionibus.

l.placuit.1.

ſi hæres.2.

l.ſeruus.3.

l.is qui.4.

l.ſi quis dicat.5.

l.ſi quis.4.

l.Duo filij.7.

l.qui pœnæ.[illegible]

l.AElianus.9.

l.ſeruus.10.

l.Lege.11.

l.ſeruus.12.

l.Apud.13.

l.Mortis.14.

l.ſi conſentiente.15.

l.ſerui.16.

l.Eum qui.17.

l.ſi quis.18.

l.Cauſam.19.

l.ſeruum.20.

l.Nepos.21.

l.Gaius 22.

l.Lege Iunia.23.

l.iuris.24.

l.ſeruum 25.

Titulus.2. De manumiſſis vindicta.

Alexander ab Alexandro *genial.dier.lib.4.cap.10.* Ræuardus *lib.4. variar. c.9.* Fornerius *lib.1.ſelect.c.5.*

l.Apud.1.

l.Si minor.2.

l.ſi heres.

l.ſi pater.4.

Fol.137. Cagnol. *de reg.iur.*

l.An apud.5.

Cuiac. *lib.7.obſer.cap.17.*

l.ſeruus.6.

Auguſtinus *lib.1.emend.cap.2.*

l.Non eſt.7.

l.Ego.8.

Cuiacius *lib.6.obſer.cap.10.*

l.Iuſta

Digitized b

l.Iuſta cauſa.9.

Cauſa infamiæ & vitæ æquiparantur. Intell. vbi eſt eadem ratio vt per Coraſ.lib.4.Miſcel.iur.ciuil.c.2.num.10. vide Alciat.reg.3.præſum.ſ.num.2. Dec.ad l.in actionibus.num.21.ff.de in lit.iur.

l.Surdi.10.

Fol.544.num.10.repet.3.

l.ſi minor.11.

l.Vel ſi.12.

l.ſi collectaneus.13.

l.Alumnos.14.

Gilbertus Regius.lib.1.enantiophan.cap.19.

l.Etiam.15.

l.Illud.16.

Reuard.pro trib.cap.17.

l.Apud.17.

Cuiacius lib.1.obſeruation.cap.1.& lib.15.cap.19. Ioannes Robertus lib.1.recep.lection.cap.18.

l.Apud filium.18.

§.Apud collegam.1.

Auguſtinus lib.4.emendat.cap.11.

l.Si minor.19.

l.ſi rogatus.20.

Reuardus pro tribunal.ſingulari cap.15. Gilbert. Reg. lib. 1. enantiophan. cap. 19.in l.conſum minor.20.annis.ff.de manum.ſ.98.Concordia.

l.Apud.21.

l.Pater.22.

l.manumiſſio.23.

l.Pupillus.24

l.ſi tutoris.25.

Tit.3. De manumiſſionibus, quæ ſeruis ad vniuerſitatem pertinentibus imponuntur.

l.Diuus.1.

l.Quare.2.

l.ſeruus.3.

Titulus 4. De manumiſſis teſtamento.

Vide omninò Ruin.in l.1.col.18.de legat.1.

l.Cum.1.

l.ſi quis ita.2.

vid. Alciat.lib.2.in 3.char.de vulg.& pup.

l.Nec militi.3.

l.ſi quis ita.4.

Ioan. Robertus lib.1.ſelect.cap.1.

l.In libertatibus.5.

l.ſi fructuarium.6.

l.Neratius.7.

l.ſi ita ſit.8.

Fol.353.num.31.repet.6.

l.ſi quis ita.9.

l.ſi peculium.10.

§.ſi ſeruus.1.

Cuiac.lib.17.obſ.cap.38.

l.ſi legato.11.

l.ſi quis libertatem.12.

Cuiac.lib.13.obſ.cap.22.

l.ſi ita fuerit.13.

Ad eius intellectum vide Bart.& Doct.in l.qui ante Kal.de verb.oblig.

§.Idem quæri poteſt.1.

Forner.ſelect.cap.5.

§.Hæc quæſtio.2.

Ad quid alleg.vide Bart.l.4.§.Cato.in q.5.de verb.oblig.

l.Cum ſeruus.14.

l.Stichum.15.

l.ſi ita.16.

l.Libertas.17.

Emanuel Coſta lib.1.ſelect.cap.5. vide quæ circa hanc legem dicit Bart.in l.18. 17.col.verſ.oppono per ordinem.de verb.oblig.

§.Poſt annos.3.

l.Qui duos.18.

§.Hæc conditio.1.

Coſta lib.1.ſelect.cap.14.

l.Quidam.19.

l.ſeruos.20.

l.Stichus.21.

l.Qui filium.22.

Coſta lib.1.ſelect.cap.10.

l.Teſtamento.23.

l.Nominatim.24.

l.Teſtamento.25.

l.Diuus Pius.26.

l.Qui potuerint.27.

l.Stichus.28.

Cuiac.lib.24.obſ.cap.31. vide Iaſ.in l.filius.§.diui. multipliciter limitantem illam l.nu.39. de leg.1. & ad eius intell.vid.Ruin.in l.ſi quis ita 23.chart. de verbo.oblig.& eund.in l.centurio in 15.chart.de vulgar. Bart.in filius §. diui.col.2.de leg.1.fol.180.num.65.repet.6.

l.Vxorem.29.

Alciat.lib.4.diſpunct.cap.1. ibi nomine patris vocantis. vide Naſ.in l.5.§.appellata.in 2.col.ſ.cert.pet.qui exponit illa verba, quòd fuit vocatus tanquam filius ipſius, veputa talis filius Titij, non quòd haberet nomen patris, prout videtur voluiſſe Bald.in c.tuam.in pen.col.de ord.cogn.quod non probatur in illo text.ſecundùm quod voluit Iaſ.in Rubr.ſolut.matr. Adde Alciat.in cap.1.lib.de diſpunct.

l.ſi ſerui.30.

Antonius Auguſtinus lib.3.cap.1.ait in lib.1.Flor.ſequẽtes leges fuiſſe tranſpoſitas.Sed verum earum ordinem literis Græcis fuiſſe indicatum.

l.Cum ex pluribus.31.

In hũc locũ Quintilianus lib.7.Inſt.orator.cap.de ambiguo ſeu amphibologia.

Digitized by Google

l.Sciendum.32.

l.Libertas.33.

l.ideoque.34.

l.Seruius.35.

l.ſeruum.36.

l.Nominatim.37.

l.Libertas.38.

l.Stichus ſeruus.39.

Bartol.& ibi Iaſ.in 1.lect.ad l.filiusf am.§.diuid.de leg.1.num.39.& ſeq.& in 3.lect.num.56.& ibi Rip.n.44.& ſeq.Iacob.de Nig.ad l.1.§.ſi quis num.65.ff.de verb.oblig.

l.Iulianus.40.

§.ſed & cum.1.

l.ſi ita fuerit.41.

l.ſi quis.42.

l.Libertates.43.

l.Mæuia.44.

l.quod vulgo.45.

l.Ariſto.46.

Vide Socin.poſt Bart.in l.ſi cognatis in 4.col.10.13.verſ.quinta concluſio cum ſeq.ff.de reb.dub.Bart.in l.fin.in pen.& vlt.col.in fine.ff.de condict.cau.data.vide textum in l.intercedit.qui in contrarium facit.niſi dicas quòd illa loquitur de libero,hæc in ſeruo.ff.de cond.& demonſt.vel alias ſolue vt colligitur ex l.ſeruus in opus.ff.de pœnis,& in l.in ſeruos.Cod.eod.tit.vide tamen textum contrarium in l.prædia alias padim.§.1.ff.de incend.ruin.nauf.

l.Cum ex falſis.47.

l.ſi ſocius.48.

Cuiac.lib.3.obſ.c.13.

l.teſtamento.49.

l.Quod diuo.50.

l.Teſtamento.51.

l.imperatores.52.

l.Lucius Titius.53.

Emanuel Coſta lib.2.ſelect.c.10.Menoch.de arbit.iud.cent.3.caſ.209.

l.Qui habebat.54.

l.Libertate.55.

l.ſi quis.56.

l.ſi locuples.57.

l.Verum.58.

l.Titia.59.

§.Lucius.2.

Vide ad hunc textum Alciat. lib.5.Paradox.cap.4. Eman. Coſt. lib.1.ſelect.c.25.Forcat.Necyom dial.93.Vvalthe-rum lib.2.miſcel.c.18.Bellon.lib.2.ſuppat.c.17.Euerã in loco à contrario ſenſu.in 2.q.2 Doct.ad l.actione.vbi Dec.col.2.n.5.C.de tranſ.Ioan.Croc.ad l.1.§.ſi ſtipulanti.n.2.ff.de verb.oblig.Didac.de teſtam.part.2.c.4.§.1.n.9.

l.Teſtamento.60.

l.Scio.61.

Emanuel Coſta.lib.2.ſelect.c.5.

Titulus.5.De fideicommiſſ.libert.

Vide Alciat.lib.1.diſpunct.c.14.

l.ſi quidam.1.

l.ſi quis.2.

l.in quem.3.

l.Ergo quandiu.4.

§.ſi is qui.4.

Ad hunc §.vide Bal.in c.1.verſ.modo venio ad Gloſſ.in tit.hic finit.lex.in princ.in 4.coll.arma.ar ſub.n.5.fo.163.Cagnolus,de reg.iuris.

§.Hi qui ad libertatem.2.

Alex.ab Alexan.genial.dier.lib.3.c.25.Turneb.lib.7.aduer.c.21.

l.in fideicommiſſariis.5.

l.Decem legata.6.

Forcat.Necyom.dial.45.

l.ſi cui legata.7.

l.Eum qui.8.

l.Cum fidei.9.

l.Quidam.10.

§.is cui.1.

Vide Bart.in l.filiusfam.§.diui.in 6.chart.in prin.de legat.1.

l.Ex cauſa.11.

l.Imperator.12.

Vandus lib.2.variar.quæſt.quæſt.23.

l.ſi prægnans.13.

l.Lucius Titius.14.

Menoch.de arbit.iudic.lib.1.q.8.à num.7.

l.ſi quis.15.

l.libertates.16.

l.Cum tibi.17.

Alciat.lib.1.diſpun.c.8.Cuiac.lib.13.obſ.c.16.Auguſt.l.1.emend.c.8.

l.teſtamento.18.

l.Hærede.19.

l.Apud Iulianum.20.

Auguſtinus lib.1.emendat.c.8.Cuiac.lib.13.obſ.c.16.

l.Rogo ne.21.

Cuiac.lib.15.obſ.c.5.

l.ſi legatario.22.

l.Fideicommiſſaria.23.

De intellectu huius l.vide Iaſ.in l.captatorias C.de milit.teſtamento.& Socin.in l.verum.§.quandoquidem de reb.dub.circa prin.ff.de fideicom.liber vbi iuriſconſulti reſponſa duo in ſpeciem pugnantia conciliantur.fol.150.num.30.repetitionum 1.fo.300.Couarr.in 4.decret.

§.Etiam fideicommiſſaria.3.

Ibi,ſi te meruerint.de fideicom.liber.leg ſi dumeruerit.per Alciat.lib.diſpun.c.14.

l.Generaliter.24.

§.ſi petitum.7.

Ad hunc §.ſi perpetuum.vide Ruin.in d.§.diui.& quæ ibi addidi.ff.de lega.1.& ibi Bart.vt ſ.& Iaſon.in 2.lect.n.41.& Ruin.coll.40.

§.ſi quis.9.

Ad eius intell.& rationem deciſionis. vide Ruin. in leg. primo §.& ſi quis 23.chart.de verborum obligatione. Alciat libro primo parad. capite 4. ad §.cogetur.Alciat.libro 1.diſpunct.c. vide infra ad §.ſi petitum. vide declar. huius & per Iaſ.in l.filius.§.diui.de leg.1.n.4. Alias in l.cũ filio de leg.2.n.40.§.generaliter.in Auth.quib.mod.natur.effic.ſui.vide Socin.reg.158.Bart.in l.quidam.in 2.col.verſ.oppo.de verb.oblig.

§. Si quis

§.ſi quis ſeruo.10.

Molineus ad l.1.§.ſi quis ita.n.73.ff.de verb.oblig.

§.Quoties autem.21.

Alciat.lib.1 diſpunct.c.24.& lib.10.parerg.c.14.

l.ſi hæres.25.

l.Cùm vero.26.

l.itaque.27.

l.ſi quis ſeruum.28.

§.ſi quis ſeruum.4.

Rauardus.3.& 3.c.pretribus.

l.ſi quis.29.

l.Cum quaſi.30.

§.ſi infans.1.

Gilbert.Reg.lib.2 ἐναντιοφανῶν c.20.

l.ſi aduena.31.

l.ſed ſi.32.

l.Gaij Caſſio.35.

Curtius ad fratrem εἰκότων lib.1.c.52.

l.Neque.36.

l.ſi pure.37.

l.in teſtamento.38.

Add.Marſ.ſing.351.Amicitia Anib.de Cano ad l.nemo poteſt n. 478. & 479. ff.de leg.1.Mattheſ.in tract.de elect.ver.opi.n.7.vide Gloſſ.in l.tam quam.in verb. traditur.C.de fideicomm.& Matthes.in tract ſuo de elect.melio.opin.colum.2.

l.Paulus.39.

Iſta gloſſ.reprehenditur per Bartolum in tract.ad reprimendum.in verb.videtur.

§.Paulus.1.

Vide Bart.in l.ex hac ſcriptura.3.coll.in fin.de donationib.

l.Lucius.40.

l.Thais.41.

§.Lucius.1.

Fol.71.n.119.repetitionum 2 fol.92 n.188.repetitionum.2.

§.ſorore ſua.4.

Alciatus libro 1.diſpunct.c.27.Menoch.de arbit.iudic.libro 1.quæſt. 8.à nu. 7. vide Alciat.lib.1.diſpunct.c.27.Benuenut ſuper tit.manda.n 34.fo.162.deciſionum Capitij.

§.Lucius Titius.6.

Menoch.d.quæſtio.8.à nu.14.

§.Libertatem.10.

Cuiacius lib.2.obſeruat.c.1.

§.Intra.12.

Fol 444.n 322.repetitionum 6.

§.Ab hæredibus.13.

Cuiac.d.c.1.

§.Spondophorus.16.

Alciat.lib.8 parerg.c.18.& lib.11.parerg.c.5.

l.Antoninus.42.

l.Fideicommiſſa.43.

l.De libertate.44.

l.ſi debitor.45.

l.Fideicommiſſa.46.

Emanuel Coſta lib.1 ſelectar.c.21 & 22.Sarmientus ſelect.lib.2.c.6.Menoch. libro 1.de arbit.iudic.quæſtion.8.à n.2.

§.ſed etſi.2.

§.Quod ſi ita.3.

Alciatus lib.1.diſpunct.c.24.

l.ſi pater.47.

l.Cum in.48.

l.ſi is cui.49.

l.ſi ſeruus.50.

l.Non tantum.51.

§.ſi alienum.2.

Coſta lib.2.ſelect.c.22.

l.Poſteaquam.52.

l.ſi quis.53.

Ioannes Aurpachus lib.4.epiſtol.cap.8.

l.ſi mater.54.

l.ſed & ſi.55.

Titulus.6.De ademptione libertatis.

l.Cum.1.

Titulus.14.De ſtatuliberis.

l.ſtatuliber.1.

Obſcuritas rationum non impedit libertatem cõpetere ſi ſtatuliber paratus eſt pro eis ſatiſdare, vide Aret.conſilio 142. ad finem Iaſ. ad legem quod ſi, n.5.ff.ſi cer.peta.vide rubr.extra de teſta.3.par.n.24.

l.Qui ſtatuliberi.2.

§.ſed impuberis.1.

Vide Iaſ.in l.qui Romæ.§.duo fratres.col.18.verſ.79.quæri.Bart.num. 3. de verb. oblig.

§.quocumque.4.

Emanuel Zoares lib.obſeruation.c 35.Cuiac.lib.9.c.17.

l.ſtatuliberos.3.

l.Cum.4.

Emanuel Coſta libro 2.ſelect.c.9.

§.Non eſt 1.

Emanuel Coſta lib.1.ſelect.c.8.Auguſtinus lib.2.emend.c.8.

§.Stichus.4.

Auguſtinus lib.1.emendation.c.2.

l.Statuliber.5.

l.ſi ſtatulibera.6.

l.Vſusfructus.7.

l.ita liber.8.

l.Statuliberum.9.

§.illud.2.

Ioannes Robertus lib.3.ſententiar.iur.c.10.

l.ſi decem.10.

Digitized by Google

l.ſi heres.11.

l.ſi quis.12.

l.ſi quis.13.

l.ſeruus.14.

l.Mortuo.15.

l.ſtatulibera.16.

l.ſi decem.17.

l.ſi triennio.18.

l.ſi ſeruus.19.

l.Labeo.21.

§.Partumerus.1.

Pithoeus in notis ad fragment. iuriſconſultorum pag.76.82.

l. Qui.22.

l.ſi intra.23.

l.Stichus.24.

l.ſtatuliberos.25.

l.Libertate.26.

Sarmientus lib.2.ſelect.cap.1.

l.ſi is cui.27.

l.ſi hereditas.28

l.ſtatuliberi 29.

Cuiac.lib.1.obſer.cap.37.& lib.2.cap.7. Sarmientus lib.3.ſelect.cap.1.& 2. Pithoeus in notis ad fragmenta iuriſconſultor.pag.94. Alc.lib.5.pererg.cap.22.

l.Si ita.30.

l.ſi ſeruo.31.

l.ſi duobus.32.

l.ſtatuliberorum.33.

l.ſeruus.34.

§.Imperator.1.

Raeuardus lib.3.varior.cap.20.

l.Non videbitur.35.

l.in tabulis.36.

l.ſi ita.37.

l.Non omne.38.

l.Stichum.39.

Raeuardus lib.2.varior.cap.29. Zoares lib.1.obſer.cap.31. Cuiac.lib.9.obſeruation.cap.17.

§.ſi Stichus.4.

Vide Soc.in l.in teſtamento.la.2.in coll.fin.de cond.& demonſt.fol.53.num.59.repet.4.

§.ſi ſeruus.5.

Pileus queſtio.97.

l.Sticho.40.

Alexander lib.1.genial.dier.cap.7.

§.Titius.7.

Fol.460.num.176.repet.6.

§.Argentarius.8.

Alciatus lib.1.pererg.cap.24.

l.ſi quem.41.

l.ſi quis.42.

Tit.8. Qui ſine manumiſſione ad libertatem perueniunt.

l.ſi ſeruus.1.

Adde hoc text.poſt Doct.ad l.2.de leg.1.Marſ.ſing.63. donatio. Corn.conſ.68.ardua.num.12.volum.3.Ruin.ad prin.Inſtit.de donat.num.688.Soc.Iun.ad d.l.num.86.Didac.Couar.ad rubr.extra de teſt.3.par.num.24.fol.149.nu.75.repe.4.par.rub.num.24.col.2.fol.240 Couar.in 4.decret.

l.Seruo.2.

l.Eum.3.

l.Ei qui.4.

l.Qui ob.5.

l.ſi quis.6.

l.Imperator.7.

l.Mancipia.8.

l.Latinus.9.

Titulus 9. Qui & à quibus manumiſſi liberi non fiunt & ad legem AEliam Sentiam.

l.ſeruus.1.

l.ſeruo.2.

l.ſi optio.3.

Molinaeus de diuid.& indiuid.par.2.num.110.113.& 114.

l.ſeruum.4.

l.Cum hereditas.5.

l.Iulianus.6.

l.ſi quis.7.

l.Cum is.8.

Cuiac.lib.4.obſ.cap.13.

§.ſi miles.1.

l.Ille.9.

l.In fraudem.10.

l.In fraudem.11.

l.Proſpexit.12.

Verſ.legiſlator.ibi & ſic no.ad hanc gloſ.vide Iaſ.in §. Diui.7.6.queſtione.Bart.& ibi Ruin.col.45.'filiusfam.de leg.fol.106.nu.164.repet.1. Et fol.547.num.64.& ſequent.& 67.& 68.repet.3.Et fol.48.num.113.eadem repetit.

l.Quod.13.

l.ſed ſi.14.

l.Quæſitum.15.

§.Iulianus 1.

Menochius de arbit.iudic.lib.1.quaeſt.69.

l.ſi cum.16.

§.Ariſto.3.

Menochius de arbit.iudic.caſ.238 fol.102.num.319.& 331.repet.5.

l.ſi priuatus.17.

Cuiac.lib.2.obſer.cap.22.& lib.19.cap.4.

Digitized by Google

l.ſi mortis.18.

l.Multa.19.

Auguſtinus lib.4.emend.cap.vlt.

l.ſi ſeruo.20.

Puteus *de rei ali. distract. cap.7.* Ibi ſolue, vide Bart. *in d.l.cum vir.nu.10.* 11.*&* 12.*num.24.fol.*243. Aimon. Crauetta, *de antiquit.temp.fol.*319. *verſ. licuit* *ſecundum Arium Pinel.C.de bon.matern.*

l.Matrimonij.21.

l.Curator.22.

l.ſemper.23.

l.ſi quis.24.

l.in fraudem.25.

l.Pignori.

l.in fraudem.27.

l.Heres.28.

l.Generaliter.29.

Auguſtinus lib.3.emend.cap.7.fol.266.num.266.repetitionum 4.

l.ſi quis.30.

l.quæſitum.31.

l.ſi non.32.

Titulus 10. De iure aureorum anulorum.

l.inter.1.

In hanc legem Arnob.*lib.4.Sueton.in Iulio.*

l.inter.1.

l.intra.2.

l.Diuus.3.

l.Etiam.4.

l.is qui.5.

l.Libertinus.6.

Titulus 11. De natalibus reſtituendis

l.Principe.1.

l.Interdum.2.

Vide Aret. *in §.& quid ſi tantum pueris.col.de lib.&* *poſthum.*

l.quæris.3.

l.Nec filio.4.

l.Patrono.5.

Titulus 12. De liberali cauſa.

l.Si quando.1.

l.Quoniam.2.

l.Amplius.3.

l.ſed tunc.4.

l.Intereſt.5.

l.Benignius.6.

l.Liberis.7.

*Fol.*335.*num.*146.*repetitionum* 6.346.*num.*167.*repetitionum* 5.

l.Cognitio.8.

l.ſi pariter.9.

l.Quod.10.

l.Licet.11.

l.igitur.12.

Ibi vel non iuſtis, quod quælibet iuſta cauſa, vel iniuſta cauſa excuſet à pœna. Dec.*conſil.*191.*colum.*2.*&* *adde Dec. conſ.*265.*colum.*4. & cauſa beſtialis. Et Socin. *in conſ.*918.*col.*5. & excuſat à mulcta ſecundum Iaſ. *in l. qui iure.ſſe. col.*1.*in fin.ſupr.de iureiur.* & aduerte quia talis cauſa debet eſſe ſine calliditate, vbi hic eſt text. & probandum eſt, vt is qui motus fuerit ex ea cauſa, vt per Alex.*conſ.*103.*col.*2.*vol.*1.

l.Illud.13.

l.Rectiſſimè.14.

l.Id eſt.15.

l.Imò.16.

l.In ſeruo.17.

l.In tantum.18.

l.Vel.19.

l.Vel.20.

l.Vtique.21.

l.Non ſolus.22.

§.ſi vſum.23.

l.Ordinata.24.

l.Si cui.25.

l.Qui.26.

l.Diui.27.

l.Non videtur.28.

l.Qui de.29.

l.Duobus.30.

l.Filium.31.

l.De bonis.32.

l.Qui ſciens.33.

l.Imperator.34.

l.ſeruos.35.

l.Dominus.36.

l.Conuentio.37.

l.Paulus.38.

l.Qui.39.

Digitized by Google

l.Cum.40.

l.ſi in obſcuro.41.

l.ſi ſeruus.42.

l.De his.43.

l.Licet.44.

Tit.13. Quibus ad libertatem proclamare nō licet.

l.Maiores.1.

l.ſeruum.2.

l.Is qui.3.

l.Licinius.4.

Titulus 14. Si ingenuus eſſe dicatur.

l.Libertus.1.

l.Qui.2.

l.Hoc ſermone.3.

l.Oratio.4.

l.Patronum.5.

l.Quotiens.6.

Ræuardus de præiudic.cap.1.& lib.2.cap.3.& 4.

Titulus 15. Ne de ſtatu defunctorum poſt quinquennium quæratur.

l.De ſtatu.1.

l.Non eſſe.2.

l.Ante.3.

l.Primus.4.

§.ſed.1.

Titulus 16. De colluſione detegenda.

l.Ne quorundam.1.

l.Colluſionem.2.

l.Cum.3.

l.ſi libertinus.4.

l.ſententiam.5.

Finis libri quadrageſimi.

LIBER QVADRAGESImus primus.

Titulus 1. De acquirendo rerum dominio.

Ad hūc titulum ſcripſit Duarenus *lib.1.diſp.cap.17.& Cuiac.lib.11.obſ.c.11.*

l.Quorundam.1.

Coraſius *cap.fin.miſcellan.*

§.Omnia.1.

l.Vel.2.

l.Quod.3.

Cuiac.*lib.4.obſer.cap.2.*

l.Niſi.4.

l.Naturalem.5.

Adde quod illa ratio qua vtitur Iuriſconſultus ibi ad tenendum, quod fera beſtia non ſit noſtra niſi capiatur nō eſt finalis ſeu ſola: ſed debet ſubaudiri dictio. maximè: quoniam ratio finalis & cōcludens eſt quia ea ſunt nullius:& ideo lapilli, gemmæ & alia huiuſmodi non acquiruntur niſi per apprehenſ.tamen in his nō cadit ratio Iuriſc.conſiderata per ipſum ibi pro quo.*l.1.in 2.reſpon.ff.de acquir.poſſeſſ.*& quod ibi Bart.*in 44.princ.* dum approbat differentiam,inter res animatas,quam faciebat Gloſſ.ibi in verb. proinſ &cum eo transeunt alij.Ad intell.Ponta *dd.num.66.*

§.Apium.2.

Magius *lib.Miſcell.cap.3.*Forcatulus Auiar.*cap.1.*

§.Gallinarum.6.

Forcat.Auiarij *cap.9 & 11.*

l.Item.6.

l.Adeo.7.

§.Ex diuerſo.12.

Franciſcus Sarmientus *lib.1.ſelect.cap.10.*

§.Alienam.13.

Hieronimus Magius *lib.4.miſcell.cap.7.*

l.Pro regione.8.

l.Qua ratione.9.

§.Litera 1.

Forcatulus *in cupidine iuriſper.cap 12.*

l.Adquiruntur.10.

Bello.*lib.3.ſuppnt.c.2.* Rimin.Inſt.*per quas perſonas nobis acquiritur.§.Item vobis.num.71.*

Et ad §.1.h.text.vide Socin.*ad l.1.in 2.lect.num.50.de acquir.poſſeſ.* Socin.*ad l.cum filiofam.de leg.1.num.17.*vbi Crauett.*in 2.part.num.187.& 180.*

§.Ideò.

Vide Alciat.*in l.filiofam.in 9.col.in fin.cum ſeq.*& ibi Ruin.*in 65.char.de leg.* 1.Pro intelligentia.§.1.vide Bart.Soc.*in l.1.in 2.lect.num.47.char.6.ff.de acquir.poſſeſſ.*

l.Pupillus.11.

l.Lacus.12.

Cuiac.*ad §.præterea inſtit.de rer.diuiſ.*

§.ſi ære meo.1.

In Gloſſ.*in verb.dominium contra eam Gloſſ.* vide Iaſ.*in l.naturaliter.§.nihil cum ſeq.de acquir.poſſeſſ.l.qui mihi.ff.de don.l.ſi eg.ff.de neg.geſt.§.vlt.in l.communem.ff.de acquir.poſſeſ.cum l.res mandat.ff.de acquir.rer.dom.176.*

l.Quod.14.

l.Qui autem.15.

l.In agris.16.

Alciat.*lib.1.prætermiſſor.in voce limitati,& lib 1.parerg.cap.8* Forcatulus *Necyom.dialog.18.*Molinæus *ad conſuetudin.Pariſien tit.§.7.Gloſſ.in num* 6.Cuiac. *lib.2. obſer. cap.9.* ad hanc l.*in agris,dum aliq quod limit.* cauſ tenue: produc. effect.vide quæ in ſimili dicit Bart.*in l.1 §.item.* Socin *in cum adeſt.inſt.a de itinere actúque priuato.* Dec.*conſ.61 col.fin.*& quando aliquid requiritur limitari,debet etiam limitate probari.Dec.*conſ.321.col.3.* & ad hāc regul. multa ponit Iaſ.*in l.3.c.de tranſact.*& ſubiiciens ſe oneribus limit.etiam.*l.2.§.de curetiur.*Socin.*in l.ſi extero.col.2.in 6.& 7 cōcluſ.§.de leg 2.* & limita cauſa priuilegij,*etiam latè* Felin.*in cum dand.col.4.& 5.de reſcript.*

l.ſi duo.17.

l.Per.18.

l.Liber.

l.Liber.19.

l.Traditio.20.

Ad hanc l.adde quòd aliquando is, qui non eſt dominus, transfert dominium, vt per Paul.de Caſt. *in l.ſi quæreret.ſe.1.num 6.ſupr.de pign.act. & ad hūc tex.adde l.ſi liberum.C.quod cum eo.* Item adde quòd vendens rem ſimpliciter, videtur ſolùm vendere ius quod habet in ea l. *qui tabernas ſup.de contrahend.empt.* Item adde quod habetur *in l.quod noſtrum.ſupr. de vſufruct. vide omnino l.non eſt nouum.infr.eod.*

l.ſi ſeruus.21.

Fol.201.num.7.repetitionum 2.

l.Nemo.22.

l.qui bona.23.

Peckius *ad cap.poſſeſſor de regul.iur.in 6.num.10.cum ſeq.pag.67.num.7.*

§.Generaliter.2.

Cuiac.*lib.4.Obſ.cap.1. & lib.17.cap.5.* Robertus Aurelius *lib.2.recept.iur.ciuil.lection.cap.21.*

l.In omnibus.24.

l.Niſi.25.

l.ſed ſi.26.

l.quicquid.27.

Cuiac.*lib.2.Obſ.cap.12.*

l.ſi ſupra.28.

l.Inter.29.

l.Ergo.30.

§.Aluuio.3.

Forcatulus *Necyom.dial.84.*

§.ſi pilas.4.

Fol.425.num.64.repetitionum 5.

l.Nunquam.31.

Vide declar.& lim.ad h.text.per recent.noſtros. *ad l.1.§.ſi vir vxori.ff. de adq.poſſ.* vbi Hercul.*nu.*12.& Pontan.*num.*10.*verſ.ex præmiſſis.* Ad verſ.Theſaurus.Adde Forcat.*in Necyom.iur.dial.56.num.4.*Ang.de Aret.*cap.7.num.73.inter cauſ.diuerſ.ad cauſarum.Tomo primo.*

§.Theſaurus.1.

Alciat.*lib.7.parerg cap.1.*Forcat.*Necyom.dial.56.*

l.Etiam.32.

Oppo.contra hanc l.regulam de text.*in l.hoc iure.§.de donat.pro ſolut.*vide Dec.*in l.1.C.qui admit.in 3.notabili.*

l.In eo.33.

l.Hereditas.34.

l.ſi procurator.35.

Fol.49.verſ.ad hanc Arius Pinel.C.de bon.matern.

l.Cum in corpus.36.

Molinæus *in Labirintho de diuid.& indiuid.par.1.num.249.* Alciat.*lib.5.parerg.cap.15.*Gilbertus Regius *lib.2.iuuenng.cap.20.*

l.Per ſeruum.37.

Vide Bart.*in l.re coniunctli.in.vlt.coll.de leg.3.Gloſſ.in l.venden.in §.ſi ſeruum.in verſ.ſolum.in prin.ff.pro Socio.*

l.Attius.38.

l.Etiam.39.

l.Quæſitum.40.

Vide Bart.*in l.qui Romæ.§.duo fratres.in 3.q.de verb.oblig.fol.346.num.57.& ſeq.repetitionum 5.*

l.ſtatuas.41.

Fol.427.num.6.repetitionum 1.

l.ſubſtitutio.42.

Forcat.*Necyom.dial.69.*

l.ſeruus.43.

§.Incorporales.1.

Longolius *de ſeruit.vſucap.cap.5.*

l.Pomponius.44.

l.Communis.45.

l.Non eſt.46.

l.Fructuario.47.

l.Bonæ fidei.48.

Diſpoſitio illius loquitur in re mobili, vide Bart.*in l.pro emptore.§.ſi à pupillo.num.1.ff.pro emptore.*

l.Quod.49.

l.Quamuis.50.

Vide Caſtrenſ.*in l.1.§.nunciatio.de noui oper.nunciat.*& ibi Alex.*in 2.coll.*

l.Transfugam.51.

Cuiac.*lib.4.Obſer.cap.9.*

l.Rem.52.

l.Ea quæ.53.

Fol.270.num.40.repetitionum 2. vide Ruin.in Rub. *de verb.oblig.7.chart.* Bartol.*in l.frater à fratre.in 2.parte Gloſſ.verſ.2.quæro.in 6.col.* Et dum in illo text.dicit, naturaliter, adde & corporaliter, & videtur velle Bart.*in l.ſtipulatio iſta.§.ſi ſtipulat.circa fin.de verb.oblig.* quem ad hoc ponderat Iaſ.*in l.certi conditio.§.ſi nummos.in 2.col.poſt prin.ſi cert.petat.*

l.Homo.54.

Cuiac.*d.capite 11.*

l.In laqueum.55.

l.Inſula.56.

l.Per ſeruum.57.

l.Quæcumque.58.

l.Res.59.

l.Titius.60.

l.Hereditas.61.

l.Quædam.62.

De intell.h.text.Iaſ.Alex.& alij *ad l.1.in prin.ſuper Glo.in verb.non inter.ff. de offic.eius.*Iaſ.*nu.*76 Alex.76.Dec.80.Purpur.469.*cum plur.ſeq.*Rot.*deciſ.*489.epiſcopus in antiquis.F.l.*ad c.ſi quis contra clericum.* Vide quæ adduntur his ad Bart.& ſæpe cōtingit, quod prohibitus ſe intromittere in aliquo negotio.dum prohibetur illud retinere in caſu, ſi peruenerit, ad id iure hereditario.*l.1.§.1.*vbi eſt Bart.*in fin.de Falcid.*

l.ſi is qui.63.

l.Quæ.64.

l.ſi epiſtolam.65.

§.Labeo.4.

Hotomanus *lib.1.Obſer.cap.fin.* Ioannes Robertus *d.opera lib.1.cap.11.* Cuiac.*lib.14.Obſer.cap.11.406.num.9.repetitionum 5.*

l.Cum prægnans.66.

Titulus 2. De acquir.vel omit.poſſeſ.

Ad aliquot leges & Rub.ſcripſerūt Zazius, Ferretus, Ripa & Alc. & Coraſ. vide Menoch.*de adipiſ.& acquir.poſſeſ.* Charōdam *lib.1.ver ſimil.cap.6.* Duaren.*in lib.1.diſput.cap.19.*Contiū *lib.1.diſput.cap.9.*Cuiacium *lib.5.Obſer.cap.8.*

Rubricam repetiit Iohannes Bolognetus.

l.Poſſeſſio.1.

Poſt ſcriben.latiſſimè hic de intell.ad hunc text.vide Alciat.lib.1.diſpunct.cap.1.Forcatul.in Necyom.iur.dial.73.num.1.& ad text. ibi à pedibus. &c. vide Socin Iunio.cōſil.75.num.9 lib.1.& ad text.ibi dominium. Gloſſ.quod fuit ſtatutum Deuteron.cap.2.& Ioſue cap.1.

§.Adipiſcimur.2.

Ad intell.eius §.vide Ruin.in l.1.in prin.in 2.tract.circa fin.de verb.oblig.ad §.ſi inſſerim.ibi in verb.videri.vide Dec.in l.ſingularia.in fin.verb.ff.ſi cert.pet.

l.Sed.2.

l.Poſſideri.3.

Bart.ſing.8.col.1.

§.Incertam.1.

Incerta pars ratione loci,& quotæ non poteſt poſſideri, in materia. vide Pariſ.conſil.55 & 61.vol.1. Gozad.conſ.55. Dec.79.in fine. Bart.in tract. Tiberi. [illegible] inſul.ſig.[illegible].& conſ.74.Tiraquell.de conſtit.poſſeſſ.1 par.princip.limit.19.

§.Neratius.3.

Charondas d.loco.fol.144.num.24.repetitionum 5.

§.ſi ſeruus.10.

Baptiſta Pius poſterior.annot.cap.52. Cotta in verſ [illegible] Sebaſtianus Expand.3.lib.4.

§.quod autem.23.

Rauardus Triboniani pag.18.

l.quicquid.4.

l.ſi ex.5.

l.Clam.6.

§.Qui.1.

Vide Ruin.in l.1.num.9.eo.tit.& eundem in l.ſequitur.§.ſi fund.circa fin.de vſucap.Adde Aret.in d.l.1.ſub nu.18. qui videt dicere poſſe iſtum text.intel. in detent.probend.per eum.vide etiam Socin.in l.1.num.41.de acquir.poſſeſſ.

l.Et ſi.7.

l.Quemadmodum.8.

Vacon.d.declar.42. Menchacenſis controuerſ.illuſtr.cap.69. Gilbertus Regius d.cap.19.in l.3.ff.eod.110.1.K.182.A.& deinceps Connanus.

l.Generaliter.9.

l.ſi quis.10.

l.Iuſtè.11.

Ad hunc text.in l.minor 25.annorum.an adito præſide,quæ eſt l.33.de minor.inf. & bene ſoluit, qui de mandato.in d.ſolut.l.quo autem.§.apud. infra quæ in fraud.creditor.

l.Naturaliter.12

Cuiac.lib.9.cap.33 Hotomanus lib.1.Obſeru.in ff.cap.10.fol.331.nu.3.repetitionum 5.fol.331.num.7.repetitionum 5.fol.235.num.86 & 88.repetitionum 5.

l.Pomponius.13.

§.In dote.6.

Fol.437.num.78.repetitionum 5.

§.Acceſſionem.12.

Zaſius lib.2.ſingul.reſponſ.capite 54.

l.ſi ſeruus.14.

l.Rem.15.

In hanc legem Ripa ſcripſit.

l.Quod.16.

l.ſi quis.17.

§.Differentia.1.

In hunc §.Alciat.ſcripſit.vide Zaſium lib.2.ſingul.intell.cap.10. Coraſium lib.4.miſcell.cap.20.

l.Quod meo.18.

Ad hanc ſcripſit Conſtantius Landus, ad hanc etiam ſcripſit Alciat. & ad aliquod ſeq.repetiit Bolognetus.

§.ſi furioſo.1.

Conſtantius Landus ſcripſit ad hunc §.

§.ſi venditorem.2.

Textus dicit poſſeſſ.tradi per aſpect. Adde.fortè poſſe dici requiri,quòd talis ſit locus ad quem facilè acceſſi potuiſſet,aliàs data difficultate itineris, vel ex incurſu fluminis,vel occupatione hoſtium,non videtur poſſe careſcere traditionem poſſeſſionis per aſpectum.

l.Qui bona.19.

l.ſi quis 20.

Ante ibi,eſt enim longè,facit text.in l.ſecundum.§.creditor, qui ſatiſdare cogantur & l.3.§.fin.ſ.hoc eodem tit.& l.in eo, vt in poſſeſſ.legat.

l.Interdum.21.

§.Idem.2.

§.Qui alienam.3.

l.Non videtur.22.

l.Cùm heredes.23.

Hanc legem interpretatur Alciat. Vide Coraſium lib.6.Miſcell.cap.11. Menchacam d.cap.69.

§.In his.1.

§.item.2.

l.Quod.24.

l.ſi id.25.

l.Locus.26.

Ad hanc l.ſcripſit Alciat.Zoanettus rerum quotidia.cap.11.

l.ſi is.27.

l.ſi aliquam.28.

Pro intell.illius l.Alciat.& Ripa in lecturis ſunt conſidendi.

l.Poſſeſſionem.29.

l.Qui.30.

§.Item.2.

l.ſi colonus.31.

Zoanettus rerum quotidianarum cap.51.

l.Quamuis.32.

§.ſi conductor.1.

Vac.lib.1.declar.34.

§.Infans.2.

§.Per tot.Connanus. Ad eius intellectum poſt Doct.in l.1.§.adipiſcimur.eo.tit.vide Ruin.in d.l.1.in prin.fol.224.num.65.repetitionum 5.

l.Fundi.33.

Molinæus in labirintho 16.legum.Ant.Rub.ad l.non ſolum §.morte.num.11.& ſeqq.ff.de noui oper.nunc. Fab.de Monte in tract.de empt.& vend.34.princ.num.16. vide Bart.in l.2.§.ſed ſi quis.de donatio.fol.86.num.21. & ſeq.repetitionum.5.fol.509.num.20.27.33.& 35.repetitionum 2.

l.ſine.34.

Vide ad text.Afflict.deciſ.301.poſt nu.4. & Moder.noſt.Hercul.in repet.ad l.1.§.ſi vir vxori.nu.3.ff.de acquirend.poſſeſſ. & ibi Guliel.Pont.num.7.col.8. & poſtea ibi dixit defendendo Seyſei hic num.2.ab obiect.Ponta.ibi.

l.Exitus.35.

l.Qui.36.

l.Pes.37.

Digitized by Google

l.Qui.38.

Gloſſ.alium ſimilem caſum vide *in l.3.§.hoc autem.de itin.actúque priuato.*

l.Intereſſe.39.

Coraſ.*lib.3.Miſcell.cap.2.*Grammaticus *decif.51.num.3.*

l.ſi de eo.40.

§.ſi fortè.1.

Zoannetus *rerum quotidia.cap.51.*

l.Qui.41.

Menoch.*de arbitr.iud.lib.2.conſ.160.*

l.Communis.42.

l.ſi quis.43.

l.Peregrè.44.

Socin.Iun.*conſ.146.vol.* add. & declar.h.text. in caſu. quando per ſeruos vel colonos poſſideo,per Gozard.*conſ.89. per l.1. §. nouiſſ. infra de vi & vi armat.*Bart.*ſing.111.fol.2.*

l.Licet.45.

l.Quamuis.46.

l.ſi rem.47.

Ad lo quarto tempore, amittat poſſeſſionem immobilium. Bart. *in l.fin. de vſ.§.ſi fortè.*& ibi Alex.*infra eod.*

l.Prædia.48.

l.Poſſeſſio.49.

§.Etſi.2.

Zoannetus *rerum quotidianarum cap.50.*

l.Per eum.50.

l.Quarundam.51.

l.Permiſceri.52.

l.Pen.§.ſpecies.

Fol.169.num.354.repetitionum.4.

l.Aduerſus.53.

Tit.3. De vſurpationibus & vſucap.

Rubric.repetiit Ioannes Bolognetus *tom.1.repet.*Ab hoc tit.ad finem vſque ad finem lib.omnia reſponſa.Cuiac.interpretat.multa huc ſpectantia congerit Parladorius *quæſt.quotidia.cap.1.*

l.Bono.1.

Vide declar.quæ colligit ex verbis nouiſſimis.*in Rub.eo.de præſcrip.nu.23.*

l.Vſurpatio.2.

Hotomanus *lib.1.Obſer.in ff.cap.9.fol.90.& 91.ſeq.num.41.& ſeq.*Atius Pincl.*C.de bon.matern.*

l.Vſucapio.3.

In hâc l.ſcripſit Æmilius Ferretus. vide Contium *lib.1.diſput.cap.10.*Coraſium *lib.6.Miſcell.cap.20.*Ræuardum *ad leges 12.tabul.cap.17.* Fornerium *lib.2.ſelect.cap.17.*Menchacenſem *illuſtr.controuerſ.cap.56.* vide per Abb.& Modern.*in Rubr.de præſcript.* Nam Abb intelligit loqui in mera & propria vſucapione.Modern.aliter maxime 5.& 6.coll.

l.ſequitur.4.

§.Fructus.5.

Pulæus *ad l.Atiniam cap.11.*

§.Quod autem.6.

Pulæus d.loco *cap.14.& 16.* Peckius *ad c.poſſeſſ.num.20. cum ſeq. de regul. iur.in 6.*

§.Labeo.7.

Pulæus *d.cap.16.*Auguſt.*lib.1.emend.cap.3.*

§.De illo.16.

Pulæus *d.loco cap.8.*Vitalis *lib.1.variarum lect.c.23.*

§.Lana.19.

Cuiac.*lib.18.Obſeru.cap.20.*

§.ſi viam.27.

Ræuardus *in Treboniano pag.6.*

l.Naturaliter.5.

Cuiac. *ad frag.Vlpiani.tit.20.*Gilbertus Regius *lib.2.hoirmo.cap.20.*Ioannes Robert.*lib.2.recept.iur.ciuil.lection.cap.32.*vide Aret. *in l.Pōponius.§.quæſitum.col.fin.ff.de.acquir.poſſ.*

l.In vſucapionibus 6.

Ioannes Robert.*ſentent.iur.lib.1.cap.2.& 3.*Charondas *lib.3.veriſimil.cap.17.*Ioannes Mercerius *lib.2.opini.cap.4.*

l.Ideóque.7.

Auguſt.*lib.4.emend.cap.13.*

l.Labeo.8.

l.Vſucapionem.9.

l.Habena.10.

Pulæus *ad l.Atiniam cap.*Coraſ.*ad l ſeruitutes.4.ff.de ſeruit.à nume.21.*

§.Hoc iure.1.

Cuiac.*lib.15.Obſer.cap.20.*Geraldus Lugollius *de ſeruit.vſucap.cap.5.& 7.*

l.Neque ſeruus.11.

Vide Gloſſ.& quomodo ibi per doct.*inſtit. de actio.§.rurſus in Gloſſ.verb.poteſtate.* vide Gloſſ.& quomodo ibi per doct.*inſtit. de actionib. §. rurſus. in Gloſſ.verb.poteſtate.*

l.ſi ab eo.12.

l.Pignori.13.

Dicta per Bart. *ibi declar. & ſupple vt per repet. in l.ſi filius. in 18. chart. de vulg.& pupil.*

l.Id tempus.14.

§.In re legata.1.

l.ſi is qui.15.

Vide hîc latiſ.per ſcribe.per alleg.*lib.6.paradox.c.2.* Bereng.Fernand.*in l.16.§.nihil cōmune.ff.de acquir.poſſ.nu.61.* Annib.de cano.*ad l.naturaliter.ff eod. tit.num.37.*Forcat.*in Necyom.iur.dial.76.num.4.& 78.nu.5.*Franciſc.Conna.*in comment.iur.ciuil.lib.3.c.14.nu.4.*Ad ibi dicta per Bart.*in 18.col.verſ.2.ad aliud.nu.55.*vide Ruin.*in l.1.§.ſi quis 18 charta de verb.oblig.*Et ad dicta per Bart.*in 12.coll.in materia ſillionis indeclinat,in verſ.in oppo. ad prædicta.* vide Aret.*in l.eod.in prin. in 2 coll. de duobus reis.* Pro intelligentia iſtius text. vide Alciat.*lib.6.parad.c.2.ad dicta per Bart.*vide eund.*in lib.3.paradox.c.16.*

l.ſerui.16.

Cuiac.*lib.11.Obſer.cap.11.*

l.ſi per.17.

l.Quamuis 18.

l.ſi hominem.19.

l.Poſſeſſio.20.

l.Et à quo.21.

l.Heres 22.

l.Eum.23.

Bald.*ad l.1.num.4.C.de ſeruis fug.*Dec.*ad l.ſi.emanc.pati.C.de collat.nu.16.* Hannibal.*de cano.ad Rubr.ff.ſ.dat.ma.* *ſ.m.nu.113.& ſ.quem.*& quomodo procedat,Socin.Iun.*conſ.156.num.16.lib 2.* Vide quæ addo ad Bart hic.Itē quod diuerſ.reſpect. vna perſona retinet & amittit dignit.*l.ſi quis.C.de filiis.* Item ad materiam huius text.poteſt addi, q domus & res mobil.in ea exiſtent, præſumūt eſſe illius cuius eſt domus ſcrib.d.Salyc.*in l.ob maritis C.ne vxor pro marit.*& an pcur.mulier poſſit dare multa vota. Abb.*in c.licet in 2.not.de offic.deleg.* & in contrar. Abb.*in c.quamuis eod.tit.* ſed diſtingue vt ibi per Dec.

Digitized by Google

L. Inter *de don.cauſ.mort.* nam mortis cauſa donas adde quod in dubio præſentia donatarij non præſumitur, ſicque non valet donatio ſecund. Paul. Gattr. *in l.illud.n.6 c.de ſacroſ.eccleſ.*

l.Si filiofamilias.23.

l.Quod debitori.24.

l.Tam is.25.

In princ.*de don.cauſ.mort.* & in §.filius aliter poteſt intelligi quã hic intelliguntur *per Gloſſ. & comm.do.4.* vide. Ruin.*in l.2.col.17.de leg.* Item alium penitus diuerſum intellectum Raphael Cuman. hic refert Iaſ. *in l. ſeruum. n. 8. c.qui teſtam.facere poſſunt.* Vide ad quid alleget Bart. hunc text. *in l.ex hac ſcriptura in fin. verb. de donat.* Ad §.1.vide Doct. *in l.2.* & maximè Soc.Nepotem *n.13.de leg.3.* Rubr. *n.6.col.4.fo.212.* Couar. *in 4.decret.*

l.ſi quis.26.

Sarmientus *lib.2.ſelect.cap.5.*

l.Vbi ita.27.

Nicolaus Valla. *de reb. dub.tract.23.* Connſ. *tom.2.pag.257.* Guterius *reſol. part 1.cap.12.n.2.l.longe.l.cum precario.ff.de precar.fol.106.357.359.361. & 362. repet.5.* Vide Crot. dantem nouum intellectum *in l.ſtipulatio hoc modo concepta in 18.coll.poſt mod.de verb.oblig.*

l.Auunculo.28.

Ioannes Aurpachus *lib.4.epiſtolar.cap.1.*

l.ſi mortis.29.

l.qui mortis.30.

l.Mortis cauſa.31.

§.Iuliano.1.

§.ſiue.2.

§.ſi iuſſeris.3.

§.Per accepti.4.

l.Non videtur.32.

l.qui alienam.33.

l.Mortis.34.

l.Senatus.35.

§.Donatio.1.

Alciatus *libro 2.* prætermiſſor. Iacobus Curtius *libro 1.* εἰκότων *ad collegam c. 19.*

l.Quod conditionis.36.

Cuiacius *lib.7.obſer.cap.14.*

l.Illud.37.

l.inter.38.

l.ſi is qui 39.

l.ſi mortis cauſa.40.

l.Quod ſtatuliber.41.

In hunc legem Auguſtinus *lib.3.emend.c.final.*

l.Seia.42.

Valla d.tractat.2. Cuiacius *lib.3.obſer.cap.17.* Gilbertus regius *libro 2.* ἐναντιοφανῶν *cap.8.*

§.Cum.1.

Molinæus *ad legem 1. §.ſed ſi mihi.n. 83. D.de verb. oblig.* In dubio cenſetur donatio inter viuos & non cauſa mortis, niſi facta ſit mentio mortis. Iaſ. *ad l.quæ dotis.n.26.ſolut.matri* Dec. *ad l.non omnes.n.5.ſi cert.pet* Ruin. *Inſtit. de donat. in princ.n.319 lim.* vt per Cra. *in repet.rub.ff.de leg.1.nu.156.verſ.2.* & per Alex. *ad l.quod del.§.ſi.ſſ.de except.Col.*

l.Fulcinius.43.

l.ſi ſeruo.44.

LIBER QVADRAGESIMVS

Titulus.1. De manumiſſionibus.

l.placuit.1.

ſi hæres.2.

l.ſeruus.3.

l.is qui.4.

l.ſi quis dicat.5.

l.ſi quis.4.

l.Duo filij.7.

l.qui pœnæ.8.

l.AElianus.9.

l.ſeruus.10.

l.Lege.11.

l.ſeruus.12.

l.Apud.13.

l.Mortis.14.

l.ſi conſentiente.15.

l.ſerui.16.

l.Eum qui.17.

l.ſi quis.18.

l.Cauſam.19.

l.ſeruum.20.

l.Nepos.21.

l.Gaius 22.

l.Lege Iunia.23.

l.iuris.24.

l.ſeruum 25.

Titulus.2. De manumiſſis vindicta.

Alexander ab Alexandro *genial.dier.lib.4.cap.10.* Rævardus *lib.4. variar. c. 9.* Fornerius *lib.2.ſelect.c.5.*

l.Apud.1.

l.Si minor.2.

l.ſi heres.

l.ſi pater.4.

*Fol.137.*Cagnol. *de reg. iur.*

l.An apud.5.

Cuiac. *lib.7.obſer.cap.17.*

l.ſeruus.6.

Auguſtinus *lib.1.emend.cap.2.*

l.Non eſt.7.

l.Ego.8.

Cuiacius *lib.6.obſer.cap.20.*

l.Iuſta

Digitized by Google

l.Iuſta cauſa.9.

Cruſt infamiæ & vitæ æquiparantur. Intell. vbi eſt eadem ratio vt per Coraſ.lib 4. Miſcel.iur.ciuil.c.2.num.20. vide Alciat.reg.3.præſum. ſ. num. 2. Dec.ad l.in actionibus.num.21.ff.de in lit.iur.

l.Surdi.10.

Fol.544.num.19.repet.3.

l.ſi minor.11.

l.Vel ſi.12.

l.ſi collectaneus.13.

l.Alumnos.14.

Gilbertus Regius lib.1.[illegible] cap.19.

l.Etiam.15.

l.Illud.16.

Rauard.pro trib.cap.17.

l.Apud.17.

Cuiacius lib.1.obſeruation.cap.1.& lib.15.cap.19. Ioannes Robertus lib.1.recep.lection.cap.28.

l.Apud filium.18.

§.Apud collegam.1.

Auguſtinus lib.4.emendat.cap.vlt.

l.Si minor.19.

l.ſi rogatus.20.

Rauardus pro tribunal.ſingulari cap.15. Gilbert. Reg. lib. 1. [illegible] cap. 19.in l.conſeruo minor.20.num.ff.de manumiſſ.98.[illegible]

l.Apud.21.

l.Pater.22.

l.manumiſſio.23.

l.Pupillus.24

l.ſi tutoris.25.

Tit.3. De manumiſſionibus,quæ ſeruis ad vniuerſitatem pertinentibus imponuntur.

l.Diuus.1.

l.Quare.2.

l.ſeruus.3.

Titulus 4. De manumiſſis teſtamento.

Vide omninò Ruin.in l.1.col.18.de legat.1.

l.Cum.1.

l.ſi quis ita.2.

vid.Alciat.lib.2.in 3.char.de vulg.& pup.

l.Nec militi.3.

l.ſi quis ita.4.

[illegible] lib.2.ſelect.cap.1.

l.In libertatibus.5.

l.ſi fructuarium.6.

l.Neratius.7.

l.ſi ita ſit.8.

Fol.333.num.52.repet.6.

l.ſi quis ita.9.

l.ſi peculium.10.

§.ſi ſeruus.1.

Cuiac.lib.17.obſ.cap.38.

l.ſi legato.11.

l.ſi quis libertatem.12.

Cuiac.lib.13.obſ.cap.22.

l.ſi ita fuerit.13.

Ad eius intellectum vide Bart.& Doct.in l.qui ante Kal.de verb.oblig.

§.Idem quæri poteſt.1.

Forner.ſelect.cap.5.

§.Hæc quæſtio.2.

Ad quid alleg.vide Bart.l.4.§.Cato.in q.5.de verb.oblig.

l.Cum ſeruus.14.

l.Stichum.15.

l.ſi ita.16.

l.Libertas.17.

Emanuel Coſta lib.2.ſelect.cap.5. vide quæ circa hanc legem dicit Bart.in l.17.col.verſ.oppono per ordinem.de verb.oblig.

§.Poſt annos.3.

l.Qui duos.18.

§.Hæc conditio.1.

Coſta lib.1.ſelect.cap.14.

l.Quidam.19.

l.ſeruos.20.

l.Stichus.21.

l.Qui filium.22.

Coſta lib.2.ſelect.cap.10.

l.Teſtamento.23.

l.Nominatim.24.

l.Teſtamento.25.

l.Diuus Pius.26.

l.Qui potuerint.27.

l.Stichus.28.

Cuiac.lib.14.obſ.cap.32.vide Iaſ.in l.filius.§.diui. multipliciter limitantem illam l.au.39. de leg.2. & ad eius intell. vid.Ruin.in l.ſi quis in 23.chart. de verbo.oblig. & eund.in l.centurio in 15.chart.de vulgar. Bart.in ſilium §. diui.col.2.de leg.2.fol.180.num.65.repet.6.

l.Vxorem.29.

Alciat.lib.4.diſpunct.cap.2. ibi nomine patris vocantis. vide Naſ.in l.5.§.appellata.in 2.coll.ſi cert.pet.qui exponit illa verba,quòd fuit vocatus tanquam filius ipſius, vtputà talis filius Titij,non quòd haberet nomen patris, prout videtur voluiſſe Bald.in c.tuam.in pen.coll.de ord.cogn.quod non probatur in illo text.ſecundùm quod voluit Iaſ.in Rubr.ſolut.matr.Adde Alciat.in cap.1.lib.4.diſpunct.

l.ſi ſerui.30.

Antonius Auguſtinus lib.3.cap.1.ait in lib.1.Flor.ſequẽtes leges fuiſſe tranſpoſitas.Sed verum earum ordinem literis Græcis fuiſſe indicatum.

l.Cum ex pluribus.31.

In hac lect.Quintilianus lib.7.Inſt.orator.cap.de ambiguo ſeu amphibologia.

Digitized by Google

l.Sciendum.32.

l.Libertas.33.

l.ideoque.34.

l.Seruius.35.

l.ſeruum.36.

l.Nominatim.37.

l.Libertas.38.

l.Stichus ſeruus.39.

Bartol.& ibi Iaſ.in 1.lect.ad l.filiusf.in.§.diuid.de leg.1.num.39.& ſeqq.& in 3.lect.num.56.& ibi Rip.n.44.& ſeq.Iacob.de Nig.ad l.2.§.ſi quis num.65.ff.de verb.oblig.

l.Iulianus.40.

§.ſed & cum.1.

l.ſi ita fuerit.41.

l.ſi quis.42.

l.Libertates.43.

l.Mæuia.44.

l.quod vulgo.45.

l.Ariſto.46.

Vide Socin.poſt Bart.in l.ſi cognatus in 4.col.10.13.verſ.quinta concluſio cum ſeq.ff.de reb.dub.Bart.in l.fin.in pen.& vlt.col.in fine.ff.de condict.cau.data.vide textum in l.intercedit.qui in contrarium facit,niſi dicas quòd illa loquitur de libero,hæc in ſeruo.ff.de cond.& demonſt.vel alias ſolue vt colligitur ex l.ſeruum in opus.ff.de pænis,& in l.in ſeruos.Cod.eod.tit.vide tamen textum contrarium in l.prædia alias padius.§.1.ff.de incend.ruin.nauf.

l.Cum ex falſis.47.

l.ſi ſocius.48.

Cuiac.lib.3.obſ.c.13.

l.teſtamento.49.

l.Quod diuo.50.

l.Teſtamento.51.

l.imperatores.52.

l.Lucius Titius.53.

Emanuel Coſta lib.2.ſelect.c.10.Menoch.de arbit.iud.cent.3.caſ.209.

l.Qui habebat.54.

l.Libertate.55.

l.ſi quis.56.

l.ſi locuples.57.

l.Verum.58.

l.Titia.59.

§.Lucius.2.

Vide ad hunc textum Alciat. lib.5.Paradox.cap.4. Eman. Coſt.lib.1.ſelect.c.25.Forcat.Necyom dial.93.Vvalſhemium lib.2.miſcel.c.18.Bellon.lib.2.ſuppat.c.17.Eueta in loco à contrario ſenſu.in 2.q.2 Doct.ad l.actione. vbi Dec.col.2.n.5.C.de tranſ.Ioan.Crot.ad l.1.§.ſi ſtipulanti.n.2.ff.de verb.oblig.Didac.de teſtam.part.2.c.4.§.1.n.9.

l.Teſtamento.60.

l.Scio.61.

Emanuel Coſta.lib.2.ſelect.c.5.

Titulus.5.De fideicommiſſ.libert.

Vide Alciat.lib.2.diſpunct.c.14.

l.ſi quidam.1.

l.ſi quis.2.

l.in quem.3.

l.Ergo quandiu.4.

§.ſi is qui.4.

Ad hunc §.vide Bal.in c.1.verſ.modo venio ad Gloſſ.in tit.hic finitur lex.in prin.in 4.col.ornatur ſub.n.5.fo.163.Cagnolus,de reg.iuris.

§.Hi qui ad libertatem.2.

Alex.ab Alexan.genial.dier.lib.3.c.25.Turneb.lib.7.aduer.c.25.

l.in fideicommiſſariis.5.

l.Decem legata.6.

Forcat.Necyom.dial.45.

l.ſi cui legata.7.

l.Eum qui.8.

l.Cum fidei.9.

l.Quidam.10.

§.is cui.1.

Vide Bart.in l.filiusfam.§.diui.in 6.char.in prin.de legat.1.

l.Ex cauſa.11.

l.Imperator.12.

Vandus lib.2.variar.quæſt.quæſt.23.

l.ſi prægnans.13.

l.Lucius Titius.14.

Menoch.de arbit.iudic.lib.1.q.8.à num.7.

l.ſi quis.15.

l.libertates.16.

l.Cum tibi.17.

Alciat.lib.1.diſpunc.c.8.Cuiac.lib.13.obſ.c.16.Auguſt.la emend.c.8.

l.teſtamento.18.

l.Hærede.19.

l.Apud Iulianum.20.

Auguſtinus lib.1.emendat.c.8.Cuiac.lib.13.obſ.c.16.

l.Rogo ne.21.

Cuiac.lib.15.obſ.c.5.

l.ſi legatario.22.

l.Fideicommiſſaria.23.

De intellectu huius l.vide Iaſ.in l.captatorias C.de milit.teſtamento.& Socin.in l.verum.§.quandoquidem de reb.dub.circa prin.ff.de fideicom.liber vbi iuriſconſulti reſponſa duo in ſpeciem pugnantia conciliantur.fol.150.num.30.repetitionum 2.fo.300.Couarr.in 4.decret.

§.Etiam fideicommiſſaria.3.

Ibi,ſi te meruerit.de fideicom.liber.leg.ſi deſiderauerit. per Alciat.lib.diſpun.c.14.

l.Generaliter.24.

§.ſi petitum.7.

Ad hunc §.ſi perpetuum.vide Ruin.in d.§.diui.& quæ ibi addidi.ff.de legat.1.& ibi Bart.vt ſ.& Iaſon.in 2.lect.n.41.& Ruin.col.10.

§.ſi quis.9.

Ad eius intell.& rationem deciſionis. vide Ruin. in leg. primo §. & ſi quis 23.chart.de verborum obligatione. Alciat libro primo parad. capite 4. ad §.cogetur.Alciat.libro 1.diſpunct. c. vide infra ad §. ſi petitum. vide declar. huius & per Iaſ.in l.filius,§.diui.de leg.1.n.4.Alias in l.cū filio de leg.1.n.40.§.generaliter in Auth.quib.mod.natur.effic.ſui,vide Socin.reg 158.Bart.in l.quidam.in 2.col.verſ.oppo.de verb.oblig.

§. Si quis

Digitized by Google

§.ſi quis ſeruo.10.

Molineus ad l.1.§.ſi quis ita.n.73 ff.de verb.oblig.

§.Quoties autem.21.

Alciat.lib.1 diſpunct.c.14.& lib.10.parerg.c.14.

l.ſi hæres.25.

l.Cùm vero.26.

l.itaque.27.

l.ſi quis ſeruum.28.

§.ſi quis ſeruum.4.

Reuardus 2.& 3.c.pretribun.

l.ſi quis.29.

l.Cum quaſi.30.

§.ſi infans.1.

Gilbert.Reg.lib.2 ἐναντιοφανῶν c.20.

l.ſi aduena.31.

l.ſed ſi.32.

l.Gaij Caſſio.35.

Curtius ad fratrem [illegible] lib.1.c.52.

l.Neque.36.

l.ſi pure.37.

l.in teſtamento.38.

Add.Marſ.ſing.351.Amicitia Anib.de Cano ad l.nemo poteſt n. 476. & 479. ff.de leg.1.Mattheſ.in tract.de elect.vet.opi.n.7.vide Gloſſ.in l.eam quam.in verb.traditur.C.de fideicomm.& Mattheſ.in tract ſuo de elect.melio.opin.colum.2.

l.Paulus.39.

Iſta gloſſ.reprehenditur per Bartolum.in tract.ad reprimendum.in verb.videtur.

§.Paulus.1.

Vide Bart.in l.ex hac ſcriptura.3.coll.in fin.de donationib.

l.Lucius.40.

l.Thais.41.

§.Lucius.1.

Fol.71.n.119.repetitionum 2.fol.92 n.188.repetitionum.2.

§.ſorore ſua.4.

Alciatus libro 1.diſpunct.c.27.Menoch.de arbit.iudic.libro 1.quaeſt. 8.à nu. 7. vide Alciat.lib.1.diſpunct.c.27.Benucnut ſuper tit.manda.n 34.fo. 161.deciſionum Capitij.

§.Lucius Titius.6.

Menoch.d.quaeſtio.8.à nu.14.

§.Libertatem.10.

Cuiacius lib.2.obſeruat.c.1.

§.Intra.12.

Fol 444.n 322.repetitionum 6.

§.Ab hæredibus.13.

Cuiac.d.c.1.

§.Spondophorus.16.

Alciat.lib.8 parerg.c.18.& lib.12.parerg.c.5.

l.Antoninus.42.

l.Fideicommiſſa.43.

l.De libertate.44.

l.ſi debitor.45.

l.Fideicommiſſa.46.

Emanuel Coſta lib.1.ſelectar.c.21 & 22.Sarmientus ſelect.lib.2.c.6.Menoch.libro 1.de arbit.indic.queſtion.8.à n.2.

§.ſed etſi.2.

§.Quod ſi ita.3.

Alciatus lib.1.diſpunct.c.24.

l.ſi pater.47.

l.Cum in.48.

l.ſi is cui.49.

l.ſi ſeruus.50.

l.Non tantum.51.

§.ſi alienum.2.

Coſta lib.2.ſelect.c.22.

l.Poſteaquam.52.

l.ſi quis.53.

Ioannes Aurpachus lib.4.epiſtol.cap.8.

l.ſi mater.54.

l.ſed & ſi.55.

Titulus.6.De ademptione libertatis.

l.Cum.1.

Titulus.14.De ſtatuliberis.

l.ſtatuliber.1.

Obſcuritas rationum non impedit libertatem cõpetere ſi ſtatuliber paratus eſt pro eis ſatiſdare, vide Aret.conſilio 142. ad finem Iaſ. ad legem quod ti, n.5.ff.ſi cer.peta.vide rubr.extra de teſta.3.par.n.24.

l.Qui ſtatuliberi.2.

§.ſed impuberis.1.

Vide Iaſ.in l.qui Romæ.§.duo fratres.col.28.verſ.70.quaeris Bart.num. 3. de verb. oblig.

§.quocumque.4.

Emanuel Zoares lib.obſeruation.c 35.Cuiac.lib.9.c.17.

l.ſtatuliberos.3.

l.Cum.4.

Emanuel Coſta libro 1.ſelect.c.9.

§.Non eſt.1.

Emanuel Coſta lib.1.ſelect.c.8.Auguſtinus lib.1.emend.c.8.

§.Stichus.4.

Auguſtinus lib.1.emendatidn.c.2.

l.Statuliber.5.

l.ſi ſtatulibera.6.

l.Vſuſfructus.7.

l.ita liber.8.

l.Statuliberum.9.

§.illud.2.

Ioannes Robertus lib.3.ſentent.iur.c.10.

l.ſi decem.10.

Digitized by Google

l.ſi heres.11.

l.ſi quis.12.

l.ſi quis.13.

l.ſeruus.14.

l.Mortuo.15.

l.ſtatulibera.16.

l.ſi decem.17.

l.ſi triennio.18.

l.ſi ſeruus.19.

l.Labeo.21.

§.Partumerus.1.

Pithoeus in notis ad fragment. iuriſconſultorum pag.76.12.

l.Qui.22.

l.ſi intra.23.

l.Stichus.24.

l.ſtatuliberos.25.

l.Libertate.26.

Sarmientus lib.2.ſelect.cap.1.

l.ſi is cui.27.

l.ſi hereditas.28

l.ſtatuliberi 29.

Cuiac.lib.1.obſer.cap.37.& lib.2.cap.7. Sarmientus lib.3.ſelect. cap.1.& 2. Pithoeus in notis ad fragmenta iuriſconſultor.pag.94.Alc.lib.3.parerg.cap.12.

l.Si ita.30.

l.ſi ſeruo.31.

l.ſi duobus.32.

l.ſtatuliberorum.33.

l.ſeruus.34.

§.Imperator.1.

Rævardus lib.3.varior.cap.20.

l.Non videbitur.35.

l.in tabulis.36.

l.ſi ita.37.

l.Non omne.38.

l.Stichum.39.

Ræuardus lib.2.varior.cap.29.Zoares lib.1.obſer.cap.31. Cuiac.lib.9.obſeruation.cap.17.

§.ſi Stichus.4.

Vide Soc.in l.in teſtamento.la.2.in coll.fin.de cond.& demonſt. fol.53. num.59. repet.4.

§.ſi ſeruus.5.

Pileus quæſtio.97.

l.Sticho.40.

Alexander lib.1.genial.dier.cap.7.

§.Titius.7.

Fol.460.num.176.repet.6.

§.Argentarius.8.

Alciatus lib.2.parerg.cap.24.

l.ſi quem.41.

l.ſi quis.41.

Tit.8. Qui ſine manumiſſione ad libertatem perueniunt.

l.ſi ſeruus.1.

Adde hoc text.poſt Doct.ad l.2.de leg.1.Marſ.ſing.63. donatio. Corn.conſ.68.ordine.num.12.volum.3.Ruin.ad prin.Inſtit.de donat.num.688.Soc.Iun.ad d.l.num.86.Vide Couar.ad rubr.extra de teſt.3.par.num.24.fol.149.num.75.repe.4.par.rub.num.24.col.2.fol.240 Couar.in 4.decret.

l.Seruo.2.

l.Eum.3.

l.Ei qui.4.

l.Qui ob.5.

l.ſi quis.6.

l.Imperator.7.

l.Mancipia.8.

l.Latinus.9.

Titulus 9. Qui & à quibus manumiſſi liberi non fiunt & ad legem AEliam Sentiam.

l.ſeruus.1.

l.ſeruo.2.

l.ſi optio.3.

Molinæus de diuid.& indiuid.par.2.num.110.113.& 114.

l.ſeruum.4.

l.Cum hereditas.5.

l.Iulianus.6.

l.ſi quis.7.

l.Cum is.8.

Cuiac.lib.4.obſ.cap.13.

§.ſi miles.1.

l.Ille.9.

l.In fraudem.10.

l.In fraudem.11.

l.Proſpexit.12.

Verſ.legiſlator.ibi & ſic no.ad hanc gloſ.vide Iaſ.in §. Diui.ff.6. quæſtione.Bart.& ibi Ruin.col.45.ſi certum.de leg.fol.106.nu.164.repet.1. Et fol.547.num.64.& ſequent.& 67.& 68.repet.3.Et fol.48.num.113.eadem repetit.

l.Quod.13.

l.ſed ſi.14.

l.Quæſitum.15.

§.Iulianus 1.

Menochius de arbit.iudic.lib.1.quæſt.69.

l.ſi cum.16.

§.Ariſto.3.

Menochius de arbit.iudic.caſ.238 fol.102.num.329.& 331.repet.5.

l.ſi priuatus.17.

Cuiac.lib.2.obſer.cap.22.& lib.19.cap.4.

l.Si mortis.

Digitized by Google

l.ſi mortis.18.

l.Multa.19.

Auguſtinus lib.4.emend.cap.vlt.

l.ſi ſeruo.20.

Puluæus de rei ali. diſtract. cap.7. Ibi ſolue, vide Bart.in d.l.cùm vir.nu.10. 11.& 12.num.24.fol.243.Aimon.Crauetta,de antiquis temp.fol.519. verſ. licuit ſecundùm Arium Pinel.C.de bon.matern.

l.Matrimonij.21.

l.Curator.22.

l.ſemper.23.

l.ſi quis.24.

l.in fraudem.25.

l.Pignori.

l.in fraudem.27.

l.Heres.28.

l.Generaliter.29.

Auguſtinus lib.3.emend.cap 7.fol.266.num.266.repetitionum 4.

l.ſi quis.30.

l.quæſitum.31.

l.ſi non.32.

Titulus 10. De iure aureorum anulorum.

l.inter.1.

In hanc legem Arnob.lib.4.Sueton.in Iulio.

l.inter.1.

l.intra.2.

l.Diuus.3.

l.Etiam.4.

l.is qui.5.

l.Libertinus.6.

Titulus 11. De natalibus reſtituendis

l.Principe.1.

l.Interdum.2.

Vide Aret.in §.& quid ſi tantùm parentis.col.de lib.& poſthum.

l.quæris.3.

l.Nec filio.4.

l.Patrono.5.

Titulus 12. De liberali cauſa.

l.Si quando.1.

l.Quoniam.2.

l.Amplius.3.

l.ſed tunc.4.

l.Intereſt.5.

l.Benignius.6.

l.Liberis.7.

Fol.335.num.346.repetitionum 6.346.num.167.repetitionum 5.

l.Cognitio.8.

l.ſi pariter.9.

l.Quod.10.

l.Licet.11.

l.igitur.12.

Ibi vel non iuſtis. quòd quælibet iuſta cauſa, vel iniuſta cauſa excuſet à pœna. Dec.conſil.191.colum.1.& adde Dec. conſ.265.colum.4. & cauſa beſtialis. Et Socin.in conſ.918.col.5. & excuſat à mulcta ſecundùm Iaſ. in l. qui iur.iurando.col.1.in fin.ſupr.de iureiur.& aduerte quia talis cauſa debet eſſe ſine calliditate, vbi hic eſt text.& probandum eſt, vt is qui motus fuerit ex ea cauſa, vt per Alex.conſ.103.col.1.vol.1.

l.Illud.13.

l.Rectiſſimè.14.

l.Id eſt.15.

l.Imò.16.

l.In ſeruo.17.

l.In tantum.18.

l.Vel.19.

l.Vel.20.

l.Vtique.21.

l.Non ſolus.22.

§.ſi vſum.23.

l.Ordinata.24.

l.Si cui.25.

l.Qui.26.

l.Diui.27.

l.Non videtur.28.

l.Qui de.29.

l.Duobus.30.

l.Filium.31.

l.De bonis.32.

l.Qui ſciens.33.

l.Imperator.34.

l.ſeruos.35.

l.Dominus.36.

l.Conuentio.37.

l.Paulus.38.

l.Qui.39.

Digitized by Google

l.Cum.40.

l.ſi in obſcuro.41.

l.ſi ſeruus.42.

l.De his.43.

l.Licet.44.

Tit.13. Quibus ad libertatem proclamare nō licet.

l.Maiores.1.

l.ſeruum.2.

l.Is qui.3.

l.Licinius.4.

Titulus 14. Si ingenuus eſſe dicatur.

l.Libertus.1.

l.Qui.2.

l.Hoc ſermone.3.

l.Oratio.4.

l.Patronum.5.

l.Quotiens.6.

Ræuardus de præiudic.cap.1.& lib.2.cap.3.& 4.

Titulus 15. Ne de ſtatu defunctorum poſt quinquennium quæratur.

l.De ſtatu.1.

l.Non eſſe.2.

l.Ante.3.

l.Primus.4.

§.ſed.1.

Titulus.16. De colluſione detegenda.

l.Ne quorundam.1.

l.Colluſionem.2.

l.Cum.3.

l.ſi libertinus.4.

l.ſententiam.5.

Finis libri quadrageſimi.

LIBER QVADRAGESIMUS primus.

Titulus 1. De acquirendo rerum dominio.

Ad hūc titulum ſcripſit Duarenus *lib.1.diſp.cap.17.& Cuiac.lib.11.obſ.c.12.*

l.Quorundam.1.

Coraſius *cap.fin.miſcell.*

§.Omnia.1.

l.Vel.2.

l.Quod.3.

Cuiac.*lib.4.obſer.cap.1.*

l.Niſi.4.

l.Naturalem.5.

Adde quod illa ratio qua vtitur: Iuriſconſultus ibi ad tenendum, quod fera beſtia non ſit noſtra niſi capiatur nō eſt finalis ſeu ſola: ſed debet ſubaudiri dictio. maximè: quoniam ratio finalis & cōcludens eſt quia ea ſunt nullius: & ideo lapilli, gemmæ & alia huiuſmodi non acquiruntur niſi per apprehenſ.tamen in his nō cadit ratio Iuriſc.conſiderata per ipſum ibi pro quo.*l.1.in 2.reſpon.ff.de acquir.poſſeſſ.*& quod ibi Bart.*in 44.princ.* dum approbat differentiam, inter res animatas, quam faciebat Gloſſ.ibi in verb. primi & cum eo tranſeunt alij.Ad intell.Ponta.*dd.num.66.*

§.Apium.2.

Magius *lib.Miſcell.cap.3.*Forcatulus Auiar.*cap.1.*

§.Gallinarum.6.

Forcat.Auiarij *cap.9.& 11.*

l.Item.6.

l.Adeo.7.

§.Ex diuerſo.12.

Franciſcus Sarmientus *lib.1.ſelect.cap.10.*

§.Alienam.13.

Hieronimus Magius *lib.4.miſcell.cap.7.*

l.Pro regione.8.

l.Qua ratione.9.

§.Litera.1.

Forcatulus *in cupidine iuriſper cap.12.*

l.Adquiruntur.10.

Bello *lib.3.ſupput.c.2.* Rimin.Inſt.*per quas perſonas nobis acquiritur.§.Item vobis.num.72.*

Et ad §.1 h.text.vide Socin.*ad l.1.in 2.lect.num.50.de acquir. poſſeſ.* Socin. *ad l.cum filiofam.de leg.1.num.17.*vbi Crauett.*in 2.part.num.187.& 180.*

§.Ideò.

Vide Alciat.in *l.filiofam.in 9.col.in fin.cum ſeq.*& ibi [illegible]uin.*in 65.char.de leg.* 1.Pro intelligentia.§.1.vide Bart.Soz.*in l.1.in 2.lect, num.47. char.6.ff.de acquir.poſſeſſ.*

l.Pupillus.11.

l.Lacus.12.

Cuiac.*ad §.præterea inſtit.de rer.diuiſ.*

§.ſi ære meo.1.

In Gloſſ.*in verb.dominum contra eam Gloſſ.* vide Iaſ.*in l. naturaliter. §. nihil cum ſeq.de acquir.poſſeſſ.l.qui mihi.ff.de don.l.ſi ag.ff.de neg.geſt. §. vlt.in l.communi.ff.de acquir.poſſeſ cum l.res mancip.ff.de acquir.rer.dom 176.*

l.Quod.14.

l.Qui autem.15.

l.In agris.16.

Alciat.*lib.1.prætermiſſor.in voce limitati,& lib 1.parerg.cap.8* Forcatulus *Necyom.dialog.18* Molinæus *ad conſuetudin.Pariſ.in tit.5.7.Gloſſ.in num* 6.Cuiac. *lib.2. obſer. cap.9.* ad hanc l *in agris,dum aliq quod limit cauſ* temer: produc. effect.vide quæ in ſimili dicat Bart.*in l.1 §.ſi quis.* Socin. *In interdict. tit. de itinere actúque priuato.* Dec.*conſ.61 col fin.*& quando aliquid requiritur limitari,debet etiam limitate probari.Dec.*conſ.311.col.3.* & ad hāc regul. multa ponit Iaſ.*in l.3.c.de tranſact.*& ſubiiciens ſe oneribus limit.etiam. *l.* 2. ſ. de *iureiur.*Socin.*in l.ſi extero.col.2.in 6.& 7.cōclaſ.* ſ. de leg 2. & limita cauſa priuilegij,*etiam late* Felin.*in cum dand.col.4.& 5.de reſcript.*

l.ſi duo.17.

l.Per.18.

l.Liber.

Digitized by Google

l.Liber.19.

l.Traditio.20.

Ad hanc l.adde quòd aliquando is,qui non eſt dominus,transfert dominium,vt per Paul.de Caſt.*in l.ſi quæreret.la.1.num 6.ſupr.de pign.act.* & *ad hũc text.adde l.ſi liberum.C.quod cum eo.* Item adde quòd vendens rem ſimpliciter, videtur ſolùm vendere ius quod habet in ea l. *qui tabernas ſup.de contrahend.empt.* Item adde quod habetur *in l.quod noſtrum, ſupr. de vſufruct. vide omnino l.non eſt nouum.ſuſ.eod.*

l.ſi ſeruus.21.

Fol.201.num.9.repetitionum 2.

l.Nemo.22.

l.qui bona.23.

Peckius *ad cap.poſſeſſor de regul.iur.in 6.num.10.cum ſeq.pag.67.num.7.*

§.Generaliter.2.

Cuiac.*lib.4.Obſ.cap.1.* & *lib.17.cap.5.* Robertus Aurelius *lib.2.recept.iur.ciuil.lection.cap.21.*

l.In omnibus.24.

l.Niſi.25.

l.ſed ſi.26.

l.quicquid.27.

Cuiac.*lib.2.Obſ.cap.21.*

l.ſi ſupra.28.

l.Inter.29.

l.Ergo.30.

§.Aluuio.3.

Forcatulus *Necyom.dial.84.*

§.ſi pilas.4.

Fol.425.num.64.repetitionum 5.

l.Nunquam.31.

Vide declar.& lim.ad h.text.per recent.noſtros. *ad l.1.§.ſi vir vxori.ff. de adq.poſſ.* vbi Hercul.*nu.22.* & Pontan.*num.10.verſ.ex præmiſſis.* Ad verſ.Theſaurus.Adde Forcat.*in Necyom.iur.dial.56.num.4.*Ang.de Aret.*cap.7.num.73. inter cauſ.diuerſ.ad cauſ.crim.Tomo primo.*

§.Theſaurus.1.

Alciat.*lib.7.parerg cap.1.*Forcat.*Necyom.dial.56.*

l.Etiam.32.

Oppo.contra hanc l.regulam de text.*in l.hoc iure.§.de donat.pro ſolut.*vide Dec.*in l.1.C.qui admit.in 3.notabili.*

l.In eo.33.

l.Hereditas.34.

l.ſi procurator.35.

Fol.49.verſ.ad hanc Arius Pinel.C.de bon.matern.

l.Cum in corpus.36.

Molinæus *in labirintho de diuid.* & *indiuid.par.1.num.249.* Alciat.*lib.5.parerg.cap.15.*Gilbertus Regius *lib.2.enantio.cap.20.*

l.Per ſeruum.37.

Vide Bart.*in l.re coniuncti.in.vlt.coll.de leg.3.Gloſſ.in l.verùm. in §.ſi fortem. in verſ.ſolum. in prin.ff.pro Socio.*

l.Attius.38.

l.Etiam.39.

l.Quæſitum.40.

Vide Bart.*in l.qui Romæ.§.duo fratres.in 3.q.de verb.oblig.fol.346.num.57.* & *ſeq.repetitionum 5.*

l.ſtatuas.41.

Fol.427.num.6.repetitionum 1.

l.ſubſtitutio.42.

Forcat.*Necyom.dial.69.*

l.ſeruus.43.

§.Incorporales.1.

Longollus *de ſeruit.vſucap.cap.5.*

l.Pomponius.44.

l.Communis.45.

l.Non eſt.46.

l.Fructuario.47.

l.Bonæ fidei.48.

Diſpoſitio illius loquitur in re mobili,vide Bart.*in l.pro emptore.§.ſi à pupillo.num.2.ff.pro emptore.*

l.Quod.49.

l.Quamuis.50.

Vide Caſtrenſ.*in l.1.§.nunciatio.de noui oper.nunciat.* & ibi Alex.*in 2.coll.*

l.Transfugam.51.

Cuiac.*lib.4.Obſer.cap.9.*

l.Rem.52.

l.Ea quæ.53.

Fol.270.num.40.repetitionum 2. vide Ruin.in Rub. *de verb.oblig.7.chart.* Bartol.*in l.frater à fratre. in 2.parte Gloſſ.verſ.2.quæro.in 6.col.* Et dum in illo text.dixit,naturaliter,adde & corporaliter, & videtur velle Bart.*in l.ſtipulatio iſta.§.ſi ſtipulat.circa fin.de verb.oblig.* quem ad hoc ponderat Iaſ.*in l.certi conditio.§.ſi nummos.in 2.col.poſt prin ſi cert.petat.*

l.Homo.54.

Cuiac.*l.capite 12.*

l.In laqueum.55.

l.Inſula.56.

l.Per ſeruum.57.

l.Quæcumque.58.

l.Res.59.

l.Titius.60.

l.Hereditas.61.

l.Quædam.62.

De intell.h.text.Iaſ.Alex.& alij *ad l.1.in prin.ſuper Glo.in verb.non interest ff.de offic.eius.* Iaſ.*nu.76* Alex 76.Dec.80.Purpur.469.*cum plur.ſeq.* Rot.*deciſ.*489.epiſcopus in antiquis.F.l.*ad c.ſi quis contra clericum.* Vide quæ adduntur his ad Bart.& ſæpe cõtingit, quod prohibitus ſe intrómittere in aliquo negotio.dum prohibetur illud retinere in caſu,ſi peruenerit, ad id iure hereditario.*l.1.§.1.*vbi eſt Bart.*in ſi a de Falcid.*

l.ſi is qui.63.

l.Quæ.64.

l.ſi epiſtolam.65.

§.Labeo.4.

Hotomanus *lib.1.Obſer.cap fin.* Ioannes Robertus *d.operis lib.1.cap.11.* Cuiac.*lib.14.Obſer.cap.11.405.num.9.repetitionum 5.*

l.Cum prægnans.66.

Titulus 2. De acquir.vel omit.poſſeſ.

Ad aliquot leges & Rub ſcripſerũt Zazius,Ferretus,Ripa & Alc & Corſ. vide Menoch.*de adipiſ.* & *acquir.poſſeſſ.* Charõdam *lib.1.verisimil.cap.6.* Duaren.*in lib.1.diſput.cap.19.* Contiũ *lib.1.diſput.cap.9.*Cuiacium *lib.5.Obſer.cap.8.*

Digitized by Google

l.Qui.38.

Gloſſ.alium ſimilem caſum vide *in l.3.§.hoc autem.de itin.actúque priuato.*

l.Intereſſe.39.

Coraſ.*lib.3.Miſcell.cap.2.* Grammaticus *decif.51.num.3.*

l.ſi de eo.40.

§.ſi fortè.1.

Zoannetus *rerum quotidia.cap.51.*

l.Qui.41.

Menoch.*de arbitr.iud.lib.2.caſ.160.*

l.Communis.42.

l.ſi quis.43.

l.Peregrè.44.

Socin.Iun.*conſ.146.vol.* add. & declar.h.text. in caſu. quando per ſeruos vel colonos poſſideo, per Gozard. *conſ.89. per l.1. §. nouelu, infra de vi & vi arma.* Bart.*ſing.111.fol.2.*

l.Licet.45.

l.Quamuis.46.

l.ſi rem.47.

Ad Io quarto tempore, amittas poſſeſſionem immobilium. Bart. *in l.ſin. de eo.§.ſi fortè.* & ibi Alex.*infra eod.*

l.Prædia.48.

l.Poſſeſſio.49.

§.Etſi.2.

Zoannetus *rerum quotidianarum cap.50.*

l.Per eum.50.

l.Quarundam.51.

l.Permiſceri.52.

l.Pen.§.ſpecies.

Fol.169.num.354.repetitionum.4.

l.Aduerſus.53.

Tit.3. De vſurpationibus & vſucap.

Rubric.rep etiit Ioannes Bolognetus *tom.1.repet.* Ab hoc tit.ad finem vſque ad finem lib.omnia reſponſa.Cuiac.interpretat. multa huc ſpectantia congerit Parladorius *quaſt.quotidia.cap.1.*

l.Bono.1.

Vide declar.quas colligit ex verbis nouiſſimis.*in Rub.ao.de preſcrip.nu.13.*

l.Vſurpatio.2.

Hotomanus *lib.2.Obſer.in ff.cap.9.fol.90.& 91.ſeq.num.41.& ſeq.* Atius Pinel. *C.de bon.matern.*

l.Vſucapio.3.

In hāc l.ſcripſit Æmilius Ferretus. vide Continum *lib.1.diſput.cap.10.* Coraſium *lib.6.Miſcell.cap.20.* Ræuardum *ad leges 12. tabul.cap.17.* Fornerium *lib.2.ſelect.cap.17.* Menchacenſem *illuſtr.controuerſ.cap.56.* vide per Abb. & Modern.*in Rubr.de preſcript.* Nam Abb intelligit loqui in mera & propria vſucapione. Modern.aliter maximè 5.& 6.coll.

l.ſequitur.4.

§.Fructus.5.

Pulmæus *ad l.Atiniam cap.11.*

§.Quod autem.6.

Pulmæus d.loco *cap.14.& 16.* Peckius *ad c.poſſeſſ.num.10. cum ſeq. de regul. iur.in 6.*

§.Labeo.7.

Pulmæus *d.c.p.16.* Auguſt.*lib.1.emend.cap.3.*

§.De illo.16.

Pulmæus *d.loco cap.8.* Vitalis *lib.1.variarum lect.c.23.*

§.Lana.19.

Cuiac.*lib.18.Obſeru.cap.20.*

§.ſi viam.27.

Ræuardus *in Treboniano pag.6.*

l.Naturaliter.5.

Cuiac. *ad ſeq.Vlpiani.tit.20.* Gilbertus Regius *lib.2.[illegible] cap.10.* Ioannes Robert.*lib.2.recept.iur.ciuil.lection.cap.32.* vide Aret. *in l.Pōponius.§.quæſitum.col.fin.ff.de.acquir.poſſ.*

l.In vſucapionibus.6.

Ioannes Robert.*ſentent.iur.lib.1.cap.2.& 3.* Charondas *lib.3. veriſimil.cap.17.* Ioannes Mercerius *lib.2.opini.cap.4.*

l.Ideóque.7.

Auguſt.*lib.4.emend.cap.13.*

l.Labeo.8.

l.Vſucapionem.9.

l.Habēna.10.

Pulmæus *ad l.Atiniam cap.* Coraſ.*ad l ſeruitutes.4.ff.de ſeruit.à num.21.*

§.Hoc iure.1.

Cuiac.*lib.15.Obſer.cap.20.* Geraldus Lugollius *de ſeruis.vſucap.cap.5. & 7.*

l.Neque ſeruus.11.

Vide Gloſſ.& quomodo ibi per doct.*inſtit. de actio.§.rurſus in Gloſſ.verb. poteſtate.* vide Gloſſ.& quomodo ibi per doct.*inſtit. de actionib. §. rurſus. in Gloſſ.verb.poteſtate.*

l.ſi ab eo.12.

l.Pignori.13.

Dicta per Bart. *ibi declar. & ſupple vt per repet. in l.ſi filius. in 28. chart. de vulg.& pupil.*

l.Id tempus.14.

§.In re legata.1.

l.ſi is qui.15.

Vide hic latiſ.per ſcribe.per alleg.*lib.6.paradox.c.2.* Bereng.Fernand.*nū.16.§.nihil cōmune.ff.de acquir.poſſ.nu.61.* Annib.de cauo.*ad l.naturaliter.ff.eod.tit.num.37.* Forcat.*in Necyom.iur.dial.76.num 4.& 78.nu.5.* Franciſc.Conna. *in comment.iur.ciuil.lib.3.c.14.nu.4.* Ad ibi dicta per Bart.*in 18.col.verſ.2.ad aliud.nu.55.* vide Ruin.*in l.1.§.ſi quis 18 chart de verb.oblig.* Et ad dicta per Bart. *in 12.coll.in materia fictionis inductiua,in verſ.in oppo. ad prædicta.* vide Aret.*in l.eod.in prin. in 2 coll. de duobus reis.* Pro intelligentia iſtius text. vide Alciat. *lib.6.parad.c.2.ad dicta per Bart.* vide eund. in *lib.3.paradox.c.16.*

l.ſerui.16.

Cuiac.*lib.11.Obſer.cap.11.*

l.ſi per.17.

l.Quamuis.18.

l.ſi hominem.19.

l.Poſſeſſio.20.

l.Et à quo.21.

l.Heres.22.

l.Eum.23.

Bald.*ad l.1.num.4.C.de ſeruis fug.* Dec *ad l.ſi.emancipati, C.de collat.nu.16.* Hannibal.*de cauo.ad Rubr.ff.[illegible] nu.113. & ſ.quen.* & quomodo procedat, Socin.Iun.*conſ.156.num.16.lib 2.* Vide quæ addo ad Bart hic. Itē quod diuerſ.reſpect. vna perſona retinet & amittit dignit.*l.ſi quis.C.de fuſis.* Item ad materiam huius text.poteſt addi, ꝙ domus & res mobil.in ea exiſtent, præſumūt eſſe illius cuius eſt domus ſcrib.d.Salyc.*in l.ob maritis.C.ne vxor ꝓ marit.* & an ꝓcur.mulier poſſit dare multa v.ta. Abb.*in c.licet in 2.not.de ſ.ſe.deleg.* & in contrar. Abb.*in c.quoniam.eod.tit.* ſed diſtingue vt ibi per Dec.

Digitized by Google

& quod res diuerſ. reſpect. poſſit diuerſo iure cenſeri vide Ant. *in l. Theo. §. Titius. ff. de an. l. & per inſtrum.* [illegible] *§. aliud ſic accipe.* & tac. t an quis poſſit pro parte approb. & pro parte non d. [illegible] per Bart. *in l. Publ. §. fin. ff. depoſiti. & in l. Aurelium. §. fi. de lib. leg.* vide text. *in l. titium de bon. lib.* & quod vna res diuerſ. reſpect. poſſit diuerſo iure cẽ [illegible] vide Bart *in l. Titia. §. Titius. de fideicom. libert.* & ad hunc text. Ad l. Albo *conſ. 71. in 2. vol* & Bart. *in l. ſeruum. C. qui teſta. facere poſſ.* adde quod vna perſo. repræſentat aliquando duas *l. 1. ſupra de man. vind.* & ẽ conuerſ. duæ vnam perſon. rep. [illegible] *magiſtratus, ff. ad municip.* & quod vna repreſ. diuerſ. vide text. *in l. Item quod cuiuſque vniuerſ. & in l. cum quod à Trebell.* & contractus vnus poteſt eſſe reſpect. cert. perſon. & nullus reſpect. aliorum ſecũdũm Bart. *in l. quod geſtum eſt.* & vnus poteſt aliquid facere alieno nomine, quod ſuo nomine non poſſet l. quæſitum de iniuſ voc. ex quo vide quod tenet Dec. *conſ. 268. coll. 1.* & quod quis duas perſo. repræſentet vide bonũ exẽpl. *in l. debitor. in §. fi. ad Treb. ſed regul. contra in quod quis facere non poſſit.* id quod facere non poteſt. vt ipſe vide text. hic & etiam Glo in Auth. quibuſcunque. *C. de ſacr. ſanct. eccleſ.* & ſentent. poteſt valere quod ad aliquos. & nõ quod alios Bald in Auth *ſi omnes C ſi minor. ab hered. ſe abſtinuerit, col. antepenult. & fin* & qui promit. non offend. inimicũ ſuum, off. non prohibet eum offendere, tanquam bannit. ſi ſcilicet ſit bannit. ſecundum Bart. *in l. opprimendorum. C. quando liceat ſe ſine iudi. vindic.* & aliud eſt colleg. aliud ſingul. de colleg. *l. § ſi autem alleg. vbi doct. præſertim Iaſ. ff. ad Trebel. & an habens duas qualitates in eccl. repræſent. duæ perſon. & an* ſequi debeat duplex emolument. an habeat duas voces & an illas poſſit dare diuerſ. perſon. Felyn. in c. cum olim in fin. de re iud. & iudex qui tulit. ſentent. & ab ea fuit appell. ſi ſucced. appell. an poſſit proſequi appel. tanquam noua perſon. Felyn. *in c. qua* [illegible] *de iudic.* & pari modo, quã lo impugo teſta. ſucced. poſtea hæred ſcripto l. poſt legatum §. qui accuſauit: quibus vt indign. & ad hunc text. adde quod qui poſſidet domum cenſetur etiam poſſid. mobil. in ipſa domo exiſtent. Felin. conſ 131. col. 1. & ſi conſ. minor vel mulier prohibeantur contrahere per ſtatut. non tamen prohibentur nomine alieno vide repetitiones. *in repet. l. cunctos col. 50. ſecund. nouam impreſſ. verſ. ſic in Dict. in l. c. de ſumma trinit. & fide cathol.*

Regul. illius declar. *& limit. Gomeſſ. Inſt. de act. §. actiones in 17. col. in fin.* Bart. *in l. in parte de his qui ſunt ſui vel alien iur.* & oes Dec. in l. ſi emancipati *in pen. col. ff. de collat. Iſta* l. commun. alleg. ad hoc, quod vna & eadẽ res non debet diuerſo iure cenſeri: limit. vt non habeat locum, quando ratio diuerſ. aſſign. poteſt vltra dic Aret. *in conſ. 150. col 3 verſ. pericul.* vide Ang. *in l. Papinianus. § ſed nunc improb. in fin. ff. de inoff. teſtam. quos refert. & ſequitur*, dic in l. ſi emancipati. *C. de collatio.* colum. penult.

l. Vbi. 24.

Ad gloſ. vbi Bart. vide Socin. in reg. 17.

l. Sine. 25.

l. Nunquam. 26.

l. Celſus. 27.

Hinc repetit Fran Balbus, quibus caſibus mala fides præſumatur, docet Menoch. *de arbit. iudic. caſ. 225* Multa huc pertinẽtia Couarruuias & Peckius *ad cap. poſſeſſor. de reg. iur. in 6* ad id quod ibi Bart. in fin. *vid.* [illegible] *in l. 1. §. ſi ſtipul. in 4 char. de verb. oblig.* Ad gloſſ. mag. circa med. vid. Iaſ. inſt. de act. in *§ ſed iſtæ in part. gloſ. mag. in 1 con.* [illegible] *& in 19. col. & iſtum text. limit. vt per* Bal. *in l. heredes. in verſ. 4. oppo.* [illegible] *de pet. hæred.*

l. Et ſeruo. 28.

l. Cum. 29.

l. Rerum. 30.

Cœlius Rhodiginus *lib. 15. antiq. lect. ca. 23.* Alciat. *lib. 2. prætermiſ.* Forner. *lib. 2. ſelect. cap. 17.* Cuia. *lib. 15 cap. 33* Hotomanus *lib. 20. obſeru. in ff. cap. 3.*

§. Labeo. 1.

Fol. 359. num. 16. repetitionum. 5.

l. Nunquam. 31.

l. ſi fur. 32.

Paluzus *lib. ſingul. ad legem Atiniam cap. 14.*

l. Non ſolum. 33.

Paluzus vbi *ſupra cap. 7. & 8.* quæ allegatur ad hoc, quòd quando ſunt duo quæ concurrunt & ſignificant contractum & actum diuerſum, attenditur plenior. Limita vt per Bart. *in verb. videbitur. in extraneg. & per nouiſſimos* Bononienſ. in Rub. *de leg. 1. col. 3.*

§. ſi rem. 6.

Menoch. *de arbit. iud. lib. 197. num. 23.*

l. ſi ſeruus. 34.

Ioannes Robert. *lib. 2. recept. lectio. cap. 33.* Cuiac. *lib. 15. obſeru. cap. 18.* Gilbertus Regius *lib. 2.* [illegible] *cap. 20.*

l. ſi homo. 35.

Antonius quæſada *lib. 1 quæſt. iur. cap. 2.*

l. Poteſt. 36.

l. Furtum. 37.

l. Quam. 38.

l. ſi ſolum. 39.

l. Cœptam. 40.

Alciat. *lib. 7. parerg. c. 26. quæ lata ad cap. 2.* Ruin. *iud. ſi is qui. in 1. char. cũ ſeq. eo. tit.* & Aret. *Inſt. de act. §. rurſus. in 2 col. circa med.* & ibi Iaſon. *qui cũ repub.* [illegible] *10. col. poſt. med. & vide Gloſſ. in l. fiue. ſupra eo. tit. in l. 1. §. Scæuola. ff. ſi quis* [illegible] *liber eſſe iuſ. fuer. qui repub. hered. nõ poſſid. verè fictè tamen poſſidet. vt dixit cũ* [illegible] Ruin. *in ſua qu. in 4. char. in med. cum conſ. text. in l. cũ in princ. ex quib. col.* [illegible]

l. ſi rem. 41.

l. Cum. 42.

l. Heres. 43.

l. Iuſto. 44.

Peckius *ad c. poſſeſſor. num. 10. cum ſeq. de reg. iur. num. 6.*

§. Et ſi. 2.

Vitalis *lib. 1. variar. lect. c. 23. fol. 347. num. 84. repet. 5.*

§. Filiusfamil. 4.

§. Non mutat. 5.

Sarmientus *lib. 2. ſelect. cap. 9.*

§. ſi cum. 7.

Fol. 367. num. 74. repet. 5.

l. Præſcriptio. 45.

Zaſius Antinom. *par. 2. nu. 1.* Strattmannus harmoniæ Iuris *pag. 960.* Charondas *lib. 1. veriſimil. cap. 21.* Forcatul. *Necyom. dialog. 85. F. G. Connanus.*

l. Pro ſoluto. 46.

l. ſi empta. 47.

l. Æxiſtimator. 48.

Arius Pinel. *C. de bon. matern.*

l. ſiquid. 49.

Fol. 407. num. 119. & ſeq. repetitionum 5.

Titutus 4. Pro emptore.

l. Pro emptore. 1.

l. Pro emptor. 2.

§. Tutor. 8.

Cortius *lib. 2. digeſtio ad fratrem cap. 9.* Guilelmus Tornerius *lib. 1. ſelect. capite 16.*

§. ſi à pupillo. 15.

Paluzus *ad l. Atiniam cap. 17.* Ioannes Robert. *recept. iur. ciuil. lectionis libro 2. capite 10.*

§ ſi à furioſo. 16.

Cuiac. *lib. 10. obſer. cap. 29.*

l. Litis. 3.

l. Emptor. 4.

Zoannetus *rerum quotidianar. cap. 12.*

l. ſi rem. 5.

l. Qui. 6.

l. Qui fundum. 7.

§. ſeruus meus. 2.

Robertus

Digitized by Google

Robertus *d.lib.2.cap.*18. Gilbertus Regius *in enantioph. cap.*20.

l. ſi quis. 8.

Zaſius 2. *par. antinom. num.* 7. Stramannus Harmoniarum *iur. pag.* 304. Auguſtinus *lib. 4. emend. cap.* 11. Pileus *quæſt.* 63.

l. Qui ob. 9.

l. ſeruus. 10.

Cuiac. *lib.* 4. *Obſer. cap.* 8. Pulmæus *d. lib. cap.* 8.

l. Quod. 11.

l. Miſſo. 12.

l. Alienam. 13.

l. inteſtatæ. 14.

Tit. 5. Pro herede, vel pro poſſeſſore.

l. Pro herede. 1.

l. Qui legatorum. 2.

Forcatulus *Necyoman. dial.* 36.

l. Plerique. 3.

l. Conſtat. 4.

Titulus 6. Pro donato.

l. Pro donato. 1.

Fol. 274. *num.* 48. 68. 70. *&* 72. *repetitionum* 2.

l. ſi is qui. 2.

l. ſi vir. 3.

Menchaca *contro. illuſtr. cap.* 79.

l. ſi pater. 4.

Iacobus Curtius *lib. 3. coniect. ad fratrem cap.* 34.

l. Qui pro donato. 5.

l. Donationis. 6.

Titulus 7. Pro derelicto.

l. ſi res. 1.

l. Pro derelicto. 2.

l. An pars. 3.

l. id quod. 4.

l. ſi id. 5.

l. Nemo. 6.

l. ſi quis. 7.

l. Sempronius. 8.

Titulus 8. Pro legato.

l. Legator. 1.

l. ſi poſſideam. 2.

l. Non magis. 3.

l. Pro legato. 4.

l. Ea res. 5.

l. ſi is. 6.

l. Nemo. 7.

l. ſi Non. 8.

l. Pro legato. 9.

Molinæus *ad conſuetudin. Pariſien. tit.* 1. §. 7. *Gloſſ.* 1. *num.* 24.

Titulus 9. Pro dote.

l. Prima.

Fol. 22. *num.* 57. *&* 59. *repetitionum.* 3. Ad intellectum vide per doct. vnictum ab Ocha, & alios nouiſſ. Pon. in Rub. *ſolut. matrim.* dum diſputant, an ſolut. matrimo. ſit propriè dos.

l. ſi æſtimata. 2.

l. Duæ filiæ. 3.

Titulus 10. Pro ſuo.

l. Pro ſuo. 1.

l. Eſt ſpecies. 2.

l. Hominem. 3.

l. ſi ancillam. 4.

Vitalis *lib.* 1. *var. lect. cap.* 23 *fol.* 347. *num.* 82. *& ſeq. repetitionum* 5.

§. Quod. 2.

Molinæus *d. numero* 24.

l. Vſucapio. 5.

Finis libri quadrageſimiprimi.

LIBER QVADRAGESIMVS ſecundus.

Tit. 1. De re iudicata.

Ad totum Titulum Zaſius, ad partem Ripa ſcripſerunt, vide Io. Robert. *lib.* 1. *ſent. iur. cap.* 24.

l. Res iudicata. 1.

Sarmientus *lib.* 1 *ſelect. cap.* 13.

l. Qui pro tribunali. 2.

Guillielmus Forner. *lib.* 2. *ſelect. cap.* 15.

l. Qui damnare. 3.

Menoch. *de arbitr. iud. lib.* 1. *q.* 43.

l. ſi ſe. 4.

Exceptio nullitatis an impediat executionem ſententiæ. poſt Bart. hîc quẽ

Digitized by Google

plenè tractat. vide Socin. reg. 122. Ioan. Bapt. Plot. ad l. ſi quando. num. 371. Cod. vnde vi.

§. Condemnatum. 1.

Menoch. de arbitr. iudic. lib. 1. q. 40.

l. Ait prætor. 5.

l. Miles. 6.

§. Decem. 1.

Socin. in Rub. de verb. oblig. 15. col. & Ruin. ibi in pen. chart. & in l. ſtipulationes non diuiduntur in 2. chart. ad Gloſſ. in prin. huius l. vide Gomeſ. Inſtit. de actionib. prin. num. 65. vbi ampliat iſtam Gloſſ. & declarat.

l. Intra. 7.

l. ſi homo. 8.

l. ſi furioſo. 9.

l. Qui cum. 10.

l. ſi Kalendis. 11.

l. In depoſiti. 12.

l. ſi quis. 13.

l. Quod. 14.

l. A diuo. 15.

Pro intellectu iſtius textus, Zaſius lib. 1. ſing. intellect. c. 6. Menoch. de arbitr. iudic. lib. 4. q. 74. quæ notat Alciat. lib. 2. cap. 4. paradox. Non tamen iſta Gloſſ. allegatur communiter per doct. quòd in priuilegiis datis priuatis perſonis fieri non debeat extenſio, quam limitat Galenus in l. centurio col. 7. de vulgari & pupilli. fol. 320. num. 172. repetitionum 1. Tract. 2. num. 26. fol. 298.

§. ſententiam. 1.

Vide Longoual. ad l. imperiũ. nu. 172. ff. de iur. omn. iud. Claud. Cantia. de offic. iud. lib. 2. cap. 3. nu. 26. Iacob. Menoch. in tract. de arbitr. iud. l. 2. quæſt. 74. nu. 55.

§. ſi pignora. 3.

Valtherus lib. 2. Miſcell. cap. 19. Alciat. lib. 6. cap. 3. Duarenus lib. 1. diſput. cap. 6. Ioannes Robert. lib. 1. ſentent. iur. cap. 22. Forcat. Necyom. dial. 23.

l. Sunt. 16.

l. Patronus. 17.

l. Item. 18.

l. Iter. 19.

Auguſt. lib. 2. emend. cap. 7. Guterius 3. par. reſol. cap. 6. num. 19.

l. Non tantum. 20.

l. ſicut. 21.

l. Sed. 22.

l. ſi cum. 23.

l. Etſi. 24.

§. ſi maritus. 1.

Vide Bart. in l. 1. de conſtit. prin. col. 2. in fin. verſ. aut non eſt.

l. ſciendum. 25.

l. ſi conuenerit. 26.

Zaſius par. 2. Antinomum. 5.

l. Præſes. 27.

l. Duo iudices. 28.

Vide Alciatũ lib. 2. paradox. cap. 5. In addit. Matth. ſingul. 209. num. 5. col. 262.

l. tempus. 29.

l. Cùm ex cauſa. 30.

l. Debitoribus. 31.

Cuiac. lib. 3. obſeru. cap. 39. Prateius de veteri iuriſprud. pag. 249. hodie correcta Matheſ. in l. eos. C. de execu. rei iudic. num. 2. fol. 338.

l. Cum prælatis. 32.

l. Diuus. 33.

Caſtr. & Alex. in 2. not. in l. admonendi de iureiur. & quæ ſuprà dicta ſunt circa l. cum à te, vide ad dicta per Bartol. l. 1. verſ. quæ te hic. vide Socin. reg. 367. & vide in ſeq. chart. num. 24. & illum text. vide Gloſſ. in l. fin. de colluſ. detec. & quod per eam dicit ibi Bart. in Apoſtil. Socin. reg. 367.

l. ſi victum. 34.

l. Imperatoris. 35.

Socin. regul. 381. ad fi. illius l. vide Gloſſ. in verb. iudicare. in f. §. 2. quæſt. cap. 5.

l. Pomponius. 36.

l. tunc. 37.

l. Inter. 38.

Molinæus ad l. 1. §. ſi ſtipulanti. num. 14. ff. de verb. oblig. Cuiac. lib. 11. Obſeru. cap. 16. Ferandus lib. 1. explic. iuris. cap. 41.

l. Duo. 39.

Pro intelligentia vide Alex. in l. 1. C. qui admitti. num. 16. chart. 79. & Iaſ. ibi num. 19. chart. 8.

l. Commodis. 40.

l. Neſennius. 41.

Cuiac. d. lib. cap. 17. Guterius par. 3. reſol. à num. 29. cap. 25.

l. Paulus. 42.

l. Paulus. 43.

l. Ex contractu. 44.

Zaſius lib. 2. ſingul. intellect. cap. 16. Cuiac. cap. d. lib. 11. Fol. 374. num. 46. Aritus Pincilus C. de bonis maternis. fol. 485. nu. 100. & ſequen. repetitionum 6. Vide ad id dicta per Ruin. in l. filius fa. §. diui. in chart. 96. colum. * 3. in fin. poſt Alex. in 3. cum ſeq. de leg. 1. fol. 256. num. 9. repetitionum 8.

l. Acta. 45.

Zaſius d. lib. 2. cap. 21.

l. Actorum. 46.

Valtherus lib. 2. Miſcell. c. 23. vide Dec. in cap. quoniam contra in not. 11. col. 7. extr. de probat. nu. 15. verſ. pro iſt. p. vie. & Lanfrac. de Oriano. in d. cap. in criminum. 5. Ad id quod dicit Gloſſa in verb. quæſ. vide Alex. in l. ſæpe. in 8. col. eod. tit. cum quo tranſit Ruin. in l. filiu. fam. §. diui. chart. 9. circa fin. de leg. 1.

Menoch. de arbit. iudic. lib. 1. quæſt. 17. Portius lib. 1. concluſio 43. & Ioannes Antpachus lib. 2. Alleg. cap. 17. Peckius de rep. ... cap. 16. Citatio partis in quolibet actu requiritur 115. limit. in quibus ſententia abſque citatione valet, ponit Antonius Nici. in tract. de concord. Gloſſ. num. 224. quod ampliatur etiam in ſententia principis, cap. 1. vbi Abb. vlt. not. extra de cauſ. poſſ. & per Tiraquell. de ll. connub. fol. 195. nu. 2. quicquid dicat Iaſ. ad l. nec quicquã. § vbi decretum. ff. de offic. proconſul. & leg. nu. 20. vbi plenè de materia. Cotta in verbo citatio partis. Balb. deciſ. 157. & 372. Nouiſſime in materia huius l. per Philip. Port. lib. 1. concluſionum ſuarum. concl. 43. vbi ponit ibi ampliat. & 22. 4. limit.

l. Decreta. 48.

Reuardus lib. 4. variar. cap. 2. Molinæus ad l. 1. §. eadem. num. 13. & 15. ff. de ver. oblig. Valtherus lib. Miſcell. cap. 18. fol. 136. num. 7. & ſequen. cap. ... 7. fol. 190. num. 7. & ſequen. repetitionum 6.

l. Et exheredatum. 49.

l. Nec libertate. 50.

l. ſi quis. 51.

Cuiac. l. 2. Obſer. cap. 23.

l. S i

Digitized by Google

l.ſi rerum.52.

l.Contumacia.53.

Vualtherus *lib.1.miſcell.c.28.*Ræuardus *pro tribunal.c.3.*

l.Contra.54.

l.Iudex.55.

l.Poſt rem.56.

l.quidam.57.

Gilbertus Regius *lib.enantiop.c.30.*Zaſius *lib.2.ſingul.intellect.c.22.* Forcat.*in cupid.iuriſper.c.17.*Petrus Faber.*ad l.2.pareg.11.ff de reg.iur.*Cuiac.*lib.17. Obſeru.c.34.* Ibi ſed ſi fortè vide Aug. Aret.*in §.1.Inſtit.de fidei.tutel.col.2.189.* Zaſius fol.291.n.20.*&* 22.tractatuum 2.

l.ſi cum.58.

l.in ſententiis.59.

l.quæſitum.60.

Auguſt.*lib.1.emend.c.vlt.*Cuiac.*lib.12.Obſeru.c.18.* Ioannes Aurpachus *lib. ſingul.alleg.c.35.*

l.in iudicati.61.

Fornerius *lib.1 ſelect.c.18.*

l.Cum.62.

l.Sæpe.63.

Ioannes Robertus *lib.1.ſententen.iur.capite 13 & 20.*Cuiacius *d.lib.12.capite 25.*Molinæus ad conſuet.Pariſien *Tit.1. § 31. numer. 18. & ſequen.* Couarr. *practicarum queſtion.capite 13.*Vualtherius.Zaſius *lib.2.ſingula.intellect.c.27.*

Sententia lata contra vnum,alteri non nocet, vt hic per doct. latiſſimè. tradit latè Socinus Iun.*conſil.445.* & per Felin. *ad c. quamuis extra de re iud.* adde Didac.Couarr.*in lib.practic.queſt.c.12.n.7.& 9.* Non habet locum in tranſactione, & aliis contractibus,vt contractus cum vno factus noceat illi, &proſit alteri *ſing.2.fo.992.*

l.Negotiorum.64.

Titulus 2.De confeſſis.

Ad totum titulum ſcripſit Zaſius.

l.Confeſſus.1.

l.Non fatetur.2.

Zoannettus *rerum quotidianarum c. 20.* Illum text. limita vt per Socinum *in reg.64.65.& * 66.*

l.Iulianus.3.

l.ſi is.4.

l.Qui Stichum.5.

l.Certum.6.

Quomodo procedat.vide Alexandr.*in l.nam poſtea.§.ſi minor.col.4.* Iaſ. *in 2.de iure.*

§.ſed & ſi.2.

§.ſi quis.3.

§.ſed.4.

§.in pupillos.5.

Sarmientus *lib.3.ſelect.c.13.*

§.Confeſſi.6.

l.Cum.7.

l.Non omnimodo.8.

Tit.3.De ceſſione bonorum.

Ad totum titulum ſcripſit Zaſius.Vide Couarruuiam *lib. 2. variarum reſolut.c.1.*

l.Creditori.1.

Pithoeus *in notis ad fragmenta iuriſconſultorum pag.78.*

l.in perſonalibus.2.

Pithoeus *d.loco.*

l.is qui.3.

l.is qui.4.

l.Quem.5.

l.qui bonis.6.

l.Debitoris.7.

l.Qui cedit.8.

l.Bonis.9.

Tti. 4. Quibus ex cauſis in poſſeſſionem eatur.

Ad totum titulum extant Zaſij commentarij.

l.Tres.1.

l.Prætor.2.

Alciat.*lib.2.diſpunct.c.12.in §.hæc verba.*

l.Apud.3.

l.ſed & is.4.

l.Hæc.5.

Ad illum text.cum ibi dictis per Bartolum.vide Bauer. *Inſtit. de teſtamen. in penultim. colum. ſuper Gloſſ. fin. in 3. queſt.* Limita ad Authen.ſi quis iudici; verſ.illud.

l.In poſſeſſionem.6.

l.Fulcinius.7.

§.Prætor.1.

Ræuardus *pro tribun.d.cap.3.*

Fol.170.*numer.*143.*&* 145.*&* §.*adeo ex eadem l.*Fulcinius *numer.*157.repetitionum 5.

§.Cum hoc.2.

§.Adeo.9.

Cuiac.*lib.10.Obſeru.cap.31.* Vide Socinum *in reg.3.*

§.illud.13.

Cuiac.*lib.1. Obſeruationum capite 15. & lib. 3. capite 40.* Ræuardus *libro 4. varior.capite 7.*Briſſonius *lib.2.ſelect.cap.12.* Emanuel Zoares *libro Obſeruationum c.21.*Fol.170.*num.*146.

§.Diuus.19.

Fol.177.*n.*215.*& ſeq.&* 142.repetitionum 5.

l.ſi diu.8.

l.Vnus.9.

l.ſi pupillus.10.

l.Si filiofamilias.11.

Digitized by Google

l.Cum.12.

l.Ad cognitionem.13.

l.ſi quis.14.

l.is qui.15.

Cuiac.lib.10.Obſer.c.31.

Tit.5.De rebus auctoritate iudicis poſſidendis ſeu vendendis.

Totum titulum Zaſius ex profeſſo declarauit.

l.Venire.1.

l.vbi.2.

l.Aut vbi.3.

l.ſi ſeruus.4.

Ad quod alleget eam Bart.in l.ſi vero.§.poſſim.de poſſ.col.2.verſ.tamen.

§.ſi quis.1.

l.ſi minor.5.

l.ſi non.6.

§.ſi pupillus.1.

l.Hæreditarium.7.

l.in venditionem.8.

Molinæus ad conſuet.Pariſien.tit.1.§.6.Gloſſ.7.num.12.

§.ſi quis.1.

Fol.178.n.238.nqu.5.

l.Prætor.9.

§.Eſt præterea.5.

Molinæus d.titulo 1.§.6.Gloſſ.7.n.11.& 12.

§.In eum.6.

Cuiac.lib.12.Obſeru.c.15.

l.Niſi.10.

l.Hæredi.11.

l.Cum vnus.12.

l.Quamuis.13.

l.Creditore.14.

l.Cum.15.

Alciat.lib.2.parerg.c.25.Auguſt.lib.4.emend.c.3.

l.Cum.16.

Anton.Auguſt.lib.3.emend.c.1.

l.quæſitum.17.

l.Intereſt.18.

l.Dabimſique.19.

l.Vel ſurdo.20.

l.Vel fatuo.21.

l.idem.22.

l.ſi negotium.23.

l.ſi ventri.24.

l.Ait.25.

l.Qui.26.

l.ſi magiſtratus.27.

l.Paterfamilias.28.

l.Rufidius.29.

l.Imperatores.30.

Rebuffus lib.1.de præiudiciis c.13.

l.ſi creditores.31.

l.Priuilegia.32.

Gomeſius Tomo 1.variar.reſolut.c.2.n.20.col.3.

l.ſi pupillus.33.

l.Quod.34.

l.Eum qui.35.

Cuiac.lib.2.obſer.c.13.& lib.11.c.8.

l.Eum.36.

l.Anthiochienſium.37.

Alciat.lib.1.diſpunct.c.11.Cuiac.lib.10.Obſer.c.35.

l.Bonis.38.

l.Pupillus.39.

Titulus.6.De ſeparationibus.

Ad totum titulum ſcripſit Zaſius.

l.ſciendum.1.

Zaſius lib.2.intellect.ſingul.c.13.

l.Ab herede.2.

l.Debitor.3.

Auguſt.lib.3.emend.c.9.

l.Creditoribus.4.

l.ſi creditores.5.

l.quotiens.6.

l.Qui iudicium.7.

Titulus 7. De curatore bonis dando.

l.ſi quis.1.

l.De curatore.2.

l.ſi plures.3.

l.Impe-

Digitized by Google

l.Imperatores.4.

l.ſi debitor.5.

Titulus 8. Quæ in fraud.cred.facta ſunt vt reſtituantur.

Hanc titulum ad finem vſque Zazius interpretatur. vide Nicolaum Vallam de reb.dub.*tractat.12.*

l.Ait prætor.1.

l.Idem.2.

l.Vel.3.

l.In fraudem 4.

l.ſed etſi.5.

l.Quod.6.

l.ſi debitor.7.

l.Ex his.8

l.His qui.9.

l.Ait prætor.10.

§.ſi quid.10.

Cuiac.*lib.7.obſeruation.cap.4.*

§.ſi debitorem.16.

Forcat.Necyom.*dialog.9.&* Cuiac.*lib.16.obſeru.cap.19.*

Qui pecuniam ſibi debitam à debitore fugiente abſtulit. communicare non cogitur aliis creditoribus,ante bona poſſeſſa, ſecus ſi poſt bona poſſeſſa. Iaſ.*in Inſtitut.de act.in princip num. 72. & de intell.* Moder. Anco.*in tractatu de mercat.parte 236.num.13. relatiuè Beneuenuto, tractatus de eo. num. 13. fol. 360. deciſ.capitq.*

l.Caſſius.11.

l.ſi pater.12.

l.Illud.13.

l.Hac.14.

l.ſi quis.15.

Zazius *2.par.antinom.num.2.*

l.Niſi.16.

l.Omnes.17.

In donatione omnium bonorum præſumitur fraus. & ſufficit libellũ præſumptiuè concludere. Bart.*ad l.cum quid.nu.19. vbi aliꝗ.ff ſi cert.pet.per.* Felin. *ad tit.extra de libel.obla.* Alex.*conſ.108.viſo themate.nu.3.vol.4. Anth.de Cano.ad l.poſt contractum.num.61.ff.de do.l.1.ad §. Item ſi quis in frau.co.7.Inſt.de act.*

Vide Bart. in l.contractum *ff.de donat.in 2.col. poſt gloſſ.in l.qui teſtamentũ, quam allegat.ff.de prob.at.* Et Bart.*in l.cum quidam in vlt.col. ſi cert.pet.* vide Iaſ. *inſtit.de act.§.Item ſi quis in 2.coll.*

§.Lucius.1.

Fol.192.num.61.& 63.repet.5.

l.Et ſi.18.

l.Patrem.19.

l.Debitorem.20.

Gloſſ.ibi,debitor multorum, an autem quarta Trebellianica dicatur debita naturaliter,vt ideo an impediat eius repetit.ſi,fuerit ſolut. traditur.*in l. 1.& l.error.in princ.ad l.Falcid.*Bart. *& ibi latius* Iaſon. *in l. cum quis. Cod. de iur. & fact.ign. & ad hoc* vide ſimil.tex.quamuis in aliis terminis. *in l.ſi ſtipſer.§.ſi quis ſupra de don.inter vir.*

l.Debitor.21.

Valla *de rebus dubiis &c.tractat.11.*

l.Cum.22.

Auguſt.*lib.3.emend.cap.9.*

l.Primo.23.

l. Pupillus.24.

Et ad hunc tex.adde, quòd idem *ſit in vno exhered.l.fin.C.depoſit.*

l.ſi fraudator.25.

§.Proculus.5.

Auguſt.*lib.2.emendation.cap.1.*

§.Fructus.6.

Gilbertus Regius *lib.1.Enantiophan.cap.26.*

Finis libri quadrageſimiſecundi.

DIGESTORVM LIBER quadrageſimustertius.

Titulus 1. De interdictis.

Ad hunc titulum laudantur Zazij commentarij.vide Duarenum *lib.1.diſput.cap.19.* Ioan.Robert.*lib.3. ſentent.iur.ciuil.cap.19.* Hotomann. *lib.1.ff.in capit.20.*

l.Videamus.1.

Ripa hanc legem interpretatur.

l.interdictorum.2.

Quæſada *lib.1.quæſt.cap.9.*

§.Hæc autem.3.

Cuiac.*lib.4.obſer.cap.10.& lib.5.cap.28.*

l.in interdictis.3.

l.Ex quibus.4.

l.interdictas.5.

Titulus 2. Quorum bonorum.

Ad hunc titulum Ripa, ad duos ſequentes Zazius ſcripſit. vide Menoch. *de adipiſc.poſſeſſ.remed.1.*

l.Ait prætor 1.

l.Interdicto.2.

Titulus 3. Quod legatorum.

Menoch.*de adipiſc.poſſeſſ.remed.2.*

l.Hoc interdictum.1.

Hanc legem Ripa interpretatur vide Guterium *par.1.reſolut.cap.25.num.4. & 5.* hoc interdictum ibi non habet locum, quòd prohibetur heres detrahere Falc.ſecund.Raph.*Cuma.conſ.61* Et hoc ſenſit Gloſ.*in §.redigantur, in verb.proinde.*

§.Si quis.5.

Cuiacius *lib.10.obſer.cap.28.*

Digitized by Google

§.Quod ait.11.

Fol.141.n.15 & ſequen.repetitionum 7.Fol.140.n.111.& ſeq. vſque ad n. 113. & rurſus num.20.repet.7.

l.Diuerſum.2.

§.Quod.1.

Fol.147.n.136.repetitionum 5.

Titulus.4.Ne vis fiat ei qui in poſſeſſionem miſſus erit

Menoch.de retinend.poſſeſſ.remed.4.

l.Ait prætor.1.

l.ſuo.2.

l.ſi quis.3.

Zaſius 2.par..Antonimiar.num.11.Straitimannus Harmonia iuris pag.2.309.

l.Per interdictum.4.

Titulus.5.De tabulis exhibendis.

l.Prætor ait.

§.Hoc interdictum.2.

Zaſius d.loco num.10.& Stratimannus vbi ſuprà pag.301.

l.Vel totum.2.

l.Locum.3.

§. Hoc interdictum.7.

Ioannes Robertus lib.1.recept.lectiom.capite 19. Cuiac.lib. 16. Obſeruationum capite 28.

l.ſi ſint.4.

l.De tabulis.6.

Titulus.6.Ne quid in loco ſacro fiat.

Ad d.totum titulum ſcripſit Zaſius Tomo 3.

l.Ait prætor.1.

l.in muris.2.

l.Neque.3.

Titulus.7.De locis & itineribus publicis.

l.Cui libet.1.

l.Nemini.2.

l.vias.3.

Titulus.8.Ne quid in loco publico vel itinere fiat.

Briſſonius titulo de via publica.fol.406.

l.In loco.1.

l.Prætor ait.2.

§.Hoc interdictum.1.

Coraſ.lib.6.Miſcell.c.19.Briſſonius lib.3.ſelect.c.19.

§.idem.15.

Vide Socinum reg 86.

§.ſi quis à.16.

Menoch.de arbitr.iudic.lib.1.q.48. Priuil.à principe conceſſum : intelligitur ſine læſione iuris alterius,declara vt per Bart.ad l.1.num. 4.de no. Cod.fac. in mat.Alexand.conſil.125 numer.3.cum ſeq.vol.2. & conſil. 87. num. 8. volum. 6. Cornel.conſil.207.num.5.& 6.volum.4 Alciat.in tract.præſum.reg. 3. præſum.11. Marſil.ſing 440.princeps.de conſ.10.11..num.4.Iaſ.ad l.certi.num. 19.ff. de conſtit.princip.Mandel.Alber.conſ.34.numer.10.collig.Bonon.conſil.1.numer.57 poſt conſil.Zabarel.

§.ſi quis.17.

Forcat.in pen.iur.c.19.

§.Viarum.22.

Alciat.lib.1.prætermiſſ.Alexan.ab Alexand.lib.2.genial.dier.c.28.

§.Hoc interdictum.24.

Briſſonius lib.4.ſelect.c.21.

l.Litora.3.

l.in litore.4.

l.ſi per.5.

l.Ei qui.6.

l.Sicut.7.

Titulus.9.De loco publico fruendo.

l.Prætor.1.

Fol.476.Adde Pinel.C.de bon.matern.

l.Concedi.2.

Pythoeus in notis ad fragment.iuriſconſul.pag.76.

Titulus.10.De via publica &c.ſi quid mea factum eſſe dicatur.

l.AEdiles. 1.

Alciat.lib.1.prætermiſſor.

Titulus 11.De via publica & itinere publico reficiendo.

l.Prætor.1.

l.Viam.2.

Coraſ.ad l.ſeruitutes.§.ſeruitus.ff.de ſeruit.

l.ſi in agrum.3.

Titulus 12.De flumin.ne quid in flumine publico ripáue eius fiat quo peius nauigetur.

Digitized by Google

l.Ait prætor.1.

Forcatulus *Neyom.dial.*84.

l.Quo minus.2.

Duarenus *lib.1.diſput.c.*52.Forcatul.*dialog.*85.hanc l.Ripa explicauit.

l.Flumina.3.

Forcatulus *dialog.*86.*Neyoman.*Cuiac.*lib.*14.*Obſer.c.*11.

l.Quæſitum.3.

Titulus13. Ne quid in flumine,&c.

Boſſius *de aquis & fluminibus,fo.*389.

l.Ait prætor.1.

§.ſed & ſi.7.

Et id nota ex hoc text. quòd magna vtilitas priuata, præfertur vtilitati publicæ,vt per Alex.*l.1.n.46 ſolut.matri*.Decius *conſ.*244.*col.*2.3.*& fin.*

Tit.14. Vt in flumine publico nauigare liceat,

l.Prætor.1.

Titulus.15.De ripa munienda.

l.Prætor.1.

Titulus 16.De vi & vi armata.

Menoch.*de recup.poſſeſſ.remed.*1.Cuiac.lib.6.*Obſer.c.*4.Duarenus lib.1.*diſp.anniuerſ.c.*20.Gilbertus Regius *lib.1.inuenio.c.*22.

l.Prætor ait.1.

§.interdictum.23.

Agens poſſeſſorio recuperandæ,debet duo probare.Idem in conſultationibus cum Gloſſ.in *verb.poſſeſſ.extra de offic.de leg.*Adde Afflict.*deciſ.*307.

l.Eum.26.

An autem propter vim illatam repellendam,liceat rumpere oſtia & muros,latè Abb.in c.coll.3.de immunitate eccleſiarum,

l.Dolóve.2.

l.Quod.3.

§.Armis.2.

Cotta in voce Framea.*in voce Romphea.*

§.Hoc.12.

Cuiac.*lib.*13.*Obſeru.c.*18.*&* 20.

l.ſi vi.4.

l.ſi rerum.5.

l.in interdicto.6.

l.Cum.7.

l.Fulcinius.8.

l.ſi plures.9.

Molinæus *de diuid.& indiuid par.*2. *num.* 235. vide Bart. & poſt eum alios *l.*4.§.Cato.3.*oppoſ.de verb.oblig* maximè Alex.*ibi.in* 3.*coll fol.*272.*num.* 40. *& ſeq.*repetitionum 6.*fol.*356.*num.*65.*&* 97.*&* 99 repetitionum 6.Fol. 217.*numer.*92 repetitionum 6.Fol.235.*num* 82.repetitionum 6.Fol.330.*num.*120. repetitionum 6.Fol.249.*n.*48.repetitionum 6.

l.ſi de fundo.10.

l.Vim.11.

l.Colonus.12.

l.Neque.13.

l.Sed ſi.14.

l.ſi vi.15.

l.in interdicto.16.

l.Qui.17.

l.Cum.18.

Cuiac *d.loco.*Fab.Acoram *ad l.naturaliter.*§.*nihil ff.de acquir.poſſeſſ. numer.* 102.116.118. Purpurat.*ad l.edita.C.de edendo.numer.*119.vide Socinum *in reg.* 188. *circa illa verb.pendent.iudicio,*&c. Dec. quod debent diſtinctè & abſolutè vſque ad ſententiam, & ſic etiam poſt concluſionem in cauſa, prout eſt de mente Bart. Licèt dictum expreſſe aliter non probet *in l. naturaliter.* §. *nihil commune.in p.contin.*Licet aliud ſit ſecundum Ius Canonicum,vt per eum. Vide tamen Iaſ.ibi.qui dicit iſtud idem eſſe de Iure Ciuili,ſed non bene probat.Tu proba quid text.in c.paſtoralis.in verſ.ne lites. Illius duab.rationibus,ſecunda cognita de iure ciuili *l.illud.ff.de tribut.* Item quia text. ille eſt dispoſitum Iuris Ciuilis,quam ita non intelligere cogita.

l.Marito.19.

l.ſi colonus.20.

Titulus.17.Vti poſſidetis.

Cuiac.*lib.*5.*obſeru.c.*12.*& lib.*17.*c.*2. Menoch *de retinend.poſſeſſ.remed.*3.

l.Ait prætor.1.

Forcatulus *Neyoman.dialog* 63.

§.inter.3.

Vide Bartolum. *in lege ſi priu. in quinta oppoſitione in principio.* Vbi declarat, quando procedat hic textus. Et adde quod procedit hic §. attenta poſſeſſione, quæ initio eſt apud actorem ſcientem, quod ſuperueniat et poſt facto,non eſt extincta actio in toto,quoad omnia.*in l.naturaliter.*§.*nihil commune.in* 4.*lect.de acquir.poſſeſſ.* vbi Bart. Item dic, quod poſſidenti non datur vindicatio, nec poteſt petere declarari ſe dominum.Fely. *in c. examinata.*2.*col.de iud.*Adde quod aliquando in hoc interdicto venit reſtitutio poſſeſſionis,quæ erat apud aduerſarium turbantem,iuxta*Gloſſ.*2.*in fin.in l.naturaliter.*§.*nihil commune.de acquir.poſſeſſ* non tamen per hoc conſtat,quando ſit retinendæ poſſeſſionis,ſemper conſideranda ſit ratio principalis.Ita declarat Iaſ.*in d.*§.*nihil commune.num.**49.Ad Gloſſam.*in* §.*quæ incipit,Poſſidet.in fin.* Adde quod eſt alius caſus, id quo licet domino turbare poſſeſſorem impunè, quando ſcilicet poſſeſſore & domino contendente de proprietate, iam fuiſſet ſententia pro ipſo domino. Nam tali caſu, poſſeſſori agenti interdicto,vti poſſid.obiicietur exceptio latæ ſententiæ ſuper petitorio.Iſta eſt doctrina communis contra Bart.opinionem *in l.naturaliter.*§.*nihil commune.in* 2.*col.in prin.*

§.interdictum.6.

Fol.154.82.*repet.*5.

l.iuſta.2.

l.ſi duo.3.

§.Item.4.

Cuiac.*d.c.*22.Ioan.Robert.*lib.*2.*recep.lect.cap.*14.

l.in ſumma.4.

Pro intellect. huius text.vide not.poſt Socinum *ad l.in principio ff.de acquirend.poſſeſſ.numer.*50.60.Igne.*in repet.ad l.aduerſarios* §.*non alias.ff.ad* Sylla 3.*in* 2.*part.n.*53.

Fol.303.n.92.repetitionum 3.

Digitized by Google

Titulus 18. De ſuperficiebus.

Menoch. *de retinend. poſſeſſ. remed.* 4. Cuiac. *lib.* 27. *Obſer. cap.* 2.

l. Ait prætor. 1.

In Gloſſ. in verbo agendo, vide Socin, *in l.* 1. *in* 4. *not. de reb. dub.*

§. Quod. 3.

Fol. 470. *& ſeq. ex num.* 66. Arius Pinell. *C. de bon. matern.*

§. ſeruitutes. 9.

Ræuardus in Triboniano *pag.* 13.

l. ſuperficiarias. 2.

Titulus 19. De itinere actúque priuato.

Menoch. *de retinend. poſſeſſ. remed.* 5.

l. Prætor. 1.

Alex. ab Alexand. *lib.* 2. *genial. dier. cap.* 20. Geraldus Lugollius *de ſeruitut. vſucap. cap.* 19. vide Iaſ. *in l. de quibus. de leg. qui illam limitat colum.* 7. *num.* 23. *verſ. not. diligenter.*

§. ſi quis. 4.

Ad illud quod dicit ibi Bart. *in fin. per Gloſſ. in verb. quoad vſque.* vide Bald. *in l. ſi patronus. C. communia vtriuſque iud. in pen. coll. circa fin. Et in l. fin. C. qui teſtamenta fac. poſſ.* Alexand. *in conſ.* 24. *in vlt. col. in* * 4. *vol.* Et ad id quod dicit ibi Bartolus *de praeſcript. iuriſdict.* vide Caſtrenſ. *in l. Imperium. de iuriſdict. omnium iudic.*

l. Nec enim. 2.

l. inde etiam. 3.

§. Hoc autem. 13.

Fol. 133. *num.* 70. repetitionum 5.

§. Fieri. 14.

l. Veteres. 4.

l. Apparet. 5.

l. ſicut. 6.

l. ſi per fundum. 7.

Titulus 20. De aqua quotidiana.

Menoch. *de retinend. poſſeſſ. remed.* 6.

l. Ait prætor. 1.

Rhodiginus *lib.* 14. *lectio. antiqu. cap.* 14. Facit text. *in l. quidem. §. illud. C. de ſucceſſ. hered. Inſtit.* Et quando iudex debeat vel poſſit officium ſuum interponere. Aret. *in §. præterea. coll. fin. Inſtit. de actio. & an poſſit compelli.* Iaſ. ibi *col.* 2. *&* 3. vide quæ hic addo ad Bart.

§. Præterea. 12.

Cuiac. *lib.* 6. *Obſer. cap.* 37.

§. Idem. 13.

Rhodiginus *lib.* 16. *lection. antiq. cap.* 43.

§. Illud. 16.

Molinæus *de diuid. & indiuid. par.* 3. *num.* 345. *&* 346. *&* 352. *cum ſeq.*

§. Deinde. 29.

Molinæus *ad l.* 2. *§. ſed ſi mihi. num.* 88. *de verb. oblig.*

§. Permittitur. 41.

Duarenus *lib.* 1. *diſput. cap.* 52.

l. Hoc iure. 3.

Vide ad hunc text. *cap.* 1. *de reſcript. lib.* 6. & quæ dicuntur. adde Deci. *conſ.* 3. *num.* 5. *&* 8.

§. Ductus. 4.

Parladorius *rerum quotidianarum cap.* 1. *Fol.* 537. *num.* 311. repetitionum 5.

l. Lucio. 4.

§. Cum conſtet. 5.

l. De interdicto. 6.

l. Si de via. 7.

De intell. poſt Bart. Et Gloſſ. hic, *& ad l.* 1. *ff. de itin. actúque priu. §. 1. cum Glo.* vide Paul. de Caſtr. *ad l. ſi prius. colum.* 2. *verſ. eſt. &* 4. *l. ff. de oper. non. nunc.* & ibi alij omnes Bart. *ad l.* 1. *in princ. reg.* 4. *ff. eod.* & præcipue de illis verbis, ſine præiud. amitt. ſeruit. Idem Bart. *ad l. ſi prius. col.* 6. *in prin.* 3. *op. de form. & mod. cau.* Alciat. *lib.* 6. *parerg. cap.* 24. Sed intell. Bart. ad dicta verba ſine præiudicio non videtur tutus. nam quod præiudicium facere poteſt, ſi non vititur cauens hic aliquo modo vt dicitur, & ideo verus ſenſus eſſe poteſt, quod agens negatoria, cauet ſe non vſurum ſi re pendente ſuper ſeruitute, ſine præiud. eius. id eſt quod conuentus, qui eſt in quaſi poſſeſſione eius ille interim vtitur ſua ſeruitute, & appellat tea, amittendam habito reſpectu ad animum agentis negatoria, vt alias ſæpe in ſimili eſt, quod ex deſtinatione res conſideratur, licet ea non ſit, in cap. 3. cum Gloſſ. de coniu. Lepros. *in l. ſi ita ſtipulatus fuero. §. Chryſogonus, cum Gloſſ. in verb. quæramus. ff. de verb. oblig. in l. dotale. l. ka.* 2. *cum Gloſſ. ff. de fund. dotal.*

l. Cum. 8.

Titulus 21. De riuis.

Menoch. *de retinend. poſſeſſ. remed.* 7.

l. Prætor, 1.

Alciat. *lib.* 2. *prætermiſſor.*

l. Labeo. 2.

l. ſeruus. 3.

§. ſi quis. 10.

Cuiac. *lib.* 26. *Obſer. cap.* 17.

l. De riuis. 4.

Titulus 22. De fonte.

Menoch. *de retinend. poſſeſſ. remed.* 8.

l. Prætor. 1.

Titulus 23. De cloacis.

Alex. ab Alex. *lib.* 3. *genial. dierum. cap.* 14.

l. Prætor. 1.

Menoch. *de retin. poſſeſſ. remed.* 8.

§. Quod. 10.

Duarenus *lib.* 2. *anniuerſ. diſput. cap.* 12.

l. Quanquam. 2.

Briſſonius *lib.* 4. *ſelect. antiq. cap.* 12.

Titulus 24. Quod vi aut clam.

Beroius *queſtion.* 3. *&* 4.

l. Prætor. 1.

Per Bartolum vide Antonium de Cancro in tract. de execut. inſtrum. in 2. & quot.

§. Hoc interdictum. 1.

Fol. 132. *num.* 55. repetitionum 5.

l. Pro

Digitized by Google

l.Prohibere.3.

Hunc text.declarat Ruin.in l.1.de oper.non.nunc.in 4.q.Bart.16.q.1.& nunciatio.col.2.de leg.1.fo.46.num.65.repet.5.

l.Seruius.4.

Vide Bart.in l.quid Nerua.in 3.oppos.ff.depoſ.

l.aut quis.5.

l.ſi quis.1.

Auguſt.lib.1.emend.c.3.

§.Et ſi forte.2.

Fol.145.n.114.repetitionum 5.

l.ſi ego.6.

l.ſi alius.7.

§.Belliſime.3.

Declara vt per Alex.*in l.1.§.nunciatio.n.4.de noui oper.nunciat.verſ.tum fallit*,vbi citat l.vide gloſſ.*in fin.§.ſi ad ſummam, in verb.aut certè.eod.tit.fo.45.n.53.repetitionum 5.*

l.Nam.8.

l.Nam etſi.9.

l.Quia.10.

l.is qui.11.

§.ſi quis.2.

Alciat.*lib.2.parerg.capite.27.*Corraſ.*lib.1.Miſcell.capite 18.*

§.ſi fundus.10.

Cuiac.*lib.2.obſeruation.capite 25.*

§.Stricto.12.

Cuiac.d.loco Ioannes Robert.*lib.1.recept.lection.c.35.*Cuiac.*lib.15.obſeru.capite 29.*

l.Quamquam.12.

l.Denique.13.

l.Nam.14.

l.Semper.15.

§.Hoc interdicto.7.

Fol.496.n.165.*repetit.8.*

l.Competit.16.

l.interdictum.17.

l.ſi immaturam.18.

l.interdum.19.

l.Vi Facit.20.

l.ſi opus.21.

l.ſi vitem.22.

§.ſi ad ianuam.2.

Duarenus lib.2.anniuerſ.*diſput.c.44.*Rauardus *pro tribunal.c.1.* Cuiac.*lib.19.obſeru.c.12.*

§.ſui qui.5.

Menoch.*de arbit.iudic.lib.2.caſ.45.fo.269.nu.135.repet.5.*

Titulus.25. De remiſſionibus.

Duarenus *lib.1.diſput.c.16.* Auguſt.*lib.1.emend.c.3.* Cuiac.*lib.1.obſer.c.16.& lib.16.c.31* Emanuel Zoares *lib.1.obſer.c.20.* Ioannes Robert.*libro 2 recep.lect.capite 12.*

l.Ait prætor.1.

Quæ eſt lex vnica.ff.de remiſſio.Intelligentia iſtius l.colligitur ex his,quæ ponit Gloſſ.mag.in 2 parte.in l.1.in princ.ff.de nou.oper.nunc.Videlicet,quod iſte text.intelligitur,nũciationẽ tenere ſiue veritate inſpecta, ſiue iuris permiſſione.Et nuntiatio dicitur nõ tenere,quando poteſt ab initio ſperni, vel ratione perſonæ,vel rei,vel cauſæ.Sed profectò illa intelligentia videtur cõtra illum text.qui ſi benè inſpiciatur,intelligendus eſt de nunciatione,quatenus veritate inſpecta.Et vltra alia argumenta,quæ fieri poſſent, maximè iſtud ſtringit,quod I.C.declarat illa verba:Ius habet,quando dominium vel ſeruitutem habet,quod intelligo effectualiter,iuxta *l.1.quod quiſque iur.l.1.in fin.ff.ad municipalem*.Et crederem totam illam l.vna cum ſuo tit.loqui de remiſſionibus,quæ fiunt ex conuentione,& ſic de remiſſione neceſſaria & effectuali,quod patet,quia iam clarum eſt,text.illum nõ intelligi de remiſſione,quæ fit præſtita ſatiſdatione,quia remiſſio non eſt neceſſaria, ſcilicet per partem,ſed benè remiſſio fit à lege,ipſo iure,etiamſi remiſſio,quæ fit per iudicem,videtur neceſſaria.Et crederem,quod non ſit neceſſe,quod iudex expreſſe faciat remiſſionem,ſed ſufficiat pronũciare partem nunciatam habere ius ædificandi, & tunc ipſo iure cenſetur fieri remiſſio. Ex quo apparet nunciantem ex poſt facto,non habere ius nũciandi per ſententiam iudicis,& ex actis coram eo factis,perinde eſt ac ſi à principio apparuiſſet, prout iſto modo argu.Bald.*poſt Gloſſ.in l.1.de nou.oper.nun.col.2.dum opponit de l.1.& l.ne quis eum.*Et ideo eo modo dico ſicut quando à principio apparuiſſet nũciantem nullum habere ius quod remiſſio fit ipſo iure, vt fatetur Bart.*in d.l.1.col.5.eodem modo,quando ex poſt facto.*

§.ſi ſub.1.

Fol 130.num.38.repet 6.fo.36.num.128.133 & 137.repet.5.

Titulus.26. De precario.

Cuiac.*lib.4.obſer.c.7.*

l.Precarium.1.

Ad Gloſſ.1 *in fin.*Vide Iaſon.*in l.dedi.§.liber.de condi.cauſa dat.& nouiſſ.Inſtit.de action.num.30.alias,87.*Marſ.*ſing.57.*

l.ait prætor.2.

Couarruuias *lib.3.reſolut.c.15.*

l.Veluti,3.

l.In rebus.4.

l.ſed ſi.5.

Guterius *reſolut.par.1.c.49.*Beroin.*queſtion.69.*

l.Certè.6.

Ant.Rubr.*ad l.non ſolum.§.Morte ff.de nou oper.nunc.*Tiraquel.*in tract.conſt.2.par.1.cap.1.ampl num.6.*poſt Bart.*col.15.*Ruin *ad l.ſi ii quipro emptore.fo.38.de vſucap.*Iaſon.*Inſtit.de act in princ.in final.b.verbo.*

l.Sed & ſi.7.

l.Quæſitum.8.

Vide Iaſ.poſt alios.*in §.omnium.Inſtit.de act.in Gloſſ.in verb.nullo iure.*

§.illud.2.

Fol.88.nu.68.repet.5.

l.Precario.9.

l.Quamuis.10.

l.ſi debitor.11.

l.Cum precario.12.

Auguſt.*lib.4.emend.cap.14* Forcatul.Necyomant.*dialog.30.*Guter *in reſolut.par.1.cap.11.num.6.*Verſ.non tranſit.ibi, vel hæc actio hæc Gloſſ.eſt ſingularis,quòd actiones datiuæ non tranſeunt ad hæredes,ſecundum Iaſon.*in l.iuriſgent.in princ.nu.5.de pact.*Sed contrarium tenet D.c.*in l.cum mora col.pen.circa med.C.de tranſact.*& Fornus Hiſpanus *in d.§.& ideo.col.1.* Quando procedat ſub *n.25.fo.84.*Cagnolus *de reg.iuris.*Vide Alciat.*in l.deſtinato.col.2.de verb.ſignif.*Bart.*in l.vbi ita donatur ff.de donat.cauſ.mortis.*

Digitized by Google

l.ſi ſeruus.13.

l.interdictum.14.

Gilbertus Regius lib.1.enantiop.c.10.

l.Et habet.15.

l.ſi adoptauero.16.

l.Vt precario.17.

l.Vnuſquiſque.18.

l.Duo.19.

§.Cum.1.

Gilbertus Regius lib.1.enantiop.c.10.

l.Ea quæ.20.

l.Cum precario.21.

Molinæus ad l.1.§.ſed.n.4.& 85.ff.de verb.oblig.

l.ſi is qui.22.

Titulus.27.De arboribus cædendis.

l.Ait prætor.1.

Nicolaus Valla de rebus dubiis,&c.tract.8.

l.ſi arbor.2.

Valla d.tract.8.

Titulus.28.De glande legenda.

Forcat.in penu iuris.cap.15.

l.Ait prætor.1.

Titulus.29.De homine libero exhibendo.

l.Ait prætor.1.

Fol.46.n.7.col.5.Arius Pinel.C.de bon.matern.

l.Nihil.2.

l.Quod.3.

l.ſi quis.4.

Tit.30.De liberis exhibendis, item ducendis.

l.Ait prætor.1.

l.Immo.2.

l.Deinde.3.

§.Iulianus.4.

Fol.152.nu.37.Arius Pinellus.C.de bonis maternis.

§.In hoc interdicto.6.

August.lib.3.emend.c.9.

l.ſi eum.4.

l.ſi filius.5.

Titulus.31.De vtrubi.

Menoch.de retinend.poſſeſſ.remed.1.

l.Prætor.1.

§.Hoc interdum.1.

Titulus.32.De migrando.

Ant.August.lib.4.emend.cap.146.

l.Prætor.1.

§.Hoc interdum.1.

§.Cui rei.2.

§.ſi tamen.3.

§.ſi penſio.4.

l.Hoc interdictum.2.

Titulus.33.De Saluiano interdicto.

Cuiac.lib.5.obſeru.c.24.& Menoch.de adipiſ.poſſeſſ.remed.3.

Finis libri.43.

DIGESTORVM LIBER quadrageſimusquartus.

Titulus.1.De exceptionibus.

l.Agere.1.

l.Exceptio.2.

Pro declaratione, vide doct.Mar.Soc.in §.Cato.de verb.oblig.n.153.

l.Exceptiones.3.

l.in pupillo.4.

l.ſi quis.5.

l.ſi rem.6.

Hæc lex declarat exceptionem doli mali dari, non tantùm aduerſus eum qui dolum malum admiſit, ſed etiam aduerſus ſucceſſorem eius, ſiue ſit ſucceſſor vniuerſi iuris, vniuerſorum bonorum, veluti hæres, aut bonorum poſſeſſor ſiue ſucceſſor vnius rei, veluti legatarius, aut donatarius, vel quis alius qui in dominium vnius rei ſucceſſerit ex cauſa lucratiua, vt legatum eſt cauſa lucratiua, donatio eſt cauſa lucratiua, quia nihil ob eam rem legatario vel donatario abeſt huic qui ſucceſſit in rem ex cauſa lucratiua, nocet exceptio doli ex perſona auctoris ſui, veluti ex perſona teſtatoris & perſona donatoris: at non nocet etiam emptori rei vel ei qui vicem emptoris obtinet, qui ex lucratiua cauſa rem non habet.

l.Exceptiones.7.

Cuiac.lib.16.Obſer.c.8.

l.Nemo.8.

l.Non vtique.9.

l.Modo

l.Modeſtinus.10.

l.Qui adgnitis.11.

l.Generaliter.12.

Cuiac.lib.5.obſer.cap.37.Rauardus lib.2.de praiudic.cap.5.

l.ſi poſt litem.13.

l.Filiusfamiliâs.14.

l.Aduerſus.15.

l.Fundum.16.

Coraſius lib.2.Miſcell.cap.5.& ad l.naturaliter.§.Nihil commune pag.134.ff. de acquir.poſſeſſ.Rauardus lib.2. de praiudic.cap.6.

Mora de ordi.iudic.4 par.20.diſtinct. Ripa. l. naturaliter.§. Nihil commune. num.145.ff. de acquir.poſſeſſ. & ibidem tab. Acoramb. numer. 87. Orman. num. 90.Coraſius 77.Iaſon. ad §.praiudiciales. in princ.Inſtit. de act.110.Bapt.Fer. conſilio 175.in princip.

l.ſed ſi antè.17.

Ad hanc legem Coraſ. d.cap 5. & add.§.nihil commune.pag.305.Cuiac.d.c. 37.Antonius Gaibertus lib.1 queſtion.num.cap.18.

Adde h.text. procedere quando ſententia fuit lata ſecundùm communem curſum cauſarum, ſecus ſi per extraordinarium probatum. Bart. ſupra ad l. pacem de inrip.fundam ſequitur.Alexan.ad l.de pupill.§.15.cui col. 2. de oper. nou. nunc.quem ſ legit.cum l.3 eius tit.add. Fab. Acoramb. ad l.naturaliter.§.nihil commune de acquir.poſſeſſ.num.61.vbi Lud.Bolog.num.42.& Claud.Mar.num. 48.Anton.Rub.num 188.

Fol.292.numero 188.repet.5.

Fol.334.num.79.repet.5.

l.Fundi.18.

Coraſius d.pag.304.fol.259.num.72.repetitionum 5.

l.Omnes.19.

l.Exceptiones.20.

Circa Gloſſ.ſi.vide Dec.in rub.Cod.qui admitti. num. 57. cum ſeq. examinantem q.huius Gloſſ.ſi.

l.Rei maioris.21.

l.Exceptio.22.

l.Paulus.23.

l.Filiusfamiliâs.24.

Titulus 2. De except.rei iud.

Ad totum titulum Zazius ſcripſit.

l.Cum res.1.

Cuiac.lib.obſeruat.cap.7.

l.Qui cum.2.

l.Iulianus.3.

l.Rei iudicatæ.4.

l.De eadem.5.

l.ſingulis.6.

In hac lege Paulus rationem dandæ exceptionis rei iudicatæ exponit, id eſt, æquitatem huius exceptionis, ſingulis controuerſiis & litibus ſingulas actiones vnamquamque iudicati finem ſufficere.

l.ſi quis.7.

Hotomannus illuſtr.queſtio.18.

Litem parte.8.

l.ſi à te.9.

Fol.263.num.120.& ſeq.& 129.repet.5.& fol.301.num.37.repet.5. vide Alex. in l.naturaliter.§.nihil commune.col.6.de acquir.poſſeſſ.

Litem ſe victus.10.

l.ſi mater.11.

§.Eandem.4.

Cuiac.lib.11.obſeru.cap.35.

l.Cum quæritur.12.

Declaratur iſta l.per Soz.in l.ſi quis.§.generaliter. num.2.ff.eod.tit.de excep. char.248.Socin.reg.7.

l.Quantitas.13.

l.Et an eadem.14.

§.Actiones.2.

Proponitur hîc differẽtia vna inter actionem in rẽ electionẽ in perſonã, quod ſi,eadẽ res mihi debeatur ex variis cauſis actione in perſonã,veluti ex ſtipulatu & ex teſtamento,& exemptione,vẽditione,& ex vna cauſa egero, vel actione exempto,vel actione ex ſtipulatu non poſſum agere in perſonã, niſi expreſſa cauſa litis, expreſſa cauſa obligationis, atque ita ego ſi ex vna cauſa egero nec obtinuero,nec prohibeor poſtea agere ex alia cauſa,nec agenti mihi ex alia cauſa obſtat exceptio rei iudicatæ: quia non eadem mihi nunc eſt cauſa petendi quæ fuit priori iudicio.

§.ſi quis.3.

Quod eſt in hoc §. apertiſſimum eſt,eum qui egit interdicto de poſſeſſione fortè interdicto vti poſſidetis vel vtrubi poſſeſſionem ſuam eſſe vocans,licèt cauſam hanc poſſeſſionis non contenderit,poſtea agentẽ de proprietate actione in re non repelli exceptione rei iudicatæ, quia alia res eſt proprietas,alia poſſeſſio:nihil habet commune proprietas cum poſſeſſione: l.naturaliter. §.1 ff. de adquir.poſſeſſ.l.3 in fi.ff.vti poſſide.l.9.Cod.de ſent.& interl. indic.§.fin ff.de except.rei iud.vide Bart.in l.fin.verſic.vlterius oppo.Cod.de codicill.Vide Ianuar.ad illum text per Bart.in l.naturaliter.§.nihil commune.col.2. verſ.pro declaratione.de acquir.poſſeſſ.

l.ſi inter me.15.

l.Euidenter.16.

l.ſi rem.17.

l.ſi quis.18.

l.Duobus.19.

Gilbertus Regius lib.2.1.ἐναντιοφανῶν cap.10.

l.ſi ex teſtamento.20.

l.ſi cum.21.

§.ſi fundum.3.

Coraſ.lib.5.Miſcell.cap.3.fol.180.& 181.Arius Pinel.C.de bon.matern.

l.ſi cum vno.22.

l.ſi in iudicio.23.

l.ſi quis rem.24.

l.ſi is qui.25.

l.Egi tecum.26.

l.Cum de hoc.27.

l.Exceptio.28.

l.Iudicatæ.29.

l.Ex ſextante.30.

§.Latinus.1.

l.Paulus.31.

Titulus 3. De diuerſ.temp.præſcrip.&c.

Extant ad hunc titulum Zazij prælectiones.

l.Quia.1.

Cuiac.lib.2.obſer.cap.18.

Digitized by Google

l.In tempore.2.

l.Longa.3.

l.ſi ſeruus.4.

l.An vitium.5.

§.Ex facto.1.

l.ſi duobus.6.

Cuiac.lib.5.obſeruation.cap.40.

l.ſi quiſquam.7.

Curtius lib.1 coniect. ad ſi ſtrem cap 54 Forcatul. Necyom.dialog.85. Ioãnes Robert.recept.lect.lib.1 cap 17.

l.in acceſſione.8.

l.Reſcriptis.9.

Raeuardus in Tribonianus.pag.16.

l.intra quatuor.10.

l.Cum fieres.11.

Quod defunctus non potuit vſucapere nec hæres poterit, licèt ignoret vitium d.l.fin.c hi.vide Bart.dec.42.num.38.1.par.Cagnol.ad l.Quod ipſis num. 1.de reg.iur.Soc.reg.389.in mat.huius.Port.Imol.l.4.concl.1.ornator num.1 fol. 318.Cagnolus ,de reg.iuris.

l.Creditor.12.

l.in omnibus.13.

l.De acceſſionibus.14.

Si vinco vincentem te, multò magis vinco te. Pro limit. ad h.text.Port. ad §.praferuntur poſt gl.ibi. Inſt. de ſenat.conſ. Tertul. vbi quod hæc reg. non habet locũ quando ſunt ter.mini diſpares.idem Port.ad §.quos autem.Inſt. de bon.poſſeſſ.cũ alio modo. Cagnol. ad reg.non debet cui ad ſi.ff.de regul. iur. & 7 lim. ad ff.reg.ponunt.moder.Imol.l.3.commu.opi.reg.27.

l.Acceſſio.16.

Titulus 4. De doli mali & metus except.

Ad totum titulum Zazius ſcripſit.

l.Quo lucidius.1.

Fol.441.num.32.repet.1.

l.Palam 2.

§.Circa.3.

Emanuel Zoares lib.1.obſeru.cap.26. Queſada lib.1.queſt.iur.ca.12. Guterius part.1.reſolut.cap 47.fol.103.num.12 tract.4.

Vide Oret. Inſtit.de oblig.in 8.col.verſ ſtip. & in 9.verſ. nõ obſtat dũ quarto loco.& in Robr.illius tit.in vltim.coll.poſt princ.& Aret. Inſtit. de except. in 4.col. verſ.capio. & ſecundum verſic. & prædicta. vide & Paul.Caſtrenſ.in l. indebitam.in princ.de condi.indeb.

l.Item.3.

l.Apud Celſum.4.

§.ſi quis.4.

Cuiac.lib.14.obſeru.cap.29.

§.Quod ſi is.6.

Fol.478.num.105.& ſequent.repetitionum.6. fol.353.num.47. & ſequent. repetitionum 6.

§.Quæſitum.12.

Valla de rebus dubiis tractat.10.

§.Si quis.24.

Pulæus ad l.Atiniam Ioannes Robertus lib.1.recept.lection.cap.7. Cuiac. lib.15.obſeru.cap.22.

§.Illud.34.

Gilbertus Regius lib.2.enantiophan.cap.20.

l.Purè mihi.5.

Auguſt.lib.ſemina.cap.8.Guterius parte 3.reſolut.cap.1.num.21.

§.Si cui.1.

vide Bart.in l.Ad aedeſtinas circa med. donat.

Dat nobis reg.quod ea quæ ſunt annalia ad agendum, perpetua ſunt ad excipiendum, quod quomodo procedat, vide Caſtrenſ.in l. Papinianus. §.ſi filius.de inoff. teſtamento.Ad hæc quod etiam iuris illud offerendi, quod ſe habet in modum actionis, non præſcribitur Bart.in l.pignoris.ſup.de vſucap.& Dec. conſ.164.col pen.in fin.

l.Si opera.6.

l.Iulianus.7.

l.Dolo.8.

Vide Iaſ.Inſtit.de action.in §.in bonæ fidei.in 9.col in gloſ.in verb.doli.& Iaſ. in l.ſi conſtante ſolut.mat.num.184.Adde limitantes, illum tex.per Alex.in l.naturaliter.§.nihil commune,nu.122.de acquirend.Poſſeſſ.Et nota, quòd hæc lex nõ habet locum in proceſſ.ſecundùm Bart.in l.quorum legato.

l.ſi procurator.9.

l.Cum vir.10.

l.Procurator.11.

§.in vniuerſum.1.

l.Qui æquitate.ff.de dol.except.Mar.Mant.ſing.665.nu.1.fol.945.

l.Liberis.13.

l.Paulus.14.

l.Fideiuſſor.15.

l.ſi debitor.16.

l.Pater.17.

Ad gloſſ.fin.§.fin.in fin.vide Aret. Inſtit.de actionib.in §.aeque. in 3.col. in prin.& ibi Iaſ.

Titulus 5. Quarum rerum actio non datur.

Ad omnes huius & ſequentis etiam tituli leges reſponſa Zazius ſcripſit.

l.Iuſiurandum.1.

§.Quæ onerandæ.5.

Cuiac.lib.18.obſer.cap.8 Marcus Verranius de iur.lib.cap.12.

Vide Abb.cap 1.in 2.not.extra,de offic.delegat.& dic ibi poſt Bart.in l.ad hi-nidinem.quod metus cauſa.

§.Item.11.

§.Hæc exceptio.12.

l.ſi filio familias.2.

Hæc lex eſt de exceptione iuriſiurandi & de exceptione quod in alea geſtũ ſit & de exceptione quod libertatis onerandæ factũ ſit, ſi patre litigante cum creditore filiofamilias eius delatũ ſit iuſiurandũ & filius iurauerit patrem dare non oportere, patri prodeſt exceptio iuſiurandi, vt l.vlt ff.de except.ſibíque imputabit aduerſarius quod filiofamilias iuſiurandum detulerit, & ita etiam exceptio pacti ſi filiusfamilias pactus ſit res alienum à patre non peti patri prodeſt.l.ſi tib.§.vlt.& ſeq.ff.de pactis.

§.ſi mala.1.

In hoc §.agitur de exceptione, quod in alea geſtum ſit, de qua & in l. in exceptionibus.ff.de prob.&.ſi in alea re vendã vt ludens & emptori ea res euincatur emptori agenti ex empto euictionis nomine obſtat exceptio quod in alea geſtum ſit, quia ſibi imputare debet ludẽs alea luſu vetito & prohibito legibus, ſibi inquã imputare debet qui in alea emit rẽ à luſore qui pecuniã mox aleæ permiſſurus erat. quo argumẽto etiã recte dices & in alea credite pecuniæ ad ludendum efficacem repetitionem non eſſe. obſtare enim hanc exceptionem quod in alea mihi credideris & huius rei argumentum præbet lex quod ſi minor §.reſtitutio.ff de minor.

§.ſi ſeruus.2.

In hoc §.agitur de exceptione : quod libertatis onerãdæ vel opprimẽdæ cauſa factũ ſit, de qua & in l.1 bonus vitalis.& in l.7 de exception. ait exceptioni locum eſſe Paulus docet non ſi ſeruus domino pecuniam promiſerit pro capite vt fieret: quia hæc conuentio licita eſt & frequentiſſima: ſed ſi ſeruo vltro ma-

vltro manumiſſo, poſtea dominus pecuniam ab eo ſtipuletur non tam vt eam exigat quàm vt libertum ſibi deuinctum & obnoxium habeat, quo plus eum libertus reuereatur aut timeat, quóve magis ei obtemperet, quæ res maxi onerat libertatem. atque ideo etiam hæc conuentio rata non eſt. nam ſi me ea dominus agere pergat, repelletur exceptione quod libertatis onerandæ cauſa geſtum ſit, de qua exceptione ſi plura quis ſcire deſideret consulat Cuiac. *lib. 16. obſ. cap. 8.*

Titulus 6. De litigioſis.

l. Litigioſam. 1.

l. ſi ſeruus. 2.

l. Rem de qua. 3.

Cuiacius *lib. 10. obſer. cap. 26.*

Titulus 7. De obligationibus & actionibus.

Paucis exceptis omnes iſtius tituli leges Zazius explicuit.

l. Prima.

Hanc Gloſſ. dicit ſingul. Iaſon *in §. Iuriſgentium in princ. num. 9. de pact.* Bald. & Dec. *in rubr. de pac. qui dicit hoc eſſe impropriè, & vide Iaſ. ibi ſupra in §. ſed num. numero 27.*

l. Conſenſu. 2.

Ad id, quod ibi dicitur per Gloſſ. in verb. conſentire. vidè Crot. *in Rub. de verb. oblig.* dum loquitur de pollicitatione, & cum hac Gloſſa concordat gloſſa fin. in l. 1. de contrahend. empt. & ad illam Gloſſ. *in fin.* vide Iaſon. *in fin. de actionib. §. praeiudiciales. in 9. col. num. 35.* *Ad §. f.* circa intelligentiam illorum verborum ex bono & æquo, vide Budæum in annot. Pandectarum. *in l. 1. de iuſt. & iure.* Gloſſ. ibi conſentire. vide Doct. præſertim Imol. & Alex. *in l. ſi ſtipuler. §. fin. de verb. oblig.* & Alex. *conſ. 707. col. 2. in 1. volum.*

l. Obligationum. 3.

Ad eius intellect. vide Bald. *in l. ad exactionem. in fin. Cod. de dot. promiſſ. & eundem in l. ſuae de lib. & poſthu. col. 6. num. 5.* vide *l. ita ſtipulatus in 3. col. tit. 1. &* Bart *in l. qui Romæ. §. Flauius. in 1. & 2. oppoſ. & ibi* Iaſ. *in 1. & 2. not. ff. eod.*

§. Non. 1.

Ad quid citet illum text. Bella pert. *Inſtit. de oblig. in princ. col. 8.* circa fin. vide Gloſſ. *in §. omnes. Inſtit. de verb. oblig.*

l. Ex maleficio. 4.

l. ſi quis. 5.

§. is quoque. 5.

§. Item. 6.

l. In omnibus. 6.

Ioannes Robertus *ſentent. iur. lib. 1. cap. 3.*

l. Actiones. 7.

Limita vt per Socin *in reg. 244.* & etiam per Bart. *in l. de die. num. 2. ff. qui ſatiſd. cog.* vide Dec. *in reg. ſ. fauorabiliores ff. de reg. iur.* Alex. *in d. l. de die in 2. col. in princ. verſ. item limita.*

l. ſub hac. 8.

l. Filius. 9.

l. Naturalis. 10.

Vide Ioan. Fab. *Inſtit. de oblig. in 4. col. poſt princ.* Et vide ad quid allegetur per Bart. *in l. ſi vnus. §. pactus ne peteret. in 4. col. num. 50. ff. de pact.* Et Pet. de Bella Pert. *Inſtit. de iure natur. & gent. & ciuil. col. 10. circa fin.* Et vide omnino Iaſon. *Inſtit. de actionib. poſt prim. num. 44.* vide Bart. etiam in *l. ſi is cui exempto. in princ. de verbor. ſignif.*

l. Quicunque. 11.

l. Ex depoſiti. 12.

l. In factum. 13.

Ioannes Vandus *lib. 1. variar. queſtion. cap. 42.*

l. ſerui. 14.

l. Qui cum. 15.

l. Qui à ſeruo. 16.

l. Omnes. 17.

Vide Socin. *in reg. 42.*

l. ſi is qui. 18.

l. Ex promiſſione. 19.

Ad hanc l. add. *an id quod defer. maior per beneſic. ſtatut.* dicatur Lucrum. *vide quæ adde ad Gloſſ. in l. ſi donat. in fur. ff. de cond. cauſ.* Item adde quod qui conſequitur aliquid mediante pecunia, quæ quidem dicitur illicita pura pro beneſic. eccleſ. cenſetur habere titulo Lucratiuo. Bart. *in l. licet ſi quis omiſſ. cauſ.* & quomodo cognoſcatur tit. Lucratiuus ab oneroſo latè Iaſ. *in §. item. num. 28. vſque ad 33. Inſtit. de action.*

l. ſeruus. 20.

l. Contraxiſſe. 21.

l. Cum quis. 22.

Ad hanc l. vide Doct. *in l. vnum. ff. Gloſſ. in verb. quanti. ff. ſi cert. petat.*

l. traiecticiæ. 23.

De intellectu poſt ſcriben. hic Doct. *ad l. ſi inſulam ff. de verb. oblig. ff. 3. oppoſ.* Bart. vbi Crot. *num. 137.* Corn. *conſ. 149. num. 6.* à Soc. *conſ. 99. lib. 2.*

§. De illo. 1.

Coraſius *lib. 2. Miſcel. cap. 6 fol. 418. num. 106. repet. 6. & fol. 453. num. 87. repet. 6. fol. 406. num. 28. & ſeq. repetition. 6.*

l. Si à furioſo. 24.

l. Actionum. 25.

l. Omnes. 26.

l. Obligationes. 27.

l. Actio. 28.

In perſonam dum dicitur ibi quod petitio eſt in rem. adde aliquando contrarium reperiri ſecundum Harmonot. in l. naturaliter. §. nihil commune. ff. de acquir. poſſe. in 1. quæſt.

l. Lucro. 29.

l. ſeruus. 30.

l. Non locum. 31.

l. Cum ex vno. 32.

l. Conſtitutionibus. 33.

Auguſt *lib. 1. emend. cap. 2.* vide Gloſſ Inſt. de act. in §. de maleficiis. in 5. parte princip. illius Gloſſ & ibi Gomez. *num. 47.* vide Bart. in l. ex hoc edicto *num. 41 ff. de eo per quem factum erit.*

l. Qui ſeruum. 34.

§. Hinc. 2.

Cuiac. *lib. 3. obſer. cap. 25. & lib. 15. cap. 23* Ioan Robertus *lib. 2. recept. ſent. cap. 25.* Hotomannus *illuſtrium queſtio. 28.*

l. In Honorariis. 35.

Vide *text. in l. ait prætor. ff. quæ in fraud. cred.*

l. Ceſſat. 36.

l. Actionis. 37.

Rævardus *lib. de praeiudic. cap. 7.* adde, quòd actiones appellatione continetur etiam exceptio, vt habetur *in l. alleg. inter in princ. de dol.*

l. Non figura. 38.

Pro intell. h. l. vide Iaſ. *ad l. 1 ff. de verb. oblig. in princ.* vbi Alciat. *num. 6.* Ponta. *noſter. num. 6. & 10.* Alciat. *lib. 12. parerg. cap. 8* Fortun. Garz. *ad l. ſi vnus. §. pactus ne peteret. num. 64 ff. de pact.* Ozeri §. 1. *nu. 7. Inſtitut. de litter. obligat.* Menad. *principium inſtitut. de oblig. num. 11.*

Vide Gloſſ. inſtit. de litt. & oblig in verb. ſcrip. & ibi Ioan. Fabr. *in 3. col. poſt princip. & ibi* Ozer. *5 fol. prope fin. & per eundem in tit. de oblig. in 4. col. in princip. &* Socin. *l. 1. in primo not. de verbor. obligat.* & ibi Alciat. *fol. 445. num. 64. repetitionum 1.*

l. Filius. 39.

Digitized by Google

l.Hereditarium.40.

l.Quotiens.41.

Ludouicus Vitalis lib.1.variar.*lect.ca.3.*Hotomanus *illuſtr.quæſt.18.*

l.is cui.

Vide Alciat.*in l.creditores de verb.ſignif.in verb.ſub cõd.& ad ſi.* glo.vid.Bart. *in l.2.de leg.1.in 4.col.& poſt eum alios.*

l.Obligari.43.

Hæc lex ait obligari poſſe patremfamilias, vbi fruſtra videtur addere *ſuæ poteſtatis*:quoniam nullus videtur eſſe paterfamilias quin ſit ſuæ poteſtatis, immò paterfamilias nihil aliud eſt quàm homo ſui iuris,ſuæ poteſtatis,ſuæ ſpontis ergo vt dixi fruſtra videtur addere *ſuæ poteſtatis* niſi ſit aliquis paterfamilias non ſuę poteſtatis,& ſanè nõ ſuæ poteſtatis paterfamilias videtur eſſe qui in poteſtate curatorũ eſt,vt loquitur *l.2. de curat.fur.*veluti is cui bonis interdictum eſt. hic igitur non videtur eſſe ſuæ poteſtatis , quam ob cauſam etiam conſtat eum ex contractu obligari non poſſe *l.6.tit.ſeq.* ergo vt paterfamilias obligetur neceſſe eſt, vt prorſus ſit ſuæ poteſtatis vt neque ſub tutorum neque ſub curatorum poteſtate agat , neceſſe etiam eſt vt ſit pubes:nam impubes ſiue ſit in poteſtate patris ſiue ſub tutoribus agat, obligari non poteſt ex contractu.

Seruus autem ex contractibus non obligatur.

Subaudiendum eſt iure ciuili.nam iure naturali ſeruus ex omnibus ferè contractibus obligatur *l.14.h.t.l.19.in princ.ff.de negot.geſt.l.13. in princ.ff. de condict, indeb.* verum nihil faciebat ad propoſitionem huius legis adnotatio hæc de ſeruo , quoniam certiſſimum eſt patremfamilias ſeruum eſſe non poſſe.

§.Obligationum.44.

Molinæus *de diuid.& indiuid.par.3.num.606.*Proponit autẽ initio huius legis Paulus obligationum quæ ſcilicet verbis contrahuntur ſiue ſtipulationum ferè quatuor eſſe cauſas,diem nempe,conditionem, modũ, aut acceſſionem, quæ tamen obligationum cauſæ, non ſunt per ſe ſed per accidens, quia & ſine iis cõſtitui & perfici obligationes poſſunt vt putà ſi purè contrahantur,pura obligatio ab omnibus his cauſis pura eſt:quia neque dies illi inſeritur,neque conditio,neque modus,neque acceſſio.

Ferè.

Rectè ait, Ferè vt & optimè notat Accurſius qui his etiã addi poteſt locus quo promiſſor ſtipulante ſe pecuniã daturum promittit,quæ obligatio eſt nõ etiam pura,quia & tacitè dies ineſt quo in eum locum perueniri poteſt *l.41.§.vlt.l.73.tit.ſeq.*eſt quæ hic Philoſophicum temperamentum quod ſatis placet:nam & Macrobius primo in ſomnium Scipionis verbũ inquit, quo hanc diffinitionem temperaret adiecit Ferè.

§.Circa.1.

Dies inſeritur obligationi,vel à quo incipiat vel in quem deſinat obligatio,dies à quo incipiat inſeritur hoc modo. Calẽdis Martiis tot nũmos dare ſpondes nã etſi incipiat hæc quidẽ obligatio ſtatim ipſo iure ante Calendas Martias,tamen non incipit cũ effectu, quia nulla eius eſt executio antequã Calendæ Martiæ venerint,neque enim ex ea agi poteſt ante eum diẽ,quod comprobat legum ingens numerus & quaſi ſeges hoc eſſe certiſſimũ *l.14.l.73.l.124.tit.ſeq.*& aliis infinitis locis,neq; enim incipiente obligatione ſemper incipit etiam agendi facultas, non ſemper cœpta obligatione & agẽdi ex ea facultas eſt idemque hoc loco Paulus ſcribit apertè dum ait,naturam obligationis incipientis ex die hanc eſſe , vt ante diem non exigatur obligatio.igitur naſcitur ſtatim,actio nõ naſcitur ante diem. dies autem in quẽ deſinit aut confertur obligatio obligationi adiicitur hoc modo decem annua vſque ad annum 25.ætatis meæ dare ſpondes.*l.56.§.qui ita tit.ſeq.*

§.Conditio.2.

In hunc §.Emanuel Coſta *lib.1.ſelect.cap* 13. conditio autẽ apponitur ſtipulationi ſi vel ſtipulatio fiat ex conditione vel ad conditionem vtroque modo dicitur contrahi obligatio,ſub conditione ſiue fiat ex cõditione ſiue ad conditionẽ,id eſt,ſiue inſeratur cõditio obligationi vt ab ea incipiat obligatio , veluti decem dare ſpondes, ſi nauis ex Aſia venerit , ſiue inſeratur conditio obligationi vt in eam deſinat obligatio veluti decem dare ſpondes niſi nauis ex Aſia venerit, & illo quidẽ modo, id eſt ex cõditione rectè obligatio contrahitur & ſuſpendit obligationem, hoc verò modo id eſt ad conditionẽ non contrahitur rectè, ſicut neq; ad diẽ ſi ius ciuile & ius ſummum ſpectemus, ſi ius prætorium quod huiuſmodi cõuentiones tuetur interpoſito exceptionũ remedio etiã ad conditionẽ rectè cõtrahitur obligatio & vt ait , exiſtente conditione locus erit exceptioni pacti vel doli mali, qua repelletur ſtipulator ſi pergat agere poſt conditionem impletam.

§.Modus.3.

Modus ſpecialiter dicitur apponi ſtipulationi,cum apponitur diſiunctio quæ ponat in arbitrio promiſſoris hanc vel illã rem dare vtram maluerit, namque inſeritur ita modus petitioni ſtipulatoris vt nõ poſſit alteram rem petere abſciſè & purè prærepta electione promiſſori nõ poſſit etiã vtramq; rem petere , ſed vt ſtipulatio concepta eſt debeat diſiunctim alterutram hanc vel illam petere niſi velit incidere in periculũ plus petitionis.deniq; hæc diſiunctio imponit modum petitioni ſtipulatoris.finge ſtipulatus ſum Stichum aut Pamphilum alterius inquit ſolutio totam obligationem perimit neque tamen alterum petere ſtipulator poteſt purè,id eſt,ſine diſiunctione quia plus petat quandiu vterque eſt inquit , id eſt, quandiu ambo viuunt vt *l.2.§.5 cauela.ff.de eo quod certo loco*: nam ſi alter interierit is ſolus qui ſupereſt peti poteſt, perinde atque ſi ſolus deductus eſſet in ſtipulationem.l.Stichum aut Pamphilum.§.1.ff.de ſolut.

§.Acceſſio.4.

Acceſſio,duplex eſt acceſſio perſonæ vel acceſſio mixta ex perſona & ex re acceſſio rei ſolius non eſt cauſa obligationis niſi ſit modus,quod ſic declaro ſi ſtipuler illud & illud pura eſt obligatio cui nulla annectitur cauſa, ſi ſtipuler illud aut illud mortalis ſtipulatio eſt , itaque facit tertiam cauſam,acceſſionem obligationis, nõ poſſis dicere eſſe acceſſionem rei ſolius,ſed vel acceſſionem perſonæ,vel acceſſionem rei & perſonæ. Acceſſio perſonæ eſt ſi ſtipuler mihi aut Titio dari , quo genere obligatio quidem Titio non quæritur quia alteri per liberam perſonam acquiri obligatio non poteſt,Titio tamen ſoluere inuito ſtipulatore promiſſor poteſt *l.12.§. penult.ff.de ſolut.* videlicet antequam ſtipulator egerit & litem conteſtatum fuerit.*vlt.l.57.ff.de ſolut.*

Mihi aut Titio.

Rectè ait,mihi aut Titio: nam ſi ita ſtipulor Titio, aut mihi nihil ago. *l. qui res.§.ſi ſeruum.ff.de ſolut.*

Rei cum mihi decem aut Titio.

Alia eſt acceſſio non perſonæ,id eſt,rei quæ acceſſio mixta appellatur ex perſona ſcilicet & ex re , ex perſonis & rebus quæ ſit hoc modo, cùm mihi decem aut Titio hominem ſtipulor, alia re deſignata in perſonam meam & aliam in perſonam Titij.*vt l.qui hominem.§ ſtipulatus.ff.de ſolut.*

§.ſi ita.5.

Ad intellectũ huius §. vide Zaziũ *lib.1.ſingu.intellect.cap.4.* ſtipulatio hoc modo concepta ſi fundum non dederis centum dare ſpondes,centum ſola ſunt in obligatione fundus in ſolutione duntaxat,ſolutio tamen fundi ipſo iure non liberat reum,quia fundus debitus nõ fuit ſolutio pecuniæ. liberatur ipſo iure non ſolutio fundi qui nõ debebatur,ſed liberat per exceptionem,quoniam voluit ſtipulator vt dãdo fundum ſe debitor liberare poſſet à præſtatione pecuniæ: ſed hoc exigitur vt ſoluat fundum re integra antequã lis de pecunia conteſtata ſit,coniunge autem cum hoc §.*l.ſi quis pro eo, 46.ff.mandati & quæ ibi notaui.*

§.ſed ſi nauem.6.

In ſpecie huius legis ſtipulatio ita concepta eſt,Fundum dare ſpondes,ſi fundum non dederis centum dare ſpondes,vel ita,vt ibi,ponitur,nauẽ fieri ſpondes,ſi nauem non feceris,centũ dare ſpondes,nihil refert an in dando an in faciendo concipiatur ſtipulatio & hoc genere vtrumque videtur eſſe in obligatione fundus & pecunia : fundus purè, pecunia ſub conditione,vt vero ſunt duæ ſtipulationes vna pura altera conditionalis, quoniam, quot ſunt res tot ſunt ſtipulationes tot item formulæ.vnde quæritur an ſi exiſtat conditio poſterioris ſtipulationis , vt puta ſi promiſſor moram fecerit in dando fundo , an ſit in arbitrio ſtipulatoris vel pecuniam petere ex poſteriori ſtipulatione,vel fundum ex priori quaſi manente vtraque obligatione nec priore tranſlata in poſteriore,& Paulus,in hoc §.verius eſſe ſtatuit duas quidem ab initio eſſe ſtipulationes ante moram promiſſoris , verum exiſtente conditione poſterioris priorem obligationem nouari & transfundi in poſteriorem.

l.Is quis.45.

l.Furioſus.46.

l.Adrianus.47.

Ibi:rt faciliores.Ad hanc materiam vide gloſſ.*in l.de die.in princip. qui ſatiſdare cogantur.*Et quæ addo *in l.ſi præſes de pœnis.* Adde, quòd probationes rei præferuntur probationibus actoris. Dec *conſil 9 fin.* Adde , quòd actus præſumitur potius factus tempore promiſſo,quàm prohibito. Bart.*in l.non ſolum.§.ſed vt probari.ff.de oper.noui nunciat.* Et de paritate probationum latè Dec.*conſil.709.*qui etiam dicit, quòd aliud eſt quando Eccleſia agit,& probationes aliquantiſper etiam leuiores,præferuntur.de probat.ac Dec *conſilio 302*. Et legatum liberationis comprehendit omnem caſum. *l. ſi quis rationem.§ fin. vbi gloſſ.de lib.legat.*

l.in quibuſcunque.48.

l.Ex contractibus.49.

Mercerius *lib.2.opinion.cap.22.*

l.Quod.50.

l.Nihil.51.

l.Obliga-

l.Obligamur.52.

Cuiac.*lib.17.obſer.cap.18.* vide Alexand.*ad Gloſſ. ibi poſitam in l. mulier. §. cum proponeretur in pen.col.ff.ad Trebell.*

l.Plura.53.

§ Cum generaliter.1.

Eum ad quem ea res pertinebit contineri & adrogatorum & eorum qui in iure ſuccedant perſonas.

Malè Florentiæ *& adrogati*, nam adrogatus non eſt ſucceſſor : ſed adrogator ſucceſſor eſt vniuerſi iuris quod adrogatus habuit, priuſquam capite minueretur per adrogatorem.

l.Contractus.54.

l.Quæcumque.55.

Eſt fortè non iſtius text. quod ex contractu, tãquam ex parte oriatur obligatio, eſſet inconueniens, quòd apud eum reperiretur obligatio, qui non fuiſſet contractum.

l.in omnibus.57.

l.ſciendum.58.

Finis libri quadrageſimiquarti.

LIBER QVADRAGESIMVS QVINTVS.

Titulus 1. De verborum obligationibus.

In hunc titulũ ſcripſerunt Zazius, Alciat. Ferrettus, Coraſius, Duarenus, Biro, Charõdas & Cuiac.*ad Rubricam l.1.& 2.* Molinæus & Bolognetus late differens de origine tractatuum & ſtipulationum ad Rubricam, Vaconius *lib.5.de var. l 1.cum 2 ſeq.* vide Coraſium *lib.1.Miſcell.cap.24.*

l.ſtipulatio.1.

VVaconius *lib.5.declar 68.* Charondas *lib.1. veriſimil.c.21.* Bolognetus *latè diſputans de forma & validitate ſtipulationis* Ad illud quod diſputãt Doct. an ſi partes egerint, vt A. importet promiſſis, & B. promitto. vide Gloſſam *in l. nepos Proculo. de verb.ſignif.* Ad id quod dicitur per Doct. An debeat præcedere interrogatio, & ſequi reſponſio. vide text. contrarium dicentem. *in l. prepoſterè. C.de teſtib.circa §.ſi quis &c.* Not. ex illo text. probari poſſe, ſtipul. contract. poſſe conſiſtere ſolis interrogatiuis verbis. Quid ſi interrogo ſi promittas 100. tu dicas quin ita tale dictũ eſt interrogatiuũ, vt cõſtat apud grammaticos.

§.Qui præſens.1.

VValtherus *lib.2. Miſcellaneo.c.20.& 22.* Add. ad h. text. Vacon.*declar.25.* Zuccar.*ad Rubric.C.de pact.nu.43.& ſequen.* Bulgar *ad l.petens. Cod.pact.num.4.& 8.* verbũ ſtatuerit hic poſitum debet intelligi per viam interrogationis, nam non poteſt ſtipulatori diuerſitas reſpõſionis placere, niſi per viam acceptionis aut per viam interrogationis, ſed acceptatio hic ex parte interrogantis nõ admittitur, quia eſſet pactum de pollicitat. ergo neceſſariò debet intelligi, quod placuerit per viam interrogationis, quod erit ſi primò dixerit, Titio promittis Stichũ & reſpõdeat promitto Pamphilum, & interroget iterum promittis, reſpondeat promitto. Nam hic intelligitur facta noua ſtipulatio, de Pamphilo, & verbum illico operabitur quod reintegratur ſtipulatio ſolum quo ad verba, alioquin ex interuallo etiam res iterum eſſent in ſtipulatum deducendæ ibi ſtipul. ad hanc Gloſſ. vide Iitè Purpũratum poſt alios *in l. Imperium col.23.& 4.de iuriſdict. omnium iud.*

§.ſi quis.2.

Vaconius *d.lib.5 declar.l.9.& 71* Auguſt.*lib.1.emend.cap.1.* Ioannes Robèrtus *lib.1.recept.lection.cap.23* Eum repetit Bolognetus *fol.134.num.42.repet.7.& fol 147.num.7.repet.6.fol.20.num.4.& 8.repet.7.*

§.ſtipulanti.4.

Vaconius *d.l.declarat.71* Maior ſumma continet in ſe minorem, fallit vt per Alex.*ad l.diem proferre.§.ſi plures.nu.9.& ſeq.ff.de arbit.* Curtius. *ad l.edita.num.121.Cod.de eden.* vt per Iaſ.*ad l.ex facto.§.Item quæro.nu.2.ff.de vulg.& pupil.* Zuccar.*ad Rub.Cod.de pact num.34.E.43.* Bereng. *ad l.pacta conuenta cap.2.nu.37.ff.de contrahen.empt.& Inſtit.de inut.ſtipulat.383.H.I.Cõnanus 386.I.& 387.A.Connanus fol.302.num.37.repet.a.ſtipul.383.H.I.Connanus.*

l.ſtipulationum.2.

Ad hanc l. & 3.ſequentes copioſiſſimè & optimè Molinæus *in labyrintho de diuid.& indiuid.* Valla *de reb.dubiis & trac.18.* hãc l.repetijt etiã Bolognetus.

§.Ex his igitur.2.

Fol.100.num.43.& ſeq.vſque ad nu.30.repet.6.fol.240.nu.170.repet.6.fol.255.nu.141.& 143 repet.6 fol.318.nu.502.505.506.508.510.514.repet.6.fol.357.num.110.repet.6.fol.342.num.259.& ſeq.& 263.repet 6.

§.ſi tamen.3.

Alciat.*lib.1 paradox.cap.8.fol.202.num.1 & ſeq.repet.6.*

§.Item.5.

Alciatus *d.lib.1.cap.15.*

l.Idem pluris.3.

l. Eandem.4.

§.Cato.1.

Hoc caput explicat Alciat.*tomo 4.& tomo 6.* Ripa *in interpret.* Zazius *in ſchol. tomos. & ex profeſſo* Lælius Taurellus, & repetiit fuſiſſime Bolognetus *repetit tomo 4.* vide Vaconiũ *declar.7.* Duarenũ *lib.1.diſput.cap.59.* Charondã *lib.1.veriſ cap.21* Coraſium *lib.4.Miſcel.cap.25.* Curtium Burgenſem *lib.2.ſingulari ad fratrẽ cap.4.* Molinæum *ad conſuetud.* Pariſien.*§.55 Gloſſ 1.nu.85.* Palladoriũ *rerum quotidian.tr.cap.6.* vide interpret. quæ habetur ſupra iſta l. per Ioan.Fabr. Et vide Alciat.*lib.paradox. cap.13.* vbi etiã ſuper dictis Bartol. & Doct. loquitur. Et ad id quod dicit Bart. in 10. oppo. d.§.Cato. vide eundem eodẽ loco, *colum.14.* Et ad dicta per Bart. ibi, in 5. oppo. cum dictis, etiã per alios Doct. vide eundem eadem *l.col.20.* Ad dicta per eundẽ in 6. quæſt. vide Ruin. poſt alios, quos allegat *in §.item ſi in facto.in lect.impreſſa.*

Diſpoſitio iſtius §. habet tantùm locum in ſtipulatione ſtrictiiuris, non prætorij. vide Bart.*in l.pandes.§.Iulianus.num.3.ad l.Falcid.*

l.ſtipulationum.5.

Alciat.*lib.1.paradox.cap.1* Gloſſ. ibi in dando verſ. ſub faciendo comprehend. non facere. vide latius per Alciat.*in §.Cato. num.22.& per* Rom.*num.76.* & procedit etiam in pœnalib. vt per Dec.*in l.id quod de reg.iur.in prin.* & ad dictam Gloſſ. facit *l.1.in prin.de calum.* vide omnino Bart.*in l.naturalis.in prin.de praeſcript.& tex.in l.14.quæ in fraud.cred. & l.qui non facit de reg.iur. & Gloſſ in l.ſolo.de lib.cauſa.* Vide quoſdã Hiſpanos diſputantes, qui inter cæteras concluſ. ſuas poſuerunt hanc formul. nemo eſt tamen magno ingenio, qui ex hac Põponij diffinitione, quid ſtipulatio ſit intelligere poſſit. & conſequenter Pomp. ſtipulat. non rectè diffini, & vt audiui mouebantur hoc modo: quia dicit quod ſtipul. eſt verb. concept. deinde ſubdit, quibus is qui interrogatur daturum facturũmne &c. illa dictio quibus refertur, procul dubio ad verba de quibus dictum fuit.

§.Satis.2.

Alciat.*lib.1.parerg.cap.1.* Molinæus *ad rub.huius tituli num.55.*

§.ſi ſortem.4.

Molinæus *de diuid.& indiuid.par.3.num.77.*

l.is cui.6.

Ripa *in interpret.* Curtius *lib.2.lection.ſubſeciuar.c.5.* Guter.*ſolut.par.1.c.35.*

l.impoſſibilis.7.

Limita, vt per Bart.*in l.quidam.cum filium.in 4.coll.verſ.ven.ff.eod.*

l.in illa.8.

Ripa *d.loco* Coraſ.*lib.3.Miſcell.cap.21.* Cuiac.*lib.1.obſer.cap.22.& lib.9.cap.17.* Emanuel Zoares *lib.1.obſer.cap.31.* Gilbertus Regius *lib.1 enantioph.cap.13.*

l.ſi Titius.9.

Poteſt quis agere ſine actione. Iaſ.ad l.ſi prius.*nu.18 ff.de nou. oper.* Socin. Iun.*ad l. ita ſtipul.nu 173.& ſeq.ff.de verb.oblig.* Menoch.*lib. 1. de arbit. iudic. quæſtion.* facit in ſimil., quod dicit Gloſſ.*in verb debetur. Inſtit.de action.verſ.item oppo.de popul.* & ibi per Aret. declarando, vt feci ibi. defendendo eum ab impugnationibus Iaſon.

l.Hec iure.10.

Zazius *1.par.ant.num.num.21* Emanuel Coſta *lib.2.ſelect.cap.13.* Cuiac.*lib.8.obſer.cap.9.* Theodorus Stra... *p.g.289.* Gilbertus Regius *lib.1.enantiophan.cap.13.*

l Filius.11.

l.ſi ita.12.

Gilbertus Regius *d.cap 13* vide Bart. in l.1 in prin.de nou.oper.nũc. vide omnino text. in l.conditio ſupr. eod. tit. vide Caſtr.*in l.2.§.Item in vlt.colum.de verb.oblig.*

l.Qui antè.13.

l.ſi ita.14.

l.Et ideo.15.

l.ſi Stichum.16.

Alciat.*l.1.paradox.cap.15.* Vide Bart.*in l.vbi autem in §.penũ.eod.tit.* Aretin

Inſt. eod. § ſi ita. vlt. col. vbi loquitur circa gloſ. huius §. fin. Et ad rationem huius textus, vide Alciat. lib. 1. paradox. cap. 15.

l. Stipulatio. 17.

Vide text. in l. ſi fratres. Alias eſt l. cum duobus. §. idem reſpondit pro Socio.

Gloſſ. verb ſtipuletur & ad additionem ibi & quæ conſiſtunt in facto, de quo per doct. in l. 1. ſi cert. pet. & Dec. in conſ. 227. col. fin. ſimiliter quod poſſeſſ. probet, vt hîc per glo. & ideo Dic conſ. 252. col. 7. conſ. 302. col. 5. & de probat. poſſ vide quæ addo ad Bar. in l. fine. C. de probat. & ad tex. in l. ad probationem. C. locati & in poſſe. probatis extremitatibus cenſetur probatum medium. Dec. in d. conſ. 302 col. 6 fol. 52. num. 4. gloſſ 104. tract. 7.

Couarr. in 4. decret. 2. per. rub. nu. 16. col. 2. in tit. vide per Scribentes. de verb. oblig. vide Socin. in reg. 108. & in c. in præſentia. extra, de probat. in 5. not. ibi cũ citat Bart. in l. fin. C. de pact. & Bart. in l. ſtipulatio iſta. §. alteri. dum oppo. de. l. iſta. ff. eod. quem ponderat Crot. in repet. iſtius l. in 1. not.

Vide Bart. in l. 1. §. cum citatio. de noui operis nunciat. Ad hunc §. vide gloſſ. in l. quæcunque gerimus. de action. & oblgat. & gloſſ. in l. 1. in princ. de pact. verſ. in idem. Et limita, vt per gloſſ. in fin. in l. continuus ſi mittantur ſemper. de reg. iur. in §. fin. & vide text. in §. ſi cum reo. l. ſi vnus. ff. de pactis.

In quibus autem terminis habeat locum §. iſte Bart. in l. cum Lex. de fideiuſ. penult. coll. circa princip. verſic. non conſtat. d. §. alteri. Limita non habere locum fauore libertatis, vt Ruin. in l. ſtipulationes non. 35. chart. verſ. 5. ego neſcio. ff. eodem. Et ad intellectum iſtius text. cum gloſſ. verb. intereſt, vide Bart. in l. ſtipulat. in 11. coll. ff. eodem.

Et ad doctor. Bart. num. 5. in fin. eod. vide Crot. in d. l. ſtipulatio. in princ. Et ad eius intelligẽtiam ibi, nemo poteſt, vide l. Gallus. in princ. chart. 6. ſuper gloſſ. verb. poſſe. de lib. & poſthum. vide ibi Iaſ. & Aret. Inſtit. de eo, cui libert. cauſ. bon. in princip. ſuper gloſſ. conditionibus.

l. Quibus. 18.

Molinæus ad l. 2. in princip. ſup. num. 30.

l. ſtipulatio. 19.

l. Huiuſmodi. 20.

l. ſi diuortio. 21.

Emanuel Coſta lib. 2. ſelect. cap. 21. Menoch. de arbit. iudic. caſ. 222.

l. ſi id quod. 22.

l. ſi ex legati. 23.

l. ſed ſi 24.

l. ſi dari ſtipuler. 25.

l. Generaliter. 26.

l. Veluti. 27.

l. ſi rem. 28.

l. ſcire. 29.

Zazius 2. par. intellectum. 8. Streitmannus harmonia. pagin. 307.

l. ſciendum. 30.

Hanc repetiit Ioannes & Bolognetus ad eius intel. vide Ruin. in l. 1. char. 2. in verb. iſta quæ. ff. eod. ad diſpoſitionem iſtius l. vide per Bald. in tract. de dot. in 11. parte in 3. ſpeciali quem refer. & reprob. Gozad in l. ſingularia 2. not. de probat. Soc. in reg. 375. cum ſequenti.

l. ſi rem. 31.

l. ſi in nomine. 32.

l. ſi Stichus. 33.

l. Multum. 34.

l. ſi ſtipulor. 35.

§. ſi in locando. 2.

Zoannettus reſtitution. ad pandect. cap. 14. Ioannes Robertus recep. iur. ciuil. lection. lib. 1. cap. 4. Forcatul. Necyom. dialog. 5. Vaconius lib. 5. declar. 60.

Contractus qui celebratur cõſenſu, valet etiã adhibita ſolemnitate verb. de intell. Crot. ad rubric. de verb. oblig. prima lect. in fin. Bottigel. nu. 52. Baldus Nouel. num. 36. Hier. Ven. nu. 100. Iac. de Nig. num. 3. Torniel. num. 100. Alciat. ad l. 1. §. 1. 2. not. num. 16. eod. tit. Bottigel. addit. l. 1. § ſi quis nu. 18. eod. tit. Zoannet. lib. 1. reſtit. ff. capit. 14. Vacon. declar. 172. Forcatul. in Necyoman. iur. dial. 5. num. 5.

l. ſi quis. 36.

Dolus ex propoſito, & dolus re ipſa comparantur Rip. ad l. in quartam. ff. ad l. Falcid. & ita communis ſent. vt per eundem lib. 3. cap. 15. & de intellect. hic text. Socin. Iun. conſ. 129. nu. 67. lib. 1. & ad l. 1. ita. nu. 70. ff. de verb. oblig.

Fol. 8. num. 52. repetitionum. 6 fol. 465. num. 70. repetitionum 6.

Vide Soc. in l. 15. qui. §. cum ita in 16. col. cum ſeq. verſ. 2. concluſ. de verb. dub.

l. ſi certos. 37.

l. ſtipulatio. 38.

Cuiac. lib. 12. obſeru. cap. 36.

§. ſi quis. 3.

Fol. 318. num. 512. repet. 6.

§. Hi qui ſunt. 6.

Molinæus de diuid. & indiuid. princip. num. 21.

§. Alteri. 17.

Guterius 1. par. reſolut. cap. 36. ſtipulari alteri nemo poteſt regulariter lini. vt per Iaſ. ad l. qui Romæ. 1. Criſog. num. 38. ff. de verb. oblig. fol. 164. nu. 4. repetitionum. 7. fol. 167. num. 4. repet. 7.

§. ſi ſtipuler. 20.

Vide Socin. in Rubr. eiuſd. tit. in 6. coll. in fin. cum ſequent. Et Ruin. in d. Rub. in 4. char. in 2. col. & in 90. chart. in verſ. ſola difficultas. Et Ruin. in l. 1. § ſi quis ita. in 20. char. in fin. de verb. oblig. Et D. Iacob. Faſi. in l. 2. in princ. notab. ſent. peta. Fol. 68. num. 111. repetitionum. 6.

§. ſi quis ita. 24.

Menoch. lib. 2. de arbit. iudic. cap. 53. fol. 318. num. 512. repetitionum. 6.

l. Dominus. 39.

l. ſi filius. 40.

l. Eum qui. 41.

l. qui hoc anno. 42.

Molinæus ad l. 4. §. ſi quis ſimpliciter ſup. eodem num. 75.

l. ſi quis. 43.

Menoch. de arbit. iudic. lib. 2. quæſt. 68. hanc totam legem repetiit Ioannes Bolognetus.

l. Et ideo. 44.

Molinæus de diuid. & indiuid. par. 3. num. 67. cum ſequentibus.

l. Quodcumque. 45.

§. ſicuti. 1.

Pilæus quæſtione 3.

§. ſi quis ita. 2.

Coſta lib. 1. ſelect. cap. 15.

§. Non ſolum. 3.

Coſta d. lib. 1. ſelect. cap. 17.

l. Centeſimus. 46.

Alciat. lib. 1. diſpunct. cap. 1. Coſta. d. lib. cap. 19. vide Alciat. lib. 3. diſpunct. c. 1.

§. ſi ita ſtipulatus. 2.

Coſta lib. 2. ſelect. cap. 25. & Couarruuias lib. 3. variar. reſolut. cap. 15. Sarmiẽtus lib. 2. ſelect. cap. 6. & Menoch. de arbit. iudic. lib. 1. quæſt. 69.

§. illam. 3.

Fol. 472. num. 142. repetitionum. 6.

l. Qui ſit. 47.

l. ſi decem. 48.

Couarruuias practicar. qu. cap. 19.

l. Cum filius. 49.

l. In iſta. 50.

Auguſt. lib. 2. emend. cap. 3. Cuiac. lib. 2. obſeru. cap. 30.

l. ſi is qui. 51.

L. in con-

Digitized by Google

l.In conuentionalibus.52.

Vide Bart. *in l.1.in princ. in 4.col.poſt princ. de actionib.empt.* Alexan. *in l. ſi certi.in princ.in 4.col.circa fin.ſi cer.pet.* Bart *in l.videamus.§ ſi actionũ de vſuris.*

l.ſtipulationem.53.

l.In ſtipulationibus.54.

§.Operarum.1.

Vaconius *lib 3.declarat.72.* Coraſius *lib.2.miſcel.cap.3.*

l.Cum quis.55.

Socin. *in l.ſi is qui ducenta.§.cum ita.in 1.col.de reb.dub.*

l.Eum qui.56.

§ ſi hominem.8.

Zaſius *lib.2.intellect.ſingular.cap 26.*

l.ſi quis.57.

l.Qui vſum 58.

Addicta per Bart.ibi in 2.*col.num.* 3. dum expreſſè dicit vſumfruct. eſſe partem fundi, vide text. *in l. & per iuſiurand. §. illud cert. de acceptil. qui dicit contrarium.* Et ad dictam *l.qui vſumfructum.* Reſponde quod ille tex. dicit, eſt ſimilis illi qui petit partem, non enim dicit illum petere parté fundi, quicquid dicat Gloſſ. *in d.§ illud in Gl ſſ.1.* Et vt clarius hoc ſcire poſſis, vide fundi definitionem, quam Alciat. *in l.queſtio de verb.ſignificat.poſuit.* & *in l.fundi appellatio eod.tit.* & *in l.re.cũ.* quem omninò videas, & vide etiam omninò tex §.*ſi cui fundus alienus. Inſtitut. de legat.ibi.* quia vſusfructus in petitione ſeruitutis locum obtinet.

l.Quoties.59.

Hotomannus *illuſtr.queſt.16.*

l.Idem.60.

l.ſtipulatio.61.

Ioannes Aurpachus *lib.4.epiſt.cap 4.* Stipulatio nõ valet per quam auferetur libera teſtandi facultas. Scriben hic Iaſ. & an habeat locum, quando agitur de dimidia hæreditatis, per Dec. *conſ.184.num.1 & 10.verſ.ſucceſſiuè.* In materia per Iul. Clar. *lib.4 ſent.§.donatio.419.* Didac.Couar. *ad rub. extra. de teſtam.2.par.num.16.* & vide Bart. *conſ 72.lib.2.*

l.ſeruus.62.

l.ſi ita quis.63.

l.Huiuſmodi.64.

l.Quæ extrinſecus 65.

Gloſſ. ibi voluit ſi dicas quaſi dictum ſit Sempronium Aſinum conſtituo procuratorem meum. vide Alex. *in l.teſtamentum.C.de teſtamentis.*

l.ſi minor.66.

Rœuardus *pro tribunal.cap.23.*

l.Illa ſtipulatio.67.

l.ſi pœnam.68.

l.ſi homo.69.

l.mulier.70.

l.Cum quid.71.

l.ſtipulationes.72.

Duarenus *lib 2.diſput cap 19* Molinæus *tribus ſolis libro de diuid.& indiuid. maximè par.2.num.204.206.cum ſeq.par 3.num.54.cum ſeq.& num.147.* Vaconius *lib.5. declar.72.cum duabus ſeq.* Palladorius *d.cap 6.* Gilbertus Regius *l.cap.23.* hanc l.repetiit Ioannes Bolognetus illum text.cum materia limit. et per Iaſon. poſt alios *in l.qui Romæ §.ſi mancip 3.not.ff eod.tit.* Soc. *in reg.133.* et Goad *in l.2. & 4.col.verſ.15 C. de pact. inter empt. & vend.* per Bald. *in l. vnque C. de oper. lib. in fin.* Ad dicta per Bart. *num.33 verſ.quid ergo.* vide Alciat. *lib.1.par ad.cap.10.rurſus illum text.limit* quando iurament.interueniſſet, et per Alexan. *conſ 172.in 6.col.verſ.non licet 11.12.col. & conſ.89.omiſſ.num neceſſ.fol.5.vol.7.*

§.ſi quis ita.1.

Alciat. *lib.3.parerg.cap.10.*

l.Interdum.73.

Emanuel Coſta *lib.1 ſelect.cap.7.*

l.ſtipulationum.74.

l.Vbi autem.75.

Coniunge cum hac *l.fideiuſſor.§.1.fin.ff.mandati.*

§ Fundi.3.

Vide Bart. *in l.ſtipulationes.in 4.queſt.ff.de verb.oblig.*

§.Hæc ſtipulatio.10.

Vide Doctores *in l.2.§.& harum eod.tit. in Gloſſ.* in verbo viam, maximè Socin. *ibi in 4.col.in princ.& Rain.ibi in 4.Charta* Ozer. *hunc. §. limitat in §. fin.Inſtit.de inut.ſtipul.*

l.ſtipulatus.76.

Vide Bart. *in l.ſi ita de aur.& argent.leg.col.2.circa fin.*

l.Ad diem.77.

Vide Aret. *Inſtit.de fideiuſ.* & Doct. *in l.quid ſi ta.ff.ſi cert.pet.fol.93.num.196. repetitionum.2.*

l.ſi filius.78.

l.ſi procuratori.79.

Mar.Mant. *ſing 402.num.1.fol.902.*

l.Quotiens 80.

Verba debent ſemper ſic interpretari, vt actus magis valeat, quàm vt pereat limit. vt per Iaſ. *ad l.verbis ciuilibus,nu.4.cum ſeq.ff.de vulg.& pupil.ampl.* vt per D. c. *ad c.cum ſuper,ad ſi.extra de off.dele.* vide eundem Dec. *ad l.in contrahendo.num.5.ff.de reg.iur.* Iaſ *ad l.1.§.hoc autem num.5.de non.oper.nunci & l. ſi quis ante. num.10 ff.de acq.fol.483.num.264.repet.6.*

l.Quotiens.81.

Ad intell. vide Caſtr. *in l.ſtipulatio.col.1.circa med.de verb.oblig.*

l.Nemo.82.

Ille text. videtur corruptus ibi *non inutiliter*, vt patet ex dictis per Aret. *Inſt.de inut.ſtipul.§.verſ.iure.*

§.ſi poſt.1.

Ioannes Robertus *lib.1.ſentent.iur.cap.13.*

l.Inter ſtipulantem.83.

In hanc legem Cuiac. *lib.12.obſer.cap.36.* Docet autem initio huius legis de ſe quemque ſtipulanti promittere debere, non de alio, puta ſe daturum vel facturum, non alium daturum vel facturum, ſi de alio promiſerit, promittit Lucium Titium illud daturum facturúmve, promiſſo inutilem eſſe ſtipulationem, & adeo inutilem, vt ea ſit ſolummodo vtilis, per quam negotium geritur, inter ſtipulantem & promittentem, inter contrahentes: ita ſcilicet vt promiſſor obligetur ſtipulatori. Itaque ſtipulatio alieni facti nõ valet. *l.ſicut rem 65.ff.de fideiuſſ.l 38.in princ.h.t.* vide Iaſon. *in addit.ad part.Inſtit.de inutilib.ſtipul.in princ.col.9.verſ.ſed aliter diſputatur. & ad princ,* vide Caſtr. *in l. ſtipulatio in princ. in verſ 2. fallit.de verbor.oblig.* & Doct. maximè Ozer. *Inſtit.de inutilibus ſtipulation.*

§.ſi Stichum.1.

Pro intellectu huius §. facit quod notat Menoch. *de arbit.iudic. lib.2. caſ. 93.* In ſtipulationibus ſi contrahentes diſſentiant, in corpore quod in ſtipulationem deducitur, vt ſi quis ſtipuletur Stichum, & de alio ſentiat ipſe de alio promiſſor, nulla ſtipulatio eſt, idémque in iudiciis Ariſto exiſtimat, petito ſcilicet Sticho nullum eſſe iudicium, ſi de alio Sticho ſentiret actor de alio reus, quam ſententiam Ariſtonis merito Paulus hoc loco improbat, quia non eadem eſt ratio ſtipulationum & iudiciorum, ſtipulationes ex vtriuſque partis conſenſu perficiuntur, *l.conuentionum. § 1. h t.* Sed iudicia reducuntur in inuitum in non conſentientem, trahuntur enim in iudicium, litémque conteſtamur inuiti. *l.nemo.§.vis ff de pœnal.*

§.ſi ſtipulante.3.

Molinæus *ad l 1.§.ſi quis num.42.& 43 ſupra eodem.*

§.Sacram.5.

In hunc §. Coraſius *lib.6 Miſcellan.cap.17.* Fornerius *lib.1.ſelect.cap.16.*

Forum aut Baſilicam.

Foro in quo iudicia fiunt, coniungit baſilicam, in qua negotiationes exercentur. *l.pediculis.§.item quæritur.ff. de auro & arg.leg.* proxima etenim foro erat baſilica negotiatorum qua de re Plutarchus in Catone & Plautus *in capt.* ſub Baſilicanos omnes, inquit, abiget in forum.

Digitized by Google

§.Si rem.6.

Paulus docet in hoc §.obligationē etiam extingui, quæ ex ſtipulatione naſci ſolet. ſi qua ſtipulatione ſtipulatus ſim mihi rē dari ex cauſa lucratiua,(veluti ex cauſa donationis) eādē mihi priuſquā agere ex ſtipulatu obuenerit,id eſt ſi dominium eius acquiſiero ex alia cauſa lucratiua,veluti ex teſtamento,iure legati aut iure hæreditario,dominio inquit extingui obligationem id eſt dominij acquiſitione ex alia cauſa ſcilicet lucratiua.

§.Stichum 7.

Si quis Stichum ſtipulatus ſit mortuum,quem viuere credebat, hæc ſtipulatio inutilis eſt ab initio quia nullius rei nulla eſt debitio,*l.60.§.h.t.*imo & ſi Stichus qui ex ſtipulatu debetur nullus eſſe cœperit, ante moram debitoris, id eſt,ſi ita deceſſit & ſtipulatio inutilis fit *l.23.h.t.*excipitur vnus caſus in hoc §.ſi ſtipuler hominem quem mihi promiſſor debebat, tanquā fur ex cauſa cōdictionis furtiuæ qui iam mortuus erat:nec enim furtiui hominis mors furem liberat condictione furtiua, quia & contigiſſe ea ſemper intelligitur poſt moram *l.vlt.de condict.furt.*

§.ſi quis.8.

Ancilla prægnante vendita, certe partus non eſt venditus *l.ſi prægnas ff.de euict.* quia nec partus pars ancillæ eſſe intelligitur, qui ſcilicet iā editus eſt. *l.partū.ff.de verb.ſignif.* id tamen actum videtur inter cōtrahentes,vt partus ſequatur emptorem ancillę.& quamuis euicto partu nō competat actio ex ſtipulatione duplæ.de qua eſt intelligenda *l.ſi prægnans*, competit tamen actio,ex empto euictionis nomine, quod partus euictus ſit in id quod intereſt *l.8.de euict.* & ſi ancilla prægnante precario rogata, licet partus rogatus nō ſit,id actum videtur, vt partus in eadem cauſa habeatur *l.10.ff.de precar.* verum vt Paulus oſtendit in hoc § vlt.ancilla prægnante iudicio ſiſti promiſſa, id actum non videtur, vt partus ſiſtatur, aut ancilla nondum enixa: quia cum partu nihil actori negotij eſt & ideo ancilla partu leuata ſi ſiſtatur,in eadem cauſa ſiſti debet.

l.ſi inſulam.84.

Ad hanc. l. ſcripſit Ripa, & repetiit Ioannes Bolognetus & Menoch. *de arbit.iudic.lib.2.centu.1.caſ.7.& ſequentibus.*

l.In executione.85.

In hanc legem Coraſ.*ad l.vias num.7.& ſeq. D.de ſeruitutib.* Exequimur obligationem ſiue ſtipulationem quam contraximus, & nobis acquiſiuimus ex ea actionem inſtituēdo & extorquendo exſolutionem à debitore. actio & quæ eam ſequitur, exactio eſt executio obligationis. at pluribus à promiſſore hæredibus relictis,executio obligationis quadrifariam fieri poteſt vt declaratur in hac lege,vel ſingulis hæredibus diuiſim conuentis pro parte hæreditaria.

§.Prima.1.

Fol.261.num.45.repetitionum 6.

§.Quod 3.

Fol.354.num.765.repet.6.

§.Pro parte.4.

Vid.Ruin.*in l.ſtipulationes.in 11.chart.in princ.eod. tit. 516.chart.* vbi limit. nota illum text.& vid.Iaſ.*in l.§.& has.in 2.not.in ſi.de verb.oblig.* poſt Imol. quem alleg.in l.ſuper.§.*officium ad fin de aqu.plu.arcend.*& vide Ruin.*in d.§.& hac in 1.chart.*& Iaſ.*in l ſi tamen in 1.col.& ad §. inſolidum* vid.Ruin.*in l.4.§.Cato.16 col fol.231 num.34 36.40.42.46.repetitionum 6.fol.214.nu.41. & 43. repetitionum 6.fol.297.nu.110.114.116 120.216.& 218.repetitionum 6.*

§.Inſolidum.5.

Fol.242.num.158.& ſeq.repet 6.

§.Item.6.

Stipulatus ſum fundum dari & ſi fundū nō dederis tot dari pœnæ nomine non nouandi animo & promiſſori plures hęredes extiterint,vno nō dāte fundū in tēpore, inſolidum committitur pœnalis ſtipulatio, etiamſi cæteri cohæredes partes ſuas ſoluerint *l.5.§.vlt.h.t.* quia pœnæ cauſa indiuidua eſt,aut tota committitur, aut nulla ex parte, vel ſi minimū ſuperſit ex fundo quod datum non ſit, vnicuiq; hæredi pro parte tantum hereditaria pœnæ ſolutio iniugitur.*vt l.hæredes §.idem iuris.ff.famil.erciſcun.* omnes tenentur in pœnam conferre, quamuis vnus tantum in culpa ſit, cæteri ſint innoxij qui partes ſuas præſtiterint & priori obligationi obtēperauerint. cæterum non plus portione hereditaria pœnæ nomine à ſingulis exigitur.eadémque ratione quod & hic notauit Paulus, quia indiuidua eſt pignoris cauſa, id eſt pignus non ſoluitur,nō luitur ſi vel vnus tantum nummus ſuperſit, ſi vel teruncius tātum ſuperſit in obligatione pro modico an totum pignus tenetur,etiamſi æris reliquum perſolutum ſit.

§.Quicumque.7.

In hoc § oſtenditur aliquando eum qui ſub conditione debet etiam defecta conditione obligari:veputà ſi ipſe iurauerit vt cōditio deficeret. quod accipiendum videtur de conditione poteſtatiua vt loquuntur Imperatores, quæ ſcilicet fuit in poteſtate ſtipulatoris vel alterius cuiuſlibet vel quæ fuit collata in caſum euentúmque fortunæ, vt ſi eam conditionem promiſſor impedierit pro impleta habeatur, & hoc eſt quod ait lex *161.ff. de reg. iur.* quoties per eum cuius intereſt conditionem non impleri fiat quominus impleatur,perinde haberi ac ſi conditio impleta fuiſſet *fol.310.num.344.& ſeq.repetitionum 6.fol.335.num.63.& ſeq.repet.6.*

l.Quod dicitur.86.

l.Nemo reus.87.

Ait hæc lex quod nemo rem ſuā ſibi dari purè ſtipulatur,rectè: quia dare eſt dominiū transferre, & rei cuius dominus ſum amplius fieri dominus non poſſum *l.29.§.vlt.h.t.* eademque ratione rem alienam fruſtra ſtipulor, in eum caſum quo mea ſit & Paulus docet hoc loco.cui tamē obiicitur ſtatim *l.1.§.ſi qua conditione.ff.vt legat.nom.cau.*qui hoc videtur velle, valere ſtipulationem ſi is cui res quædam legata eſt, ſub cōditione ab herede ſtipuletur eam ſibi dari exiſtentis conditionis tēpore, quo tamen tempore videtur res ſua fore,dicendum eſt illum §.valdè pugnare cum hac l. ſi loquatur de legato per vindicationem,quod legatario ipſo iure acquiritur ſtatim atque extiterit conditio. At ſi non de eo legato accipienda eſt. congrui enim ſenſus ſunt adhibendi legibus accommodandi ſed d.l.1.§.de alio genere legati. intelligendus eſt cuius dominium in legatarium non tranſit ſine facto hæredis vt de legato per damnationem,&c.

l.Mora rei.88.

l.De colono.89.

l.Cum.90.

l.ſi ſeruum.91.

§.De illo.2.

Fol.63.num.79.repetitionum 2.

§.Effectus.6.

Limit.vt per Bart.*in l.filio la. 1.ff.de don.cauſ.mort.* & per Ruin.*in l.ſtipulationes non in 23.eod.tit.*& quomodo debeat intelligi vide Bartol. in l. 2. §. *col.& ſi cert.pet.*

l.ſi ita ſtipuler.92.

l.ſi ſic.93.

l.Triticum.94.

Forcatul.*in penu iuris,cap.6.*

l.Qui inſulam.95.

l.Qui ſeruum.96.

l.Si ita.97.

l.Exiſtimo.98.

Molinæus in *Labyrintho 16.legum.* vide Ruin.*in l. ſtipulationes non diuiduntur in 8.chart.eod.tit.* Et eundem Ruin.*in l.2. §.ex his quidem.in 15.chart.eod.tit.Inſtit.*Arct.*de actionib.§.alteri.in 1.not.ab.*

l.Quicquid.99.

Cuiac.*lib.14.obſeru.cap 32.* limita & declara vt Iaſ. *in l.qui ſe patris. colum. 25.*quam limitationem dicit eſſe mirabilem,& non alibi.*C.vnde lib.*

l.Conditio.100.

l.Puberes.101.

Mercerius *lib.1.opinion.cap.6.*

l.Venditores.102.

l.Liber.103.

Quādo habeat locum hæc lex.*nu.7.& poſt declarat.* Cagnol.*de reg.iur nu. 7.& poſt nu.8.fol.62 fol.492.num.125.repetitionum 8* Ad ibi dicta per gloſſ.in de Doct.*in §.non ſolum.Inſtit.de legat. ſuper gloſſ.* vide Bart.& alios.*in L. ſtipulationes non diuiduntur in 12.oppo.& maximè in 22.eod.tit.*

l.Cum ſeruus.104.

l.Stipulatus.105.

l.Qui ex pluribus.106.

Vide gloſſ.*Inſtit.de inutil.ſtipu.§.de alia.*Mathes.*ſingula 171.nu.4.fol.295.*

l.Vtrum.107.

l.A Ti-

Digitized by Google

l.A Titio.108.

Fol.172.num 97.repetitionum 6.

l. ſi ita.109.

l.Mihi.110.

Vide Iaſ in l ſi pluri.§ coniunctis.col 1.num.30.de leg.2.

l.ſi ſtipulatus.111.

l.ſi quis.112.

l.Cum ſtipulatus.113.

Alciat *lib.3.pareng.cap* 10.in princ.vide ad quid iſtum text.alleg. gloſſ. *in § omnis in verb.i ibat.debet Inſtit.de verb.oblig.* & vide Bald. etiã illam alleg. pro contrar.opin. *in l.1.C.quomodo & quando iudex.col.3. circa fin.verſ.modo hic* vlterius quæro.

l.ſi fundum.114.

l.ita ſtipulatus.115.

In hanc legem ſcripſerunt Ripa & Ferretus. vide Zazium *lib.1.ſingul. intellect.cap.4.* Alciat.*lib.11.pareng.cap.10.11. & 12.& lib.3.cap.12.* Cuiacium *lib.14.obſeru.cap.32.* Charondam *lib.1 veriſimil.cap.13.*

l.Decem.116.

Fol.438.num.66.& 71 repetitionum 6.

l.ſi centum.117.

Cuiac *lib.15 obſeru.cap* 24.

l.Licet homo.118.

§.Decem.1.

Emanuel Coſta *lib.1 ſelect.cap.7.* Auguſt *lib.2.emend.cap.1.*

l.Doli.119.

l.ſi ita.120.

Emanuel Coſta *d.lib.1.cap.2.* Molinæum *ad l.1.§.ſi ſtipulanti.nu.8.ſup.Eod.*

l.Ex ea parte.121.

Prateius *inuerſionum cap 2.*

l.Qui Romæ.122.

Hanc legem totam explicat Ferretus, vide Guibertum Coſtanum *lib. 2. qu.cap.5.* Hotomanum *lib 1.de vſucap.cap.4.1. velo.variar.diſput.*

§.Callimachus.1.

Ioannes Robertus *lib.1.recept.iur.ciuil.lection.cap.8.* Cuiac.*lib.2. obſeru.cap.11.* Alciat.*lib.10.pareng.cap.19.* Duarenus *lib.1.anniuerſ. cap.10 fol.430. num.141. & 149.& ſeq.repet.6.*

§.Huius.2.

Cuiac *lib.1.obſeru.19.* Ræuardus *lib.1.variar.cap.13.* Sarmientus *lib. 2.ſelect. cap.1 fol.428.nu.119.ſeq.repet.6.& fol.52.nu.151.repet.6. fol.478. nu. 207. ad §. duo fratres.ex ea d.l.nu.ſeq.repet.6.*

§.Coheredes.3.

Menoch.*de arbit.iudic.caſ.220.*

§.Agerius.4.

Hũc §.repetierũt Pet Stella & Frãciſ.Duarenus.vide Alciatũ *lib.1.diſpũct. cap.12.* Coſtam *lib.1.ſelect.cap.23.* Couuarruuiam *practicar.quæſtion.cap.39.*

Vide quod per hunc text.not.hic.Paul. Caſt.& Hipp.*ſing.304.* Alciat.*lib.1. diſpunct.ca.13.* & poſt Doct.hic Pariſ.*conſ.121.lib.4.*

§.Seia.5.

Alciat.*d.loco.* Coraſius *lib.2. Miſcel.cap.20.* Ioannes Robertus *de operis lib. 2.cap 3.* Aug.*lib.1.emend.cap 3* Menoch. *de arbit.iud, caſ.220.* poſt ſcribentes hic vide Alciat *lib.1.diſpunct.cap 13.*

§.Duos fratres.6.

Hunc §.repetierunt Crottus Niconitius, Leonius & Mandellus.Ripa.& Bolognetus, vltrà latiſſimè tradita hic per ſcrib.add. poſt omnes de intell. huius tex.Franciſ.Conn.Gallum *in commentariis iuris ciuil.lib.6.cap.5.nu.8.*

l.ſi flagitij.123.

Ripa *in interpretationibus.*

l.inſulam.124.

l.Cum ſtipulamur.125.

l.ſi ita.126.

In hanc legem Coraſius *lib.5.Miſcellaneo.cap.21.* In principio autẽ huius legis proponitur quæſtio de ſtipulatione ita concepta, *ſi Titius conſul factus fuerit.tunc ex hac die in annos ſingulos dena dare ſpondes? ſpondeo*, an valeat, & ideo poſt triennium impleta conditione.id eſt Titio facto conſule, an præteriti tẽporis habita ratione triginta peti poſſint,qua de re, meritò dubitare Affricanus ait *in l.64.ſupra h.t.* dubitandi materia hæc eſt,quia hæc ſtipulatio præpoſterè concepta videtur, propter illa verba, *Tum* vel *Tunc, ex hac die*, quæ quidem hoc ſignificare videntur,vt ſi Titius conſul. factus fuerit, hac die,dena præſtentur in annos ſingulos.

Dena dare ſpondes.

Quid ſit *Dena* nõ intellexit hic gloſſa. nam dena & decem idem eſſe arbitratur, idem eſſe & *δέκα* & *ἀνὰ δέκα*, & dena propriè eſſe viginti neſciens, Latinos dena,quina ſena & his ſimilia dicere.

§.Titius.1.

Sciendum eſt fundi,vel ædiũ,vel rei cuiuſq; appellatione plenã proprietatem ſignificari, ideóque eum qui fundũ promittit aut legat, plenam proprietatem promittere, aut legare,nec liberari dando proprietatem ſine vſufructu *l. eum qui ita ſtipulatur 56.6. ſi à te.3 h.t.* & qui dicit fundum ſuum eſſe. hoc dicit dominũ ſe fundi eſſe pleno iure, vel ſe fundi plenam & ſolidam proprietatem habere.

l ſi pupillus.127.

Ad reg.illius l.vide Soc.*in l.cum filio.in antepenult.coll.cum ſeq.de leg.1* Doct. *in l.quod te.ſi cert.petat.*

l.ſi duo.128.

Molinæus *de diuid.& indiuid.par.2.num.119.*

l.ſi quis.129.

l.Quod dicitur.130.

l.Iulianus.131.

Molinæus *d. operis.par.3. num.102.* vide Ruin.*in l.ſtipulationes.eod.tit. in 18. chart.in verſ.ad iſtud.* & vide Bart.*in l.ſi continuum.§.fin.in vlt.col.eo.tit.fol.324. num.59.repet.6.*

l.Quidam.132.

Vide Ruin.*in l.ſi is qui no.31. de vſucap.*& ad verſ. ſed videamus ibi quo tamen caſu,vide Iaſ *in l.qui Romæ.§.duo in 9.coll.in princ.verb.ff.eod.*

Dum contra illũ opponit *d.l.ſi filius* ea.dicas quod ſolutio facilis eſt quia fideiuſſ.obli.eſt acceſſ.*in § fideiuſſ.Inſtit.de fideiuſ.* quod non poteſt ſtare in perſona domini,ſine principali, & hoc eſt quod voluit gloſſ. *in d.l.ſi filius.* diem dicit quod attenditur tempus ſequutæ numerationis.& etiam voluit, hoc ſentire Bar.*in d.l.ſi filius.*

l.ſi ſic.133.

Auguſt.*lib.1.emend.cap.fin.* Zoannetus *reſtit.cap.5.*

l.Titia.134.

Couarr.*in 4.decret.& ad c.gemma.de ſponſ.2.part.Rubr nu.16.col.2. fol. 119. num.17.*

§.Idem 3.

Vide Aret.*Inſtit.de inutilib.ſtipulat.§.ſi ita ſcriptum.circa fin.*

l.ſi ita.135.

§.Seia.2.

In hũc §.Auguſt.*lib 2.emend.cap* 2. Huius autẽ § ſpecies hæc eſt.Seia hortos emit mandatu Titij, & deinde Titio ſtipulanti promiſit,ſe hortos traditura m,cum ſe pretium omne cum vſuris ſoluiſſet,in continenti autem ſubiecto pacto, placuit inter eos, vt Titius pretium cum vſuris ſolueret intra Calendas Apriles & hortos acciperet: & lex ait Titium ſi non multo poſt Calendas Apriles offerat pretium cum vſuris, nec vlla in illa modici tẽporis mora ſit captio, Seiæ rectè agere ex ſtipulatu hortos ſibi dare oportere, & hæc eſt ſententia huius § vnde non rectè colligas, pactum ſtipulationi ſubiectum incontinenti,valere ad actionem ex ſtipulatu Titio addam,quia ea Titio actio non ex pacto competit,ſed ex priori ſtipulatione, quæ pacto immutata non eſt, & Seiæ nulla proponitur competere, ex pacto qua pretium cum vſuris petat.

l.ſi ſub vna.136.

Molinæus *in Labyrintho 16.legum.*

Digitized by Google

§.ſi qui.1.

Ad Doctrin.Bart.in verſ.quæro quid ſi vendidit.vide Ruin.in l.ſtipulationes non in 8.Bart.in fin.de verb.oblig.

l.Continuus.137.

Alciat.lib.1.paradox.cap.2.Vvaltherus lib.2.Miſcel.c.27. Gilbertus Regius lib.2.enantio.capite 20.Inter interrogantem & reſpondentem, non debet interuenire actus omnino extraneus,alias ſtipulatio vitiatur. quod interuallũ ſtipulationem vitiet Iacob.de Nig.ad l.1.§.qui præſens nom. 20. & num. 31. ff. eod.Cagnol.ad rubr.ff.de reg.iur.nu 3.Camil.Plaut.in tract.de not. Cramet.c.4. per totum lib.1.Ad eius intellectum vide Ruin.in l.1.de verb.oblig.in 14.chart.Et quid in aliis contractibus vide Gloſſam & Doct.in l.ſi ſtipuler.§.fin. ſuper eodẽ Et ad not.per Bart.ibi in §.fin.in 2.col.in verſ.item quæro.vide Ruin.in l.2.§.item in facto.in 4.char.de verb.oblig.

§.Cum ita.2.

Corraſius lib.4.Miſcell.capite 22. Guibertus lib.1.quæſtion.iur.c.5. Cotta.in memorabil.in voce diploma.Menoch.de arbit.iud.lib.1.in princ.

§.illud.4.

Cuiac.lib.5.obſer.capite 34.

l.Eum qui.138.

l.Cum ex cauſa.139.

l.Pluribus.140

Ad declarationem h.l.vide Iaſ. in 2. par. Ruin.ad prin.Inſtit.d. dot.n.423. 425.427.de ſtipula.annua bina trima die. Vid.Bud.ad l. neceſſarius de pign.act. Corraſ.lib.5.Miſcell.cap.6.num.8.dixi etiam ſupra ad l.ſi legatum ff. de ann.lega. numero 97.

§.De hac.1.

August.lib.2.emend.c.6.Laurentius Valla.lib.4.elegant.

§.Et ſi placeat.2.

Molinæus in labirintho 16.legum.

l.ſi ſeruus.141.

Titulus 2.De duobus reis conſtituendis.

l.Qui ſtipulatur.1.

l.Cum duo.2.

Ad ibi dicta per Bart.in fin vide Gort.Inſt.eod.in prin.& ad illum text.Ideóque petitione.vide Ozer.Inſtit.eod.tit.§.ſi ex huiuſmodi notabilibus.Vide etiam Bart.in Auth hoc ita.C.de duobus reis,in 4.q.3 q.princ.

l.in duobus.3.

Ad ibi dicta per Bartol.in 2.quæſt.ſub.n.7.dum allegat.l.1.§.ſi apud.ff.de poſ. vide Ruin.cum ſaluantem ab impugnatione.Iacob. de Bella pert.& Aret.in l.4. §.Cato.in 2.col.ff.de verb.oblig.fo.38.n.10.repit.6.

l.Duo rei.4.

Fol.173.n.11.& ſequen.& 30.repetitionum.

l.Nemo eſt.5.

Cuiac.lib.5.obſer.c.35.vide Bart.in Auth.hoc ita in 6.q. C. de duobus reis, & in l.ſi is qui.n.56.de vſucap.

l.Duos reos.6.

l.Ex duobus.7.

Molinæus in l.1.§.ſi quis ſimpliciter.n.28. de verb.oblig. ad eius intell. vide Doct.in l.1. §.qui de verb.oblig.& Ruin.ibi in fin.in 113.char.& prim.ſeq.Alciat. lib.1.parad.c.3.fo.173.n.23.& 27.repetit.6.

l.His verbis.8.

l.Eandem.9.

Cuiac.d.c.35.fo.234.num.68.& num.127.repetitionum 6.vide Ruin.in l.ſtipulationes non diuiduntur in 11.& 12.chart.de verb.oblig.& ad §. ſed ſi vide Socin. in §.Cato.n.13.& Ruin.ibi in 21.col.& dicta per Bart.hic in pag.1.Limit.vt habetur not.infra eod.l.ſi patre.de in rem verſ.

l.ſi duo.10.

l.Reus.11.

l.ſi ex duobus.12.

Alciat.lib.1.paradox.c.2.Coraſius tom.2.pag.348.

l.ſi reus.13.

l.Et ſtipulationum.14.

l.ſi id quod.15.

l.Ex duobus.16.

l.ſiue à certis.17.

l.Ex duobus.18.

Molinæus de diuid.& indiuid.par.3.num.112.cum ſequentibus.

l.Cum duo.19.

Titulus.3.De ſtipulatione ſeruorum.

l.Cum ſeruus.1.

§.Cum ſeruus.6.

Fol.479.n.212.repetitionum 6.

l.ſeruus.2.

Fol.47.num.84 repetitionum 5.Ad ſummarium facit text.in l.ille à quo §.tempeſtiuum ſupra ad Trebel.in l.Vranius verſ.& puto.de fideiuſ.& in l.quiſque.C.de poſtulando.& l.1.C.ſi ſeruus extero ſe emi mand.& l.1.verſ.nec non.de rerum permut & Alexand.in l.1.num.12.de iuriſdict.omnium iudic.& Gloſſ.in c.per noſtras.de iure patronatus.& l.pen.ſupr.de arbit. Hinc eſt quod dubitatur,an Papa poſſit ſeipſum abſoluere?not.per Dec.conſ.751.coll.5.& 6.& an habens poteſtatem cõferẽdi beneficiũ,ſibi ipſi cõferre poſſit?Abb.in c.fin.de inſtit.& an tutor poſſit ſibi ipſi ſoluere? l.quoties.§.ſicut.de adminiſtrat.tut.& an executor. Dec.conſ. 24.coll.Item,an quis poſſit ſeipſum eligere?Bart.in l.ab omnibus.§.ſi Titiũ.de legat.2.vbi ponit multa ſimilia,& an quis ad ſui vtilitatem poſſit præſtare authoritatem ſuam aliis,traditur.in l.1.de author.tut.& faciunt quæ dixi ad iuriſdictionem.de iuriſdict.omnium iud.& quod aliquis aliquãdo poteſt legare ſibi ipſi,puta Quando dominus legaret Vaſallum ſibi ipſi Dec.conſ.289.in fin. & vide quãdo poteſt ſeipſum cõſtituere tutorem.l.prætor.3.de tut.& cur.dat. & multa ſimilia ad h.text.vide per Iaſ.in l.1.§.ſi collegium in f.ad Trebel. ſed in contrarium facit.quod aliquãdo quis conſtituitur ſibi ipſi l. ſi ita ſcriptum ſit in princ.de bon.poſſeſſ.ſecund.tab. & aliquando in pignore quis ſuccedet in ſuum ipſius locum l.ſi prior.in prin.qui potiores in pign.habeantur, quid ſi iudex primæ inſtantiæ ſucceſſerit in locum iudicis appellationis? Gloſſ. in l. eos in princ.C.de appel.& Gloſſ.in c.quærel.de elect.

l.ſi ſeruus.3.

l.ſi ſeruus.4.

Vide Bart.in l.frater à fratre.in pen.coll.de cond.indeb. Qui videtur intelligere quòd in d.l.totus contractus pendeat.Et ad dicta per Bart.in d.§.fin. dum oppoſ.de l.Stichum.§.ſtipulatio.in contrariũ videtur text.infrà eod.l.ſed etſi quis.§. ſi opera quid diſponit.par.16.num.5 fo.99.Machellus, pãtrociniorum Forenſium,vide Bart.in l.qui Romæ §.duo fratres in 3.quæſt.de verb.oblig.

l.ſeruus.5.

l.Ofilius.6.

l.proinde.7.

l.item.8.

l.ſi ſeruus.9.

l.ſed ſi ita.10.

l.ſed ſi ſibi.11.

l.Nam.12.

l.Cum enim.13.

Alciat.lib.1.diſpunct.c.10.

l.ſeruus meus.14.

l.ſiue mihi.15.

l.Seruus

Digitized by Google

l.ſeruus.16.

l.ſi communis.17.

l.ſi ſeruus.18.

l.ſi alienus.19.

l.Liber homo.20.

§.Apud.1.

Fol.470.n.63.repetitionum 3.

l.ſi ſeruus.21.

Cuiac.lib.16.obſeru.capite 38.

l.ſeruum.22.

l.Eadem.23.

l.Etſi duorum.24.

l.ſi ſeruus.25.

Gouueanus lib.3.lectiom.capite 32.

l.inſtructus.26.

Molinæus in Labyrinth.16.legum. Ad huius legis intellectum vide Ruin.in l.ſtipulationes non diuiduntur in 7.chart.in verſ.mihi videtur ff.de verb.oblig.& vide Aret.Inſt.de inutil.ſtipul.§.alteri.ſuper gloſ.1.& ſuper glo.in §.ſi quis alii in verſ. pretium de inutil.ſtip.Doct.ibi,maximè Fabr.& Ozer.ſuper d.gloſſ. vide etiā omninò Bald.in l.1 ff.locati.qui reddit rationem ad hunc textum in 1.addit. circa fin.& vide Bart.in l.ſeruus communis.Meuij.§.fin.in 2.coll.circa med.ff.eod.

l.ſeruus.27.

l.ſi ex re.28.

l.ſi communis.29.

l.ſeruos.30.

l.ſi cum duorum.32.

Cuiac.lib.11.obſeru.capite 12.

l.ſi liber homo.33.

l.ſeruus.34.

l.ſeruus.35.

l.Quod ſeruus.36.

Coraſius in tab.de ſeruitut.pag.37.

l.ſi communis.37.

Ioannes Aurpachus lib.3.epiſtolar.capite 1.

l.ſi ſeruus.38.

l.Cum ſeruus.39.

l.Quidquid.40.

Finis libri quadrageſimiquinti.

LIBER QVADRAGESImus ſextus.

Titulus 1. De fideiuſſoribus & mandatoribus.

l.Omni.1.

l.Commodari.2.

l.qui ſatiſdare.3.

l.Poteſt accipi.4.

l.Generaliter.5.

l.Stipulatus.6.

l.quod enim.7.

Vide Bart.in l.Marcellus.in 1.coll.in verſ.quæro.quid pro eo ff.eod.

l.Græce.8.

Fol.18.n.27.repetitionum 6.Couar,cap.quamuis col.2.n.4.fo.125.

§.illud commune.7.

Molinæus ad l.2.&.ſtipulanti.nu.9.& 10.& §.ſed ſi mihi nu.30.31.32.& 38 ff.de verb.oblig.Gutetius reſolut.par.1.tit.22 Gilbert.Regius lib.2.enantiophan.c.20.

l.Fideiuſſores.9.

l.ſi dubitet.10.

§.ita demum.1.

Emanuel Soares lib.obſeru.1.capite 17.Cuiac.lib.9.obſeru.capite 17.

l.qui contrà.11.

l.Planè.12.

l.ſi mandatu.13.

l.Cum reus.14.

l.Aſtipulatus.15.

l.Fideiuſſor.16.

§.Cum fideiuſſor.6.

Ad ſaluati gloſſ.pen.communiter ibi reprobatæ vide Alex. in præallegato loco,numero 42.

Et ad intellectum etiam illius legis vide Alex.loco præallegato,numero 41.

Ad §.fideiuſſ.vide Io.Fabr.inſtit.de obligat.in 4.col.poſt princ.vide Bald.in l.Marcellus.2.col.verſ.quæro quid pro eo.de fideiuſſ.Sal. Inſt. de action. §.omnium & per gloſſ.in verb.nulla iure.

l.Fideiuſſoribus.17.

l.Qui debitorem.18.

l.ſeruus.19.

l.ſed & ſi 20.

l.Hæres.21.

l.Mortuo.22.

l.ſimilis.23.

l.Lucius.24.

l.Marcellus.25.

Ræuardus lib.2.variar.cap.9.Ioannes Robertus lib.2.recept.lection.cap.34. Ad ibi dicta per Bart.in 2.col.ou.4.verſ.quæro pro eo vide Inſtit.de act.in §.omnium ſuper gloſſ.in verb.nullo iure.Ad text.vide dicta per Bart.& Alex.in l.ſi ff.de re iud.

l.Inter.26.

l.ſi plures.27.

l.ſi contendat.28.

l.ſi ſub impoſſibili.29.

l.Fideiubere.30.

l.ſi fideiuſſor.31.

Vide Bart. *in l.non ſolum.§.morte in 3 q.princ.verſ.* [illegible] *2.col.pen.de nou.oper.* [illegible]

l.Ex perſona.32.

l.ſi eum.33.

Cuiac *lib.10.obſer.cap.29.*

l.Hi qui.34.

l.Cum fide.35.

l.Cùm is.36.

l.ſi quis 37.

Rationem ad illum text. vide per Bart. *in fratrem 3.col.nu.10.de cond.indeb.* Et ad Gloſſ. vide Bart. *reprob.num.18.in loco prealleg.& in 6.col.num.21* & vide Gloſſ. *Inſtit.de fideiuſ.in §.item omnibus.in Gloſſ.fin.* Et ad dicta per Bart. *in prin. huius l.in 3.col.* vide Abb. *in c.cum contingat.nu.8.char.verſ.circa prima.nu.6.&* Paul. Caſtr. *in Auth.* [illegible] *ſi aduerſus vend.* & vide Alexan. *in conſ.* [illegible] *3.col.vol.1.* qui dicit dicta Bart. communiter reprobari *fol.29.& 30.& fere per totum* [illegible]

l.ſi Stichum.38.

l.Vt fideiuſſor.39.

l.Cum duo.40.

l.ſi fideiuſſores.41.

§.ſi ita.42.

l.ſi à Titio.43.

l.ſtipulatus.44.

Auguſt. *lib.emendat.cap.3.*

l.Fideiuſſor.45.

l.Cum lex.46.

Ad ibi notat.per Bart. *in 3.col.verſ.nec obſtat.§.alteri.* vide Ruin. in *l.1.in princ.de verbor.obligat.*

l.ſi debitori.47.

l.ſi Titius.48.

Cuiac. *lib.11.obſer.cap.31.*

l.ſi teſtamento.49.

Fol.38.num.20.repet.6.

l.Debitori.50.

l.Inter eos.51.

Molinæus *de diuid.& indiuid.par.2.num.59.& 80.*

§.Fideiuſſor.1.

Fol.186.num.11.& 14.repet.7.deciſ.162.poſt num.4.fol.252.deciſ. Afflict. *fol. 188.num.26.& 28.repetitionum 7.*

§.Bonis.5.

Vide Ioan.Fabr. *Inſtit.eod.tit.§.ſi plures.colum.4.*

l.Amiſſi.52.

l.Capitis.53.

l.ſine pignore.54.

l.ſi ita.55.

Coraſ. *lib.2.Miſcell.cap.14.*

l.ſi quis.56.

Guerna[illegible] *ad l.6.num.2.C.de offic.quæſt.* Coraſius [illegible] *lib.1.ſelect.cap.3.* Forcatul. *Necyomant.dialog.57.*

§.ſi nummos.2.

Coraſius *lib.2.Miſcell.cap.14.*

l.Fideiuſſor.57.

l.ſi à colono.58.

Quid diſponat, & quando diſpoſitio illius [illegible] *6.fol.100.*

l.Paulus.59.

l.Vbicumque.60.

Ad Gloſſ.magn.ibi, dum allegat. *§.fin.in 1.not.Inſtitut.de replicat.* Vide Iaſ. *in §.fin.in 1.not.Inſtitut.de actionibus.*

l.ſi vt proponitur.61.

l.ſi fideiuſſor.62.

l.Inter.63.

l.Fideiuſſor.64.

l.ſicut.65.

l.ſi ſeruus.66.

l.Exceptionem.67.

l.Fideiuſſore.68.

Coraſius *lib.2.Miſcell.cap.14.*

l.Tutor.69.

l.ſi à reo.70.

l.Grauius.71.

l.ſi fideiuſſori.72.

l.Cum procurator.73.

Tit.2. De nouationibus & delegationibus.

l.Nouatio.1.

l.Omnes.2.

l.Cui bonis.3.

l.ſi vſusfructus.4.

l.In diem.5.

l.ſi ita fuero.6.

l.Cum enim.7.

Ad intellectum eius l. vide Alex. *nouiſſimè.in l.ſingularia.ſi cert.pet.*

l.ſi Stichum.8.

§.ſi ad alios.5.

Menochius *de arbit.iudic.*[illegible]

l.ſi pupillus.9.

§.Qui actum.1.

Fol.68.num.[illegible]*.repet.6.fol.38.num.12.repet.2.*

l.Cui rectè.10.

l.Delegare.11.

l.ſi quis.12.

l.ſi non debitorem.13.

l.Quotiens.14.

Vide Alexand. *in l.ſi quis.in fi.de verb.oblig.* & alios Modern.poſt quos vide Ruin. *in* [illegible]

l.ſi creditor.15.

l.ſeruus.16.

l.Delegare.17.

l.Nouatione.18.

l.Doli exceptio.19.

l.Nouare.20.

Nouare poſſumus obligationẽ per noſmetipſos, ſi ſui (inquit) iuris ſumus interpoſita ſtipulatione ſcilicet, in quam veterem obligationem transfundimus, per noſmetipſos (inquit) ſi ſui iuris ſum⁹, vel per alios qui volũtate noſtra ſtipulentur nouandæ prioris obligationis cauſa, veluti per filiũfamilias, aut per ſeruum iubendo vel ratum habẽdo, vt idem Paulus ait.§.ſin.tit. & vel per procuratorem ſpecialem, vt ait in fine huius legis, per procuratorem omnium bonorum, qui ſcilicet generaliter ſit conceſſa libera adminiſtratio omnium bonorum. His autem verbis. *Si ſui iuris ſumus.* Paulus non excludit filiosfamilias aut filiumfamilias: nam filiusfamilias etiamſi ſui iuris non ſit, tametſi patris obligationem ſine volũtate patris nouare non poſſit, ſuam tamen obligationem nouare poteſt. *l. filius h.t.* ergo his verbis *ſi ſui iuris ſumus*, non excluditur prorſus qui ſunt alieni iuris: verum meo quidẽ iudicio his verbis excluduntur hi, qui ſub tutoribus aut curatoribus agunt.

§.Pupillus.1.

Rectè Paulus in hoc §. de pupillo mentionem facit, ad differentiam ſcilicet eius qui ſui iuris eſt, qui paterfamilias eſt ſui iuris pupillus (inquã) quiſquis ſit paterfamilias, tamen obligationem non poteſt ſine tutoris authoritate, tutor verò nouare obligationẽ pupilli poteſt ſi hoc pupillo expediat.

l.ſi debitorem.21.

l.ſi quis.22.

l.filius.23.

l.Nouatio.24.

l.Non ideò.25.

l.ſi is cui.26.

l.Emptor.27.

l.fundum.28.

l.Aliam.29.

Fo.60.n.366.repetitionum.6.

l.Paulus.30.

l.ſi rem.31.

§.ſi duo.1.

Ioannes Robert.*lib.1.ſentent.iur.cap.25.*

l.te hominem.32.

l.ſi Titius.33.

l.Dubitari.34.

Titulus 3. De ſolutionibus & liberationibus.

In hunc tractatum ſcripſit rectiſſimè Briſſonius.

l.Quoties.1.

Cuiac.*lib.5.obſeru.cap.34.*Contius *lib.1.diſput.capite 7.*

l.Cum in re.2.

l.Cæterum.3.

l.Et magis.4.

l.in his.5.

§.ſi duos.1.

Molinæus *de diuid.& indiuid.par.2.nu.55.*

l.Nec enim.6.

l.ſi quid.7.

l.illud.8.

l.ſtipulatus.9.

Gloſ.eſt corrupta & fuit eius mens dicere, quod ſi eſſet mandatum, poſſet expreſſe prouocari, quod quidem eſt contra regul.*in d. l. ſi verò*, non ſolum tacitè poteſt reuocari per litis conteſtationem.*l.ſi quis ſtipulatus.ſup.eod.*

l.quod ſtipulatus.10.

l.ſi ſtipulatus.11.

l.verò.12.

Pileus *quæſt.*14.De procuratore generali & cum libera.vide Bart.& Caſtr. *ad l. procurator cui generaliter.ff.de procur.*add.h.text. vide Tiraq.*de retract.*§.1.*gl.vlt.num.7.*Hopper.*ad tit.inſtit.de oblig.lib.3.*

§.Interdum.1.

Pileus qu.122.

§.Ratum.13.

Alciat.*lib.2.diſpunct.capite 11.*

l.Quod.14.

Benuenut.*ſuper tit.manda.n.24 fo.196.deciſ.Capit.*

l.Pupillo.15.

l.ſub conditione.16.

l.Caſſius.17.

l.ſi quis.18.

Vide gloſ.in verbo *ſtipulationes.in l.Mænius.§.duo rei.& ibi Caſtren.ſ.prin.ff. de legat.2.*

l.fugitiuus.19.

l.ſi rem.20.

l.ſi decem.21.

l.filiusfamilias.22.

Vide gloſ. Inſtit.de quibus alien. licet vel non. in §.ſi.in verbo *tendere* videtur.

l.ſolutione.23.

l.Vbi fideiuſſor.24.

l.Ex parte.25.

l.ſi creditor.26.

l.Etiam.27.

l.Debitores.28.

l.Cum Stichus.29.

Ioannes Robertus *lib.1.recept.lect.capite 36.*Cuiac.*lib.15.obſeru.capite 14.*

l.ſi debitor.30.

l.inter.31.

In operis artificialibus in quibus vertitur ingenium & diſciplina, in dubio intelligitur perſonæ induſtria electa. Felin.*in cap. cum omnes extra de conſtitut.*Rom.ſing.670 Ludo.Burg.*ad l.ſi ſub ſignant.num.131.ff.de iud.*

Adde, ad additionem facit ibi an qui etiam & quid ſit conſuetudo in eo loco, vt poſſit ex cauſa per ſubſtitutum legere? vide Abb.*in c 10 num.2.de precario.*& faciunt ad hanc l.dicta per Aret.*in §. vſufruct. Inſtit.de vſufruct.* & an ex iuſta cauſa quis poſſit expedire per alium? vide *l.de pollicita.& quod poſſit,* vid.Gloſſ *in c.1.§.ſi autem.d.l.Corradi.*& an quis per ſubſtitut. Bart.*in l.continuus.§.ſi ab eo.de verb.oblig.*

l.ſi ſeruus.32.

Vide Aret.*Inſtit.quib.alien.licet vel non in ſin.in glo.liberaliter.fo.274.num.275.repet.3.*

l.Qui ſibi.33.

l.Qui hominem.34.

l.Quod ſeruus.35.

l.ſi pater.36.

Briſſonius *lib.4.ſelect.capite 10.*Auguſt.*lib.1.emend.capite.6.*Rhodiginus *lib.2.ſelect.antiq.c.53.*

l.Quotiens.37.

Molinæus *de operis.par.2.nu.58.*

l.Cum quis.38.

§.ſi debitorem.1.

Vide Caſtrenſ.poſt.Gloſſ.& Bart.in l.qui mihi donat ...

§.De peculio.2.

Cuiac.lib.11.obſer.c.34.

l.ſi ſoliturus.39.

l.ſi pro me.40.

l.Reo.41.

l.ſed nec.42.

l.in omnibus.43.

l.in numerationibus.44.

Molinæus in nouis intellectibus.

l.Caſligo.45.

Nicolaus Valla de rebus dubiis &c.tract.21.

l.ſi quis.46.

l.In pupillo.47.

Vide Bart.in l.1.§.impuberes.ff.com.Dec.in l.ex finalibus.circa fin.ff.de reg.iur. Gomeſ.inſtit.de actionib.qui de prædictis facit mentionem.in §.actiones autem.in 4.col.in 1.not.Locupletior qui dicatur intellige,vt per Dec.in l.ex finalibus.de reg.iur.

l.Titia.48.

Quæſtio quæſtion.iur.c.15.Cuiac.lib.15.obſer.c.20.

l.ſolutam.49.

l.ſi cum.50.

Vide Bart.in l.1.in princ.de pactis.

l.Diſpenſatori.51.

Pro intellectu vide Aret.§.præiudiciales.inſtit.de action.

l.ſatisfactio.52.

l.ſoluere.53.

l.ſolutionis.54.

l.Quiſic ſoluit.55.

Lim.vt per Germ.ſing.26.Cotiſ.ad l.frater à fratre.ff.de cond.indeb.2.par.n. 33.poſt ... num.5.

l.Qui mandat.56.

l.ſi quis.57.

l.ſi quis.58.

l.ſi ita.59.

l.is qui.60.

l.Diſpenſatorem.61.

l.ſi debitor.63.

l.Cum.64.

l.ſi filia.65.

ſi pupilli.66.

l.ſi quis.67.

l.ſeruus.68.

l.ſi hominem.69.

l.Quod certa.70.

l.Cum decem.71.

l.Qui decem.72.

§.Cum Stichum.1.

Molinæus ad conſuetud.Pariſien.tit.1.§.13.Gloſſ.11.num.3.

§.Stichum.4.

Alciat.lib.1.parerg.cap.15.Cuiac.lib.18.obſer.cap.20.cum §.non idē in l.Mæuius.ff.de leg.2.308.pet.fo.389.a.b.c.d.e.Connanus vide Gloſſ.in verb.ſtipul.in l.Mæuius §.eadem.& ibi Caſtr.in pen.col.de leg.2.fol.105.num.11.repet.6.

l.Ob triginta.73.

l.id quod.74.

l.is ſicut.75.

l.Modeſtinus.76.

Vide Socin.l.2.§.ſi tamen in 3.col.circa fin.ff.de verb.oblig.& Ruin.ibi in vltim.chart. aliter loque. ad text. & vide ad quid alleg. hunc text.Bart.in l.fin. de duobus reis.& in Auth.in 12.quæſt.ff.de duobus reis.

l.in liberto.77.

l.ſi alieni.78.

In nummis vel pecunia numerata, ſola immixtione transfertur dominiū declar.vt per Iaſon.ad l.ſingularia.num.12.ff.ſi cert.pet.Hippol.Rimi.inſti.quib.alien.lic.vel non.§.2.numero 54 vide Doct.modern.l.ſingularia ſuper Gloſſ.1.ſi cert.pet.& ibi Gozad.in c.21.in l.2.§.appellata.in fin.ff.nod.

l.Pecuniam.79.

l.Prout.80.

l.ſi ſtipulatus.81.

l.ſi cum.82.

l.ſi tuo ſeruo.83.

l.Egiſti.84.

l.ſolidum.85.

l.Hoc iure.86.

l.Quodlibet.87.

l.Filiæ.88.

l.Ex pluribus.89.

l.filius.90.

l.ſi debitor.91.

l.ſimilis.92.

l.ſi duo rei.93.

Cuiac.lib.21.obſer.c.34.fo.495.poſt numero 10.tractatum 5.

l.ſi is cui.94.

Cuiac.lib.13.obſer.capite 28.

l.Stichum.95.

Gilbertus Regius lib.2.enantioph.capite 20.

§.Quod vulgò.3.

Cuiac.d.capite 34.& lib.15.capite 22.

§.Naturalis.4.

Vide Oner.in rub.inſtit.de obligat.in vlt.col.Naturalis obligatio pacto & iureiurando tollitur ipſo iure,quod prodeſt fideiuſſori.add.Alcia lib.4 paradox. cap.7.vbi quòd hic verbū iuſt. pacto intelligitur de pacto veſtito.contrà autem quod intelligatur de pacto non reprobato à lege,tradit Corraſ. lib.1 Miſc.&. cap.1.ad intel.h.text.adde mod.noſtros ad prin.inſtit.de oblig.nu.18.Bello lib. 2.ſupput.cap.1.Zucchar ad rubr.C.de pact.num.86. Limita illud, quod per iſtā l.ſolet dici, vt per Bal.in l.eius qui in prouincia.ſi cert.pet.quo refert Iaſon.in l.rogaſti. §.ſi ſibi.in 3.nota.& ibi per Dec.ſi cert.pet,Et ad.§.quod vulgò vide Gloſ. in verb.plenior,mihi non videtur verum id,quod dicit ibi. S. d intelligerē ibi ego plenior,id eſt cùm fideiuſſor non ſit æque principaliter obligatus,& ratio poſſet eſſe,quia ſi eſt tātùm fideiuſſorio nomine obligatus,& hæres debitoris efficitur,cōfūdetur obligatio,& efficitur principalis.Et ita diceretur per fideiuſſionem pro ſe ipſo obligatus, quod non poteſt eſſe, l.hæres.§.ſermo tuo.de fideiuſſor.

§.Vſumfructum.6.

Emanuel Coſta lib.2.ſelect.capite 20.

§.Si cred.

§.ſi creditor.8.

Cuiac.lib.25.Obſeru.cap.12.

l.Pupilli.96.

Petrus Faber.*in tit.ff.de regul.iur.pag.218.* Ad illam text.dū loquitur de interdicto fraudatorio vide *Iul.Inſtit.de actionib.§.ſi quis in fraudē.in fin.quin.coll.*

§.Cum pupilla.1.

Fol.233.num.10.repetitionum 7.

l.Cum ex pluribus.97.

l.Qui res.98.

Curtius *lib.1.coniectur ad ſ.ſtem.cap.34.*

§.Aream.8.

Fornerius *lib.2 ſelect.cap.*16.Coraſius *lib.3 Miſcell.cap.*13. Marc.Mant.*ſing.101.nu.2.fol.*871.Ibi maximam vide *l.Inter quos.§.damni.de damno infecto.*

l.Debitorem.99.

l.Quæro.100.

l.Paulus.101.

Baſiceal.*ad l.cum quid.ſi cert pet.nu.*33.*& ad tex.* & Bart.hic vide Boer.*deciſ.*317.Soc.*conſ.*144.*lib.*1.*&* 142.*lib.*1.Tiraq *de retract.par.2.§.1.gloſ.18.num.*16. Alb Brun.*in tract.de Aug.*Coraſ.*lib.3 Miſcell.cap.13.per tot.*Bald.*ad l quicunq. Cod.de ſer.pub.nu.*26 Roman *ſingul.*419.quod tēpus: pecuniæ valor ſic mutetur,quod ſolutio debet fieri ratione valoris qui erit tempore ſolutionis. Bolgo.*conſ.*16 *fol.*49.*num* 33.*repetitionum* 2.

§.Paulus.1.

l.Creditor.102.

Alciat.*lib.2.diſpunct.cap.*5 Forcat.*Necyom.dialog.*6. Curtius *lib.1.cap* 8. Coraſius *lib.1 Miſcellaneo cap.*9.

Si creditoris vel tutoris culpa nō præceſſit,periculum pecuniæ pertinet ad debitorem vel pupillum Botticel.*ad l.quod te.ff.ſi cer.pet.num.*33.

l.Cum.103.

l.Ante reſtitutam.104.

l.Quod dicimus.105.

Alex.ab Alex.*lib* 6.*genial.dier.cap.*10 Alciat.*lib.1.parerg.cap.*8. Menoch. *de arbit.iudic.lib.2.caſ.*27.

l.Aliud.106.

l.Verborum.107.

l.Ei qui.108.

Cuiac.lib.1.obſeru.cap 38.

Titulus 4. De acceptilatione.

*Cuiac.lib.5.obſeru.cap.*36.

l.Acceptilatio.1.

l.Pupillum.2.

l.Per procuratorem.3.

[illegible]nus *illuſtr.quæſt.*32.*&* 33 Cuiac.*lib.15.obſeruation cap.*16.

l.Acceptilatio.4.

l.in diem.5.

*Alciat.lib.3.parerg.cap.*5.

l.Pluribus.6.

l.ſanè.7.

l.An inutilis.8.

Forcatul.*Necyom.dialog.*5 Molinæus *ad l.1.§.ſi quis ita.num.*40.*&* 41.*de verb.oblig.*

Ad h.text.dum in fi.dicitur quod infāntium fit acceptilatio, intellige. quantum ad capacitatem,quod tam liberi quàm ſerui poſſint ea vti mod. *ad verbo.ff.de verb.oblig.*& ibi Hier.Verin.*num.*172.Iacob.Nig.*num.*89.Rimi. *nal.ad princ.inſt.de don.num* 187.*vſq.ad* 189.

l.Pars.9.

l.ſed & ſi.10.

l.ſpecies.11.

l.Quod iudicium.12.

l.Et per.13.

Alciat.lib.8.parerg.cap.2.

§.ſi quis.3.

Cuiac.lib.13.Obſer.cap.11.

§.Tutor.10.

Molinæus *ad d.§.ſi quis ita.num.*4.

l.Niſi.14.

l.ſi is qui.15.

l.ſi ex pluribus.16.

l.Qui hominem.17.

Vide Bart.*in l.2.§.ſi tamen.ff.de verb.oblig.* & ibi poſt eum alij maximè Iaſ. *in 2.coll.verſ.reſpond.tu poſſes.*

l.Et vno.18.

l.ſi accepto.19.

Vaconius *lib.3.declaration.*69.

l.ſi accepto.20.

l.ſi ſub.21.

l.ſeruus.22.

Molinæus *ad d.§.ſi quis ita.*

l.ſi ego.23.

Titulus 5. De ſtipul.præt.

Goueanus *lib.1.variar.lection.cap.*33.

l.Prætoriarum.1.

§.Cautionales.2.

Ad gloſ.mag.in fin. ibi alij dicunt quod nouatur emptio. vide Bart.*in l.ita ſtipulatus.in 14.coll.ff.de verb.oblig* & ad princ.vide Alciat.*lib.1 parad.cap.*8.

§.ſtipulationum.

*Cuiac.lib.9.Obſeru.cap.*4.

l.Prætoriæ.2.

Prætorias ſtipulationes,aliàs contineri dicit hoc loco Paulus rei reſtitutionem,ſiue de re reſtituenda cautionem,vt ait *l.inter ſtipulātem.§.Sacram.in fine. ff.de verb.oblig.* & has eſſe indiuiduas, quia res pro parte rectè reſtitui non poteſt. *l.ſi duo.ff.depoſiti*; aliàs verò continere incertam quantitatem, id eſt, quod ſtipulatoris intereſt,vel quod idem eſt, quāti ea res eſt vtilitatem ſtipulatoris & has diuiduas,quia in pecuniæ præſtatione eſſe deſinat cuius faciliima partitio eſt.

Vide Dec.*in l.plus cautionis.ff.de reg.iuris.in* §.*incertam.* Bart.*in l.4.§.Cato. in 2.quæſt.de verb.oblig* & poſt eum ibi alios Doct.maximè Socin.col.15.

§.ſicutia.

Stipulatio de operis noui nunciatione,qua vicinus qui molitur opus aliquod nouum, vicino nuncianti nouū opus repromittit & ſatiſdat de opere reſtituendo, id eſt, de deponendo eo quod fecerit, vel reponendo eo quod depoſuerit,ſi iudicatum erit in eo ei non fuiſſe faciendi nouum opus. *l.ſtipulatio.ff.de nou.ope.nunc.* hæc ſtipulatio indiuidua eſt,quia opus reſtitui non poteſt pro parte *d.l.ſtipulatio.§.quæſitum.& l.4 §.vlt ff.de verb.oblig.*quaſi diceret hoc loco Paulus,operis reſtitutio actus indiuiduus eſt, ſicut & operis inſtitutio *l.ſtipulationes non diuiduntur.ff.de verb.oblig.*& generaliter facta omnia ſunt indiuidua.

§.In certam.2.

Duarenus *lib.2.anniuerſ.cap.*11.Molinæ.*de diuid.& indiuid.par.*2.*nu.*445.

l.Generaliter.3.

l.Prætoriæ.4.

l.In omnibus.5.

l.In omnibus.6.

l.Prætoria.7.

Duarenus *lib.2.diſput.anniuerſ.cap.*19.

Digitized by Google

l.Paulus.8.

l.in prætoriis.9.

l.ſi præſes.10.

l.in huiuſmodi.11.

Tit. 6. Rem pupilli vel adoleſcentis ſaluam fore.

l.Cum pupillo.1.

l.ſi pupillus.

Forcatulus Necyomant.dialog.90.

l.Aut dare.3.

l.Non quaſi 4.

l.ſi filius.5.

Agitur hic de ſtipulatione rem ſaluam fore, quæ iis cauetur qui ſub tutoribus vel curatoribus agunt, & de ſtipulatione ratam rem dominum habiturum, qua procurator vel deffenſor cauit dominum ratum habiturū, quod cū ſtipulatore egerit, & contraxerit, & de ſtipulatione duplæ quam euictionis nomine de venditore emptor ſtipulatur, quæ omnes prætoriæ ſtipulationes ſunt, hæc autem *l.ex 5.eſt de ſtipulatione rem ſaluam fore.*

l.ſeruum.6.

Coraſius *tom.1.pag.342.* Molin.*ad l.1.in princ.num.419.& 220.de verb. oblig.* vide Doct.*in l.1.in princ.ff.de verb.oblig.* Et Ruin *ibi in 6.& 9.char.* vide Gloſſ. *in l.mulieri.de verb.obligat.& Gloſſ.in §.pupillus.in verb.multum.Inſtit.de inutilib ſtipul.* quas reprobāt Doct.*in d.§.pupillus.maximè* Aret.*in fin. illius §.* Et Ozer. *ibi in notab.& in d.verſ.multum.Repet 6.fol.36.nu.32.fo.108.n.30.fol.185.numero 20.& 22.fol.143.n.65.& 73.repet.6.*

l.Datiuus.7.

l.Etſi.8.

l.Cum pupillus.9.

l.ſi poſtea.10.

Coraſius *lib.2.Miſcellaneo.cap.12.*

l.Cum rem.11.

l.ſi plures.12.

Cuiac.*lib.8.Miſcellaneo.cap.12.*

Titulus.7.Iudicatum ſolui.

Cuiac.*lib.10.obſeruation.cap.29.*

l.in ſtipulatione.1.

l.Cum lite.2.

Nicolaus Valla *de reb.dub.&c.tractat.15.*

l.ſi quis.3.

l.is autem.4.

l.iam tamen.5.

In addi.*Math.ſing.115.num.2.fol.270.*

l.iudicatum.6.

l.ſi ante.7.

Auguſt.*lib.3.emend.cap.9.*

l.ſi petitor.8.

l.iudicatum.9.

l.ſi ad 10.

Molinæus *de diuid.& indiuid.par.2.n.524.cum ſeq.*

l.ſi ſeruus.11.

l.ſi reus.12.

l.Cum quærebatur.13.

l.ſi ex duobus.14.

Molinæus *d.par.2.n.520.& 521.*

l.Hæc ſtipulatio.15.

l.Ex iudicatum.16.

Idem Molinæus *d.par.2.n.54.*

l.Et clauſula.17.

l.Vir bonus.18.

l.Nouiſſima.19.

l.Cum apud.20.

Molinæus *d.par.2.ex n.530.*

l.ſi vnus.21.

Titulus 8. Rem ratam haberi.

l.Cum quis.1.

l.in ſtipulatione.2.

l.Cum minor.3.

Renaldus Corſus *lib.3.indagat.c.8.*

§.falſus.1.

Math.*in l.1.C.quand.prouoc.non eſt neceſſ.nu.5.fo.346.fo.172.num.144.repet.4.& fo.319.n.164.repet.8.*

l.Procurator.4.

l.Non tantùm.5.

l.Tutore.6.

l.ſi is cui.7.

l.Procurator.8.

l.Actor.9.

l.interdum.10.

l.Vel paciſcitur.11.

l.Quo enim.12.

l.ſi commiſſa.13.

Hęc lex initio docet commiſſa ſtipulatione de rato: id eſt, domino nō habente ratum, domino non approbante, quod procurator geſſit in tātū competere actionem, in quantū ſtipulatoris intereſt, quod quidem Paulus in hac lege æſtimat de damno dato vel lucro intercepto ſtipulatoris.

In quantum mea interfuit.

Ergo in æſtimationem eius quod intereſt venit, non tantum damnum datū, id eſt, deminutio patrimonij noſtri, quodve patrimonio noſtro abeſt: ſed etiam quod patrimonio noſtro non acceſſit, id eſt, lucrum interceptum: nā & lucrū interceptū damni ſpecies quędā eſt.*l.2.§.merito ff.ne quid in loco pub.*

l.ſi quis.14.

l.Amplius.15.

Bellonus *lib.2.diſputation.cap.9.* vide Doct.*ad l.ſi.C.de eden.*vbi Dec.*n.8.*

l.ſi indebitum.16.

Auguſt.*d.capite 9.*

l.Cum debitore.17.

Molinæus *d.par.2.n.129.& par.3.n.474.& 489.*

l.ſi procurator.18.

Curtius *lib.1.coniect. ad fratrem c.53.* Molin.*d.num.174.& d.n.489.fo.240.n.137.repet.num.6.fo.221.& 150.repetitionum 6.*

l.In ſtipula-

l.In ſtipulatione.19.

l.Non ſolùm.20.

l.Ne ſatiſdatio.21.

l.ſi ſine iudice.22.

l.Procurator.23.

l.Bonorum.24.

Forcatulus *Necyom.dial.79.* vide Bart.*in l.1.col.3.C. qui admitti.* dum refert ſolutionem Iacobi Butrigar.& ibi cæteros Pro intelligentia iſtius text.vide Alex.*in l.1.C.qui admitti.num.15.in fin.cart.72.* Pro declaratione etiam & intelligentia, vide Bartol. Socin. *in l.quod meo.num.2.ff.de acquir.poſſ.* Fol.159. Cagnolus,*de reg.iur.*

l.Pater.25.

Finis libri quadrageſimiſexti.

LIBER QVADRAGESIMVS ſeptimus.

Titulus 1. De priuatis delictis.

Duarenus *lib.2.diſput.anniuerſ.cap.38.*

l.Ciuilis.1.

§.Heredem.4.

Ræuardus *lib.3.varior.cap.8.*

l.Numquam.2.

l.ſi quis.3.

Titulus 1. De furtis.

Iacobus Ræuardus *de authorit. prudent.cap.13.* Menchaca *illuſtr.controuerſ.cap.48.* Menoch.*de arbit.iudic.cap.195.* Ægidius Boſſius *titulo de furtis Clarus.§.furtum.*

l.Furtum.1.

Alciat.*lib.1.diſput.cap.10.& lib.2.prætermiſſ.* Rhodiginus *lib.10.antiq.lect.c.6.* Forcatulus *Necyoman.dial.29.* Vide Bart.*in l.ex hoc iure. in 6. col. verſ.3. de iuſti.& iur.* vide Bart.*in l.ex hoc iure.§.fin.de iuſt.& iur.col.fin.in prin.*

l.Furtorum.2.

l.Fur.3.

Alciat.*d.lib.2.* Forcatul.*d.dialog.29.* Ferandus *lib.1.explic.iur.cap.42.*

l.Quo deſtinauerit.4.

l.ſine.5.

l.Quamuis.6.

Pithoeus *in notis ad fragmenta iuriſconſultorum pag.87.*

l.ſi quis.7.

l.Nec manifeſtum.8.

l.Ei qui.9.

l.Cuius.10.

l.Tum is.11.

l.itaque.12.

§.ſed & ſi.2.

Auguſt.*lib.1.emend.cap.3* Zoannetus *reſtituti.cap.12.* Cuiac.*lib.11.Obſer.cap.11.& lib.16.cap.30.* Robertus Aurel.*lib.2.recept.lect.cap.9.*

l.is cui.13.

l.Eum qui.14.

l.Creditoris.15.

l.Ne cum.16.

l.ſerui.17.

Coraſius *ad l.frater à fratre nu.39.de condict.indeb.* Limit. & per Paul.Caſt *in l.cum actum.ff.de neg.geſt.*& vide quę circa illũ text.dicat Bart.*in l.frater.*& ibi doct.maximè Grat.qui per illum text.tradit nouam rationem, quare oblig.ciuil.non poſſit eſſe inter patr.& fil,*fol.266.nu.70.repetitionum 2.*

l.quod dicitur.18.

Alex.ab Alexan.*cap.10.lib.6.genial.dier.* Cuiac.*lib.12.Obſeru.cap.24.*

l.In actione.19.

l.Cum æs.20.

l.Vulgaris.21.

§.qui furti.7.

Vide doctrinam Bart.*in l.ſaccularij.C.de extraord.crim.*

l.ſi quid.22.

l.Impuberem.23.

l.Nec minus.24.

l.Verum eſt.25.

l.ſi apes.26.

Hieron.Magius *lib.1.Miſcell.cap.3.*

l.qui tabulas.27.

l.ſed ſi.28.

l.Hoc amplius.29.

l.ſi hæreditariæ.30.

l.ſed &.31.

§.ſi quis.1.

Furti etiã tenetur, vt optime declarat Labeo, is qui tabulas inſtrumentorum, reipublicæ, municipij alicuius, aut ſubripuerit, aut interleuerit, idem etiam eſſe de cæteris rebus publicis, déq; ſocietatibus declarat idem iuriſconſultus. An delens inſtrumentum animo lucrandi ſibi vel alteri teneatur furti, inque ſi animo iniuriandi & nocendi creditori teneatur damni iniuriæ. Vide hic Bart.& adde Alex.*conſ.127.* vbi etiam ponit quando ex contrectatione inſtrumentorum furtum committatur.

l.Quidam.32.

In hanc legem Auguſt.*lib.1.emend.cap.5.*

l.Tutor.33.

l.Is qui.34.

Zoannetus *rerum quotid.cap.19.*

l.ſi quis.35.

l.Qui ſeruo.36.

§.Item.1.

Ad doctrinam Bart.*ibi in fin.* vide Bero.*in c.1.in 230 altera.not.de off.deleg.*

l.ſi pauonem.37.

§.Qui alienum.4.

Alciat.*lib.2.prætermiſſor.*

§.ſed ſi.6.

Vide Bart.*in l.ſingularia.in 2.parte.* & ibi Caſtrenſ. *in 11. colum. ff. ſi certum pet.* Vide declarationem Alexan.*in l.naturaliter.§.nihil commune.nu.6 de acquir.poſſeſſ.* dum declarat *l.1.§.Dominum ad Syla.* quæ declaratio conuenit & huic §.licet de eo mentionem non faciat.

Digitized by Google

l.Si iuſſa.44.

l.Si ſocius.45.

l.Inter omnes.46.

Cuiac.lib.6.Obſeru.cap.1.

Add.Forcatul.in Necyom.ino dial.29.num.3.Honor.de Peruſio conſ.28.nu.15.Inter conſilia diuerſ.ad cauſ.crim.

§.Rectè.7.

Forcatul.d.dialog.29.Ad not.per Bart.ibi nu.6.vide Bald.ibi in l.qui fuere.de ſtatu homin. Ang.in tract.de malefic.veſtem cœleſtem.Hyppol.Mar.in repet.l.ſi.quaſt.vid.ff.de iuriſdict.omnium iud.

§.Per contrarium.3.

l.ſi dominium.47.

Ad id quod dicit Bart. ibi in verſ.quaero circa voluntatē fūris allegat gloſ. In §.alia.Inſtit.de action.Rui.in l.Gallus.§.idem credendum.in 37.chart.de lib.& poſthum.

l.Qui vas.48.

Forcatulus Necyomant.dialog.36.

§.Ancillas.5.

Puluæus ad l.Atiniam cap.7.& 11.Ioannes Robert.recept.lection.lib.ca.6.Cuiac.lib.15.Obſeru.cap.20.

l.Interdum.49.

l.In furti.50.

Crinitus lib.3.de honeſt.diſciplin.ca.13.Math.in l.vult.C.de ſen.quæ pro eo,quod Inter.nu.21 fol.331.Intellect.verſ.ſancimus huius Legis,in quantum loquitur de contractibus,in quibus dari eſt in obligatione,num.22,ibid.

l.Nam.51.

l.ſi quis.52.

§.Iulianus.16.

§.ſi Titius.17.

§.ſi ex duobus.18.

§.ſi quis.20.

Alciat.lib.2.diſpunct.cap.13.Cuiac.lib.16.Obſeru.cap.6.

l.Qui iniuria.53.

l.ſi pignore.54.

§.Furem.2.

Cuiac.lib.14.Obſer.cap.21.

l.Cum creditor.55.

l.Interdum.56.

§.Qui furem.1.

Krichouius commun.opin.centur.3.cap.11.

§.ſi res.2.

Puluæus d.lib.c.16.

l.ſi creta.57.

l.ſi filio.58.

l.ſi is qui.59.

l.Ancilla.60.

l.ſi ſeruus.61.

l.Vtrum.62.

l.Non poterit.63.

l.A Titio.64.

Legatum tranſit recta via in legatarium.vid. Rip.ad l.1.nu.25.& 27.Iaſ.26.82.& 125.Cra.num.56.cum ſeq.& alij omnes repet. ff.de leg.primo Socin.in reg.221.Iaſ.ad l.filius.§.diui.2.lect.nu.116.de leg.1.& ad l ſeruum.§.ſi.nu.9.eod.tit.Doct.ad l.filium, quē habētem.nu.7.C.fam.hercisc.Ange à Gambel.in tract.de teſtam.gloſſ.23.nu.2.volum.7.tract.Dec.ad l.omnia.nu.5.ff.cert.pet. Rip.ad l.fideicomm.num.50.ad Trebel.

☞ Hunc aduerte ad hunc text.quia ego dico quod ille ſeruus qui committit furtum non eſt ſeruus,neque hæredis,neque legatarij, nondū adita hæreditate, quod non ſit hæredis ante aditam hæreditatē probat hic text.ibi, nec tunc cum faceret furtum eius fuerit, ſed heredis qui nondū adierat hereditaté.vt text.princ.ibi ante aditam hereditatē. quod non ſit legatarij,nec verè nec fictè probo. nā legatum non debetur, niſi à tempore aditæ hereditatis, iurib.vulg.& ſic vere non eſt legatum quod autē nec fictè probo. quia ſicut hereditas nondum adita non dicitur heredis,ita nec legatum legatarij ſed cuius erit iſta hereditas vel iſtud legatum eo tempore? dic quod nullius, ſed ſtabit in pendenti donec adita fuerit,poſtea autem legatarij legatū,ratio ponitur in fine: quia ea quæ legantur recta via ab eo, qui legauit ad legatarium tranſeunt,intellige poſt aditam hereditatem,quia alias hereditas ſtat in pendenti,& ſpes tātum eſt,quæ tranſit in heredem,& in legatarium ante aditam hereditatem, vide Gloſſam magnam in fine l.ſi hered.ſumus de leg.1.Tract.7.Gloſſ.23.num.2.fol.2 Repet.7.fol.373.num.7.

l.Qui.65.

Ad Doct.Bart.ibi in fin.vide Soz.in reg.303. Ad §.vetare.vide eundem Sozin.in reg.292.

l.Si is qui.66.

§.ſi is cui.1.

Fol.481.nu.517.& ſeq.repetit.8.

l.Inficiando.67.

l.Hæreditariæ.68.

l.Aut iniqua.69.

l.His enim.70.

l.ſi is cui.71.

l.Sempronia.72.

l.ſi is qui.73.

l.Furtiuam.74.

l.ſi is qui.75.

l.Qui re.76.

l.Qui ſaccum.77.

l.Rem.78.

l.ſi debitor.79.

l.ſi vendidero.80.

l.Ob pecuniam.81.

In hāc legē.Alciat lib.1.diſpunct.cap.3.Auguſt.lib.1.emend.nu.3.Straitemāus harmonia iuris pag.264 Ræuardus lib.2.variar.cap.19. Ioānes Robertus lib.2.recept.lection.cap.2. Vult autē hæc lex,quod ſi curator rei frumētariæ pecuniā ciuitati ſubſtraxerit, & in vſus ſuos cōuerterit,eum teneri furti, ſicut ſi quam aliam ciuitati ſubſtraxiſſet,l.ſed & imaginē.§.1.h.t. dubitatur autē an etiā criminaliter teneatur iudicio peculatus, ratio dubitandi eſt, quoniam crimen peculatus intenditur tantū in furem, pecuniæ publicæ,id eſt populi Romani,& ciuitates aliæ priuatorū loco habentur. l.eum qui in fine.ff.de verb.ſign. & ſanè ita reſpondet Papinianus ob pecuniam ciuitati ſubreptam, eum teneri quidē furti priuata actione & ciuili, nō autē crimine peculatus cui opponitur ſtatim.l.4.§.vlt.1.ad leg.Iul.pecul.quæ euidenter,ait rectè inſtitui peculatus accuſationē in eum etiā qui pecuniam ſubripuit ciuitatis cuiuſque vel municipij, ſed animaduertendum eſt quod addit lex 4.hoc eſſe ex conſtitutionibus principum Traiani & Adriani.

l.Fullo.81.

l.ſi quis.83.

l.Quamuis.84.

l.Is cuius.85.

l.ſi ad dominium.86.

l.Creditori.87.

l.ſi quis.88.

l.ſi libertus.89.

l.Fullo.90.

l.Si quis,

l.Si quis.91.

Vide Socinum reg.391.

l.Meminiſſe.92.

Alex.ab Alexand.lib.6.genial.dierum, cap.10.Fornerius lib.2. ſelect. cap. 15. Anton.Guibertus in Polyhiſtor.cap.28.

Titulus 3. De tigno iuncto.

l.Lex.1.

Cuiac.lib.9.Obſerv.cap.16.Rauardus ad l.12.tabul.cap.12.

l.ſed ſi.2.

Tit. 4. Si is qui teſtamento liber eſſe iuſſus erit.

l.Si dolo.1.

§.Non alias.2.

Contius lib.1.lect.ſubſeciuar.cap.2.Cuiac.lib.6.Obſer.cap.1.

§.Præterea.12.

Gilbertus Regius Noſorinus lib.1.enarrat.cap.20.

§.Scæuola.15.

Ioannes Aurpachus epiſt.2.cap.7.

l.Si paulò.2.

l.Labeo.3.

Titulus 5. Furti aduerſus caupones, ſtabularios.

Clarus §.Furtum.num.27.

l.In eos.1.

Contius d.lib.1.cap.1.

Titulus 6. Si familia furtum feciſſe dicetur.

l.Vtiliſſimum.1.

l.Id eſt.2.

l.Quotiens.3.

l.Etiam.4.

l.Familia.5.

Cuiac.lib.6.Obſer.cap.1.in Gloſſ.verb.agi. verſ. puta ſi omnino, per iſtam Gloſſ.vide quæ declarat Iaſ.in §.fin minim.in 5.col.Inſtit.de act.

l.Labeo.6.

Titulus 7. Arborum furtim cæſarum.

Cuiac.lib.9.Obſer.cap.12.

l.ſi tunc.1.

l.ſciendum.2.

l.Vitem.3.

§.Quod ſi quis.4.

Forcatul.in pen.iur.num.cap.10.

§.Labeo.6.

Forcatul.d.capite 10.

l.Cædere.5.

Cotta in voce cedere.Turnebus lib.33.23.aduerſar.cap.18.

l.ſi plures.6.

l.Furtum.7.

l.Facienda.8.

l.ſi colonus.9.

l.ſi gemina.10.

Auguſtinus lib.1.emend.cap.1.

l.ſed ſi.11.

l.Qui agrum.12.

Titulus 8. Vi bonorum raptorum, & de turba.

Ægidius Boſſius Tit.de rapina.

l.Qui rem.1.

l.Prætor ait.2.

§.Hoc edicto.1.

Ioannes Robertus recept.lect.lib.2.cap.29.Rainaldus Corſus lib.1. indagat. cap.5. Ad ibi dicta per Bart.in 4.coll.vide Socin.in reg.311.Ad illum text.vide Angel.in l.vnica.C.quando ciuil.praeiud.crim.

§.in hac actione.13.

Fel.24.num.34.repetitionum 5.

l.ſi ſeruus.3.

l.Prætor ait.4.

Auguſtinus lib.4.emend.cap.16.

l.Non poteſt.5.

l.Quod vi.6.

Titulus 9. De incendio, ruina, naufragio.

l.Prætor ait.1.

l.Ex loco.2.

l.Quo naufragium.3.

§.Deinde.1.

Fel.21.num.25.repetitionum 5.

§.Qui electa.6.

Auguſtinus lib.4.emend.cap.6.Alciat.lib.2.prætermiſſor.

l.Pedius.4.

Gloſſ.in verb.conditione vide Dec.conſ.6.num.61. Vbi etiam docet, quæ ſit maior pœna capitis an furca. Et an ex maiori pœna cenſeatur delictum maius, item regulam legis fallit in 9.caſib. vt per Felin.in c.

§.Diuus.1.

Menoch.de arbitr.iudic.cap.397.

l.ſi quis.5.

l.Expugnatur.6.

l.Ne quid.7.

Gilbertus Regius Noſorinus lib.1.enarrat.cap.20.

l.Rates.8.

l.Quæ ædes.9.

Rauardus ad l.12.tab.cap.24.Gilbertus Regius Noſorinus d.cap.20.

Digitized by Google

l.Ne piſcatores.10.

l.Si fortuito.11.

Auguſt *lib.4.emend cap.11.*Cuiac.*lib.3.Obſer.cap.24.* Vide Bart.*in l.1.circa fin. ff. de offic. praef. vigilum.*

l.Licere.12.

Menochius *de arbitr. iudic. caſ.390.*

Titulus 10. De iniuriis & famoſis.

Ægidius Boſſius *tit. de iniuriis.* Clarus §.*iniuria.* Plaz *Miſcell. in libro 1. capite 11. & 6.* Quæ ſi atrox iniuria Menoch. *de arbit. iudic. caſ.163.*

l.Iniuria.1.

l.Quod ſi viro.2.

Vide l.item qui.§.*ſumptus. ſuprà eodem.*

l.Illud.3.

l.ſi cum.4.

Pol.4.98.Couar.in 4.decret.

l.Lex Cornelia.5.

§.Damnum.2.

Briſſonius *lib.3.ſelect.cap.13.*Menoch.*de arbit.iudic.caſ.162.*

§.ſi quis.9.

Ræuardus *ad l.12.tab.cap.25.* Pythoeus *in opere ſub titulo pag.7.* Alex.ab Alexand *lib.6.genial.dier.cap.10.* dixit Delrio nonnulla in repetit.*l.transfigere. C.de tranſact.*

§.Eodem.10.

Alciat.*lib.2.prætermiſſor.lib.6.parerg.cap.8 & lib.5.cap.3.*

l.Quod.6.

Duarenus *lib.2.diſput.cap.37.*Ræuardus *lib.2.de præiud.cap.9.*

l.Prætor.7.

§.ſi dicatur.1.

Ræuardus *lib.2.de præiudic.cap.9.*

§.Poſſe.6.

Cuiac.*lib.9.Obſeru.cap.16.*Ræuard.*lib.1.variar.cap.9.*Fornerius *lib.2.ſelect. capite 21.*

l.Vulneris.8.

l.ſed eſt.9.

§.ſi atrocem.3.

Turnebus *lib.28.aduerſ.cap.31.*

l.Adtemptari.10.

l.Non ſolùm.11.

§.ſi mandatu.3.

Vide Bero.*in c.2.in 1.chart.in fin.cum ſeq.de offic.deleg.*

l.ſi quis.12.

l.Iniuriarum.13.

§.ſi quis.2.

Alciat.*lib.2.diſpunct.cap.13.*Forcatul.Auiarij *cap.4.*Ræuardus *pro tribunal. cap.3.*Pilæus *quæſt.27.*

§.ſi quis.3.

Vide Alciat.*lib.2.diſpunct.in cap.13.*

l.ſanè.14.

l.Item.15.

§.Conuicium.3.

Forcatul.*Necyoman.dialog.57.*Ioannes Robertus *lib.ſententiarum iur.cap.7.*

§.Idem.6.

Duarenus *lib.1.diſput.cap.25.*

§.ſi quis.13.

Forcatul.*Necyoman.dialog.58.*

§.ſi quis.15.

Briſſonius *lib.2.ſelect.cap.4.* Ræuardus *lib.2.variar.cap.19.* Cuiac.*lib.3.Obſer.cap.18.*

§.ſi quis 31.

Briſſonius *lib.3.ſelect.cap.8* Forcatul.*d.dialog.58.*

§.Adiicitur.38.

Turnebus *d.capite 31.*

§.Prætor.43.

Turnebus *d.lib.28.cap.31.*

l.ſed non eſſe.16.

l.ſed ſi.17.

Quando poſſit pater remittere iniuriam factam filio.vide Iaſ. *in l.cum. § ſi filius.num.25 de pactis.*

l.Eum qui.18.

Coraſ.*Miſcell.cap.14.*Ioannes Robert.*lib.2.ſentent.iur.cap.7.* Couarr.*lib.1. variarum reſolut.cap.11.*Clarus §.*iniuria.num.15.*Placa *lib.1.cap.1.*

§.ſi iniuria.3.

Zazius *lib.2.ſingul.intellect.cap.17.*Coraſ.*lib.4.Miſcell.cap.11.*

l.ſi creditor.19.

l.ſi iniuria.20.

l.Iniuriarum.21.

l.ſi liber.22.

l.Qui.23.

l.ſi quis.24.

l.ſi ſtuprum.25.

l.ſi quis.26.

l.ſi ſtatui.27.

l.Iniuriarum.28.

l.ſi ſeruus.29.

l.ſeruo.30.

l.Cùm poſſit.31.

l.Nec.32.

l.Quod.33.

l.ſi plures.34.

Cuiac.*lib.8.Obſeru.cap.20.*

l.ſi quis.35.

l.ſi filij.36.

l.Conſtitutionibus.37.

l.Senatus.38.

Briſſonius *ſelect.antiq.lib.4.cap.21.*

l.Veſtem.39.

Ræuardus *lib.3.variar.cap.5.*Petrus Plaza *lib.1.cap.5.* Conſtantius Ludus *prætermiſſ.cap.15.*

l.Diuus.40.

l.Pater.41.

l.Iudici.42.

l.Qui

l.Qui iniuriatum.43.

l.ſi inferiorum.44.

Ludouicus Vitalis *variar.lect.cap.7.* Duarenus *lib.1.diſput.cap.24.*

l.De iniuria 45.

Titulus 11. De extraordinariis criminibus.

Boſſius *de extraordinariis criminibus.* Cuiac.*lib.8.cap.33.*

l.ſollicitatores.1.

Hotomanus *lib.1.Obſeru.in ff.cap.4.* Auguſt.*lib.3.emend. cap.9.* dixit Delrio a repetitione tranſigere. Menoch.*de arbitr.iud.caſ.289.* Grammat.*deciſ.38.*

l.ſub prætextu.2.

l.ſtellionatus.3.

l. Diuus.4.

l.In eum.5.

l.Annonam.6.

l.ſaccularits.7.

Crinitus *de honeſt.diſciplina cap.8.* Rhodiginus *lib.13.antiquar.lection.cap.90.* Turneb.*d.cap.17.* Forcatul.*Necyoman.dialog.28.* Cuiac.*lib.10.Obſer.cap.17.*

l.ſunt.8.

l.ſunt quædam.9.

Crinitus *de operis lib.8.cap.10.* Alciat.*lib.2.prætermiſſ.*

l.In AEgypto.10.

Cotta *in voce* [illegible]. Forcatulus *in* [illegible] *cap. 14.* Cælius [illegible] *lib. 17.capite 6.*

l.In circulatores.11.

Forcatul.*Necyoman.dialog.88.*

Titulus 12. De ſepul.viol.

Cælius Rhodiginus *lib.9.cap.14.antiq.lect.* Menoch.*de arbitr.iudic.caſ.387.*

l.ſepulchri.1.

l.ſi ſepulchrum.2.

Cuiac.*Obſeru.1.cap.37.*

§.Prætor ait.3.

Lipſius *lib.5.epiſtol.quæſt.epiſt.18* Fol.161.*num.*18 repetitionum 7. Vide Iaſ. *Inſtit.de act.in prin.in 3.col.ante med. & ad §.diuus.vide ca.de conſtitut. & ibi Gloſſ.fin.*

§.Non perpetuas.4.

Forner.*lib.2.ſelect.cap.14.* Briſſonius *ſelect.antiq.lib.2.cap.19.*

§.Diuus.4.

Bart.hic, vide Gloſſ.& ſcrib.*ad l.de quibus.ff.de leg.par.2.lect.2.col.* Paul.de Caſtr.*num.19.repet.in col.34.ante num.39.* Bart.*ad l.2.cap.quæ ſit long.conſuet.2.col.ad fin.& ſeq.* Annib.de Cano.*ad l.Nemo.num.57.de leg.2.* Forcatulus *in Necyoman.iur.dialog.1.num.26.* Fol.179.*num.*39. repetitionum 1.fol.161.*num.*158. repetitionum 4.

l.ſepulchra.4.

l.Vtimur.5.

Pratæius *geminatio.cap.10.* Cuiac.*lib.13.Obſeru.cap.38.*

l.ſepulchri.6.

l.ſepulchri.7.

l.ſepulchri.8.

l.De ſepulchro.9.

l.Quæſitum.10.

l.Rei.11.

Titulus 13. De concuſſione.

l.ſi ſimulatio.1.

l.Concuſſionis.2.

Titulus 14. De Abigeis.1.

l.De Abigeis.1.

Cuiac.*lib.5.Obſeruationum cap.10.* Cotta *in voce* [illegible]. Iacob. Curt. *lib.* [illegible] *ad fratrem.cap.11.*

l.Abigeatus.2.

l.Oues.3.

Forcatul.*in cupid.iuriſper.cap.13.* Cuiac.*lib.6.Obſer.cap. 8.* Pythoeus *in notis ad fragmenta iuriſ.conſul.pag.93.*

Titulus 15. De præuaricatione.

Nonnius *lib.9.Miſcell.cap.4.* Conrius *lib.9.cap.40.* Menoch. *de arbitr. iud. caſ.323.*

l.Præuaricator.1.

l.ſciendum.2.

l.Præuaricationis.3.

l.Si is.4.

l.Accuſator.5.

l.Ab imperatore.6.

l.In omnibus.7.

Cuiac.*lib.6.cap.11.*

Titulus 16. De receptationibus.

l.Peſſimum.1.

Rolandus à Valle *conſ.45.num.15.*

l.Eos.2.

Titulus 17. De furibus balneariis.

Alciat.*lib.2.parerg.cap.38* Petrus Victor.*lib.7.variar.lect.cap.17.* Menoch. *de arbitr.iudic.caſ.296.*

l.Fures.1.

Forcatul.*Necyom.dialog.*[illegible]

l.Sed ſi.2.

l.Miles.3.

Titulus 18. De effractor. & expilator.

Boſſius *incruſtatu de carcer.*

l.De his.1.

§.Expilatores.1.

Alciat.*lib.1.pretermiſſ.& lib.1.pareng.cap.21.* Auguſt.*lib.4.emend.cap.26.* Menoch.*de arbit.iudic.caſ.299.* Cuiac.*lib.6.obſeru.cap.31.*

l.Inter.2.

Titulus 19. Expil.hæred.

l.ſi quis.1.

l.ſi expilatæ.2.

l.Diuus.3.

l.Res.4.

l.Vxor.5.

l.ſi rem.6.

Titulus 20. De crimine ſtellionatus.

Alciat.*lib.1.pareng.cap.16.* Menoch.*de arbit.iudic.caſ.381.*

l.Actio.1.

In hanc legem Forcatul. *Necyom.dialog.*28. His autem verbis Papinianus ſignificat actionem ſtellionatus non venire ex legibus, non eſſe legitimum & ordinarium iudicium, non in ea actione crimen legitimum vt pœnam legitimam *vt ait l.3.§.1.h.t.* quatuor actiones ſunt quæ veniũt ex legibus certis, vel ex edictis prætorum, & priuatis actionibus, vnde actioné ſtellionatus non contineri certiſſimum eſt, quia hæ actiones ſunt ciuiles non criminales, at actio ſtellionatus eſt criminalis.

l.ſtellionatus.2.

Duaren.*lib.1.diſput.c.42.* Gilbert.Regius Noſoritus lib.2.*[illegible]* c.3.

l.De periurio.4.

Duarenus *lib.2.diſput.anniuerſ.cap.27.* Cuiac.*lib.2.obſeru.cap.29.* Menoch.*de arbit.indic.caſ.319.*

Titulus 21. De termino moto.

Ferandus *lib.1.explic.cap.43.* Menoch.*de arbit.indic.caſ.393.* Conſtan. Land. *[illegible] in tit.de inſtit.& iur.cap.24.*

l.Terminorum.1.

l.Diuus.2.

l.Lege.3.

Auguſt.*lib.3.emend.cap.9.* Curtius *coniect.ad fratrem lib.3.cap.16.*

Titulus 22. De colleg. & corporibus.

Boſſius de vnionibus & colligationib. Briſſonius *lib.1.ſelect.cap.14.*

l.Mandatis.1.

Curta *in voce* [illegible] Cuiac.*lib.7.obſeru.cap.30.*

l.Collegia.3.

l.Sodales.4.

Corta *d.loco* Alciat.*lib.2.diſpunct.cap.14.& lib.2.prætermiſ.* Auguſt.*lib.*[illegible] *emend.capite 8.*

Titulus 23. De popul.actionibus.

l.Eam.1.

l.ſi plures.2.

l.Sed ſi ex eadem.3.

l.Popularis.4.

l.Qui populari.5.

l.Mulieri.6.

l.Populares.7.

l.Omnes.8.

Finis libri quadrageſimiſeptimi.

LIBER QVADRAGESImus octauus.

Titulus 1. De pub.iudiciis.

Duarenus *lib.1.diſput.cap.37.* Ioannes Robertus *lib.4.ſentent.iur.cap.16.* Briſſon.*lib.2.ſelect.cap.1.* Copioſè Antonius Correa *ad ordinat. Lofitania lib.5.tit.1.* Cuiac.*lib.8.obſer.cap.34.*

l.Non omnia.1.

Charon.*lib.5.recept.ſentent.§.1.in princ.*

l.Publicorum.2.

l.Publica.3.

Auguſtinus *lib.1.emend.cap.2.*

l.interdum.4.

Ræuardus *lib.2.de praiudic.cap.9 fol.237.nu.106. Et fol.208.nu.277.repet.1.5. Et fol.116.num.157.repetitionum 7.*

l.ſi qui.5.

Menoch.*de arbit.ind.lib.1.queſt.8.*

l.Defuncto.6.

Menoch.*de arbit.ind.caſ.287.*

l.infamem.7.

Vide Socin.*in reg.119.*

l.Ordo.8.

Briſſonius *ſelect.antiq.lib.2.cap.1.*

l.ſciendum.9.

l.inter.10.

Duarenus *lib.1.diſput.cap.7.* Cuiac.*lib.7.obſer.cap.15.*

l.ſeruus.11.

Fol.538.num.74.repet.6.

l.Cuſtodias.12.

l.Accuſatore.13.

Ioannes Robertus *lib.2 ſentent.iur.c.3.* Menoch.*de arbit.ind.lib.1.queſt.79. cum ſeq.* Boſſius *tit. An in crimin.iud.quis pro abſent. interuen.poſſit.* In crimine publici iud.cij nõ admittitur procur.add.per Felin.*ad c.veniens*, extra de accuſ. Maran. *in ſpecul.at.de ordin.iudic.4.par.prin.nu.25.cũ ſequẽt.* Socin.*in regul.*311. Procur.Marian.Socin.*ad c.veniens.nu.69.extra de accuſ.* Cepoll.*caut 66 in accuſ.*

*conſ. & cant.*253.& plura loca ad hanc materiã congerit Apoſtil.*ad cap. poteſt quis de regul. iur. in* 6. Tho.Ferrat.*caut.*255.Alex.*cõſ.*4.*viſo col.*1.*lib.*6. Cornel. *conſ.*17.*licet.col.*3.*& conſ.*273.*viſa.lib.*3. *Hieron. conſ.*74.*pater. & conſ.*46.Ruin. *conſ.* 5. *habita.col.*5.*lib.*5.& ratio eſt vt per Boniſa.*de Vital. in tract. al. in Rub. de procur. num.*10.Capol.*conſ.*45.*num.*2.*& conſ.*47.*num.*3.*cum pluribus ſeq.*

§.Ad crimen.1.

*Fol.*455.*num.*27.*repetitionum* 1.

l.Generi.14.

Titulus 2. De accuſ.& inſcript.

Duarenus *lib.*1.*diſput.cap.*38. Nouella Ioan.Robert.*de opin. lib. lib.*4.*capite* 12.*et* 13.

l.Non eſt.1.

l.Certis.2.

§.Pupillis.1.

Cuiac.*lib.*17.*Obſeru.cap.*17.*&* 30.

l.Libellorum.3.

Adde dum hic ponitur forma libellandi in actionibus iniuriarum, nunquid in interdicto vnde vi, quod eſt famoſum, requirat in libello expreſſio temporis ſpoliationis.Rom.*conſ.*191.*inſtabo.* Socin.ad leg.*rem quæ nobis.num.*15.*verſ.dubitatur iſtã.& 4.ff. de acquir.poſſeſſ.*Afflict.*deciſ.*250.*ſepe.*Ang. *Inſtit. de exceptio.in Rub.num.*25.Purpur.*ad l.edita.num.*48.*Cod.eden.* Rot.*deciſ.*491. Bellam *deciſ.*111. Franc.Bapt.Ferr.*conſil.*168.*nu.*21. Balb.*deciſ.* 20. adde quòd iſte textus requirens exprimi locum & tempus maleficij, non procedit ſubſiſtente iuſta cauſa ignorantiæ in iudice. Natta Aſten. *conſ.* 422.*num.* 15. *lib.*2.Io.mar.Viu.*lib.*1.*com.opin.in verbo accuſator.opin.*18.

§.Item.2.

Duarenus *d.lib.*1.*cap.*3 Briſſonius *lib* 4.*ſelect.cap.*7.

§.Sed & ſi.3.

*Fol.*210.*num.*212.*repetitionum* 7.

l.Is qui.4.

l.Seruos.5.

Cuiac.*lib.*6.*Obſeru.capite* 17.Pithoeus *in d. capit pag.*81. Platea *Miſcell.lib.*1. *capite* 44.

l.Leuia.6.

l.ſi cui.7.

§.Iidem.2.

*Fol.*51.*num.*255.*repetitionum* 5.

l.Qui accuſare.8.

l.Alij.9.

l.Nonnulli.10.

Cuiac.*lib.*17.*Obſeru.cap.*30.vide Alciat.*lib.*3.*diſput.cap.*9.

l.Hi tamen.11.

l.Hoc accuſare.12.

Cuiac.*lib.*6.*Obſeru.cap.*30.

§.Lege.2.

Cuiac.*lib.*6.*Obſeru.cap.*11.

l.Mulierem.13.

l.Senatus.14.

l.In eum.15.

l.ſi plures.16.

Aulus Gellius *lib.*2.*cap.*4.

l.Si ſeruum.17.

l.Cum Titia.18.

l.Diui.19.

l.Ex iudiciorum.20.

Contius *ad l.Iul.maieſt.pag.*21.

l.Capitis.21.

l.Alterius.22.

Titulus 3.De cuſtod.& exhibit.reorum.

Ræuardus *lib.*3.*variar.cap.*11. Menoch.*de arbitr. iudic. caſ.*303.*&* 305. Boſſius *de carcere, & titulo de carcerat. ſideiuſſ.*

l.De cuſtodia.1.

l.ſi ſeruus.2.

Menoch.*d.caſ.*303.*& caſu* 301.

§.Qui exhibendi.1.

Cuiac.*lib.*8.*Obſeru.cap.*30.

l.Diuus.3.

l.ſi quis.4.

Menoch.*de arbitr. iudic.lib.*1.*quæſt.*14.

l.ſi confeſſus.5.

Menoch.*d.caſ.*303.Ad illum text.vide Socin.*in reg.* 478.

l.Diuus.6.

Alciat.*lib.*1.*parerg.cap.*6.

l.Solent.7.

l.Carceri.8.

l.De militibus.9.

Turnebus *lib.*18.*aduerſ.cap.*31.

l.Ne qu[illegible].10.

l.Non eſt.11.

l.Milites.12.

*Fol.*368.*num.*18.*repetitionum* 1.

l.In eos.13.

Curtius Burgenſ.*lib.*1. *ad collegam cap.*8.Boſſius *in tract. de carcere.*

l.Non eſt facile.14.

§.Quod.4.

Dum vult iſte § quòd nõ liceat audire carceratos.Adde neque etiam eos qui ducuntur ad carceres.Bart.*in l.*3 *§ transfugas de ſicariis.*Declar.vt per Felin.*in c.cum iuramento.extr.de homicid.* vbi etiam dicit quòd non liceat confang.in carcer.honoris cauſa, id eſt, propter verecund.ſeu defectus.

Titulus 4. Ad leg.Iul.maieſt.

De Iulia maieſt. extat copioſus tractatus Hieronymi Gigantis, & liber ſingul. Anton.Contij *qui ſingul. legis huius tit. exponit*, laté Clarus *§.læſæ maieſt.*Cuiac.*lib.*16.*Obſeru.cap.*10.

l.Proximum.1.

Duarenus *lib.*2.*diſput. cap.*22. Laté Deci.*conſ.*256. *qui ſtatuas.* adde, an qui malè loquitur de principe debeat puniri.Dec.*conſil.*236.*col.*2.

l.Qui ne.2.

l.Lex duodecim.3.

l.Cuiuſque.4.

l.Non contrahit.5.

l.Qui ſtatuas.6.

§.ſi debitorem.1.

Vide Caſtrenſ.poſt.Gloſſ.& Bart.in l.qui mihi donare.ff.de donat.

§.De peculio.2.

Cuiac.lib.11.obſer.c.34.

l.ſi ſoliturus.39.

l.ſi pro me.40.

l.Reo.41.

l.ſed nec.42.

l.in omnibus.43.

l.in numerationibus.44.

Molinæus in nouis intellectibus.

l.Caſtigo.45.

Nicolaus Valla de rebus dubiis &c.tract.11.

l.ſi quis.46.

l.In pupillo.47.

Vide Bart.in l.1.§.impuberes.ff.com.Dec.in l.ex ſimilibus circa fin.ff.de reg.iur. Gomeſ.Inſtit.de actionib.qui de prædictis facit mentionem.in §.actiones autem.in 4.col.in 1.not.Locupletior qui dicatur intellige,vt per Dec.in l.ex ſimilibus.de reg.iur.

l.Titia.48.

Quæſt.de quæſtionib.iur.c.15.Cuiac.lib.15.obſer.c.12.

l.ſoluram.49.

l.ſi cum.50.

Vide Bart.in l.1.in princ.de pactis.

l.Diſpenſatori.51.

Pro intellectu vide Aret.§.præiudiciales.Inſtit.de action.

l.ſatisfactio.52.

l.ſoluere.53.

l.ſolutionis.54.

l.Quiſic ſoluit.55.

Lim.vt per Gerar.ſing.26.Cotta.ad l.frater à fratre.ff.de cond.indeb.1.par.n.39.poſt ius ibi num.5.

l.Qui mandat.56.

l.ſi quis.57.

l.ſi quis.58.

l.ſi ita.59.

l.is qui.60.

l.Diſpenſatorem.61.

l.ſi debitor.63.

l.Cum.64.

l.ſi filia.65.

ſi pupilli.66.

l.ſi quis.67.

l.ſeruus.68.

l.ſi hominem.69.

l.Quod certa.70.

l.Cum decem.71.

l.Qui decem.72.

§.Cum Stichum.1.

Molinæus ad conſuetud.Pariſien.tit.1.§.13.Gloſſ.11.num.3.

§.Stichum.4.

Alciat.lib.1.parerg.cap.16.Cuiac.lib.18.obſer.cap.20.cum §.non idē in l.Meuius.ff.de leg.2.388.pet.fo.389.A.b.c.d.e.Connanus vide Gloſſ.in verb.ſtipul.in l.Meuius §.eadem.& ibi Caſtr.in pen.col.de leg.2.fol.105.num.11.repet.6.

l.Ob triginta.73.

l.id quod.74.

l.is ſicut.75.

l.Modeſtinus.76.

Vide Socin.l.2.§.ſi tamen in 3.col.circa fin.ff.de verb.oblig.& Ruin.ibi in vltim.chart. aliter loque. ad text. & vide ad quid alleg. hunc text.Bart.in l.fin.de duobus reis.& in Auth.in 12.quæſt.ff.de duobus reis.

l.in liberto.77.

l.ſi alieni.78.

In nummis vel pecunia numerata, ſola immixtione transfertur dominiū declar.vt per Iaſon.ad l.ſingularia.num.12.ff ſi cert.pet.Hippol.Rimi.Inſti.quib.alien.lic.vel non.§.2.numero 54 vide Doct.modern.l.ſingularia ſuper Gloſſ.1.ſi cert.pet.& ibi Gozad.in c.21.in l.2.§.appellata.in fin.ff.eod.

l.Pecuniam.79.

l.Prout.80.

l.ſi ſtipulatus.81.

l.ſi cum.82.

l.ſi tuo ſeruo.83.

l.Egiſti.84.

l.ſolidum.85.

l.Hoc iure.86.

l.Quodlibet.87.

l.Filiæ.88.

l.Ex pluribus.89.

l.filius.90.

l.ſi debitor.91.

l.ſimilis.92.

l.ſi duo rei.93.

Cuiac.lib.11.obſer.c.34.fo.495.poſt numero 10.tractatum §.

l.ſi is cui.94.

Cuiac.lib.13.obſer.capite 28.

l.Stichum.95.

Gilbertus Regius lib.2.enarrat.capite 20.

§.Quod vulgò.3.

Cuiac.d.capite 34.& lib.15.capite 11.

§.Naturalis.4.

Vide Oner.in rub.Inſtit.de obligat.in vlt.coll.Naturalis obligatio pacto & iureiurando tollitur ipſo iure,quod prodeſt fideiuſſori.add.Alcia lib.4 paradox.cap.7.vbi quòd hic verbū iuſt.pacto intelligitur de pacto veſtito.contrà autem quod intelligatur de pacto non reprobato à lege,tradit Corraſ.lib.1 Miſcell.cap.1.ad intel.h.text.adde mod.noſtros ad prin.Inſtit.de oblig.no.[illegible].Bello lib.2.ſuppu.cap.1.Zucchar ad rubr.C.de pact.num.86. Limita illud, quod per iſtā l.ſolet dici, vt per Bal.in l.cius qui in prouincia.ſi cert.pet.quo refert Iaſon.in l.rogaſti.§.ſi ſibi.in 3.nota.& ibi per Dec.ſi cert.pet,Et ad.§.quod vulgo vide Gloſ.in verb.plenior,mihi non videtur verum id,quod dicit ibi. Sed intelligerē ibi ego plenior,id eſt cūm fideiuſſor non ſit æque principaliter obligatus,& ratio poſſet eſſe,quia ſi eſt tātùm fideiuſſorio nomine obligatus,& hæres debitoris efficitur,cōfūditur obligatio,& efficitur principalis.Et ita diceretur per fideiuſſionem pro ſe ipſo obligatus, quod non poteſt eſſe. l.heres.§.ſeruo tuo.de fideiuſſor.

§.Vſumfructum.6.

Emanuel Coſta lib.2.ſelect.capite 10.

§.Si cred.

§.ſi creditor.8.

Cuiac.lib.25.Obſeru.cap.11.

l.Pupilli.96.

Petrus Faber.in tit.ff.de regul.iur.pag.218.Ad illum text.dũ loquitur de interdicto fraudatorio vide Iaſ.Inſtit.de actionib.§.ſi quis in fraudẽ.in ſingul.coll.

§.Cum pupilla.1.

Fol.233.num.10.repetitionum 7.

l.Cum ex pluribus.97.

l.Qui res.98.

Curtius lib.2.coniectur. ad ff.tertiũ.cap.34.

§.Aream.8.

Fornerius lib.2 ſelect.cap.16.Coraſius lib.3 Miſcell.cap.13. Marc.Mant.ſing. 201.nu.1 fol.871.Ibi maximam vide l.Inter quos.8.damni.de damno infecto.

l.Debitorem.99.

l.Quæro.100.

l.Paulus.101.

Baldus.ad l.cum quid.ſi cert pet.nu.33.& ad tex.& Bart.hic vide Boer.deciſ. 317.Soc.conſ.144.lib.1.& 142.lib.1.Tiraq de retract.par.2.§.1.gloſ.18. num.16. Alb Brun.in tract.de Aug.Coraſ.lib.3 Miſcell.cap.13.per tot.Bald.ad l quicunq. Cod.de ſer.pub.nu.26 Roman ſingul.419.quod tẽpus: pecuniæ valor ſic mutetur,quod ſolutio debet fieri ratione valoris qui erit tempore ſolutionis. Bolgo.conſ.16 fol.42.num 33.repetitionum 2.

§.Paulus.1.

l.Creditor.102.

Alciat.lib.2.diſpunct.ca.25 Forcat.Necyom.dialog.6. Curtius d.lib.2.cap 8. Coraſius lib.1 Miſcellanea cap.9.

Si creditoris vel tutoris culpa nõ præceſſit.periculum pecuniæ pertinet ad debitorem vel pupillum.Botticel.ad l.quod te.ff.ſi cer.pet.num.35.

l.Cum.103.

l.Ante reſtitutam 104.

l Quod dicimus.105.

Alex.ab Alexãd.lib 6.genial.dier.cap.10 Alciat.lib.2.parerg.cap.8. Menoch. de arbit.iudic.lib.2.caſ.27.

l.Aliud.106.

l.Verborum.107.

l.Ei qui.108.

Cuiac.lib.1.obſeru.cap 38.

Titulus 4. De acceptilatione.

Cuiac.lib.5.obſeru.cap.36.

l.Acceptilatio.1.

l.Pupillum.2.

l.Per procuratorem.3.

Menochius illuſtr.quæſt.52.& 53 Cuiac.lib.15.obſeruation cap.16.

l.Acceptilatio.4.

l.in diem.5.

Alciat.lib.5.parerg.cap.5.

l.Pluribus.6.

l.ſanè.7.

l.An inutilis.8.

Forcatul.Necyom.dialog.5 Molinæus ad l.1.§.ſi quis ita.num.40.& ſeq. de verb.oblig.

Ad h.text.dum in fi.dicitur quod interueniens ſit acceptilatio, intellige quantum ad capacitatem,quod tam liberi quàm ſerui poſſint ea vti mod. ad rubr.ff.de verb.oblig.& ibi Hier.Verinn.num.170.Iacob.Nig.num.89.Rimi. Iun.d.prinp.inſt.de don.num.187.vſq.ad 189.

l.Pars.9.

l.ſed & ſi.10.

l.ſpecies.11.

l.Quod iudicium.12.

l.Et per.13.

Alciat.lib.8.parerg.cap.2.

§.ſi quis.3.

Cuiac.lib.13.Obſer.cap.12.

§.Tutor.10.

Molinæus ad d.§.ſi quis ita.num.4.

l.Niſi 14.

l.ſi is qui.15.

l.ſi ex pluribus.16.

l.Qui hominem.17.

Vide Bart.in l.2.§.ſi tamen.ff.de verb.oblig.& ibi poſt eum alij maximè Iaſ. in 2.col.verſ.reſpond.te poſſes.

l.Et vno.18.

l.ſi accepto.19.

Vacconius lib.3.declaration.69.

l.ſi accepto.20.

l.ſi ſub.21.

l.ſeruus.22.

Molinæus ad d.§.ſi quis ita.

l.ſi ego.23.

Titulus 5. De ſtipul.præt.

Goueanus lib.1.variar.lection.cap.33.

l.Prætoriarum.1.

§.Cautionales.2.

Ad gloſ.mag.in fin. ibi alij dicunt quod nouatur emptio. vide Bart.in l.ſi ita ſtipulatus.in 24.col.ff.de verb.oblig & ad princ.vide Alciat.lib.1 parad.cap.8

§.ſtipulationum.

Cuiac.lib.9.Obſeru.cap.5.

l.Prætoriæ.2.

Prætorias ſtipulationes,aliàs contineri dicit hoc loco Paulus rei reſtitutionem,ſiue de re reſtituenda cautionem,vt ait l.inter ſtipulantem. §.ſacram.in fine. ff.de verb.oblig. & has eſſe indiuiduas, quia res pro parte rectè reſtitui non poteſt. l.ſi duo.ff.depoſiti; aliàs verò continere incertam quantitatem, id eſt, quod ſtipulatoris intereſt,vel quod idem eſt, quãti ea res eſt vtilitatem ſtipulatoris & has diuiduas,quia in pecuniæ præſtatione eſſe deſinat cuius facillima partitio eſt.

Vide Dec.in l.plus cautionis.ff.de reg.iuris.in §.incertam. Bart.in l.4.§.Cato, in 2.quæſt.de verb.oblig & poſt eum ibi alios Doct.maximè Socin.col.15.

§.ſicuti.1.

Stipulatio de operis noui nunciatione,qua vicinus qui molitur opus aliquod nouum, vicino nuncianti nouũ opus repromittit & ſatiſdat de opere reſtituendo, id eſt, de deponendo eo quod fecerit, vel reponendo eo quod depoſuerit,ſi iudicatum erit in eo ei non fuiſſe faciendi nouum opus. l. ſtipulatio.ff.de nou.ope.nunc.hæc ſtipulatio indiuidua eſt,quia opus reſtitui non poteſt pro parte d.l.ſtipulatio.§.quæſitum.& l.4 §.vlt ff.de verb.oblig.qu.ſi diceret hoc loco Paulus,operis reſtitutio actus indiuiduus eſt, ſicut & operis inſtitutio l.ſtipulationes non diuiduntur.ff.de verb.oblig.& generaliter facta omnia ſunt indiuidua.

§.In certam.2.

Duarenus lib.1.anniuerſ.cap.11.Molinæ.de diuid.& indiuid.par.3.nu 445.

l.Generaliter.3.

l.Prætoriæ 4.

l.in omnibus.5.

l.In omnibus.6.

l.Prætoria 7.

Duarenus lib.2.diſput.anniuerſ.cap.14.

Digitized by Google

l.Paulus.8.

l.In prætoriis.9.

l.Si præſes.10.

l.In huiuſmodi.11.

Tit. 6. Rem pupilli vel adoleſcentis ſaluam fore.

l.Cum pupillo.1.

l.Si pupillus.

Forcatulus Necyomant. dialog. 90.

l.Aut dare.3.

l.Non quaſi 4.

l.Si filius.5.

Agitur hic de ſtipulatione rem ſaluam fore, qua iis cauetur qui ſub tutoribus vel curatoribus agunt, & de ſtipulatione ratam rem dominum habiturum, qua procurator vel deffenſor cauit dominum ratum habiturũ, quod cũ ſtipulatore egerit, & contraxerit, & de ſtipulatione duplæ quam euictionis nomine de venditore emptor ſtipulatur, quæ omnes prætoriæ ſtipulationes ſunt, hæc autem *l. ex 5. eſt de ſtipulatione rem ſaluam fore.*

l.Seruum.6.

Coraſius tom. 1. pag. 342. Molin. *ad l. 1. in princ. num. 419. & 220. de verb. oblig.* vide Doct. *in l. 1. in princ. ff. de verb. oblig.* Et Ruin *ibi in 6. & 9. colum.* vide Gloſſ. *in l. mulieri, de verb. obligat. & Gloſſ. in §. pupillus. in verb. multum. Inſtit. de inutilib. ſtipul.* quas reprobat Doct. *in d. §. pupillus. maximè* Aret. *in fin. illius §.* Et Ozer. *ibi in notab. & in d. verſ. multum. Repet. 6. fol. 36. num. 52. fo. 108. n. 30. fol. 185. numero 20. & 22. fol. 143. n. 65. & 73. repet. 6.*

l.Datiuus 7.

l.Etſi.8.

l.Cum pupillus.9.

l.Si poſtea.10.

Coraſius *lib. 2. Miſcellanea. cap. 12.*

l.Cum rem.11.

l.Si plures.12.

Cuiac. *lib. 8. Miſcellanea. cap. 12.*

Titulus. 7. Iudicatum ſolui.

Cuiac. *lib. 10. obſeruation. cap. 29.*

l.In ſtipulatione.1.

l.Cum lite.2.

Nicolaus Valla *de reb. dub. &c. tractat. 15.*

l.Si quis.3.

l.Is autem.4.

l.Iam tamen.5.

In addi. *Math. ſing. 115. num. 2. fol. 270.*

l.Iudicatum.6.

l.Si ante.7.

Auguſt. *lib. 3. emend. cap. 9.*

l.Si petitor.8.

l.Iudicatum.9.

l.Si ad 10.

Molinæus *de diuid. & indiuid. par. 2. n. 524. cum ſeq.*

l.Si ſeruus.11.

l.Si reus.12.

l.Cum quærebatur.13.

l.Si ex duobus.14.

Molinæus *d. par. 2. n. 520. & 521.*

l.Hæc ſtipulatio.15.

l.Ex iudicatum.16.

Idem Molinæus *d. par. 2. n. 54.*

l.Et clauſula.17.

l.Vir bonus.18.

l.Nouiſſima.19.

l.Cum apud.20.

Molinæus *d. par. 2. ex n. 530.*

l.Si vnus.21.

Titulus 8. Rem ratam haberi.

l.Cum quis.1.

l.In ſtipulatione.2.

l.Cùm minor.3.

Rænaldus Corſin *lib. 3. indagat. c. 8.*

§.Falſus.1.

Math. *in l. 1. C. quand. prouoc. non eſt neceſſ. nu. 5. fo. 346. fo. 272. num. 144. repet. 4. & fo. 319. n. 264. repet. 8.*

l.Procurator.4.

l.Non tantùm.5.

l.Tutore.6.

l.Si is cui.7.

l.Procurator.8.

l.Actor.9.

l.Interdum.10.

l.Vel paciſcitur.11.

l.Quo enim.12.

l.Si commiſſa.13.

Hęc lex initio docet commiſſa ſtipulatione de rato: id eſt, domino nõ habente ratum, domino non approbante, quod procurator geſſit in tãtũ competere actionem, in quantũ ſtipulatoris intereſt, quod quidem Paulus in hac lege æſtimat de damno dato vel lucro intercepto ſtipulatoris.

In quantum mea interfuit.

Ergo in æſtimationem eius quod intereſt venit, non tantum damnum datũ, id eſt, deminutio patrimonij noſtri, quodve patrimonio noſtro abeſt: ſed etiam quod patrimonio noſtro non acceſſit, id eſt, lucrum interceptum: nã & lucrũ interceptũ damni ſpecies quędã eſt. *l. 2. §. merito ff. ne quid in loco pub.*

l.Si quis.14.

l.Amplius.15.

Bellonus *lib. 2. diſputation. cap. 9.* vide Doct. *ad l. ſi. C. de edic.* vbi Dec. *n. 8.*

l.Si indebitum.16.

Auguſt. *d. capite 9.*

l.Cum debitore.17.

Molinæus *d. par. 2. n. 129. & per. 3. n. 474. & 489.*

l.Si procurator.18.

Curtius *lib. 1. coniectur. ad fratrem c. 53.* Molin. *d. num. 174. & d. n. 489. fo. 140. n. 137. repet. num. 6. fo. 121. & 150. repetitionum 6.*

Digitized by Google

l.In ſtipulatione.19.

l.Non ſolùm.20.

l.Ne ſatiſdatio.21.

l.ſi ſine iudice.22.

l.Procurator.23.

l.Bonorum.24.

Forcatulus *Necyom.dial.79.* vide Bart.*in l.1.col.3.C. qui admitti.* dum refert ſolutionem Iacobi Butrigar.& ibi cæteros Pro intelligentia iſtius text.vide Alex.*in l.1.C.qui admitti.num.15.in fin.cart 72.* Pro declaratione etiam & intelligentia, vide Bartol. Socin. *in l.quod meo.num.2.ff.de acquir.poſſ.* Fol.159. Cagnolus,*de reg.iur.*

l.Pater.25.

Finis libri quadrageſimiſexti.

LIBER QVADRAGESIMVS ſeptimus.

Titulus 1. De priuatis delictis.

Duarenus *lib.2.diſput.anniuerſ.cap.38.*

l.Ciuilis.1.

§.Heredem.1.

Ræuardus *lib.3.varior.cap.8.*

l.Numquam.2.

l.ſi quis.3.

Titulus 2. De furtis.

Iacobus Ræuardus *de authorit. prudent.cap.13.* Menchaca *illuſtr.controuerſ.cap.48.* Menoch.*de arbit.iudic.cap.195.* Ægidius Boſſius *titulo de furtis* Clarus. *§.furtum.*

l.Furtum.1.

Alciat.*lib.1.diſput.cap.10.& lib.2.prætermiſſ.* Rhodiginus *lib.10.antiq.lect.c.6.* Forcatulus *Necyoman.dial.29.* Vide Bart.*in l.ex hoc iure. in 6. col. verſ.3. de iuſti.& iur.* vide Bart.*in l.ex hoc iure.§.fin.de iuſt.& iur.col.fin.in prin.*

l.Furtorum.2.

l.Fur.3.

Alciat.*d.lib.2.* Forcatul.*d.dialog.29.* Ετandus *lib.1.explic.iur.cap.42.*

l.Quo deſtinauerit.4.

l. ſine.5.

l.Quamuis.6.

Pithœus *in notis ad fragmenta iuriſconſultorum pag.87.*

l.ſi quis.7.

l.Nec manifeſtum.8.

l.Ei qui.9.

l.Cuius.10.

l.Tum is.11.

l.itaque.12.

§.ſed & ſi.2.

Auguſt.*lib.1.emend.cap.3* Zoannetus *reſtituti.cap.11.* Cuiac.*lib.11.Obſer.cap.11.& lib.26.cap.30.* Robertus Aurel.*lib.2.recept.lect.cap.9.*

l.is cui.13.

l.Eum qui.14.

l.Creditoris.15.

l.Ne cum.16.

l.ſerui.17.

Coraſius *ad l.frater à fratre.nu.39.de condict.indeb.* Limit. & per Paul.Caſt *in l.cum actum ff.de neg.geſt.*& vide quæ circa illũ text.dicat Bart.*in l.frater.*& ibi doct.maximè Grat.qui per illum text.tradit nouam rationem, quare obligatio ciuil.non poſſit eſſe inter patr.& fil.*fol.266.nu.70.repetitionum 2.*

l.quod dicitur.18.

Alex.ab Alexan.*cap.10.lib.6.genial.dier.* Cuiac.*lib.11.Obſeru.cap.25.*

l.In actione.19.

l.Cum æs.20.

l.Vulgaris.21.

§.qui furti.7.

Vide doctrinam Bart.*in l.ſaccularij.C.de extraord.crim.*

l.ſi quid.22.

l.Impuberem.23.

l.Nec minus.24.

l.Verum eſt.25.

l.ſi apes.26.

Hieron.Magius *lib.1.Miſcell.cap.5.*

l.qui tabulas.27.

l.ſed ſi.28.

l.Hoc amplius.29.

l.ſi hæreditariæ.30.

l.ſed & 31.

§.ſi quis.1.

Furti etiã tenetur,vt optimè declarat Labeo,is qui tabulas inſtrumentorum,reipublicæ,municipij alicuius,aut ſubripuerit, aut interleuerit, idem etiam eſſe de cæteris rebus publicis, déq; ſocietatibus declarat idem iuriſconſultus. An deleos inſtrumentum animo lucrandi ſibi vel alteri,teneatur furti,anque ſi animo iniuriandi & nocendi creditori teneatur damni iniuriæ. Vide hic Bart.& adde Alex.*conſ.127.*vbi etiam ponit quando ex contrectatione inſtrumentorum furtum committatur.

l.Quidam.32.

In hanc legem Auguſt.*lib.1.emend.cap.5.*

l.Tutor.33.

l.Is qui.34.

Zoannetus *rerum quotid.cap.19.*

l.ſi quis.35.

l.Qui ſeruo.36.

§.Item.1.

Ad doctrinam Bart.*qui in fin.*vide Bero.*in c.1.in 220 alter.not.de eff.deleg.*

l.ſi pauonem.37.

§.Qui alienum.4.

Alciat.*lib.2.prætermiſſor.*

§.ſed ſi.6.

Vide Bart.*in l.ſingularia.in 2.parte* & ibi Caſtrenſ *in 11. colum.ff.ſi certum pet.* Vide declarationem Alexan.*in l.naturaliter.§.nihil commune.nu.6 de acquir.poſſeſſ.* dum declarat *l.1.§.Dominum ad Syla.* quæ declaratio conuenit & huic §.licet de eo mentionem non faciat.

Digitized by Google

l.Si iuſſa.44.

l.Si ſocius.45.

l.Inter omnes.46.

Cuiac.*lib.6.Obſeru.cap.1.*

Add.Forcatul.*in Necyom.iur.dial.29.num.2.* Honor.de Peruſio *conſ.28.nu.25.Inter conſilia diuerſ.ad cauſ.crim.*

§.Rectè.7.

Forcatul.*d.dialog.29.* Ad not.per Bart.ibi nu.6.vide Bald.*ibi in l.qui ſiuro. de ſtatu hominũ.* Ang.*in tract.de. maleſic.veſtem caleſtem.* Hyppol.Mar.*in repet.l.ſi.quaſt.vlt.ff.de iuriſdict.omnium iud.*

§.Per contrarium.3.

l.ſi dominium.47.

Ad id quod dicit Bart. *ibi in verſ.quaro* circa voluntatẽ ſibris allegat gloſ. in *§.alia.Inſtit.de action.* Ruin.*in l.Gallus.§.idem credendum.in 37.chart.de lib. & poſthum.*

l.Qui vas.48.

Forcatulus *Necyomant.dialog.96.*

§.Ancillas.5.

Paluaeus *ad l.Atiniam cap.7.& 11.* Ioannes Robert. *recept.lection.1.lib.ca.6.* Cuiac.*lib.15.Obſeru.cap.20.*

l.Interdum.49.

l.In furti.50.

Crinitus *lib.3.de honeſt.diſciplin.ca.13.* Math.*in l.vnic.C.de ſen.qua pro eo,quod inter.nu.21 fol.331.* Intellect.verſ.ſancimus huius Legis,in quantum loquitur de contractibus,in quibus dari eſt in obligatione.num.22.ibid.

l.Nam.51.

l.ſi quis.52.

§.Iulianus.16.

§.ſi Titius.17.

§.ſi ex duobus.18.

§.ſi quis.20.

Alciat.*lib.2.diſpunct.cap.13.* Cuiac.*lib.18.Obſeru.cap.6.*

l.Qui iniuria.53.

l.ſi pignore.54.

§.Furem.2.

Cuiac.*lib.14.Obſer.cap.21.*

l.Cum creditor.55.

l.Interdum.56.

§.Qui furem.1.

Kriechonius *commun.opin.centur.3.cap.11.*

§.ſi res.2.

Paluanus *d.lib.c.16.*

l.ſi creta.57.

l.ſi filio.58.

l.ſi is qui.59.

l.Ancilla.60.

l.ſi ſeruus.61.

l.Vtrum.62.

l.Non poterit.63.

l.A Titio.64.

Legatum tranſit recta via in legatarium.vid. Rip.*ad l.1.nu.26.& 67.* Iaſ.16.82.& 115. Cra.*num.56.cum ſeq.& alij omnes repet. ff.de leg. primo* Socin. *in reg.221.* Iaſ.*ad l.filium.§.diui.2.lect.nu.116.de leg.1.& ad l ſeruum. §.fi.nu.9.eod.tit.Doct.ad l.filium, quẽ habẽtem.nu.7.C.fam.herciſc.* Ange.à Gambel.*in tract. de teſtam.gloſſ.23.nu.2.volum.7.tract.* Dec.*ad l.omnia nu.5.ſi cert.pet.* Rip.*ad l.fideicomm.num.50.ad Trebell.*

Hunc aduerte ad hunc text.quia ego dico quod ille ſeruus qui commiſit furtum non eſt ſeruus,neque hæredis,neque legatarij, nondũ adita hæreditate, quod nõn ſit hæredis ante aditam hæreditatẽ probat hic text.ibi. *nec tunc cum faceret furtum eius fuerit,* ſed heredis qui nondũ adierat hereditatẽ.vt text.princ.*ibi ante aditam hereditatẽ.* quod non ſit legatarij,nec verè nec fictè probo. nã legatum nõn debetur, niſi à tempore aditæ hereditatis, iurib.vulg. & ſic vere non eſt legatum quod autẽ nec fictè probo. quia ſicut hereditas nondum adita non dicitur heredis,ita nec legatum legatarij. Sed cuius erit iſta hereditas vel iſtud legatum eo tempore? dic quod nullius, ſed ſtabit in pendenti donec adita fuerit,poſtea autem legatarij legatũ, ratio ponitur in fine: quia ea quæ legantur recta via ab eo, qui legauit ad legatarium tranſeunt,intellige poſt aditam hereditatem,quia alias hereditas ſtat in pendenti,& ſpes tãtum eſt,quæ tranſit in heredem,& in legatarium ante aditam hereditatem, vide Gloſſam magnam *in fine l.ſi hered. ſimus de leg.1.Tract.7.Gloſſ.25.num.2.fol.2 Repet.7.fol.373.num.7.*

l.Qui.65.

Ad Doct.Bart.ibi in fin.vide Soz.in reg.302. Ad §. vetare. vide eundem Sozin.in reg.192.

l.Si is qui.66.

§.ſi is cui.1.

Fol.481.nu.587.& ſeq.repetit.8.

l.Inficiando.67.

l.Hæreditariæ.68.

l.Aut iniqua.69.

l.His enim.70.

l.ſi is cui.71.

l.Sempronia.72.

l.ſi is qui.73.

l.Furtiuam.74.

l.ſi is qui.75.

l.Qui re.76.

l.Qui ſaccum.77.

l.Rem.78.

l.ſi debitor.79.

l.ſi vendidero.80.

l.Ob pecuniam.81.

In hãc legẽ.Alciat *lib.2.diſpunct.cap.3.* Auguſt.*lib.1.emend.ca.3.* Straitmãnus *harmonia iuris pag.264* Ræuardus *lib.2.varior.cap.19.* Ioãnes Robertus *lib 2.recept.lection.cap.2.* Vult autẽ hæc lex,quod ſi curator rei frumẽtariæ pecuniã ciuitati ſubſtraxerit, & in vſus ſuos cõuerterit,eum teneri furti, ſicut ſi quam aliam ciuitati ſubſtraxiſſet,l.*ſed & imaginẽ.§.1.h.t.* dubitatur autẽ an etiã criminaliter teneatur iudicio peculatus, ratio dubitandi eſt, quoniam crimen peculatus intenditur tantũ in furem, pecuniæ publicæ,id eſt populi Romani,& ciuitates aliæ priuatorũ loco habentur. *l. eum qui in fine. ff. de verb.ſign.* & ſanè ita reſpondet Papinianus ob pecuniam ciuitati ſubreptam, eum teneri quidẽ furti priuata actione & ciuili, nõ autẽ crimine peculatus cui opponitur ſtatim.*l.4.§.vlt.1.ad leg.Iul.pecul.*quæ eãdẽ ntẽs,ait rectè inſtitui peculatus accuſationẽ in eum eũ qui pecuniam ſubripuit ciuitatis cuiuſque vel municipij, ſed animaduertendum eſt quod addit *lex 4.* hoc eſſe ex conſtitutionibus principum Traiani & Adriani.

l.Fullo.82.

l.ſi quis.83.

l.Quamuis.84.

l.Is cuius.85.

l.ſi ad dominium.86.

l.Creditori.87.

l.ſi quis.88.

l.ſi libertus.89.

l.Fullo.90.

l.Si quis,

l.Si quis.91.

Vide Socinum reg.391.

l.Meminiſſe.92.

Alex.ab Alexand.*lib.6.genial.dierum, cap.10.* Fornerius *lib.1. ſelect. cap. 15.* Anton.Guibertus *in Polyhiſtor.cap.28.*

Titulus 3. De tigno iuncto.

l.Lex.1.

Cuiac.*lib.9.Obſeru.cap.16.* Raeuardus *ad l.12.tabul.cap.12.*

l.ſed ſi.2.

Tit. 4. Si is qui teſtamento liber eſſe iuſſus erit.

l.Si dolo.1.

§.Non alias.2.

Contius *lib.1.lect.ſubſeciuar.cap.2.* Cuiac.*lib.6.Obſer.cap.1.*

§.Præterea.12.

Gilbertus Regius Noſorinus *lib.1.enantiop.cap.20.*

§.Scæuola.15.

Ioannes Aurpachus *epiſt.2.cap.7.*

l.Si paulò.2.

l.Labeo.3.

Titulus 5. Furti aduerſus caupones, ſtabularios.

Clarus §.*Furtum.num.17.*

l.In eos.1.

Contius *d.lib.1.cap.1.*

Titulus 6. Si familia furtum feciſſe dicetur.

l.Vtiliſſimum.1.

l.Id eſt.2.

l.Quotiens.3.

l.Etiam.4.

l.Familia.5.

Cuiac.*lib.6.Obſer.cap.1.* in Gloſſ.verb.agi. verſ. putà ſi omnino, per iſtam Gloſſ.vide quæ declarat Iaſ.*in §.fin minus.in 5.col.Inſtit.de act.*

l.Labeo.6.

Titulus 7. Arborum furtim cæſarum.

Cuiac.*lib.9.Obſer.cap.12.*

l.ſi tunc 1.

l.ſciendum.2.

l.Vitem.3.

§.Quod ſi quis.4.

Forcatul.*in pen.iur.num.cap.10.*

§.Labeo.6.

Forcatul.*d.capite 10.*

l.Cædere.5.

Cotta *in voce cædere.* Turnebus *lib.33.23.aduerſar. cap.19.*

l.ſi plures.6.

l.Furtum.7.

l.Facienda.8.

l.ſi colonus.9.

l.ſi gemina.10.

Auguſtinus *lib.2.emend.cap.1.*

l.ſed ſi.11.

l.Qui agrum.12.

Titulus 8. Vi bonorum raptorum, & de turba.

Ægidius Boſſius *Tit.de rapina.*

l.Qui rem.1.

l.Prætor ait.2.

§.Hoc edicto.1.

Ioannes Robertus *recept.lect.lib.2.cap.29.* Rainaldus Corſius *lib.1. indagat. cap.5* Ad ibi dicta per Bart.*in 4.col.* vide Socin.*in reg.311.* Ad illum text.vide Angel.*in l.unica.C.quando ac.l.praeiud.crim.*

§.in hac actione.13.

Fel.24.num.34.repetitionum 5.

l.ſi ſeruus.3.

l.Prætor ait.4.

Auguſtinus *lib.4.emend.cap.16.*

l.Non poteſt.5.

l.Quod vi.6.

Titulus 9. De incendio, ruina, naufragio.

l.Prætor ait.1.

l.Ex loco.2.

l.Quo naufragium.3.

§.Deinde.1.

Fel.21.num.23.repetitionum 3.

§.Qui electa.6.

Auguſtinus *lib.4.emend.cap.6.* Alciat.*lib.2.prætermiſſor.*

l.Pedius.4.

Gloſſ.in verb.conditione vide Dec.*conſ.6.num.61.* Vbi etiam docet, quæ ſit maior pœna capitis an furca. Et an ex maiori pœna cenſeatur delictum maius, item reg.tituus legis fallit in 9.caſib. vt per Felin.in c.

§.Diuus.1.

Menoch.*de arbitr.iudic.cap.297.*

l.ſi quis.5.

l.Expugnatur.6.

l.Ne quid.7.

Gilbertus Regius Noſorinus *lib.2.enantiop.cap.16.*

l.Rates.8.

l.Quæ ædes.9.

Raeuardus *ad l.12.tab.cap.24.* Gilbertus Regius Noſorinus *d.cap.20.*

Digitized by Google

l.Nepiſcatores.10.

l.Si fortuito.11.

Auguſt *lib.4.emend. cap.11.* Cuiac.*lib.3.Obſer.cap.24.* Vide Bart.*in l.1.circa fin. de offic. praef. vigilum.*

l.Licere.12.

Menochius *de arbitr. iudic. caſ.390.*

Titulus 10. De iniuriis & famoſis.

Ægidius Boſſius *tit. de iniuri.* Clarus §.*iniuria.* Plaza *Miſcell. in libro 1. capite 12. & 6.* Quæ ſi atrox iniuria Menoch. *de arbit. iudic. caſ.263.*

l.Iniuria.1.

l.Quod ſi viro.2.

Vide l.eum qui.§.*ſumptu. ſuprà eodem.*

l.Illud.3.

l.ſi cum.4.

Pol.4.38.Conar.in 4.decret.

l.Lex Cornelia.5.

§.Damnum.2.

Briſſonius *lib.3.ſelect. cap.13.* Menoch. *de arbit. iudic. caſ.262.*

§.ſi quis.9.

Ræuardus *ad l.12.tab.cap.25.* Pythoeus *in opere ſub titulo pag.7.* Alex.ab Alexand. *lib.6.genial.dier.cap.10.* dixit Delrio nonnulla in repetit. *l. transigere. C.de transact.*

§.Eodem.10.

Alciat. *lib.2.prætermiſſor. lib.1.parerg.cap.8 & lib.5.cap.3.*

l.Quod.6.

Duarenus *lib.1.diſput.cap.37.* Ræuardus *lib.2.de praiud.cap.9.*

l.Prætor.7.

§.ſi dicatur.1.

Ræuardus *lib.2.de praiudic.cap.9.*

§.Poſſe.6.

Cuiac. *lib.9.Obſeru.cap.16.* Ræuard. *lib.1.varior.cap.9.* Fornerius *lib.2.ſelect. capite 21.*

l.Vulneris.8.

l.ſed eſt.9.

§.ſi atrocem.3.

Turnebus *lib.28.aduerſ.cap.35.*

l.Adtemptari.10.

l.Non ſolùm.11.

§.ſi mandatu.3.

Vide Baro. *in c.2.in 1.chart. in fin. cum ſeq. de offic. deleg.*

l.ſi quis.12.

l.Iniuriarum.13.

§.ſi quis.2.

Alciat. *lib.2. diſpunct. cap.13.* Forcatul. Auiarij *cap.4.* Ræuardus pro tribunal. *cap.3.* Pilæus *quæſt.27.*

§.ſi quis.3.

Vide Alciat. *lib.2. diſpunct. in cap.13.*

l.ſanè.14.

l.Item.15.

§.Conuicium.3.

Forcatul. *Necyoman. dialog.57.* Ioannes Robertus *lib. ſententiar. cap.7.*

§.Idem.6.

Duarenus *lib.1.diſput.cap.15.*

§.ſi quis.13.

Forcatul. *Necyoman. dialog.58.*

§.ſi quis.15.

Briſſonius *lib.2.ſelect.cap.4.* Ræuardus *lib.2.varior.cap.19.* Cuiac. *lib.3.Obſer.cap.18.*

§.ſi quis 31.

Briſſonius *lib.3.ſelect.cap.8.* Forcatul. *d.dialog.38.*

§.Adiicitur.38.

Turnebus *d.capite 31.*

§.Prætor.43.

Turnebus *d.lib.28.cap.32.*

l.ſed non eſſe.16.

l.ſed ſi.17.

Quando poſſit pater remittere iniuriam factam filio. vide Iaſ. *in l.cum ſ. §.ſi filium num.25 de pactis.*

l.Eum qui.18.

Coraſ. *Miſcell.cap.14.* Ioannes Robert. *lib.2. ſententiar. cap.7.* Couarr. *lib.1. variarum reſolut. cap.11.* Clarus §.*iniuria num.15.* Placa *lib.1.cap.1.*

§.ſi iniuria.3.

Zazius *lib.1.ſingul. intellect. cap.17.* Coraſ. *lib.4. Miſcell. cap.11.*

l.ſi creditor.19.

l.ſi iniuria.20.

l.Iniuriarum.21.

l.ſi liber.22.

l.Qui.23.

l.ſi quis.24.

l.ſi ſtuprum.25.

l.ſi quis.26.

l.ſi ſtatui.27.

l.Iniuriarum.28.

l.ſi ſeruus.29.

l.ſeruo.30.

l.Cùm poſſit.31.

l.Nec.32.

l.Quod.33.

l.ſi plures.34.

Cuiac. *lib.8.Obſeru.cap.20.*

l.ſi quis.35.

l.ſi filij.36.

l.Conſtitutionibus.37.

l.Senatus.38.

Briſſonius *ſelect. anti. lib.4.cap.21.*

l.Veſtem.39.

Ræuardus *lib.3.varior.cap.5.* Petrus Plaza *lib.1.cap.5.* Conſtantius Landus *prætermiſſ.cap.15.*

l.Diuus.40.

l.Pater.41.

l.Iudici.42.

Digitized by Google

l.Qui iniuriarum.43.

l.ſi inferiorum.44.

Ludouicus Vitalis *variar.lect.cap.7.* Duarenus *lib.1.diſput.cap.14.*

l.De iniuria 45.

Titulus 11. De extraordinariis criminibus.

Boſſius *de extraordinariis criminibus.* Cuiac.*lib.8.cap.33.*

l.ſollicitatores.1.

Hotomanus *lib.1.Obſeru.in ff.cap.4.* Auguſt.*lib.3.emēd. cap.9.* dixit Delrio in repetitione tranſigere. Menoch.*de arbitr.iud.caſ.289.* Grammat.*deciſ.38.*

l.ſub prætextu.2.

l.ſtellionatus.3.

l.Diuus.4.

l.In eum.5.

l.Annonam.6.

l.ſaccularii.7.

Crinitus *de honeſt.diſciplina cap.8.* Rhodiginus *lib.13.antiquar.lectio.cap.30.* Turneb.*d.cap.17.* Forcatul.*Necyoman.dialog.28.* Cuiac.*lib.10.Obſer.cap.27.*

l.ſunt.8.

l.ſunt quædam.9.

Crinitus *de operis lib.8.cap.10.* Alciat.*lib.2.prætermiſſ.*

l.In AEgypto.10.

Cotta *in voce* [illegible]. Forcatulus *in* [illegible] *cap.14.* Cælius *de operis lib.17.capite 6.*

l.In circulatores.11.

Forcatul.*Necyoman.dialog.28.*

Titulus 12. De ſepul.viol.

Cælius Rhodiginus *lib.9.cap.14.antiq.lect.* Menoch.*de arbitr.iudic.caſ.387.*

l.ſepulchri.1.

l.ſi ſepulchrum.2.

Cuiac.*Obſeru.* [illegible]*.cap.37.*

§.Prætor ait.3.

Lipſius *lib.5.epiſtol.quæſt.epiſt.18* Fol.161.*num.18.*repetitionum 7. Vide Iaſ. *Inſtit.de act.in prin.in 3.col.ante med.* & *ad* §.*diuus.vide ca.de conditione,* & *ibi Gloſſ.fin.*

§.Non perpetuas.4.

Fornez.*lib.2.ſelect.cap.14.* Briſſonius *ſelect.antiq.lib.2.cap.17.*

§.Diuus.4.

Bart.hic,vide Gloſſ.& ſcrib.*ad l.de quibus.ff.de leg.par.2.lect.6.col.* Paul.de Caſtr.*num.19.repet.in col.34.ant num.39.* Bart.*ad l.2.cap.quæ ſit long.conſuet.2.col.ad fin.* & *ſeq.* Annib.de Cano *ad l.Nemo.num.57.de leg.1.* Forcatulus *in Necyoman.iur.dialog.1.num.26.* Fol.179.*num.39.* repetitionum 1.fol.161.*num.158.* repetitionum 4.

l.ſepulchra.4.

l.Vtimur.5.

Prateius *geminatio cap.10.* Cuiac.*lib.13.Obſeru.cap.36.*

l.ſepulchri.6.

l.ſepulchri.7.

l.ſepulchri.8.

l.De ſepulchro.9.

l.Quæſitum.10.

l.Rei.11.

Titulus 13. De concuſſione.

l.ſi ſimulatio.1.

l.Concuſſionis.2.

Titulus 14. De Abigeis.1.

l.De Abigeis.1.

Cuiac.*lib.3.Obſeruationum cap.10.* Cotta *in voce* [illegible]. Iacob. Cuiac. *lib.* [illegible] *ad fratrem.cap.11.*

l.Abigeatus.2.

l.Oues.3.

Forcatul.*in cupid.iuriſper.cap.19.* Cuiac.*lib.6.Obſer.cap.8.* Pythoeus *in notiſ ad fragmenta iuriſ.conſul.pag.93.*

Titulus 15. De præuaricatione.

Nouſtim *lib.9.Miſcel.cap.4.* Coutius *lib.9.cap.40.* Menoch. *de arbitr. iud. caſ.313.*

l.Præuaricator.1.

l.ſciendum.2.

l.Præuaricationis.3.

l.Si is.4.

l.Accuſator.5.

l.Ab imperatore.6.

l.In omnibus.7.

Cuiac.*lib.6.cap.11.*

Titulus 16. De receptationibus.

l.Peſſimum.1.

Rolandus à Valle *conſ.45.num.15.*

l.Eos.2.

Titulus 17. De furibus balneariis.

Alciat.*lib.2.parerg.cap.38* Petrus Victor.*lib.7.variar.lect.cap.17.* Menoch. *de arbitr.iudic.caſ.296.*

l.Fures.1.

Forcatul.*Necyom.dialog.28.*

conſ. & caut. 253. & plura loca ad hanc materiã congerit Apoſtil. ad cap. poteſt quis de regul. iur. in 6. Tho. Ferrat. caut. 155. Alex. cõſ. 4. viſo col. 2. lib. 6. Cornel. conſ. 17. licet. col. 3. & conſ. 273. viſa. lib. 3. Hieron. conſ. 74. pater. & conſ. 46. Ruin. conſ. 5. habita. col. 5. lib. 5. & ratio eſt vt per Boniſa. de Vital. in tract. al. in Rub. de procur. num. 10. Cæpol. conſ. 45. num. 2. & conſ. 47. num. 3. cum pluribus ſeq.

§. Ad crimen. 1.

Fol. 455. num. 27. repetitionum 1.

l. Generi. 14.

Titulus 2. De accuſ. & inſcript.

Duarenus lib. 2. diſput. cap. 38. Nouella Ioan. Robert. de oper. lib. lib. 4. capite 12. et 13.

l. Non eſt. 1.

l. Certis. 2.

§. Pupillis. 1.

Cuiac. lib. 17. Obſeru. cap. 27. & 30.

l. Libellorum. 3.

Adde dum hic ponitur forma libellandi in actionibus iniuriarum, numquid in interdicto vnde vi, quod eſt famoſum, requirat in libello expreſſio temporis ſpoliationis. Rom. conſ. 192. inſtabo. Socin. ad leg. rem quæ nobis. num. 15. verſ. dubitatur iſtã. & 4. ff. de acquir. poſſeſſ. Afflict. deciſ. 250. ſept. Ang. Inſtit. de exceptio. in Rub. num. 25. Purpur. ad l. edita. num. 48. Cod. eodem. Rot. deciſ. 491. Bellam deciſ. 111. Franc. Bapt. Ferr. conſil. 168. nu. 21. Balb. deciſ. 20. adde quòd iſte textus requirens exprimi locum & tempus maleficij, non procedit ſubſiſtente iuſta cauſa ignorantiæ in iudice Natta Aſten. conſ. 422. num. 12. lib. 2. In mat. Viri lib. 1. com. opin. in verbo accuſator. opin. 18.

§. Item. 2.

Duarenus d. lib. 1. cap. 3. Briſſonius lib. 4. ſelect. cap. 7.

§. Sed & ſi. 3.

Fol. 120. num. 42. repetitionum 7.

l. Is qui. 4.

l. Seruos. 5.

Cuiac. lib. 6. Obſeru. capite 17. Pithoeus in d. opuſ. pag. 81. Plaza Miſcell. lib. 1. capite 44.

l. Leuia. 6.

l. ſi cui. 7.

§. Iidem. 2.

Fol. 52. num. 235. repetitionum 5.

l. Qui accuſare. 8.

l. Alij. 9.

l. Nonnulli. 10.

Cuiac. lib. 17. Obſeru. cap. 30. vide Alciat. lib. 3. diſput. cap. 9.

l. Hi tamen. 11.

l. Hoc accuſare. 12.

Cuiac. lib. 6. Obſeru. cap. 30.

§. Lege. 2.

Cuiac. lib. 6. Obſeru. cap. 11.

l. Mulierem. 13.

l. Senatus. 14.

l. In eum. 15.

l. ſi plures. 16.

Aulus Gell. in lib. 2. cap. 4.

l. Si ſeruum. 17.

l. Cum Titia. 18.

l. Diui. 19.

l. Ex iudiciorum. 20.

Contius ad l. Iul. maieſt. pag. 22.

l. Capitis. 21.

l. Alterius. 22.

Titulus 3. De cuſtod. & exhibit. reorum.

Ræuardus lib. 3. variar. cap. 12. Menoch. de arbitr. iudic. caſ. 303. & 305. Boſſius de carcere, & titulo de carcerat. ſideiuſſ.

l. De cuſtodia. 1.

l. ſi ſeruus. 2.

Menoch. d. caſ. 303. & caſu 30.

§. Qui exhibendi. 1.

Cuiac. lib. 8. Obſeru. cap. 30.

l. Diuus. 3.

l. ſi quis. 4.

Menoch. de arbitr. iudic. lib. 2. quæſt. 14.

l. ſi confeſſus. 5.

Menoch. d. caſ. 303. Ad illum text. vide Socin. in reg. 4. 78.

l. Diuus. 6.

Alciat. lib. 1. parerg. cap. 6.

l. Solent. 7.

l. Carceri. 8.

l. De militibus. 9.

Turnebus lib. 18. aduerſ. cap. 31.

l. Ne quis. 10.

l. Non eſt. 11.

l. Milites. 12.

Fol. 308. num. 18. repetitionum 1.

l. In eos. 13.

Cattius Burgenſ. lib. 2. ad collegam cap. 8. Boſſius in tract. de carcerat.

l. Non eſt facile. 14.

§. Quod. 4.

Dum vult iſte § quòd nõ liceat audire carceratos. Adde neque etiam eos qui ducuntur ad carceres. Bart. in l. 3. § transfugas de ſicariis. Declar. vt per Felin. in c. cum iuramento. extr. de homicid. vbi etiam dicit quòd non liceat conſang. in carcer. honoris cauſa, id eſt, propter verecund. ſeu dedecus.

Titulus 4. Ad leg. Iul. maieſt.

De Iulia maieſt. extat copioſus tractatus Hieronymi Gigantis, & liber ſingul. Anton. Contij, qui ſingul. legis huius tit. exponit, late Clarus §. læſa maieſt. Cuiac. lib. 16. Obſeru. cap. 10.

l. Proximum. 1.

Duarenus lib. 2. diſput. cap. 22. Late Deci. conſ. 256. qui ſtatuto. adde, an qui malè loquitur de principe debeat puniri. Dec. conſil. 276. col. 1.

l. Qui ne. 2.

l. Lex duodecim. 3.

l. Cuiuſque. 4.

l. Non contrahit. 5.

l. Qui ſtatuat. 6.

Digitized by Google

l.Famoſi.7.

l.In quæſtionibus.8.

l.Eorum.9.

l.Maieſtatis.10.

l.Is qui.11.

Titulus 9. Ad leg.Iul.de adult.

Dixit copioſè Delrio in repetitione legis *tranſigere.C.de tranſact.* Scripſit de hac lege librum ſingulare B. Briſſonius. Ægidius Boſſius *titul. de coitu damnato & punibili.* Clarus *lib.1.§.adulterium.§.fornicatio.§.inceſtus.*

l.Hæc lex.1.

l.Ex lege.2.

Alex.ab Alexand.*lib.4.genial.dier.cap.1.*

l.Niſi.3.

l.ſi maritus.4.

§.ſi ante.2.

Cuiac.*lib.17.obſer.cap.30.*

l.Nuptam.5.

l.Inter.6.

Alciat.*lib.1.diſpunct.cap.16.& 2.prætermiſſ.*Ferand.*lib.1.explic.iur.cap.44.*

l.Qui pupillum.7.

l.Qui domum.8.

l.Et ſi.9.

l.Mater.10.

l.Miles.11.

Vol.361.num.42.repetitionum 5.

§.Quidam.5.

Vol.358.num.80.repetitionum 6.

§.Quærebatur.7.

Cuiac.*lib.8.Obſer.cap.16.*Sarmientus *lib.1.ſelect.cap.3.*

§.Defuncto.8.

Natus in domo mariti ex muliere quę probatur commiſiſſe adulterium, præſumitur filius legitimus mariti fauore filiationis. adde Dec. *conſ.65.* Gozad.*conſ.23.num.48.*Dec.*ad cap.per tuas.num.8.extra de probat.* Alciat.*tract.de præſumpt.reg.3 præſumpt.37.*Pariſ.latè *conſ.10.num.83.& conſil 29. num.77. lib.1.*Soc.*conſil.86.nu.84.lib.2.*Menoch.*de arbitr.iud.lib.1 q.88.nu.24.& lib.2.cent.1.caſ.89.num.21.*

l.Hæc verba.12.

l.ſi vxor.13.

Alciat.*lib.1.prætermiſſ.& lib.2.parerg.cap.40.* Cuiac.*lib.8.Obſer.cap.16.& lib.1.Obſeru.cap.5.& 18.*Cotta *in voce Meretrix.*Ræuardus *lib.4.variar.cap.10.* Ioannes Aurpach *lib.1.ſingul.eleg.cap.23.* Hotoman. *lib.1. Obſeru.in ff.cap.9.* Forcat.*in cupid.iuriſperi.cap.5.*Sarmient.*lib.1.ſelect.cap.3.* Menoch. *de arbitr.iudic.lib.2.cap.71.*

§.ſed & in ea.2.

Quæ ſit vulgaris vxor Cott.*in memoralib.in verb.meret.ad fin.*Adde pro intellect.huius textus Lud.Sard.*in tract.de naturalib.lib.1.par.8. de copula,num.23.9.vol.tract.*Ad verſ.diuus,vide Didac.*in tit.de teſtam.1.part.cap.1.nu.6. cum ſeq.*Ad verſ.quamuis eundem Didac.vbi ſuprà *in 2.p.& cap.7.§.6.num.11.* Iacob. Menoch. *de arbitr. iud. cap.1. quæſt.88.num.23.*& publicè & latè contra Hotomanum idem Menoch.*lib.2.centur.2.caſ.71.per tot.*

l.Is cuius.14.

Pythœus *in not.ad fragment.iuriſconſult.pag.8.*

l.ſi maritus.15.

§.Legis.2.

Cuiac.*lib.17.Obſeru.cap.30.*

l.Qui vxori.16.

l.Denunciaſſe.17.

l.Vel antequam.18.

l.Adulter.19.

l.Patri.20.

Patri datur ius occidendi adulterum cum filia. Ampl.hunc text. vt patri liceat occidere filiam in adulterio etiam prægnantē.Bart.*ad l.Imperator.in 2.num.2 ff.de ſtat.homi.*de ratione Rom.*ſing.756* In mat.20 & quando,& qualiter patri,vel marito &c.Marſ.*ad l.patri vel marito de quæſt.numer.* ad hūc text.& *quod quinque requirantur* vt procedat eius deciſio Iul.Clar.*lib.5.ſenten.§.homicidium.* in clerico dixi etiam vbi amplius hanc deciſ. etiam verſ.in adult.& in iudice vel magiſtratu.

l.ſic eueniet.21.

l.Nec in ea.22.

§.in accuſatione.1.

Cuiac.*d.lib.6.cap.14.*Ioannes Robert.*lib.4.epiſtol.cap.12.*

l.Quod ait.23.

Alciat.*lib.2.parerg.cap.25.*

l.Marito.24.

Marito permittitur occidere quoſdam adulteros vxoris ſuæ. adde quod ſicut maritus poteſt,& eius ſocij,quia quando lege vel ſtatuto mihi aliquid impunè côceditur,poteſt id facere côuocatis ſociis extraneis. Vt per Paul. de Caſtr.*ad l.raptores.C.de epiſc.& cler.*intellige & per Tiraquell *de retract.§.2 Gloſſ.1.num.68.& 69.*& quos adulteros impunè occidere poſſit maritus, vide per Socin Iun.*conſ.34 num.7.vol.2* Rol.à Vall.*conſ.94.num.2.cum ſeq.vol.2.* Iul. Clar. *lib.5.ſent.§. homicidium.verſ.ſed quid dicendum.* In mater. Didac. Couarr.*in epit.2.part.cap.7.§.7.*

l.Capite.25.

Duarenus *lib.1. diſput cap.30.* Gilbertus Regius *lib.2.enantioph.cap.20.* vide Iaſ.poſt eos quos refert *in l.admonendi. in 63 col.de iureiur.* Aliquid per Bart. *in l.de minore.§.tormenta.in 4.col.de quæſt.*

l.Conſtante.26.

l.ſi poſtulauerit.27.

l.Quod.28.

l.Mariti.29.

§.Quinquennium.7.

Vol.319.& 322.repetitionum 5.

l.Pater.30.

Clarus *d.§.homicidium.num.48.*

l.Quinquennium.31.

l.Nihil.32.

Cuiacius *d.libro cap.15.*

l.ſi quis.33.

l.ſtuprum.34.

Cotta *in voce adulterum.*

l.Accuſaturus.35.

l.ſi minor.36.

Ferandus *lib.1.explic.cap.45.*

l.Filium.37.

l.ſi adulterium.38.

De inceſtu Clarus *§.inceſtus.*

§.Idem.5.

Bellonius *lib.2.ſupput.cap.6.*

§.Imperator.8.

Clarus *§.homicidium.nu.40.*

§.Preſcript.

§.Præſcriptione.5.

Vide Ruin. in l. ſi diu in §. et quid ſi tantum. num. 66. ff. de lib. et poſt h.

l.Quæſitum.40.

l.in crimine.41.

l.ſi is qui.42.

l.ſi ea lege.43.

Cuiac. *lib. 3. obſeru. cap. 39.* Revard. *ad l. 12. tabul. cap. 21.* Pilæus *quæſtion. 23.*

l.Defuncta.44.

Tit.6. ad leg. Iul. de vi publica.

Multa Menoch. *de arbit. iudic. caſ. 394.* Boſſius *titulo de pluribus violentiis.*

l.Lege.1.

l.Excipiuntur.2.

l.in eadem.3.

l.Vtive.4.

l.Qui cœtu.5.

Auguſt. *lib. 4. emend. capite 16.*

l.Et eum.6.

l.Lege Iulia.7.

Forcatul. Necyom. *dialog. 2.* Cuiac. *lib. 11. obſeru. capite 22.*

l.Lege Iulia.8.

l.Armatos.9.

l.Qui dolo.10.

l.Hi qui.11.

l.Qui noua.12.

Tit.7. Ad leg. Iul. de vi priuata.

Pratteius *catapodiſmat. lib. 1.* multa de vi priuata Menoch. *d. caſ. 394. ubi etiam latè tradit de interdicto armorum vſu.*

l.De vi.1.

Duarenus *lib. 1. diſput. capite 22.* Cuiac. *lib. 1. obſeru. cap. 18. lib. 9. cap. 16.*

l.Hac lege.2.

l.Nec.3.

l.Legis.4.

l.ſi quis.5.

l.Ex ſenatuſconſulto.6.

l.Creditores.7.

Menoch. *de recup. poſſeſſ. remed. 5.*

l.ſi creditor.8.

Tit.8. Ad leg. Corn. de ſic. & venefic.

Briſſonius *lib. 2. ſelect. c. 11.* Plaza *lib. 1. Miſcell. cap. 9. et 10.* Boſſius *ti. de homic.* Clarus *lib. 5. §. aſſaſſinium etc. §. homicidium.*

l.Lege.1.

Clarus *d. §. homicidium. n. 28.*

§.Diuus.3.

Pius *annotamentor. cap. 61.* Cotta *in voce tucumo.* Forcatul. *Necyom. dialog. 27.* Menoch. *de arbit. iud. caſ. 324.* Cuiac. *lib. 15. obſeru. capite 27.*

§.ſed & in.5.

De docmiènes Menoch. *de arbit. iudic. caſ. 317. de amanti caſ. 318.*

l.inauditum.2.

Forcatul. *Necyom. dialog. 81.* Cuiac. *lib. 4. ca. 12. et lib. 6. c. 27. fo. 66. numero 11.* Arius Pinel. *C. de bon. matern.*

l.Eiuſdem.3.

Clarus *§. homicidium. n. 13.* Alex. ab Alexan. *lib. 2. genial. dier. cap. 10.* Cotta *in voce pyryocampe.* Anton. Gilbert. *lib. 1. quæſtion. iur. capite 26.*

§.Transfugas.6.

De ſalvo conducto & eius violatoribus, Menoch. *de arbit. iudic. caſ. 336. et ſeq.* Item de ſaluagardiis *caſ. 338.* An bannitus occidi poſſit. *Clarus d. §. nu. 52.* Vide Ruin. *in l. 1. in princ. in 4. chart. cum ſeq. de acquir. poſſeſſ.* Vide etiam Bar. *in l. vt vim. in fin. nu. 2. ff. de iuſtit. et iure.*

l.Lege Cornelia.4.

§.Cum quidam.1.

Cuiac. *lib. 14. obſeru. capite 4.*

§.idem diuus.2.

Briſſonius *lib. 2. ſelect. capite 21.*

§.Planè.3.

Briſſonius *lib. 2. ſelect. capite 4.*

l.Hi quoque.5.

Ferrandus *lib. 1. explic. capite 16.* Alciat. *lib. 2. prætermiſſ.*

l.is qui.6.

l.in lege.7.

Fornerius *lib. 1. ſelect. capite 10.*

l.ſi mulierem.8.

Digitized by Google

l.Furem.9.

Cuiac.lib.14.obſeru.cap.15.Forcatul.Necyom.dialog.96. Fornerius ſelect.lib.1.cap.23.Clarus §.homicidium.num.47.

l.ſi quis.10.

l. Circumcidere.11.

l.Infans.12.

Menoch.de arbit.indic.caſ.315.& 319.

l.Ex ſenatuſconſulto.13.

Mercerius lib.2.opinion.cap.1.

l.Diuis.14.

l.Nihil.15.

l.Qui cædem.16.

l.ſi in rixu.17.

Adde in materia quod delinquentium in rixa quilibet teneatur, de eo quod fecit,& non de eo quod alij fecerunt,Gandi.in tract.malef. Rub.de homicid.nu.7.Imola.conſilio 216.Hippol.conſ.65.Gramma.deciſ.17.nu.4.& deciſ.25.Tiraq.de pœn.temp.cap.45.in l.ſca.loc.conſil.112.num.26.vol.2.crimi.

Tit. 9. De leg.Pompeia.de parricidiis.

l.Lege.1.

Cuiac.lib.6.obſeru.cap.17.

l.Frater.2.

l.ſed ſciendum.3.

l.Cùm pater.4.

l.Diuus.5.

Marc.Mant.ſinga.155.num.2.fol.184.

l.Vtrum.6.

De criminibus conſimi Menoch.de arbit.indic.caſ.355.Ad declarationem huius legis,vide Bero.in cap.1.in 12.col.in fin.

l.ſi ſciente.7.

l.Parricidij.8.

l.Pœna.9.

Cæchus lib.6.lectiou.antiq.cap.43.Magnis lib.4.Miſcell.cap.9.Turnebus lib.8.aduerſ.cap.23.Ferandus lib.explic.iur.capit. 47. Corraſius lib.4.Miſcell. cap. 3. Forcatul.Necyom.dialog.34.

l.Eorum.10.

Cuiac.lib.4.obſeru.cap.14.

Titulus 10. De leg.Corn.de falſ.& S.C. Triboniano.

Clarus lib.5.§.falſum, Ægidius Boſſius tit.de falſis.

l.Pœna.1.

Pithœus in notis ad fragment.iuriſconſult.pag.87.& 88.

§.Pœna.13.

Alex.ab Alexan.lib.6.genial.dier.cap.20.Menoch.de arbit.iudic.caſ.308.& ſeq.idemque caſ.315.Adde quòd ſi falſum committitur circa reſcriptum principis,habet locum pœna mortis,vbi Salycet.& alij.C.eod.& per Abbat.in c. ad falſariorum.col.fin.extr.de crimine falſ.

l.Qui.2.

l.Qui ignorans.3.

l.ſi quis.4.

l.Senatus.5.

l.ſi quis.6.

§.ſi inſtitutus.1.

Cuiac.lib.8.obſeru.cap.18.

l.Nullo.7.

l.Quicumque.8.

l.Lege Cornelia.9.

Briſſonius lib.1.ſelect.cap.8.Cuiac.lib.11.obſeru.cap.1.

l.De cogni.10.

l.Si pater.11.

l.Cum falſi.12.

Auguſt.lib.4.emend.capite fin.

§.Ordine.1.

Menoch.de arbit.iudic.caſ.315.

l.Titius.14.

l.Diuus.15.

Forcatul.Necyoman.dialog.55.

l.Inſtrumentorum.16.

l.Cum quidam.17.

l.Vxori.18.

l.Qui falſam.19.

l.Falſi.20.

l.Qui duobus.21.

Cuiacius lib.13.obſeruation.cap.21.

l.Impuberem.22.

l.Quid ſit.23.

l.Aitholo.

l.Aithales.24.

l.Qui nomine.25.

Rzuardus pro tribunal. c.3.

l.ſi quis.26.

Menoch.*de arbit.indic.caſ.108.idem caſ.312.*

l.Eos qui.27.

l.ſi à debitore.28.

Cuiac.*lib.3.obſeruationum.c.7.*

l.ſi quis.29.

Menoch.*de arbit.indic.caſ.314.*

l.Lege.30.

l.Diuus.31.

Menoch.*de arbit.indic.caſ.317.*

l.Hodie.32.

l.ſi quis.33.

Tit.11. De lege Iulia repetundarum.

Cuiac.*lib.6.obſeru.c.18.& lib.7.c.9.*

l.Lex Iulia.1.

l.Datur.2.

l.Lege.3.

Boſſius *titulo de officialibus corruptis pecunia.*

l.Vel quo.4.

l.in comites.5.

l.Eadem.6.

Vide Alciat.*lib.4.diſpunct.c.9.*

l.Lex Iulia.7.

Cuiac.*lib.6.obſeruation.c.18.*

§.illud.2.

Cuiac.*lib.21.obſeru.c.22.*

§.Hodie.3.

[illegible]ardus *ad l.1[illegible].pag.80.*

l.Quod.8

l.Qui minus.9.

Tit.12. De lege Iulia, de annona.

l.Conſtitit.1.

l.Lege Iulia.2.

l.Imperatoris.3.

Guennus *ad l.6.§.4.n.10.de offic.præſid.*

Tit.13. Ad l.Iul.pecul & de ſacrileg.& de reſid.

l.Lege.1.

Duarenus *lib.42.diſput.c.26.*

l.Lege Iulia.2.

l.Peculatus.3.

l.Lege Iulia.4.

§.Non ſit.6.

Alciat.*lib.2.diſpunct.c.3.*Briſſon.*ſelectar.lib.2.cap.18.*

§.ſed & ſi.7.

Fornerius *lib.2.ſelect.c.22.* Ad gloſ.pen.ibi, vide Alciat.*lib.2.diſpunct.c.3.*

l.Diui.5.

Cuiac.*lib.13 obſeruation.cap.19.*

l.ſacrilegij.6.

Couarruuias *lib.4.reſolut.c.5.*Menoch.de arbit.indic.caſ.389.

§.ſi quis.2.

Forcatul. *in cupidine iuriſper.cap.6.*

l.Peculatus.7.

l.qui tabulam.8.

Briſſonius *lib.4.ſelectar.cap.5.& 6.*

l.ſacrilegi.9.

Forcatul.*in cupidin.iuriſper.c.13.*

§.Eum.6.

Forcatul.*Necyomantdialog.6.*

l.Hac lege.10.

l.Qui.11.

l.Peculatus.12.

l.is qui.13.

l.Publica.14.

Digitized by Google

Tit.14. De lege Iulia ambitus.

l. Hæc lex 1.

Cujacius lib. 20. obſerv. c. 34. & lib. 9. c. 18. & lib. 8. c. 39.

Tit.15 De lege Fauia de plagiariis.

Cotta in voce *plagiarij*. Duarenus lib. 2. *diſput.* c. 20. Alciat lib. 1. *parerg.* c. 47.

l. ſi liberum. 1.

l. Sciendum. 2.

l. Leges. 3.

l. Lege Fauia. 4.

l. Eum qui. 5.

l. Non ſtatim. 6.

Ioannes Robertus *lib. 4. ſentent. iur. c. 15.* Iacob. Curtius *lib. 3. coniect. ad* [illegible] *c. 16.*

l. Pœna. 7.

Tit. 16. Ad ſenatuſ. Turpil. & de abolit. criminum.

Boſſius *titulo de prævaricatoribus.*

l. Accuſatorum. 1.

§. Calumniari. 1.

Rainaldus *Corſus lib. 2. indagat. c. 17.*

§. Calumniatoribus. 2.

Ioannes Robertus *d. lib. 4. c. 15.* Menoch. *de arbitr. iudic. caſ. 318. & ſeq.* Briſſonius *lib. 2. ſelect. c. 2.*

l. Qui deſtiterit. 2.

l. Et in priuatis. 3.

l. Mulier. 4.

Iacobus Buttius *lib. 2. ...ad collegam. c. 7.* Ioannes Robertus *lib. 2. recep. lection. c. 21.*

l. Quæſitum. 5.

l. Ab accuſatione. 6.

l. ſi quis. 7.

l. Abolitio. 8.

l. Vel ob rem. 9.

l. Vt priuaturi. 10.

l. Quærebatur. 11.

l. ſi interueniente. 12.

l. Deſtitiſſe. 13.

l. Diuus. 14.

l. in ſenatus. 15.

l. Domitianus. 16.

l. Lucius. 17.

l. imperatores. 18.

Tit. 17. de requir. vel abſent. damnandis.

Boſſius *titulo de requir. reis. c. 7. cum ſequ.*

l. Diui 1.

Duarenus *lib. 1. diſput. c. 8.* Ioannes Robert. *lib. 3. ſentent. iur. c. 8. queſtio. 764. n. 1. fo. 264. deciſ. Franciſ. Marci.*

§. ſi autem. 1.

Tit 19. De pœnis.

l. Aut damnum. 8.

Corraſius *lib. 3. Miſcell. c. 17.*

§. Hoſtes. 2.

Cuiac. *lib. 6. obſerv. c. 26.*

§. Quiſquis. 7.

Cuiacius *d. libro 6. c. 36.*

§. in miniſterium. 8.

Conſtantius Landus *enarrat. in tit. de iuſtit. & iur. c. 22.* Grammat. *deciſ.*

§ ſolent. 9.

Guenarra *ad l. 24. n. 13. cum ſeq. D. de offic. præſid.* Fornier *lib. 1. ſelect. c. 5.* Cuiac. *lib. 13. obſerv. c. 34.*

§. Quicumque. 11.

Cuiac. *lib. 13. obſerv. c. 10.* Conſtantius Landus *d. loco. c. 21.*

l. Moris. 9.

§. ſunt. 9.

Cuiac. *lib. 14. obſerv. c. 34.*

l. in ſeruorum 10.

l. Perſpiciendum. 11.

§. Furta 1.

Clarus *§. furta. num. 28.*

§. Delin

§.Delinquitur.2.

Clarus §. *homicidium. nu*.6. Plaza *lib* 1.*miſcell.cap*.21.27.*&* 30. ad totam verò legem ex profeſſo ſcripſit Iuſtinus Galterus.

l.Quod.12.

l.Hodie.13.

Briſſonius *lib*.1.*ſelect.cap*. 4.*&* *lib*.2.*cap*.1.

l.Quædam.14.

l.Diuus.15.

l.Aut facta 16.

Cuiac.*lib*.15.*obſeruation.cap*.3.

§.Locus.4.

Cuiac.*lib*.13.*obſeru.cap*.19.Menoch.*de arbit.iudic.caſ*.389.

§.Qualitate.6.

Alciat *lib*.2. *diſpunct.cap*.16.

§.Euentus.8.

Alciat.*lib*.2.*diſpunct.cap*.17.*&* *lib*.2.*prætermiſ*.

l.ſunt.17.

Alex.ab Alexand.*lib*.4.*genial.dier.cap*.10.Briſſonius *lib*.1.*ſelect.cap*.13.

l.Cogitationis.18.

Pythoeus *in notis ad fragment.iuriſconſult.pag*.69. Cuiac.*lib*.8. *obſeru. cap*.21. *&* *lib*.19.*cap*.25.Benedictus Capra *in regul.concluſ*.66.

l.ſi non.19.

l.ſi pœna.20.

l.Vltimum.21.

Cuiac.*lib*.3.*obſeru.cap*.36.

l.in metallum.22.

Duarenus *lib*.2.*diſput.cap*.14.

l.ſine præfinito.23.

Cuiac.*lib*.6.*obſeru.cap*.15.

l.Eorum.24.

l.ſi diutino.25.

Alciat.*lib*.2.*parerg.cap*.10.Ferandus *lib*.1.*explic.cap*.49. Corraſius *lib*.2.*miſcell.cap*.20. Forcat. *in cupidin. iuriſper. cap*. 4. Duarenus *lib*.1.*diſput. cap*. 29. Zoannetus reſtitution.*ad ff.cap*.28.Rainaldus Corſius *lib*.1.*indagat.cap*.29.

§.Non poteſt.1.

Conſtantius Landus *enarrat.in tit.de iuſt.&* *iur.cap*.22.

l.Anni.2.

l.Quamcumque.3.

l.Mandatis.5.

Tit.18. De quæſtionibus.

Boſſius *in titul.de indic.&* *titul.de tortur.teſtium de confeſſ.in tortura*.

l.in criminibus.1.

Ferandus *lib*.1.*explic.cap*.48. Cuiac.*lib*.6.*obſeru.cap* 19.

l.Hæreditarij.2.

l.Conſtitutione.3.

l.in inceſto.4.

l.ſi quis viduam.5.

l.Patre.6.

l.Quæſtionis.7.

l.Edictum.8.

l.Diuus 9.

l.De minore.10.

§.Plurimum.5.

Menoch.*de arbit.iudic.caſ*.261.

l.Etiam.11.

l.ſi quis.12.

l.Cato.13.

l.ſtatuliber.14.

l.Ex libero.15.

l.Repeti.16.

l.Extrario.17.

l.Vnius.18.

§.Cognitarum.9.

Cuiac.*lib*.7.*obſeru.cap*.16.

l.is cui.19.

l.Maritus.20.

Ad gloſ.hic in verb. *à quæſtionibus*, vbi confeſſio facta in tormentis non valet,non præcedentibus iudiciis poſt gloſ. hic adde Matheſil.*ſing*. 55. Roman.*ſingul*.132.& late Iaſ.*qui teſtatur de communi.ad l. qui in aliena*. §. *Celſus. num*.37.*ff.de acquir.hæred*. Marl *ſingul*.329. Nec confirmatur ſi ſuperueniant poſtmodum iudicio.Rom.*vbi ſupra*.Dec.*ad l.quod ab initio.num*.4.*de regulis iuris*.Contius *ad l.Iubemus maieſt.cap*.30.

l.Quæſtionis.21.

l.Qui ſine.22.

Tit.19. De pœnis.

Alex. ab Alexan. *lib.3. genial. dier. c.5.* Boſſius *titul. de pœnis.*

l.Quotiens.1.

Gilbertus Regius *lib 2. enantioph. c.15.*

l.Rei capitalis.2.

Cuiacius *lib.6. obſeru. c.39.* Briſſonius *lib.3 ſelect. c.5. & 6.*

l.Prægnantis.3.

Briſſonius *lib.2. ſelect. c. 20.* Couarruuias *lib. 4. variar. reſolut. c.4.* Menoch. *de arbit. iudic. lib.1. quæſt.86.* an mulier prægnans poſſit torqueri, & an poſſit cogi ad dicendum teſtimonium, & quod ſtatim poſt partum & alia multa, Bald. *in l. Imperator. la.2. de ſtatu hom.* Marc. Mant. *ſing.10. n.16. fo.812.*

l.Relegari.4.

Cuiac. *lib.6. obſeru. c.36.*

l.Abſentem.5.

Bell. *lib.3. ſuppat. cap.17.* Cagnol. *ad l. fauorabiliores. nu.10. cum ſeq. de regul. iur.* Abbas *conſ.31.* Bap. de ſanct. Blaſio *in tractat. correlati. n.16.* Petr. Duen. *reg. 389. nu.1. tom.1.* Iacob. Menoch. *in tract. de arbit. indic. lib.1. q.80. n.90.* Bar. de valma. *conſ 69. n.41. inter conſ. crim. vol.2.* Cicero pro ſexto Roſcio *in 4. cart. & in 2. off. in fine. in 4. carta.*

§.in accuſatorem.1.

Boſſius *de omiſſis n.48.*

§.Refert.2.

Bellonus *lib.3. ſuppat. c.17.*

l.ſi quis.6.

Fel.493. n.38. repetitionum 6.

l.Veluti.7.

l.Crimen.26.

Couarruuias *lib.3. variar. reſolut. c.8.*

l.Diui.27.

§.Decurionibus.1.

Iacob. Rænardus *lib.3. variar. c.19.*

l.Capitalium.28.

Contius *lib.1. lection. ſubſeciuar. c.13.* Couarruuias *lib.4. variar. reſolut. cap.5.* Cuiac. *lib.16. obſeru. c.1.*

§.ſolent.3.

Lipſius *lib.1. epiſt. quæſt. epiſt.1.*

§.Diuus.6.

Ioan. Robert. *recept. lection. lib.2. c.19.* Cuiac. *lib.6. obſeru. cap. 25. & lib.15. cap.22.*

§.Ad ſtatuas.7.

Cuiac. *d. c.25. & lib.11. c.29.* Briſſonius *lib.4. reſolutionum. c.12.*

§.famoſos.15.

Pro intellectu vide Sozin. *in l. à diuo Pio. in §.1. num.12. char.53. de re iudic.*

l.Qui vltim.29.

l.ſi quis.30.

l.Ad beſtias.31.

Alciat. *lib.2. parerg. c.18* Couarruuias *ad l.1. lib.5. n.16. de iuſt. & iur.* Raeuardus *lib.2. variar. c.14.* Couarruuias *lib.2. variar. reſolu. c.9.* Plaza *d. lege 1. capite.33.*

l.ſi præſes.32.

In pœnalibus in dubio minor pœna imponitur, adde Dec. *ad l. ſemper in obſcuris. n.1. de reg. iur.* Iaſ. *ad l. cum quidam. n.29. ff. de lib. & poſt.* & ad l. ſi prius, *n.14. ff. de nou. oper. nunt.* Neuiz. *lib.6 ſil. nupt. n.47. verſ.13. limit.* Iacob. Menoch. *de arbit. iudic. lib.1. q.86. n.25.*

l.fratres.33.

l.ſeruus.34.

l.Mandatis.35.

l.in metallum.36.

l.in dardanarios.37.

Cuiac. *lib.20. obſer. c.19.*

l.ſi quis.38.

§.Qui nondum.3.

Grammaticus *decif.22.*

l.Cicero.39.

Hinc mulier & quicunque alius interficiens, eum qui in vtero eſt, quando puniri debeat de pœnis. vide per Ioan. de platea, *in §. poſthumi Inſt. de exhered. lib.* & latius ibi per Bart. *n.8.*

l.Mertodorum.40.

l.ſanctio.41.

Grammaticus *decif 40. n.22.* ibi, nec ambigitur; quomodo ſpecialis actus tollat generalem, late Dec. *in l. in tota de reg. iur.*

l.interpretatione.42.

Menoch. *quæſtion.86. & præced. & quæſtion.96.* faciunt ad hanc l. multa per Iaſ. in *l. transfigere. n.9. C. de tranſact.*

l.Imperator.43.

Tit. 20. De bonis damnatorum.

Boſſius *titul. de bon. public. & titul. de aliment. ex public. bonis præſtan.*

l.Damnatione.1.

Audoſt. *lib.1. emend. c.4.*

l.Non

l.Non vt quis.2.

l.Quinque.3.

l.Et omnes.4.

l.Sed ſi.5.

Vide Monterr. *in l.ſi conſtante,1.coll.in ſ.ff.ſolut.matrim.*

l.Diuus.6.

Contius *lib.3.lectio.antiq.c.26.*Cuiac.*lib.10.obſ.c.26.*Cotta *in voce commentarienſes.*Alciat.*lib.1.pererg.c.*40.Cuiac.*lib.6.obſ.c.33.lib.4.obſ.c.18.*

l.Cum ratio.7.

In hac l.habetur quod filius non portabit iniquit.patr.vide text.in l. *crimen.de pœnis*, item quod l.natur.habet vim legis, *l.ſi alienis. de ſtipul. ſeru. & de ſtatut.*quod pater teneat pro filio Decius *coſ.*268.*& de ſtatut.*quod agnat. teneant pro delinq.Dec.*conſ.*64.& alleg.propter delict.patris puniens. filij. text.hic *c.1.ſi vaſal.feud.& in c.quibuſdam.de pœnis.*

l.Liberis.8.

l.Niſi.9.

l.ſed etſi.10.

l.Condemnatis.11.

§.Peius.1.

Cuiac.*lib.6.obſ.c.23.*

Tit.21. De bonis eorum qui ante ſententiam.

l.in capitalibus.1.

l.Imperatore.2.

Cuiac.*lib.6.obſeruation.cap.14.& lib.9.obſer.cap.14.*Ioan.Robert.*lib. 1. recep.lectionum.ca.37.*

l.Qui rei.3.

Menochius *de arb.iud.caſ.284.*

Tit.22. De interdict.& releg. deport.

Crinitus *lib.11.de honeſt.diſcip.c.5.*Turneb.*lib.20.aduerſar.c.16.* Curtius *lib. 1.eicaſton ad collegam.c.2.*Menoch.*de arbit.iud.caſ.330.* Cælius Rhodig. *lib.14. antiquit.c.48.*

l.Caput.1.

l.Manumittere.2.

l.Eum qui.3.

Gilbert.Regius *lib.1.enantiopha.c.5.*

l.Relegari.4.

l.Exilium.5.

Duaren.*lib.1.diſput.c.37.*Ioan.Rob.*lib.4.ſent.iur.c.11.*

l.inter.6.

l.Relegatorum.7.

§.Eſt quoddam.5.

Duaren.*lib.2.diſput.c.39.*Cuiac.*lib.8.obſ.c.27.*Auguſt.*in paratit.nouell.*

§.Solet.19.

Fornerius *lib.1.ſelect.c.12.*

l.Sed honore.8.

l.Poteſt.9.

l.Non etiam.10.*

* Cuiac.*lib.14.obſ.c.34.*

l.interdum.11.

l.A ſua.12.

l.Manumiſſus.13.

l.Relegatus.14.

l.Deportatus.15.

l.Cum.16.

l.Relegatus.17.

l.Relegatus.18.

l.Relegatus.19.

Tit.23. De ſententiam paſſis & reſtitutis.

Boſſius *tit.de remed.ex ſola principis clementia.fol.331.*

l.Ad ſucceſſionem.1.

l.ſi deportatus.2.

l.in inſulam.3.

l.in metallum.4.

Tit.24. De cadaueribus punitorum.

l.Corpora.1.

l.ſi quis.2.

l.Corpora.3.

LIBER XLIX.

Titulus primus.

De appell.& relat.

AD rubr.ſcripſit Alciat.*tom.6.* Ad ibi dicta per Bart. circa diffinitioné appellationis, vide Dec.in rub *extra,de proba.verſ.3 definitio tradita.* Et § *fi.* Limita vt per Sozin.*in reg.19.* *Ad* §*.1.vide Alciat.lib.1. diſpunct.capite.16.*

§.Quæſitum.1.

Alciat.*lib.4.diſpunct.c.16.*

§.Libelli.4.

Rainaldus Corſus *lib.2.indagat.c.20.*

l.Sed ſi.2.

l.Scio.3.

l.ab executore.4.

§ item.3.

Cum ex edicto & dum probat,quod non præcedente citatione, ſentétia eſt nulla.add.Dec.*conſ.544.n.20.& conſ.606.n.11.*etiam ſi ſtatut.vellet contrar.vt per eund.*conſ.603 nu.11.& 13.* & vide quæ addo *ad l.quæ vna.de re iudic.* & late Dec.*conſ.410.num.8.*& an requiratur perempt.etiam in ſent. Imper.Dec.*conſ.198.col.3. in fin.* & vide quæ addo *ad l.probat. C. de ſenten.* & an comminatio iudic.de præter.ad vlter.habeat vim perempt. Dec.*in cap.conſam quæ.de reſcri.*An autem citat præſum.interuen. Abb.*conſ.93.1. vol. & in c.temor.col.pen.& antepen.de re iudic.*quem in aliquibus reprehédit Felin. tradunt etiam Doct.*in c.quoniam.de probat.*in illo artic.an præſumatur pro rectitudine proceſſus,& ad hanc materiá,vid.quæ addo ad text.in §.*omnium. Inſti.de pœn.temeré litigant.*

l.à ſententia.5.

Menoch.*de arbit.iud.caſ.110.*

l.Non tantum.6.

Appellare cuilibet licet,pro eo qui ad ſupplicium ducitur, etiam eo inuito,quid iuris ſi iudex non vult eum admittere,& vult vlterius procedere vide Guid.Papę q.579.*num.97.*Cæpol.*cau.2.num.4.*Felin.*ad c.cum ſuper.num.234.& 5.de re iud.fol.536.num.25.76.& 77.Repet.6.*

l.Cum quidam.7.

l.illud.8.

Rænuc.*lib.1.varior.c.3.*

l.Si qui.10.

l.Cum.11.

l.ſi conſtet.12.

l.Appellanti.13.

l.Si perluſorio.14.

Alciat.*lib.8 parerg.c.24.*

l.Serui.15.

l.Conſtitutiones.16.

l.Cum.17.

l.Lucius.18.

l.Si expreſſum.19.

l.Qui ſuſpectum.20.

§.Militibus.2.

Briſſon.*lib.2.ſelect.c.19.*

l.Imperatores.21.

Alciat.*lib.2.diſpunct.c.15.*

Appellatio ad principem, omiſſo medio regulariter non admittitur, vt hic,*& c.dilecti,el.2.de appell.* cum ſim.add *ad reg.hl.* per Socin. laté *in reg.23. de appell.*& per Fel qui ponit regulam cum plur.Fal.*in c.ſuper quæſt.nu.14.extra de offic.delegat.* ibi idem reſcripſ.quia vnus dum iſte text. ſequitur de ſequeſtr.fruct.vide text. & ibi laté Doct.*c.fi.de ſequeſt.poſſeſſ.& fruct.* vide omnino text. *in l.ab executione.quarum exceptio non recipiatur.*

l.ad principem.22.

l.Ex conſenſu.23.

§.Cum procurator.1.

Briſſon.*lib.3.ſelect.c.12.*

l.Negociorum.24.

l.Imperator.25.

Alciat.*lib.2.diſpunct.c.16.*

l.ad imperatorem.26.

l.tuto.27.

l.Creditor.28.

Tit.2. A quibus appellari non licet.

Alex.ab Alexand.*lib.6.genial.dier.c.20.*

l.tractari dum.1.

Grammat.*deciſ.35.*cuius deciſ.ſumma notanda eſt:nam ex ea probari fortaſsis poſſet ab exegsteus auditore generali, ad cuius relationem princeps ſententiam mortem tulit appellari liceat.*fol.185.num.11.tract.tom.14.*

§.interdum.4.

Menoch.*de arbit.iud.caſ.209.*

Tit.3. Qui & à quo appelletur.

l.Quod dicitur.1.

§.Ab eo.1.

Add.ad h.text Zoannet.*lib.reſtit.& c.9.*Guid.Pap.q.436. Vacon.*lib.6. declar.iur.ciuil.c.239.*

Goueau.*lib.1.varior.lection.c.46.*

Digitized by Google

l.Appellari.2.

Gozeanus lib.1.varior.lection cap.pen. Cuiac.lib.7.obſ. c.21. Menoch. de arbit.iud.lib.1 quæſt.74.

l.Dato iudice.3.

Tit.4. Quando appel.ſit,& intra quæ tempora.

Briſſon.lib.2.ſelect.c.19.

l.ſi quidem.1.

Duaren lib.1.diſput.c.8.Auguſt.lib.emend.c.9.

§.Biduum.5.

Tempus appell.interp.currit à tempore ſententiæ latæ, etiam ſi ſententia fuerit conditionalis.Iaſ.ad l. ſi cui legatur.in prin. de leg.1. Tiraquel. de retract.§.1 gloſſ.10.num.47.& ſeq.

l.ſi procuratoris.2.

l.Illud.3.

Tit.5. De appellation.recip.vel non.

l.Non ſolent.1.

l.Eius.4.

l.Ei cuius.5.

Briſſon.lib.2.ſelect.c.19.

l.ſciendum.6.

l.ſi res.7.

Tit.6. De libell.dimiſ.qui apoſt. dicuntur.

l.Poſt.1.

Titulus 7. Nihil innouari appell. interpoſ.

l.Appellatione.1.

Tit.8. Quæ ſententiæ ſine appell. reſcindantur.

l.Illud.1.

l.Paulus.2.

l.Paulus.3.

Titulus 9. An per alium cauſæ appell. reddi poſſunt.

l.Quæri ſolet.1.

Cauſa principalis quando poteſt agi per procuratorem, tunc etiam cauſa appellationis per procuratorem agi poteſt.add. Ant. Rub.ad l.ſeruum §. publico.ff.de procur.nu.45.Iacob.Menoch.in tract.de arbit.iud.lib.2.q.80.nu.51. Alex.de Imol.conſ.90.num.38.inter conſ.crim.vol.1.

l.ſi procurator.2.

Tit.10. Si tutor vel curator,magiſtratus creatus appellauerit.

l.ſi qui.1.

l.tutor.2.

Tit.11. Eum qui appel.in prouincia defendi.

l.Eum qui.1.

l.Hoc enim.2.

Tit.12. Apud eum,à quo appellatur, aliam cauſam agere compellendum.

l.ſi quis.1.

Tit.13. Si penden.appel.mors interuenerit.

l.Appellatore.1.

Tit.14. De iure fiſci.

Boſſius in tit.de fiſco & eius priuilegiis.fol 377.

l.Variè.1.

l.Ex quibuſdam.2.

Briſſon.lib.3.ſelect.c.17.

l.Non intelligitur.3.

§.ſi in locis.10.

Alciat.lib.7.parerg.c.1. Auguſt.lib.1.emend.c.3. Rhuard.l.1.4.variar.c.[illegible] Ioan.Rob.lib.1.recept.lection.c.5. Zoan.reſtitut.ad ff.c.27. Forcat. in ſphera legali.in fi.

l.In fiſci.4.

Digitized by Google

l.Si curator.5.

§.ſi ab eo 1.

Bilerus quaeſt.678.

l.Fiſcus.6.

l.Si fiſcus.7.

Briſſon.d.lib.3.c.11.

l.Bonorum.8.

l.Lucius.9.

l.Non puto.10.

Vide Doct. *ad l.1.ff.ſolut.matrim.* vbi Alex. *col.1.* Soc. *no.6. cum ſeq.* Iaſ. *num.37.* Ponta noſter *num.4 & 5.* Bulg. *nu.5.* Crot *num.16.& 18.* Camil. Viſitat. *nu.31.* Socin. Iun. *nu.24. cum ſeq.* Ruin. *num.10.* Dec. *ad l. in ambiguis num.3. ff. de reg.iur.* & ibi Caguol. *num.5.* Couarruuias *lib.1.reſolut.c.15.* Auguſt. *lib.1.emend.c.5.* Cucchus *de maior.preſcript.à num.47.*

l.Non poſſunt.11.

l.in metallum.12.

Briſſon.d.lib.3.c.9.

l.Edicto.13.

Briſſon.d.lib.cap.10.

§. Ad heredes.4.

Briſſon.c.17.d.lib.3.

l.Dicitur.14.

l.Senatus.15.

l.Ait.16.

l.in ſumma.17.

l.Deferre.18.

l.Denique.19.

l.Sed.20.

l.Titius.21.

l.Res.22.

l.De eo.23.

l.Non tantum.24.

l.Eſt.25.

l.Cum quidam.26.

Ob text contrarium *in l.fraudem.in prin. hoc eod tit.* dic poſt Bart. vt per Gozad. *conſ.97.num.12.* Z. *l.lib. Antimon.1.per pag.5.* Soc. Iun. *conſ.124. num.8. lib.3.* Cuiac. *lib.8.obſ.c.9.* Gilbert Reg. *lib.1.cap.14.*

l.Cum mortem.27.

Cuiac.lib.9.obſ.c.4.

l.ſi qui.28.

Fornerlib.1.ſelect.c.24. Couarr. *lib.1.*

l.Eius.29.

Cuiac.lib.15.obſ.c.25.

l.Ne procuratores.30.

l.Diuus.31.

l.Sed ſi.32.

l.Eum qui.33.

l.Imperatores.34.

l.Apud.35.

l.Prædiis.36.

l.Quod.37.

l.Fiſcus.38.

l.Bona.39.

l.ita.40.

l.Eum qui.41.

l.Arrianus.42.

l.Imperator.43.

l.Delator.44.

l.in fraudem.45.

l.Aufertur.46.

Vide Papin. *in l.ſi pater tuus.in 3.col.C.de hered.inſtit.* Azo in ſumma. *C.de quibus vt indignis.*

l.Moſchis.47.

§.AEmilius.1.

Duaren.lib.1.diſput.c.11.

l.Statius.48.

Modern. Anco. *in tract.de mercat.in tit.de contract.merc.num.4.* Cagn. *ad l. qui cum poſt.nu.3.de reg.iur.* Felin. *ad c.ex parte.de reſcrip.* ſideicom. *relict.* *ſub morte,* non cedit ante diem mortis naturalis. Ruin. *conſ.23.lib.6.* Alex. *conſ.15 lib.1.* Curt. Iun. *conſ.120.* Bero. *q.41* Boer. *deciſ.278.*

§.Cornelia.1.

Bernius quaeſt.41.

l.Cum.49.

l.Valerius.50.

Auguſt. *lib.2.emend.c.3* Couarruuias *lib.1.var.ar.lection. c.15* Briſſon. *lib.5 ſelect.cap.21.*

Tit.15. De captiu.& de poſtlim.& redemp. ab hoſtibus.

Corraſ.epiſt.lor.queſtion.c.17. Cuiac. *li.12.obſ.c.23.*

l.Quod

Digitized by Google

l.Quod.1.

l.Nauibus.2.

Cuiac.d.c.13.

l.Item.3.

l.Eos.4.

l.Poſtliminij.5.

l.Mulier.6.

l.Non dubito.7.

Alciat.lib.1 pareg.c.14.Cuiac.d.c.13.Menoch.de arbit.iud.lib.1.q.100.

l.Non.8.

l.Apud.9.

l.Pater.10.

l.ſi mortuo.1.

Fol.552.num.136.

l.Quod.11.

Zazius d.loco.Alciat.lib.1.pareg.c.33.Auguſt.lib.4.emend.c.10.Lambinus in Lucretium lib.4.de rer.natur.Gilbertus Regius lib.2.enantiophanon.c.20.

§.ſed ſi.1.

Forcat.Necyom.dialog.77.

l.In bello.12.

§.ſi quis.1.

Fol.491.num.7.noll.5.vide repet.in l.filius in 18.chart.quoprſ.de vulg.

l.Seruo.13.

l.Cum duas.14.

Forcat.Necyom.dial.79.

l.Si pater.15.

l.Retro.16.

l.Poſtliminio.17.

l.In omnibus.18.

l.Poſtliminium.19.

Forcat.dialog.76.Cuiac.lib.11.obſ.c.13.

§.Transfugæ.4.

Cuiac.d.c.13.

§.Filius.7.

Fol.44.num.33.Repetitionum 1.

l.ſi captiuus.20.

Auguſt.lib.2.emend.c.9.

l.ſi quis 21.

l.Bona.22.

l.Si quis.23.

l.Hoſtes.24.

l.Diui.25.

l.Nihil.26.

Ant.Gilber.lib.1.quæſt.iur.c.3. Couarruuias in reg.peccatum.de reg.iur.in 6. 2.relect.§.1.

l.Latrones.27.

l.ſi quid.28.

l.ſi poſtliminio.29.

l.Si id quod.30.

Titulus 16. De re militari.

Alex.ab Alexand.lib.1.genial.dier.c.12. Briſſon.lib.2.ſelect.c.6. & 7. Extat elegans Petr.Belgi.de re milit.tractatus.

l.Mos.1.

l.Militum.2.

l.Deſertorem.3.

§.Emanſit.2.

Cuiac.lib.6.obſ.c.26.

l.Qui cum.4.

Cælius Rodig.lib.2.lection.antiq.c.37. Ioan.Aurpach.lib.2.alleg.c.38. [illegible] rens.verſ.ſecundum diurum.Ad intelligentiam huius l.vide Doct.in l.ſi [illegible] poſtea.de re.iud.

§.Non omnis.8.

Pithœus in notis ad fragment.iuriſconſ.pag.97.

§.Edicta.13.

Cuiac.d.c.20.

l.Non omnes.5.

Vide Dec.conſ.175.col.5.& conſ.256.col.4.num.8.& text.in l.ſcimuſ.ad l.Iuliā Maieſt.

§.Qui captus.5.

Cuiac.lib.6.obſ.c.26.

§.A barbaris.6.

Super conſiſtent.in animo ſtatur iurament. alicuius, verum ſciuerit vel ignorauerit.add.Felin. qui ponit regul. in c.ex ſignificaſti.el.2.de homic. volunt ad h.l.Corraſ.lib.3.miſc.ell.c.7. Ioan.Ign.in repet.ad l.neceſſarios.§.non dicit.num.208.ff.ad Sil.fol.481.num.208.Repet.3.

l.Omne delictum 6.

l.Proditores.7.

l.Qui ſtatus.8.

l.Milites.9.

*Fol.77.num.32.cum ſeq.*Arius Pinell.*C.de bon.mater.*

l.Qui excubias.10.

l.Ab omni.11.

l.Officium.12.

§. Officium.2.

Couarr.*lib.4.variar.reſolut.c.23.*Ant. Roſcius *lib.1.memorab.c.8.* vide Alciat.*lib.1.de verb.ſign.in 1.facie.prima pag.*

l.Milites.13.

§.Miſſionum.3.

Auguſt.*lib.1.emend.c.3.*Cuiac.*lib.16.obſ.c.13.*

§.Irreuerens.4.

Emanuel Zoares *lib.1.obſ.c.20.* Alex.ab Alexand.*lib.6.c.28.* Gilbert.Reg.*lib.2.enantioph.c.9.*Pithoeus *lib.1.aduerſ.ſucceſſiu.c.15.*

§.Deſertorem.6.

Menoch.*de arbit.iud.caſ.347.*

l.Qui commeatus.14.

Ornatur *num.4.fol.249.*Cagnolus *de reg.iur.*

l.Ex cauſa.15.

l.Qui metu.16.

Titulus 17. De caſtrenſi peculio.

l.Filiifam.1.

l.Si filius.2.

Ad hanc l. vide Paul.de Caſtro,*in l.tam ex contra.*lib.*de iud.*& Iaſ.*in l.qui ſe patris.num.60.C.vnde liberi.fol.78.num.268.Repet.3.*

l.Si mulier.3.

l.Miles.4.

l.Miles.5.

l.Si militi.6.

Auguſt.*lib.4.emend.c.vlt.fol.282.num.9.tract.6.*

l.Si caſtrenſe.7.

l.Si fortè.8.

Homo fingere non poteſt,vide Bart.*ad l.ſi is qui pro emptore.num.24.verſic. item dubitatur,*vbi latè de mat.fictionis,decla. Crot.*ibi num.42. quod non poteſt fingere in præiudic.3.* ſed in præiudic. ipſius. ſic Alex. *ad l. ſciendum. ff. de verb.oblig.nu.17.*& ibi Crot.*num.33.*Menoch.*de arbit.iud.*lib.*1.quaſt.76.*

l.Proponebatur.9.

Vide Papienſ.*in l.ſi is qui pro emptore.num.40.cum ſequent. de vſucap.* & ibi Ruin.*in 32. chart.*

l.Ex nota.10.

l.Caſtrenſe.11.

l.Pater.12.

Ad eius intellectum & limitationem, vide Aretin.*in l.ſin autem. in 2.col. de legat.*Ad gl.mag.poſitam in prin.vide Iaſ.*Inſt.de action.3.col. in princ.in 5.p.num.11.*

l.Diuus.13.

l.Filius.14.

Vide Aret.*Inſtit.de acquiſ.per arrog.§.1.in notab.*

l.Pater.15.

l.Dotem.16.

l.Pater.17.

l.Ex caſtrenſi.18.

l.De hæreditate.19.

Alciat.*lib.1.diſpunct.c.17.*Corraſ.*lib.2.miſcell.c.4.*

§.Sed ſi.1.

Cuiac.*lib.10.obſ.c.16.*

l.Sed ſi.20.

Tit. 18. De veteranis.

l.veteranorum.1.

l.Honeſtè.2.

Briſſon.*lib.3.ſelect.c.11.& lib.2.c.6.*Gilbert.Reg.*lib.2.enantioph.c.1.*

l.Veteranis.3.

l.Viæ.4.

Briſſon.*lib.3.ſelect.c.11.*

l.Veteranos.5.

LIBER L.

Titulus primus.

Ad municip. & de incolis.

Ornerius *lib.1.lection.c.13.* Cuiac. *in paratit.pag.47.& lib.9.obſ.c.37.* Alex.ab Alex.*lib.4.genial.dier.cap 10.*Ræuard.*lib.3 varior.c.15* Corraſ.*lib.3.miſcell.c.16.* vide Alc.*lib.3.diſp.c.50.* vbi declarat qui ſint tales magiſtratus.

l.Municipem.1.

Crinitus *lib.7.de honeſt.diſcipl.c.6.* vide Ruin. poſt alios *in rubr.ſolut.matrim.in materia repreſſal.chart.42. in ſi.fol.156.num.29.Repet.4.*

Digitized by Google

l.Quotiens.2.

Fel.206.num.26.repetitionum 3.

§.ſed ſi.5.

Molinæus *ad princip.legis.1 ff.de verb.oblig.n.36.* Zoan.*reſtitut.cap.*20.

l.Placet.3.

l.Non vtique.4.

l.Labeo.5.

l.Adſumptio.6.

l.ſi quis.7.

l.Non debere.8.

l.Eius qui.9.

Vbi gloſ.ibi domicilio.vide text.*in l.pen.ſup.de ſenatoribus.*Mari.Soc,*in c.ſi. col.2.& 3.de foro compet.*

l.ſimile.10.

l.imperator.11.

l.Et ei.12.

Cuiac.*lib.13.obſeru.cap.*14. aliter hanc legem explicat, is ob rem malè à ſe geſtam in magiſtratu,veluti ob pecuniam publicam, non temerè nominibus collocatā,is qui ob rem male geſtam debitor eſt Reip. qui eſt principalis debitor primum conuenitur,tum ſi ſoluendo non ſit tempore depoſiti officij,vel magiſtratus fideiuſſor eius conuenitur poſt fideiuſſorem nominator,vt lege ſequenti,& ſi ab illis res ciuitatis ſeruari non poſſit, conuenitur collega.

l.Quid ergo.13.

l.Municipes.14.

Cuiac.*lib.22.obſer.c.*32.

l.Ordine.15.

In hanc legem Ioan.Robert.*lib.4.ſenten.iur.cap.*15.Initio autem huius legis quæritur,an decurio qui ex crimine aliquo ad tempus ordine motus eſt,vel qui ad tempus relegatus eſt in inſulam aut partem aliquam prouinciæ.(nec enim omnis relegatio fit in inſulam, ſed in ciuitatē aut regionem aliquam) an (inquā) expleto illo tempore,decurionatum recipiat, an redire in ordinem & ad nouos honores municipales accedere & aſpirare poſſit, Papinianus ſanè hic relegato ad tempus cōparat eum qui ordine mouetur ad tēpus.

§.in eum.1.

In hoc §. oſtenditur, nō aliter dari actionem in nominatorem magiſtratus, quam ſi magiſtratus nominatus non fuerit idoneus,eo tempore quo conueniri poteſt,id eſt,tempore depoſiti magiſtratus vel conſulatus, Reſponſum eſt de magiſtratibus municipalibus ſiue duum viris,qui ſummi erant magiſtratus,& vbi ſub finem anni ſucceſſores nominabant, qui ſequenti anno duum viratu fungerentur,& nominabat ſuo periculo, ſua fide neque tamen ſi quid ſucceſſores malè geſſiſſent,ipſi qui nominauerant,ſtatim conueniri poterant.

§.in fraudem.2.

Fidem tacitam.Tacita fides eſt tacita conuentio, finge aliquem in fraudē Reip.vt ſe ſubſtraheret,& liberaretur muneribus patrimonialibus, prædia quæ poſſidebat alienaſſe Senatori populi Romani, qui ea munera non cognoſcit,& alienaſſe per imaginariam venditionem, vel vt hoc loco ait Papinianus per tacitam fidem,id eſt,interpoſita fide ſeruandi ſibi ea bona,eorúmque bonorum reditus omnes interpoſita tacita conuentione, hoc (inquam) genere fraus manifeſta facta eſt.Reip.cui debentur munera ciuilia.

§.Ius originis.3.

Ex hoc §.notandum eſt per adoptionem non mutari ciuitatem, in qua is qui adoptatur,vitam accepit,ſed augeri eam alia ciuitate, vt ſi te verbi gratia Lugdunenſem,ego Maſſilienſis adoptauero duæ ſunt tibi ciuitates, duæ patriæ quaſi bis genitus Lugdunum nempe & Maſſilia, & municipem ciuē non tantum origo facit,ſed & adoptio.*l.1.h.t.l.ciues.C.de inco.lib.10 l.in adoptione.C.de adoption.*idcirco non tantum in ea ciuitate,vnde originem ducit munera ciuilia facere debet,ſed & in ciuitate & patria adoptionis quandiu durat adoptio.

l.ſed ſi.16.

l.Libertus.17.

Sciendum eſt libertum non excuſari à muneribus Reipublicæ ſeu patriæ ſuæ,propter operas,vel miniſterii,vel obſequia quæ debet patrono ſuo, vtrique etenim ſeruire debet,hoc eſt,& patrono & patriæ,*l.1.C.de liber.*Vnde manumiſſio quaſi natalis dies municipem ſiue ciuem facit,*l.1.h.t.*ſic Aelius Gallus apud Feſtum ait,municeps eſt qui in municipio à ſeruitute ſe liberauit à municipe.

§.Liberti.1.

Ex hoc §.notandū eſt patrem,cuius voluntate filiusfamilias decurio factus eſt(qua in re ſufficit tacita voluntas, id eſt taciturnitas patris: taciturnitas enim cōſenſum imitatur)eum (inquā)patrem pro filio obligari Reipublicæ ex nuda voluntate,atque tacita quaſi fideiuſſorem videlicet,eorum nomine quæ filius geſſerit in Repub.vnde ſi quid filius male geſſerit in Repub.pater vt fideiuſſor præſtabit.

§.Præſcriptio.3.

Notandum eſt legibus præſcripta eſſe tempora,certa poſt depoſitum honorem municipalem,interualla certa temporum,vt ait, quibus is qui perfunctus eſt honore aliquo municipali, neque cogitur eundem honorem repetere, neque capere nouum, hæc ſunt tempora quinquennij in repetendo eodem honore:nam qui perfunctus eſt ſemel,non cogitur repetere eundem ante quinquennium. In honore autem nouo adipiſcendo eſt præſcriptum triennium:vt oſtenditur *in l.2.C.de num.& honor.*vide Iaſon.*in l.ſi arrogator 18.col.ff.de adop.*

§.ſed.4.

Ait hoc §.Papinianus,nos eodem tempore,eodem honore,in duabus ciuitatibus fungi non poſſe, vt ecce non poſſum eſſe duum vir in duabus ciuitatibus,at cum forte in vtraque ciuitate quæ me ciuem habet, idem mihi honor defertur,quid fiet potior erit cauſa ciuitatis ex qua ortus ſum, potior erit cauſa originis,ſane plus debemus patriæ naturali, & originali quā adſcititiæ & ciuili,in vindicando ſiue duarum ciuitatum, potiorem habeo cauſam ciuitas quæ genuit & procreauit,id eſt, originalis, quàm adſcititia & ciuilis.

§.ſola.5.

Hoc §.Papinianus notat ſolam rationem poſſeſſionis, muneribus ciuilibus poſſeſſori iniungendis idoneam non eſſe citra ſpeciale priuilegium, quod ciuitati dederit princeps, hanc autem Papiniani ſententiam malè accepit Accurſius de perſonalibus muneribus, cum nominatim loquatur de muneribus poſſeſſori iniungendis,id eſt,de muneribus quæ poſſeſſori iniunguntur,quę conſtat eſſe patrimonialia,non perſonalia,*l.6.§.vlt.& l.vlt.§.patrimoniorum ff.de mune.& hono.*

§.Poſtliminio.6.

Huius §.ſententia hæc eſt,captiuitate amiſſam patriam poſtliminio recuperari,omnia iura poſtliminio recuperari, ergo & ius patriæ, ſed an & poſtliminio recuperari etiamſi nondum ingreſſi ſimus ciuitatem ipſam, ex qua pater originem duxit:ſed in finibus conſtitutum, & in territorio alienæ ciuitatis in eadem prouincia tamē, *vt in l.poſtliminium §.poſtliminio ff.de capt.& poſt.reuer.* ideoque ſtatim atque poſtliminio reuerſi patriam aut genus, patriæ muneribus obtemperare coguntur, id eſt, rurſus vocantur ad munera ciuiliā.

§.Exigendi.7.

Exigendi tributi eſt patrimoniale munus, quo exactio ſit periculo exactoris,*l.1 §.1.l.3 §.exactionem.ff.de mun.& honor.*hoc(inquam)recte decurionibus mandari poteſt,quia non habetur inter ſordida & humilia munera,& decurionibus ſordida munera non mandantur, ſeilicet obſequium piſtrini,

&c

Obſequium coquendæ calcis,vel etiã panis ciuilis,*l. pen. C. de ſuſceptorib. lib.10.* at munus exigendi & redigendi tributi quod debetur fiſco, iniungi poteſt etiam decurionibus,quia non eſt ſordidum.

§.Ex cauſa.8.

In hoc §. dubitatur,cuius originem ſequatur is, qui ex cauſa fideicommiſſi manumiſſus eſt, an teſtatoris qui reliquit fideicõmiſſariam libertatẽ, & rogauit manumitti, an hæredis,an legatarij qui manumiſit: nam in pleriſque cauſis, is qui manumiſit ex cauſa fideicommiſſi, nõ habetur pro patrono, tametſi reuera ſit patronus, ideo autem in multis caſibus pro patrono non habetur, & ius patroni non habet, quia libertatem non dedit, ſed debitam ſoluit,is autem iure ciuili videtur eſſe patronus,qui gratuitam libertatem dedit non debitam.

§.In adoptiua.9.

Quoniam in §.vlt. leg.xv.iam diximus filium adoptiuum etiam patris naturalis originem ſequi,ne dum patris adoptiui,denique vtriuſque patris originem ſequi,cur etiam patris naturalis, ratio hæc eſt, ne ſi dicamus patriam patris naturalis amitti per adoptionem,per hanc cauſam in fraudem Reipublicæ ſe quiſquam det in adoptionem, & ſubſtrahat ſe muneribus patriæ originalis, & certe fraude carere adoptio debet, *l. cum ratio ff. de bon. damn.* & Cicero pro Domo ſua. Ne qua in adoptione calumnia, ne qua fraus,ne quis dolus adhibeatur.

§. Error.10.

Huius §. ſpecies hæc eſt,quidã cum exiſtimaret falſò ſe eſſe municipem, vel incolam certæ ciuitatis,per errorẽ ei ciuitati promiſit ſe facturũ munera ciuilia,cum Reſpub. de eo laboraret,& quæreret idoneum,qui ea obiret munera ciuilia,denique promiſit per errorem ſe ea munera ſuſcepturum, ex ea promiſſione in eum competit actio, ſed ſe tueri poteſt exceptione doli mali, qui rem indebitã promiſit per errorem,quam Papinianus vocat iuris defenſionem in *l. ſufficit. ff. de cond. indeb.* vbi exceptio eſt defenſio iuris.

§.Patris.11.

Domicilium patris filius non ſequitur,ita expreſſum eſt *in l. aſſumptio. §. filius D. h. t.* non ſequitur inquit domicilium patris filius: ſed ciuitatem ex qua pater eius naturalem originẽ ducit, quod tamen ita verum eſſe oſtendit hoc §. Papinianus,vt filius non ſequatur domicilium patris, ſi ipſe filius nõ in ea ciuitate in qua pater domicilium habet,ſed in alia ciuitate,in qua ſibi domicilium fecerit & conſtituerit,de filiofamilias loquitur qui propriũ domicilium habere poteſt,vbicumque voluerit,*l. 3. & l. pen. h. t.*

§.In quæſtionibus.12.

Papinianus in hoc § nõ ſimpliciter ſignificat nominatos à iudice: ſed etiam accuſatos capitali crimine:nam qui tantum nominatus eſt à iudice,nec dum reus poſtulatus ab accuſatore iudicio publico, non prohibetur petere nouos honores,*l. 6. § ſi quis accuſat. D. de muner. & honor.* atqui accuſatus eſt, qui factus eſt ab accuſatore reus capitalis criminis,nouos honores,quãdiu eſt in reatu petere non poteſt, ante cauſam finitam *l. 29. ff. de mun. & hon.*

§.Sola.13.

Poſſeſſio (inquit Papinianus) quæ in aliena ciuitate comparatur,domicilium nõ facit, id eſt,eius ciuitatis incolam eum qui domũ in ea poſſidet, non facit, & conſequenter non obligat eũ ſola domus,ſedium poſſeſſio, & certa larium collocatio domicilium facit,non ſola domus aut fundi poſſeſſio,hac autem de re plura dixi in *§. ſola ratio. l. ſupra h. l.*

§.Nominati.14.

Huius §. ſententia hæc eſt, fideiuſſorem magiſtratus, ſiue duumviri qui cauit Rempub. ſaluam fore, teneri pro his quæ geſſit magiſtratus in magiſtratu ipſo, non teneri autẽ eum fideiuſſorem, pro eo quem honore depoſito magiſtratus ſibi ſucceſſorẽ nominauit:quia ſcilicet in cauſam adminiſtrationis fideiuſſit non in cauſam nominationis, *vt in l. 2. C. de peric. tut.* tenetur ergo ex adminiſtratione magiſtratus tantum, non ex nominatione: ſed ipſe ſolus qui nominauit tenetur, ſi res ſeruari non poſſit, ab eo qui eſt nominatus,vt in *l. 15. §. in eum. ff. h. t.*

§.Fideiuſſores.15.

Fideiuſſores magiſtratus cauent,ſiue reſpondent,vt Papinianus loquitur in hoc. §. vlt. id eſt, damnum præſtare, quod re per magiſtratum male geſta Reipub. contigerit,idemque reſpondiſſe intelliguntur, nominatores magiſtratuum,quia ſuo periculo ſucceſſores nominauerunt. Vtitur autem Papinianus reſpondendi verbo,quo etiam in idiotiſmo noſtro vtimur aptiſſimè, quià omnis fideiuſſor, aut quicumque pro fideiuſſore habetur, tenetur ex reſponſo,aut veluti ex reſponſo.

l.Diuus.18.

l.Quod maior.19.

Lapus *alleg. at. 85.* vide Sozin. *in reg. 143.* Et vide Abb. *in c. c. in fin. tit. de his quæ fiunt à maiori parte cap.* ornatur & limitatur *num. 10. 12. fol. 238.* Cagnolus *de reg. iuris.* Marc. Mant. *ſing. 39. num. 1. fol. 942.*

l.Domicilium.20.

l.Lucius.21.

§.Idem.7.

Cuiac. *lib. 2. obſeru. cap. 24. & lib. 6. cap. 10.*

l.Filij.22.

§.Senatores.5.

Hotoman. *illuſtr. q. 1.* Vertranius *de iur. libero. cap. 23.*

l.Municeps.23.

Marcus Vertranus *de iure libero. cap. 23.* Iohan. Aurpachius *lib. 1. ſingul. alleg. capite 6.*

l.Conſtitutionibus.24.

Alex. ab Alexand. *lib. 1 genial. dier. cap. 7.*

l.Magiſtratus.25.

l.Ea quæ.26.

Menoch. *lib. 1. de arbit. iudic. quæſt. 17.*

§.Magiſtratus.1.

Vide Bart. *in l. 4. §. 1. de damn. infect. & in l. iubere cauere. de iuriſd. omnium iudic.*

l.Eum qui.27.

l.Inter.28.

Vide Bart. *in repert. l. nec quicquam. §. vbi decretum. de offic. procons. & leg. col. 4. verſ. ait Accurſ.*

l.Incola.29.

l.Qui ex vico.30.

Ad gloſſ. *in verb. permittimus. in fi.* vide Alex. qui eã reprobat *ad l. filius. § diui. col. 5. de le. 1. num. 22. cum ſeq.* ad declarationem huius textus, adde Laur. Val. *lib. 4. cap. 20.* Cotta in memorab. *in verb. repreſalia,* Soc. Iun. *conſ. 49. nu. 31. lib. 1.* Vide Alex. *in rub. ſolut. matri. 4. col. & ibi Rom. n. 47. nu. fin. cum ſeq.*

l.Nihil.31.

l.Ea quæ.32.

l.Roma.33.

Alciat. *lib. 2. diſpunct. cap. 21.* Briſſonius *lib. 3. ſelect. cap. 6.*

l.Incola.34.

l.Scire.35.

l.Titio

Digitized by Google

l.Titio.36.

Ioan.c.Il.inſtitution.ad Pandectas.Ioan.Robert.recep.lection.lib.1.c.30.

§.Titius.1.

Cuiac lib.7.obſeru.c.12.

l.De iure.37.

Ioannes Aurpachuslib.2.Alleg.c.41.

l.Imperatores.38.

Tit.2.De decur.& filiis eorum.

Briſſonius lib.4.ſelect.c.13.

l.Decuriones.1.

l.Qui ad.2.

§.in filiis.2.

Rainaldus Corſus lib.3.indagat.cap.6.

l.generaliter.3.

§.ſpurios.2.

Ioan.Aurpach.lib.2.Alleg.c.10.

§.Eis qui.3.

Pro intell.h.text vide Alciat lib.diſpunct.cap.8.Paleot.de not.& ſpur.c.16.n.4.Rom.ſing.679.nunc vaniamus Reſtaurus Caſtal.in tract.de nup.queſt.75.n.6.

l.Decurio.4.

l.Ad tempus.5.

l.ſpurij.6.

Papinianus in reſponſo primo legis huius oſtendit,ſpurios,i.natos ex ſtu pro hordine dignitas decurionum non prohiberi,quia inquit impediéda nō eſt dignitas eius,qui nihil admiſit,id eſt,qui eſt innocens, qui patris non ſuo vitio laborat, vt l.legem.C.de natur.lib.l.2.§.fi.h.t.quia nec in poteſtate cuiuſquam eſt,quo modo naſcatur, eadémque ratione nec qui nati ſunt ex inceſtu prohibeantur decuriones fieri, naſcendi conditio infames non facit, ſed vitæ inſtitutique ratio turpis & nocens, itaque ſpurij & inceſti ſi re & vita honeſti ſint,non prohibeantur decuriones fieri.

§.Minores.1.

In hoc §.ponit Iuriſconſultus minores 25.annis decuriones creari, & ſenatores municipales,quod tamen temerè non fit vt oſtendit,l.non tantum.h.t.ſed ex cauſa,vt puta ſi ſit inopia ciuium maiorum natu,l.1.C.qui & aduerſus,vel ſi minor.25.annis liberos iam quæſiuerit ex iuſtis nuptiis, nam lege Iulia & Papia, ſinguli anni per ſingulos liberos remittuntur, l.2.ff.de minorib.vt ſi tres liberos habeat anno.22. decurionatum in ſua patria petere poſſit.

§.Qui iudicij.3.

Ex hoc §.colligere poſſumus infames,fieri decuriones non poſſe,quia decurionatus honor eſt,quod etiam notauimus in l.25.§.ad municip. Sed Papinianus in hoc §.exemplum ponit,in damnatis calumniæ,lege Rhemia, qui vtrique famoſi ſint,itémque in accuſationibus ob deſertam iudicij publici accuſationem,non petita venia abolitionis, vt ait Papinianus publici iudicij,quia qui deſerit accuſationem extraordinariam, non incidit in pœnam Senatuſconſulti Turpilliani,nec ſi damnetur notatur infamia, l.ſi quis.92.D.ad Turpill.

§.Pater.4.

Ex §. huius legis notandum eſt, patrem qui decurionatum filiifamilias non conſenſit,ciuilibus muneribus non obligari pro filio, in id quod reipub.obeſt,ob ea quæ filiusfamilias geſſit in repub.quia huic honori non conſenſit, vt l.3.Cod.ne fil.pro patre.& non conſentire patrem. Papinianus ait ſi filio decurione creato,contrariam voluntatem conteſtatus ſit, vel ſi quid geſtum eſt,ratum non habuit.

§.Priuilegiis.5.

In hoc §.oſtendit Papinianus,quo ordine in curia rogentur ſententias decurionibus,& ordo quidem vetus,& tranſlatitius,cuius exemplum etiam ab vrbe venit ad municipia: id eſt, vt antiquiores primi rogentur ſententiam,primi promãt arbitrium ſuum, vt l.1.tit.ſeq.Verùm in hoc §.dicitur aliquando præferri iuniores. & nouos decuriones, vt puta eos qui pluribus ſuffragiis eodem tempore,pluribus concordiis ſuffragiis honore decurionatus,decorati ſunt tanquam potiores & excellentiores.

l.Honores.7.

l.Decurionibus.8.

l.Seuerus.9.

l.Herennius.10.

l.Non tantum.11.

l.Eos qui.12.

Duarenus lib.1.diſput.cap.10.Briſſonius lib ſelect.c.10.

l.Imperatores.13.

l.Decurione.14.

Nemo eſt qui neſciat decurionibus, qui ſunt ſenatores municipales,hoc datum eſſe priuilegium primum,ne ſubiiciantur pœnis plebeiorum, ne fuſtibus cædantur,ne damnentur in metallum, ſed mitius coerceantur: datū decurionibus eſſe priuilegia in pœnis, immò & in quæſtionibus: nam qui rei poſtulati ſunt, tormentis ſubiici non poſſunt, neque ante, neque poſt damnationem,excepto caſu legis 21.C.ad l.Corn.de fal.Arius Pinellus.Co.de bonis matern.

Tit.3.De albo ſcribendo.

l.Decuriones.1.

l.In albo.2.

Tit.4.De munerib.& honorib.

l.Munerum.1.

Raeuardus lib.3.varior.cap.13.Turnebus lib.21.aduerſ.c.29. Cuiac. lib.9.obſ. ca.9.Adde quod aliquando munera merè perſonalia conſiderantur, habitâ ratione patrimonij,vt Bart.in l.Lucius.§.idem reſpond.ad municipal.
Adde G.zecardi,& declarat,vt Alciat.in Rubr.vt armilic.ch cap.lib.10.

l.Quod.2.

l.Et qui.3.

§.Quamuis.6.

Ferdinandus pars in tract.de ſpecti.et cauſ.ſub ad h.l.

l.Cura.4.

ee ij

l.Nauicularij.5.

l.Reſcripto.6.

§. ſi quis.2.

Duaren.*lib.1.diſput.c.38.*

§.munera.4.

Ferdinandus paes.*de parent.excuſ.& iur.liber.*

l.Rem.7.

Cuiac.*lib.2.obſer.c.8.& lib.17.c.23.*

l.Ad rem.8.

l.ſi quis.9.

l.Honorem.12.

l.Vt gradatim.11.

Fel.48.numero tit.repetitionum 5. At tamen ibi ad hanc reg. quod generalis ſermo reſtringatur ad idoneos,vide per Iaſ.*in l.ſiliusf.ſi cert.petat.*

§.Et ſi.1.

Limita & declara hunc §.vt per Iaſo.*in Inſt. de acti ion.§.plus autem.* *in vlt. coll. ante med.primo.*Bart.*in l.1.de eo quod certo loco.* Ad id quod genus reſtringitur ad habilitatem,vide Bart.& Iaſon.*in l.1.col.3.Cod.de ſacroſan.eccleſ.*

l.Cum.12.

l.Vacatio.13.

l.Honor.14.

Briſſonius *lib.3.ſelect.c.15.*

l.Etſi.15.

l.AEſtimationem.16.

l.ſponte.17.

l.Munerum.18.

Ferand.*lib.1.explic.cap.50.* Cotta *in voce liminarcha*, Turnebus *d.c.39.& lib.9.aduerſ.c.16.*

§.Defenſores.13.

Alciat.*lib.1.parerg.c.5.*Briſſonius *lib.2.ſelect.c.5.& lib.4.c.17.*

§.Patrimoniorum.18.

Cotta *in voce hoſpitatura.*Pekius *de reparat.eccleſ.c.11.in fin.*

§.Mixta.26.

Vide Alciat.*in l.munus.in gloſſ.1.de verb.ſignif.*& declara vt per eara *in rub. vt nemi.lice.in empt.lib.*10.& ad §.mixta.declara vt per Alc.*in l.nec pater.*

§.Magiſtris.30.

Cuiac.*ad l.6.de excuſ.ſup.*Briſſonius *lib.2.ſelect.c.3.*

Tit.5.De vacat.& excuſ.munerum.

l.Omnes.1.

l.ſextum.2.

§.Numerus.1.

Briſſonius *lib.3.ſelect.c.11.*Marcus Vetranius *de iur.liber.c.18.*

§.Qui.8.

Duarenus *lib.1.diſput.c.3.*

l.His qui.3.

Cuiac.*lib.6.obſeru.c.3.*

l.Tempus.4.

l.A decurionatu.5.

l.Hi qui.6.

l.A muneribus.7.

l.in honoribus.8.

In hanc legem Gilbertus Regius *lib 1.enantioph.cap.*30. Ex principio autem huius legis intelligimus, à muneribus ciuilibus,in prouinciis excuſare numerum quinque liberorum,qui modo incolumes ſunt,id eſt,qui viuunt, vel qui bello amiſſi ſint, quoniam bello amiſſu pro ſuperſtitibus habentur *l.vl.h.t.l.bello.§.de excuſ tut.*Quoniam vt eſt in inſtitutionibus, per gloriam viuere intelliguntur,qui per virtutem bellicam pro patria interierunt, additur etiam à muneribus ciuilibus excuſare ætatem 70. annorum, à muneribus ciuilibus perſonalibus,vt puta à tutelis & curationibus *l.ſi vltra.Cod. de decur.*

§.Non alios.1.

Publicanos ait excuſari à tutelis, & cæteris muneribus ciuilibus, quod eſt ex conſtitutione diuorum fratrum,& non honori publicanorum, hoc priuilegium, vel immunitas data eſt, ne igitur publicani patrimonium ex alia cauſa oneretur,ne minus idoneus fiat exercendis vectigalibus fiſci,ideo hæc ei vacatio,ſiue excuſatio munerũ ciuilium datur, ſed iis tantum publicanis,vt Papinianus ait,quibus hoc mandauerunt.

§.Vacationum.2.

Subiicit hoc §.Papinianus vacationum priuilegia non ſpectare ad liberos veteranorum.Veterani vacationes habent à decurionatu, & omnibus honoribus & muneribus perſonalibus,non patrimonialibus, habent vacationem à tutelis & à curationibus,à nauium fabrica, & ab exactione tributorum,quamuis non ſit ſordidum munus,*l.2.h.t.l.2.& 5.C.de veter.* eſt autem priuilegium hoc quod veteranis datur perſonale, quoniam nec ad liberos veteranorum tranſit.

§.Qui muneris.3.

Hoc §. declarat Iuriſconſultus; quod ei cui princeps conceſſit vacationem publici, vel ciuilis muneris, vt ait Papinianus non videri remiſſas ſolemnes & ordinarias intributiones, quæ legibus, vel ſenatusconſultis, vel conſtitutionibus principum,iniunguntur,*l.1.Cod.de vacat. pub.mun.* proinde cui commiſſa ſpecialiter eſt vacatio ciuilium munerum, non excuſatur à ſolemnibus collationibus, indictionibus, quia remitti non poſſunt reſcripto principis *l.6.C.de ann.& trib.*

§.Philoſophis.4.

In hoc .docet Papinianus,vacationem dari philoſophis, à tutelis & ſordidis muneribus perſonalibus, non à muneribus patrimonialibus,in quibus ſumptus maximè poſtulantur,addita elegantiſſima ratione, quod qui patrimonialia munera refugiunt, quæ patrimonio imponuntur,produnt ſe fictos eſſe,non veros philoſophos,quia veri philoſophi pecunia ſtudioſi nõ ſunt,quod etiam proditum eſt *in l.6.§.philoſophi,& l ſequen.ff.de excuſat.tut.*

§.Qui mu

§.Qui maximos.5.

Innuit hic §.eum qui Romam profectus eſt apud principem exequendę appellationis cauſa, interim excuſari à muneribus ciuilibus patriæ ſuæ, qui locus ſingularis eſt. nec enim alibi puto notari hanc ipſam vacationis ſpeciem.

l.Eos qui.9.

l.Ab his.10.

Briſſonius *lib.3.ſelect.cap.11.*

l.Sunt.11.

l.Legato.12.

l.Prætor.13.

l.Ad excuſationem.14.

Tit.6. De iure immun.

l.Ob hoc.1.

Priuilegium conceſſum generi poſteriſque ſuis, ad eos qui ex fœminis nó pertinet. In mat. vide per Dec. *conſil.32.fin.& conſ.223.* & 468. *col.fi. & conſ.498.viſo.col.6.nu.5.&* 20 laté *ad reg.fœmine præſertim num.65. vſque ad nu.73. ff.de reg.iur.* & ad c.nouit.*de iud.col.2.*per Anch.*conſ.339.col.4.* vbi limit. Cor. *conſ.177.lib.4.* Fulg.*conſ.120.* Iaſ.*ad l.ſi quis.num.8. D.de iuriſd.om.iud.* Ant. de Butr. *conſ. 9. col. 1.* Alexan.*conſ.160.lib.2.* Cor.*conſ.229.lib.2.* latè Tiraq. *in tract.de retra.prox.§.1.gloſ.9.nu.234.*

l.Si qui.2.

l.Maiores.3.

l.Immunitates.4.

l.Semper.5.

l.Quibuſdam.6.

Cotta *in voce* [illegible] Ferand.*lib.1.explic.cap.51.* Forcatul. [illegible] 13. Turnebus *lib.9.aduerſar.cap.16.*

Tit.7. De legationibus.

Scripſit de legatis & legat. integrum tractatum Conradus Bruinus.

l.Legatus.1.

l.Legatus.2.

l.Cum.3.

l.Sciendum.4.

l.Legato.5.

l.Filio.6.

l.Filius.7.

Ad huius legis intellectum ſciendum eſt, legationem publicam, munus eſſe perſonale, nó patrimoniale, quia plerumque ſolo miniſterio eius, quē ciuitas mittit legatum, de certis rebus ad principem, id ſumptu publico peragi dato viatico de publico, quod legatiuum dicitur *l.vlt.§.legati. D.de mun.& honor.* & hoc quidem munere funguntur decuriones in ordine vice pari, *l.4.§.2.h.t.* ordine vtrumquemque decurionum munere legationis fungi debere.

l.Paulus.8.

§.Paulus.2.

Fol.163.n.52.repetitionum 6.

l.Paulus.9.

l.Legatus.10.

l.Si abſenti.11.

l.Legatus.12.

l.Vicarius.13.

l.Qui libera.14.

Cuiac.*lib.9.obſeru.c.14.*

l.Is qui.15.

l.Eundem.16.

l.Si quis.17.

Cuiac.*lib.1.obſeru.cap.5.* Forcatul.*Necyom. dial.1.* Contius *ad l.1.D.ad l.Iul. Maieſt.pag.7.*

Tit.18. De adminiſtr. rerum ad ciuitates pertinentium.

l.Quod.1.

Rebuff. *de repar.eccleſ.c.32.n.1.*

l.Non vtique.2.

l.Curatores.3.

In primo reſponſo huius legis, agitur de duobus curatoribus, communis officij & muneris, finge ordinatos fuiſſe duos curatores, frumenti comparandi, & omnibus publice inſolidum datam fuiſſe pecuniam, qua frumentum Reip. coemerent, poſt eos inter ſe eam pecuniam & curam diuiſiſſe, quæ data & iniuncta erat ſingulis inſolidum, quæritur, ſi in eo munere quis fraudulenter verſatus ſit, an alter pro eo conueniri poſſit, quod ſane videtur quoniam commune eſt, indiuiduum fuit officium, & commune periculum eſſe debet.

§.Ex eodem.1.

In hunc §. Franciſcus Zoannettus *reſtitution. ad D.c.16.*

§.In eum.2.

In hoc §. proponitur hæc facti ſpecies. Curator Reip. creditorib. Reip. cauit nouatione facta quo genere liberauit Remp. à creditoribus, & in ſe tráſtulit omnem obligationem, quæritur an teneatur etiam creditoribus, poſt depoſitum officium, & merito reſpondet eum teneri etiam poſt depoſitum officium, quia obligationem ſuam fecit, alioquin creditores verſarentur in damno, quia non poſſunt experiri cum Repub. quæ nouatione liberata eſt. Verùm addit diuerſum eſſe, ſi curator Reip. creditorib. Reip. conſtituerit ſe debitá pecuniá ſoluturũ, qua ratione obligatio nó nouatur.

§.Filium.3.

Filius emancipatus non cogitur pro patre curatore Reip. cauere Remp. ſaluam fore, licet in eum pater tempore emancipationis donationis cauſa, partem bonorum ſuorum contulerit, vt in emancipando moris erat, ſemper dare aliquid filio ſuo, quo tolleraret vitá ſuam *l.vt liberi in ſi. C.de coll.* & ſic legi apud Spartianum in Adriano, filiam, inquit, dato patrimonio emancipauerat, alioquin abdicatio potius eſſet quam emancipatio.

Digitized by Google

§.Pro magiſtratu.4.

In hoc §. ultimo oſtenditur eum qui pro magiſtratu fideiuſſit, & pignora certa dedit non aliter poſſe conueniri actione in perſonam, itemque non aliter poſſe excuti, pignora quæ oppoſuit non poſſe diſtrahi, quam ſi res ab ipſo magiſtratu ſeruari non poſſit, prius etenim excutiendus eſt reus principalis, quam fideiuſſor, qua de re ſatis ſupérque dixi, *in l.18.§.1.& l.17.§.ſtiam.3.ad municip.*

l.Legatam.4.

l.Decuriones.5.

l.Magiſtratu.6.

l.ſi filius.7.

l.Calculi.8.

Forcatul. *Neryom.dialog.*20.

l.imperatores.9.

Sic hanc legem declara, vt per Alex. *in Rub.vt nem.lice.ab empt.lib.*10.

Tit.9.De decret.ab ordin.faciendis.

l.Medicorum.1.

l.illa decreta.2.

l.Lege.3.

l.Ambitioſa.4.

Ræuardus *lib.5.variar.cap.6.*Menoch.*de arbit.iudic.lib.1.quæſt.12.cum 3.ſequ.* Fornerius *lib.1.ſelect.c.17.*

l.Quod.5.

l.Municipij.6.

Bart.*in l.omnes populi.in 5.quæſt.prima quæſt.princ.*

Tit.10.De operibus publicis.

l.Curator.1.

l.Qui liberalitate.2.

l.Opus.3.

Forcatul. *aniorũ c.13.Pilam q.94.*

l.Ne præſidis.4.

Cuiac.*lib.5.obſeru.c.18.*

l.ſi legatum.5.

l.De operibus.6.

l.Pecuniam.7.

Tit. 11. De nundinis.

l.Nundinis.1.

Briſſonius *lib.1.ſelectar.c.15.*

l.ſi quis.2.

Alciat.*lib.4.diſpunct.c.8.*

Tit.12. De pollicitationibus.

Connanus *lib.5.commentar.iur.ciuil.c.8.*

l.ſi pollicitus.1.

Forcatul. *Neryoman.dialog.52 gloſſ.ibi, cœperit.*& an hoc extendatur ad [illegible] & vide Alex.*in l.iurigentium.§.quinimo.n.11.& num.14 per Iaſ.de pact.*

§.Cœpiſſe.3.

Fol.405.n.67.repetitionum 5.

l.ſi quis.2.

Vide Alciat.*lib.4.paradox.cap.2.*Rom.*ſingul.*504. Crot. *ad l.ſi is qui pro emptore.nu.185.D.de vſucap.*Alciat.*lib.5.parerg.c 9.* Connanus *d.cap.8.*Cuiac.*lib.3.obſeru.c.38.*

l.Pactum.3.

Pollicitatio eſt ſolius offerentis promiſſio, vide Doct.*ad rubr.de ver.oblig.* vbi Iaſ.*n.6.*an pollicitatio poſſit fieri præſenti & abſenti, vide ibi *n.6.& 7.* & adde vnũ argumentum contra commu. de qua ibi Iaſ.quod poſſit fieri etiam præſenti, quia offerre dicitur ille, qui ſponte non interpellatus, præſenti offert text.*in l.ſi fundus.§.ſi.D.de leg.cor. l.qui decem.§.1.in fin.D.ſolut.* & de verbo offerre, quod ſignificet ſponte Dec.*ad l.filia licet.C.de collation.* & quod propriè ſignificet præſentiam.vide Rip.*ad d.Rubric. numero 23. ad fin.* vide Nigr poſt eos, quos allegat in Rubr.*de verb.oblig.coll.21 in tlo arti.* verũ oriatur naturalis ex pollicitatione. Adde §.fin.vide Ruin *in Rubr.ff.de verb.obligationib.chart.4.*

l.Propter.4.

Molinæus *in rub.de verb.oblig.n.7.*Alciat.*lib.11.pareg.c.9.*

l.Charidemo.5.

Pro intell.h.text.vide Iaſ.*ad rubr.de verb.oblig.n.7.*vbi omnes, vide & quæ poſuit Alc.*lib.11.pareg.c.9.*hic adde Caccial. *in tract.de pact.q.5* Zuccard. *ad rubr.C.pact.n.68.& ſeq.*Crot.*ad d.Rubr.ff.de verb.oblig 2. lect.nu.10.* vide Iaſ. *in Rubr.de verb.oblig.in 2.col.in fin.cum princ.ſeq.& Nigro ibi in 21.col.*

l.Totiens.6.

l.Ob caſum.7.

l.De pollicitationibus.8.

l.Ex pollicitatione.9.

l.Septitia.10.

Alciat.*lib.2.parerg.c.21.& lib.3.diſpunct.c.1.*Cuiac.*lib.9.obſeru.c.16.*

l.ſi quis.11.

l.in priuatis.12.

Auguſt.*lib.4.emend.c.8.*

l.Imperato-

l.Imperatores.13.

l.ſi quis.14.

l.Inter liberos.15.

Tit.13. De extraordinariis cognit. & ſi iudex litem ſuam feciſſe diceretur.

l.Præſes.1.

Alciat.lib.2.parerg.c.23.Forc.Quiarij.c.8.Menoch.de arbit.iud.caſ.385.Rainaldus Corſus lib.2.indagat.c.5. ibi, quædam enim, ad hoc vide in contrarium gloſſ.in l.vnica.C.de public.

§.Sed.2.

Cuiac.lib.17.obſ.c.27.

§.In honorariis.10.

Vide Alciat.lib.3.diſpunct.c.9.Arius Pinell.C.de bon.matern.

§.ſi cui.12.

Alciat.lib.3.diſpunct.

§.Diuus.13.

Pilæus quæſt.59.

l.De vſu.2.

l.ſi modicus.3.

Alciat.d.lib.2.c.39.Guterius reſol.par.1.c.57.num.18.

l.Diuus.4.

Cuiac.lib.7.obſ.c.25.

l.Cognitionum.5.

Quomodo h.l.intelligenda ſit,vid. Aldobran.ad §.maior.Inſtit.de cap.dim. Menoch.de arbit.iud.lib.2.centur.4.caſ.366.num.2.
Ad §.6.hic,add.Moder.Bonon.Zoannet.in lib.reſtit.D.c.17.
Duar.lib.1.diſput.c.9.Ioan.Rob.lib.3.ſent.iur.c.9.Ræuar.lib.3.variar.c.2.

l.ſi iudex.6.

Cuiac.lib.8.obſ.c.9.Gilbert.Regius lib.1.enantiophan.c.14.

Tit.14. De proxeneticis.

l.ſi proxenetica.

Cuiac lib.1.obſ.c 18.

l.ſi proxeneta.2.

Alciat.lib.8.parerg.c.11.Ferrand.lib.1.explic.c.52. Cuiac.d.c.18. Ant.Contius diſput.lib.1.c.4.Pilæus quæſt.38.

l.De proxenetico.3.

Tit.15. De cenſibus.

De antiquo iure Italiæ ſcripſit Carol.Sigon.de annuis redditibus multa Couarr.lib.3.variar.reſolut.c.7.cum ſeq.vſque ad cap.11.vide Cuiac.lib.10.obſ.c.35.& Zaſium lib.2.ſing.intellect.c.3 Parlador.rer.quotid.c.3.

l.Sciendum.1.

Alciat.lib.2.diſpunct.c.21.Cuiac.d.c.35.& d.lib.1.c.19. Turn.lib.9.aduerſ.c.15.Auguſt.lib.3.emen.c.9.Parlador.d.c.13. Confer hanc legem cum Tyrio lib.11.c.14.& lib.13.c.1.de bello ſacro.cuius contextus ex hac lege poteſt emend. & pro vera huius legis lectione attendere oportet ad notitiam Orientis & Occidentis.

l.Vitia.2.

Gloſſ.ibi tenebatur, & quid ſi talis propè vera committat dolum circa aliquod matrimonium.vide add.ad Iaſ.in §.actio.num.44.Inſti.de action.

l.Ætatem.3.

Turneb.d.c.10.

l.Forma.4.

§.Is verò.2.

Cuiac.d.c.31.

§.Quæ poſt.9.

Cuiac.d.loc.

l.Cum poſſeſſor.5.

l.Colonia.6.

Cuiac.vbi ſuprà.

l.Iuris.7.

Alciat.lib.2.diſpunct.c.11.

l.In Lyſitania.8.

Auguſt.lib.3.emend.c.6.Cuiac.d.c.36 Turneb.lib 9.c.15.

Titulus 16. De verborum ſignificationibus.

Ad hunc tit.totum Alciat.& Brecheus,& Rebuffus ſcripſerũt, ad partem verò Cælius Calcagninus. Hotoman.ſcripſit comment. de verb. & rerum ſignif.tract.Iſagogicum ſcripſit aureum Dauid Saius:vulgo autem inſcribitur hic titulus, de verborum, & rerum ſignificatione, verum delendum eſt Rerum,vt in antiquis Codicib.& authoritate Pandect.florent. hic enim explicantur omnia ferè verba,quæ ad ius pertinent, & ad iuris partes omnes, & eadem de re Ælius Gallus librum ſuum inſcripſit, de verborum quæ ad ius pertinent ſignificatione,ex quo eſt lex 152.h.t.

l.Verbum.1.

Maſculinum concipit fœmininũ vltra latè tradita hic per ſcrib. Cott.in memor.in verb.maſculinu.Rum.ad rub.de leg.1.4.col Alciat.lib.1.pare.c.33 Tiraquel.in ll.connub.l.1.glo.1.par.1.num.81 Polit.in tract.ſubſt.col 5.Alciat.lib.7.parerg.c.7. dicit autem hæc lex verbum hoc, ſi quis vtrumque ſexum complecti, ac ſi commune eſſet, hoc eſt, tam maſculos quam fœminas, vt & apud Græcos ὁ, ἡ, tam maſculos quàm fœminas complectitur: hinc etiam conſtat fœminas maſculorum nomine comprehendi, niſi conſuetudo aut leges aliam fuiſſe mentem teſtatoris demonſtrent; adde concord text.cum gloſſ.in cap.general.in prin.de electio.in 6.& de materia vltim.leg.s primæ,vide Prepo.in cap.cum apud,& ibi Benedict.de Vadis,in add.c.ad eund in cap.cum apud.ex.de ſponſ.

Maſculos. Nota hîc quod ſi expreſſa mentio facta ſit de maſculis, fœminas excludi, idem ſi de viro, id enim nomen nullo modo ad fœminas pertinere poteſt.

l. Vrbis. 2.

Crinitus *lib. 4. de honeſt. diſcipl. c. 9.* Ioan Rob. *ſent. iur. lib. 1. c. 1.* Menoch. *de arbit. iud. c. 195.* Duo autē proponūtur in hac lege prius latiorem eſſe Romæ appellationem quàm vrbis, vrbem autem mœnibus, Romam verò continentibus ædificiis ſiue ſuburbiis, quamobrem Romæ videtur dati tutores, qui dantur in continentibus, *l. pen. §. Roma. D. de excuſat.* & quod ſit in cōtinentibus Romæ ſit. Proinde Romæ ædificia fieri dicitur, quæ in continētibus ædificiis Romæ ſiunt, *l. 1. & 9. inf. eo.* & qui in continentibus vrbis nati Romæ nati *l. 147. inf. eo.* Romam enim non muro exiſtimamus: ſed continentibus ædificiis, *l. 87. inf. eo.* Cuiac. 34 *obſ. c. 6.* Deinde ponitur hac lege, cuiuſq; diei maiorem partem eſſe ſeptem horarum primarum nō ſupremarum, loquitur autē de die naturali, id eſt, de lumine, non de ciuili. dies enim ciuilis Romano more incipit à ſexta noctis hora, id eſt, media nocte, & finitur ſequentis noctis eadem hora, & habet dies ciuilis horas 24. *l. more. D. de feriis.* dies verò naturalis horas duodecim tam æſtate quàm hyeme, & hæc eſt differentia diei naturalis & ciuilis, Vitruuius, Palladius, Aſconius, Pedianus & Plautus, media igitur pars diei naturalis eſt horarum ſex, maior horarum 7. Vnde Virgilius:

Nunc adeo quoniam melior pars acta diei eſt.

Vnde & optimè Martialis:

Sexta quies laſſis, ſeptima finis erit.

Sic etiam ſufficere labori ſex horas ante meridianas, reliquas ſex eſſe impendendas delitiis, & voluptatibus, notatur elegantiſſimo diſticho Græco, adde Plutarch. in Rom.

De diuiſione autē diei Macrob. *lib. 1. Saturnal. c. 3.* Gel. *lib. 3. noct. attic. c. 2.*

l. Itinere. 3.

Itinere. In vulgatis editionibus legitur *Itineri*, vt in exempl. Haloandri.

Viginti millia paſſuum. Id ſpatium temporis iter facientibus præſtitum dicitur, *l. 137. §. 2. D. de verb. oblig.*

Non conuenti. Conuentiones etenim dant formam contractui.

§. Eius. 1.

Certiſſimum hoc eſt quod ſerui hæreditas non eſt: ſed excipiendus eſt ſeruus publicus populi Romani. nam hic habebat pro ſemiſſe teſtamenti factionem, vt Vlpian. declar. in frag. tit. de teſtam. is autem qui apud hoſtes deceſſit, ſeruus deceſſit, ergo eius nulla eſt hæreditas, quoniā ſeruus hæreditatem non habet, ſanè minus propriè dices habere hæreditatē, eum qui apud hoſtes deceſſit, vt ait l. lege Cornelia. *D. qui teſtam. fac. poſſ.* ſed hoc intelligēdum eſt de iure ſtricto. nam de æquitate lex Cornelia fingit eum deceſſiſſe prima hora captiuitatis, & ſic dicitur hæreditas, & habet heredem. alia tamen eſt Alciati opinio, quem vide hîc.

l. Nominis. 4.

In hanc legem Forcat. *Necyom. dial. 63* certum autem eſt rei appellatione ſignificari etiam nomen, id eſt, obligationem. *vt in l. 25. D. rem pupill. ſal. for.* qui etenim promittit rem pupill. ſaluam fore, & nomina pupillaria ſalua fore promittit. Hæc autem lex diuerſimodè legitur in Pandec. in Floren. legebatur pecuniæ: & inde rectiùs nominis quam lectionem confirmat Baſilic.

Rem ſignificari Proculus ait. Res in hac lege pro ſubſtantia accipitur, vt optime notat hîc Alciat.

l. Rei. 5.

In hanc legem Corraſ. *ad l. naturaliter. §. nihil commune. pag. 197. ſup. de acq. poſſeſ.* Rei appellationem latiorem eſſe quàm pecuniæ ait, qua de re in l. pecuniæ verbum, 178. in h. t. dicemus: ſed obiter notabis, quod pecuniæ ſignificatio ad ea refertur, quæ in patrimonio noſtro ſunt.

Quæ in patrimonio. Hæc eſt differentia pecuniæ, & rei quoniam pecunia dicitur mea quæ eſt in patrimonio meo, res verò mea quæ eſt, etiam extra meum patrimonium, ſic res mea dicitur (vt teſtatur Horatius) cum vicini paries ardet. patrimonij autem appellatione continētur ea, quæ continentur bonorum appellatione.

§. Opere. 1.

Quidam C. habent Legato: ſed quoquo modo legatur, nihil refert, huius autem legis ſenſus hic eſt, quod operis faciendi debitor, niſi perfectionem operi addiderit, non liberatur, vt & patris præſtatione. nam obligatio facti indiuidua eſt *l. 139. in fi. inf. eo* interdum tamen operis vocabulo cœptū, non perfectum intelligitur. Quid autem ſit *apoteleſma* & *ergon*, optimè explicat hîc Alciatus.

l. Nominis. 6.

Nominis appellatione continetur quodlibet nomen, id eſt, debitum, rei verò nomine ſignificatur etiam nomen, complectuntur etiam hæc verba quodlibet debitum, & quamlibet obligationem. coniunge autem hanc legem cum *l. 4. nominis. h. t.* vnde Horat. Epiſt. *lib. 2.*

Centos nominibus certis expendere nummos.

Quid & quot ſignificationes habeat verbum Nomen, vide hîc Alciat.

Et rei. An ſpeciali ſignificatione, res aliquando ſit accipienda, an iura contineantur rebus meis legatis, declarat hîc Alciat.

§. Verbum. 1.

Verbum ex legibus accipiendum eſſe, ait hoc loco I.C. tam de verbis legum, quàm de ſententia, id eſt, ex legibus eſt, non tantum quod eſt ex verbis: ſed & quod eſt ex ſententia, vt non tantum actio directa eſt ex legibus ſed etiā actio vtilis, huius rei exemplum deſumi poteſt, *ex l. 2. D. de iuriſdic. om. iud.* vbi ſi quis edictum prætoris publicè propoſitum corraſit, tenetur actione populari albi corrupti ex verbis edicti. quod ſi edictū propemodum corraſit, & ait illa lex ex ſententia edicti, hoc eſſe, vt teneatur etiam ex edicto, quod ex ſententia legis eſt. Quintil. 3. *Inſt. 6. & 7. c. 7.*

Quid differat mens, ſententia & ratio legis, vide hîc Alciat. num. 12.

l. Sponſio. 7.

Sponſio non tantum appellatur, quæ fit per ſponſum. i. quæ fit hoc verbo ſpondeo, ſanè non loquitur de ſponſalibus, hoc eſt, de promiſſionibus nuptiarum: ſed de ea ſpōſione quæ fit hoc verbo ſpōdeo, & propriè ſpōſio eſt quæ fit ita, verum etiam ſpōſionem eſſe ſi fiat alio quolibet verbo, vt fideipromittis, fideipromitto, fideiubes fideiubeo: quæ tamen ſi proprietatem ſpectes, diſtinguenda ſunt in lib. ſent. Paul. tit. de fideiuſſ. & ſponſo, denique ſponſor eſt quocúmque verbo interrogetur, etiam ſi d.[illegible] ſpondeo.

Spondere eſt dicere ſpondeo à ſponte. nam id valet, & à voluntate, vnde ſpondet qui dicit ſua ſponte, ſpondeo, ſpondet etiam ſponſor qui idem, vt faciat obligatur.

Per ſponſi interrogationem ſit. Ex hoc loco ſatis conſtat ſponſionem tantum de ſtipulatione dici.

l. Verbum. 8.

Quidam, oportet, legendum eſſe exiſtimāt, quod probatur à quibuſdam, ſed ſi ita ſit, obſtat *l. 76. §. 1. & l. 125. D. de verb. oblig.* vt exēpli gratia finge locari colono prædium in quinquennium, poſt triennium egi cum eo ex locato, hoc modo quidquid te mihi dare, facere oportet his verbis, id tantum in actionem deducitur, quod præſenti die debebatur, futura obligatio non deducitur, niſi adiiciatur, verbum oportebit. Verbum ergo oportet præſens tantum tempus ſignificat non futurum: idem etiam dicendū eſt de verbo erit, & verbo abſtulerum de verbo peruenerit, *v. l. 40. in fi. & l. 83. D. de leg. 3.*

§. Actionis 1.

Quod actionis verbo non cōtineatur exceptio, obſtat l. 1. §. ait prætor. D. de dolo, cuius edicti verba hæc ſunt: Si alia actio nō erit de dolo, iudicium dabo. quod ſi nō ſit actio, ſed exceptio ſit, qua quis ſe tueri uſque ſibi ſuum ſaluum ſeruare poſſit, nō dabitur iudicium de dolo. edicto igitur illo actionis verbo cōtinetur iudicium de dolo. ſic etiam in edicto de edendo actionis verbo non continetur exceptio. actor enim ſolus edit actionem, reus exceptionem allegat.

l. Marcellus. 9.

Verbo Periiſſe. ¶ Alij legunt Rupiſſe, alij Rapuiſſe, Florēt. periiſſe. quod confirmauit Baſilica, eſt etiam vitiata hæc inſcriptio, non eſt enim ex libro 5. Vlpiani ad edictum, ſed ex xv. vt & in pluribus locis paſſim in iure, verè hic res periiſſe dicuntur, quæ ſciſſæ, vel fractæ, vel colliſæ, vel vſtæ, vel corruptæ ſunt, vel quoquo modo ſublatæ à rerum natura, dubitatur autem an res diſtractæ verbo periiſſe contineantur, qua de re doctores paſſim in iure.

l. Creditore. 10.

Creditorum loco non haberi, ait hæc lex, quibus natura tantū debetur, & contra in tit. de conſtit. pecun. creditorum loco habentur, quibus natura debetur, vel natura deberi ſufficit, vt cōſtitui poſſet, *l. 1. ff. de conſt. pec.* ſic etiā in tit. de fideiuſſoribus creditorū loco accipiuntur, quibus natura debetur. nam vt fideiuſſor accedat vtiliter ſufficit: ſi vel præcedat, vel ſequatur naturalis obligatio tantum, *l. 7. ff. de fideiuſſ.* Sed hoc dicitur per quandam abuſionem, creditorum autem loco accipiūtur hi, qui exceptione tēporali repelli poſſunt, veluti pacti conuenti temporalis, creditores etiam eos ſic definit, *Harmenop. lib. 3. tit. 5. §. 61.* quem vide Alciat. *in tit. ff. ſi cert. pet. num. 7. l. creditores. & l. creditoris, de verb. ſign.* iſta lex intellig. loqui abſolutè de cred. quæ comprehend. qui eſt creditor propriè & impropriè, vide Iohan. Campeg. in artic. ille verum cred. dicatur, ille cui ex delict. & leg. aliquid debetur, in 5. arg. in fi. vide doct. *in l. 1. in pen. col. ff. ſi cert. pet. in contr.* Similiter etiā text. poteſt pōderari, vt tex. in l. creditorū appellatione. videlicet, quòd illa verba creditores accipiendos eſſe, cōſtat, eos, quibus debetur ex quacunque actione, vel perſecutione intelligūtur, de impropriis credit. quia alias ſequeretur, quòd ille qui purè eſt creditor, & numerauit pecuniam, alicuius impropriè eſſet creditor. quod non eſt dicendum contra omnes in *l. 1. D. ſi cert. petat.* Creditor ergò in diem vel ſub conditione dicitur propriè creditor, cum requirantur illa verba, ſiue purè ſiue in diem, vel ſub cōditione ex illis verbis creditores accipiendos eſſe conſtat. ſed reſponde quòd tex. in d. l. ſi creditores, & in hac l. creditores. loquitur, tam de proprio quàm de improprio, & ſic illa verba creditorum, & creditores generaliter de proprio & improprio intelligi debent.

l. Credi-

Digitized by Google

l.Creditorum.11.

Probat iſte textus quòd creditor dicitur ille, & propriè, cui debetur ex delicto vel ex legato, conſiderando illa verba in primis creditorum appellatione, quæ de proprio creditore intelliguntur, per verba ſequentia, qui pecuniam crediderunt, quia alias ſequeretur, quod ille qui mutuat pecuniam impropriè, diceretur creditor, quod non eſt dicendum, intelligendo illa verba creditor appellatione de improprio creditore. Cùm ergo text. ille loquatur de proprio creditore, & in fi. dicat omnes quibus ex qualibet cauſa debetur, appellatione creditorum accipiendos eſſe. Ergo & propriè hi quibus ex cauſa delicti vel legati debetur, propriè creditores dicuntur.

Nunc videamus quis ſit propriè creditor, & certè eſt tex. clarus & apertus in l. creditor autem eſt 11. *D. de verb. ſign.* non dicitur ille, qui exceptione perpetua ſubmoueri non poteſt. Sed iſta deſcriptio creditoris propriè cadit in illo, cui debetur ex cauſa delicti, & ex cauſa legati. Ergo propriè dicuntur creditores. Et quod tex. in d. l. creditor autem is eſt: loquatur de proprio, puro & vero creditore, probo. Nam conſidero, quod in l. præcedenti, I.C. declarauerat, qui eſſent conditionales creditores, qui certè dicuntur impropriè creditores, vt tenent communiter Doct. *in l. 1. D. ſi cert. pet.* & dicuntur hi, dicit tex quibus nondum competit actio. Eſt autẽ competitura, & qui ſpeciem habent, vt competat. Et ſic in l. præcedenti expoſuerat I.C. creditor. Conditionales & impropriè ſubſequitur in l. ſeq. I.C. exponere, qui eſſet purus & propriè creditor, dicens creditor autem is eſt. Nam conſidera dictionem illam, aut quæ ponitur aduerſatiuè ad præcedentia. h.e. ſentit contrarium præcedentis clauſulæ. Tex. eſt cum gloſſ. & ibi not. Bar. in l. hoc amplius. § de his autem de damn. infect. ſed præcedentia locuta fuerunt, de improprio credit. ſequitur ergò quòd ſequentia loquantur de proprio.

l.Vt ſi cui.12.

Creditores accipimus eos quibus iure ciuili debetur, veluti ex ſtipulatu exempla locati, conducto, mutuo, vt iure honorario vel actione de conſtituta pecunia, *l. 2. §. vlt. D. de conſt. pec.*

Quod ſi ex populari actione. Malè Græci legunt pupillari pro populari, quã de re vide Cuiac. *lib. 11. obſ. c. 12.*

§.Minus.1.

Hoc pertinet ad verbum creditoris vt ſcilicet intelligatur. eum cui ſolidum ſolutum eſt creditorem manere ſi tardius ſolutum ſit, quod ſuperſit ex eo quod intereſt actio, hoc igitur ſignificat creditorem manere, cui integra ſors ſoluta eſt: ſed tardius, ideo inter vſurij petitionem ſupereſſe, quaſi ſolido non ſoluto, *l. Iulianus. 9. 1. ff. de verb. obl.* ſi igitur minus ſoluit, qui tardiùs ſoluit, rectè dicemus eum nõdum ſolidum ſoluiſſe. etiam ſi ſortem integram ſoluerit, & hoc eſt quod ait, *l. ſolidum. D. de ſolut.* ſolidum ſoluitur, non minus quantitate quàm die, id eſt, minus intelligi, non tantùm à ſumma: ſed etiam à die.

l.Mulieris.13.

Ad faciliorem totius huius legis intellectum, vide Forcat. *Necyom. dial. 21.*

Vide Alciat. hic late, vide Rip. *ad l. 2. § ſi ſpenſamu. 19. D. de priu. credit.* Stepha Forcat. *in Necyom. inr. dial. 21. nu.* 4. dicitur autem hic, quod mulieris appellatione etiam virgo viripotens continetur. Verum mulier quot & quibus modis dicatur, præter hic dicta ab Accurſio, vide Bart. in *l. ſeruis legatis. D. de leg.* 3. adde etiam gloſſ. *in can. mulier. c. 32. q. 2.*

§.Res.1.

In hac lege Briſſon. *lib. 4. ſelect. c. 23.* Conſtat autem eam rem abeſſe, quæ deperiit, & in rerum natura eſſe deſiit, ſed abeſſe etiam videtur domino ea quæ redditur domino. ſi corrupta ſit reddita, vel transformata veluti veſtis ſciſſa, vel ſcyphi colliſi, vel tabula raſa, pictura pretioſiſſima, prope enim eſt, vt videatur Res periiſſe cuius forma mutata eſt, *l. Iulianus. §. ſi quis rem. D. ad exhib.* ſic Harmen. *lib. 6. tit. 3. §. 2.* in rebus autem humanis non ſunt quatum pretium abeſt, l. ſeq. ſic etiam abeſt is, qui eo loci non eſt, quo petitur. *l. 199. inf. eod.* vel qui extra continentiã vrbis eſt.

Si corruptæ redditæ ſint. Res abeſſe dicitur, quando redditur corrupta, vel transfigurata, corruptio etenim & transfiguratio formam rei mutat, & res petita non videtur exhiberi forma mutata, *vt l. 9. § 3. ff. ad exhib.* ſic etiã reddi debitum aut depoſitum non poteſt, niſi eadem cauſa reddatur. & generaliter de hac voce Abeſſe, vide Hotoman. in tit. de verb. ſig.

Quoniam plerunque. Perperam Hotomannus emẽdat, Quanquam contra fidem omnium librorum.

Manus pretio. Vide Eraſm. Chil. *cent. 9. prouerb. 53.* vnde Virgil.

Artificum manus inter ſe operumque labores miratur.

§.Deſinere.2.

Res deſinere abeſſe tunc videtur, cum ſic redit in poteſtatem, ne amittere eius poſſeſſionem poſſimus, ſic in *l. Sequitur. 4. §. 6. quod autem. ff. de vſucap. l. qui fundum. 7. §. 7. furtiuam res. ff. pro empt.* Gell. *lib. 17.*

§.Ob hoc.3.

Res dicitur abeſſe, quæ furto ſubtracta eſt vel rapina, quod eſt furtũ improbius, ſicut *in l. ſi quis. D. de petit. hered.* periiſſe videtur res furto, quæ etiã rapta à fure abiiſſe, ſcilicet videtur res quæ furto ſubſtracta eſt, licet redierit in poteſtatem domini, ſi modo non tanquam res mea redierit, & ſic eã res abeſſe dicitur, cui pretium.

l.Labeo.14.

Scyphi colliſi. Scyphus eſt vaſis potorij genus, quo veteres vſi ſunt in cõuiuiis, qua de re Cicero 6. Verr. Plin. *lib. 33. cap. 11.* Plutarchus tamẽ in Antonio ſtatim in ipſo principio ſcyphum poſuiſſe videtur pro eo vaſe, quo vulgo Baſin dicimus, Macrob. *lib. 5. ſaturn. cap. 21.* vnde Virgilius & Sacer. impleuit dextram ſcyphus.

§.Rem.1.

Rem amiſiſſe videtur, qui aduerſus nullam eius perſequendæ actionem habet, & vnde conſtat quod qui actionem habet, ad rem recuperãdam eam amiſiſſe non dicitur, vel cui actio à prætore reſtitui poteſt.

l.Bona.15.

Bona publica propriè ſunt populi Romani, & abuſiuè bona ſunt ciuitatis, cuiuſlibet, quia in vſu publico habentur vt viæ publicæ, theatra, amphytheatra, ſtadia, loca ſacra, vel religioſa, ſed bona publica ſunt ciuitatum.

l.Eum qui.16.

Fornerius *lib. 2. ſelect. c. 22.* Coniunge autem cum hac lege *l. 12. ff. de public.* vbi definitur quis dicatur publicanus publicanum etenim hic definit Gaius, qui vectigal populi Romani cõductum habet, horum autem ordinem & numero ampliſſimum, & perſonarum dignitate potentiſſimum fuiſſe conſtat, vt ait Cicero pro Plancio.

Nam publica appellatio, Reſpublica propriè dicitur ipſius ciuitatis Romanæ, vt notat gloſſa *in cap. 2. in §. item nec de elect. in prog. ſanct. in verb.* Reipub. adde gloſſ. in 10 Authent. de hæred. & Falcid. in princip. Bart. in *Rubr. Cod. de iure fiſci.*

l.Inter.17.

Nota hic quod res religioſæ ſacræ, publicis vſibus deſtinatæ, bona ciuitatis, peculia ſeruorum ciuitatis, intèr publica habentur.

§.Publica.1.

Cuiac. *lib. 3. obſeru. cap. 31. & lib. 6. cap. 28. & lib. 7. cap.* 42. publica vectigalia propriè dicũtur, quæ ad populum Romanum, vel fiſcum, qui populo Romano ſucceſſit, redimuntur.

Vectigal portus, & venalium rerum. Aliud eſt vectigal, portus, aliud rerum venalium, & propriè vectigal rerum venalium, id dicitur quod exigitur à fiſco ob venditionem publicè proponendã, ob merces publicè proponendas, *l. 2. Cod. de iur. fisc. haſt. ſi* quod vectigal fuit mancipiorum venalium ducenteſima pars, cæterarum rerum, modo centeſima, modo ducenteſima. Tacitus *lib. 13.* Cuiac. 6. *obſ. 27. & 7. obſ.* 5. & 4. vectigal aut rerum venalium non eſt octaua & vlt. Accurſ. qua de re, vide Cuiac. *1. obſer. 28.*

Peſſimè antea légebatur piſcatorum, nam Tullius in Bruto piſcarios dixit vbi & huius verbi vi cognita emendauit piſcaria, imperito, picaria autem ſunt, in quibus pix coquitur, qua de re Plin. *16. cap. 12.*

Salinarum. Vide Cuiac. 3. *obſeru. 31.*

l.Munus.18.

Munus tribus modis dici, ait hoc loco Paulus, vno donum quod officij cauſa præſtatur, altero officium vt munera militaria veluti angariæ & excubiæ quæ qui faciunt, dicũtur milites munific. tertio modo munus ſignificat onus ciuile, quod cum remittitur muneris militiæque vacationem præſtat.

Igitur municipes dici. Municipes tantum hi propriè ſunt, qui munerum tantum populi Romani ſunt participes non dignitatum, no ſuffragiorum: porrò municipes habent Rempublicam ſeparatam à populo Romano, ſuis enim legibus vtuntur ex quo intelligitur, quid diſtent a colonis.

Tertull. *lib. de ſpectac. c.* 10. *Lipſ. l. Saturn. c.* 7. hic munificus apud Feſtũ eſt officioſus & immunis, qui nullo fungitur officio.

Et quoſdam milites munificos. Munifices ij ſunt qui non vacant, ſed munus principi, id eſt, militi principali de quo Veget. 2. c. 7. Plin. 11. c. 40. vide Budæum hic, & Pet. Fab. 1. *ſemeſt.* 17.

l.Labeo.19.

Pro intellectu huius legis vide Anton. Guibert *lib. 1. quæſt. imp. c.* 8. Bellonus *lib. 2. ſuppet. c.* 27. Explicatur autem hic quid ſit actum, contractum, & geſtum, & Labeo proprietatis verborum ſtudioſiſſimus fuit.

Et actum quidem. Actum propriè interpretatur eſſe, non verbis aut non per actum, veluti ſtipulatione, aut mutuo aut promutuo.

Contractum. Contractum eſſe rem conſenſu perfectam, vnde mutua naſcitur obligatio, vel vt ipſe ait, dicemus eſſe vltro citróque obligationem, vt in emptione, venditione, locatione, conductione, & ſimilibus, & hi propriè ſunt. Cõtractus quos ait appellari *ſinallagmata* cõtractus igitur propriè eſt, res conſenſu perfecta, vnde mutua obligatio naſcitur. vt ſi quis velut ex cõtrario cõfirmare diſtractus, ſiue acceptilatio eſt vltro citroque liberatio.

Geſtum rem. Geſtum ait Labeo hoc propriè eſſe ſine verbis rem factam: vel numerationem pecuniæ, vel quaſi ex contractu.

Græco *ſinallagmata*. Vide Alciat. 2. prætermiſſ. h. ipſo titul. & Ariſtotelem Ethicor.

l.Verba.20.

In hanc leg. VValtherus *lib. 2. miſcell. c.* 27. *Lupus allegat.* 41. An autem in teſtamento contrahi poſſit, nec ne. vide quæ notãt Gothof. ad *l.* 11. *in fi. ſ. qui teſtam. fac. poſ.* hinc autem colligere poſſumus, nec tuto nec paſſim argumentum duci à contractibus ad vltimas voluntates.

l.Princeps.21.

Princeps bona concedẽdo per reſtitutionem in integrum, videtur etiam obligationes concedere, & primum quidem ſi fuerit reſtitutio ſine indulgentia generali, vt ſi omnes exules pœna liberauerit princeps, vel etiam ſi quem exilio damnatum princeps ſpecialiter reſtituerit ciuitati & dignitati, bona eum reſtituiſſe non videtur: nec enim plena eſt reſtitutio, ergo nec obligationes ſiue actiones: ſed & bonæ & actiones, ſiue obligationes fiſco, & in fiſcum competunt, *l.* 2. *C. de ſenten. paſſ.*

l.Plus eſt.22.

Plus eſt rem reſtitui quàm exhiberi, & ideò qui rem exhibet tantum, nihilominus condemnatur in quadruplum, vel in id quod intereſt, quia non ſatisfacit arbitrio iudicis. exhibere autem eſt corporis factum præbere, reſtituere eſt poſſeſſorem facere. item reſtituere eſt damnum præſtare, ſi res deterior facta ſit: denique reſtituendi verbum continet omnem cauſam priſtinam, & hoc quidem in arbitrariis actionibus, & plus eſt quàm exhibere. exhibere enim eſt non ſatisfacere arbitrio iudicis. Interdum exhibere tantum valet quantum reſtituere: ſed non inuenio niſi vno loco ita accipi verbum exhibendi, nempe in *l. Iulianus.* §. *quantum D. ad exhib.*

l.Rei.23.

Malè inſcripta eſt hęc lex. Flor. n. eſt Vlpian. lib. 14. ad edictum reponendum eſt 13 & referenda eſt ad titulum de alienatione iudicij mutandi cauſa facta: in illo etenim edicto rei nomine non tantùm continetur corpus, ſed etiam ius, vt ſi quis iura prædiorum alienauit, *l.* 4. § *ad cura. D. de alien. iud. mut. cau. fact.* complectitur etiam rei verbum, cauſam omnẽ priſtinam quæ fit ante alienationem, non reſtituatur omnis, non extinguitur liberatio, l. ex hoc edicto. *D. eod. tit.* ſic etiam eſt in ſtipulatione rem pupilli ſaluam fore, *l.* 9. *D. rem pupilli ſaluam fore.*

l.Nihil.24.

Adde quod aliud eſt hæres, aliud ſucceſſor realis, ſecundùm Paul. *in l. tam in contract. num.* 3. *de iud.* & an appellatione ſucceſſoris veniat etiam particularis, Dec. *conſ.* 237. *in fi.* Adde quod hæreditas cum ſit quid intellectuale, nõ circumcluſiuum loco, non videtur comprehendi ſub ſtatuto diſponente de bonis, ſecundùm Alex. *conſ.* 44. *coll.* 2. *in* §. *vel.* quod tamen eget conſideratione. quare cogita.

In hunc legem VValtherus *lib. 1. miſcell. c.* 30. ait autem hoc loco Caius hæreditatem nihil aliud eſſe quàm ſucceſſionẽ in vniuerſum ius quod defunctus habuit, quaſi diceret hæres, eſt ſucceſſor vniuerſi iuris quod mortuus fuit. *l. quotiens.* § *hæredes. ff. de hæred. inſtit.*

In vniuerſum ius. Multa his verbis comprehenduntur, [illegible] omnium cõmoda, & incommoda, debita & credita, in hæc omnia hæres [illegible] dit, atque ita non tantùm ſuccedit in dominium rerum ſingularum: ſed & in nomina & obligationes tam actiuas quàm paſſiuas, aliter Cicero definit hæreditatem in Topicis quem vide. vide Bar. in Rub. *de acquir. hæred.*

l.Rectè.25.

Ait hoc loco Paulus eum fundum totum noſtrum eſſe, etiam cuius vſusfructus alienus eſt, vnde rectè quis totum fundum ſuum eſſe dicit, non tantum qui pleno iure dominus eſt: ſed etiam qui proprietatis tantum ad eum pertinet vſusfructus, ad alium proprietas quæ ſola efficit dominium, & parit vindicationem, & vſusfructus nõ eſt pars dominij, neque ſpecies, neque ſeruitutis eſt pars, id eſt ſpecies ſicut via eſt ſeruitutis ſpecies, proinde & iter eſt ſeruitutis pars, ita vſusfructus eſt ſeruitutis pars, id eſt, ſpecies, [illegible] 303. *num.* 5. Arius Pinellus *C. de bon. mater.*

§.Quintus.1.

Pars dupliciter accipitur pro diuiſo, & pro indiuiſo, [illegible] vindicari: de parte pro diuiſo dubium nõ eſt, quia per diuiſionem propriè deſinit eſſe pars, & incipit eſſe totũ, conſtat de parte pro indiuiſo ambiguum, ſed hæc etiã rectè vindicatur, ſi ſciatur quota ſit, puta tertia vel quarta, vel dimidia, *l.* 8. *D. de rei vind.* Eſt autem pars pro indiuiſo propriè pars, vt hæc lex propriè ſignificat, & cõmune eſt propriè quod pro indiuiſo commune eſt, & in quibuſdam prouinciis compaſcua appellantur indiuiſa quæ dicuntur etiam communalia, pars autem pro diuiſo eſt totum quoddam potius quàm pars, & commune pro diuiſo, & pro ſua regione cuiuſque proprium quam commune.

l.Partum.26.

Scæuola vt ait hoc loco Vlpianus, negat partum eſſe partem [illegible] tiuæ, putabat enim partum eſſe in fructu, fructus autem pars non eſt, & proinde partum poſſe vſucapi, editum apud bonæ fidei poſſeſſorem, non eo quidem apud quem editus eſt, cum ſtatim ei acquiratur, quaſi fructus ſiue fœtus pecoris: ſed vſucapi poſſe ab alio bonæ fidei poſſeſſore, apud quem non ſit editus hoc latius explicatur in *l. ſi aliena.* §. *vltim. D. de vſucap.* Veterum Marcelli aliud fuit iudicium, is enim exiſtimauit partum eſſe partem ancillæ futurum: ſed huius rei facilis ſolutio eſt. Aug. *lib.* 3. *c. vlt.*

l.Ager.27.

Agrum propriè eſſe locum ſine ædificio, ſine villa, cõparatum ad vſum hominis, declarat hoc loco Vlpianus, & quod in vrbe eſt area, id ruri eſt ager. Varro, *lib.* 4. *de ling. latin.* 8. 4. Iſidor. *lib.* 15. Orig. *cap.* 13.

§.Stipendium.1.

In hunc §. Cotta in voce ſtipulum, Cuiac. *lib.* 7. *obſeru. cap.* 3. Nota autem hic differentiam ſtipendij & tributi: nam ſtipendium infertur populo, tributum principi, vt optimè notat Theoph. in §. *per traditionem. Inſt. de rer. diuiſ.* & de hac differentia, vide Cuiac. 7. *obſ.* 3. Porrò ſtipendium à ſtipe appellatur, quod per ſtipes, id eſt, media æra colligatur, Plin. *lib.* 33. *cap.* 3. [illegible] litem ſtipendiarium, inquit, id eſt, ſtipis pondere, [illegible] penſitatio, in [illegible] licit ſtipendium, tributum etiam dici, ita vt confundantur [illegible] rum tributum dicitur à contributione collectorum, quod militibus contribuatur, igitur ſubtilis tantum eſt quædam inter ſtipendium & tributum differentia, quæ non ſemper obſeruatur, & de hac differentia vide Cuiac. *lib.* 7. *obſer. cap.* 3.

l.Alienationis.28.

Annibal. de Cano. *in rub. ff. de vſuca. nu.* 59. *nouiſ.* Arius Pinel. [illegible] *niſi triennio. C. de bon. mater. milit. fi. l.* 615. *nu.* 9. *& ſequent.* Ad gloſ. in prin. quod prohibita alienatio per L. cenſetur, prohibita etiam vſucapio, vide. Soc. *ad reg.* 13. Alex. conſ. 59 *col.* 8. *lib* 3. Afflict. *deciſ.* 13. *nu.* 4. Hæc autem lex eſt, ex lib. 21. ad edictũ Pauli cum potius referenda ſit, ad lib. 13 verum in ſumma [illegible] ditionem ſignificare, aut donationem, aut permutationem. Sed etiã interdicta alienatione interdictam vſucapionem videri, neque [illegible] vſucapi, eodem modo alienaſſe videtur, qui ſeruitutem non vtendo perire paſſus eſt, poſt litem conteſtatam, vt etiam hoc loco declaratur dominium acquiri & amitti vſucapione.

§.Oratio.1.

Oratio ſoluta eſt, quæ neque coniunctionẽ neque diſtinctionem habet. oratio ſoluta eſt quæ ad quæſtionem hæredũ pertinet, ſi quis hæredem inſtituit in hunc modum Lucius Titius P. Mæuius hæredes ſunto, [illegible] oratio ſuperior pro coniuncta accipitur. maximè ſi ſeorſim eis adiecerit aliũ cohæredem ex alia dimidia parte, *l. tripliciter. inf. h. t.* ſic quæ illi tres Mæuius, Titius, Seius, qui numerati, vel nominati fuerint oratione ſoluta, videntur coniuncti in vnam dimidiam, & re verbiſque coniuncti.

l.Con-

l.Coniunctionem. 29.

Nihil mirum eſt ſi ſoluta aliquando oratio accipiatur pro cõiuncta, cùm & coniunctam orationem aliquando pro diſiuncta accipi conueniat, vt ſi ſtipulor mihi heredíque meo dari, vel te heredémque tuum daturum, nec enim mihi heredem meum coniungo: ſe d id tantũ ago, vt vel mihi vel heredi meo tantum detur, non ſimul quidem vtrique, & ita coniunctio pro diſiunctione accipitur, ſic etiam diſiuncta pro coniunctis accipiuntur, vt in actione pro ſocio, cuius formula hæc eſt, quod pro ſocio communiterve geſtum ſit, *l.actione.§.ſi poſt.D.pro ſocio.* ibi enim diſiunctio pro coniunctione accipitur.

l.Sylua.30.

Hæc lex cum ſequenti pertinet potius ad Grammaticos, quàm ad iuriſconſultos, huius autem legis quæſtio eſt, an is cui legatus eſt vſusfructus fundi, cuius particula quædam habet ſyluam, an ſylua cædua vti poſſit, & ſanè ſi nominatim ſyluæ cæduæ conſtitutus ſit vſusfructus cædere poteſt: ſed ſi fundus vſusfructus legatus ſit, in quo ſit ſylua cędua, hoc caſu fructuarius ſylua cædua vti non poteſt, quæſtus ſui & cõpendij cauſa, ita nec vendere: ſed ad eum duntaxat modum, quo paterfamilias ea vti eámque cædere ſolebat.

§.Stipula.1.

Caius definit hoc loco ſtipulam illectam eſſe ſpicas in meſſe deiectas, primum & explent iuſtam operam meſſis, deinde cum eſt otium leguntur, ſpicas in fundo temerè deiectas Græci *calamas* vocant, in pratis eſt Sicilere cum leguntur quæ prætericrunt, quaſi diceret hoc loco Caius, ſpicas quæ poſt meſſorum terga à tenuioribus legi ſolent ſtipulas appellari, vnde Terentius in Adelphis præter hæc meridie ipſo faciam, vt ſtipulam colligam.

§.Noualis.2.

In hoc §. Alciat.*lib.2.prætermiſſ.3.* Proponitur autẽ his duobus §.definitio noualis terræ & integræ, noualem deffinit eſſe terram præciſam, quæ anno ceſſauit, quam Græci *neacni* vocant quo quidem loco legendum eſt *neatin*, vt in Baſilicis.

Terra præciſa. Malunt quidam legere proſciſſa, quæ aratro proſciſſa eſt, verum præciſa rectum eſt, hæc terra dicitur etiam vno nomine vernactum, cui opponitur terra integra: ſed etiam cruda quæ non eſt præciſa, ſic etiam veteres Grammatici inquiunt Noualis ager eſt, qui primum proſciſſus eſt, ad quam ſignificationem reſpicit Ouid.1.Metamorph.

§.Integra.3.

Integra terra ea definitur eſſe, in quam nondum pecus immiſſum eſt, rectè autem noualis terra opponitur integræ, vnde Columella lib.ſexto, dum ponit differentiam inter paſtorem & agricolam, ait agricolam gaudere ſolo ſub acto herboſo, paſtorem noualis gramuinõſo, vna recipit pecus, alia non recipit, itaque fructuarius immittit pecus in noualia, non in integras terras. nam & huius rei cauſa non habentur, & modicam etiam ſuppeditant herbam.

§.Glans.4.

Glans caduca eſt quæ ex arbore cecidit, qua de re eſt lex vnica. *D. de Glande legenda.* veruntamen hæc minus propria videtur ſignificatio, nã caducus non qui cecidit, ſed qui facilè caſurus eſt, ruinámque minatur, ſignificat. vnde & paries caducus dicitur.

§.Paſcuas.5.

Paſcua ſunt quæ paſtui pecorum deſtinata ſunt.

l.Pratum.31.

In hac lege definitur pratum eſſe, in quo ad fructum percipiendum falce opus eſt, quia paruam operam deſiderat, & ideo veteres in agricolatione primas tribuunt pratis, vnde nota hic, quod prati fructus non pertinet ad fructuarium dum pendet, neceſſe enim eſt, vt fœnum cedat, fœnum cæſum pertinet ad fructuarium, *l.ſi abſente.§.vlt.D.de vſuf.l.13.§.vlt.D.quib.mod.vſuf.amitt.* ſed non facto fœnicetio ſi deceſſerit fructuarius, an poterit hæres cædere? minimè.

l.Diuus.32.

Hæc lex licet expoſita fuerit ſupra in *l.12. vt ſi cui.§.1.minus ſoluit. D.h.t.* tamen adde quod minus is ſoluit, qui nihil ſoluit, *vt l.150.infra eo.* & qui tardius & is in quẽ amplioris ſummę cõpetit actio, *l.13.infra eo.* vel qui nõ integram ſummam ſoluit, vt ait *l.85.D.de ſolut.* In fine autem notabis quod cõparatiuum minus ſumitur aliquando pro poſitiuo, vt in hac lege videre eſt, præterea varia exempla huius rei proponit hic Accurſ. quem vide.

l.Palàm.33.

In hanc legem vide Corraſ.*epiſt.quæſt.cap* 11. & ad eius faciliorem intellectum, vtar exemplo Ædilitij edicti, quo venditores iubentur morbos, & vitia mancipiorum palàm, & rectè pronuntiare ac dicere, *l.1 & 3.ff.de ædil.edic.* palàm eſt coram pluribus. nam in eo edicto pronũtiare & dicere, idem eſt quod in xij.tab lingua nuncupare, Cum inquit, Decemuir nexum faciet mancipiúmque: vti lingua nuncupaſſet, ita ius eſto: omnis autẽ nuncupatio palàm fieri debet, id eſt coram ſeptem teſtibus, vel coram pluribus quàm ſeptem, *l.heredes.§.1.D.de teſtam.fac.poſſint.* non tamen minus quàm ſeptem.

l.Actionis.34.

Si lex alicui actionẽ indulget, & perſecutionem, & in *l.10.creditores ĩ.h.t.*

Perſecutio. In rem ſcilicet, vel in perſonam, vel extraordinaria, *l.178.§.2.inf.eod.* directa vtilis, præiudicialis, prætoria, interdicta. *l.37.ĩ.de oblig.exceptiones.l.1.D.de excep.* Actionis item vocabulo continetur interdictum præiudicium, officium iudicis, vt optimè notat Sichardus in *l. actionem 5 C. de procuratoribus,*

l.Reſtituere.35.

Reſtituere iuſſus fructum à tempore litis conteſtatæ, perceptorum nomine tenetur, & *l.20 D.de rei vindic.l.9.§.5.D.ad exhib.*

Vſucapionis cauſam & fructum. Rem reſtituit qui cauſam vſucapiendi poſſeſſionem, *l 22.ĩ.eo* fructus, partus, *l.20.D.de rei vindic.* vtilitates, *l.9.§.vlt.D.ad exhib.* omnes vtilitates, *l.81.inf.eo.* corpus rei, omnẽ rem, cõditionémque eius, *l.vlt.in fi.inf.eo.* omnem cauſam, *l.31.D.de reb.cred.* & priſtinum ſtatum reſtituia. *l.2.§.43.D ne quid in loco pub.* qua de re Harmen.*lib.6.tit.3.*

l.Litis.36.

Docet hac lege Vlpianus, litis nomine ſignificari, tam actionem in rem, quàm actionem in perſonam, & pertinet hæc lex ad titulũ de in litem iurando, quod quidem complectitur omnem actionem, & eſt iuſiurandũ in litem, quod iuratur rei, quę in iudicium deducta æſtimandæ cauſa. nam iurat aduerſarius quanti rem æſtimat, quã aduerſarius contumaciter reddere detrectat, litis igitur nomen in ea parte refertur ad omnem actionem, & ideo promiſcuè vtimur litis, & actionis appellationibus, *l.litis.D.de iudicijs.*

l.Verbum.37.

Paulus interpretatur verbum oportere, referri ad veritatem, quo ſcilicet reum damnari oportere in pretium, quanti res eſt, non quanti rem æſtimauerit iudex, ſequi enim debet iudex veritatem, non rem æſtimare ſuo arbitratu, cum tamen alia parte eiuſdem edicti, quæ cauetur, vt is qui dolo malo deſiit poſſidere, condemnetur quanti ab aduerſario iuratum fuerit in litem, & ea in parte verbum oportere pertinebit ad facultates iudicis.

l.Oſtentum.38.

Duo eſſe oſtentorum genera, declarat hic Vlpianus. quæ non eodẽ modo expiantur: ſed alia expiantur maioribus hoſtiis, alia luſtrationibus, Liuius *lib.2.& lib.27.& 41.* ſic etiam ius pontificum docuit, duo eſſe portentorum genera, vnum eſt ſi quid contra naturam factum ſit & genitũ, et Græci interpretes eleganter differentiam faciunt inter factum, & genitum, hac ratione, ſcilicet vt gigni dicatur contra naturã, equus biceps aut puer quadrupes, fieri autem veluti puer cum elephantino capite, atque ita ſcite oſtendunt quid differt genitum à facto, quæ duo verba accuratè etiam diſtinguunt Theologi.

l.Subſignatum.39.

Subſignandi verbum iuris pontificij eſt & ciuilis, accipitúrque pro ſubſcribere, vt hæredibus ſubſignarentur, id eſt, ſubſcriberentur ſeriæ & ceremoniæ, ſic veteres inquiuntur Feſtus in verbo ſignare, antiqui ponebant pro ſcribere, vt conſignare, & ſignare pro ſcribere, & conſcribere, antiquum igitur eſt ſubſignandi verbum antiquum deteſtandi verbum pro denuntiatione, & contra etiam Feſtus reſignationis pro reſcriptionis.

Digitized by Google

§ Bona. 1.

Bona accipienda ſunt deducto ære alieno, & huic coniunge *l. 72. D. de iure dot. l. 2. §. 1. ff. de collat. l. 6. C. ad leg. Falcid.* in eo autem differt ab hæreditate, quoniam bonorũ vſufructu legato æs deducitur ex omnibus rebus, *l. vlt. D. de vſuf. leg.* hæreditate vero legata non deducitur, *l. 104. in fi. ff. de leg. 1.* quia poſſunt in hæreditate eſſe onera, & ita bona & hæreditas diſtinguuntur in *l. 83. ff. de leg. 3. & in l. 16. §. 1. ff. ad Treb.* in fine tandẽ nota quod collatio bonorum fit etiam deducto ære alieno.

§. Deteſtari. 2.

Deteſtari eſt vetus pontificum verbum, rectè Seruius ſcribit lib. 10. de ſacris deteſtandis, Gellius etiam lib. 6. c. 12. citat Seruiũ dicto loco, Paulus itaque hoc loco ait deteſtari eſſe abſenti denuntiare, deteſtari ſacra interpretamur eſſe abſenti denuntiare teſtibus computatis aut comparatis, ſic etiã deteſtari in xij. tab. accipitur pro denuntiare abſenti cum omnibus hæredibus & legatariis, quibus tanta pars bonorum relicta eſt quanta hæredibus, & hi qui vſucæperint plurimum bonorum defuncti, vt Cicero ait ſecundo de legibus.

l. Deteſtatio 40.

Deteſtatio definitur hic denuntiatio facta cõteſtatione cum teſtibus, vide autem in hunc locum Alciatum, vbi agit de teſtatione, nuntiatione, denuntiatione, obnuntiatione, anteſtatione, coteſtatione, renuntiatione, proteſtatione, & eorum effectibus, qua de re adde Cuiac. *3. obſ. 16.* vbi de anteſtatione tractat, deteſtatio etiam authore Feſto, lib. 13. dicebatur cùm Deus teſtis in deteriorem partem vocabatur, inuenitur & apud Gellium *lib. 10. c. 27. deteſtatio ſ...*

§. Serui. 1.

Serui appellatione continetur etiam ancilla, & è conuerſo ancillæ appellatione ſerui non continentur, *l. ſeruus. ff. de leg. 3.* quod ſane obſeruãdum eſt, etiamſi vtriuſque eadem ratio ſit, vnde ſeruis legatis ancillę etiam continentur ex proprietate ſermonis, nomẽq; cõmune eſſe in ſubſtantia, licet non ſit in prolatione ſermonis interpretatur Angelus in *l. quicunque. C. de ſeruis fugit.* verba etenim generaliter accipiẽda ſunt, quatenus ex vi ſermonis inferre poſſunt, idem etiam de dictione filij, qua continentur etiam filiæ.

§. Familiæ. 2.

Familiæ appellatione contineri declarat hac lege Vlpianus non tantùm ſeruos: ſed & liberos homines, liberos ſcilicet, qui ſunt nobis in miniſterio, vel mercenarij, qui mercede nobis operas præbent. Dubium autem hic facit, quoniam familia ab Oſco verbo Famuli deducitur quo ſeruum ſignificat, atque ideo de ſeruis propriè dici debuit, non autem ad filios, vel etiam liberos homines trahi: ſed tamen vſus aliter obtinuit, qua de re plura dicemus in *l. pronuntiatio. 195. §. 1. familiæ. ff. h. t.*

§. Vnicus.

Poſtremo adiicit familiæ appellatione non contineri vnicum ſeruum, nec duos ſeruos, ſignificat tres facere familiam, ſicut tres collegium faciunt in *l. Neratius. inf. a hoc tit.* hac opinor ratione is cui legatur familia, vel optio ſeruorum, tres tantum eligere poteſt, *l. 1. ff. de opt. leg.* frugalitas enim veterũ tribus contenta fuit ſeruis, memoriæ proditum eſt de Catonis frugalitate, qua de re meminit Valer. lib. 4.

Ne duo quidem faciunt familiam. Immo duo vel vnus faciũt familiam, *vt l. 2. § 6. ff. vi bon. rap. l. 1. §. familiæ. ff. vnde vi.* & Cicero pro Cecinna, verũ facilis eſt ſolutio, ſi verba vniuſcuiuſque edicti inſpiciãtur, qua de re Cuiac. in Paul. Recep. *ſent. lib. 5. tit. 6. §. 3.*

l. Armorum. 41.

Armorum appellatio non tantum ſcuta, & gladios & galeas ſignificat ſed & fuſtes & lapides, Angeli autem ſententiam ſequi hic non poſſum, improprii dici exiſtimantis quæ ſolum deffenſionis cauſa parantur, id enim à Iuriſconſulti noſtri mente ac ſententia procul abeſt, non tamen negauerim ex ſubiecta materia armorum appellationem, aliter quandoque aſſumi, vt in Iuſtiniani conſtitutione de armis, qua fabricenſibus prohibet, ne arma priuatis hominibus vendant, intelligitur in de his quæ militantibus vſui eſſe poſſunt, quoniam id publicæ ſecuritatis cauſa conſtitutum fuit.

l. Probrum. 42.

In hanc legem Forcatulus *Necyom. dial. 24.* Probrum autẽ & opprobrium idem eſt ſicut infamia, & flagitium idem eſt, & Cicero hanc legem explicans, vſurpat probri & opprobri vocabulum. nam debemus, inquit, probrũ audire, & Feſtus probare eſt probrũ obiicere itaque infamiã, vel flagitium, vel probrum obiicere idem eſt, eſt igitur probrum vel opprobrium, ſi quis dicat furem eum eſſe, qui nõ eſt l. item apud. *§. vlt. ff. de iniur.* nam ſi fur eſt, non eſt probrum, vel opprobrium.

l. Verbo. 43.

In hanc legem Forcat. *in pen. iur. c. 3.* plerique autem exiſtimant verbum viuere ad victũ ſolum pertinere. Sed obtinet ſententia opinantiũ ad veſtimẽta & ſtramẽta pertinere, quia ſine his viuere nõ poteſt, eodẽmque verbo cõtineri, quidã exiſtimant, cibum, potum, veſtitutum, ſtratum: patet autem hoc loco quod victus vocabulum, latius patet quam diarij & cibarij, *vt l. 225. de alim. & ciba. leg.* educationi autem victus exæquatur, vt ait *l. vlt. ff. de alim. & cib. leg.* hac de re vide Vallam. eleg. *lib. 6. cap. 6.*

l. Et cætera. 44.

Victus appellatione ſignificantur ea omnia quibus tuendi, curandiue corporis gratia vtimur, tuemur etenim corporis vitaq; eſu & potu, *vt d. l. 43.* veſte, *vt l. 21. §. de alim. & cib. leg.* Quæritur autem hic an & Pharmaca contineantur, vide Rebuffum in tractatu de ſententiis prouiſionalibus, *artic. 1. gloſſ. 5.* Sed ſi quis fortè de victu tranſigit, tunc fauoris cauſa nec de habitatione, nec de veſtiario tranſegiſſe legatarius intelligitur, *vt l. 8. §. 12. ff. de tranſact.*

l. In ſtratum. 45.

Iuriſconſultus videtur diſtinxiſſe ſtratum à victo, dicit enim victus nomine etiam contineri veſtem non ſtragulam, contineri etiam indumẽta, & *in l. veſtis. ff. de aur. & argen. leg.* victus (inquam) appellatione continebitur veſtis non ſtragula, id eſt, indumentum, & omnis veſtis quæ iniicitur, ſicut ait hoc loco, omne pallium quod iniicitur *periſtroma*, aliud eſt pallium *periſtroma*, aliud pallium, quod habetur induendi cauſa, vel etiam iniiciendi, & hoc dicitur *periſtroma*, eadem etiam dicuntur *cataſtromata*, qua de re vide Athen. de bello Macedonico.

l. Pronunciatum. 46.

Pronuntiare dicuntur iudices, vel arbitri à magiſtratibus dati, qui cognitionem habent, non iuriſdictionem cum cauſam definiũt, *l. 26. ff. de re iudic.* idem & ſtatuere dicuntur, *l. 42. §. ſol.* quæ tamen verba prætor promiſcue vſurpauit. & idcirco ait hoc loco pronunciatũ & ſtatutũ idem eſſe & promiſcue pronuntiaſſe, & ſtatuiſſe eos dici, qui ius cognoſcẽdi habent, iudices datos. Sed proprius videtur eſſe verbum pronuntiandi, quando iudices non rem eſſe, teſtamentum non eſſe verum, id propriè eſt ſtatuere. Sed cũ eſſe videt, teſtamentum verum eſſe videri pronuntiabant, *l. 2. §. 1. ff. de carpitan. l. duo fratres. ff. de liberal. cauſa. l.* ob hæc ve. ba. *ff. de his qui notant. inf.*

§. Matrem. 1.

In hunc §. Cuiac. *lib. 3. obſ. c. 18* & Rauard *lib. 4. varior. c. 12.* Aul. Gell. *lib. 18. c. 6.* Fornerius *ſelect. lib. 1. c. 11.* matremfamilias autem accipimus pro qualibet honeſta fœmina ſiue ſit nupta, ſiue vidua: & generaliter definit in hoc lege Iuriſconſultus, neque nuptias neque natales matremfamilias facere nõ nuptias, quoniam vidua materfamilias etiam eſt, non natales, nam liberta & libertina quę nata eſt ex ſerua, materfamilias eſt. Sed boni mores quo iiſdem verbis repetit Diuus Hieronymus in epiſtola 7. ad Oceanum de regeneratione loquẽs quę fit per baptiſmũ, hoc ipſo, inquit, quod iſta nuiſſa eſt materfamilias, dicitur cum ante natales matremfamiliam non faciat.

l. Liberationis. 47.

Iuriſconſulti interpretãtur ſoluiſſe non tantùm eum qui numerauit, ſed etiam eum qui liberatus eſt obligatione, *l. 4. §. ſoluiſſe. ff. de re iud.* idẽ etiam proditum eſt in hac lege quæ ait, illud verbum potius ad ſubſtantiam obligationis pertinere, quam nummorum ſolutionem, hoc eſt eo verbo ſignificare ſolutionem obligationis, potius quam debitæ pecuniæ præſtationẽ, ideóque iudicatum ſoluiſſe videri, ſi acceptilatione liberatus ſit, etiam nihil dederit in *l. ſi in ſtipulatio. ff. de donatio.*

l. Solutum

Digitized by Google

l.Solutum.48.

Ad intellectum huius legis, vide Duaren.*lib.1.disput.cap.1.* Rævardus *ad l. 12 tabul.pag.16.cum seq.* Cuiac.*lib.7.obs.cap.17.* loquitur autem hæc lex de in ius vocando: in ius enim vocati ab aduerſario, ſequi debent aduerſarium, vel ſi nolint duci inuiti, trahi & duci poſsũt, ſi modo prius anteſtati fuerint: neque enim licet in eum quem in ius vocamus manus inücere, niſi teſtibus præſentibus, teſtantur qui vocant ſe manus ideò iniicere, quod nolit ſequi, quod eſt ex lege 12.tabular. his verbis. Si in ius vocatus non eat manus inicito antepito anteſtari, alioquin qui manum iniicit, tenetur iniuriarum.

l.Bonorum. 49.

Bona dupliciter dicuntur naturaliter & ciuiliter, id eſt, ciuili modo, ciuiliter ea bona dicimus quæ nocent, vt hæreditatem damnoſam dicimus bona, ſucceſſionem damnoſam bonorum poſſeſſionem, in tit. de bonor. poſſeſſ. bona accipiuntur ciuiliter, aliàs bona accipiuntur naturaliter, quæ beant tantùm, id eſt, proſunt, vt in lege Falcidia ita bona accipiuntur, & in tit. de collat.bonor. ita etiam in titulo de re iudicata bona accipiuntur naturaliter, cum à creditoribus, ſcilicet bona iudicat, pignori accipiuntur, & diſtrahuntur iudicati ſeruandi cauſa, abſque vllo onere æris alieni.

l.Nurus.50.

Ait hæc lex nurus appellatione contineri etiam pronurum, & vltra & ſequentes, quæ tamen interpretatio non procedit, cùm ipſius nurus perſonam tantum inſpicimus, vt ſi tibi promiſerim pro tua nuru, non intelligitur de pronuru, *l.ſi quis ita.ff. de teſtam.tut.* propriè enim non eſt nurus quod ſane indicat Iuriſconſultus, cùm ait appellationem porrigendam, porrigere enim nihil aliud eſt quam extendere.

l.Appellatione.51.

Ait etiam hæc lex parentum appellatione, nõ tantùm patrem, ſed etiam matrem, auum, auiam cæteróſque ſuperiores contineri: quaſi diceret parentum nomine aſcendentes intelliguntur in infinitum *l. 4. § 25. de in ius voc.* quomodo autem hoc verum ſit, vide *l.vlt.Cod.ſi aduer.fiſ.* obiter autem notã dum hic eſt quod parentis vocabulum interpretatur ad omnes aſcendentes, at non ex vocabuli propria ſignificatione extendimus, & ſane parentes hodie vulgò intelliguntur eiuſdem gentis, & inuicem quoquomodò coniuncti, quod & Hieronymum non latuit, lib.2 aduerſus Rufinum hinc eſt parentela, quæ dictio apud Capitolinum in Gordiano legitur.

l.Patroni.52.

Patroni appellatione continetur etiam patrona, ita maſculinum concipiat quandoque fœmininum, quod tamen vbique verum eſt, reputa lege per modum qualitatis de maſculo loquente, in materia etiam correctoria maſculinum non concipit fœmininum. idem etiam eſt in contractibus, vbi quoque mentio vtriuſque ſexus diſtincte facta eſt, maſculinum non concipit fœmininum, denique ſi verba ad literam ſint intelligenda, maſculinum non concipit fœmininum, veruntamen in vltimis voluntatibus maſculinum comprehendit fœmininũ, quia legatis mulis, mulæ etiam continentur. *l.qui duos.D.de leg.3.*

l.Sæpe.53.

In hanc legem Revardus *d.lib.pag.38* In ſumma autem vult hęc lex quod ita comparatum eſt, oratio coniuncta ponitur pro diſiuncta, niſi iuris diſpoſitio alia repugnet.

Soluta pro ſeparatis. Orationes ſolutæ dicuntur in quibus coniunctio non eſt copulatiua, vel diſiunctiua, & quidem quandoque pro ſeparatis & diſiunctis accipiuntur, quandoque etiam pro coniunctis, licèt hoc non dicatur. Adgnatorum Gentiliúmque. Qui dicantur gentiles, vide Ciceronem in Topicis in loco & definitione, & Author. ad Herennium.

§.Item.1.

Huius §. quæſtio eſt, an hæc verba cum, cuius ope, conſilio furtum factum ſit coniunctim an ſeparatim accipi debeant, variæ fuerunt in hoc antiquorũ ſententiæ. Sed Labeo eos qui ſeparatim accipienda dixerunt, probauit quod aliud ſit ope, aliud conſilio furtum fieri, vnde qui ſolùm opem adhibet, furti tenetur, tametſi ipſe non conſuluerit factum fieri debere.

l.Conditionales.54.

Creditores conditionales appellantur, quibus nondum competit actio, ſed competitura, & facit ad hanc legem §.4 in fin. *Inſt. de verb oblig.* conditionalis autem creditor, propriè non eſt creditor, vt optime declarat doctiſſimus Alciatus, *lib.8.reſpon.73.nu.6.*

Vel qui ſpem habent. Hic nota quod ſpei quandoque & ſæpiſſimè ratio habetur.

l.Creditor.55.

Quis propriè dicatur creditor, explicat nunc iuriſconſultus. is autem propriè dicitur qui exceptione perpetua ſummoueri non poteſt, & qui tẽporalem exceptionem timet, ſimilis eſt conditionali creditori, verum generaliter creditoris non alius eſt, quàm cui debetur aliquid. vnde Vlpianus ait creditores accipiendos eſſe eos quibus debetur ex quacunque actione, vel perſecutione, vel iure ciuili, ſine vlla perpetuæ exceptionis remotione, vel honorario vel extraordinario, ſiue purè ſiue in diem, ſiue ſub conditione, quod ſi natura debeatur non ſunt loco creditorum: ſed & ſi non ſit mutua pecunia, ſed contractus creditores accipiuntur.

l.Cognoſcere.56.

In hanc legem Cuiac. *ad titul. de excuſ. pag. 11.* Ait autem hoc loco Vlpianus, cognoſcere eſſe relegere inſtrumenta, & recognoſcere, diſpungere eſſe computare accepta & data, male autem Accurſius putat idem eſſe ie expungere & diſpungere, diſpungere enim eſt ſubducere rationem: expungere eſt perimere, & delere rationes non ducta linea, diſpungere eſt conferre accepta & expenſa, hinc Deus meritorum iudex & diſpunctor dicitur à Tertulliano quarto aduerſus Marcionem, & 5. aduerſus Marcionem. diſpũgere etiam idem eſt quod delere.

§.Liberorum.1.

Ait hoc loco Iuriſconſultus liberorum appellatione contineri, non tantùm eos qui ſunt in poteſtate, ſed etiam emancipatos, non tantùm mares ſed etiam fœminas, & non tantùm ex maribus, ſed etiam ex fœminis deſcendentes, id eſt, non tãtùm nepotes, neptéſue ex filio, ſed etiam ex filia, quamuis non ſint nobis adgnati, quod ita non eſt in edicto vnde liberi, & de coniungendis cum emancipato liberis, in eis enim edictis ſignificãtur tantùm liberi ſui, vel qui ſui futuri erant, non igitur liberi deſcendentes ex fœmina qui non ſunt ſui nec futuri erant.

l.Cui.57.

Cui præcipua Magiſtri nomen dicitur, quod magis cæteris poſſint, quod ſummam rem omnium creditorum ſolui exequerentur, vnde etiam magiſtratus appellantur, quod potentiores ſint priuatis.

A magiſtris cognominantur. Sicut albus cognominatur ab albo, magiſtri autem qui dicantur, & in quo à doctore differant, vide Gloſſ. in clement. de magiſtr. 1. Hoſtien. in ſum. §.1. eodem

Cuiuſlibet diſciplina. Hinc magiſtri ſocietatis dicuntur, & *l.14.3.de pactis,* ſic etiam vniuerſitatis & venditioni bonorum præpoſiti.

§ Perſequi.1.

Malè Accurſius interpretatur hic perſequi, pro conſequi, cum hic ſit ſenſus, vt is nondum ſuum aſſequutus intelligatur, cui datus eſt fideiuſſor, nõdum enim ei plene ſatisfactum eſt, hæc igitur expoſitio mihi non probatur, quoniam propriè illud perſequimur, quod nondum ſumus conſequuti, vnde Aul. Gell. lib.2. non puto, inquit, Cæcilium ſequi debuiſſe, quod aſſequi nequiret, dic igitur quod quamuis aliquis ſatis acceperit, adhuc tamen dici perſequi, quoniam ſatisfactio pro vera ſolutione non eſt, *l.1.D.qui ſatiſd.cog.*

l.Licet.58.

In hanc legem Alcia.*lib.3.diſpunct.c.4* Nota autem hic nullam eſſe differentiam inter facere & gerere, quoniam abuſiue pro eodem ſumuntur, licet Valla quandam differentiam attulerit, quod nempe geſta referantur ad Rempublicam, acta verò de priuatis etiam dici, quod omnino mihi non probatur: faciendi autem verbo quæ contineantur optimè declarat hic gloſſa prima, qua de re vide plura hic apud Alciat.

Digitized by Google

§.Paternos.1.

In hoc § explicatur qui dicantur liberti noſtri, ad intellectum huius loci facit Iuuenalis Satyra cum ait,

Collige Sarcinulas clamet libertus & exi.

Iam grauis es.

Quoniam ſolebant Quirites cum repudiare vxorem vellent, libertum ſuum, huius rei nuntium mittere, vnde dubitatũ fuit quem libertum ſuum intelligeremus, & paternum quoque, ſeu auitum ſuum libertum eſſe Iuriſconſulti tradidere.

Liberorum noſtrorum. Quidam codices habẽt libertorum, nam libertus liberi mei meus libertus non eſt: ſed verior lectio eſt liberorum.

l.Portus 59.

In hoc loco Iuriſconſultus portum eſſe locum concluſum, quo importantur merces, & inde exportantur: ſtatio autem & portus idem ſunt, quoniam ambo publica loca ſunt, ad eo vt cuilibet liceat piſcari in portu. §.flumina Inſti. de rer. diuiſ. Seruius 1. Æneidos, de ratione portus conſtruendi, vide Vitruuium *lib.5.cap.12.*

Angi portum dictum eſt, Portus etiam dicitur angi, vt optimè notat Feſtus, qua de re adde Varronem quarto & quinto, de lingua Latina, id eſt, anguſtus portus: ſed hæc potius ad Grammaticos quàm ad Iuriſconſultos pertinent.

l.Locus.60.

Oſtendit in hac lege Iuriſconſultus differentiam eſſe, inter locũ & fundum, vetus autem dictum eſt Iuriſconſultorum, quo tamen hodie non vtimur, nempe furtum fieri fundi locive, §. quod autem. Inſt. de vſucap. ſed ex eo dicto veterum, liquet differentiam eſſe inter fundum & locum, differentia hæc eſt, fundus eſt cũ villa, villa eſt pars fundi, locus poteſt eſſe ſine villa, fundus eſt totum quoddam, locus eſt pars, fundus cõſtat multis ex locis, fundus habet ſuos terminos quos conſtituunt poſſeſſorum arbitrio, locus verò non habet certos fines, & animo concipitur potius quàm fundus, ad has differentias confirmandas pertinet *l. quid tamen. ff. quib. mod. vſusf. amitt.*

§.Loci.1.

Labeo hoc § ſcribit loci appellationem, non ſolùm ad ruſtica, verùm etiam ad vrbana prædia pertinere, eius autem metaphoricòs varia eſt ſignificatio, vt exempli gratia cùm dicimus aliquem eſſe, obſcuro loco natum, tunc enim refertur ad genus nobilitatémque, alia etiam eſt Ariſtoteli Ciceroníque huius vocabuli ſignificatio: ſed in noſtro iure locus quandoque generaliter accipitur, & ex mente proferentis interpretationẽ capit, *l. fundi ſuf. eo.* qua ratione in prædiis vrbanis locus ſine ædificio, dicitur area, in ruſticis verò ager, at cum ſpecialiter reſpectu fundi locum dicimus, de portione aliqua accipimus.

§.Sed fundus.2.

Quamuis initio huius legis ſatis ſupérque declarauerim, differentias inter locum & fundum, tamen hæc omittenda non eſt, vt ſcilicet fundus ſuos habeat limites, locus verò latere poſſit. Fundus autem dictus eſt quod eo fundatur, vel ſtabiliatur patrimonium, præterea fundus & vrbanum & ruſticum ædificium intelligẽdum eſt, vt optimè notat Iſidor. lib. 15. orig. cap. 13. Differt etiam locus à prædio. nam prædium eſt, quod ex omnibus patriſfamilias maximè præuidetur, id eſt, appatet quaſi præuidium, vel quod antiqui agros, quos bello cœperant, vt prædæ nomine habebant.

l.Satiſdationis.61.

Satiſdare eſt fideiuſſores dare, cauere eſt ſtipulanti promittere tantum, quod eſt etiam promittere, ſed ſatiſdationis verbis, vt hic docet Vlpianus, in interdicto continetur nuda repromiſſio, qua contentus fuit is cui ſatiſdatio dabatur, opponitur autem ſatiſdatio nudæ cautioni, *vt l. 45. ff. de procur. l. 5. ff. de heredit. petit.* ſic etiã ſatiſfacere is dicitur qui pignore, vel qualibet alia ratione ſecurum contentũm ve creditorem reddit, *l. 1. ff. de pretor. ſtip.* obiter autem nota hic quod compulſus ſatiſdare, ſi propter paupertatẽ non poſſit ſufficere eum præſtare cautionem fideiuſſoriam, vt notat Iaſon. *in l. 1. in fin. ff. qui ſatiſd. cog.*

l.Tigni.62.

Tigni appellatione. Tigna ſunt materiæ ligneæ, quibus inſident trabes ad ſuſtinendas cogitationes, quod Gallicè vocamus, *poultres & ſoliueaux*, at longè aliter Tigna appellantur, in lege duodecim tabularum: tignorum enim appellatione continetur pedica, pedamenta, iuga, & in ædificiis, non tantùm materia ex tigno, ſed etiam poſtes, tegulas, lapides, calx, arena, & generaliter omnia quibus ædificia conſtant, idem de trabium appellatione dici poteſt, qua de re alibi dicetur.

l.Penes.63.

Penes amplius eſt quam apud, penes nos eſt quod iure aliquo poſſidetur, traditur enim penitus, apud nos eſt quod qualiter, qualiter retinetur, vt liber homo retinetur quidem: ſed non poſſidetur. Errauit autem Accurſius qui in interdicto de tabulis exhibendis, accepit penes pro apud. hoc enim eſt contra hanc legem, hanc autem differentiam plerumque confundi optimè animaduertit hic Alciat qua de re Valla *lib. 6. eleg. c. 54.* & Feſtus, Pomponius, præterea apud quem res eſt, is eam tenere dicitur penes quem ea eſt poſſidere, & hæc eſt vera differentia.

l.Inteſtatus.64.

Inteſtatus eſt qui teſtamentum non fecit. inteſtatus etiam dicitur, cuius hæreditas adita non eſt, cuius teſtamentum ab hærede deſtitutum eſt, qui pro eo eſt, ac ſi teſtatus non fuiſſet, eo genere dicitur fieri irritũ teſtamentum. Inteſtatus etiam dicitur is qui teſtari non poteſt, *l. 2. D. de iun. & legit.* porrò inteſtatus etiam alio ſenſu ſumitur, cum opponitur anteſtato, id eſt, ei qui teſtato conuentus eſt, qua de re Cuiac *7. obſ. c. 16.* An autem aliud ſit inteſtatum mori quam ſine teſtamento, variè admodum dubitatur. nã Imola ait in *l. 15. D. de verb. oblig.* ait. etiã Raphael Fulgoſius in *l. 6. C. de inſtit.* Briſſo verò negat.

l.Heredis.65.

Ait hac lege Iuriſconſultus hæredis appellationem referri, etiam ad vlteriorem hæredem. nam etiam vlteriori hæredi procedit bonorũ poſſeſſio defuncti nedum proximo, *l. 21. §. etiam. D. pro emptore.* Sed ſciẽdum eſt heredis etiam appellationem intelligi per multas ſucceſſiones in prætoriis ſtipulationibus, huc etiam refert, *l. 194. qui per ſucceſſionem. D. de reg. iur.* ait enim ibi Modeſtinus, qui per ſucceſſionem quamuis longiſſimam defuncto, heredes conſtiterunt, non minus hæredes intelliguntur, quàm qui principaliter heredes exiſtent, qua de re ibi plura dicemus. Obiter autem hic notabis heredis hæredem, teſtatoris hæredem eſſe, notat Iaſ. in *l. ſi quis dixit. §. ſi. D. de acquirend. heredit.*

l.Mercis.66.

Ait mercis appellationem pertinere tantum ad res mobiles, merx ergo non immobiles res contineri, fundus non eſt in merce non res ſemouentes veluti ſerui aut pecora. Collige autem ex hac lege mobilium appellatione ſeruos nõ venire: præterea nota hic mercatũ deduci à merce, à loco, à coniugatis, vt teſtatur Cicero in Topicis. nam vbi merx non eſt, ibi nec mercatus. Quapropter verbum mercari ſimpliciter emere plerumque ſignificat, atque ita vulgaris loquendi vſus obſeruat, hinc mercatores denominantur qui res emunt, vt in eadem ſpecie caries vendant, qua de re Roman. in *l. ſi publicanus. §. 1. D. de publican.* & Bart. in *tract. de ſtat. verſ. 62.*

l.Alienatum 67.

Oſtendit hoc loco Iuriſconſultus, differentiam eſſe inter viri dationem & donationem. nam venditio alienatio non eſt, perficitur enim venditio, nudo conſenſu, nudus conſenſus non transfert, dominium traditione optis eſt, *l. traditionibus. C. de pactis.* Donatio alienatio eſt, quoniam donatio non eſt, niſi mancipatione, vel traditione, præterquam inter cõiunctas perſonas ex conſtitutione Diui Pij, *l. 4. C. Theo. de donation.* vnde donatio inter omnes perſonas perficitur nudo conſenſu.

§.Donationis.1.

Donationis verbo generaliter ſumpto, omnem donationẽ comprehẽdi, ſiue ſit mortis cauſa, ſiue non mortis cauſa, cum verò ſpecialiter accipitur, propriè ea donatio ſolum dicitur, quæ pura eſt, & protinus ſine villa ſpe recuperandi dominium transfert, *l. 1. ff. de donat.* rectè igitur Iuriſconſultus donationis verbum, omnẽ donationẽ comprehẽdere exiſtimat, licèt in contrarium diſputari poſſit, verùm hoc certum eſt diuerſis temporibus, & diuerſo modo, qua de re plura vide hic apud Alciatum.

l.Illa verba.68.

Ad huius legis intellectum diſtiguenda nobis ſunt arbitrorum duo genera, alij etenim ex compromiſſo adeuntur quos arbitratores vulgò appellamus *l.ſocietatem.§.arbitrorum.D.pro ſocio.* alij ſunt qui tanquam boni viri arbitrari & conſtituere aliquid debent iuris diſpoſitioni minimè obnoxij.

In ſeruum non cadunt. ¶ Nota hic ſeruum, nec arbitrum, nec arbitratorem eſſe poſſe, vt *l.pedius.D.de arbit.* ratio eſt, quoniam illa verba arbitratu Titij fieri ad ius tantùm referuntur, lex autem non cenſuit ad ea quæ iuris ſunt ſeruos admittendos pluribus de cauſis quas ennmerat hic Alciat.

l.Hæc verba.69.

Verba hæc, cui rei dolus malus abfuerit. generaliter omnem dolum comprehendunt, puta furtum, periurium, falſum, damnũ datum, ſtellionatum & ſimilia. dolus itaque vox generalis eſt, vt dolum verum & præſumptum, contineat, latiſſimam etiam quandoque culpam, & plerumque latiorem vt optimè notat Bart. *in l.nerua D.d.poſiti.* dolo etiam fraus ineſt, vt optimè notat Labeo, qua de re infra diſputabimus.

Aberit, afuerit. ¶ In vulgaris libris ſic eſt, Dolus malus abfuerit, vide autem integram formulam *in l.19.§.1.D.iudic.ſolu.*

l.Sciendum.70.

Dicit hac lege Paulus in ſtipulationibus prætoriis heredis appellatiône non contineri proximum heredem tantum, qui ſtatim à morte ſtipulatoris promiſſoriſque ſucceſſit in vniuerſum ius vniuerſũmque dominium, ſed etiam heredem vlteriorem, & breuiter heredem heredis per multas ſucceſſiones in infinitum, per longiſſimam ſucceſſionem, vt loquimur *l.194.D.de reg.iur.* & *l.2. C.de in lit.iur.* heres, inquit Horatius, heredem alterius velut vnda ſuperuenit vndã eodémq; modo Symmachus in epiſtolis bona inſtar vndæ & fluctuum à ſuccedentibus ſibi dominis occupari. Sunt & aliæ ſpecies in quibus heredis nomen latiſſimè patet.

§.Verba.1.

In hæc verba, Quiſquis mihi heres erit eidem filio heres eſto, heres proximus tantum continetur, non heres heredis qui & incertus teſtatori fuit *l.qui liberis.§.vlt.D.de vulg ſubſt.* Quoties igitur hęc verba in lege aliqua reperiuntur, cõſiderandum eſt ob quam cauſã ſint adiecta, accipient itaque hęc verba interpretationem pro ſubiecta materia, alioquin ex ſui proprietate ſucceſſorem particularem comprehendere putauerim. ad eum enim etiam pertinet, ne dum ad heredem: quod maximè notandum erit materia ſit fauorabilis.

l.Aliud eſt capere.71.

Capere aliud eſt quàm accipere. capit qui accipit eum effectu non reſtituturus alteri *l.ſi quis parte.§.vlt.D.de inoff.teſtam.* eſt igitur ſubtilis differentia inter capere & accipere, at in edicto de calumniatoribus promiſcuè vtimur verbo capiendi & accipiendi. *D.de verb.ſignif.* vide Aretin. *in l.ſeruus eius.in 2.col.de acquir.hered.*

§.Hæc verba.1.

Hæc verba, His rebus rectè præſtari, ne in prætoriis cautionibus vſurpãtur, vt cum poſſeſſor cum quo actum eſt rei vindicatio, vel poſſeſſor, vel emptor qui egit redhibitoria, de vẽditore ſtipulabatur hoc modo, quod pro eo nomine vel ex re iudicium accepiſſet, ſi quid ob eam rem datum eſſet, his rebus rectè præſtari ipſi quoque eſt. *l.a quo. D.de rei vind. l.redhibere.§.ult Pomponius. D.de edilit.edict.* Hæc autem verba, His rebus rectè præſtari Vlpianus hoc loco. docet hunc habere ſenſum, ne quod damnum vel periculum ſtipulator ſentiat, id eſt, ne quid ex ea re ei deperéat, periculum eſt rei deminutio.

l.Appellatione.72.

Appellatione rei pars etiam continetur, quia etiamſi pars rei cuiuſdam perierit culpa curatoris, hæc ſtipulatio committitur.

l.Hæc verba.73.

In hanc legem Briſſonius *lib.2.ſelect.c.9.* Hæc autem verba, Rem rectè reſtitui ſic interpretantur rem boni viri arbitratu reſtitui, verbum autem rectè ſignificat arbitrium boni viri æquitatem. non propter verbum reſtitui, quia verbum reſtituere in reddendi ſignificatione habet plenam ſignificationem *l.videamus.D.de vſur.* quandoque tamen reſtituere non eſt reddere, ſed omnia reponere in priſtinum ſtatum opus diruere & demoliri.

l.Signatorius.74.

Hoc ait hæc lex quod ſignatorius annulus ornamenti appellatiõe nõ contineatur. Paulus igitur hoc loco inter hominum ornamenta docuit nõ numerari annulos ſignatorios quibus cuſtodiæ cauſa ſigillamus.

l.Reſtituere.75.

l.Dediſſe.76.

Dediſſe intelligitur non tantùm is qui numerauit pecuniam, ſed etiam qui permutauit, qui dedit rem in ſolutum pro pecunia, vel etiam pro eo hominem alium dedit, vel etiam qui compenſauit aliquid: nam compenſatio pro numeratione eſt: & dediſſe dicitur non tantum qui dedit venditori ſed etiam qui dedit alij propter eã emptionem. ſic in actione redhibitoria emptor conſequitur, quod propter eam emptionem dedit vel obligatus eſt vbi dari interpretatur, non tantùm quod numeratur, ſed etiam quod permutatur, aut compenſatur.

l.Frugem.77.

Ad faciliorem totius huius legis intellectum vide Connã *in vere lapidum* Forcatul. *in penu.iur.c.5* Frugum autem appellatione conſtat propriè contineri frumenta tantum & legumina, non reliquos fructus. *Paul.3.ſent.* Legumina ſunt quę ſiliqua cõtinetur, vt legumina, faba, vt ſcilicet ſpica ſit veluti ſiliqua frumenti, neque recipienda eſt Seruij ſententia, quæ in frumento legumina contineri putabat, legumina continentur in frugibus, non in frumento, id eſt, fruges ſunt, non frumentum. propria autem frugum definitio hæc eſt, fruges eſſe frumenta & legumina. falſa autem eſt eorum definitio qui definiunt fruges quibus homo veſcatur. caro enim & aues non ſunt fruges ſed fructus.

l.Interdum.78.

Nihil commune habet proprietas cum poſſeſſione. *l.naturaliter.§.nihil commune.D.de acquir.poſſ.* quid eſt poſſeſſio eſt vſus rei, proprietas, eſt dominium rei, confunduntur autem plerumque hæc vocabula nam interdum poſſeſſio pro proprietate accipitur, vt ſi quis leget poſſeſſiones ſuas, nam is vtique videtur legare proprietatem agrorum ſuorum non tantum vſum. igitur ſicut agri & fundi nomine ſignificatur proprietas & quidem plena. *l.ſi alij fundum.D.de vſ.ſi leg.* ita ex mente pronuntiantis interdum poſſeſſio plenam proprietatem ſignificat.

l.Impenſæ.79.

Ad intellectum huius legis diſtingue tria impenſarum generã, aut enim neceſſariæ aut vtiles, aut voluptuariæ, de quibus ordine nobis dicendum eſt, & primo de neceſſariis. Neceſſariæ impenſæ ſunt, quæ ſi fiant rem deteriorem eſſe non ſinunt, ſi non fiant rem deperire vel deprimi, vt ſi maritus domum ruentem dotis cauſa datam fulſerit, vel refecerit, ſi vites propagauerit, ſi arbores curauerit, ſi ſeminaria fecerit pro vtilitate agri, hæc enim ſunt pro vtilitate neceſſaria. ſeminarium etenim eſt veluti inſtrumentum agri *l.9.D.de vſufruct.*

§.Vtiles.1.

Vtiles impenſæ ſunt quibus factis melior res ſit & fructuoſior, omiſſis non ſit deterior, vt ſi nouelletum in fundo dotale ſeuerit, ſi ſeruos dot. lea artes docuerit, vt ſi piſtrinum vel horreum in fundo dotali fecerit, hæc erogatio plerumque imputatur vtilibus impenſis. & rectè ait plerumque, quoniam interdum hæc erogatio neceſſaria eſt *l.1.§.1.D.de impenſ.in res dot.fac.* Præterea vtilibus impenſis adſcribitur ſtercoratio.

Digitized by Google

Arbuſti. ¶ Arbuſtum accipitur pro vinea maritata arboribus, atque ita accipitur in d.l. vlt. D. de termin. mot.

§.voluptariæ.2.

Impenſæ voluptariæ ſunt, quibus res melior non fit, omiſſis non fit deterior, vt ſi maritus in fundo dotali fecerit, vel tectoria, vel viridaria, vel aquæ ſalientes in ædibus. harum autem impenſarum nomine neque retentio, neque repetitio marito competit, etiamſi voluntate mulieris hæ factæ ſint. omittendum tamen illud non eſt, neque propter neceſſarias, neque propter vtiles hodie eſſe repetitionem ex dote, dotem confeſtim eſſe reddendam, competere tamen repetitionem neceſſariarum, vel vtili actione mandati: vel negotiorum geſtorum. *l. vnic. §. ſed nec. C. de rei vxor. act.*

l.In generali.81.

l.Cum.81.

Fel.89.n.113 repet.6.

l.verbum.82.

l.Propriè.83.

l.Filij.84.

Pilæus *quæſtio.85.*

l.Neratius.85.

l.Quid.86.

Guibertus *lib.1.quæſt.iur.c.18.* Cuiac. *lib.9.obſ.c.37.*

l.vt Alfenus.87.

l.Tantum.88.

Cuiac. *lib.14.obſer.c.3.*

l.Boues.89.

Limita vt per Bart. *in l. inuitus. C. de procur. & in l. fideicom. §. ſi quis decem. de leg. 3.* & per Ruin. *in l. placet. char. 39. de lib. & poſthum.* Alio modo per Aret. *in l. ſi à principio. 4. n. 4 eod. tit.* quem ſequitur ibi Ruin. *in l. Gallus. §. idem credendum. in 30. char. eo. tit.* & in repet. *§. & quod ſi tantum. in 3. col. in fin.* Et eundẽ in *l. 2. in 18. char. de lib. & poſthum.* Et vide Iaſ. *in l. inter ſtipulantem. §. ſacram. n. 47. in 10. col. de verb. oblig.* Et *in l. ſi ſic ſtipulatus. in 2. not. eo. tit.* Et Vide Oze. poſt alios *in 1 glo. in prin.* & Dec. *in l. edita. col. 3. C. de eden. in 1 lect. qui aliter limitat noſtrum hunc. §.* adde Felin. *in c. innouamus. de treug. & pac. col. 3.* adde, limitatur per Corn. *in l. ſi mihi & Titio. de verb. oblig.* vide Dec. *in l. 1. n. 13. ol ſi. C. de pact.*

l.Qui vti.90.

l.Meorum.91.

l.Proximus.92.

Proximum eum eſſe ait hac lege Paulus, quem nemo antecedit, id eſt, qui ſolus eſt, & ſimiliter ſupremum eum eſſe, quẽ nemo ſequitur, qui ſolus & vnicus eſt. Sic etiam ſupremas tabulas interpretatur eſſe ſolas, quas nullæ aliæ ſequuntur. l.163. *h. t.* eodem exẽplo docuit quod proponitur in hac lege, ſubſtitutionem quæ fit ei qui ſupremus morietur, factam videre etiam ei qui ſolus eſt, ſic etiam proximus agnatus dicitur, circa comparationem vllam is qui ſolus eſt, *vt l.162. h. t.* Sic etiam primogenitus dicitur, quem nemo ſequitur cum ante ſe neminem habeat.

l.Mouentium.93.

In mal. An iura & actiones veniant appellatione mouent. mobiliũ & immobiliũ. Soc. *reg. 108. nu. 1. & 2* Soc. Iun. *conſ. 51. col. 2. & ſi. conſ. 179. & 97. col. ſi. lib. 2. vbi infrà per Tiraq. retract. §. 1. glo. 7. nu. 95.* Ioan. Robert. *lib. 2. recept. lectiõn. cap. 30.*

l.verbum.94.

l.Poteſt.95.

l.Litus.96.

l.Cum ſtipulamur.97.

l.Cum biſextum.98.

Ioan. Robert. *ſent. iur. lib. 1 c. 2.*

l.Notionem.99.

§.Inſtrumentorum.2.

Viglius *ad §. teſtes. nu. 9. Inſtit. de teſtam. ordinand.* vide Bart. *ad illum text. cum glo. in l. qui teſtamento. §. 1. in vlt. oppoſ. D. de teſtam.* Glo. *in l. 3. ad leg. Falc.* & ibi Bar. & Doct. poſt. glo. *Inſtit. de teſtam. §. teſtes. ſuper glo. in verb. impubes.*

l.Specioſas.100.

Duarenus *lib. 2. diſput. c. 1.* Briſſon. *lib. 3. ſelect. c. 16.*

l.inter.101.

Cotta *in voce adulterium.*

l.Derogatur.102.

Pithœus *in notis ad fragment. I. C. pag. 79.*

l.Licet.103.

Vide Alciat. *lib. 2. diſpunct. c. 4.*

l.H τῶν τίκτειν.104.

Alciat. lib. *4. diſpunct. c. 10.*

l.Modeſtinus.105.

l.Dimiſſorias.106.

l.Adſignare.107.

l.Debitor.108.

l.Bonæ.109.

l.ſequeſter.110.

l.Cenſeri.111.

l.Littus.112.

Floridus Sabinus *lib. 1. ſucceſſiuar. c. 10.*

l.Morbus.113.

l.ſoluendo.114.

l.Quæſtio.115.

Connanus *lib. 3. comment. c. 8.* Ræuard. *ad l. xii. tab. pag. 50.* Briſſonius *lib. 4. ſelect. cap. 2.*

l.Quiſquis.116.

Vide ad illum tex. Bolog. *in l. naturaliter. §. nihil. nu. 7. de acquir. poſſeſſ.* vide Marcel. Beringerinum *in l. 1. char. 37. col. 1. D. de acquir. poſſeſſ.*

l.Non poteſt.117.

l.Hoſtes.118.

l.Hereditatis.119.

l.verbis.120.

Poſt Doct. hic vide Vacon. *lib. 4. declar. iur. ciu. c. 126.* q̃ ſcripſit etiã *ad rub. de leg. 1. nu.* 100. & ibid. Aluar. *nu. 46 & 48* Soc. Iun. *n. 67. & 69* Forta. Garz. *ad l. Gallus, in princ. D. de lib. & poſthum.* vel vlterius poſſet forſitan intelligi, quantum ad res de quibus teſtator velit diſponere, non quantum ad perſonas. *fol. 14. nu. 46 & 48. repet. 4. fol. 8. nu.* 100. *repet. 4. fol. 30. nu. 67. & 69.*

l.vſura.121.

l.Seruius.122.

l.verbum.123.

l.Hæc verba.124.

l.Nepos 125.

l.ſi cum.126.

l.veſtis.127.

Fornerius *lib. 1 ſelect. c. 1. & 21.*

l.Spadonum.128.

l.Qui mortui.129.

l.Lege.130.

Bellonus *lib. 3. ſuppur. c. 7. fol. 681. & ſeq.* Arius Pinell. *C. de bon. matern.*

l. Aliud.131.

§.Inter multam.1.

Briſſonius *lib. 1. ſelect. c. 3.* Henriſonus *de imper. & iuriſdict. cõtra Goueanum.* Cuiac. *lib. 15. obſer. cap. 39.*

l.Anniculus.132.

Declara vt per Dec. *in l. poſthumo, in addit. col. 2. verſ. in 2. not. C. de cõtra tab.* Ad verſ. ante diem decimum, vide infrà iterum, *in l. anniculus, & adde hic.*

l.ſi quis.133.

l.Anniculus.134.

Vualtherus *lib. 1. Miſcell. c. 16.* Hotom *lib. 1. obſ. in D. c. 5.*

l.Quæret.135.

Marcus Vertranius *de iur. lib. cap. 18. & 19.*

l.Generi.136.

l.Ter enixa.137.

Duarenus *lib. 4. diſput. c.* 40 Marcus Vertranius *de iur. liber. c. 19.*

l.Hereditatis.138.

l.AEdificia.139.

l.Cœpiſſe.140.

l.Etiam.141.

l.Triplici.142.

Zaſius *in glo. tom. 5* Ioan. Robert. *lib. 2 ſent. iur. c. 24.*

l.Id apud.143.

l.Libro.144.

l.virilis.145.

l.ſoceri.146.

l.Qui.147.

l.Non eſt.148.

l.Nam.149.

l.ſi ita.150.

l.Delata.151.

Bellonus *lib. 2. ſuppur. c. 16.* vide Alex. ad eius limit. *in l. si poteſt. col. 3. de acqui. hered.* & Pap. *in 9. col. in fi. cum ſeq.* Et vide ad eius declarationem Dec *in l. 1. in vlt. lectura, in 1. not. C. qui admit.* Iſte text. debet intelligi quum indiſtinctè loquitur, de hereditate, quam ex iure quis poteſt conſequi, non autem ex facto, cùm in aliis legibus de hac ſit prouiſum. *l. ſi in facti. C. de iur. delib.*

l.Hominis.152.

l.Intelligendus.153.

l.Mille paſſus.154.

l.Proximi.155.

l.Maiore.156.

l.Paries.157.

§.Item.1.

l.In vſu.158.

Digitized by Google

l.Etiam.159.

l.Cæterorum.160.

Cuiac.*lib.7.ob.cap.33.*

l.Non eſt.161.

l.in vulgari.162.

In hac lege ſupremus dicitur, qui vnicus fuit, ſatiſque eſt vt vltimus quis cenſeatur, qui poſt ſe neminem habeat, etiamſi à nemine quoque præcedatur, de proximo vide §.*fin.tit.de legit.adgnat.ſucceſſ.*

In vulgari ſubſtitutione. ¶ Accurſius interpretatur pupillari quod non probatur ab Alciat quem vide. licet Accurſius deffendi poſſit. vulgaris etenim ſubſtitutio plerumque ſumitur pro pupillari, præterea ſubſtitutio pupillaris ratione ſubſtituti dicitur vulgaris.

l.Illa.163.

Hæc duo verba optimus, maximus, in eum cadere poſſunt qui ſolus eſt, ſic & circa edictum prætoris ſupremæ tabulæ habentur pro ſolæ, obiter autẽ notabis, ſuperlatiua hæc optimus maximus, ſupremus præpoſitiuis accipi, ſic etiam comparatiuo ineſt ſignificatio poſitiui, è contra autem videtur comparatiuum minus ſimpliciter pro nõ accipi, nec poſitiuum vllum plerumque ſupponere *l.minus.l.verbum amplius.inf.de verb.ſig.* quod etiã Iaſon. docet hic. Grammatici tamen plerumque fatentur pro poſitiuo comparatiuum poni, qualiter apud Virgilium. *Triſtior & lachrymis,&c.*

l.Nomen.164.

Vide Dec.*in l.poſthum.nu.2.de bon.poſſ.contra tab.* limita vt per Bart.*Inſtit. de hered.inſtit.in §.hereditas plerunque.in 2.col.in prin.* vide Dec.*in l.poſthumo. in 20.C.de bon.poſſeſſ.contra tab.*

§ Portionis.1.

Limit.vt per Bart.*Inſt.de hered.inſtit.in §.hereditas.plerunque in 2.col.in prin.* vide Dec.*in l poſthum.nu.2.C.de bon.poſſ.contra tab.*

l.veniſſe.165.

l.vrbana.166.

l.Carbonum.167.

Cotta *in voce ballaeus.* Alciat.*lib.2.prætermiſſ.*

l.Dati.168.

l.Non tantum.169.

l.Heredis.170.

l.Perueniſſe.171.

l.Liberti.172.

l.Collegarum.173.

Cuiac.*d.lib.7.cap.34.*

l.Aliud.174.

l.Faciendi.175.

l.ſolutionis.176.

l.Natura.177.

l.Pecuniæ.178.

Alex.ab Alexand.*lib.4 genial.dier c.15.* Vualtherus *lib.2. miſcell.c.35.* Ferrandus *lib.1.explic.c.53.* vid. quomodo intelligat eã Alex.*in l.1.de leg.1.nu.13.circa fin.nu.1.*& Doct.omnes. E. ad §.fi.vide Petr.de Bella Pert *Inſti.de action.in prin.col.7.verſic.*reſpondeo, quam vide omninò & cogita.vide per Doct.*in l.1.de leg.1.*& Aret.quod ille tex.loquatur de perſecut.de qua in tit.vt leg non;

l.inter.179.

l.Tugurij.180.

l.verbum.181.

Pertinere verbũ latiſſimè patet. de ſignificatũ verbi pertinere vltra Alciat hic vide Socin.*ad l.cum nu.14 ibi & idem concludendum.D.de acquir.poſſ.* Muſil.*ſing.275.notantur.* Fel.ad Rubr.*extra de reſcrip.nu.7.*

l.Pater 182.

l.Tabernæ.183.

l.idem.184.

l.inſtructam.185.

l.Commendare.186.

l.verbum.187.

l.Habere.188.

l.Tacere.189.

l.Prouinciales.190.

l.inter.191.

l.Hæc.192.

l.Hæc.193.

l.inter.194.

Cotta *in voce donum.* Alciat.*lib.3.diſpu.c.15.*

l.Pronunciatio.195.

l.Familiæ 196.

l.Indicaſſe.197.

l.Vrbana.198.

Corraſ.*ad l.2.pag.42.& ſeq.de ſeruitut.*

l.Abſentem.199.

Cuiac.*lib.17 obſ.c.34.* Briſſonius *lib.3.ſelect.c.13.*

l.Hæc ſtipulatio.200.

l.iuſta.201.

l.Cum.

l.Cum.202.

l.In lege.203.

Turnebus *lib.27.aduerſ.c.1.* Cuiac.*lib.14.obſ.c.3.*

l.Pueri.204.

l.Qui fundum.205.

Alciat.*lib.6 parerg.c.2.* Forcat.*in penu.iur.c.16.*

l.Vinaria.206.

Alciat.*lib.2.prætermiſſ.* Cuiac.*lib.9.obſ.c.26.*

l.Mercis.207.

l.Bonorum.208.

l.Coram.209.

l.Is qui.210.

l.Fundi.211.

Fr.Floridus *lib.2.ſucceſſiuar.lection.c.9.*

l.Præuaricatores.212.

l.Cedere.213.

Vide Doct.hic Cagnol. *ad l.in omnibus oblig.nu.10. de reg.iur.* vbi amplia h.text.vt proced at etiam in condic.tacita à lege ſubintellecta. Iaſ.*ad l.2 §. mutui datio.col.3.ff.ſi cert.pet.* Franc. Conna *in comment. iur.ciuil.lib.4.c.8.num.* 6.& vide Franc.Hotom.*in comment.verb.in verb.cedere. vbi redarguit Vlpiani hic.ornatur poſt nu.10.fol.63.* Cagnol.*de reg.iur.*

§.AEs alienum.1.

Cuiac.*lib.7.obſ.cap.33.*

l.Munus.214.

l.Poteſtatis.215.

Forcatul.*Aui.arij.cap.3.* Puluæus *ad l.Atiniam.c.15.* vide quæ remiſſiuè ponit Iaſ.*inſt.de act.§.rurſus ſuper glo.in verb.poteſtate.in prin.*

l.verum.216.

l.Inter.217.

l.verbum.218.

l.In conuentionibus.219.

In contractu emphyteotico heres intelligitur in infinitum per multas ſucceſſiones,vt *l.55.& 70.h.t.* igitur certum eſt ius emphyteuticum ex lege huius conuentionis ſiue contractus transferri in heredem heredis, & vlteriores gradus & bonorum poſſeſſores.quia loco heredum ſunt, at quæritur an transferri etiam hoc ius prædij vectigalis vel ius emphyteuticum poſſit in legatariũ putà conductore vel herede eius legante fundũ vectigalem alteri,quo genere non legat proprietatẽ quæ eſt Reipublicæ, ſed ius emphyteuticum poſſe transferri in legatarium , idque aliquatenus confirmat. *l. ſi domi.§.vlt.D.de leg.1.* vnde heredis nomine non continetur legatarius. Vltra ea quæ addidi ad *l.conditionib. de cond. & demon.* adde quod in contractibus inſpicitur id quod eſt veriſimile,vt per Paul.*conſ.173.viſo caſu.* Alex.*conſil.18. in prim.in 1.vol.* Fulgoſ.*conſil.193.* & Soc.*conſ.73 col.5* cum verba torquerent, vt per Dec. *conſ.48.col. pen.adde l.ſi Celſus.§ ſi fundus.de contrahen. empt.* & ad text.adde Dec.*conſ.47.in fin.*

l.Liberorum.220.

Zoannetus *var.quotidian.cap 58.*

l.Paulus.221.

l.Pecuniæ.222.

l.Latæ.223.

Cuiac.*lib.7.obſ.cap.8.* vide ad intelligentiam Bart.*in l.quod Nerua.in 1.oppoſ.D.depoſ.*

l.vinculorum.224.

l.Fugitiuus.225.

l.Magna.226.

l.Ex illa.227.

l.Municipes.228.

l.Tranſacta.229.

Forcatul.*Necyom.dial.46.*

l.Vt ſunt.230.

Forcatul.*d.dialog.46.*

l.Quod.231.

l.Hæc enunciatio.232.

l.ſi caluitur.233.

Goueanus *lib.1.variar.lect.c.32.* Ræuard.*ad leges xij.tab.pag.13.* Petrus Plaza *ep.1.c.4.* Auguſt.*lib.4.emend.c.6.*

l Quos.234.

Ræuardus *ad l.xij.tab.pag.78.* Contius *ad l.Iul.maieſt.pag.22.*

§.Verbum 2.

Forcat.*in penu.iur.c.4.*

l.Ferri.235.

l.Qui.236.

l.Duobus.237.

Cuiac.*lib.19.obſ.c.26.*

l.Plebs.238.

l.Pupillus.239.

Ad illum text.cum glo.vide glo.*in l.quam.§.pupillum.D.de pecu.* & Ozer. *in Rub.Inſtit.de vulg.ſubſtit.in 5.col.* pone Græcum, quod dicit, vt ponit Alciat.*in l.4.C.de iure fiſci.lib.10.*

§.Incola.2.

Alciat.*lib.2.parerg.c.7.*

Digitized by Google

§.Oppidum.7.

Barcat.*Neciym dialog.28.*Reinal *Corſus,indagat.cap.*3.

l.Cum.240.

l.In rutis.241.

l.Malum,242.

Alex.ab Alexan.*lib.2. genial. dier.c.*25. Cotta *in voce Artemon.in voce Menianum,in voce plumbum,& in voce anitas.* Couarr.*in practic.q.c.*7 Feran *lib. 1.explic.c.*54. Baptiſta Pius *in annotament.c.*52. Floridus *lib.2.ſubſeciuar.* dixit in Delrio in aduerſariis ſuper tragœd.Senecæ.*fol* 12 *num.*14.*repet.*4.

l.Scæuola.243.

l.ſi qua.244.

l.ſtatuæ.245.

Cotta *in voce baſes,& voce prothiron.*Alciat.*lib.* 2. *prætermiſſ.* Cuiac. *lib.*14. *obſ.c.*1.Lipſius *lib.*2.*epiſt.quæſt.epiſt.*7.

l.Apud.246.

Tit.17. De diuerſ.regul.iur.antiq.

In hunc titul.ſcripſêre Decius, Cagnolus,Mayerius, Loriottus, Francus, Ioannes Ramus,Petr.Faber, & Iacobus Rævardus.

l.Regula.1.

Alciat.*lib.*5.*parerg.c.*1.Duarenus *lib.*1.*diſput.c.*46.Vvaltherus *lib. miſcell.c.* 21 Mercer.*lib.*2.*opin.c.*16.Hotom.*lib.*2.*obſ.c.*4.

l.Fœminæ.2.

l.Eius.3.

Cuiac.*lib.*5 *obſ.c.*39. Ioan.Robert.*lib.*2.*recept.lection.c.*16. Adde,quòd inter velle & nolle eſt quoddam medium *l.*1.*§.ſcientia.de tribut.*

l.Velle.4.

Cuiac.*lib.*16.*obſ.c.*40.*& lib.*15.*c.*23.

l.in negotiis.5.

l.Non vult.6.

Valla *de rebus dubiis,&c.tract.*6.

l.ius noſtrum.7.

Non poteſt quis pro parte decedere teſtatus,& pro parte inteſtatus: vltra tradita hic latè per Dec.& Cagnol.adde Socin.*in regul.*400 *teſtatus.* & adde Bal.*ad l.ſed ſi.§.ad ſubſtitutos.D.de vulg.& pupill.*quod hæc regula habeat locum etiam in pupillo ſubſtituto , vide Rip. *ad l. re coniunctis.nu.* 78. *de leg.*3. Afflict.*decif.*69.Iaſ.*ad l fin.C qui teſtam.fac.poſſ.*2.*col.*Rip.*ad l.*1.*§.in filiis.nu.*3. *D.ad Treb.*Bart.*ad l.*1 *C.de ſacroſ.eccleſ.& ad l.hac conſultiſſimo. §.ex imperfecto.nu.*2.*C.de teſtam.*& ad *l.Centurio.de vulg.nu.*6.Io.Cepha.*conſi.*60.*nu.*4.*lib.* 1.vide Socin.*in l.ſi tam.& ibi in fin prin.de leg.*1 & *in reg.*400.

l.Iura.8.

Vide Soc.*in l.ſi cognatis.in* 1.*not.de reb.dub.*

l.ſemper.9.

l.ſecundum.10.

Vitalis *lib.*2.*variar.lection c.*17.

l.id quod.11.

Contra hanc legê videtur text.*in l.ſi procuratorem.§.ignorantes.* & ibi Bar. Mandati & Bart.*in §.Cato.in* 8 *oppoſ.*& ibi latè per alios *in l.*4.*de verbor.oblig.*Limit.Iaſ.*in l.quæ Romæ.§.*Flauius *de verb.oblig.in pr.col.*

l.in teſtamentis.12.

Emanuel Coſta *lib.*2.*ſelect.c.*4.Adde quod in ſententiis ſtricta fit interpretatio,vt per Dec.Item & in diſpenſatione ſecundùm Innocentium,*in c.dudum.*2.*coll.fin.de elect.*Item in legatis factis in perſonis cõiunctis fit latior interpretatio *l.Aurelius.§.Titius.de lib.leg.*et ad glo.*d.l.cenſum*,nota hic plures poni differentias inter contractus & vltimas voluntates & reſcripta.

l.Non videtur.13.

l.In omnibus.14.

l.Is qui.15.

l.Imaginaria.16.

l.Cum.17.

l.Quæ.18.

l.Qui cum.19.

Cuiac.*lib.*7.*obſer.cap.*36.

l.Quotiens.20.

l.Non debet.21.

l.In perſonam.22.

l.Contractus.23.

Legem hanc repetierunt Igneus & Hugo,Cynus,Campanus : repetiit etiam Contius. vide Cuiac.*ad Afric.tract.*5.*pag.*86. Benedictum Capram *in regul.concluſ.*78.Gilbertum Regium *lib.*2.*enantiophan.c.*19.

l.Quatenus.24.

Hotomanus *lib.*2. *obſer. c.*10. *& c.*8.*col.*1.*variar. diſput.* Rainaldus Corſus *lib.*17.*indagat.cap.*21.

l.Plus.25.

Bellonus *lib.*1.*ſupput.c.*8.Corraſ.*ad rub.*5.*de reb.cred.pag.*446.

l.Qui poteſt.26.

Ad iſtam l. vide Iaſ.*in l.*1 *in* 6 *&* 7.*coll.C qui admitt.*& ibi & alios , poſt glo.*l.*2.*§.voluntate.num.*19.*ſolut.matr.*

l.Nec

Digitized by Google

l.Nec ex prætorio.27.

Quod ſit pacto conuento cum inchoatur actio, id eſt, ius perſequendi, id eſt, incontinenti & initio cõtractus ipſo iure cauſam obligationum immutari, modum actionum infirmari, hoc tam pertinet ad iudicia bonæ fidei quàm ad iudicia ſtricta & in iudiciis bonæ fidei ſane verum eſt, tam ex parte actoris quàm rei. *d.l.iurisgentium.§.quinimo.D.de pactis.l.in bonæ fidei.13.C.eod.tit.in ſtrictis non eſt verum niſi ex parte rei.*

l.Diuus.28.

l.Quod initio.29.

Amplia per *l.filiusfam.de teſtib.* & vide ibi Dec.pleniſſ.

l.Nuptias.30.

Corraſ.*lib.1.Miſcell.c.17.*

l.Verum.31.

l.Quod.32.

l.In eo.33.

l.Semper.34.

l.Nihil.35.

l.Culpa.36.

l.Nemo.37.

l.Sicuti.38.

l.In omnibus.39.

l.Furioſi.40.

l.non debet.41.

Fol.277.nu.58.repet.2.

l.Qui.42.

Vide Rip.*ad c.ſæpe.nu.44.extra de reſtit.ſpoliat.* Plot.*in repet.l.ſi quando.C.vnde vi.n.622.*Iacob.Menoch.*in tract.de arbit.iudic.lib.2.centur.1.caſ.315.n.12.*

l.nemo.43.

§.quotiens.1.

Vide Ruin.*in l.naturaliter.§.nihil commune.in §.leſſ.vbi hanc l.citat acquir.poſſ.verſ.ad l.nemo.fol.116.num.145.repet.7.*

l.Totiens.44.

l.neque.45.

l.quod.46.

l.Conſilij.47.

Menoch.*de arbit.iudic.caſ.351.*

l.Quidquid.48.

Geſta calore iracundiæ non habentur rata, niſi perſeuerantia apparuerit vltra Dec.& Cagn.hic latè vide Iaſ.*ad l.ſi duo.§.ſi quis.le.2.D.de iureiur.& ad l.ſi filiam.C.de inoff.teſtam.* Felin.*ad c.ſicut.extra de iur.iuran.*latè Rom.*ſing.154.* Corraſ.*lib.1.Miſcell.c.8.*Hieron.Abb.*conſil.12.*

l.Alterius.49.

l.Culpa.50.

l.non videtur.51.

l.non defendere.52.

l.Cuius.53.

l.Nemo.54.

l.Nullus.55.

l.Semper.56.

l.Bona.57.

l.Ex pœnalibus.58.

Intellige, quòd ſi filius fuerit condemnatus, num pater côueniri poterit de peculio.*l.3.§.idem ſcribit de peculio.& l.ſi condemnatus.de noxalib.action.in prin.poſt glo.in verb.abſens.de verb.oblig.* & ibi Ruin.latè & per Iaſ.*in l.ſciendum.in col.2.in fin.eod.tit.*

l.Heredem.59.

l.Semper.60.

Ioan.Robert.*lib.1.ſent.iur.c.6.*

l.Domum.61.

l.Hereditas.62.

l.Qui ſine.63.

l.Ea quæ.64.

l.Ea eſt.65.

l.Marcellus.66.

l.Quotiens.67.

l.in omnibus.68.

l.inuito.69.

Adde glo.*in verb.ſolutio.in fin.quib.mod.toll.oblig.Inſtit.in princ.*

l.Nemo.70.

l.Omnia.71.

l.Fructus.72.

l.Quòd.73.

l.non debet.74.

l.Nemo.75.

l.In totum.76.

Gloſſ.§.conditiones in glo.fin. Inſt.de verb.oblig.

l.Actus.77.

Corraſ.ad l.ſeruitutes.3.de ſeruitut.nu.18. Vigillius in §.heres in fin. Inſtit.de hered. inſtit. Alciat.lib.3 parerg.c.4. & 5. Couarr. de ſponſal.2.par.c.3. Forcat. Necyom.dialog.831. Cuiac.lib.11.obſ.c.16. Portius Inſt.de action.tit.nu.6. Alex. conſil.75.vol.1.col.2.

l.Generaliter.78.

l.Fraudis.79.

Connanus lib.5.comment.c.8.

l.In toto.80.

l.Quæ dubitationis.81.

l.Donari.82.

l.non videtur.83.

l.Cum amplius.84.

De oblig. natur. adde moder Sabin.lib.1.declar.c.22.& adde text.expreſſum quod ex pacto nudo oriatur naturalis obligatio.in l.in hu.§. Imperator. D.de ſolut. Fort.Garz. ad l.1.§.ius autem. D.de iuſtit.& iur. nu.53. Conna. in commen.iur.ciu.lib.2.c.3.& lib.3.c.1.num.6.

l.in ambiguis.85.

l.non ſolet.86.

Non ſolet eius qui litem cõteſtatus eſt deterior cõditio fieri, immo melior plerumque quàm ſi litem cõteſtatus non eſſet, hæc verba non ſolet,& plerumque propriæ regulæ cõueniunt, nam regula in iure conſtituitur ex his quæ plerumque fieri ſolent, nec vlla eſt in iure regula perpetua, nulla concluſio neceſſaria, quia omnes conſtituuntur ex iis quæ plerumque eueniunt,plerumque autẽ litis conteſtatione non fit deterior,ſed melior: conditio actoris non fit deterior,nec enim actori ſi vice mutata à reo cõueniatur,denegatur compẽſatio eius quod petit.l 8.de compenſationibus. Ad intellectum autem huius legis vide Hotom.3.obſ.c.28.

l.nemo.87.

l.nulla.88.

l.Quamdiu.89.

l.in omnibus.90.

l.Quotiens.91.

l.ſi librarius.92.

l.Filius.93.

l.non ſolent.94.

l.nemo.95.

l.in ambiguis.96.

l.Ea ſola.97.

l.Quotiens.98.

l.non poteſt.99.

l.Omnia.100.

l.Vbi lex.101.

l.Qui vetante.102.

l.nemo.103.

l.ſi in duabus.104.

l.Vbicunque.105.

l.Libertas.106.

l.Cum ſeruo.107.

Cuiac.lib.9.obſ.c.13.

l.Ferè.108.

l.Nullum.109.

l.In eo.110.

l.Pupillum.111.

l.Nihil.112.

Belloctus lib.2.ſuppoſ.c.10.

l.In toto.113.

l.In obſcuris.114.

l.ſi quis.115.

Liberatur quis obligatione plerumque vel per acceptilationem, vel nudo pacto,& ſiue hoc ſiue illo modo liberetur plerumque videtur pecuniã accepiſſe: & primum quidem acceptilatione, quia acceptilatione ipſo iure perimitur obligatio,nec agi cum eo poteſt, cui accepto latum eſt,vnde dare videtur qui debitũ remittit.l.2. & l.3.D.de ſolum. .10.in fi.D.de condic.cau.dat.l.41.§.2.D.de iur.dot. Dicitur autẽ quod inſinuatio interuenire debeat, vbicumque aliquid remittitur,ratio eſt quoniã remiſſio donatio eſt: quod tamẽ verum eſt ſi fit per modum donationis,ſecus ſi fiat per modum tranſactionis,qua de re vide glo.huic ſimilem in l.9.§.1.D.de donatio.

§.Non

Digitized by Google

§.Non poteſt.1.

Is non videtur quidquam accepiſſe, qui ſtipulatus eſt certam pecuniam ſibi dari, vt alij negotium faceret aut non faceret, quia ea ſtipulatio per exceptionem doli irrita conſtituitur, vel etiam ipſo iure per exceptionem doli, ſi ob illam turpem cauſam, ſi ob calumniæ cauſa ſtipulatus ſit certam pecuniam, illa cauſa non expreſſa, cũ inter eos tacitè ageretur, vnde ſi cauſam non expreſſerit ipſo iure nulla eſt ſtipulatio *l. iuriſgentium. §. ſi ob maleficium. D. de pactis. l. generaliter. D. de verb. oblig. l. 5. D. de condict. ob turp. cauſ.*

l.Nihil.116.

l.Prætor.117.

l.Qui in.118.

l.non alienat.119.

l.nemo.120.

l.Qui non.121.

l.Libertas.122.

l.Nemo.123.

l.Vbi.124.

l.Fauorabiliores.125.

l.Nemo.126.

§.Locupletior.1.

Fol. 107. num. 6. Arius Pinell. *c. de bo. mater.*

l.Cum prætor.127.

l.In pari.128.

l.Nihil.129.

l.Nunquam.130.

l.Qui dolo.131.

l.Imperitiam.132.

l.Melior.133.

l.Non.134.

l.Ea quæ.135.

l.Bona.136.

l.Qui auctore.137.

l.Omnis.138.

l.Omnes.139.

l.Abſentia.140.

l.Quod contra.141.

l.Qui tacet.142.

l.Quod.143.

l.Non omne.144.

l.Nemo.145.

l.Quod.146.

l.ſemper.147.

l.Cuius.148.

l.Ex qua.149.

l.Patrem.150.

l.Nemo.151.

l.Hoc iure.152.

l.Ferè.153.

l.Cum.154.

l.Factum.155.

l.Inuitus.156.

l.Ad ea.157.

Fornerius *lib. 2. ſelect. c. 17.*

l.Creditor.158.

l.Non.159.

l.Aliud.160.

Declara hanc reg. procedere, quando qui conſentit non eſt perfectè dominus: ſed quando ille qui conſentit eſt plenè dominus, ipſe intelligitur vendere, Doct. hic & *not.* Tiraq. *in tract. de l. connub. gloſſ. 3. q. 2.* & *ad l. ſi vnquam. C. de reuoc. donat.* Ruin. *ad prin. Inſti. de don. nu. 500. & 101. in fi.*

l.In iure.161.

l.Quapropter.162.

l.Cuius.163.

l.Pœnalia.164.

l.Cum quis.165.

l.Qui rem.166.

l.Non videntur.167.

l.Rapienda.168.

Digitized by Google

l.Is damnum.169.

l.Factum.170.

l.Nemo.171.

l.In contrahenda.172.

l.In condemnatione.173.

l.Qui poteſt.174.

l.In his.175.

l.Non eſt.176.

l.Qui in ius.177.

l.Cùm.178.

l.In obſcura.179.

l.Quod iuſſu.180.

l.ſi nemo.181.

Hæreditate non adita nihil in teſtamento valet, declara vt per Matheſ. ad l.primam. *Cod. de ſacroſan.eccleſ. & Specul.in tit.de inſtrumen.edit.num.60. per plura.*tenet quod non, tamen communis opinio eſt in cõtrarium, vt teſtatur Iaſ.*ad dictam l.1.num.134.in repet. & ad l.cam quam.C.de fideicomm.* vide ad hunc text. *Dilect.de art.teſtan.caut.2.in tit.de leg.*Dec.*conſ.476.ad fin.*Alex. *conſ.209.col.2.& pen.vol.2.*Rip.*ad l.2.colum.54.de leg.1.*

l.Quod.182.

l.Etſi.183.

l.Vani.184.

l.Impoſſibilium.185.

l.Nihil.186.

l.ſi quis.187.

l.Vbi.188.

l.Pupillus.189.

l.Quod.190.

l.Neratius.191.

l.Ea quæ.192.

l.Omnia.193.

l.Qui per.194.

l.Expreſſa.195.

l.Priuilegia.196.

l.ſemper.197.

Corraſ.*epiſt.queſt.c.18.*vide Iaſ.& Dec.*in l.1.C.de pact.*

l.Neque.198.

l.Non poteſt.199.

l.Quotiens.200.

l.Omnia.201.

l.Omnis.202.

Cotta in voce carrotium.Cuiac.*lib.17.obſ.c.15.*

Omnis definitio in iure periculoſa eſt, rarum eſt enim quod ſubuerti non poſſit, vide Ruellum Cagnol.*& alios hic.*Alciat.*lib.vlt.paradox.c.9.& in tract.de praeſcrip.5.*penè poſt med. Corraſ.*lib.2. miſcell.c.6.* Vigli.*ad princ. Inſtit.de teſtam.num.25.*Gribal.de Ratione ſtudendi.*c.12.* Pontan.*ad l.1.num.31.D.de acquir.poſſ.*Hotoman.*in comm.ver.iur.in verb.definitio.*

l.Quod quis.203.

l.Minus.204.

l.Plerunque.205.

l.Iure naturali.206.

Regula eſt quod nemo debet locupletari cum aliena iactura & iniuria, fallit in vſucap.qua de re vide Bart.in *l.1.D.ond.de vſuf.*

l.Res.207.

l.Non poteſt.208.

l.ſeruitutem.209.

l.Quæ ab initio.210.

l.ſeruus.211.

FINIS.

Digitized by Google

REMISSIONES IN CODICEM.

Ad lectorem Admonitio.

NONNVLLA *quæ hic dicenda occurrebant, in notis ſuperiorib. Digeſtorum poſita ſunt, eo ipſo futurus ſum breuior.*

LIBER PRIMVS.

In hunc librum ſcripſit Alciatus.

TITVLVS PRIMVS.

AD hunc tit. ſcripſit Alciat. & Corraſius. Eſt autem huic titulo iungendus tit. 4. primi Decret. Sext. & Clement.

l. Cunctos populos. 1.

Vide ad hanc l. Mercerium 2. *opinionum*. c. 7. & Vualth. 2. *Miſcell. ſucerum tertio*. Adde Bartol. hic quærentem an ſtatutum vim ſuam exerat extra territorium. Adde Iaſ. *in l. ſi arrogator. de adopt*. C. totum. *Rubr. de acquirenda poſſeſſione*. Alexand. 2. *Conſ.* 185. Socin. *reg*. 4.

¶ Tractant & hic quoque interpretes de vſuris, an Imperator poſſit permittere vſuras, de quo vide Alex. 2. *conſil*. 107. *&* 1. *conſ*. 59. Adde Archidiaconum *poſt gloſſ. in C. ſi licet.* 10. *diſtinct.*

§. Hanc legem. 1.

An infamis repellatur à teſtimonio vide Socin. *reg*. 406. ¶ An ſtatuta generalia includant omnes. vide hic.

Lex Nullus. 2.

Lex Sancimus. 3.

Vide Euagrium lib. 1. cap. 12.

Lex Nemo. 4.

Extat & conſtitutio in actis concilij Chalcedonenſis act. 3.

l. Cum recta. 5.

l. Cum ſaluatorem. 6.

l. Cognoſcere. 7.

l. Inter claras. 8.

In Id Alciat. 40. Parergon. 12. Cuiac. 11. obſeruationum 26.

Titulus ſecundus de ſacroſanctis Eccleſiis, &c.

Lex prima.

Ad hanc l. Cagnolus ſcripſit. Fornet 16. *ſelect*. 28. Clarus § *teſtamentum q.* 1. *cũ quæſtiõib.* poteſtatẽ autẽ facit cuique quoquomodo relinquẽdi eccleſiæ in vltima voluntate, quod ante Conſtantinum non erat.

l. Nemo apoſtolorum. 2.

Ad hanc l. vide Signorolũ de Homodeis. in ſumma hæc l. conſtituit, mortuos in eccleſia non eſſe ſepeliendos. qua occaſione quærunt interpretes an liquis citari poſſit in eccleſia, tutores & curatores, ibidem dari, an proteſtationes & ſimiles fieri.

l. Nemo martyres. 3.

Martyrum corpora in commercio eſſe vetat.

l. Lex Non plures. 4.

An privilegia cõceſſariis qui in eccleſia miniſtrant, ipſi eccleſiæ, conceſſa telligantur. An priuilegium datum filio, intelligatur datum patris contemplatione hic quæri ſolet. quib. Add. *Bart. l.* 2. *infra de libertis.*

Lex placet. 5.

Eccleſiæ immunes ſunt ab omnibus collectis gabellis & exactionibus, de quo vide *cap.* 1. *de immunitate eccleſ. lib*. 6.

Lex Omni innouatione. 6.

Lex Ab inſtructione. 7.

Vide Pecchium de eccleſ. reparationib. cap 22. eccleſia quib. onerib. teneri poſſet, vide hic apud Bald.

Lex Sacroſancta. 8.

Vide Molinæum ad conſuetud. tit. 1. § 51. num. 9.

Lex Qui ſub prætextu. 9.

Priuilegia denegari iis qui munus conſtitutum non obeunt hic notant interpretes.

Lex Iubemus. 10.

Priuilegium generalib. verbis õceptum non comprehendit caſus publicæ vtilitati contrarios. Adde huic *l. Decr. in cap. præſentia extra de probationib.* *Ruin. in Rubr. ſoluto matrimonio. Iaſ. in l.* 2. *C. de iure emphyteu.* Socin. *reg*. 460. An ea quæ publicantur propter nõ ſolutum vectigal, poſſint à quoquam retineri ſalua conſcientia. vide hic Bald.

Lex Neminem. 11.

Exercitui quantum liceat in res priuatos, notat hic Alciat.

Lex Priuilegia. 12.

Priuilegia quemadmodum confirmentur. vide hic apud Alciat.

Authentica Caſſa.

Statuta & conſuetudines libertati eccleſiæ contrarias tollit, de quo vide hic Salycet.

Lex Generali. 13.

Authentica Ingreſſi.

Authen. Si qua mulier.

Lex Iubemus. 14.

Vide Cuiac. 3 *obſeruat*. 19 *&* 12. *cap*. 28. Pileum. q. 2. Adde Tiraquell. *tract. de iure conſtituti*. 3. *parte* Oldradum conſ. 209. Guid. Papæ q. 535. Alex. conſ. 81. Aug. conſ 275. Rom. conſ. 184. Laſ. *in l.* 3. *ff. quod quiſque iuris*. Bartol. *in l. qui a ff. qui in fraudem creditorum.*

Authent. Hoc ius.

Vide Socinum. *reg*. 548. *&* 100. Decium *conſ*. 36. Felinum *in ca. cum cauſa de ſententia de re iudicata*. Boerium *deci*. 248.

Auth. ſicut alienatio.

Auth. Multo magis.

Adde Rom. conſ. 430.

Auth. Quibuſcunque.

Auth. Qui res.

Ad hanc Auth. ſcripſit Cagnolus.

Auth. Si quas.

Auth. Perpetua.

In fundo emphyteutico iuſtum pretium quid ſit, tradit Bald conſ. 105.

Auth. ſed & permutare.

Digitized by Google

Auth.Item ſibi.

auth.Item prædium.

auth.Qui rem huiuſmodi.

Emphyteuta nõ poteſt expelli, niſi ſteterit per tres annos neque ſoluerit canonem vide fallentias Socini.*reg.153.mihi eſt.114.* ¶Nota autem hic quatuor eſſe caſus, in quibus permittitur alienatio rei eccleſiaſticæ qua de re in can.15.*can.12 q.1.*

auth.Hæc vſus.

l.ſi Quis donauerit.15.

l.Decernimus.16.

Vide in hanc legem Cuiacium *lib.3.obſer.cap.19. & lib.12. cap. 28. & Pileum quæſt.2.* ¶ Hanc autem legem edidit Antonius Auguſtinus, aliam editionem habet Cuiac.dicto loco. ¶ *Rem mobilem.* Tria rerum genera hic nobis notanda ſunt, mobilium, immobilium vel ſemouentium. *[illegible]*

l.Priuilegia mane.17.

Hæc eſt conſtitutio Græca ex interpretatione Contij.

§.Exiſtentibus autem.5.

Pro intellectu huius §.vide Paponem 1.Areſt.1.

l.Magna &c.18.

l.Illud quod.19.

Quod donatio pauperibus facta non valeat niſi ſit aliquis præſens qui recipiat, vide fallentias Socin.*reg.144.mihi eſt.107.*

¶Promittens aliquid an poſſit pœnitere antequã acceptauerit.vide Bald. *in l.3.C.de pet.hered. verſ.quæro quid ſi ſcriptum.*

¶Vide & in hanc legem Pileum.*quæſt.132.*

¶ An donatio eccleſiæ facta inſinuanda ſit, hic pluribus declarat Doct. Godof.

¶ Denique pro faciliori huius legis intellectu. vide Paul. de Caſtro. 35. *præſtantis.col.1.vol.1.*

¶Quod cauſa pietatis debeat ſubeſſe realiter.vide Decium.*conſ.120.nu.3.*

l.Nec ex ſacra.20.

Duplicem eſſe huius legis lectionem in verbo *Archiepiſcopi* declarat hic doctiſſimus Cuiacius.& 12.*obſer.cap.28.*

l.Neque per ſacras.20.

l.ſancimus nemini.21.

Vide Ferrandum.*lib 2.explicationum.cap.1.*

¶Quod Epiſcopus poſſit agere pro Eccleſia, ſibi immediatè non mediatè ſubiecta.vide *cap.1.di ſucceſſ.ab inteſt.*

¶In fine huius legis dicitur animas hominum præferri cæteris rebus. vide *in can.præcipimus.12.q.1. B.r.in l.1.col.16.Cod.eod.tit. Iaſ.in Auth. ex cauſa. num.6.Cod.de lib.præt.*

auth.Præterea.

l.ſancimus.22.

§.Quam oportet.1.

l.Vt inter diuinum.23.

Vide pro intellectu huius legis Ferrandum dicto lib.2 *ca.2.Cuiac.d.ca.20. & lib.5.cap.5.& Pileum qu.133.*

¶Quod priuilegia eccleſiarum ſpatio 40.annor.præſcribantur.vide Abb. *in cap.excedentibus. in princ.de priuileg.& exceſ.priuig.*

auth.Quas actiones.

In correctoriis non eſt licita extenſio ſecũdùm gloſſam & doctores. Bar. *in Auth.ſed cum. num.4.Cod.ad leg.Falcid.& ad l. Marcellus.nu.6.ff.ad Trebel. Iaſ.ad l 2.n.32 ff.de legat.1 Bart.ad leg.ſi cõſtante.nu.39.ff.ſolut.matri.vbi Iaſon. num.89.* idem Iaſon *ad l.ſtipulatio hoc modo concepta. num. 12. de verb. obligat. Ripa.ad rubr.ex.de iud.num.22.*

Pro declaratione ad hunc textum nouiſſimè Ari.Pinel.in repet. ad Auth. niſi Tricen.*C.de bon.ma.*

§.Iure colonario.1.

Hoc ius colonarium *[illegible]* vocatur, qua de re Iuſtinian. in Nouel.7. Cuiac.1.Feud.2.fol 480.

l.Chartularij.26.

Qui dicantur Chartularij dicemus in tit.de actuariis & chartulariis.

§.Fiunt chartularij.

Quomodo fiant chartularij declarat in hoc §. fiunt enim præeunte libello. Erat præterea officij nomen, cuius mentio fit in *l. 3. de can. largit. lib.10.*

l.Quoniam in pleriſque.26. & vltima.

Couarr.Reſolutionum pag 243.num.14. Tractatuum.4.fol.110.num.19.

Titulus 3. De Epiſcopis & clericis,&c.

Tota hæc rubrica optimè explicatur à doctiſſimo Gothof.hîc.

l.Iuxta ſanctionem.1.

Clerici an & quando gaudeant priuilegio vide Alexand. *conſ.6. 1.volu.* & Andream.de Iſern.*in conſtit.reg.*[illegible]

¶ Clericus an poſſit per ſtatutum laicorum ſubmitti collectioni collectarum.vide Bart.*in l.reſcrip. §.ſciendum.ff. de muner.& honor. & in l.de plac. Cod.de ſacroſan.eccleſ.*

¶ Quod clericus non poſſit concubinæ donare, vide Bartol. *in l.affectio. ff.de donation.*

l.Omnis à clericis.2.

Vxor gaudet priuilegio viri, de quo vide Tiraquel. *in l.[illegible] in gloſ.2. num.53.cum ſeq.& num.61.cum ſeq.*

§.Verum etiam.1.

Quod hic dicitur de acquiſitis poſt beneficium adeptum , vide Dynum *in reg.[illegible] de regul.iur.in 6.in fine.& ibi per Boer.[illegible] allegata.*

§.Itaque.2.

Probare poteſt clericus per vnũ teſtem. vide Iaſon.*in l.reſcripta.de preib. imper.offer.*

¶Quod clerici non debeant tabernam intrare,eſt[illegible] *in verb.[illegible] hoc titulo & Felinus in cap. licèt vniuerſ. in fine de teſtib. Petrus de Ancher. in ca. ſi iudex de ſentent.excommu. Bald.in cap.dudum de electione.*

auth.Item nulla.

l.De his clericis.3.

l.Officiales rationes.4.

auth.ſed neque.

¶Quod cancellarij ſacerdotes eſſe poſſint, tractat Petrus de Bella pertica *quæſt.238. Rebuffus in proœm.conſtit.gloſ.5.num.25.*

l.ſi quis non.5.

Ponitur affectus, licèt non ſequitur effectus.vide per Afflict.*deciſ 170.Felin.in tract.de conat.in fin.lectur.ſuper decretal.*

An propter frequentiam actus affectus ſine effectu puniatur. vide Ioan. de Plat.*ad l.cum quidam. Cod.qui mil.poſ lib.12.* Hanc tamen legem in Gallia non obſeruari. notat Rebuf *in proœm.conſt.gloſ.5.num.18.ad 31.* Adde tamen Beluiſanum *1.cap.15.& Cuiacium 5.obſer.cap.25.*

l.Presbyteros.6.

Pro intellectu huius legis vide Duarenum *primo de ſacroſanctis eccleſ. miniſt.12.*

l.Nec honore nec.7.

Epiſcopi an teſtimonium ferre poſſint. vide Rebuffum *in proœm. conſt. glo.5.numero 27.*

auth.ſed iudex.

l.Presbyteri citra.8.

Hanc legem Ioannes Aurpachius *lib.1.ſing.allegat cap.44.explicat.* vide §.2. *leg.25.cum clericus & quæ ibi dixi,*

auth.Presbyteri ſeu.

l.Nulla niſi.9.

Auth.Presbyterum.

Auth.Diaconiſſam.

l.ſi quis in hoc.10.

1 Pro intellectu huius legis vide Menochi.in tract.de arb.iud.lib.2. *centu. 4.caſ 389.num.3.*

2 Quod religioſis non liceat vindictam poſcere.vide Bonif *in tract.a.moleſtorum. in Rubr. quis poſſit alium offendere fol.4. Doctores ad leg. vt vim.ff. de iuſt.& iur.*

3 Quod vindicta regulariter ſit prohibita.vide Alexand.*ad leg.qui bona. §.ſi quis.tertia verſ.aut cautio.num.4.de dam.infect.*

4 An q[illegible]

4 An quis poſſit cogi ad committendum iniuriam vel ſimultatem declarat. Abbas ad cap.1 in fi.de maled.

5 An peccato offenſo, qui pacem denegat. vide per Alber. in tract. ſtatut. par.q.&c.verſ.de ſecundo articulo col.2.

Auth.Sed nouo iure.

l.In Eccleſiis.11.

l.ſi quis curialis.12.

l.ſi venerabilis.13.

auth.Item quæcumque.

l.Quicumque.14.

auth.ſi quis epiſcopus.

l.Conuenticula.15.

l.Quiſquis cenſibus.16.

l.Placet noſtræ 17.

auth.Interdicimus.

Scaccorum ludus clericis permittitur, & quid de puerilorum ludo. vide Decium conſ.1551. ad materiam huius ludi quod ingenio naturali conſiſtit, vide quod dicit Gloſſ.in l.vxor.ff de iur. & fact.ignor.

l.Parabolani.18.

Parabolani qui ſint.vide Alciatum lib.4 diſpunct. cap.9. Turnebum lib. 13. aduerſ.cap.23.Tiraquellum de nobilitate.pag.327.& ſeq.vide etiam Cuiacium. ad Nouellam 3.

¶De hac lege multa vide per Decium ad cap.decernimus.col.4.ext.de iudic.& per Felinum. ad cap.1.de ſum.trinit.& fid.cathol.

l.Eum qui probabilem.19.

Quiſque ſimilis illis præſumitur quibuſcum eſt amicitia, conſuetudo & familiaritas.vide Tiraquel in leg.b.connub.5.part.gloſſ.1.nu.29 & parte 16.nu. 15.& 16.vide l.ædiles.§.pediſſe.vbi gloſſa in verbo conſeruorum.ff.de ædil edict. & in Auth.de monachis.§ cogitandum.in fine.vide Cuiacium libro ſecundo obſeruationum cap.29.

auth.Multo magis.

Quis huius Authenticæ ſenſus ſit optimè declarat D.Gothof.

auth.Epiſcopo.

l.ſi quis presbyter.20.

Vide Cuiacium ad Nouellam 131.

auth.Nunc autem.

l.ad ſimilitudinem.21.

Nota hic argumentum ab Epiſcopis ad illuſtres perſonas. de quo vide Bal.hic pluribus declarans an Epiſcopi ſint illuſtres.

l.ſi qua per calumniam.22.

§.Quinetiam omnia.1.

§.Præterea iubemus.2.

Quod ad has literas de quibus hîc mentio fit.vide Rebuffum tom 2.tract. de literis requiſitoriis.num.7. ¶An percutiens ignoranter dominum incidat in feloniam vel canonem.vide Molinæum 1.conſuetud 30.num.150.151.152.153.

auth.Nullus epiſcopus.

l.Quoniam venerabilis.23.

De Flauiano Epiſcopo Conſtantinopolitano.vide Euagrium.2.hiſtor.4.

l.Id quod.24.

Pro intellectu huius legis.vide Bald.in tractatu de executorib.teſtamentariis.

l.Cum clericis.25.

§.Memorati autem.1.

Clericus conuentus actione pecuniaria etiamſi immobilia nō poſſidet, non tenetur ſatiſdare.de quo vide Abb.in cap.quoniam frequenter.§.in aliis. 1.coll.vt lite non conteſt.

¶An œconomus iurare cogatur.Cuiacius negat,quod vide Nouella 49.in fine,rationi tamen conſentanea eſt Gothofr.opinio hæc.

§.ſtatuimus autem.2.

Ex hoc §.notandum eſt,humanius ac mitius agendum eſſe cum clerico quam cum laico,de quo tract lib.8.5.

auth.ſed hodie.

Quid ſit Siliqua.& quod nos vocamus Carat.v.Molinęū,de vſur.n.64.68.

De Siliquorum exactionibus,de oneribus monopolij,aurariæ functionis, & ſiliquatici,vide Cuiacium lib.16.obſer.cap.23.

auth.Generaliter.

Quod hodie audiatur actor perſequens litem,licèt nō caueat de ea proſequenda vſque ad finem, & de ſoluendis expenſis. vide Rebuff.in proœm. conſt.gloſſ 5.num.37.Rolland.à Valle.1.conſ.71.num.15.

l.Decernimus.26.

Huc refer dictum Alexandri Seueri ex Lampridio.

l.Quiſquis emenſis.27.

l.Nulli licere.28.

Vide pro intellectu huius legis Ioannem Aurpachum lib.4.epiſtol.cap.3.

¶Legatū relictum in redemptionem captiuorū valet nō obſtāte incertitudine perſonarum. ¶Nota cautionem ad hoc vt epiſcopus non poſſit poſt annum effici executor per Capol.Caut.107.

¶Quid iuris de fructibus perceptis per hæredem ante conſtructionem templi quod teneatur ad reſtitutionē vide Bart.conſ 58 & 59 cum ſeq.lib.2.

¶Quid de cōmutatione huius relicti facti pro templo, an ſolus epiſcopus id poſſit. Dic vt per Bartol.ad leg.legatum.ff.de vſuf.leg.& à l.fin.ff.de oper. pub.& in conſ.109.lib.2.

¶Quod propter negligentiam executorum poteſtas exequendi deuoluatur ad Epiſcopum, & quare Epiſcopus teneatur obſeruare ea quæ tenebatur executor,vide Iaſonem ad l.ſi com.§.qui iniuriarum.ff.ſi quis caut.nu.21. 22.& 24.& an poſſit alij committere.Dec.conſ.72.num.2.

§.Etſi quidem.1.

Ex hoc §.habes quod propter negligentiam executorum poteſtas exequendi deuoluitur ad Epiſcopum.

auth.Licet teſtator.

l.Quæ in monaſteriis.29.

l.Epiſcopis interdicimus.30.

l.ſi quemquam 31.

Quod ad materiam Simoniæ attinet.vide peregrinum rectum. in canon.... 1.q.3.

auth.Quod pro hac.

l.Orphanotrophos.32.

Quod Orphanotrophi inuentarium facere teneantur, & quinam alij vide Roland.à Vall.1.conſ 49.vide Cuiacium Nouella prima.

¶Pro intellectu huius legis.vide Baptiſtam Pium annotationum.cap.41.

l.Omnes qui.33.

Pius dicto cap.42.Lapus allegat.40.

§.Executoribus.5.

De citatione verbali, an in alieno territorio fieri poſſit. vide Baldum & Vvamſerum.1 obſ.6.cap.9.

auth.Cauſa quæ fit.

auth.Clericus quoque.

auth.ſtatuimus vt.

Ad hanc imperatoris Friderici conſtitutionem vide Socinum conſ.12.col. 5.verſ.ſolus.Romanum conſ.369.

¶Clericus non poteſt coram iudice ſeculari in cauſa quauis trahi, nec ei iuſtitia denegari ſub pœna hic ſtatuta,vide Frederic.de Sen.cōſ.99.Roman. conſ.369.nu.39.Cotta in memorabilibus in verbo clerici non poſſunt.

¶De verbo ſtatuimus vide per Felin.ad cap ſuper qq.§.1 de off.deleg.

l.ſacroſanctæ.34.

auth.ſed Epiſcopalis.

Epiſcopalis dignitas ius patriæ poteſtatis ſoluit : ſed ſi deſiit Epiſcopus eſſe,vtrum recidat in patriam poteſtatem.vide l.qui liberatus.ff.de adoption.& Tiraq.in leg.connub.gloſſ.3.

¶Quod filij Epiſcopi liberentur à patria poteſtate vide Iaſonem ad l.quæ ſe patris.nu.18 Cod.vnde liberi.quod procedit ſi hoc eſt vtile ipſi filio:ſecus ſi id cederet in eius detrimentum.vide Tiraq.in tract.le mort ſaiſit le vif.part.7. declar.1.num.2 & in tracta.de nobilit.cap.6.nu.49.& cap.24 num.7.

auth.Licentiam.

Hanc licentiam optimè Baldus explicat hoc loco.

¶Epiſcopus de bonis ante epiſcopatum quæſitis rectè teſtari poteſt.

¶Item clerici qui bona antequā ad eccleſiaſticam dignitatem promouerentur,acquiſiuerunt poſt clericatum aliunde quam ex beneficiis de his teſtari poſſunt.cap.1.& cap.quia nos de teſtam.

auth.Presbyteros.

Sacerdotes vel clerici ſunt ſub poteſtate patris conſtituti,poſſunt tamen de quaſi caſtrenſi peculio tam inter viuos quàm in vltima volūtate diſponere.Declar.vt per Hoſtienſ.& Inno.in cap indecorum ex.de ætat.& qual. vide addit.ad port.ad §.filiusfam. inſt.quib.mod.ius patr.poteſt ſol.

l.Omnia priuilegia.35.

Vide pro intellectu huius legis Cuiacium lib.1.obſ.cap.12.

l.Vnaquæque.36.

De Iſauria vide Amminianum lib.14.vide etiam Strabonem lib.12.

l.Iubemus.37.

¶Nota autem hic improbum eum eſſe qui nititur infringere pia iudicia defunctorum,vt optimè notat hic Bald.¶An quodlibet iudicium defuncti dicatur pium licèt non ad pias cauſas relictū ſit. vide in Authent.de hæred.&

Falcid.§.ſi vero expreſſim.

§.primo.

¶ An electio executoris alteri committi poſſit: notant Doctores in *l.capitaneas.Cod.de milit.teſtam.*

§.omnes præterea.2.

An contra ſimplicem miniſtrum detur actio, vide hic Bald. & Ioan.Andr. in Addit.Spec. *in tit.de inſtrument.edit.§.nunc vero aliqua.*

¶ An epiſcopus poſſit executori prorogare terminum anni, vel an epiſcopus vices ſuas alteri committere poſſit notat hic Bald. *& in l.1.in fi.de his quæ pœnæ nomine not.*, Bart. *in l.1.ff.de leg.3.*

Auth.Adſcriptitios.

¶ An executor teneatur facere inuentarium, vide Bald. *in l.ſi quis pro redemptione.Cod.de donation.* vbi dicit vt eum teneri conficere inuētarium, hic etiá tenet Speculator *in titulo de inſtrumentorum editione.*

Auth.ſi ſeruus.

¶ *Et non contradicente.*

Nota hic quod fauore religionis qui non cōtradicit conſentire intelligitur. ¶ Dicitur autem hic quod ſeruus eo ipſo quod in clericū ordinatus, & ab epiſcopo liber ac ingenuus eſt: cùm tamen olim expreſſe libertas eſſet cōferenda vt vidimus in *§.1.legis ſuperioris.*

l.ſeruis ſi dominorum.38.

Nota hic quod conſenſus præſtitus contemplatione tertæ perſonæ tādiu duret, quādiu durat ipſa cauſa: vnde loquitur Bald. hic de priuilegio conceſſo ſtudioſis quod ſanè intelligitur ſi in ſtudio perſeuerent, qua de re vide *c.2.de condi.appe.*

Auth.Epiſcopalis.

Auth.Verum & ſi.

§.Non ſi vero Abbas.1.

l.Monaſteria.40.

l.Repetita.41.

¶ Vult hæc lex quod clerici non debēt ſe intromittere de iuriſdictione ad eos non pertinente, nec de inſinuatione teſtamentorum. ¶ Quæritur autē hic, an teſtamentum factum coram epiſcopo inſinuari debeat coram iudice communi. qua de re pluribus Bald. hic, & an voluntaria iuriſdictio probari poſſit. vide eundem.

l.Omnem.42.

Sacerdotes ob id potiſſimum ordinari tradit, vt ſuis precibus benignitatem De rebus adquirant communibus. hoc etiam eſt epiſcopi munus vt teſtatur Diuus Paulus *in Actis apoſtolorum.cap.6.ver.4.*

§.De his verò epiſcopis.2.

Dicitur hic Epiſcopos non habere facultatē teſtandi vel donandi, vel per aliam quamcumque excogitationem alienādi de rebus ſuis quas poſtquam facti fuerint Epiſcopi poſſederint & adquiſierint, vel ex teſtamentis, vel donationibus, vel ex alia quacumque cauſa.

§.Poſt mortem verò.4.

Oeconomi rationibus reddendis obnoxij poſt mortem epiſcopi.

§.Et ipſos quidem.5.

Præcipit hic œconomos cum iudicio & diligenti diſcuſſione creari, ita vt ſingulis annis rationes reddere teneantur Epiſcopo ſuæ adminiſtrationis. ¶ Hic autem obiter notabis quod obnoxius rationibus reddendis, ſi eas non reddiderit, onus earum reddendarum ad hæredes tranſmittit.

§.Neceſſarium quoque.6.

Nota hic quod præpoſiti locorum religioſorum de adquiſitis teſtari non poſſunt.

§.Præterea ſancimus.9.

Concordat quod hic dicitur cum *can.28.Apoſt.*

§.Præterea ſancimus.10.

De pſeudoclericis vide Duarenum *1.de ſacris.17.*

l.Omnem ſemper.43.

l.ſanctiſſimarum.44.

§.Tua igitur excellentia.3.

Ex hoc §. nota pœnam negligentis Epiſcopi.

l.ſacris canonibus.45.

De his ſacris canonibus de quibus mentio hic fit. vide can. Niconiſium *diſt.31.& epiſt.1.ad Timo.4.verſ.1.2.& 4.c.4.verſ.3.2.& 3.can.50.Apoſtolorum.*

l.ſancimus ſi quis moriens.46.

l.ſacris noſtris.47.

Huius legis mentio fit in Nouellis.

l.ſancimus neminem.48.

l.ſi quis ad declinandum.49.

Quis huius legis ſēſus ſit. vide D.Goth. hic, optimè hāc legē repetiit. *Bal.*

§.in omnibus autem.8.

Hunc §. optimè explicat Bald. hic.

auth.Si captiui.

Vide Lud. Bolog. *ad leg.4.§.cato.ff.d.verb.oblig.n.113.& 114.* Fulgoſ. *conſ.81.in cauſa quæ vertitur.* Tiraquel. *in tract.ceſſ.cauſ.in 1.parte.nu.11.& poſt l.connub.gloſ.8.num.284.& 288.*

l.Cum.50.

l.ſi quis in.51.

Optimè hæc lex explicatur à D Goth.

l.Generaliter.52.

Hoc generaliter vult hæc lex quod omnes clerici immunitatem habeant à tutela & cura, & à præſtatione munerum perſonalium.

auth.Presbyteros.

Ad hanc Authenticam vide Bart. *ad leg.legitimos.§.fin.ff.de legit.tutor.* vide Abba. *in cap.ex parte 1.lib.2.de appellat.*

§.Epiſcopos.1.

Quod ſacerdotes nō poſſint eſſe tutores. v. Franc. de Are. *con.20.& con.144.*

l.Sancimus.53.

l.Raptores.54.

Subſtantia dicitur eccleſiæ non prælati qui ſolam habet adminiſtrationē de quo per Felinum, *ad cap.conſtitutus num.29.de reſcrip.*

¶ Ad hunc textum vide Guid.Papæ *deciſ.355.* Et quo modo committatur raptus. vide quæ ſcripſit Bart. *in l.1.C.de rap.virg.* Ad intellectum iſtius textus vide Aret. *in l.1.in prin.num.24.verſ.non conſtet raptores.ff.de acquir.poſſ.*

l.Vt non liceat.55.

In hanc legem vide Cuiac. *12.obſ.26.in fine.*

l.Deo nobis.16.

Vide Lap. *alleg.109.in quæſtione propoſita & ſeq.* Rom. *ſing.37.* Tiraquel. *in tract.le mort.2.par.declar.14.in fine* Doctores *ad repetit.leg.Gallus.§.& quid ſi tātū.ff.de lib.& poſt* vbi Fortun. Gar. *l.nu.55.* Tiraq. *de vtroq.retrac.tit 1.§.1.gloſ.8.n.19.*

§.Hoc etiam cognitum.1.

Vide Gomeſium *tom.1.variar.reſol.cap.5.* Rainaldū Corſum *lib.2.indag.ca.23.* Boerium *quæſt.36.* Lapum *alleg.106.*

l.Præſens.57.

Tit.14. De Epiſcopali audientia & diuerſis capitulis quæ ad ius curámve. & reuerentiam pertinent pontificalem.

¶ Epiſcopali audientia.

Malè interpretatur hic Accurſius Epiſcopalem audientiā pro iuriſdictione, nec etiam melius Haloander, pro dioceſi, quoniā & foro & apparitione & executione carent epiſcopi. Audientia igitur eſt iudiciū atque notio quæ epiſcopo in Clericos & Monachos competit.

l.Negotiatores.1.

l.ſi clericus antè.2.

V. de Cuiacium *obſer.12.cap.6.*

¶ An & qua pœna puniatur appellans fruſtratoriè. An antè diffinitiuā ſententiā appellari poſſit. an licitū ſit appellare à citatione. An à primo aut ſecūdo decreto appellari de iure ciuili liceat, an à nimis magna dilatione appelletur. An appellari poſſit à ſentētia lata ſuper deſertione appellationis declarata, vt per Bald. hic.

l.Nemo deinceps.3.

Vetat hæc lex diebus paſchalibus captiuos in carcere detineri, niſi pro crimine aliquo enormi. ¶ An & quando ratione criminis quis ſit detinendus. vide hic Bald.

Niſi ſemel commiſſa.

An geminatum delectum venia careat, vide Bellouſanū *3.pract.cap.16.nu.7.cap.19.num.10.* Papon. *24.areſt.10.nd.8.*

l.Tres tantummodò.

Hæc lex deeſt in Haloandri editione. eſt autem vltima. *Tit.1.de off.præt.*

l.Mimæ &c.4.

l.Archigerontes.5.

Hotomanus legit Archigerontes.

¶ Ergaſiotonorum. Alciat. *3.diſpunct.18.* & hoc nomine intelligit diſpentores annonæ principalis: aliter etiam legit Hotomanus.

l.Addictos ſupplicio.6.

In hanc legem vide Egidium Boſſium, *Titulo de captura.num.45.* vult autem hæc lex damnatum ad ſupplicium neminem poſſe eximere.

l.ſi qui ex conſenſu.7.

Benedictus Capra *in regulis in tractatu de prerogatiuibus poſt concluſionem 153.*

l.Epiſcopale iudicium.8.

Vide Grammaticum *deciſi 9.*

auth.Si quis litigantium.

l.Iudices.9.

Vide Alciatum *lib.1.parerg.cap.17.* Forcatulum *in pen.iuris c.23.*

l.Mathemā-

l.Mathematicos.10.

Qui nam dicantur Mathematici, & qui illi fuerint optimè declarat ibi clariſſimus Gothofredus.

l.Chriſtianos.11.

Huius legis ſenſus hic eſt, vt ſubditi Romani hoſtium vicini operam da-re debeant, vt captiuis Romanis libera ad ſuos ſit redeundi facultas. qua de re *lib.5.Cod.Theod.tit.4.l.2.*

l.ſi lenones.12.

l.Decernimus.13.

l.Neque ſeruum.14.

Hæc eſt conſtitutio Græca ex interpretatione Antonij Auguſtini.

l.Nemo vel in foro.15.

l.ſi legibus.16.

Hæc lex repetitur *in l.vlt.7.de ſponſal. vbi diximus.*

l.Lectione.17.

l.milites qui.18.

Vide Cuiacium *conſultatione 49.* Veget.*lib.3.cap.4.*

l.Iubemus.19.

Pertinet hæc lex ad Titulum de defenſoribus ciuitatum.

auth.Præſides.

authen.ſtatuimus.

Quod hæc authentica non approbetur cõſuetudine: vide hic Bartolum.

l.Nemo militet.20.

l.ſi præſens.21.

l.Neminem volumus.22.

Variam eſſe huius legis lectionem notat hic Cuiacius *cap.4. de præſcript.*

l.Priuatos.23.

l.Nemini licere.24.

l.Quæ de alia.25.

Epiſcopi munus eſt in aleatores inquirere, eoſque caſtigare.

l.De his quæ.26.

l.De creationibus.27.

Quod tutor in dolo verſari præſumatur, ſi inuentarium facere neglexe-rit. vide Roll. à Valle.*1.conſ.49.num.55.*

l.Tam dementis.28.

Nota hic, dementem à furioſo ſeparari.

authen.Liberi.

l.ſancimus vt nemo.29.

§.Quoniam verò.5.

Metropolitanus quis dicatur, & quæ appelletur vrbs metropolitana optimè declarat hic.D.Gothof.

l.ſancimus in.30.

l.ſancimus vt ſi.31.

l.Differente domino.32.

l.ſacram fecimus.33.

l.Certiſſimè.34.

§.Hæc igitur nobis.1.

Quod eccleſiaſticis perſonis nedum alea ludere liceat, ſed nec ludentes ſpectare notat hic.*D.Gothoff.*

Tit.5. De hæreticis & Manichæis.

De hæreticis nonnulla ſcripſit Menochius *de arbit.iud.caſ.371. num.3.ſeq.* Ægidius Boſſius.*Tit.de hæreticis.* Clarus.*§.hæreſis.* Conradus Brunus *in tracta-tu de hæreticis.*

l.Priuilegia quæ.1.

Priuilegia data eccleſiaſticis ad hæreticos non pertinent, quoniam odio hæreticos proſequimur.*vt in Nou.45*

auth.Item priuilegium.

l.Omnes vetitæ.2.

Quod denarius falſus non ſit denarius, plurimum notant doctores. *in l. eleganter.§.ſed qui reprobos.ff.de pign.actio.*

¶ Quod reproba pecunia non liberet ſoluentem tradit Bart. *in l.lecta. in princip.ff.ſi cert.pet.*

§.Hæreticorum.1.

Quis dicatur hæreticus optimè declarat hic D.Goth.quem vide & tex-tus per eum allegatos.

l.Cuncti hæretici.3.

l.Manichæos.4.

De Manichæis, vide Auguſt.*Tomo 6.Epiphan.2.tom.2.hæreſ.66.*

¶Pro intellectu huius legis vide Cuiacium *lib.12.obſer.cap.30.*

¶De Donatiſtis, vide Auguſt.*tom.7.aduerſus Donatiſtas.*

§.ac primum quidem.1.

Cuiac.12.*obſ.cap.30.*

§.Ipſos quoque.2.

§.Propterea non.3.

§.In mortem quoque.4.

Nota hic argumentum à maieſtate terrena, ad cæleſtem ſumptum.

§.Ergo & ſuprema.5.

Vide Cuiacium *lib.12.obſer.cap.30.*

§.ſed nec filios.6.

Pœnitenti ignoſcitur, *eſt canſi habet. 24. 4.3.*

authen.ſi verò dominus.

authen.Credentes.

l.Arriani & Macedoniani.5.

De Arrianis vide Epiphanium, *2 tom.2.hæreſ.59.*

De Macedonianis vide Theodoret.*2.hiſt.6.*

De Pneumatomachis vide Epiphanium.*lib.3.tom.1.hæreſ.73.*

De Appolinariorum libris vide Euſebium.*4.hiſt.26.*

De Nouatianis vide Euſebium.*7.hiſt.7.*

De Sebatianis vide Socrat.*7.hiſtor.5.*

De Eunomianis vide Ruffum.*lib.1.hiſt.cap.25.* Theodoret.*2.hiſtor.29.* De Valentinianis vide Tertullianum *aduerſ.Valentinianos.* & de iiſdẽ vide Epiphanium.*1.tom.2.hæreſ.31.* De Paulianis vide Epiphanium.*2.tom 2.hæreſ 65.*

De Montaniſtis vide Epiphanium.*2.tom.1.hæreſ.48.*

l.Damno.6.

l.Curiales.7.

l.Quicumque.8.

l.Humanum.9.

Hæc eſt conſtitutio Græca ex interpretatione Contij.

l.Hæretici.

Hæretici legitimo modo, vt cæteri ſepeliantur.*cap.eccleſiæ de conſecrat.*

l.ſi orthodoxæ.10.

l.Vbicumque.11.

l.Manichæos.

l.Manichæi.12.

l.Hæretici partes.13.

l.Hæretici.14.

l.Manichæi.15.

l.Ex Manichæo.16.

l.ſanctæ.&c.17.

Samaritanorum ſynagogis mentio ſit in Nouel.144.144. vide apud Epi-phanium.*1.tom.1.hæreſ.9.*

l.Quæ de.18.

l.Cognouimus.19.

authen.Idem eſt.

Reſtitutus ad bona in alium alienata, nõ per hoc recuperat fructus adde Iaſ.*ad l.Gallus.§.& quid ſi tantum num.64.& ſeq.ff.de liber.& poſth.* D.*cum pro-ponitur conditione.§.1.num.2.de iure iur.* Fortun. Garzi.*ad leg.Gallus.§.& quid ſi tantum.num.256.* Iaſon.*ad leg.2.ff.de verbor.obligat.princip.numero 17.* Ioan. Cruſ.*conſ.127.numero 9.*

Authen.Gaſaros.

De his nominibus proprijs vide D.Goth.hic.

§.Qui autem.1.

l.Hæretici.20.

l.Quoniam.21.

Iudæus teſtis eſſe non poteſt contra Chriſtianũ.vide Felynum ad c.Iudæi de teſt.Affli.deciſ.214.Crau.conſ.73.num 18. Alber.in tract.de teſt.1.per. De quibus actibus legitimis hic mentio fiat.vide Hotoman.32.illuſt. & Cuiacium 15.obſer.cap.16.

l.Diuinam.22.

Tit.6.Ne ſanctum Baptiſma.

l.Antiſtitem.1.

Vide Alciatum.2.præſum.4.

l.ſi quis 2.

l.Nulli.3.

Tit.7.De apoſtatis.

l.ſi quis lege.1.

l.ſi quis defunctum.2.

l.Hi qui ſanctam.3.

Fides hæretico data,an priuato ſeruanda ſit declarat Olarus 5.ſent.§.hæreſis verſ.præterea.

l.Apoſtatarum.4.

l.Eum qui.5.

l.Eos qui.6.

Tit.8.Nemini licere.

In hunc Titulum,vide Vualtherum lib.2.miſcellan.cap.Peckium in præfat.de ſacroſanct.& cathol.eccleſ.repara.nume.3.quod autem hic titulus non obſeruetur in Gallia tradit Bugnon.in legib.abrog.

l.Cum ſit.1.

Tit.9.De Iudæis & Cœlicolis.

l.Quod Cornelia.1.

Cuiac.obſ.lib.7.capite 36.

l.in feſtinationibus.2.

l.Iudæis.3.

l.in ſynagogam.4.

l.Iuſſio.5.

l.Ne quis.6.

In hanc legẽ vide Alciat.lib.2.Parerg.cap 23.Menoch.de arbit.iudic.c.290.

¶ Iudæi contrahentes cum Chriſtianis matrimonium puniſitur pœna capitis,quod ampliari debet etiamſi cum Chriſtiana meretrice Iudæus matrimonium contraheret.qua de re Didac.Couar.in epit.ad lib.decret.2.part.cap.6.§.11.num.3.contra.Gomeſ.ad cap.mulieres. num.12.de Iude.in 69.

¶ Quid de Iudæo cum Chriſtiana.Oldend.in conſ.ſuo vlt. Dec.ad l.1.col.2.num.20.ſed de ſeruo fugit.Gaud.in tract.maleſ.in Rub.de rapt.num.7.Barba.conſ.69.lib.4.Bertac.in verbo Iudæus.In materia Cornel.conſ.114.lib.1.Dec.ad cap.1.num.17.de conſt.Boer.deciſ.316.Didac.vbi ſuprà de intellectu & ſenſu.d.d.

l.Nemo.7.

l.Iudæi.8.

Iudæis ligant ll.conſtitutiones.ſtatuta loci Paris latè conſ.2.in prin.lib.4.in mater.latiſſime Iſido.in tract.de iudæis aliquid per Dec.in l.ſi fugitiui.Co.de ſeruis fugit.Corn.conſil.114.lib.1.Goz.ad conſ.24.col.pen.Fenat.cant.24. Roman.conſ.55.ad fin.Iaſon.ad l.3.§.in earum num.10.ff.de iur.Dec.ad cap.1. num. 90. ex de rebus.Afflictus deciſ.151.Sereniſſimus Zoannetus.rerum quotidianarũ c.62.

l.Nemo.9.

l.Quicunque.10.

l.Iudæos.11.

Inuocatio diuini numinis ab homine diuerſæ ſectæ videtur fieri in contemptum quod declara vt per Bart.ad Rub.l.conſtit.C.Inſt.n.2.3.vbi infert quando Iudæus cõtra fecerit à quo iudice puniri debeat ſeculari vel eccleſiaſtico Guido pap. quæſt.63 Felin ad c.poſtulaſti nu.4.& ſeq.ex.de iudæis:ad hũc textũ in fine,adde Hip.Rim.inter conſ.diuerſ.ad cant.vlt.vol.conſ.165.volum.2.Cuiac.lib.12.obſ.c.30.Conſtant.Landus præter.cap.12.

l.Cœlicolarum.12.

l.Die ſabathi.13.

l.Nullus.14.

l.ſi qua.15.

l.Iudæi.16.

l.Iudæorum.17.

l.Iudæus.18.

Auth.Si Iudæus.

l.Hac valitura.19.

An hæc lex loquatur ſolùm in adminiſtratione publica vel etiam priuata,Iaſ.ad Rubr.de heſt.& iure col 2. Vbi multa in mater.huius leg.ff. & per Afflict.ſuper Conſt.regal.in princip.Felin.ad cap.fin.ex.de iudæis.Iaſon. ad Rub. de nou.ope.nun.col.2.Cranet.conſ.23.num.26.Cuiac.d.lib.obſ.cap.30.& lib.16.cap.3.

Tit.10.Ne Criſtianum.

In Gloſſa in verbo capitali.Quod pœna in dubio ad exilium eſt extendenda.vide Doct.ad l.imperium.ff.de iuriſ.om.iud.Boer.deciſ.254.num.10.& ſeq.in lege vel ſtatuto.Iaſon.ad l.ſi quis iniquum §.hac pœna.nu 3.& quod quiſque iuris:Paul.de Caſt.ad l.præſente.num.2.Co.de his qui ad eccleſ.confug.Immo plene ad l.2.ff.de pub.iudic.& propterea quando iudex condemnat ad mortẽ adijcit,caput ſeparetur à collo,ita per Fulg.ad l.2.Cod de his qui ad eccleſ.confugi.& per Felin.in cap.qualiter.§.corrigend.per totum præſertim.num.52.

l.Iudæus.1.

In hanc legem vide Corraſ.lib.3.miſcell.c.17.Maran.de ordin.iudic.5.par.1.diſtinct.num.47.& 2.diſtinct.num.2.& 2.ſeques.Moder.Ancon.in tract.de mercato.4.par.num.18.& ſeq.& vide not.tex.qui ab alijs non ſolet ponderari,contra deciſio.hui⁹ gloſ.in l.cũ autẽ.§.excipitur.ff.de edilit.edict.ibi capitalis fraus eſt propter quam quis capite punitur:& ibi videre poteris Cepol. adde Afflict.deciſ.404.num.14.

l.Græcus.2.

Tit.11.De paganis.

Alciat.lib.1.Parerg.capite 13.

l.placuit.1.

l.Ne quis.2.

l.Sicut ſacrificia.3.

l.Vt prophanos 4.

l.Omnia loca.5.

l.Chriſtianis.6.

l.Nemo venerandi.7.

l.Nemo ea.8.

l.Si quid datum.9.

l.Qui poſt ſanctum.10.

Tit.12.De his qui ad eccleſiam.

l.Iudæi.1.

l.Fideli.2.

Alciat.lib.1.parerg.cap.41.

l.Pateant.3.

l.Si ſeruus.4.

An fugientes reos liceat officiali vulnerare,late Grammaticus deciſ.41.

l.Denunciamus.5.

Plaza lib.1.miſcell.ca 7.

l.Præſenti 6.

Corraſius lib.5.miſcell.cap 23. vide Iaſ.in l.v. num.n.6.ff.ſi cert.pet. & ibi ſcil.Boer.deciſ.209.cũ ſeq.Guid.Pap.quæſt.125.Alciat.de præſum.reg.3.præſum.

l.Qui habet.7.

l.Qui imperatore.8.

Tit.13. De his qui in eccleſ. manumit.

l.Iamdudum.1.

l.Qui religioſa.2.

Tit.14. De legibus vel conſtitutionibus.

Vide Harmenop.1.tit.1.

¶ Conſtitutionum vocabulo, quid hic intelligendum ſit, optimè declarat hic *D.Godoff.*

l.inter.1.

Quis ſit legem mitigare, v. l.9 & 11. *infra eod.* Vide autem hic quod de iuris & conſtitutionum differentia vulgo ſcripſit Cuiacius. *obſ.c.18.*

l.Quæ ex.2.

l.Leges.3.

Quibus ſignis leges generales eſſe deprehendantur declarat hic D.God. Cuiac.16.*obſ.9.*

l.Digna vox.4.

Ferandus *lib.1.explicat.cap.5.*

De principis authoritate, vide *Alciat.3.præſump.8.*

l.non dubium.5.

Hanc legem Corraſius, *ex profeſſo explicuit.*

Facta contra legis diſpoſitioné non valent, nec quæ ex iis ſequuntur, nec iuramento confirmantur hmit. & per Iaſ. *in addit. ad Pon. Inſt. quib. mo ex more ... lit.2.col.7. & in §. præterea Inſt. quibus modis pat. pote. ſolu.* Idem Iaſon. *ad l.1. §. tutoribus. 25. ff. ſolut. matr. & ad l. numero 10. ff. de lib. & poſth. & ad l. 1. nu. 30. Cod. de ſum. trinit. & Auth. Sacramenta puberum. col. 8. in princ. ver. quarto dicunt. Cod. ſi aduer. vend.* Fortun. Garzi. *in tract. vltim. fin. vtr. iur. numero 209.* per Alexan. *Auth. ex cauſa. 101. col. circa med. Cod. de lib. præt.* Declarat Marc. Angell. *inter. conſ. diuer. ab c. an. vlt. volun. conſ. 83. nume. 6. vol. 1.* Soc. Iun. *conſ. 47. nume. 6. col.3.* Ad textum iuncta gloſſ. in verbo pro infectis quæ dicantur eſſe contra vel præter legem Tiraquel. *de vtroque retract. in præfat. numero. 31.*

l.Quod fauore.6.

l.Leges & conſtitutiones.7.

Benedictus Capra *in Reg. conclu.6.*

l.Humanum.8.

Sarmientus *lib.3.ſelect.cap.14.*

l.Leges ſacratiſſimæ.9.

In hanc legem vide Corraſium. *lib.4. Miſcel. cap.17.* Cuiac. *lib.11. obſ. cap.31.* Benedictus Capra *in regul. concl.3.4. & 14. §. 9.* Alciatum *1. præſ.31.*

¶ Quod leges non debeant ab aliquo ignorari declara, vt per Aretin. *ad §. ſuſpectus Inſt. de ſuſpe. tutor.* per Alexand. *ad l.1. §. ſi quis ita. nu. 9. ff. de verb. oblig.* Iaſ. *ad l. quod 17. nu. 35. ff. ſi cert. petat.* Bart. *ad l. de quibus ff. de leg.* quē refert Iſſern. *in addit. ad Poſt. ad §. ſed quod principi plac. nu.24. Inſt. de iure natur.* Ripa *ad cap. ſæpe 92. ex. de reſtit. ſpol. & ad l.1. §. ſi quis* Abbas *ad cap.1. ... locati.*

l.Omnes.10.

Hanc legem Cuiacius reſtituit *obſ.cap.31.*

l.Cum de nouo.11.

Nouum ius quod appelletur, vide hic D.God.

l.ſi imperialis.12.

De voce ſenſus. *Menochius de arbit. iud. lib.1. quæſt.7. à nu.45.*

Tit.15. De mandatis principum.

Ad hunc Titulum ſcripſit Ferretus, quæ autem appellentur principū mādata optimè declarat. D.God.

l.ſi quis adſerat.1.

In hanc legem Cuiac. 12. *obſ.31.* Peckius *de repetat. eccleſ. cap.19. nu.2.*

l.ſancimus.2.

Hanc legem Cuiacius *ſupra dicto loco reſtituit.*

Tit.16. De ſenatuſconſultis.

Senatuſconſulto fieri vetat. Nouella *Leonis 78.*

Tit.17. De veteri iure enucleando.

l.Deo auctore.1.

Contius *lib.1. lect. ſubſ. cap.7.* Cuiac. *lib.5 obſ. cap. 150.* Conta in vete Paratitla, Conſtantius Landus *enarrationem ad Tit. ff. de iuſt. & iure. cap.1.*

l.tanta circa.2.

l.Dedit nobis.3.

Contius *dicto loco.* Alciat. *lib. diſpunct. cap.13.* Gouean. *lib.1. variar. lect. cap.19.* Ant. Roſc. *lib.3. memoral. cap.9.* Prattius *ſ... cap.11.* Auguſtinus *lib.2. emendat. c.1.*

Tit.18. De iuris & facti ignorantia.

Ad hunc Titulum extant Antonij Meſſij commentarij, ſcripſit & Conſtātius Landus enarrat. in *Tit. de iuſt. & iure cap.4. & 7.*

l.Quamuis.1.

Ad hac legem Corraſius ſcripſit vide Meſſ... *lib.1. ... cap.10.*

l.Cum ignorantia.2.

l.ſi emancipata.3.

l.ſi poſt diuiſionem.4.

l.cum falſa.5.

Hotomanus 25. Illuſt. Cuiac. *12. obſ. 31.*

l.ſi non.6.

l.Error.7.

Boſſius *in tit. de confeſſ. nu. 60. & ſeq.*

l.Cum teſtamentum.8.

l.Non idcirco.9.

l.cum quis.10.

Hanc quoque legem Corraſius explicuit: vide Ioannem Robertum, *lib.3. ſentent. iur. cap.6.7. & 8.* Vitalem *lib.2. variar. lectionum cap.22.*

l.Quamuis.11.

l.conſtitutiones.12.

l.Ne paſſim.13.

Tit.19. De precib. imp. offer.

l.Licet.1.

l.Quotiens.2.

Cuiac. *lib.1. obſer. cap.10.* Menoch. *de arb. iud. caſ.105.*

l.nec damnoſa.3.

Menoch. *à caſ.105.*

l.Vniuerſa.4.

l.ſi quis.5.

Boſſius in titul. *de ſupplica. aduerſus ſententiā. fol.321.*

l.Vniuerſis.6.

l.Reſcripta.7.

Coraſius *ad l. nuptiæ. de ſenatoribus.*

l.inſtrumentorum.8.

Tit. 20. Quando libel. princip. datus litis conteſt. faciat.

Ad hunc titul. ſcripſit Briſſonius *lib.3. ſelect. cap.7.*

l.Temporales.2.

Tit.21. Vt lit. pendent. vel poſt prouocat. aut definit. ſenten. nulli lice. imp. ſupplicare.

l.Licet.1.

l.ſupplicare.2.

l.Qui litteram.3.

Tit. 22. Si contra ius vel vtili. publ. vel per mendac. fuerit aliquid poſtul. vel imper.

l.Non idcirco.1.

Menochius *de arb. iud. l.1. quæſt.37.* Benedictus Capra *in Regul. concl.46. & 47.*

l.Præſcriptione.2.

l.Pupilli.3.

l.Et ſi.4.

l.Et ſi.5.

l.Omnes.6.

Menoch.de arbit.iudic.caſ.203.

Tit.23. De diuerſ.reſcrip.pragmat. ſanctionum.

l.ſi libellum.1.

In hunc titulum extant. *Menchij commentarij*.

l.Falſo.2.

Menoch.de arbit.*ind.caſ.*203.*& caſ.*204.Reſcriptum eſt perpetuum non annale.

l.ſancimus.3.

l.ſi qua beneficia.4.

l.ſacrilegij.5.

l.ſacri affatus.6.

l.Vniuerſa.7.

l.Auth.glorioſiſſimi.1.

Tit.24. De ſtatuis.

l.Si quis.1.

l.Si quando.2.

l.In noſtræ.3.

l.Virtutum.4.

Tit.25. De his qui ad ſtatuas.

l.Qui ad.1.

Ferandus *lib.1.explicat.cap.*4.

Tit.26. De offic.præf.præt.

l.Libellus.1.

Coraſi.epiſtol.*queſt.c.*5.

l.Formam.2.

Alciat.*lib.2 paradox.cap.*9.

l.Si quos.3.

l.De ordinario.4.

l.Si quis.5.

l.Præfectorum.6.

Tit.27. De offic.præf.præt.

l.Quas.1.

Cuiac.lib.12.*obſ.cap.*40.

l.2.

Cuiac.3.*obſeruat.*24.

Tit.28. De officio præf.vrb.1.

¶ *Studentibus.*

Grammaticus *deciſ.*30 à *num.*2. Vbi examinat vtrum iuriſdictio cõpetens inferiori dicatur competere priuatiue ad ſuperiorem.

l.Quod.2.

l.Præfectura.3.

l.Omnia.4.

l.Primicerius.5.

Cuiacius *lib.13.obſeruat.cap.*1.

Tit.29. De offic.magiſtri militum.

l.Viri.1.

l.Apparitores.2.

l.Eos qui vltra.3.

l.Milites.4.

l.Cum propitia.5.

Tit.30. De officio quæſtoris.

l.totius minoris.1.

l.Omnis.2.

l.Officia.3.

Tit.31. De officio magiſtr.officio.

l.Priuilegiis.1.

l.Nemo.2.

l.Scholaris.3.

l.Curæ tut.4.

Cuiac.3.*obſer.*14.

l.Iubemus.5.

Tit.32. De off.com.ſacr.larg.

l.Palatinis.1.

Tit.33. De off.com.rerum priuatarum.

l.ſi quid.1.

l.Neque.2.

Tit.34. De off.comitis ſacr.palatij.

l.Ad palatinorum.1.

Molinæus,*ad conſuet.tit.1.in princ.à num.*35.

l.ſi quis iudicium.2.

Tit.35. De off.proconſulis.

l.Legati.1.

Tit.36. De off.comitis orientis.

l.titulus.1.

Cuiac.*lib.6.obſ.cap.*13.*à lib.8.cap.*21.*ad l.6 ff.de excuſat.*

Cotta *in voce limenarcha.*

Tit.37. De off.præf.Aug.

l.Omnia.1.

l.Præfectus.2.

Cuiac.*lib.8.obſ.cap.*21.

Tit.38. De officio Vicarij.

l.In ciuilibus.1.

Alciat.*lib.2 paradox.cap.*12. Coraſius *lib.3.miſcel.cap.*19.

l.Relationes.2.

Tit.39. De officio prætorum.

l.Prætor.1.

l.tres.2.

Tit.40. De off.recto.prouin.

Cuiac.*lib.16.obſ.cap.*4.

l.Poſt

l.Poteſt.1.

l.Præſides.2.

l.Iuſtiſſimo.3.

l.Inofficiales.4.

l.Potioris.5.

l.Ciuitas.6.

l.Qui ordinariam.7.

l.ne quis.8.

l.nullus.9.

l.nullum.10.

l.Moderatores.11.

l.Omnes.12.

l.ſi quis.13.

l.nulli.14.

Tit.41. Vt nulli patriæ.

Tit.42. De quadrimeſtruis.

Tit.43. De offic.præf.vigil.

l.Præfectum.

Tit.44. De offic.præf.anno.

Tit.45. Cod.de off.ciuil.iud.

Cuiac.lib.16.obſ.cap.9.

l.Honorati.1.

l.ſi quis pro publicis.

Non præſumitur quis facere aliter quàm debeat *l.contendat.* [illegible] *& de pœnis.* Idem in voluntate principis quæ talis eſſe præſumitur qualis eſſe debet. *Bald.ad proœm in verbo Auguſtum, & ad l.omnes popul.ff.de iuſt. & iur.* *vbi quæ Pariſ.de put.in tract.ſyndic.verſ.* [illegible] *circa præ*[illegible].

¶Et quando aliquid factum eſt, præſumitur ab eo factum qui tenetur illud facere. *Bald.ad l.1.cod.de alim.pup.præſt.* etſi non apparet quis ex duobus actibus præceſſerit, præſumitur præcedere is qui præcedere debet. *Felin.ad cap.paſtoralis.col.4.ex.de reſcrip.in di.*[illegible] An præſumatur ſolemniter factum *vide ad l.ex ea parte. ff. de probat. & in mar. ad l.merito.ff.pro ſocio.* adde quod per hunc textum dicit Bald.ad l.vniuerſi cod.ne quis in ſua cauſa, quod præſumitur pro iudice, de quo latè per Alciat.*de præſumpt.reg.3.præſ.9.*

Tit.46. De officio militarium iudicum.

l.numquam.1.

l.Præcipimus.2.

l.nemo.3.

l.Duces.4.

Tit.47. Ne rei militaris comitibus vel tribunis lauacra præſtentur.

l.Omnem.1.

Tit.48. De officio diuerſorum iudicum.

Bellonius lib.1.ſuppu.capite 12.

l.nemo.1.

l.ſinguli.2.

l.ſciant.3.

Tit.49. Vt omnes iudices tam ciuiles, quàm militares poſt adminiſtrationem depoſitam quinquaginta dies in ciuitat. vel certis locis permaneant.

l.nemo.1.

Tit.50. De off.eius qui vicem alicuius iudicis vel præſidis obtinet.

Bellonius libro 1.ſuppu.capite 22.

l.In cauſa.1.

l.ſuggerente.2.

Tit.51. De aſſeſſoribus domeſticis & cancellariis iudicum.

l.ſtudiorum.1.

l.Præſides.2.

l.Conſiliarios.3.

l.Domeſticus.4.

l. Nemo in.5.

l.Nemo de.6.

l.Velut.7.

l.Nullus.8.

l.Si poſt.9.

l.In conſiliariis.10.

Briſſonius lib.1 Selectarum cap.12.

l.Non minus.11.

l.Liceat.12.

l.Numquam.13.

l.Nemo.14.

Tit.52. De annonis & Capitatione adminiſtrantium & eorum aſſeſſorum aliorúmve publicas ſollicitudines gerentium vel eorum qui aliquas conſecuti ſunt dignitates.

l.Omnibus.1.

Tit.53. De contractibus iudicum vel eorum qui ſunt circa eos & inhibendis donationibus in eos faciendis & ne adminiſtrationis tempore proprias ædes ædificent ſine ſanctione pragmatica.

l.Quicumque.1.

§.Donationes.1.

Tit.54. De modo mulctarum quæ à iudicibus infliguntur.

l.Multa.1.

l.Procuratores.2.

l.Curator.3.

l.Illuſtres.4.

l.Multarum.5.

l.Eos.6.

Rainaldus *Corſus lib.1.indagat.cap.7.* Aegid. Boſſius *in ſuis tractat. titul. de multis.*

Tit.55. de defenſoribus ciuitatum.

l.ſi quis.1.

Alciatus *libro 3.diſpunct.cap.5.*

l.Defenſores.2.

l.Vtili ratione.3.

l.In Defenſoribus.4.

l.Defenſores.5.

l.Per omnes.6.

l.Defenſores.7.

l.Defenſores.8.

l.Iubemus.9.

l.Nulli defenſorum.10.

Tit.56. De magiſtratibus conueniendis.

Alciat.*lib.3.diſpunct.cap.5.*

l.Decuriones.1.

l.Magiſtratus.2.

Tit.57. De off.iurid.Alexandriæ.

l.Iubemus.1.

Cuiac.*lib.3.Obſ.cap.14.*

Finis lib.1.codicis.

CODICIS LIBER ſecundus.

Tit.1. De edendo.

Vide Alciatum, Ripam, Cagnolum, & [illegible] Corſum, *lib.1.indagat.iur.cap.2.* & *lib.3.cap.6.*

l.Ipſe diſpice.

Bellonus *lib.2.ſuppu.cap.11.* Zoannetus ſcripſit ad hanc leg.1. & l.2.3. & 4. *Auth.ſi quis in aliquo.* Bald.*conſ.323.* [illegible] *parte 4.* & *conſ.* [illegible] *par.2.* Iaſ.*conſ.103 in hoc paſſu parte 1.* Rom.*conſ.398.* [illegible]

Ad eius intelligentiam *ibi ad offic.iud.* vide Dec. *in cap.1.num.35. extra, de probat.* & in verſi.*quemadmodum.* Ad communem intellectum circa ſin Dec, quærit, quæ ſit ratio, quòd argentarius non conueniatur actione mandati, cùm tamen aliter non teneatur, niſi præceſſerit mandatum, circa rationem quam ipſe aſſignat. Tu verò dic ideò non dari, quia quædã ſunt operę, quę licet locentur, & quędam merces interueniant, tamen propter earum nobilitatem non oritur actio, *iuxta Doct. in l. vnic.C.de ſuffrag.* Repetitionum 7. fol.73 num.40.42. & 43. Et fol.7[illegible] numero [illegible] & ſequen. Repetitionum 7. & 78.num.6. Repetitionum fol.7. fol.77. num.7. Repetitionum.7.

l.Is apud.2.

Bellonus *d.l.2.cap.11.* Boſſius *in tit.de public.proceſſ.* Bald.*conſ.457.* [illegible] *part.2.* Repetitionum fol.[illegible] num.[illegible]

l.Edita.3.

Vaconius *lib.1.declarat.26.* & *lib.6.declar.* [illegible] Menoch. *de arbit.iudic.caſ.176* [illegible] Bart.*conſ.117.* Roman.*conſ.381.* Dec.*conſ.363.* Rom.*conſ.108.*

Libellus ſine concluſione regulariter non procedit nec valet. not. hîc per doct. latè, & *ad c.examinata de iudic.* Soc.*reg.231.libellus.* & *reg.132.* & dum hîc dicitur quòd ante litem conteſtatam emendari & corrigi poteſt, vide Soc. *regul.235.* & *ſequent.* Ad hunc text. *Afflict.deciſ.44 nu.3.* Caccia.*deciſ.10* & *116.* Vacon.*declar.242.* Crau.*cõſ.375 num.7.* Tiraq.*de ret.* [illegible] *prima par.§.8 glo.7.* [illegible] *num.14.* Bello *lib.1 ſuppu.c.9.*

Quomodo intelligatur vide Gloſſam in §.ſi minus, in verbo codẽ iudice Inſt. de actionibus in pr. & ibi Doctores dicentes legem Edita hodie eſſe correctam per Authenticam. Qui ſemel Cod. quomodo & quando iudex. Iaſon tamen ibi tenet contrarium numero 9 Afflictus *deciſ.102.* Repetit. 7. *fol.121.num.229.* & *239.*

l.Qui accuſare.4.

Actore non probante Reus abſoluitur. intell. Reum abſolui diffinitiue, vt per *Marſ.ſing.169.* limita prout *in ſing.170.* Cur. Iun. *ad l.vnicam,* [illegible] *C.de ſent. quæ ſine cert.quant.* Specul. *in tit.de probat.§.probare nu.9* & *ſeq.* Pro ampl. Ve[illegible] *ſing 17.* [illegible] per Rom. [illegible] 192. [illegible] Rot. Rom. *deciſ 15.* [illegible] *admonendi.nu.65.* vide Cot. *in memor.in verbo.actore.* Iaſ. *ad §.* [illegible] *num.* [illegible] *inſti. de actio.* Rot. *deci.120. actore.in no.* Alex. *ad l.* [illegible] *&* [illegible] *Cod.de iudic.*

¶Ad illud quod Reus non tenetur edere actori propria inſtrumenta, vide copioſè per Felin. *ad c.1.extra de probat.num.9.* cum plurib. *ſeq.* & ibidem [illegible] per Dec. *num.47.* cum *ſeq.* Soc. *reg.122. edere.* [illegible] Alex. *ad leg.1.* [illegible] *omnes hoc cod.tit.*

Vide Socin. *in reg.412.*

Menoch de arbit iudic. lib.2. caſ.98.

l.Non eſt nouum.5.

De libris argentariorum & mercatorum quam fidem habeant, Menochius tradit 2. *de arbitrariis* [illegible] Fulgoſius *conſil.* [illegible] Adde gloſſam *in l.1.§.dies.ff.de edendo.*

l.Iuſtum eſt.6.

l.Procurator.7.

Auth.ſi quis in aliquo.

Oldrad.*conſil.121.* Decius *conſil.36.* & *302.152. 188.* Bald. *conſil.* [illegible] Fulgoſ.*conſ.133.* & *193.* Cumanus *con.188.* Alexandrum, *in l.ſciendum* [illegible] *3.ff.de verborum obligat.*

Inſtrumento alterius mentionem facienti non creditur, niſi producatur originale, vel veritas aliunde probetur, Doctores hîc. Decius *conſil 36. num. 2.* Bellonus *1.ſuppu.* [illegible] *16* Cepola *cautela 116.* Doctores, *ad l.ſciendum.ff.de verb.obligat.* Socinus, *regula 136.* Bauerius, *ad §.penult.Inſt.de teſtament.* Ferretus, *conſ.42.* Boerius *deci.18* [illegible] Bartolus, *ad l.* [illegible] *26.ff.ſi certum.* Afflictus, *deciſione 71.num.7.*

Tit.2. de In ius vocando.

Ad totum titulum ſcripſit Alciatus. vide Cuiacium *lib.* [illegible]

l.ſicut bonis.1.

Raphael Cumanus conſilio 81. caſus talis.

l.Venia.2.

Peklius *de eccle.repar.cap.6.* tractat illud Bald. quod princeps iurgantis [illegible] non poſſit remittere Cepol. conſ. crimi 24. Bald. conſ. [illegible] parte [illegible]

Pro intel. hu. text. Rimi. *ad princ.Inſti.de dona.nu.205.* ad text. & glo. ſi hîc, vbi Bart. no. quod princeps *per ſuum reſcriptum non poteſt remittere pœnam pecuniariam,* applicandam parti, ſecus in ea, quæ applicatur fiſco. lim. vt per Iaſ. *ad l.Gallus.§.* & *quid ſi tantũ.nu.80.* [illegible] *ff.de lib.* & *poſthu.* Fel. *ad c.ſuper eo.nu.5.de off.* [illegible] & quòd princeps non poſſit aliquem priuare dominio ſuo. Fel. *ad cap.quæ in eccleſiarum.nu.27.de conſt.* Crau. *conſ.18.nu.28.* & *ſeq.*

¶Vide Socin. *in reg.148.*

Ad iſtum text. in verb. hæredes. vide [illegible] *Inſtitut.de action* [illegible] *gloſ in verb.patrono.in §.pœnales.*

¶Ad declarationem huius legis, vide Azon. *in ſumma.C.de* [illegible] *cap.quod* [illegible]

l.Qui in poteſtate.3.

Aret. *de patria poteſtate.§.ius autem* [illegible] *ibi Gloſ.* [illegible]

l.& vlt. Qui ſemel.4.

Cuiac. [illegible]

Tit.3. De pactis.

Ad legem primam & Rubricam ſcripſerunt Ferretus, Cagnolus & al-

rerum Titulum Alciat. & ut audio, Donellus.

l. Conditionis.

Ad hanc legem Ripa ſcripſit. Vide Corraſ. lib. 2. miſcell. cap. 15. Forcatul. Necyomant. dial. 51. Bart. conſ. 212. & 72. Bald. conſ. 191. Oldr. conſ. 107. Dec. conſ. 365. & 379. Bald. conſ. 89. Fulg. conſ. 101.

Soc. reg. 280. pactum factum, & poſt repet. hic vide Barbat. ad l. cum acutiſſimi. C. de fideic. nu 186. 194. 202. Forcatul. in Necyom. inc. dial. 51. nu. 1. vide per Bald. in ea lege 2. de cond. ob cauſ. col. 1.

l. Poſt venditionem. 2.

Franciſ. Curt. conſ. 97.

Vbert. Zuccat. ad Rub. eo. tit. n. 1. 65. Cur. Iu. conſ. 87. ad fi. nu. 7. Iaco. de Alb. in repet. ad Rub. ff. de verb. oblig. num. 83. & ſeq. fol. 130. num. 65. Repet. 7. fol. 9. num. 391. Repet. 3.

l. ſeruus creditoris. 3.

l. Poſtquam. 4.

Ad hanc Ferretus. vide Corraſium 4. Miſcellan. 5. ad Gloſſam in verbo renunciaſti, vide Baldum, in l. 2. in pr. ff. de pactis. Aretinum in l. naturaliter. §. nihil commune. ff. de adquir. poſſeſſione. Alciat. 4. paradox. 10.

Renuncians liti motæ, renunciare videtur tam inſtantiæ, quam iuri in illud iudicium deducto. Adde ad hunc text. poſt repetent. quæ ad dec. Capell. Toloſ. deciſ. 5. Luchi. de Curt. conſ. 121. num. 28. inter conſ. diuerſ. ad can. vlt. volunt. volum. 1.

Ad gloſſ. 1. in verb. poſtquam liti. vbi quòd renſiciens liti, efficitur renunciare inſtantiæ & iuri. Adde quòd fallit in beneficialibus, vt per Rom. deciſ. 38. in nouis. & Rip. ad l. naturaliter. §. nihil commune. nu. 107. ff. de acquir. poſſ. vbi ponit etiam aliam lim.

Item renuncians liti, non videtur fateri quòd aduerſarius habeat ius. l. ſi te. C. de ingen. manumiſ. Rom. ſing. 736. Tiraq. ad l. ſi vnquam. num. 203. in verb. donatione. C. de reuoc. donat.

l. Creditori. 5.

Repetit. 1. fol. 442. num. 35.

l. Pacta quæ. 6.

Iſernienſis ſingulari 2. fol. 42.

l. Debitori. 7.

Guido Papæ conſ. 226. Romanus conſ. 176.

l. ſi paciſcenda. 8.

Baldus conſ. 93. Ioannes parte 1. Matheſilanus ſingulari 86. num. 3. fol. 148.

l. Cum poſtquam. 9.

l. Legem. 10.

Ferretus Sarmientus 1. ſelectionum 11. Guido Papæ conſ. 21.

l. Ex conuentione. 11.

Vide Iaſonem in fi. Rubricæ de noui operis nuntiatione, & alios Modernos.

l. Pacta nouiſſima. 12.

Baldus conſ. 215. Proponitur parte 2. & conſ. 223. Primo ſtat. parte 1. & 383. parte 1.

l. In bonæ fidei. 13.

Repetitionum Tom. 7. fol. 101. num. 22.

l. Si pacto. 14.

Prateius ſententiarum c. 8. Bald. conſ. 476. Factum parte 1. Repetit. 6. fol. 476. numero 187. & fol. 44. num. 28. fol. 69. num. 51. & Tomo 7. fol. 182. num. 11. & fol. 183. num. 6. Matheſilanus ſingulari 76.

Pro intellectu ad hunc textum Præpoſitus Senenſis in ſuis quæſtionibus quæſt. 44. caſu 5. Decius ad l. legem. Cod. de pactis. Alciatus ad rubricam ff. de verbor. oblig. numero 14. vbi Hieronym Verin. num. 118. Iacobus de Nigris num. 51. Dynus ad regulam non eſt in mora. De regulis in 6. Socinus Iunior ad l. ſi ita ſtipulatus. numero 187. ff. de verborum obligat. Bartol. in d. l. ſi ita in f. Alexand. ibidem Gloſſ. in verbo debetur. Inſt. de actionibus. Doctores ibidem Aretinus & Iaſon.

l. Pactum quod dotali. 15.

Gutierius 1. pract. reſolut. cap. 59. Pilæus, quæſt. 110. Oldrad. conſilio 127. viſo inſtrumento Dec. conſ. 184. Ludo. Rom. conſ. 293. Feder. de Se. conſ. 140. Bald. conſ. 440. parte 2.

l. Cum proponas. 16.

Panor. conſ. 11. Tria ſunt. parte 1. Cardin. Sabarel. conſ. 248.

¶ Vide Soc. reg. 1495. fol. 400. num. 136. Repet. 8.

l. Pactum quod bona fide. 17.

Roman. conſ. 106. viſo themate. Dec. conſ. 79. & proæmi. Fulg. conſ. 133. propoſuit Panorm. conſ. 76. parte 1.

l. ſi creditores. 18.

Raphael Cumanus, conſ. 80. viſa copia fol. 187. nu. 21. & 23 Repet. 7.

l. Licèt inter. 19.

Sarmient. lib. 2. ſelect. cap. 5. Forcat. Necyomant. dial. 55. Cuiac. lib. 16. obſ. cap. 39. Guid. Pap. con. 234. non valuit. Dec. conſ. 516. quoniam conſt.

l. Traditionibus. 20.

Conrius lib. 1. diſput. cap. 8. Duarenus in comment. de pactis fol. 35. Zoannetus rerum quotid. cap. 1. Gomeſius tom. 2. variar. reſol. cap. 2. num. 5. in fine. Dec. conſ. 543. & conſ. 139. Panor. conſ. 78. & conſ. 5. omiſſo. Baldus conſ. 468. factum parte 1.

Limita ſecundùm Caſtrenſ. & intellige ſecundùm eum. in l. ſingularia. in verſ. 2. lectio. ſi cert. petat.

In mat. huius l. Deci ad l. legem cum ſeq. C. eod. tit. per Tiraq. latè in tract. de retroq. retract. 1. par. §. 1. gl. 7. nu. 6. & nu. 12. lim. in contractibus principis Iaſ. ad l. ciuitas. num. 6. ff. ſi cert. pet. & ad l. quoties. C. de rei vendi. Lim. vt per Diac. reg. 107. in Emphiteutico iure Corn. conſ. 237. nu. 2. 3. & 9. vol. primo. ad intell. huius l. Hotom. in comment. verb. iur. in verb. pacto. verſic. ſic etiam. ad glo. pe. quòd ex præſcript. non transferatur dominium directum, ſed vtile. Soc. reg. 97. dominium.

l. Cum proponas 21.

Decius conſ. 350. Concluſo & conſ. 282. viſo puncto. Alexand. conſ. 112. Viſo parte 4. Deci. conſ. 264. in inſtrum.

l. Pactum curatoris. 22.

Ludouic. Roman. conſ. 18. Viſo. Panorm. conſ. 45. ſtatu. part. 1. & conſ. 31. primo volum. parte 1. Dec. conſ. 97. & 255. & 479.

l. Filius paciſcendo. 23.

Bald. conſ. 14. filiusfam. part. 1. & conſ. 498. tenuer part. 1. Repet. 8. fol. [illegible] num. 66.

l. ſi actionem. 24.

l. Debitorum. 25.

Roman. conſ. 175. quo ad 1.

In mat. huius l. Deci [illegible]

l. Paulo ſucceſſorum. 26.

Oldra. conſ. 323. thema in 1. addit. Repetition. 1. fol. 398. num. 73. & ſeq.

l. Petens ex. 27.

Alciat. lib. 5. parado. cap. 1. Cuiac. lib. 16. obſ. cap. 14. Forcat. dial. 40.

Ad gloſ. mag. in fin. vide Bart. in l. iuris gent. §. quin de pactis nu. 14. Ad gloſſ. max in verbo. ſed quid ſi cum ipſe ſed alibi interpoſuit cōſidera vel ſit hoc illa verba & modo ipſe, id eſt ſtipulator in cuius fauorem, ſed alius, id eſt, promiſſor in ſui fauorem interpoſuit & contra Alciat. vide Carcialup.

Hiero. Groſo. ad l. ecta. nu 45. ff. ſi cert. pet Beteng. Fern. ad l. pacta conuenta. ff. de contrah. empt. 2. cap. nu. 30. Forcat. ad Rubr. de verbo. oblig. num. 34. & 51.

Repet. 2. fol. 220. num. 45. fol. 302. num. 30. & ſequen. & 34. Repetitionum 6. fol. 193. nu. 9. 18. 21. 27. 38. 40. & 41. Repet. 7. & fol. 200. num. 13. Repet. 7.

l. ſi certis annis. 28.

Corraſius lib. 3. Miſcel. c. 18. Moliñæ ad conſue. Pariſien. tit. 1. §. 7. Gloſſ. 1. nu. 19. Pileus quæſt. 21. & 84. Beroius quæſt. 14. Ludoc Rom. conſ. 309. Panor. conſ. 6. par. 2. Lud. Roman. conſ. 311. Bald. conſ. 425. & 130. Chaſſ. conſ. 18. viſo. Caldin. Zaba. conſ. 118. Socin. conſ. 145.

l. ſi quis in conſcribendo. 29.

Gutierius 1. parte reſolut. cap. 28. num. 8. Panor. conſ. 61. & 71. Bald. conſ. 4. Raphael Cuman. conſ. 90. Roman. conſ. 338. & 167.

Quilibet renunciare poteſt fauori ſuo, vltrà ſcrib. hic, præſertim Curt. & Goz. in repetit. vide Tiraq. in tract. de mort. ſaiſ. 7. part. 1. declar. 1. n. 1. & 4. & per tot. Marſ. ſing. 101.

Vide Socin. in reg. 336.

l. De quæſtione. 30.

In hanc l. Cagnolus ſcripſit. vide Forcatulum [illegible] 33. Corraſ. lib. [illegible]

variar.reſolut.cap.22.Ioh.Aurpachius.lib.3.epiſtol.cap.2.Pileus quæſt.67.Oldr. conſ.160.Bart conſ.8. Dec.conſ.351 & 184.& 193. Bald.conſ.18. Dec.conſ.31.& 475. Ioan Calder.conſ 1 vol.1 e Card.conſ 21. & conſ.98.Pet.de Ancharconſil.115. Bald.conſ.38.Hypol de Marſil conſ 106.Fulgo.conſ.73. Guid.Pap.conſ 31.Bald. conſ.337.Dec conſ.139.& 225.Corn.conſ.255.Bald.conſ 437.quædam parte 1.

¶Pactum de hæreditate viuentis non valet.vide pulcr.repet.ad hunc text. per Mant hic vbi latiſſi. Addi in mat.plenè. per Alex.conſil.28. vol 3.per tot. Soc.Iun conſ 95.lib.2.Mod.Ancho.in tracta.de mercat.in tit.diſpenſo.in 4.par. num.9 Doct ad l.1.C tod.vbi Iaſ.num.13 Dec.nu.17.in fin.Cur.Iun.num.14.vbi Amp.in hæreditate ... de cuius vita dubitatur.lim. in pacto viciſſitudinario,vt pulchre per Marſ.ſing 533.Pactum.

Ad tot per Bart.ibi in 2.col.in verſ.ad iſtam lectu. vide Ruin.in §.& quid. ſi tantum.l.Gallus de lib.& poſthum.in 49.char. Et ad ibi dicta per Bart. in vlt. col.verſ prædicta forte nõ habent locum.vide Abb.in c.in præſentia.in 9.not. extra de probat onib.

Benuenut.tract.de ſponſalibus.num.9.pag.189.decißionum Capitij.

Titulus 4. De tranſactionibus.

l.Neque pactio.1.

Fulgoſ.conſ.178 Titius dum ageret.& conſil.135.in propoſita quæſtione. Cumanus,conſilio 24.Teſtator.

l.Cum te propo.2.

Roma.Conſ.371.In propoſitio.Deci.conſ 351.in caſu.Rom.conſ.ſententia.Cula. lib 9.Obſe.cap.24.

l.age cum.3.

Lud.Rom.conſ.294. hæc confeſſio. Socin.conſ.103.in caſu parte 3.Pratei us ſentent.cap 6.

l.actione.4.

Bald.conſ 186.ad euidens.parte 2. Deci.conſ.393.Conſului.

l.Cum te 5.

Philip.Dec.conſil.118.Viſo inſtrumento.

l.Cum mota.6.

Alciat.lib.1.parad.cap.6. Repet.2.fol.309.nu.75. Repet.6. fol.72. num.161. Difficilis textus ſecundùm omnes hic.poſt quos vide ſcrib. ad Rubricam.ff. de verb.oblig.vbi præcipue Crot.in 1.lectu.nu.40.col.9.in fine. & ibi Aret. num. 33. Hyſpanus ad § ſic itaque num.6.inſt.de Action.Pro intell Alc lib.5.parad. c 6.Bulg. Ad l.Rubric. de verb.oblig.num.37. Veti.num.107 261.316. & ſequ. Niger.num.161.Torhiel.num.144.& Socin.Iun. 359. Fernand. ad l. pacta conuenta 3.& num.75.ff.de contrah.Empt.Corus.lib.2.miſcell.c.10.

l.Tranſactionis.7.

Rom.conſ 115.Viſo.Bolog.conſ.6.reuerendi.

l.De alimentis.8.

Ioan.de Ana.conſ.54.Viſis Roman.conſ.458.propoſito. Hæc autẽ lex locum habet in ſimplici tranſactione,non autem in pacto Machell patrocin. forenſ. 28.num.4.fol.164.

l.De fideicommiſſo.11.

Dec.conſ.122.pro tenui.

l.Præſes.12.

Panor.conſ.97.Viſo parte 2.& 52.illud parte.1.Bald.conſ.448.quærit ur parte 1. Dec.conſ 404.Viſo & conſ.72.Viſa Cuma.conſ.148.numerabitur cui ſe ſubſcripſit Fulg.Panorm.conſ.15.duo ſunt parte.

l.Interpoſitas.13.

Guid.Pap.conſ 209.Repræſaliæ Dec.conſ.42.pro facilitate.Pet.de Anch.conſ. 410.ponderata.& 299.Viſa Aug.conſ.379.optime.

l.Vt reſponſum.15.

Repetit.7.fol.134.num.10.

l.Cauſas.16.

Bartol.conſilio 87.factum. Deci.conſilio 295.in cauſa. Baldus conſilio 335. quærulæ parte.2.

l.Cum proponas.17.

Gulbertus Regius 2.deuertæ.cap.17.

l.Tranſigere.18.

Bald.conſil.30.viſo parte.4 & 175 Bartol.conſilio 175. Romanus conſil ... Præſuppo.& conſ.115.viſo.Hanc legem repetit Antonius Bel Rio.& Alciatus 9.Parad.8.& 9.

Vide nouem rat.ad hunc text.per Corraſ.lib.1.Miſcell.cap.1.in mar. Bar.& alios ad l.Maritus. §.ſi negauer.1 prima colum.ff.de adul. Rom.ſing.658. ... Mantu.in repet.ad h.text.Fere.Gr.gius.conſil.123.num.38.inter conſ.crim.vol.4.

l.ſub prætextu.19.

Fulg.con 181.in cauſa Guma.conſ.156 viſa ſerie. Roman.conſ.223.præmiſſo.

l.Non minorem.20.

Forcat.eniarij.cap.10 Socin.in reg 369.

l.ſi quidem.24.

Roma.conſ.143.licet.

l.Tranſactione.26.

Ripa.conſ.15.licèt donatio.tit.de donat.

l.ſiue apud.28.

Corne.conſ.60.viſo parte 1.Ex conſil.9.præmitten.ead.parte.Et 339.quoniam & 8.in hac ead.parte.Corraſ.lib.1.Miſcell.cap.23.Math.ſing.106.num.9 fol.259.vide repet.doct.fol.166 num.97.& ſeq.

l.ſub prætextu.29.

Roma.conſ.118 idem.Panor.conſil.114.attingendo. Bald.conſil.186.in articulo. parte 3.Et 249.parte.Panor.conſil.79. Aretin.conſil.60.viſo Scan. Bald.conſil 37. quoniam. parte 2.Maria. Socin.conſ.18.proſequendo.Panorm.conſil. ... parte 2.vide Repet.2.fol.217.num.54.

l.Tranſactione.30.

Cepol.conſil.57.Franciſcus de Biſſa.

Nemo debet allegare turpitudinem ſuam,vide de hoc Ang.& quando & quomodo procedat,per Bart ad l iuſiurandum.§ prohibitor.nu.3 ff.de iureiur. vbi etiam Iaſ.num.31.cum ſeq Gramm.conſil.45. Tiraq.de vtro retract.tit.1 §.2. gloſſ.9.num.67.& lat.ſ.gl.18 num.20.24.25.& 27.& gl.14.num.28.& per ſeg.connub.gloſſ.8.num.141.Quid in ſimulatione contractus,An poſſit venditor allegare, Tiraq.de retract.tit.1 gloſſ 2 §.1 num 15 ſimul.reg.12.modo, & uno modo amplia vt per Dia.in reg.14.& vide Dec.conſil.... col fin. & conſil 617. num.10.Crau.conſil.125.num.6.

l.ſi de certa.31.

Bart.conſil.90.dilecto.Panormita.conſil.6.in quæſt.one parte 2. Roma.conſil. 284.triplex.Et conſil.405.pro decisi.Bald.conſil.417.in facto.parte 5 Roma.conſil. 371.in propoſita.Bald.conſil.115.factum parte 3. Rom.conſ.31.viſis. Alexand.conſil. 11.viſo.parte 2. Bald. conſ.47.quoniam. Et parte 2. Maria.Socin. conſ.18. proſequendo.Socin.con.103.in caſu conuentio.parte 2. Roma.con.238.in caſu.Decis... num.15.fol.512.de.cißionum Afflictis.

Clauſula generalis trahitur ad ſpecificata. Adde Afflict.deciſ.285.Alexan. conſil.117.libr.1.Iaſ.ad l.qui Romæ §.duo fratres.ff.de verb.oblig.num.47. Cum. Iun.conſ.201.num.2.

l.ſi cauſa.32.

Roma.conſ.504.in caſu.

l.ſi pro fundo.

In hac legẽ vide Repet.fol.153.num.9 fol.243.num.49.

Si datur fundus ex cauſa tranſactionis,debetur euictio,ſi vero dimittitur, non debetur,vide ad intell.l.1 per Alexan.ad l.naturaliter §.nihil commune.ff. de acq.poſſ.vbi Fab,Acoramb.numero 70.Cremenſ.ſingul.195. ... conſil ... num.81.1.par.

l.Cum donationis.34.

Roma.conſ.475.quod.2. Calder.conſil.170.dominus. Fulgo. 55. ... ... Clement.lib.2.ſelect.cap.12.

l.Tranſactionem 35.

Rom.conſ.280.præſuppoſito.Iaſ.conſ.3.ſine alio parte 1 ad ibi dicta per Bart. vide Socin.in l.1.in 3.not.ff.de eod.dub.

Præſentia amicorum facit ceſſare metus præſumptionem. Adde quod habet locum ſi vnus tantum amicus adſit, vt per Tiraquel.*ad l. ſi vnquam in verl. ſuſceperit liberos,num.238.C.de reuoc.donat.*Hippol.*ſing.417.*intelligit hāc l. vbi non agitur de commodo eorum, ſed alterius tertij Bart. *ad l. vidua.C. de nupt.* Alci.*de præſum.reg.prima præſump 21.* Cotta *in memorab.in verbo, conſ. actus mulier.*Tiraq *poſt l.connub.gloſſ.num.37.& ſeq.*

Idem operatur decretum ſeu præſentia iudicis & honeſtorum virorum. Caſtrenſ.hic,& confirmatio ſuperioris, ſupplet defectum formæ ſolennitatis,perſonæ & alios defectus, ſecundùm Bald.ad l. fin. ff. de teſta. tut. Hippol.*ſing.*35.

l.Promiſſis.37.

Cuma.*conſ.179.poſt.a ſiet.*

l.Tranſactio.38.

Philip.Deci.*conſ.351.in caſu.*

l.Quamuis.39.

Oldr.*conſ.231.vt cum.*Alciat.*lib.5.parad.cap.11.*

l.Vbi pactum.40.

Petr.de Ancha.*con.116.ſecundùm agdi.*Molinæus, *in labyrint.de diuid.& indiuid.part.2.num.579.*Menoch.*de arbit.iudic.lib.1.q.16* Alci.*lib.2.parad.cap.12.41.Repet.doct fol.442.num.41.fol.258.num.1.*vide Repet. Doct *fol.458.num.164.Repet.6.fol.441.num.200.*

l.Si quis maior.41.

Qualiter hæc lex intelligatur. Guid. Pap. *ſing.*620. 3. *de materia fol.* 442. Bart *conſ.*110.*Girardus in fin.* Ripa.*conſ.7.inſte.311.de donatio.& conſ.8.in cauſa.* Bald.*conſ.142.Romiuſtibus.parte.1.*Philip.Deci.*conſ.452.viſa* Alexan 222.*viſa.parte 2.*Gui.Pa.*conſ.63.circa* Cuma.*conſ.156.viſa.*Roma.*conſ.258 in caſu.* Corne.*conſ.40.viſo parte 4.*Zabarel.*conſ.148.ad 1.* Ad hanc etiam legem Cagnolus *num.1.* Vide Portium *lib.2.regul.conclu.10.*Contium, *ad leg. Iul.maieſt.pag.28.* Guterium, *2. part.2. reſol.cap.61.num.31. & ſeq.* Rainald Socin.lib 3.indag. cap.9.Materiam periurij tractat Clarus *§.periurium.*

Secundùm communem, locum habet non ſolùm in actore, ſed etiam in reo.*conſ.57.num.14.* Rolandus à Valle. Item ſecundùm communem habet locum, in quocumque contractu,vt in nume.15.idem Rolādus à Valle.Hæc etiam locum habet in fœminis.Tiraq.in retract.num.213.

Veniens contra tranſactionem iuratam non ſolùm efficitur infamis, ſed etiā patitur pœnas,de quibus hic, Vltra tradita latiſſimè.hic per ſcrib.vide Dec.*conſ* 452 Rom *ſingu.*515 Mateſ.*ſingu.*50.nota magnum periculum.Alex. *conſ.131.lib.4.cum* Sen.*conſil.43.nu.1.* Alexan.*ad Rubric.de verbor. obliga.numero 16.ad l.ſciendum.num.34 cum ſequen.ff eod.* Ioan.Cepha.*conſ.192. num.17. & conſ.265.num 1.& conſil.215 num.13.vol.2.* Iacob Niger *ad l.ſi inſulam,nu.190.* vbi Anni.de Cano.*num.164* Bolog *conſ.28.num.3.*Guid.Papę *conſ.31.*Moder. Ancon.*in tract.de merca.in titulo de contr.mercat.num.18.* Cotta in verbo,*mora non obſt.*Ferrat,*caut.20.*Diaz.*regul.777.*Plot.*ad l.ſi quando.num.543.C.vnde vi.* ¶Adde quod hæc l.habet *locum & in fidei præſtatione,*Zoanet.*in tract.de diff.inter ius Cano. & Ciuil.num.92. item non ſolùm in actore ſed etiam in Reo.* Bapt.de ſancto.Blaſ.*in tractat.correlat.num.15.item in vniuerſi.& repub.*Iaſ.*conſ.118.Remetto.libro 1.*item in eo *quod ſit medicum ſuper quo tranſactio nō ſeruatur.* Cratet. *conſil. 182. num. 16. item etiam copul itiuè.*Iaſ.*conſ.9.libro primo item in laudo cōpromiſſo præcedente iurato ſponte facto.*Iaſ.*conſ.12.alleg. libro primo item in ſocietate omnium bonorum contracta cum iuramento.*Corn.*conſil.266.lib.3. itē in omni pacto,& in omni contractu,*vt per Bartol.hic numero 12.qui commu. approbatur,vt per Curt.*conſ.16 ſuper præmiſſa & conſ.43.*

Lim.*in herede quin ſeruauit,*non Corn.*conſ 252.nu.9.lib.3* vbi dicit hāc exorbitātē. Adde quod *difficultas excuſet à pœna l. imò omnino cauſa excluſiua doli,* poſt Alexand.& Bald.vbi ibi Rip.*ad l.quod te num.40.ff.ſi cert.pet* Dec.*d.conſ.452.nu.4 .de commu.*Cagno.*hic num.*187. Alciat.*nu.3.in poſt.hanc l.*vide nouiſ. Phil Port.*Romul.lib.2.regu.16.*vbi ponit 28.ampl.& 15. limit.Io.Cephal. *conſ.34.num.32.& conſ.41.num.13.vol.1.*Rolan.à Val.*conſ.57.volum.1.*

l.Si ex falſis.

Bart.*conſ.159.viſa in fi.*Ludoui.Roma.*con.66.viſo.*Bald.*conſ.66 factum parte 3.*Ludo.Bologni.*conſ.77.ideircò.* Cuma.*conſ.156.viſa ferre.*Cuiac.*lib.6.obſ.cap.21* Menoch *lib.2.de arbit.iudic.cap.15* Iohan.*Europa.lib.1.epiſt.cap.11.* vide Bart. *in l.ſi vnus teſtam.*

Tit.5. De errore calcul.

l.Errorem.

Ludo Roma *conſ.346.in hac cauſa.*Dec.*conſ.350.viſis.*Iohan.de Ana.*conſ.6. viſo.*Fulgo.*conſ.142.Pitem.*Baldus *conſ.98.non probans.parte 2.* Corne.*conſ.62. quamquam.parte 4.*

Titulus 6. De poſtulando.

l.Si ſub ſpecie.3.

Rom.*conſ.238.prohibendo.*

l.Quiſquis.6.

Parladorius,*quæſtion.quotid.cap.2.*

l.Prouidendum.7.

Ferandus,*lib.2.explic.cap.5.*

Titulus 7. De aduoca.diuerſ.iudiciorum.

l.Cùm aduocatio.8.

l.Binos.10.

Roma.*conſil.25.viſo.* Cuiac. *lib.16. cap. 22.* Lapus, *alleg.88. ſub fine.* Ariu Pinellus *Cod.de bonis maternis.*

l.Aduocati.14.

Chaſſa.*conſ.64.viſo.*Fulgo *conſ.273 in cauſa.*Ferand.*d.l.2.cap.6.*Hugolinus *in conſ.pro ſilia Senatoris.*Cuiac.*lib.16.obſ.cap.9.*

l.Poſt duos.15.

Philip.Deci.*conſ.70.& pro tenu.*Repet.*doct.fol.255.num.15.*

Tit.8. De aduoca.diuerſorum iudicum.

l.Laudabili.4.

Cuiac.*lib.13.obſ.cap.2.*

l.Petitiones.5.

Roma.*conſ.29.in cauſ.*

l.Per hanc.7.

Cuiac.*d.l.lib.12.cap 1.*

l.De conſuetudine.9.

Cuiac.*d.cap.1 & 2.*

Tit.9. De aduoc.fiſci.

l.Rationes.4.

Briſſon.*lib.3.ſelect.cap.21.*

Tit.10. De erro.aduocator.

l.Errores.2.

Roma.*conſ.350.in caſu.*

l.ſententiis.3.

Oldr. *conſ. 38. thema.* Ludo. Rom. *conſ.395. vel præſuppoſita.Et conſ.346 in hac cauſa.*

Tit.11. Vt quæ deſunt aduocatis partium.

Iudex regulariter non interponit ſuum officium niſi imploratus *l.nō dubitandum hic.l.4.§.hoc autem iudicium ff.de damno infecto.* Sed vide 35. fall. bis poſitas per Soci.*in reg.245,incip.iudex poteſt.&c.*Benod. Capra.*in reg. conclu.*17.

l.Non dubitandum.

Roman.*conſ 227.ſpectabilis.* vide Aret. *Inſtit.de Accept in princip.in 2.col. verſ.in dic. &* Bart.*in l. ſtudioſi quam in fun.de lega.l.3.*Socin.*in reg.197.*

Tit.12. Ex quibus cauſis infamia irrogetur.

l.Infamia.1.

Cuiac.*lib.obſer.cap.7.*

l.ſi furti.8.

Zaſius *2.lib.ſing.intel.cap.2.*

l.ſi te expilaſſe.12.

Et ibi gloſſ. in verb. euitaſti vbi dicit. Item nota furtum improbius eſſe crimen expilatæ hæreditatis,ſed rapinam improbiſſimum. Sed tamen adde Text.in *l.1.§ 1.populatum.ff.de effractor.* appellat.expilatores fures atrociores.

l.Decreto.15.

Bald.*conſ.478.quadam partes* Fulgoſ.*conſ.27.propoſita.*

l.Fuſtibus 19.

Cuiac.*lib.13.obſeru.cap.3.& lib.8 c 7.*

l.Improbum.20.

Mol.*in tract. de contractibus. num.44.* & *45.* & *sequent.* de fœneratorũ pœnis. Menoch. *de arbit. iud. caſ.298.*

Titulus 13. De procuratoribus.

Procurator competens pro alio ſi eſt certum, quòd habeat mandatum, regulariter non tenetur cauere de rato. Adde duas fallẽt. per Soc. *in reg.317. incip. procurator ſi de tuo* &c.

l.Cautio.1.

Adde 3. fallent Socin. *in reg.275.* Nota quod quãdo procurator eſt dubius de mandato, cum cautione de rato admittitur. Adde 20. fall. per Socin. 318.

Procurator ad negotia non poteſt reuocari re non integra. Ita Roman. *conſ.553 col.2 per l.ſi quis prob. hæt. ff. de public.* Et in *l.ſi pecuniã. §.item ſi quis dederit de cond. ob cauſam.* Panorm. *conſ.7. ex eodem parte 2.* Fulgo. *conſ.15. quod tam.*

Ad enim quod dicitur 26. per Gloſſ. vide Abb. *Cat.1. in 2. not. extraord.* & *Aret.* poſt Io. Fab. *inſtit. de act. §. ſi autem per procur.* Iuxta *glo. mag. in 2. parte.*

l.Eum qui.3.

Adde an & quando ex contumacia procuratorum dominus teneatur, vide Socin. *reg.394.* Et Felin. *in cap.1. vt lit. non conteſt.* Rom. *conſ.28. in terminis.* Repet. 5 *fol.163. num.67.* Socin. *in reg.321.*

Michael Vicut. *ad l.ſi finita. §. Iulianus. ff. de damn. infect. num.67.*

l.Reum criminis.6.

Roman. *conſ.297. in caſu.* Aret. *inſt. de excep. §. fin.*

l.Militem.7.

Bart. *conſ.159. viſa.*

l.Quiſquis ſibi.8.

Procurator regulariter nõ poteſt ſubſtituere alium procuratorem. Vide 6 fall. per Socin. *reg.351.* Hanc legem limita vt per Socin. *in reg.319.* & ad ibi dicta per Cyn. vide Barth. *in l. ſi is qui pro emptore.*

An ſi quis in inſtrumento procuratorio non dedit expreſſè poteſtatem ſubſtituendi, ſed promiſit habere ratum quicquid fuerit geſtum per procuratorem, vel eius ſubſtitutum, an videatur data poteſtas ſubſtituendi, dic quod non, Vide Gemin. *in c.1. §. extrà, de procurat. lib.6.* Et hyppo. *ſing.60. alias nota.* &c.

l.Qui ſtipendia.9.

Old. *conſ.303. breui.*

l.Si procurator.10.

Ad c. nonnulli. §.1. extr. de reſcript. & aliqua per Doct. maximè Abb. *in c. cum M. in gloſſ. inf. de conſtit.* Rom *Conſ.259. approbo.* Cuman. *conſ.148.* Roman. *conſ.60.*

l.Neque tutores.11.

Tutor ante litem conteſtatam procuratorem dare non poteſt d. l. neque tut. §. ipſi etiam. Prælatus tamen poteſt, tanquam habens liberiorem adminiſtrationem, quàm tutor aut curator text. vbi ſignanter voluit Innol. *in c. pen. de iur. calum.* Oldrad *Conſ.131* Iaſ. *Conſ.48.* & *verſ.ac.* Fulg. *Conſ.182.* & *150.* Socin. *Conſ.131.* Rom. *Conſ.386*

Vide Rot. *deciſ.345 in antiq.* quid in patre adminiſtratore filij, dic ſecus, vt per Mateſ. *ſing.190.* & ibi quid in Prælato vel Clerico litigante nomine eccleſiæ benef. ſui. not Rom. *deci.223.* de procu. in nouiſ.

l.Exigendi.12.

Minor 25 annis, maior 17. etiam in negotiis, ad quæ procurator deputatus eſt, in iudicio procurator eſſe non poteſt. Quod ſi factum fuerit, & parte tacite conſentiente, proceſſus cum ipſo iure nõ tenet. *d. l. exigen.* Et *l. minor. ff. eod.* ſed vide deciſ. Egid. de Bellan. 143. *in tit. de procurat. char.29.* Panormit. *Conſ.7. parte 2.*

¶ Gloſſ. in verb. non cogitur. Conuictus non admittitur ſine mandato in caſibus, in quibus requiritur ſpeciale mandatum. Add. quòd idem tenet Abb. *in c. cum M. in 1. gloſſ. extr. de conſtitut.* Bald. *deciſ.92.*

Ampl. procedere in valde amico, & ſeruatur in Practica, refert. *Iaſ. ad l. Tria. num.24. ff. de verb. oblig.* in tit. de procur. Fortun. Garzi. *ad l.1. ff. de iuſtit.* & *iur. num.50.* Bilb. *deci.92.* Cott. *in memor. in verſicu. conuincta perſona.* lim non habere locum in coniunctione ſpirituali. Fel. *ad c. edoceri. numero 10. de reſcrip.*

l.Ita demum.13.

Ludouic. Rom *Conſ.409* Oldr. *Conſ.357* Roman. *Conſ.135.* Socin. *Conſ.309.* Rom in. *Conſ.384.* Benedictus Capra *in reg. concl.57.* Repet.1. fol.26. nu.50. vide Iaſo. *in l. ſi arrogata. ff. de adopt.* Alex *in conſ.53. vide l.4.*

Exceptio dilatoria debet opponi ante litem conteſta, miſſa in cauſa principali non poteſt opponi in cauſa appell. vide Ioan. Bapt. Ferret. *conſ.2.3. nu.8.* vbi ampli. hunc tex. etiam in religioſo, in mat. vide Mattheſ. *in not.98. nota tex.* quem pauci ſciunt, & ibi multa in addit. Pariſ. *ad c. paſtoralis. num.52. extra de exceptio.* quatuor mod. limitat Fely. *ad capit. ad audientiam. extra. de reſcri. nu.13.* & per eundem in mate. ad cap. *exceptio. extrà de exceptio.*

l.Maritus.21.

Maritus poteſt agere nomine vxoris ſine mãdato. Ita Ro. *con.417.* & *in c. conſtitutus de procurat.* ſed diſting. vt per Scribã in *iſta l.* & *in l.ſ. C. de pactis conu.*

¶ Ad d. l. maritus. Ibi ſin autem mandatum, nota quòd incluſio vnius alterius eſt excluſio. Vide Ripam *in lib.2. Reſpon. c.3.*

¶ Ad d. l. maritus ad propoſitum hic ab authore allegatum, vide Tiraq. *in tract. de legib. connub. gl.5. num.212.* & *præſertim vbi ad alia extat.*

¶ Maritus poteſt agere nomine vxoris ſine mandato. Diſtingue vt per Scriben. *hic* & *ad l.ſi. C. de poſt. comment.* Soc. Iun. *Conſ.105. nu.11. lib.1.* Et ad hunc text. add. Tiraq. poſt. *l. connub. gloſſ.5. num.213.* Quòd non procedat in ſponſo de futuro. Roland. à Valle *in tract. de lucr. dot. q.12. num.9.*

Oldr. *conſ.290* & *368* Cuma *conſ.104.* Rom. *conſ.* Corne. *conſ.209.*

l.Procuratoribus.22.

Oldend. Conſ.317. & 130.

l.Nulla.23.

Fulgoſ. conſ.182 Titius fecit. Cuiac. lib.2. obſer. cap.31.

l.Licèt 24.

Procurator falſus quis dicatur. Vltra Alexan. *in iſta lege in prin.* adde Bald. *in l. falſus. 1. notab. inf. de furto.* Et adde, quod habens mandatum generale, & faciens actum requirentem ſpeciale dicitur fuiſſe falſus Procurator. Secũd. Bald. *in c. nonnullis 1. colum. de reſcript.* Et quis falſus procurator dicitur, vide Ioann. *de Ana. conſ.96. nu.104.* Roman. *conſ.288.* Panor. *conſ.18.* Roman. *conſ.170.* Dec. *conſ.198.* Ioh. de Ana. *conſ.124.* & *96.* Chaſſa. *conſ.54.*

Regulariter tenetur quis per ſe in iudicio maximè criminali litigare. *c. paſtoralis. extra de iudiciis.* Sed vide 17. fallent. Socin. *reg.395.*

l.In pecuniariis.26.

Oldr. *conſ.298. profunda.* Cuiac. *d. cap.5.*

l.Conſtitutio.27.

Menoch. *de arb. lib.2. caſ.68.*

Titulus 14. Ne liceat potentioribus.

In hunc titulũ Cuiac. *lib.8. obſ. cap.31.* Menoch. *de arbit. iud.276.*

l.Diuinæ.1.

Bald. *conſ.151* Fulg. *conſ.248.*

l.Si cuicunque.2.

Ceſſio eſt regulariter permiſſa. d. l. ſed videas 9. fallent. per Socin. *in reg. 67. incipiens, ceſſio.*

Non poteſt fieri ceſſio in potentiorem. Add. & limit. per Iaſ. *ad l. ſi ita quis. §. ea lege. num.13. ff. de verb. oblig.* Rot. Rom. *deci.277. in nouis.* Add. Soc. *in reg. 48. ceſſio.* Petr. Reb *ad l. vnicam. C. de ant. quæ pro eo quod intereſt. num.341.* & *347.* Tiraq. *ad l. ſi vnquam in præfat. nu.53. C. de reuoc. donat.* vbi lim. vt nõ ſolum in filium potentiorem fieri poſſit ceſſio, ſed etiam in alios conſanguineos. lim. in caſu. c.2. *extrà de feud.* vbi Abb. *in vlt. not.*

Tit.15. De iis, qui potentiorum nomine.

l.Vel vela regia.

Nota, quod ſupponẽs Titulũ vel à regia rebus ab alio poſſeſſis, iuſtè vel iniuſtè, ſi plebeius eſt, vltimo ſupplicio afficitur, ſi aut nobilis eſt, deportatur. Licét etiam vnicuique iſta frangere, etiam tollere, de quo nõ poterit accuſari. Et iudex recipiens accuſationem, non punitur pœna hic ſtatuta. Nota etiam, quòd Clericus pro nobili habetur. Bart. in Rubr. *de rebus eccleſ. non alien. col.14.*

Tit.16. Vt nemo priuatus.

Gilbert. Regi. *lib. ineunte. cap.5*

l.Ne quis.2.

Rævard. *lib.5. variorum cap.11.* Menoch. *de arbi.*

Titulus 17.

Titulus 18.

Titulus 19 De negotiis geſtis.

l.Cum tutores.

Bald 303. & 74. Concenatius *lib.2. qu. c.6.*

l.Cum puberes 2.

Cuman *conſ.86.* Fulg *246.*

l.Siue.3.

Vide Bart. *in l.3. §. ex tuo in 2. col. vei pro dictarat.* & *ibi* Papien. *in 5. col. num. 10. char. de verbor. oblig.*

l.Si pecuniam.9.

Panor. *conſ.7.* Rom. *conſ.201.*

l.Alimenta.11.

Nota quod mater expẽdit in alimẽta pro filio, ab eo non repetitione quia videtur expendiſſe pietate materna, & non animo repetendi: Secus quod expenditur circa res filij. Nam id negotiorum actorũ ratione repetere poteſt. Et videtur gl. in verb. materna, quę facit diſtinctione. Panor. *con.48.* Bal. *conſ.478. nu.87.27.* Soc. *cõſ.186.* & *con.5.* Bol. *conſ.* & *cõſ.10.* Ro. Corn. *con.165.*

¶ Adde. l. alimenta, ad gl. magn. vide Ioh. de Ana. *conſ.144.* qui mater intra triennium debet alere filium. add. *cum literis. de com. in fid.* vbi *aliquis* &c.

Beroius. *quæſt.16.*

l.ſi filius.12.

Dec.*conſ.*442.*& conſ.*21.vide Bart.*in l.*2.§.*ſi verò ff.de donat.*

l.Quod in vxorem.13.

Panor *conſ.*85.Cuma.*conſ.*121.*Socin.conſ.*288.

l.ſi paterno.15.

Panor.*conſ.*85.*videtur parte.*2.Cuma.*conſ.*87.*caſus talis*,Romà.*conſ.*255. *quo ad* 1.Cuiac.*lib.*9.*obſ.cap.*18.

l.ſi negotium.16.

Dec.*conſ.*21.*viſo.*

l.Curatoris.17.

Forcat.Necyomant.*dia*'.63.*&* 65.Rom.*conſ.*13.

l.Ab vno.19.

Deci.*conſ.*282.*viſo puncto.*

l.tutori.20.

Roman.*conſ.*426.*negotiorum.* Et 423.quo ad 1.Marian.Socin.*conſ.*2.*ſequēdo ordinem.*

l.Negotium.22.

Deci.*conſ.*7.*& pro tanti.*Rom.*conſ.*413.*quo ad.*

l.ſi quis nolente.24.

Vbi aliquis aliquid impendit contra eius voluntatem expreſſam,etiamſi vertatur in eius vtilitatem, illum non liberat, nec poteſt repetere regulariter,per iſtam l.etiam.per *l.ſi propter.ff. Mand.* etiam per Bart.in l. *ipſam.ff.ſolut.matrim.*licet Roffred.ibi dicat cōtrarium.Add.6.fallen. per Socin.*in reg.* 180.*incip.expendens.*

Ad eundem l.vid.Cott.*in verb.beneficium.* Et Socin.*reg.*157.Alciat.*lib.*2. *c.* 17.*parerg.*Pileum.*quæ.*6.

Prohibitio domini tollit negotiorum geſtorum actionē in his quæ poſt prohibitionē geruntur, vt licèt impēderit aliquid in domini vtilitatem,nō tamen poſſit repetere.Vide Soc.*regul.*137. expendens. Menoch.*de arbitr.iudic.lib.*2.*q.*69.*num.*27. An ſi quis ſoluerit pro carcerato ipſo inuito poſſit repetere , & an ſi medicus curauit prohibentem infirmum, poſſit mercedem petere,vide per Franc.*ad cap.fin.de foro compe.in* 7.Felin.*in capit.inter cæteras. de reſcrip.num.*23.*in fin.*Adde Dec.*conſil.*691.

Tit.20. De iis quæ vi metúſque cauſa geſta ſunt.

l.Cum te non.2.

Adde quod idem eſt in geſtis in dolo: quia ſi poſtea ratificantur ex interuallo,vel adimplētur ceſſat dolus, & non poſſunt eo capite reſcindi. Vide deciſ.Socin.*conſ.*220.*in hoc dubio.*

l.Cum ſi.8.

Bald.*conſ.*240.*donatio.parte* 1. Deci.*conſil.*219.*viſo puncto.* Iaſon.*conſ.*72. *in cauſa.parte.*1. Fulgoſ.*conſil.*191.*Titius inſtit.*

l.Mutum.9.

Alex.*conſ.*256.Iaſon.*conſ.*72.Fulg.*conſil.*191.Cuma.*conſ.*68.

l.ſi per impreſſionem.11.

Dec.*conſ.*42.*pro facultat.*Fulgoſ.*conſ.*191.*Titius.*Cuiac.*lib.*16.*obſeruat.cap.*13. Zoannettus *rerum quot.cap.*44.

Titulus 21. De dolo malo.

l.ſi fideiuſſori.1.

Cuiac.*lib.*3.*obſer.cap.*37.

l.Cum proponas.4.

Corraſ.*lib.*2.*miſcell.cap.*10.

l.ſi ſuperſtite.5.

Gilbert.Regius *lib.*1.*enantio.cap.*16.

l.Dolus.6.

Cuiac.*lib.*11.*obſer.cap.*11.

Tit.22. De in integrum reſtitutione.

l.ſi curatorem 3.

Adultus habens curatorem non poteſt , ſine eius authoritate res ſuas vendere ? Sed an poterit mortis cauſa donare, cum donare ſit alienare : vt Cotta.*in verb.decretum continens* ? Dic vt per Tiraq.*poſt leg. comment. gloſſ.*5. *num.*12. Vbi an ſuper eo libere teſtari poſſit. *Et num.*83. Vbi an mortis cauſa donare. Vide Fab.& poſt eum Ang. *Inſt.quibus alien. licet vel non.*§. *Nunc autem.*Socinus *Reg.*346.

Minor habens curatorem, ſi contrahat ſine illo, contractus eſt ipſo iurè nullus,ſecus ſi nō habeat, quia ſolummodo reſtituitur, Iaſon *ad l.videamus. num.*17.*ff.de in lit.iuran.*Emanuel Coſta.*lib.*2.*Select.ca.*10.

l.Non videtur vlt.

Cuiac.*lib.*16.*ob.cap.*14.

Titulus 23. De filiofamiliâs minore.

Tit.24. De fideiuſſoribus minorum.

Titulus 25. ſi tutor vel procurator.

Tit.26. ſi in communi eadémque cauſa in integrum reſtitutio poſtuletur.

l. Nec ſi maior,quæ eſt l.vnica.

Pactum ſororis non præiudicat fratri,nec reſtitutio minoris prodeſt maiori ſecum communem cauſam habenti.vide Alex.*conſil.*55.*nu.*17.*lib.*5. Ruin.*conſil.*77.*lib.*4. Afflict.*deciſ.*213.

Titulus 27. ſi aduerſus rem iudicatam.

Zoannetta *rerum quotidian ca.*21.Boſſius *Tit.*51.*aduerſ.rem iud.fol.*323.
Gloſſ.in verbo *conſtat.* De iſta gloſſa.Bald.*in cap.Bersol.in* 3.*Cōd.de re iud.*

l.Minus.1.

Ad limitationem eorum,quæ ibi habentur per gloſſ. 1. & Doct. vide ea quæ latè ponit Aret.in l.1.§.*ſi ſtipulanti.de verb.obligat.*

l.Aduerſus.3.

Declara vt per Abb.*in c.ſtuduiſti.extra de off.delega.*

Titulus 28. ſi aduerſus venditionem.

Auth.ſacramenta.

Iuramentum præſtitum à pubere in contractu nullo facit contractū valere,vltra ea quæ hic per doct latiſſimè præſertim in repet.an habeat locum in pupillo doli capace , & an talis iurans poſſit vltra quadriennium dicere ſe enormiter læſum. Afflict.*deciſ.*322.*dominus.* An hæc diſpoſitio habeat locū in contractu donationis,per Deci.*conſ.*81. Afflict.*deciſ.* 393. *num.* 11. Hippol. *ſing.* 299. Tiraquel.*de ll. connub.gloſſ.*3.*num* 49. An in donat. iuris patro. *Dec. conſ.*639.An in donationibus remuneratoriis & refutationibus,& ſic vbi oritur obligatio ex parte minoris quòd ſic eſt communis opin. *Curt.conſ.*65. Dec.*d.conſ.*619.Alex.*conſ.*125. *viſis lib.*1.

In mat. Dec.*conſ.*31.*nu.*2 Guid.Papæ q 35.Bologn.*conſ.*44.Tiraq.*de ll.connub.gloſſ.*5.*num* 7. *& num.*127. *&* 128.Soc.Iun.*conſ* 144.*num.*19.*lib.*1 *& nu.*28. *& ſeq.& conſ.*48.*nu.*27.*eod.lib* Annib.de Cano *ad l.nemo poteſt.nu.*287.*ff.de l.* 1 Rom.*ad* §.2 *num.*24.*Inſtit.quibus alien.lic.vel non.*& ad prin.eod tit.*nu.*212. Curt.In *conſ.*141.*ſacratiſſ.mē.*Dec.*cōſilio* 45 *&* 349.Afflict.*deciſ* 322. Soc.Iun. *conſ.*1.*lib.*2.Pariſ.*conſ.*96.*num* 53.lib 1.latiſ.poſt alios quos ibi citat,vt hæc diſpoſitio non procedat data enormi læſione.Cephal.*conſ.*207.*nu.*74.*vol.*2. *& conſil.*208.*nu.*8.*& eod.volum.*Pro intell.Ferd.Vaſq.*in tract.de ſucceſ.creat.*§.10. *num.*648.Hæc autem eſt noua conſtitutio Frederici.

Matth *ſing.*164.*num.*2.*fol.* Repetit 4.*fol.*167.*num.*287. Repetit. 2. *fol.* 305. *num.*7.24 26.30.*&* 32.

Titulus 29. Si aduerſus vend[i]tionem pignorum.

l.Finali.

Vbi Bald.per illum text.dicit, appellatione cõtractus non venire propriè diſtractus. Vnde ſtatuta facientia mentionem contractus, non procedunt in diſtractibus. Vide Tiraq.*in l.communibus gloſſ.5.in princ.& per tot.etiam max. num.6.*& 28. vbi dicit id procedere in odioſis.

Titulus 30. ſi aduerſus donationem.

Titulus 31. ſi aduerſus libertatem.

Pileus quæſt.130.

l.Etſi minor.2.

Renardus protribun.*ca.12.*Repet.*6 fol.116 num.*47.

Titulus 32. Si aduerſus tranſactionem.

l.Vnic.

Ad l.primam iſtius tit.vide Tiraquel.*in tract.de Legibus connubialib.gloſ.3. num.116 quæſt.*22.

l.Cum in integrum.

Bart.*conſ.*159.*viſa.*Pet.de Anch.*conſil.*404.*tria.*Socin.*conſ.*254.*viſa.*

Titulus 33. Si aduer.ſolutio.

l.Indebito.

Deci.*conſ.*348.*de dotibus.*

Titulus 34. Si aduer.dotem.

l.Quoniam.

Rom.*conſ.*314.*in caſu.*Bald.*conſ.*108.*quæritur parte* 1.

Titulus 35. Si aduer.delict.

l.Licet.

Rom.*conſ.*279.*viſis themat.*Fulg.*conſ.*52.*quidam Autho.*Bald.*conſ.*303.*mater. parte* 4.Fulgo.36.*quidam mag.*

Si aduer.fiſc.

Titulus 37.

l.Edicto.

Deci.*conſ.*357.*in caſu.*Bald.*conſ.*253.*illuſtris parte* 1.

Titulus 39. Si minor ab hære.ſe abſtin.

l.ſi vos.

Oldr. *conſ.* 171. *thema.* Gloſſ.in verbo ob eam rem: adde quod ſi filius tanquam hæres conueniatur, non ſufficit probare quod ſit filius, niſi quod ſit hæres.

Reſtitutio aduerſus hæreditatem conceditur poſt tres menſes, ſi citandi citati non compareant. Vide ad iſtum text.Rot.*decis.9.in nou.* Declar.vt per Guid.Pap.*decis.*142.& 143.

Auth.ſi omnes.

Decius *conſil.*70.*in cauſa.*

Tit.41. In quibus in integrum reſtitutio non eſt neceſſaria.

l.Adoleſcentiæ.2.

Cuman.*conſ.*247.

l.Sancimus fin.1.

Ad regulam, quæ non poſſunt præſcribi.vide Franc.Bald.in tract.de preſcript.*in 5.part 5.vel 6.partis princip.* in 4 *quæſt.*Dec.*conſil.*423.*negari.*

De materia h.l.quando præſcriptio currat contra pupillum & adultum, vid. *omnino Bal in tract. preſcrip prima par.6.par.prin.23.caſ.* vbi refert omnia docto. dicta hic & in aliis locis circa hãc materiam, & reducit ad ordinem, & vid.in Mat Dec.*conſil.*556.Balb. *decis* 319.

Titulus 42. Qui & aduer.quos reſtit.in integ.non poſtu.

l.In conſilio.1.

Roma.*conſ.*318.*quæritur.*Et 481.*præſentis.*

Titulus 43. Si minor ſe maiorem dix.

l.ſi alterius.3.

Vide deciſ.Rotę.137.Iaſ.*in Auth ſacrã pub C.ſi aduer.vend.*Boërium *quæſt.* 45.Gramma.*deciſ.12.a nu.*5.Panorm.*conſil.*73 Cum.*conſ.*118.Frãc.Creme.*ſing.*

Titulus 43.

Adde in materia huius l.latè, & an competat exceptio nullitatis. Pariſ. *conſ.97.lib.*1.Rui.*conſ.*103.*lib.4.contra.* Soc.Iun.*conſil.3.lib.*2. Cur.Iun.*conſ.*119. Crem.*ſing.*163 Rot.Rom.*deciſ.*137.Rim.*ad* §.2.*num.*30. *Inſtit.quibus alien.lic. vel non.lim.not* vt per Rom.*conſil.12. num.* 4. cum ſeq.Moro. ſuo tract. *de fid. treg.& pac.per.1.quæſtio.*10.

Titulus 44. Si ſæpius in integrum reſtitutio poſtuletur.

Titulus 45. De his qui veniam ætatis impetrauerunt.

l.ſi quis.quæ eſt l.fin.

Verba debent propriè & naturaliter intelligi, nõ ciuiliter & fictè vel impropriè. vide tex.*in ea l.ex ea parte.§.in Inſulam.* vbi Bart.& omnes Iaſ.plene. *in 1.not.ff.de verb.oblig.* Fort Garzi.*ad l.Gallus.§.& quod ſi tantum.ff.de lib. & poſthu.nu.*121 *decidit* h.text.Soc.Iun.*conſ.*63.*num.*49.*vol.*3.Rom.*conſil.*92.Dec. *conſ.*407.*Romanus* 82.

Tit.46. Si maior factus ratum habuerit.

l.Cùm proponas.

Iaſ.ad l.procurator.*ad fin.ff.de cond.indeb.* Pariſ.*conſil.* 49.*num.*9.38.& 47. *lib.*1.Forcat.*in Necyom.tur.dial.*100.*num.*4.

l.Si quando.

Alienatio rei minoris facta ſine decreto, quæ non valet, confirmatur ſuperuenienti maiore ætate, prout hic diſtinguitur. adde Alex.*conſil.*117. viſo proceſſu *lib.*4. Bal.*conſil.*45. quanquam contract. *& conſ.*164 *ad intell.l.*2. *& Cor.conſ.*36.in hac conſultatione.*lib.*2. *& conſ.*207.videtur prima facie *lib.*3. *& vide* Dec.*ad l.quod ab initio de reg. iur.nu.*11 Pariſ.*conſ.*3.*num.*29.*lib.*1.*conſ.* 49.*num.*56.eodem volum.*& conſ.*16 *numero* 96 volum.2.Roma.*ſing.*778. vide Cagnol.*ad d.l.quod ab initio.num.*2.vbi exornat. Ad hunc tex in verſ.cùm autem, vide Mari.Soc.*in tract.de oblat.libel.9.num.* 25. & quomodo intelligatur, Cachera *deciſ.*179.*num.*13.

Tit.47. Vbi & apud quem cognitio in integrum reſtitutionis agitanda.

Titulus 48. De reſtitutionibus quæ fiunt in iudicio in integrum reſtitutionis.

Titulus 49. Etiam per procuratorem cauſam in integrum reſtitutionis poſtulari poſſe.

Digitized by Google

Tit.50. In integrum reſtitutione poſtulata.

Limita vt per Socin. In reg. 419. incip. Reſtitutione in integrum.

Titulus 51. De Reſtitutionibus militum & eorum qui Reip. cauſa abſunt.

Tit. 53. De temporibus in integrum reſtitutionis.

l. Ea quæ. 5.

Et ibi gloſſ. in verb. adita hær. Vbi nota aduerſus hæreditatem iacentem præſcriptio non currit, niſi fuerit adita. Adde Dyn. *in reg. ſine poſſeſſione. de reg. iur. in 6.* Et ibi Boer. in verb. hæreditatem iacentem. Petrus de Anch. *conſ. 497. viſo.*

l. Petendæ. 6.

Roman. *Conſ. 246. chariſſime.*

l. Fin. ſuperuacua.

Quadriennium quod ex perſona pupilli mortui in pupillari ætate maiori hæredi ipſius pupilli competit currere incipit, nedum à tempore, quo maior hæreditatem huiuſmodi pupilli adiuit, ſed ſtatim poſt mortem pupilli etiam hæreditate iacente, *per l. ad diem. & l. cum filius. §. 1. etiam ibi Bart. ff. de verb. oblig. etiam l. fin. ff. de naut. fœn. & per* Dyn. *in reg. cum quod in iure. de reg. in 6. vide dec. ſ. tur* Æg. d. Bellia. 653. *Inſt. de* in *integ. reſtit. char. 77.*

Pro anno vtili datur hodie quadriennium continuum, ad implorandam reſtitutionem in integrum, vide ad hunc text. Innoc. Abb. & alios, *ad c. 1. in literis. de reſtit. ſpol.* Cur. Iun. *Conſ.* 110. *num.* 14. Dec. *conſ.* 36. *nu.* 9. Ægid. *decis.* 653. *in tit. de in integ. reſtit.* Iaſ. *ad § rurſus.* Inſtit. de act. *nume.* 74. Sed melius declarat Boer. *deciſ.* 39. Soc. Iun. *conſ.* 128. *nu.* 164. *cum pluribus ſeq. lib.* 1.

Titulus 54. Quibus ex cauſis maiores in integrum reſtituuntur.

l. Reſpublica. 4.

Gloſſa in verb. Solent. Semper allegatur quod res pupilli & eccleſię ſemper æquiparantur. Adde Gloſſ. *in c. auditis & ibi per Abb. de in integrum reſtit.* Ad iſtam vide Cepoll. *Caut.* 139.

Ad gloſ. hic, dum quærit, an Caſtrum vel villa debeat reſtitui in integrū adde an & quando ciuitas vel vniuerſitas reſtituatur, per Soc. *conſ.* 209. Capio primò. *vol.* 2. *& per Iaſ. ad §. rurſus. nu.* 35. *Inſtit. de act.* & communis opin. eſt, quod vniuerſitates etiam paruæ habeant reſtitutionē in integrū. Corn. *conſ.* 148. Viſo quodam *lib.* 1. *nu.* 10. & procedit in ciuitate, Dec. *conſ.* 41. *in fin. num.* 13 & Reſpub. vtitur iure minoris. Iaſ. *conſ.* 118. *omiſſo lib.* 1. audacter firmat *Marſ. ſing.* 699. priuilegia, quòd eſt pen. ſing. vbi de communi.

Tit. 55. De alienatione iudicij mutandi cauſa facta.

l. Cum in rem.

Circa illud verb. poſſ. declar. vt intell. ſiue verè, ſiue fictè, Item vt largè intellig. ſiue ſit poſſeſſ. ſiue detent. nā & poſſeſſio hæc dari poteſt rei vindic. vt *late* *dicitur.* per Iaſ. *in l. naturaliter §. nihil. col. 1. de acquir. poſſeſſ.*

Titulus 56. De receptis arbitris.

l. Ex ſententia arbitri. 1.

A ſententia arbitri non eſt appellandum l. 1. quam hic nota. *Add. Iaſ. Allem. per hoc reg. 31. incip. Appellare. &c.* Pet. de Anch. *conſ.* 110. *Inter.* Ludouicus Vitalis *lib.* 6. *Variarum lect. cap.* 6.

A ſententia arbitri non licet appellare. vide Soci. *in reg* 17. *in verſic.* *appellare.* vbi lim. Felin. *ad c. ſuper his. numero* 6. *extra de accuſat.* Boer. Dec. 184. *numero* 15. Anib. de Cano. *ad l. omne poteſt. de leg. 1. num.* 437. *Dueni reg.* 57 *arbitri.*

l. Arbitrorum. 3.

Panorm. *conſ.* 56. Oldr. *conſ.* 256. Zabar. *Conſ.* 139.

l. Ne in arbitris. 4.

Panorm. *Conſ.* 81. Oldr. *conſ.* 251. Fulg. *conſ.* 142. Cotta *in voce Homologat.* Cuiac. *lib.* 17. *obſ. c.* 16.

l. Cum antea. 5.

Adde quod Eccleſia, non obſtante homologatione & non obſtante quod eſſet lapſum quadriennium, & non obſtante quòd prælatus ſeu rector tacuerit, poteſt in integrū reſtitui aduerſ. laudum. Felin. *in l. placuit. 6. col. de praeſcript.* Vitalis, *d. l.* 2. *c.* 4. *&c.*

Vide Anni. de Cano. *ad nemo l. poteſt. de leg.* 1. *nu.* 430 437. 441. *&* 445. [illegible] *de ordin. iudic.* vide Patr. verſ. appellatio. *nu.* 113. *& nume.* 250. *cum pluribus ſeque.* & Zucca. *ad Rubric. C. de pact. poſt. nu.* 81. *fall.* deciſio huius l. quando ex hoc ſequeretur enormis læſio. Dec. *conſ.* 60. *colum fin.* Alex *conſ.* 131. *ſi cauſa. lib.* 2. Add. quòd hæc l. loquitur in arbitris, non in arbitratoribus Bartol. *ad l. ſi ſocietatem. § arbitrorum. nu.* 16. *ff pro Socio.* Sequitur Immol. *ad l. ſi conuenerit ff. de rei vind.* vide Iaſ. *ad l. Iulianus num.* 23. *ff. de condict. indeb.* Genera arbitrorum tria ſunt, vt per Iaſ. *ad §. omnium Inſtit. de act.* in mat. Hippol. *ſing.* 467. Ad text. in verſic. plenius, vbi quòd acta coram arbitris facta ſcribenda ſunt. Lim. duobus modis, vt per Socin. in reg. quinta.

l. Sancimus. 6.

Cuiacius *lib.* 13. *obſ. cap.* 23.

Titulus. 57. De ſatiſdando.

Titulus, 58. De formulis actionum ſublatis.

l. Rubrica.

Quomodo conciperentur formulæ iſtæ, ponit Alciat. *in l. prima §. aliud verb. de verb. ſignif.*

l. Iuris formulæ. 1.

Charondas *de Iuriſ pag.* 10.

l. Nulli. 2.

Alciat. *lib.* 4. *diſpunct. capite fin.*

Tit. 59. De Iureiurãdo propter calumniam dando.

l. Cum & Iudices. 3.

Gloſſ. in verb. narrationem &c. Nota ex d. gloſſ. quod illud quod fit in continenti poſt actum, dicitur fieri in principio actus. In add. meliorem gloſſ. *in l. Pomponius. §. Rab. habitionis. in fine. De procuratoribus.* quæ fortius dicit, quòd id quod fit poſt actum, quia poſt litis cōteſtationem, dicitur fieri ante, dummodo fiat in continenti. Ad iſtam regulam cumulat Iaſ. nomina ſimilia *in l. edita ſup. de edendo.* Pilæus Quæſt. 40.

Auth. Principales.

Cuiac. lib. 1. obſer. cap. 22. Pilæus Modic. quæſt. 1. Decius conſ. 148.

Finis Libri ſecundi Codicis.

LIBER TERTIVS Codicis.

Titulus 1. De iudiciis.

Ad totum hunc titulum Zaſius ſcripſit. Iudex poſt completum officium per 50 dies manere debet in ciuitate, vt reddat rationem pe. cum *geſſerunt* § *fin.* 9. *de collatio.* ¶ Iudex antequam veniant ſcandala prouidere debet, ne veniant ad rixam & arma *l. aqu. ſtim. ff. de vſuf.* Alex. *in l. quemadmodum ff. de acquir. poſſ.* ¶ Iudex dare debet aduocatos petentibus *l. neque quæ § obſeruare verſ. aduocatos ff de officio. proco. & leg.* ¶ Iudici nō obdiens propter decretū inualidū non incurrit pœnam. *l. iuſſe poſſidet & ibi Alex. in pen. col. ff. de ...* [illegible] *l. ... iudicem de appell.* ¶ Iudex, quando ſunt plures opiniones, opinionem Gl. ſequi debet *Bald. in l. 1. ff. de vulg. & pup.* & ibi Imol. Iac. Butr. *in l. 15 qui pro ſua iuriſd. &c.* Bald. *in l. de eo precio. de iudic. qui malè iudic.* ¶ Iudex in dubio opinionem ordinariam tenere debet. Bald. *in l.* 2. *in princ. ... ſent. quæ ſine certa quant.* Apoſt. in *l. de precio de public.*

l. Iudicio cœpto. 1.

l. Licet iudice. 2.

Romā. *conſ.* 91. Iaſo *conſ.* 48. Bald. *conſ.* 316.

l. Quoties. 3.

Old. *conſ.* 126. Dec. *conſ.* 77. Gilbert. Regius *lib.* 2. *enantioph. cap.* 10.

l. Si cum tibi. 4.

by Google

l. A iudice. 5.

Adde quod etiam delegatus à principe ſubdelegat. *cap. paſtoralis & ca. fin ex. de off. deleg. cap. p ſtoralis §. quia e. t. ex. de off. ordin.* de quo vide per Alex. *l. de offi. eius cui per.* Dec. *conſ. 356.* Pinor. *conſ. 61.* Fulg. *conſ. 144.* Menoch. *de arbit. iudi. lib. 1. q. 54.*

Auth. Ad hæc.

Probat iuncta comm uni intelligentia Gloſſ in verbo delegatus, quòd facilius permittitur iud ci o dinario delegare cauſas integraliter, quàm delegare eſcruata ſen en... contrarium videtur de directò probari *in l. placet C. de pe la. iudic.* vide Vacon. *lib. 6 cap. 236* Fulg. *conſ. 167. viſis* adde Io. Bapt. Forn. *in conſ. 116.* Ioan. Longo. *ad l. Imperium. nu. 37. & 39. ff. de iuriſ. om. iud.*

l. ſeruus in iudicio. 6.

l Cum debitoris. 7.

Cuiac. *lib. 11. obſ. cap. 1.*

l. Placuit. 8.

Panorm. *conſ. 69. & con. 13. part. 1.* Duar. *li. 2. diſput. ca. 18.* Augu. *lib. 4. emend. c. 8.* Moder. Ancon. in tract. de mercat. in tit. quomodo in caſu mercat. prudendum ſit. 1 §. *et num. 4.* Fortun. Gaiz, *ad l. 1. ff. de iuſt. & iur.*

l. Iudices. 9.

Auth. Iubemus.

Olde. *conſ. 320. breue.*

l. Nulli prorſus. 10.

Ad eam vide *cap. diſpendia de re crip.* In quo iudice hæc lex procedat, vide Alciat. parad. *l b. 2. cap. 5.* quid ſit continent a cauſa idem *Parerg. lib. 1. cap. 9. cap. 61 vel 69* Dec. *conſ. 700* Iaſ. *conſ. 9.* Cuiac. *lib. 9 obſ. ca. 10.* Menoch. *de arbit. iudic. caſ. 371.* Afflict. *deciſ. 353.* Io. Ign. in repetit. l. neceſſarios. §. non alias. ff. ad Syllan. *in 2. part.*

l. ſubtilitatem. 11.

l. Omnes magiſtratus. 12.

l. Properandum. 13.

In regno Neopolitano intra tres mẽſes cauſa eſt decidenda *conſt. incip. cauſas alias.* Sed in conſt. omnes baiuli ponitur tẽpus breuius duorũ mẽſiũ. Sed vide pract. Reginæ Ioannæ *in chart. 97.* & pro tempore duorum menſium vide conſt. *regn. incip. Iuſti 7. arg.* quod intelligendum eſt dummodo iuſtitia petatur à parte, alias imputari non poteſt negligentia officiali. vide Para. de Pute chart. 17. cum con. 58. Fulg. con. 150. Cuia. *d. lib. 9. ca. 22.* Rævar. *li. 4. variar. cap. 14.* Nicolaum Vallã *de reb. dub. tract. 15.* Guter. *reſolut. par. 3. ca. 5.* Cuiac. *lib. 17. obſ. ca. 23.* Vualtherum, *li. 2. miſcell. ca. 14. lib. 3 cap. 1.*

Ciuiles cauſæ debent intra triennium, à tempore litis conteſtatæ terminari. adde Rot. *Neapol. deciſ. 346.* Cott. *in memoral. in verb. inſtan.* Bald. *deciſ. 392.* Alex. *conſ. 50. num. 7. vol. 2.*

§. Huiuſmodi. 5.

Iſtũ verſiculum intellige quando nõ cõſtat de cauſa vt poſſit fieri definitiua. quo caſu ſi eramus in fine triennij, ferebatur abſolutoria ab obſeruatoria obſeruatione iudicij & ſup. *in §. & ſi quidem cum ſeq.* alias ſi de cauſa conſtaret nihil prohiberet fieri deffinit ua parte abſente *l. ad peremptorias ff. eod.* vide Bart. *in §. & ſi quidem.* Menoch. *lib. 2. de arbi. iudic. q 74.* Ioh. Aurpach. *lib. 1. ſign. allég. cap. 10. & 30.*

§. illo proculdubio. 9.

Iudex tenetur exprimere cauſam in ſententia quæ ipſum mouet, adde *l. quod ait. § penul. ff. de his qui not. infam.*

l. Rem non nouam. 14.

Guid. Pap. *conſ. 157.* Ferand. *lib. 2. explic. cap. 7.* Ræuard. *lib. 5. variar. cap. 8.*

Auth. Hodie.

Litis conteſtatio qualiter & quotupliciter fiat, adde gloſ. in *cap. dudum in verbo Reſponſionem. & in verbo plectio ex. de elect. poteſt.*

l. Sancimus. 15.

Panorm. *conſ. 64* Menoch. *de arbit. iudic. lib. 1. q. 2. & lib. 2. cap. 154.*

l. Apertiſſimi. 16.

¶ Cuiac. *lib. 6. obſ. 10.* Menoch *de arbit. iud. cap. 152.* ¶ Recuſatione Iudici facta ligatæ ſunt iudici manus, & quicquid ab eo geſtum eſt, non tenet. *l. 1. c. ſi quacunque præd. poteſtate* Et Bart. *in l. qui poterat. ff. ad Senatuſconſ. Trebell.* Petr. de Anchor. *in ca. Iudex. de off. deleg. in 6.* Notarij recuſatio vt ſuſpecti, ſolum iuramentum ſufficit, quia ex hac recuſatione non infertur magnum præiudicium. Pet. de Anchor. *conſ. 151. inci. in Chriſti nomine.* allegat in argumentum *l. theſaurus. ff. de exhib. etiam. c. ex liter. de in integrum reſtitut.* ¶ In eadem l. apertiſſimi. Ibi gloſſ. in verb. recuſare, ſufficit allegare ſuſpicionem. Adde Gloſſ. *in l. quam poterat ff. ad Senatuſconſult. Trebell. etiam in l. ita ſuſpectam. ff. de procurat.* Abb. in *c. ſi quis contra. 3 volum. extr. de for. compet.* quæ ponit differentiam inter Ius Canonicum & Ciuile. Pro iſta Gloſſ. eſt text. in *l. pariter. ff. de lib. cauſa.* Add. *conſ. Petr. de Anch. conſ. 63.* vbi dicit, quòd Conſultor, Procurator & Notarius, etiam Magiſter actoris poſſunt amoueri, vt ſuſpecti ſine cauſæ allegatione, ſeq. Alex. *conſ. 104. incip. circa precium. in 5. volum.* Vide etiã Matheum. *de Afflict. in conſtit. regni iuſticiarij. &c. 4. notab.* ¶ Adde, quòd in regno lite conteſtata nulla tenus poteſt allegari ſuſpicio Iudicis, vt eſt in conſtit. regni incipiens, prolixitate n. Etiam quòd poſt litem conteſtatam emerſerit, vt ibi habetur, ſed ſecus eſt de Iure Communi *l. 2. Vbi de contest. eius lit. & Iaſ. hic.* ¶ Item in regno Iudex hodie non recuſatur abſque cauſa inſertà & probata, prout eſt conſtitut. regni incip. Item, ſi contingat Iudicem. chart. 98. ¶ Etiamſi de nouo emergat ſuſpicio poſt concluſionem in cauſa non poteſt opponi exceptio ſuſpicionum. ita Abb. *in ca. 2. in 4. col. extr. de ord. cog.* Sed in omnia vide Philip. Franc. *c. cum ſpeciali. 5 col. verſ. ſeptimo quæritur de appellat.*

l. Auth. Si vero.

Panorm. *Conſ. 69.* Bart. *Conſ. 159.*

l. Certi 17.

Ibi cùm ſciamus. Nota argumentum à communiter accidentibus validũ eſſe in Iure. Vide Hippol. *ſing. 1. late* Panorm. *conſ. 47.* Coraſ. *lib. 5. miſcell. cap. 19.* Menoch. *de arbitr. iud. caſu. 237.*

l. Cum ſpecialis. 18.

Hæc lex quotidie allegatur, quòd ab arbitris Iuris apellatur. Adde text. *in c. ab arbitris. de offi. deleg.* Cuiac. *lib. 9. obſ. cap.*

l. Cum ſpecialis. 19.

Adde Iaſ. *ad §. omnium nu. 9. inſt. de act.* Alex. ad Rub *ff. de offic. eius col. 3. circa med. & ad l. à diuo Pio. in princ. de re iud. &* ibidem Iaſ. & Rui. ad h. tex. in fin. Menoch. in tract. de arbitr. iud. *lib. 2. q. 74. num. 50.*

Titul. 2. De Sportulis & Sumptibus.

l. Ad rubr.

Quid ſit Sportula. vide Alciat. *lib. 3 diſpunct. c. 13. vel 27.* Bud. *l. ſi uxor. ff. de donat. inter virum & vxor.* Cuiac. *lib. 17. obſ. capite 12.*

Titulus 3. De pedaneis iudicibus.

Alciatus *libro 1. parerg. cap. 43.* Crinitus *lib. 15. de honeſt. diſcip. cap. 7.* Coraſius *Epiſtolic. queſtion. cap. 1.* Rainaldus Corſus *lib. 2. indagat. capite 21.* Aulus Gell. *lib. 3. cap. 18.* *Briſſonius libro 3. ſelect. cap. 18.*

l. Placet. 2.

Per moder. Sabin. *lib 6. decla. iur. ciui. c. 235.* Io. Longoual. *ad l. imperium. num. 10. & 35. de iuriſ. om. iudic.*

Ex profeſſo totam hanc legem explicuit Corraſius, multa obiter Alciatus *libro 2. paradox. cap. 2.* Charondas *de iur. ſcict. pag. 51.* Vandus *lib. 1. q. iuris c. 10.* Vaconius *lib. 6. declarat. 82.*

l. Placuit. 4.

Cuiacius *libro 2. obſer. cap. 6.*

Titulus. 4. Qui pro ſua iuriſdictione.

l. in cauſarum. 1.

Rom. *Conſ 330* Zaba. *Conſ 105* Menoch. *arbit. iud. lib. 1. q. 54.* Cuiac. *lib. 1. obſ. cap. 6.* Bened. Capr. in regul. obſ. 76.

l. in cauſarum.

Marant. *de ord. iud. 4. par. 5 diſt. num. 17* Et de intellect. h. l. vide per Doct. *ad l. 1. ff. de offi. eius,* vbi Iaſ. poſt Alex. *num. 63. verſ. 3* principaliter & Dec. *num 64.* & Modern Bonon. *nu. 136. & 137.* Sebaſt. Sapi. *num. 86.* Gaſpar. Valaſ. *ad l. imperium. ff. de iur. omn. iud. nu. 212.* vbi Longoualius *num. 26. lac.* Menoch. in tract. *de arbi. ind. lib. 2. q. 37. nu. 33. & q. 54. nu. 17.*

Titulus 5. Quis in ſua cauſa iudicet.

l. Generali. 1.

Vid. *5. fallent* Soc. *in reg. 243.* incip. Iudex in cauſa &c. Oldr. *Con. 23.* Bal. *Conſ. 143.* Oldr. *Conſ 156.*

¶ Iudex in cauſa propria quis minimè eſſe poteſt, vid Soc. *in reg. 195. iudex.* Fel. *ad c. cũ veniſſet. in ſi. de iud.* Iaſ. *ad l. qui iuriſ. de iuriſdic. om. iud.* Aliquid per Soc. *in reg. 203.* lim. in eo qui eſt magnæ famæ, & ſanctæ vitæ. Iaſ. *ad Auth. in bonam. C. de iud. num. 11* & quòd ſtetur iudicanti in cauſa propria, quando de eius ſen-

eius ſententię partes non opponerent, per Iaſ. *ad l. parte furioſo. D. de his qui ſunt ſui vel alien. iur.* Hip. *ſing.* 405. *vid. in* §. *fi. Inſtit. de vulg. & ſubſtitut.* vbi princeps fait Iudex in cauſa propria. idē in epiſc. d. c. *cum veniſſent*, & in Imperatore *l. ſi quis forte* §. *ſi quis, de pœnis*, & in quouis iudice quando vult declarare de incompetentia *l. ſi quis ex aliena, D. de iudic.* vide Balb. *deci.* 107. & aliquos caſus, in quibus qui ius dicit, vide per Forcatu. *in necyom. iur. dial.* 96. *nu.* 5.

Titulus 6.

Ad iſtam Rubr. quæro an minor poſſit conſtituere procuratorē in iudicio? Dic quod non niſi quando illum conſtituerent ad petendum ſibi dari curatorem. Vide Paul de Caſtr. *in l. munus.* §. *licet D. de procurat.* Et eſt text. *eo. tit. de procurat.* ¶ Ad eandem Rubr. vide quædam infr. in *Auth. excipitur, ſub tit. de bonis, quæ li.* quantum videlicet ad filiumfami. pertinet. Quia autē hic dicitur, quod minor non poſſit conſtituere procuratorem, vid. *Tiraq. poſt l. commun. gloſſ.* 5. *num.* 183. *cum ſequent.*

l. ſi cum eſſe.

ec. Conſ. 149.

l. Fin.

Momentanea poſſeſſio dicitur ea, quæ apta eſt parū, vel quia citò debet expediri eius iudicium. Vide exemplum Inſtit. *de interdict.* §. *recuperandæ.*

Tit. 7, Vt nemo inuitus.

l. Vnic.

Ad gloſſ. verbi inuitus ibi ſolet quæri: An Bononien. &c. Tu adde An Iudex poſſit compellere ad agendum. Par. de Puſ. *in tract. de ſind. in verbo, accuſatus.* Pet. de *Anch. conſ.* 306.

Tit. 8. De ordine iudiciorum.

Gilbert. Regius *lib. 1. enantioph. cap.* 23.

l. Vnic.

Et ibi gloſſ. in verb. quoniam. Nota ibi, an incidenter ſit pronunciandū & diſtinctionem inter incidentem & emergentem. Adde etiam gloſſ. l. quæſiſſet. *ff. de re iud.* Bart. *conſ.* 91. Oldr. *con.* 187. Pet. de Anch. *conſ.* 62. Robert. *lib. 1. ſent. iur. cap.* 12. Menoch. *de arb. iud. caſ.* 168.

l. Quoniam.

Priùs de criminali eſt pronunciandum, quàm de ciuili cauſa cognoſcatur. Iſta l. intelligitur quando ciuilis intentatur ab vno, & criminalis ab alio, tunc ciuilis ceſſat, donec criminali finis imponatur, & iſte eſt cōmunis intellectus, vt per Dec. *ad l. edita. nu.* 65. vbi Claud. de Seiſ. *nu.* 68 *C. de edend.* Fab. Acorambo. *ad d. l. naturaliter.* §. *nihil commune. nu.* 108. *ff. de acq. poſſ.*

Tit. 9. De litis conteſtatione.

Parladorius, *rer. quotid. cap.* 14.

l. Res in iudicium.

Dec. *conſ.* 301. Cuma *conſ.* 71. Fulg. *conſ.* 190. Cuiac. *lib.* 9. *obſ. cap.* 21. Zoannet. *rerum quotid. cap.* 52.

Auth. offeratur.

Zabarel. *conſ.* 139 *factum.*

Tit. 10. De plus petitionibus.

l. Omnis acta. 1.

Menoch. *de arbit. iudic. lib. 2. cap* 52. Qui per dolū exigit cautiones plures & etiam de plus petendo punitur pœna de qua hic, nempe toto debito, nec locus eſt pœnitentiæ ad euitandam hāc pœnam niſi ad litis conteſtationē, idem eſt de iure canonico *vt in cap. 1. etiam ibi per Doct. de plus petit.* Sed vide 4. *fallent. poſitas per* Socin. *reg.* 64.

l. Zenonis. 2.

l. ſi quis actor. 3.

l. Odioſas 4.

Panorm. *con.* 71. Ro. *con.* 391. *&* 346. Iaſ. *con.* 151. Ful. *con.* 179. Lapus, *alleg.* 82.

Tit. 11. De dilationibus.

l. Quoniam. 1.

Panorm. *conſ.* 64. Rom. *conſ.* 226. Menoch. *de arbit. iud. lib. 2. cap.* 52.

l. ſi quando. 2.

l. ſiue pars. 3.

Appellatione pendente nihil eſt innouandū & iudicis officium quieſcit. Sed vide 7. *fall.* per Socr. *in reg.* 42. vide Federic. de Senis, *ſil.* 223 vbi ponit qualiter intelligatur iſte terminus nihil innouari Bal. *conſ.* 71. *quando parte* 3.

l. A procedente. 4.

Bart. *conſil.* 199.

l. Cum á nobis. 5.

Bart. *conſ.* 309. *&* 358.

l. Nec de ſtatu. 6.

Pet. de Anch. *conſ.* 62.

Titulus 12. De feriis.

l. Quoniam. 1.

l. Vt in die. 2.

Alciat. *lib. 6. parergon. cap.* 9.

l. Omnes iudices. 3.

l. Nullo iudice. 4.

l. Publicas 5.

l. Quadraginta. 6.

l. Omnes dies. 7.

l. Actus omnes. 8.

Pet. de Anch. *conſ.* 116. Oldr. *conſ.* 253.

l. Prouinciarum. 10.

l. Dies feſtos. 11.

Debitor fugitiuus poteſt capi die feriata etiam in honorem Dei, *ſecundum Doct. hic vltra gloſſellam in verbo fideiuſſorem*, & etiam propria authoritate per *Caſ. ſingul. in l. ait prætor.* §. *ſi debitorē ff. de his quæ in fraud. credit. & eſt gloſſ. notab. Inſt. de action. in princ. in verbo proſequēdo. & gloſſ. in cap. 1. de pact. iur. fer. de quo videtur. caſus in l. generali, de decurionib. l. b.* 10. ſed vide duas fallentias per Soci. *in reg. 3. incip. debet ſi g. timor.* Bald *con.* 6. *ſtatuto parte* 1. *& conſ.* 1. *parte* 2. Extant hominis eruditi libri duo diuinarū & humanarum obſeruationum, Pariſiis ante paucos annos excuſi, quibus multa ad hanc legem pertinentia fuſè traditur. Citatus die feriata vt ſequent. die veniat, nihil valet hæc citatio. adde ſcrib. *in cap. conqueſtus de feriis.* conſuetudo tamen indiſtinctè admittit quod quis citari poſſit die feriata in honorem Dei alia die feriata. ita Ioh. Andr. *in capite finali de feriis.* Bart. *in tractat. ſuo de citation. hu* 7. *quæſt.* Menoch. *de arbit. iudi. li* 1. *quæſt.* 18. Bartol. *in l. cum filius.* §. *fi. ff. de verb. oblig.* Qui actus extraiudiciales fieri poſſint in diebus feriatis d. l. a. Alcat. *lib* 6. *parer. quod l. adulterina.*

¶ Nullus debet vexari in die feriato, nec actus iudiciarius expediri, & præſertim in die dominico l. in. vt per gloſſ. ad quam. Adde Iaſonem *ad l. vinum numero* 3. *ff. ſi certum petatur.* & in quibus cauſis ſit conceſſa executio in diebus feſtiuis. Guid. Pap. *deciſione* 215. Iaſon *ad l. num* 71. *de offic. eius.* Balb. *deciſ.* 2. Et de debitore fugitiuo, vide So:. *regul.* 18 *in verb. debitor.* & quòd poſſit capi etiam propria authoritate Caſus eſt ſingul. in *l. ait prætor.* §. *ſi debitorem ff. de his* quæ in fraud. cred. Rui. *ad l.* 1 *num.* 169. *ff. de nou. oper. nunc.* exponit d. text. Menoch. *de arbit. iud. l.* 1. *q* 30. *num.* 13.

Tit. 13. De iuriſdictione om. iudic.

l. Non quidem. 1.

Panorm. conſ. 61. in cauſa.

l. Iuris ordinem. 2.

Actor regulariter ſequitur forum rei. *d. l. ſed vide* 8 *fallent. per Socin. regu.* 15. *incip. actor &c.*

¶ *Actor debet ſequi forum rei, non reus for. em actoris. Adde in reg.* 30. *in verb. l actor.* Vbi lim. & quòd forum ſortiatur quis plurib. modis, & plurib. ex cauſis Hippo. *ſingul.* 404 & ad cognoſcen dum ad quod forum ſpectet cognitio delicti per eundem Hipp. *ſingul.* 480. Adde ad hunc textum, Tiraq. Poſt ll connub. *gl.* 5. *num.* 8.

l. Priuatorum. 3.

In gloſſ. verb. *priuatorum.* Conſenſus vel ratihabitio partis licet poſſit validare proceſſum vel iuriſdictionē prorogare illius. qui aliàs non eſt Iudex, non tamen poteſt inducere deuolutionem nec iuriſdictionem. Vide deciſ. Bellameræ, in *tit. de for. compet.* 25 *ch. r* 6. Pro intelligentia d. gloſſ. priuatorū, vide Bart. *in d. l. col.* 10. *verſ. ex prædictis. de dignitatib. lib.* 10. Panor. *conſ.* 92. *contra part.* Fulg. *conſ.* 267. *viſis.*

l. Per iniquum. 4.

Roman. *conſ.* 242. *&* 392. Bald. *conſ.* 141. Oldr. *conſ.* 5. Rom. *conſ.* 30.

l. In criminali. 5.

Vbi gloſſ. in verbo, habeatur. Quando lex eſt futuri temporis, & aliquid vetat, dicitur quòd iſto caſu requiritur ſententia: ſecus, ſi verbo præſentis temporis vtatur, quia tunc intelligitur ipſo iure, de quo allegatur iſta gloſſ.

Habetur etiam in Gloſſ.in *Auth.habita.ff.ne filius pro patre.* Et eſt Gloſſ.in l. *ubemus. §. Oeconomus.ſupra de ſacroſ.eccl.Eccleſia.* Et quod dicit Ant. But.in c. *quemadmodum ſequenter.§.porro vt lite non conteſtata.* Sed vide 10.fallent. Soc.*in reg.446.incip ſententia requiritur* Et Bald.in *Auth. ex cauſa.verſ. de li. præterit.* vide fallent.add.Bald.in *l.extr.in ſua ſit ff. quod metus cauſa.* Adde glo. vide etiam *c.quicunque.de heret. in 6.* de quo etiam per Bald. *in l. fin. Locat.*& idem, quod ista gloſſ.ſcripſit Lud.licet ipſam non alleg. *in c.Imperialem §. item ſi feudum.in prin.de prohib.feud.alien.* Per Fred.etiã,*in c.ſancimus.l.1.col.5.verſ. damnetur.* de re milit. vbi tenet, quod ſaltem quoad ad reuocandam poſſeſſ. requiritur ſententia.

Ad Gloſſ.hic ab Accurſ.allegatam. Et ad idem Propoſ. vide Roma.*ſing.2.* Et quæ ibi latè per Nicol.Pig.adiuncta ſunt.

¶ Trahẽs aliquem in vetito examine perdit cauſam & puniũtur qui præſtant milites ſuos executoribus Iudicum incompetentium Iud. Borg. *l. ſi ſe ſubiiceat.num.118.ff.de iudi.*

¶ Ad Gl. in verbo habeatur de verbo futuri temporis, quod quando lex per verbum futuri temporis loquitur, requiritur ſententia ſecùs ſi per verbum præſentis temporis, quia iura intelligunt requiri ipſo iure. vide Soc.ad *reg.360.ſententia requiritur.* Roma.*ſing.2.*& quæ ibi ad eum not.Rip.ad *c.ſæpe de reſtit.ſpol.nu.99.* Balb.*deciſ.229.* Cort.*in verb. verbum futuri temporis.* Crement.*ſing.70.* Matthæſil.*not.111.& 114.*

Titulus 14. Quando Imperator &c.

l. Vnica.

Perſonæ miſerabiles non debent trahi in ius extra prouinciam, ſed ipſæ alios trahere poſſunt. quænam ſint perſonæ miſerabiles, vide Affli.*deciſ.257.* per Fel.ad *c.ſignificantibus.de off.i.deleg.a.* Et in materia de vidua priuilegia habente vide Didac Couar.*libro pract.quæſt.c.7.*& licèt iſte tex. non habeat locum in vxore, tamen militat in ſponſa de futuro. Rolan.à Vall.*in tract. de lucr.dot.q.12.num.8.* declarat hunc text. Iacob. Menoch. *in tract. de arb. iud.lib.2. centu.1.caſ.66. nu.4.* *in mat* Rolan.*conſil.20 lib.2.*

¶ In verſ. quod ſi pupilli, &c. Quænam ſint perſonæ miſerabiles, vide Rot. *deciſ.257.* Gramat.*deciſ.20.*

Titulus 15. Vbi de criminibus agi oporteat.

l. Prim.

In d.l.notatur, quòd in delictis regulariter non habet locum remiſſio. Ita Bart.hic, & eſt tex. *in authen. vt null. iud.§.ſi quis non comp.* Add.6. fallent.per Socin.*in reg.415.* Et 3.alias fall. poſitas in reg. 427. vbi regulariter in contractibus non habet locum remiſſio, ſicut in delictis. Et vide Salicet.*conſ.167.3. vol.* Pan.*conſ.25.parte 1.* Bal.*conſ.371.præſuppoſitur parte 3.* Fulg.*conſ.149.* *epigram. deciſ.26.*

l. Sciens. 2.

Vide Socin.*reg.336.*

Titulus 16. Vbi de poſſeſſione.

l. Vnica vbi.

Philip.Dec.*conſ.694.*

Titulus 17. Vbi fideicommiſſum peti oporteat.

Zoannetus rerum quot.cap.15.

Titulus 19. Vbi in rem actio.

l. in rem. 1.

Bart.*conſ.110.* Fulg.*conſ.194.*

l. ſi quis alterius. 2.

Et ibi per gloſ. Quid autem ſi conuentus reali actione dixit ſe poſſidere, & poſtea in termino concluſionis dicit, quod alieno nomine poſſidet, an ipſe ſit condemnandus. Vide deciſ.Iaſ.*conſ.126.*

Add.Dec.*conſ.62.*& Moder.Sen.*conſ.46.lib.1.* de quo etiam per Biſig.*deciſ.1.in tit.de offic.* Archid.& Affli.deciſ.217. fuit vtrum conuentus in cauſa poſſeſſorij recuperan.poſſit in iudicio nominare dominum. Lud. Bolog. ad *l. ſi finita.§.Iulianus ff.de dam.infect.num.184.* Iaſ.in.*§.omnium.inſt.de act.nu.100. & 103.* Menoch.*in tract.de arbit.iud.lib.1.q.74.numero 34.*

l. Actor vlt.

Nota iſtam gloſſam quod eſt in electione actoris quando quis habet plures iudices, ſub quibus poteſt conueniri, corã quo conueniat. vide conſ.Lud. 412. Abba.in cap.cum ſit in 1.notab. de foro compet. Limit. *vt per Bald. hic* in fine: Rom.*conſ.212.* Oldr.*conſ.83* Bart.*conſ.196.* Rom.*conſ.127.*

Titulus 20. Vbi de hæreditate. &c.

l. Illic. 1.

Gloſſ.*conſ.19.nobilis in fine.*

Titulus 21. Vbi de ratiociniis tam publicis quàm priuatis agi oporteat.

l. Eum qui. 1.

Guid.Pap.*conſ.209.* Panor.*conſ.36.*

Titulus 22.

Titulus 23. Vbi quis de curiali vel cohortali aliáve conditione conuenieniatur.

l. ſi quis. 1.

Forcat.*Necyoman.dial.96.*

Tit. 24. Vbi ſenatores vel clariſſimi ciuiliter vel criminaliter conueniantur.

l. Cuicunque. 1.

Gueuarra, *ad l.3.ff.de off.præſ.nu.8.*

Delinquens in alieno territorio ſecundum ius commune, & non ſecundum ſtatutum illius loci punitur. Contr.tenet diſtinguendo Anc.*ad c.poſtulaſti.col.29.verſ.3. quæro de for.comp.* de.præſertim. Iaſ.*ad l.1.n.30 C.de ſum.trin.* in no. Bart.*ad l.præſes.l.a.2.de off.præſ.* Si clericus litiget in curia ſeculari cum actor ſequatur forum rei, an debeat ſeruare ius Ciuil.ſecul. An clericorũ not.Abb. *ad c.quod clericis.numero 6.de for.compe.*

l. ſenatores. 2.

Menoch.*de arbit.iud.lib.2.caſ.28.86.*

Titulus 25. In quib.cauſ.militantes.

l. Omnes omnino. 1.

Titulus 26. Vbi cauſæ fiſcales.

l. Non defenſæ. 1.

l. Non animaduertimus. 2.

Iaſ.*conſ.100.in præſenti parte.1.*

l. Procurator. 3.

l. Cum vendente. 4.

Bald.*conſ.266.proponitur parte.1.*

l. Ad fiſcum. 5.

l. ſi quis aduerſus. 6.

l. Dominicis. 7.

Cuiac.*lib.8.obſ.cap.32.*

l. Cum aliquid. 8.

l. Vniuerſi. 9.

l. Nullum. 10.

Titulus 27. Quando liceat. &c.

l. Liberam. 1.

Alexan.*conſ.1.circa 1.parte 2.* Rom.*conſ.365.* Pratejus *de veter.iuriſp.pag.24.*

Tit. 28. De inofficioſo teſtamento.

l. Cum de inofficioſo. 1.

l. Quamuis. 2.

l. ſi mater filiis. 3.

Fulg.*conſ.69.* Bartol.*conſ.135.*

l. Cum ex cauſa. 4.

l. ſi pater. 5.

l. Cum quæritur. 6.

Dec.conſ.118.

Auth. nouiſſima.

Legitima, ſi filij ſint quatuor vel infra, eſt tertia pars totius aſſis, ſi ſunt plures eſt dimidia, inter eos æqualiter diuidẽda, *vide 4.fall.poſitas per Soci.in reg. 152.filius legit.& Mod.repet.hic.* Pariſ.*conſ.53.lib.3.num.70.& ſeq.& per totũ & in conſ.55.num.13.& ſeq.eod.lib.* Curo.*conſ.48.in fin.lib.2.* Soc.Ion.*conſ.25.lib.2.per totum.* Io.Cepha.*conſ.245.num.23.*

Nota

Digitized by Google

Nota legitimam filium iure inſtitutionis habere debet, alias poteſt conquerelare teſtamentum, & ita Bart. in Auth. iſta, & eſt cõmunis opinio in c. ſed quoque vt cũ de apellat. cognoſcat. Sed vide 4. falle. Soc. in reg. 196. Dec. conſ. 228. Rom. conſ. 311. Iaſ. conſ. 65. Pet. de Anch. cõſ. 152. Fulg. conſ. 34. & 35. & 36. Cuma. conſ. 70. Fulgo. conſ. 60. Cuma. conſ. 66. & 35. Panorm. conſilio. 63.

Auth. vnde ſi parens.

Bart. *conſ.* 234. Rom. *conſ.* 95.

l. Nepotem. 7.

l. Parentibus. 8.

l. De inofficioſo. 9.

l. Si hæredem. 10.

l. In arenam. 11.

Vbi pater arenarius filium arenarium exhæredare non poteſt, an idem ſit in patre filiam meretricem exhæredante. *vide Tiraquell. in ll. connub. gloſſ. 1.*

l. Si pater. 12.

Legitima fratri debita quanta ſit & quando debeatur. Decius conſ. 2. Sed nunquid legitima ita à matre debeatur ſicut à patre. *vide Ripam in 34. incip. 7. & 8. 9. Cuma. conſ.* 72.

l. Cum duobus. 13.

l. Cum qui. 14.

l. Filium. 15.

l. contra maiores. 16.

l. cum filium. 17.

l. Cum te pietatis. 18.

l. ſi filiam. 19.

Dec. conſilio 231.

Auth. Sed ſi poſt.

Frater an teſtamentum fratris rumpat, vbi eſt turpis perſona inſtituta in totum vel ſaltem quantum ad legitimam. *vide Socin. conſ. 2. Panorm. conſ.* 12.

l. Filia. 20.

Bartol. conſilio 128.

l. Fratris. 21.

l. ſi maritus. 22.

l. Teſtamenti. 23.

l. Teſtamentum. 24.

l. Filiis. 25.

Dec. conſilio 441.

l. Ex tribus. 26.

Dec. conſ. 371. Rom. conſ. 239.

l. Fratres. 27.

l. Liberi. 28.

Amicus inimici mei cenſetur inimicus mihi, vide plenè *Doct. cap. cum oportet de accuſat.* Faciens legem cum inimico meo videtur meus inimicus. ita per Salycet. & Bart. in *l. iſta* 52. vide plenè per Andr. de Iſern. *in §. porro inſit. quae fuit prima cauſa beneficij amittendi.*

l. Quoniam. 29.

Pater non poteſt priuare filium ſua legitima regulariter. d. l. quoniam & l. ſi quando. infr. eo. & Bart. Socin. in conſ. 246. incip. eleganter verſ. ex quibus circa fin. in 2. vol. Sed fallent. 3. poſuit Socin. in reg. 350. incip. pater filium. Bar. *Conſ.* 44. Cuma. *conſ.* 10.

l. Omnimodo. 30.

Bart. conſ. 13. Dec. conſ. 346. Pet. de Anchar. *conſ.* 407. Fulgo. conſ. 84.

¶ Ille cui eſt relictum aliquid in teſtamento, non poteſt illud impugnare: ſed agit ad ſupplementum legitime, niſi probetur ingratus. P. riſ. *conſil. 36. nu. 38. lib. 2. & conſ. 58. nu. 19. eod. volum. in mat. nõnulli per Cuma. conſ. 109. cum ſeq. & conſ.* 241. Pro intell. huius l. vide Fernan. Vaſq. *in tract. de ſucceſſ. crea. §. 18. n. 57. & §. 30. num. 110. & §. 10. num. 157. & 400. & 608. Socin. conſilio 97. volum. 3.*

¶ Quid in filia quæ habuit dotem non legitimam, & eam acceptauit. vi Dec. *conſ. 89. Rot. Ro. deciſ. 333. in nouis.*

¶ Onus probandi ingratitudinem incumbit hæredi, vt hic Alciatus *regul. 1. praeſumpt. 16. numer. 2.* & quando tempore præſcribatur iuri agendi ad ſupplementum legitimę, de qua in hac l. Bald. in *tractat. praeſcription. 4. part. 4. part. princip. quaeſtio. 23.*

l. Quæ nuper. 31.

l. Quoniam. 32.

Bart. *conſ.* 19. *&* 198. Cuma. *conſ.* 52. *p. conſ.* 92.

Filius non poteſt grauari in legitima, Socin. *conſil. 97. praeſens conſultatio volum.* 3. Ampl. vt per Rip. ad l. *qui Romae §. duo fratres. nu. 42. de verb. oblig. & ad l. in quartam. ad l. Falci. vbi Pe. Late. & Soc. Iun. in repet. Corn. conſ.* 106. *lib.* 2. *Dec. conſilio 456. num. 7. Mateſ. ſing. 163. Doct. ad l. ex tribus, vbi Bart. & alij C. de inoff. teſtam. Alc. reg. 1. praeſum.* 2. Ai g. Bero. *q.* 87. vbi ponit duas limit. ad h. tex. Prima, quando onus legitimæ eſt adiectum in fauorem filij. Secunda, quando eſt adiectum toti hæredit. Declar. & limit. hunc text. nouiter, vt per Fernan. *Vaſq. in tract. de ſucce. crea. §. 10. nu. 199. & 400. & §. 30. num. 246. cum ſeq.* Petr. de Imol. *libro 1. concluſ.* 42. *vbi* ponit 12. ampliat. & 29. limit. Ludo Franc. de Albet. *conſ. 74. nu. 2. inter conſ. diuerſ. ad cau. vlt. volum. vol. 1.*

l. ſi quis ſuo. 33.

l. ſi quis filium. 34.

Filius non portabit iniquitatem patris. ca. 1. & 2. 24. q. 3. Dec. *conſ.* 530. Bart. *conſ.* 105. & *conſ.* 118. *& conſ.* 14. Bald. *conſ.* 89. *&* 340. Fulg. *conſ.* 84.

Querela competens, vel quæ ſperatur competere, tranſmittitur ad liberos, etiam non præparata. Tranſmiſſio querelæ, quæ fit beneficio huius l. nõ habet locũ, quando exhæredatus in vita renunciaſſet querelæ, & expreſſe tex. *hic in fine dicit.* Declar. *vt per Iaſ. ad l. cũ mota. n. 15. & 19. C. de tranſact.* Ant. Rub. ad l. *pater filium n. 96. ff. de inoff. teſtam.* Diaz. *in reg.* 635. Gozad *ad l. qui ſe patris, col. 4. C. vnde liber. nu.* 205. *& ſeq.* vſque ad nu. 217. & ibi Angel. de *Vbal. nu.* 112. Pro intell. ad hunc text. vide Soci. *Iun. conſ. 64. nu. 12. li.* 2. Ant. de Andaul. *inter conſ. diuer. ad cauſ. vlt. volun. conſ. 77. n. 15. volum. 1.* Menoch. *in tract. de arbit. Iud. li. 2. centu. 2. caſ. 163. num. 4.*

l. ſi quando. 35.

Nota Roman. Princeps eſt qui iure tenetur cap. eccleſia noſtra. cap. 1. in verſ. neque enim de elect. in d. l. 5. & generaliter. pater ſi donat aliquid filio regulariter, id non computatur in legitimam, niſi ſit dictum. d. §. & videas vnam fallen. poſitã per Socin. *in reg. 354. incip. pater ſi filio.* 287. Ro. *conſ.* 350. Dec. *conſ.* 144. Dec. *conſ.* 392. Ripa. *conſ.* 5. *conſ.* 10. Dec. *conſ.* 228. *&* 346. Fulg. *conſ.* 84.

Quomodo intelligatur iſta conceſſio imperialis condendi teſtam. poſt gl. hic declar. vt per Bart *ad l. 1. Co. de ſacroſ. eccleſ.* quem refert, & ſequitur Iaſ. *ibi. nu. 20. idem* Iaſ. *ad l. final. nu. 35. ff. de conſtit.* Feli. *ad c. cauſam. quae n. 10 de reſcripti.* Menoch. *in tract. de arbitr. iud. li. 2. q. 7. n.* 40. Ad illud quod priuilegia ſint ſtricti iuris, dic ita eſſe verum vt in eis maſculinum non concipiat fœmininum. Tiraq. de *vtr. retr. tit. 1 §. 1. gl. 9. num.* 184. & in mat. h. l. quod non cenſeatur derogatum iuri in præiudicium tertij. vt. quæ cumulat latiſ. *Feli. ad c. 1. n. 17. declara extra de reſcrip.*

In generali renunciatione, quam facit filius de bonis paternis, non cenſetur renunciare ſupplemento legitimæ. lim. vt per Rip. ad *l. 1. n. 69. de vulg. & pup.* Soc. *reg.* 287. Diaz. *reg.* 212. Cagnol. *ad l. iura ſanguinis. n. 6. de reg. iur.* Mate. *ad l. filium quem habentem. n. 47. C. famil. erciſc.* Pro intell. poſt Iaſ. & alios hic vi. de Dec. *conſ. 33. num. 5. & conſilio 304. nume. 9. & conſ. 505. num. 2. & conſ. 515. v. fin. nu. 4. per* Soc. Iun. *in q. conſ. 122. perſpectiu. col. fi. l. 1 & latiſ.* ſuſcribens Dec. & tribus aliis idem cauſ. 136. *colum.* pen. *& fi. co. l. 1.* Pariſ. latius *conſ. 9. num. 5. li. 3. & con. 43. num. 31. eod. lib. 33.*

l. Scimus. §. repletionem. 37.

Legitima debetur filio ex ſubſtantia patris. Adde quod ſi teſtator relinquat certam quantitatem pecuniæ, poteſt adhuc filius refutare pecuniam, & petere legitimam in corporibus hæreditariis. Bar. *ad l. ſecus quoque. in fi. princ. ff. de hered. inſtit.* Add. Iaſ. *ad l. non amplius. §. cum bonorum. nume. 6. & ſequent. ff. de leg. 1.* Dec. *conſ. 236. ante fin. n. 15.*

¶ Ad text. ibi ex ſubſtitutione, vbi gloſſ. intelligit in ſubſtitutione facta in legato. Add. quod ſimpliciter cum hoc intell. tranſit Cor. conſi. 106. *lib. 2. colũ finali* & quòd iſte text. in ſubſtitutione facta legatario loquatur, non autem in ſubſtitutione facta hæredi. vulgariter vel per fideicommiſſum, tenuit Bart. ad *l. in quartam, in pen. q. ff. ad l. Fal.* aliter intelligit Baldus hic in ſeptim. not. & Saylcet. in 3. Add. quòd Vinc. Hercul. ad d. l. in quartam, columna 30. & ſeq. ponit nouum intel. ad hunc textum vt intelligatur de ſubſtitutione, & iure accreſcẽdi factis ab extraneo, non à patre vt ibi per eum, poſt quem vide ibidem Soc. Iun. & nouiſſ. noſtros. numero 380. & 495. vltra alios Add. quod iſte tex prout generaliter loquitur, intelligitur vt nunquam debeat computare. Ratio, quia ſubſtitutio eſt ſecunda conditionalis diſpoſitio & ſic quod prouenit ex ſubſtitutione venit ex conditione, ſed filius debet legitimam habere ſine aliqua conditione.

¶ Item quia incontinenti debet habere legitimam, ideo in vſufructu non computatur. & circa vſumfructum intell. clarius, quando ille filius vel erat ſocius in vſufructu, vel alias, vt non haberet proprietatem. Et ad hunc text. add. Corraſ. *ad l. filium quem habentem C. famil. herc. ſound. num. 197. & ibi.* Polit. *nu. 128. & ſeq.* Fernan. Vaſq. in *tract. de ſucceſſ. creat. §. 10. nu. 376. & 392. & §. 30. nu. 248.* Viui. *lib. 1. commu. opinio. in verſ. filius.* debent. Franc. de capi. *con. 78. nu. 3. 4. 9. inter. conſ. diuerſ.* ad cauſ. vlt. volun. volum primo. Menoch. in tract. de *arbitr. Iudic. lib. 2. centur. 2. caſ. 163. num. 10.*

l. Cum antiquis. 37.

Titulus 39. De inofficioſis donationibus.

l.Ad legem primam.

vid.Dec.*conſ.*246.Rom.*conſ.*95.*viſo.*

Querela inoſficioſæ donationis datur, cùm filij fraudā tr in quartā, ampl. vt per Iaſ. l. *emancipata. in fin. qui admitt. & ad l. cum mora nu.14. c. de tranſact.*

Ad gloſ. hic magnam in 6. q. ibi, quid enim, ſi in mari omnia proiiciat. Nota quòd pater poteſt diſponere de rebus ſuis, vt ſibi placet, etiā proiic ēdo & fraudando filios. Vnde po.eſt dare maiorem dotem vni filiæ, quàm alteri & illa non poteſt petere ſupplementū, vt per Dec. *in conſ.*26. & 547. & q filia congruè dotata non poſſit agere ad ſupplementū cùm ſemper in dubio dicatur congrue dotata, ponit Laur. de palat. *in tract. quod ſtatut. maſc. col.21 part. nu.16. verſ ſed an filia.* & quòd pater poſſit dotare filiam, quomodo vult, conſulunt Alex. *conſ* 33. *lib.*4. *contra facit l. ſi filia pat de legat.*3. vbi dos debet conſtitui ſecundùm facultatem patrimonij, & filiorum numerum. *l. cum poſt. §. gener. de iure dot.* & arbitrio boni viri conſtituitur, & per Iudicem, vt Bal. *nouell. in tract. de dot. in 6 par. verſ. prædicta confirmant in 17 priuil.* vbi tandem concludit, quòd quando filia dotata excluditur, à ſucceſſione poteſt agere ad ſupplementum dotis ſi congruè dotata non ſit, vide ibi, & quid iuris dos non aſcendit ad legitimam, an reſiduum peti poſſit viuēte vel mortuo patre, & an auctis facultatibus patris, poſſit etiam augeri dos, vide Dec. *conſ.*277.89 379.392.*num.*1. & 2.

l.ſi pater.2.

Nota caſ. in quibus valet donatio inter patrem & filium. Oldr.*conſ.*771. & 151 Appel. de Marſ.*conſ.*106.Guid.Pap.*conſ.*60.Bald.*conſ.*430.

l. Precibus.3.

l.ſi filius 4.

l.ſi totas.5.

Add.Glo.*ad c. ſi quis irafcitur.* 13. q.2. An ſuperuenientes liberi reuocent totam donationem factam à patre, An ſolum vſque ad legitimam, adde poſt Bart. *ad l. Titia imperator. num.*6. *de leg.*2. Iaſ. ad Auth. *ſi qua mulier. num.*6. *c. de ſacroſ. eccl.* Dec. *ad l.*3. *nu.* 4. *C. de pact* Rip. *ad l. ſi vnquam.* 49. q. *C. de reuoc. donat.* vbi etiam Tiraq. *in verb. liberis. num.*42. & 67. cum ſeq. Anto. Rub. *add. l. Titia Seia. §. imperator nu.*106.186 Didac. Couar. *lib.*1. *variar. reſolutio. cap.*19.

l.cum donationibus.6.

l.ſi mater.7.

l.ſi liqueat.8.

l.Non conuenit.9.

Dec.*conſ.*39.

Tit.30. De inofficioſis dotibus.

l.Vnica.

Promptum eſt iura iuribus cōcordare. Add. text. *in c. cum expediat. de elect. lib.*6. Et Remedium, d. l. an poſſit intentari conſtante matrimonio inter dotatam & virum, vide Socin. *conſ.*16. vbi videtur cōcludi, quod non, niſi ſoluto matrimonio. Panorm. *conſ.*54. *videtur parte* 1. Molinæus vbi ſupra.

¶Filius grauatus in legitima poteſt agere querela inofficioſæ dotis. adde vtrùm hoc poſſit facere conſtante matrimonio. Afflict. *deciſ.*86. *fuit dubitatum.* Socin. *conſ* 16 vbi quòd non niſi ſoluto matrimonio. Anton. Rub. *ad l. Titia Seia. §. imperator. nu.*22 *ff. de leg.*2.

Tit.31. De petitione hæreditatis.

l.Senatuſconſultum.1.

l.ſi poſt mota.2.

Nota, quòd petitio hæreditatis non intentatur cōtra titulo poſſidentem d.l. Et per Doct. hic, & maximè Paul. Caſtren. *in l. pro herede. Et in l. nec vllam. ff. eo.* Adde 6. fall. per Socin. *in regu.*364. quæ incip. petitio hæreditatis, Oldr. *conſ.*81. *quod proces* & 194. *factum* Parladorius, *rerum quotid. cap.*5.

l.Hæreditas 3.

l.In reſtituenda.4.

l.De hæreditate.5.

l.ſi putas.6.

l.Hæreditatis.7.

Bald.*conſ.*61. *parte* 5. Bellon. *lib.*3. *ſupput. cap.*5. Vitalis. *lib.*1. *Variar lection.*18. Parladorius, *rerum quotid. cap.*1.

l.Liber nec ne.8

l.ſi ſcripti.9.

l.ſi filiusfam.10.

Ibi probatur, quod ex diutina ſucceſſione ſolēnitas extrinſeca probetur. Vide Iaſ. *in l. ſciendum num.*16 *ff. de verbor. oblig.* Vbi de communi teſtatur & ibi Et Alex. *col.*5. & *conſ.*22. *incip. viſo proceſſu. in vlt. colu. lib.*4. Diaz. *reg.*310. *in lib. meo. B. num.*994. Et Grauet. de antiq. *temp. in* 3. *parte. num.*13. Franc. Curt. *conſ.*76. Rom. 252. *conſ.* & 275. Bart. *conſ.*129. Dec. *conſ.*222. & 125. & 442. & 486. Pet. de Anch. *conſ.*176. Iaſ. *conſ.*2. Pet. de Anch. *conſ.*117. Bald. *conſ.*396. Menchac. *illuſt. qu. cap.*64.

Ex Hippolito *ſingulari.*323. Decius *conſilio* 342. *columna* 6. poſt med. & in *conſilio* 558 *col.*2. *num.*5. *Crauetta in tract. de antiq. temp.*2. *parte. num.*11. & 3. *parte. num.*13 Felin. *ad cap. ſicut. num.*26. *cum ſeq. extra de re iudi.* & *num.*29. vbi limi. in mādato, vide Gra. *vbi ſupra* 2. *par. prin. num.* 59. *cum ſeq.* Guid. Papæ *deciſ.*19. Dec *conſ.*36 Feli. ad *d. c. ſicut. num* 31. *in fi.* Dec. ad *d. l.*1. *nu.* 9 *cin* 1. *lect. c. qui edu.* Add. Soc. Iun. *conſ.*56. *num.*6 *lib.*1 Io. Ceph. *conſ.*148. *nu.*18. *lib.*1. Crot. *conſ.*5. *ad fi.* Gozad. *conſ.*73.

l.Cogi.10.

Nota quis regulariter non tenetur dicere titulum ſuæ poſſeſſionis. Adde 3. limita. per Socin. *in reg.*525. *incip.* titulum ſuæ poſſeſſionis. Rom. *conſ.*177. *licet* Bald. *conſ.*325. *in petitione parte* 2.

l.Cum hæreditatis.12.

Oldr. *conſ.*22. Cuiac. *lib.*9. *obſ. cap.*27.

Tit.32. De rei vindicatione.

l.ſi inferiorem.

Bald. *conſ.*311. Socin. *conſ.*233. Rom. *conſ.*176. Bald. *conſ.*312.

l.Mater.3.

l.Domum.5.

Rom. *conſ.*454. Fulg. *conſ* 117. Rom. *conſ.*255. Sarmientus, *lib.*1. *Select. cap.*[illegible] Corpus *de fructibus lib.*7. *tit.*3. *cap.*9.

l.ſi ex ea pecunia.6.

Res empta per aliū eius nomine ex pecunia mea non eſt mea ſed ementis, vt hic. & *l. ad probationem. infra de probationib.* Sed vide ſex fallent. per Socin. hic *in reg.*425. Rom. *conſ.*291. & *conſ.* Dec. *con.*99. & 455. Lapus *alleg.*72.

l.Partum ancillæ.7.

Partus ſequitur matrem quoad libertatem, quoad dignitatem patrem, fallit in *cap. nouit. ex. de iudicijs* & quod ibi dicit Ioh. de Iſernia & Glo. & *Ang. in Auth. de inceſt. nup. col.*9.

l.ſi vt proponis.8.

Vbi gloſſa in verbo *non negabitur*, adde gloſſ. in §. cùm verò, de his qui feud. dar. poſſ. & vide Socin. omnia de reg. 425. ſiue 343. Bald. *con.*195. & 198. Zabar. *conſ.*27.

l.Doce ancillam.9.

Philip. Dec. *conſ.*522. *conſultus.* Socin. *conſ.*289. *difficultas.* Bald, *conſ.*53. Coraſ. *lib.*5. *miſcell. cap.*14. Guterius. *de dote pag.*44. *Quæſt. lib.*1. *quæſt. iur. cap.*14. Vidas, *lib.*2. *quæſt. varia. cap.*4.

l.Cum ſuper.10.

l.ſi quis ſciens.11.

Bald. *conſ.*257. *Titius parte* 1.

l.Inciuile.12.

Molinæus ad Rub. *ff. de verb. oblig. cap.*58.

l.Ordinarius.13.

Philip. Dec. *conſ.*424. Ro. *conſ.*330. Vacon *lib.*2. *declar.*44 Menoch. *de arbit. iud. caſ.*371. Beroius quæ.23.

l.Cum à matre.14.

Dec. *conſ.*445.185. Ripa, *conſ.*16. Dec. *conſ.*208. & *conſ.*395. & 184. Chaſſ. *conſ.*47. Fulg. *conſ.*67. Dec. *conſ* 56.

Hæres non poteſt venire contra factum defuncti. vide Craueт. *conſ.*200. Iaſ. *ad l. ſi. §. in computatione. nu.*9. *cum ſeq. C. de iur. deliber.* & *ibi.* Paul. de Caſt. Cur. Sen. *conſ.*1 *col. fi. in fin.* Grau. *deci.*93. *in cauſa illuſtriſſimi Ducis. nu.*8. & *ſeq.* Bart. ad *l.*2. *C. ſi in fraud. patro. Pariſ. con.*33. *vt præſens, cōſultatio. nu.* 95. *cum ſeq. lib.*3. Deci. ad *l. ſi debitori.* 1. *lim. C. de pact.* Horman. *dec. ad l.*4. *§. Cato. nu.*435. *ff. de verb. oblig.* vbi etiā Soc. Iun. *nu.*221. & *in noua impreſſ. nu.*152. *in fi.* Dec. Iu. vt per. Ari. Pinel *in repe. ad l.*1. *C. de bon. mater. in* 3. *per num.*81. & *ſeq.* Moder. Imol. *lib.*3. *concluſ. veri. iur. conclu.*8. Et an procedat in feud. Socin. Iun. *conſ.*212. *num.*11. *lib.*2. *amp.* & *lim.* vt per Tiraq. de *vtroq. retract. tit.*1. §.1. *glo.*9. *num.*47. & *ſeq.* & *num.*57.

l.Quotiens.15.

Limita niſi ſecundus emptor ſciret rem alteri fuiſſe venditam; quia tunc non poteſt conueniri à primo emptore. Ita hanc legem ſingulariter limitauit Baldus in Rubrica 1. de reuoc. his quæ in fraud creditorum ſceſt. & ſequitur d. Iaſo. in l. ſi. pen. col 5. de ſacro. eccl & vide cap.5. ſing. & 81. vbi etiā limitat quinq. modis. & Iaſ. ad iſtā l. quoties. vide vnū ſing. Ludoui. Rom. in verbo iudicio vbi quærit quid ſi vterq. emptor probat rē ſibi fuiſſe traditā quid iuris, & cui præſumatur prius tradita: nota quod ſi dominus rem vendat duobus ſeparatim iſta eſt potior cui primo fuit tradita d. l. quoties.

Ad

Add.9 fal.poſitas per Socin.in reg.155 Bart.conſ.74. Bald.conſil 468. Ripa conſ.fin.Rom.conſ.170.Dec.conſ.431.vltra ea quæ dixi in iſta lege vide Roma.ſing.382.Cur.con.22. Ang.con.387.Alex.con.122.Couar.lib.2.variar.reſol.cap.19.& ad c.quamuis lib.6 de pactis.parte.1.§.4.num.2. Gomez.variar.reſol.tom.2.ca.2.nu.20. Guter.1.parte reſolut.cap.10.Ioh.Aurp.lib 2.epiſtol.iuriſd..18. Duorum empto. ú ille potior eſt,cui primò poſſeſſio tradita eſt. vide Socin. in reg.118.emptorem.Guid.Papæ deciſ.22.& 509. v ii quod iſta lex non haberet locum in emptore, qui per precarium habuiſſet poſſeſſ. nam requiritur traditio vera,quod tamen non procedit duobus caſibus, vt per eum dicitur deciſ.112.Tiraq.in tract.de in.conſt.poſſ.prima par.n.21.Dec. ad reg.contractus. n.18.de reg.iur.Dec.con.247.Hier.Zanet.in tract.de differ.inter ius cano.& ciui.n.15.& 17.Aret.ad §.actionum.colu.11.de actio.Pariſ.conſil.1.n.106.lib primo.Lim. poſt Iaſ.hic nõ procedere in priuatis,ſecus in eccleſiaſt.Iaſ.ad l.fi.n.29.& ſeq. C.de ſacroſan.eccle.Pariſ.con.77.nu.2.& n.6 & ſeq.vol.1.& cui in dubio præſumatur prius res tradita,vide Iaſ.ibi nu.28.Hippol.ſing. 82. An habeat locum in locationibus & contract.eccle.Alex.conſi.122.nu.3 libro 5 Amplia etiam, quòd in prima venditione affuerit iuramentum F.rat. cau. 48. ſi quis.nu.2. Bald.conſ.39.pulchrè per S ... ſun.conſ.93.& ſeq.lib.2.vide per Roma.ſing.382. & quòd hæc l.habeat locum in locatione, Soc.poſt Rot. Rom.conſ.29.viſis. vol.1.& ſeq lib.4.Andr.de Beſſes.ad l.1.C.de ſacroſ. eccl.nu. 240. Iaſ.ad §. item ſi quis gl.1.num.116 Inſt.de actio Quid in pignore Ant Neuſ.in tract.de pigno.& hypot.primo membr. 5. par.nu.46 in 9.volum. tract. & quod non habeat locũ in hypothecis.nouiſ.Cachera.deciſ. 133.nu.4. Ad hunc text.vide Rot.in antiqui.178.verſi.vtrum Lex quoties:Didac.Couar.in tract.variar reſolu.li.2.ca 19. nu.1.cum ſeq.Port.lib 2.concluſ.ſuarum.concluſ 40.mol.ab Aquila lib. 1 commu.opi. in verbo,vendens.Cepha.conſ.97 nu.2 prima par.& conſ.147.num.11.& 18.Pariſ. conſ.69.num.155.volum.3 Didac.de teſtam.primat.par.cap.5.nu.9. cum ſeq. Emanuel Zoares in theſau.recepit.ſentent.ſub.litera l.n.157.cum ſeq Adde quòd diſpoſitio huius l.corrigitur per ſtatu.noſtrum,Peruſ.li 3.c.176.lim.hunc text.Soc. Iun.conſ.48.num.7.& 10.volum.3.

l.ſi in area.16.

l.ſi fundum.17.

Nota quod malè fidei poſſeſſor in fructibus percipiendis propter tituli excuſatur d.l & hic per ſcrib.Sed adde 4.falle per Soc poſitas reg 308.Corn. conſ.229 Iaſ.conſ.29.Bald.conſ 257.Molin.ad conſue.Pariſ.tit.1.§.22. nu.50.

l.Re tua.18.

l.Indicia.19.

Indicium quid ſit & quis effectus indiciorum. Bald. in l. ſiue poſſidetis 1. de probat.& D. Antho.in cap.fin.col.7.ex.de iureiur. Plenè per Salycet. in l. fin. col. vir.de quaſtio.& per quot teſtes probetur indicium. Imol.in cap.ſicut ex.de ſimonia.& quid ſit indicium ad torturam, Alex. conſ. 40. de indiciis in dubitatu vide per Gall.in tract.malef in Rub de indiciis & præſumpt. Bald.& Imol. in l. fin.ff.de hered.inſt.& in l.fin.C.de probat. & an ſint ſufficientia ad condemnationem & in pœnam mortis & quid in pœna pecuniaria. vide per Paul. de Caſt.plene conſ.196.vbi in primo caſu dicit quod non in ſecũdo vero admittit de quo per Bald.in l.pactum.ff.de hered.inſt. Ioh. Calder.capite veſtra ex. de cohab.cleric.Indicia ſufficientia ad torturam vide Lanfranc.in cap. quoniam §. confeſſiones verſ.aduertendum tamen ibi remiſſiuè per Celſ.in apoſt.in verbo nõ valet.ex.de probat.Dec.conſ.428.& 146 Bald.conſ.181. An fama ſufficiens ſit ad torturam.Anch.in cap.veh.1. ex. de teſtibus. Rom.conſ 7. Bart. conſ.18. An & dubitatis indiciis condemnari quis poſſit Rom.conſ.451 Caſtr.conſ.77.Cepol.conſ 27.& 38.

Dominium in inſtrumentis & per indicia probari poteſt. Pariſ. conſ. 104. nu.102.li.1.lim.in inſtrumento locationis.Pariſ.conſ 17.lib.1. & addo ego ad l. ad probationem.C.loca.

l.Non ſeruum.20.

l.A poſſidentibus.21.

l.Certum eſt 22.

l.ſi mancipium.23.

Vendicate rem ſuam non videtur poſſeſſori precium offerens. l. 12 hic per gl.ſed adde.3.fallent.per Soc.in reg.554 nu.439.iudicans.

l.Nullo iuſto.24.

Menchaca controu.illuſt.cap 83 cum ſeq.

l.ſolemnibus 25.

Rom.conſ.275.& 291.Panorm.conſ.67 Bald.con.1.

l.More litis 26.

Præſcriptio longiſſimi temporis, per litis conteſtationem interrumpitur & amplius non eſt,adde 3.fall poſitas per Socin.in reg.373. Anub.de Cane.ad l.naturaliter ff.de vſucap.nu.260.

l.ſeruum 27.

l.Et vult Res alenas.28.

Rom.conſ.263.Oldr.conſ.69.

Titulus.33.De vſufruct.& habit.

l.ſi vſusfructus.1.

Ad iſtum textum.vide Alexan.conſ.58.vol.in 3.colum.verſ.non obſtat. & Soc. conſ.9.nu.5 Bart.conſ.137.Dec.conſ.418 Bald.conſ 456. Iaſo.conſ.40.Soc.con.9. Bad.conſ.21.Clarus,§.teſtamentum q.64.

¶ Cautionem quam vſufructuarius præſtare debet. non poteſt teſtator remittere, & ante eam præſtitam ſuper vſufructu vel quaſi non poteſt actionem intẽtare. vide Gozad.conſ.51.nume. 5. Dec.conſil.418 vid. in mat. quæ ponit.Port.de Imol lib.3.concl.18. Iul.Clar.li.3.ſent.§.teſtamentum.q.64.

l.Verbis teſtamento.2.

l.ſi patri.3.

Rom.Conſ.503.Diligenter.

l.Vſusfructus.4.

l.ſi pater.5.

l.Intereſt.6.

l.Eum ad quem.7.

Cornel.Conſ.81.circa 1.parte 4.

l.Neque fructuarium.8.

Menchaca illuſt.controuer.cap.73.

l.Vſufructu.9.

l.ſi domina.10.

Giraldus Longolius,poſt tract.de vſucap.ſeruit.

l.Habitatio.11.

l.Ambiguitatem.12.

Old.Conſ.44.

l.Cum antiquitas.13.

Ad intellectũ iſtius legis vide ple.per Cepol.in ſuo tract.de ſeruit.c.60.& itẽ quantũ ille textus decit, quod ille qui habet habitationem poteſt illam locare vide deciſ.Neapol.401.Panor.Conſ.66 Corne.per.Conſ 305. Buttig. Conſ 30.Alex.Conſ.223 Fulg.Conſ.207 Socin.Conſ.281.

l.Antiquitas.14.

Vide Bart.in l.Gallus §.etiamſi pater in verſ.quæro. ff.de lib.& poſt.& ibi Alex col.3.etiam alios quos vide ibi,Rom.notanter loquẽtem in 85.ſchar.in fine cum ſeq.Bart.Conſ.96.Dec.Conſ.355.

Appellatio hæredis relata ad id quod de ſui natura non eſt tranſmiſſibile ad hæredes,in perſona primi hæredis finitur.vide Tiraq.in tract. le mort ſaiſit.decla.4.par.4.& in 2.decl.n.5 part.nu 6 Iaſ ad l.in ambiguis C.de legat. Cret. ad l.4.§.Cato.nu.13.& ſeq ff.de verb.oblig. Bart. ad l.Gallus §.etiam ſi parente. verſ.quæro iſtis caſibus.nu.7.de liber.& poſthu.vbi etiam Alex. Ruin.& omnes.

l.inter antiquam.15.

l.Corruptionem.16.

Barto.Conſ.116.Bald.Conſ. 123 Cepol. Conſ. 58.Hanc legem Molinæus ... plicuit in nouis intellectibus.

l.vt vltima Ex libris.17.

Titulus 34.De ſeruit.& aqua.

In hunc titulum Meneſius ſcripſit.

l.ſi quas actiones.1.

Vbi Gloſſa in verbo Si qua vbi dicit & ſic conſuetudo æquiualet veritati: adde ad hæc Alex.conſ.104.in 4.vol.etiam in l. de quibus ff de legib. & ita latè Iaſon.Abb.& alij in cap. de conſuetud. Signor.de Home.Conſ.91.Alex.Conſ. 174.Iaſ.conſ.98.Socin.conſ.141.Ræuardus,ad legem 8 tribonian c.5.Corraſ. ad l.ſeruitutes 4.in princi.num 46.ff.de ſeruit.

l.ſi aquam.2.

Fran.Areti.conſ.30.viſ. Panor.conſ.29 firmiter parte 1. Et 18.primò quod cõmunitas parte 2. Oldra conſ.254 quia tota. Bald.conſ. 420. verba parte 1.Et in 367 venerabilis.parte.3 Alex.conſ 108.in cauſa.parte 2. Et 142 conſideratis.parte 1. Oldr.con 30.factum.Deci.con.373.viſo.Ræuardus,d.lib.ca.8.Menoch.de arbit. iud.lib.2.cen.162.

l.Et in prouincia.3.

Rom.conſ.444.an dictum caſtrum.

l.Aquam.4.

l.ſi quid pars.5.

l.præſes prouinciæ.6.

In verbo proximum. Ordinata charitas incipit à ſeipſo: ad d. text. & Gloſ. *in c. licet ex. de ſuppli. neglig. prælat. Gloſſ. in cap. vnic. ex. de ſacroſ. eccle.* & Abbas. *in d. capite licet*, vbi infert, quod aduocatus qui pro aliis patrocinatur multò fortius hoc facere debere in cauſa propria, & qui propter ſuas merces ſaluandas alienas proiicit non tenetur vt l. *qui ſeruandarum ff. de præſcrib. verb.* facit. text. *in l. qui ſirmo. §. 1. & l. quemadmodum. §. item Labeo ff. ad leg. Aquiliam.* & in materia charitatis Carol. Molinæus *in tract. de vſur. in num. 72. q. 2.* Rom. *conſ. 364.* Dec. *conſ. 131.*

l. ſi manifeſto.7.

Vide Dec *conſ. 114.* Bald. *conſ. 154.* Socin *conſ. 79.*

¶ In aquæ ductu antiqua conſuetudo ſeruatur: conſuetudo autem quomodo probetur, *vid. Bald. Ad l. 1. C. ad Velleianum. 5. verſ. ſed hic quæro.* Pariſ. *conſ. 13. per totum præcipuè num. 32. & 34. vol. 2.* Dec *ad l. 1 n. 18. C. de eden.* & quòd conſuetudo in dubio attendatur, Afflict. *decıſ 192. nu. 4.* & ſi dubitetur quę ex duabus conſuetudinibus præualeat, attenditur poſterior, Alexan. *conſ. 5. col. 2. vers. 5* Capic. *decıſ. 163 nu. 4.* conſuetudo quam vim habeat, vi. Cottà in *verbo, Conſuetudo.* Rom. *ſingul. 19,* Cremen. *ſing. 150.* *Gerar. not. 83.*

l. Altius.8.

Ad intellectum iſtius Leg. vide Cepol. *in tit. de ſeruit. vrb. prædio. in Rubr. de ſeruitut. altius tollendi*, Socin. *reg. 101.* Palladorius, *rer. quotid. cap. 15.* Menoch. *de arbit. iud. li. 2. cau. 15* Bald. *conſ 188. & 449.* Dec. *conſ. 373.* Cepol. *conſ. 35.* Alex. *Conſ. 174.* Iaſ. *Conſ. 92.* Socin. *Conſilio 141.*

¶ Domum ſuam vſque ad cœlum eleuare quilibet poteſt lim. hanc regulam, quando quis ita ædificat vt ſibi proſit, ſecus ſi ad æmulationem alterius. doct. hic Iaſ. ad *l. quò minus n. 23. ff. de flumi.* Veron. *in tract. de ſerui. vrb. præd. c. 39. nu. 2. in mat. vide* Soc. *in reg. 101. domum.* & Hippol. *ſing. 154.* Ang. ad *l. de pupillo. § meminiſſe ff. de nou. ope. nunc.* Zaſ. *lib. 1. reſpon. c. 10.* Dec. *ad l. domum. ff. de reg. iur.* Cagnol. *ad leg. nullus videtur. nu. 3. de reg. iur.* per Dec. *conſ. 101.* Vim. *lib. 1. commu. opin. in verb feudalis.* Duen. *reg. 33.*

l. ſi in ædibus.9.

l. ſi tibi ſeruitutem.10.

l. Per agrum.11.

Nota, quilibet poteſt domum ſuam eleuare vſque ad cœlum, & eſt ratio, quia ſolum eſt liberum vſque ad cœlum. Vide 4. *fallen. poſitas* per Socin. *in reg 137. incip.* domumſuam. Et Hippo. *ſing. 154.* ad iſtum text. vide limit. per Felin. *in c. humanum*, quod ſcribit poſt tractatum de iure patron. *in verſ. 6. conſil.* Oldr. *con. 30.*

l. Non modus.12.

Dec. *Con. 244* Bald. *conſ. 407* Fulg. *con. 77.* Coraſ. *ad l. 1. de ſeruit. nu. 2. pag. 53.*

¶ Licet prædia quibus debetur ſeruitus aquæ fuerint aucta, non tamen augetur modus aquæ ducendæ à princ. limitatur. Decla. Cepha. *conſ 273. nu. 15.* Quid in dote, puta eſt donata filia in 10. & poſtea augentur bona paterna, an debeat augeri dos dic quòd non, per Iaſ. *Auth. res quæ. C. commu. de leg. nu. 27. verſ. 6. not* Laur. de Pale. *in tract. at. quòd ſtant. maſc. 2. p. n. 16. verſ. ſed in filia.* Quid in fideiuſſore, an teneatur de augmento, quòd non ad augmétum debiti principalis. Abba. *d. c. conſtitutum ſub num. 7. de fideiuſſ.*

l. ſicut vſumfructum.13.

l. Cum talis.14.

§. Cum autem.

Area in qua meſſis trib. trituratur, ſi non poteſt habere ventum, niſi ex vna parte, & aliquis ibi ædificet, prohiberi poteſt ædificans vltra Bart qui ad hoc reputat iſtum § ſingularem. Adde Angel. *in l. imperator ff. de ſeruitut. vrb. præd.* Et Imol. *in l. ſi prius. in fin. ff. de op. nou. renunciatione.*

l. Inter filios.11.

l. Non ideo.12.

l. Certum.13.

Rom. *conſ. 406.* Dec. *conſ. 86.*

l. ſi familiæ.14.

l. ſi diuiſionem.15.

l. Filij patris.16.

l. Cohæredibus.17.

l. Filiæ cuius.18.

l. incerti.19.

Bald. *conſ. 445. quidam pater.*

l. in familiæ.20.

l. ſi cogitatione.21.

l. ſeruum communem.22.

Vide Cepol. *c. cautel. 132.*

l. Licet pacto.23.

l. Filium.24.

Oldr. *con. 113. quæſt.* Signo. de Home. *conſ 35. caſus.* Petr. de Ancha. *con. 128. ſi hic* Bald. *con. 69. quidam inſtit. parte 3. Et. 318 proponitur. parte. 5. Et. 217. quæritur vtrum parte. 1.* Rom. *conſ. 277.* Bald *con. 328. & 217.* Scripſit in hanc legem ex profeſſo Ferretus & copioſè Corraſius, obiter Alciat. *lib. 6 parad. c. 5.* Charon. *lib. 2. verisimil. pag. 86.* Vaconius *lib. 4. declar. 9.*

Latiſſimè hic per omnes præcipuè per recentiores, in repetit. ad hunc text. *& add.* Moder. Sabin. *lib. 4. declar. cap. 145.* Bering. Fernand. *ad l. in quartam cap. 3. num. 40. & ſeq ff. ad leg. Falc. & ibidem recentiores noſtri num. 36. & 188.*

l. Ex cauſa.25.

Cuiac. *lib. 13. obſ. cap. 33.*

l. inter omnes.26.

In Gloſſ. verb. *vel indicio.* Indicium quandò eſt à remotis, per duos teſtes probari debet ita communiter ſcribentes in iſta gloſſ. quam reputant ſingularem hic. Adde aliam in Authen. *de teſtament. col. 8.* quã ibi ad hoc ponderat Angelus. Et notat Imol. *in cap. ſicut elapſo. de ſimonia.* Bart. *in l. admonendi in 10. col. de iureiur.* Bal. *in l cùm à ſocero. C. de iur. dot.* Et in l. 2. *in princ. ff. de excuſat. tut. Et l. fin. ff. de eo, quod met. cauſa.* Panor. *con. 11.* Old. *con. 119.* Ripa. *conſ. 2.* Cort. *conſ. 98.* Rom. *conſ. 306* Zabar. *conſ. 149.* Fulgoſ. *conſ. 90.* Panor. *conſ. 305.*

Auth. Si modo.

Titulus.37. Dommuni diuidundo.

l. Frater tuus.1.

Oldr. *conſ. 235.* Pet. de Anch. *conſ 179.*

l. ſi probatum.2.

l. Ad officium.3.

l. ſi maior.4.

Ad Gloſſ. 1. quòd ex diuturna poſſeſſione præſumatur diuiſio iſtam dic eſſe gloſſ. eſſe *com. opin. vt per R p. ad c. ſæpe. n. 2. de reſtit. ſpoliat.* Felin. *ad c. ſicut. extra de ſenten. & re iudic.* Limit. vt per Pract. Papien. *in ſ. r. libel. pro hæred. vel reſingl. diuiſ. in gloſſ. communiter. verſic. ſed pro declar. prædictorum. num. 5.* & ad propoſitũ gloſſ. hic plura cumulat. Iaſ. *ad l. 2. C. qui admit.* Alex. *cõſ. 92. volum. 2.* Dec. *con. 79. de commu.* Iaſon. *ad l. ſciendum. n. 18. ff. de verb. oblig.* Balb. *in tract. præſcript. fol. 27. num. 40.* item diuturna præſtatio facta ex mera liberalitate non producit obligationem ſecundùm Innocen. *ad c. cùm eccleſia. de cauſa poſſeſſ. & proprietat.* niſi facta ſit ad piam cauſam, ex qua quis obligatur Marſil. *ſing. 191.*

¶ Item diuturnitas temporis operatur. vt omnia præſumantur ſolenniter acta. late per Marſ. vbi lim. *& declar. ſing. 323. & 436.*

¶ Vbi Gloſſ. in verb ſi maior. Iſta gloſſ. (quam communiter approbatã eſſe teſtatur Iaſ. *in l. ſciend. num. 18. ff. de verb. oblig.*) eſt ſingularis, quòd fratres per longa tempora bona ſeparata poſſidẽdo, diuiſio inter eos facta præſumitur. Plura ad hoc propoſitum cumulat Iaſ. *in l. 2. C. qui admit. &c.* Sed limita ſecũdùm Bald. hic, quando in fin. circa modum faciendæ diuiſionis inter fratres. Vide plura apud Bartolum *ad d. l. ſi maior.* Cepo. *conſ. 22.* Pètrum de Anch *con. 149.* Raph. Cum. *conſ. 80.* Rom. *conſ. 205.* Bal. *conſ 396. & 47.* Cuiacius *d. lib. 13. cap. 35.*

l. in communione.5.

Amplia, vt per Hippol. *ſing. 9.* Et limita non procedere in feudis. Nam non poteſt vnus ſolus prouocare ad diuiſionem, ſi ſunt vltra duos, niſi alij cõſentiant. Vide ibid. & Iaſ. *in l. ſi non ſortem. §. ſi cẽtum ff. de cond. indeb.* Oldr. *con. 241.* Cepol. *conſ. 41.* Dec. *conſ. 265.* Guter. *reſolut par. 1. cap. 58.*

Titulus 38. Communi vtri. iudi.

l. Diuiſionem.1.

Dec. *conſ. 102. vt præſens. parte 1.*

l. Etiam.2.

Panorm. *con. 92. contra parte. 1.* Et 61. *in cauſa d-ſta. parte 1.* Et primò quod cõmunitas. *parte 2.* Et 44. *in præſ. nu. parte 1.* Petrus de Ancha. *con. 67 quæritur.* Bal. *conſ 356. Si Vaſallus. parte. 5* Fulgoſ. *conſ. 144. ſyndici.* Et 167. *viſis.*

¶ ſententia nulla poteſt de conſenſu partium approbari. vide Dec. *con. 499. ad fin. verſ. vlt. non ob.* Pariſ. *conſ. 46. lib. 1. nu. 14. in nos.* de laudo inualido & nullo, quòd

Digitized by Google

lo, quòd poſſit fieri per partes, vt valeat in vim pacti, Afflict. *deciſ.117.* Rom. *conſ.173.ad fin.*

l.Maioribus.3.

In diuiſionibus ſubuenitur ei, qui eſt deceptus dolo aduerſarij vel re ipſa vltra dimidiã iuſti pretij, Ioan.Bart.Plot. *ad l.ſi quando.c.vnd.vi.nu.321. & ſeq.*

In materia diuiſionis, de qua Bal.hîc, Iaſ. *ad l.1.ff.ſi cert.pet.col.4. num.39.* vbi Rip. *num.*70 Guid.Papæ *q.289.*

Et ſi fuerit facta per vim, an poſſit retractari vltrà. Bal.ibi Coe. *in memor. in verb.ſorte.* Moder.Anco. *in tract.de mercat.in titul.de ſponſ.4. par.verſ. quæro igitur num.* 8.

Bart. *con.*90. *dilecto.* Dec. *con.*351. *in caſu.* Et 408. *in præſenti.* Bald. *con.91.ſalbi. parte* 2. Et 386. *proponitur.parte* 1.

l.ſi patruus.4.

Rom. *conſ.* 274. *dicta mater.* Guid.Pap. *conſ.126.ad* 1. Dec. *conſ.435. in cauſa.* Et 66. *de duobus.* Bald. *conſ* 19. *caſus.parte* 1. Chaſſa. *con.57.factum* Zaba. *con.27. orta lite.* Socin. *con.154. viſa & conſid.* Corn. *conſ.212. videtur.parte* 4. Et 214. *in hac dicta parte.* Et 98. *licèt*

l.De inſtrumentis.5.

l.ſi cum patruo.6.

l.ſi fratres.7.

Rom. *conſ.396.in caſu.* Dec. *conſ.187. & pro tenui.* Oldra. *conſ.233.perlectis.*

l.ſi inter vos.8.

l.Familia.9.

l.ſcriptura.10.

Oldr. *conſ.258.innocen.*

l.Poſſeſſionum.11.

Ioan.de Ana. *conſ.54.*

l.Illud.12.

Bald. *conſ.*38. Socin. *conſ.*301.

Practica iudicandi in materia confinium. Bald.in c.cùm cauſa.de probat.

Tit.35. De lege Aquilia.

l.Damnum.1.

l.Legis Aquiliæ.2.

l.Ex morte.3.

l.Contra negantem.4.

l.De pecoribus.5.

l.De his quæ.6.

Tit.36. Familiæ erciſcundæ.

l.ſi non.1.

l.Vxor tua.2.

Rom. *conſ.*406. Vvalth. *lib.2.miſcel.cap.36.*

l.Aduerſus.3.

l.ſi filiusfam.4.

Rom. *conſ.291.*

l.In ipſius.5.

Menoch. *de arb.iud.lib.2.caſ.422.*

l.Ea quæ.6.

Mercer. *lib.2.opin.cap.25.*

l.ſi qua fideicommiſſorum.7.

l.Bona quæcumque.8.

l.Non eſt ambiguum.9.

l.Quotiens intra omnes.10.

Quid ſi pater diuidit in vita inter filios, Dec. *conſ* 86. *vlt.col.* Oldr. *conſ* 8. Iaſ. *conſ.*18. Fulg. *conſ.*90.

Tit.39. Finium regundorum.

l.Regionum.1.

l.ſucceſſionum.2.

Corne. *conſ.333.capio parte* 1.

l.ſi quis.3.

Bald. *cõ.*420. *verba.Principio.parte* 1. Et 468. *qualiter.parte* 3. Et 373. *ſeq.part.* 1. Et 445 *qualiter.parte* 5. Et 286 *thema.parte* 2. Iaſ. *conſ.6 ſpeculatiſſime.parte* 1.

l.ſi conſtiterit.4.

Bald. *conſ.436.ſtatuto.parte* 5. Et 244. *præſuppoſito.parte* 1 Cornel. *conſ.313. viſa.parte* 4.

l.Quinque pedum.5.

Charon *lib.3.veriſim.pag* 163. Nicol.Valla, *de reb.dub. tract.8.* Crinit. *lib.* 25. *de hone.diſc.cap.4.cum repetit.* And.Alciat.

l.Cunctis.6.

Panorm. *conſ.46.in q.parte* 2.

Tit.40. De conſortibus eiuſdem litis.

l.Fin.1.

In Gloſſ.in verb.cauere. Nota iſtam gloſſ. quæ ſecundùm Bald. communiter hic allegatur, quòd exceptio dilatoria poteſt opponi poſt litem conteſtatam, quando de nouo euenit. Adde text. & gloſſ. *in c.inſinuãte.de off.deleg.* Abb.in *c.cum M.de conſtit.* Et iſtum text. quòd conſors pro conſorte admittatur. ¶Limita, vt per Apoſt. *d.c.cum M.* inter quas vna limitatio cõmuniter allegatur, vt procedat poſt litem conteſtatam, & hoc per iſtum text. Tamen iſte text. videtur probare contrarium. Nam hîc dicitur conſortem admitti poteſt litem ordinatam. Lis autem ordinata dicitur oblatio libello antequã conteſtetur, iuxt. *not.in l.1.qui dare tut. & cur. poſſunt.* Et ad iſtam gloſſam adde, quod in ſimili habetur, quòd exceptio contra perſonam teſtis non poteſt opponi poſt publicationem. Et tamen fallit quãdo talis exceptio competiretur de nouiter, vt in *c.præſentium de teſtibus.* Et Bald. *in l.ſi quis teſtibus.* Eã enim, quæ de nouo emergunt, nouo egent auxilio *l.de ætate.§ ex eo.ff.de interrog.act.* ¶Iſtam tamen Gloſſam limita non procedere, quando talis exceptio obuenit facto volentis eam opponere, vt per Alex. *in l. naturaliter.§. nihil.ff.de acquirend.poſſeſſ.* Et an & quãdo conſors eiuſdem litis admittatur pro cõſorte, ſine mandato Adde Felin. *in d.c.cum M.4.col.verſ.in gl.* 1. Add. quòd exceptio ſuſpicionũ iudicis licet ſuperueniat poſt concluſionẽ in cauſa, tamẽ non poterit opponi. Abb. *in c.cum dilect.5.col verſ.ſed circ.de ord.cog.*

Tit.41. De noxalibus actionibus.

l.ſi ſeruí.2.

Panorm. *conſ.*19. Rom. *conſ.4.*

Statutum diſponens ſuper eo, ſuper quo diſponit Ius commune, interpretatur ſecundùm ius commune, & reſtringitur ne ſequatur abſurdum, vide Alex. *ad l.inter cætera nu.5.de libe. & poſth.* Paul.de Caſtro. *ad l.ſi.§. in computatione, in fin. C.de iur delib.* vide Ang qui infert ad ſtatutum conſ. 6. *latã ſententiam, quem ſequitur* Iaſ. *ad l.1.num.* 22. *ff.de leg.1 loco.* Alex. & Soc. *ibidem contra, & conſ.* Hercul. & Socin. Iun. *7.col.*

l.ſiue ſeruum.3.

l.ſi ſeruus.4.

l.ſi tibi.5.

Tit.42. Ad exhibendum.

l.ſi dominium.1.

l.Si criminis.2.

l.Neque ad exhibendum.3.

l.Non ignorabit.4.

Ibi Gloſſ. *in verb.fuiſſe.* Nota quando editio ſcripturæ petitur officio iudicis ex tit.de edendo, quod eſt neceſſe, quòd ſcriptura eſt penes eum, à quo

peritur tempore litis conteſtatæ. Et de hoc etiam eſt text. *in l. fin. iuncta gloſſ. de fid. instrum.* Et ſi aduerſarius diceret, ſe perdidiſſe, an ſufficiat ſacramentũ Vide Alex. *con.199. in 2. vol.* Et de materia iſtius l. vide Caſtr. *in l. publicatu. in fin. de teſtibus.* Et ibi per Alex. *& alios vide Aret.* 210. Rom. *conſ.329.*

l. Ad exhibendum. 5.

l. Inſtrumentum. 6.

Cuma. *conſ. 42.* viſo proceſſu. *Cuiac. d. cap. 38.*

l. Redhibitiones. 7.

l. ſi res tua. 8.

l. ſi quocumque. 9.

Titulus 43. De aleatoribus.

l. Victum. 1.

l. Conſtitutio. 2.

l. Alterum. 3.

Tit. 44. De religioſis & ſumpt. funer.

l. ſi vi fluminis. 1.

l. Inuito. 2.

l. Legatum. 3.

l. ſi ſepulchrum. 4.

l. Mitis voluntatem. 5.

l. Monumentorum. 6.

Sepulchri inſcriptioni fides non adhibetur. *d. l. vide gloſſ. in verb. patronum in c. quãto. de iureiur.* vbi loquitur de monetæ inſcriptione. Et quod literis ſcriptis in marmoribus antiquis ſit dãda fides. Bald. *conſ. 345. incip. an patronatus,* & quid de liberis cẽſualibus Abbas *conſ. 101. & 105.* & quid de liberis eccleſiæ an faciat fidem. Dec. *conſ. 146. col. 6.* & ad omnia prædicta per ſcribentes. *in cap. cum conſa. ex. de probat.* Foccat. *Necyomã. dial. 1.*

l. ſtatuas. 7.

l. Ius familiarium. 8.

l. Locum quidem. 9.

l. ſi necdum. 10.

l. Obnoxios. 11.

l. Mortuorum. 12.

l. Ius ſepulchri. 13.

l. Nemo. 14.

l. In nullo. 15.

Finis libri tertij Codicis.

LIBER QVARTVS Codicis.

Titulus 1. De rebus creditis.

l. Cauſa iureiurando. 1.

l. Iuriſiurandi. 2.

Iohan. Robert. *lib. 2. ſepp. cap. 20.* Cuiac. *lib. 2. obſ. cap. 29.* Menoch. *de arbit. iudic. lib. 2. caſ. 319.* Aul. Gell. *lib. 7. cap. 18.* Torel. de Prat. *conſ. 41. num. 2.*

l. ſi ad excludendam. 4.

l. Cum etiam. 5.

l. Cum proponas. 6.

l. Nec filius. 7.

l. Actori. 8.

Vandus lib. 2. quæſt. ter. quæſt. 23.

l. Delata. 9.

l. In actione. 10.

l. ſi quis iuſiurandum. 11.

Bald. *conſ. 170.* Iaſon. *conſ. 86.* Sucin. *conſ. 184.*

l. Generaliter. 12.

Rom. *conſ. 290.* Fulg. *conſ. 145.*

§. ſed iuramento. 1.

§. ſin autem. 2.

§. ſiue autem. 3.

§. His de præſentibus. 4.

Menoch. *de arbitr. iud. caſ. 228.*

§. In omnibus. 5.

§. ſimilíque. 6.

l. Cum quis. 13.

Bart. *conſ. 90.* Rom. *conſ. 350.* Dec. *conſ. 224.* Rom. *conſ. 162.*

Tit. 2. Si certum petatur.

l. Neque. 1.

* Obligatio perſonalis non ſequitur fundum & prælegatum. *vt l. 1. §. ſi hæres. ff. ad Trebell.* nec trãſit etiam inſtantia contra ſucceſſorem, vide quinque fallent. per Socin. *reg. 339. vel 277. incip. obligatio perſonalis.* Bald. *conſ. 87. & 57 & 257.* Rom. *conſ. 189.*

l. Quamuis. 2.

l. Eos qui. 3.

l. ſi abſentis. 4.

Panorm. *conſ. 88. videtur parte 1.* Dec. *conſ. 58.* Panorm. *conſ. 81.*

l. ſi non ſinguli. 5.

Bald. *conſil. 54.* Rom. *conſ. 114* Bald. *conſ. 393. parte 3.*

l. ſi ex precio. 6.

Bald. *conſ. 268. ſciendum parte 3.* Cuman. *conſ. 160* Bald. *conſ. [illegible] parte 5.*

l. Non vnde. 7.

Bald. *conſ. 240. ſuper libris parte 1. & 298 hac materia parte prima.*

l. ſi pro mutua. 8.

l. Cum te. 9.

Cuma. *conſ. 172.* Fulg. *conſ. 209.* Bald. *conſ. 262.*

l. Eo quod. 10.

Oldra. *conſ. 174. thema.*

l. Incendium. 11.

Bald. *conſ. 348. & 65. l.* Cuma. *conſil. 135.* Oldr. *conſ. 111.*

l. ſi in rem. 12.

l. Rum

Digitized by Google

l.Eum qui.13.

l.Mutuæ pecuniæ.14.

l.Non aduerſus.15.

l.Quiſquis.16.

Alciat.*lib.4.diſpunct.cap.22.*

l.Super chirographariis.17.

Panorm.*conſ.53.attingendo parte 2.*

Auth.Sed nouo iure.

Tit.3. De ſuffragio.

Ad hanc Rub.vide Alciat.*lib.2.parado.cap.14.& lib.4.*

l.Si qui.1.

Duaren.*lib.1.diſput.cap.22.*Ioan.Robert.*d.l.2.cap.21.*Bart.*conſ.65.*Alex.*con.109.*Fulg.*conſ.41.*

§.Etſi quid.1.

§.Quod ſi prædia.2.

§.Quod ſi quis.3.

Commonitorio.

Quomodo accipiatur hæc vox vt declarat Alciat.*lib.2.parer.cap.16.*

Tit.4. De prohibit.ſequeſt.pecu.

Coraſ.*lib.3.miſcell.cap.19.*

l.Quotiens.1.

Ioan.Robert.*lib.1.ſent.iur.cap.5.*Dec.*conſ.125.& 366.*Rom.*conſ.312.*

Tit.5. De condictione indebiti.

l.Pecuniæ.1.

Coraſ.*lib.2.miſcell.cap.7.*Pileus *queſt.142.*Dec.*conſ.350.& 348.*Fulg.*con.69.*

l.Si citrà.2.

Dec.*conſ.350.& conſilio ſequenti.*

l.Cum & ſolutam.3.

l.Ea quæ.4.

l.ſi à patre.5.

l.ſi per ignorantiam.6.

l.Fideicommiſſum.7.

l.Creditoris.8.

l.Indebitum.9.

Oldr.*conſil.226.natura.*

l.ſi quis ſeruum.10.

Molinæus de diuid.& indiuid.*parte 2.num.236.*Cuiac.*lib.8.obſ.cap.35.*

l.Pro dubietate.11.

Dec.*conſil.267.non excedit.*

Tit.6. De condictione ob cauſam dator.

l.Pecuniam.1.

Dec.*conſ.350.viſis.& 151.in caſu.*

l.ſi vt proponis.2.

l.Ea lege.3.

Forcat.*in cupid.iuriſp.cap.13.*ad hanc legem melius quàm ad cæteras ſcripſit Ioannes Sichardus Pilæus *queſt.68.* Panor.*conſ.91.* Oldr.*conſ.160.& 159.*Panorm.*conſ.3.*Bald.*conſ.482.*

l.ſi cum exiguam.4.

l.ſi militem.5.

l.ſi militem.6.

Sarmient.*lib.2.ſelect.cap.5.*

l.ſi repetendi.7.

Dec.*conſ.268.*Bald.*conſ.381.*Panorm.*conſ.101.& 93.*Roman.*conſ.417.*

l.Dictam legem.8.

Corneel.*conſ.399.in hac parte 2.*

l.ſi liber.9.

l.Pecuniam.10.

l.Aduocationis.11.

Pilæus.*q.54.& 71.*

Tit.7. De condictione ob turp.cauſ.

l.ſi ex cautione.1.

l.Cum te propter.2.

l.Quod euitandi.3.

Robert.*dict.lib.1.cap.10.*

l.Quotiens.4.

Coraſius *d.cap.7.*

l.Mercalem.5.

l.Ob reſtituenda.6.

l.Eum qui.7.

Tit.8. De condictione furtiua.

l.Præſes.1.

Bald.*conſ.329.quidam parte 4.*

l.Ante oblationem.2.

Tit.9. De condictione ex lege.

l.Licèt.1.

Emanuel Coſta *lib.2.ſelect.cap.15.* Vvaltherus *lib.1.miſcellan.cap.38.*Baldus *conſ.250.in queſt.prima parte.*

l.Diſſolutæ.2.

l.Mala fide.3.

Robert.*lib.2.ſentent.iur.cap.15.*

l.ſi non eſt.4.

Tit.10. De obligationibus & actionibus.

l.Data.1.

Ludouic.Rom.*conſ.374.præſens eſt.q.*Zaſius *lib.2.ſing.reſponſ.cap.5.*Cuiacius *lib.2.obſ.cap.31.*

l.Nominibus.2.

Digitized by Google

l.Ob cauſam.3.

l.Bonam fidem.4.

l.ſicut initio.5.

Sicut ab initio ſunt volūtarij & ex poſt facto neceſſarij.d.l.& ſic affirmat Archidiac.*in c.de forma* 224.5.*&* Bald.*in l.*1.*nu.*124 *ff.de rer.diuiſ. & in l.cum* Archimed.*in fine.Cod.vt in poſſeſſ* Socin.*conſ.*286.*viſa pro reſtit.*

l.ſi in ſolutum.6.

l.ſi à creditore.7.

l.ſi quidem.8.

Roman.*conſ.*298.*circa.*

l.Negantes.9.

l.Aduerſus.10.

l.Nimia credulitate.11.

Benedict.*Cap.in reg.concl.*75.

l.Ob æs alienum.12.

Rauard.*lib.*2.*Varior.cap.*18.*& ad leg.*11.*tab.cap.*1.Rodor.Xuares *ſub titulo dolos generaes.*Aul.Gell.*lib.*2.*cap.*1.

Auth.Immò.

l.Eum cui.13.

l.Eſt in arbitrio.14.

l.ſed hodie.15.

Tit.11. Vt actiones & ab heredibus.

Cuiacius.*lib.*3.*obſ.cap.*34.

l.Cum ſtipulationes.1.

Bart.*con.*212.*premitto.*Frācis.Curt.*conſ.*82.*viſo.*Cuma.*con.*141.Olde.*con.*124.

Tit.12. Ne vxor pro marito.

l.Fruſtra.1.

l.Ob maritorum.2.

Ripa.*conſ.*2.*tit.de legi.nu.*27.Bart.*conſ.*109.*viſo proceſſu.* Bald. *conſ.*514.*ad euidentiam partis.*

l.Cum te poſſeſſiones.3.

l.Cum te ideo.4.

Panorm.*conſ.*87.*dico parte* 1.Dec.*conſ.*21.*viſo.*

Auth.ſed omnino.

Titulus 13. Ne filius pro patre.

Ad hanc Rubr.vide Cottam *in verbo reſtituere* & Cepol.*Caut.*245.*cum ſeq.*

l.Neque ex eius.1.

Dec.*conſ.*359.*in cauſa.*Dom.Pet.de Anch.*conſ.*73.*viſis.*Iaſon.*conſ.*113.*circa* 1.*parte* 1.Fulgo.*conſ.*50.*quidem.*

l.Ne contra.2.

l.ſi filiusfamilias.3.

l.Patris.4.

l.Ex patroni.5.

Auth.Habita.

Noua eſt Friderici conſtitutio habita & in gloſſ.in verbo o[illegible] fine.

Si ſcholaris qui habet fori electionem,ſi ſemel elegerit an poſſit variare?ſed nunquid priuilegium iſtud datum ſcholari,vt poſſit conuentus eligere fori locum habeat quādo agit Vide Salic.hic in 4.notab.in verbo quære. Priuilegia quæ dantur ſcholaribus procedūt contra non ſcholares, ſecus contra ſcholares,niſi reſpectu fori.Dec.*ad c.in præſentia.nu.*178.*extra de probat.& ibi,* quod vbi ſcholares habent plures iudices, vno electo, poſſunt nihilominus mutare,ſi tamen non fiat niſi ſemel.Iaſon.*ad l.edita. num.*27.*Cod. de edendo.* & ſi reſcriptum impetretur de alio iudice non facta mentione de qualitate ſcholaris,non valet.Dec.*ad c.*1.*extra de reſcript.nu.*59.Et nota hic,quod ſcholaris debet comparere coram ſuo iudice.Ampl.quod ſi à Prætore citatus, non teneretur comparere.Dec.*ad c.cum ordinem* [illegible]*.num.*18.*extra de reſcript.*Iaſon.*ad l.& ſi Prætor.num.*[illegible] *ff.de offic.*[illegible]. Adde priuilegia hic cōceſſa,habere locum in ſtudioſis Grammatices,Rhetorices,& huiuſmodi. Aldo *ad* [illegible] Rom.*num.*4.*Inſt.de excuſ.tutor.*Declar.hunc text.vt per Bald.*in tract.de præſtan.*Car.2.q.Baſilic.1 *per num.*8.Abb.*ad c.ſi diligenti.col. pen.num.*25.*& ibi de for.compet.* Dec.*ad c.cæterum.num.*16.*de Iud.& de priuilegiis ſcholarium habetur* latiſ. per Pet.Rebuff.& per Rocco.Coll[illegible].

¶ Ad Gloſſ.fin.in fi.dum dicit,quod appellari poteſt à ſententia eius,qui competen.ſe dixit.Rom.*ſing.*390 *ſi iudex.*Dec.*conſ.*360.*num.*5.

Tit.14. An ſeruus pro ſuo facto poſt manumiſſionem teneatur.

l.Quamuis cum.1.

l.Creditoribus.2.

l.Promiſſæ.3.

l.Licet.4.

l.ſi vt allegas.5.

l.ſiue ſerui.6.

Tit.15. Quando fiſcus vel priuatus.

l.Propter æs.1.

l.ſi in cauſa.2.

l.ſi debitum.3.

l.Noc prius.4.

l.Inſolutum.5.

Tit.16. De hereditariis actionibus.

l.Pecuniam.1.

Forcat.Necyoman.*dial.*64.

l.Pro hereditariis.2.

Bald.*conſ.*194.Roman.*conſ.*189.Dec.*conſ.*337.

l.Heredem.3.

l.ſub prætextu.4.

l.Vt debitum.5.

l.ſi adulta.6.

Cuman.*conſ.*233.

l.Creditores.7.

Roman.*conſ.*189.*&* 254.Dec.*conſ.*387.

Tit.17. Ex delictis defunctorum.

l.Poſt litis.1.

Ludou.Bolog.*con.*8.

Tit.18. De conſtituta pecunia.

l.Si pro alieno.1.

Auth.Si quando.

Bald.*conſ.93*.Roman.*conſ.186*.

Ex iſta Authent.habes,quòd impersonalitas ex parte promittentis vitiat obligationem. Adde quòd ſecus ex parte ſtipulantis.Bar.*in l.ſtipulatio iſta.* *§.ſi quis ita.ff.de verb.oblig.*Et Dec.*con.83*.vbi extendit etiam in libello.Teſtis autem loquens impersonaliter,improbat Dec.*conſ.94*. ſi reſponſum ſit impersonaliter ſtipulanti,an vitietur ſtipulatio.Vide Alciat.*lib.2.parerg.c.26*.

l.Receptitia.2.

Fulg.*conſ.209*.Corn.*conſ.229.licet part.4*.Aulus Gellius *lib.16.cap.6*.

l.Diui Hadriani.3

Tit.19. De probationibus.

Duaren.*lib.1.diſput cap.47*.

l.Vt creditor.1.

Alex.*conſ.79.viſis.parte 4*.Roman.*conſ.419.in princ.*

l.Poſſeſſiones.2.

l.Ea perſona.3.

Fulgo.*conſ.178*.Cuman.*conſ.8.duo erant.*

l.Proprietatis.4.

Dec.*conſ.246*.Pet.de Anch.*conſ.340*.Fulg.*conſ.145*.Pithœus *ad fragment. in Piſcon.pag.76*.

l.Inſtrumenta.5.

Panor.*con.54*.Rom.*con.318.& 373*.Dec.*con.54*.Cum.*con.136*.Rom.*con.291*.

l.Rationes.6.

Panorm.*conſ.54.& 21.& 34*.Ioan.de Anach.*conſ.53*.Soc.*conſ.295.81*.Gutierius *2.parte reſolut.cap.6*.

Auth.Quod obtinet.

Rom.*conſil.205*.

l.Exemplo.7.

Panorm.*conſ.81.videtur parte 1.& 21.videtur parte 2*.

l.Fruſtra.8

l.Cum te minorem.9.

l.Neque natales.10.

Panorm.*conſ.64.varia,parte 1* Roman.*conſ.292*.ſicut & 419.in primis.

l.ſi ſcriptum.11.

l.Cum res.12.

Dec.*conſ.242.non patitur*.Bart.*conſ.209.viſo proceſſu*.Bald.*conſ.185 punctus,parte 1.& 29.& 486*.

¶Vbi Gloſſ.in verb.vacuam. Simile in prætendente fuiſſe translatum in eam poſſeſſionem per conſtitutum, not. debet probare, quod conſtituens poſſidebat. Vide Angel.*poſt Gloſſ.nu.3 inſtruct.in fin.de acquir.poſſeſſ.* vbi Bald. mel. Ang.*in l.nunquam.inf.de donat.* Lanfrac. *in repetit.cap.quoniam.extr.de probat. in verb.teſtes. verſ 3. venit probandi.* ¶Ad iſtam Gloſſ.in verb.vacuam, vide Caſtr.*conſ.342*.& Alex.*conſ.11.volum.4*.

l.Non epiſtolis.13.

Panorm.*conſ.54.& 29.firmiter* Rom.*conſ.255*.

l.Non nudis.14.

Briſſon.*lib.1.ſelect.cap.5*.Panorm. *conſ.105.ex proceſſu.parte 1* Oldr.*conſ.258.* *Et 172.quia omnes*.Dec.*conſ.54.in cauſa*.Iaſ *conſ.206.ſpecta.parte 1*.

l.Vis eius.15.

l.ſiue poſſidetis.16.

Bald.*conſ.486.quidam,parte 1*.

l.Matrem.17.

Dec.*conſ.623.in caſu*.Bald.*conſ.106.cum pateretur,parte prima*.

¶ In tempore fundanti intentionem ſuam onus incumbit tẽpus probandi. Add.*l.cũ ff de neg.geſt.Clem.fin.de reſcr pt.cum Gloſſ.*Scrib.*in l.teſtiũ.Cod.de teſtibus*.Bart.*in l.non ſolum.§.ſed vt probari.ff.de operis noui nunciat.*

l.Cum precibus.18.

l.Exceptionem.19.

Pet.de Anch.*conſ.322 viſa.*

¶Exceptio dilatoria debet opponi ante litem conteſtatam.Limita,vt per Socin.*in reg 167.& 171.incip exceptiones.*

Auth.at qui ſemel.

Roman.*conſ.479. in eo* Petr de Anch.*conſ 322.viſa*.Rainal.Coſtil.*2.in dagat.cap.6*.Aurpachus *lib.2.ſelegit.cap.4*.

l.ſi de poſſeſſione.20.

Rom.*conſil.346.in hac cauſa* Petrus de Anchar.*conſil.133.viſo.*

l.ad probationem.22.

Oldr.*conſ.316.breues*.Dec.*conſ.162 in cauſa.*

¶Res empta per alium eius nomine de pecunia mea,non eſt mea,ſed ementis.l. ex ea ſupr. de rei vend. Sed vide 6.fall.poſitas per Socin.reg.425. vel melius 343.incip.res empta.

l.Actor.23.

Iſta Lex eſt canonizata,*in c.accuſator.6.q.5.*¶ Ad iſtam l.aliquod modos probandi negatiuam,vltra communes,vide Iaſ.*in §.item ſi ſtandem.Inſtit de actionibus.* ¶Add.quòd teſtis,qui deponit ſuper mera negatiua nõ coarctata, loco & tempore præſumitur deponere falſum, & deponit falſũ.*l.ſi quis al ũ. §.docere.ff.ne quis eum.*Et ibi Ang.Sed tu vide Alexand. *in l.2.ff.ne quis eũ.in d.*vbi aliter loquitur,& de modo probandi negatiuam in his,qui in alia materia per ſcripturam probatur. Vide Iaſ.*in l.Titia in 4.notab.ff.de leg.1.*

¶De negatiua improbabili,vide Cott.*in Memor.in verb.negatiua.*

Oldr.*conſ.256.Clemens*.Bart.*conſ.90.dilecto.Et con.102 charissime* Dec.*conſ.442.in cauſa*.Card.Zaba.*conſil.140 factum eſt.* Et 139.*magiſter martol.* Rom. *conſ.254.in facto.*

Negatiua probari non poteſt,vt hic per Bart.*& ad l.ſi conſtante.num.7 ff ſolut.matr.*Sed Dec.*ad l.ſi emãcipati.num.2.in fin C. de collation.*& ibidẽ Cagnol. docent remiſſiue modum probandi negatiuam.Afflict.*deciſ.400 nu.9*. Cravett.*conſ.1* Aret.*conſ.83*. Bart.*conſ.81.& 102*.latiſſ.per Rip.*ad l.in illa.ff.de verb.obligatio.poſt alios ibi.& ad c.cum eccleſia ſutrina.nu.72.& ſeq.extra de cauſ.poſſeſſ.& propriè.* Bart.*ad l. Titia textores,de leg.1.*Dec.*ad l.1.nu.8.C.de bon.poſſ ſecundum tab.* Limita vt per Bart. *ad l.in illa.* Qui communiter approbatur vt per Cagnol.*ad d.l.ſi emancipati.num.35.C.de collat.*Multa in materia de negat. proband.per.*Marti.de Fan.in tract.de negat.5.volum.tractat.*Aliquid infra ad l.cùm *de lege.ff.de probat.*

l.Iubemus.24.

Vbi Gloſſ.in verb.ſuſpect.Nota iſtã Gloſſ quòd in crimine falſi ſuſpicio habetur pro veritate,de quo vide Alex.*conſ.77.1.vol.vbi allegat iſtum text.*Ad hoc etiam Felin.*in c.afflicta.4.col.ver.3.* Limita præſumpt Et Dec.*conſ 189 2 col.*Et *conſ.101*. Et Ioan.de Anan.*de præſumpt.* Et Dec.*conſil.189 2.col & conſil.101*.Et Ioan.de Anan.*conſ.48*.Et Franc.Curt.*conſ.55* Bald.*conſ.92* Fulg.*conſil.107*.Bald.*conſ.444*.Dec.*conſ.175* Bald.*conſ 79*.

¶ Magis creditur duobus teſtibus aſſignantibus cauſam ſcientiæ, quàm duobus nõ aſſignantibus etiam non interrogatis Ita Bart.*conſ.18.vol.5.* Add. quòd teſtis non aſſignans cauſam ſcientiæ, non probat ſemiplene, licet de ea nõ ſit interrogatus.Vide Bart.*in ver.teſtes quot & quales.* Et Alexan.*in omnino.in l 1.in princ.in vlt.col.ff.de operis noui nunc* Bald.*in l.presbyteri.* *de Epiſc.& Cleric.in fin.* Et vide Lanfrac.*in c.quoniam in verb.teſtes de probat.* ¶Pro intell.ad h.text.late,& aut.poſt Dom.& Arch.*ad c.in memoria 9.diſtinct.* Dec. *conſ.289.latatus ſum.col.2.& ad c.paſtoralis.3 not.extra de confir.vtil.vel inu.* Soc. Iun.*conſ.61.num.11 lib.2.& conſ.45 num.11.vol 3.* For.Garzia *conſ.113.nu.24 inter conſilia crimin.volum.1.*

l.Sciant.fin.25.

Hanc l.limita.vt per Alciat.*in tract.de præſumpt.in 2.reg.præſumpt.9.* In criminalibus probationes Luna clariores eſſe debent. Add.Bald.*in l.1.3.oppo.C.de his qui pœnæ nomine,&c.* ¶ Ad iſtam l.adde,quod conſuluit Franc. de Aret.*in conſ 13.poſt* Bald.*quẽ ipſe allegat.* Qui licet in criminalibus vnus teſtis de veritate cum fama non probat vltra, niſi vltra famam alia adminicula probet.Gram.*deciſ 42*.Clarus *lib.5.§.aſſaſinium.num.6*.

Tit.20. De teſtibus.

Cuiac.*lib.23.obſ.cap.38*.

l.Prim.1.

Teſtis minus idoneus examinatus cum idoneo,qui ſit cõteſtis, probatiõ eſt illius adiuncti. Vide Bald.*in iſta leg 1.in 5 col* Et Bald & Ang & Mod.*in l.ſi is ex argentariis.* Lud.Rom.*conſ.29 incip.in caſ.propoſ.conſult.vlt.col.* Alexand. *conſ.36.incip.viſo proceſſu cauſa in 2.vol.penult.colum.in fin.* Ludo. Rom. *conſil.486*. incip. in caſu propoſito conſuluit Bald. *conſ.250*. In contrarium facit text.*in c.cum cauſam.de teſtibus*.Cuiac.*lib 16.obſ.cap.25*.

l.Etiam.2.

Limita duobus modis, vt not.per Hip.*ſing.5.domeſtici,&c.* Add.*c.inſinuatione de off.& praeſ.iud.deleg.*Et Bart.*in l ſeruos.C.de quæſt.*Bald.*in l.qui teſtam.§ quicunque.ff.de teſtam.*Franciſ.Aret.*con.61*.Petr.de Anch.*con.246*.Rom.*con 351*.

l.Solam 3.

Nota, quòd ſi teſtis non reddit cauſam ſui dicti, non valet eius dictum. adde 9.fallẽt.Socin.*in reg*.496 Panorm.*conſ*.105.ex parte 1.Pilæus *quæſt*. 76.

l.Eos teſtes 5.

l.Parentes.6.

Bald.*conſil*.219.Ioan.de Anach.*conſ*.52.Alexan.*con*.125 Petr.de Anch.*conſil*. 64.Iaſon.*con*.14.Bart.*conſ*.61.Duarc.*lib.1.diſput.cap*.28.Menoch.*de arbit.iudic.lib.2.caſ*.100.101.

Aſcendens & deſcendens pro ſe vel contra ſe non fert teſtimonium.limit.hoc non habere locum in feudibus. Z.*f.lib.4.reſpon.cap*.11. An frater pro fratre,poſt Bald.& Salic.hic Alciat *regul.1 præſumpt.23.num.2*.Thom.Gram.*conſ.12.nu*.8. vbi latiſſ.& de conſanguineis & affinibus, an admittantur vel repellantur.vide Gram.*conſ.45.redemptorum.num.3.5.* & 15.

Quid in ſocero & ſocru, Progenero & nuru. Grammat.dicto *conſ*.45. & 16.Quid in marito pro vxore,vel econtrà.Gramm.dicto *conſ.numero* 6. Socin.*conſ.17.lib*.1.

l.Seruus.8.

l.Iuriſiurandi.9.

Ludou.Rom.*conſ.30.viſo* Socin. *conſ.195.in cauſa* & 103.*in caſu*. Bald. *conſ. 99.proponitur partes*.

Ad validitatem dicti teſtis requiritur iuramentũ, & vox vnius vox nullius Ampl.vt per Marſ.*ſingul.214.ad validit. tem.* & *in auth.l*.Iaſon.*ad l.in nu.66.C.de jum.tem.ad l.nec u.col.1.de acquir.hered.ad l.admonendi.nu* 105.*ff.de iureiur.ad l.2.§.ſi quis abſens.nu.9.ff.ſi ex nox.cau*. Hieron Grat.*conſ.152.nu.5.lib.2*.Marſ.*ſing*.402.406.434 Crau.*con*.178 *num*.7.Cotta *in memor.in ver.teſtis*. Alexan.*con* 72 *lib*.1.Rom.*ſing*.8. Felin.*ad c.per tuas.de teſte*. D.Tindaç. in tract. *de teſt.cap.9.de teſt.var.num.8.lib*.1.

l.Omnibus.10.

Dec.*conſ.342.in caſu*.Rom.*conſ.382.quo ad* & 186.*in caſu*.

l.Quoniam.11.

Bolog.*conſ.27.Barthola*.

Auth.ſi teſtis.

Rom.*conſ*.331.Oldr.*conſ*.18.Bald.*conſ*.364.& *conſ*.150.

l.Libertorum.12.

Cuiac.*lib.8 obſ.ca*.13.Libertus ſi deponat de domo an valeat eius teſtimonium,dic quod nõ.& *ibi Gloſſ ff.eod*. Teſtis qui deponit ſi benè recordor an probet.Franciſ.de Aret.*conſ* 64.¶Deponens teſtis iudicio meo an valeat.Iaſon *in l.2 ff.de iureiur*. ¶Teſtis de auditu,licet non probet,facit tamen præſumptionem aliquam.¶Teſtis deponens de auditu, an & quãdo faciat præſumptionem.Vide Deciũ *con* 82.1.*volum*.quod tamẽ limita niſi teſtis in ſua propoſitione proteſtatur quod ex ſuo dicto non intenditur conſequi commodum, non valet depoſitio.Ioan.de Ann.*in cap. cũ Dioceſi 2 colum.ex.de v. ſur*.Felin.*in cap.perſonas in fine reſpondetur ex.de teſtibus*.Thom.Ferrat.*caut*.40.

l.Qui falſa.13.

l.Nullum.14.

In hãc legem Couarruuias *practi.quæſt.cap*.18. Menoch. *de arbit.iudic.l.1.quæſt*.91 Benedict.Capra *in regul.concluſ*..74.Ioan.Aurpach.*lib.1.ſing.alleg.c*.20.Gloſſa in verbo præſcript.iſtam Gloſſam reprobat Abbas *in c. eccleſia 3.ma.3.ex.de conſtit.* & Inno.*in cap.verum ex de foro competente*,& vide Socin.*cõſ*.230.& an contra teſtes deponentes falſum ſuper cauſa matrimoniali in curia eccleſiaſtice,poſſit querelari de falſo in foro ſeculari,& an vtraque curia procedere poſſit contra teſtes.Vide deciſ. Socin.*conſ* 219.Teſte deponente falſum teſtimoniũ eius dictum nihil valet,& poteſt puniri etiam coram iudice coram quo falum teſtimonium dixit.*d.l. nullum* & *hic per* Bald. etiamſi ille iudex ſit alterius fori vt tenet Petr.de Anch.*in cap.ea quidem. de reg.iur.in* 90.*in* 249 & Federic. de Senis *conſ*.88.licet in hoc vltimo communis opinio ſit in contrariũ,vt tenet Ioan.Andreas.*in cap.vtrũ ex de foro cõpe*. & ibi Abb.& cæteri ſcribentes,& iſtam opinionem pro cõſtanti tenẽt Paul.de Caſtro. Raph.Fulgo.*d.l.nullũ* & Ang.*in l.ſi vacantia.Cod.de bonis vac.in* 151.*quæſt.etiam* Rom.*in l.2.ff.de iuriſ.om.iud*.Sed vide vnã fallentiam per Socin.*in reg.520.alias 20.in ap*.Teſtamẽtũ falſum Guid.Pap.*cõſ*.45. Cuma.*conſ.91.an productus*.

l.Hanc legem.15.

l.Conſtitutio.16.

§.Omnibus.1.

l.ſi quis teſtibus.17.

Vide Grauet.*conſ.188.num*.5.Cuiac.*d.cap*.13.& *d.cap*.38.

l.teſtium.18.

Cuiac.*d.cap*.38.Teſtis deponens per verbũ credo non probat.h.l. & *gloſ. in l.iuſiuran. ff.de iureiur*.Bald.*in l.2.ff.de vent.inſpic*. Sed vide vnã Fallent.Socin.*in reg*.521.incip.teſtis cõfitendo aliquid ſolum in præſentia partis, quæ pars poſt parietem faciat ſtare notariũ & teſtes, quoquo audito pars rogauit tabellionem,& teſtes ſuper cõfeſſione teſtis quæ confeſſio per tales teſtes probatur,licèt non viderant perſonam loquentẽm ſcrib.in iſtam legem teſtium.vide Abb.*in cap.literis 2.col.num.5 verſ.quidem tabellarium*.hæc cõſuetudines & ibi apoſt.ad Abb.Idem ſi teſtes eſſent in loco obſcuro,teſtator erat infirmus, & vox eius nota erat teſtibus, deponere poſſunt ipſi teſtes de ipſo teſtamẽto:vide Imolam Hoſtied.& ad *in cap.preterea ex de teſtibus*.Franciſ.de Aret.*conſ*.37.& *conſ*.45.Alex.*conſ*.24.& 27.2.*vol*.

In hac eadem lege vbi gloſſa in verbo *præſto fuerit*, teſtes de credulitate an & quãdo audiantur. Bart.poſt gloſ.*l.2. §.Labeo.ff.de acq.poſ.* arce,& plenè Canon.*in cap.quoties ex de teſtib*.vide Socin.*in fall.reg*. 518. *incip.teſtes de credulitate*.

¶Ad iſtam l.teſtium,vide Cyn *in l.optimam de contra ſtip.ſing*.157.Socin.*reg.407.ad Gloſ.mag.vbi de aud*. Cepoll.*caut*.230.Coraſ.*in l.admonendi. nu.41.de iureiurand*.vide Alex.*conſ.116.lib*.5. Et 187.*lib*.2. Afflict.*deciſ*.275. *vol*.275. Crauet.*in tract.de antiq.temp.in 1.parte ſectione quæ incipit, viſo de fama. nu.2*. Vbi in antiquis teſtimonium de auditu valet, quod verum eſt,ſi fama concurrat. Crauet. *in d.l*. Et Dec.*conſ*.148.Et Corn.*conſ*.323. Vide Bart.*in l.2.nu.29.ff.ſi cert.petat*. Et ibi in Apoſtill.Old.*conſ.209.in cauſa*. Hoſpit. Bart. *conſ*.102.Dec.*conſ*.882.Bald.*conſ*.423.Socin.*conſ*.129.Bald.*conſ.25.punctus parte* 3.

Auth.Rogaſti.

Iaſ.in repetit.*l.1.nu.24.C.de ſumm.Trinitat.* & *c.* Iaſ.*dilect*.

l.ſi quando.19.

Vbi gloſſ.in verb.noluerit.Iſta l.reputat ſingularem Lanfra.*in rep. c.quoniam contra.in verb.teſtium.in 6.q.de probat*. ¶Qui quando teſtes iurãt nõ parte præſente,non valet eorum depoſitio, vt refert Rapha.Fulgoſ.*in l.2.in ſi.quomodo* & *quãdo iudex*.dicẽs; quod in ciuitate Padua irritauit mille proceſſus,& mille dicta teſtium.Et adde Socin.*reg.513.incip.teſtium depoſ.* & *reg*.499. ¶Et ad d.l.limitationẽ,quãdo teſtes poſſunt examinari parte non citata,vide Felin. *in repet.in verb. teſtimonium examinat parte non citata*. ¶Et quòd de teſte citato ad iurandũ die 20. ſi iurat ſequenti die parte nõ citata, vlterius nec præſente, vid.Felin.in c.nomine Domini.*verſ vlt.de teſtib*. Ad quod adde,quod dixit Bart.*in l.5.in ſumma*. Et ibi Alexan.*in l.Apoſtil.ff.vti poſſidetis*.Et Hippol.*ſing*.24. Et ad iſtam gloſſ. vide Thomam Ferrat. *caut*.11. Et idem in ſententia,quia ſi eſt data neutra partium inſtante,eſt nulla, vt eſt *Gloſſ.in l.ſancimus.inf.ad Trebell*.Et Ang.*conſ.267.incip.multorum aliquem*.Bald. *conſ.166.caloma*.Rom.*conſ.192.ſicuti*.

Auth.Sed & ſi quis.

l.Cum apud.

Teſtes examinati & publicati coram arbitris non faciunt fidem in quacunque inſtantia,quia debeãt iterũ per Iudicem examinari,vide plenè de l.ſi.per Lanfra.*in tract.de arbitr.q*.33. Soc.*reg*.8. Iac. Menoch. *in tract. de arbitr.iud.li.2.Centu.2.caſ.num*.9.

Tit.21. De fide inſtrumentorum. & amiſſione eorum & apochis & antapochis aciendis,& de his quæ ſine ſcriptura fieri poſſunt.

Duo inſtrumenta Procuratoris ſi reperiũtur, in quibus duæ diuerſæ perſonæ conſtituuntur Procuratores. quis cenſeatur verus Procurator. Socin.in *l.1.in princ.ff.ſolut.matri*.Iaſ.*in l.fin.in vlt.colum.verſ.* & *quid in duobus.1.de dict.d. Adriano toll*.

Et quid in duobus inſtrumentis factis eodem die, vbi nõ cõſtat de prioritate,quòd præſumitur præceſſiſſe Idem Iaſ.*in d.l.vol.populi*.Et add.Cott.*in verbo,altius.ibi plene*.Et vide quæ ponit Pariſ.de Pub.*in tract.feud.*. 272.*in quæſtio.quæ incipit,an ſi reperiatur*. Inſtrumẽtum præſumitur vitiatum ab eo, penes quem reperitur Vbert. Inchat.*in l.fin.de edict.d. Adriani toll.* allegans. Bart.*in l.ſi.vnius in fin C.de teſtam*. vbi Ang.& communiter Doct. & Paul.*in l.2.§.ſed conſultò.in fi.ff.de his qui in teſtamento del*. Fel.*in c.ex literis.de fid.inſtrum.in §.declarat*.Iaſ.contra Alex.*in d.l.ſi vnius.C.de teſtamentis*.

¶Inſtrumentum Deductum in iudicio per vnum teſtem ſubſcriptum an poſſit repeti ab alijs teſtibus,qui nominantur ab eo teſtamento, & ſic tamen in iudicio produci non poteſt.*arg. Auth.de æqual.d.t.§.ordine alios § deinde verſ.ſi autem.col* 2. ¶Quid de teſtamento redacto in publicum inſtrumentum raſum vel cancellatum quando valeat ad fidem. Bart.*in l.ſi.§.de edict.diui Adri.toll*.

Inſtrumenta & iura quæ habet venditor an quando emptori tradere teneatur.Iaſ.*in l.ſi.vlt.colum.nu.11.verſ.* & *ex hinc inf.de rei vind*.& quid de hærede legatario, de re legata per defunctum idem Iaſ.*in l.in ſi.*.Virgil.& alij ante eum: in fideiuſſo. inſtrumentum guarentigiatum quid ſit, Paul.de Caſtr.*conſ*.73.Inſtrumentum cancellatum an ſit præſumptio debitorem ſoluiſſe.*l.1.§.ille antẽ 1.de latin.liber.toll*.Bart.in *l.Labeo.§.fin.ff.de pact.in*.Si inſtrumento deſunt clauſulæ conſuetæ,pro appoſitis cenſentur. *l.ſi §.fin.1.de fideiuſ*.quam legem pro hoc notat Bald *in l.1.9.col.inſra ſolut.matri*.

l.Debitores.

l.ſi vteris.2.

Panorm.*conſ.16.parte* 2.

l.Si adue-

l.Si aduerſarius.3.

Fulg.conſ.177.publicae.

l.Illatæ.4.

l.ſicut iniquum.5.

Oldr.conſ.209.in cauſa.Hoſpit.Zaba.conſ.25.excellentiſſimi.

l.ſtatum.6.

Briſſo.lib.1.ſelect.cap.5. Vvaltherus lib.1.miſcellan.cap.16. Ræuardus de author.pend.cap.7.

l.ſi ſolemnibus.7.

l.ſi conſtiterit.8.

l.Inſtrumentis.9.

l.Cum inſtrumentis.10.

l.Emancipatione.11.

l.Non idcircò 12.

l.Apud eos.13.

l.ſcripturæ.14.

l.In exercendis.15.

Zaſius lib.1.ſing.cap.23.Cuiac.lib.10.obſ.cap.8.Dec.con.169.& tibegiter. Inſtrumētum quod teſtium numero reprobari poſſit vls gloſſ.in iſta lege. adde Bald.in l.1 ff.qui teſtamē.Gloſſ.& ibi Anq.in §.ite verbo Inſt.de testel.ſtipulat.
Tantum valet inſtrumentū ad probandū, quantum depoſitiones teſtiū, & econtrà, Vide Zuccar.ad l.ſi.num.129.vbi lim.C.de edict.d.in. Adr.toll.& aliqua in mat per Ruin.in con.35.& 36.lib.5 Paul.de Caſt.ad l.teſtium,C.de teſti. Cepol.caut.253.Ampl.habere locum etiam in ſtatutis.Hippol.ſing.157.

l.ſi conuentus.16.

l.Contractus.17.

Zaſius d.l.2.cap.24.& de fide protocolli in mundū nō redacti multa Menoch.de arbit.iudic.caſ.187. Dec.conſ.404.viſo & 159.caſus qui Panorm.conſ.91.in quæſt.part.2.Bart.con.46. Oldr.con.119.Bart.con.197.Bald.con.7.& 314. Fulg.con.200. Aret.con 128 Fulg.con.29.Panorm.con 105.Maran.de ord.iud.4. par.9.diſtin.nu.97.Rimi.inſt.de donat.in Rub.nu.63 & 73 Zaſ.lib.2.reſpon.cap.24.& ad verſ.adeo.Vide eundem Rim.cod.tit.de donat.§.1.num.56.

l.iudices.18.

Auth.Apud eloquentiſſimum.

De materia iſtius Authen.Vide Alexan.in l.hac cō.ultiſſima.§.ſi.1.de teſtamen. Sed quid ſi in ciuilibus cōmittat iudicium vni an ille poſſit alteri cōmittere?De hoc vide Iaſon. And.in cap.cum cauſam ex de teſtibus, & reſpondet non poſſe, ratio eſt quoniam delegatus ad vnum articulum cauſæ, non poteſt ſubdelegare.Abb in cap.aū Berth 9.de re iud.Adde Bald.in iſta Authē. vbi mouet quæſtionem ſi ſint teſtes forenſes & nolint venire,& ſic ne probatio pereat, ad eos mitti neceſſe eſt, nūquid ob cauſam fieri poſſit cōmiſſio receptionis teſtium,& concluditur talem cōmiſſionem,non ſolum propter neceſſitatem,ſed etiam propter publicas occupationes fieri poſſe.

l.Plures 19.

Quid ſit Apocha,& quomodo differat ab Antapocha. Vide Alciat.lib 1. præterm.col.1.Ripa.in l.admonendi.nu 95.ff.de iureiur.& quomodo apocha priuata idem faciat.vide Math de Afflict deciſ.281.& 204.vel 1104.

l.Comparationes 20.

Menoch.de arbit.iud.caſ.114 Grammat deciſ.34.à nu.15 Bald.con 218. Franciſ.Curt.con.128.præſupponitur. Quòd hodie lex iſta corrigatur in apocha, vide Alex. con.239.nu.2.fol 179. De hoc tex.quando & quomodo procedat, & an ſit correctus hodie poſt Gloſſ.Bart.& ſcrib hic Aret.not.cō 64.col.3.& ſeq. Gozad. con.3 num.16.& quòd iſte text.ſit ſolùm correctus id Apocha nō in epiſtola tenet Bart.ad l.admonendi.nu.30 ff.de iureiur. de quo vide ibi per Iaſon nu.139.& per Rip.num 132.facit dictum Boer.in deciſ 282.Add. Moder. Anco.in tract.de merca.in tit.quomodo in mercat.procedendum ſit in 5.p g.num.9 Zaſ.li.2.reſp.in.c.25. Ant.Quet.inter conſ Zaſ.con.5.nu 26.& ſeq.lib.2. Dec. conſ.219 ſi.Menoch.in tract.de arbitr.iud.lib.1.q.58.num.5.

Authen.Ad hæc.

Roman.conſ 319.in cauſa.Et 105 viſo Panorm.cōſ 62.in contro.parte 2.Corn. Perru. conſ 333.capio.parte 1.Rom.con. 165.liber.

Auth.At ſi contractus.

Vbi Gloſſ.in verb.ei ſoli.Add.in ſcriptura priuata, quando excedit libram auri,requiruntur tres teſtes.Aret.conſ.118.4.vol.

l.Cum quidam.21.

Ad intellectum & limitationem d.l.vide Decif.Socin.conſ.330.in d.l.nota ſcripturæ vel reſcripti amiſſio ad probandum ipſius tenorem, quæ requiratur Gloſſ.in verb.ſignanti.in c.nobiliſſ.diſt.97. Molinæus ad conſuet. Pariſ. tit.1.§.5.Gloſſ.1.num.45.

l.ſi poſtuletur.22.

Tit.22. Plus valere quod agitur quàm quod ſimulatè concipitur.

l.In contractibus.1.

Rom.conſ.102.ſuper eo.Et 520.circa.Bald.conſ.35.tria.parte 4.Et 268.ſciendū. parte 3. Angel.conſ.387. Sempro. Alexan.con.211.viſo.parte 3.Ludo Bologni. conſ.72.viſo puncto.

l.Acta.2.

Franciſ.Aret.conſ.65.in præſenti.Bald.conſ 249 ſuper libenparte 2.Choſſ.con. 9.viſo.Cuman.conſ.184 M.CCC.

l.Emptione.3

Decius con.18.viſo.Bald.con.464 videamus.parte 3 Et 119.hanc poſſum.parte 5.Panorm.con.76 tria ſuccinctè parte 1.Rom.à cō 423.pro pleniori.Cuiac.lib.16. obſ.cap.16.Ad h.tex.iuncta Gloſſ.vbi quòd iuramentū interpoſitum in contractu ſimulato nihil valet,vt.Dec.conſ.167 & quæ probationes ſufficiant, Dec.conſ.18.declarant Doct.ad l.nemo poteſt,de leg.1 vbi Iaſon.nu.44.& Rip. num 65.cum ſeq. Ratio eſt quia cùm tale iuramentum non habeat cōſenſum, dicitur carere anima. Paul.Caſt.ad l.ſi quis pro eo.colum 6 de fideiuſ. nec eſt opus petere abſolut.in tali iuramēto.Iaſ.ad §.fuerat.nu.86 Inſtit.de actio.Vide per Iaſ.ad l.nō dubiū.col 2.c.de legi.Mar.Anto.Bauc.in trac.de virt.iuram.q.64. in mat.Cepol.in tract.de ſimulat.cōt.praſ.7.& 26.Hipp.ſing 474 & 327.Pariſ. con.111.lib.4.num 12.& conſ 86.in ſi.lib.3.Gozad.conſil.69.num.11.& conſil.28. nu.6.& 15.Affl. deciſ.60.Socin.iun.con.50.lib.1.Gram.deciſ.45.& Galle Lin tract.de oblig.in ſor.com.2.q.ad 6.part.Ruin.con.154.lib.4. Tiraq.de retract.tit. 1.Gloſſ.2.§.1.num.12 Cotta in memor in verbo,cōtractus ſimulatio,& de variis ſimulationis ſpeciebus,Bartol.conſil.95 fallit Rot Rom.deciſ.494.in nouiſſ.Ægid.deciſ.716.in tit.de donat. Cagnol.ad l.imaginaria venditio de regul. iur. ¶Et an huiuſmodi iuratā heredem liget,Affl.deciſ.381.nu.8. Guid Pap q.414.iuramentū.Cor.conſ.112.lib.4. Abb.ad c.cùm cōtingat.col.2.de iureiur. ¶Gloſſ.emptione. De varietate iſtius Gloſſ.ſ.an contractus ſimulatus iuramento firmetur,& an requiratur relaxatio & abſolutio à iuramento.Iaſon. in §.fuerat.Inſtit.de action.in 6.col.num.87.Et Marſ.ſing.227.excepi.

l.ſi quis geſtum.4.

l.ſi falſum.5.

Bald.con 307.proponitur.parte 5.Puluæus de aliena rei diſtract.cap 10.

Tit.23. De commodato.

l.Ea quidem.1.

Bald.conſ.307.proponitur.parte 5.Pileus quaſt.69.

l.Cum cum.2.

l.De reſtituendis.3.

l.Prætextū & vlt.4.

Cuiac.in notis ad recept.ſent Iul.j Pauli.lib.2.cap.12.& obſ.lib.9.cap.37. Forner.lib.2 ſelec.c.14. Mercerius lib.1.opinio.cap.14. Gilbert. Regius.lib.1. enantiop.cap.8.

Tit.24. De pigneratitia actione.

Cuiac.lib.11.obſ.cap.31.

l.Ex pignore.1.

l.Quod ex operis 2.

Alexand.conſ.121.viſo,parte 4 Iaſ.conſ 93.c. a 1.parte prima.

l.Creditor.3.

Parnormit.conſ 15.duo ſunt.parte 2
Ad iſtam legem vide text.Et quod ibi per Ioan.de Ananin, in c.1.de vſuris vide limitationes poſitas per Angel in l.ſi debitur.ff.de pignor. Et vide omninò quæ ponit [illegible] in Lege quæro , an debeat opponi except. excuſationem ſuetus propter fructus. V.de Bald.in c.peremptorias ſubtereſtendi non poſſe.

l.Pactum.4.

l.Si creditor.5.

Panorm.conſ.81.illud de iure parte 1. Oldr.conſ.222.ad quæſt.Pilæus q.45.

l.Quæ fortuitis.6.

Bald.conſ.493.mobililoquium.parte 4.Rom.conſ.395.viues. Deci.conſ.7.& pro ſenti Bald.conſ.53.conſiderandum parte 4. Et 145.caſus.parte 3.Ioan. de Anach. conſ.78.viſo.Et 71.viſis.Iaſon.conſ.116.in cauſa. Et 107.attingam.parte 1.Socin. conſ.123.circa præſens parte 1. Cuman.conſ.285.Ser.Lauren.

l.Creditor.7.

l.ſi nulla.8.

l.Pignus.9.

Philip.Dec.conſ.572.viſo.cogenti.

l.Ne creditores.10.

Roma.conſ 310.præſens conſulta.
¶ Vbi Gloſſ.in verbo,dominium. An qui habet cauſam, à me poſſit referre quæſtionem dominij. Vide Bart.in l.ſi alimenta.ff.ſolut.matrim.

l.Pignoris.11.

Molinæus ad conſuet.Paril.§.5 Gloſſ.1.num.181.

l.Quominus.12.

Tit.25. De inſtitoria actione.

l.ſi ſeruus tuus.1.

l.Ex contractibus.2.

l.Inſtitoria.3.

l.Etſi à muliere.4.

l.ſi mutuam pecuniam.5.

l.Qui ſecutus.6.

Tit.26. Quod cum eo qui.

l.Cum filiusfamiliàs.1.

Molinæus ad l.1.in princ.num.55.ff.de verb.oblig.Cuia.lib.13.obſ.cap.34. Vitalis lib.2.variar.lect.cap.26.

l.Eius rei nomine.2.

l.Etiam ſi non.3.

l.ſi ex contractu.4.

l.Nulla res.5.

l.ſi ſeru us.6.

Cuiatius lib.3.obſ.ca.35.

l.Ea qui.7.

Baldus conſ.115.quidam parte 5.Socin.conſ.154.conſiderationem.

l.ſi mandator.8.

l.ſi ex alio.9.

l.ſi liberam.10.

l.Cum ancillam.11.

l.Dominum.12.

Baldus conſ.334.creditor parte 1.

l.Domino.13.

¶Literis commendatitiis an & quando ſit credendum, Vide Bart.in l.Lucius ff.de fideiuſſ.Et per Scrib.ibi.

Tit.27. Per quas perſonas nobis adquiritur.

l.Excepta.1.

Roma.conſ.440.præſens.Baldus.conſ.32.propoſitum parte 1.Fulgoſ.conſ.121. Corn.conſilio 263.

l.Cum per liberam.2.

l.ſi duo.3.

Tit.28. Ad Sc.Macedonianum.

De Senatuſcon Macedoniano vide poſt hūc tit. ¶Add.quòd ſi tempore quo vxor incumbit hypothecæ alicuius rei mariti,maritus habebat res ſufficientes pro ſatisfactione dotis : & tunc poſtea quando agit pro exactione dotis, non ſufficiunt, adhuc procedit iſta Authen quod non obſtat renunciationi. Vide deciſ.ſacri concil.Neapol.312.& 313.Et quid in ciuitate Neapolitana. Et quid ſi pecunia rebus mariti venditis peruenit ad vxorem, vide deciſ.ſacr.concil.313.

l.ſi filius.1.

l.Zenodorus.2.

Bartolus conſilio 71.quidam.

l.ſi filiusfamiliàs.4.

l.ſi permittente.4.

Oldr.conſilio 26.pater.

l.Macedoniani.5.

Filius ſtudiũ de voluntate patris incipiendo,pater tenetur emere libros, & non poteſt pœnitere,niſi de tarditate filij appareat. Iſta refert Bart.in diu. l.& ſi ſine cauſa contradiceret,pro conſentiente habetur,ſecundum eũ in iſta l.& Ioan.Andr.in cap.1.de magiſt. & adde Gloſſ.in cap.2.63.diſtin.& dicit per Scribent poſt D.Anto.in cap.1.de conſtit.in 6.in 3.col.

l.ſi filius tuus.6.

§.Quod ſenatuſconſulti.1.

l.ſi filiusfamiliàs.7.

Panorm.conſ.28.parte 1.& 26.viſis parte 2. Rom.conſ.238.& conſ.90. Socin.conſ.126.Ludo.Bolog.conſ.46.Fulg.conſ.154.ſuper eo.

§.ſin autem.1.

Tit.29. Ad Sc. Velleianum.

l.Mulieribus.1.

l.Fruſtrà ſenatuſconſulti.2.

l.ſi cum ipſe.3.

l.Senatuſconſultum.4.

l.ſi ſine.5.

Rom.conſil.457.circa.

l.ſi mater.6.

Cuias.ad l.ſi ſic.ff.de iniuſto rupto.

§.ſin autem.1.

§.ſi verò.2.

l.ſi ſciens.7.

l.ſi paternam.8.

l.Quamuis.9.

l.ſi aduerſarius.10.

l.Etiam conſtante.11.

Panorm.

Digitized by Google

Panorm.*conſ.*8.*tria parte*,2.Fulg.*conſ*.206.Rom.*conſ*.187.

l.Si dotare.12.

l.ſi funebris.13.

l.Mulierem.14.

l.ſi vxor.15.

l.ſi mulier.16.

l.ſi cum pater.17.

l.Fœminis.18.

l.Cum ad eas.19.

l.Heredes.20.

Oldr.*conſ*.223.*quo ad fratres*.

l.Iubemus.21.

Fulgo.*conſ*.206.Socin.*conſ*.125.Federic.*conſ*.141.Rom.*conſ*.187.*&* 140.

Auth.ſiue à me.

§.Et multo.1.

l.ſi mulier.22.

Auth.Si qua mulier.

Gloſſ.*in verbo nullatenus*.¶Nullatenus,nullitatẽ importat ipſo iure,de iſto textu Card.*in cap.ſuper literis ex.de reſcrip*.& alibi dicitur,Vbicumque verba nullitatem importãt, non admitti d ſpenſationẽ,immo & contra eſt Gloſſ. quam ſingularem reputant.Imol.& Ang.*in ſing.in clement.vt hi qui de ætate* facit textus *in l.fin.verſ.nullomodo*.& ibi Alex.poſt alios. *Cod. l.3.ff.de teſtamen*. *de teſtamen.mil*. Panorm. *conſ*.44. Bald.*conſ*.5. Fulg.*conſ*.106. Bolog. *conſ*.45. Panorm.*conſ*.8.Bologni *conſ*.39.

l.Antiquæ.23.

Cõtra præſumptionem iuris & de iure non admittitur probatio in contrarium,not.*in l.ſi.§.de his quæ vi metúſve cau.& cap.qui fidem ex. de ſponſ*.Sed vide 7.fall.Soc.*reg*.384.*incip.probatio in contrarium*.314.

§.ſed ſi minus.1.

§.Ne autem.2.

Vide Socin.*reg*.145.*vel* 273.Adde 2.fall.ad Pelin.*in cap.ſi diligẽti ex.de foro compet. col*. 5. ad text. *&* *Gloſſ.in verbo credendũ*.vide Euerard.*in Top.in loco à veri ſimili &c*.& Socin.*reg*.314.Guterius 1.*parte reſolut.cap*.10.*num*.6.7.

l.Veterum.24.

l.Generaliter.25.

Ad intellectum iſtius legi: quæ probat,maritũ vxorem expellere poſſe, quæ dotem non ſoluit:v.Bal.*in l.ſi donaturus.§.1.ff.de cond.ob cau*.& pulchrè. Iaſon.præterea maritus vxorem alere non tenetur,ſi dos promiſſa non ſoluatur,*vt eſt Gloſſ. not.in auth.de non elig.ſecun.nub.in §.fin.in verbo onera*. Sed eã expellere poterit ▪ probatur *in d.l.generaliter*, quã legem optimè põderat Bald.*in l.diuiſione.ff.ſolut.matrim*. Bald.& Moder.*in l.ſi cum dot. § fin autẽ. ff.eod*.& per Bart.*in l.ſi donatur.ff.de condict.ob cauſ*.Sed vide 3.*fall*.per Soc. *in reg*.315.Dec.*conſ*.348.*de dotibus: &* 301.*in cauſa*.Bald.*conſ*.106.*punctus partes*.

¶Mulier fideiubens pro dote danda,non iuuatur Velleiano,fauore dotis ceſſat Velleianum. Adde Bald. Nouel.*in tract. de dot.6. parte princ. priui.*12. Rimi.Inſtitut.de donat.*in rubrica num*.93.*&* 42.

Et ad verſ. ibi, & ſic à viro forſitan repelli, quòd mulier indotata poteſt expelli, per iſtum tex.ſing.vide præpoſ. Alex.*ad cap.per veſtras. columna 1.in ſi.contrà de dona.inter vir. & vxor*. Ioan.Cãpeg.*in tract.de dote.par.2.quæſ*.54. ¶Quid ſi eſt dos promiſſa, & cõ data,an poſſit expelli d.Laurẽt.de Palat.*in tract ſtant.maſcul.2.par.princ.num*.14. ¶Et an,& quando vxor indotata poſſit expelli,vide plenè per Rom.*conſ*.517.*in caſu propoſito,in principio*.

Tit.30. De non numerata pecunia.

l.ſi pecuniam.1.

Cepol.*conſ.crim*.22.*conſultationis*.

l.Minorem.2.

l.ſi ex cautione.3.

Panorm.*conſ*.42.*videndum.parte* 1. Bald.*conſ*.457.*factum.parte* 4. Et 190. *Sempr.parte* 2.Frãc.Aret.*conſ*.4.*ex facto*.Bald.*conſ*.251.*diuerti.parte* 3. Ioan.de Ana.*conſ*.97.*in cauſa*.Alex.*conſ*.179.*viſa parte* 2.Fed.*conſ*.54.*eodem modo*.Socin.*conſ*.143.*diu profectò*.Bald *conſ*.73.*interdũ.parte* 5.Fulgo.*conſ*.137. *quia ex facto*. Forcat.Necyom *dial*.75.copioſiſſimum commentarium huius legis edidit Emanoel Coſta.

l.Cum fidem.4.

Panorm.*conſ*.17. *in quæſtio.parte* 2. Roma.*conſ*.222. *dubitatur*. Cuma.*conſ*. 100 Ioan.Fulgo.*conſ*.133.*proponitur*.

Auth.Contra qui propriam.

Rom.*conſ*.373.*in caſu*. Panorm.*conſ*.17.*in quæſtio.parte* 2. Ad materiã iſtius Auth.vide Caſtr.*conſ*.125.Ludouic.*conſ*.323.

l.Aduerſus.5.

l.Fruſtrà.6.

l.ſi quaſi.7.

Roma.*conſ*.238.*pro habendo*.

l.ſi intra.8.

l.Cum vltra.9.

l.Adſeueratio.10.

l.Si tranſactionis.11.

l.Tam mandatori.12.

Dec.*conſ*.74.*& diligenter*. Bald.*conſ*.307.*paſſim diffi.parte* 3. Fulgo.*conſ*.105. Raynaldus Sarmientus *lib*.3.*ſelect.cap*.12.

l.Generaliter 14.

Bart.*conſ*.160.*Titius*.Rom.*conſ*.290.*in caſu*.Et 373.*in caſu*. Et 54.*eodẽ modo*. Zabar.*conſ*.44. *pro domino*.Cuma.*conſ*.37.*quidam*. Panorm.*conſ*.85. *videtur*. 1. *parte* 2.Et 15.duo ſunt.in fine.Cuiac.*lib*. 13.*obſ.cap*.1.

¶ Adde Oldr.*conſ*.320.*allegationes*.¶ Adde quòd iſte tex.habet locum nõ ſolùm in cõfeſſione ore proprio facta, ſed etiã in præſumpta, puta ex cõtumacia,vt ſi ſtatutum dicit,quòd contumax habeatur pro cõfeſſo. Oldr. *vbi ſuprà* & per Marſ. *ſingul*.12.*&* 257. De intellect.D.Tind. *in tract.de teſtam.2. libr.capite 7.num*.5. & quòd non procedat in confeſſione tacita, Fert. Garg. *conſ*.126.*num*.88.*inter conſ.diu.ad cauſ.crim.vol*.1. Cõfeſſio facta in iudicio ita valet ſicut facta cum cauſa. *Gloſſ.eſt,in l.1.in fin.per illum text.ff.de interrogat. act*. Adde, quòd ex ea naſcitur actio,quæ vocatur actio vtilis. Ad hoc ſing. Rome.22.*incip.ex confeſſione*.Secus eſt,quando confeſſio fit extra iudicium. *l.publica.§.fin.ff.de poſ*.Et vid. Nicol.[illegible] ad Rom.d.loco.

¶ In eadem l.in verb.eam [illegible] ſine cauſa non valet etiã ſtipulatione vallata,niſi appareat,quòd animo donãdi fuerit facta. [illegible] *ff.de fideiuſſor.c.ſi cautio.de fid.inſtrumen*. Et firmat hoc illa Gloſſ. ſuper verb.eã,quæ in hoc clarior eſt cæteris, & reputat ſingularẽ Ioann.de Imol.*in l.à Titio.ff.de verborum obligat*.licet illud nõ videatur dicere Gloſſ. *in l.nunquam.in princ.in 6.Gl.ff.ff.de acquir.rer.dom*. Et in l.generaliter.no.14.Et Bald.*in l.iſta in 4. Et in appoſi*.Et Ang.in illa l.refer. ſe ita conſuluiſſe. Et ibi firmat Salic.referens iſtam eſſe communem [illegible]. Et hæc etiam tenet Roffred.*in libello ſuo.in Rubrica* [illegible] Et Ioan.Andr. *in addi.Spec.in tit.de confeſſo. §.nunc videndum.ſuper verbo quæ eſt cautio*. Ait. Butr.Imol.Abb.*in d.c.cautio*. Paul.Caſtrenſ.*in §.diuo.ff.de verb.oblig*. Et Lud.Rom.*in l.generaliter.ff.de verb.oblig*.

¶ Teſtator confitetur ſe habuiſſe de bonis tantùm vel viuris tantùm,poſtea cõualeſcit,an poſſit ad iſtud conueniri. Petr.firmat iſtam quæſtionem. Et Cyn.refert in iſta l.Et Bart. *in ſ.l.cum quis decedẽs.§.codicillis.verſ.hoc faciunt ad quæſt.ff.de leg*.3.

¶ In eadd.l.verſ.nimis Eſt canonizata *in c.per tuas.extr.de probat*. Amplia etiam in confeſſione tacita ſeu præſumpta. Vide ſing Hipp.12. Ad iſtam l. vide Bartolum hic.

¶ Et de materia cõfeſſionis factæ abſente parte, quomodo plenè probet, vide per Iaſ.poſt alios in Rep.*l.admonẽdi.ff.de iureiur*. Et l.*ſi.in l.cum te tranſegiſſe.ſup.de tranſactio*. Felin.*latius,in c.cum cautio.de fide inſtrum*.

¶Nota,quòd licèt cõfeſſio facta parte præſente plenè probibet,hoc limitatur nõ habere locũ, quando talis confeſſio fieret propter aliud principaliter,& acceſſoriè eſſet facta confeſſio. Ita Abb.*in c.fin.3.col.extr. de fuc.eſſ.ab inceſt*. Itẽ limita dummodo acceptetur à parte.Et ab eo teſtes deponere debent eſſe factã præſente parte & acceptante.Iaſon.*in l.poſtquam liti.ſup.a de pactis*.Alexand.*conſ* 19.*volum*.4. Et de confeſſione facta propter aliud,quod non probet.Pariſ.de Put.*in tract.Synd.in verbo correptio*. Aret.*in l.ſi cert.vlt. coll.ſupra de pactis,quam omnino vide*. ¶Et adde,quòd cõfeſſio,quæ fit in iudicio,diſpoſitionem debitam præceſſiſſe inducit,& actionẽ. Adde alios duos caſus,vbi confeſſio extra iudicialis inducit diſpoſitionem per Bald.*deciſ*.79. Illa verò,quæ fit extra iudicium,inducit ſolùm probationẽ, niſi ſit geminata,quia tunc etiam diſpoſitionem inducit. Vide Iaſon.*l.ex tenore.vlt.coll.ff.de verborum obligatione*. Et Iaſon.*in Rubric. de verborum oblig.et.num*.11. Quod hic de geminata confeſſio,dicitur, vide Bart.*in l.cum ſcrin.ut. in fin.Cod.de agric.& cenſ*. Et Rim.*in conſ*.72. *libro* 4. vltra ea,quæ ibi ad Bartol. adiuncta ſunt. ¶ Et ad regulam. quòd confeſſio abſente parte non probet,vide aliquas fall.per Felin.in c.ſi caut.extr.de fid.inſtrum. plures per Socin. *reg*. 86. *incip.confeſſio abſente*.

Digitized by Google

¶ Confeſſio coram muliere facta extra locũ tribunaliter non valet, vt no in l. de confeſſ. quod limita, vt per Socin. *reg.* 92. Vide etiam Felin. *in c. at ſ clerici.* 6 *col. extra, de iud.*

¶ Ad id quod dixi, quòd confeſſio facta præſente parte, requirat acceptatione. Adde, quòd contrarium conſuluit Socin. *con.* 228. *incip. in cauſa.* Sed vide Felin. *in c. quoniam* [illegible] *colum.* 2. *verſ.* 2. *pro opin.* Bart. *extr. de reſcript.* Barb. *in c. ſi. de ſucceſſ. ab inteſt.* Iaſ. *in l. error ſupra de iur. & facti ignor.*

¶ Et confeſſio facta in proceſſu arbitrorum, niſi fiat corã ipſis arbitris, vel parte præſente non præiudicat Cy. *in l.* 1. *C. de confeſſ.* Alexan. *con.* 13. *vol.* 2. ¶ An autem confeſſio facta coram arbitris probet coram iudice. Vide deciſ. Socin. *conſ.* 178. Adde etiam quòd cõfeſſio extra iudicium facta reuocari poteſt etiã non probato errore. Vide Iaſ. *in magiſtratibus ff. de iuriſdict. omn. iud.* Felin. *in c. ſi clerici, extr. de iudiciis.* Thom. Ferrar. *cau.* 27.

¶ Eodem modo confeſſio facta in iudicio ſine deliberatione & præcipitanter poteſt reuocari etiam non docto de errore. Vide Felin. *in princ. ſuorum opi.* ¶ Et quid operetur in criminalibus cõfeſſio factaparte abſente extr. iudiciũ. Vide Felin. *in c. olim.* 2. & 3. *extr. de reſcript.* Et Aret. conſ. 36. incip. caſus talis eſt, qui dicit, quòd cõfeſſio abſente parte probat, quãdo agitur de Iure Reali, & ſuper dominio, & quando ſumus in antiquis. Et vide omnia Apoſt. ad Bald. *in l.* 37 *de repud. hered.* vbi habetur, quòd non poteſt obtinere is qui probat per teſtes dicẽtes de confeſſione præſente parte, ſi non dicunt intelligẽtes ex quo præſentia non infert intelligentiã. Et ita dicit Bononię obtinuiſſe. Vide & Iaſ. *in l. error.* 1. *col. ſupra de iuris & facti ignor.* quòd confeſſio debet eſſe acceptata expreſſe.

l. In contractibus. 14.

Ad intelligentiam iſtius §. vide Iaſ. *in l. manifeſtè, de inreiur.*

¶ Add. l. in contractibus ibi. Sed intra ſolum biennium. Quid de æquitate Canonica, vide Marſ. *ſing.* 463. Et quid ſi confiteatur me habuiſſe & recepiſſe, & habere centum à Titio mutuo, an tunc poſſit opponi exceptio non numeratæ pecuniæ. Roman. *ſing.* 636.

ad §. in omni.

Et ibi Bart. Vide Tiraq *in legibus communib. Gloſſ* 5. *nu.* 8. qui diſputat, an diſtractus forum ſequitur vt contractus. Guterius d. parte. 1. *cap.* 37. Couarr. *ad cap. quamuis, ex. de pactis. in* 6 *parte.* 1 §. 3. *num.* 12.

auth. Hanc autem.

l. ſi cui non. 15.

l. Indubitati. 16.

Exceptio non numeratæ pecuniæ competit etiam appoſito iuramento, & iuramentum intelligitur ſecundum naturam actus ſuper quo interponitur. add. ad hunc tex. Tiraq. *in tract. de conſt.* 3. *par.* 7. *lim. num.* 34. Iacob. de Nigr. *ad rub. ff. de verb. obl. num.* 182. Fortun. Garzi. *ad l. ſi vnus.* §. *pactus ne peteret. n.* 68. *ff. de pact.* Dec. *conſ.* 240. & 351. *in caſu. nu.* 8. Didac. ad Rube. *extra de teſt.* 1. *par. numero* 12. *Lim. Cachera. deciſ.* 49. *numero.* 9.

Titulus 31. De compenſationibus.

Cuiacius *lib.* 6. *obſ. capite.* 16. 21. *lib.* 15. *capite* 22.

l. Prima.

Ad limitationem iſtius legis vide deciſ. Socin. 192. Vide ad iſtum text. omninò vnam deciſionem *conſ.* 192.

l. Ex cauſa. 2.

Not. iſtum text. quòd exceptio compẽſationum poteſt opponi etiam poſt ſentẽtiam latam, vt per Bald. hic. Et per ſcriben. *in l. de iuris & facti ignor. in penult. colum.* Felin. *in c. ſuborta. de re iud.*

l. in ea. 3.

l. ſi conſtat. & l. compenſationes 4.

Compenſatio fit ipſo iure vſque ad concurrẽtes quantitates, vide Socin. *in reg.* 61. *cõpenſatio.* Rom. *conſ.* 204. *col.* 2. *n.* 9. Angel. *conſ.* 132. Quid in debito iurato ad non iuratũ, Affiic. *deciſ.* 163. Viu. *lib.* 1. *comm. opin. in verſ. cõpenſatio.* 43. *opin.*

l. Etiamſi. 5.

l. Neque ſcriptura. 6.

l. ſi ex venditione. 7.

l. ſi propter. 8.

l. Eius quod. 9.

l. Quoniam. 10.

l. ſi tutores. 11.

l. Inuicem. 12.

l. ſi velut. 13.

Briſſon. *lib.* 3. *ſelect. cap.* 11.

l. Compenſationes. 14.

De liquido ad liquidum non fit compenſatio regulariter de leg. Sed vide fallent. per Sobin. *poſ. in reg.* 26.

Titulus. 32. De vſuris.

Ad hanc Rubricam nota, regulariter quis accipere non debet quid vltra ſortem. Sed vide 37. caſus in quibus permittitur recipere etiam, vltra ſortem poſitas per Socin. *reg.* 6.

l. 1.

In Gloſſ. in verbo non ſit. Nota hic quod teſtes etiã debeant deponere interrogationẽ & reſponſionẽ fuiſſe inter præſentes & incontinẽti per Gloſſ. *in l. ſi vnus* §. *pactus. Gloſſ. in verbo factum* & ibi Bar. *in vlt. Charta in princ. Gloſſ. ff. de pactis, & Gloſſ. in l. iuriſgentium.* §. *quod vero eod. tit. notatur in l.* 4. §. *qui præſen. ff. de verb. oblig.*

l. Vſuras. 2.

l. Quamuis. 3.

Coraſ. *lib.* 2. *miſcell. cap.* 7.

l. Per retentionem. 4.

Multa poſſunt retineri quæ non poſſunt peti. Vide per iſtum text. in not. quæſt. ca. nostrum Peruſ. *conſ.* 19. Alex. *ad l. non ſolũ.* §. *morte. ff. de nou. oper. nũc.* & ibi Anton. Rub. *num.* 197. Fortu. Garz. *ad l. idem quia,* §. *idem* Iuliano. *num.* 2. *ff. de pact.*

l. Aduerſus. 5.

l. ſi creditrici. 6.

l. Creditor. 7.

l. Quamuis. 8.

l. ſi per te. 9.

l. Vſuræ. 10.

An iſta lex ſit emendata. vide Molin. *in tract. tract.* [illegible] *nu.* 46. & ſeq. Bald. *in l.* 1. *ff. ad leg. Iul. maieſt.* Alciat. *lib.* 1. *parerg. cap.* 33. Hotoman. *de vſur. li.* 1. *ca.* 50. *in* 1. *vol. var. diſput.*

l. Ex prædiis. 11.

l. Frumenti. 12.

l. in bonæ fidei. 13.

l. ſi ea pactione. 14.

l. Cum allegas. 15.

l. Cum non. 16.

Auth. ad hæc.

l. ſi ea lege. 17.

Cuiac. *lib.* 3. *obſ. cap.* 35. Ioan. Aurp. *lib.* 1. *epiſt. iurid. cap.* 5. & 10.

l. Indebitas. 18.

Cuiacius *lib.* 8. *obſer. cap.* 39.

l. Acceptam. 19.

Menochius *de arbit. iud. caſ.* 232. ad iſtam legem vide Socin. *in l. qui Romæ in princip. in* 2. *notab. ff. de verb. oblig.*

l. Conſtitutionibus. 20.

Briſſonius *lib.* 3. *ſelect. cap* 1.

l. Pignoribus. 22.

Cuiac. *lib.* 8. *obſer. cap.* 17.

l. Eos qui. 26.

Ad interpretationem iſtius legis vide Carol. Molin. in tract. conuent. *num.* 54. & an diſpoſitio iſtius legis locum habeat in omni vſura, ſiue ex mutuo, ſiue aliunde debita, idem Molin. *in eod. tract. num.* 4. *in fine.* & vtrum hæc modificatio iuri diuino repugnet. Anchor. poſt alios canoniſt. in cã. peccatu venia q. 3. *coll.* 7. *de reg. iur. in* 6. & quæ not. Molin. *in tract. commu. n.* 9. *circa ſi. & ſequẽ.*

Donellus *in tract. de vſuris.* Ioannes Aurpachus *lib.* 1. *epiſt. ca.* 2. Ferandus *lib.* 2. *explicat. cap.* 8. Hotomanus *lib.* 2. *de vſur. cap.* 8. *in* 1. *vol. diſp.*

l. De vſuris.

Digitized by Google

l.De vſuris.

Molin.in tract.vſur.num.46.

l.Fin.

Carol.Molin.in tract.vſur.num.44.

Titulus 33. De nautico fœnore.

l.Cum dicas.1.

Briſſonius lib.3 ſelect.cap.1.

l.Cum dicas.2.

Nota iſtum textum quod ſi quis ſuſcipit in ſe periculū non tenetur de periculo, vel caſu cauſato culpa alterius partis, & valet ad multa de quibus per Bal.hic. Et adde text.in l.qui offic.in fin.ff.de contrahen.empt.Roman.conſ.47.

l.Cum proponas.3.

In Mari paſſagia an imponi poſſint. Bald.in l.pen.col.pen.C.eod.Ang.in l.fin.ff.de vſuris.Ioan.de Plat.in l.ſi diligenter.C.de aqueduct.lib.10.

l.Traiectitia.4.

Titulus 34. Depoſiti vel contra.

l.ſi in curſu.1.

l.Vſuræ.2.

l.ſi depoſiti.3.

l.ſi depoſita.4.

Gouceanus lib.q.1.multa de indeclis officio.

l.Cum hereditas.9.

Cuiacius ad l.31.ff.de hered.inſtit.

l.Qui depoſitum.10.

l.ſi quis.11.

Depoſitarius compellitur ſine aliqua dilatione depoſitum reſtituere, nec poteſt aliquid in contrarium allegare vide Felin.ad c.ſicut num.3.in fin.de ſent.& re iud.Iaſ.ad l.1.C.de edend.vbi Dec.nu.6 Boe.deciſ.395.num.7. Bellon. lib.4. ſuppu.c.6. Matheſ.ſing.lim. vt per Ioan.Bapt. Plot, ad reg.ſi quando.C. vnde vi. num.431. Cagnol.ad l.contractus.nu.16.de reg.iur.& ad l.neque pignus.numero 8.eodem tutul.

Auth.ſed iam.

l.Superuacuam.12.

Titulus 35. Mandati.

l.Aduerſus.1.

Cum ex cauſa.2.

l.ſi pater.3.

l.Etiamſi.4.

l.ſi maritus.5.

l.ſi fideiuſſor.6.

l.ſi literas.7.

l.ſi tibi.8.

l.Cum per procuratorem.9.

l.ſi pro ea.10.

Fideiuſſor non poteſt regulariter contra principalem debitorē agere, vt eum liberet, antequam ſoluat.d.l.Sed vide 4. fallen.per Socin.in reg.192.incip.fideiuſſor, contra in eadem l.in Gloſſ.in verbo, appellatione. ¶Nota, an & quādo imputatur fideiuſſori, qui omiſit opponere exceptionem creditori.

l.Procuratorem.11.

l.Cum mendanti.12.

l.A procuratore.13.

Gilbert.Reg.lib.1.ivarnitarum cap.19.

l.ſi ſecundum.14.

l.Mandatum.15.

Mandatum morte mandantis reuocatur, vt hic, & l.& quia.ff.de iuriſdict.om.iud.late per Soc.reg.254.mādatum.Marſ.ſing.44 mandatum.Reſtaur Caſtal.in tractat.de imperato.q.115 Guid.Papę q.119. Tiraq.in tract.le mort.quinta declar.7.par.num.12.Dec.conſ.404.Soc.Iun.conſ.97.num.4.lib.1.latè per Felin. ad cap.1 relatum, extrà de offic.de lega.

Ad comparandas.16.

l.ſalarium.17.

l.Poſt ſolutionem.18.

l.pretij.19.

l.ſi contra.20.

l.in re mandata.21.

Coraſ.epiſtol.quæſt.cap.20. ¶Condemnatus mandati directè, efficitur infamis, quia licet quis in re propria ſit moderatur, & arbiter, nō ſic in re aliena add.& lim.vt per Marſ.ſing.419.licet Rim. Inſt.quib.alien.licet vel non ad Rub.num.6.Iaſ.ad l.ſerui electione.§.Labeo.& ibi Rip.num.21.ff.de leg.1.idem Rip.ad l.ex facto.§.ſi quis rogatus ff.ad Treb.num.39.circa med.

l.Per diuerſ.22.

Caſus aliquot, in quibus ceſſio fieri non poteſt, ponuntur per Socin. reg.67.incip.ceſſio.

¶ Ad materiam ceſſionum, vide Practicam Pap.ad libellum vend. Et per Iacob.in l.3.vt nō liceat potent. Et per Angel.de Aret.in §.preterea.in 7 chart.Inſtit.de excep. Et per Bald.hic, vbi tangitur. ¶ An ceſſionarius vtatur priuilegio cedentis, & eſt 17.quæſt.hic. Tu vide Molin.de vſur.nu.60. & 61. ſcilicet, an ceſſionarius agens teneatur oſtendere inſtrumentum ceſſionis. Vide per Alex.in l. Ariſtot.9.de acquir.hered. Et Angel.Aret.Inſtit.de actionibus.§.appellat.

¶ Ceſſio quando fit titulo donationis, an ſit neceſſe probare, quod merita præceſſerint. Vide Alex.conſ.36.2.vol.ſeu aduerte, quatenus Bart.hic dubitat, quia Bald.in hanc l.in 5.quæſt.tenet in contrarium, talē ceſſionē valere, etiāſi merita non probentur. Quia talia verba adiiciuntur ad roborandam donationem Et propterea non debent diminuere effectum. Et contra Bart.tenuit etiam Caſtrenſ.in l.affectionum.ff.de donat. Et ibi vide vnā poſt.quibus multa alia innuit. Et idē tenet Salyc. hic in 16.quæſt. Sed quid ſi donatio eſt facta ob ſeruitia & merita illa exprimenda, quæ tamen falſa ſunt & non vera, an donatio vitietur. vide Iaſ.in l.1.ff.de condict.ob cauſ. Quid autē ſi fieret ceſſio inter coniunctas perſonas, an præſumatur ex cauſa donationis, vide Bal.in l.2.Cod.ne liceat.poten.Cuiac lib.16.obſ.cap.24.

l.Ab Anaſtaſiō.23.

Vide Alexan.in l.ſingularia in vlt.col.n.3.ff.ſi cert.petat.& quod dicit.Perg.1 Faba ibi quod Alex.reprobat & Bart.conſ.9.num.3.fol.4. Cuiac lib.16.obſ.cap.16.Bart.conſ.50.nu.3.Fab.de Monte, in tract.de emptione & venditione 2.quæſtio.princip.numero 20.

l.Præſens.24.

Titulus.36. ſi ſeruus extero.

l.Vnica ſi ſeruus.1.

Titulus 37. Pro ſocio.

l.ſocietatem.1.

l.Cùm proponas.2.

Ementes prædium communiter, videntur, tacitè contraxiſſe ſocietatem rei quàm onerum ſupportandorum propter rē. Adde ad not. per Bartol.hic quòd emens rem nomine ſuo, & alterius, præſumatur in dubio emiſſe propria pecunia, & ideò partem rei conſequi vult, tenetur partem pretij reddere, niſi aliud probet, & pro amplia. & lim.h.l.Bott.deciſ.13. vbi plenè Berous quæſtio.46.num.1.Roma.conſ.274. Dec.conſ.348.num.4. & con.442.n.38. Alexan.conſ.78.nu.5.vol.2.& con.77.vol.6.& conſ.134.volum.5.Crauet.cōſ.129, propoſitus in facto.

l.Cum in ſocietatis.3.

l.ſi ſocietatis.4.

l.Tamdiu.5.

l.De ſocietate.6.

l.Sancimus.7.

Tit.38. De contrahenda emptione.

l.1.

Gabella ſolui debet in loco.vbi eſt contractus celebratus, non vbi res eſt: ita Bal.in l.iſta.Bar.in l cunctos populos.C.de ſum.trinit. Vide Tiraq. *in tract.de vtroque retract.tit.1.§.1.Gloſſ 2.nu.46.cum ſeq.*Gabella an ſolui debeat à forenſibus & à clericis ibid. Gabella ſolui debet in loco, vbi eſt dies deſtinata ſolutionis vel contractus.Bal.*in l.multum interest circa fin.1.ſi quis alteri vel ſibi.*

l.Emptionem.2.

l.ſi donationis.3.

l.Cum res.4.

Vvaltherus *lib.2.miſcell.cap.19.*

l.Cum ipſe.5.

Coraſ.*lib.6.miſcell.cap.14.*

l.Gaudentius.6.

l.ſi ancilla.7.

l.ſi non donationis.8.

l.Empti.9.

l.ſi mater.10.

l.Inuitum.11.

Comet.*tom.1.var.reſol.cap.2.nu.51.*Couar *lib.8.var.reſol.cap.14.*

l.Non idcircò.12.

l.In vendendis.13.

Quid autem de promittente vendere rem pro precio declaran. Cott.vel Corn.*conſ.29.3.volum.*Ioan.Robert.*lib.2.ſent.iur.cap.12.*Contractus collatus in arbitrium alterius ex cõtrahentibus,non valet. Adde hoc nõ eſſe verum de æquitate Cano.Ita tranſeunt cõmuniter Doct.vt per Alex. & Soc.*ad l.1.ff.ſoluto matr.& ad l.ita ſtipulatus.ff.de verb.oblig.*Afflic.*deciſ.337.nu.10.*ſic fallit in dote *l.cum poſt.§.genere.ff.de iure dot. vbi notatur ad tex.hic.in §.fin.* vide Iaſ.*ad l.poſt dotem,nu.40.ff.ſol.matr.& ad l.ſi quis arbitratu.nu.2.ff.de verb.oblig.* Soc.Iun.*ad d.l.ita ſtipulatus.nu.142.& 138.ſecundum antiquam impreſſionem.*

l.Dudum.14.

Sarmientus *lib.ſelect.ar.3.*

l.Super rebus.15.

Tit.39. De hered.vel action.vend.

l.AEs alienum.1.

l.Ratio.2.

l.Nominis.3.

l.Qui nondum.4.

l.Emptor.5.

l.Qui tibi.6.

l.Certi.10.

Vide pro intellectu iſtius legis.Soc.*in l.generaliter.§.nihil commune.ff. de acquir.poſ.in 1 col.nu.13.*Dyn.*in rub.ff.de reg.iur.in 3.col.*& ibi per Nicol.Boer.in verbò *vniuerſalibus* & Cepoll.*in Rub.de.verb.& rer.ſig.in §.prin. in q.6.in fine*

Tit. 40. Quæ res vendi non poſſunt,& qui vendere vel mercari vetantur.

Briſſonius *lib.4.ſelect.cap.4.*

l.Fucandæ.1.

Cotta in voce *purpura*.Bayſius in lib.de re veſtiaria.

l.Comparandi.2.

l.Quia.3.

Tit.41. Quæ res exportari non debeant.

Ad iſtum titulum.vide Bal.*in l.cum proponas.C.de naut.fæn.*vbi quid ſi aliquis ſolum extraxit vt portaret & nondum portauit.Briſſonius *d.cap.4.*

l.Ad Barbaricum.1.

Alciatus *lib.4.diſpunct.cap.11.*Cuiacius *lib.9.obſ.cap.9.*

l.Nemo.2.

Titulus 42. De Eunuchis.

l.1.& 2.

Plaza *miſcell.lib.1.cap.24.*Briſſonius *lib.2.ſelect.cap.21.*

Tit.43. De patribus qui filios ſuos diſtraxerunt.

l.1.

l.Si quis.2.

Oroſcius *ad l.12.ff.de legib.*Couarru.*li.3.variar.reſol.cap.14.*Gilbertus Regius *lib.1.enarrat.cap.21.*Pater propter nimiã egeſtatẽ paupertatẽmque filiũ, filiãmque vendere poteſt.Vide ad hũc tex.Alc.*lib.2.de verb.ſig.fol.109.Gloſſ. dict.ad l.cum qui.§.an pater.in verbo,palam eſt.ff.de fur.*Marſ.*ſing.*101.Boer. *in addit.ad* Dy.*in regu.in argumentũ,in litera A.de reg.iur.in 6.*Gerard.*ſing.vlt.* Adde ad h.text.not.per Tiraq.*in tract.de vtroque retra.tit.1. §.26 Gloſſ.1.n.11.& ſeq.*vbi quod procedit,prout loquitur in fame, nõ in alia quauis neceſſitate.Soc.*reg.174.homo liber.*Cagn.*ad l.non debet cui.num.4.de regul.iuris.*

¶Liber non poteſt dari in obſidem. Vide Azo.*in ſum.de teſtamen.*Sed vide duas fallen.poſitas per Socin.*in reg.218.incip.homo liber.*Clerici non poſſunt dari in obſides,*d.l.& l.2.1.de pactis.* Et Gloſſ.*in c.ex reſcripto.de iureiur.* Sed vide duas fallen.Socio.*reg.414.*

¶Et filius Clericus nõ poteſt in neceſſitate vendi. Hoſtienſ.*in c.* *tuler.de etat.& qual.*Et Ioan.de Anch.*in c.ſi quis.in 2.col.de fort.*

¶ Quanta & quæ propter neceſſitatẽ permittantur,vide vltra Scrib.*in d.l.ſi quis.*Pet.de Anchor.*conſ.84,incip.in Rhetor.*Et Roma.*conſ.*228. Et Petr.de Anch.*con.*95.Et Bald.*con.70.lib.3.*vbi dixit,neceſſitatem magiſtram eſſe virtutis.Et an ratione neceſſitatis poſſit imponi charitatiuũ ſubſidium.Chald.*conſ.3.*& quod voluit *conſ.2.in tit.de cruſibus.* Et plura ad ſocietatem vide cumulata per Zach.*in Apoſt.in verb.temp.neceſſitatis.*Add.Abb.*in c.5.de obſer.*

Tit.44. De reſcindenda venditione.

l.ſi pater.1.

l.Rem maioris.2.

N. Deceptus vltra dimidium iuſti precij,quomodo adimatur iſta Lex,nõ habet locum,quando interuenit ſubhaſtatio cũ decreto Iudicis.*l.1 C.de prædiis Curialib.lib.10.*Et ibi Bart. Et quãdo non eſſet deceptio vltra dimid.ſed modica.Vide caut.reſcindendi contractũ per Iaſ.*in l.pen.C.de pactis.* Et plura pro limitatione *d.l.rem & c.*Vide Alex.*in l ſi quis cum. Aliàs 445.col. ff.de verb.oblig.*Remedium iſtius legis non habet locũ, quãdo teſtator iuſſit vẽdi rem certo precio,niſi probaretur teſtatorem errasse.*l.fideiuſſor.§§.1. vbi Iaſ. de leg 1.*

¶An in foro conſcientiæ liceat etiã infr.dimidium iuſti precij decipere. Vide Tiraquell.*in l.commun.b.9.parte.Gloſſ.p.num.8.& per eam Gloſſ.& ſequitur etiam nu.11.* Et hanc ait eſſe communionem opin.quod not.

¶ Item,an hæc Lex locum habeat, ſi ſpes vendatur, quam quis ad aliquã rem habet, ſi dimidio minus pro ſpe ſolua ur, quàm communiter pro ea ſpe ſolui deberet. Vide Tiraq.*in l.commun Gloſſ 2.num 38.*

Enormis læſio facit præſumi debitum dolum. Bart.*in l fin.ff.de prætor.ſtipul.*Bald.*in l 3.C.de dot.promiſſ. Et l.1.col.8 ſupra de his,quæ pœnæ nomine. Et in Rub.C.de pœnis in iud.qui malè iud.*Petr.de Anch. *conſ.204. incip. index, &c.* Chald.*in diſput.incip.duo litigantes.* Et ideò ratione doli iuramentũ redditur inefficax *cap.quãuis.de pactis in 6.& c.ſi verò.de iureiur.* Imò & maior 25 annis in læſione enormi poteſt abſolui à iuramento.Bald.*in l.pen. infrà recept. arb.*Ang.*in diſp.incip.duo ad inuicem.*Abb.*in c.quinta,col.25.de iureiur.*Et ibi per Felin. quòd intellige, quando iurans probat ignorantiam damni tempore iuramenti affuiſſe,ſecùs ſi ſciuiſſet.Quia ſcienti & valenti dolus non infertur.*l.cum donatio de tranſact.*& Bart.& alij *in d.l.rem maioris.* Vide 12.fall. Socin,*reg.281.*Alexan.*conſ.47.volum.1.& conſ.27.eodem vol.& conſil.127. aliàs 128.2.vol. & conſ.53.3.vol.* ¶ Venditio vltra dimidium precij regulariter non valet.*d.l.*Sed vide 12.fall.Socinus *in regul.531.*

¶ Minor

¶Minor quando poſſit conueniri renunciatione iuramento firmata. Dec.*conſ. 6.num.2.& ſeq.vol.1.* Vltra dimidiam iuſti precij venditor deceptus non modo minor, ſed etiam maior, habet in integrum reſtitutioné. adde *cap.cum dilecti & cap.cum cauſam.ex.de empt.& vendit.* tamen iſta iura ex identitate rationis, & ad emptorem vltra dimidium deceptum extenduntur: ita ſcrib. in iſtis iuribus ſuperius allegatis & Spec.*in tit.de empt.& vend. §. nunc videndũ colum.2.verſ.vt eod.modo.* ¶Mulier minor & ruſticus, etiamſi ſcienter decepti ſunt, vltra dimidium in cõtractu, contractũ reſcindere poſſunt, niſi certiorati fuerint de beneficio iſtius legis. ita Bald.*in l.iſta.34.* refert & Alex.*in l.quicũque.Co.qui admitti.* Scrib.*in l.fin.de iur.fiſci.& in l.1.de edendo.* ¶Læſio enormis quæ dicatur & quando. Dec.*conſ.29.nu.7.fol.36.vol.10.* ¶Mulier quando in cõtractu tranſactionis dicatur enormiter læſa, & an propter enormé læſioné contrauenire poſſit non obſtante iuramento. Dec.*conſ.203.per tot.conſ.fol.154.vol.1.* Adde ad materiã huius legis preciũ cõſiderari ſecundũ locũ. vbi ſit vẽditio: textus eſt melior in iure *in l.fi.§.fi.1.de admin.tutor.* Quid ſi teſtes deponunt de tempore ante contractum, non autem quo tempore contractus eſt, tum valuerit. Vide Cyn.*in Auth.ſed quamuis in fine.1.de rei vxor.act.*

¶Decepto vltra dimidiam iuſti precij, ſuppletur iuſtum preciũ, vel reddito ab eo precio res recuperatur. Vltra ea quæ hic latiſſ. ponũt ſcribẽ. Adde quæ per Rim.*Inſt.quib.alien.lic.vel nõ.in prin.nu.142.* Pro intel.vide Aret.*d.§.actionum.n.7.Inſt.de Actio.in mat.lumin.* Crauett.*conſ.7.per tot.* Caccial.*in tract.de fru.cogni.art.6.num.31.* Fab.de Mont.*in tract.de empt.& vend.in 8.par.nu.7.* Gozad.*conſ.44.n.15.* Cra.*conſ.114.col.pen.& 151.num.6.25.& 31.& conſ.29.160.col.2.& 192.* Calder.*conſ.2.in tit.de empt.& vend.* Caſſad.*in deciſ.vnica, de empt. & vend.* Rom.*conſ.423.* Dec.*ad l.fi.n.18.ad fi.C.de pact.& ad l.quatenus ff. de regu.iur.* Idem Dec.*conſ.181.nu.4 & conſ 210.309. & 583.vbi limit.pluribus mod.* Soc.Iun.*cõſ.50.col.2.lib.1.& col.50.num.15.lib.2.* Thom.Ferrat *caut.4.* Ant.Neguſan.*in tract.de pig.& hypoth.§.par.1.memb.num.41.in 9.volum.tract.* Alex.*con.118.n.6.cum ſeq.vol.7.* Tiraq.*de retract.§ 1.gloſſ.18.n.64.& 66 cum ſeq. & ad l.ſi vnquã in præfat.n.127.C.de reuoc.donat.* Bal *in tract.de præſcri.26.q.4.par.prin.n.1.in 8.vol.tract.* Soc.*in Reg.226.* vbi limit.multis mod. Boer.*deciſ.253.num.4.* Gerard.*ſing.22.* Steph.Forcat.*in nec.yomon.tur.dialog.100.noviſſ.Lat*, ſed remiſſiue per Philip.Porti *lib.1.concl.ver.iur.conclu.36.in tranſact.* Ioan.de Anan.*con.33.n.4.* Ioan.de Neuiz.*conſ.89.nu.2.* Ioan.Crot.*conſ.12 & conſ.120.nu.38.& conſ.145.n.4.* Vt non procedat in læſione enormi, ſi conſtet de ſcientiã ſtante iuramẽto, & quando conſtat venditoré donare voluiſſe Ioan.Ceph.*con.210.nu.70.vſq.ad num.77.vol.2.* ¶Et an porrigatur ad dationem inſolutum. idẽ Cephal.*con.261.num.1.eod.vol.* ¶An in vendit.in ſubhaſt. ¶An cum eius remedio expreſſe renuntiatum eſt, vel cum iuſiurandum appoſitum eſt nullo modo contractu contrauentum, iri, Emanuel.in Theſaur.*recept.ſent.ſub.littera l.nu.145.* Cacher *deciſ.41.n.9.* In Dothe Phan.*de lucro dot.gloſſ.10.nu.22.* ¶Hanc legẽ repetierũt copioſius ceteris Cagnolus, Pinellus, & Meneſius. Vide Villalobos *commun.opinio.littera l.num.203.* Couarruuiam *pract.quæſt.cap.3.& lib.var.reſol.cap.3.& 4.* Forcatuliũ *Necyomant.dialog.100.* Curtium Brugen.*lib.2.coniectur.ad Fratrem cap.10.& lib.4.ad Viuium collegam cap.5.& 9.* Præteium *ſentent.cap.8.* Forneriũ *lib.2.ſelect.cap.9.* Gomeſium *to.2.var.reſolutio.cap.2.à nu.22.vſque ad nu.27.* Guterium *1.parte reſolu.cap.26.* Menochium *de arbit.iudic.caſ.144.& ſeq.* Cuiaciũ *lib.18.obſeruation.cap 18.* Zoannetũ *rerum quotidian.cap.47.* Filenum *quæſt.10.* Caſtro *lib.1.de poteſta.leg.penal.capite 5.documento primo.*

l.De contractu.3.

l.Ad reſcindendum.4.

l.ſi dolo.5.

Cuiacius *lib.8.obſeruation.cap.10.*

l.Non eſt.6.

l.Ratas.7.

l.ſi voluntate.8.

l.Præciſ.9.

In ſolutum propriè dicitur & de iure appellatur quãdo debitor ſponte vẽditori dat rem pro aliquo debito, add.*l.cum à quo.Cod.de ſolut. l.ſi prædium.C.de euictio.l.eleganter in princ.& vbi not.ff.de pignor.*

l.Dolus.10.

l.Venditor.11.

l.Non idcirco.12.

l.ſi maior.13.

Titulus 45. Quando liceat ab emptione diſcedere.

l.Equidem.1.

l.Vlt.

Gloſſ.*in verbo recuperari.* Pro ſingulari allegauit Ang.*Inſt.de empt.* quod tũc arra vel pecunia intelligitur data ſolutionis nomine quando eſſet data pecunia numerata.

Titulus. 46. Si propter publicas penſitationes venditio fuerit celebrata.

l.1.

Menochius *de arbit.iudic.lib.2.caſ.55.*

l.ſi deſerta.2.

l.Vlt.

Cuiacius *libro 8.obſer.capite 31.*

Titulus 47. Sine cenſu vel reliquis fundum comparari non poſſe.

l.Ex conuentione.1.

Præteius *geminat.cap.67.*

l.Res annotariæ.2.

Auth Sed &.

l.Omnes.3.

Titulus 48. De pericul. & comm. rei vendit.

l.1.

Adde & limita iſtam legem quod quando autoritẽ cõſtat de iuſtitia illius qui rem euicit puta quia habebat Hypothecam, tunc veditor tenetur de euictione, licet non fuerit denuntiatum venditori, vide Alexan.*con.67.vol.3* & in quantũ Bart. hic dicit, non ſufficere venditorem ſcire litẽ motã, niſi ſit denunciatum, limita non procedere quando emptor eſſet in mora, quia ſufficit ſola ſcientia venditoris ſine demonſtratione: ita Bald. hic licet de dicto Bar. videatur dubitare Franciſ.Aret.*conſ 26.col.5* Ad Gloſſ.1. huius l. infra quatenus in ea probatur quod emptio cõditionalis non patitur pœnitentiam. vide Pariſ.*conſ.52.l.10.*

l.cum conuenit.2.

Ad intellectum iſtius legis cum loquitur de venditione facta ad menſurã & ad pondus. vide Dec. *conſ.159.* Ang.*lib.1.com.dat.cap.6.*

l.Dolam.3.

l.Cum inter.4.

l.Mortis caſus.6.

Titulus 49. De actionibus empti.

l.Aduerſus.1.

l.Venditi.2.

l.Ex arrali.3.

l.ſi traditio.4.

l.Curabit.8

Intereſſe precij non ſoluti debetur l.iſ.vt per Afflict.*deciſ.20 nu.5.* Adde quòd hic tenetur ad vſuras & fructus, quia in omni contractu vltro citróque obligatorio eo ipſo, quod vnus implet ex parte ſua alter dicitur in mora, vt in contractu dotis. Alex.*conſ.147.col.1.lib.6.& ad l.de diuiſione.num.12.ff.ſolut.matr.* ad hunc text.vide Gomeſ.*ad §.actionum.n 19.Inſtit.de actio.* Soc.*con.133.lib.1.& conſ.88.lib.4* Pariſ.*conſ.75.num.37.lib.4.conſ.90.lib.1.* Dec.*conſ.83.ad fin.* Alex.*ad l.Iulianus.§.offerri.ff.eod.* Botrigel.*ad l.vinum.num.35.ff.ſi cert.peta.* Declarat.Corn.*conſ.250.num.4.* Didac.Couar.in tract.variar.reſol.*lib.3 c.5.* Vit.*libat.com.opin.in ver.venditor.* Gloſſ.*in verbo ratio.* An hoc.verũ ſit de iure canonico: vide Soc.*con.109.* Vbi intelligit iſtud procedere quando nõ deducitur in pactũ, *& con.153.* & de intelligentia per Alex.*in l.Iulianus.§.offerri ff.de actio.empt.* & an iſtæ vſuræ ſeu intereſſe debeãtur, quãdo non eſt facta vẽditio, ſed pactũ de vendẽdo. vide Dec.*conſ 183.in fine.* Hæc etiã lex nõ habet locũ quando emptor ideo nõ ſoluit preciũ, quia imminebat euictio, & venditor nõ dedit ei fideiuſſores pro euictione, quia tunc nõ tenetur ad vſuras ratione fructuũ, ita Bal.*in l.1.* Soc.*conſ 20* Couar.*lib.3.variar.reſolut.cap.4.* ad totã legẽ ſcripſit Cagnolus & Zoannetus *rerum quo.ad cap.9.*

l.venditi.6.

l.ſi ſeruos.7.

l.ſi pater.8.

l.ſi minor.9.

Anton.Guibertus *lib.1.quæſt.iur.capite 1.*

l.Cum venditore.10.

l.ſi ancillam.11.

l.ſicut.12

Forcatulus *aviarij cap.2.*

l.Fructus.13.

l.Emptor.14.

l.Vltra.15.

l.Poſt.16.

l.Expulſor.17.

Nota iſtam legem in quantum dicit venditorem, non teneri deffendere emptorẽ de violentia ſibi illata, quod ſingulariter limita non habere locũ in contractu locationis ita Bal.& Ang.*in l.ſiliuſfam.* §.*fin.* Cuiac. *lib.12.obſ.cap.6.*

Titulus 50. Si quis alteri vel ſibi.

l.ſi pecunia.1.

l.Si emancipatus.2.

l.Mancipia.3.

l.Quamuis.4.

l.Multum 6.

§ Si verò.

Quod pŏtui nolui,quod volui adimplere nequiui. Adde *ca.ſuper Abb.de off.& poteſt.iud.deleg.* adde etiam quod iſta duo perficiunt actus hominum ſecundùm Boetium voluntas & poteſtas:ita Bald.*in d.cap.ſuper Abb.alibi dicit* Bald.*in l.cùm teſtamentum,Cod.de iur.& fact.ignor.*

l.Cum per eos.7.

l.Qui aliena.8.

l.Nihil prohibet.9.

Titulus 51. De rebus alienis non &c.

Ad hunc Titulum ſpectant libri duo ſingulares Paluzzi *de prohibita rerum alienatione & de rei diſtractione.*

l.ſi præſidi.1.

l.Diſtrahente.2.

Paluzzus *de rei alienæ diſtract.ca.10.*

l.Venditrice.3.

l.Mancipia.4.

l.ſi fundum.5.

l.Nemore.6.

l.ſancimus.7.

Prohibita alienatione videtur prohibitus omnis actus,per quẽ alteri quæritur ius rei,& bonum eſt argũ.de teſtam.ad ſtat. & è contra.in mat.vide Rip. *ad leg.filiusfam.* § *divi.ff.de leg.1.* Tiraq.*poſt ll.connub.in Gloſſ.5.per tot.* Iaſ.*ad le.ita ſtipulatam.col.10.in fin.nu.17 ff.de verb.oblig.* De intell.d.text. vide Fabian. de Monte in tracta.*de empt.& venditio.22.q.prin.numero 11.*

Titulus 52. De com.rer.alien.

l.ſi nulla.1.

l.Multum.2.

l.Falſo.3.

l.Portionem.4.

l.ſi maior.5.

Titulus 53. Rem alienam gerentibus.

l.Non eſt.1.

Tit. 54. De pactis inter emptorem & venditorem.

l.ſi ea lege.1.

l.Fundum enim.2.

Vbi Gloſſ. in verb.oblatam.Ad hoc vide conſil. Petr.de Anch.351.*poſſum de reſtituend.& vendend.an ſit idẽ.* Vide Paul.Caſtrenſ.*conſ.326. Et dic quod nõ.*

Et an iſtud pactum probetur per vnum teſtem cum fama.Imol.*conſ.91.*

¶ Quid ſi ille,cui eſt facta promiſſio de reuendendo ad certũ tẽpus eſt mortuus ſuperſtite minore, qui non tenuit in tẽpore, an minori detur in integrũ reſtitutio. Vide text.*in l. Æmilius.de minoribus.* Et an ille,qui tenetur ad reuendendum ex pacto,non teneatur ſolùm ad reuendendum, verùm etiã ad tradendum. Vide conſil.Aret.6 *in 1.volum.* Hanc legem Cagnolus *repetit*, vide Coraſ.*lib.3.miſcel.cap.9* Forcat.Alexand.*dial.91.*

Quid autẽ ſi emptor fecit ſumptus,an iſtos reciperet. Vide Ang.in l.emptor.de verborum obligat Couar.*lib.1.variar.reſol.cap.7.* Pactum de retrouendendo alicui ſi illo vnquam tempore vellet redimere,valet,& heredes continet,vltra tradita hîc lauſſ per Cagnol.& Gozad *in repet.huius leg.in mater.retrouenden.*vi.aliqua per Tiraq.*de vtroque retract.tit.2 per totum.* Iaſo.*ad l.nemo poteſt.num.22.de leg.1.* Angel.*conſ.199.* Forcatul.in Necyoman.*iur.dialog.91.nu.3.ad hunc text.* adde Crauet.*conſ.156* Iaſ.*ad l.ſi ita quis promiſerat.*§.Seia,*nu.10.ff.de verb.oblig.pro intell.& lim.*vide Fab.de Mont *in tractat.de empt.& vendit.in 7.q.princ.num.1.*

¶ An iſtud pactum poſſit cedi,vide Iaſ.*ad l.1.§.fin.num.5.de oper.no.nunc.* Iaſ. *ret.ad §.præterea.numero 24.inſtit.de except.*

¶ Quid ſi fuerint duo venditores,alter vult. retroemere,alter non: Socin. *ad l.1.§.ſed & quoties.ad Trebel.*

¶.Adde quod hoc pactum non præſumitur vſurarium , eſto quod modicitas precij concurrat,niſi emptor ſit ſolitus fœnerari.Iaſ.de commu.*conſ.154.& ſeq.lib.2.*& ibi quid in datione in ſolutum.

¶ Ad Gloſſ.hîc quod admittantur heredes, etiam ſi de iis in pacto reuenditionis mentio facta non fuerit.Tiraq.*de retract.conuen.*§.*Gloſſ 6.in pri.* Ampl. etiam ſi eſſet adiecta dictio taxatiua tantum in perſona venditoris, contra Bertran.vbi ibi in ſingulari ſucceſſore.Socin.*vide conſ.229.col.2.lib.2.col.3.* vbi ponit cautelã.Rainald.Corſus *lib.2.indagat.cap.10* Zoannetus *reiq̃uit.ca.45.*

l.Qui ea lege.3.

l.Commiſſoriæ verò 4.

Ex pacto legis commiſſoriæ, ipſo iure transfertur dominium , an autem procedat in ſolo contractu venditionis,vel in ſolo cõtractu quolibet, in quo tale pactum eſt appoſitũ.Caſtrenſ.*in l.1.de donat.* Et Salyc.in l.ea lege.*de conditione ob cauſam.* Videtur velle,quòd ſit generale in omni cõtractu. Sed tu vide Alex.*conſ.10.1.volum.& chart.conſ.12.*

¶ An ille,qui promiſit reuẽdere in certum tempus,teneatur elapſo tẽpore, vide Angel.*conſ.199.incip.ſuper puncto.* Aliàs Titius rem quam emit,vt per Iaſ. *in l.nemo poteſt.ff.de leg.1.num.12.in prima lect. Et conſ.123.incip.v ſe,&c.* ¶ Et ad probandum factum.de retrouendendo,an poſſit deferri iuramentum ſuppletorum. Vide *conſ.*Alex.*123.in 2.vol.*Socin.*conſ 252.*

¶ Quid autem ſi eſt pactum factum de reuendendo,quotieſcunque voluerit. Vide Angel *conſ.55.* Et Socin.*conſ.15.*

¶ Quid autem ſi emptor,qui tenetur ex parte ad reuendendum interim rẽ obligauit,& poſtea reuendidit , an venditor illi Hypothecæ ſtare teneatur, & oneribus impoſitis per emptorem. Bart. *in l.eandem.ff.de aqu.pluu.arc.*

¶ Quod ſi aliquis vendidit ſyluam aut nemus cum pacto de reuẽdẽdo,an emptor,poſſit illam recuperare. Vide Bart.Cepol *in tit.de tract.de ſeruit.*

¶ Et quanto tempore præſcribatur huic pacto de reuendendo Ang *in conſ.55.incip.*Guilelmus & Frãciſ *cõſuluit , quòd 30 anno.* Sed tu omninò vide Fabr. de Sen.*de ſan.ſententia in tract.de empt.& vend.in 7.part.princi.vbi multa de iſto pacto.* Et Iaſ.*in l.petens.C.de pactis.* Vbi etiam ſubdit quòd Petr.de Anch.*in conſ.352.incip.viſis diligenter actis,&c.*conſuluit.quòd ſi per decem annos nõ petatur,non poteſt vlterius peti.Idem Iaſ.*in l.ſi mater.vlt.col.ſupra de cond.inſtit.*

¶ Et quid ſi emit à duobus rem aliquã,& ambobus promiſit retrouendere, Poſtea vnus tantùm petit ſibi retrouendi,alius non cogitur emere partẽ ſuã. Bart.*in l.cui vſusfructus,ff.de vſufruct.leg.* Et illud ſequitur Socin.*conſ.100.vol.3.* videtur octauo.Item in ſecundo vol.

¶ Et quid ſi is,cui eſt factum tale pactum,relicto herede pupillo , qui non petiit retrouẽditionem in tempore.an iuuetur per reſtitutionem in integrũ. Vide Curt.*conſ.59.incip.& Chriſti & glorioſiſſ.*

l.Initio.5.

¶.Eligens viam contractus non poteſt tranſire ad viam pœnitentiæ & diſtractus.Crau.*conſ.151.num.8* Paul.de Caſt.*ad l 1.ff.de donat.poſt.*Bart *ibi num.10.*Alexan.*conſ.10 1.vol.*Curt.*conſilio 12.*

l.Cùm te.6.

l.ſuapte.7.

l.Tempore.8.

l.ſi quis ita.9.

Titulus 55. ſi ſeruus exportandus veneat.

l.Lege.1.

l.ſi vt manus.2.

l.Nulla.3.

l.Moueor.4.

l.Qui exportandus.5.

Titulus 56. Si mancipium ita fuerit alienatum vt proſtituatur.

l.Præfectus.1.

l.Mulierem.2.

l.Eam quæ.3.

Titulus 57. Si mancipium ita fuerit alienatum vt manumittatur vel contra.

l.ſi Patroclus.1.

Cuiac.*lib.*7.*obſ.ca.*29.

l.ſi ea lege.2.

l.ſi iuſta.3.

l.ſi is qui.4.

l.Ea quidem mancipia.5.

§.nec tamen.Ex d.§.not. quòd quando propter aliquem actum debet incidere in pœnam, ſi illum actum nulliter facit, non incurrit pœnam. Ex quo Bart.*in.l.fin.*§.1.*communia de legat.* decidit, quod ſi ſtat ſtatum, & qui vendiderit aliquid, nec ſoluit Gabellam, incidit in pœnam De quo latiùs per Alex. *in Apoſtill.in l. vnam ex famil.in prin. de leg.* 2. Et Bart.*in d.l.fin.*Alciat.*lib.*5. *paradox.cap.*13 Eſt etiam text *in l.*1. Et ibi Bart.*in fin. de conſtitutionibus. Et in l. non dubium.in princ.* 3.*d. legib.*Ang. & alij *in l.Marcellus.§.res quæ. ff. ad Trebell.* Et vide Bald.*in l.*2.*de Episc.aud.* vbi refert ad pulchram quæſt. An ſi Notarius committat falſum in teſtamento alàs nullo, an incidat in pœnam. Bart. *in l.* 1.§.*hæc verba. ff. quiſquis iur.* Et addit, quòd ſi quis conſentiat contráctui ſibi præiudiciali, vel cótinenti renunciationem proprij iuris, ſi ille actus nonvalet, non ſequitur præiudicum.*l.ſi debitor.*§ 1.*ff. quibus modis pign. vel Hyp.* Et add. quòd ſi officialis tulit ſententiam nullam, non tenetiniudicialis ad pœnam. Bart.*in d.l.ſi ff.de variis & extraord.cap.*Pap.*in.l.*13.*vlt omnes iud.tam ciuil.* Alex.*in d l.pen.§.hæc verb ff.quiſquis iur.*Ang. *in.§.pen Inſtit.*9.*col.*Et omninò text. qui facit in contrarium.*in l.cum quo duos*, cum his, quæ habétur ibidem per Doct.*7.de adult.*Sed pro concordia & ampliatione materię latè per Felin.*in c.ex tenore.*2.*col.cum ſeq.*6.*col.contrà, de reſcript.* Adde ad hanc l. Alciat paradox.*lib.*5.*capite* 13.

l.ſi puella.6.

Cuiac. *libro.*16.*obſ.cap.*24.

Titulus 58. De ædilitiis actionibus.

l.ſi non ſimpliciter.1.

l.cum proponas.2.

l.ſi apud.3.

l.ſi prædium.4.

Cuiacius *libro.*16.*obſ.cap.*24.

l.Habito.5.

Titulus. 59. De monopoliis & conuentu negociatorum illicito vel artificio ergolaborum necnon balneatorum prohibitis & pactionibus illicitis.

Cuiac.*lib.*16.*obſ.cap.*23.

l.1.

Perandus *lib.*2.*explicat.cap.*9. Cuiac.*lib.*10.*obſer.cap.*37.

Titulus 60. De nundinis & mercatoribus.

Titulus 61. De vectigalibus & commiſſis.

Boſſius *titulo de vectigalibus fol.*395.*cum* 7.*tit.ſeq.* Fornerius *lib.*1.*ſelect.c.*20.

l.ſi iure.1.

l.Neque.2.

l.Omnibus.3.

l.Penes illum.4.

l.vniuerſi.5.

Ad materiam iſtius legis vide *conſ.*Anchor.260.

l.Omnium.6.

l.Ex præſtatione.7.

l.Legatis.8.

l.vſurpationem.9.

Cuiac.*lib.*8.*obſer.cap.*37. Turnebus *lib.*27 *aduerſar.cap.*25.

l.Vectigalia.10.

l.ſi quis ſine.11.

Briſſonius *lib.*4.*ſelect.cap.*4.

l.Quicquid.12.

Titulus 62. Vectigalia noua inſtitui non poſſe.

Boſſius *titulo vectigal a qua poſſint imponi.fol.*396.

l.Fin.1.

Eſt ſingularis & notab. additio. An Rex de iure poſſit imponere nouū vectigal. Vide per Abb.*in cap.quibuſdam.*§.*præter.de verborum ſignif.* Bartol.*in l.ſi publicanus.*§.*fin.de pub.*

Titulus 63. De commerciis & mercatoribus

l.Negotiatores.1.

l.Non ſolum.2.

l.Nobiliores 3.

Fornerius.*lib.*2.*ſelect.cap.*3.*multa* Tiraquellus *de nobilit. cap.*13. 3 *num.*31.

l.Mercatores.4.

l.Ceſſante.5.

l.ſi qui inclytas.6.

Titulus 64. De rerum permutatione.

l.ſi cum.1.

Molin.*ad conſ.Pariſ.*55.*Gloſſ.*1.*num.*207. Vaconius *lib.*1.*declar.*27. Vandus *libro* 1.*variar.quæſt.*25.

l.Permutatione.2.

l.Ex placito.3.

l.cum precibus.4.

Molinæus *ad l.Rubrica.ff.de verb.oblig.num.*73.

l.Quoniam.5.

l.Rebus.6.

l.Emptionem.7.

l.Ea lege.8.

Digitized by Google

Titulus 65. De locato & conducto.

l.Dominus.1.

l.Aduerſus.2.

l.AEde.3.

Adde quòd colonus & inquilinus licitè poſſunt reſiſtere, quando iniuſtè expelluntur. Vide Bald. *hic in prin.* Et in *l.ſi de fund.infr.eod.* Ad iſtam l.quæro nunquid iſta lex locum habeat in contractu emphyteutico & poſſit expelli pro vſu directi dominij. vide *ſing. Hipp.92.* Couar. *lib.2.var.reſ. cap.25.* Meno. *de arbit.iud.caſ.78.lib.2.*

Qui ſoluit penſionem, nõ poteſt de domo, durante locatione expelli per Dominum, niſi propter neceſſitatem domini, vel propter neceſſariam refectionem rei, vel culpam inquilini abutentis. vide Dec. ad c.paſtora. in princ. extra de appella. Iaſon. *ad l.qui rem eiuſmodi.nu.12.Cod.de ſacroſ.Eccleſ.* vbi lim. quando Dominus promiſiſſet in inſtrumento eum non expellere, vide Dec. *conſ.667.num.8.* & *conſ.473.in mat.* Marſ. *ſing.94.* Iaſon. *ad l.diuortiorum.38.ff.ſol. matr.* Rip. *ad l.1.in fin.eo.tit.* Crem. *ſing.77.lim.* non habere locum in ſcolare. vt per Rip. *ad l.1.in fin.* Add. idem ſi neceſſe fuit conductori recedere. Marſ. *ſing.615.* vide per Petr. Duo f atrib.8.q.33.& q.princ.lim. Cachera. *deciſ.608.nu.9.*

¶ Ad hunc text. vide Didac. *in tract.variar. reſolut.lib.2.cap.15.num.4.* nouiſſ. per Phil.Port. *lib.1.concluſ.33.* Si conductor expellitur propter neceſſariam refectionem, quòd ea refecta poſſit petere ſe reponi in re locata. Rom. *ſing.235.* Dec. *conſ.103.in cauſa.num.14.* Alci. *lib.6.Pareg.cap.10.* Tiraq. *in tract.neceſſ.cau. prima par.num.160.*

l.Ex diui.4.

l.Certi iuris.5.

Duar. *ad Tit.de pactis.fol.22.* Charond. *li.3.veriſſ.pag.162.* Forcat. *Necyom.dial.17.* Inuecta & illato coloni obligantur domino ſcienti pro mercede inquilini verò ignoranti, Fortun. Garzi. *ad l.item quia.ff.de pact.num.18.par.2.* Socin. *in reg.192.*

l.Nemo.6.

l.ſi cum Hermes.7.

Pro iſta le.t. *l.item quæro.§.qui impleta.ff.locati.* vide Alexan. *in l.ſi unus.in prin. ff.de pact.* & *l.2.C.de iudic.* & ibi per Iaſ. & idem Iaſ. *in l.lecta.ff.ſi cert.pet.* Scribentes *in cap.conſtitutus de fideiuſſo.* & per Felin. *in cap.eod.*

l.Licet.8.

Menoch. de arbit.iud. *lib.2.caſ.76.* & *77.*

l.Emptorem.9.

Succeſſor an & quãdo tenetur ſtare colono. Vide Scrib. *in iſta l.* & *in l.ſi filio.§.ſi vir.ff.ſolut.matrim.* quid in beneficialibus. vide omnino, Bald. *in l.iubemus.Cod.de ſacroſ.eccleſ.* ¶ Succeſſor ſingularis non tenetur ſtare colono. Adde *5.fall. ad iſtam.l.empt.* poſitas per Socin. *in reg.480.incip.ſucceſſor.* Vxor tenetur ſtare colono, cuius maritus locauerit. ratio eſt quoniam neceſſarius eſt ſucceſſor. Gloſſ. *in l.diuortio.circa princip.Gloſſ.mag.ff.ſolut.matrim.* & *l.ſi filio.§.fin.10.*

Adde ad hanc legẽ quod ait Bartol. hic, ſingularem ſucceſſorem colonum expellere non poſſe, quando ſcilicet ius habet in re. nota tamen aliquando ſingularem ſucceſſorem colonum expellere poſſe, ſi offerat precium. vide Iaſon. *in l.filiusfam.§.diui.ff.de leg.1.32.col.in fine.* vide per Alex. *in l.qui abſenti. §.1. ff.de acquir.poſſ.* Sed quid ſi ſingularis ſucceſſor non expulit colonũ: colonus cui ſoluere tenetur ſucceſſori, an vero locatori? Vide text. *in l.Iulianus §.ſi locatus.cum Gloſſ.ff.de act.empt.* Gomez. *2.tom.reſol.cap.3.nu.9.* Zoannet. rer. quot. *cap.23.* & *42.*

Emptor fundi non tenetur abſque pacto ſtare colono. Add. quod iſta l. nõ habet locum inter Hæbreos. quia inter eos emptor non poteſt expellere primum conductorem, ſuo tempore durante. Gozad. *con.24.colum.pen.* & *fin.* Limit. iſtam l. plurib.mod. vt per Alexan. *ad l.ſi filiofam.§.ſi vir.ff.ſolut. matr.* per Bart. vbi Iaſ. *ad l.diuortio.num.32.eod.tit.* Marſ. *ſingul.321.* Iaſ. *ad leg.filiusfa.§. diui.1.lectur.num.92.de l.1.* & *2.lectu.num.122.* vbi per Crot. *num.100.* Soc. *conſ.90. lib.4.* Rom. *ſing.63.* Neguſ. *in tracta.de pign.* & *par.1.membr.num.6.* Guid. Papæ *q.480.* Iaſ. *ad l.quoties.num.29.C.de rei vendi.* Socin. *in reg.387.* Hozzor. *ad tit. Inſtitut.de obli.lib.4.ſub.Rub.de vi* & *effect.loca.ad fi.* Quid in ſucceſſore in beneficio, an teneatur ſtare colono. Abb. & alij, & *ad c.fin.ne prælati vices ſuas.* Soc. *conſ.32.volum.1.* Gemi. *conſ.8.Quidam Cardinalis.colum.fin.* & *conſ.17.col.2.verſic. circa prin.* Quid in ſucceſſore in prelatura, an teneatur ſtare colono, vide Soc. *reg.388.in 3 fall.* vbi an ſucceſſor in beneficio obligetur ex contractu prædeceſſoris, vide Cott. *in memor.in verb.ſucceſſor.* Marſ. *ſing.548.in mat.ad hunc text.* Natt. Aſten. *in conſilio.436.num.2.cum ſeq.*

l.Viam veritatis.10.

Couarru. *lib.2.var.reſol.cap.15.*

l.inuitos.11.

l.Damnum.12.

l.ſi diuiſa.13.

Pilæus *q.64.*

l.ſi hi qui.14.

l.ſi de fundo.15.

Beroius *quæſt.47.*

l.Legem.16.

l.Præſes.17.

l.Excepto.18.

Benedictus Capra *in regulis concluſ.28.*

l.circa.19.

Cuiacius *libro 16.obſeruat.cap.24.*

l.cui rem.20.

l.ſi olei.21.

Coraſius *libro 2.miſcellaneorum.capite 11.*

l.ſi hi.22.

l.Ad probationem.23.

Zoannettis *rerum quotidianar. ca.51.* Vide Par. *conſ.17.* & in materia Craue. 157 Rip. *in l.rem quæ nobis.ff.de adquir.poſſ.* ¶ Per inſtrumentum locationis nõ probatur dominiũ Pariſ. *con.17.num.25.lib.1.in mat.* Craue. *conſ.157.num.5.* Rip. *ad l.rem quæ.num.48.de acq.poſſ.* Abb. *ad c.inter dilectos.nu.16.extrà de fide inſtru.* An probetur per hoc inſtrumẽtum dominium, contra conductorem. Afflic. *deciſ.14.num.8.* & *deciſ.12.* Adde quòd nec poſſeſſio, vt per Dec. *conſ.303.nu.15.* Curt. *conſ.70.num.5.* Solutio mercedis probat poſſeſſ. Curt. *cõſ.72.n.6.* De inſtrumento emphit. Iaſ. *ad l.num.178.C.de iur.emphit.*

l.contra.24.

l.ſi quis conductionis.25.

Puluæus *de alienæ rei diſtract.cap.19.* Coraſius *lib.3.miſcella.cap.2.*

¶ Nunquid condemnatus remedio iſtius legis poſſit appellare. vide Dec. *conſ.56.* vbi ampliatur iſta l. & *conſ.25.* Afflic. *deciſ.2.* & Dec. *conſ.28.nu.3.* & *num.56.nu.4.* an per inſtrumentum conductionis probetur dominium contra cõductorem. Afflict. *deciſ.14.num.8.* Bald. *deciſ.498.num.171.*

l.ſi conductionis.26.

Conductor debet prius poſſeſ. reſtituere, poſtea de proprietate experiri. Afflict. *dec.12.* & *vt nu.8.* vbi an per inſtrumentum lococationis probetur dominium, Balb. *deciſ.498.* Coraſ. *lib.3.miſcel.c.2.nu.10.* Petr. Stel. *ad l.repetitio.n.27.* & *53 ff.de condit.indeb.* Cagnol. *ad l.neque pignus.poſt.nu.5.ff.de reg.iur.* Ad hunc text. adde Dec. *conſil.28.num.3.* & *conſi.56.num.4.* Ioan. Copha. *conſilio.47. numero 38.prima par.* Curt. Sen. *conſilio 70.*

l.ſi tibi.27.

Alciatus *libro 1.parerg.cap.4.* Molinæus *ad rubr. de verborum oblig. numero 16.* Declara vt per Alciat. *ad rubr. de verborũ oblig.colum.7.numero 15.* & *ad l.bonæ fidei.C.de pact.* Iacob. Niger. *ad dict.Rub.nu.43.* & Torniel. *num.72.* & *78.* Butigel. *ad l.lecta.nu.46.ff.ſi cert.peta.* Fran. Cur. *ad l.legem quam.num.21.Cod.de pact.* & *ad l.petens.numero 47.eod.tit.*

l.in iudicio.28.

l.Cum conductorem.29.

l.curialis.30.

l.Milites.31.

l.Nec cui.32.

Dominus domus locatæ poteſt durante l.locat. alteri dictam domum locare, pro tempore futuro inchoandi. Adde Alex. *ad l.1.in fin.ff.ſolut. matr.* Guid. Pap. *deciſ.420.in prin.locaui.* & *Boe.deciſ.117.per totum.*

l.Conductores.33.

Cuiacius *lib.12.obſ.cap.38.* Menoch. *de recup.poſſeſſ.remed.1.*

l.Licet.35.

Titulus 66. De iure Emphyteutico.

Emphyteutica res Eccleſiaſtica ſi ſit recepta, pro ſe & filiis ſuis, & heredib. an legitimatus ſuccedat per reſcriptũ Principis. Bal. *in l.generaliter.§.cũ autẽ.de inſtit.* & *ſubſtit.* Alex. *plenè conſil.128.10.volum.* Et *con.60.20 vol.* vbi plenum Scripſit de hac materia copioſè Aluarus Velaſcus Luſitanus.

¶ Quid de Emphyteuſi recepta à Laico. Vide *conſ.* Soc. *3 vol.3.*

¶ Emphyteuſis Eccleſiaſtica an finita linea debeat alus agnatis vel deſcẽdent. vel ibi poſſint agere, vt ipſis teneatur. Dec. *conſ.131.num.1.* Et *per tot.conſ. fal.96.vol.10.*

¶ Annui reditus an inter immobilia computentur. Bald. *in l.hereditatis.§. his illud.1.col.cum ibi annexis.inf.de ſecund.nupt.* Rom. *conſ.302.* bonus text. in Clemen. *extr.de verb.ſig.* quod intelligito, quando ſunt perpetui, vel ad longum tempus, aliàs ſecus, prout probatur in c.querelam. de electio. Secundùm probatur *in l.fin.ff.quem leg.per* Cyn. *in l.ſi certum.§.de pactis.* Bar. *in l. mouentium.inf.de verb.ſign.* Rom. *in l.ſi conſtante.ff.ſolut.matr.* Fed. de Senis, *conſ.12.quæ incip.fratres prædicti.*

¶ Emphiteutica res conceſſa alicui in tertiam generationem, an illa dictio ſtet incluſiuè, vel excluſiuè. Alex. plenè *conſ. 125. 2. vol. & 29.* Et plura de dictione vſque per Old. *conſ. 49.* Et per Imol, *in c. 1. de ordinat ab Epiſc. qui renun Epiſ.*

¶ Ad id, quod dictum eſt de tertia generatione, &c. vide Iaſ. *in l. 2. hic col. 60. verſ. iuxta prædicta.* Et Bart. *conſ. 77. proponitur. vol. 2.* Et Ruin. *conſilio 166. libr. 16.*

¶ Cenſus Emphyteuticus per ſucceſſores debetur *deciſ. N capo. 65. incip. Angel. Galeat.*

Filius nunquid priuetur feudo vel re Emphyteutica, ſi pater eius commiſit delictum, propter quod illo priuari debeat. Bar. *in l. cùm qua. ff. de interdict & releg.* Et Alexand. *in l. ſtipulat. iſta. §. ſi quis ita. ff. de verbor. oblig. in fin. vlt. col.*

¶ Si locatio eſt perpetua, & penſio parua præſumitur, & cõtractus Emphyteuticus. Bald. *in c. litera de dilationibus.*

¶ Emphyteuta vſufructuarium vel vſufructuarium vſuarium in re Emphyteutica, an & quãdo poſſit cõſtituere. Iaſ. *in l. contrario. col. 3. §. ex antep. vers. mut. ſucceſſiuè. ff. de acquir. poſſ.*

¶ Emphyteuta ſeu colonus an teneatur ad expenſas, quæ fiunt in re locata vel conducta. Vide conſil. Secin.

¶ Emphyteuta ſi vendit rem Emphyteuticam ſine domini conſenſu cum pacto Legis commiſſoriæ, vel adiectione in diem, an habeat locum pœna caducitatis, vltra Iaſ. *in l. fin. iſtem tit. in 21. q.* Adde Alex. *in l. ſtatuliber. ff. ad l. Falcid. Et conſ. 28. 5. volum* Et glo. *in l. 1. ff. de donat quam ſequitur.* Alex. in l. Pomponius. *§. cùm quis. vlt. col. ff. de acquir. poſſ.*

¶ Emphyteuta tenetur ſoluere Canonem, etiamſi res ſit conceſſa ſine debita ſolẽnitate, per text in §. ſi ſermo Authen. de non alienando. Vide Salyc. *in l. iubemus. §. ſanè. C. de ſacroſanct. Eccleſiis.* Quem ita refert & ſequitur Felin. in c. cùm cauſam. in 7. colum. extr. de re iud. Vbi dicit, quòd licet contractus factus cum Eccleſia ſit nullus, tamen nõ habetur pro infecto, quoad commodum Eccleſiæ.

Et nunquid Eccleſia ſiue minor poſſit dicere, quòd volunt habere ratum contractũ nullum initum cum ipſo minore vel Eccleſia, altero qui contraxit recuſante. Vide Felin. vel melius Iaſ. *in l. cùm ſi. §. eam tranſactionem. ff. de tranſactio.*

¶ Et an minor vel Eccleſia poſſint facere Eccleſiæ conditionem meliorem, ſine ſolennitatibus à iure requiſitis. Vide Dec. *in c. qui in eccleſiarum. de conſtit.* Et ſimile in dolum paſſo, an poſſunt approbare contractũ. Vide per Doct. maximè per Iaſ. *in l. tranſactione. ſupr. de tranſactionibus.* Et per Abb. *in c. dilecti. de empt. & vend. quem Iaſ. in d. l. allegat.*

¶ Emphyteuta incidens in commiſſum propter Canonem non ſolutũ poteſt dominus alij concedere, & non monito, nec requiſito. De hoc vide Dec. *conſ. 146. in 2. dubio.*

¶ Si non apparet de contractu ceſſionis, ſed de ſolutione penſionis. Vide Parid. de Put. *in tract. de re integra. cant. 234. & 265.* Et adde quòd ad probandum dominium directi domini, probatur eo ipſo, quòd ſoluit per longum tempus Et per Deci. *in conſ. 146. 2. col.* Et Abb. *in conſ. 74. 7. vol.* vbi plus dicit, quod ſi ceſſat per biennium ſoluere Eccleſiæ, incidit in commiſſum, & ille, qui erat ſolitus annualiter ſoluere, tanquam Emphyteuta. Et iſtud conſ. refert & ſequitur Dec. conſi. 164. circa princ.

¶ Quid de re conceſſa vt Franc. Vide Parid. de Put. *in tract. feud. chart. 78. & chart. 8.*

Finita Emphiteuſi, an dominus teneatur ad melioramenta Franciſ. de Aret. *in l. cætera. in §. Marcellus. ff. de leg primo.* vbi ponit, quòd de melioramẽtis factis in re Eccleſiæ, quæ fuit alteri conceſſa & demũ talis conceſſio fuit reuocata per ſucceſſionem, an melioramenta poſſint peti, vide ibi per eum. Sed vide text. in Auth. quæ res. ſupr. de ſacroſanct. Eccleſ. Et Deci. conſ. 160.

¶ Vaſallus ſi non ſoluat per triennium, an priuetur, & cadat à iure ſuo. Vide Conſ. Deci. 138. Alienare ſine conſenſu domini, vel ceſſare à ſolutione Canonis, an iſti caſus æquiparentur. Vide Alex. *conſ 128. vol. 5.*

¶ Purgatio moræ in Emphiteuta, an admittatur. Vide Pari. de Put. *in tract. rerum feud. plenè. chart. 106.* Et Dec. *conſ. 146.* & quanto tempore poſſit purgare moram. Dec. in *dicto conſ.*

¶ Si elapſo biennio dominus recipit Canonem. Vel ſi Vaſallus vel Emphyteuta alienet ſine conſenſu domini, & dominus poſtea recipit Canonẽ ab emptore, an ſibi præiudicet. vide Parid. de Put. *in tract. feud. chart. 182. incip. fuit longa quæſtio.* Et plures quæſtiones per eund. *eodem tractatu chart. 194. in q. incep. & circa. & circa. & c. quæro cum pluribus ſequentibus.*

¶ Et quando dominus recipit Canonem poſt alienationem factam ſine eius conſenſu. Vide Dec. *Conſ 185.* Et Alex. *in Conſ. 185. in 5. vol.*

¶ Inter Emphyteuſin & Libellum non eſt differentia. Deci. *in conſ. 46. 1. volum. Et conſ. 164.*

Quid autem de conceſſione in Emphitheuſin, vel cenſum, cum poteſtate affrancandi in ſimili cenſu. Vide quæ ponit Decius in *con. 48. in vlt. colo.* vbi quanto tempore præſcribatur iuri offerendi ſimilem cenſum, & ibi quid ſi offeratur, an acquiratur ius non ſoluendi.

l. In Emphyteutis. 3.

Per iſtam l. 2. & 3. dicitur. Quod ſi Emphyteuta promiſit expendere aliquam pecuniæ quantitatẽ ſuper re Emphyteutica, ſi non expendit, incidit in commiſſum, ex quo pactum non obſeruauit. Vide de hoc dicto deci. concil. Neapol, 85. prope finem.

Emphyteuta expelli non poteſt, niſi triennio canonem non ſoluerit, vt hic, vbi Iaſ. late, & *Auth. ſi rem. C. de ſacroſanct. eccle.* Soc. *reg. 114. emphyteuta* Hippol. *ſing. 409. Iaſ. ad l. diuortio §. quod in anno. num 8. ſolu. matri.* ¶ An ſi emphyt. cadat iure ſuo, propter canonem non ſolutum, poſſit petere melioramenta. Ange. *ad §. ſi vero quis in auth. de alienat. & emphi.* Et quid in purgatione moræ, an poſſit ſoluendo purgari, & quod tempus detur in emphyt. eccleſ. Iaſ. *hic col. 29. & 41.*

¶ An deciſio huius l. procedat in feudo, in cenſu, & multa in mat. vide per Dec. *conſ 138. per totum & conſ. 144.*

¶ Et not. quòd mandatum à Iudice factum Emphyteutæ, quod non ſoluat, eum excuſat à pœn. vt per Afflict. *deciſion. 318.* Add. Cottam *in memora. verbo, emphyteu. priuati.* Cepol *caut. 22.* Alex. *conſ. 44. vol. 5. & ad l. ſi conſtante poſt* Bart. ibi *in 3. q. ff. ſolu. matr.* Gram. *deciſ. 77.* Tiraq. poſt *8. connub. gloſſ. 7. nu. 41. in mat.* Afflict. *deciſ. 174.*

¶ Ad d. l. 2. vide 2. fallent. Soc. *in reg. 152.*

¶ Vaſallus vel emphyteuta non poteſt vendere vel alienare feudum, vel rem emphyteuticam domino irrequiſito, alliter cadit à iure ſuo. *d. l. in Emphyteuticariu. & c. potuit. extr. locati.* Sed vide 8. fallent. poſitas per Socin. *in reg. 529. incip. Vaſallus.*

¶ Si non apparet, an aliquis ſit Emphyteuta, vel cenſuarius, in dubio præſumitur cenſuarius, vt ſoluit Albert. *in d. l. Emphyteut* Et propterea incidit in commiſſum, tamen quando in iſta regione magis frequentatur contractus Emphyteuticus, vt voluit Iohan. Fabr. *in d. l. 1. 3. co. quem ref.* Iaſ. in d. l. *Emphyteut. in 9. qu.* Et idem Ang. ibi dicens, quòd primo recurrendum eſt ad conſuetudinem concedentis. Vt ſi ſolitus erat concedere vſque ad tertiam generationem, vel in perpetuum. Ita præſumatur factum ſecundùm conſuetudinem regionis. Et ibidem ſequitur Bald. *in l. ſi certum, ſupr. de pactis,* dicens, quòd cõceſſiones præſumũtur factæ ſecũdùm generalem conſuetudinem, vel ſecund. quod erat ſolitum in vnam vel plures perſonas.

¶ Emphyteuta frangens fidem domino, priuatur ſuo vtili dominio. Ita Pau. Caſtrenſ. in *l. ſed ſi hac. in princ. ff. de in ius vocand. per d. l. in Emphyteut.* Ita & econtrà, ſi dominus frangit fidem Emphyteutæ, debet priuari directo dominio, quod applicatur Emphyteutæ. Ita dicit tenuiſſe Guilhel. de Cun. ibid. etiam Alex. an in additio. quas fecit Paduæ, ſequitur primùm per text. in *cap. domino committente. ſi de feud. fuerit quæſtio. inter dominum, &c. Et in c. 1. qualiter dominus propr. de. pri.* Vide declarat. *per text. in c. dilecti. in 2. c. col. de maior. & obed.*

¶ In d. l. in gloſſ. repellere, &c. Emphyteuta probans ſoluiſſe tribus annis proximis, præſumitur quod ſemper ſoluerit. Adde *Scrib. in l. ſi.*

Res Emphyteuticaria poteſt pignorari ſine conſenſu domini, & an in ea poſſit haberi recurſus per creditorem. Vide Bart. in l. *ſi conſtante. in 3. qu. Et ibi per Alex. ff. ſolut. matri.*

Emphyteuta, qui vendit rem, regulariter cadit à iure ſuo, d. l. cùm dubitatur, & c. potuit. rerum locat. Sed vide 3 *fallent.* Soc. in reg. 153. Mihi verò eſt *reg. 115. incip. Emphyteuta, &c.*

l. Cum dubitatur. 3.

Pœna iſtius Legis habet locum etiam in contractu cenſuali. Bart. *in l. 1. §. qui autem ff. de ſuperficiebus.* Inno. in c. *potuit extr. locat.* Fulgo. *conſ. 240.* Iaſ. in d. *l. cùm dubitabatur. licet contrarium conſuluit.* Dec. *conſ. 104.*

¶ Emphyteuta volens vendere ius ſuum Emphyteuticum, vel ſuas meliorationes, non poteſt vendere, niſi prius denunciauerit domino, à quo cauſam habet, an ipſe velit emere, *per d. l. dubitabatur* Et facit quò ſingulariter voluit. Bart. *in l. 2. in vlt. verbo. C. de Metall. lib. 11. dicens*: Quod ſi colonus volens vendere fructus perceptos ex fundo, debet potius vendere domino, quàm aliis iuſto precio, quod dicit Bartol. eſſe mente tenendum, quem ſequitur Lud. Rom. *in l. 1. ff. ſolut. matr.* Facit etiam in ſimili, quod ſingulariter voluit Bald. *in l. 2. C. de commu. rerum. atqui dicebat.* Quod ſi fiſcus, qui habet rem communem cum alio, non poteſt illam vendere niſi prius ſocio requiſito.

¶ Pœna iſtius Legis habet etiam locum in cõductione ad longum tempus. Ita per Fulgoſ. *conſ. 24. incip. per euidentiam, &c.* Et per Alexan. in *conſ. 17. in 4. vol.*

¶ Sed nunquid diſpoſitio iſtius Legis habeat locum in Vaſallo, vt ſi dominus vult pro ſe, vt præferatur Dominus. Dic quod ſic. Et habet annum, vt *c. 1. §. donare.* Quod feud. alien. pat. al Et vide Bart. *in tract. feud. in q. 5. inc. p. an ſi vendita, &c. chart. 233.* Deci. *conſ. 164. 1. vol.* vbi idem dicit non habere locũ in contractu cenſuali, & contractu permutationis.

¶ In venditione rei Emphyteuticæ primò eſt denunciandum domino, quòd vendat, & debet expectari per duos menſes, vt per Iaſ. *in ſpe. l. 4. col. in verſ. principaliter nota.* Et idem in eo, qui eſt perpetuò obligatus ad rendendum, vt conſuluit Ludo *conſ. 102.*

¶ Quod ſi Emphyteuta non ſoluit tanto tempore, quòd incidit in commiſſum, an teneatur in fructus, quo incidit in commiſſum. Soc. in conſ. 167. 4. col. Et vide per Iaſ. hic *in 29. col.*

¶ Scribentes in iſta l. & maximè Iaſ. qui plura dicit de Laudemio, quòd debetur ab Emphyteuta, modò quæro, an debeatur Vaſallo pro alienatione feudi, & eſt conſiderandum, quod non. Nam releuium idem eſt, quod laudemium, ſeu quinquageſima, quæ ſoluitur, vt releuium, vt per Andr. *in c. 1. §. ſi mulier. de cap. Corrad 52.* Iſtud releuium non debetur, quando feudum alienatur, vt per eundem Andr. in conſtitutione regni c. poſt mortẽ. *Et in c. 1. per quos fiat inueſtitura. Et in d. §. ſi mulier.* Et iſtud expreſſe videtur tenere Andr. *in d. conſtit.* Benè verũ eſt, quòd ipſe idem And. in d. §. ſi mulier quod in hoc ſtatur conſuetudini, quia ſi ſolutum eſt, præſtari debet, ſoluet cogita melius. Sed vide Alex. *in conſ. 5. in 5. vol.* Ad quem ſe remittit Franc. Aret. *in tract.* Feud. *in 4. parte. 5 q. in fin. chart. 6.*

¶ In alienatione certa vel neceſſaria non ſoluitur laudemium, vt per Iaſ. *in d. l. col. 12. verſ. 7. quæro,* quid in datione inſolutum. Vide per Iacob. in tract. de reit. colum. 92.

¶ Et quid in locatione ad longum tempus, an debeatur laudemium. Vide Bart. *in conſ. 204.*

¶ Res feudalis an poſſit dari in dotem. Vide Parid. de Put. *in tract. feud. chart. 102.* vbi plenè, & an debeat ſolui tertiaria pro dote.

¶ Si vendidit & ſtatim redemit, an habeat locum pœna caducitatis. Vide Iacob. *in tract. de reit. in 10. col* Et per Dec. *in conſ 160. in fin.* vbi an poſt alienationem factam poſſit moram purgare.

¶ Sed quid ſi Emphyteuta vel Vaſallus vendit, ſaluo reditu debito domino, non exprimendo certum dominium, vel certum reditum, an incidat in commiſſum. Vide Parid. de Put. *in tract. feud. chart. 185. in q. incip. an ſi ruſticum, &c.*

¶ Et quid ſi vendit Emphyteuta ſub conſenſu domini, & non aliter, nec alio modo. Vide per Iaſ. *in l. non ſolùm. ff. de oper. nou. nunc.* Dec. *conſ. 160*

¶ Licet poſſit res Emphyteutica ſine conſenſu domini donari, tamen nõ poteſt induci in poſſeſſionem ſine eius conſenſu. Ita Aret. *conſ. 33.*

¶ Si maritus ceſſauit in ſolutione Canonis, no preiudicet vxori. Vide Bal. in conſ.142. in 2. volum.

Emphyteuta potest vendere Domino irrequiſito, ſi hoc eſt actum, alias debet eum requirere, & per duos menſes expectare, aliàs poterit alienare quinquageſimam precij ſoluẽdo Domino. De mat. poſt latè tradita hic per Scrib. vide Dec. conſ.160. & 164 Iaſ. ad leg. ſi ita quis. § ea leg. num. 10. & 13. de verb. obl. Tiraq. in tract. de conſt. poſ. 3. par. lim. 6. per tot. & in tract. de retro. retract. in præfat. nu. 52. Cotta in memor. in verb. actus nullus. Forca. in neoyom. iur. dial. 19. nu 5. & ſeq. lim. vt per Matſ. ſing. 28. emphyteuta. Viuius l. 1. com. opi. in verſ. emphit. alienãs. Iul. Clar. lib. 4. ſenten. § emphyteuſis q. 13 Iacob. Menoch. in tract. de arbit. iud. li. 2. centu. 3. caſ. 220. nu. 28. & cent. 1. caſ. 37. num. 5. & quòd iſta deciſio non procedat, niſi in contr. emphit. non autem in cenſuali, in feudo vel alio ſim. Dec. d. conſ. 164. num. 3. nec quando quis concesſiſſet emphyt. alicui pro ſe & ſuis heredibus, & quibuſcunque dederit, quia tunc videtur permiſſa alienatio, etiam irrequiſito Domino. Dec. d. conſ. num. 3. nec quando quis ignoranter alienat. Dec. d. conſ. 164. nu. 3. verſ. 3. reſpondetur. & quòd hic dicitur alien. idem eſt in locat. ad 100. ann. & ſic ad lõgum tempus vel ad vitam alicuius. Deci. conſilio 204.

Finis libri quarti Codicis.

LIBER QVINTVS Codicis.

Titulus 1. De ſponſalibus.

Alciat. lib. 1. diſpunct. cap. 11. Cuiac. lib. obſ. cap. 28.

l. Alij diſponſata. 1.

l. ſi is qui. 2.

l. Arris. 3.

l. ſi pater. 4.

Cuiac. lib. 16. obſ. cap. 34. & 35.

l. Mulier. 5.

§. His illud. 1.

Tit. 2. Si rector prouinciæ.

l. Vnica ſi quis.

Tit. 3. De donat. ante nuptias.

Cuiac. lib. 5. obſ. cap. 4.

l. Multum. 1.

l. ſi præſidi. 2.

l. Pollicitatione. 3.

l. Quod ſponſæ. 4.

l. Ea quæ. 5.

Sarmientus, lib. 2. ſelect. cap. 5.

l. Cum in te. 6

l. ſi cum ante. 7.

l. ſi ante. 8.

l. Cum te ſponſæ. 9.

l. ſi filiæ. 10.

l. ſi tibi in. 11.

l. Si mater. 12.

Donationes factæ mulieri per ſanguineos viri, remanent viro. Sed ſi per ſanguineos mulieris debeant reſtitui hæredibus mulieris. Ita Bart. in l. ſed ſi plures. §. arrogato. ff. de vulg. & pup. Sed verius eſt, quòd cùm donatio ſit perfecta, & ſit ius quæſitum mulieri, quòd mulier tranſmittat ad ſuos hæredes per iſtam l. ſi mater. Et ibi Bald. conſ. 115. lib. 4.

l. De rebus. 13.

Menoch. lib. 2. arbit. iudic. cap. 48.
Vide Tiraquell. de ll. connubialibus. glo. & nu. 46.

l. ſi conſentiente. 14.

l. Cum veterum. 15.

l. ſi ſponſo. 16.

l. Minoribus. 17.

l. ſi conſtante. 19.

Conſtante matrimonio extra cauſam donationis, maritus nõ poteſt cõſtituere dotem vxori. Adde ad iſtam l. duas fall. per Socin. poſit. in reg. 141. incip. donatio inter virum &c. vel reg. 104. Ad iſtam l. ſi conſtante. vide Caſtren. conſ. 1. de quo meminit Ruin. in l. 1. chart. 13. ff. ſolut. matrim.

Auth. Sed iam neceſſe.

Vbi gloſ. in verbo ſuſpicio, iſta gloſſa eſt ſingularis quod confeſſio facta à marito de dote recepta, conſtante matrimonio præſumitur facta in fraudẽ creditorum. vide quod notat Dec. conſ. 16. in fine.

¶ Confeſſio viri de dote facta conſtante matrimonio nõ præiudicat creditoribus, ſed ipſi viro. ſic Bart. & doct. hîc, & ad l. 1. ff. ſol. matri. Iaſ. ad §. fuerat. n. 90. Inſtit. de act. Affli. deciſ. 402. Aret. con. 36. Gozad. conſ. 28. & 42. Cran. conſ. 40. & 44. Ruin. conſ. 55. & 105 lib. 5. Dec. conſ. 96. col. 2. Annib. de Cro. ad l. poſt contractum. nu. 50. ff. de donat. Bellon. conſ. 48. num. 7.

l. Cum multæ. 20.

Auth. Permiſſa.

Cuiac. lib. 4. obſ. cap. 4.

Auth. Dos data.

Auth. Eo decurſa.

Auth. Nunc inhibetur.

Titulus 4. De nuptiis.

l. Cum de nuptiis. 1.

l. ſi nuptiis. 2.

l. Liberi. 4.

Coraſius lib. 1. miſcellaneor. cap. 3.

l. ſi vt proponis. 5.

l. Et ſi. 6.

Contius libro 1. diſputa. capite 7. Cuiac. libro 1. obſeruation. cap. 11. & lib. 13. capite 25.

l. ſi vt proponis. 7.

Contius d. cap. 7. & Cuiac. d. cap. 25.

l. ſi vicinis. 9.

l. Cum te. 10.

l. ſi inuita. 11.

l. Nec filium. 12.

l. Neque ſine. 13.

Cuiacius lib. 17. obſer. cap. 6.

l. Neque ab. 14.

l. Vxorem. 15.

l. Nemini. 17.

Pythaeus

Digitized by Google

Pithœus in notis ad fragmenta iuriscon. pag. 85. Cuiacius libro 8. obſeruation. capite 28.

l.Viduæ.18.

Cuiacius lib.3.obſ.cap.5.

l.Celebrandi.19.

l.In coniunctione.20.

l.A caligato.21.

Briſſonius lib.2.ſelect.cap.5.

l.ſi donationis.22.

l.Imperialis.23.

Ioannes Aurpachus lib.2.epiſtol.cap.2.

l.ſancimus.24.

l.ſi furioſi.25.

l.ſi quis alumnam.26.

Menochius de arbit.iudic.caſ.200

l.ſancimus.27.

Vbi inter Sexgenarios & quinquagenarios matrimonium non conſiſtit. vide Tiraq.in ll.comm.par.6.1.gloſ.num.20.

Poteſt quis accipere vxorem,ſexagenariam, vide Pariſ.con.29.lib.2.Ruin. ad Rub.ſol.matri.num.27.Bart.ad l.qui habebat.pa.q.ff.de vulg. Soc.conſ.65.1. & 2.col.lib.3.

l.ſi libertam & ſeq.28.

Matrimonium ſi eſt contractum inter coniunctos in 4. gradu an habeat locum hodie pœna inceſtus, vide Chald.conſ.2.in tit.de conſang. & aff. & Petr. de Anch.conſ.39.

l.ſacram.29.

l.ſi vicinis.

Ad iſtam legem vide quæ notaui in l.filium ff.de his qui ſui vel alie.iur. & per ſcrib.in cap.tuas ex.de probat.

l.Nec filium.

Iſta lex eſt canoniſata in cap.placuit 35.q.2.

l.Imperialis.

§.Innocentiam.

Per hūc textum dicebat.gloſſ.in can.aliter 30.q 5. inter impares perſonas non præſumi matrimonium,niſi interueniant inſtrumenta dotalia,vide Tiraq.in ll.commun.per.5.num.31.

Auth.Quod eis.

Gloſſ.in verbo pœna.Adde gloſſ.in cap.cūſ Chriſtus.col. & per eundem in cap.fin.cum contingat 5.col.eod.tit.de iureiur.

l.fin.

Caſus ſuperueniens matrimonium iam contractum non diſſoluit. adde gloſ.& ibi Ioh.Andr.in reg.ex.de reg.iur.Lud.Rom.in l.ſi vero.§.de.

§.De viro.in 27.fall.ff.ſolut.matrim.

Abb.de Reſcr.in 4.parte.Stat.in quæſt.incip.talis eſt quæſtio.Fuit diſput.tex.in l.cacum.ff.de iudic.

Tit.5. De inceſtis & inutilibus nuptiis.

Cuiacius lib.8.obſer.cap.28.

l.Liberta.1.

l.Nemine.2.

Claruis 55.fornicationum.10.

l.Cum ancillis.3.

l.Qui contra.4.

Nota iſtum text.quòd natus ex prohibito matrimonio per errorem,quia in figura matrimonij ſuccedit. Vide Dec.in conſ.159.in ead.l.in gloſſ.in voc.nō affectato. Nota, quòd affectata ignorantia non excuſat. Decius in conſ 160. volum.2. Cuiac.lib.15.obſ.cap.13.

Declarat Didac.in epito.2.par.cap.6.§.num.12. Iac.Menoch. in tract. de arbitr.iudic.lib.2.Centu.3.caſ.244.num.15.

l.Fratris.5.

l.ſi quis inceſti.6.

Auth.Inceſtas.

Ad iſtam Auth vide Dec.conſ.158.vel 178.vbi an intelligitur de inceſtu,de iure ciuili,an ſecundùm Ius Canonicum,quæ pœna imponatur cōtrahenti inceſtas nuptias, per iſtam Authen.inceſtas,an habeat locum de inceſtis nuptiis.de iure Canon.cōſ licèt non ſint inceſtæ Iure Ciuili.Dec.in conſ.158. per tot.Felin.conſ.116.volum.1.

Imponuntur pœnæ contrahentibus inceſtas nuptias de iur.Ciui. An idē ſit iure cano. Dec.ad l.certam.num.7.C.vnde legi.Crot.ad rubr.ſo.u.matri.num.49.& ſeq.Rip.ad l.2.nu.16.C.de eden.Alex.conſ.129 lib.6 Dec. de c.2. num 7.de teſti.& conſ.168.Qui alter tenet,& ad eius replicationem reſponde, vt per ipſum in d.conſ.168.& vide per D.Vinc.Hercula noſtrum ad l.1.ſ.Falci.col.ſ. ad l.Falci.

l.Fratres.3.

Vbi fratris vxorem ducere vetamur, An autem in hoc caſu.Papa diſpenſare poſſit,vide latè Ægid.Bellamer.in con.28.16 facto mihi tradito E quibus in gradibus Papa diſpenſare poſſit. Paul Pariſ.conſ.68.dubium.lib.3. Tiraquel. in l.connubiis.7.parte gloſ.prima.num.49.& ſeq.

Auth.Ex complexu.

Ad iſtam Autheoticam vide conſ.Socin.461. Roma.conſ 43 in fin. Franc. Curt.in conſ.13.lato/inſtit.de actio.fuerat Nicol de Vbald.in tract. de ſucceſſ.ab inteſtat.Et repet.in Auth.ſi qua illuſt.C.ad Orfi.tan.Pract.P.p in tit.quo agi ad inſtrumenta.chart.72.vbi dicit, quòd in hoc eſt ſeruādum Ius Ciuile in terris Imperij,& Ius Canonicum in terris Eccl. ſiæ. Vide alia,quæ dicuntur in l.ſi gener. ff.de his quibus vt indig. vbi plura ad hoc cumulaui.Et vide tractat. de priuat.det.in 300 quæſt.priuilegia,vbi tenet etiam hoc procedere,etiam ſolùm in Canonico. Et vide Mod.Neap.in conſtitutione regni quam plura.

Spurius incapax eſt poſſeſſionis de Auth. ex complexu & l.ſpurius ff. vnde cognati. Ita etiam nepos,qui procedit ex infecta radice. Licèt ſit ex legitimo matrimonio natus,nō poteſt ſuccedere auo per text.l.6 C de donat, lib.in fi. vbi odioſe. Et ita etiam conſuluit Pet. de Anch. in conſ.389 in 1.col. Bald. in l.fin.C.de verbor.ſign.f.dicēs quòd ſicut filij Baſtardi,non ſunt de domo,ita etiam nec nepotes legitimè nati,quia legitima conſequentia, nō poteſt eſſe ex illegitimo naſcendi principio. Hinc vult.regula eſt, quo caſu repellitur ſpurius,eodem & filij Paul.Caſtrenſ.conſ.18.in cauſa.in 4.colum. Item Ioan. Andr.in addit.Specul.in tit.de ſucceſſ. ab inteſtate.§1. in addit.incipit, Accurſius. &c.Alex.in conſ.136.incip.ſi non.Vbi vna perſona prohibita,ſuccedere omnes deſcendētes ex eo prohibiti intelliguntur. Item Aug.in § reliquum per illum text.in Auth.de hered.ab inteſtato.Bald.in fi.C.de lib.præterit.

¶ Filij nati ex inceſtuoſo,& nefario complexu nō ſuccedunt, nec ali debent, quia ſunt indigni paterna ſubſtantia, vide Dec.conſ 611. & ad c.in præſentia.nu.114.extra de probat.& ad c.cùm Eccleſia S.Mart.de conſt.nu 112. Crauet. con.138.184 199. In mat.Aret. inſt.de iur.nat.in prin.nu 5.Rip.ad rub ff.de verb. oblig.nu.58.& ad l.1.nu.66.ff.ſolut.matri.Boer.deciſ.127 Marſ.ſing.158 Paleot. in tract.de not.& ſpur.q 47.24. ampl. & lim.ad hunc text. vide per Duen. in ſuo reg.366.

l.Humilem.

l.Licet.8.

l.Ab inceſtis.9.

Cuiac.d.cap.28.

Tit.7. De interdicto matrimonio.

l.ſenatuſconſultum.1.

l.Mater.2.

l.Cum proponas.3.

l.Libertinis.4.

l.Curatorem.5.

Quæ ſit ratio differentiæ inter caſum iſtius legis & l.ſi tutor.C.eod. vide Tiraq.in l.commun.p.gloſ.2.part.num 45.in med.

l.ſi patris.6.

l.ſi tutor.7.

l.ſi quis tutoris.8.

Tit.7. Quacumque præditus poteſtate.

l. ſi quis ordinaria.

Tit.8 Si nuptiæ ex reſcripto petantur.

l. Quidam.1.

Menoch. *de opera conſ.101.cum ſeq.*

l. Nefandiſſimis.2.

Tit.9. De ſecundis nuptiis.

Circa Rubricam, pœnæ ſtatutæ contra ſecundò nubentes locū habent contra non honeſte viuentes: Bart. *in l.hac ſolm. Cod. de reuoc. donat.* dicit eſſe perpetua mente tenendum. Coraſ. *lib 5. miſcel. cap.1.* Huc ſpectāt Puluæi *lib. duo de mulierum luſtr.* & ſecundis nuptiis, & tom. 1 duo repetitionū & conſiliorum in materia connubiorum collecti à Iohanne Nicolaij.

l. 1.

Mulier quæ nubit infra tempus luctus eſt infamis & patitur alias pœnas de quibus habetur *in d.l. ſi qua. de poenn.* & eſt Gloſ. *in ca. omnes. 6. q. 1.* Sed vide 4. fallent. Socin. *in reg* 331. Iaſ. poſt Bald. in l. filiū quem habentem *7. col. verſ. 6. princ. 5. fam. erciſ.1.* & in ea pœnæ procedant etiam in ea quæ nupſit ſecundo, ſed luxurioſe viuit in tract *de Syl. num. fol.7 in princ.* Ad hic le, em. Vide contrarium apud Tiraq. in ll. commu. q glo. 1 num. 3. pœnæ ſtatutæ contra ſecundò nubentes an locum habeant in ſponſalia contrahentibus. Abb. *in ca. fin. ex. de occ. nup.*

¶ Mulier intra annum luctus nubens efficitur infamis, & pœnas patitur de quibus hic. Vide ad hoc Soc. *reg.* 272. mulier. an pœnæ de quibus hic hodie ſint ſublatæ, vide per Abb. *ad c. fin. num.3.* vbi alij extrà de ſecund. nupt. & Affli. *deciſ.75 nu.5.* vbi de comm. Didac. Couar. *in epit. ſecunda par. c.a.3. § 9. nu. 4. & ſeq. ad 4 lib. Decretal.* & quod locum habeant cōtra viduas luxurioſe & inhoneſte viuentes, de commu. Io G ron. *ad Rub. C. de ſecun. nupt. in 28 pœna.* Iul. Clar. *lib. 5. ſent. § ſtuprum. verſ generaliter.* Bal. ad filium quem C. famil. erciſc. Ro. *ſin.* 251. Tu dicis. Ang. *conſ. 39.* Doctor inſignis Crau. *conſ. 36. cum ſeq.*

auth. Eiſdem.

l. ſi qua.

Rauard. *lib. 1. variorum. cap. vlt.*

l. Fœminæ.3.

Ad iſtam legem vide Cremonenſ. *ſing. 74. & ſing. 82. & ſing. vlt.* ad eā legē quæ imponit pœnam vxori ſecundo nubenti, quæritur an habeat locum contra maritum. vide Bald. *in l. generaliter. inſ. eod.* Socin. *in conſ. 34. & 65.* Deci. *conſ. 61 in fine.* & an iſta pœna ſublata ſit. Alex. *conſ. 68.*

¶ Mulier poſt mortem viri tranſiens ad ſecunda vota, tenetur quicquid acquiſierit ex bonis primi viri communibus filiis reſeruare vel alteri eorū, alienatione in extraneos penitus reiecta. Multa in materia poſui ſuprà *ad l. hac edictali. C. de ſecund. nupt.* latiùs tradunt Moder. ab Aquilta remiſſiuè. *lib.1. com. opin. in verb. Mulier ad ſecundas nuptias.* Bap à S. Blaſ. *conſ. 146. num. 16. inter conſ. diuerſ. ad conſ. vlt. volunt. vol. 1.*

An §. illud, vbi gloſ. fin. tang t. An iſta l. habeat locum etiam in patre, & an pœnę, de quibus hic, ſint hodie ſublatæ, & an renunciatio facta per filiā porrigatur ad portionem quæ in pœnam ſibi debetur. vide Dec. *conſ. 87. nu. 3. & conſ* 106. 230 196. & 604. *col. 2.* Rom. *conſ. 182. in caſu.* Aret. *conſ. 72.* præſupponitur. *col.3.* Soc *conſ. 34. in 2. q. lib. 1.* Nicol. de Vbal. *in tract. de ſucceſſ. ab inteſt. 2. par. col.4* Rui. *conſ. 44. vol.5* Cæpol. *caut.* 238 Guid. Pap. *q.* 228. Crem. *ſing. 75.* Affli. *deciſ. 61. & 75.* Crem. *ſing. 173. conſulens.* Sil. Nap. *lib. 2. nu. 71. fol. 73.* Afflic. *deciſ. 73. nu. 6.* Boer. *deciſ. 191.* Bald. *conſ. 219. lib. 4.* Pinel. in repetit. *ad l. 1. C. de bon. mater. 2. par. fol. 147.* Soc. Iun. *conſ. 43. num. 9. lib. 3.* Rimi. *Inſtit. de donat. in prin. nu. 132.* Laur. de Palat. *in tract. de ſucceſ. 3. par. prin. nu. 36.* Iacob. de Abba. *in repet. l. qui Roma. § duo fratres. num. 74. & ſeq. ff. de verb. oblig.* Dida. in Epito. *2. par. c. 3. § 9. num. 8.*

auth. In donatione.

auth. Lucrum.

Ad iſtam Authent. vide textum. & gloſ. *in l. de quibus. 1. conſ.*

¶ Poſt latè tradita hic per ſcrib. præſertim per Ioan. Agarron. in repet. v. pro intell. Soc. Iun. *conſ. 43. nu. 9. lib. 3.* Adde Afflic. *deciſ. 75. nu. 4.* In mat. Bal. *conſ 357. viſo. lib. 2.*

¶ Ad gloſ. paruam, in verb. Filij. eam reprobat Barto. hic, & alij communiter. Alex. *conſ. 63 lib. 5.* Bald. *conſ. 240. lib. 2. conſ. 447 lib. 2.*

auth. Ex teſtamento.

auth. ſed & ſi quis.

l. cum aliis.4.

l. Generaliter.5.

auth. Hæres.

Ad iſtam Auth. vide deciſ. Neap. 314. Dec. conſ. 12.

Auth. Vxori.

Ad intellectum huius Auth. & l. præcedentis & Auth. ſeq. vide hic Salycet. qui declarat, an vxor quæ non tranſit ad ſecūda vota teneatur reſeruare proprietatem donationis propter nuptias filiis, ita quòd ſolum vſumfructum habeat, an verò habeat proprietatem.

Auth. ſi tamen.

l. Hac edictali.6.

Ad iſtam Leg vbi imponit mediam lucrandi donationem propter nuptias, vid. Luc. de Peno *in l. 1. C. quibus & quando. 4. part.* Nota ex iſta l. quòd ſtante ſtatuto, qui præcedente viro maritus partem dotis lucretur. Si deinde tranſit ad ſecunda vota, non poteſt maritus lucrari plus, quàm habeat vnus ex filiis primi matrimonij. Vide per Alex *conſ. 158. 5. vol.* Et vide Bald. hic, qui ſequitur opin. Bart. hic. Sed idem Bald. *in l. ea lex, ſup. de cond. ob cauſam* tenet contrarium.

Sed nunquid mater tranſiens ad ſecunda vota, ſic ut non poteſt relinquere plus ſuo marito, ità etiā nō poſſit plus relinquere ſeu donare filiis ſecundi matrimonij. Vide per Caſtr. *conſ. 171. incip. v ſo ca'utter. ſed nunc occurrit.* Et nunquid vltra beneficium, hic filius debeat habere legitimā per querelam inofficioſæ dotis, vide Alex. *conſ. 158.*

Sed nunquid valeat ſtatutum, quòd etiam extantibus filiis primi matrimonij maritus lucretur totam dotem, ita, quòd ex hoc filij poſſent priuari etiam legitima? Dic quod ſic, vt per Dec. *in conſ. 19. vbi plene per gaudet.*

Mater ſecundo nubens, non poteſt plus donare vel relinquere ſecundo marito, quàm quod minus reliquerit vni ex filiis primi matrimonij.

De materia iſtius l. & an ante omnia filij prioris matrimonij detrahunt legitimam & quid habeat ſecunda Coniux. Vide Cra. *conſ. 140. & 20.* Alex. *ad l. Mulierque ff. ad Trebel.* Dec. *in Auth. Præterea. nu. 7.* & ibi Pic. *nu. 33. 37. & 40. C. vnde vir. & vxor.* I. *ſin Auth. vnde & ſi parens. nu. 4. C. de inoff. teſtam.* Afflic. *deciſ. 75.* Quædam, aliquid pono *ad l. fœmina. §. illud. C. de ſecun. nupt.* Crem. *ſing. 89. An lex Rot. Rom. deciſ 34. in mater.* Pariſ. *conſ. 92. 95. lib. 3.* Cra. *conſ. 40. & 193. nu. 12* Rip. *ad l. in quartam, in fin. ff. ad l. Fab.* Io. de Ana. *conſ. 67.* & ibi Bologn in addit. ad eum Bald *con. 12. & 297. lib. 4. & conſil. 271. lib. 2.* Auth. *con. 105. & 380.* Cornu. *con. lib. 1. 3.* Rip. *in l. ſi ex[illegible]* Soc. Iun. *conſ. 103. num. 43. lib. 2.* Latiſſque alibi Rolan. à Vall in *tract. de lucr. dot. q. 24 num. 2. qu. 26. num. 1. 8. 13. & 15. & quaeſt. 28. num. 1. & 3. & q. [illegible] 2. & 6. & q. 30 31. 32 33 34. & 35.*

An diſpoſitio d. l. habeat locum in filiis vulgò quæſitis, Rom. *ſingul. 151. en lex.* Et quando & in quibus caſibus iſta l. procedat, & an poſſit dari cautela ad eam effugiendam. Dec. *conſ. 246.*

Ad gloſ. *hic in verbo diuidi, ibi, dico q renouant.* Sequitur Bald. *conſ. 161. ſecundo visum lib. 4.* Angel. *conſ.* [illegible]. Puncius Rheinach. *conſ.* [illegible] *& 17. inter conſ. diuerſ. ad conſ. vlt. volunt. vol. 1.*

Auth. Sed ſi.

l. In quibus.7.

Ioh. Aurpach. *lib. 2. alleg. cap. 25.*

l. ſi quis prioris.8.

Auth. Nunc aut.

l. Quoniam.9.

Auth. Ad eos.

l. Cum apertiſſimè.

l. ſi filij.11.

Tit.10. Si ſecundò nupſerit mulier.

Concentius *lib. 29. cap. 2.*

l. ſi vſumfructum.1.

Auth. hoc loco.

Teſtator relinquendo vſumfructum vxori ſuæ ſi honeſtè & caſtè vixerit, tranſeundo ad ſecunda vota, non perdit vſumfructum. Add. Abb. in *c. cierto. in 2. col. verſ. & hoc facit de v. 14 & honeſt. cler.*

¶ Ad eandem Auth. & gloſſ. magnam ibi, ſed quid ſi vir, vbi vxor relicta domina alimenta tantùm habet, & pœnitentia domus vide late apud Tiraq. in *ll. connubialibus. p. 2. 10 num. 17. & ſeq.* quem vide omninò.

¶ An vſusfructus relictus per vxorem viro, vel è contra amittatur per tranſitum ad ſecunda vota. *& in mat. add. text. & gl. in verbo, decreuerit,* quando vxor eſt relicta Domina & vſufructuaria omnium bonorum. Boer. *deciſ.* 108. Dec. *conſ. 418. in prin. & 454 late.* per Picum *ad l. Titia. § ſi ſe. c. 3. nu. 6* Alexand. *conſ. 95. nu. 11. & 99. nume. 8. & 47.* Crau. *conſ. 12.* Tiraq. *de l. connub. par. 10. nu. 7. & ſeq.* Capr. *conſ. 9. in allegatis.* Rom. *conſ. 118. in princ. & conſ. 153* vbi loquitur in filiabus Ferdin. Io. *in repe. ad l. ſi iliuſ. 1. §. diui. numero* 120. de lega. 1.

De dotis

Digitized by Google

Tit.11. De dotis promiſſione.

l.Prima.

De intellectu huius Leg. vide Alex. *in l.ſciendum. In primo notab. de verborum oblig.*

¶Adde Crot. ad l.ſi is qui pro emptore. *nu.186. ff. de vſucap.* pro quo videtur facere text. *in l. ſi quis arbitratu. ff. de verb. oblig.* in idem facit quod not. Soc. *ad l.1.nu.57.ff.ſolut.matr.* Bal.noue. *in tract. de dot 6. par.princ.* Adde Duaren. *lib.diſpu.c* 56. Port.inſtit. *de ſtipul.ſer.colum* 1. Coraſ. *ad l.qui liber.ff. de ritu nupt.1.par.nu.*70 *&* 179. vide Pet. Andr. Grammat. *in tract. de extenſion. numero* 103. Doct. *ad Rubricam.ff. de verb.oblig.* vbi Torniel. *num.*59.

¶ Anto. Guibertus *de dote pag.*39. Coraſius *in l.qui liberos.pag.*427. *D. de rit. nupt.* Vandus *lib.2. variarum qu.cap.*4. Guterius *lib.1. Abſolut.cap.*64. *à nu.*13. Menoch. *de arb.iud.ca.*149.

l.ſi pro dote.2.

l.ſi quum.3.

Ibi *Arbitratus*. Menoch. *de arbit.iud.lib.*1.*q.*7.*nu.*31.

l.ſi voluntate.4.

Dos confeſſata ſeu promiſſa in æqualitate perſonarum præſumitur muneratio ſiue donatio, ſed dos talis confeſſata priuilegia dotis non habebit. Ang. *in conſ.*180. *incip. premitto.* Ad euident. vide Bart. *in eo.l.*

Add. Bald. *Nouell. in tract. de* 10. *parte.col.*4. *verſ.quid aut ſi,&c. &* 7. Ad eandem l. vide Socin. 117. *l.1.al.*20 *ſolut.matrim.* Gloſ. ibi in ignobilibus accipientes nobiles, limita vt per Guid. *deciſ.*367. *& conſ.*66. *lib.*3.

Si aliquis ex dotantis voluntate inſtrumento confiteatur ſe plus recepiſſe, quàm non receperit, poteſt ad id quod non receperit agere, quamuis nõ poſſet ſi eſſet confeſſus nõ ex voluntate dotantis *l. qui pecuniam.ff.ſi cert.pet. lim.* in caſu, de quo hîc per Bart. poſt gloſ.& vide Soci. *ad l.*3.*num.*70.*&* 72. *cum ſeq.ff.ſolut. matri.* Guid. Papæ. *qu.*363. *numero* 3. Marſ. *ſing.*345. Pariſ. *conſil.* 86.*l.*3.

l.Ad exactionem.5.

Quære nunquid iſta lex procedat alio dotem promittente pro filia vel extraneo, qua de re vide Bald. hic. Sed audi, fideiubens pro alio, dicitur fideiubere medio ſtipulante aliàs non valet, *l.blanditus Co.de fideiuſ.* Reperio Docto *in l.1.ff.ſolut.matrim.* hanc opinionem ſequi. alij contra. Coraſ. *ad l.qui liberos pag.*23.

¶Fauore dotis pactum nudum producit actionem, An diſpoſitio huius l. ſit inutilis, poſt Bart.& alios ibi. Rip. *ad l.1.num.*52.*ff.ſolut.matri. & de intell. h.text. vide Papil. ibi nu.*13. Ioan. Coraſ. *ad l.qui liberos.in* 2 *par.nu.*141. *& ſeq.ff. de rit.nup.* Amplia h. tex. vt per Bal. nouel. in tracta. de dote. 6. par. referunt mod. noſtri Gul. Pont. ad Rub. *de ver.oblig.nu.*20. *in f.*

l.ſi pater.7.

Pater regulariter tenetur dotare filiam, adde 5. fallent. Socin. *in reg.* 334. An autem ſi pater dotãdo in totum de ſuis bonis filiam, filiæ aliæ nihil habendo aut vnde dotẽtur verificantur quod hîc dicitur, quod pater inopia tẽtus teneatur. vide Soc. *conſ.*179. Hanc autem legem limitabis vt per Crauet. *conſ.* 84. Afflic. *deciſ.*178.*nu.*2.*vel* 13 Math. *ſing.ult.* Afflict. *deciſ.*179. Crauet. *con.*54. *&* 77. Soci. *conſ.*100 *lib.*3. Cott. *in verbo dos data.* Fallit ſi pater incipiat à traditione. Alex. *conſ.*149.*nu.*9.*lib.*7. Alciat. *lib.*8 *parer.cap.*2. *& lib.*6.*cap.*14. In quæſtione Bart. mulier habens patrem & auum quis primo dotare teneatur, pater vel auus. vide *conſ.* Aret. 17. *coll.antep.*& ibi etiã quemadmodum intelligatur quòd pater vel auus teneatur dotare an deducto ne egeat ac plenè per Bart. & Has in *l.1.ff.ſolut.matrim.* vbi plenè an & quando vous pater vel frater teneatur dotare. Coraſ. *ad l.qui liberos pag.*415. *&* 424. *idem epiſt.q.cap.* 12. *Concenatium lib.*1.

¶ Pater ſimpliciter filiã dotãs nõ exprimẽdo, de quo patrimonio, videtur dotaſſe proprio matrimonio ipſius patris. Adde Socin. *in reg.*281. *pater filiam.* Affli. *deciſ.*176. *&* 178.*nu.*13. Alciat. *de præſumpt.reg.*1. *præſumpt.*26. Bald. *nouel. in tractat. de dot.*6.*part.prin.*19.3. *&* 6. *priuil.* late per Alex. Iaſ. Soc. Rip. & omnes *ad l.1. ſolut. matri. In mat.* Bald. *conſ* 245. 208. *&* 264. ið. Crot. *conſ* 95.*nu.*13. lim. vt per Crau. *conſ.*84. Pariſ. *cõſ.*80 *lib.*3. Alcia. *lib.*8. *parerg c.*43. An & quando pater dotando filiam videatur dotare de bonis d. filiæ, vide poſt Angel. vbi ibi Alex. *conſ.*149. *lib.*6. *nu.*9. Fortu. G *arz. ad l inriſgentium.ſu princ. num.* 96. *ff. de pact.* Rui. *conſ.*124. *nu.*11. *lib.*1. Soc. Iun. *conſ.*79. *nu.*17. *volum.*3. vbi multa in materia huius text. Cotta in memorab. in verbo, dos data. Coraſ *ad l.filium quem habentem.nu* 227. *C.famil.herciſcund. & ad l.qui liberos ſecũda par.nu.* 98. *&* 150. *ff. de rit.nupt.* Fortu. Garzi. *in tract. de vit.ſ. veri in num.*149. Ang. de Gambel. *conſ.*95 *nu.*8. *conſ.diuerſ.ad cauſ. vlt. volunt. volu.*1. Nos habemus correctam diſpo. huius l. ex reformat. ſtatu. noſtr. loquẽtium de dotibus & dotat mul. ſub ſecundo volun. *rubr.*45. *verſic. & intelligatur.* Quid in patre naturali, poſt doct. ad dictam *l.1.ſolu.matri.* Præpoſ. Senen. *in ſuis quæſtionibus* 9. *caſu.q.*5. Paleot. *in tractat.de nat. & ſpur.cap.*49. *cum ſeq.*

l.Etiam.8.

Augmentum dotis eodem vtitur priuilegio & actione. Corne. *conſ.* 13. *num.*7. *verſ.& profecto libro* 1. Pro intel. vide Ruin. *ad Rub.ff.ſolut.matri. numero* 67.

Quid in ſtatuto quod vir lucretur tertiam partem dotis, an habeat locũ etiam in augmento, vide Ioan. Campeg. *in tractat. de dote. in Rub. de ſtat. loquen. de dote. q* 8. *&* 18. *Sync.nupt. lib.*2.*num.*75.

Titulus 12. De dotium iure.

l.Euicta.1.

l.ſtipulatio.2.

l.Etſi dotis.3.

l.Nulla.4.

Forcat. *Necyom.dial.*39.

l.Cum dotem.10.

Vbi res æſtimatæ in dotem datæ, pleno iure trãſferuntur in maritum vt eas vendere maritus poſſit quomodo hoc intellig. vide Iaſ. *in §.actionum.nu.* 34. *Inſt. de action.* Crem. *conſ.*48. Ruin. *conſ.*163. *lib.*4.

l.De his.11.

l.Ex pecunia.12.

Cuiac. *lib.*5. *obſ.cap.*28.

l.ſi à matre.13.

l.Neque mater.14.

l.Cum circa.15.

l.Ante.16.

l.Res quas.17.

Cuiac. *lib.*17. *obſ.cap.*6.

l.ſi ſocius.18.

l.Cum patrem.19.

l.Pro oneribus.20.

l.ſi inter.21.

Nota, quòd in dubiò præſumitur ea æſtimatio, quæ facit eruptionem. Limita, quando æſtimatio eſſet inæqualis valori rei, qua tum aliud indicatur. *l.cum in fundo.§.vxor viro.ff.eo.* arg. etiam contra, quæ voluit Alex. *in l.ex conuentione ſupr. de pactis.* Et ibi Bald. ante cũ, qui limitat alio modo, vt ibi. Sed alia ibi per Iaſ. videas.

¶ Ad glo. quòd æſtimatio in dubio facit emptionem. Bar. & omnes ad *l.ſi extimatu.ff.ſo.matr.* Dec. *ad l.ex capuens. C. de pac. emp.* & limit. meliùs quàm alibi, vt per Rim. *Inſt. quib. ali. licet vel non, in princ. nu.*34. *& ſeq.* vbi de materia etiam *h.l.ſi inter virum præſertim.num.*65.

l.Rem quam.22.

l.ſi prædium.23.

Cuiac. *d.cap.*6.

l.ſi dotem.24.

l.ſi mulier.25.

l.ſi genero.26.

l.Licet dos.27.

l.Mulier.28.

Cuiac. *lib.*16. *cap.*14.

l.Vbi adhuc.29.

Sarmientus *lib.*3 *ſelect.cap.*12. Contius *lib.*1. *diſput.cap.*7.

¶ Mulier viro vergente ad inopiam etiam conſtante matrimonio poteſt dotem exigere, & hypothecaria agere. In materia Tiraq. in *tract. ceſſ. cauſ.* 2. *par.limi* 14. *numero* 5. Afflict. *deciſ.*349 adde an priuilegiũ h. l. poſſit per ipſam mulierẽ cedi alteri, vt poſſit ceſſionarius nomine mulieris conſtante matrimonio experiri. Bald. *nouell. in tract. de dot.*12. *par.princ.nu.*26. *&* 27.6. *volu. tract. add. in materia ad hanc.* Bald. de Bart. in *repet. ad l.*1.*num.*294. *cum ſeq.ff. ſolut.matri.*

l.In rebus.30.

Adde latè per Bal. Nouel. *in tract. de dot.*8. *part. princip.* vbi ponit plures limit. ad hunc tex. *& ad l.1.ff.ſolut.matrim.num.*160. 181. 284. *&* 303. *& ibi item* Pon. noſter *nu.*28. poſt Iaſ. ibi & Rip. *num* 37 idem Bald. *Nouel. ad l.ſi conſtante.num.*80. *ff.ſolut.matrim.* Zaſ. *lib.*2. *intel.cap.*5. Coraſ. *ad l.naturaliter. §.nihil*

commun. *nu.25.ff.de acqu.v.poſſeſſ.* & *lib.5.* *Et ſed.cap.14* Soc.iun.*ad l.ita ſtipula-tus.num.227.ff.de verb.oblig.* ſecundùm antiquam impreſſionem Riminal. ad *princ.Inſt.quib.alien.lic.vel non,nu 318. vſque ad num.326.* Adde, quòd priuilegium huius l.non ſe extendit ad extraneum dotantem, & paciſcentem ſibi reddi ſolut.matrim. Bald.Nouel.*de tract.de dote.12.par.princip.nu 22.* *ad hunc text.*Ari.Pin.l. *in repet.ad l.1.C.de bon.matern.5 par.num.12.fol 308.* Cephal. *conſ.256.num 27.* & *28.volum.2.*

Ad glo.1.in fi.adde Alex.*ad l.etiam.§.licet.num.3 ff.ſol.matrim.*

Ad gloſſ.in ver.extimatæ,dic quòd communiter eſt approbata,vt per Iaſ. *ad §.actionum.nu.84.*Inſtit.de actio.Crem.*ſing.19.*Ruin.*conſ.163.lib.4* Rimi. *ad princip.Inſtitut.quibus alien.licet vel non,num.345.*

Nota quod in re æſtimata in dotem data preferatur mulier creditoribus habentibus etiam anteriorē hypothecam & expreſſam,vide Aret.*in con.32.col 3.*vbi dicit hoc procedere etiamſi primus creditor eſſet priuilegiatus, tu limita hoc ſolum procedere ad valorē, pro quanto fuit æſtimata: quo vero ad illud pro quo meliorata fuit ſecus vt ibi per eum.adde Bart.hîc.

Mulier impudica perdit dotem.*c.plerunque de donat.inter virum & vxorem.* Item etiam bona Paraphernalia,vt dicit *gloſſ.in d.c.quæ exclamat.*Bald.*in d.l.1.*quā gloſſ allegat.Card *in conſ.111.col 2.*Et Rom.*ſing.31.*Ad hunc locū vide quę ſcripſi infr.*in l.conſenſu.de repudiis.*Et adde,*quòd d.c.plerunque.* & *l.conſenſu*,tum habent locum nedum in nupta, ſed etiam in vidua. Ita conſuluit, Caſtr.*in conſ.122 incip reuocatur in dub. Et conſ.125.* Et ita etiam tenet in *l.ſororem infr.de his quibus vt indig.*Licèt contrarium ibi teneat Alex.vnico argumento. Cui reſpondet Paul.Caſtr.*in d.conſ.4.vol.1.* Et an habeant locum in ſponſis.ſi quid dediſſent,vt illam amittant,ſecuta fornicatione, per ea,quæ habentur *in c.quadam.de iniur.in.*Et vide de illa opin.Pauli aliquid per Feder. Senenſ.*conſ.167.Et conſ.176.*Et etiam Rom.*in conſ.286.*

Filia impudica exhæredari poteſt,ſecundùm *c.Quintauallis.de iureiur.* Vidua etiam impudica deſinit eſſe in domicilio viri, ſecundùm Ang.*in l.cùm quæd.im puella.ff.de iuriſdict.omn.iud.* Imò talis perdit omnia priuilegia viduitatis,vt eſt textus.Ibi etiam Salyc.*in l.hic ſolu.infr.de reuoc.donat.* Et Ludo. *repet.l.pen.colum.34.in verſ.item huius.inſt.de hæredib.Inſtit.* Abb.*in c.vxoratus.in princip.de conuerſ.coniug.*

l.Cùm quidam.quæ eſt l.fin.§.Præterea.

Dotem promittens poſt biennium, & cōtractum matrimonium ſine interpellatione conſtituitur in mora, vt teneatur ad fructus,& vſuras hac lege expreſſas,vide Iacob. Nig *ad l.ſi Inſulam num.22.de verb.oblig.* Bartol. & *alij* Doct. præcipuè Socin.& Claud. de Seis *ad l.de diuiſione.ff.ſolut.matri.* Bald. *Nouel.in tracta.de doc.4.par.princ.num.10* Ruin.ad *Rubr.ff.ſolut.matrim.num.81.*Alex.*conſ.147.num.2. vſque ad 5.vol.5.ibi ſub num.4.* *Lim.hunc text.* procedere in extraneo promittēte dotem.ſecus in muliere,vel eius patre,in quibus ſtatim poſt contractum matrimonij, & eius onera, dicitur mora committi iuxta not.per gloſ.Bart.& alios ad *dict.l.de diuiſione. teſtatur de commun.* Alex in dicto *conſ.147.num.3 ad finem.*

¶ Dec. ad c.cùm *acceſſiſſent, nu.29. de conſti.in not.q* Guid.Pap.*qu.383.*Gomin.*conſ.124.* Tiraq.*in tract. de primogenitur quæſtio 69.* Bald & Cin.ad *l.voluntariè. C. de excuſ.tut.* Iaſ.*ad l.penult.ff.de conſtitut.Princip.*Lud Bononien. *ad l.ſi finita §.Iulianus. nu.211.ff.de dam.infect.*& ibi Michael Arcur *num.259* Rimin.Inſtit.quib.*alie.licet vel non.ad §.1.num.161.*Iacob.Menoch.*in tract.de arbitr.iudi.lib.centur 2.conſ.6.num.7.*

Tit.13. De rei vxoriæ actione.

l.Vnic.§.eodémque.

Quando ſtipulatio non eſt neceſſaria, ſi interponatur inutiliter, valet actus an & quibus caſibus,quando aliquid non eſt neceſſe, ſi illud adhibeatur inutiliter,non vitiat actum. Vide Felin.plenè *in c.cùm ordinem.1.col.cum ſeq.extr.de reſcript.* aliqua per Iaſ.*in l.1.in fin.ff.de eden.in §.ſciendum.* Auth. Gel.lib 4.cap.3.

¶ Ad iſtum §.vide quæſt. poſitam per Alex. *in l.1. C. vnde vir.* & *vx.* Et iſtum text.allegatum.Iaſ.*in l.1 ff.ſi quis in ius vocat.non ier.*

¶ Quando aliquid non requiritur de neceſſitate, ſi illud omittatur, vel inepte exprimatur, non vitiat actum,& eſt communis opin.de qua per Iaſ. *ad l.edita.nu.3.C.de eden.* & *l.ſi mora.nu.25.ſolut.matr.* & *l.qui in aliena.§.Celſus,de acq.hered.*Feli.*ad c.cum ordinem.col.2.extrà de reſcript.*

§.Taceat.

Vide Socin.*conſ.180.in 2.vol.chart.fin.*Et Bald.*Nouell.in ſuo tract.in 8 parte. in 1 priuilegio.* Et an illud priuilegium datum vxori, vt non habeat locū retentio, etiam detur hæredi ibid.*in eodem tract. in 2.parte.chart.94.* Gouean. *lib.2.variar.lect.cap.5.*Pilæus *quæſt.81.* *Portonuius de iure lib.1.cap.5.*

§.Sed nec ob impenſas.

Expenſæ neceſſariæ ipſo iure imminuunt dotē. Add.quòd ſi dos in tali legaretur vxori expreſſa quantitate,tunc ipſius expenſæ videntur remitti.*l. cùm quer.*Et ibi Bart.*in p.ff.de dot.præleg.*Socin.*conſ.359.*

§.Cum autem.verb.diſſoluit.

Nota,quòd iſte text. allegatur ad hoc,quod priuilegium conceſſum marito,non habet locum,ſi nullum fuerit matrimonium. De quo dic, vt per Doct.*in Rubr.ff.ſolut.matr.*Gutterius *d.parte 1.cap.11.num 8.*

§.Exactio.Dotis exactio.

Nota quæſt.An heredes mariti mortui,ſi volunt,incontinenti dotem in mobilibus conſiſtentem poſſunt reſtituere,& non expectare annum, & per conſequens non teneantur interim alimentare vxorem, qui tale tempus anni pupillis, fuit indultum hæredibus cōmiſerationis cauſa.Et ideò ei poſſunt renunciare.Bald.*in auth.* & *quod ei curat.C.de bon.aut.iu.poſſ.col.26.verſ.quero mulier miſera.* Et eſt in fin. Alex.*in l diuortio.col.11.ſolut.matr.* Imò fortius Bald.in d. Auth. quæ iuratur,tenet, quod hæredes mariti in continenti reſtituendo poſſint retinere interuſurium medij temporis,quod præcepiſſet ex tali dote *per l.ſi conſtante.§.quod es.ff.ſolut.matri.* qui vlt.dictum cōmendat, & reputat mirabile.Alex.& *ſeq.in d.l.diuortio.in princ.3.col.* Idem etiam ſequitur Ang.Aret.*in §.fuerat.Inſtit de actionib.colum.6.*

¶ Quod ſi ſoluto matrimonio heredes volunt reſtituere mobilia in continenti,an poſſint repetere interuſurium Vide Cott.*in verb.dos,*&c.

¶ In iſto.§. exactio, dicitur quòd immobilia ſtatim reſtituuntur. Quæro an poſſint mariti poſt mortem vxoris licitè poſſidere? Dic vt per Bartol. *conſ.207.*

Quid autem cùm vxor cum hæredibus viri conuenit, vt teneat aliqua bona,de quibus fructus lucretur, donec de dote ei ſatisfiat, an talis contractus ſit vſurarius.Vide per Paul.Caſtr.*in conſ.384.incip.viſis,*&c.

¶ Pro intell. h. §. Crot. *ad l.2 nu.54.ff.ſolut.mat.*Cott.*in memorab.in verb. Dos.ſolut.mat.*Iaſ.*ad § fuerat.Inſtit.de actio.nu.26.*Quid ſi immobilia dotalia vendidit, & earum precio mobilia emit,an debeant ſtatim reſtitui, Rom. *ſingul.228.*tu habes.limit. in dote putatiua ſoluenda,in qua maritus nō habet annuam dilationem,de qua hîc,vt poſt Salyc. Alex & *alios ad l.ſi cùm dotem.§.ſi.ff ſolu matr.*ſequitur,& de communi teſtatur Didac.*in epit.2 par.c.6.§.8.nu.24.*& quid ſi mulier intra annum ad ſecundum matrimoniū tranſierit.Didac.*in epit.2.par.c.3.§.9.num.10.*

§.Accedit.

In iſto §.quæro ſi extraneus promittit dotem pro muliere,& deinde matrimonium non ſequitur, an reſultet inde tacita donatio, de qua in hoc text. Vide text. *in l.extraneus.ff.de donat.cauſa mort.* Dec. *conſilio 35. colum.2. cum ſeq.*

Datum pro dote ab extraneo in dubio præſumitur donatum. Adde & lim.vt per Bald.*nouel.in tract.de dot.in 6 par.principali priuileg.45.* Dec.*conſil.135.co.1.*Bart.*ad l.vxorem.§.pater natur.ilu.ff.de leg.3.* An priuilegium,de quo in hoc §.tranſeat ad hæredem, & an in ceſſionarium, Bald. *Nouel. vbi ſ.11.par.prin.nu.31* Ad hunc text.Ruin.*ad l.1.nu.65.ff.ſolut.matrim.*

¶ Ad gloſ.in verb.præſumatur quæ ſit differentia inter fictionem & præſumptionem.Alciat.*in tract.præſump.in princ.*Bal.Salyc.& alii ad *l.ex morte.C.de pact.conuent.*vide Iaſ.*ad § fuerat nu.133.*

¶ An res dotales alienari prohibeantur, adde Rip.*ad l.1.nu.103. cū ſeq ff.ſolu.matr.* Bald.*Nouel.in tract.de dote in 7.parte princ.priuil.2.* Abb.*ad c.peruenit.extrà de empt.* & *vēd.* & Afflι.*deciſ.311.* & *deciſ.349.nu.4.* & *add.ad d.auth.* Rim.*Inſt.qui.alie.lic.vel non.in princip.num.88.* & *200.* Rip.*in lib.reſponſ.in tit.de fundo dot.*Cepha.*conſil.51.num.28.vol.1.*

Verſ.in præcedent.

Præſenti.*Vbi gloſſ.in verbo.præſumatur.* Adde Abb.*incep. io. in fin. ext. de temp.ord.*

Auth.ſed quamuis.

Vide per Bart.& Alex *in l. poſt.dotem.ff.ſolut.matr.* vt per Dec.*in conſ.35.*vbi plene per eum.Cuiac.*lib.13 obſ.*

Auth.ad eandem.

Ad id,quod ibi per gloſſ.1.in primis verbis.Vide Mont.Ferr.*in l.ſi conſtante.col.5.ſolut.mat.*Et Iaſ.*in l ſilio.prope fi.C.de leg.*Dec.*reprobantem.gloſſ.conſ.339.* & *35.* Et an ſit correcta,vide Aret.*in §.fuerat Inſtit.de actio.num 20.*Soc.Iunior.*conſ 34.lib.1.* An habeat locum in filio ingrediente monaſterium. Rip. in l.1.*col.13. num.60.* & *ſeq.ff.ſolut.Matr.* Rom.*ſing.781.* Et de dote promiſſa Rip.in *eadem l.num.64.*Guid.Pap.*q.430.*

Patri non licet minuere dotem filiæ ad ſe reuerſam, ea denuò nubente niſi eius patrimonium fortuitò fuerit diminutum. Ad text. & gloſſ hîc vide Dec.*in conſ 35.vbi in Materia.*Aret.*ad §.fuerat.nu.20.inſti.de actio.* Crot.*ad l.ſi conſtante 2.rep.nu.13.ff.ſolu.matr.* Tiraq.*de retract.conuen.ad fi.tract.nu 35.* Marian.Soc.*conſ.43. col.pen.lib 1.* Quod communis concluſio quæ habet quod dos recuperata non dicatur propriè dos, fallit in caſu huius Auth. vt etiam per Alci. ad Rub. *ff.ſolut.matr. nu.14. poſt med, in mat.huius. Auth.* vide Ro. *ſing.788.*vbi,an idem ſit,ſi vellet ingredi Monaſterium Rip.*ad l.1.nu 61 ſol.matri.* quid ſi filia non vult ſecundò nubere,neque Religionem ingredi, ſed per ſe ſtare? dic non habere locum hanc diſpoſitionem Rip.*d.l.1. nu.63. in materia deſider.*

Titulus 14. De pactis conuentis.

l.Legem.1.

l.Fructus.2.

l.Quamuis.3.

l.Pactum.4.

l.Hereditas.5.

Ioh.Aurpach.lib.2.allig cap.21.

l.ſi conuenit.6.

l.Pate.

l.Pater.7.

l.Hac lege.8.

Vxor bonorum paraphernalium domina eſt, vide plenè per Alex. *conſ.* 144.*vol.*5. vbi quæ dicantur Paraphernalia bona, Paul. Caſtr. *ad l. Maritus ff. ad l. Falc.* Item ſpecies bonorum vxoris. poſt Bar. Bald. & Paul. vbi ibi Iaſ. *ad l. maritus col. fi. verſ. in eadē, ad fi. habes, &c. C. de procurat.* Zaſ. *ad l.1. ff. de iuſt. & iur. nu.*8. & ibi Fortu. Garz. *nu.*44. & Mar. Solom. *nu.*16. *In materia de bon. parapher.* Narta. Aſten. *conſ.*75. *per tot. lib.*2.

l.Ex morte.9.

auth.æqualitas.

l.auth.ſed quæ.

l.Lege.10.

l.Si mulier. quæ eſt l.fin.

Prouiſio hominis facit ceſſare prouiſionem legis, vide Gomeſ. *ad §. fuerat. Inſtit. de act. nu.*31. Iaſ. *ad l. item quia. num.*4. *ff. de pact.* Dec. *conſ.*511. Iaſ. *ad l.*2. *num.*143. *C. de iur. emphit.*

Tit.15. De dote cauta.

l.Dotem.1.

l.Quod de ſuo.2.

l.In dotibus.3.

Auth. Quod locum.

Tit.16. De donatio. inter vir. & vxor.

l.Bona quondam.1.

l.ſi ancillam.2.

l.Donatio.3.

l.Nec inter.4.

l.ſi vt proponis.5.

Nota iſtum textum quod donatio inter Socerum & generum non valet. vide Alex. *in conſ.*159. *in vol. pen. col.*

l.Etiamſi vxoris 6.

Nota iſtum textum quod donatio inter virum & vxorem & inter patrem & filium morte donatarij extinguitur. Bald. *in l. Cod. de donat. pro nup.* vide Dyn. *in cap. ratū in fine. ff. de reg. iur.* & ibi per Nicol. Boer. *in vlt. addit.* Cora. *lib.*3. *miſcel. cap.*5.

Adde Crem. *ſing.*6. *Sylu. nupt. li.*4. *nu.*40. vbi ponit ampliat & lim. Pariſ. *conſ.*80. *nu.*12. *l.*1. Cotta *in memora. in verbo, cōcubina.* & vide quæ habes ad *l. quintus. ff. de donat. inter vir. & vxor.* Gul. Benedic. *in repet. c. Raynutius, extra de teſtam. &* par. *in verbo, eidem Petro tradiderunt. nu.*100.

l.Donatio.7.

Nota donationem requirens duorum conſenſum, non confirmari niſi morte vtriuſque & donantis etiam conſenſum præſtantiſ. vide Tiraq. *in l. connu. gloſ.*5. *nu.*86. *& cum ſeq.* de veritate eius dicti. num.161. ſeq. etiam infra *in l. cum fratres. Cod. de donat. cauſa mort.*

l.ſi ex volunt.6.

l.ſi fructus.8.

l.Et ſi de tua.9.

l.ſi maritus.10.

Paul. Caſt. in *l. ſi pater puella §. de inoff. teſta.* dicit quod donationes reciprocæ valent inter virum & vxorem. Hyp. *ſing.*50.

l.ſicut ceſſat.11.

l.ſi maritus.12.

l.ſi quidem.13.

l.De verbis.14.

l.ſi non.15.

l.ſi filij tui.16.

l.De his.17.

l.A marito.18.

Quomodo procedat iſta l. & limitetur, vide Crauet. *conſ.*102. *in* 1. *vol. nu.*6. *verſ.*1. *Et in verſ. ſolum ſupereſt* Et Deci. *conſ.*240. *vol.* nu. 102.

l.ſi conſtante.19.

l.Creditor.20.

l.ſi propriis.21.

l.Maritus.22.

l.ſi te in.23.

l.Res vxoris.24.

Vide Ruin. *in l. ſi quis arbitratu. chart.*27. *de verb. oblig.* Et Bart. *in l. poſt contract.*4. *col. verſ. contrarium.* cei. vt per eū hic Alciat. *lib.*4. *c.*27. *parerg.* Cuiac. *lib.*13. *obſ. cap.*10.

Auth.ſed hodie.

l.Donationes.25.

Ad ampliationem iſtius leg. quæ loquitur de donatione facta per Principem vxori, quod valeat ſtatim, an procedat in donat. facta alias Principis vel Regis. Vide Corſet. *in tract. de nupt. in verſ.*6.

l.Donationes.26.

Amplia, vt procedat etiam in donat. quam Imper. vel Rex facit filiæ ita ſingulariter. Bald. in c.1. §. item ſacramenta in antepen. col. extra, de pact. firm. Ferdinand Ludo in Auth. ex teſtamento 3 col. infr. de coll. Et l. ſi verò, §. de viro, in eius repetit. in 4. chart. ff. de ſolut. matr. Alex. in l. quanquā infr. de teſtamento. milit. Iaſ. in præluд feud. 2. col. Menchaca *controu. illuſ. lib.*1. *ca.*3. Gilbert. Reg. *lib.*2. *inuentio. cap.*11.

l.Donationes.29.

Ad materiam iſtius legis vide Iaſ. *in l.*1. *§. ſed mihi. ff. de verb. oblig.* Donatio inter virum & vxorem licet non valeat vt hic, fallit tamē in caſibus de quibus per Socin. *in reg.*141. *incip. donatio inter virum.* Donatio inter virum & vxorem, inter patrem & filium morte cōfirmatur. Limita vt procedat quando eſt facta actualis traditio, ſecus ſi ſola promiſſio *l. Papinianus ff. eod.* Bart. *in l. continuus. §. fin. vlt. col. ff. de verb. oblig.* Sed in contrariū videtur text. in *l. ſi ſtipul. inter. ff. eod.* & tunc habet vim relicti, quaſi donans tacēdo vſq; ad mortem videatur relinquere in teſtamento gloſ. *& Doct. in Auth. ex teſtamento. Et in l. illud in fin. infr. ad l. Falcid.* Et hinc refertur. quod ſicut præmoriente legatario, reducitur legatum in cauſam caduci. *l. vnic. C. de caduc. toll.* ita præmoriente cōiuge, cui eſt donatum. *l. cum hic ſtatus. §. ſi ambo ff. de donat. inter virum & vxor.* euaneſcit ſicut quoddam legatum eſt pro non ſcripto.

¶ Donatio facta à patre filio in poteſtate, ſtatim non valet regulariter. *d. l. donationes quas parens.* Et per Scriben. *in l.*2. *§. de inof. donat.* Adde 11 *fallen.* Socin. *in reg.*110. *incip. donatio facta. Mihi eſt reg.*103.

¶ Adde Clem. *ſing.*4. quanquam Iaſ. *ad l. frater à fratre. num.*44. *ff. de cōdict. indeb.* Soc. in *reg.*103. *donatio.* Et dū hic text. diſponit quod talis donatio confirmetur morte, vt etiam habetur *in l.*1. *eod. tit.* Adde & amplia habere locū etiam in donat. tacita & præſumpta. vt per Tiraq. *ad l. ſi vnquam in verbo donatione largitus. num.*154. *C. de renoc. donat.* Pariſ. *conſ.*16. *num.*22. *lib.*2. Iaſ. *ad l.*1. *§. ſed & ſi mihi. num.*7. *ff. de verb. oblig.* Bellon. *conſ.*4. Port. *lib.*5. *conclu.*24. Iul. Claſ. *lib.*4. *ſent. §. donatio. q.*8. *vbi latiſ.* an & quando valeat donatio facta à patre, filio, vel confirmetur morte vel iureiurando.

¶ Contractus qui celebratur cum Imperatore & Auguſta, habet vim legis, vide aliqua per Alex. ad *l. centurio. num.*24. *de vulg. & pupil.* per Dec. *ad l. ciuitas. num.*6 *ſi cert. pet.* vbi Iaſo. *num.*8. & alij omnes. Cotta in memor. in verbo, contractus. quid in priuilegio principis, Balb. *deciſ.*225.

Tit.17. De repudiis.

Rœuar. *lib.*4. *variar. cap.*13.

l.Matrimonium.1.

Cuiac. *lib.*2. *obſ. cap.*34.

l.Liberum.2.

l.Dubium.3.

Digitized by Google

Contius *lib.2.diſput.cap.7.* Cuiac.*lib.13.obſ.cap.25.*

l.Filiæ.4.

l.Diſſentientis.5.

Auth.Econtra.

l.Licèt.6.

l.Vxor.7.

Cuiac.*lib.6.cap.20.*

Auth.Hodie.

l.Conſenſu.8.

Thori ſeparatio inter maritum & vxorem de cōmuni cōſenſu omnium, an poſſit fieri. Vide deciſ.*in conſ.*140. Adde vltra ea, quæ ſcripſi *in lib.meo 8.* *num.*19. quod mulier perdit dotem & bona paraphernalia, ſi adulteriū commiſerit, vt late per Cott.in *Memoralib, in verb.mulier,propter.* Et hoc procedet, etſi eam maritus criminaliter non accuſauerit, vt eſt communis opin.vt per Alex *conſ.*109. Et in materia huius l.*an hodie mutata ſit,* vide Curt.Iun.in Rubr.*C.de eden.num.*28. Bald Nouell.*in tract.Dot.2.parte.princip.in 11.priuileg.* Quid in vidua committens ſtup.vide Caſtr.*in l.ſororem.C.de his quibus vt indignis* Hypp.*ſing.*234.*circa fin Et ſing* 416 Et Boer.*in deciſ.*338.*nu.*2. Alciat.*in reg.2.præſumpt.nu* 4 Et Crauet.*conſ.*205.*&* 416 Et de prima materia vide Petr.Gerard *ſing.*48.*Et vide eum.ſing.*4.Et ibi Nicol.Pig.vbi latè.

¶Matrimonium diſſolui non poteſt abſque cauſa legitima, facit illud dictum, Quos Deus coniunxit homo non ſeparet. Marſ.*ſing.*500.*idem ad Rub.* *de fideiuſſ.num.*360. Cepol.*caut* 61.*&* 205.& contra faciens tenetur probare cauſam contrafactionis, & an admittantur domeſtici, Pariſ.*conſ.*54.*lib.*4. *Intell.*quando copula eſt ſecuta. Alias per ingreſſum vnius ad religionem matrimonium diſſoluitur, & alter remanēs poteſt tranſire ad ſecunda vota. Abb.*ad c.verum,de conuer.vbi in fine ampl.*id procedere etiā, ſi per vim ſponſa fuit cognita à ſponſo, quia hoc non obſtante poteſt eo inuito intrare religionem, & nec per hoc dicitur matrimonium carnaliter cognitum. Feli.*ad c.pe.de probat.* Alci.*lib.6.9.parerg.c.2.* Afflic.*deciſ.*304.*num.*10. Pro intell.Albet.*in tract.de teſt.4.par.princ.num.*4.

¶ Ad h.text.quòd mulier propter adulterium amittat dotem.vid.Dec.*ad Rub.C.de eden.& ibidem* alij Rep.*ad Rubr.extra de iudic.* Tiraq.*de ll.connub.1.par.1 glo.nu.*24.*&* 45 *& glo* 8 *nu.*238. Guid.Papæ.q.885. Alex.*conſ.*189.*vol.*6. Diaz *reg.*216 Rom.*ſing.*4. Cotta in *memor.in ver.mulier propter.* Marſ.*ſing* 234. Gerard.48.Ro.*con.*286.Iul.Clar.*lib.5.ſenten.§ adulterium,verſ.& ſcias* Didac.*in epito.2.par.c.7.§.6.* Quid in oſculo luxurioſo, doct.vbi ſup. Quid in bonis paraphernalibus, quòd amittat, Rom.*ſing.*315. Ang.*de maleſ. in ver.chem. hai adulterato lamia. num.* 27. Iul.Clar.*vbi ſupr.in verſ.* adde quid, *& verſ. ſcias etiam.*

¶ Quid in vidua, quæ mortuo marito ſtuprum cōmiſerit quod ſic Paul. de Caſt.*conſ.*124. reuocat in dubium.*&* 128.*Hip ſing.*234.*&* 416. Boer.*deciſ.* 318. Ale,*reg.2 præſumpt.*3 Crau.*conſ.*205.*&* 416. Gerard *ſing.*48. Feli.ad c.paſtoralis.num.5.de iudi. Iul.Clar.*lib.5.ſent.§.ſtuprum.*& plura in mat.*ad h.tex.* Iul Clar.*vbi ſupra.§.adulterium.*

¶ Quid in adulterata per viro, Abba.*conſ* 4.*lib.*1.

¶ Quid in ſponſis, ſi quid dediſſent, vt illud amittant ſecuta fornicatione per ea quæ habentur *ad c.quemadmodum de iureiur.*& per Feli.*ad ca.paſtorale.num.5.de iudic.*

¶ Ad §.ſuper plagis. vid. Menoch.*in tract.de arbitr.iud. lib.2. centu. 2. caſ.* 206.*num.*6.

Auth.ſed nouo.

Nota d.Auth.perpetuò quia eſt ſingularis, & præcipuè cōtra viros verberantes vxores ſine cauſa, quod autē maritus ſuam vxorem moderatè caſtigare poſſit, vide Tiraq.*in ll.connu. 1.gloſ.prima parte.nu.*22. quem locum omnino vide Rom.*ſing.4.licet vxorem.* Cotta in verbo, *Actio iniuriarum & in verbo vxor.* vbi etiam an vxor verberata à marito iniuriarum agere poſſit ad quod adde Tiraquell. *in d.l.num.*24. Nota tamen ſi mulierem à viro iniuſtè verberari cōſtet illam à viro recedere, *vt in Authentica vt liceat matri.§. quia vero plurimas.* Et an & quando licitum ſit viro cum cauſa verberare vxoré, latè per Felin. *in cap.illud poſt princi.4.col.de præſum.* & quando licet vxorem cædere, vide in Auth. *vt liceat matri.§.ſi quis autē propriam.col.8.* & Io.de Plat. *cum Apoſt.Inſt.de his quo ſunt ſui:*& licitum eſt etiam ponere in vincula.vide. Iaſ.*in l.miles.§.qui iudicari.ff.de re iud.* Felin.*in cap.contingit iuſſi.ex.de for.comp* vide in *Sylua nup.in 1.chart.per col.*4. An autem huiuſmodi cauſæ ſufficiant ad ſeparationem thori.vide latiſſ.Alex.*in Rub.ſolut.matr.*

l.ſi conſtante.9.

Auth.Quod hodie.

l.In cauſis.10.

Auth.ſed hodie.

l.Iubemus.11.

Tit.18. ſoluto matrimonio.

l.Dubium.1.

l.ſecundum.2.

l.ſi ignorans.3.

l.Dos à patre.4.

Gloſſ.*in verbo filiaſam.* vide Alex. *in conſ.*115.*in 2.vol.*& in l.poſt dotem & ipſo Iaſ.poſt Bart.*ff.eo.tit.*vbi de iſta Martin.opinione & per Campegium in iſto tract.dot.*in 3.part q.152.cum ſeq.& conſ.*502. 4.

Dos à patre profecta poſt obitum filiæ ad eum reuertitur. Limita vt per Crauett.*in conſ.*84.

¶ Ad Glo.fin. ibi dum Mar. dicit non habere locum in conſuetudine exiſtentibus liberis. An hæc conſuetudo locum habeat in dote promiſſa, & non tradita quod poſſit peti. Dec.*conſ* 35. Rip.*ad l.in quartam.nu.*190.*ff.ad l.Fal.* *Quod ſic.* In matr. Guid. Pap. 438. Crauett.*d.conſ.*84. *ad ſi.*Rot.*dec.*11.*de reſt.ſpol.in prin.*per Biſig. Capic.*deci.*176 *Quod ſic conſuluit.*Soc.Iun.*conſ.*35 *lib.* 1.*contrar.1.de conſ.*114.*vol.*3.Franc.Zoan.*conſ.*15. Mo.*ad l.poſt dotem. nu.*38.*ff.ſol.mat.* Soc.Iun. *ad rub. ff. eod. tit. in p.part.num.*50. Sil.nup.ab 2.nu.79. Rolan. *à Valle.in tract.de luc.dot.q.5.num.*8.

l.ſi quidem.5.

l.ſi circunſcripta.6.

Cuiac.*lib.17.obſ.cap.*1.

l.Filiæ.7.

Cuiac.*d.l.17.cap.*6.

l.Nec maritus.8.

l.Dotis.9.

l.ſi Socero.10.

l.ſi conſtante.11.

Tit.19. Si dos conſtant.matrim.

l.Si conſtante.1.

Tit.20. Ne fideiuſſores vel mandatores dotium dentur.

Iaſ.*ad l.ſi.conſtante.nu.*59.*ff.ſolut.matrim.* vbi Bald.*Nouell.nu.*55. Guid.Pap.*deciſ.*250.add.Kimi.*Inſtit.quib.alien.licet vel non.in princ.nu.*343.*& ſeq.* Ozer.*ad §.1.num.6.Inſti.de fideiuſſ.* poſt Port.*ibi,colum.ad fin.* Iun.à Coſta ibidem.*num.1.& 2.* Guter.*1.pract.q.cap.*22.

l.Vnica.

Ad intellectum iſtius legis vide Bart. & Alex. *in l.ſi conſtante.§.quotiens.ff.ſolu matr.* Paul.de Caſt.*conſ.*167.ad gloſ. fin. iſtius leg. item an pater vbi legi prohibitoriæ annumerari non poteſt.tu vide latè Tiraq.in tract.de primogenit.q.24.

Tit.21. Rerum amotarum.

l.Compenſationis.1.

l.Diuortij.2.

Cuiac.*lib.17.obſ.cap.*6.

l.De rebus.3.

Tit.22. Ne pro dote.

l.Vnica vt vxori.1.

Tit.23. De fundo dotali.

l.Si ſi

Digitized by Google

l.ſi æſtimata.1.

l.Matri.2.

Titulus 24.Diuortio facto.

l.Licet.1.

Aut.Si pater.

Titulus.25.De alendis liberis.

l.Parentum.1.

Forcatul us auiarij.cap.2.

l.Competens.2.

l.ſi competenti.3.

l.ſi patrem.4.

Forcat.d.cap.2.

Titulus 26.De concubinis.

l.Nemini.1.

Titulus.27.De naturalibus liberis.

l.1.

Per iſtam legẽ deciſum fuit, quod ſi nobilis ex ancilla filiõs procreauerit teſtamento eos hæredes inſtituit, vel eis legauit libertatem & aliquid aliud, quod legatum non valet. vide Deci. Socin. *conſ.203.* ad iſtam materiam vide Bald. *in cap fin. in fine de feud. ſine culpa non amitt.*

Adde Afflict. *deciſ.203.* vult diſpoſitio. ſed an filij legitimi & naturales poſſint conſentire vt eis relinquatur, Roman. *conſil.43.* probatur in *Auth. licet. eo. tit.* Crau. *conſ.fi. De nat. huius l.* Paleot. *in tract. de not. & ſpur. q.50.* Rip. *ad l. 1. num.68. ff. ſolut. matri.* De intell. vide Ludo à Sard. *in tract. de natur. lib. per. princ.* ſub Rubrica cautela circa limitationem. *num.12. vol. tract.* Io. Cephal. *conſ.48. num.23. 10. & 37.*

Auth.Sed nouorum.

Auth.Licet patri.

Filio ſpurio de æqualitate canonica alimẽta debentur. Decius *conſ.132. fol. 192. in 2. vol.*

Naturalis ſuccedit patri ab inteſtato in certa portione, ſed ex teſtamento vel inter viuos poteſt ſuccedere in vniuerſum non ſtantibus legitimis & naturalibus, vt hîc, & *in §. ne igitur.* vbi Bar. & Angel. Auth. quib. mod. nat. effi. ſui Pariſ. *conſ.1. num.29. volum.2.* Pro intell. ad h. Auth. Anto. Rub. in repet. *ad l. pater filium ff. de inoff. teſtam. num.32.* Picus *in rep. l. Titia. §. Titia. num. 77. cum ſeq. ff. de leg. 2.* & quòd hæc Auth. licèt loquatur tantùm de naturalibus ſuſceptis ex concubina, procedat tamen etiam in natis ex ſoluto & ſoluta, declarat poſt Abb. ad cap. tanta. verſic. & aduerte diligenter. ante fil. qui filij ſint legit. Io. Paul. Lancel. obſer. *inter conſ. diuerſ. ad conſ. vlt. vol. conſ. 166. num.52. volum.1.*

Auth.Item ſi quis.

Ad iſtam materiam vide Dec. *conſ.176.*

auth.ſi quis liberos.

Aret. *in §. fin. Inſt. de adopt.* Pariſ. *conſ.11.* Iaſ. *in l. Gallus. §.* etiam quid ſi tantum.

l.Cuidam vlt.

Nemo natus ex filio ſpurio admittitur ad ſucceſſionem, ac ſi eſſet natus ex filio naturali. vide plene per Bart. *in l. Gallus. §. quid ſi tantum. ff. de lib. & poſt.* & Iaſ. *in l. hereditas. vlt. col. Cod. de his quib. vt ind.* & Alex. *in conſ. 744.* vide per Cott. *in verbo Nepos.* vide plenè & per Dec. *in conſ.55. in fi.* & nũquid legitimatus poſſit venire & contra tabulare patris teſtamentũ. vide Franc. Curt. conſ.13 in 5. vol. nepos natus ex legitimo matrimonio, licèt ex patre ſpurio ceſſante legitima ſobole poteſt in teſtamento hæres reſtitui ab auo per *d. l. cum quidam. §. quod in verſ. quid vitium. primum.* quia ratio ceſſat in nepote cum quo a auus, nihil vitij commiſit, & iſtam opinionem firmat gloſ. mag. ibi in verbo *operimus*, quam ſequitur Bald. vltra Bart. in d. l. *Gallus.* & ibi per Imol. Raph. & Paul. & idem Paul. *in l. in. ff. de his quib. vt indig. in 2. col. & conſ. 118. incip.* Alcatiui. Frideric. De Senis *in conſ. 57. incip. in præſenti conſultatione,* vel & iſtam opinionem tanquam veriorem ſequitur Alex. *in d. l. Gallus. §. quod ſi in prope fin.* vbi hoc dicit etiam procedere in nepote clerici, licèt ſecundùm eum ſecus ſit in nepote nato ex filio inceſtuoſo ſecundùm Bald. *in l. ſi quis. C. de inceſt. nup.*

In materia vide Dec. conſ.85. ad 6. & conſ.462. nu.15. cum ſeq. poſt. Alex. conſ.184. lib.5. Affli. deciſ.96. Crau. conſ.138. Paleot. de not. & ſpur. c.30. cum ſeq. Rip. in li. reſpon. in tit. de natur. lib. Alex. teut. Bergom. conſ.261. num. 39. inter conſ. diuerſ. ad can. vlt. vol.1. in mat. Dec. conſ.158. per totum.

Tit,38. De teſtament. tutela.

l.quem.1.

l.Etſi à patre.2.

l.ſi tutores.3.

l.Mater.4.

l.ſi pupillorum.5.

l.ſi tibi.6.

l.tutelæ.7.

l.tutores.8.

Titulus.29. De confir. tutor.

l.teſtamento.1.

l.neque.2.

l.ſi vt proponis.3.

l.naturalibus.4.

Titulus.30. De legitima tutela.

l.ad auunculos.1.

aut.ſicut.

l.ad agnatos.2.

l.Conſtitutione.3.

Mat. Bertran. de iur. liberorum. cap.31.

l.frater.4.

l.nemo.5.

Titulus.31. Qui petant tutores.

l.admone.1.

l.Patroni.2.

l.in locum.3.

l.ſi filiis.4.

l.amita.5.

l.Matris.6.

l.Admone.7.

l.Cum à matribus.8.

l.Cum iure.9.

l.Nepotibus.10.

l.Matres.11.

Digitized by Google

Titulus 32. Vbi petuntur tutores.

l.Magiſtratus.1.

Titulus 33. De curatoribus vel tutoribus illuſt.

l.Illuſtribus.1.

l.Generali.2.

Titulus.34.Qui dare tutores.

l.Cum tibi.1.

l.Maritus.2.

l.Luminibus.3.

l.Militiæ.4.

l.Neque à.5.

l.Quod dicis.6.

l.in ſeruili.7.

l.Creditorem.8.

Auth.minoris.

Berous,q.49.

l.ſi ſororis.9.

l.Curatorem.10.

l.In vniuerſis.11.

l.Curator.12.

l.Ne magiſtratus.13.

Titulus 35.Quando mulier tutelæ.

l.Tutelam.1.

l.Mater.2.

Berous,q.66.67.& 68.

Auth.matri.

Mater quæ volt eſſe tutrix filiis 3. iurare debet. vide Bald. *in iſta Auth. poſt princ.* An autem mater auiæ paternæ præferatur, vide Socin. *in conſ.*181.

¶ Mater & Auia renuncians inter acta nuptiis, & Velleiano, non extantibus teſtamentariis præfertur legitimis & datiuis tutoribus fœminis aliis interdictis. An mulier minor 25. an. poſſit eſſe tutrix & ad quid teneatur volens ſuſcipere tutelam, Bart. *ad l.ſi quis ſub condict. ff.de teſtam.tut.* Aret. *ad §.actionum.num.4. Inſtit.de actio.& ad §.præterea.Inſtit.eo.nu.* 40. Boer. *deciſ.* 124. *nu.9.vſque ad fin.* Curt.Sen *conſ* 66 *.col.6.in fin.& ſeq.* Alc. *reg.1.præſumpt.25.n.6.*

¶ Adde quòd talis tutela quo matri competit non poteſt ei à patre auferri, vt not. Bald. *conſ.108.teſtator.lib.2.* licèt contrarium videatur velle Bart. *ad l.miles.§.ſexaginta.in fin.ff.de adult.* refert. Dec. *ad reg.fœmina.nu.18.ff.de regul.iur.* Amplia hunc text. etiam ſi mater excluderetur ſtatuto à ſucceſſione filiorum propter agnatos. Dilect. *can.1.de tut.& execut.tit.7.* not. Salyc. hîc, & ad Auth. ſicut. *in fi.C.de legit.tut.* Alexan *conſ.109.* viſo ſtatuto.lib. 3. licet in aliis tutelis l. g. ſi priuati ſint hæreditate etiam à tutela excludantur, vt not. Bart. *ad l.1 ff.de legit.tut.& Dec. ad c.ex parte.extrà de appellat.*

Auth.Sacramentum.

Auth. Ad hæc.

l.ſi pater.3.

Titulus 36.De admi.tutor.

Auth.Nouiſſime.

l.Fruſtra.1.

l.Aduerſus.2.

l.ſumptus.3.

l.Niſi eam.4.

l.Fruſtra.5.

l.Non eſt ignotum.6.

Vbi gloſſ.in verbo ſuas.Gloſſa iſta eſt reputata ſingularis.vt not.per Abb. *in c.reprehenſibilis,in 2.colum.verſ.item dicit gloſſ.de appel.*

l.tutelam.7.

l.Etſi ſciſſes.8.

l.ſi curatores.9.

l.ſi liberti.10.

l.ſi bonam.11.

l.De his.12.

l.tutores.13.

l.Rationis.14.

l.ſi non.15.

l.Non omni.16.

l.De ſucceſſione.17.

l.Debitoribus.18.

l.Tutor.19.

l.Pro officio.20.

Si quis non eſt tutor, ſi tamẽ gerit ſe pro tutore, eius bona an ſint obligata? Sed quid de curatore ad litem, an eius bona ſint obligata? Vide Bald. *in l.properandum. §.hæc autem.Et §.ſi.ſupr.de iudic.* vbi Bald. tenet, quòd bona procuratoris illius ipſius pupilli non ſunt tacitè hypothecata, ſicut bona tutorum. Sed nunquid iſta hypotheca naſcatur à tempore ſuſceptæ tutelæ, an verò à tempore, ex quo cœpit malè adminiſtrare, vide Socin. *con.61. in 1. col.* Et an iſta tacita hypotecha extendatur, ſolum reſpectu bonorum acquiſitorum tempore adminiſtrationis, vel etiã poſt adminiſtrationem. Vide per Albericum hîc, qui etiam ſe remittit ad Leg. his qui ff.de iur.fiſci.

Bona tutoris & curatoris ſunt obligata pupillo. Amp. vt per Dec. *con* 349. *num.10.* Pariſ. *conſ.80.num.34.lib.1.* Neguſ. *in tract.de pignor. & hypot.2.par.4.membr.num.6.cum ſeq.*

Et nunquid tacita hypotheca extendatur ad futura, ſicut expreſſa, vide gloſſ. & Salyc. *in l.fin.C.quæ res pign.oblig.poſſ.* Et Bald. *in l.3.C.de iure fiſci.*

Et an bona hæred. ipſius tutoris, ſint hypothecata, vide per Raph. Cum. *conſ.58.* Et nunquid reg. iſtius l. habeat locum in omnibus publ. adminiſtrationibus. Et an etiam adminiſtratione priuati officij, vide *conſil. reg. ſi quando,&c.* & ibi Moder. Neap. *chart.*282.

l.Pupillorum.21.

l.Lex quæ.22.

Tutor cum pupilla non poteſt alienare aliquam rem immobilem etiam ex neceſſitate, niſi cum decreto iudicis. An habeat locum in patre alienante aduenticia filij ex aliqua neceſſitate. vide Iaſ. *ad l.ſingularem.num.19. ff.ſi cert.petat.* Rip. *ad l.obligatione.nu.56.ff.de pig.& hypothec.* Add. quòd non habet locum in pecunia, quia dicitur eſſe de rebus, quæ ſeruando ſeruari nõ poſſunt. Doct. *ad l.1.§.quæſitum.ff.ad Trebel.* Tiraq poſt il conuub. gloſſ. 8. *num.*194. *Remũ Inſt.quib.alien.lic.vel non, in princ.num.*197. Dec. *ad l.ſi filiusfam.* [illegible] *in prin.ff.ſi cert.pet.* niſi pecunia ſit dedita ad lucrum, vel in emptionem Prædiorum. Rom. *conſ.188.* in hac. Add. ad hunc tex. Stephan. *Forcat.in Necyomant.* [illegible] *dialog.39.num.5.*

¶ Ad §.hæc verò, vbi quòd noſtra intereſt habere res, quæ fuerunt maiorum noſtrorum. vide Tiraq. *in tertia.de vtroque retractat.in præfatione nu.46.*

l.ſi tutoris.23.

l.Tutores.24.

Nota res immobiles pupillæ, ad hoc vt poſſint alienari, octo requiruntur, quæ enumerantur in deciſ. Socin. *conſ.*249. Et qualiter debeat interponi decretũ, vide vlt. tutelam Thomæ Ferrar.

¶ Etiam

Digitized by Google

¶Et tam in alienatione rei minoris quàm Eccleſiæ, an ſi fiat cum authoritate & ſolennitatibus, tamen non in caſu licito ſit nulla, vel competat in integrum reſtitutio. Vide Felin. *in c. quæ in Eccleſia. 1. colum. de conſtit.*

l. ſancimus. 25.

l. Cum quædam. 26.

Cum iuri renunciatum eſt, non datur amplius regreſſus. Adde text. *in l. quæritur. § ſi venditori. ff. de ædilit. edict. Lud. conſ.* 140.

Ad illa verba: Dum enim alij conſentit, ipſe ſua iura perdit, &c. Et quibus not. quòd conſentiens ſua iura perdat. Vide Tiraq. [illegible] *commentar. gloſ. 5. num.* 145.

l. Conſtitutioni. 27.

[illegible] ſolet allegari pro ſingulari, quòd curator ad litem datur per iudicem, coram quo lis pendet. Vide per Petr. de Anch. *in c. ſi annum. de iudiciis in 6.*

Titulus. 38. De periculo tutor.

l. Et qui notitia. 1.

l. Ad eos. 2.

l. ſi res. 3.

l. tutoribus. 4.

l. ſi tutor petitus. 5.

Ad hunc text. iunctis not. per gloſ. [illegible] ut per Iaſ. *ad l. Titia. § Lucius. num. 10. de lib. & poſthu. & ad l. in poteſt. num. 61. de acquirenda hereditate.* Bello *conſ. 46. num.* 17. Alex. *conſ. 36. col. 2. lib.* 1. Deci. *conſ.* 134. n. 3. & cum gloſ. hic vid. Feli. *ad Rubricam extra de proba. nu. 2. ubi plenè.*

l. temporis. 6.

Titulus. 39. Quando ex fact. tutor.

l. Iuliana. 1.

l. Et ſi tutor. 2.

l. ſi in rem. 3.

l. ſi hi qui. 4.

l. Per tutorem. 5.

Titulus 40. ſi ex pluribus tutoribus

l. ab vno. 1.

l. ſi diuiſum. 2.

Cuiac. *lib. 17. obſ. c.* 17.

Titulus 41. Ne tutor vel curator.

l. Competens.

Titulus 42. De tutor vel curator.

l. ſi nondum. 1.

l. Eum tutorem. 2.

l. in dubium. 3.

l. Non omnium. 4.

l. tutor qui. 5.

Titulus. 43. De ſuſpect. tutor.

l. Libertum. 1.

l. Curatores. 2.

l. Præſes. 3.

l. Etiam teſtamento. 4.

l. in poſtulandis. 5.

l. Pietatis. 6.

l. Eum quem. 7.

l. ſi non ſuſpectum. 8.

l. ſuſpectos. 9.

Titulus. 44. De in litem iurando.

l. ſi quas. 1.

l. An tibi. 2.

l. Ad progrediendum. 3.

l. Ad litem. 4.

l. ſiue ex teſtamento. 5.

Titulus 45. De eo qui pro tutore.

l. Etiam mulieres. 1.

l. Non vtiliter. 2.

Titulus 46. Si mater indemnat.

l. ſuo potius.

l. Quædam. 2.

Titulus 47. Si contra matris.

l. ſi contra. 1.

Tit. 48. Vbi cauſæ.

l. tutores. 1.

Titulus. 49. Vbi pupilli educari.

Menoch. *de arb. iud. caſ.* 169.

l. Educatio. 1.

Cuiac. *lib. 8. obſ. cap.* 29.

l. Vtrùm nepos.

Vbi pupillus educetur, eſt in arbitrio iudicis, de eo tamé, qui ei ſuccedere debet, eſt iuſta ſuſcipio. In mat. vid. Paril. *conſ. 50. li.* 1. Guid. Pap. q. 536. C[illegible] *ad l. hac colore. ff. de inoff. teſta. nu. 20. faciunt quæ ad l. 1. ſupra eod. tit. not.*

Titulus 50. De aliment. pupill. præſtand.

l.Quod plerumque.2.

Iſta lex ſingulariter.dicit, alimenta pupilli pro modo facultatum taxanda eſſe, ſed ſi pupillus non habet niſi res mobiles, vide textum *in §.quoniam verſ.ſi vero Auth.vt hi qui obligatas ſe habere perhibent res minorum.* vnde ſumitur Auth.*nouiſſ.de adminiſt.tutor.*

Titulus 51. Arbitri.tutelæ.

Nota iſtum textum ſtari iuramento contra tutorem & non admitti probationem in contrarium: ſed quid ſi iuſto errore ductus poſuit aliena bona, vide Socin.*conſ.61.in princ.*& quod non admittatur probatio in contrarium ad iſtum textum adde Dec.*conſ.40.in 1.col.*

Inuentarij confectio an poſſit remitti vide per Socin.*deciſ.in conſ.178.*

l.Si curator.3.

Vide Pariſ.*conſ.80.num.18.lib.10.* & an hodie ſublata ſit per *l.cum.§.1.infra de vſuris.* vide Doctores hic.

l.Eum qui.4.

l.Omnes.5.

l.Cum interdictæ.6.

l.Quidquid.7.

l.tutores.8.

Cuiac.*lib.17.obſ.cap.6.*

l.tutorem.9.

l.ſi defunctus.10.

Coraſ.*lib.3.miſcel.cap.5.*

l.tutor.11.

l.Veteris.13.

Conan.*lib.2.varior.reſ.cap.14.*Clarus,*§.teſtamentum.q.61.*

Tit.52. De diuidend.tute.

l.Si poſt.1.

l.Si diuiſio.2.

Nota gloſ.fin.quod ordo & remiſſio non habet locum in adminiſtratoriis voluntariis.vide *conſ.& reſ.29.*

l.Licet.3.

Titulus 53. De in litem iurando.

l.Aduerſus.1.

l.Is qui.2.

l.ſumma.3.

l.Alio iure.4.

l.Licet.5.

Tit.54. De hæredib.tutor.

l.Hæredes.1.

Cuiac.*lib.13.obſ.cap.39.*

l.Pater.2.

l.Aduerſus.3.

l.Hæredes.4.

Tit.55. Si tutor vel curat.

l.Certum.1.

l.Qui ſe.2.

Tit.56. De vſuris pupil.

Briſ.*lib.3.ſelect.cap.1.*

l.tutorem.2.

Ad hanc legem Carol. Molin.*in tract. de vſur. num.57.* vbi diſputat an ſit hodie ſublata diſpoſitio iſtius textus & q.74.

l.Eius quod.2.

l.ſi pecuniam.3.

Cuiac.*lib.5.obſ.cap.12.& lib.8.cap.30.*

l.Pupillus.4.

Tit.57. De fideiuſſor.tutor.

l.Eligere.1.

l.Non eſt.2.

Tit.58. De contrario iudicio tutelæ.

Quod vitricus poſſit eſſe tutor priuigni, non tamen apud eum aliſcom in verbo vitricus.

l.ſi pro.1.

l.ſi non.2.

l.ſi pater.3.

Vitalis *lib.var.l.1.cap.3.*

Tit.59. De auctoritate præſtanda.

l.Neque.1.

l.Neque actiones.2.

l.Eum qui.3.

Quid in infante, qualiter citetur. vide deciſ.Soc.*conſ.262.* Quid in minore, qui ſine authoritate iuratorum in tortura confeſſus eſt delictum. Vide deciſ.Soc.*conſ.208.*

l.Clarum.4.

l.Veterem.5.

Habes ex iſta l.quòd quilibet tutor habet adminiſtrationem inſolidum. Quæro, an inter ſe de adminiſtratione poſſint conueniri, ita, quòd vnus côueniat alterum? Text.eſt not.*in l.in vendit.§.ſi vnus.ff.de bon.autho.iud.poſſ.* Et ita Bart.& ibi text.quòd vnus ſolus poſſit vendere & locare. Sed nunquid iudex vni ſoli poſſit decernere adminiſtratiquê? Dic, vt per Rapiéſem, *in §.neque agit ad reddend.rationem tutel.in verſ.in ſuo vltimo teſtamento.prope fin.* Et ſi pupill. habet plures tutores, poſſit vnus ſolus agere, vel conueniri. Vide text. Et ibi Salycet.*in l.1.C.ſi ex pluribus tut.* Et quid ſi ſint plures tutores, an adminiſtratione durante, vnus poſſit agere contra alium? Vide text.*in l.1 prope fin.* Et ibi Caſtr.*ff.de procurat.* Quid ſi procuratore, tutore, & executore teſtamenti, vide Deci.*conſ.91.*

Tit.60. Quando tutor.vel curator.

l.ſi curatores.1.

l.tutoris.2.

Digitized by Google

l.Fin.

Quod citius fœminæ quàm maſculi pubeſcant, vidè Tiraq.in *LL.connub.*1.*parte gloſſ.*9.*num.* 57. Inſpectionem corporum indecoram eſſe in fœminis, & quando permittatur vide eun. Tiraquell.*in tract.*4.*parte per gloſſ. num.* 23.*cum praced. & ſeq. &* 18. Ad primum dict. vide eund. Tiraq.*in d.tract.*6.*parti.num.*38 *gloſſ.*9.

Titulus.61. De auctore tutore.

Titulus.62. De excuſat.tutor.

l.falſa.1.

l.ſi curatores.2.

l.excuſationis.3.

l.Ampliſſimi.4.

l.Libertos.5.

l.Quinquaginta.6.

l.neque.7.

l.Coloni.8.

l.Frater.9.

l.Exactoris.10.

l.teſtamento.11.

l.Voluntariæ.12.

l.Nec ſenatorum.13.

l.ſeueriter.14.

Grammat.*deciſ.*3.

l.Quanquam.15.

l.ſi vt allegas.16.

l.Licet.17.

l.tutores.18.

l.inuſitatum.19.

l.Curator.20.

l.ſi tutor.21.

l.Humanitatis.23.

l.Excuſationem.24.

l.Viros.25.

Titulus 63. Si tutor vel curator.

l.ſi abſentibus.1.

l.tutores.2.

l.ſi vt proponis.3.

Titulus 64. Si tutor vel curator Reip.

l.Qui tutores.1.

l.Certum 2.

Titulus 65. De excuſat. veteranorum.

l.Qui cauſaria.1.

l.Quod placuit.2.

Titulus.66. Qui numero liberorum.

l.Qui ad tutelam.1.

l.Neque filia.2.

Titulus.67. Qui morbo.

l.Luminibus.1.

Titulus 68. Qui ætate.

l.Pater.1.

Titulus 69. Qui numero tutelarum.

Titulus 70. De curatore furioſi.

l.curatore.1.

l.ſi pater.3.

l.cum furioſus.7.

Iſtum text. dum vult quòd non poſſit dari curator filiofam. Limita, quando datur perſonæ, ſecùs ſi ad litem ſeu ad res, vt per Alexan. *in conſ.* 59. *vol.*2. Et Bart. *in finali* §. *ſin autem. inf. de bon. autho. iud. po.*

¶ In eadem Lege, *in verſ. qui enim*, &c. Nota, quòd nullus amor vincit paternum. Add l. iſti *quidem, in fin. qui met. cauſa. l. liberorum, in fin.* Et ibi gloſſ. de verb ſignif. & quæ notaui *in lib. C. in litera p. nu.* 15.

¶ Nullus amor vincit paternum Gloſſ. *in l. teſtamento.* §. *quæcunque. ff. de teſtament.* Corneł. *conſ.* 207. 3. *vol. col. fin. l. iſti quidem.* §. *quod ſi. ff. qui met. cauſa.* Gloſſ. *in l. quidem cùm ſit. ff. de hered. inſtit.* Iafred. *Bal. deciſ.* 209. Affl. ct. *deciſ* 308. *nu.* 15. Balb. *conſ.* 143 ſuper queſtione vertente *col.* 2. *de lib.* 2. Crauet. *conſ* 1. *n* 2. Tiraq. infert poſt *LL. connu. gloſſ.* 5. *num.* 38. Bello *lib.* 4. *ſup cap.* 2. Vvalter *lib* 2. *miſcel. cap.* 14.

Titulus 71. De prædiis minorum non alienandis.

Cuiac. *lib.* 7 *obſ. cap.* 23.

l.1.

l.non eſt.2.

l.non ſolum.4.

De ratione iſtius text. vide apud Tiraquell *poſt LL. connun. gloſ.* 5. *num.* 116. *quaſt.* 22.

l.Etſi præſes.5.

Cuiac. *lib.* 7. *obſ. cap* 23.

l.Minorum.6.

Vbi gloſſ.in verb.libello,&c.Nota,quòd tutor non poteſt conſtituere procuratorem ad interpretationem decreti, ſuper alienatione rei minorum. Itē excuſatio tutelæ non poteſt allegari per procuratorem,quod bene nota, & de iſta gloſſ.meminit Iaſ.in *l.mandat.C.de off.ciui*. Et Haſ.in l.1. §. *per procuratorem de acquir.poſſ.*

Vide Alciat.*præſumpt.10.reg 3.num.3.*vbi per hunc text.ait,extrinſecam ſolennitatem non præſumi,niſi de cauſa conſtet.

l.ſi ad reſoluendam.7.

Nota,quòd ſolennitas,quæ requiritur in contractu,requiritur & in diſtractu. Tiraq.*in l.l.commun.gloſſ.5.num.11.& ſeq.*

l.Prædia.8.

Cuiacius,*d.cap.13.*

l.Et ſi is.9.

Menochius,*de arbit.iudic.lib.2.caſ.171.*

l.Prædiorum.10.

Gilbertus Regius,*lib.2.*ἐναντιοφανῶν*.cap.6.*

l.ob æs 12.

Alciatus *lib 4.diſpunct cap.5.*Menochius *de arbit.iudic.caſ.171.*

Dictio tantùm extenditur ad caſum ſimilem, & de aliis dictionib. vide Alex.*in l.1.C.de bon poſſ contra tab.*Et ibi Iaſ.vbi plenè de dictionib.taxatiuis, vbi Iaſon expendit etiam, quid in pœnalibus Sed hoc an procedat, vide Deci.*conſ.vlt.in penult.col.* Et Iaſ.*in l.1.ff.ſi quis ius dic.non obtemp.* Et concordantias ad iſtam gloſſ.quòd dictio tantùm eſt excluſiua,vide Dec.*conſ.86.*

Expreſſio vnius cauſæ non excludit, quandoquidem ſit in aliis ſimilibus vel maioribus. Adde per Felin.complura, in c.paſtoralis.1.col.extr.de reſcript.

l.Vtere.13.

l.ſi minor. 15.

l.ſi prædium.16.

l.Inter omnes.17.

Collige practicabilem regulam,& valdè vtilem,in *d.l.inter.& in l.pupillorum.ff.de rebus eorum.*Sed vide 4.fall.Socin.*in reg.409. Incip.pupil.* adde quod ſecus eſt in eo cui bonis interdictum eſt quia nec poteſt prouocari ad diuiſ. text.*in l.ſi caſtrenſi.in fin.princip.& ibi Alber.ff.de caſt.pec.*

l.18.& vlt.

Titulus 72.Quando decreto opus non eſt.

l.Prædium.3.

Sermientus *lib.3.ſelect.cap.3.*

Titulus 73.Si quis ignorans rem minoris eſſe ſine decreto comparauerit.

l.ſi contra 2.

Molinæus ad conſuet.Pariſien.*tit.22.§.nu.54.*

Titulus 74. Si maior factus,alienationem factam ſine decreto ratam habuerit.

l.Cum proponas.1.

Forcatulus Necyomant.*dialg.100.*

l.ſi ſine.2.

Vbi gloſ.in verbo *ſi non reputas.* Dicit hanc gloſſam mirabilem Bald. hîc & an ille qui non poteſt vſucapere, poſſit lucrari fructus vide in *l. bonæ fidei ff.de acquir.rer.dom.*

l.ſi quando.3.

Ad iſtius legis intelligentiam de minore qui per quinquenniū tacuit,vide Cornel.*conſ.207.3.vol.5* vide Iaſon.in *l.ſi procurator, in fin.ff.de cond.& demonſt.*vide Pariſ.*conſ.43.& 38.*

Titulus 75.De Magiſtratibus conueniendis.

l.ſi magiſtratus.1.

l.In hæredes.2.

l.ſi tu &.3.

l.Aduerſus.4.

l.In magiſtratus.5.

l.Cum ſit.6.

Cuiac.*lib.16.obſ.cap.16.*

Finis libri quinti.

LIBER SEXTVS Codicis.

Titulus 1.De ſeruis fugitiuis.

l.ſeruum.1.

Pulæus ad legem *Atiniam.*Forcatulus *Auiary.cap.11.* Raeu.*Tribon.pg.12.* Cuiac.*lib.17.obſ.cap.10.*

l.Requirendi.2.

l.ſi fugitiui.3.

Auth.ſed nouo.

l.Quicunque.4.

l.Mancipia.5.

Ad glo.in verſ.*Aduocatio.* vide Felin. *ad cap.nonnulli.num.34. verſ.ampl.de reſcriptis.*Dec.*conſ.465.num.8.& conſ.540.nu.2.& 91.nu.4.201.& nu.1.& 152. nu.6.& 251.num.6.*

l.Cùm ſeruum.6.

l.ſi quis ſeruis.7.

l.ſi qui publicorum.8.

Titulus.2.De furtis.

l.Prima.

Contrarium eſt repugnantia allegans repellitur. Add *c.ſollicitudinem.de appell.* Ad iſtam l.vide Alex.*in §.nil commune.num.54.de acquir.poſſeſſ.*

l.In ciuilem.2.

Vide Cepoll.caut.10.& Hyppol.ſing 931. Limita multùm notabiliter non procedere, quando emitur res à latrunculatoribus.Nam illo caſu emens cōſequitur precium.text.eſt ſingularis, & à nemine ſcribentium ponderatus. in l.mulier.de captiuis,& poſtlim. reuerſ Item limita vt per Socin. *reg.535.* Add.text.*in c.ſollicitudinem.in fin.de appellat.*Clarus §.*furtum.num.26.*

Emens rem furtiuam, tenetur domino reſtituere nullo recepto precio Cæpol. *caut.10* plenè per Alciat.*reg.3 præſumpt.29.num.7.in mat.*Marſ.*ſing.13.* volo.Paul.de Caſt.*ſing.9.*Socin.r g.439 &vide quę habes. *d.l.ſeru*[illegible]*conſil.in.ff.de condict.indeb.*lim.non habere locum ſi illud precium fuiſſet conuerſum in vtilitatem domini,per text.*in l.emptor.ff.de rei vindicat.* Quid ſi emens res furtiuas illas pro eodem precio vendiderit, an ad precium conueniri poſſit. ſicut ad rem conueniri potuiſſet, ſi eam poſſideret. Socin. *ad regul.439.in 3.lim.*

¶ Ad materiam huius tit.vide Bald.*in con.473 viſo themate.vol.4.*Et Chaſſ.*in conſuet.ſua Burg.fol.42.nu.16 & 17.cum ſeq.& aliqua ſeq.49.num.4.* Bald.in *conſil.247.Ad euidentiam,&c.volum.5.* vbi ſingulariter loquitur more ſuo.

Et vide Bald. conſ.361.*incip. quidam dixit falſarium proditor,&c.vol.4.* vbi de eo, qui dixit plura conuitia vulgo ſermone, an ſint plura. Et *conſ.48.vol.3.incip. ſuper voluntate.* Alex. *in conſ.110 num.6.vol.4.* vbi multa notãda ad materiam. Et vide Cottam, in verb. *geminata.* *Et vide Math. in conſtit. ad legitimam ponderat. col.1* Et Barbat. *in conſ 47 num.21 vol.1.* Et vide Math. *in conſtit. cum vniuerſis, &c. notab 10.* Et vide quæ ſcripſi *in Rubr. ff. eo.* vbi plene. Et vide Pet. de Frent. ad materiam huius titul. in compendio huius iuris Canonici. *in tit. de homicid. fol.114. vbi multa not.*

¶ Ad materiam huius legis, vide Cepol. *Tholoſa.131.* & quæ ibi ſcripſi. Et omninò vide etiam Gloſſatorem ibi, quia multa pulchra. Et ad materiam vide Math. *in §. quicunque ſolidet. de pace ten. & eius viol. Et in titu. de pac. iur. firmand. verſ.3. notab. per totum. fol.139.* Iaſ. *in conſ.42. vol.1.num.3.* Et Hyppo. *conſ.83 num.31.* verbi. de eo, qui domum intrauit, licèt non ſit furatus, pœna capitali punitur. Et Petr. de Rauen. in *tit. de locat. fol.176. col. fin.* Et dicit Bald. *in fi. C. de quæſt.* Sed quando res furata inuenitur penes vnum, talis inuentio facit contra eum indicium ad torturam, niſi oſtenderit, à quo rem habuerit. Et vide Marſ. *in l. qui falſa in 13 column. ff. de falſis.*

¶ Et limitatur hæc Lex, in quantum dicit, quòd ſolitus à furibus emere, pro ſuſpecto habetur per Salyc. in *l.1. penult. col.1. de quæſt.* vbi dicit, quòd ſi homo eſt bonæ conditionis & famæ, tollitur ab eo ſuſpicio furti, ſi apud eum res furtiua inuenitur. Vide Deci. *in l. qui accuſare. 2. col. verſ. hoc tamen limitat. ff. de edend.* Hanc limitationem refert & ſequitur Marſil. *in l.1. §. ad qu. in 4. col ff. de quæſtionibus.*

¶ Si per feneſtram reperiatur furtum factũ appoſita ſcala, & dicatur, quòd illa ſcala in domo alicuius viſa fuit, an ſit præſumptio contra eum ad torturam. Vide Pariſ. *in ſuo tract. de Syndicat. in verb. auſertur.* Card. in *conſ. 114. numero 22.*

¶ Et quæ ſint indicia contra furem, vide ad ſatietatem Bart. in *l. fin. de quæſtionibus.* Et an quis teneatur furem indicare, vltra Bart. hic. Vide Rom. *ſing.78.52.*

Item adde d. l. inciuilem, quòd procedit, quando ſcienter res furtiuæ emuntur. De quo vide Matheſ. *in c.1.§. recept. not.1. alias.18. de pac. iur. fir.* Et vid. Hypp. *in ſuo Practica criminali. in §. diligenter. num.9. & 10.* Et idem Hypp. *in repetit. Rubrica. de donat. inter vir. & vxor. num.6. col.1.*

l.ſi nondum.3.

Vbi deſtinatio non habetur pro re perfecta. vide Tiraq. *in ff. communi glo. 1. num.30. & alibi.*

l.Aduerſus.4.

l.Ciuile eſt.5.

l.Alienum.6.

l.ſi is cui.7.

De iſto textu & eius intellectu. vid. Chaſ. *in conſu. Burg. fol.42. col.4. nu.9.* Ad *intellectum* iſtius legis. *vid. per Iaſ. in l. eius, qui. verſ. ſi quis verò.*

l.Et iam furti.8.

l.ſubtracto.9.

l.ſi abducta.10.

Cuiac. *lib.10. obſ. cap.11.*

l.De his.11.

l.Ancillæ.12.

l.Eos qui.13.

Add. quod ſurripiens rem furtiuam tenetur tanquã præſtans opem. Bart. in §. *Furtum. ff. eod.* Receptorum furto ſubtractarum punitur pœna furti. Ita Marſ. *in l.25. qui cum telo. infra ad l. Cornel. de ſicar.* & vide quæ ſcripſi in l. eos. &c. Nota ad hunc tex. ad hoc quod recipientes in cuſtodia ſcienter res furtiua pœna furti tenentur & Bald. hic. Et adde quod recipiens in pignus res furtiuas tenetur ſecund. Bald. hic: & receptatores ſeu receptantes furta, tanquam latrones puniuntur, Bald. in l. 1. de crim. pecul. & in l. crimen. C. ad l. Iul. de vi pub. & de materia huius l. vid. Hypp. *conſ.29. & conſ.30. & 47.* Bald. *in conſ.48. vol.3. & conſ.410. in conſ. an. vol.2.*

l.Furti.15.

Paſchius *de ſacroſ. eccle. ſuper. cap.4.*

l.ſi ſeruum.16.

l.Quamuis.17.

l.In eum.18.

Auth.Nauigia.

l.Falſus.19.

Noua conſtitutio Friderici. Piratæ dicũt quilibet, qui in mari vel fluminibus deprædatur, ita ſcribentes in iſtam conſtitutionem & tales ſunt excõmunicati, papali excõmunicatione per proceſſum curiæ, cũ omnib. receptatoribus certè, & præſtantibus eis auxilium, conſilium & fauorem. Ita Ioh. And. in cap. excommunicati de raptor. Ad iſtam conſtitutionem, quæro de portantibus arma & alias res Sarracenorum, talia bona confiſcantur, & deferentes perpetuò excommunicantur textus in cap. ad liberandum.

l.ſi quis.20.

Nota text. ſecund. Caſtren. conſ 277. vol.2. per quem ibi determinat, quòd maritus vxori ſuæ poteſt iniungere, ſi de pudicitia appellabitur, & fingere ſe præbere aurem, & dare ſibi tempus & horas, vt poſſit illum interficere, & ex hoc nullam culpam incurrit.

l.Apud antiquos.21.

l.Manifeſtiſſimum.22.

Vitalis *lib.2. varia. lect. cap.17.* Cuiac. *lib.2. obſ. cap.17.*

Tit.3. De operis libertorum.

l.ſi tempore.1.

l.Manumiſſionis.2.

l.Qui nummis.3.

l. ſi quam tibi.4.

l.Mater tua.5

l.Nec patronis.6.

Marius Vertranius *de iure libero. cap.11.*

l.ſi tuis.7.

l.Libertæ tuæ.8.

l.Titius.9.

l.Liberti.10.

l.Quod ex liberta.11.

l.Qui manumittuntur.12.

Cuiac. *lib.14. obſ. cap.17.*

l.In redhibitione.13.

Tit.4. De bonis libertorum.

l.Multum.1.

l.ſi liberti.2.

l.ſi quis patronorum.3.

Not. text. ſecund. Oldr. quòd qui remittit Ius patronatus, non videtur remittere Ius honoris & reuerentiæ. Idem voluit Ang. *in l. ſed ſi hoc. §.1. de in ius vocand.* vbi per hunc text. determinat, quòd ſi epiſcopus eximat aliquem à ſua iuriſdictione, non tamen propter hoc eximi ab honore reuerentiali. Et Rector poteſt impetrare Iudicis officium, vel agere poſſeſſ. contra Scholares non exhibentes ſibi honorem reuerentialem, de quo per Barbatum. *in c. canon. de probat. num.8.* Et Iaſ. *in l. ſi cat, quid de re iud. num.7.* vbi monaſteriũ exemptum ab Epiſcopo, non videtur exemptum à iure reuerentiali. Et ideò perſonaliter tenentur ire obuiam Epiſcopo.

l.ſi quis.4.

Tit.5. Si in fraudem patroni.

l.ſi in fraudem.1.

l.Defuncto.2.

Tit.6. De obſequiis patrono præſtandis.

l.Contra patronum.1.

l.Libertæ.2.

l.Etiam qui.3.

l.ſi manumiſſori.4.

l.Etiam liberis.5.

l.Libertos.6.

l.Neque libertis.7.

l.Neque patronæ.8.

Titulus 7. De libertis & eorum lib.

l.Non eſt.1.

l.ſi manumiſſus.2.

Ad iſtum text. vide Alciat. *lib. diſpunct.* 3.14.

l.Liberti.3.

l.Libertinæ.4.

Titulus 8. De iure aureor. annulorum.

l.Natales.1.

l.Aureorum.2.

Mercerius *lib.1.opinio.cap.8.*

Auth. ſed hodie.

Titulus 9. Qui admitit ad bonorum poſeſſionem poſſunt.

Ad aliquot iſtius Tituli leges ſcripſerunt Alciat. Cagnolus & Camillus Plautius & Rubricam l.1.§.14. Hippol. Riminal.

l.Bonorum.1.

Vvalthérus *lib.1.miſcell.cap.24. & li.2.cap.38.* Bellon. *lib.3.ſuppu.cap.2.*

l.Quarta.

Vide Guilhel. *in rep.c. Raynutius de teſtamentis fol.406. col.1. &* 2. Et per Iaſ. *tanti. fol.* 392. vbi qui dicantur filij ſui, & quare. Et vide Crat. *in l. frater à fratre colu.* 3. *de c nd. indeb.* Vbi habes limitat. quòd hæreditas non adita non tranſmittitur. De materia huius tranſmiſſionis, vide Guilh. Benedict. *fol.* 400. *col.* 3. *no.* 101. Et Bald. *in l. antiquioribus. nu.* 8. *de iur. delib.* Bell. *d. lib.* 3. *cap.* 9.

l.Quandiu.5.

l.iuris ignor.6.

Ad ornatum iſtius l. vide multa, quæ ponit Ripa. *in tract. de peſte. fol. ap. nu.* 102. *cum ſeq. in impreſſione magna.*

l.Bonorum.7.

l.Quicunque.8.

Ruſtico ignoranti Ius ſuccurrit. Socin. *reg.* 432. & 433. *incip. ruſticus.* Thomas Ferrar. *caut.* 17. Et dicit Bald. *in l.1. ſupr. de edendo*, quod refert Barbat. *in c. ſuper literas.7. coll. extr. de reſcrip.* quòd ruſticus non comparens in iudicio, id factum videtur & præſumitur ex ſimplicitate, & non ex contumacia. Cuiac. *lib.17. obſ. cap.19.*

l.Vt verborum.9.

Alciat. *lib.1. parad. cap.13.* Bellon. *lib.4. ſupp. cap.1. &* 3. Cuiac. *d. cap.19.*

Titulus 10. Quando non petentium partes.

l.Vnica quotiens.

Ad hanc legem extſtant commentaria Cagnoli. Hipp. Rimiˡnaldi & Guterij. vide Alciat. *lib.4. parad. cap.8.*

Titulus 11. De bonor. poſſ. ſecund. tabul.

Ad Rubricam cum legibus ſcripſit Alciatus.

l.Pendente.1.

l.Bonorum.2.

Titulus 12. De bonor. contra tabul.

l.Liberi.1.

l.Poſthumo.2.

Hanc ex profeſſo explicuit Alciatus quem vide. præterea *lib.4. parad. cap.* 20. Hipp. Riminald. *ex profeſſo.* vide Clar. §. *teſtamentum. q.*43.

Titulus 13. De bonorum poſſeſſionibus contra tabulas.

l.Licet.1.

l.Patronus.2.

Titulus 14. Vnde liberi.

Ad Rubricam *Alciat. ſcripſit.*

l.ſi auus.1.

l.Ex teſtamento.2.

l.Qui ſe patris.3.

In gloſ. in verb. negat. in princ. verſ. ponas ad textum melius facientem in §. *emancipati. Inſtit. de hered. quæ ab inteſt. defer.*

Hanc Cagnolus & Riminaldus interpretantur. vide Vacon. *lib.3. decla.* 40. Cuiac. *lib.4. obſ. cap.6.*

Titulus 15. Vnde legitimi & vnde cognati.

l.Conſobrinorum.1.

l.Cum propriorem.2.

l.Nepotibus.3.

l.Certum eſt.5.

Vbi gloſſ. in verb. non vrgenter in 3. not. ad quam plurimos caſus in quibus bonorum poſſeſſio ſecund. tab. eſt vti[illegible] & neceſſaria, qui ponuntur per Aug. Inſtit. de exhæred. lib. in 1. reſponſ.

Titulus 16. De ſucceſſo edicto

l.ſi mater.1.

Rub. Alc. expoſ. Ferran. lib.2. explic. cap.21.

l.ſi auiæ.2.

Titulus 17. De Carboniano edicto.

l.ſi tibi.1.

l.Carbonianum.2.

l.fin.

In gloſ. vlt. licet fructus iudicis authoritate percepti non ſunt reſtituendi vt hic dic tamen hoc verum, quotieſcunque iudicis authoritas cum ordine conceſſa fuerit, alias ſecus.

Titulus 18. Vnde vir & vxor.

An hæc Rubrica extendatur ad ſponſum & ſponſam vid. Sig. de Homed. *conſ.*44. & latè Tiraq. *in d. conn. gloſ.2. num.*19.

l.Vnica

Digitized by Google

l.Vnica.1.

Auth.Præterea.

Pater præmittens, & pro filia.ſi poſtea ei lege.videtur legare animo cõpenſandi dotem promiſſam.d.Auth.*in fin.* & hic per Scrib. *& in l.ſi quis.§.cum pater.de leg.1.* vide tamen fallentias aliquot Socin. *in reg.344.incip.pater* promittens.An vxor poſſit reſcindere donationem factã à viro, tanquam in fraudẽ quartæ ſibi debitæ,ex diſpoſitione h.Auth vid.eund. Corn.*in d.conſ.per totum.* Et de materia vide aliqua per Alexan.*in l.diuortio.§.vel.& 8.27.ff.ſolut.matri.* Et vxor,quæ vidua remanſit,& eſt inops, debet habere quartam bonorum ſecundùm formam in Auth.iſta traditã:attamen ſi ipſa eſt inops, & habet patrem ſuum diuitem , non debet habere hanc quartam , vt not. Alex.*in c.in ſuis in 3.col.verſ.item facit.de lib.& poſthum.*

¶ Illud , quod dicitur de vxore , dicitur & de viro inope , vt per Alex. & Paul.*in l.2.in 2.limit.ff.ſolut.matr.*

¶ Et quamuis ipſe vir propter inopiã non teneatur reſtituere dotẽ mulieri,vel ſuis heredibus: tamẽ tenetur ad proprietatẽ liberis eiuſdem matrimonij,ſi extant,aliàs conſequeretur plenum dominium,vt hic,quod nota.

¶ Tiraquel.*in tract.ceſſ.cauſ.2.par.4.lim.* Alex.*conſ.91.nu.1 lib.7.* Socin.*conſ.122.nu.26. & 36.lib.4.* Stephan. de Feder.*in tractat.de interpretat. iur.vlt.par.nu.12.* Moder.*ab Aquil.lib.1.comm.opin.ad fin.in verb.vxor.ſeu mulier,* & quòd generaliter loquatur etiam conditio teſtament. Cæpha.*conſ.183.nu.14.tom.2.* Et quòd locum etiã habeat in nepotibus ex filio,Rolan. à Vall.*de lucr.dot.queſt.56.nu.13.*latiſ.in mat.h.tex.idem Cæpha.*conſ.244.per totum lib.2.*

Ad Gloſſ.hic in verbo,locuples,vide Affict *decif.179.*

Tit.19. De repudianda bonorum poſſeſſione.

l.Emancipatus.1.

l.Filio delatam.2.

Titulus 20. De collationibus.

De hac materia extat tractatus Sapolææ Tholoſani:eam in exegeſim redegit Pet.Stella Aurelian.

l.Emancipato.1.

l.ſi pater.2.

l.Pact.3.

Filia renunciauit hereditati paternæ,etiam cum iuramẽto,iuxtà *c.quamuis de pactis.in 6.* aliàs abſque iuramento nõ valeret, & quamuis ſtipulatione eſſet fallata,adhuc tamen non ſubſiſteret,vt hic etiam Bald.*in l.quamuis, C. de fideicõmiſſis.in fin.* Et ideò præſuppoſita validitate, quæ in ea interuenit iuramentum,dubitatur,an erit excluſa à legitima,vel ab eius ſupplemento. Et certè ſi non fuit expreſſè renunciatũ legitimę,poteſt petere,cui expreſſè poteſt renunciari.*l.ſi quando.§.illud.ff.de inoff.teſtamento.* Ex qua quia nihil dixit de legitima,nõ eſt ea priuata. Et de materia iſtius l.vide Paul. Caſtrenſ.*conſ.26.vol.num.5.* Et Aymon.*conſ.12. Et conſ.53.* Et eundẽ Paul. Caſtren.*in conſ.201.vol.2.* Vbi ad hãc legem ponit ſingularem limitationẽ. Et per eundem *conſ.442.eod.vol.*vbi multa ad materiam. Et *conſ.305 eodem.vol.* Et Aymon.*conſil.127.vbi multa.* Et Iaſon.*in conſ.5.vol.3.* Et an ad hoc,vt valeat renunciatio ſine iuramento facta requiratur certificatio. De beneficio iſtius l.dicas,quod non. Et ita *in deciſ.Delphin.2272.* Et aliam vide deciſ.Delphin.per intellectũ huius leg.*224.& 228.& 295.& 190.*Coraſ.*epiſt.4.cap.32.* Guter.*part.1.reſolut.cap.50.*Beroius *q.45.*

¶ Et ad materiã huius leg.not. quæſt. pulch.Pone: Filia accepit centũ à patre,pro integra ſua legitima: poſtea auctæ fuerũt facultates patris,quæritur, an mortuo patre filia poſſit petere legitimã bonorũ ſupercreſcẽtium. vide quid Bald.teneat *in c.cum M.Ferrarien.de conſtit.*

¶ Contrariũ tenet Iacob.Butrius hic. Et Bald.*in l.ſucceſſione.C.de reuocandis iis,quæ in fraud.creditorum. Et in l.quamuis.3.de fideicommiſſ. Et l.quanquã ad l.Falcid.*Ang.*in l.ſi vt proponis.in fi. Et in l.ſi non mortis.ff.de inoff.teſtamẽ.* Paulus *in conſ.210.vol.1.* Et Bertrand.*conſ.16.num.10.*Alex.*conſ.181.vol.2.*

Auth.Ex teſtamento.

Pro intellectu huius Authent.vide *deciſ.5.R.cap.247.*

Libri collati filio per patrem, qui poſtea ingreditur monaſteriũ, an dicti libri quaſi Caſtrenſia cenſeantur. vltra Bald.*in iſta Auth.col.6.* adde Cynũ. *l.Tit.de epiſ.& cler.*Paul.de Caſtr.*conſ.182.*

l.Pactum.3.

Pactum quod filia dote contenta patri ab inteſtato non ſuccedat, nõ valet & eo non obſt.ſuccedit.vide Guid.Papæ q.127.Crot.ad l.ſtip.hoc modo concepta.*nu.77.ff.de verb.obl.*Fortu.Garzi.*in tract.de vlt.fin.ciui.iur.num.302.* Nouiter de intell.Fernan.Vaſq.*in tract de ſucceſ.creat.§.18. num.89. & §.17. num.47.* Viu.*lib.1.comm.opin.in ver.*Pactum per aliquos.

l.Filiæ dotem.4.

Cuiacius *libro 3.obſ.cap.3.*

l.Dotis.5.

Auth.Quod locum.

Bart.& Alex.*in l.Titia.ff.ſolut.matrim.* Quod dos ſit communis.vide Bart. in l. ſi conſtante in 8. col.*in verbo & primo quæro. ff.ſolut.matrim.* vide Bald. *in conſ.116.vel 176.vel 5.* Quæ ſit dos magna & quæ parua. vide Alciat. *lib. 1. parerg.cap.1.vel 4.cap.8.* Adde quod dos honeſta & congrua eſt quæ conuenit parti legitimæ. Alex.*conſ.69.lib.1.* Cotta in memorab.*in verb.dote conſt.* vide Boer.*deciſ.3.num.11.& ſeq.*vide *l.quæ ratio.ff.de iure dot.*

l.Ea demum.6.

l.ſi emancipati.9.

Licèt per iſtum textũ Alex & Paul.dicant filium in dubio cẽſeri in poteſtate patris, tamẽ Doctores hic & præſertim Bart. ait quod dicẽti incumbit onus probandi,vt dicitur in Gloſſ.*in verbo denegandam circa fin.in l.Titia.ff.ſolut.matr.* Hãc autem legem ex profeſſo interpret.Cagnol.Hypp.Rimin. & Coraſ.*poſt epiſt.9.*

l.A patre.10.

l.Filiæ.12.

Alciat.*libro 5.parerg.cap.15.*

l.ſi donatione.13.

Licèt donationes inter virum & vxorem morte confirmẽtur,hoc tamen verum eſt ſi traditio interceſſerit.*l. Papinianus ff. de donat.int. vir. & vxor.* immo ficta traditio ſufficeret,*Gloſſ.not.in l.2.Cod.de dote cauta non numerata,* Menoch.*de arb.iud.caſ.131.& ſeq.*

l.ſi maritus.14.

l.Nec emancipati.15.

l.Filiam.16.

l.Vt liberis.17.

l.Liberos.18.

l.Illam merito.19.

In Gloſſ.*in verb.licitum.*Per hanc doctrinã huius Gloſſ.& Bart.hic Raph. Fulg hic decidit pulchram & notabilem quæſtionem,quæ frequẽter poteſt contingere.Pone.Pater Lucius habet multas poſſeſſiones, & quia eſt decrepitæ ætatis,filius natu maior gubernat tã domeſtica negotia, quàm poſſeſſiones reliquas,alius filius,fortè infans,aut paulò maior nihil facit in domo, & ita ille frater ſenior multis annis ſe exercuit. Mortuo patre illi fratres veniunt ad diuiſionem bonorum paternorũ.Iſte frater maior dicit,quòd longo tempore adminiſtrauit cauſam reifamil. & propterea petit anteriorem partem tantùm ſalarij,quoniam pater dediſſet vni negotiorũ geſtori Dicit Fulgoſ.quòd debet habere tale ſalarium : quod ſi exercuiſſet perſonã ſuam circa pecunias patris lucrum aliquod deberetur exercitio perſonæ, ita quia exercuit circa poſſeſſiones patris. Adde pro iſta deciſ.facere,quòd in ſimili deciditur Roma.*conſ.169.incip.circa quæ primùm quæritur,an renunciatio in vl.dub.*Iaſon.tamen hic in col.tenet contrarium Fulgoſij, & dicit, quòd contra deciſionem Fulgoſij etiam conſuleret per rationes , quas ipſe adducit, quem vide etiam *num. 7.* vbi examinat aliam notab.quæſtio. Et vide Bald. Caſtrenſ.& Iaſon.in l.fin. Cod.eodem.

l.Illud.20.

Frater maior natu, qui in vitã patris adminiſtrabat bona , quia pater eſt ſenex,& etiam in morte,an deinde poſſit petere ſalarium à fratribus. Vide per Iaſon.*in l.Illa.in 8.col.*

l.Vt nemini.21.

Cuiacius *libro 3.obſ.cap.30.* Pilæus *quæſt.111.* Menoch. *de arbit.iudic.lib.2. capite 127.*

Tit.21. De teſtamento militis.

l.Frater.1.

Clarus *§.teſtamentum.q.17.*

l.Miles.2.

l.Quanquam.2.

l.ſi Ruffinus.3.

Digitized by Google

l.Ex teſtamento.5.

l.In teſtamento.6.

R . . ad l.e verum ff.de vulg.& pupil.num.5. Hiero.Veri *ad l.ex facto.nu.191.* *ff.de vulg.& pupil.* Soc.Iun.*conſ.118.nu.218 lib.1.non tamen* Fernan. Vaſq.*in tract. de ſucceſ.creat.§.24.num.74.*

l.Ex his verbis.7.

Emanuel Coſta.*lib.1.ſelect.cap.15.*

l.Certi iuris.8.

l.ſicut certi.9.

l.ſi cum vel.10.

l.Captatorias.11.

Quid ſit captatoria voluntas,& vnde dicta,vide Alciat.*lib.2.pareg.cap.31.* Aug.*lib.4.emend.cap.15.*

l.In teſtamento.12.

Vbi Gloſſ.*in verb.ſenſerit.*verſ.ſi Lucius deceſſerit. Nota ex hac Gloſſ.quia ſi quis ſimpliciter dicat,Titium inſtituo,& poſt eius mortẽ ſubſtituo Sempronium,huiuſmodi ſubſtitutio dicitur compendioſa,vt tenet Alex.*hic per hanc Gloſſ.* Et Decius *in l.precio.in 8.col.de impuberib.& aliis ſubſtit.*

¶ Subſtitutio compendioſa dicitur, vbi ſit mentio mortis ſimpliciter, & iſtam Gloſſ.in verb.ſenſerit,notat hic Fulgo.Caſtren.& Alex.*in l.centuria.in 2.col.de vulg.& pup.ſubſtit.quem omnino vide.*

l.In teſtamento.12.

Quomodo procedat diſpoſitio iſtius textus, vide Rip.*in l.centuria.num.7. de vulg.&c.* Hodie autem iure Authent.ſecundũ magis cõmunem opinionẽ eſt inductum. Quod etiam in teſtamento militis,poſſit hæres confecto Inuentarium deducere Falcidiam & Trebellianam per §. penult. in Authen. *de hered.& Falcid.* Et per Alex.*de impub.l.precibus.in 4.col.*& per Bart.& per alios.*in l.1.§.in filio.ff.ad Trebell.*

l.Et in litibus.13.

l.ſi à fratre.14.

l.Milites.15.

Nota ad intellectum iſtius l. quòd milites exiſtentes in expeditione poſſunt teſtari,omiſſa ſolennitate iuris poſitiui,ſed ſolùm eſt obſeruatione iuris gentium,puta coram duobus teſtibus erogatis,ſecùs ſi ſint in domo cum teſtantur,vt per l.pen.inſ.eod. Quid autem ſi miles reuerſus ſit domum, vt ſciat ſe curare, an cenſeatur eſſe,in Caſtris,& ſic poſſit teſtari cum duobus teſtibus.vide Caſtr.*in conſilio viſo & examinato.9.col.2.num.20.*

l.ſcrinarios.16.

Foreſtulus Auiarij *cap.18.*

l.Nec quidam.17.

l. Licet.18.

Coraſ.*libro 5.miſcellan.cap.22.* Rænard.*libro 4.variar.cap.8.* Cuiacius *libro 17.obſ.cap.36.*

Tit.22. Qui teſtamenta facere poſſunt, vel non.

Clarus §.*teſtamentum.q.18.cum decem ſeq.*

l.Quanquam.1.

l.ſi is qui.2.

l.ſenium.3.

Infirmitas non impedit quominus teſtari quis poſſit,dummodo ſit ſanæ mentis, ſic etiam nec alienare prohibetur. *l.ſanum.7.de tranſact.adde l.ſenſum* vide Socin.*reg.153.*& Cepol.*caut.115.*

l.ſi frater.4.

l.Eunuchis.5.

Cuiacius *lib.17.obſ.cap.24.*

l.ſi quis imperatorem.6.

l.Cum heredes.7.

Cuiacius *lib.5 obſ.cap.7.*

l.Hac conſultiſſ.8.

Solemnitates quæ requiruntur in teſtamento cæci, non habent locũ in donatione cauſa mortis ab ipſo cæco facta. Socin.*in l.2.in 3.col.de leg.1.*

An iſta lex & eius ſolennitas habeat locum in donat.cau.mor.facta à cæco:quod non. Socin.*ad l.2.nu.13.de leg.1.*vbi Pont.noſter.*nu.31.* dicit comm. Iaſ.*in conſ.26.leg.1.& 82.leg.3.*teſtatur Boer.*deciſ.240.nu.10.* Rim.*ad princ.inſtit.de donat.nu.616.lim.*vt per Cepha.*conſ.72.nu.11.par.1.*& quis dicatur cæcus.in terminis huius l.vide per Natt.*con.210.nu.2.& 3.*vbi quòd ſi cæcus faciat teſtamentum inter liberos,non tenetur obſeruare ſolennitatẽ huius l.

l.Furioſum.9.

Vide ad hunc text.Cepol.*caut.146* quæ dat.notab.cautelam.

¶ Furioſus habens dilucida interualla,poteſt illis interuallis condere teſtamẽtum,dummodò antequam furor ſuperuenerit,cœperit, & finierit.Iaſ. *ad l.ex facto.ff.de vulg.*Ioan.Bart.Ferret.*conſ.207.* Pro lim.h.l.poſt Alex.*hic, num.3 de furioſo,* qui rectè fecit teſtamentum, prout quilibet diligens paterfam.vide latè Marſ.*ſing.380.*Corn.*conſ.73.lib.1.&* Iaſ.*ad l.patroſfuroſo.num 5. ff.de his qui ſunt ſui vel alien.iur.& conſ.141.lib.4.*

l.Diſcretis.10.

Ferand.*lib.2.explicat.cap.12.*

l.Nemo.11.

l.Omnes omnino.12.

Tit.23. De teſtamentis,& quomodo teſtamenta ordinentur.

Ad rubr.Nota 4.eſſe ſpecies vltimarum voluntatum.teſtamentum,codicillus,donatio cauſa mortis,&c. Iacob.*in l.hic.nu.6.2.lect. ff.de tranſact.* vbi diſputat de donatione cauſa mortis,an accedat cõtractui,an vltimæ voluntati,& ibi firmat,quod quoad ſui originem, accedit cõtractui,quia olim ſtipulatione fiebat,hodie verò nudo dicto fit: quantum verò ad effectum, donatio cauſa mortis æquiparatur vltim.volunt.vide eund.hic.

l.Teſtes.1.

l.Publicati.2.

l.Ex imperfecto.3.

De materia iſtius legis,vide Fort.*in c.1.ff.de poſtin.col.10.*

l.ſi in nomine.4.

Vide Socin.*reg.119.* Alciat.*lib.4.diſpunct.c.1.*Roman.*conſ.79.* [illegible] *de leg.§.ſi quis in nomine.*

l.Neque proceſſu.5.

l.Verba.6.

l.Errore.7.

Error ſcribentis non vitiat teſtamentum, vt etiam per Bart.in l.quoties. ff.de hæred.inſtit.& ad probandum errorem adiectum in teſtamento,quot teſtes requirantur,in teſtamento inter liberos facto , & quid ſi inter extraneos.vide Guid.Pap.*deciſ.504.*

l.Caſus.8.

l.ſi non ſpeciali.9.

Not.quod teſtes eſſe debent in conſpectu teſtatoris,Iaſon.*in conſ.60.col.3.* dicit non valere.Ad primum dictum.vide Ioann.Diaz.*reg.129.*Adde ſi non ſpeciali.Ioan.dilect.*caut.8.tit.2.num.3.*

¶ Teſtes teſtamentarij debẽt videre teſtatorẽ,& ſic paries intermedius, vel cortina reddit teſtamentum nullum, in mat. facit tex.*in l.§. idem L.beo. de aqua plu.arcen.latè.*Dec.*conſ.354.in caſu propoſito.col.1.& ſeq.* Rip.*ad l.1.nu.50.& ſeq.ff.de verb.oblig.*Bart.*ad d.§.idem Labeo num 4.* Mathes.*in tab.124. de commun.*Pariſ.*conſ.33.num.1.lib.2. vbi latè per totum, & profitetur in 5.* vbi quod aliquo caſu ſpeciali talis ſolennitas poteſt remitti,& ea non adhibita teſtamentum valebit.

Quid in donat. cauſa mor.doct.hic Rip. *ad d.l.2. num.3 de reg. 1.* [illegible] Iul.Clar.*lib.3.ſentent.§.Teſtamentum.q.59.*

l.ſi teſtamentum.10.

l.Non idcirco.11.

l.ſi vnus.12.

l.Teſtandi.13.

l.Non

l.Non codicil.14.

Vbi Gloſſ.in verb.Non codicill.ſi teſtamentum, non valet, vt teſtamentum,non valet vt codicillus,niſi ſit dictum,vt per Socin.*in reg.491. incip.teſtamentum. Mihi eſt reg.398.*

Ex d text.qui ad poſitionem vnius contrariorum, ſequitur excluſio alterius.vide Tiraq.*in ll.commun.in con.9.p.Gloſſ.p.num.141.* Coraſ. *Ad leg.ſi tam.Aug.ll.num.15 ff.de ſeruit.*

l.Quoniam.15.

Verſ nec intereſt.Nota hunc text.quia ſingularis eſt ſecundũ omnes Et vide Dec.*in conſ.179.*Et Alexand. *in conſ 77 incip.ponderatiſſimam.volum.5.*

Adde Moder. Saſſnen.*lib.4. declar.iur.ciui.c* 124. *&* 126. Ludo. Aluar. *ad Rub.de leg.1.nu.55.* Paul.Leon.*in tract.ſubſt.ſub Rub.de compendi.num.326.* Soc. Iun.*conſ.163.nu.16.volum.& conſ.179.nu.77.eod.volum.*

Ad verſ.quæ fortè ſemineceis,&c.vide Alex.*conſ.12.col.2.num.6.volum.1.& conſ.33.ponderatis verbis.col.2.num.6.lib.3.* per Dec. *ad l. diſcretis.num.17.c.qui teſtam.facer.poſſ.*

l.Non dubium.16.

l.teſtamentum.17.

l.teſtamenta.18.

Cont.*libro 2.lect.ſubſ.cap.16.*

Riminald.*Inſtitut.de donatio.§.1.nu.189.&* 338 Bald.lib.1.*num.*303.*ſeclum.columa.2 in princ.*Soc.Iun.*conſ.138.nu.5.lib.1.*Moder.*ab Aquil.lib.2.commun.opin.in litera teſtis.verſic.à pari,&c.*

Ad Gloſſ.hic in verb.comprobetur. Idem tenet Alex. & alij hic, & Dec. *conſ.11.quoniam.col.5.ad fin.num.8.*

l.Omnium.19.

Princeps præſumitur omnia iura in ſcrinio pectoris habere.Ad text.*in c.1.de conſtit.in 6.* Sed non conſuetudinẽ.*vt in d.c.1.* Quia cõſuetudo eſt facti, vt ibi dicitur.Poteſt autẽ Princeps errare in facto & decipi,*vt l.fin.inf.de bon.quæ à non dom.man.*Vvalth.*lib.1.miſcel.cap.34.*Clarus *q.56.num.7.*

l.Nolumus.20.

l.Hac conſultiſſima.21.

Ibi rogatis teſtibus,&c.Ad materiam iſtius text.ſcias,quòd teſtes nõ debent eſſe rogati à teſtatore,ſed ſufficit,quod ſint rogati à quocũque.Paul *in l.heredes palam.§.in teſtamentis.ff.de teſtamentis.*Et per Ioan.Fab.*§.fin.in inſtit.eod.*Alex.*in conſ.47.vol.2.incip.*abundè pro celeberr.Et tenet Bald. *in l.fin.in 3.col.Cod.de fideiuſſ.*Et vide Iaſon.*in l.1.col.4.nu.15.extr.de ſumma Trinit.*

In eadem l.teſtator poteſt facere teſtamentũ,in ſcriptis clauſum,& ſigillatũ,& ſubſcriptum,ita quòd voluntas ſua non ſit nota alijs,niſi poſt mortem ſuam, propter aliquam iuſtam cauſam,& tale teſtamentum eſt cõmodum,& regulariter valet.*d.l.conſultiſſima,in princ.& in §.ſi quis autẽ formid.de vulg.ſubſtit.*Et videas vnam fallen.Socin.*in reg.494.incip.teſtator teſtamentum.* Vvalther.*lib.2.miſcell.cap.37.* Neſco.*lib.2.opinio.cap.6.*Clarus.*§.teſtamentum.q.4.cum quinque ſeq.q.17.55.cum quatuor ſeq.ad § ſi quis aut.q.97.cum ſeq.*

§.Ex imperfecto.

Not.quòd cum duobus teſtibus pater inter liberos teſtari poteſt *d.§.ex imperfecto.*

De materia huius §. Boer.*deciſ.140.in 2.parte.*vbi latiſſime Et an valeat teſtamentũ imperfectum inter naturales, quia pater tãtùm naturales haberet,& an intelligatur priuilegiatũ teſtamentum inter liberos, quando fit in odium vnius & in fauorem.Quid autem ſi pater teſtamentum inter liberos naturales faciat cum duobus teſtibus, an reconualeſcat teſtamentum,ſi poſtea legitimarẽtur.Bald.*in c de conſiſt.de off.deleg.firmiat.*§. Ex imperfecto habere locum in filiis legitimatis, & ideò ſubſequens legitimatio retrahitur, cùm nulli fiat præiudicium.Crat.*in l.Gallus.§.ſed quid ſi tantum.inf.col de lib.& poſthum.*& de materia huius §. Idem *in c.1.R.de conſtit.* vbi ponit multas res notas ad hunc §. primum. Nunquid ſecundum teſtamentum factum à patre coràm duobus teſtibus, deroget primo facto inter liberos coram ſeptem teſtibus.Et quid ſi notarius ſcripſit teſtamentum, & antequam ſtipuletur mortuus,fuit teſtator,an hoc teſtamentum valeat inter liberos? Dicas quod ſic.Vide Delphin.*deciſ.358.*

Et teſtamentum imperfectum qualiter d catur,& multa ad materiã huius §.Par.*conſ* 152.*vel* 1547.*vol.4.*Et Gozad.*in conſ.3* Et Iaſ.*conſ.4.vol.4.*

¶ Teſtamentũ inter liberos tantum valet imperfectum ratione ſolennitatis. Adde pro extenſione idẽ eſſe in teſtamento ad pias cauſas, per l it & omnes *ad l.3.nu.17.C.de ſacroſan.Eccle.*Et de teſtamento imperfecto inter liberos latiſſime per Boer.*dec.240.* vide Dec.*ad l.1.nu.2.C.vnde liber. & conſilio* 105.*nu* 6.*& con.631.&* 349.*n.9.*Cep.*caut* 88 Cott.*in memora in verbo ſtatut.* Boer.*q.36.dilect.de art.teſtan.tit.2.cau.12 & fin* Rip *ad l.Centurio.n.86* Socin. Iun.*con* 147 *lib.2.nu.7.& 27.*Natta.*con.423.per totum lib.2.* An habeat locum in naturalibus liberis.Imò *in repe.l.filio præterito.n.112 ff.de iniuſt.rup* & legitimatio.*poſt* Dec.vbi ibi Ioan.Paul Lancell *inter conſ.diuerſ.ad can.vlt. volunt conſ.179.num.42 vol.1.* Quòd ſi extraneus ſit inſtitutus, & liberis ſint relicta legata, an debeatur & ſuſtineatur teſtamentum, ſaltem quò ad illa legata. Sal.*in auth.caſſa,& irrita C.de ſacroſ.eccl. q.9.* Videtur ſentire quod ſic,& ita tenet Socin.*ad con.5 col.ſi.lib.3.limit.*hunc tex.notiter,vt per ſenan. Vaſq.*in tract.de ſucceſſ.creat.§.22.nu* 18.& Phil Port.*l.1 concluſ.reg* 8 Quomodo teſtamentum inter liberos conditũ valeat,ſine ſolennitatibus iuris ciuilis, & quid ſi ſit imperfectum ratione voluntatis Alex.*con* 162.*num* 6.*vol* 5 & an etiam ſuſtineatur,quatenus cõcernit extraneas perſonas,& an diſpoſitio huius §. habeat locum etiam in teſtamẽto nuncupatiuo, & an inter quoſcunque liberos, & an ex huiuſmodi teſtamento ſuccedatur tanquã ex teſtamento,an autẽ tanquam ab inteſtato,latiſſime nouiter per Iulium Clar. *libro 3. ſenten.§.teſtamentum.q.8.vſque ad* 14 An iſte tex.procedat in legato,vel ſi pater inter filios inæqualiter diſponit. Socin.Iun.*conſ* 96.*nu.5.lib.2.*& quòd diſpoſitio huius §.procedat, etiam quando liberi non ſunt in primo gradu ſucceſſionis.contra Cur.Iun.hic Nat Alt.*con .423.nu 6 & ſeq.*Ceph *conſ.72.num.8.&* 18 & quòd ſolùm procedat quando pater teſtatur inter liberos æqualiter,ſecùs ſi inæqualiter vide Didac. *ad c.Raynutius §.1 num 3 extra de teſta.* Iac.de Put.*conſ.121 num.23* inter conſ.diuerſ.*ad can vlt.volunt.vol 1* & an habeat locum, deciſ.hunc tex.quando filij ſunt æqualiter inſtituti. Soc.Iun. *conſ.59.num.24.vol.3* Natta *conſ.3.num 10.lib.3.*

Auth.Qui ſine ſcriptione.

Ad Gloſſ.primam ibi,ſi ex duobus maribus aut fœminis.Not.quòd teſtamentum inter liberos roboratur,ſi mulier in eo teſtis ſit,quæ aliqui in teſtamento teſtis eſſe non poteſt.De quo vide apud Tiraq.*in ll.connubialibus.p.9.Gloſſ.p.numero* 59.

¶ An habent locum in teſtamento ad pias cauſas, Ruin. *conſil. 71. lib. 3.* Contrarium conſulit Soc. Iun. *conſ. 189.lib 2.* vbi dicit contra Ruin.eſſe commun.opin.in materia,ad h.tex.vide nouiſſ.Iul.Clar.*lib.2.ſent.teſtamentum.q.14.*Iac.de Put.*conſ.121.num.27.inter conſ. diuerſ. ad can.vlt. volunt.vol.1.* Socin.Iun.*conſ.18.numero 4.libro 3.*

Auth.Hoc inter liberos.

Vide Rom *cõ.*385.vbi multa de intellectu huius Auth Vide Crat *in rep.c.1.de cõſt.col.8.*Et Parid.*conſ.24.nu.8.vol.2* Curt.Iun.*conſ.167.num.8 cum ſeq.*vbi notabiliter firmatur per hunc text. quòd diſpoſitio teſtatoris facta inter liberos intelligitur aliã habere cauſam derogatoriã ad ſequentia teſtamẽta, adeò, quòd per ſequens teſtamentum non tollitur primum, niſi in ſecundo teſtamento fiat expreſſa mentio primi,& illud reuocetur in ſecundo, vt hic per Paul.Caſtrenſ.& hic. Etſi fortè in primo teſtamento facto inter liberos eſſet clauſula expreſſa derogatoria ad ſubſequentia teſtamẽta, tunc requireretur duplex derogatio in ſecundo teſtamento,ſcilicet derogare primum teſtamentũ,& derogatoriam clauſulam ibi poſitam. Curt.Iun.*in conſil.169.* Et ibi habet rationem, quod ſi quis in primo teſtamento ponat clauſulam derogatoriam,ſcilicet, quod promittat illũ non reuocare in ſecũdo teſtamẽto, debet eſſe ſpecialis derogatio ipſius clauſulæ derogatoriæ. Vide Delph. *127.colum.3.*Et de iſta clauſula derogatoria,vide Dec.*conſ.165.* Et Alex.*conſil.24.* Et Bertrand.*conſ.151.vol 3* Guid.Pap.*conſ.64.volum.1.* Dec. *conſ.475. col.4.*Barb.*conſ.72.volum.3.*Et *conſ 72 nu 12 vol 2.*Socin.*conſ.175.num.4.volum.2.* vbi clauſula omni meliori via & modo æquipolatur clauſulæ derogatoriæ. Et licet primum teſtamentum,in quo eſt clauſula derogatoria per ſecundũ non aliàs reuocetur, niſi expreſſa mentio fiat de dicta clauſula, tamen non procedit,Nam reuocatur partim propter odia inter teſtatorem & hæredes inſtitutũ, apparente teſtatoris voluntate de hoc, quia tunc nihil refert.ſi nõ fecit, dicta mẽtio derogatoriæ clauſulæ Ita tenet Bart.*in l.ſancimus.3.cod.* Hypp.*in l.1.§.præterea.nu 64 ff.de quæſt* Et quamuis teſtamentũ non valeat, niſi ſeptem teſtibus adhibitis.*vt in l. hac conſult.ſſ.* tamen teſtamenti deperditi tenor,& continentia probari poteſt per duos teſtes Hypp.*ſing.*156

¶ In eadem Auth.in § ſi quis autem nota tex quòd primum teſtamentum tollitur per ſecundũ minus ſolenniter factum, quando per illud ad Ius cõmune reuertitur,quia ſunt inſtituti venientes ab inteſtato,aliàs ſecus. Et per iſtum textum poteſt inferri ad quæſtionem,quæ aliàs contigit in facto.

Princeps dedit licentiam Vaſallo teſtandi ,an poterit ſine aſſenſu teſtamentũ reuocare? Dic quòd aut poterit Vaſallus ſine alia ſuperioris licentia teſtari, & poterit tunc eadem ratione reuocare , & per conſequens fortius modificari,aut non poterat ſine ſuperioris licentia teſtari, & tunc aut vult teſtamentum tollere aliter teſtando,& non poteſt, aut vult ſimpliciter tollere, & ad Ius Cõmune redire, poteſt ſecùs ſi vult ſimpliciter tollere. Abb. *conſ.25.2.for.prope fin.*

Et vide ad hanc Auth.Bart *conſ.*502.amplianten hanc Auth.in teſtamento ad pias cauſas,*in conſ 229.col.fin.lib.2*

l.Diſtantibus 22.

Adde Pet.de Rauen.in ſuo aureo Alphab in verb legatarius Et Alexa in *conſ.nu.17.vol.6.* Et vide Aug in § legatarius col 67 fin.ad ſtip.de teſtamen. Bald.hic. Vbi ad probandum,quẽ eſſe vſurarium, non recipiuntur teſtes,qui ab eo mutuum recepiſſe conſitentur,tempore,quo,ſi declarat,quòd ſolutas vſuras recuperare non intendunt.& vide Ferrar.conſ 40 & conſ 15.vel 41. vbi ponit, quod coloni non ſunt idonei teſtes ad probandum quod recipiebat dominus eorum omni anno tot fructus, quos ipſi ſoluebant. De quo per Bart *in conſ 77.co.3* & vide plene Aimon.conſ.71.

Teſtamentum factum inter liberos non reuocatur per aliud, niſi ſit ſolenne, & teſtator declaret non illo velle illud prius teſtamentũ non valere. Crau.*conſ.152 in fine* Boer.*deciſ* 240.Rom.*conſ.4.& con.11.lib.2* Bartol.*ad leg.ſi iure de leg.*Alexan.*ad l.ſi is ſcriptum.§.reg.nu 3.ff.de lib.& poſthum.* Socin. *conſ.127.lib.1.*Pariſ.*conſ 34.num 45 lib 2. & late conſ.35 nu 23 & ſeq vſque ad fin eod.lib.2* Soc.Iun.*conſ.143.viſis.lib.2. & conſ.127. &* 124 *lib 1* Galian.*ad l.Centurio.nu.161 ff.de vulg.&* vid.pulchrã repet. ad h.Auth per Natt.Alten. *& nouiter per Iu.Clar.lib 3 ſentent.§.teſtamentum.quæſt.98* Didac.ad Rubricam, *extra,de teſtamentis.2.parte.num 19.*

l Diſtantibus.22.

l.Conſulta.23.

l Ambiguitates.24.

l Præpoſteri.25.

l. In teſtamentis. 26.

l. Sancimus. 27.

Quomodo dicatur valere reuocatio teſtamenti. Adde vt per Bart. *ad l. ſi in e. de leg. 3.* Guid. Pap. *deciſ. 100. & Soc. Iun. conſ. 145 lib. 2.* Dec. *conſ. 582.* Pro fundamen o. col. 1 & ſeq. Fulgo *con. 57.* Nouiſſime Ferman. Valq. *in tract. de ſucceſſ. creat. § 17. num. 75* & per Iul. Clar. *lib 3 ſenten. §. teſtamentum. quaeſt. 91.* Soc. Iun. *in repet. ad rubr. ff de acquir. poſſeſſ. num. 126. & 134.* Didac. ad Rub. *extra de teſtament. 2. par. num 19.*

l. Si ſeruum. 5.

Nomen hæredis debet eſſe ſcriptum manu teſtatoris, vel eius voce nuncupatum, & à teſtibus ſubſcriptum in teſtamento in ſcriptis. Vide Iaſ. *ad l. ſi mihi & tibi. § ſi quis ſeruus. nu. 5. de leg. 1.* Aret. *ad § ſi. col. fin. Inſt. de teſtam.* Afflict. *deciſ. 143.* Crau. *conſ. 117.* Soc. Iun. *conſ. 133. lib. 2. & conſ. 144. nu. 15. & conſ. 179 nu 55. eod. lib. 2.* Bolog. *conſ. 53.* Dec. *ad l. diſcretis. C. qui teſta. fac. poſſ. &* quomodo quis dicatur articulate loqui, vide Cor. *conſ. 261. lib. 4 num. 24.* nec alibi inuenio in toto corpore iur. ciui.

Quid in fideicomm. vniuerſ. an poſſit relinqui nutu, dic vt per Ponta. *ad l. 1 num. 49. de legat. primo.* Iaſon. *ad l. 1. § ſi quis ita. num. 9. ff. de verb. oblig.* Vig. ad §. 1. cum Inſtit.

Ad Gloſſ. hic, in verbo, quemadmodũ, ibi, ſed quid ſi alius exprimat, dic iſtam Gloſſ. habere locum etiam alio teſtamento ſolenniter acto, vt per Dec. *conſ. 489. nu. 1 cum ſeq.* Socin. Iun. *con. 179. lib. 2.* Corn. *conſ. 77. lib. 4. coſeg.* Patau. *conſ. 1.* in ordine, inter conſ. diuerſ. ad cauſ. vlt. volũt. volum. 1. & ibidem Lanfranc. de Oria. *conſ. 128. num. 3* & Ioan. Baptiſt. de Roſel. *conſ. 151. num. 8.*

Tit. 24. De hæredibus inſtituendis.

l. Pater tuus. 1.

l. Qui duos. 2.

Nota, quòd in ſimili dicitur, quòd vltimus dicitur, quem nemo ſequitur, & proximus, quem nemo præcedit, ſeu quo nullus eſt ſuperior. *l. qui duos. ff.* Et minus facere dicitur is, qui nihil facit. *l. illud. §. minus. ff. ad Trebell.* per quem dicit Iaſ. q. in *l. vinum. in anteſen. col. in 7. fal. ff ſi cert. petat.*

Ad hanc l. vide Angel. hic dantem cautelam ad relinquendum ſpurio. Et in l. *in tempus. ff. eod.* Contrarium tamen ibi tenet Imol. & ante eum Bald. *in l. hac edictali. 3. col. de ſecund. nupt.*

Et de iſto verb. *reſiduo*, vide plenè per Lado. Bonon. in ſua Theodoſiana, in verbo, reliquum ciuitati Bononiæ, &c. vbi dicit, quòd vbicũque creditor dixiſſet à debitore accipere pro reſto vel reſiduo, intelligitur debitor liberatus ab aliis, & ſatisfeciſſe in totum. Et ponit ibi pulchram quæſt. &c.

l. Cum proponas. 3.

Subſtitutio vulgaris, ſi hæres non erit, intelligitur, quia non eſt, vel quia nõ poteſt. Et vide 2. fallen. Soc. *reg. 178. incip. ſubſtitutio.* Cuiac. *lib. 17. obſ. cap. 21.*

Subſtitutus vulgariter ſeruo teſtatoris, & alterius quem teſtator tãquam proprium libertũ inſtituerat, admittitur vel repellitur, prout de mente teſtatoris fuiſſe probatur. Pro intell. huius tex. ob tex. *in l. ſi pater. ff. eod. no. preſſ.* Sen. *in caſ. 2. q. per tot.* Dec. *conſ. 316.* Polit. *in tract. ſubſt. in mat. vulg. 3. par. num. 1. & ſeq.* Bal. *nouel. ad l. cum pater, de leg. 1. num. 34. & 39. & ibi* Bart. *num. 109.*

l. Si pater tuus. 4.

Teſtator errans in cõiunctione perſonæ, quam inſtituit, & ſic errauit in cauſa finali inſtitutionis, licèt error ipſo iure vitiet inſtrumentum. *d. l. ſi pater. & l. nec apud.* Tunc licet teſtamento non poſſit adiri hæreditas, tamẽ legata & fideicommiſſa, debentur à venientibus ab inteſtato. Caſus eſt ſingularis. *in l. cum, quæ, in fi. de fideicommiſſ.* per quem text. dicebat ibi Caſtr. ſe vidiſſe caſum, quem tunc pro manibus habebat. quem refert & ſequitur Dec. *conſ. 176. incip. viſo themate, &c.*

Adde Bart. *in l. cum, quam. in fin. de fideicoff.* vbi tenent, quòd huiuſmodi hæreditas venit, & eſt applicanda venientibus ab inteſtato, qui tenentur ad legata fideicommiſſa per teſtatorem relicta. Et hoc in 2. col. Et not. quòd ſi ſtatio eſt & ſubſtantia inſtitutionis. & quòd teſtes ſufficiant ad probandum hoc. Vide Doct. maximè Iaſ. *in l. 2. in fin. 4. col. C. de bon. poſſ.*

l. Non ideo. 5.

l. Si compenſandi. 6.

Zoannetus *rerum quotidian. cap 16.*

l. Nec apud. 7.

l. Collegium. 8.

Biſſon. *lib. 1. ſelect. cap. 14.*

l. Extraneum. 9.

Cuiacius *libro 3. obſ. cap. 34.*

l. Neque. 10.

l. Extraneum. 11.

Cuiacius *libro 3. obſ. cap. 22.*

l. Extraneum. 12.

Pro declar. iſtius §. vide Vigil. *in §. hæres. num. 5. Inſtit. de hæred. inſtit.*

l. Quoties. 13.

Adde Math. ſing 4. & ſi cupis ſcire, quod quis hæres inſtitutus in re certa habeatur loco legatarij, vide Not. Bart. & Paul. Caſtr. in penult. col. hic. & ad intell. huius l. Socin. Iun. *conſ. 91. num. 5. & 10. in prima parte.*

l. Cum in. 14.

Nota hic quod error proprij nominis diſponentis vitiat actum. Bart. hic. & l. ſi quis. ff de legibus. Fort. Garz. ad l. Gallus, *ad princ. ff. de liber. & poſthum. num. 91.* & ibi Rui. *ad §. & quid ſi tantum. num. 103.* Soc. *ad l. Centurio. num. 35.* de vulg. Bart. *ad l. 1. in 5. q. princ. eod. tit. de vulg.*

Tit. 25. De inſtitutionibus & ſubſtitutionibus.

l. Cum auum. 1.

l. Conditioni. 2.

l. Si mater. 3.

l. Si pater. 4.

Adde Ioan. Di[illegible] *q. 717. Clarum. §. teſtamentum. q. 9.*

l. Reprehendenda. 5.

Raynald. Corſus *lib. 1. ind. 3. cap. 20.*

l. Generaliter. 6.

Herede grauato de reſtitut. poſt mortem intelligitur, ſi ſine liberis deceſſerit. d. §. cum autem. & l. cum acutiſſimi. C. de fideiuſſoribus. vide 2. fall. Socin. *reg. 211. incip. grauatus.* Adde ad d. §. cum autem Iaſon. in l. exigendi. de procur. & Bart. in d. l. acutiſſ. vbi fideicommiſſarius excluditur per hæredem multum dilectum teſtatori, ſi ſine liberis decedit vide Socin. Iun. *conſ. 119. cum ſeq.* vbi aliqua ad materiam, *quid. & conſ. 167. & 172. eod. vel & conſ. 177. & conſ 18. num. 32.* Adde Bellon. *lib. 3 ſup. put. cap. 19.* Fortun. Garzi *ad l. Gallus. §. quidam. num. 25. ff. de lib. & poſthum.* Balthaſ. quint. *conſ. 197. num. 142 inter conſ. diuerſ. ad cau. vlt. volunt. 1. volum.*

Subſtitutio facta per fideicom. generale vel particulare liberis nõ modo legitimis & naturalibus. ſed etiam naturalibus tantùm, poſt mortẽ eorũ intelligitur facta, ſi ipſi liberi ſine legitimis deſcendentibus deceſſerint, vide Coraſ. *lib. 1. Miſcell. c. 7. nu. 2.* Soc. Iun. *conſ. 113 nu. 5. & 24. & conſ. 128. nu. 26. lib. 1.* Paris. *ad c. in præſentia. nu. 50. extrà de probat.* & Benedict. de Barzis in tract. *de fil. non legit. nat. in 9. dub. princ. num. 16.* Doct. *ad l. ex facto. §. ſi quis rogatus. el. 2. d. ad Trebell.* vbi Rip. *num. 27 cum ſequen.* & late Hercul. *col. 13. verſ. in ead.* glo. vbi plures intell. refert ad h. tex. in verſ. ſine iuſta ſobole.

l. Si quis. 7.

Si eſt legatum quid Titio, ſi ingreſſus fuerit monaſterium, & ingrediatur, & poſtea exeat, an debeatur legatum. Angel. in d. *l. ſi quis hæred. inſtit.* quod perdat legatum, ſi ſine iuſta cauſa exeat, ſecùs ſi iuſta. Et idẽ tenet in *conſ. ſuo 156. incip.* Corradus. Sed vide Fulgoſ. *in d. l. ſi quis.* Et Paulus Caſtr. & cum Fulgoſ. & Caſtr. videtur per omnia concordare. Ioan. Lap. *in l. ſubſt.* [illegible] *de vulg.* Et Alex. *in d. l. ſi quis, &c.*

Add. quòd Angel. & Imol. *in d. l. ſubſtitutione*, tangunt, quæſt. pone: Teſtator legat mulieri, ſi efficiatur vidua, an ſi ſemel eſt effecta vidua, & iterum nubat, perdat legatum. Vide ibi & aliquid *in l. fin. 2. num. 6. Cod. de indict.* Vide tot. per Ang. *conſ. 34. incip. conſtanter.*

l. Si quis hæredem. 7.

Emanuel Coſta *lib. 2. ſelect. cap. 11.*

l. Si teſtamentum. 8.

l. Cum quidam. 9.

Tacita pupillaris non admittitur contra matrem dum viuit, ſed ſi mater ante mortem impuberis exit de medio, admittitur ſubſtitutus. Pro intell. vide poſt Bart. *ad l. 1. ff. de vulga.* Rip. ibi. *num 176.* Ruin. *colum. 16. circa ſi. poſt.* Alex. *ibi latè num. 38. verſ. quarto.* Bart. Lancell. Poly *in tract. ſubſtit. ſub Rubric. de vulg. 6. part. num. 12. & ſeq.* Dec. *ad l. precibus. nu. 13 C. de impub.* Paul. Lancel. *in tract. ſubſtit.* ſub Rubrica de vulga. *num. 85. 127. & 183. & in compendio. nu. mero 72. & 425.*

Gometius *tom. variar. reſolut. cap. 3.* Forcat. *Necyom. dial. 30.*

Titulus 26. De impuberum & aliis ſubſtitutionibus.

Scripſit in hunc Titulum Coraſius.

l. Cum he-

l.Cum hæredes.1.

l.Hæreditatem.2.

Forcat.*Necyom.dial.26.*

l.Hæres.3.

l.Quamuis.4.

Forcat.*Necyom.dial.31.*

l.Poſt aditam.5.

l.teſtamento.6

l.ſi teſtamento.7.

Limita iſtum text.niſi hæres,qui partem ſuam adeũdo ſuſcepiſſet, repudiarat per in integrum reſtitutionem,quia tunc illa portio nõ accreſcit cohæredibus inuitis,ſed vadit ad creditores hæreditarios.Caſus eſt ſingularis *in l.ſi minor.ff.de acquir.hered.*

l.Precibus.8.

Add.ad iſtam l.deciſ.5.*R.conſilij 38.in antiquis.* Latiſſ.hic per ſcriben.& vide Steph.Forcat.*in necyoman.iur.dial.25.num.1.* Lancell.Polit.*in tract.ſubſtit.ſub Rub.de vulg.par 6.num.37.* Socin.Iun. *in repet.ad l.Centurio.ff.de vulg. & pup. num.3.cum ſequen.& num.119.& iterum num.159.cum ſeq.*Didac.*ad c.Raynutius.§.9.extra de de teſtamentis.*

l.Humanitatis.9.

Forcat.*Necyom.dial.14.*

l.Cum quidam.10.

l.Fin.11.

In Gloſſ.in fin.quæ incip.in filiis.De materia iſtius Gloſſ.& l.fin.vide gl. *in l.Gallus.§.1.de lib.& poſthum.*Et an ſi quis donat Titio & eius filio, intelligaẽ prius donare Titio,& poſtea filio,& dicas quod nõ.Sed cuilibet intelligitur donata dimidiata pars,videlicet,vna patri,& altera filio.Iaſon.*in conſ.157.colum.2.volum.4.*Et ibi habes materiam huius l.Concenatius *lib. 2. q.10.* Vide Poli.*in tract.in mat.exempl.8.q.princ.num.10.* Barto.Rip.& omnes. *ad l.ex facto.ff.de vulg.*vbi Hier.Veri.*num.4.57.305.396* Socin.Iun. *conſ. 103.num.33.& ſeq.lib.1.*Bald.*in tract.ſubſtitut.ſub Rubric.de pupil.nu.25.& 30 & in mat.exemplar.num.18.&* 19.Pro intell.ad hunc text.vide Fernand.Vaſq.*in tract.de ſucce.crea.§.10.nu.408.*Paul.Leon.*in tract.ſubſtitut. ſub Rub.de exempl.n.34.90.108.*Ang.*de Perigl.conſ.134.num.3.& 5.inter conſ. diue.ad cau.vlt. vol.1.* Bartol.*ad l.ſi pater.ff.de vulg.*Tiraq.*ad l.ſi vnquam.C.de reuocan.donat.in præfat.nu.18.&* 23 Coraſ.*ad l.frater à fratre,nu.64.ff.de condict.indeb.*Bald.*ad l.etiam.col.pen.C.de except.rei iudic.*Iaſon.*ad l.ſciendum,in princ.nu.26.cum ſeq.ff.qui ſatiſd.cog.*

Tit.27. De neceſſariis ſeruis hæredibus,&c.

l.Is qui ſoluendo.1.

l.Cum ſerui.2.

l.ſi tutor.3.

l.Cum quidam.4.

l.Quidam.5.

l.Deciſione.6.

Tit.28. De liberis præteritis vel exhæredatis.

Nota ad materiam huius tituli, quòd mater præterita dicit teſtamentum nullum. *§. aliud quoque capit. In Auth.vt cùm de appellatione cognoſcitur,* ſuccedit tamen iſtud ius dicendi nullum, loco antiquæ querelæ inofficioſi teſtamenti, quia præteritio matris habetur pro exhæredatione : & ideò ſi legatum agnouit,valet teſtamen.Bald *in conſ.129.mater præterita.vol.4.*Vnum tamen notat,quòd licet teſtamẽta filij,in quo matrem præterit. Vide Bald. *conſilio 86.*

Et ad materiam huius tituli, vide Mant. *conſ.69.*vbi filius debet inſtitui, aut exhæredari,alias dicitur præteritus.Mat.Vertran.*de iur.lib.cap.17.*

l.Cum poſt.1.

l.ſi auus.2.

l.ſi quis.3.

l.Maximum vitium.4.

Nota, quòd hodie reperitur correctum iure conſtit. regni in aliquibus caſibus,vbi dicitur,quod ſtantibus maſculis filiæ fœminæ non ſuccedũt, ſed debent maritari de Paragio. Adde Dec.*in reg.fœmina.nu.96.*& vltra allegata per ipſum, Alex.*conſ.75.lib.5. num.10. & conſ.165.num 8.lib 6. ad §.ſancimus, huius l.*Vide Io.Igne.*in repet.ad Auth.ex cauſa.num.79.& ſeq.C.ead.tit.*

Ex cauſa exhæredationis vel præteritionis irritum eſt teſtamentũ, quantum ad inſtitutionem,cætera firma manent.Vltra ſcriben.latiſſim. hic vide Dec.*ad l.liberi.nu.13.C.de bon.poſſ.contra tabul.* Afflic.*deciſ.125 nu.3.*Aret.*ad §.eadẽ Inſtit.de hered.quæ ab inteſtat.defer.*Bellon *li 4 ſuppu.c.20.*Cuman.*ad l.ſi filius,qui in poteſtate.ff.de liber.& poſtum.*Immol.*ad l.filio præterito. ff.de iniuſt.rupto,& irr.teſta.num.44.& ſeq.*vbi latè de materia Cranet.*ad l.cum filiofa. 2.par.nu.308.& ſeq.de leg.1.*Anton. Rub.*ad l.Titia Seio.§.Imperator.num.62.de leg.2.*Petr.Stell.*ad l.ſi duobus.§. ſi prius.ff.de bon.poſſ.nu.47.*Dia.*reg.55.*In mat. per Iul.Clar.*lib.3 ſent.§.teſtamentum.q.52.* cum ſequen.& an habeat locum in poſtumis, Ioan.de Adan.*conſ.281.ad fin.nu.18.* Petrus noſter Peruſin.*conſ.30.num 3.inter conſ.diuerſ.ad cauſ.vlt.volum.volum.1.*

Ad fin.gloſſ.comuniter reprobatur,vt latè per Dec.*conſ.24.*

Auth.Non licet.

Pro ampliatione iſtius Auth.vide Bart.*in l.1 §.fin. de vulg. & in l.filio.ff.de iniuſt.rupt.*& pro intell.iſtius Auth.vide Bart.*in conſ.146.*

Auth.Ex cauſa.

Non habet locum in fratre inſtituere perſonam turpem. ita Fran.Crem. in ſing.30.& de materia huius Auth. vide Parid. de Put. *conſ.60. vol 2. & conſ.61.eodem volum.6.*

Tit.29. De poſthumis heredibus inſtituendis.

l.ſi poſt.1.

l.Vxoris.2.

Vide Pariſ. *conſ.56.col.2. vol.1.* Sed quid ſi viuo teſtatore natus eſt illico mortuus,vide text.*in l.poſthumus.ff.de iniuſt.rupt.* Et Lucius *in conſ. 623.* vbi de materia huius legis.& vide omnino materiam *in l.ſi quis.num 13.ff.de regun.&* Dec.*l.poſthumo.de bon.poſſ.contra tab.*

l.Quod certatum.3.

Vide Decium *conſ.623.vol.3.*Prouiſio teſtatoris facta in vno caſu,extenditur ad alium ex præſumpta mente defuncti. Adde Iaſ.*ad l.Titius.§. Lucius.in prin.ff.de liber.& poſthum.*& de intell.Fortun.Garzi.*ad l.Gallus.num.103 & ibi* Mari Solom.*num.49.ff.de lib. & poſthum* Coraſ.*ad l.poſt aditam. num. 31. C. de impub.*Dec.*conſ.394.*Leon.*in tract.ſubſtit.de vulg num.86.*

l.Finale.4.

Pro ſolutione huius text.cum l.commodiſſime.vide Bart.161. & in *l.Gallus 6.oppoſit.in 3.coll.ff de lib.& poſthum & in §.& quid ſi tantum.in 2.col.* vide Parid.*conſ.56.volum.2.*

Tit.30. De iure deliberandi.

Vide Angel.*conſ.30.incip.viſo.laudato.*Vbi ponit vet caſum ad limit.huius tituli,quod hæres,quando cõuenitur pro deb to hæreditario in mediate ſecũs ſi conuenitur tanquam latè ex cauſa hæreditaria,quod nota,de quo per Dec.*conſ.300.2.vol.num.8.*

l.ſi à patre 1.

l.Cum debitum.2.

Not.quod ſoluendo hæreditarium debitum,hæres videtur adire hæreditatem,licet pro alio quis ſoluere poſſit.l.ſoluendo.ff de neg.geſt. Ratio eſt, quia indubio ſolutio facta ab hærede, videtur facta ab eo tanquam hærede & nomine proprio.*l.& magis.ff.de ſolut.*Dec.*conſ.449.num.10 vol.3.*Et de hoc infero,quòd ſi hæres ſoluerit multum,plus quàm ipſum tangeret,præſumitur feciſſe potiùs animo gerendi officia teſtatoris , quàm animo adeundæ hæreditatis. Vide omninò Iaſon.*in l.pro herede.§.Papinianus.ff.de neg.geſt.*

Et ad materiam huius l.vide Guid.Bened.*in rep.c.Raynutius.de teſtam.ẽ.fol.388.num.395.cum ſeq.* Etſi filius recipit aliquid ex pace facta occaſione mortis patris,ex hoc non videtur hæreditatem adiſſe Bart.*in l.quæſitum eſt.* Vbi Ang.*de ſepulch.viol.*Et *in l.pro herede.in fin.ff.de acquirend.hered* propter quod quis ſoluit debitum hæreditarium,tenet Corn.*conſ.310.col.1.vol.3.*Et eſt tex. *in l. parentibus. § 1 de inoff.teſt.* Et Bald.*ad l.patuit,eod.* Niſi ſoluens hæres ſit in contrarium proteſtatus , quod non ſolucrit vt hæres , quia tunc non habetur pro adeunte.vt notat Bald hic. Et Corn.*in d.conſ.* Et adde Socin.*conſ.45.vol.4.* Et Mod. Peruſ.*in l.in poteſt.ff. de acquir.hered.num.72 & 74.* Et Matheſ *ſing.35* & quæ ibi ſcripſi.

Et quid ſi filius facit pacẽ cum occiſoribus patris,& accepta pecunia pro

pace facta de morte patris, an per hoc videatur adire. Vide prædict. Mod. *in l. ſi poteſt. num. 83. ff. de acquir. hæred.*

l. Si fratris. 3.

l. Filiofamiliàs. 4.

l. Potuit. 5.

l. ſi auia. 6.

Nota tex quod eo ipſo, quod aliquis cedit, donat, vel legat de hęreditate ad eum deuoluta, ex hoc ſolo videtur adire, vt hic, quod volēdo cōſequens videtur velle, & antecedenſ neceſſarium, quod eſt aditio. *l. ad legatum, & l. ad rem mobilem. ff. de procurat.*

Nota etiam, quod legitimando vel compromittendo hæres cenſetur adire. Paul. *con. 22. col. 3. per hanc. vol. 1.* Et de materia huius l. vide Bertrand. *in con. 159. per totum. vol. 3. in vlt. impreſſ.* Et nota, quod hæres diſponēdo de re hæreditaria, inducit hæreditatis aditionem ex neceſſitate, & ideo donādo vel cedendo videtur adire. Intellige quando diſponit, ſecùs ſi renunciauit hæreditati, quia non aditio, ſed renunciatio inducit. Et ideò ſi renunciatio fieret in manibus, vnius cohæredis tantummodo, pactio renunciationis omnibus cohæredibus pro rata parte accreſceret. *l. ſi actione. ff. de pactis.* Et ibi Dec. Quod autem dictum eſt, aditionem per donationem aut ceſſionem bonorum hæreditariorum induci, eſt verum, quantum ad effectum. De his omnibus vide Aymon. *conſ. 252. vel 200.*

l. Quoniam. 7.

l. Licet. 8.

Bart. *in hac l. in 4. col. determinat*, quòd ſi filius ſtaret per 30. annos, quòd non adiret, de iure Ciuili eſſet excluſus, quod verum eſt à primo capite, vnde liberi. Tum à ſecundo capite, vnde cognati, poſſet iure per alios 30. annos admitti, & ſic in ſucceſſione tempus 30. annorum indultum à lege ciuili, & eiuſdem naturæ, prout annus ſtatutus à prætore. Ita Bald. Et refert Iaſon. *in l. 1. in 1. col. in Gloſſ. ſ. 3. qui admitt. &c.* Et hic in fin verb. Ita etiam tenent Paul. de Caſt. & Alex. hic. & ita omnes. Et ſic per lapſum tēporis. Secus autē ſi expreſſe, quia tunc excluditur omni capite. Ita Iaſon. hic. Et de materia huius l. vide Petr. de Mont. *col. in gloſſ.* quas fecit in *rep. l. 2. Cod. de pact. inter emp. & vend.* Et Iaſon *conſ. 19. vol. 1.* Et Moder. Peruſ. *in l. in poteſt. col. 2. nu. 10. de acquir. hæred.* Coraſ. *lib. 6. miſcell. cap. 21.*

Et an iſtud tēpus triginta annorum currat in ignorante. Vide d. Modern. in d. repet. nu. 266 & ad materiā, vide Iaſ. in §. quædā *in 50. coll. inſtit. de act. & Caſtr. in Gloſſ. Rubr. qui admitt. &c.* & hoc tēpus procurrit tam iure adeundi, quòd eſt extraneorū, quàm iure immiſcendi, quod eſt ſuorum, vt tenent doct. hic licet Iaſ. contra communem hic videatur tenere, & vide Dec. *in l. 1. in prima lect. num. 4. col. 6.* cum non pet. pact. & ibi Alex. *in 3. coll.*

Qui diu tacuit, non videtur renunciaſſe hæreditati paternæ, vide Gozad. *conſ. 80. no. 5. & conſ. 56.* & quanto tempore præſcribatur hæreditatis petitio, vel fideicommiſſi Pariſ. *conſ. 48. no. 11 lib. 2.* Ioan. *dilect. caut. fin.* & quid ſit rebus intentare rei vendicationem petit. hæredit. vel interdictum quorū bonorum, Gozad. *conſ. 12. num. 12.* & de legitima quāto tempore præſcribatur, vel eius ſuplementum Corn. *conſ. 264.* Iaſo. *ad l. 1. §. bonorum. num. 13.* ad Trebel. Pro intellectu h. l. Coraſ. *lib. 6. Miſcell. cap. 21. coll. fin.*

l. ſi curatoris. 9.

l. ſi te bonis. 10.

l. Retinendæ. 11.

l. Puberem. 12.

Vltra intell. Gl. hic. Bart. Bal. & Salic. vide Bart. *ad l. gerit. nu. 31. de acq. hæred. & ad l. 3. §. ex plurib. de acq. poſſ.* Fab. *ad §. quos autem. Inſt. de bon. poſ. doct. ad* Rub. *C. qui admit. vbi Barb. num. 151. Preme ad l. vnicam. C. quan. non pet. par. num. 15.* Caſtr. *ad l. certi. C. de teſt. mil.*

l. ſuum hæredem. 13.

l. ſi ſorori. 14.

l. Non eſt dubium. 15.

l. Nec emere. 16.

Benedictus Capra *in reg. cap. 87.*

l. Nec emere. 16.

Nemo compellitur vendere rem ſuam, ſed vide fall. poſitas per Ang. & Lud. Rom. *in l. 2. ſolut. mat. & 58 caſus poſitos* per Soc. *in reg. 120. incip. vendere.* De materia huius l. vide Boer. *q. 323. in 2. parte* & ſuper text. vide quæ dicuntur per Bart. *in l. 1. §. cura. ff. de offi. præf. vrb.* & licet contractus ſint liberi arbitrij, tamen quis ſe obligare poteſt ad contrahen. ſub pœna. Decius *in l. pactum. quod dotali. in fin. ff. de pactis.*

l. Cretionum. 17.

Quolibet die poteſt hereditas adiri. Pro intel. latè. Alc. *lib. 3. diſpun. cap. 7. & ad l. quidam ignominia. Cod. de decurion. lib. 10. in f.* Forcat. *in necyom. iur. dial. 87. n. 1.* Gouean. *libro 2. variar. lect. cap. 3.* Cuiac. ad Tit. *de excuſat. pag. 7.* Couar. *lib. 4. var. reſ. cap. 10.* Duar. *lib. 2. diſput. cap. 19.*

l. ſi infantis. 18.

De materia huius l. vide omnino modern. Peruſ. *in repetit. l. 15. poteſt. coll. 2. num. 11. & 12. de acquir. hered. & nu. 45.* & quis dicatur proximus pubertati. Dicas vt per Gloſſ. in l. 1. ff ſolut. matr. & Caſtr. *conſil. 385. col. 2.* & an hodie hæc *l. ſit correcta.* Vide Deciſ. Delph. 300. In mat. iſtius l. vide per Dec. *conſ. 87. per* Tiraquell. *in tract. le mort ſaiſit. 2. par. dec. ampl. 16. num. 3.* Socin. Iun. *conſ. 119. num. 19 libro 1.*

l. Cum in antiquioribus. 19.

In Gloſſ. in verb. beneficio &c. verſ. & circa hanc materiā vide Deciſ. parlamēti 332. & quæ *ibi ſcripſi verſ. & ſi quidē &c.* Not. pro intel. eius, quod hic demum tranſmittit ius deliberandi, qui ſciuit hereditatem ſibi eſſe delatā, vnde ignorans furioſus & infans non tranſmittunt ius deliberandi, ex quo ſcientiam non habēt. Modern. Peruſ. *in repet. 15. poteſt. nu. 269. de acquir. hered.* Pro intel huius l. vide Iaſ. in l. emācipatis in 3. col l. qui admitti. Valla *de reb. dub. tract. 6.* Menoc. *lib. 2. de arbi. iud. l. caſ. 1.* Pro decla. huius l. vide Paul. de Caſt. *ad l. ventre. col. 2. & ſ. de acquir. hered.* vbi Iaſ. poſt Bart. in mat. Tiraq. *in tract. le mort ſaiſit. part. 2. nu. 21. declar. 5.* Angel. de Gambel. *in repet. d. l. ventre. num. 55.* Ioan. *dilect. tit. 5. caut. 1. de ſubſtit. repet. ad l. ſi ſit mus qui pater. ff. de vulg.* præſertim ibi Ariendi *num. 12.* Bart. *ad l. qui duas. de reb. dub.* vbi Socin. *num. 25.* Declar.

l. ſcimus iam duas. 22.

Ad materiam huius legis, vide Delphin deciſ. 371. alias 577. quæ ſit forma inuentarij. & multa ad iſtam materiam facientia hic dicta quod ſi heres infra tempora legitima nō fecerit inuentariū iuxta hanc l. ſit priuatio & executio ipſo iure, à lege & moram purgare nō poteſt. Idem in matre, quæ ſibi non petit dari tutorem, iuxta l. 2. & confeſſi ad Trebel. de quibus plenè per Iaſon. in l. ſi inſulā. *nu. 92.* An fiſcus vel eccleſia ſi heredes inſtituātur, teneatur conficere inuentariū, & an teneantur vltra vires hereditarias. Vide Guid. Pap. q. 333. *in §. ſi vero* in verb. creditoris. De materia iſtius §. & an & quādo creditor, qui hypothecam habet poſſit contra alios creditores poſteriores agere, ſi eis ſit ſatisfactū. vide per Abb. de Roſ. *in l. pupillus. ff. quando in fraud. cred.* & per eund. *in l. qui autem. §. apud labeonem. eod. tit. §. computationi.* Not. quòd ex hereditate deduci debent, & vltra ea debent deduci expenſæ factæ pro vendendis rebus hereditariis, & ſatisfaciendis creditoribus, vt per Bart. hic *in 3. nota. &* Caſtr. *conſ. 185. incip. dubium non fuit 2. vol.* Guterius *2. parte reſpon. cap. 2. à nu. 18.* Menoch. *d. lib. 2. cap. 50.* Beroius *q. 64.* Clarus *d. §. teſtament. q. 66.* Beroius *q. 62. & 63.* ¶ Heres inuentarium ſolenniter non faciens vltra vires hereditatis tenetur, & Falcidiam non detrahit, vt hic, & in Auth. *de hered. & Falc. §. ſin verò non fecerit.* Adde Socin. *in reg. 170. heres,* vbi ad hāc reg. ponit Fall. Add. Guid. Papæ *deciſ. 471. aliqui.* Bero. *q. 62. num. 2.* Qui in Trebel. an heres omiſſa confectione Inuentarij eam amittat. latè Roland. à Val. *conſ. 27. per totum. prima parte.*

§. Licentia.

Verſ. illo videlicet qua pœna teneatur heres, qui nō intimauit omnia bona hereditatis. Add. ad §. ſancimus iuncta Gloſ. in verb. nā fortè, vbi dicitur, quod qui rē hereditariā ſurripuit, priuatur beneficio inuentarij, ſi heres cōfecit inuentariū vltra vires hereditatis tenebitur & patietur alias pœnas, de quibus *in Auth. de hered. & Falcid. in §. quia non.* & vide 2. *fal.* Soc. *in reg. 214.* incip. hæc inuentariū mihi eſt reg. 170 in §. donec heres conficiens inuentariū, non poteſt conueniri vt in hoc § fallit tamen in nonnullis caſibus, vt per ano. hic & de materia iſtius §. vide Capell. Tholoſ. *deciſ. 257.* Ad §. ſi verò poſtquā, pro limit. iſtius §. vide per Modern. *in rubr. de acquir. hered.* ad § & ſi præfatum, Not. quo modo debeat ſatisfieri, & quis debeat præferri. Vide omnino Caſtr. *in l. ſi quis. §. apud. ff. de leg. 1. &* Alex. *in l. cum poſt.* Ang. *ibi ff. ad l. Falc.* Adde ad iſtum text. quod ſi heres ſatisfecerit legatariis primi, & poſt modum ſuperueniant creditores, poſſet agere conditione indebiti, vt primo ſatisfaciat creditoribus, vt etiam text. *in l. 2. & ibi* Iaſon *de cond. indeb.* Poſt Caſtr. ibi, qui dicit, quod ſi eſſet ſatisfactum primo vni & poſtea veniunt alij qui nihil haberent, poteſt agere contra eum, cui eſt ſatisfactum vt contribuat.

Tit. 31. De repudianda vel abſtinenda hereditate.

In rubr. Poſſidens tantum res hereditarias, præſumitur adiſſe. Iaſon. in *conſ. 3. col. 3. in fin. vol. 1.*

l. ſi paterna 1.

l. ſi paterna. 2.

Ad tam iſti l. quàm primæ. Bart. *in l. quærit in 6. col. in ve. b. quæ alam ſunt. ff. de acquir. hered.* & quomodo probetur fraus declarat hic text. & plenius hic Bal. & idem. Bald. *in conſ. 134. incip.* proponitur, quod ex cauſa. *vol. 3. in antiquis.*

l. ſuus heres. 3.

l. ſicut maior. 4.

l. Pupillorum. 5.

l. ſi quis. 6.

Digitized by Google

Tit.32. Quemadmodum teſtamenta aperiantur.

l.Vt teſtamentum.1.

l.Teſtamenti.2.

l.Eius quod.3.

l.Godicillos.4.

Tit.33. De edicto diui Adriani tollendo.

In rubrica, An poſſeſſio detur ex hoc edicto producenti exemplum, vide Bart.in l.1.§. ſi quis in dub.ff.de bonorum poſſeſſ.ſecundum tab.& Iaſ. & Paul.Caſtren.hic.

Et diſpoſitionem huius edicti habet etiam poſſeſſor, non vt ſibi tradatur poſſeſſio,ſed vt ſibi confirmetur talis poſſeſſio, Et vide Delphin. *deciſ.* 119.*vel* 229.

l.Cum inter.1.

l.Quamuis.2.

l.Tertia.

Quando hæc lex locum habet in feudis, vide per Afflict. *deciſ.* 199. Et vide Gozad.*conſ.6.& 7.* Remedium iſtius l. edicto poteſt intentari, ne dum per heredes & ſubſtitutos, verùm & per executores teſtamẽti. Nam in executione teſtamenti tale remedium competit de iure contra quoſcunque poſſeſſores. vt voluit Bartol.& communiter Scribẽt.in d.l. edicto. Et Alexand.*conſ.4 col.8.vol.2.*

Teſtamentum non abolitum producens,habet in dubio intentionẽ fundatam. Dec.*conſ.* 11.*vol.*81.*col.*5. & eſt mittendus in poſſeſſionem bonorum, quæ mortis tempore per defunctum poſſidebantur.d l.edicto.per quẽ text. ita conſuluit Bald.*in conſ.*135.*incip.nuncius.P.de Ancha.conſ.*146. *incip.in præd. quæſt.*Alex *conſ.*101.*incip.viſo.& 2.col.fin.vol.*7.

An remedium d.l.edicto habet locum in feudis,vide Soc.*conſ.*719.

In Gloſſ.verb.legitimo verſ.item quæro. Adde,quòd præſcriptio feudalium fauorabilis eſt, eò, quòd deſeruit tam Vaſallo, quàm domino, etſi ſit longiſſimi temporis. Bald.*in c.1 §.ſi quis de.&c.ſi de feud.* controuerſ. fuerit inter do.Iſtam Gloſſ.allegat Alex.*in l.quendam.in 2.col.C.qui admitti.*

l.Fina.4.

Pro intellectu iſtius legis,vide Aug.*in §.quædam.in* 11.*col.Inſtit.de actio.*vbi inducit Gloſſ.illã ſolẽnem canonizatam.*in c.1.de confeſ. in 6.in Gloſſ.* magn. in fin.quæ Gloſſ.ſing.vult,quòd remedia iſtius legis nunquam competant hæredi vel fideicommiſſ.qui ſemel poſſeſſionem acquiſiuerunt, quod nota in prædicto actu.Vide Iaſ.*hic in fin.3.col* Et vide Delphin.*deciſ.*132. Et nota, quòd huiuſmodi teſtamentũ,nec obliteratũ, nec cancellatum habet executionem paratam,productum ab herede petente ſe mitti in poſſeſſionẽ. Ita tenet Alex.*in l.ſi cùm dotem §.eo autem tempore. in 2.col.ff.ſolut. matri.* Et ibi Bart.*in l.illa q.*An in remedio iſtius *l. vt prætor.§.ſi iudex.in 2.col.de re iud.*

In eadem l.in Gloſſ.in verb.legitimo. Tũc remediũ iſtius l.non datur contra titulo poſſidentes,quando titulus eſſet quæſitus ante mortem teſtatoris,ſed ſi titulus eſſet conſtitutus poſt mortem teſtatoris.Vide Afflict.*deciſ.*119.

*In eadem l.in Gloſſ.in verb.miſſus.*Si duo teſtamenta vnius teſtatoris repeřiãtur facta vno eodémque die,vel ſine die,vt in gloſſ.lege eius,qui duobus ff.de acquir end.hered.quod ipſorũ præſumitur anterius. Vide Dec [illegible]c.*num.* 42.*cũ ſeq.*Et illud præſumitur poſterius,in quo ſtatuitur,qui poſſideret. Sed ſi nemo poſſideret, tunc vtrumque teſtamentum vitiatur per l.duo ſunt.ff. de teſtam.tamen hoc fallit, ſi in alterutro ipſorum eſſet inſtituta pia perſona,vt eccleſiaſtica,vel alia ſimilis perſona, vt dicit idem Dec.*nu.*84.& vide in hac materia Guil. Benedi.*rep.c. Raynutius, verſ. teſtam.num* 31. *de teſtamentis.*In mat.ad hunc tex.poſt latè tradita hic per ſcrib.Alc.*lib.3.diſpunc.c.6.* Ant.Auguſt.*lib.1.emendat.c.4. & ad declar.huius l.*Cagn.*in reg.in parr. nu.3.ff. de reg.iur.*Steph.Forcat.*Necyoman.iuris dial.*22.*in prin.*Bald.*conſ.*14.*lib.3.*Ioan. de Neuiza *conſ.*56.An & quando locum habeat, Corn.*conſ.*172 *nu.*10. *cũ ſeq. lib.2.*an habeat locum ab inteſtato,Ioan.Cepha.*con.4.nu.1.& 18.*Pro intel. Gozad.*conſ.7.nu.5.conſ.21.num.10.conſ.50.num.6. & 25.conſ.93.nu.7.* In mat. Bellon.*conſ.19 num 12. & 15. & conſ.35.in princ. & conſ.42.num.5.in not.caſu.* Curt Iun.*conſ.31.in fin.*Natta.*conſ.*352.*volu.2.*

An fideicomm.qui accepit poſſeſ.bonorum ſubiectorum fideicom propria authoritate ſit legitimus cõtradictor,vt heres nõ immittatur in poſſeſ. iuxta hunc tex.vide Port.*libro 4.concluſ.*30.

Ad Gloſſ.in verbo(depoſitionibus ſigillorum)circa medium,& in fin.vide Bald.*lib.2.conſ.52.poſt medium.& conſ.147.in fin.*

Tit.34. Si quis aliquem teſtari prohibuerit vel coëgerit.

In rubr.qualiter puniatur impediens teſtatorem, ne condat teſtamentum Corn.*conſ.56.per tot.& conſ.84. vol.1.& Iacob.in l.quærentis.nu.5. de teſtibus*,vide Cott.*in memoral.in verb.teſtatorẽ inducere licet.*vbi ponit reg. quòd licet blãdis verbis inducere teſtatorem, vt te inſtituat & ibi limit.ponit & Anton.Butr. *conſ.*78.Iaſon.*conſ.31.vol.1.nu.5.* Vbi quis dicatur prohibuiſſe quem teſtari,& quomodo probetur,vide Corn.*conſ.958.col.1.*

l.Ciuili.1.

l.Eos.2.

l.Final.

Quamuis per hanc l.licet inducere blandis verbis teſtatorem ad aliquid ſibi relinquend.vt dicitur l.fin.eod.ff.tamẽ hoc non licet in tutore inducente teſtatorem ad relinquẽdum ſibi,quod pupillo relinqueret.*Gloſſ.in l.quicquid ſupra 67.tut.& Gloſſ.in l.pupillorum.ff.de adminiſt.tut.*& pro intel.huius text.vide Dec.5.Rom.*conſ.*69.& quantum dicit,quod valet inſtitutio facta blandis verbis.fallit tamen vno caſu,vt per Aymon.*in ſuo ſexto dialogo in caut.36.inci. blandis verbis.&c.*

Titulus 35. De his quibus vt indignis.

Ad materiam huius titul.vide Dec.l.ſi ſeruus.§.ſi quis.ff.de leg vbi multa ſingul.ad declar.huius tit.& Cott.*in ſuo memb.in verb.ſiium patrem,&c.*

l.Prima.

Vbi Gloſſ.in verb.multam.Noc.iſtam Gloſſ.veritate,vide per Alex. *in l.ita ſtipulatus 3 col.de verb.oblig.* quod verbum vindicare & vlciſci poteſt intelligi de iure.vide *deciſ.conſ.189.col 2.*

l.Polla.2.

l.ſi ea.3.

l.Hereditas.4.

Heredum.in capacitate data ſine eorum culpa hereditas, licèt non valeat ad ſubſtituendum,tamen non deuoluitur ad fiſcum, ſed ad venientes ab inteſtato,ſecundùm veram & communem opinionem iſtius l. vt hic per Bald. qui dicit,quòd tunc hereditas habetur pro non ſcripta.Bart.in l.fin.infra eodem.Et in l.ſi is,cui.ff.de vulg.& præſcript.Et ibi Alex.dicens iſtam eſſe magis communem,pro qua conſtituit Dec.*in conſ.*311.incip.in caſu proprio.

l.Pollà quidam.2.

Verſ.vel tertiò poteſt.Per hanc gloſſ.Caſtr.dicit vnam ſingularem cautelam tutori ad hoc,vt quãdo vult aliquid facere,& eſt dubium,an noceat pupillo, adhibeat conſilium matris agnatorum pupilli, & hoc modo excuſabitur à dolo & culpa,de qua cautela,vide Ioan.de Amon.*in caut.* 60.*chart.*351 Vide & Alex.*in l.2.in 3.vol.ff.quæ quiſque iuris,&c.*

l.non oportet.5.

l.minoribus.6.

l.ſi ideo.7.

l.Alia cauſa.8.

l.Cum fratrem.9.

l.Sororem.10.

l.Gum Silanianum.11.

l.talis de antiquo.12.

Titulus 36. De codicillis.

l.Prima.

Rupto teſtamento,regulariter rumpuntur & codicilli.d.l.rupto. Sed vide 5.fall.Socin.in reg.84.incip.codicilli.Mihi eſt reg.60.

l.Hereditatem.2.

Non poteſt hereditas adimi vel dari directo in teſtamento,ſed ſolùm per fideicommiſſ.d l.hereditatẽ.& l hereditas. C.de his,quibus vt indig. Sed vide 4.fall.Soc.in reg.213.incip.hereditas per fid Mihi eſt reg.169.

Ad d.l.hereditatem.Vide ſingulare dictum Bart.in quo directo facta ſubſtitutio codicillus reuocatur.in §.ſi quis autẽ.in fin. Authen. hoc inter liberos C.de teſtament.& veriorem eſſe ſententiam Bart.tenet Alex.*conſ.*264.Et

Boer.dec ſ.241 Licèt Pariſius io conſ.35.teneat contrarium contra Bart.opinionem magis eſſe communem Et ſecundùm dictum Bart.retulit D. Marcus Antonius Cradinus,ſe duas ſententias obtinuiſſe,quod nota.

l.Cum proponatis.3.

Forcat.*in Necyoman iur.dial.14.nu.6.lim.*vt per Pariſ.*ad ca.quoniam contra. numero 24. extra de probat.* Quomodo procedat. Socin.Iun.*conſil.159.numero 20.libro 2.*

l.Non idcirco.4.

l.Codicillos.5.

Vbi Gloſſ.in verb fidem. Quòd præſumptio trāſfert in alium onus probandi.Adde gloſſ.in l actor.ſupra de probat.

l.ſiue initio.6.

l.ſi idem.7.

§.ſi quis agere.8.

Si teſtamentum non valet, non valebit iure codicillorum,ſi teſtator hoc non expreſſerit , ita vt venientes ab inteſtato nō inueniantur grauati.d.l.ſi quis. Et hic D.Benedictus de Barſ. ponit ſex fallen. quas refert Socin.reg 491.incip.teſtamentum.Mihi eſt reg 502.398 Quando aliquis poteſt agere ex teſtamento,& ex codicillis, vna via electa tollitur alia. Adde & limit.vt per Afflict. *decis 134 quedam mulier.* Fab. Acorambo. *ad l.naturaliter.§. nihil commune.ff.de acq.poſ.num.104.* & ibi Ant.Rub.*num.366.* Zucc.*ad l.ſi.C.de edict.diu.Adr.tollen.num.199.*

Gloſſ.in verb.poteſtatem. Qui eligit viam teſtamēti,nō poteſt redire ad Codillos.Adde quod iſtud eſt verum agendo, ſecus excipiendo,vide Deciſ. Socin.*conſ.*134 Gloſſ.in verb.agnationis.*adde ſimilem Gloſſ.in l.1.in Gloſſ.fin.ff. de teſtamen.in eadem l.ſi quis agere notarium.*& illa l.quod quilibet præſumitur bonus & ſanæ mentis , niſi contrarium probetur , & pro intellectu iſtius l. vide Afflict. Deciſ.134.quæ aurea eſt,& dicit hanc l.habere locum in actore,& non in reo.§.fin.ex hoc probatur, quod in donatione cauſa mortis 5. teſtes ſufficiunt. Sed hoc quando contractus ſapit naturam vltim.volunt. Nam aliis duo ſatis ſunt,vt per Caſtr.*in l.auunculo.ff.de donat,cauſa mortis.*

Titulus 37. De legatis.

l.Prima.

Vide Aug.*conſ.*301.*&* Dec.*conſ.*60.*cum ſeq. vol.4. & vide omninò in rep.§. Titia.col.*114.Paul.*de mēte,&c.& pulch è Lancel.*Dec.*in l.Mæuia.§.vxorem.ff. de annuis leg. per* Bert.*conſ.177.nu.3. &* Iaſ *in l.illa num,15 de verb. oblig* vbi de muliere petente alimenta extra domum mariti,quia dicit ſe non poſſe morari cum herede incumbit onus probandi iſtam negatiuam.

l.Quamuis.2.

l.Tertia.

Not.quod licèt non reuocētur legata per teſtatorē ſi res legatas obliget, vt hic, tamen hoc intellige , niſi eſſet obligata pro tanto precio, quod non eſſet vero ſimile quòd eam eſſet redempturus. Ita tenet Bart.*in l.rem legatam.ff.de adim.leg. Matr.in c.pœnalem.in punct.nu.42. de prebend.* Nam tunc cenſetur alienatio. Adde quod don.cauſ.mort. poſſit ad lib.24. reuoc.ſi tamen donator inſtituit heredem in omnibus bonis , non cenſetur reuocata don.cauſ mort.ex tali inſtitutione Aret.*in conſ.74.pen.col.in 4.dub. Aymon. conſ.159.nu.1.vol.3.in vlt.in proſſ.*Pariſ.*conſ.90.vol.3.nu.25.* Guid.Pap. *conſ 60. num.10.col.2.vol.1.vbi allego bonum.*

l.ſeruus.4.

Limit.niſi in cauſ.alimentorum.*l.ſeruos ff.de alim.& cib.leg.*

l.Non eſt dubium.5.

De materia iſtius *l.vide* Cyrrad.*in con.91.*vbi ad reg.ponit limit.Primo vt non habeat locum,quā do legatariò eſt data licentia expreſſè vel tacitè,puta ſi eſt relictus tutor,ſecundo ſi eſt dictum,liberè capiat vel ſi eſt dictum,quod bona ad tales perueniant. Vide Bertrand.*conſ.144.vol.3.nu.12.*Et vide reg.& limitationes ad hanc l.per Berb.in c. Raynutius.col.123.in prin. de teſtam. in l.cùm alienam,eod.

Nota quòd legatum rei alienæ valet,licèt ignoranter fiat , & tenetur heres eam redimere,ſi poteſt,& eam legatario tradere. Si autē nō poteſt,quia non vult dominus eam vendere, ſaltem competenti precio tenetur ad æſtimationem,& à principio præcipuè peti poteſt ipſa res, vt innuit iſte text. Et Bart.*ibi not.in princ.* Abb.*in conſ.45.in princ.2.vol.* Et Cott.*in ſuis Memor. in verb.rei alienæ.* Et ibi notatum. Et an qui habet fundum communem cum alio,& legat totum fundum nominando & confirmando in totum, intelligitur totum ſimul fundum legare: Vide Bald.*& ibi pulchrè.*Iaſon.*in l.quecunque ſupra qui teſta.facere poſſunt.*

Legatarius qui rem legatam occupat propria authoritate, cadit ab omni iure ſuo, Tiraq.*in tract.de mort.2.par.4.declar.num.10.& 10.declar.num 4.* Iaſon.*ad l.nemo poteſt.de leg.1 in 2.lect.num.50.& ſeq.*Rip.*ad c.ſæpe numero 24. de reſtit ſpol.& ad l.centurio.n 52.ff.de vulg.& pup.* Picus *ad l.1 quartū ff.ad l.Fal. nu.163. & 168.* Ioan.Bapt.Plot.*ad l.ſi quando. C.vnde vi.nu.54.* Diaz.*reg.* 427 Curt.Iun.*ad l.fi.Cod.de edict.diui Adria.tol.numero 46.vſque ad num.50.*Rim. *Inſt.de donat. ad princ.num. 534. & plurib.ſeq.*Ioan. *dilect. de arte teſtan.tit.6. cant.12.*Fran. Rip.ad Rub.*& l.1.ff.quar.leg. & ibi alij.* Dec.*conſ.438.ad fin.& conſ.243.num.4.* vbi dicit pœnam h.l.procedere etiam in fideicommiſſ. & ibidem lim.ante poſſeſſionem apprehenſam per heredem , quia tunc hæc l. non procedit. In materia per Iul.Clar.*libro 3.ſent.§.teſtamentum.q.68.* vbi de communi, quòd poteſt teſtator in ſuo teſtamen.concedere licentiam legatario,vt propria autoritate capiat poſſeſſ.rei legatæ.

l.ſi legata.6.

l.ſi Fortidianum.7.

l.ad adminiſtrationem.8.

l.ſi in fraudem.9.

l.Cùm aliena.10.

Legatum rei alienæ ſcienter factum valet, ſecus ſi ignoranter, niſi ſit factum coniunctæ perſonæ,vide doctè.*ad l.ſi domus.§.de euictione. de leg.1.* vbi Iaſ.*nu.31* Zoannet.*in tract differ.inter ius Canon.& ciuil.differ.29.num.41. & pro intell.*vide Barba.*ad cap.ſilius.de teſta.*Bero.q.56.*num.9.*Socin.Iun.*conſ.34. num.18.libro 1.* Menoch.*in tract.de arb.iud.l.2.cent.2.caſ.146.num.3.*

l.Filia.11.

l.Cum reſponſo.12.

l.Proprias.13.

Legatum rei propriæ non valet regulariter.Adde 2.fall.poſitas per Socin. in reg.279.incip.legatum.Mihi eſt reg.223.

l.Monumenta.14.

l.ſi vniuerſa.15.

l.Creditor.16.

l.Datum.17.

l.Ex legato.18.

Vide Roman.*con.128.col.2.in med.*Et Lancel.Dec.in l.cùm ſeruus.§.ſi Titius in fin.de leg.1.Et ad l.ex legato, vide Auth.*conſ.3.* in ordine , vbi tenet, quòd legatarius poteſt agere ſine ceſſione heredis,per iſtum textum.

l.Non tantum.19.

l.Vxor.20.

Vide Bertrand.*conſ.158.nu.15.vol.3.in nomi:*Et vide text.in l.quod tabernæ ff.de cōtrahen.empt.Et Bal.*in l.1.in 2.col.nu.5.* qui teſtamen.facere poſſunt.

l.In legatis.21.

l.In annalibus.22.

Heredis appellatione veniūt heredes in infinitum. Bart.& Doct. vbi Iaſ. *num.10.ad l. Gallus.§. etiam ſi parente ff.de liber. & poſthum.* Ballon.*lib.4.ſupput.cap.16.*Ioan.Crot.*ad l.4.§.Cato.de verb.oblig.num.34.*

l.Cum quæſtio.23.

l.Cum quidam.24.

l.ſi legatarius.25.

l.Fin.

Nota,quod licet arguere à contractibus ad vltimas volūtates, vide Pariſ. *conſ.97.vol.2.num.5.*

Argumentatio iſta à contractibus ad vltimas voluntates eſt demùm procedit , quando vtrobique eadem ſubeſt ratio , vt Tiraq. poſt ll. commu. Latè in Gloſſ.5. num.215. vbi id dicit procedere in cæteris argumentationibus de vno ad alterum.

Tit.38. De verborum & rerum ſignificat.

l.Prædiis.1.

l.Fundo.2.

l.ſancimus.3.

Limita vt per Socin.reg 63.incip.cautio quando reg.43.

l.Cum quidam.4.

l.ſuggeſtioni.5.

Iſta l.qualiter intelligatur,vide Alex.*conſ.208.nu.25 fol.*

Si amiſſ

Digitized by Google

Titulus 39. ſi omiſſa ſit cauſa teſtamenti.

l. ſi in fraudem. 1.

l. Eum qui. 2.

l. ſi Proculiana. 3.

Titulus 40. De indicta viduitate, & l. Iul. Miſcella tollenda.

Ad rubr.

Vt habeas clarã intelligentiam ad totam materiam huius tit. & vt ſcias, quid hodie ſeruandum ſit, fac. reg. quòd ſi fiat legatum mulieri, ſi non nupſerit adhuc hodie conditio reiicitur, & legatum remanet purum. Etſi mulier debeat habere legatum, ſiue nubat, ſiue non. Et iſta regul. procedit etiam in muliere virgine, quę nũquã habuit virum, vel habuit. ſed nõ eſt ſecuta copula carnalis Senis in vidua, in qua non reiicitur, ſed debet impleri, & abſtinere à ſecundo matrimonio, aliàs perdit legatum. Et ideò debet iurare & præſtare cautionem, de quo in Authen. cui relictum. infr. eod.

Secundò, limita iſtam prædictam regulam non procedere, quando legatum eſſet factum ipſimet virgini Senis, ſi eſſet factum tertio, quia tunc conditio non reiicitur, vt hîc in l. 1. Nam ideò Leges ſtatuerunt, quòd conditio inducens viduitatem, ipſo iure legatum tollat, quia mulier, cui factum eſt legatum, ſub conditione viduitatis, timore ne legatum perdat, inducitur ad ſeruandam viduitatem, quòd eſt contra vtilitatem publicam, vt hîc, quæ ratio ceſſat, quando legatum eſt factum tertiò. Puta relinquo 100. Titio, ſi fortè Sempronia mulier non nupſerit, quia tunc non curabit mulier, vtrum ille perdat legatum. Hinc dicit Gloſſ. hic in l. 2. quod ſi ille tertius eſſet pater, frater, aut propinquus mulieris, ad cuius reuerentiam pręſumptio eſt, quòd mulier abſtinere debeat à matrimonio, ne propinquus ſuus perdat legatum, tunc conditio reiicitur, ac ſi ipſi mulieri eſſet legatum. *l. heres meus. ff. de cond. & demonſt.* Idem ſi eſſet relicta tertio grauato reſtituere mulieri, quia tunc reiicitur eodem modo, vt dicit gloſſ. hic *Et in l. 1. cum eadem ratio ſit.*

Tertiò, limita per text. notabilem in l. *Titio vſumfructum. §. ſerui. ff. de conditio. & demo. nſtr. cum extenſione. Bart. ibi.*

Quartò Limita, vt procedatur, quando iſta conditio eſſet perpetua vel indefinita, ſecùs ſi ad tempus, vt ſi eſſet relictum vſque ad ætatem viginti annorum, *tex. 1. eſt ſolennis in §. fin. vbi Bart. & alij. de condit. & demonſtrat.* Intellige tamen, niſi tempus ita eſſet longum, vt in effectu matrimonium impediretur, & arbitrio iudicantis committeretur. l. cum tale. in princ. ff. de cond. & demonſtr. *Ita Aret. conſuluit conſil. 62. incip. diligenter. colu. 2.*

Quintò limitatur, quando indefinita definitio perſonarum facta eſt, ſecùs, ſi prohibitio fiat, ne nubat tali perſonæ, cùm aliis nubere poſſit, quia nõ reiicitur. Imò ſi contrà fiat, perdit legatum. *text. eſt notab. in l. cum ita. ff. de cõd. & demonſt.* Et vide Iaſ. *in l. 1. Et in Auth. cùm relictum. inf. eod. num. 3.*

l. Legatum. 1.

l. Ambiguitates. 2.

Auth. Cur relictum.

l. Fin.

Argumentum à correlatiuis procedit. Vide Tiraq. *poſt LL. cum gloſ. 5. nu. 108. citando quedam.*

Vide Fab. de monte in tract. de empt. & vendit. 3. q. princip. num. 52. hunc tex. ſingul. dicit Rom. *ad auth. ſimiliter. C. ad l. Falcid. prope. fin. vide Hipp. ad l. 1. §. ſi ſerno. num. 16. ff. de quæſt. & in ſing. 579.* Correlatiuorum idem ius facit. *l. ne mo martyres. vbi Bald. ad finem. C. de ſacroſanct. eccleſ. In materia* latè Abb. *& Fel. ad Rubric. proœmij. decret.*

Titulus 41. De his quæ pœnæ nomine.

l. Superuacuam. 1.

Titulus 42. De fideicommiſſis.

l. Prima.

Nota, quod præſtatio aliment. facta per 3. annos inducit quaſi poſſeſſionem in futurum, ſic in ſolutione 3. annorum, videtur & præſumitur præteritum & ſolutum. *leg. quecunque. de apoch. pub.* Intellige hoc, ſi ſolutiones fuerunt diſcretæ & diuiſæ per 3. annos, ſecus ſi in vna apocha eſſent ſubſcriptiones 3. annorũ, notat Bald. in l. de dot. promiſ. ſic in iuribus incorporalibus, vt electio conſtituitur quis in poſſeſſione per triplicem electionẽ præteriti. c. cum eccleſia. §. nos igitur, de cauſ. poſſeſſ. & propriet. & ſi apponeretur quod tempus non eſt modus, &c. *l. obliget. §. placet. ff. de act. & oblig.* Bene eſt mod. hoc eſt mod. oblig. validæ obligandæ, Gloſſ. *vt in l. cum in rem. verſ. de vſur. & vide Mag. conſ. 5.*

l. Etſi inutiliter. 2.

l. Cum ſecundum. 3.

l. Voluntas. 4.

Prohibitio alienationis non comprehendit filios inter ſe. adde Rip. *reſpon. li. 2. cap. 25. num. 26. &* Tiraq. *in tract. de retract. in prin. num. 54. De intell. huius text.* Fabian. de Mont. *in tract. de empt. & vend. 4. q. prin. numero 55.*

ſi pater. 5.

l. Prædia. 6.

l. Voluntatis. 7.

l. qui fideicommiſſariam. 8.

l. Abeo. 9.

Pro intell. & limit. huius *l. vide* Alexand. *in l. cum filius in 2. col. in 1. not. de leg. 1. & ibi* Socin. *in vlt. notab. limit. ad l. abeo,* vt per Bart. *in l. filius in 1. oppoſit. de leg. 1. & in l. ſi arrogator. l. in prima lectura in 2. col. de adopt.* limit. vt per Rip. *in l. centuria. num. 66. de vulg. verſ. ad iſtud, &c.* De materia huius l. an & quando prælegatum veniat in reſtitut. fideicom. Iaſon. ſingul. *conſ. 175. vol. 4. & vide* Ioan. *Lieue in tract. de primogenitura. ca. 4. colum. penult. l. 2.* & prælegata ab hæreditate quomodo differant. vide Caſtr. *conſ. 217. num. 5. vol. 2.*

Quem non honoro grauare non poſſum, in mat. vide Baueri. *ad l. cum filio num. 51. de leg. 1. &* Crau. *nu. 53. poſt* Iaſon. *hic, qui l. limit. 3. mod.* Rip. *ad l. centurio num. 166. vbi* Galiau. *num. 461 ff. de vulg.* Bartol. *& alij ad l. filius fam. prima oppo. de leg. 1. & ad l. ſi arrogator.* prima lect. de adopt. *& ad l. plane. § fi. de leg. 1.* Paulus Leon. *in tract. ſubſtitut. ſub. de rub. compend. num. 361.*

l. Verbum. 10.

l. Quotiens. 11.

l. Poſt mortem. 12.

l. Quoties. 13.

l. Eam quam. 14.

Ad intel. huius l. vide Alciat *diſp. lib. 1. cap. 9.* Vbi inſtitutio per errorem teſtantis eſt nulla legata & fideicommiſſa, intelliguntur repetita à venientibus ab inteſtato. Pro intel. vide Alc. *lib. 1. diſpunct. cap. 9.* Vacon. *lib. 4. declar. cap. 144.* Moder. ab Aquilta *lib. 1. common. opin. in verbo, herede non adeunte.*

l. Quamuis 15.

Ad h. text. inuct. a Gloſſ. quod quando vna tantum ratio reddi poteſt, illa pro expreſſa habeatur Iaſon. *ad §. omnium num. 38. Inſtit. de act.* Crau. *de ant. q. 1. m. por. 4. par. num. 38.* & quis habeat illam tãtum cauſam probare, Rip. *ad Rub. ſolu. mat. num. 62.* Alexand *con. 106. num. 3. lib. 2. & 22. lib. 4.* Iaſon. *ad l. ſiue apud acta, num. 6. Cod. de tranſact.*

l. Cum virum. 16.

l. ſi creditoris 17.

l. Cum neceſſitatem. 18.

Vide Bart. *conſ. 105. vol. 3. in nouiſſ.*

l. Clari. 19.

l. Etiam. 20.

Fideicommiſſa & legata poſſunt fieri nutu quomodo intelligatur, vide per Bart. *ad l. nutu. de leg. 3 & ibi aliquid infra dicam.* Rip. *ad l. 1. nu. 37. de leg. 1. & ibi Ponte. noſter. num. 49.* Quid in teſtamento facto inter liberos nutu? dic non valere. Iaſon. *ad Authent. ſi qua mulier. num. 7. C. de ſacroſanct. eccleſ. Fel. ad capit. in præſentia. num. 43. de probationibus.* Quid in teſtamento nutu facto ad pias cauſas, Iaſon. *ad d. authent. & ad l. iubemus. C. de teſtament.* Quid in milite, Paul. de Caſtro *hic Doct. ad l. in fraudem. §. 1. de milit. teſtam.*

l. ſi in perſonam. 21.

l. in epiſtola. 22.

Quod variis modis fieri poſſit fideicom. vide per Dec. *conſilio 131. col. 2.*

l. Inſtrumenta. 24.

Nota, quod venditor emptori tenetur cautelam exhibere ſibi rei venditæ vel legatæ ad idem l. Titius. *l. 2. & l. Emptor. ff. de act. empt. & ad materiam, vide quæſt.* Cepol. *47. &* Iaſon. *in l. ſi rem filij num. 10. de leg. 1.*

Digitized by Google

l.Heredum.25.

l.Ex repudiatione.26.

l.Fideicommiſſum.27.

l.Ex fideicommiſſo.28.

l.Ex teſtamento.29.

Pro limitatione vide Gloſſ.in l.eam quam.*in verb.traditur.ſ.eod.* Et ibidem Bart.*in 2.col.& 5. D.tom.decıſ.60.*

Ad h.tex.iuncta Gloſſ *fin.*Alex.*conſ 9.viſis verb.col pen.vol.1* latius *conſ.42.viſo proceſſu.vol.2.*Fulgoſ.*conſ.21.ad princ.conſ.32.ex facto.* Oldrad.*conſ.171.col.fin.*Dec *conſ.242.in caſu ad princip.& conſilio 321.dum legerem.col.1.*

l.Cum acutiſſimi.30.

*Add.Soz.in l.Centurio.in 28.col.de vulg.& pup.& colum.14.*vbi limitat hãc leg.& contra iſtam l.eſt aureum conſ.acutiſſimi.*Decy in conſ.15.* Vbi dicit, quod ſi teſtator in ſubſtitutione filio ſuo facta non expreſſerit. quod etiam relictis filiis fœminis excludatur ſubſtitutus, non excluditur per filias fœminas ſuperſtites ex filio inſtituto,cùm non ſit credendum teſtatorem plus dilexiſſe nepotes ex filiis,quã proprias filias. Hoc tamen percipe,quãdo ſubſtitutus eſt de deſcendentibus vel affinitate teſtatoris. Ita Caſtr.*in conſ.135.& 77.* Si autẽ extraneus eſt ſubſtitutus per filias fœminas excluditur.vide & Soz.*in l. cùm auus.col.41. nu.80.de cond.& demonſt.*vbi examinat hanc quæſt. *per 7.col.vide &* Dec.*in l.fœmina.ff.de reg.iur.nu.98. Et vide ad hanc leg.* Bart. *in l.marib.in 7.col.de vulg & vide* Bald *in conſ.391.* extendentem hunc tex.in ſubſtitutione matris. Et de materia *Gl.vide Marc.Mant. Apo.89. in parua impreſſ.*

Hanc legem etiam limita,vt per Soz.in reg.41.incip.teſta.

l.Quidam.31.

l.Quæſtionem.32.

In fin. 31. verſ.cùm enim res ad id per ampliores homines perfectiſſima veritas reuelatur. *Add. c.de quibus 20.diſtinct.& c.ex con.40 diſtinct.*Et add. quod à pluribus ſapientibus quæritur,facilius inuenitur d.c.de quibus, &c.

l.Cum acutiſſimi.33.

Vt ſupra verbi poſt obitum grauamina.&c.An iſtud quod dicitur in hac leg.ſi eſt facta ſubſtitutio filio poſt eius mortem intelligatur facta ſub conditione,ſi deceſſerit ſine liberis,locũ habet,ſi deceſſit cum fœmina, vt ſicut & liberi excludunt ſubſtitutum,ita & frater. Caſt.in l. Lucius.*§.* Caio Seio col.5.ad Trebell.

Vide etiam ad hanc leg. Dec.in l.1 ſup.de pactis. in 2.col.vbi tenet, cum opin.Ioannis dicentis,quòd in fideicommiſſo non habet locũ diſpoſitio h.l.& hæc eſt communis opinio,vt refert Soz.in d.l.1.& vide Alex.in l.generaliter.§.cùm autem.ſupra de inſtit.& ſubſtit. Et Soz.in d.l. cùm auus.in 11. col.& add.in d.l.generaliter.in quarta col.

Auth.Hoc amplius.

Limita vt non valeat quando heres eſt facturus aliquod opus, quod non poſſit expediri anno,quia tũc heres non priuaretur commodo hereditatis, niſi habeat totum illud tempus.infra quod commodè potuit fieri, vt dicit Alex in l.ſi mihi & tibi.§.ſi quis ſeruus.de leg.1.

Deſcendens Teſtatoris grauatus de reſtituendo poſt mortem ſuã, intelligitur ſi ſine liberis deceſſerit,vide Soc.*reg.167.grauatus.* Vtrũm diſpoſitio harũ ll. habeat locũ in contractibus,qui fiunt gratia vtriuſque. *Tiraq.ad l.ſi vnquam,in ver.ſuſceperit liberos.nu.165.C.de reuoc.donat.* Quid iuris quãdo inſtit.reliquit filios naturales tantùm,quod non. Felin.*ad c.in præſentia. nu.21. vbi ponit 6.lim.de probat.Rip.ad l.ex facto.§.ſi quis rogatus.nu.17.ad Trebel.vbi de commun .Tiraq.ad dict.l.ſi vnquam in ver.ſuſceperit liberos.nu.56.in mat.*Dec.*conſ.581.504.nu.8.& conſ.529.366.365.391.* Ruin.*conſ.77.num.14.lib. 2.*Socin.*conſ.23.per totum volum.1.*Ruin.*conſ.67.vol.3.*Guid.Papæ *conſ.27.num.4.Tiraq.poſt ll.connub. Gloſſ.8. numero 232.253.* Socin.*ad leg.centurio.numero 16.cum ſequent.de vulg. imo ad l.si cui mortis.de donat.cauſa mort. Didac.libro pract.quæſt. cap.38.nu.11.Petru.Vaſq.in tractat.de ſucceſſ.creat.§.27.num.5.& 7.latè Port.lib. 2.concluſ.vtri.iur.concluſ..43.vbi ponit.21.ampl.& 23.lim.in mat.Cepha.conſ.46. num.37.lib.1.*Ruin.*conſ.106.lib 2.*Pariſ.*conſ.20.num.49.& 52.lib.3.& conſ.19. num.86.& ſeq.lib.2.*Socin.Iun *conſ.128.lib.1.*Bald.*conſ.22.num.22 inter conſ. diuerſ.ad cauſ.vltim.voluntat.volum.1.Hier..Alba conſ.26.num 4.5 6.7.& 8.* Socin.Iun.*conſ.1.num.142.lib.1.& conſ.100.num.8.& ſequent.& conſ.113. numero 5.17.19.& 54.& conſ.126.num.16 & ſeq.& conſ.118.numero 15.& ſequent. lib.1. Forcatul.in Necyom.iur.dial.50 num.5.*

An hæc diſpoſitio procedat in donat.cauſa mort.Tiraq.*vbi ſuprà in verbo.donatione largitus.num.250.* An habeat locum quando teſtator cogitauit de liberis liberorum & ſic de nepotibus.Tiraq.*in præfa.ad d.l. ſi vnquam.nu.56.* Dec.*conſ.391.*An habeat locum in iure quærendo Tiraq.*vbi ſ.in verb.donatione largitus num.185.* Quid ſi teſtator fecit mentionem de liberis in aliqua parte. Tiraq.*ibi in præfat.num.73.*Quid ſi in ciuitate ſit ſtatu.quod verba teſtam.nullam recipiant interpretationem quod diſpoſitio huius l. cùm auus procedens ex interpretata mẽte teſtatoris adhuc habeat locum, Socin.Iun. *conſ.143.volum 1.ſequitur.*Rolan.à Val.*in tract.de lucr. dot.q.35.num.7.* Quid ſi filius teſtatoris eſſet ſubſtitutus. Tiraq.*ibi in verbo. liberis nu.89. & per* Alex. *conſ.38.numero 6. volum.6.* Quid ſi pia cauſa eſſet ſubſtituta. Tiraq.*vbi num. 81.& 85.*Felin.& docto.ad cap.in præſentia in princip.de probat. de cõmuni.Ruin.*conſ.101.in facto.colum. penult. ad fin.libri 2. idem conſil. 122. conſiderato.libro 3.* Pariſ.*conſ.86 columna fin.numero 74.libro 2.* Qui ſi liberi nati ſint, & repudiauerint hered.an admittatur ſubſtitutus. Alexand. *ad l.* Centurio. *num.60.ff.de vulga.& pupil.refert.* Socin.*ibi num.16. & hic num. 105* & communis eſt cum Alexand vt per Ruin.*conſ.122.& con.67.volumine 3.lim.* hanc concluſio.in extraneo herede inſtituto, vt per Abb. *dicto capit.in præſentia. num.30.*vbi Dec. *num.165. per Alexand. in l.ex facto.§.ſi quis rog. num.10.ff.ad Trebell. Tiraq.ad dict.l.ſi vnquam.verſi.ſuſceperit liberos.num.102. Cod.de reuoc. dona.* Nec habet locum hæc diſpoſitio in filiis adoptiuis, *Tiraq.ibi.num.10.* Quid in re particulari,quòd non. Dec.*ad l.generaliter.columna.5.de inſtit.& ſubſt.* Socin.*in hac l.cùm auus.Tiraq.vbi ſupra,in verbo omnia, vel partẽ aliquam numero 1.& 3.* Quid in filiabus,an excludant ſubſtitutum,maxime vbi viget ſtatutum, quòd filiæ fœminæ non ſuccedant ſtantibus maſculis. Alb.Bru.*in tract.ſtatu.quòd extan.maſcul.5. artic 3.col.Tiraq.vbi ſupra,in verbo, ſuſceperit liberos.num.102.* An iſta tacita conditio intelligatur de maſculis ex coniecturis,quòd ſic conſuluit Curt.Iun.*conſ.139.& refert.* Socin.Iun. *conſ.168. num.85.poſt medium.lib.2.* Quid in filiis iam natis.quòd non. Dec. poſt Socin. *in hac l.cùm auus.conſ.365.num.4.& conſ.ſeq.*

Auth.Hoc amplius.

Heres negligens implere voluntatem defuncti,priuatur hereditate,excepta legitima,quæ hereditas applicatur perſonis hic enumeratis cum eodẽ onere,& ideò teneatur præſtare cautionem de implendo,niſi ſit tale onus, quod per legem repræſentetur,id eſt,quòd ipſo iure habeatur pro impleto. Iaſon.*hic ampli. & lim.regul huius tex.ad quas limit. & ad mat. vide* Pariſ.*hic latè in addit.ad Bart §.ex maleficiis. in fi.Inſt.de actio.*Gozad.*cõſ.34.*Crau.*con. 193.Abb.ad c.ſi heredes.de teſtam.vbi omnes.Iacob.Nigr.ad l.ſi Inſulam.num.159. ff.de verb.oblig* Bald.*conſ.436 lib 5.* Et cui competat onus probandi voluntatem teſtatoris impletam fuiſſe vel non. poſt Bart. *hic num.7* Gozad.*dicto conſ.34. num. 20.* vbi quòd qui agit,debet probare negatiuam, & ita menſibus elapſis conſuluit & obtinuit in curia Epiſcopati.Fall.hæc Auth.quando tempus adiectum heredi ad implendum ſub pœna expiranti, mortuo, ſcilicet herede.Bart.*conſ.7.*factum tale eſt.ſequitur Rochus de Cur.*in tract. de iur.patro.in verbo,conſtruxit.q 20. ad fin.* Didac.*ad c.ſi heredes extra de teſtamen.num.7.& ſequen.*

l.Quæſtionem.

Pro intell.*vide doct.ad l.nemo poteſt, de leg.1. vbi Amniſy de Com.nu.119.137. 140.142.For.in Necyom.iuris dial.14.num.8.& 11.*

Titulus 43. Communia de Legatis.

Ad materiam huius tituli nota quæſtionẽ facti, fuit factũ legatum à marito vxori mille ducatorum anno quolibet, ſuper ſtatu & terris ſuis, cũ quo deficiebat aſſeſſus & dubitabatur de iuribus legati,& dicebatur non valere, quia dictio ſuper importat. Hypothecam,ſed in feudalibus non poteſt ſine aſſenſu recti domini nullum ius concedi ergo &c. Dicebatur verum eſt nõ valere in hypothecaria actione,ſed tamẽ in perſonali.Ridicula eſt reſponſio. Nam ſi legatum eſt nullum,actio ex teſtamento quæ eſt acceſſoria.*l.ſi.deiuſſor.§.1.ff.de fideiuſſoribus.* Vitiato expreſſo, vitiatur tacitum.*l.3.§.qui habet.de ſer.ruſt.præd.*

l.Prima.

Tu ſcis quod pro leg.ſunt oblig. bona omnia quæ fuerunt teſtatoris, non autem bona heredis, vt hic in fin. Pone modo, quod certam quantitatẽ legauit teſtator ſub conditione; heres pendente cõditione aliqua bona hereditaria alienauit quæritur exiſtẽte legato an bona alienata ſint,pro iſto leg. oblig.& poſſunt per hypoth.reuocari, vide Caſtr.*in conſ.447.incip.ad princ. quæ vol.2.* Vbi firmat quod bona hereditaria alienata pendente legati conditione non ſunt oblig.pro legato licet poſtea exiſtat conditio.Nam priuſquam conditio exiſteret,legatũ non debebatur,nec põt oboriri ſine obliga. & cum conditio exiſtit, nõ potuerũt oblig quia dominium in alium transferat,& ſic deſierunt eſſe hereditaria: vnum tamen noto,quod ſi heres non alienaſſet reſpectu dominij,ſed obligaſſet alij pendente conditione legati, poſtea exiſtente hypoth.tacita legatarij qui eſt prior in temp.præfertur expreſſe hypoth.alterius poſterioris *l.potior.§ ſi colone.qui pot.in pign.habeantur. §.in omnibus.*Nota iſtum §.*quod hypothecaria* quæ competit pro legato datur contra heredem pro parte, ſicut actio perſonalis,& non in ſolidum. Vide per Aret.*l.23.col.de duobus rei.*Vide ad quid eam citet. Aret *ad l.1 col.2 circa medium.de leg 1.Alc.contra tenet ad l.pecunia verbum.§ actionis.ff.de verb.ſign.ſ.in lite.col.fin.in mat.*Diaz.*reg.13.*

l.Omne.2.

In verb.fin.concordat cap.omiſſa.extr.de elect.

l.ſi duobus.3.

§.ſed & ſi quis,ſi relinquitur res eligenda per tertium,illo non el. genere, vel negligente per annum,trãſfertur electio in legatarium, d. nam eligat mediocrem rem.text eſt hic ſing.ſecund Bartol. & ſic in legatis receditur à perſon.ſecus in generalibus.de quo *in l.fin.C.de cõtr.emp.& Bart. in l.ſi quis arb.ff.de verb.oblig.* & intellige illũ text.quãdo eſt inquirenda electio rei certæ cõſiſtentis in ſpecie ſecũdùm Bart. & add quod not Bart. *in l.ſi legatoria §.1 ff.de fide libert.* quod ſi duo poſſunt eligere & vnus negligat vel allatitet,alius poterit eligere,& dum hic text.loquitur de executione.Vide Bald.in c.plerumque.de reſcript.numero 62. In eadem l. ſed quia cum ſeq.

Bona ſubiecta reſtitutioni fideicōmiſſi regulariter nō poſſunt alienari: ſed *vide Bal. per Soz. reg. 157. incip.* Bona reſtit. 11. Mihi eſt reg. 38. & 8. fin. limit. *vt per Soz. in reg. 215. incip.* heres rem legatā. Mihi eſt reg. 171. in materia. in lib. meo. B. *nu.* 88. *Nec conſiſcari L. facinu. §. ſi. ff. de iure fiſc.*, & quæ ad eam notaui.

Adde Ambroſ. de Opizzo. ad l. ſi quis arbitratu. ff. de verb. oblig. nu. 45. Iacob. Nig. *ad l. ſi inſulam, de verb. oblig. num.* 157. Iacob. Menoch. *in tract. de arbitr. iud. lib. 1. q. 22. num. 7.*

Authent. Res quæ.

Res prohibita alienari, quia ſubiacet reſtitutio in fideicōmiſſi, nihilominus poterit alienari in cauſa dotis. de Auth. *Adde 4. fal. per Soc. poſitas, in reg. 397. incip.* prohibita alienari. Mihi eſt reg. 724 *& reg. 26. incip.* alienari prohibita. Mihi verò eſt reg. 12. In d. Auth. An fideicōmiſſario competat rei vendicatio, pro rebus alienatis ante reſtitutionē fideicommiſſi. *vide deciſ. Delphin.* 610. 611. *& quæ ibi ſcripſi circa princ. de cond. & demonſt.* vbi dicit, quādo procedit, hæc Auth. & limitatur in caſu *l. ſi. §. ſi. de leg. & vide Marſ. ſing. 31. & conſert.* ſui in rebus alienatio. & pro limit. vide Rom. *ſing.* 149. *&* Paul. *in l. ſi captiui in 2. col. in fin. C. de epiſc. & Cler. &* Alex. *in l.* Marcellus. § *res quæ. ad ſenat. conſ. Trebell.* Et an & quando hæc Auth. procedit, vide Bart. *& omnes in l. filium, §. diui. ff. de leg. 1. &* Bald. *conſ. 77. incip. filia de reſtituend. vol. 4. &* Guid. Papæ *ſing.* 555 vbi de hac Auth. Mart. *conſ* 29. *&* Dec. *conſ. 13. incip.* quia per ſuper ſcripti & Pariſ. *conſ. 63. volum. 2. &* Mant. *conſ. 221. & de mat.* Petr. de Rau. in aureo alphabeto. in verb. alienatio. Vbi an diſpoſitio huius Auth. procedat in extraneo prohibito alienari. vt hoc non obſtante poſſet alienare ex cauſa dotis. Et dicit magis communem opinionem eſſe, quod ſolum locum habeat in deſcendentibus, & non in aliis, vt probat text. hic. & ibi multa bona in materia huius Auth.

Prohibita alienari in dotem dari poſſunt, & aliis caſibus hic enumeratis alienatio permittitur. Adde poſt Iaſon. & alios hic latè Socin. *in regul. 12. in verbis alienare vbi ampl.* & lim. multis modis, Iaſon. *ad l. filiusfam. §. diui. num.* 97. *in 2. lectur. de leg. 1.* Gozad. *conſ. 96. num.* 8. Pariſ. *conſ. 52. num. 40. lib. 2. Nouu,* Ari. *Pinel. in repet ad l. 1. Cod. de bon. mater. 3. par. fol.* 582. Cepol. *conſ. 38. ad fin. Rip. ad l. ex facto. §. ſi quis rog. num 37 fin. ad Trebell. & in lib. reſponſ. in non edit. fol* 214. *3. col.* vbi, an habeat locum in dote conſtituta, & per Bellon. *conſ.* 83. *conſtit. ad l. 1. ff. ſol. matri. num.* 108. Alex. *conſ 3. vol. 3. viſo proceſſu.* Curt. *conſ.* 63. Dec. *conſ.* 376. Corraſ. *ad l. qui liberos ff. de ritu nup. in 2. parte. num. 192. & 193.* Guid. Papæ. *deciſ.* 611. Curt. Iun. *conſ. 95. num. 2.* Crauet. *conſ. 19. in fin.* quòd iſte text nō habet locum in prohibit. alien. inter viuos. an poſſint prohiberi expenſæ, & an valeat prohibitio, etiam ſi non fuerit approbata iuramento, vide Guid. Papæ, *q.* 96. Boer. *deciſ. 129. num.* 10. An diſp. huius Auth. cōprehendat ignorantem prohibit. prædictā & quid ſi alienatio facta eſt per tertium, ad quem res peruenit, & non per prohibitum alienare, & quid ſi fideicommiſſarius, ad quem debeat dicta res venire conſenſit alienationi, & quid ſi alienatio facta eſt ex cauſa dotis, tam conſtituendæ, quàm reſtituendæ. Pariſ. *conſ.* 8. *num.* 43. cum ſequent. lib. 2. in mat. rerum ſubiectarum fideicommiſſ. Dec. *conſ.* 396. Socin. Iun. *con.* 130. *lib.* 1 Adde q; prohibitus alienare à teſtatore, vt poſt eius mortē alij reſtituat ſi alienet, & demū redimat, vel aliter res ad eum reuertatur, non dicitur quicquam feciſſe contra mentem teſtatoris. Socin. Iun. *conſ. 20. num. 41. vol. 1.* Adde plures fall. ad hunc text. & an procedat in expreſſa prohibitione alien. facta per teſtatorem, quòd ceſſat quando teſtator reliquit bona vltra illa prohibita alienari, & quando expreſſè voluit bona ſubiecta fid[illegible]com. non poſſe alienari etiam ex cauſa dotis, & quid in dote conſeſſata, & ſim. per Pariſ. *conſ 63. vol. 2. nouis, copiosè tradit Franc. Marza. in epit. mat. fideicomm. 2. part. q. 48. in mat.* Socin. Iun. *conſ. 119. nu. 7. & 9. lib. 2.* vbi limit. quid ſi prohibita alienari in dotem data ſint ſtante ſtatuto, quod vir lucretur partem dotis, ſi ſine liberis decedat vxor. *Cra. latè conſ. 186. nu. 4. cum ſequentib. in mat. ad hunc text. Nata conſ 61. per totum vol. 1. quod diſpoſitio huius* Auth. locum non habeat in bonis feudalibus. Roland. à Val. *in tract. de lucr. dot. q. 54. num. 14.*

Titulus 44. De falſa cauſa legata.

Si non deſignatæ ad iſtam l. vide Salicet. & Aug. de Aret. *Inſtit. de legat. §. ſed ſi vxori. & Neap. in conſuet. 105. & quarta.*

l. Verba. 1.

l. Etiamſi. 2.

l. ſi non. 3.

l. ſi dotem. 4.

l. Refert. 5.

Titulus 45. De conditione inſertis.

l. Prima.

Hæc ſubſtitutio non expirat propter naturales filios. vide Tiraq. *in l. ſi vnquam. C. de reuoc. don. in verb. suſceperit*… *Gloſſ. prima. num. 26. in fin.* Nota quod ſubſtitutio facta, ſi ſine liberis deceſſerit, expirat. & vno filio vel filia exiſtente, vt hic eſt *l. non eſt ſine liberis de verb. ſignif. ad hanc leg.* vide Iaſonem. *in l. ſubſtitutionem. col. 2. de vulg. & pupil. & de intell.* vide Caſtr. *conſilio 58. viſo dicto teſtamento in princip. volum. primo.*

l. ſecunda.

Pro intellectu iſtius legis, vide Decium *in l. 1. 14. & 18. col. de off. eius.*

l. ſi vxorem. 5.

Pro intellectu iſtius leg vide Dec. in l. ſi emancipati. in 2. & 3. columna. Cod. de collat.

In eadem leg. in Gloſſ. in verbo, poteſtatem. Licet vxor nuptui tradatur, ſeu tradita ſit, tamen ſemper eſt in poteſtate patris, & non tranſit ad maritum. Quod vxor Iure Ciuili Rom. in poteſtate patris remaneat, nec in manum viri eat. Vide Tiraquell. *in l. commun. in prima parte. prima Gloſſ. numero* 1. Quid in ſponſa ibidem Gloſſ. 2. numero 1. & ſeq. Hæc latè probat Tiraq. *in d. loco, num. 20. Et in lib. B. numero* 26. Vbi an vxor viro operari debeat, niſi quoad debitum, & operas obſequiales. (Et quæ ad hunc locum notaui, *in lib. meo B. numero* 816. Adde vbi an vxor viro operari debeat.) In cæteris autem remanet ſub patris poteſtate, niſi ſit emancipata ſecundùm hanc Gloſſ. Et adde hic in tantum, quod acquirit bona aduentitia patri, quoad vſumfructum. Et non viro dixit *in l. 1. Cod. de bon. quæ lib* Abb. *in c. literas. in fin. extr. de teſtibus.* Et vide Cyram. *conſ 63. in fin.* in ciuilibus. Nota tamen, quòd in partibus, in quibus de Iure Longobardorum viuitur, filia non eſt in poteſtate patris, nec filius, quia ex illo Iure omnes ſumus patresfamiliâs, & nō datur patria poteſtas, vt notatur *in l. 1. de adopt. & Grammat. plenè conſilio 87. incip. in ciuilibus.*

l. ſi plures. 6.

l. Cum quidam. 7.

Tit. 47. De vſuris & fructibus legatorum.

l. Prima.

In hanc materiam. Vide Lancel. Dec. in l. legatarius. §. fructus. ff. de legat. primo.

l. Aduerſus. 2.

l. ſi homines. 3.

l. In legatis. 4.

Tit. 48. De incertis perſonis.

l. Cum olim. 1.

l. 2.

Tit. 49. Ad Sc. Trebell.

l. ſi ex. 1.

l. Ad eum. 2.

l. ſi per. 3.

l. Non iuſtam. 4.

l. Et ſine. 5.

l. Iubemus. 6.

Vide Pariſ. *conſ. 25. num. 4.* & per totum volumen 2. De materia huius l. vide Bertrand. *conſ. 148. num. 5. vol. 1.* Et deciſ. Delph. 52. Et quæ ibi ſcripſi, vbi tenet, quòd in filiis primi gradus Trebellianica per teſtatorē prohiberi non poteſt. Et vide D. Marian. Socin. Iun. *conſ* 153. cum ſequent. Et Crot. in l. qui Romæ. §. duo fratres. *in num. 41. de verb. oblig* Et de materia huius l. vide Alex. *conſ.* 181. Et Gozad. *conſ. 140. & 25 plenè.*

In reſtitutione fideicommiſſ faciend. per filios Teſtatoris non veniunt fructus. nec eis in quartam imputantur, licet teſtator dixerit, de quibus intelligatur. *Rip. l. ad centurio. num. 38. & ſeq. ff. de vulg. & latius ad l. in fideicommiſſariam. nu. 4. & ſeq. ff. ad Trebell. Diaz reg. 297. Matheſil. ad l. filium quem habentem. nu. 72. C. fam. herciſ. & ibi Poitt num.* 92. An hæc diſpoſitio procedat etiam quò ad legata, fideicommiſſa, & data cauſa conditionis implendæ, vt filiis non imputentur in Trebellianicam. Ita quòd ex hoc text. corrigatur *l. in quartam. ff. ad l. Falci. cum ſimil. poſt Gloſſ. &* Bald. *ad d. l. filium quē habentem vide Doct. ad d. l. in quārtam. ff. ad l. Falc. vbi Rip. nu. 78. & 124 Pic. nu. 91. & 94. Beruan. c. 1. nu. 117* Soc. Iun. *nu. 66. vſque ad numerum 70. Hiero. Laur. ad d. l. In ſi*

Digitized by Google

deicommiſſariam num.54.vſque ad nu.77.l. ſ. ad l. Marſellus, in prin.num.51.ff.ad Trebell. Rip.ad l.nemo poteſt.nu 52.& ſeq.ff.de leg.1. Socin Iun.conſ.131.per tot.& conſ.136.num 7 lib.1. Parcat.in necyoman.iur.dialog.50.num.7. Aug.conſ.124.Id. colum.vlt.num 5.Dec.conſ.81.in caſu.& conſ.480. num.15. Pariſ.conſ.126. num. 55. & conſil. 45.lib.2. Ruin. conſil.1 3.5.8 43.91. & 115.lib 5. latè Pariſ. conſil.1. lib 3.& conſ 21.num 45 vſquè ad fin.& conſilio 27.nu 15.& ſeq. & conſ.43. num. 73.vol.3.idem Pariſ.conſ 25.num.53.cum pluribus ſeq. & conſ.26.lib.2. Socin.Iun. conſ.170.num.2 lib 2 & Zad.conſ.45 num.42 Cortes. in tract. de Trebell.§.1.nu.8. Ruin.conſ 133. Videtur lib 2.& conſ.190.per tres qq.eodem volum. Rom. conſ.231. Ceph.conſ.278.num.17.Franc. de Capit.conſ.78. num.3 4 6.& 9 inter conſilia diuerſ.ad cau vlt.volun. volu.1.& ibi And de Biſigna.conſ.152.num.12.13.14. Ioan. Ant.& Marchion.conſ 35 num 12.& Hiero. Bingela.conſ.154.nu.37.& 41. An procedat diſpoſitio h.l. quando filius etiam legitimam detrahet. Socin. Iun. ad l, qui Roma. §. duo fratres. num. 84. ff. de verb. oblig. quòd ſic, contra Pau.de Caſt. & Crot.ibi.

Authent.niſi rogati.

Monaſterium ſuccedit in locum filij, *vide Iaſ in l.ex facto nu.46.de vulga. & pup.& ad Auth.ſi qua mulier & ad Auth ingreſſi.C.de ſacroſ.eccleſ.Rip.ad l. ex facto.§.ſi quis rogatus.nu.37.ad Trebell. Abb.ad c.in præſentia & ibi Felin.& de probat. Ampl.* quod monaſterium etiam habeatur loco heredis, quando ſuccedit in vniuerſum. *Tiraq.in tract.le mort ſaiſ.2.par. declar.4.n.5. & declar. 14.nu.24.in mat.Dec.ad l.licet.num.5.C.de pact.* & de filio ſubſtituto, quòd ipſe ſuccedat, & non monaſterium. *Iaſ.conſ.212. volum.2. Tiraq.ad l.ſi vnquam. C. de reuoc. donat.in Gloſſ.in verb. libertis.num.91. Socin ad l.cum auus. de cond. & demonſtr. in mat. Pariſ.conſ.65.lib.2.Rui.conſ.77.& conſ.154.lib.3.Dec.con.159. Nouiſſimè Didac. Couar.in tract. variar.reſolut.lib.1.c.19. num.7.8.& 11. Moder.ab Aquila.lib.1.commu. opin. in verbo, ſubſtitutus, ſub conditione. Deci. conſ. 419.& 426.col.1* & quòd ingrediens monaſterium in fraudem ſubſtituti nõ præiudicet ſubſtituto.v.de *vt per Dec.in not.q.de adoptante, poſt gloſſ.hic conſil. 519.ad fi.num.9.& ad cap.in præſentia num 60.extra de probationibus.*

l.ſancimus.2.

l.Quidam teſtamento.

Rogatus de reſtituẽdo fideicomm. vniuerſali & ſpeciali totum debet reſtituere abſque ſpeciali detractione, & fideicommiſ.ſpecialis cõtra vniuerſalẽ, cui reſtitutio eſt facta agere poteſt. *Aret.de com.ad §.reſtituta, in fine.inſt. de fideicom. hæredita. Rot. deciſ.870. in antiq. Capic. deciſ.pen.de re iudic. Ampl.* procedere etiam in procuratore petente dilationem. *Fel.ad c. ad conſultationem.col 8.extra de re iudic.& de intelle.ad hunc text.Curt. Iuni. conſilio 135.nu.7.*

Titulus 49. Ad legem Falcidiam.

l.Scire.1.

l.Falcidiæ rationem.2.

In Gloſſ.1.pro ſolutione iſtius quæſt. per Gloſſ.videlicet, an heres poſſit retinere Falcidiam in vna re. Vide Ang.in §.1.col.3.circa fin.Inſtit.eod. Et diffuſe per Bart.in l.in quartam.3.col.4.q.ff eod.

l.Etiamſi.3.

l.Et in legatis.4.

l.ſi maritus.5.

l.in ponenda.6.

Per aditionem hereditatis debitoris confunditur actio creditoris, vt hîc, & ſuprà de pactis, l. ſi debitor, & hoc ſi non conficitur inuentarium, alias nequaquam, vt ſuprà de iure delib.

l.in teſtamento.7

Vbi Gloſſ.in verb. militis ad probandum omnia iſta remedia, vide optimum *text.l.quia poterat.ff.ad Trebell.*

Auth ſed nunc.

Teſtator legando alicui pleno iure videtur prohibita Falcidia d. Auth.ſed cùm teſtator. *adde Bald.in l.precibus.verſ.quæro, viterius* quòd ſi teſtator ſuprà de imp.& aliis ſub.ſed Angel.& Peruſ.negat, & dicit contrarium ſe conſuluiſſe, vt refert *in l.ſeruus electione.§ fin.col.3.in prin.de leg.* & aliquid de materia. *vide Angel.in §. ſi verò expreſſius in Authent.de hered.& Falcid.col.1. verſ. ſed iuxta. Alex.in l.cum filio.in fin.ff.de legat. Adde Auth.vel, Bart.& doct.in l. nemo poteſt.in 3.col.de legat.*

Auth.Eandem quæritur.

Quòd ſi teſtator dixerit, volo hereditatem meam totã vel integram ſine aliqua diminutione peruenire poſt mortem filij ad Caium an cenſeatur detractio Falcidiæ prohibita, & quid ſi dixerit: omnia volo peruenire ad talem, an cenſeatur prohibita Trebellianica vel ſi dixerit, volo omnia mea bona iure peruenire ad talem pleno iure. vide plenè Calienum inrep. l.centum.num.152.cum ſeq.de vulg. Adde ad hanc Auth. Bart in l.nemo in 2.col.ff.de legat.1. Et nota ſunt: quod ſi teſtator poteſt prohibere Falcidiã, ita & Trebellianicam, & cõmuniter. *Doct.hic & Socin.in Rubr.ff.ad Trebell.*

in fin.& Bart.in l.Marcellus.in 3.col.ad Treb.& ibi Alex.in 4.col. vbi dicit quòd hæc eſt communis opinio & teſtatore non prohibente, ſi heres inuẽtarium legitimè conficiat, Falcidiam detrahit aliàs ad integra tenetur legata, & vltra vires hereditatis, quod ſecus eſt in Trebellianica, quæ detrahitur, & ſi nõ conficiat inuẽtarium, *Bart.in l.Marcellus.in 3 col.nu.8.ad Trebel.& idẽ Bart. in conſ 2.incip.D.Iohanni vide etiã Alex in l.Marcellus in 6. & 7 col. & deciſ. Delphin.53.vol.85.* An Trebellianica poſſit prohiberi per teſtatorẽ in liberis, & quid in extraneis. *vide Guid.Pap in quæſt 5 lig 6 in Gl. ff. in verb.ceſſat.verſ.* item in: quartam filius grauatus de reſtituendo non poteſt prohiberi, nec detrahat 4.& vt hic.& Alex in l.Marcellus in col.5 ad Trebel in Gl.in verb. excedant in verb. quartam autem. *add deciſ. Delphin. 53.* vbi dicit hanc eſſe commun.opin.quod per non confectionem inuentarij filius non prohibetur à legitima. Similiter ex legat.facto ad pias cauſ.non detrahitur Falcidia, nec Trebellianica, vt probatur per text.vnde ſumitur hic Authen. & ita tenuit. *Bart.in l. Marcellus in 3.col.num. 5. ad Trebell. & Socin. ibi in Rubr. vide deciſ 188.* Adde quod pia cauſa habet multa ſpecialia.de quibus hîc per Ludouic.& per Socin. reg.182.incip. priuilegia piæ cauſæ.& mihi eſt reg. Socin.310.

In Auth. ſimiliter de legatis factis Eccleſiæ heres non detrahit Eccleſiæ Falcidiæ d.Auth.tamen Eccleſia eſt hæres, poterit detrahere, quia vbi pariter priuilegiati ſunt, conquaſſantur priuilegia, & vtuntur Iure communi. *Ita Franc. Alberi.* licet *gloſſ.non firmauerit in c.Põtifices.12 q.3.* ſecundũ ipſum, quem alij ſequuntur. *Abb.in c.cùm cauſam.vbi bonus text.extat, de præbend. facit text.not.hic in l.ſed & miles.§.coæquales.ff.de excuſat.tut. per quem text dicebat.Bal.in l.1.3.col.extr.de probat.* quòd fiſcus nõ tenetur ædere ſua iura fiſco, per quam etiã Lex dicebat *Bal.& in c.cum cauſam & 1.extr.de indictio*, quòd diſpoſitio Legis non eò minus. ſupr de procurat non procedit, quando litigat minor cum minore, per quem text.conſuluit. *Petr.de Ancha.in conſ. 32. contra Iohan.Andr.* Quod ſi duo habent immunitatem, vt ſupr.debitis retroſactis non poſſint conueniri, non poterit vnus cõtra alium dicta immunitate ſe tueri, & per illum text.& per gl.in c.in præſentia. extr. de probationibus, conſuluit *Oldr.conſ.119.incip.* Titius condidit teſtamentum, quòd licèt ad probandum relictum ad pias cauſas ſufficiat minor ſolẽnitas, quàm in aliis teſtamentis, tamen ad probandum aliud inſtrumentum ad pias cauſas non ſtaretur ita fragili probationi. *Vide Iohan.Andr. in reg.in iudiciis de reg.iur.in 6.in Mercuriali.* & ad id, quòd priuilegiatus non vtitur priuilegio aduerſus priuilegiatum. Vide quæ notat *Cott.in verb.connex.in 2. coll.in Memorial.*

Teſtator poteſt Falcidiam prohibere. De ratione quare olim teſtator nõ poterat, & hodie ſic *Bar.Rip.& alij ad l.Nemo poteſt, de leg.1. & ad l. Trebell. alci.lib.5. Parerg. cap. 25.* alia ratio eſt, quia lex reſiſtebat, & procedebat vlterius annulando actum. Quo caſu huic legi prohibenti nõ poteſt renunciari. *Tiraquell.de primogenit.q.24.q.10.* Et circa ſecundùm rationem Bar. in d.l. nemo poteſt, eſt com.opin. vt teſtatur Præpoſitus. *Senen.5.caſu 9.fin. Alci.reg. 3.præſum.18.in fin.* Contrarium Socin.Iun. *conſ.137. lib.1.eo. Rom. deciſ. 3. dicit com.Dec.conſ.*

Ampl.hunc text.etiam in Trebellianica Rip. *ad leg.nemo poteſt.nu.48.Bar. & alij ad leg.Marcell.in prin.vbi Iaſ.num.40.cum ſequent.ff.ad Trebell.De commu. at l.Rip.ad l.in quartam.num.48.ad leg.Falcid. Alex.conſi.97.lib.1. Bal.conſ. 64.lib.2.& conſ.170.lib 5.Rom.conſ.239. Socin.conſ.14 col.fin.vol.1 nouiſſ de commu.poſt Pariſ.conſ.1 lib.3.& Rui.conſ.147.cum duobus ſeq.lib.3.latè per Iul.Clar. lib.3.ſent.§.teſtamentum.q.61.cum ſeq.*

Lim.hoc de Trebellianica in filiis primi gradus de commu. *Rip.& ad l. nemo poteſt.num.52.& ſeq.Bal.Paul.& Salic.hic.Rom.& Iaſ.ad l. Marcellus in prin.num 53.ff.ad Trebell. Rom.conſ.106.Dec.d.conſ.81.col.1.& conſ.218.col.2.& ſeq.vide Guid.Papæ.q.53.Dec.conſ.236.Socin.Iun.conſ.131.lib.1. Iul.Clar.vbi ſupra Hiero. Butigell.conſ.154.num.38.inter conſ.diuerſ. ad cau.vlt.volun.volum.1. Alba. conſ. 1. num. 14. nouiſſ.copioſè explicat Franc. Manza.in epito.fideicomm.2. par.q.49.*

An prohibitio Falcidiæ & Trebellianicæ debeat fieri per teſtatorem expreſſè vel ſufficiat per eius coniuncturas, & per quæ verba intelligatur, poſt Pariſ. *hic in addit.ad Bart.vide Socin.Iun.conſ.170.col.6 cum ſeq.lib.2.*

Et an Falcidia & Trebellianica detrahatur de legatis, vel fideicommiſſis particularibus, *vide Doct. ad Rub.ff. ad Trebell. vbi Iaſ.col.2. num. 36. & ſeq. Pariſ.conſ.60.num.53.lib 2.& conſ. 43.num.45.lib. de commu. Præpoſit. Senen 2. caſu.q.11.Coraſ.lib.3. Miſcell.ca.15.num.12.Hiero. Alb conſ.2. Tiraquell. poſt. l.1. connub.Gloſſ.7.num 100. & ſeq. Rip.ad l.in quartam.ff. ad l. Falcid. num.2. vide Socin.Iun.num.4.de commu.*

Authent.ſed & in ea.

Authent.ſimiliter.

l.irritam.8.

l.Error facti.9.

l.Quanquam.10.

l.ſi vt allegas.11.

In filiis primi gradus non poteſt Trebell.prohiberi poſt Salycet.hîc, *vide Guid.Papæ.q.51.* & hæc eſt magis commun.opin.vt teſtatur Socin Iun. *conſ. 131num.1 lib.1. & conſ.131.eo.li.vi.* quæ latis.pono ſuprà ad Authen. *ſed cùm teſtator eo.tit. Pareng. Fernan.ad l.in quartam. prin.c.nu.318.ff. ad l.Falcid.* plenè & notãter cumulat authoritates hinc inde nouiſ. *Franc.Manza. in epito.mat fidei commiſ.2.par.quæſt.49.*

l.in donationibus.

Nota, quòd in donatione cauſa mortis defalcatur Falcidia, vt hîc, Et in l. penultima ſuprà de donationibus cauſa mortis l. Seia. §. finali. ſuprà eod.

Et ad

Et ad Gloſ. in d. l. in donationibus ibi vel mortem confirmatis. Nota. quòd donatio inter coniuges morte cõfirmatur. Vide Dec.in l.pacta,il.quæ, contra num.7. C. de pactis. Et Alex. conſ. 137. viſo inſtrumento,num.15.lib. 2. Et quomodo hoc intelligatur, vide ſuprà num. in l. ſi donationem.ſub.tit. de collat.lib.eod.C.

l.ſi ea,cuius.14.

Vide Ruin.conſil.119.num.4.lib.3.Et conſ.118.num.19.& aliis.num.28.

l.Licet.14.

l.ſi prædiorum.15.

l.ſucceſſores.16.

l.ſi quis.18.

l.Fin.

Nota,quòd ſolutio & prõmiſſio à pari procedunt,licet quandoque magis præiudicet ſolutio,quàm promiſſio, vt in l.quòd ſi maritus.ff.de pecul. Caſtren. Vbi ſi maritus dotem promittat reſtituere, non præiudicat ſibi, quò minus vti poſſit priuilegio,in quantum facere poteſt, licet ſecus in ſolutione facta à marito.d.dotis ſit.l.Nam etſi maritus. de cond. indeb. per Gloſ. & Bart. Et vide Bald.in hac l.vbi propter verbum integrè. Vide Bald.in c.Raynald col.64.de teſtam.Dec.in conſ 402.col.7 vol.7. Iaſ. in l. quòd nomine. nume.2.de cond.indeb.Et ad materiam huius Legis, vide Iaſ.in conſ. 5. volum.3.

Et nota quòd promittere & ſoluere, quoad probationem alicuius actus à pari procedunt. *Aymon.conſ.178. Et D. Maria. Soc.iun.in conſil.133. num. 7.* Et vide quæ ſcripſi *in l.quædam ex parte.ff.de euictio.*

Hæres ſoluens integra legata, vel promittens ſoluere, non vtitur beneficio Falcidiæ. Et hoc in quantum ſolum animo donandi, & non ex inopinato, alias ſecus, vt notatur *in Auth ſupr .cod.ſed cùm teſt. in verb. niſi inopinatum, quid emergat, vt in l.9.de bonis.§.non idcirco. Et in l.quod pluribus.ff.eod.*

In ead.l. in fin.vbi in vtroque enim caſu dictum iſtius. l. dicentis, quòd promiſſio de ſoluendo vel donando, & ſoluere & donare idem eſt, inpugnantur *per Bart.in l.quod nomine.ff.de cond.indeb. & in quo caſu loquitur. Vide Iaſ.in §.ſi minus.in.2.col.Inſtit.de actionibus.*

Permittere & Soluere æquiparantur. *Add. Bart.ad l.qui ſe debere.col 2. in principio.ff.de cond.cauſa.dat. & ad.l.quod nomine.num.3.ff.de cond.indeb.* vbi limit.vno modo,& alio modo limit. *Iaſ.ad l.Titia.in principio. num.25 ff de verbo. obliga. & per hoc dicit Dec.con.35.num.2.* quod idem eſt in dote promiſſa ac in data. Adde Socinum.*conſ.267.lib.2. Add.h.text. Iaſ.ad Rubric.ff.de verb.oblig.num.111. & 13. & ibi Hiero Veri.num.117. Anib. de Cano.ad.l.nemo poteſt.ff. de leg.1.num.251. & 360.per Socinum.ad l.ſingularia.3.not.ff.ſi cert.pet.in mat.vide per doct. ad princip.Inſtit.de actio.vbi Gomeſ.num.9.*

Titulus 50. De caducis tollendis.

Vt intelligatur breuius materia iſtius tituli, ſcias, quòd vltimæ voluntates, quæ deficiunt ex parte honorati, quandoque habentur pro non ſcriptis, videlicet, quando relinquitur iam mortuo quandoque ſunt quaſi caducæ, vt quando legatarius deceſſit poſt teſtamentum. l.1 §.ſed cum triplici. inſr. eod. & hic pro non ſcripto eſt iſtud, quod nõ habet formam neque originem, neque alicuius exiſtentiæ ſignificationem, & quod antecedens non trahitur ad ſequentia, vt notatur in l.penult.ff.de donat.& quædam eſſe ordinationis, ſed non habent eſſe confirmationis per mortem teſtatoris.& ita vocãtur quaſi caduca quædam, habet eſſe confirmationis,& eſſe ordinationis per mortem teſtatoris: tamen poſtea euaneſcunt,& iſta caduca appellantur. Et hæc membra per ordinem proſequitur Imperator in iſta lege vnica.

In iſta l.vnic. §. Cùm igitur. Vbi Gloſſ in verb. cedere duobus modis dies legati cedere dicitur, quo ad tranſmiſſionem, & quoad obligationem. Hanc Gloſſam reputat ſingula, Bald.in l.fin.in 1.col.1. de manumiſſ. teſtam.

In ead.d.l.§.in primo legatario mortuo,& in hunc caſum, ſicut ſubſtitutio expreſſa impedit ius accreſcendi, ita ſubſtitutio tacita. vt tenet.Iaſ.in l.1. in 6.colum. C. quando non per pact. Et quando ius accreſcendi, eſt potentius quàm ſubſtitutio.vide Caſt.in l.quamuis,in fin. Et Deciſ in l.cum quædam.in 3.col.C.de impub.& aliis ſubſtitu.§.in nouiſſimo. verſ.hereditatem An,& quando hereditas non adita tranſmittatur,& quando non, vide diffuſe per Bart. in l.venire.ff.de acquiren.hæred. Vide eundem conſ.ſuo 12.

§.ſin autem aliquid.

Adde l.4.ff.quando dies legati cèd. Et vide Iaſ.conſ.80. 1. volum. Vbi an tranſmittatur fideicommiſſum conditionale ad hæredes. Chaſſ. conſ. 62. Bald.conſ.266.incip.proponitur.volum.5.Et conſ.145.incip. Alb. vol.1. Cornel.conſil.180.vol 4.Bald.conſ 26.vol.5.Et conſ. 195. incip.ſuper iſto puncto. vol.3.vbi an ſuus hæres tranſmittat fideicommiſſum conditionale ad ſuos deſcendentes & non fideicommiſſum tranſmittatur.Bald.conſ.254.vol.1.Et conſi.216. in eod.vol.

Conditionalia non tranſmittuntur, *Iaſ.ad l.Cum filiofam.num.25 de leg.1. & ad l.1.num.92.ff.eod.vbi Rip.numero 36. Aliquid. Alexand.conſ.36.viſo. col.fi.lib. ..Dec.conſ.194.pro vera. Bal.conſ.94.col.2.lib.2.* Gozad. *conſ.30. nu.9. & ſequen. ..o.de Cri.in tracta.de primogen.lib.2.q.25.num.29.vol.13.tract.a.Pariſ.in not.caſu. conſ.21.num.43* lib.2. *De fideicommiſſo conditionali latè poſt ſupra ad l.vnicam.C. de his qui ante aper.tab.poſt Glo.ibi.*

§.Hæc autem.

Nota hunc text.ſingulariter iuncti præcedentibus, quod ius accreſcendi habet locum in donatione cauſa mortis, de quo vide Doct.in l.2.

Titulus 51. De iis qui ante apert.tab.

l.prima.

Ille cui eſt delata hereditas aſcendentium, ſi moritur hereditate non adita, illam tranſmittit ad ſuos deſcendentes. Pro intell. *vide Iaſonem in l.emancipatq.in col.ſuper à qui admitti.* Et licet hereditas non adita tranſmittatur ad alias, tamen limita non habere locum in ſubſtitutione conditionali, *vt per Bart.in l.heredes.§.cùm ita.in 2.oppoſ.ff.ad Trebel.& vide Capel. in deciſ. 155. nu 6.vbi enumerat etiam nonnullos caſus.*

Hæreditas non adita aſcendentium tranſmittitur ad poſteros, per liberos inſtitutos morientes, etiam clauſis tabulis. Adde clar. *huius Gozad. conſi.* 80. *nu.7. Alexand. Iaſ. Dec. Rim. Bolog. & alij lat.ad l.emancipat 1. C. qui admit. vbi diſputant,* an diſpoſitio huius l.quæ loquitur in hereditate de iur.ciui.habeat locum in bon.poſſeſſ.de iur. Prætor. Ad hunc tex.ibi, licèt non ſint inuicem ſubſtituti, vide *Peiri.in tract.ſubſtit.in mat.vulgat.ſubſt.par.3.num.186.cum ſequ. Paul.de Caſtr.ad l.venire.colum.fin.de acquir.hæred.*

Ad glo.fi.hic, quod fideicommiſſum conditionale,&c.Lim.niſi de contraria voluntate teſtatoris appareat, & an iſta voluntas defuncti debeat colligi ex verbis ipſius teſtamenti, an ex aliis teſtamenti, dictis. *Soc.ad l.heredes mei. §.cum ita ad Trebel.tenet primam par.per text..in l.Gallus §.1.ff.de liber.& poſth. ibi qui ex verbis concipi poteſt. Contr. & ſic ſecundã tenet Soc.in conſi.6.lib.3.Pariſ. conſ.77.& 78.lib.2.& conſil.5.lib.3.facit doctrin.Bar.communiter approbata ad l. 2.de vulg.& pup.ſ.num.33. Aret.ad dict.l.venire.Tiraq. in tract.le mort.2.par.declar.16.n.3.& 5.Gozad.ad l.qui ſe patris.num.119.C.vnde lib. Forcat.in necyoman. iur.dial.87.numero 3 Paul.Leon.in tract.ſubſtit.ſub.Rub.de vulg.num.151.cum ſeq. Dec.conſ.417.Pariſ.conſil.83.lib 2.& conſ.91.nu.19.& 41. & conſ.92. nu. 57. & conſ.99.quod eſt pen.lib.2.de commu.latè Soc.Iun cum ſubſcript Curt.& Pariſ. ad idem conſ.117.per tot.lib.1* vbi reſpondet not.quinque rationibus in contrariũ. *Idem Soc.Iun.con. 141. lib.2.* quod ex coniecturis tranſmittitur. *Idem Soc. Iun. conſ.146.& 167.lib.2.cum Glo.* hic eſt commun. & vereor etiam contra ſuos *Pariſ.conſ.21.num.1.lib.3.cum reg.ſ.in Glo.in l.is cui.ff.de actio.& oblig.pro com. mu.Pariſ.conſ.50.num.1.& 2.l. 3.* Demum contrarium in q. ſua tenet, *num.10. cum plur.ſeq. & 44.* quando ita conſtat eſſe ex coniecturis de mente teſtatoris. *Idem Pariſ.conſ.52.num.71.& ſeq.eodem volum 3.*Lim.reg.huius Glo. quando vocati ſunt etiam liberi ſubſtituti. *Pariſ.conſ.38.num.11.& 16.lib.2.poſt Soc. & alios vbi ibi.* quòd ex coniecturis tranſmittatur. *Idem Pariſ.conſ.75. col.fina. lib.2.& conſilio 76.77.& 78.& conſilio.37.ſi bona colum.fin.eod.volum.2.Deciſ.conſil 574.& 594.colum.penult.Pariſ.conſil.3.num.37.46.& ſeq.lib.1 Gozad.conſil.29. num.10.Soc.Iun.conſilio 101. num.2.lib.1.Rui.conſ 79.lib.3.& con.152.& 122.eod. vol.latè Cranett.conſilio 306.Grat.conſ.101.lib.2.Rom.conſil.480 Cur.Iun.con.69.*

Titulus 52. Quando dies legati cedet.

l.ſi competenti.1.

l.Agrum.2.

l.ſi Pontionilla.3.

l.Cum vxori.4.

l.ſi fideicommiſſum.6.

Titulus 53. Vt in poſſeſſione legatorum.vel &c.

l.Quoniam.1.

l.Ipſis noſtris.2.

l.ſi poſtquam.3.

l.Cum Artemidoram.4.

l.Qui legati.5.

l.Certa eſt.6.

l.ſiue debentis.7.

Cautio de vtendo fruendo arbitrio boni viri non poteſt à teſtatore remitti hic.& ratio eſt quia nemo poteſt in ſuo teſtamento facere quin leges locum habeant. *l.nemo poteſt.de leg.1.& ibi Bart. in 1. col. nu. 30.* Adde hunc ad locum. quæ notaui in lib.meo. *Bart.nu.139.& 830.inf.in l.n l.3.c.de vſufruct.*

l.Contra.8.

Titulus 54. De ſuis & legit.hered.liberis.

l.ſi fratri.1.

l.Nepotes.2.

l.Vt inteſtato.3.

l.inteſtato. 4.

l.apud hoſtes 5.

Heres ſuus tranſmittit hereditatem ad quoſcunque heredes extraneps.d. l.apud hoſtes.& hic Salicet.hoc affirmat,& etiã *Gloſſ.in l. his infrà ad Orfician.* Item tenet Iacob.*de beluis.in Auth.de te ente & ſemiſſe.in princ.*Bart.*in l.vtiiuq. ff.de aquir hered.*Bal.*in l.3.C.de iur.de lib. & vide 7.fal.poſitas* per Socin.*in reg. 217.incip.ſuus heres.*

Exiſtentia ſuis heredis operatur tranſmiſſionem,vide Socin.*in reg.168.hereditas.& latius in reg.173.heres.vbi ponit 7.lim* De.*conſ.*250. Bart.*ad l.ventre.ff.de acquir.hered.colum.*3.vbi Paul.de Caſtr.*Pro intell.* vt Laur. de Pala. *in tract. de ſuc.3.per.princ.numero.* 21.

Ad text.iuncta Gloſſ.fin.quòd filius tranſmittit patris hereditatem ad matrem.communis opin.Rom.*con.*58.*viſis.*Ang.*conſ.*241.*dominus.& 287.pallum* Ancha.*conſ.*178.*præmittam.*Capt.*conſ.*12.*punctus,& conſ.*14.Corn.*conſ.*146. *vide ter colum.*2.*lib.*1 Dec.*conſ.*245.*col.*2.*idem conſ.*332.*pro reſolut col.*2. Bal.*con.*386.li. & quod infans puella tranſmittat ad matrem hered. & ius ſuum etiam non agnitum latè poſt alios,de quibus ibi Pariſ.*conſil.* 36. *lib.* 3. & quod infans paternam hereditatem etiam non aditam, tranſmittat in quoſcunque etiam extraneos.Rom.pro comm. *dicto conſ.*58.2. *& 3.9. vbi quid de hered.ſororis.*

l.ſi defunctos.9.

l.Vbi auiarum.10.

l.ſi matre.11.

l.Quotiens.12.

Titulus 55. Ad ſenatuſconſult.Tertul.

Nota quod ſucceſſio matrum eſt de iure ciuili,quia inde & ſenatuſconſ. originem trahit.Ideo per ſtatutum ſucceſſio iſta tolli poteſt, ſaltem in certis caſibus.Bald.*conſ.*105 *incip.præmiſſ.verbis ſtatuti.vol.*4.

l.Licet.1.

l.inceſſione.2.

l.tertia.

Iſtã l.amplia in omnibus heredibus qui vellẽt ſuccedere pupillo ab inteſt vt l.ſciant.in fin.de leg.hered.Item limita & amplia,vt in filia nupt.fol.7. vbi omnino videas.

Not.quod iure illo pater præfertur matri in ſucceſſione filij ab inteſtato morientis abſque liberis:ſed,qualiter hodie ſuccedent.vide Authent.*defuncto inf.eod.& de materia 3.l.de qua ſuprà,vide* Roman.*ſing.*223.*&* Hipp. *in l.de minor.in fin.princip.ff de quæſtio.Et in l.infans.ff.de* Sicar. Albertus.*in l.leges ſacratiſſimæ.ſupra de legibus.Iacob.in l.minores infra de his,quibus vt indignis.* Et vide Abb.*in conſilio 7.in 2.parte,*vbi multa ad materiam huius.

l.Mater.

Quod mater tranſiens ad ſecunda vota non ſuccedat in bonis paternis filij defuncti,& ſtantibus aliis fratribus ipſius filij. & quando in bonis quæſitis per filiam.Vide deciſ.Afflict.415.

l.ſi qua mulier.4.

l.Mater.5.

l.omnem.6.

Ad iſtam l.vide omnino Modern.Peruſ in rep.in l.his poteſt. ff. de acquirend.hæred.num.275.cum aliis ſeq.vbi examinat hanc materiam per 5.coll. & nihil relinquit indeciſum, & ideò videas,& mente teneas. Et Gozad. in conſ.18. vbi mater contrahens matrimonium de præſenti ſi tranſeat ad ſecunda vota, priuatur tutela. Imò ſi ſolum habuerit conſenſum nubendi,ne eo ſoluto reaſſumit dictam tutelam;eam tamen nõ amittit teſtatore ita diſponente,licet aliqui contrarium dixerint.

Ad limitationem huius l.vide Guid Pap.conſ.144. vbi limitat hanc Legẽ non procedere in matre relicta tutrice in teſtamento,quod ſi ad ſecunda vota conuolauerit,non priuatur ſucceſſione,& non petito tutore.

Et de materia huius l.vide Guid. Papæ.*con.* 43.*&* 111.*&* 120 *Et de hac lege* Vide Soc.Iun.*conſilio 39.colum.6.vol.1* Alexan.*in conſ.* 82. Et Bald.*in conſil.*128. *vel* 38.Qualiter iſte annus in text.noſtro intelligatur,vide Bal.*con.*379. Et an poſſit purgari mora non petiti tutoris. Bald.*conſ.* 424. *vol.*5. Et multa alia in hac materia,vide per Mont.*conſ.*335.Et Marian.Socin.Iun.*conſ.*8.*& ſeq.*

Et quid ſi mater petit tutorem, quia vult tranſire ad ſecunda vota,& poſtea pœnitet Bald.*in l.Imperiales ſupra de ſecund.nuptiis.*

Et in hac materia has collige communes concluſiones,quòd mater, quæ ſemel pupillorum tutelas ſuſcepit, debet antequam ſecundò nubat, petere pupillis tutorem dari,vt reddat ſuæ adminiſtrationis rationem, aliàs ſua & mariti bona ſunt tacitè obligata *l.ſi mater.infrà in quibus cauſis pign.tac.contrahat.*Et l.2.ſuprà quando mulier tut.off.Et ipſa mater ſucceſſione pupilli priuatur,ſi pupillus in ætate pupillari decedat,qua ſucceſſione pupilli priuatur mater,ſi mortuo patre marito ſuo tutelam non aſſumit, nullo per patrem dato teſtamentario,vel non petat infra annum aliũ tutorem dari. *l.ſciant infra de leg.hered.*

Et priuatur mater non petito tutore infra annum filij ſucceſſione in ætate pupillari decedente,etſi eſſet filio pupillariter ſubſtituta.*d.l. ſciant.* Quia per pupillarem ſubſtitutionẽ ſucceditur pupilo.*l. Papinianus.§. ſed nec impuberis. ff.de inoff.teſtam.*ſed nõ priuatur fideicommiſſo, vel alio relicto facto ſibi per maritum ſecundum Doct.*in d.l.ſciant,*vbi textus debet intelligi de pupillari ſubſtitutione,per quam ſuccedit pupillo: nõ autem de ſubſtitutione fideicommiſſoria,per quam teſtatori ſuccedatur.*l.coheredi. §. cum filia.ff. de vulg.*

Mater tutrix filij priuatur eius hæreditate,ſi tranſiuit ad ſecunda vota,antequam tutorem alium fecerit eum ordinari. Adde Ma. Soc. *conſ.8 lib.1.nu.2. cum ſeq.Tiraq.in Tract.ceſſan.cau.4 lim.numero 7.& 8.l.m.12.nume.8 & 9.*Bald. *lib.1.con.*240.Rom *ſing.*222.*tu habes* Bal.*conſ.*366. mater quæ tranſiuit libro 4.vbi ſufficit, quòd matrimonium per verba de præſenti ſit contractum vt procedat hęc diſpoſitio,licèt mulier non acceſſerit ad domum ſecundi viri,nec matrimoniũ conſummauerit,ſequitur Ben.Capra *conſil.67.nu.4.* Soc. Iun.*conſilio 8.numero 4.volum.*1.ſed contrarium tenet Didac.Couarr.*in epitom. 2.par.cap.3.§.9.numero* 7.& quod tria copulatiuè interuenire debeant,ne habeat locum diſputatio huius *l.per* Albe.Pau.Caſtr.hic.Bald.*ad l.per Cod.in quibus cauſis pignus.*Paul.de Car.*conſilio* 154.*lib.*2. Corn.*conſ.13.numero 5.lib.4.* Aret.*conſ.40.ad fin.Adde ad hunc text.conſ.in.81.caſus.lib.2.*Dec.*conſilio.146.requiſitus,in fine.Hic Vbald.de ſucce.ab inteſta.2.part.quæſtio.5. Sylua nupt.lib.2.ad medium.*Ioan.de Gatio.*in repet.ad rubric.Cod.de ſecund.nup.numero 18.& ad authent.inſdem parũs.Cod.eodem.numero* 5.Port.Imol.*lib.5.commu.opin.5.concluſ.*Didac.Couar.*dicto.cap.3.§.9.numero 7.latiſſ.*Anton.de Lorda.*inter con.*Soc. Iun. *libro 1.conſilio 8.per totum.cui ſe ſubſcribit ibidem* Soc.Iun.*conſilio ſequen.*

Authen.Et cum ſolis.

Authent.in teſtamento.

Authent.defuncto.

Ad deciſ. Roman.*conſ.*38. in antiq. pater & mater in ſucceſſione filij patribus ſuccedunt.Intellige hũc text.in ſucceſſione hereditaria,ſed in feudali,ſeu inemphiteutica non ſuccedunt parentes, ſed deſcendentes tãtum, vt per Caſtr.hic, & vide plenè *per Iſern. in c.1.de nat.ſucceſſ. feudi.* vbi plenè an pater ſuccedat filio in feudo,Ideò videas omnino ad ſecuritatẽ verſ.ſed ſi cũ parentibus. Mater excludit ex vno patre coniunctum fratri mortuo.Ita & Iaſon.in l.penul. in 2.colum.ſ. de nup.& alii, quæro ſi pater dedit dotem filiæ,& ſtipulatus eſt,filia mortua eſt ſine liberis,vtrum pater ſolus, qui dedit dotem,ſuccedat filiæ,an ſuccedat vnà cũ fratribus & ſororibus, ſecund. huius Authen.conſtitutionem Bar.cum eſſet de hoc interrogatus, dixit, quod de his eſt text.in l.quod ſi tit.C.de bon.mat.& dicit,quod pater ſolus ſuccedat,quod nota quia nõ eſt alibi. Ita Bar.*in l.poſt dotem.in fin.ſol.mat.* Quæro an iſta Auth.defuncto quę loquitur in hereditate ipſius filij, locũ habeat in hereditate alterius delata ipſi filio & nondum adita,vt in ea cõcurrant mater & frater,an verò ſolus pater ſpeciali priuilegio. Vide Dec.*conſ.*87.quitenet contra opinion.*ff.leg.in d.l.ſi infante.dotur.delib.*

Filio hodie ſine liberis defuncto ſuccedunt parent fratres & ſorores forma hic deſcripta. An habeat locum qua do impubes haberet fratres legitimos & naturales,& ſeruetur forma huius *Authen.in ſucceſſione.*vide Iaſon *ad l.ſi Arrogator.in fin.ff.de adopt.& ad hunc text.*vide Dec. *con.87 num.2. Matt. in tract.de ſucceſſ.ab inteſt.2.memb.3.art.prin. num.*12. Ant.de Roſell.*in tract.de ſucceſſ.ab inteſt.num.81. & ad id quod per hunc text.not.* Caſtr.vide Dec.*conſilio 1.col.1.num.6.*

Titulus 56. Ad ſenatuſconſult.Orficianum

l.ſi inteſtatæ.

l.Non pro.2.

l.Matris.3.

l.Quotiens.4.

l.ſi qua illuſtris.5.

C.ad Sen.c.Orfic.vide Afflict.*deci.*395.*nu.*8. *limit.*Socin.*conſ.*48.

l.Quidam.6.

Digitized by Google

Titulus 57. De legitimis heredibus.

l.in ſucceſſione.1.

l.ſi eius.2.

l.Conſanguinitatis.3.

Authent.Ceſſante.

Cod.de legit.hered.vbi filij duorum fratrum patruo ſuccedunt in ſtirpes & non in capita, *vt ibi per Gloſſ.in verb.in ſtirpes. Adde conſ.Bovrij l.quod reperitur in fine commentariorum.* Dyn. *de reg.iur.in 6.*

Authen.Poſt fratres.

ſi aut.4.

l.Ad inteſtata.5.

l.Defuncti.6.

l.Patruo.7.

l.ſi his.8.

l.in ſucceſſione.9.

l.ſciant.10.

Si ſuccedere volentes pupillo ei intra annum à morte teſtatoris tutorem non petierint, priuantur eius ſucceſſione, ſi moriatur in pupillari ætate. Adde Sylu. *nup. lib.2.n.52.* vbi ponit plures amplıat. & limit.ad hunc text. late per Bartol.ad l.2.ff qui pet.tut.in mat. Aret *ad §.actionum nu.44. Inſtit.de action.* Rom. *ſingul.224.in haber. & ſing.105* ſeundo quæro. Hippol. *ſing. 302.* vbi latè intra quantum tempus peti debeat tutor per matrē Tiraq.in tract. *ceſſan.con. q.lim.num.7.* Paul de Caſtro *ad l. 2.C.de in ius vocan. Sylua nupt.* vbi ſuprà. Pro intell. Socin. Iun. *conſ.16.num.32.* vbi ampl.etiam quòd ſucceſſione etiam delata per ſtatutum, *Mantua.conſ.198.viſis & latè.conſ.33. volum. 1.* Rom. *conſ. 221.* Grat. *conſ.156.limit.Cachera.deciſ.58.nu.29* non procedit in matre prodiga, cui bonis eſt interdictum. Doct. *ad l.ſi cui bonis.ff.de verb.oblig.* vbi Alex. *numer.21.* Iaſon. *num.17.in fin.* Rip.54.

l.ſi ab eo.11.

l.ſi maior.12.

l.De emancipatis.13.

Vide Corn. *con.265.vol.4.* Rom. *conſ.40.* & planè per Lud.Bolognet. *conſ.9.* vbi de intellectu huius l.loquitur Chaſſa.in conſuet.Burgund *fol 267.*in prima impreſſione. *Adde notanter per* Bar. *in l.2.§.leg.ff.de ſuis & legit.§.cum enim* emancipati ſuccedūt tam in ſucceſſione patris, quàm natorum. Dec. *conſ.*134.

l.Lege.14.

Titulus 58. Communia de ſucceſſionibus.

l.Scire debuiſti.1.

l.ſi pater.2.

l.Vitrico.3.

l.Amitæ.4.

l.Seruus.5.

l.Auunculo.6.

Nota iſtum text. quod ſi aliquis moritur ſuperſtite patruo.& filiis con ſobrinis & alio patruo, pręteritur patruus in ſucceſſione, & procedit etiā in feudalibus, in quibus proximiores vocantur ad ſucceſſionē. Ita conſuluit Raph. Cum. *in conſilio 163. And. Iſern. in c.1 de eo qui ſibi & hered.*

l.Affinitatis.7.

l.Antequam.8.

l.Ancillæ.9.

l.Nutritoribus.10.

Authen.Omnis.

l.Sancimus.11.

Authen.itaque.

Fratres ex vtroque parente coniuncti in ſucceſſ.patris inteſtati, præferuntur aliis ex altero tantùm parente coniunctis in omnibus bonis.vide Crot. *ad l.re coniūcti.colum.2.de leg.3.* Bar. *ad l.arrogator.numero* 10. *ff.de adoption. adde Matthæſ.in tracta.de ſucceſſ.ab inteſt.2.membr.3. artic.prin.num.12. & 13.* In materia Tiraq. *de retract.§.14.Gloſſ.2.*

Titulus 59. De bonis maternis.

l.Res quæ aliàs.1.

*C.P.de bon.mat.*vide Ioan. *d.loſſ.caus.prima in fin.tit.1.*

Authen.Niſi tricennale.

C.de bon.mat.in Gloſſ.1.vbi quæritur, an per præſcriptionē quæratur dominium directum, vel vtile. Adde Dyb. *in reg. poſſeſſor malæ fidei. in 3.col.& ibi in Gloſſ. latè de reg.iur.in 6.*

l.Quicquid auus.2.

An & quando pater poſſit vendere res filij ſine iudicis decreto Affliſtus *deciſ.392.*

l.ſi viua.3.

De mat.iſtius *l.vide conſ.*Paul. de Caſtr.400. *incip.caſus iſte vol.1.*

In materia ad h.tex.pulcherrime Ant.Pinel.in ſuā repetit.Port.Imol. *lib.3. concl.40.* Ceph. *conſ.103.vol.1.*& quòd non procedat vbi ſunt aperta verba diſponentis. Cacheta. *deciſ.13.num.49.*

l.Final.

In verb.priori matrimonio. Not.ex iſtis verbis, quod non nubentes cenſetur in primo matrimonio diſſoluto remanere, vt per Bar.& Caſt. hîc adeo quod mulier vidua eſt alenda de bon.mariti ſui, ſecus ſi eſſet durāte matrimo ſi non habet dotem vel alia bona, vnde ſe alimentare poſſet, & eſt alenda intra annum, poſtea verò repetat dotem, vt ipſa ſe alat, & plenius hîc per Paulum Caſtr.

Titulus 60. De bonis quæ liberis.

Ad materiā huius rub.vide Bart.de Puteol. *conſ.139.cum ſeq.vol.primo*, vbi plenè traditur hereditas aduentitia quæ dicatur, & qualiter regulariter in ea habeat vſumfructum, ponendo regulam & limitationem.

l.Cum venerandæ.1.

l.Conſtitutionis.2.

l.Quod ſcitus.3.

In addit.ad Gloſſ.quid ſi eſt auia paterna vna cum auia materna, vide Bar. *in conſ.115.* & Guid. Papæ *in conſ.50. vol.1.* vbi voluit auiam maternam ſuccedere in bonis, quæ perueniunt ad nepotem ex linea materna tantùm, & contra auiam paternam ſuccedere in bonis quæ perueniunt ad nepotē ex linea paterna tantùm, & hanc opinionem ſequitur Iaſon.in l.poſt dotem in fin.ff.ſol.matr.& Caſt.hîc.

Adde Salomo. *ad l.omnes populi.num.57.ff.de iuſti.& iur.* Didac, *in r.act.de ſucceſſ.ab inteſta.num.2.qui inſeritur poſt titul.de teſtam.* Crau. *conſ.176. & ad.* Bart. *q. hic de bonis quæſitis à linea materna.vide contra* Bar. *Cum con.123.qualiter latè* Cor. *conſ.265.col.2.& ſeq.lib.4.*

l.Quæcunque.4.

l.Non ſine.5.

l.Cum oportet.6.

Pater qui. habebat vſumfructum in bonis filij, rationem adminiſtrationis redde non tenetur. Cuman. *conſ.88 circa med.& ibi*, An innuentarium facere cogatur in bonis, de quibus tamen vſumfructum habet. vide per Bart. *conſilio 243.* vbi ponit, An pater vſufructuarius teneatur reddere adminiſtrationem filio de fructuum dilapidatione & vide Dec. *conſilio* 178. Quid autem in fratre maiore adminiſtrante. Vide Iaſon. *in leg.heres circa fin.ff.... & Crott.in repet.l.nemo poteſt.colum.19.ff.de legat.primo.* vbi multa ad materiam hanc.& Soz. *in conſilio 213. volum.2.&* Dec. *conſilio 55.* vbi allegat ad hoc multa Hyp. *ſing.493.* Berthach. *conſilio 77.numero 13.* Iaſon. *conſilio 157. colum. fi. numero 10. volum.4.* Et nota Reg. ex hoc texto, quòd in aduentitiis ſtatutum eſt patrem habere vſumfructum. Iſtud tamen in dote aduentitia non intelligitur. Iaſon. *in leg.poſt dotem.colum.fin.numero 109. Pol.ſol.matr.* Iaſon.in l.Marcellus *c.columna.12.in fin.numero 56 ff.ad Sen.C.Trebel.* Bald. *in conſilio 7.punctu tatis eſt.volum.3.* vbi pulchra Iacob. *in leg.profectitia.ff.de iure dotal.* Aymon. *conſilio 84.per totum.* Et an filius in prima poteſtate hodie habeat hered.in bonis aduentitiis, *vide deciſ.Delp.147.*

In ead. l. & ibi gloſſ. in verb. ex eis, ſi dubitetur, vnde acquiſiuit filius quis ſit præſumendum, adde quod coniecturæ quæ circa hoc ponuntur in Gloſſ. procedere in filio, in vxore, in prælato, in aliis verò perſonis non recurrimus ad iſtas coniecturas, ſ[illegible] ſemper præſumuntur acquiſiſſe de ſuo.

Ad hunc tex. in verb. in materiis Nota quòd Alciat. lib. 4. Paradox. cap. 5. per iſtum tex. dicit, quòd filiusfam. de iure. ff. bona materna acquirebat ratione dominij.

Auth. Item hereditas in Gloſſ. in verbo admittitur. Nota per iſtam Gloſſ. quòd inſtituto patre & filio ab extraneo pater in portione obuenta filio nõ habet vſumfructum, de quo per Aret. Inſt. t. per quas perſonas nobis acquiritur §. primo. col. [illegible] & vide gloſſ. in l. 3. ſup. de vſufruct. Crot. in l. frater à fratre. num. 29. de condict. indebit. vide l. filiosfam. num. 157. de legat. 1. qui refert & ſequitur opin. A[illegible]

Aut excipitur. Pariſ. de Puteol. conſ. 74. nu. 77. in 3. vol. vbi de materia huius Auth. & cenſet, quod inhibitio teſtatoris, ne patri vſusfructus aquiratur, debet eſſe expreſſa, & ibi dicit, quòd vſusfructus, qui acquirit patri in bonis aduentitiis filij, durat etiam poſt mortem filij. Et nota quòd licet quæſita filio quærantur patri, quoad vſumfructum, ſi donans filio apponat pactum, quòd patri non acquiritur. Soz. conſ. 198. in 1. & 2. col. vol. 2.

Auth. Idem eſt § ſi autem. Nota iſtum text. per quem conſuluit Abb. in con. 12. vo. 1. Quod ſi filius viuente patre adminiſtrauit, & non petiit rationem adminiſtrationis, non poſſit deinde compelli filius per fratres, & heredes patris ad ponendum computum. Et vide Bald. hic in § non autem. Quod pater habet dimidium vſusfructus in præmium emancipationis. limita habere locum in quæſitis, ſecùs in quærendis, Iaſ. in l. fin. col. vlt. ff. de pactis.

l. Cum non ſolum. 7.

In verſ. neceſſitate & ibi, Gloſſ. filiusfam. nõ poteſt eſſe in iudicio ſine cõſenſu patris: ſed vide Fal. Socin. reg. 151. incip. filiusfam. in iudicio, ad idẽ propoſitum, vide Tiraq. poſt l. commun. bon. Gloſſ. 50. num. 174. Vbi limit. ſi filius procuratorio nomine egerit vide per eund. in. An ſufficiat patrem conſentire in quacunque parte iudicij ad confirmanda acta. vide Socin. conſilio 34. Item 8. lib. 1. & optimam deciſ. Afflict. num. 180. per totam deciſionem.

Pater habet vſumfructum in omnibus bonis aduentitiis filij eo viuente, vide Bart. ad l. ſed ſi plures. §. in arrogato. ff. de vulg. num. 3. Bellon. lib. 3. ſuppu. c. 8. & lib. 4. cap. 5. Modern. ab Aquila. lib. 1. commun. opin. in verbo, pater habet.

Ad verſic. exceptis. vide Hipp. Rim. ad §. 1. Inſtit. per quas perſon. nob. acquir. num. 48. & 52.

Pater emancipans filios habet medium vſumfructum omnium bonorũ filiorum. Adde Iaſon ad Auth. ingreſſi, in fi. C. de ſacroſan. eccleſ. Rim. ad §. quoque. numero 24. & ſeq. Inſtit. per quas perſon. nob. acquir. & ad princ. Inſtit. de donatio. numero 99. Nouiſſimè. Pinel. in repet. ad l. 1. Cod. de bonis mater. 1. par. fol. 150. num. 52.

l. Finali.

Verſ. ſiue è cõtrario ſi pater recuſat dare cõſenſum filio in adeũda hereditate, ſi filius adiret ex illa hereditate pater nihil acquirit, vt etiã dicit Bar. in rub. ff. de pecul. & Alex. in l. nemo. in prin. col. 5. qui teſtam. facere poſſ. & quę ſit differentia inter authoritatem, cõſenſum & licentiã. vide Petr. de Rau. in ſuo aureo Alphab. in verbo authoritas. In verſ. nolente. Pro limit. huius §. nota quod quando imploratur officium iudicis per filiumfamil. ſi apparet conductor requiritur cõſenſus patris in iudicio. Ita per doct. in l. 1. ſupra qui admit. & per Modern. Petruſ. in rep. l. ſuo poteſt col. 2. num. 9. de acquir. hered. & pro limit. iſtius §. vide Hipp. in tit. de quæſt. §. præterea. nu. 118 & Bart. in l. ſi conſt. autem 8. col. in verſ. intelligo. ſol. matr. & pro clariori materia iſtius §. neceſſitate, vide not. deciſ. Delphin. 54. Et omninò quæ ibi ſcripſi in additione & de materia huius §. vide omnino Lanſ. ac. in ſua practica in verſ. conuerſionẽ 5. 6. & 7. & ibi Gloſ. in tit. c. pleniſſimè. Ideò vide omnino & de materia huius §. vide Bald. conſil. 7. punctus talis. vol. 3. vbi ad intell. iſtius §. ponit notabile dictum. Et nota quod ſi pater recuſet dare conſenſum filio, dum litigat in experiendo vel excipiendo officio iudicis imponitur ei neceſſitas, quoniam ſine eius conſenſu in iudicio eſſe non poteſt, & non ſufficit generalis conſenſus, ſed ſpecialis conſenſus præcedere debet, quoniam ratihabitio non ſufficit, vt per Ang. in §. ius autem. inſtit. de patria poteſtate. & contra doctrinam Ang. & deciſ. 5. R. c. 18. vbi dicit, quod ſufficit conſenſus patris in quacumque parte iudicij, tam ſi filius agit, quàm ſi conuenitur, ſuper re, ex qua patri quæritur vſusfructus, quam ſuper re, ex qua non quæritur patri vſusfructus, vt in d. l. deciſ. Alex. in l. nemo. ſup. qui teſtament. facere poſſunt.

§. Sin autem æs.

Verſ. ſin autem non habet. Nota quod ex hoc §. vſufructuarius tenetur ad præſtationem legatorum annalium, dummodò fructus ſufficiant ad dictam præſtationem ſecundùm Bald. hic.

§. Filius autem.

Not. quod quotiens patri vſusfructus in peculio aduentitio, acquiritur tũc per filiũ quidẽ alienari poterit dictũ pecul. ſecũ. Pal. Caſt. hic. & Bar. l. non ſolum. ff. ſolut. matr. Nam quando pater habet vſumfructum, dicitur legitimus adminiſtrator filij, l. 1. §. de bon. mat. meritò nõ poteſt tunc filius ſine licentia alienare, vt hic ſicut nec minor ſine authoritate curatoris Sed quando pater non habet vſumfructum, non dicitur legitimus adminiſtrator filij firmat. Gloſſ. cum qua alij tranſeunt. In Auth. excipitur ſupra eodem tit. meritò tũc filius ſine licentia patris nõ poterit alienare. Et nota, quòd in publicatione bonorum non venit peculium aduentitium ſecundùm Bart. in l. ſi. §. ſi de vectigalibus. ff. de damn. infect. Illud tamen tẽpera quotiens patri cõpetit vſusfructus, quod tunc venit in confiſcatione. Ruin. conſ. 24. vol. 5. col. 2. cum ſeq. vbi multa bona ponit. Et nota, quòd licèt filiusfam. poſſit alienare inter viuos vno caſu, quo patri non debetur vſusfructus tamen de illis teſtari quidem non poterit, neque codicillari, quia filius in poteſtate patris nõ poteſt teſtari de aduẽtitiis, etiam in quibus patri non quæritur vſusfructus. l. pen. & fin. ſupra qui teſtament. facere poſſunt. Et ibi Doct. Et ibi dicit Alexand. quòd iſta eſt communis opinio. Et adde, quòd in confiſcatione bonorum filij, non venit peculium Caſtrenſe, quia dominium eſt apud filium in poteſtate de iure ſpeciali. Rui. con. 25. num. 4. vol. 5. Et in hac materia vltra ſuprà dicta, pono infra ſcriptas concluſiones.

Prima: Si quæritur, an publicatis bonis filij cenſeatur peculium profectitium publicatum? Dicas quod nõ, quia pater in eo habet dominium. Et eſt in bonis patris. l. certum, ſupra, famil. erciſcun. Et ibi Gloſſ. quia res aliena non comprehenditur in publicatione.

Secunda concluſio, publicatis bonis filij peculium aduentitium ipſius filij non dicitur publicatum, eò, quia filius non poteſt contrahendo alienare dictum peculium, vt hic, ergo multò minus alienare delinquendo. Et ita notat Bartolus. in l. ſi finita. §. ſi de vectigalibus. de damn. infect. columna penultima.

Tertia ſit concluſio, publicatis bonis filij peculium caſtrenſe nõ remit. in iſta publicatione.

Caſus eſt in l. 3. in fin. de bon. præſcript. per quam ita tenet Bart. & Doct. in d. §. ſi. de vectigal. Et Bertrand. conſ. 306. num 4. vbi filiusfam. Et cum iuramento in ſuimet præiudicium, non poteſt alienare bona, in quibus pater habet vſumfructum, ſi ipſe pater non conſentit. Et per eundem conſilio 327. num. 3. vol. 3. in antiq.

Et adde ad materiam, quòd in bonis aduentitiis, in quibus patri vſusfructus non quæritur, poteſt diſponere filiusfamilias. Secùs in donatione cauſa mortis. Aymon. in conſilio 84. numero 9. Et conſilio 92. numero 1. Et adde quòd ſi filiusfamil. donat bona aduentitia contemplatione matrimonij, ſeu propter nuptias ſine conſenſu patris, valet donatio. Aymon. conſilio 185. Et conſ. 84. num. 16.

An reconualeſcat donatio, & an filia poſſet dare dotem viuente patre, & an filius poſſit diſponere inter viuos, de Bonis aduentitiis, in quibus pater vſumfructum. Et confirmetur morte patris. Aymon. conſilio 39. Et conſilio 92. vbi an filiusfamilias poſſit diſponere inter viuos de bonis aduentitiis, in quibus patri non quęritur vſusfructus, & concluditur quod ſic. Secùs in donatione cauſa mortis, & an pater habeat vſumfructum in dote profectitia filiæ. Et an filia de dote, in qua pater habet vſumfructum, poſſit diſponere inter viuos, ſeu in vltima voluntate. Et tenet, quod Aymon. conſilio 84. pleniſſimè.

In eadem l. pen. § filius autem in verbo duntaxat, filius patre viuente, non poteſt bona, in quibus pater habet vſumfructum alienare contra eius voluntatem, nec de eis teſtari. Et etiam tenet Decius in l. penult. ſuprà qui teſtament. facere poſſunt.

Aretius ad § fin. Inſtit. de inutil. ſtipulat. Rimin. Inſtit. de donatio. in princip. numero 551. Iaſon ad leg. ſi vnus. §. pactus ne peteret. ff. de pact. numero 22. Decius ad leg. primã in vltim. not. numero 38 ff. de officiis, & in authentica ex teſtamento. numero 4. Cod. de collationibus. Alexand. ad l. penult. Cod. qui teſtamentum facere poſſunt.

Titulus 61. De hereditat. decurion.

l. Si quis. 1.

l. Vniuerſis. 2.

l. ſi quis cohortali. 3.

l. Inteſtatorum. 4.

l. ſi quis fabricenſis. 5.

Finis libri ſexti.

LIBER SEPTIMVS Codicis.

De vindicta libertate & apud concilium manumiſſione.

l. Eorum qui. 1.

Rauard. in lib. pro tribunalium.

l. Nihil ciuitati. 2.

l. Nec mulierem. 3.

l. Apud concilium. 4.

De teſtamen.

Tit.2. De teſtamentariæ manumiſſione.

Si codicillos.1.

l.Ex teſtamento.2.

Cepol.conſ.crim.27.viſa.

l.Libertas.3.

l.cum teſtamento.4.

Roman.conſ.388.in caſu & 43.licet.

l.In fraudem.5.

l.ſi hæreditas 6.

l.contra voluntatem.7.

l.Cum teſtator.8.

l.ſeruo tuo.9.

l.Directis,10.

Cuiac.lib.3.obſ.cap.23.

l.ſi iure.11.

In gloſ.in verb.proponas.verſ.ſed certè not.ex iſta gloſ.legata facti in teſtamento imperfecto amico deberi,quia videtur repetita ab inteſtato.caſus eſt ſingularis.*in l.in teſtamento ff. de fideicommiſ. liber.* ardor enim liciti amoris vt dicit Bal.*hic per hanc gloſ.& vid.Pet.de Rauen.in ſuo aureo Alphabeto,in litera A in verb.Amicus.*

l.ſi hæredes.12.

l.ſtatuliberis,13.

l.Directas.14.

l.Cum conſtitutio.15.

§.ſin polliceatur.1.

§.ſin vero.2.

§.ſin verò.3.

§.ſed hoc quidem.4.

§.ſin autem,5

§.ſed ſi quidem.6.

Tit.3. De lege Fuſia Caninia tollenda.

l.ſeruorum.1.

Tit.4. De fideicommiſſariis libertatibus.

Rainald.Corſus lib.2.indag.cap.27.

l.Cum proponas.1.

l.Quamuis.2.

l.Cum libertatem.3.

l.ſi voluntate.4.

l.Minor annis.5.

l.Deberi.6.

l.Hi quibus.7.

l.Cum proponas.8.

l.Etſi non.9.

Coſta lib.4.ſelect.cap.15.Puluæus,de alien.rei diſtra.cap.7.

l.fideicommiſſaria.10.

l.ſi ſeruus.11.

l.Ex verbo.12.

l.ſi te donatam.13.

l.Cum inter veteres.14.

In verb.in ventre portaretur. Not.quod interficiens exiſtentem in ventre non punitur tanquam homicida pœna l. Cornel. de ſiccariis , quia hominem non interfecit,De veritate tamen.*vide Boer.in §.poſt hunc Inſtit.de exhered.lib.num.9.cum ſeq.*Oldr.*conſ.212.quidam.*

l.Ancillam.15.

l.ſi quis.16.

l.Finale.17.

In princ.Pro limitatione huius legi.vide Iaſ.in l.vnicam in 12.& 3. col.ff. ſi cert.petatur.& quando iudex poteſt vltra petita.vide Afflict.*deciſ.32.*

Et iſtam legem cùm quidam ſolet allegari,quòd ſententia eſt nulla, quæ non eſt conformis libello,vide plures limitationes,quas cumulat Iaſ.in l.vnicum.ff.ſi cert.pet.Guil.*lib.2.quæſt.iur.cap.9.*Rainal.Corſus,*lib.2.indag.c.27.*

Tit.5. De dedititia libertate tollenda.

Briſſon.lib.2.ſelect.cap.9.

l.Dedititia.1.

Tit.6. De Latina libertate tollenda.

l.Cum dedititij.1.

Auth.ad hoc nota, quòd ſicut domino licitũ eſt, propria authoritate ſeruum ſuum capere, & plagis mediocrib.caſtigare,idẽ licet nobilibus de hominibus ſuis.Ita Bald.hic per illum text. ſic licitum eſt marito vxorẽ ſuam caſtigare,ex cauſa,& eam incarcerare.*l.ſi conſtante.§.maritus.Et ibi Doct.ſolut.matr.Iaſon.in l.fin.coll.11.verſ.ego addo 3.de iure Emphy.* Sic etiam licet patri filium in patria poteſtate conſtitutum caſtigare & incarcerare.l.1.& 2.C.de patr.qui fil.diſt.ſecùs de filio emãcipato.*Ita voluit Bald.in l.libertas.C.de obſeq.pat.præſtandis.*Idem permittitur cred tori.*l.eleg.matr.§ plane.ff.de pign.act.* tamen à primo dicto recedo,quando domino non eſt permiſſum ſæuire in ſubditos, nec eos incarcerare,quamuis in eos iuriſdictionem habeat,omni modo probatur *in d.l.vnica.C.de off.Comit.hoc palat,* per illũ tex.quòd ſubditi grauati debẽt eximi à iuriſdictione dominorum,pro quo licitè eſt bonus text.*in l.ſi poſtulauerit.§.iudex.ff.de adulteriis,& in l.2 ff.de his,*qui ſunt ſui vel alieni iuris.Et nota,quòd quamuis ſubditi non conquerantur,nec quæſtionem de his faciant.Iudex tamen ex ſuo officio debet eis prouidere.l.illicitas.§.non potẽtiores. verſ.nec innocentibus *Et ibi Bald.de officio præſidis.* imò ſi grauaret ipſos,poſſet domino interdici adminiſtratio,*vide Guid.Pap.q.63.*de facto poſſunt ſubditi reſiſtere domino.Ioh Fab in l.omnes iudices.C.de appel.debet ſe omninò ſubditos ab aliorũ iniuriis tueri & defendere,non deglutire.*Bal.in c.1.§.Marchio.col.pen.verſ.extra* quæro qui feu.dare poſſint.

Et de materia vide Iacob.in Auth.quæ res, in 2.notab.ſup.de ſacroſ.eccl.& in tract.de homagio.in verb.Marchio.col.4.

Tit.7. De communi ſeruo manumiſſo

l.In communes.1.

l.Cum apud.2.

Titulus 8. De ſeruo pignori dato manumiſſo.

l.Licet dotalẽ.1.

Digitized by Google

l.Libertas.2.

l.Ab eo.3.

l.ſi vt proponis.4.

l.Creditoribus.5.

Panorm.conſ.38.in 9.parte 2.

l.ſi tutor.6.

Zabarel.conſ.92.nobiles viri.

l.ſiue cum.7.

Tit.9. De ſeruis Reipublicæ manumittendis.

l.ſi ita.1.

l.ſi decretis.2.

l.Titulis.3.

Tit.10. De his qui à non domino manumiſſi ſunt.

l.Eum qui.1.

l.Feliciſſima.2.

l.Qui tibi.3.

l.ſi non proprietatem.4.

l.ſi tradita.5.

l.ſi pater.6.

l.ſi à non dominis.7.

Menoch.*de arbit.iud.caſ.314.* Dec.*conſ.86.in fine.*

Tit.11. Qui manumittere non poſſunt, & ne in fraudem creditorum manumittantur.

l.Certum.1.

l.ſeruos meos.2.

l.Diuo Marco.3.

Cuiac.lib.2.obſ.cap.12.

l.ſi minor.4.

Ribuardus,pro tribon.cap.33.

Auth.ſed hodie.

l.ſi in fraudem.5.

l.Nec fideicommiſſum.6.

Cuiac.lib.14.obſ.cap.33.

l.ſi debitor.7.

Tit.12. Qui non poſſint ad libertatem peruenire.

l.Cum diuus.1.

l.Is quidem.2.

Tit.13. Pro quibus cauſis ſerui pro præmio libertatem accipiunt.

l.Quoniam.1.

l.ſerui qui.2.

Rom.conſ.109.in propoſito.

l.ſi quis ſeruus.3.

l.ſi deſertorem.4.

Tit.14. De ingenuis manumiſſis.

l.ſi ingenuum.1.

l.ingenuam.2.

Mercer.*lib.1.opin.cap.10.*

l.Diffamari.5.

Ad iſtam l.vide quod not. Bald.in Auth.ad hæc. penul.col. C. de vſur. & Alexan.conſ.103.5.vol.Lud.Rom.conſ.53.& Abbas in c.ex quæſtione.de reſtitut.ſpol.qua pœna puniatur diffamator, vide conſ.Bald.431.incip. eſſo facto &um.vol.1. Ripa.*conſ.8.in cauſa tit.de legib.* Old.*conſ.3.cum cauſa.* Rom. *conſ.23.neſcio & 53.viſis.*

Sed quid ſi eſt factum remedio illius l. & diffamans eſt condemnatus ad proponendum, vtrum poſſit proponere in alia curia, vide per Felinum in c. cùm ſit generale de foro compet. in 4.vol. vbi dicitur, quòd non, quia eſt preuenta iuriſdictio per primum iudicem. In hãc legem Cagnolus ſcripſit. *vide Philip.Portium li.4.conclu.19 Molinæum de diuid.& indiuid. part.2.nu.6.* Couar.*lib.1.var vol.& ca.18.Sarmien.lib.1.ſelect.c.2.*

Ad intellectum iſtius legis vide *Socinum conſ.*204. & 268. & *Aret. Inſti. Rubr.de donationibus.in q.9.*

Vide latiſ.& coploſè not.Repetitionem ad hanc l.per Ceſ.contar.genu. vbi ampl.lim.69.& glo.explicat.Afflict.*deciſ.*264.*nu.*1. & 264.*Rot. Rom.deciſ.328.in nouiſ.& 34.403.405.422.in antiq.Marſ.ſing.283. lapſum. Anchara.cōſ. 306.Gemin.conſ.4. Oldrand.conſ.3. Paul.de Caſtro ad l.ſi contendat.de fideiuſ. Pe. riſ.conſ.81. ad ſi. & conſ.99.vol.4.Soci.conſ.94.vol.3. Dec.conſ.43. Gomez. ad §. præiudiciales.nu.7. Inſtit. de actio. Gozad. ad l.ii apud quem.C. de eden. num.11. Ferret. conſ. 39. Baptiſta de ſancto Blaſ. in tract.correlat.nu.31. Didac. Couar.in tract varr.reſolut.lib.1.cap 18.Petr.lib.2.electuſ.19.vbi maxime hu.l.latè explicatur. pulcher Dec.ad cap.in præſentia.4.not.de probat.*

De excommunicato an poſſit vti beneficio h. l. latè ponit pro & contra Fel.*ad cap.intelleximus.num.7.extrà de iud.*

An ille,qui agit vigore iſtius l.dicatur actor vel reus vid.deciſion.5. Rot. & pro intellectu huius l. vid. *Bart.Veronenſ.in caut.110.inci.* quando aliquis & ſo dominus exiſtens in poſſeſſione rei ſuæ poſſit agere in rē & petere, pronunciari rem ad ſe pertinere iure dominij vel quaſi,dicas quod ſic,vt videtur tenere Iunior.in c.1.ad confirm.vtili vel inutili & de materia vide *deciſ. Delphin.deciſ.regul.2.*

l.ſcientis.6.

l.ſi te & filios.7.

De ingenuis manum.vid.Tiraq.*in l.ſi vnquã. in verb.donatione.nu.* 306 C. *de reuoc.donat.Rom.ſing.*701.

l.ingenui.8.

l.Libertina.9.

l.Ad recognoſcendos.10.

l.ſi veſtram.11.

l.Ad murandum.12.

l.ingenuum.13.

l.ſtatui.14.

Tit.15. Communia de manumiſſionibus.

Digitized by Google

l.Sancimus.1.

l.ſi quis ſeruo.2.

l.ſi quis ſine.3.

Titulus 16. De liberali cauſa.

l.Rem quidem.1.

l.ſi hi quos.2.

l.ſi liber.3.

l.ſi is quo.4.

l.non ideo.5.

l.nec ſi volens.6.

Pulchram quæſtionem habes apud Peckium de eccleſ.repar.cap.7.

l.Cum pretium.9.

Ad iſtam l.adde, quòd ſicut ſtatur confeſſioni contra libellantē, ſic etiam contra excipientem. & vide *Ludo.con.235.vlt.col.verſ.*quo ad ſeptimū. Et amplia d.l.cum precium, vt per Abb. *in c.examinata.1. notab.extr.de iud. Briſon. lib.1.ſelect.cap.11. Aul.Gell lib.9.cap.1.*

Aſſertioni factæ in libello, ſtatur contra libellantem.contra Bal.*gloſ. & omnes Alc.lib.5. paradox.c.5.* Adde quæ idem *Alc.ponit cap.1.colum.2.*in med. libr. 4. diſpunctio pro quo adde tu vltra eum, qui nullū text.ſciuit allegare.*text.in l.ſi ita ſtipulatus. §.Chryſogonus.in princip.ff.de verb. oblig.* ibi Chriſogonus, qui cum ſeruus eſſet, nudo ſuo nomine vocat: Zoſam autem, qui erat libertus Iulij Quintiliani, Iulium Zoſam vocat, & ſic pro nomine patroni. Quem text.ſigna perpetuò. Adde & declar. hunc text.vt per Bart. Socin.*con.244.col.7.lib.2.num.11.Felin.ad cap.ff.ſi cautio.de fid.inſtr. Rom. conſ.23. Pariſ.conſ.115. volum.1. & conſ.24. volum. 3.21.22.23. volum 4. Aret. conſil. 136. Cranet.conſ.201.num.5.cum ſeq. vide Abb. ad c.examinata.num.4.extra de iud.limit.vt per Doct.ad l.ed... not.de eden. Declara vt per Iaſ.Inſt.de act.§.Si minus 2.not.adde nouiſ.per Phil... art. lib.1.ſuarum concluſ.13.in materia.Feli.c.cùm venerabilis.* ... 23. *cum ſeq. de except.* & ibidem Dec.& de producente inſtrumentum.Gozad.*conſ.42.num.9.*

Panorm.*conſ.73.* Roman.*conſ.235.* Bald.*conſ.307.* Roman.*conſ.59.* Cuman. *conſ.73*

l.Liberos.10.

Alciat.*lib.2.parad.cap.5.*Auguſt.*lib.3.emend.cap.8.*Cuiac.*lib.5.obſ.ca.40.*

l.Non mutant.11.

l.ſi ex liberta.12.

l.Principaliter.13.

Barb.*conſ.pe. num.40.nu.2.de teſta.l.*

l.Lite ordinata.14.

l.Nec omiſſa.15.

l.ſi miniſterium.16.

l.Multis.17.

l.Ad probationem.18.

l.Principaliter.19.

l.ſicut ſemel.20.

l.Eam quæ.21.

l.Parentes.22.

Briſſon.*lib.1.ſelect.cap.5.*Oldr.*conſ.133.*

l.ſi tibi.23.

Cuiac.*d.cap.40.*

l.Interrogatam.24.

Briſſonius,*d.cap.5.*

l.Sicut.25.

l.ſicut datam.26.

Bald.*conſ.458.*

l.Arianus.27.

l.Aui paterni.28.

l.De ancilla.29.

l.ſolo obſequij.30.

l.ſi tibi.31.

l.ſubſcriptio.32.

l. Licet accepta.33.

l.Libera.34.

l.Non idcirco.35.

l. Poſt certi.36.

In gloſ.fin. Mater neceſſitate coacta poteſt filium ſuum locare ad ſeruiendum pro mercede, vt traditur l. vt,de pena.in *l.1.C.de ſup.co. nu.1.col.* & ibi quædam de matre.

l.ſi filium.37.

In gloſ.fin.in verſ.& caue tibi. Not.optimam cautionem ad hoc, vt per confeſſionem tuam poſſis repellere accuſatorem ab accuſando. *& vid. Iaſ. in §.Item in 4.col.Inſtit.de act.de cuius Gloſ.* tamen veritate, vide Bart.notabiliter C.de teſtibus.

l.Non idcirco.38.

Cotta *in voce monarcha.*Briſſon.*d.cap.5.*

l.Liberos.39.

l.Iuſtitia.40.

l.Iubemus.41.

In gloſ. in verb.aliud.Not.quod confeſſio debet in figuram iudicij fieri, nec ſufficit, ſi fiat coram tabellione.ad ſimilē gloſ.in d.*l.cum ſcimus & aliam ibi.*interrogatum.ſupr.eo.quā ad hoc allegat Bart.in d.l.cum ſcimus.de hoc *vid. Bald.poſt gloſſ.in l.hac conſultiſſ. §.penult.ſupr. de teſtibus.*vbi iuramentum præſtari coram iudice, non coram tabellione,ſufficit, pro quo eſt text.in l. generaliter.§.*iuncta gloſ.in verb.ſub iudice de reb.cred.*

De quo tamen vide plenius per Abb.vbi multa notabiliter dicit *in cap.quando.contra.col.15.extrà,de probat.* Add Iaſ.*in l.admonendi.82.col.de iureiur. in eius repeti.*Et ad principale dictum iſtius gloſſ.vide Abb.*in c.ſi clerici. in fi. 1.col. extrà,de iud.* & vide omninò *Luc.de Penna.in l.2.C.de iure fiſci. Iaſ.in Auth.* Quam ſupplet col. 5. ſupra, de precibus princip.off. & vide etiam Math. *de Afflict.in conſtit.reg.incip.*Magiſtri Camerarij.pen col.vbi multa allegat.& Socinus conſ.85.Rom.conſ.157.

l.Placuit.42.

Tit.17. De aſſertione tollenda.

l.Prima.

Vide Alciat.parad. libro 3.cap.27.in iſtum §. quem ipſe intelligit præter Doct.ſententiam.

l.Expeditam.2.

Tit.18. Quibus ad libertatem proclamare non licet.

l.Diſpar.1.

l.Relationum.2.

l.Si quis.3.

In gloſſ.in verb.de furtiuis.famuli ſolent ex pecunia expendendi cauſa à dominis tradita trebellare,id eſt,detrahere,dicit gloſſ.ibi Bald.

Et famulus non debet habere tempore infirmitatis ſuę medicos à domino.Ita *Bart.in l.ſi cum dotem.§.ſin autem. ff.ſolut.matr.* & tempore infirmitatis ſalarium non debet habere,Scribentes *in l.ſi verò.§.Item cùm quidam.ſ.locat.* Et famulo diſcedente tempore finito relinquenda ſunt veſtimenta, quæ ad

Digitized by Google

deicommiſſariam num.54.vſque ad nu.77.I ſ.ad l.Marſellus, in prin.num.53.ff.ad Trebell.Rip.ad l.nemo poteſt.nu 52.& ſeq ff.de leg.1. Socin Iun.conſ.131.per tot.& conſ.136.num 7.lib.1.Forcat.in necyoman.iur.dialog.50.num.7.Ang.conſ.124.Iol. celum.vlt.num 5.Dec.conſ.81.in caſu.& conſ.l.480.num.15.Pariſ.conſ.126.num. 35.& conſil.45.lib.2. Ruin.conſil.135.S 43.91.& 165.lib 5.latè Pariſ.conſil.1. lib 3.& conſ 21.num 45.vſque ad fin.& conſilio 27.nu 15.& ſeq.& conſ.43.num. 93.vol 3.idem Pariſ.conſ 25.num.53.cum pluribus ſeq.& conſ.26.lib.2. Socin.Iun. conſ.170.num.2.lib 2.Gi Zad.conſ.45 num.42 Cortet. in tract.de Trebell.§.1.nu.8. Ruin.conſ 133. Videtur lib 2.& conſ.190.per tres qq.eodem volum.Rom.conſ 231. Ceph.conſ.278.num.17.Franc.de Capit.conſ.78.num.3 4 6.& 9.inter conſilia diuerſ.ad can vlt.volun.volo.1.& ibi And.de Biſgna.conſ.152.num.12.13.14.Ioan. Ant.& Marchion.conſ 35 num 12.& Hiero.Bigela.conſ.154.nu.37.& 41. An procedat diſpoſitio h.l. quando filius etiam legitimam detrahit. Socin. Iun. ad l. qui Romæ.§.duo fratres.num.84.ff.de verb.oblig.quòd ſic,contra Pau.de Caſt.& Crot.ibi.

Authent.niſi rogati.

Monaſterium ſuccedit in locum filij, vide Iaſ in l.ex facto nu.46.de vulga. & pup.& ad Auth.ſi qua mulier & ad Auth ingreſſi.C.de ſacroſ.eccleſ.Rip.ad l. ex facto.§.ſi quis rogatus.nu.37.ad Trebell. Abb.ad c.in præſentia.& ibi Felin.& de probat. Ampl. quod monaſterium etiam habeatur loco heredis, quando ſuccedit in vniuerſum. Tiraq in tract.le mort ſaiſ 2.par.declar.4.n.5.& declar. 14.nu.24.in mat.Dec.ad l.licet.num.5.C.de pact.& de filio ſubſtituto,quòd ipſe ſuccedat,& non monaſterium. Iaſ.conſ 212.volum.2.Tiraq.ad l.ſi vnquam.C. de reuoc.donat.in Gloſſ.in verb.libertis.num.91.Socin ad l.cum auus.de cond.& demonſtr.in mat.Pariſ.conſ.65.lib.2.Rui.conſ.77.& conſ.154.lib.3.Dec.con.259. Nouiſſimè Didac.Couar.in tract.variar.reſolut.lib.1.c.19.num.7.8.& 11.Moder.ab Aquila.lib.1.commu.opin.in verbo,ſubſtitutus.ſub conditione.Deci.conſ. 419.& 426.col.1 & quid ingrediens monaſterium in fraudem ſubſtituti nō præiudicet ſubſtituto.vide vt per Dec.in not.q.de adoptante,poſt gloſſ.hic conſil. 599.ad fi.num.9.& ad cap.in præſentia num.60.extra de probationibus.

l.ſancimus 2.

l.Quidam teſtamento.

Rogatus de reſtituēdo fideicomm. vniuerſali & ſpeciali totum debet reſtituere abſque ſpeciali detractione,& fide.commiſ.ſpecialis cōtra vniuerſalē,cui reſtitutio eſt facta agere poteſt. Aret.de com.ad §.reſtituta.in fine.inſt. de fideicom.hæredita. Rot.deciſ.870.in antiq.Capic.deciſ.pen.de re iudic.Ampl. procedere etiam in procuratore petente dilationem. Fel.ad c.ad conſultationem.col.8.extra de re iudic.& de intellec.ad hunc text.Curt.Iuni.conſilio 135.nu.7.

Titulus 49. Ad legem Falcidiam.

l.Scire.1.

l.Falcidiæ rationem.2.

In Gloſſ.1.pro ſolutione iſtius quæſt. per Gloſſ.videlicet, an heres poſſit retinere Falcidiam in vna re. Vide Ang.in §.1.col.3.circa fin.Inſtit.eod. Et diffuſe per Bart.in l.in quartam.3.col.4.q.ff eod.

l.Etiamſi.3.

l.Et in legatis.4.

l.ſi maritus.5.

l.in ponenda.6.

Per aditionem hereditatis debitoris confunditur actio creditoris,vt hic, & ſuprà de pactis, l.ſi debitor, & hoc ſi non conficitur inuentarium, aliàs nequaquam,vt ſuprà de iure delib.

l.in teſtamento.7

Vbi Gloſſ.in verb.militis ad probandum omnia iſta remedia, vide optimum text.l.quia poterat.ff.ad Trebell.

Auth ſed nunc.

Teſtator legando alicui pleno iure videtur prohibita Falcidia d.Auth.ſed cùm teſtator.adde Bald.in l.precibus.verſ.quæro,vlterius quòd ſi teſtator ſuprà de imp.& aliis ſub.ſed Angel.& Peruſ.negat, & dicit contrarium ſe conſuluiſſe,vt refert in l.ſeruus electione §.fin.col.3.in prin.de leg. & aliquid de materia. vide Angel.in 5.ſi verò expreſſius in Authent.de hered.& Falcid.col.1.verſ. ſed iuxta.Alex.in l.cum filio.in fin.ff.de legat. Adde Auth.vel,Bart.& doct.in l. nemo poteſt.in 3.col.de legat.

Auth.Eandem quæritur.

Quòd ſi teſtator dixerit, volo hereditatem meam totā vel integram ſine aliqua diminutione peruenire poſt mortem filij ad Caium an cenſeatur detractio Falcidiæ prohibita, & quid ſi dixerit:omnia volo peruenire ad talem, an cenſeatur prohibita Trebellianica vel ſi dixerit, volo omnia mea bona iure peruenire ad talem pleno iure.vide plenè Calienum in rep. l.centum,num.252.cum ſeq.de vulg. Adde ad hanc Auth. Bart in l.nemo in 1.col.ff.de legat.1. Et nota ſunt: quod ſi teſtator poteſt prohibere Falcidiā, ita & Trebellianicam,& cōmuniter. Doct.hic & Socin.in Rubr.ff.ad Trebell. in fin.& Bart in l.Marcellus.in 3.col.ad Treb.& ibi Alex.in 4.col.vbi dicit quòd hæc eſt communis opinio & teſtatore non prohibente,ſi heres inuētarium legitimè conficiat,Falcidiam detrahit aliàs ad integra tenetur legata, & vltra vires hereditatis,quod ſecus eſt in Trebellianica,quæ detrahitur, & ſi nō conficiat inuētarium, Bart.in l.Marcellus.in 3 col.nu.8.ad Trebel.& idē Bart. in conſ 2.incip.D.Iohanni vide etiā Alex in l.Marcellus in 6.& 7 col.& deciſ. Delphin.53.vol.85.An Trebellianica poſſit prohiberi per teſtatorē in liberis, & quid in extraneis.vide Gui.d.Pap.in quæſt 5 leg 6 in Gl ff.in verb.ceſſat.verſ. item in quartam filius grauatus de reſtituendo non poteſt prohiberi, nec detrahat 4.& vt hic.& Alex in l.Marcellus in col.5 ad Trebel.in Gl.in verb. excedant in verb.quartam autem.add deciſ.Delphin.53.vbi dicit hanc eſſe commun.opin.quod per non confectionem inuentarij filius non prohibetur à legitima.Similiter ex legat.facto ad pias cauſ.non detrahitur Falcidia, nec Trebellianica,vt probatur per text.vnde ſumitur hic Authen.& ita tenuit.Bart.in l.Marcellus in 3.col.num.5.ad Trebel.& Socin.ibi in Rubr.vide deciſ 188.Adde quod pia cauſa habet multa ſpecialia.de quibus hic per Ludouic.& per Socin.reg.182.incip.priuilegia piæ cauſæ.& mihi eſt reg. Socin 310.

In Auth.ſimiliter de legatis factis Eccleſiæ heres non detrahit Eccleſiæ Falcidiæ d.Auth.tamen Eccleſia eſt hæres,poterit detrahere,quia vbi pariter priuilegiati ſunt, conquaſſantur priuilegia, & vtuntur Iure communi. Ita Franc.Alberi.licet gl.ff.non firmauerit in c.Pōtifices.12 q.3.ſecundū ipſum, quem alij ſequuntur.Abb in c.cum cauſam.vbi bonus text.extat, de præbend.facit text.not.hi.in l.ſed & miles.§.coequaliter.ff.de excuſat.tut.per quem text.dicebat.Bal.in l.1.3.col.extr.de probat.quòd fiſcus nō tenetur ædere ſua iura fiſco, per quam etiā Lex dicebat Bal.& in c.cum cauſam & 1.extr.de indictio, quòd diſpoſitio Legis non eò minus.ſupr de procurat non procedit,quando litigat minor cum minore,per quem text.conſuluit. Petr.de Ancho.in conſ.32. contra Iohan.Andr. Quod ſi duo habent immunitatem, vt ſupr.debitis retrofactis non poſſint conueniri, non poterit vnus cōtra alium dicta immunitate ſe tueri, & per illum text.& per gl.in c.in præſentia.extr.de probationibus,conſuluit Oldr.conſ.219.incip. Titius condidit teſtamentum, quòd licèt ad probandum relictum ad pias cauſas ſufficiat minor ſolēnitas,quàm in aliis teſtamentis,tamen ad probandum aliud inſtrumentum ad pias cauſas non ſtaretur ita fragili probationi. Vide Iohan.Andr.in reg.in iudiciis de reg.iur.in 6.in Mercuriali.& ad id,quòd priuilegiatus non vtitur priuilegio aduerſus priuilegiatum.Vide quæ notat Cott.in verb.connex.in 2.col.in Memoral.

Teſtator poteſt Falcidiam prohibere.De ratione quare olim teſtator nō poterat,& hodie ſic Bar.Rip.& alij ad l.Nemo poteſt, de leg.1.& ad l.Trebell. Alci.lib.5.Parerg.cap.15.alia ratio eſt,quia lex reſiſtebat,& procedebat vlterius annulando actum.Quo caſu huic legi prohibenti nō poteſt renuociari. Tiraquell.de primogenit.q.24.q.10. Et circa ſecundùm rationem Bar. in d.l. nemo poteſt.eſt com.opin.vt teſtatur Præpoſitus.Senen.5.caſu q.fin.Alci.reg. 3.præſum.18.in fin.Contrarium Socin.Iun.conſ.137.lib.2.vol.Rom.deciſ.3.dicit com.Dec.conſ.

Ampl.hunc text.etiam in Trebellianica Rip.ad leg.nemo poteſt.nu.48.Bar. & alij ad leg.Marcell.in prin.vbi Iaſ.num.40.cum ſequent.ff.ad Trebell.De commu.et l.Rip.ad l.in quartam num.48.ad leg.Falcid.Alex.conſ.97.lib.1.Bal.conſ. 64.lib.2.& conſ.170.lib.5.Rom.conſ.239.Socin.conſ.14 col.fin.vol.1.nouiſſ de commu.poſt Pariſ.conſ.1 lib.3.& Rui.conſ.147.cum duobus ſeq.lib.3.latè per Iul.Clar. lib.9.ſent.§.teſtamentum.q.62.cum ſeq.

Lim.hoc de Trebellianica in filiis primi gradus de commu. Rip.& ad l. nemo poteſt.num.52.& ſeq.Bal.Paul.& Salic.hic.Rom.& Iaſ.ad l.Marcellus in prin.num 53.ff.ad Trebell.Rom.conſ.206.Dec.d.conſ.81.col.1.& conſ.218.col.1.& ſeq.vide Guid.Papæ.q.53.Dec.conſ.236.Socin.Iun.conſ.131.lib.1.Iul.Clar.vbi ſupra Hiero.Butigell.conſ.154.num.38.inter conſ.diuerſ.ad can.vlt.volun.volum.1. Alba.conſ.1.num.14.nouiſſ.copioſè explicat Franc.Marza.in epito.fideicomm.2. par.q.49.

An prohibitio Falcidiæ & Trebellianicæ debeat fieri per teſtatorem expreſſè vel ſufficiat per eius coniuncturas,& per quæ verba intelligatur,poſt Pariſ.hic in addit.ad Bart.vide Socin.Iun.conſ.170.col.6 cum ſeq lib.2.

Et an Falcidia & Trebellianica detrahatur de legatis, vel fideicommiſſis particularibus, vide Doct.ad Rub.ff.ad Trebell.vbi Iaſ.col.2.num.36.& ſeq. Pariſ.conſ.60.num.53.lib 2.& conſ.43.num.45.lib.de commun.Præpoſit.Senen 2. caſu.q.11.Coraſ.lib.3.Miſcell.ca.15.num.12.Hiero.Alb conſ.2.Tiraquell.poſt.l.1. connub.Gloſſ.7.num 100.& ſeq.Rip.ad l.in quartam.ff.ad l.Falcid.num.1.vide Socin.Iun.num.4.de commu.

Authent.ſed & in ea.

Authent.ſimiliter.

l.irritam.8.

l.Error facti.9.

l.Quanquam.10.

l.ſi vt allegas.11.

In filiis primi gradus non poteſt Trebell.prohiberi poſt Salycet.hic, vide Guid.Papæ q.51.& hæc eſt magis commun.opin.vt teſtatur Socin Iun.conſ. 132 num.1.lib.1.& conſ.131.col.li.vi.quæ latis.pono ſuprà ad Authen.ſed cùm teſtator ex tit.Tiraq.Vernan.ad l.in quartam.prin.c.nu.318.ff.ad l.Falcid.plenè & notātur cumulat authoritates hinc inde nouiſ.Franc.Marza.in epito.mat fidei commun.2.par.quæſt.49.

l.in donationibus.

Nota,quòd in donatione cauſa mortis defalcatur Falcidia,vt hic, Et in l. penultima ſuprà de donationibus cauſa mortis l.Seia.§.finali.ſuprà eod.

Et ad

Et ad Gloſ. in d. l. in donationibus ibi vel mortem confirmatis. Nota, quòd donatio inter coniuges morte cõfirmatur. Vide Dec. in l. pacta, ll. quæ, contra num. 7. C. de pactis. Et Alex. conſ. 137. viſo inſtrumento, num. 15. lib. 1. Et quomodo hoc intelligatur, vide ſupra num. in l. ſi donationem. ſub. tit. de collat. lib. eod. C.

l. ſi ea, cuius. 14.

Vide Ruin. conſil. 129. num 4. lib. 3. Et conſ. 118. num. 29 & aliis num. 28.

l. Licet. 14.

l. ſi prædiorum 15.

l. ſucceſſores. 16.

l. ſi quis. 18.

l. Fin.

Nota, quòd ſolutio & promiſſio à pari procedunt, licet quandoque magis præiudicet ſolutio, quàm promiſſio, vt in l. quòd ſi maritus. ff. de pecul. Caſren. Vbi ſi maritus dotem promittat reſtituere, non præiudicat ſibi, quò minus vti poſſit priuilegio, in quantum facere poteſt, licet ſecus in ſolutione facta à marito d. dotis ſit l. Nam etſi maritus. de cond. indeb. per Gloſ. & Bart. Et vide Bald. in hac l. vbi propter verbum integrè. Vide Bald. in c. Raynald. col. 64. de teſtam. Dec. in conſ 402. col. 7 vol. 7. Iaſ. in l. quòd nomine. nume. 2. de cond. indeb. Et ad materiam huius Legis, vide Iaſ. in conſ. 5. volum. 3.

Et nota quòd promittere & ſoluere, quoad probationem alicuius actus à pari procedunt. *Aymon. conſ. 178. Et D. Maria. Soc. iun. in conſil. 133. num. 7. Et* vide quæ ſcripſi *in l. quedam. ex parte. ff. de euictio.*

Hæres ſoluens integra legata, vel promittens ſoluere, non vtitur beneficiò Falcidiæ. Et hoc in quantum ſolum animo donandi, & non ex inopinato, alias ſecus, vt notatur *in Auth ſupe. eod. ſed cùm teſt. in verb. niſi inopinatum, quid emergat, vt in l. 9. de bonis. §. non idcirco. Et in l. quod pluribus. ff. eod.*

In ead. l. in fin. vbi in vtroque enim caſu dictum iſtius. l. dicentis, quòd promiſſio de ſoluendo vel donando, & ſoluere & donare idem eſt, impugnantur *per Bart. in l. quod nomine. ff. de cond. indeb. & in quo caſu loquitur. Vide Iaſ. in §. ſi minus. in. 2. col. Inſtit. de actionibus.*

Permittere & Soluere æquiparantur. *Add. Bart. ad l. qui ſe debere. col 2. in principio. ff. de cond. cauſa. dat. & ad l. quod nomine. num. 3. ff. de cond. indeb.* vbi limit. vno modo, & alio modo limit. *Iaſ. ad l. Titia. in principio. num. 25 ff de verb. obliga. & per hoc dicit Dec. con. 35. num. 2.* quod idem eſt in dote promiſſa ac in data. Adde Socinum *conſ. 267. lib. 2. Add. h. text. Iaſ. ad Rubric. ff. de verb. oblig. num. 111. & 13. & ibi Hiero Veri. num. 117. Amb. de Cane. ad l. nemo poteſt. ff. de leg. 1. num. 251. & 360. per Socinum. ad l. ſingularia. 3. not. ff. ſi cert. pet. in mat. vide per doct. ad princip. Inſtit. de actio. vbi Gomeſ. num. 9.*

Titulus 50. De caducis tollendis.

Vt intelligatur breuius materia iſtius tituli, ſcias, quòd vltimæ voluntates, quæ deficiunt ex parte honorati, quandoque habentur pro non ſcriptis, videlicet, quando relinquitur iam mortuo quandoque ſunt quaſi caducæ, vt quando legatarius deceſſit poſt teſtamentum. l. 1 § ſed cum triplici. infr. eod. & hic pro non ſcripto eſt iſtud, quod non habet formam neque originem, neque alicuius exiſtentiæ ſignificationem, & quod antecedens. non trahitur ad ſequentia, vt notatur in l. penult. ff. de donat. & quædam eſſe ordinationis, ſed non habent eſſe confirmationis per mortem teſtatoris. & ita vocatur quaſi caduca quædam, habet eſſe confirmationis, & eſſe ordinationis per mortem teſtatoris: tamen poſtea euaneſcunt, & iſta caduca appellantur. Et hæc membra per ordinem proſequitur Imperator in iſta lege vnica.

In iſta l. vnic. §. Cùm igitur. Vbi Gloſſ. in verb. cedere duobus modis dices legati cedere dicitur, quo ad tranſmiſſionem, & quoad obligationem. Hanc Gloſſam reputat ſingula, Bald. in l. fin. in 1. col. 1. de manumiſſ. teſtam.

In ead. d. l. §. in primo legatario mortuo, & in hunc caſum, ſicut ſubſtitutio expreſſa impedit ius accreſcendi, ita ſubſtitutio tacita. vt tenet. Iaſ. in l. 1. in 6. colum. C. quando non per pact. Et quando ius accreſcendi, eſt potentius quàm ſubſtitutio. vide Caſt. in l. quamuis, in fin. Et Deciſ in l. cum quædam. in 3. col. C. de impub. & aliis ſubſtitu §. in nouiſſimo. verſ. hereditatem An, & quando hereditas non adita tranſmittatur, & quando non, vide diffuſe per Bart. in l. ventre. ff. de acquiren. hæred. Vide eundem conſ. ſuo 12.

§ ſin autem aliquid.

Adde l. 4. ff. quando dies legati ced. Et vide Iaſ. conſ. 80. 1. volum. Vbi an tranſmittatur fideicommiſſum conditionale ad hæredes. Chaſſ. conſ. 62. Bald. conſ. 266. incip. proponitur. volum. 5. Et conſ. 245. incip. Alb. vol. 1. Corneel. conſil. 180. vol 4. Bald. conſ 26. vol. 5. Et conſ. 195. incip. ſuper iſto puncto. vol. 3. vbi an ſuus hæres tranſmittat fideicommiſſum conditionale ad ſuos deſcendentes & non fideicommiſſum tranſmittatur. Bald. conſ 254. vol. 1. Et conſi. 216. in eod. vol.

Conditionalia non tranſmittuntur, *Iaſ. ad l. Cum filiofam. num. 25 de leg. 1. & ad l. 1. num. 92. ff. eod. vbi Rip. numero 36. Aliquid. Alexand. conſ. 36. viſo col. fi. lib. 3. Dec. conſ. 194. pro vera. Bal. conſ. 94. col. 2. lib. 2.* Gozad. *conſ. 30. nu. 9. & ſequen. Io. de Cri. in tracta. de primogen. lib. 1. q. 25. num. 29. vol 13. tracta. Pariſ. in not. caſu. con. 21. num. 43 lib. 2. De fideicommiſſo conditionali latè poſuſupra ad l. vnicam. C. de his qui ante aper. tab. poſt Glo. ibi.*

§. Hæc autem.

Nota hunc text. ſingulariter iuncti præcedentibus, quod ius accreſcendi habet locum in donatione cauſa mortis, de quo vide Doct. in l. 2.

Titulus 51. De iis qui ante apert. tab.

l. prima.

Ille cui eſt delata hereditas aſcendentium, ſi moritur hereditate non adita, illam tranſmittit ad ſuos deſcendentes. Pro intell. *vide Iaſonem in l. emancipata. in col. ſuper à qui admitti.* Et licet hereditas non adita tranſmittatur ad alias, tamen limita non habere locum in ſubſtitutione conditionali, *vt per Bart. in l. heredes. §. cùm ita, in 2. oppoſ ff. ad Trebel. & vide Capel. in deciſ. 155. nu 6. vbi enumerat etiam nonnullos caſus.*

Hæreditas non adita aſcendentium tranſmittitur ad poſteros, per liberos inſtitutos morientes, etiam clauſis tabulis. Adde clar. *huius Gozad. conſi. 80. nu. 7. Alexand. Iaſ. Dec. Rim. Bolog. & alii lat. ad l. emancipat. 2. C. qui admit. vbi diſputant,* an diſpoſitio huius l. quæ loquitur in hereditate de iur. ciui. habeat locum in bon. poſſeſſ. de iur. Prætor. Ad hunc tex. ibi, licet non ſint inuicem ſubſtituti, vide *Polit. in tract. ſubſtit. in mat. vulgat. ſubſt. par. 3. num. 186. cum ſequ. Paul. de Caſtr. ad l. ventre. colum. fin. de acquir. hared.*

Ad glo. fi. hic, quod fideicommiſſum conditionale, &c. Lim. niſi de contraria voluntate teſtatoris appareat, & an iſta voluntas defuncti debeat colligi ex verbis ipſius teſtamenti, an ex aliis teſtamenti, dictis. *So. ad l. heredes mei. §. cum ita ad Trebel. tenet primam par. per text. in l. Gallus §. 1. ff. de liber. & poſth. ibi qui ex verbis concipi poteſt. Contr. & ſic ſecundã tenet Soc. in conſi. 6. lib. 3. Pariſ. conſi. 77. & 78. lib. 2. & conſil. 5. lib. 3. facit doctrin. Bar. communiter approbata ad l. 2. de vulg. & pupill. num. 33. Aret. ad dict. l. ventre. Tiraq. in tract. le mort. 2. par. declar. 16. n. 3. & 5. Gozad. ad l. qui ſe patris. num. 119 C. vnde lib. Forcat. in necyoman. iur. dial. 87. numero 3 Paul. Leon. in tract. ſubſtit. ſub. Rub. de vulg. num. 151. cum ſeq. Dec. conſi. 417. Pariſ. conſil. 83. lib. 2. & conſ. 91. nu. 19. & 41. & conſ. 92. nu. 57. & conſ. 99 quod eſt pen. lib. 2. de commun. latè Soc. Iun. cum ſubſcript Curt. & Pariſ. ad idem conſ. 117. per tot. lib. 1* vbi reſpondet not. quinque rationibus in contrarium. *Idem Soc. Iun. con. 141. lib. 2.* quod ex coniecturis tranſmittitur. *Idem Soc. Iun. conſ. 146. & 167. lib. 2. cum Glo.* hic eſt commun. & vereor etiam contra ſuos *Pariſ. conſ. 21. num. 1 lib. 3. cum reg. huius Glo. in l. ſi cui. ff. de actio & oblig. procom. mu. Pariſ. conſ. 50. num. 1. & 2. l. 3.* Demum contrarium in q ſua tenet, *num. 10. cum plur. ſ. q. & 44.* quando ita conſtat eſſe ex coniecturis de mente teſtatoris. *Idem Pariſ. conſ. 52. num. 71. & ſeq. eodem volum 3.* Lim. reg. huius Glo. quando vocati ſunt etiam liberi ſubſtituti. *Pariſ. conſ. 38. num. 11. & 15. lib. 2. poſt Soc. & alios vbi ibi.* quod ex coniecturis tranſmittatur. *Idem Pariſ. conſ. 75. col. fina. lib. 2. & conſilio 76. 77. & 78. & conſilio. 37 ſi bona colum. fin. eod. volum. 2. Deciſ. conſil 574. & 594. colum. penult. Pariſ. conſil. 3. num. 37. 46. & ſeq. lib. 1 Gozad. conſil. 29. num. 10. Soc. Iun. conſilio 101. num. 2. lib. 1. Rui. conſ 79. lib. 3. & con. 152. & 122. eod. vol. latè Crauett. conſilio 306 Grat. conſ 101. lib. 2. Rom. conſil. 420 Cur. Iun. con. 69.*

Titulus 52. Quando dies legati cedet.

l. ſi competenti. 1.

l. Agrum. 2.

l. ſi Pontionilla. 3.

l. Cum vxori. 4.

l. ſi fideicommiſſum. 5.

Titulus 53. Vt in poſſeſſione legatorum. vel &c.

l. Quoniam. 1.

l. Ipſis noſtris. 2.

l. ſi poſtquam. 3.

l. Cum Artemidoram. 4.

l. Qui legati. 5.

l. Certa eſt. 6.

l. ſine debentis. 7.

Cautio de vtendo fruendo arbitrio boni viri non poteſt à teſtatore remitti hic. & ratio eſt quia nemo poteſt in ſuo teſtamento facere quin leges locum habeant. *l. nemo poteſt. de leg. 1. & ibi Bart. in 1. col. nu. 30.* Adde hunc ad locum. quæ notaui in lib. meo. *Bart. nu. 139. & 130. inf. in l. ul. 3. c. de vſufruct.*

l.Contra.8.

Titulus 54. De ſuis & legit. hered. liberis.

l.ſi fratri.1.

l.Nepotes.2.

l.Vt inteſtato.3.

l.inteſtato. 4.

l.apud hoſtes 5.

Heres ſuus tranſmittit hereditatem ad quoſcunque heredes extraneps.d. l.apud hoſtes.& hic Salicet.hoc affirmat,& etiā *Gloſſ.in l. his infrà ad Orfician.* Item tenet Iacob. *de belua.in Auth.de tr ente & ſemiſſe.in princ.* Bart.*in l.vnicuig. ff.de aquir hered.*Bal.*in l.3.C.de iur.de lib. & vide 7 fal.poſitas per* Socin.*in reg. 217.incip.ſuus hares.*

Exiſtentia ſuis heredis operatur tranſmiſſionem,vide Socin.*in reg.168.hare ditas.& latiùs in reg.173.heres.vbi ponit 7.lim* De.*conſ.*250 Bart.*ad l.ventre.ff.de acquir.hered.colum.*3.vbi Paul.de Caſtr.*Pro intell.* vt Laur. de Pala. *in tract. de ſuc.3.par.princ.numero.* 21.

Ad text.iuncta Gloſſ.fin.quòd filius tranſmittit patris hereditatem ad matrem.communis opin.Rom.*con.*58.*viſis.*Ang.*conſ.241.dominus.& 287.pactum* Ancha.*conſ.278.pre nittam.*Cap.*conſ.12.punctus,& conſ.14.*Corn.*conſ* 146. *vide tur colum.2.lib.1* Dec.*conſ.245.col.1.idem conſ.321.pro reſolut col.2.* Bal.*con.*386.li. & quod infans puella tranſmittat ad matrem hered. & ius ſuum etiam non agnitum latè poſt alios, de quibus ibi Pariſ.*conſil. 36. lib. 3.* & quod infans paternam hereditatem etiam non aditam, tranſmittat in quoſcunque etiam extraneos.Rom.pro comm. *dicto conſ.58.2. & 3.q. vbi quid de hered.ſororis.*

l.ſi defunctos.9.

l.Vbi auiarum.10.

l.ſi matre.11.

l.Quotiens.12.

Titulus 55. Ad ſenatuſconſult. Tertul.

Nota quod ſucceſſio matrum eſt de iure ciuili,quia inde & ſenatuſconſ. originem trahit.Ideo per ſtatutum ſucceſſio iſta tolli poteſt, ſaltem in certis caſibus.Bald.*conſ.105 incip.pramiſ.verbu ſtatuti.vol.4.*

l.Licet.1.

l.inceſſione.2.

l.tertia.

Iſtā l.amplia in omnibus heredibus qui vellēt ſuccedere pupillo ab inteſt vt l.ſciant.in fin.de leg.hered.Item limita & amplia,vt in filia nupt.fol.7. vbi omnino videas.

Not.quod iure illo pater præfertur matri in ſucceſſione filij ab inteſtato morientis abſque liberis.ſed.qualiter hodie ſuccedent.vide Authent.*defuncto anſ.cod.& de materia 3.l.de qua ſuprà,vide* Roman.*ſing.223.&* Hipp. *in l.de minor.in fin.princip.ff.de quæſtio.Et in l.infans ff.de* Sicar. Albertus.*in l.leges ſacratiſſime.ſupra de legibus.Iacob.in l.minores infra de his,quibus vt indignis.* Et vide Abb.*in conſilio 7.in 2.parte,*vbi multa ad materiam huius.

l.Mater.

Quod mater tranſiens ad ſecunda vota non ſuccedat in bonis paternis filij defuncti,& ſtantibus aliis fratribus ipſius filij. & quando in bonis quæſitis per filiam. Vide deciſ.Afflict.415.

l.ſi qua mulier.4.

l.Mater.5.

l.omnem.6.

Ad iſtam l.vide omninò Modern.Peruſ in rēp.in l.his poteſt. ff. de acquirend.hæred.num.275.cum aliis ſeq.vbi examinat hanc materiam per 5.coll. & nihil relinquit indeciſum, & ideò videas,& mente teneas. Et Gozad. in conſ.18. vbi mater contrahens matrimonium de præſenti ſi tranſeat ad ſecunda vota, priuatur tutela. Imò ſi ſolum habuerit conſenſum nubēndi,oe eo ſoluto reaſſumit dictam tutelam;eam tamen nō amittit teſtatore ita diſponente,licet aliqui contrarium dixerint.

Ad limitationem huius l.vide Guid Pap.conſ.144. vbi limitat hanc Legē non procedere in matre relicta tutricē in teſtamento,quod ſi ad ſecunda vota conuolauerit,non priuatur ſucceſſione,& non petito tutore.

Et de materia huius l vide Guid. Papæ.*con.* 43. & 111 & 120 *Et de hac lege* Vide Soc.Iun.*conſilio 39.colum.6.vol.1* Alexan.*in conſi* .82. Et Bald.*in conſil.128. vel 38.*Qualiter iſte annus in text.noſtro intelligatur,vide Bal.*con.*379. Et an poſſit purgari mora non petiti tutoris. Bald.*conſ.* 424. *vol.5.* Et multa alia in hac materia,vide per Mont.*conſ.*335.Et Marian. Socin.Iun.*conſ.8.& ſeq.*

Et quid ſi mater petit tutorem. quia vult tranſire ad ſecunda vota.& poſtea pœnitet Bald.*in l.Imperiales ſupra de ſecund.nuptiis.*

Et in hac materia has collige communes concluſiones,quòd mater, quæ ſemel pupillorum tutelas ſuſcepit, debet antequam ſecundò nubat, petere pupillis tutorem dari.vt reddat ſuæ adminiſtrationis rationem, aliàs ſua & mariti bona ſunt tacitè obligata.*l.ſi mater.infrà in quibus cauſis pign.tac.contrahat.*Et l.2.ſuprà quando mulier tut.off.Et ipſa mater ſucceſſione pupilli priuatur,ſi pupillus in ætate pupillari decedat,qua ſucceſſione pupilli priuatur mater,ſi mortuo patre marito ſuo tutelam non aſſumit, nullo per patrem dato teſtamentario,vel non petat infra annum aliū tutorem dari. *l.ſciant infra de leg.hered.*

Et priuatur mater non petito tutore infra annum filij ſucceſſione in ætate pupillari decedente,etſi eſſet filio pupillariter ſubſtituta.*d l. ſciant.* Quia per pupillarem ſubſtitutionē ſucceditur pupilo.*l. Papinianus.§. ſed nec impuberis. ff.de inoff.teſtam.*ſed nō priuatur fideicommiſſo. vel alio relicto facto ſibi per maritum ſecundum Doct.*in d.l.ſciant,*vbi textus debet intelligi de pupillari ſubſtitutione,per quam ſucceditur pupillo: nō autem de ſubſtitutione fideicommiſſoria,per quam teſtatori ſuccedatur.*l.coheredi. §. cùm filiæ.ff. de vulg.*

Mater tutrix filij priuatur eius hæreditate,ſi tranſiuit ad ſecunda vota,antequam tutorem alium fecerit cum ordinari. Adde Ma Soc. *conſ.8.lib.1.nu.1. cum ſeq.Tiraq.in Tract.ceſſan.cau.4 lim.numero 7.& 8.lim.12.nume.8 & 9.*Bald. *lib.1.con.*240.Rom *ſing.222.tu habes* Bal.*conſ.*366. mater quæ tranſiuit. libro 4.vbi ſufficit, quòd matrimonium per verba de præſenti ſit contractum vt procedat hęc diſpoſitio,licèt mulier non acceſſerit ad domum ſecundi viri,nec matrimoniū conſummauerit,ſequitur Ben.Capra *conſil.67.nu.4.* Soc. Iun.*conſilio 8.numero 4.volum.1.*ſed contrarium tenet Didac.Couarr.*in epitom. 2.par.cap.3.§.9.numero* 7.& quod tria copulatiuè interuenire debeant,ne habeat locum diſputatio huius *l.per* Albe.Pau.Caſtr.hic.Bald.*ad l.pen Cod.in quibus cauſis pignus.*Paul.de Car.*conſilio 154.lib.2.* Corn.*conſ.13.numero 5.lib.4.* Aret.*conſ.40.ad fin.Adde ad hunc text.conſi.io.81.caſus.lib.1.*Dec.*conſilio.246.requiſitus,in fine.Hic Vbald.de ſucce.ab inteſta.2.part.quæſtio.5. Sylua nupt.lib 2.ad medium.*Ioan.de Gatio.*in repet.ad rubric.Cod.de ſecund.nup.numero 18.& ad authent.eiſdem pœn s.Cod.eodem.numero 5.*Pott.Imol.*lib.5.commu.opin.5.concluſ.*Didac.Couar.*dicto.cap.3.§.9.numero 7.latiſſ.*Anton.de Lorda.*inter con.*Soc. Iun. *libro 1.conſilio 8.per totum.cui ſe ſubſcribit ibidem* Soc.Iun.*conſilio ſequen.*

Authen.Et cum ſolis.

Authent.in teſtamento.

Authent.defuncto.

Ad deciſ. Roman.*conſ.*38. in antiq. pater & mater in ſucceſſione filij patribus ſuccedunt.Intellige hūc text.in ſucceſſione hereditaria,ſed in feudali,ſeu inemphiteutica non ſuccedunt parentes, ſed deſcendentes tātum, vt per Caſtr.hic, & vide plenè *per Iſern. in c.1 de nat. ſucceſſ. feudi.* vbi plenè an pater ſuccedat filio in feudo.Ideò videas omnino ad ſaturitatē verſ.ſed ſi cū parentibus. Mater excludit ex vno patre coniunctum fratri mortuo.Ita & Iaſon.in l.penul. in 2.colum.ſ. de nup.& aliis, quæro ſi pater dedit dotem filiæ,& ſtipulatus eſt,filia mortua eſt ſine liberis,vtrum pater ſolus, qui dedit dotem,ſuccedat filiæ,an ſuccedat vnà cū fratribus & ſororibus, ſecund. huius Authen.conſtitutionem Bar.cum eſſet de hoc interrogatus, dixit, quod de his eſt text.in l.quod ſi tit.C.de bon.mat.& dicit,quod pater ſolus ſuccedat,quod nota quia nō eſt alibi. Ita Bar.*in l.poſt dotem.in fin.ſol.mat.* Quæro an iſta Auth.defuncto quę loquitur in hereditate ipſius filij, locū habeat in hereditate alterius delata ipſi filio & nondum adita, vt in ea cōcurrant mater & frater,an verò ſolus pater ſpeciali priuilegio. Vide Dec.*conſ.*87.qui tenet contra opinion.*ff.leg.in d.l.ſi infante.de iur delib.*

Filio hodie ſine liberis defuncto ſuccedunt parent fratres & ſorores forma hic deſcripta. An habeat locum qua do impubes haberet fratres legitimos & naturales,& ſeruetur forma huius *Authen.in ſucceſſione.*vide Iaſon *ad l.ſi Arrogator.in fin.ff.de adopt.& ad hunc text.*vide Dec. *conſ.87.num.2.. Mateſ. in tract.de ſucceſſ.ab inteſt.2.memb.3.art.prin. num.12.* Ant.de Roſell.*in tract. de ſucceſſ.ab inteſt.num.81. & ad id quod per hunc text.not.* Caſtr.vide Dec.*conſilio 1.col.1.num.6.*

Titulus 56. Ad ſenatuſconſult. Orficianum

l.ſi inteſtatæ.

l.Non pro.2.

l.Matris.3.

l.Quotiens.4.

l.ſi qua illuſtris.5.

C.ad Sen.c.Orfic.vide Afflict.deci.96.nu.8. limit.Socin.conſ.148.

l.Quidam.6.

De legitim

Titulus 57. De legitimis heredibus.

l.In ſucceſſione.1.

l.Si eius.2.

l.Conſanguinitatis.3.

Authent. Ceſſante.

Cod. de legit. hered. vbi filij duorum fratrum patruo ſuccedunt in ſtirpes & non in capita, vt ibi per Gloſſ. in verb. in ſtirpes. Adde conſ. Bonij l. quod repetitur in fine commentariorum. Dyn. de reg. iur. in 6.

Authen. Poſt fratres.

ſi aut.4.

l.Ad inteſtata.5.

l.Defuncti.6.

l.Patruo.7.

l.Si his.8.

l.In ſucceſſione.9.

l.Sciant.10.

Si ſuccedere volentes pupillo ei intra annum à morte teſtatoris tutorem non petierint, priuantur eius ſucceſſione, ſi moriatur in pupillari ætate. Adde Sylu. nupt. lib. 2. n. 52. vbi ponit plures amplia. & limit. ad hunc text. late per Bartol. ad l. 2. ff. qui pet. tut. in mat. Aret. ad §. actionum no. 44. Inſtit. de action. Rom. ſingul. 224. in habes. & ſing. 104 ſecundo quæro. Hippol. ſing. 302. vbi late intra quantum tempus peti debeat tutor per matré Tiraq. in tract. ceſſan. cau. q. lim. num. 7. Paul de Caſtro ad l. 2. C. de in ius vocan. Sylua nupt. vbi ſuprà. Pro intell. Socin. Iun. conſ. 16. num. 12. vbi ampl. etiam quòd ſucceſſione etiam deleta per ſtatutum, Mantua, conſ. 198. viſis & latè conſ. 33. volum. 1. Rom. conſ. 221. Grat. conſ. 156. Cachera. deciſ. 58. nu. 29. non procedit in matre prodiga, cui bonis eſt interdictum. Doct. ad l. is cui bonis. ff. de verb. oblig. vbi Alex. numer. 21. Iaſon. num. 17. in fin. Rip. 54.

l.Si ab eo.11.

l.Si maior.12.

l.De emancipatis.13.

Vide Corn. con. 265. vol. 4. Rom. conſ. 40. & planè per Lud. Bolognet. conſ. 9. vbi de intellectu huius l. loquitur Chaſſa. in conſuet. Burgund. fol. 267. in prima impreſſione. Adde notanter per Bar. in l. 2. §. leg. ff. de ſuis & legit. §. cum enim emancipati ſuccedũt tam in ſucceſſione patris, quàm natorum. Dec. conſ. 134.

l.Lege.14.

Titulus 58. Communia de ſucceſſionibus.

l.Scire debuiſti.1.

l.Si pater.2.

l.Vitrico.3.

l.Amitæ.4.

l.Seruus.5.

l.Auunculo.6.

Nota iſtum text. quod ſi aliquis moritur ſuperſtite patruo & filiis conſobrinis & alio patruo, prętcritur patruus in ſucceſſione, & procedit etiã in feudalibus, in quibus proximiores vocantur ad ſucceſſioné. Ita conſuluit Raph. Cum. in conſilio 163. And. Iſern. in c. 1. de eo qui ſibi & hered.

l.Affinitatis.7.

l.Antequam.8.

l.Ancillæ.9.

l.Nutritoribus.10.

Authen. Omnis.

l.Sancimus.11.

Authen. itaque.

Fratres ex vtroque parente coniuncti in ſucceſſ. patris inteſtati, præferuntur aliis ex altero tantùm parente coniunctis in omnibus bonis. vide Crot. ad l. re coniũcti, colum. 2. de leg. 3. Bar. ad l. arrogator. numero 10. ff. de adoption. adde Mattheſ. in tractat. de ſucceſſ. ab inteſt. 2. membr. 3. artic. prin. num. 11. & 13. In materia Tiraq. de retract. §. 14. Gloſſ. 2.

Titulus 59. De bonis maternis.

l.Res quæ aliàs.1.

C. P. de bon. mat. vide Ioan. diſtinct. cont. prima in fin. tit. 1.

Authen. Niſi tricennale.

C. de bon. mat. in Gloſſ. 1. vbi quæritur, an per præſcriptioné quæratur dominium directum, vel vtile. Adde Dyn. in reg. poſſeſſor malæ fidei. in 3. col. & ibi in Gloſſ. latè de reg. iur. in 6.

l.Quicquid auus.2.

An & quando pater poſſit vendere res filij ſine iudicis decreto Afflictus deciſ. 392.

l.Si viua.3.

De mat. iſtius l. vide conſ. Paul. de Caſtr. 400. incip. caſus iſte vol. 2.

In materia ad h. tex. pulcherrimè Ant. Pinel. in ſuã repetit. Port. Imol. lib. 3. concl. 40. Ceph. conſ. 103. vol. 1. & quòd non procedat vbi ſunt aperta verba diſponentis. Cachera. deciſ. 13. num. 49.

l.Final.

In verb. priori matrimonio. Not. ex iſtis verbis, quod non nubentes cenſetur in primo matrimonio diſſoluto remanere, vt per Bar. & Caſt. hic adeo quod mulier vidua eſt alenda de bon. mariti ſui, ſecus ſi eſſet duráte matrimo ſi non habet dotem vel alia bona, vnde ſe alimentare poſſet, & eſt alenda intra annum, poſtea verò repetat dotem, vt ipſa ſe alat, & plenius hic per Paullum Caſtr.

Titulus 60. De bonis quæ liberis.

Ad materiã huius rub. vide Bart. de Puteol. conſ. 129. cum ſeq. vol. primo, vbi plené traditur hereditas aduentitia quæ dicatur, & qualiter regulariter in ea habeat vſumfructum, ponendo regulam & limitationem.

l.Cum venerandæ.1.

l.Conſtitutionis.2.

l.Quod ſcitus.3.

In addit. ad Gloſſ. quid ſi eſt auia paterna vna cum auia materna, vide Bar. in conſ. 115. & Guid. Papæ in conſ. 50. vol. 1. vbi voluit auiam maternam ſuccedere in bonis, quæ peruenitint ad nepotem ex linea materna tantùm, & contra auiam paternam ſuccedere in bonis quæ perueniunt ad neporé in linea paterna tantùm, & hanc opinionem ſequitur Iaſon. in l. poſt dotem ad fin. ff. ſol. matr. & Caſt. hic.

Adde Salomo. ad l. omnes populi. num. 57. ff. de iuſti. & iur. Didac. in tract. de ſucceſ. ab inteſtat. num. 2. qui inſeritur poſt titul. de teſtam. Crau. conſ. 176. & ad Bart. q. hic de bonis quæſitis à linea materna. vide contra Bar. Corn. con. 123. qualiter latè Cor. conſ. 265. col. 2. & ſeq. lib. 4.

l.Quæcunque.4.

l.Non ſine.5.

l.Cum oportet.6.

Pater qui. habebat vſumfructum in bonis filij, rationem adminiſtrationis reddere non tenetur. Cuman. conſ. 88 circa med. & ibi, An innuentarium facere cogatur in bonis, de quibus tamen vſumfructum habet. vide per Bart. conſilio 243. vbi ponit, An pater vſufructuarius teneatur reddere adminiſtrationem filio de fructuum dilapidatione & vide Dec. conſilio 178. Quid autem in fratre maiore adminiſtrante. Vide Iaſon. in leg. heres circa fin. ff. de acquir. heredi. & Crott. in repet. l. nemo poteſt. colum. 19. ff. de legat. primo. vbi multa ad materiam hanc. & Soz. in conſilio 213. volum. 2. & Dec. conſilio 255. vbi allegat ad hoc multa Hyp. ſing. 493. Berthach. conſil. 77. numero 13. Iaſon. conſilio 157. colum. fi. numero 10. volum. 4. Et nota Reg. ex hoc textu, quòd in aduentitiis ſtatutum eſt patrem habere vſumfructum. Iſtud tamen in dote aduentitia non intelligitur. Iaſon. in leg. poſt dotem. colum. fin. numero 109. Solut. matr. Iaſon. in l. Marcellus. c. columna. 12. in fin. numero 54. ff. ad Sen. C. Trebel. Bald. in conſilio 7. punctus talis eſt. volum. 3. vbi pulchra Iacob. in leg. profectitia. ff. de iure dotal. Aymon. conſilio 84. per totum. Et an filius in prima poteſtate hodie habeat hered. in bonis aduentitiis. vide deciſ. Delp. 447.

Digitized by Google

In ead. l. & ibi gloſſ. in verb. ex eis. ſi dubitetur, vnde acquiſiuit filius quis ſit præſumendum, adde quod coniecturæ quæ circa hoc ponuntur in Gloſſ. procedere in filio, in vxore, in prælato, in alijs verò perſonis non recurrimus ad iſtas coniecturas, ſed ſemper præſumuntur acquiſiſſe de ſuo.

Ad hunc tex. in verb. in maternis. Nota quòd Alciat. lib. 4. Paradox. cap. 5. per iſtum tex. dicit, quòd filiusfam. de iure ſi. bona materna acquirebat ratione dominij.

Auth. item hereditas in Gloſſ. in verbo admittitur. Nota per iſtam Gloſſ. quòd inſtituto patre & filio ab extraneo pater in portione obuenta filio nō habet vſumfructum, de quo per Aret. in Inſt. per quas perſonas nobis acquiritur §. primo. col. ... & vide gloſſ. in l. 3. ſup. de vſufruct. Crot. in l. frater à fratre. num. 29. de condict. indebit. vide l. filiofam. num. 157. de legat. 1. qui refert & ſequitur opin. Ang.

Aut excipitur. Pauſ. de Pareol. conſ. 74. nu. 77. in 3. vol. vbi de materia huius Auth. & ... teſtatoris, ne patri vſusfructus aquiratur, debet eſſe expreſſum, & ibi dicit, quòd vſusfructus, qui acquirit patri in bonis aduentitijs filij, durat etiam poſt mortem filij. Et nota quòd licet quæſita filio quærantur patri, quoad vſumfructum, ſi donans filio apponat pactum, quòd patri non acquiratur. Soz. conſ. 198. ... vol. 2.

Auth. idem eſt & ſi autem. Nota iſtum text. per quem conſuluit Abb. in con. 12. vol. 1. Quod ſi filia viuente patre adminiſtrauit, & non petiit rationem adminiſtrationis, non poſſit deinde compelli filia per fratres, & heredes patris ad ponendum computum. Et vide Bald. hic in § non autem. Quod pater habet dimidium vſusfructus in præmium emancipationis, limita habere locum in quæſitis, ſecus in quærendis, Iaſ. in l. fin. col. vlt. ſ. de pactis.

l. Cum non ſolum. 7.

In verſ. neceſſitate & ibi, Gloſſ. filiusfam. nō poteſt eſſe in iudicio ſine cōſenſu patris: ſed vide Fal. Socin. reg. 511. incip. filiusfam. in iudicio, ad idē propoſitum vide Tiraq. poſt ... commun. bon. Gloſſ. 50. num 174. Vbi limit. ſi filius procuratorio nomine egerit vide per eundem. An ſufficiat patrem conſentire in quacunque parte iudicij ad confirmanda acta. vide Socin. conſilio 34. Item 8. lib 1. & ... deciſ. Afflict. num. 180. per totam deciſionem.

Pater habet vſumfructum in omnibus bonis aduentitijs filij eo viuente, vide Bart. ad l. ſed ... plures §. in arrogato ff. de vulg. num. 3. Bellon. lib. 3. ſupput. c. 8. & lib. 4. cap. 5. Moderni ab Aquila lib. 1. commun. opin. in verbo, pater habet.

Ad verſic. exceptis. vide Hipp. Rim. ad §. 1. Inſtit. per quas perſon. nob. acquir. num. 48. & 52.

Pater emancipans filios habet medium vſumfructum omnium bonorū filiorum. Adde Iaſon ad Auth. ingreſſi, in fi. C. de ſacroſan. eccleſ. Rim. ad §. quoque. numero 24 & ſeq. Inſtit. per quas perſon. nob. acquir. & ad princ. Inſtit. de donatio. numerō 99. Noniſſimè. Pincl. in repet. ad l. 1. Cod. de bonis mater. 1. par. fol. 150. num. 51.

l. Finali.

Verſ. ſiue è cōtrario ſi pater recuſat dare cōſenſum filio in adeūda hereditate, ſi filius adiret ex illa hereditate pater nihil acquirit, vt etiā dicit Bar. in rub. ff. de pecul. & Alex. in l. nemo. in prin. col. 5. qui teſtam. facere poſſ. & quę ſit differentia inter authoritatem, cōſenſum & licentiā. vide Petr. de Rau. in ſuo aureo Alphab. in verbo authoritas. in verſ. volente. Pro limit. huius §. nota quod quando imploratur officium iudicis per filiumfam. l. ſi apparet conductor requiritur cōſenſus patris in iudicio. Ita per doct. in l. 2. ſupra qui admit. & per Modern. Perul. in rep. l. ... poteſt. col. 2. num. 9. de acquir. hered. & pro limit. illius § vide Hipp. in tit. de quæſ. §. præterea num. 118 & Bart. in l. ſi ... autem 8. col. in ... intellig. ... ſolut. ... & pro clariori materia illius §. neceſſitate, vide not. deciſ. Delphin. 54. Et omninò quæ ibi ſcripſi in additione & de materia huius § vide omnino Lanf. ... in ſua practica in verſ. ... 5. 6. & 7. & ibi Gloſ. in tit. c. pleniſſimè. Ideò vide omnino & de materia huius §. vide Bald. conſ. 7 ... vol. 3. vbi ad intell. iſtius §. ponit notabile dictum. Et nota quod ſi pater recuſet dare conſenſum filio, dum litigat in experiendo vel excipiendo officio iudicis imponitur ei neceſſitas. quoniam ſine eius conſenſu in iudicio eſſe non poteſt, & non ſufficit generalis conſenſus, ſed ſpecialis conſenſus præcedere debet, quoniam ratihabitio non ſufficit, vt per Ang. in §. ius autem. inſtit. de patria poteſtate. & contra doctrinam Ang. & dec. ... R. c. 18. vbi dicit, quod ſufficit conſenſus patris in quacumque parte iudicij, tam ſi filius agit, quàm ſi conuenitur, ſuper re, ex qua patri quæritur vſusfructus, quam ſuper re, ex qua non quæritur patr. vſusfructus. vt in d. l. decij Alex. in l. nemo. ſup. qui teſtament. facere poſſunt.

§. Sin autem æs.

Verſ. ſin autem non habet. Nota quod ex hoc §. vſufructuarius tenetur ad præſtationem legatorum annalium, dummodò fructus ſufficiant ad dictam præſtationem ſecundùm Bald. hic.

§. Filius autem.

Not. quod quotiens patri vſusfructus in peculio aduentitio, acquiritur tūc per filiū quidē alienari poterit dictū pecul. ſecū. Pal. Caſt. hic. & Bar. l. non ſolum. ff ſolut. matr. Nam quando pater habet vſumfructum, dicitur legitimus adminiſtrator filij, l. 1 ... de bon. mat. meritò nō poteſt tunc filius ſine licentia alienare, vt hic ſicut nec minor ſine authoritate curatoris. Sed quando pater non habet vſumfructum, non dicitur legitimus adminiſtrator filij firmat. Gloſſ. cum qua alij tranſeunt. In Auth. excipitur ſupra eodem tit. meritò tūc filius ſine licentia patris nō poterit alienare. Et nota, quòd in publicatione bonorum non venit peculium aduentitium ſecundùm Bart. in l. ſi. §. ſi de vectigalibus. ff. de damn. infect. Illud tamen tēpera quotiens patri cōpetit vſusfructus. quod tunc venit in confiſcatione. Ruin. conſ. 24. vol. 5. col. 2. cum ſeq. vbi multa bona ponit. Et nota, quòd licèt filiusfam. poſſit alienare inter viuos vno caſu, quo patri non debetur vſusfructus tamen de illis teſtari quidem non poterit, neque codicillari, quia filius in poteſtate patris nō poteſt teſtari de aduētitiis, etiam in quibus patri non quæritur vſusfructus. l. pen. & fin. ſupra qui teſtament. facere poſſunt. Et ibi Doct. Et ibi dicit Alexand. quòd iſta eſt communis opinio. Et adde, quòd in confiſcatione bonorum filij, non venit peculium Caſtrenſe, quia dominium eſt apud filium in poteſtate de iure ſpeciali. Rui. con. 25. num. 4. vol. 5. Et in hac materia vltra ſuprà dicta, pono infra ſcriptas concluſiones.

Prima: Si quæritur, an publicatis bonis filij cenſeatur peculium profectitium publicatum? Dicas quod nō, quia pater in eo habet dominium. Et eſt in bonis patris. l. certum, ſupra, famil. erciſcun. Et ibi Gloſſ. quia res aliena non comprehenditur in publicatione.

Secunda concluſio, publicatis bonis filij peculium aduentitium ipſius filij non dicitur publicatum, eò, quia filius non poteſt contrahendo alienare dictum peculium, vt hic, ergo multò minus alienare delinquendo. Et ita notat Bartolus. in l. ſi finita. §. ſi de vectigalibus. de damn. infect. columna penultima.

Tertia ſit concluſio, publicatis bonis filij peculium caſtrenſe nō venit in iſta publicatione.

Caſus eſt in l. 3. in fin. de bon. præſcript. per quam ita tenet Bart. & Doct. in d. §. ſi. de vectigal. Et Bertrand. conſ. 306. num 4. vbi filiusfam. Et cum iuramento in ſeipſum præ... dictum, non poteſt alienare bona, in quibus pater habet vſumfructum, ſi ipſe pater non conſentit. Et per eundem conſilio 317. num. 3. vol. 3. in antiq.

Et adde ad materiam, quòd in bonis aduentitiis, in quibus patri vſusfructus non quæritur, poteſt diſponere filiusfamiliās. Secùs in donatione cauſa mortis. Aymon. in conſilio 84. numero 9. Et conſilio 92. numero 1. Et adde quòd ſi filiusfamil. donat bona aduentitia contemplatione matrimonij, ſeu propter nuptias ſine conſenſu patris, valet donatio. Aymon. conſilio 185. Et conſ. 84. num. 16.

An reconualeſcat donatio, & an filia poſſet dare dotem viuente patre, & an filius poſſit diſponere inter viuos, de Bonis aduentitiis, in quibus pater vſumfructum. Et confirmetur morte patris. Aymon. conſilio 39. Et conſil. 92. vbi an filiusfamilias poſſit diſponere inter viuos de bonis aduentitiis, in quibus patri non quęritur vſusfructus, & concluditur quod ſic. Secùs in donatione cauſa mortis, & an pāter habeat vſumfructūm in dote profectitia filiæ. Et an filia de dote, in qua pater habet vſumfructum, poſſit diſponere inter viuos, ſeu in vltima voluntate. Et tenet, quod Aymon. conſilio 84. pleniſſimè.

In eadem l. pen. § filius autem in verbo duntaxat, filius patre viuente, non poteſt bona, in quibus pater habet vſumfructum alienare contra eius voluntatem, nec de eis teſtari. Et etiam tenet Decius in l. penult. ſuprà qui teſtament. facere poſſunt.

Aretius ad §. fin. Inſtit. de inutil. ſtipulat. Rimin. Inſtit. de donatio. in princip. numero 551. Iaſon ad leg. ſi vnus. §. pactus ne peteret. ff. de pact. numero 22. Decius ad leg. primā in vltim. not. numero 38 ff. de officio, & in authentica ex teſtamento. numero 4. Cod. de collationibus. Alexand. ad l. penult. Cod. qui teſtamentum facere poſſunt.

Titulus 61. De hereditat. decurion.

l. Si quis. 1.

l. Vniuerſis. 2.

l. ſi quis cohortali. 3.

l. Inteſtatorum. 4.

l. ſi quis fabricenſis. 5.

Finis libri ſexti.

LIBER SEPTIMVS Codicis.

De vindicta libertate & apud concilium manumiſſione.

l. Eorum qui. 1.

Ræuard. in lib. pro tribunalium.

l. Nihil ciuitati. 2.

l. Nec mulierem. 3.

l. Apud concilium. 4.

De teſtam...

Tit.2. De teſtamentariæ manumiſſione.

Si codicillos.1.

l.Ex teſtamento.2.

Cepol.*conſ.crim.17.viſa.*

l.Libertas.3.

l.cum teſtamento.4.

Roman.*conſ.388.in caſu & 43.licet.*

l.In fraudem.5.

l.ſi hæreditas 6.

l.contra voluntatem.7.

l.Cum teſtator.8.

l.ſeruo tuo.9.

l.Directis,10.

Cujac.*lib.3.obſ.cap.23.*

l.ſi iure.11.

In gloſ.in verb.proponas.verſ.ſed certè not.ex iſta gloſ.legata facti in teſtamento imperfecto amico deberi,quia videtur repetita ab inteſtato.caſus eſt ſingularis.*in l.in teſtamento ff. de fideicommiſ.liber.* ardor enim liciti amoris,vt dicit Bal.*hic per hanc gloſſ.& vid.Pet.de Rauen.in ſuo aureo.Alphabeto,in litera a in verb.Amicus.*

l.ſi hæredes.12.

l.ſtatuliberis,13.

l.Directas.14.

l.Cum conſtitutio.15.

§.ſin pollicetur.1.

§.ſin vero.2.

§.ſin verò.3.

§.ſed hoc quidem.4.

§.ſin autem.5

§.ſed ſi quidem.6.

Tit.3. De lege Fuſia Caninia tollenda.

l.ſeruorum.1.

Tit.4. De fideicommiſſariis libertatibus.

Rainald.Corſus *lib.2.indag.cap.27.*

l.Cum proponas.1.

l.Quamuis.2.

l.Cum libertatem.3.

l.ſi voluntate.4.

l.Minor annis.5.

l.Deberi.6.

l.Hi quibus.7.

l.Cum proponas.8.

l.Etſi non.9.

Coſta *lib.2.ſelect.cap.25.*Puluæus,*de alien.rei diſtra.cap.7.*

l.fideicommiſſaria.10.

l.ſi ſeruus.11.

l.Ex verbo.12.

l.ſi te donatam.13.

l.Cum inter veteres.14.

In verb.in ventre portaretur. Not.quod interficiens exiſtentem in ventre non punitur tanquam homicida pœna l. Cornel. de ſiccariis, quia hominem non interfecit,De veritate tamen. *vide Boer.in §.poſt hunc Inſtit.de exhered.lib.num.9.cum ſeq.*Old.*conſ.212.quidam.*

l.Ancillam.15.

l.ſi quis.16.

l.Finale.17.

In princ.Pro limitatione huius legi.vide Iaſ.in l.vnum in 12.& 3. col.ff. ſi cert.petatur.& quando iudex poteſt vltra petita.vide Afflict.*deciſ.32.*

Et iſtam legem cùm quidam ſolet allegari,quòd ſententia eſt nulla, quæ non eſt conformis libello,vide plures limitationes,quas cumulat Iaſ.in l.vnum.ff.ſi cert.pet.Guil.*lib.2.quæſt.iur.cap.9.*Rainal.Corſus.*lib.2.indag.c.27.*

Tit.5. De dedititia libertate tollenda.

Briſſon.*lib.2.ſelect.cap.9.*

l.Dedititia.1.

Tit.6. De Latina libertate tollenda.

l.Cum dedititij.1.

Auth.ad hoc nota, quòd ſicut domino licitũ eſt, propria authoritate ſeruum ſuum capere, & plagis mediocrib.caſtigare,idẽ licet nobilibus de hominibus ſuis Ita Bald.hîc per illum text. ſit licitum eſt marito vxorẽ ſuam caſtigare,ex cauſa,& eam incarcerare.*l.ſi conſtante.§.maritus.Et ibi Doct.ſolut.matr.Iaſon.in l fin.coll.11.verſ.ego addo l.de iure Emphy.* Sic etiam licet patri filium in patria poteſtate conſtitutum caſtigare & incarcerare.l.1. & 2. C.de patr.qui fil.diſt.ſecùs de filio emãcipato.*Ita voluit Bald.in l.libertas.C.de obſeq.pat.præſtandu.* Idem permittitur cred toti.*l.eleganter §.plane.ff.de pigno.act.* tamen à primo dicto recedo,quando domino non eſt permiſſum ſæuire in ſubditos, nec eos incarcerare,quamuis in eos iuriſdictionem habeat, omni modo probatur *in d.l.vnica.C.de off.Comit hoc patet*, per illũ tex.quòd ſubditi grauati debẽt eximi à iuriſdictione dominorum,pro quo licito eſt bonus text.*in l.ſi poſtulauerit.§.inter.ff.de adulter.& in l.2 ff.de his*,qui ſunt ſui vel alieni iuris. Et nota,quòd quamuis ſubditi non conquerantur,nec quæſtionem de his faciant. Iudex tamen ex ſuo officio debet eis prouidere.l.illicitas.§.non potẽriores. verſ.nec innocentibus *Et ibi Bald.de offic.io præſidis.* *imò ſi grauaret ipſos*,poſſet domino interdici adminiſtratio, *vide Guid.Pap.q.62.*de facto poſſunt ſubditi reſiſtere domino. Ioh Fab in l.omnes iudices.C. de appel.debet ſe omninò ſubditos ab aliorũ iniuriis tueri & defendere,non deglutire. *Bal.in c.1.§.Marchio.col.pen.verſ.extra* quæro qui feu.dare poſſint.

Et de materia vide Iacob.in Auth.quæ res, in 1.notab.ſup.de ſacroſ.eccl. & in tract.de homagio.in verb.Marchio,col.4.

Tit.7. De communi ſeruo manumiſſo.

l.In communes.1.

l.Cum apud.2.

Titulus 8. De ſeruo pignori dato manumiſſo.

l.Licet dotale.1.

Digitized by Google

l.Libertas.2.

l.Ab eo.3.

l.ſi vt proponis.4.

l.Creditoribus.5.

Panorm.conſ.38.in q.parte 2.

l.ſi tutor.6.

Zabarel.conſ.91.nobiles viri.

l.ſiue cum.7.

Tit.9. De ſeruis Reipublicæ manumittendis.

l.ſi ita.1.

l.ſi decretis.2.

l.Titulis.3.

Tit.10. De his qui à non domino manumiſſi ſunt.

l.Eum qui.1.

l.Feliciſſima.2.

l.Qui tibi.3.

l.ſi non proprietatem.4.

l.ſi tradita.5.

l.ſi pater.6.

l.ſi à non dominis.7.

Menoch.de arbit.ind.caſ.314.Dec.conſ.86.in fine.

Tit.11. Qui manumittere non poſſunt, & ne in fraudem creditorum manumittantur.

l.Certum.1.

l.ſeruos meos.2.

l.Diuo Marco.3.

Cuiac.lib.2.obſ.cap.22.

l.ſi minor.4.

Rhuardus,pro tribun.cap.13.

Auth.ſed hodie.

l.ſi in fraudem.5.

l.Nec fideicommiſſum.6.

Cuiac.lib.14.obſ.cap.33.

l.ſi debitor.7.

Tit.12. Qui non poſſint ad libertatem peruenire.

l.Cum diuus.1.

l.is quidem.2.

Tit.13. Pro quibus cauſis ſerui pro præmio libertatem accipiunt.

l.Quoniam.1.

l.ſerui qui.2.

Rom.conſ.109.in propoſito.

l.ſi quis ſeruus.3.

l.ſi deſertorem.4.

Tit.14. De ingenuis manumiſſis.

l.ſi ingenuum.1.

l.ingenuam.2.

Mercer.lib.1.opin.cap 10.

l.Diffamari.5.

Ad iſtam l.vide quod not. Bald.in Auth.ad hæc, penul.col. C. de vſur. & Alexan.conſ.103.5.vol.Lud.Rom.conſ.53.& Abbas in c.ex quæſtione de reſtitut.ſpol.qua pœna puniatur diffamator, vide conſ.Bald.431.incip. eſt ſciendum.vol.1. Ripa.conſ.8.in cauſa tit.de legib. Old.conſ.3.cum cauſa. Rom.conſ. 23.neſcio & 53.viſis.

Sed quid ſi eſt factum remedio illius l. & diffamans eſt condemnatus ad proponendum, vtrum poſſit proponere in alia curia, vide per Felinum in c. cùm ſit generale. de foro compet. in 4.vol. vbi dicitur, quòd non, quia eſt peruenta iuriſdictio per primum iudicem. In hâc legem Cagnolus ſcripſit. vide Philip.Portium in.4.conclu.19 Molinaeum de diuid.& indiuid. part.2.num.6. Couar.lib.1.var vol.& ca.18.Sarmien.lib.1.ſelect.c.2.

Ad intellectum iſtius legis vide Socinum conſ.204. & 268. & Aret. Inſti. Rubr.de donationibus.in q.9.

Vide latiſ.& copioſe not.Repetitionem ad hanc l.per Ceſ.contar.genu. vbi ampl.lim.69.& glo.explicat.Afflict.deciſ.264.nu.1. & 264. Rot. Rom.deciſ.328.in nouiſ.& 34.403.405 422.in antiq.Marſ.ſing.283. Ipſius.Ancharan.cõſ. 306.Gemin.conſ.4. Oldrand.conſ.3. Paul.de Caſtro ad l.ſi contendat.de fideiuſ. Pariſ.conſ.81. ad fi. & conſ.99.vol.4.Soci.conſ.94.vol.3. Dec.conſ.43. Gomez. ad §. præiudiciales.nu.7. Inſtit. de actio. Gozad. ad l.ii apud quem.C. de edendo. num.11. Ferret. conſ.39. Baptiſta de ſancto Blaſ. in tract.correlat.nu.31. Didac. Couar.in tract variar.reſolut.lib.1.cap 18.Porr.lib.2.cõcluſ.19.vbi materia huius l.latè.explicatur, pulchrè Dec.ad cap.in præſentia.4.not.de probat.

De excommunicato an poſſit vti beneficio h. l. latè ponit pro & contra Feli.ad cap.intelleximus,num.7.extrà de iud.

An ille,qui agit vigore iſtius l.dicatur actor vel reus vid.deciſion.5. Rot. & pro intellectu huius l.vid. Bart.Veronenſ.in conſ.110.inci.quando aliquis & an dominus exiſtens in poſſeſſione rei ſuæ poſſit agere in rẽ & petere, pronunciari rem ad ſe pertinere iure dominij vel quaſi,dicas quod ſic,vt videtur tenere Iunior.in c.1.ad confirm.vtili vel inutili & de materia vide deciſ. Delphin.deciſ.regul.2.

l.ſcientis.6.

l.ſi te & filios.7.

De ingenuis manum.vid.Tiraq.in l.ſi vnquã. in verb.donatione.nu.166 C. de reuoc.donat.Rom.ſing.701.

l.ingenui.8.

l.Libertina.9.

l.Ad recognoſcendos.10.

l.ſi veſtram.11.

l.Ad mutandum.12.

l.ingenuum.13.

l.ſtatui.14.

Tit.15. Communia de manumiſſionibus.

Digitized by Google

l.Sancimus.1.

l.ſi quis ſeruo.2.

l.ſi quis ſine.3.

Titulus 16. De liberali cauſa.

l.Rem quidem.1.

l.ſi hi quos.2.

l.ſi liber.3.

l.ſi is quo.4.

l. non ideo.5.

l.nec ſi volens.6.

Pulchram quæſtionem habes apud Peckium de eccleſ.repar.cap.7.

l.Cum pretium.9.

Ad iſtam l.adde, quòd ſicut ſtatur confeſſioni contra libellantē, ſic etiam contra excipientem.& vide *Ludo.con.235.vlt.col.verſ.*quo ad ſeptimū. Et amplia d.l.cum precium, vt per Abb. *in c.ex minata.1. notab.extr.de iud. Briſſon.lib.1.ſelect.cap.11. Aul.Gell lib.9.cap.1.*

Aſſertioni factæ in libello, ſtatur contra libellantem.contra Bal.*gloſ. & omnes Alc.lib.5.paradox.c.5.* Adde quæ idem *Alc.ponit cap.1.colum.2.*in med. libr. 4. diſpunctio pro quo adde tu vltra eum, qui nullū text.ſciuit allegare.*text.in l.ſi ita ſtipulatus. §.Chryſogonus.in princip.ff.de verb. oblig.* ibi Chriſogonus, qui cum ſeruus eſſet, nudo ſuo nomine vocat: Zoſam autem, qui erat libertus Iulij Quintiliani, Iulium Zoſam vocat, & ſic pro nomine patroni. Quem text.ſigna perpetuò. Adde & declar. hunc text.vt per Bart. Socin.*con.244.col.7.lib.2.num.11.Felin.ad cap.ff.ſi cautio.de fid.inſtr. Rom. conſ.23. Pariſ.conſ.115. volum.1. & conſ.24. volum. 3.21.22.23. volum.4. Aret. conſil. 136. Cranet.conſ.201.num.5.*[illegible]*ſeq.vide Abb.ad c.examinata.num.4.extra de iud.litter.vt per Doct.ad l.ed*[illegible]*t.de eden. Declara vt per Iaſ.Inſt.de act.§.Si minus 2.not.adde noniſ.per Phil*[illegible]*ect. lib.1.ſuorum concluſ.23.in materia. Fel.c.cùm venerabilis.num.23.cum ſeq. de excep.* & ibidem Dec.& de producente inſtrumentum.Gozad.*conſ.42.num.9.*

Panorm.*conſ.73.* Roman.*conſ.235.* Bald.*conſ.307.* Roman.*conſ.59.* Cuman.*conſ.73*

l.Liberos.10.

Alciat.*lib.4.parad.cap.5.*Auguſt.*lib.3.emend.cap.8.*Cuiac.*lib.5.obſ.ca.40.*

l.Non mutant.11.

l.ſi ex liberta.12.

l.Principaliter.13.

Barb.*conſ.pe. num.40.uo.2.de teſta.l.*

l.Lite ordinata.14.

l.Nec omiſſa.15.

l.ſi miniſterium.16.

l.Multis.17.

l.Ad probationem.18.

l.Principaliter.19.

l.ſicut ſemel.20.

l.Eam quæ.21.

l.Parentes.22.

Briſſon.*lib.1.ſelect.cap.5.*Oldr.*conſ.133.*

l.ſi tibi.23.

Cuiac.*d.cap.40.*

l.Interrogatam.24.

Briſſonius.*d.cap.5.*

l.Sicut.25.

l.ſicut datam.26.

Bald.*conſ.458.*

l.Arianus.27.

l.Aui paterni.28.

l.De ancilla.29.

l.ſolo obſequij.30.

l.ſi tibi.31.

l.ſubſcriptio.32.

l. Licet accepta.33.

l.Libera.34.

l.Non idcirco.35.

l. Poſt certi.36.

In gloſ.fin. Mater neceſſitate coacta poteſt filium ſuum locare ad ſeruiēdum pro mercede, vt traditur l. vt,de penu.in *l.1.C.de ſup.co.* 111.1.*col.* & ibi quædam de matre.

l.ſi filium.37.

In gloſ.fin.in verſ.& caue tibi. Not.optimam cautionem ad hoc, vt per confeſſionem tuam poſſis repellere accuſatorem ab accuſando. *& vid. Iaſ. in §.Item in 4.col.Inſtit.de act.de cuius Gloſſ.* tamen veritate, vide Bart.notabiliter C.de teſtibus.

l.Non idcirco.38.

Cotta *in voce monarcha.*Briſſon.*d.cap.5.*

l.Liberos.39.

l.Iuſtitia.40.

l.Iubemus.41.

In gloſ. in verb.aliud.Not.quod confeſſio debet in figuram iudicij fieri, nec ſufficit,ſi fiat coram tabellione.ad ſimilē gloſ.in *d.l.cum ſcimus & aliam ins.*interrogatum.ſupr.eo.quā ad hoc allegat Bart.iud.l.cum ſcimus.de hoc *vid. Bald.poſt gloſſ.in l.hac conſultiſſ. §.penult.ſupr. de teſtibus.*vbi iuramentum præſtari coram iudice, non coram tabellione,ſufficit, pro quo eſt text.in l. generaliter.*§.iuncta gloſ.in verb.ſub iudice de reb.cred.*

De quo tamen vide plenius per Abb.vbi multa notabiliter dicit *in cap.quando.contra.col.15.extrà,de probat.* Add. Iaſ.*in l.admonendi.82.col.de iureiur. in tine repeti.*Et ad principale dictum iſtius gloſſ.vide Abb.*in c.atſi clerici. in ſi. 1.col. extrà,de iud.* & vide omninò. *Luc.de Penna.in l.2.C.de iure fiſci. Iaſ.in Auth.* Quam ſupplet col.5. ſupra, de precibus princip off. & vide etiam Math. *de Afflict.in conſtit.reg.incip.*Magiſtri Camerarij.pen.col.vbi multa allegat.& Socinus conſ.85.Rom.conſ.257.

l.Placuit.42.

Tit.17. De aſſertione tollenda.

l.Prima.

Vide Alciat.parad. libro 3.cap.17.in iſtum § quem ipſe intelligit præter Doct.ſententiam.

l.Expeditam.2.

Tit.18. Quibus ad libertatem proclamare non licet.

l.Diſpar.1.

l.Relationum.2.

l.Si quis.3.

In gloſſ.in verb.de furtiuis.famuli ſolent ex pecunia expendendi cauſa à dominis tradita trebellare,id eſt,detrahere,dicit gloſſ.ibi Bald.

Et famulus non debet habere tempore infirmitatis ſue medicos à domino. Ita *Bart.in l.ſi cum dotem.§.ſin autem. ff.ſolut.matr.* & tempore infirmitatis ſalarium non debet habere,Scribentes *in l.ſi verò.§.Item cùm quidam.ff.locat.* Et famulo diſcedente tempore finito relinquenda ſunt veſtimenta, quæ id

quotidianum vſum fuere confecta, ſecùs in illis, quæ ad ornatum aliquando deſereb it, Gloſ. in l. ad veſtimentum. ff. de pecul.

Famulus, qui nondum finito tempore diſcedit à domino ſine cauſa, non amittit totum ſalarium Alex. l. ſi vnum. §. item cùm quidam. ff. locat.

Et an famulo debeatur ſalarium, Scribentes in l. arboribus. §. de illo. ff. de vſufruct. Bart. in l. adem. C. locati. c. propter ſterilitatem. extra, locat.

Tit. 19. De ordine cognitionum.

Gilbert. Regius, lib. 1. enantioph. cap. 23.

l. Cum ipſe. 1.

Panor. conſ. 14. in cauſa parte 1. Ræuard. lib. 3. var. cap. 10. Goue. lib. 1. variar. lect. cap. 33.

l. ſi de hæreditate. 2.

Fulgoſ. conſ. 111. pupillo.

l. Cum ſtatus.

Nota text. in argumentum, quòd ſi duo contendunt de prælatura, interim debitores compelli poſſunt ad ſoluendum, de quo per Bart. in c. olim contingit. de reſcript. num. 64.

l. ſi crimen. 3.

l. ſi ſtatus. 4.

l. Cum ſtatus. 5.

Iaſon. conſil. 109. in q. parte 1.

l. ſi res tuas. 6.

Bartol. conſ. 185. Deodauid. Ræuard. lib. 1. de præiud. cap. 4.

l. ſi quando.

Oldrad. conſ. 2. ſchema Panormitanus conſ. 5. in 2. parte ſecunda.

Tit. 20. De colluſione detegenda.

l. Cum ſeruis. 1.

l. Libertinæ. 2.

Tit. 21. Ne de ſtatu defunctorum.

l. Aditus. 1.

l. ſi is qui. 2.

l. Quamuis. 3.

l. ſi is quem. 4.

l. Quod eſt. 5.

l. ſi mater. 6.

l. ſi pater. 7.

Cuiac. lib. 1. obſ. cap. 24.

l. Repetitio. 8.

Tit. 22. De longi temporis præſcriptione.

Sola contra ignorantem regulariter currit præſcriptio. d. l. ſola. ſed vide 5. fal. Soc. in reg. 374. vel 305. incip. præſcriptio contra,

l. Mala. 1.

l. Præſtat. 2.

Tit. 23. De peculio eius qui libertatem meruit.

l. Vnica longe.

Tit. 24. De SC. Claudiano tollendo.

l. Cum in noſtris. 1.

Tit. 25. De nudo iure Quiritum.

Ræuardus, ad leg. 12. tab. cap. 16.

l. Antiquæ. 1.

Briſſon. lib. 4. ſelect. cap. 12.

Tit. 26. De vſucap. pro empto.

l. Mancipia. 1.

l. ſi contra. 2.

Decius conſ. 386. licet Roma. conſ. 450. Præſens.

l. ſi matrem. 3.

l. Venditionem. 4.

l. Cum ſit probatum.

Fulgo. conſ. 114. Titius obligauit. Pulman. ad legem [illegible] cap. [illegible]

l. ſciens. 7.

l. Ex cauſa. 8.

l. Eum qui. 9.

Tit. 27. De vſucapionib. pro donato.

l. ſiue fuerit. 1.

l. Donantem. 2.

l. Irritam. 3.

Tit. 28. De vſucap. pro dote.

Cuiac. lib. 14. obſ. cap. 9.

l. Res mobiles.

Tit. 29. De vſucap. pro hærede.

l. Cum pro hærede. 1.

l. Nihil.

Filius regulariter non poteſt vſucapere hæredi vel præſcribere d. l. nihil l. 2. §. filium. ff. eod. tit. ſed vide vnam fal. Soc. in reg. 154. vel 179. incip. filius hæreditatem. Bart. conſ. 23.

Filius mortuo patre nihil poteſt præſcribere pro hæred. Dic verò, quando filij ſuccederent patri ex primo capite, vndecim. lib. ſecus ſi ex ſecundo vel 3. capit. quia poſſent præſcribere pro hærede. Iaſ. ad l. 1. num. 25. C. qui admitt. vbi Alex. col. pe. ad fi. ex mente Bal. ad Rub. extrà de præſcri. in 5. col. Iaſ. & Sebaſt. Sapi. ad l. 1. de præſcr. nu. 60. Soc. in reg. 154 filius Steph. Forca. in ne. 70. iur. dialog. 39. nu. 5. Ant. Rub. ad l. pater filium. nu. 100 ff. de inoff. teſtam. Pro intell.

Vegis. ad

*Vigli.ad §.ſui autem.num.4 Inſtit.de hered.*qual.& diff. limit. duobus modis, vt per Crot.*ad l.qui Roma.duo fr. tres.col 1 num 3 ff. de verb.oblig. Declar.nouiſſ. Ari. Pinell.in repet.ad Rub. C.de bon. mater.2. Par.fol.60. cum ſequen.num.40. 41.& ſeq.*

Forcat.Necyom.*dial.56.*Vand.*lib.1.q.iur.cap.4.*

l.Opinione.3.

l.Vſucapio.4.

Titulus 30. Communia de vſucapionib.

l.Qui ex.1.

l.Iam prudens.

Eccleſiarum res tam mobiles quàm immobiles, tam eccleſiæ Romanæ quàm aliarum, quanto tempore poſſint præſcribi ad dictam l. Adde Alex. *conſ.84.col.2.verſ.2.dicimus libro 1.& in conſ 169.incip.viſo themate.col.1.verſum ab hoc libro 20.& ſcrib.in 5.ad aures. in pr.de præſcript. Fel.in c.ad audientiam verſ. vltimo.* facias regulam. *col.8.eod. vel Iaſ.in add.l.ad partium de vſucap. & in §.res fiſci.*& ibi Angel. Bald. Fiſcales res quanto tempore præſcribantur, vltra ſcrib. nunc & tam pridem.adde Alex. *conſ.84.vol 1. Abbas & Felinus in 5.cum nobis.vel 5.& ſeq.de reſcript.Bald.conſ.38.ante fin lib.3.*

Titulus 31. De vſucap.transfor.

l.Vnica.

Res mobiles regulariter vſucapiuntur triennio, *d.l.2. in §.Tuis autem in fin.Leob.vide mem ſin.Socin.426.incip.res mobiles.*

l.Prima.

Qui intrat in poſſeſſionem meam, vel occupat ex rebus meis me præſente & tacente, poſt contractum, præſumitur me conſentiente, vt hîc. & *Bart.in l.quia dotis.in 5.col.num.24.ff.ſolut.matr.*

l.Minus.

Iſtam l.limita, vt per Alex.in conſ.90 volum.5. Et Bald.in l. executorem penult.col.C.de execut.rei iudicat. Et vide Caſtrenſ in iſta l.minus quæ intelligit iſtam text.quando creditor non tenebatur tradere. Et vide eundem Paulum in l.ſi exſtipulat.ff.eod.qui dicit, quòd poſſeſſio præſumitur quæſita, ſi voluntate eius, qui rem alienauit, fiet, quòd voluit Iohannes de Iſernia.in cap. 1. quibus modis feud.conſtit. Et in c.ſi minor.ſi de feud. fuerit controuerſia inter dominum agnat.Vaſall. Adde ad hanc legem omnino Bald.in l iudicia.ſ.de rei vendicat. vbi extendit iſtum text. ſiue titulus præcedat poſſeſſionem, ſiue ſequatur, & etiam ſi venditor poſſidebat.

l.Cum noſtri.

Bald.conſilio 257.*Cuiac.lib.10.Obſ.cap.36.Parladorius quæſt. quotidia.cap.1. §.10.Briſſo.lib.4.ſelect.cap.10.Geraldus Longel.de ſeruitute vſucap.cap.16.Renard. ad leg.12.tab.cap.16. & in libro ſingulari de lege Scriboniana. & de vſucapionum differentiis.*

Titulus 32. De acquiren. & reti.poſſe.

l.Per liberam.1.

Bartolus conſ.209.viſo.

l.Minus inſtructus.2.

Baldus *conſ.190.iſte. parte prima. & 377.Otto.ea parte. & 468. factum parte quinta.* Oldr.ad *conſ.101 qui conſilibet.*Cuma.*conſ.162.viſa copia.* Decius *conſ. 56.in cauſa. Roma.conſ.328.præſens.*Decius *conſ.445.in caſu.*Bald.*conſ. 379.ſequitur parte prima.& 89.*Do.Tho.*parte prima.*Decius *conſ.272.viſo proceſſu.*

l.Donatarum.

Petrus de Anchora. *conſ.404.tria dubia.* Cuma. *conſ. 91. ex productis* Molinæus *ad l.in prin.num.23.ff.de v.16.oblig.*

l.Licet.4.

Oldrad.*conſ.262.in q.*

l.Cum nemo.5.

Petrus de Anchora *conſ 248. ad prædicta.* Panorm.*conſ.66. duo part. prima.* Decius *conſ.232.dura.parte 2.*Roma.*conſ.113.pro deciſio.*

l.ſi nulla.6.

l.Improba.7.

Oldrad.*conſ.304.infrà ſcripta.in fi.& conſ.1.in cauſa.*

l.Per procuratorem.

Pet.de Anchor.*conſ.127.*Fulg.*conſ.132.*

l.Nec ex vera.9.

l.Nemo ambigit.10.

Parladorius *rerum quotid.cap.9.*Guid.Pap.*conſ.121.*Oldr.*conſ.170.& 254.*

l.Vitia.11.

l.Ex libris.12.

Menoch.*de recuper.poſ.remed 14.Iacon.rerum quot.cap.49.*

Pro poſſeſſione quam habet procurator colonus, ſeruus, vel alius alieno nomine poſſiden. ſi deſidia dereliquit, aut dolo perdidit, datur remediũ h. l.pro recuperatione, & ſic eſt remedium recuperandæ. De cõmuni Rip.ad Rub.*de interdict.num.6.*vbi etiã quid in conſtituente ſe alieno nomine poſſidere. Quid in traditione, an competat ad recuperandam poſſeſſionẽ quam colonus, & ſimiles alteri tradiderunt, dic quòd ſic. *Rip.ibi ecra.conſ.228.lib.2.* Sed contra tenet *Hiero. Grat.conſ.69.lib.1.& conſ.75.& 110.lib.2.vbi tenet cum Glo.hic.*& teſtatur de commu. Alex.*ad l.peregrè. §.quibus de acq.p ff.* Bellam. *deciſ 104. Ad h.text.*Afflict *deciſ.139. Bell.conſ.34.num.5.& 7.Conna.in cõment. iur.ciuil.lib.3.cap.9.num.8.*

Panorm.*conſ.20. & conſ.29.55.* Guid.Pap.*conſ.109.* Oldr *conſ.17.* Dec.*conſil. 103.* Iaſ.*conſ.108.*Bald.*conſ.330.& 325.68.& 430.*Fulg.*conſ 214.*

l.Fin.

Pro intellectu huius legis, vide notab.deciſ S.R.c.139. Et Iaſ.in §. item ſi quis.in 14.colum. Inſtitut.de actionibus. & ...n, & quando procurator poſſit præiudicare domino, & quid in procuratore fiſci. Vide Iaſ.in conſ.108. in fi.volum.1.Vide Cremon.ſing.124.

Tit.33. De præſcriptione longi temporis.

In Rubricam. De materia præſcriptionum.& earum interruptione, vide ad ſatietatem Parlamenti deciſionem 416 præſcriptionis interruptio facta contra fideiuſſorem. Angel. conſil. 32 incip quidam. Andr. Felin. plenè in c.illud.col.fin.verſ.10 concluſ. de præſcriptio. vide 6.fallent.de præſcriptione longi temporis, poſitas per Socin.in reg.126. incip. titulum habens. De præſcriptionibus Menchaca in illud canon à cap.51.ad cap.9.

l.Prima.

Nicolaus Valla de rebus dubiis tract.13.

Auth. Malæfidei habens titulum, à malæfidei poſſeſſore, non præſcribit longo tempore, etiamſi non ſit in mala fide. Sed vide 16.fallent. Socin. in reg.ſi incip Auth.malæfidei.

Pro intellectu huius Authen.vide Iaſ *in §. ſed iſte. Inſtitut. de action. num. 15.colum.* Et ibi Aret.*in 7.col.*vbi multas Doctorum opiniones vel limitationes colligit.

Mala fides authoris in præſcriptione longi temporis nocet ſingulari ſucceſſori, ſi dominus rei ſuit ignorãs. lim. *vt per Aret.Inſtit.de act.ad §.ſed iſte. col. 7. in fi. vbi Iaſ. num.78.& ſeq.& Modern.Hiſpan.num.39. & ſeq.latius Soc. in reg.33. vbi lim. Afflic.deciſ.32.num.7 Alex.poſt Bart.ad l. Pomponius.§.1.nu. 8. cum ſeq.ff. de acquir.poſſ.in mate. Alex.ad l.rem quæ nobis.num.5. vbi Iaſ.& omnes.ff.de acqui.poſſ.latè Bal in tract.præſcript.in 2.p.3.prin.q.12.num.7. Oldra. con.19. Aret.ad §.furtiuæ Inſtit.de vſucap.num ſſ. Ari.Pinel.in repet.aut.niſi tritis C.de bon.mat.fol.396.*

Authen.Vel ſi quis.

l.Longi.2.

Coraſ.ad l.ſeruitutes.ff.in prin.num.46 ff.de ſeruit.

l.ſi annales.3.

l.Diutina.4.

Parlad.*d.cap.18.*

l.Nec petentem.5.

l.ſi fraudi.6.

l.Longi temporis.7.

l.ſi is contra.8.

l.Emptor.9.

l.Nec bona.10.

l.ſuper longi.11.

l.Fin.

Nota, quòd præſcriptio currit tam contra ſcientem, quàm contra ignorantem, licet talis ignorantia erat iuſta cauſa in integrum reſtitutionis concedenda contra dictam præſcriptionem. Iſtud eſt, quod multum ſingulariter voluit Bart. per illum text. in l.1.§ ſi quis autē.ff. de itin.act. priuat. l. denique & refert Iaſ. in §. rurſus. in 11 col. Inſtit. de actionibus. Et vide Afflict. & quæ ibi ſcripſi. deciſ. 40. in 5 col.

Limita, vt per Alex. hic in Apoſtoll. Et Socin. in reg. 374. incip. præſcriptio contra. Et vide deciſ. Socin. conſ. 37.

Coraſius *in d. princip. 11. & 39. cum ſeq. 1. ad finem.* Gerald. Longol. *de vſucap. & ſeruit. cap. 17. & 19.* Rom. *conſ. 379.* Chaſ. *conſ. 11.* Pet. de Anch. *con. 196.* Fulg. *conſ. 214.*

Tit. 34. In quibus cauſis ceſſat longi temporis præſcriptio.

l. Si is cui. 1.

l. In ſeruorum. 2.

Reuard. *pro tribun. pag. 12.*

l. Vnus. 3.

l. Hæreditatem. 4.

Parladorius, *d. cap. 7. §. 11.*

l. ſi puerum. 5.

Tit. 35. Quibus non obiicitur longi temporis præſcriptio.

l. tempus. 1.

l. ſecunda.

Nota ſingularem text. quod miles etiam vulneratus in bello non debet diſcedere abſq; licentia principis, & recedēs ab illo tēpore, quo ab hoſtibus cap. punitur. l. omnes. §. qui in pace. verſus bello de re. Sed reſiſtenda milit. verò diceſſit tēpore pacis, nō obtinēte veniā à principe, vel capitaneo, punit etiam arbitrio iudicis, examinatis cauſis ſuæ deſertionis. Ioh. de Platea, in l. prima C. de deſertoribus & nota. q capitaneus dans licentiam ſtipendiario abeundi tēmpore, quo ſunt in bello. contra hoſtes, tam licentians, quàm licentiatus incurrunt pœnam capitis. gloſſ. in l. 2. de commeatibus.

l. Non eſt. 3.

l. Si poſſeſſio. 4.

l. Neque. 5.

Quid autem ſi primo creditori res eſt hypothecata, & debitor conſtituit ſe tenere precario, an ſecundus creditor ſeu emptor præſcribant 10. vel 20. annis contra primum. vide deciſ. Socin. conſ. 139.

l. Ab hoſtibus. 6.

l. Præſcriptione. 7.

l. ſancimus. 8.

Tit. 36. Si aduerſus creditorem.

Iſtam l. in quantum dicit, quod actio hypothecaria præſcribitur contra creditorem 10. annis inter præſentes, & 20. inter abſentes. limita non procedere, quādo debitor cōſtituiſſet, ſe credi. oris nomine poſſidere. ita per Fulgo. conſilio 215. in fin. vide Frāc. Crem. ſing. 61. Aduerte quod ſi creditores probabiliter ignoraſſent bona fuiſſe alienata per debitorē, poſſet aduerſus præſcriptionem ſe tueri ex clauſula generali vt per Fulgoſ. in prealleg. conſ. vlt. col. & an iſta lex habeat locum, quando in hypothecaria eſſet oppoſitū precarium, quia debitor conſtituit ſe precario nomine poſſidere bona obligata. vide deciſ. Deci. conſ. 139. Et nunquid iſta præſcriptio de qua in hac lege naſcitur ante factam diſcuſſionem. vid. Alex. conſ. 18. vol. 2. Sarmient. *lib. 2. ſelect. cap. 8.*

l. Prima & ſecunda.

Pro intellectu iſtarum legum dec. Soci. conſ. 39. tunc locum obtinere has leges omni hypothecaria ſtipulatione. non eſt precarium conſtitutum, & ſic vide eam, quia eſt notabilis, & vid. Crot. l. in repet. ſi is qui pro empt. fo. 15. vol. 4. Franci. crem. ſingu. 61. incip. volū. 4. ibi dare quamuis Caſt.. videatur contrarium dicere in conſilio 10 in 10. vol. & malè & de materia huius l. vid. Alex. conſ. 58. in fin. volu. 5. & an & quando incip. currere præſcriptio contra creditorem per eundē. Alex. in d. conſ. 58. in fin. vbi tenet, quod incipit in die factæ diſcuſſionis cum principali creditore, quia ex tunc poterat agere contra tertium poſſeſſorem. per Auth. hoc ſi debitor. C. de pignor. Panor. *conſ. 14.* Fulg. *conſ. 127.* Cuman. *conſ. 924.*

Tertius poſſeſſor pignorum longo tempore præſcribit aduerſus creditorem. Debitor autem, & eius hæres non præſcribit, imò contra eum datur actio peſonalis. *vide Pariſ. con. 5. lib. 1. Crem. ſing. 62.* contra quem tamen Curt. ad Rubricam. ſi cert. pet. col. 5. in princ. Afflict. *deciſ. 1. 39. Cigo. in proœm. ff. §. nos. verò. n. 33.*

Titulus. 57. De quadriennij præſcriptione.

l. Notum.

l. Duodec.

In princ. & veritatem iſtius l. & ſeq. Vide quæ latè cumulat Iaſ. in Auth. quas actiones. col. 1. num. 5. & 6. ſupr. de ſacroſ. Eccleſiis.

l. Omnes. 2.

In materia vide latè per Balb. in tract. præſcrip. 2. par. prin. vbi lim. hanc l. pluribus modis, præſertim. q. 8. & per Felin. *ad cap. quæ in eccleſiarum. nu. 34. verſic. ſed pro intell.* extrà de cōſti. *Marſ. ad l. 1. §. cum quidam. ff. de quæſtion. Bellon. conſ. 51. Iaſ. ad auth.* quas actiones. *num. 5. & ſequen. C. de ſacroſanct. eccleſ. Pariſ. conſ. 1. & 122. lib. 1. Rom. ſing. 618.* Socin. *conſ. 121. num. 25. lib. 4.* & latius ſupra ad l. benè à Zenone. Iaſ. *conſ. 34. Panor. conſ. 94.*

l. Bene à Zenone. 3.

Nota iſtam l. & eam limita. 1. non habere locum, quando princeps ſciebat rem eſſe alienam. gloſſ. eſt in l. 1. C. de alien. verſ. fiſc. lib. 10. Ad hanc l. vide quæ notātur in lib. meo B. ad num. 86. & 961. Bal. *conſ. 253* Dec. *conſ. 357.* Rom. *conſ. 298.*

Ad l. Benè à Zenone. in verb. vt ex noſtra iuſſione. & ibi gloſſ. ex qua colligitur, quòd priuatus, ſi velit fiſcum conuenire, ipſi debere veniam à Principe: tanquam libertus à patrono petere. Vide Roman. *ſing. 9. Et ibi D. Nicol. Pig.*

Secundò limita. non habere locum in Eccleſia donataria Principis. *gloſ. eſt ſingularis, in c. quicunque mil. tam. 12. q. 2.*

Limita tertiò, ſi Princeps donauit res Eccleſiæ, quia tunc non currit præſcriptio, textus eſt notabilis in d. c. quicunque.

Limita & quartò in dote, an diſpoſitio huius *l. 1. col. 3. num. 10. ſolut. matri.* Ad gloſ. fin. ad verb. inſulas, vide per Lud *conſ. 238.* ad quod non ſolet allegari, quòd priuilegium ante coronationem conceſſum non valet. Vide Luc. de Penna, *in l. 1. de aur. cor. lib. 10.* vbi etiam quando rex coronari debeat, & quot lapides corona debeat habere vel continere, & an ſepeliri cum corona debeat.

Si quis emit aliquam rem à principe, vel à fiſco, non poteſt ea re vindicari ab emente. *Sed adde 8. ſell. Soc. reg. 424. incip. res aliena.*

Dicta l. benè, intellige poſt traditam poſſeſſionem à Principe ſecundùm Bald. *in c. 2. §. fin. de noua ſerm. fidel. in vlt. col.* & omninò leuis occaſio tollit beneficium *d. l. ſecund.* Bald. *in proœm. decret.* Imò de iure Canonico non ſeruatur, vt refert Iohannes Fabr. *in §. fin. Inſtit. de vſucap.* nec etiam iſta lex habet locum contra eum, qui habet titulū ab eiuſdem Principis anteceſſore. Textus eſt in verſ. pro parte. c. Abbas. *de re iud. in 6.* Et voluit Lud. *con. 298. incip. omnipotentis Dei.*

Item habet locum in ſolo Imperatore. & eius vxore. Item ſolum quando Imperator credebat rem eſſe vt ſuam, & vendebat vt ſuam. Item requiritur, quod tempore quo iudex vendit, poſſideat ipſam rem. Iſta poſuit Iaſ. *in d. Auth. quas actiones. ſupr. de ſacroſanct. Eccleſiis.*

Et ad limitationem d. l. vide Felin. in c. quæ in Eccleſiarum. extr. de conſtit. & an impediat litis ingreſſum. Vide And *de Iſern. in conſtit. de regni. incip.* exceptio filiationis. Et non habet locum, quando in priuilio Principis dicitur ſaluis iuribus alienis. Ita And. *de Iſern. in c. 1. quæ ſint regalia. in verb.* & bona committentium crimen læſæ maieſtatis. in 5 col. quem omninò vide. Et Dec. *conſ. 357.* vbi dicitur, quòd illa Lex habet locum quando apparet, quòd Princeps voluit vti plenitudine poteſtatis, de quo per Modern. *Neap. in conſt. exceptiones.*

Angelus, *per d. l. benè. in l. item ſi verberatum. ff. de rei vend.* dixit. quòd Imperator de poteſtatis plenitudine poteſt auferre dominium rei alienæ, nulla. ſubſiſtente cauſa, & dicens contrarium mentitur, ſecundùm eum. Et idem ipſe tenet. *in l. 3. in fi. ſi ar pro quo. ff.* quod quiſque iuris. *Et in l. omnes ſupr. de quadriennij præſcriptione.*

Adde, quod contra Ang. *de hoc conſuluit Socin. eum referendo in conſ. 144. incip,* viſa bulla Bonifacij. verſ ſed fundamentum. in 2. parte. chart. 14. Quæ ſententia Socini eſt tenenda, cum ſit communior & rationabilior, ſecund. Raph. Fulgo. *in l. fin. ſupr. ſi contra ius & vtilitat.* publicam dicentem, ſe ita conſuluiſſe.

Et ad Leg. benè, vide quinque fallent. poſitas per Felin. *in c. quæ in Eccleſiarum. col. 12. nu. 35. verſ. 1. cum limitatur. extra de conſtitut. ſol. 25.*

Non habet locum niſi in ſolo Imperatore, & vxore eius, non in inferioribus à principe. Deci. *conſ. 357. vbi latiſſ Soc. Iun. conſ. 82. num. 35. & conſ 92. nu. 9. lib. 4. in mat. Pariſ. conſ. 1. num. 122. lib. 1. conſ. 27 eod lib.* Rom. *ſingul 618. Zanet in tractat. de differ. inter ius cano. & ciue differ. 63* Socin. Iun. *conſ. 69 in fin. lib. 2 & conſ. 113. & 174. num. 33. volum. 2.* Bellon. *con. 51. & 59. in mat. per. Iaſ. ad auth. quas actiones. num. 9. C. de ſacroſanct. Eccleſ,* Abb. *in conſ. 3. 2. col. in volum. 2. per Fe. ad c. quæ in eccleſiarum. num. 34. extra de conſtitu. & ad c. cum olim, de ſent. & re iud.* Bal. *conſ. 253. 212. & 366. volum. 1. & conſ. 359. vol 5.* Rui. *conſ. 48 lib. 4. & conſ. 38. volu. 5.* Cur. Iun. *conſ. 165 142 143. & 174. Rom. ad §. 1. nu. 56. & ſequen. Inſtitut. quibus alien. lic. vel non. Diaz. regul. 426.* Duen. *reg. 238. eubi. vbi plenè tradit reg. l. ben ne l. cum 13.* lim. latiſ. Port. Imol. *lib. 2. concluſ. vtri. iur. conclu. 42. vbi ponit. 20. lim.* Socin. *conſ. 46. lib. 4. Gramma. deciſ. 65. num. 78. Rolan. à vall. in tract. de lucr. do. q. 3. num. 4.*

Digi

*num.4.cum plurib.ſeq.& q.105.nu.18.& 19.*vbi quod non habet locum in rebus dotalibus vẽditis,ne in 4.debita vxori inopi,vigore Auth.præterea vnde vir & vxor. *Bened.Cl Bon.lib.1.de conſib.art.16.num.40. Declar. vt per* Soc. Iun.*conſ.65.num.6.lib.3.*

Zoannetus,*rer.quot.cap.27.*Bartolomeus de las caſas *tract.an principi ſubditos à regia corona alienare poſſit §.3.*

Titulus 38. Ne rei domi.

l.ſæpenumero.1.

l.Vniuerſas.2.

Panormitanus *conſ.74.duo princip dia.parte 2.*Bald.*conſ. 429. quidam parte 2.*Forcat.Necyom.*dial.19.*

l.ſi qua.3.

Tit.39. De præſcriptione triginta vel quadraginta annorum.

Nota ad intelligentiã huius tituli,quòd in actionibus perſonalibus præſcribitur ſpacio 30.annorum.l.ſicut & l.omnes. In eodem tamen, vbi cum actionibus perſonalibus eſt coniuncta hypotheca bonorũ tunc eſt neceſſarium tẽpus 40.annorum *l.cùm acutiſſim.§.1.inf.eod.* Et propterea dicitur in iſta Rubric.de præſcriptio.30.annorum vel 40. Et dicit idem Fulg.*conſ.123.* hac retenta opinione, quod pactum de reuendendo & de retrouendendo præſcribitur ſpacio triginta annorum, ſi tamen in inſtrumento adſit hypotheca bonorum,requiritur tempus 40 annorum.

Et de intellectu iſtius tituli,vide Curt.Iun.conſ.174.col.8. in fin. Et Aymon conſ.148.num.6.vbi pulchrè Iaſ. conſ.109.col.1 circa fin.2.vol. circa fin.Plenè Aymon conſ.146.per totũ,vbi pulchrè loquitur. Et ſi præſcriptio 30.annorum non opponatur per partem, an iudex poterit ſupplere & admittere,dicas quod non.Ita in deciſ.Delphin.221.

l.Cum adſeueres.1.

l.Male igitur.2.

Iaſon.*conſ.37.*

l.ſicut.

Per litis conteſtationem regulariter interrumpitur preſcriptio,& perpetuatur actio.d.l ſicut.& d.l.cùm notiſſimi inf.eo.quæ corrigitur per c. malæ fidei.de reg.iur.in 6.& per reg.vel c.fin.de præſcript.Vide Barto.in l.ſequitur.§.ſi meam de vſucap.vbi dicit,quòd nõ eſt deciſ.Delphin.299.Ad eandẽ l.ſicut,vide Socin.reg.30.vel 38. Fer.caut.38.Guid. Pap.deciſ.199. Ad glo. in verb.perſequutione.Diaz.reg.509.Conc.*lib.2.q.6.*Bar.*conſ.59.* Dec.*conſil.29.*Fulg.117.Cum.*conſ.147.*

In ead.l.in verſ. ſed pupillari ætate duntaxat per intellectum iſtius Legis. Vide gloſſ.in §. ſed quod ſancitum in verſ. aliqua impubes. & tunc incip. currere præſcriptio contra pupillum. cùm eſt effectus pubes, vt hic etiam Bart.in conſ.129.

Omnes actiones quæ minori tempore non tolluntur. 30. ann. tolluntur. An iſtæ ll.quæ loquuntur cum mala fide,ſint hodie correctæ *per cap.ſi.extrà de vſucap.& c.poſſeſſ.mala fid.de reg.iur.in 6.Bar.ad l.ſequitur.§.ſi viam.nu.2. de de vſucap.*tenet quòd non, ſed in contrarium eſt communis opin.quòd omnia iura ciuilia diſponentia præſcript. currere cum mala fide, hodie de iure cano.ſint. correcta.*Ferra.caut.38.Cepol.caut.46. Fel.ad c.ſi.nu.* 1. de præſcript. Guid.Papæ.*ſing.40. Rim.Inſtit.quibus alib licet vel non,* in princ.*num.*115 *Crau.de antiq.temp.4.par.ſect.*materia iſta.*nu.56.Annib.de Canon.ad l.naturaliter.ff.de vſucap.nu.313.cum.ſeq.Cepha.conſ.102.nu.191.par.*

l.Omnes.4.

Bolog.*conſ.55.*Dec.*conſ.29.*

Omnes actiones quæ 30 anno.ſpacio,vel minori non tolluntur,40.anno. ſpacio tolluntur.Crauett.*in tract.de antiquit.tempo.in 4.par.ſect.materia iſta.num.56.*

Ad verſ.ibi,ſi per h.l.ſpecialiter, vide de hac clauſula multa per Feli.*ad c.cum dilecti.col.9 de reſcriptis.*

Ad verſ.quicquid autem, & de iſtorum verborum interpretatione. latè Dec.*conſ.29.& no.ampl.h.l.*vide Ioan.Cephal.*conſ.*240 *num.10.volum.1.*

l.Præſcriptionem.5.

l.Competit.6.

Ad iſtam l.competit,vide Parid de Put.in tract.feud.chart.72 vbi plenè, quòd ſi Emphiteuta ſteterit per 30.annos,quod non ſoluit,an poſſit deinde peti cenſus.

In ead.l.in verſ.ideóque d.§.eſt cãnonicatus in c.placuit §.Sabinus. ibidem quæſt.3.

Præſtatio tributi quæ fit in re cognit. vniuerſalis dominij tempore non tollitur. Adde Guid.Papæ *not.65. & q.361. Rim.conſ.166.198.252. 275.* Curt. Iun.*conſ.60.& vltimo.Alex.conſ.3.vol.5.nu.11.cum ſeq.& conſ.136.vol.2.*

l.Cum notiſſimi.

Vide Fel.in materia interruptionis & perpetuationis ad c.illud.extra dè præſcript.Ruin conſ.118.lib.4.Iaſ.ad l.ſi. ff de eo per quem fact. erit. Curt. Iun.conſ.174.Balb.in tract.præſcrip.6.par.prin Annib.de Can.ad l.naturaliter.ff de vſucap.nu.27 31.33 & 34.

De iſta l.& quãto tempore finiatur actio hypothecaria. Aymon conſ.118. nu.6.vbi notabiliter.In gloſſ in verſ ſolam contentionẽ iſtud, quod in glo. dicitur,quod mutus poſſit contrahere matrimonium vt in l.mutus. de iure dot.& cap.tuæ.de ſponſalibus & refert & tenet Alex.in l.1.in 2.col.de verb. oblig limitatur tamen & reſtringitur, niſi præcedat annuli immiſſio quia tunc facto oſtenditur voluntas Bart.conſ.6 nu.6.& nu 24 vol 1 & vide Bal. conſ.200 nu.3.vbi pulchre gloſ in verb.ſolam. hanc gloſ.pro ſingulari allegauit Ang.l.Aret.in §.mutum.Inſtit.de verb.oblig.& Alex.in l.1.in 2. coll. de verb.& an poſſit contrahi matrimonium vide per Abbat.in cap.me & in c.cum apud.de ſponſalibus & in quantum iſta gloſ vult,quod in matrimonio, ſint neceſſaria verba in valentibus loqui. vide per Iaſon.in l. ſi ſtipulator.§.ſi incipit.ff.de verb.oblig.

l.ſi quis emptionis.

In gloſ.in verb.actionẽ,an præſcribẽs poſſit agere rei vindicatione,contra virum,dominum poſſidentem, licet non clare gloſſ.hîc decidat. de hoc eſt text.in c.placuit.§ præſcriptio 15 quæ.3.vbi habetur,quod vtilis rei vendicatio intendatur.

Agenti petitorio nomine contra ſpoliantem non obſtat exceptio dominij.Pro intellect.vide Doc.ad l.4.§.Cato.ff.de verb.obli.vbi Alexan.ſuper 3. Barto.opin.Alcia.nu.74 & ſecũdum nouiſſim.preſſ.num.92.Iaſ.nu 24 verſ. quarta concluſio.Soc.Iun.qui conatur tueri Bart.nu.116. vel ſecundùm nouiſſ.impreſſ.nu.65.Lancell.Galiau.nu.40.Orman. Det nu. 232. 244. & 247. Bolog.nu.96.

l.Final.

De præſcript 30.vel 40 annorum,vide glo.in l.poſt acceptum.& ibi Bart. de rei vend.& Iaſ.inſtit.de act.§.penates.in nu.12.& 18.

Tit.40. De annali exceptione.

l.Prima.

§ Final.Not.volenti agere non currit præſcriptio & an reperiatur caſus quod non volenti agere currat præſcriptio.vid.Iaſ.in §. rurſus in 6. col inſtit.de act.Et vid.Bart.ff.in l.ſenat.conſul. de off. præſid. de quo percipitur iſtud dictum non volenti agere non currit præſcriptio. vide Dec. Capell. Thol.67.Panor.conſ.5.

l.Vt perfectus.

Bald.conſ.394.Zaba.conſ.228.

l.Fina.

In fin.Nota,quod licèt libellus obſcuritis non admittatur,vt in l.edita ſup.de edendo tamen ad interrumpendam præſcriptionẽ admittitur, vt per Bart.id l.hac leg.fin.1. opp.hoc intelligit parte non opponente, vt per Alex. conſ 31.4.parte & Decius.in l.edita in quadam apoſtilla. In eadem gloſſ.in verb.idem quæro. Nota quod libellus ineptus procedit, ſi pars aduerſa de ineptitudine non opponat & valet proceſſ.in deciſ. Delph 221.vbi etiam an à tali grauamine poſſit reus appellare, & pro intellectu iſtius l.vid. Dec. in d.l. edita ſup.de edendo verb. Add l. in eadem ſup. eodem Bald.in iſta l.in gloſ.in verb.Socio dicit quod licet dicatur nulla præſcriptione obſtante,nõ per hoc præſcriptio centenaria excluditur vt elegantiſſimè D. Decius in conſ.254.Oldr.*conſ.121.*Panor.*conſ.5.*

Titulus 41. De alluuionibus.

l.Quamuis.1.

Bald.*conſ.156.*Corn.*conſ.322.& conſ 51.*

l.Hi quos.2.

Rom.*conſ.417.*Bald.*conſ.410.*

l.Ea quæ.3.

Iſtum text.vide Dec.*conſ.147.in vlt.col.*Franc.Cur.*conſ.56.*Bolog.*conſ.14.*

Tit.42. De ſententiis præfectorum prætorio.

Tit.43. Quomodo & quando iudex.

l.Non ſemper.1.

l.Ceſſante.

Nota quod ad hoc,vt valeat ſententia requiritur citatio peremptoria vt hîc apparet.& adde l.peremptoriam.ff.de iud. vide Socin.in reg. 437.incip. ſententia ad hoc mihi eſt reg 352.Panor.conſ.38.

Digitized by Google

l.Cum iudice.1.

Panorm.*conſil.*28.

l.Quanquam.2.

l.tertia.

Nota, quòd tunc valet. quando refert ſe ad libellum, & acta, quando in illis eſt certa quantitas, aliàs eſt ipſo iure nulla, hoc percipere in iudiciis ſingularibus, ſecus verò in generalibus, vt ſuprà ſi pars hered. pet. l. 1. §. fi. Et ſupra rei vend. l. quę de tota. §. & incerta. & Gloſſ. notab. in l. ait prætor. §. ſi iudex. de re iud.

Sententia quæ non continet certum per ſe vel per relationem ad aliud eſt ipſo iure nulla vide in mat. latè per Fel. *ad ca. cùm venerabilis, extrà de except. & ad cap. illa extrà. de accuſatio. Pariſ. conſil. 49. ad fin. lib. 3. & conſ. 133. lib. 4. Maran. de ordin. iudicio 3. & vltimâ parte, ſexta partis principalis.*

Ad le *Bald. Nouel. in tract. de dot. par. princip. colum. 2. & 3. Doct. ad Rub. ff. ſolut. matrim. p. æcipuè Alex. colum. penult. Soci. nu. 39. Rip. n. 47. Vinc. Sale. numer. 138. Anib. de C.mo. num.* 458 Ruin *conſil* 58. *lib. 5. c.* 134. *eod. volum.* Phan. in tract. de lucro dot. ſuper Rubr. in ver. de dote, num. 29.

l.Hæc ſententia.4.

Panorm. *conſ.* 44. *in præſent. parte* 1.

Tit.47. De ſententiis quæ pro eo, quod intereſt.

l.Prima.

Gloſſ. in verb. dupli. in verſ. primum ſemper venit. Licet partium vel intereſſe conuentum totum ſemper veniat in obligationem: tamen hoc limitatur, quando ſcimus in obligatione alicuius pecuniariæ quantitatis, quando tunc non venit, hoc eſt, ſi Titio centum mutuaſti, vt intra certum tempus daret, præſtaret tibi cêtum & viginti, & hoc propter vſurarum ſuſpicionem, vt in l. rogaſti §. ſi tibi erit. vbi Bald ff. ſi cert. pet. & vide Iaſ. in §. omnes autem. in 4. col num. 14. Inſtit. de actio & dec hîc in 11. col. & Dec. in conſ. 39.

In eadem l. in fin. nota, quòd per iſtam *l. corrigitur l. ſi ſterilis. §. cùm per venditorem. ff. de act. empt.* quæ volebat, quòd per moram peccatur intereſſe (vid. in lib. meo B contrarium. num. 778.) ratione damni, & non ratione lucri ceſſantis, quòd ſecùs êſt hodie per hanc l. vt plenè Bart. hîc dicit Bald. Salyc. & in hoc duntaxat corrigitur ille §. quando ſumus in lucro, in quo vt plurimùm operatur induſtria, vt quia ſolitus erat mercari, & negotia exercere, quemadmodum, vt ſuprà dixi, tunc eo caſu non ſolùm venit intereſſe ratione damni paſſi, ſed etiam ratione lucri damni ceſſantis, vt notatur per Bartolum *hîc in 9. colum in princ. & in l. 3. §. fin ff. de eo quod certo loc.* Quando verò non erat ſolitus creditor mercari & negotiari, tunc remanet in correctus. d. §. cùm per venditorem. Et hoc facit Pro mercatoribus. ex iis, qui ſoliti ſunt negotiari Adde etiam Bart. in dicta leg 5. in tepen. ff. quod certo loco. vide Caſtr. in l. curabit. ſupra de act. empt. *vide Alex. in l. diem functo in 3. col. ff. de off. aſſeſſ.* & Dyn *in reg. 1. de reg. iur. in quibus in reb. Item licet ratione lucri.*

Latiſſ. per omnes in repet. & Add. Forc. *in necyo. iur. dial. 42. & 43. per totum.*

Ad verſ. per ſuam ſubtilitatem vide Ruin. *ad l ſtipulationes non diuiduntur. ult. col. de verb. oblig. per Aret. in §. omnes autem. num 7. inſti. de actio.*

Ad verſ. item ſciamus Adde Menoch. *in tract. de arbitr. iud. lib. 2. cent. 3. caſ.* 260. *num.* 18.

l.Cum pro eo.2.

Bald. *conſilio 33. conſiderandum parte 4. & 291. quæſt. parte 1. & 343. examinanda ea parte.* Ioh. de Ana *conſilio 76. viſis.* Maria Socin. *conſilio 2.* ſequendo ordinem. Iaſon. *conſilio. 109. in quæſt. parte. 1.* Socinus *conſilio. 145. caſus. parte 3.* Oldr. *conſ. 234 factum.* Bald. *conſilio 149. proponitur. & 270 ad euidentiam & conſilio 3.* Titius *& 482. magnifi. & 445.* Titius *parte 1.* Corn *conſilio 166. videtur parte 4. & 207. viſo. ead. parte.*

Titulus 48. Si à non competenti iudice.

Nota, quòd ſententia lata à non ſuo iudice, non valet, quam nullitatem reſultantem & defectu in competentiæ ſemper pars opponere poteſt, allegatur Gloſſ. *in deciſ. 1. de ſeq. poſſ. & fruct.* per quam eſt text. & ibi bona Gloſſ. *in l. non erit §. datum ff. de iureiur.* Et idem ſi iudex ſecularis condemnat clericum propter delictum, non perdit teſtamenti factionem. Bald. *in l. ſi quis filia. ff. de iniuſt. teſtam.* Imò etiã ſi confeſſus reus eſt, adhuc, reus incompetens non poteſt puniri. Bald. *in l. teſtam. ſupr. de teſtam.* Hæc omnia planè examinentur *in c. ſi clerici. num. 12. de iud. & vid. conſ. Ang.* 198.

l.iudex.1.

l.ſi militaris.2.

l.ſi de proprietate.3.

Rom. *conſ. 250. circa primum.*

l.Et in priuatorum.4.

Titulus 49. De pœna iudicis qui malè iudicauit.

Vide Bart. hic, & adde, quòd iudex iudicando ſecundùm opinionem doctoris, licet plures ſint in contrarium, & nulla eſt approbata reperiatur, excuſatur. Scrib. *in l. 25. de pœna iud. qui mal. iud.* & Bart. *in ſua diſputa. incip. iudex qui ſuam imperitiam.* Et ſcrib. in c. apellamus. de feriis & Bald. *in l. obſeruare. §. proficiſci. q. 30. de procurat.* Iohan. de Imol *in l. in fin. pauit. ff. de appel.* Paul. Caſtren. *in conſ.* 38. Imò dic quod doct opinio excuſat in foro conſcientię. vt tenet. Innocent. *in cap. ne innitaris. de conſtitut. ſupr. dicta.* Add. Matth. in tract. opin. qui ampliſſimè cumulat. Add ad communem. Bart. in ea l. 1. communis opinio eſt contra tenentem ſingularem. Vide Ia. *in l. 3. in 3. co. ff. de iureiur.* Felin. plenè *in c. 1. in vlt. chart. verſ. 9. fallit. extra de conſtit.* In dubio illa opinio eſt ſeruanda, quæ eſt minus periculoſa animę. *c. illud extr.* de clericis excommunic. C. iuuenis ex deſponſalibus Gloſſ in c. vnico. extr. de ſer. in ord. fac. Abb. *in c. 1 in 5. col. extr. de poſtulat. l. item, excep. §. item.* quia & ibi Card. extra de verb. ſignif Item in conflictu opinionum ea præualet, in qua conſuluit vnum collegium doctorum Abb. *in c prudentium. 1. col. extr de off. de leg. referi. & ſeq.* Franc. *de Curt. conſ. 56. incip. ſuper eo quod ab ordi. noſtro 3. col. c. Archidiaconi opus in 6. 1 decretalium.* præualet omnibus aliis. Felin. *in c 1. in vlt. col. extr. de conſtitut.* allegans dominos Rotæ. & de communione vide, quantum dici poteſt, in ſylu. *nupt. fol.* 19.

In dubio cui opinioni iudex adhærere debeat. vide D. Sylu. nupt. 2. fol. 19. vſque ad finem. Item adde hîc, quòd diſcipulus in practica opinionem ſui D. ſequi debet, & ſi cum eo errat excuſatur. Abbas *in cap. 1. in 6. col. de iniur. vec.* diſcipulus enim opinionem ſui doctoris ſequi tenetur & defendere, *l. docere. & ibi Bart. ff. de arbit.* vide in Sylu. *nup. fol. 21 tu dicas. ibi lib. 5. num. 7.* Itẽ in dubio ſequi debemus opinionem quæ ſit in fauorem eccleſiæ *l. ſunt perſonæ. ff. de relig. io. cap. fin. extr. de re iud.* Innocentis opinio pro lege ſeruari nõ debet, licèt fuerit propter Caſtrenſ. hoc dicit ſe audiuiſſe ab Innocentio *in cap. non ex de ſent. excom. lib. 6.*

Auth. Nouo iure. Nota iſtum textum in §. Sed ſi datur, quod quando inquiſitus de maleficio conuincitur, ſolum per vnum teſtem debet dari ſibi iuramentum purgationis antequàm abſoluatur Iaſ. *in l. 3. ff. de iureiur.* Quæ ſit pœna iudicis qui condemnandum ad mortem minori pœna condemnauit vel contra. vide Iſer. *in tit. quæ ſint reg. in verb. & bona comitiſſæ. num. 2. & 3. colum.* Bald. *conſilio* 353.

l.De eo.2.

Titulus 50. ſententiam reſcindi non poſſe.

l.prima.

Caſus in quibus ſententia, quæ tranſiuit in rem iudicatam, vel à quo non eſt appellatum retractari poteſt.

Primò ſi ex lata ex probationibus priuilegiatis. Inno. *in cap. tuæ nos. de cohab. cleric.* & multa exẽpla in *Glo. magiſtra. in filio ſed eſt mirab.* Auth. *in l. iſta,* neque ſua cum aliis, quæ cumulat Iaſon. *in repet. l. admonendi. col. 13. de iureiur.* & ideò ſententia lata ex aſpectu poteſt ſemper reuocari. Anton. de Butr. *in ca. fraternitatis ex. de frigid. & maleſic. eod. modo lata ex iudicio medicorum.* Et ſimiliter lata ſecundùm iudicium conſil. Doctor. delecti ad conſulendum, niſi tales probationes priuilegiatæ eſſent, de conſenſu partium receptæ quæ tunc nõ poſſent retractari. Iaſ. ibid. *num. 16. & 17.* vel niſi talis probatio priuilegiata per iuramentum probanus eſſet incluſa in odium partis aduerſæ propter ſuum dolum iuxta *ca. ſi. ex eo quod met. conſ. 12. 6. ſi quando 1. vndeci.* tum ſententia non retractatur ex nouis probationibus. Iaſ. *ibid. in. 8. col. 2.*

Secundò, ſi poſt ſententiam tranſactam in rem iudicatam eſſent admiſſæ probationes parte contradicente. Innoc. *in cap. commiſſ. Bart. extr. de re iud.* Auth *in d. cap. fraternitatis.* Iaſ. *in d. l. admonendi. col. fin.* Felin. *in cap. quoniam contra 18. col. verſ. fallit extr. de probat.* quem omnino vide.

Tertiò. Quando lata eſt ſententia contra minorem competit in integrũ reſtitutio. *l. ſi mor. ff. de minor.* Glo. *in d. l. admonendi in fi. Glo. mag. in verbo nona.*

Quartò. Si debitor voluit per ſententiam reſtituere creditori pignus, & ſi iuratum in litem vltra debitum & vſuras, ſi poſtea ſoluat debitum & vſuras, reſcinditur condemnatio *l. ſi fundus §. ſi plures. ff. de pignoribus.*

Quintò In cauſa fiſcali *l. 1. C de ſentent. aduerſ. viſc latis in poſt lib. C.*

Sextò. In cauſa eccleſiæ Caſtr. *in d. l. admonendi. 3. col. verſ. nota ergò.*

Septimò In cauſaria. Alberic. in Rub. C. *de vſur. col. penult.* Iaſ. *in d. l. admonendi.*

Octauò. Quando eſt lata per relationem ad acta, & apparet manifeſtus error. Quia dixit, probatum ibi non erat, vel econtra. Anthon. de Butr. ibid. col. 6. melius. Et Felynus latè in c. d. quando contrà 10. col.

Nonò. Quando dolo pactus contra abſentem. Anthon. *de But d. col. 11.*

Decimò. Quando in cauſa beneficiali. Anthon. de Butr. *d. loco.*

Vndecimò. Quando iudex non habuit integrum proceſſum, ſeu nõ plenè inſtructum. Anthon. de Butr. *ibid. 7. col. verſ. octauus caſus.*

Duodecimò. Quando per confeſſionem partis aduerſæ eſt iniuſta. Anth. Butr. *in d. 7. col. verſ. nonus latè Iaſon. in d. l. admonendi. 9. col.* Felynus *in d. c. quoniam contrà. 16. col. verſ. fallit. 5.*

Tredecimò. Quando eſt lata per probationem reprobatam. Anthon. de Butr. *in d. 7. col. verſ. decimus.*

Decimoquartò In cauſa matrimoniali, & vbicunque tenderet periculum animæ. Anthon. de Butr. in 8. *col. verſ. 11. Iaſ. vbi ſupr. in 2. col.*

Decimoquintò. Quando ex poſt facto cauſa venit nõ ad cauſam, vt quia fui condemnatus, ex quo malè cuſtodiui veſtes, & poſteà eas recuperaui. *l. ſi fullo. ff. de condem. ſine cauſa.* Anthon. de Butr. in 8. *col.*

Decimoſextò. Si ſtatutum mihi tollit exceptionem, non obſtante ſententia, potero ſolutum repetere, quia non tollit actionem. Bart. *in l. 1. in fin. ſupr. ſentent. reſcindi non poſſe.*

Decimoſeptimò. Quando eſt lata ex præſumptionibus. Iaſon *in d. l. admonendi. col. 19. in fin.*

ſſ

Decimooctauò. Quando eſt fundata in falſa cauſa.*not.in l.ſi is apud quem.ff.de acquir.her.ed.*Iaſon.*in d.l.col.16.in fin.*

Decimonono. Quando ſunt inſtrumenta nouiter reperta poſt ſententiã. Iaſon *in d.l 10.col.verſ.fallit.1.*

Vigeſimò Quando expreſſus eſt error Iuris.*l.2.inf.* quando prouoc. non eſt neceſſ.Felynus *in d.c.in 12.col.in fin.verſ.fallit 1.*

Vigeſimoprimò. Quando apparet notoria iniuſtitia ſententiæ,& ſuperueniens poſt ſententiam.Felynus *ibid.col.12.in fin.verſ.fallit 2.*

Tit.51. De fructibus & litis expenſis.

l.Hoc fructuum.1.

Rom.*conſ.*230.

l.Litigator.2.

Adde Rot.Rom.*deciſ.337.in non ſ.Bart.ad l.diuortio.§.ſi vir.ff.ſol.matri.Abb.ad c.cùm olim extra de cauſ.poſ.& propri.fructuum materia, & quòd varij & diuerſi ſint.Bott.q.224.par Tiraq.de retract.§.15.gloſſ.1.*

l.terminato.3.

Expenſæ termino tranſacto negotij peti non poſſunt,niſi in fine do his mentio expreſſa habita ſit.Add.6.fall.poſitas per Socin.in reg.182.incip.expenſæ.Mihi eſt reg.138.Bald.*conſ.*569.Guid.Papæ*conſ* 219.Bart.*conſ.*95.

In eadem l.poſt ſententiam definitiuam,non eſt de expenſis tractandum, niſi iudex in ſententia reſeruauit. poteſt tamen in toto ille die, in quo ſententiam tulit,in expenſas condemnare,vt hic.& vide Gloſſ.in l.3. §. ſi rem. in verſ.fortaſſis.de legat.3.vbi pulchrè de materia expenſarum.Et quid ſi eſt facta concordia vel tranſactio ſuper principalibus, an videatur facta ſuper expenſis.Vide deciſ.Delphin.55.& Iaſ.*in conſ.134.num. 6. vol. 4.* Et vide *deciſ.* Capell.5.& Caſtr.*in conſ.*229.*vol.*2.Petr.de Anch.*conſil.*256.Hyppol.*conſ.*19.

Ad intellectum huius l.vide Matth. in c.1.de prohibitio. feudi alien. per Fed.fol.188.col.4.

l.Non ignoratis.4.

Nota qua pœna puniatur accuſator, ſi non probat in cauſa pecuniaria, & qua in cauſa criminali,vt hic,& in l.fin.ſupr.de accuſat.

Eos qui aliis.l.2.C.de vſur.rei iudic,ad verba,quæ duas centeſimas, vide Molin.in tract.certè num.40.vbi aſſignat rationem iſtius duplicis vſuræ.

l.Conſtitutio.5.

l.Cùm quidam.6.

Iaſon.*conſil.2.in themate.parte 1.*

Titulus 52. De re iudicata.

l.Rebus.1.

l.Res iudicata.2.

l.ſub ſpecie.4.

Ad iſtam l.vide l.iudex.ff.de re iudic.Nota, quòd propter inſtrumenta de nouo reperta non retractatur ſententia.d l.ſub ſpecie. Et l.imperatores. ff. eod.vide 3.fallent Socin.in reg. 447. incip. ſententia propter. reg. 261.Fulg.*conſ.*181.Rom.*conſ.*223.Frider.*conſ.*269.

l.Ad ſolutionem.5.

Ad limitationem iſtius leg.vide per Felinum in c.quoad conſul.de re iudic.& Hyppol.ſing.186.

Pro intellectu huius text.vide Alex.in l.4. §. ſi quis condemnatus. in vlt. verb.ff.de re iud.& adde Bartol.in tract.de præſumpt.in 7. col. An procurator poſſit poſt appellationem præiudicare domino, ſi voluit, ac ita ſit renũciatum appellationi,vt hic,& vide Hyppol.ſing.286.qui tenet, quod ſic. Sed tu cogita,quia procurator non poteſt remittere, ex quo poſſet donare. ſed ad hoc reſponde,vt dicit Alex.in conſ.115.vol.5.& Philipp.Franciſc.in c.interpoſitum.verſ.6.quæritur de appell.& in c.Nicolao.verſ.6.quæritur.Et de materia huius legis. v. Rom.*in repert.* Rub.*de arbit.fol.6. col.* 3. & Hyppol.*in d.ſing.*Guid.Pap.*ſing.*813..in d.loco ſuprà allegato. & vide Aret.*in §. idem iuris.num.29.fol.13.& 18.Inſt.de exceptio.*

l.Geſta.6.

Tit.53. De executione rei iudicatæ.

l.Nimis.1.

Petr.de Anch.*conſ.*60.Bald.*conſ.*98.*caſus.parte* 5.

l.ſi cauſam.2.

Iaſ.*ad l.quæ delegato.num.5.de leg.1.& ad l.inſter.l.1.no.9.& 10 ff.de iureiur.* Paul.Caſtrenſ.*ad Rubr.& ad l.1.hoc eodem tit.declarat Menoch.in tract.de arbitr.iudic.lib.2.centu.4.fol.334.num.4.*

l.Ordo.3.

l.ſtipendia.4.

Petr.de Anch.*conſ.*378.

l.Etiam nomen.5.

l.ſi vt proponis.6.

Oldr.*conſ.*127.Bart.*conſ.*166.& 102.

l.ſi longis.7.

l.Executore.8.

Deci.*conſ.*198.Bart.*conſ.*139.Panorm.*conſ.*31.& 110.

l.Ex quo.9.

Tit.54. De vſuris rei iudicatæ.

l.is qui.1.

l.Eos qui.2.

l.Fin.3.

An condemnato reo executio fiat contra fideiuſſorem ſine nouo proceſſu.vide Bart.*in l.1 ff.iud.ſol.*& ibi Doct.& Guid.Pap. *in q.14.* & Iaſ.*num.8.* & vide Apoſt.ad Dyn.*in cap.ratihabitionis.de reg.iur.in 60.in fin.*Bald.*conſ.*46. Hippol.*conſ.*313.

Tit.55. Si plures vna ſententia condemnati.

l.Prima.

Vide deciſ. Socin.*conſ.*215. & pro ampliatione huius legis. vide notabilẽ memoriæque mandandam *deciſ.S.R.C.*40. & Caſtr.*conſ.*216.*vol.*2. *in fi.in leg.ſuprà quo.*& Iohan.de Imola.*in l.ſi quis ſeparatim.ff.de appell.*Iaſ.*in d.l.miles.§.decem.ff.de re iud. num.*7. Hinc nota hanc legem procedere in diuiduis & in indiuiduis.vt per Bart.*in l.2.ff.de reb.dub.*& vide *deciſ. Afflict.* 223. & vide de hoc l.*Paul.ca.2.ff.de re iud.* Bald.*conſ.*255.Panorm.*conſ.*3.Cuma.*conſ.*53.Bald.*conſ.*251.Dec.*conſ.*263.

Tit.56. Quibus res iudicata non nocet.

Nota ad intellectum huius tituli,in Codice duos eſſe titulos.vnus res inter alios acta.alter quibus res iudicata &c.& inter iſtos titulos eſt differentia. Hic tit.loquitur de ſententia, alter de omnibus.l.4.nota hic regulam res inter alios acta aliis neque prodeſt, neque nocet,quæ fallit multis caſibus quos notabiliter ponit Gloſſ.*in l.2.ff.eod.*& vide Bald.*in l.ingenuum.ff.de ſtat.hom.* vbi vult quòd ſi ſunt duo vel plures fratres nati, ex eodem patre,ſi pronunciatur vnus eſſe ciuis,vnus,omnes intelliguntur eſſe ciues talis ciuitatis.Ang.*in §.hac autem.in ff.Auth.vt liceat matri.*Bald.*conſ.*78.

l.Res inter.2.

l.Iuris.3.

l.Nec in.4.

Tit.57. Comminationes,epiſtolas.

l.Nec vim.1.

Oldr.*conſ.com conſo.*

l.Res iudicatæ.2.

l.Ea quæ.3.

l.Interlocutio.4.

l.Iudex qui.5.

l.Programma.6.

l.Quod magno.7.

Tit.58. Si ex fal.inſtru.

Digitized by Google

l.ſi tabulas.1.

Iaſ.conſil.18.vene parte.1.

l.Et qui.2.

l.Falſam.3.

l.iudicati.4.

Titulus 59. De confeſſis.

l.Prima.

Nota confeſſionem factam coram iudice non in loco tribunali, & ſic in loco iudicis non facere fidem, neque etiam valere nata in iſta l.confeſſor. Sed vide 4.Fallent.Soc.in reg 92. productio inſtrumentorũ per aliquem,aduerſarius cogitur & ſtare regulariter in totum, nec poteſt pro parte ei ſtare,ut per Cyn.in l.confeſſos.& in l.2 Cod.de donat.ante nup.Sed vide.2.fall Socin. in reg.233. Confeſſus ſe occidiſſe hominẽ,ad ſui defenſionem poteſt condemnari de homicidio & tali confeſſione,niſi probet quod ſui defenſionem fecerit. Vltra Bald.in iſta l.confeſſos.in 3.col. & idem in.l. codicillum.§.de codicillo.& ibid.Inno.in l de cauſa in verbo obligat. adde quod vol.Bar.conſ.201.& Lud. ſing 28.& Hypp. ſingul.185. plenius per Lanfrac.in c.quoniam contra in verbo confeſſione in apoſtillis,in verbo defenſiones & de probat.

Acta in vno iudicio facta non probant in alio quando ſunt inter diuerſas perſonas.toto tit.res inter alios acta.c.2.delectis ex. deprehend.Sed vide 4 fal. Socin.in.reg.10 Teſtes recepti inter alias perſonas quando ſunt mortui, ita quod examinari non poſſint faciunt ſemiplenam probationem quoad alias perſonas tertias Bart. in l.admonendi.col.8.verſ quaero.ff.de iureiur.& eſt noua limitatio ad iſtum textum res inter alios actas.Idem ponit Ang.in l 2.ſup.de edendo.Alex.in repet. l.ſi per.col.37 ff.de re iud.

l.Confeſſos.2.

Pe.de Anch.conſ 250.inq.Zabarel,conſ.57.conſilium redditum,Rom.conſ.400.placet & 359.paucis. Fulgo.conſ 7.iam pluribus.Rom.conſ.113.
Res inter alios acta,aliis non nocet.vide quae ponunt ſcriben.ad l.ſi.C.de.de.vbi per Dec.num.62. Adde & limit.hanc reg vt late per Felin.ad.c. cauſam me extra de teſtib.Socin.reg.4 & 6. Felin.ad.c.cauſam ſiue extra de teſtib.Socin.reg 176.Felin.ad.c.1.num 18.vt lit.non conteſt.Bald.conſ.432.lib.5.

Titulus 60. Res inter alios acta.

l.inter alios acta.

Iaſ.conſ.116 ſpectabilis parte prima.Alex.conſ.208.viſo parte ſecunda.Dec.conſ.400.in cauſa,Oldrad.conſ.64.quoddam.Rom,conſ.311.in caſu Dec.conſ.496.in caſu.

l.inter alios.2.

Dec.conſilio.252.viſa.

l.ſi lis.3.

Titulus 61. De relationibus.

l.ſi quis.1.

Auth.nunc iure.

l.ſuper.2.

l.ſi quandoque.3.

Titulus 62. De appellationibus.

Ad materiam tituli, vide omnino Rep in cap 1.de praeſcript.&.tempus appellandi & reclamandi non currit ignoranti, & in dubio praeſumitur ignorantia,& in dubio praeſumitur reclamaſſe & appellaſſe tempore licito. Paul.conſ.165.vol.1.in ſingul.ponit haec omnia,& de materia iſtius tituli.vide omninò deciſ.Parlam.436.vbi multa.

l Prima.

Ex iſta lege prima practici deſumi ſolet, quod quando quaeſtio eſt de territorio proceditur ciuiliter & non criminaliter. Sed limita illum textum non procedere quando eſſet prius actum de violentia, quia de illa prius cognoſcitur.tex.eſt in l.certum ſi de vi ff.ad leg. Falc.de vi.pub.&ad illum textum vide omnino Bald.in cap dilectis de appellat.Panorm.conſ.29.

l.Nouum 2.

l.Appellatione.3.

l.ſi ad ſcribatum.4.

l.Praeſes.5.

l.Eos.6.

Gloſſ.in verb.iniuſtam. Nota quòd contra 3. ſententias conformes, non poteſt de nullitate opponi vt in Clem.1.& quod ibi notatur de re iudic. niſi quando nullitas procederet ex defectu iuriſdictionis, vt in Gloſſ. 1. de Sequeſt.poſſ.& fructu quae reputatur ſingularis, vt etiam refert & tenet Ang. Aret.in §.praeual.c.10 7.col.Inſtit.de Actio.Bald conſ.252.parte 1.

In §.ſi quis autem.Limita,vt per Felinum in c.cùm Iohannes.7.col.extr. de fid.inſtru.Et adde,quòd in cauſa appellationis non poterunt repulſari teſtes repulſati in cauſa principali.vide deciſ 503.conſ.266.

In §.ſuper iis.Si quis incarceratus appellauerit,poteſt detineri nõ obſtãte appellatione.Ita in deci. Delphin.235.&de appellatione ab incarcerato,vide aliam deciſ.236.& 237.

Auth.hodiè.

Appellari debet intra 10.dies,vide Glo.in c.concertationi, de appel.nu.6. Soc.reg.397. Ang.ad l.à ſententia.§ fin.ff.de appell.Cep.caut.59.79.& 193.Marant.in tract.de ord.iud.in 6 par.prin.2.act.n.202.verſic.3.principaliter, & ibi latè in materia app.per tot.Rot.deciſ.49 in nouiſ.& 500 in antiquis.Afflict.deciſ. 344 Guid.Papae.q.236.& 431.Fel.ad ea accedens d.2 n.19.extra vt lit.non conteſt. Cra. conſi.278.Tiraquell.de retract.§.1 Gloſſ.15.num.8.& §.35.Gloſſ.4.num. 9.Gra.conſ.100.lib.1 per.Fel.in cap.quod ad conſultat.num.32.cum ſeq.extra. de re iudic & quae ſcientia requiratur. Idem Tiraquell.de iur.retract parte.1.§.36. Gloſſ.2.nu.30.cum ſeq.

Auth.Hodie Ad iſtam Auth.quae vult vt dentur decem dies ad appellandum. Quaero ſi aliquis eſt citatus ad audiendam ſententiam,& non comparuit illo die.quo fuit lata,an debeat ei ſententia intimari ad hoc vt currat ſibi tempus ad appellandum?vide Angel.in l.à ſententia.§.ſi quis ff.eod. vbi determinat,quod debeat intimari.

Decem dies dantur hodie ad appellandum à die tamen ſententiae d. Authen hodie.quib.tranſactis non admittitur ad appellandum. c. concertationi.alias c conſultationi.extr.de appell.in 6.Et vide deciſ.Socin.con.49.& vide omninò Angel.in l..2.& §.biduum ff.quando appellandum ſit Et Bald.in l.ab quo.infr.de lib cauſa & Bertan.in rep.in verb.terminus.ad appellandum .Sed vide 4.fallent.Socin.reg.490.incip.terminus decem dierum. Mihi eſt reg.Soc.397.

Quid autem ſi procurator non appellauit,an dominus habeat tempus appellationis à die ſententiae vide deciſ.Socin.conſ.344.Adde etiam, quòd ſi is contra quem lata eſt ſententia,dixit illam nullam ſub aliqua probabili cauſa, propterea non appellauit non currunt ſibi iſta decem dies niſi poſtquã eſt pronunciatum ſuper nullitate.Bald in.l.contra maiores.circa fin.2.col.de ſer. Idem generaliter dicas in omni alio termino: nam currit à die ſententiae.l. generali de colum.l.1.& l.nec.& l.regula ff.de iur.& facti igno.Glo.in c.1.quo tempore miles in vſibus feud.

Agendo quis principaliter de nullitate ex probabili ratione dicendo ſententiam nullam,non currit tempus appelland. Add. Hyppoll. ſing.151.vbi refert alios ſeq.vide deciſ.Delphin,215.& 620.verſ.6.9.quaero.

Item adde, quòd ſimiliter tempus non currit heredi ad appellandum vel proſequendum appellationem,niſi à die ſcientiae,& quòd defunctus habuerit notitiam de ſententia, per text.in l.fin.infr.d.t.ſi pendent appel.Bald.in addit.Specul.in tit.de appell.in 11.chart.verſ.nota,quod heredi. Philipp.Franciſc. in c.ex ratione antepenult.col.verſ.2.add.text.de appell.

In Gloſſ.in verb à ſententia.ibi aliàs ſi eius procurator non appellat,an praeiudicat domino, quo minus appelari poſſit à die ſententiae, vide Bartol. in l.1.§.ſi aduerſus.ff.quando appelland.ſit. Et Capell. Tholoſſ. deciſ. 34.nume.6 Afflict.deciſ.344. Et an contumacia procuratoris noceat domino principali quo ad appellationẽ. vide Capell. in deciſ.159.in fin.& Bart.in loco ſuper allegato.& clarius & diffuſius per Iaſ.in l.1.§.ſi.procurator.in.4.col.ff.ſi.quis ius dicenti non &c.

l.Atqui.7.

Dec.conſ.295.

l.ſi contra.8.

l.Dominus.9.

Oldr.conſ.255.

l.ſi actor.10.

l.Ciues.11.

In Gloſſ.in verb ciues.Ciuis propriè dicitur,qui non participat muneribus & oneribus ciuitatis.Bal.in.l.ſi non ſpeciali.C.de teſtam Socin. in regul.ſolut.matr.numer.29.Afflict.deciſ 384.num.7 Bartol. con ſil.62.punctus talis eſt.Et in l.1.ff.ad municipal.col.penult verſ.quarto . Caro .Ruin conſi. 12. vel 112.libro.5. Qui omnino in hac materia eſt videndus Et an quis poſſit eſſe ciuis ſine onere,vide Decium in conſilio 607.Et in lib.B.num.

In Gloſſ.in verb.ſi ſub iuſta Nota,quòd in notoriis non opus eſt probatione,ſed in manifeſtis eſt ſecus: quia notorium releuat ab onere probandi, ex eo,quia eſt probatio probata. Ita Alex.in l fin.in 2. col. ff. ſi cert. Adeò, quòd ſola allegatio notorietatis ſufficit.ita fuit concluſũ in S. R.c.deciſ.318.

Digitized by Google

l.Minime.12.

l.Ex illo.13.

l.Litigatoribus.14.

l.Nec cauſas.15.

Iudex à quo, debet mittere copiam omnium actorum ad iudicẽ ad quẽ aliàs efficitur infamis. vide Alex. in l.2. & 3.col. & ibi Bart. ſuprà de edendo, & ibidem diffuſius Dec. in 6.col.

l.Eos etiam.16.

l.Si apud.17.

Dec. *conſilio* 8.

l.Quoniam.18.

l.Pro conſulibus.19.

l.Et in maioribus.20.

Regulariter tam in ſententia ciuili, quàm criminali licitũ eſt appellare, vt periertet in ſuis caut. caut. 5. licet hodie per totam Italiam cõmuniter ſit prouiſum per ſtatuta terrarum, quòd aſcendenti à ſententia capitali, nõ liceat appellare. Ita inquit Capell. conſ. 38. incip. Quidã ruſtici Vinceotini. & ita refert dominus Ferrant. in d. caut. & vide Parid. de Puteolo, in tract. Syndicatu in verſ. appell. num. 10. chart. 19.

Quòd aliquando appellatio non permittatur. vide Socinum in reg. 40. incip. appellatio à qualibet cauſa: vbi ponit 31. fallẽt. & reg. 31. incip. appellatio à ſententia, vbi ipſe ponit 13 fallent.

In qualibet cauſa permittitur appellatio, vide Soc. *in reg.* 24. *in verb. appell. vbi lim. pluribus mod. Maran de ord. iud. vi. par. prin. 2. act num.* 216.

l.Quoniam.21.

Quid in criminalibus, qua pœna puniatur iudex, qui non detulit appellationi. Dic quòd pœna capitis, vt per Parid. de Puteolo, in verſ. appellati. in verb. officiales. chart. 20.

De pœna iudicis, qui non vult deferre appellationi. vide repert. Phil. Francif. in tit. de appellat. in verb. appellationi. & an iſte text. etiam habeat locũ in interlocutoria. vide Rom. conſ. 501. & quia iſte textus allegatur, Quid aſſeſſor debeat contradicere. vide Decium conſ. 8. in 2. col.

l.Lata.22.

l.Cum appellatio.23.

l.Iudicibus.24.

l.Et in multis.25.

l.Cum poſt.26.

l.Nominationes.27.

l.ſi quis libellos 28.

Vide Bartol. hic. & Apoſtill. in l. fin. infr. eod. licèt appellatus poſſit appellationi renunciare, tamen hoc non procedit, quando appellatus recipit appellationem. Ita tenet. & refert Petr. de Rauen. in ſuo compendio Iuris Canonici, in tit. de reſcript. fol. 312. col. 1. in 3. parte.

l.Addictos.29.

C. *de appell.* add. Bald. hic. & Caſtr. add Cepoll. caut. 2.

l.ſi quis prouocationes.30.

l.ſi appellationem.31.

l.Præcipimus.32.

§. fin. verſ. ſpecialiter. Nota Paulum pro ſtatutis & nouis legib. in conſ. 59. incip. in Chriſti nomine ad primũ videtur valuit Lud. conſ. 90. in Chriſti nomine Amen. Viſo themate. & in conſ. 199. incip. in Chriſti nomine Amen. præſentis ſtatuti particula. Abb. in conſ. incip. in Chriſti nomine, videndum eſt primò. & in conſ. 31. incip. inuocato procedam. Alex. in conſ. 45. incip. Redemptoris, in cauſa & lite. col. 3. Olde. *conſ.* 272.

l.Eo caſu.33.

l.Iubemus.34.

l.Iam.35.

l.Oportet.36.

l.In offerendis.37.

Fulg. *conſilio* 110.

l.ſi quando.38.

Cod. de appell. ad quid poſſit in argumentum adduci. vide Guid. Pap. 436. *numero* 44.

l.Ampliorem.39.

Appellans poteſt adhęrere appellationi. Sed an debeat hoc facere infra[...] pus, quo potuit appellare. vide Frãc. de Aret. in l. Põponius. ff. de acquir. [...]red. Gloſſ. in c. vt circà de elect. in 6 Felyn. in c. veniens. el. 2. de teſtib. Ad[...] quòd etiam tertius poteſt perſequi appellationem ab alio interpoſitã, e[...] quòd appellãs renunciaret appellationi. vide Fel in c. cùm ſuper 3. col. ve[...] ſed etſi principal. extrà, de re iud. d. l. ampliorẽ. §. fin. vide Gloſſ mag. in [...] verſ. in §. ſi minus. Inſt. de actio. in antepen. col. Rom *conſ.* 388.

Tit 63 De tempor. & reparat. appell.

l.ſi quis.1.

l.Tempora.2.

Auth. Ei qui.

Quamuis in ipſa Auth. videatur, quòd elapſo primo anno, & nõ appar[...]te iuſta cauſa, prima ſententia maneat firma. tamen antequam declaret[...] ſententiam eſſe deſertam ob lapſum primi anni, debet citari appellãs ad [...]cendum aduerſus allatam deſertionẽ, & tunc ſi comparet, & allegat iuſta[...] cauſam, vt hic, debet ei concedi ſecundus annus, ſi verò non cõparet, & [...]legat iuſtam cauſam, tũc declarabitur eſſe deſertam Hanc practicam trad[...] Bald. *in l. 1. in fin. ff. nil nona. appell. pend.* Et eum ſequitur Maranth *in ſuo ſp[...] fol. 92. num* 153. & illud quod dixi, quòd antequam declaratur appellatione[...] eſſe deſertam, iudex debet citare appellantem, tamẽ contrarium dicit M[...]ranth. *in d. ſpecul. fol. 89. nu.* 156. vbi dicit, quòd iudex ſtatim ſi viderit Cale[...]darium, & ei clarè patet appellationẽ eſſe deſertam, declarare poteſt appe[...]lationem eſſe deſertam, etiam nõ citata parte. Et de materia deſertionis v[...] de plenè & pulchrè per Guid. Pap. *ſing* 615. Et de hac Auth. vid. Bald. *in con[...]* 323. *vol. 1. vbi, an & quando datur ſecundus annus.*

Auth. Si tamen in med. vide deciſ. Delphin. 115. vbi quando promiſſio e[...]xiſtente deſeritur appellatio Et vide Bart. *conſ* 67. *vol. 2.* Et Barb. *conſ.* 341. *vo[...]* 3. & omninò vide Abb. *in conſ. 77. incip. in queſtione. vol. 2.* Similem text habe[...] in Clemen quamdiu de appell. quem adde de ſua materia, & plura per Phi[...]lipp. Franc. in c. ex ratione. 5. 6. 7. *col. extrà. eod. tit.*

Auth. ſi tamen.

Panorm. *conſ.* 69. Bald. *conſ.* 488.

Auth. Sed & iis.

Panorm. *conſilio 3. parte* 3.

l.Nemo.3.

l.Per hanc.4.

Vide ad materiã huius leg. Ioan. de amicis. & quę ibi ſcripſit, & in quan[...]tum hæc lex in parte dicit, quòd non probata probabo per teſtes nõ obſtã[...]te, quòd publicatæ & apertæ acceptationes fuerunt in cauſa principali, quæ[...] opinio eſt communiter approbata. Oldr. *conſ.* 255. Rom *conſ.* 281.

In cauſa appellationis poteſt vtraque pars nõ allegatum in cauſa principali allegare, & non probatum probare. Adde Felin. *ad cap. ad audientiã el. 2. extrà de reſcript. nu. 13. cum ſeq.* Socin. *reg.* 323. Felyn. *ad c. ſignificauerunt. nu. 4. in fin. de except.* Guid. Pap. *q.* 80 586. Anchar. *conſ.* 223. Marian. Socin. *ad cap. fraternitatis. nu. 37. de teſt.* vbi Felyn. Pariſ. *conſ. 130. ad fin. lib.* 4. De intell. Albert. in *tractã. de teſt. 3 par. princ. n.* 43. poteſt opponi in cauſa appellationis cõpenſatio. Bal. *lib. 1. conſ. 223. plura.* Pariſ. *ad cap. Paſtoralis. nu. 51. extrà de except.* Maran *de ord. iud. 6. par. princ. 2. art. nu.* 153. Rot. *deciſ.* 362. *&* 323. *in nouis. & deciſ.* 410 421. 64. 262. 478. 596. *in antiquis.* Afflict. *deciſ.* 266.

In cauſa appellationis corrigitur & reprobatur per conſtitutionẽ regni. incip. Iuriſperitorum altercationes, & hac ratione: Quia eſt timor falſi & ſubornationis teſtium, vt ibi. Sed per inſtrumenta potero probare in cauſa appellationis, quia ceſſat timor etiam in hoc ſecundo dicto remanet in ſuo robore: Quia huiuſmodi inſtrumenta producuntur in ſua principali cauſa poſt aperturam proceſſus, vt probatur in Authen. At quæ ſemel ſuprà de probat. in Gloſſ. niſi eſſet in ea concluſum. c. cùm dilectus extr. de fid. inſtr. & per Andr. de Iſern. in prææalleg. conſtit. Quando verò producuntur teſtes ſuper nouo articulo connexo: Hæc lex non reperitur correcta per d. conſtitutionem. Et ita tenet Bald. in l. inuitus. ſupra de procurat.

Et de intellectu iſtius leg. vide Hyppol. ſing. 240. vbi dicit hũc tex. procedere, quando aliquis in cauſa appellationis vult probare non probatum in 1. inſtantia.

Add. l. nota regulariter, quòd deducta & non probata in cauſa principali poſſint pcedi vel produci, & probari in cauſa appellationis. add 3. fall. Soc. in reg. 396. incip. produci. Mihi eſt reg 323. & add. ad hunc text. c. cùm Ioannes. de fid. inſtrum.

l.Fin.

§. fin. in princ. licet ex pacto partium remoueatur appellatio, nõ procet[...] hæc

hoc videatur ſublata via nullitatis. Ita refert & tenet Guid. Pap. *in q.58. in fin.* Et not. quòd per pacta partium remouetur appellatio. & nota, quòd per pacta partium poſſint alterari & tolli fatalia. Et ita tenet hic Bartol. pro quo add. textum. *in l. quandiu. ff. de appel.* quod non currit tempus, quando de conſenſu ipſarum partium expreſſo perſecutio differtur: poſſunt ergò partes per pacta facere, quòd fatalia non currant. Et licet aliqui tenentes contrarium, reſponderunt ad illum textum, quòd loquatur de ſuſpenſione, & non de prorogatione, tamen ego non video in effectu, quæ differentia inter ſuſpendere & prorogare, cùm idē effectus reſultet in vtroque caſu, pro quo facit l. Quòd ſi nolit. *§. ſi quis ita. ff. de ædilitio edicto.* vbi partes per pactum poſſunt prorogare tempus legale, vt duret in perpetuum. Et iſtam opinionem, quòd de communi conſenſu prorogare tempus legale. Ad iſtam quæſtionem vide Balb. *deciſ.* 475. qui tenet contrarium, & ex partium conſenſu tempora appellationis prorogari, tenet Felynus in c. ex ratione. de appell. Franc. Aret. in c. de iud. Old. *conſ.* 12. De. *con* 677.

Appellans habet annum ad proſequendū appellationem, & ex cauſa biennium, vt hic. & Auth. ei qui, ſupra eo. vi. Rot. Rom. *deciſ. in tit. de renunciat. in antiq. & deciſ. 422. & ſeq. & 65. & 155. in nouiſſ. in 2. edit. 471. 144. 219. in antiquis.* 493. 467. 208. 381. *in nouiſ.* 132. 41. 321. 428. Caſſad. *deciſ. 4. in titu. de appell. & deciſ. 6. & 9.* Ægid. *deciſ* 593. Fede. de Sen. *conſi.* 173 Pariſ. *conſ.* 108 *libro* 4. Socin. Iun. *conſi.* 117. *libro* 2. Rom. *not.* 212. *vbi latè in addit.* quomodo probetur impedimentum. In materia ad text. per Maran. *in tract. de ord. iud. 6. par. prin. in act. numero* 317. *cum pluribus ſeq.* Et add. pro lim. ad h. text. quæ ponit Franc. & alij ad cap. perſonas de appell. Quomodo à parte vel à iudice eſt coarctatū tempus proſequendæ appellationis. Pro intell. contra communem. Dec. ad cap. ex ratione. extra de appellat. in 3. caſ. 2. conclu. 6. col. & ſeq. Abb. & alios ibi. Adde Cott. in mempr. in verbo. appell. non licet Rot. *deciſ.* 287. Felin. *ad cap. paſtoralis. §. quia vero. col. 2. in fi. de offic. deleg.* & ad cap. ſi diligenti. col. 2. de for. compet. Maran. *de ord. iud. 6. par. art. 2. lim. 29. nume.* 330 per Aret. *conſ.* 109. *nu.* 2. *in fin.*

Titulus 64. Quando procuratore non eſt neceſſe.

l. Prima.

Nota iſtam legem, quòd ſententia lata contra ſententiam, quæ tranſiuit in rem iudicatam, non valet, & eſt nulla. Adde plures limitationes ad iſtam regul. per Felinum in c. inter Monaſterium. de re iudicat. Adde quòd ſententia contra ſententiam non valet, & eſt nulla. d. l. 1. ratio eſt, quia ſecunda ſententia reperitur lata ſine proceſſu nouo, & noua inſtantia ſecundùm Doct. in l. iſta & vltra fall. per Felinum poſit. vide 14. alias fallent. Socin. in reg. 438. incip. ſententia contra ſententiam. Mihi eſt reg. 253.

Gloſſ. in verb. non obtinebit.

Nota iſtam Gloſſ. quo quando dicit aliquis ſententiam nullam, & ſi quæ eſt appellat. quod nullitas cenſetur incidenter & acceſſoriè allegata, & cauſa appellationis eſt cauſa principalis, de cuius Glo. veritate vide Iaſ. *in l. 1. 4. col. ff. de iniuſt. rupt. teſtam.*

Nota practicam appellandi ex iſta Glo. cui add. Alex. *in conſ. 2. vol. 3. & de materia iſtius Gloſſ. vide per Scrib. in c. dilecto. extra de appell.* & Bart. *in l. ſi expreſſim. ff. de appell.*

Nota, quòd ſententia lata eſt ius expreſſè non valet ipſo iure. *d. l. 1. & cùm inter. eod. tit. & l. ſi expreſſim. de appell. add. 16. falleat. Socin. in reg. 439. incip. ſententia contra ius.* Mihi eſt reg 354.

l. Cum inter. 2.

Limita d. l. vt per Alex. in l. qui Romæ. 3. duo fratres, in prin. de verborum obligat. & Bart. in 6. opposit.

Limita ſecundò, quando error expreſſus in ſententia eſſet ſecundum eaſdem l. ſecùs ſi contra illum errorem eſſent rationes, & non caſus in terminis, & dixit Bald. hic. & Anth. de But. & Abbas in c. 1. extr. de re iud.

Limita tertiò, vt per Alex. in l. iuſtè poſſidere. 7. col. verſ. quarto. ff. de acquir. poſſ. & Socin in d. reg. 354. vel 439.

Amplia iſtam legem procedere, etiamſi eſſet alia cauſa, per quam poteſt iudicari ſententia, ſi tamen illa non fuerit expreſſa. l. quæ teſtamento. Et ait Bald. de excuſat. tut. Pro maiori intelligentia illius l. vide deciſ. Neap. 28.

l. ſi vt proponis. 3.

l. Cùm magiſtratus. 4.

l. Certa ratione. 5.

[illegible] *Bart. conſil.* 259.

l. Cùm non. 6.

l. Venales. 7.

Nota, quòd ſententia lata per iudicem corruptum pecunia eſt nulla ipſo iure add. 2. fallen. Socin. in reg 441. Mihi eſt reg. 356. incip. ſententia lata per iudicem, & ſi appareret ſententiam eſſe iuſtam, nō tamē valet, vt dicit Bartol. in l. ſi quis teſtibus. in fin. ſupr. de teſtibus. vt dicit ibi Gloſſ. In teſte corrupto, quoad licet dicat verum, tamen non probat.

l. ſi propter. 8.

l. Veteranis. 9.

l. Omnem. 10.

Cepol. *conſ. crim.* 32.

Titulus 65. Quorum appell. non recip.

l. Eius qui. 1.

l. ſecunda.

Conuictus de crimine & confeſſus regulariter non appellat. d. l. obſeruare Et Bart. Veronenſ. in conſil. 164. col. 2. add. 2. fall. Socin. reg.

l. Nulli. 3.

Communis opinio eſt in contrarium, adeò, quòd à ſententia lata contra officiales poteſt appellari, vt refert & tenet Pariſ. de Puteolis in tract. Synd. in verſ. appellatio. vltima col. chart. 9.

l. Abſtinendum. 4.

l. Ab exequutione. 5.

Ab exequtione ſententiæ regulariter non appellatur. vt hic. & in c. nouit. en. de appell. Sed vide 5. fallent. Soci. in reg. 33. incip. appellare ab exequutione. Mihi eſt reg. 26. Panorm. *conſ.* 55.

Ad l. ab executione. Limita eam, vt in quæ allegata reg. Socin. ad gloſſ. 1. vide Alex. conſi. 237. *viſis proceſſibus. in 1. col. in fin. cum ſeq. ibi circa illam gloſſ. ſibi contrariam. Cepoll. caut.* 44.

Quòd à decreto de exequendo poteſt appellari. Add. Abbat. *in c. quoad conſultationem de ſentent. & de re iud. in 9. col. cum. 3. ſequent.* Et Caſtr. *in conſ. 25. Et in conſi.* 525. Adde etiam cautelam, quòd à decreto de exequendo appellari poſſit.

Quando appellatione pendente poſſit fieri fructuum ſequeſtratio. Bartol. *in l. Impetrantes. §. fin. ff. de appell.*

l. Quiſquis. 6.

l. Ante ſententiam. 7.

Nota quòd quando quis appellat à ſententia definitiua contra ſe lata, regulariter non debet allegare cauſam appellationis, quare appellat. Scrib. in l. iſta. Add. fall. per Socin. in reg. 28. incip. appellans à definitiua.

In ead. leg. in gloſſ. magna. in verb. Iure Canonum. Nota, quòd de Iure Canonico licet à quolibet grauamine appellare. Hoc intellige, expreſſa cauſa grauaminis. c. *Cord. extr. de appel. in 6 Clem. appell. eo. de appel. & c. vt debitus. eaur. eodem tit.* ſecùs in appellatione à definitiua, vt eſt gloſſ. de vtroque. *in l.* 3. *§. fin. ff. de appell.* Sed de hoc vide Socinum in reg. Panorm. *conſil.* 38.

l. Et publicarum. 8.

Tit. 66. Si pendente appellatione mors interuen.

l. Etiam. 1.

l. Eius qui. 2.

l. Is qui. 3.

l. ſi pater. 4.

l. Quamuis. 5.

l. Fin. 6.

Ad iſtam leg. ſi vnus. add. Philipp. in c. ex ratione col. penult. de appell. verſ. add. quòd tempus appellationis non currit, niſi à die ſcientiæ.

Titulus 67. De his qui per metum.

l. ſi contra. 1.

Oldr. *conſi.* 251. Iaſ. *conſ.* 72.

Titulus 68. Si vnus ex pluribus appell.

Si de momentanea poſſeſſione.

Titulus.69.

l.Prima.

De materia iſtius l. vide pleniſſimè Lanfranc. in verb. interlocutoriæ.& appellat.chart.90.ibid.decimò fallit.vbi,an & quando poſſit appellari.

In eadem l.ad iſtam l.vide Iaſ.*in l.patre furioſo.ff.de his,qui ſui vel alieni.* vbi quid ſi appellatio fuit admiſſa per iudicem à quo.

A ſententia lata in cauſa momentaneæ poſſeſſionis regulariter non permiſſa eſt appellatio d.l.cù de poſſeſſione.add.5.fall.per Soci. *poſt. in reg.* 32. Mihi eſt reg 18.*incip.*appellare à ſententia lata.Et ad intelligentiam.*d.l. vide deciſ.*Socini *conſilio* 263.Bartol.*in l.2.ff.de appellat.recip.*& vltra limita, niſi iudex admiſerit appellationem. Quia tunc procedit ita Baldus *in l. poſt ſententiam.col.2.ſupra de ſentent.*Alex.*con.*367.*incip.conſideratis* Iaſ.*in l.1.in prin.de noui operis nunc.*

In eadem leg Gloſſ fin verſ.ſed his ſpretis.An prohibita appellatione debet concedi in integrum reſtitutio hoc in conſilio 242. vbi tenet, quòd ſic. Panor.*conſ.*55.Dec *conſ.*28.

Titulus 70.Ne liceat in vna eadémque cauſa.

l.Prima.

Licet à duabus ſententiis conformibus non liceat appellare,vt hic:tamen ſupplicari poteſt ab huiuſmodi ſententiis,& per huiuſmodi ſupplicationem non retardatur executio , vt *per deciſ.S.R.c.*28. & per totum magnæ curiæ. de appell.verſ.item ſi contingat.

Et pro limitatione huius tituli vide Angel. *in l.ſi cum executione. §. hoc autem.in fin.ff.quod metus cauſa.*

Et de materia huius tit.vide Philip.Franc.*in c.direct.extra de appellat.* Et ad *l.1.add.text.in c.ſua.de appell.* non licet alicui tertiò prouocare. Mihi eſt reg. Socin.328.

Titulus 71.Qui bonis cedere poſſunt.

In Rubrica ceſſioni bonorum an renunciari poſſit cum iuramento. Guid. Pap.q 211.*firmat*,quòd non. reſpectu carceris non euitandæ. Hoc enim caſu non valet renunciatio , quo vero ad alium effectum , quòd in bonis poſteà quæſitis non conueniatur,niſi inquantum facere poſſit , hoc caſu valet renunciatio, & ipſe ibi ponit : an debitor fiſci poſſit cedere , & firmat , quod non,de quo extat deciſio S.R.*con.* 295.prope fin.ſed contrarium tenet gloſſ. in deciſ.Capell.vbi diſtinguit,quòd fiſcalis debitor eſt ex delicto non poteſt bonis cedere,ſi ex contractu,vel propter collectas,quod ſic.allegat. Cyn. *in l.1.*hic tenens paſſim opinionem negatiuam. quia in materia ceſſionis obſeruata eſt.Add. Parid.*conſ.* 94. *num.*10. *volum.* 1. vbi debitor non euitat carceres exiſtens in dolo & culpa,& qui frauduléter dilapidauit bona ſua,prout iſti ſunt decoctores. I queſti che ſono falliti , qui beneficio ceſſionis bonorum non gaudent.Contra quos multa ponit Andr. Tiraquel.*in Rep. l. ſi vnquam.C.de reuo.donat.in verſ.bona.num.*5.

Et in hac materia add.ſingulariter Paul.de Caſtr.*in l.fin.ſupra de non num. pecu.* vbi ſi debitor promiſit ſoluere mille poſt menſem cum iuramento, eſt periurus,ſi eo tempore,quo promiſit ſciebat,ſe ſoluere non poſſe , quia pauper,vnde beneficium ceſſionis non habet , vt poſſit liberari à carceribus, cedendo bonis allegat text.*in l.pen.in fin.ff.de iure deliber.* Quod dictum Alex.*temperat in alia l.§.eleg.inter.ff.ſolut.matr.procedere,* quãdo dolus debitoris interueniſſet.aliàs ſecus,de quo vide quæ ſcripta *in d.l.de non num pecu.* Et an executor inſtrumenti impediatur, ſi debitor vult bonis cedere.vide Cornel. *conſ.*102.*vol.*2.Et an Eccleſia vel clericus poſſit cedere bonis , ponit Gloſſ.in deciſ. Capell.Tholoſ.136.

Et an bonorum ceſſioni poſſit renunciari , vide deciſ. Capell.Tholoſ.51. & ibi gloſſatorem,& quæ ibi ſcripſi.

Et quis cedẽdo bonis regulariter quis liberatur à debito, & valet talis ceſſio tot.iſt.tit.Qui bonis cedere poſſint.*C.4.ff.vide Ang.in §.ſi.in 3.col.Inſtit. de actionibus.& Iaſ.in d.§.ſi.ſed add.8.fol.Socin.in reg.68.inci.ceſſione.at aliàs* 18. *in reg.65.incip.cedens bon. Mihi eſt reg.*47.

Nota quòd non valet pactum, quòd debitor non poſſit cedere bonis,quia videtur ſe obligare ad carcerem. Add. ad illam materiã.ſed de ſentent.cõſ. 60. incip.quòd pactum Rot. Rom. *deciſ.* 567. vtrum poſſit in antiquis Cott in Memoral.in verb.ſolut.verſ. ex iſta reg. quod eſt contra bonos mores.ita Bald.*in d.l.qui bonis.*Et ita Bart.& Cynus *in l.alia.§. eleganter.ſolut.matr.* & licet quod habetur in Auth.imò.ſupr.de act.& obligat.& Feder.de ſentent. *in conſil.58.incip.* ſupr.ſcripſi per totum.1.vol.ſed vide fall.14.Socin.*reg* 342. *incip. pactum quod debitor.*Mihi eſt reg.279.

l.ſi quantitatem.2.

l.ſi pater.3.

l.Legis Iuliæ.4.

Debitor qui ceſſit bonis poſt quadraginta dies non datur dilacerandus creditoribus.vide Ang. in Auth. vt defuncti ſeu funera eorũ ne iniur. à cred. col.5.in princ.dicens ad limitationẽ iſtius textus,quòd ſi ex facultate ſtatuti inſtrumentũ habet executionem paratam mortuo debitore , creditor poterit facere detinere debitorem,vt non ſepeliatur.

l.Propter.5.

l.in omni.6.

l.Cum filiusfam.7.

Iſta lex allegatur,quòd faciens aliquem iniuſtè carcerari vel detineri, tenetur actione iniuriarum. Socinus conſilio 231. in 3. vol.verſ. 2. numero in 2.parte.

l.cum ſolito.8.

Add.text.in l.maiorem.ff.de pactis.Fridericus *conſ.*2.

Et de materia iſtius l.final.vide Afflict.*deciſ.*5.*&* 228. *& ibi notaui.* & Alberic.*conſilio* 46.Roma.*conſ.*439.& Caſtr. *pulchrè in l.final.ſuprà de non num. pecu.*Angel.*conſ* 213. *Ang.in §. cum quoque. inſtit. de actio.* vbi pulcherrima & infinita de materia ceſſionis bonorum,quem vide, & præciſe.*nu.*17.*fol.* 287. vbi dicit , quòd ceſſio conceſſa principali , non prodeſt fideiuſſori, Et quid in dilatione quinquennali, vide Hyppol. *in Rubric. de fideiuſſor. num.* 65. *cum ſeq.*vbi multa de materia huius vide Raut. in tract. de virtute virtu.22.priuileg.vbi dicit,hanc legem non habere locum in debito iurato , vt iſte , etiam alius creditor aſſentire debet in dilationem , quoniam quinquennij. Refert Bald.in c.conſtitutus.extr.de reſcriptis.col 3.Hyppol.ſing.413.Minor an poſſit cedere bonis,& an pro debito pecuniario poſſit capi.Bald.in l.1.in pen.q. ſuprà cod.dicit,quòd nõ Iacob.in l.neque impub.num.4.ff. de in ius vocan. Rom.cauſ.129.

Titulus 72.De bonis autho.iud.poſſid.

l.Cum proponas.1.

Nota,quod ad hoc vt iudex poſſit peruenire ad primum & ſecundum,neceſſe eſt,quod reus latitet.ita notatur d.l.iudex ad hoc.Mihi eſt reg 195.

In eadem l.in gloſſ.pen.verſ.quæ opiniones. Hæc opinio placet Bart. in l.ſi finita.§.Iulianus.ff.de dam.infect.

Authent.Ei qui iurat.

Angel.in Auth. de exhibendis reis ponit vnam pulchram limitationem ad hanc Auth quod huiuſmoi Auth.locum habet indiſtinctè , niſi bona debitoris ſint creditori hipothecata,quia tunc in omnibus fit immiſſio,& vltra menſuram debiti declarati. Hoc etiam refert & declarat & tenet Guid. Pap.deciſ.432.in 2.col.in fin.& ibi multa ſcripſi.

Titulus 73.De priuilegio fiſci.

l.bona mariti.1.

l.Quamuis.2.

Fulgo.*conſil.*233.*proponitur.*

l.ſi cum pecuniam.3.

Rom.*conſilio* 111.*viſo.*

l.ſi labitur.4.

l.Pecuniam.5.

l.ſi in te.7.

Oldra.*conſilio*216.*licet.*

Titulus 74.De priuilegio dotis.

l.Prima.

Hic textus loquitur quoad priuilegium prælationis, quod competit mulieri,& eſt effectus,quia tunc eſt perſonale, & non tranſit ad alium , niſi ad filium,vt hic iuncta Gloſſ.in §. fuerat.Inſtit. de actionibus. Secus autem in priuilegio reali , vtpote tacitæ hypothecæ , quoniam tunc tranſit ad quemcunque,vt notat Bartolus in l.1.ff.ſolut.matr.in 1.& 2. col. & per Iaſ. in d. §. fuerat.in d.3.col. & iſtud quod dicitur, quòd priuilegium prælationis tranſit ad filios,intelligas de filiis eiuſdem matrimonij,& non alterius, vt per prædictum alleg.Iaſ.in d.§.fuerat.in 19.& 10.col.num.49.

Titulus 75. De reuocan.his quæ in fraud.credito.

l.Hæres.1.

l.ſi ſucceſſione.2.

l.ſi paterna.3.

l.Filios.4.

Socinus *conſ.*264.*viſo inſtrumen.*

l.ignoti.5.

l.ſi actu.6.

Dec.*conſilio* 410.*in cauſa.*

Vide

Titulus 66. Fideicommiſſa liberta.

l. Cum inter veteres.

Oldrad. conſ. 111. quidam in ſuo.

Finis libri ſeptimi.

LIBER OCTAVVS Codicis.

Titulus 1 De interdictis.

Quæ an hodie in vſu ſint vid *l. vlt. ff. de lib. exhib.*

l. Cum proponas. 1.

Valla de rebus dubiis *tract. 8.*

l. Præſes prouinciæ.

Cuiac. *lib. 5. obſ. cap. 19.*

l. incerta. 3.

Vacon *lib. 2. decl. 1. cap. 44.*

l. ſi quis quod libet. 4.

Cuiac. *lib. 5 obſ. cap. 7. & lib. 16. cap. 7.*

Titulus 2. Quorum bonorum.

l. Prima verſ.

Quam ſi defuncti filium. qualiter probari debeat filiatio, quæ eſt difficilis probationis, vt *in l. Lucilius. ff. de cond. & demonſtrat.* vide *l. filium. ff. de his qui ſui vel alieni iuris ſunt.* Dec. *in l. qui accuſare. ſup. de edendo.* Forc. *Necyom. dial. 22.* Oldr. *conſ. 18. circa 1.*

l. ſi ex deiecto. 2.

Dec. *conſ. 424. proponitur parte 3.*

l. Conſtat. 3.

Nota iſtum textum quod lex naturæ præfert conſanguineos marito, in ſucceſſione vxoris, & per iſtum textum dicebat Raph. Fulgoſ. *in conſ. 71.* quod vxores plerumque aut reuerentia, aut metu inſtituunt viros hæredes. Dec. conſ. 424. proponitur.

Titulus 3. Quorum legatorum.

l. Prima.

Executio ſententiæ vel inſtrumenti habentis executionem, paratam ex forma ſtatuti, non poteſt peti, niſi contra condennatum, vel obligatum, in interdicto, vel heredes eius, & ſi heredum mentio in eo expreſſa nõ ſit, quia nominato Titio, hæres quis nominatus videtur. Ita Bald. hic. Non autem poteſt peti contra ſingularem ſucceſſorem condemnati vel obligati, vt eſt glo. *in l. ea. ſup. de cond. ob turpem cauſam* ſecund. Ang. *in l. ſi debitori ſupra ſi aduerſ. cred.* Sed vide vnam fall Soc. *in reg. 178. incip.* Exequutio ſententiæ.

Titulus 4. Vnde vi.

l. Recte. 1.

Nota regulam vim vi. Hæc regula fallit in pluribus caſibus. vide Iun. circa aliud. *in tract. de bello Italico.* Et ſi quis expreſſerit modum in defendendo vt cùm poſſit euadere vulnerando voluit occidere punitur de occiſo. videa Cepol. *caut. vol. con. 1.* & Rom. *ſing. 3* & quæ ibi nouiter per Nicol. Pig. addito ſunt & Salyc. & ſcribentes maxime per Iaſ. *in l. & vim. pen. col. de iuſt. & iur.*

Pro defendenda poſſeſſione ſua non ſolum eſt licitum reſiſtere ſed poteſt quis conuocare amicos ad iuuandum ne expellatur & poſſunt percutere aggreſſorem & expulſorem. ita Bal. *in iſta l. prima.* Add Bart. *in l. deuotum. Cod. de metal. lib. 12. & ten. t.* Ang. *in tract, malefic. in verſ. ſe defendendo.*

In eadem l. in gloſ. in verbo *moderatione.* Defenſio eſt permiſſa cum moderamine inculpatę tutelæ, vltra illã l. 1 Add. *l. vt vim. ff. de iuſt. & iur.* tamen ille qui excedit modum inculpatæ tutelæ, non poteſt condẽnari pœna mortis, ſed alia minori pœna, arbitrio Iudicis, & ſic non debet puniri pro toto, ſed pro tanto. Ita Bartol. *in cap. 1. in fine de pact. Iuramenti, firmand. & in cap. 1. in princip. 3. columna de pactis tenendis.* & Baldus in *dicta l. vt vim.* Roman. *ſing. 3.* & Florian. *in l. ſcientiam. §. qui cum aliter. ff. ad l. Aquil.* Caſtr. *in conſilio. 392. incip. in cauſa altercatorum. columna vlt.* Alexan. *conſilio 76. incip. viſa inquiſitione. in 1. & 2. col. vol. 1.* & Cepoll. *conſ. 29. incip. viſo proceſſu. 5. colum.* & idẽ Cep. *in con. 1. in 3 co. & con. 34. col. 8.* dicit, nõ puniri pro toto, ſed pro tanto quãdo quis facit ſe defendendo. & excedit modũ & defendi non poteſt aliquis cũ ſtatera in manu & menſurare, ita dicit textus *in c. fin. de Homicid. in 6.* Homo enim incẽſus dolore, & timore permotus, non eſt in plenitudine intellectus.

Ita Bald. *in c. 1. § fin in fin. de pact. iur. fir.* Franciſc. Aret. *conſ. 34.* Alexand. *con. 109.* Cepoll. *conſ. 1.* Bald. *conſ. 98* Zabarel. *conſ. 42.*

l. Vi pulſos 2.

l. Authoritatem. 3.

Nota contra iſtos potentiſſimos, qui occupant caſtra aliena, & poſtea obtinent reſcriptum ab Imperatore. Et hanc l. dicit Bart eſſe menti tenendam, & allegatur, violentã poſſeſſionẽ per principem non confirmari, & ita Bart. *in tractatu de tyranno. in 15. col. nu. 10. q.* Bald. *in c. nihil. in 3 notab. de præſcrip.* Florianus, *in l. vniuerſus. C. de precibus Imp. off.* Ad intellectum iſtius. l. vide Felyn. *in c. probaſti. de præſcript. col. pen. verſ. circa quartum. chart. 179. 197.*

l. ſi de poſſeſſione. 4.

l. inuaſor. 5.

Menoch. *de retinp. poſſ. remed. 7.* Bald. *conſ. 323. proponitur part. 2.*

l. Meminerint. 6.

Pro intell. h. tex. vide Dec. *conſ. 191. col. fi.* in not. quæſt. vbi aufertur poſſeſſio ab aliquo non citato, contra hunc tex. & c. *licet de prob. in 6. & ob. contr. fortiſ. l. fi. §. fi. ff. quod met. cauſa* vide Alex. *ad l. a diuo. §. in venditione. col. 2. ff. de re iud.* vbi etiam Iaſon. *col. 3.* & alij, latè per Afflict. *1. pa. conſtit. regni. rub. 25 n. 30. & ſeq.* Bart. & Doct. *ad l. iuſtè poſſidet. ff. de acquirend. poſſeſſ.* Felin. *ad c. de cætero. de re iudic.* Sebaſt. Ia. *ad l. iubere cauere. ff. de iuriſdict. omn. iud. nu. 5* Anchar. *con. 133. ſatis.* Ang. Aret. *in §. quadrupli. nu. 74. in fine. Inſtit. de action.* Menoch. *d. lib. cap. 8.* Forner. *ſelect. lib. 2. cap. 11.* Zoannetus *ver. quotid. cap. 25.* Lapus *alleg. 101.* Dec. *conſ. 200. in caſu.*

l. ſi quis in tantam. 7.

Nemini licet autoritate propria rem ſuam ſibi vindicare Iaſon. *ad prin. Inſtit. de action. nu. 74.* Socin. *reg. 34. & 292. auctores.* Rip. *ad ca. ſæpe. num. 68. de reſtit. ſpol. & ad cap. 1. nu. 89. extra de iudic.* In mat. Alex. & alij *ad l. naturaliter. §. nihil commune. de acquirend. poſſ.* Rip. *ad l. in quartam. nu. 118. ad l. Falcid.* Bald *nouel ad l. 1. num. 301. ff. ſolu. matr.* Cepoll. *Caut. 100.* Diaz. *reg. 779.* Tiraquel. *in tractat. le mort. 3. part. primæ decl. 11. num. 5. & ſeq. & poſt leges connub. Gloſ. 5. nu. 130. & 154.* Plot. *ad l. ſi quando. Cod. eo. num. 53. & 684.* Hæc lex non habet locũ de iure Cano. Zoanet. *in tract. de differ. inter Ius Cano. & Ciuil. nu. 263* In mat. latiſſ. de ſpoliante aliquem violenter ſua poſſ. quibus ſubdatur pœnis Port. *lib. 1. concluſ. 38. vbi ponit 40 ampliat & 37. limit. ad hunc tex.* & an iſte text. habeat locũ in alia violentia quàm expulſiua, & an procedat in terminis *l. ſi quando. Cod. eod.* Socin. Iun. *conſ. 17. num. 18. & 19. lib. 2.* Marc. Aug. *con. 83. num. 18. & 19. lib. 2.* Marc. Angel. *conſil 83. num. 6 inter conſil. diuerſ. ad conſ. vlt. voiunt. vol. primo.*

Ad Gloſſ. magnam hic pro eius intell. vide Andr. de Alſer. *conſ. 26. nu. 9. inter conſ. crim. volum. 1.*

Vide Iaſon. *in §. ex maleficiis in 15. col. Inſt. de actionibus.* & Hipp. *ſing.* vbi ponit limitationem ad hanc leg. Vide Corn. *conſ. 123. vol. 1,* vbi de materia damni clandeſtini, an ſtetur iuramento ipſius, qui damnum paſſus eſt. Ad habeat locum iſta lex. ſi quis in tantam, in quaſi poſſeſſione, vide Tiraqu. *poſt leg. com. Gloſ. 5. num. 130.* Quod autem. Add. quòd licèt iſta lex dicat, quòd perdat actionem. ſi violenter aggreſſus eſt poſſeſſionem rei, ad quam conſequendam habebat actionem, non procedit, quãdo eſſet in poſſeſſione, tunc poteſt propria authoritate ius ſibi dicere, & vide planè per Pet. de Rauen. *in compendio Iuris Canonici. in tit. de immunitat. eccleſ. fol. 162. co. 1. & 2. & add. ſingulare dict.* Specul. in tit. *de reſtit. ſpol. §. 1. verſ. item. quidam dicunt,* quòd pœna iſtius l. non habet locum hodie, nec in vſu eſt, *d. l. eſt Canoniſata in c. fin. in q. 3. alids 4.* Panorm. *conſ. 100. ad claram part. 1.* Cepoll. *conſ. 4.*

Alicui non licet ſibi ius dicenti rem ſuam authoritate propria vẽdicare. *d. l. ſi quis.* vide 7. fallent. Soz. *reg. 52. incip. authoritate.* Ruſticus vel miles committens aliquid cõtra ius poſitiuum, excuſatur *d. l. ſi quis.* vide 7. fallent. Soz. *reg. 432. incip. ruſticus.*

Pœna iſtius l. ſi quis in tantam, & eius vigor regulariter nõ habet locum in cauſis ſeu rebus eccleſiarum, & ſi talis rigor approbatus ſit actionibus. vt eſt Gloſ. & ibi communiter Doct. *in c. 1. ext. de dolo. & vide* 2. Fallent. poſitas per Soz. *in reg. 360. incip. pœna legis, ſi quis 292.* Gloſſa *in verbo amittat.* Nota iſtam diſpoſitionẽ, *d. l. ſi quis,* & intellige per ſententiã, & non ipſo iure. Add. quòd etiamſi ipſo iure in caſu iſto amitteretur dominiũ, tamen adhuc ſententia requireretur declaratoria text. *in c. cum ext. de hereticis in 6.* Alexan. *in l. ex cui bonis. 5 Co. de verb. obl. & in l. ſi quis maior. col. pen. ſupra de tranſactio.* Et ibi etiam Iaſon *in l. 2. col 5. ſupra de iure emphy.* ſimilẽ in omiſſione feudi per Feloniam, vel verborum bonorum publicationem propter crimen læſę maieſtatis, an requiratur declaratoria *in c. Imperialem. §. caliùs. & prohib. feud. alis. per Feder.* licèt ipſo iure propter rebellionem bona publicẽtur, *vt in conſtit. regni. incip.* Nuper apud tranum bona præditorum. vnde etiã text. iuncta Gloſſ. *fin ſupra de iure emphyt.*

In eadem Gloſ. magna in verbo 7. addẽ quòd licitum eſt cuilibet ſibi ius dicere in defectum ſuperioris. Ita Innoc. *in c. olim cauſam. ext. de reſtit ſpol. & per Abb. aliquid in cap. 1. ext. de iudicio. & text. cum Gloſſ. in c. Ius gentium, quæ diſting.*

Pro intellectu & ampliatione iſtius nobilis tex. vid Iaſ. *in §. ex maleficiis. 15. col. Inſtit. de actionib.* Caſt. *in l. ſi de poſſeſſ. nu. 3. ſupra de probat.* vbi de intellectu

iſtius l.& Corn.conſ.95. & 113.col.3.in litera R. vbi dat pulchram limitationem ad hanc legem.

Intereſſe quod non poteſt aliter probari, probatur ſolùm per iuramentum. d.l.ſi quis. Et no. Gloſ. in l.1.ff.quod vi aut clam. Et not.in c.1.ext quod met.cauſa. & Gloſ.cap. Mic qualiter ext.de accuſat.quæ dicit, quãdo prælatus aliter nõ poteſt reddere rationem, ſtatur eius iuramento. Et vide 2.fall. poſitas per Socin.in reg.incip.intereſſe. Mihi verò eſt reg.190.

Carm.cont.lib.2.Selecl.cap.13 Couarr.lib.3.variarum reſolut. Menoch. vbi ſupra cap.9. Pilæus q.86. & 87. Alphonſus de Caſtro de poteſtate legis pœnalis lib.1.cap.5 primo documento.

l.Meminerint.8.

Cuiac.lib.1.Obſ.cap.20.& lib.2.cap.31.Parlador.rerum quotid.cap.9.§.1.

Damnum datum per violentiam, probatur per iuramẽtum actoris cum taxatione iudicis, vide Pulchr. repet.ad h.l.per Io.Bapt.Plot.qui latiſſ.re. vide Iaſ.ad l.videamus. §.referre.num.12. & 13.ff.de in lit.iur. Bald.deciſ.192. Franc. Cur.ad l.admonendi.num.345.& ſeq.ff.de iureiuran. Duaren.ad l.in actionibus. nu.50. ff.de in lit.iuran. Soc.in reg.190.intereſſe.In mat.Felin.ad c.veniens,el.2. poſt med.col.4.verſ.5.conclu.de teſtib. & quomodo procedat Ioan. Crot.conſil. 122.num.12.

l.ſi quando.9.

Duaren.de in lit.iur.num.50.Dec.conſil.83.incauti c.82. Bald.conſ.323.Franc. Aret.conſ.61.Dec.conſ.591.Alex,conſ.130.Petrus de Anch.conſ.286.Zabar.conſil.115.

l.Non ab re.10.

Menoch.de recuper.poſſ.remed.12.

l.Cùm quærebatur,quæ eſt l.fin.

Occupans poſſeſſionem vacantem, tenetur eam reſtituere domino, quẽadmodum tenetur inuaſor vel fur. Rip.ad c. ſæpe.num.55. de reſtitu. ſpol. Ant. Rub. ad l.naturaliter.§.nihil commune.ff. de acquir. poſſeſſ.numer.86. Al.de verb. oblig.lib.2.col.13.verſ.ſi inſt.& vide text.in c.licet cauſam.in verb.temeritatem. vbi Abb.num.10.de proba. Pariſ.ad c.ſi diligenti.num.22 extra de præſcript.

Poſſeſſio vacans quæ dicatur,& quando dicatur vacare, vide Rom. conſil. 350.& per Felin.in c.cum Ioannes Eremita.de fide inſtrum. & ibi de eo qui promiſit dare poſſeſſionem vacuam & expeditam, & ibi etiam, quid importet plena poſſeſſio & quid importet pacifica poſſeſſio dicitur quando non eſt controuerſia deducta,ita Card.in c.q.de reſcript.

Et quatenus in iſta l. cùm quærebatur. in verſ. omnes autem ſcire debent, probatur quòd in dubio præſumitur res eſſe alicuius. vide Aret. in §. nullius. Inſtit.de rerum diuiſ.vbi quid in beneficiis eccleſiaſticis, an præſumatur vacantia.

In d.l.fin.verſ.locum habentibus in fin poſt 30.annos mala fides allegari non poteſt,vt tenet Bart.& eſt deciſ. S. R.c.246. in p. dub. Menoch.de retract.rem.13.Couarru.d.cap.16.Zabarel.conſ.5.vacante.

Titulus 5. Si per vim.

l.Iudices.1.

Menoch.de recuper.poſſ.remed.6.Bald.conſ.173 ſuper parte 2.Bart.conſ.1.Martinus.Rom.conſ.350.in caſu.Oldrad.conſ.227.de toto.

l.Nec imperiale.2.

Quatenus habes ex iſta l.quòd poſſeſſor non dicitur priuari ſua poſſeſſione antequam audiatur, add.ſimilia,& limita per Hypp.ſing.195.

Poſſeſſor non conuentus nec citatus, non debet turbari in ſua poſſeſſione,etiam ex reſcripto principis vel interlocut.iudicis per Bart.hic, & ad l.ſ. num.16.C.de edic.di. Adr.toll.vbi Dec.num.4.& 5. Inno. ad c. intra quatuor. de maior.& obed.Cald.conſil.4 de dilat. latiſſ. per Bart. ad Rubricam. c.qui admit.num.109.Moder.ad c.fin.col.7.de præſcript. declarat nouiſ. Cachera deciſ.36. num.4.Lampus alleg.101.Bart.con.91.in prin.Oldr.conſ.227.de toto.268.quæſtio. Dec.conſ.74.& diligenter parte 1.Rom.conſ.347.

Titulus 6. Vti poſſidetis.

l.Vti poſſidetis.1.

Duar.lib.1.diſput.cap.21. Ioannes Robert. lib. 3. ſent.iur.cap. 21.Bart.cõſ.81. Martinus Iaſon.conſ.6.ſpectiſſimè parte 1.Cuma.conſ.158.viſis.Dec. con.221.nõ patitur.Bart.conſ.112.quidam accuſa.

Tit.7. De tabulis exhibendis.

l.ſi in poteſtate.1.

Titulus 8. De liberis exhibendis.

l.ſi vt proponis.1.

l.Ad præſidem.2.

l.ſi ad inſtar.3.

Titulus 9. De precario.

l.ſi te non.1.

Cuiac.lib.5 Obſ.cap.24.

l.Habitantis.2.

Titulus 10. De ædificiis priuatis.

l.Et balneum.1.

Briſſon.lib.1.ſelect.cap.1.Socin.conſ.106.

l.Negotiandi.2.

Cuiac.lib.5.Obſ.cap.26.Zabarel.conſ.17.Bart.conſ.110.

l.An in totum.3.

Ioan.Cald.17.ſtatuto.tit.de conſtit.Bald.conſ.233. Si per inſtrumenta.parte 1.

l.ſi vt proponis.4.

Ad hanc l.ſi vt proponis,vide Carol.Mol.in tract.de vſur.nu.57. & in lib. nro 8.782. & 784. Vide Corn.conſ.221.vol.2.nume.5. vbi per hanc legem firmat,quod ſocius rem communem reficiẽs,ſi alter ſocius poſt refectionem, non ſoluit partem ſuam infra 4. menſes poſt requiſitionem domini res communis tranſit in reficientem. Idem tenet Iaſ.poſt Bartolum in l.quominus.col.23.de fulm.Ang.in l.quid.in Ibertu.verſ.vnde.ff.de ſeruitute vrbano.præd. Aret.in §.ſequens pen.col in tit.de refect.num.4.Et adde text.in hoc de lege cum duobus.§.Idem reſpondit.ff.pro ſocio.Iaſ.in l.ſi inſulam.in 28.col.in 4.q.de verb. obligat.& in l.ſerui electio.col.3.de legat.1.Iaſ.in d.§.ſequẽs in penult.col. Crem.ſingul.97.Bald.conſ.100.

l.ſi is contra.5.

Bald.conſ.233.Si per inſtrumenta.parte 1. Corn.conſ.227. viſa.parte 1. Dec. conſ.388.verbis.

l.ſi quis poſt.6.

Oldr.conſ.225.gramanina.

l.Nemini.7.

l.ſingularium.8.

l.ſi cui.9.

Ad iſtam l.vide Ang.hic & Bart.Cepol.in tract.de ſeruit. vrb. præd.in tit.de Menianis. Valla de reb.dubiis tract.8.

l.Per prouincias.10.

Vnicuique permittitur ſuas proprias poſſeſſiones murali ambitu vallare, an priuato iure in proprio ſolo liceat caſtrum ædificare. Nicol. Boer. deciſ. 320.vbi firmat quod ſic,niſi in confinibus regni hæc faceret. Oldr. conſ.190, thema.& 187.primum.Fulg.conſ.211.quatuor.

l.Mœniana.11.

Cotta in voce Meniana. Valla tract.8. Cuiac.lib.1.Obſe.cap.40. Briſſo.lib.1. Select.cap.2.Bald.conſ.148.ad euidentiam.parte 2. Corn.conſ.282.in hac conſulta, parte 2.

l.Ex quo.12.

§.1.Et nos.

§.2.ſed cum.

§.3.Nulli.

§.4.Inſuper.

§.5.Item illud.

§.6.Prætera.

§.7. In

Digitized by Google

§.Et hoc quidem.7.

§.Prouideat.8.

l.cum dubitatur.13.

Tit.11. De noui operis nuntiatione.

l.De operis.1.

Titulus 12. De operibus publicis.

l.Plurimi.1.

l.Quæ operibus.2.

l.Neque.3.

l.Præterea.4.

l.Intra vrbem.5.

l.Præſcriptio.6.

Dec.conſ.271.ſuperiori anno.

l.Ad portus.7.

Panorm.conſ.3.caſus part.1.

l.Omnes quibus.8.

Guid.Papæ.conſilio in actione.

l.ſi quando.9.

Roman.conſ.310.in caſu.

l.ſi qui iudices.10.

l.Ne ſplendidiſſimæ.11.

l.Omnes prouinciarum.12.

l.Nemo iudicum.13.

l.Ædificia.14.

l.ſi aliquando.15.

l.ſi quando.16.

l.Quicunque.17.

l.Turres.18.

l.Quia plurimæ.19.

l.Qui ſine.20.

Occupantes viam publicam tenentur argumēto iſtius l.pœna 50.lib.auri.& ita Afflictus tenet in contractu de iure prothimiſeos in verſ.Eſt autem, in 3.col.in Rub de pig. An iuriſdictio Caſtri pignorat.tranſeat cum pignore ad finem, vt creditor poſſit exercere iuriſdictionem in Caſtro pignorando. Rom.ſing.254. Barbat.in reg. Rubrica,de reb.Eccleſ.non alienand. in 2.q.col.3.in fin.& Doct.in c.Bertholdi.de re iud.de quo etiam per Bertrand.in c.1.de Feud.dat.in vicem.& Caſtr.in conſ.196 col.2.incip.viſis actis.vol.2.

l.Baſilicam.21.

l.Nemini.22.

Tit.13. De ratiociniis operum publicorum.

l.Vna iubemus.

Tit.14. De pignoribus & hypothecis.

l.Debitor.1.

l.Quamuis.2.

Nota quod ſecùs eſſet ſi quis haberet generalē hypothecam,in omnibus bonis debitoris,vt in l.2.ff.qui potior.in pig.& vide de hac l.Cremon.ſing.53.Parid.conſ.103 Gloſſ.in verbo redigere. Nota hanc Gloſſ. quod creditor ſemper præſumitur,quod accipiat pignus æquiualens debito, ſi tamen nō accipiat æquiualens.non præiudicat ſibi creditor.ff.ſi cert.pet.

Specialis hypotheca ſecundi creditoris præfertur generali prioris ſpecialem habentis,ex qua poteſt ſibi ſatisfieri. Pro intellect.& materia h l.vide Pariſ.conſ.50 num.27.cum ſeq.lib.1. Rip.ad l.priuilegia.num.29.ff.de priuil.cred.& quæ requirantur ad hoc, vt locum habeat hæc diſpoſitio. Cachera dec ſ.159.num.3 4.& 6.

Valla d.operis tract.11.Couar.lib.3.variar.reſolut.cap.18. Chaſ.conſ.63.quidā.Bald.conſ.285.caſus.parte 2.

l.creditores.3.

Et ibi in Glo.in verbo debent vbi dictio debet accipitur pro poteſt & è cōtra. Vide bonam Gloſſ.in l.ſi præ.ff.de off.præſidis.

Nota quòd ſententia lata in alterius contumaciam alteri nōn noceat,vide Hipp.ſing.& quamuis Zabarel.conſ.51.Titius.

Adde Afflict.deciſ.326 fuit not. Tiraq.in tract.de iur.conſt.poſ.in prima par.num.37.& ſe.Annib.de Canon.ad l.nemo poteſt.num.343.de legat.1.

Menoch.de adip.poſſ.remed.5.& de arbit.iud.caſ.180. Zoann.rer.quot.cap.61.

l.Cum te pecuniam.4.

l.Præſes prouinciæ.5.

Rom.conſ.329.præſens conſultatio & 187.in re.

l.In ſumma.6.

l.Vſucapio.7.

Sarmientus lib.2.ſelect.cap.9.

l.Quamuis.8.

l.ſi dominium.9.

l.Debitores.10.

Alienatio facta à debitore quouis titulo,non obeſt creditori, quin pignoris iure vtatur aduerſus emptorem. Hanc l.limita,niſi debitor obtuliſſet creditori debitum, & creditor ſine iuſta cauſa recuſaſſet, tunc enim extinguitur hypotheca,& debitor poteſt alienare, tenet Gloſſ.in l.ſi quidem ſupra de donat.inter virum & vxorem.Cuiac.lib.5.obſer.cap.31.

l.Nominatori.11.

l.ſi vxor.12.

l.Cum dominam.13.

l.Diſtractis.14.

Auth.hoc ita.

l.Debitorem.15.

l.Etſi frater.16.

l.Quamuis.17.

De hac l.quamuis,vide Bart.& Paul.in l.interdum.ff.qui pot.in pig. Et empta ex pecunia pupilli, licet non paciſcatur, vt res empta ſit ei obligata, tamen niſi profertur omnibus creditoribus anterioribus, hoc dicit Gloſſ.fin. hic in verſ.Sed hoc fallit,&c. quam allegat Corſet.in ſuis ſing.in verb.emptio. Vital.lib.2.variar.lect.cap.19.

Et iſtud de pupillo amplia, etiamſi tutor pupillus emiſſet de pecunia alterius pupilli. Nam tacitè contrahitur pignus contra ipſum pupillū ementem.tex.eſt in l.3.in princ.ff.de reb.eorum.

l.ſi pignoris.18.

Rom.conſ.388.in caſu.

l.ſicut.19.

l.Res obligatas.20.

C.eod.creditori priori ſoluēs non ſuccedis in pig.nec in hypotheca.Ioan.Diaz.reg.163.

Digitized by Google

l.Cum iudice.1.

Panorm.conſil.28.

l.Quanquam.2.

l.tertia.

Nota, quòd tunc valet, quando refert ſe ad libellum, & acta, quando in illis eſt certa quantitas, alias eſt ipſo iure nulla, hoc percipere in iudiciis ſingularibus, ſecus verò in generalibus, vt ſuprà ſi pars hered.pet.l.1.§.ſi. Et ſupra rei vend.l.quę de tota.§.& incerta. & Gloſſ. notab. in l.ait prætor.§.ſi iudex.de re iud.

Sententia quæ non continet certum per ſe vel per relationem ad aliud eſt ipſo iure nulla vide in mat.latè per Fel.*ad ca.cùm venerabilis, extrà de excep.& ad cap.illa extrà.de accuſatio.Pariſ.conſil.49.ad fin.lib.3.& conſ.133.lib.4. Maran.de ordin.iudicio 3.& vltimà parte,ſexta partis principalis.*

Ad lc *Bald.Nouel.in tract.de dot.per.princip.colum.2.& 3.Doct.ad Rub.ff.ſolut.matrim.præcipuè Alex.colum.penult.Soci.nu.39.Rip.n.47.Vinc.Sala .numer.* 138.*Anib.de Cano.num.*458 Ruin *conſil* 58.*lib.*5.*c.*134.*eod.volum.* Phan.in tracte de lucro dot.ſuper Rubr.in ver.de dote,num.29.

l.Hæc ſententia.4.

Panorm.*conſ.*44.*in præſent.parte* 1.

Tit.47.De ſententiis quæ pro eo, quod intereſt.

l.Prima.

Gloſſ.in verb.dupli.in verſ.primum ſemper venit. Licet partium vel intereſſe conuentum totum ſemper veniat in obligationem: tamen hoc limitatur, quando ſcimus in obligatione alicuius pecuniariæ quantitatis, quando tunc non venit, hoc eſt, ſi Titio centum mutuaſti, vt intra certum tempus daret, præſtaret tibi cẽtum & viginti, & hoc propter vſurarum ſuſpicionem, vt in l.rogaſti.§.ſi tibi erit.vbi Bald.ff.ſi cert.pet.& vide Iaſ.in §. omnes autem, in 4.col num.14.Inſtit.de actio & dec hic in 11.col. & Dec.in conſ.39.

In eadem l.in fin.nota, quòd per iſtam *l.corrigitur l.ſi venditor.§.cùm per venditorem.ff.de act.empt.* quæ volebat, quòd per moram petatur intereſſe (vid.in lib.meo B contrarium.num.778.) ratione damni, & non ratione lucri ceſſantis, quòd ſecùs eſt hodie per hanc l.vt plenè Bart.hic dicit Bald. Salyc. & in hoc duntaxat corrigitur ille §.quando ſumus in lucro, in quo vt pluriműm operatur induſtria, vt quia ſolitus erat mercari, & negotia exercere, quemadmodum, vt ſuprà dixi, tunc eo caſu non ſolùm venit intereſſe ratione damni paſſi, ſed etiam ratione lucri damni ceſſantis, vt notatur per Bartolum *hic in 9.colum in princ.& in l.3.§ fin ff.de eo quod certo loc.* Quando verò non erat ſolitus creditor mercari & negotiari, tunc remanet in correctus.d.§.cùm per venditorem. Et hoc facit Pro mercatoribus. ex iis, qui ſoliti ſunt negotiari. Adde etiam Bart. in dicta leg 5.in tepen. ff. quod certo loco. vide Caſtr.in l.curabit. ſupra de act.empt. *vide Alex.in l.diem functo in 3.col. ff.de off.aſſeſſ.* & Dyn *in reg.1.de reg.iur.in quibus in reb. Item licet ratione lucri.*

Latiſſ.per omnes in repet.& Add.Forc.*in necyo.iur.dial.42.& 43.per totum.*

Ad verſ.per ſuam ſubtilitatem vide Ruin.*ad l.ſtipulationes non diuiduntur.* *ult.col.de verb.oblig.per Aret.in §.omnes autem.num 7.inſti.de actio.*

Ad verſ.cùm ſciamus Adde Menoch.*in tract.de arbitr.iud.lib.2.cent.3.caſ.* 260.*num.*18.

l.Cum pro eo.2.

Bald.*conſilio* 33.*conſiderandum parte* 4.& 291.*quæſt.parte* 1. & 343.*examinanda ea parte.* Ioh.de Ana *conſilio* 76.*viſis.* Maria Socin.*conſi lio* 2.ſequendo ordinem.Iaſon.*conſilio*.109.*in quæſt.parte.*1.Socinus *conſilio*.145.*caſus.parte* 3. Oldr.*conſ.*134 *factum.*Bald.*conſilio* 149.*proponitur.*& 270 *ad euidentiam & conſilio* 3. Titius & 482.*magnifi.*& 445. Titius *parte* 1.Corn *conſilio* 166.*videtur parte* 4.& 107.*viſo.eod parte.*

Titulus 48.Si à non competenti iudice.

Nota, quòd ſententia lata à non ſuo iudice, non valet, quam nullitatem reſultantem & defectu in competentiæ ſemper pars opponere poteſt.allegatur Gloſſ.*in deciſ.2.de ſeq.poſſ.& fructus.* per quam eſt text. & ibi bona Gloſſ. *in l.non erit §.datum ff.de iureiur.* Et idem ſi iudex ſecularis condemnat clericum propter delictum, non perdit teſtamenti factionem. Bald.*in l.ſi quis filia.ff.de iniuſt.teſtam.* Imò etiã ſi confeſſus reus eſt, adhuc, reus incompetens non poteſt puniri.Bald. *in l.teſtam.ſupr.de teſtam.* Hæc omnia planè examinentur.*in c.ſi clerici.num.*12.*de iud.& vid.conſ.Aug.*198.

l.iudex.1.

l.ſi militaris.2.

l.ſi de proprietate.3.

Rom.*conſ.*250.*circa primum.*

l.Et in priuatorum.4.

Titulus 49. De pœna iudicis qui malè iudicauit.

Vide Bart.hic, & adde, quòd iudex iudicando ſecundùm opinionem doctoris, licet plures ſint in contrarium, & nulla eſt approbata reperiatur, excuſatur. Scrib.*in l.25.de pœna iud.qui mal.iud.* & Bart.*in ſua diſputa.incip.iudex qui ſuam imperitiam.* Et ſcrib.in c. apellamus. de feriis & Bald. *in.l.obſeruare.§.proficiſci.q.30.de procurat.* Iohan.de Imol *in l.in fin.ponit.ff.de appel.* Paul.Caſtren. *in conſ.*88.Imò dic quod doct opinio excuſat in foro conſcientię, vt tenet.Innocent.*in cap.ne innitaris.de conſtitut.ſupr.dicta.* Add. Matth. in tract, opin.qui ampliſſimè cumulat.Add ad communem. Bart. in ea l.1. communis opinio eſt contra tenentem ſingularem. Vide Ia.*in l.3.in 3.co.ff.de iureiur.* Felin.plenè *in c.1.in vlt.chart verſ.9.fallit.extra de conſtit.* In dubio illa opinio eſt ſeruanda, quæ eſt minus periculoſa animę.*c.illud extr.*de clericis excommunic.C.inuenio ex deſponſalibus Gloſſ in c.vnico.extr.de fer. in ord.fac. Abb.*in c.1 in 5.col.extr.de poſtulat.l.item, exemp.§.item,* quia & ibi Card. extra de verb.ſignif Item in conflictu opinionum ea præualet, in qua conſuluit vnum collegium doctorum Abb.*in c prudentiam.1.col.extr de off.deleg.refert.& ſeq.*Franc.*de Curt.conſ.*56.*incip.ſuper eo quod ab ordi.noſtro* 3.*col.c.Archidiaconi opus.in* 6.1 *decretalium.*præualet omnibus aliis. Felin.*in c 1.in vlt.col.extr.de conſtitut.* allegans dominos Rotæ. & de communione vide, quantum dici poteſt, in ſylu.*nupt.fol.*19.

In dubio cui opinioni iudex adhærere debeat. vide D. Sylu. nupt.2. fol. 19.vſque ad finem.Item adde hic, quòd diſcipulus in practica opinionem ſui D.ſequi debet, & ſi cum eo errat excuſatur.Abbas *in cap.1.in 6.col.de iuramen.vnc.* diſcipulus enim opinionem ſui doctoris ſequi tenetur & defendere, *l.docere.& ibi Bart.ff.de arbit.* vide *in Sylu.nup.fol.21 tu dicas.ibi lib.5.num.7.* Itẽ in dubio ſequi debemus opinionem quæ ſit in fauorem eccleſiæ.*l.ſunt perſonæ.ff de religio.cap.fin.extr.de re iud.* Innocentis opinio pro lege ſeruari nõ debet, licèt fuerit propter Caſtrenſ.hoc dicit ſe audiuiſſe ab Innocentio *in cap.non ex de ſent.excom.lib.6.*

Auth.Nouo iure. Nota iſtum textum in §. Sed ſi datur, quod quando inquiſitus de maleficio conuincitur, ſolum per vnum teſtem debet dari ſibi iuramentum purgationis antequàm abſoluatur Iaſ.*in l.3.ff.de iureiur.* Quæ ſit pœna iudicis qui condemnandum ad mortem minori pœna condemnauit vel contra videlſet.*in tit.quæ ſint reg.in verb.& bona commiſſimus.2.& 3.colum.* Bald.*conſilio* 353.

l.De eo.2.

Titulus 50.ſententiam reſcindi non poſſe.

l.prima.

Caſus in quibus ſententia, quæ tranſiuit in rem iudicatam, vel à quó non eſt appellatum retractari poteſt.

Primò ſi ex lata ex probationibus priuilegiatis.Ioho.*in cap tuæ nos.de cohab.cleric.*& multa exẽpla *in Glo.magiſtra.in filio fed eſt mirab.* Auth.*in l.Sta.* neque ſua cum aliis, quæ cumulat Iaſon.*in repet.l.admonendi.col.13.de iureiur.*& ideò ſententia lata ex aſpectu poteſt ſemper reuocari.Anton.de Bart.*in ca.fraternitatis ex.de frigid.& malefic.eod.modo lata ex iudicio medicorum.* Et ſimiliter lata ſecundùm iudicium conſil.Doctor.dilecti ad conſulendum, niſi tales probationes priuilegiatæ eſſent, de conſenſu partium receptæ quæ tunc nõ poſſent retractari.Iaſ.ibid.*num.16.& 17.* vel niſi talis probatio priuilegiata per iuramentum probantis eſſet incluſa in odium partis aduerſæ propter ſuum dolum iuxta *ca.ſi.ex eo quod met.c.nſ.12.6.ſi quando 1. videri.* tum ſententia non retractatur ex nouis probationibus.Iaſ.*ibid.in.8.col.2.*

Secundò, ſi poſt ſententiam tranſactam in rem indicatam eſſent admiſſæ probationes parte contradicente.Innoc.*in cap.commiſſi. Bart.extr.de re iud.* Auth *in d.cap.fraternitatis.* Iaſ.*in d.l.admonendi.col.fin.* Felin.*in cap.quoniam contra 18.col.verſ.fallit extr.de probat.* quem omnino vide.

Tertiò. Quando lata eſt ſententia contra minorem competit in integrũ reſtitutio. *l ſi mor.ff.de minor.*Glo.*in d.l.admonendi in fi.Glo.mag.in verbo noua.*

Quartò. Si debitor voluit per ſententiam reſtituere creditori pignus, & ſi iuratum in litem vltra debitum & vſuras, ſi poſtea ſoluat debitum & vſuras, reſcinditur condemnatio.*l.ſi fundus §.ſi plures.ff.de pignoribus.*

Quintò In cauſa fiſcali.*l.1.C de ſentent.aduerſ.viſe latis in poſt lib.C.*

Sextò. In cauſa eccleſiæ Caſtr.*in d.l.admonendi.3.col.verſ.nota ergò.*

Septimò In cauſaria. Alberic.in Rub.C.*de vſur.col.penult.*Iaſ.*in d.l.admonendi.*

Octauò. Quando eſt lata per relationem ad acta, & apparet manifeſtus error. Quia dixit, probatum ibi non erat, vel econtra. Anthon.de Butr.ibid.col.6.melius.Et Felynus latè in c.d.quando contrà 10 col.

Nonò. Quando dolo pactus contra abſentem. Anthon.*de But.d.col.*11.

Decimò. Quando in cauſa beneficiali. Anthon.de Butr.*d.loco.*

Vndecimò. Quando iudex non habuit integrum proceſſum, ſeu nõ plenè inſtructum. Anthon.de Butr.*ibid.7.col.verſ.octauus caſus.*

Duodecimò. Quando per confeſſionem partis aduerſæ eſt iniuſta. Anth.But.*in d.7.col.verſ.nonus latè Iaſon.in d.l.admonendi.19.col.* Felynus *in d.c.quoniam contrà.16.col.verſ.fallit.5.*

Tredecimò. Quando eſt lata per probationem reprobatam. Anthon. de Butr.*in d.7.col.verſ.decimus.*

Decimoquartò In cauſa matrimoniali, & vbicunque tenderet periculum animæ. Anthon.de Butr.*in 8.col.verſ.11.Iaſ.vbi ſupr.in 2.col.*

Decimoquintò. Quando ex poſt facto cauſa venit nõ ad cauſam, vt quia fui condemnatus, ex quo malè cuſtodiui veſtes, & poſteà eas recuperaui. *l.ſi fullo.ff.de condem.ſine cauſa.* Anthon.de Butr.*in 8.col.*

Decimoſextò. Si ſtatutum mihi tollit exceptionem, non obſtante ſententia, potero ſolutum repetere, quia non tollit actionem. Bart.*in l.1.in fin.ſupr.ſentent.reſcindi non poſſe.*

Decimoſeptimò. Quando eſt lata ex præſumptionibus. Iaſon.*in d.l.admonendi.col.19.in fin.*

Decimooctauò. Quando eſt fundata in falſa cauſa.*not.in l.ſi is apud quem.ff.de acquir.her.ed.*Iaſon.*in d.l.col 16.in fin.*

Decimonono.Quando ſunt inſtrumenta nouiter reperta poſt ſententiã. Iaſon *in d.l 10.col.verſ.fallit.1.*

Vigeſimò Quando expreſſus eſt error Iuris.*l.2.inf.* quando prouoc. non eſt neceſſ.Felynus *in d.c.in 12.col.in fin.verſ.fallit 1.*

Vigeſimoprimò. Quando apparet notoria iniuſtitia ſententiæ,& ſuperueniens poſt ſententiam.Felynus *ibid.col.12..in fin.verſ.fallit 2.*

Tit.51. De fructibus & litis expenſis.

l.Hoc fructuum.1.

Rom.*conſ.*230.

l.Litigator.2.

Adde Rot.Rom.*deciſ.337.in nou ſ.Bart.ad l.diuortio.§.ſi vir.ff.ſol.matri.Abb.ad c.cùm olim extra de conſ.poſ.& propri.fructuum materia, & quòd varij & diuerſi ſint.Barr.q.124.per Tiraq.de retract.§.15.gloſſ.1.*

l.terminato.3.

Expenſæ termino tranſacto negotij peti non poſſunt,niſi in fine de his mentio expreſſa habita ſit.Add.6.fall. poſitas per Socin.in reg.182.incip.expenſæ,Mihi eſt reg.138.Bald.*conſ.*569.Guid.Papæ*conſ* 219.Bart.*conſ.*95.

In eadem l.poſt ſententiam definitiuam,non eſt de expenſis tractandum, niſi iudex in ſententia reſeruauit. poteſt tamen in toto ille die, in quo ſententiam tulit,in expenſas condemnare,vt hic.& vide Gloſſ.in l.3. §. ſi rem. in verſ.fortaſſis.de legat.3.vbi pulchrè de materia expenſarum.Et quid ſi eſt facta concordia vel tranſactio ſuper principalibus, an videatur facta ſuper expenſis.Vide deciſ.Delphin.55.& Iaſ.*in conſ.134.num. 6. vol. 4.* Et vide *deciſ. Capell.*5.& Caſtr.*in conſ.*229.*vol.*2.Petr.de Anch.*conſil.*256.Hyppol.*conſ.*19.

Ad intellectum huius l.vide Matth. in c.1.de prohibitio. feudi alien. per Fed.fol.188.col.4.

l.Non ignoratis.4.

Nota qua pœna puniatur accuſator, ſi non probat in cauſa pecuniaria, & qua in cauſa criminali,vt hic,& in l.fin.ſupr.de accuſat.

Eos qui aliàs.l.2.C.de vſur.rei iudic,ad verba,quæ duas centeſimas, vide Molin.in tract.certè num.40.vbi aſſignat rationem iſtius duplicis vſuræ.

l.Conſtitutio. 5.

l.Cùm quidam.6.

Iaſon.*conſil.2.in themate.parte 1.*

Titulus 52. De re iudicata.

l.Rebus.1.

l.Res iudicata.2.

l.ſub ſpecie.4.

Ad iſtam l.vide l.iudex.ff.de re iudic.Nota, quòd propter inſtrumenta de nouo reperta non retractatur ſententia.d l.ſub ſpecie. Et l.imperatores. ff. eod.vide 3.fallent Socin.in reg. 447. incip. ſententia propter. reg. 261.Fulg. *conſ.*181.Rom.*conſ.*223.Frider.*conſ.*169.

l.Ad ſolutionem.5.

Ad limitationem iſtius leg.vide per Felinum in c.quoad conſul.de re iudic.& Hyppol.ſing.186.

Pro intellectu huius text.vide Alex.in l.4. §. ſi quis condemnatus. in vlt. verb.ff.de re iud.& adde Bartol.in tract.de præſumpt.in 7. col. An procurator poſſit poſt appellationem præiudicare domino, ſi voluit, ac ita ſit renũciatum appellationi,vt hic,& vide Hyppol.ſing.286.qui tenet, quod ſic. Sed tu cogita,quia procurator non poteſt remittere, ex quo poſſet donare. ſed ad hoc reſponde,vt dicit Alex.in conſ.115.vol.5.& Philipp.Franciſc.in c.interpoſitum.verſ.6.quæritur de appell.& in c.Nicolao.verſ.6.quæritur.Et de materia huius legis. v. Rom.*in repert.* Rob.*de arbit.fol.6. col.* 3. & Hyppol.*in d.ſing.*Guid.Pap.*ſing.*813..in d.loco ſuprà allegato. & vide Aret.*in §. idem iuris.num.29.fol.13.& 18.Inſt.de exceptio.*

l.Geſta.6.

Tit.53. De executione rei iudicatæ.

l.Nimis.1.

Petr.de Anch.*conſ.*60.Bald.*conſ.98.caſu.parte* 5.

l.ſi cautam.2.

Iaſ.*ad l.quæ delegato.num.5.de leg.1.& ad l.inſuper.l.3.nu.9.&* 10 *ff.de iureiur.* Paul.Caſtrenſ.*ad Rubr.& ad l.1.hoc eodem tit.declarat Menoch.in tract.de arbitr.iudic.lib.2.centu.4.fol.354.num.4.*

l.Ordo.3.

l.ſtipendia.4.

Petr.de Anch.*conſ.*378.

l.Etiam nomen.5.

l.ſi vt proponis.6.

Oldr.*conſ.*227.Bart.*conſ.166.&* 100.

l.ſi longis.7.

l.Executore.8.

Deci.*conſ.*198.Bart.*conſ.*139.Panorm.*conſ.21.&* 110.

l.Ex quo.9.

Tit.54. De vſuris rei iudicatæ.

l.is qui.1.

l.Eos qui.2.

l.Fin.3.

An condemnato reo executio fiat contra fideiuſſorem ſine nouo proceſſu.vide Bart.*in l.1.ff.iud.ſol.*& ibi Doct.& Guid.Pap. *in q.*14. & Iaſ.*num.*8. & vide Apoſt.ad Dyn.*in cap.ratihabitionis.de reg.iur.in 6o.in fin.*Bald.*conſ.*46. Hippol.*conſ.*113.

Tit.55. Si plures vna ſententia condemnati.

l.Prima.

Vide deciſ. Socin.*conſ.*215. & pro ampliatione huius legis. vide notabilẽ memoriæque mandandam *deciſ.S.R.C.*40. & Caſtr.*conſ.*216.*vol.*2. *in fi.in leg.ſuprà quo.*& Iohan.de Imola.*in l.ſi quis ſeparatim.ff.de appell.*Iaſ.*in d.l.miles.§.decem.ff.de re iud. num.*7. Hinc nota hanc legem procedere in diuiduis & in indiuiduis.vt per Bart.*in l.2.ff.de reb.dub.*& vide *deciſ. Afflict.* 223. & vide de hoc l.*Paul.ca.2.ff.de re iud.* Bald.*conſ.*255.Panorm.*conſ.*3.Cuma.*conſ.*53.Bald. *conſ.*251.Dec.*conſ.*263.

Tit.56. Quibus res iudicata non nocet.

Nota ad intellectum huius tituli,in Codice duos eſſe titulos.vnus res inter alios acta.alter quibus res iudicata &c.& inter iſtos titulos eſt differentia: Hic tit.loquitur de ſententia, alter de omnibus.l.4.nota hîc regulam res inter alios acta aliis neque prodeſt, neque nocet,quæ fallit multis caſibus quos notabiliter ponit Gloſſ.*in l.2.ff.eod.*& vide Bald.*in l.ingenuum.ff.de ſtat.hom.* vbi vult quòd ſi ſunt duo vel plures fratres nati, ex eodem patre,ſi pronunciatur vnus eſſe ciuis,vnus,omnes intelliguntur eſſe ciues talis ciuitatis.Ang.*in §.hac autem.in ff.Auth.vt liceat matri.*Bald.*conſ.*78.

l.Res inter.2.

l.Iuris.3.

l.Nec in.4.

Tit.57. Comminationes,epiſtolas.

l.Nec vim.1.

Oldr.*conſ.cum cauſas.*

l.Res iudicatæ.2.

l.Ea quæ.3.

l.Interlocutio.4.

l.Iudex qui.5.

l.Programma.6.

l.Quod magno.7.

Tit.58. Si ex fal.inſtru.

Digitized by Google

l.ſi tabulas.1.

Iaſ.conſ.28.viſo parte.1.

l.Et qui.2.

l.Falſam.3.

l.Iudicati.4.

Titulus 59. De confeſſis.

l.Prima.

Nota confeſſionem factam coram iudice non in loco tribunali, & ſic in loco iudicis non facere fidem, neque etiam valere nata in iſta.l.confeſſor. Sed vide 4.Fallent.Soc.in reg.92 productio inſtrumentorũ per aliquem, adverſarius cogitur & ſtare regulariter in totum, nec poteſt pro parte ei ſtare, ut per Cyn.in l.confeſſos.& in l.2.Cod.de donat.ante nup.Sed vide.2.fallre Socin. in reg.133. Confeſſus ſe occidiſſe hominẽ, ad ſui defenſionem poteſt condemnari de homicidio & tali confeſſione, niſi probet quod ſui defenſionem fecerit. Vltra Bald.in iſta l.confeſſos.in 3.col. & idem in.l. codicillum.§.de codicillo.& ibid.Inno.in l de cauſa.inverbo obligat. adde quod vol.Bar.conſ.201.& Lud. ſing 28.& Hypp. ſingul.185. plenius per Lanfrac.in c.quoniam contra in verbo confeſſione in ppoſitiis, in verbo defenſioni & de probat.

Acta in vno iudicio facta non probant in alio quando ſunt inter diverſas perſonas.toto tit.res inter al os acta.c.a.dilecti ex. deprehend.Sed vide 4 fal. Socin.in.reg.10 Teſtes recepti inter alias perſonas quando ſunt mortui, ita quod examinari non poſſint faciunt ſemiplenam probationem quoad alias perſonas tertias Bart. in l.admonendi.col.8.verſ.quaero.ff.de iureiur.& eſt noua limitatio ad iſtum textum res inter alios actas.Idem ponit Ang.in.l.1.ſup.de edendo.Alex.in repet. l.ſi procol.37 ff.de reiud.

l.Confeſſos.2.

Pet.de Anch.conſ 250.inq.Zabarel.conſ.37.conſilium redditum, Rom.conſ.390.placet.& 389.rancis.Fulgo.conſ.7.iam plurib,Rom.conſ.113.

Res inter alios acta, aliis non nocet.vide quae ponunt ſcriben.ad.l.ſi.C.de. dolo.vbi per Dec.num.62. Adde & limit.hanc reg vt latè per Felin.ad.c. cauſam quae extra de teſtib.Socin.reg.4 & 6. Felin.ad.c.cauſam ſine extra de teſtib.Socin.reg 476.Felin.ad.c.1.num 18.vt lit.non conteſt.Bald.conſ.432.lib.5.

Titulus 60. Res inter alios acta.

l.inter alios acta.

Iaſ. conſ.126 ſpectabilis parte prima.Alex.conſ.208.viſo parte ſecunda.Dec.conſil.600.in cauſa,Oldrad.conſ.64.quod.in.Rom,conſ.311.in caſu Dec.conſil.496. in cauſa.

l.inter alios.2.

Dec.conſilio.251.viſo.

l.ſi lis.3.

Titulus 61. De relationibus.

l.ſi quis.1.

Auth.nunc iure.

l.ſuper.2.

l.ſi quandoque.3.

Titulus 62. De appellationibus.

Ad materiam tituli, vide omnino Rep in cap.1.de praeſcript.&c.tempus appellandi & reclamandi non currit ignoranti, & in dubio praeſumitur ignorantia,& in dubio praeſumitur reclamaſſe & appellaſſe tempore licito. Hypol.conſ.265.vol.1.in ſingul.ponit haec omnia;& de materia illius tituli.vide omninò deciſ.Parlam.436.vbi multa.

l Prima.

Ex iſta lege prima practica deſumi ſolet, quod quando quaeſtio eſt de territorio proceditur ciuiliter & non criminaliter. Sed limita illum textum non pocedere quando eſſet prius actum de violentia, quia de illa prius cognoſcitur.tex.eſt in.l.certum ſi de vi.ff.ad leg.Falc.de vi.pub.&ad illum textum vide omnino Bald.in cap.dilecti de appellat.Panorm.conſ.29.

l.Nouum 2.

l.Appellatione.3.

l.ſi ad ſcribatum.4.

l.Praeſes.5.

l.Eos.6.

Gloſſ.in verb.iniuſtam. Nota quòd contra 3. ſententias conformes, non poteſt de nullitate opponi vt in Clem.1.& quod ibi notatur de re iudic. niſi quando nullitas procederet ex defectu iuriſdictionis, vt in Gloſſ. 1. de Sequeſt.poſſ.& fructu quae reputatur ſingularis, vt etiam refert & tenet Ang. Aret.in §.praeual.t.in 7.col.Inſtit.de Actio.Bald conſ.252.parte 1.

In §.ſi quis autem.l.imita, vt per Felinum in c.cùm Iohannes.7.col.extr. de fid.inſtru.Et adde, quòd in cauſa appellationis non poterunt repulſari teſtes repulſati in cauſa principali.vide deciſ 303.conſ.266.

In §.ſuper iis.Si quis incarceratus appellauerit, poteſt de ineri nõ obſtãte appellatione, ita in deci. Delphin.235.&de appellatione ab in incacerato, vide aliam deciſ.236.& 237.

Auth hodiè.

Appellari debet intra 10.dies, vide Glo.in c.concertationi, de appel.nu.6. Soc.reg.397. Ang.ad l.à ſententia.§ fin.ff.de appell.Cep.caut.59.79.& 193.Marant.in tract.de ord.iud.in 6 par.prin.2.act.n.202.verſic.3.principaliter, & ibi latè in materia app.per tot.Rot.deciſ.49.in nouiſ.& 500 in antiquis.Afflict.deciſ. 344 Guid.Papae. q.236.& 436.Fel.ad ea accedens el.2 n 19.extrà vt lit.non conteſt. Cra. conſ.278.Tiraquell.de retract.§.1 Gloſſ.16.num.8.& §.35.Gloſſ.4.num. 9.Gra.conſ.300.lib.1 per.Fel.in cap.quod ad conſultat. num 32.cum ſeq.extra, de re iudic.& quae ſcientia requiratur. Idem Tiraquell.de vtr .retract parte.1.§.36. Gloſſ.2.nu.30.cum ſeq.

Auth.Hodie Ad.iſtam Auth.quae vult vt dentur decem dies ad appellandum.Quaero ſi aliquis eſt citatus ad audiendam ſententiam,& non comparuit illo die, quo fuit lata, an debeat ei ſententia intimari ad hoc vt currat ſibi tempus ad appellandum?vide Angel.in l.à ſententia.§.ſi quis ff.eod. vbi determinat, quod debeat intimari.

Decem dies dantur hodie ad appellandum à die tamen ſententiae d. Authen hodie.quib.tranſactis non admittitur ad appellandum. c. concertationis.alias c conſultationi.extr.de appell.in 6.Et vide deciſ.Socin.con.49.& vide omninò Angel.in.l..2.& §.biduum ff.quando appellandum ſit Et Bald.in.l.ab quo.inf.de lib cauſa & Bertan.in rep.in verb.terminus.ad appellandum Sed vide 4.fallent.Socin.reg.490.incip.terminus decem dierum. Mihi eſt reg.Soc.397.

Quid autem ſi procurator non appellauit, an dominus habeat tempus appellationis à die ſententiae vide deciſ.Socin.conſ.344.Adde etiam, quòd ſi is contra quem lata eſt ſententia, dixit illam nullam ſub aliqua probabili cauſa, propterea non appellauit non currunt ſibi iſta decem dies niſi poſtquã eſt pronunciatum ſuper nullitate.Bald in.l.contra maiores.circa fin.1.col.de ſur. Idem generaliter dicas in omni alio termino: nam currit à die ſententiae.l. annus.de calum..l.1.& l.nec.& l.regula ff.de iur.& fact.ignor.Glo.in c.1.quo tempore miles in vſibus feud.

Agendo quis principaliter de nullitate ex probabili ratione dicendo ſententiam nullam, non currit tempus appelland. Add. Hyppoll. ſing.152.vbi refert alios ſeq.vide deciſ.Delphin.215.& 620.verſ.6.9.quaere.

Item adde, quòd ſimiliter tempus non currit heredi ad appellandum vel proſequendum appellationem, niſi à die ſcientiae,& quòd defunctus habuerit notitiam de ſententia, per text.in l.fin.inſt.d.t.ſi pendent appel.Bald.in addit.Specul.in tit.de appell.in 11.chart.verſ.nota,quod heredi. Philipp.Franciſc. in c.ex ratione antepenult.col.verſ.2.add.text.de appell.

In Gloſſ.in verb à ſententia.ibi aliâs ſi eius procurator non appellat, an praeiudicat domino, quo minus appelari poſſit à die ſententiae, vide Bartol. in l.1.§.ſi aduerſus.ff.quando appelland.ſit. Et Capell. Tholoſ. deciſ. 34.numer.6 Afflict.deciſ.344. Et an contumacia procuratoris noceat domino principali quo ad appellationẽ. vide Capell. in deciſ.159.in fin.& Bart.in loco ſuper allegato.& clarius & diffuſius per Iaſ.in l.1.§.ſi procurator.in.4.col.ff.ſi quis ius dicenti non &c.

l.Atqui.7.

Dec.conſ.295.

l.ſi contra.8.

l.Dominus.9.

Oldr.conſ.255.

l.ſi actor.10.

l.Ciues.11.

In Gloſſ.in verb ciues.Ciuis propriè dicitur, qui non participat muneribus & oneribus ciuitatis.Bal.in.l.ſi non ſpeciali.C.de teſtam Socin. in regul.ſolut.matr.numer.29.Afflict.deciſ 384.num.7.Bartol. con ſil.62.punctus talis eſt.Et in l.1.ff.ad municipal.col.penult verſ.quaero. Caro .Ruin conſ. 12. vel 122.libro.5. Qui omnino in hac materia eſt videndus Et an quis poſſit eſſe ciuis ſine onere, vide Decium in conſilio 607.Et in lib.B.num.

In Gloſſ.in verb.ſi ſub iuſta Nota, quòd in notoriis non opus eſt probatione, ſed in manifeſtis eſt ſecùs: quia notorium releuat ab onere probandi, ex eo, quia eſt probatio probata, ita Alex.in l fin.in 2. col. ff. ſi cert. Adeò, quòd ſola allegatio notorietatis ſufficit, ita fuit concluſũ in S. R.c.deciſ.318.

Digitized by Google

l.Minime.12.

l.Ex illo.13.

l.Litigatoribus.14.

l.Nec cauſas.15.

Iudex à quo, debet mittere copiam omnium actorum ad iudicē ad quē aliàs efficitur infamis. vide Alex. in l.2. & 3.col. & ibi Bart. ſuprà de edendo, & ibidem diffuſius Dec. in 6.col.

l.Eos etiam.16.

l.Si apud.17.

Dec. *conſilio* 8.

l.Quoniam.18.

l.Pro conſulibus.19.

l.Et in maioribus.20.

Regulariter tam in ſententia ciuili, quàm criminali licitū eſt appellare, vt pertertet in ſuis caut. caut. 5. licet hodie per totam Italiam cōmuniter ſit prouiſum per ſtatuta terrarum, quòd aſcendenti à ſententia capitali, nō liceat appellare. Ita inquit Capell. conſ. 32. incip. Quidā ruſtici Vincentini. & ita refert dominus Fertant. in d. caut. & vide Parid. de Puteolo, in tract. Syndicatu in verſ. appell. num. 10. chart. 19.

Quòd aliquando appellatio non permittatur. vide Socinum in reg. 40. incip. appellatio à qualibet cauſa: vbi ponit 32. fallēt. & reg. 31. incip. appellatio à ſententia, vbi ipſē ponit 13 fallent.

In qualibet cauſa permittitur appellatio, vide Soc. *in reg. 24. in verb. appell. vbi lim. pluribus mod. Maran de ord. iud. vi. par. prin. 2. art. num. 226.*

l.Quoniam.21.

Quid in criminalibus, qua pœna puniatur iudex, qui non detulit appellationi. Dic quòd pœna capitis, vt per Parid. de Puteolo, in verſ. appellati. in verb. officiales. chart. 20.

De pœna iudicis, qui non vult deferre appellationi. vide repert. Phil. Franciſ in tit. de appellat. in verb. appellationi. & an iſte text. etiam habeat locū in interlocutoria. vide Rom. conſ 501. & quia iſte textus allegatur, Quid aſſeſſor debeat contradicere. vide Decium conſ. 8. in 2. col.

l.Lata.22.

l.Cum appellatio.23.

l.Iudicibus.24.

l.Et in multis.25.

l.Cum poſt.26.

l.Nominationes.27.

l.ſi quis libellos 28.

Vide Bartol. hic. & Apoſtill. in l. fin. infr. cod. licèt appellatus poſſit appellationi renunciare, tamen hoc non procedit, quando appellatus recipit appellationem. Ita tenet. & refert Petr. de Rauen. in ſuo compendio Iuris Canonici, in tit. de reſcript. fol. 312. col. 1. in 3. parte.

l.Addictos.29.

C. de appell. add. Bald. hic. & Caſtr. add Cepoll. *caut.* 2.

l.ſi quis prouocationes.30.

l.ſi appellationem.31.

l.Præcipimus.32.

§. fin. verſ. ſpecialiter. Nota Paulum pro ſtatutis & nouis legib. in conſ. 59. incip. in Chriſti nomine ad primū videtur valuit Lud. conſ. 90. in Chriſti nomine Amen. Viſo themate. & in conſ. 199. incip. in Chriſti nomine Amen. præſentis ſtatuti particula. Abb. in conſ. incip. in Chriſti nomine, videndum eſt primò. & in conſ. 31. incip. inuocato procedam. Alex. in conſ. 43. incip. Redemptoris, in cauſa & lite. col. 3. Oldr. *conſ.* 272.

l.Eo caſu 33.

l.Iubemus.34.

l.Iam.35.

l.Oportet.36.

l.In offerendis.37.

Fulg. *conſilio* 110.

l.ſi quando.38.

Cod. de appell. ad quid poſſit in argumentum adduci. vide Guid. Pap. q. 436. *numero* 44.

l.Ampliorem.39.

Appellans poteſt adhærere appellationi. Sed an debeat hoc facere infr. tēpus, quo potuit appellare. vide Frāc. de Aret. in l. Pōponius. ff. de acquir. hered. Gloſſ. in c. vt circà de elect. in 6 Felyn. in c. veniens. el. 2. de teſtib. Adde, quòd etiam tertius poteſt perſequi appellationem ab alio interpoſitā, etiā quòd appellās renunciaret appellationi. vide Fel in c. cùm ſuper 3. col. verſ. ſed etſi principal. extrà, de re iud. d. l. ampliorē. §. fin. vide Gloſſ mag. in fin. verſ. in §. ſi minus. Inſt. de actio. in antepen. col. Rom *conſ.* 388.

Tit 63 De tempor. & reparat. appell.

l.ſi quis.1.

l.Tempora.2.

Auth.Ei qui.

Quamuis in ipſa Auth. videatur, quòd elapſo primo anno, & nō apparēte iuſta cauſa, prima ſententia maneat firma, tamen antequam declaretur, ſententiam eſſe deſertam ob lapſum primi anni, debet citari appellās ad dicendum aduerſus allatam deſertionē, & tunc ſi comparet, & allegat iuſtam cauſam, vt hic, debet ei concedi ſecundus annus, ſi verò non cōparet, & allegat iuſtam cauſam, tūc declarabitur eſſe deſertam Hanc practicam tradit Bald. *in l. 1. in fin. ff. nil noua. appell. pend.* Et eum ſequitur Maranth *in ſuo ſpec. fol. 92. num* 153. & illud quod dixi, quòd antequam declaratur appellationem eſſe deſertam, iudex debet citare appellantem, tamē contrarium dicit Maranth. *in d. ſpecul. fol.* 89. *nu.* 156 vbi dicit, quòd iudex ſtatim ſi viderit Calendarium, & ei clarè patet appellationē eſſe deſertam, declarare poteſt appellationem eſſe deſertam, etiam nō citata parte. Et de materia deſertionis vide plenè & pulchrè per Guid. Pap. *ſing.* 615. Et de hac Auth. vid. Bald. *in conſ.* 323. *vol. 1. vbi, an & quando datur ſecundus annus.*

Auth. Si tamen in med. vide deciſ. Delphin. 115. vbi quando promiſſio exiſtente deſeritur appellatio Et vide Bart. *conſ* 67. *vol.* 2. Et Barb. *conſ.* 341. *vol.* 3. & omnino vide Abb. *in conſ. 77. incip. in quæſtione, vol.* 2. Similem text habes in Clemen quamdiu de appell. quem adde de ſua materia, & plura per Philipp. Franc. in c. ex ratione. 5. 6. 7. *col. extrà. eod. tit.*

Auth.ſi tamen.

Panorm. *conſ.* 69. Bald. *conſ.* 488.

Auth.Sed & iis.

Panorm. *conſilio* 3. *parte* 5.

l.Nemo.3.

l.Per hanc.4.

Vide ad materiā huius leg. Ioan. de amicis. & quę ibi ſcripſit, & in quantum hæc lex in parte dicit, quòd non probata probabo per teſtes nō obſtāte, quòd publicatæ & apertæ acceptationes fuerunt in cauſa principali, quæ opinio eſt communiter approbata. Oldr. *conſ.* 255. Rom *conſ.* 281.

In cauſa appellationis poteſt vtraque pars nō allegatum in cauſa principali allegare, & non probatum probare. Adde Felin. *ad cap. ad audientiā el. 2. extrà de reſcript. nu. 13. cum ſeq.* Socin. *reg.* 323. Felyn. *ad c. ſignificauerunt. nu. 4. in fin. de except.* Guid. Pap. q. 80 586. Rochat. *conſ.* 223. Marian. Socin. *ad cap. fraternitatis. nu. 37. de teſt.* vbi Felyn. Pariſ. *conſ.* 130. *ad fin. lib.* 4. De intell. Alberi. in *tracta. de teſt. 3. par. princ. n.* 43. poteſt opponi in cauſa appellationis cōpenſatio. Bal. *lib. 1. conſ. 223. plura.* Pariſ. *ad cap. Paſtoralis. nu. 51. extrà de except.* Maran. *de ord. iud. 6. par. princ. 2. art. nu.* 153. Rot. *deciſ.* 362. *&* 323. *in nouis. & deciſ.* 420. 421. 64. 262. 478. 596. *in antiquis.* Afflict. *deciſ.* 266.

In cauſa appellationis corrigitur & reprobatur per conſtitutionē regni. incip. Iuriſperitorum altercationes, & hac ratione: Quia eſt timor falſi & ſubornationis teſtium, vt ibi. Sed per inſtrumenta potero probare in cauſa appellationis, quia ceſſet timor etiam in hoc ſecundo dicto remanet in ſuo robore: Quia huiuſmodi inſtrumenta producuntur in ſua principali cauſa poſt aperturam proceſſus, vt probatur in Authen. At qui ſemel ſuprà de probat. in Gloſſ. niſi eſſet in ea concluſum. c. cùm dilectus extr. de fid. inſtr. & per Andr. de Iſern. in præalleg. conſtit. Quando verò producuntur teſtes ſuper nouo articulo connexo: Hæc lex non reperitur correcta per d. conſtitutionem. Et ita tenet Bald. in l. inuitus. ſupra de procurat.

Et de intellectu iſtius leg. vide Hyppol. ſing. 240. vbi dicit hūc text. procedere, quando aliquis in cauſa appellationis vult probare non probatum in 1. inſtantia.

Add. l. nota regulariter, quòd deducta & non probata in cauſa principali poſſint ꝓcedi vel produci, & probari in cauſa appellationis. add 3. fall. Soc. in reg 396. incip. produci. Mihi eſt reg 323. & add. ad hunc text. c cùm Ioannes. de fid. inſtrum.

l.Fin.

§. fin. in princ. licet ex pacto partium remoueatur appellatio, nō propter hoc

hoc videatur ſublata via nullitatis.Ita refert & tenet Guid. Pap. *in q.38.in fin.* Et not. quòd per pacta partium remouetur appellatio. & nota, quòd per pacta partium poſſint alterari & tolli fatalia. Et ita tenet hic Bartol. pro quo add. textum. *in l. quandiu ff. de appel.* quod non currit tempus, quando de conſenſu ipſarum partium expreſſo perſecutio differtur. poſſunt ergò partes per pacta facere, quòd fatalia non currant. Et licet aliqui tenentes contrarium reſponderunt ad illum textum, quòd loquatur de ſuſpenſione, & non de prorogatate, tamen ego non video in effectu, quæ differentia inter ſuſpendere & prorogare, cùm idē effectus reſultet in vtroque caſu, pro quo facit l. Quòd ſi nolit. *§. ſi quis ita ff. de ædilitio edicto.* vbi partes per pactum poſſunt prorogare tempus legale, vt duret in perpetuum. Et iſtam opinionem, quòd de communi conſenſu prorogare tempus legale. Ad iſtam quæſtionem vide Balb. *deciſ.* 475. qui tenet contrarium, & ex partium conſenſu tempora appellationis prorogari, tenet Felynus in c. ex ratione. de appell. Franc Aret. in c. de iud. Old. *conſ.* 12. De. *con.* 677.

Appellans habet annum ad proſequendū appellationem, & ex cauſa biénium, vt hic. & Auth. ei qui, ſupra eo. vi. Rot. Rom. *deciſ. in tit. de renunciat. in nouiſſ. & deciſ. 422. & ſeq. & 65. & 155. in nouiſſ. in 2. edit.* 471. 144. 219. *in antiquit.* 493. 467. 208. 181. *n. nouiſ.* 132. 41. 321. 428. Caſſad. *deciſ. 4. in titu. de appell. & deciſ. 6. & 9.* Ægid. *deciſ* 593. Fede. de Sen. *conſ.* 173 Pariſ. *conſ.* 108 *libro* 4. Socin. Iun. *conſ.* 117. *libro* 2. Rom. *not.* 218. *vbi latè in addit.* quomodo probetur impedimentum. In materia ad text. per Maran. *in tract. de ord. iud. 6 par. prin. 2. act. numero* 317. *cum pluribus ſeq.* Et add. pro lim. ad h. text. quæ ponit Franc. & alij ad cap. perſonas de appell. Quomodo à parte vel à iudice eſt coarctatū tempus proſequendæ appellationis. Pro intell. contra communem. Dec. ad cap. ex ratione extra de appellat. in 3. caſ. 2. conclu. 6. col. & ſeq. Abb. & alios ibi. Adde Cott. in memor. in verbo. appell. non licet. Rot. *deciſ.* 287. Felin. *ad cap. paſtoralis. §. quia vero, col. 2. in fi. de offic. deleg.* & ad cap. ſi diligenti col. 2. de for. compet. Maran. *de ord. iud. 6. par. art. 2. lim. 29. nume.* 330 per Aret. *conſ. 109. nu. 2. in fin.*

Titulus 64. Quando procuratore non eſt neceſſe.

l. Prima.

Nota iſtam legem, quòd ſententia lata contra ſententiam, quæ tranſiuit in rem iudicatam, non valet, & eſt nulla. Adde plures limitationes ad iſtam regul. per Felinum in c. inter Monaſterium. de re iudicat. Adde quòd ſententia contra ſententiam non valet, & eſt nulla. d. l. 1. ratio eſt, quia ſecunda ſententia reperitur lata ſine proceſſu nouo, & noua inſtantia ſecundùm Doct. in l. iſta & vltra fall. per Felinum poſit. vide 14. alias fallent. Socin. in reg. 438. incip. ſententia contra ſententiam. Mihi eſt reg. 253.

Gloſſ. in verb. non obtinebit.

Nota iſtam Gloſſ. quo quando dicit aliquis ſententiam nullam, & ſi quæ eſt appellat. quod nullitas cenſetur incidenter & acceſſoriè allegata, & cauſa appellationis eſt cauſa principalis, de cuius Glo. veritate vide Iaſ. *in l. 1. §. col. ff. de iniuſt. rupt. teſtam.*

Nota practicam appellandi ex iſta Glo. cui add. Alex. *in conſ. 2. vol. 3. & de materia iſtam Gloſſ. vide per Scrib. in c. dilecto, extra de appell.* & Bart. *in l. ſi expreſſim. ff. de appell.*

Nota, quòd ſententia lata eſt ius expreſſè non valet ipſo iure. *d. l. 1. & cùm inter. eod. tit. & l. ſi expreſſim. de appell. add. 16. fallent. Socin. in reg. 439. incip. ſententia contra ius.* Mihi eſt reg 354.

l. Cum inter. 2.

Limita d. l. vt per Alex. in l. qui Romæ. 3. duo fratres, in prin. de verborum obligat. & Bart. in 6. oppoſit.

Limita ſecundò, quando error expreſſus in ſententia eſſet ſecundum caſum l. ſecùs ſi contra illum errorem eſſent rationes, & non caſus in terminis, & dixit Bald. hic & Anth. de But. & Abbas in c. 1. extr. de re iud.

Limita tertiò, vt per Alex. in l. iuſtè poſſidere. 7. col. verſ. quæro. ff. de acquir. poſſ. & Socin in d. reg. 354. vel 439.

Amplia iſtam legem procedere, etiamſi eſſet alia cauſa, per quam poteſt infirmari ſententia, ſi tamen illa non fuerit expreſſa. l. quæ teſtamento. Et Bald. de excuſat. tut. Pro maiori intelligentia iſtius l. vide deciſ. Neap. 28.

l. ſi vt proponis. 3.

l. Cùm magiſtratus. 4.

l. Certa ratione. 5.

Bart. *conſil.* 259.

l. Cùm non. 6.

l. Venales. 7.

Nota, quòd ſententia lata per iudicem corruptum pecunia eſt nulla ipſo iure add. 2. fallen. Socin. in reg 441. Mihi eſt reg. 356. incip. ſententia lata per iudicem, & ſi appareret ſententiam eſſe iuſtam, nō tamē valet, vt dicit Bartol. in l. ſi quis teſtibus. in fin. ſupr. de teſtibus. vt dicit ibi Gloſſ. in teſte corrupto, quoad licet dicat verum, tamen non probat.

l. ſi propter. 8.

l. Veteranis. 9.

l. Omnem. 10.

Cepol. *conſ. crim.* 32.

Titulus 65. Quorum appell. non recip.

l. Eius qui. 1.

l. ſecunda.

Conuictus de crimine & confeſſus regulariter non appellat. d. l. obſeruate Et Bart. Veronenſ. in conſil. 164. col. 2. add. 2. fall. Socin. reg.

l. Nulli. 3.

Communis opinio eſt in contrarium, adeò, quòd à ſententia lata contra officiales poteſt appellari, vt refert & tenet Pariſ. de Puteolis. in tract. Synd. in verſ. appellatio. vltima col. chart. 9.

l. Abſtinendum. 4.

l. Ab exequutione. 5.

Ab exequtione ſententiæ regulariter non appellatur. vt hic. & in c. nouit. en. de appell. Sed vide 5. fallent. Soci. in reg. 33. incip. appellare ab exequutione. Mihi eſt reg. 26. Panorm. *conſ.* 55.

Ad l. ab executione. Limita eam, vt in quæ allegata reg. Socin. ad gloſſ. 1. vide Alex. conſi. 237. *viſis proceſſibus. in 1. col. in fin. cum ſeq. ibi circa illam gloſſ. ſibi contrariam. Cepoll. caut.* 44.

Quòd à decreto de exequendo poteſt appellari Add. Abbat. *in c. quoad conſultationem de ſentent. & de re iud. in 9. col. cum. 3. ſequent.* Et Caſtr. *in conſ.* 25. *Et in conſ.* 525. Adde etiam cautelam, quòd à decreto de exequendo appellari poſſit.

Quando appellatione pendente poſſit fieri fructuum ſequeſtratio. Bartol. *in l. Imperatores. §. fin. ff. de appell.*

l. Quiſquis. 6.

l. Ante ſententiam. 7.

Nota quòd quando quis appellat à ſententia definitiua contra ſe lata, regulariter non debet allegare cauſam appellationis, quare appellat. Scrib. in l. iſta. Add. fall. per Socin. in reg. 28. incip. appellans à definitiua.

In ead. leg. in gloſſ. magna. in verb. Iure Canonum. Nota, quòd de Iure Canonico licet à quilibet grauamine appellare. Hoc intellige, expreſſa cauſa grauaminis. c. *Cord. extr. de appel. in 6 Clem. appellan. de appel. & c. vt debitus. extr. eodem tit.* ſecùs in appellatione à definitiua, vt eſt gloſſ. de vtroque. *in l. 5. §. fin. ff. de appell.* Sed de hoc vide Socinum in reg Panorm. *conſil.* 58.

l. Et publicarum. 8.

Tit. 66. Si pendente appellatione mors interuen.

l. Etiam. 1.

l. Eius qui. 2.

l. is qui. 3.

l. ſi pater. 4.

l. Quamuis. 5.

l. Fin. 6.

Ad iſtam leg. ſi vnus. add. Philipp. in c. ex ratione col. penult. de appell. verſ. add. quòd tempus appellationis non currit, niſi à die ſcientiæ.

Titulus 67. De his qui per metum.

l. ſi contra. 1.

Oldr. *conſ.* 251. Iaſ. *conſ.* 72.

Titulus 68. Si vnus ex pluribus appell.

Si de momentanea poſſeſſione.

Titulus.69.

l.Prima.

De materia iſtius l. vide pleniſſimè Lanfrac. in verb. interlocutoriæ.& appellat.chart.90.ibid.decimo fallit.vbi,an & quando poſſit appellari.

In eadem l.ad iſtam l.vide Iaſ.*in l.patre furioſo.ff.de his,qui ſui vel alieni.* vbi quid ſi appellatio fuit admiſſa per iudicem à quo.

A ſententia lata in cauſa momentaneæ poſſeſſionis regulariter non permiſſa eſt appellatio d.l.cū de poſſeſſione.add.5.fall.per Soci. *poſt. in reg.* 32. Mihi eſt reg.18.*incip.*appellare à ſententia lata.Et ad intelligentiam.*d.l.vide deciſ.*Socini *conſilio* 263.Bartol.*in l.2.ff.de appellat.recip.*& vltra limita, niſi iudex admiſerit appellationem. Quia tunc procedit ita Baldus *in l. poſt ſententiam.col.2.ſupra de ſentent.*Alex.*con.*367.*incip.conſideratis* Iaſ.*in l.1.in prin.de noui operis nunc.*

In eadem leg.Gloſſ.fin.verſ.ſed his ſpretis.An prohibita appellatione debet concedi in integrum reſtitutio hoc in conſilio 242. vbi tenet, quòd ſic. Parner.*conſ.*55.Dec.*conſ.*28.

Titulus 70.Ne liceat in vna eadémque cauſa.

l.Prima.

Licet à duabus ſententiis conformibus non liceat appellare,vt hic:tamen ſupplicari poteſt ab huiuſmodi ſententiis,& per huiuſmodi ſupplicationem non retardatur executio , vt *per deciſ.S.R.c.*28. & per totum magnæ curiæ. de appell.verſ.item ſi contingat.

Et pro limitatione huius tituli vide Angel. *in l.ſi cum executione.* §. *hæc autem.in fin.ff.quod metus cauſa.*

Et de materia huius tit.vide Philip Franc.*in c.direct.extra de appellat.Et ad l.1.add.text.in c.ſua.de appell.* non licet alicui tertiò prouocare. Mihi eſt reg. Socin.328.

Titulus 71.Qui bonis cedere poſſunt.

In Rubrica ceſſioni bonorum an renunciari poſſit cum iuramento. Guid. Pap.q.211.*firmat*,quod non. reſpectu carceris non euitandæ. Hoc enim caſu non valet renunciatio , quo vero ad alium effectum , quòd in bonis poſteà quæſitis non conueniatur,niſi inquantum facere poſſit , hoc caſu valet renunciatio, & ipſe ibi ponit : an debitor fiſci poſſit cedere , & firmat , quod non,de quo extat deciſio S.R.*con.* 295.prope fin.ſed contrarium tenet gloſſ. in deciſ.Capell.vbi diſtinguit,quòd fiſcalis debitor eſt ex delicto non poteſt bonis cedere,ſi ex contractu,vel propter collectas,quod ſic allegat. Cyn. *in l.1.*hic teneas poſſim opinionem negatiuam. quia in materia ceſſionis obſeruata eſt.Add. Parid.*conſ.*94.*num.*10. *volum.*1. vbi debitor non euitat carceres exiſtens in dolo & culpa,& qui fraudulēter dilapidauit bona ſua,prout illi ſunt decoctores. Equelli che ſono falliti , qui beneficio ceſſionis bonorum non gaudent.Contra quos multa ponit Andr. Tiraquel.*in Rep. l. ſi vnquam.C.de reuo.donat.in verſ.bona.num.*5.

Et in hac materia add.ſingulariter Paul.de Caſtr.*in l.fin.ſupra de non num. pecu.* vbi ſi debitor promiſit ſoluere mille poſt menſem cum iuramento, eſt periurus,ſi eo tempore,quo promiſit ſcriba,ſe ſoluere non poſſe , quia pauper,vnde beneficium ceſſionis non habet , vt poſſit liberari à carceribus, cedendo bonis allegat text.*in l.pen.in fin.ff.de iure deliber.* Quod dictum Alex.*temperat in d.l.*§.*eleganter.ff ſolut.matr.procedere*, quādo dolus debitoris interueniſſet.aliàs ſecus,de quo vide quæ ſcripſi *in d.l.de non num pecu.* Et an executor inſtrumenti impediatur, ſi debitor vult bonis cedere.vide Cornel. *conſ.*102.*vol.*2. Et an Eccleſia vel clericus poſſit cedere bonis , ponit Gloſſ.in deciſ. Capell.Tholoſ.136.

Et an bonorum ceſſioni poſſit renunciari , vide deciſ. Capell.Tholoſ.51. & ibi gloſſatorem,& quæ ibi ſcripſi.

Et quis cedēdo bonis regulariter quis liberatur à debito, & valet talis ceſſio tot.tit.tit.Qui bonis cedere poſſunt.*C.*4.*ff.vide Ang.in* §.*ſi.in* 3.*col.Inſtit. de actionibus.& Iaſ.in d.*§.*ſi.ſed add.*8.*fal. Socin.in reg.*48.*inci.ceſſione,at aliàs* 18. *in reg.*65.*incip.cedens bonis.Mihi eſt reg.*47.

Nota quòd non valet pactum, quòd debitor non poſſit cedere bonis,quia videtur ſe obligare ad carcerem. Add. ad iſtam materiā.ſed de ſentent.cōſ. 60. incip.quòd pactum Rot. Rom. *deciſ.* 567. vtrum poſſit in antiquis Com in Memoral.in verb.ſolut.verſ. ex iſta reg. quod eſt contra bonos mores.ita Bald.*in d.l.qui bonis.*Et ita Bart.& Cynus *in l.alia.*§. *eleganter.ſolut.matr.* & facit quod habetur in Auth.imò.ſupr.de act.& obligat.& Feder.de ſentent. *in conſil.*58.*incip.*ſupr.ſcripſi per totum.1.vol.ſed vide fall.14.Socin.*reg.*342. *incip. pactum quod debitor.*Mihi eſt reg.179.

l.ſi quantitatem.2.

l.ſi pater.3.

l.Legis Iuliæ.4.

Debitor qui ceſſit bonis poſt quadraginta dies non datur dilacerandus creditoribus.vide Ang. in Auth. vt defuncti ſeu funera eorū ne iniur. à cred. col.5.in princ.dicens ad limitationē iſtius textus,quòd ſi ex facultate ſtatuti inſtrumentū habet executionem paratam mortuo debitore , creditor poterit facere detinere debitorem.vt non ſepeliatur.

l.Propter.5.

l.in omni.6.

l.Cum filiusfam.7.

Iſta lex allegatur,quòd faciens aliquem iniuſtè carcerari vel detineri, tenetur actione iniuriarum. Socinus conſilio 231. in 3. vol.verſ. 2. numero in 2.parte.

l.cum ſolito.8.

Add text.in l.maiorem.ff.de pactis.Fridericus *conſ.*1.

Et de materia iſtius l.final.vide Afflict.*deciſ.*5.*&* 128. *& ibi notaui.* & Alberic.*conſilio* 46.Roma.*conſ.*439.& Caſtr. *pulchrè in l.final.ſuprà de non num. pecu.*Angel.*conſ.* 213. *Ang.in* §. *cum quoque. inſtit. de actio.* vbi pulcherrima & infinita de materia ceſſionis bonorum,quem vide, & præciſe.*nu.*17.*fol.*287. vbi dicit , quòd ceſſio conceſſa principali , non prodeſt fideiuſſori. Et quid in dilatione quinquennali. vide Hyppol. *in Rubric. de fideiuſſor. num.* 65. *cum ſeq.*vbi multa de materia huius vide Kaut. in tract. de virtute virtu.22.priuileg.vbi dicit,hanc legem non habere locum in debito iurato , vt iſte , etiam alius creditor aſſentire debet in dilationem , quoniam quinquennij. Refert Bald.in c.conſtitutus.extr.de reſcriptis.col 3.Hyppol.ſing.413.Minor an poſſit cedere bonis,& an pro debito pecuniario poſſit capi.Bald.in l.1.in pen.q. ſuprà eod.dicit,quòd nō Iacob.in l.neque impub.num.5.ff. de in ius vocan. Rom.*conſ.*129.

Titulus 72.De bonis autho.iud.poſſid.

l.Cum proponas.1.

Nota,quod ad hoc vt iudex poſſit peruenire ad primum & ſecundum,neceſſe eſt,quod reus latitet.ita notatur d.l.index ad hoc.Mihi eſt reg.195.

In eadem l.in gloſſ.pen.verſ.quæ opiniones. Hæc opinio placet Bart. in l.ſi finita.§.Iulianus.ff.de dam.infect.

Authent.Ei qui iurat.

Angel.in Auth. de exhibendis reis ponit vnam pulchram limitationem ad hanc Auth.quod huiuſmoi Auth.locum habet indiſtinctè , niſi bona debitoris ſint creditori hipothecata,quia tunc in omnibus fit immiſſio,& vltra menſuram debiti declarati. Hoc etiam refert & declarat & tenet Guid. Pap.deciſ.432.in 2.col.in fin.& ibi multa ſcripſi.

Titulus 73.De priuilegio fiſci.

l.bona mariti.1.

l.Quamuis.2.

Fulgo.*conſil.*233.*proponitur.*

l.ſi cum pecuniam.3.

Rom.*conſilio* 111.*viſo.*

l.ſi labitur.4.

l.Pecuniam.5.

l.ſi in te.7.

Oldra.*conſilio*186.*licet.*

Titulus 74.De priuilegio dotis.

l.Prima.

Hic textus loquitur quoad priuilegium prælationis, quod competit mulieri,& eſt effectus,quia tunc eſt perſonale, & non tranſit ad alium , niſi ad filium,vt hic iuncta Gloſſ.in §. fuerat.Inſtit. de actionibus. Secus autem in priuilegio reali , vtpote tacitæ hypothecæ , quoniam tunc tranſit ad quemcunque,vt notat Bartolus in l.1.ff.ſolut.matr.in 1.& 2. col. & per Iaſ. in d. §. fuerat.in d.3.col & iſtud quod dicitur, quòd priuilegium prælationis tranſit ad filios,intelligas de filiis eiuſdem matrimonij,& non alterius, vt per præallég.Iaſ.in d.§.fuerat.in 19.& 20.col.num.49.

Titulus 75. De reuocan.his quæ in fraud.credito.

l.Hæres.1.

l.ſi ſucceſſione.2.

l.ſi paterna.3.

l.Filios.4.

Socinus *conſ.*264.*viſis inſtrumen.*

l.ignoti.5.

l.ſi actu.6.

Dec.*conſilio* 410.*In cauſa.*

Titulus 66. Fideicommiſſa liberta.

l. Cum inter veteres.

Oldrad. conſ. 212. quidam in ſuo.

Finis libri ſeptimi.

LIBER OCTAVVS Codicis.

Titulus 1 De interdictis.

Quæ an hodie in vſu ſint vid. l. vlt. ff. de lib. exhib.

l. Cum proponas. 1.

Valla de rebus dubiis tract. 8.

l. Præſes prouinciæ.

Cuiac. lib. 5. obſ. cap. 19.

l. incerta. 3.

Vacon. lib. 2. declar. cap. 44.

l. ſi quis quod libet 4.

Cuiac. lib. 5 obſ. cap. 7. & lib. 16 cap. 7.

Titulus 2. Quorum bonorum.

l. Prima verſ.

Quam ſi defuncti filium, qualiter probari debeat filiatio, quæ eſt difficilis probationis, vt in l. Lucilius ff. de cond. & demonſtrat. vide l. filium ff. de his qui ſui vel alieni iuris ſunt. Dec. in l. qui accuſare, ſup. de edendo. Forc. Neryom. dial. 22. Old. conſ. 18. circa 1.

l. ſi ex deicto. 2.

Dec. conſ. 424. proponitur parte 3.

l. Conſtat. 3.

Nota iſtum textum quod lex naturæ præfert conſanguineos marito, in ſucceſſione vxoris, & per iſtum textum dicebat Raph. Fulgoſ. in conſ. 71. quod vxores plerumque aut reuerentia, aut metu inſtituunt viros hæredes. Dec. conſ. 424. proponitur.

Titulus 3. Quorum legatorum.

l. Prima.

Executio ſententiæ vel inſtrumenti habentis executionem, paratam ex forma ſtatuti, non poteſt peti, niſi contra condemnatum, vel obligatum, in interdicto, vel heredes eius, & ſi heredum mentio in eo expreſſa nõ ſit, quia nominato Titio, hæres quis nominatus videtur. Ita Bald. hic. Non autem poteſt peti contra ſingularem ſucceſſorem condemnati vel obligati, vt eſt glo. in l. ea. ſup. de cond. ob turpem cauſam ſecund. Aug. in l. ſi debitori ſupra ſi aduerſ. cred. Sed vide vnam fall. Soc. in reg. 178. incip. Exequutio ſententiæ.

Titulus 4. Vnde vi.

l. Recte. 1.

Nota regulam vim vi. Hæc regula fallit in pluribus caſibus. vide Iun. circa aliud. in tract. de bello Italico. Et ſi quis expreſſerit modum in defendendo vt cùm poſſit euadere vulnerando voluit occidere punitur de occiſo. videa Cepol. caut. vol. com. 1. & Rom. ſing. 3 & quæ ibi notiter per Nicol. Pig. addito ſunt & Salyc. & ſcribentes maxime per Iaſ. in l. & vim. pen. col. de iuſt. & iur.

Pro defendenda poſſeſſione ſua non ſolum eſt licitum reſiſtere ſed poteſt quis conuocare amicos ad iuuandum ne expellatur & poſſunt percutere aggreſſorem & expulſorem. ita Bal. in iſta l. prima. Add Bart. in l. deuotum. Cod. de metal. lib. 12. & ten. t. Aug. in tract. malefic. in verſ. ſe defendendo.

In eadem l. in gloſ. in verbo moderatione. Defenſio eſt permiſſa cum moderamine inculpatæ tutelæ, vltra iſtã l. 1 Add. l. vt vim. ff. de iuſt. & iur. tamen ille qui excedit modum inculpatæ tutelæ, non poteſt condẽnari pœna mortis, ſed alia minori pœna, arbitrio iudicis, & ſic non debet puniri pro toto ſed pro tanto. Ita Bartol. in cap. 1. in fine de pact. iuramenti, firmand. & in cap. 1. in princip. 3. columna de pactis tenendis. & Baldus in dicta l. vt vim. Roman. ſing. 3. & Florian. in l. ſcientiam. §. qui cum aliter. ff. ad l. Aquil. Caſtr. in conſilio 192. incip. in cauſa altercatarum. columna vlt. Alexan. conſilio 76. incip. viſa in quæſtione. in 1. & 2. col. vol. 1. & Cepoll. conſ. 29. incip. viſo proceſſu. 5. colum. & idẽ Cep. in con. 1. in 3 co. & con. 34. col. 8. dicit, nõ puniri pro toto, ſed pro tanto quãdo quis facit ſe defedendo. & excedit modũ & defendi non poteſt aliquis cũ ſtatera in manu & menſurare, ita dicit textus. in c. fin. de Homicid. in 6. Homo enim incẽſus dolore, & timore permotus, non eſt in plenitudine intellectus.

Ita Bald. in c. 1. § fin in fin. de pact. iur. fir. Franciſc. Aret. conſ. 34. Alexand. con. 109. Cepoll. conſ. 1. Bald. conſ. 98 Zabarel. conſ. 42.

l. Vi pulſos 2.

l. Authoritatem. 3.

Nota contra iſtos potentiſſimos, qui occupant caſtra aliena, & poſtea obtinent reſcriptum ab Imperatore. Et hanc l. dicit Bart eſſe menti tenendam, & allegatur, violentiã poſſeſſionẽ per principem non confirmari, & ita Bart. in tract. de tyranno. in 15. col. nu. 10. q. Bald. in c. nihil. in 3 notab. de præſcrip. Florianus, in l. vniuerſas. C. de precibus imp. off. Ad intellectum iſtius. l. vide Felyn. in c. proballi. de præſcript. col. pen. verſ. circa quartum. chart. 179. 197.

l. ſi de poſſeſſione. 4.

l. inuaſor. 5.

Menoch. de recup. poſſ. remed. 7. Bald. conſ. 323. proponitur part. 2.

l. Meminerint. 6.

Pro intell. h. tex. vide Dec. conſ. 191. col. fi. in not. quæſt. vbi aufertur poſſeſſio ab aliquo non citato, contra hunc tex. & c. licet de prob. in 6. & ob. contr. fortiſ. l. fi. §. fi. ff. quod met. cauſa vide Alex. ad l. à diuo. §. in venditione. col. 2. ff. de re iud. vbi etiam Iaſon. col. 3. & alij, laté per Afflict. 1. pa. conſtit. regni. rub. 25 n. 30. & ſeq. Bart. & Doct. ad l. iuſtè poſſides. ff. de acquirend. poſſeſſ. Felin. ad c. de cætero. de re iudic. Sebaſt. Ia. ad l. iubere cauere ff. de iuriſdict. omn. iud. nu. 5 Anchar. con. 133. ſatis. Ang. Aret. in §. quadrupli. nu. 74. in fine. Inſtit. de action. Menoch. d. lib. cap. 8. Forner. ſelect. lib. 2. cap. 11. Zoannetus rer. quotid. cap. 25. Lapus alleg. 101. Dec. conſ. 200. in caſu.

l. ſi quis in tantam. 7.

Nemini licet autoritate propria rem ſuam ſibi vindicare Iaſon. ad prin. Inſtit. de action. nu. 74. Socin. reg. 34. & 292. auctorit. Rip. ad ca. ſæpe. num. 68. de reſtit. ſpol. & ad cap. 1. nu. 89 extrà de iudic. In mat. Alex. & alij ad l. naturaliter. §. nihil commune. de acquirend poſſ. Rip. ad l. in quartam. nu. 118. ad l. Falcid. Bald. nouel ad l. 1. num. 301. ff. ſolu. matr. Cepoll. Caut. 100. Diaz. reg. 779. Tiraquel. in tractat. le mort. 3. part. prima decl. 11. num. 5. & ſeq. & poſt leges connub. Gloſ. 5. nu. 130. & 154. Plot. ad l. ſi quando. Cod. eo. num 53 & 684. Hæc lex non habet locũ de iure Cano. Zoanet. in tract. de differ. inter Ius Cano. & Ciuil. nu. 163 In mat. latiſſ. de ſpoliante aliquem violenter ſua poſſ. quibus ſubdatur pœnis Port. lib. 1. concluſ. 38. vbi ponit 40 amplias & 37. limit. ad hunc tex. & an iſte text. habeat locũ in alia violentia quàm expulſiua, & an procedat in terminis l. ſi quando. Cod. eod. Socin. Iun. conſ. 17 num. 18. & 19. lib. 2. Marc. Ang. con. 83. num. 18. & 19. lib. 2. Marc. Angel. conſil 83. num. 6 inter conſil. diuerſ. ad cauſ. vlt. volunt. vol. primo.

Ad Gloſſ. magnam hic pro eius intell. vide Andr. de Alfer. conſ. 26. nu. 7. inter conſ. crim. volum. 1.

Vide Iaſon. in §. ex maleficiis in 15. col. Inſt. de actionibus. & Hipp. ſing. vbi ponit limitationem ad hanc leg. Vide Coro. conſ. 123. vol. 2, vbi de materia damni clandeſtini, an ſtetur iuramento ipſius, qui damnum paſſus eſt. Ad habeat locum iſta lex. ſi quis in tantam, in quaſi poſſeſſione, vide Tiraqu. poſt leg. con. Gloſ. 5. num. 130. Quod autem. Add. quòd licèt iſta lex dicat, quòd perdat actionem. ſi violenter aggreſſus eſt poſſeſſionem rei, ad quam conſequendam habebat actionem, non procedit, quãdo eſſet in poſſeſſione, tunc poteſt propria authoritate ius ſibi dicere, & vide planè per Pet. de Rauen. in compendio Iuris Canonici. in tit. de immunitat. eccleſ. fol. 162. co. 1. & 2. & add. ſingulare dict. Specul. in tit. de reſtit. ſpol. §. 1. verſ. item. quidam dicunt, quòd pœna iſtius l. non habet locum hodiè, nec in vſu eſt, d. l. eſt Canoniſata in c. fin. in q. 3. aliàs 4. Panorm. conſ. 100. ad claram part. 1. Cepoll. conſ. 4.

Alicui non licet ſibi ius dicenti rem ſuam authoritate propria vẽdicare. d. l. ſi quis. vide 7. fallent. Soz. reg. 52. incip. authoritate. Ruſticus vel miles committens aliquid cõtra ius poſitiuum, excuſatur d. l. ſi quis. vide 7. fallent. Soz. reg. 432. incip. ruſticus.

Pœna iſtius l. ſi quis in tantam, & eius vigor regulariter nõ habet locum in cauſis ſeu rebus eccleſiarum, & ſi talis rigor approbatus ſit actionibus. vt eſt Gloſ. & ibi communiter Doct. in c. 1. ext. de dolo. & vide 2. Fallent. poſitas per Soz. in reg. 360. incip. pœna legis, ſi quis 292. Gloſſa in verbo amittat. Nota iſtam diſpoſitionẽ, d. l. ſi quis, & intellige per ſententiã, & non ipſo iure. Add. quòd etiamſi ipſo iure in caſu iſto amitteretur dominiũ, tamen adhuc ſententia requireretur declaratoria text. in c. cum ext. de hæreticis in 6. Alexan. in l. ii cui bonis. 5 Co. de verb. obl. & in l. ſi quis maior. col. pen. ſupra de tranſactio. Et ibi etiam Iaſon in l. 2. col 5. ſupra de iure emphy. ſimile in omiſſione feudi per Feloniam, vel verborum bonorum publicationem propter crimen læſę maieſtatis, an requiratur declaratoria in c. Imperialem §. caliditas. & prohib. feud. alien. per Feder. licèt ipſo iure propter rebellionem bona publicẽtur, vt in conſtit. regni. incip. Nuper apud tranum bona præditorum. vnde etiã text. iuncta Gloſſ. fin. ſupra de iure emphyt.

In eadem Gloſ. magna in verbo 7. addè quòd licitum eſt cuilibet ſibi ius dicere in defectum ſuperioris. Ita Innoc. in c. olim cauſam. ext. de reſtit. ſpol. & per Abb. aliquid in cap. 1. ext. de iudicio. & tex. cum Gloſſ. in c. Ius gentium, quæ diſting.

Pro intellectu & ampliatione iſtius nobilis tex. vid. Iaſ. in §. ex maleficiis. 15. col. Inſtit. de actionib. Caſt. in l. ſi de poſſeſſ. nu. 3. ſupra de probat. vbi de intellectu

iſtius l.& Corn.conſ.95. & 123.col.3.in litera R. vbi dat pulchram limitationem ad hanc legem.

Intereſſe quò non poteſt aliter probari, probatur ſolùm per iuramentum. d.l.ſi quis. Et no. G oſſ.in l.1.ff.quod vi aut clam. Et not.in c.1.ext quod met.cauſa. & Gloſ.cap. Mic qualiter ext.de accuſat.quæ dicit, quãdo prælatus aliter nõ poteſt reddere rationem, ſtatur eius iuramento. Et vide 2.fall. poſitas per Socin.in reg.incip.intereſſe.Mihi verò eſt reg.190.

Carm.cont.lib.2.Select.cap.13. Couarr.lib.3.variarum reſolut. Menoch. vbi ſupra cap.9. Pilæus q.86. & 87. Alphonſus de Caſtro de poteſtate legis pœnalis lib.1.cap.5 primo documento.

l.Meminerint.8.

Cuiac.lib.1.Obſ.cap.20.& lib.2.cap.31.Parlador.rerum quotid.cap.9.§.1.

Damnum datum per violentiam, probatur per iuramẽtum actoris cum taxatione iudicis, vide Pulchr. reper.ad h.l.per Io.Bapt.Plot.qui latiſſ.re. vide Iaſ.ad l.videamus. §.referre.num.12. & 13.ff.de in lit.iur. Bald.deciſ.192. Franc. Cur.ad l.admonendi.num.345. & ſeq.ff.de iureiuran. Duaren.ad l.in actionibus. nu.50. ff. de in lit.iuram. Soc. in reg.190.intereſſe.In mat.Felin.ad c.veniens,el.2. poſt med.col.4.verſ.5.conclu.de teſtib. & quomodo procedat Ioan. Crot.conſil. 122.num.12.

l.ſi quando.9.

Duaren.de in lit.iur.num.50.Dec.conſil.83.incanti c.82. Bald.conſ.323.Franc. Aret.conſ.61.Dec.conſ.591.Alex.conſ.130.Petrus de Anch.conſ.286.Zabar.conſil.115.

l.Non ab re.10.

Menoch.de recuper.poſſ.remed.15.

l.Cùm quærebatur, quæ eſt l.fin.

Occupans poſſeſſionem vacantem, tenetur eam reſtituere domino, quẽadmodum tenetur inuaſor vel fur. Rip.ad c. ſæpe.num. 55. de reſtitu. ſpol. Ant. Rub. ad l.naturaliter.§.nihil commune.ff.de acquir. poſſeſſ.numer.86. Al.de verb. oblig.lib.2.col.13.verſ.ſi inſt.& vide text.in c.licet cauſam.in verb.temeritatem. vbi Abb.num.10.de proba. Pariſ.ad c.ſi diligenti.num.22 extra de præſcript.

Poſſeſſio vacans quæ dicatur, & quando dicatur vacare, vide Rom. conſil. 350.& per Felin.in c.cum Ioannes Eremita.de fide inſtrum. & ibi de eo qui promiſit dare poſſeſſionem vacuam & expeditam, & ibi etiam, quid importet plena poſſeſſio & quid importet pacifica poſſeſſio dicitur quando non eſt controuerſia deducta, ita Card in c q.de reſcript.

Et quatenus in iſta l. cùm quærebatur. in verſ. omnes autem ſcire debent, probatur quòd in dubio præſumitur res eſſe alicuius. vide Aret. in §. nullius. Inſtit.de rerum diuiſ.vbi quid in beneficiis eccleſiaſticis, an præſumãtur vacantia.

In d l.fin.verſ.locum habentibus in fin poſt 30.annos mala fides allegari non poteſt, vt tenet Bart.& eſt deciſ. S. R.c.246. in p. dub. Menoch.de retract.rem.23.Couarru.d.cap.16.Zabarel.conſ.5.vacante.

Titulus 5. Si per vim.

l.Iudices.1.

Menoch.de recuper.poſſ.remed.6.Bald.conſ.173 ſuper parte 2.Bart.conſ.2.Martinus.Rom.conſ.350.in caſu.Oldrad.conſ.227.de toto.

l.Nec imperiale.2.

Quatenus habes ex iſta l.quòd poſſeſſor non dicitur priuari ſua poſſeſſio. antequam audiatur, add ſimilia,& limita per Hypp.ſing.195.

Poſſeſſor non conuentus nec citatus, non debet turbari in ſua poſſeſſione, etiam ex reſcripto principis vel interlocut.iudicis per Bart.hic, & ad l.ſ. num.16.C.de edic.di.Adr.toll.vbi Dec.num.4.& 5. Inno. ad c. intra quatuor. de maior.& obed.Cald.conſil.4 de dilat. latiſſ. per Bart. ad Rubricam. c. qui admiſit.num.109.Moder.ad c.fin.col.7.de præſcript. declarat nouiſ. Cachera deciſ.36. num.4.Lampus alleg.101.Bart.con.91.in prin.Oldr.conſ.227.de toto.268.quæſtio. Dec.conſ.74.& diligenter parte 1.Rom.conſ.347.

Titulus 6. Vti poſſidetis.

l.Vti poſſidetis.1.

Duar.lib.1.diſput.cap.21. Ioannes Robert. lib. 3. ſent.iur.cap. 21.Bart.cõſ.81. Martinus Iaſon.conſ.6.ſpectiſſimè parte 1.Cuma.conſ.158.viſis.Dec. con.221.nõ patitur.Bart.conſ.112.quidam accuſa.

Tit.7. De tabulis exhibendis.

l.ſi in poteſtate.1.

Titulus 8. De liberis exhibendis.

l.ſi vt proponis.1.

l.Adi præſidem.2.

l.ſi ad inſtar.3.

Titulus 9. De precario.

l.ſi re non.1.

Cuiac.lib.5 Obſ.cap.24.

l.Habitantis.2.

Titulus 10. De ædificiis priuatis.

l.Et balneum.1.

Briſſon.lib.1 ſelect.cap.1 Socin.conſ.106.

l.Negotiandi.2.

Cuiac.lib.5.Obſ.cap.26.Zabarel.conſ.17.Bart.conſ.110.

l.An in totum.3.

Ioan.Cald.17.ſtatuto.tit.de conſtit.Bald.conſ.233. Si per inſtrumenta.parte 1.

l.ſi vt proponis.4.

Ad hanc l.ſi vt proponis, vide Carol.Mol.in tract.de vſur.nu.57. & in lib. nu.B.782. & 784. Vide Corn.conſ.222.vol.2.mino.5. vbi per hanc legem firmat, quod ſocius rem communem reficiẽs, ſi alter ſocius poſt refectionem, non ſoluit partem ſuam infra 4. menſes poſt requiſitionem domini res communis tranſit in reficientem. Idem tenet Iaſ.poſt Bartolum in l.quominus.col.13.de flum.Ang.in l.quid.cum liberus.verſ.vnde.ff.de ſeruitate vrbano.præd. Aret.in §.ſequens pen.col in tit.de refect.num.4.Et adde text.in hoc de lege cum duobus.§.Idem reſpondit.ff.pro ſocio.126.in l.ſi inſulam.in [illegible].col.in 4.q.de verb. obligat.& in l.ſerui electio.col.3.de legat.2.Iaſ.in d.§.ſequẽs in penult.col. Crem.ſingul.97.Bald.conſ.100.

l.ſi is contra.5.

Bald.conſ.253.Si per inſtrumenta.parte 1. Corn.conſ.217.viſo.parte 1. Dec. conſ.388.verbis.

l.ſi quis poſt.6.

Oldr.conſ.225.gramamine.

l.Nemini.7.

l.ſingularium.8.

l.ſi cui.9.

Ad iſtam l.vide Ang.hic & Bart.Cepol.in tract.de ſeruit. vrb. præd.in tit.de Maenianis. Valla de reb.dubiis tract.8.

l.Per prouincias.10.

Vnicuique permittitur ſuas proprias poſſeſſiones murali ambitu vallare, an priuato iure in proprio ſolo liceat caſtrum ædificare. Nicol. Boer. deciſ. 320.vbi firmat quod ſic, niſi in confinibus regni hæc faceret. Oldr. conſ.190, thema.& 187.primum.Fulg.conſ.222.quatuor.

l.Mœniana.11.

Cotta in voce Mæniana. Valla tract.8. Cuiac.lib.1.Obſr.cap.30. Briſſo.lib.1. Select.cap.2.Bald.conſ.148.ad euidentiam.parte 2. Corn.conſ.283.in hac conſulta, parte 2.

l.Ex quo.12.

§.1. Et nos.

§.2. ſed cum.

§.3. Nulli.

§.4. Inſuper.

§.5. Item illud.

§.6. Præterea.

§.7. Et

Digitized by Google

§.Et hoc quidem.7.

§.Prouideat.8.

l.cum dubitatur.13.

Tit.11. De noui operis nuntiatione.

l.De operis.1.

Titulus 12. De operibus publicis.

l.Plurimi.1.

l.Quæ operibus.2.

l.Neque.3.

l.Præterea.4.

l.Intra vrbem.5.

l.Præſcriptio.6.

Dec.*conſ.271 ſuperiori anno.*

l.Ad portus.7.

Panorm.*conſ.3.caſus part.2.*

l.Omnes quibus.8.

Guid.Papæ.*conſilio in actione.*

l.ſi quando.9.

Roman.*conſ.310.in caſu.*

l.ſi qui iudices.10.

l.Ne ſplendidiſſimæ.11.

l.Omnes prouinciarum.12.

l.Nemo iudicum.13.

l.AEdifitia.14.

l.ſi aliquando.15.

l.ſi quando.16.

l.Quicunque.17.

l.Turres.18.

l.Quia plurimæ.19.

l.Qui ſine.20.

Occupantes viam publicam tenentur argumēto iſtius l.pœna 50.lib.11.& ita Afflictus tenet in contractu de iure prothimiſeos.in verſ.Eſt autem, in 3.col.in Rub de pig.An iuriſdictio Caſtri pignorat.tranſeat cum pignore ad finem,vt creditor poſſit exercere iuriſdictionem in Caſtro pignorando. Rom.*ſing.254.* Barbat.*in reg. Rubrica,de reb.Eccleſ.non alienand. in 2.q.col.3.in fin.*& Doct. *in c.Berthold. de re iud.*de quo etiam per Bertrand,*in c.1.de Feud. dat.in vicem.*& Caſtr.*in conſ.156.col.2.incip.viſis actis,vol.2.*

l.Baſilicam.21.

l.Nemini.22.

Tit.13. De ratiociniis operum publicorum.

l.Vna iubemus.

Tit.14. De pignoribus & hypothecis.

l.Debitor.1.

l.Quamuis.2.

Nota quod ſecùs eſſet ſi quis habêret generalē hypothecam,in omnibus bonis debitoris,vt in *l.2.ff.qui potior.in pig.*& vide de hac l.*Cremon.ſing.53.*Parid.*conſ.103 Gloſſ. in verbo redigere.* Nota hanc Gloſſ. quod creditor ſemper præſumitur,quod accipiat pignus æquiualens debito, ſi tamen nō accipiat æquiualens,non præiudicat ſibi creditor.*ff.ſi cert.pet.*

Specialis hypotheca ſecundi creditoris præfertur generali prioris ſpecialem habentis,ex qua poteſt ſibi ſatisfieri. Pro intellect.& materia h l.vide Pariſ.*conſ.50 num.27.cum ſeq.lib.1.* Rip.*ad l.priuilegia.num.29.ff. de priuil.cred.* & quæ requirantur ad hoc, vt locum habeat hæc diſpoſitio. Cachera dec.*ſ.159.num.3 4.& 6.*

Valla *d.operis tract.*11.Couar.*lib.3.variar.reſolut.cap.18.* Chaſ.*conſ.63.quidā.* Bald.*conſ.285.caſus parte 2.*

l.creditores.3.

Et ibi in Glo.*in verbo debent* vbi dictio debet accipitur pro poteſt & è cōtra.Vide bonam Gloſſ.*in l.ſi præ.ff.de off.præſidis.*

Nota quòd ſententia lata in alterius contumaciam alteri non noceat,vide Hipp.*ſing.& quamuis* Zabarel.*conſ.51.Titius.*

Adde Afflict.*deciſ.326 fuit not.*Tiraq.*in tract.de iur.conſt.poſ. in prima par. num.37.& ſe.*Annib.de Canon,*ad l nemo poteſt.num.343.de legat.1.*

Menoch.*de adip.poſſ.remed.5.& de arbit.iud.caſ.180.* Zoann.*rer.quot.cap.61.*

l.Cum te pecuniam.4.

l.Præſes prouinciæ.5.

Rom.*conſ.329.præſens conſultatio & 187.in re.*

l.In ſumma.6.

l.Vſucapio.7.

Sarmientus *lib.2.ſelect.cap.9.*

l.Quamuis.8.

l.ſi dominium.9.

l.Debitores.10.

Alienatio facta à debitore,quouis titulo,non obeſt creditori, quin pignoris iure vtatur aduerſus emptorem. Hanc l.limita,niſi debitor obtuliſſet creditori debitum, & creditor ſine iuſta cauſa recuſaſſet, tunc enim extinguitur hypotheca,& debitor poteſt alienare, tenet *Gloſſ.in l.ſi quidem ſupra de donat.inter virum & vxorem.*Cuiac.*lib.5.obſer.cap.32.*

l.Nominatori.11.

l.ſi vxor.12.

l.Cum dominam.13.

l.Diſtractis.14.

Auth.hoc ita.

l.Debitorem.15.

l.Etſi frater.16.

l.Quamuis.17.

De hac l.quamuis,vide Bart.& Paul.*in l.interdum.ff.qui pot.in pig.*Et empta ex pecunia pupilli, licet non paciſcatur, vt res empta ſit ei obligata, tamen niſi profertur omnibus creditoribus anterioribus, hoc dicit Gloſſ.fin. hîc in verſ.Sed hoc fallit,&c. quam allegat Corſet.*in ſuis ſing.in verb.emptio.* Vital.*lib.2.variar lect.cap.19.*

Et iſtud de pupillo amplia, etiamſi vnus pupillus emiſſet de pecunia alterius pupilli. Nam tacitè contrahitur pignus contra ipſum pupillū emetentem.tex.eſt *in l.3.in princ.ff.de reb.eorum.*

l.ſi pignoris.18.

Rom.*conſ.388.in caſu.*

l.ſicut.19.

l.Res obligatas.20.

C.eod.creditori priori ſolutis non ſuccedit in pignore in hypotheca.Ioan. Dist.*cap.163.*

Digitized by Google

l.Creditor.21.

Tantum operatur obligatio, conſignatio & depoſitio debiti, quantum ipſa ſolutio hic per tex. Quid autem operetur conſignatio & depoſitio, vide gloſ.mag. & mantis tenendam.in §.illud.in verb. & hoc in Auth. vt ex actu inſtitut.col.7.l.acceptam.C.de vſur.

l.Seruus.22.

l.Maior.23.

l.Perſecutione.24.

Auth.Hoc ſi debitor.

Si prior conueniatur poſſeſſor quàm principalis, & non fuit oppoſita exceptio ordinis non ſeruati, an ipſe poſſeſſor poſſet condemnari. Bald. in l. prolatam.C.de ſentent.tenet, quod ſic. & ita in deciſ.Delphin.94.& 222.

Et de materia huius titul.v de omninò deciſ.parlamenti 432.& pro limitatione huius Auth. vide Afflict.in deciſ. 139. & pro intellectu ipſius vide Ang.Aret.in §.item ſi quis.in 4.5.6.col.Inſtit.de actionibus. vide etiā deciſ.cap. 54.vel 541.Panorm.conſ.29.in q.præſenti parte 2 Rom.conſ.187.in ea.

Et quamuis creditor non poſſit agere hypothecaria contra tertium poſſeſſorem poſſidêtem rem ſibi obligatam, niſi principali debitore diſcuſſo, tamen nota, quòd ſi in obligationem quando debitor obligauit bona ſua, vel certa bona, & debitor conſtituit nomine creditoris poſſidere, tūc creditor poteſt agere contra tertium poſſeſſorem, etiam non diſcuſſo principali, vt voluit Bart.in l.creditores.vlt.col.eo.tit. & Crott.in rep.l. ſi is qui pro emptore. fol.15.col. 4. de vſucap. tamen hodie in regno dubium iſtud eſt deciſum per pragmat.regni Ferdinandi primi, & de hac materia vide Afflict deciſ.139.

Adde Soc.conſ.80.lib.3.Crau.conſ.201.dubio 7.nu.45 & conſ.223.& 263.idē conſ.77.nu.5.16.& 18.Guid.Papæ conſ.109.& q.94 431. & ſeq.nu.7. & ſeq. & q.492.Ro.conſ.416.& 430.

An cauſa commiſſa ſola facti veritate inſpecta reiiciatur excuſatio. Grat. conſ.87.lib.1.in fi.& 63.lib.1.in fi.vbi de com. An contra fiſcum Deci.ad l.fi.ff. ſi cert.pet. Are.con.226.& 136.Crau.vbi ſupra.Anchar.cōſ 244.Arct.ad l.exitus. p.de acqu.poſſ.Iaſ.ad §.ſi quis in fraudem.nu.76. cum ſeq. Inſtit.de actio. Cornel. conſ.46.col.pen lib.2.Felin ad cap.ex reſcripto.n.19.de iureiur.in. Dec.ad d.l.fi.nu. 30.Angel Alex.& Iaſo.ad l.a diuo Pio.§.in venditione.col.13. de re iu. Soc. conſ. 24.lib.2 Neguſ.de pignor.& par.1.memb.4 concluſ.num 11.& ſeq.vbi ponit reg. cum 3.amplia.& 12.fal.Fel.ad c.2.nu.23 de libel.oblat.Rip. ad Rubric.ff.de inrerd.nu.14.Cagnol.in proœm.ff.nu.25.Franc.in diſput.pets. nu.40. primo dub. 4. vol.tract.Paril.conſ.103 & conſ.109.nu.52.vol 3.

l.ſeruo.25.

l.ſi tibi.26.

l.ſuper hypotheca.27.

Alc.lib.6.cap.26.parerg.& in l.dotes.C.de mun.e ilegin.lib.11.& lib.8.c.5 parerg. Rom.conſ 3.viſo.

Auth.Quod obtinet.

Titulus 15. In quibus cauſ pign.

l.Vniuerſas.1.

l.Secund.

De materia huius l.vid.cap.1.licet bona contrahentium.cum fiſco ſunt tacitè hypothecata, tamen ſecus eſt in ciuitate, quoniam niſi expreſſè hoc exprimatur, non habet contra debitorem ſuum rectam hypothecam. vt inquit gloſ.hic & Iaſ.in §.Seruiana.in 6.col.nu.38.& ſeq.Inſtit.de actionibus.

l.Quamuis 3.

Cuma.conſ.58.quæritur.

l.ſatis notum. 4.

Nota iſtam l.locum habere in rebus in dotem datis.& non niſi rebus paraphernalis, vt ſup.in l.1.de priuileg.fiſci,& vide Cepol.deciſ.129.in 4.col.num. 14.Couar.lib.1.var.reſol.cap.16.

l.ſi non inducta. 5.

l.ſi mater.6.

Vide circa hanc legem quæ ſcripſi in l.omnes ſup. quando mul.tut. off. fungi poſſunt.& de hac l.vide Dec.conſ.591. vel 592 per tot. Soc. in conſ.180.& 126. vol.1.& conſ 349.num.10.col.3.nu.21 & Dec.ind.conſ.59.nu.20. Intelligit hanc legem procedere quando mater tranſiuit ad 2.vota, tēpore quo tutelam adminiſtrabat, ſecùs vero, quando poſt finitam tutelam & ratione non reddita, & ad hoc vt matri bona ſua obligata, iuxta hāc legem, oportet maritum abuiſſet hanc notitiam de tutela vxoris.5.Dec.591.ſextus.

l.ſancimus.7.

Titulus 16. Si aliena res.

l.Procurator.1.

Angel.conſ.388.conſtat.

l.ſi probaueris.2.

Nota quod licèt res aliena poſſit vendi.l.rem alienam.ff.de contrahend.emp. Domino tamen non præiudicat ſi cōſenſum non accōmodauit, ideò quod poterit agere rei vendicatione contra emptorem, & recuperare rem pretio etiam non ſoluto de primo eſt, text.in l.2.& l. nemo ſup.de reb.alien. & hoc niſi Dominus partiū participauerit.l.quadam ex parte.ff.de euict. & ibi ſcripſit Prizus.q.100.

Pignorari autem res aliena nō poteſt vt hic, & hoc niſi ſciens creditorem fraudaſſi, pro quo add.text.in l.ſi rue quem lib. gloſſ.allegat ſup.V alienam.licèt rei alienæ valet venditio, tamē pignoratio rei alienæ non valet, & ratio diuerſitatis quia vēditio perſonā afficit. Pignoratio autem & obligatio ipſam rem vt multa gloſſ.in verſ.poteſſem, & licèt non valeat rei alienæ obligatio, tamen ſi ſciente proprietario facta fuerit in fraudem creditorum ſuorum, huiuſmodi obligatio valet, vt hic per Doct. & per Alex. in l.qua dotis. 8.col. ſol.mat.& an, & quando valeat obligatio rei alienæ. Vide Bart.in ſ.eod.in l. cum rem.

l.Curator.3.

l nec ſi.4.

l.Cum res.5.

Agens hypothecaria ſufficit probare poſſeſſionem debitoris, cum titu. & bona fide, vt hic & Iaſo.in §. Item Seruiana in 12.col.n.89.Inſtit.de actionibus. & hoc nunc cum agit, contra principalem quando vere agit, contra extraneum debet probare ipſum debitorem fuiſſe Dominum rei obligatæ tempore obligationis vt per Bart.hic.

l. Quæ prædium.6.

l.Si in rem.7.

l.nexum.8.

Tit.17. Quæ res pignori obligari poſſunt.

l Prima.

Vide Bart.in hanc l.notabilem decidentem hanc q.an qui ſuſcepit, in ſe omne periculum & ex caſu fortuito euenîēte an videatur ſuſcepiſſe periculum & an generali obligatione veniant ſupellectilia generalia neceſſaria. Guid.Pap.conſ.115.vertitur.

l.Cum conſtēt.2.

l. ſi monumento.3.

l.nomen.4.

Nota per iſtum textum quod ſi debitori debitoris mei facta eſt proteſtatio ne ſoluat, valet ſi habeo ipſum obligatum, aliàs non tenetur parere per iſtum text.

Limita tamen ſingulariter non habere locum quando mandatum eſſet à Iudice, quia teneretur parere & ſi paruum bene fecit ſine oſtentione inſtrumenti ab ipſo proteſtante.Bart.in l.non ſolum.§.morte,de non.operis nunciat.

Et de materia huius legis vide Bald.cōſ.25.vol.3.col.3.in antiq. & pulchrum conſ.Alex.17.requiſitus in cauſa vertente.vol.10. vbi declarat intellectum huius legis, Et nota quod in generali obligatione veniunt ſur.l. fin. inf. eod. qua in oblig.pignori non tractatur, de magno præiudicio.

Et ipſa interpellatio quo fieri debeat, vide Iac.in l.quod te.in fin.ſi cert.pet. & Roſac.conſ.336 incip.circa propoſitam conſultationem.

Ceſſionarius nuncians nec edat cedenti, ſi per ſimplex verbum hoc facit, non impedit debitorem ſoluere creditori. Primo niſi oſtendet ſibi inſtrumentum ceſſionis & legat.& copiam Dec.ſibi ita Bart.in l.1.in 5.col.nu.20.ff. de non.oper.nunciat.

Et quamuis nomina debitorum, inſtrumenta & chyrographa poſſunt etiam ſpecialiter & generaliter obligari, tamen ſi inducuntur in domo, & conducto intelliguntur, tacitè per hypothecam obligata, vt refert & ten. Iaſ. in §. Item Seruiana.6. col. Inſtit.de actionib. Rom.conſ.336. Dec. conſ. 98. Rom.conſ.330.Bald.conſ.257.Cuman.conſ.4.

l.ſpem eorum.5.

l.Qui filios.6.

l.Executores.7.

Neceſſaria ad Agriculturam nō veniunt in executione fienda. Vide Rip. in tract.

in tract. de remed. retin. poſſ. num. 121. *& ad l. obligatione, de pignor.* Iac. Menoch. *in tract. de arbit. Iud. lib. 2. centu. 4. caſ. 378. num. 9.*

Gilbert. Regius *lib. 2. ἐναντιοφανῶν cap. 20.* Cuiac. *lib. 4. obſ. cap. 20.*

l. Pignorum. 8.

Auth. Agricultores.

l. ſi quis bona. 9.

Futura an veniant in conſiſcationem bonorum Iacob. *in l. ſi quis iniquum §. illud quoque in 2. ff. quod quiſque iuris.* & Rom. *ſing.* 417. & an diſpoſitio cōprehendat actiuum de futuro Barb. *conſ. 6. vol. 3.*

Et an bona futura & præſentia poſſint vendi, & de neutro venditor teſtari. Bertach. *conſ. 5. vol. 3.*

De ratione iſtius leg. ſi quis. vide Bart. *in l. fin. §. 1. de legat. 2.* & vide Soz. *reg. 427. aut 247. &* Bart. in *l. cum ita, in 3. col. de auro & arg. legat. & in l. fin. mandati. num. 5.*

Bona futura an veniant in obligatione generali. Iacob. in *l. fin. C. de pact.* etiam an in vendit. omnium bonorum veniant omnia bona futura, vide deciſ. *Delphin. 291.*

In ea l. ſi quis. & ibi Gloſſ. in verb. *pertinent. in verſ. ſed tamen cōprehenditur* locutio indefinita extēditur ad futura regulariter. *d. l. ſi quis. & l. ſeruitus. ſup. de ſeruit. & in §. quia e vero. aut. de priuileg. re.* & plenè per Bart. *in l. ſi ita. ff. de auro & argento leg. et.* ſed vide & fallent Soz. *in reg. 304. incipiens. locutio 247. reg.*

In ead Gloſſ. *in verb. ſed aliud eſt.* vide text. *in l. fin. §. 1. ff. de legat. 2.* Ibi an donatio. & Bart. *in l. fi. §. 1. & Craſſ. in l. is qui pro empt. chart. fin. col. 3. in prin. vbi* ſcilicet veniunt bona futura in obligatione generali omnium bonorū, non tamen hoc procedit in donatione vel alienatione, & ibi rationem habes, vt hic in Gloſ. quia magnum damnum dante eſſet.

In eadem. *l. in Gloſſ. fin. capit. in deciſ. 123. col. 3.* Quod in tacita hypotheca veniunt omnia bona etiam futura. *l. hac edictali. § his illud. in §. ſ. & ibi* Bald. *l. de ſecund. nupt. poſt. ead. ſſ. lut.* Ioan. Cal. *conſ. 1.* Bald. *conſ. 482.* Cum *conſil.* 50. Bald. *conſ* 370.

Et an in generali obligatione futurorum bonorum veniāt bona heredis. Ang. *in l. aſſiduus. in p. §. qui pot. in fi. habetur, tenet quod non.* Alex. *in l. ſi heredi. de legat. 1.* Adde quòd ſub hypotheca generali veniunt omnia bona præſentia & futura. *d. l. ſi quis.* quam limita non procedere in his rebus, in quibus eſſet prohibita hypotheca vel alienat, vt tenet Bart. in *l. codicillis. § ſubſtitutio. de legat. 2. & l. rem delegatam. ff. de adimend. legat.* facit lex obligatione generali. *ff. de pignoribus.* Item limita non procedere in bonis venalibus ſecūd. Bart. *in l. certi. ſup. legatis.* Contrarium melius tenet Alex. *in l. ſi conſtante col. ante penul. ſolut. matrim.* & an tali caſu requiratur poſſeſſio futurorum, bonorum, ſi obligans conſtituit ſe creditoris nomine poſſidere. Alex. *in l. 3. §. incertum. ff. de acq. poſſ. & plenum.*

Tit. 18. Qui potiores in pignore hab.

l. Prima.

Add. quòd ſi primus offerat ſecundo creditori, remanebit in poſſeſſione pignoris. vide Dec. *Soci. conſ.* 259.

Ad eand. l. Qui prior eſt in tempore, potior eſt in iure, & ſic ſecūdus creditor habet ius offerendi. Hoc tamen limitetur in prætorio pignore. vt *l. vlti. de bon. aut. iud. poſſ. & l. si vnū. §. qui potior. ff. vt in poſſ. legat. &* Bart. *in l. 1. in 2. col. ff. de pig. act.* & hoc quando ſunt eiuſdem titu. Alias non habet locum reg. iur. communis, vt per Dec. & Bart. *in l. 2. eod.* vide ad hanc legem etiam Decium. S. R. *conſ. 259 incip. ſuper lib. theſaurariæ. col. 3. vol. 1. vbi vlt.* permittēdum eſt, vbi quis præferatur de plurimis creditoribus. Et *conſ. 342. 432. vol. eod. incip.* caſus talis eſt. vbi quando ſunt multi creditores vnius qui non eſt ſoluendo omnibus, qui preferantur, an pro rata cōcurrant ad iſta bona, & de pluribus creditoribus ibid. & Bald. *in conſ. 276. incip. ſuper fac. vol. 2.* Paulus de Co. *in l. pe. C. de actionē emp. & vide* Iaſ. *conſ. 3. vol. 4. ſing.*

In eadem l in princ. ſi aliquis emit domum vel rem alij obligatam, pro 20. ſi ipſe eam meliorauit, adeò quòd valet 40. ſi ab eo euincatur, per hypothecariam liberatur emptor præſtando primam æſtimationem. Ita Bart. *in l. de his C. de præd. & omnibus rebus nauic. lib. 11. &* Caſtr. *in l. ſi conuenerit. § ſi fundus. ff. de pig. act. &* Corſ. *in ſuis notab. in verb. melioratio, & tene hoc perpetuò menti.* Federic. *conſ.* 45.

l. ſi decreto. 2.

l. Cum rempublicam. 3.

l. ſi fundum. 4.

Nota quòd tunc priuatus prior tēpore præfertur fiſco & reipub. quæ eſt poſterior tempore, vt hic cùm actio fiſci eſt realis. Secùs verò cùm eſt perſonalis, quia tunc præfertur priuato tacitam habenti hypothecam, vt *l. quòd quis cum fiſco Gloſſ. notab. ff. de priuileg. cred.* & eſt Gloſſ. notab. *in l. priuilegia. in verb. & cauſa. ff. de priuileg. credit.*

l. Prior. 5.

l. ſi generaliter. 6.

Rom. *conſilio* 104. & 140.

l. Licet. 7.

Add. ad l licet, quòd idē eſſet, ſi in venditione rei eſt hypotheca res pro pretio ſeu alio pacto in continenti, tum præfertur venditor cæteris etiam anterioribus, vide deciſ. Soc. *conſ.* 306. Couar. *lib. 1. variar. reſol. cap. 7.*

Licet res empta ex pecunia mea non ſit tacitè obligata, vt hic, tamen in ſubſidium poſſum ad eā habere recurſum, ſicut ad pretiū redactū ex venditione rei meæ. Rom. *ſing. 606. incip. tu habes.* Et quid ſi vendidi rē, nec eſt ſolutum pretium ac res ſit mihi hypothecata. Vide Bald. *in l. ſi. ſup. cōmodat. & apoſt.* deſuper quę non eſt. Bart. *in l. quòd u. ff. de priuil. cred.* Ad eandē leg pro limitatione iſtius l. vide Afflict. Dec. 306. & ad intellectū iſtius l. *vide Cepoll. caut.* 124. & Iaſ. *in l. quæ Romæ. §. Callimachus, num. 2. de verb. oblig.* Et plenè per Rom. *in l. ſi cum dotem. §. tranſgrediamur. num. 42. ſolut. mat.* & Bart in *l. interdū. ff. eod* vbi ponit pulchras quæſtiones in hac materia, & vide omninò Cepoll. in ſuis caut. *Caut. 16. col. 4. incip. vulgare,* vbi tenet, quòd etiam is ex cuius pecunia pignus emitur, ipſi mulieri præfertur. Quod tamen eſt contra Bart. *in d. l. Interdum. ff. eod. & contra d. dec.* 306. & ſemper allegatur iſta lex, quòd res empta de pecunia alicuius, & eidem expreſſè obligata, præfertur filius omnibus quantumuis anterioribus.

Auth. item poſſeſſor.

Panor. *conſ. 17. in 4 parte 3.*

l. Diuerſis. 8.

Et ibi gloſſ. in verb. quantitas regula cum fallaciis, quòd habēs priorem hypothecam præfertur poſteriori. Ad reg add. *text. in l. fund. ſup. eadem.*

l. Eos qui. 9.

Rom. conſ. 474. in caſu.

l. Cum tibi. 10.

Ius offerendi quòd competit ſecundis creditoribus, contra primos agentes hypothecaria, vt *ſup. de pignor. l. ſecundus.* competit etiam aduerſus mulierem ſoluto matrimonio, vt hic, & per Bart. in *l. ſi conſtante. col. 14. ff. ſolut. matrim.* Couar. *d. cap. 7.*

l. ſcripturas. 11.

Circa hanc legem, an & quādo priuata ſcriptura prævalet pub. Inſtrumēto poſteriori. Vide Soz. *conſ. 274. in cauſa Domnæ Lucæ vol. 2.* Aret. *conſ.* 64. & priuata ſcriptura, ſine ſubſcriptione teſtium, an fidem faciant, ſi teſtes non ſubſcripti deponunt illam eſſe manum illius. vid Gram. *in alio* 84.

Et quid ſi dicunt fuiſſe præſentes [illegible] d. apocha ſcriberetur & quid ſi ſubſcripti eſſent, & nō depoſuerent de tenore, an probent. Lanfrac. *in rep. c. quoniam contra, in verſ.* inſtrumētorum productiones in fine de proba. vbi multum notabiliter add. Bald. hæc dicentē quod notarius poteſt conficere ſcripturam priuatam, & hoc tunc cum in alicuius ſcripturæ confectione non adeſt Iudex, vt etiam probat Dec. *in Auth. ſi quis in aliquo. in 3. col. C. de edendo.*

Nota etiam ſecundùm Bart. & Gram. *conſ. 79 nu. 1 in contrahus.* quod recognitio ſcripturæ factæ per debitorē aſſerētem ipſam ſcripſiſſe, inducit plenam probationem per creditorem. Add. etiam ad hunc text. Dec. Neap. *in 4. col. num. 4. in fin.*

In eadem *l. in Gloſſ. in verb. ſuum robur. in fi. in verſ. virorū ſubſcriptiones.* Nota qualiter Apocha debet eſſe ſubſcripta manu trium teſtiū maſculinorum, vt plenam fidem faciat: nam ſi eſſent fœminæ, ſecùs eſſet vt notatur hic in verbo virorum, & refert Iaſon *in l. admonendi. in 4. colum. de iureiurand, numero* 106.

Adde Socin. *conſ. 274. lib. 2.* Tiraq. *de vtroque retract. tit. 2. §. 1. Gloſſ. 7. nu. 43. & de l. connub. l. 9. nu. 14.* Crau. *de antiquit. temp. prima part. lectione quæritur. numero 36.* Neguſ. *tractat. de pignor. 5. part 2. membr. num.* 47. Rip. *ad l. admonendi. num 104. de iuriur. & ibi* Iaſon *num. 107. lim. vt per* Marſ *ſing.* 436. Adde Dec. *in reg fœminæ, numero 32. ff. de reg. iur.* Aret. *conſ. 64 diligenter.* Bened. *Straccha in tract. de mercatu in tit.* quomodo in cauſa mercaturæ proceden. ſit 5 *par. num.* 6. Rom. *con.* 303. Viuiān *lib. 1. commu. opinio. in verbo, teſtes in ſcriptura. 342. opin.* Rom. *conſ.* 303. Panorm *conſ.* 12. Bald. *conſ* 249. Aret. *conſ.* 64. Iaſon. *conſil.* 189. Fulg *conſ.* 133.

l. Aſſiduis. 12.

Mulier in dote habet priuilegiū, vt præferatur aliis creditoribus, licet cōtractus præcedens tēpore aliam tacitam hypothecam habeat. vi. Socin. *reg. 109. in verbo, dote.* Rip. *ad l. 1. nu. 1. vbi omnes. ff. ſolut. matr.* vbi Bolgar. *num. 52. &* Camil. Viſitati *nu. 160. & ſeq.* Bald. *nouel. in tract. a. de dote. 10. par. princ. lim. 26.* Iaſon *ad §. fuerat. vbi* Gomeſ. *col. 14. Inſt. de actio. per* Hippol. *ſing.* 324. Vacon. *decla.* 255. Neguſ. *in tract. de pignor. 4. membr. 2. part. nu. 99 cum ſeq.* Soc. Iun. *conſil. 10. lib. 3.* in deſponſata tantùm per verba de præſenti, vt non procedat iſte tex. poſt Gloſſ. hic & do S. Phanuc. *in tract. de lucr. dot. Gloſſ. 2. num.* 34.

Ad §. oportebat. vide Rim. *ad prin. Inſtit. qui. alie. licet vel non. num.* 315.

Adde Gloſſ. magnam hic, vide Alex. remiſſiuè *ad l. 1. 10. col. ſol. matrim. & ibidem* Ruin. *nouel. in d. tract. 10. par. in princ.*

Ibi nec quod & corpore & ſubſtantia, & omni vita ſua maritus &c. Nota quod inter virum & vxorem vna caro & vnū corpus ſunt, vt hic. vide Tiraq. *in legib. com. in 1. Gloſſ. 1. partis. nu. 90. concord. l. aduerſus ſup. de crim. expil. hered. & dicit Gloſſ. in d. l. admonendi* 33 q. 2. Quod ſi maritus ſtipulatur alimenta pro ſe, videtur etiam ſtipulari pro vxore ſua.

In Gloſſ. licet anterioris verſ. tu dic. 3. de illa opinione. Gloſſ. vide deciſ. Capell. 277. & de materia iſtius vide omninò Gloſſ. ibi.

In eadem lege verſ. ſed nunquid mulier idē tenet. Sckurff. *in conſ. 22. centuria. 1. in princ.* conſilij quod mulier præfertur habenti generalem hypothecam in bonis poſtea quæſitis tenet Soz. *in l. ſi 2. col. in l. in princ. ff. ſolut. matr.* Et vide plenius & diffuſiùs Salic *hic in 3 col. num. 4.*

Inter plura priuilegia dotis eſt illud quod præfertur cauſa dotis, creditoribus, licet tempore præcedēs cōtractus habeat aliam tacitā hypothecam. Sed ſecus ſi expreſſam, quod eſt verum in dote, vide limit. 9. per Soz. *in reg 147. incip. dos. reg. 109. vall. de tract.* Vacon. *lib. 6. declar. 92. & 93.* Peckium *de eccl. repar. cap. 5.* Bolog. conſ. 65. Bald. *conſ.* 275. Fulg. *conſ.* 133. Socin. *conſ.* 115. Rom. *conſ.* 147. Bald. *conſ.* 352. Rom. *conſ.* 445.

Auth.Quo iure.

Auth.ſi quid.

Tit,19. De his qui in priorum creditorum locum.

l.Prima.

Ad iſtam l.& pro intellectu eius, vide Caſtr.*conſ.369.incip.* his viſis an requiratur pactum quod ſuccedit in locum primi creditoris, & vide quæ ponit Decius.conſ.104.Bart.*conſ.*102.

l.Cum pro parte.2.

Dec.*conſ.*104.

l.ſi potiores.3.

l.ſi prior.4.

Tit.20. Si antiquior cred.pig.vend.

l.Prima.

Verſ.cum aut.add.deciſ.Capel.202.*in* 2.*col.in fine.*

l.Obligatæ.2.

l.Quominus.3.

Fulgoſ.*conſ.*127.

Tit.21. Si communis res pignori data.

l.Frater.1.

Chaſſ.*conſ.*57.ſuper them.

Tit.22. De prætorio pignore.

In Rubrica pignus prætorium & pignus iudiciale qualiter differant, vide Iaſ.*in* §.113. *Seruiana.in* l.*ad Inſtit.de actionib. &* Bart.*in* l.2.*in fin.ſup. qui pot. in pig.* tenet hanc difficultatem generaliter.

Tunc creditor admittitur ad emptionem rei debitoris, quando non reperitur emptor, qui iuſtum pretium offerat, ita fuit deciſum in S.R.conſ. deciſ.355. Cuiac.*lib.*5.*obſe.cap.*30.

l.Veteris.2.

Menoch.*de recup.poſſ.remed.*12.

Titulus 23. Si in cauſa iudicati.

Ant.Guiber.*lib.*1.*quæſt.iur.cap.*19.

l.Res ob cauſam.1.

l.Cum in cauſa.2.

l.In cauſa.3.

Tit.24. Si piguns pignori datum ſit.

l.Etiam id.1.

Bald.*conſ.*335.*quædam mulier.parte* 1.

l.ſi creditor.2.

Titulus 25. De partu pignoris.

l.Partus.1.

l.Cum pignoris.2.

Tit.26. De remiſſione pignoris.

l.Prima.

Eberardus *in ſuis commentariis fol.*42.*col.*23.l. ſi ignorante. Tunc fiſcus non præfertur priuato habenti generalem hypothecam, quãdo poſt ipſam obligationem debitor non quæſiuit plura bona, ſed ſi poſt primam obligationẽ generalẽ priuati debitor ipſe habuit plura bona in illis bonis poſt obligationẽ quæſitis, fiſcus præfertur priuato creditori *vt in l.ſi is qui.ff.de iure fiſci.*

l.Sup.eod.2.

Qui conſentit alienantem alienationi rei ſibi obligatæ ius pignoris amittit, non tam debitum, vt hic per Bart.*in l.quæ dotis in* 4.*col.in* 6.*q.ſol.mat.*

l.Cum te.3.

l.Debitum.5.

l.ſi eo tempore.6.

Per iſtam legem vide quæ decidit Caſt. *conſ.*42. *incip. in cauſa ſpicis*, & an ipſe lapſus temporis poſitus in blado præiudicet abſenti infanti vel furioſo, vide per Franciſ.de Aret.*in l.cũ quæ volunt.ff.de acquirend.poſſeſſ. vbi pulchra.*

l.Creditricem.7.

l.ſi hypothecas.8.

l.Cum ex cauſa.9.

l.Rei pignoris.10.

l.ſolita.11.

Quæ eſt l.fin. Nota iſtam legem ſolitam quod quando quis obligat bona ſua præſentia, & futura, & poſt modum vna, de illis alienatur vel exeat de Domino debitoris conſentiente creditore licet poſtea redeat in dominium debitoris, tamen in priſtinam obligationem reincidit. quod nota. ſed vide Bart.*in l.fine.* §.*ſuperuacuum.ff.quibus modis pig.vel.*

Idcircò pignus reacquiſitum non reintegratum, quotiam reuerſum eſt ex alia cauſa, ex qua exiuit: aliàs ſecùs, vt plenè per Bart.*hic circa fin.*

Et de materia huius l.vid. Maynor.in *l.cred·tor.ff.de reg.iur. in* 2. *col.* Alex. *in l.ſtipulatio hoc modo concepta.*7.*col.de verb.oblig.per hunc tex.nota determinat,* Quod ſi aliquis donauit omnia bona ſua præſentia & futura, & poſtea conſentiente donatario donauit.

Tit.27. Etiam ob chirographariam pecuniam.

In Rub.ad materiam huius tit.*vide Ioan.de Arno,conſ.*31. *& vid.capit. deciſ.*11.& Bald.*conſ.*213.*in antiquis, vol.*3.

l.Prima.

Et ibi at ſi in poſſeſſione, in quantum hic dicitur pignus datum pro vno dato, poteſt pro alio detineri, limitatur non habere locum, ſi aliquis vellet detinere pro debito pœnali, vt per Rom.*conſ.*107. qualiter percipiatur hoc pignus. vide Bart.*in l.ſi non ſortem.*§.*ſi centum.ff.de condit.indeb.* Molin.*ad conſuet.Pariſ.*§.52.*gloſ.*1.*num.*

Titulus 28. De diſtractione pign.

l.Prima.

In quantum huiuſmodi text. dicit, quòd creditor cõputat fructus in debitum ex re pignorata, hoc fallit, ſi vtilis dominus, vtputà emphyteuta vel feudatarius, pignorauit rem emphyteuticã vel feudalem directo domino, tunc enim fructus in ſortem non computantur, quod eſt mirabile, ſecund. Rom.*ſing.*425.& Iohan.de Arnol.11. problem.

l.Creditor.2.

l.Hypethecis.3.

l.Creditor.4.

C.in verb. teſtato. verſ. & nota, add. Iaſo. in l.fin.in 2.col, num.5.de iur. emphyt.

l.ſi reſi-

l.Si reſiduum.5.

l.Quamdiu.6.

Pro intellectu iſtius l.vide Iaſo.in §. item Seruiana.in 9. col. ex quo iſte textus eſt directè contra.l.noſcis.§.1.de iure fiſci. & vide Alexand. in l. 2. §. mutuum.in fin. Et ibi bona additio.ff. ſi certum pet.& Nicol. in tracta. de pign.in 6.parte.chart.134.num.32.

l.ſi ceſſante.7.

l.ſi priuſquam.8.

l.Quæ ſpecialiter.9.

l.Et qui ſub imagine.10.

Nota quòd præſumitur ſimulatio, & vide hic Bald.qui dicit quòd ſimulatio appellatur imago,quæ habet ſuperficiem veram,ſed nõ medullam, & ideò colluſio appellatur ſecundùm eum.

l.Mulier licet.11.

l.ſi debitorem.12.

Res licet expreſſè hypothecata poſſit alienari per debitorem inuito Creditore cum ſuo onere, tamen ſecus eſſet in tacita hypotheca, ex quo non transeunt cum onere,vt per Iaſon.*in d.§.Item Seruiana in 10.col. Inſtit.de actionibus.*

l.Qui prædium.13.

l.ſi in hoc.14.

l.Obligatis.15.

l.Vnus.16.

l.Rei creditor.17.

l.Qui à creditore.18.

l.ſi maritus.19.

l.Fin.

Adde ad iſtum textum Dec.*in l.certi condictio.§.quoniam. 2. colum. ff.ſi cert. pet.in 3.notab.*

Tit.29. Debitorem venditionem.

l.ſi ſunt.1.

l.Debitoris.2.

Tit.30. Si vendito pignore agatur.

l.Præſes.1.

l.ſeruos.2.

Nota iſtam l.& l. ſi vxor.quòd quando creditor vendit pignus in caſibus non promiſſis, poteſt tunc debitor agere contra emptorẽ rei vendicatione.

l.ſi vxor.3.

l.Cum contra.4.

l.ſi creditore.5.

Tit.31. De luitione pignoris.

l.Qui pro parte.1.

l.ſecunda.

Nota quod hypothecaria extincta perſonali, & nota, quod remanet acceſſorium, ſublato principali contra regulam *l.cũ princ.ff.de reg.iur.c.ſi ſuper.ext.de off. deleg.in 6.* Adde quod hypothecaria poteſt etiã cedi abſq; perſonali ſecund.Bart.*in l.fideiuſſor obligari.ff.de fideiuſſ.* ſolutionẽ huius obiecti videtur dare Alexand.*in l.§.quam peti.Co.de acquir.poſſ.*Cuiac.*lib.5.obſ.cap.32.*

l.ſi reddita 3.

Tit.32. Si vnus ex pluribus heredibus.

l.In Rubrica.1.

Aduerte quod Rubrica iſta ponit effectum ſi per vnum ex debitoribus eſt ſoluta pars vel è contra, vnus ex creditoribus exegit partem ſuã,nõ vetatur alius creditor pro parte ſua, in ſolidum ad pignus quia nunquam liberatur pignus,*l.quamdiu.in fi.de diſtract.pig.*

l.Actio.2.

Per hunc textum ego dicebam quod licet heres pro parte ſoluens tot. debitum poſſit repetere,quod vltra portionem ſoluit, pro qua eſt heres. l. ex parte ff.de ſolut. Limitabam ego iſtum textum nõ procedere in debito hypothecario, quia per ſe in ſolidum poterat vnus ex heredibus conueniri. Ergò quatenus poſtea ſoluit,nõ repetit per hunc text.quod puto veriſſimũ.

Tit.33. Si pignoris conuentionem.

l.ſi pecuniam.1.

l.ſi vt nunc.2.

Tit.34. De iure dominij impetrando.

Molineus d.§.52.Gloſſ.1.*num.*114.Briſſon *lib.2.ſelect.cap.9.*Reuard.de Auctorita.prud.*cap.5.*

l.Dominij.1.

l.ſecunda.

De hac l.vide plenè per Barb.in c.cum acceſſiſſent.*num. 18. de conſt.fol.41.* *& in c.*in noſtra de reſcript. *num. 95. vel 99.fol.*214. Et vide omninò Gozad. *conſ.23.per totum.*

Add.l.2.vide Rip.*lib.2. reſponſ.cap.25.num.20. & lib.2.cap.19. num. 24. de reſcript.*Limitat Iaſon.*in l.fin.in fi.de conſtit.pec.*

L.fin.verſ.& poſtquam hoc vide Capell.*deciſ.202. num.6. & 7. in eadem l. in verſ.ſed ſi quidem.* Add.Alexand.*in l. à diuo Pio.§.ſi pignora.in princip. 3. columna de re iud.*

l.Vetuſtiſſimam.3.

§.ſancimus.1.

§.ſin vero.2.

§.ſin autem.3.

§.ſed ſi quidem.4.

§.ſin verò.5.

§.Aeſtimationem.6.

Tit.35. De pactis pignorum.

l.Qui pactus.1.

l.ſi fundi.2.

l.Fin.

Pactum legis cõmiſſoriæ reprobatum in pignoribus,etiam habet locum in præteritis & futuris,ſed nunquid tale pactum quòd pignus cedat in ſolutum appoſitũ ex interuallo valeat.vide Philip. Corn.*conſ.133.in lib.9.1.parte.*

Ad iſtam Rob.de pactis pig vide Cepol.l.*conſ.23.& 244.*

Licet pactum legis commiſſoriæ in pignoribus ſit reprobatũ, tamen iuramento confirmatur. Ita Guid.Pap.*in 6.*l.de ratione vide Abb. *in c. ſignif. caſtiand. 2,ext. de pignoribus*, vbi ponit rationẽ,quare pactum legis cõmiſſo-

tiæ non valet in pignore.

Pro intellectu l.1. vide Bart. *in l. creditores. in fin. in 3. col. ſupra de pig.* Afflict. *deciſ. 368. in l. dubio.*

Pactum legis commiſſoriæ eſt reprobatum in pignoribus, & habet locũ hæc lex in præteritis & futuris. Adde Guid. Pap. q. 6. Tiraq. *de viro retract. tit. 2. in praefat. num. 7. & in fi num. 118.* Bauer. *in tract. de vir. iuram. num. 174.* Gozad. *conſ. 61. num. 7.* Cepoll. *cau. 23.* Caſtr. & Alexand. *ad l. item quia. §. idem Iul. ff. de pact.*

Titulus 36. De exceptionibus.

l. Debitores. 1.

l. Proportione. 2.

l. Aduerſus. 3.

Cuiac. *lib. 3. obſ. cap. 17.*

l. Cum nondum. 4.

l. Licet. 5.

l. ſi pactum. 6.

l. ſi ex maiore. 7.

l. Præſcriptionem. 8.

Exceptio peremptoria ante litis conteſtationẽ proponi nõ poteſt ad impediendum nec probari d. l. præſcriptionem. & l. peremptorias. C. ſentent. reſcind. nõ poſſe. & c. 1. de litis cõteſt. in 6. Quod fallit in omnibus caſibus, vt per Doct. *in c. 1. ext. de ord. cog. ſed vide 4. fall. Soz. in reg. 168. incip.* Exceptio peremptoria. Mihi eſt regula 127.

l. ſi quidem. 9.

Declaratoria ſeu dilatoria ante litis conteſtationem eſt apponẽda & probanda ſi ſit cauſa, in qua lis conteſtanda, vel ante actum, qui ſequi ſolet poſt litis conteſtationem. *in d. l. ſiquidem. & l. exceptiones. ff. de probationibus. & in c. cummuniter. de excep. & in c. inter* Monaſterium ext. de iudiciis. ſed vide 4. fallent. vel limitationes poſitas per Soz. *in reg* 117. incip. exceptio declaratoria. Mihi eſt reg 126.

In eadem l. in Gloſſ. ſi quidem ibi, ſed contra videtur. Add. Iaſ. *in* §. Item ſi quis in 4. col. inſt. de actionibus, vbi refert Bald. dixiſſe illud alibi in iure non haberi, quod nota vt confitearis & cautè reſpondeas. Et vide Ang. *in tract. malef. in verſ.* comparet inquiſiſti, in partem negant, & in partem confitentur, circa princ.

l. non exceptionibus. 10.

l. Defenſiones. 11.

Cuiac. *lib. 15. obſ. cap* 35.

l. ſi quis aduocat. 12.

l. Fin.

Limita hunc text. nõ procedere quando exceptio dilatoria, ante litis conteſtationem, omiſſa eſt orta poſt litis cõteſtationem, tunc etiam poterit opponi poſt. ita limitat hunc text. Abb. *in c. inſinuationem. col fin. de off. delegat.* Vbi dicit idem eſſe. ſi tempore litis conteſtatæ, mihi non erat nota illa exceptio, ſed poſtea ſuperuenitur.

Titulus 37. De litigioſ.

Ad hunc tit. per totum, dum habetur, quòd res litigioſa vẽdi non poteſt, nec alienari. vide Cæpol. *caut. 192.* Guid. Pap. q. 537. Adde quòd res litigioſa non venit in generali obligatione, cum in ſpecie non poſſit obligari, Rip. *ad l. obligatione. num. 56. de pig.*

l. Cum creditor. 1.

Auth. Litigioſa.

Couarr. *pract. quæſt. cap. 15.*

l. Lite. 2.

l. Quicumque. 3.

l. Cenſemus. 4.

Adde quod in regno eſt perſpectum per conſtitutionẽ cuius eſt initium harum fraudibus.

Pro limitatione huius text. vide Ioan. de Arno in ſua Epitome. Et de materia huius l. vide omninò deciſ. Delphin. 387. Vbi pleniſſimè de hac l. & aliqua etiam per Capel. *deciſ.* 428.

§ ſin autem. 1.

Auth. nunc ſi heres.

Titulus 38. De contrah. ſtipul.

l. Licet, quæ eſt. 1.

Adde Duaren. *lib. 1. diſpun. c. 45. & dum Gloſ.* & Doct. hic, & ad Rub. *ff. de verb. oblig.* ſuper verbo promitto, intelligunt fuiſſe ſcriptum in ſcriptura priuata verbum promiſi, & ideò importare ſtipulationem, vt dic hic, vel fuiſſe verbum cauere. vt patet ibi cauebatur, quod verbum ſtipul. importat *l. ſancimus. cum Gloſſ. C. de verb. ſignif. Gloſ. ad l. huiuſmodi, in prin. ff. de leg. 1.* vel fuiſſe verbum ſpopondi, quod magis importat ſtipulationem. *l. ſponſio. ff. de verb. ſign. & l. ſciendum. §. dictum ff. de edil. edict. ibi ſponſionem. cum Gloſſ.* & primum intellectum probat. *tex. in l. Titia. §. idem. el. 2. ff. de verb. oblig.* ibi præſtaturũ cauent. nam intelligendum eſt quòd fuerint verba de præterito. aliàs de præſenti eſſet, quòd ſtipulatio fieret per epiſtolam contra ll. omnes. *l. 1.* vbi Doctor. *ff. de verb. oblig* Fely. *hic.* Ad hunc text adde Bald. *conſ. 354. lib* 3.

Molin. *ad Rub. ff. de verb. oblig. 19. num. 34.*

l. ſi filiæ tuæ. 2.

l. ſi cum pecuniam. 3.

l. ſecundum. 4.

l. Nuda. 5.

Pactum nudum principale non veſtitur ſtipulatione pœnali acceſſoria, vt hic & ĩ. in Gl. in l. petens de pact. ibi Bart. *in 3. col. in verb. quæro vtrum.* Hotom. *illuſt. q. 14.*

l. ſcire debuiſti. 6.

l. Neque tutoris 7.

l. Non moriturum. 8.

l. ſi quidem. 9.

l. Omnes ſtipulationes 10.

l. ſcrupuloſam. 11.

l. Magnam. 12.

Quoniam in iſta l. habetur quod dies interpellat. Amplia vt per Alex. *in l. ſi ita ſtipulatus eſſem, in 1. notab. de verb. oblig.* Et an euentus cõditionis conſtituat quem in mora Gloſſ. & Bart. *in l. cum tu. ff. de vſuris.* Bald. *in l. ſed ſi eo ſtip. ff. de verb. oblig.* Bart. *in l. quotiens in diem. ff. de verb. oblig.*

Ad iſtam l. magnam ad idem propoſitũ ad quod eam notauit author. vide Socin. *reg. 90.* vide Iaſon. *in l ſi ex legati. col. 4.* cum ſeq. de verb. oblig. Dec. *in l. vnum, in 3. notab. 1. num. 9. & in conſ. 2. col. 3. & conſ. 145. col. 5.* purpurat. *in d. l. vnum.* Afflict. *deciſ. 316. in §. plus autem. num. 27. de actionibus.*

Limita vt per Socin. *reg. 125. incip. dies* Item limita non procedere quando dies apponitur iudici vt aliquid faciat, vt ſi dicatur ſtatutum vt priores debeant permittere cauſam. infra 3. dies, ſub pœna eſt neceſſe iudicẽ interpellare à parte ne dies interpellat. Ang. *conſ. 198. incip.* quædam Math. vide Felin. *in c. ſi autem 3. col. de reſcript.* Et idem eſt ſi pars promiſit, cũ appoſitione diei, id quod concernit quodammodo præparatorium ad actũ iudicis, vt ſi promiſi præſtare aliquem iudici, intra certũ tẽpus acquiritur interpellatio. ſecundum Felyn. ibidẽ allegat Paul. *conſ. 166. incip.* videtur, quòd dictus Ioannes Pagaliss. *num. 100.* Et vide omninò Philip. Dec. *conſ. 2.* Iaſon. *in l. vniuerſa. 2. col. verſ* 10. *facit. ſupra de prec. Imp. off. in d. l. ſi ex legati. verſ. vlt.*

Limita de verb. oblig. Item limita d. l. vt per Felyn. *in c. licet. l. 2. ext.* de Simonia, & omninò Iaſon. *in d. l. ſi ex legat. cauſa.*

Ad iſtam l. magnã. vide ampliat. poſit. per Iaſon. *in l. verum. ff. ſi cert. pet. & per* Bald. *in Auth. ſi quis in aliquo. C. de edendo.* vbi multa etiam, an per inſtrumentum dotale probetur matrimonium fuiſſe contractum. Dec. *conſ. 95.*

Ad eandem l. magnam. Interpellatio hominis non eſt neceſſaria, vbi dies appoſitus eſt, cùm dies interpellat pro homine, & quando vrgeat hęc regula iſtius l. vide Hypp. *in tit. de quæſt. in §. cogitarum. num. 22.*

Amplia iſtum tex. per Bart. *in l. ſtipulatus ſum. ff. de verb. oblig* vbi, quòd ſi promittis dare centum in paſchate, & ab inde antea ad Titij voluntatẽ, abſque alia interpellatione interueniẽte die paſchali cõſtitueris in mora, quia dies paſchalis interpellat, quod nota. Et limitatur hæc l. Quotieſcunque ſolutio alicuius rei erat ext. territorium actoris & rei, putà in die paſchali, quoniam ad hoc, vt reus dicatur in mora conſtitutus per lapſum diei, oportet vt actor probet. quòd in die deſtinatæ ſolutionis fuerit illo loco paratus accipere ſolutionẽ. Ita Bart. *in l. item illa. in 3. col. nu. 11. de conſt. pec & eſt deciſ.* S. Rom. *conſ. 316.* Et ſic nota, quòd in futurum quis poſſit in mora conſtitui, niſi per interpellationem, ac ſi non eſſet appoſitus dies, vt ibi Bart. quem vide, Robert. *lib. 3 ſent. iur. cap. 17.* Sarmien. *lib 3. ſelect. cap. 5.*

Dies interpellat pro homine Amplia & declara, vt per Iaſon. & Dec. *ad l. vinum num 9. & 10. ff. ſi cert pet.* vbi Ant. Rub. *nu. 100.* cum ſequen. Iaſon. *ad l. ſi ex legati cauſa. nu. 11. cum ſequen ff. de verb. oblig. & ad l ſi mihi & tibi. § ſi quis ſeruos. num. 6. de leg. 1.* Dec. *conſ. 2. & conſ. 439. nu. 6* Pariſ. *conſ. 34. 1 vol & quòd* dies legalis tacitus incertus nunquam conſtituat in mora promiſſorem, niſi

ſi inter-

Goog

ſit interpellatus.in not.q. Item Pariſ.*conſ.5.num.49 lib.4.*Add.Balb.*deciſ.197:* Soc.*in reg.90.in verb dies.*Iacob de Nigr.*ad l.ſi inſulam.nu.108.ff.de verb.oblig.* vbi Anib.*de can.num.88.nouiſſimè in mat.d l.*Porti.*lib.4. conclu.23.* vbi Ampl. & limit.Cacher.*deciſio 49.num.3.* Et vltimo die termini, vt habeatur pro citatione teſtibus examinandis. Afflic.*deciſ.47.in fi.* In penſionibus reſeruatis ſuper beneficio ſoluendis certis temporibus, & locis, quòd dies interpellat pro homine. Caſſad.ſuper reg.Cancel.*deciſ.2.de penſion.nu.9.*

l.Veteris.13.

l.Optimam.14.

Ad declarationem huius l. vide quòd licet verba enunciatiua inter partes probent, id quòd enunciatur, hoc eſt verum quatenus eſt neceſſe pro validitate actus, ſuper quo enunciatur, ſed ad alium fin. non vid. Aret.*in l.ſi cert. petit vlt.col.ſup.de pactis.*

In ead.l. ſancimus.ſtatur inſtrumento, donec & quouſque contrariũ per ſcripturam vel ſaltem per teſtes vndecunque idoneos. & omni exceptione maiores oſtenſum fuerit, vt hic, *& in l.cum precibus.ſup. de probat. & in l. teſtium.ſup.de teſtibus.*

In Gloſ.in verb. & melius.per iſtam Gloſ.dicit Bal. ꝙ ſi teſtis deponat eò, quod ſcriptura fuit facta & partes fuiſſe abſentes, certe talis diſpoſitio in cõtrariũ probat, quia poteſt, fieri quòd vna hora iſtius diei fuerint ſimul, & alia ſeparati. Et propterea teſtes deberent dicere, quòd ſemper illo die fuerint abſentes per tex.in c.ex tenore. & ibi Felyn.de teſtibus idẽ in c. tertio loco de probat.& Dec *conſ.175.3.col.in fi.& in 6.col.* Limita hoc nõ procedere quando data diei afferret modicum præiudicium, vt putà quia quæſtio non eſſet ſup.die, qui tunc poteſt corrigere & mutare diem.

Ad §. Cum itaque fatis ibi vel mulieres, vbi naturalis pudor & verecundia, tãquam quid proprium, mulieribus aſſignatur, vide Tiraquel.*in leg.com. p.9.num.152.*

Adde Afflic.*deciſ.83.in cauſa nu.1.* Alexan.*conſ.21.vol.1.* vbi de his verbis enunc. Dec.*conſ.36.nu.6.*Bart.*conſ.94.nu.1.lib.1.*Matheſ.*not.79.*Alex.*con.139.nu.20.de edem. & ibi* Dec.*nu.34.* Iaſ. *ad Rubricam Inſtit.de act.* Bart. & doct.*ad l. ſciendum. ff. de verb. oblig.* Crane. *in tract. de antiq temp.prima par.ſect. viſo de verbis.num.9.& 11.*Alber.*in tracta.de teſti.prima par ſub.quando teſtes repel. ratione criminis vel infam.num.8.* Iacob.Menoch.*in tracta.de arbitr.ind.lib.2.caſ. 305.num.38.*

Menoch.*lib.2.cap.105.de arbit.indic.*

l.ſi quis ſpoponderit.25.

Titulus 39. De inutil.ſtipul.

l.Ex ſtipulatione.1.

l.Libera.2.

Quomodo hoc intelligatur vide deciſ. S.R.*cap.250. vel 350. vel inter abſentes,* vide Hypp.*ſing.368.*& Iaſ.*conſ.402.vol.1.*

l.Vt inter.3.

l.Ex eo.4.

Cuiac.*lib.10.obſ.cap.39.*

l.Dolo vel.5.

l.ſi auia.6.

Titulus 40. De duob.reis ſtipul.

l.ſi duo.1.

l.Creditor.2.

Auth. Hoc ita habens duos reos vel plures obligatos in ſolidum pro vno debito, poteſt conuenire quem vult pro toto debito. Hoc tamen limita & reſtringe quod tali caſu nũ poterit, vnus compelli, niſi primo & alij fuerint inquiſiti & interpellati, & fuerint in mora. Ita Marſil.*ſingul.478.* quod tene menti.

l.Exprimere.3.

l.Propter.4.

l.Cum quidam.5.

Titulus 41. De fideiuſſoribus

Ad Rub.

Adde quod fideiuſſores debẽt eſſe de eodẽ foro, & ibi poſſidere immobilia.*l.ſciendum.§.ſi.& ibi* not. quæ ſatis cog. *& Authen.de exhibendis reis.§.ſuſcepto.& C.de priuileg.agentis in rebus.l.fin.l.12.* & an ſtetur iuratoriæ cautioni ſi non inuenit fideiuſſoriam. Barb.poſt Bald.*in c.ceram.num.50 de off.deleg.* Et fideiuſſor idoneus vt dicatur debet poſſidere, mobilia & immobilia vel ſtabilia vide Parid.de Puteol.in tract.Syndic.*fol.50.num.9.* Vbi dicitur, quod idoneus eſt, ſi res ſuæ tantum valent, quoniam eſt quantitas quod tantum non procedit in eo qui cõuenitur, qui tenet fideiubere de iudicio ſiſti, quia ſufficit quod poſſideat bona ſtabilia ſed non tanta, & vide Bald.*in conſ.362. caſus talis eſt.vol.1.* vbi an mater poſſit fideiubere pro alio & nota. Quia eſt pulchrum conſilium in iſta materia.

l.ſi Lyſias.1.

Cuiac.lib.15.obſ.cap 35.

l.Creditori.2.

Creditor non ſolùm tenetur cedere actionem realem vt hic mandatori & fideiuſſori, ſed etiam perſonalem contra principalem, *vt in l.Stichum.§. pe.ſ.de ſolut.* Ad intellect. iſtius l.creditori vid.lat.Dec.*conſ.104.*

l.Non rectè.3.

In gloſſ.fin.fallit etiam vt per Gloſſ.*in d.§.ſi plures Inſtit.de fideiuſſ.* in verbo partes & de hac materia vide Hypp.*ſing.2.* & Paul *in l.*ſed Iulianus.*ff.ad Maced.* vbi quando quis cõſtituit ſe principalem debitorem, an habeat beneficium diſcuſſionis, de quo vid.Frãciſ.Curt.*ſen conſ.6.* Et Guid.Pap.q 570. ibi & quid ſit fideiuſſor.

Auth.præſente. Iſta Auth. habet locum etiam in fideiuſſore Indemnitatis vide *deciſ.502.conſ.318.*

Et ſi contra principalem eſt facta excuſſio, qui inuentus eſt non ſoluẽdo propter quod recurritur ad fideiuſſorem, & fideiuſſor dicit poſt diſcuſſionẽ bona ſuperueniſſe, principali iterum debet fieri excuſſio. Bald.& Paul.*in l. fin.ff ſi cert.pet.*Hypp.*ſing.142.*

An diſpoſitio d.Auth. habeat locum in criminalibus. Bart.*in l.ſi quis reum. ff.de cuſt.reorum.& quid in fideiuſſore iudicio ſiſti.* Alex.*in l.2.§.1.ff.qui ſatis cog.*

In iſta materia adde pulcham limitationem poſitam in apoſtill. *c.22.ext. de fide inſtrum.*& an huiuſmodi exceptio ſit dilatoria vel peremptoria. Bart. *in l.3.ff.de except.*Aret.*in §.appellantur.Inſtit.de except.*Add etiã aliquas limitationes ad d.Auth.per Bart.*in Apoſtill.ibi in l.*Marcellus *vlt.col.ff.de fideiuſſ.*

Iſta Auth. præſente an habeat locum quando fideiuſſor iurauit, vide in trac.de iureiur.

Executio ſententiæ regulariter eſt facienda prius, cõtra principalem debitorem, antequam deueniatur ad fideiuſſorem vel poſſeſſorem d. Auth. præſente.& auth.ſi debitor.ſup.de pignor.ſed vide duodecim fallẽt. poſitas per Soz.*in reg.17.7.incip.*excuſſio. Mihi videtur.

Ad d. Auth. præſente primò debet excuti principalis, quò non reperto ſoluendo, deueniendum eſt ad fideiuſſorem.

Pro limitatione etiam vide Iaſ. & ibi Ang. Aret.*in §.item ſi quis.Inſt. de actionibus.& deciſ.S.R.c.318.&* Alex.*in l.fin.ff.ſi certum pet.*

Pro limitatione iſtius Auth.Marſ.*in Rub.ff.eod.& in 2.& 3.& 4.col.* & nõ ſolùm tenetur agere creditor cõtra primum principalem debitorem actione perſonali, & ex mutuo, & ex quouis alio contractu, ſed etiam actione reali, vt per Bart. *ſup. de edendo.in l. edita.in l.7.col.in verſ.* ego autem iſtud contrarium.

Et ad materiam iſtius Auth.*Vide omninò deciſ.80.*cum ſeq.& quę ibi ſcripſi. Et de actione hypothecaria, vide plenè Guid Pap.q.432. & quæ ibi ſcripſi, quem vide omninò.

Et de materia iſtius Auth.quando habeat locum, quãdo non, vide plenè deciſ. Capell. Tholoſ. 196. & ibi Gloſſatorem, & vide omnia quia ibi ponit nonnullas fallentias, quòd in fideiuſſore fiſci an poſſit allegare diſcuſſionẽ principalis, ſi prius iſte fideiuſſor conuenitur. Vide Rom.*ſing.636.* vbi poſt multa tenet, ꝙ vtique talis fideiuſſor, poteſt talem opponere exceptionem, vide Berb.*in c.peruenit.col.3.ext.de fideiuſſ.*ſed contrarium tenet Bald.*in l.1.in 5.col.C.de confiſſ.lib.10.*quem refert Alex.*in l.fin.ff. ſi cert. pet.* ſed Iaſ. *in l. de cauſa.nu.32.*de verb.oblig ſequitur opinionem Rom. *conſ.93.vel 95. nu.1. & 20.& conſ.377.*& de materia huius Auth.vide Hypp.*ſing 142.vel 141.*

An iuramentum tollat exceptionem excuſſionis, *vide deciſ.* Capell.Tholoſſ.130.*& ibi gloſſatorem.*

Si fideiuſſor conuenitur antequam principali, & non opponat in iudicio exceptionem ordinis, an poſſit ipſe condemnari. Bart.*in l.prolatam.C.de ſent.dicit, quod ſic.& ita in deciſ.*Delphin.94.*&* 221.

Excuſſio non poteſt opponi, ſi in inſtrumento eſt appoſitum. Alex.*conſ. 83.num.2.vol.2.*Hypp.*ſing.153.vel* 158.

Excuſſione oppoſita in cauſa principali, non poteſt opponi in cauſam appellationis. Alex.*conſ.73.num.2.vol.6.*

Et de materia excuſſionis. & in quibus non eſt facienda vide Iacob.*in l. ante omnia.ff.de probat.* Ex hæc exceptio non poteſt opponi poſt ſententiam latam. Bald.*conſ.136.num.1.vol.1.*

Et licèt fideiuſſores habeant per huiuſmodi Auth. beneficium excuſſionis, tamen hoc beneficium nõn habet locum, in campſoribus & mercatoribus, qui ſi pro aliis fideiubent poſſunt conueniri, ante principalem debitorem diſcuſſum, & non poſſunt opponere beneficium excuſſionis cũ propter magnam fidem, quam ex pub. habent ad eas recurrantur. ita dic. *Gloſſ. ſing.quam ſigna in §.argentariorum.qui eſt §.fin.in Authent.*de fideiuſſoribus, & hoc tenet Iaſo.*in l.ſingularia.col.14 ſi cert.pet.*

Et quando poſſit apponi huiuſmodi exceptio excuſſionis iud. Marſ. *in rep.Rubrica.ff.eod.num.44.*

In text.ibi abſente à reo quando autem dicitur abſens. vide Dec.*in l. fin. col.4. ſi cert. pet.* vbi etiam ſubdit: quod non poteſt agi contra fideiuſſorem non facta excuſſione bonorum, qui in loco vicino ſunt.

Prius debet cõueniri principalis, & poſtea fideiuſſor. vide in mat. Socin. *reg.134.Excuſſio* Iaſ.*ad §.item ſi quis.nu.67.& quæ ibi ad eum Inſtit.de actio.lim. vt per Bart.& Iaſ.ad l.decem.nu.27.ff.de verb.oblig.* Iaſ.*ad l.5.nu.20.ff.ſol.matr.*

Dicit de ſolitis clauſulis, vid. pleniſſ. in l. Incerti conditio. §. ſi nummos. ff. ſi cert. pet. & aliquã per Felyn. in cap. 1. vt lit. non conteſtat. in verbo. 2. declarat. & per Dec. *in conſ.* 70. Vbi dicit quod etiam ex conſuetudine contractus recipit interpretationem.

Clauſulæ ſolitæ apponi, ſi non apponãtur, cenſentur appoſitæ d. verſ. ſi enim, quem text. per hoc not. Bald. *in l. 1. 7. col. ſol. mat.*

l. Final.

Add ad materiam huius leg. quod à captura rei principali non liberati fideiuſſoris. Imò vterq. poteſt capi: & idem è contra captura fideiuſſoris non liberat principalem. Ita Hipp. *ſing.* 398.

Et nota quod per electionem vnius ex cer. facta, per creditorem, non præiudicat ſibi creditor aduerſus alterum. vid. Paul. *conſ.* 391 *vol.* 2. in antiquis vbi multa de intellectu huius legis.

Et an ſententiam contra principalem habeat paratam executionem contra fideiuſſorem ſine nouo proceſſu, vide Barto. *in l. 1. ff. iudic. ſol.* Et ibi Doct. & Guid. Pap. q. 26. & electo vno fideiuſſore vt cum lite conteſtata, nó propter hoc erunt liberati alij, niſi inſolidum ſatis faciat creditori. Idem & dicitur de duobus reis vt hic *& ff. eod. l. ſi mandato & ſup. eod. l. Reos.*

Si creditor liberauerit vnum ex fideiuſſoribus in ſolidum obligatum reſeruando ſibi ius contra alium fideiuſſorem ſimiliter inſolidum obligatum: An iſte fideiuſſor poſſit opponere exceptionem reddẽdarum actionum, quo contra iſtum agitur ſtantibus renunciationibus cum iuramento, vid. Afflic. *deciſ.* 182. *in* 5. *col.*

Titulus 42. De nouat. & delegat.

l. ſi delegato. 1.

Si credens iura ante aliquid iſtis tribus quæ hic habentur interueniat in fraudem ceſſionarij liberauit ſuum debitorem ceſſionarius poteſt ipſum reuocare, & veterem obligationem, vt refert & tenet Aret. in §. ſi quis in 9. col. de actionibus. & de numeratione facienda creditori, in materiam huius vide deciſ. Delphin. 550. Ceſſionarius nuncians debitori vt ſoluat cedenti ſi per ſimplex verbum hoc faciat, nõ impedit debitorem ſoluere creditori decem, niſi oſtendat ſibi inſtrumenta ceſſionis & legati, ac etiamſi copiam det Bart. multum magiſtraliter in l. 1. in fine. ff. de nou. op. nunc. Et vid. quæ inſcripſi *in non ſup. res pig. obligari poſſ.* Pro limitatione huius legis. vide refert. & tenet Alex. *in l. ex legat. ſup. de legat.*

Hanc legem intelligit Ang. *in §. præterea. col. 24. in fin. inſtit. de actio. procedere*, quando ceſſio eſt facta, ad vtilitatem cedentis, ſcilicet quòd niſi interueniat vnum ex his tribus, quòd tunc cedens poſſit agere, ſed quando ceſſio fit ad vtilitatem ceſſionarij, tunc etiam quòd vnum ex his tribus non interueniat, adhuc tamen non poteſt agere, putà ſi debitor ſcierit fuiſſe factam delegationem ſeu ceſſionem, quando aut debitor ignorauerat ceſſionem fuiſſe factam, & quòd ad vtilitatem ceſſionarij ſit facta, adhuc tamen cedens poteſt agere, vt ibi per eundẽ allegat l. ſi. de tranſact. Et an cedens antequàm interueniat vnum ex his tribus poſſit tranſigere cum debitore in præiudiciũ ceſſionarij, vid. deciſ. Afflict. 335. *colum. fi.* vbi multa & pulchra de materia huius l. vide l. nomen ſupra, quæ res pig. oblig. poſſ. vbi quid in obligatione nominis debitoris, & quid debeat facere creditor, cui obligatum eſt nomen creditoris vide deciſ. Delphin. 550. *&* 530. *&* 571. vbi an debitor poſſit opponere ceſſionario exceptionem compenſationis, & an ſi debitor poſt ceſſionẽ factam à creditore conueniatur ab ipſo cedẽte poſſit ipſe debitor opponere exceptionem, ex quo ceſſit vid. prædictas deciſ. Delphi.

Et de materia huius *l. vid.* Caſtr. *in con.* 98. *vol.* 2. *incip.* in cauſa appellati. vbi pulchrè, & an debitor poſſit cogi per creditorem, vt alteri ſe obliget, pro eo quòd ſibi debet. vid. Bal. *in l. ſi pater. C. de collat.*

Et an creditor poſſit à debitore compelli, vt ipſum vel fideiuſſorem liberet, ſi vult dare æque idoneum, dic quod non, ſed contrarium tenet Dec. *in reg. l. plus cautionis ff. de reg. iuris.*

Fideiuſſor qui diu ſtetit in fideiuſſione, poteſt petere eximi de fideiuſſione. l. Lucius. *ff. mand. & vid. 9. f. licet.* Soz. *in reg.* 191. *incip. fideiuſſor qui diu, &c. Mihi eſt reg.* 147.

Add. etiam caſum, quando fideiuſſor ſe obligaſſet, cum inſtrumẽto vt per Bart. & Apoſtill. *in l. fideiuſſor per vend. ff. de fideiuſſ. & vid omnino.* Scri. in §. ſi quis autem. inſtit. de fideiuſſo.

Add. alium caſum, quando poſt aliam fideiuſſionẽ interueniſſet inimicitia inter debitorem & fideiuſſorem culpa debitoris. Ioh. And. in add. Spec. in tit. de iudiciis. §. *vniuerſali. in addit. incip.* hic nota.

Ad intellectum prim. caſus. qui diu ſtetit in obligatione, vid. Soz. *conſ.* 24.

Ceſſionarius ſi notificat debitori, ne ſoluat pecuniam cedenti, ſi aliter faciat debitor, omninò liberatur. d. l. ſi delegatio. Sed vid. tres limitationes poſitas per Soz. *in reg.* 112. *incip. deb. ſi ceſſionarium*, Mihi eſt reg. Soz. 79.

Pro intellectu iſtius l. Si delegatio in quantum vult, quòd cedẽs poſſit vti dictis actionibus per ceſſionem factam. vide per Alex. *in l. in prouinciali. §. ſi ego. ff. de no. op. nunc.*

Item ex iſta l. habes, quòd ceſſionarius præfertur cedenti in 3. caſibus hic ſcris.

Limita non habere locum etiam in iſtis tribus caſibus, quando ceſſio eſſet facta ob certam cauſam, quæ non eſſet ſequuta, quia tunc etiam in iſtis tribus caſibus cedẽs præfertur, & potuit vti ſuo iure priſtino, text. eſt ibi notab. Bal. & Alex. *in l. pact. à ſucceſ. de pact.*

Et ad iſtius l. materiam. vid. plenè Alex. *in l. ſi cum emptore. ff. de pactis.* Et ibi per Iaſ. qui ponit plures limitationes. Et vid. omninò Ang. *in d. l. ſi cum emptore*, vbi limitat iſtum text.

Et pro intellectu iſtius. l. vide Commoſ. *conſilio* 4. *in ordine incip.* domina Stella.

Et quia lex facit mentionem de nunciatione facienda debitori, quæro ad iſta denunciatio taliter fieri debeat, quòd debitor denunciatus certificetur de veritate cauſæ ipſius ceſſionarij denunciantis putà de inſtrumẽto ceſſionis, dic quod ſit, vt voluit Ang. & ibi Alex. *in l. aut facta §. hæres. ff. ad Trebell.* & Bart. *in l. non ſolum. §. morte. in 2. ſpecie proteſtationis. de oper. nou. nunc.* vbi dicit, quòd quando denunciatio per text *in l. ſi. ff. de leg. commiſſo.*

Et nunquid cedens nomen debitoris, teneatur illud facere bonum. vide Dec. *conſ.* 1. & ibi an ceſſionarius teneatur denunciare cedenti litem à ſe motam. Add. quòd ſecund. terminos iſtius l. ſi delegatio, periculum nominis ceſſi per debitorem creditori ſpectat ad creditorem. Si poſtea efficiatur non ſoluendo, quia ceſſionarius videtur ceſſiſſe fine in ſolutum accepiſſe nomen debitoris. *l. ſi non. ff. de hæred. & act. vend. & conſulit* Cuman. *in d. conſil.* 4. *in fin.*

Ad iſtam l. ſi delegato, vide Iaſ. *in l. fin. ff. de tranſact.* Et nunquid ceſſio actionis habet vim ſolutionis, vide Dec. *con.* 99. vbi dicit, quòd non, niſi ſit facta ceſſio per viam delegationis, quod tene mentis, & vid. aliud conſ. Dec. 98. *& deciſ. parlament.* Delph. 538.

Nota quòd apud cedentem remanent directæ actiones. Hoc limita, niſi cedens habeat tantum, vt lites, quia tunc nihil ſibi remanet, gloſ. eſt notab. *in l. emptor. ſup. de hæred. vel act. vend. & in l. ex aſſe*, vbi etiam Bart. *ff. ad Treb. & ſenat.* Alex. in Apoſtill. hic & Iaſ. *in l. 3. §. è contrario. pen. col. de acquir. poſſeſſ.*

Itẽ nota quòd ex quo actiones perſonales tàm actiuè quàm paſſiuè ſunt in ſiue oſſibus noſtris, quòd ſiue cedentis conueniamus debitores, hoc poſſumus, vt hic, ſiue paciſcentis paſſiuas obligationes in alium transferamus adhuc conueniri non poſſumus, quando nouatio nõ interceſſit, vt infra, *de donat. l. cum res l. 2. ſup. de pactis.* Illud tamen non procederet, quando in ceſſione ſeu pacto eſſent appoſita illa verba pro te in locũ meũ, quia tunc ſiue agamus ſiue conueniamur, inaniter fit, cùm tam vtiles actiones tam actiuæ, quàm paſſiuæ, quàm exercitium dictarum tranſeat in ceſſionarium, ita probat, & eſt *textus in l. qui quadraginta. inſtit. l. 1. circa princ. ff. ad* Trebell. & voluit Bart. *in l. in prouinciali. §. ſi ego. de no. op. nũ.* & plenius per Alex. *in d. l. qui quadraginta.* & ideò eſt vtile talia verba appoſui in inſtrumentis, ſed contrariũ tenet Iaſ. *in l. ſi cum emptore. ff. de pactis*, vbi de iſta materia plenè. Et ad id quod dicitur, quòd ante denunciationem poteſt ſolui cedenti. vide Soz. *in reg.* 109. Adde quòd non ſolùm non poteſt ſolui, ſed etiam tranſigi cum ſedente. vid. Soz. *conſ.* 335. *in fin.*

Quid ſi mandaui debitori meo, vt ſoluat creditori meo, an poſſim reuocare mandatum re integra, tex. *eſt, quod ſit. in l. ſi cùm Cornelius. ff. ſolut.* niſi eſſet ſignificatum creditori per debitorem qui acceptaſſet, vid. Ang. & Alexan. in l. qui vſumfruct. de verb. oblig.

Gilber Reg. *lib. 1. variar. cap.* 14.

Si ceſſionarius debitori notificet, nec cedẽti ſoluat, & debitor aliter faciat non liberatur, vide Socin. *re.* 79. *&* 80. *debitor.* Iaſ. *ad l. ſi cum emptore. ff. de pact.* Afflict. *deciſ.* 335. *num.* 22. Guid. Pap. q. 530. Rip. *ad l. 1. nu. 13. ff. ad* Trebel. *& not.* quòd ceſſio facta ſecundùm formam huius l. poteſt reuocari à cedente, ſi ſue ceſſionarius non ſeruet promiſſa Balb. *deciſ.* 176. declarat ſecundum notum intel. Cachera, *deciſ.* 62. *nu.* 2. *&* 8.

l. Non abſtulit. 2.

Bart. hic notabiliter dicit, quòd procurator conſtitutus. ad recipiendum pecuniam. & ſic ſolutionem non poteſt confiteri vbi ſolutum à debitore, & ſuam confeſſionem præiudicat domino, ſed requiritur vera ſolutio: & ita fuit deciſum in S. R. *conſ. per Cap. deciſ.* 16. Et hoc ſi huiuſmodi procurator nõ habet liberam voluntatem, aliàs confeſſio præiudicaret domino.

l. ſi pater. 3.

l. Nec creditores. 4.

Creditorem non poſſe cogere debitorem inuitum ad ſoluendum debitũ alteri. vt hic & l. 1. & per Alex *in l. 2. in 6. col. num. 27. ſolut. mat.* Ceſſio autẽ debiti poteſt fieri etiam eo inuito, vt hic *& l. 1. in 2. part.* vide ſuper hoc Alex. *in prædi.* loco quoniam multas limitationes à ſcribit.

l. ſi ſoluere. 5.

l. Nouationum. 8.

An priuilegia prioris actionis intelligantur repetita in ſtipulatione. vide Bart. *in l. Aliam & Cap. deciſ. 183. num.* 5. Add. Soz. *in Rub. ff. de verb. obl. col.* 14. vide Afflict. *deciſ. 44. in 2. dubio*, vbi tenet quod ex coniecturis probatur nouatio, & ſic ſatisfactum huius l. diſpoſitioni.

In eadem l. in tex. in verb. Nihil penitus. Add. Capell. *deciſ.* 183. *col.* 2. facta nouatione, fideiuſſores qui erant in prima obligatione ſunt liberati, vt not. Bart. & Angel. *in l. 1. & 2. ad. ſup. de iud.* & Dec. *conſ.* 167.

Nouatio non intelligitur fieri, niſi expreſſis verbis fiat mentio de ea. An hoc etiam habeat locum in delegatione. vide per Iaſ. *ad l. ſingularia. num.* 35. *&* 37. *ff. ſi cert. pet.* Bart. *ad l. ita ſtipulatus. num. 10. ff. de verb. oblig. vbi poſt alios* Soc. Iun. *num. 116. & ſeq.* & ſecundùm nouiſſimam impreſſionem. *numer.* 153. Adde Afflict. *deciſ. 44. num.* 15 Dec. *conſil. 12. num. 1. & conſ. 107. col. & conſi. 422. num. 16. & conſ 164. num. 15. Ferr. conſi* 129. Cagn. *ad l. expreſſa nocent. poſt nu. 3. ff. de reg. iur. vbi exornat. & quòd ſufficiat per coniecturas apparere partes voluiſſe nouare* Cachera *deci.* 142. *num.* 11.

Titulus 43. De ſolut. liberat.

l.In poteſtate.1.

l.Liberari.2.

l.Si cum ſeruis.3.

l.Nihil intereſt.4.

Nota ex hac l. quod nihil intereſt vtrum ſoluatur mihi vel alteri, nomine meo, quoniam debitor ſemper liberatur. Vt hic. *& in l. ſolutum. §. ſolutam. ff. de pig. act. & Gloſſ. notab. in l. ſi cum dotem. §. transgrediamur in verb. ex voluntate. ff. ſolut. mat.*

l.Nulla.5.

Add. cap. deciſ. 202. col. 2.

l.ſi inter.6.

l.Eius quantitatis.7.

l.vſuras.8.

In Gloſſ. in verb. promittere. in princip. Hæc Gloſſ. reputatur ſingularis ſecundum Roman *ſing. 70.* & vide Crem. *ſing. 123.* & Hippol. *in l. §. præterea. col. 31.* ibi limita etiam præfata *in fine. 9. de quaeſt.* & Afflict. *in C. 1.* quo tempore miles. *col. 5. & 6. & pleniſſ.* Rip. *in tract. de peſte. fol. 3. col. 7. nu. 3.* in magna impreſſione: vbi multa de materia obligationis.

l.Obſignatione.9.

De materia huius l. vide Bald. *con. 198 incip.* Eſt verum *col. 5.*

l.ſucceſſores.10.

l.Cum maritum.11.

l.Inuito.12.

Add. deciſ. Delphin *273. vel 373. num.*

l.ſi obligatum.13.

l.Pecuniæ.14.

l.Quod debitori.15.

l.Eum à quo.16.

Auth. Hoc niſi debitor.

Diſpoſitio huius Auth. limitatur non habere locum, quoties interuenerit renunciatio, vel iuſiurandum. Ita accutiſſime Dec. 2. *in l. 2. §. Mutui datio. in 2. vel vlt. col. ff. ſi cert. pet.* Et hęc per Gloſſ. in l. ſi pecuniam. de cōdict. ob cauſam, vbi dicit, quod iuramentum præciſè quē ad rem obligat.

Et de materia huius Auth. vide Rom. *conſ. 163.* & Gozad *conſ. 27. num. 28.* vide Iacob. *in l. mutuā. in ſi. Si cer. pe. & vid. deciſ.* Capel. Thol. *68. & ibi gloſſatorē.*

Item nota ex iſta Aut. quod nemo poteſt carcerari, ſi vult in ſolutum rē aliquam de melioribus quas habet. & ita tenet Ang. *in §. fin. in 3. col. inſt. de actiōn. & Socin. in l. 2. §. Mutui datio. ff. ſi cert. pet. 1. col. inſtit. de action. & Soz. in l. 2. §. mutui datio. ff. ſi certum pet.*

Add. Rom. *ſing. 825. in hebes.* Alex. *conſ. 37. num. 6. & 14. & vol. 2.* Gozad. *conſil. 27. num. 28. per totum.* Iaſ. *conſ. 9. nu. 12. & ſeq. vol. 1.* Anconit. *in tract. de mercat. in tit. de decoct. in 3. parte. num 44.*

l.Manifeſti.17.

Raimundus lib. 3. variar. cap. 9.

l.inquiſitio.18.

l.ſi actore.19.

l.ſi operas.20.

l.Interit.21.

l.inductum.22.

l.ſi liberarum.23.

l.Cum pro pecunia.24.

l.ſolutione.25.

Titulus 45. De euictionibus.

In Rubrica.

De materia euictionis, vide Caſtr. in l. emptorem §. quod autē. ff. de action. empt. vbi ſingulariter loquitur & facit longam diſtinctionē in materia euictionis, quem videas omninò, & vide Corn. *in conſ. 6. num. 4. vol. 3.*

Vendens rem in ludo, non tenetur de euictione, textus *in l. finali. § ſi alea. ff. Quorum rerum actio non detur.* De quo vide Parid. de Puteol. *in tractatu de Lud. col. 10. in fine.*

Quando venditor non tenet[illegible] euictione, ſequuta tamen euictione, debet reſtitui præſtitum. text. notab. [illegible] *ſing. in l. emptorem. §. penult. in ſi. ff. de act. emp.* Secus eſt in diuidentibus, vt ſequuta euictione non poſſint etiā ad precium agere: quia videntur inuicem mutuum periculum ſuſcepiſſe quilibet parte ſua, per Gloſſ. notab. *in l. ſi familia. C. famil. erciſ. quam omnes ſcrib. in l. qui Romæ. §. duo fratres.* & præſertim Bart. *in vlt. col. vel 9.* Sequitur etiam Alexan. *plenius in d. § duo ſi et. ff. de verb. oblig. col. 28. cum ſeq.*

l.Emptor.1.

l.Quoniam auus.2.

Si rem quam emi tibi donaui, ſi euincatur à te, an poſſis agere contra me an contra authorem meum, Vide Bart. *in l. ſi pro te. § ſi. ff. eod. & capit. in deciſ. 197. num. 9.*

l.Qui rem.3.

l.ſi prædium.4.

Nota quod pro donatione in ſolutum competit actio ex empto. vide Dec. *conſilio. 18.*

l.Ex iis prædiis.5.

Aret. *conſ. 14. col. 2.* Gozad. *conſ. 24.* in quibus locis dicitur, quod res obligata ſeu hypothecata creditori non debetur libera, res enim quæ non poteſt alienari propter ius, quod aliquis habet, in re non dicitur libera. *Bal. in con. 367. vol. 3. vbi rem tradere debet emptor liberam.* Gozad. *conſ 58.*

Venditor an teneatur ad ſumptus litis ipſi emptori, vide Bart. *in l. qui abſentem. ff. de procurat. & venditor. ff. de verb. oblig.*

l.Non dubitatur.6.

Si emptor non adhibuit bonum aduocatum, cum non poteſt agere de euictione contra venditorem. Dec. *in conſ. 74.*

Si quis vendidit ius quod habuit in domo, non videtur vendere domum, & de euictione non tenetur. Ita Caſtr. *in l. ſi ſic. §. 1. in fin. ff. de legat. 1.*

In ead. l. in Gloſſ. in verb. non dubitatur, ibi petitur pretium, licet vēditor dixerit, quòd non obligat ſe de euictione, tamen tenetur ad precium, & quid operetur iſtud pactum, vide omninò Gloſſatorē in deciſ. Capell. Tholoſ. 360. circa fin. & ibi multa pulchra.

l.Authore laudato.7.

Add. deciſ. capit. 107. vel 507. num. 6. cap. deciſ. Aul. Gell. *lib. 2. cap. 6.*

l.Emptor fundi.8.

Quomodo debeat fieri denunciatio venditori, vide Caſtr. *in l. qui abſentem ff. de procurat.* Couar. *lib. 3. var. reſol. cap. 17.*

Si emptor agit de euictione contra venditorem, & venditor excipit quod lis ei non eſt denunciata, non ſufficit hoc venditori, niſi doceat: quod ſi denunciata eſſet, is emptorem defendiſſet. *Imol. in c. emption. defendit.* & Aymon. *conſ. 169. num. 6.*

In ead. l. in tex. aut præſens ad materiam iſtius dicti, vide Cottam in memoraliis, fo. 56. vel *66. verſ.* emptor. & Soz. Iun. *conſ. 104.* vbi multa & Afflict. *nu. 23. c. 1.* de cont. inter Vaſallum & dominum. & per eundem *in c. 1. de legat.* Corrad. *num. 5.* vbi ponit notab. dictum, in quo quis non tenetur de euictione, niſi ad pretium, puta ſi in conceſſione eſt dictum iuribus alienis ſaluis, & add. Abb. *conſ. 74.* Paul. *in l. ſi ſic. §. 1. de legat. 2.* & Afflict. *in lib. 3. feud. fol. 31.* nā ibi ponit caſum, in quo ceſſat euictio.

In ead. Gloſſ. in verb. vel fideiuſſores, vbi in fin. ſed argument. contra. Not. hæc eſt communis opinio, vt refert Alexan. *in l. 2. §. voluntatē. in 4. col. ff. ſolu. matr.* habita tamen diſtinct. vt ibi per eum.

Et limitationes vide ibi per eum. vide etiam Ang. in §. actionum. in 10. col. inſtit. de act. contra communem tamen ſententiam eſt Ioannes de Imol. vel Arnol. caut. 91. vide tamen pro opinione Gloſſ. Bar. *in l. denunciaſſe. §. quid ergò 14. ff. ad l. Iul. de adult. vide etiam c. in deciſ. 206. &* Alex. *in l. non ſolùm. §. in morte. in 11. & 12. col. ff.* de noui operis nunciatione. Et vide Paul. *in l. 2. §. venditor. in fin. ff. de action. empt.*

l.ſi controuerſia.9.

l.fines.10.

Ad materiam iſtius l. & quando dicatur venditio facta ad menſurā, plenè per Dec. *in conſ. 500. vol. 3.*

l.Exceptioni.11.

l.ſiue in libertatem.12.

l.ſi ob cauſam.13.

Nota, quòd factum per iudicem videtur fieri per ipſum debitorem. de quo per Bal. *conſ. 256. incip. verb. inueſtitura. vol. 3. in antiq.*

l.ſiue poſſeſſio.14.

l.ſi non iniuria.15.

l.ſuper empti.16.

l.ſi cum quæſtio.17.

l.Si fratres

l.Si ſtatus.18.

l.ſi obligata.19.

l.ſi parentes,20.

De iſto text. vide Iaſ. *in l. venditores. col.2. de verborum obligat.* & Iac. *in l. venditor. in 3. de iudicio.*

l.Empti.21.

Actione in cauſa euictionis tenetur emptor denũciare venditori, etiã ante litem ſibi motam. d. l. empti. & hic per Bart. *in l. renunciat. ff. ad l. Iuliam. de adult. & in l. non ſolum. ff. ſolut. matrim. & in l. non ſolum. §. morte. ff. de noui operis nunciat. & l. non eſt. C. quæ res pignor. obl. poſſ. Add. 6 fall.* per Socinũ poſitas in *reg. 154. in p. emptor.* Mihi eſt reg. 117. Puluæus *de res alie diſtrac. cap. 22*

l.Cum tibi liberum.22.

l.Cum ſucceſſores.23.

l.ſi poſt perfectam.24.

Ad Angel. Aret. *in §. actio. in 8. colum. Inſtit. de* actionibus & pro intellectu iſtius textus *vide decis. S. R. conc.* 171. ad iſtum textum vide gloſ. cum additione ibi poſita in §. *ibi nouiſſimè in verb. præſtat. Inſti. de ſuſpect. tut.* Et nota, quod emptor poteſt petere cautionem, vt hic à véditore, quãdo lis eſt amota, ſed etiam, quando ſuſpicatur litem contra ſe moueri, ſupr. de re vend. Ita tenet Bart. *in l. pen. §. 1. de reſcind. vend.* Et ibi Bald. *& ibi vide Grat. conſ. 135. vol. 2.* vbi multa ad materiam huius l. conſ. 139. eod. vol. fuit dubitatũ in magna curia Vicariæ, in cauſa vltra ſummam ducatorum duorum millium, quod fuit inter Magnum Raynoldum Mirabellum Comitem Triuãtinum in Bancha Michaelis Puluerini de monte Februarij Anno 1518.

Ad iſtam *l. ſi. poſt perfectam.* vide Cepoll. *caut.* 134.

Ad inſtrumẽtum debitum vel debiti eſt ex cauſa emptionis, & innuit euictio in lumine contractus debitor fidem faciens in promptu de euictione imminenti, an poſſit excutere creditorem excipiendo, quòd debet ſatiſdare de euictione, aliàs nõ tenetur ſoluere iuxta l. iſtam. ſi poſt perfectam. l. non dubitatur. ſupr. eod. & per Benedictũ de Bar. in Cuarentzig. *in 3. parte. q. 15.* & ita non fuit proceſſum ad interrogationem. Menoch. *de arbi. iud. caſ.* 224.

l.Ad d.l.

Bart. *in l. prima §. ſtipulationem ff. de præd. ſtip.* & add. caſum in quo releuatur venditor à præſtando fideiuſſores, & in terminis d. l. Videtur in tẽpore, laudaunt aliũ authorem, qui ſuſcepit iudicium & eſt idoneus: quia tunc emptor pendente euictionis cauſa, tenetur ſoluere pretium. & venditor non tenetur ad fideiuſſores pro euictione. vid. Deciſ. Soz. *in conſ.* 171

l.ſi tibi.25.

l.Si quis tibi.26.

Dec. *conſ. 85. num. 6.*

l.Fundum ſciens.27.

Qui ſcienter emit rem alienam, carebit re & pretio, de materia iſtius legis. vid. Afflict. *in c. imperialem. num. 98. fol.* 170. Corn *conſ. 2. num. 13. vol. 3.* Aymon. 64. *num. 4.* Bertach. *conſ. 88. vol. 1. num. 3* in nominis. vbi per hanc l. dicit quod heredes inter ſe diuidentes hæreditatem, regulariter inter ſe non tenentur de euictione contingẽte ext cauſam teſtatoris, niſi viciſſim ſe obligauerit de euictione: ſicut hic venditor nõ tenetur de euictione data ſcientia emptoris, quod res ſit aliena, niſi ſit permiſſum de euictione vid. Abb. *in conſ. 30. vol. 2. num. 3.*

l.Emptori.28.

l.ſi permutationis.29.

l.non ex eo.30.

Ibi Aliis itaq. Adde Hipp. *ſing. 34. in eadem l. in gloſſ. fin. in princ.* Bona fides præſumitur, niſi mala probetur, & niſi huiuſmodi allegetur fides non præſumitur, vt per Afflict *deciſ.* 40. & quando *poſſit allegari vid. eundem deciſ.* 178. Et quod bona fides pręſumatur. vid. Bart. *in l. Celſus in 4 col. ff. de vſuc.* & quod nihil releuat præſumptio bona fides, niſi alligetur fides, tenet Venuſianus vel Peruſinus, in l. Is poteſt. num. 91. de acquir. hær. num. 93. & num. 102.

l.Hæredem.31.

Puluæus *d. operis cap. 18.* Valla *de reb. dub. tract. 9.*

Tit.46. Creditorem euictionem pignoris non deb.

l.Prima.

Ad intellectũm iſtius l. vid. Bal. *in conſ. 287. vol. 5. incip.* quando pro debit. & creditor. vendens pignus iure creditoris, id quod teneatur *tex. in l. creditor.* de diſtra. pig.

l.ſi à creditore.2.

Titulus 47. De patria poteſtate.

l.Prima.

De hac l. vide omnino Chaſſaneũ in Couſtit. Burgun. *fol. 224. col. 3.* & Guid. Pap. *ſing. 337. fol. 14. & deciſ.* Soz. *conſ. 183. vol. 187.*

l.Eius quod.2.

l.ſi filius tuus.3.

Pater qui habet vſumfructum in bonis filij & rationem adminiſtrationis reddere non tenetur. Cuman. *conſ* 88 circa mediũ. & ibi an teneatur facere inuentarium, in bonis, in quibus vſumfructum, & ibi dicit, quòd poteſt verberare & incarcerare filium, exercendo in eum propriam poteſtatẽ. De hoc vid. Bald. *in h l. & in l. liberos.* Et ibi Alex. *in addit. C. de obſeq. pat. pot. gloſ. in fin. in c.* quemadmodum. de iureiurãd. Cyn. & alij in l. Manichæos *C. de epiſc. & cleric.* & vid. per Bertach 345. vbi ponit, an pater teneatur vſumfructũ filio reddere adminiſtrationem. Et vide Dec. *in conſ.* 178. Et nota quod ad inſtar alterius adminiſtratoris, tenetur capitulũ, & eius officialis reddet rationẽ Io. aut Alex. *conſ.* 131. Quid autẽ in fratre maiore adminiſtrante, vid. Iaſ. in l. ſi hæres ff. de iureiurando. circa fin. & Crot. in rep. l. non poteſt. col. 19. ff. de legat. vt multa circa hanc materiam Soz. conſ. 213. vol. 1. & Dec. conſ. 255. vbi allegat ad hoc multa conſ. Hipp. *ſing. 457. col. 5. ſol. 4.*

In eadem lege, quem ſi pietatem. Nota quòd tanta eſt poteſtas patris, in filium, vt ipſum correctionis gratia poteſt incarcerare, & nõ committit priuatum carcerem, etiam ſi clericus eſt, non propter hoc pater excõmunicatur. Bart. *in tract. de carcere. col. 3.* ex quo late facit ad morum correctionẽ, quę patri permiſſa eſt. *l. 1. & 2 ſup. eod. &* 1. *&* 2. de emend. propinquorum. & lata eſt offenſio. Ex quo nota, quòd ſi filius patrem verberaret eum caſtigantem & pater eum hoc caſu occiderit, quod nõ tenetur particidij, nec alia pœna, quia licita eſt percuſſio & correctio in filium. Ita dico per quę voluit Caſtr. conſ. 192. incip. in cauſa carcerato. in antique vide Ludouic. Bologn. *conſ. 63. incip. viſo igitur* vide Afflict. *in c. 1. hic finitur. col. 4 num. 3. vbi multa pulchra.*

Et propter nequitiam & inobedientiam filij, pater poteſt eum in compedibus ponere, text. eſt in l. congruentibus. in fine. eod. quem ad hoc allegat Bald. *in l. liberos. C. de obſequi. patri præſt.* Ad intellect. *iſtius leg. l. ſi filius. vid. l. propter inſidias.* inf. qui accuſare non poſſunt.

l.Congruentius.4.

l.Filia tua.5.

Mater poteſt neceſſitate coacta alicui filium locare ad ſeruiendum pro mercede. Luc. de Penna *in l. 1. C. de fugitiuis cola. l. 11. 2. col. verſ. quid in mare, & eſt tex. in l poſt certi temp. & ibi gloſ. ſup. de lib. cauſa.*

Quando quis habet patrem & filium in periculo mortis, debet magis inuenire patri quàm filio. Ita refert & tenet Soz. *in rep. l. cùm aues. col. 3. ff. de cond. & demonſtrat.*

l.Abdicatio.6.

Ad hanc l. vid. Alciat. *lib. 2. diſpunct. c. 28.* Ariſto. *lib. 8. Ethica.* Nicom. *cap. 14.* Alciat. *lib. 2. diſp. cap. 27.*

l.ſi maritus.7.

Per militiam vel doctoratum quis non liberatur à patria poteſtate, ita Bald. in l. iſta. add. eundem Bald. in l. apud hoſtes. in fin. C. de ſuis & legit. Ang. in l. nepotes eod. de ſuis & legit.

l.Libertos.8.

l.Nec filium.9.

Vide Bald. *in conſ. 127. vol. 1. in med.*

l.Libertati.10.

Titulus 48. De adoptionibus.

Ad Rubricam iſtam vide Alciat. *lib. 5. c. 19.*

l.Hi qui.1.

Briſſo. *lib. 4. ſelect. cap. 20.*

l.impuberem.2.

l.Cum eum.3.

l.Adoptio.4.

l.Mulierem.5.

l.Adrogationes.6.

ee ij

l.In adoptionem.7.

l.in adoptione.8.

l.Adoptatum.9.

l.Cum in adoptiuis.10.

§.ſed ne articulum.1.

Bellon.*lib.1.ſup.cap.3.*

§.ſin autem.2.

§.Quæ aut.3.

§.Quæ in filio.4.

§.Vbi autem.5.

l.Veteres.11.

Aul.Gell.*lib.5.ca.19 noct. Attic.*Vaconius *lib.1.declar.16.*

Titulus 49. De emancipatione.

Ad Rubricam.

Nota ad materiam huius tituli dictum Bald. *in l.ſi quis ſ. de bonis damnat.* Quod ſi aliquis legat liberis Semproníj, quod ad hoc legatũ liberi emancipati non admittuntur,& ſic nota quod deterioris conditionis ſunt.Nec obſtat quod emancipationis & primæ partis ſit ſublata differentia.Nam procedit in ſucceſſione patris,non autem extranei,& in legato percipiendo ab extraneo Et add.ad correctionem huius dicti,quod filij emancipati non dicũtur de familia.textus eſt in l.Filiæ dotem, in verſ.nõ ſunt.ſup.de collat.quod tamen non eſt verum.

Emancipatio facta à clerico filiis coram iudice ſeculari,an ſit valida. Vide deciſ.Ægid.Bella 372.732 *in t'i de foro compet.Chart.3.*

l.Prima.

Gloſſ.1.

Ibi leges& ſtatuta,cõſuetudo dat iuriſdictioné,limita vt per Soz.*in reg.*100.

In eadem l.in Gloſſ.in verb.duumuiris. Duumuiri non habẽt iuriſdictionem.Et quoniam ſint duumuiri. Vide Alciat.*in l.fin.ſ.qui admitti.*

l.nec auus.4.

Princeps non ſolet tribuere beneficium in alterius iniuriam Iaſon.*ad l.ſ. de conſtitut.princip.numero* 19.Felin.*ad cap.ſuper eod.de offic.* & *poteſta.iud. deleg. numero* 19.

l.iubemus.5.

Vide Iaſ.*in l.poſthumo C.de contra tab.in princ.*

l.Cum inſpeximus.6.

Coraſ.*lib.6.miſcell,cap.9.*Briſſon.*lib.1.ſelect,cap.11.*Cuiac.*Lib.5.obſ.cap.13.*Fornet *lib.3.ſelect.cap.1.*

Titulus 50. De ingratis liberis.

l.Prima.

Add.quod ſi legitimatus commiſit ingratitudinẽ poterit reciſſa legitimatione reduci in naturalitatem.Bal.*in hoc not.in C.§ ſi filii ſi de feud.defunct fue. contra.*Et ingratitudo debet eſſe in faciendo & ſufficit minima,vt dicitur in l. Manumiſſus ſup.de libert.& eorum lib.ſecus ſi ingratitudo fuerit in omittẽdo,quia tum reuocari non poteſt *l.ſola ſup.de liberal.cauſa.*

Titulus.51.De poſtliminio reuerſis.

l.Ex duobus.1.

l.Ab hoſtibus 2.

Ibi proinde,vide ſupra de op. liber.l. libertini,& l.quod ex lib. eodem tit. Et nota caſum in quo liber homo poteſt retineri, in pignus in redempto homine libero ab hoſtibus.de quo Rip.*in l.item* 15.*&* ſ*eq.ff.de pign.*vbi multa ad materiam huius l.

l.Cum cognatos.3.

Nota iſtum text.quod quãdo quis eſt captiuus,vel abſens,& neſcit,vbi ſit, quilibet affinis poteſt petere à iudice dari curatorem bonis , ne diſſipentur. Bal.hic & Alex.*in conſ.4.vol.2.*Menoch.*de arbit.iud.lib.2.caſ.*150.

l.Nec vos.4.

Donec pendet an aliquis reuertatur ab hoſtibus,quis hereditatẽ adire non poteſt,vt hic iuncta Gloſſ.in verb.tranſigi. Attamen pro limitatione huius l. Bart.*in l.1.in 2.col.verſ.*Sed ſi verba pacti ſupra de pactis.*&* *vide cap.deciſ.*194. *numero* 10.

In eadem *l.verſ.* nec ſuper nota quod mors debet probari , aliàs quilibet præſumitur viuere*l.ſi quidem.ff.ſolut.matri.not.in l.2.§.* ſi dubitetur quẽadm. teſta.aper. fauore Eccleſiæ,tamen vbi nihil apparet, pro Eccleſia iudicatur. ſecund.Bald.in Auth.qui rem in fin.l.de ſacroſan.Eccleſ.*aut.per.1.reſol.cap.5. numero 5.* & *6.*

l.Cum non.5.

l.Cum eſt poſtliminij.6.

Nota quod captus ab hoſtibus ſi redimitur pretio poteſt extraneus cogere redemptorem ablato pretio liberari redemptum obligatione.Si pretium deponatur ſecun. Bal. & Bart.& vide Iaſ.*conſ.74.proſe.fin.vol.1.* & *facit text in l.2.ſ.de patribus qui fil.diſtrax.*Alciat.*ad l.ſcrinib in lib.12.* de palat.ſacr. Largit.

l.Fœdiſſimæ 7.

l.Præſes prouinciæ.8.

l.Captum ab.9.

l.ſicut liberis.10.

l.ſi liberum.11.

l.Ab hoſtibus 12.

Nota quod ea quæ ab hoſtibus capta ſunt ſi recuperantur per militis ſtipẽdiarios in priſtinum ſtatum reponuntur,vnde beſtiæ ablatæ ab hoſtibus noſtris ſtipendiariis rerum recuperatę debent reſtitui illis,quibus ius erat prius ad hoc idem tex.in l.ſicut ſup.eod.Et hoc verum intellige, in rebus quę habeant poſtliminium.De hac materia vide Iaſ.*in addit.ad part.in 6.§.Sed ſi ab hoſtibus inſtit.quibus.modis ius pat.pot.ſol.*

l.is qui.13.

l.ius poſtliminij.14.

l.is qui liber.15.

l.Commercio.16.

l.Liber captus 17.

Si pater viuens ſoluit condemnationem pro filio vel ſi ipſum redemit,an & quãdo filius imputabit in quartam,vide Bart.*in l.Stichum de precal leg.* & *Aret.in §.actiones in 4.col.inſtit.de action.* & *ibi* Iaſ.*in fi.verſ.quid autem de matre,* vide Caſtr.*in l.alimenta ſupra negot.geſt.*Et ibi Doct.& Alex.*in l, in quartam.* *n.col.ad leg.*Falcid.& *de materia huius l.vide* Doct.Coraſ.692.

l.Ab hoſtibus.18

l.ſi quos fortè.19

l.Fin.20.

Ad materiam huius l.vide Lancel.*Dec.in l.cætera.*§.qui ab hoſtibus.de leg 1.vbi multa bona dicit.Et quid ſi quis redemi aliquem ab hoſtibus. & propter hoc vellet ſibi imponere aliqua onera quæ non poſſet,eſt Gloſſ.not.in l.1.ſup.de epiſ.audien.Et ibi per Bart. Quia non poteſt ſibi imponere aliud onus,niſi precij ſoluti,vt hic,&redimens aliquem captiuum ab hoſtibus non poteſt poſtea maiorem taliam imponere, vt tenet Franc. Crem. *in ſing.* 166.

In eod.verſ. decet. ad iſtum tex.vide Franc.Crem.ſingul.166.

Titulus 52. De infantibus expoſitis

De exponentium,pœna egregiè Menoch. *de arbit.iudic.caſ.396.*Cuiac.*lib 16.obſ.cap.36.*

Plura de infantum expoſitione *per c.fin.87.diſtinct.* & *ibi Gloſſ.in c. ſi expoſitus.*

l.ſi inſtito.1.

Sarmient.*lib.1.ſelect.cap.*10.

l.Vnuſquiſque.2.

l.ſancimus.3.

Authen.Antiqua.

l.ſancimus.4.

Quæ ſit

Titulus 53. Quæ ſit longa conſuetudo.

l.Præſes prouinciæ.1.

Menoch. *de arbit. iudic. lib. 2. caſ. 8.*

l.Conſuetudinis.2.

Forc. ie. Necyoman. *dial. 1. Vetaliq lib. 2. variar. lect. cap. 28.*

Titulus 54. De donationibus.

l.In Rubrica.

Ad materiam iſtius tit. vid. Bal. *conſ. 86. vol. 5.* in nouis & Bertrand. *d. conſ. 180. num. 1. vol. 2. vbi an teneat donatio,* ſi in ſcriptis non fuerit redacta, ſi hoc per teſtes probetur, in conſ. 188. nu. 8. vol. 1. Donatio quis cõtractus ſit. & an reuocari poſſit, ex capit pœnitentiæ. vid. Curt. Iun. *conſ. 55. nu. 9.* vbi ſi res abſenti donatur, an nõ obſtante ſtipulatione Notarij poſſit alteri donare ante donatarij ratificationem, & ibi an poſſit ratificatio fieri in præiudiciũ eius, cui medio tempore fuit ius quæſitum. De materia vid. Bal. *conſ. 868. num. 18 col. 3.* vide Iohan. *de amicu. conſ. 30. col. 3 cum ſeq.* Donatio inter viuos reuocatur per ingratitudinem. c. fi. eo. tit. Iaſ. *in l. cum mota. col. 4. C.* de tranſact. fallit, niſi fiat ex cauſa ante dotali ſine obligatione. l. ſi pater. §. fin. eod. Franciſ. Nicol. *in repet. c.* quoniam contra. de probat. fol. 87. vbi plenè.

Perfectæ donationi an poſſit aliquod onus imponi. Bald. *in con. 381. factum tale eſt. vol. 4. conſ. 279.* Rex Roma. vol. Bertran. *conſ. 88. 2. vol.*

Donatio cauſa mortis quæ dicatur, & an, & quando poſſit reuocari. Guid. Papæ, *conſ. 23. num. 3.* Hipp. *ſing. 63.* & ibi notans Bertran. *conſil. 326. num. 4. vol. 3.*

Donatio cauſa mortis requirit ſubſcriptionem quinque teſtium, quando fit in ſcriptis Iaſ. *in l. ſi quis agere. col. 4. de Codicill. Franciſc.* Nicol. *in repet. c. quæ contra. de probat. fol. 84. num. 9.*

l.Prima.

Ad materiam huius l. vide plenè Nicol. in præallegatis ſuis, allegat. 21 vbi de ratione huius l. Nam donatio modicam affert vtilitatem: imò nullam, ſi inſtrumentum tantum ſu. chartam intelligeretur donaſſe, vbi dicit *gloſ. in l. poſtquam. ff. de pactis.* & in donatione talis inſtrumẽti non tantum venit debitum principale, ſed ſi. etiam vſuræ forte, ſi donatum eſſet inſtrumentum nomine debitoris. *l. nomen. de legat. 1.* Quid in venditione inſtrumenti, an vendito inſtrumento intelligatur venditum nomen, Idem dicas, niſi ex qualitate pretij aliter apparet. Ang. *in l. ſi rerum. §. cum quis Chirographum. ff. de legat. 1.*

Quid autem ſi creditor renunciat inſtrumẽto, an intelligatur renunciare debito. vide Lancel Dec. in l. poſtquam liti. ſupra de pact. vbi habes contrarietatem. Bald. *in l. Labeo. §. 1. de pactis.* qui dixit quòd nõ tantum probationi intelligitur renunciare, ſed contrarium. Idem dixit Bald. in l. 3. ſup. de fide inſtrument. per illum text. & hanc cõtrarietatem. Vid. per Lancell. Dec vbi ſolutionem contrarietatis habes, de quo etiam per Dec. *in conſ. 17. num. 3.*

Et de materia vide Pulchram q. quam ponit Paul. *in l. fi. ff. de his quæ in teſt. del.* vbi de teſtatore cancellante teſtamentum nuncupatiuum, an videatur reuocatum. Et nota quod hæres grauatus reddere inſtrumentum debitori, cenſetur grauatus vt ipſum debitorem liberet, Text. eſt notabilis, *in l. huiuſmodi. §. ſi ita. de legatis 1.*

Et de materia huius legis. vide Alexan. *omnino in l. 3. in 3. col. ff. de acquir. poſſ.* vbi plenè, & ponit pulcherrimas ampliationes ad hunc textum: ideo videas.

Si aliquis alicui donat inſtrumentum, quod habet contra alium, cenſet ſibi donare non ſolum chartam, ſed etiam totum debitum ibi comprehenſum, & ſic inducitur quædam ceſſio, per quam ille donatarius efficitur procurator in rem ſuam. ita tenet Bald. in l. fin. C quando fiſcus vel princ. & idẽ Bal. & Alex. & Imol. *in l. Mente. ff. ſoluto matrim. Veneſiani in Rep. l. ſi actor. nu. 76. de procurat. & de materia huius l.* vide Dyn. *in c. 1. col. 8. de Reg. in 6.* Couarr. *Lib. 3. ſelect. cap. 5.*

l.ſi nominis.2.

l.ſpem futuræ.3.

l.ſi functiones.4.

Vide Cap. *conſ. 21. col. pen.*

l.ſi donatio.5.

l.Nec ambigi.6.

l.Cenſualis.7.

Briſſon. *lib. 1. ſelect. cap. 5.*

l.ſi præſes prouinciæ.8.

l.Legem quam.9.

l.Nec ignorans.10.

l.Cum de bonis.11.

l.Portionem propriam.12.

l.ſi aliquid.13.

l.ſi filius tuus.14.

l.AEs alieni.15.

Donatio vniuerſalis non transfert aliquam perſonalem actionem in donatarium, vt hic. vide Dec. Egid. de Bellam. 31. *in tit. de donation. Chart. 7.*

Donatarius certæ rei non tenetur ad onera debitorum. Sed debet conueniri vniuerſalis hæres donatoris. Add. quòd Donatarius partis omnium bonorum non tenetur ad æs alienum Dec. *conſ. 137. & 587. facmat not. per Bar. ad l. ſi quis ſeruum. §. fi. nu. 2. de leg. 2.* Corn. *conſ. 289. col. vol. 4.*

l.ſenectus.16.

l.ſiue emancipans 17.

Nota quod etiam ſecuta emancipatione, non confirmatur, ſi eſſet adempta, & probat iſte text. quod per emancipationem probetur, & confirmetur donatio antea facta per patrem filio: quod procedit, ſi res donata fuit tradita.

Et de materia huius legis vide Iaſ. *in l. diuortio. in princ. col. 1. nu. 11. ſolut. mat.* vbi dat extentionem ad hunc text. quod licet non firmatur donatio emancipatione ſubſequuta, niſi tradiderit rem pater quã donauerit pater filio, vt hic iam dicit hoc non procedere, quando paulò ante emancipationẽ, quod eſt notabile.

Nota etiam quod donatio ſecuta emancipatione confirmatur, vt hic add. text. *in l. donationes. § pater. ff. de donat.* Requiritur tam traditio, vt per gloſ. *in l. donationes. ſup. de inoff. donat.* & poteſt ſtatim reuocari, & vide Guid. Pap *conſ. 60. in 1. parte.*

l.ſi donationis.18.

l.ſi auia.19.

l.Vice donatricis.20.

l.Conſtante.21.

l.Cum rei filio.22.

l.ſi ea quæ.23.

l.ſi patri tuo.24.

l.Donatio.25.

Nota iſtã l. Quælibet donatio cauſa mortis, fit donatio ob cauſam, vt habetur in *l. fin. ſup. de donat. ante nupt.* & quod not. Bart. in l. Aquilius. *ff. de donat.* & pro reſolutione vide Aret. *conſ. 17. col. 45.*

l.Si quis in emancipatione.26.

l.Data iam pridem.27.

Io. Hannib. de Cano. *ad l. poſt contractum. ff. de donatio. nu.* 109. Rimin. *Inſti. de donat. § 1. num. 165.* Ant. Petr. *ad l. 1. num. 176. ff. de iureiurand.*

l.Quiſquis.28.

An autem donans rem reſeruato vſufructu teneatur cauere dẽ vtendo fruendo iuxta l. 1. vſufruct. quem. caue. vide Dec. *conſ. 26. volu. 2. col. 4. num 5.* Corn. *conſ. 267. & 8. vol.* & Doct. in l. omnes de except. vbi concludunt, quod non & Dec. *in l. donat. col. 1. de Reg. iur.* de men. huius l. vide Iaſ. *conſ. 6. col. 2. vol. 3.* vbi ponit rationem quare per retentionem vſusfructus trãſfertur dominium, & poſſeſſio: vbi dicit rationẽ eſſe, quia res ſua nemini ſeruit, quaſi reſeruata vſufructu non transfertur dominiũ, ſequeretur, quòd conſtituiſſet vſumfructum in re ſua, quod abſonum eſt, & contra *l. vti, frui. ff. ſi vſusfructus pet.* & contra ipſius vſusfructus definitionem, quæ vtendi, fruendi alienis rebus, &c. vbi in hac materia retentionis vſufruct. aduertat notarius, ne in inſtrumento ponat conſtitutum ſimul cum retentione vſusfructus, quia eſſent repugnantia, quæ factum vitiarent.

Et quibus modis transferatur dominium & poſſeſſio ſine traditione. vide *§. interdum. inſt. de rerum diuiſ. & ibi gloſſ. & vide l. 1. § fin. & ibi gloſſ.* quæ hanc allegat de rebus cred.

Et an iſta lex habeat locum in venditione & donante bona ſua retento vſufructu ſibi ac conſtituto, vendere bona, poteſt contra eum acquiſita vel acquirẽda, ex fructibus perceptis, vide Bertrãd. *conſ. 224. vol. 3. & vid. omnino.*

Digitized by Google

Titulus.56.De reuocandis donat.

l.Prima.

Nota iſtam l.etſi verſ.& pleno iure quid importet Ludo.Rom.*conſ* 208.Et Bald.*conſ.*191.*in fin.& in conſ.*32.& Alex.*conſ.*211.2.*col.vol.*2.

Quod ſi donauit cum pleno iure, vel ſi donauit omnia iura & actiones vtiles,& directas.Decius *conſ.*192.

l.ſi apud.2.

l.Poſſeſſionem.3.

l.cum profitearis 4.

Bened.cap.*in reg.concluſ.*23.Pilæus,*q*.127.

l.ſi donatione.5.

l.Velles necne.6.

l.His ſolis.7.

Cuiac.*lib.*4.*obſ.cap.*19.

Auth.Quod mater.
l.ſi vnquam.8.

Pro ampliatione & intellectu iſtius l.vide pulchra,quæ dicantur per Dec. in l.1 in 2.& 3.col.ſupr.de pactis.& ibid.Socin. in pen.& fin.col. num.37. de condit.& demonſt.

An beneficio iſtius l.poſſit renunciari. vide Iohan.de Arnol. *in cont.*73.& Bar.*in l.Titia Seia §.Imperator.ff.de legat.*2.*pro limitatione vide Corſet.*in ſing.in verbo donatio.

Diſpoſitio iſtius text.non habet locum in filiis adoptiuis. Ita Dec. *in l.generaliter.in* 6.*col.ſupr.de inſtit.& ſubſtit.*

Sed ſi fuerunt adoptati cum voluntate donatarij, quid iuris.vide Soc.in l. ſi cognatis,col.9.de reb.cred.vel dub.

Donatio reuocata ex ſuperuenientia liberorum,an confirmetur,ſi in continenti ipſi filij moriuntur,vide Bar.*in l.Titia.La.*2. §. *Imperator.de legat.* vbi plura dicit notabilia pro intellectu iſtius l.

Donatio omnium bonorum vel maioris partis facta per patrem non habentem liberos nato poſthumo ipſo iure reuocatur, niſi probaretur, quod donator cogitauerit de liberis, quoniam hæc lex tunc nunquam locum habet,vt per Bar.*in d.l.Titia.§.Imperator.in* 3.*col.de legat.*2.& Soc.*in l.*2.*in princ. ſolut.matr.* Item dicitur etiam in donatione facta ob cauſam: quia tunc non habet locum hæc lex,vt per communiter Scrib.hic.& per Barto. vbi ſupr.& hæc faciunt pro ſorore dotata à fratre, quæ accepta dote renunciauit omnibus bonis,paternis & maternis,ſi poſtea filios procreaſſet, hæc donatio ſeu repudiatio non reuocatur, quia videtur ob cauſam dotis à fratre datæ facta, vt per Doct.hic. Ratio eſt, quia hæc donatio vel renunciatio fuit facta in contractu matrimonij, qui per ſucceſſionem filij non reuocatur, quia videtur de ipſis cogitaſſe,vt plenè per Bart.in d.l.2.in princ.in 4.notab.ſolut.matrimonio & Dec.*in l.*1.*in* 3.*col.ſupr.de pact.* quem videas.

An poſſit renunciari d l.ſi vnquam.vide Iaſo.*in l.pen.ſupr.de pactis.*

Donatio renunciatoria ſeu propter merita, an reuocetur propter ingratitudinem *gloſ.ſing.in l.ſi pater.§.fin.ff.de donat.*Bal.*in l.ſi cum mihi de dolo.*

Hanc l.ſi vnquam.limita non procedere in filio legitimato, non citato donatario.Et hoc ſi tempore donationis donator haberet filium naturalem, & poſtea legitimauerit, ſecus ſi non haberet, quia tunc præiudicaret legitimatio ipſi donatario,& non citato, & ratio eſt, quia non videtur de illo donator cogitaſſe Ita Soc.*in l.Gallus.§.& quid ſi tantum pen.col.verſ.* 3. *in correlationum.de lib.& poſth.*vide Dec.*in l.poſthumo in addit.*1.*de bon.poſſ.contra tab.*

Diſpoſitio huius l.non habet locum in donatione remuneratoria.Ita Iaſ. *in l.ſi non ſortem.§.libertus.in* 6.*col.de cond.indeb.& in conſ.*171.*col.*5.*vol.*4.vbi etiam multa de materia huius l.*per tot.conſ.*154.*num.*2.*vol.*2.

Et de materia huius l.vide Iaſ.in l.conſ. 171. vol. 4. vbi an hæc lex habeat locum in donatione cauſa mortis facta per patrem filiæ, & dicit, quod non. Secus verò ſi fiat ab extraneo,vt per eundem Iaſ. *conſ.* 115.*vol.*1. vbi etiam an donatio viri cum renunciatione expreſſa huius l. reuocetur per ſubſequentiam liberorum,& dicit,quod non.Et an veniant fructus, etiam in reuocatione donationis,cùm hic dicatur totum,tu dic,quod non. *glo.eſt in l.generaliter.§.*proinde.verſ.ex aliqua cauſa.de fideicommiſſ libert ſecùs in donatione cauſa mortis,quia etiam fructus reſtituuntur,ſi ipſa reuocatur, *l.cum qui. ff.de cond.ob cauſam.*

Et de materia huius l.vide Franciſc.Nicol.*allegat.*20.& per Ro.*in conſ.*269. & 26.& Dec.*in conſ.*581 Corn.*conſ.*4.*vol.*3.*Iaſ.in l.*2.*C.de pactis nu.*7.Pariſ.*conſ.*11.*nu.*76.*vol.*2.Dec.*conſ.*249.*in fin.*

Et de materia huius l. an donatio cauſa mortis reuocetur per ſuperuenientiam liberorum,vide Corn.*conſ* 240.

In filiis adoptiuis non habet locum hæc l.Paul.*conſ.*434.reſpondeo per ordinem.col.7.Aymon. *conſ.*151. dicit, quod reuocatur per filij ſuſceptionem, non reconualeſcit per eiuſdem mortem.

Iſta l.ſi vnquam,eſt canonizata 17.*q.*4.*c.* quicunq. & de intellectu iſtius l. vide Barto.*in l.Titia.§.Imperator.de legat.*1.*& per* Iaſ. *in l* 1.*ſupr.de pactis.* Aret. *conſ.*33.*in princip.*

Et an iſta l.ſi vnquam, habeat locum quando fuit facta donatio eccleſiæ. vide in Auth.*quæ mulier.ſupr.de ſacroſ.eccleſ.* ibi per *Bart.& Iaſ.*

Donatio ob ſuperuenientiam liberorum reuocatur.In materia ad hanc l. poſt tradita hic per Tiraq.lati*ſſimè* vltra cum Alci.*reg.*1.*præſump.*23. Socin. *conſ.*39.*lib.*3. Paleot.*de not.& ſpur.c.*34.Rim.*Inſtit.de donat.in princ.nu.*305.& 358.Io.Diaz.*reg.*213.Soc.Iun.*conſ.*128.*lib.*1.*num.*207.& 257.*conſ.*12.*num.*49.Didac.*lib.*1.*variarum reſol.cap.*19.Zucc.*ad l.*2.*C.de poſt.num.* 42. 45. *& ſequen.* vbi Franc.Cur.*num.*13.*& ſeq.*Soc.Iun.*conſ.*52.*num.*5.*vol.*1.*& conſ.*50.*num.*20.*lib.*2. *& conſ.*67.*num.*9.*&* 54.*& con.*79.*num.*24.*cum plurib.ſeq.& conſ.*137.*num.*2.*&* 3.*lib.*2.Ant.Rub.*ad l.Titia Seia §.Imperator,de leg.*2.*nu.*42 *& ſeq.* Dec.*con.*20. *nu.*1.*&* 2.*GoZ.ad.conſ.*80.*nu.*16.17.18.Dec.*conſ.*399.Pro declaratione.Cur.Iun. *conſ.*56.*num.*8.

An hæc l.habeat locũ in donatio.bonorum feud.vel emphyteoti.poſt Tiraq.hic,in verb.bono.ad fin.vide Ari.Pinel.*in repet.ad Rub.C. de bon. mater. prima part.fol.*16.*num.*20.*& fol.*18.*num.*23.*In materia huius l.vide* Phil.Port.*nouiſ.lib.*1.*ſuarum conclu.concl.*35.Moder.*ab Aquila lib.comm.opin.in verb.donatio,* 76 *opin.*eleganter per Iul.Clar.*lib.*4 *ſent.§.donatio.q* 21.*& ſeq.* Et quòd non procedat diſpoſitio huius leg.quando donator expreſſe dixit nolle reuocari ob ſuperuenientiam liberorum.Nata *conſ.*125.*nu.*1.*lata in materia per.*Soc. *conſ.*147.*vol.*1.*remiſſiuè* Io.Crot.*conſ* 66 *.num.& Suares in obſeruato recep.ſen.ſub litera l.nu.*151.Et quòd non habet locum quando renunciatur iuri quærendo non radicato vlla ſpe certa.Rol.à Valle.*de lucr.dot.q.*39.*nu* 25.*& q.*97.*num.*6. *& quod hæc diſpoſitio non comprehendat don.cauſa mort.*Cacheta *deciſ.*120 *num.*6. *&* 18.*& deciſ.*121.

Hanc legem Ripa & Tiraquell. repetitionum.vide Couarru. *lib.*1.*var.lect. cap.*19.Molin *in tract.de donat.fact.vel confir.* in contra matrim.Vallam.*de reb. dub.in tract.*2.Coraſ.*epiſt.quæſt.cap.*30 Guterium i part. reſolut. *cap.*9. Rainal. *Corſum lib.*2.*indagat.cap.*26.

l.donationes.9.

l.Generaliter.10.

Nota benè iſtam gloſ. Quia iſta l.fin.habet locum in donatione, quæ fit ex mera liberalitate.ſed ſi fieret ob merita,& ſic ob cauſam, non habet iſta lex locum.vide Abb.*in c.fin.e.extr.eod.* Dec.*conſ.*20

An poſſit fieri per pactum ꝙ donatio prætextu ingratitudinis vel feudum propter vaſalli feloniam non poſſit reuocari.vide per Bal.& Iaſo.in *l.fin.in* 4.*col.ſup.de pactis.*

Ad eandem legem fin.in materia adde quod ſi maritus non accuſauerit vxorem de adulterio, hæres ſi conuenitur pro dotis reſtitutione non poterit de adulterio commiſſo excipere, per hunc text. *& l.omnino ſupra de inoſ. teſtam.*ita Bart.*in rei iud.§.Nouum.ſoluto matri.Spec.in tit.de donationib.§.quod ſi mulier.*Bald.*conſ.*132.*vel* 732.*incip.petens.de firmo.vol.*5. Et non ſolum nõ poteſt excipere,imò fortius nec agere,vt ibi per Bal. Et adde quod ſi dominus offenſus à vaſallo, quouſque vixerit quæſtionem non fecerit videtur eam remiſiſſe per hunc text.*& d.l.omnino*, & ſic ad hæredes nõ tranſit pœna priuationis.l.eius qui dilationem.& ibi Bart *ff.de iure fiſci*,& per eundem *in d.l. rei iudicat.§.nouum.ſol.mat.* Quod verũ ſi eo tẽpore,dominus ſciebat, ſecus ſi ignorabat, quia ignorans remittere non cenſetur.l. ex maleficiis,§. longè minus de Action.& obligat. Paul.*conſ.*46.*vol.*2.*Viſo & examinato puncto. In eadem l.§.hoc autem.* Nota ex hoc §.quod ſi donator in vita ſua non reuocauit donationem, hæredem eius reuocare non poſſe, & ſic ius reuocandi non tranſit ad hæredem.ita Afflict.*deciſ.*3.*in §.vel.*

Sed quid ſi donator non reuocauit in vita ſua talem donationem, quam propter ingratitudinem reuocare poterat:ſed in vita ſua dixit & declarauit coram teſtibus,quod volebat eam reuocare, quod non fecit morte præuentus,an eius hęres petere poſſit eã reuocari?vid.deciſ.Delt.h. 214.vbi etiã ponit,an reuocatio de qua in l.ſi.vnquã ſup.eo.trãſeat ad hæredes,quod ſi neſcierit iniuriam vel damnum paſſum, an hæredes poſſunt agere. Quid *in d.l.Rei vend.§.*1.*ſolut.mat.*

Primo Ingratitudo futura remitti non poteſt,& quod in inſtrumento donationis dictum ſit, quod propter futuram ingratitudinem non poſſit reuocari,& ratio eſt, quia præſtatur occaſio delinquendi. Secundò,in eadem *l. in gloſ.in verb.* Iniuriatur. in fine. Donatio ob cauſam propter ingratitudinem non reuocatur:vt per Aret.*in §.ſi qui.in* 2. *col.Inſtit.de action.& per cap. deciſ.*121.*num.*151. Tertio limitatur tamen propter iuramentum, vt per Dec. *in l.finali.col.*6.*C.de pactis.*

Quarto gloſſ. in verb. voluerit. add.Bal.Ioh. *& Chriſt. Inſt. de cap.dim.§. maxima.& Iaſon.in prælud.feud.*3.*Chart.verſ.*tene quod proximi.

Vide Rip.*& alios hic Cor.conſilio* 126.*&* 15.*li.prim.*Ioan. And.*ad cap.*vlt.*extra.de donat.* Cott. *in memorr. in verb.* donatio perfecta. Moder. *ab Aquila. lib.*1.*commu.concluſ.in verbo,donatio ex quinque.*Iul.Clar.*libro* 4.*ſent.§.donatio quæſt.*21.

Ad hanc legem ex profeſſo Ripa: obiter verò nonnulla Iohan. Gutier, *part.*1.*cap.* 10.

Titulus 57.De donatione cauſa mortis.

l.Ad Rubric.

An dominium reuocetur cauſa mortis per hæredes. Inſtitution. Bertran. *conſ.*259.*vol.*3.*in noua* & Guid.Pap.*conſ.*60.*vol.*1.*num.*2.

l.prima.

In gloſ.verbi actio,verſ.ſed quæritur.*Add.Doct.in l.generaliter in* 4.*col.ſup. de Inſtitut.& ſubſtit.*

l.inteſtatæ.2.

l.Nec fratris.3.

Ad materiam & limitationem huius legis vide Paul. *in l. auunculo, de donation. cauſa mortis, & Iaſon in l. ſi quis agere ſupra de Codicillis in 4. col.*

Ad declarationem & intel. h. l. vide Hannib. *de Cano. ad l. poſt contractum. ff. de donat. nu. 120.* Riminal. *ad princ. inſtit. de donat. nu. 681.* Soc. Iun. *ad l. ſciendum. 33. ff de leg. 1.*

Tit. 58. De confirmandis pœnis cœlibatus.

Marcus Vertranius *de iur. lib. cap. 14.*

l. Qui iure. 1.

l. Inter virum. 2.

Alciat. *lib. 3. Diſpunct. cap. 3.*

Titulus 59. De iure liberorum.

De iure liberorum ſcripſit librum ſingularem Marcus Vertranius.

l. nemo poſt hac.

Duarenus lib. 1. anniuer. cap. 40. Robert. *lib. 4. ſent. cap. 14.*

l. Illam. 2.

Marcus Vertranius *d. tract. cap. 28.*

Finis libri octaui.

LIBER NONVS Codicis.

Tit. 1. De his qui accuſare non poſſunt.

l. Prius. 1.

l. ſi cautiones. 2.

l. Qui crimen. 3.

l. Vxor tua. 4.

l. ſenatuſconſulto. 5.

l. Accuſationem. 6.

l. ſi ea quæ. 7.

l. Non prohibentur. 8.

l. Non ignorat. 9.

l. ſi crimen. 10.

l. Data opera. 11.

Paul. *in l. decuriones. C. de infam.* refert ſe habuiſſe q. de facto quod ſtãte ſtatuto quod occidens alium occidatur. Quidam proiiciens lapidem non animo occidendi occidit: tamẽ illũ dicit ſeipſum liberaſſe à pœna capitali, ſed cum magno labore, propter ea eum liberauit: quia oſtendit Bald. *in iſta l. data opera. in fi. & in conſ. 144. eod. vol. incip.* poſt redditum conſilium.

Add. in ſimili Signor. de Homod. *conſ. 27. ſi ſtatuto ciuitatis cauetur, col. pen.* & in fortiori ſimili Nellũ *de S. Gemino* in tract. Banniito in 2. *parte ſecundi temporis. q. 37.*

l. De crimine. 12.

Plaza *lib. 1. miſcel. crimin. cap. 4.*

l. ſi magnum. 13.

Quid in ſorore dicas idẽ, & multò fortius, vt dicit Bal. *l. tres frat. de pactis.*

l. Propter. 14.

l. Criminis accuſationem. 15.

l. Cum rationibus. 16.

Cuiac. *lib. 6. obſ. cap. 22.*

l. Iniquum. 17.

ſi ſororem. 18.

l. Neganda. 19.

ſi quis ex. 20.

l. ſi liberti. 21.

Tit. 2. De accuſationib. & inſcriptionib.

l. Prima.

Ad materiam iſtius l. vide quæ de amotione terminorum loquitur, plenè per Abb. *inc. ex literis de probat.*

l. ſi cuidam. 2.

l. Reos. 3.

Simoniæ crimen eſt, crimẽ pub. ita Bald. in Rub. C. qui accuſare poſſ. in 4. col. in pen. Bar. *in l. 1. § huius ſtudij. ff. de iuſt. & iur.* Add. quod quãdo Eccleſia offenditur eſt crimẽ pub. *d. l. ſi quis in hac & ibi* Bart. *C. de Epiſ. & Cler.* Ioan. Robert. *lib. 3. ſent. iur. cap. 3.* Briſon. *lib. 4. ſelect. cap. 7.*

l. ſi accuſationibus. 4.

Duaren. *lib. 1. diſput. cap. 19.* Sarmientus *lib. 1. ſelect. cap. 4.*

l. Non ideo minus. 5

In Gloſſ. in verb. quis dicat. Ad iſtã Gloſſ. vide Bald. hic. & Ang. in tract. malef. verſ. Sempronium mandatorẽ. in verſ. & benè nota fol. 40. col. 4 Hyp. *in rep. l. is qui cum telo. num. 74.* vbi Aſſaſinus tenetur nominare mandatorem & ſocios criminis. & Iaſ. *in conſ. 22. vol. 1.*

l. ſi accuſatoribus.

Vbi Gloſſ. in verb. eundem. eſt ſingularis, quod ſi eſt nulla, annullatur proceſſus & ſententia, ita per Felyn *c. quando cont. in gloſ. ſuper verb. citationis. ext. de probat.*

l. Abſentem. 6.

l. Ea quidem. 7.

Denunciantibus regulariter de iure, non creditur, ſiue etiam ſint de publico electi. Cyn. *in l. iſta etiam* Bart. *in l. Diuus. ff. de cuſto. reor. & per Gloſſ. &* Bar. *in l. 1. §. quod eſt. de off. præfid. & in l. curioſi. C. de decurionibus. lib. 10. plenè per Canoniſt. in c. præterea. ext. de teſtibus cogend. vbi ponunt plures fallent. &* Felyn. *in c. omnium negotia. in princip. ext. de teſtibus vide 4. fall.* Soz. *in reg. 122. incipit.* denunciantibus. Mihi eſt reg. Soz. 89. Ægidius Boſſius *titulo, quomodo procedatur in crimine.*

l. ſi quis ſe. 8.

l. Qui de crimine. 9.

In Gloſ. in verb plurima verſ. quòd ſi aliquem. Notatur ex iſta Gloſſ. quòd ſi aliquis percuſſerit aliquem, non tenetur publici duplici pœna & pœna portationis armorum, & de occiſo, ſi mortuus fuerit, ſed tenetur tantùm de occiſo. ita ſing. dixit Ioan. de Arnol. dial. 47.

l. Qui explicandi. 10.

Duaren. *d. lib. 1. cap. 25* Robert. *lib. 3. ſent. num. cap. 15. &* Menoch. *de arbit. iu. caſ. 344.*

l. ſi quis homicidij. 11.

Duaren. *lib. 2. diſput. cap. 12.* Cuiac. *lib. 1. c. 25.* Contius *lib. 1. diſput. cap. 15.*

l. Factum ſponte. 12.

l. ſi quis ſeruos. 13.

l. ſinguli. 14.

Cuiac. *dicto lib. 1. cap. 33.*

l. Tunc conuenit. 15.

Menoch. *lib. 1. de arbit. iudic. q. 78. & 80.*

l. In cauſis. 16.

Hodiè non habet locum in ſcripto, & pœna talionis ita Spec. *in tit. de accuſ. & l. pen. § ad crimen. in 2. col. de pub. iud. &* Ang. *in l. liberorum ff. eod.* Gloſſ. *in ver. ſecretarium. verſ.* erit ergo forma libelli. forma in criminalibus. add. Spec. in ti. de libell. concept. §. 1. in princip. & Bart. in l. libellorum. de accuſ. forma in ciuilibus. Gloſſ. optima. Auth. de exhibend. reis. col. 5. in verb. libello. Cuiac. *d. lib. 1. cap. 20.*

l. Fin.

Vide Alex. *conſ. 11. 1. col. vol. 2. &* Bald. *conſ. 222. vol. 3.* vbi qua pœna puniatur faciens capi aliquem iniuſtè. *& conſ. 267. vol. 5.* vbi qua pœna puniatur vir accuſans vxorem iniuſtè. & per Iacob. *in l. Seia quidem. nu. 9. de teſtibus.* & de hac materia vide omninò Soz. *conſ. 11. col. 5. vol. 1.*

Et qualiter

Et qualiter puniatur diffamans aliquem aliquo delicto, vel dicens verba iniurioſa, propter quæ oritur inter virum & vxorem diſcordia, vide Bald. *conſ.431.vol.1.incip.eſſe delictum & vide q.Tholoſanam 7.& ibi bonam Gloſſam* Iacob. *in l.cum quem.in fin.de ind.& in l.teſtium.§.item Diuus de teſtibus. vide* omnino Bald.*conſ.62.vol.3.*Hyppol.*conſ.19.num* 40.Et add.Bald.*in l.2.C de calum.*

In ea l. in verb. impunitam fore. Accuſans aliquem de crimine, quòd ſi probaretur, puniendus veniret pœna vltimi ſupplicij, ſi hoc crimen nõ probat, debet puniri ea pœna, qua puniretur accuſatus ſi probaret, vt hîc, *& ſupra l.non ignorat.de fruct.& lit.expen.*concordat cum hac conſtitut regni pœnam calumniæ.

In eadem l.in verb.nemo confeſſus de ſe in tormentis, nõ debet torqueri, nec debet eius teſtificationi credi contra alium, nec de altera aliena conſcientia interrogari debet, niſi in eo qui pecuniam adulterauit, vt *in l.1 in fi. de falſ.monet.* vel de crimine aſſaſinamenti, vt per Aret. *in tract. maleſ. verſ. Sempronium.*

In eadem l.Gloſſ.fin.in prima. licet in iſtis caſibus iudex poſſet interrogare delinquentem, vt hîc tamen dictum illius non facit iudicium ad torturam contra ſocios nominatos, niſi ſint alia indicia. Matheſ. *in conſ.danda clandeſtina.o fin.num.34.ibi ſup. vol.& vltimo* quarto vbi de intellectu iſtius Gloſſ.Hypp.*ſing* 109.*&* 109.*num.*16.*&* 14.*con. num.*23 vbi licet ſocius criminis admittatur contra ſocium, nominatim tamen, hoc intelligere debemus quando ſocius qui eum nominat, non eſt infamis ex aliis delictis, quia tunc dicitur quod ipſius ſocij infamis, nõ facit iudiciũ contra ſociũ nominatum. & hoc eo magis procedit quãdo ſocius nominatus eſſet bonæ vitæ, famæ & conditionis. Alex.*in conſ 69.num* 34.*&* 13.*vol.3* vbi vltra confeſſioné ſocij requiritur alia præſumptio contra nominatum. & de hac materia vide quæ notam ad Iohan.de amicis. *conſ.27.* & nota quod licet non faciat indicium dictum ſocij contra nominatum, vt ſup.tamen poteſt inquiri contra nominatum. Ang. *in tract.maleſ.fo.* 3.*ibi in crimine hereſis.*

Et de hac Gloſſ. vide Hypp. *in rep.§. Diuus Antonius in 2. col.de quaſt.* vbi quæ ſint crimina, ſuper quibus poſſint interrogari ſocij.

In d.l.accuſationes.§.nem.ibi cum veteris iuncta Gloſſ.in verb.conſcientia regulæ hic poſitæ add.bonum text in c.veniens col.1 extr. de teſtamen. Limita vt per Socin.regu.312.incip.teſtes ſocius.eſt reg.425.Item limita niſi poſſit probari aliter quàm per ſocios.cap.in.& 16.Dect.extr de teſtib.agéd. vbi de materia vide Abb. & alios in c.1 extr. de confeſſ. Coraſ.epiſt. quæſt. cap 13 lautiſſime Antonius Correa ad lib tit.1.ordinatio Luſitaniæ.

Tit.3. De exhibendis & tranſmittendis reis.

l.ſi miles.1.

l.Nullus.2.

Cuiac.*l.3.obſ.cap.*14. Boſsius *de captura.num.*34.

l.Fin.

Nota quod non debet nuntius aliquem in iudicio citare, niſi ex mãdato iudicis. Add.Alex.ſup.*in rub.de edendo.*& Iaſon.*in* §.*in 2.col. Inſt.de actionibus.* An autem in dubio præſumatur mandatum interueniſſe, ſi referatur nuncium citaſſe poſt Bald.*hic vide in l.ſciendum. de verb.oblig.* de iſta materia citationum, vide per Bart. in extrauag.ad recipiendum & reprimendum. in verb. qui nuncium. & per Aret. in §. *quadrupli.Inſt.de actio.* Bartol.*in l.4.§. prator.ff.de damno infecto.*

Titulus 4. De cuſtodia reorum.

Ægidius Boſſius *in tractatu de carcer.*

l.Prima.

§.Interea in verb.ſub fida cuſtodia qualiter accipiantur iſta verba, *vide l.iſtam. vide l.diuus.ff.cod.tit.*Alex.*in l.ſi vt certo.§.cuſtodia.ff.commod.*

l.ſi quis.2.

l.Quoniam.3.

Quod iſtud verbum poſtmodum, ſignificat longum tempus & interuallum ex iſto textu ſolerti ingenij. Bart ponderauit *in l.1.§. diuus. ff. de quaſt.* vbi dicit Nota, quòd ſi confeſſus delictũ in tormentis ratificat ad banchiſm Curiæ illa ratificatio eſt nullius efficaciæ ex quo eſt facta in cõtinenti. Debet enim fieri ex longo interuallo, & addunt hunc text.in verb.poſtmodũ. Adduci etiam poſſet Gloſſ.*in l.pacta conuenta.ff.de cõtrahend.empt.*quę Gloſſ. voluit quòd iſta dictio poſtmodum denotet longum interuallum. Ræuar. *lib.4.variorum.cap.*10.

Auth.Hodie nouo iure.Add.Dec.*in l.fœmina.num.78.de reg.iur.*& Iohan. de Arnol.*in comment.*170. Et quòd mulier pro debito ciuili carcerari nõ debet, vide Hypp.de Marſ.in ſua practica criminal.*in §.attingam.in pen.col.num.* 60.& hoc procedit etiam, quãdo non habet bona in quibus fieri poſſet executio contra eam. Ita in deciſ.Delphin.256.vbi etiam dicitur: Quòd ſi mulier citata in iudicio eſt pregnans, non tenetur cõparere. Quòd ſi mulier renunciat omni legum auxilio, vtrum poſſit pro debito carcerari, dicas quòd ſic. Ita Matheſ.*in ſuis notabil.num.*109.

Mulier pro debito ciuili nõ poteſt in carcere detineri. Limit.& declar.vt per Iaſ.*ad l.ad egregiam.nu.9.ff.de iur.iuran.& ad l.pleriſque.n.34.ff.de in ius vocan.*Balb.*deciſ.*393.Hypp.*ſing* 248.*cõditio & ſing.*279.*Dixi Phil.*Frãc.ad c.Mulieres, *de iud.lib.6.*Socin.in reg 119.2.Fal.*deciſ.in reg. fœmina.num.* 72 *ff.de reg. iur.* Alex.in apol.*ad Bart. ad auth.* Matri & auiæ. C.quando mulier tut. offi. fung.poſ. *Ad l.nemo verſ.quæ intra domum.* Conſiderato ſexu, vide Challan. *in catal.glor.mund.ſecunda par.*24.*conſid.*

l.Ad commentarienſem.

Ad iſtam l.quæ de cuſtode carceris. loquitur Add.quòd ille qui fugere ſinit cuſtoditum, tenetur eadem pœna, & nota hic Salycet. per iſtum text. Menoch.*de arbitr.iud.caſu.*302 & 304.

Iſta lex hodie in regno videtur correcta, per cuſtoditionem regni, vbi dicitur, quòd ita demum punitur eadem pœna, quando doloſe verſatur in cuſtodiendo, aliás punitur pœna publicationis, & debet carcerari per annum, & iſtam conſtitutionem legunt Modern.Neap.in vna conſtit. Caſtellan. Add. Thomam Gramm.*at.*29.*per totum.*Paris.de Puteol.*in tract. Synd.in verſ.incip.incarcer.*101.*c.an ſi plures.chart.*30.

l.De his.5.

l.Neminem.6.

[T]itulus 5. De priuatis carceribus.

In materia priuati carceris, vide vnum c. Regis Roberti. 28. de eo qui detinuit domeſticos ſuos ad inueniendum furtum factum in domo, & deciditur, quòd non eſt culpa domini familiæ. Et quod de parte qui tenet filium incarceratum vide Felin.*in cap.cum contingat in fin.de compet.*

Pœna priuati carceris habet locum, ne dum quando poſitus fuit in aliquo loco cum clauſura, ſed etiam ſi fuit legatus ſine clauſura, vt per Bald. *in l.ſi quis in grauem.§.ſubueniatur ad S.C. Syl.* & vide Ang hic, quem refert Dec. *in conſil.decimo.*

De materia priuati carceris. & eius pœna, plené hic Lucas de Penna. *in l.1.de colo .& prin.*Corn.*lib.*12.*in primo &* 2.*col* Dec.*in con.*100 3.*col.in prin.* & vide omnino Corſ.in repertorio ad Abb.in lit. C.& Hypp. *conſ* 135.*numer.* 16.*cum ſeq.*

In ea l.vnica.in verſ.cognitio huiuſmodi, Nota hunc text. de recipiente malefactorem in domum ſuam poſt maleficium peractum quòd non prius delinquit, quàm qui tale crimen commiſit.*l.1.C. de his qui latro. & in ſa.ff.de recept.*& ita debet articulari & probari, aliás non poſſet condemnari Ita Bar. *in l.omnes.per illum text.* & de agric. & de cenſ. quia ſcientia non præſumitur in dubio.& ideo ſtante ſtatuto de dante opem Bannito dicitur articulari, & probari qualiter ſciebant illum eſſe bannitum, quod nota, quia ſi requiritur contra receptionem formidari, id eſt banniti, & vocantur ad pœnam ſoluendam, & excipiant de ignorantia dictæ formidicationis, & petat ſibi iuramẽtum deferri ad ſuam innocentiam probandum, aſſerens ignorantiam, quæ proprio iuramẽto probari poterit per Gloſ.ordinariam, in reg.præſumitur, de reg.iur.in 6.Niſi quando eſſet notorium, in loco quo erat exbannitus, putà quia erant factæ publicæ contrariæ: Ita Bart. ibi.& Iohan.de Arnol. *ſingu.* 9.in materia priuati carceris, vide Boet.*deciſ.*304.

l.Iubemus.1.

l.Conſtitutio.2.

Tit.6. Si reus vel accuſator.

l.ſi miles.1.

l.Etſi Marcellus.2.

l.ſi is quem.3.

l.ſi vt proponis.4.

l.Defunctis.5.

l.ſi quis cum.6.

Tit.7. Si qui imperatori maledixerit.

Plata Miſcellan.crimin.*lib.*2.*ca.*4.Contius *in lib.ſing.ad leg. Iul.num.*25.*pag.* 18.Menoch *de arbitr.iudic.num.*377.Cuiac.*lib.Obſ.c.*10.Aimon. Crauetta *conſil.6.& 9.*

l.Vnica ſi quis.

Tit.8. Ad legem Iuliam Maieſtatis.

In Rubrica. Caſus in quibus committitur crimẽ læſæ maieſtatis vide plenè, per Bonifac. *in ſuo tract. de materia criminum læſæ maieſt.* vide omnino Alex. *in conſ. 13. vol. 6.* vbi multa notanda, Et crimen læſæ maieſtatis non committitur niſi per ſubditum Zabarel. *conſ. 15. & Barba. conſ. 7. col. 4.*

Crimen læſæ Maieſtatis an committatur contra illum qui odio priuato interfecit commiſſarium Principis. vid. Matth. *in cõſti. vel part. cip. in 2. col. pone ſitas & melius 3 notab. qui conſtitus humanus. te 11. notab.* & in conſtit. eorum tamen 2 3. nu. 1.

Et an clericus qui cõmiſit crimen rebellionis cõtra regem poſſit ex hoc à ſuo epiſcopo priuari ſuis beneficijs. vide per eund. in conſtit. & hic col. de hoc crimine læſæ Maieſtatis vide Luc de Penna. *in l. vnica. C. de com. qui pro. min. lib. 11. num. 6 &* Lud Bon. *in conſ. 75. per tot.* Et Rom. *ſing. 6 86.* vbi pulchrũ dubium ponit An inferentes iniuriam Imperatori teneantur crimine læſæ maieſtatis. Ad hunc titulum Contius ſcripſit & Boſſius titul. *de crimine læſæ maieſtatis.*

l. Etiam in. 1.

l. Alienam. 2.

l. ſi quis alicui. 3.

l. Nullus. 4.

l. Quiſquis. 5.

An pœna huius l. obtineat in eo qui committit cõtra vice regem, & Vicarium Principis. vide Capit. *in dec. 230. in 6. dub. adde l. quiſquis 6. § ij verò* vbi probatur, quod ſæpe ſolet filius ſimilis eſſe patri. vide Tiraquel. *in legib. comm. gloſſ. p. 1 parte num. 3.* Amplia idem præſumi in agnatis, Quod limitate & per eundem *in d. loco. num. 8* Ex hac regula qui damnum inferebant, ſi dubitetur vtrum filius ſit prioris aut poſterioris mariti, quado mulier poſt ſecundum matrimonium ocyus parit quàm vt diſcerni certò poſſit, vtrius ſit mariti, dicunt illius eſſe, cuius faciem formamque refert cuique maximè ſimilis eſt. vide Tiraq. in vtramque partẽ multa cumulãtem in d. loco nu. 51. Illud autem. &c.

Quod hic de iure rege vel vicario dicitur, vtrum habeat locũ in electum in vice regem, nondum tamen ſit vicerex vide Tiraq. *in leg. com. g. 2, nu. 52.*

Ad d. l. quiſquis quatenus in ea probatur quod auxilium præbens eadem pœna punitur qua delinquens. vide Hypp. *ſing. 15. ſtatuta & de materia iſtius l. eund.* Hypp. *ſing. 16.*

Ad §. ad alias. *quatenus ibi ad glo. in verb.* minus probatur quod fœmina minus audet, quàm vir. vide Tiraq. *in legibus com. p. 9. nu. 158.* vbi id transfert ad ſtatutum, quo filij proditorum expelli ex ciuitate iubentur, nam fœminas quod timidiores ſunt, quibus vindicandi audacia non eſt, hoc ſtatuto non comprehenſas ait.

Add l. Quiſquis quatenus in ea probatur quod auxilium præbens eadem pœna punitur quo delinquẽs. vide Hypp. ſing. 15. ſtatuta & de materia illius eundem Hypp. ſing. 16

In ead. l. § id quod. Quod ſi aliquis ſciebat, quod filius incipiebat factionẽ contra regem, tamẽ poterat illud probare, an incidat ad pœnam huius § ſi nõ reuelauerit, & dicit, quod nõ. ar. leg. inſtrumẽto ſup. de cal. Hyp. *ſing. 164.*

Ad iſtam. l. quiſquis. vide conſ. Capell. 80. *& conſ.* Soz. 275. *in 2. parte* & Lucam de Penna. *in l. quiſ. nu. Cod. de pit. bon. ſub.*

Et an iſta lex & ipſius pœna cõprehendat filios natos ante machinationem, & an iſta lex pro delicto patris puniẽs filium, locum habeat in fratre, vt puniatur pro delicto fratris, vide Dec. *conſ. 64* & vbi an extendatur in nepote, & quid è contra, an pater pro filio.

Conſpiratio facta contra dominu, licèt non habuerit effectum, quid iuris. vide Iohan. de Iſern in c. quidam. §. ſi voluerit. de cap. quod cur. vend.

Quiſquis eſt canonizata de pœnitẽtia diſtinct. c. quiſquis poteſtatem interficiens ciuitatis, an ſit rebellis, & ſecundum *Salyc. in hac l.* quiſquis. quòd ſi interfecit ob priuatam vtilitatẽ, poteſt tanquam rebellis puniri. & ita Bar. in extrau. *q.* quoniã nuper. in verb rebellãdo. Bal. *in c. 1. in fi. extrà de off. deleg.*

Quæ ſit pœna blaſphemantis Deum. c. ſtatuimus. de clericis percuſſis. Bart. in l. damni infecti. ff. de damno infect. Vide Iohan. de Arnol. *ſing. 4.* & per Gerard. not. 83. de pœna blaſphemi quod tene menti.

Couar. lib. 1. varia. reſo. cap. 8. Ioh. Rober *lib. 2. ſent. iur. cap. 22.* Cuiac. *lib. 15. obſ. cap. 25.* Grammat. *deciſ. 6. num. 15.* Benedictus Capra in reg. *concl. 76.* Clarus. §. *læſæ maieſtatis. à num. 3 & à nu. 10. ad verbum cogitationis.* Menoch. *de arbit. iud. c. 360. Boſſius tit. de requiſitione. nu. 121.* & titu. de crimine læſæ maieſtatis.

Conſpirans contra principẽ, vel eos, qui ſunt ad latus principis, incidit in crimen læſæ maieſtatis ſola ordinatione & tractatu, licet nõ ſequatur euentus, vnde vltore gladio debet puniri, & omnia bona ſua efficiuntur fiſci. [illegible] de Ruin. *conſ. 3 nu 16 lib. 5* & quòd habet locum in conſpiratoribus contra aliũ principem ſ. ctm. Rip. *ad Rubric. nu. de conſtitu. nu.* 8. Guid. Papæ *deciſ 315.* Marſ. *ſing. 108.* Balb *dec. ſ. 165. Capic. deciſ. 190* Guid. Pap. 144. Soc. *conſ. 275. nu. 3 lib. 2.* Soc. *reg. 31.* Gigal. *in tract. de crim laeſ. maieſt.* Chaſan. *in catal. g. er. n. 7. per. 13 conſiderat.* Iul. Clar *lib. 5. ſenten. § læſæ maieſt. in mat. verò crim conſ. 17.* Boſſi. *in tit. de bonor. publi. nu. 40. verſ. non omitto, &c.* Alexan. *conſ. 154.* Et an hoc idem procedat in ſciente conſpirationem. *per h. tex. in § ipen. verſ. conſcien.* poſt Bart. *ad l. vtrùm. ff. ad l. Pompe. de parri. Capi. deciſ. 130* Marſ. ſing. 164. Soc. Iun. *conſ. 305. nu. 43. lib 3.* Cotta in verſiculo, ſcientia ſola Boſſi. *in tit. de crim. læſæ maieſt. nu. 6. & ſeq.* Tu pulchrè & latè circa hoc dic, *vt per Iul. Clar. lib. 5 ſent. § fin. q. 87. verſ. punctus.* Et de qua cogitatione loquatur hic text. vid. Menoch. *in tract. de arb. iud. li. 2 centur. 4. caſ. 360. nu. 27. & 28.* an & quando propter delictum patris damnentur filij, & tota eius memoria, Gramm. *deciſ. 6. per tot. nu.* Vtrùm conatus nõ ſecuto effectu puniatur, ac ſi delictum eſſet commiſſum. Soci. *vbi ſuprà,* Dec. ad regulam, non vult hæres *nu. de reg. iur.* Crem. *ſing. 50. fall.* in pœnis, quæ ipſo iure imponuntur, vt per Tiraq. *ad l. ſi vnquam. c. de reuoc. donat. in verſ. reuertatur nu. 334.* & vide eũdẽ quæ pœna ad leg. is qui cũ telo. *C. ad l. Corn. de ſicar.*

Vide quid per h. tex. dicit Bar. *ad l. vtrum. ff. ad l. Põp. de parri. Capi. dec. 130.* Marſ. *ſingul. 164.* Menoch. *in tract. de arbit. iud. lib. 2. Centur. 4. caſ. 360 [illegible] 14.*

l. Maieſtatis. 6.

l. Meminiſſe. 7.

Adde Rom. *ſing. 436. de crimine. Ioan. Igu. in repet. ad l. neceſſarios. §. non alias. num. 24. ff. ad Sylan. Clar. d. §. num. 16.*

Tit. 9. Add. l. Iuliam, de adulteriis & ſtup.

Ant. Gomes ad l. 80. Turin Clarus. §. *ſtuprum.*

In materia adulterij, vide omninò Bolog. *con. 13.* vbi multa, & adulterium totam ſtuprationem denigrat. Bald. *conſ. 427. quædam mulier. vol. 5.* Et grauius eſt in mente viri, quàm occiſio filij. Barba. *in c. vbi clerici. §. de adult. extra, de iudicio. col. 1. in fin. num. 2. &* Bal. *in conſ. 399. vol. 4. vide* Barba. *conſ. 26. nu. 7. vol. 4. & ſing. conſ. 206. vbi ſingulariter.* Rom. *ſing. 667. & 272. &* Matth. *ſing. 102. cum ſeq.* Bal. *conſ 103. vol. 3. nemo. conſ. 154.* Bal. *conſ. 118. ſiue 158. vol. 10.* Alexan. *cõſ. 229. vol. 6* vbi aſſertioni puellæ credatur, quòd erat virgo ab interiectione ſuperioris lineæ.

Tiraq. *in l. cõ p. 13 num. 27.* vbi multa ad hunc locum, vbi hoc dictũ limitat.

Qua pœna puniatur committens adulterium vel inceſtum, vide Bal. *in conſ. 439. ſuper eod. fol. 5. &* Alex. *omninò conſ. 229. num. 4. volum. 6. vbi pulchrè, &* Iaſon. *conſ. 22. vol. 1. nu. 3.* ponit, an adulteriũ probatur per confeſſionẽ adulteratæ, de qua etiam per Bertach. *conſ. 15. vol. 3.* & vide quę ſcripta in memorab. Cot. *2, in verb. heres,* vbi multa poſita. & vide quæ notata in ſing. Crem. 86. & *add. omninò* Hypp. *conſ. 102.* per totum, vbi mulier adulterata facta iudicium.

Vide Tiraq. *in legib. comm. p. 13. nu. 26.* Adulterium graue & capitale crimẽ. Paul. *conſ. 384. vol. 1.* & ibi quæ probationes in adulterio requiruntur vel admittuntur, & quod ſit grauius, Adulterium vel raptus, vide Alex. *in conſ. 62. in 3. col. vol. 2. & in conſ. 243 vol. eod. vol.* vbi ponit an ſit grauius furto. Et vide Corſet. *ſing. 42. num. 7. iterùm conſ. 42. num. 7. vol. 2.*

Pœna ſtupri quæ ſit Bertach *conſ. 158. vol. 2. &* Caſſid. *conſ. 40.* pulchrè. & de materia raptus. vide Caſt. *in conſ. 272. incip. quæritur. vol. 2. &* Hypp. *ſing. 61. num. 20. & 21.*

Et in hac materia vide omninò Guliel. Benedict. *in ſua ſolemn. rep. c.* Raynutius. *fol. 62. col. 424. verſ.* eidem. de teſtament. Hippol. *conſ. 61 num. 36. vbi plenè, & per* Pet. de Rauen. in ſuo aureo alphabeto. *fol. 20. in verſ. ſi abſolutus.* Marſ. *ſing. 22.* [illegible] *in conſt. c. ſi quis ſapiec. q. 5* Iaſon. *in l. diuertia. in fin. de verb. oblig.* Bald. *in c. 9. inter. alium. verſ. quare quid ſi T: tum. de poſt. iur. fir. & conſ. 51 vol. 4. vbi* Rom. *ſing. 626.* Barb. *conſ. 6. num. 7. vol 3.*

Pro intellectu iſtius l. vide per Abb. *in c tua. extrà, de procurat.* vbi diſtinguit, & quando maritus ad Gloſſ. in verb. violatam. Tu vide Tiraq. *in l. com. 1 Gloſ. 1. partis. num. 43.* qui hoc falſum eſſe ait. *& nu. 42.* vbi quid de Iure Canonico poſſit accuſare ab vxore.

Et limita iſtum textum procedere, quãdo agitur criminaliter, ſecus ſi ciuiliter, quia vxor poteſt agere contra maritum adulterum, vel retinentem concubinam, ad ſeparationem thori, & repetitionem dotis, vide tex. & ibi Abb. *in c. 2. ext. vt lit. non conteſt. vide text. in c.* Romana. de ſentent. excommunic. in 6. Abb. *in c. in tua. ext. de procurat.* vbi eſt caſus, an in tali iudicio procurator poſſit admitti.

Et quid ſi mulier per vim & metum paſſa poſt adulterium, an puniatur, vide Abb. *conſ 4. in 1. vol.*

Et an maritus poſſit accuſare vxorem, ad finem perdendi dotem. Bart. *conſ. 281. 4. col.*

Marito maius præiudicium generatur ex adulterio vxoris propter incertitudinem liberorum, vel prolis, quàm vxori propter adulterium viri, & per Abb. *in c. tua. verſ. ita magis. ext. de procurat.*

l. Publico. 1.

Gabriel. Paleotus Cardinalis *in lib. de nothis & ſpuriis. cap. 41.* Aul. Gel. lib. 1. *capite 23.*

l. Crimen. 2.

l. Non ſolum. 3.

Adde Paleott. *de not. & ſpur. c. 33. num. 5.* Pariſ. *ad c. in præſentia. numero 79. extrà de probat.*

l. Gracchus. 4.

Adde quòd clericus, ſi in crimine adulterij à marito inuenitur, impunè marito occidi poteſt, ita tenet Raphael. Fulgoſ. *in l. quid ergò. § ſi heres. ff. de leg. 1* Imò plus dicit, quòd occidens per hoc non incurrit excommunicationem. Iſtud dictum refert Ioannes de Grad. *in addit. ad conſ.* Alexan. *vol. 2. in fi.* *vide* Tiraq. *in legib. com. 1. Gloſſ. 1 partis. in 43* vbi diſputat, quòd ſi mulier virum in adulterio reperit, an eum poſſit occidere, & dicit quod non. *vide in lib. 8. num. 514.*

In ead. l. in Gloſſ. in verb. dolore. in add. pro cõncordanti etiam text. *in l. quia autem. verſ. plane. ff. ſi quis omiſſa cauſa. & in c. quo pietra. 33. q. 4.*

l. Si dum in tuo. 5.

An mulier accuſata de adulterio & prægnans ab alio allegans violẽtiam ſibi allatam ex coniecturis probans euitabit pœnam, *l. vide* Abb. *in conſ. 4. in 1. parte.* qui determinat poſt multa q pœnã euitat, & ideo famã non perdit.

Pactum ſecundùm legem vel lege permittẽte non meretur pœnam. Gotard *ſingul. 20. in fin. glo. ad cap. agnoſcentes. de cõſtit.* Bal. *de præſcript. ſecũda part. 3. part. princ. quæſt. 9. nu. 4.* Amplia hanc l. etiam ſi fecerit conuocatis amicis. Iaſon. *ad l. 1 §. ſi. num. 5. de oper. non. nunctia. in m. 1. per* Bol. *ad cap. fin. §. is autem. de offic. de leg.* Alexand. *ad l. fin. plagij. ff. de verborum obligation.* vbi de commun. quòd ſi fiat leg. permittente non tenetur in foro conſcientiæ. Felyn. *ad c. quæ in*

que in eccleſiarum.nu.13.de conſtit. Tiraquel. de ll.communib.part.9.Gloſſ.1.nu.43. Cagnol. ad l. nemo damnum.num. 2.ff.de reg.iur. Quid in iudice, an ſit aliqua pœna mulctandus, ſi iuſtè tortus interiit in tormentis. Bald.conſ.61. tenet negatiuè. Ad hunc text.iuncta Gloſſ.in verſ.potuerit.vide Rolan.à Vall.conſ.34. in princip. volum.2.

l.Adulter.5.

l.Iure mariti.6.

l.Propter violatam.7.

Cuiac.lib.6.Obſ.cap.16.

l.Reos.8.

l.caſtitati.9.

l.De crimine.10.

Cuiac.d.lib.6.cap.11.

l.crimen.11.

Auth.Sed nouo.

l.Etſi crimine.12.

C.ad l.Iul. de adult. Ad Gloſſ.in verb.pœnis.quòd maſculus in adulterio deprehēſus non infamatur.vide in lib.8.num.1752. ſi verò licet de iure communi, hæc ſit communis ſentētia, videlicet quòd ſi ſit criminoſus, debet remitti ad iudicem, vbi delinquitur, & ſic ratione delicti, vt hic. & in l ſi cui.§. penult.ff.de accuſat.& in c.vlt.Gloſſ.fi.extr.de foro compet & Glo.Anchor.& Doct.in Clem.paſtoralis. ſuper verb. de more. de re iud. & etiam per Cepol.conſ.59. tamen de iure conſuetudinario hodie aliter obſeruatur. Nam non fit remiſſio delinquentis ad locum delicti commiſſi, vt per allegat. Cepoll.cōſilium. & per Old.conſ.124.& Aret.conſ.135.

Et an debeat fieri remiſſio delinquentis, ad locum delicti cōmiſſi poſtulante iudice loci delicti, vide Matth ff.in conſtit.hominis.& in cōſtit.capitaneorum.& Par.d.de Puteol.in tract.Synd.chart.93.

l.Adultera.13.

l.ſi dum in.14.

l.ſi quondam.15.

Auth.Si verò criminis.

l.Abolitionem.16.

l.ſine metu.17.

l.Eum qui duas.18.

Ad limitationem huius text.nota quod voluit Bald in conſ.103.incip.verba matrimonij.vbi ſi aliquis contraxit matrimonium cum conſanguinea in caſu probibito, & illud conſummauit cum carnali copula, quod non punitur pœna iſtius l.allegat iura & rationes. Et de iſta l.vide Salycet.hic.& Ang.in tract malef. in verb chema hay adultera la mia dona, quæ pœna ſit de iure canonico capienti duas vxores.vide Rom.ſing.530.chart.19. Tu autē de pœna huius l.vid bis Rom.conſ 13. Tu ſcis quæ pœna & quomodo id procedit declarat Alex.conſ.163 viſo & ponderatis.in prin.lib.7. & Tiraquell.in legib.comm.p.1.num.14. Authen. Sed hodie hæc eſt correcta quantum ad pœnam pro conſtituti regni legum aſperitate, tit. de adult. & leno.vbi adulteræ imponitur pœna, truncationis naſus. Sed in adultero non corrogitur, ſed confirmatur pœna: de ratione differentiæ. Tiraquell.in legib.communibus,p.9.nu.90.& 91.vide eundem Tiraq.d.l.p.13.num.18.

Add.Rom ſing.537.tu ſcis. Sylu.nupt.lib.4. num.43.& ſeq. Tho. Gram. deciſ. 17.de ll.connub.l.7.num.24.ad fi. declarat. Bald.in conſ.103. verbo lib.3. Alexan. conſ.165.vol.7.

l.Quamuis.19.

l.Fœdiſſimam.20.

Clarus §.Fornicatio.num.18.

l.Ob commiſſa.21.

l.ſi ea quæ.22.

l.ſerui.23.

l.ſi eius à quo.24.

l.Etſi libidine.25.

l.Quoniam.26.

Menoch.arbit.iud.lib.2.caſu 167.Gram.deciſ.53.

l.commiſſum.27.

l.Ita nobis.28.

l.Quæ adulterium.29.

l.Quamuis.30.

Cuiac.d.c.11.Grammat.deciſ.31.

Auth.Sed hodie.

Auth.Si quis ei.C.eod.vide Tiraq.in legib.com.p.91.Gloſſ.1.num.68.

l.Cum vir.31.

De Sodomia. Clarus.§.Sodomia. Ant.Gomeſ.ad l.80.Taurin.Ræuar.lib.2.variar.cap.30. Menoch.de arbit.iud.lib.2.cap.286. non minus nouam quàm abſurdam interpretationē tradit Germanus quidam remiſſionum author, omnino videndus libellus ab Hieronymo Magio.in prædiconum odium conſcriptus.

Pro peccato contra naturam imponitur pœna mortis.add. Alc.lib.10.pererg.c.11. Boer.deciſ.306. Dec.ad l.qua mulier.nu.9. C de ſecund.nupt.in mat. Sodomit. vide annot. anto.Gay ad Aret.ad d.§.item lex Iulia. Aliud eſt de iure cano.cap.Clerici de exceſſ.prælat. Add.Ang de maleſ.in verbo, che mi hai adulterata la mia donna.num.53. Adde magis illum peccare, qui cōtra naturam peccat, quàm illū, qui rem habet cum propria matre.C.adulterij.32.q.7. Quid in eo qui fallit cum propriis manibus, dic eadem pœna puniri: vt per Ang. vbi ſuprà.num.53. Quid in beſtia, vel multa contra naturam, Gand. in tract. de maleſ.in Rubr.de rapt.num.6. Quid in muliere, quę cum altera ſtuprū committit, dic eadem pœna puniri.text.cum Glo. ſecundùm vnum intellect.in l.fœdiſſimam.C.eo. Angel.& Boer.vbi ſuprà. Quid ſi aliquo membro mulieris non apto, Gand.vbi ſuprà.num.24. Quid in eo, qui nocturna illuſione polluitur, vide text in c.ſi.6.diſtinct. Cotta in verbo, Pedicones. & latiſ.de Sodomit. immanit.per Hieron.Magian.Angl.in 5.limit.& per Vin.lib.1.commu.opin.in verbo, Sodomiæ delictum.

Ad §.item lex Iulia.in prin.adde Didac.de teſta.in epito.ſecunda par.

l.In adulterij.32.

l.Adulterij.33.

l.ſi qui adulterij.34.

Vide de hac l.Hipp.in repet.d.l.de queſt. col.7. Et not.Bart. hic quæ ſequitur Iohannes de amicis, conſ.65.col.fin. Quòd ſi quis fuerit abſolutus de aliquo homicidio, poteſt de nouo requiri, ſi superueniant indicia noua superuenientia.

l.ſi mulier.35.

l.Libertatem.36.

Tit.10. Si quis eam, cuius tutor fieri.

Ad materiam iſtius l. vide Boer. deciſ.317.in 2.parte. vbi de cuſtode carceris cum muliere carcerata coeunte, & de carcerato cum aliqua carcerata, & de iudice coëunte, cum muliere ſuæ iuriſdictionis, qualiter illi omnes puniantur, & deciſ ſeq.de filio agnoſcente matrem, & de cognoſcente conſanguineam vxoris ſuæ.

Titulus 11. De mulieribus, quæ ſe propriis ſeruis iunxerunt.

Clarus.§ Fornicatio.num.20.

l.Vnica ſi qua cum.

Titulus 12. Ad l.Iuliam de vi pub.

l.Ob debitum.1.

l.ſecunda.

Ibi nam ſucceſſione bona tranſeunt ad fiſcum cum ſuis oneribus. Ita etiā Dec.in l.fin.ff.ſi certum pet.col.3.

l.ſi confidis.3.

ſi omnibus.4.

l.In poſſeſſionem.5.

l.Quoniam multa.6.

Vide omnino Bart. hic qui ponit notabilẽ q. de eo qui auxiliatus eſt alicui & arma perdidit, an teneatur ille qui ſubminiſtrauit auxilium & add. ad iſtum textũ Paul. *in conſ.190.inc. p caeſ. t cautum in antiquis.col* 3 & vide Hipp. *conſ.64.num.7.& 34 & 35 Rom. conſ 262. & in 6.num.in 2.parte.* Ex quibus ſumitur regula p. hũc text. quod author delicti, non ſolum tenetur de delicto & damno dato, & perpetratis contra alios, & de iſto text. vide Pet. de Rauen. *in compendio Cun. fo. 106. in prima impreſſione.*

L. Quoniam multa. Vide *Spec. lib.4.de actor. §.9 num.57* vbi tenet quòd ſpoliatus poteſt in continenti bello continuato ſpoliatorem deijcere per iura ibi per eum allegata, *Vegetuer Zegelaſſ. n* in continenti *im landpiden. fol.4. an 46.*

Ad intellect iſtius textus vide Cepol *conſ.36.col.1.*

l.ſi quis.7.

Ad ſe fundum. Spoliatus ante omnia reſtituendus. vide Hipp. *ſing* 11 vltra ea quæ notaui in lib B. *num.*410 ſiue petat reſtitui in temporalibus, ſiue in ſpiritualibus, *d.l.ſi quis.c.* 2.&c. in literis.extra de reſt. ſpol.vide Hipp. *ſing.*11. vltra ea quæ notaui in lib.B. *num.*410 Et ad hoc vide 11.fallent.Socin. *in reg. 466.incip ſpol. atus.* Miſi eſt reg 379. Alex. *in l.naturaliter. §.nihil commune.ff de acquir.poſſ.*& vide Bald. *in c.p. conquerente.extr. de reſtitution. ſpol. & in c.fin.de ord.cog.*

Item adde quòd ſpoliatus ante omnia poſt reſtitutionem tam diu debet eſſe in poſſeſſione pacifica, quãdiu fuit ſpoliatus, Abb. *in c.venerabilis.extr.de off.de legat.* Corſ. *in ſuo Re, li. in verbo, ſpoliatus.*

Nota quod ſpoliatus ante omnia eſt reſtituendus, nõ admiſſa executione proprietatis, etiam ſi offeratur probatio in promptu.l.1.ſupra, ſi per vim, vel alio, ibi ſine vlla ratione, Quia ſemper ſpoliator delinquit, donec rẽ reſtituat, & ideò niſi purget vitium & delictum ſuum, non debet audiri. Et ſpoliatus quid probare debeat vt reſtituatur, & ſpoliatus à Iudice, non ſeruato ordine iuris, reſtituendus, vide Bonan. *q.*238 *in 2.parte.*

Item poſt ſpolium omnis conceſſio ſeu priuilegium principis, ante purgatum ſpolium eſt nullum. Vide allegata per *deciſ. 8 .R. c.*361.

Item iſta reg. fallit in corpore mortuo. Nam ſi ſacerdos eſt priuatus corpore mortui non eſt reſtituendus, ante omnia vide Felin. latiſſi. *in c.poſtulaſti.col. antepen.cum ſeq.extra, de reſcript.*

Quid autem ſi Iudex iniuſte ſpoliauit, an prædicta habeant locum, & alia pulchra quæ loquuntur in priuato. Felin. *in c.dilecto filio. Abb. in 1.col. ext.de reſcript.*

Quid ſi omiſſa interpellatione ſpoliato agenti interdicto recuperandæ poſſeſſionis, non poteſt obijci exceptio dominij, etiamſi offerat ſe cõtinenti probaturum dominium, vt probatur in d.l ſi quis Bart. *ſingulariter in l.cum* *n.§.1.de cond.indeb & Iaſ. in §.bonæ fidei.in 3.col. Inſt. t.de addito.de actio. Add. 4 fall.* Soz. *in reg.465.incip ſpoliatio.reg.*378.

Spoliatus ante omnia eſt reſtituendus, nec obſtat ei exceptio dominij oppoſita per reum. Declara & limit pluribus modis vt per Alexand. *conſil.6. volum.3. & ad l.naturaliter.§.nihil commune.nu.15. & ſequen.ff.de acquiren.poſſeſſ.* vbi Rip. *num.44. & ſequen. & alij omnes per Rot.* Rom. *deciſ. 7. in antiquis.* Caſſad. *deciſ.in tit.de reſtitut.ſpoliat.* per Afflict. *deciſ.7. alter. Soc ad reg.123. exceptio.* Marſil. *ſingul.11.reg. Iaſ. ad l.2. C.de edict. diui.3. Adrian.tollit & ad l 1.nu.8. de nou.oper.nunciat.* Dec. *conſ.191.num.9. & conſ.449.* Rom. *conſ.499 Ibi Phil. Port.lib.2.concluſ. verſ. iur.concluſ.44* vbi plurib.mod.ampl.& lim.Moder. & Aquila *li.1.commun.concluſ.in verb.* exceptio ſpoliationis. & iterum in verb. ſpoliatus ſua poſſeſſione. Roland. à Valle *conſ.6. vol.3.* Cephal. *conſ.236.nu.9. & ſequen.*

An interdicto recuperandæ ſufficiat titulus coloratus. Guido Papæ *deciſ.* 83. Cepol. *caut.*82 Marſ. *a ſingu* 11. *&* 199. Boer. *deciſ.*238 Guid.Pap. *deciſ* 37. & 38.Rip. *ad c.cum eccleſia.nu.* 17. *in fine* de cauſa poſſeſſionis & proprietatis.

l.ſeruos 8.

De materia huius l.& an hodie ſit in viridi obſeruãtia, Vide Gram. *in deciſ.* 16.& nota iſtam leg. quod ſerui non excuſantur, licet cõmiſerint publicam violentiam mandato domini. Menoch. *de arbit.iud.caſ.*354.

l.Crimen.9.

l.Omnibus.10.

Alciat. *lib 3 diſpun.cap.*10. Duar. *lib.2.diſput. anniuerſ.cap.*12. Turneb. *lib.4. aduerſ.cap.16. & lib.26.cap.*15.

Titulus 15. De raptu virginum.

Ægid.Boſs de rãptu virginum. Clarus §.raptus, audio de hac materia librum Puloæi extare De incroitien raptu quoddam. Menoch. de arb.iud.caſ. 291.& 360.

Pro raptu mulieris honeſtæ imponitur pœna amiſſionis capitis. Ad hũc text.ibi qui eis auxilium. Qualiter opem præſtans teneatur & puniatur, & quot modis, & quomodo quis dicatur opem præſtare. pleniſſimè vide per Ang. *in tract.malefic.in glo.*& Andr. auxili ntoré, & in glo. *& malefic.d. And. ſemper aſſiſtit.*de quo per Bart. *ad l.in opem.ff.de furt. & ad tex.ibi ſiue volente ſiue nolentibus.* Adde Bart. *ad l.3.§. ſi quis volente.de lib.hom.exhib.* Felin. ad c.1. col.2.de præſumpt. Gan. *in tract.malefic.in tit.de malefic. & ibi in add.* Stl. nup *lib.4.num.46.*& quod habeat locum tantùm quando rapitur cauſa libidinis Dec. *conſ.*234. Guid Papæ *ſingul.569.& q.*563. Boer. *deciſ* 326. & de intellectu huius l. & an habeat locum in rapiente meretricem. Barbat. *conſil.63.vol.4.* Menoch. *in tract.de arbit.iud.lib.2. cent.4. caſ.390.num.31.* Cephal. *conſ* 140. *lib.*2 & quomodo raptus committatur, quid ſi mulier conſenſit, quid ſi vir eam carnaliter non cognouit Quid econtrà ſi mulier rapuerit virum, & an poſſit raptor cum rapta matrimonium contrahere. in ſimil. Iul. Clar. lib 5, ſenten. § raptus. per totum.

Ad gloſ. hic in verſ. ſponte vt. Bell. *con.52.num* 8.

l.Prima.

An diſpoſitio iſtius l. in verſ. quibus locum habeat in marito rapiente vxorem ſuam, vide Alex. *in l.... § ... & de eod.* Tiraquell. *in l.7 ... Conn. t.pag.1.num.*40. Et vide eundem Tiraquell. *ad d.l. ſi ... num.* 23 *cum ſeqq.* multa ad hanc ſpecium.

Gloſſ. in ... hic ... Nota iſtam Gloſſ. quæ videtur velle præſupponere, quòd pœna raptus, non habeat locum in muliere inhoneſtæ vitæ. vide Paul. *in conſ.*505.

Ad ampliationem iſtius l. vide cõſtitut. regni capital. *in Gloſſ. in verb. ſponſam.* nota hanc Gloſſ. nam pœna huius loquens in viro rapiente mulierem extenditur ad mulierem rapientem virum, & de hac Gloſſ. vide Barb *conſ.6 num.12. vol.*... vbi multa cumulat pro hac Gloſſ.

Vt ad materiã huius text. vide notab. quæſt. quas fecit Caſtrenſ. in l.raptores & non appellant, vide de ... Nicol. Boer. *in 2.parte.* vbi de carcerata muliere cognita. Credo quod ſit *quæſt.*317.

In ead. l.in § pen. niſi eã ſollicitauerit per illum tex. niſi eum dicit Ang in Authen *de lenonib. in fin.* Quod ſi ſtatutum imponat pœnã adulteranti mulierem innuptam, habet locum in eo, qui aurũ dedit mulieri, & volens fuit cognita, quia adhuc dicitur innupta, vt refert Dec. *in conſ.170.in 1.col.*

Titulus 14. De emendat. ſeruo.

l.Vnica ſi virgis.

Tit.15. De emendatione propinquorum.

Ad iſtum text. in l.vnica vide conſ. Alex. 33. *vol.*5. & Bart. *conſ.*104. vbi probatur quomodo quis correctionis cauſa percuſſerit.

Titulus 16. ff. ad l.Corn. de Sicariis.

l.Prima.

Nota, quòd committens delictum præſumitur doloſè commiſiſſe, quamuis aliàs non præſumitur dolus niſi probetur, & ideo delinquenti incumbit onus probandi, quod ſine dolo cõmiſit, vt hic, & in c. de præſumpt. fallit in parte in patre & præceptore, qui filium aut diſcipulum occiderit, quia præſumitur quod caſu occidit & non doloſe. Iacob. *in l.ob carmen. § ſi teſtes de teſtib.*

Ad hoc quod dicitur dolum non præſumi, niſi probetur. vide Bart. *conſil. 65. pactum tale eſt petẽs &c.* Tiraquell. *in l.cum.p.91 Gloſſ.num.14. & quia in delicto autem.* licet regulariter dolus præſumatur. vt hic author oſtendit, tamẽ vltra ſuam limitationem, limitatur in muliere, & minore, idque ex ſententia Baldi. de qua meminit Bolog. in Apoſtill. *In Apoſtil.ad Gloſſ.in l.vbi exigitur, in verb. niſi dolo malo.* De quo tamen vide Tiraquell. *in l.cum.p.9.Gloſſ. numer.*51.

Et an in maleficiis dolus præſumatur, vide Bald. *in conſ.151.incip. reperitur in vol.* Cepol. *conſ.29.num.4.* Bald. *conſ. 575. vol.4. pŭctim in antiq. col. 2.* Math. *in tit. de pactis tenend. & eius violat.col.4.*& Tho.Gram. *in 2 col.*

In ead. l.in verb. cum occidẽdi, vide Lud.Rom. *in l.in illa.pen.col.ff.de verbo.oblig.* reputat hanc Gloſ. ſingularem, ad hoc quod animus illius qui vulnerauit, animo non occidendi, probetur per inſiusãd. ita tenet Iaſ. *in tit.modeſo.de actio. § ſed iſte.col.19. in fin.d. in qui aggreſſorem occidens.* mediatorem hõ tenetur ſecũd Ang. hic, & vide Hipp. *in l.1. Diuus Adr.in 2.col.ff.eod. in l 1.col. 2.C. de quæſt. Et in l.de minore 13.col. C de quæſt.* & Cepol. *in ſuis conſiliis criminalibus, conſ* 34 vide hic dicta per Iaſ. *in l.vt vim. ff.de iuſt. & iur.* De hoc vide Boer. *deciſ.88.num.3.*& Igneum *in l.1.§ ſerui.appel. ad Syll.*

Is qui cum telo. Vtrum hæc l. habeat locum in ſtatutis terrarum diſtantibus, ſi quis occiderit, vide Bart. hic, & Iaſ. in Rub. *inſtit. & actio.col.6.*

l.Is qui agreſſorem.2.

l.ſi quis.3.

l.ſi vt allegas.4.

l.Eum qui.5.

l.ſi quis re.6.

l.Is qui cum telo.7.

Digitized by Google

Limita, vt per Socin.*reg.31.atteſtatio punitur.*

Limitatur hæc lex in auxiliatore ad delictum: non punitur, non ſequuto delicto. Ita Marſ.*in ſua pract.in verb. conſtanter.in 14. col.num.65.* vide Bald.*in l.ſi quis verò.in 4 oppoſ.de epiſc. & clericis.* & Hipp.*in hac l.* vbi multa notabiliter diſputat, an ita puniatur affectus ſicut effectus.*in pen.col.in fin.* per Tho. Gram.in 8 nat.& Mantuam *conſ.30.*vbi huic legi eſt derogatum, per conſuetudinem.

Punitur attentatio, licet aliud ſecutum non ſit, vt *hic, & l.quiſquis. C.ad l. Iul.maieſta.*vide Socin.*reg.31.in verbo, attentatio.* Pono eam infrà ad l.ſi quiſquis. Adde per Iaſ.*ad Rubricam.inſtit.de act.num.32.*Dec.*ad reg.non vult.heres.num.2.de regul.iur.ad l.certi conditio.§.ſi.num.7.ff.ſi cert.pet.*Cremen.*ſing.50.ſalt.in pœnis, quæ ipſo iure imponuntur,* vt per Tiraq.*ad l.ſi vnquam,in verbo, reuertatur.num.334.C.de reuoc.donat.*

Add l ſi quis cum telo.limita, vt per Soc.*reg.31.incipit. attentatio punitur.* Menoch. *de arbitr.iud.cap.360.* Late tractat quando conatus puniatur, cap. 361. Gramm.*deciſ.2.*

l.Si quis.8.

Eſt canonizata in c ſi quis de pœnitent.diſt.1.Cuiac.*lib.6.Obſ.cap.21.*

l.ſi fortè.9.

Eſt canonizata ibidem ſuprà dicta diſtinct.

Titulus 17. De his qui parenti.

l.Vnica, ſi quis parenti.

Forcat.Necyoman.*dial.34.*Plaza *d.lib.1.cap.42.*Clarus *§.parricidium.*

Tit.18. De maleficiis & mathematicis.

l.Prima.

Vide Barbat.*in conſ.num.8.col.2.*Plaza.*d.loco.cap.20* Ferran.*lib.1.explic.cap.14.*Menoch.*de arbitr.iud.caſ.388.*

l.Adrem 2.

l.Nullus.3.

Nota contra conuerſales cum excommunicato, quia debent puniri per iſtum text.Clarus.*§.hæreſis.in fin.*

Facientes incantationem ad finem mali, ſunt puniendi, non ſi faciant ad finem boni Oldra.*conſ.210.*Tiraq.*de l.connub.q.14. Gloſ* Iaſ.*ad l.huiuſmodi.§.in con.ff.de leg.1.ad fin.* Deci.*ad cap.ad audientiam.num.12.ad fin.de reſcript.* Cepol.*ad Rubric.de verb.ſignif.num.83.& ſeq.*

l.Eorum.4.

* Vbi amor veneficiis comparari poſſe, & conciliari poſſe probatur, vide late apud Tiraquell.*in l.Cum.p.14.in princip.1.num. & ſequen.multi. & maximè cum numero 5.* Conſtat Land. præterea in cap.7.

l.Nemo diuinare.5.

Non licet d.l.*nemo.* Nam de occultis diuinare non poſſumus. c. 1. ext. vt Eccleſiaſtes ſine deſponſ. & ibi Gloſſ. Et ideò diuinatiuus intellectus reiicitur.iuxta Gloſſ.*in l.filium quem habentem ſuprà fam.erciſcund.* prophetizare tamen quis poteſt, & prophetizare quot modis dicatur.Bart.*in l.1.in princ.ff.de op.noui nunciatione.*

l.Multi.6.

Rauar.*lib.5.varior.cap.3.*

l.Etſi excepta.7.

l.Culpa.8.

l.Quicunque.9.

Rauard.*d.l.5.cap.13.*

Titulus 19. De ſepulchro violato.

l.Res.1.

l.ſi ſeruus.2.

l.ſi quis.3.

l.ſepulchra.4.

l.Pergit.5.

l.Commiſit.6.

Auth.Sed neque.

Nota quòd ſi moritur aliquis de vna domo vel familia, nemo de illa familia ante nouem dies debet moleſtari. Et propterea Bar.*in l.interdum.ff.de iud.*Excuſauit multas mulieres, quę tempore mortalitatis non petierunt dari tutores filiis ſuis, per nouem dies, quæ dantur à lege, & non moleſtentur infra illud tempus non moleſtabuntur, nec tenebuntur comparere. Bart.*in l.2.§.confeſtim.ff.ad Tertull.*Bart.*in d.l.interdum, de iudiciis.*

Tit.20. Ad legem Flauiam de Plagiariis.

Cotta in verb.Plagiariis.

l.Pater.1.

l.Si ab.2.

l.Vt legis.3.

l.Non valeat.4.

l.ſi fratrem.5.

l.In fuga.6.

Cuiac.*lib.13.obſ.cap.18.*

l.Quoniam.7.

l.Præſes prouinciæ.8.

l.Cum qui.9.

l.Comparantem.10.

l.Abducti.11.

l.ſi quis ſeruum.12.

l.Plagij.13.

Secunda Gloſſ. in verb.iuſta, nedum quælibet cauſa etiam iniuſta excuſatur quis à pœna etiam incredulitas ſatum, & propter temeritatem excuſatur quis à pœna doli.ita Iaſ.*in l.ſi quis maior ſupr.de tranſactio.* tamen D[illegible] *in conſ.55.in.55.vol 3 num.12* dicit, quòd cauſa etiam iuſta, non excuſat, à pœna conuentionali.vide Thom.Gram *in Tormeto, in 4.col.num 23.*

Gloſſ.in verb.orbitates in fin.quia ſibi eſt inutilis. Add.Bald *in c.1.ſi qu[illegible] de mamo.circa fin.C.de cõtentio.inter dom.& fidel.de inueſtitura di[illegible]* Quòd quicunque molendinũ habeat in aquis publicis, teneatur tãlum ſoluere principi pro gabella. Iſtud ſtatutum non habeat locum in molendinis non habentibus fructũ, & ſic inefficacibus. Add Bald.*in l.1.col.pen.C.de ed.act.*quod ſtatutum patiens pœna certa debilitatæs membrum inefficax. Add.Bald.*in Auth Sed nouo iur.col. vlt.c. de ſeruis fugitiuis.& in l.2. C. vt infra certum temp.* Quòd ſi ſtatuto cauet, q pro primo furto ſit amputãda manus, ſi habet manum aridam non debet illa amputari, quia eſſet quodammodo ſine pœna. & in ſimili Bald.*in l.conuenticula.col.in.C.de epiſc.& cler.* Sed cõtra iſtud quod tenet Bald. de manu arida, tenet Ang, *in l.2.§ pen.* vel pœna.*ff.de arb.furt.*inceſtis per iſtũ text.vbi appellatione arboris venit arbor ſicca, donec ſit præciſa ſolo, quamuis eius radices deſinant viuere. Felin.*plenè in c.1.vel.col.1.de calum.*Idem per illum textũ tenet, ſcilicet *in l.2.C.vt intra certũ tempus.* Iohannes Andr.in reg.in pœnis.in Mercurial.facit bonus text.in c.ſicut vrgeri.1.q.1.vbi manus carens ſanguine, tamen vnum eſt membrũ. Add. Bald.*in c.1.de prohib.feud.alienand.* per Lotharijũ *& l.in fin.C.qui accuſ.non poſſunt.* Iohannes de Anania, *in c.poſtulaſti.col.2.de iud.Marian.*Socin.*in c.ſicut.col.6.eod.tit.* Ang.*in l.de quibus,*vbi Bald.*ff.de legib.*Imol.*in l.2.ff.de pub.iud.*

Nota capitalis pœna vbicunque imponitur, intelligitur pœna minor, ſcilicet perpetui exilij *Gloſſ.eſt in l.1.C.ne manc.chriſt.* quã ad hoc repotat. ſing. Imol.*in l.in 5.col.de pub.iud.* Iohan.de Ana.*in c.poſtulaſti col.1.de iud. & in c.qualiter & quando 2.corrigendos.in 4.col.de accuſ.Gloſſ.in verb. capitalibus. in l.in criminali.C.de iuriſd.omn.iud.*de ſtatuto imponente pœnam capitalem, intelligitur de pœna perpetui exilij, Iohan.Andr.& alij *in c.quãdo.in 1. Gloſſ de iureiur.*Abb.*in c.at ſi clerici.in 21.col.in prin.de iud.*Pet.de Ancho.*in Clem.paſtoralis.in 10.notab.de re iud.*Iohan.de Imol.*in l.2.in 5.col.ff.de pub.iud.*Alex.*in conſ.16.in 3.vol.cauſa inquiſitionis formata cõtra Ang.* Aret.*in tract.malef.in verbo,capot.in 5.col.*Raph.Fulgoſ.*in l.præſenti.C.de his qui ad eccleſiam confugiunt.*

l.Liberti.13.

l.Plagiarij.14.

* Alciat.*lib.3 parerg.cap.13.*Duar.*lib.1.diſput.cap.10.*Ferrat.Rober.*dial.57.*

Titulus 21. Ad legem Viſelliam.

l.Vnica lex Viſellia.

Titulus 22. Ad l.Corneliam de falſis.

l.In Rubricam.

Ad materiam huius tit vid Hipp.*conſ.27.num.*8.vbi falſitas præſumitur ex coniecturis in tantum, quòd magis ex ipſis colligere licet, quàm ex claris probat. vide Aymon.*conſ.65.num.12.* vbi dicit, quòd in hoc admittuntur teſtes inhabiles in materia falſi.

Nota quòd condemnatus de facto commiſſo in officio, ſi non fuerit expreſsè priuatus, cẽſetur hoc ipſo tacitè priuari, & perſona publica accuſata, & condemnata de falſo, & tunc inſtrumenta & dicta eius carebunt robore ratione perſonæ, ſecùs ſi condemnatus non eſſet. Sed ſi condemnatus fortè de alio crimine non commiſſo in officio, tunc non eſſet expreſſo officio priuatus. Et perducens inſtrumentum redditur ſuſpectum ex perſona producentis. Paulus ponit multa notanda conſ.28. vbi falſitas inſtrumenti arguitur, quando teſtes in eo deſcripti omnes reperiuntur mortui, & ibi ſuſpicio falſitatis operatur, an detur fides in inſtrumento ſuſpecto, & an facultate ſcripturæ conſideranda attendi debet veri ſimilitudo, & vide Iaſ.*in conſilio 168. col. 2. 4. volum.* vbi dicit, quòd ſuſpicio falſi pro veritate habetur in materia falſi.

l.ſi partus.1.

Menoch.*de arbit.iud.caſ.*316.

l.ſecunda.

Dubitabatur hodie in facto, an exceptio falſitatis vel ſimulationis impediat inſtrumenti executionem, iſte textus videtur dicere quòd non. Ratio dub. Ego quòd inſtrumentum, de quo hîc dicebatur falſum in aliqua parte. Et iſte intellectus originaliter eſt glo.hîc, in verb.obiicitur, & poſt ea Ang. hîc Sed ceſſante confeſſione partis exceptio falſitatis impedit executionem, quia præiudicialis, & ideò pendente cauſa falſitatis, ſuperſedetur in executione. Hunc intellectum ponit Barba.in conſ.43.num.13.vol.1.poſt Ang.*hîc, vbi plenè de hac.l.*

Ego verò dicerẽ, quòd ſi exceptio nullitatis, & falſitatis, vel ſimilationis eſt euidens, vel manifeſta, tunc impeditur executio, & tunc dicitur euidens, quando ex actis patet. Rom.conſ.318. & de hac l.vid. Barb.*in conſ.1.col.1.vol.2. & vol.24.nu.12.in fi.vol.primo. & add.tex.in l.2.ſupra de edict,d. Ad toll.*Barb.*conſ.45.num.4. vol.1.de eff.conſ.*4. Barb.*conſ.18.vol.4.col.*3. Berτach.*in conſ.18.num.23.vol.10.*

An exceptio vſuraria impediat inſtrumenti executionem. Barb.*conſ.18.num.23.vol.1.*

l.Licet.3.

l.Maiorem.4.

Gramma.*decif.27.Clarus lib.5.§.Falſum.num.*28.

l.Falſi.5.

l.Qui falſas.6.

l.Ipſe.7.

Cuiac.*lib.6.obſ.cap.*11.

l.ſi falſos.8.

Menoch.*de arb.iud. caſ.*315.

l.ſi docueris.9.

Barb.*conſ.43.col.1.ver.8.vbi de intellectu iſtius l.*

l.Cum ſuppoſitis.10.

l.ſi his.11.

Boſſius tit.de ſuppo.par.

l.Querela.12.

Nota quod accuſatio de falſo vt aliquid puniatur, debet inſtitui vt infra 20 annos quod accuſatus vel falſarius puniatur, ſi vult agere ciuiliter actione in factũ ad intereſſe, tum poteſt agere ad annos 3. Pet.de Rauenn. *in rep. iur. com. in tit. de exceptio. fol. 78.* vide Corn.*conſ.272.* & vide Bott.*decif.26.in 2.parte.*

l.Qui veluti.13.

Nota ad iſtam l.quod cum pœna falſa ſcribitur, aliquid quod eſt factum præſente tali quod erat abſens vide text, *in c.cum liberis de teſtibus.* Idem in eo qui in ſcriptura aliquid addidit vel minuit c.eum ven.de relig.dom.

l.Eum qui.14.

Menoch.*de arbit.iud.cap.*2.

l.ſi creditor.15.

Add. Ang.*de malef.in verb.falſario 4.col.num.*27.

l.De fide.16.

l.ſicut falſi.17.

l.Ex initio.18.

l.Etſi ad.19.

l.Nec exemplum.20.

Menoch.*de arbit.iud.caſ.*309.

l.ſi quis decurio.21.

Habes ex iſta l.quod ſtatur dicto Notarij Sed quæro quid ſi teſtis dixit ſe aliter dixiſſe quàm Notarius ſcripſerat vide per Abb. & Felyn. *plenè in Cod. ad audientiam de præſcriptione.*

Magis creditur notario ſeu dicto ſuo, quàm dicto teſtis examinato vt ſi teſtis dicat, ſe illud nunquã dixiſſe quod notarius ſcripſit, ita per Cyn.*in d. l.ſi quis decurio damnodo.* Notarius ſit legalis de quo etiã per Iacob.de Aren. & Bart.*in l.1 in fin. quemad.teſtam.aper.* Sed vide vnam fallent. Soz.*reg.*514.*incip.teſtis ſi decem.* Mihi eſt reg.421.Menoch.*de arbit.iud.lib.*2.437.

l.Vbi falſi.22.

Iudex non debet ante probationem ſententiæ aperire, qualem ſententiã ſit locuturus, in tantum quod nec vultu hoc debeat detegere.*l.obſeruandum. §.fin.ff.de off.præſid.* Et ſi delegat poteſt recuſari, vt ſuſpectus Iaſ. *in l.apertiſſimi.C. de iud.nò dixit.* Bart.*in tract.de reprobat.teſtib.* quod Iudex tenetur hoc caſu pœna falſi. Idẽ Panſ.de Puteol.*in tract.ſynd.in verb. corrumpens.§ ſi tempore.Chart.*39.

l.Damus.23.

*Et ibi Gloſſ.*in verbo priuatus falſum committẽs vel falſificans, vnam poſtam in ſua ſcriptura priuata pœna falſi non tenetur, & non puniri tenetur, & vide Caſt.*conſ.*149.*incip.* videtur dicendum.

l.Præbemus.24.

Titulus 23. De his qui ſibi abſcribunt.

Ægidius Boſſius de his qui ſibi adſcribunt.

l.Quanquam.1.

l.ſi teſtator.2.

l.Senatuſconſulto.3.

Clarus.*§.falſum.num.27.lib.*5.

l.Quæ in teſtamento.4.

l.Quod adhibitus.5.

l.ſi libertate.6.

Ioan.Robert.*lib.*2.*recept.lect.cap.*19. Cuiac.*lib.*15.*obſ.cap.*19.

Titulus 24. De falſa moneta.

Moneta falſa dicitur ex 3.cauſis & qua pœna puniatur cudẽs & vtens eam, vide Bald.*in conſ.376.caſus talis eſt.vol.*3. Clarus §.*falſum.num.*27.

l.Quoniam.1.

Menoch.*de arbit.iud.cap.*316.

l.ſi quis nummos.2.

l.ſi quis ſuper.3.

Titulus 25. De mutatione nominis.

Ad materiam l.vnicæ vide Felyn.in Rub.proœm.decret.col.pen. vbi Gregorius.ad l.Iuliam.

Titulus 26. Ad leg.Iul.de ambitu.

l.Vnica nullus.1.

Tit. 27.

Titulus 27. Ad leg. Iul. Repet.

l. Vt vnius. 1.

l. Sciant. 2.

l. Omnes. 3.

l. Iubemus. 4.

l. Vnuſquiſque. 5.

Ibi Gyniceus, vide Tiraquell. *in l. conn. p. 10. num. 21. & ſeq.* qui declarat, quid ſit Gyniceum.

l. ſancimus. 6.

Titulus 28. De crimine peculatus.

l. Vnica Iudices.

Titulus 29. De crimine ſacrilegij.

l. Qui ſepulchra.

Ad iſta verba geminum videtur facinus perpetrare. add. ſimile in *l. 5. ff. de quaſtion. l. ſi adulterum. §. ſtuprum. ad l. Iul. de adult.* Cic. in paradox. omnia peccata æqualia. Et ideò in his grauior pœna ſtatuitur. Clarus. §. *Sacrilegia.*

Titulus 30. De ſeditio.

Seditio ſi pœna eſt, vt aut furca ſuſpendatur aut beſtiis obiiciatur, aut in inſulam deportetur, *l. ſi quis. § authores. ff. de pœnis.* Azo. in ſumma iſtius tit. de ſeditioſis, vide Archid. *in c. ſeditionarie 46. diſtinct. & in c. conſpirationum. 11. q. 1.* vbi Ang. ad hunc tit. ſcribit Claudius Mondain. Scripſit etiam tract. Boer. & melius Conradus Bireeus.

l. Prima.

In Gloſ. Qui ſeditioſi, & qualiter puniantur vide *in deciſ. 130. num. 3. & 5. 6 & 7. in 1. 2. & 3. col.* Et nota ad ornat. iſtius tit. quòd pœna mortis tenentur, qui faciunt inſultum in ciuitate, clamando ad arma. De pœna ſeditionis & qualiter fiat ſeditio ponit Dec. *in l. non eſt ſingulis. de reg. iuris.* & per Chaſſa. *in conſ. Burgundia, fol. 18. num. 45.*

l. nullis. 2.

Titulus 31. Quando ciuilis actio.

l. Vnica à pleriſque.

Ægidius Boſſius titulo quomodo procedatur per accuſationẽ videlicet.

Tit. 32. De crimine expilatæ heredit.

Menoch. *de arbit. iud. caſ. 340.*

l. Expilatæ. 1.

l. Expilatæ. 2.

l. Si aui. 3.

l. Aduerſus. 4.

Forcat. *in Cupidine iuriſperit. cap. 18.*

l. Obtentu. 5.

l. Expilatæ. 6.

Tit. 33. De vi bonorum raptorum.

l. Si bonorum. 1.

l. ſi res mobiles. 2.

l. Res obligata. 3.

l. De his. 4.

l. ſiue negotiorum. 5.

Tit. 34. De crimine ſtellionatus.

Multa Menoch. *de arbitr. iud. caſu 381.*

l. Prima.

Rem vni ſi poſtea eandem alteri pignoret, incidit in crimen ſtellionatus, & hic *& l. fin. inf. eod.* Intellige tamẽ, niſi ea res vtrique creditori ſufficiat. *l. ſi quis in pignore. §. fi. ff. de pignor.* Et de hac l. vide Matth. *in c. 1. nu. 153. fol. 201.* quæ ſunt regalia, vbi obligans rem duobus incidit in crimen falſi: verùm intelligas hoc dictum in caſu ſuo, ſcilicet in eo qui obligat bona ſua fiſco, quæ antea erant pupillo obligata, & tunc debitor talis patitur crimen falſi, & hoc nõ procedit in alio caſu, ſed agetur crimine ſtellionatus, vt hic, & Iaſ. *in l. quoties ſupra de rei vend.* vbi habes multos caſus, quibus vendens rem duob. non incidit in crimen falſi. Et vide ipſum omninò.

Pignorans rem duobus, & vendens duobus quis præferatur. Iaſ. *conſ. 134. num. 2. vol. 1.* & per eundem, *in l. quotiens. ff. de rei vendicat.*

l. ſi pater. 2.

l. ſtellionatus. 3.

l. Ignorantia. 4.

Cuiac. *lib. 11. Obſ. cap. 1.*

Titulus 35. De iniuriis.

l. nec ſeruis. 1.

l. Iniuriarum. 2.

l. ſi non es nunciator. 3.

l. Atrocem. 4.

Cuiac. *lib. 10. Obſ. cap. 29.*

l. ſi non conuitij. 5.

Add. Bart. *in tract. preſumpt. col. 2. & eiuſdem extraneum. ff. de acquirend. hered.* *vbi dixit*, quòd ſi aliquis dixit: Tu mentiris ſaluo honore tuo, quòd in tali caſu iniurioſum procedens declarat, ipſum non habuiſſe animum ſaluandi illi honorem ſuum, & per conſequens eum teneri. Panorm. *deciſ. 37.*

An paſſus iniuriam poſt annum poſſit petere intereſſe. vide Felin. *in c. ſi autem. col. fin. de reſcript.*

l. Cùm nec patronos. 6.

l. Iniuriarum. 7.

l. Dominum. 8.

l. Qui liberos. 9.

l. ſiquidem. 10.

l. ſi quando. 11.

Tit. 36. De famoſis libellis.

Petrus Plaza *lib. 1. miſcell. cap. 3.*

Titulus 37. De abigeis.

Digitized by Google

Cuiac.lib.1.Obſ.cap.10.

Titulus 38. De Nili aggeribus non rumpendis.

Forcat.ingenui iuris cap.14.Magius lib.1. Miſcell. cap.10. de. ope. ferentibus criminibus.Menoch.de arbitr.iud.caſ.349.& ſeq.& caſ.366.

Titulus 39. De his qui latrones.

Menoch.de arbit.iud.caſ.348.

l.Eos qui.1.

l.ſi qui latrones.2.

Titulus 40. De requirendis reis.

Boſſius tit.de citationibus.

l.Cum abſenti.1.

l.Quicunque.2.

l.In pecuniariis.3.

Titulus 41. De quæſtionibus.

In Rubrica.

Vide Aimon.conſil.35.vbi indiciũ ad torturam,minus eſt quàm præſumptio,& ibi an vnum indicium probatur per plures non requiritur, vt ſint omni exceptione maiores, & an minæ cum inimicitia faciant indiciũ ad torturam,& multa alia notanda ponit,maximè de ſingularitate teſtium.

l.Impl.

Quemadmodum milites non poſſunt quæſtionibus ſubiici & tormentis, vt hic, & in l.deſertores.§.1.de re milit. Ita etiam Doct. & per Alex. in l. Centurio.col.2. de vulg.& not. Bart.in l.4.de aduoc.diuerſ.iud. Nec conſuetudo in contrarium valet,vt tenet Rom.in ſingularibus ſuis.fol.20.

Et quod doctor torqueri non poteſt, ſicut etiam miles. tenet Fulg.conſil. 273. Et hæc quæ dicuntur,etiam habent locum in militibus hodiernis temporis,pro ea quæ notat Alex.in d.l. Centurio.col.5.num.24.de vulg. Bart.in l.omnes iudices.C.de decurionibus.lib.10.

Et quod Doctor torqueri non poteſt.vide Thom.Gram.in 1.voto col.2.

Quod Doctor torqueri non poſſit, add. Bald.in l.1.ſup. qui bonis ced.poſſ. Ang.in proœm.inſt.de priuilegiis Doctorum.Idem Ang.in §.Item Romæ.inſtit.de excuſat.tutorum.Cuiac.lib.2.Obſ.cap.33.Robert.recept.lect.lib.2.cap.18.

l.Quæſtione.1.

l.Inſolitum.2.

l.Cum cognitionaliter.3.

l.ſicuti.4.

Grammat.deciſ.28.num.4.& 9.

l.Nec ſi mors.5.

l.Pridem placuit.6.

l.ſeruos qui.7.

l.Milites.8.

Milites,& cæteri in dignitate conſtituti non ſunt torquendi,etiam præcedentibus indic. Rom.ſing.494.vbi quòd nec conſuetudo in contrarium valet.poſt Bart.ad l.omnes.C.de decur.lib 10. Adde idem in equite aurato,vt per Bartol. hic, licet alia priuilegia non ſortiatur. vt per Iaſ. ad l.miles. in prin. num.4.ff.de re iudic.

Ad verſ.oportet.vide Ferrat. cant.14. Rip.ad l.Centurio num.14.ff.de vulga. Grauet.conſil.6.num.12.

l.ſuper ſtatu.9.

l.Cum teſtamento.10.

l.Diuo Martio 11.

Coraſius ad l.emancipatum ff.de ſenatoribus.

l.Quotiens.12.

l.Hoc quod.13.

l.Seruos.14.

l.Interrogari.15.

l.Decuriones.16.

Menoch.de arbitr.iud.caſ.340.

l.Nihil ſibi.17.

l.De tormentis.18.

Titulus 42. De abolitionibus.

Plaza Miſcell.lib 1.cap.38.

l.Secunda.

Nota,quòd ſi accuſator deſiſtit ab accuſatione, vel tranſigit in illis criminibus,in quibus non licet tranſigere,iudex poteſt ex officio ſuo ſuper eo proceſſu procedere & definire,& refert, & tenet Bartol. in l. tranſigere ad 2. ſup.de tranſactionibus.

Ad iſtam l.vide Alciat.lib.5.paradox.c.21.Cuiac.lib.2.Obſ.cap.29.

l.Ein.

Nota an & quando accuſans aliquem, poteſt abſque pœna ab accuſatione deſiſtere,& infra quantum tempus.

Tit.43. De generali abolitione.

l.Qui potentatus.1.

l.Cum eo tempore.2.

l.Indulgentia.3.

Tit.44. Vt intra certum tempus crim. quæſt.terminetur.

l.Quiſquis.1.

l.Nouerint.2.

Nota quòd iudex poſt peremptam inſtantiam, poteſt condemnare, adde tamen text.in l.properand §.illo ſup.de iud.qui clarius loquitur.

l.Criminales.3.

Inſtantia cauſæ criminalis durat biennium. Sed vide 4.fall.Socin.in reg. 228.incip.inſtantia.Mihi eſt reg.182.& ad iſtam l.add. Thom. Gramm. in 35. voto per totum.Et deciſ.cap.106.

Titulus 45. Ad §.Turpillianum.

Cuiac.lib.8.Obſ.cap.38.

l.Is demum.1.

l.ſi pro eo.2.

l.Quamuis.3.

l.ſi is de quo.4.

l.ſi fœmina.5.

l.In executionibus.6.

Digitized by Google

Titulus 46. De calumniatoribus.

l.Calumnia.1.

l.Mater.2.

l.Qui non.3.

l.Calumniæ.4.

l.Qui calumniatores.5.

l.Dominis.6.

l.Non prius.7.

l.Noſtris.8.

Cuiac.lib.4.obſ.cap.49.

l.Fallaciter.9.

l.Quiſquis.10.

Titulus 47. De pœnis.

l.Etiam.1.

l.Procurator.2.

l.Decurionem.3.

l.ſi ante.4.

l.Honor.5.

l.Incredibile.6.

l.Impunitas.7.

Grammat.deciſ.23.a num.11.

l.Deportatorum.8.

l.ſi matrem.9.

l.ſeruus.10.

l.Metalli.11.

l.Decurionum.12.

l.ſeruo.13.

l.ſi operis.14.

l.Pœnam.15.

l.Qui ſententiam.16.

De materia huius l. *vid.notab. conſ.Paul.199.viſa inquiſitione. vol.*2.vbi de pœnam corporalem inferendam, quæ indicia dicantur vrgentia. Boſſius tit. de conuictis & Grammat.*deciſ* 8.*num.*4. *&* *deciſ.*34.*num.*35.*&* *num.*57.

Nota quòd delinquens, ſi delictum non côfitetur, tamen teſtibus conuictus, poteſt condemnari ad mortem Felyn.*in c.ad materiam.col.*2.*de probat.* Ita determinat Guilielmus in rep.c.Raynutius.*fol.*389.

l.ſi quis in.

Vbi gloſſ.in verb non licet.add.c.cum apud Theſſalo.11.q.1. Add.alios caſus,in quibus executio in criminalibus defertur.per Felyn.*in c.quæ eſſent.col.* 2.*num.*6.*verſ.ſunt certi caſus ext.de off.deleg.*

Ad pœnalem ſententiam peruenitur, niſi reus fuerit côfeſſus, vel probationibus clariſſimis conuictus Adde Marſ.ſingul.106.*&* 262. Boer.*deciſ.*163. *&* Gram.*deciſ.*8.*in cauſa* an Iudex poſſit condemnare eum,qui tortura perſeuerauerit negando delictû, non obſtante quòd habeat legitimas probationes.Grott.*in memorab.in verb.teſtes condemnantes.*

l.ſi qui in metallum.17.

Cuiac.*lib.*7.*cap.*19.

l.Cum reis.18.

l.Ne quis.19.

l.ſi vendicari.20.

Si princeps reſcribat aliquê puniri vltra modum regularem,debet iudex vſque ad 30.dies differre, vt videat ſi Princeps pœnam relaxet. Anchar.*conſ.* 313 Graman.*conſ.*46.*nu.*38.*&* 39.vbi plenè.& dicit quòd hoc procedit etiam in Papa,quòd ſi aliquid irrationabile mandat,debet iudex ei reſcribere.c.ſi quando.*de reſcr.*§.*deinde.*Authen.de mand.prin. *vbi gloſſ.inuehit.* côtra miſeros prælato,qui in tantum literas Papæ timent, quòd non audent illis contradicere. Adde ad hûc text.Silu.*nupt.lib.*6.*nu.*49. *ante fi.* Cagn.*ad l.quidquid calore.nu.*12.*ff.de reg.iur.*Menoch.*in tract.de arb.iud.lib.*2.*cent.*4.*caſ.*334. *nu.*6. Menoch.*de arbit.iud.caſ.*334.Boſſius *in tit.de homicidio.num.*100, Cuiac.*lib.* 5.*obſ.cap.*9.

l.Ne diu.21.

l.Sancimus.22.

Ibi peccata ſuos teneât,add.c.quæſiuit.ext.de his,quæ fiunt à maio.parte collegij.*&* C.1.*de iureiurand.in* 6.*&* *in c.compromiſſ.*§.*porrò.de elect.in* 6.*&* *in l.ſup.*8.*apud ſerocem.de aqua plu.arce.*vide Felyn.*in c.*2.*col.*1.*de conſtit.*

l.Omnes.23.

Quid autem, ſi aliquis fuit poſitus in exilio ad certum têpus reuertitur in ciuitatem,& capitur,& quid de eo fieri debet.dicas quòd ſi eſt relegatus ad tempus patitur perpetuam pœnam exilij , ſi verò eſt relegatus ad perpetuum,eſt pœna capitis l.relegati.ff.cod.Rom.*ſing.*568.& Bald.*conſ.*271.*vol.*2.

l.Rectores.24.

l.Is qui.25.

Tit.48. Ne ſine iuſſu.

Tit.49. De bonis proſcriptorum.

l.ſeruorum.1.

l.Deportato.2,

l.ſi filius.3.

Tum.Add.Iaſ.*in* 8.*col.in* §.*actionum.*Bart.*in l.ſi ſeruiu.*§.*ſi vectigalib. col.pen. de damno infecto* , vbi extendit hunc textum in peculio aduentio & profectitio.*vid. Bald.hic.*

l.In metallum.4.

l.ſi vt proponis.5.

l.De bonis.6.

l.ſi quis intra.7.

Cuiac.*lib.*8.*obſ.cap.*4.

l.ſi deportatus.8.

l.ſi quis poſthac.9.

l.Quando.10.

l.Quicumque.11.

l.ſi quis perduellionis.12.

Auth.Bona damnatorum.

Bona damnatorum applicantur deſcendentibus & aſcendentibus,vſq.ad tertium gradum,quibus deficiêtibus admittitur fiſcus, vt per Alber.*in tract. ſtatu.*3.*per q.*22.*vbi dicit*,quod hic illud verbû ex latere non debet eſſe.Bart. *conſ.*157.*lib.*1 Imò ſi iudex contra h.text.confiſcaret bona,ſententia non valeret nec noceret,licèt appellatum non fuiſſet. Dec.*conſ* 252.*num.*5.Cagn *ad l.ea ſola.nu.*7.*de reg.iur.* Nec etiam ex forma ſtatutorum, niſi expreſſe ita caueatur excepto crim.læſæ maieſtatis.Rolan.*conſ.*98.*in prin.vol.*2.*in mat.*Alb. *vbi* 3 *q.*18. *Annib.de Cano.ad l.poſt contract.ff.de donat.num.*344.*vſque ad* 350. Diaz.*reg.*54 Cagn.*ad l.ea ſola.nu.*7.*&* *ſeq.de reg.iur.* Dec.*conſ.*235.*nu.*6.*notdum in mat.h.l.*Iul.Clar.*lib.*5.*ſent.*§ *ſi.q.*78.*in prin.*Adde quod iſte tex.nô extenditur ad pœnas.quę pro inceſtus nuptiis imponuntur.Ceph.*conſ.*79.*nu.*23.*vol.*1.

Tit.50. De bonis eorum qui mortem.

Plat.lib.1.miſcell.criminalium.cap.13.

Digitized by Google

l.Eorum quæ eſt.1.

Bona occidentis ſeipſum non metu criminis,ſed ex inſania vel dolore nõ auferuntur heredibus. Adde ibi ſi ſpeculo vitam,&c. Bald. Alex. Iaſ. & Dec. *ad l.2 C.qui teſtam facere poſſunt*.Corn.*con.195.pro parte. volumine ſecundo.* Dec. *conſ.438.occurrat,columna prima.*

l.Eorum qui.2.

Titulus 51.De ſententiam paſſis.

Boſſi.Titulo de Reu ed ex ſola ſent.princ.fol 331.

l.Prima,ſecunda & tertia.

Pro limitatione iſtarum. l. vide Bart. *in l.Gallus.* §. *quid ſi tantum in h. col. ver.*ex quo nota de lib & poſthum.vbi dicit quod licet vigore iſtarum legũ reſtitutus à principe recuperat bona,intellige dicit ille de bonis quæ ad aliũ tranſlata non ſunt aliàs ſecus,quia huiuſmodi reſtitutione non aufert alterius vt ibi per eum.vide tamen pleniſ.Andr.de Iſernia in cap.1.per totum de vaſ.decrep.ætat.Cuiac.*lib.15.obſ.cap.3.*

Quod hic de reſtitutione dicitur, amplia habere locum etiam ſi id tantùm eſſet ip. quæſitum. Tiraq *in l.com. Gloſſ a num.43.& ſeq.*

Reſtitutus à Principe intelligitur ad omnia reſtitutus. Ad le quòd non procedit ſimpliciter Se.l limit.pluribus modis,vt per Felyn.*ad c.inter numero 4.& ſeq.extrà de maior.& obedi.* Ægid.Bellam.*deciſ.743.* Doctores omnes ad l.Gallus.§.*& quid ſi tantum.ff.de lib. & poſthum.*

l.Tutor.4.

l.ſi ademptis.5.

l.in inſulam.6.

l.Generalis.7.

l.Fruſtra.8.

l.ſi pater.9.

l.cum indulgentia.10.

l.caſus eius.11.

l.ſi deportationis.12.

l.in quæſtione.13.

Finis libri noni.

LIBER DECIMVS Codicis.

Ad hunc librum & ſequentes duos ſcripſere *Platenus Penna,Iacobus Pulmeus,Pyrrhus,Anglebermeus Alciatus,& Cuiacius,*Pluréſque alij de quibus paſſim his libris dicetur.

Titulus 1. De iure fiſci.

Addebant veteres & populi vt Paul.*lib.5 ſent.h.t.*qua de re etiam teſtatur Lampridius in Alexandro

In hũc autẽ Tit.ſcripſit *Ægidius.B.ff.in.ti.de fiſco,& eius priuilegiis.fo.377.*

Fiſcum male definit hic Accur.dicitur enim à fiſco.hoc eſt ſacco,vt teſtatur Iſidor.*lib.20.*prætereà fiſcus eſt cophinus ſiue ſporta ,eiúſque appellatione non ſacrum tantum ærarium , id eſt ſacræ largitiones ſiue theſauri continentur de quibus propriè fiſcus dicitur.*l.3.Co.de qual.praeſ.ſeq.& priuatam.l.9.h.t.infra.*verum fiſcum hic potius interpretor ipſum principem qua parte de eius bonis agitur,puto de ſacro ærario ſacris largitionibus theſauris.

Notandum autem hic eſt quod iuris fiſci vocabulo etiam priuilegiũ fiſci comprehenditur,vt notatur *in l. ..eliianum ff.de manumiſſ.& in l.2 C.de priuil. fiſc.*qui Titulus an& quid à noſtro differt optimè declarat Cuiacius.

Fiſcus quid ſit,Lucas à Penna *numero 7.*vnde dicatur.An & quomodò differat à Republica optimè Bartolus hic.

l.ſi priuſquam.1.

Huius legis inſcriptio ſic ex manuſcriptis libris reponenda eſt impp. Seuerus & Antoninus AA.Attico & Seuero. Quod ad materiam huius legis attinet vide Rip.*ad l.ſi debitor.nu.7.ff.de pignor.* Maur. de Cano.*ad l.poſt contractũ. ff.de donat.num 44 45 & 47.*Camil viſtus.*ad.l.2.ff.ſolut.matrim num.41.* Vide Corſetum ſingulari actio hypothecaria præter quos etiam adde Ægid. Boſſ. *in Tit.de fiſco & eius priu.l.fol.377.*

Fiſcus an habeat tacitam hipothecã ſine traditione. An ille qui ex adminiſtratione retinet pecuniam dicatur obligari ex delicto.An filius arrogatus habeat querelam inofficioſæ donationis. An legitimatas habeat quaſi Caluiſianam,an filius tenetur ſtare colono , vide Bald.hic. pluribus hæc explicantem.

l.inſtar rei 2.

Coraſius*lib.3 miſcel.cap.11.* Hac autem lege dicitur tabularios computare non poſſe,cum reuera computẽt etiamſi illorum computatio non ſit firma.

Tabularij autem eorum quæ publico inferuntur & debentur rationes conficiunt.*l.1.& l.miſſ.1.de exact.tribut.l.1.ff.de ceſſ.*

Computatio quid ſit optime hic Accur.declarat.

An hæc lex habeat locum in computatione iuridica, in officialibus aliarũ eccleſiarum. An ſententia lata per delegatũ poſſit per ſuperiorem approbari.vide Bart.hic.

Tabularijs

Tabularij qui & quod ſit eorum officium optimè Accur perperam autem dicit,Tabularios non poſſe computare cum reuera cõputent, tametſi illorũ computatio non ſit firma,niſi comprobata ſit ſententia rationalis.

Inſtar vnde dictum. ſententia quid & an ratihabitione confirmetur ſententia ex communicationis.Lucas à penna hic.

l.ſi minori.3.

Quando fiſcus vendit rem debitoris quæ requirantur,vide Bart.hic.
Fiſcus & eccleſia an æquiparentur.Bald.hic.

Pretio.

Pretium propriè venditionem reſpicit.Lucas à Penna hic.

Fraude.

Fraudis acceptio quotuplex ſit,Lucas à Penna hic.

l.certa 4.

Forcatul.*Necyoment.Dialog.18.*

Quid ſit *patriani.* ignorat prorſus Accurſius : ſunt enim coloni qui externa ciuitate in aliam migrant iuſſu principis. Perperam autẽ hic legitur metroicis,verùm metroecis legendum eſſe docet hic Alciatus.

Suidas autem metoecos dici eos tradit,qui extra patriam habitant,quem conſule,horum etiam meminit Menander & Ariſtophanes : hac de re vide Budæum in annotat.in pand.*pag.243.*

l.prohibitum.5.

Concordat cum hoc textu *cap.ex literis cum Gloſſa ſuper verbo irrita ex.de off. & deleg.*

cæſarianis.

Qui illi ſint ſatis conſtat. ſunt nempe officiales procuratoris qui & Catholicani dicuntur.*l. pen. §. vlt.l.de bon.praeſcrip.*nam & ipſe procurator Catholicus ſæpiſſimè à Græcis nominatur.de his etiam Cæſarianis meminit.*l.7.h.t.in fine.*

l.iuſtas etiam.6.

Hæc lex ad eas actiones quæ mouentur poſt tempus legitimum pertinet, non ad eas quæ mouentur ante.

l.Defenſionis.7.

Quod deffenſio voluntaria tolli poſſit per ſtatutum,declarat Innocentius.*in cap.cum inter,ex,de except.* ſecus autem in de ffenſione neceſſaria.Quia autem conditionales ſerui vocentur hic,*declarat hic D.Gedof.*

An facultates poſſint aliter probari quàm per teſtes,notat hic Bald.

l.Qui in contractibus.8.

Interuerſores qui dicantur , neglecta ea quæ ab Accurſio dicuntur , hic dic, eſſe adminiſtratores qui dolo malo dilapidant rem pecuniámve fiſcalem.

Hæc autem lex deſumpta eſt ex Cod. Theodoſiano *libro decimo,Titulo 1.leg 10.*

An punitur doctor ex certa ſcientia falſum conſulens, vide Baldum hic.

l.ſuper creandis.9.

Hæc lex reperitur in Codice Theodoſiano hoc *eodem Titul. leg. 17.* Pabulum quid ſit videbimus infra de annonis:male autem ait Accurſius hic optionem eſſe genus exactorum publicorum, cum potius ſit erogatio militaris annonæ, qua de re vide hic Alciatum , & Cuiacium *libro primo obſeruationum,capite.33.*

Irenarcha.

An & quomodo creentur irenarchæ vide *l.1. infra de irenarchis & l. diuus ff.de cuſt.reor.4.* vbi qui dicantur irenarchæ definiuntur. An conſuetudo in electionibus generaliter ſit ſeruanda.vide Bartol.*nume.* ... & an inducta patiente principe videatur inducta ex certa ſcientia vide.Baldum hic *nume. primo & tertio.*

l.Rotam.

Digitized by Google

l. Eorum. 10.

Hoc vult hæc lex quod bona delinquentis mortui non pertinent ad fiſcum niſi viuens fuerit condemnatus, vt ait Gloſſ.

An reus antequam condemneturpoſſit bona ſua libera adminiſtrare vide Bart. *in l. poſt contractum ff. de donation.*

l. omnis. 11.

Hæc eſt verſio Græcæ conſtitutionis, ex collectione Antonij Auguſtini, quæ deſideratur in quibuſdam exemplaribus.

Ex hac lege conſtat quare *in l. propter andam. Cod. de iudiciis.* exceptæ fuerint cauſæ fiſcales: cuius ratio hæc eſt, quoniam ſcilicet cauſæ illæ intra ſex menſes finiendæ ſunt, vt tradit hæc conſtitutio, excipitur tamen niſi vel rei neceſſitas vel perſonarum aut inſtrumentorum cauſa longiorem morã exegerit, at cauſæ quæ pertinent ad publica munera, de quibus illa lege tractatur intra tres menſes finiendæ ſunt.

Titulus 2. De conueni. fiſ. debitor.

Tractatur hoc titulo de conueniendis fiſci debitoribus, quoniam ſpecialia & communia quædam priuilegia habent.

Debitor quis dicatur. An debitor & creditor ſint correlatiua, an quis & quo caſu dicatur creditor tradit hic Lucas à Penna.

l. Non iniuſta. 1.

Quæ ſit differentia inter fiſcum & priuatum in conueniendo debitore debitoris præter hic dicta ab Accurſio. Adde gloſſ. *in l. 1. ſupra quando fiſc. vel priuat.*

Fideiuſſor obligatus pro adminiſtratione publici negotij, non conuenitur ſi prius principali requiſito erit tradita gloſſ. hic etiamſi quædam eius bona emi & præter eius locum adde *Bart. hic.*

An indemnitatem quis pro ſeipſo promittere poſſit vide *Luc. à Penn.* pluribus hæc explicantem.

An & quo iure fiſcus agat contra debitorem debitoris vide hic *Bald.*

l. Fiſco quidem. 2.

Hæc lex vult vt debitor non antè liberetur, quàm apochæ exactoris tabularius ſubnotauerit, exactores etenim dabãt apocham. Tabularij ſubnotabant & ſubſcribebant: vult autem hæc lex debitorem non antè liberari, quã apochæ exactoris tabularius ſubnotauerit.

Inſtrumentum à tabellione ſubſcriptum an dicatur completum, an in qua parte teſtamenti teſtes ſint nominandi, an & quomodo inſtrumenta facienda ſint vide hic Luc. à Penn. Exactor quis dicatur tradit hic Lucas à Penna num. 6.

l. Quoniam. 3.

Si diuiſa ſit adminiſtratio à iudice vel ab eius officialibus, quis primò conueniendus ſit declarat hic *D. Gothof.*

An prius deueniatur ad collegam quàm ad nominatorem, vide hic Gloſ. in litera y & Bart. & Bald. collega an & qua actione conueniatur an plures adminiſtratores poſſunt conueniri eodem libello. vide Bald. hic numero 7. & 8.

l. Hi qui fiſco. 4.

Fruſtratio hic ſumitur pro tergiuerſatione ſeu moroſa dilatione. fruſtrari etenim idẽ eſt, quod decipere eſt & eludere. Creditore adimplere multis in locis rectè dicitur pro creditori ſoluere & ſatisfacere *& in l. cum poſt. §. vlt ff. de adminiſtrator. l. vlt. ſupra de teſtam. manu.*

An terminus in allegationibus iuris poſſit per iudicem præfigi. An iudex in allegationibus facti ſupplere poſſit. vide hic *Luc. à Penn. num. 3. 5. 6. & 4.*

l. inter chartulas. 5.

Confiſcati) in Cod. Theod. erat deportati, ſed Tribonianus elegit nomen generalius.

Breuis) Galli dicunt vng breuet, vn diſtion. vtuntur hac voce frequenter libri Romanorum dum rationes voluminũ vel corpora rationum ſignificant quæ quidem ſola fidem non faciunt, vt teſtatur in *l. inſtrumenta & conſ. exempla de probat.* huius etiam vocis meminit Zonaras in Chartaginenſi conſilio [illegible] Hoc vult hæc lex quod ſcilicet [illegible]oira propria non facit fidem. qua de re vide Bald. *in l. bona fidei Cod. de reb. cred.* Bart. *in l. ende. ff. de donat. & in l. contractus. ſupra de fide inſtrum.* An valeat ſcriptura quæ non habet diem & conſulem. An tabellio ſuum inſtrumentum poſſit conficere tractat hic Bald.

Titulus 3. De fide & iure.

Perperam antea legebatur de fide inſtrumentorum, cùm in Cod. Theod. legatur de fide & iure haſtæ &c. perperam etiam antea legebatur addictionibus, verum rectius adiectionibus. Sunt autem adiectiones licitationes, qua de re tractat Bart. *ad tit. de commiſſ. c. a.* vide etiam hic Cuiacium. de haſta vide Feſtum. vnde haſtarium locus in quo venduntur bona proſcriptorum. Haſta autem ſignum eſt præij, vt teſtatur Tertullianus in Apologetico. vnde Haſta fiſcalis dicitur *in l. 8. lib. 8. Cod. tit. 26.* De hac haſta meminit Cicero *lib. 12. epiſt. ad Attic. epiſt. 3.*

l. Quod in libellum.

Anteà hæc conſtitutio erat Alexandri, verùm An[illegible] ex manuſcriptis reſtituimus.

Malę fidei poſſeſſor tenetur per ſe de percipiẽdis fructibus [illegible]ſſariis, vtiles verò per deductionẽ retinet *& in l. domum ſupra eod. de rei vindic.* non officit tamen *l. ſi fundum eodem illo tit.* quæ dicit, malæ fidei poſſeſſorem [illegible] perceptis fructibus teneri: ea enim non eſt mens nec ſententia legis.

Quis ſit, qui habeat ius vendi res fiſcales vel debitores fiſci. An procurator fiſci debeat vẽdere cum præſente prætore, an verò poſſit habere fidem de pretio, An & quomodo dicatur quis habere fidem de pretio, An & quot requirantur ad hoc, vt valeat venditio rei fiſcalis vel debitoris fiſci, vide Bart. hic.

l. Duplex ratio. 2.

Iohan. Robert. *lib. 1. recep. iur. ciuil. lect. cap. 32.* Quid ſit inutilitas addè *l. vlt. in ſi. ff. de ſeruit. & aqua. l. 1. §. hac autem. ff. depoſit.*

Hac lege continetur caſus in quo res vendita retrahitur, quando ſcilicet in venditione debita ſolennitas non eſt ſeruata.

In vtilitatémque. Hic obiter obſeruabis legendum eſſe vna dictione *Inutilitatémque.* motus authoritate Cuiacij, *qui in l. 1. §. hac autem ff. depoſiti.* hanc vocem ſic reponendam eſſe exiſtimat: quæ lectio vera & genuina eſt *in l. vlt. C. de ſeruit. & aqua.* Venditio quæ caret vna ſolemnitate vel pluribus, an valeat vide Bald. hic num. 1. & Bart. num. 2.

l. Etſi. 3.

Continetur hic ſpeciale fiſci priuilegium, vt ſcilicet emptio fiſco facta & alia, quæ requiruntur ad acquiſitionem dominij poſſint probari ſine ſcriptura. quaſi diceret non poteſt metuere ſibi inferri controuerſiam is qui rem à fiſco pro eo quod inſtrumentum emptionis non apparet, ſi tamen de ipſa emptione, traditione, & ipſa pretij ſolutione docere poſſit.

An fiſcus vendens fidem de pretio habere poſſit. Bart. hic.

l. ſi tempora. 4.

Quæritur hic an admittatur quilibet veniens intra tempus in ſubhaſtatione ſtatutum, etiamſi res alteri iam fuerit vendita, quibuſve caſibus hoc locum habeat vide Gloſſam hic.

Fiſcalibus auctionibus vel. Hæc duo verba abſunt à veteribus exemplaribus.

¶ An & quæ ſit ſubhaſtationis & pacti in diem addictionis differentia. An & cui cedant fructibus rei ſubhaſtatæ medio tempore percepti, vide hic Gloſſam.

¶ An ſubhaſtatio in alienatione rerum pupilli ſit neceſſaria néc ne. *Lucas à Penna. hic num. 20.*

¶ De materia ſubhaſtationis vide *gloſſam in l. creditor Cod. de diſtract. pignor.* Bald. & Angel. *in l. fin. Cod. de iure dot.* an & quæ Subhaſtationis forma ſit Bal. *in l. licitatio. in principio ff. de publ.*

l. Quæcumque. 5.

Ex hac lege conſtat, quæ ſit vis & fides haſtæ fiſcalis de qua in Rubrica diximus. ſi etenim rite & congrue facta ſit conuelli minime poteſt, nec reſcripto principis, nec beneficio ætatis, nec vlla denique alia ratione niſi tamen minor fuerit indefenſus. *l. vlt. Cod. ſi prop. publ. penſ.* minor etenim reſtituitur ſi fiſcus vẽdidit rem minoris rem & ſuam vel vt minoris obligatam ſibi ſine eius tutore vel curatore quod ſi eam eius tutore vel curatore vendidit, tunc minor non reſtituitur, ſed aduerſus futuram vẽditionem reſtituitur, & hoc pacto conciliantur variæ leges quæ inter ſe diſcrepãt, *vt l. vlt. Cod. ſi aduer. fiſ. l. vlt. §. ſi ob public. penſit. l. 1. de fund. patrimon. l. imperatores ff. de public.*

l. ſi qui. 6.

Proſcriptio eſt exilij procul damnatio, qua ſi porro ſcriptio. inde proſcriptus quaſi palam ſcriptus Iſidor. *lib. 5. ca. 27.* fit de futura actione appoſitis libellis in celeberrimis vrbis locis in hæc verba, Ille debitor noſter in eã cauſa eſt vt bona eius diuendi debeant nos creditores patrimonij eius diſtrahimus quicumque emere volet ad iſtum Theophi. in tit. *de ſucceſſ. ſubſ.* Godofred. *in l. iubemus. 9. C. de deſſ. ciuit.* vt teſtatur Cicero pro Quintio *l. vlt. inf. de delatto. l. penult. §. de deffenſo. ciuit.* Quinque autem exiguntur in auctione fiſcali, proſcriptio nempe auctoritas procuratoris, Haſta, Preco, Quæſtor, addictio quæ fiat iuſto precio.

Præſcriptio quid & quando primum cœperit Lucas à Penna hic plenè. 7. quæſt. 11.

Obiter hic notandum eſt quod hæc lex non procederet in priuato emente *à priuato.* Secundùm gloſſam hic cui adde Bart. *in l. licitatio. § fiſcus. ff. de pub.* & Bald. hic.

l. ſi alicuius. 7.

Hæc itidem eſt conſtitutio Græca ex collectione Antonij Auguſtini quæ abeſt in pleriſque exemplaribus.

Titulus 4. De venditione rerum fiſcal.

An venditor abſque peccato laudare poſſit rem quam vendit & quæ priuata dicantur tradit hic Lucas à penna.

l.Forma.1.

Fiſcus ratione partis poteſt vendere totum. Cagnol. *ad proem. ff. numero* 3. Aretin. *conſilio* 38. *quia mul. à colum.* 2. Cotta. *in memorab. in voce eod. lecta ad ff.* Bald. *libro* 3. *conſ. io* 156. Forma autẽ hic accipitur pro regula vt optimè notat hic D.Go l.Fiſcus poteſt ſolid um vendere inuito ſoc io: ſed pars pretij ſocio reſeruanda eſt *l.* 2. *comm. rer. alien.*

Tit.5. Ne fiſcus rem quam vendidit euincat.

Tractatur hic de euictione quæ ſanè præſtari non debet à fiſco. de euictione autem ſuo loco dicemus.

l.Grauiſſimum.1.

Stationes ſunt manſiones in quibus officia fiſcalia conſiſtunt, de quo vide Cuiacium hic. *l.* 1. *ſupra de cõpenſationibus l.* 25. *ſupra de ſolutionibus.* Iuuenalis *Satyr.* 2. Aulus Gell. *lib.* 13. *glaws* vide apud Cuiacium *lib.* 2. *obſ. cap. vlt.*

l.Retractare 2.

In ſumma hæc lex vult quod fiſcus retractare non poteſt, ea quæ ſemel vendidit, ratio eſt quoniam hoc nec honeſtum nec æquum eſt: ſed quoniã totius huius legis vis conſiſtit in verbo retractandi, quid ſit retractare vide Luc. à Pen. hic. *numero* 1.

Conſtitutio autem hæc locum non habet quando bonorum actores venierint, vt *in l. bonorum. ff. de iur. fiſ.* ratio eſt, quoniam cum hi nouerint omnia quæ ad bonorum rationem ſpectant, euertitur planè & perturbatur ratio omnis eorum diſtractione. quapropter rectè *in l. vltim. ff. de off. praeſ.* dictum eſt actoris amiſſionem ad totius domus euerſionem pertinere, adiunge *l. interdum. ff. de public.*

Tit.6. De his qui ex publicis rationibus mutuam pecuniam acceperunt.

Quonimam conſtat quod quæ publica ſunt, publicis non priuatis vtilitatibus deſeruire debent, *vt in l.* 2. *hoc Titulo* Sed quia nonnulli adminiſtrationem rerum publicarum interuertunt, & pecuniã reipublicę fœnerantur, ideo de hoc tractat Lucas à Penna.

l.ſi quis ab.1.

Arcarij qui ſint vide *l. vlt. de ſuſceptorib.*

Hoc vult hæc lex quod qui pecuniam mutuam ab officialibus fiſci accepit tenetur in quadruplum.

An in quadruplo inſit ſimplum præter hic dicta ab Accurſio, vide Bart. hic & Bald. *ibidem numero* 1.

l.ſciant omnes.2.

Continetur hic pœna eorum, qui aurum fiſcale ſine principis licentia aut mutuo ſumpſerunt & dederunt: hæc autem lex deſumpta ex C. Theodoſiano *lib.* 10. *tit.* 20. *lege* 2. Occultè & clàm fieri, an & quid dicatur præter hic dicta ab Accurſio adde Gloſſ. *in l. non intelligitur. §. tacita de iur. fiſci. & in extrauagant. qui ſint rebelles in verbo occultè.* vide etiã Corſetum *ſingul. occultè,* adde Tiraquell. *de pœnis, cap.* 11. *num.* 14. tractat etiam hic Lucas à Penna *num.* 6 *&* 11. Bart. *hic. num.* 1. An & quando quid dicatur clàm vel occultè factum, vide per Bartol. *in l. fin. de præd. aurial.* & quod magis puniatur, vide Bart. *in l.* 2. *§ generaliter. ff. de vi bonor. rapt. verſ. fin. & in l. ſi olei. ff. locati.*

Tit.7. Pœnis fiſcalibus creditores præferri, &c.

Qui creditores præferri dicantur, exponit hic Lucas à penna, quid autẽ ſibi velit hæc vox præferri, vide eundem.

l.Rem ſuam.1.

Huius legis talis effingi poteſt ſpecies. Debebat mihi quis 20. ex cauſa mutui, qui ſe immiſcuerat alicui cõtractui in fraudem fiſci, & ſic tenebatur in quadruplum, vt vidimus *in l. qui contractibus §. de iur. fiſci.* nunc verò bona eius non ſufficiunt fiſco nec etiam mihi, quæritur hic quis ſit præferendus. Verum optimè hic reſpõdet imperator, quod in quadruplo quod debetur fiſco triplum eſt pœna, ſimplum eſt rei perſecutio, ſic ergo fit vt in perſecutione fiſcus præferatur mihi, ſed in pœna præferar ego fiſco. *l. in ſumma. l. quod placuit l. ſtatim. §. vlt. ff. de iure fiſci.*

An certanti de damno vitando magis faueatur, quàm certanti de lucro captando: An & quando & quatenus habeat tacitam hypothecam in bonis delinquentis adde Gloſſam *in l. reſcriptum, in verbo hypothecam. ff. de pactis.*

Fiſcus vide Lucam à penna hic & Bart. *num.* 3.

Titulus 8. De fiſcal. vſuris.

Tractat hæc rubrica de vſuris, non quidem de omnibus, ſed de fiſcalibus tantum. Verum quod ad tractatum vſurarum attinet. vide Ioan. Andr. *in regula peccatum extra de regulis iuris in ſexto.*

Obiter autem hic notandum eſt, vſuram non compendium, ſed impendiũ dici vt optimè notat D. Gothof. *in l. Titium* 47. §. 5. Lucius. *ff. de adminiſt. & per tutor.* vide Cuiac. *lib.* 10. *obſer. cap.* 36. qua de re etiam Varro *lib.* 5. *de lingua Latin. pag.* 50. An & quid ſit vſura, tradit hic Lucas à Penna *num.* 1. quando & quatenus debeatur, vide Veſembe. Tit. *ff. de vſur.* vbi plura de hac materia dicemus.

Scripſit etiam tractatum de vſuris Harmenop. *lib.* 3. *tit.* 7. *de vſuris.*

l.Eius ſummæ.1.

Hæc lex in ſumma vult quod vſuræ pœnarum non debeantur: ratio autem hæc eſt, cum vſuræ ipſæ veluti pœnæ quædã ſint, iniquum ſanè videretur pœnam pœnæ adiicere, hic etiam vſura vſuræ non eſt, hoc eſt vſuræ vſurarum non debentur vt notat Cuiac. *lib.* 3. *obſ. cap.* 39 *l. placuit.* 29. *ff. de vſuris l. vlt. Cod. ſic l. ſi non ſortem. §.* 1. *ff. de condic. indeb.* hi etenim infamia notantur. *vt l. improbum fœnus cod. ex quibus cauſ. infami.* ibi enim improbum fœnus appellatur vſuras vſurarum exigere. hac autem de re vide Spec. *de fœnc. §.* 2. *verſ. eſt & quarta ſpecies,* vbi hæc quæſtio fuſiſſimè explicatur.

Coniunge autem cum *h. l.* legem vltimam *ff. de magiſtrat. conuen.*

l.ſi ſub pignore.2.

l.Fiſcum.3.

Fiſcus non vtitur iure ſpeciali in exigendis vſuris, ſed ſtatutum vſurarum modum ſeruat: vt optimè notat hic Gloſſ.

Tit.9. De ſententiis aduerſus fiſcum latis retractandis.

l.Cauſas.1.

Res iudicatæ non facilè retractantur, nec vlla ſatis eſt probabilis retractationis ſpecies, in re tamen fiſcali ex cauſa retractantur intra trienniũ & poſt trienniũ, ſi præuaricatio, aut manifeſta fraus arguatur. *l.* 1. *ff. de iure fiſci,* vel inuenta ſint inſtrumenta noua. *l. impp. ff. de re iud.*

Titulus 10. De bonis vacantibus.

l.Scire.1.

Quæ perſonæ fiſcum excludant declarat hic Gloſſ.

l.ſi quando.2.

Hæc lex pertinet ad incorporationem rerum, hoc eſt, ſecundam partem huius Tituli.

l.ſi quando.3.

l.Vacantia.4.

Ius ſanguinis eſt, ius cognationis non agnationis *l. qui in adoptionem. ff. de adoption. l. iura. ff. de diuer. reg. iur.*

l.ſi vacantia.5.

Titulus 11. De delatoribus.

Delator quis dicatur optimè Cuiac. hic.

l.ſi & qui.1.

Loquitur hæc lex de capacitate & incapacitate heredis. qua de re vide *l. non intelligitur. §. quando. ff. de iure fiſci l.* 1. *ff. de iure fiſc.*

l.Monente.2.

l.nulla.3.

l.Ex varia.4.

l.Omnes iudices.5.

Delatoribus lingua euellebatur. *vt l.* 2. *Cod. Theod. de petit. & vl. de del.* Hoc etiam in Codice inuenitur conſtitutum in odium delatorũ, vt ſi idem delator etiam in bonis cauſis tertio fuerit inuentus, capite puniatur. *l.* 11. *§.* 28. *Cod. Theod. eod. Tit.*

l.ſeruum domini.6.

l.Neque.7.

Hæc lex eſt ex collectione Ant. Auguſt.

l.Ne liceat.

l.Ne liceat.8.

Hæc lex deeſt in quibuſdam exemplaribus,

Tit.12. De petition.bonorum ſublatis.

Prohibet hoc Titulo Imperator ne quis bona ad fiſcum pertinẽtia petat ſibi concedi.

l.Quiſquis.1.

l.Omnem.2.

Titulus 13. De his qui ſe deferunt.

Si quis incapax vltro ſe deferat fiſco, partem aliquam retinet quæ præmij loco ei relinquitur.

l.Is cuius.1.

Titulus 14. Si libertatis imperialis.

In Codice Theod. aliter hic titulus conceptus eſt, vt declarat hic Cuiacius.

l.Iubemus.1.

Inter ſocios liberalitatis imperialis ſanctæ, etiam inter viuos eſt locus iure adcreſcendi etiam poſt dominium vtriuſque quæſitum. De hoc textus quando procedat & in quo principe & quando ſine hærede dicatur quis decedere Iaſ. *& Scrib. ad l.ſi mihi & Titio. ff.de verb. oblig.* Soc.Iun.*poſt Curt.* Crot.Alex.& Bald.*conſ.73.pulchra.col.2.& ſeq.lib.1. & conſ.92.num.1. volum.4.* Barto & alij *ad l.ſi duo patroni. ff.de iure* Adde quod Iaſon.*ad d.l.ſi & Titio.nu. 6.*in fine ait communem eſſe, quod iſte textus locum habeat in feudis vel emphyteuſ.conceſſa à principe nõ recognoſcente ſuperiorem, & idem Iaſ. *ad l.iure conienẽdi,num.279.*Soc Iun.*d.conſ.79.lib.1.*vbi de communi cui ſubſcribit Mantua & Arrigutius vt videre eſt inter conſ. Mantuæ 257. Contra tamen iſtam communem & non habeat locum iſte textus in feudo conceſſo à principe ſupremo eſt conſ.Corn.196.*col.2.num.6.lib.2.*

Titulus 15. De Theſauris.

Theſaurus eſt teſte Caſſiodoro *depoſitiua pecunia quæ longa vetuſtate competentes dominos amiſit.*

l.Nemo.1,

Forcat.*Necyomant.dialog.54.*

Titulus 16. De Annonis.

Annona in quo conſiſtat optimè declarat hic D.Godo.

l.Vacantes.1.

Hæc eſt conſtitutio græca ex collectione *D.Anton. Auguſtini.*

l.AEs quidem.2.

l.Indictiones.3.

Indictionis nomine continetur tam annonaria quàm tributaria functio.

l.Omnes.4.

l.Omnes omnino.5.

l.Pro locis.6.

l.In fraudem.7.

l.Nemo.8.

Agitur hic de manſionibus, qua de re optimè Cuiac.hic.

l.Mediterraneæ.9.

l.Obſiſtere.10.

l.Iudices.11.

l.Id ab vnaquaque.12.

l.ſi prouincia.13.

Titulus 17. De indictionibus.

Fallitur hic Accurſius cùm ait indictionem idem eſſe ac ſuperindictum cùm tota natura diſſideant: ſuper indictum enim eſt augmentum indictionis.

l.Omnes.1.

l.Particulari.2.

Titulus 18. De ſuperindicto.

Super indictum eſt indictionis augmentum.

l.Nihil.1.

Tit. 19. De exactoribus tributorum.

l.Ducenarij.1.

Ducenarij, cẽtenarij qui ſint declarat hic Accurſius de de quo vide Dionem *lib.53.*eorũmque priuilegia declarat hic Cuiac.

l.Nemo.2.

Antonius Roſcius *lib.3.memorab.caſ.12.* Plumbatarum autem verbera quid vide hic apud Cuiacium.

l.Quoties.3.

l.Actores.4.

l.Apparitores.5.

l.In fiſcalibus.6.

De arca quæſtoria vide hic Cuiacium.

l.Miſſi.7.

Opinatores qui dicantur optimè declarat hic D.Godof.poſt accur.

l.ſi diuina.8.

Metrocomia hic malè accipitur ab Accurſio, ſi quidem metrocomia eſt inter vicos ſicut metropolis inter vrbes.

l.Ne exactorum.9.

Hæc conſtitutio deeſt in quibuſdam exemplaribus. & huic derogat Nou.128.

Titulus 20. De ſuperexactionibus.

Prohibet ſuperexactionem: hoc eſt ne exactores plus debito exigant.

l.Quidquid.1.

Tit.21. De capiendis pignoribus.

l.Res eorum.1.

l.ſatis ſit.2.

Titulus 22. De apochis.

l.Ad inferiorem.1.

l.Semel.2.

Digitized by Google

l.Quicumque.3.

Qui oſtendit ſe tribus proximis annis ſoluiſſe, retro ſoluiſſe, præſumitur niſi contrarium probetur, vide Luc.de Pen.hic Iaſon. *ad l.1.num.30.ff.de off.* & *ad l.2.Cod.de iur.em.* [illegible] Greg.in tract.de penſio.q.81.Alex.*conſ.*105.*lib.*3.Creme n.479.viſus tibi in add.t.ad eum pulchre & laté pro declaratione, & limitatione ad hunc textum Gramma.*conſ.*313.Rot.*deciſ.*304.*in nou.*

l.ſecuritatibus.4.

Hanc legem optime emendat Cuiacius hic.

Titulus 23. De Canon.largit.

Quid ſit Canon.optimè declarat hic D.Godo.

l.omnem.1.

l.neque ſacratum.2.

l.Præcepit.3.

§.illud etiam.1.

l.Præcipimus.4.

Titulus 24. Ne operæ.

l.operarum.1.

Titulus 25. De immunitate nemini.

In hunc Titulum ſcripſit Fornerius *lib.2.ſelect.cap.*10.

l.His noſtræ.1.

l.Per Bythiniam.2.

Titulus 26. De conditis in publicum horreis.

l.Omnia.1.

Forcat.*in pen.inc.cap.*9.Menoch.*lib.*1.*de arbit.iud.q.*8.*num.*29.

l.Cum ad quamlibet.2.

l.Nulli poſthac.3.

Titulus 27. Vt nemini liceat in emptionem ſpecierum ſe excuſare, & de numero Sitocomiæ.

Species dicuntur quæ ad annonam pertinent. vt vinum, oleum, frumentum: coguntur autem prouinciales vendere fiſco, ſpecies annonarias publico vſui reſeruandas: atque huius coemptionis munus vocatur Sitonia [illegible]. In hunc Titulum, vide Cuiac.*lib.*1.*obſ.cap.*35.

l.Vnica, quoties.1.

Deſiderari hic conſtitutiones duas, declarat Cuiac.

Tit.28. De collatione donatorum ſeu adæratorum.

Adærare multis in locis extat, & nullibi recta intellectum. Accurſius etenim hoc in Titulo ait ad orationem eſſe æris præſtationem. ego autem adærare idem eſſe cenſeo, quod ære æſtimare vt optimè etiam notat hic D. God. quod ab ere deductum eſt, quodque ſine aſpiratione legi debet, licet in quibuſdam exemplaribus aſpiratum legatur.

l.diſpoſitionem.1.

Titulus 29. De collatione æris.

Quæ prouinciæ æs fiſco inferunt, hæ poſſunt pro ære aurum præſtare, ſecundùm taxationem hoc Titulo factam, et pro 20. libris æris, vnus auri ſolidus penditur.

l.AEris pretia.1.

Titulus 30. De diſcuſſoribus.

Qui dicantur diſcuſſores vide hic Cuiac.

l.Quoties.1.

Æſtimator malè æſtimans punitur ipſe.

l.Ne caſu.2.

Hoc dicit breuiter nihil nocere ſecuritatum amiſſionem, ſeruari enim illatorum fidé poſſe ex rationibus & regeſtis publicis. vide Cuia. *libro* 4. *obſ. capite* 27.

l.Per ſingulas.3.

Titulus 31. De decurionibus & filiis eorum.

Vide ſummam Azonis in hoc titulo.

l.ſi cum te.1.

l.obſeruare.2.

l.Cum decurionatus.3.

l.Cum adoptiuum.4.

Torqueri an quis poſſit pro leui delicto, declarat hic Bald.

l.Filios.5.

l.Expertes.6.

l.Licet.7.

l.infamia.8.

l.in albo.9.

l.ſi vltra.10.

l.Vxorem.11.

l.Nec infames.12.

l.A muneribus.13.

l.Nemo iudex.14.

l.vniuerſos.15.

Vide Cuiacium hic Ferrand.*lib.*2.*explic.cap.*15.Forcat.*necyom.dial.*98.

l.ſi quis decurio.16.

l.Qui derelicta.17.

l.ſi ad magiſtratum.18.

l.Vacuatis.19.

l.Circenſium.20.

l.Curiales.21.

l.eos indulſerunt.22.

l.Prouidenda.23.

l.ſi quis.24.

Ferand.

Ferand. Paes. *in tract. de excuſſ. parent. ab num. lib.*

l.Curiales.25.

In hanc legem vide Alciat. *lib.3. diſpunct. c.11.*

l.Quidam ignauiæ.26.

Pro intellectu huius legis vide Forcat. *in cupid. iuriſp. cap.5.* Oroſium. *lib. 7. cap.13.* Pertinet autem hæc lex ad monachos Ægypti, quibus Valens pertinacit. r infenſus fuit vt ex ipſo Codice Theodoſiano conſtat.

Monazonton.

Quid ſibi velit hæc vox optimè declarat hic. D. God. verùm in quibuſdam libris legitur, *Mon Zouton.* in aliis, *Mon-Zonon*, de quibus vide hic Budæum.

l.Priuilegio.27.

Cuiacius *ad cap.4. lib.3. recept. Iulij Pauli ſententiarum.* hanc legem explicat.

l.nullus qualibet.28.

In C. Theod. eſt lex.67. ex qua aliquid hic detractum eſt.

l.nati ex.29.

Hic caſum vnum habemus, vbi nati ex iuſtis nuptiis, matris non patris originem ſequuntur, qui tamen obrogatus videtur. Nou.38.

l.Procuratores.30.

Procuratores Reipublicæ, curatores etiam dicebantur, atqui hi erant iudices & cenſores rerum ad ciuitatem pertinentium *l.3. Cod. de mod. mulct.*

l.Ex omnibus.31.

De domo ſua extrahi quis poteſt, vt acciperet officium: alias occultator punitur.

l.fabricenſes.32.

Qui dicantur Fabricenſes, non intellexit ſanè hic Accurſius. fabricenſes etenim ſunt qui arma fabricant in publicis officinis, quomodo autẽ & quãdo à militia ſoluantur vide Cuiac. *in l.6. infra de fabric.* vbi plura dicemus.

l.omnes iudices.33.

Congruit cum hoc textus *cap. fin. ex. de conſuet. & cap. cum in eccleſia. ex. de ſimonia. & cap. cum haberet ex. de eo qui dux. in matrim. quam poll. per adult.* An conſiliarij torqueri poſſint vide hic Bald.

l.ſi quis procurationem.34.

Dicitur hic procuratoris officium ita viliſſimum eſſe, vt nec iudices nec aduocati procuratores eſſe poſſint.

l.in filiis decurionum.35.

l.Exemplo.36.

Contra hunc textum facit *cap. ex parte tua ex. de off. deleg.*

l.Quotieſcunque.37.

l.Ne quis officialium.38.

Nota hic præſides ſubiici præfecto prætorio. *vt in l. quilibet.1.*

l.Curiales.39.

l.Quilibet.40.

Principales ſunt decurionum primi pro curiarum amplitudine, interdum plures, interdum pauciores, puta decem, vel viginti viri.

l.Decurio.41.

Nota hic conceſſa alicui immunitate ab oneribus perſonalibus, non videri eum liberatum ab aliis oneribus quæ breuiter expedire poteſt. vid. Rc. *ſing.17.*

l.Militaribus.14.

Dux ille an comes ſit, in pleriſque libris, & ita legendum eſſe exiſtimat Cuiacius.

l.Omnes qui.43.

Quod de officiorum priuilegiis ait, congruit cum *l.17.18.32.35. & 39.* quod de reſcriptis 19.36. & 37.

l.Nullus.44.

Hac de re dixi in l.29. infra hoc titulo.

l.Ad ſubeunda.45.

l.nominationum.46.

Ad huius loci intellectum vide Lapum *alleg.55. facit hic cap. quod ſicut. ex. de elect.* vbi per Innocent. *& cap. eccleſia veſtra cum gloſ.1. ex. eod. tit.*

l.Curiales.47.

Curiales ſunt ſub iuriſdictione præſidis, etiam ſi honorati ſint titulo comitis conſiſtoriani, vel ordinis primi vel ſecundi.

l.in ſucceſſione.48.

Huius legis ſenſus hic eſt, non tantùm natos, ſed & poſthumos curialem fortunam patris ſequi. qua de re Cuiacius hic.

l.Omnes qui.49.

l.omnes omnino.50.

l.Quamuis prouiſum.51.

l.Quis tam.52.

Nemo cogitur munera ciuilia iterare vel continuare. æquum enim nõ eſt aliis idoneis exiſtentibus, qui nondum munus vllum curiæ attigerunt, eos qui attigerint iterum prægrauari. aliud igitur dicendum eſſe apparet, ſi ciuium ſit inopia *l.3. infra quem. ciuil. mun. ind.*

l.Duum virum.53.

An Duũuiri imperium, an verò iuriſdictionem habeant, declarat Cuiac. *lib.2. ſentent. Paul.*

l.Generali lege.54.

l.ſi quis decurio.55.

Conferenda eſt hæc lex cum *l.188. Cod. Theodoſ.* quoniam hic multa omiſſa ſunt.

l.Alexandrinis.56.

Hæc lex, cum tribus ſequentibus iunctaque *l. infra de Alex. princi.* pertinet ad Curiam Alexandrinam inſtitutam à Seuero Imperatore, & ſumptæ ſunt omnes ex vna eadẽmque Nouella Theodoſij. vide plura apud Cuiacium hic & Gilbertum Regium 2. *ἐναντιοφανῶν. cap.20.*

l.Quinque ſummates.57.

Summates vocat principales. ſiue primates vt etiam legitur in Codice Theodoſiano.

l.Eum qui triginta.58.

l.ſi quos ſpontaneos.59.

De his vide Strabon. *l.13. Geogr.* qui autem dicantur hypomnematographi ignorauit Accurſius. ideo vide ad eius intellectum quæ notat Alciatus hic.

l.nullus qui.60.

l.neque Dorotheum.61.

A generali conſtitutione vt liberi ante illuſtratum patrẽ ſuſcepti in curia retineantur, hæc lex excipit familiam Dorothei viri illuſtri, & filij eius Irenei viri ſpectabilis.

l.ſi ille.62.

Nihil eſt in hac lege niſi confirmatio. l.22. ſ. h. t. hoc tantum addito, vt à filio huiuſmodi conuentio incipiat, non à cæteris liberis.

l.Doctitij.63.

Vt illuſtris non eſt filius natus ante illuſtrem dignitatem patris, ita filius regis non videtur dicendus is, qui natus eſt antequam pater regno poriretur, quo iudicio contendit contra Dariũ fratrem maiorem Xerxes olim & vicit, ſecus tamen eſt in ſenatorum & decurionum filiis *l.11. ſ. de dignit.* & in filiis patronorum fiſci *l. vlt. ſ.*

l.neminem.64.

Quo caſu quis per ſubſtitutum ſeruire poteſt id facere periculo fortunarum ſuarum debet *l. decreto. ff. de adminiſt. tutor.*

l.Diuæ memoriæ.65.

l.curialibus.66.

Huius conſtitutionis ad Demoſthenem meminit idem Iuſtinianus *Nou.30.*

Digitized by Google

Titulus 32. Si ſeruus aut libertus ad decurionatum aſpirauerit.

Libertus qui non habet ius aureorum anulorum, nec eſt reſtitutus natalibus. decurio factus cum pœnas remouetur à curia.

l. ſi libertus 1.

Notandum hic eſt, meliori olim conditione, fuiſſe, natalibus reſtitutos, quam anulo donatos, hi enim honore augebatur, nec conditionem mutabant, cum tantum & munia dum viuebant ingenuitatis habebant. *l. falſa. ff. de condit. & demonſt.*

l. Præſes. 2.

Si ſeruus ignarus ſuæ conditionis aſpirauerit ad honorem curiæ illæſus domino redditur, neque dubitari de hoc poteſt in ignaro pariter huius facti domino.

Titulus 33. De prædiis decurionum ſine decreto non alienandis.

Huius decreti formula extat apud Caſſiodorum *libro ſeptimo variar. pagina* 178.

l. ſi quis. 1.

Non valet venditio prædiorum curialium niſi fiat cauſa probata apud acta præſidis. *l. 25. de off. eius qui vi.*

l. Nec venditio. 2.

l. curiales. 3.

Decuriones vendere non poſſunt ſine decreto, alios contractos non prohibentur celebrare, vide Barto. *ad leg. fin. vbi* Iaſon *numero* 576. *de iure emphyt.* Dec. *ad leg. 2. ſi cert. pet. in 1. lect. in princip. colum. 4. nu. 15. & in 2. lect. num.* 15. Fab. de Mont. *in tract. de empt. & vend.* Forca. Necyom. *dial.* 19.

Titulus 34. Quando & quibus quarta pars debetur ex bonis decurionum, & de modo diſtributionis eorum.

l. ſi decurionum. 1.

l. Meminimus. 2.

l. ſi quis curialibus. 3.

Tit. 35. De imponenda lucratiua deſcriptione.

Lucratiuorum legendum vel *lucratiuæ.* exiſtimat Contius.

l. Deſcriptionis. 1.

Lucratiui Tituli ſunt hereditas, legatum, fideicommiſſum, donatio cauſa mortis, donatio inter viuos, dos verò donatio propter nuptias, emptio, permutatio non ſunt tituli lucratiui. Cuiac. *lib. 15. obſ. cap.* 56.

Titulus 36. De præbendo ſalario.

Salarium conſtitui non poteſt ordinis decreto ſine iuſſu principis.

l. Nulli. 1.

Menoch. *de arbit. iud. lib. 2. q.* 46.

Titulus 37. Si curialis relicta ciuitate rus maluerit habitare.

Curiales omnes reuocantur ad ciuitatem & ad curiam, & locus in quo ruri habitant publicatur.

l. curiales. 1.

Curialibus interdicitur, ne ruri habitent, ſicut in titulo infra de decurionibus ne captent ſolitudines, lautas, ſecreta.

Titulus 38. De municipibus & originariis.

Quot & quæ faciant municipes declarat hic Cuiacius.

l. Cum te Biblium. 1.

Biblus (teſte Alciato in hunc locum) vrbs eſt in Phœnicia non longe à Libano Vienna, & Beryto.

l. ſi vt proponis. 2.

Non ſolùm manumiſſi, ſequebantur condictionem manumittentis, ſed etiam ipſorum filij. *l. filij. l. aſſumptio. §. vlt. ff. eod.*

l. filios apud. 3.

Filij ſequuntur originem patris non autem matris.

l. origine. 4.

Ius originis non mutatur quia naturale eſt, nec tranſlatione dominij mutatur, nec adoptione, proinde is qui adoptatur duarum ciuitatũ eſt municeps, in patria ſua iure naturali, in patria adoptatoris iure ciuili, naturalis patria non amittitur: ciuilis amittitur ſoluta adoptione.

l. ſi quis cum. 5.

Titulus 39. De incolis, & vbi quis domicilium habere videtur, & de iis qui ſtudiorum cauſa in alia ciuitate degunt.

Incola eſt qui in aliquo loco habitat, inde dictus quòd valde colat prouinciam in quam ſe contulit, vtpote cum propter eam aliam relinquit, de qua mutatione, vide Gloſſ. *in l. ciues. h. t.* vbi ponitur differentia inter municipem, incolam & ciuem.

l. non tibi. 1.

Incolatui renuntiari poteſt, origini autem non item.

l. nec ipſi. 2.

l. Eſt verum. 3.

Qui in territorio & finibus alicuius ciuitatis ſedes poſuit, licèt in ciuitate moretur, incola eſt eius ciuitatis. *l. pupillum. §. incola ff. de verb. ſig.*

l. Cum neque. 4.

Incolam non facit ſola domus vel agri cauſa ſine laris collocatione. *l. 53. Cod. Theod. de decur.*

l. ſi in patria. 5.

l. Priuilegio. 6.

l. Ciues quidem. 7.

Incolæ à municipibus ſiue ciuibus quomodo differant vide hic Cuiac.

l. Senatores. 8.

l. Mulieres. 9.

Tit. 40. De honoribus & muneribus non continuandis inter patrem & filium, & de interuallis.

l. ſicut. 1.

l. Ab honoribus. 2.

l. interualla. 3.

Ne interim interpellemini eruditiſſimus Cuiacius perſpicuè legendum eſſe ait, *ne iterum interpellemini.* idque & libri veteres confirmant, *& leg.* 125. *de decur.*

Titulus 41. De muneribus patrimoniorum.

Munus

Digitized by Google

Munus quid ſit declarat hic Cuiacius, quóve modis accipiatur, vide Brant.

l.Ciuilia.1.

l.Munera.2.

l.Qui immunitatem.3.

Immunitate legibus conceſſa, corporalia munera remittuntur, nō pecuniaria, neque tamen corporalia omnia, etenim tutelæ remiſſæ non cenſentur, quòd eas neceſſe ſit nominatim remitti. *l. non tamen. §. ult. & §. ſeq. ff. de excuſ. mun.* vide Briſſon *ſelect. antiq. lib. 3 cap 11.*

l.Non videtur 4.

l.Neque tempore.5.

Neque annus ſeptuageſimus, neque numerus quinque liberorum, excuſat à muneribus patrimonialibus. vide Ferdinandum Paes *in tract. de excuſ. parentum ob num. lib.*

l.Profeſſio.6.

Philoſophia non excuſat à muneribus patrimonialibus, *l. in honoribus. §. ult. ff. de vac. mun.*

l.Etiam minores.7.

Minoritas non excuſat à muneribus patrimonialibus, plena autem immunitas eſt, omnium munerum immunitas, tam perſonalium quàm patrimonialium.

l.nec protoſtaſiæ.8.

Pyrrhus legit *proſtaſiæ*. verùm proſtaſia principalitatem ſignificat, vide hic Alciatum.

l.Patrimoniorum.9.

Sexus non excuſat à patrimonialibus, at verò à perſonalibus, qua de re alio loco dicetur infra.

l.Quantum ad.10.

Extraordinariæ indictiones quæ dicantur, declarat hic Cuiacius.

Tit.42. Quemadmodum ciuilia munera indicuntur.

Ciuilia munera dicuntur, omnia in quibus inſpicitur perſona eius qui imponit munus, vel iudicis qui officium illud habet. *vt l. ſuper creandis. ſuprà de iure fiſci.*

l.Cum te curatorem.1.

l.Maioribus.2.

Quidam codices habent *Maioribus oneribus*, quod doctiſſimo Cuiacio diſplicet, quem conſule.

l.Cum te omnibus.3.

Eadem eſt ſententia *l. 52. C. de decurio.*

Tit.43. De his qui ſponte publica munera ſubeunt.

An munus ſponte ſuſcipiens cogatur illud ſubire, licèt aliàs vacationem habeat à muneribus publicis, inque competens ſibi priuilegium amittat. vide hic ſummam Azonis.

l.Veterani.1.

l.Qui publici.2.

Qui decurionatum agnouit, immunitatem amittit. *l. penult. §. ult. ff. de iure immu.* qui partem decurionatus, veluti honorum aliquem municipalem, non item *l. 1. ti. h.*

l.Qui conditioni.3.

Diſcuſſor pecuniæ publicæ, operúmque publicorum appellatur pater ciuitatis, vt hic, alibi pater patriæ, *l. 1. C. de rat. op. pub.*

l.Eos qui.4.

Titulus 44. De iis qui à principe vacationem acceperunt.

l.Nullus.vnica.

Curiali vacatio ad tempus rectè conceditur, ex veris & approbatis cauſis, puta ob morbum vel ægeſtatem reſcripto principis non in perpetuum. *l. 14. & 29. C. de decur.*

Tit.45. De vacatione publici muneris.

Vacatio publici muneris conceſſa ad quid proſit, declarat hic Azo.

l.Muneris.vnica.

Tit.46. De decretis decurionum ſuper immunitate quibuſdam concedenda.

Decretum decurionum quibus concedi poſſit immunitas à publicis muneribus, vide Azonem hic.

l.Exceptis.1.

Decreta à decurionibus, quarum rerum fiant, an autem requiratur decretum in citatione conſulis. vide Gloſſ. *in l. altior. 9. in verbo, omnimodo. ff. rem rat. hab.* Guid. Papæ *ſing. 422.*

l.Ordinis.2.

Huius legis ſententia hæc eſt, Curiales qui honorarias dignitates ex protectoribus, vel ex præpoſitis adepti ſunt, vacationem habere perſonalium munerum, quod tamen Arcadius & Honorius non admiſerunt. *in l. 155. Cod. Theod. h. t.*

Tit.47. De excuſationibus munerum.

Enumerantur hic caſus quibus excuſatur quis à muneribus.

l.Etiam hi.1.

Procuratores patrimonij Cæſaris, muneribus quæ dignitatibus eorum congruunt, fungi debent, non autem ſordidis.

l.Inductis.2.

l.Tutelæ.3.

Tres tutelæ excuſant à quarta tutela, non tamen alio mun[illegible] ciuili [illegible]cuſant.

l.Hydraulæ.4.

Hydraula quid ſit, vide hic Cuiacium. adde etiam Forcatulum *in peno iu. ris cap. 14.*

l.Procuratores.5.

Qui Reipublicæ cauſa abſunt, vacationem habent, *l. 1. C. de profeſſ. & med.* non autem eorum procuratores.

l.Venatoribus.6.

Quomodo ſit concilianda hæc lex cum lege vltima. ff. de iure immun. vide hic Cuiacium.

l.Negotiatores.7.

Hæc lex optimè explicatur ab Alciato hic.

l.Placet.8.

l.Illud conuenit.9.

l.Priuatæ.10.

l.Eos qui.11.

l.Maximarum.12.

Multa in hanc legem Alciatus & Pyrrhus in prin. cap. 10. huius tituli.

l.ſordidorum.13.

l.Eam legem.14.

l.Euidenter.15.

l.Ab illuſtribus.16.

Digitized by Google

Titulus 48. De quibus muneribus vel præſtationibus liceat ſe excuſare.

Munerum excuſatio in quibus licita ſit declarat hic Azo.

l.Comparationi 1.

Comparatio eſt quæ & coemptio dicitur.

l.Cum ad feliciſſimam.2.

Domus Auguſti aut Auguſtæ non excuſatur à coemptione ex Nouella Tiberij de diuinis domibus.

l.Hac prouidentiſſima.3.

Tit.49. Qui ætate vel profeſſione ſe excuſant.

l.Cum vos.1.

l.Cum filios.2.

Filios patria poteſtate liberatos ponit ex facto non quod idem non ſit, ſi in poteſtate fuerint.

l.Manifeſti.3.

Tit.50. Qui morbo ſe excuſant.

Morbi occaſione an & quibus muneribus quis excuſetur. Morbus qualis eſſe debeat,vt excuſationem præſtet à muneribus:An munera iam ſuſcepta, declinari poſſint,ob morbum poſtea ſuperuenientem. An & quando cœcus & ſurdus excuſentur à muneribus,vide hic Azonem.

l.Si ea cæcitate.1.

Cæcitas morbus eſt,quæ excuſat à muneribus perſonalibus.

l.Cum auriculari.2.

Sic legendum eſſe cenſeo non autem Articulari vt quidam exiſtimant.

l.Podagræ.3.

Podagra non excuſat à corporalibus muneribus niſi talis ſit , vt propter eam,ne ſuis quidem negotiis intereſſe poſſit.

l.Caſus corporis.4.

Morbus patris ſiue potius debilitas , filio nō dat perſonalium munerum excuſationem.

Tit.51. De iis qui numero liberorum vel paupertate excuſationem meruerunt.

Vide Ferdinand.Paes.*in tract.de excuſ.parent.*

l.numerus.1.

Ab Honoribus Cuiac.*legendum coniincit ex l.2.§.numerus.de vac.mun.* Ab. *Oneribus & ſanè* ab oneribus numerus quinque liberorum excuſat,interdū tres liberi vt l. 1. delegat 1. niſi forte onera honoribus adhæreant : quo caſu nec quinque liberi excuſant , ſed numerus 16. pleniſſimam excuſationem tribuit.*l.24.ff.de decur.*

l.Filium.2.

Vide Platonem *lib.5.de legib.*

l.nepotes.3.

l.Cum facultates.4.

l.De perſonalibus.5.

Mulieres perſonalia quidem munera ſubire coguntur.l.1.infra de mul.in l.ſed excuſantur numero quinque liberorum.

l.Eos qui.6.

Tit.52. De profeſſoribus & medicis.

Profeſſores dicuntur doctores qui ſcientiam profitentur.

l.Cum te medicum.1.

Huius legis meminis Spartianus in Adriano.

l.Grammaticos.2.

l.Poëtæ.3.

Poëtæ aut Geometri nulla immunitatis prærogatiua iuuantur. vt in l.Oratione *inf*. nec etiam qui primas literas docent.*l.2.§.fin ff.de vacat.mun.*

l.Oratione.4.

l.Nec intra.5.

Duo exiguntur vt medicis competat immunitas vt ſint intra numerum quem definit epiſtola Diui pij, quique in vrbibus Roma & Conſtantinopoli non idem eſt.

l.Medicos.6.

Qui dicantur Archiatri pluribus declarat hic Cuiacius. adde Menoch. *de arbit.iud.lib.2.cent 4.caſ.379.num 19.*

l.Magiſtros.7.

l.Reddatur.8.

Philoſophi vacationem non habent,nec Phauorinus ea de re auſus eſt agere apud Adrianum vt Dio ſcribit.

l.Archiatri.9.

l.Si quis in archiatri.10.

De hac lege Symmachus in epiſtolis.

l.Grammaticos.11.

Titulus 53. De Athletis.

Athletæ qui dicantur explicat hic Gloſſa Rubricaria.

l.Athletis. vnica.

Hæc lex optimè explicatur ab Alciato hic. verum adde Cuiacium ſtrictim,Ferandum *lib.2.explic cap.16.&* Ræuard.*ad leges duodecim.pag.47.*

Titulus 54. De his qui non impletis ſtipendiis ſacramento ſoluti ſunt.

l.Ignominiæ.1.

Triplicem eſſe ignominiam declarat hic Cuiacius

l.Cum ob.2.

l. Veteranis.3.

De iuſto tempore militiæ,vide Tacitum *lib.1.*

Titulus 55. Quibus muneribus excuſentur hi,qui poſt impletam militiam vel aduocationem per prouincias ſuis commodis vacantes commorantur,& de priuilegiis eorum.

l.Qui militiam.1.

l.Non alios.2.

Titulus 56. De libertinis.

l.Conditio vnica.

Libertini non excuſantur à ciuilibus muneribus.

Titulus 57. De infamibus.

Infames ad honores non admittuntur,nec ab oneribus excuſ.ntur.

l.Infames,

Digitized by Google

l.Infames vnica.

De infamibus eſt titulus Digeſtis *de his qui notantur infamia.* vbi dixi.

Titulus 58. De reis poſtulatis.

Pendente proceſſu criminali ad honores quis poteſt. vt *l. reus delatus ff. de muner. & honor.*

l.Reos criminis, vnica.

Rei delati nouos honores appetere prohibētur, vel. d. l. reus priſtinos tamen retinere poſſunt, vt Catilina Authen. Saluſtio, repetūdarum reus prohibitus eſt conſuetum petere.

Tit. 59. De his qui in exilium dati, vel ab ordine moti.

An & quotuplex ſit exilium declarat hic Gloſſa Rubricæ.

l.Quibus. 1.

l.Ad tempus. 2.

Tit. 60. De filiisfamilias & quemadmodum pro his pater teneatur.

Pater an, quando, & quatenus teneatur pro filio nominato ad munus aliquod publicum, & quando cenſeatur cōſentire, nominatione filij. ad munus publicum, vide Summam Azonis hic.

l.Patrem. 1.

Pater conſentiens filio emancipato, vt in decurionem eligatur, nō tenetur niſi pro eo expreſſim fideiuſſerit, vel niſi emancipauerit eum in fraudem.

l.Cum appellaſſe. 2.

l.ſi is qui. 3.

l.ſine periculo tuo. 4.

Tit. 61. De periculo ſucceſſorum parentis.

l.ſi de proprio, vnica.

Vide Cuiacium hic, *& Obſer. lib. 2. cap. 13.*

Tit. 62. De mulieribus, in quo loco munera ſexui congruentia & honores agnoſcant.

l.Eam quæ. vnica.

Titulus 63. De legationibus.

Legatio, perſonale munus eſt. vt *l. 1. § 1. ff. de mun. & honor. l. f. § legati. eod.*

l.Pater. 1.

Legationis munere quod perſonale eſt, quia viaticum & legatiuum de publico datur, tres liberi excuſant. vide Cuiacium *ad l. 1. ff. de iis qui num. lib.* & Marcum Vertranium *de iure liberor. cap. 10.*

l.Cum vos. 2.

l.Tranſmarina. 3.

l.Vniuerſi. 4.

l.ſi quod. 5.

l.Quotiens. 6.

Tit. 64. De excuſationibus artificum.

l.Artifices. 1.

Ad intellectum huius legis, vide ad ſingulas voces huius notitiæ Alciatum, & poſt eum eruditiſſimum Cuiacium, ſine cuius commentariis fruſtrà quis hos libros poſteriores in manus ſumet.

l.Mechanicos. 2.

Alciatus conatur reponere *Mathematicos*, ſed fruſtrà. mechanicos autem hic ſpecialiter ſignificare cenſet Cuiacius eos quorum ingenio & inſtitutione fiunt organa mechanica.

Titulus 65. De potioribus ad munera nominandis.

l.ſi ipſe. vnica.

Ad munera perſonalia potiores nominandi ſunt, & qui nominatus eſt ſi alium ſe potiorem iudicauerit in eum transfertur onus. qua de re vide Cuiacium *ad l. 46. ff. de decur.* & ad Pauli *ſent. lib. 2.*

Titulus 66. Si propter inimicitias creatio facta ſit.

l.ſi propter, vnica.

Titulus 67. De ſumptuum reparatione.

l.Muneribus vnica.

Tit. 68. Si poſt creationem quis deceſſerit.

l.ſi ante, vnica.

Titulus 69. De tabulariis, ſcribis, logographis, & cenſualibus.

De his muneribus optimè hic Cuiacius.

l.Nulli. 1.

l.Quicunque. 2.

l.Generali. 3.

l.Boethos. 4.

Tit. 70. De ſuſceptoribus, præpoſitis & arcariis.

Qui dicantur ſuſceptores, Cuiacius hic.

l.ſuſceptores. 1.

l.Iuxta. 2.

l.ſuſceptores. 3.

l.Neminem. 4.

l.Quotieſcunque. 5.

l.Frumenta. 6.

l.Diu. 7.

l.Exactores. 8.

l.Medios. 9.

Digitized by Google

l.ſuſceptores.10.

l.ſecuritates.11.

l.ſi aliquid.12.

l.Duos.13.

§.Humilioribus.14.

l.Aurum.15.

Tit.72. De ponderatoribus & auri illatione.

Ponderatores, aurum quod fiſco eſt inferendum appendunt, & examinant.

l.Aurum.1.

l.Quoties.2.

Tit.73. De auri publici proſecutoribus.

Suſceptoribus nõ licet pecuniam acceptam ſine licentia in maſſam redigere, & hi dicuntur perſecutores auri.

l.Auri.1.

Tit.74. De iis quæ ex publica collatione illata ſunt non vſurpandis.

l.Nullus.1.

l.Nullus.2.

l.ſciant.3.

Titulus 75. De auro coronario.

Titulus 76. De irenarchis.

Titulus 77. De argenti pretio quod theſauris infertur.

Finis libri decimi Codicis.

CODICIS LIBER XI.

Tit.1. De nauiculariis ſeu naucleris publicas ſpecies tranſportantibus, & de tollenda luſtralis auri collatione.

Cuiacius ex hoc Titulo duos conficit, quorum prioris reſcriptio huiuſmodi eſt, *De auri luſtralis collatione:* poſterioris verò, *De nauicularis ſeu naucleris publicas ſpecies tranſportantibus*. vide latiſſimè eundem Cuiacium hic, *&* *lib.16. Obſ. cap.23.*

l.Remittit.1.

l.ne quis.2.

Hæ ſunt conſtitutiones duæ Græcæ, quæ deſunt in pleriſque exemplaribus.

l.Nullam.3.

l.Comperimus.4.

Capite damnatur nauicularius qui annonam vrbis aliò auertendo diſtrahit.

l.Ab his.5.

Coniungenda eſt huic legi *l.pen.§.de excu.tutor.*

l.Cum nauarchorum.6.

Hæc lex explicatur ab Alciato hic.

l.Qui fiſcales 7.

l.Iudices.8.

Titulus 2. De prædiis & omnibus rebus nauiculariorum.

l.Domum.1.

l.In his.2.

Couarruuias *lib.1.var.reſol.cap.8.*

l.Hi qui.3.

Tit.3. De nauibus non excuſandis.

Naues quæ ſub nomine ac titulo alieno excuſantur, publicãtur. vt *in l.1. 2. & 3. & in l.iubemus. C. de ſacroſanctis eccleſiis.*

l.Multi.1.

De nauibus Veteranorum nominatim reſcriptum eſt, eas non excuſari. *l.pen. de Veteran.*

l.Iubemus.2.

Tit 4. Ne quid oneri publico imponatur.

Nauis onuſtæ pœna quæ ſit declarat hic Azo.

l.Oneri.1.

Titulus 5. De naufragiis.

l.ſi quando.1.

Si rem iacentem in littore vel alibi arripiat, an furti actione teneatur. vide Panorm. *in cap. cùm dilecti in Gloſ.1. extr. de accuſ.*

l.ſi quis nauicularius.2.

l.Quoties 3.

Ad huius legis intellectum ſciendum eſt nauicularios, naucleros, nauarchos, nauticos, exercitores nauium pro iiſdem accipi.

l.Pro his.4.

l.De ſubmerſis.5.

Vide Forcat. Necyoman. *dial.80.*

l.ſi per naufragium.6.

Tit.6. De metallariis, & metallis, & procuratoribus metallorum.

Metallarij ſunt qui metalla eruunt, & hi ſubſunt procuratoribus metallorum, procuratores verò comitibus metallorum.

l.Perpenſa.1.

Ad intellectum huius legis, vide hîc Alciatum.

l.Ob metallicum.2.

Coniun-

Coniungenda eſt cum hac lege, *l.5. ſuprà de ſuſcept.* vt & inſcriptio, & ſubſcriptio ipſa indicat.

l.Cunĉti.3.

Hæc lex eſt de lapidis ſiue marmoris metallo, quod eruitur è priuatorum locis. Boſſius *tit. de metallis. fol.* 405.

l.Cùm procuratores.4.

l.Per annos.5.

l.Quoſdam.6.

Hæc lege conſtituitur licere in alieno loco marmorem effodere, præſtito ſalario domino loci, *vt l.3.ſ.*

l.Metallarij.7.

Titulus 7. De murilegulis.

Vide in hunc titulum Bartolomæum de Las caſas *in tractatu, an princeps ſubditos alienare poſſit.* §.14.15.& 16.

l.Monetarios.1.

Monetarij ſunt ij, qui falſas monetas cudunt.

l.Procuratores.2.

l.Ingenuæ.3.

l.Quod ad præſens.4.

Animalium mortem quomodo paſtor probare debeat, vide hîc Angelũ.

l.Qui aliquem.5.

l.Qui textrini.6.

Occultator textrinæ deputati ſerui mulctatur auri libris tribus.

l.Edicimus.7.

l.AEternam.8.

[illegible] dicuntur, illi qui prætexant [illegible], vel illi qui [illegible] marcello.

l.ſi quis.9.

Conchyliorũ varia ſunt nomina, purpura, murex, buccinum, [illegible], quorum ſanguine inficiuntur lanæ ſacris vſibus deputatæ.

l.Lotas.10.

l.Murileguli.11.

l.Hi qui.12.

Quid ſit murex optimè declarat hîc Lucas de Penna.

l.ſi quis ex.13.

In interpretatione huius Alciatus reprehenditur à Cuiacio, & meritò, quos conſule.

l.Priuata.14.

Hæc lex in quibuſdam exemplaribus deeſt.

l.Qui aut.15.

l.ne quis.16.

Lex 1. & 14. ſunt de procuratoribus creandis: hæc verò de ipſis Gyneciariis vel monetariis, vel murilegulis, vel aliis, vt ne in ea corpora conſcribãtur ſine ſacra probatoria, quæ & in aliis pleriſque exigitur. *l.probatorias. infrà de diuerſ. off.*

Tit.8. De veſtibus Holoberis & auratis, & de intentione ſacri muricis.

Turneb. *lib.* 2. *aduerſ. cap.* 17.

l.Auratas.1.

Turnebus *lib.* 9. *aduerſ. cap.* 11.

l.nemo vir.2.

l.Vellera.3.

At, & qualis teſtium depoſitio eſſe debeat, declarat hîc Lucas à Penna Forens. *in penn. iuris cap.* 21.

l.Temperent.4.

Interdicit tam muliebris quàm viris vſus veſtium ſericarum purpurearum.

l.Purpuræ.5.

Titulus 9. De fabricenſibus.

Hi dicuntur qui in publicis fabricis arma faciebant.

l.Omnibus.1.

l.Primicerium.2.

l.ſtigmata.3.

l.Si quis conſortium.4.

Hic ponitur ordo qualiter quis ad fabricenſium ordinem poteſt conſolare.

l.Iure prouiſum.5.

l.Eos qui.6.

Fabricenſium vxorum filiorúmque eorundem iudex eſt magiſter officiorum, de quo dicturi ſumus *in l.3. infrà de propoſ. ſac. cub.*

l.Nullus.7.

Quid ſint Angariæ, optimè hîc D. Goth.

Tit.10. De veteris numiſmatis poteſtate.

Agitur hoc titulo de ſolidis, quidnam autem intelligitur ſolidi vel aurei: vide Alex. *in l. fin. ff. de in lit. ver.* Poſt Budæum & Portium ſcripſit de hac re vtilem libellum illuſtriſſimus Couarruuias. vide Briſſ. *lib.* 1. *ſelect. cap.* 8. & tractatus vno volumine de monetis Coloniæ nuper impreſſos.

l.Solidos.1.

l.Pro imminutione.2.

l.Vniuerſos.3.

Cotta in voce *Obryſati.*

Titulus 11. Nulli licere in frenis &c.

l.Nulli.1.

Cotta in voce cucuma: Cuiac. *lib.* 11. *Obſ. cap.* 10.

Titulus 12. De claſſicis.

l.Claſſem.

Titulus 13. De decurialibus vrbis Romæ.

l.Si quis decurialem.1.

l.Leges.2.

Titulus 14. De priuilegiis corporatorum vrbis Romæ.

l.Nulli ſit, vnica.

Incolæ vrbis Romæ gaudent priuilegiis ciuium.

Titulus 15. De piſtoribus.

Marcus Vertranius de iure liberorum, cap. 19.

l.Quicunque, vnica.

In vrbe Romana fuit certum corpus piſtorum, qui [illegible] conficiando obnoxij erant, [illegible] vocat.

Tit.16. De ſuariis,& ſuſceptoribus vini,& cæteris corporatis.

Suarij officium,ac forum vide hic in ſumma Azonis.

l.Porcinarij.1.

l.Quicumque.16.

Titulus 17. De collegiatis,& chartopratis, & nummulariis.

In hunc Titulum Alciatus libro 3.prætermiſ.

l.Qui ſub.1.

Tit.18. De ſtudiis liberalibus vrbis Romæ.

l.Vniuerſos.1.

Hæc conſtitutio eos profeſſores infamię notat eiſque interdicit vrbe,qui ſibi vſurpant publicè docendi auctoritatem.

Tit.19. De honoratorum vehiculis.

l.Omnes honorati.1.

Tit.20. De priuilegiis vrbis Conſtantinopolitanæ.

l.Vrbs Conſtantinopolitana.1.

Tit.21. De metropoli Beryto.

l.Propter.1.

Alciat.lib.4.parerg.cap.15.

Tit.22. De canone frumentario vrbis Romæ.

Hoc eſt frumenti annuo quod populo alendo conferebatur à prouincialibus.

l.Nauici.1.

l.ſi quid.2.

l.Neminem.3.

Titulus 23. De frumento vrbis Conſtantinopolitanæ.

l.Nulli.1.

l.Auri ſtatuta.2.

Titulus 24. De annonis ciuilibus.

l.Annonas.1.

Hæc conſtitutio abrogat.l.8.& 9.Cod.de anno.ciuil.quam vide.

l.Centum.2.

Tit.25. De mendicantibus validis.

Annonæ præcipuè mendicis inualidis diſtribuebantur, non iis qui cum validi ſint,poſſunt ſibi victum quærere.Lupus deg.18.

l.Cunctis.1.

Titulus 26. De nautis Tyberinis.

l.Qui nauem.1.

Tit.27. De frumento Alexandrino.

l.In æſtimatione.1.

l.Diurnos.2.

Nota hic quod menſuræ publicæ ſignis debent ſignari.

Tit.28. De Alexandriæ primatibus.

l.Corporatos.1.

Titulus 29. De iure reipublicæ.

l.ſi quid.1.

Contra ciuitatem indefenſam dicta ſententia non valet, & hoc pacto comparatur pupillo vel adoleſcenti.

l.An reſpublica.2.

l.Rempublicam.3.

Nota hic Rempub.haberi loco pupilli.

l.ſi ſecundum.4.

Veſpaſianus vacuas areas occupare & ædificare,ſi poſſeſſores ceſſarent, cuicúmque permiſit,authore Suetonio & Victore.

Titulus 30. De adminiſtratione rerum publicarum.

l.Fundum.1.

l.Contra eos.2.

Tit.31. De vendendis rebus ciuitatis.

An, quómodo, quando, & qua forma immobilia ciuitatum vendi poſſint,declarat hic Azo.

l.Si ſine.1.

Licitatio,an & in quibus rebus locum habere poſſit, vide hic Luc.à Pen.

l.Quamuis.2.

l.Si quæ hereditatis.3.

Tit.32. De debitoribus ciuitatum.

l.Non prius.1.

l.Apud eos.2.

Titulus 33. De periculo nominatorum.

Non tantum adminiſtratores tenentur Reipublicę,ſed etiam qui eos nominarunt in ſubſidium conueniuntur.

l.Hi quis

l.Hi qui.1.

Duumuiri ſolent ſibi ſucceſſores nominare, ex qua nominatione reipublicæ obligantur.

l.Si ſucceſſores.2.

Tit.34. De periculo eorum, qui pro magiſtratibus interuenerunt.

l.Fideiuſſores.1.

Tit.35. Quo quiſquiſque ordine conueniatur.

l.Etſi duobus.1.

l.Quotiens duobus.2.

An, & quando quis fideiubere cogatur. vide hic Luc. à Penna.

l.Si ita duumuiri.3.

l.Cum te &.4.

Tit.36. Ne quis liber inuitus actum reipublicæ gerere cogatur.

l.ſi vt proponis.1.

l.ſi cum ingenuus.2.

Tit.37. Sumptus iniuncti muneris ad omnes collegas pertinere.

Si vnus ex pluribus officialibus electus expenſas totius muneris ſuſtulerit, pro rata eas repetet à collega.

l.Cum ad munus, vnica.

Angariarum munus quid ſit, vide Cynum in *l.neminem ſuprà de ſacroſanct. eccleſ.*

Tit.38. De his qui ex officio quod adminiſtrarunt conueniuntur.

Adminiſtrator qui pecuniam publicam fœnori dedit, debitore non exiſtendo ſoluendo, tenetur in ſortem tantùm, non in vſuras.

l.Fœnoris.

Tit.39. De ſolutionibus & liberationibus debitorum ciuitatis.

Hic titulus generaliter conceptus de omni genere ſolutionum & liberationum accipiendus eſt.

l.Cautiones.1.

Tit.40. De ſpectaculis & ſcenicis, & lenonibus.

An & quid ſit ſcæna, lenonúmque pœna, vide Azonem hic.

l.Non inuidemus.1.

Hæc lex explicatur ab Alciato hic.

l.Eos qui.2.

l.Quiſquis.3.

An vſibus publicis deputata, turbantur adpriuatos, declarat hic Lucas à Penna.

l.Si qua in.4.

l.Nemo iudicum.5.

l.Lenones.6.

l.Ne quis deinceps.7.

Tit.41. De expenſis ludorum publicorum.

l.Cùm præſidem.1.

Titulus 42. De aquæductu.

l.Aquarum.1.

l.Si quis de.2.

l.Eos qui.3.

Couarruuias *pract. quæſt. cap. 19. num. 1.*

l.Vſum aquæ.4.

Magius *lib. 3. miſcell. cap. 8.* Zoann. *rerum quotid. cap. 46.*

l.ſi quis.5.

Forcatulus *in cupid. iuriſp. cap. 10.*

l.Omnis.6.

l.Ad reparationem.7.

l.Hac lege.8.

l.Diligenter.9.

l.Decernimus.10.

Titulus 43. De gladiatoribus.

Forcatulus *Auiarij cap. 11.*

l.Cruenta.1.

Quæ appellentur cruenta ſpectacula optimè declarat hic Cuiacius.

Titulus 44. De venatione ferarum.

Leones capere cuilibet permittitur.

l.Occidendorum.1.

Titulus 45. De maiuma.

Maiumam Suidas eſſe ait feſtiuitatem, quam Romani menſe Maio celebrabant. ſeſe inuicem ad maritimam vrbem hoſtiam inuadentes. quidã autem Maiumam à menſe Maio dici putant, alij à Syriaco vocabulo *Maijũ*, qua de re vide Alciatum hic.

l.Clementiæ.

Tit.46. Vt armor. vſus inſcio principe interdictus ſit.

l.Nulli prorſus.

Tit. 47. De agricolis & cenſitis & colonis.

Molinæus ad conſuet. Pariſ. tit. 1. in prin. 2. ...36.

l. Nunquam. 1.

l. ſi quis prædium. 2.

l. Quiſquis. 3.

l. Hi penes. 4.

l. Domini. 5.

l. Omnes. 6.

Hæc lex eſt de reſtituendis & reducendis origine. ſuæ adſcriptitiis & colonis, tam liberis quàm ſeruis aut tributariis per præſides prouinciarum.

l. Quemadmodum. 7.

l. Omnes profugi. 8.

l. Immunitates. 9.

l. cum antea. 10.

l. Originarios. 11.

l. ſeruos. 12.

l. Definimus. 13.

l. ſi coloni. 14.

Villalobos *litera l. num. 110.* Menoch. *de arb. recup. poſſ. remed. 10.*

l. colonos. 15.

Turnebus lib. 25. *aduerſ. cap. 16.*

l. Mulier. 16.

Huius legis ſententia hæc eſt Colonam quæ ſe iunxit libero homini cum omni ſobole reuocari.

l. Agricolarum. 18.

Turneb. *d. cap. 15.*

l. colonos. 19.

l. Litibus. 20.

Pro principio huius legis, vide *cap. peruenit. in Gloſſ. 2. extr. de cenſib.*

l. Ne diutius. 21.

l. Cùm ſcimus. 22.

l. Cùm ſatis. 23.

l. ſi qua adſcriptitiæ. 24.

Cuiac. *lib. 4. Obſ. cap. 28.*

Tit. 48. De capitatione ciuium cenſibus eximenda.

l. Plebs.

Tit. 49. In quibus cauſis coloni cenſiti dominos accuſare poſſint.

l. Quiſquis. 1.

l. Coloni. 2.

Titulus 50. De colonis palæſtinis.

l. Cùm per.

Tres in Oriente fuiſſe Palæſtinas, ad quas omnes pertinet hæc conſtitutio. Cuiac. hic.

Titulus 51. De colonis Thracenſibus.

l. Per vniuerſam.

Diœceſis Thraciæ habet ſex prouincias, vt Marianus Scotus ſcribit, Europam, Thraciam, Hæmmontum, Rhodopen, Mœſiam ſecundam, Scythiam.

Titulus 52. De colonis Illyricianis.

l. Colonos.

Tit. 53. Vt nemo ad ſuum patrocinium ſuſpiciat ruſticanos vel vicos eorum.

Cuiac. *lib. 8. Obſ. cap. 32.*

l. ſi quis poſt. 1.

l. Nequis. 2.

l. ſi cuiuſlibet. 3.

Tit. 54. Ne ruſticani ad vllum obſequium deuocentur.

l. Ne quis. 1.

l. ſi qui eorum. 2.

Tit. 55. Non licere habitatoribus metrocomiæ, loca ſua ad extraneum transferre.

l. In illis quæ.

De conciliatione huius legis, cum *l. dudum. ſupra de contrahend. empt.* vide hic Cuiacium.

Tit. 56. Vt nullus ex vicaneis, pro alienis vicaniorum debitis teneatur.

l. Graue eſt.

Tit. 57. De cenſibus & cenſitoribus, & peræquatoribus & inſpectoribus.

Vide hic Cuiacium.

l. Quoniam. 1.

l. Quiſquis. 2.

l. Peræquatore. 3.

l. Omne territorium. 4.

l. Qui grauatos. 5.

l. Peræquatores. 6.

l. Apud eum. 7.

Tit. 58. De omni agro deſerto, & quando ſteriles fertilibus imponuntur.

Digitized by Google

An idem deſerere ac derelinquere optimè declarat hîc Cuiacius.

l.Cùm dictus.1.

l.Si quis ab emphyteuticario.2.

l.Quicumque.3.

Idoneè cauere intelligitur datis fideiuſſoribus vel pignoribus. Bart. in l. ſi mandato.§.1.ff.mand.41.& in l.cautione.ff.de verb.oblig.

l.Hæredes.4.

l.Qui vtilia.2.

l.Conſeſſor.3.

l.Quiſquis.6.

An verbum Reuerti, ſignificet tránſlationem dominij. vide Bart. in l.contrario,in vlt.col ff de vu g.& pup.ſub.

l.Quicumque.7.

l.Qui agros.8.

l.Qui fundos.9.

l.Qui per potentiam.10.

An occupans prædium deſertum incidat in pœnam. vide l. ſi quis in term.I, vnde vi.

l.Locorum.11.

l.Hac definitione.12.

l.Omnium prædiorum.13.

l.Rura.14.

l.Si quis deſerta.15.

l.Si quis auctoritate.16.

l.Iubemus.17.

Quot & quibus modis intelligitur hæc lex, declarat hîc Rebuffus.

Tit.59. De fundis limitrophis & terris paludibus limitaneis, & caſtellorum.

Fundi limitrophi vocantur ex quibus milites limitanei aluntur.

l.Tiberianus.1.

l.Quicumque.2.

l.Agros limitaneos.3.

Tit.60. De paſcuis publicis & priuatis.

l.Cum nulla.1.

l.Inſignis.2.

Cuiac.lib.1.Obſer.cap.19.

l.Prata.3.

Tit.61. De fundis patrimonialibus, &c.

Qui dicantur fundi patrimoniales optimè declarat hîc D.Goth.

l.Si quis.1.

Sarmientus lib.3.ſelect.cap.2.

l.Patrimonialis.2.

l.Quicumque.3.

l.Fundi patrimoniales.4.

l.ſi quis.5.

l.Hi quibus.6.

l.Quicumque.7.

l.Omnes fundi.8.

l.Vniuerſi.9.

l.Fundos.10.

l.Ius emphyteutici.11.

l.Poſſeſſores.12.

Molinæus ad conſ.Pariſ.§.55.Gloſſ.4.num.15.

l.Nulli eam.13.

l.Iubemus.14.

Tit.62. De mancipijs & colonis patrimonialium. &c.

l.Emphyteuticarios.1.

l.Libertates.2.

l.Cognouimus.3.

l.Super.4.

Tit.63. De fugitiuis colonis patrimonialibus. &c.

l.Quicumque.1.

l.Quiſquis.2.

l.Cuiuſcumque.3.

Titulus 64. De collatione fundorum patrimonialium.

l.Patrimoniales.2.

l.Omnes qui.3.

Emphyteuta fundi patrimonialis ſi inſolidum poſſidet vel pro parte, agnoſcere debet munera pertinentia ad dictos fundos.

l.Placuit.4.

l.Per omnes.5.

Tit.65. De fundis rei priuatæ & ſaltibus diuinæ domus.

l.Vniuerſi.1.

l.Hi quos.2.

l.Quicumque.3.

l.Vniuerſi.4.

Templorum quot & quæ ſint partes, declarat hîc Lucas à Penna.

l.Vſus aquæ.5.

l.Eum qui.6.

Digitized by Google

l.Nemo.7.

Optimè notat hic doctiſſimusCuiacius vetuſtatem in hac lege accipi pro quadragiota annis.

Titulus 66. De fundis & ſaltibus rei dominicæ.

Differentiam rei priuatæ & dominicæ optimè notat. Iul. Paci. *Cod. lib. 6. t. 1.*

l.ſi quis omnium.1.

l.ſi qua loca.2.

Titulus 67. De agricolis & mancipiis dominicis vel fiſcalibus rei vel priuatæ vel publicæ.

In quibuſdam exemplaribus legitur, *Fiſcalibus ſiue rei priuatæ &c.* & rectius meo iudicio.

l.Nullus.1.

l.Colonos.2.

l.ſerui.3.

l.Ex ingenio.4.

l.Dominicos.5.

l.quotiens.6.

Titulus 68. De prædiis Tamiacis.

l.ſi liber.1.

Quæ dicantur prædia Tamiacia optimè Cuiac. hic.

l.Meminimus.2.

De lectione huius legis conſule Alciatum hic.

Titulus 69. De diuerſis prædiis vrbanis & ruſticis.

l.Pro ædibus.1.

Ædificans in publico loco ſoluere debet placitam penſionem pro ædificio. ſi expediat reipublicæ, aliàs ſolum cum ædificio vindicat.

l.Pamphiliæ.2.

l.Reſtaurationis.3.

An murorum inſtauratio inconſulto principe fieri poſſit declarat hic. Gloſſa.

l.Eos qui.4.

l.ſi qui ex titulo.5.

l.Hac in perpetuum 6.

Tit. 70. De locatione prædiorum ciuilium.

l.Diui patris.1.

l.Fundi reipublicæ.2.

l.Loca omnia.3.

l.Congruit.4.

Sarmientus *lib. 3. ſelect. cap. 7.*

l.Prædia.5.

Alciat. *lib. 1. parerg. cap. 37.*

Titulus 71. De conductoribus &c.

l.Conductores.

Titulus 72. Quibus ad conductionem prædiorum fiſcalium accedere non licet.

l.Nullus.1.

Titulus 73. De collatione fundorum fiſcalium.

l.Ordinariorum.1.

l.Palatinos.2.

l.Omnia.3.

Titulus 74. De priuilegiis domus Auguſtæ, &c.

l.Priuatas.1.

l.Rem priuatam.2.

l.Pro tyronibus.3.

l.Abſit.4.

l.Excepto.5.

Titulus 75. De grege dominico.

Qui pertinet ad rem dominicam principis.

l.Propoſitis.1.

Vide hic omnino Cuiacium.

Titulus 76. De palatiis & domibus dominicis.

l.Conſecratas.

Titulus 77. De cupreſſis &c.

l.ſi quis.1.

Forcat. *Necyoman. &c. dial. 1.*

l.Omnes iudices.2.

Couarr. *de colat. vet. numiſm. cap. 4.* Cuiac. *lib. 2. obſ. cap. 13.*

Finis libri vndecimi Codicis.

CODICIS LIBRI XII.

De dignitatibus.

Titulus 1.

Dignitas eſt qualitas vel præeminentia quę inhæret perſonæ: quæ autem ſit differentia inter dignitatem perſonarum & officium, not. in *cap. de multa. ex. de prebend.*

l.Vt proponitis.1.

l.Neque famoſis.2.

Notati ipſo iure non ſunt infames, hæret tamen in eis macula quædam: nota etenim ab infamia diſtinguitur. *vt l. 3. § lege. ff. de teſtib.*

l.Maior dignitas.3.

l.ſenatorum.4.

Temonarij exigebant aurum Tyronicum. vt notat hic Cuiacius.

l.Nemo profectus. 5.

l.Ne quis ex.6.

l.Quo-

Digitized by Google

l.Quoniam diuerſi.7.

l.ius ſenatorum.8.

l.libertorum.9.

l.ſeueram.10.

l.ſi ſenator.11.

Duar.*lib.2.diſp.cap.29.*Concean.*lib.2 9.cap.11* Coraſ.*ad l.Senator 2.ff.de Senator.*

l.iudices.12.

l.mulieres.13.

Coniunge cum hac *l.legem vi.1.5.de incol.*

l.Præcipimus.14.

l.Clariſſimis.15.

Non poterant olim Senatores non impetrato libero commeatu, alibi morari, quam in vrbe, *l.filij §.pen.ff.ad municip.*

l.ſi grauius.16.

l.Quoties.17.

l.iubemus.18.

Titulus 2. De prætoribus & honore prætur.

Forcat.*Necyom.dial.7.*Marcus Vertranius *de iure liber.ca.10.*

l.Nemo ex.3.

l.Glebam.2.

Quid ſit gleba, optime declarat hic Alciatus.

Titulus 3. De conſulibus &c.

De conſulibus qui olim pecuniam per vrbem ſpargebant. *vide §. hoc amplius. Inſt.de rerum diuiſione.* quod quidem fiebat in ſignum lætitiæ.

l.Antiquitus.1.

Inter conſulares præfertur is qui prior geſſit conſulatum, etiamſi poſterior bis conſul fuerit. repetitio enim honoris nihil adiicit.

l.ordinem.2.

Vide de hac lege Marcellinum in chronicis.

l.nemini.3.

In ſenatu præfectus vrbi præſidet, cæterum patriciji dignitas amplior eſt & videtur præfectus prætorio cæteris omnibus eſſe potior. *l.1.ſupra de off.vicar.*

l.ſancimus.4.

Cuiac.*lib.11.obſ.cap.27.*

l.ſancimus.5.

Filiusfamilias factus patricius liberatur ſtatim à patria poteſtate, triplicem huius rei adfert rationem.

Titulus 4. De præfectis prætorio ſiue vrbi.

De officio præfecti prætorio habes titulum. 11. *lib.1.Digeſtor. & tit.26. & 27 lib 1.ſupra.*

l.Præfectum.1.

l.Quiſquis.2.

Titulus 5. De præpoſitis ſacri cubiculi.

l.Sacri.1.

Præfectus prætorio vrbis, & magiſter militum præſentium, & præpoſitus ſacri cubiculi, ſimilem habeat dignitatem.

l.Hac noſtra.2.

l.Cubicularios.3.

Et inſcriptionis ſimilitudo & eorum qui ſacri veſti deputati ſunt cum cubicularis affinitas exigit vt huic legi coniungatur *l.3.1. de Caſtrenſ. & min.*

l.iubemus.4.

l.iubemus.5.

Tit.6. De quæſtoribus & magiſtris officiorum, &c.

l.Qui ex.1.

Tit. 7. De primicerio & ſecundicerio & notariis.

Suidas Primicerius eſt cuiuſcumque ordinis primus. vnde autem dicatur tradit hic Alciatus.

l.Præcipua.1.

l.Præclaram.2.

Titulus 8. Vt dignitatum ordo ſeruetur.

l.ſi quis.1.

l.omnes.2.

Conſtitutio Hæc eſt, de honoratis, & quis præferatur in gradu, hinc quoque virorum illuſtrium gradus conſtituit.

Titulus 9. De magiſtris ſacrorum ſcriniorum.

Qui dicantur magiſtri ſcriniorum optimè declarat Brant. in paratitlis.

l.Viris ſpectabilibus.1.

Titulus 10. De comitibus conſiſtorianis.

Comites conſiſtoriani inter ſpectabiles numerantur.

l.Eos qui.1.

l.Viros ſpectabiles.2.

Titulus 11. De comitibus & tribunis ſcholarum.

l.Præpoſitos.1.

Iunge cum hac lege *l.vlt.1.de Comitibus rei militaris.*

Titulus.12. De Comitibus rei militaris.

l.Qui contemplatione.1.

l.Eos qui.2.

Titulus 13. De Comitibus & archiatris ſacri palatij.

Archiatri dicuntur principis medici. *adde l.9.infra de metatis, &c.*

l.Archiatros.1.

Titulus 14. De comitibus qui prouincias regunt.

Digitized by Google

l.nullus theſaurenſis.2.

Notanda eſt hæc lex in eo quod ſi monetarij fraudem commiſerint, non poſſunt ad quemcumque gradum aſpirare.

l.Priſco.3.

l.nihil omnino.4.

l.Quidam.5.

l.Ab officio.6.

l.ſcriniis.7.

Quæ dicantur ſcrinia ſacrarum largitionum optimè Cuiacius hic.

l.Placuit.8.

De lectione huius legis vide Cuiacium hic.

l.non aliter.9.

l.Palatinos.10.

Palatini ſacrarum largitionum completa militia & primicerij ſcriniorũ à tyronum collatione excuſantur.

l.Ad ſimilitudinem.11.

Primicerij erant autem biennales, vt *l.14. C. Theod. eod. tit.*

l.Viros deuotos.12.

l.inter alias.13.

l.iubemus.14.

Titulus 25. De ſtratoribus.

Cotta in voce *ſtratores*.

l.Per omnes.1.

Titulus 26. De Caſtrenſianis & miniſterianis.

Hi fortè præerant caſtris principis ordinandis vel metandis.

l.in officio.1.

l.ſi quis.2.

l.Hi qui.3.

l.Ante omnia.4.

Titulus 27. De decanis.

Hi erant ex miniſterianis.

l.Quatuor qui.1.

l.Noſtræ pietatis.2.

Titulus 28. De menſoribus.

Menſores ſunt qui in caſtris ad podiſmum dimetiuntur, loca in quibus tentoria milites figant, vel qui hoſpitia in ciuitatibus præſtant, hi etiam metatores dicuntur.

l.Primicerius.

Titulus 29. De priuilegiis eorum qui in ſacro palatio militant.

l.Palatinis.1.

l.De cubiculis.2.

l.Ex aula.3.

l.Omnes qui.4.

Titulus 30. De priuilegiis ſcholarum.

l.Viris ſpectalibus.1.

l.Hac lege.2.

l.Quotiens.3.

Tit.31. De caſtrenſi omnium palatinorum peculio.

Valcherus *lib.2. Miſcell. cap.13.*

l.Omnes palatinos.1.

Titulus 32. De equeſtri dignitate.

l.Equites.1.

An militia dignitas ſit, vide Rom. *ſing. 305.*

Titulus 33. De perfectiſſimatus dignitate.

l.Codicillis.

Perfectiſſimi dicuntur præſides Arabiæ. *l.4. Cod. Theod. de pœnis.*

Titulus 34. Qui militare poſſunt, vel non poſſunt.

l.ſi militiæ.1.

Militia ſoluitur qui litis cauſa, nomen militiæ dedit ſalua exiſtimatione. *l.4. §. non omnes. & ſeq. ff. de re milit.* Sic edicto nõ iuuatur qui litis cauſa cœpit reipublicæ cauſa abeſſe. *l.1. ff. ex quibus cau. maior.*

l.Non tantum.2.

l.Cura.3.

l.Omnes.4.

Cohortalis quis dicatur, vide hic Rebuffum

l.His quidem.5.

l.ſuper ſeruis.6.

l.ſi quis.7.

l.Hæc conſtitutio.8.

Titulus 35. Negotiatores ne militent.

l.Eos qui.1.

Titulus 36. De re militari.

Stipendia dantur militibus, ſunt annona & donatiua.

l.Viginti ſtipendia.2.

l.Milites.3.

l.Defunctorum.4.

l.Cum allegatis.5.

l.Semel cauſaria.6.

l.Fruſtra veteris.7.

l.Cauſaria.8.

l.ſi quis.9.

l.Quicumque.10.

l.tribuni.11.

l.cùm ſupra.12.

l.nemo.13.

l.contra.14.

Cuiac.*lib.1.obſer.c.15.*

l.milites.15.

l.Militares.16.

l.neminem.17.

l.tam collatores.18.

Tit.37.De caſtrenſi peculio militum præfectianorum.

Hi erant apparitores præfecti prætorio. *l.1.& 3.infrà de appar.* De appa. præf.præt. Ammian.Marcel.*lib.*17.

l.ſi in.1.

l.Filiusfamilias.2.

l.Errat.3.

l.Cum allegas.4.

l.intelligis.5.

l.in caſtrenſis.6.

Titulus 38.De erogatione militaris annonæ.

Erogatio dicitur diſtributio,id eſt quod eſt vnde milites ſtipendia habeant.

l.Repetita.1.

*Buccellatum.*id eſt,frumentum ad temporis diuturnitatem coctum, quod Gallica lingua vocamus *biſcuit.* Ammian.Marcel.*lib.*18.vide in hunc locum Xenophon.*lib.1.*[illegible]

l.Viceſimo.2.

l.Cœnaticorum.3.

l.ſicuti fieri.4.

l.Actuarij.5.

Pittacia ſunt rationes & commentarij annonarum militarium.

l.Fortiſſimi.6.

Militibus reipublicæ eſt annona præſtanda in capite anni vel ſingulis [illegible].

l.nulli.7.

l.Prouincialium.8.

l.excellentia.9.

l.iubemus.10.

l.opinatores.11.

l.ſeptem diebus.12.

Stellaturam interpretatur hic & in lib.1.præterea Alciat.eſſe priuilegium quoddam militum quo [illegible] conſequebantur.

l.Lege repetita.13.

l.His ſcholarib us.14.

l.Annonas.15.

Adærandi verbo ſæpiſſimè vſus eſt Marcellinus *lib.*31.

l.iubemus.16.

l.Cùm ſæpe.17.

l.Conſtitutio.18.

l.Conſtitutio.19.

Titulus 39.De excoctione & tranſlatione militarium annonarum.

l.opinatores.1.

l.In excoctione.2.

Titulus 40.De militari veſte.

l.Omnem canonem.1.

l.Prouinciæ.2.

l.Fortiſſimis.3.

l.Militariis.4.

Titulus 41.De metatis & epidimeticiis.

Metata ſunt hoſpitia quæ ſuperuenientibus militibus, vel aliis perſoni, prouinciales probent: dicuntur autem metatores qui eligendi & præparandi hoſpitij cauſa procurrunt.

l.ſi quis.1.

l.in qualibet.2.

l.Cunctos.3.

l.Fabricenſium.4.

l.Deuotum.5.

l.Hoc profectum eſt.6.

l.Deuotiſſimos.7.

l.Archiatros.8.

Ad intellectum huius legis, vide legem vnigam. C. de Comitibus & Archiatris.

l.Omnes.9.

l.Hac lege.10.

l.Decem.11.

l.Nequid.12.

Tit. 42. De ſalgamo hoſpitibus non præſtando.

Salgami appellatione ſignificantur eſculenta, quæ, ad condiendum valent.

l.ne quis.

Forcat.*in pen.iur.cap.*10.

Titulus 43. De commeatu.

l.ne cui.1.

l.Qui-

l.Quicumque.2.

l.ſi quis ſine.3.

Titulus 44. De Tyronibus.

Tyro eſt miles qui nondum adſcriptus eſt in numero fortiſſimorum militum,& tyrones in ſcholis ſemper poſteriore loco ponuntur.

l.Nullus.1.

l.quiſquis.2.

l.Tyrones.3.

Titulus 45. De littorum & itinerum cuſtodia.

Hic Titulus pertinet ad milites ſtationarios.

l.ſaluberrima.

Tit. 46. De deſertoribus & occultatoribus. &c.

l.ſi quis fortè.1.

Punitur hac lege Tyro,miles,deſertor & occultator eius.

l.ſi deſertores.2.

l.Qui relictis.3.

Titulus 47. De veteranis.

l.Cum introiſſent.1.

Veterani immunitatem habent munerum perſonalium.

l.Prouidendum.2.

l.Veterani.3.

l.Nullus eorum.4.

Titulus 48. De filiis officialium militarium.

l.Vti qui ex.1.

l.Filios.2.

Vt filij primipilariorum ſequantur militiam patris non, curiæ addicantur.

l.ſi quis quocumque.3.

Titulus.49. De oblatione votorum.

Id eſt de muneribus quæ ineunte anno offeruntur principi, vt vota pro ſalute.*l.ſi calumniator.233.§.1.ff.de verb.oblig.*

l.Quando votis.

Cotta in voce *Oblatio*.

Titulus 50. De numerariis actuariis &c.

Varia hæc ſunt officiorum genera:porro (vt hoc generaliter dicam) officialium nomina diuerſa ſunt, vt quas res diuerſas tractant vel quia in diuerſis officiis.

l.Vorax.1.

l.Qui numerarij.2.

l.Numerarij.3.

l.in prouinciis.4.

l.Exceptores.5.

l.Ne diutius.6.

Numerarij à communione actuariorum abſtinere debent.

l.Actuarios.7.

l.ſcriniarios.8.

l.nemini.9.

l.nulli.10.

l.officio.11.

Numerarij qui rectoribus parent triennales ſunt, at numerarij qui ſunt in officio magiſtrorum militum annui ſunt,olim erant biennales.

l.Per hanc.12.

Tit.51. De curſu publico,& angariis & parangariis.

De curſu publico multa Alciatus hic non aſpernenda, itidem & Budæus in annot.in Pandectas.

l.Equos.1.

l.Præſidibus.2.

l.Euictiones.3.

l.Parhippum.4.

Vide Caſſiodor.*lib.4.& 5.variar.epiſt.4.*

l.ſi quis.5.

l.Euictionum.6.

l.in omnibus.7.

l.vt agendi.8.

l.iudicibus.9.

l.Grauiſſimæ.10.

Grauiſſimè puniuntur ementes & vendentes res publicas quæ vehuntur;

l.nullus euictione.11.

l.Quoniam veredorum.12.

Quid ſit auerta ex Græcis interpretibus fideliter expoſuit Budæus in Titulo,ad legem Corneliam de falſis.

l.Non patimur.13.

l.Publici.14.

l.ſi quis vel.15.

l.His tantummodo.16.

Ioan.Aurpachus *lib.1.ſing.alleg.cap.9.& lib.2.cap.31.*

l.Nemo.17.

Hac lege coercetur qui hippocomum ſollicitat vel receperit.

l.Animalia.18.

l.Comperimus.19.

l.Nemo.20.

l.Nullus.21.

Coniunge cum *l.11.de ſacroſ.eccleſ.*

l.Curſum.22.

l.iubemus.23.

Titulus 52. De tractatoriis & ſtatiuis.

Quid ſint tractatoria hic optimè declarat Dion. Gothof.

l.tractatoriæ.1.

Tit. 53. De apparitoribus præfectorum prætorior.

l.præfecturæ.1.

Cuiac.*lib.11.Obſer.cap.3.*

Digitized by Google

l.Præfectianos.2.

l.Cornicularij.3.

Tit.54. De apparitoribus præfecti vrbis.

l.Præter.1.

l.quicumque.2.

Tit.55. De apparitoribus magiſtrorum militum.

l.Qui ſeſe.1.

l.qui in officio.2.

l.Probari.3.

l.numerarios.4.

l.Eos qui.5.

Tit.56. De apparitoribus proconſulis & legati.

l.Officio.1.

l.Apparitioni tuæ.2.

l.In proconſulari.3.

Tit.57. De apparitoribus comitis Orientis.

l.In officio.

Tit.58. De cohortalibus,principibus.&c.

Cohortales ſunt officiales præſidum vel conſularium & correctorum.

l.Omnes ſtationarij.1.

Stationarij ſunt ex cohortalibus.

l.nullus.2.

l.Solita.3.

l.Officia.4.

l.Quicumque.5.

l.ſi apparitor.6.

l.Ordinariorum.7.

Ordinarij iudices in libris noſtris ſunt præſides viri clariſſimi, non viri ſpectabiles vel illuſtres.*l.2.C.de prox.ſac.ſcrin.*

l.ſpeciebus.8.

l.Per Illyricum.9.

l.Quicunque.10.

l.ſi quis ex grege.11.

l.ſi cohortalis.12.

Qui dicantur trapezitæ in fine huius legis,vide quæ notat D.Goth.hic.

l.nullum.13.

l.Quiſquis.14.

Tit.59. De apparitoribus præfecti annonæ.

l.Apparitores.1.

Eſt quidem præfectus annonæ ſub diſpoſitione præf.vrbis,& vterque annonæ ciuilis curam agit, ſed ſeparatas apparitiones habent, quas lex confundi & commiſceri vetat.*l.1.C.de cond.in pub.hor.*

l.Præfectus.2.

Titulus 60. De diuerſis officiis &c.

l.ſi quando.1.

l.nullus.2.

l.nullus.3.

Cotta in voce ſtratores. Briſſon.*lib.1.ſelect.cap.12.*

l.Qui vel.4.

l.Quicumque.5.

l.In his officiis.6.

l.Ad ſplendidioris.7.

Grammat.*deciſ.13.à num.9.*

l.Viros.8.

l.Probatorias.9.

l.Hac ſanctione.10.

Tit.61. De executoribus,& exactoribus.

l.ne per.1.

l.Quicunque.2.

l.ſiue ex.3.

l.nullam.4.

l.Contra noſtra.5.

l.ſancimus.6.

l.Quilibet.7.

Tit.62. De lucris aduocatorum,&c.

l.ſi quis.1.

Turneb.*lib.29.aduerſ.cap.10.*

l.Præter.2.

l.Quotiens.3.

l.Curialibus.4.

Titulus 63. De primipilo.

Primipilus eſt decurio primæ cohortis,de primipilo Corraſius *lib.9.Miſcell.cap.4.* Claudius Coteræus *de iure militum.cap.22.*

l.Commoda.1.

l.Obtentu.2.

l.Vtilitas.3.

l.Cùm ex ſola.4.

Titulus 64. Publicæ lætitiæ vel.&c.

Anton.Contius *lib 1.diſput.cap.14.*

l.Quicquid.1.

Ad hanc ſcripſit Ioſephus Moinardus Vercilleuſis.

l.Conſtitutio.2.

Finis XII. librorum Codicis.

REMIS

Digitized by Google

REMISSIONES IN AVTHENTICAS.

LIBER CONSTITVTIONVM NOVELLARVM IVSTINIANI.

HÆ Iuſtiniani Conſtitutiones quo ſermone editæ fuere, vide Cuiac.8.*obſ.cap.*22. Molinæum *q.*1.*de ſ r.num.*67. Quare autem Nouellæ ita appellentur declarat *D.Goth.hic.* Cur etiam Authent Alciat 2 *parerg.cap.*46.

Collationes.

Hic liber in nouē collationes diſtinctus fuit. Continet hæc collatio ſex Titulos, de quibus ordine dicemus.

Tit 1. De hæredibus & Falcidia, & ſi hæres legata ſoluere noluerit.

¶ Ad intellectū totius huius Tituli vide Ioannem Patricium *conſ.*1. Extat autem in reginæ bibliotheca nouus & breuis in has Nouellas Titulorū index, quem Latinum vide apud Cuiac.*tom* 4 *fol.*332. *& ſeq.* Hæ Nouella ad quos pertineat optimè declarat hic *D.Gothof.*

Occupatis nobis.

Pro faciliori totius huius principij intellectu & præcipuè ibi de Vandalis loquitur, lege Antonini hiſtoriam *de Iuſtiniano Imperatore.in* 2.*volum.*

Tzani.

Qui populi hi fuerint declarat hic D.Goth. Sed horum meminit Procopius & Agathias *lib.*5. Apollon.*lib.*1.

§ Semper igitur.1.

In deuoto.

Elegans fuit quibuſdam temporibus deuoti & indeuoti ſignificatio, qua de re. vide *l.*8.*Cod.de vectig.l.in pandem.& l.mediterranea.C.de annon.*

§.Primum itaque.2.

Nota hic teſtatorum alios lege cogi, certam hereditatis portionem quibuſdam relinquere, alios verò non. Quod autem legitima adſcēdentium & deſcendentium, ſiue etiam collateralium ſecūdùm naturam debeatur, vide *l.*7.*Cod.de bonis dam.*

His igitur.cap.1.

Collige ex initio huius cap. voluntatem defuncti eſſe implendam: vt notat.*l.*27.*in fin ff. de condict. & demonſt.* quod tamen diſtinguendum eſt: conditioni enim prohibitæ heres impunè non paret.

§.ſi quis autem.1.

Iudicis admonitus.

An vnica tantum ſufficiat monitio terminiſque adſignatio, vide Ioan.de Imol.*in cap.ſi heres*, & ſcribentes *in cap.nos quidem.ex.de teſtam.* adde Gomeſ. *tom.*5.*cap.*1 *de delictis num.*24.

¶ An filius inſtitutus à patre, detrahere poſſit duas quartas, Falcidiam videlicet, & debitam iure naturæ, vide hic Bart.

§.Et hæc quidem.2.

An & quæ pœna ſit extranei heredis contumacis declarat hic textus.

§.ſi verò inſtitutio.3.

§.Exheredatos.4.

Hinc nobis.cap.2.

Loquitur cap. hoc de lege Falcidia, hinc ſcripta eſt Authentica: *ſed cum teſtator.Cod.ad leg.Falcid.*

An & quis ſit modus citandi declarat hic Bart.

§.Fiat igitur.1.

Quænam perſonæ cogantur ad inuentarium faciendum, vide Rebuff. *tom.*1.*tract.de ſentent.prouiſ.art.*3.*Gloſſ.*3. An & quæ ſit forma inuētarij, notat hic Bart. Plura de eius forma vide apud Firmanū *in ſuo aureo repertorio. verſ. inuentarium heres facere tenetur. verſ* 2. *& in verſ.heres inuentarium.*

§.Si verò non fecerit.2.

An quartæ deductio prohiberi poſſit à teſtatore vide apud Hotoman. *conſil.* 10 *prim.*

An filius non faciens inuentarium priuetur quarta debita iure naturæ, an Trebellianica, vide hic Bart.

non autem dabimus.cap.3.

An agnoſcens voluntatē defuncti poſſit poſtea pœnitere quo ad id quod agnouit, vide hic Bart.

Illud quoque.cap.4.

Notandus eſt hic locus propter verbum Relinquo, quod nempe trahatur ad inſtitutionem, qua de re vide quæ notat Guil. de Cug.*in l.*1.*num.*4. *Cod. de ſacroſ.eccleſ.* Bald.*in l.captatorias.Cod.de teſtam.milit.*

§.Pupillis autem.1.

Facit ad hunc § *Gloſſa in cap.auditis ſuper verbo minores ante med. verſ.ſed an quibus caſibus ex.de reſtitut.in integ.*

An tempus datum ad conficiendum inuentarium currat minori declarat vt per Bartol.*hic.*

§.Quia verò duplex.2.

Quis ſit huius §.ſenſus optimè explicat Cuiac.hic.

§.Quamobrem.3.

De hac voce Metropoli, vide quæ notat hic D.Gothof.

Tit.2. De nō eligendo ſecūdo nubentes mulieres, & alienatione & lucro antenuptialis donationis, & de ſucceſſionibus earum filiis ſuis.

Quis huius Rubricæ ſenſus ſit optimè declarat hic Gothof.

Et ante nos.

Declaratur hoc loco Intentio principalis Iuſtiniani, & qua ratione motus ad hanc conſtitutionem componendam: ſimile procemium habēt Nouellæ Theodoſij & Marciani.

§.Gregoria.1.

Proponitur hic Thema, & quæſtio prima.

Proſpeximus.cap.1.

Quoniam omnibus.

Concordat *cap.*1.*cum Gloſſ.vnica ex.de ſecund.nupt.*

Hoc autem.cap.2.

§.Quia verò.1.

Ad intellectum huius loci vide Nouell.22.*cap.*23.*& l.*5.*C.de ſecund.nupt.*

Cùm igitur.cap.3.

Ex hoc loco deſumpta eſt Authent.*ex teſtamento,Cod.de ſecund.nupt.*

§.Antenuptiali.1.

An & quādo priuilegium dicatur mutari, perſona mutata, vide hic Bart.

Digitized by Google

Aliud verò cap.4.

Mulier ſecundo nubens amittit proprietatẽ donationis propter nuptias. qua de re vide *Auth.ſed ſi autem.Cod.de ſecund.nuptiis.*

Illud quoque dudum cap.5.

Hinc ſumpta eſt *Auth.Sed qua nihil Cod.de pact.convent.*

Dos promiſſa & non ſoluta, quando repeti poſſit ſoluto matrimonio. vide hic Bart.

Tit. 3. Vt determinatus ſit numerus clericorum ſanct. maior. eccle. & cæterarum Eccleſiarum Conſtantinopolitarum. Nou.3.

Ad intellectum huius Rubricæ vide *cap.quoniam ex.de vita & hon.clerico. & cap.conſtitutus.cum gl ſ.ex.de reſcript.* vide Iulianum Patricium. *Conſt.5.*

Dudum.

Redditus appellatione an & quid veniat remiſſiuè.

ſancimus cap.1.

De præbendarum diuiſionibus hoc loco tractatur. vide *cap.minor.169.ex. de prebend.*

§ Quapropter.1.

Notandus eſt hic numerus presbyterorũ, diaconorum, ſubdiaconorum, lectorum, oſtiariorum, cantorum, maioris eccleſiæ Conſtantinopolitanæ, qua de re eſt *l.4.Cod.de ſacroſ.eccl.*

Illud quoque cap.2.

Ad intellectum huius Nouellæ coniunge Nou.5 infr.cap.7.

Ad text.hic & gloſ.mag adde Guid Papę deciſ.430.ſupra Afflict.deciſ.353. Si dos. Sil nupt.lib.2.num.75. Boer.deciſ.22.an bona. Phan.in tract.de lucr. dot.ſub rub.in verb.reſtituenda.num.23.

§.In aliis.1.

ſicut autem.cap.4.

Tit.4. De fideiuſſoribus & mandatoribus, ſponſoribus & ſolutionibus. Nou.6.

De fideiuſſoribus vide quæ notaui *in tit.Lib.46.ſtorum.* vide Iulianum Patricium *conſtit.5.*

Legem.

An fideiuſſor conueniri poſſit nulla facta excuſſione principalis. An & quæ actio cedi debeat, vide hic Bart.

ſi quis igitur cap.1.

De hoc cap.deſumpta eſt *Auth.praſente.Cod.de fideiuſſor.*

ſed neque cap.2.

Cuiac.8.*obſ.*19.

Quod autem cap.3.

An creditor inuitus cogatur accipere rem inſolutum, hoc eſt aliud pro alio. vide hic Bart. vide etiam quæ notat D.Gotho. *in l.3.ff.de reb.cred.* An & quando iuratoriæ cautioni ſtetur. vide Paul. de Caſt. *in l. fideiuſſor.§ 1.ff.qui ſatiſd.cogan.& in l.ſi conſtante.§.quoties.ff.ſolut.matrim.*

§.Et abſolute.1.

Creditor quis dicatur vide *l.10.ff.de verb.ſignificat.*

Titulus 5. De monachis Nou.Conſt.5.

Vide Nouuel.123.

Conuerſationis.

Continetur hic laus vitę monachalis. quarúmve ſcripturarum peritus eſſe debeat declarat hoc loco. adde Nou.6.cap.4.

Illud igitur cap.1.

Dicitur hic monaſterium non eſſe ædificandum ignoráte epiſcopo. qua de re eſt.Nou.131.*c.7.*

Hinc autem cap.2.

Ex hoc §.deſumpta eſt *Auth.verum.Cod.de epiſco.& cler.*

§.Et dum.1.

Viceſimũ & centeſimũ ætatis annũ.

Quouſque vita hominum excurrere poſſit ex placitis quibuſdam philoſophorum. vide Plin.*lib 7.cap.49.*

Cogitandum.cap.3.

* Conſtituit hoc §.Imperator vt monachi communiter dormiant & habitent. & ad huius loci intellectum vide Cuiac.hic.

ſi quis autem cap.4.

Continetur hic pœna monachi deſertoris.

Illud quoque cap.5.

Ad huius loci faciliorem intellectum vide Auth.*ingreſſi Cod.de ſacroſ.eccl.* & Auth.*nunc autem.Cod.de epiſc.& cler.*

An filiusfamilias qui ingreditur monaſterium exeat patriam poteſtatem. vide hic Bart.

ſi verò cap.6.

Quod monachi ex vno monaſterio in aliud migrare nõ poſſint declarat Cuiac.*hic.*

ſi verò relinquens.cap.7.

Idem dicit quod in ſuperiori cap.

ſi quis autem cap.8.

Monachis non licet vxorem ducere, nec etiam concubinam.

Ordinationem.cap.9.

Agitur hic de electione & creatione Abbatis. vnde notabis hæc quod ait Bart. homines honorandos eſſe ſecundùm virtutes.

§.Quæcumque.1.

Tit.6. Quomodo oporteat epiſcopos & reliquos clericos ad ordinationem adduci, & de expenſis eccleſiarum. Nou.6.

Aliter inſcribitur hæc Nouella à Cuiac. nempe *de epiſc.& cleric.*

Maxima quidem.

Maxima dona dei ſunt ſacerdotium & imperium. An & quale ſit munus ſacerdotum declarat hic textus.

Sancimus.cap.1.

Quid inquirendum ſit prius in electione epiſcopi. vide hic textum, qua de re eſt *Nouel.123.ca.1.*

§ Et neque.1.

Ad intellectum huius loci vide *l.33.Cod.de epiſc.& cler.*

§.neque enim.2.

Pro *enim* quidam legunt *etiam*, vt in manuſcripto, quæ lectio verior eſt, eſt enim diſtinctum caput à ſuperiore.

§.Et neque.3.

Quis epiſcopus ordinari debeat, declara vt hic.

§.Neque filios.4.

An imperium procedat ex electione, an ex ſucceſſione. An & vnde proceſſerint donationes & regna declarat hic Bart.

§.ſed neque.5.

Loquitur hic §.de ſimonia, quæ committitur, lingua, manu & obſequio.

§.ſed neque.6.

Is qui in epiſcopum ordinatur eruditus eſſe debet. concordat.*cap. tanta & cap.1.ex.de ſumma.*

§.Prius autem.7.

Epiſcopus fieri non poteſt qui vxorem habet. qua de re facit *cap. 2. in epiſt.1.ad Thimoth.*

§.ſed etiam ſic.8.

Legendæ ſunt epiſcopo antiquæ ordinationes & canones eccleſiaſticæ, denique quid in electione epiſcopi neceſſarium ſit declaratur hoc loco.

§.Et hanc non.9.

Hic §.pertinet *ad cap.6.de Simonia.*

Digitized by Google

§.Si quis autem.10.

Concordat ferè *con. illud diſt.*23.& conſilio Chalcedonenſi 4.

Et illud.cap.2.

Hoc ad ſimilitudinem quodammodo ciuilis magiſtratus eſt introductum, cui nec vnam quidem noctem licebat abnoctare. *l.illud.ff.de off.praeſ.*

Non autem.cap.3.

Ad intellectum huius loci vide Nou.123 cap.9. & quæ ibi diximus, notantur etiam hic epiſcoporum gradus, quos vide.

Hæc autem.cap 4.

Hæc eſt ſecunda pars huius Authenticæ in qua agitur de clericis, quales & qui ſcilicet ſint eligendi.

neque autem.cap.5.

Coniunge cum hoc cap.Nouel.123.*cap.*12.

Quanta igitur.cap.6.

De diaconiſſis loquitur Cuiac.in Nouell.3.*pag.*46.

ſemel autem.cap.7.

Agitur hic de clericis in aliam vitæ formam tranſeuntibus.

ſed neque.cap.8.

Quæſtio hic eſt de expenſis eccleſiarum, & de multitudine clericorum non facienda.

§.Quæ igitur.11.

Titulus 1. Collatio 2.

Tit.1. De non alienandis aut permutandis rebus eccleſiaſticis immobilibus, aut in ſpecialem hypothecam dandis creditoribus, ſed ſufficere generales hypothecas. Nou.7.

Vide Iol.Patricium *conſ.*7.De forma obſeruanda in alienādis rebus eccleſiaſticis vide Proem.*conſ* 6 *iſ* 5 *num* 5.

Vnam intentionem.

De alienatione bonorum eccleſiæ. vide l.iubemus. Cod. de ſacr.eccleſ.
An reditus annui computentur inter immobilia, *vide hic* Bart.
An inuita eccleſia quis petere poſſit rem malè alienatam, vide hic Bart.

§.Lex itaque.1.

De iure coloniarum, vide *l.*24 §.1.*Cod.de ſacroſan.eccleſ.*& quæ ibi notauit Gothof.Alciat.1.*praeterea.*

Nos igitur.cap.1.

Facit ad hūc §.Gloſ.*in cap.*[illegible] *ſuper verbo minoris.poſt princip.ex.de reſtit. in integ.l.vlt Cod.de ſacroſ.eccleſ.*
An & quando bona mobilia eccleſiæ alienari poſſunt, vide hic Bart.

Vt autem,cap.2.

An exceptio confirmet regulam in non exceptis. vide Felin. *in cap. quoniam frequenter. Cod.vt lite non conteſt.* an exceptio firmare aut ampliare regulam poſſit.Bartol.hic.

§.ſi nimis.1.

Hinc ſumpta eſt Authen.*ſed & permutare.Cod.de ſacroſ.eccleſ.*
An priuatus immenſam donationem eccleſiæ ſine inſinuatione facere poſſit, vide hic Bart.Clar.4.*ſentent.*§.*donatio.q.*17. Tiraq.*tract. de priuileg.piae cauſae.priuil.*114.

Emphiteuſim.cap.3.

Emphyteuſis eccleſiaſtica non tranſit ad extraneos. Bald.Paul. de Caſtro & Alexand.ad l.etiam.ſolut.matrim.in mat.vide Dec.ad cap.in præſentia.& in *conſ.*171.Gozad.*conſ.*39 Afflict.*deciſ.*100.Pariſ.*conſ.*84.*&* 85 *lib.*4.Forcatul. in Necyom.*iur.dial* 19.*num.*6.Gozad.*conſ.*71.*num.*3.Rip.in tract.de peſte.ſub tit.de præſeruat.remed.contra peſtem.*num.*155.& ad l.1.ff.de priuil.credit.

§.Quia verò.1.

Rei eccleſiæ quæ conceditur in emphyteuſim quæ & qualis debeat eſſe penſio, vide hic Bart.verùm pro faciliori huius loci ſenſu, vide Authent. *perpetua.Cod.de ſacroſ.eccleſ.*

§.ſcire autem.2.

An propter canonem non ſolutum emphyteuta cadat ab emphyteuſi ipſo iure vel per ſententiam, aut ipſe moram purgare poſſit.Bart.hic.

§.neque illud.3.

An emphyteuticarius paciſci cum epiſcopo poſſit, vide quæ notat hic Doct.Gothofr.

ſi quis autem.cap.4.

Res eccleſiæ quot & quibus caſibus alienari permittantur, vide hic Bart.

Quia verò.cap.5.

§.ſi quis autem.1.

Continetur hic pœna priuati ex cauſa permutationis rem eccleſiaſticam accipientis.

§.ſi autem permutatio.2.

ſi autem creditor.cap.6.

An & quomodo eccleſia locupletari poſſit cū aliena iactura, vid.hic Bart.

§.ſi enim omnino.1.

An veſtes eccleſiæ ſpecialiter aut generaliter pignori dari aut obligari poſſint, pluribus diſputat hic D.Godof.

ſi verò & cap.7.

Quibus pœnis ſubiiciantur hi qui perpetuam emphyteuſim contraxerint, perlege hunc textum.

§.Hæc igitur.1.

Iiſdem pœnis.cap.8.

Collige ex hoc §.vaſa ſacra non eſſe alienanda, & qui alienat, incidit in pœnam de qua ſuperiori cap.dixi.

Quia verò.cap.9.

§.Oportet.1.

Nota ex hoc loco publica priuatis eſſe anteponenda.

ſi tamen.cap.10.

Et ſacrilegij.

Sacrilegij tenetur qui reſcriptum in perniciem eccleſiæ impetrat.

Quia verò,cap.11.

Monaſteria vel loca venerabilia in quibus ſacra miniſteria ſolitū eſt adhiberi, vendi, permutari, donari vel aliter alienari nō poſſunt, quod ſi contra factum fuerit pro infecto haberi debet.

ſicut autem cap.12.

§.Hæc omnino.

Tit.2. Vt iudices ſine quoquo ſuffragio fiant. Nouel.8.

Quid ſit ſuffragium, vide hic D.Godof.eſt Tit.Cod.de ſuffragio.

Omnes nobis.

Imperator noctes inſomnes degere debet, vt ſubditi ſub omni quiete conſiſtant.

§.Cogitatio.1.

Puris vti manibus.

Nota hic manus puras eſſe oportere iudicibus.

Hæc omnia.cap.1.

De magiſtratibus ſine ſuffragii datione creandis, vide Platon. *libro* 12.*de legibus*.
Add.Bald.ad c.ſtatutum,el.1.de hered.in 6.Paul.Caſtr.*conſ.*86.& ad text. & Gloſ.in verbo, reuerentia quòd conſilium ab vxore ſumendum ſit Chaſſ. in Catalog.glor.mund.2.par.12.conſid.

Illud tamen.cap.2.

Quot olim fuerint vicarij in oriente Africæ diœceſeos, vide hic textum & Godof.

Hoc autem.cap.3.

Loquitur hic de vicario Ponticæ ſublato, qua de re Bald.hic.

nulli quoque.cap.4.

Nulli iudicū vicarios mittere licet: quo loco notabis derogari Titulo de

officio eius qui vicem alicuius iudic. obtinet.

Hoc autem cap.5.

De Comite Orientis & conſulari ſiue præſide Syriæ vide *lib.1. Cod. de off. com. orient.* Sed de minuto iure comitis orientis vide Cuiac. 8. *obſ.* 21.

Volumus cap.6.

An præſes iuriſdictionem habeat in militibus. An milites dicantur priuatæ perſonæ nec ne, vide hîc Bart.

Sic igitur cap.7.

Quod iuramentum ſit à præſidibus præſtandum, declaratur hoc, & an aliter quàm per Deum iurari poſſit gloſ. hîc Quod etiam ſit magiſtratus officium, vide Cicer. *epiſt.* 1. & Caſſiodor. *lib.* 11. *var. cap.* 8. Corn. Tacit. *lib.* 4.

Eos autem cap.8.

Quod & quale ſit iudicis munus conſtat ex hoc loco eſt enim ſ ra[illegible] dere imitar patris erga filios, qua de re eſt lex 4. Cod. de deffenſ. ciuit.

§. Si quis autem. 1.

Iudex adminiſtrando iudicium furari repertus, aut aurum pro adminiſtratione dans, tribus hîc inſertis pœnis punitur, vide *l.* 31. *Cod. de epi. cap.*

neceſſitatem cap. 9.

Hinc ſumpta eſt *Authentica. Si verò. Cod. vt omnes iudices.*

An acta per teſtes probari poſſint vide *cap. quoniam contra falſam ex. de probat. & l. prætor §. Marcellus, ff. de iudiciis.*

Illud videlicet cap.10.

Facere quis debet id quod euitare non poteſt.

§. non ſinimus. 1.

Nota hîc Iudices prouincialibus parentum loco eſſe debere.

§. Oportet. 2.

Iudices ſi puras manus habuerint fulgent gloria: è contra ſi furta commiſerint, puniuntur.

Itaque Deo cap.11.

Imperator hoc loco hanc conſtitutionem Deo conſecrat.

Quod autem cap.12.

An & quam iuriſdictionem habeāt iudices aduerſus priuilegiatos, & de quibus priuilegiatis hoc intelligatur, declarat hîc Bart.

§. Quia enim. 1.

Notabile iudicem à quocumque auxilium petere poſſe quod Gallico ſermone exprimimus *main forte.*

Interdicimus cap.13.

Iuſiurandum cap.14.

traditæ nobis.

Si verò cap.1.

Loquitur hîc §. de defenſoribus ciuitatum, qua de re non eſt huius loci dicere.

Quantam.

Circa hanc conſtitutionem vide textum *& gloſſ. in cap. ſicut epiſcopum. 1. q. 2.* patet autē hîc quanta fuerit Iuſtiniani Imperatoris potētia, qui tot támq. nobiles prouincias ſub imperio ſuo gubernauerit.

§. Aſpectabili. 1.

§. A proconſule. 2.

De proconſulibus Aſiæ, vide hiſtoriam fori Romani.

§. Aſpectabili. 3.

§. A ſpectabili. 4.

§. A vicario. 5.

Longus murus erat longus murus diuidens Perſas ab Imperio Romano.

§. A iudice Paleſtinæ.

De Paleſtina meminit Cuiac in Nouel. 10.

Auth. coll. 6.

Tit. 6. Vt non luxurientur homines. Nouel. 77.

Igitur capi. 1.

Pro peccato cōtra naturam, imponitur pœna mortis. Adde Alciat. *lib.* 10. *parerg. cap.* 11. Boer. *deciſ.* 306. Dec. *ad l. ſi qua mulier. nu. Cod. de ſecun. nup.* In mat. Sodomit. vide annotat. Anton. Caij ad Aret. *ad d. § item lex Iulia.* Aliud eſt iure Canonico. *cap. clerici extra de exceſ. præ.*

Adde magis illum peccare, qui contra naturam peccat, quàm illum, qui rem habet cum propria matre. *can. adulterij.* 3. 2. q. 7.

Quid in muliere quæ cum adultera ſtuprum cōmittit: dic eadem pœna puniri.

Tit. 2. Vt ſponſalitia largitas. Nouel. 119.

Rurſus cap.7.

Mala fides auditoris, in præſcriptione longi temporis nocet ſingulari ſucceſſori, ſi dominus rei fuit ignorās, quòd limita vt per Aret. *Inſt. de action. ad § ſed iſte. col. 7. in fine.* vbi Iaſ. *nu.* 78. *& ſeq.* & Moder. Hiſpan. *nu.* 39. *& ſeq.* latius Socinus *in reg.* 33. vbi limit. Afflict. *deciſ.* 32. *nu* 7. Alex. poſt Bart. *ad l. Pomponius. §. 1. nu. 8. cum ſeq. ff. de adquir. poſſ.* In materia Alex. *in l. rem quæ nobis nu.* 5. vbi *Iaſon. & omnes. ff. de acquir. poſ.* latè Bald. *in tract. præſ. in 2. par. 3. par. prin. q.* 12. *nu.* 7. Oldr. *conſ.* 19. Aret. *Ad §. furtiuæ. Inſt. de vſucap.* nouiſſimè Arius Pinellus *in repetitione Authentica niſi Tricn. Cod. de bon. matr. fol.* 596.

Auth. coll. 6.

Tit. 6. De ſanctiſſ. epiſcop. Nouel. 123.

De intellectu huius textus præcipuè ad finem *verſ. hoc autem.* Dic latè & vt per Dec. *conſ.* 259. *viſis. nu.* 6. Math *not.* 52. Ro. *ſing.* 439. Doct. *ad c. in præſentia ex. de probat.* vbi Pariſ. *num.* 117. *&* 130. Boer. *deciſ.* 3. *num.* 3. *&* 14. Marſ. *ſing.* 215. Cott. Ferrat. caut. 9. Camp. *in tract. de dote.* 1. *par. q.* 30. Pariſ. *conſ.* 65 *num.* 15. *lib.* 2. Dec. *conſ.* 426 *per totum & num.* 9.

An diſpoſitio huius §. locū habeat, in clerico ſeculari, tenet Gloſ. & Abb. *ad c. in præſentia ex. de probat. nu.* 43. Sed contrarium videtur eſſe verius vt per Dec. *ad dic. ca. in præſentia. nu.* 200 latè & notanter Ruin. *conſ.* 153. *per totum. vol.* 3. vbi in fine quærit, quid in clerico in minoribus ordinibus conſtituto.

Finis remiſſ. in Auth.

Digitized by Google

REMISSIONES IN INSTITVTIONES IVSTINIANI.

SVPER has inſtitutiones, vide Anſelmum, vide Georgij Bernardi diuiſiones in his quatuor inſtitutionum libris. Horum autem inſtitutionum finis eſt vt ſint prima legum cunabula & elementa quibus iuuenes inſtructi, ad penetralia iuris accedere facilius poſſint. ſic Græci, vt ait Harmenop. lib. 1. tit. 1. §. 8. Latini non modò iuriſconſulti ſed & Theologi inſtitutiones dixerſit, *Lactant. 1. cap. 1.*

Procœmium.

§. Imperatoriam.

Pro intellectu huius procœmij, vide Cuiacium *lib. 4. obſ. cap. 24.* Conſtantinum Landum *enarrat. in tit. de iuſt. & iur. cap. 3.* ex profeſſo Ioannes Rodin. Hiſpanus *ad eum §. ſcripſit.*

Princeps Romanus.

Quaſi diceret Imperatorem non ex armis tantùm, ſed ex legibus glorioſam ſibi victoriam comparare. Nota autem hic Imperatores Romanos olim dictos fuiſſe principes. qua de re ſcribit Tac. *lib. 1 annal.* Ariſtot. *lib. 7. polit. cap 9. & lib. 2. cap. 5. lib. 1. cap. 3. lib. 7 cap. 14.* Plato *in lib. de Repub.* Cicero *lib. 1. officior.* Plato *lib. 5. de Repub. & lib. 2. de legibus.*

§. Quorum vtramque. 1.

Vide Forcatulum *Necyomant. dialog 37.* Contium *lib. 1. lectio ſubſec. cap. 7.*

Barbaricæ gentes.

Hi ſunt pagani non autem Chriſtiani quas autem barbaras gentes intelligat hic Iuſtinianus, pulchre declarat hic Hotomanus.

Poſt tanta temporum ſpatia.

Quot annos Vandali Affricam obtinuerint declarat Procopius, vide *l. 1. in princip. ff. de off. praef. praetor.*

§. Omnes verò 2.

Quantum Iuſtinianus Imperator legibus præſtiterit declaratur hoc §.

Ad immenſa veteris prudentiæ.

Vide Duaren. *lib. 2. diſput. cap. 6.*

Per medium profundum.

Sic Liuius 31. *Proinde animo in vaſtiorem me altitudinem ac velut profundum inuehi.*

§. Cumque hoc.

Crinitus *lib. 10. de honeſt. diſcipl. cap. 12.* Alciat. *lib. 4. diſpu. cap. 3.*

Ex quæſtore ſacri palatij.

Plin. 7. & 8. epiſtol.

Ab antiquis fabulis.

Fabulas appellat leges quæ non ſunt in vſu. Amm. Marcell. lib. 30.

§ igitur poſt. 4.

Virum excelſum Tribonianum.

De fide Triboniani in iure conſtituendo, vide Harmenop. *lib. 1. tit. 1. §. 10. & Suidam.*

§. Quas ex omnibus. 5.

Caij noſtri.

Caium noſtrum appellat, quoniam eo authore præcipuè vſus eſt, ſicut de Scæuola quo frequenter vtuntur. ſolent Paulus & Tryphoninus dicere, Scæuola noſter. Hic autem Caius fuit Adriani Imp. temporib. *l. vtrum ff. de reb. dubiis l. ſuper. ff. de donatio inter vir. & vxor.* Anton. Aug. *lib. 3. cap. 7.*

§. Summa itaque. 6.

Ad hunc §. vide Rainaldum Corſum *indagat lib. 2. cap. 13.*

Liber primus.

In hunc librum primum ſcripſit Syluester Aldobrandinus.

Titulus 1. De iuſtitia & iure.

Ad hunc titulum ſcripſere Vlpianus de Zanis & Ferdin. Zoazes. Rainaldus Corſus *lib. 1. indagat. cap. 11. & lib. 2. cap. 14.* definitur autem iuſtitia hic cõſtans & perpetua voluntas ius ſuum vnicuique tribuendi *l. iuſtitia 10 h. t.* vel animi affectio ſuum cuique tribuens ac ſocietatem coniunctionis humanæ mirificè & æquè tuens. Cicero 5 *de finib.* Ariſt. *lib. 5 Ethic. cap. 1.*

§. iuriſprudentia. 1.

De hoc Alciat. *lib. 2. diſput. cap. 8.* Huius autẽ verſiculi ſenſus verus ac germanus mihi eſſe videtur vt iuriſprudentia nos doceat quomodo ius & leges cognoſcamus, per diuinas res intelligimus quæſtiones de religione, ceremoniis, de fide. & per humanas quæſtiones intelligimus de Repub. de legib. de bello, de pace, de vectigalibus & de iure ciuili. Cicero *lib. 3. de orat. & lib. 2. de legib. in Topicis & 1. de orator.* Ariſtot. *lib. 5. Ethic.*

§. His igitur. 2.

Iuſtinianus expoſiturus iura populi Romani pollicetur ſe accommodaturum ſuas perceptiones ad capacitatem diſcentium, qua in re imitatur ſtatuarios, qui primum rude aliquod opus effingunt, deinde paulo diligẽtius exponunt, & ad extremum, ſupremam manum imponunt, Fab. *in proœm. lib. 8. Iuſt. orat. lib. 1. cap. 2. & 3.* Cicero *Tuſcul. 5* Ariſtot. *lib. 5. Ethic.*

§. iuris præcepta. 3.

Vide Renardum *lib. 1. var. cap. 1.* Mercerium *lib. 2. opinion. cap. 2* Vualtherum *lib. 2. Miſcellaneor. cap 7.* Declaratur autem hic Iuriſconſulti triplex officium, qua de re Tull. *lib. 3. officio. & lib. 3. de finibus.* Ariſt. *lib. 5. Ethic. cap. 1. & cap. 3.*

§. Huius ſtudij. 4.

Hoc deſumptum eſt ex Vlpia. *in l. 1. §. 2. h. t.* Fab *lib. 2. cap. 4.* ſacrum publicũ & priuatum ponit, ſed publico cõtinetur ſacrũ, vt notat Budæus hic. Alciat. *in l. pupillus. §. munus. ff. de verb. ſignif.* Auſ. idyl. 25. Cicero *in partitionibus & de legibus l. 5. §. vlt. & leg. ſeq. ff. de cap. min.*

Tit. 2. De iure naturali gentium & ciuili.

Iuris priuati quod partim ex naturæ præceptis, partim ex inſtitutis gentiũ & partim ex ciuitate ſtatutis compoſitum, tres tradũtur hic ſpecies. naturale, nempe gentiũ, & ciuile de quibus ſpeciebus ordine nunc differemus, quæ enumerãtur quoque ab Vlpiano. *in l. 1. §. 2. & §. ius naturale. ff. de iuſt. & iure.*

§. ius naturale eſt.

Rainaldus Corſus *libr. 1. indagat. cap. 10. & 13.* vide Bart. *in tract. de teſtamentis. chs. 151* qui ponderat hunc text. ibi. & vide in ſimili Bald. *in l. 1. col. fin. verſ. 7. principaliter quæro. circa fin. de reb. dub.* Vide declarationem ad illum tex. per Hoſtienſ. *in ſumma extra. de ſponſali. ſub Rubr. illa de matrimonio. in 2. column. n. ſ.* vide multa conferentia ad materiam iuris in *extrauagant. bonis incip. vtin non minan. in Gloſſ. quodam magna.*

§. ius autem ciuile. 1.

In hunc §. Forcatulus Auiarij *cap. 2.* Quot & quibus modis ius ciuile accipiatur declarat hoc loco Imperator. coniunge autem cum hoc §. *l. 9. ff. de iuſt. & iure.*

Partim ſuo proprio.

Cicero hac de re *1. de legibus & in oratione pro Balbo.* Ariſt. *lib. 5. Ethic cap. 6.*

& 7. Cicero *lib.3.officior.*

Vocatúrque ius ciuile.

Sic Cicero *in Topicis* idem ius ſic definit, vt ſit æquitas conſtituta iis qui eiuſdem ciuitatis ſunt ad res ſuas obtinendas.

§.ſed ius quidem.2.

Magius *lib.1. Miſcellan.cap.16.* Zoannetus *verum quotid.cap.60.*

Vel Draconis leges.

Perperam hic Draconem facit legiſlatorem Lacedæmoniorum, cùm fuerit *Athenienſium* Draconis meminit Ariſtoteles *lib.2. politico.cap.vlt.* Plutarchus & Laertius in Solone Agel.*lib.11.cap.18.*

Quirites à Quirino.

Varro *lib.4. de ling.Latin.* Cicero *1. de legib.* Ouid.2.faſtor. Dionyſ.lib.2.

§.Conſtat autem.3.

Vide Platonem *octauo de Repub.* Ræuard.*de auth prud.cap.14.* hoc deſumptum eſt ex Vlpian.*in l.6. & 7. ff. de iuſt. & iure.* Cic.*in Topicis.*

§.Ius autem gentium.

¶ Ad Glo.in verb *pone, in fine.* vide Bart.eum reprobantem *in l.ex hoc iure. in 6.col. in 3. num. ff. de iuſtit. & iure, &c.* Et de hoc vide aliquid in vltim. quæſt.ſuper §.quod ferè, eodem titu.

§.Lex autem.4.

De lege Hortenſia vide Gellium.*lib.2.cap.25.* Verùm nota hîc nomen legis varias apud auctores noſtros ſignificationes habere, primum enim legis appellatione omnes iuris Romani ſcripti partes, immo etiam aliorum populorum iura ſcripta comprehenduntur vt in *l.omnes.ff.de iuſt. & iure in §. ius autẽ ſi.l.de quibus.ff.de legib.l.legitima.ff.de pactis* eaque ratione plebiſcita nonnumquam leges appellantur. nam & Aquiliam & Falcidiam leges appellamus, cum plebiſcita eſſe conſtet.vide *Dion.li.48.*

§.Senatuſconſultum.5.

Cùm populus Romanus multũ excreuiſſet, vt difficile cõuocarẽtur gratia ferendarum legum, ad Senatum deuoluta fuit iſta ſumma poteſtas, ideóque quicquid Senatus decreuiſſet, pro lege ſeruabatur. ſed hodie apud nos ſupremi Senatus legum authoritatem non habent quoniam exemplis iudicandum non eſt, ſed legibus, conſtitutionibus & moribus.

§.ſed & quod.6.

Duarenus *lib.1. diſput.cap.19.* Contius *lib.2.lect.cap.8.* Charondas. Longolius poſt tractatum de ſeruitutum vſucapione. Hic autẽ locus deſcriptus eſt ex *l.1.ff.de conſtit.princip. obiter* tamen hic notabis. omnia quæ principi placent legis vim non habere: quid enim ſi princeps paciſcatur aut contrahat cum aliquo an hanc conuentionem ius facere dicemus, pari modo nec quælibet interlocutio quam protulit in aliquo negotio princeps ius facit, quia non voluit princeps eam pro lege haberi: veruntamen addendum eſt ita demũ quod principi placuit legem eſſe, ſi nõn aduerſetur rectæ rationi.

§.Prætorum quoque.7.

Cuiacius *lib.8. obſeruatio.cap.38.* coniunge cum hoc §.*l.2.§.5.ff.de orig.iur.* pertinet etiam hic quod Tullius ait, edictum prætoris legem eſſe annuam.

§.Reſponſa.8.

Gomeſius *lib.2. vari.lectio.cap.30.* Cuiacius *lib.7. obſer.cap.25.* vide libellũ Ræuardi *de authoritate prudentum.* Iuriſcõſultorum authoritas quæ & quanta fuerit declarat Cicero *in oratione pro Cecinna* Eutropius *lib.8.* De reſponſis prudentum, & à quo ius reſpondendi de iure peteretur. vide *l.2.§.47.ff de orig.iur.*

§.ſine ſcripto.9.

Ius non perſcriptum eſt quod vſus non comprobauit, vſus inquam nõ repugnans iuri naturali & rectæ rationi, item vſus frequens & inueteratus, hoc eſt plurimorum annorum vſus, nam vt id quod moribus conſtitutum eſſe dicitur, vim iuris obtineat, in primis requiritur, vt ne iuri naturæ aduerſetur, quod tam non ſcripti quàm ſcripti iuris vnica eſt norma, quod ſi cum eo pugnet, nullius momenti erit *l.quod non ratione.ff. de legib.l.2. Cod. quæ ſit long.conſ.*

§.Et non.10.

Raimaldus Corſus *lib.1. indagat.cap.12.* redditur autem hic ratio, cur ciues Romani partem iure ſcripto, partim non ſcripto vtantur, quoniam origo iuris fluxit ab inſtitutis, vt ait Pomponius *in l.2.§.1.ff.de orig.iur.* qua de re Liuius *lib.3.* Halicar.*lib.10.*

§.ſed naturalia.11.

Ponitur hic differentia inter ius naturale & ius ciuile, naturale etenim de quo ſuprà dictum eſt mutari non poteſt vlla ciuili ratione, ſed ius ciuile mutatur pro morum & temporum varietate.

§.Omne autem.12.

Quidam hic faciunt initium tit.de iure perſonar. vt Cuiac. Hæc autem diuiſio maximè notanda eſt, quoniam continet argumentum librorum inſtitutionum, & ordinem ac methodum horum librorũ, de argumento proponit quia quicquid in ſequentibus titulis ſcriptum eſt agit, vel de rebus, vel de perſonis, vel de actionibus. ad ordinẽ quod attinet is talis eſt, vt primum agat de perſonis vt lib.1. ſecundo de rebus vt lib.2.& 3.& princ.lib.4. Tertio de actionibus vt in tit.de action.

Titulus 3. De iure perſonarum.

Huic Titulo reſpondet apud Harmenopulum *tit.de libertatibus lib 1.tit.18.* adde Titulum Pandectarum de iure perſonarum. Caius *1. Inſt.cap.13.*

§.ſumma itaque.

Omnes homines aut liberi ſunt. Hominum quiſquam neque eſt, neque fuit vnquam, qui ad alterum horum non pertineat, etſi enim quidam ſint de quorum ſtatu probabiliter dubitetur, quales ſunt ſtatuliberi & addicti, qui tamen rem paulo propius inſpiciet, facilè animaduertet eos horum generum alterutro contineri, coniunge l.manumiſſiones. *ff. de iuſt. & iure.l.ſi id quod ſeruus.de cond.indeb.*

§.Et libertas.1.

Quid ſit libertas declaratur hoc §.vide apud Harmenop *lib.1.tit.2.l.4.ff. de ſtatu hominum* de libertate vid. *Bart.in tract.l.Schiſ.8.col.* vide Glo.vt per Ang. Inſt.de iure perſonar.& Bald.*in l libertas.ff.de ſtatu hominum* plura de libertate & maxime patria, vide per Ioh. Niuera *inter conſ.Alb. Brun. conſ.12. q.1.* Speculator de treuga & pace ad finem.

§.ſeruitus autem.2.

Proponitur hîc ſeruitutis definitio quæ maximè notanda eſt: aliter eam definit Cicero *in paradoxis.* Quint.*lib 2.cap.3* An ſeruitus naturæ cõtraria ſit vide Ariſtot *lib.1.politico.cap.3. & 4.* Seneca *declam.7.* Bart.*in l.in 1.col. in verſo quare.ff.de ſeruis.* de diuiſione ſeruitutis vide *cap.cum redemptor.12.q.2.*

§.ſerui autem.3.

Antonius Auguſtinus *ad leg.ſed ſi mulieres.§.planè ignominia. ff. de excuſat. tutor.*

Quod Imperatores captiuos venderent, vide Gellium *lib.7.cap.4.* Plaut. *in Perſ. & Halyc.lib.4.* Cicero in orat.pro Flacco.

De mancipiis vide Varronem *de lingua latina* Macrobium *Saturnaliorum lib.3.cap.7.*

§.ſerui autem.&c.4.

De ſeruis qui ex ancillis noſtris naſcuntur vide Feſtũ *lib.19. & Nonium.* hos prudentes vernas vocabant.confer hunc § cum *l 5 ff.de ſtat.hom.* quæ ad hunc locum explicandum mirè confert tametſi verba diuerſa ſint.

Ad pretium participandum.

Alij, vt Cuiac.habent *Partiendum.* Sed perinde eſt.nam qui pretium quo venditur non participat is licet maior 20.annis fuerit cum diſtraheretur, ad libertatem nihilominus proclamare poteſt.vt l.1.ff.quib.ad libert.proclam. licet.

§.In ſeruorum.5.

Nihil intereſt vtrum quis natus an factus ſit ſeruus. at verò multum refert, vtrum quis natus an factus ſit liber.quamuis quantum ad miniſteria attinet & officia ſeruorum, inter ſe differant, ſerui enim alij ſunt actores, alij Atrienſes, alij Mediaſtini, alij ordinarij, alij vicarij.

Titulus 4. De Ingenuis.

Vide Caium *1.Inſt.§.1.*& Harmenopulum *lib.1.tit.18.§.5.* Hic autem totus Titulus ex Matt.petitus eſt *l.5 ff.de ſtatu homin.* Vlp.*in frag.*Paul.*lib.2.ſentent.cap.25.*

Ingenuus eſt.15.

Ingenuus eſt omnino liber, quoniam in eo nec ſeruitus, nec vllum ſeruitutis veſtigium eſt. porrò ingenuus eſt qui naſcitur liber, vt definitur hoc tit. vel qui natalibus à principe eſt reſtitutus. qua de re agitur *li.40. Pandect. titul.2.& lib.6.Cod.tit.8.Nouell.conſt.78.* Cicero *lib.3.de natura deorum.* Liuius *lib.10.*

§.Cum autem.1.

Mercerius *libro primo opinionum, cap 10.* Coniungẽ *l.2.Cod.de ingenuis manumiſſ.*& l.21.de captiu. An & quæ differentia ſit inter ſeruum eſſe & in ſeruitute eſſe, vide Fab.*lib.7 cap.3.* Paul.*5.ſentent.titu.1. vide gloſſ.mag.ſupr.titu.1. in 2.parte.*

Titulus 5. De Libertinis.

Auguſti-

Auguſtinus ad l.1.§.1.ff.de excuſat.tutor.& lib.3.emend.cap.7.in fine. Ne homines perpetuò iſta belluina & miſera ſeruitute tenerentur, veteres eius tollendæ cauſæ varios inuenerunt modos, quæ hic enumerantur. intereſt enim Reipublicæ, ciuitates repleri liberis hominibus, & libertas res eſt inæſtimabilis.

Libertini ſunt.

Obſeruandum hic eſt antiquitus libertinos dictos fuiſſe, non qui manumiſſi fuiſſent, ſed qui ex iis eſſent procreati: id eſt, liberos eorum qui manumiſſi eſſent, qua de re S[...]ton. in Claud.cap.24 poſtea verò libertinos appellatos, qui cùm ſerui fuiſſent, libertatem conſecuti eſſent: & hoc ſenſu paſſim in hoc titulo, & in libris noſtris verbum hoc vſurpatur.

§ Multis autem.1.

Ræuardus lib.4.varior.cap 9. vide Cornelium Tacitum lib.13. Politianum Miſcel.198. vide l.1.Cod.de Latin.libert.tollenda.

Vindicta.

Vindicta virgula erat quam lictor ſerui manumittendi capiti imponens eundem in libertatem vindicabat. qua de re Vlp 2. in Frag. tit.1. Boet. in Topicis Cicero Theophil. in §.vlt.h.t. meminit etiá huius virgulæ Plutarchus in libello de iis qui tardius à Deo puniuntur.

§.Serui verò.2.

Rainaldus Corſus lib.1 indagat.cap.15. monet autem hic manumiſſioné quouis tempore & loco fieri poſſe, quod quomodo intelligendum ſit, optimè declarat hic Hotom.

§ Libertinorum.3.

Ad intellectum huius §.vide Alciatum lib.1.parerg.cap.16 Ferandum lib.2.explicat.cap.18. Marcum Vertranium de iur.lib.1.cap.29. Politianum Miſcellan.84. Turneb.lib.7.aduerſ.cap.22.

Titulus 6. Quibus ex cauſ.manum.

Hoc titulo explicatur lex Ælia Sentia, quę lata fuit Augusti temporibus, Sexto Ælio & L.Caninio.coſſ. eius capita quot & quę notat Iul. Pac. in lib. 1. Inſtit. huc etiam pertinet titulus ff. horum qui & à quibus manum. & tit. quæ in fraud.credit.

Non tamen cuicumque.

Lex AElia Sentia.

De lege Ælia Sentia Connan.lib.2.cap.5. Vlp.in frag.tit.1.

§.Licet autem.1.

Contius legit licet tamen, ſicut & Theophil. & in aliis exemplaribus legitur.

Qui ſoluendo non eſt.

Is dicitur non eſſe ſoluendo, qui nó poteſt ſoluere ſolitum quod debet, ſiue nihil, ſiue partem tantum ſoluere poſſit. l.ſoluendo.114.ff.de verb.ſig.

§.idémque iuris.2.

§.in fraudem.3.

Ad materiam iſtius §.vide Iaſon. Inſtit.de action. §.item ſi quis in fraudem. columna 9.

§.Eadem lege.4.

Conſilium exercere quid ſit vide Alciatum lib.1.parerg.cap.41. Anton. Aug.cap.2.lib.1.emendat.

§.iuſtæ autem.5.

§.ſemel autem.6.

§.Cum ergo.7.

Tit.7. De lege Fuſia Caninia tollenda.

De varia huius tituli inſcriptione, vide D.Goth. Iul. Paccium & alios.

Lege Fuſia.

Tit.8. De his qui ſunt ſui vel alieni iuris.

ſequitur de iure.

Hic locus deſcriptus eſt ex lib.1. Inſtitutionum Caij titul.3. & ex l.1.ff.de his qui ſunt ſui.

§.in poteſtate.1.

In hoc §.duo tractantur, primum oſtéditur quæ ſit origo poteſtatis, quá domini habent in ſeruos: ſecundo referuntur effectus herilis imperij, ſeu poteſtatis dominicæ.

§.ſed hoc tempore.2.

De conſtitutione diui Antonini, vide Senecam lib.3.de beneficiis.

De dominorum aſperitate, vide Macrob.lib.1.Saturn.cap.7.

§.ſed & maior.

Corraſius lib.1.Miſcellan.cap.23. De Aſylo ſiue de æde ſacra, vide Cicer. Verr.3.& 4. Liuius lib.23. Senecam lib.1.declam. Tacitum lib.3.

Titulus 9. De patria poteſtate.

Ræuardus ad leges duodecim tabularum cap.3. ad illam materiam, vide l.patre, de his qui ſunt ſui vel alieni iuris.

Et ad Gloſſ. in verb. ius autem vide text. in l.cùm oportet. §. non autem ibi patria poteſtas. C. de bon.poſſeſſ. contra tab.

l.in poteſtate noſtra.

Locus hic deſumptus eſt ex l.3.ff.de his qui ſunt ſui vel alieni iur.

§.Nuptiæ autem.1.

De nuptiis ſiue de matrimonio, vide Gelliú lib.4. cap 3. Rainaldum Corſum lib.1.indagat.cap.16 & 29.l.10.& 11.ff.de ritu nupt. nota autem hic differre nuptias à matrimonio: nuptiæ etenim ſine matrimonio eſſe nó poſſunt; & matrimonium ſine nuptiis eſſe poteſt: Papinianus 15 Reſp.

§.ius autem.2.

Forcatul. Necyom.dialog.15. Vaconius lib.1.declar.cap.8 Halicar.lib.2.

De iure poteſtatis, & quibus proprium ſit, vide Alciat.2.diſp.cap.22. Valerium Maximum lib.5.cap.8 Huius etiam iuris meminit Liuius lib.1. vide Alciat. in l.poteſtatis.ff.de verb.ſign. §.in poteſtate. Ad Gloſſ. in verb. ius autem. adde tex. in l.cùm oportet. §.non autem ibi propria poteſt &c. per quem text. videtur addi vnus effectus patriæ poteſtatis.

§.Qui igitur ex te.3.

Coniunge l.4.& 5.ff.de his qui ſunt ſui. confer hunc locum cum l.2.§.nam qui ff.de his qui ſunt ſui.

Titulus 10. De nuptiis.

Antonius Guibertus lib.1.queſtion.iur cap.12. Contius lib.1 lect.cap.4. Declarantur autem hoc titulo quę ſint iuſtæ nuptiæ, ita vt quidá exiſtiment, de iuſtis nuptiis legendum eſſe. continet itaque hic titulus rudiméta tituli Pandectarum de ritu nuptiarum, & tituli Codicis de nuptiis.

iuſtas autem.

Vt legitimæ ſint nuptiæ in primis requiritur, vt hi qui coeunt ciues ſint Romani, hac de re vide Strab. Halicar. & Sigon. de iur.antiq.ciui.Rom.lib.1. cap.9. Papinianum 15. Reſponſ.

Maſculi quidam puberes.

Quod impuberes iuſtas inter ſe nuptias contrahere non poſſint, declarat Plato lib.11. de leg. 16 Macrob.lib.1 in ſomn.Scip.cap.6. congruit l.4 ff. de ritu nuptiar. Nouell.100.& Leonis 78.

§.Ergo non omnes.1.

Coniuge cum hoc §. l. 50. & l.vlt.ff.de ritu nupt. nota autem hic nuptias contrahi non poſſe, inter eas perſonas quæ parentum liberorúmve locum inter ſe obtinent, quòd optimè declarat Xenophon. in libro Sympoſ. & Plato, lib.8.de legib.& 8.de Repub. ratio autem huius rei adfertur ab Ariſtotele, lib.2.politicor. hac de re præclarè Philo in decalog.lib.1.

§.inter eas quoque.2.

Ad huius §, faciliorem intellectum, vide l. 18.ff.de ritu nupt. loquitur enim ibi Iuriſconſultus de nuptiis prohibitis inter cognatos ex tranſuerſo gradu. Summa autem prohibitionis nuptiarum quæ hac iuris ciuilis parte continetur hæc eſt, nempe nuptiæ prohibétur inter eos qui coniuncti ſunt, vel in ſecundo vel in tertio, & in quarto gradu in lineá inæquali.

§.Fratris verò.3.

Congruit cum hoc §.l.17.Cod.hoc tit.& l.12.ff.de ritu nuptiar.

ſororis filiam.

Ambroſius epiſt.66.12. ſcribit ex quarto gradu vxorem ducere licere.

§.Duorum.4.

Contius lib.2.cap.1. Tacitus lib.4.cap.12. dicitur autem conſobrinorú nuptias lege eſſe permiſſas, vt videre eſt in lege Moſaica Geneſ.cap.29. & iure ciuili hic.& l.78.§.filiam.ff.ad Trebell.l.19.Cod.hoc tit.

§.item Amitam.

Amitam ne adoptiuam quidem vxorem ducere permittitur. l.per adoptio-

non 17.§.1.ff.eod.

§.Adfinitatis quoque.6.

Ad huius § intellectum ſciendum eſt affinitatem eſſe perſonarum coniunctionem, ſine vlla cognatione ex nuptiis procedentem, vt rectè definit hic Theophilus.

Qui duas vxores.

De duabus vxoribus ducendis legem tulit Valentinianus. Hiſtor.tripert. *lib.8.cap.11.*

§.ſocrum quoque.7.

Socrum aut nouercam ducere non poſſumus, quoniam parentū libero rúmve loco habentur.*l.4.§.7.ff.de gradib.adfinit.vide epiſt.1.ad Corinth.cap.5.*

§.Mariti tamen.8.

Nuptię inter compriuignos iure contrahuntur.*l.generali 34.§.2.ff de ritu nuptiar.*quoniā neque cognati inter ſe neque affines ſunt *l.Titia.ff.de verb.obl.5.*

§.ſi vxor tua.9.

§.illud certum eſt.10.

Nuptiis impedimento ſunt ſeruiles etiam cognationes vt *l.14.§.1.ff.de ritu.nup.*

§.ſunt Italiæ.11.

Perſonas alias quæ nuptias contrahere non poſſunt, vide quæ notaui *in tit.ff.de ritu nup.*

§.ſi aduerſus ea.12.

Contius *lib.2.diſput.cap.11.*

§.Aliquando.13.

Cuius matrimonium, vide Alciat.*lib.3.parad. cap.16.* Explicantur autem in hoc § duo modi legitimandi, vnus ſi filius naturalis offeratur Curiæ, alter ſi mater eius ex concubina fiat vxor qua de re eſt *l.10. Cod.de natur.liber.*

Tit.11. De adoptionibus.

Quæret hic aliquis quare de adoptionibus potius quàm de adoptione dixerit, ſed (vt opinor) multitudinis numero vtitur, reſpiciens ad duas ſpecies adoptionis, quarum vna retinet nomen generis, vocaturque ſimpliciter adoptio: altera dicitur arrogatio, magna tamen eſt differentia. adoptamus etenim coram magiſtratu alienum filiumfamilias, arrogamus authoritate principis patrem familias, vt dicemus *in §.1.l.3. & vide* Harmenop. *lib.2.tit.8.* Caius *1.Inſt.cap.5.* Vlpian.*in frag.tit.8.*

Non ſolum autem.

Totum hoc ex Vlpiano deſumptum eſſe videtur cùm ait, *non tantum naturales liberi in poteſtate parentum ſunt, ſed etiam adoptiui.l.2.ff.de adoption.*

§.Adoptio autem.1.

Quod adoptio tribus non duobus modis fiat, vide Valerium *lib.7. cap.9.* & Dion.55.40.*&* 46.Cicero *lib.11.de legib.*& in orat. pro domo ſua: de Adrogatione vide Gellium *lib.5.cap.19.*

§.ſed hodie.2.

§.Cùm autem.3.

Forcatul.Necyomant.*dialog.98.*Goueanus *lib.2.var.lect.cap.10.*

§.Minorem natu.4.

Rainaldus Corſus *lib.1.indagat.cap.18.*

§.Licet autem.5.

Contius *lib.1.lect.ſubſec.cap.6.*

§.Et tam filium.6.

§.ſi quis.7.

§.in plurimis.8.

§.ſed & illud.9.

Turnebus *lib.29.aduerſ.cap.5.*Forcatulus *Auiarij cap.8* Ferandus *lib.2.explicat.cap.19.*Magius *lib.2.miſcellan.cap.5.* De Spadonibus vide Ant.Auguſt. *emend.lib.3.c.5.*

§.Fœminæ.10.

§.illud proprium eſt.11

An Tiberius ante Auguſtum adoptauerit, vide Suetonium *in Auguſt.cap.19.*& Tacitum *lib.12.annal.*

§.Apud Catonem.12.

Contius *d.cap.6.*vide Gellium *lib.13.cap.18.& lib.5.cap.19.iunge.l.fin.§.ſimiſque modo.C.de Latina libert.toll.* [illegible]

Titulus 12. Quibus modis ius &c.

Patriæ poteſtatis ſoluendæ hoc titulo enumerātur modi, videlicet mors parentis, deportatio patris vel filij, ſeruitus pœnæ, patriciatus, filij captiuitas emancipat. & adoptio. vide Harmen.*lib.1.tit.17.*Vlpia.*tit.10.* Qui in poteſtate mancipióve ſunt, an & quemadmodum ex iure liberentur vide Paul.*2.ſent.tit.25.*

Patriæ.

Exiſtimant quidam hoc verbum *Patriæ* expungendum eſſe, quod hic nō ſolùm de patria, ſed etiam de herili poteſtate loquatur.

Videamus nunc.

Ad intellectum huius *§.vide l.5 ff.de his qui ſunt ſui.*

An ſacerdotium liberet filium à patria poteſtate, declarat hic Bart. Morte patris an & quemadmodum patria poteſtas ſoluatur, vide Harmen.*lib.1.tit.17.§.2.*

§.Cùm autem.1.

In hunc §.Alciatus *lib.1.parerg.* De deportatione loquitur hic Imperator quæ quaſi mors dicitur. qua de re eſt *l.verum.§.Societas.ff pro ſocio,* cui adde *lib.9.& vlt.Cod.de ſenten.paſſ.*qui loci hunc pulchrè illuſtrant.

An & quibus relegare conceſſum ſit. An pater deportatus ciuitatē amittat. An captiuitas patris vel filij diſſoluat patriam poteſtatem. *vide Bart. & Bald.hic.*

§.Relegati.2.

Vide Apoſtill.Bart. qui reprobat gloſſ.ſuam.*in l.vt vim ſub litera.D.inſt.& iur.* Et circa iſtud dictum vide Iaſ.*Inſtitut.de actionib.*ſuper definitionem in gloſ.in verbo *quemam*, vide Bart.*in l.amiſſione.§.qui deficiunt de capit.diminut.*

An relegatio patris & filij ius patrię poteſtatis adimat An bannitus æquiparandus ſit deportato: vide hic Bald. An & quæ differentia ſit inter relegatum & deportatum, Theoph.hic.

§.Pœnæ ſeruus.3.

Pœnæ ſeruus effectus filios in poteſtate habere deſinit. Serui autem quomodo pœnæ efficiantur, declarat hoc loco Imperator. Grauitatem autem huius ſupplicij deſcribit Diodo.*Sicul.lib.6.l.ſunt quidam.17.ff.de pœnis.*

§.Filiusfamiliàs.4.

Turnebus *lib.15.cap.16.* Quæ autem dignitas filium à patria poteſtate liberet declarat hic Iuſt. qua in re cōſule *l.vlt.Cod.de conſul.l.ſi maritus.7.Cod.de patria poteſtate.*vide Halicar.*lib.2.*vide Budæum in Pandectas.

Imperialibus codicillis.

Quid ſibi velint hæ duæ voces optimè explicat Sueton. *in Claud.cap.29. Nero.81.*

Vide Gloſſ.*in c.indecorum,de ætate & qualitate,*

§.ſi ab hoſtibus.5.

Vide ad quid alleget hunc text. *in l.ſi is qui pro emptore. coll.pen.de vſucap.* præterea ad intellectum huius §.vide *l.12.§.1.ff.de captiuis.*

An & quare captus ab hoſtibus fingatur ſeruus. vide hic Bart. obiter autē notabis patriam poteſtatem captiuitate patris ſuſpendi, non autem ſolui, vt notatur in fragmentis Vlpian.Tit.10.§.4.

§.Præterea.6.

Ferandus *lib.2.explicat.20.*Nannius *lib.10.miſcell.cap.4*

§.Admonendi. 7.

§.ſed etſi pater.8.

§.Illud autem.9.

Socin.*in reg.186.*

§.Et quidem.10.

Vide Bart.in l.quidam col.2.verſ.venio.aduerſ.ſed videamus.de verb.oblig.

Titulus 13. De tutelis.

Scripſit ad hanc materiam Damhouderius in tractatu patrocinio pupillorum. extat etiam in tutelæ materia liber Ioannis Rami.

Tranſeamus.

De hac perſonarum diuiſione vide Connanum *lib.2.cap.1.*

§.Eſt autem.1.

De capite libero, vide Gellium *lib.5.cap.19.*

§.tutores autem.2.

De aedituis vide Plinium *lib.14.cap.7.* & Gellium *lib.12.cap.10.*

§.Permiſ-

Digitized by Google

§.Permiſſum eſt.5.

De teſtamentaria tutela.vide Platonem 11.*de legib.*

§.Cum autem.4.

§.ſed etſi.5.

Titulus 14. Qui teſtament.tutor.

Dari autem.

§.ſed & ſeruus.1.

Connanus *lib.2.cap.2.* Gellius *lib.11.cap.10.* Charondas *lib.1. veriſim. cap. fin.* Straitman *harmonie iur.pag.*267.

§.Furioſus vel.2.

§.Ad certum.3.

Inſtit.*qui teſtamento tut.dar.poſſ.* Bart.*in l.ſi is qui ducenta. in §. rerum. de reb. dub.col.2.verſ. nec obſtat.*

§.Certæ autem rei.4.

§.ſi quis filiabus.5.

Gellius *lib.2.cap.*13.

Titulus 15. De legit.adgnat.tute.

Ad intellectum huius tituli, adde quæ dicuntur in titulo de legitima patronorum tutela.de hoc eſt titulus.ff.*& Cod.de legit.tutor.*

Quibus autem.

De legitima agnatorum tutela vide Platonem 11.*de legibus.* ad hunc locũ vide *l.1.& 7.Cod.de legit.tutor.l.1.Cod.de legitim. tutela.* vide Vlpian. *in fragm. titu.11.*

§.ſunt autem.1.

Qui dicantur agnati declarat hoc loco Imperator.quod etiam optimè demonſtrat Bart.hic.&plura vide apud Modeſtin.*in l.4.§.1.& Vlp. in l.1.ff.de grad.aff.* Harmen.*lib.4 tit.6.*§.1. Agnatus vt quis ſit quid neceſſe ſit,dic vt notatur in margine in corpore iuris.

§.Quod autem.2.

Coniunge cum hoc §.*l.6.ff.de legiti.tutor.*

§.ſed adgnationis.3.

Singularis eſt hic §.& optimè explicatur à Bart.& Bald.hic quos vide.

Plerumque perimitur.

Hanc vocem plerumque adiecit quaſi diceret vt ſæpius agnatio perimitur omni capitis diminutione,vide de his plura quæ notantur *in Inſt.Theoph.*

Adgnatio iuris nomine eſt.

Nec in vet.nec in Theod.additur ciuilis.

Titulus 16. De capitis diminutione.

In hunc titulum vide Forcerium *lib.1.ſelect.cap.26.* Goueanum *lib.1. Variar.lect.cap.26.* Vlpian.in frag. *Tit.5.§.10.& tit.11.* Cæterum explicatur quid ſit capitis diminutio.

Eſt autem.

Continetur hic capitis deminutionis definitio & eiuſdem tripartita diuiſio ex *l.1.& vlt.ff.de cap.min.*

Tribus modis.

Duobus tantum modis accidere dicet aliquis:nam aut magna eſt aut minor,magna enim comprehendit maximã & mediam *vt l.1.§.ſi filius ff.de ſuis & legit.hered.*

§.Maxima capitis.1.

Propoſita triplici diuiſione,oſtendit iam quid ſit maxima capitis deminutio.Maximã autem capitis deminutionem patiuntur ſerui pœnæ reuocati in ſeruitutẽ ob ingratitudinem qui ſeipſos vendiderunt, vt hic, qui in inſulam deportati ob delictum. Cicero *pro Cæcina,* Liuius *lib.*3 Halicarn.*lib.*4.

§.Minor ſiue.2.

De hac poſtrema capitis deminutione.vide Boetium *in Topicis,* Cicero. *in oratione pro Cæcina.*

Vel qui in inſulam deportatus.

Deportatio hic ſpecies,mediæ capitis diminutionis conſtituitur.

Aqua & igni interdictum.

De aquę & ignis interdictione vide Budęum *in l.pen.ff.de donat.inter vir. & vxor.* Boetium *in Top.Ciceron.* Cicero *lib.ad Attic.epiſt.*3.

§.Minima.3.

De hac minima capitis diminutione vide Ciceronem *in Topicis loco ab adiunctis.*

§.ſeruus autem.4.

Hic §.deſumptus eſt ex Modeſt.*in l.3.ff.de ſenator.*

§.Quibus autem.5.

Remotus à dignitate,ſtatum nõ perdit,vnde ſi remotus propter turpitudinem fuerit,nec iudicare,nec teſtimoniũ dicere poteſt,*vt l.2 ff.de ſenator.*

§.Quod autem.6.

An minima capitis deminutio cognationẽ tollat quoad effectus ciuiles. An iura ſanguinis aliqua capitis deminutione tollantur. An & quæ perdat damnatus in metallum,vide hic Bald.

§.Quantum autem.7.

Totus hic §.deſumptus eſt ex Caio *in l.4.ff.de legit.tutor.*

Tit.17. De legit.patron.tutel.

Patroni & eorum liberi conſequuntur ſuorum liberorum tutelam,

Ex eadem lege.

Patronorum tutela vnde introducta fuerit declaratur hoc titulo, vide *l.3. ff.de legitim.tutor.*

Tit.18. De legit.parent.tutel.

Quam rationem habent patroni ad libertos quos manumiſerunt, eandẽ habent parentes ad filios à ſe emancipatos.

Exemplo.

Quod ait,patrem & auum liberum emãcipatorum tutorẽ eſſe hoc Vlp. *in l.3.ff.de legit.tutor.* dixerat vicẽ legitimi tutoris ſuſtinere.vid.Vlp.*in fragm.* An & ad quem ſpectet onus tutelæ declarat hoc loco Bald.

Tit.19. De fiduciaria tutela.

Iacobus Reuardus.*de auctor.prud.cap.*15.quę fiduciaria tutelą appellari debeat declarat hic Hotom.hinc fiduciarij tutores appellantur.

Eſt & alia.

Ad intellectum huius loci,vide Vlpian.*tit.* 9.

An minor 25.annis tutor eſſe poſſit vide hic Bald. An frater ſit legitimus tutor fratris.Bart.hic.

Tit.20 De attiliano tutore, & eo qui ex lege Iulia & Titia dabatur.

De hoc dixi titulo.ff *de tutorib.& curatorib.datis ab his.* vide Vlp. *in fragm. tit.11.§.14.* Gaium 1.*Inſt tit.7.*

ſi cui nullus.

Tribunorum plebis.

Tribuni plebis totidem id eſt decem fuerunt creati L. Minuto & M.Horatio Pulillo conſ.qui edicta communiter conſcribere ſolent. vide Cicero.*Off.*

§.ſed etſi teſtamento.1.

§.Ab hoſtibus.2.

Ad intellectum huius loci Vlpian.*in l.1.& 2.ff.de legitim.tutor.*

§.ſed ex his legibus.3.

Claud.in primis pupillis tutores eſſe dandos introduxit. qua de re Sueton.*in Clau.ca.23.ſ.a.11.l.penult.ff.rem pup.ſalu.fore.*

§.Sed hoc iure.4.

Aug.*ad tit.de excuſ.tutor.l.Athenę.*§.2. Cor.*ſ.lib.5.miſ.c.24.* Tutoris dandi poteſtas quibus competebat tempore Iuſtiniani. An iudex maleficorum cognoſcere poſſit de re pecuniaria, Tutoris datio an ſit meri,vel mixti imperij ſiue iuriſdictionis.*Bart.hic.*

Digitized by Google

§.Nos autem per.5.

Hic §.optimè explicatur à Baldo.

§.Impuberes.6.

§.Quum ergo pupillorum.7.

Plato.9.*de leg*.16.

Titulus 21. De authoritate tutotum.

Authoritas vnde dicta vide *hic Iul. Pac. inſt.* Vlp. *in frag. tit.* 11 §.25.26.&27. eſt Tit. *ff. de Cod. de Auth praſt.*

An & quomodo authoritas præbeatur, declaratur hic à Cuiacio.

An & quomodo adultus obligetur, vt hic Baldum.

§.Neque tamen.1.

Ferand. *lib.1. explicat. cap.*21. Anton. Aug. *lib.3. emend. cap.*7.

§.Tutor autem.2.

Continetur hic ratio quare ſolus pupillus nequit adire hereditatem, quoniam ſcilicet diſcretionem non babet, nec cognoſcit cauſas acquirendæ hereditatis, quod re quiritur, *vt* [illegible] *pup.* [illegible] *ff. de acquir. hered.* optimè autem hic §. *explicatur* à Baldo hic Anton. Aug. *emend. pag.*56.

§.ſi inter.3.

Iudicium verum inter tutorem & pupillum eſſe poſſit declarat hic Gloſſa.

Titulus.22. Quibus modis tulela finitur.

Vide Titulum Cod. *quando tutores eſſe deſinunt*, hoc autem Titulo nouē modi explicantur, pubertas capitis, deminutio pupilli, cōditionis euentus, mórs pupilli, mors tutoris, capitis deminutio tutoris, tempus, excuſatio, remotio Cont. *lib.2. ſubſcc. cap.*13. Ræuard. *lib.1. var. cap.*10.

Tutela legitima an finiatur ipſo iure vel vtrum durent reliquiæ primæ tutelæ, vide hic Bart.

§.item finitur.1.

Menoch. *de arbit. iud. lib.2. cap.*58.

§.ſed etſi vſque.2.

Vide. *l.*8. §.2. *l.*11. *ff. de teſtam. tute. l.*6. §.1. *l.*14. *in fine. ff. de tutelis.*

§.ſimili modo.3.

§.ſed & capitis.4.

Rainald. Corſus. *lib.1. ind agat cap.*17.

§.Præterea.5.

§.Deſinunt.6.

Conſtituitur hic differentia inter conſtituere & finiri, vt Paulus cum de vſufructu agit in ſententiis inter amittere & finiri.

Titulus.23. De curatoribus.

Caius 1. *Inſt. Tit. vlt.* Vlpian. *Ti.*12. quidam libri addunt *dandis vel confirmādis*, alij de curatoribus. qua de re Cuiac. hic. An & quę ſit inter tutorem & curatorem differentia, vide Doctor. hic.

Curatores dantur puberibus minoribus.

§.Dantur.1.

§.item inuiti.2.

Pro intellectu huius §. vide Ræuard. *lib.1. cap.*37.

§.Furioſi quoque.3.

Vide *l.*1. *ff. & Cod. de curatoribus.* Forcat. *Necyom. dial.*33. hic §. optinè etiam explicatur à Bald. hic.

§.ſed & mente captis.4.

Quid differat mente captus à furioſo declarat hic Theop.

§.interdum autem.5.

§.Quod ſi tutor.6.

Tit. 24. De ſatiſdatione tutorum vel curatorum.

Continetur hic cautionis ſeu ſtipulationis rem pupilli ſaluam fore forma Li. Quinam tutores ſatiſdare non cogantur, vide hic Theop.

§.ſed ſi ex teſtamento.1.

§.ſciendum autem.2.

§.Quib us conſtitutionibus.3.

§.Neque autem.4.

An & qui fuerint præfecti vrbis, vide Gell *lib.*13. *cap.*14.

Tit.25. De excuſationibus tutorum vel curatorum.

In hunc Titulum Zoannetus *reſt. cap.*19. Feran. *lib.*1. *explicat.*22.*c.* Quæ ſint communia tutoris & curatorum declarat hic Iul. Pac. in ſua ſynopſi.

An liberorum numerus excuſet à tutela & de liberorum numero, vide *l.* 1. *Cod. de nu. lib.*

§.Item Diuus Marcus.1.

Marcus Vertranius *de iur. lib. cap.*17. & 18. & 20.

Semeſtrium mentio ſæpiſſimè fit in iure noſtro, vt in *l.*46. *ff. de pactis.* Suet. in Aug. *cap.*35. & in Claud. *cap.*14.

§.Item qui reip.2.

§.Et qui poteſtatem.3.

§.item propter litem.4.

§.item tria.5.

§.ſed & propter.6.

§.item propter aduerſam.7.

Menoch. *de arbit. iud. caſ.*60.

§.ſimiliter eum.8.

§.item ſi propter.9.

§.Non eſſe autem.10.

§.inimicitiæ.11.

Ræuard. *lib.*5. *var. cap.*25.

§.item is qui.12.

§.item maior.13.

Cuiac. *lib.*17. *obſ. ca.*28. Menoch. *de arbit. iud. lib.*2. *caſ.*59. Crinitus *lib.*8. *de honeſt. diſcip. cap.*18.

§.qui autem.14.

Marcus Vertranius *de iure liber. capite* 19.

Titulus.26. De ſuſpectis tutoribus.

Anton. Aug. *lib.*11. *emend. cap. vlt.*

§.Oſtendimus.1.

§.Conſequens.2.

§.ſuſpectus autem.3.

§.ſi quis tutor.4.

Finis lib.1. Inſt.

LIBER

Digitized by Google

LIBER SECVNDVS Inſtitutionum.

Titulus 1. De rerum diuiſione & adquirendo ipſorum dominio.

In hunc titulum ſcripſit Contius *lib. diſput. ca.* 11. Rain. Corſus *lib. 2 indagat. cap.* 9. qua de re in ff. eſt *Titulus de adquir. rer. domin.* his adiungendus Vlpian. *tit. de dominiis & adquiſitionibus rerum.*

Superiore libro.

Continetur hic epitome prioris *libri inſtitutionum.*

Patrimonio noſtro.

Patrimonium bona paterna ſignificat, & matrimonium bona materna. Senec. *lib. 1. de benef. cap.* 3.

§. Et quidem naturali iure. 1.

In hunc §. Cuiac. *lib. 10. obſ. cap.* 7. Quænam autem communia & publica ſint declarat hoc loco Imperator.

Aër, aqua profluens.

Aëris & aquæ fluentis an vſus communis ſit declarat hic Cuiac. qua de re vide Ouid. *9. Metamorph.* & Plaut. *in Rud.* Quid autem differat aqua profluens à flumine pluribus oſtendit hic Hotom.

§. Flumina. 2.

Separat. hoc loco Imperator publica à communibus. qua de re vide hic Cuiac.

§. Eſt autem. 3.

Quid ſit littus Harmen. *lib. 2. tit. 1. §. 77. & lex* 112. *ff. de verb. ſig.* Tullius etiam in Topicis. Quid autem differat littus à ripa, conſule hic Cuiac.

§. Riparum quoque. 4.

In hunc § vide Forcat. *Necyomant. dialo.* 26. Quid autem ſit Ripa declarat Vlpian. *in l. 1. ff. de flumin.* cæterùm dicitur hic Riparũ vſum publicum eſſe, cùm proprietas ſit eorum qui propè ripas prædia poſſident, quibus potiſſimum & earum muniendarum onus incumbit.

§. Littorum quoque. 5.

Hæc de littorum vſu ſupervacanea eſſe exiſtimat Hotomannus hic, quẽ vide. verùm de eius intellectu vide Forcat. *Necyoman. dial.* 84. An & quæ ſit differentia inter publica & communia. An portus maris ſit publicus, an verò communis. An etiam viæ ſint publicæ vide hic Bart.

§. Vniuerſitatis. 6.

Quæ loca vniuerſitatis dicantur declarat hoc loco, Iuſtinianus. qua de re vide *l. 1. ff. h. t.* Cicer. 10. *Stoic.* De Theatro Cicero *lib. 3. de finibus.*

An & quæ nullius eſſe dicantur. An teſtimonium quilibet dicere poſſit in cauſa vniuerſitatis qui ſit de vniuerſitate, declarat hic Bald.

§. Nullus autem. 7.

Res nullius eſſe dicuntur quæ ſacra, religioſa, vel ſancta ſunt vt in *l. 6. §. 2. h. t.* qua de re ſupra ſatis ſuperque diximus. Harm. eo *lib. 1. tit. §.* 73.

§. ſacræ res. 8.

De ritu veteris ædis ſacrandæ. Alex. Neap. *lib. 6. cap. 24. & lib. 2. cap.* 8. Macrob. *lib. 3. Sat. cap.* 3. Feſt. *lib.* 17. & Macrob. *d. lib. 3. cap.* 7 *Ouimus lib.* 2.

§. Religioſum locum. 9.

In hunc §. Ferand. *lib. explicat. cap.* 23. Ant. Aug *lib. 2. emend. cap.* 2.

Item ſi alienus.

Vlpianũ huius loci interpretem habes *in l. 2. §. ſi vſuſfructus. ff. de relig. & ſumpt. fun.*

De mortuorum illatione per quam religioſa loca fiunt, vide Cicer. *lib. 2. de legib.* Macrob. *lib. 3. Satur. cap.* 3. Angel. *lib. 4. cap.* 9.

§. Sanctæ. 10.

Gilbert. Reg. *lib. 2 ἐναντιοφανῶν. cap.* 4. Ferand. *lib. 2. explic. cap.* 24. De loco Sacro, prophano, ſancto. Macrob. *d. loco.*

Muri & portæ ciuitatis.

Portas ſanctas eſſe ait, vt *in l. 2. ff. ne quid in loco ſacro.* Quod tamen Plutarchus negat *in quæſtionibus Romanis & Romulo.* muri itidem dicuntur ſancti vt in *l. 8. 9. & l. vlt. ff. de rer. diuiſ.* Feſtus in voce *Sanctum* Cicero *lib. 3. de natura deorum.*

§. Singulorum autem. 11.

Vaconius *lib. 1. declar. cap.* 11. Coraſ. *lib. 6. miſcell. cap. 15. fol. 32. num. 34. 38. & 54. repetitionum* 1.

§. Feræ beſtiæ. 12.

In hunc §. Forcatu. *amiorũ cap.* 4. Contius *lib. 1. diſput. cap. 11. fol. 117. num. 36. repetitionum* 5.

§. Illud quæſitum eſt. 13.

Ad intellectum huius §. vide *l. 5. de acquir. rer. domin.*

§. Apium quoque. 14.

Pro faciliori huius §. ſenſu vide Forcat. *d. loco cap. 6. 7. 9. &* 11 Ferãd. *lib. 2. explic. cap.* 15. Magium *lib. 1. miſcel. cap.* 3. Pileum *quæſt.* 73. In hũc §. vide declamationem elegantem Quintiliani *de apibus pauperis.* Plin. *li. 11. ca.* 5. De alueo. Plin. *lib. 21. cap.* 14. Harmen. *lib. 2. tit. 1. §.* 23. Varro *lib. 3. cap.* 16. Colum. *lib.* 9.

§. Pauonum. 15.

Pauones, columbæ, cerui, & animalia quæ ex conſuetudine abire & redire ſolent, ſi reuertendi cõſuetudinem deſeruerint, fiunt occupantium vide *l. 37. ſi pauonem. ff. de furtis.* De ceruis manſuetis inſigne exemplũ extat illud ceruæ Sertorianæ & apud Virgil. 7. *Æneid.* An pauones feri & agreſti ſint natura. vide Varro, 3. *de re ruſt. cap.* 6. Colum. *lib. 8. cap.* 11. Varro d. loco cap. 7.

§. Gallinarum. 16.

Qui gallinas & anſeres lucrãdi animo detinet, furtum committit. ad intellectum autẽ huius loci meminerimus eorum quæ narrat Plin. *lib 8. cap.* 53. *l. 5. & 6. ff. de acquir. rer. dom.* Gallinarum quot & quæ genera vide Varro. *lib. 3. cap.* 9. Columel. *lib. 8. cap.* 2. Varro *lib. 3. cap.* 10.

§. Item ea. 17.

Pro intellectu huius §. vide *l. 5. & l. 7. ff. de adquir. rer. dom.* Harmen *lib. 2. tit. 1. §.* 32.

§. Item lapilli. 18.

Quæ in littore inueniuntur ſtatim iure naturali inuẽtoris fiunt, vt gemmæ, lapilli, &c. Gell. *lib. 11. cap. vlt. l. 3. ff. de rer. diuiſ. & l. 6. ff. de adquir. rer. dom.*

An Theſaurus fiat occupantis. An & quando inuenta in litore maris fiãt inuentoris: An inuentor lapilli plus grauetur quàm inuentor Theſauri: declarat hic copioſe Bart.

§. Item ea. 19.

Ea quæ ex animalibus dominio noſtro ſubiectis nata ſunt, nobis acquiruntur.

§. Præterea quod. 20.

Pro intellectu huius loci vide Cuiac. *lib. 10. obſ. cap.* 4. Quid autem ſit alluuio declarat hic Hotom. Cicero *pro Sexto Roſcio.*

§. Quod ſi vis. 21.

§. Inſula. 22.

Primi occupantis erit inſula in mari nata, fluuialis verò ſi in medium fuerit confinium communis pro rata erit, ſin citra, proximorum erit, niſi flumẽ agrũ ipſum inſulam effecerit, hac de re Menoch. *de arbit. iud. caſ.* 245. Quod autem & quibus modis inſula in mari efficiatur ſcribit Pomponius *in l.* 30. *§. tribus fiat. l. 29. & ſeq. 56. ff. de adquir. rer. dom.* Plin. *lib. 2. cap.* 8 *l. 7. §. 3. ff. de acquir. rer. dom.* Cæſar. *lib. 6. de bello Gal.* Liuius *lib. 2. Dionyſ. lib.* 5.

§. Quod ſi aliqua. 23.

Idem ius eſt in alueo fluminis exſiccato quod in inſula diximus.

§. Alia ſanè cauſa. 24.

Ager alicuius à flumine in alueum mutatus publicus eſt receſſu fluminis continuum, meus tamen manebit ager, qui tantum erit inundatus.

§. Cum ex aliena. 25.

Ferãd. lib. 2. *explicat. cap.* 26.

§. ſi tamen. 26.

Vide Ant. Aug. *lib. 3. emend. cap.* 4.

§. ſi duorum 27.

An materiarum confuſio ſpeciei communionem inducat Bald. hic.

y Google

§.Quod ſi frumentum.28.

§.Cum in ſuo ſolo.29.

Nota hic ædificium cedere ſolo.

§.Ex diuerſo.30.

§.ſi Titius.31.

§.Qua ratione.32.

Pro intelectu huius loci, vide *l.7.§.10.ff.de adquir.rer.dom.*

§.Litteræ.33.

§.ſi quis in aliena.34.

Ferand.*lib.2.explic.cap.27.*Rainald.Corſ.*lib.2.indag.cap.8.*

Appelle vel Parrhaſij.

Huius memini Plinius *lib.35.cap.9.& 10.*Horat.*Lib.4.Oder.Cod.8.*

§.ſi quis à non domino.35.

Forcatulus *in penu iuris cap.18.*Vitalis *lib.1.variar lect.cap.19.*

§.Is verò ad quem.36.

Fructus an & quemadmodum fiant vſufructuarij, declarat hic Theophi. vide *l.13.quib.mod.vſusf.*

§.in pecudum.37.

Ad intelectum huius loci vide *l.28.ff de vſur & l.68.de vſuf.*

§.ſed ſi gregis.38.

Quot homines conſtituant populum, turbam, collegium, congregationem & rixam, vide *cap.1.ex.de electio.l.prætor.§.1.ff.vi.bonor.rapto.*

§.Theſauros.39.

Hunc §.explic.Ferand.*lib.2.explic.cap.28.*Charondas.*lib.1.veriſim.cap.21.* Forner.*lib.2.ſelect.cap.16.*Cuiac.*lib.9.obſ.cap.37.*Briſſon *lib.4.ſelect.ca.1.*Zoannet.*reſtit.cap.27.*Forcat *iuriſper.fol.21.*Alc *lib 7.par.1.ca* Theſaurum ſi quis inuenerit, an & quando ſit inuentoris, vide hic Bar. Quid Adrianus de Theſauris cauerit, vide Spartianum in eius vita.

§.Per traditionem.40.

Cuiac.*lib.10.obſ.cap 32.*Vitalis *lib.2.variar.lect.ca.15.*Quid ſit traditio vide *l.9.§.8.ff.de acquir.rer.domini.*

§.Venditæ.41.

Ræuard.*ad l.12.tab.cap.17.* Forner.*lib.2.ſelect.cap.8.*

§.Nihil autem.42.

§.Qua ratione.43.

§.interdum.44.

Cuiac.*lib.4 obſ cap.3* Mercer.*lib.2.opin.cap.11.*

§.item ſi quis merces.45.

§.Hoc amplius.46.

Res miſſiles vocat Suet.in Aug.*cap.98.*in Calig.*cap.18.&* Ner.*cap.11.*

§.Qua ratione.47.

§.Alia ſanè.48.

Tit. 2. De rebus corporalibus & incorporalibus.

Hic Titulus totus eſt deſcriptus ex *l.1.ff.de rer.diuiſ.*

Quædam præterea.

Titulus 3. De ſeruitutibus ruſticorum & vrbanorum prædiorum.

Hoc Titulo & ſequentib.duobus, declarat ſpecies quaſdam rerum incorporaliū, id eſt ſeruitutes reales & perſonales. quomodo autem ſeruitus hoc loco accipiatur declarat.Iul.Pac.

Ruſticorum prædiorum.

Seruitutum quatuor genera hic enumerantur.

Zonn.*lib.4.not.c.11.* legendum art *vehendi*: alioquin hic ſuperuacuè iterum paulo poſt ſubiici *ambulandi.*

De actu vide Varr.*lib.4.de ling.L.atin.*Feſtū *in verbo Actus.*Iſidor.Orig.*lib.15.cap.15.*Varro.*lib.1.de re ruſt.cap.2.*

§.Prædiorum vrbanorum.1.

Hunc §.optimè explicat Bald.hic.Robert.*lib.2.recept.lect.cap.23.*

§.Inter ruſticorum.2.

§.ideo autem.3.

Hoc deſumptum eſt ex Vlpiano *in l.1.ff.commun.prædior.*

§.ſi quis velit.4.

Parladorius *rer.quotid.lib.1.cap.1.§.8.*

Titulus 4. De vſufructu.

Vſusfructus quid adde *§.1.7.de rer.diuiſ.*

§.Vſusfructus.1.

§.Conſtituitur.2.

§.Cum autem.3.

Sarmient.*lib.3.ſelect.cap.9.*

Titulus 5. De vſu & habitatione.

iiſdem illis.

Hic locus deſumptus eſt ex Caio *in l.1.hic.*Alciat *1.parad.cap.17.*

§.Minus autem.1.

Sarmientus *c.9.*

§.item is.2.

§.item is.3.

§.ſed etſi.4.

§.ſed ſi cui.5.

De lectione huius loci vide Cuiac.hic.

§.Hæc de.6.

Tit.6. De vſucapionibus & longi temporis præſcriptionibus.

Rauar.Tribon.*cap.10.*Coraſ.*lib.6.miſ.cap.20.*

iure ciuili.

§.ſed aliquando.1.

Quod hic dicitur tempore Ciceronis nominatim iure ciuili definitū, forte quod alioqui ſatis eſſet notum, nam Cicero in oratione de Aruſpicū reſponſis ait: ſi minus iure ciuili præſcritum eſt, lege tamen naturæ, communi gētium iure ſancitum. vt nihil mortales à Diis immortalibus vſucapere poſſint.

§.Furtiuæ.2.

§.Quod autem.3.

In vſucapionibus primum inſpicimus fidem poſſidentis bona an mala ſit, deinde vt bona ſit rei de qua agitur vitium aliquod intercedat nec ne inſpicimus.

§.ſed tamen.4.

§.item ſi.5.

Superiori loco Iuſtinianus definiens veterum prudentum controuerſiam, aperte docuit partum ancillæ non eſſe in fructu.

§.Aliis quoque.6.

§.Quod autem.7.

§.Aliquando.8.

§.Res fiſci.9.

Res fiſcales non cenſentur quæ in patrimonium fiſci nõdum verſæ ſunt

§.Nouiſſimè.10.

§.Error autem.11.

Facit lex.27 ff.hoc T.1.12.cui adde Affricani reſponſum in.l.quod vulgo.ff. pro empt.

§.Diutina.12.

§.inter conditorem.13.

§.Edicto.14.

Titulus 7.De donationibus.

Ad Rubricam ſcripſit copioſiſſimè Hippo. Riminaldus, Antonius Contius.lib.1.diſp.cap

Eſt & aliud.

§.Mortis cauſa.1.

Donatio cauſa mortis eſt quę fit propter mortis ſuſpicionẽ.nec niſi mors donatoris contingat confirmatur, ſit itaq. periculo mortis ita vt ſi liberatus fuerit,donata recipiat.

§.aliæ autem.2.

§.Eſt & aliud.3.

§.Erat olim.4.

Titulus 8.Quibus alienare licet vel non.

Ad hunc & ſequent. tit. extant eiuſdem Riminaldi commentaria.

Accidit.

§.Contra autem.

§.Nunc admonendi.

Titulus 9.Per quas perſonas cuique acquiritur.

Acquiritur.

§.igitur.1.

Menoch.de arbit.iud.caſ.116.

§.Hoc quoque.2.

§.Item vobis.3.

§.De iis.4.

§.de his.5.

§.Hactenus.6.

Titulus 10.De teſtamentis ordinandis.

In hunc titulum & aliquot ſequentes,optimè ſcripſit illuſtriſſimus preſes Viglius Zuichemus,ſcripſit etiam Hotriſonus.

Teſtamentum.

Cotta in voce Teſtamentum.Ferandus lib.2. explic.cap.29.Forcat.Neryomdial.14.& 73.Coraſ.lib.5 miſcell.cap.12 Valtherus lib.2.miſcel.cap.30. Vaconius lib.1.declar.16.Lonottus de teſtamentis,axiom.2.Briſſon.lib.1.ſelect.cap.7.

§.ſed vt nihil.1.

§.ſed prædicta.2.

§.ſed cum paulatim.3.

§.ſed his omnibus.4.

§.Poſſunt autem.5.

§.teſtes autem.6.

§.Sed cum aliquis.Inſtit.de teſtam.Vide Azon.in ſumma C.de teſtam.col.13.verſ.ſi dicas quid ergo vbi quærit,an ille ſeruus poſſit in iudicium produci,& valeat eius teſtamentum,& determinat poſſe.deinde ſubiungit.ad quid igitur producitur ille teſtis?& reſpondet & per eum hæc quęſtio mihi ſubtilis videtur,quia de hoc dicẽdum eſt vt de cæteris teſtibus,qui poſtea adhibiti fuere:quiq.& facto perfectoq́ teſtam.deceſſerit,aut effecti ſunt ſerui,nam pro teſtamento præſumenedum eſt.vide Azon.ſupra in loco præalleg.10.

§.in teſtibus.9.

§.ſed neque.10.

§.Legatariis.Inſtit.de teſtam.vid.Azon.in ſumma.Cod.eod.col.3. circa ſin. rationes non quare legatar.concedi poſſunt collig.in ſin.verſ.§.ſed neque. Inſtit.de teſta ordin.ſi quid totum negot.agitur inter teſtat. & hæreditatem. vide Aret. Inſtitut.de rer. diuiſ.§. vniuerſitatis. Add. omnino Abb.in cap. in ſuper col.antepen. in ſeq.de teſtament.ſed melius cæteris.Aret.in l. qui teſtamento C.de teſtament.

§.Nihil autem.12.

Fotner.lib.2.ſelect.cap.9.

§.ſed & vnum.13.

§.ſed hæc quidem.14.

Titulus 11. De militari teſtamento.

ſupradicta.

§.Planè.1.

§.Quinimo.2.

§.ſed actenus.3.

§.ſed etſi quis.4.

§.Denique.5.

§.ſciendum.6.

Titulus 12.Quibus non eſt permiſſum facere teſtamentum.

Rainaldus Corſus lib.3.indag.cap.12.

Non tamen.1.

§.Præterea.1.

§.idem prodigus.2.

§.item ſurdus.3.

§.Cæcus.4.

§.Eius qui.5.

Titulus 12.De exheredatione liberorum.

Digitized by Google

Non tamen.

§.Poſthumi.1.

§.Poſthumo.2.

§.Emancipatos.3.

§.Adoptiui.4.

§.ſed hæc quidem.5.

§.ſed ſi in.6.

§.Mater.7.

Titulus.14. De heredibus inſtituendis.

Heredes.

§.ſeruus autem.1.

§.ſeruus etiam.2.

§.ſeruus autem.3.

§.Et vnum.4.

§.Hereditas.5.

§.ſi plures.6.

§.Videamus.7.

§.Et ſi plures.8.

§.Hæres.9.

§.impoſſibilis.10.

§.ſi plures.11.

§.ſi quos.12.

Titulus 15. De vulgari ſubſtitutione.

Vacon.lib.1.diſput.cap.9.

Poteſt autem.

§.Et plures.1.

§.Etſi ex.2.

§.ſed ſi inſtituto.3.

§.ſi ſeruum.4.

Vacon.lib.6.declar.cap.85.Cuiac.lib.17.obſ.cap.12.

Titulus 16. De pupillari ſubſtitutione.

Ad hunc Titulum ſcripſit Antonius Focquelinus.

Liberis.

§.Qua ratione.1.

Forcat. *Necyom.dial.32.*

Qua ratione.Inſtit. de pupil.ſubſtitut.*fol.555.nu.184.& 186.& 187.repet.5.*

§.igitur.2.

§.ſin autem.3.

Boſſius.*lib.3.ſelect.cap.12.*

§.Non ſolum.4.

§.ſi ſcriptum.5.

Inſtit.de pupill.ſubſtit.vide Fortun. in l.1.de pact.11.coll.in princ.verſ.non obſtat.

§.Vel ſingulis.6.

§.Maſculo.8.

§.Extraneo.9.

Titulus 17. Quib.mod.teſtam.infir.

teſtamentum.

§.Rumpitur.1.

§.Poſteriore.2.

§.ſed & ſi quis.3.

§.Actio.4.

§.Hoc autem.5.

§.Non tamen.6.

§.Ex eo.7.

§.Eadem.8.

Titulus 18. De inofficioſo teſtamento.

Quia plerunque.

Antonius Contius ſubſeciu.*lib.1.cap.3.*

§.Non autem.1.

§.Tam autem.2.

§.Poſthumi.3.

§.ſi tutor.4.

§.ſed ſi è contrario.5.

§.igitur quartam.6.

Titulus 19. De hereditatum qualitate & differentia.

Hæredes.

§.Neceſſarius.1.

§.ſui autem.2.

Hanc repetiit Gueterius, vid Coraſ.*lib.3.miſcell.cap.16.& epiſt.4.cap.3.*

§.Cæteri.3.

§.in extraneis.4.

§.Extraneis.5.

§.ſciendum eſt.6.

§.item extraneus.7.

Goueanus *lib.1.var.lect.cap.25.*Forn.*lib.1.ſelect.capite.19.*Vvaltherus lib.2. *miſcell.cap.31.*

Titulus 20. De legatis.

Poſt hæc.

§.Legatum

Digitized by Google

§.Legatum.

Vvaltherus lib.1.miſcell.cap.7.

§.Sed olim.2.

Straitmannus harmoniæ iur.pag.281.

§.ſed non vſque.3.

§.non ſolum.4.

Beroius q 56.

§.ſed etſi rem.5.

§.ſi res aliena. Inſtit. de leg. vid. Bart.in l. ſi res.de leg 3. qui contra dicit gloſſ.hic poſitam.

§.Ea quoque.7.

ſi eadem.8.

§.ſi cui fundus.9.

§ ſed ſi rem.10.

§.ſi quis debitori.11.

Inſtit.de leg.illum text. cum ſimili per Iaſ.in l.ſi arrogator. in 19. coll. ff. de adopt.

Ad illud quod dicit ibi gloſ.in verb.amplius.vide Bart.reprobantem.in l. creditori.de leg.1.

Ad finem huius §.eo quod dicitur in gloſſ.vide quod habetur per Doct. maximè per Caſtrenſ in l.ſed etſi de condit.de hæred.inſtit.

§.Ex contrario.14.

Straitmannus d.oper.pag.279.

§.ſed ſi vxori 15.

§.ſi res legata.16.

Menoch.de arbit.iud.*caſ.*106.

§.ſi quis ancilla.17.

Straitmannus d.oper.pag.276.Forcat.*Necyom.dial.*48.

§.ſi grex.18.

§.AEdibus.19.

§.ſi peculium.20.

§.Tam autem.21.

Inſtit.de legat.Ad illum text.cum gloſſ.in verb.exegerit.vide Aret. Inſtit. eod.tit.in §.ſi rem ſuam legauerit.

§.ſi generaliter.22.

§.Optionis.23.

§.Legati autem.24.

§.Incertis.25.

§.Poſthumo.26.

Forcat.Necyom.dial.8.Robert.*recep.lect.lib.*1.*cap.*3.

§.Sed nec.27.

§.Poſthumus.28.

§.ſi quidem.29.

Ferand.lib.1.*explic.cap.*30.Aug.*emend.cap.*8.*lib.*3.

§.Huic proxima.30.

§.Longè.31.

§.An ſeruo.32.

Vacon.*lib.*4.*declar.*50.

§.Ex diuerſo.33.

§.Ante hoc.34.

§.Poſt mortem.35.

§.Pœnæ.36.

Tit.21. De ademptione legatorum & tranſlatione.

§.Ademptio.

§.Transferri.1.

Titulus 22. De lege Falcidia.

Supereſt.

§.Et quum.1.

§.Quantitas.2.

§.Cum autem.3.

Tit.23. De fideicommiſſariis hæredibus.

Bellon.*lib.*3.*ſupp.cap.*19.

Nunc tranſeamus.

§.Sciendum.1.

l.In primis.2.

§.Reſtituta.3.

§.Et Neronis.4.

§.ſed quia hæredes.5.

Vide Bart. *in l.quartam in* 3.*col.in prin.ad leg.Falc.*limita ut per Socin.reg. 437.*Repet.*7.*fol.*383.*num.*48.

§.Ergo.6.

§.ſed quia.7.

§.Nihil autem.8.

§.Si quis vna.9.

Vide latè Ruin.in l.in quartam in chart.101. cum ſequent. pot. 109. Ad leg.Falcid.

§.Præterea.10.

§.Eum quoque.11.

§.Et quia.12.

Tit.24. De ſingulis rebus per fideicommiſſum relictis.

Poteſt.

§.Poteſt autem.

§.Libertas.2.

§.Verba autem.3.

Titulus 25. De codicillis.

Ræuard.*de auctor.prud.cap.*14.

§.Non tantum.1.

§.Codicillis.2.

§.Codicillos.3.

Finis libri ſecundi.

Digitized by Google

LIBER TERTIVS Inſtitutionum.

Titulus 1.

Titulus 1. De hæreditatibus quæ ab inteſtato deferuntur.

Pleriqᷓue qui de hac materia ſcripſerunt vno volumine editi ſunt à Colonienſibus, à quibus elegantem Contij libellum prætermiſſum miror. ſcripſit ad hunc Titulum Reinhardus Caſtaldus.

inteſtatus.

§ inteſtatorum. 1.

§. ſui autem. 2.

§. ſui autem. 3.

§. interdum autem. 4.

§. Per contrarium. 5.

Iacob. Ræuard. *ad leg.* 12. *tab. cap.* 19. Ioan. Aurpachus *lib.* 3. *epiſt cap.* 1.

Cum filios.

Inſtit. de hæred quæ ab inteſt. deferuntur, quomodo procedat, vide Bar. in l. item prætor. de ſuis & legit. Ruin. in l Gallus. §. 1. n. fin. de lib. & poſthum. & bonum verbum circa illum text. Socin. in l. cùm auum in 6. col. de condit. & demonſt. Et vide Bart in l. 1. §. ſi filius. de coniungen. cum emancipatis lib. Et vide Dec. *in conſ* 2. *col* 3 *incip.* Et memini me aliás *in* 1. *volum.* & Crot. in repet. c. Rainutius. de teſtam. *col.* 10. in quibus poſtremis locis dicit quod d. §. diſpoſitio non vendicat locum in ſucceſſione ex diſpoſitione teſtatoris, vide Dec. *in conſ* 404. per totum.

§. Cùm autem. 7.

§. Et licet. 8.

§. Emancipati. 9.

Inſtit. de hered. quæ ab inteſt. defer. Marc. Mant *ſing.* 560. *num.* 2. *fol.* 927.

§. At hi. 10.

§. Minus ergo. 11.

§. Eadem hæc. 12.

§. Admonendi. 13.

§. ſed ea omnia. 14.

Ræuard. *de auctor. prud. cap.* 6.

§. Item vetuſtas. 15.

§. ſed nos. 16.

Titulus 2. De legitima agnatorum ſucceſſione ſi nemo ſuus.

§. ſunt autem. 1.

§. Per adoptionem. 2.

§. Cæterum. 3.

§. Hoc etiam. 4.

Attendendum circa fin. Inſtitut. de leg. agnato. ſucceſſ. *fol.* 255. *num.* 50. *repetitionum.* 3.

In mat. ad h. tex Gl. 1. verſ. ſuperſtites, adde Alexan. *con.* 55. *vol* 3. eleganter Zaſ. *lib.* 1. *reſp. cap.* 7. Boer. *conſ.* 2. Afflict. *deci.* 307. Guid. Papæ *deciſ.* 134. Forum. Gara ad l. Gallus. §. idem credendum *num.* 50. *ff. de lib. & poſt.*

§. ſi plures. 5.

§. Proximus. 6.

§. Placebat. 7.

§. Ad legitimam. 8.

Coraſ. *lib.* 6. *miſcell. cap.* 9. Ræuard. *de auctor. prud. cap.* 5.

Titulus 3. De ſenatuſconſulto Tertylliano.

Marcus Ventranius de iure liberorum. *cap.* 17.

Ex duodecim.

§. ſed hæ. 1.

Coraſius *epiſt. quæſt. cap.* 19.

Poſtea autem. 2.

§. Præferuntur. 3.

§. ſed nos. 4.

§. ſed cum. 5.

§. ſed quemadmodum. 6.

§. Licet autem. 7.

Titulus 4. De ſenatuſconſulto Orficiano.

Rainaldus Corſus *lib* 2. *indagat. capite.* 11. Iacob. Ræuardus *de auctor. prud. capite.* 11.

Per contrarium.

§. ſed cum. 1.

§. ſciendum. 2.

§. Nouiſſime. 3.

Titulus 5. De ſucceſſione cognatorum.

Poſt ſuos.

§. Qua parte. 1.

§. Eos etiam. 2.

§. liberi. 3.

§. Vulgo quæſitos. 4.

§. Hoc loco. 5.

Titulus 6. De gradibus cognationum.

Ræuardus *lib.* 1. *variór.* 1. In hunc titulum ſcripſit Oliuerius Textor.

Hoc loco.

§. Prima. 1.

§. ſecundo. 2.

§. Tertio. 3.

Forner. *lib.* 1. *ſelect. cap.* 14.

§. Quarto. 4.

§. Quinto. 5.

§. Sexto

Digitized by Google

§.ſexto.6.

Auguſtinus *lib.2.emend.cap.5.*

§.Hactenus.7.

§.Adgnationes.8.

Ferand.*lib.2.explic.cap.31.*

Tit.7. De ſeruili cognatione.

Illud certum.

§.Repetitis.1.

Tit.8. De ſucceſſione libertorum.

Nunc de.

§.Qua de cauſa.1.

Marcus Vertranius *de iure liber.cap.14.* & 21.

§.Poſtea verò.2.

Auguſt.*lib.2.cap 7.*Cuiac.*lib.3.Obſer.cap.13.* & 17.Robert.*lib.2. recept.lect. cap.24.*Mar.Vertranius *d.cap.16.*
§.Poſtea.*Inſtit.de ſucceſ.lib.*vide Alciat.*lib.3.diſpunct.cap.9.*

§.ſed noſtra.3.

§.ſed hæc.4.

Cuiac.*lib.4.Obſer.cap.5.*Hotom.*lib.1.Obſer.cap.2.*

Tit.9. De aſſignatione libertorum.

In ſumma.

§.nec tantùm.1.

§.Datur.2.

§.nec intereſt.3.

Tit.10. De bonorum poſſeſſionibus.

Scripſit in hunc titulum Iohannes Ronchegallus Groldus.

Ius bonorum.

Bellon.*lib.1.ſupp.cap.10.*Roſſius *lib.3.mem. cap.10.* & 11. Rain. Corſus *lib. 9.cap.4.*

§.ſunt autem.1.

Alciat.*lib.1.parerg.cap.11.*

§.ſed eas qui.2.

§.ſeptima.3.

Bellon.*lib.1.ſuppu.cap.18.*Cuiac.*lib.11.Obſ.cap.14.*

Prætor non poteſt facere aliquẽ ipſo iure hæredem. Quomodo hoc intelligatur poſt Porti. hic col.2. num.3.vide per Pau. de Caſtr. ad Rub. C. qui admitt.vbi alij,& Dec.in 3.lectur.poſt prin.affert nouum intell. Sed contra eum, quòd iſte text generaliter intelligatur.

Dico quòd intelligitur iſte §. reſpectu eorum quæ ſuprà proximè dixerat in fi.prin.videlicet quòd quando Prætor vnà cum iure ciuil.vocat etiam remota bon. poſſ. ad eos pertinet hereditas de iure ciuili. hic ſequitur quòd quando ſolus non concurrens cum iure ciuil.Prætor vocat hæreditatem, non fiunt ipſo iure heredes,quia prætor non poteſt. Alciat.*lib.3. parerg.cap. 3.*Vacon.*declar.104.*Bellon.*lib.1. ſuppu.cap.10.* & *lib.4.cap.19.* Fortun.Garzi. *ad l.iuris gentium.§.Prætor ait.num.18.ff.de pact.* Iaſ.*ad l.1.§. bonorum.num. 6. ſitul.ad Trebell.*

§.Quum igitur.4.

§.Etſi intra.5.

§.In petenda.6.

Bellon.*lib.3.ſuppu.cap.10.*

§.ſed benè.7.

Tit.11. De adquiſitione per arrogationem.

Eſt & alterius.

§.Ecce enim.1.

§.Nunc autem.2.

§.ſed ex diuerſo.3.

Tit.12. De eo cui libertatis cauſa bona addicuntur.

Acceſſit.

§.Et ita.1.

§.Hoc reſcripto.2.

§.in primis.3.

§.tunc enim.4.

§.ſi is qui.5.

§.Hæc conſtitutio.6.

§.ſed cum.7.

Tit.13. De ſucceſſionibus ſublatis,quæ fiebant per bonorum venditiones,& ex ſenatuſconſulto Claudiano.

Erant ante.

Ferand.*lib.2.explic.cap 32.*Vvaltherus *lib.2.Miſcell.cap.8.*

Tit.14. De obligationibus.

In hunc titulum & ſequentes vſque ad titulum quib. modis tollitur obligatio, ſcripſit Andreas Seruetus, Auignon. in hunc titulum, vſque ad titulum de ſtipulatione ſeruorum, Iuuenalis à Coſta forti.

Nunc tranſeamus.

Raimld.Corſus *lib.2.indag.cap.16.*

§.Omnibus.1.

§.ſequens.2.

Tit.15. Quibus modis re contrahitur obligatio.

Re contrahitur.

Auguſtinus *lib.3.emend.cap.7.*Forcat.*anier.cap.5.*Vtronius *lib.2.declarat. cap.46.*

§.is quoque.1.

§.Item is cui.2.

Inſtit. quib. modis re contrahitur obligatio. Ad Gloſſ.ibi poſitam,vide text.in §.nunc admonendi.Inſtit.quib.alien.licet vel non.

§.Præterea 3.

Inſtit. *quib. mod. re contrah. oblig.* ibi in verb. debet ad Alex. in l. ſi modo de leg. 1. & ad gloſ. ibi poſit. in verb. dolo. vid. nec. in l. contractus. ff. de reg. iur. nu. 1. in fin. verſ. ac etiam in princ. 3. & de hac materia ponit ibi multa Dec. quem vide. & ad gloſ. in verb. debet. vide Salic. eam reprob. in l. ſi pulla. C. de pign. act. col. 4. verſ. 4 princip. quæro & Bart. in l. quod nemo. ff. depoſit. ad q. nu. 3. & de nulla gloſ. loquitur de intend. vid. Iaſ. qui dicit illum eſſe ſingularem in l. ſed etſi. §. quæ ſic. nu. 41. ſi quis caut.

Tit. 16. De verborum obligationibus.

Goueau *lib. 1. var. lect. 34.* Cotta in voce *ſtipulam.* Coraſ. *lib. 1. miſcell. cap. 19.* Forcat. *Necyom. dial. 72.* Rævard. *lib. 2. variar. cap. 6.* Queſada *lib. 1. quæſt. iur. cap. 12.*

Verbis obligatio.

§.In hac re. 1.

§.Omnis ſtipulatio. 2.

§.ſi ita. 3.

Char. *lib. 1. verſ. cap. 28.* Cuiac. *lib. 14. obſ. cap. 12.*

§. At ſi ita ſtipulatus. *Inſt. de verb. oblig.* ad gloſſam ibi poſitam. vide Caſtrenſ. in l. ſi ex toto. §. fin. nu. 3. ff. de leg. 1.

§.ſub conditione. 4.

§.Loca etiam. 5.

§.Conditiones. 6.

§.Non ſolum. 7.

Tit. 17. De duobus reis ſtipulandi vel promittendi.

Et ſtipulandi.

§.Et huiuſmodi. 1

§.Ex duobus. 2.

Tit. 18. De ſtipulatione ſeruorum.

Seruus ex.

§.ſiue autem. 1.

§.ſed quum. 2.

§.ſeruus communis. 3.

Tit. 19. De diuiſione ſtipulationum.

Stipulationum.

§.iudiciales ſunt. 1.

§.Prætoriæ. 2.

Contius *lib. 2. ſubſeciu. cap. 18.*

§.Conuentionales. 3.

Menoch. *de arbit. iudic. cap. 160.*

§.Communes. 4.

Tit. 20. De inutilibus ſtipulationibus.

Omnis res.

Coraſius *lib. 5. miſcell. cap. 2.* Magius *lib. [illegible] cap. 20.* Couar. *lib. 4. var. reſ. cap. 1.*

§.At ſi quis. 1.

§.idem iuris. 2.

Inſtit. de inutilib. ſtipul. ad text. & gloſ. in verb. factum. vide text. in l. ſine rei. de contrahen. empt.

§.ſi quis alium. 3.

§.ſi quis alij. 4.

Menoch. *de arbit. iud. lib. 2. caſ. 57.*

§.ſi quis alteri.

Inſtit. de inutil. ſtipulat. vide Soc. in reg. 326. & Bart. *col. 2. l. 1. de pact.* quæ declarant mentem huius §. licet non allegetur.

§.Præterea. 5.

Molineus *ad l. 1. §. ſi quis ſimpliciter. nu. 28. ff. de verb. oblig.* Vacon. *decl. 71. lib. 7.* ſcripſit in hunc tit. copioſe. Alexander Roſæus. §. præterea Inſti. *de inutil. ſtipul. lib. 3. fol. 86 num. 6. repet. 6. & fol. 189. num. 2. repetitionum 6.*

§.item inutilis. 6.

§.Mutum. 7.

§.Præterea. 8.

Furioſus nullum negotium contrahere poteſt, quia non intelligit quod agit. Add. Dec ad reg. in negociis ff. de reg. iur. Marſ. ſing. 380. Corn. *conſ. 73. lib. 1.* Iaſ. ad l. Patre furioſo. *nu. 5. ff.* de his, qui ſunt ſui. vel alien. iur. *& in conſ. 14. lib.* Lud. Gomeſ. in reg. Cancell. de infir. reſignan. q. 20. Alex. *conſ. 147. lib. 7.* Bertran. *conſ. 48. lib. 1.* ex proceſſu & Alciat. tract. præſum. Reg. 2. præſum. 18.

§.Pupillus. 9.

Inſtit. de inutil. ſtipul. Ad Gloſſ. ibi in verb. infantiæ proximus. vide limitationem per Bald. in l. excipiuntur. ff. ad Syll. refert Iaſ. in Authen. ſacramenta pub. *num. 15.* C. ſi aduerſus vend. Adde late Iaſon. in l. properandum. in §. 1. C. de iudic.

De intel. huius text. vide Doct. ad l. 1. ad princ. ff. de verb. oblig. Iaſ. *nu. 22.* & Rip. *num. 67. ad form.* & Ruin. *num. 20.* Boerig. *num. 61.* Iac. Nig. *num. 135.*

Ad Gloſſ. in verb. infantiæ proximus. limit. per Bald. ad l. excipiuntur ad Syllan. refert Iaſ. in Auth. ſacramenta pube. *num. 15* C. ſi aduer. ven. Vide Iaſ. late ad l. properandum. §. 1. C. de iudic.

§.Pupillus. 10.

Inſtit. *de inutil. ſtipul.* vide Ruin. in l. 1. in prin. *num.* 8. chart. de verb. oblig.

§.item verborum. 11.

§.Poſt mortem. 12.

Pileus q. 3.

§.Item ſi quis. 13.

§.Item autem. 14.

Cuiac. *lib. 3. obſ. cap. 34.*

§.Item poſt. 15.

§.ſi ſcriptum. 16.

Ad h. tex. de verbo, Promitto, an importet ſtipula vide Bart. & quæ ad eũ, ad l. lecta. *num. 12. ff.* ſi cert. pet. ibidem Iaſ. & Dec. *nu. 9.* latiſ. per Fort. Garzia. *ad l. 1. num. 32 ff. de pact.* per Aret. ad l. Titia. §. 2. de verb. oblig. & ad l. his verbis. ff. de duobus Reis. vbi de notario, qui ſcripſit aliquem promiſiſſe, an excuſetur à falſo, ſi probetur promiſſionem eſſe factam per epiſtolam abſent. in mat. ad h. tex. Viuia. lib. 2. com. opin. in ver. verbum, Promitto. Iaſ. ad Rub. de verb. oblig. vbi Rip. *num. 17. cum ſeq.* Socin. Iun. *nu. 48 cum ſeq.* vbi defendit com. opin. fundamentis Fort. Garz. ad d. l. 1. Caccialup. in tract. de pact. q. 4.

§.Quotiens. 17.

Inſtit. de inutilib. ſtipulat. Gloſſ. in l. quoties. §. fin. ff. de vſufruct.

Et de ratione vera, cur ſecus ſit in teſte, vide per Salic. licet non clarè explicet ad l. 1. C. de vſur. Claud. de Seiſel. ad l. ſciendum. ff de verb. oblig.

Quid in ſcriptura priuata, an verbum, Promitto, importet ſtipulationem de commun. quòd ſic, Caccialup. in tract. de pact. 4. q. de commun. in contrarium, Soc. Iun. *conſ. 172. num. 13. lib. 3.*

§.ſed & ſi quis. 19.

§.Verſa vice. 20.

§.Item nemorem. 21.

§.Si de alia. 22.

Inſtit. de inutilib. ſtipulat. vide Ruin. in §. ſi quis ſimpliciter. l. 1. de verbor. oblig. char. 35. in fin cum ſeq.

§.Quod turpi. 23.

§.Cum quis. 24.

Ad §. fin. vide Gloſſ. Inſtit. de inutilib. ſtipulat. in §. ſi qui alij. in Gloſſ. fin. Gloſſ. in l. vero procuratori. §. interdũ. de ſolut. quæ videntur contrariæ eſſe circa.

Circa intellectum iſtius §. vide Alciat.in l.mulieris.oppoſitæ.in 3. Gloſſ. de verb.ſignific.in fin.

Titulus 21. De fideiuſſoribus.

Exſtat in hunc titulum commentarius Iuuenalis à Coſta forti Piſſanéſis.

Pro eo.

§ in omnibus.1.

§.Fideiuſſor.2.

§.Fideiuſſor.3.

§ ſi plures.4.

§.Fideiuſſores.5.

§ ſi quid.6.

§.Græcè.7.

§.in ſtipulationibus.8.

Tit.22. De literarum obligationibus.

Olim:

Rauard.*lib.3.v.r.cap.*1.Forcat.*Necyoman.cap.*75.

§.Olim ſcriptura.

Inſtit.de liter.oblig. Ad dicta per Doctor.in verb.obligatio. vide Ruin. in Rub.de verb.obligat in 10.chart.in prin.poſt Alex.quē allegat in conſ. * 40.in 1.vol.in fin.in 3.col. Et ad text.ibi,ſed ex ea naſcitur conditio ceſſante.Et vide Iaſ.in l.1.in * 5 col.in pr.n.ff.de condi.indeb. Et ad materiam huius tit.vide omnino Bald.in pen.l.C.de nō num.pecun. & ibi Modernos & Azon.in Rub.C.de non num pecu. Et ad Gloſſ quæ dicit quod hic datur actio ex lege.c.4.verſ.aliud exemplum.Et ad Glo.in verb.oblig.vide Bart. in l.cum vltra.C.eod.

Forcat.in Necyom iur. dialog.75. per tot.& dial.98. poſt prin. Alc.lib.12. parerg.num.8.Petr.de Bel.per.text.ad l.generaliter.C.de non num.pecu.

Et ad tex. ibi ex ea naſcitur. vide Iaſ.ad l.1.col.5. ad princip. de cond.indeb Et ad materiam h.tit vide omninò Bald.ad l.cùm vltrà.C.de non num. pecu.& ibi Moder.

Add.h.text.non habere locum in tutore, qui ex ſola ſcriptura abſque lapſu biennij effectualiter obligatur.l.quoties. §.non tantùm.ff.de admi. tutor.not.Iaſ.ibi ponit rationem ad l ſingularia num.11.ff ſi cert pet. & ibidē Dec.num.8. Et add h.text non habere locum de iur. cano. quo etiam poſt biennium obſtat exceptio. ſi ille offerat ſeparatum ad probationem non ſolutionis,vt per Afflict.deciſ 402.num 14.

Et ad Gloſſ. quæ dicit, quòd hic datur actio ex l. vide Bart.ad l. vnicam, de cond.ex l.col.4.verſ.aliud exemplum.

Et ad Glo.in verbo,obligatio.vide Bart.ad l.cùm vltra.C.de non numer. pecu.

Tit.23. De obligationibus ex conſenſu.

Conſenſu.

Tit.24 De emptione & venditione.

Extat in hunc titulum commentarius Iacobi Geraldi.

Emptio.

Cuiac.*lib.*11.*Obſer.cap.*17.Gom tom.2.var.reſol.cap.2.num 19.

§.ſed & certum.1.

Cuiac.*d.lib.*11.*cap.*29.

§.item precium.2.

Ferand.*lib.*2.*explic.cap* 31.

§.Cùm autem.3.

§.Emptio.4.

§.Loca.5.

Tit.25. De locatione & conductione.

Cuiac.*lib.*2.*Obſer.cap.*28.

Locatio.

Cuiac *lib.*4.*Obſer.cap.*26.Coraſ.*lib.*2.*Miſcell.cap.*11.

§.Et quæ.1.

§.Præterea.2.

§.Adeò autem.3.

Ad intellect.vide Petr.de bell.Pert.ſuprà de iur.nat.col.8.ad fin.verſic.dico pro tanto.Coraſ.lib 2.Miſcel.cap.21.Forcatul.in Necyoman.iur.dial.74. num.2.

Ad Gloſſ. in verbo, ad locationem, vide ad quid alleget Iaſ.in addit. ad Port Inſtit.de vſucap.ad princip.

Coraſ.*lib.*5.*Miſcell.cap.*16.Forcat.*Necyom.dial.*74.Sarmientus *lib.*3.*Select.* *cap.*2.Molinæus *ad conſuet.tit.*2.*in prin.à num.*23.

Inſt.locati. Gloſſ. ibi in verbo Ad locationem.vide ad hanc allegat Iaſon. in addit.ad port.Inſt.de vſucap.in prin.in antepen.addit. & ad intellectum iſtius textus. vide Petr. de Bellapertica, Inſt.de iure nat.gent.& ciuil.col.8, ad finem verſ.dico pro tanto.

§.item quæritur.4.

§.Conductor.5.

§.Mortuo.6.

Titulus 26. De ſocietate.

ſocietatem

§.Et quidem.1.

§.De illa.2.

Conar.*lib.*3.*reſol.cap.*2.

§.illud expeditum.3.

§.Manét autem.4.

§.ſoluitur.5.

§.ſi alicuius.6.

§.Publicatione.7.

§.item ſi quis.8.

§.ſicut.9.

Titulus 27. De mandato.

Mandatum.

§.Mandantis.1.

Cuiac.*lib.*11.*Obſer.cap.*37.

§.tua gratia.2.

§.Aliena.3.

§.ſua & aliena.4.

§.Tua & aliena.5.8.

§.Tua tantum.6.

§.illud quoque.7.

§.is qui exequitur.8.

Digitized by Google

§.Rectè quoque.9.

Per.Fab.*pag.178.ad l.1.ff.de inſt.& iur.*

§.Item ſi.10.

l.Mandatum.11.

§.Mandatum.12.

In ſumma,Inſtit.manda ad Gloſſ.ibi in verb.mercede,vide text.qui videtur contradicere in l.fideicommiſſo.ff.mand.de quo dicitur, vt in l.dicta fideiuſſio.ff. mand.

Tit.28. De obligationibus quæ quaſi ex contractu naſcuntur.

Poſt genera.

§.igitur cùm quis.1.

§.tutores,2.

§.item ſi inter.3.

§.item iuris.4.

§.Hæres.5.

§.item is cui.6.

Cuiac.*lib.5.cap.36.*Rainald.Corſ.*lib.1.indag.cap.31.*

*Inſtit. de obligat.*quæ ex quaſi contra.naſc.ad Gloſſ.fin. illius §.vide Port. & ibi Iaſ.in addit.inſtit quib.mod. re contrah.oblig.§.is quoque. col.2.circa medium.& Dec.in l.in totum omnia.de reg.iur.

Tit.29. Per quas perſonas obligatio adquiritur.

Expoſitis.

§.Item.1.

§.Per eum.2.

§.Communem.3.

Tit.30. Quibus modis tollitur obligatio.

§.Item.1.

§.Eſt autem.2.

§.Præterea.3.

§.Hoc amplius.4.

Finis libri tertij Inſtit.

LIBER QVARTVS Inſtitutionum.

Tit.1. De obligationibus quæ ex delicto naſcuntur.

Cùm ſit.

Inſtit.de obligat.quæ ex del.naſc.an pœnæ dupli vel quadrupli poſſit exigi in foro conſcientiæ. Vide quomodo Gomez Hiſpa. Inſtit.de actionib.§.ex maleficiis.num.14.vbi allegat diuerſitates opinionum.

§.Furtum.1.

Auguſtinus *lib.4.emend.lib.4.*

§.Furtum.2.

§.Furtorum.3.

Auguſt.*d.cap.4.*Cuiac.*lib.11.Obſer.cap.38.*Aul.Gell. *lib.11.cap 18.& lib.16.c.10.*Rauard. *ad leg.12. tab.cap.26.* & copioſè Marcus Tatius Alpinus in epiſtol.ad Vuolphangum Hungarum,de furto per lancem & licium.

§.Conceptum.4.

§.Pœna.5.

§.Furtum.6.

§.Placuit tamen.7.

§.ſed etſi.8.

Forcat.*Necyom.dial.19.*

§.interdum.9.

§.Aliquando.10.

§.interdum.11.

§.Hi qui.12.

§.Furti autem.13.

§.Vnde conſtat.14.

§.ſed is.17.

§.In ſumma.18.

§.Furti actio.19.

Tit.2. De vi bonorum raptorum.

Qui res.

Ferand.*lib.2.explic.cap.34.*Rainald.Corſ.*lib.1.indag.iur.cap.5.& 15.*

§.Ita tamen.1.

Tit.3. De lege Aquilia.

Damni.

§.Quod autem.1.

§.iniuria.2.

§.Ac ne is.3.

§.itaque.4.

§.Item ſi.5.

§.Præterea.6.

Rainald.Corſus *lib.1.indag.cap.24.*

§.Imperitia.7.

§.Impetu.8.

§.His autem.9.

§.Illud non.10.

Digitized by Google

§.Liberum.11.

§.Caput.12.

§.Capite.13.

§.Illud palàm.14.

§.At nec.15.

§.Cæterum.16.

Briſſon.lib.2.ſelect.cap.9.

Titulus 4. De iniuriis.

Generaliter.

§.iniuria.1.

§.Patitur.2.

§.ſeruis autem.3.

§.ſi communi.4.

§.Quòd ſi vſusfructus.5.

§.ſed ſi libero.6.

§.Pœna autem.7.

Forner.lib.2.ſelect.cap.19.Aul. Gell.lib.10.cap.1.Rauard. ad leg.12. tab.cap. 15.Petrus Plaza lib.1.Miſcell.crimin.cap.2.

ſed & lex.8.

§.Atrox.9.

§.in ſumma.10.

Charondas lib.5.verſ.cap.18.

§.in ſumma.11.

Inſtit.de iniur.Ad Gloſſ.ibi in verb.extraordinaria. vide Alex.in conſ.120. [illegible] Adde Dec.in c.ex literis de conſtit. Ad illum text.in verb. proſequi. [illegible] Gomeſ.inſtit.de action.in prin.in verb.proſequendi.

§.Hæc actio.12.

Petrus Plaza lib.1.Miſcell.crim.cap.6.num.42.

Tit.5. De obligationibus quæ ex quaſi delicto naſcuntur.

ſi iudex.

Rainald.Corſus lib.1.indag.cap.24.

§.item is ex.1.

§.Filiusfamilias.2.

§.Item exercitor.3.

Tit.6. De actionibus.

Extant duo volumina Lugduni excuſa, quæ continent ferè omnes qui ad hunc titulum ex profeſſo ſcripſerunt.

§.ſupereſt.

Inſtit.de act.in Gloſſ.ibi in verb.iud.vide Socin.in reg 78. & ad Gloſſ.in verb.act,dum exponit pro ex actio.vide Bart.in l.1.in §.oppo.de except.

Et ad Gloſſ.in verb habetur.in prin.Vide Gloſſ.concordantem.in l.ſed.ſi. non ſolùm,de procur.

Rainald.Corſus lib.2.indag.cap.1.

§.Omnium.1.

Vualtherus lib.2.Miſcell.cap.32.Forcat.Necyom.dial.99.Coraſ.lib.1.Miſcell. cap.22.& lib.8.cap.5.Vitalis lib.2.var.lect.cap.12.Contius lib.1.diſput.cap.20.

§.AEquè.2.

Coraſius lib.3.Miſcell.cap.23.& 24.Forcat.Necyom.dial.10. Vualtherus lib. 1.Miſcell.cap.4.& 5.

Verſ.ſanè.

Charondas lib 3.veriſſ.cap.1.Vitalis d.cap.12.Gouean.lib. 1. variar. lect.cap 41.Ioh.Robert.lib.1.recept.lect.cap.28.Anto. Contius lib.1.ſubſeciuar.cap.1.

§.ſed iſtæ.3.

Cujac.lib.9.Obſer.cap.2.& lib.10.cap.6.Vitalis lib 1.var.lect.cap.25.

§.Namque.4.

§.Rurſus.5.

Charond.lib.3.verſ.cap.6.Gouean lib.1.variar.lect.cap.10.

§.item.6.

Inſtit.de act.ad materiam illius §.vide Bart.in proœm.ff.in §.3.qui ponit differentiam inter hypothec.& pign.

§.idem Seruiana.7.

Hunc §.repetiit Bellonus.vide Forcat.Necyom.dial.18.

§.in perſonam.8.

§.De conſtituta.9.

Vualtherus d.l.1.cap.11.Forcat.Necyoman.dia.70.

Inſtit.de actio.fol.396.num.48.& ſeq.repetitionum 1.

§.De conſtituta.10.

Inſtit.de actio.fol.384.num.9.repetitionum 1.

§.Conſtituta.11.

Inſtit.de actio. Ad intellectum illius text.dum dicit, Iure ciuili,tenetur in finalibus verbis. vide Ruin.in Rub.de verb.oblig.char 8 cum ſeq. & Gloſſ in verb.conſenſum ibi.Sed Alber.l.1.§.conuentionum.de pact.& ibi Forc.col.penult.verſ. venio.ad Gloſſ.Et ad illum text. vide Salyc.in l.ſi tibi.C. locati. in prima oppoſi Vide etiam Petr.de Bella pert.col.3.inſtit.de inſtit.& iure.

§.Pœnales.12.

Rainald.Corſus lib.3.indag.cap.14.Peckius de reparat.eccleſ.cap.27.num.1.

§.Præiudiciales 13.

Ræuardus lib.1.var.cap.18.& lib.1.de praiud.cap.16.

§ ſic itaque.14.

Inſtit.de act.fol.87.num.11.tract.5.

§.Appellamus.15.

Coraſius lib.4.Miſcell.cap.7.

§.ſequens illa.16.

§.Rei perſequendæ.17.

§.Ex maleficiis.18.

§.Vi autem.19.

§.Quædam actiones.20.

Zaſius lib.2.reſpon.ſing.cap.23.

§.Omnes autem.21.

Menoch.de arbit.iud.caſ.260.

§.in ſimplum.22.

§ in duplum.23.

Inſtit.de actio. Adde ad text.in l. hodie.in §.2.ad l.Cornel. de falſ. & text.in Auth.contra qui propriam.C.de non numerata pecu.

§.Tripli 24.

Cuiac.lib.12.Obſ.cap 21.Inſtit.de act.vide Alciat.lib.3.diſpun.cap.17.

§.Quadrupli.25.

§.ſed furti.26.

§.Item actio.27.

Digitized by Google

§.Actionum autem.28.

Coraſ.lib.2.Miſcel.cap.8.Forcat. Necyom.dial.99.Hotom.lib.3. Obſer.in fine cap.18.

§.ſi.Fuerat.29.

Inſtit.de act.vide Bart.in l.ſi conſtante.in 6.quæſt.2.quæſt.prin.& ibi Iaſ.ſolo matr.

§.In bonæ fidei.30.

Revard.lib.2.var.cap.21.& de auctor.prud.cap.3.

§.Præterea.31.

Coraſius lib.4.Miſcell.cap.12.Menoch.de arbitr.iud.lib.2.q.3.4.5.

§.Curare.32.

§.ſi quis agens.33.

Revard.lib.3.var.cap.14. Cuiac.lib.7. Obſ.c.27. Briſſon.lib.3.ſelect.cap.10. Turneb.lib.23.adverſ.cap.33 Forner.lib.2.ſelect.cap.8.

§.ſi minus.34.

Cuiac.lib.12.Obſer.cap.21.Inſtit.de act.in fol.95.num.101.repetitionum 7.

§.ſi quis aliud.35.

§.ſunt præterea.36.

§.item ſi.37.

§.ſed etſi.38.

§.Compenſationes.39.

§.Cum eo.40.

Inſtit.de action.Limita vt per * Socin.reg.47.

Tit.7. Quod cum eo qui in aliena poteſtate eſt, negotium geſtum eſſe dicitur.

Quia tamen.

§.ſi igitur.1.

§.Eadem ratione.2.

§.introduxit.3.

§.Præterea.4.

§.Cæterum.5.

§.Quæ dixi.6.

§.Illud propriè.7.

§.Illud in ſumma.8.

Inſtit,quod cum eo.ad Gloſſ.ibi, in verb.directo. vide Iaſ. Inſtit.de actio. in §.omnium.in Gloſſ.in verb.nullo iure.in fin.verſic.

Tit.8. De noxalibus actionibus.

Ex maleficiis.

Forcatul.Aviarij cap.10.

§.Noxa autem.1.

§.ſumma.2.

§.Dominus.3.

§.ſunt autem.4.

Auguſt.lib.4.emend.cap.4.Cuiac.lib.21.obſ.cap.38.& lib.13.c.9.Ferand.lib.2.explic.cap.35.Contius lib.1 ſubſeciu.cap.2.

§.Omnis autem.5.

§.ſi ſeruus.6.

§.ſed veteres.7.

Tit.9. Si quadrupes pauperiem feciſſe dicatur.

Animalium.

Cuiac.lib.4.obſ.cap.12.Hotom.lib.1.obſ.cap.2.

§.Cæterum.1.

Tit.10. De iis per quos agere poſſumus.

Nunc admonendi.

§.Procurator.1.

§.Tutores.2.

Tit.11. De ſatiſdationibus.

ſatiſdationum.

§.ſi verò in.1.

§.ſed hodie.2.

§.ſin autem.3.

§.ſi verò.4.

§.ſi verò reus.5.

§.Quæ omnia.6.

§.Quam formam.7.

Tit.12. De perpetuis & temporalibus actionibus & quæ ad hæredes & in hæredes tranſeunt.

Hoc loco.

Contius lib.1 ſubſeciu.cap.2.

§.Eas verò.1.

Inſtit.de perpet.& temp.actio.Aliter intelligitur iſte §.3.Dolt.in R.ub.C. qui admitti,in illa quæſt.An prætor potuerit legem condere.D.M.Laur.per iſtum tex.probat oppoſ.per illa verba, in perpetuum extenduntur vt in lectura per eum.

§.Fin.

Inſtitut.de perpet.& tempor.actio. fol.434. numero 190. 191. 194. 200. & 201.repetitionum 6.

Titulus 13. De exceptionibus.

ſequitur vt.

Exſtat in hunc Titulum commentarius Conradi Mauſerij.

§.Verbi gratia.1.

§.Idem iuris.2.

Inſtit.de except.vide Ozer.inſtit.de lit.obl.in prin.poſt Ioã.Fab.in 2.quæſt.

§.Præterea.3.

Æquè

Digitized by Google

§.AEque.4.

§.Item ſi in.5.

Hotom.lib.1.obſer.in ff.cap.17.

§.Hæc exempli.6.

§.Quarum.7.

§.Appellantur.8.

§.temporales.10.

§.Propterea.11.

Titulus 14. De replicationibus.

Interdum.

§.Rurſus interdum.1.

§.Etſi rurſus.2.

§.Quarum omnium.3.

§.Exceptio.4.

Tit.15. De interdictis.

Cuiac.lib.15.obſer.cap.17.Menoch.de adipiſ.poſſ.in prin.Hotom.lib.1.obſer.in ff.cap.10.

Sequens.

§.ſumma.1.

§.ſequens.2.

§.Adipiſcendæ.3.

§.Retinendæ.4.

Duaren.in lib.1.diſputat.cap.10.

§.Poſſidere.5.

§.Recuperandæ.6.

§.tertia diuiſio.7.

§.De ordine.8.

Vandus lib.1.quæſt.iur.cap.10.

Tit.16. De pœna temerè litigantium.

Rainaldus Corſus lib.2.indag.cap.11.

Nunc admonendi.

§.Ecce enim.1.

Forner.lib.1.ſelect.cap.4. Vvaltherus lib.1.Miſcell.c.18.Cuiac.lib.7.obſ.c.5.

§.Ex quibuſdam.2.

§.Omnium autem.3.

Petrus Plaza lib.1.Miſcell.crimin.cap.2.num.13.

Titulus 17. De officio iudicis.

In hunc titulum ſcripſit Pardulphus Prateius.vide Auguſtinũ lib.1.emẽd.cap.9.

ſupereſt vt.

§.Ideóque.1.

§.Etſi.2.

§.ſi ad exhibendum.3.

§.ſi familiæ.4.

§.Eadem.5.

§.ſi finium.6.

§.Quod autem.7.

Titulus 18. De publicis iudiciis.

Publica iudicia.

Gouean.lib.1.var.lect.cap.17.

§.Publica autem.1.

§.Publicorum.2.

§.Publica autem.3.

§.item lex Iulia.4.

Cotta in voce Padicones.Menoch.de arb.iud.caſ.288.num ſeq.

§.Item lex Cornelia.5.

Auguſt.emend.lib.4.cap.5 Briſſon.lib.2.ſelect.cap.11.

§.Alia deinde lex.6.

Cotta in voce Culeus. Foccat .Necyom.dial.34. Petrus Plaza lib.1. Miſcell.crim.cap.12.

§.Item lex Cornelia.7.

§.Item lex Iulia.8.

§.Item lex Iulia.9.

§.Eſt &.10.

§.ſunt præterea.11.

§.ſed de publicis.12.

Cuiac.lib.5.obſer.cap.15. Victor.lib.12.var.lect.cap.11.

Finis libri quarti Inſtit.Iuſtiniani.

Digitized by Google

Digitized by Google

REMISSIONES IN CONSVETVDINES Feudorum.

Iub as feudorum conſuetudines ſcripſerunt Petrus de Ceruo poſt gloſſam: Nicolaus de Neapoli. Iacob. de Belniſo: And. de Iſernia: Baldus: Martinus Laudenſis: Iac. Aluarot. Matth. de Afflict. Pet. Rauennas. Eguinar. Baro. Franc. Hotom. Iac. Cuiac. Summa Odof. Iacob Ardiſon. Pet. de Bellapertica Vldar. Zaſ.

PRo hac materia ſciédum q cauſæ Feudales multę obſeruantur, & determinantur ſecundùm conſuetudines iſtas Feudorum. multæ ſecùdùm ius Longobardorum, & multæ etiam ſecundùm ius Francorũ, vt refert Iul. Ferret. *in addit. ad B. in libello Cõtrarietatum iur. ciuil. & Longobard. in proemio, in fin. addit.* quòd quando de Iure Longobar. non inuenitur aliquid cautũ, tunc obſeruatur Ius Roma. *in d. Libello in rubr. quando & quæ pars purg ſe deb. numero. 6. &* addit. etiam dictũ Iul. Ferret. *in li. contrar. iur. ciuil. & Longobard.* poſt Bart. *in proœmio. ibi tractat, de vi & poteſt... iuris Longobard.*

Titulus 1 De his qui feudum dare poſſunt & qui non: & qualiter adquiratur & retineatur.

Dic quod omnis non recognoſcens ſuperiorem, & qui gerit ſe pro principe, poteſt dare in feudum. Pariſ. *con. 1. numero 67. lib. 1.* In §. 1. in verſ. *quod hodie.* add. quod nec ex diſpoſitione patris poſſet fieri, quòd vnus ex filiis, puta primogenitus tantùm vel in maiori parte Feudum acquireret. Pariſ. *con. 10. col. 1. libro 1.* Fallit textus ille in Feudo Marchionatus. Comitatus, *vt de prohib. feud. alien. per Fed. in §. præterea* Ducatus. Limita vt ibi add. *in §. fin autem vnus.* Hoc non ſeruatur in Regno Neapolitano, vt teſtatur Afflict. *deci. 293.* Et hoc intellige in feudo nouo, vt per eum ibi. Vide pro declaratione quæ latè tradit So. Iun. *conſ. 101. lib. 1. 3.* Et quòd in feudo antiquo frater ſuccedit fratri iure accreſcendi, ſecùs in nouo, & eſt communis opinio, vt per Pariſ. *conſ. 6. col. 1. lib. 1.* Et de his vide quæ add. ad Bart. *in L. ſi mihi & Titio. col. ſi. ff. de verb. oblig.*

4 Limita hunc textum, vt non habeat locum, quando feudum datur à principe vel alio non recognoſcente ſuperiorem, quia tunc habebit locum ius accreſcendi, vt eſt communis opinio, vt per Alex. *d. l. ſi mihi & Titio.* Et per Franc. Curt. *in Tract. de Feud. chart. 197. in princ. 2. parte. verſ. tertia principali. num 70. & 71.* licet ipſe poſtea contrarium teneat *in chart. 200. ver. quod tenendum.* Add. quod eum opinione. Alex. tenuit Soc. Iunior. *conſ. 73. num. 12. lib. 1.* Hæc limitatio dupliciter ſublimitatur, vt per ipſum Curt. 222. *verſic. 2. principaliter.* Add. quod in inueſtitura poſſunt eſſe talia verba, quod etiam in Feudo nouo tranſuerſales poſſunt ſuccedere, vt pulchre per Pariſ. *conſilio 6. col. 1. lib. 1.* Si dictum fuit, quòd vult tale feudum eſſe indiuiduum, nam ex hoc apparet quòd dominus voluit alterum alicui ſuccedere. Pariſ. *d. conſ. 6. col. 2.* tamen ibi dicit, quòd tunc ſuperſtes ſoluet æſtimationem partis feudi quæ erat præmortui ipſi domino. Item alius eſt caſus ſimilis quando dominus conceſſit pluribus fratribus Feudum in ſolidum, putà dicendo: Quibuſcunque. Nam ſimilia verba diſtributiua in ſolidum, & tunc habet locũ ius accreſcendi. Pariſ. *d. conſ. 6. col. 3.* Idem Curt. *in tract. de feud. chart. 204.* Limita vbi dicit, quòd ſi concedens vtitur his verbis: Concedo vobis: Petro & Iohanni & cuilibet veſtrum, &c. videtur conceſſiſſe in ſolidum. Ideò habet locum ius accreſcendi.

Sublimita tamen hoc vt ibi per eum in prælleg. loco. Item quando dictum eſt Concedo vobis & cuilibet vel vnicuique, nam hoc caſu etiam frater fratri ſuccederet, vt teſtatur Pariſ. *d. conſ. num. 18. & ſeq. lib. 1.* Sed contrarium videtur tenere Curt. *in tract. de feud. chart. 204.* Item quando vnus recipit pro ſe & pro alio abſente, non habet locum ius accreſcendi, vt not. Pariſ. *in d. conſ. 6. nu. 23. lib. 1.*

In glo. frater circa medium. in verſ. fœmina enim non, &c. Add quartum caſum ſcilicet, quando pro feudo nullum præſtetur ſeruitium. Item quintum, quando princeps non expreſſe dedit in feudum ſed dixit. Donamus caſtrũ, quia tunc cenſetur mera donatio, non abſciſio feudi & ideo fœmina ſuccedit vt latè per Dec. *conſ. 32. per totum.* In glo. *legib. & circa medium verſ. præterea iure Lomb. cd. fil. a.* Bald. *in l. Titia. § Lucius. ff. de leg. 2. & l. pro hærede. §. ſi. ff. de adq. hær.* dicit hanc Gloſſam eſſe falſam quia loquitur ſecundum cõſuetudinem Lombard ſecùs in aliis locis & ita refert eleganter Auguſt. *in add. 1. ad Ang. Are. in tract. de malef. gl. in verbo comparere.*

In gl. *à ſucceſſione feudi*, &c. Ex hac gl. Iul. Ferret. in addit ad Bar. *in libello cõtrar. iur. ciuil. & Longob. in rub. in qua ſit poteſt iunct. comu.* Nota quod de iure Romano incurſa, & in inimicitia contr. remitti à fœm. ſecundum Bald. hic ſecus de iure Longob. nam non poteſt remittere feudũ, id eſt inimicitiam

Quia de Feudis. Capitanei dicuntur.

A Latinis dici principes aut proceres tradit Hotom. ſunt tamen qui patricios rectè appellari exiſtiment.

§. 1. Et quia.

§. Cum vero. 2.

In §. hoc autem notandum eſt, & verſ. *licet moderno tempore* vide Socin. Iun. *conſ. 26 num. 77. & ſeq.* Sed declara vt ibi per eum num. 9. Limita hunc textum non procedere in feudis illuſtribus. Comitũ Baronum. Regni, quia in eo ſuccedunt agnati etiam diſtantes per centũ gradus. Dec. *conſ. 85. num. 3.* Soc. Iun. *conſ. 76. nu. 10. lib. 1.* Dec. *in l. certum. Cod. vnde legitimi. nu. 92.* Limita & declara quãdo immediate feudum tranſit, de acquirente feudum in collaterales, nam non excedit ſeptimum gradum, ſecus ſi cum tranſiuit ad deſcendentes, nam tunc agnati ſuccedunt in infinitum: ita Dec. *d. l. certum. nu. 9.* & pro hac materia vide omnino Pari. *conſ. 3. nu. 44. lib. 1. & conſ. 5. nu. 30. lib. 1.* vbi dicit quod in feudis in quibus ſuccedit ex prouidentia paterna, non ſucceditur in infinitum etiam ſi ſint feuda eccleſiaſtica. Item etiam ſuccedunt tranſuerſales.

Fœmina repellitur à ſucceſſione feudi, & *c. 1. §. ad filias. de ſucceſ. feud. in es vnica.* An mutus. *nu. 1. de alien. feu. pater.* Adde etiam, ſi expreſſe dictum fuerit pro ſe, & deſcendentibus maſculis & fœminis. Maſculi tamen præferuntur. Dec. vbi infrà, quæ procedunt quando conceſſio eſt facta in feudum, ſecus ſi per viam donationis, quia tunc fœmina admittitur. Dec. *ad reg. fœminæ. nu. 54. de reg. iur.* vbi in mat. quòd in pluribus caſibus fœmina in feudo admittitur. Et ſtante iuramento fidelitatis fœmina ſemper excluditur, niſi de illa ſpecialiter exprimatur. Alc. vbi per Dec. d. loco, & late *Spec. in ti. de proc. §. 1.*

Ad gl. *in ver. legib. in ſi.* vbi quòd filia non recipit compo. patris ſui occiſi, qui faidam leuare non poteſt, dem gl. ad capitulũ primum, An mutus. Bald. Ang Imol. Paul. & alij *ad l. 4. §. dato. de verb. oblig.* Corſet. *in tract. de priuil. pac. q. 104.* declarat Ang. *conſ. 89. viſo.* Dec. *ad d. reg. fœminæ. nu. 53. ff. de reg. iur.* Ferret. *in tract. de feriis & induciis. num. 171.*

Quid iuris ſit de bonis, ſi ſtatutum vult quòd tertia pars bonorum occidentis applicetur hæredibus occiſi, dic vt per Coer. *deciſ. 121.* Rom. *ſing. 456. ſtatutum.* Alc. *ad d. §. Cato. col. ſi.* Doct. *ad can. præſentia. extra de probat.*

§. 4. Hoc quoque.

§. 5. Notandum eſt.

Titulus 2. De feudo Guardiæ.

De feudo Guardiæ & Caſtaldiæ. vide Iſi. *in prælud. Feud.* vide etiam quæ notat hic D. Gothof.

item illud quod.

§.1.Si verò.

Tit.3. Qui ſucceſſores feudum dare teneantur.

ſi vero Archiepiſcopus.

Quæ perſonæ in feudum dare poſſint enumerantur hoc loco.

In verſ. Succeſſores eorum.

Limita hunc textum quando prælatus conceſſit feudum propter benemerita ſeudatarij quia tunc tenetur ſucceſſor confirmare. Soc. Iun. *conſ.* 91. *num.* 19.

Tit. 4. ſi de inueſtitura feudi fuerit controuerſia.

ſi autem controuerſia.

Qui rectè inueſtitus eſt in poſſeſſionē mitti debet deficientibus etiam probationibus. Quot autem teſtes requiruntur ad probandam inueſtituram vide plenè ...

§ ſi verò Feudum.1.

§.Cum autem quis.2.

Et defenſio.

Defenſionis appellatione in feudis iuramentum intelligitur vt optimè notat hic D.Cinbuſ.

§.item ſi vaſallus.3.

An aliud ſit feudum aliud guardia vide Doctor.hic Scribentes.

§ ſimiliter ſi aliquis.4.

Nota in hoc § d.ſferentiam feudi & pignoris.

§.ſi quis de manſo.5.

Manſum eodem modo dici quo manſionem exiſtimo & ita rectè diffinitur à Baldo prædium in quo manent homines.

§.Rurſus ſi aliquis 6.& vlt.

Pro intellectu huius loci vide Laudenſem, Beluiſanum & Rauennatem hic.quæ autem ſit huius loci ſpecies vid Iul.Pac hic.

Titulus 5. Quibus modis feudum amittatur.

Quia ſupra.

Vide in materia multa quæ poſui infra in Rubrica *Quæ ſit prima cauſa beneficij amittendi* & limita hūc textum duobus modis, primò quia antequam vaſallus priuetur feudō, trina monitio procedere debet. ſecundò intellige hunc textum procedere in feudo quod habet propriam naturam feudi alias ſecus ... ſi ego emi à te feudum, tunc illud feudum; cenſetur eiuſdem naturæ ac alia omnia bona mea allodialia & vendo ſicut alia bona: nam non poſſunt auferri mihi, licet eis male vtar, ita nec tale feudum amittitur his modis quibus alia feuda.

Adde quod propter ingratitudinem cōmiſſam feudū amittitur, ſi ſeruiat hoſtib.domini Pari.*con.*1.*n.*10.*&* 11.Itē ſi inſultent ſtatum vel territoriū domini vt per Par *d con.*1. Item ſi induxit hoſtes in caſtro domini, & eorum nauē & vexillū erexit idem Pari.*d.conſ.* 1. *n.* 13 Item ſi vaſallus monitus vt præſtet fidelitatē domino, & id recuſauit facere, vt in tit. *quæ fuit prima cauſa benef. amitt.* §.*item & alia.*& tradit Pari.*d.con.*1. *n.* 18. Item per rebellionem vt ibi *nu.* 25.adde etiam valde notabile dictum in materia per Pari.*d.con. num.* 15 cum ſeq. ſcilicet antequam ... in declaratoria vel ſententia priuationis vaſſalli adde quod vbi notorium eſt vaſſallum eſſe rebellem, poteſt ſine alia declaratione armis expelli.

An,& quando dicatur eſſe ad mortem vulneratus Bald.hic.

§.Præterea ſi ille.

An qui conſentit alienationi rei ſuæ perdat eam: An & quando vaſſallus feudum alienare poſſit,declarat hic Bal.

Titulus 6. Epiſcopum, Abbatem vel Abbatiſſam aut dominum plebis feudum dare non poſſe.

item ſi Epiſcopus.

§.1,Quinetiam.

De intellectu huius §. vide Dec.*in l fœmine ff.de reg.iur.n* 54.*ibi* 39.*& in conſ.* 139. vbi ſecundum hunc tex. conſuluit quod vocatis in inueſtitura maſculis & fœminis, tamen prius admittantur maſculi. Item nota quod ſi inueſtitura diceret quod ſuccedāt filij vtriuſque ſexus,eo caſu pariter admittitur tamen maſculus,quàm fœmina,& ita limitat hunc tex.Bal.*in l.quoties.Cod.de ſuis & legit.* Dec late *con.*208 *col.*2 Item quid ſi dictum ſit ſuccedat ſimul maſculus & fœmina vel maſculi cum fœminis, & ſimilibus verbis vide late per Bal.*in d.l.quoties.Cod.de ſuis & legit.*

Item pro intellectu huius § vide late So.Iu *con.*76.*n.*111 *lib.* 1. *&* 104. *vel* 164 *n.* 22. *li.* 2. adde etiam quod per hunc tex.conſuluit So. Iu. *conſ.*110.*col.*2. *li.*2. & quod ſi facta ſit inueſtitura vt ſuccedat maſculi & fœminæ,ita tamen quod extantib. maſculis fœminæ non ſuccedat, ſed deficientib. maſculis fœminæ ſuccedat, ſi extitit maſculus qui ſe vel filiā excluſit perpetuo cenſere eſſe excluſam,nec admittitur etiam poſtea, ſi deficerent maſculi,quam deciſionē ... quia videtur contra verba illa deficientibus, licet ipſe exponat ibi deficientibus ſ. à principio quādo ſuccedit primo inueſtito, non ſūt poſtea.intellige etiā hunc tex. procedere in feudo proprio & recto,ſecus in improprio & conditionato Pari.*con.*4.*n.*37. *lib.* 1. quæ magna eſt limitatio. Hoc caſu ſi in inueſtitura dictū ſit maſculis & fœminis, tamē dominus derogare poteſt priuilegio maſculorum & inueſtire fœminā Par.*d.conſ.*4.*num.* 40. cum multis ſequentibus,& quod hoc caſu,quando in inueſtitura ſunt vocati maſculi & fœminæ intelligi ... ſuccesſiue ſ. primò maſculi, deinde eis deficientib. fœminæ ſuccedant ... latiſſimè in terminis Par. *con.* 9.*col.ſi.* *li.*4.

An quod ſi fœmina poſita in copula cum maſculo, nō ſuccedat ſimul cū eo, ... niſi maſculus nō eſt De h.tex latè Dec.*in l. reg fœm* ... *n.*55. *ff.de reg. iu.* Cald.*con.*3.*de feud* & late tribus modis declar Soc.Iu.*con.*76 *vol.*1. Tres no. reſp.poſt conſ.Fulg.*conſ.*23.*lib.*1 *nu* 45 *& ſeq.* *&* 56. *add* Alex. *conſ.* 9. *ponderato* ... *lib.*5 *& conſ.*20.*quoniam* ... *nu* 5 *lib.*1. Dec. *conſ* 139. *circa finem &* *conſ.*193.*co.*3.

§.Mutus.2.

Quis ſit mutus & an ſuccedat in feudum, quique eum acquirere poſſint vide hic Bald.

Titulus 7. De natura feudi.

In principio de hac materia. An princeps poſſit alicui auferre feudū ſine cauſa vide Abbatē & alios *in c. quæ in eccl. fid. ex. de conſt.* communis autē opinio eſt eū non poſſe auferre, vt refert Grau. *de antiq. temp. in p.* 2. ... *nu.* 6. *verſ. Sed tamen* ... tradit Soc.Iun.*conſ.*76.*nu.*15 *lib.*1.

An imperator obligetur præciſe ex ſuo contractu.Bald.hic.

Titulus 8. De ſucceſſione feudi.

In principio.in verſ.*ſuccedunt tantùm*,&c Sed qualiter procedat. vid.Dec.*in conſ.*389. & per hunc tex.d.Pariſ *conſ.*10. *col.*1 *lib.* 1.quod pater non poteſt primogenito tantum relinquere feudum. In ver. *nulla ordinatione*.Add.quod princeps nō poteſt cōfirmare inueſtituram Vaſalli factam contra formam inueſtituræ & in præiudicium agnatorum,vt per Alex.*con.*130. *in fi.* Nota tamen quod ſi Vaſallus inſtituerit aliquem qui de iure ſuccedebat, valebit eius teſtamentum,& dabitur poſſeſſio hæredi, ... *C.de edi.* ... *D.Had.* ... Affl.*deciſ* 119.& quod teſtator non potuit diſponere de feudo latè tradit So. Iun.*conſ.*72.*col.*2 ... vbi allegat tres rationes huius regulæ, & eam ampliat, vt etiam procedat quoad pias cauſas, quod etiam ſequitur. Pariſ. *conſ.*7.*nu.* 15.*lib.*1 & Soc.Iun.*con.* 72. *col.* 3. Hanc regulam declarantem vide omnino vbi latè tradit,An & quando fidei cōmiſſum poteſt fieri de feudo, & quando poſſit prælegari vni ex filiis, not. tamen quod dicit ibi nu. 45. quod non valet diſpoſitio facta inter eos, ad quos de iure veniebat feudū,quia nihil operatur quod eſt contra id, quod proxime dictum eſt per Affli.& not. quod licet aliàs teſtator legando rem alienam, videatur velle præſtare æſtimationem rei,non tamen ita eſt in feudo, quia nec de eo valet vt debeatur æſtimatio,vt per So.Iun. *conſ.* 72. *nu.*60.*lib.*1.vbi teſtatur hanc eſſe communem opinionem. licet Bal.hic in prin.teneat cōtra, imm.& idem So.Iun.*con.* 74.*vel* 34 *nu.* 18 *&* 30.*conſ* 9.vbi ponit quando dicatur hæreditarium, vt de eo poſſit diſponere vid.Soc.Iun.*conſ.*160.*nu.*39.

Amplia hunc tex.1. vt non valeat diſpoſitio teſtatoris de feudo, etiamſi vellet relinquere vni ex nominatis inueſtituram, putà vni ex filiis.So.Iun. *d.conſ.*160.*nu.*41.*cum ſeq.*

Amplia 2.procedere etiam in feudo nouo, quòd pater ex ſua prouiſione acquiſiuit,nam ſecundum communem nō poteſt illud vni ex filiis. So.Iun. *d.conſ.*160.*nu.*44. ſed quid ſi dominus dedit poteſtatē Vaſallo de eo diſponente inter filios,prout melius arbitrabitur, an tunc intelligatur data poteſtas de eo ad ſui libitum,ita vt totum poſſit relinquere alteri ex filiis. vid.So. late interpretantem tale priuilegium, *in d.con* 160.*nu.*45. *&* 46.& quod vaſallus non poſſit teſtari de feudo, nec illud relinquere vni ex agnatis,vel remotioribus,tradit Pari.*con.*2.*col.*1.*lib.*1.vbi multos ad hoc alleg.

Ampliatur etiam vt quis non poſſit per viam Legati diſponere de feudo, imò de eius æſtimatione non debet,Pari.*conſ* 7.*col.*2.*& ſeq lib.*1.& quod nō valet ordinatio patris relinquentis vni magis quàm alteri ex filiis, vide latè Pari.*in conſ.*1.*vel* 10.*col.*1.*lib.*1. vbi per So.dicit, quòd pater non poteſt relinquere filio primogenito feudum,in præiudicium aliorum.

Limita hunc tex.1.in feudo Franco.de quo Vaſallus poteſt diſponere. So. Iun *conſ.*119.*num.*32 *lib.*2.

Limita 2.in feudo conceſſo vni Francorum.Soc Iun.*conſ.*160.*nu* 39.

Limita 3.in feudis magnis, putà Marchionatus vel Ducatus, in quibus ex conſuetudine primogenitus tantùm admittitur.Soc.*d.conſ.*160.*nu.*37.

Limita quartò, quantum ad exhæredationem, quia poteſt vni ex filiis prælegare. Pari.*conſ.*4.*num.*29 *lib.*1.*& conſ.*1.*num.*8.*libro eod.* & quod in feudo hæreditario in præiudicium agnatorum cum conſenſu domini. Imò fortius dicit eſſe permiſſum etiam ſine licentia ſuperioris, vt tenet Dec.

conſ.

conſ.194.per eum ibi allegato.

Limita 5. vbi impreſſe dominus conceſſit, ne poſſit teſtari. Dec. *d. conſilio 194. col. fin. & Pari. c. conſ. 2. num.* 33. vbi dicit quòd princeps poteſt concedere hanc licentiam citatis agnatis, & nu. 48. in fin. vbi dicit, quòd agnatus remotior hæres præfertur agnato proximiori in feudo hereditario.

Limita & quoad fructus ex feudo perceptos, quia ſunt proprij ipſius, item quoad melioramenta ex eo facta, ideo de his poteſt teſtari. Pari. *d. conſ. 4. num. 40. lib. 1.*

Limita 7. in feudo nouo de quo poteſt vaſallus diſponere & relinquere per fideicommiſſum & prohibitionem alienandi Pari. *d. conſ. 2. nu. 5.*

Limita 8. vbi diſpoſitio facta per ipſum vaſallum tendit ad ſeruationem feudi Par. *d. conſ. 2. nu.* 10 quæ omnia contenta vide *conſ. 3. col. lib. 1.*

Limita 9. vbi relictum eſt fundum ei qui erat ſucceſſurus in ipſo fuado. Par. *d. conſ. 3. nu. 3 lib. 1.* vbi per Soc. dicit quod cum nepos ſuccedat cum patre de iure, ideo potuit inſtituere nepotem vna cum patruo.

In §. hoc quoque *in fi. in verſ. alij aũt. dicunt vſque ad ſeptimum*, ad quẽ gradum admittantur collaterales, vide quæ ſcripſi ſupra ſuper Tit. *de his qui feud. dar. poſ. §. hoc autẽ* ibi licet moderno tempore. In §. *fi. in verſu alio vero.* vide Dec. *conſ.* 390. ſed hoc limita in feudo conceſſo à principe, quia in eo ſuccedit frater fratri Alex. latè *in l. ſi mihi & Titio. n. 7. ff. de ve. b. obli.* So. Iun. *conſilio 73. n. 22. li. 1. & ibi n. 20. & ſeq.* rationem ponit deciſionis huius textus.

Limita 2. hunc textum non procedere, quando princeps conceſſit feudum, quia aliqui pugnauerũt in bello pro eo proprijs armis & expenſis. So. Iun. *d. conſ. 73. in fi.* not. quod in caſibus in quibus ſuccedunt fratres non ſuccedunt nepotes cum patruis vt ibi per eum.

Titulus 9. Qui ſucceſſores teneantur.

Aliter hunc Tit. inſcribit Cuiac. *Qualiter ſcilicet heres inueſtitoris teneatur.*

ſi quis inueſtitus.

Quare Inueſtitura verbalis & non realis tranſeat ad heredem vid. hic Bal.

Titulus 10. De contentione inter dominum & fidelem de inueſtitura feudi.

ſi contentio.

Titulus 11. De pignori dato feudo quid iuris ſit.

Cuiacius non facit nouum titulum vt nec Aluarotus nec And. de Iſern.

ſimiliter.

Titulus 12. De contentione inter me & dominum de portione feudi fratris mei defuncti.

ſi contentio.

Titulus 13. De alienatione feudi.

ſi clientulus.

Dec. *con. 185. col. 2. & 395. vel. 445. col. 4.* Idem extendit ad quamlibet materiam in qua præfertur maſculus fœminæ Soc. Iun. *conſ. 1. n. 119. conſ 77. nu. 4. lib. 1.* & quod verbum *heredibus*. in feudo intelliguntur tantum de maſculis tradit. Soc. Iun. *conſilio* 112. *vel* 111. *nu.* 8. *lib.* 2.

Tit. 14. De feudo marchiæ vel ducatus vel comitatus.

Concedo tibi tale caſtrum ad vſum regni: an tunc erit feudum Dec. *conſ.* 834. *col.* 3.

De marchia.

§. 1. ſi capitanei.

§. 2. ſi duo fratres.

Tit. 15. An maritus ſuccedat vxori in beneficio.

Gl. 1. *in ver. quamuis in alijs bonis*, &c. ponit Bar. *in lib. contrar. iur. ciuil. & long. de hæ*reditatibus & ſucceſſionib. vide per te in verſ. *nullo modo* ſuccedit, & de iure Longobar. locum ſequitur. Iul. Ferret. *in add. ad* Bart. *in lib. contr. iur. ciuil. long. de ſucceſ. nu* 2.

ſi fœmina.

Tit. 16. De feudis datis minimis Valuaſoribus quid iuris ſit.

ſi minus.

Titulus 17. Quibus modis feudum amittatur.

ſi capitanei.

Tit. 18. Apud quem vel quos controuerſia feudi finiatur.

ſi contentio.

§. ſi aliquis. 1.

Tit. 19. Conſtitutiones Feudales D. Lothar. Imp. &c.

In gloſſa, *ſi quis miles. in verſ. idem in filiorum ſucceſſione*, quod pater ſuccedat in rebus feudalibus, ſicut in alijs de iure ciuili, ponit eſſe ius, & eſt communis opinio per Scrib. hic, ſi feudum eſt antiquum, ſecùs ſi nouum. Iul. Ferr. *in add.* Bar. *in libel. contra iur. ciuil. & Longo. d. ſucceſſ. num. 4.* vbi etiam dicit, quòd ſi pater acquiſierit feudum nouum, quod illud cum regio conſenſu abſque filij ſcientia & conſenſu poterit alienare, ſecùs ſi erit Feudum antiquum, vt ibi per eum in fin.

Tit. 20. De beneficio fratris &c.

Tit. 21. De Feudo ſine culpa non amittendo.

In verb. *ſenſerimus in princ.* Amplia hunc tex. etiamſi dominus eſſet ſupremus princeps, vt Papa vel Imperator, quia etiam ipſi non poſſunt ſine culpa priuare Vaſallum Feudo, vt teſtatur Soc. Iun. *in conſ.* 115. *lib. 2. nu.* 10.

Titulus 22. Quo tempore mil. inueſt. pet. deb.

In princ. intellige hoc ſi fuerit declaratum eum priuatum, ſecùs ſi non fuerit ſequuta ſententia declaratoria, & Vaſallus ſoluerit cenſum, quia videtur remittere caducitatem. Dec *conſ.* 341. *col. fin.* Add. tamen pro iſta pœna propter pœnam inueſtituræ non petitæ intra annum ſolet remitti de facili Affl. *decis. 265. num.* 89. Cætera in hac materia vid. quæ ſcripſi in fin. ad Tit. *quæ fuit prima cauſa benef. amitt.* ſed pone quod poſt annum & medium, ſecundum vſum conſuetudinarium, Vaſallus incœperit, nunquid habuit talem quaſi ingratitudinem videtur remittere, & certè videtur quod ſic, *per l. poſt diem. ff. de leg. commiſſ. vt per gloſſ.* hic, & menſem, in fin. & hanc

Digitized by Google

opinionem d.conſ.Soc.*Iun.115.nu.12.lib.2.*

in verſ.*niſi iuſta cauſa,quæ ſit iuſta cauſa* vid.latè per *Afflict. deci.31. per Soz. Iun.conſ. 115.nu.15.cum ſeq.lib.2.*

In § ſi quis fecerit.&c. Vid.in terminis Dec.*conſ.* 14. *vel* 140. *vel* 144. *num.* 2. vbi dicit non valere inueſtituram factam tertio, qui dixerat Vaſallum conſentire, qui non conſenſerat, & cùm eſſet mortuus, de eius conſenſu non apparebat: & latè: quòd inueſtitura facta intelligatur ſine præiudicio veri vaſalli & eius qui habet ius in feudo, tradit Soz. Iun.*conſ.*110.*col.fin. lib* 2 Dec.*conſ.*468. *num.*26.Item dominus non poteſt mutare inueſtituram in præiudicium agnatorum, quia præualebit prima, per quam eſt eis ius acquiſitum. Dec.*d. conſ.* 468 *num.* 25. *in fin.* Item de feudo quod domino non eſt apertum,non poteſt dominus in præiudicium eius ad quem ſpectat, de eo facere, alteri inueſtituram. Soc. d *conſ* 150. *ante fin. lib.*2.Sed quid ſi præſente vaſallo & patiente alium inueſtierit. *an præſumatur conſentire vaſallus,* vid.Soz Iun.d.*conſ.*

Titulus 23. De contentione inter dominum & vaſallum de inueſtitura feudi.

Titulus. 24. quemadmodum feudum ad filiam pertineat.

Si quis ſine filio. Nota hic duos caſus in quibus fœmina ſuccedit in feudo,quos refert. Bal. *ſup. de his qui feu.dare poſſunt in §. & quia vidimus,&c. nu.* 9.*&* tertium caſum, ſcilicet, quando filia fuit nominata in inueſtitura, videlicet,quando per feudum nullum præſtatur ſeruitium. Dec. *conſ.* 132. *col. fin.* add. ſupr. ſimilem quando princeps non dixit: Concedimus in feudum tale caſtrum,ſed dixit, Donamus: tunc enim eſt mera donatio, in quo ſuccedit fœmina Dec.*conſ.*32. ¶ Sed quid ſi dominus dixerit vt fœmina nõ poſſit ſuccedere. Vid. Iaſ. latè in præludiis feud. numero vndecim. & decimotertio cum ſequent.Et de ſuprà dictis,vid. Dec.*conſ.*185. vbi etiam an ſuccedat fœmina in bonis allodialibus quæ contineant iuriſdictionem. ¶Sed inter alia nota, quòd ſi quis præſcripſit caſtrum, cuius initij non extat memoria,& tamen nunquam in eo ſucceſſerant fœminæ, licet dicatur Liberi, tamen non ſuccedant fœminæ, quia in plus nõ videtur præſcriptum, quod fuerit obſeruatum, ſed cùm tantùm maſculi ſucceſſerunt, ergò illi tantum ſunt admittendi,quod vald. not. & de hac materia vid.Dec.*in L. fœminæ.nu.* 54.*verſ.*39.*ff.de reg.iur.* ¶& quod fœmina ſuccedat in feudo in quo nullum præſtatur ſeruitium. Item in feudo Regio. Item in feudo empto pecunia, vid.Dec *conſ.*139. *col.*1. vbi de materia. Item quod ſi feudum ſimplex fuerit conceſſum alicui & ſuis deſcendentibus maſculis & fœminis, ſi fuerint maſculi,fœminæ excludentur, vt ſup. *Epiſco. vel Abb.in §. fin. quod ibi limit.* Bald.niſi fuerit feudum conditionatum, id eſt, datum pro aliquo ſeruitio præſtando,quia tunc ſimul ſuccedunt tam maſculi quàm fœminæ, de quo vid.Dec.*conſ.*139.Item quid ſi ſtatutum ſit in loco, quod tam maſculi quàm fœminæ ſuccedant, an intelligatur etiam in Feudis. Item nota quod vbi præſtatur iuramentum realitatis nunquam ſuccedit fœmina, quia per illud eſt obligatus ad ſeruitium, quod non poteſt præſtare fœmina. & alia vid.ibi in materia quando fœmina ſuccedat,vel ne.Item in materia vid. Alex. *conſ.* 9.*lib.*5.& de ſupradictis vid. latiſ.Dec.*conſ* 193.& inter alia ibi col. pen. addit quod ſi fuerit conceſſum ſibi & vni dederit an intelligatur etiam de fœminis,& quando ſuccedat fœmina in feudo. vid latiſ. *in materia* Dec. *conſilio* 208. & late Bal.in *L.quoties C.de ſuis & legit.* Item quod fœminæ ſuccedant in bonis allodialibus etiam ſi continent Iuriſdictionem. Item in caſtro donato,& alia de materia,vid.omninò Dec.*conſ.*269 *col.*1 *&* 2.vbi refert multos caſus, in quibus fœmina ſuccedit in feudo, & latius in *conſilio* 399.*numer.* 6. & 7. *&* 14. & ibi etiam vid.*numero* 10 *&* 11. Item de materia quando dicitur domino feudum vt filia ſuccedat, vid. Dec. *conſilio* 403. vbi plenè, An princeps poſſit habilitare fœminas ad feudi ſucceſſionem in præiudicium agnatorum. Item quibus caſibus filia ſuccedat in feudis, & an conſuetudine admittatur, vid. Dec. *conſ.* 414. *colum.*3. & not. quòd ſi princeps concedit caſtrum, & dicat: damus tibi pleno iure: quod tunc eſt dominus, quia tunc tranſtulit dominium directum, nec vllam mentionem de feudo facit.& ideò fœmina ſuccedit, & multa alia in materia vid. per Dec. *conſ.*467. Et nota quòd ſi fuerit dictum de hæredibus Feudalibus intelligitur tantùm de maſculis. Dec.*conſ.* 516. *col.*3. & add. quod ſi feudum eſſet fœmininum.tamen ſi ſemel ſucceſſerint maſculi, fœminæ excluduntur, vt per Alex.*conſ.*57. *& not.* quod vt in feudo empto ſuccedant fœminæ, oportet quod ſit emptum iuſto pretio.Alex.*con.*119. *in fin.&* idem Soz. Iun. *conſ.* 65. *num* 16.*lib.*1. & quod fœminæ non ſuccedant neque in feudo fœmineo neque maſculino,& quæ ſit ratio vid.declarantem hoc Soc.Iun. *d. conſ.* 65. *col.* 1.*&* 2.*&* quod fœmina non admittatur ad dignitatem. in qua eſt adminiſtratio cum mero & mixto imperio ſine priuilegio principis, tradit Sozin. Iun.*d.conſ.*65. *num.* 24. 25. *& ſeq* & not. quod poteſt induci conſuetudo in familia vt fœminæ non ſuccedant in caſtris, & ſi non ſint feudalia. Dec. *conſ.*85.*col.*5. Soc.Iun.*conſ.*65.*num.*31. *& ſeq. lib.* 1. & quod quando conceſſio eſt facta per verbum,*donamus*:ſuccedat filia & aliæ filiæ,tradit latiſſimè Soc. Iun.*conſ.*76 *num* 44.*cum mult.ſeq.& num.*48 *lib.*1.Adde & quod filiæ propter merita patris, princeps poteſt concedere feudum in præiudicium agnatorum, ſi fuerint negligentes in petendo. Soc. Iun. *d.conſ.* 76 *num.*132. *lib.*1. & not quod tradit ibi Soz. col. pen. Similiter quid fœmina per maritum ſeruiet, & quamuis dicitur in tex. quod filia non habeat beneficium patris. Intellige non procedere in feudo Regio, in quo fœmina poteſt ſuccedere, vt per Soc.Iun.*conſ.*79.*vel.*17.*nu.*22.*lib.*1.& quamuis dicatur in tex. Si autem dominus ei dare voluerit: Intellige hunc tex. in feudo nouo,ſecus eſt enim in antiquo, quia in eo non poteſt dominus præiudicare agnatis & dare filiæ ita de. latiſ Dec.*conſ.*468.*col.pen.*Adde mat.Soc.Iun.*conſil.*102. *lib.* 1. vbi latiſ.probat, quando conceſſio caſtri fuerit liberata, & non feudalis, ideò in ea ſucceſſerant fœminæ prout in allodialibus. Item add quod ſi conceſſum fuerit feudum, pro ſe & hæredibus intelligitur tantùm de maſculis. Soc.Iun.*conſ.*109.*col.*1. Item feudo empto ſuccedit fœmina, nam tunc fœmina non ſuccedit Soc. Iun. *conſ.* 109. *num.* 8. *lib.*2. Item quid ſi feudum eſt datum fœminæ, an tunc ſuccedunt fœminæ, non ſtantibus maſculis. Soz. Iun.*d.conſ.* 109.*num.*71. Sed quid ſi in inueſtitura dictum ſit,quod deficientibus maſculis fœminæ ſuccedant, an ſi maſculus ſucceſſerit, & ſic excluſerit fœminas, An poſtea maſculis deficientibus, fœminæ admittantur, an perpetuò ſint excluſæ, vide Soc. Iun. *conſ.* 110. *in* 1. *dubio lib.* 2. Adde quòd princeps poteſt concedere licentiam vaſallo diſponendi in fœminis, etiam agnatis non citatis, & etiamſi eſſet facta inueſtitura pro maſculis. Pariſ. *con.* 1 *num.*34.*lib.*1.add Pariſ. *conſ.*4.*col.*1.*lib.* 1. vbi dicit quod quando dictum eſt: *Donamus*, importat dominium & non feudum, & tunc ſuccedunt fœminæ. Pariſ.*ibi col.*2.vbi late.Idem eſt in feudo conditionato, in quo ſuccedit fœmina, de quo laté per Pariſ.*d.conſ.*4.*num.*16 Et quando ſunt vocati maſculi & fœminæ inueſtitura, an admittantur ſucceſſiuè vid. Pariſ. *conſ.* 9. *col. fin.& infr. ſcripſi, ſuper tit.qui ſibi vel hæred. vbi add.* vbi ſeruitia ſunt talia quòd fœmina poteſt ea præſtare,tunc fœmina ſuccedit. Pari. *d. conſilio* 4. *numer.*18. Idem vbi nullum extabat præſtandum ſeruitium, nam & ibi ſuccedit fœmina. Add.etiam quod licèt alias vbi venit iuramentum præſtandum fidelitatis,non ſuccedit fœmina,tamen vbi expreſſe aliqua ſeruitia, quæ fœmina poterat præſtare, iuramentum fidelitatis non trahitur vltra ea, ideò poterit ſuccedere quod not pro limitatione huius dicti. Item vid. quod notanter reſpondet ad illud de iuramento, quia dicit illud non operari quòd fœminæ non ſuccedant quia conſuetudo eſt, quod etiam fœminæ ſuccedant, tamen præſtetur iuramentum, quod eſt valdè notandum. Sed quid ſi in loco habilitata erat fœmina ad ſuccedendum in feudis, & maſculus erat effectus monachus, quis præferatur, an ſoror monachi, an ipſum monaſterium vide Afflict. *deciſ.*310. Item adde quod etiamſi præſtanda eſſent etiam ſeruitia quæ fœmina præſtare non poſſet, tamen erit capax feudi ex perſona mariti,qui poterit præſtare ſeruitia pro ea Pariſ. *dicto conſilio* 4. *numero* 26.*libro* 1.

Limita etiam hunc tex. non procedere in feudo empto pecunia, nam in eo tunc ſuccedunt Pari.*d.conſ.*4.*lib.*1.*nu.*39.

Limita etiam quando princeps vellet derogare priuilegio maſculorum & inueſtire fœminam, quia hoc poſſet maximè propter bene merita defuncti vt per Pari.*d.conſ.*4 *nume.*40.*cum ſeq.* vbi etiam aliqua in materia. Nota etiam vnum omninò, quod vt agnati maſculi excludant fœminas, oportet,eos eſſe de deſcendentibus ipſius inueſtiti, non tranſuerſales, putà deſcendentes ex fratre inueſtiti, quia tales non ſunt comprehenſi in inueſtitura.ita Pari.*d.conſ.*4.*num.* 44. & eſt tex. inf. de ſucceſſ. *Franc.quod* tamen limita,& vide quæ ſcripſi in d.tit.

Tit.26. ſi de inueſtitura inter dominum & vaſſal. lis oriatur.

In §. vlti. *verſ. ſi autem aliquis. circa fin.* Quomodo procedat iſte text. vid. Dec.*conſ.*144.*col.*3.

Titulus 27. De feudo dato in vicem. L. commiſſoriæ reprobando.

In § fin. in *verſ. Mediolanenſes, & Cremonenſes, &* ad quod opinio Mediolanenſium ſequitur Rot.Neap.D.Afflict.*deciſ.*292.& ibi dicit in fi.*&* feudum conceſſum princeps non poteſt reuocare ſine cauſa.

Finis 1. *Libri Feudorum.*

REMIS-

Digitized by Google

REMISSIONES IN SECVNDVM LIBRVM FEVDORVM.

Titulus 1. De feudi cognitione.

POST medium in verſic. abſque calumnia vti, & ſic vbi quid non eſt deciſum per conſuetudinē, recurritur ad ius commune Soc.Iun.conſ.23.col.1.lib.1.

Obertus de orto.

§.1.Sciendum eſt.

Titulus 2. Quid ſit inueſtitura.

Quid ſit inueſtitura vide Synopſim totius iuris feudalis Henrici à Roſenthal.vnde dicta ſit notat hic Iul. Pac.

Inueſtitura quidem.

Duplicem eſſe inueſtituram declaratur hoc loco propriam nempe & abuſiuam, & quid ſit propria quidque abuſiua declara vt hic.

§.1.ſi verò vaſſallus.

Inueſtitura quemadmodum probetur vaſſallo poſſidente, vide Gloſſ. & quod ibi notatur in lib.1.tit.4.in verbo in poſſeſſione.§.ead.

§.Præterea ſi aliquis.2.

ſub tali conditione.

Hinc conditionale Feudum dicitur.

Titulus 3. Per quos fiat inueſtitura & per quos recipiatur.

Eſt Cuiac.Tit.4.

Inueſtitura.

§.ſed etiam rei.1.

Guid.Pap.deciſ.162.col.1.Afflict.deciſ.99.Guid.Pap.deciſ.158.

Tit.4. Quid præcedere debeat an inueſtitura vel fidelitas.

Vtrum autem.

Nota hic inueſtituram præcedere fidelitatem, quid autem ſit fidelitas diſce ex hoc loco.

Tit.5. Qualiter iurare debeat vaſallus domino fidelitatem.

In princip. vide latè Alcia. declaratorem conſ.11.& quid differat iuramentum fidelitatis à iuramento aſſecurationis, vide Bi am. dec.105. num.25.ſeu 26. Item de hac forma fidelitatis iuramenti & eius requiſitis vide latiſ.declarat. Afflict.dec.307.in 1 dubio. not. vnum in hac materia, quod ſi non valuiſſet intentatio alicuius caſtri in aliquem, nec valebit iuramentum fidelitatis ſuper eo præſtitum Socin Iun.conſ.78.col.fin.lib.2. Item dicit, non valere iuramentum metu extortum, nota duos caſus, quibus quis non tenetur præſtare fidelitatis iuramentum. Primus quando pro feudo præſtatur annua penſio vel cenſus, quia tunc dicitur impropriè feudum ita Pariſ. conſ.4. lib.1. num.15. Secundus caſus eſt, in feudo conditionato in quo non tenetur vaſſallus præſtare iuramentum fidelitatis. Pariſ.conſ.4.num.16.lib.1. vbi etiam declarat quid ſit feudum conditionatum. An dominus teneatur iurare vaſſallo fidelitatem. vide Afflict.deciſ.265. 1.fall. & quod inuicem dominus teneatur ſeruare fidelitatem & promiſſa vaſſallo tradit Socin.Iun.conſ.144.lib.1.10 verſ.ſed quia iſte. De iuramento. vide Guid.Pap.deciſ.307.

Titulus 6. De forma fidelitatis.

In epiſtola.

Intellige hunc textum procedere quando vaſſallus ſimpliciter iurat, ſecus ſi in inueſtitura exprimantur certa ſeruitia, quia tunc iuramentum tantùm extenditur ad illa ſeruitia permiſſa non vltra: ita declarat Pariſ. conſ.4. num. 12. lib. 1. imò addit quod iuramentum ſimpliciter præſtitum non extenditur ad omnia hic expreſſa, ſed ad illa tantùm quæ dominus ſolet exigere.

Titulus 7. De noua forma fidelitatis.

Eſt & alia.

In hunc titulum vide Soci.conſ.75.col.fin.lib.2.

Tit.8. De inueſtitura de re aliena facta.

§.1.Econtrario.

§ 2.Quamuis.

Quãquam ad ius Longobar. vide quomodo declar.Ferret.in addit.ad Bart de dennet.prop.nep.

Titulus 9. Qualiter olim poterat feudum alienari.

In verſ.quòd & ipſum ſyncerè.vide Guid.Pap.deciſ.162.
Ad §.donare autem, & c.poſſet tamen de conſuetudine alienari, vt per Dec conſilio 116.col.2.

Tit.10. Quis dicatur Dux, Marchio, Comes, Capitaneus, vel valuaſor.

De nominibus vaſallorum Cuiacius hic.

Tit.11. De ſucceſsione fratrum vel gradibus ſuccedentium in feudo.

In verſ. eius feudi ſucceſſio circa fin.poſt med. Nota quod feudum non tranſit ad tranſuerſales primi inueſtiti, ſed tantum ad deſcendentes, fallit ſi verba inueſtituræ ſint ita concepta, vt ſi etiam de tranſuerſalibus non intelligerentur, eſſent ſuperflua.vid. Soz.Iun.con.103.lib.1. vbi dicit, quod ſi conceſſum fuit feudum pro ſuis & domo ſua, intelligitur etiam de tranſuerſalibus inueſtitis, quia aliàs tantùm intelligeretur de deſcendentibus, per illud verbum, ſuis, quod nota & ſecundùm hũc tex.tradit Pariſ.conſil.4. num. 44. lib. 1. quod in feudo non ſuccedit filius fratris, quia non eſt de de-

Digitized by Google

ſcendentibus inueſtiti vid. Soz. Iun. *conſ. 33. num. 22. lib. 1.* & eſt communis opinio, vt per Franc. Curt. *in tract. de feud. 198. & 199. in paruis*, licet ipſe ibi contrarium teneat, & de hoc quando in feudo nouo habeat locum ius accreſcendi, & alia de materia huius tex. vide ſup. quæ notaui in *tit. de his qui feud. dare poſſunt, in §. cum vero.* & quid dictum Curt. *in tract. d. de feud. chart. 199. & ſeq.* vbi vbi multis modis limitat hanc regulam, quòd in feudo nouo non ſuccedat frater fratri.

Tit. 12. De fratribus de nouo beneficio inueſtitis.

In *princ. vel in verſ. ſinſtus tamen, &c.* An verò hoc procedat de iure communi, an de iure ſpeciali feud. vid. latiſſ. declarantem Pet. de Vbald. *in tract. de duob. fratribus, in 6. parte, in quæſt. 25. chart. 78.* in paruis. ibi nec obſtat *§ ſi duo fratres.*

In verſ. ne forte. Add. quòd idem eſt in Emphyteoſi ab vno acquiſita quia alter non poteſt communicare, licet ſit empta ex pecunia communi eorum Dec. *conſ. 432. vel 435.*

Titulus 14. De vaſallo decrepitæ ætatis qui feudum réfutauit vt filij inueſtirentur.

Quidam.

Titulus 15. De inueſtitura in maritum facta.

Vaſallus

Tit. 16. De controuerſia apud pares determinanda.

ſi inter.

Titulus 17. De eo qui ſibi vel hæredibus ſuis maſculis & fœminis inueſtituram accepit.

Qui ſibi vel hæredibus ſuis, &c. Sed quid ſi ſemel ſucceſſerit maſculus, an perpetuò excludatur fœmina, an verò donec extent maſculi. & ſic temporaliter, quod videtur præſupponere hic tex. *in verſ.* non enim poteſt locus fœminæ, &c, ſed contrarium in terminis conſuluit Soc. Iun. *conſilio 7. lib. 7.* & ibi reſpondet ad hunc tex. & quod verba iſta deficientibus maſculis intelligantur, id eſt, deficientibus primi inueſtiti tempore, non autem ſi poſt quandoque defecerit, in ſimilibus terminis conſuluit in ſubſtitutione hoc modo facta Socin. Iunior. *conſilio. 180. libro 2. per totum.* vbi dicit idem ſi dictum ſit maſculis non ſuperſtitibus, vel non ſuper exiſtentibus, non autem poſt, ſemel admiſſus maſculus, ſemper intelligitur excluſa fœmina, vide *conſilio* 180.

Titulus 18. De duobus fratribus à Capitaneo inueſtitis.

Circa fin. in verſ. propter tenorem. Not. quòd tenor inueſtituræ eſt inſpiciendus. Dec. *conſ. 390. & 395.* adeò quòd ante omnia eſt inſpiciendus & inſinuandus, etiamſi eſſet contra naturam feudi. Dec. *conſ. 714. colum. 1. &* Afflict. *deciſ. 161. vel 761. col. pen. & 293.* Tiraq. late *in l. ſi vnquam. C. de reuoc. donat. in verb. libertis. num. 8. & in* Emphyteoſi quod inſpicitur inueſtitura vid. Soc. Iun. *conſ. 71. vel 41. col. 1. lib. 1.* Et quod tenor inueſtituræ derogat omni Iuri & conſuetudini feudorum. Soc. Iun. *conſ. 76. lib. 1. num. 18. & conſilio 77. num. 13.* Idem Soc. Iun. *conſ. 101. num. 21. lib. 2.* quòd tenor inueſtituræ eſt vna maxima in feudis. idem *conſ. 103. numer. 8 lib 2. & d.* Parif. *conſ. 1. in princ. lib. 1.* quod ad cognoſcendum, an feudum ſit antiquum, vel quid ſimile, eſt inſpiciendus tenor inueſtituræ, & idem ad cognoſcendum an ſit feudum hæreditarium. Parif. *conſ. 2. num. 15. lib. 1. & d. conſ. 4. lib. 1. col. 1.* vbi dicit quòd inueſtitura derogat omni naturæ feudorum. *conſ. 5. lib. 1. & conſ. 6. numero eod lib.* quod etiam verba extranea inueſtituræ ſunt attendenda.

Titulus 20. De controuerſia inter Epiſcopum & vaſſallum.

Tit. 21. De vaſallo milite qui arma bellica depoſuit.

Miles qui, &c. Limita tripliciter, vt per Dec. *in c. præſentia. numer. 74. extr. de probat.* & de materia vid. Alex. *conſ. 80. vbi* ponit, quod in militia Hieroſolymitana, &c.

Tit. 22. De milite Vaſallo qui contumax eſt.

In verſ. ſpatio tertio, &c. quod præcedere debeat tertia monitio antequam Vaſallus priuetur, tradit in terminis Grauett. *conſ. 6. numer. 18. & 106.* in qualibet priuatione iuris tradit idem Grauett. *conſ. 103. col. 2.* ſed vide omnino Gram. *deciſ. 124. num. 10.* Sed quod iſta ſit ſpecialis, tradit Felyn. *in cap. ex literis. num. 8 fall. 3. de conſt.* vbi late tradit, quando requiratur trina monitio.

Tit. 23. In quibus cauſis feudum amittatur.

Tit. 24. Quæ fuit prima cauſa beneficij amittendi.

Quæ fuit prima &c. Add. in materia quod in quibus cauſis feudo quis priuatur, an dominus ſuus tacuerit, neque priuauerit feudo Vaſallum, non poteſt poſtea priuare ex ea cauſa eius ſucceſſorem, de quo vid. Alex. *in L. rei iudicatæ col. 1. in fi. mair.* aliquid per Grauet. *conſ. 99. in fin.* ſed vide Parif. *con. 1. lib. 1. num. 52.* Add. etiam quod quales aliæ cauſæ, quibus Vaſallus priuatur feudo, vt per Afflict. *deciſ 265. maximè col fin.* Cætera vid. quæ ſcripſi ſupr. ad tit. *Quibus modis feudum amittatur.*

In Verſ *quod ſi Vaſallus*, &c. Nota tamen, quòd cum hoc dictum ſit odioſum, deberet admitti etiam poſt annum & diem de benignitate. Grauet. *conſ. 29. in fin.* maximè ſi interuenerit iuſta ignorantia, deberet in integrum reſtitui. Grauet *deciſ. 42. colum. fin.* tamen dicit quòd iſta pœna de benignitate debet remitti. Afflict. *deciſ 265. num. 89.* Item quòd hoc caſu Vaſallus non petita inueſtitura intra annum & diem non cadit ipſo iure, ſed requiritur ſententia, ideò poterit non lata ſententia purgari mora, Guid. Pap. *deciſ. 164 quod nota. & 166. &* Dec. *conſ. 144. col. fin.* Soc. iun. *conſ. 115. num. 22. lib. 2.* Item quod iſte annus incipit currere Vaſallo à die quo cœpit poſſeſſionem feudi. Guid. Pap. *deciſ. 155. vel 165.* Dec. *conſ. 68. vel 58. col. penult. & 144 num 6.* Add. etiam an, quando petitur inueſtitura, ſit ſimul promittenda fidelitas. vid Guid. Pap. *deciſ. 167.* vid. etiam quæ add. ſupr. in materia *c. 1. quo temp. mil. reſ.* &c. Nota etiam quod ſi dominus non conceſſit inueſtituram, priuabitur feudi proprietate, niſi ſit Eccleſia. Guid. Pap. *deciſ. 68.* Item add de ſi vaſallus fuerit impeditus petere inueſtituram à domino propter impedimentū. Fely. *in c. ex tranſmiſſa col. 3 verſ. non omnino. extr. de præſcript.* Add. quòd ignorans excuſatur hoc caſu. Soz. Iun *conſ. 70. num. 5. lib. 1.* Not. etiam an requiratur ſententia vt Vaſallus priuetur, quòd non petiit inueſtituram, an ipſo iure ſit priuatus: Item an ſola ſententia ſufficiat facto oſtendere, quòd dominus vult vaſſallum eſſe priuatum, putà alij concedendo. vid. Soz. Iun *con. 76. numero. 77. lib. 1.* add. quod hic textus non procedit in Vaſallo qui non poſſidebat Bald. *in L. ſolennitat. C. de rei vindic.* Sozin. Iunior. *d. conſ. 76. no. 78.* quòd ibi intelligitur, niſi fuiſſet negligens in petendo poſſeſſionem à tertio, add. tamen ſi dominus poſt annum multo tempore fecerat inueſtituram, videtur remiſiſſe caducitatem, & eſt communis opinio, vt per Soz. Iun. *conſ. 115. num. 12. lib. 2.* Fallit ille tex. Si Vaſallus habuerit iuſtam cauſam ignorandi eſſe feudum, & quæ ſint iuſtæ cauſæ, latiſſimè tradit Soc. Iun. *conſ. 115. num. 18.* Idem ſi dominus non gerebat ſe pro domino ſed alius, vt per eum ibi. & de his vide etiam Dec. *conſ. 141. vel 144. numer. 6.* Item limita quando alicui pars feudi obuenit Iure accreſcendi, nam tunc noua inueſtitura opus nō eſt, ité ſi illud non petit, non eſt priuādus. De. *con. 144. n. 6. ver. præterea.* Fallit ſi ſemel ſuit iuratum prælato & ſic dignitati tantùm vel etiam ſucceſſoribus, quia tunc non tenetur iurare aliis ſucceſſoribus, & ſic nec petere inueſtituram, *c. veritatis. extr. de iureiurand.* Bald. hic. & Soz. Iun. *conſ. 115. num. 20. lib. 2.* Fallit ſi ante litem conteſtatam ſuper caducitate moram Vaſallus purgauerit petendo inueſtituram. Soc. Iun. *conſilio 115. num.*

115.num.13. Fallit in minore & vniuerſitate, qui in integrum reſtitui poſſunt, ſi eius adminiſtrator non petat. Soc.Iun.d.conſ.115.num.13. Fallit ſi ſuit præſcriptum contra hanc caducitatem. Soz.ibi num.27. Add.tamen quòd dominus non poteſt priuare vaſallum eo non citato. Fely.c.cùm olim. extr. de re iud.col.8. verſ.per illum text & dicit pat. Add.quod non eſt priuatus ipſo iure, ſed eſt priuatus per ſententiam, & per hoc dicit vnum notabile Fely. quod licet Papa reſcribat talem priuatum eſſe, quia non petit inueſtituram.non tamen erit priuatus, niſi prius feratur ſententia, quia reſcriptum Papæ debet intelligi ſecundum terminos iuris communis, quod vald.no.vt per eum.c.cauſam quæ.num 6.verſ.& dicit Card.extr. de reſcript. & pro declaratione vide etiam conſilia Deci. conſilio 144.vbi limitat hunc text, tribus modis.

In verſ. prædictis cauſis. &c. Adde etiam aliam cauſam, ſcilicet quando vaſallus negans feudum ſuccumbere conuincitur, nam tunc admittitur, infra, ſi de feud. fuer. controuerſ. inter dominum & agnatum. § Vaſallus. & per Grau.deciſ.77.in fin. add.aliam, ſi fuerit aduocatus contra dominum. Granet.deciſ.80. quid ſi vaſallus admittat crimen falſi, an poſſit priuari feudo, vide Afflict. deciſ 404. colum. fin. in verſ.illud etiam certum loquitur ſecundùm Pomp. Caſſ d.l.ù Tit. de Iurcine. & in iure conſuetudinario ſingular. contra regulas iuris communis. in §. fin. in verſ. vt ſiquidem vaſallus. vide Dec. conſil. 445. col antepen. & fin. Alex.conſ 30. lib. 1. Sed quid ſi admittat, quia alienauit irrequiſito domino, an reuertatur ad ipſum an ad agnatos, vide Gram deciſ.77. Sed quid ſi deliquerit vaſallus, ex quo veniat feudum confiſcandum, an reuertatur ad fiſcum, an ad Baronem, à quo habuit vaſallus. Vide Afflict. dec.172.in ſecundo dubio. Item quid ſi frater deliquit, ita quod priuatus eſt feudo, an vadat ad patrem, an ad fiſcum. Vide Afflict. deciſ 385. & Pariſ conſ.1.num.17.lib.1. vbi dicit, quòd ſi vaſallus deliquerit in perſonam domini, putà per rebellionem & ſimil. tunc feudum acquiritur domino, non agnatis.

Titulus 25. Si de feudo Vaſallus ab aliquo interpellatus fuerit, & dominus eum defendere noluerit.

Titulus 26. Si de feudo defuncti contentio ſit inter Dominum & agnatos Vaſalli.

In §.1.in fin.in verſ.reſpondi filium, &c. & hoc in terminis tradit Dec.conſ. 424.num.11 & 467 col.2. Sed hoc procedit vbi à principio petitur poſſeſſio, vel vbi de petitorio cognitum eſt, quia tunc cauſa proprietatis abſorbet cauſam poſſeſſionis. Dec.conſ.17.col pen. Idem ſi ſoror inſtituta à fratre, nam debet conuerſari in poſſeſſione, & idem erit in hærede ipſius filiæ, vt tradit Dec.conſ 585.col.2. not. tamen tex. hunc procedere tantum in poſſeſſorio, non in petitorio, nec in executione ſententiæ filia poſſet per hunc tex. impedire, vt declarat Soc.Iun. conſ. 68.col.pen.vel col.1. vbi & aliis modis declarat hunc tex. & conſ.74.col.1.in fin.lib.1. & quod dicit hic text. de filia, idem dicas in alia fœmina proximiori ipſi defuncto, quia eſt mittenda in poſſeſſionem feudi, vt de nepote filiæ patris tradit. Soc.Iun.conſ 75. num.28. lib.1.cum ſeq.

In §. moribus. ad §. vid. omninò Soc. Iun.conſ.76.num.119.

§. Vaſallus. Intellige vt per Grammat. deciſ.77.col.fin.

§. Si quis per triginta, &c. de præſcriptione feudorum & de tota materia hac, vid.Franc.Balb.de præſcript.num.4.p.4.in princip. in 12. quæſt. cum ſequen. Item vt procedat hæc præſcriptio, quot requirantur vid. Dec.144. col.3. not.tamen, quòd ſi quis teneret per 30.annos licèt vt hic præſcribat contra dominum, non tamen præſcriberet contra alium agnatum qui eſſet proximior, qui tamen nondum natus erat, quia contra eum non valentem agere, non poteſt currere præſcriptio. Dec.conſ. 468. in fin. & de iſta præſcriptione feudi, tam contra dominum quàm contra priuatum.vid. Afflict.deciſ.254.& iſta præſcriptio feudi procedit etiam vt eccleſia, vt poſſit 30.annis præſtando ſeruitium præſcribere in feudum. Afflict.deciſ.324.colum.2. Sed Guid Pap. Dec. 161. dicit, quòd contra eccleſiam non præſcribatur feudo per 30. annos contra quoſcunque latè tradit. Soc.Iun.conſ.76. num. 61. lib.1. & num.63. vbi dicit hoc procedere, etiamſi inueſtitura fuerit facta à non domino, nam illa præſtat iuſtum titulum præſcribendi. Add.quod etiam contra eccleſiam præſcribitur feudum per 40 annos. tradit Socin.Iun.conſil. 115.num.35.lib.2. Et de hac præſcriptione feudi, vid.latè Pariſ.conſilio 2.libro 1. num.123.

In eod.§.ſi quis.in verſ.qui clericus.&c. Limita tripliciter vt per Dec. in rubr. ſuꝑ præſentia.num.74 de probat. Sed an pro vita vaſalli ſaltem pertineat ad monaſterium. Afflict.dec.265.num.15.ſ.ll.vid.quæ feuda vadunt ad monaſteriũ. Afflict.deciſ.320.verſ.naturales filij. Fallit vbi inueſtitus ſcribit inueſtitum filios habere, quia inueſtitura facta de filiis cenſentur habilitati ſpurij. Fel.c. cum talis.num.2.in fi.extrà de except.

In gloſſ.legitimi.in verſ.niſi ſunt ita.&c. ſequitur Alex.conſ.2.lib.5.nu.16. Sed hanc gloſſ. reprobat Carol.Molinæus ibi. Sed Pari.con.1.nu.49.dicit quòd omnes Scribentes ſequuntur hanc gloſſ. Add.quod imò in feudo hæreditario pater poteſt legitimare filium ſpurium in præiudicium agnatorum ipſis nõ citatis. Pari.conſ 2.lib.1.num.41.

In §. ſi quis deceſſerit.&c.circa finem.in verſ.Sempronius proximior. Nota hic, quòd facta alienatione in rem remotiorem gradũ poteſt proximior recuperare rem. Sed an ſemper procedat in omni prohibitione. vid. Tiraq. in tract.de vtroque retra.§.2.vel 11 gl 6.nu.3.& 14.cum ſeq. Sed quid ſi fuerit facta alienatio vni ex proximioribus, an poſſint alij pro rata eorum petere. vid.num.20.

In eod.§.in verſ.vel per annum. vid.Franc.Balb. de præſcript.in q.1.4.p.prin. in 30 q.1 n.11 Item per hunc tex.tradit Dec.conſ 389.col pen. vbi dicit, quod ſi primogenitus ſit inueſtitus ſolus, cùm tamen pars feud. ſpectaret etiam ad ſecundum, tamen ſi ſecundus ſte erit per annum, quod nihil dixit, excludetur.quod not.vid.Gram deciſ.103.num 38.

Item not hunc text. non procedere in feudo hæreditario. Dec. conſ.390 col.6. Item not. quod hoc tempus non currit agnatis, qui tunc non erãt adhuc nati, quia ſi poſtea naſcuntur poterunt reuocare. Dec.conſ.395.in fin. Itẽ ſi currat vni agnato non tamen per hoc præiudicat alteri ſequenti. Dec.conſ. 441.vel 445.col pen. Item intellige iſta, niſi eſſet conſuetudo, quòd feuda poſſint alienari, quia tunc idem eſſet, ſicut de cæteris bonis allodialibus. Dec. conſ.386. Item qualiter procedat iſte tex. vid. Gram.deciſ 103.nu.206. & Soc. Iun.conſ.75.col fi.lib.1.

II.1. §.ſi vaſallus.&c. De hac materia quando vaſallus deliquerit, An & quando feudum pertineat ad agnatos, an ad dominum. vid. omninò Dec. conſ 252.col.pen.

In fin.huius §.in verſ.in generali. Not.per hunc text. quòd in generali ſermone nunquam intelligitur de feudo; & multa ad hoc tradit. Dec.conſ.380. col.2.ſed quando hoc procedat vid.ibi col.fin. Item per hunc tex.dicit Grauett.deciſ.101.col.5. quòd in generali renunciatione filiorum, bonorum patris non veniunt feuda, & tradit etiam Soc.Iun.conſil.74.col.1.in fin. libr.1.& col.2 num.6 dicit, quòd etiamſi vna pars teſtamenti loquatur de feudis, tamen ſi in alia non ſit expreſſum, non venient feuda. Sed tamen pro declaratione ſecùs dicit, quod feuda non veniunt in generali ſermone vel diſpoſitione.vid.omninò Dec.conſ.76.per totum.maximè. col.2. ibi quarto. &c. vbi notanter declaratur, & an veniat ſub nomine generali beneficij. Item in feudo hæreditario, quod venit in fideicommiſſo vniuerſali, licèt de eo non ſit facta mentio, Pari.conſ 3.num.26. & 34.lib.1. Adde quòd in generali ſermone & appellatione hæreditatis non venit feudum. Pariſ. conſilio ſeptimo, colum.1. Item generalis quietatio non ſe extendit ad feuda. Pariſ. dict.conſil. 7.colum.1.

In §.ſi vaſallus.il.2. Sed quid ſi dominus agat, an ſententia lata contra vaſallum noceat domino.vid. Afflict.deciſ 396.col.2. Et quod hic dicunt, quod ſententia lata contra vaſallum noceat domino. An idem ſit in tranſactione & compromiſſo vid. Alex in l.ſæpè.num.131.ff.de re iud. ſed an noceat agnatis, ad quos erat perueturum feudum. Alex.d.l.qui ſæpè.num.111. quod ſit contra Dec.conſ.445.nu.30.& 31. & an compromiſſum in arbitrum vel arbitratorum valeat, quod habet vim tranſactionis.vid.per Soc.Iun.conſ. 77. nu. 77.cum ſeq.lib.1. vbi latiſſimè de intellectu huius tex.ſcilicet an ſententia lata contra vaſallum noceat domino. Item an noceat proximo agnato. vide Pariſ.conſ.5.num.38.cum ſeq.lib.1.

Titulus 27. De pace tenenda & eius violatoribus.

In verſ.ſi quis hominem.in verb.niſi per duellum, &c. Hæc Lex noſtris moribus penitus eſt abrogata, vt per Alciatum, de duell.chart.13. in fin. & eſt contra ius Canonis.

In verſ.niſi quod in duello. &c. hæc lex eſt abrogata, vt per Alciat.de duello chart.vel cap.3.in fin.

In §. ſi quis ruſticus, in verſ. nemo retia ſua. Guid. Pap. deciſ.208.

Titulus 28. Hîc finitur Lex, deinde conſuetudines incipiunt.

§. Ad hoc quantocunque. in verſ. ſi vaſallus, &c. An dominus teneatur ſoluere melioramenta facta per vaſallum. vid. Guid. Pap.deciſ.169. & quod melioramenta ſint vaſalli, & ipſe ideò poſſit diſponere, vt ſuus hæres, tradit Pari.conſ.2.nu.51.lib.1.& conſ.4 nu.4.lib.1.

In §.hic conſequenter, de intellectu vide Iaſon in l.diuortio. in princ.num.6. ff.ſolut.matr.

Titulus 29. De filiis natis ex matrimonio ad morganaticam contracto.

Titulus 30. De feudo fœminæ.

In verbo, *Deficientibus filiis maſculis*, &c. Ita conſulit Soc. Iun. *conſ.* 109. *nu* 7. *lib.*2.

In verſ. *quod eſt fœmineum*, &c. Quid ſit feudum fœmineum, vid. So. Iun. *conſ.*5.*nu.*2.*col.*1.*lib.*1.

Titulus 31. Si vaſallus Feudo priuetur cui deferatur.

Titulus 32. Qui teſtes ſunt neceſſarij ad nouam inueſtituram probandam.

Titulus 33. De conſuetudine recti feudi.

Titulus 34. De Lege Conradi.

In §. ex eadem lege, & in verſ. dominus fine, &c. vid. de hoc in terminis Alex *l.* 2. *vel* 11. *in fin. princ. ff. ſolut. matr.* Alex. *conſ.*96. Felyn. *c. audita. ext. de præſcript.*

In § ſimiliter. in verb. in feudum, &c. quomodo & in quibus hoc procedat, quòd Vaſallus poſſit alium infeudare. vid. Deci. *poſt Abb. hic. quæ in eccleſiarum. col. pen. ext. de conſtit.*

In § profectò iſte. vid. omninò Soc. Iun. *conſ.*102. *num.* 30. *verſ. non obſtat. libro* 2.

Titulus 35. De clerico qui inueſtituram facit.

Titulus 36. An mutus vel alias imperfectus feudum retineat.

Titulus 37. An ille qui interfecit fratrem, feudum domini ſui amittat.

In §. cum autem, &c. quando propter delicta vaſalli feudum pertineat ad agnatos, an ad dominum, vid. late Dec. *conſ.* 252. *col. pen.* & Afflict. *deciſ.* 385. vbi loquitur, an priuato fratre propter delictum vadat ad alium fratrem feudum, an ad fiſcum.

Titulus 38. De vaſallo qui contra conſtitutionem Lotharij Regis beneficium alienauit.

In verſ. *ſi pater*, &c. Sed quid ſi expreſſum eſt, vt non poſſit alienare, an etiam tunc ſeruanda ſit hæc diſtinctio. Vide DD. hic & illa expreſſio quid operetur, vide Dec. in *conſ.*667.*col.*2.

In verſ. *etſi voluerit vnius*, &c. Add. quod etiam feudum eccleſiaſticum conceſſum ab Epiſcopo poteſt renunciari in manibus ipſius Epiſcopi. Zaſ. *conſ.* 50. *vel* 5. *num.*13. *lib.*1. Limita hoc vel declara vt licet ipſe renuncians omittat etiam ius, tamen non poteſt præiudicare agnatis venientibus poſt ipſum. Pari. *conſ.*5. *nu.* 14. limita hoc niſi feudum eſſet nouum, quia tunc vaſallus poteſt in præiudicium agnatorum refutare feudum in manib. domini. Rip. in *l. in quartam. nu.*179. *ff. ad l. Falcid.*

Titulus 39. De alienatione paterni feudi.

Alienatio feudi, &c. Sed quanto tempore præſcribatur illi iuri reuocandi quod habent iſti agnati, vid. lat. Franc. Bald. *de præſcript. in* 4. *p. princ. in.*7.*q.*12.*q.*1. Limita hunc text. procedere in paterno, ſecùs in nouo. Limita 2. procedere in inferiore domino, ſecùs in principe. Dec. *conſilio* 300. *col. fi.* Limita 3. non procedere in feudo hæreditario, vt ibi per eum, & quod dictum eſt non procedere in principe. De. 208. *vel* 308. *c.*3. & latè de materia. Dec. *conſ.*445.*col.*3. Item adde per hunc tex. quòd vaſallus non poteſt vſu agnato renunciare, vel donare feudum in præiudicium proximiorum. Dec. *vbi num.*22. nec etiam de conſenſu domini. *num* 23. Item adde quòd quemadmodum vaſallus non poteſt alienare in præiudicium alterius agnati, ita etiam non poteſt rem in iudicium deducere per quod per ſententiam poſſet illud auferri, & ideò ſententia contra illum lata non præiudicabit aliis agnatis. Dec. *ibi latè num.*24.*cum ſeq.* Adde ſimiliter quòd agnatus non poteſt præſcribere feudum in præiudicium alterius, quemadmodum non poteſt alienare. vid ibi. *num.*56 *verſ* 6. *videtur obſtare* 1. Item ſi vaſallus tenuerit vltra annum, quo caſu ſibi præiudicat ſequenti agnato, quin poſſit petere inter annum. Dec. *dicto conſilio* 445. Add. ſimiliter quòd vaſallus non poteſt mutare formam ſolitam inueſtituræ in præiudicium aliorum agnatorum, & facere quod ipſi non ſuccedant, ſi per primam inueſtituram ſuccedebat. Dec. *conſ.*468.*col.*4. Item vaſallus nō poteſt cognoſcere in aliquem modum à domino in præiudicium agnatorum, vt per Dec. *dicto conſil.* 468. *numero* 26. Nota tamen quod licet vaſallus non poſſit alienare in præiudicium aliorum agnatorum, tamen ſi alienauerit, vt proximior agnatus ei ſit hæres, non poterit contrauenire alienationi. Alex. *conſilio* 18. *col.*2. *libro* 1. Grau. *conſ.* 135. *numero* 8.

Item hunc text. limita in ſuperiore, qui haberet poteſtatem plenam, non poſſet contrauenire inueſtituræ & præiudicare deſcendentibus vel agnatis, vt ex multis probat Grauet. *conſilio* 135. *in ſecundo dubio.* Item an ſilia, quòd Vaſallus non poteſt etiam tranſigere, nec deducere rem in iudicium in præiudicium agnatorum, ſed benè tamen ſecundum Grauet. *conſilio* 197. *columna ſecunda*, Item non poteſt permittere præſcribi, & ſic præſcriptio quæ currit contra eū, non nocet agnatis. Alex. *conſilio* 84. *columna fin.* ſed vid. Soc. Iun. *conſilio* 76. *numero* 23. & *ſeq. libro* 1. Adde quod nec in fructibus ſpectantibus ad agnatos poſt eius mortem poteſt præiudicare eis. Alex. *conſilio* 160. *in fin.* An autem alienatio feudi facta per patrem aſſentiente domino noceat domino, vid. Afflict. *dec.* 112. & an renunciatio patris noceat filio. vid. Bald *in L. quiſ ſe patris. numero* 11. *C. vnde liber.* Adde tamen an ſententia compromiſſum & tranſactio facta per Vaſallum noceat agnatis. Alex. *in l. ſæpe. num.*110 *ff. de re ind.* ſed Dec. *conſ.*445. *num* 3. cum ſeq. videtur reprobare hoc quod verius. vid. tamen Afflict. dec. 396. & de compromiſſo. vid. So. Iun. *conſ.* 77. *nu.* 77. *lib.*1. vbi plene declarat.

Limita tamen hunc text. vbi eſſet conſuetudo quòd Vaſallus poſſet alienare cum conſenſu domini in præiudicium aliorum agnatorum, tradit Soc. Iun. *conſ.*72. *num.*44. *lib.*1. quia tunc poſſent non obſtante aliqua diſpoſitione & fideicommiſſo, vt ibi. Et quod dicitur quòd agnatus non poteſt pati præſcribi in præiudicium aliorum. vid. Soc. Iun. *conſ.* 76. & 27. *libro* 1. & *num.*84. & 101. vbi dicit hoc non procedere in præſcriptione tanti temporis, cuius initij memoria non extaret. Add. quòd d. Soc Iun. *conſilio* 76. *numero* 123. *libro* 1.

Limita quod ſi fœmina fuerit relicta ex defuncto, poterit princeps, ſi ea petierit inueſtituram, & alij agnati fuerunt negligentes ei in præiudicium eorum concedere feudum poteſt, vid. ibi *numero* 18. aliàs Imperator non poteſt concedere feudum fœminæ in præiudiciū agnatorum. Sed quia iſte tex. non procedit in feudis nouis, vid. quando dicitur in propoſito: nouum & antiquum per Afflict. *deciſ* 248.

Titulus 40. De capitulis Conradi.

In §. præterea. An iſte §. excludat omnem præſcriptionem. vid. Fran. Balb. *de præſcript. in* 4. *parte princip. in* 12 *q. p. in* 4. *q.* & certe videtur quòd iſte tex. excludat etiam præſcriptionem 30 annorum contra gloſſ. hic, nam cùm ſpeciale ſit in feudo, vt nulla præſcriptio currat niſi 10. annorum, ſecundum Panor. *in c. ad audientiam. col. fi. extr. de præſcript.* certè licet text. ſic dicat, nulla obſtante præſcriptione quæ aliàs erat illicita, quæ erat 30. annorum, aliàs ſuperflua eſſent illa verba, quòd alia præſcriptio quàm triginta annorum non feudis non procedat. vid omninò Tiraq. *de retract. conuentionali* §.1. *gloſ.*2. *nu.* 11. vbi etiam dicit, an dictio ſemper & ſimul excludant præſcriptionem 30. annorum.

In § fin. Item ſi clericus, &c. qua ratione procedat iſte text. & an procedat etiam-

etiamſi Epiſcopus cùm conſenſu capituli commiſerit felonium, vide Rip. *in c.ſæpe.nu.95.ext.de reſtit.ſpol.*

Tit.41. De controuerſia inter maſculum & fœminam de beneficio.

Tit.42. De controuerſia inter dominum & emptorem feudi.

In §. Obertus dicit.vid.omnia per Guid.Pap.*in termi.in deciſ.*305

In verſ.eo quod ignorans,&c. Sed an ignorantia præſumatur hoc caſu an probetur per iuramentum vaſalli,& ſimilia.Dec.*conſ.*667.

Tit.43. De controuerſia inter Vaſallum & alium de beneficio.

In verſ.ipſe enim ſolus,&c.nota ſententiam latam contra vaſallũ præiudicare domino, de quo vide late ſupr.ad §.ſi Vaſallus,&c. in tit.*ſi de feudo controuerſia inter dominum & agnatum,&c.*

Tit.44. Quis iuris ſit ſi poſt alienationem feudi vaſallus id recuperauerit.

Tit.45. An agnatus vel filius defuncti.

Si contigerit &c. quando poſſit repudiari feudum & retineri,declara vt per Dec.*conſ.395.col.pe.nu.7.& conſ.445.nu.5.* vbi dicit hunc tex. non procedere in feudo hæreditario. Item nec in nepote, vbi Alex.*conſ.19. col.1.nu.3.* vbi videtur contra. Add.quod licet faciat inuentarium, tamen tenetur creditoribus paternis quoad fructus feudi ſatisfacere. Alex.*conſ.59.* Sed quod hîc dicitur de filio, non procedere in nepote,ſecund. Alex.*conſ 84.col.fin.* & quando procedat iſte tex.vid.omninò Soz.Iun.*conſ.77.nu.137.lib.1.* vbi dicit non habere locum in feudo antiquo. & *num.141.*vbi,& alio modo declarat. Item ſecundùm Pari.*conſ.2.nu.3.lib.1* quando feudum eſt hæreditarium:non poteſt agnatus velle feudũ & repudiare hæreditatem. Et ſic limita hũc tex.

In verſ.nec de debito hæreditario, vid.omninò Grau. *conſ.197.col.1.* vbi declarat quando procedat iſte tex.

In verſ.ſed aut vtrumque,&c. etiamſi fecerit inuentarium.Iul.Ferret.*in addic. ad Bar. in Libello contrar.tut.ciuil. & Longo. in Rubr.de prohib.alien,nu.* Idem in Emphyteuſi hæreditaria,tradit Soz. Iun.*conſ.68.in fin.lib.2.* ſed declara hũc tex procedere,vt per Alex.*conſ.26.nu.3.lib.5.* Idem declara procedere niſi filius ſit excluſus ab hereditate patris per eius renũciationem vel quis ſit à patre priuatus, nam tunc licèt non ſit hæres,poterit habere feudũ. Ita Soz.Iun.*conſ.114.nu.11.lib.2.*

In verſ.quo facto,&c.*vid.Soz.Iun.conſ.77.nu.141.lib.1.*

Titulus 46. An apud iudicem vel curiam domini quæſtio feudi debeat terminari.

Titulus 47. Qualiter dominus proprietate feudi priuetur.

In verſ.ita dominus,ſed an eo caſu vadat ad Vaſallum,vel ad quem,vid. Afflict.*deciſ.265.num.31.in 8.fal.*

In fin. in verſ. ſed prior ſententia, Lim.vt Afflict.*deciſ.265.num.3.fal.4.& 8.*

Titulus 48. De feudo non habente propriam feudi naturam.

Circa hanc materiam, quæ ſint feuda non habentia propriam naturam feudi, & quid requiratur, vt dicantur habere propriam naturam feudi,& ideò tunc poterit fœmina ſuccedere, vt per Pari.ibi *col.2.* & ibi loquitur de caſu vnius certi 10.libras. Add.quod feudum emptum eſt impropriè feudum,& ideò in eo ſuccedunt fœminæ,Pari.*d.conſ.4.nu.34.lib.1.*

In verſ.licèt propriam feudi,&c.Not ex hoc text.quòd quotiens in feudo apponitur aliquid, quod ſit contra naturam feudi, in exteris omnibus debet ſeruari natura feudi, vt in notab caſ. declarat Dec. *conſil.193. num.5. & 6.*

In verſ.& cui,in fin.& per iſta verba, An videatur conceſſum quod feudum tranſeat in fœminas,vid.Dec.*conſ.193.col.pen.*& Pari.*conſ.3.num.29.lib.1.*& Dec.*conſ.390.nu.8.*not tamen quod licet talem poteſtatem dominus dederit Vaſallo, intelligitur cum conſenſu domini, vt intelligitur ex Dec. *conſ.614.col.1.* Item quod per illa verba habeat poteſtatem alienandi tradit Grau.*conſ.84.col.2.& 92.vol.192 col.2. num 6.*vbi idem dicit, Tibi concedo & eis qui habebunt cauſam à te,nam eo caſu poterit alienare Item quid ſi dixerit,quod poſſit de eo diſponere ad voluntatem ſuam, vid.Alex. *conſ.115.* & multas formas inueſtiturarum,per quas videatur immutata natura feudi, vt poſſit Vaſallus cui velit relinquere & alienare feudum, tradit notanter Grauett.*deciſ 103.nu.129.*cum ſeq. & vide quod feudum, quod nõ habet naturam feudi,quando fuit conceſſum per verba, Donamus, quia amittit naturam feudi,& habet vim vel cauſam allodialium,& ideò ſuccedit fœmina, Soz.Iun.*conſ.76.num.49.lib.1.*& quando conceſſum eſt feudum pro hæredibus, quibus nunquam dicitur contra naturam feudi, ideo poteſt alienari ſine conſenſu domini,*conſ.3.lib.1.*

Titulus 49. De eo qui finem fecit agnato de feudo paterno.

Tit.50. De natura ſucceſſionis feudi.

In verb.verbi gratia.vid.Alex.*conſ.*110.

In fin.in verſ.omnes aliæ lineæ,&c. intellige tamen ordine ſucceſſiuo, vt proximiores admittantur, & quòd dicit æqualiter intellige. i. in capita, non in ſtirpes.Ita declarat Tiraq *in tract.de vtroque retract.§.2.gloſ.6.nu.2.*

Tit.51. De capitaneo qui curiam vendidit.

In verſ.reſpondetur,ſed iſtud in quibus terminis procedat, vide omninò Dec.*conſ 61.col.1.* vbi id declarat non procedere,quando dominus vendit ſub vniuerſitate, quia tunc tranſeunt feuda, quod not.in *§.fin. in verſ. ad certum ſeruitium.* Add.quod tunc dicitur feudum conditionatum,quando Vaſallus eſt obligatus ad certum, quod puta ad certum 10. librarum, nec tunc tenetur ad fidelitatem iurandam.Pariſ.*conſ.4.nu.16.lib.1.*Add.quod licèt in inueſtitura dicatur: Concedimus in feudum rectum, tamen ſi apponantur conditiones & certa ſeruitia, cenſetur potius conditionatum, licet appellauerit rectum.Pari.*conſ.*161.

Titulus 52. De prohibita feudi alienatione per Lotharium.

Tit.53. De pace tenenda inter ſubditos.

In gloſ.magna.in verſ.vnde ex hac L.poteſt, &c. Rom.in *ſing.*122. dicit dictam gloſ.ſing. ad hoc quod ſi per regem fiat præceptum quod de qualitate familia vadat vnus ad prælium de ætate 23. annorum cenſetur idoneus ad pugnam.

Titulus 54. De allodiis.

Guid.Pap.*in ſuis ſing.nu.*380.& quæſtionibus curiæ Parlamenti.q.551.& q.560.*tractat* materiam huius L.

Tit.55. De prohibita feudi alienatione.

In verſ.vel quocũque modo,&c. ſed quid ſi pignorauit hæredẽ ſine conſenſu domini an poterit ſibi ius hypothecæ remittere ſine cõſenſu domini,

Digitized by Google

vid. Afflict. *deciſ.* 231. Not. etiam quòd licèt expreſſè non poſſit feudum obligari, tamen poteſt quis ſe & hæredem ſuum obligare ad aliquid, ex quo poſtea fieri potuit executio in fructibus feudi. Ita Afflict. *deciſ.* 240. *in fin.* Sed pone maritus pro dote obligauit feuda, ſaluo conſenſu regis, antequam Rex aſſentiat, hæres mariti reuocat obligationes generaliter factas ſuper feuda ex conſtitutione regni, an poſſit vel intelligatur reuocaſſe obligationem pro dote factam, ſi poſtea rex aſſentiat. vid. Afflict. *deciſ.* 231. *in* 1 *dubio.*

Sed an alienatio neceſſaria ſit prohibita, puta per ſententiam. vid. omninò Dec. *conſ.* 445. *cum ſeq.* vbi dicit quod Vaſallus ſicut non poteſt alienare, ita non poteſt res in iudicium deducere, nec ſententia contra eum lata præiudicat aliis, item nec patitur præſcribi. *ibi nu.* 47.

Item ſi Vaſallus alienauerit partem, an amittat totum, vel partem illam ſolam. vid. omninò Dec. *conſ.* 667. *col.* 2. Item quid ſi Vaſallus ignorans rem feudalem alienet. & an præſumatur alienaſſe ignoranter & probetur per iuramentum. vid. ibi add. quod feudum non poteſt dari pro dote, nec obligari in ſpecie, neque in genere, ſecùs in fructibus, vt per Alex. *conſ.* 59. add. quod ſi fuit facta alienatio ſine aſſenſu & poſtea dominus præſtat aſſenſum de non alienando, nihil operatur. Afflict. *deciſ.* 355. Adde quod ſi vaſallus in teſtamento prohibuit alienationem feudi, nihil operatur. Soz. Iun. *conſ.* 72. *li.* 1. *nu.* 43 quia hoc eſt diſpoſitum per ius.

Amplia hunc text. quamuis tex. ibi. dicit ſine permiſſione, &c. vt etiam procedat, ſi à principio dominus dederit poteſtatem Vaſallo alienandi, non intelligitur cum côſenſu domini. Dec. *conſ* 614. *col* 1. *contra* Dec. *in c. quæ in eccleſiarum ext. de conſti. col. fi.* Sed an talis conſenſus probari poſſit per teſtes, & alia in hac materia vide per Afflict. *deciſ.* 243. Item an aſſenſus requiratur in alienatione, an in ratificatione alienationis, vide Afflict. *deciſ.* 285. *num.* 24 ſed quid ſi dominus conſenſit, ſed defunctus fecerat fideicommiſſum, in feudo, an valeat talis alienatio contra fideicommiſſum, vide latè per So. Iun. *conſ.* 72. *lib.* 1. & not. quòd ibi dicit. *num.* 44.

In verſ. nullius temporis. vid. Afflict. *deciſ.* 254. *num.* 4. in gloſſ. ex empto actio. Ad iſtam gloſ. vide omninò Afflict. *deciſ.* 278.

In verſ. & ad dominum liberè reuertatur, &c. An feudum alienatum irrequiſito domino ad ipſum reuertatur vel ad agnatos. Grau. *deciſ.* 77.

In §. præterea. el. 1. ſi quis infeudatus & idem ſi eſſet filius defuncti, Dec. *conſ.* 144. *col.* 3.

Limita niſi iuſtam haberet cauſam non petendi inueſtituram: nam excuſatur. Dec. ibi.

Limita 2. niſi portio feudi accreſceret alteri, quia tunc non eſt opus petere nouam inueſtituram. Item licèt amittat feudum hoc tamẽ intelligitur, ſi dominus vult, & oportet quòd hic ſententia feratur declaratoria. Dec. ibi col. fi. cætera vid. quæ ſcripſi ſup. ad tit. *quæ fuit prima cauſa, in princ.*

In §. præterea, el 2. Sed ſpectat ad primogenitum. Crauet. *conſ.* 135. *nu.* 7. ſed an de aliis inferioribus poſſit princeps ſeu ſuperior ſtatuere, quod ſuccedat tantùm primogenitus. vid. ibi per eum, & circa hanc materiam quando diuidatur vel ne, & quid de commoditate ipſorum fructuum latiſ. hanc materiam explicat Alex. *conſil.* 133. quem omninò vide, & per Dec. *conſ.* 389. vbi latè de materia. & Pari. *conſ.* 10. *col.* 2. *lib.* 1. vbi plenè declarat, &c.

Limita hunc tex. vbi expreſſè Ducatus vel Comitatus fuerit conceſſus, vt Comitatus, ſecus ſi ſimpliciter.

• Limita 2. quando in contrarium eſſet conſuetudo in loco quòd talia feuda diuiderentur, vt latè per Pari. *conſ.* 10. *col.* 2. *lib.* 1. Fallit etiam quando diuiſio fieret ex conſenſu domini quia valeret, Pari. *ibi nu.* 17. *& ſeq.* vbi tribus aliis modis limitat hunc text. In verſ. ſi conſortes. Doct. hic, elicimus quòd in feud. diuiſibili non ſufficit vnum prouocare diuiſionẽ, ſiue ſit maior, ſed omnes ſimul concordare debent, ſecundùm Iul. Ferret. *in addit. ad Bar. in l. Lucio contra Iura. iuri. & Longo.* vbi dicit diuerſum obſeruari de iure Longo. quod etiam minor prouocare poſſit. Ad & ſecundùm ipſum, quod ſi priuilegio conceſſionis ipſius feudi ſit appoſita clauſula, quod ſit diuiſibile & quod vnus poſſit prouocare alios, & dicto pacto poterit vnus etiam aliis inuitis feudum alienare, licet ex conſuetudine formam accipiat, vt ibi per eum. cùm ſicuti & cæteri contractus. §. fin. ſed an poſſit fieri compromiſſum in arbitrum vel arbitratorem ſine conſenſu domini ſuper feudo, an verò ſemper debeat agnoſcere dominus vel pares, latiſſ. declarat Soz. Iun. *conſ.* 77. *lib.* 1. *vbi vide.*

Titulus 56. Quæ ſint Regalia.

Circa fin. in verb. argentariæ, &c. Sed an hoc intelligatur de argentariis inuentis in loco regis tantùm, an etiam in loco priuati. Eadem quæſtio etiam procedit in venis aluminis vel aliorum metallorum, & ſic illud capitulum venit ad correctionem iuris cômunis, vt *l.* 3. *§. fin. ff. de rebus eorum, &c.* vbi dicitur, quod priuati poſſunt habere argentarias, latè per Afflict. *deciſ.* 321.

In verb. piſcationum, ſed quomodo piſcationes dicantur de regalibus, ſi de iure gentium vnuſquiſque piſcari poſſit, vt *L.* 1. *ff. de acquir. rer. dom.* vid. Dec. *conſ* 297. *col. pen. & in d. conſ. & L.* 1. an ius venandi ſit de regalibus. Item an poſſit præſcribi, cùm ſit de regalibus, vid. Soz. *conſ.* 270. & de Salinis. Add. Dec. *con.* 293. *col.* 1. de confiſcatione bonorum, de regalibus. vid. Grau. *conſ.* 128. *col.* 2. vbi etiam an feudatarius poſſit vti tali iure in ſuo feudo, ſed quando iſtæ piſcationes & gabellæ & ſimilia dicantur propriè regalia, notanter declarat Grauett. *deciſ.* 105. *num.* 25.

Titulus 57. Quot teſtes ſunt neceſſarij ad proband. feud. ingratitud.

In fin. in verſ. niſi quinque, &c. Et hoc ſeruatur. vid. Guid. Pap. *deciſ.* 180

FINIS.

NOTARVM

Digitized by Google

Digitized by Google

NOTARVM AD ACCVRSIVM

libri Miſcellanei,

TOTIDEM LIBRIS DIGESTORVM, CODICIS, NOVELLARVM, INSTITVTIONVM, ET FEVDORVM RESPONDENTES.

In quibus Gloſſæ Accurſij, & quorundam Doctorum interpretationes examinantur breuiter & ſuccinctè, & quæ minus idoneæ videntur, optimis rationibus ex legibus ipſis allatis improbantur, & meliores interpretationes tam ex antiquis, quàm ex recentioribus quibuſdam interpretibus afferuntur. His adiunctus eſt *Bene dictorum* Accurſij liber ſingularis, in quo Accurſij quædam interpretationes probantur, & inſuper aliis rationibus confirmantur,

Opus nouum, & antehac nunquam viſum: quod meritò REPVRGATIONES GLOSSARVM *appellare poſſis.*

Authore IOANNE HENNEQVINO, Iuris Vtriuſque Doctore.

Digitized by Google

Digitized by Google

Nobiliſsimo & clariſsimo viro

CLAVDIO HENNEQVINO, DOMINO DE BERMINVILLE, REGIS

Conſiliario, & libellorum ſupplicum Magiſtro, Ioannes Hennequinus, Iuris vtriuſque Doctor S. D.

OPVS magnæ operæ & laboris, ac tot grandibus ingeniis adhuc inauſum, tandem ad finem diuino adiutu perduxi. Quod dum in manus & iudicia hominum do, vindicem quærere incubui non è vulgo. Video enim rem inuidiæ & offenſionibus eſſe obnoxiam, ſi quis hāc notionem ſibi arroget, quid in authore tāto dignum laude quid cenſurâ. Occurris tu mihi Fauſtum ſidus, vir clariſſime, & cui lubentius hæc ſtudiorum meorum libamenta committam, reperi prorſus neminem. Siue enim dignitate & honore præſtantem virum volo, authoritas in ampliſſimo Senatu, tua perſpicua, quam fide, integritate, cōſtantia, ita imples vt iam accedere poſſit nihil ad hanc arcem glori ę tuæ. Sin aut humaniorum literarum, aut ſapientiæ ciuilis cognitionem deſidero, vtraque in parte quantus ſis, ſi quis neſcit, næ Muſas ille neſcit, Themin neſcit. Sin denique beneuolentiam, aut fauorem, id verò bonum mihi quàm largiſſimè dudum indulges. Ac nonnihil etiam ſecuritatis & fiduciæ neceſſitudo noſtra ſubminiſtrat. Denique domeſtico præſidio & gentilitio tanto fretus, aliena adminicula ſi conquiram, peccem nimis aduerſum me. Sed & iſtud honori tuo munus dedi, vt quātum obſeruem te, quantum amem, publica aſſertione teſtarer. Neque tamen quod credidiſti reddo: ſed ne penitus videar decoxiſſe, penſionem interim mitto. Hunc igitur ingenij mei fœtum ſuſcipe fauens, & in tua patere eſſe tutelâ. Quod ſi faxis, ego & in cultum tui, & in hæc ſtudia, magis ac magis incaleſcam: ac malignis alienorum operum interpretibus, placeámne, an diſpliceam, curare odero. Vale, vir clariſſime. Ex muſæo noſtro Calend. Februar. anno M. D. LXXXIX.

Ad Lectorem.

CVm Dionyſius Godofredus vir Iuris peritiſſimus & de Iuriſprudentia optimè meritus in Accurſio expoliendo, & multis mendis repurgando egregiam operam nauaret, méque pro ſua in me beneuolentia cohortatus eſſet, vt hunc laborem ſuſciperem, licèt id, onus viribus meis impar eſſe cenſerem, iuſtæ illius petitioni refragari nolui, quem ego amore & perpetuo quodam iudicio meo dilexi, & cui pro ſingulari ſuo in me beneficio maximam animi beneuolentiam, & ſumma ac ſingularia ſtudia me debere confiteor, Opus igitur hoc, auſpicio tanti viri aggreſſus ſum, cuius ſola authoritas etſi me à plurimorum calumniis vindicare poſſet, quoniam tamen nimis multi ſunt maligni alienorum operum interpretes & calumnioſi homines qui nihil niſi (vt inquit Comicus) quod ipſi faciunt, rectum putant, diu hærere coactus ſum, ne opus tam arduum in re tanti momenti ſuſcipienda adorirer, quo pro viribus laborarem poſt tot tantóſque viros Iuriſprudentiæ purioris antiſtites è fundo caliginis tam impensè veluti ſordeſcentem veritatem eruere: præſertim cum videam apud pleroſque neſcio quos rerum æſtimatores & Conſiliatores ſemidoctos, quicquid Accurſius dixit id pro oraculo haberi, & Accurſianæ iuriſprudentiæ tenebras titulo & exiſtimatione lucis contra veritatis fulgorem graſſari atque triumphare. Sed his aliíſque non obſtantibus, vicit tandem cauſæ dignitas, ſpecimen veritatis, maieſtas lucis, occaſionis commoditas, & Doctiſſimorum quorundam Iuriſconſultorum conſenſus, qui plurima in Accurſio cenſura digna eſſe exiſtimauerunt, quorum authoritate & rationibus pleraque in his meis notis dicta confirmantur: illud mihi in memoriam reuocans quod quodam loco Fabius Quintilianus ait, eos non errare, qui magnos duces ſequuntur. Nihil igitur impediat quod nouarū opinionum ſectator, aſſertor, atque probator habear, ſi quippe penitius aduerſarij mei intueantur, nihil ſub ſole nouum fieri poſſe conuincentur, & ſi purioris Iuriſprudentiæ interpretū ſcripta peruoluāt, vt magni illius viri Iuriſconſultorū huius ætatis facile principis Iacob. Cuiacij, Franciſc. Duaren. Ioan. Corraſij, Antonij Goueani, Franciſc. Connani, & aliorū, quorum nomina recenſere infinitum eſſet, reperient me non anilia deliramēta referre. Quæ cum ita ſint, deſinant nobis obijcere calumniatores illi hanc opinionē eſſe nouā: hæc enim opinio non ita hoc tēpore noua eſt, quin aliquando fuerit antiqua: quoties enim in antiquorū Doctorū libris repetitum legimus, (Hæc gloſſa reprobatur, hæc gloſſa nō placet) Dicant quicunq; volēt opiniones noſtras ſimiles ſomniis illis eſſe, quæ apud Lucianū in lib. de veris narrat. habētur. Dicant nos contra torrentē authoritatis ſummorum probatiſſimorumq; Doctorū adnatare, improperēt nobiſcū conſentiētium numerū exiguum, hinc enim nihil ſe ſuo viderint conuitio cōſequutos, quo nos falſo reprehēdere Accurſ. comprobēt: cū hæc omnia ipſa veritas ſatis refellat, etſi autem proſpicio me in nonnullorū offenſionē incidere, quod multorum ſentētiam improbē, his reſpōdere viſum eſt, in omnibus diſciplinis & artibus nō authoritate, ſed ratione pugnandū: quare ſi ratione ſuperior fuero à me aliquē merito reprehēdi moleſtè ferre nō debebūt. Sin autē alij ratione & argumētis me ſuperarint ſentētiam meā redargui libētiſſimè patiar. Eſto enim quod decipi poſſim & errare: decipi tamē & in errore eſſe nō putare, quid quæſo argumēti erit, quo me cōuitiis & dicteriis laceſcāt: hos rogatos velim ne me aduerſus Iuriſconſultorū præcepta ſolo Tituli huius operis nomine inſpecto nondū cauſa cognita cōdemnēt & permittāt me meū adhuc ſuſpēdere iudiciū, quoad vſque aliis rationibus conuinci poſſim, vt tandē tutius in eam quā malunt ferar ſentētiam, quam moram eos mihi cōdonaturos ea ratione confido, quod interpretationes antiquorum illorū non temerè reiiciamus: ſed rationes ex legibus ipſis ſemper afferamus, quibus ad illorū reprehenſionē incitati fuerimus, ex quibus quis videre poterit nos nō tam reprehendēdi cupiditate quā veritatis amore duci: nec tamē ob id quidquam eorū authoritati derogandum cēſemus, licèt à priſcorū doctrina & eruditione aliquantulum degenerarint. Id enim nō ingeniorū tarditate, quæ ſumma ipſis eximiaq; fuerūt, accidit, nō rerū incuria ad quas percipiēdas ſummo ſtudio incubuerūt, ſed priſcæ hiſtoriæ ignoratione id omne cōtigit antiquariūq; rerum inſcitia quas infelicitate tēporum ſatis noſſe non potuerunt. Nā cùm propter calamitoſa & diuturna bella quæ ſuperioribus ſeculis Italiā mirè vexarūt, politiores literæ diu cōtēptæ iacuerint, & maxima pars elegātioris doctrinæ tū tēporis in tenebris eſſet cōdita, ſitu, & ſquallore multorū ſeculorū obruta, ac penè de maiorū noſtrorū manibus vna cū imperio à barbaris nationibus extorta, quā plurimi linguæ latinæ puritate & ingenuis artibus vacui (quorū multis perſuaſum erat verborū elegantiā ſtudio iuris incommodiorē quàm vtiliorē eſſe) Iuris Ciuilis interpretationē aggreſſi immēſa volumina fecerunt: in quibus licet quædā vtilia legantur nihilominùs qui magnos in his ſtudiis progreſſus fecerūt grauiſſimos in eis errores ineſſe apertiſſimè vidēt. Mitto eos tā barbarè loqui, tā inſulſa docere, tā ineptè diſtinguere, tā cōfuſè diſputare: vt nemo liberalib. doctrinis excultus

cultu

cultus eorum libros ſine nauſea legere poſſit. Quinetiam nulla ferè res eſt, de qua non inter ſe diſſentiant aut digladientur. In eorum enim ſcriptis multæ ſunt lites, multæ confuſiones, multæ rixæ, innumeræ diſcordiæ, nihil ordinatum, nihil clarum, nihil munitum, hic omnes omnibus contradicunt: ſolus eſt quilibet, nullus alteri ſapiens, adeò vt ſi eos ſequi velis nihil omnino certi, nihil quod firmum ſit tenere queas, quo quidem quodnam eſſe poteſt maius falſitatis veritatiſque indicium, ſcilicet illa vis eſt naturæ perpetua, vt temporis circumactu omnia deteriora fiant, vitiáque in dies erroréſque inualeſcant, vt præclarè quondam à Poëta dictum fuit his verbis:

Omnia fatis
    In peius ruere ac retro ſublapſa referri
Non aliter quàm qui aduerſo vix flumine lembum
    Remigiis ſubigit ſi brachia fortè remiſit
Atque eum in præceps prono rapit alueus amne.

Temporibus illis antiquorum Iuriſconſultorum, quorum fragmenta in Pandectis noſtris extant florebat omnis elegantia, vt ex eorum ſcriptis facilè perſpicere cuiuis licet: veteres enim illi iuriſperiti non eo tantùm nomine laudantur, quod legum peritia excelluerint, verumetiam quod literarum & linguarum exacta ſcientia diſciplinæ huic non dignitatem tantùm & maieſtatem, verumetiam ingentem gratiam conciliauerint, ex orationis enim puritate proprietatéque verborum rebus iam per ſe ſatis obſcuris magnum lumen accedit, ex quibus videre licet quantum conferat, ſi quis iuris ciuilis ſtudio, elegantioris doctrinæ peritiam adiunxerit. Nam veteres illi barbari non modò in interpretando incerta ferè ratione vagabantur, vixque ea quæ animo conceperant exprimere poterant, ſed pleraque etiam intelligere & aſſequi nullo modo in eorum poteſtate erat, ea maximè deſtituti facultate, qua veteres Iuriſconſulti in iuris interpretatione tantopere adiuti fuerant. Quæ omnia cum ita ſe habeant mirari ſatis nõ poſſum, quod hoc adhuc æuo (quo tamen aliquomodo elegãtia reuixit) quidam Accurſij, Bartoli, Baldi, aliorúmque dogmata quædam diſtinguunt, veluti philoſophiæ ſectas multipliciter partientes, ſimul ad miraculum excitãdum nomina quædam auctorum citant, ne nomenclatoribus quidem nota. Palmarium eſt enim inter eos ignobiliſſimi cuiuſque & omnibus obſcuriſſimi authoritatem afferre: tranſlatitium verò & obſoletum veteres commemorare, id eſt omnium optimos, ſed qui iam ad manum ſunt omnibus & veluti obſorduerunt. Tam ſunt ſua cuique verba quædam mirifica omnino tamen barbarica: hoc enim vnum maximè inter omnes conuenit. Adde quod interim Doctores ſuos honorificentiſſimis appellationibus inter diuos propemodum referunt, eorúmque adnotata quædam apophtegmata pro oraculis ediſcunt. Hoc illi ſonitu verborum inani, non modò pullatam turbam, ſed etiam primarios homines literarum ignaros in ſtuporem adducunt quaſi arcana ſapientiæ ex altiſſima mente proferant. Niuibus enim hibernis crebriora, copioſioráque iura allegaſſe dicuntur, omniáque maiorum placita inaudita facundia recenſuiſſe. Quod cùm ipſi audiunt digito ſe cælum attingere propediem confidunt, etiam ſi in omni genere literarum, præter hoc vnum, ab imis vnguibus ad verticem ſummum toti ex inſcitia concreti ſint: verum hoc illud eſt eis Amalthea cornu, vbi ineſt quicquid volunt, hæc illa eſt eiſdem encyclopædia, vnus eis Accurſius omnium inſtar eſt omniſque generis auctorum: ex eius recondita doctrina vel lac Gallinaceum haurire didicerunt, ſub Accurſij nomine intelligi alios gloſſulatios velim iuris Pontificij; quando eadem auctoritate præditos eſſe videmus; vel ipſius Ioannis de Immola teſtimonio, qui in cap. Paſtoralis in princip. de offic. ord. ait potius eſſe ſtandum opinioni Gloſſæ, quàm dicto Innocentij Pontificis. Quaſi verò neſciamus vnius aut Alexandri Felini lectione, aut alterius recentiorum mirificam iſtam doctrinæ ſpeciem facilè præberi poſſe, qui ex antiquorum ipſis commentariis ad vnum excuſſis rerum ſummas haurientes, huius ſcientiæ breuiaria ſummo ſtudio & labore compoſuerunt, aut perinde quaſi Doctorum illa turba, (haud dubiè peringenioſa) alia aliáque ſemper aut in aliã potius atque aliam verſa ſpeciem, antiquis addiderit, ac non exquiſitis lenocinijs vetuſta iterum iterúmque interpolans, non ſine ſtellionatus crimine inſignem impoſturam fecerit. Siquidem poſteriores præceptam ſibi à prioribus ingenij gloriam indignantes quæ ab illis inuenta ac literis mandata compererant, ea varijs mangonijs interpolata, magna ex parte poſteris pro ſuis tradiderunt interuerſa maiorum ſuorum laude.

Digitized by Google

De authoritate Gloſſæ quædam Doctorum teſtimonia.

DE hac authoritate cum plurima apud Doctores exempla paſſim extent, tum verò illud inſigne præterire nõ poſſumus, quod à Bartolo, Baldo, Alexand. & Iaſone traditur in *l. vt vim. D. de iuſt. & iur.* quo in loco illi omnes vno ore dicunt Gloſſam authoritate cæteros omnes Doctores antecellere, à quorum opinione non multum recedere videtur Ioan. de Imol. *in l. 1 col. 2. de vulg. & pup. ſubſt.* vbi dicit Gloſſ. ſufficere pro textu, quãdo textus non reperitur: cuius opinio hodie etiam in foro & Tribunalibus recepta eſt, in quibus Gloſſæ opinio legi vigorem habet, nec hi ſoli in ea opinione fuerunt. omnes enim ferè Doctores antiqui in id vnũ cõſentiunt, vt ſemper exiſtimauerint Gloſſam cæteris omnibus opinionibus præponendam eſſe, cuius rei exempla ſelectiora referre non pigebit, ac primùm Iacob. Butrig. in *l. 1. C. qui pro ſua iuriſdict.* ait opinionem Gloſſæ ſemper eſſe ſequendam, niſi vſus & conſuetudo ſit cõtraria, cuius hæc verba ſunt: Cum (inquit ille) Gloſſa illuſtre admodum ingenium habuerit, iúſque ciuile omnium optimè tenuerit, & in iure dicuudo, & in reſponſis conſulentibus dandis ab eius ſententia & opinione recedere Iuriſconſulti nullo modo debent. huic conſentit Bald. *in l. quanquam. C. de ſenten. quæ ſine certa quan. & in l. heredi ius. C. depoſit.* alio loco dicit Gloſſam in dubio ſemper eſſe tenendã, & ab ea in iudicando conſulendóque iudices recedere non poſſe. Idem Bald. in *c. 1. de nat. ſucceſſ. feud.* ait ſe in conſulendo multùm ſequi Gloſſam ordinariam, quia non poteſt adhærere meliori. Idem in *l. fin. C. de pœn. iudic. qui malè iudic.* ait nos non debere recedere ab opinione ſapientum, & maximè Gloſſarum: hæc eſt opinio Bald. qui alio loco videlicet in *c. 1. § iudices de pace.* idem pene, aliis tamen verbis refert propter opiniones doctorum nos non debere recedere ab opinionibus Gloſſarum, cuius etiam opinioni adſtipulatur Angel. in *l. 2. D. de accuſation.* vbi dicit non eſſe tutum recedere ab opinionibus Gloſſarum: & pro ſua opinione confirmanda nititur authoritate Salicet. qui in *l. traditionibus. C. de pact.* feſtiuè admodum dicit nos ita inhærere debere opinionibus Gloſſarum ſicut Bononienſes Carocio. Idem Salic. in *l. 2. C. de ſenten. quæ ſine certa quant. profer.* lepido exemplo docet quomodo Gloſſam ſequi debeat iudex, his verbis, Quemadmodum (inquit ille) qui neſcit equitare, tenet ſe ſuper arzone: ita iudex qui neſcit iudicare, debet ſequi opinionem Gloſſæ. In tantam denique authoritatem peruenit, vt Cyn. in *l. non mortuorum. C. de contrah. ſtipul.* dixerit, Gloſſam eſſe idolum aduocatorum. Idem in *l. 1. C. de oblig. & actionib.* dixerit eſſe Iuris Idolum. ex quibus omnibus liquet, Doctores omnes Gloſſam pro oraculo habuiſſe, adeò vt Bartolus in conſilio quodam ſic dixerit ſequere Gloſſam ordinariam, quæ melius ſemper cæteris intellexit. Bald. in *l. fin. § neceſſitatem. C. de bon. quæ lib.* hanc vocem pronunciauit. Adhæreas veritati, id eſt (vt inquit ille) Gloſſæ, & in perpetuum non errabis, qui idem in *c. contingit de dolo & contum.* errorem quendam Bartoli demonſtrans, dicit eum ſomniaſſe, & id accidere omnibus Doctoribus volentibus infringere opiniones Gloſſarum. Reſtat adhuc vnicum exemplum quod apud Raphaelem Fulgoſium ſe obſeruaſſe dicit doctiſſimus quidam vir, Verba ipſius Fulgoſij in medium proferam. In iudicando, inquit, temerarium eſſet attentare iſtud, quia communis Gloſſæ & Doctorũ ſententia eſt, quod tranſeant ſine ceſſione, & noſtis quanta ſit authoritas Gloſſatoris, Nónne dixit Cynus Gloſſam timendam propter præſcriptam idololatriam per aduocatos, ſignificans quod ſicut antiqui adorabant idola pro diis: ita aduocati adorant Gloſſatores pro Euangeliſtis. Volo enim potiùs pro me Gloſſatorẽ, quàm textum. Nam ſi allego textum, dicent aduocati diuerſæ partis, & etiam Iudices, Credis tu quod Gloſſa non ita viderit illum textum, ſicut tu? & non ita bene intellexerit ſicut tu? Ego recordor quod dum eſſem ſcholaris eram ſatis acutus: & dum eſſemus multi ſocij in vna collatione, auſus fui vnum textum allegare cõtra ſententiam Doctoris mei: Tantam audaciam habui. Dixit vnus ſocius, Tu loqueris contra Gloſſam quæ dicit ſic. Et ego reſpondi, Et ſi Gloſſa dicit ſic, ego dico ſic, ignarus auctoritatis Gloſſatorum. Credebam enim quòd eſſent communes apoſtillæ, quales ſunt in libris Grammaticæ ſicut ſuper Virgilio & Ouidio, ſed tamen non ita eſt. Fuerunt enim Gloſſatores maximæ ſcientiæ viri & authoritatis, & ſi aliud non eſſet quàm Gloſſarum ordinatio, & de quibus poteſt dici id, quòd arbitror de nullo dici poſſe, videlicet quod totum Corpus Iuris viderunt. Magis ergo ſtandum eſt eis qui viderunt, quàm nobis qui non vidimus. Hæc ſunt ipſiſſima verba Fulgoſij in *ll. ſi in ſolutum. C. de oblig. & actionib.* Idem Raphael Fulgoſ. Veruntamen, inquit, in iudiciis malim authoritatem Gloſſatoris pro me habere, quàm textum: quoniam dicit ille qui eſt in medio, Credis tu quod Gloſſa non viderit textum illum, & non ita bene intellexerit ſicut tu? Hæc ille in *l. ad officium. C. commun. diuid.* Idem aliud loco ſic ait, Dominus tamen Bartolus eſt in contraria ſententia, vt iſte titulus habeat locum etiam in actore: & hoc dicit probari, dum textus dicit: Nec repetendæ actionis. Sed vt videtis Gloſſa exponit primò defenſionis: cuius authoritas in iudiciis noſtris præualet. Nam nemo ex ſcribentibus etiam ſi duo ſint, præualet Gloſſatori. Hæc ille in *l. 1. C. de his qui poten. nomin. & l. 2. in princ. de ædil. edict.* Sed ſi ſententia Gloſſatoris duobus doctoribus eſt contraria, profectò in iudiciis præualeret ſententia ipſius Gloſſæ. Hæc eadem verba Fulgoſij doctiſſimus vir retulit in præfatione ſuorũ Cõſiliorum. Hę ſunt opiniones de Gloſſarum authoritate natæ, vt opinor, ab iis qui preſſum Iuriſconſultorum dicendi genus non intelligebant, in quibus referendis vereor, ne delicatas aures offenderim, ſed mihi condonabunt: nolui enim Doctorum verba immutare, hæc igitur æqui bonique conſulat, lector, velim.

Elench-

ELENCHVS AVTHORVM ET INTERPRETVM IVRIS
quorum authoritate plurima quæ in his Notis dicuntur, confirmantur, & quibus vſus ſum in his Notis conſcribendis.

ADMONITIO AD LECTOREM.

Admonitum te volui (beneuole Lector) me nihil immutaſſe in iis authoribus, ex quibus quid deſumpſi, ſed eadem ipſorum verba retuliſſe. Non enim video quæ perſpicacitas in iis eſſe poßit qui aliena paucis mutatis pro ſuis edunt. Si mihi Dei munere id concederetur, quod Autolico Mercurij, & Luchionis filio conceſſum fuiſſe accepimus, vt omne furtum impune cederet, dimidium Bartholum & Iaſonem tibi tranſcriberem ſtylo forſitan politiore, nec ſine ambitioſa nominis mei inſcriptione, atque ita alienis ego laboribus, me tibi redderem gratiorem: ſed quia exquiſitum tuum iudicium & lectorum plerumque induſtria non libenter patitur tantam iniuriam veris fieri authoribus, malui eadem ipſa authorum verba (quibus in his Notis vſus ſum) referre. Abſit enim moribus meis ea labes, vt à quo quid deſumpſi, id non agnoſcam accepiſſe. Illud mihi in memoriam reuocans, Ingenuum eſſe, fateri per quos profeceris.

AC PRIMVM EX ANTIQVIS.

Placentinus.
Hugolinus.
Bulgarus.
Pileus.
Martinus.
Lotharius.
Odofredus Beneuentanus.
Aldericus.
Rogerius.
Azo.
Ioannes de Blęuaſco.
Iacobus de Beluiſo.
Dynus.
Petrus de Bella Pertica.
Iacobus de Arena.
Nicolaus Malumbra.
Bartholomæus Butrigarius.
Cynus.
Oldradus de Ponte.
Iacobus Butrigarius.
Ioannes Calderinus.
Bartolus.
Albericus de Roſate.
Guilielmus de Cuneo.
Aluarotus ab Aluarotis.
Baldus de Vbaldis.
Angelus de Vbaldis.
Bartholomęus de Saliceto.
Raphael Fulgoſius.
Raphael Cumanus.
Ioannes de Imola.
Paulus de Caſtro.
Franciſcus Aretinus.
Franciſcus Curtius Senior.
Iaſon Maynus.
Philippus Decius.
Bartholomęus Socinus.
Hippolitus de Marſiliis.
Ludouicus Bologninus.

EX RECENTIORIBVS.

Andreas Alciatus.
Iacobus Cuiacius.
Ioannes Corraſius.
Vldaricus Zazius.
Antonius Auguſtinus.
Petrus Rebuffus.
Marius Salominius.
Bartholomęus Chaſſanæus.
Andreas Tiraquellus.
Franciſcus Duarenus.
Eguinarius Baro.
Carolus Molinęus.
Franciſcus Hotomanus.
Hugo Donellus.
Stephanus Forcatulus.
Antonius Goueanus.
Antonius Contius.
Iacobus Rǫuardus.
Franciſcus Connanus.
Ludouicus Charondas.
Antonius Vacca.
Bernardinus Vualtherus.
Dionyſius Godofredus.
Ioannes Robertus.
Furnerius.
Nicolaus Boerius.
Petrus Coſtalius.
Petrus Pithęus.
Barnabas Briſſonius.
Iacobus Menochius.
Ferandus Adduenſis.
Cephalus.
Franciſcus Zoannetus.
Didacus Couarruuias.
Alphonſus Gomeſius.
Ioannes Fichardus.
Viglius Zuichemus.
Thomas Grammaticus.
Emanuel Coſta.
Conſtantinus Landus.
Cotta in memorabilibus.
Guilielmus Budęus.

Digitized by Google

AD EXIMIVM VIRVM

IOANNEM HENNEQVINVM,

emendantem veteres Accurſij Gloſſas,

ODE.

Virgo ſupremi Iouis, & beati
Carminis mater, liquidaq; vocis:
Docta victrices hominum ac deorum
Dicere laudes:

Sic ſolum feſta reſonans Choræa,
Fundat in ſacris Heliconis oris
Splendidum gemmæ decus, & comantem
Veris honorem:

Tange fraterni variè loquentes
Barbiti neruos, Phrygiámque gentem
Quam lauit Xantho Tyberis relicto,
Aſſere vitæ.

Auream Martis domus & Quirini
Delphica frontem redimita lauro,
Inter illuſtres caput inuidendum
Extulit vrbes.

Qualis argento placidam minores
Luna ſub noctem micat inter ignes:
Qualis æternum medio renidet
Phœbus Olympo.

Parua quæ primùm iacuit, rudíſque
Agminum, fortis modò, bellicoſas
Contudit gentes, grauibúſque pugnis
Oppida fregit.

Hanc Tyri proles animoſa ferro
Senſit inuictam, domitúſque ſerò
Cantaber, ſenſit metuendus arcu
Parthus & Albis.

Tunc & horrendi medio Britanni,
Quos ſinu celat piger Amphitrites,
Vltimæ ſimiles gemuere preſſi
Mole ruinæ.

Artium, diues genitrix valentum
Inclytis rebus dare ſempiternæ
Munus ætatis, meritáſque lauros
Lege caduca

Soluere, admirans nihil, ô beata,
Te ſonat maius meliúſque terra
Qua patent vſque ad tumidos Iberas
Solis ab ortu.

Te decor pennis tegit, aureóque
Pallas è templo: tua quin gubernat
Dextra libratum benè temperatis
Legibus orbem.

Oppidis latè dominata centum
Iura Minois cecidêre: læſo
Impiè nato cecidêre duri
Iura Zaleuci.

Vos & inſonti maculaſſe tabo
Fama, quæ ſeros tulit ad nepotes
Lignáque & nomen, ſcelus expiandum
Morte luiſtis.

Mitis & carmen, ſenis obſoleuit,
Alliget quamuis populo Senatum:
Et quibus fortes paruere, magni
Dicta Lycurgi.

Aere manſuro iubeas vetéſque,
Vrbium regina potentiorum:
Donec humentem vaga Noctilucam
Aſtra ſequentur.

Floreat tecum magis erudita,
Quæ diu crudo vitio magiſtri
Oblitas leges, nimiùm frequenti
Vulnere ſanat.

Hanc & intonſis Clarius capillis,
Agmen & Phœbi, genitúſque Maia
Iuris agnoſcat decus, & peritam
Nomine dicat.

Th. Q. T. F.

NOTARVM AD ACCVRSIVM, ET ALIOS IVRIS INTERPRETES, IN QVIBVS GLOSSÆ ACCVRSII, ET CÆTERORVM DOCTORVM interpretationes examinantur breuiter & ſuccinctè, & quæ minus idoneæ videntur interpretationes optimis rationibus ex legibus ipſis allatis, reprobantur: libri quinquaginta, tot libris Pandectarum reſpondentes.

LIBER PRIMVS, AD PROOEMIVM DIGESTORVM.

NOn ſat rectè Accurſius rationem inſcriptionis Pandectarum & Digeſtorum percepit, cum dicit hoc opus ita appellatum fuiſſe, quòd diſputationes legitimas in ſe contineat & digerat: nam Digeſta hi libri inſcribũtur: quia Iuſtinianus cùm ei diſplicerct veterum librorum multitudo & confuſio, ex eis hoc opus cõcinnauit, & in certos libros tractatúſque digeſſit, ac diſpoſuit, *vt eſt in l. conſt. §. cùmque.* Quod & Iulius Cæſar longo ante Iuſtinianum tempore facere conſtituerat, vt author eſt Sueton. ¶ Item errat Accurſius, cum Pandectas putat dici a Πᾶν & δέχω, quod dicit ſignificare doctrinam: quia, vt dicit ille, totius iuris doctrinam hic liber continet in ſe. Sed non mirùm eum in his erraſſe cùm Græcam linguam nullo modo calluerit. Dic igitur Pandectas dici ἐκ τοῦ τὸ πᾶν ἐν ἀθροισμῷ ἐνδέχεσθαι.

Ad hæc, verba In Nomine Domini.

Nullo modo recepta eſt Bartoli & quorundam ſententia, exiſtimantium quod Diuini nominis inuocatio his libris præpoſita ſit, idcirco rerum quoque priuatarum documentis præponendam eſſe; *vt Alc. lib. 9. παρεργ. c. 6. & Aret. in procem. Inſtit.* docent. cum nuſquam hoc præceptum ſit, *arg. not. per gl. in l. Generali. C. de Tab. lib.* 11. Illud etiam me mouet, quod Imperator Conſtitutione illa qua Imperatorium nomen inſtrumentis & actis publicis perpetuò præferri iubet, quale initium fieri oporteat, exemplo docens à ſuo ipſius nomine ſtatim incipit, non à diuino, quamuis Accurſius Imperatoris verba in Latinum antea malè conuerſa praua inſuper interpretatione interuertere conatus ſit. *gl. d. Auth. vt prep. nom. Imp. in ver. authore.* Sed cùm poſtea generaliter inoleuerit hic ſtylus, vt diuinum nomen omnibus præponatur, inueteratæ conſuetudini tantùm tribuendum exiſtimauerim, vt ſi documentum ex integro edi poſſit auſpicatiore hoc principio edatur, alioquin & ſine ſcrupuloſitate iſta (ſi cætera conueniant) fidem faciant. Hęc habui quæ contra Bartoli ſententiam dicerem, plura vide apud Antonium Vaccam ad Procem. Digeſtorum.

Ad hæc verba, Flauius, Fœlix, Auguſtus, Pius.

Vim epithetorum quæ ſibi attribuit Iuſtinianus in principio procemij Digeſtorum, non rectè percepit Accurſius. nam cum ſe Flauium appellat Iuſtinianus, putat Accurſius, eum ſic appellatũ, quòd fuerit flaui coloris, id eſt rubei, vel ſic appellatum putat quod Flauios deuicerit. non mirũ eſt mihi Accurſium in his erraſſe, cum hiſtoriæ prorſus imperitus fuerit. Hæc autem non niſi ex hiſtoria ſciri poſſunt. ſic igitur cõſtituamus à Veſpaſiano Imperatore nomen hoc manaſſe, quem è gente Flauia noua & ignobili fluxiſſe Sueton. author eſt. nam cum eius filij Titus & Domitianus Imperij ſucceſſores familię nomen retinuiſſent: poſtea longo interuallo Conſtantius, cui Conſtantinus magnus ſucceſſit, illud idem nomen repetitum, vſurpauit: quaſi ex Flauiorum gente prognatus, vt Trebellius in Claud. teſtatur. Eum imitati poſtea ſucceſſores, nomen hoc Iuſtiniano noſtro quaſi per manus tradiderunt, vide Fabium in princi. Inſtit. vide VVeſembecium, vide Frãc. Hotom. ibid. qui ex hiſtoriis hæc omnia repetiit omniũ optimè vide Duarenum ad procem. Digeſt. vide Marium Salamon. qui ſcripſit in 1. lib. Digeſt. eruditiſſimos Commentarios.

¶ Fœlicis appellationem ignorauit Accurſius, cũ dicit, à virtute animi hoc inditum ei fuiſſe nomen, vel propter multas diuitias quas habuit, inquit ille, vel quia erat rerum mũdi cognitor, quorũ neutrum verum eſt. Id igitur ex hiſtoriis repetamus neceſſe eſt. Vnus hominum ad hoc æui, inquit Plinius, felicis ſibi nomen aſſeruit, Lucius Sylla: ciuili nempe ſanguine ac patriæ oppugnatione adoptatus. ſi plura ſcire velis, vide Plutarch. in Lucij Syllæ vita, & Appianũ lib. 1. de bello ciuili, & vt ſciamus quemadmodum hoc nomẽ ad Iuſtinianum peruenerit notandum, vſurpaſſe poſtea longo interuallo cognomen hoc Imperatorem Commodum, quemadmodũ hiſtorici omnes teſtantur, qui de vitis horum Imperatorum ſcripſerunt: hunc autem Imperatorem Commodum plerique ſucceſſores eius imitati ſunt, & illi appellationem hanc Iuſtiniano noſtro tradiderunt. Non expoſuit idem Accurſius quare Alemanicus dictus fuerit. Tu dic, hæc nomina à deuictis hoſtibus ſibi adſciuiſſe Iuſtinianum, vt teſtis eſt Vopiſcus in vita Proculi, Alemanos, inquit, qui tunc adhuc Germani dicebantur non ſine gloriæ ſplendore contriuit. Idem Gotthicus dictus à deuictis Gotthis, quod etiam Accurſius noſter prætermiſit fortè quod ignoraret quinam eſſent Gotthi. Gotthi igitur propriè dicti ſunt, qui Germanici maris inſulam Scãdiam incoluerunt, & inſignem ex Romanis victoriam retulere, circiter annũ Chriſti 256. ſuperato Decio Imperatore Romano. Hi poſtea duce Alarico circa annum 407. vrbe Roma potiti, quos Iuſtinianus anno 568. per ſuum Narſetem ducem profligauit: & ideo ab iis deuictis Gotthicus dictus. Frãcicus etiam dictus à deuictis Francis, quod Accurſius etiam prætermiſit ob hiſtoriæ ignorationem, vel non rectè explicauit. Franci ita dicti, quod ſuam tuerentur libertatem primas ſedes ſupra Coloniam habuerunt, quam Catti tenuere, quæ nunc eſt Haſſia. Superati tãdem à Narſete duce prope Tarentum circa annum 558. Quòd Germanicus appellatus ſit. Herodianus hũc titulum refert inter Imperatorios, vide Mynſing. in procem. Inſtit. Anticus ab Anticis deuictis. Antæ ſunt Hiſtri fluminis Accolæ, quos Iuſtinianus per Childibium ducem repulit, plura vide apud Alciat. parerg. lib. 5. c. 3. Alanicus ab Alanis deuictis. Alani antè cum Vandalis coniuncti erant: de his mentionem facit Lucanus lib. 8. vocans eos, Duros æterni Martis Alanos. Vandalicus à Vandalis deuictis, Vandali populi Europæ Septentrionalis duce Genſerico Romam vaſtarunt: cui duci ſucceſſerat Gelimerus, qui in Africa à Biliſario duce Iuſtiniani victus

in triumphum Conſtantinopolim deductus eſt: inde aliis deuictis Vandalicus Iuſtinianus dictus eſt Africanus, quia ex Africa Vandalos pepulit. Rectè Accurſius denominationem Pij innuit, & notam in libr. benedictorum Accur. ad hunc locum. Triumphator etiam merito appellatur, quia triumphauit de Perſis & Vandalis. De modo Triumphandi non eſt hic locus diſſerendi: vide Mynſing. & Vveſembecium ad initium Inſtit.

Auguſti denominationem Accurſius ignorauit, quod, vt rectius intelligamus, paulo altius rem repetere neceſſe eſt: Cæſar & Auguſtus perpetua Imperatorum cognomina ſunt. Sed Cæſar ſimpliciter his temporibus dicebatur, quem Imperator ſibi ſucceſſorem Imperij elegerat. *l. & ſi excepto. C. de maleſi. & mathem.* & vt veram Auguſti denominationem intelligamus, Notandum Auguſtum Latinè id propemodum ſignificare quod ſacroſanctum & maieſtatis plenum. Idque in Auguſto ſecundo Imperatore primo vſurpatum, ad ſequentes deinceps Romanorum principes tranſiſſe, omnibus manifeſtum eſt, Suetonius Tranquillus in vita Auguſti, cognomen non tantùm nouum, ſed & ampliùs alij honorificentiùs, quàm conditoris vrbis exiſtimatum ſcribit, quod loca religioſa, & in quibus Augurato quid conſecratur, Auguſta dicantur, ab auium geſtu guſtúue: iuxta illud, inquit, Ennianum,

Auguſto Augurio poſtquàm Inclyta condita Roma eſt.

Apparet hinc Auguſtum nõ ab augendo dictũ eſſe, vt Accurſij ſæculum exiſtimauit: inde fundata malè antiquorum interpretum quæſtio, qui propterea etiam quæſiuere, an & qui non auxerit, vel qui etiam de Imperio diminuerit, nihilominus Auguſtus rectè dicatur, quod ego expeditum puto, etſi ab augendo dictum conſtaret, perinde enim & hunc Auguſtum rectè dici relatione ſcilicet facta ab eo quod feciſſet, ad id quod facere debuiſſet, vt Prætorem: & ſi iniquè decernit, tamen ius dicere dicimus. *l. fin. ff. de iur.* Quamuis alia ratione in eandem ſententiam vtatur Panorm. *c. 1. collat. 14. extr. de iudic.* In Decretalibus intempeſtiuè hoc loco tractant interpretes, an res ad populum & Imperium Rom. pertinẽtes Imperator alienare poſſit, oportebat id tractari *in l. pen. ff. de offic. præſid.*

Ad ea verba, Theophilo, Dorotheo, Theodoro, Iſidoro, Anatolio, Thallelæo, & Cratino.

Admonendi ſumus non eo intuitu (quod quidam interpretes exiſtimauerunt perperam) ſcribi hanc conſtitutionem ab Imperatore ad eos quos hic nominat, quòd componẽdis legibus operam ſibi præſtitiſſent, quippe alios quoque ei rei adhibuerat, quorum nomina aliis Conſtitutionibus referuntur. *l. 1. C. de nouo Cod. fac. l. 1. & 2. C. de vet. iur. enucl.* quos ſanè præterire ſine qualibet iniuria non potuiſſet. Sed illa ratione ad hos potiſſimum hanc orationem ſcribit, quòd poſt compoſitas leges publicè eos profiteri atque interpretari hos iuris libros voluerat: vt quomodo ſingula tradere eos conueniat non aliunde quàm à ſeipſo cognoſcant, & hoc obſeruatione dignum eſt: pauci enim id aduerterunt. Vide Anton. Vaccam Iuriſc. Imolenſem in ſuis expoſitionibus locorum obſcuriorum, qui ideo laudandum Imperatorem dicit, quod non ſolùm qui leges interpretarentur Anteceſſores, ſed & qui in vſum, ac veluti in aciem producere docerẽt practicum & experientem cauſarum patronum conſtituerat. § Ad vocem Anteceſſorib. Non probo Alciati opinionẽ, qui libr. 3. Diſpunct. c. 12. legit Aſſeſſoribus, pro Anteceſſoribus, quia hæc ſcriptura in omnibus Cod. ſatis conſtat. Sed qua ratione hi ſic appellentur præter Accurſium, qui quod moribus & ſcientia cæteris præſtare debeant dictos putat, *arg. l. magiſtros. C. de prof. & med.* nemo eſt ex his quos viderim qui ſcribit, excepto Iuriſc. quodam Imolenſi, qui Antiſtites liberalium ſtudiorum magiſtros appellari animaduertit. *l. 1. C. de decr. decur. libr.* 10. nec dubito quemadmodum Antiſtites ab anteſtando, ſic Anteceſſores ab antecedendo dictos eſſe, qui ſi Latini ſermonis ratio pateretur, & Græcis hominibus, qui Latinam hãc vocem fecerunt ſatis cognita eſſet præitores à præeundo potius dici debuerunt quàm Anteceſſores, quod ſcilicet interpretando præeunt diſcipulis: eſt enim præire interpretari: Dicimus etiam pręire verba pro eo quod eſt Dictare, quod verbum ad Gymnaſiorum quoq; magiſtros pertinet. Quis fuerit Salaminius ex eo quod ei attribuit Iuſtinianus, intelligere poterimus quando Diſertiſſimum eum vocat, & Diſerti, verbum, proprie ad eos pertinet, qui cauſas agũt, vnde illud Diſertos vidiſſe multos, eloquentem neminem: & Cicero nem Catullus Diſertiſſimum Romuli nepotẽ appellat, & huic rei congruit quod Iuſtinianus *l. 2. §. quæ omnia. & l. 1. poſt princ. C. de veter. iur. enucleando*, optimum ſe recepiſſe miniſterium dicit, tam ex facundiſſimis anteceſſoribus, quàm ex Diſertiſſimis togatis fori, quibus verbis innuit ibi imperator non ſolùm per Theoricos, verùm etiam per practicos, atque vſu probatos viros ſe compoſuiſſe hos libros.

Ad hæc verba, Per noſtras orationes,

Decipitur hoc loco Accurſius, & qui eum ſequuntur propter hæc verba, exiſtimantes poſteriorem editionem Codicis ante hanc conſtitutionem factam eſſe. Quamuis enim ita loquatur hoc loco Imperator, tamen cõſtat editionem illam alteram poſterius factam: & hoc tempora indicãt, vt Albericus hic collatione 6. numero 16. & Auguſtinus libro 2. Emendationum capite primo doctiſſimè animaduerterunt. Hęc conſtitutio Iuſtiniano tertium Conſule lata eſt: editio illa quarto ipſius conſulatu anno facta: quod oſtendit ſpecialis Conſtitutio quâ conſilij ſui rationem Imperator reddidit. *l. 1. §. his igitur. C. de emendat. Codicis Iuſtinian.*, & rurſus poſt illam emendationem Nouellas edidit Conſtitutiones, quas Authenticas vocamus, quamuis cuncta ſibi iam tum perfecta atq; omnibus numeris abſoluta viderentur. *l. 1. §. his igitur. C. de emend. Co. Iuſt.* Quas ergo orationes ſuas Imperator hic memorat, nec leges primi Codicis generaliter vt perperàm Accurſius voluit accipere debemus, nec ſecundi, quippe qui nondum editus erat, ac multo minus, Nouellas Cõſtitutiones, quod perperam Haloander videtur conſtituiſſe ſcholio hic appoſito, ſed per orationes ſuas, primas duas Conſtitutiones, quæ velut duæ præfationes ſunt Codicis illius noui Iuſtiniani, quo hodie vtimur, quarum altera eſt de nouo Codice faciendo, altera de nouo Cod. confirmando, item duas illas intellexi, quæ ſunt ſub titulo de veter. iur. enuclean. quę & in frontiſpicio Digeſtorum ante hanc præponi debent.

Ad §. Sed cum vos, & omnes poſtea eiuſdem Conſtitutionis.

Doctiſſimè animaduertit Antonius Auguſtinus libro 2. Emendationum capite primo. & lib. 3. ca. 4. deceptum Haloandrum fuiſſe, quod Conſtitutionem illam quę lib. 1. Codicis ſub titulo de vet. iur. enuclean. prior eſt poſt hanc editam, & compoſitam fuiſſe exiſtimauerit, dum hanc illi præfert in editione ſua initio Digeſtorum, quæ reuera ſecundùm ſupradicta poſtponi debuit.

Ad §. Nos verò.

Non ſat rectè Haloander per omnes caſus hoc tempore dictum exiſtimat, ex quæſtore & ex conſule eum qui quæſturam aut conſulatum geſſiſſet, quem antiqui Quęſtorium & Cõſularem dicebant. Hoc Accurſius, hoc Petrus Crinitus in libris de honeſta diſciplina, hoc nouiſſimè Antonius Auguſtinus putauit *lib. 5. Emendationum. cap. 5.* Quod attinet ad inflexionem per obliquos caſus, cũ illis nullo modo conſentio, de verbi ſignificatione non diſſentio, & hac ratione nitor, quod videam Caſſiodori epiſtolas, qui Iuſtiniani temporib. ſcripſit, hoc modo inſcribi: Magni Aurelij Caſſiodori Senatoris viri clariſſimi & illuſtris, exquæſtoris Palatij, exconſulis ordinarij, exmagiſtri officiorum, pręfecti prætorio, &c. quo fit vt vtroque modo vſurpatum putem. Illud inſuper addere libet dictos exconſulares, non Conſulares, vt cognoſceretur verè eos geſſiſſe conſulatum, non per Codicillos à Principe vt Conſulares haberentur impetraſſe. Deinde commodius viſum eſt vocibus quoque inter ſe appellationes diſtingui: propterea Exconſul dictus qui magiſtratum geſſerat. Conſularis qui dignitatis duntaxat inſignia meruerat à Principe, vt Iuſtiniani Conſtitutiones indicant *l. fi. C. de decur. lib. 10. vbi gl. & in l. antepen. & pen. de Conſil. lib. 12.* eius rei argumentum quoque eſt quod & Conſulares, & quæſtorios, & præfectorios apud ipſummet Iuſtinianum eodem loco legimus, quo Exconſules dixerat. *l. 2. §. quæ omnia. C. de vet. iur. enucl.*

Ad §. Tertij inſuper annis.

Hoc loco videntur erraſſe omnes Interpretes, dum hypotheca

thecariam formulã pro hypothecaria actione ſimpliciter accipiunt. videtur.n.plenius quiddã ſignificare hypothecaria formula quam hypothecaria actio, quę & quaſi Seruiana, & vtilis Seruiana, ac nonnũquã etiã Seruiana ſimpliciter appellatur. *§. Item Seruiana. Inſt. de act. l. 1. § cũm prædiũ. & l. ſi ſuperatus. ȷ. de pign.* Hæc enim propriè ad vindicationẽ atque attractionẽ pignorum pertinere videtur. *d. §. item Seruiana.* At hypothecaria formula omnia omnino iura perſequutionis pignorum cauſa prodita comprehendit, ſignificant hæc verbã in hac conſtitutione poſita. Liber ſingularis ad hypothecariã formulã. Pauca igitur dicamus de hac hypothecaria formula, opinor fuiſſe formulam à vetuſtiſſimo aliquo Iuriſcõſulto conceptam ac proditam *quomodo poſſet quis paciſcendo efficere vt res pignori teneretur, quæ tamen creditori tradita nõ eſſet.* Hodie & citra formulam ac verborum conceptionem, vel nudo conſenſu & ſola conuentione contrahitur hypotheca in tãtum, vt nec ſcriptura quidem opus ſit. *l. contrahitur. ȷ. de pignorib. l. 1. de pignorat. actio.* modò aliter res geſta probari poſſit.

Ad §. Hæc autem, eiuſdem Conſtitutionis.

Vides ex hoc §. non licere alibi, quàm in tribus vrbibus exerceri publica legum gymnaſia, niſi ſpeciali priuilegio indultum fuerit: ad quem locum reiicenda eſt ratio quam adducit Richardus Malumbra, & qui eum ſequuti ſunt, qui hoc ideo conſtituiſſe Imperatorem cenſuêre, quod temporibus ſuis, eorum qui veram ſcientiam tenerent inopia eſſet: ne ſi paſſim omnibus vbique gentium interpretari leges permitteretur, falſam doctrinam tradi contingeret. Demus hoc verum eſſe (quod tamen falſum eſt) nõ propterea tamen ſtatim conſequens eſt quod illi cenſuerũt, vt quia tẽporibus noſtris veri Iuriſperiti omnibus locis inueniũtur, ceſſante illa ratione, ceſſare debeat etiam prohibitorium hoc Decretum, *per l. adigere. §. quamuis. de iure patronatus.* neque enim vlli fere placuit hæc ſententia (vt Bartolus hoc loco ſcribit) nec nobis probatur. Quippe cauſam eam fuiſſe (quam Impulſiuam vocant) non rationem legis quam finalem dicunt, interpretamur. *l. 1. §. ſexum. de poſtulando.* In dubio ſemper impulſiuam fuiſſe cauſam non finalem præſumi ſolet. *gloſſa in l. 2. §. fin. vbi Bartolus copioſius hac de re ſcribit. ff. de donationib.* Doctiſſimus Viglius *§. illis. Inſtitutionibus de militari teſtamento.* Demus rationem finalem illam fuiſſe, tamen an hodie ceſſet principis iudicio relinquendum eſt.

Præſertim autẽ in propoſito negãdum id eſt quod Richardus Malumbra ait, cùm hodie & generaliter obſeruari videamus, ne noua legum gymnaſia citra principis authoritatem vſquam inſtituantur. Conſuetudo enim ipſa legum optima interpres. *l. ſi de interpretatione. infra de legib. quæ eſt ex lib. 1. Quæſtionum Pauli.*

Ad § Illud autem, vbi de notis meminit Iuriſconſultus.

Addit Accurſius hæc omnia quæ hic tradit Iuſtinianus, intelligenda eſſe de his quæ meris notis tota præſcripta ſunt, non ſi quid fortè compendij cauſa breuius ſcriptum ſit, quomodo communiter quædam adſtrui conſueuerunt (abbreuiationes, vel abbreuiaturas vulgò vocant.) Quam ſententiam Accurſij, Bartolus, & alij plurimi interpretes ſequuntur. Ego verò licet documenta & acta non propterea vitiari crediderim, quum nuſquam hoc cautum ſit. Sic talem quoque ſcribẽdi morem ab his libris ſummouere voluiſſe Imperatorẽ exiſtimo, cùm nihil compendio, ſed plena literarum conſequẽtia omnia ſcribi velle diſertè dicat. Compendia enim propriè dicuntur huiuſmodi abbreuiationes.

Ad §. Illud verò, vltimum huius Conſtitutionis, ſuper ea verba, in Berutyenſium autem ciuitate.

Malè elicit hinc Accurſius, & cõſequẽtiam trahit ex hoc loco, nimirum vbique gẽtium in Academiis tres eſſe debere Iuris ſtudioſorum iudices ordinarios, præſidem prouincię, & Epiſcopum ciuitatis, in qua iuri operã dant, tum Doctores qui eis iura interpretantur. Ego quod hic conſtitutum eſt ad eos duntaxat qui Beryti agerent pertinere nõ dubito, quod ad cæ-

teros attinet nihil noui Iuris à Iuſtiniano inductum eſſe, ſed Federici Conſtitutione authentic. habita. C. ne filius pro patre. In vniuerſum poſtea diffinitum eſt, vbi conueniri debeat ferè ſecundùm Accurſij opinionem.

Ad Titulum primum Pandectarum. Ad l. 1. de Iuſtitia & Iure. ad ea verba, prius noſſe oportet.

Oportere accipiendum eſt hic pro inſtituto conſentaneum atque oportunum eſſe, quod quidem non magis propriè dici potuit, quamuis Accurſius Latinæ linguæ ignoratione impropriè dictum putet, dum præciſam quandam & ineluctabilem neceſſitatem ſignificare hoc verbum falsò exiſtimat: & allegat *l. cum oportet. C. de bon. quæ lib. & l. 1. § oportet. de raptu virginum.* & contra ait, decet pro oportet ſumi, *in l. fin. C. de capt. & poſtlimin. reuerſ.* & ne id impropriè dictum eſſe exiſtimetur ſecundùm Accurſij opinionem, notandũ Ciceronẽ ea loquendi formula vſum eſſe, oportere, cõſentaneum eſſe officio: licere, legibus & iuri: conueniri temporibus & perſonis, nec tantùm Cicero, ſed etiam Iuriſconſulti noſtri eadem formula vſi ſunt. exempli gratia, Paulus *in l. penultima. D. ad exhibendum.* his verbis, Reſpondi non oportere ius ciuile calumniari. Igitur non vt Accurſio placet verbum, oportet, pro conuenire, accipitur: qui idem Accurſ. ait, conſilij eſſe, noſſe iuris vocabulum vnde deſcendat. Neceſſitatis autem eſſe Iuris definitionẽ non ignorare: quæ interpretatio Accurſij ſi reciperetur, hoc ſermone conſequens fieret propter verbum, prius, plus conuenire noſſe etymologiam quam definitionem, quod omnino abſurdum eſt. Malè etiam Baldus hoc loco colligit, qui vult ſcire quid rei, debet ſcire principia nominis, falſum enim illud eſt: nam ſi verum eſſet, nequiret ſciri quid ſit poſſeſſio, ſi ignoretur à pedum poſitione dicta? quid ſeruitus ſi ignoretur à ſeruandis mancipiis nuncupata? ſimiliter quid ſtipulatio? quid teſtamentum, & id genus reliqua. Itaque conſidera definitionis eſſe explicare quid eſt, etymologiæ verò rationem nominis exponere. Porrò vti aliud eſt nomen, aliud res ipſa quę nominatur, ſic alia cognitio nominis eſt alia rei nominatæ: hinc à noſtris non recipitur paſſim ab etymologia ſyllogiſmus, ſed vix negatiuè, & tunc cùm ab eſſentia traducitur rei quę nominatur, vt iuris vocabulum à iuſtitiæ viſceribus ductum.

Ad eandem legem 1.

Faceſſant garrientes omnia publica principis eſſe, & quæ principis ſunt inter publica haberi. Stultáque apparet illa dubitatio, vtrũ fiſcus & Reſpublica ſint idem. Quis enim ignorat Rempublicam eſſe rem populi, & fiſcum rem principis? & ideo diuerſum circa legationes in debitore Reipublicæ, & debitore fiſci Martianum reſpondiſſe legimus *in l. ſciendum. infra de legationib.* Commodius quæſiuiſſet Bartolus, vtrum fiſcus & ærarium eſſent idem.

Ad definitionem iuris.

Vt plurimę interpretum noſtrorum diſputationes è medio tollantur, notandum eſt hic definire Celſum, Ius, quod ad artẽ & ciuilẽ doctrinam pertinet, hoc eſt, ius ciuile, prout quidem trifariam collectum & conſtitutum eſt ex præceptis, ſcilicet naturalibus, gẽtium, & ciuilibus: nam de iure naturali animis inſito ac velut rudi adhuc materia contento, non poteſt intelligi hæc Celſi definitio, in qua ars velut pro ſubſtantia rei definitæ pronuntiatur, quicquid Accurſius commentetur *in gloſ. ſuper verbo, Ius eſt ars.* Sanè nõ eſt omittendũ, quod huic Celſi definitioni conuenit ea quam tradit Cicero in Topicis, quæ eſt huiuſmodi, Ius ciuile eſt æquitas conſtituta his qui in eadem ciuitate ſunt ad res ſuas obtinendas.

Ad eandem l. 1. eo loco, meritò quis nos ſacerdotes appellet.

Mirè delirat hoc loco Accurſius, dum pœnitentiæ quę à ſacerdotibus hodie in eccleſia Catholica, & Apoſtolica Romana iniungi ſolet confitentibus, exẽpla inculcat, hæc ſunt verba Accurſij, vt ſacerdotes ſacra miniſtrant & conficiunt: Ita & nos, inquit Accurſius, cùm leges ſint ſacratiſſimæ, *vt l. leges. C. de legib. & conſtitut. Princip.* vt & ius ſuum cuique tribuit ſacerdos in danda pœnitentia, ſic & nos, inquit Accurſius, in iudicando: quæ omnia ſunt vana deliramenta Accurſij. quaſi verò Vlpianus de pœnitentia vnquam cogitauerit, vera huius rei

ratio hæc eſt, quia quemadmodum ſacerdotes atque antiſtites ſacrorum & oraculorum, ſic Iuriſconſulti æquitatis & iuſtitiæ cuſtodes, atque interpretes ſunt, & legum myſteriis præſunt, atque operantur. Nec hoc nouum videri debet: nam alibi Iuriſconſultos antiſtites Iuris appellari videas. *l. 1. C. de Decretis Decurionum lib. 10.*

Ad §. huius ſtudij, eiuſdem l. j.

Non ſolùm in ſacris conſiſtit Ius publicum, vt hîc Accurſius exiſtimauit, licet publicum & priuatum Ius ratione ſubiectæ materiæ diſtinguat Iuriſconſultus. Sciendum enim eſt authoritate atque vſu æque vtrumque publicum appellari tam quod ad priuatas res pertinent quàm quòd ad publicas, ſic teſtamenti factionem, ſic edictum prætoris publici iuris eſſe dictū eſt. *l. Teſtandi. C. de teſtam. l. Cerdonem. infra de oper. lib.* Nec hoc nouum videatur obſeruaui aliquando & aliis locis ſic accipi Ius publicum, exempli gratia *in l. ius publicum. infra de pact. l. fin. C. de colleg. illicitis.* & ratio huius rei eſt, quia leges ipſæ in vniuerſum publicæ ſunt, & ad ſtatum ciuitatis conſeruādum pertinent, vt non malè Accurſius in gloſſ. ſuper verbo, publicum. notauit, cùm ſine his ciuitas diu eſſe non poſſit. Terentius de lege nuptiali loquēs ſic ait: An ne hoc quidem adipiſcar quòd Ius publicum eſt? Sanè & ſi quid fiſco aut templo ex priuata cauſa debeatur, putà ex teſtamento, vel quouis contractu circumſcripta cauſa priuilegij, ſi quod in ea re habeant, priuatum nihilominus ius vtrique eorum competere dicēdum arbitror. argumento *l. fiſcus cum in priuatis. infra de iure fiſci.* Quàuis Accurſius & plerique alij aliter videantur exiſtimaſſe.

Ad eandem l. 1. ad ea verba, Priuatum Ius tripartitum eſt.

Malè Rodolphus Agricola in ſuis Dialecticis Iuriſconſultum noſtrum reprehendit. exiſtimauit enim vitioſam eſſe hāc totam diuiſionem, propterea quod (inquit ille) ſacra quoque & cerimoniæ iure gentium conſtitutæ eſſe videntur: & idcirco publica aliarum quoque gentium fuerint, & ad aliarum ciuitatum ſtatum pertinuerint. Quæ autem ad ſtatum Reipub. Romanæ pertinent, ea quoq; collecta eſſe ex naturalibus præceptis, aut gentium, aut ciuilibus. Hæc eſt ratio illius Sophiſtæ. Non intellexit ille (pace illius dixerim) Vlpianum hoc loco de iure ciuitatis Romanæ loqui, cùm dixit, *Huius ſtudij duæ ſunt poſitiones &c.* non de iure aliarum ciuitatum aut gentium, vt rectè Alciatus animaduertit libro Paradoxorum 9. capit. 35. Deinde cùm priuatum ius ex illis præceptis collectū eſſe ſcribit nō negat quin & publicum ex eiſdem fluxerit, vt & Aldobrandinus rectè interpretatur. *§. fin. Inſtitut. de iuſtit. & iur.* Et ita aduerſus calumniam Agricolæ noſtrū Iuriſconſu. tum de feudo. Non enim placet defenſio Alciati, qui noua ratione in hoc defenſit Iuriſconſultū putat, quòd naturalia iuris aliarum gentium præcepta nihil ad ſtatum rei Romanæ ſpectarent: Cùm ex eis inquit, non magis Imperium Romanis cōcederetur in alias gerētes quàm aliis gentibus in Romanos, vt ſcilicet idcirco verum appareat ius publicum ciuitatis Romanæ non ex omnibus his præceptis collectum eſſe, nec omnino colligi oportuiſſe, ſed ex ciuilibus tantùm. Non enim publicum ius vrbis Romæ ad proferendum in alios imperium, ſed ad cōſeruationem ciuitatis propriè ac principaliter pertinebat, & negari non poteſt quin Romani in hoc conſtituendo à naturali ratione, & ab aliarum gentium cōſuetudine multa acceperint.

Ad §. Ius naturale, eiuſdem legis, ad verba, Maris & fœminæ.

An illicitæ cōiunctiones iuris naturalis ſint quærit hîc poſt Accurſium Bartolus, & malè, meo iudicio, putat eſſe iuris naturalis illicitas coniunctiones: idem (vt ſignificat) de cæteris quoque omnibus, quibus naturæ impulſu homines delinquūt reſponſurus, & hæc eſt ratio Bartoli. Primi (inquit) animorū noſtrorum motus in poteſtate noſtra non ſunt, & natura impellimur ad peccandum. Ego contra Bartolum ab exemplis his poſitis ius naturale de iis duntaxat dici intelligo, quæ ſe vel natura, vel opinione ad rectum & bonum habent, quæque eadem homini cum cæteris animantibus ſunt communia.

Ad §. Ius gentium, eiuſdem legis primæ.

Nullo modo poſſum approbare quod recētiores interpretes vulgò ius naturale diſtinxerunt, & illud quidem quod nos ius naturale commune appellari maluimus, ipſi ius naturale primariū, ſeu primæuum vocarunt, hoc verò quod nos proprium humani generis, ipſi ſecundarium ius naturæ nuncuparunt, & id ſanè ius gentium dici conſentientes. Rurſus tamen in primarium & ſecundarium diuiſerunt. Ac primarium quidem ius gentium dixēre, quòd initio creatis hominibus diuina quadam vi ſtatim indictum eſt: ſecundarium verò quod homines ipſi ſibi poſtea conſtituerunt, qualia ſunt dominiorum acquiſitio, regnorum inſtitutio, bellorum vſus, ſeruitutes. Hæc inquam à recentioribus interpretibus tradita, vt à Vveſembecio in ſuis Paratitlis tanquam nimia ſubtilitate excogitata, obſcura etiam docendi ratione perincommoda, nequaquā recipienda arbitror, ea verò vt ſubtilia quidē laudo, fugio vt nimis ſubtilia, cùm reuera non niſi vnicū eſſe ius naturale hominis proprium appareat, quod ius gentium appellatur. §. ſingulorū, hac lege, à quo tunc omnia gradatim proceſſere. Vide Cors. lib. 6. Miſcellaneorum cap. vlt.

Ad tit. i. Pandectarum, ad l. j. de iuſtitia & iure.

Malè quidam artem pro præcepto interpretantur, malè Salomonius credit nihil bonum eſſe quod non idem ſit æquum: rectè autem Accurſius cenſuit contrarium & malè reprehenditur à Budæo & Salomonio.

Eleganter apud Vlpian. Celſus ius finiuit, *vt ſi ars boni & æqui. l. 1. §. 1. ff. de iuſtit. & iur.* in quorum verborum interpretatione, acerbiſſimè doctores affliguntur, Ego planam & expeditam literam puto, ſi tamen cum ceruicoſis non nobis ſit negotium. Ius enim ars eſt, hoc eſt, ſcientia, & diſciplina quædā, æqui ac boni præcepta regulāſque continens. Quod & idem Celſus palàm alibi fecit, dum ius ipſum iuris ſcientiam eſſe dixit, cuius velamento plerique decipiuntur, à bono & æquo recedentes. *l. ſi ſeruum. §. ſequitur. ff. de verb. obligat.* Inde iuriſprudentia dicta eſt, hoc eſt, inquit Vlpia. diuinarum atque humanarum rerum notitia, iuſti atque iniuſti ſcientia. *l. iuſtitia. §. ff. ff. de iuſt. & iur.* Nimium ergo abſurdi & ridiculi ſunt, qui veterum quorundam apud Accurſium expoſitionem ſuffurati, artem pro præcepto interpretantur, quaſi verò non alia ſint iuris præcepta à iure ipſo. Quos item ſi ſequeremur, dicēdum eſſet, rectam quācumque & iuſtam privati præceptionem, illud ius eſſe quod finit Iuriſconſult. Id autem abſurdius eſt, quā vt pluribus ſit refutandum. Sed nec artem alitubi pro præcepto poni legimus: nec ipſe per metonymiam vllo modo huic loco conuenientem, defendi poteſt. Ius igitur ars eſt, hoc eſt, ſcientia, boni & æqui regulas continens. Vnde poſtulat hic locus, vt de bono & æquo, cuius in iure noſtro mētio ſic frequētiſſima, aliqua dicamus. Sciendum ergo bonum ab æquo ſeparatum, generale nomen eſſe, honeſta pariter atque vtilia complectens, *inquit Val. libro quarto, capite centeſimo.* Inde bonam conditionem, pro honeſta & vtili Latini dicunt. Et Cato libro primo de re ruſtica, cap. 1. Bonum cœlum, pro non calamitoſo, non ærumnoſo, nec aliquibus malis prægrauato, ſed potius fœcundo, gratioſo & cōmodo poſuit. Eſt & in iure noſtro non infrequēs hic loquēdi modus, vt bonū, vtile, id quod nobis aut Reipublicæ confert, & eſt emolumento, ſignificet. *l. ſi vſuſfructus. §. denique. ff. de vſufru. l. 3. §. ſi quis ex libertis. & l. ſi poſt mortem. §. liberi. ff. de bon. poſ. contra tab.* Hinc bono publico introductam vſucapionem Caius dixit *l. 1. ff. de vſuc.* ſignificans expedire Reipublicæ, vſucapionib. locum eſſe. Ad hunc ſenſum Imperator bonum fuiſſe mulieri quæ cōmiſerit ſe marito, ſua quoque omnia crediſſe dicit. *l. hac lege. C. de pact. conuentis.* Et Dominus, Matth. 26. dū dixit: *Væ homini illi per quem filius hominis proditur. Bonum erat ſi natus non fuiſſet homo ille.* In eōque loco Paul. 1. Corinth. 2. *Bonum eſt homini mulierem non tangere*, bonum accipitur pro commodo, non vt opponitur vitio. Æquum verò ab æquitate fluit. Eſt autem æquitas conſtantia animi, ac perfecta quædam ratio, & natura, quæ admirabili temperamento omnia moderatur. *l. diuus. ff. de reſtitut. in integ. l. ſi ſeruo fideicommiſſa. ff. de hæredib. inſtit.* Vnde & æquum nihil aliud eſt, quàm iuſta rerū moderatio, & æqualitatis quædam conſeruatio. *l. non tantum. ff. de re iudic.* Quare, quod Rei-

publicæ

publicæ ſalutare eſt, & fructuoſum, licèt non cum æquitate cõcordet, bonum dici poteſt. Nec poſſem commodius exemplum proferre, quàm ex audaciſſimo illo Romanorũ facinore, in rapiendis Sabinarum virginibus: bonũ quippe fuit vrbi Romæ, vt coniuges haberent, quibus ante carebant liberos ſuſciperent, magniſque neceſſitudinibus ſibi Sabinos iungerent. Cæterùm illud non æquum fuit: proinde rectiſſime Accur. quẽ plerique omnes futiliter improbãt, *vt Budæus in l.1.ff. de iuſt. & iur.* aliud bonum, aliud æquum exiſtimat, ſi tamen ſeparatim legantur. Fallunturque grauiter Salomo, & reliqui, credentes, nihil bonum eſſe, quod nõ idem ſit æquum: cùm & nonnunquam hęc duo opponantur. *d.l. hac lege.* Planè æquum & bonum, ſeu æquum bonum, (interdum enim ſine copula legitur) exactam quandam probitatem ſignificat, ſecundũ quam locis, perſonis, rebus, ac temporibus conuenienter aptatam, nulloque ſcripto perpẽſo arbitramur, & ſtatuimus. *l. ſi & me. ff. de reb. cred. l. ſi quid venditor. ff. de edil. edict. l. in iis. ff. de cõdit. & demonſt. l. cõſenſu. ff. de oblig. & action.* Huic opponitur ſtrictum ius, hoc eſt callida & ſuperſtitioſa verborum, & præſcripti legis interpretatio, quã ſi neglecto bono, & æquo, ſequeremur ex ſummo illo iure, ſummam crucem, & iniuriam faceremus: Túmque potiſſimũ ad bonũ & æquum recurrimus, cùm ſcripti & volũtatis eſt quæſtio: frequẽtiſſima ſanè inter Iuriſconſul. vt inde non minima iuris pars pendere videatur, quemadmodum Quint. lib. 7. Orat. inſt. ſcriptum reliquit. Interim aliquot exempla, in lectoris gratiam proponere, ab inſtituto nõ alienum erit. Lex xij. tab. dicebat: *Magiſtratus non obedientẽ ciuem, multa, vinculis, verberibúſque coercento.* Si magiſtratus cõmunis ſalutis deſertor, hoſtibus patriam proditurus, idem faciendus ciui pręcipiat, an hic ciuis magiſtratus dicto non audiẽs, coërcendus erit? Pugnat hîc cum ſcripto voluntas: cum præſcripto legis, bonum & æquum, quod præualet. Nemo enim dixerit puniendum eum qui præmiis potius fuit honeſtandus. Lex item eſt, vt ſi quis muros tranſcenderit, capite puniatur, cuius legis primus violator, Remus à Romulo fratre interemptus eſt. *l. ſi. ff. de rer. diuiſ.* Cùm hoſtes ciuitatem oppugnarent, & murũ aſcendiſſent, ciuis muros tranſcendens, eos ſtrenuè depulit. Si ex pręſcripto legis petatur ad ſupplicium, nónne ex bono & æquo defendetur? cùm ſeruandæ patriæ aut ciuitatis cauſa, muros conſcendere vetitũ intelligi non debeat. Hic mihi temperare nõ poſſum, quominus abſurdam ſcriptorum quorundã opinionẽ rideam, qui in *l. omnes populi. de iuſt. & iur.* docent, legem Bononiæ, quæ ſanguinem in palatio facientem, vita multat, Chirurgum qui ſecta vena ægrum in palatio iuuit, comprehendere. Quis enim exiſtimet, inquit eleganter Alc. *lib. 1. de verb. ſig.* medicam manũ, quæ potius præmio inuitanda erat, vlla penitus pœna afficiendam? & eam legem non interpretetur ex ſubiecta materia, vt de ea ſanguinis fuſione intelligatur, quæ in ſpeciẽ delicti cadat? Boni ergo & æqui viri eſt, legis mentẽ, non verba ſequi. *Bald. in l. ſi defunctus. C. de ſuis & leg.* Euenit enim ſæpè, vt, tametſi verba legis vnum habeant intellectum, mens tamen legiſlatoris alia ſit. *l. promittendo. ff. de iur. dot. l. ſcire oportet. §. aliud. ff. de excuſ. tutor.* Vnde eleganter Cic. pro Cecinna: *Scriptum ſequi, calumniatoris eſt: boni autem iudicis, voluntatem ſcriptoris, authoritatémque defendere.* Quod ſapienter oſtendit Craſſus in cauſa M. Curij cõtra Scæuolam. Tum enim Craſſus, vt eſt apud Cice. in Bruto. tam multa contra ſcriptum pro æquo & bono dixit, vt Qu. Scæuolam in iure; in quo cauſa illa verſabatur, peritiſſimũ obrueret exemplorum, argumentorúmque copia. Ius igitur (vt eò redeat ſermo noſter vnde fluxit) eſt ars boni & æqui, hoc eſt, ſcientia & facultas continens præcepta ac regulas boni & æqui. His etiam verbis admonens Iuriſconſultus, non pro ſtultitiæ & leuitatis noſtræ captu, aduerſus præſcripta legum debere, quem bonum & æquum fingere, ſed ex perfecta ęquitate legibus comprehenſa, reſpiciente publicam vtilitatem, quæ, vt Horatius ait:

——— *eſt iuſti propè mater & æqui.*

In hoc carmine Horatius iuſti videtur dixiſſe, pro boni. Ego æqui & boni verba pinguiore quadam Minerua accipi velim, vt tantundem propè ſignificent, ac ſi diceret Iuriſconſultus æquitatis & iuſtitiæ: nam bonum, æquũ, miſtum, idẽ propemodum eſſe quod iuſtum cẽſeo. *plura vide apud Corraſ. in Miſcel.*

Ad l. omnes populi, de Iuſtitia & iure.

Malè Paul. Caſtr. negat iure legis municipalis, quæ cauet vt ſi quicquam damni, cuiquam viatori datum ſit, teneantur proximi pagani id reſarcire, vel nocentem ſiſtere, alienigenam vti poſſe: quoniam, inquit ille, dura eſt lex, quę pro delicto alterius alterum obligat. vnde malè cõcludit illam legem debere interpretationę molliri, vt eis dũtaxat proſit qui eis ſubiiciũtur, non autem extraneis. Sed hæc interpretatio falſa eſt, quia verba legis ſimpliciter ſcripta ſunt, eiúſque ratio nempę vt itinera tuta ſint, maximè in peregrinis locũ habet, & quod ad publicæ viæ tutelam attinet aduenæ illac tranſeuntes pro ſubiectis ſunt.

Ad l. 10. eod. tit.

Nota in illa lege, in qua extat Iuſtitiæ definitio, Iuriſcõſultum non definire diuinam Iuſtitiam, vt ſomniat Accurſius, ſed eum tantum definire habitum quendam virtutis, qui animo hominis conceptus impellit eum ad id duntaxat quod bonum & æquum eſt. Malè idem Accurſius cum dicitur Iuſtitiam eſſe rerum diuinarum ſciẽtiam, quod ad res diuinas attinet, exempla affert ex lib. j. Cod. de ſumma Trinitate, & ex Authenticis, quaſi verò Iuriſconſultus ad hæc reſpexerit.

Ad l. 4. eod. tit.

Quia in vulgatis Codicibus antiquitus hic locus huius legis ſic legebatur. Eſt autem manumiſſio de manu datio, hoc eſt è manu dimiſſio: quia inquã in prauis Codicibus legebatur ſic. Eſt autem manumiſſio datio libertatis. Propterea quæſitũ eſt ab Accurſio, ſuámne an alienam, hoc eſt, eius qui manumittitur libertatem dare manumiſſor intelligatur: vt neutrum facere poſſe videatur: cùm nec eius qui adhuc ſeruus eſt libertas vlla eſſe intelligatur: nec Dominus ſuam ipſius libertatem dare alteri intendat, aut omnino poſſit. Sed hoc illud eſt quod Paulus alicubi rectè ait, Ius Ciuile calumniari: quod quidem corruptela temporum nimis iam vſitatum eſt, nos ſemel eam rem in vniuerſum admonuiſſe contenti erimus. Quare nec eiuſmodi loca tam abſurda poſthac attingam.

Ad l. vt vim, eod. tit.

Res eſt animaduerſione digna de materia inculpatæ tutelæ, cuius Accurſius tres partes conſtituit: Primum, vt inermis cum inermi, armatus cum armato, & pari telorum genere. Vnde Baldus infert petentem te telo non licere arcu depellere. Secundam partem Accurſius conſtituit, vt illico fiat. Tertiam quod ad defenſionem, & non vindictam: quam Accurſij traditionem omnes ſequuntur: mihi autem iniqua, aut ſaltem periculoſa videtur. Ad primum caput Accurſianum redeo, quod exigit æquo Marte reſiſti, quòd contra defenſionis naturã eſſe mihi perſuadeo, ne quiſquam temerè, aut arrogãter dictum putet prius quàm iuſta ſtatera librauerit. Conſideret velim æquus Lector ex ea doctrina multa incommoda futura, & imprimis in arbitrio inſidioſi aggreſſoris fieri, quibus telis & an armatus vel inermis quis ſe protegat, ſi nõ diſſimili & aptiori ad nocendum telo defenſor ſecum vti poteſt. Item ſi manu vacua me petat aliquis, ego fortè fortuna telum teneo, abiiciendum ne eſt telum, vt iuſta ſit defenſio? aut ſi quis Hiſpano pugiunculo me inuadat, ego ne enſem ſtringere prohibeor, ſi inculpata eſt tutela, quæ longiori ſit telo. Ergo ſi arduo & eminenti loco ſto, aduerſarius me ex iniquo adoritur loco, debeone in planum deſcẽdere, ne loci iniquitas culpet defenſionem: at hæc duellaris ſunt pugnæ, non autem defenſoriæ. Cicero pro Milone dixit gladium ad occidendum hominem ab ipſis legibus porrigi ſe defendentibus, Accurſius verò quod lex dedit iſta ſua ratione eripit. Hinc vel ipſiuſmet Accurſij ſententia alibi prolata, expectari non debere quoad vel digito te pulſet aggreſſor: ſed omni nixu & actu vitanda iniurioſa percuſſio. Hinc idem Baldus alapam gladio repellere non illicitum prodidit, etſi eo ictu vulneratus ceciderit, occiſi non teneri. Quod Angel. in malefic. Alexander, & Aretin. libris reſponſorum probant, nec eſt qui contradicat. Ratio huius iuris hæc eſt, quod poſt receptam percuſſionem repercutere vindicta eſt, non defenſio: quippe defenſionis eſt præuenire, cauere, protegere, reſiſtere, ne vapules. Pręterea ſi lex permittit, & natura docet, vim & iniuriam procul pellere, nec præſcribit quo armorum genere propellas: ergo quoquo modo poteris propulſare docet. Nam vbi lex nõ diſtinguit, nec nos diſtinguere debemus. Ergo ſiue inermem, ſiue armatum aggreſſorẽ tutum repuleris, vel fuſte, vel gladio, vel lancea, vel ſaxis, vel arcu,

vel his omnibus nulla lege prohiberis,nec ad alium vſum inuenta ſunt arma quæ ab arcenda vi & iniuria dicta, meminit Varro in libro de lingua Latina. Quid enim mali facio,ſi pro tutela corporis vel rerum mearum aduerſus impetum facientem haſtam verto? ne me inuadas oppono, etſi contra niteris reſiſtēdo ferio, nec ad rem facit, an ſis inermis,aut minori telo petas: quis enim te perpulit me armatū petere,& cæca nocendi rabie in mea tela irruere?propter quod neſcio definiri magis poſſit,num temerario tuo obiectu corporis an tutelari meo feriaris ictu, in iis diſcriminibus ſilere leges inter arma, neq; ſe exſpectari iubent,ad iudices pro Milone,dixit Cicero, & Accurſius delectum telorum haberi iubet. Nō animaduertit in tumultuaria trepidatione aggreſſor animo, & conſilio longè ſuperior ſit,necne. quæ quidem inæqualitas vix poteſt vllo armorum genere æquari. Et propterea dum æqualitatem ſe inducere putat Accurſius maximam iniquitatem induxit. His omnibus quę dixi non obſtat capitulum ſignificaſti.extra de homicidiis:quoniā ibi Pontifex loquitur de ſacerdote vindicante animo occidēdi.quod ad vindictam,patet ex eo quod non percuſſus repercuſſit, animum occidendi pōtifex colligit ex parte corporis percuſſa. In qua leuis etiā plaga letifera eſſe ſolet:acceſſit & teli qualitas,ſcilicet ligonis foſſorij. Non obſtat §. *Cum igitur*. vbi ſcriptum eſt armatos armis poſſe repelli: quia non propterea ſequitur inermes armis nō poſſe repelli. Inculpata itaque tutela non ſtat in genere armorum, ſed in vi propulſanda,vt vbi ſine cęde aut leui plaga aduerſarius repelli poteſt,non plus fiat quam oportet. Nō eſt omittendū quod memini me aliquando legiſſe apud diuū Thomam Aquinatem in ſummis ſuis ſecunda ſecundæ quæſtione 84. articulo 5. eum *Qui occidit, animo ſe defendendi, non peccare, eum verò qui hoc agit,vt defendendo occidat,peccare*: quæ elegans Diui Thomæ ſentētia intelligi debet,ſi neceſſaria fuerit occiſio, & Deo quidē peccare,non autem legibus ciuilibus. Inter leges autem ciuiles & diuinas quanta ſit differentia, nemo eſt qui neſciat. hoc dicam ex Iſidori lib.5. etymolog. Legem diuinam fas eſſe,legem humanam ius eſſe.

Ad Titulum de origine iuris.

Eo loco *l.2.de orig.iur.* Latum eſt ad populū à Tribunis, vt populus ſciſceret,iuberétque omnes qui cū imperio eſſēt magiſtratu ſe abdicare. peſſime Accurſius interpretatur latum ad populum,hoc eſt,dictū inter prudētes: qua interpretatione nihil ineptius videri poteſt. Videamus igitur quid ſit ferre ad populum.ferre ad populum legiſlator tum dicitur,cùm legem in medium profert,vnde legiſlator dicitur. Rogare etiam legiſlator dicebatur:vnde rogatio dicta. Plebs verò ſciſcere, hoc eſt decernere,ſtatueréque dicebatur, vnde Plebiſcitū dictum de more ferendarum olim legum,Cicero pro Flacco,O morem,inquit,præclarum diſciplinámque quam a maioribus accepimus,ſiquidem teneremus: ſed neſcio quo pacto iam de manibus elabitur. Nullam enim illi noſtri ſapiētiſſimi & ſanctiſſimi viri vim concionis eſſe voluerunt,&c.

Ad l. Nihil.§.fin.ff.de origine iuris.exploſa quorūdam interpretatio qui in l.eum qui.§.ſi iniuria.ff.de iniur.exiſtimant erratum illic fuiſſe in perſona, & conſenſum in delicto, & hoc ex huius legis loco probatur.

Ex Iuliani ſententia, Vlpian.frequenter ſcribit, eos, qui errant, non conſentire. *l. ſi per errorem.ff. de iuriſ.omnium iudic.l. nihil.§.fi.ff.de orig.iur.* & alibi,error,inquit litigatorum,vt Iulianus *lib.ſer.1. ſcribit*,nō habet cōſenſum.*l.conſenſiſſe.ff.de iudic.* Similiter Pomp. errantis nullam eſſe voluntatē dicit.*l.ſed hoc ita.ff.de aqua plu.arcend.* nullúmque cōſenſum. Imperator *in l.non idcirco.C.de iur.& fact.* Quod circa id,in quo erratur, accipiendum eſt.nam circa alia,non impedit cōſenſum error. *l.1.§.ſi legatarius.ff.ad leg.Fal.* Tollúntque ita ſcriptores.*l.eum qui.§.ſi iniuria. ff.de iniur.* exiſtimantes, erratum illic fuiſſe in perſona,& conſenſum in delicto. Quæ interpretatio nullatenus mihi placet. nam cur nō itidem dicemus, *in d.l.per errorē*? vt quoniam in perſona magiſtratus erratum eſt, cōſenſum tamen in iudicio,hoc eſt,vt iudicium exerceretur,non impediat error,in perſona voluntatem? Contradicit præterea huic expoſitioni.*l.illud.§.ſi.ff.de iniur.*vbi ſi quis hominē liberū ceciderit,dum putat ſeruum ſuum, iniuriarum non tenetur. & tamen in delicto conſenſum,in perſona erratum fuerat. Dicendum itaque aliter cenſeo, errorem, ſcilicet, conſenſum impedire:niſi ab eo erratū fuerit, qui ex propoſito delinquit. *d.§.ſi iniuria.* idque ne erroris allegati prætextu, delictorum pœnæ obumbrentur. Quo fit,vt ſi quis conceſſæ rei,& licitę operam dans,alteri inferat iniuriam,errans, nec animum habēs delinquendi, impediat tunc error conſenſum, erranténq; excuſet. veluti, cum quis ſeruum ſuum verberibus cædere exiſtimans (vt domino licet.tot.tit.de emend.ſeruo.C.)alterum ceciderit.neque enim tenetur.*d.§.ſi.* Quare ſecus,hac noſtra ratione, ſi alienum.*l.1.§.Labeo.ff.de iniur.* Ad hæc porro nō videtur ſibi conſtare Vlpian.cùm in *d.l.ſi per errorem* dicat non quicquā eſſe tam contrarium cōſenſui,quàm errorem. At *in l.nihil.ff.de reg.iur.*nihil tam contrarium eſſe ſcribat, quàm vim,& metū. Accur.credidit, Vlpianum *in d.l.ſi per errorem*,hyperbolicè loquutum,cum manifeſto ſcilicet exceſſu veri,augendæ rei gratia. Eſt ſiquidem Hyperbole figura,qua ad augendam,aut minuēdam rem, euidenter tranſcenditur veritas,ab ὑπερβολή,voce Græca, quæ Latinè ſuperiectionem, & exceſſum, autore Fab. ſignificat,vt cùm dicebat Ouid.

Frigidius glacie pectus amantis erat.

Et Virgil.

Qui candore niues anteirent, & curſibus auras.

Simile eſt illud *Geneſ.16.* cùm dicit Dominus ad Abraham, Suſpice cœlum,& numera ſtellas,ſi potes:ſic erit ſemen tuum, faciámque ſemen tuum,ſicut puluerem terræ. Terram lacte ac melle manantem, qua fertilitas & abundantia illius terræ demōſtratur. De hac figura ſic ait Cicer.in Topic.in hoc genere oratoribus, & Philoſophis,conceſſum eſt, vt muta etiam loquantur,vt mortui ab inferis excitentur,aut aliquid,quod fieri nullo modo poſſit,augendæ rei gratia,dicatur, aut minuendæ,quæ Hyperbole dicitur.

Plura vide apud doctiſſimum virum Ioannem Corraſium ex cuius obſeruationibus hac collegi.

Ad l.2.§.& quidem.ff. de origine iuris.ignorauit Accurſius quis Pyrrhus ille fuerit, de quo ibi fit mentio in illa lege, & ſimul reprehenditur. Idem ad l.1.de poſtulando.

Enarrata ex antiquis authoribus memorata ab Vlpiano hiſtoria, reſtitutúſque ſibiipſi iuriſconſultus,
Fœmina cur poſtulare prohibita.
Emendata litera.l.1.ff.de poſtul.
C. Affraniæ impudentia.
Pyrrhi de Romanis victoria.
Cyneas orator eximius.
Appij Claudij cæci magnanimitas.
Romanorum reſponſum ad Pyrrhi legatum.
Appius orator diſertus.

In interpretatione edicti de poſtulando, Vlpian.ſumma ratione conſtitutum à prætore dicit,ne pro aliis fœminæ poſtularēt. Et ratio(inquit) *in l.1.§.ſexum.ff.de poſtuland.*prohibendi eſt,ne contra pudicitiam,ſexui congruentem, alienis cauſis ſe immiſceant:ne virilibus officiis fungantur mulieres. Origo verò introducta eſt à *Calphurnia*, improbiſſima fœmina, quæ inuerecundè poſtulans,& magiſtratū inquietans, cauſam huic dedit edicto. Sic vulgo legitur,cùm tamē *Caia Affrania*,ſit legendum:quę Licinij Buctrionis vxor fuit,impudentiſſima ſanè mulier,& quæ ad lites promptiſſima apud prætorem pro ſe verba facere ſemper voluit. Inuſitatis foro latratibus tribunalia exercens,tanta calumnia, & improbitate abundans, vt improbis fœminarum moribus,pro crimine C.Affraniæ nomen obiiceretur. Adiecit paulò poſt Vlpia.caſu quoq;,aliquos poſtulatione prohiberi:veluti cæcos,vtriſq; luminibus orbatos: quòd inſignia magiſtratus videre,& reuereri non poſſint,licèt hi ſenatorium ordinem, cœptúmque magiſtratum retineant. Illícque refert,Appium Claudium cæcum cōſiliis publicis interfuiſſe, ſeueriſſimámque in ſenatu de Pyrrhi captiuis nō recipiendis dixiſſe ſententiam. Pompon.verò de rege Pyrrho,in vrbe non recipiendo,Appium ſententiam tuliſſe ſcribit.*l.2.§.& quidem.ff.de orig.iur.* Quis autem hic Pyrrhus fuerit,an An-

chilleid

chilleides, an Epirotarum rex,non ſatis Accurſ.antiquarũ rerum ignarus,intellexit : qui in enarratione huius hiſtoriæ, infantiliter variat. Veritas ſic ſe habet, Pyrrhum Epiri regẽ, Tarentinis aduerſus Romanos auxilium laturum , Italiam traieciſſe, Albinúmque cõſulem Romanorũ,licet acriter reſiſtentem,cum magna cæde in fugam vertiſſe. Quo exercitu ſuperato,ſuppleuerunt,& inſuper amplificauerunt militũ numerum Romani,nullam pacis mentionem facientes:quæ res in admirationem Pyrrhum conuertit, tandémque compulit,vt prior ipſe experiretur,an pacem vellent Romani. Itaque Cyneam, virum magni ingenij , Demoſthenis quondam auditorem (de quo Pyrrhus dicere ſolebat , plures à Cynea oratione,quàm ſe armis partas eſſe vrbes)ad Senatum populúmque Rom.legatum miſit,componendę pacis gratia, liberationem captiuorum,& auxilium ad ſubigendam Italiam,populo Romano offerens:pro his aliud nihil quàm Tarentinis ſecuritatem , ſibi amicitiam poſtulans. Cúmque ad pacẽ inclinaret Senatus, Appius Claudius,vir ampliſſimus,ob ſenectutem tamen, & oculorum orbitatem,iamdiu à Reipub.muneribus ceſſans,lectica in curiam ſe deferri iuſſit, luculẽtáque oratione habita, Senatores omnes,qui iam pacem decreuerant,ad ſtudium belli traduxit, obtinuitque, vt Cynea dimiſſo reſponderetur,Pyrrhus Italia excederet , túmque ſi è re ſua videretur , de amicitia ac ſocietate verba faceret. Quoad verò in armis adeſſet,populum Romanum , aduerſus eum belligeraturum, etiã ſi mille Albinos,pugna ſuperaſſet. Alij non Albinum,ſed Valerium Leuinum conſulem, primùm à Pyrrho ſuperatum fuiſſe ſcribũt:ex eáque victoria, Pyrrhum ducentos captiuos milites , Romam gratis remiſiſſe,vt liberalitatẽ,nedum virtutem eius, Romani cognoſcerẽt,Cyneámq; legatum eius petiiſſe,vt pacis componendæ cauſa,rex in vrbem reciperetur. De quibus rebus,cùm ad frequentiorẽ Senatum referri placuiſſet, Appius Claudius, qui & ſenex , & cæcus in Senatum delatus erat , ſententia ſua tenuit,vt à Pyrrho negaretur. Sapientique ſua oratione. Senatum iamiam inclinatum,à Pyrrhi pace reuocauit. Quamobrem,ſuſpicatur eum diſertum Cic.in lib.de Clar.orat. De quo præterea ſic ait Cic.in lib.de Senectute : ad Appij Claudij ſenectutem , accedebat etiam , quòd cæcus eſſet, tamen is, cùm ſententia Senatus inclinaret ad pacem,& fœdus faciendũ cum Pyrrho, non dubitauit dicere illa, quæ verſibus perſecutus eſt Ennius.

Quò vobis mentes,rectæ quæ ſtare ſolebant
Antehac:dementes ſeſe flexere ruina?

Cæteráque grauiſſimè. notum enim vobis carmen eſt : & tamen ipſius Appij extat oratio , atque hanc ille egit ſeptem & decem annis,poſt alterum conſulatum:cùm inter duos conſulatus,anni decem interfluxiſſent. Cenſórque ante ſuperiorem conſulatum fuiſſet.

Tit. De legibus. Ad l.1.

Non rectè Accurſius hîc reprehendit Papiniani definitionẽ,qui illud idem obiicit Papiniano,quod olim Atteio Capitoni obiectum fuiſſe refert Gell.lib.19. Noctium Atticarum, qui Atteius Capito referente Gellio olim legem ſic definierat:Lex eſt generale iuſſum populi, aut plebis rogatione,magiſtratus. Hæc autẽ obiectio Accurſij eſt de iis legibus,videlicet quas nos perſonales antiqui priuilegia appellabãt, *vt infra tit.1.l.1.§.ſi ſolum.* quæ cum leges ſunt , non tamen in commune præcipiunt. Ideóque non videri hanc propriam definitionem,ſed deſcriptionem quamdam tãtùm hinc malè arguit: Accurſius. Nam Atteius Capito, & Papinianus cõmune pręceptum non paſſiuè , quaſi omnibus præceptum dixêre (vt & illi tunc,& Accurſius poſteà exiſtimauerunt) ſed actiuè, quod ſcilicet vniuerſa plebs, aut vniuerſus populus,vel in vna modò re iuſſiſſent. Ideóque indifferẽter has quoque vocari leges rectè oſtendit Aulus Gellius : vt de reditu Ciceronis , vt illa Cnei Põpeij de cæde Clodij,aliæq; plurimæ huiuſmodi quas rogationes dixerunt : ſiue vniuerſo populo,ſiue plebe dũtaxat iubente, latæ ſint, quanquam hæc quidem magis propriè plebiſcita vocantur.

Ad l.2.eod.tit.

Duobus in locis errauit grauiter Accurſius in explicatione huius legis,ac primum ad locũ illũ in quo Chryſippi fit mentio,quæ verba cùm Græca ſint,& cùm quiſquis fuit ille qui ea tranſtulit in Latinũ,haud multũ feliciter ſit rem aggreſſurus, ea in medium proferam paulò melius verſa,quæ ita ſe habent diuinarum humanarúmque rerum regina eſt lex,quam præſidere,Principẽ ducémque eſſe, & honeſtis & turpibus conuenit ſecundúmq; hęc iuſtorum iniuſtorúmque regulam eſſe,& eorum quę naturaliter ciuilia ſunt animantiũ,vt facienda quidem iubeat,ruſus non faciẽda prohibeat. Accurſius hic turpiter lapſus eſt,cùm regulam eo ſenſu accepit,quo Iuriſconſulti tradunt eam eſſe,quæ rem,quæ eſt breuiter enarrat:qua interpretatione nihil abſurdius eſſe poteſt , cùm nullo modo in præſenti ſenſu cõgruat. hic enim regula eſt accipiẽda pro forma & lege,quam omnes imitari debemus,qua voce in eadem ſignificatiõne vſus eſt Plinius lib.24. Polycletus,inquit fecit, quem canona artifices vocant,lineamenta artis ex eo petentes velut à lege quadam. Alius error Accurſij eſt,dum de diuinis rebus Chryſippus dixit, idcirco factum ait, quoniam plurimæ leges ius diuinum reſpiciũt,vt quę de fide Catholica loquuntur quæque ſacerdotibus leges ſtatuunt , quæ interpretatio omnino eſt abſurda, quandoquidem tempeſtate Chryſippi harum legum nulla extabat.

Ad l.12.eod.tit.

Ex hac lege contra Accurſium colligimus poſſe iudicem,ſi ſpecies aliqua, vel dubium apud ſe emerſerit, quod neq; lege neq; prudentũ interpretatione expreſſum deciſum ſit : exemplo & ſimilitudine alicuius legis,quod opportunũ eſſe videatur conſtituere. Id quod omnes ſanæ mentis homines fatẽtur, & exempla ſunt frequentiſſima.*l.1.C.de interdictis.l.2.C.quæ ſit longa conſuetudo. §.illud.infra ad legem Aquil.l.ex facto. de negotiis geſtis.* quamuis Accurſius in his exemplis,quæ in iure referuntur , neceſſarium olim fuiſſe exiſtimet conſuli principem, quod non puto verũ. Hodie certè non eſt neceſſe,& ſi exempla non extarent:cùm ſatis eſſe debeat ſemel eam rem hoc loco conceſſam eſſe. Sed ego his demum iudicibus de ſimilibus ad ſimilia iudicando progredi permiſſum arbitror,qui non vt iudices dati cognoſcunt : nam hi notionem duntaxat habere dicuntur,ſed qui iure proprio magiſtratum & iuriſdictionem acceperũt,vt prætores,proconſules & præſides prouinciarum. Puto etiam legatis Proconſulũ permitti. Quod ſi quis in aliquo duntaxat articulo,aut cauſa iuriſdictionem acceperit,vel ſpecialis iudex datus fuerit. Non idem huic concedendũ puto, vel aduerſus Innocentij opinionem, quam Angelus hoc loco refert. Iudex enim iuriſdictioni non præeſt, quicquid Põtifex Gregorius in contrarium ſcribat.*capit.1. & gloſſ.extra de officio delegati.*

Ad l.18.eod.tit.

Quæ Accurſius hic ſcribit non ferè ad veram huius capitis interpretationem pertinere viſa ſunt , quod attinet ad ſecundam expoſitionem. duas enim ſuo more hic ponit. Nota igitur quod in hac lege ponitur, Id in pœnalibus propriè, & in iis quæ pœnaliũ ſimilia ſunt intelligi debere. exempla autem in mediũ proferam , quæ Accurſius non affert. exempla enim huius rei non deſunt,pro exemplo igitur tibi ſit.*l.4.§.ſiue autem.ff.de manumiſ.l.1.§.qui operas. ad Senatuſconſult. Trebellianum.l.reſpiciendum.ff.de pœnis.* Non idem faciendũ eſſe puto,ſi quid lex permittat,vt etiam plenius percipiamus, quippe hoc modo ſimiliter, & lineam tranſgrederemur, licentiáq; magis quàm benignitas hæc eſſet. Quamobrem rectè videtur exiſtimaſſe Gulielmus, neſcio quis hoc loco, ſi mortuo filio naturali concubinam, ex qua filiũ ſuſcepi vxorem duxero , non legitimũ propterea fieri nepotem, qui mihi ex eo ſit,neq; ad hoc trahendam eſſe Iuſtiniani Conſtitutionem , Authentica quibus modis naturales efficiantur ſui.in princip. & hoc aduerſus Accurſij gloſſam hoc loco dictũ ſit , quæ ponit nepotem legitimum fieri.

Ad l.25.eod.tit.

Sententiam huius legis Accurſius non eſt aſſecutus. Nam, quod reſpondit Modeſtinus , nullã iuris rationem,aut æquitatis benignitatem pati , vt quæ ſalubriter pro vtilitate hominũ introducũtur ea nos duriore interpretatione producamus ad ſeueritatem hoc perperam Accurſius & cæteri transferũt ad ea tantùm quę quorundam gratia inducuntur. Imo de

omni iure ſcripto loquitur Iuriſconſultus: quod ad hominum vtilitatem cùm ſit introductum, nõ debemus in duriorẽ ſententiam exponere, ne pernicioſum ſit iis ipſis quorum commodo ſcriptũ eſſe reperitur. Quod qui faciunt, & tãquam machina aliqua ſcriptum legis contorquẽt ad ſeueritatem & duritiem, perinde faciũt ac qui bonis & ſalutaribus medicamentis ad perniciem ægrotantium abutuntur.

Ad tit. de legibus.

Malè Accurſius *in l. cùm de conſuetudine, de legib.* nõ contradicto, arbitratur meliùs ſcribi: quod vt pateat omnibus, perpendenda ſunt ipſa legis verba quę ſic ſe habent. Cùm de conſuetudine ciuitatis confidere quis videtur, primùm quidem illud explorandum arbitror, an etiam contradicto aliquando iudicio conſuetudo firmata ſit.

Ad l. Non ambigitur. D. de legib.

Non ſat rectè, meo iudicio, ex hac lege colligit Paulus Caſtrenſis, conſilium cuiuſque ciuitatis habere poteſtatem ius condendi, & quòd ab eius ſententia non ſit appellatio, veluti nec à Senatus Romani ſententia olim fuit prouocatio. Vereor ne Caſtrenſis vir alioqui doctiſſimus hac in re erret, quoniam hic de Senatu Romano tantùm Iuriſconſultus noſter loquitur, cui ſicut non aliæ ciuitates, ita nec conſiliarij comparari vllo modo poſſunt. Igitur aliorum locorum decuriones propriè non Senatores in noſtris legibus vbique appellantur, & decurionum decreta dicta, non ſenatuſconſulta. Præterea (quod omnium optimum eſt argumentum ad hanc noſtram opinionem confirmandam) Senatores ab initio non habuerunt poteſtatem ius condendi, ſed poſt exactos reges tantùm, ac poſt leges 12. Tab. Iam aucta in eum modum ciuitate, quòd non facilè populus coire poterat, delata fuit gubernatio Senatui, & lege ius datum, vt quod conſtituiſſet, ius eſſet: túmque primùm Senatuſconſulta nominata. Ex quibus omnibus contra Pauli Caſtrenſis ſententiam omnibus manifeſtum eſſe arbitror, conſiliariorum cœtus ius faciendi nõ habere, ſed conſultandi tantùm, niſi lege nominatim talis poteſtas tributa fuerit.

Ad l. 34. de legib.

Ita hoc caput cum viro doctiſſimo Antonio Auguſtino legendum puto, cùm de conſuetudine confidere quis videtur, primùm quidem illud explorandum arbitror, an etiam cõtradicto aliquando iudicio conſuetudo firmata ſit, quicquid Accurſius vacillet, aut impoſturæ faciat. Ego vel aduerſus omniũ ſententiam hoc caput ita accipiendum arbitror: quaſi conſilium nobis det Vlpianus, non quaſi neceſſitatem imponat. apertè enim id agit vt illum adiuuet atque inſtruat, qui de conſuetudine cõfidit, alioquin probari aut firmari nunquam poſſet conſuetudo, ſi iuſta exceptio illa exiſtimaretur, quòd contradicto iudicio nunquam obtenta eſſet. Nec noua eſt hęc noſtra opinio. nobiſcum enim ſentire videtur Albericus hic in fine, cùm dicit huius capitis ſenſum hunc eſſe, vt qui conſuetudini innititur diſpicere debeat, an ſecundùm intentionem ſuam quandoque iudicatum ſit, & ſententias huiuſmodi proferat, alioquin coſuetudinem talem eſſe aliis modis probet. Nec hoc nouum videatur, quòd hîc dicimus conſilium nobis dediſſe Vlpianum, non neceſſitatem impoſuiſſe, animaduerti conſilium etiam aliis locis dare conſueuiſſe Iuriſconſultos, exempli gratia, *In l. is qui deſtinauit. D. de rei vindicatione. l. 1. D. de inoffic. teſt.* extant plures aliæ leges hac de re: ſufficit has protuliſſe.

Ad tit. de Conſtitutionibus Principum.

Bis errauit Accurſius in vnica gloſſa ſuper verbo regia: primùm quòd putat Iuriſconſultum de illa lege regia loqui, quæ ab Hortenſio lata ſuit, de qua ſit mẽtio in *l. 2. §. deinde cùm eſſet. de origine iuris.* Nam notandum idcircò eam legem regiam nuncupatam, quod vt Halicarnaſſeus & Liuius ſcribunt, ius regis creandi lege lata Romulus populo Romano conceſſerit. Proindéque ſolebant Tarquinij Seruio Tullio obiicere, quòd iniuſſu populi Romani regnum inuaſiſſet. Cùm itaque Auguſtus à populo Romano creatus fuiſſet Imperator, videtur antiqua illa lex Romuli in vſum reuocata. Secundò in eo errauit etiam Accurſius, quòd putet in eadem gloſſa ab Hortenſio oratore illam leg em latã, de qua fuit mẽtio in l. 2. de orig. iuris, quod falſum eſt: cùm lata ſit à Quinto Hortenſio dictatore, vel ipſo Iuſtiniano teſte, *§. plebiſcitum. Inſtit. de iure naturali. Gell. lib. 15. cap. 27.* Plin. *lib. 16. cap. 10.* Hortenſius Dictator inquit, cùm plebs ſeceſſiſſet in ianiculum, legẽ in eſculeto tulit, vt quod ea iuſſiſſet, omnes Quirites tenerent.

Ad l. 1. de Conſtitutionibus Principum. A Corraſio reprehenditur, Salomonius poſtea defenditur. Salomonius aduerſus Corraſium.

De lege Regia, & annotatus Marij Salomonij error.
Lex Regia cur ſit dicta.
Alexandri Seueri vita.
Auguſtus regiam poteſtatem non vſurpauit.
Regiæ leges plures.
Salomonij notatus error.
Populus Romanus cur ſummum ius Principi dederit.

Quod Principi placuit, inquit Vlpianus, legis habet vigorem: vtpote lege Regia (aut vt alij legunt, Remnia) quæ de eius imperio lata eſt, populus ei, & in eum, omne ſuum imperium, & poteſtatem conceſſit, *l. 1. D. de conſtitut. Principum.* Appellata eſt autẽ hæc lex Regia, inquit Salomon. quòd per eam ius regnandi deferretur. Neque exiſtimandum eſt, vt ille ait, quod rerum imperiti arbitrantur, Regiam legem, ab initio vnam latam fuiſſe, pro futuris omnibus Principibus, ſed ſuam cuique principi, certis conditionibus, quæ populo placuiſſent, adeò quòd quibuſdam maior, quibuſdam minor, poteſtas tributa fuit, illud adiiciẽs, veriſimile eſſe, Vlpianum loqui de lege Regia Alexandri Seueri, ſeu Mãmeę (ſic enim eam à Mammea matre, plerique vocant) cuius protutor fuit, primùm, vt Lampridius ſcribit, repugnante Mammea, Seueri matre, deinde gratias agente, quòd tandem nouiſſet Alexandrum filium. ſummũ Imp. fuiſſe, quia Vlpiani conſiliis rexiſſet rempublic. tam iuſtus autem & temperatus Alexander fuit, vt meruerit arbitrio, conſenſúque populi, legibus ſolui, quoniam ſibi ipſi lex erat. Sed ego hac in re à Marij opinionibus receſſerim, qui (vt mihi videtur) veritatẽ hiſtorię in eo, nec primoribus quidẽ labris deguſtauit. Ergo probabilius eſt, vt vel cum quibuſdam *Lege Rhemnia* legamus, vel idcircò dicamus, eam legem Regiam nuncupatam, quòd, vt Halicarn. & Liuius ſcribunt, ius regis creandi, lege lata, Romulus populo Romano conceſſerit. Proindéq; ſolebãt Tarquinij Seruio Tullo obiicere, quòd iniuſſu populi Romani regnum inuaſiſſet. Cùm itaque Auguſtus à populo Romano creatus eſſet imperator: videtur antiqua illa lex Romuli (quæ Regia idcircò dicta fuit, quòd ea ad populũ ius creandi Regis pertineret) in vſum reuocata, quamuis regiam planè poteſtatem Auguſtus nunquam vſurpauerit, vt qui ſua populo, ſuáque ſenatui munia, permiſerit obire. Hanc regiam legem, alibi dixit Imp. legẽ imperij. *l. ex imperfecto. C. de teſt.* propterea quòd de Cæſaris imperio lata ſit. Et quia ius imperij Romani ad populum pertinebat, donec per eam legem populus in Auguſtum Cæſarem, ius omne tranſtulit. *d. l. 1. D. de conſtitut. Princip.* Meminit quoque Marcellus alterius legis Regiæ, quæ vetabat mulierem, ſi prægnans eſſet, ante partus exciſionẽ humari. *l. 2. D. de mort. infer.* Et aliàs cõplures leges Regias fuiſſe, Pomp. indicat *l. 2. §. iuris ciuilis. D. de orig. iur.* Nec præterea verum eſt, quod Marius ait, Regiam illam legem, principio pro futuris omnibus Cæſaribus latam non fuiſſe, cùm dicat Arcadius Iuriſconſultus regimenta reipublicæ ad imperatores perpetuò tranſlata. *l. vnic. D. de offic. præfec. prætor.* Et apertiùs Iuſtinianus ait, antiqua lege, quę Regia nuncupabatur, omne ius, omnémque poteſtatem populi Romani, in imperatoriam maieſtatem tranſlatam fuiſſe. *l. 1. §. ſed & hoc ſtudioſum. C. de veter. iur. enucl.* Sed & illud confirmat euidens ratio: nam idipſum populus Romanus facere, hoc eſt, vni alicui Principi, ſummum ius dare, omniúmque rerum arbitriũ permittere, veluti neceſſum habuit, vt omnis factionum occaſio tolleretur: tum, vt in adminiſtratione prouinciarum Princeps ſuccenturiaretur Senatui, qui non perinde prouincias omnes regere poterat. *l. 2. §. nouiſſimè. D. de origine iuris.* Et hæc mihi veriſſima videntur, aduerſus Mar. Salomonium, virum alioqui doctiſſimũ, cuius rationes perquam frigidæ ſunt, facileque ſublatæ ex ſuperioribus apparent, & quidem

dem ſine cauillo. Hæc Marij Salomonij ſententia extat in tractatu de Principe lib. 6. & 7. & quòd valdè facit ad hanc rem animaduerti Iuſtinianum, quotquot aliis locis huius legis mentionem facit, exempli gratia, *§. ſed quod Princip. Inſtit. de iure naturali, gentium, & ciuili. l. 7. §. cùm enim. C. de veteri iure enucleando. l. 1. in princip. de officio præfecti prætorio. l. ex imperfecto. C. de teſtamentis. l. 2. §. nouiſſimè. de origine iuris*, Animaduerti, inquam, Iuſtinianum ita ſemper omnia retuliſſe, quaſi initio vna lex lata fuerit, quæ futurorum omnium deinceps Imperatorum poteſtatem generaliter firmauerit. & imperium à populo Romano perpetuò in principes trãſtulerit. Hæc ſunt quæ pro Corraſio faciunt, qui reprehẽdit Marium Salomonium. Retuli quæ Corraſius aduerſus Marium Salomonium propoſuit, & pro Corraſij opinione confirmanda veriſimiles quaſdam coniecturas in medium protuli. Sanè pace Corraſij alioqui viri doctiſſimi & diligentiſſimi, dixerim, non mihi videtur male ſenſiſſe Marius Salomonius in tractatu ſuo de principe lib. 6. & 7. Amicus mihi Plato eſt, amicus Ariſtoteles: ſed magis amica veritas. Veritas autem hiſtoriæ eſt, conſueuiſſe legem huiuſmodi in ſingulos principes, mox vt ab exercitu conſalutati, & à ſenatu comprobati eſſent, ferri non quidem antiquo more per tribus & populi rogationem. Nam poſt Auguſti tempora nihil omnino per tribus (quod ad Reipublicæ adminiſtrationem pertineret) actum eſſe legimus. Non igitur per tribus eiuſmodi lex ferebatur de Imperatore, ſed per ſenatum ipſum quod eſt ſummum Conſilium populi Romani, vt definit Cicero. Id confirmare poſſum ſexcentis Hiſtoricorum authoritatibus, ſed vna aut altera authoritate contentus ero. Tacitus libro 13. Adcurrũt patres, decernit Othoni tribunitia poteſtas & nomen Auguſti, & omnes Principum honores. Idem lib. 18. de Vitellio: In ſenatu cuncta longis aliorum principatibus compoſita ſtatim decernuntur. Idem libro 20. At Romæ Senatus cuncta principibus ſolita Veſpaſiano decernit. Quinetiam Senatuſconſulti de Imperio Veſpaſiani facti pars maxima hodie in Laterani Baſilica legitur, ærea tabula inciſa. Vide apud Salomonium exemplum illius Tabulæ, à quo Antonius Vacca illud idem exemplum tranſcripſit, & in ſuas locorum obſcurionum expoſitiones tranſtulit. Ex his omnibus ſatis conſtare arbitror de ſingulis imperatoribus legem ferri ſolitam, ſine qua nulli iuſtum imperium eſſe exiſtimaretur. Nec obſtat quod ex lege prima, de officio præfecti prætorio, ex Vlpiano relatum eſt, reipublicę regimenta ad Imperatores perpetuò tranſlata eſſe, quia ex ſententia ipſius Vlpiani, ſi modò Vlpianus ita ſcripſit, ſic accipiendum videtur: Inſtitutum fuiſſe vt Imperatores perpetuò crearentur, atque hi totius Reipublicæ curam gererent. quod & Pomponij verba ſignificant. *l. 2. de origine iuris. §. nouiſſimè.* Præterea ex Tabula illa ærea apparet non id agi, vt Senatus aut populus priuentur poteſtate ſua: ſed vt principem quaſi ſupremum aliquem magiſtratum, ac velut Dictatorem conſtituant. Quinimò auſim dicere nihilo plus iuris datum principi, quàm retentum eſſe: quoad ſcilicet princeps aliquid fieri non prohiberet. Veriſſimam eſſe hãc ſententiam indicat etiam id ipſum quod ex Vlpiano refertur, Senatum ius facere poſſe, quod etiam Valentiniani & Theodoſij Imperatorum conſtitutione agnitum & comprobatum eſt. *d. l. Non ambigitur. D. de regibus. & l. 1. C. de Senatuſconſultis.* Hæc ſufficiant pro Marij Salomonij defenſione aduerſus Ioan. Corraſ. cuius reprehenſionem ſuprà retuli. Plura vide apud Ant. Vaccam in expoſitionib. ſuis locorum obſcuriorum, vbi pleniſſimè hac de re tractat.

Ad tit. de ſtatu hominum.

Non intellexit Accurſius quid eſſet perpetuum edictum, de quo fit mentio in *l. 2. de ſtatu hominum.* nam perpetuum edictum generale edictum interpretatur, & rationem addit. ait enim ſecundùm ordinem prætorem ſua edicta propoſuiſſe. Nota igitur vt hoc intelligas, ne iuris dicendi ratio arbitraria prætoribus eſſet, & pro eorum libidine ſubinde mutabilis, latam fuiſſe legem de edictis perpetuis. Aſconius in orationem pro Cornelio de maieſtate ita inquit: Aliam deinde legem Cornelius, etſi nemo repugnare auſus eſt, multis tamen inuitis tulit, vt Prætores ex edictis ſuis perpetuò ius dicerent. Quæ res gratiam ambitioſis prætoribus qui variè ius dicere ſolebant, ſuſtulit: ſed eorum edictorum cùm eſſet ingens & confuſa multitudo, nec omnia digna viderentur quæ perpetuò vigerent. Aulus Offilius prætorum edicta primùm vt cunque compoſuit, vt ait Pomponius *l. 2. §. ex his authoribus. D. de origine iur.* dein Salinius Iulianus Mediolanenſis Adrianis Cæſaris authoritate in ordinem digniora redegit, certáque titulorum ſerie in vnum volumen redegit. Vide Budæum hic, Alciatum libro 2. Diſpunctionum, cap. 27. & lib. 3. παρέργων. cap. 3. & in Rubrica tituli Codicis de edendo, Antonium Auguſtinum libro 1. Emendationum, capite 5. Franciſcum Duarenum Anniuerſarium, Diſputationum ca. 4. Illud ſanè meminiſſe operæpretium duxi quod Pomponius ſcribit in *l. 2. §. Seruius. 3. de origine iuris.* Aulum Offilium edictum prætoris primùm diligenter compoſuiſſe. nam ante eum, inquit, Seruius duos libros ad Brutum quàm breuiſſimos ad edictum ſubſcriptos reliquit. Quod idcircò notandum valdè puto: pauci enim id aduerterunt. his enim verbis apparet, non primum Iulianum, vt omnes exiſtimant, ſed alios quoque ante eum id negotij aggreſſos eſſe, adeo non in vno eodémque ſcriptore ad ſummam perfectionémque cuiuſque inuenti ſtatim peruenitur. Ipſe autem exiſtimo Offilium quidem in edictis colligendis, ac certo ordine componendis duntaxat elaboraſſe: Iulianũ verò etiam detractis, aut additis quibuſdam curaſſe, vt edicta ipſa, cùm inter ſe tum verò etiam cum veteribus legibus ac principalibus conſtitutionibus conuenirent. & hoc ita eſſe exiſtimo: quia Imperator in *l. 2. §. ſed quia. C. de vet. iure enucleando*, appellat Iulianum edicti perpetui ſubtiliſſimum conditorem.

Ad l. 4. § ſerui.

Ex hoc loco manifeſtò apparet, valdè falli Laur. Vall. Grammat. lib. 5. Elegant. cap. 34. qui ait, mancipium vt manumiſſio, dictum, quod in manu, hoc eſt, poteſtate ſit. nam præter hunc locum quo dicitur, mancipia ſic dicta eſſe, quòd ab hoſtibus manu capiantur: M. etiam Varro & Donatus ſic appellata crediderunt, quòd manu capta ſint: ſeruos ſc. reſeruatos, cùm eos iure belli licuiſſet occidi. Don. in Adelphis Terent. vnde Virgilius ſic inducit captiuum rogantem lib. 9. Æneidos:

Per patrios manes, per ſpes ſurgentis Iuli,
Te precor hanc animam ſerues, natóſque patréſque.

Sic & mancipi res appellauit antiquitas, quòd manu capibiles alienari poſſunt. Et emptione ſiue mancupi res quæri dicuntur, quæ manu capi poſſunt: ac ſi diceremus mancipi rem (vt barbaris vocibus vtar, valdè ſignificantibus tamen) id eſt, emibilem & manuprehenſibilem. Manceps autem emptor appellatur, quòd manu ſublata, authorem ſe aſſerit emptionis, qualis poſteà dici cœpit, Feſto iudicante, qui aliquid à populo emebat, conducebátve, vt ſuo poſtea venderet arbitratu, cuiuſmodi dici poſſunt coloni, qui agros mercede cõducunt, aut qui decimas quęſtus ſui cauſa redimũt: mãcipiũ autẽ hoc loco hominẽ bello captũ, aut aliter ſeruituti mancipatũ ſignificat.

Ad l. 6. eod. tit.

Quod Accurſius hîc in fine gloſſæ iuſtam ſeruitutem interpretatur, quæ domino grata & accepta fuerit: ſine dubio delirum eſt: & ſi fieri poſſet, ex libro aboleri deberet. videamus igitur quid hoc loco ſit iuſta ſeruitus. Iuſtam ſeruitutem vulgò nunc legitimam & rectam, hoc eſt, veram & iure cognitam ſeruitutem appellant. Nam niſi talis ſeruitus ſit, libertinum manumiſſio non facit: & hoc eſt quod ſæpe reſcriptũ eſſe relatum eſt, *inſt. de ing. in fi.* natalib. nõ officere manumiſſionẽ.

Ad l. 12. eod. tit.

Ex hoc loco manifeſtè apparet Accurſium ſibi aliquando contraria dixiſſe, licet Ant. Nicell. contrarium ſentiat, qui edidit librum ſpecialem ad diſſoluendas contrarietates Accurſ. noſtri. hoc igitur contrarium eſt eiuſmodi. Cùm quæreretur ſi vno fortè, aut altero die poſt completũ x. menſem natus quis ſit, an nihilominus iuſtus haberi debeat. Accur. noſter hîc iuſtum habendum non exiſtimauit, *per tex. §. fin. l. ſi alius. in princ. de lib. & poſth. arg. etiã eiuſdem l. Gallus. in prin.* quam ſententiã quoq; probo. Idem Accur. alibi contrarium ſcripſit *in d. l. Gallus, in principio. & in Authent. de reſtit. & ea quæ. §. fin.* & quòd primam Accurſij opinionem comprobem, mouet me, quòd ita ſcripta lex ſit. Poſt x. menſem natum non admitti ad hereditatẽ à qua ſi ſemel digreſſi erimus, nihil iam certi ſupererit, quin authoritatib. impulſi, vel tertio etiam, vel quarto die ac deinceps poſt ſtatutum tempus aditum recipiamus veteri equinæ caudæ paulatim conuellendæ exemplo quod Horatius refert.

Ad l.14.D.de legibus.

Ego aduerſus Accurſium non puto in conditione ſic poſita, *ſi liberos ſuſceperit, vel ſi ex ſe natos habuerit*, prodigioſum partum proficere: plerumque enim ſic conceptis verbis filiorum ipſorum cauſa relictum videtur.*l. Lucius.in fin.de heredibus inſtit.*& ratio mea hæc eſt,quia filios habere hæc mulier dici nõ poteſt,quæ monſtrum peperit:& ita ego ſentio quamuis Accurſius aliter in hoc loquatur.Eadem etiam ratione nec à muneribus ciuilibus vacationem præſtabant, non magis quàm nati & defuncti. & hæc bona ratio, quia vacatio intuitu filiorum tãtùm datur,*l.finali,infra de iure immunitatis.* monſtra autem liberorum loco non habentur.

Ad eandem l.14. D.ſuper ea verba, Partus autem, qui humanorum membrorum officia ampliauit.

Sanè quòd humanorum membrorũ officia hîc commemorantur, eáque Accurſius videtur interpretari, vt in manu digitos. Quæſitum eſt à quibuſdam interpretibus, ſi lex ſit, vt qui alteri membrum abſciderit,eodem membro retalietur,an ſi digitum abſciderit,digito multari debeat.& quamuis plerique malè exiſtiment,nõ debere,ea moti ratione,quòd digitus non membrum eſſe,ſed membri officium videatur.Ego tamẽ alium fuiſſe Iuriſconſulti ſenſum exiſtimo, ideóque contrariam ſententiam veriorem puto. Cùm enim lex in eo quod maius eſt, talionem eſſe voluit, quanto magis & in hoc quod eſt minus? Adde quod nec omnino impropriè videtur digitus,membrum appellari (vt eorum rationi reſpondeam) cùm propriè quidem articulus dicatur: artus verò nihil aliud niſi membrum Latinè ſignificet. Neque enim tam verba, quàm legis mentem & rationem inſpicere nos oportet, *l.ſcire leges, l.contra:& ſeq.ſuprà de legibus.*

In l.17.hoc tit. Accurſij lectio abſurda videtur,ſeruos ob id liberari,quòd in vrbe Romana ſint:cuius tamen error moribus deinde apud quoſdam obtinuit, vt moribus Biturigum, artic.1.videri poteſt.

In l.23.eod.tit. Accurſius errori quorundam dedit occaſionem, qui ſpurios ex inceſto concubitu tantùm editos putant, ſed malè interpretantur Modeſtinum,quem Iuſtinianus.*l.pen. Inſtit.de nuptiis*.rectè interpretatur.

Malè idem Accurſius in hoc tit.putat peregrinos pro deportatis in legibus vſurpari. Id enim falſum eſt.nam in *l.ſed ſi. §.ſolemus.de heredibus inſtituendis*.& *l.1.C.e.*ideo deportati teſtamenti factionem non habent, quod peregrini,id eſt *ἀπόλιδες* facti ſunt,& ob id iure ciuitatis teſtari non poſſunt. Cùm heredis inſtitutio legatũ & fideicommiſſum propria ſint Romanorum ciuium, Theophilus Inſtitut.per quas perſonas nobis adquiratur, peregrini ſiue deſierint eſſe ciues,ſiue nunquã inter ciues fuerint, id iuris non habeant.*l.quidam.de pœnis.l.1. C.de heredibus inſtituendis.*

Ad l.16. de ſtatu hominum.

Quod in hoc capite Accurſius affirmat, ſi quo ordine nati ſunt liberi, apparere non poſſit, tam quartum quàm tertium futurum liberum argumento *l. cùm inter. C. de fideicommiſſariis libertatibus:* rectè à Bartolo, aliiſque compluribus reprehenſum arbitror. Sed eorundem ſententia etiam reprehendi poteſt.nimis enim dura eſt. Exiſtimant enim neutri libertatem competere,argumento *l.duo ſunt Titij.D.de teſtamentaria tutela.* Benigniùs & humaniùs mihi videtur quod Baldo & Angelo eius conſanguineo placuit, cogendum hoc caſu heredem alterum eligere,vt is liber ſit.argumento.*l.ſi quis ſeruum. §.ſi inter.de legatis*.2.Qua humanitatis ratione,& duobus liberis vno vtero genitis, ſi incertum ſit, vter priùs editus fuerit, primogenituræ, quam vocant, ius eum eſſe conſequuturum, quem pater iuſſerit:idque Baldus & Alexander probant his in additionibus ad Bartolum: & inſuper idem tractat Baldus in *l.in quibus.C. de ſecundis nuptiis.* Illum tamen ego non ingenuum, ſed heredis libertum fore credo, & hactenus Bartoli ſententiam ſequor. propiùs enim ſtricto iuri erat, vt cùm reuerà ingenuus apparere non poſſet,pro ſeruo haberetur. Vnde ſatis gratiæ videtur conſequi, ſi quoquo modo ad libertatem peruenit.

Ad l.17.de ſtatu hominum.

Adnotat in hac lege Accurſius,ſeruos omnes,ſi Romæ maneant,liberos & ciues Romanos fieri. Quandam etiam portam Romæ eſſe ait, quæ idcircò libera appellata ſit, quòd per eam ingreſſi ſerui,liberi illicò fiant, quod ſplẽdidè falſum eſt: nec niſi ex anilibus deliramẽtis proceſſiſſe poteſt. Hodie certè Romæ vulgò ita fertur, vt audiui à quibuſdam, ſeruos, qui in vrbem venerint,vbi vel in Capitolium aſcẽderint, vel Diui Petri Baſilica limina attigerint,ſi ſe Chriſtianos eſſe approbare poſſint, cõtinuò liberos fieri,quod tam nulla lege,quàm nulla ratione dictum eſt,per iniuriam tamen quandam(vt audiuimus)etiam dicta ſecundùm ſeruos ſententia,vſurpatum.

Ad tit.de his qui ſunt ſui & alieni iuris.

Malè Accurſius in *l.2.h.t.* interpretatur infamem iniuriam infamatam,quaſi dicat,iniuriam magnam,quam patiuntur,inquit ille. Ego infamem iniuriam appellare Vlpianum hoc loco puto, nefariam illam obſcœnitatem, quã in principio violationem appellauit. Nefarium igitur illum complexum maſculinum intelligit, quem hoc verborum velamẽto Vlpianus voluit exprimere, veritus rem ipſam tam fœdam, obſcœnam & deteſtabilem ſuo nomine nuncupare.

Malè etiam in *l.3.*à quibuſdam interpretibus dicitur poteſtatem patriam iuris ciuilis eſſe,cùm ſit Iuriſgentium. Naturalis enim ratio apud omnes gentes peræquè iubet parentibus filios parere & ſubeſſe.*§.quòd verò naturalis. Inſtit. de iure naturali.l.2.l.omnes.in fin.D.de Iuſtitia & iure.*

Ad l. 11. eodem titul. de his qui ſui ſunt & alieni iuris.

Ad hunc locum huius legis inuiti filij naturales vel emancipati non rediguntur in patriam poteſtatem:naturales accipe ex cõcubina, vel quauis alia nõ iuſta vxore genitos, quicquid Accurſius cõtrouertat, qui verbi illius redigatur, ſignificationem non ſatis perſpicam habuit: & vt hoc rectè intelligamus, notandum naturalium triplicem eſſe appellationem. Nam interdum iuſti filij quique in poteſtate noſtra ſunt,naturales dicuntur ad differentiam adoptiuorum,*l.nepotes.in fin.ſuprà eod.tit.* de quibus hoc loco non agitur. frequentiùs verò naturales dicuntur ex concubina,vel quauis alia non iuſta vxore geniti, qui nec in poteſtate noſtra ſunt, ſed ſui iuris habentur, vt *l.ex facto.§.ex facto.ad Trebel.*Hi rurſus in multas alias ſpecies diſtinguũtur, variiſque appellationibus recẽſentur,quas omnes ſpecies diligentiſſimè exponit Alc.lib.4.*παρεργῶν*,c.5. vide eũ, ſi hac de re plura ſcire velis. Tertio modo naturales dicuntur, qui nati illicò in poteſtate noſtra ſunt, non vt patrum, ſed vt dominorum, veluti qui nobis ex ancillis noſtris ſuſcipiuntur. Nã hi & ſerui & filij naturales noſtri ſunt, *l.naturales.de præſcriptis verbis.l.fin.C.communia de manumiſſionibus.l. de ancilla. Cod.de liberali cauſa. l.denique.de pignoribus.l.omnes.§.Lucius. quæ in fraudem creditorum.* Quamobrem Martialis de equite Romano loquẽs,qui ancillis ſuis commiſceretur, domum repetere eum equitibus vernis dixit. Cæterùm quod ait hîc Iuriſconſultus,inuitos non redigi in poteſtatem, quæri poteſt,ſi conſentiant, quomodo redigantur. Ego per arrogationem id fieri intelligo,*l.qui libertus.ȷ.tit.1.*

Ad tit.de adoptionibus.

Ad l.2. Quæ ſit inter Eunuchos, ſpadones, & caſtratos differentia,aduerſus Accurſianos.

Caius libro primo Inſtitutionum ſcribit,*l.2.de adopt.* Illud vtriuſque adoptionis commune eſſe, quòd & hi qui generare non poſſunt,quales ſunt ſpadones,adoptare poſſunt.Hæc tantùm Florentiæ reperimus, & in priore libro Caij Inſtitutionum,titulo de adoptionibus,addunt alij ex Iuſtiniani Inſtitutionibus. *§. ſed & illud. eod. vbi Theoph.* Caſtrati autem non poſſunt,quæ verba delenda in Digeſtis ſunt. Spado adrogando,ut Modeſtinus ait,*l.adrogato.in fi.eo.*ſuum heredem ſibi adſciſcere poteſt,nec ei corporale vitium impedimento eſt.Poſſe quoque poſthumum heredem inſtituere, vt adoptare,& v-

xorem

xorem ducere, caſtratum verò tribus his rebus prohiberi Vlpianus ſcribit. *l. ſed eſt quæſitum. de lib. & poſth. l. ſi ſerua. in fi. de iur. dot.* Operæ igitur pretium eſt videre, quæ inter ſpadonem & caſtratum differentia ſit, & Accurſianorum ineptiis neglectis, Theophili definitio probanda eſt, quam Conſtantinus, vt alia non pauca, lib. 2. τῷ προχείρῳ refert. Eunuchor. inquit, tres ſpecies ſunt: ſpadones, caſtrati, thlibiæ. Spadones ſunt, qui ob morbum, aut frigiditatem liberis operam dare non poſſunt, impedimento liberari poſſunt. Caſtrari, quibus execta ea corporis pars eſt: thlibiæ verò, quibus à matre, aut nutrice teſticuli attriti ſunt. Eunuchi generale eſſe nomen exectis & non exectis, ex ſacra Matthæi hiſtoria conſtare poteſt. Chriſtum enim optimum max. his verbis vſum refert: *Matth. 19. c. qui ſitit. 33. q. 5.* Sunt Eunuchi qui de matris vtero ita nati ſunt: ſunt, qui facti ab hominibus ſunt: ſunt, qui ſeipſos caſtrauerunt propter regnum cælorum. Sed & viceſimo primo Apoſtolor. canone quem Haloander 20. ſcribit, conſtitutum eſt, vt eunuchus, ſiue ita natus ſit, ſiue vis ei adhibita fuerit, ſi dignus eſt, fieri pontifex poſſit. & ſi pontificis nomen in Græco libro deſit, in Gratiani tamen libro, *cap. eunuchus. 55. diſt.* & Cæleſtini pont. max. epiſtola, *c. 3. de corp. vitia.* reperitur. Cùm itaque Conſtantinus ſcribit, *l. eunuchis. C. qui teſt. fac. poſ.* vbi Dec. eunuchis licere facere teſtamentum: rectè noſtri interpretantur, caſtratis & non caſtratis licere. in dubitandi autem cauſa falli mihi videntur: ſed eam ſignificare arbitror Paulum *lib. 3. ſententiarum, tit. de teſtamentis.* Spadones, inquit, eo tempore teſtamentum facere poſſunt, quo plerique pubeſcunt, id eſt anno decimo octauo. Cùm enim pubertas in maribus à Iuſtiniano primùm definita ſit, *l. vtim. C. quando tu. vel cur. eſſe de. & inſt. quib. mod. tu. fi. in pri.* nunquam puberes eſſe ſpadones videbantur. Nec me mouet, quod ab aliis ante Iuſtinianum, 14. anno maiores teſtamentum facere poſſe dicatur, *l. ſi frater. C. qui teſt. fac. poſ. l. qua ætate. dig. eod.* namque exiſtimo id in eorum verbis Tribonianum mutaſſe, vt alia per multa. Sed etſi hoc verum non ſit, tamen illud ipſum dubitationem adferre potuit. Eunuchos verò à cubiculo cuſtodiendo dictos, vt Alciatus noſter ait, *l. ſpadonum, de verb. ſign.* conſtitutione quadã ſub titulo de præpoſitis ſacri cubiculi, mihi probatur, *l. 4. de præ. ſac. cub. lib. 12.* Conſtantini conſtitutione eunuchos facere capitale eſt, *l. 1. Cod. de eun.* Sed ea conſtitutio abrogatur à Iuſtiniano, Nouella 142. à quo par pœna ei delicto indicitur, cùm bonor. publicatione: qua conſtitutione arbitror Narſeti ſuo gratificari voluiſſe. De quo præclarum hodie monumentum extat in ponte Salario Romæ, cuius verba infra ſcripta ſunt: Imperante D. N. piiſſimo ac triumphali ſemper, Iuſtiniano P. P. Aug. ann. 39. Narſes vir glorioſiſſimus, ex præpoſito ſacri palatij, excõſ. atque Patricius, poſt victoriam Gothicam, ipſis eorum regibus celeritate mirabili, conflictu publico ſuperatis atque proſtratis, libertate vrbis Romæ, ac totius Italiæ reſtituta, pontem viæ Salariæ vſque ad aquam à nefandiſſimo Totila tyranno diſtructum, purgato fluminis alueo in meliorem ſtatum, quàm quondam fuerat, renouauit. Quod monumentum eo libentiùs ſcripſimus, vt imperij Iuſtiniani tempora cognoſcantur. Ex præpoſito autem, Exconſule, & Patricius Narſes dicitur, quod patricia dignitate eſſet, præpoſiti & conſulis munere functus, vt antea dictum eſt. Sed ad propoſitum reuertor. Spadonũ appellatio non ea ſolùm eſt, quam ex Theophilo ſcripſimus, ſed generalis quoque eſt, qua caſtrari, non caſtrati, thlibiæ & thlaſiæ continentur, *d. l. ſpadonum, d. l. ſi ſerua. in fine.* Si ſpadoni mulier nupſerit, diſtinguendum arbitror, (inquit Vlpianus) caſtratus fuerit, necne, vt in caſtrato dicas dotem non eſſe: in eo qui caſtratus non eſt, quia eſt matrimonium, & dos, & dotis actio eſt. Itaque ſpadonem ab eunucho nihil differre exiſtimemus, ſi generalem hanc appellationem ſequamur. In ſacris libris magnum illum virum Ioſephum eunucho Pharaonis venditum legimus, *Gen. 37. c. ſicut eunuchus. 8. q. 1.* 70. interpretes eum ſpadonem appellant. Item, vt antea retulimus, Conſtantius eunuchos. Paulus ſpadones teſtamentum facere poſſe ſcribunt. Speciali autem nomine, hi qui natura ſpadones ſunt, ſignificantur. quibus enim vis adhibita eſt, caſtrati appellantur. Sic de adoptione dicimus, ſpeciali nomine de eo qui alieni iuris eſt, dici. etſi adrogatio ſpecies adoptionis ſit. *l. 2. de adopt. §. 1. Inſtit. eod.* & cognatos eos appellamus, qui per fœmineam cognationem nobis coniuncti ſunt, quamuis adgnati cognati ſint. *l. ſunt autem. de leg. tut. l. inter agnatos. unde leg.* Caſtratos autem non dubito exſectos eſſe, à caſtrandi verbo, quo ſæpe iuriſconſulti vtuntur. Si puerum quis caſtrauerit, & pretioſiorem fecit, Viuianus ſcribit ceſſare Aquiliam, *l. ſi ſeruus. §. etſi ad legem Aquiliam.* Si mulus caſtratus eſt, neque morbi, neque vitij quid habere videtur, vt Vlpianus ait, *l. ædiles aiunt. §. ſed enim. de æd. ed.* Cælius quoque ſcribit, non omnia animalia caſtrata ob id ipſum vitioſa eſſe, niſi propter ipſam caſtrationem facta ſunt imbecilliora: & in reſcripto Hadriani apud eundem Vlpianum. *l. lege Cornelia, ad legem Iuliam. de vi priua.* ſpadones facere, excidere, & caſtrare idem ſignificant. Thlibias autem non Theophilus ſolùm, ſeu & Paulus libro 2. de officio proconſulis, vſurpat, *l. hi quoque. eodem tit.* Hi quoque, inquit, qui thlibias faciunt, in eadem cauſa ſunt, qua hi qui caſtrant, vt caſtrati verbum grandioribus, thlibiæ infantibus exectis conueniat. Pretioſiores autem fieri dicebantur, quòd hi in deliciis haberentur: quamobrem à Iuſtiniano multò pluris cæteris ſeruis æſtimantur. *l. vlt. Cod. comm. de leg. l. 1. Cod. de com. ſer. man.* & in vectigalibus rebus ſpadones numerantur. *l. vlt. de vſu. pub.* facetéque Terentius ait: Eunuchum dixti velle te, quia ſolæ vtuntur his reginæ. Ille etiam Accurſianorum error eſt, niſi meus eſt, cùm ſpadonem eum etiam eſſe arbitrantur, qui cum vno teſticulo natus eſt. Vlpiani verba ſunt hæc: *l. Pomponius. in fin. de æd. ed.* Spadonem morboſum non eſſe, neque vitioſum, verius mihi videtur, ſed ſanum eſſe, ſicuti illum qui vnum teſticulum habet, qui etiam generare poteſt. Sic enim ſcribendum eſt, non generare non poſſit. quibus verbis non dicitur, eum qui eo habitu eſſet naturæ, ſpadonem eſſe, ſed ſpadonem ita ſanum eſſe, atque eum, qui cum vno teſticulo eſſet. De quo alio loco ſcriptum eſt, militare poſſe, *l. qui cum vno. de re mil.* Mea igitur opinio eſt, cùm de eunucho aut ſpadone mentio fit, caſtratos, & non caſtratos, contineri: niſi contrà in caſtrato eſſe dicatur, aut ex ipſis verbis appareat, de quo dictum ſit. exempli gratia, ſpadones à tutelis non excuſari conſtitutum eſt: *l. 1. C. de excu. l. ſpadonem. in pri. eod. Dig.* credendum eſt de vtroque genere idem reſponderi. at cùm dicitur, ſpadonem adoptare poſſe aut adrogare, *d. l. 2. d. l. adrogato. de adopt.* aut matrimonium contrahere, non caſtratus intelligendus eſt. Idem eſſe exiſtimo, cùm dicitur ſpadonem ſeruum morboſum non eſſe. Nam excipitur, niſi ita ſpado eſt, vt tam neceſſaria pars corporis ei penitus abſit. *l. ſin autem. de æd. ed.* Caſtratos enim morboſos eſſe exiſtimo. alio enim loco ſcribitur: Sunt quædam quæ in hominibus quidem morbum faciunt, in iumentis non adeò, vt putà, ſi mulus caſtratus eſt. *l. ædiles aiunt. §. ſed enim. e.* Durior autem eſt caſtratorum conditio propter ſpem, in qua ſpado eſt naturali vitio remoto, vt Theophilus ſcribit, liberos procreandi. Fremant licet noſtri interpretes, & mare cælo commiſceant: me de ſententia hac non commouebunt. Hæc ex doctiſſimi viri Antonij Auguſtini Emendationum libro 4. deſumpſi, quæ prorſus ad inſtitutum meum facerent.

Ad titulum 7. libri primi Pandectarum, De adoptionibus.

Ad l. 2. ad illa verba, Quæ ſpecies adoptionis dicitur.

Alciatus lib. 9. παρεργῶν cap. 5. aſſerit quoſdam exiſtimaſſe Caium noſtrum hoc loco deceptum fuiſſe, cùm de arrogatione loquitur: quam ita dictam eſſe putat Caius, quòd is qui adoptat, rogatur, id eſt interrogatur, an velit eum quem adoptaturus ſit iuſtum ſibi filium eſſe. Illi ſecundùm Aulum Gellium, libro 5. noctium Atticarum, capite 19. putant arrogationem dictam eſſe, quia tranſitus hic in alienam familiam per populi arrogationem fieret. Ipſe Alciatus exiſtimat Etymologiam à Caio excogitatam, quæ tempori ſuo magis conueniret: quia vetus mos rogationum iam inde à Tyberij temporibus exoleuerat, inquit ille. Ego vt arrogationum morem abolitum fuiſſe non negauerim: ita rogari eos quoque ſolitos fuiſſe qui adoptarentur, affirmare poſſum ex his Ciceronis verbis in oratione ad Pontifices pro domo ſua contra Clodium. Sed cùm hoc ius à maioribus proditum ſit, vt nemo ciuis Ro. aut libertatẽ, aut ciuitatẽ poſſit amittere, niſi ipſe author factus ſit, quod tu ipſe potuiſti in hac cauſa dicere (credo. n. quamquã in illa adoptione legitimè factũ eſt, nihil tamẽ

te eſſe interrogatum, autor ne eſſes vt in te P. Fonteius vitæ, neciſque poteſtatem haberet, vt in filio.) Quæro ſi aut negaſſes, aut tacuiſſes, ſi tamen id triginta curiæ iuſſiſſent, num id ratum eſſet? certè non: quia ius, & cætera, hæc ſunt verba Ciceronis, quibus adducor, vt à duplici, mutuáque rogatione, tam populi, quàm eorum qui inter ſe adoptarent. arrogationē dictam exiſtimem contra eos, qui Caium deceptum exiſtimāt, & id ſanè maiorem rationem habet: & ad id quod allegat authoritatem Aulij Gellij, reſpondeo non Grammatico magis in hoc, quàm Iuriſconſulto credendum eſſe.

Ad tit. de adoptionibus.

Malè Accurſius in *l. 4. de adoptionibus*, exiſtimauit, legis actionem legitimos actus ſignificare, qui voluntariæ iuriſdictionis ſunt, vt emancipatio & eiuſmodi, quos legitimos actus ait etiam fieri apud defenſorem ciuitatis, & apud magiſtratum municipalem. Lege agere. Verbum eſt iuris antiqui: Cicero Pro Muræna: Poſſet agi lege necne pauci quondā ſciebant, &c. inde legis actiones. Magiſtratus igitur apud quem legis actio eſt, is eſt qui plenam iuriſdictionem habet & ordinariam, apud quem experiri omni actione aduerſus vnumquemque poſſumus.

Ad l. 24. eodem tit.

Malè Accurſius in hac lege ait impropriè hic dici redigi quod reducitur in priſtinum locum, vt in memoriam, in concordiam, ſed putat eum tantùm redigi in poteſtatem, qui nunquam antè in poteſtate fuit, vt redigi in poteſtatem noſtros dicimus. *l. ſi paterfamilias. h. t. l. final. de iuſtitia & iure.* quod rectè dici fateor, ſed alterum impropriè dici: nego cùm vſus Latinorum habeat locum proprietatis. *l. Anniculus de verb. ſign.*

Ad l. 4. D. de adoptionibus.

Bartolus, Baldus, & plerique alij falsò hoc loco videntur exiſtimaſſe: ideò adoptiones apud magiſtratus fieri debere, quia hac in re cauſæ cognitio à magiſtratu adhibita eſſet. hoc enim falſum eſt. Satis quippe habebatur, ſi inter ſe cōſentiant hi, inter quos adoptio contraheretur, quique adoptandos darent. Adoptiones autem apud magiſtratum fieri ideò receptū videtur, vt teſtationes eſſent, magiſque omnibus innoteſcerent. Sic arogationem quoque, quæ & indulgentia principali fit apud præſidem, vel prætorem, intimari oportere traditum eſt. *l. 2. C. eo. ti.* Eadem ratione profeſſiones quoque eorum qui naſcerentur apud præfectos ærarij Saturni fieri conſtituit Diuus Marcus, *l. cùm de ætate, de prob.* Donationes quoque non alia de cauſa actis publicis inſinuari debent, *l. Donatio, & l. Data. C. de donationibus.* Sed & manumiſſiones ſeruorum, emācipationes liberorum eodem intuitu apud magiſtratus facere iubemur. *l. 1. & l. finali. C. de emanc. liberorum, & per totum tit. de manu. vind. Paulus lib. 2. Sent.* Apud magiſtratus municipales, inquit, ſi habent legis actionem, emancipari & manumitti poteſt. Cætera quæ Accurſius hoc loco ad hanc legem ſcribit, leuiora ſunt, quàm vt à quoquam confutari neceſſe ſit.

Ad l. 15. tit. de adoptionibus, ad finem legis, vbi dicitur, Sed nec libertum alienum, nec maiorem minor.

Ad hæc verba finalia huius legis ſubaudiendum eſſe puto, patrono non conſentiente, quod ego præter Accurſij, & cæterorum opinionem dicendum arbitror, etiam aliis locis vbicumque hoc pronuntiatum legimus, exempli gratia, in *l. ſed etſi. §. patronum. ∫. de in ius vocando. l. 1. §. 11. Si quis à parente fuerit manumiſſus.* & hæc mea ratio, cur cæteris conuenientibus non & huic Princeps annuat, cùm volenti patrono nulla fiat iniuria, & libertinorum adoptiones etiam ingenuis permiſſas ex eo intelligere poſſimus, quòd libertos noſtros adoptare indiſtinctè permittimus. Illud præterea crediderim, ſiue meum, ſiue alienum libertum arrogare velim, facilè me à principe illud quoque impetraturum, vt & natalibus reſtituatur, cùm aſſentiente patrono non inſolitum ſit hanc ipſam natalium reſtitutionem indulgeri, *l. 1. & toto tit. de Natalibus reſtituendis.* Quòd ſi natalium reſtitutio ſpecialiter impetrata non ſit, quamuis ingenuus ſit, qui arrogat, libertinum tamen manere arrogatum conſtat, *l. finali, ſupra tit. 2.* præterquam quod attinet ad familiam illius qui arrogauit, *l. ſciendum. D. de rit. nuptiarum.* Ego etiam reſpectu eius qui arrogari eum conſenſit, ingenuum habendum arbitror.

Ad l. 22. D. de adoptionibus.

Optimam ſanè quæſtionem mouet hic Accurſius, ſed eam non ſat rectè diſſoluit. quærit enim hic: Quarta ex arrogatoris bonis ei qui impubes arrogatus eſt ex Conſtitutione Diui Pij debita, an intelligi debeat, vniuerſi patrimonij, an portionis illius duntaxat, quàm arrogatus ab inteſtato habiturus eſſet. & hoc poſtremum magis probat Accurſius: & hæc illius ratio, quòd huius ipſius portionis quarta ſufficiat ad naturalem filium ab inofficioſi querela excludendum *l. Papinianus. §. quoniam autem quarta. D. de inoffic. teſt. l. cum parentibus. C. eodem.* Cùm enim adoptio, inquit ille, naturā imitetur, nihil amplius huic arrogato, quàm cuilibet ex naturalibus liberis indulgendum videri. Nam & vt nihil ampliùs arrogato, quàm naturali tributum dicamus, exiſtimat Bartolus ex Cyni ſententia, non minùs naturali filio quàm arrogato competere ius reuocandi, ſi quid in fraudem legitimæ portionis iure naturæ debitæ, à patre alienatum ſit, *l. finali, ∫. ſi quid in fraudem patroni. Cynus in l. 1 C. ſi in fraudem patroni.* Quæ ſententia Accurſij & Bartoli non omnino ſine dubio eſt, *argumento. l. non vſque adeò. D. ſi à parente quis fuerit manumiſſus.* Addit Baldus, rationem ſuperioris pronuntiati Accurſiani: Ne ſi (inquit ille) aliter dicamus, & plures quis arrogauerit, quòd ex cauſa aliquando permitti putat, *argumento l. ſi pater in fine, hoc tit.* explicari res non poſſit, dum impoſſibile erit bonorum omnium ſolidam partē ſingulis concedi. Hæc eſt ratio Baldi, qua confirmare nititur Accurſij ſententiam. Sed ego cum Iuriſconſulto quodam Imolenſi hanc opinionem veram non arbitror, cum ſemper ita ſcriptum per totum ius noſtrum animaduerterim, arrogato quartam bonorum arrogatoris ex Conſtitutione deberi, exēpli gratia, *l. 1. §. ſi impuberem. D. de collatione bonorum. l. Papinianus. §. ſi quis impubes. D. de inoff. teſt.* Nec turbat me ratio Balbi cum, ſiue vno contextu plures arrogari proponentur, non ineptè vnam omnibus quartam ſuffecturam diceret, ſiue plures ſucceſſiuè arrogati ſint: & hoc caſu præcipuam illius cauſam fore qui primus arrogatus fuerit. Cæteri deinceps ſuo ordine ex deminuto patrimonio partes ferant, poſterior quique exiguiores, quaſi ære alieno gradatim detracto, & hæreditariis creditoribus perſoluto. nam quarta hæc portio tanquam æs alienum conſiderari ſolet. Sed veriùs exiſtimauerim, non permittendum eſſe cuiquam, pace Baldi dixerim, vt plures arroget, *argumento l. nec ei. §. præterea. ∫. eodem.* quod ſi verum eſſe exiſtimemus, iam Baldi ſententia tota corruit. Nec obſtat quod legimus in *l. ſi pater. §. finali, ∫. hoc tit.* vbi dicitur non permitti plures arrogari, niſi ex iuſta cauſa: & iuſtā cauſam interpretatur Accurſius, ſi fuerit quis multùm diues. Nam ego tali caſu neceſſariam eſſe authoritatem principis intelligo, etiam ſpecialiter in hoc, vt de portione qua de agimus, nominatim conſtituat. Alioquin ſic ineundam eſſe rationem, vt ∫. dixi: nec inuidia illa onerari arrogatus debet, quòd hoc modo plus quandoque conſequuturus ſit, quam filius naturalis id dico, vt rationi Accurſianæ reſpondeam. reſpondeo igitur, ſatis nos erga naturales liberos propenſos eſſe, atque ideò meritò arbitrio patris aliquid relinquēdum eſſe. At erga arrogatos, quia natura nos ad id non aſtringit, legibus prouidendū fuiſſe neceſſariò, Nec noua eſt hæc ſententia, quam in medium profero. Placuit enim olim hæc ſententia Guidoni de Sul, quem malè, nec ſat firmis rationibus confutat Albericus de Roſ. hoc loco.

Ad l. 44. D. de adoptionibus.

Nullo modo recipienda eſt gloſſa Accurſij ſuper verba (iure legis) non placet enim Accurſij illa interpretatio, ad naturæ differentiam trahentis, quæ hîc dicuntur, Cùm dicit, filios eſſe videri alios iure naturæ, vt naturales: alios iure legis vt adoptiuos. hæc enim res nihil ad hunc locum pertinet. Equidem magnoperè quæſiiſſe me fateor, qua de lege loqueretur Proculus, ex qua demum adoptato, tribui ius conſanguinitatis ſignificaret, quaſi non & ſimpliciter adoptatus id conſequatur. Nunc non dubito quin corruptè legantur hæc verba, ſicque Iuriſconſultum ſcripſiſſe cum Doctiſſimo quodam viro

exiſtimo

exiſtimo. Sed ſi ſic adoptauit, vt ei tam iure, lege nepos ſuus eſſet, quàm ſi ex Lucio, &c. Quid autem me mouerit, vt hoc exiſtimem, facit formula rogationis in adoptando, quam Aulus Gel. refert *lib. 5. Noct. Attic. c. 19.* Quæ formula ſic ſe habet, *Velitis iubeatis, vti Lucius Valerius, L. Titio, tã iure legéque filius ſibi eſſet, quàm ſi ex hoc pater matérque famil. eius natus eſſet.* Apparet autẽ ob ſimilitudinem ſcribendi, quàm facilis lapſus in errorem fuerit. Nec ſi opus ſit dubitauerim, vel Triboniano adſcribere huius loci deprauationem, cùm nullam ſpecialem legẽ fuiſſe vnquã acceperim, quã cõſanguinitatis ius adoptatis ſpecialiter tribueretur. Verba autem illa, iure, lege, frequentata fuiſſe apud veteres omnibus manifeſtum eſt, Cicero pro Domo ſua fueris ſanè Tribunus tum iure lege, quam fuit hic ipſe Rullus.

Ad l. 43. eod. tit.

Si ex vero emendatus ſit Codex, vt non legendum ſit in fine huius legis. Deinceps natus ſit, ſed incerte natus ſit, dubitari non poteſt quin & tanquam ex mortuo filio, aut etiam nunquam nato, vel ex pluribus natis incerto, hoc eſt, nemine ſpecialiter deſignato, nepotem nobis adoptare liceat. Quod Bartolus contra Accurſium & antiquorum omnium etiam Baldo probatam opinionem, rectè exiſtimauit in hac lege. & hæc opinio Bartoli contra Accurſium probari poteſt per *l. adoptare, hoc titulo.* in qua diſertis verbis traditum eſt adoptare: quem loco nepotis poſſe, tametſi filium non habeat. Tum autem non habet, qui non ſuſtulit: quàm qui cùm ſuſtuliſſet, amiſit. Et hæc pro Bartolo aduerſus Accurſium faciunt. Præterea ſi ſequamur hanc ſententiam, reuocari poſſunt in dubium Deciſiones quadam, non ſat firma ratione ab Angelo & Baldo hoc loco traditæ, quæ ſunt eiuſmodi: Si mulier ex duorum cõſuetudine filium peperit, quamuis iure Canonico Naturales & ſpurij à parentibus ali debeant, neutrum tamen horum neceſſariò hunc alere cogendum eſſe: & hæc prima deciſio. Secunda eſt, Si poſt mortem filij quem ſuſceperim ex concubina, matrimonium cum ea contraxero illum qui ex eo filio natus erat, iuſtum mihi nepotem non fieri, nec in poteſtatem meam redigi beneficio cõſtitutionis, has deciſiones in dubiũ reuoco: quia nihil horum hoc capite concludenter probatur aliis fortaſſe rationibus vera eſſe poſſunt, ſed ex hac lege probari non poſſunt, vt malè Angelus & Baldus exiſtimarũt. Videamus igitur quænam ſit Proculi ſententia, quę valdè obſcura omnibus videtur, hæc igitur ſit ſententia: Conſanguinitatis ius non includit, vt fratres iſti inter ſe eodem patre geniti videantur, niſi ſpecialiter adoptatus hic tanquam ex lucro naturalis nepotis patre proponatur: idque etſi vnum tãtùm filium habere vel habuiſſe dicas hunc auum qui adoptauit: ratio huius rei eſt, quia ſcilicet *l. proxima. ſ. hoc titu.* definitum erat poſſe eum quaſi ex quolibet, etiam mortuo, vel nunquam nato adoptare. Ergo hi inter ſe non conſanguinei propriè, ſed agnati quaſi ex duobus fratribus nati dicuntur: quare & matrimonio ſimul iungi poterũt hoc quidem iure, ſi fortè fœminam adoptatam proponas, & ſuccedere inter ſe non tanquam conſanguinei, ſed tanquam agnati, propter quod ab aliis conſanguineis excludentur, ſi qui fortè erunt, vt putà ſi ex Lucio alij filij ſuperſtites fuerint. Hæc eſt ſententia huius capitis (vt Bartol. ait) valde difficilis, & ſemper malè intellecta fuit ſpecies huius legis quam antiquus interpres ſc. Gloſſator noſter Accurſius ſub nube, ac velut diuinans attigerat in *gloſſ. 2. in principio.* Dum agnatos tamen hos inter ſe fore ſcripſit malè citat. *l. qui adoptionem. ſ. hoc tit.* debuit citare. *l. cum adoptio. ſ. hoc eod. titul.* quæ melius facit pro eo.

Ad Tit. de rerum diuiſione, ad l. 1.

Franciſcus Duarenus vir doctus & diligens libro Diſputat. ſuarum anniuerſariarum primo capit. 6. meo iudicio, errat in eo quod aſſerit id quod dicitur in hac lege, ſcilicet, omne ius vel ad perſonas pertinere, vel ad res, vel ad actiones, non ſic intelligi oportere, vt de his tribus ſeparati tractatus eſſe debeant, ſed ſignificat nullam partem Iuris eſſe, in qua tractanda non ſimul hæc loca incurrant: vt in ſtipulationum tractatu, quæ perſonæ ſtipulari poſſint. quæ res per ſtipulationem promitti, quæ ex eo cõtractu actio oriatur. Ego, pace tanti viri, dixerim: à communi intellectu diſcedendum non arbitror.

Nota ad Accurſ.

Non enim cõiunctim, ſed diſtinctim loquitur Iuriſconſultus hoc modo, vel ad res, vel ad perſonas, vel ad actiones ius pertinere: nec rationem vllam video cur nõ ſeorſim & ſeparatim, ac principaliter de vnoquoque tractari poſſit, & debeat: cùm præſertim expreſsè id facere inſtituiſſe ſe Imperator profitetur. *ſ. fi. Inſt. de iure nat. gen. & ci.* & totis cõſtitutionum libris, quod facturum ſe propoſuerat, reipſa exequutus fuerit.

Ad l. 2. eod. tit.

Eo loco huius legis quædam naturali iure communia ſunt omnium: & quidem naturali iure communia ſunt omnium illa, aer, aqua profluens, mare, & per hoc littora maris, Accurſius non rectè ius naturale hoc loco pro iure gentium accipit: credo hoc eum mouiſſe quod animaduerterat paulò poſt ſubiungi: quia non ſunt iuris gentium, ſicut mare. *l. nemo. ſ. eodem.* alibi quoque iure gentium mare commune eſſe referri videtur. *ſ. & quidem. & ſ. littore. Inſt. eod. tit.* Ego aduerſus Accurſium hæc communia eſſe ſentio iure naturali, quod omnibus animalibus commune eſt, nec à verbis Iuriſconſulti diſcedi oportere puto: cùm enim hoc iure omnia omnium communia initio fuerint, nec in his poſteà iure gẽtium diſtincta ſint Dominia, vt in cęteris: Conſequens eſt vt ea ſub primæua & antiqua conditione ſua remanſiſſe dicas. Nec mouet me, quòd iuris gentium ea eſſe interdum ſignificatur. Nam ius gẽtium iuri naturali ſic eſt, vt ſpecies ſuo generi. Quamobrẽ quod iuris naturalis eſt, vtique & iuris gentium eſt, ſed non econuerſo. Quamuis autem ius gentium in quibuſdam iuri naturali repugnare videatur, tamen in pleriſque cum eo conſentit, & illius veſtigia imitatur. Porrò in exequendis partibus diuiſionis videntur interpretes noſtri & Gloſſatores aliquid vel deprauaſſe, vel addidiſſe, quod obſcuritatem inducat, nec omnino ſatis ipſi ſibi conſtare, quid, quatenus, & quo iure, publicum vel commune cenſeri debeat, aut quonam modo hæc inter ſe diſtinguantur, nec mirum hoc mihi eſt, cùm & inter veteres ſuper hac re hæſitatum fuerit. Ideo autem ſubtilis hæc differentia inter publica & communia, in his libris expreſſa non eſt: quia, vt initio diximus, populi Romani imperio & ciuitate propè in vniuerſum orbem aucta, eodem ferè numero haberi cœpta ſunt communia & publica. Quin auſim dicere nec gloſſatores quidem noſtros qui eam in medium protulerunt, huiuſmodi differentiam ſatis intellexiſſe. Ideò tam obſcurè tractaſſe, vt quidem vix à quoquam, cuius ſcripta viderim hactenus intelligatur.

Ad l. 3. eod. tit.

Annotatum ab Accurſio hoc loco ea propriè cõmunia appellari: quę occupatione ſtatim nobis adquiruntur, ita vt in dominio noſtro illico eſſe incipiant, velut aquam profluentem ſimul, atque ad te deriuaueris, lapillũ ſimul atque inueneris & apprehenderis, feram beſtiam, vbi cœperis, & alia huiuſmodi. Publica verò ea dici putat, quæ occupatione non acquiruntur, nec omnino acquiri poſſunt, qualis eſt alueus fluminis. Sed hæc definitio pace domini Accurſij, dixerim non mihi videtur vera: nec veram puto eſſe differẽtiam, quam Accurſius inter hæc conſtituit: cùm ſiue de mobilibus loquamur, publicorum quoque quædam ſint, quæ occupanti ſtatim adquirantur: vt miſſilia in vulgus iacta, ſiue de immobilibus, ac rebus ſoli: & perinde qui in littore publico ædificat: ſoli Dominus conſtituatur. *l. in tantum. ſ. eod.* vt qui in mari dominio, ſc. vſuario, & quandiu duntaxat ædificatum habuerit, duraturo vtatur.

Ad l. in tantum. eod. tit.

Malè Accurſius ad illam legem ait, reprobari Vergilij autoritatem, quod intelligi nõ poteſt, niſi lex ipſa proponatur. Cenotaphium, inquit, Martianus magis placet eſſe locum religioſum, ſicut teſtis in ea re eſt Vergilius. Sed Diui fratres contra reſcripſerunt, propter hãc vltimam clauſulam putauit Accurſius Diuos fratres non probaſſe Vergilij authoritatẽ, quòd falſum eſt: non enim reprobant Vergilij authoritatem Diui fratres, ſed Martiani reſcriptum, quo Cenotaphium locũ religioſum eſſe dicebat. Sed videndum vnde Iuriſconſultus petat eam Vergilij autoritatem: ego allaſiſſe Iuriſconſultum in ea carmina puto, quæ extant lib. 3.

Libabat cineri Andromache maneſque vocabat,

Hectoreãm ad tumulum viridi quem ceſpite inanem.
Et geminas cauſam lacrymis ſacrauerat aras.

Verbum enim ſacrauerat, indicat ſenſiſſe Vergilium ſacrum, ſeu religioſum locum eſſe.

Ad tit. de Senatoribus.

Reiicienda eſt Gloſſa Accurſij ad *l.3.h.t.* ad verbum. Morari. vbi dicit verum eſſe Senatorem non capite minui, & in vrbe morari, ſi ex ea cauſa remotus eſt: quæ infamiam non importat, quia id falſum eſt. nam etiam ſi ob delictum remotus ſit à Senatu, tamen vrbe non arcetur. *l. cognitionum. §. 1. D. de var. & extraor. cogn.* nec vſquam legitur ſenatorem motum ſenatu vrbe prohiberi, aut libertatem, vel familiam amittere licèt infamis fiat nec pro eo facit lex quam affert Accurſius, ſcilicet *l. ſed & milites. §. qui nimirum. de excuſat.* quia nemo ignorat in milite per ignominiam miſſo, nominatim conſtitutum eidem non licere vrbem ingredi, verum pœnæ, quas ſemper interpretatione molliendas, non etiam exaſperandas Hermogenianus ſcripſit *l.pe. D. de pœn.* ad exemplum & conſequentiam trahi non debent. *l.1. in fin. de conſt. princip.* Hinc igitur apparet deceptum Accurſium, dum diſtinguit, an ex famoſa cauſa remotus ſit hic Senator, an ex alia non famoſa: cùm nec milites quidem ex cauſa non ignominioſa miſſi Romę eſſe prohibeantur. Nam ſecundùm Accurſij interpretationem Imperatorum ſententia peruerteretur.

Ad l.8. eod. tit.

Mihi verum non videtur, quod in hac lege ait Accurſius, & plurimi eum ſequentes indultum liberis priuilegium vltra pronepotes nō procedere, cum vbique liberorum appellatione in infinitum geniti contineantur propriè, niſi expreſſim ad certum gradum aliquid præſtitum ſit. *l. liberorum. de verb. ſign.* Quamuis enim vltra trinepotes proprio vocabulo non appellentur generaliter, tamen liberi ſunt, & poſt trinepotes etiam poſteriores. *l. fin. de grad. & affinit. l. ſed ſi. de in ius voc.* vt verius ſit priuilegiis nominatim exprimi oportere. quatenꝰ princeps qui indulget velit procedere alioqui à verbis recedendum nō eſſe. *l. non aliter. de leg. 3. l. 1. de exerc. act. l. 3. de neg. geſt. l. proſpexit. qui & à quib. man. lib. non fiant.*

Eodem titulo.

Fallitur grauiter Accurſius, qui vbique aſſeuerat Centumuirale iudicium fuiſſe centum Senatorum: & vt intelligamus quodnam fuerit centumuirale iudicium obſeruandum eſt triginta tribus Romæ fuiſſe, & ex ſingulis tres legi ſolitos iudices, adeo quod 100. & 5. ſelectorum virorum numerum complebant, commodioris tamen Dictionis cauſa Centumuiri appellati ſunt Iudices qui præſidebant, & Centumuirale Iudicium dici, vſurpatum eſt. De quibus autem cauſis ius dicebant Cicero commemorat in libris de Oratore. Præter hæc omnia obſeruare te velim Vlp. hic veram tradere & clarā Senatorum definitionem, quam Accurſius & Accurſiani ferè omnes non intellexerunt. Senatores ſunt, inquit, qui in Senatu ſententiam dicere poſſunt. Accurſius gloſſula interlineari, id eſt, recitando, ait: Sententiam in Senatu dicere, pro pronuntiare de cauſa intellexit: Ignarus non aliud fuiſſe ſententiam in Senatu dicere, quàm in cōſilio. Senatus quid ſentiret explicare de eo quid in conſultatione poſitum erat.

Ad l.2. eod. tit.

Ad huius legis verba, qui propter turpitudinem ſupplet Gloſſa vetus, vt apparet, intelligendum eſſe de turpitudine in officio commiſſa. & in hanc rem allegat *l. fin. huius tit. l. 1. ad legem Iul. rep. & l. 4. eod. §. 1. eod.* Ego amplius & circa res ad officium, hoc eſt, ad munus ipſum ſenatorium pertinentes accipiendum arbitror, argum. *l. eadem. §. 1. ad l. Iul. repe.* aliter non vera nec bona eſſet ratio quam ſubiicit Iuriſconſultus: quia, inquit ille. Lex Iulia repetundarum hæc fieri vetat. Nam Lex Iulia repetundarum initio contra eos lata eſt, qui in officio, aut quocunque miniſterio publico poſiti auaritiæ, cauſa perperam quid ſtatuiſſent, vel decreuiſſent. Poſtea eadem lex ad omnes omnino qui quacunque de cauſa in officio aut munere publico corruptè quid egiſſent extenſa eſt. *l. iubemus. C. ad leg. Iul. rep. & l. 7. § iudic. D. ead. tit.* Cùm igitur publico iudicio damnatus infamis fiat meritò à teſtimonio repelli debuit. *l. 3. §. lege Iulia. de teſtibus.* Examinemus cætera quæ Accurſius in hac eadem gloſſa proponit. Ac primo ad id quod ait ſiue amoto irrogetur infamia iuris, ſiue infamia facti habere locum quod hic dicitur vtile quidem eſt vt ſciamus, non omnem qui ordine mouetur infamia iuris infamem fieri: ſed cauſam inſpici an famoſa fuerit *l. ordine. D. ad munic. l. ad tempus, de decur. l. qui cum vno. §. ad tempus. de re milit. l. iſtius ſuſtium. J. de his qui notan. infam.* Sed veram non eſſe Accurſij ſententiam. ſaltem quòd ad dicendum teſtimonium attinet ex his quæ ſuprà diximus, manifeſtè intelligi licet. Nam qui propter aliam turpitudinem, aut cauſam, quæ infamiam iuris non irroget, amotus fuerit, & ſi iudex dari prohibeatur. *l. cum prætor. J. de iudic.* non tamen etiam à teſtimonio ferendo repelli cum iure cautum eſt, quamuis exiſtimatio eius apud bonos viros grauata ſit, quam infamiam facti appellamus. Leuior tamen fides his adhibetur. Glo. *in l. 1. C. de ſacroſ. eccl.* vbi Iaſon. & in *l. nullam. C. ex quib. cau. infam. irrog. l. 3. §. duæ cauſæ. J. de carb. edict.* Eandem propemodum interpretationem facit Bartolus, quamuis non eiſdem rationibus vtatur, dum Accurſij erratum fruſtra tueri conatur.

Ad Titulum de Officio Conſulis.

In interpretatione vnius ſententiæ, quæ extat *l. 1. hoc titul.* Accurſius vehementer errauit. Eſt autem eiuſmodi. Non poteſt qui apud alterum nomina ediderit, apud alterum manumittere. Accurſius nomina interpretatur probationes cauſarum, quæ falſa eſt interpretatio, cùm edere nomen ſit curare nomen inſcribendum, & veluti eius nomen profiteri in actis quem manumiſſuri ſumus id quod fiebat ante cognitionem Conſulis. Eſt igitur edere nomen, dare nomen ſuum, aut alterius ſcribendum. *l. 2. §. ſi mater. ff. manda.* quemadmodum hodie ſolent facere Gallici procuratores, cum litigatoris nomen apud acta curiæ profitentur, vt deſcribatur eamque editionem Pragmatici præſentationem vocant. Non rectè percepit Accurſius, quid ſit in hac lege conſilium præbere, cùm interpretetur idem eſſe, ac authoritatem in conſilio. Eſt enim hic conſilium præbere, iudices & conſiliarios, quos iudicio intereſſe oportet accerſere, & congregare. *l. an manumittere. D. de man. vind.* Et ita hoc loco conſilium præbere manumittere volentibus Conſul dicitur, cùm iudices accerſit & conuocat qui cognoſcant, & ſubtiliter examinent (ſi fortè minor annis xx. manumittere velit) an deducta manumiſſionis cauſa ſecundùm Æliæ Sentiæ legis præſcriptum iuſta ſit. *§. eadem. Inſtitut. quib. ex cau. man. non lic.* Nec noua videatur hæc loquendi formula, M. Tul. Cic. ad Quintum fratrem ſcribens eadem ferè loquendi formula vſus eſt præbere ſponſalia pro eo quod eſt conſanguineos & amicos ad ſolenne ſponſaliorum conuiuium inuitare, & aſciſcere.

Ad l. vnicam. eo. tit. ad ea verba, Nulla dubitatio.

Ridiculi prorſus ſunt qui aſſeuerant nullam in iure ciuili conſtitutionem reperiri, quæ dubitationem non habeat: & allegant in hanc rem *l. quarum. de nat. reſt. l. 11. §. conſtat. D. de pœn. cum ſimil. aliis multis.* & vt hoc aduerſus eos probem. Quis vnquam (vt cætera miſſa faciam) dubius fuit de eo quod Vlpian. ex Iuliani ſententia ſcripſit? Vbi maritus decennio abſuit anniculum quem domi reperit ex vxore natum eius filium non eſſe. *l. filium. D. de his qui ſunt ſui vel alien. iur.* faceſſant itaque procul à nobis hæ ineptiæ, & interpretum argutiolæ nimis ne merè, tamen à pleriſque receptæ. *l. non dubium. C. de legib.* Nulla profectò quod ad rem noſtram attinet dubitatio eſt, quomi nus conſul proprium ſeruum apud ſe manumittere poſſit, cùm poſſit ipſemet apud ſe emancipare. *l. ſi conſul. D. de adopt.*

Ad Tit. xj. lib. j. Pandectarum, de Officio Præfecti Prætorio, ad ea verba, non aliter iudicaturos eſſe.

Optima proculdubio, ac veriſſima hic exprimitur ratio, quæ cauſa ſit, quare à principe non ſit prouocatio, & miror naſum Accurſianum & aliorum fugiſſe ea, ſcilicet eſt quod conſtanti opinione credibile ſit eos qui Auguſtali prætorio præficiuntur. Iuſt.

tur. Iuſtè omnino iudicaturos, & vbi iudicatum eſt, non iniuſtè iudicaſſe. nam (præterquam quòd ſumma eſt principis authoritas) integritate & virtute cæteris præſtare præſumitur, Ariſt. lib. 3. Politic. cap. 9. Vnde nihil niſi iuſtum, pium, æquum & ſanctum conſtituiſſe creditur. *l. 1. D. de conſt. prin. l. & ideo. 1. D. de legib.* ſic nec à Senatu appellatur. *l. 1. D. à quib. app. non lic.* nec item à Præfecto Prætorio. *l. vnic. C. de ſen. præfecti præt.* quia ob ſingularem doctrinam, fidem, & probitatē à principe lecti non aliter iudicaturi, quàm ipſe princeps exiſtimentur, vt hac lege dicitur. Collige ergo quod iuſtitia iudicij, cauſa eſt inhibendæ appellationis, & à iuſta iudicatione non fit prouocatio. Inde probabiliter inferemus à ſententia cuiuſuis, licet inferioris iudicis, ſi ea ſit euidenter iuſta, prouocandi ius denegatum in iure canonico *c. cum ſpeciale. §. porro. & c. 3. extr. de appel. c. cum appellationibus eod. ti. in 6.* ne minoris ſit authoritatis præſumptio veritate. *l. pen. §. pen. D. de prob.* Etenim à Præfecto Pretorio docet hic Arcadius idcirco non poſſe appellari, quòd iuſtè credantur iudicaturi. Vbi ergo perſpicuum erit à quouis alio magiſtratu, rectè iudicatum calumnioſa appellatione lis protrahenda non eſt. *c. veſtra. §. fi. extr. de coh. cler.* ne alioqui ex ſummo iure crux fiat & iniuria. *l. meminerint. C. vnde vi.* Quandoquidem prouocationis beneficium non vt eſſet iniquitatis vinculum fuerit inſtitutum. *c. 3. §. porro. ext. de appel.* ſed vt ſubditos ab omni iniuria arceret & vindicaret. *l. præfati. D. de min.* Cùm igitur ex his veram cauſam intelligamus, quare à principe non fit prouocatio? faceſſant procul à nobis eorum opiniones, qui idcirco à principe nō eſſe prouocationem, exiſtimant ex eo quòd vulgò dicitur, quod non alia ſupereminet perſona, à qua appellari queat? quam rationē manifeſtè falſam eſſe ex eo liquet, quod ſi vera eſſet, à Præfecto Prætorio, & à Senatu fuiſſet prouocatio, quod falſum eſt ex hoc loco. Nec recurrere oportet ad eos qui dicunt lege regia populum id ſciuiſſe. Nam ab initio poſt exactos reges ſummum Imperium penes Conſules fuiſſe traditur: ita vt ab eis non eſſet prouocatio. Poſtea lege lata, & rogante Publio Valerio Publicola Cos. factum fuit, vt à Conſulibus eſſet ad populum prouocatio. Hoc igitur de Principe ſtatui non poſſet.

Eodem titulo.

Errat hoc in loco vehementer Accurſius, vt ferè in iis locis ſemper ſolet errare, quæ ab antiquitate repetenda ſunt vpote qui diuinaci coniectura potius quàm rerum cognitione fretus nihil fermè intactum relinquere inſtituerit. Ipſe enim putat antiquitus fuiſſe Dictatores ante quàm Principes, aut Reges fuerint: quod falſum eſt. Nam initio ciuitatis Romanæ habuerunt reges omnem poteſtatem, hi Tribunos fecerunt, qui ſecundum à Rege locum obtinebant. Eiectis regibus, cum ius omne Imperij populus haberet in extremo rerum diſcrimine & periculo, creari Dictatorem induxit, apud quem ſumma totius Reipublicæ cura poteſtáſve eſſet. *l. 2. §. populo. de orig. iuris.* Is magiſtrum equitum velut imperij conſortem deſignabat, qui apud ſe talis eſſet qualis apud Reges quondam Tribunus celerum. Tranſlato autem ad Cæſarem Imperio, ad inſtar magiſtri equitum Princeps inſtituit Præfectos prætorio.

Eodem titulo.

Accurſius nullam videtur animaduertiſſe differentiam inter relegationem & deportationem, cum ſuper verbo, *aſſignauerit*, in hac lege, putet præſidē non poſſe relegare antequam Princeps aſſignauerit inſulam: nam licèt præſes prouinciæ ius non habeat deportandi in inſulam extra prouinciam inconſulto principe. *l. 2. §. 1. & l. diuus. de pœn.* quoniam aſſignādo inſulam quæ non ſit intra fines ſuæ adminiſtrationis videretur ſuæ iuriſdictionis metas tranſcendere. *l. fin. hoc tit.* Relegare tamen in inſulam ſuæ prouinciæ poteſt tametſi non aliter à principe fuerit aſſignata. *l. relegatorum. §. 1. de releg.* Itaque debuit diſtinguere Accurſius, nec generaliter loqui vt fecit.

Eodem titulo.

Accurſius in Gloſſa ſuper verbo, *iudicaturus*, comparat præfectis Prætorio Cardinales, & dicit ſimiles eos eſſe: & in hanc rem allegat *l. epiſcopale non in retinendis fœminis. C. de epiſc. aud. & l. eum qui. C. de epiſc. & cler.* & Bartolus dicit hoc valde notandum. Inſulſa mihi ſanè videtur, pace Accurſij & Bartoli, dixerim hęc comparatio: his autem rationibus moueor, primùm quòd Præfectus prætorio generalem cauſarum cognitionem cum ſummo (pro Cæſare) imperio ac gladij poteſtate exercebat nec alius erat Præfectus prætorio quàm Præfectus auditorio Cæſaris: Cardinales autem horum nihil habent, nulli enim Tribunali præſunt, vt iis manifeſtum eſt, qui iuri canonico operam dederunt, etſi eſſent comparandi cum officiis antiquorum magiſtratuum, Senatoribus proculdubio magis comparandi eſſent, quàm Præfecti prætorio: & quoniam de officialibus Pontificum mentionem facimus, plus, meo iudicio, ſimilitudinis cum Præfecto prætorio hodie obtinent præfecti prætorio Apoſtolico, qui vulgo Auditores Rotæ dicentur, quam Cardinales: quamuis nec hi certe illis comparari poſſunt: quoniam Auditores illi Rotæ criminalem cognitionem hodie Romæ nō habent. Hæc ſufficiant quaſi per tranſennam dicta.

Ad tit. xij. lib. j. Pandect. de Officio præfecti vrbi.

Nota contra Gloſſas & Doctores omnes Præfectum vrbi virum clariſſimum appellari, idque probare poteris ex antiquiſſima quadam inſcriptione. Scribit enim Marius Salomonius, ſcilicet in Carinis inter ruinas effoſſum vidiſſe lapidem, in quo hoc edictum ſcriptum erat.

EX AVTHORITATE TARCI APRONIANI VIRI CLARISSIMI PRÆFECTI VRBIS.

Ad l. 3. eod tit. ad illa verba, Præfectus vrbi cùm terminos exierit poteſtatem non habet, ſed extra vrbem poteſt iubere iudicare.

Ita ſine vllo dubio legendum eſt hoc fragmentum huius legis, vt & Haloander rectè correxit. Nam antiquior textus ab interpretibus penè corruptus eſt, dum verum ſenſum huius legis non ſatis aſſequuntur. Quod cum ita ſit, prima fronte viſus eſt Iuriſconſultus hæc ſentire (quæ tamen falſa ſunt) Præfectum vrbi cùm terminos egreſſus eſt ſuę ditionis (quę intra centeſimum milliarium circunſcribitur *ſ. l. 1. in prin. hoc titul.*) imperium non habere, iuriſdictionem tamen ſemper retinere & propterea eo loco diſtentum, iudices tamen qui intra terminos ditionis ſuæ iudicent, dare poſſe, de rebus ſcilicet ad iuriſdictionem, non etiam ad imperium pertinentibus: Quippe cùm imperium ipſe iam non habeat, videtúrque hæc fuiſſe expoſitio antiqui interpretis, quam tamen Accurſius mirè implicat, atque inuoluit: ſed vera nullo modo eſt hæc expoſitio. negari enim non poteſt id quod caput eſt in hac materia, quin omnino priuatus ſit prǽfectus, vbi terminos exceſſit quemadmodum de præſidibus prouinciarum dicitur. *l. 3. de offic. præſid.* Ideò nec vllam iuriſdictionem contentioſam in quemquam habere, quamuis voluntaria fortaſſe ei relinquatur exemplo Proconſulum proficiſcentium, aut decedentium *l. 1. & 2. de off. procon. l. emancipari. ſ. de adopt.* Præterea generaliter traditum eſt, neminem poſſe, niſi qui in magiſtratu poſitus ſit, iubere iudicare, adeo quidem, vt nec quo die priuatus quis futurus ſit iudicare, iubere poſſit. *l. cum quem. ſ. de iur. omn. iud.* hîc autem extra terminos magiſtratum gerere dici non poteſt. Adde his omnibus rationibus quod nec Latini ſermonis puritas ſatis patitur hanc interpretationem. Subaudiri enim oportet neſcio quid non ſatis vſitato more, putá agens, vel exiſtens hoc modo. Sed extra vrbem agens, vel exiſtēs, poteſt iubere iudicare. Quòd quàm durum ſit, nemo Latinę linguæ peritus non iudicabit.

Ad eandem l. 3. eod. tit.

Non incongruum exiſtimo ita intelligi hoc reſponſum, vt præfectum Romæ agentem etiam rebus integris iudices extra terminos dare poſſe dicat, qui ſcilicet de rebus intra terminos contractis cognoſcant & decidant. Æquum enim eſt, vt de his extra vrbem quoque conſtituere Prǽfectus poſſit. Ex omnibus prædictis manifeſtum eſſe poteſt, quàm longè errauerint Doctores noſtri, ſumendis argumentis ex hoc reſponſ. Nam ſecundùm hâc noſtram interpretationem, nec legatus Pontificius (quem de latere legatum vulgò vocant) nec proconſul, nec præſes extra commiſſam ſibi prouinciam agentes reſcribere, iudicare, aut cauſas delegare poterunt:

quod omnes quotquot ſunt interpretes falſò admittunt. Nec hoc cuiquam mirum videri debet: cum hi prouincias egreſſi ſtatim priuati eſſe incipiant. *3.l.de offi.præſid.* Atqui in prouincia eſt imperium tenet: ideò facilius retendere & prorogare id poteſt, quam priuatus iam in prouinciam, vnde egreſſus eſt imperium quod non habet reflectere.

Ad tit. de Officio Quæſtoris, xiij. ad l. j.

Non intellexit Accurſius quare Iuriſconſultus dixerit originem quæſtoris creandi pene ante omnem magiſtratum antiquiſſimam fuiſſe, nec mirum hoc videri debet. Id enim non niſi ex hiſtoriæ cognitione intelligi poteſt. Dicamus igitur Vlpianum idcirco hac voce penè viuum fuiſſe: quia Tribunatus celerum, & vrbana præfectura ampliſſimi magiſtratus iam ab ipſo Romuli tempore prodierant: & ita Quæſturam præceſſerant, quam Vlpianus hoc loco ſub Tullo Hoſtilio fuiſſe contendit. Quod ſi à Valerio Publicola eam Quæſturam in Rempublicam cum multis non infimæ authoritatis viris exiſtimamus. Dicendum quoque nobis neceſſario erit ante Queſturam præter Tribunatum & præfecturam fuiſſe Conſulatum: cùm pulſis regibus mox conſules creati fuerint, & ſub Valerio Publicola Conſule inſtituti Quæſtores, rectè quidem dixit Accurſius ſuffragio creari eſſe populi cõſenſu, & electione eruari: ſed quomodo hoc fieri ſoleret, ob hiſtoriæ ignorationem non intellexit. Nota igitur hoc verbo ſignificari declarationes voluntatis, quas emittebant ciues Romani in Comitiis: quoties vel ferendæ leges, vel creandi magiſtratus erant. Ferebantur autem initio palàm & libera voce ſuffragia. Deinde Tabellaria lege à Gabinio lata per ſuffragia in Tabella deſcripta magiſtratus dari cœperunt, ac biennio poſt lex Caſſia ſequuta, qua per tabellam (prçterquam in crimine per duellionis) populus iuſſus eſt iudicare. Deinde lex Tabellaria carbonis, viri ſeditioſi atq; improbi, quà cautum eſt, vt per tabellam iuberèntur: ferrentúrque leges, ac etiam vetarentur.

Eodem titulo.

Malè Accurſius dicit Candidatos non potuiſſe legere ſententiam: quia, inquit ille, non erant illuſtres. qui locus mihi fidem facit Accurſium ignoraſſe qui ſunt Candidati: nam quod dicitur in textu eos ſolis libris principalibus legendis vacare id oſtendit eos etiam ſententias legere potuiſſe. Nam principalis verbo quodcunque principis eſt in iure noſtro paſſim ſignificatur. Hi autem Candidati libros, & libellos imperatorios, ac miſſas ad Senatum epiſtolas in ſenatu recitabant, & dicebantur Candidati, quod fortaſſe candida veſte integritatis inſigni & ipſi vterentur.

Ad tit. de offic. Prætoris. ad l. Barbarius Philippus.

Malè Accurſius exiſtimat in gloſſ. ſuper verbo, Deſignatus. *l. Barbarius.* Barbarium in crimen ambitus incidiſſe, quod falſũ eſſe puto: quia, vt Plutarchus in Coriolano ait, apud maiores, in principio dignitates ſine vllo corruptelarum genere, ſed pro cuiuſq; meritis & virtute cõſtat delatas fuiſſe quomodo Barbarium hic euectum intelligere debemus: & veriſimile eſt illum maxima virtute præditum fuiſſe, vt cum eſſet ſeruus ad talem & tantam dignitatem peruenerit. Cornelius Tacitus *libro* II. *Annalium.* Apud maiores virtutis ad prçmium fuiſſe ſcribit, vt licetè magiſtratus petere poſſent. Et his omnibus igitur cõcludimus, quod Accurſius hoc loco ſcrupulum inicit, quaſi lex ambitus vetuerit honores & magiſtratus peti falſum id eſſe ex eo dignoſci poteſt, quod legem ambitus eos tantùm tenuiſſe conſtet, qui per pecuniam, aut malis artibus inuadere magiſtratus, & ad populi Romani honores obrepere conati eſſẽt, vt docet Alexander ab Alexandro lib. 5. c. 17. Genialiũ dierum. Noſtra hęc opinio etiam confirmari poſt, ex libro Quinti Ciceronis ad Marcum fratrem, qui inſcribitur, de petitione Conſulatus. Prehenſationes verò & blandam petitionum rationem minimè vnquã lex illa ſuſtulit, vide epiſtolam primam libr. 1. epiſtolarum ad Atticum. Hodie etiam hoc ſenſu accipi debet. *l. vn. ad leg. Iul. de ambit.* Cùm ait contra hanc legem, &c. Nam in municipiis & ciuitatibus cæteris excepta vrbe Roma ſententia eius legis etiam nunc viget, & vtilis interpretatio eſſe poteſt.

Ad tit. de Officio Præfecti Vigilum.

Malè Gloſſa putat Triumuiros ſic dictos, quod quilibet eorum tribus præerat, qui cuſtodiam ignis habebant. falſum enim illud eſt & videndum quinam fuerint. Triumuiratus nomen fuit magiſtratus Romani, quem tres Collegæ certæ functioni deputati pari poteſtate adminiſtrabãt, & puto Triumuiros dictos quod in iure noſtro trium tãtum potiſſimum fiat mentio. Monet alium, Capitalium, & Nocturnorum: & quinam fuerint hi Triumuiri ignorat Accurſius ob imperitiam hiſtoriæ. Hi fuerunt Triumuiri Capitales, quorum mentionẽ Pomponius facit *in l. 2. de orig. iur.* vt ex iure ipſo omnia quantum fieri poteſt repetamus. Hi & nòcturni dicebantur, Eorum Triumuirorũ munus ad Prçfectum Vigilum tranſlatum eſt cui rei, vt multis aliis antiquorum magiſtratuum mutationib. ac dignitatis & officiorum diminutionibus Auguſtus ſtuduit, re vera quo magis Reipublicæ ſtatum mutaret, & veterum inſtitutorum obliuionem induceret: & hæc de Præfectis Vigilum habeto, quæ Gloſſator noſter ignorauit.

Ad l. iij eiuſdem tit.

Mirè delirat Accurſius in Gloſſa ſuper verbo *ſpectabilis*, dum duos eſſe facit Præfectos Vigilum: vnum, ſcilicet, qui Cęſaris imperio conſtitutus eſt: & hunc dicit eſſe ſpectabilem. Alium Præfectum Vigilum conſtituit, quia præerat antiquo tempore excubiis nondum ſibi collata dignitate per Principem: & hunc dicit non fuiſſe magiſtratum: quæ omnia falſa ſunt, cùm reuera non niſi vnus ſit præfectus Vigilum, de quo Paulus hic, & Pomponius *in l. 2. de orig. iur. §. & hac omnia.* mentionem faciunt. De hoc Prefecto Vigilum vide pauca quędam quæ ſcribit Alexander ab Alexandro lib. 3. Genialium dierum cap. 16. non fuiſſe ei poteſtatem ſeuerius animaduertendi inter omnes conſtat *in l. vnic. C. eod. l. fin. D. hoc tit.* Quidam tamen non malè exiſtimant potuiſſe eum in ſeruos vſque ad mortem animaduertere. *arg. l. ſi infra. D. de cond. cau. da. cau. non ſec.* fatigant ſe nimium omnes interpretes, vt quærant quare merum imperium in omnes huic præfecto datum ſit, & inter cæteros magno negotio quærit Albericus hic, *& in l. illicitas. §. qui vniuerſas. de off. præſid.* nec potuit rationem veram afferre, nos dicemus veram rationem eſſe extra ordinem conſtitutum eum non tanquam magiſtratum cognoſcere, ſed per noctem, & tenebras ſecuritatem duntaxat præſtare, donec luxerit. *d. §. & hac omnia. l. 2. de origin. iur. & l. 3. hoc tit.* Ideo ſatis ſuperque permitti ei viſum eſt, ſi humiliores modo caſtigare poſſet iudicij forma non ſecuta, vt ego interpretor, eos ſcilicet, quos vel nocte deprehenderit, vel nocte non deprehenſos per lucem demum inueſtigauerit. Et hoc eſt quamobrem de ſolis furibus, effractoribus, & incendiariis cognoſcat. nam non alij magis per noctem delinquunt, & ciuitatis velut quietem conturbant.

In l. 9. ad ea verba, vbi decretum neceſſarium eſt per libellum id expedire Proconſul non poteſt, Accurſius delirare videtur. Nam multus eſt in interpretatione iſtius vocabuli *libellus*, quaſi in verbo abſtruſiſſimo, ac ne ſic quidem ſibi conſtat quadruplici expoſitione vix contentus, cum tamen ſenſus huius loci latinè ſcientibus omnibus planus ac dilucidus eſſe debeat. Libellus enim eſt quem vulgo requeſtam appellamus. Tranquillus in Auguſto libellum vocauit ſchedulam ſimplicem, qua poſtulata populares principibus exponere ſolent. Vnde à libellis dicti miniſtri, qui Principi in hoc negotio ſubſeruiunt.

Ad l. 6. eod. tit. de officio proconſulis & legati. ad hæc verba, Sed hoc genus mandati extraordinarium eſt.

Accurſius interpretatur genus illud mandati extraordinarium: ſpeciale ego potiùs vtilitatis cauſa receptum quàm ſtricto iure agnitum intelligi velim: nec hoc nouum eſt loquendi genus, nec inuſitatum. Eodem enim ſenſu proxima lege accipiendam puto extra ordinem ius dicere, & vbicunque extraordinariam animaduerſionem, aut pœnam imponi legimus.

l. ſin. de

l.fin.de furt. Sic etiam accipiendum arbitror quòd dicitur in *l. ordo.§.de pub.iud.* In exercitatione publicorum iudiciorũ hodie extra ordinem probari crimina, id eſt, vt ego interpretor, omiſſis antiquis ſolennibus & ſuperſtitioſis veterum iudiciorum ſcrupuloſitatibus, iudicia denique omnia hodie extraordinaria eſſe non alio intuitu dictum puto. *§.fin.Inſtit.de interdict.* ratio meæ interpretationis hæc eſt, quòd Legatus Proconſulis cauſas criminales audire poſſit hoc proconſulem magis ex conceſſione benigna habere, quàm ſtricto iure ciuili. *l.1.C. mand.ſti.*

Ad Titulum de Officio Proconſulis.

Cur in libris Caij Proconſulem, Accurſiani Prætorem interpretentur, quantúmque ea in re fallantur, ac de Caio nonnulla.

Non paruam illam vtilitatẽ ex his inſcriptionib. eſſe duxi, quod ſæpe dubitauerim, quid eſſet, quod multis Digeſt. locis, cùm de Prætoris edicto ageretur, Proconſulis mentio fieret, vt *tit. quod met. cau. l.1. quod met. cau. c.1.* dicitur: Ait Prætor, quod metus cauſa geſtum erit, ratum nõ habebo. Et nono, *l.metum. §.animaduertendum.eod.* Animaduertẽdum autem, quòd Prætor hoc edicto generaliter, & in rẽ loquitur. itẽ alibi. Sed xix. *l.quòd autem.eod. l.1.& 2.quod cum eo.* Scribit Caius, Quod autẽ in hæredem eatenus pollicetur actionem Proconſul, quatenus ad eum peruenerit: intelligendum eſt ad perpetuò dandam actionem pertinere. Sic ſub tit. quod cũ eo, c.1. omnia. Proconſul agit, vt qui contraxit, &c. at c.11. Ait Prætor in eum, qui emancipatus, &c. Et cùm animaduertiſſem ea capita, quib. Proconſulis mentio fieret, accepta eſſe ex Caij libris ad edictum prouinciale, intelligere viſus ſum, quid varietatem crearet. neque enim Accurſiani audiendi ſunt, qui Proconſulẽ Prætorem appellatũ putãt. *Accur. d.l.1. & d.l.quòd autem. & l.1.de al.iud.* Erat Procõſulis in Prouincia pleniſſima iuriſdictio, vt omniũ magiſtratuum vrbanorum partes ad eum pertinerẽt. *l.ſi in aliqua. in fi. & ſeq. de of. proc.* Itaque vt Prætor vrbanus Romæ, *l.2. §.eodem tempore. de orig. iu.* ſic in Conſulari prouincia Proconſul, in Prætoria Prætor edicta proponebant, quæ prouincialia appellabantur videre eiuſmodi edicta, licet apud Cic. in Verr. de quib. etiam in Proconſulatu ſuo ad Atticum ſcribit. Caius huiuſmodi prouinciale edictum duobus & triginta libris eſt interpretatus. vrbanum fortaſſe pluribus. Sed Iuſtiniani tempore duodecim extabant: quod illo libr. indice conſtat, in quo Politianus errauit, edictum publicum pro vrbico ſcribens. Illud ſc. prædici non oportet, non vt initio variaſſe Prætores & Procõſules in edictis, ſed edictis perpetuis vſos, quorum collectionem Saluius Iulianus ex Hadriani autoritate fecit: quod Budæ, & Alc. *Bud. l.2. de ſtat. ho. Alc. lib.2. c.20. 7. diſp. & rub. de ed.* præclarè manifeſta omnib. fecerũt: idq; etiã duabus conſtitutionib. *l.2.§.ſed quia diuina. de vet. iur. enuc. l.ſi quis ſeruum. C. de cond. indeb.* proditum reperi. Mirandum itaque non eſt, ſi Procõſul à Caio edicti author appelletur: ab Vlpia. verò Prætor, cùm alter vrbanum edictũ interpretetur, alter prouinciale: vt ex illorum capitum inſcriptionib. ab Haloandro editis cognoſcitur, niſi quod c.1. quod cũ eo, nõ lib.8. ſed 8. ſcribendum, itẽ 2. c. lib.29. non 8. Ita interpretari oportet c.1. de alienatione. 68. pro ſocio. 41. de hæreditatis petitione, atq; alia id genus. *l.1. de alie. mu. in cau. l.nemo. in fin. pro ſoc. l.ſi quo tempore. de tut. per l.ſi noxale. de nox. act. l.illud quæſitum. ad l. Aquil.* quę Haloander rectè Caio illis libris adſcripſit. Adde etiam ex his quorum inſcriptiones omiſit, c.11. de teſtamẽto militis. *l.2. de teſt. mil. l.2. de cur.* quod ita ſcriptum Florentię eſt. Caius lib.15. ad edictum prouinciale: De militis teſtamẽto, ideo ſeparatim Proconſul edicit, quod optimè nouit ex cõſtitutionibus principalibus propria atque ſingularia iura in teſtamento eorum obſeruari. Sed & aliis locis Proconſulis mẽtio fit non à Caio, ſed ab Vlpiano, aut Paulo, in libris de officio Proconſulis, vt cap.2. de curator. furioſo, & aliis dandis, quod ita ſcriptum eſt. Paulus lib.1. de officio Proconſulis. Sed & aliis dabit Proconſul curatores, qui rebus ſuis ſupereſſe non poſſunt vel dari iubebit. Itẽ 8. cap. *l.bonorum. eod.* Vlpianus lib.6. de officio Proconſulis: Bonorum ventris nomine curatorem dari oportet, eumq; rem ſaluam forè viri boni arbitratu ſatiſdare Procon-

ſul iubet. Vtrumque caput Haloãder Caio adſcribit. Sed quod de Caio diximus, non perpetuò, ſed magna ex parte verum eſſe reperietur. Vtitur enim nonnunquam is Prætoris appellatione, ſed rarò. Quod autem à Prætore in Prætoria prouincia edictum tum interpretaretur, aut id putandum eſt Tribonianum mutaſſe, vt cap.15. de noxalibus actionib. extremo, quod quiſque iuris, & primo teſtamenta quemadmodum aperiantur. *l. Prætor. de noxal. action. vlt. quòd quiſque iur. l.1. teſtam. quę. ap.* hoc eſt 18. libro eſt ad edictum prouinciale. Sed ſub eodem titulo, cap.7. quod ex eo ipſo libro eſt, Proconſulis mentio fit: quod facit vt exiſtimam, id aut dedita opera ab Iuſtiniani miniſtris, aut caſu à librariis mutatum. Et quoniam tam multa de Caij libris ſcribimus, quærendum videtur, quis hic Caius fuerit; quod adhuc in controuerſia eſt. Sunt enim qui à Pomponio. *l.2.§.Seruius. de orig. iur.* in Seruij Sulpitij diſcipulis Titũ Caium appellatum eſſe credant, aut Caium ſolum. Sunt qui Iuſtiniani familiarem credant, propterea quod is ſuum appellet, initio Inſtitutionum: & lib.4. tit. de publicis iudiciis. *§. quæ in proœm. Inſt. §.item lex Cornelia. de pub. iud. & in proœm. D.§. & antea.* Sunt qui Caium Noſtrum appellatum arbitrentur, vt à Iuſtiniano illic, & à Pomponio quodam loco appellatur. *l.cum ſeruus. de ſtip. ſer.* quod neſcio quàm verum ſit: mihi quidem aliquando probatur, C. Caſſium eo nomine intelligi, à quo Caſſianorum ſchola Pomponio & Plinio. Nam exiſtimabã, vt dicitur cap.28. *l.ſi hæreditas. de ſtatuliber.* de eo quod Iauolenus ſcripſit lib.6. ex Caſſio: Statuliber antequam conditio libertatis obtigerit, ſi quid comparaſſet, peculio legato non ceſſurum, in libris Caij Caſſij ſcriptum eſt. Sic cap. 52. *l. ſi quis legata. de cond. & dem.* quod ex libr. 2. Iauoleni ex Caſſio eſt, commentaria Caij, & c.78. *l.ſi alieni. de ſol.* de ſolutionib. quod ex vndecimo eſt, libri Caij intelligẽdi ſunt Caij Caſſij eſſe, ex quo Iauolenus quindecim libros ſcripſit. Poſtea verò cùm reperiſſem à Caio Caſſium ipſum & Sabinum referri, *l.adeo. §.cùm quis. de acqui. rer. dom.* illic quidem Iauoleni capitib. credidi Caſſium ſignificatum, cæteris locis non item. Hoc ipſum aduerſus eos facit, qui Sulpitij diſcipulum arbitrantur. Sed & illud, quod ad Senatuſcon. Tertyllianum & Orphitianum ſcripſiſſe dicitur, vt ex inſcriptionib.8. & 9. capitib. ad Senatuſcon. Tertyllianum. *l.in ſuſpenſo. l.ſacratiſſimi. ad Senatuſcon. Tertyllianum.* apparet quæ ſenatuſconſulta multò pòſt Sulpitiana tempora lata fuerunt: alterum Hadriani, *in prin. Inſt. de S.C. Tertyllian.* Diui Marci alterum tempore. Qui verò Iuſtiniani familiarem exiſtimant, à Pomponio refellũtur. Sed & ea cõſtitutione, quę lib.1. Cod. Theodoſiani extat, ſub titulo de reſponſis prudentum. *l. vn. reſpon. prud. in Cod. Theod.* Quemadmodum arbitror eum non multo tempore poſt Saluij Iuliani ætatem fuiſſe, quo & Sextus ille Pomponius fuit. Hæc de Caio, cuius extant Inſtitutionum libri duo breuiores, vt arbitror, quàm ab eo ſcripti ſunt: ſed qui multum ad Iuſtiniani Inſtitut. conducant.

Hæc ex Doctiſſimi viri Antonij Auguſtini emendationum lib.vij. deſcripta ſunt, vbi copioſius hac de re ſcripſit, ſufficit locum indicaſſe.

Ad l.nec quicquam.eod.tit.

Quid ſint apud Vlpian. de offic. procon. litium Concinnatores, Redemptoreſve, quod Accurſius non intellexit.

Proconſulem circa aduocatos, patientem eſſe oportet: ſed cum ingenio inquit Vlpian. *l. nec quicquam. §. circa. ff. de offic. procon.* ne cõtemptibilis eſſe videatur: nec adeò diſſimulare, ſi quos cauſarum concinnatores vel redemptores deprehendat, eóſque ſolos pati poſtulare, quibus per edictũ poſtulare permittitur. Cùm eſſemus aliquando in circulo Iuriſperitorum, à quodam notæ facundiæ viro, qui dicebat nec Accurſium, nec cæteros Interpretes id rectè explicaſſe, quæſitum eſt: quis eſſet concinnator litium, & quis redemptor, de quib. hic mentio fit, cúmque ille reſpondere tunctaretur, incertúſq; animo fluctuaret, dixi: cauſarum concinnatorem, eum, ni fallor, ab Vlp. appellatum, qui lites cauillis reprobis, in longum protrahere molitur, alio nomine vitilitigator dictus, quaſi vitioſus litigator. Eſt enim cõcinnare, aptè cõponere, fucatiſque, & confictis mendaciis, rem perpolire. Redemptorem verò eum dici, qui quotidianas lites mercatur. aut qui de parte litis paciſcitur. *l.ſi remunerãdi. §.Mariꝰ. D. mand. l.ſi contra. & l.per diuer-*

ſat.C.illo tit. Cuiuſmodi delicta, proconſulem diſſimulare non oportet, neque pati poſtulare. *d.§.circa.* Nã & huiuſmodi officia, non ſine reprehenſione ſuſcipi, Imp. prodidit. *l.litem. C. de procur.* Nec me fugit redemptorem cũ propriè dici, qui certo pretio, ſuiſque ſumptibus, conducit aliquod opus faciendum. *l.redemptores. D.de rei vin. l.cuicunque.§.Labeo.D.de inſti.act.l.cum in plures.§.leg.D.loca.* qui antiqua conuſetudine, vt Feſtus ait, non prius pecunias accipiebat, quàm vniuerſum, quod faciendum conduxerat, effeciſſet. De quo Pap. & Vlp. reſponderunt. *l.1.D.in quib.cau. pig.tac.contrah.l. ſi ventri. §.1. D.de priu. cre.* priuilegiũ quod creditor habet, qui ob reſtitutionẽ ædificiorum credidit, ad eum quoque pertinere, qui redemptori, mandante domino, nummos ſubminiſtrauit. Appellauerunt præterea maiores noſtri publicanos, quos nos Fermerios vulgò dicimus, redẽptores. *l.in honoribus.§.non alius.D.de vac.& excu.mun.* quoniam vectigalia reliquóſque pop.Rom. reditus, certo conſtituto pretio, redimendos exigebant.

Eodem titulo.

In l.7.hoc tit. ad illam ſententiam, quæ extat in fin.l.cũ pleniſſimam iuriſdictionẽ Proconſul habeat, omnium partęs qui Romæ vel quaſi magiſtratus, vel extra ordinem ius dicunt ad ipſum pertinent malè Accurſius excipiendum putat Conſulem & Præfectum Prætorio quaſi Cõſul maiorem Romæ poteſtatem haberet, quam Proconſul in prouincia: cùm tamen nullus magiſtratus iniuſſu Senatus intra vrbem ſtatuere de capite ciuis Romani præter Dictatorem poſſit, à quo non erat prouocatio.

Ad tit.xviij.Pandectarum, de officio Præſidis ad l.Illicitas.§.Veritas.

Non vſquequaque verum eſſe arbitror quòd Accur. hinc elicere conatus non debere eũ qui iuriſdictioni præeſt ſecundùm conſcientiam & religionem ſuam iudicare, ſed ſecũdùm allegata & probata duntaxat. Id enim non rectè elici ex hoc loco puto: fuit enim alia mens Iuriſcõſulti hoc loco, quàm talem quęſtionem diiudicare, vt Oldendorp. iampridem doctiſſimè animaduertit in ſuis variis lectionibus. de hac autem q. magnam antiquitus fuiſſe controuerſiam Aulus Gel. oſtendit lib.14.Noct.Attic.c.11. Decidamus igitur hãc q. hoc modo, ſi hodie reuocata antiqua conſuetudine, iurare debent iudices, ſe quod iuſtius exiſtimauerint ſtatuturos. *l.rem nõ nouam. Authen.ſeq.C.de iudic.* Iam planum eſt contra Accur. nõ poſſe iudicem contra ea quæ ipſe nouit iudicare: ego quemlibet iudicem id facere debere exiſtimo, vt iuret ſibi non liquere. Nam iudicandi neceſſitate etiam hodie, hoc dato iureiurando, eum ſolui apparet, niſi ex integro ſibi indulgeatur tẽpus quo melius cognoſcere poſſit. *l.ſi de meis.§.fin.de arb.l.Pomp.de re iud.* Meque enim hoc caſu teneb itur omnino abſoluere, vt Accur. putauit. *d.ll.& arg.§.commodum.Inſt.de interd.*

Ad l.x.eod.tit.

Annotat hic Accur. quamuis generaliter tradatur pręſidem in prouincia ſua agere omnia quæ omnes Romæ magiſtratus poſſunt: non tamen permitti ei in inſulam deportare: quid tamen Prefecto vrbis facere licet ex ſpeciali indulto. Id enim epiſtola diui Seueri ad Fabium Silonẽ continebatur. *l.inter pœnas.D.de interd.& releg.* Huius rei rationem illam eſſe putat, quod in generali conceſſione & tranſlatione facultatum non veniat ſpeciale priuilegium quod quis habuit. Ego Aduerſus Accur. an veriſimiliter princeps tale priuilegium conceſſurus fuerit. Diſpiciẽdum puto *arg.l.obligatione.de pig.* Quòd autem ad hunc locũ attinet, ne lege vlla hoc cautum fuiſſe exiſtimo, vt exæquatis priuilegiis ac poteſtate præſides haberent tãtam facultatem in prouinciis quãtam in vrbe magiſtratus nec hoc expreſſum eſſe puto legib. de hac materia loquentib. hic, *& l.ſi aliquals.§.fi.& l.ſeq.ſ.de offic.procon.* ſeſt illud duntaxat in illis legib. expreſſum eſt, Nihil eſſe in prouincia, quòd nõ per pręſidem expediatur. Quare cùm Præfectus Prætorio legem condere poſſit. *l.formam. C.de offi.praf.prat.* nec à ſententiis eius appelletur, cùm Conſules xij. faſcibus vtantur: alij alia inſignia habeant nemo captatis verbis hæc eadem præſidibus competere rectè dixerit. Quippe ſine his adminiſtrare & regere prouincias rectè poſſunt. Sontes quoque meritis pœnis, & citra deportationis miſeriã poſſe affici nemo dubitat, *l.capitalium.* *cum ſeq.ſ.de pœn.*

Ad l.xviij.eiuſdem tit.

Quòd Accurſ. huic legi ſubiicit, videri hodie præſidẽ voti ſoluendi cauſa etiam abnoctare poſſe, quòd generaliter in ſacris literis ſcriptũ ſit, Vouete & reddite Domino Deo veſtro. Sacras autem literas in his quæ ad religionem pertinent leges noſtras ſequi nõ dedignantur, inquit ille, *Aut.vt cle.apud proepi.§.fi.* Equidem non arbitror admittendum eſſe, præſertim ſi votum poſteà ſuſceptum eſt, quàm prouinciam regendam acceperit. Nõ enim poſſe anterius ſuſceptæ obligationi, nec per votum quidem pręiudicare. *arg.not.per Hoſt.in ſum.ext.de vot.§.quis vouere poſſit.ver.ſed nunquid.* At ne id quidem arbitror, etſi antea voluiſſe ſe dicat tali commento rectè eum ſe excuſaturum: cùm non ideo minus principem conſulere potuerit, vel ſolutionis voti dilationem à Pontifice impetrare. *c.cum eſt voti, extr. de vot.* Dominus noſter Ieſus Chriſtus ea quæ ſunt Cæſaris, Cæſari reddi vult, nec ad ſoluendam veniſſe ſe, ſed ad implendam legem profeſſus eſt. Quare ex his concludo aduerſus Accur. nihil exemplo pernicioſum ſub prætextu religionis permitti debebere.

Ad l.17.eiuſd.tit.

Quicquid Accurſ. contradicat *in l.fin.ſ.tit.11.* probatur hîc proconſulem poſtquam ei ſucceſſum eſt in prouincia non habere volũtariam iuriſdict. quamuis inſignia imperij retineat.

Ad l.20.eiuſ.tit.

Non rectè videtur mihi Iac.Butr. hoc reſponſum inducere aduerſus donationem vrbis Rom.Pont.max. à Conſtãtino factam: & hæc mea ratio, quòd Conſtãtinus donabat vrb.Rom. abdicabat à ſe imperium, ſed vnius vrbis ditionem duntaxat, quæ particularis alienatio, ſaluo in cęteris vrbib. & prouinciis Rom.imp. cur fieri non potuerit? non ſecus, ac ſi quælibet alia vrbs ab Imperatore donata decederet. Nam & ratio ſupraſcripta in hac donatione ceſſat, cum imperium in ſuſpenſo nõ remanſerit, ſed in Rom.Pont. illico tranſlatum fuerit. Enimuerò cùm quæritur an Imperator res ad Rom.imp. pertinẽtes alienare poſſit de rebus ſoli expedita eſt quęſtio, *l.cũ multi.vbi not.omnes.C.de bon.quæ lib.* poſſe ſc. Imperatorem eas in quẽ velit conferre. Sic denique Imp. Iuſtinian. Conſtãtinop. & aliis eccleſiis per multas poſſeſſiones & prædia donauit. Sic poſt eum & ante eum alij fecerunt. Sed & ſi regno aliquo iure belli potitus ſit non videtur prohibere id alienare antequam in prouinciæ formam redactum ſit. Nam Aug.Cæſ. hoc interdũ feciſſe legimus, vt eſt apud Suet. in Aug.c.48. Cæterùm ſi ditionis antiquę pop.Rom. prouincias, aut ciuitates alteri ſubiicere velit, vt Imp. Conſtantin. vrbem ipſam Syluestro Pap. donaſſe dicitur: cuius donationis exemplũ verum an falſum Alb. refert *l.1.D.de of.praf.vrb.* Non putat Iac.Bu. Imp. hoc facere licuiſſe arg. huius reſp. Debuiſſe enim ſi imperij, vel partis alicuius adminiſtrandæ eum pœnitebat pop.Rom. à quo acceperat id reſtituere, aut illius quaſi vacuam & deſertam poſſeſſionẽ relinquere. Ego ad ea quæ ſ. dixi, illud conſiderandum arbitror, Non ex toto ſimilem hac in re Præſidis & Imperatoris cauſam eſſe, pręſidem enim præfinitam & quaſi precariam poteſtatem habere, prouinciam vt regat atque adminiſtret: res verò principis aut fiſci ne attingat quidem. *l.nec quicquam.in prin.de of.procon.* At Imp. propriam & perpetuam atque vt videtur infinitam poteſtatem habet, quantam ſc. vniuerſus populus. Non dubium autem eſt, quin populus tale aliquid facere potuerit. Hodie ſanè non viderentur Imp. citra periurij reatum quicquam ex pertinẽtib. ad imperium alienare poſſe, cùm id nunquam ſe facturos electi ſtatim iurare & conceptis verbis obligare ſe ſoleant.

Eodem titulo.

Inexcuſabili errore labuntur quidam interpretes, qui pręſides prouincię eſſe putãt, quos Balliuos & Seneſchalos in Gallia dicimus: cùm hi nõ habeant ſummam in Balliuatu iuriſdictionem aut authoritatẽ, ea potius apud ſupremũ parlamenti Senatus curiam reſidente. Cùm tamen prouinciarum pręſides in decretis ſibi prouinciis maius imperium haberent omnib. poſt principem. *l.ſi in aliquam. §.ſi cum.ſ.tit.prox.l.ex omnibus.l.omnia.hoc tit.*

Malè Accurſ. nomini Præſidis putat addendum prouinciæ.

Miror

Miror admodum hos titulos nunquã in ſcholis prælegi, cum bona pars ſit iuris Romani, ego puto id fieri ob ignorationẽ hiſtoriæ, cùm hæc pars ſine hiſtoriæ cognitione nullo modo intelligi poſſit. Vnde obſerua in hos titulos pauca admodum ſcripſiſſe Accur. ob eam cauſam, ſc. & ſępius ipſe in Cod. vt de officiò præfecti vrbi ait, Hic tit. vel hæc lex nõ legatur. Quare non legitur Accurſi? An quia lex noua vetat minime quidem.

Ad §. Qui vniuerſas. l. vj eod. tit.

Ex his quæ hoc §. proponuntur manifeſtè conſtat (ſi modo recta fiat interpretatio) Lotharij opin. quàm Alc. lib. 11. Parad. c. 6. probat verã non eſſe, dum merum imperium ſoli principi competere exiſtimat. Quinimo ſecundum Alonis ſentẽtiam quam communiter ferè omnes hactenus ſequuti ſunt etiam quibuſdã magiſtratibus merum imperium competere, & eorum proprium eſſe credimus. *argu. l. cognitio. §. cum propriam. de of. eius cui mand. eſt iur.* In qua lege dicitur cum propriã iuriſdictionem legatis tuis dederis. Conſequens eſt, inquit Iuriſc. vt etiam de ſuſpectis tutorib. poſſint cognoſcere. Idem etiam probare poſſunt *arg. l. more. de iur. om. iud.* vbi dicitur; More maiorum ita comparatum eſſe, vt is demum iuriſdictionem mandare poſſit, qui eam ſuo iure non alieno beneficio habet, & licet proprium eſſe credamus permoti authoritatibus iſtarum legum, nihilominus tamen ſpecialiter tributum exiſtimamus. Enimuerò quatenus magiſtratuum creandorum cura ad principem ſpectat, hactenus ab eo magiſtratum accipiendo etiam imperium & illius exercitationem accipere videntur. Hoc vno intuitu Lotharij opinio defendi poteſt. Aliter haudquaquam eam veram eſſe arbitror.

Ad l. Illicitas. §. Veritas. eod. tit.

Ex actis contra conſcientiam an iudicem iudicare oporteat, & quo ſenſu §. veritas accipiendus ſit, contra interpretum opinionem.
Iudex an ex conſcientia contra acta iudicet.
Princeps poteſt ſequi conſcientiam.
Notorium non eget probatione.
Sententia iniuſta non exequenda.
Noua opinio.
Conſcientia quid.
Veritatis magna vis.
Iudicia veritati ſeruiunt.
Iudicium non in teſtimoniis, ſed in ſapientia iudicis conſiſtit.
No. ſenſ. §. veritas.
Explicatus locus Geneſ.
N. L.

Et legiſtæ, & canoniſtæ conſentiunt, debere iudicem ex actis, cõſcientia propria, & rei veritate propoſita iudicare. *l. illicitas. §. veritas. de of. preſi. c. paſtoralis. §. quia vero. de offic. del. gl. plenè & Scriptores in c. 1. de of. ord.* Idque potiſſimũ, Dei Opt. Max. exẽmplo addecti: cuius oculis tametſi nuda omnia ſint, & aperta, turpiſſima tamen, nec referenda, Sodomæ flagitia, nõ ante iudicare voluit, quàm manifeſtè cognouiſſet, eſſe vera, quæ iactabãtur. vnde *Gen.* 18. Deſcendam (dixit Dominus) & videbo, vtrum clamorem qui venit ad me, opere cõpleuerint. Aliquot caſus doctores excipiũt, tres præſertim. Primus, cùm qui iudicat; princeps eſt: aut alius iudex, legibus ſolutus: veluti, præfectus prætorio *l. normam. C. de of. præfe. præt. Bart. in l. 1. C. vt quæ deſ. aduoc.* Alter, cùm iudicis cõſcientia, à notorio informata eſſet: *gl. in c. fi. 15. q. 5.* cùm enim notoriũ, probatione non egeat. *l. ſi verò. §. qui pro rei. D. qui ſat. cog. l. emptorem. D. de act. empt.* ſolóque onere probandi, partem grauet. *gl. in clem. appellanti. de appel.* perinde eſt, ac ſi plenè probatũ coram iudice fuiſſet. Quod & interpretes proſequuntur abundè *in l. ea quidem. C. de accuſ. & in c. veſtra. & c. fi. de cohab. cle. & mul.* verum nec eo caſu ſatis putant notorium allegari, niſi de illo iudici, vt iudici, ex actis appareat. *Cyn. Bal. & cæteri in d. l. ea quidem. Bal. in auth. qui ſemel. C. quo & quand. iud.* Tertius eſt, negotium criminale, quòd nonnulli excipiunt, aut ſaltem eius executionem, quam nunquam iudex facere debet, qui ſcit reum iniuſtè damnatum. Quod inquit Inn. *in d. §. quia verò.* puto veriſſimum: licèt cęteri contradicant. Sequuntur Ang. & Im. *in l. à diuo Pio in princ. D. de re iud.* Ante quos, ſic primùm cauſam criminalem à ciuili ſeiunxit, vt in hoc acta, in illo, conſcientiã ſequatur iudex. Ioan. An. *in add. ad Spec. tit. de diſp. & alleg. aduoc. §. fi.* nec deſunt, qui vbique dicãt principem adiuuandũ: vt quod ſibi reſponſum fuerit, ſine periculo iudex exequatur. *§. fi. de iud. coll.* 6. Ego verò, nullo caſu, ex actis contra conſcientiam, hoc eſt certiſſimam conſcientiam, eius rei, quæ in animo noſtro verſatur, iudicandum cenſeo. Alioqui in gehennam meritò coniicerẽmur: vt eſt è plurib. Euangelij locis perſpicuum. Et veritati ex diametro contradiceremus, cõtra præceptum Domini, Eccl. 4. Qui veritatis tantam eſſe vim voluit, vt præ rebus omnibus fortior eſſet, & præualeret. 3. Eſdr. 4. & *c. conſuetudo. 8. diſt.* quam qui ſpernunt, Deum vtique produnt. *c. abiit. 11. q. 3.* Nec leges diuerſum conſtituiſſe autumno, quæ propter veritatẽ, vt illuceſceret, iudiciorum ſolennia inſtituerunt: non, vt ſeruiret iudiciis veritas. Nec item iniquitatis, & iniuriæ autores eſſe volunt. *l. meminerint. C. vn. vi. c. veniens. de iur.* Quid autẽ ab æquitate, & omni animi rectitudine alienũ, ne dicã perniciosum excogitari poteſt, quàm innocentis condemnatio, & nocentis abſolutio. *l. abſentem. ff. de pœn.* Huc pertinet, quòd Vlp. nõ ſemel totum negotium ad propriam iudicis conſcientiã, hoc eſt, ad eius oculos retulit. *l. 2. §. fi. D. de fer. l. ſi irruptione. §. fi. D. fi. reg.* Et quod Calliſtr. ſcripſit, debere iudicem ex animi ſententia æſtimare, quanta ſit fides teſtib. adhibenda, quidque credendum probationibus. *l. 3. §. 1. & §. eiuſdẽ. D. de teſt.* Proinde Cic. pro M. Fonteio, in ſapiẽtia, & conſilio iudicis oſtendens, non in teſtimoniis, conſtitutam iudicandi æquitatem, ea potiſſimum ratione vtitur, quod ſi ſecundum teſtes, rationes, aliave inſtrumenta producta, ſine dubitatione iudicandum foret, ſapiente & probo iudice, non opus eſſet: nihil etiã eſſet, cur alius alio iudice melior exiſtimaretur. Quid eſt enim, inquit, vbi elucere poſſit prudẽtia? vbi diſcerni ſtultus auditor, & credulus à religioſo, & ſapienti iudice? nimirũ illud, in quo ea quæ dicuntur à teſtibus, coniecturã, & cogitatione trahuntur, quanta authoritate, quanta animi æquitate, quanto pudore, quanta fide, quanta religione, quanto ſtudio exiſtimationis bonæ, quanta cura, quanto timore dicantur: & reliqua, quæ ſequuntur. Huic autem noſtræ ſententiæ non inprimis oberit. *d. §. veritas.* in quo iacta ſunt cõmunis opinionis fundamẽta. Nam Vlp. illic vult, præſidem prouinciæ ſequi fidem eorũ quæ probabuntur, ne dolo & errore geſtorum vitietur veritas. Per contrarium igitur, ſequendas probationes negat, vbi per eas, negotij veritas obumbraretur. Quo fit, vt is tex. aperte ſententiam noſtrã confirmet, vt ei officiat tantum abeſt. Quod autem interpretes, ex lib. Gen. referunt. aliam interpretationem accipit. Neque enim eo exemplo Deus omnes homines monere voluit, vt actorũ perfidiam, & mendacia potius quàm rei veritatem ſectarentur: ſed quemadmodum Euariſtius papa dicebat, vt nobis exemplum daret, ne præcipites in diſcutiendis & iudicandis negotiis eſſemus: & ne mala proximorum, prius quiſquã præſumat credere, quàm probare, & ita ne temerè, indiligẽterque probata, indiſcuſſa, quoquo modo. iudicemus. *c. Deus omnipotens. 2. q. 1.* Malim igitur in tanta rerum varietate, & inconſtãtia iudicem more maiorum, iudicãdi munere abſolui, ſi ſibi N. L. id eſt, non liquere, iurauerit, cum meritiſſimè dubitare poſſit, quid agere debeat, infirmatis per conſcientiã ſuam probationibus. Quod & Aul. Gel. in caſu minus dubio feciſſe, cum à prætoribus in iudices lectus eſſet, ex lib. 14. 2. ſuarum Attic. Noct. conſtat.

Ad tit. de Officio Præfecti Auguſtalis.

Neceſſe eſt hiſtoriam narrare, quomodo hic Præfectus Auguſtalis conſtitutus fuerit, quam Accurſius ignorauit. Obſerua igitur tempus quo Auguſtus Marco Antonio, & Cleopatra Ægypti Regina fœliciſſimè deuictis, Ægypto potiretur: eo enim tempore præfectum illinc mittẽdum Auguſtus Auguſtalem ſuo nomine appellari voluit. *l. 1. & 2. C. de offic. præf. Aug. l. 1. C. de priuat. carc. l. quicunque. C. de decur. lib. x.* ſub quo præfecto Iuridicum eſſe volebat, qui Alexãdriæ agens iuri dicundo potiſſimũ præeſſet. *l. 1. & 2. D. de offic. iurid. Alexand. in fi.* Dediſſe hunc iuridicũ Alexandrinis Caium Cæſarem, ſignificat Spartianus in Seuero his verbis. Deinde Alexandrinis ius Bulẽtarum dedit, qui ſine publico conſilio, ita vt ſub regibus ante viuebant vno iudice contenti, quem Cæſar dediſſet, quo loco Egnatius non ſat rectè, meo iudicio, Bulentas ſeruatores interpretatur. Magis enim proprium erat Decuriones interpretari: Latinè enim ordinem ipſum Decurionum Bulem & Bulentas Decuriones dicimus, vt ex Plinij ad Traianum epiſtolis facilè dignoſci poteſt.

Ad tit.xix.de offic.Procur.Cæſ.vel rationalis.

Vbi Iuriſconſultus in hac l.1.dicit,Si rem Cæſaris procurator eius quaſi rem propriam tradat, nõ puto (inquit Iuriſconſultus)eum dominium transferre. Accurſius ad verbum rem propriam addit ſcilicet procuratoris,addendum fuiſſet. Sciens nihilominus Cæſaris eſſe,qua in re facilè eſt intelligere quantum ab Accurſij cæterorũmque interpretatione diſſentiamus: aliqua dicamus de procuratore Cæſaris, quæ Accurſius prætermittit: multum tamẽ conducunt ad huius tituli intelligentiam, ac primum notemus procuratorem Cæſaris dici etiam Rationalem & Comitem rerum priuatarum ſacri palatij ſacrique patrimonij. *toto tit.C.de offic.com.rer. priuat.ſacri palatij ſacri patrimonij.* Appellatur idem procurator,& fiſcus,& diſpenſator.& actor rerum Cæſaris.*l.7.C.ſi aduerſus fiſc.l.ſi fiſcus. D.de iure fiſci.* Ipſi procuratores Cæſaris quandoque prouinciam regendam accipiebant, atque hi procuratores vice-præſidum agentes in iure appellantur. *l.1.C.de ped.iudic.l.3. C.vbi cauſæ fiſc.*

Ad l.ii.

Eo loco huius.l.2.hæredis enim inſtituti in adeũdis vel repudiandis huiuſmodi hæreditatibus voluntas exploranda eſt. Non deſunt qui hæc verba vel repudiandis deeſſe putent, & hæc eorum ratio, quod arbitrentur in hæreditatis repudiatione,quæ ſoluendo non eſt minimè implorandam hæredis ſcripti volũtatem. Quibus ego non aſſentior ſiquidem communi licet æſtimatione iudicetur hæreditas non ſoluendo,poteſt tamen probabili aliqua affectione duci ſcriptus hæres, quo carius longè & pretioſius hæreditatem æſtimabit, putà quia res hæreditariæ maiorum ſuorum fuerunt.*l.ſi in emptionem. D.de min.l.eas qua.C.de admin.tut.* Eſt igitur hæc bona ratio,in qua miror cæteros hallucinatos eſſe.Heredis enim inſtituti in adeundis, vel repudiandis huiuſmodi hæreditatib.voluntas exploranda eſt.Quid enim apertius dici poteſt, quam vt Conſulatur Imperator qui inſtitutus eſt.

Ad l.iij.eod.tit.

Ridiculi planè ſunt Interpretes, qui in l.3.putant eandem cum dicto à Calliſtrato proferri rationem quaſi verò idem ſit pœna,quod deportatio & pœnę verbum non latius multo pateat.Rectè igitur à genere ducit argumentum Iuriſc.Procuratores nimirum Cæſaris non habere ius deportandi,quia pœnę conſtituendæ ius non habent, quippe deportatio ſpecies eſt pœnæ,à quo autem remouetur genus,conſequens eſt quamlibet ſpeciem remoueri *l.ſi quid.§.1.ff.de leg.3.* In hac ead. l. hæc verba huius pœnæ conſtituendæ ius non habent, malè interpretatus eſt Accur. Pœnæ conſtituendæ ius accipere hoc loco oportet pro facultate inſulæ aſſignandæ. Id enim hoc loco ſignificat pœnã conſtituere.*arg.l.1.in pr.ĩ. quan.ap.ſit.* alioquin idẽ fruſtra repetere videretur I.C.Accur. enim propterea interpretatus eſt hæc verba (quia pœnæ conſtituendæ ius non habent)id ſignificare,quia derogatum hoc eis eſt.Sed violenta eſt hæc interpretatio. Itaq; meliùs conuenit quod nos,cum Ant.Vac.in expoſitionib.ſuis locorũ obſcuriorum, exiſtimamus, vt ius conſtituendę pœnæ accipiamus pro facultate inſulæ aſſignandæ. Nam inſulam aſſignare nec præfectus quidem vrbis poteſt quamuis deportandi ius ei conceſſum ſit.Sed vt à Principe aſſignetur expectare debet.*l.1.§.relegãdi.ĩ.de of.præf.vrb.*ex his omnibus quæ diximus manifeſtè apparet generaliſſimam eſſe hãc rationem, atque omnino latiorem,quàm ſi dixiſſet hoc modo.Quia ius deportandi non habet.

Ad tit.xx.lib.j.Pandect.de Officio iuridici.

Quis fuerit hic Iuridicus Alexandriæ Accur.hic non exponit,nos aliquid de eo diximus ad tit.de of.præſe.Aug. nam vt ibi diximus ſub pręfecto Auguſto Iuridicus eſſe debebat.huic enim Iuridico etſi qui alij per Ægyptum antea Iudices conſtituti erant,Præfectum Auguſtalem quodammodo ſuperintendiſſe puto. Et quia nunquam antea in prouinciæ formã Ægyptus redacta erat maioris dignitatis, hi iudices habiti erant, quàm vt Præfectus ex toto ſubiectos eos haberet: erant enim omnes Equeſtris ordinis,ex quo ordine & Pręfectus ipſe erat. vnde effectum vt eorum delicta examinandi, & ſuper his quæ comperiſſet duntaxat referendi, non etiam amouendi, vel puniẽdi eos Præfectus Auguſtalis poteſtatem nactus ſit. *l.2.C.de of.præf.Aug.* Quãuis pręfecti alij,vt putà Orientis, aut Illyrici plenam cognitionem de ordinariis iudicib. ſub ſe conſtitutis habeant.*l.pen.C.de of.præf.præt.Ori.* Atque huius conſuetudinis ſpecialis ratio hæc fuit,quam diximus. Quicquid Accur.& cæteri commententur,*gl.in l.2.C.de offic.præfect.Aug.& Lollictas.§.qui vniuerſas.ĩ.de offic.præſid.*

Ad tit.de offic.eius cui mand.eſt iur.ad l.j.

Nullo modo placet noua ratio,quam Alc.cõminiſcitur,cur merum Imperiũ transferri non poſſit,lib.2.Paradox.c.6.in fi. quod Magiſtratus,inquit,nudum Imperij vſum habeãt: & ob id alium rurſus in ea re vſuariũ conſtituere non poſſunt,quod ea facultas vſuario iure denegata fuerit Iuſtiniano authore *in Inſt.de vſu & hab.*& hæc eſt ratio Alc.quę ſanè licet veriſimilis videtur,vera tamen non eſt. Quid enim hoc eſt Imperium vſus,conceſſum eſſe dicere,ac nõ potius oneri,ac labori, præſertim in perſona magiſtratuum?& hæc eſt mea ratio,quare id improbem:quia omnib.manifeſtum eſt vtentis emolumento, aut voluptati vſum ſeruire, Imperium verò alienis commodis & ſecuritati potius conſulere,atque inuigilare, quàm propriæ commoditati. Itaque reiecta ratione Alc.eam rationem fuiſſe arbitror,quod legibus,Senatuſconſultis, & principum Cõſtitutionibus grauiſſima quæque ſtatuebantur, quæque ad vnguem obſeruari expediret.

Eodem titulo.

Nobis reiicienda eſt omnino quædam opin. Interpretum. vulgo enim apud eos receptũ eſt inter Iudicem datũ, & eum cui mandata eſt iuriſdictio, nihil intereſſe:quæ opin.falſa eſt. Cùm veterum Iuris authorum dictis nullo modo conueniat. Nam primum Iudex datus,Iudicẽ non dat.*l.à iudice. C.de iud.* dat autem is cui mandata eſt iuriſdictio. *l.cum prætor. eod.titul.* Item,Is cui mandatur Iuriſdictio, locum tenet eius qui mandat:eiúſque partib.fungitur.*l.ſolet.hoc tit.*proinde in eum non modò Iuriſdictio transfertur,ſed omne Imperium cohærens Iuriſdictioni. Iudex datus nec iuriſdictionem vllam, nec Imperium habet, ſed cognitionem tantùm, ac iudicationem. *l. à iudice.C.de iudic.l.aut prætor.de re iud.*

Ad §.vlt.l.j.

Rectè ſunt accipienda hæc verba vltima huius l. quæ ſic ſe habent. Quare nemo dicit animaduerſionem legatũ Proconſulis habere mandata iuriſdictione.Quare ſc.merũ Imperium tranſire non potuit,ob id non habẽt animaduerſionem: quod idcirco admonendum putaui, quia videntur omnes Interpretes:qui ad hanc vſque diem ſcripſerũt,ex his verbis argumentũ ſumere,vt dicant, merum Imperiũ verſari in quacunq; publici iudicij quęſtione,exercenda:quia ſc.ſuperiore §.de exercitatione publicorũ iudiciorũ Papin. loquutus erat, & poſtea ſtatim loquitur de mero Imperio.Nullo enim modo hęc ſententia vera eſt, niſi de præſenti cruciatu, atq; animaduerſione corporali ex pœna criminis irroganda tractetur. In his publicis iudiciis merum Imperiũ non rectè exerceri dicas, vt ego vel aduerſus omnes ſentio.

Ad §.Et ideo videntur errare magiſtratus.ead.l.j.

Malè Accur.& plerique alij crediderũt in hoc §.videri Papinia.ſignificare iuriſdictionis appellationẽ generalem eſſe, atque etiam Imperium cõtinere: quod ego minimè,verũ puto.Nam Iuriſdictionis nomen in cauſis controuerſiiſque ciuilib.propria ſignificatione vſurpari video,à iure dicũdo:quam loquendi formulam de criminaliũ iudiciorum quæſtionibus vſitatam nõ inuenimus,niſi raro, atq; impropriè, vel abuſiuè, vt Doct.noſtrorum verbis vtar:vt cum Pomp.ĩ.*l.2.§.& quia. de orig.iur.*dixit Cõſuli non fuiſſe permiſſum, vt iniuſſu populi de capite ciuis Romani ius diceret. Idque legũ authoritate cõfirmabo,ne videar id propria authoritate aſſerere Vlp.*in l. muto.§.tutoris.de tutel.*docet tutoris dationem neque Imperij, neq; Iuriſdictionis eſſe. Nónne apertè docet Vlp.eſſe diuerſa inter ſe? In hoc eod.§.falſa eſſe deprehenditur opin.Interpret. noſtrorum, quorũ pleriq; exercitionis verbum (de hoc enim verbo mentionem facit Pap.)non ad deciſionẽ & ſententiam, ſed ad examen cauſæ tantùm pertinere exiſtimarũt.Ego enim & ſententiam ferre poſſe arbitror hos magiſtratus,quib.exercitatio legũ mãdata eſt, vt & olim poterant. *arg.l.ordo. de pub. iud.iuncta.l.hodie.de pœn.arg.etiã.l.de qua re.ĩ.de iudi.* Quippe tum potiſſimũ exercetur lex cum ſentẽtia fertur, & cõmiſſum vel nõ cõmiſſum eſſe crimen ad legẽ pertinens Pronunciatur.

Ad §.

Ad § qui mandatam iuriſdictionem, eiuſd. legis.

Falsò exiſtimant Interpretes his verbis, Idem repeti quod ſuperius dixerat, ſpecialiter conceſſa non poſſe mandari. Nam Papinianus hic ſeorſim loquitur de mero Imperio, quod trãſire non poſſe dicit, nec diſtinguit ſpecialiter conceſſum ſit, an quo alio modo.

Ad l. in conſilium. vj. tit. de officio aſſeſſorum.

In hac l. curatorem Reipublicæ falſo accipit Accurſius pro rationali principis, qui Procurator Cæſaris appellatur, *ſ. tit. de procur. Caſ. & l. 2. C. de officio adſeſſ.* Verius eſt enim hic curatorem Reipub. intelligi ſuæ quemque ciuitatis aut municipij pecuniarũ & bonorum procuratorem, quæ bona abuſiuè publica dicuntur. *l. bona ciuitatis. de ver. ſign.* & hoc innuere manifeſtè videtur illud verbum poſitum in hac lege eiuſdem ciuitatis, & ne quis exiſtimet nouam eſſe hanc interpretationem peruoluat ius integrũ, & inueniet non eſſe nouũ in iure curatores hos appellari, exẽpli gratia, videat *l. curatores. & l. ſeq. & l. fi. de adm. rer. ad ciuit. pert. videat. l. Curatoris. C. de modo mulctatum. l. ad curatoris. D. de damn. infect.* Ego eundem errorem Accurſij obſeruaui in notis *ad l. Lucius. §. Sẽpronij. ff. de admin. tutor.* Ibi plura ad hanc rem pertinentia videre poteris ex *lib. 3. Miſcellan. Corraſ. cap.* 6. Accurſij hunc errorem etiam Paul. Caſtr. doctiſſime animaduertit.

Eod. tit. ad l. Diem functo legato Cæſaris.

Malè Accurſius eo loco *l. Diem functo*, ſalarium Comitibus reſidui temporis quod legatis præſtitum eſt debetur, malè inquam præſtitum eo in loco pro præſtandum intelligi voluit pugnante Latinè loquentium conſuetudine. Quidam malunt præſtitutum legi, vt ad tempus referatur legatis præſtitutum, id eſt, præfinitum reiectis Accurſij cæterorumque diuinationibus. *l. 8. eod. tit.* vult Aſſeſſores non poſſe ſua tractare, negotia eo quo aſſident tempore in auditorio Prætoris vel Præſidis, cuius ſunt aſſeſſores. Nec huic loco conuenit quorundam interpretatio, licèt verum dicant ſcilicet Iuriſconſulti hunc ſenſum eſſe, vt velit aduocatorum officio aſſeſſores non poſſe in eodem auditorio fungi, præſtitutum igitur & non præſtitum legendum & malè Accurſius & alij ad ſalarium præſtitum referunt ſeſe variis ſenſibus cruciando, & ſic legendum tradit. *Alc. lib. Diſpunct. 4. cap.* 20. vbi hanc legem vero ſuo ſenſui reſtituit præſtituo compoſitum eſt à prius, & ſtatuo præſtitutum: ergo prius ſtatutum, præordinatum præfinitum ſignificat, & reſpicit hic tempus legatis prius ſtatutum à Cęſare, Lactantius lib. 5. diuinarum Inſtitutionum eadem loquendi formula vtitur hoc modo: Ad præſtitutum tempus præſentiam ſui fecit Papinianus. Itaque hoc ſenſit & loquitur ſcilicet ſalarium integrum aſſeſſoribus præſidis ante diem functi totius reſidui temporis legato præſtituti debetur, niſi interim Comites alij aſſediſſent, aut legatus ante præfinitum tempus magiſtratu moueatur, & ne ignoremus quinam ſint adſeſſores, quia de iis Accurſius nullam mentionem fecit. De iis pauca dicamus, ac primum notandum adſeſſores dici Iuriſperitos, quos præſides in prouincias ſecum ducunt, vt eorum conſilio ius dicant, & ciuilia negotia conſtituant. Hi quatenus adſeſſorum officio funguntur pręter conſilium nihil præſtant, dum pręſidem admonent quid iuri publico atque officio eius conuenire videatur. Omnia verò nomine præſidis ſine dubio aguntur, quin & pœna propoſita eſt ſi adſeſſoris nomine ſubſcriptiones mittantur, vel aliud quidlibet conſtituatur. *l. 2. C. de adſeſ.* Iidem adſeſſores etiam Conſiliarij dicantur. *l. Conſiliarios. eod. tit.* Eiſdem aliquando à pręſidibus proficiſcentibus cauſæ decidendæ delegari conſueuerant, & tunc Pedanei propriè dicebantur, vt doctè animaduertit Ant. Auguſtinus *ad l. non ſolum. §. ſimiliter. ff. de excuſ. tut. vide Alc. lib. 1. parerg. c. 41. vide Ant. V ac. ad l. 1. de offic. eius cui mand. eſt iur.* Præterea nota hoc idem reſponſum relatum eodem ſenſu eſſe ſub *tit. locat. l. ſed adde. §. fin.* vt mirum mihi ſit interpretes noſtros hac in re tantopere laboraſſe Alc. veræ lectionis rationem primus iniit lib. Diſpunct. c. 20. vt ſ docui. Comites, quod Accurſius prætermiſit propria ſignificatione pro iis accipiuntur, qui legatũ in prouinciam ſequuti ſunt, ſiue aſſeſſores ſint, ſiue Cancellarij, vel domeſtici quilibet.

NOTARVM AD FRAN. ACCVRSII GLOSSAS, ET CÆTERORVM DOCTORUM TAM RECENTIORUM, QUÀM ANTIQUORUM INTERPRETATIONES, LIBER SECUNDUS.

Ad librum Secundum Pandectarum Iuris Ciuilis.

Ad Titulum de Iuriſdictione.

NIHIL proſſus valent ſolutiones quas adducit Accurſ. *in l. 10. hoc tit.* vt diſſoluat Antinomiam, quæ videtur eſſe cũ *l. 77. de iudi.* In qua lege ſunt qui negotia priuata peſſimè domeſtica interpretantur quæ ad nullius cõmodum vel incõmo, dum pręterquã patris ipſius aut filij pertinent, optima ſolutio eſt, conſenſu litigantium iudices dari olim conſueuiſſe. *l. 2. §. ſed ſi iudex. l. obſeruandum. D. de iudic. l. ex conſenſu. D. de appellat.* Male Accurſius *in l. 12. hoc tit.* vbi dicitur magiſtratibus municipalib. ſupplicium à ſeruo ſumere non licere ſuppliciũ vltimum eſſe putat quod ſolã mortem interpretamur. Melius puto ſupplicium hic pro graui quacunque pœna corporali ob delictum imponenda, hic accipi, proprietatem Vocabuli ſequutus in *l. qui cum maior. §. is demũ. D. de bon. libert. l. miles. D. de quaſtionib.* Notandum igitur longè aliud eſſe ſuppliciũ vltimum, quo mors ſola ſignificatur. *l. vltimum. D. de pœn.* aliud ſupplicium ſimpliciter, quod grauem quamcunque in corpus animaduerſionem deſignat in *Nouel. vt iud. ſine quoquo. §. ſi quis autem.*

De Iuriſdictione & Imperio, aduerſus omnes Interpretes qui ad hanc vſque ætatem ſcripſerunt.

Si omnes interpretũ omnium ſententias, qui Iuris Romani enarrationem aggreſſi ſunt, refellere vellem: quantũ in hac q. mihi elaborãdum fuerit, quiſque intelligeret. Verùm, cùm ca ſcribendi ratio veteribus nunquam placuerit, equidem eorum more, non omnium qui ſcripſerũt, ſed prudentiorum opiniones modeſtè referam: quid verum ſit atque à Iuris authorum conſtitutionibus quàm minimè alienum explicaturus. Eſt igitur Iuriſdictio, Iuris dicendi licẽtia: ſic enim Vlp. lib. ſingulari de officio Quæſtoris eam definit. Ius autem dicit Magiſtratus, cum de re ſibi expoſita ſtatuit, iúſque poſtulantibus reddit: ſiue iudiciũ diſtrahendæ controuerſiæ, ſiue puniendi maleficij cauſa inſtituatur. Ex multis Pandect. & Cod. capitibus conſtat, Ius dicere, aliud nihil eſſe quàm decernere, & ius reddere. Idque adeò diſertè Paulus ſcribit, vt in aliis locis otioſè colligendis inſudandum minimè exiſtimem. Non deſunt qui iuriſdictionem rei tantum pecuniariæ ac ciuilis cognitionem eſſe arbitrentur: ídque cùm multis Pandect. capitibus, tum Aſconij Pædiani authoritate confirment. Verùm ego iuriſdict. verbum, & ad res criminales, & ad cauſſas ciuiles pertinere ſentio. Nam in Theodoſij ac Iuſtiniani Cod. titulus de iuriſdictione generaliter ſcribitur, & vtrunque iudicij genus reſpicit. Sed & modica coërcitio quæ mandata iuriſdictione transfertur ad cohibendam audaciſſimi litigatoris libidinem pertinet, atque in criminali etiam iudicio requiritur. Sed Aſconius quoq; Pædianus in commentatione, quam in M. Tul. Ciceronis contra Verrem orationem de Prætura Siciliensi ſcripſit, diſertè in argumento oſtendit, res etiam capitales iuriſdictionis eſſe. Sic enim ait, Itaque poſt hoc, duo criminum genera perſequitur ad extremũ: primum de Heraclio, de expreſſis honoribus ab inuitis, de Epicrate Bideno, déque rebus capitalibus, vbi de Sopatre, de Sthenio: quæ omnia ſunt de iure dicundo. Fateor iuriſdictionis ſpeciem, quę in ciuilibus negotiis cauſiſque verſatur, commune iuriſdictionis nomen ſuum feciſſe: ideóque Cic. Iuris dicundi ſortem, quæ Murenæ obtigerat, peculatus quæſtioni comparat. Atq; is ipſe Pædianus in cõmentatione orationis de Prætura Vrbana, c. de Iure dicũdo, ab eo quod eſt de ſuppliciis diſtinguit, Nec id nouum

aut inauditum eſt: nam genus formæ coniunctum ad alteram ſæpius contrahitur ſpeciem, vt in adoptione, cuius generaliter acceptæ duo genera facit Modeſtinus. Imperium, I.C. dici poteſtatem atque iuſſum, cui omninò pareatur, obſeruauimus. Scribit enim Celſus, Quod iuſſit vetuitve Prætor, contrario imperio tollere & remittere poteſt. Paulus, Is qui aduerſus edictũ Prætoris ædificauerit, tollere ædificium debet: alioqui inane & luſorium Prętoris imperium fuerit. Is ipſe Paul. lib. 13. ad edictum, Magiſtratus ſuperiores (inquit) aut pari imperio qui ſunt, nullo modo poſſunt cogi. Vlp. lib. 4. fideicommiſſorum, cùm diſputat, per quem quis cogatur adire & reſtituere hereditatem, ſatis oſtendit, Imperij verbum, vim cogendi habere: cuius verba in 13. cap. tit. ad Sena. Treb. retulit Tribonia. Martian. lib. 1. publ. iudic. Munus propriè eſt (inquit) quod neceſſario ſubimus, Lege, more, imperióve eius qui iubendi habet poteſtatem. Ideóque ſępius vim Imperij, ius imperandi, & id genus pleraque obſeruauimus. Poteſtatẽ verò dicimus eorum Magiſtratuum, qui Maiores appellantur. Quamuis enim Minores ea facere poſſint, quæ priuato minimè conceduntur: ſunt tamen ſine imperio & poteſtate. Quamobrem Paulus, in perſona Magiſtratus, Poteſtatis verbo imperium ſignificari reſpondit. Quibus verbis, Magiſtratus dignitatem authoritatémque in vi quadam imperij, ac poteſtatis iure poſitam eſſe indicat. Animaduerti equidem, quod neminem non latuit, I.C. cùm de poteſtate ſiue imperio diſputant, non ſimpliciter coërcere, aut in carcerem duci, ſcribere, ſed vel poteſtatis vel iuſſus verbũ adiicere. Vlp. lib. 5. ad edictum, In ius vocare non oportet (inquit) neque Conſulem, neque Præfectum, neq; Prætorem, neque Procõſulem, neque cæteros Magiſtratus qui imperium habent, & qui coërcere aliquem poſſunt, & iubere in carcerem duci. Quo in reſponſo, Coërcere aliquem poſſe, interpretor, habere poteſtatem coërcendi aliquem. Neque verò apud Venuleium, Ius, aliud ſignificat quàm poteſtatem. Nec enim (ait) animaduertendi, coercendi, vel atrociter verberandi ius habet, Paul. lib. 5. ſentent. tit. ad legem Iuliam, de vi pub. & priuata, Hac lege excipiuntur (inquit) qui artem ludicram faciũt, iudicati etiam & confeſſi, qui ideò in carcerem duci iubentur quòd ius dicenti non obtemperauerint, quidve contra diſciplinam publicam fecerint.

Imperium autem duplex eſt, Merum atque Mixtum. Merum Imperium eſt ſumma poteſtas, quæ iuriſdictioni non cohæret: idque ſatis ex diſiunctorum natura conſtat. Cùm enim antea dubitatum eſſet quid Merum ſignificaret, doctoribus placuit, Merum & Mixtum oppoſita eſſe quod verius eſt: ita enim Merum ius gentium Trypho. Merum iudicis officium Pompo. & Merum factum Paulus dixerũt. Neque illud ipſum publici iudicij exercitionem, neque rei capitalis cognitionem ſignificat: ſed nec animaduerſionẽ, nec ſententiæ in facinoroſum latæ executionem: verum ſolam, ſimplicem, puram, nullique admixtam iuriſdictioni poteſtatẽ, id eſt, iuri dicundo minimè ſeruientem. Quamuis enim gladij poteſtate ſuccinctus ſit Magiſtratus, ideóque in facinoroſos animaduerti iubeat: non id tamen iuriſdictionis explicandæ gratia, nec ius ſuum cuique vt reddat, facit: verùm ex vi & magnitudine imperij ſpecialiter ſibi Lege, S.C. Principum conſtitutione, dati. Atque ita Papinianum ſenſiſſe ex eo coniicimus, quòd de Mero loquens Imperio, dari illud ipſum Lege dixerit: Iuriſdictionis autem appellatione publicam complexus ſit quæſtionem, publicique iudicij exercitionem. Itaque de hoc imperio diſſerens Vlp. ipſum non maleficij coërcitionem, aut animaduerſionem vocat: ſed gladio in facinoroſum animaduertendi poteſtatem, id eſt, Magiſtratus reum gladio multari præcipientis imperium, cui omnino & ſine cõtradictione is, qui iubetur, paret. Eam Romæ Dictatores habebant poteſtatem, à quibus nec prouocandi ius erat, & quibus capitalis animaduerſio permittebatur. Conſules autem quamuis à Lege ſummum ius haberent, ne tamen per omnia Regiam poteſtatem ſibi vindicarent, Lege lata factum eſt, vt ab eis prouocatio eſſet, néve poſſẽt in caput ciuis Romani, iniuſſu populi animaduertere. Populus enim qui ſummum habebat Imperium, quoties animaduerſio neceſſaria videbatur, ad continendam & conſeruandã Remp. centuriatis (vt eſt in Lege) comitiis Quæſtores, qui capitalibus rebus præeſſent, conſtituebat: quos & Magiſtratus fuiſſe, & cum poteſtate ac imperio exiſtimamus. Nam (vt præclarè Alexander ab Alexandro iuriſperitus ille Neapolitanus ſcribit) capitis reos agere, & maieſtatis poſtulare, diémque perduellionis ad Pop. dicere, capitales res quærere, & de ſontibus quæſtiones habere poterant. Verum ſummam illam poteſtatem, niſi extra ordinem de vita & capite ciuis quærerent, à Pop. non accipiebãt. Tum enim iis atque ipſi populo præcipientibus, omnino parebatur. Poſt temporum verò curricula, quibus Cornelius Sylla Rempublic. ſeditiosè perturbauit: cùm plures de parricidiis, de ſicariis, de falſis, Leges tuliſſet: vt eſſent qui eas tuerentur, quatuor prætores, qui de criminibus inquirerent, veteri numero adiecit: quibus hæc ipſa poteſtas ſpecialiter data eſt, quæſtiones quæ publicè ac perpetuò conſtitutæ ſunt, cùm antea in ſingula crimina mandarentur. Et Prætores quidem in vrbe deſignari publicorum iudiciorum exercitionem ſortiebantur: ita vt quiſque datam in ea quæſtione, quę ſibi obtigerat, poteſtatem exerceret. Maleficiorum enim coërcitiones quæ Reipub. gratia, & ad exemplum fiunt, ad Magiſtratum ideo deferuntur: quia ei non ſuo, id eſt, Magiſtratus iure, ſed ſpecialiter Lege, vel S.C. vel conſtitutione Principum hæc ipſa poteſtas data eſt, quæ in huiuſmodi quæſtionibus maximè deſideratur. Quare Vlpian. poteſtatem gladij aut cuiuſuis alterius coërcitionis dixit. Atque idem libr. 1. opinionum, eos qui vniuerſas prouincias regunt, ius gladij habere, & in metallum damnandi, eis poteſtatem permiſſam eſſe, ſcribit. Quibus verbis ſignificat hoc ipſũ imperium non coërcitionem, non animaduerſionẽ, non gladium eſſe: verùm poteſtatem ipſam, ac ſpeciale quoddam ius, cuius vi poſſit iubere Magiſtratus, gladio in facinoroſum animaduerti, vel in metallum damnari, vel alio atrociori ſupplicio coërceri. Quod quidem animaduertendi, coërcendi, vel atrociter verberandi ius, Legatus Proconſulis non habet: licet ei mandata ſit à Procõſule Iuriſdictio. Huc pertinet quod Pomponius ſcribit. Et quia de capite ciuis Romani iniuſſu Pop. non erat Lege permiſſum Conſulibus ius dicere. Ex eo enim quæſtionem, iudiciſque exercitionem, in quo de capite ciuis inquirebatur, iuriſdictionis appellatione contineri conſtat: ipſam verò animaduertendi poteſtatem, quæ Merum dicitur imperium, iuris dicendi licentiam comitari, nemo dixerit. Ideóque Cicero hoc imperium, Iuſſum rectè appellat, cùm in Catilinam dicit, Duci te ad mortem iuſſu Conſulis, Catilina, oportebat. Cùm enim in ſummis Reipubl. caſibus & magna mole periculorum, Conſuli Senatus mandabat, Ne quid Reſpubl. detrimenti caperet: tunc Dictatoriam ſibi poteſtatem vſurpabat, & de nece ciuium decernendi, illóſque omnibus modis coërcendi, belli gerendi, domi foriſque ſummum imperium habẽdi, ius (vt Alexander ab Alexandro ſcribit) habebat. Nam legimus Opimium Conſulem: Caium Gracchium, Flauium Flaccum, & alios, ſeditioſos factioſóſque ciues, abſque Pop. iudicio necaſſe. Quæ principio de iuriſdictione à nobis dicta ſunt, ad hanc diſputationem neceſſario præcedere debebant. Nam cognita Iuriſdictionis natura, quid ſit imperium illud, quod ei cohæret, nec diuelli ſepararíque ab ea poteſt, facilè intelligitur. Et hoc quidem ipſum imperium non Merum à Paulo appellatur, ab Vlpiano autem Mixtum, quòd rectè (mea ſentẽtia) definitur imperium, cui Iuriſdictio ineſt. Nam cui Iuriſdictio cõtigit, idem hoc quoque imperium habet: & qui hoc imperio vtitur, ius dicentis officio fungitur. Siquidem vana & inutilis eſſet Iuriſdictio, & ius ſuum cuique tribui non poſſet, niſi præcipienti ſine cõtradictione Magiſtratui pareretur. Ideóque Paulus mandata Iuriſdictione, hoc ipſum imperium tranſire reſpondit: cuius cum Iuriſdictione affinitatem explicat præclarè. Vlpian. libro ſingulari de officio Quæſtoris, Imperium (inquit) aut Merum aut Mixtum eſt: Merum imperium eſt, habere gladij poteſtatem ad animaduertendum in facinoroſos homines, quod etiam poteſtas appellatur: Mixtum eſt imperium cui Iuriſdictio ineſt, quod in danda bonorum poſſeſſione conſiſtit: vt etiam Iuriſdictio, iuris dicundi licentia. Quibus verbis indicat, & Mixtum imperium & Iuriſdictionem, in danda bonorum poſſeſſione conſiſtere. Itaque Paulus lib. 13. ad Sabi. Iudicium ſoluitur (inquit) vetante eo qui iudicare iuſſerat, vel etiam eo qui maius imperium in eadem iuriſdictione habet, vel etiam ſi ipſe iudex eiuſdem imperij eſſe cœperit, cuius erat qui iudicare iuſſit. Præclarè (meo iudicio) vtriuſque diuerſitas (ſi quæ inueniatur) affinitáſque maxima, ex eo quod de iudicis dandi licentia quæritur, cognoſci poterit. Clariſſimus Iuriſconſultus Franciſcus Duarenus veteris iuriſprudentiæ aſſertor, Iuriſdictionem, Iudicis dandi licentiam eſſe opinatur: in cuius

cuius ſententiam pedarij plures concurrunt. Sed videamus ne non rectè ſenſerit. Equidem latiſſimum eſſe ius dicentis, id eſt, Magiſtratus, veluti Prætoris (nam ſæpiùs ius dicens, Prætor appellatur) officium, non ignoro. Nam & bonorum poſſeſſionem dare poteſt, & in poſſeſſionem mittere, pupillis non habentibus tutores conſtituere, iudices litigãtibus dare. Verùm ſi propiùs inſpiciamus, iuris dicendi licentiam anguſtiorē arctioremque eſſe cognoſcemus. Scribit enim Vlpianus tutoris dationem, neque imperij eſſe, neque iuriſdictionis: ſed ei ſoli cõpetere, cui nominatim hoc dedit, vel Lex, vel S.C. vel Princeps. Ad ius dicentis munus nonnulla pertinent, quæ imperij magis ſunt, quàm iuriſdictionis, id eſt, in quibus Prætoris imperium atque iuſſus magis verſatur, quàm iuriſdictio: vt iubere, cauere ſtipulatione Prætoria, & mittere in poſſeſſionem, imperij magis eſſe, quàm iuriſdictionis, Vlpia lib. 1. ad edictum ſcribit. Ea tamen ad ius dicentis officium pertinere quis ignorat? cùm is ipſe Vlp. reſponderit, Cùm res damni infecti celeritatem deſiderat, & periculoſa dilatio Prætori videtur ſi ex hac cauſa ſibi iuriſdictionem reſeruet. Ideò Magiſtratibus municipalibus delegandum hoc rectè putauit. Hæc autem quæſtio, quæ ad Magiſtratuum municipalium iuriſdictionem pertinet, maxime controuerſia eſt. Ait enim Paulus, Ea quæ magis imperij ſunt, quàm iuriſdictionis, Magiſtratum municipalem facere non poſſe. Vlp. autem, duas res Magiſtratibus municipalibus Prætorem vel Præſidem iniunxiſſe, cautionem & poſſeſſionem: cætera ſuæ iuriſdictioni reſeruaſſe. Doctiſſimis quibuſdam I.C. diſtinguendum videtur, vt ea quæ imperij magis ſunt quàm iuriſdictionis, cùm cauſæ cognitionem non deſiderant, facere poſſint Magiſtratus municipales, hoc eſt, non ſint incapaces huiuſce iuriſdictionis. Eas verò res, quæ cauſæ cognitionem deſiderant, ineptè feciſſet Prætor, ſi Magiſtratibus municipalibus in perpetuum dediſſet (non dico mandaſſet) incapacib. ſcilicet huiuſce iuriſdictionis. Vti enim Paulus ſcribit, vbicumq; cauſæ cognitio neceſſaria eſt, ibi Prætor deſideratur. An verò ea diſtinctio I. C. placuerit, dubito: propiùs eſt autem, vt id ſequamur quod Paulus ſcribit: atque magiſtratus municipales, ea quæ imperij magis ſunt, quàm Iuriſdictionis facere non poſſe, affirmemus. Iis tamen Prætorem vel Præſidem iniungere, ſpecialitérque mandare cautionem, & poſſeſſionem, id eſt, mea ſententia, cùm iuſſit Prætor vel Præſes cauere damni infecti, & niſi caueatur, in poſſeſſionem aduerſarium mitti: tum magiſtratui municipali iniũgit cautionem & poſſeſſionem, vt ſcilicet cauere faciat, aut in poſſeſſionem mittat. Et hoc quidem nudi eſt miniſterij, illud verò ſuæ iuriſdictioni reſeruauit Prætor: quia imperij magis eſt, quàm iuriſdictionis. Id igitur Prætor ad Magiſtratum municipalem remittebat, in quo minime ſuo imperio opus erat, vt localem inquiſitionē decerneret. Semper enim adibatur Prætor qui cauere damni infecti iubebat, pœnam, ſi non caueretur, adiiciens. Nunc ad iudicis dandi licentiam reuertamur. Ex iis quæ diximus conſtat, quædam ad ius dicentis officium referri, quæ tamen imperij magis ſunt, quàm iuriſdictionis, Eiuſmodi eſſe dare iudices, & iubere iudicare arbitror. Paulus lib. 18. ad edictum, Cùm Prætor (inquit) vnum ex pluribus iudicare vetat, cæteris id committere videtur: iudicem autem dare poſſunt, quibus lege, vel conſtitutione, vel S.C. conceditur. Lege, ſicut Proconſul, is quoque, cui mandata eſt Iuriſdictio, iudicem dare poteſt, vt ſunt legati Proconſulum: item ij, quibus id conceſſum eſt propter vim imperij: ſicuti Præfectus Vrbi, cæteríque Romę magiſtratus. Ex quo quidem reſponſo disertè conſtat, ius dandorum iudicum, non propter iuriſdictionem, ſed vel ſpecialiter, vel propter vim imperij competere. Quod & Vlpianus libro 5. Opinionum confirmat, Qui neque (ait) iuriſdictioni præeſt, neq; a Principe poteſtate aliqua præditus, neque ab eo, qui ius dandorum iudicum habet, datus eſt, nec ex compromiſſo ſumptus, vel aliqua lege cõfirmatus eſt, iudex eſſe non potuit. Obſeruandum eſt etiam I.C. de datis iudicibus loquentes, eos, iudicare iuſſos ſæpiùs appellare. Fateor equidem, eum, cui mandata eſt iuriſdictio, dandi iudicis licentiam habere: ſic enim à lege ſanctum eſt, propter regulam, quæ à Iaboleno traditur. lib. 6. ex Caſſio Longino: Cui iuriſdictio (inquit) data eſt, ea quoque conceſſa videntur, ſine quibus iuriſdictio explicari non poteſt. Quamobrem eorum ſententia mihi non placet, qui ius dixiſſe tum demum Prætorem exiſtimant, cùm iudici à ſe dato iuris æquitatíſque formulam, à qua iudicando cognoſcendóve non recederet, præſcribebat, ac controuerſiæ, vel agendi genus inſtituta actione formabat. Nam magiſtratus (vt à Iuliano, & Caliſtrato relatum eſt) hac Principis reſcriptione, Eum qui prouinciæ præeſt, adire potes, ſuſcipiendæ cognitionis neceſſitate nõ aſtringitur: ſed exiſtimare debet, vtrùm ipſe cognoſcat, an iudicem dare debeat. Fateor equidem, Ius dicere & Iudicare à I. C. nõnunquam diſtingui. Non ignoro edicti Prætoris verba ab Vlpiano notata eſſe, quia ille dixiſſet, cuius de ea re iuriſdictio eſt. Melius autem ex I. C. ſententia ſcripſiſſet, Cuius de ea re notio eſt: etenim Notionis nomen ad eos etiam pertinet, qui Iuriſdictionem non habent. Magiſtratum de re ſibi expoſita cognouiſſe aliquando, & iudicaſſe arbitror: ídque Hermogenianus libro 2. Iuris ἐπιτομῶν disertè probat. Et Marcus Tullius Cicero de Legibus ſcribens, ait, Iuris diſceptator qui priuata iudicet, iudicarive iubeat, Prætor eſto. Aſconius Pædianus enarrans librum 2. actionum in Verrem, Sunt autem (inquit) Prætorum inſtituta in decretis interponendis diiudicandíſq; cauſis. Quid multis? Doctiſſimus I. C. Eguinarius Baro, ex veterum iuris atque hiſtoriæ authorum ſcriptis, probat Prætorem cognouiſſe ac iudicaſſe. Verius autem eſt iudicem datum, notionem tantùm, non iuriſdictionem habuiſſe: quod & Duareno aliiſque placuit. Cùm enim iudicium concipiat Magiſtratus, nec datus ab eo iudex alia de re, quàm quæ formula contineatur cognoſcere & iudicare nequeat, videtur ille ius dicere: non autem hic ipſe pedaneus iudex, qui ſtatuere, niſi ex alterius præſcripto & permiſſu, nihil poteſt, neque vltra id, quod in iudicium deductum eſt, excedere, Ideóque arbiter ad reſtituendum datus, ſi nullum cuipiam relictum à teſtatore fideicommiſſum compererit, hæredem abſoluere nõ poteſt: ſed ad Prætorem remittere debet. Gillotus ſententiarum exequutiones Meri eſſe imperij exiſtimat: ego verò Iuriſdictionis. Nã in ſententiarum exequutionibus, imperium Magiſtratúſque poteſtas adeò non verſatur: ſed iis lites finem accipiunt, deciſáque iudicis pronũtiatione, cauſa ad effectum perducitur. Itaque Prætor dati à ſe iudicis ſententiam exequebatur. Iuriſdictio quædam ſpeciali iure nominatimque Magiſtratibus tribuitur, qui eam transferre in alium non poſſunt: quædam cõmuni Magiſtratus iure ac more maiorum competit, eáq; mandata tranſit. Hanc probat diſtinctionem Papinianus libro 1. quæſtionum. Itaque, Magiſtratus Iuriſdictionem mandare poteſt, ſiue omnem, ſiue ſpecialem, id eſt, vt is, cui mandata eſt, vel omnia quæ ad iuriſdictionem pertinent exercere, vel de vna tantùm ſpecie, aut in certas perſonas, ius dicere poſſit. Nam mandata iuriſdictione, omne officiũ iuris dicundi trãſit. Sed & Prætorem, omnium cauſarum alicui mandaſſe cognitionem exiſtimamus: cùm Macer lib. 1. de offic. Præſid. generali mandata Iuriſdictione propter vtilitatem pupillorum, de ſuſpectis tutoribus cognitionem contingere, ex imperato. Seueri & Anton. conſtitutione reſponderit. Verum, quicquid ſit, Magiſtratus ſi Iuriſdictionem mandet, ea non tranſeunt quæ ipſi ſpecialiter, vel Lex, vel S. C. vel Princeps ob ſingularē induſtriam, explorata eius fide & grauitate, tribuit: vt pro ſua ſapientia & luce dignitatis ſuæ cognoſcat: nec eam ipſe alteri quæſtionem, niſi proficiſcatur, neque generaliter, neque ſpecialiter mandare poſſit. Vlpianus libro 5. de omnibus tribunalibus Iuriſdictionem, ex cauſa tranſactionis alimentorũ, quæ teſtamento vel codicillis relicta fuerint, vel Præſidem prouinciæ, vel Prętorem mandare non poſſe, reſpondit. Quare diſtinguẽdũ videtur, vt ea Iuriſdictio quæ omni modo propter vim imperij, vel alioquin ſpecialiter tribuit, tranſire mandaríque non poſſit. Transfertur enim aliquãdo, ſi à Lege ſanctum ſit, propter regulam, quam ex Iaboleno retulimus. Aliàs nunquam mandatur, vt prædiorum diſtractio. quæ tutores vel curatores velint vendere: vt poteſtas conſilium exercendi, id eſt, cogendi iudices, & habendi conuentum. Iuriſdictio autē, quæ iure Magiſtratus & more maiorum competit, mandari poteſt Eáque mandata, etiam imperiũ, quod nõ eſt merum transfertur: quia Iuriſdictio ſine modica coërcitione nulla eſt. Leuis hæc caſtigatio, licèt ius dicenti concedatur, vt Iuriſdictionem ſuam defendat: à Magiſtratu tamen, ſecundùm ius poteſtatis ſuæ infligitur. Ex his præclarè (meo iudicio) intelligitur quid ſit Iuriſdictio, quid imperium, vel Merum, vel Mixtum. Verùm, monere Lectorem oportet, etiam ſi in Vlp. reſponſo legatur iudicis dandi licentia, ex eo tamen non conſequi Iuriſdictionem eſſe iudicis dandi licentiam: cùm I.C. de duobus imperij generibus, non definienda Iuriſdictione agat: cui cùm

ineſſe Mixtum imperium dixiſſet, vtriuſque affinitatem duobus exemplis indicat, quaſi ſcripſiſſet, & Mixtum imperium & Iuriſdictionem conſiſtere in danda bonorum poſſeſſione, & iudicis dandi licentia.

Ad eundem tit.

Duæ interpretum rationes, cur merum Imperium delegari nequeat, à quodam legum profeſſore confutatæ: & cur in hac re ratio quærenda non ſit.

Cauſæ meri Imperij delegari non poſſunt, *l. 1. in princ. ff. de offic. eius, cui mand. eſt iuriſdict.* Sed quæ eſt eius rei cauſa? & Iaſon in *d. l. 1. in prin. col. 7. ex ſententia Docto.* cauſam adfert, quòd propter magnitudinem cauſarum, & dignitatem perſonarum, quibus cauſæ illæ committuntur, induſtria perſonæ electa eſſe cenſeatur: Vt meritò, per alium explicari eas non deceat, *l. 1. §. non autem. C. de caduc. toll. cap. final. de offic. deleg. l. inter artifices. ff. de ſolut.* Sed hanc rationem, quidam ex profeſſoribus legum, in Ticinenſi Gymnaſio, minimè admittendam eſſe cenſebat. Nam quod dicitur, electa induſtria perſonæ rem per alium tractari, vel explicari non poſſe: id tum demum locum habere dicebat, quoties induſtria perſonæ in ſpecie eligitur, & de re certa. Atqui lex merum imperium non ſpecialibus, ſed incertis perſonis ſub nomine magiſtratus cõmittit. Præterea, ſi vera eſſet prædicta ratio, conſequens fieret, etiam ex cauſa neceſſitatis, delegationem fieri non poſſe. ſicut nec per alium impleri poteſt, mortuo eo, cuius induſtria electa eſt, *l. 1. §. ne autem. ver. ſin verò. C. de caduc. tollen.* Et tamen in cauſa neceſſitatis, delegatio permittitur, *d. l. 1. in prin. ff. de offic. eius cui mand. eſt iuriſdict.* Imò hoc quoque ſequeretur: quòd maiores Magiſtratus (vt puta quorum induſtria à iure eligitur) alter alteri merum imperium delegare poſſit: quod tamen fieri ab ipſis non poteſt. Verùm ſi hæc ratio recipienda non eſt, quæ tum erit ratio? Et Alciatus lib. 2. parad. cap. 6. nouam adducit rationem: nempe illam, quòd Magiſtratus ſolum exercitium meri Imperij habeant, ius autem apud Principem reſideat: Et ſicut is, qui vſum ſolum habet, alium vſuarium conſtituere nequit, *Inſt. de vſu & habitat. in princ.* Ita nec à Magiſtratibus, vſum ſeu exercitium meri Imperij delegari poſſe. Sed hanc quoque rationem profeſſor ille, cuius ſuprà mentionem feci, non admittebat. Nam quòd Alc. aſſerit, merum Imperium, ſaltẽ quo ad exercitium, Magiſtratibus competere: id profeſſor ille aliter ſeſe habere dicebat. Nam in *l. nemo poteſt. ff. de reg. iur.* traditur, Magiſtratibus poteſtatem dari. Non ergo dici poteſt, ipſos ſolùm exercitium habere: cùm dare ſit rem accipientis facere, Bart. *in §. ſi quis. num. 7. in Auth. de inſtru. caut.* Sed & *in l. 1. ff. de offic. præf. vrb.* iuriſdictionem vendicari dicitur: quod verbum proprietatem, & dominium denotat, *gloſſ. in §. fin. in verbo vendicatio. Inſtit. de oblig. quæ ex del. naſcun.* Præterea in *l. ſi quis in aliquem. ff. de offic. proc.* dicitur, proconſulem pleniſſimam iuriſdictionem habere: ergo non ſolùm exercitium habet Quod autem Alc. ex *d. l. 1. in princ. de offic. eius cui mand. eſt iuriſdict.* adducit, Magiſtratus exercitationem publici iudicij delatam habere: reſpondebat ſuprà dictus profeſſor, non ideò conſequens eſſe illos iuriſdictionis proprietatem non habere. Etenim verbum exercitij generale, quod ad proprietariũ quoque Iuriſdictionis referri poteſt. Quod etiam Alciatus ait, maiores Magiſtratus vbique adminiſtratores appellari, *Cod. vt omnes iudices in Rub. & nigro*: illud dicebat profeſſor ille, non reſpectu ſolùm imperij, ſed etiam iuriſdictionis fieri, *dict. rubric. vt omnes iudices. & in Authent. de mand. princip. in princip.* Nec etiam illud mouebat, quod Alc. *ex Auth. iuſiurand. quod præſt. ab his.* allegat: Magiſtratibus adminiſtrationem tradi: vt appareat iuris tranſlationem in ipſos non fieri. Nam reſpondebat, quoties traditio à domino ſit, tunc omne ius, & dominium transferri, vt habetur in *l. vbi autem. §. ſi. ff. de verb. obl. l. traditionibus. C. de pact.* Ipſe igitur putabat, in hac re, fruſtrà rationẽ quæri. Nam quòd merum Imperium delegari nequeat moribus maiorum, id eſt, conſuetudine introductum aſſerebat, *d. l. 9. §. fin. verſ. verius. ff. de offic. eius cui mand. eſt iuriſdict. facit l. cum Prætor, verſ. item. ff. de iudic.* Conſuetudinis autem rationem inquirendam non eſſe dicebat, dummodo non ſit per errorem, & contra rationem naturalem introducta, *l. quod non ratione, & l. de quibus. ff. de legibus.*

Ad eundem tit.

Meri & mixti Imperij definitiones ab Vlpiano in l. imperium. ff. de iuriſdict. omn. iud. traditas aliter accipiendas eſſe, quàm hactenus à Doctor. accepta ſunt.

Imperium (inquit Vlp. *in l. imperium. D. de iuriſdict. omn. Iudic.*) aut merum, aut mixtum eſt. Merum imperium eſt habere gladij poteſtatem animaduertendi in facinoroſos homines; quod etiam poteſtas appellatur. Mixtum imperium eſt, cui etiam Iuriſdictio ineſt: quod in danda bonorum poſſeſſione cõſiſtit. Iuriſdictio eſt etiam Iudicis dandi licentia. Dubitatum eſt, an Vlpianus his verbis merum mixtúmque imperium definire voluerit? Et Accurſius, Bart. cæterique penè omnes interpretes id negant. Nam ad ſubſtantiam cuiuſque definitionis requiritur, vt omnes partes vel ſpecies rei definitæ cõplectatur, *l. 1. §. dolum. ff. de dolo.* At in Vlpiani reſponſo multæ ſpecies meri mixtiq; imperij omiſſæ ſunt. Nam mero imperio ſolam gladij poteſtatẽ: Mixto verò, bonorum poſſeſſionis miſſionem tribuit: cùm tamen aliæ quoque plures meri mixtique imperij ſpecies ſint, quas illic Bartolus ſeriatim enumerat. Ad hæc in qualibet definitione genus & differentia requiritur, vt Bart. *in l. 1. ff. de teſti. & Dec. in l. omnis. ff. de reg. iur.* tradunt At in Vlpiani reſponſo, nullum genus, nulláq; differentia nõnulli cerni poteſt. His argumentis Doctores inducti, arbitrati ſunt Vlpianum non definitiones, ſed exempla duntaxat meri mixtique imperij tradere voluiſſe. Sed ab his alij diſſentiunt. Cùm enim Vlpianus verbo EST vſus ſit (quæ vox eſſentiam & quidditatem denotat) conſequens eſſe arbitrantur, eum non exempla meri mixtique imperij referre, ſed definire potiùs voluiſſe. Ego quidem non diffiteor, quin meri ac mixti imperij definitiones in Vlp. reſponſo contineantur. Sed tamẽ has definitiones eſſentiales ſeu ſubſtantiales eſſe minimè conceſſerim. Id enim argumentis ſuprà adductis conuincitur: Vt ergo hanc difficultatem tollamus, ſciendum eſt, apud Dialecticos definiendi ſpeciem extare, quæ Græcis [illegible] appellatur, cùm id quod definire volumus, exemplis declaramus, vt Victorinus tradit. Cuius & Boëtius in commentariis Topic. his verbis meminit: Aliæ verò quæ exempli gratia ponuntur, vt cùm volumus deſignare, quid eſt ſubſtãtia: exempli gratia dicimus, homo. hæc vocatur Græcè [illegible]: quæ idcircò, vt dictum eſt, inter definitiones ponitur, quomodo id quid quolibet modo aliquid deſignat, eius quod deſignatur, etſi non propriè, tamen aliquo modo videtur eſſe definitio. Hęc ille. Et ad hanc quidẽ definiendi ſpeciem, meri & mixti imperij definitiones ab Vlp. traditas referri debere arbitror. Quo admiſſo nihil obſtabunt argumenta ſupra in contrarium adducta. Etſi enim in his definitionibus non omnes ſpecies meri mixtique imperij comprehenſæ ſunt, non ideo tamen reiiciendæ erunt. Nam & Boëtius in definitione ſubſtantiæ, vnicam duntaxat ſpeciem, exẽpli loco, adduxit. Idémque & I. C. in capitis pœnæ definitione fecit, Capitis, inquit, pœna eſt beſtiis obiici, vel alias ſimiles pœnas pati, vel animaduerti, *l. reſpiciendum. §. fin. ff. de pœn. & in l. an tantum. ff. de rer. diuiſ.* Vniuerſitatis ſunt non ſingulorum, quæ in vniuerſitatibus ſunt, theatra, ſtadia, & his ſimilia, & ſi qua alia communia ſunt ciuitatum. Nec etiam obſtat, quod ſuprà obiectum eſt, nullum genus, nullámque differentiam in his Vlpiani definitionibus reperiri. Reſpõdeo, in ſubſtantialibus duntaxat definitionibus, genus & differentiã requiri: non autem in his, quæ exemplorum adductione conſtãt, vt ex Boëtio liquet. Cæterùm cùm in prædicto reſpõſo, iuriſdictio definiatur, vt ſit iudicis dandi licẽtia, *d. l. Imperium.* Videndum eſt, quomodo hæc definitio defendi poſſit. Et vt omittam, quod alij *in d. l. Imperium.* contra hanc definitionem obiiciunt: illud ſolùm in medium adferã, quod Viglius *in §. præterea. qui eſt. §. 1. Inſtit. Quibus non eſt permiſſ. fac. teſt. num. 7.* verba *d. l. Imperiũ*, corrupta eſſe arbitratur, & pro IVDICIS DANDI, legendum IVRIS DICENDI. Sed ego antiquam, & vulgatã lectionem facilè mutandam non eſſe, cenſeo. Nam ſicut Iureconſultus merum, & mixtum Imperiũ, exemplis adductis definiuit, vt ſuprà dictum eſt ita cenſeri poteſt, eum iuriſdictionem quoque exemplo adducto, definire voluiſſe. Nam cùm Iuriſconſultus *in l. 1. ff. de iuriſdict. omn. iudic.* exempla iuriſdictionis recenſet, ita ait: Ius dicentis officium latiſſimum eſt, quoniam in poſſeſſionem mittere, tutores conſtituere bonorum poſſeſſionem decernere, iudices litigantibus dare poteſt. Si ergo iudicem dare, exemplum eſt iuriſdictionis: dici poteſt,

Iuriſc.

Iuriſconſultum *in d.l.imperium.* iuriſdictionem hoc exemplo adducto, definire voluiſſe: vt ſit iuriſdictio, iudicis dandi licẽtia. Suprà autem dixi in hoc definiendi genere, ſatis eſſe: vel vnum exemplum adducere, nec opus eſſe, vt omnia adducantur. Et hæc quidem in medium adferenda eſſe duxi: quamuis Alc. lib. 2. Paradoxorum, c. 7. & 8. de meri, & mixti imperij definitionibus, alia quædam adducat. Vide Bernardinum Valtherum in Miſcellaneis, ex quibus hæc collegi.

Ad tit. Quòd quiſque iuris.

Interpretes vulgò non intelligunt, quoddam exemplum quod Affert Vlpianus *in l.3.h.t.* Si quis, inquit, impetrauerit à prætore iudicium purum, & ſimpliciter aduerſus debitorem ſuum ſine exceptione pacti, putà vel doli, aut alia huiuſmodi, quæ addi ſolent iudicio, magis ex æquitate & quadam conſuetudine prætorum, quàm quod lege aliqua id conſtitutum eſſet, quod vt intelligatur, notandum prætorem dici iudicium dare, cùm expoſito à litigatoribus negotio formam totius litis ac controuerſiæ ita componebat, vt iudici à ſe dato præſcriberetur, qua de re ipſi iudicandum eſſet, vt ſcribunt Theophilus *in tit. Inſtit. de interdictis*, Victorinus in lib. 2. Cic. de Inuent. Id autem non vno modo fiebat. nam aliquando purum dabatur iudicium, aliquando ſub exceptione purum hoc modo ſi paret Titium Sempronio ex cauſa mutui centum dare oportere, quo exemplo vtitur crebrò Iuſtinianus. *§. is quoque. quibus modis re contrahatur obligatio. §. ſic itaque. de actionibus. §. præterea. Inſtit. de exceptionibus.* Sextus Pompeius in verbo Paret, id in formulis vſitatum eſſe contendit. Sub exceptione verò iudicium concipiebatur, cùm reus non inficiabatur quod actor intendebat, ſed aliquid opponebat, tamẽ, propter quòd videbatur condemnari nõ debere, tametſi vera eſſet actoris intentio, vt ſi pecunia certa ex teſtamento petebatur, quam heres legatam quidem eſſe non negaret, ſed aſſereret pacto conuento, ne à ſe peteretur conueniſſe, in hunc ferè modum conſtituebatur iudicium, *Si paret centum teſtamento legata eſſe Titio, ſi is pactus non ſit, ne eam pecuniam ab herede petat. Caſsius index eſto.* Hæc ſanè ſunt obſeruanda, cùm non paſſim occurrant, & pauci ea animaduerterint.

Ad l. 4.

Accurſius & Bartolus, & plerique omnes putarunt nõ pertinere pœnam ad eos, contra quos non fuit impetratũ nouum ius, ſed ij peruertunt ſententiam edicti. nam hic non eo poſtulante in quem dixit, ſed aduerſario poſtulante.

Item quod Bartolus de pigneratione perſonarum, rerúmve inter nos liberóſque populos, vel reges adducit, huc non pertinet. Etenim rebus ritè repetitis, aut alioqui poſtulato iure ſi non obtineamus, bellum etiam iuſtè indicimus ſolemni more.

Ad l. ſi conuenerit. D. de Iuriſdictione.

L. Si conuenerit. D. de iuriſd. contra communem ſenſum intellecta, diſſolutúſque fortiſsimus obex, qui ei aduerſabatur.

Africanus lib. quæſt. 7. hæc verba ſcripta reliquit, [Si conuenerit, vt alius prætor, quàm cuius iuriſdictio eſſet, ius diceret, & priuſquam adiretur, mutata voluntas fuerit: proculdubio nemo compellitur eiuſmodi conuentioni ſtare.] *l. ſi conuenerit. D. de iuriſdict. omnium iud.* Quibus verbis aduerſatur, *l. ſi quis in conſcribendo. C. de pact.* vbi ſimilis, aut alius quivis, dignitatis prætextu, aut ſacerdotij prærogatiuam habens, ne ſub ordinario loci conueniatur, pactus ſit, ne vteretur fori præſcriptione. & ita priuilegio renuntiauerit, dicit Imper. quòd cùm ex prætoris edicto omnia pacta, quæ neque contra leges, neque dolo malo inita ſunt, obſeruari debeant, & iuris antiqui regula ſit omnes licentiam habere, his quæ pro ſe introducta ſunt, renunciare: non poterit mutari voluntas, ſed qui ita pactus eſt, conuentioni huiuſmodi ſtare compelletur. Tollunt interpretes communiter ita hoc contrarium, vt in Imp. conſtitutione tractetur de conſeruanda ordinarij iudicis iuriſdictione, quæ priuilegio aliquo declinari poterat. At verò in Africani reſponſo, de tribuenda noui iudici incompetenti, facilius autem nonnihil conſeruatur, quàm tribuatur de nouo, *l. patre furioſo. D. de his, qui ſunt ſui. l. 1. §. caſum. D. de poſt.* eadémque diſſolutione ſubmouent fortiſſimum text. *in c. 1. de iu.* Ego verò, præter alia plura, quæ huic ſenſui opponuntur, implicabiliter obſtare video rationes, *d. l. ſi quis in conſcribendo*, quæ pactis quoque conueniunt, de danda noua iuriſdictione. idcircò aliter *d. l. ſi conuenerit*, intelligendam arbitror: vt ſcilicet loquatur, cùm ab vtraque parte mutata fuit voluntas. Nec dari poteſt ſenſus amicior literæ quem priora illa verba, *ſi conuenerit*, euidenter confirmãt: quæ neceſſariò accipi debent inter vtramque partem, *l. 1. conuentionis. D. de pact.* Ne itaque difformis fiat interpretatio, *l. iam hoc iure. D. de vul.* &, vt præcedens qualitas, in ſequenti repetita videatur, *l. doli verbum. D. de ſeruo corrupt.* quod ſequitur in textu (*mutata voluntas*) ab vtroque etiam litigatore intelligendum eſt. Dubitationem faciebat, quia ab his, quæ ſemel placuerunt, in alterius damnum non licet diſcedere. quare videbatur non permittendum litigatoribus, à prima conuentione abire in præiudicium iudicis, cui conſenſu partium, ius quæſitium fuit. Deciſionis autem ratio eſt, quia nihil tam naturale lex exiſtimat, quàm eodẽ ligamine, quo quid ligatum eſt diſſolui *l. nihil. D. de re. iur.* Et ita, vt à pacto, contrario conſenſu diſcedatur, *l. ab emptione. D. de pact.* Nec eſt hic conſiderabilis perſona iudicis, cuius conſenſus, vt in proroganda eius iuriſdictione, non fuit neceſſarius, *l. 2. §. 1. D. de iud.* ita nec in reuocanda, *l. heredes palàm. §. ſi quid poſt. D. de teſtam.* Quod ad hunc ſenſum (cui pater Dec. vbique videtur adſtipulari) difficultatem faciat, non video: præter illa verba (*priuſquam adiretur*) quæ à contrario innuunt, poſtquam prætor aditus eſt, non poſſe partes à lite diſcedere. contra *l. poſtquam lis. C. de pact.* Sed dic breuiter, *ex d. l. ſi conuenerit*, ſingularem colligi declarationem, vt verum ſit, partes à lite recedere, litique poſſe liberè renuntiare, ita vt nec ſub illo, nec ſub alio iudice, deinceps litigetur. Nam ſi ita diſcedere cupiant, vt cœpta coram adito prætore cauſa, coram alio tractaretur, non poſſent litigatores ita conuenire, tunc enim non dicuntur propriè à lite recedere, quæ finem non accipit. Et fieret tum adito prætori, in quem ſemel, & re, & verbo conſenſum eſt iniuria, contemneretúrque eius maieſtas, & authoritas, *l. ſed etſi in ſermone. § ſi. D. de arbit.* Hæc ex doctiſſimo viro Ioanne Corraſio, quæ ad inſtitutum noſtrum valdè facerent, deſumpſi.

Ad l. Si quis id quod. de Iuriſdictione omnium iudicum.

De Albo Prætoris. & edictis perpetuis. quæ Accurſius ignorauit, neque intellexit eam legem.

Album quid.

Album in municipiis.

Album prætoris.

Edicta olim annua.

Lex Cornelij.

Iuriſdictio perpetua.

Album, viri etiam non indocti, parietem quendam dealbatum eſſe putauerũt: ſed parum rectè, cùm actione de albo corrupto, is quoque teneatur, qui album ſuſtulit, *l. ſi quis id quod, ad fin. D. de iuriſd.* murum autem, vel parietem tolli non poſſe cõſtat. Tabellam enim potiùs dealbatam ſignificat, in qua ſelectorum iudicum nomina deſcribebantur, vt ſcirent omnes, qui ex iis decuriis erant, qui vno quoque tempore iudicabãt. Suetonius in Auguſto, *ſplendidum virum*, inquit, *Græciæque prouinciæ principem, verùm Latini ſermonis ignarum non ſolùm albo iudicum eraſit, ſed etiam in peregrinationem redegit.* Et Plinius in præfatione: *Quid te iudicem facis? cum hanc operam condiceremn, non eras in hoc albo.* Et hoc albũ decurionum, iudicúmve erat, nec Romæ modò, ſed in municipiis obſeruatum eſt, vt in albo decurionum, magiſtratuum nomina, ordine certo cõſcriberentur, *l. 1. & 2. D. de alb. ſcrib.* Habuerunt quoque Prætores album: hoc eſt, pyctatium, ſeu gypſatam dealbatámque tabellam: in qua edicta ſua proponebant, vt ſe præmunirent ciues, ſciréntque quòd ius dicturi eſſent magiſtratus, *l. 2. §. eodem tempore. D. de orig. iur. l. ſi quis id quod. ff. de iuriſd. omn. iu. §. iubemus. de litigio. col.* 8. Erant porrò prætorum edicta annua olim, vt oſtendit Cic. act. in Verr. 3. quæ poſteà lege à Cornelio lata facta ſunt perpetua. Cornelius ſi quidem omnem malefaciendi prætextum ſordidis prætoribus & ambitioſis & præſcindere cupiens, conſtituit, permultis tamen inuitis (ſicut Aſco-

nius Pædianus in orat. pro Cornelio de maieſtate ſcribit) vt perpetua eſſent deinceps prætorum edicta: ex quibus poſteri etiam prętores ius dicerent, author eſt Aſcon. Pædia. in orat. pro Cornelio de maieſtate. ea autem omnia quæ perpetuatione digna viſa ſunt, Saluius Iulianus, Adriani principis optimi tempore collegit, certáq; ſerie ordinauit: quem ideò Iuſtinianus edicti perpetui grauiſſimum conditorem, & ordinatorem nuncupat, *l.2.§.ſed quia diuina.C.de vet.iur.enuc.l.penul.C.de cond.inde.* Inde edicti perpetui, in iure noſtro frequens mentio.*§.1.*& in proœmio D.*l.cum ad eas.C.ad Velleian.l.2.C.ſent.reſcind.non po.l.interpoſitas.C.de tranſact.l.2.C.de cond.inſert.l.2.D.de ſta.hom.l.edita.C.de edend.* Et cùm iuriſdictionem, pro prætoris edicto, non ſemel iuriſconſulti poſuerint, *l.quamuis.D.de in ius vocan.l.1.§.in autem.D.de poſtul.l.poſtquam.§.Imper D.vt legat.no.cau.l.ſtipulationum alia.§.3.D.de verb.oblig.§.alia.de actio.in Inſt.perpetua iuriſdictionis verbo. Vlpian.in d.l.ſi quis id quod,* edicta prætorum, ex Cornelij lege facta, perpetua intellexit.

Ad tit. 2. de eo qui ius dicenti non obtemperat.

Huius legis ſenſum omnes qui nominis alicuius in ſcientia Iuris ciuilis noſtra patrúmque memoria fuerunt, ſummo ſtudio conati ſunt interpretari. nemo tamen eorum, vt mihi videtur, ſenſum huius legis aſſequutus eſt, excepto vno Bulgaro, qui non procul à ſcopo aberraſſe mihi videtur: vnde colligo eum ab Accurſio malè reprehendi. Senſus autem hic eſt: Hoc edicto iudicium datur aduerſus eum qui non obtemperat ius dicenti, Datur autem, vt Duarenus exiſtimat, nō fiſco, ſed ipſi litigatori, non ad id quod intereſt, ſed quanti ea res eſt, de qua mouetur controuerſia, adeo, vt ſi fortè calumnioſa fuerit petitio, nihilominus cōdemnatio fiat, *l.penult.D.ne quis eum qui in ius vocatus.* Malè *in l.vnica, ſi quis ius dicenti non obtemperauerit.* In illo loco omnibus magiſtratibus, non tamen Duumuiris ſecundùm ius poteſtatis ſuæ conceſſum eſt iuriſdictionem ſuam defendere pœnali iudicio. quidam ſcribunt, Accurſio teſte, Non tantum Duumuiris, pro, Non tamen Duumuiris, quia cùm hi municipales magiſtratus ſint, neque iudicationem habeant, multam dicere non poſſunt, *l.11.in fi.de iudiciis.l.aliud.in fine.de verb.ſignif.*

Ad tit. de in ius vocando.

Malè vulgus interpretum iuris citare nihil aliud eſſe putat, quàm in ius vocare, cùm tamen longè diuerſa hæc ſint. Nam citari dicitur reus, cùm ipſa die cognitionis, quæ ante ei dicta fuit, in foro ac tribunali per præconem euocatur, vt præſens ſit, necne appareat. Cuius rei ignoratione plerique Pandectarum loci perperam ab ipſis intellecti atque explicati ſunt. Vnus locus eſt *in l.57.de iudiciis.in princip.* in cuius explicatione exiſtimarunt interpretes poſt edictum peremptorium impetratum denuò abſentem in ius vocandum eſſe itaque opus eſſe quarto edicto. Verùm hæc omnino repugnantia ſunt, & cōtraria. Cùm ideo peremptorium dicatur edictum quod perimat diſceptationem, nec vltra patiatur aduerſarium tergiuerſari. alter locus eſt *in l.10.de publicis iudiciis,* quem dum conantur declarare, ſic obſcurant & peruertunt, vt nihil à menteſententiáque Papiniani excogitari poſſit alienius.

Ad l.2. de in ius vocando.

Quem ſenſum accipiant verba illa apud Vlp. Qui cum equo publico, reiectis aliorum nugis, & præcipuè Accurſij.
Præco in ius vocari non poteſt.
Tranſuectio equitum quid,
Bud. interpretatio num vera.
Explicata nouè Vlpiani verba.
Veredus, & Veredarius.

Leguntur *in l.2.D.de in ius voc.* hæc verba: ***Sed nec eum, qui cum equo publico, in cauſa publica tranſuehebatur.*** In quorum interpretationē nugantur Accur. & cæteri, neſcio quem præconem Theobaldum intelligentes. indéque Bartolus colligit, præconem: vt publicè procinat decreta miſſum, in ius vocari. nec re, nec verbo poſſe: referens, ſe præconem ob æs alienum captum, aliquando liberaſſe. Guiliel. Bud. verò, maximum noſtrorum temporum ornamentum, Trāſuectionem equitum intelligit, à Fabio Maximo inſtitutam, vt ex Liu. lib.9. & Valer. conſtat: Trabeatos verò equites, inquit Val. lib. 2. idib. Iul. Q. Fabius tranſuehi inſtituit. Equeſtris verò ordinis iuuentus, omnibus annis, bis vrbem ſpectaculo ſub magnis authoribus celebrabat, die Lupercalium, & equitū probatione. Equitum probationem huiuſmodi, tranſuectionem appellans: nos hodie monſtram vocamus, cùm equites ſollenniter recēſentur. Similem legem Bud. ex Demoſthene refert apud Athenienſes fuiſſe, eámque legem Euagoram tuliſſe: ne ſcilicet in pompa Liberi patris prehendi aliquem, aut pignora eius capi liceret. Quæ Budæi expoſitio ad ſententiam Vlp. non accedit: quamuis enim equites, vltra frumentum & veſtem equum de publico quondam acciperent: qui eis, ſi delinquerent, à Cenſoribus adimebatur, deſierunt tamen paulatim Romani equū publicum præſtare: equitum neceſſitatibus, ſalutique publicæ commodius ſubueniri putātes, ſi maius darent equitib. in pecuniæ ſtipendium, propter equum quem de publico accipere debebant. Quod & Flau. Forliuien. in vj. Romæ triumphantis oſtendit: vt maximè veriſimile fiat, quod ſæpe docui, Vlpiani tempore, equo publico non fuiſſe equites vſos, ſed proprio, ex ſua, aut ſtipendiaria pecunia comparato, & de eo quidem duplici, vt vni fatigato, alter recens expeditúſq; ſuccedat. Quocirca ipſe ſum aliquando interpretatus; vt equorum publicorum meminerit Vlpianus, qui ſumptu publico alebantur: vt ſi quid ſubiti negotij incidiſſet, mutatis celeriter equis, quò vellet Imperator, aut Reſp. quemcunq; nuntium mittere poſſet. equum iſtiuſmodi, quo maiores vſi ſunt in venatione, Latini Veredum dicunt, *l.fin.§.patrimoniorum.D.de mun.& honor.* Martialis:

> *Parcius vtaris, moneo, rapiente veredo,*
> *Priſce, nec in lepores tam violentus eas.*

Et in Diſtichis:

> *Stragula ſuccincti venator ſume veredi:*
> *Nam ſolet à nudo ſurgere ficus equo.*

Vnde veredarij dicti, qui celeriter equis inuecti, principum literas prouehant. Ab Imp. namque quondam certis locis equi velociſſimi curſus deſtinabantur: quibus non vtebantur alij, niſi facultate impetrata, quam vocarunt Tractatoriam. Cicero pro Quintio, vt opinor, nuntium volucrem appellauit: vulgus Poſtas nuncupat. Ergo Vlpian. hoc loco, de nuntio illo qui equo publico vehitur in cauſa publica, loquitur, vt in ius vocari non poſſit.

Ad eandem l.ij.

Iuſta quid apud eundem Dom. Vlp. ſignificent:
Accurſ. lapſus.

Traditum eſt ab Vlp. *in ea l.2.D.de in ius voc.ad fin.* neque funus ducentem familiare, iuſtáve mortuo facientem obſequia, in ius vocari debere. Quo loco, bene Deus, quàm ineptit, garrit, & fluctuat Accurſius, neſciens quónam pedem figat. Quidam libri (inquit) habent iuſta, ſcilicet obſequia, vt lauare corpus. Alij habent, Buſta, id eſt, combuſtiones: comburebantur enim corpora in rogo, vt cinis reſeruaretur. Itaque ſciendum, Iuſta, ſacrificia eſſe, ſeu exequias, quæ mortuis impenduntur. Cicero pro Amerino: Hūc miſerum, inquit, luctu perditum, qui nondū etiam paterno funeri iuſta ſoluiſſet, nudum eiecit domo. Et lib.2. de leg. Nō ſolùm vita cruciati, atque dedecore, verùm & ſepultura, & iuſtis exequiarum caruerunt. & Plaut. in Ciſtellar.

> *Tunc illic autem Lemnius*
> *Propinquam vxorem duxit cognatam ſuam:*
> *Ea diem ſuum obiit, facta morigera'ſt viro.*
> *Poſtquam ille vxori iuſta fecit illico*
> *Huc commigrauit.*

Quoniam verò pompa huiuſmodi funebris, & funerandi ſolennitas, parentibus potiſſimum impendebatur: Parentalia dicta ſunt à Parento, quod eſt iuſta parentibus celebro, licèt ad alios etiam transferatur. Alij à parendo, parentare verbum deduci putant, quòd qui parentarent, mortuis paſſerent quæ ita viui fieri iuſſerunt. Sed mihi probabilior prior videtur ſententia, ſiquidem Pareo verbum primam producat, Parens verò corripiat: priorem autem verbi Parento corripi crediderim. Vult itaque Vlpianus vt illuc, vnde abij, redeam, eum, qui circa pompam funebrem parentum, aut aliorum propinquorum,

occupa-

occupatus eſt,in ius vocari non poſſe : quod ſatis præpoſita illa verba(funus ducit familiare)indicant. Funus namque pompa exequiarum eſt. Terent.in Andria,

Funus interim
Procedit,ſequimur,ad ſepulchrum venimus.
In ignem poſita eſt,fletur.

Vnde funus ducere , eſt facere eam funerandi ſolẽnitatem. Cic. pro Quintio: De quo homine, præconis vox prædicat, & precium conficit : huic acerbiſſimum viuo videntique funus ducitur:ſi funus id habendum ſit , quò non amici conueniunt, ad exequias cohoneſtandas, ſed bonorum emptores, vt carnifices ad reliquias vitæ lacerandas,& diſtrahẽdas. Porrò funus, dum vritur cadauer , pompam ipſam , vt dixi , exequiarum ſignificat.Exequiæ vero funeris celebrationem, dum corpus effertur.Buſtum poſtquam cadauer crematum eſt ,quaſi bene vſtum.Reliquiæ,oſſa ipſa, & cineres. Sepulchrum,locus in quo oſſa ipſa conduntur. Quod autem in horum verborum enarratione Bart. & alij docent, hinc ſcilicet probari, eos, qui funus comitantur,in ius vocari non poſſe : vt nimium generaliter traditum,non probamus. Parentibus namque & liberis, ſoliſque conſanguineis, & affinibus Iuſtiniani lege conceſſum eſt,vt non ante dies nouem,ab obitu numerandos , moleſtentur. *§.pen.vt cùm de app.cog.col.*8.*auth. ſed neque.C. de ſepulch. vio.*quam nouem dierum dilationem rectiſſimè Alb. *in d. l.* 2. *D.de in ius voc.*in aliis etiam familiaribus perſonis locum non habere prodidit.Ex his etiam ſatis liquet,quid Vlp.in *l.pro herede. D.de acqu.he.*ſenſerit,dum ait: vt puta , patrem ſepeliuit, aut iuſtam ei fecit. Antiquæ quoque cõſuetudinis fuit , vt qui in ius vocatus vadimonium deſeruiſſet , ſi funus faceret familiare,excuſaretur. Quamobrem obiecit Labienus Rabirio filium ſororis occidiſſe, quo funere familiari excuſaretur maritus ſororis Rabirij , in iudicium vocatus,ne dicto die veniret, quod lepidè Cicero in oratione ad Quirites pro C. Rabirio perduellionis reo ſcriptum reliquit. Hæc ex doctiſſimis Coraſij obſeruationibus collegi.

Ad eandem legem.

In verborum Vlpiani interpretatione, ab Accurſio & cæteris vehementer erratum,ex lingua Latina imperitia.

Vlpianus iuriſconſult.*in l.* 2.*D.de in ius voc.* ſcriptum reliquit:[In ius vocari non oportere magiſtratus , qui imperium habent,qui & coercere aliquem poſſunt , & iubere in carcerẽ duci.Nec Pontificem,dum ſacra facit : nec eos qui propter loci religionem inde ſe mouere non poſſunt. Sed nec eum qui cum equo publico in cauſa publica tranſuehatur. Præterea in ius vocari non debet,qui vxorem ducit:aut quæ nubet, nec iudicem oportet,dum de re cognoſcit : nec dum quis apud Prætorem cauſam agit, neque funus ducentem familiare , iuſtáve mortuo facientem.]In horum verborum declaratione Accurſius,Bal.& cæteri ineptiunt,quorum errores ſingulatim annotare operæ pretium nobis viſum eſt. Imprimis Põtificem dum ſacra facit , Epiſcopum dum miſſam canit, interpretantur,quẽ tunc in ius vocari non oportet,cùm & idem in quocunque ſacerdote ſit conſtitutum,*l.omnes.in princ.C.de epiſc. & cler.* ne à ſoluta precatione,cultúque diuino abducatur. Indéque Caſtr. *in d.l.*2.*prodidit,* vt ſi vocetur in ius ſacerdos , hora tertia , qua eum ſacra facere,hoc eſt, miſſam dicere oportet : neque compareat,contumax dici non poterit : quamquam ſi ſacra peregerit,clericus coram epiſcopo , & epiſcopus coram archiepiſcopo,rectè conuenietur, *§. ſi quis contrà. & §. ſi quis verò ſanctiſſimorum.de ſanct.epiſc. col.*9. Rurſus,cùm dicit Vlp.eos, qui propter loci religionẽ,inde ſe mouere non poſſunt, in ius vocandos non eſſe, putant interpretes, de monachis, & eremitis, iuriſconſultum verba facere, quòd aliquando legerint, monachorũ cauſam per Abbates apud epiſcopos agitandam , *§.* 1.*apud quos oport.can.dic.mon.col.*6.*auth.cauſa quæ fit.C. de epiſ. & cler.* atque ita Prælatos ipſos, non etiam monachos citandos, Quæ interpretationes tam alienæ ſunt ab Vlp. mente , quàm Vlpianus ipſe à Chriſti traditionibus alienus fuit , qui Chriſtianam religionem crudeliter,& miſerè ſit inſectatus : nec arbitror Ethnicorum leges, à Chriſtianorum moribus,interpretationem recipere. Annotandum igitur Numam Pompilium, virum omnium religioſiſſimum , aſſumptam diuini cultus inſtitutionem,in octo, vt ſcribit Halicarn. diuiſiſſe partes , quot etiam erant ordines. Vnam ſacrorum miniſteriorum conſtitutionem tradidit triginta Curionibus , ij erant duces minorum partium : diuiſa enim trifariam à Romulo multitudine omni, ſingulis partibus ſingulos præfecit duces clariſſimos : deinde trium rurſus earum partium vnamquamq; diuidens in denas partes æquales , harum quoque duces deſignauit , viros fortiſſimos. Vocant autem partes maiores,Tribus : & minores,Curias:qui verò Tribuum ducatus haberent , Romani Tribunos dixerunt,qui autem curiis præſiderent,Curiones : quibus hoc potiſſimùm oneris impoſitũ erat , vt in ſua quiſque curia,ſacra publica faceret,ferias obſeruaret : pro curiis , publicas immolare hoſtias,hoc eſt,ſacrificium immolare,pro victis hoſtibus. nam vt Ouidius ait,

Hoſtibus à domitis Hoſtia nomen habet.

Secũdam verò diuini cultus partem,dedit iis , qui à Romanis Flamines vocantur,quos à geſtatione pileorum, & infularum,quas adhuc ferunt, flama vocantes : hoc nomine , inquit Dionyſius,appellant. Varro de ling.Lat.Flamines ait,quòd in ſacro , capite velato erant ſemper, ac caput cinctum habebant filo,Flamines dicti. Alij quòd pileum geſtarent, in quo virgula Oleagina modicum lanæ habens,in ſummo inſtar fungi inerat.Flamines quaſi filamines ſunt nuncupati:quem cùm æſtũ ferre non poſſent,dempto pileo,caput ligabant filo quòd nudo capite incedere fas non erat. Cæterùm Numa Pompilius, ſummus religionum cultor,plures (vt Feneſtella loquitur) in vrbe , Romulo , quam ſibi ſimiles reges fore ratus, qui relicta religionis cura,bellorum potius negotiis detinerentur : ſacerdotes quatuor,quos appellauit Flamines , qui rei diuinæ iugiter addicti eſſent,multis deorum alligauit. Flaminẽ vnum Ioui,quem Dialem vocant:Marti duos, Quirino vnum. Horum omnium non minimum ius , poteſtáſque fuit, ſed excelſa erat omnium Dialis flaminis autoritas,vt in Noct. Attic. Gellius ſcriptum reliquit. Tertiam dari voluit Celerum ducibus,hoc eſt,regum cuſtodibus. Nam & iſti ſtatutas quaſdam immolationes perficiebant. Planè conſtituto à Romulo Senatu , conciliíque conceſſu,ex centumuiris:videns Romulus , iuuentute quoque opus eſſe,qua ad corporis cuſtodiam,&ad vigẽtia rerum miniſteria vteretur , trecentos corporibus robuſtiſſimis viros,ex generoſiſſimis familiis elegit , quos ſemper circum ſe haberet,nomẽque omnes commune hi habuerunt . Celeres, ab exequendi miniſterij celeritate , promptos enim veloceſq; ad opera, Romani celeres vocant. Quòd igitur homines huiuſmodi celeriter accurrere voluit , ſi quando eorũ opera Reſpub.indigeret: Romulus appellari Celeres conſtituit. Sunt qui à Celere quodã,qui primus iis ordinibus à Romulo præfectus fuerit,Remi interfectore,nomen inditum eſſe opinentur.Erãt Celeres in exercitu propugnatores , protectoréſque, ac multa in certaminibus corrigebant: primi pugnam capeſſentes,& vltimi prælio excedentes vbi campus eſſet equeſtri pugnæ idoneus,equites,& vbi aſper iniuuſque equis locus eſſet , pedites, ad quos etiam ſacrorum cura ſpectauit. Quartam tradidit Romulus ſigna à diis miſſa interpretantibus,quos quidem ab vna ſpecie ſpeculationũ artis Romani Augures vocãt. Augur nãque eſt,qui futura quomodocunque prædicit, quamquam vox ipſa eum tãtum qui ex auium garritu,aut geſtu diuinat , ſignificare videatur. Fuit Auguralis diſciplina à Numa perpetuum ſacerdotij inſigne conſtitutum : non ſicut Flaminis temporarium.Siquidem Flamen,ſi ſacra non ritè feciſſet , aut neglectæ religionis argui poſſet , ſeu aliquid aduerſus conſtitutum faceret,Flamineo abire oportebat. Vnde Sulp. Flamen quòd inter ſacrificãdũ apex (hoc eſt, flocculus ille lanatus,quem in ſummitate pilei Flamines gerunt) prolapſus fuiſſet , ſacerdotio, vt Valerius refert , deiectus eſt. Hi Augures velut interpretes, internuntiíque Deorum , tantæ dignationis habiti ſunt , vt etiam grauium criminum conuicti , ſacerdotio minimè multarentur,tantáque fuit eorum authoritas, vt, quæq; iniuſta , nefaſta,vitioſa,diráve dixiſſent,irrita,infectáque eſſent. Vnde ſi qui magiſtratus vitio creati forẽt, eorum reſponſo vel admittebantur,vel abire cogebantur : quibus non parẽre capitale erat.Quare cùm Tyb.Gracch. comitia conſularia habuiſſet,dicerẽntq;Ethruſci Augures, rem in augurio experti, vitio conſules creatos fuiſſe?Gracchúſque vt ineptos inſánoſq; Ethruſcos inceſſeret , abiens in prouinciam Senatui reſcripſit , veridicos,non autem inſanos , Ethruſcos eſſe, qui cõſules præſentes,vitio à ſe creatos dicerent : nam cùm ſe collegiſſet meminiſſe ſe,locum tabernaculo extra pomœrium præter maiorum

conſuetudinem, delegiſſe. Quamobrem abdicare ſe conſulatu compulſi ſunt. Horum inter plura munus erat, quibus hoſtiis, quibus ſacris, ac ſupplicationibus, & ad quæ puluinaria tetra prodigia procurarentur, aut expiarentur, conuocare. Romulus hoc ſacerdotio præditus, optimus augur fuiſſe traditur. Quintam virginibus ſacrum ignem ſeruantibus dedit: quas illi à Dea quam colunt, Veſtales vocāt. Deæ huic Veſtæ, quam terram eſſe, eádemque Deorum matrem, volebant: perpetuò vigil ignis conſecrari ſolebat. Eius obſeruationi ac cultui, pleræque virgines, è primoribus patrum electæ, præfici, quarum negligētia ſi fortè ſanctus ignis reſtinctus eſſet, flagris à Pontifice Max. cædi iubebantur. Virginem Vaſtalem, vt Labeo Antiſtius ſcripſit, minorem quàm ſex annis: maiorē quàm annis decem natam negauerunt capi fas eſſe. Triginta annos, Veſtales virgines nuptas & caſtas manere neceſſe fuit: ſacrificulantéſque & alias ceremonias peragentes ex lege. Quo in tempore opus eſt, eas decem annis diſcere, decem ſacra perficere, decem vltimis alias edocere. Expleto autem anno trigeſimo, pro arbitrio nubebant: vittas tamen deponentes, & reliqua ſacerdotij inſignia. Sextam verò partem inſtitutionis, circa diuina his Numa diſtribuit, qui à Romanis Salij vocantur, à continuo motu, ſolenníque ſaltu, ſic dicti; omnes quippe ſaltatores ſunt, & laudatores armatorum Deorum, quorum ſolennitas menſe Martio, ſumptu publico agebatur per multos dies, quibus choreas, per vrbem ducebant. Iis datum eſt, ſupra tunicam inſigne æneum, pectori tegimen, cæleſtiáq; arma, quæ vocantur Ancylia, portare, ac per vrbē canentes carmina cum tripudiis ſolenníque ſaltu incedere: inſtitutúmque, vt in fine omnium carminum ſuorum Mamurium appellarēt. In cauſa fuit Ancyle ſcutum breue, quod regnāte Numa Pompilio, cùm peſtilens annus eſſet è cœlo cecidiſſe fertur. Eo tēpore vna ſimul vox audita eſt, omnium potētiſſimam fore ciuitatem, quamdiu id in ea manſiſſet. Itaque facta ſunt eiuſdem generis plura, quibus admiſceretur, ne internoſci cæleſte poſſet. Probatum maximè eſt opus Mamurij Æturam, qui præmij loco petiit, vt ſuum nomen inter carmina Salij cantarent. Inter cætera porrò ſacrorum genera, inſtituta à Numa rege, hoc in minoribus fuit. Septimam partem ſacræ conſtitutionis, collegio eorum adiecit, qui Fetiales vocantur. Erant autem ex optimis domibus viri electi, per omne ipſi vitæ tempus ſacrati, quorum partes in eo verſabantur, vt fidei publicę inter populos præeſſent: neque iuſtum aliquod bellum fore cenſebatur, niſi id per Feciales fuiſſet indictum: qui, vt Feſtus ait, à faciendo, quod belli, paciſq; faciundæ, apud eos ius eſſet, Feciales dicti ſunt. Vltima fuit, inquit Halic. Numæ conſtitutionis, de ſacris diuiſio, quæ ſortiti ſunt hi, qui magnum apud Rom. ſacerdotium & poteſtatem habent: qui quidem Pontifices appellantur. Quatuor ab initio fuerunt numero creati, deinde alij quatuor ex plebe: M. Valerio, & Qu. Apuleio coss. Sed omnibus vnus à Numa Pōpilio præfectus, iſque Pont. Max. dictus eſt à poſſe, & facere, quòd omnia facere poſſet. Rerum nempe maximarum dominus erat, vt qui ſacras omnes cauſas diiudicaret: cuius ſcitis ſacra omnia, priuata & publica, Numa ſubiecit: inſtituitque, vt idem Pont. non cæleſtes modò cæremonias, ſed iuſta quoque funebria, placandóſque manes edoceret. autor eſt Liu. Sic & Pontificium Latini pro iure, & poteſtate faciendi, dixerunt. Gel. li. noct. Att. cap. 13. [Sūt, inquit, non pauci; qui ſententiam ſuam, vna in parte dixerint: & re ſemel ſtatuta deliberatáq; ab eo, cuius negotium id Pontificiúmque eſſet, nequaquam putauerunt, cōtra dictum eius eſſe faciendum.] Cæterùm M. Varro, & à Ponte, & à Facio pontifices appellatos putat, eò quòd ab his primùm pons ſublicius factus, ac ſæpè reſtitutus eſſe perhibeatur. Is ligneus erat, & nullo ære, aut ferro compactus, quem ſacrum illi æſtimauerūt ita, vt in aliqua parte labantem, niſi cæſa victima, & ſacrificio perfecto, reficere non liceret. Ex his (in quibus paulò verboſior conſultò fui, vt ſexcentos bonorum autorum locos patefacerem) conſtat quid Vlpianus *in d. l. 2. D. de in ius voc.* intellexerit, cùm Pontificem ſacra facientem; neque eos, qui propter loci religionem, inde ſe mouere nequeunt, in ius vocari non poſſe, dixit. Hæc ex doctiſſimo Iuriſconſulto collegi, quæ ad inſtitutum meum facerent.

Ad tit. Si quis in ius voc. non ierit: ſiue quis eum vocauerit, quem ex edicto non debuerit.

Reiicienda eſt gloſſa Accurſij ad eum locum *l. 2. h. t.* In ius vocatus venire debet, vt hoc ipſum ſciatur, an Iuriſdictio eius ſit. Malè enim Accurſius in ea gloſſa dicit, ſi hoc faceret, iudicem ſibimet ipſi ius dicturum, nec fruſtrà: & ineptè vtendum eſt diſtinctione Accurſij, quam ibidem proponit. Nec enim qui exiſtimat & arbitratur, vel ſtatuit, an ſua iuriſdictio ſit, ſibi ius dicit. non enim ſibi ius dicit, aut rei ſuæ familiari, ſed tuetur authoritatem maieſtatémque publicam. Aſconius Pædianus in Prætura vrbana, eum qui poteſtatem ſuam non defendit, imminuti magiſtratus veluti maieſtatis reus eſt, *vt l. u.* Item apud *§. 3. de iniuriis.* magiſtratum, iniuriam factam ſibi dans, præeſt Iuriſdictioni, factā honoris quem ſuſtinet, potius quàm ſibi ipſi, nec tamen ideò ſibi ius dicit, ſi vlciſcatur. alia eſt enim perſona ipſius, alia ciuitatis quā ſuſtinet M. Tullius, ait proprium magiſtratus eſſe, intelligere ſe gerere perſonam ciuitatis.

Nota & obſerua Accurſium in hoc tit. ſatiſdationem iudicio ſiſti, cùm ea quæ de re defendenda eſt, vel permanendo in iudicio vſque ad terminum litis perperam confudiſſe: ſed magna eſt differētia. Illam enim apud officium interpônebat ferè qui in ius non ibat, *l. eum, de in ius vocando.* hac qui iam in ius venerat vel miſerat procuratorem, pro quo ipſe fideiubebat iudicatum ſolui, id eſt, defendi vſque ad finem litis, dolum abeſſe, & quod iudicatum foret, ſolutum iri. *§. 2. Inſt. de ſatiſd.*

Ad titul. in ius vocati vt eant, aut ſatis, aut cautum dent.

Apage te ab Accurſij & Iohannis interpretatione in hac l. 1. huius ti. ac primùm in eo quod putat eo loco huius legis pro rei qualitate *&* rei accipi debere in maſculino genere, vt ſit ſenſus, id eſt, pro conditione rei, conuenti aut accuſati, *cùm l. 5. de verb. ſignif.* ſatis oſtendat contrarium ſenſum, vtpote cùm ſit ex eodem libro, & huc referenda ſit. Item in eo errat vehementer *ad l. 2. ſuper verbo, idem pro patrono:* cùm ibi exiſtimat ſecundùm Ioannem non de patrono vocantis ibi illud debere intelligi: quod nulla ratione id in medium producit. Item frigida eſt omnino ratio, quam adducit in fine illius gloſſæ, quam non eſt opus in medium afferre. Malè etiam Accurſius, quem & Bartolus ſequitur eo loco: Liberos ſuos de liberis etiam parentum intelligunt, vt putà de fratribus. nam id reciprocum ſuos non patitur.

Ad eundem tit.

Iulij Pauli & Caliſtrati reſponſa, aliter declarata, quàm ab alius in præſentem diem fuerint.
Declaratus tit. D. de in ius vocat.
Carnem ſuam nemo odio habet.
Opinio aduerſus omnes.
Explicatus. §. Prætor ait.
Neceſſaria perſona quæ dicantur.
Neceſſitudo.

Sub tit. in ius vocati, vt eant, Paulus, & Caliſtratus, non poſtremi nominis Iuriſconſulti, edicto cautum referunt, vt fideiuſſor iudicio ſiſtendi cauſa datus, pro rei qualitatē, locuples detur: exceptis neceſſariis perſonis. ibi enim, edictū qualemcunque accipi iubet, veluti, pro parente, patrono, patronáve, liberiſve ſuis, vel vxore nurúve. Quin & in eum, qui nō accepit, cùm ſciret eam neceſſitudinem perſonarum, quinquaginta aureorum iudicium competere voluit. Hæc verba ſic ad vnum omnes interpretātur: vt compellatur actor, fideiuſſorem à reo, iudicio ſiſtēdi cauſa oblatum etiā minùs idoneum recipere: ſi ſit fideiuſſor ex neceſſariis perſonis rei cōuenti. Cuius rei eam eſſe rationem, Accurſ. & cæteri dicunt: quòd, vt legi perſuaſum eſt, neceſſarius neceſſarium illaqueare nō ſinat. nemo enim carnem ſuam (vt *Paul. ad Epheſ. 5.* ſcribit:) vnquam odio habuit. *c. non æſtimemus. 13. q. 2.* Quo fit, vt Bald. *in l. filium. in fi. ff. D. de his qui ſunt ſui.* egregiè doceat eū, qui tenetur obſidem dare, omnino liberari, dando vnum ex ſibi coniunctis, licet nō locupletem. ſequitur Alex. *in l. 1. D. de in ius voca.* Ego verò, qui hanc interpretum expoſitionem, nec textuum verbis conuenire, nec æquitate iuuari video: alio ſenſu Iuriſconſultorum verba opinor accipienda: vt ſcilicet velint, eum, qui contra parentem, patronum, patronam, liberóſve ſuos, vel vxorem

xorem, nurum, aliaſve neceſſarias perſonas, experitur, in honorem, & memoriam neceſſitudinis, obſtringi, oblatum à reo, qualemcumque fideiuſſorem de iudicio ſiſti accipere, licet facultatibus minùs idoneum. Quam ſententiam Vlpianus apertiùs exprimit *in l.2.§.prætor au.ff.qui ſat.cog.* ſi quis parentem, inquit, patronum, patronam, liberos, aut parentes, patroni, patronæve, liberóſve ſuos, eúmve, quem in poteſtate habebit, vel vxorem, vel nurum, in iudicium vocabit, qualiſcunq; fideiuſſor, iudicio ſiſtendi cauſa accipiatur. Nec quoquo pacto Doctoribus conſentio, cùm exiſtimant hûc §. *Prætor aut. à tit. ff. de in ius voc.* in eo differre, quòd hic §. loquatur, quãdo coniunctio eſt inter vocatum, & vocantem: leges verò Rubricæ, *in ius vocati*, quando erat coniunctio inter reum & fideiuſſorem. Huic enim declarationi, & æquitas, & verba *l. 1. & 2. eius tit.* euidenter refragantur. Sed quoniam eo loco neceſſariarum perſonarum mentio fit, diſputant illic ſcriptores, quæ dicantur neceſſariæ perſonæ. Et ſatis ex vtraque lege apparet, eos à lege perſonarum neceſſariarum numero haberi, qui vel conſanguinitate, vt parentes, liberi, & fratres, vel affinitate, vt nurus, vel coniunctiſſimo aliquo vinculo, vt patronus liberive eius coniuncti ſunt à neceſſitudine enim, quæ cognationem, affinitatem, & coniunctionem quandam ſignificat, neceſſarij dicti ſunt: in quos, præ cæteris, officia neceſſaria conferuntur. Suorum tamen verbo, Accur. *in l. ſi fœmina. C. ad Turpil.* eos intelligit, pro quibus teſtimoniũ dici non poteſt. qui ſunt vſque ad ſeptimum gradum. *l. lege Iul. ff. de teſtib.* Hæc ex Ioannis Corraſij Miſcellaneis collegi. plura vide apud eundem authorem.

Ad titul. Ne quis eum qui in ius voc. vi eximat.

Solet plerumque Accurſius leges quæ ſibi inuicem contrariæ videntur, in medium afferre: ſolutiones autem prætermittere, quod mihi facile eſſet pluribus exemplis ex eius gloſſa variis in locis allatis comprobare, ſed hoc labore ſuperſedebo: ſufficeret ſuis locis ea demonſtrare. Vnum tamen hoc loco proponã, Accurſius in fine legis primæ huius tit. vbi dicitur, Si deliquit qui vocat, non deliquit qui eximit: id contrarium eſſe putat principio ſequentis legis, in qua dicitur vtrumque delinquere, & eum qui patronum eximat: ſolutio petenda eſt à Bartolo, ſi quis eam velit, qui dicit, non delinquere qui eximit, ſed ſi quis diceret eum delinquere, ſemper deterior eſſet conditio liberti petentis, quàm rei conuenti. ſed non opus eſt vlla ſolutione, quia nulla eſt Antinomia, vt mihi videtur, ſi vterque locus recte intelligatur. Itaque frigida ſatis eſt ſolutio Bartoli.

Ad tit. qui ſatiſdare cogantur, vel iurato promittant, vel ſuæ promiſſioni committantur.

Delenda eſt planè gloſſa ad verbum *in rem ſuam. l.l.8. hoc t.* cùm nulla earum ſolutionum quas affert, valeat, aut probabilis tantum ſit: hæc erat quæſtio, quare præſtatio ſatiſdationis neceſſaria erat, cùm ambo dicantur poſſeſſores immobilium, & maritus, & vxor. Nam poſſeſſor fundorum ſatiſdare non cogitur, ſatiſdare enim eſt fideiuſſorem dare. Atqui immobilia prædia qui plures fundos habet, non debet ſatiſdare, ſed repromittere, vel iurato repromittere. Accurſius ſuo more plures ſolutiones affert, quarum nulla bona eſt. ac primùm dicit conueniri maritum. quia dolo deſijt poſſidere, quod falſum eſt. id enim fingit Accurſius, cùm de re in textu legis nulla fiat mentio. Nos igitur reiectis huiuſmodi friuolis ſolutionibus cum Paulo Caſtrenſi & Alexãdro ab Imola dicamus eum qui non poſſidet, niſi eum fundum de quo eſt cõtrouerſia ſatiſdare compelli, quod comprobatur. *l. Iulianus. h.t.* nõ eum qui alia prædia poſſidet, qua ſolutione nihil eſt aptius, neq; certius.

Ad tit. Si ex noxali cauſa agatur, quemadmodum caueatur.

Plurimi interpretes non intellexerunt quomodo interpretandus eſſe ille locus. idque Iulianus ſcribit, cũ neſciant quo loco id Iulianus dixerit, ſed accipiendum eſt: Iulianus adiecit edicto. Cùm ſcilicet ordinarit edictum perpetuum: quod egregiũ factum Iuliano tribuitur. In eo enim ordinando pleraſque nouas clauſulas adiecit, & noua edicta compoſuit, vt *l. qui duos. de coniungendis cum emancipato liberis.* Iulianus ita

ſcripſit & adiecit edicto. Nam huic edicto tribuitur aliis locis quod hîc dicitur Iulianus ſcripſiſſe.

Ad tit. de eo per quem factum erit.

Solet Accurſius vnius rei confirmandæ cauſa plures rationes afferre, ea fortè de cauſa, vt ſi vna ratio non valeat, altera valeat: ſic ille nihil nunquam certi afferebat: ita & in diſſoluẽdis Antinomiis plerumque facere ſolet, vt plures ſolutiones afferat. Sic in hoc t. Accurſius quærit initio quid opus fuerit, hoc Titulo eum cõuenire videatur cum tit. *Ne quis eum qui in ius vocatus eſt, vi eximat*, &c. vt differentiam magnam eſſe oſtendat, adfert quatuor rationes, quarum vltima omnino falſa eſt. dicit enim hunc tit. locum habere poſt vacationes & ſatiſdationes receptas, illũ ante ſatiſdationẽ locum habere: quę ratio falſa eſt ſecundùm Bartolum. nam hic titulus etiam habet locum ante ſatiſdationem, vt probatur *l. fin. in princ. h.t.*

Ad titul. Si quis cautionibus in iudicio ſiſtendi cauſa factis non obtemperauerit.

Cùm Accurſius *in l.9.§.1. hoc t.* dixiſſet pluralitates nõ conuerti in plures ſingularitates, attulit legem contrariam *l.l. falſa. §. fin. de cond. & dem. & l. qui concubinam. §. ſi Stichus. de legatis. 3.* Ipſe ſuo more cõtrarium iſtud non ſoluit. Solutio petenda à Bartolo, qui hic dicit pluralitatẽ reſpicere vnum & eundem effectum, licet communem pluribus videlicet, quòd iſti plures ſerui ſiſtantur pro vna cauſa noxali, ideò iſta pluralitas non reſoluitur in plures ſingularitates, & neceſſe eſt omnes ſiſtere, aut nullum, quia niſi omnes ſiſtantur, perinde eſt ac ſi nullus omnino ſiſteretur: hic tractatus pertinet ad indiuidua, ſi verò pluralitas illa reſpexit diuerſos effectus, tunc facilè poterit vnum ſeparari ab altero, & poterit reſolui in ſingularitates, hæc eſt ſolutio contrarij illius quod ponit Accurſius nulla addita ſolutione.

Ad l. Id quis. §. quæſitum. ſed ſi quis cautionib.

Explanatè oſtenditur, perperam emendatum locum Vlp. ab Alc.
Vulgaris litera probatur.
Deſerta promiſſio quid.
Lapſus And. Alciati.
Reſtituta in integ. l. Vlpiani.
Ridica quid.

Quæſtionis fuit apud veteres Iuriſc. an poſſit conueniri, nè vlla exceptio in promiſſione deſerta iudicio ſiſtendi cauſa facta, obiiciatur. *l. ſed & ſi quis. §. quæſitum. ff. ſi quis cau.* viſus eſt autem Andreæ Alc. viro ſanè doctiſſimo, nouus hic loquendi modus, vt deſerta promiſſio dicatur, pro ea quæ non obſeruatur: quare legendum cenſet diſerta, id eſt, expreſſa, & ſpecialis. Diſſerere etenim nihil aliud eſt, quàm clarè, dilucidè, & ſpecialiter ſententiam ſuam exprimere: citans in eam rem Liuij verba. Sed mihi videtur, Alciatum non vera loqui. Quid enim per Deum immortalẽ potius & magis propriũ pro cõtempta, violata, & derelicta promiſſione dici potuit, quàm deſerta promiſſio. nonne & deſertum vadimonium, Latini probatiſſimique authores dixerũt? Sed quid tot verbis opus eſt? vt proſternamus hoc Alc. dogma: ſatis erit legiſſe Iul. Pauli iuriſc. *l. ſi duo. §. 1. ff. ſi quis caut.* [Item, inquit, ſi duo rei promittendi ſint, & vnus ad iudicium non venerit, contempta ſua promiſſione, iudicio ſiſtendi cauſa facta, actor autem ab altero rem petat: ab altero pœnã deſertionis, petendo pœnã, exceptione ſubmouebitur.] Hęc ille. Ex cuius verbis liquet, deſertã promiſſionem, non diſertam dixiſſe Vlp. niſi velit Alc. hoc etiã loco inuerecũdè mutare literã, vt pro deſertionis, legat diſertionis, quod quàm verborũ puritati & ſtructuræ ſermonis Pauli cõueniat, vel Alc. ipſe iudicet. Lõgè meliùs itaq; Alc. pręmonẽte tamen Accurſ. reſtituit eodem capitalium Vlp. locum. *l. ſi qui puteum. §. ſi quis vineas. ff. quod vi aut clàm*, in quo ſic vulgò legitur:]Si quis in vineas meas venerit, & radices abſtulerit. hoc interdicto tenebitur.] Neque enim [radices] legendum, quòd de his nulla ſit dubitatio, ſed [ridicas,] de quibus dubium eſſe potuit, cùm facilè extrahi poſſint, nec ſolo adhæreant. Eſt autem ridica, pedamentum ſeu ſuſtentaculum quoddam, quod vitibus adhibetur ad eas muniendas, & fulciendas. Solétque ex quercu & iunipero fieri pedamentum, inquit Varro *lib. de re ruſtic. 1. c. 8.* ferè quatuor generum: vnũ robuſtum, quod optimum ſolet afferri in vineam, è quercu ac iunipero. & vocatur

ridica:& Bud.Pedamentum,fiſſile eſt,vt ridica,quo hodie plurimum vtimur,aut teres,vt palus. Galli vulgari idiomate appellant,[vn Eſchalas.]quod ex lingua Gręca tractum dici poteſt,quia charax Græcè,authore Cæl.pedamẽtum eſt,ſiue Ridica.Hæc ex doctiſſimo viro collegi.

Ad l.legitima.D.de pactis.

Contractum Emphyteuticum iuris ciuilis non eſſe aduerſus Accurſium,& alios probatum.
Contractus iuriſgentium ſunt.
Emphyteuticum,non Emphyteoticum enunciandum.
Emphytheuſis eſt iuriſgentium.
Noue explicatæ duæ Imp.conſtitutiones.

Fuerunt omnes conuentiones ex iure gentiũ inſtitutæ, inquit Hermogenes in *l.ex hoc iure.ff.de iuſt.& iur.*exceptus quibuſdam,quæ à iure ciuili ſunt introductæ.Exceptos autem his verbis quatuor contractus, quos lex ciuilis introduxerit, Accur.& reliqui crediderunt in *l.legitima.ff.de pact.in §.ius autem gentium,de iur.natur.& in d.l.ex hoc iure*, ſcilicet verborum obligationem.*§.de conſtitut.de actio.literarũ.§.1.de literar.oblig.* ſponſalitiam largitatem.*§.1. vt ſponſ.largit.coll.9.* & Emphyteuticũ(ita enim mihi enuntiare placet,non Emphyteoticum, Alciato admonente *lib.1.παρεργῶν*)contractum.*§.adeo.de loca.* Quod vtcunque in aliis obtineat, de quibus nũc diſputare mihi non eſt curæ, in contractu Emphyteutico verum non eſſe ab ineunte ætate æxiſtimauit: cùm iuriſconſultus generaliter dixerit, contractus iuriſgentium eſſe, *d.l.ex hoc iure.* neque Emphyteuticus nominatim exceptus reperiatur, hærebo regulę.Nec me clàm eſt,Zenonianam legẽ latam eſſe, quæ Emphyteuſeos contractus propriam ſtatuit naturam. *l.1.C.de iur.emphyt.& d.§.adeò.* Nã ante eam conſtitutionem hic contractus inductus & efficax erat,licet non planè ab aliis diſtinctus, vt manifeſtum fiat, Zenonem non nouum contractum induxiſſe, ſed confuſum & incertum diſtinxiſſe.: quod vel ex verbis Iuſtiniani, *in d.§.adeò,* liquet, hunc nimirum contractum gentium vſu introductum. Eo autem contrahẽdi genere cùm Romani, Romanóque ſubditi imperio,vſi eſſent:a præſtãtioribus non ſemel dubitatum eſt, an is cõtractus emptionis, vel locationis eſſet. Propterea Zenoniana lex lata eſt,quæ cõuentionem huiuſmodi, Græco vocabulo Emphyteuſim vocauit: ei concedens elegans & proprium nomen contractus,ſed non ideò iuris ciuilis cenſendus eſt, cùm non nouam ſpeciem lex ciuilis fecerit, ſed eam quæ erat, detexerit, vt in ſimili Caius reſpondit,*l.adeò.§.videtur.ff.de acquir.rer.do.* Ex alienis ſpicis excuſſum frumentum eius eſſe,cuius & ſpicæ fuerint. cùm enim grana,quæ ſpicis continentur,perfectam habẽt ſuam ſpeciem: qui excuſſit ſpicas, non nouam ſpeciem facit, ſed eam, quæ eſt,detegit. Quanquam ergo approbatione Emphyteuſis ciuilis dici poſſit: cùm tamen iuregentium conuentio huiuſmodi introducta ſit,iuriſgentiũ cenſeri debet: tum quòd vincat accidens, cauſa naturæ.*l.qui habet.ff.de tutel.* tũ quòd medium de vtroque extremo participans, potentioris naturam induat.*l.quaritur.ff.de ſtatu hominum.* ius autem gentium, lege ciuili potentius eſſe, nemo eſt qui neſciat. *l.eas.ff.de capit. diminut.§.ſed naturalia.de iur.natur.*

Ad tit.de feriis & diuerſis temporibus, & quibus cauſis feriæ non impediantur.

Falſum eſt quod in *l.2.hoc tit.*gloſſa aſſerit circa mediũ, ſuper verbo, *in pecuniariis.* videtur enim ibi innuere poſt iſtas duas vel tres dilationes non dari alias ex cauſa impedimenti in criminalibus. & Bartolus meliùs exiſtimat poſſe dari dilationes vlteriores ex cauſa: & hac ratione nititur Bartolus, quòd defenſionem rei debet iudex perquirere, etiam reo non petente, *vt l.vnius. §.cognitum.de quæſtionibus.& l.ſi non defendatur.de pœnis.* & quanto plures dilationes dedit iudex, tantò meliùs ſe defendere poterit reus, vt manifeſtum eſt.

Ad tit.de edendo.

Malè Accurſius interpretatur. *l.1.de edendo.*cuius legis verba ſic ſe habent. Eum quoque edere Labeo ait, qui producat aduerſarium ſuum ad album, vt demonſtret quid dictaturus ſit,exiſtimat Alciatus nõ pro eo cum quo lis eſt, aduerarſrium, ſed pro tabulis rationum tumultuariè, & ad memoriæ ſubſidium confectis accepiſſe Vlpianum: ſanè hoc ita interpretandum eſſe veriſimile nullo modo eſt. Nam in primis velim is mihi reſpondeat apud quem Latinum authorẽ aduerſariũ numero ſingulari vnquam pro tabulis illis tumultuariis legerit. Nam aduerſaria vbique apud Ciceronem & veteres omnes in numero multitudinis non aduerſarium legitur:deinde non vt producere teſtes ita tabulas,rationes,aduerſaria producere dicimus, ſed proferre potiùs. Accedit quòd in eius capitis initio Vlpianus de editione actionis loquitur,quæ cum editione rationum nihil prorſus commune habet. Itaque hìc aduerſarium intelligamus eum vnde petitur:id eſt,eum quem qui ducit ad album prætoris(in quo ſcilicet actionum deſcriptę ſunt formulæ)eique demonſtrans quam actionem dictaturus ſit,edere intelligitur.

Ad tit.de pactis.

Falſa eſt omnino Bartoli opinio *ad §.cæteri.l.conuentionum,* J.*hoc tit.* qui negat non modò ſeruandam hoſti fidem eſſe (ſed quod longè admirabilius eſt)omnino violari debere contendit. Eius igitur argumenta, quæ contra nos facere videntur, nobis diluenda ſunt:ac primùm nititur *l.1.§.non fuit.de dolo.*vbi dicitur, bonũ dolum eſſe,& pro ſolertia haberi, ſi quis aduerſus hoſtẽ aliquid machinetur. qui locus nihil facit ad eius opinionem,quia non de fide loquitur,ſed de his inſidiis accipiendus eſt:quæ ſtratagemata dicũtur,quibus in bello aduerſus hoſtem non minùs quàm vi aperta vti permiſſum eſt. Dolus enim an virtus quis in hoſte requirat? Reliqua quibus impugnantur argumenta, frigidiora ſunt atque ineptiora, quàm vt accuratè ea refellere operæpretium ſit.

Ad l.j.eod.tit.

Malè,meo iudicio, quidam interpretes inter Pactionem & Pactum differentiam eſſe profitentur:his ego cum doctiſſimo præceptore meo non aſſentior. Sic enim exiſtimat eruditiſſimus ille vir idem hæc omnia poſſe,Pactum,depectionem,pactionem.placitum, pactum conuentum, pactũ & conuentum, pactum nudum,pactum & conſenſum,pactum & conductum. Tot namque idem modis variari animaduertit.Doctiſſimè in ſuis Commentariis *ad l. iuriſgentium. §.ſed cùm nulla. hoc eodẽ tit.* vbi nuda pactio dicitur, quod alibi nudum pactum. Et quemadmodum nuſquam pacta, ita nec pactiones contractus appellantur: vt qui ſcripſerunt pactionis nomen latiùs patere quàm pacti,vbi id repererint,neſciam planè.

Ad l.iij.eod.tit.

Quod ad hunc locum attinet in *l.1. de priuilegiis creditorum.* ſibi ipſi contrarius eſt, dum pactum extranei poſſeſſoris heredi prodeſſe credit. Secundò in *l.ſi tibi.§.cùm poſſeſſor.ĩ.* diuinæ creditores cognatos præferendos extraneis ex reſcripto Diui Marci, quod vt iniquum eſt, *l.maiorem. ĩ.hoc tit.* ita huic loco nullo modo congruit. In tertia ſpecie ſuos heredes duntatat neceſſarias perſonas ſtatuit, & opponit extraneis perſonis, quod à ratione loquendi Iuriſconſultorum omnino alienum eſt. Extraneus enim, verbum ambiguum eſt,ſed ex contrario eius verbi ſignificatio deprehenditur.Hoc loco extraneę perſonæ ſunt, quæ neceſſariæ non ſunt: neceſſariæ ſunt cognatæ affines,& intima familiaritate, & beneuolentia iunctæ perſonæ,*l.1.de priuilegiis creditorum.l.2.in ius vocati vt eant.*

Ad l.24.eod.tit.

Accurſius qui inſcriptiones capitum non habuit in ſuo Codice,proximo capiti coniungere hanc legem fruſtra conatur.

Ad §.eſt pactio duorum.

Iidem illi qui differentiam ſtatuũt inter pactum & pactionem,pacti hoc loco definitionem tradi negant,quorum opinio duplici ratione ſubruitur.Primùm enim ex arte,hoc eſt, vt definitio *ὀνοματώδης* rei definitionem præcedat, quam artem Vlpianus ſequutus eſt *in l.1.ĩ. de iuſtitia & iure.* Sed illi ſic ſe *ad l.pactum.J. de pollicitationib.* vbi eadem definitio pacto tribuitur

bitur, expediunt: (de priori enim ratione nihil dicunt, quia nec eam animaduertunt) vt dicant in *l. pactum*, plenam pacti definitionem non tradi, ſed conſtare eã tantùm ex genere, & ex vna differentia, qua pactum à pollicitatione ſeiungitur: ex omnibus autem differentiis eam non conſtare. At quænam iſta ratio ſit, quæſo conſiderate. Definitio pactionis conſtat ex eodem genere, eadémque & ſola differentia, qua illi quoque pactionem a pollicitatione ſecerni fatentur, & verum eſt. Quis porrò hoc illis renuntiauit, vel vnde hoc ſumpſere hanc ex omnibus differentiis conſtare, illam non item? Sanè ſi verum amamus, dicemus eãdẽ eſſe pacti & pactionis definitionẽ: quia eiuſdem rei, error illorum cauſam quid præbuerit: ſic exponit dominus Cuiacius præceptor meus, in hanc pactionis definitionem contractum cadere arbitrabantur. Eſt enim hoc commune cum contractu duorum pluriúmve in idem placitum conſenſus, contrà aliud eſt pactum, longè aliud cõtractus, nec vſquam pacti appellatione contractum ſignificari intelligebant, quamobrem hanc definitionem pactionis eſſe non pacti profeſſi ſunt, atque adeo inter pactionem & pactum ſine vllo authore differentiam ſtatuerunt, & contractas pactiones quidem non tamen pacta appellari poſſe cenſuerũt: quod perinde eſt, ac ſi quis diceret fabri operam actionem appellari poſſe, non actum. Vtrumque enim æquè abſurdum atque ineptum eſt. Ergo ſic ſtatuo cum doctiſſimo viro aduerſus illorum opinionem hanc eſſe perfectam propriámque pacti definitionem, quia non tantùm à pollicitatione pactum, ſed etiam à contractu ſeiungitur. Id enim hæc definitio notat, pactum nihil aliud eſſe quàm conſenſum duorum pluriúmve, nudum conſenſum, nihil niſi cõſenſum. At contractus amplius quiddam eſt: duorum nempe pluriúmve in id conſenſus, ex quo contrahatur obligatio.

Ad l. ſeruus. §. pactus ne peteret. D. de pactis.

Verus & planus intellectus ad §. pactus ne peteret, Alciatique interpretatio exploſa, & Accurſii error notatus.

Iul. Paul. Iuriſconſulti clariſſimi ad edictum ſcribentis in *l. ſi vnus. §. pactus ne peteret. ff. de pact.* verba hæc ſunt, [Pactus ne peteret poſtea conuenit vt peteret, prius pactum per poſterius eliditur: non quidem ipſo iure, ſicut ſtipulatio tollitur per ſtipulationem, ſi hoc actum eſt: quia in ſtipulationib. ius continetur, in pactis verò factum verſatur, & ideo replicatione eliditur exceptio: eadẽ ratione contingit ne fideiuſſoribus prius pactum proſit.] Quæ verba ita legum doctores interpretantur, vt pactum de petendo præcedentem pactionem de non petendo, ipſo iure non tollat, ſed tantum elidat eam, hoc eſt, vt inquiunt, infirmet & debilitet. Eliſio enim debilitationẽ ſignificat. non quòd in totum eam tolli velit Iul. Paul. quod vel ex eo palàm fit, quia paulò pòſt in verſic. & ideo ſubiicit exceptionem ortam ex priore pactione de nõ petẽdo, per ſequentem de petendo nõ omnino perimi, ſed replicatione opus eſſe, qua maximè iuuatur actio ex principali contractu deſcendens: quæ prorſus ſublata non fuit per pactum de non petendo, ſed eliſa hoc eſt, debilitata, & infirmata, ideo & aduerſus fideiuſſorem, nedum principalem intendi poterit. Atque ita propè omnes intelligunt, actionem vel exceptionem elidi, idem eſſe quod debilitari, non quòd peremptionem ſignificet, cõtra propriam puram, & notiſſimam verbi ſignificationem: quandoquidem elidere idem ſit quod effringere, deſtruere, & diſſipare. Vnde Cicero lib. 3. quæſtionum Tuſculan. [Sicut, inquit ille, omnes fibræ ſtirpium elidẽdæ, ne vlla vnquam poſſit exiſtere.] Et Virgilius. *geminóſque premens eliſerit angues.* Cum itaque per pactum de non petendo, ſi tamen illud perpetuum ſit, naturalis ipſo iure tollatur obligatio. *l. Stichum aut Pamphilum. §. naturalis. ff. de ſolutionibus.* vult Iuriſconſultus in *d. §. pactus*, quod ſi creditor reum cui pactum de non petendo fecit, in ius vocauerit, iſque reus pacti exceptionem oppoſuerit, extincto primùm ſolo pacto naturali ciuilis nunc per pacti oppoſitionem elidatur, hoc eſt extinguatur, & perimatur. Nec quiſpiam tumultuetur cum doctoribus, intelligendum neceſſariò elidi, id eſt, debilitari, propterea quòd ſi ciuilis extincta diceretur: naturali etiam paulò antè ſublata, dicendum eſſet, creditorem nullo iure agere: cùm tamen eodem loco traditum ſit, actorem actionem intendente, quæ quanquam elidatur per pactũ de non petendo, in vim tamen poſterioris pacti de petendo: eius replicatione firmabitur. Nã vt hoc tollamus, eſt conſiderandum, quòd ſi prius duntaxat pactum interueniſſet de non petendo, eius pactionis oppoſita exceptio penitus ciuilem obligationem, ex præcedenti contractu promanantem, ſine controuerſia peremiſſet. Cæterùm quia poſt huiuſmodi pactum non petendi, vt peti poſſet alio pacto conuenit, facta replicatione poſterioris pacti de petendo, prioris exceptionis pacti de nõ petẽdo virtus adeò effringitur, & enecatur, vt ea amplius ciuilis obligatio, ex contractu principali fluens elidi, & extingui nequeat, imò ſuis viribus ſubſiſtat. Creditor igitur in Iulium Pau. ſpecie. quam nos hoc exemplo planam, & expeditam facere non diffidimus, ad debitum aget, in actorem reus conuentus de priore pacto de non petendo excipiet, túmque creditor de poſteriore pactione de petendo, replicabit: quæ poſterioris pacti replicatio exceptionem prioris pacti tollit, eámque impedit, ne contra ciuilem (vt Zaſ. eleganter dicebat) ſæuiat. Proinde cum per eam replicationem, pacti de petendo, ſublata ſit & enecata, virtus omnis præcedentis ciuilis firmabitur, intactáque manebit, quam non effrinxit pacti de non petendo exceptio, propter poſterioris pacti de petendo replicationem. Ideóq; rectiſſimè Iul. Paul. ſubiecit. [Et ideo replicatione eliditur. Nõ item ipſo iure, ſicut ſtipulatio tollitur per ſtipulationem: quia in ſtipulationibus ius, in pactis verò factum verſatur.] Quæ etiam verba conciſa, breuia, atque ideo ſubobſcura. Accurſ. & alij variis modis ſunt interpretati, quos omnes referre præſentis non eſt inſtituti. Communi tamen declaratione verba hæc ita accipiuntur, vt in ſtipulationibus dicat Iuriſconſultus, ius contineri propter maximam illam, quæ adhibenda eſt in contrahendo, ſolennitatem: nam & verba neceſſaria ſunt, atque ita vt præcedere interrogationem, reſponſionem autem ſubſequi oporteat, *lege quinta. §. ſtipulatio. ff. de verborum obligationibus. l. 1. C. de vſuris.* idque ex continenti: continuus ſiquidem actus interrogantis, & promittentis eſſe debet. *l. 1. §. qui præſens. & lege continuus. ff. de verborum obligationibus.* & inter præſentes: nam inter abſentes lex noluit ſtipulationem contrahi poſſe. *d. l. 1. in princip.* Contracta deinde ſtipulatio, verborum obligatio dicitur. *l. 1. §. verborum. ff. de obligationibus & actionibus. & d. §. ſtipulatio.* Et ita iuris vinculum. *§. 1. de obligat. in Inſtitut.* roboris plurimum habens. nam tollit ſtipulatio quamcunque obligationem præcedẽtem, ſiue iuris ſit ciuilis, ſiue gentium. *l. 1. ff. de nouationibus. §. præterea. quibus modis tollit. obligatio. in Inſtitut.* Licet igitur ſtipulatio cum contrahitur, facti ſit, *l. conſilio. ff. de curat. fur.* quia tamen contractus iuris ciuilis eſt. *§. de conſtituta. de act.* quem lex non temerè produci voluit, ſed adhibitis pluribus ſolemnibus. Cúmque plurimum hic contractus ex iure tueatur, in eo rectè dictum eſt à Iul. Paul. ius contineri. Cæterùm in pactis factum verſari, quandoquidem pactorum ſubſtantia in mero & puro facto conſiſtat: nempe in conſenſu, etiam inter abſentes intercedente. *l. 1. in prin. & l. ſecunda. ff. de pact.* vt propterea per ſtipulationem, in qua multum iuris admixtum eſt, præcedens tollitur ipſo iure ſtipulatio, hoc eſt eius virtus & effectus à lege datus perimitur: pactum autem ipſo iure cùm infirmum ſit, neque iuris, ſed facti tantum viribus adnitatur, præcedens ipſo iure non tollit. Verùm hanc interpretationem Andr. Alciat. *lib. 1. Paradox. capit. 21.* non probat, aliumq; intellectum ea verba admittere oſtendit. Neque aliud Iuriſconſ. voluiſſe docet, quàm in ſtipulationibus verſari ius, id eſt actionem: in pactis factum, id eſt exceptionem. Nam actionem, inquit, iuris eſſe, definitio demonſtrat. *l. nihil. D. de obligationibus & actionibus. §. 1. de actio. in Inſtitut.* exceptionem autem pacti ne petatur, eſſe facti. *& Bald. in rub. extra de pact. & Iaſ. in l. unus. D. illo tit.* atteſtantur: quos Alciat. ſequitur, quoniam à iure naturali prouenit, & lex ea quæ ſolo naturali iure inducta ſunt, facti eſſe interpretatur. Cæterùm ne hoc ſenſiſſe Iulium Paulum exiſtimauerim. nam vt actio ipſa ius eſt, ita exceptio. *§. 1. de replicatione. in Inſtitutionibus.* Agit enim qui excepit, & in exceptione reus actor ſit. *l. 1. D. de excep. l. in exceptionibus, D. de probation.* Vnde quemadmodum actor pertinenter, & aptè actionem ſuam proponere debet. *l. 1. §. 1. D. ſi menſ. fal. mod. dix. er. c. examinata. de iudic.* ita reus ſuam exceptionem, quam ineptam, & impertinentem reiicit iudex: atque dilaceret, vt ineptam actionem. *l. 1. §. Labeo. D. de fluminibus* Quod verò Alciatus ſubiiciebat exceptionẽ facti eſſe, quia à Iure naturali fluat, minus probamus,

quamuis ejus ſententiæ author ſit Panormit. *in rubric. de exceptionibus.* ſed credimus eas eius iuris eſſe, cuius ſunt actiones. Actiones autem iuris ciuilis ſunt, vt Bart. & alij docent, *in l. frater à fratre. D. de condict. indebi.* aut quod verius eſt, iuriſgentium: cum & eo iure iudicia viguerint, vnde & actiones eſſe oportuit. Nec quicquam facit quod Pompo. ex his legibus cópoſitas eſſe actiones dixit, *l. 2. §. deinde. ff. de ori. iu.* cùm enim ante. l. xij. Tab. inquit Zaſ. ibidé, legitima agédi ſeries nõ eſſet, ruditer enim eo tempore, pro cuiuſque arbitrio agebatur, iniectum eſt frænum, actionéſque antè informes compoſitæ, & ordine poſitæ ſunt, ne populus prout vellet, inſtitueret. Cùm itaq; exceptio ſit actionis excluſio, *l. 2. D. de exceptio.* & actiones iuriſgentium inuentione ſint à iure ciuili in ordinem poſitæ, dici non poteſt, exceptionem iure naturali inductam: ſic enim ante actioné fuiſſet, quo quid abſurdius dici poteſt? Parum autem me mouet quod Pan. induxit *in rubr. de exception.* & alios pleroſque paſſim vt crederent, exceptionem iure naturali inueptam. exceptio defenſio eſt: atqui inquiunt, defenſionem iuris naturalis eſſe, nemini non eſt cognitum. *clem. paſtoralis. de re iudic.* Fateor etenim, quòd ſi defenſionem in genere conſideremus, exceptio defenſio poteſt appellari. *l. ſiquidem. l. defenſiones. C. de exceptio. c. cum inter. c. ſignificauit. illo tit. in authen. ſed ſi defenſionem in ſpecie attendamus,* vt in iudicio fit, ea iuris naturalis nullo modo dici poteſt, cùm eo iure iudicia non viguerint. Exponebam ego aliquando aliter eũ textum, vt quoniam ipſum ius, in ſtipulatione effectum operatur, hoc eſt, tollit precedentem, ſolo iuris miniſterio, & nullo alio hominis facto intercedente. neque enim neceſſum eſt, vt opponantur: in pactis verò hominis factum, vel excipientis, vel replicantis, vt tollatur præcedens exigitur, ita quòd in effectu tantùm operatur ſola ſtipulatio, quantum pactum ab homine oppoſitum, vel allegatum. Appoſitè dicit Iul. Paul. in ſtipulationibus ius, in pactis verò factum verſatur: hoc eſt, ſtipulatio ſequens præcedentem ipſo iure tollit, etiam non oppoſita: pactum autem nõ, niſi de eo nominatim excipiatur: ideo adiicit iuriſconſult. & ideo replicatione elidetur.

Ad l. iuriſgentium. §. Igitur nuda. D. de pactis.

Reiecta ſcriptorum omnium de pactis veſtitis, & nudis ſententia, aduerſúſque eos probatum nullum eſſe pactum veſtitum.

Tradiderunt paſſim iuris noſtri interpretes, quorum ſignifer Accurſius eſt, pacta alia nuda, alia veſtita eſſe. Nuda ita Bartolus & alii, *in l. iuriſgentium. §. igitur nuda. D. de pactis.* finiunt, vt ea ſint, quæ in ſimplicibus, & puris finibus conuentionis ſtant, nihil circum ſe habentia, vel nomen ſpeciale, vel cauſam, vel contractum, quo ſe tegant, *l. ſi tibi. C. de loca.* exemplo hominis, qui tũc nudus dicitur, cùm talis eſt, qualis ex matris vtero proceſſit. Breuiùs Salicetus *in l. legem. C. de pact.* [Pactũ nudum, inquit, eſt conuſtutio ſtans in fine ſolius placiti.] Permultáque ad hanc nuditatem veſtimenta adferunt. de quibus à nobis alibi ſatis, abundéque acceptatum eſt. Pactum verò veſtitum à nemine finitum, mihi quandoque ſic definire placuit: vt ſit conuentio iuriſgentium, aut ciuilis, in nomen proprium contractus tranſiens, aut alio iuris adminiculo roborata *l. iuriſgentium. in princ. D. de pact.* Ad quæ illud annotare operæpretium mihi viſum eſt, inſipidè nimis, atq; inſulsè hanc nudi & veſtiti diuiſionem à noſtris confictam commentatoribus: ſi quidem nullibi pactum veſtitum legerim. Abſurdum eſt autem, & planè ridiculum, cum eis exiſtimare, pacta ideo nuda dici, quòd aliqua ſint veſtita. Alioqui cùm Iuriſconſulti dicant, [nudã voluntatem] *l. 1. D. de teſt. mil. l. 3. D. de reſcind. vend. l. rem legatam. D. de adi. leg. l. qua ratione. §. interdum. ff. de acq. rer. dom.* [Nudũ cõſenſum.] *l. qui ad certũ. ff. loca.* [Nudam interrogationé.] *l. item apud Labeonem. §. quæſtioné. ff. de iureiur.* [Nudã proprietaté.] *l. videam. §. 1. de vſur. l. 4. ff. de iur. dot. l. ſi vſumfructus. & l. ſi. alij. ff. vſufru. l.* [Nudum vſum.] *l. 1. ff. de vſu & habit.* [Nudum nomen.] *l. 2. §. adoptiui. ff. ad Tertu.* [Nudam indulgentiam.] *l. 1. ff. vnde cog.* [Nudam poſſeſſioné.] *l. ſtipulatio iſta. §. ſi quis forte. ff. de verb. obl.* & ſexcéta his ſimilia. dicendum eſſet, voluntatem veſtitam, eſſe conſenſum veſtitum, interrogationem veſtitam, & cætera id genus, quo nihil abſurdius dici poſſet. Per metaphoram itaque volo exiſtimes dicta eſſe pacta nuda, quòd ſimplicia ſint, & ſine cauſa, hoc eſt, quibus nulla ſubſit obligandi cauſa, præter nudum partium conſenſum, *l. iuriſgentium. §. 2. D. de pact. l. ſi tibi. C. de loca.* præterea ſine viribus & præſidio, omni legis ſolennitate, & auxilio deſtituta: voce à genuina ſignificatione ad cognatam, ſed non propriam, tranſlata. Quomodo dixit Iuuenal. Satyr. 7. nudam ſenectutem.

Terpſicoren odit facunda, & nuda ſenectus.

Sic & Horatius Virgilium conſolaturus, Quintiliani poetę Cremonenſis mortem lugẽtem, *Veritatem nudam* appellauit: per tranſlationem ſignificans, veritatem ſimplicem non fucatam, nec palliatam.

Ergo Quintilianum perpetuus ſopor
Urget? cui pudor, & iuſtitiæ ſoror,
Incorrupta fides, nudáque veritas.

Cadauer quoque inſepultum, eadem figura Vergil. nudum dixit:

Nudus in ignota Palinure iacebis arena.

Similiter noluerunt iuriſconſulti, in proprietate, voluntate, conſenſu, nomine, vſu, & reliquis, veſtimẽtum aliquod notare ſed per tranſlationem ſignificare, ea ſola eſſe ſimplicia, & inermia: quo etiam ſenſu dixit Imperator, [Nudam conſcientiam.] *l. ſi quemquam. C. de epiſc. & cler.* & Iuriſc. [Nudũ miniſteriũ.] *in l. 1. D. ad Vell.* Porrò annotauit quandoq; Andr. Alc. lib. Paradoxo. 4. c. 7. *verb.* [Iuſti pacti,] *Iul. Paul. l. Stichum aut Pamphilum. §. naturalis. D. de ſolut.* intellexiſſe veſtitũ: quæ interpretatio ad eum text. (bona tanti viri venia dictum velim) non conuenit. cùm illic dicat Iuriſconſul. naturalem obligationem iuſto pacto tolli: conſtet autem, pacto etiam nudo, id genus ſubmoueri obligationis. Accurſ. & cæteri *in l. ſi vnus. §. pactus ne peteret. D. de pact.* Ergo iuſto pacto nudum quoque ſignificatur. Propterea malim iuſtum pactum eo loco: cõuentionem veram, non iniquam, non iniuſtam, non improbatam, & in ſumma iuridicam ſignificare. nã & eo ſenſu dixit Papin. iuſtã conuentionem, nudam nihilominus comprehendens. *l. tale pactum. §. qui prouocauit. D. de pact.* Sic & idem Iuriſc. [Iuſtã defenſioné.] *l. miles. §. defuncto. D. ad l. Iul. de adult.* [& iuſtum dominũ.] *l. pen. ff. de publicia.* & Marcel. [Iuſtã libertaté.] *l. qui pœna. D. de manumiſſion.* Porrò quod ad ſubmiſſionem naturalis obligationis pertinet, mirum non eſt, ſi dicamus, eã pacto etiã nudo tolli: quando nihil tam naturale ſit, quàm eodem genere quodque diſſolui, quo colligatum eſt, *l. nihil tam. D. de reg. iur.* Et in ciuilibus rebus naturæ rationem haberi oportet, qua monemur, eadem eſſe deſtructionis, quę & cõſtructionis principia. Hęc cum ad rem facerent ex Ioannis Corraſij Miſcellaneorum capite 1. lib. 1. deſumpſi.

Ad tit. de tranſactionibus.

Dicamus aliquid de verbi huius ſignificatione: in eo enim video erraſſe quoſdã iuris noſtri interpretes, ac primum iuſiurandum ſpeciem tranſactionis continere ait, *l. 2. j. de iureiurando*, hoc eſt, per iuſiurandum tranſigi. *l. admonendi. eodem tit. l. quod ſi deferente. j. de dolo.* Et rectè hoc mihi dictum videtur. vt enim tranſactio decidit controuerſiã, ſic & iuſiurandum: vtrumque eſt de lite, vel de re dubia, nec finita. Neutrum donatio eſt, vt cenſet doctiſſimus Cuiacius præceptor meus in commentariis ſuis eruditiſſimis ad hunc titulum, ſed tamen iuſiurandum, nullo dato, vel retento, vel promiſſo procedit. Itaque tranſactioni ſimile omnino non eſt. Qui latiùs tranſactionis verbum accipi putant, proferunt in medium. *l. 1. §. vlt. ad Senatuſconſultum Trebellianum.* allegant iidem & *l. trãſacta. de verborum ſignificatione.* Verùm grauiter falluntur illi interpretes. nam vtroque in loco earum legum, quas allegant, tranſactum ad ſolam cõuentionem & compoſitionem, vel vt Græci dicunt *ovµbibaciun* refertur, vt in *l. 1. §. conuentionis. ſ. tit. proximo.*

In *§. vlt. l. 3.* fruſtrà dubitatio mouetur ab interpretibus, an pactum poſſeſſoris vero heredi proſit, cùm eius diſputationis ſedes ſit in *l. ſi tibi. §. cùm poſſeſſo. ſ. tit. proxim.*

Ad §. cùm tranſactio. l. 3. hoc tit.

Ex hoc §. colligi ſolet Tranſactioné nõ reſcindi per cauſam inſtru-

inſtrumentorum poſtea repertorum, vt putà ſi tranſactum ſit de hæreditate, & emergant inſtrumenta noua, quibus doceatur ampliorem hereditatem fuiſſe, quàm exiſtimarent tranſigentes, vel eam ad vnum tantùm pertinuiſſe. Sed in hac ſpecie de teſtamento duntaxat tranſactum, vt rectè exiſtimat doctiſſimus Cuiac. de codicillis nihil cogitatum, atque adeò etiam tranſactum eſt. *l. non eſt infra hoc tit.* Ad hæc malè Accurſius putat reſtitutione opus eſſe *in gl. ſuper verbo, habere, hoc §.* idq; tentat probare *ex l. 2. J. de exceptione rei iudicat.* in qua citatur *l. qui cum herede. de oblig. & act.* & hæc eſt mea ratio, vt id improbem, qui tranſegit de teſtamento, non de codicillis, & ex codicillis agit: q̄ ſi agat ex codicillis, quid opus habet reſtitutione? Tunc enim duntaxat reſtitutio neceſſaria eſt, cùm ad eam, à qua depulſi aut reiecti ſumus, reuerti volumus: vt cùm victi iudicio eodem rurſus experiri volumus, *vt in d. l. 2.*

Ad eundem tit.

Malè Accurſius in *l. 10. hoc tit.* exiſtimat de aduectitio peculio filij patrem rectè tranſigere poſſe: quod falſum eſt. Vt enim in agendo, ſic in tranſigendo conſenſus filij exigitur, *l. vltim. §. vbi autem in omnum. C. de bonis quæ liber.* adquiruntur, ne alioqui fructuarius proprietarium lædere videatur. *d. l. vlt. §. ſin autem quæ habeat.*

NOTARVM AD ACCVRSIVM, ET CÆTEROS GLOSSATORES IVRIS tam antiquos, quàm modernos liber tertius, libro iij. Pandectarum iuris ciuilis reſpondens.

Ad tit. 1. De poſtulando.

Malè Accurſius eo in loco huius l. 1. cæcum vtriſque luminibus orbatum Prætor repellit, videlicet quòd inſignia magiſtratus videre & reuereri non poſſit, & quod dicitur ab eodem Vlpiano, cæcum iudicandi officio fungi. ſic malè interpretatur Accurſius, Modò ante cæcitatē index datus fuerit, veritus puto ne aliter intellectus ille locus verbis ſequentibus repugnaret de magiſtratu: quę ſententia nullo modo probabilis eſt. Nam nec vlla lex eſt, quæ iudicem eum dari prohibeat, nec iudicio caret, vt cæteri qui à munere iudicandi idcirco remouentur, *l. cùm prætor. l. quidam. D. de iudiciis.* Verùm Accurſius ignoratione antiquitatis lapſus eſt, qui quid inter iudicem & magiſtratum intereſſet in hoc Vlpiani loco, nè per ſomnium quidem vnquam cogitauit. ratio autem diuerſitatis hæc eſt, quia in iudicio priuato nihil aliud quàm iudiciū, prudentiam, doctrinam, virtutem requirimus. in magiſtratu deligendo, præter hæc omnia decoris cuiuſdam & ſplendoris publici habendam rationem eſſe ſapientiſſimus quiſque ſemper iudicabit. *l. reſcripto. D. de muneribus & honoribus.*

Ad eandem l. 1. eod. tit.

Malè Accurſius & plurimi qui eum ſequuntur, eos qui apud iudices datos ſuis pedaneos poſtulant, edicto contineri putat: cum id ipſis Iuriſconſulti verbis planè contrarium ſit. Nam Vlpianus in interpretatione edicti prætoris, quo certis perſonis, ne apud ſe poſtulent prohibet dignitatis ſuæ videlicet & decoris tuendi gratia, ſic ait: [Poſtulare (inquit) eſt deſiderium ſuum vel amici ſui in iure apud eum qui iuriſdictioni præeſt exponere, vel alterius deſiderio contradicere,] *l. 1. ff. de poſtul.* Sic enim poſtulare verbum interpretatus eſt ex mēte prætoris, quamuis alioqui latiorem habeat ſignificationem, quod veriſſimum eſſe ſic comprobari poteſt, vt calumniæ cauſa publico iudicio damnatus, ne apud eos pedaneos ſcilicet iudices poſtulet, non eo edicto, ſed Senatuſconſulto quodam effectum eſt, *l. 1. §. Item Senatuſconſultus. eod. tit.*

Malè Accurſ. in *hoc tit.* ait excuſauit impropriè poni: cum inquit ille, nec volentes admittātur. nam illi, vt ait ille, ſed excuſare dicuntur, qui inuiti non loquuntur, & volentes admittuntur. *Inſtitutionibus de excuſationibus tutorum. §. minores autem.* ſic idem malè impropriè id poni in marito dicit qui dicitur excuſari à cura vxoris, *vt § penult. de excuſatorib. tutorum.* Dicas igitur contra Accurſium hic propriè poni, & ſic explicandum eſſe, pueritiam, aut caſum excuſauit, id eſt, in excuſationem adduxit, qui eos poſtulare nō ſinat. Quomodo Fabius Quintilianus ait excuſare flatus & mare: Liuius excuſare valetudinem oculorum dixit: nam excuſari non dicuntur, qui prohibentur, vtrunque in hoc locum hunc Accurſius laudet.

Ad tit. de his qui notantur infamia.

Malè Accurſ. ad *l. 5. hoc tit.* ſcribit paria eſſe confiteri crimen in iure, & paciſci extra ius, quia non notatur infamia, qui depectus eſt, licèt in verbo depectus inſit pacti turpitudo: neque enim qui honeſtè pactus eſt depectus dicitur: non igitur notatur infamia qui depectus eſt extra ius quòd ꝓ damnato habeatur, quia ea tantum confeſſio pro damnatione habetur, quę fit in iure. *l. 1. §. perinde. ſi quid in fraudem patron. l. 4. §. penult. ad l. Iuliam maieſtatis. l. 4. de repudiand. hered.* ſed is notatur infamia qui cōuictus famoſo iudicio, ea de re cum actore depectus eſt ſimpliciter, quia pro confeſſo habetur qui corrupit actorem.

Ad l. vj.

Quod in extremo huius legis ait Iuriſcōſultus, cōtrario iudicio damnatus non erit infamis: nec immeritò. nam in contrariis non de perfidia agitur, ſed de calculo qui ferè in iudicio ſolet dirimi. Quod ait ferè, Accurſius id malè interpretatur ad difficultatem, id ad vniuerſitatem & regulam pertinet, id eſt, ferè ſemper. Itaque reiicienda hoc loco Accurſij interpretatio.

Ad l. Athletas. eod. tit.

Qui ſint apud Vlpianum Thymelici, Xyſtici, agitatores, aſperſores aquæ, & deſignatores, quod Accurſius non intellexit.

Neque Thymelicos, neque Xyſticos, nec agitatores, nec qui aquam equis ſpargunt, cæteráque eorum miniſteria, qui certaminibus ſacris deſeruiunt, ignominioſos haberi omnes opinantur: & vtile videtur, inquit Vlpian. adiiciens, Deſignatores, quos Græci [illegible] appellant, artem ludicram non facere: cum & locus iſte à principe hodie non pro modico beneficio detur. l. Athletas. in princip. ff. de iis qui no. infam. Hæc verba varij variè exponunt: ego breuiter, & dilucidè dicam. Athletharum ſpecies multifarias eſſe, nemini incognitum puto, veluti gladiatorum, quia gladiis depugnabant: Luctatorum, qui luctando certabant, & alio nomine Palæſtritæ dicuntur: Pancratiaſtarum, qui totis corporis viribus pugnis, animoſáque neruorum contentione, veluti, pugnis, cubitis, calcibúſque dimicabant. Nam Pancratium, certaminis genus eſt, in quo omni impetendi, prehendendique modo certatores vtuntur. l. qua actione. §. ſi quis in colluctatione. ff. ad l. Aqui. Pugillum qui pugnis congrediebātur, vel etiā qui pugnādi artem probè nouerant. Diagoram filios tres habuiſſe, luctatorem vnum, alterum pugilem, Pancratiaſtem tertium, cùm à Gel. in noct. Atti. tum ab aliis ſcriptorib. relatum eſt. Pantathlorum, quos Latini à quinq; artibus, quinquatriones dixerunt. Et vtroque nomine vocati ſunt, qui artes gymnaſticas quinq; in ludis exercebant. Diſcum ſcilicet, curſum, ſaltum, palæſtram, & iaculationem. Arenariorum, qui in arena amphitheatri cū beſtiis colluctabātur, quos ideo Iul. capitol. in Antonio Philoſopho beſtiarios vocat. Xyſticorum denique: hi gladiatores erant, qui haſtili in certamine vtebantur. Sic ideo dicti, quòd [illegible] Græcè, haſtam prælongam ſignificet. Vel, vt aliis magis placet, à porticu illa lata, & ampla, in qua potius quàm in gymnaſiis Athletæ, per hyberna tempora, ſub tecto, vt ab imbribus tuti eſſent, exerceri ſolebant, quam [illegible], aut xyſtos, Græcè appellatione vocati,

Vitru. *in 6. de Græc. ædific.* autor eſt. Erant & hiſtriones in ſcenis: horum alij Pantomimi, hoc eſt, effictores, & imitatores aliarum omnium perſonarum in ſcenis, *l. ſi libertus artem. D. de ope. liber.* quorum opera in recitandis tragœdiis veteres præſertim vſos, nemo neſcit. Alij chironomi, qui taciti, veluti præſcriptis motibus, & nutibus, cum manuum geſticulatione ſaltabant. vnde & Chironomia, ſaltatio geſticulatrix dicta eſt. Thymelici quoque fuerunt inter Scenicos, quales ſunt citharœdi, cythariſtæ, pſaltæ, lyriſtæ, tibicines in ſcena diſpoſiti, vt ſpectatorum aures demulcerent, a thymele ſic dicti, quo verbo alij pulpitum, alij aram ſignificari volunt. Erat autem pulpitum iſtud vel etiam ara, in orcheſtra chori, hoc eſt in loco ſaltantium honoratiore, qui in ima parte theatri erat, in quo ſenatores, & alij viri ampliſſimi ſedebant: ſic dicto: q in eo ſaltationes per ſcenicos artifices fieri conſueuiſſent. ὀρχεῖσθαι enim apud Græcos, idem quod tripudio, & ſalto ſignificat: vt & Vitruuius in 5. de Architectura indicat. Hinc item illi Epitaphio, quod etiamnum Romæ, inter ſemiruta veſtigia, in veteri ſepulchro legitur, lux affertur plurima.

L. Theodorus Xyſticus.

Paridi Thymelico, bene merenti fecit.

Fit quoque mentio ab eodem Vlpiano de Agitatoribus, quorum non obſcura eſt interpretatio ſecunda, ſiquidem aurigæ erant in Circenſibus ludis certamine curruli ſeſe exercentes, pannis & tunicis diſtincti. Nam alij Ruſſati, quidam Albati, paraſini alij, & nonnulli Veneti. Quibus pro præmio, à prætore, qui ludis præerat, mappa proponebatur, quam primùm oſtendebat, non ſine magno aurigarum applauſu, & gaudio celebrationem futuram ſignificās. Deinde in ſpectaculis mappam aurigæ victori pro præmio dabat: vnde Iuuen. 11. Sat.

Interea Megaleſiaca ſpectacula mappæ,
Idæum ſolenne colunt, ſimiliſque triumpho,
Præda caballorum prætor ſedet.

Qui verò ſint hi, qui aquam in ſacris certaminibus ſpargunt, dubitationis pluſculum habet. Et diuinaci quadam coniectura, verè tamen Accurſius eos eſſe interpretatur, qui in ſtadio diſpoſiti, quò celeriùs & acriùs equeſtri certamine refocillati equi currerent, velociuſque metam attingerent, equis frigidam aquam ſuffundebant, & aſpergebant: cui interpretationi conſentit magnus ille Eraſmus in expoſitione eius parœmiæ, *Frigidam aquam ſuffundere.* Ante quem in eam Alexand. Neap. lib. Gen. die. 3. conceſſerat. Huic etiam ego album calculum adiicio, multòque ſanè mihi probabilior videtur, ea, quàm ad me, ex vobis vnus, politè tamē, & eruditè ſcripſit. Aſperſores aquæ eos eſſe confirmās, qui in cauea, vbi feræ incluſæ erant, priuſquam in theatrum prodirent, feris aquam multis ex cauſis ſpargebant, vt ne inuicem pugnarent, ſeſe excuterent, politæ in ſpectaculum prodirent, nitidęque emergerēt. Nam hæc interpretatio *d. l. Athletas*, repugnat, quæ non feris, ſed equis aquam in certaminibus ſacris veteres aſperſiſſe refert. Deſignatores, qui Brabeutes à verbo Græco βραβεύειν, quod conſtituere & arbitrari ſignificat: hîc eos dici volo, qui gymnicis ludis præficiebantur, vt ſpectatores in officio continerent, compoſitéque reprimerent, locum & ordinem vnicuique præſcribentes. Sic dicti, quòd deſignent, & ordinent ſpectatores. Idque terrore virgarum, quas lictores deferebant. Plaut. in prologo Pœnuli,

Scortum exoletum, ne quis in proſcenio
Sedeat, néve lictor verbum aut virga mutiant:
Neu deſignator præteriens obambulet.

Inde conſtat, perperam ſentire, qui autumant Deſignatores tantùm pompæ funebri præfici, cùm & cuicúnque pompæ præſint, locum & ordinem incedendi vnicuique deſignantes, eodem propè olim functi munere, quo hodie Romæ magiſtri cæremoniarum. Brabeutarum, in Nerone Tranquil. meminit, Luctabatur, inquit, aſſiduè, nec aliter gymnica certamina, Græcia tota ſpectauerat, quàm Brabeutarum more, in ſtadio humi aſſidens, ac ſi qua paria longiùs receſſiſſnt, in medium manibus ſuis protrahens.

Ad tit. de his qui notantur infamia.

Lex Ictus fuſtium. D. de his qui notantur infam. aliter intellecta, quàm vulgò ſoleat, ab Accurſio & aliis interpretibus.
Ab executione non inchoandum.
In notoriis executiuè proceditur.
Explicata communis ſenſus ad Lectorem.
Neceſſaria in notoriis ſententia.
Noue explicata l. Ictus fuſtium.
Notorium quid.
Enarrata l. ab accuſatione.
Emendata verba l. ea quidem.

Seruato ordine, actio in aduerſarium dirigenda eſt: & cauſa cognita, ſententia accipienda, non etiam ab executione inchoandum. *l. ſi cum nulla. D. de re. iud. l. 1. C. de execut. rei iud.* præterquàm ſi factum euidens eſt, quod vulgò notorium dicitur: vt, ſi publicè crimen patratum eſt, aut quis per iudicis familiam ſit in flagranti crimine repertus. In his ſiquidem quæ euidenter omnibus conſtant, executiuè procedi poteſt: neque iudicis ſententia neceſſaria eſt, Innoc. *in cap. ex parte in Chriſto, de verborum ſignificatione*, cùm notorium vim habeat ſententiæ, *l. emptorem, in princip. D. de act. empt. cap. fin. aſt. de cohab. cleric. & mulier.* dicique ſolet, in notoriis ordinem iudiciarium minimè ſeruandum. *capit. ad noſtram. 2. de iureiurand.* Proinde commendatur à noſtratibus Marcelli conſtitutio, *l. Ictus. D. de his qui not. infam.* qua ſanciam putant, pœnæ corporalis executionem, tametſi ſententie non præceſſerit, infamiam irrogare: cùm delictum notorium erat, aut delinquentem apparitores in actu compererunt: quem ſenſum neſcio quantum candidus lector ſit probaturus. Ego certè omnino ei acquieſcere non poſſum. Siquidem perridiculum ſemper exiſtimauerim, quod plerique temerè credunt, ſuper notorio iudicis pronuntiationem minimè neceſſariam: acta namque iudicij notoriorum faciunt, *cap. fin. de cohabit. clericor. & mulier. l. cum olim. de verborum ſignificat.* poſt concluſionem in cauſa, quo tempore probationes ſine controuerſia rem faciunt euidentem, & notoriam. *Gloſſ. in cap. ſignificauerunt, de teſti.* abſurdum autem eſſet putare, ea abſque iudicis ſententia ſufficere. de qua re quippe iudex cognouerit, de ea quoque pronuntiare cogendus eſt. *l. de qua re. D. de iud.* Rectiùs itaque Bartolus *in d. l. emptorem.* etiam in notoriis, ſententiam neceſſariam eſſe tradidit, pontificia ſanctione ſubnixus, *cap. cùm ſit Romana. §. fin. de app.* Quare cùm hic ſenſus verus non ſit, Marcellique verbis minimè conueniat, noſtra tandem opinio recitanda eſt. Mihi planum, & admodum clarum Iuriſconſult. reſponſum ſemper viſum eſt: quod non familiariùs, quàm ſui ipſius verbis explicari poteſt. [Ictus fuſtium (inquit) infamiam non importat: ſed cauſa, propter quam id pati meruit, ſi ea fuit, quæ damnato infamiam irrogat.] His verbis ſignificans, quem infamem eſſe ictu fuſtium, ſi cauſa propter quam fuſtibus cæditur, infamiam importet: vt, quia ob furtum cædatur. Nam ſi cauſa, ob quam caſtigetur, infamiam non irroget, infamis non erit: veluti ſi ſcholaſticus arma contra municipij legem ferret, ob idque fuſtibus cæderetur. cauſa enim: propter quam cæditur, infamiam non importat, cùm citra legem municipalem, delictum non eſſet, Paul. Caſt. *in l. 1. D. de legib.* Sic qui ab ædilibus leui de cauſa cædūtur, infames non eſſe. Caliſtratus reſpondit, *l. eos. D. de decur.* Verumenimuerò vocāt noſtrates Notorium, voce (inquit Alc. *lib. de verb. ſign. 1.*) inſolenti, & minùs proba, id quod palàm conſtat, cùm veteres notorium pro denuntiatione facinoris acciperēt, cùm in id publicè conſtituti emiſſarij, aut auſcultatores indicium perpetrati facinoris Præſidi faciebāt, quos notariis ſuis aſſiſtere, Iul. Paul. in *l. ab accuſatione. D. ad Turp.* in hęc verba iubet, [Nūtiatores qui per notoria indicia produūt, notariis ſuis aſſiſtere iubētur.] Indicium autē prodere authore eo loco Budęo eſt, rem arcanā aliunde, quàm ex criminis cōſcientia compertam in medium afferre. Quare eius loci hic ſenſus eſt. Nuntiatores, hoc eſt, emiſſarios, & internuntios, in id publicè conſtitutos, vt reos per notoria, hoc eſt, per id genus teſtificationis deferant. Quod munus, vt Alc. docet in pagorum ſyndicos, vt plurimum hodie tranſlatum eſt: licet citra calumniæ metum accuſent, quoniam per officium pręſidibus denuntiantur. *l. ea quidem. C. de accuſa.* Debere tamen aſſiſterę ſuis indiciis, id eſt, ea quæ attulerunt notoria tueri interim, dum quæſtio de crimine habetur. Cùm autem patrato facinore ita per officium deferuntur, & enuntiatur iudicibus, non perpenduntur, accuſationum ſolennia: ſed illud tantum perpenſo indicio diſpici debet, falſis necne notoriis ſit quis inſimulatus. *dict. l. ea quidem. quem text. ita ex Budæo in integrum reſtituimus.* Vbi enim legitur: [Verum ſi falſis nec notoriis inſimulatus, id eſt, accuſatus ſit, perpenſo indicio diſpic

ſpici debet. legendum eſt: [Verùm falſis necne notoriis inſimulatus ſit, perpenſo indicio diſpici debet.] Nam illud, inquit Budæus, id eſt, Accuſatus, ſpurium eſt, à ſciolo quopiam ex margine additum: atque ita innerſus text. ſi rectè legatur, dilucidus apparebit.

Hęc ex doctiſſimi Corraſij obſeruationibus collegi, quæ ad inſtitutum meum facerent.

Ad l. j. eod. tit.

Cur fiducia, tutela ſocietatiſve damnatus infamis ſit, ex Cicerone notatum, & ratio allata, quam Accurſius non potuit afferre.
Tutor, mandatarius ſocius, cur infamis.
Fides vitam continet.
Amicitiæ, & fidei violator.
Socium fallere turpiſſimum.
Pupillorum defenſio ſanctiſſima.
Nouaratio.
Depoſitum quando creſcat inficiatione.

Prætor ait, cum infamia notari, qui pro ſocio, tutelæ mandati, ſuo nomine damnatus erit. *l. 1. ff. de his qui not. inf.* à qua ſententia non multum abhorrent, quæ Cic. pro Roſcio Comœdo ſcribit. Si qua, inquit, ſunt priuata iudicia, ſummæ exiſtimationis, & penè dicam capitis, tria hæc ſunt: Fiduciæ, Tutelę, Societatis. æquè enim perfidioſum, & nefarium eſt, fidem frangere, quæ continet vitam, & pupillum fraudare, qui in tutelam peruenit, & ſocium fallere, qui ſe negotio coniunxit. & paulò plenius, pro Roſcio Amerino, rem ipſam attingens, in priuatis rebus, ait, ſi qui rem mandatam non modò malitioſius geſſiſſet, ſui queſtus, aut commodi cauſa, verumetiam negligẽtius: eum maiores ſummum admiſiſſe dedecus exiſtimabant. Itaq; mandati conſtitutum eſt iudicium, non minus turpe, quàm furti: credo, propterea quod quibus in rebus ipſi intereſſe non poſſumus in his operæ noſtræ vicaria fides amicorum ſupponitur: quàm qui lædit, oppugnat omnium commune præſidium, & quantum in ipſo eſt, diſturbat vitæ ſocietatem. Non enim poſſum' omnia nos agere. alius in alia eſt re magis vtilis, idcirco amicitiæ comparantur, vt commune commodum mutuis officiis gubernetur. Quid recipis mandatum, ſi aut neglecturus, aut ad tuum commodum conuerſurus es? cur mihi te offers, ac meis commodis officio ſimulato officis? & obſtas? recede de medio, per alium trãſigam. Ergo idcirco turpis hæc culpa eſt, quod duas res ſanctiſſimas violat, amicitiam, & fidem: nam neque mandat quiſquã ferè, niſi amico: neque credit, niſi ei quem fidelem putat. Perditiſſimi eſt igitur hominis ſimul & amicitiam diſſoluere, & fallere eum qui læſus non eſſet, niſi crediſiſſet. Hactenus de iudicio mandati. De ſocietate, paulo poſt in hæc verba ſcribit. In rebus minoribus, inquit, ſocium fallere, turpiſſimum eſt, æquéque turpe, atque illud, de quo antè dixi, neque iniuria, propterea quod auxilium ſibi ſe putat adiunxiſſe, qui cum altero rem communicauit: ad cuius igitur fidem confugiet, cum per eius fidem læditur cui ſe commiſerit? Atqui ea ſunt animaduertenda peccata maximè, quæ difficillimè præcauentur. tecti eſſe ad alienos poſſumus, intimi multa apertiora videant neceſſe eſt. Socium verò cauere qui poſſumus? quem etiam ſi metuimus, ius officij lędimus. Rectè igitur maiores, eum, qui ſocium feſelliſſet, in virorum bonorum numero non putarunt haberi oportere. At verò de tutelæ iudicio nunc dicendũ, de quo idem Cic. in 3. Offic. ſic ſcribit: Doſus malus in tutela ſi quis interuenerit, lex xij. Tab. vindicabitur, neque iniuria. Siquidem primum iuxta parentes locum tenere pupillos debere fidei tutelęque noſtræ creditos, ex moribus pop. Rom. ſatis conſtat. Gel. autore in 5. noct. Attic. cap. 13. ideoque M. Cato, in orat. quam apud cenſores in Lentulũ dixit, maiores ſanctius habuiſſe pupillos defendi, reſque eorum fideliter agere, quam clientem non fallere, refert. Hinc itaque patet, cur damnati iudiciis tutelæ pro ſocio, mãdati, & depoſiti, notentur infamia: non etiam damnati mutui, precarij, commodati, aliorúmve contractuum. neque enim mouentur quatuor illa infamatoria iudicia, niſi aduerſus eos, quorum fidei, principio maximè credidimus: quique, vt inſigniter probi nec vulgares amici, ſeſe nobis exhibuerunt. neque enim quiſpiam tam ſtultus credendus eſt, qui negotia gerenda, liberos ſuos tuendos, rem caram cuſtodiendam, cuiquam mandet: aut cum eo ſocietatem coeat, quem ſuſpicetur vel improbum hominẽ, vel parum ſibi amicum. Quare nefarius, perditus & verè proditor cenſeri debet, qui eum fraudat à quo ipſe bonus, & amicus exiſtimatus eſt: cuique talem ipſe exhibuit. *l. 1. §. prætor ait. in fi. ff. dep.* Eadémque propè diſſolutione finitur & illa controuerſia, cur, ſi agatur iudicio depoſiti eo nomine, [Quod tumultus, incendij, ruinæ, naufragijve cauſa,] depoſitum ſit, ob inficiationem, in duplum actio creſcat: nõ item ſi ex alia cauſa debitum proceſſerit, aut in commodato, precario, mutuo cæteriſque contractib. Quoniam maior eſt perfidia, fortuna laborantem aduerſa, defraudare, quàm felici fortunatéque degenti, inferre iniuriam. Et certè non poteſt non eſſe grauiſſimum perfidiæ crimen, inficiantis depoſitum, in tam miſerabili cauſſa deponentis, vt meritò ſeuere fuerit vindicandum. *d. l. 1. §. præto. & §. rei. de actio. Inſtitut.*

Ad tit. de Procuratoribus & defenſoribus, ad l. xxxvj.

Circunſcripta omnino Accurſ. Gloſ. qui ſe ab hoc loco nullo modo expedire poteſt, nec ſanè mirum. locus enim eſt difficillimus. Sic igitur hanc l. referamus ad ſuperiora, & res erit perſpicua. Vicinus, ait Nuntiatum eſſe nouum opus interdictum, ne ædificaret petit à prætore remiſſionem noui operis nuntiationis, vt ſibi liceat ædificare quaſi ſc. nuntiatori ius nuntiandi, aut prohibendi non fuerit. Et ex parte nuntiatoris cum is abeſſet interuenit procurator quaſi defenſor. Is defenſor defendere abſentem videtur etiamſi patiatur à prætore nuntiationem vicino remitti, ſed ſi hoc patiatur & pari conſultius eſſe patet, cauere debet ratam rem dominum habiturum, quia poteſt reuerſus dominus, qui nuntiauerat nouum opus aduerſus vicinum, qui ſe abſente & forte falſo procuratore conniuente impetrauit remiſſionem, & ædificauit, agere interdicto reſtitutorio, vt ſc. demoliatur quod contra denuntiationem ſuam ædificauit. Nec enim falſus procurator abſenti nocere debet. vide *l. 17. §. vlt. de no. op. nun. quæ huc valde facit.*

Ad l. xvj.

Quod ad hunc locum pertinet, variat admodum Accurſius in *l. quæ omnia. §. fin. hoc titul. & l. in rem. de compen.* Sic autem ſtatuendum eſt, Qui in rem ſuam procurator datus eſt, actionem vtilem habet. *l. procurator. hoc ti.* etiam ante litem, ſed poſt litem, demum carere propria lite non debet.

Ad l. xxxix. eodem.

Accurſius perperam creditores domini procuratorem conſtituentis intellexit eo loco huius l. Quæritur apud Iulianum, vtrum dominum ſolum ratam rem habere debet ſatiſdare, an etiam cæteros creditores; hoc enim loco propter diuerſitatis relatiuum vſurpat Vlp. Qui enim dat procuratorem ad agendum, creditor dicitur debitoris, quem conuenire vult: qui ſi aliis quoque debeat cæteros creditores appellat.

Ad l. xlvj.

Accurſius Iuſtiniani locum huic opponit velut repugnantem, vbi procuratorem præſentis cauere putat: ſed ille locus huic nullo modo repugnat. nam hic dominus eam cautionem quoque exponit.

In l. 39. eo loco, Si quis remiſerit exceptionem procuratoriam, non poterit ex pertinentia eam apponere. pro, remiſit, Accur. malè legit, omiſerit. vti vulgo excuſum eſt: quæ lectio defendi nullo modo poteſt. lege ergo, remiſit, aduerſus Accur.

Ad tit. Quod cuiuſque vniuerſitatis.

In l. 1. huius tit. Accur. & plerique alij interpretes, qui eum ſequuntur, quaſdam voces miſerè confundunt, & illicitas omnes coitiones ſodalitia vocant, vt monopolarum, & vim publicam facientium turbatim. *l. 2. C. de monopol. l. 1. de vi armat.* quod falſum eſt, hoc præſertim loco. collegia enim hic & ſocietates dicuntur, quæ communia quædam habent, quæ nec pro parte quidem ſingulorum ſunt. *l. hoc tit.* Et horum quædam ſunt, quæ in commercio non ſunt, ſed in commmum vſu

quædam in pecunia quidem vniuerſitatis ſunt, ſed communiter tantùm vtuntur, nec inter ſe partiri poſſunt, ſed quæ ſuperſunt vniuerſitatis ſemper manent *l. ſicut. hoc tit.* Reiicienda eſt etiam Bart. quædam diſtinctio, quæ ad hunc tit. facit, licet non ſit in hoc tit. ſed in *l. in tantam. de contrah. empt.* quæ eſt de teſtimonio vnius in vniuerſitate, cùm ea quæ vniuerſitatis ſunt, nunquam ad ſingulos pertineant.

Ad l. vj. hoc tit.

Accurſius hoc loco Vlp. Quòd in bonorum petitione erit ſeruandum, niſi lex municipij: vel perpetua conſuetudo prohibeat,' Accurſius inquam perperam legem pro conſuetudine vſurpat, quæ omnino eſt abſurda interpretatio, cùm Vlpia. legem hic pro conſuetudine accepiſſet non opus fuiſſet poſtea conſuetudinis mentionem facere.

Accurſius etiam in l. vlt. hoc tit. perperam actorem vniuerſitatis à procuratore in omnibus differre putat: nam per omnia actor Vniuerſitatis procuratoris partibus fungitur & iudicatum ſolui ſatiſdat, licet tutor ex lege noua ad hoc non redigatur. *l. fin. C. de adm. tutor.* & ſine ſpeciali mandato iuſiurandum dare non poteſt, vel referre. *l. iuſiurandum. de iureiur.*

Ad tit. de Negotiis geſtis.

Ex iis verbis Pauli huius l. 13. huius hæreditatis curationem ſuſcepi, malè Gloſſa & qui eam ſequuntur colligunt Creditorem fuiſſe à Prætore curatorem datum cuſtodiendis bonis hæreditariis, quod plerunque fit *l. 1. in fi. de mun. & hon. l. 6. de priu. cred.* quod falſum eſt. nam cum fuiſſe datum à prætore bonis curatorem hic non ponitur nullóve verbo ſignificatur, ſed eum vltro accepiſſe ad procuranda & gerenda negotia hæreditaria, in quæ negotia fortè de ſuo impendit decem, ac præterea vendidit quaſdam res hæreditarias quas vendi expediebat, quod vel ſteriles eſſent, vel infructuoſæ, vel ſemper perituræ aut deteriores futuræ, ſic hic locus eſt accipiendus reiecta illa gloſſa.

Ad l. v.

Quod ait Accurſius in l. 5. hoc tit. aliud eſſe negotium reipſa meum, aliud ipſo geſtu non placet. Nam quod ipſo geſtu meum fit, reipſa meum dicitur propter ratihabitionem. Sed aliud eſt ab initio: reipſa meum aliud ipſo geſtu & ratihabitione fit meum.

Ad l. xxvj. eodem.

Ad illum locum l. 26. Quæ pietatis reſpectu dantur donata intelliguntur, nec in hoc iudicium veniunt. conſtat *l. patrem. C. de nupt.* quam Accurſius velut contrarium huic opponit nullo modo huc pertinere. Eſt enim hoc loco pietas per quam ſanguine coniunctis, & patriæ beneuolis officium & diligens tribuitur cultus, authore Cic. lib. 2. Rhetoric.

Ad l. Si pupilli §. idem ait. eod. tit.

Magnum videtur eſſe diſſidium inter hunc §. & l. ex mandato. in fin. *ff. mand.* & *l. ſi pecuniam. ff. de neg. geſt.* Hoc diſſidium pluribus modis diſſoluere conatus eſt Accurſius in *d. §. idem ait.* Verum adeo nihil ne probabile quidem hac in re ab eo eiúſque ſequacibus prodiuum fuit, vt conſultius ſibi cauiſſe videantur: qui cum nodi eius diſſoluendi nullam rationem excogitare poſſent, ſilentio id prætererint. Ego ſic rectè conciliari poſſe arbitror, vt ea differentia conſtituatur inter eos qui ſine mandato alicuius negotium geſſerint; vt ſiquidem is qui geſſerit falſus procurator fuerit ratihabitione ſubſecuta mandati oriatur actio: ſecus ſi affectione ſola ductus ad abſentis negotia acceſſerit, nequid illi periret. tunc enim etiam ſi ratihabitio ſubſecuta ſit, non alia quàm negotiorum geſtorum actio dabitur. *arg. l. 3. §. hac actione. ff. de neg. geſt.* ex his facilis erit ſolutio.

Ad tit. de Calumniatoribus.

Non rectè percepit Accurſius quid ſibi voluerit Iuriſconſultus in l. 2. hoc titul. cùm dixerit pecuniam vtendam datam fuiſſe. Vtendi enim dari nomine non tantùm commodatum, ſed etiam mutuum intelligimus. Plautus in Perſa nummos dare vtendos mutuos, ſed quæ datur pecunia mutua datur ad abvſum potius, non ad vſum dominio in accipientem tranſlato. Commodata res propriè ad vſum datur dominio in accipientem non tranſlato ea lege, vt eadem pecunia reſtituatur. Commodantur enim ſæpe numero dicis cauſa. *l. ſæpe. commod.*

Ex *§. vlt. l. 7. hoc tit.* Nota quòd Gloſſæ prætermittunt. Negotia in hoc edicto, non pro lite tantùm accipi calumnioſa, vel pro actione calumnioſa, ſed etiam pro vexatione qualibet iniuſta. ibi enim tenetur publicanus hoc edicto, qui pecuniam accepit, ne mancipia vexaret, ne iniuria ea detineret.

NOTARVM LIBER QVARTVS

LIBRO QVARTO

Pandectarum Iuris Ciuilis reſpondens.

Ad l. vj. tit. de in Integrum reſtitutionibus.

HOc loco huius l. quo Vlpia. oſtendit ex lege heredes, ſignificari. Itē q; eos qui ex S.C. ſuccedūt, vt puta fideicōmiſſarios, quibus ex Senatuſcōſulto Trebelliano reſtituta eſt hæreditas, & eos ex Conſtitutionibus, nullū Accurſius exēplū accommodatum adferre poteſt. quod enim affert ex *§. ceterum. Inſt. de leg. agn. ſuc.* cuius origo eſt ex xij. Tabulis, vt vt maximè ſit ex Conſtitutione Iuſtiniani ſublata lege Voconia reductum. illud exemplum huic loco nullo modo cōuenire poteſt, quia de Iuſtiniani Conſtitutionibus nihil cogitauit ſupradict. l. 3. author. nihil etiam valet aliud exemplum quod adfert de Antoniana. nam huius quartę actio perſonalis eſt, non realis. Ideóque in hæreditarium nomen non cadit. *l. 1. §. ſi impubere. ꝭ. de collation.* Aliud accommodatius exemplum quæramus, & nullum puto aptius eſſe, quàm quod à Domino Cuiacio adductum primum fuit ex *l. 3. §. vlt. de petitione hereditatis.* nimirum ſucceſſores filiifamilias militis, quos ipſe ſcilicet ſibi teſtamento inſtituerit, & hoc hereditatis ex conſtitutionibus delatæ exemplum apponi oportet.

Ad l. 1. quod metus cauſa.

Non audiendi ſunt Accurſiani, qui Proconſulem prætorem appellatum putent. Erat enim proconſulis in prouincia plena iuriſdictio, vt omnium magiſtratuum vrbanorum partes ad eum pertinerent, *l. ſi in aliquam. in fin. de officio proconſulis.* Itaque vt prætor vrbanus Romæ, ſic in conſulari prouincia proconſul, in Prætoria Prætor edicta proponebant, quæ prouincialia appellabantur.

In inſcriptionibus vehementer fallitur Accurſius, quarum tamen vtilitas eſt maxima, vt doctè animaduertit Antonius Auguſtinus *lib. 1. Emendationum ca. 6.* In eo autem fallitur Accurſius, quòd Plautium ſæpe teſtatorem, ſæpe Iuriſconſultum appellet. Notandum autem eſt libris ad Sabinum aut Plautium interpretationes Sabinianorum aut Plautianorum ſignificari, quod primus doctiſſimè animaduertit Viglius *lib. 2. Inſtit.* idq; percepit ex Iuſtiniani verbis, *ſub tit. de heredibus inſtituendis.*

Ad l. Item ſi cùm. eod. tit.

Quæ Accurſius *ad. §. poſt annum,* illius legis de actione iniuriarum tractat, aliena ſunt à propoſito, nec enim metus aut vis, iniuriarum actioni ſubiicitur, & malè eam continuo anno finiri ait: lex enim anno tātùm dicit, nec adiicit continuo: *l. 5. C. de iniur.* intelligitur ergo iuris interpretatione vtilis potius quàm continuus; vt *in l. vel poſt annum. de alienatione iudicij mutandi cauſa facta,* vbi quoque quidam malè annum pro anno continuo accipiunt.

Ad §. hæc autem actio. eiuſdem l. falſum eſt quod Accurſius notat

noſt duas in hac actione ſententias interuenire. nam res ita procedit, vt ſi ante ſententiam reus actor quemadmodum iudex æſtimabit ſatisfacere paratus non ſit tum quadrupli ſententiam patiatur, quod fit ſemper ſi is cum quo agitur metum intulerit. Quod ſi metum non intulerit, interdum abſoluitur, non quidem quod ad eum res bona fide peruenerit: ſed quod reſtituendæ eius facultatem non habeat, putà quia interiit ſine eius dolo. *§. aliquando. euſd. l.*

Ad l. non debet. tit. de Dolo.

In hoc loco huius l. vbi Vlp. ſic temperandam verbis de dolo actionem ſuadet, vt bonę fidei mẽtio fiat, non exiſtimo bonam eſſe Accurſij interpretationem, vt bonæ fidei mentio fiat, id eſt non malæ per abrogationem, ſicut grande damnum pro non minimo, *l. penult. ff. de min.* nec enim adſtringendus eſt libertus dicere fidem malam abeſſe, vt ferè conſtat ex *l. aduerſus. C. de crim. expil. hær.* alioquin quomodo ageret contra reuera doloſum, non permittent iura actorem ſibiipſi repugnare. *l. fi. C. de furt. l. 11. § 1. ff. quan. ap. ſit.* aget igitur deceptus facta bonæ fidei mentione, id eſt læſæ bonæ fidei nomini improbetur: quod bonam fidem hic læſam eſſe ſubintelligo, cum in *l. fi. ff. de crim. ſtel.* verbo iurauit malè & falſo iuratum addamus. & in *l. ſed ſi vir. §. pen. ff. de don. inter vir.* donatio dicatur eſſe nempe quæ reprobata eſt. Adde malæ fidei contractus in *l. ſi fraude. C. de præſcr. long. temp.* poni pro contractibus qui malam fidem oderunt.

Ad tit. de Dolo malo.

Malè Accurſius ad l. 11. hoc tit. optimam lectionem mutat, & deteriorem eius loco reponit. eo enim loco huius l. Sed nec humili aduerſus eum qui dignitate excellit debet dari, vt puta Plebeio aduerſus Conſularem receptæ authoritatis Accurſius contra veterum Codicum fidem pro Receptæ legit Præceptæ, id eſt præ aliis acceptæ, quæ lectio omnino falſa eſt. Receptum enim id ab authoribus Latinis dicitur quod à pleriſque prudentum approbatum eſt.

Ad l. xviij.

Falſum eſt quod ait hoc loco Accurſ. emptorem qui ignorauit iniquitatem menſurę non teneri, niſi ſupra dimidium iuſti pretij venditor deceptus ſit. decipere enim vſque ad dimidiam iuſti pretij partem in cõtrahendo licet. *l. in cauſæ. de min. l. 2. C. de reſc. ven.* nõ etiam plus accipere, vel minus dare, quàm in contrahendo conuenerit: & ideo condictio etiam hoc caſu cum actione ex contractu concurrit.

Ad l. xxxvij.

Hunc locum huius l. quando quid dictum videatur, vt præſtetur obſcurat omnimodo Accurſius tantum abeſt, vt explicet, ſed rectè Azo apud eundem Accurſium eum locum explicat, niſi mendoſus eſſet. Lege igitur ſic vt illum locum corrigas. Ex ſic ex promiſſione ſecundum hoc agi non poteſt ſecundum eum: quare de dolo dicit hic dari.

Ad tit. de Minoribus xxv. annis.

Quod initio huius tit. ait Vlp. prætorem naturalem æquitatem ſequutum fuiſſe id videtur Accurſio & quibuſdam aliis malè iudicantibus falſum: & hac ratione mouentur nimirum id quod Vlp. ait hoc edictum naturalem rationem habere tantum abeſt (inquit) vt id verum ſit cùm naturæ contrarium planè videatur: quia reſcinduntur contractus qui iuris gentium ſunt, veluti ſi minor locauerit, vel conduxerit, quod æquum eſt hoc remedio impetrato reſtituitur. Hoc inquiunt illi naturæ maximè repugnat, cui nihil magis eſt cõgruum, quàm ſeruare quod conuenit. *l. 1. ſ. de pact. & l. 1. de conſt. pec.* Ergo non eſt naturale quod conuenit reſcindere. Cùm nihil ſit tam congruum fidei humanæ, quàm ea ſeruare, quæ omnibus inter eos placuerunt, & peſſimè Accurſ. conatur ſoluere iſtum nodum: ſic enim interpretatur naturalem æquitatem ſequutum, id eſt (inquit ille) naturali ingenio inductum contra æquitatem nos ſic dicamus. Æquum quidem eſſe ſeruare, quod conuenit, ſed æquius eſſe quod cum minore geſtum eſt non ſeruari.

Malè Accurſius in l. 3. hoc tit. Credidit in hæreditate per fideicommiſſum reſtituẽda: ideo ius ſingulare conſtitutum eſſe quod filio reſtituendũ ſit, ſed ideo puta ius illud ſingulare cõſtituendum eſſe ne amittat fideicommiſſarius relictum quaſi non peruenerit ad viceſimum annum. Nam peti fideicommiſſum ante nouiſſimum diem non poteſt quod fauore fideicommiſſarij reſponſum eſt qui prodigere poteſt reſtitutum. *l. non putabam. de condit. & demonſtrationibus.*

Ad eum locum l. 37. huius titul. victu tam apud Prætorem, quàm apud Præfectum vrbi Accurſius malè putat, bis petitam reſtitutionem ex noua cauſa, quod falſum eſt, nam ſemel apud prætorem poſtulatum potius, & ex prætoris decreto Præfectum appellatum Paulus hic ſignificat. Et dubium non eſt quin Præfectus vrbi ex appellatione cognoſcere Romæ ſolitus ſit: *l. 1. de appel.* & Valentiniani temporibus omnibus vrbanis magiſtratibus antecelluerit. *l. 3. C. de offic. præfect. vrb.*

Eodem titulo.

Ad eam quæſtionẽ vtrum minor xxv. annis iudex eſſe poſſit, Bart. ineptiſſimæ opinionis grauis autor ſibi non perſuadet minorem 18. annis, rectè iudicare antiquitatis ignoratione lapſus eſt, & cum Vlp. ait certè ſi magiſtratum minor gerit dicendum eſt iuriſdictionem eius non improbari, non ſuſpicantur de minore dici, qui maior 18. annis nõ ſit: malè illi quidem cum in verſic, ſed & ſi eodem modo velit nolit Bartolus accipiatur, & coactus eſt fateri Accurſius: nam in maiore 18. annis minore vero 25. conſenſus litigantium non requireretur, vt dictum eſt, in hanc rem facit quod Plin. ij. lib. 10 epiſtol. Trajano ſcribit: Cautum eſt, inquit, Domine, Pompeia lege, quæ data ne quis capiat magiſtratum neue ſit in ſenatu minor annis. 30. eadem lege comprehenſum eſt, vt qui cœperint magiſtratum ſint in ſenatu, ſecutũ eſt dein edictum Diui Auguſti, quo permiſit minores magiſtratus ab annis duobus & 20. capere.

Accurſius, & qui eum ſequuti ſunt in annorum varia dinumeratione, valde errarunt, vt in *§. minore. ver. ad diem. de mino.* vt & in ſpecie hac quando impleuiſſe decimumquartũ annum dicendus ſit qui Calendis Ianuariis hora ſexta natus eſt diem illum natalem ad initium diei ciuilis Calendarum Ianuarij anni decimiquarti incipientis reducamus per cõſequens ad diem pridię Calendas illas exactum, eo quod ſex horæ noctis ſubſequẽtis acceſſerint, quæ eum ad initium diei Calendarum à prima noctis hora ciuiliter inchoantis perduxerint. Sic fit vt dies ille pridie Calendas poſtremus ſit decimiquarti anni, non autem penultimus, vt Accurſium ſubſecuti reliqui interpretes vtranque hanc dinumerationem confundentes aſſumunt: quibus locis poſterior hæc computatio accommodanda fuit, diem cœptum pro completo haberi præter rem commenti in *l. in vſucapionibus. cum l. ſeq. de vſuc.*

Ad l. iij. §. Sed vtrum. eod. tit.

Cur inter patrem & filium ciuilis non cadat obligatio, nouè tractatum, & variæ rationes confutatæ.

Obligatio naturalis.
Obligatio ciuilis.
Filiusfam. ex contractu obligatur.
Executio quomodo fiat in filiumfam.
Ciuilis obligatio cur inter patrem & filium non ſit.
Noua ratio.
Natura nihil fruſtra agit.

Sic aliquando naturalem obligationem finiuimus, vt ſit naturæ æquitatiſque vinculum quo aſtringimur ad aliquid faciendum. *l. cum amplius. §. is natura debet. ff. de regul. iur.* ea ſiquidem propriè fluit ex æquitate illa fidei ſeruandę. *l. Stichum. §. naturalis. ff. de ſolu.* cui lex ſubſeruiens, nihil magis congruum humanæ fidei eſſe dicit, quàm ea, quæ inter homines placuerunt ſeruare. *l. 1. ff. de pact.* Ciuilis verò obligatio, iuris ciuilis vinculum eſt, quo ad aliquid faciendũ quis aſtringitur. *§. 1. de oblig. ſic dicta,* quòd eam ciuilis legis ratio induxerit Accurſ. *in l. generaliter. C. de non nu. pec. Bart. in l. Iulianus. col. ix. ff. de cond. indeb.* vtraque obligatione filiusfamilias ex contractu teneri poteſt, & cum eo agi tanquam cum patrefamil. *l. tam ex contractib. ff. de iudi. l. filiusfam. 2. ff. de act. & obl.* executionem ta-

men ſententiæ in tempus exiſtentiæ ſui iuris differendam cenſe. Accur. *in l.5.§.ſed verum.ff.de min.* ſed perperam. vt illic Bar. *& in l.ſi dubitetur. §. filiusfam.ff.de fideiuſ.* docet. fieri namque poteſt executio, durante etiam patria poteſtate, vel in Caſtr. peculio. *l.2.ff.ad Maced.* vel in profectitio, aut aduentitio peculio, cuius adminiſtrationem pater ei conceſſit. *l. quoties. ff. de noxa. act. l.3.§.idem ſcribit.ff.de pecul.* vel ſi nihil habeat, cedere bonis cogetur, ſi carceres effugere velit. *l.1. & l.pen.C.qui bon. cedere poſ.* Vno porrò caſu, filiusfam. ex contractu ciuiliter nō obligatur, cum ſcilicet contrahit cum patre, aut cum fratre, in eiuſdem patris poteſtate conſtituto: licèt natura obligetur. *l.frater.ff.de cond.inde.* ſi tamen iuſta debendi cauſa ſubſit. *l.non ſolum.§.fi.ff.de pecul.* Sed nec contrà filiofam. pater ciuiliter teneri poteſt. *d.l.frater à fratre.ff.de condi.indeb.* Cur autem inter patrem & filium ciuilis non cadat obligatio, Accur. *in §.1.de obligatio.* rationē eſſe dixit, quia iudicium (propter quòd obligationes ſunt inſtitutæ) inter patrem & filium eſſe non poteſt. *l.lis nulla.ff.de iudic.* Alij, quia ſibi ipſi nemo obligari poteſt. *l.ſi quis pro eo.§.item ſi filius.ff.de fideiuſſorib.* iure autem ciuili, pater & filius, & in conſequens fratres, ſub vnius patris poteſtate conſtituti vna perſona cenſentur. *l.fi.C.de impub.* Quæ ratio in naturali obligatione obtinet, cùm iurisgentium ſit. *l. cum amplius.§.in natura.* alleg. quo iure perſona patris alia eſt, à perſona filij. Tertij, vt Bart. rationem eſſe dixerunt, quòd pater in filij perſonam, & bona, ſtatuendi ius habeat. *l. Serui & filij.§.de furtis.* Et à me ſtipulando nihil agat, quod quis ab alio ſtipulādo mihi acquirit. *l.ſi ſeruo.in princip. ff. de vſufruct. l.liber homo, in principio.ff.de verbo.obligat.* Alij verò, quoniā filius omnino patris eſt. *l.1.§.per hanc.D.de rei vendicatio. l.2.C.de patr.qui fil. diſtrax.* & rei ſuæ nulla ſit obligatio. *l.ſi rem alienam. 2.ff.de pigneratitia actio. l.ſua rei. ff. de contrah.empt.* ego veram rationem eſſe puto, quia noluit lex naturæ imitatrix, obligationem producere, quæ nullius plane effectus eſſet, aut modicò tempore duratura, *l. qui ſic.ff.de ſolutio.* inutiliter autem filium qui nihil habet, quod non cōfeſtim patri quærat, patri obligaſſet: inanis quippe eſt obligatio, quam egeſtas debitoris excludit. *l. nam his.ff.de dolo.* tum maximè, quod ſi quicquam de facto filius inuaderet, poſſet pater id ſuo iure apprehendere. *l.ſerui & filij.ff.de furtis.* inutiliter quoque patrem filio obligaſſet, cùm patri omnia filius acquirat. adeò, vt nec momento, apud filium reſideat, quod quęritur: *l.1.§.1.ff.ſi quis à parent. l.placet.ff.de acquir.hære.* Artem autem ad inſtar naturæ fruſtra nihil operari, manifeſtiſſimi iuris eſt. *l. hæc ſtipulatio.§.diuus.ff.vt legat.no.ca.* Accedit his, quod vbi non inutilem futuram obligationem, inter patrem & filium lex proſpexit, eam non grauatè induxit, vt de Caſtrenſi peculio. *l. adoptiui.ff.de in ius vocan. l.lis nulla.ff. de iud.* Et in aduentitiis hodie. *l.iubemus.§.1.C.ad Trebell.* Acc. *in d.l.frater à fratre. & in l.ſi quis pro eo.§.1.ff.de fideiuſſ.*

Hæc ex doctiſſimo viro collegi, quæ ad inſtitutum meum prorſus facerent.

Ad tit. de Capite minutis.

Non mirum ſi Accurſius illum locum non intellexerit. *l.7. hoc tit.* exceptis iis quæ Iure alieno perſonis poſitis deferuntur, quem locum duobus modis exponit: & hic eius mos eſt, vt cum aliquem locum non intelligit, nec ab eo ſe expedire poſſit, plures explicationes afferat, præſtaret vnam bonam afferre, & prima expoſitio abſurda eſt, qua ait hūc locum ita intelligendū, vt deferatur filiisfamilias qui ſunt in alieno Iure, id eſt aliena poteſtate: idque ait euenire duobus caſibus, ſed ne diu moremur in iſtis interpretationib. Confutandis, dicamus ex mente Domini Cuiacij quōdam præceptoris mei hunc locum eſſe mendoſum, & ita legendum eſſe exceptis iis quæ Iure adgnationis deferuntur, & hoc mendum promanauit ex praua notarum explanatione quod poſſet pluribus exēplis comprobari, ſed plures eiuſmodi locos paſſim in Pandectis extantes animaduertit Doctiſſimus Cuiacius in ſuis obſeruationibus.

Ad tit. ex quibus cauſis maiores. ad l.xxxij.

Accurſius nullo modo intellexit *l. 32.h.tit.ob verba quadam.* quæ abſque hiſtoria nullo modo intelligi poterant. non intellexit enim qui ad ærarium aut Commētarium principis delati eſſe dicantur, ac primū quod ad ærarium attinet malè interpretatur ad ærarium delatos, id eſt ad procuratorem fiſci qui præeſt ærario, cum non intelligeret quomodo id aliter fieri poſſit. Nota igitur ex Cicerone & Tranquillo Senatuſconſulta ad ærarium deferri ſolita fuiſſe legéſque in æreis tabulis inciſas, in quo eodem ærario quod erat in æde Saturni, acta publica recondebantur ad memoriam publicam poſteritati prodendam. Itaque in propoſito ſenſus eſt. Proconſulares legatóſque eorum & prouinciarum præſides, procuratores principum, Tribunos prætorióſque militum non aliter reip ublicæ cauſa abeſſe cenſeri, quam ſi in acta ærarij, quæ publica ſunt referendos ſe curarint, quod ad commentarium attinet, malè Accurſius commentarium interpretatur locum, vbi captiui retinentur: Cum Commentarius liber ſit quem ſibi quiſque noſtrum priuatim facere conſueuit, quaſi quoddam memoriæ promptuarium eorum quæ agimus, id eſt Diarium & Ephemeris actionum noſtrarum, Regiſtrum vulgo vocatur, & huiuſmodi librum ſibi fecerunt Principes Romani, vt Probari poteſt multis authoritatibus hiſtoricorum, Tranquillius in Liberio Commentario (inquit) quem de vita ſua ſummatim breuitérque compoſuit, auſus eſt ſcribere, Seianum ſe puniſſe, quod comperiſſet facere aduerſus Germanici liberos filij ſui. Igitur qui proficiſcebantur ex illis Iudicibus debebant curare ſe referre in Commentarium principis. Malè etiam Accurſius commentarienſes dictos putat à Commentario carceris loco, imò ita appellati ſunt, quod in Commentarios cuſtodias referebant, & veluti diarium cuſtodiarum conficiebant.

Ad l.xv.

Ad illum locum huius legis, non minus autem ab hoſtibus capto, quàm ibi nato, qui poſtliminium habet ſuccurſum videtur. Accurſius malè figurate hoc dictum putat: optimi enim interpretes putant eſſe argumentum à comparatione hoc modo. Natus apud hoſtes qui ex ſua perſona poſtliminium non habet priuilegio vtitur. *l.Diuus.de captiuis.l.1.C.eodem.* Ergo & captus ab hoſte qui ſuo nomine habet poſtliminium. Natum autē apud hoſtes priuilegio vbi receptū innuit Vlpianus.

Male idem Accurſius in *l.16.eodem titulo.* in quondam loco eius legis deteriorem Bulgari ſententiam probat, reiecta aliorum opinione, quæ verior eſt: vt & apud eundem in explicatione. *l.1. huius titul.* vera eſt Azonis ſententia. Ipſe autem multum laborat in alia interpretatione inuenienda, & in explicitione. *l.2.huius tituli.* Idem Accurſius neque cœlum attingit, neque terram.

Ad tit. de alienatione iudicij mutandi cauſa facta. ad l.viij

Nota gloſſam non intellexiſſe rationem quare huic edicto locus non ſit, nec hoc edicto teneatur qui alienat aliquid ex ſuis bonis heredem inſtituendo, aut legando: vt autem illam rationem intelligas, obſerua per totum hunc titulum alienationis verbum accipi de alienatione inter viuos, non de alienatio. quæ fit mortis cauſa, & ratio huius eſt, quoniam alienatio quæ fit mortis cauſa, plerunque non fit doloſè iudicij mutandi cauſa. Neque enim lites quiſquam poſt mortem ſuam futuras extimeſcit.

Nota etiam, in principio huius legis, quod gloſſa omiſit in verbo nō reſtituere, debere actorē rem exhibere in eadem cauſa in qua fuit ante alienationem, nempe cum omni emolumēto: vnde dicit textus, non tantùm eam rem exhibere debet: ſed etiam reſtituere. plus eſt enim reſtituere quā exhibere, vt Gaius ſcripſit ad hoc edictum *l.22.de verborum ſignificatione.*

Ad tit. de receptis qui arbitrium receperint. ad l.iij.

Accurſius in explicatione huius legis turpiter errauit, quod vt intelligatur locus eſt in medium proferendus, qui ſic ſe habet. Et quidem arbitrum cuiuſcunque dignitatis coget officio quod ſuſceperit perfungi, etiam ſi ſit conſularis niſi fortè ſit in aliquo magiſtratu poſitus Conſul fortè: dicit enim hūc textum ſibiipſi contrariū eſſe hacque nititur ratione quod ſupra dixerit conſularem cogendum, hic neget: deinde vt magnum iſtud dubium ſoluat dicit cōſularem eſſe qui habet dignitatem non admi-

adminiſtrationẽ vt filius cõſulis (inquit) ille vel nepos at conſulem eſſe qui habet vtrúmque, quæ omnia abſurda ſunt. Is enim ignorauit conſulem eum dici cum eſt in conſulatu conſularem cum magiſtratu abiit. Spartianus in Adriano conſulares quatuor per omnem Italiam Iudices conſtituit. Valerius Maximus lib. 7. de Quinto Metello fecit ea, vt eodem tempore tres filios conſulares vnum etiam cenſorium, duos triumphales, & quartum Prætorium videret.

In l. 16. verbum impetret compromiſſorem reſpicit non arbitrum vt perperam Accurſius putat & cogi poſſe, dicit hoc caſu aduerſus Iureconſulti ſententiam apud quem an non hoc loco negat, quod verba ſequentia demonſtrant,

Ad tit. de receptis arbitris.

Arbitria recipiuntur, non etiam Arbitri: contra vulgarem omnium ſententiam. Et reſtituta Rubrica. D. de recept. arb. verba.

Recepti arbitri.
Arbitria recipiuntur, non arbitri.
Rub. D. de recept. arbit. reſtituta.
Arbitrium recepiſſe quis dicatur.

Extat in Pandectis tit. de receptis arbitris. Sic enim vulgò legitur. Exiſtimant autem expoſitores, Arbitros ob eam cauſam receptos, à Iuriſconſult. dici, quòd communi partium conſenſu recepti ſint, hoc eſt, admiſſi & electi, vt ſententiam dicant, inter litigatores. Quæ locutio, [Recepti arbitri,] nedum interpretatio, nulli naſum habenti, cognita, tam abſurda eſt quàm noua. Quis enim vſquam legit, [Arbitrum recipi,] aut [Arbitros receptos?] inducendus igitur, circumſcribendúſque hic indoctus loquendi ſcribendique modus. neque enim Arbitri, ſed Arbitria recipiuntur. *l. 2. §. 1. & l. ſed & ſi in ſeruum. §. ſi quis iudex ff. de rec. arbitris.* (Sic enim, non arbitris, legendum cenſeo) Recepiſſe autem Arbitrium videtur, inquit apud Vlpianum Pedius, qui iudicis partes ſuſcepit, finémque ſe ſententia ſua cõtrouerſiis impoſiturũ, pollicetur. *l. eadem Pomp. §. recepiſſe, illo titul.* Porro de Arbitris & Arbitratoribus, quædam nõ contemnenda, videri poſſunt apud Corraſium in miſcellaneis ex quo pleráque deſumpſi, quæ ad Inſtitutum meum facerent.

Ad tit. de receptis.

Malè Accurſius in l. 29. h. t. putat denegare actionem, hic ſignificare ipſo iure non competere actionem, ſed hoc ſignificat iure, apud prætorem non dare actionem, cùm de excuſatione conſtet: ſi non conſtet, exceptionem addet Prætor in iudicium: ſi non reipublicæ cauſa abſens.

Ad tit. nautæ caupones ſtabularij.

Accurſius non intellexit qui ſit Meſonauta, in huius legis. §. 1. dicit enim ſecundùm quorũdam opinionem eſſe meliorẽ nautã qui omnibus aliis in naui præeſt, Hermolaus rectè exiſtimat Meſonautam, ita in naui vilis mancipij nomen eſſe, vt mediaſtinus domi, eſt enim mediaſtinus, mancipium abiectius quod viliſſima & ſordidiſſima miniſteria obire domi, cogitur domum verrere, purgamenta efferre, ligna congerere & huiuſmodi alia facere ad huius exemplum puto Meſonautam dici qui aquam ex carina haurit quiq; plurima eiuſmodi vilia munia obit tantum, abeſt igitur vt melior ſit nauta qui omnibus aliis in naui præſit.

Et ſi Alciatus libro Parergôn capite. 45. contra Hermolaum exiſtimet Meſonautum idem eſſe quod ναυτέπιβάτας: nititúrq; l. fi. hoc ti. vbi dicit legi ipnia in Florentina editione non ita legitur, vt ille putat. Sed tantum in Norica quæ non ita certa eſt. Hoc animaduertit Antonius Auguſtinus lib. 4. Emendationum. capite 16.

Non intellexit etiam Accurſius quid ſit χειρίζειν. nos cum Alciato libro. 1. Parergô, capite, 44. putam° hic à Iureconſulto dici χειρίζειν, quod magiſter in prora reſidẽs manu dat, cùm nautis Imperat, vt aliquid faciant, ſeu aliquem recipiant, vel non recipiant.

NOTARUM LIBER QUINTUS

LIBRO QUINTO

Digeſtorum reſpondens.

Ad partem ſecundam digeſtorum. De Iudiciis.

AD illam quæſtionem vtrũ cæcus iudicãdi officio fũgi poſſit, nõ ſat rectè Accurſius reſpõdit, an indiſtinctè id accipiendũ ſit, vel quia inter iudicandi officium, & magiſtratũ, nihil intereſſe exiſtimaret; vel quia diuerſa quidem hęc eſſe aſſumeret, aliquam tamẽ rationẽ eſſe crederet, ob quã iudicãdi quoque officium, cæco minimè deferendum ſit, ſuſceptum ante cæcitatem iudicandi munus, cæcum effectũ munus retinere poſſe ſenſit. At non cæco iam effecto, id muneris deferri, vt idem quod in magiſtratu obtineat, cum tamen eius rei rationem, nullo modo proferat. Ego qualiſcunque illo loco Accurſij ſententia fuerit ſic exiſtimo conſimilem in vtroque rationem obtinere.

Ad l. pars literarum. eod. tit.

Accurſij, Bartolique & cæterorum interpretatio ad hanc legem, huic legi nullo modo conuenit: hi enim generaliter hanc legem in omnibus ſummis magiſtratibus locum ſibi vindicare exiſtimarunt, qua in re quantum decepti ſint, nemo eſt vel mediocriter in iuris ſtudio verſatus, qui non cognoſcat. Nam quòd οἱ ἄρχοντες exponuntur, ſummi magiſtratus, de eis tantùm intelligendum eſſe putamus, qui Athenis conſtituebantur, quòd verùm eſſe facilè erit comprobare: Neque enim id nominis, apud Græcos frequentius pro alio magiſtratu accipitur, quàm pro Athenienſi, quòd non ſolùm apud Græcos, ſed etiã apud Latinos, in Spartiano quoque, & Trebellio Pollione reperies, & id hiſtoricorum teſtimonio comprobare poſſemus, Suidas enim ſcribit hos magiſtratus, Athenis fuiſſe ἄρχοντας, quos ferè principes Latinè dixeris, hi erant nouem, igitur quòd Adrianus ſcribit οἱ ἄρχοντες, intelligendum eſt ſpecialiter ab eo, in Athenienſium iudicibus, ita conſtitutum, vt minime trahenda ſit pars epiſtolæ ad omnes, vt peſſimè Accurſius fecit, qui cùm cæteris interpretibus, qui eum ſequuti ſunt, cum plura reſponſa ſuæ ſentẽtiæ, aduerſari viderit exempli gratia *l. Antiochenſium. D. de priuilegiis creditorum.* Antinomiam per quædam ſubterfugia quærit euitare, nec hoc exemplo caret aliquid in iure ciuili relatum, quod vnius tantùm ciuitatis iura reſcipiciat.

Ad l. vj. eiuſdem tituli

Malè Accurſius, & Accurſiani omnes ſic interpretantur hanc legem quaſi cæcus non poſſit iudex dari: ſed ſi in cæcitatem inciderit, poſtquam datus eſt Iudex iudicem manere, ſic interpretantur illud ſextum caput, contra vim verborum, & ſententiam iuris authorum, ad hanc diſtinctionem, confugit Accurſius cum non intelligeret differentiam magiſtratus, & Iudicis, quæ traditur ab Vlpiano, in. *l. Caſum. ff. de poſtulando.* Prætor, inquit, cæcum repellit à poſtulando, quia inſignia magiſtratus videre & reuereri non poteſt: Sed ſenatorium ordinem retinet, & iudicandi officio fungitur. deinde Vlpianus explicata quæſtione de iudice, tranſit ad quæſtionem, de magiſtratibus: Sed melius eſt, inquit, vt cæcum quidem retinere dicamus iam acceptum magiſtratum, adſpirare autem ad nouum prohiberi. Hæc verba ad magiſtratus pertinent, non ad iudicem, Accurſiani, cum non intelligerent, quid interſit, inter magiſtratum & iudicem, putabant hoc caput ad iudicem pertinere.

Ad tit. de inofficioſo teſtamento.

Mirum in modum ſe exagitat Accurſius ad. l. 4. h. t. quomodo fieri poſſit, vt pater moueat querelam inofficioſi teſtamenti, & ſuccedat ad bonorũ poſſeſſionem contra tabulas idcirco ille, vt ad querelam interpretatur contra tabulas bonorum poſſeſſionem. Nota igitur patri præterito, vt manumiſſori dari

quaſi patrono bonorũ poſſeſſionẽ contra tabulas certæ partis dari, deinde vt patri querelã inofficioſi teſtamẽti, querelam in aſſem. Nec putes pugnare, hæc duo remedia vt perperam exiſtimauit Accurſius, cum non eodem Iure concedantur: ſed vnum, vt patrono alterum, vt patri. Nam vt patri cõſultum eſt alia via. vt ſuccedat ad hereditatem filij, vt patrono alij inde conſtat reſtiſſimè, Doctiſſimũ Vigliũ, in commentariis ſuis, ad titulum Inſtitution. de inofficioſo teſtamento, rectè putare aduerſus omnium. Interpretum ſententiam hic eſſe, quoddam Ius ſingulare, vt patri manumiſſori, & bonorũ poſſeſſio contra tabulas, & querela inofficioſi teſtamẽti, aduerſus teſtamentum filij competat. Idque doctiſſimus Cuiacius Viglio acceptum refert, in ſuis ad Papinianum Annotationibus.

Ad l. Papinianus. § Papinianus. eod. tit.

Cur aduerſus veterani Patrisfamilias teſtamentum inofficioſi querela detur. Et quis ſit in iure veteranus, quod Accurſius ignorauit.

Militia prærogatiua.

Veteranus miles quis.

Excuſſus ſenſus. §. Papinianus. contra Accurſium.

Filiusfam. heredem non habet.

Papinianus *lib. 2. reſponſ.* & apud Vlp. contra veterani patrisfamilias teſtamentum eſſe inofficioſi querelam, & ſi ea ſola bona habuit, quæ in caſtris quæſierat. *l. Papinianus. §. Papin. ff. de inoffi. teſta.* quod ſanè mirum pleriſque videri poterat. cum milites pro communi ſalute vigilantes, & per quos aduerſus hoſtium iniurias publicus ſtatus conſeruatur, præſigni priuilegio donati ſint, vt in vltima eorum voluntate, iuſta ſolemniq; ſententia opus non ſit: ſed ſimplex, & nuda mẽtis teſtatio ſufficiat, declaratáque quomodocumque voluntas. *l. 1. ff. de teſtam. mil.* adeò quidem, vt inofficioſi querela, à filiis, aut parentibus exhæredatis, militaris volũtas, ſubuerti non poſſit: tametſi milites quoque ſint, qui querelam proponunt. lege, ſi inſtituta. *§. inofficioſo. ff. de inoffi. teſt. l. de inofficioſo. C. eo. titu.* Cæterùm, hoc tanto priuilegio noluerunt legiſlatores ornari. Veteranos milites, hoc eſt, eos, qui poſtquam plures annos militauerunt, veluti rude donati ſuis ſedib. degunt: tametſi enim de bonis, quæ in caſtris quæſierant, liberam habeant teſtamenti factionem. *l. ſi à milite. §. fi. ff. de mili. teſta.* contra eorum tamen teſtamenta, inofficioſi querela datur. *d. §. Papinianus.* ceſſat quippe tunc cauſſa fauoris, nempe iuſta armorum occupatio, quare & fauor ipſe ceſſare debet. *l. fi. vbi Bal. C. qui ad lib. perue. non po.* in eorũq; teſtamentis iuris communis obſeruatiõ adhibenda, cùm non liceat alioqui, iure militari teſtari, quam ſi expeditionis tempore teſtamentum fiat. *§ illis autem. de milit. teſta. in inſtit. l. penul. C. eod. tit.* quamquam & illud verum eſt, vt ſi quis in militia teſtamentum fecerit, & poſt militiam intra annum deceſſerit, teſtamẽti potius, quàm mortis tempore ſpectato, militari iure teſtamentũ defendatur: & ita inofficioſi querela ceſſet. *d. §. Papin.* Veteranos autem milites, quorum in iure non infrequens mentio, eos interpretamur, qui poſtquam per plures annos in militia ſeruierunt, depoſita militia, velut rude donati, ad proprias domos redierunt, quo ab armis ſacramento ſoluti, honeſtè ferientur. *l. 1. 2. & to. tit. ff. de priuil. veterano. l. fi. C. de inoffi. teſt. l. veteranis. C. quand. prou. non eſt ne.* apud Ciceronem verò, Cęſarem, & alios bonos authores, veteranum militem eum quoque dici ſcio, qui per viginti annos, in legione, vel vexilatione militauit, nondũ militia ſolutus, in qua ſignificatione accipi non poteſt Vlp. reſponſ. *d. l. Papin. §. Papin.* nã eorũ teſtamenta, qui adhuc in expeditionibus ſunt, inofficioſi querela à militibus etiam (vt diximus) propoſita, haudquaquã ſubuertuntur. *l. ſi inſtituta. §. de inofficioſo. ff. de inofficio. teſtam.* Cur autem de patrefamilias egerit Papinia. cum aduerſus veterani teſtamentum, inofficioſi querelam eſſe dixit? *d. §. Papinian.* in promptu cauſa eſt quia querela non datur niſi his, qui ab inteſtato bonorum poſſeſſionem habituri ſunt. *l. poſthumus. ff. de inoffic. teſtam.* filiofa. autem quoniam hæreditatem non habet, nemo ab inteſtato ſuccedit, ſed poſſidentur à patre bona iure peculij. *l. 2. ff. de caſt. pecul.* ideoque ſi de caſtrenſi, aut quaſi caſtrenſi peculio, hoc eſt, de iis, quæ in caſtris, vel ſtipendiis publicis, quæſiuit, *l. 2. §. hoc autem. ff. ad Treb. l. 1. § nec caſtrenſe. ff. de colla. bono. filiusfam.* teſtatus ſit, non patitur iſtiuſmodi teſtamentum, quamuis ceſſante belli neceſſitate factum. inofficioſi querelam. *l. teſtamentum, & l. ſi. C. de inoffic. teſtam.*

Hodie verò, cum non liceat filiofa. rebus à ſe quoquomodo quæſitis, filios parentéſue ſuos, ſine iuſta cauſa priuare: aliud conſtitutum videtur. *§. aliud quoque. & §. ſancimus: vt, cum de app. coll. viij.* nec aliter de caſtrenſibus, aut quaſi filiusfa. teſtari conceſſum eſt, quam aſſignata filiis, parentibúſve legitima. *Aut. presbyteros. C. de epiſc. & cler.*

Hæc ex doctiſſimi conſiliarij Tholoſatis obſeruationibus collegi, quæ ad inſtitutum meum facerent.

Ad l. Papinianus. §. quarta. eod. tit.

Non ſatis à noſtratibus interpretibus animaduerſum, quando datione ſubſtituti vulgaris, ſuitas tollatur, quapropter ſua luci, quod ante nos tenebroſum fuit, reſtituitur.

Enarrata vulgares ſententia.

Fatigant ſeſe, ac plus quàm par ſit contorquent, quotquot hactenus de ſuitate ſcripſerũt: an donationẽ vulgaris ſubſtituti, ſuitas tollatur: crebriúſque in eam ſententiam deceſſum videmus, vt ſuitatem tollat vulgaris ſubſtitutio. Accurſius *in l. Papinia. §. quarta. ff. de inoffi. teſt.* quam *Africani* reſponſo roborant. *l. ſi filius heres ff. de lib. & poſthu.* & ratione quæ pleriſque impoſuit: facta quippe videtur abſtinẽdi poteſtas filio, cui vulgaris ſubſtitutus datus. *l. 1. §. ſi proponatur. ff. ſi quis omiſ. cau. teſt.* nam cum ei, ſi noluerit heres eſſe, alter ſubſtituitur, perinde eſt, atque ſi ſub contraria conditione, ſcilicet, ſi voluerit, ſubſtitutus eſſet. *l. ſi legatum ff. de adi. leg.* quo proculdubio caſu de ſuo, voluntarius ſit. *l. Cornelius. l. iam dubitari. ff. de here. inſti.* atque ad inſtar extranei redigitur. *l. nam nec emancipatus. ff. de lega. 1.* vt mirum non ſit, ſi ſuitas tollatur. alij verò, vt Caſtellio, vterque Raph. Caſt. & alij plerique negant tolli, cùm Papin. aliquando reſponderit, filium vulgariter ſubſtitutum ſub arbitraria conditione, quæ extremo vitæ momento impleri poterat, non priùs hæreditatem ex ſubſtitutione capere, quam filius animam efflauerit, perfectéque (vt dicunt) moratuus ſit. *l. fi. ff. de cond. inſtit.* nam & ſi mori incipit, ſpes eſt ſuum futurum, impleta per ſe, vel per alium, in vltimo vitæ ſpiritu cõditione, quo ſuitatem ſublatam non fuiſſe conſtat: alioqui fruſtra vltimus ille flatus expectaretur, quo ab extraneo adiri non poteſt hæreditas. Accurſius *in l. fin. ff. quan. dies legat. ced.* Præterea, ſi infans qui ſubſtitutum habet vulgarem, ad matrem tranſmittit. *l. Lucius. ff. de vulgar.* quo pacto ſublatam ſuitatem dicemus, cuius virtute ſit trãſmiſſio? *l. ex militari. §. fi. ff. de teſt. mil. l. apud hoſtes. C. de ſuis & leg. Bal. verò & Ang.* has diſſidentes opiniones ita componebant, vt vulgari ſubſtitutione neceſſitas, non item ſuitas, aut eius effectus ſublati intelligantur, exemplo beneficij abſtinendi, quod prætor nobis largitus eſt. eo nempe neceſſitas tollitur: *l. neceſſariis. ff. de acquir. hered. §. ſe permittit. de heredita. qualit. & different.* ſuitate, in filij perſona, ſemper tenaciſſimè hærente. *l. ſi filius, qui patri. ff. de vulgari.* Nos cùm exactè has doctorum phantaſias aliquando expẽderemus, animaduertimus ex his nullam tutò defendi poſſe, qua in re nõ pluribus agemus, quòd hæ à Moder. extenſiſſimè tractentur. *Iaſ. in d. l. filius heres. Ang. per gl. in tract. ſuitatis, vlt. quaſt.* Erit itaque duntaxat nobis negotium, veritatem multis, & faſtidioſis ob cæcatam interpretamentis, aperire. Dicebam, per vulgarem nullo caſu ſuitatem ſubmoueri, ſiquidem teſtator vulgariter ſubſtituat, vt ſibi proſpiciat relinquendo hæredem, quod maximè eius intereſt. *§. ſi modo, quibus ex cauſ. man. non lic. in Inſtit.* Hac in re mentem legis ſequutus, quæ ideò ſubſtitutiones adinuenit, ne teſtantium iudicia, irrita, caducáque fiãt: néve teſtator ſine hærede decedat. *l. vnic. ad prin. C. de cad. tol.* ergo prouiſio huiuſmodi in teſtãtis fauorẽ ſibi prouidere, & cauere volentis, non etiã in damnũ filij (ad cuius vtilitatem ſemper eum reſpexiſſe credendũ eſt. *l. nihil intereſt. § 1. ff. de bonis libert. l. nec in ea. ff. ad leg. Iuliam. de adulter.*) referri debet. Maximo autem filij damno effectum haberet vulgaris ſubſtitutio, ſi ea tolleretur ſuitas, quæ licet nonnunquam in teſtantis fauorem, principaliter tamen, & omni tempore in filij gratiam operatur. *d. l. ſi filius qui patri.* vnde ea ſecundæ tabulæ confirmantur. *l. filius qui paterna. l. ſi pupillus. ff. de acquir. heredit. & d. l. ſi filius qui patri.* Fideicommiſſum vniuerſale defenditur. *l. ita tamen. §. ſi pater. ff. ad Treb.* Tutelarũ dationes ſuſtinentur. *Bart. in l. ſi nemo. ff. de teſt. tutel. & in d. l. ſi filius qui patri.* Trãſmittit filius *l. ſi fratres. C. de iur. deliber. l. apud hoſtes.* Qui etiam adire neceſſum nõ habet. *l. in ſuis. ff. de liber. & poſthu.* Et quanquam abſtinuerit, legatum libertatis ſolo ſui hæredis

redis nomine cõſeruatur. *l.ſciendum.ff.de man.teſt.l.cum quaſi.§.ſed & ſi quis.ff.de fideicom.liber.* quæ omnia cũ vel teſtantis vel filij fauorem reſpiciãt, neutiquam nobis veriſimile ſit, dationi ſubſtituti tolli. Alioqui prouiſio, quam in ſui gratiam teſtator induxiſſet, in maximam eiuſdem perniciem reflecteretur. Non autem credendus eſt quiſquam id genus teſtandi elegiſſe, quo ſuum aut filij commodum tam grauiter lædatur. *l.3.ff.de teſtam.milit.* Itaque ſi ſuitas cum defuncti voluntate concordet, per vulgarem non impeditur, veluti, ſi filius non adita patris hæreditate deceſſerit. eam namque ad deſcendentes, defuncto ſubſtituto vulgari tranſmittet, & ita Iulian. Paul. verb. accipienda ſunt. *l.ſi quis filium.§.1.ff.de acquir.hered.* Neque enim videtur teſtator alienas ſucceſſiones propriis anteponere. *l.cum acutiſſimi.C.de fideic.* Quod ſi de tranſmiſſione, ad exteros faciunda tractetur, non ſubmouebitur ſuitas: ſed eius affectus, per vulgarem impedietur, ne habeat teſtator hæredem, de quo non cogitauit: iſque explodatur, quem hærede inſtituto deficiẽte, ad hæreditatem ſuam nominatim vocauit. *l.1.C.de neceſſ.ſer.hered.inſtitu.* Porrò quod ex Papiniano dicebant. *d.§.ſi proponatur.* teſtatorem videri facere abſtinendi poteſtatem, ei cui ſubſtitutum vulgarem dedit, in ſpecie eius §. verum eſt, cùm videlicet ex parte inſtitutus, cohæredi ſuo ſubſtitutus, omittẽs ex inſtitutione, ex ſubſtitutione agnoſcit: vtitur quippe facultate, quam teſtator ei conceſſit. *l.qui autem. §.plane.ff.ſi quis omiſſ.cauſ.teſt.* Nam inſtitutus qui alium ſubſtitutum habet, eam facultatem à teſtante non conſequitur, ſed à Prætore, qui ſuis hæredibus abſtinendi poteſtatem fecit. *l.neceſſarius.ff.de adquir.hered.§.ſed prator.de heredit.qualit.in Inſtit.* Quapropter rectiſſimè Caſtrenſ. adnotauit in *d.l.ſi filius heres.col.4.ff.de lib.& poſth.* teſtantem ſubſtituendo, ſi hæres non erit, in eum caſum ſubſtituiſſe videri, quo filius ſuus beneficio Prætoris abſtinuerit. Vide Corraſium in Miſcellaneis.

Ad tit.de petitione hæreditatis.l.xx.

Ignorauit Accurſius, quare in *§.Pridie idus.* Iuriſconſultus quatuor Conſulum meminerit: putat enim ſecundùm Iohannem duos conſtitutos & duos in futurum deſignatos fuiſſe, vnde concludit in adminiſtratione tantum fuiſſe duo, & ſanè ſatis magna fuit cauſa dubitandi: quare his quatuor Conſulum mentio fiat. Cum cõſtet eiectis Regibus à populo Romano conſtitutos fuiſſe duos conſules tantũ, qui ſingulis annis ſuffragiis Plebis crearentur, donec Tiberius Imp. eligẽdi, ius ad Senatum tranſtulit, ſanè vt omnem dubitationem ſubmoueam. Id intelligi poteſt ex libris Coccei Dionis Aproniani, filij hiſtorineum ac præſertim ex libro 43. & 46. quæ verba quoniam nimis lõga ſunt, breuitatis cauſa hic omittam, ea videre poteris apud Alciatum libro quinto Parergon cap. 10. Sed breuiter concludamus, ex illis Dionis verbis rationem intelligi poſſe, cur quatuor Conſulum nomina in eo Senatuſconſulto adſcripta ſint, Baldi ſcilicet & Celſi, qui Kalendis Ianuariis Conſulatum ſuum bimeſtrem inierant, & quorum nomine annus inſcribebatur. Aufidij verò & Seueriani qui minores Conſules erant, & Kalendis Martiis Conſulatum inierant.

Ad l.ſi poſſeſſor.§.finali.eod.tit. D.de petitione hæreditatis.

Vnicum eſſe iuramentum in litem, contra cæteros: & nonnulla de intellectu.l.qui reſtituere. contra interpretum opinionem.
Iuramentum in litem, vnicum.
Vtilitatis verbum.
Iurare in infinitum, quando liceat.
Rei vendicationis ſingulare.
Explicata l.ſi poſſeſſor.§.fin.contra Accurſium.
Enucleata nouè l.Qui reſtituere.
Taxationis verbo quæ veniant contra Accurſium.

Triplex iuſiurandum in litem doctores communiter faciunt, aduerſus quorum traditionem probauimus, nullum eſſe iuramentum affectionis. Hic verò illud amplius oſtenſuri ſumus, vnicum eſſe iuſiurandum in litem: quo videlicet actor iurat, quanti ſua interſit. quod ideò [vtilitatis,] rectè appellabitur: cum ad vtilitatem iurantis, aut eius cuius nomine iuratur, æſtimationem referat iuſiurandum. *l.videamus, verſ.ſi tamen.ff.de in lit.iur.* Et vtilitatis verbo, id quod intereſt contineatur. *l.2.in princ.& §.fin.de eo quod cer.loc.l.ſi procurator.ff.ſi quis cautio.l.ſi ſterilis.§.cùm per venditorem.ff.de actio.emp.* hoc autem ideo conſtitutum, ne dolus reique proteruia, & contumacia, reo prodeſſe, & actori obeſſe poſſit: qui difficulter æſtimationem rei probaturus eſt. Vnde actori iuſiurandum defertur, quod aliquando communem rei æſtimationem, aliquando ſingularem vtilitatem. (ſi eius interſit ſingulariter) continebit, nulla, vt iam probauimus, affectionis ratione habita. In infinitum tamen actori iurare licebit. verùm ne hac arrepta occaſione, in immenſum iuretur, poterit iudex, vel modum iureiurando ſtatuere, vt intra certam quantitatem iuretur: vel non ſequi iuramentum, ſed ex magna cauſa, & poſtea repertis probationibus, in totum abſoluere, aut etiam minoris condemnare, quàm iuratum ſit. *d.l.videamus.§.iurare.* Tanta tamen eſſe poteſt calliditas, & proteruia rei conuenti, vt in infinitum ſine vlla taxatione iurare liceat. Veluti, cum dolo eius factum eſt, ne actor rem, de qua erat controuerſia, habere poſſit, ſed æſtimatione contentus eſſe cogatur. *l.arbitrio.§.1.ff.de dol.l.qui reſtituere.ff.de rei vend.* Qua in re diligenter obſeruandum eſt, nuſquam in iure legi, quem ob contumaciam, quanti in litem ſine vlla taxatione iuratum ſit, damnari. Præterquam in rei vendicatione, vbi dolo deſitum eſt poſſidere. *l.ſi fundus.§.in vendicatione.ff.de pig.& d.l.qui reſtituere.* nam cæteræ leges, quæ permittunt in infinitum iurari, ſimul dant arbitrium, & poteſtatem iudici, referendi iuſiurandum, facta quantitatis taxatione, ne in immenſum iuretur. *l.4.§.1.ff.ad exh.d.l.videmus.§.iurare.& d.l.arbitrio.§.1.* In rei vendicatione verò, & ita in ſpecie. *d.l.qui reſtituere.* ſine vlla taxatione iuratur, in odium rei, qui facto & dolo ſuo fecit, ne res petita recuperari poſſet. *l.ſi.§.ſi.ff.quæ in fraud.cred.* dolo ſi quidem deſinendo poſſidere, actorem facultate rem controuerſiam recuperandi, priuauit: tantum igitur dolum lex acerrimè punire volens, conſtituit, iuriiurando actoris, quanti ſua interſit, tum omnino ſtari, non propter affectionem, ſed ſimpliciter iurantis. nec obſtat, quòd contra poſſeſſorem hæreditatis malæfidei, qui dolo deſiit poſſidere, rebus perditis aut diminutis, non iuretur in litem. *l.ſi poſſeſſor.§.ſi.ff.de pet.hered.* nec enim illic malæ fidei poſſeſſor dolo fecerat, quo res apud emptorem extantes, perderentur deminuerentúrve. licet dolo feciſſet, transferendo res alienas ſcienter in alium. & hanc eſſe rationem *d.l.qui reſtituere.* vel ex eo conſtat, quod ſi reus iuſſus reſtituere contumax ſit in reſtituẽdo, nec manu militari, poſſeſſionem ab eo transferri, ſed æſtimationem iureiurando ſuo fieri velit actor, aut non poſſit reſtituere reus, nec dolo malo fecerit, quò minus poſſet, quanti tantum actoris interfuerit, damnandus ſit, tùmque ſi in litem actor iurare velit, poſſit iudex iuriiurando taxationem adiicere: vt illic ſentit Vlp. cuius mens ita aperienda eſt: reiectis Accurſ. & aliorum nugis: qui verba illa, [Sine vlla taxatione,] abſurdiuſculè interpretantes, legis dum taxationem, non item iudicis, excludi cenſent. quaſi verò lex ipſa taxet, & taxationis verbo non veniat, quæ à iudice ſit. *§.ſi vero per iuſiurandum, de exhib.re.coll.5.& §.oportet.de iud.coll.6.* Et ita ego ſentio, licèt alij aliter, atque aliter hunc & illum nodum explicent.

De hac materia amplius & copioſius tractauimus in notis noſtris ad tit.de in litem iurando.

Ad l.qui reſtituere.D.de rei vindicatione.

Affectionis iuſiurandum nullum eſſe, aduerſus receptam Doctorum opinionem.
Iurare in litem quid.contra Accurſium.
Iuſiurandum in litem triplex.
Affectionis ratione an iuretur.
Affectionis ratio non habetur.
Affectus ratio quando habeatur.
Declarata l.qui reſtituere.

Iurare in litem, quemadmodum Cicero pro Roſcio Comœdo oſtendit, aliud nihil eſt, quàm iureiurando rem, de qua in iudicio agitur, æſtimare. Vnde non male iuſiurandum in litem dicemus, illud eſſe, quod ob difficultatem probationis, concurrere dolo, aut contumacia rei conuenti, actori defertur, ad rem, de qua litigatur, æſtimandam. Quod Doctores triplex eſſe dicunt, affectionis videlicet, ſingularis intereſſe, veritatis. Affectionis, veluti, cùm res quæ probabilem recipit affectionem, dolo non reſtituitur. tunc enim vltra rei pretium, de affectione, etiam in infinitum iurare licet. *l. qui reſtituere. D. de rei vend. l. 1. & 2. & l. videamus. §. iurare. D. de in litem iur.* Singularis intereſſe, extra rem: ſicuti, cùm ob moram non ſolutæ ſua die pecuniæ, incidit in pœnam creditor, aut eius alio modo ſingulariter intereſt. *l. numis. 2. reſpon. D. de in lit. iuran.* veritatis, cum apud debitorē, qui dolo rei debitæ ſolutionem differebat, ſpecies perempta eſt: iurat quippe tunc creditor, quanti res poſt moram communi æſtimatione fuerit. *l. in actionib. u. ad fin. D. de in lit. iur.* Nunc agitandum propoſui, quod de iuramento affectionis, in ſtudioſorum ore quotidie verſatur. Et ea eſt omnium fermè calculo recepta ſententia, ratione affectionis, in litem iurari, dum quatuor concurrant. Rei cum primis petita natura, quia videlicet talis ſit, in quā probabilis affectio cadat. in numis enim (in quos peculiariter affecti eſſe nō poſſumus, ob functionem illam & ſimilitudinem omnimodam, quam recipiunt in genere ſuo. *l. 2. §. 1 ff. de reb. cred.*) nō iuratur in litem. *l. numis. ff. de in lit. iur.* Deinde actionis qualitas, quia bonæfidei ſit, aut ſtricti iuris, in qua verſetur exhibitio, aut reſtitutio: *d. l. in actionibus, & d. l. qui reſtituere.* Dolus præterea rei conuenti, in non parendo iudici, circa exhibitionem, aut reſtitutionem, adeo quidem, vt latam culpam non ſufficere viſum ſit. *d. l. in actionib.* niſi contra tutorem. *l. alio. C. de in lit. iur.* Denique habilitas perſonæ iurantis, quia pubes ſit, & ſanæ mentis. *l. videamus. in pr. D. de in lit. iur.* Ac dominus litis, vel quaſi dominus. *d. l. videamus. verſ. ſi tamen. & l. vulgo. eod. tit.* Et hęc eſt ſcriptorum opinio, quę, vt ingenue dicam, mihi ſemper ſuſpecta fuit. Vixque adduci poſſum, vt credam iurari de affectione: Nam præterquam quod nuſquam in iure hic iurandi modus tractatur: clamitat Iul. Paul. Pretia rerum non ex affectu ſingulorum, ſed communiter fungi, & æſtimari. *l. ſi ſeruum. D. ad l. Aquil. l. pretia rerū. D. ad l. Fal.* Et alibi Iulia. voluptatis, affectionisve exiſtimationem non haberi, docet: veluti, ſi dilexerit ſeruū dominus, aut eum in deliciis habuerit. *l. fin. D. de oper. ſeruor.* vt non ab re Vlpian. reſponderit, patronum rem iuſto pretio venditam non ideo reuocare poſſe, quod ſua intereſſe dicat, propter affectionem oportunitatis, vicinitatis, cœli, vel quod illic educatus ſit, vel parentes ſepulti. *l. 1. §. & alias videamus. D. ſi quid in fraud. patr.* Iuuerit hęc maxime, quod conſtitutum legimus, aduerſus occidentem ſeruum, aut ſurripientem filiumfa. affectionis rationē nullam haberi. *l. eum qui. §. ſi filiuſf. D. de furt. & d. l. ſi ſeruum. D. ad l. Aquil.* quanto minus igitur aduerſus contumaces: qui tametſi delinquere dicantur. *l. omne delictum. in princ. D. de re milit.* Accu. in *l. ſi filius. D. de interrog. actio. & in l. vnica. §. fi. ff. ſi quis ius dic.* illorū tamen delictum in omittendo conſiſtit, quod non perinde graue eſt, atque quod in faciēdo committitur. Accurſ. in *l. Cornelia. D. ad Syllania. & in l. ſi mora. D. ſolut. matrim.* Nec ignoro quandoque affectus rationem haberi, ad actionem videlicet concedendam, quæ alioqui non competebat: & in actibus, in iis, quibus ex bono & æquo agitur: vt in iudiciis bonæfidei. *l. cùm ſeruus. D. manda.* & iis, quæ iuxta ea iudicia aguntur. *l. pater filia. D. de euiction. l. ſeruus. ea. l. D. de ſer. expor.* Reſtitutionéque in integrum. *l. ſi in emptionē. D. de min.* At quod affectio ſola, rei æſtimationem creſcere faciat, nuſquam legitur: pretia námque rerum, vt ante diximus, non ex affectu funguntur. *d. l. pretia rerum. D. ad l. Falcid. & d. l. ſi ſeruum. D. ad l. Aquil.* Sed maximè in iureiurando in litem affectio ſpectanda non eſt: cum illud ratione eius quod actoris pecuniariter intereſt, deferatur. Damnum autem pecuniarium in affectione non conſiſtit. *l. ſi liber homo. & l. pen. D. ad exhib.* licet ratione amœnitatis conſideretur: cum eo nomine res pluris ſit, & magis vendibilis. *l. competit. §. 1. ff. quod vi aut clam. l. quod ſi ea res. ff. de impenſ. in reb. dot. fac.* Denique quòd nō iuretur de affectione, ſed quanti actoris interſit, probant. *l. numis. & l. in inſtrumentis. D. de in litem iur. præterea. l. videamus, ad fi. princ. eod. tit.* vbi hoc expreſſim Ful. notat, nota, inquit, iuramentum in litem, eſſe de eo quod intereſt, quod verbo vtilitatis ſignificatur. *l. ſi ſterilis. §. cum per venditorem. D. de actio. empt. l. ſi procurator. ff. ſi quis cautio.* Quoniam autem propter contumaciam rei iurat actor in litē: & ſic id quod intereſt, proprio probat ſacramento. *l. 2. & l. ſi tutor. ff. de in lit. iur.* omniſq; probationis difficultas tollitur: ſatis dicitur puniri contumacia, ex quo actor ſit quodammodo iudex, & teſtis, in propria cauſa, nec vltra dici poteſt, actorem de affectione iurare poſſe: nam & alioqui violaretur protrita illa reg. Nequeunt duo ſpecialia circa idem concurrere. *l. 1. C. de dot. promiſſion.* Nec huic noſtræ ſentētię quicquam obſunt. *d. l. 1. & 2. ff. de in lit. iur.* quę in pœnam contumaciæ, & doli rei conuenti permittunt iurari, vltra verum rei pretium: nam fateor ſi pluris actoris interſit, at non ideo ſequitur, actorem de ſua affectione iurare: non itē nos mouerit. *l. qui reſtituere. alleg.* quæ in litem iurari vult, ſine vlla taxatione in infinitum, hoc enim non contingit propter affectionem iurantis, quam leges nullatenus conſiderant: ſed ob dolum inexcuſabilem rei conuenti. *l. arbitrio. §. 2. ff. de dolo.* nec recte infertur à doctoribus, iuratur in infinitum, ergo de affectione. Quod latius videre poteris apud Corraſium in miſcellaneis.

Ad tit. ſi pars hæreditatis petatur.

Malè Accurſius *in l. Antiqui. 3. hoc tit.* legit, Treſgeminos pro Tergeminos, & ſimilis error extat apud Solinum, locus eſt eiuſmodi. Tamen fauſta quædam ex plebe quatuorgeminos edidiſſe legitur: corrupte, vt arbitror, pro Quater geminos. male item Accurſius, cūctos expeditos ſeu ſuccinctos interpretatur, quia hoc Epitheton, malè Horatio Senatori conuenit, quia milites non ſenatores cincti dicuntur. Ideo rectiſſime animaduertit Doctiſſimus Cuiacius, legendum Tergeminos cinctos non Horatios, quia Paulus ſua ætate, eos Horatios videre non poterat: quos tamē hic affirmat ſe vidiſſe. Itaque legendum putat Cinctos Senatores, à quibus Cincia, locus Romæ dicitur, vbi Cinciorum monumentum fuit, teſte Feſto. Malè etiam Accurſius pro Horatios, Oratores legendū putat, quia hūc locum ita legendum eſſe nulla editio antiqua præfefert, nec vlla coniectura Accurſius adductus ita legit, male etiam idem pro cincios cunctos legit.

NOTARVM LIBER SEXTVS
LIBRO SEXTO PANDECTARVM Iuris ciuilis reſpondens.

NOn potuit Accurſius diſſoluere antinomiam, quę videtur eſſe inter *l. in depoſiti. D. de re iudicata. & l. is qui dolo. ff. de rei vindicatione.* In illa dicitur, in depoſiti vel cōmodati iudicio quanquam dolo aduerſarij res abſit cōdemnato ſuccurri, vt ei actionibus ſuis Dominus cedat contra Paulus in *l. is qui dolo, de rei vindicatione.* Is, inquit, qui dolo fecit quominus poſſideret, hoc quoque nomine punitur, quod actor caueri ei non debet, actiones, quas eius rei nomine habeat ſe ei præſtiturum: in quo nodo diſſoluendo, quàm parum ſibi Accurſius cohæreat, quámque in eo à ſcopo procul reliqui aberrarint, ex eius, quam ea in re pręter eorum ſententiam magis probamus, interpretationis collatione diiudicandum malo relinquere, quàm in eis accuratius referendis refellendiſque prolixum eſſe.

Ad tit. de rei vindicatione. l. xvj.

Non intellexerunt interpretes in §. 1. quodnam tempus nauigationi ſit congruum. Id nobis petendum eſt ex Vegetij lib. 4. ca. 39. Is enim de menſibus loquēs, quibus tutius nauigatur, Ita ſcribit. Ex die, inquit, 3. Iduum Nouemb. vſque ad diem ſextum Iduum Martij maria claudūtur: nam lux minima nóxque prolixa nubium denſitas, aeris obſcuritas, ventorum Imbrium, vel nimium geminata ſæuitia, non ſolum claſſes à pela-

(PF

Digitized by Google

à pelago, ſed etiam commeantes à terreſtri itinere deturbat. Poſt natalem verò (vt ita dicam) nauigationis, qui ſolenni certamine, publicóque ſpectaculo multarum gẽtium celebratur, plurimorum ſyderum ipſiúſque temporis ratione vſq; in idus Maias periculosè maria tentantur. Ex his verbis Vegetij apparet, quod tempus nauigationis Paulus hic intellexerit, quod nullus ex veteribus interpretibus intellexit.

Ad l.xviij.eod.tit.

Hanc legem malè interpretatur Accurſius: lex autem eſt eiuſmodi, Si poſt acceptum iudicium poſſeſſor vſu hominem ceperit, debet eum tradere eóq; nomine de dolo malo cauere. Periculum eſt enim ne eum vel pignorauerit vel amiſerit: fruſtra enim præſtaretur illa cautio niſi teneret ea pignoris obligatio, quam ipſe poſt vſucapionem completam, ſed ante ſententiam feciſſet. Hic eſt text. legis in cuius interpretatione inſignis eſt error Accurſij, & eorum qui eum ſecuti ſunt, qui iſta putant locum habere in mobilibus rebus tantum, quarum vilis ſit & non pretioſa poſſeſſio: ſecus autem in immobilium vſucapione, quam volunt litis conteſtatione impediri, quod falſum eſt.

Ad tit. de Publiciana in rem actione. l.xxiiij.

Non animaduertit gloſſa Iuriſconſultũ facere differentiam inter prohibitionem & denunciationem, quæ ſic eſt facienda ex mente Iuriſconſulti. Denunciatio fit ante traditionẽ, prohibitio initio traditionis: ex hac etiam lege obſeruandum eſt, non eſſe verum quod plerique interpretes putant actiones arbitrarias imitari actiones bonæfidei. Actio enim hæc publiciana eſt in rem, & tamen in ea ſi omittas exceptionem competentem non ſuppletur officio iudicis, ſed pro omiſſa eſt, eritque id tibi fraudi, quod non eſt in bonæ fidei iudiciis, & ſic in hac actione, licet ſit arbitraria non veniũt fructus capti ante litem conteſtatam, qui tamen veniũt in iudicio bonæ fidei. Ex his igitur omnibus, concludimus falſo exiſtimaſſe quoſdã interpretes iuris, noſtri, actiones arbitrarias imitari actiones bonæfidei, nec etiam poteſt dici, Publicianam actionem mediam eſſe inter ſtrictas & bonæfidei, quandoquidem ad actiones ſtrictas magis accedat, quàm ad actiones bonæfidei.

NOTARVM LIBER SEPTIMVS
LIBRO SEPTIMO PANDECTARVM Iuris ciuilis reſpondens.

Ad tit. de vſufructu.

ACCVRSIVS non intellexit quid ſibi velit Iuriſconſultus eo loco. *l.7.h.tit.* Quoniã omnis fructus rei ad eum pertinet reficere quoq; eũ ædes per arbitrium cogi, Celſus *lib.18. Digeſtorum.* ſcribit hactenus tamen vt ſarta tecta habeat: non enim percepit Accurſius, quid ſibi vellent poſteriora hæc verba ſarta tecta. Sic enim interpretatur vt reficiat tignum vel coppum apponendo, vel vt habeat ea quæ remouentur occaſione emendationis, qua interpretatione nihil ineptius videri poteſt: ſed videamus quid hæc verba ſignificent. Sartè, inquit, tectus ponebant pro integrè, ob quam cauſam opera publica quæ locantur, vt integra præſtentur ſarta tecta vocant. Sarcire enim eſt, integrum facere, Sarta tecta exigendi cura ad cenſores ſpectabat: Interdum etiam ad Ædiles, raro ad Prætores, nec niſi cum ſenatus decernebat.

Ad l.Item ſi fundi.§ ſeminarij etiam.eod.tit.

Hic locus huius §. debet tamen conferendi agri cauſa ſeminarium paratum ſemper reuocare, quaſi inſtrumentum agri, ab Accurſio minime rectè intellectus fuit. Is enim hunc locum de frumento ſeminario intellexit, vt ex ſcholio vel gloſſemate eius apparet, ſuper verbo inſtrumentum citata per eum. *l. quæſitum.in fi. de fundo inſtructo legato.* Vbi & huius loci mentionem facit. Idem etiam Accurſius quodam loco Pandectarum ſeminarium locum eſſe dicit, vbi frumentum electum ad ſeminanda arua reponitur, quæ Accurſij interpretatio valde à vero aberrat. Videamus igitur quid ſit ſeminariũ, & dicamus eſſe locum ſubactum, in quo ſemina aut vitium, aut arborum panguntur, vt cum ad certam quantitatem excreuerint, in vinctum vel arbuſtum vel pomarium transferantur. Proinde ſeminarium (inquit Celſus) quaſi inſtrumentum eſt agri. Quemadmodum enim inſtrumentum id dicitur, ſine quo re aliqua vti commodè non poſſumus, ita ſine ſeminario vtilis ſatis arboratori aut vinitori ager eſſe non poteſt, duntaxat in iis locis vbi ſeminaria inſtitui ſolent, vt hodie apud Normannos.

l.vſufructuarius.§.ædificium.eod.tit.

Paragraphum, ædificium, malè à Doctoribus accipi, ideò à nobis nouè, &, vti debuit, declaratum.
Facta ex conſummatione formam recipiunt.
Curt. conſideratio exploſa.
Voluntas morte finitur.
Nouè declaratus. §. ædificium.

Adnotatione verò dignum illud animaduertimus, quod Neratius in *l.vſufructuarius.§.ædificium. D. de vſufruct.* ſcripſit. [Ædificium, inquit, inchoatum, fructuarium conſummare nõ poſſe, placet: etiam ſi eo loco aliter vti non poſſit.] Quæ verba cum doctores in *l. 2. D. de iuriſd. omnium iudic.* contorquent, auditorum ingenia nimium inuoluunt, & maximè conturbãt. Si quidem vulgò dicatur, ei cui non nihil permiſſum eſt, omnia videri permiſſa, ſine quibus conceſſum explicari nequit. *d.l.2.* Hunc obicem Accurſ. & reliqui ita diluunt, vt ideo fructuarius cœptum à proprietario ædificium conſummare non poſſit: quod ædificio rei forma mutetur, rei autem mutatione vſusfructus intereat. *l.repe.§.pen. & fin. D. quib. mod. vſusfr. amit.* quod leuius an abſurdius ſit, neſcio. Ædificia quippe, & facta omnia, ex conſummatione formam recipiunt. *l. ſi is qui quadringenta. §. quadam. D. ad l. Falcid.* vt conſummatione formam mutent, tantum abeſt. Præterea cum fructuarius caſam, cuſtodiæ cauſa earum rerum quæ in area ſunt, ædificare poſſit. *l. ſi area. D. de vſufructu.* modo ad fructum percipiendum cuſtodiẽdúmve neceſſaria ſit. *l. æquiſſimum. §. ſed nec ædificium. D. de vſufr.* cur non & iam cœptum, ſi aliter vti non poſſit, conſummabit? & Curt. in *d.l.2. col. pen.* aliud eſſe cœptum perficere, & aliud nouum ædificare: hócque illo facilius permitti tradidit. Si quidem hominum induſtria diuerſa ſit, vnde alia potuit eſſe proprietarij voluntas, & induſtria, qui ædificare cœperat, in eius ædificij conſummatione, & fructuarij: ideo non nouum facere ædificium, ſed iam cœptum perficere prohibetur. Quæ diſſolutio parui eſt apud me momenti Nam etſi proprietarius, poſtquam ædificium incœpiſſet, legato Titio vſufructu, diem ſuum obierit, cum voluntas, & quæcunque hominis induſtria, morte finiatur. *l.4. D. locat.* nulla eius qui ædificare cœpit, poſſet induſtria conſiderari: quo tamen caſu, verum eſſe Nerat. reſponſum, ambigit nemo. Mihi prõnunciatum illud, parcè detortum, planum videtur. Itaque ſciendum, fructuarium, & de nouo ædificare, & ædificiũ iam cœptum ad fructum percipiendum neceſſarium, conſummare poſſe. *d. §. ſed nec ædificium.* Nec tumultueris, quòd Iuriſc. dicat. *d. §. ædificium.* inchoatum ædificium, fructuarium conſummare non poſſe: etiamſi eo loco aliter vti non poſſit. Neque enim propterea negat, quin conſummari ædificium poſſit, ſi vſufructu aliter nequeat vti fructuarius. Sed vult, fructuarium, qui vſumfructum percipere, & colligere poteſt etiam ſi eo ædificij loco (qui à proprietario voluptatis fortaſſe gratia, aut alia quauis de cauſa, cœptus eſt) aliter vti non poſſit: ædificium illud inchoatum, conſummare non poſſe. Nam ſi aliter vſufructu vti nequeat, quàm ſi ædificium abſoluatur, quod cœptum eſt, fructuarium perficere poſſe, ipſe crediderim, & verius eſt. *l.1.§.1. D. ſi vſusfr. pet.* cùm & vſusfructus ſeruitus ſit, ſeruitute autem conceſſa omnia ad eam neceſſaria tributa intelliguntur. *l. ſi iter. D. de ſeruit. l. ſeruitutes. §.1. D. de ſeruit. vrbanorum prædio.* Et cum alibi Iulia. reſpõderit, eum qui excepto ædificio fundum legat, de ſolo etiam cogitaſſe videri, ſine quo ædificium conſtare non poteſt. *l. ſi fundum. §. qui fundum. D. de leg. 1.*

Ad l.x.eod.tit.

Eo loco huius legis, ex ſylua cædua pedamenta & ramos. Accurſius hæc verba perperam intellexit, dicit enim pedamenta eſſe paruulas arbores, ad pedes arborum grandium naſcentes quæ dicuntur germinales, vel ſuo more dubitans, dicit eſſe ſtipites arborum: Sed vt hoc intelligamus, id repetendum ab authoribus rei ruſticę Varro libro 1. *de re ruſtica*. Pedamentum ferè trium generum, vnum robuſtum, quod optimum ſolet afferri in vineam, è quercu ac iunipero, & vocatur ridica, alterum palus e perƈtica, melior e duca. Tertium, quod horum Inopiæ ſubſidio miſit arundinetum. Hæc ſunt verba Varronis: pedamentum igitur & adminiculum aut fiſſile eſt, vt ridica quo hodie plurimum vtimur, aut teres, vt palus. quibus expoſitis, intelligimus quæ Accurſius non intellexit.

Ad l. xiij. §. Item ſi domus. eod. tit.

Húnc locum huius legis. Nec per cœnacula diuidere domum, haud dubiè Accurſium nõ intellexiſſe affirmare auſim, quem vt intelligamus, ſciendum eſt Cœnacula eſſe loca altiora domus ad quæ ſcalis aut cochleis aſcenditur. Hæc autem incolebant tenuiores & inquilini, vnde Cœnacularius Vlpiano. l. Solutum. de pignoratitia actione. Videtur, inquit, tacitè, & cum Domino ædium hoc conueniſſe: vt non pactio cœnacularij proficiat Domino: ſed ſua propria, Quo in loco Accurſius modeſtè obmutuit: in hoc autẽ loco, hic ſenſus eſt, vſumfructuarium: vt locare poſſe vniuerſam domum, ita diſtrahere diuelleréque locationibus cœnaculatim cubilatimque non poſſe: quod ſine incommodo domus fieri non poteſt, quæ à domus vniuerſa forma ad cœnacula transfertur.

Ad l j §. interdum. ff. de vſufructu accreſcendo.

Hæc verba huius legis, paulò obſcuriora (vſusfructus quotidie conſtituitur & legatur, non vt proprietas eo ſolo tempore quo vindicatur) non rectè ex Azone interpretatur Accurſius eúmque ſubſecuti, & ex recentioribus quoque nonnulli, ita dici conſtitui quotidie vſumfructum, quia non aliter quàm patientia debitoris adquiratur, quæ in huiuſmodi incorporalibus traditionis loco eſt. *l. quoties. D. de ſeruitutibus*. hoc enim repugnat, quod tot locis legimus, acquiſitum vſumfructum à Iuriſconſultis dici, & ſecundum eorum interpretationem quot multorum dierum patientiæ ſunt, ſic in futurum tempus protractum, tot etiam vſusfructus eſſe intelligantur. Ac nullæ id ratione colligant, quot dierum patientiæ interueniant, tot vſusfructus acquiſitiones factas videri. Si quidem vt patientia debitoris quæratur, vſusfructus non tamen, vt cùm patientia ab initio interueniente quaſi traditus & acquiſitus eſt, iam pati nolente debitore, minus noſter eſſe intelligatur.

Ad l. vti frui. in principio. D. ſi vſusfructus petatur.

Vſumfructum non duplicem, cauſalem, ſcilicet, & formalem, vt Doctores communiſcuntur, ſed vnum eſſe.
Vſusfructus duplex, Cauſalis, & Formalis.
Noua opinio.
Explicati. §. ſi fundum. & §. Titius.
Seruitus pro commoditate.

De vſufructu, Doctor. cùm agunt, cum ita partiuntur, vt alius cauſalis ſit, proprietatis perpetuus comes: quem in rebus propriis habemus. *l. ſi cum teſtamento. §. ſi fundum. D. de exceptionib. rei iudic.* Alius formalis, ſic dictus, quòd eius forma à proprietate ſeiuncta ſit, eo quippe apud vnum, proprietate verò apud alterum exiſtente. *l. permiſceri, in princ. D. de acqui. poſſ.* & ita hunc in rebus alienis eſſe conſtat. *l. 1. D. de vſufru. l. vti frui in princ. D. ſi vſufru. pet. § 2. vbi Acc. de vſufru. in Inſtit.* Quam vſusfructus diuiſionem interpretes ad vnum omnes, vt ſacroſanctum receperunt: cum tamen ea tota commentitia ſit, alienáque à iuriſconſultorum traditionibus, qui vſumfructum finientes, [ius illis eſſe] dicunt, [alienis rebus vtendi] quæ verba diligenter perpendẽda ſunt. Nam cum finitionem rei definitæ ſubſtantiam continere oporteat, eandémque cùm diffinito conuerti, euidens ſit, vnum eſſe vſumfructum, qui in vſu, & fructu rerum alienarum conſiſtit: & quòd, ſi alius detur, nempe conſiſtens in iure vtendi rebus propriis, accuſari meritò potuerunt inſcitiæ, & ineptiæ legiſlatores: illa verba [alienis rebus] cõtra rei veritatem, diffinitioni vſusfructus infarciẽtes: cùm & vſusfructus, in rebus propriis reſideat. Sed qui hæc dixerit, hoc eſt qui doctorũ commenta tueri maluerit, quàm Iul. Paul. iuriſconſultum ſupremi nominis, & diſciplinarum omnium theſaurum, vſumfructum in *d. l. 1.* finientem, vix ſanæ mentis eum exiſtimem. vſumfructum itaque cum iuriſconſulto, vnum facio, & eum in reb. alienis. Quod & apertiſſimè Tripho. differit. [Cũ in fundo mariti, inquit, mulier habens vſumfructũ, dotis cauſa marito eum dedit, quamuis ad ea vſusfructus diſceſſerit, maritus tamen vſumfructũ non habet: ſed ſuo fundo quaſi dominus vtitur] *l. cum in fundo. in prin. D. de iur. dot.* Exprimit quoq; Vlp. dum tradit eum ſolum, ius ſibi eſſe vti frui intẽdere poſſe, qui habet vſumfructum: quare dominus non poterit, cum vſumfructum non habet. *l. vti frui. in princip. D. ſi vſusfr. pet.* Et cùm vſusfructus ſeruitus ſit. *l. 1. ff. de ſeruitut.* nec res propria cuiquã ſeruire poſſit. *d. l. vti. & l. in re commun. D. de ſeruitut. vrba. præ.* dici non poteſt, vſumfructum eſſe in rebus propriis. Quæ cum vera ſint, non faciunt huic noſtræ ſententiæ negotium iura, quæ vſumfructũ aliquem eſſe dicunt, qui proprietatem committatur. *l. ſi cum teſtamento. §. ſi fundum. D. de excep. rei iud. l. ſi ita ſtipulat. 6. §. Titius. D. de verb. obli.* nam illa non de vſufructu, vt ius eſt, agunt: ſed de ipſa commoditate percipiendi fructus, cum ipſo vſufructu nihil commune habente. *l. fundi Trebatiani. in fi. D. de vſu & vſufr. leg. l. neceſſario. §. fi. D. de peric. & commod. rei ven.* Cum in hoc ius, in illa purum & nudum factũ verſetur. *Ang. in l. ſtipulatio iſta. §. ſi quis ita. D. de verbor. oblig.* nam & hoc modo ſeruitus, quandoque pro ſimplici vtẽdi cõmoditate, & quocunque rei grauamine, accipitur. *l. ſeruitutes. 4. vbi dixi. ff. de ſeruit. l. ſi tibi homo. §. fin. ff. de legatis. 1.* perperam tamen quandocunque grauamen, & quancũque commoditatem vſus appellauerim ſeruitutem: quæ propriè deſignat ius, quo prædium vicino prædio ſeruit, vt pleniſſimè poſui *in rubric. ff. de ſeruitutibus*.

Hæc ex Corraſio, plura vide apud eundem.

NOTARVM LIBER OCTAVVS
LIBRO OCTAVO PANDECTArum iuris ciuilis reſpondens.

Ad tit. de ſeruitutibus.

In pariete communi quando inuito ſocio facere liceat, & quid ſit incruſtatio. quidque vulgaria tectoria, aliáque ad parietes pertinentia, non inuenuſtè tractata, quæ ab Accurſio & aliis obſeruata, non fuerunt.
Crates parietes, quid ſit contra Accur.
Socius in pariete communi nihil poteſt inuito ſocio.
Niſi ad neceſſariam refectionem.
Moroſus ſocius in refect. impenſarum dominium perdit.
Incruſtare.
Cruſta, cruſtum.
Deaurata, templum Tholoſanum.
Vaſa cruſtata.
Tectoria.
Iuuenalis locus enarratus.
Vulgaria tectoria

PArietes, qui communiter vtriuſque domus onera gerunt, & ſuſtinent, naturali ratione communes ſunt. *l. parietem. D. de ſeru. vrban. prædior.* quos *Marcus Vitruuius in libro de Architectura,*

Inter

Intergerinos appellat: quòd à vicinis extructi, veluti intergerant, hoc eſt, communiter gerendo ſint. Alij Craticios, vel etiam Concraticios, dicunt. *l. ſi fratres. §. item Mela. ff. pro ſoc.* In quibus illud obſeruandum, *in d. l. parietem.* Caius docet, vt alterutri vicinorum, demoliendi parietem communem, & reficiendi, ius non ſit: cùm non ſolus ſit dominus. Sed nec feneſtram, aut aliud quiduis facere, quo deterior reddatur, *l. quidam Hyberus. & l. eos qui. ff. de ſeru. vrb.* Si tamen paries refectione indigeret: quia non ſatis idoneus eſſet ad onera ſuſtinenda, poteſt vnus ex ſociis, altero etiam inuito, ruiturum parietem reficere: quodque impendit, à ſocio recuperabit. *l. ſi parietes. cum duab. ſe. ff. de dam. infe. l. ſi communes. ff. de nege. l. ſi ædes. ff. comm. diu.* cum & quodcunque commune ædificium, ſecundùm neceſſitatem, ab vno ex ſociis, altero etiã nolente, refici poſſit: & ita, vt ſi in reſtituendis impenſis, ſocio reficienti per quadrimeſtre ſocius moram faciat, qui refecit, in ſolidum dominus fiet. *l. ſi fratres. §. idem reſpon. 2. ff. pro ſoc. l. ſi vt proponis. C. de ædific. priuat.* vſque adeò legiſlatores reipubl. intereſſe putauerunt ruinis ædificiorum aſpectum publicum non deformari. *l. 2. §. ſi quis nemine. & l. fin. ff. ne quid in loc. pub.* Parietem quoque communem, ſecundùm Capitonis ſententiam, incruſtare licet, inquit Proculus, ſicut licet picturas precioſiſſimas habere in pariete communi. *l. quidam Hyberus. §. parietem. ff. de ſeru. vrb.* Incruſtatione etenim non fit paries communis deterior, & ex pacto eius qui incruſtat, melior redditur, & ornatior meritò incruſtare conceſſum. *l. in fundo. ff. de rei vend.* nec hoc caſu potior erit vicini prohibentis conditio. Eſt autem incruſtare, parieti, pauimento, aut alteri operi, cruſtam adiungere, inducere, & applicare. Cruſta verò fœm. genere fragmẽtum eſt quoddam tenuè, vel lapidis, vel ligni, vel vitri, vel alterius eiuſmodi eorum, quæ non comeduntur. Virgil. iij. Georg.

Concreſcunt ſubita currenti in flumine cruſta.

Cruſtum verò, & cruſta, neutro genere dicimus, de his quæ eſui ſunt. Virg. vij. Æneid.

Fatalis cruſti. patulis nec parcere quadris.

Et Horat. per diminutionem, in Satyris,

Vt pueris olim dant cruſtula blandi

Doctores, elementa velint, vt diſcere prima.

Iuuenaliſque. ix. Satyra.

Nos colaphum incutimus lambenti cruſtula ſerui.

Illis porrò cruſtis, parietes ad voluptatem, & ornatum operiuntur. *l. impenſa. §. ſi. ff. de verb. ſig.* Hac incruſtatione exornatos fuiſſe parietes, contectùmque pauimentum, antiqui illius templi Toloſani, quod Deauratam vocant, vel ex ipſa vetuſtate coniecturam facio: indéque ſibi aſciuiſſe. Deauratæ nomẽ arbitror, quòd incruſtatio aurata tota eſſet, vt ex fragmentis illis tenuibus, quæ adhuc apparent, ſatis conſtat. Sed & vaſibus, quandoque cruſtæ applicantur: vnde & vaſa cruſtata dicimus, quæ vitreis cruſtis intecta ſunt. Incruſtationem à Gallis Lambriſſuram vocari Bud. docet. Sunt & tectoria illinimenta illa, quibus ad maiorem ornatum parietes dealbantur, ex calce, aut hypſo confecta, à tegendo ſic appellata. *l. in rutis. ff. de verbor. ſignificat.* quorum Iuriſc. nõ vno in loco meminerunt. *l. quidam. Hyberus. §. fin. ff. de ſeru. vrb. l. ſi duo. §. ſi vicinis. ff. vti poſſid. & l. vſuſfructus nouum. ff. de vſufruct.* vnde Iuuen. Satyr. metaphoricôs, medicamenta illa, quibus mulier faciem domi linit, & operit, vt tenera, & cãdida cutis fiat, Tectoria vocat.

Ad mœchum veniunt, tota cute quando videri
Vult formoſa domi, mœchis foliata parantur:
Hiſque emitur quidquid graciles huc mittitis Indi:
Tandem aperit vultum, & tectoria prima reponit,
Incipit agnoſci.

Hæc tectoria, pleranque vulgaria ſunt & non pretioſa. *l. quidam Hiberus. §. fin. de ſer. vrb.* hoc eſt vſitata, vilia, communia, & conſueta. *l. 1. ff. de preſcri. verb.* quæ ideo non magni æſtimantur. *d. §. ſi.*

Vide Coraſium in Miſcellaneiſuis.

Ad l. ſi Domus. ff. de ſeruitutibus vrbanorum prædiorum.

Remiſſa vna ſeruitute, alteram nullo caſu ſublatam videri perindeque intellectam hactenus. l. ſi domus.

Notæ ad Accurſ.

Renuntiatio ad ius non expreſſum producitur.
Repudiationis ab inteſtato virtus.
Seruitute vna ſublata, altera remanet.
Doctorum omnium opinio improbata.
Expoſita. l. ſi domus.

Quoniam ſeparata eſt, & diuerſa *ſtillicidij recipiendi* ſeruitus à ſeruitute *altius non tollendi*: vna ſublata, altera remanet. *l. ſi prius, in principio. ff. de aqua pluu. arc.* & cum nihil commune habeant, remiſſio vnius, alterius non infert remiſſionem. *l. naturaliter. §. 1. ff. de acquirend. poſſeſ.* nam & limitatã cauſa, limitatum effectum habet. *l. in agris. ff. de acquirend. rer. dom.* inceſſione maximè iuris proprij, quæ ſtrictiſſimè eſt interpretanda, *c. ſuper hoc. de renunc.* quando iactare ſuum nemõ facilè præſumatur. *l. cum de indebito. ff. de proba.* Vno planè caſu ad ius non expreſſum producit effectum renuntiatio. vbi ſine eius remiſſione expreſſa renunciatio inutilis eſſet. *l. nec ei. §. hæres. ff. de acq. hær.* quo loco docet Vlp. eũ qui ſciens hæreditatẽ ex teſtamento ſibi delatã, ab inteſtato repudiat, vtrãque nihilominus ſucceſſionẽ repudiaſſe videri: quòd alioqui inefficax redderetur renuntiatio, neque enim inteſtati ſucceſſioni locus eſſe poteſt, quandiu viget teſtamentaria, *l. quandiu. ff. de acquirend. hæred. l. antequam. C. communia. de ſucceſſ.* ideo ab inteſtato ſucceſſio repudiari non poteſt: quia nondum delata. *l. ſi ita ſcriptum. §. ſi ſub conditione. ff. de lega. ij.* niſi prius intelligamus, repudiatam ex teſtamento. Hac ratione Accurſ. & alij in *l. ſi dominus. ff. de ſerui. vr.* exiſtimant, quòd ſi vnius l. ſpecie, [ſtillicidij recipiendi] ſeruitus remiſſa fuiſſet, ſeruitus quoque [altiùs nõ tollẽdi] remiſſa intelligeretur. quod niſi hæc remiſſa cenſeatur, illius ceſſio inefficax ſit. *l. 2. ff. de iuriſd. omn. iud.* neque enim (inquiunt) poteſt non recipere, vt niſi altiùs tollat. Quam opinionem tam abſurdam puto, vt abſurdius nihil dici poſſit. quis enim tam ſtupidus eſt, qui neſciat [ſtillicidij recipiendi] ſeruitutem, ſine ſeruitute [altius non tollendi] & ab initio, & ex poſt facto eſſe poſſe? Quis eſt præterea qui non intelligat debita à vicino mihi vtraque ſeruitute, ſi ei duntaxat conceſſerim, ne teneatur recipere ſtillicidia mea, iniuſtum ob id eſſe, me iure priuari, quo præterea mihi obſtringitur, ne tollere ædes ſuas altiùs poſſit? Diuerſam quippe cauſam habent hæ ſeruitutes: namque quæſij à vicino ſeruitutem [ſtillicidij immittẽdi] ne aqua in meum cadens, ædium, putà, mearum fundamentis noceret. Seruitutem [altiùs non tollendi] quærere volui, ne luminibus meis officeretur. Quare perquam eſſet iniquum, vnam tantum remittentem altera priuari. *d. l. ſi prius. in princ.* Ridiculum autem eſt, quòd doctores dicunt, non poſſe vicinum non recipere, niſi altiùs tollat: poterit quippe agere negatoria, & cogere vicinum, qui remiſit, aliò, vel in ſuum, ſi opus eſt, fundũ, ſtillicidium auertere: & ita nec altiùs tollet: nec ſtillicidium recipiet. Verumenimvero, ſi vna ſeruitus à te mihi debeatur, & permiſero tibi, ius eſſe in loco ſeruiente, ædificandi ſeruitutem amitto. *l. ſi ſtillicidij. ff. quemadmod. ſeruitus amittat.* Satis enim hoc ipſo remittere videor, quicquid iuris in eo fundo habeo. Et tunc alioqui verum eſt, conceſſionem inutilem, cum poſſit dominus prædij ſeruientis in eo liberè ædificare: dum nõ impedit vſum ſeruitutis. *l. ſeruitutes. §. fin. de de ſer. vrb.* Diſpoſitio autem etiam in ſeruitutibus ita interpretanda eſt, vt nonnihil operetur: néve ſit inanis. *l. ſi tam anguſti. ff. de ſerui. l. ſi quando. ff. de leg. 1.*

Vide Corraſium in Miſcellaneis.

Eodem titulo.

Malè vulgo cenſent interpretes in *l. 15. de ſeruitutibus vrbanorum prædiorum.* Paulum de luminum ſeruitute loqui, ego id falſum eſſe puto, & exiſtimo de ſeruitute, ne luminibus officiatur eum potius loqui. Idque confirmo authoritate inſcriptionum. Vlpianus enim libro 29. ad Sabinum de ea ſeruitute diſcreuerat oſtendere, volens quid inter eam & ſeruitutem nẽ proſpectui officiatur, intereſſet ex eóque, Vlpiani libro ſumptum eſt caput 14. & 16. Inter quæ duo capita, hæc verba Pauli interiecta ſunt, quibus differẽtia illa ab Vlpiano tradita fuſiùs explicatur.

Malè accipiunt interpretes locum illum *l. vltim. hoc titulo.* Lucium Titium quatenus ſtillicidij rigor, & tignorum

protectus competebat, ianuam in publico aperuiſſe, id enim ita accipiunt, quaſi ob ſtillicidium & protectum id ei licuerit, quę interpretatio falſa eſt. Nam de ſtillicidio, non minus apud Scæuolam dubitatur, quàm de ianua: Sed quod non vltra protectum ſolerent veteres ianuas ſuas in publicum reiicere veriti, ſcilicet, ne pluuia & aëris intemperie corrumperentur.

Ad l. fiſtulam. eod. tit.

Cur fiſtulam iuxta parietem communem, ſicuti balneum habere non liceat: Et de caſtelli, Triclinij, Tepidariique, ſignificatione, quã Accurſius ignorauit.
Fiſtula iungi parieti communi nequit.
Balneum iuxta parietem communem extruitur.
Caſtellum.
Triclinium.
Cœnabatur olim in terra.
Tepidarium.
Vas ahenum.

Quandoque quæſitum eſt, cur cõſtituerit Iul. Paul. poſſe vicinum habere balneum iuxta parietem communem: quamuis humorem capiat paries, ſicut & in triclinio, vel cubiculo ſuo aquam effundere: fiſtulam autem, quæ ex caſtello, aut ex cœlo, aquam capiat iunctam parieti communi, non iure haberi. *l. fiſtulam. ff. de ſeruitut. vrb.* Reſpondi diuerſitatis rationem non obſcuram eſſe, ſi meminerimus, in ſuo cuique facere permiſſum, modò in alienum non immittat. *l. ſicuti §. Ariſto. ff. ſi ſer. vind.* At qui fiſtulam, aut canales adiungit parieti communi, in alienum immittit: non item qui balneum, quod nec impedit parietis communis humorem capiat, ſublato quippe pariete, manet balneum: quod nec impedit parietis communis refectionem. *d. l. fiſtulam. §. iuxta.* vnde & eo caſu, quo aſſiduus humor ex balneo vicino nocere poſſet, Neratij ſententia obtinuit, vt rectè prohibeatur. *d. l. fiſtulam. ad prin.* multóque magis iuxta parietem alterius ſterquilinium facere. *l. ſi quando. §. fin. ff. ſi ſer. vin.* Quoniam autem caſtelli, Iul. Paul. meminit. *ad l. fiſtulam.* Sciendum caſtellum nonnunquam locum muris munitum ſignificare, vt author eſt Seruius, vrbem, ſicuti apud Ciceronem, pro Cæcin. de Caſtello Auxia agentem, & frequentiſſimè apud Matth. Marcum & Lucam Euangeliſtas, quandoque verò receptaculum aquę per quod aqua in varia loca diſtribuitur. Et caſtella huiuſmodi, quædam publica ſunt, quædam priuata. Publica dicuntur receptacula illa, quæ publicam aquam ſuſcipiunt. *l. 1. §. hoc interdictum. ff. de aq. quot. & æſt.* priuata verò, vt ex Iul. Frontino de aquæductibus, Budæus oſtendit, receptacula ſunt aquæ vel cubis deriuatæ, vel machinis hauſtæ, ex quibus aqua per fiſtulas, & ſaliẽtes ad eum locum quo opus eſt, emittitur. *l. fund. §. Labeo. ff. de act. emp.* Eſt autẽ Triclinium, de quo pariter Paulus verba facit *d. l. fiſtulam.* vox Græca, latinitate donata, ſignificans locum, & conclaue, in quo conuiuio accepti, diſcumbebant cœnando, à tribus lectis, ſic dictum. τρεῖς enim tres, & κλίνη, lectus vocatur, nam veteres, qui iacendo cœnabant (vt & Turcas hodie facere narratur) tres menſas conuiuio adhibebant, & totidem lectos, quos inter ſe contiguos, ſternere ſolebant, & inde dictum Triclinium, *l. ſi vt certo. § ſi de me. ff. commod.* Meminit quoque Paulus, ex Neratij ſententia, Tepidarij, quod interdũ cellam, in quam ex balneis exeuntes, plerunque ingrediebantur, plerunque vas quoddam ahenum, ex quo aqua tepida (hoc eſt, temperata, & media, inter calidam & frigidam) hauriebatur. Et quo veteres præſertim, vſi ſunt, in hypocauſtis, & balneis: in quibus parua quædam fornax erat, qua incluſus ignis, partim calefaciebat ea loca, partim aquas, ad lauandum temperabat. Super eum tria ahena vaſa componebantur: vnum, caldarium, ex quo aqua calidæ: alterum frigidarium, ex quo frigida: Tertium, tepidarium, ex quo tepida aqua, & temperata hauriebatur.

Ad l. qui in ſella. eod. tit.

In hoc loco huius legis. Qui in ſella aut lectica vehitur ire, non agere dicitur. Accurſius malè de equo intellexit. Sella enim curulis, intelligenda eſt, vt ſellã qua magiſtratus Romę vehi ſolebant: Iuuenalis,

Viſne ſalutari ſicut Seianus? habere
Tantundem? atque illi ſellas donare curules?
Illam exercitibus præponere.

Sella illa curulis, vectabulum erat quo ſedentes magiſtratus geſtabãtur quod geſtatorium etiam dicitur, & geſtatoria ſella.

Ad l. Lucius. eodem.

Et loco huius legis, vbi digiti fit mentio, Accurſius neſcio quid nugatur hic diuinaciter, & vt ſolet de digitis & toſtis, ſtatuarum, digitus autem, pro fiſtula digitaria intelligendus, aut etiam vnciaria, vnciæ enim modulus habet diametri digitum vnum, & digiti trientem, Hyſotomum autem terram inter duo maria interpretatur, quòd ſi ita eſt non Hyſotomum, ſed Iſthmum legendum.

Ad titulum communia prædiorum, tam vrbanorum quàm ruſticorum.

Id l. proprium. hoc titulo. eo loco. Seruitutem recipere, niſi ſibi nemo poteſt, & paulo poſt, ita vt tota ſeruitus ad eum qui receperit pertineat, malè Accurſius aliàs ait, excipere legi, videlicet id commẽtus: quia verbum hoc non intelligebat: videamus autem quid ſit hoc loco recipere. Recipere (inquit Nonius) eſt exceptum facere. Eſt autem recipere antiquum verbũ iuris, *Gellius lib. 17. cap. 6.* Quando mulier, inquit, dotem marito dabat, tum quæ ex ſuis bonis retinebat, neque ad virum tranſmittebat, ea recipere dicebatur.

Ad l. venditor. eodem.

Malè Accurſius eo loco huius legis legem dederat, ne contra eum piſcatio, thynnacia exerceretur, legit tignaria, & neſcio quid de huiuſmodi piſcatione dicit, Thynni ſunt piſces prægrandes.

Ad l. ſicuti. §. Ariſto. D. ſi ſeruitus vindicetur.

Accurſianorum nemo intellexit quid in hoc *§. ſignificet* Tabernaria Caſearia, ſanè pro ea accipere debemus, in qua fumigari ſolent caſei. Moris enim fuit veteribus Romæ, ac in pleriſque Italiæ locis colorandi, ſiccandíque caſei gratia fumum, aut ex curulis, aut ex malignis, viridibúſque lignis facere Plinius *lib. 11. cap. 42. Columella lib. 7. cap.* 8. de caſei faciẽdi ratione loquens. Eſt etiam (inquit) non ingrati ſaporis muria perdũratus atque ita maligni ligni vel culmi, fumo coloratus, Explicationem integram liuius. *§. vide apud Duarenum diſputationum anniuerſariarum. lib. 1. cap. 24.*

Ad l. x. eod. titulo.

Quod Accurſiani, ius pro titulo in hac lege accipiunt, in eo vehementer falli nobis videntur, cùm longè amplius & maius ſit in hoc tractatu, ius quam titulum habere atque ita paſſim eo verbo vſos fuiſſe veteres cõperimus. *l. 2. §. vlt. ſi ſeruit. vindicetur. l. 1. §. vlt. De aqua pluuia arcenda. l. appareat de itinere actúque priuato.* Nam probabilius eſt in rebus quoque incorporalibus, lõgo tempore acquiſiti, titulo opus eſſe, cùm præſertim nulla ſatis firma ratio ſit cur à iuris regula, de rerum vſucapione recedamus, *§. Nullo. C. de rei vindicatione,* Itaque Vlpiani reſponſum aliter interpretandum eſt, ne id ex eo colligitur. Nam in actione confeſſoria de qua ſub eo titulo diſſeritur, de iure tantum quæritur, non de facto, id eſt, iam actionem ei tantum dari, qui ſeruitutem ſibi competere docuerit, nec vllam vſus ſeu poſſeſſionis rationem haberi. *l. 2. §. vlt. eodem titulo.*

NOTARVM LIBER NONVS
LIBRO NONO PANDECTARVM Iuris ciuilis reſpondens.

Ad l. Si ſeruus. eodem. ad l. Aquiliam.

MAlè Accurſius extricatas margaritas ab inuicem ſeparatas interpretatus eſt naturã vtique margaritarum ignorans. de quib' Plin. lib. 9. ita inquit, Dos omnis in candore, magnitudine, orbe læuore, pondere haud promptis rebus, in tantum, vt nulli duo reperiantur indiſcreti, vnde nomen vnicum humanæ ſcilicet impoſuere deliciæ. Accurſius igitur extricare malè pro ſeparare intellexit. Extricatos autem vniones Vlpianus eos intellexit, qui ex rudi & natiuo habitu arte gemmarij politi ſunt. Eſt enim extricare quod Græci ἐκλέπειν, hoc eſt dempto cortice expolire.

Ad eandem l. eod. tit.

Non intellexit Accurſius in *l. qua actione. 7. §. ſi quis in Colluctatione.* quid eſſet Pancration, nos dicamus Pancratium eſſe certaminis genus, ex eo dictum, quod aduocatis omnibus corporis viribus, omniúmque neruorum contentione tranſigitur. Calcibus enim etiam & cubitis non modò pugnis Pancratiaſtæ vtebantur, omnique impetendi prehendiq; modo. de hoc more meminit Gel. *lib.* 13. *c.* 8. *&* 26. meminit Plin. *li.* 34. his verbis: Fecit & Satyram admirantem tibias, & Mineruam, Delphicos Penthalos, Pancratiaſtas, Quintilianus *lib. 2. de inſtit. oratoriis capite. 9.*

Ad l. Si quis teſtamentum. eodem.

Malè Accurſius in eo loco huius legis, Quemadmodum æſtimatio inibitur pro Inibitur legit inhibetur. Inire enim æſtimationem dicimus, vt inire rationem.

Ad tit. de his qui deiecerunt.

In l. *Si verò.* 11. *hoc tit.* eo loco: ex cuius cubiculo vel exhedra deiectum eſt, Accurſius diuinaci coniectura feneſtram interpretatur. Exhedra Grecè à ſedium frequentia & ſeſſitandi commoditate nomen accepit. Vitruuius de his ſic loquitur, Conſtituantur, inquit, in tribus porticibus exhedræ ſpacioſę habentes ſedes in quib philoſophi rethoreſq; ac reliqui qui ſtudiis delectantur ſedentes diſputare poſſint.

Ad l. Iulianus. §. Quantum. ad exhibendum.

Eo loco huius §. Poſſit exequi actione quod deſtinauit, & in nulla cauſa quam intendit, læſa malè ab Accurſio legitur, pro cauſa nullo caſu, & ſic legendum, vt initio dixi, nemo niſi tardiſſimus non intelligit, vt ſit cauſa quam intendit in nullo læſa, id eſt, nullo modo.

Ad l. 5. §. ſi id quod. eod. tit.

Quod Accurſius addit huic legi in dominum aut habitatorem dari directam actionem nõ puto omnimodo recipiendum. Nam ſi dominus vel habitator neſciuit poſitum, etſi deciderit, non tenetur. *§. poſitum hac lege.* ſi ſciuit, tum etiam tenetur, tanquam ipſe poſuerit, *dicto §. poſitum.* potiùs tamen is qui poſuit, tenetur in factum actione, quia euidentior eſt culpa ponentis quàm habitantis: idque ad exemplum eius actionis quæ proponitur poſteriore loco huius edicti, quemadmodum datur etiam actio in factum, ad exemplum legis Aquiliæ, in ſpecie, *l. boues. ff. ad legem Aquiliam,* cùm non ſufficiat ſeu deficiat actio à lege data. *l. ſi verò. §. de viro. ff. ſoluto matrimonio. § ult. in fin. de lege Aquilia.*

NOTARVM LIBER DECIMVS
LIBRO DECIMO PANDECTARVM Iuris ciuilis reſpondens.

Ad tit. familiæ erciſcundæ.

HOc loco Accurſij quendam errorem detegere conamur ex quadam l. *tit. fa. erciſ.* Accurſius paſſim in ſuis gloſſis plerũmque in hac fuit ſententia: in diuiſione hereditaria in qua tranſigi videtur pro parte euinci poſſe, & ꝓ parte cõdici quod meritò reprobatum fuit. Nam *legis Cùm putarẽ. fam. erciſc.* verbis generalibus conuincitur: dum enim ibi dicitur condictionem dare quis, coarctationem & limitationem hanc æquo admittat, vt intelligimus, pro parte tantùm dari pro reliqua rei vindicationem. nam ſic rectè legendum eſt ſub finem illius reſponſi. Planè ſi ſine Iudice diuiſerint res, etiam condictionem ei qui fuit hæres competere dici poteſt, non enim trãſactum inter eos intelligitur, Cum illi cohæredem eſſe putauerit, ex quibus verbis colligitur ſi tranſactum intelligeretur, nullius partis condictionem dari, cuius rei contrarium ſentit Accurſius. Nec ius mouerit eius ratio quæ eſt eiuſmodi: Cùm rem meam quaſi tuam trado non transferri dominium, quoniam qua ratione pro dimidia transfertur eadem, & pro tota transfertur. Cum in diuiſione vniuerſitatis altera res in locum alterius ſuccedat, & quod vnus hæres habet ex ſeipſo habere non à cohærede creditur.

Ad tit. Communi diuidundo.

Malè interpretes colligũt *ex l. 20. communi diuidundo.* eius qui edicto magiſtratus per contumaciam non paret domum dirui poſſe, quod durum & incredibile omnino eſt. ſufficit enim pignus aut mulcta, vt Cicero in Antonium diſputat, aut aliud genus coercitionis legibus proditũ. *l. 1. ſi quis ius dicenti non obtemperauit. & 11. quibus ex cauſis in poſſeſſionem eatur.* Cùm præſertim Reipublicæ interſit ne ædificia diruãtur, *l. 1. de tigno iuncto. l. 3. C. de ædif. priuatis.* Itaque ne id ex eo loco colligi poſſit, approbo cum Duareno lectionem Haloandri qui ſic legit: Si is cum quo fundum communem habes ad delectum non reſpondit, quæ lectio confirmari poteſt authoritate Arriani *l. 4. de re militari. & declamatione. 3. Quintiliani.* Eo tamen vſque populus Romanus vindicta proceſſit vt ardẽtibus bello finibus ad delectum nemo reſponderet, niſi & pœna corruptoris, & abrogatione legis ſatisfactum eſſet.

NOTARVM LIBER VNDECIMVS
LIBRO VNDECIMO PANDECTARVM Iuris ciuilis reſpondens.

Ad l. de ætate. §. quod autem. de interrogationibus in iure faciendis.

IN hac lege ridiculus planè eſt Accurſius, qui Gręcas voces tanquam Latinas exponit. Nam cùm in illa lege cuiuſdam loci hic ſenſus ſit, omnino non reſpondiſſe videtur, qui ad interrogatum non reſpondit, id eſt οὐκ ἴσος. Accurſius hanc Græcam vocem tanquam Latinam exponit pro ſepos: cui deinde quoniam vltima ſyllaba nihil ſignificabat, facile fuit addere, vt diceretur, poſcit; atque ita ſic interpretatur. Accurſius οὐκ ἴσος pro ſe poſcit, qua re nihil abſurdius videri poteſt. Sed quid ego hic Accurſium quaſi vel hic vnus eius error ſit, alióſque nihilo leuiores fuerit, vel iuſtam cauſam non habeat, qui eorum vitiorum reus fiat, quæ temporis magis erant quàm hominis.

Cum l. 1. hoc tit. actiones interrogatoriæ ſublatæ dicuntur,

Digitized by Google

interrogatoriam non hic vocamus, qua interrogationi cogitur reſpondere aduerſarius, vt quidam opinantur malè: nulla enim eo nomine vnquã fuit actio, nec actionis nomẽ huic rei conuenit, ſed dicitur interrogatoria, quę ex interrogati reſpõſione datur, perinde ac ſi obligatus eſſet. *l. de atate. l. vlt. eodem tit.* & hæc etiam actio confeſſoria dicitur, *l. proinde. D. ad legem Aquiliam.*

Ad tit. de iureiurando, ſiue voluntario, ſiue neceſſario, ſiue iudiciali.

In *l. Iuſiurandum, & ad pecunias*, eo loco, [ſi de qualitate iuramenti fuerit inter partes dubitatum, conceptio eius in arbitrio iudicantis eſt.] Et paulò poſt: [Ideo ſi quid tale inciderit, officio iudicis conceptis huiuſmodi iuriſiurandi terminetur.] Hæc verba Accurſius neutrobi intellexiſſe videtur, quia ignorat quid ſit cõcipere iuſiurandum. quid autem ſit cõcipere iuſiurandum, ex verbis Taciti intelligere poſſumus: ſic enim inquit de delatoribus loquens, [Signo vltionis in accuſatores dato. petit à Cæſare Iunius Mauricus, &c.] deinde paulò poſt: [Senatus, inchoantibus primoribus, iuſiurandum concepit, quo certatim omnes magiſtratus, cæteri vt ſententiam rogabantur, Deos teſtes aduocabant, nihil ope ſua factũ, quo cuiuſquam ſalus lęderetur, &c.] ex quibus verbis manifeſtum eſt quid ſit concipere iuſiurandum.

Ad titul. Si menſor falſum modum dixerit, ad l. ſiue.

In h. l. valdè errauit Accurſius: ſed id intelligi non poteſt, niſi textus legis proponatur, qui ſic ſe habet: [Si menſor falſum modum dixerit, cum ex edicto prætoris teneri cõſtat,] addit Paulus hic, [idem eſſe, ſiue de itineris latitudine feſellerit, ſiue de ſeruitute immittendi proiiciendíque quæratur.] Contorſit hic ſe Accurſius, quid enim (inquit ille) commune habet menſoris officium cum ſeruitute immittẽdi & proiiciendi: Illa enim menſuram non accipiunt, quare peſſimè iſtud intellexit. vt cùm agitur de latitudine loci in quem mittatur proiiciatúrve: quam expoſitionem nemo ſanę mẽtis probare poterit: cùm tunc non de ſeruitute ipſa quæratur, vt Iuriſconſultus dixit, ſed de loco in quo ſeruitus conſtituatur. Et vt hæc rectè intelligamus, nobis ſciendum eſt, menſorum officium apud antiquos non ſolùm in eo verſari ſolitum, vt agros metirẽtur, ſed vt etiam pronuntiarent, & non de menſuris tantùm, ſed etiam de ſeruitutibus. Oſtendit id rectè Aggenius Vrbicus in libro de limitibus agrorum, qui cùm de ſeruitutibus itineris aquæ pluuiæ, & ſimilibus diſſeruiſſet, ſubiungit difficillimum eſſe menſori, in eis plerumque iudicare. [Sed & in indicando, inquit menſor virum bonum & iuſtum agere debet, neque vlla ambitione aut ſordibus moueri, ſeruare opinionem & acti & moribus: omniſque illa artifici veritas cuſtodienda eſt, excluſis illis ſimilitudinibus, quæ falſæ pro veris ſubiiciuntur, &c.] quæ loca oſtendunt menſoris officiũ etiam ad ſeruitutes pertinuiſſe.

Ad tit. de ſeruis fugitiuis ad l. Limenarchæ.

Limenarchæ non à limine dicuntur, vt Accurſius perperam exiſtimauit: dictio enim merè Gręca eſt, non bigena: raro enim antiqui eiuſmodi dictionibus vſi ſunt, quæ ex Latino peregrinóque componuntur. λιμήν Græcè, Latinè, portus dicitur: vnde Limenarcha, qui locis maritimis præeſt, vnde traiectus eſt ad exteras nationes.

NOTARVM LIB. DVODECIMVS

AD III. PARTEM DIGEST.

Ad tit. de rebus creditis, Si certum petatur.

NOn probatur mihi ratio ordinis quam hic Accurſius ponit, cùm dicit ſuprà dictum eſſe de actionibus realibus, vti de rei vindicatione & Publiciana, nunc de perſonalibus dicendum, quæ quia ex contractibus naſcuntur, ideò primò agitur de rebus creditis: hac ratione nitor vt improbem hanc continuationem (vt illius vocabulo vtar) quia in hoc titulo & ſequentibus non tractatur principaliter de perſonalibus actionibus, ſed de contractibus variis, ex quibus iſtæ oriuntur. Deinde notandum maximam eſſe differentiam in Inſtitutionibus inter titulos contractuum, & tit. de actionibus. Item errat Accurſ. in afferenda ratione, quare primò ſubiiciatur tractatus mutui. dicit enim ideò id eſſe, quia mutuum habet multa ſpecialia: & in hanc rem adducit *l. ſingularia. h. tit.* ſed hoc falſum, quòd ea quæ habeant, multa ſpecialia debeant præponi. nam ratio doctrinæ repugnat: & hoc cõcedo quod illi volunt, non tamen eſt verum quòd contractus mutui plura habeat ſpecialia: nec probat id *l. ſingularia.* quia iſta ſunt ſingularia non reſpectu cæterorum contractuum, ſed ſui ipſius, nec rectè Decius ex Baldo conatur defendere rationem gloſſæ.

Ad l. xxviij. eod. tit.

Accurſius ſubaudit ad contextum huius legis, vel alius contractus: quæ expoſitio non interpretatur, ſed aliam legem condit, nec tantùm, opinor, licuit Accurſio cõdere, ſcilicet nouas leges: interpretari enim tantùm leges poſſumus, emiſſa ſupplendi ius non habemus.

Ad id quod in hac eadem lege dicitur, mutui dationem cõſiſtere in iis rebus quæ pondere, numero, menſura conſiſtunt. Addit Accurſius ſuo more alterum quoque requiri, nempe vt naturaliter res mutuatæ ad id inuentæ ſint, vt pondere, numero & menſura diſtrahantur: addit tertium vt communis vſus talium rerum is ſit, vt functionem in genere recipiant. Hæc omnia addere neceſſe non erat, quia in hac lege noſtra apparet aptitudinem ſufficere, nec inuentionem vſumve conſiderari.

Accurſius vtitur quadam voce quæ nuſquam reperitur. dicit enim eſſe aliquod mutuum ciuile, quam vocem negari non poteſt nuſquam in iure reperiri, ſicut nec propriè contractum ipſum, quod Alexander rectè animaduertit: aut enim ſtipulatio interuenit, & verborum obligatio naſcitur, *l. ſi ita ſtipulatus. §. Chryſogonus. de verb. obligationibus*, aut non interuenit, & literarum obligatio appellatur. Supereſt igitur vt id vocabulum ab Accurſio confictum eſſe dicamus.

Ad illum locum huius legis ſi poſt nuptias dos promittatur, quæri poteſt, cur idem non dicimus, cùm ante nuptias mulier marito dotem promiſit. Accurſius non ſat bonam rationem affert: id enim ait ideo fieri, quia talis promiſſio conditionem tacitam habet. ſi matrimonium ſequatur, *l. ſtipulationem. l. promittendo. de iure dotium.* vnde ante conditionem nata non eſt obligatio. *C. item quia de pactis.* Sed hæc ratio parũ me mouet, quia conſtet creditorem dici etiam eum, cui ſub conditione debetur, *l. is cui. de obligationibus & actionibus.* Nec hic dubitatur nata ſit obligatio, necne, ſed an dicatur creditum, *l. creditores, de verb. ſignif.* Qui meliùs interpretantur, ſic ſentiunt: Si ante nuptias dos promittatur, videri aliquid à marito proficiſci, nempe factum ſuum, vt ſcilicet eum in vxorem ducat, vnde talis promiſſio ob cauſam facta cẽſetur: ſecùs ſi iam contracto matrimonio facta eſſet promiſſio. & hæc mihi ratio optima videtur, cur idem non dicamus, cùm ante nuptias mulier marito dotem promiſit, reiecta omnino Accurſij ratione, quæ nullius eſt momenti, ſi eam quis propiùs examinet.

Idem Accurſius eundem verſiculum alio modo intellexit, quàm oportuit. ita enim accepit vt hæc verba poſt nuptias intelligãtur ſolutas, cùm maritus vxori iam ſoluto matrimonio dotẽ promiſit, quam voce non acceperat. Valebit enim tunc promiſſio. *l. ſi diuortio, ſoluto matrim.* cum cõſtante matrimonio ſecus ſit. videretur enim fraudem legi feciſſe inquit ille, donationem inter coniuges prohibenti. hic ſanè intellectus verbis non eſt, nec verbis Iureconſulti congruit, licèt aliàs quæ hic dicuntur, vera ſint. Cùm enim nuptiæ celebritas ipſa coniugij ſit, cùm mulier obnubitur, id eſt velata ad maritum deducitur, propriè non dicimus ſolui nuptias, ſed ipſum matrimonium, vt patet ex *Rubr. ſoluto matrimonio.* Deinde dos poſt ſolutum matrimonium propriè non dicitur. *l. 3. de iure dotium.* Quæ cùm ita ſint, veriſimile non eſt, Iurecõſultum impropriis verbis vſum. nam & tunc non tam promittitur dos, quàm id in ſpecie agitur, vt reſtituatur, deinde cùm nuptiæ modico tẽporis interuallo celebrentur, durum eſt, vt ſolutas intelligamus, & non potiùs contractas. quæ enim ſolutæ ſunt, nuptiæ

non

non ſunt: Satiùs eſt igitur priorem interpretationem ſequi.

Malè Alexander in *l. certi. 9. § compens. hoc t.* exiſtimauit variationem ſolutionis quæ ex æquitate conceditur, nihil impedimento eſſe, quamuis certi condictio competat, quia hoc nullo iure probatur. Iuriſconſulti autem erubeſcere debent ſine lege loqui. Idem Accurſius ſentire viſus eſt, qui ambo legis ipſius verba aduerſus ſe habent: lex eſt, *ſi pacto quo. C. de pactis*.

Bartolus aduerſatur Accurſio in hac eadem lege, cùm Accurſius dicit, non ſolùm vtilem, ſed neceſſariam tunc eſſe certi condictionẽ, cùm quis fieri aliquid ſtipulatus eſt, & id quod ſua intereſt petit, *l. ſtipulationes non diuiduntur, de verborum obligationibus*. & hęc eſt ratio Accurſij: cùm id quod intereſt verbis ſtipulationis comprehenſum non ſit, ſola certi condictione peti poteſt, ſed in eo fallitur. hæc enim actio non competit ad id quod intereſt, vt rectè docet Alciatus.

In eadem lege vbi de Ariſtonis ſententia mentio fit eo loco: quin ſi meam pecuniam tuo nomine voluntate tua dedero, tibi adquiratur obligatio, violat & corrumpit Accurſius hunc textum, cùm ad verbum Voluntate ſubaudit Maximè. Nec obſtat quod Iaſon & Socinus huic Accurſij errori accedant. Ij enim nullo Iure nituntur, vt id probent.

Malè Accurſius putauit duos contractus eſſe, ſi incontinenti numeratio & ſtipulatio concipiantur. vnicus enim cõtractus, eſt. fateor quidem duos eſſe, ſi ex interualio non incontinenti numeratio & ſtipulatio concipiantur. & malè Bartolus ſi poſt numerationem ex interuallo ſequuta ſit ſtipulatio, exiſtimat hoc caſu iure veteri nouationem fieri. quia, vt rectè recentiores interpretes tradunt, cùm ſequens ſtipulatio idem quod prima obligatio continebat, nulla fiebat nouatio, *l. penult. de prætoriis ſtipulationibus*. ſed ex vtraque agi poterat, dum tamen diuerſa eſſet actio, l. qui bis idem. de verborum obligationibus, vt hoc caſu, quo altera re, ex numeratione, altera verbis ex ſtipulatu contracta erat.

Malè Accurſius in fine legis ſoluit contrarium, quo dicitur ſolo animo neminẽ poſſe poſſidere, hic autem dicitur animo poſſe poſſidere: dicit Accur. hic rẽ fuiſſe in cõſpectu, *vt l. quod meo. § ſi per venditorem. de adquirenda poſſeſſione*. non enim requiritur quod ſit in conſpectu, ſed quod teneat & habeat domini voluntatem, vt hîc rectè Bartolus annotat: nihil igitur valet illa ſolutio Accurſij.

Ad l. 13. reiiciendæ ſunt omnes Accurſij dubitationes. ipſe enim ſolet varias lectiones, & varias interpretationes in medium afferre nihilque reſoluere, vt hoc loco animaduertitur in gloſſa ſuper voce Nondum.

Ad l. ſi filius familias. verſicul. denique per errorem.

Malè Accurſius hîc de errore Iuris intelligit, quia ea interpretatio hunc textum reſtringit, & indubitatam quæſtionem reddit, & quod magis eſt, huic loco nullo modo conuenit. Iuriſconſultus enim loquitur tantùm de eo qui bona fide, id eſt, ignorans factum, conſumpſit, non de eo qui iuris ignorantia ſe tueri vellet. Verior eſt ergo interpretatio, vt intelligamus etiam de facti errore.

In l. re. hæ. malè Accurſius ita intelligit hãc legem, vt à conteſtatione in ſententiam deminutam fuiſſe æſtimationem finxerit: nobis enim non licet tantùm diuinare. hæc fingere, leges cõdentis potiùs eſt, quàm interpretis. Caius *in l. finali. de tritico*, tanti litem æſtimandam hoc caſu ait, quanti cùm iudicium acciperetur, id eſt, lis conteſtaretur, cur non potiùs cum ſententia ferretur, ſi maior eo tempore fuiſſet æſtimatio. falſum igitur eſſe quod Accurſius in hac lege dixit, ex allegata lege facilè videri poteſt.

Ad l. ij. § 1 D. Si certum petatur.

Quomodo intelligenda ſit l. § 1. D. Si certum pet. contra ſuperiorum opinionem.

In l. 2. § 9. D. Si certum pet. hæc verba extant. Mutui datio conſiſtit in his rebus, quæ pondere, numero, menſurâve conſiſtunt: quoniam earum datione poſſumus in creditum ire: quia in genere ſuo functionem recipiunt, per ſolutionem magis quàm per ſpeciem: nam & in cæteris rebus, ideò in creditum ire non poſſumus, quia aliud pro alio inuito creditore ſolui non poteſt. Quæſitum eſt, quomodo genus, & ſpecies in hoc reſponſo accipi debeant: Nam ſi Dialectico more genus accipiatur, quæ prædicatur de pluribus differẽtibus ſpecie: & ſpecies, quæ prædicatur de pluribus differentibus numero: non rectè dixiſſet Iuriſconſultus in genere deberi, quæ pondere, numero, & menſura conſiſtunt: cùm potius in ſpecie deberi cenſendum ſit. Ideò Bart. *in d. l. 2. § 1. nu. 3.* ſpeciẽ, in hoc reſpõſo pro indiuiduo ſumi aſſerit. Nam aliàs quoque in iure genus pro ſpecie, & ſpecies pro indiuiduo ſumitur, vt idem Bart. in *l. legato generaliter. ff. de leg. 2. & in l. Maximum. § duobus. ff. de fundo inſt. & inſtru. leg. tradit.* Eſt igitur ſenſus huius reſponſi: cùm mutuum alicui datur, putà frumentum, vel vinũm: non idem frumentum, vel vinum vti indiuiduum: ſed aliud frumentum, vel vinum eiuſdem generis, vel (vt Dialectici loquuntur) eiuſdem ſpeciei, reſtitui debere. Verùm Zaſ. in ſingularibus intellectibus genus *in d. l. 2. § 1.* pro commutabili qualitate ſeu conditione interpretatur, quæ rebus accidit, natura, vel quaſi ſimilibus in numero, pondere, & menſura conſiſtentibus. Sed quamcumque interpretationem recipiamus, nõ in magno poſuerim diſcrimine, tametſi cauſam non video, cur à Bartoli opinione recedendum ſit. Maior autem in hoc verſatur difficultas, quam Zaſ. à nullo interprete, quos ipſe legerit, explicatam dicit. Nam ait Iuriſconſultus, earum rerum datione, quæ numero, pondere, & menſura conſiſtunt in creditum iri: quia in genere ſuo functionem recipiunt, per ſolutionem magis, quàm per ſpeciem. Quomodo autẽ, inquit Zaſius, fieri poteſt, vt functionem recipiant hæ res, magis per ſolutionem, quàm per ſpeciem? Imo tota conuerti debuit, vt functio potiùs ex ſpecie, rerúmque ſimilitudine, quàm ex ſolutione appareret: ſcilicet quod ſpecies in mutuo omnino ſit neceſſaria, cùm ſit contractus, qui re celebratur, in quo etiam eſt rès ipſa, & ſpecies potẽter dominatur: ſolutio autem ſpeciei in eo cõtractu, velut ſeruire videatur. Quomodo ergo ſeruientẽ ſolutionem, dominanti ſpeciei præferimus? Huic igitur difficultati Zaſius nouo modo reſpondet: cuius reſponſionem ego quidem non refello: puto tamen aliter quoque reſpõderi poſſe. Nam arbitror *in d. l. ſecunda. § 1.* non ſolutionis, & ſpeciei: ſed potiùs ſolutionis in genere, & ſolutionis in ſpecie, comparationem fieri. Dicit enim textus: Ea quæ in pondere, numero & menſura conſiſtunt, magis in genere ſuo per ſolutionem, id eſt, magis per ſolutionẽ in genere ſuo, quàm per ſpeciem, id eſt, per ſolutionem in ſpecie ſua functionem recipere. Et hic loquendi modus Latinis peculiaris eſt, quem Græci Ecclypſim nominant, hoc eſt, cum verbum, ex verbo ſubintelligitur. Senſus igitur *dicta l. 2. § 1. erit*: ea quæ põdere, numero & menſura conſiſtunt, functionem recipere, magis per ſolutionem generis, quàm per reſolutionem ſpeciei. Quid autem genus hoc loco ſignificet, quidque ſpecies 3. ex Bartoli ſententia dictum eſt.

Ad tit. Si certum petatur.

Peſſimam Accurſius affert ſolutionem *in l. præſidis, ſi certum petatur*. nam cùm ibi dicat Paulus præſide prouinciæ mutuam pecuniam funebrem ſumere, non prohiberi: viſum eſt id Accurſio aduerſari Conſtitutioni cuidam quæ extat in *l. quiſquis. C. eodem*. qua quiſquis ille ſit iudici funebrem pecuniam mutuare, & ſi collectarius ſit, pecuniam illi dare, qua iudex honorem acquirat, prohibetur, diſſoluitque Accurſius hunc nodũ, nonniſi quater diuinando, cùm ex verbis legum euidens appareat differentia. Pauli enim reſponſum non in eo loquitur: qui à litigante pecuniam mutuò ſumat, cùm Honorius de Iudice loquatur, neque de eo loquitur qui idcirco ſumit vt dignitatem emat: Iudex enim in Conſtitutione Honorij de Inferiore magiſtratu accipitur, quales ſunt municipales non de præſide prouinciæ, vel procõſule, & hiſce maioribus, quos vel Imperator, vel ſenatus cum Imperio in prouincias mittebant. *l. 1. D. ad l. Iuliam de ambitu*. in his enim nullum ſubeſt eiuſmodi Nundinationis periculum.

Ad l. Si pecuniam. eodem, ſi certum petatur.

Malè Interpretes hîc diuinarunt procuratorẽ nomine proprio, non autem militis pecuniam mutuaſſe, quo quidem caſu dubium non eſt Iure communi nihil ei acquiri potuiſſe, etiam ſi eius fuiſſet pecunia, *l. ſi patronus. C. Communia vtriuſque Iudicij*. non enim ſpectamus cuius ſit pecunia, ſed cuius nomine fiat acquiſitio, *l. ſi de ea. C. de rei vindicatione*. ſed hæc interpretatio verbis legis non conuenit, cùm refragentur huic inter-

pretationi omnes Codices. omnes enim habent procuratorem militis ex eius pecunia mutuaſſe, non autē quod nomine proprio mutuauerit.

Ad l.41.

Ad illam quæſtionem in ſine hujus legis, qua fingitur Stichum mutuaſſe pecuniam, ſtipulatúmque eam ſibi dari: quæritúrque quo remedio conſulatur cohæredibus, qui Stichum ſciebant ſeruum ſuum non eſſe. male Accurſius putauit Sticho vtilem actionem ex ſtipulatu tantùm dari, quia, inquit, ille, in animo non agebat, vt ſibi acquireret. qui melius interpretantur, putant reſpectu ſuæ partis certè Stichum agere, & directam actionem competere crediderunt: cum etiam ignoranti ex re ſua directò quæri poſſit, *l.certi.§.ſi nummos.ſ.hoc tit.*

Ad tit. de rebus creditis.

Malè Accurſius in *l. qui negotia. verſic. his argumentis. ff. de rebus creditis*, pro nihilo magis, legit nihilominus. textus ita ſe habet, Eum, inquit, qui cum mutuam pecuniam dare vellet, argentum vendendum dediſſet, nihilomagis pecuniam creditam rectè petiturum, & tamen pecuniam ex argento redactā, periculo eius fore qui accepiſſet argentum: hanc lectionem veriorem eſſe puto, cùm & in emendatioribus Codicibus extet, & omnino intelligēdum non fuiſſe in hac ſpecie mutuam pecuniam effectam, idque voluiſſe Africanum comprobat apertè poſtremus ille verſiculus: Et tamen.

Ad l. Qui negotio. mandati. & l. ſingularia. D. de rebus creditis.

Omnes communi calculo reiiciunt ſolutiones Accurſij, quibus nititur conciliare has duas leges, ſed non ſolùm in ſolutione harum legum errat Accurſius, ſed & alij quamplurimi, inter quos eſt Alciatus.

Ad l. vlt. §. Labeo ait. eod. tit.

Quod Accurſius hoc loco Dari Curari legit, Latinitas non admittit, nec loquendi Iuriſconſultorum conſuetudo. Latini enim ita loqui ſolent, Curabo faciendum, &, mandaui faciendum, & delegaui, & conduxi, & recepi.

Ad l. cùm is. §. vlt. D. de condictione indebiti.

Futilis eſt Accurſij diſſolutio, qua conatur conciliare. *l. cùm is. §. vlt. de condictione indebiti. cum l. Si is cui. D. de leg.* 1. in qua diſſolutione Accurſius interpretatur apud Iulianum non conferri cum obligatione generis obligationem alternatiuam duarum ſpecierum, ſed eam qua quis promiſerit hominem in genere, aut decem. Quod falſum eſt, nam ſi ita eſſet, abſurdiſſimè hanc ſuperiori ſimilem diceret, ſiquidem eſſet eadem non ſimilis. nec enim aliud quàm vtriuſque generis contineret promiſſionem, & hominis, & pecuniæ quantitatis vt nuſquam legimus hanc obligationem diuerſam à generis obligatione conſtituiſſe Iuriſconſultos, aut eam illi ſimilem feciſſe. nam quamuis illic meminerit eius qui hominem aut decem tantum promiſit, hanc tamen hominis vocem quotiens obligationis alternatiuæ mentio fit, ad hominem certum referri conſtat.

Ad eundem titulum.

An pupillus naturaliter obligetur, diſſoluta quadā antinomia, quam Accurſius diſſoluere non poterat.
Pupillus an naturâ obligetur.
Infans voluntatem non habet.
Adultus contrahendo an obligetur.
Noua diſſolutio.
Naturâ debere, aliud quàm naturâ obligari.
Ius vim habet cogendi.
Obligatio naturalis quando efficax.

Non parua eſt etiam inter iuris autores diſſenſio, An pupillus contrahens ſine tutoris authoritate, naturâ obligetur. Alij enim reſponderunt, pupillum naturâ non debere, nec iure naturali obligari, atq; ideo ſoluti repetitionem eſſe. *l. quod pupillus. ff. de cond. ind. l. pupillus. ff. de act. & obl.* quam tamen, vt dici ſolet, impedit naturalis obligatio, *l. naturaliter. ff. de cond. indeb.* Alij verò apertè, & nulla circuitione vſi contrarium omnino reſcripſerunt, pupillum ſine tutoris autoritate promittendo, aut mutuam pecuniam accipiendo naturaliter obligari. *l. 1. in fi. ff. de nouatio. l. ſi eius. in prin. ff. ad Trebel. l. cum illud. §. heres. ff. quan. di. leg.* proindéque ſequuta ſolutione, repetitionē ceſſare, *d. l. ſi eius.* viſa eſt omnibus certè hæc antinomia fortiſſima, ſed præſertim Raphaeli Fulg. viro & acuto, & erudito, *in d. l. quod pupillus.* qui tandem ingenuè faſſus eſt, Iuriſconſultos alios ab aliis ex profeſſo diſſenſiſſe. Nec poſſe ſingulas eorum ſententias, ſine cauillo, inſolentique diuinatione, conciliari, defendique. Ad omnes namque leges, quæ in hanc controuerſiam citari ſolēt: manifeſtè diuinat, quod Accurſius & cæteri celeberrimè prodiderunt *in l. pupillus nec. ff. de reg. iur. in d. l. 1. D. de noua. in d. l. quod pupillus.* & aliis locis communibus. Pupillum infantem, infantiæve proximum, quia nec velle, nec nolle credatur *d. l. pupillus*, nec naturâ non obligari *d. l. pupillus. ff. de actio. & d. l. quod pupillus.* Poſitum verò extra infantiam, qui non multùm abeſt à pubertate, quamuis locupletior factus non ſit, naturaliter obſtringi, *d. l. 1. D. de nouatio. l. ſi pupillus. ad fin. prin. ff. ad l. Fal.* ſi tamen cum tutore pupillus non contraxerit, *l. pupillus. ff. de autor. tut.* factus autem locupletior, non tantum naturaliter, ſed etiam ciuiliter, actione ſaltem vtili tenetur, *l. naturaliter. §. fin. D. de condict. ind. l. 3. §. pupill. D. de negot. geſt. l. 3. in princ. D. commod. & d. l. pupillus. in fin. princ. D. de autor. tutor.* Nec prætereà minùs diuinant, quod veteres quidam putauerunt, quorum Accurſius meminit *in d. l. pupillus.* nec diſtinguentes, inter pupillum tutorem habentem, & non habentem, vt hic naturaliter obligetur, ille verò ſine ſuo tutore contrahens, nec quidē naturalē contrahat obligationem, argum. *l. ſi curatorem. C. de in integ. reſtit.* vbi in adulto minore xxv. annis, eadem fermè adhibetur diſtinctio, vt ſi curatorem habeat, ciuſque ſpreta autoritate contrahat, ſit nullus ipſo iure contractus. ſi verò non habeat curatorem, teneat contractus, licet ex eo læſus, in integrum reſtitutione iuuetur. At putauerim ego, pugnantia huiuſmodi, citra cauillum, alia ratione diſſolui poſſe: vt pro regula teneamus, pupillum, qui non multum abeſt à pubertate, ex contractu, naturaliter obligari. *l. 1. ff. de nouatio.* cum in ea ætate conſenſum habeat, & aliquem intellectum, *§. pupillus. de inutil. ſtipul.* Et conſenſus, quamlibet nudus, naturalem pariat obligationem. *l. Stichum. §. naturalis. ff. de ſolutio.* verùm hanc naturalem, in pupillis obligationem, ius gentium, nedum ciuile deſeruit, in puriſque principiis naturalibus reliquit, nullum contra obligatum tribuens eidem effectum. Ob idque à Neratio reſponſum, ſolutum ex ea obligatione, per pupillum repeti poſſe. [Quia, inquit, pupillus nec naturâ debet, *l. quod pupillus. ff. de condict. indebit.* Quæ verba diligenter expendenda ſunt. neque enim dixit, [Pupillum non obligari, ſed naturâ nō debere.] Quoniam debere naturâ, id tantum, vt mea fert opinio, dici poteſt, ad cuius præſtationem aliquo iure gentium, quis cogitur, *l. cùm amplius. §. in natura. ff. de reg. iuris.* Ex quo patet reſponſum clarū ad *d. l. quod pupillus*, cùm inter hæc duo [Naturâ debere, & naturaliter obligari, plurimum ſit, me iudice, diſcriminis. Non obſtat etiam, quod Venuleius ait, Pupillū mutuam pecuniam accipiendo, nec iure quidem naturali obligari, *l. pupillus. D. de actio. & obligatio.* licèt enim dicat illic Iuriſconſultus, Pupillū iure naturæ non obligari, non tamen ideo pupillum naturaliter obligari negat. ſicut enim aliud eſt, vt docuimus, [naturâ debere, à naturaliter obligari,] ita aliud iure naturali obligari, ab obligari naturaliter: cum iuris verbum, vim quandam habeat cogendi, & iuſſum: vnde & nomen tractum videtur, inquit Rodolph. Agric. lib. de inuen. 1. cap. 5. & ita verba illa, [iure naturali obligari, aut, naturâ debere, effectum aliquem exactionis, aut retentionis, ex iure ſaltem gentium, demonſtrant, *d. l. cùm amplius. §. in natura. D. de reg. iuris.* licèt autem naturalis obligatio ad exigendum. plerumque ſit inefficax. *l. fideiuſſor obligari. §. fideiuſſor. ff. de fideiuſſoribus.* hoc verum ciuili lege ſpectata, ſecundùm quam etiam certis caſibus, effectum exactionis habet: quibus videlicet proditum eſt, ex pactis nudis actiones dari, *l. iuriſgentium. §. igitur nuda.* vbi Accur. & doctores. *D. de pact.* Nec obſtat denique quòd naturali pupillorum obligationi fideiuſſor accedat, *l. ſi pupillus. ff. de verb. obligat.* hoc enim ad alterius, quàm pupilli damnum, obligationémve pertinet. Qua etiam ratione dicimus, in eo, qui pro pupillo naturaliter obligato ſoluit, ceſſare repetitionem. *l. ſi eius. in princ.*

D. ad

D. ad Trebellian. quòd ſoluendo pro eo, qui nec quidem naturâ debebat, licèt naturaliter obligato, vires addere, inutili & deſertæ alioqui obligationi quodammodo adiicere videatur, *l. 1. §. debitum. ff. de cõſtit. pecu.* quamuis conſtet, ipſi pupillo ſoluendi concedi repetitionem, *d. l. quod pupillus. ff. de condictio. indebiti.* Hæc ex Iohanne Corraſio doctiſſimo viro collegi.

Ad tit. de iureiurando.

Neſcit Accurſius quid ſit liquidò iurare. Interpretatur enim id eſſe manifeſte iurare: quæ interpretatio quam inepta ſit, & huic loco parum conueniens, difficile non eſt iudicare. quid enim quæſo, hoc ſignificat manifeſtè iuraſſe? Liquidò autẽ iurare nihil aliud eſt, quàm verè iurare. Cic. in Verrẽ, lib. 6. [Confirmare hoc liquidò iudices poſſum, valuas magnificentiores ex auro atque ebore perfectiores nullas vnquam vllo tempore fuiſſe.] Ouidius libro 3. de Ponto, Eleg. 3. ad Maximũ,

Scis tamen, & liquidò iuratus dicere poſſes,
Non me legitimos ſollicitaſſe toros.

Ad l. In actionibus. D. de in litem iurando.

In actionibus contrariis, nunquam in litem iurari. contra Accurſianorum diſtinctionem.
Contraria directarum naturam imitantur.
Iuramentum in litem, an in contrariis locus ſit.
Declarata l. ſi pignore. §. ſi poſt.
Contraria quando imitentur directas.

Cùm dixiſſet Martia. in actionibus bonæ fidei, in litem iurari, *l. in actionibus. ff. de in litem iuran.* Accurſius id in directis verum eſſe, interpretatus eſt, non etiam in contrariis, *l. ei apud quem. ff. depoſ.* Quoniam verò alioqui videbat, quod in directis actionibus à lege conſtitutum eſt, in contrariis quoque ſibi locum vendicare (nam ſicut directæ bonæ fidei ſunt, Accurſius & cæteri in *§. actionem. de actio.* veniúntque in iis, ſicut in directis, vſuræ à tẽpore moræ, *l. ſi verò. §. ſi mihi. ff. mandat. l. quid ergo. §. conſequitur. ff. de contr. & vtil. actio. tutel.* admittitúrque compenſatio, *l. in reb. §. quod autem. ff. commod.*) hanc ſententiam alibi temperat, cæterique ſequuntur, niſi de fide rupta agatur, in contrario iudicio. *l. ſi pignore. §. ſi poſt.* vbi Accurſius, *ff. de pigneratitia actione.* Ego verò in contrariis iudiciis, nullo caſu in litem iurari, iamdudũ defendi: cum in eis nõ agatur ad rei reſtitutionem, vel exhibitionem, quod tamẽ neceſſarium eſſe, vt illi iuramento ſit locus, hoc ipſo libro, cap. 4. probatum eſt. Nec in ſola perfidia, iuſiurandum in litem fũdatum eſt, licèt in actione depoſiti directa, quæ rectà agitur ad rei depoſitæ reſtitutionem, mirùm in modum augeat dolum rei conuenti, *d. l. ei apud quem, quæ ita tolli debet.* Nec facit nobis negotium. *d. l. ſi pignore. §. ſi poſt.* in quo nullum verbum, de iuramento in litem. vt etiam fieri non poteſt, nam licet agatur contrario iudicio, aduerſus debitorem, non reſtituentem pignoris poſſeſſionem, quam conduxerat, aut precariò rogauerat: non tamen ea actione agitur ad reſtitutionem, ſed ad id quod intereſt, vt indemnem præſtet creditorem, *l. ſi ſeruus pignori. ff. de pigneratit. actio.* quod & illic ſubſentit Accurſius. ad reſtitutionem etenim experiri debet actor vel hypothecaria, vel actione ex contractu locationis, precariíve, aut interdicto vnde vi. Et quod dici ſolet, contrarias actiones directarum naturam ſequi & imitari: Accurſius *dicto. §. actionum obtinet*, vbi eſt eadem ratio, ſecùs ſi diuerſa: vnde nec contrario iudicio damnatus, infamis erit, *l. furti. §. finali. ff. de iis qui notantur infam.* De hac materia tractauimus in notis noſtris ad Titulum De petitione hereditatis, ad l. ſi poſſeſſor. §. fin. ff. eodem.

Ad l. Numis. eod. tit.

In interpretatione l. Numis, ab aliorum expoſitione receſſum, probatumque aduerſus eoſdem, numos æſtimationem recipere.
L. Numis nouè expoſita.
Numi an æſtimationem recipiant.
Declarata l. ſi ita fideiuſſorem.
Tempus contractus in æſtimatione pecuniæ obſeruandum.

Omnibus ſatis manifeſtum eſt, vanam eſſe ad *l. numis. ff. de in lit. iur.* communem interpretationem, dum putant doctores illic ideò iuſiurandum in litem non differri, quia in numis nõ cadat affectio: ſtante ſiquidem hac ratione, in rebus quæ affectionem reciperent, conſtituẽdum eſſet iuramentum affectionis, quod falſum eſſe ſuperioribus obſeruationib. oſtendimus. Vera igitur eius l. ratio eſt, quam illic Vlpianus ſcripſit, [Cum certa ſit numorum æſtimatio.] quaſi dicat, quia delatio iuramenti in litem fit, vt æſtimetur res de qua litigatur, atque ita patefaciat actor, quanti ſua interſit. Numi autem ſi certam habeant æſtimationem: in iis fruſtrà iuſiurandum in litem defertur. Quæ verba ſi accuratiùs Doctores expendiſſent, non ſe tam pudẽdo immerſiſſent errori, Quos præterea malè docuiſſe cõſtat, numos æſtimationem non recipere. vel ex *d. l. numis.* quæ cùm dicit numorum æſtimationem certam eſſe, euidens facit, Numos æſtimari: non entis enim qualitates nullæ ſunt, *l. eum qui. ff. de reb. credit.* Huc pertinet quod Iul. Paul. ſcripſit *in l. 1. ff. de contrahen. empt.* numorum materiam electam eſſe, cuius perpetua, ac publica æſtimatio, permutationum difficultatibus, æqualitate quantitatis ſubueniret. Denique quis eſt qui non videat, Aureum 60. ſolidis, ſolidum autem duodecim denariis, apud nos æſtimari? Nec quicquam me moueri Iaboleni reſponſum, *l. ſi ita fideiuſſorem accepero. ff. de fideiuſſo.* in quo illud duntaxat traditur, pecuniam merce non æſtimari vt mercium per pecuniam fit æſtimatio. At quin quantitate, numeróque, alterius pecuniæ, æſtimentur numi, non negat Iuriſc. nec quiſquam ſanæ mentis eſt negaturus. Et ſi dicatur videri, numos certam non habere æſtimationem aduerſus *Vlp. d. l. numis.* ex quo ea quotidie creſcit, & decreſcit: Indéque frequens illa quæſtio agitata, cuius temporis habenda ſit ratio, in pecuniæ mutuo datæ æſtimatione: receptúmque obſeruari tempus contractus. *c. cum canonicis, de cenſib. glo. c. conquerente. de offic. ord.* modo in mora non fuerit debitor: quo caſu in numis etiam ducendam æſtimationem quanti plurimi, docet *Bart. l. Paulus. ff. de ſolut.* Reſpondeo, quòd cùm iidem numi, qui accepti ſunt, aut promiſſi reſtitui, ſoluive non debeant. *l. 2. ff. de reb. cred.* ſed eorum æſtimatio, obſeruato tempore contractus præſtari, licèt cremento, aut decremento, eorum valor varietur. æſtimatio tamen, quæ per aliud genus monetæ fit: ſecundum tempus contractus, certa eſt, atque inuariabilis.

Ad l. finalem. D. de condictione cauſa data cauſa non ſecuta.

Compoſita nouè ab aliis haudquaquam percepta Domitij Vlp. & Iubentij Celſi conſtitutiones, quæ ante ex diametero pugnare videbantur.
Si do pecuniam vt rem accipiam, an ſit emptio.
Do accipio. verborum differentia.
Periculum ad quem pertineat.
Communis ad §. & ſi quidem, ſenſus exploſus.
Nouus ad eum text. intellectus.
Conuentiones à negotio contracto pendent.
Nouè explicatum Iul. Paul. reſponſum.
Reiecta communis opinio.
No. declaratio contra quorundam interpretum opinionem.
Condictio ob cauſam quando ceſſet.
No. intellect. ad l. fin. de cond. ob cauſ.

Verſabamus nuper tractatum de præſcriptis verbis, in quo Iul. Paul. in *l. naturalis. §. & ſi quidem. ff. de præſcriptis verbis*, ita loquentem deprehendimus, [Si, inquit, pecuniam dem, vt rem accipiam, emptio & venditio eſt.] Et paulò pòſt: [Sed ſi ſcyphum tibi dedi, vt mihi Stichum dares, periculo meo Stichus erit, ac tu duntaxat culpã præſtare debes.] Qui cum Iubentio Celſo in *l. fin. ff. de cond. cau. da.* non ſatis conuenire videtur. [Dedi, inquit, tibi pecuniam, vt mihi Stichum dares, vtrum id contractus genus pro portione emptionis & venditionis eſt? an nulla hic alia obligatio, quam ob rem dati re non ſequuta? in quo procliuior ſum. Et ideò ſi mortuus eſt Stichus, repetere poſſum: quia ideò tibi dedi, vt mihi Stichum dares.] Hæc ille. Suis planè verbis à Iul. Paulo dupliciter diſſidens: cùm enim dicat Paulus in *d. §. & ſi quidem*, Si pecuniam dem vt rem accipiam, emptionem & venditionem eſſe, contra *Cel. in d. l. fin.* exiſtimat, ſi dem pecuniam, vt mihi Stichum des, non emptionem, ſed contractũ innominatum eſſe, do vt des. Rurſum cum Vlpianus doceat, quòd ſi dem ſcyphum, vt mihi Stichum des, Sticho mortuo, periculó meo pereat, tradit aduer-

ſans Celſus, ſi dem pecuniam, vt mihi Stichum des, ſi moriatur Stichus, non periculo meo intereat: quandoquidem ipſe pecuniam repetere poſſim. In quorum obiecum diſſolutione miris crucibus ſe cruciant Doctores, qui tãdem eò venerunt, vt putẽt quod ad primum vtriuſq; Iuriſconſulti reſpõſum attinet, in Celſi Conſtitutione, *d.l.fin.* ita datam fuiſſe pecuniam, vt res daretur: cúmque verbum dari contineat dominij tranſlationem, *l.vbi autẽ.§.fin.de verb.oblig. §.ſic itaque.de action.in Inſtit.* & de natura emptionis ſit, vt non ad dandum, ſed ad tradendum obligetur vẽditor, *l.ex empto.in prin.D.de actio.empt.* vt non mirum ſit ſi res aliena vendi poſſit, *l.rem alienam.ff.de contrah.empt.* quo contractu vſucapiendi dũtaxat conditio paretur. *l.clausbus.illo tit.* obſeruata verborum proprietate, à qua non temerè eſt recedendum, *l.non aliter.1.D.de lega.3.* illic cõtractus innominatus fuit. At in Paul.reſponſo data fuit pecunia, non vt res daretur, ſed vt acciperetur: quod verbum Accipere, dominij tranſlationem nequaquam ſignificat, niſi adiectum eſſet quantitatis aut generis obligationi, *l.non amplius.§.fi.D.de le.1.cum mota.C.de tranſ.* quo caſu non ex verbi proprietate, ſed ex rei cui adiicitur, natura, vt transferatur dominium, ſignificat: vt & alibi de verbo tradi legimus. Accurſ. *in l. quæ de legato.ff.de leg.1.* & de venditione generis, quantitatis Bart. egregiè docuit in *d.l.ex emp.* Quod autem ad vltimum vtriuſque l. reſponſum ſpectat, ſi ſcyphum, aut pecuniam tibi dederim, vt mihi Stichum des, cuius periculo Stichus mortuus pereat, exiſtimant iidem interpretes periculo eius, qui ſcyphum aut pecuniam dedit, vt Stichus daretur, Stichum perire, hoc nomine, vt neque actione præſcriptis verbis, ad implementum contractus, hoc eſt, ad præſtandum Stichum mortuum, neque in id, quod intereſt conueniri poſſit: atque ita *d.§.& ſiquidem*, intelligunt, ſatiſque titulus ipſe ſub quo is §. inſertus eſt, indicat. Verùm pecuniam ob id datam repetere non prohibetur, condictione ob cauſam, *d.l.fi.* cuius condictionis reſpectu non dicitur Stichus periculo eum recipere, debenti perire. Cæterùm quòd ad priorem interpretationem ſpectat, non puto tam ſuperſtitioſè iuriſconſultos ſcrupuloſas verborum ſignificationes inſectatos, in quibus, vt Celſus adoleſcens dicebat, pernitioſè errari poſſet, *l.ſi ſeruũ.§.ſequitur.ff.de verb.oblig.* In quam ſentẽtiam me plurimum impellit quod Paulus mox ſubiicit in *d.§.& ſi quidem.* [Si, inquit, do rem vt rem accipiam, quia non placet permutationem, rerum emptionem eſſe, &c.] Quo loco, verbo, accipiã, vſus eſt, adiecto certæ rei, & tamen cenſet eo caſu permutationem eſſe, in qua rem accipientis facere, hoc eſt, transferre dominium oportet, *l.1.§.fi.D.de re.permuta.* Quòd ſi ea eſſet verbi Accipere proprietas, vt dominij trãſlationem non importaret, in horum locorum altero Iul.Paul. ineptè, perperam, & impropriè loquutum fuiſſe dicendum eſſet. Nec prætereà verũ eſt verbum Dari ad venditorem relatum, venditionis contractum impedire, *l.ſi ſtipulatus.D.de vſur.* Quare vt tandem quod ſentio, dicam, in ea ſemper ipſe fui ſententia vt, cùm pecunia ſimpliciter non alio expreſſo datur, vt res viciſſim detur, vel accipiatur, (neque enim in iis verbis ſuperſtioſus ſum) ſit contractus innominatus, d.l.fi. quòd alium contractum partes non egerint. Cæterùm ſi pretij mentio facta ſit, cùm tunc ſemper emptio præſumatur, *d.l.fi.de præd.curial.lib.10.C. Acc.in l.apud Celſum.§.ſi cum legitima.ff.de exc.do.in l.cùm dotem.C.de iur.dot.* quod pretium ad emptionis ſubſtantiam pertineat, *§.pretium de empt.in Inſtit.* emptionem ſemper celebrari intelligam. Idémque ſi actum ſit nominatim à partibus, vt res vẽderetur, quemadmodum quotidie fit. priuſquam enim ad contractus concluſionẽ & abſolutionem partes deueniant, tractatum faciunt, qui principium cuiuſque rei & negotij dicitur, *Bal.in c.in cauſis.de elect.* à quo omnes nominatæ præcipuæ conuentiones pendent, *l.5.§.cõuentionales.ff.de verb.obl.* quod vel maximè in emptione obſeruatur, ad quam vix poſt multas contentiones, paulatim venditore, de eo quod petierat detrahẽte, emptore autem huic quod obtulerit addente, accedunt contrahentes, ad certumque conſentiunt pretium *l.ſi voluntate.C.de reſcind.vend.* Nec quicquam me mouerit, *§.& ſi quidem.* qui ſimpliciter tradere videtur, vt ſi dem pecuniam, vt rem accipiam, emptio & venditio ſit. Non enim eò Iuriſconſulti verba ſpectant, vt per modum regulæ docere velit, quòd [vbi datur pecunia vt accipiatur, ſit emptio:]ſed oſtendat articulum illum, do vt des, de quo primùm dicturus erat, ſic in genere conſideratum, ita in duo membra diduci poſſe, vt alterum emptio ſit. quod contingere non poteſt, niſi vbi eius contractus ſubſtantialia interuenerunt, res nempe & pecunia, *l.2.ff.de contrah.empt.§.item pretium.illo tit.in Inſtit.* de quo ideò illic breuiſſimè & ſummatim agit, quòd ad tractatum contractuum innominatorum nõ pertineret. Alterum verò membrum, quo vtrinque res datur & accipitur, emptio non eſt, cùm pretium nullum interuenerit, proinde permutatio dicetur, quæ ciuilem parit obligationem, de qua ſatis abundéque in eo præſcriptorum verborum tractatu. Sed nec aſſentior communi interpretationi circa vltimum eiuſdem *§.& ſi quidem*, reſponſum, vt ſi dem tibi ſcyphum aut pecuniam, vt mihi Stichum des, periculo meo ſit Stichus, quantum ad hoc, vt non poſſit agere contra aduerſarium vt impleat vel pręſtet id quod intereſt per actionem pręſcriptis verbis. At ſi volo repetere per condictionem ob cauſam ex capite cauſæ non ſequutæ, poſſum. *d.l.fi.* Nam vt permulta miſſa faciam, quæ huic communi declarationi aduerſantur, illud eam omnino expugnat. quod *d.§.& ſi quidem*, antea condictionis ob cauſam, nedum actionis præſcriptis verbis meminerat. moxque ſubiicit: Stichum periculo meo fuiſſe. Quòd ſi ad alterum tantùm actionum, de quibus verba fecerat, relatio faciũda eſſet, ad condictionem ob cauſam, de qua proximiùs loquutus erat Iu. Paulus, potiùs ea verba referenda erant, vel ex protrita regula, quæ docet ad proximiora debere fieri relationem. Mihi igitur quandoque placuit, vt diceremus ideo in *§.& ſi quidem.* traditum fuiſſe, ſi ſcyphum tibi dederim, vt mihi Stichum dares, periculo meo Stichum eſſe: quia tu qui dare Stichum debebas, in mora nõ fueras. Vnde cùm nihil ſit quod tibi imputari poſſit, æquum non eſt Stichum periculo tuo perire. Quòd autem in mora non fueris, ſatis ibidem Iul. Paulus ſignificat, dum inquit: [ac tu duntaxat culpam præſtare debes.]Nam ſi moram feciſſes, in culpa proculdubio fuiſſes. Hinc contra doctor. nouè infero, quòd nõ ſolùm actione præſcriptis verbis ad Stichum peremptum, vel eius æſtimationem, aut in id quod mea intereſt, te conuenire non potero, ſed nec condictione ob cauſam pecuniam repetã. quandoquidem ſi ceſſat cauſa propter quam pecunia data eſt, non culpa accipientis, ſed caſu fortuito, condictio quoque ob cauſam ceſſet. *l.pe.C.de con.ob.cau.* quæ ex capite cauſæ non ſequutæ minimè locum habet, niſi culpa vel mora eius qui dare debebat, præceſſerit, *l.3.§.ſed ſi tibi.& §.ſed ſi Stichus.ff.de con.cau.da.* ex iis patet facilis ad *d.l.fi.ff.de con.cau.da.* diſſolutio in ea quippe vel culpa, vel mora præceſſerat: quod vel ex eo palàm fit, quia condictione ob cauſam vti re nõ ſequuta, datam pecuniam repeti poſſe tradit. Id autem ex eo capite fieri nequit, mora aut culpa eius qui Stichum dare debebat, non præcedente, vt iam probatum eſt: Hæc ex doctiſſimo viro quę ad inſtitutum noſtrum facerent, collegimus.

Ad l.interdum.D.de condictione indebiti.

Optimè ſanè Iuris interpretes ab illa Accurſij interpretatione receſſiſſe videntur in explicatione *l.interdum.de condictione indebiti*, qua rei alioqui clariſſimæ opinionum plurium inuolueris tenebras offendens ſentiebat Accurſius, pupillum ſi indebitum abſque tutore ſoluerit, putà id quod naturâ tantùm debeat, ſi ſoluerit, quamdiu nummi extant, eos propter eius perſonæ conditionem vindicari ipſo iure poſſe: cõſumptos autem non aliter pupillum cõdicere, quàm petita priùs in integrum reſtitutione, atque ita illud Vlpiani cum Mætiani reſponſo conciliat in *l.ſi eius.in princ.ff.ad Senatuſconſultum Trebellianum.* aliud ſtatuit in furioſo, vt conſumptos condictione ſine cauſa abſque vlla in integrum reſtitutione repetere poſſint. Rectiùs Bartolus ita interpretatur, tribus iſtis perſonis eandem condictionem abſque vlla reſtitutone dari. Vide diſſolutionem apud Robertum lib.1.Sententiarum, cap.10.

NO

NOTAE AD LIBRVM DECIMVMTERTIVM PANDEctarum iuris ciuilis.

Ad l.3.tit.de condictione triticaria.

Nota Gloſſa Accurſij ſuper voce ἰνταῦθα in h.l.eſt reiicienda.nam cum illud aduerbium ibi tripliciter interpretatur, oſtendit planè ſe textum non intelligere, Inducenda igitur circunſcribenda eſt vox illa antea quæ loco Græcæ dictionis ſuppoſita fuit, vt variæ illæ & inconſtantes Accurſij expoſitiones explodantur, ſed videamus quid ibi ſignificet illa vox ἰνταῦθα, hic autem idem ſignificat, ac ſi latius dicas ne ita tempus mortis ſpectetur, vt ad leuiſſimam æſtimationem rem redigamus, ſed potius quod bonum æquúmque eſt,æſtimemus.Et hæc vox nõ ſolùm hoc loco,ſed tribus ſforum locis reperitur, nimirum *l.pen.de probat. & in l.ratam.de ſolutionib.& in l.quo enim.D.rem ratam haberi.*

Ad l.centum Capuæ.de eo quod certo loco.

Quemadmodum intelligendum ſit, mora rei non augeri fideiuſſoris obligationem,dilucidatáque præter alias.l.quæro.D.loc.

Variis opinionibus inter ſcriptores certatum eſt, quando per moram rei principalis adaugeatur fideiuſſoris obligatio. cum enim Africanus in *l.centum Capuæ. D.de eo quod cert.loc.* tradiderit, eum qui centum Capuæ dare ſtipulatus, fideiuſſorem accepit,ſi per reum ſteterit,quominus ea cẽtum Capuæ ſoluerentur, neque fideiuſſor moram fecerit, non poſſe fideiuſſorem in id quod ſua (putà ſtipulatoris) propter locum intereſt,vrgero: quòd ob moram principalis acceſſoriã fideiuſſoris obligationem augeri non oporteat.Et Iul.Paul.in *l.quæro.D.loc.*reſponderit,fideiuſſorem coloni, vſuras etiam nõ illatarum penſionum præſtare debere, quo palàm fit,propter rei,id eſt,coloni moram,fideiuſſoris augeri obligationem:tenetur namque vltra ſortem vſurarum onus agnoſcere. In cauſa fuerunt duo hæc reſponſa (quæ prima facie ex diametro pugnare videntur) vt in diuerſas & longe alienas à vero ſententias,ab interpretibus noſtris itum ſit:quas omnes ſi pergerem referre,lectori plane faſtidioſus eſſem. Quã ob rem eam tantum quæ creberrimè recepta eſt,referam: eiúſque veritatem exacte excutiam. Exiſtimant itaque Accur.Bart.& alij in *d.l.centum.& d.l.quæro.ex Io.antiqui gloſſatoris ſententia,* Iuliũ Paul.in *d.l.quæro.*loqui de acceſſoriis, quæ veniunt ſecundùm naturam actionis, vt vſuræ in bonæ fidei iudiciis. *l.mora. §.in bonæ fidei.D.de vſu.*Ad ea autem fideiuſſor ex mora principalis ideo tenetur, quòd ſimpliciter acceptus, intelligatur in omnem cauſam fideiubere,quæ ſit de natura actionis.Cęterùm id quòd intereſt in arbitrariis, præter naturam ſtricti iuris petitur:cum enim in iudiciis ſtricti iuris,quę ſola arbitraria efficiuntur.*l.in bonæ fidei,D. de eo quod cert. loc.* præduro, exacto, & ſtricto iure vtamur, in quibus ideo nõ veniat,niſi quod palàm verbis expreſſum eſt.*l.quicquid aſtringendæ.D.de verb.obl.* patet in iis acceſſoria, non ſecundùm, ſed præter aut contra naturam venire:ad quæ propterea fideiuſſor teneri nõ debet, ex mora rei principalis, quanquam ex ſua mora quam impunitam eſſe non oportet, in id quod ſtipulatoris intereſt, propter loci adiectionem,conueniri poſſit.*d.l.centum.*ſi tamen & ipſe quoque reus in mora fuerit.*l. ſi teſtamento. §.fi. D. de fideiuſſ.* Neque eſt quod dicat fideiuſſor, ideo non obligari, quòd in duriorem cauſam adhibitus videatur.*l.Græcè.§.illud. & l.hi qui acceſſionis.D.de fideiuſſ.* tametſi enim reſpectu eorum, quæ principaliter in obligationem deducũtur, in deteriorem cauſam accipi fideiuſſores nequeant, in iis tamen quæ acceſſoriè, & ex accidenti, propter culpam aut moram veniunt, in plus quàm reus principalis,fideiuſſor obligari poteſt: vnde & pœnam ad quam debitor non tenetur,fideiuſſor rectè promittit. Acc.in *l.ſicut reus.D.de publ.iud.*qui ex mora ſua ſine controuerſia, in contractibus etiam ſtricti iuris,ſe in aliud quàm deductum ſit,in principalem obligationem aſtringit. *d.l.cẽtum. in prin.*modò tamen obligationes in dando conſiſtunt. Nam ſi in faciẽdo,fideiuſſoris nulla mora eſt.*l.ſi libertus moram. D. de oper.lib.l.cum filius.§.1.D.de verb.obl.*Si etenim dominum ædificandam promiſeris, dato fideiuſſore, cum factum perſonæ promiſſoris cohæreat, inutiliter fideiuſſor interpellatur,quandoquidem non ab ipſo,ſed a reo factum explicandum eſt: vnde licet non faciat fideiuſſor, non dicitur contra ſuã promiſſionem venire,quòd non factum ſuum promiſerit. Sed quoniam de iis ſatis,ad rem ipſam redeundum eſt, & excutiendum nam rectè ab interpretibus noſtris,& Africi & Iul.Paul.mens in *d.l.centum.& d.l.quæro.*percepta ſit. Et quanquam hæc communis conciliatio coloris habeat plurimũ, mihi tamen nunquam placuit.Si enim ad vſuras, quæ exoſæ ſunt,quæque, vt lucrum percipiũtur,fideiuſſoris obligationem legiſlator propter moram rei principalis,augeri voluit.alle.*l.quæro:*cur non & in eo quod intereſt, propter loci adiectionem, idem conſtitutũ intelligi debet,in *d.l.cẽtum.* in hoc enim maior ratio proculdubio videbatur, quando id quod intereſt ratione damni emergentis, vt plurimum petatur.*l.3.§.nunc de officio. D.de eo quod cert.loc.* & ſoleant leges magis fauere iis,qui de damno, quàm qui de lucro certant.*l.fin.§.licẽtia.C.de iur. delib.* vt non iniuria ab Imp.dictum ſit, non parem eandémque rationem eſſe damni & lucri.*l.fi.C.de codicil.* Nec mihi facit ſatis, differentiæ ratio,quam ſcriptores noſtri prodiderũt: cum enim locus deſtinatæ ſolutionis,vti dies,pars ſit ipſius obligationis.*l.1.§.diem.D.de eden.* nam & eius detractione, adiectionéve,plus aut minus deberi dicitur. *§.loco.de act.in Inſt.* cum item pacta incontinenti facta, contractui ineſſe credantur. *l.lecta verſ.dicebam.D.de reb.cred.*imò pars intelligantur ipſius contractus. *l.fundi partem.D.de cõtrah.emp.* datũ in arbitriũ iudici propter loci adiectionem, nõ præter naturam contractus ſtricti iuris, (quem cum qualitate loci ſpectamus, non etiam per ſe, & in ſuo ſtatu originali primo, & genuino) ſed maximè ſecundùm eiuſdem contractus, cui ita nominatim locus deſtinatæ ſolutionis adiectus eſt,naturam cenſemus. Nec Iul. Paul. in d. l. quæro,vim in eo aliquo modo facit,ſed tantũ quia in omnem cauſam fideiuſſor interceſſerit. Quamobrem ipſe breuius & melius crediderim, vt ſi acceptus fideiuſſor ſimpliciter interceſſerit ex mora rei principalis, eius non augeatur quoquo modo obligatio. cùm enim ſemper effectus contractus, ſe referat ad tempus contractæ obligationis.*l.Rutilia Polla.D.de contrah.emp.* non videtur fideiuſſor ſimpliciter intercedens,in aliud ſe obligare,quàm interceſſionis tempore debitum eſſet. *l.per retentionem.& l.pignorib.C.de vſur.* Ideò nec ei morã debitoris obeſſe in futurum oportebit,vt eius creſcere debeat obligatio.*l.libertus.§.fi.D.ad munic.* neque eſt imputandum fideiuſ.quod reus propter moram ſuam nan præſtitit. *l.fi.D.de fideiuſſ.tradit Ro.conſ.507.*quandoquidem iniquum ſit,ex alterius facto alterum damnificari. *l.ſi ex duob.D.de neg.geſt.l.paterfam.D.de her.inſt.*At Iul.Paul.ſpecies in *d.l.quæro,*longè diuerſa eſt. Nanque illic fideiuſſor nõ ſimpliciter,ſed generaliter in omnem cauſam interceſſerat:in quo intercedendi modo duntaxat vim feciſſe ibidem Iuriſc. manifeſtiſſimum eſt. Hæc autem fideiuſſionis verba palàm faciebant, fideiuſſoris mentem eam fuiſſe,vt ſe ad acceſſoria quoque obligaret. Qui ſenſus Placentini fuit literæ apiciſſimus, vt quandoque dixerit Fulg.in *d.l.centum.col.3.* vix potuiſſe à capite ſuo extirpare, (ita enim loquitur)quin opinio Placen.vera fuerit. Sed tãdem pollicetur eam falſam eſſe ſe oſtenſurum, cùm tamẽ nihil adferat quod vel tantillum Placentinum offendat.Nam quod in *l.quæro.*induxit,vt oſtẽderet eo ipſo quòd ſi fideiuſſor intercedit ſimpliciter, intelligi ſe in omnem cauſam applicare, ſcilicet in noſtrâ iuriſprudentia indefinitam elocutionem vniverſali æquipollere. *l.ſi neceſſarias.§.ſi annua. ff.de pig.act. l.ſi plurib.ff.de leg.2.*Prætequã quod eſt contra mentẽ Iuriſc.qui differentiã egregiã inter fideiuſſionẽ ſimplicem,& in omnẽ cauſam ſemper fecerunt,nihil vrget:ſiquidem quòd indefinita æquipolleat vniuerſali,ſit ſpecialis quædam,& fauorabilis legis interpretatio, ex æquitate & humanitate promanans, contra proprietatẽ verborũ.*l.ſi ſeruit.impoſ.ff.de ſer.vrb.præd.*Et vt rectè dicebat Per.cui adſtipulantur Bar. & cæteri in *d.l.ſi plurib.* hæc oratio,omnis homo currit.quę falſa redditur vno nõ currente, longè diuerſa eſt ab hac.homo currit. *l.ſi is qui ducenta. §.vtrum.ff.de reb.dub.* Vnde in materia fauorabili tantum vulgaris illa regula obtinet. *l. ſi quis ita.§. 1. ff. de teſt.tutel.*non etiam in odioſa.*l.2.ff.de lib.& poſth.*Idq; omnes in locis cõmunib.tradiderunt. Quare perperã in propoſito detorquet hanc regulã Fulg.cùm ſimus in materia odioſiſſima. Mihi itaq; vt dixi,Placẽtini ſenſus ſemper veriſſimus viſus eſt, quẽ maximè

iuuant,& *l.in initio.C.de pact.inter empt. & vend. & l.fideiuſſores magiſtratuum.§.1.D.de fideiuſſ.* Conſtituit enim in hoc. §.1. Iul.Paul.Petronium Thallum, & alios fideiuſſores, qui pro Aurelio Romulo conductore vectigalis interceſſerant, in vſuras non teneri:quod ex ſubſcriptione fideiuſſionis conſtitiſſet,in annuis centum, non in omnem conductionem ſe obligaſſe, Qui text. velut Achilles communem proſternit ſententiam:agebatur quippe illic de contractu bonæ fidei,in quo vſuræ ſecundùm iudicij naturam veniunt ,& tamen ad vſuras qui fideiuſſerunt non aliter conueniuntur quàm ſi pro conductore vectigalis,in vniuerſam conductionem fideiuſſerint. Idémque alibi Vlpianus reſpondit. *l.2.§.fi. D.de admin.rer.ad ciuit.pertin.* Sed nec noſtræ ſententiæ offecerint leges,quibus adducti Accurſ.& reliqui à Placentini opinione veriſſima receſſertũ. Nam quod in primis dixit Africanus in *l.ſi poſt ea. D. rem pup.ſaluam fore*, fideiuſſores qui rem ſaluam fore pupillo cauerunt, & fructuum, & vſurarum medij temporis nomine teneri,ſpeciali pupillorum fauore induxit *l.etiam.l.ſi cum fideiuſſoribus.& l.pen.D.de fideiuſſ.tute.*& alia pleraque in illorum gratiam,aduerſus etiam illos ipſos fideiuſſores legiſlator conſtituit:quale & illud non contemnendum quod Vlpianus ſcriptum reliquit in *l.cùm oſtendimus.§.fi.D.de fideiuſſ.tutor.* [Fideiuſſores, inquit, à tutoribus nominati ſi præſentes fuerunt, nec contradixerunt, & nomina ſua referri in acta publica paſſi ſunt:æquum eſt perinde teneri, atque ſi iure legitimo ſtipulatio interpoſita fuiſſet.] Id autem pupilli fauore conſtitutum dubium non eſt:& plenè docent ſcriptores in *d.§.fin.& in l.1. in princ. D.de verb.oblig.* vt & in Reipubl. gratiam inductum legimus, vt pater qui præſens nominationi filij ad decurionatum non contradixit, pro filio ſit quaſi fideiuſſor obſtrictus. *l.2.D.ad municip.* Non etiam nos mouerit quod idem Vlpianus ad edictum ſcribit. *l. 2. §.fin.D.qui ſatiſd.cog.*in fideiuſſorem, qui aliquem iudicio ſiſti promiſerit, tanti, quanti ea res erit,actionem dari: vt in veram quantitatem fideiuſſor teneatur,niſi pro certa quantitate acceſſerit. Subiicitque Caius in lege, ſiue in duplum,quæ ſequitur : quod ſiue in duplum ſit actio,veluti furti nec manifeſti : ſiue tripli veluti cõcepti oblati:aut quadrupli, veluti furti manifeſti, tanti eundem fideiuſſorem teneri dicemus,quanti res eſſe intelligitur. Nam illic ideò traditũ eſt, fideiuſſorem de iudicio ſiſti, in id quod intereſt,vel etiam duplum, triplum, aut quadruplum teneri : quoniam actio, ſuper qua reus principalis cõueniebatur, ad id originaliter competebat,alioqui ad augmentum proueniens ex mora vel culpa principalis debitoris,non teneretur fideiuſſor, qui in id tantùm ſe obligaſſe intelligitur,ad quod actio origine dabatur. *l.fin.D.de fideiuſſ.l.libertus.§.fin.ad municip.* Idque rectiſſimè Accurſ. Caſtrenſ. Iaſ. & alij in d.l. ſiue in duplum, annotauerunt. Quo palam fit,aliam eiuſdem Paul. cõſtitutionem, in *l.ſi quis pro eo.§. ſi nummos.D.de fideiuſſ.*non obſtare. Neque enim illic agitur de obligatione acceſſoria, quæ ex accidenti propter moram, aut culpam debitoris enaſcitur, ſed de ea quæ principaliter venit ex re ſuper qua facta eſt interceſſio, & ita reſpiciebat principalem obligationem: erat quippe data aliena pecunia,in qua mutuũ non cõſiſtit, quandiu nummi extant,ideò nec fideiuſſor tenetur.Quod ſi conſumpti ſint, facta mutui reconciliatione, fideiuſſor quoque obſtringetur. Sicque non dicit Iuriſconſultus, ex mora aut culpa debitoris, augeri fideiuſſoris obligationem:vt in aliud prȩter ſortem teneatur:ſed tantum eam ante inualidam confirmari,& roborari,tã reſpectu rei, quàm fideiuſſoris, ſed & reſpectu eius quod principaliter deductum erat in contractu : in mutuo namque fit reconcaliatio, ſequuta conſumptione, quæ etiam fideiuſſori obeſt.

Hæc quæ ad inſtitutum noſtrum facerẽt, collegi ex Miſcellaneis Io.Corraſij olim Conſiliarij regij apud Tholoſates.

Ad l.centum Capuæ de eo quod certo loco.

Lex Centum,aliter declarata quam ab aliis in præſentem diem fuerit.

Declaratur l.centum Capuæ.
Communis ſenſus exploſus.
Mora eſt delictum.
No.intellectus ad l.centum
Loco non deſtinato,nec reus ſoluit,nec actor petit.

De *l.centum Capuæ*, intellectu aliqua dicere operæpretium duxi : quòd annotauerim priorem huius reſponſi partem, ab anterioribus malè intellectam. Africani in ea l.verba hæc ſunt : [Centum Capuæ dari ſtipulatus, fideiuſſorem accepiſti: ea pecunia ab eo ſimiliter vt ab ipſo promiſſore peti debebit, id eſt, vt ſi alibi quàm Capuæ petatur, arbitraria agi debeat, liſque tanti æſtimetur, quanti eius vel actoris intersfuerit, eam ſummam Capuȩ potiusquàm alibi ſolui. In horum verborum interpretatione,ſcriptores omnes exiſtimant Africanum decidere, quòd ſi promiſeris mihi ſolenni ſtipulatione, centum Capuæ dare, fideiuſſorémque eius rei nomine dederis, vtroque & reo & fideiuſſore moram faciente, poſſum alibi quàm Capuæ petere à fideiuſſore, nedum à reo principali: contráq; fideiuſſorem ob ſuam moram, fit actio, propter locum arbitraria,quemadmodum aduerſus debitorem principalem. Vnde iudex in id quod mea,ſtipulatoris intereſt, Capuæ ſolutum eſſe, fideiuſſorem ex ſua mora condemnabit, modò & eius quod ſua quoque intereſt,ratio habeatur. Qui intellectus, bona ſcriptorum venia dixerim, parum verbis, minus menti Iuriſc. conuenit : cum quod illic non fiat mentio de mora, quam ſubaudire non oportet,tum quod mora ſit delictum,licet in omittendo conſiſtat.Accurſ.in *l.ſi mora.D.ſolut.mat.*delicti autem præſumptio ſemper effugienda.*l.merito.D.pro ſoc.* Et huic noſtræ ſententiæ ſuffragatur. *verſic. nec oportebit. d. l. centum.*dum inquit Iuriſconſ. [Quòd ſi fortè per reum ſteterit,quo minus pecunia debita loco deſtinato ſolueretur, non oportere fideiuſſoris obligationem augeri.] Apertè innuens, in priore parte legis per debitorem non ſtetiſſe, quominus ſe debito liberaret. Hac igitur interpretatione tanquam abſurda, miniméque rationi conſentanea, exploſa, non fortaſſe incommodum eſſet prius illud Africa.reſpõſum ita interpretari, vt in eo de mora,nec rei,nec fideiuſſoris agatur : ſed hoc vnũ ibi doceat Iuriſconſ.quod ſi creditor alio loco quàm deſtinato ſolutioni à fideiuſſore debitum exigat, tunc eius, hoc eſt fideiuſſoris propter locum,ratio habeatur. Item etiam actoris,id eſt creditoris,ſi ei à fideiuſſore,alio loco debitum offeratur. Vt enim is quis certo loco dare promiſit, nullo alio loco, quàm in quo promiſerit, ſoluere inuito ſtipulatore poteſt.*l.penult.D.de eo quod cert.loc.* niſi promiſſor id totũ quod ſtipulatoris intereſt, offerat. Accurſius in *l.qui Romæ.vbi doct. D.de verb.oblig.& in l.qui pecuniam.D.de reb.cred.* Ita nec alio loco ſoluere cogi poteſt.*l.vſuras.C. de ſolut.* niſi eius quoque quod ſua intereſt,ſtipulator rationẽ habere velit. Accurſ, in *l.2.D.de eo quod cert.loc.*

Ad l.ſi pecunia.de pignoratitia actione.

Accurſius hic cum in corruptum Codicem incidiſſet meras nugas effutiuit in declaratione huius legis, quem & ſequutus Bartolus.Exiſtimarunt enim hic probari, pignus quod ſub alterius nomine datum eſſet repeti per pignoraticiam actionem. Sed neſcio an maiora fuerint Pauli Caſtrẽſis ſomnia,qui neſcio quid hic de prætorio pignore intelligit, quod nihil prorſus ad rẽ pertinet, & omnis eorũ error procedit ex praua lectione, nimirum quia Antiphonam legunt pro ἀντίχρησις, eſt autem ἀντίχρησιν, vt ex etymo vocabuli coniicere licet, pignus quòd ita datur vt eius vſum & fructum pro vſuris ſibi creditor computet, putà ſi tibi tradam fundum,ea cõditione vt eum pignori habeas, donec tibi centum ſoluerim, & vt interim fructus colligas pro vſuris, quas alioqui tibi præſtare debuiſſem. malè etiam in eodem titulo Accurſius & cæteri de prætorio pignore accipiunt,qua expoſitione nihil frigidius eſt.

Ad l.4.eod.tit.D.commodati.

L.4.D.commod. ab Alciat.perperàm accipi, vndéquè rationes Accurſ.& aliorum expoſitio reiecta.

Communis interpretatio explanata.
Alciatus fœdè labitur.
Dis pro diuite.
Terentij locus expoſitus.
Dis pro Deo infernorum.
Ditis gratia quid.

Cum Vlpianus docuiſſet, quod vſu conſumitur, niſi fortè ad pompam vel oſtentationem,commodari non poſſe:adiecit Caius, ſæpè ad hoc commodari pecunias, vt ditis gratia, numerationis loco intercedat. *l. 3. §. finali. & l.4.D.commodati.* Quæ verba, vt Accurſius, Bartolus, & cæteri exponunt, hunc ſenſum habent, poſſe pecuniam, & quod vſu conſumitur,

tur,commodari gratia ditis,hoc eſt,ad hoc, vt diues appareat, cui pecunia numeratur, ne facultatibus eum fortè labi, alij creditores exiſtiment. Quem ſenſum, inquit Alciatus,quem ego virum, honoris cauſa, non contumeliæ nominari ſemper cupiam,*lib.1. diſpunct.4.cap.15.*nec legis verba patiuntur:nec Gaius exprimere voluit.nullibi enim gentium Alciatus exiſtimat, ditem ſingulari numero,pro diuite legi.ideo non [ditis,] ſed [dantis,] legendum opinatur. Audacter profectò,magis quàm vere.Dis enim,pro diuite in Romana lingua recipitur,vel authore Terentio, authorum Latinorum doctiſſimo, qui in Adelphis illa dictione, in eum ſenſum vſus eſt.dicebat enim ad Demeam ſenem,Syrus ſeruus,

Dis quidem eſſes Demea,
Ac tuam rem conſtabiliſſes.

Ditem autem,pro diuite poni,à Plutone,inferorum Deo,tractum videtur: quem antiqui ditem vocauerunt, ob id quod diuitiæ omnes è terris oriantur,in terráſque recidant. Plutoni verò terrenam omnem vim, atque naturam dicatam putabant.*Cicer.in 2.de natura Deor.*[Terrena autem vis omnis,inquit, atque natura Diti patri dicata eſt, qui diues, vt apud Græcos Pluton: quia & recidant omnia in terras, & oriantur è terris.] Magis ergo conuenire videtur communis expoſitio Caij verbis: nec tamen deſunt, qui probabiliter ſatis, neque [Ditis,]neque[dantis,] illic legendum cenſeant: ſed [Dicis gratia,] Antonio Auguſto. *lib.2.opin.*nec videatur inſolens hic loquendi modus, quo Vlpianum præterea vſum offendimus. [Excuſantur,inquit,ſerui,ſi auxilium tulerunt,ſine dolo malo. nam ſi finxit ſe quis auxilium ferre, vel dicis gratia tulit: nihil hoc commentum ei proderit.]*leg.prima.§.excuſantur. D.ad Senatuſconſultum Syllanianum.* vſus quoque eſt Cicero actione in Verrem 6. [Attamen,inquit, vt poſſit ſe dicere emiſſe, Arthagato imperet; vt aliquid illis,quorũ argentum fuerat, nummorum, dicis cauſa daret. inuenit Arthagatus paucos, qui vellent accipere,his dedit,] & cætera,quæ ſequuntur.Aliud autem nihil, quantum coniectura aſſequi poſſum, his locis, [Dicis gratia] aut [cauſa] ſignificat, quam neglectè,remiſsè, & eo tantum animo, vt officio functi videamur: non ſeriò,non accuratè,ſed profunctoriè, quatenus ſatis ſit, ad vitandam reprehenſionem: veluti, cùm Vlpianus ait, non prodeſſe ſeruo, ſi finxit ſe ferre auxilium, aut [Dicis gratia,hoc eſt,vt interpretor,non ex animo, ſed ne officio ſuo videretur defuiſſe. ſic & in Caij reſponſo. *d. l. ſæpe. D. commod.* commodabatur pecunia,non animo contrahendi mutuum,licèt numeratione facere ſimulauerit, qui tradebat,nec eo conſilio,vt qui accipit,vteretur, niſi ad pompam fortè,vel oſtentationem,ſed tradidit commodans,vt ſuo munere defungi videretur,accipientis precibus peruictus. Cuius tamen ſignificationis cauſam,& originem,in compertam,adhuc mihi candidè fateor.

Ad l.3 commodati.

In *hoc titulo*.Accurſius mirum ſe interpretem oſtẽdit, quod vt intelligatur verba legis ſunt ponenda, quæ ſic ſe habent, Sæpe ad hoc,inquit,commodãtur pecuniæ, vt ditis gratia numerationis loco intercedant, Accurſius hîc noua interpretatione ditis interpretatur, diuitis verbáque reſponſi in eo accipit,qui vt diues appareat, commodata vtitur pecunia, ne eũ facultatibus labi cernentes.alij creditores nimis duce ſtatim exigere velint, quem ſenſum ſi illis verbis exprimere voluit Gaius mirũ quam bardus Latinique ſermonis imperitus fuerit. Primum id ab eo lubens quæſierim vbinam gentium dice pro diuite ſingulari numero in Romana lingua ex communi vſu recipiatur? rurſúſque & ſi maximè admiſſum ſit illud reperiri nunquid ea verba illum intellectum patiantur? ſenſus eius legis facilis eſt abſque vlla mutatione, nec in hac re ſequendus Alciatus, qui pro ditis legit dantis, cum nullorum veterum ſcriptura id comprobari poſſit.

NOTAE AD LIBRVM DECIMVMQVARTVM PANDECtarum iuris ciuilis.

Notæ ad Accurſ.

Ad titulum ad legem Rhodiam de iactu.

IN *l.2.§.1. hoc titulo*. Accurſius inſcitè interpretatur exarmare.dicit enim hic paſſiue accipi debere. Tu dicas exarmare hic eſſe armis ſpoliare: vnde exarmare nauẽ, eſt eam armamentis ſpoliare, vt malo,roſtro, antenna, carchefio, clauo, pede, anchora,& reliquis.

In hoc eodem titulo Accurſius vrinatores malè interpretatus eſt.Sunt enim vrinatores, natatores, ſubaquales Latinè, eos quidam ab vrina dici volunt, cum in aquam mergitur. Vrinari enim in caput mergi eſt, quo verbo Plinius ſæpe vtitur.

In *l.nauis. hoc titulo*. Accurſius non intellexit quid eſſent tumultuaria armamenta. nam ſi intellexiſſet melius verba Iuliani enarraſſet.notandum autem tumultaria Iulianum pro ſubitaneis poſuiſſe, & ex tempore conquiſitis, non iuſtis & planè fabrefactis eleganter.

Ad legem Rhodiam de iactu.ad l.quandam Græcam.in qua eſt Eudæmonis ſupplicatio.

Hic etiam valde errauit Accurſius, dum ipſe & Bartolus ita accipiendam hanc legem exiſtimant (atque ex ea male colligunt) vt valeat conſuetudo, cui lex non aduerſatur, cum nihil omnino hic de conſuetudine dicatur. Imo τῷ νόμῳ,inquit, [illegible] enim apud Græcos, ſi propriè loquamur legem ſcriptam,magis ſignificat, ſicut [illegible] legem non ſcriptam, & quandam potius conſuetudinem refert. Nam & Iuriſconſultus vbique hanc Rhodiam legem appellat, vt non videam, qua de cauſa hic eam legem pro conſuetudine accipiunt interpretes. Alius error interpretum eſt non quidem Accurſij, ſed Ioannis Ignei in tractatibus, & Baldi in rubrica de rerũ diuiſione,dum dicitur hic,[ego autem mundi Dominus, lex autem maris] exiſtimant propter aduerſatiuam,maris imperium ad Imperatores non pertinuiſſe,quod ſanè perridiculum eſt: tametſi Baldus & Iaſon hac ratione exiſtimauerint Venetos Romano Imperio ſubditos non eſſe, & ne hic hæreamus huius legis ſenſum genuinum aperire oportet, & hic eſſe ſenſus,cùm Imperator ſit mundi Dominus,certè non terra tantum,ſed & mare ipſius legibus parere debuerant, & ipſa in eis leges ſtatuere, cum tamen in mari non lege propria iudicat, ſed Rhodia quæ ab eo approbata eſt, huic accedit quod particula δὲ non ita aduerſetur, vt præcedentia ſemper concludat, vt putauit Baldus.

Ad titulum de inſtitoria actione.

Ad l.quicunque.

Eum locum huius legis (ſi pecunia accepta præſente, vt per dies ſingulos panem cui præſtaret conturbauerit) non eſſe intellectum ab Accurſio, minimè mirãdum eſt cùm à nullo vetuſtiorum rectè interpretatũ videam, & hoc accidit ex ignoratione vocis conturbauerit, quam non intellexerunt, Accurſius enim ſic hoc verbum interpretatur, ſi nõ fecit quod conuenit,qua interpretatione nihil abſurdius videri poteſt. Conturbare autem eſt decoquere, & pecuniam ſuam diſſipare ſignificat, & propriè de ſeruis dicitur, qui cum rationibus Dominicis paria non faciunt,vt in *l.quadam.de in rem verſo.* quam legem rectè adduxit Accurſius.

Ad titulum ad Senatuſc.Macedon.

In hoc titulo ſic Iulianus ait,Si quidem hac conditione donata ſit ei pecunia, vt creditori ſoluat videri à donatore profectã protinus ad creditorẽ,& fieri accipientis.Si verò ſimpliciter ei donauit alie nationẽ eorũ filium nõ habuiſſe,& ideo ſi ſoluerit conditionẽ patri ex omni euẽtu competere.Cuius reſponſi poſterior pars difficillima eſt ad intelligendum. nam ſi ſic interpretabimur patrẽ ex omni euẽtu poſſe cõdicere, quod ſiue extent adhuc nummi vẽdicare poteſt, aut ſi cõſumpti ſint

condicere contra ipſe dicet Marcellus qui conſumptis nummis nullum relinquit cõdictioni locum, vt teſtatur Vlpianus *l. 14. de rebus creditis.* horum Iuriſconſultorum verba ſic recenſentur, vt per quam arduum ſit vllum ex iis ſenſum elicere, vt non repugnent inter ſe. Nam quod dicit Accurſius Iulianum eſſe intelligendum, quando creditor ſciens nummos patris eſſe, conſumpſit eos. Itaque ab eo condicere patrem poſſe tanquam à fure apud Marcellum vero bona fide accepiſſe id quidem verum eſt, ſed diuinationis plus habet, aut coniecturæ quam vel veritatis, vel veriſimilitudinis, nam qua fide creditor acceperit, nullum in vtroque verbum. Et præterea huic interpretationi refragantur hæc verba Iuliani condictionem patri ex omni euentu competere. Sanè mihi nõ probatur hæc expoſitio, melius tamen adhuc ſentit Accurſius, quam Iaſon, quia interpretatione Iaſonis nihil abſurdius aut ineptius videri poteſt.

Ad l. 4. de bonis libertorum.

Refert quorundam ſententiam Accurſius, qui libertum exiſtimant appellatum fuiſſe ὀρθινον, id eſt, rectum & directum, quia libertatem directo acceperit, ſed hoc falſum eſt, vbique enim legimus, & ita Græci verterunt interpretes ὀρκινον, quo verbo ad aliam rem vſus eſt Suetonius in Auguſto Senatorum affluentem numerum deformi & incondita turba (erant enim ſupra mille & quidam indigniſſimi, & poſt mortem Cæſaris per gratiam & præmium allecti, quos orcinos vulgus vocabat) ad modum priſtinum & ſplendorem redegit. Orcinos appellat quaſi nec à Iulio, nec ab Auguſto, aut cenſoribus in Senatum conſcripti, ſed per gratiam & præmium admiſſi.

NOTAE AD GLOSSAS IN LIBRVM DECIMVMQVINtum Pandectarum iuris ciuilis.

Ad titulum de peculio.

Ad l. 3. §. ſi ſeruus.

EX hac lege colligitur à Doctiſſimo Cuiacio, quod cæteri interpretes ignorauerunt, aduerſus quos hoc illa ſenſit, fideiuſſores à ſeruo interceſſore datos non teneri, quod ſic probat doctiſſimus vir aduerſus plurimorum interpretum opinionem, ex huius legis. §. is duob. Comparatur omnino ſeruus interceſſor ſeruo iudicio condẽnato *l. 3. §. ſi filium. & §. ſi ſeruus. hoc tit. de peculio.* hęc eſt propoſitio maior, quæ vera eſt, ſequitur aſſumptio. At ex iudicij cauſa fideiuſſor à ſeruo datus non tenetur. *l. quoties. D. ſi quis cautionibus.* Deinde concludit optimè. Ergo et interceſſionis cauſa fideiuſſor à ſeruo datus non tenetur, quia ſcilicet ex interceſſione naturaliter non obligatur, qua in re tamen fatetur pręceptor meus diſſenſionem fuiſſe inter Sabinianos & Proculianos, & hoc eſt quod ait. *l. 3. §. ſi filium. hoc titulo.* de hac re tractatum fuiſſe. Obtinuit ſententia Sabini & Caſſij differentiam conſtituentium inter ſeruum & filiumfamilias, vt pater obligatum de peculio quacunque ex cauſa filius interuenerit, Dominus, non item niſi in rem Domini, vel in rem peculiarem interuenerit. *d. l. 3. §. ſed ſi filium. l. quoties. § 1. eod. tit. de pecul.* quam ſententiam Iulianus & Iauolenus probant, qui & Sabiniani fuerunt. *l. 19. & 20. D. de fideiuſſ. d. l. in perſona. §. 1.* Ex diuerſa ſecta probauit etiam Celſus, vt refertur in *d. l. 3. §. ſi filium. hoc titulo.* Ex his omnibus concludit Iuriſconſultorum huius temporis facilè princeps. Sabiniani, quorum ſententia obtinuit, in his quatuor cauſis, ſi ſeruus interuenerit, ſi compromiſerit, ſi iudicio condemnatus fuerit, ſi actori in iudicio iuſiurandum detulerit, obligationem naturalem (quæ tamen ſubeſſe videtur) non agnouerunt, & ideo de peculio actionem in Dominum non dederunt. Nam nec ciuili, nec naturali iure ſeruum idoneum interceſſorũ, idoneum compromiſſorem, idoneum litigatorem, idoneámve in iudicio perſonam eſſe cenſuerant, Ex aliis cauſis indiſtinctè, ſiue è re peculiari eſſent, ſiue extra in ſeruilem perſonam naturalem obligationem, & in Dominum de peculij actione admiſerunt, vide Cuiacium in libro octauo Obſeruationũ, capite vndecimo, ex quo pleraque hæc collegi.

Ad titulum de peculio.

Malè Antonius Goueanus quædam verba in *l. 3. §. ult. D. de peculio.* interpretatur, vt doctiſſimè animaduertit. D. Cuiac. præceptor meus, libro ſeptimo Obſeruationum, capite 31. qui indignari ſe dicit, quoties ea verba, (Quoniam Rempublicam ſaluam fore pater obſtrictus eſt) virum doctiſſimum ſic interpretari legit. Pater Decurio, qui ſalutem Reipublicæ ſuæ conſeruaturum ſe iurauerat, ordinem augere debuit eum, ex quo magiſtratus creari poſſent, ſine quibus Reſpublica ſalua eſſe nullo modo poteſt, vt ei imputari non poſſit quid eius voluntate, factus decurio filius eſt, ſpecioſa hæc dicta ſunt non vera, vt cenſet Doctiſſimus Cuiacius fax Iuriſconſultorum huius ætatis, Accurſius, veriſſimè hæc interpretatur, vt in libro Benedictor. Accurſij notauimus. Quoniam, inquit, Rempublicam ſaluam fore pater obſtrictus eſt, non rem pupilli. ídque loci ab Accurſio rite notati comprobant manifeſto. Pater, inquit, alius decurio. imò & non Decurio. Qui iurauerat, iuriſiurandi nouum genus, ordinem augere debuit.

Ad titulum de peculio.

Ad l. 6.

Quinam ſint ſerui ordinarij, vicarij, & Mediaſtini, Accurſius non explicat: quorum tamen nominum explicatio multum facit ad intelligentiam huius tituli in quo paſſim horum ſeruorum fit mentio. Quoniam igitur hoc non conſtat omnibus, in medium proferam: quæ optimorum Authorum diutina & vſu contrita lectio mihi hac de re ſuppeditauit. Ac primum notandum Iacobum Rauardum virum ſanè acutiſſimum, & de noſtro iure bene meritum, in libro ſuo Variorum quinto, capite ſecundo, ſcribere ſe in manuſcripto ſuo de verborũ iuris ſignificatione, antiquiſſimo libello ſic ſcriptum inueniſſe. Seruus ordinarius eſt, qui aliis ſeruis præpoſitus eſt. Seruus vicarius eſt, qui ſeruo ſubminiſtrat ordinario. Seruus Modeſtinus eſt, qui medium gerit actum, nec inter ordinarios ſeruos, nec inter vicarios, ſed medius inter hos & illos connumerandus eſt, hæc ſunt ipſiſſima verba antiquiſſimi illius libelli, de verborum iuris ſignificatione, ex quibus ſanè notum eſſe poteſt, quod hactenus à multis interpretibus iuris noſtri ignoratum fuit, ad quæ addendum mihi videtur, quod Vlpianus in *lege, ſexta, ſeptima, & decimaſeprima. de peculio, ait, & lege, quinta, de tributoria actione.* Ordinarios ſeruos ſub ſe vicarios habuiſſe, iiſque velut Dominos ſic imperaſſe, vt vicarij eſſent cum ſuis peculiis. In peculio ordinariorum, indéque vicarios ſeruos peculiares nuncupatos eſſe, paſſim traditum eſt *l. 3. §. miles. de ſuis & legitimis. l. 21. de peculio legato.*

Vnde etiam perſpicuum eſt, quo ſenſu ſcripſerit apud Vlpianum Pomponius in *l.3.§.1.in fin.ff.de his qui notantur infam.* eum qui in ſeruitute peculiaria mancipia proſtituta habuit infamia notari poſt libertatem. Dubium enim non eſt, quin de ſeruis ordinariis vicaria mancipia ſua proſtituentibus, ſenſerit in hoc loco Pomponius. Ad ampliorem intelligentiam horum nota diligenter inter ordinarios illos ſeruos, actores, procuratores, diſpenſatores, & ſilentiarios eſſe referendos, vt ex Saluiano colligi poteſt libro 4. de prouidentia Dei, cuius verba quoniam nimis longa ſunt, non referam, ſufficit locum indicaſſe. reperies eum locum relatum à Iacobo Ræuardo, *libro 5.Variorum, c.20.pag.328.* vide Suetonium in Nerone, qui hac de re ſcripſit. Vide Columellam libro 1.de re ruſtica. Apuleium libro 8.de Aſino aureo, hæc de ordinariis ſufficiant. De mediaſtinis & vicariis dicendum, de quibus mentionem facit Vlpianus *l.15.§.13.ff.de iniuriis.* his verbis, Etenim multum intereſt qualis ſeruus ſit, bonæ frugi, ordinarius, diſpenſator, an verò vulgaris, vel mediaſtinus, an qualis qualis, quo in loco tres haud dubiè viſus eſt mihi ſeruorum differentias poſuiſſe Vlpianus ſic quidem vt alios contenderit, ordinarios eſſe alios vulgares, ſiue vicarios, alios denique Mediaſtinos: per Mediaſtinos intelligens, qui nec inter ordinarios, nec inter vicarios referebantur. *§.pœna autem.inſtit.de iniuriis.* Vnde malè concludimus Porphyrionem & Acronem aliter ſenſiſſe, quàm nos hîc ſentiamus de Mediaſtinis ſeruis, in hunc Horatij verſum.

Cum Mediaſtinus tacita pede rura petebat.

Rectius in à Nonio Marcello non balneorum duntaxat, ſed ædium quoque miniſtri & curatores Mediaſtini definiuntur, hoc eſt, vt ſentio cum Doctiſſimo Ræuardo qui curam habebant ſartorum tectorum. Curatores enim & miniſtri ædium, nec vicarij ſunt, nec ordinarij, ſed tertiam quandam ſeruorum conſtituunt differentiam, & Mediaſtini quaſi inter ordinarios & vicarios medij nuncupantur. Nec obſtat quod Vlpianus *lib.1.§.4. nautæ caupones ſtabular.* viſus eſt atrienſes inter Mediaſtinos referre. De his enim hauddubiè atrienſibus cenſet, qui nullos in peculio ſeruos habebant. Nam ſi haberēt vicarios, non amplius Mediaſtini, ſed ordinarij dicerentur. Nec nouum eſt quod Vlpianus ita Mediaſtinum acceperit. Eodem enim ſenſu Modeſtinus accepiſſe Mediaſtinum videri poteſt *l.vlt.D.de operis ſeruorum.* Nota poſtremò inter vulgares (qui alio nomine vicarij appellantur,) Topiarios, paſtores, ſalmarios, hoſtiarios, dietarios, aquarios, numerandos eſſe, horum omnium meminit Vlpianus *l.8.& 12.§.22. de inſtructo legato.*

NOTAE AD LIBRVM DECIMVMSEXTVM PANDECTARUM iuris ciuilis.

Ad titulum ad Senatuſconſultum Velleianum.

Accurſius non rectè intellexit *l.24. hoc titulo.* quod vt intelligamus locus in quo errauit proponendus eſt. Eſt autem eiuſmodi, debitrix mulier à creditore delegata, pro eo cui delegata eſt, promiſit, non vtetur exceptione, ſed ſi pecuniam promiſit ne delegetur interceſſiſſe videtur. Si non eſt facta delegatio, ſed maluit mulier nouam inire pro ſuo creditore obligationem quam delegare, vtetur exceptione. Nam reuera interceſſit pro creditore ſuo cui obligata manet, & nihilominus eius etiam creditori, vt ſi debitricem meam cum vellem creditori meo delegare, noluerit, ſed pro me apud eam fideiuſſerit: rectè cùm non ſit nouatio facta obligationis, & adhuc mihi teneatur, haud quicquam dici poteſt cur non pro me interceſſiſſe dicenda ſit. Accurſius

Nota ad Accurſ.

perperam hunc locum aliter exponit, ſed nihil præter meras nugas affert. Neceſſe eſt enim delegationem fieri, ipſámque eadem opera à ſuo creditore liberari mulierem, quæ pro eo alteri obligatur, ſic vt transfundatur obligatio. Iſto enim pacto nullam nouam ſuſcipit obligationem, ſed ſuam mutat & innouat, in quo nihil damni patitur, quare nec Senatuſconſulto comprehenditur.

Ad titulum Depoſiti.

Eum locum huius legis *§.quo ſic dicitur.* Eum tamen deponere tumultus vel incendij, vel cæterarum cauſarum gratia intelligendum eſt qui nullam aliam cauſam deponendi habet, quam imminens ex ſupradictis cauſis periculum ab Accurſio & ſequacib. eius parum animaduerſum eſſe puto. Ignorant enim quomodo hic tumultus intelligendus ſit. Seruius in 8. Æneidos dicit, Tumultum eſſe bellum Italicū, vel Gallicum, in quib. ex periculi vicinitate erat timor multus. Hæc eſt etymologia huius nominis, quam probat etiam Cicero in Antoniana octaua, his verbis, Poteſt bellum eſſe ſine tumultu, tumultus ſine bello eſſe non poteſt. Quid eſt enim tumultus, niſi perturbatio tanta, vt maior timor oriatur, vnde etiam nomen ductum eſt tumultus.

Ad titulum de Compenſationibus.

In l.debitor 29.de Compenſationibus. illa verba peculij fini ita obſcura interpretibus viſa ſunt, vt eam lectionem ſuſpectam habuerint, veterémque lectionem, quamuis mendoſiſſimam ſequi maluerint, cum tamen elegātiſſima ſit phraſis, nec quidquam mutandum ſit. Igitur ea verba ſic explicanda ſunt, hócq; ſignificant dari compenſationem ad eum finem & modum ad quem ſeruus habebit, ſcilicet peculium, & vt vulgò ſolemus dicere, quatenus erit in peculio ſerui, quo genere loquendi pluribus locis vſi ſunt Iuriſconſulti. *l.1.de pignoribus. Idem Papinianus l.5. de dotis collatione. l.15.ad leg.Falcid. Gellius lib.1. Noctium Atticarum cap.3.* Quatenus quaque fini amicitiæ venia dari debeat.

Ad l.1. §.ſi quis ſeruum.D.Depoſiti.

Non eſſe neceſſe mercedem in pecunia numerata conſiſtere, vt ſit locatio, aduerſus omnes defenſum, & præſertim aduerſus Accurſium

Communis ſententia refutata.
Nouè explicata duæ leges.

Animaduertimus quandoque, & in illo erratum eſſe à doctoribus, cùm dicunt, familiaritatem tantam eſſe inter venditionem, & locationem, vt, quemadmodum in venditione certum, & in pecunia numerata pretium eſſe debet. *l.2.D.de contrahenda emptione. §.item pretium.de emptione & venditione.* ita in locatione, quod Accurſius & alij vbique tradiderunt in *l.1. §.ſi quis ſeruum. D.depoſit.in §.1.de location.* & alibi ſæpè. Sed, vt breuiſſimè dicam, verum non eſt. iura namque tantùm deſiderant mercedem, non etiam pecuniam numeratam. ideò Caius, Locatio & conductio, inquit, proxima eſt emptioni & venditioni, eiſdémque iuris regulis conſiſtit. Nam & emptio & venditio contrahitur, ſi de pretio conuenerit: ſic & locatio, & conductio contrahi intelligitur, ſi de mercede conuenerit. *l.2. in princ. D.locat.* quæ verba & ab Imp. referuntur in *§.1.de locat.in inſtit.* ſed & alibi Papinianus in *l.ſi vir vxori. D. de donat.inter vir.& vxor.* [Hoc ideo, inquit, tam variè, quia locatio quidem ſine certa mercede contrahi non poteſt,] Abſurdum autem eſt, quod Accurſius & alij paſſim ſubaudiunt, mercedem ſcilicet (aiunt) in pecunia conſiſtentem. Nec nos mouerint leges, quæ de contractu locationis verba facientes, ita demum contractum intelligunt locationis, ſi pecunia

interueniat, alioqui præſcriptis verbis actionem dari cenſent. *l.1.§.ſi quis ſeruum.ff.depoſ.l.naturalis.§.at cum do.ff.de præſcrip. verb.* Nam illic pecuniæ verbum, eas etiam res comprehendit, quæ pondere, numero, menſuráve conſtant: cum & quamcunque rem, aut quodcunque corpus, veteres pecuniæ appellatione, ſignificari voluerint. *l.fin.§.fin.C.de cõſtu.pec.* quòd omnes res in pecuniam conuerti poſſint. Accurſ. in *l.pecuniæ nomine.ff.de verb.ſign.* idque Ariſt. in Ethic. prænotauit. At in iure ciuili frequens eſt, vt pecuniæ verbo, res pondere, numero, menſuráve conſtantes intelligantur. *l.2.§.creditum.ff.de reb.credit. l.talis ſcriptura.ff.de leg.1.* Nec in tractatu noſtro abſurdum videri debet. cùm, vt oſtẽdimus, de locatione agentes, iuriſconſulti mercedem duntaxat exigant, idque euidenter. *l.1.§.fin.ff.mand.* demonſtrat. [Mandatum, inquit Iul. Paulus, niſi gratuitum, nullum eſt: nam originem ex officio, atque amicitia trahit: contrarium porrò eſt officio merces. interueniente enim pecunia, res ad locationem & conductionem potius reſpicit.] Cæterùm & Imper. audiendus eſt, qui in *l.ſi olei.C.de locat.* Antoniæ in hæc verba reſcripſit: [Si olei certa ponderatione, fructus anni locaſti, de contractu bona fide habito: propter hoc ſolùm, quòd alter maiorem obtulit põderationem, recedi non oportet.] Et ludo autem, & riſu dignus eſt communis ſenſus, cum inprimis verbum locaſti, id eſt, vſui conceſſiſti, exponit: vt ſic de contractu innominato loquatur Imper. non etiam de locatione: quo nihil magis inconcinnum, & repugnans verbis legis, dici poſſet. Præterea titulo qui cum de locato inſcriptus ſit, manifeſtum facit, conſtitutiones omnes ſub ſe inſertas, de aliis contractibus accipiendas non eſſe. Sed & non agi illic de contractu innominato, alia ratione liquet. Nam, vt docet Imp. in ea ſpecie partes pœnitere non poſſunt, aduerſus innominati contractus naturam. *l.ſi pecuniam.ff.de condic.cauſ.dat.* quem obicem vt tollant, ita cauillantur interpretes *d.l.ſi olei.* vt illic res non fuerit integra. Acutius itaque Salyc. qui cauillos huiuſmodi ferre non potuit, illic exiſtimauit, etiam quod pondere & menſura conſtat, vt vinum, oleum, frumentum, & ſimilia, ſi dentur pro vſu rei, quæ ſuapte natura fructus ſimiles producit, locationem non impediat, vt cum oleum, pro oliueto, vinum pro vinea, frumẽtum, pro terra aratoria, quod tunc, quam ita conducit, colono partiario, ſit ſimilis. Verum hæc diſſolutio arguta ſanè plus nimio diuinat, ad Imper. reſponſum illúdque ſuprà modum cõſtringit. Proinde nec à vera noſtra ſententia recedimus, vt ad locationem & conductionem, pecuniam numeratam interuenire non oporteat, ſed mercedem: indéque conducere mercede dicimus. Cicer. in 2. Offic. Aut ſpe largitionis, inquit, promiſſioníſque capti, aut poſtremò, vt ſæpè in noſtra Rep. videmus, mercede cõducti. Mercedis autem verbo, bonarum literarum ſtudioſis conſtat, non tantum pecuniam numeratam intelligi, ſed generaliter quodcunque præmium, quod pro labore ſeu ſtipendio datur: vt Varro *lib.4.* de lingua Latina ſcriptum reliquit.

Hæc ex doctiſſimi viri obſeruationibus collegi, huc autem tranſtuli, quia ad inſtitutum meum facerent.

Ad l.quod nerua.D.depoſiti.

In expoſitione culpæ, & graduum eius, Doctores omnes quotquot ſcripſere, toto cælo erraſſe: ideò aliter, quàm in hanc diem factum fuerit, declaratum.

Culparum communis diuiſio.
Dolus verus & præſumptus quid.
Lata culpa.
Culpa leuis.
Improbata dictorum partitio.
Lata culpa dolum continet.
Zaſij diſtinctio exploſa.
Noua de culpis ſententia.
Culpa dupliciter accipitur.
Culpa quadrupliciter contrahitur.
Culpa gradus tres duntaxat.
Lata culpa, leuis, & leuiſſima quid noud.
Lata culpa an dolus ſit.
Lata culpa & latior idem.
Comparatiuus pro poſitiuo.

Fecerunt Bart. & alij communiter in *l.quod nerua.D.de poſ.* quinque culparum ſpecies, latiſſimam, latiorem, latam, leuem, & leuiſſimam.

Latiſſimam cenſentes, eandem cum dolo vero, & manifeſto. & ita machinationem quamcunque ad alterum circumueniẽdum adhibitam. *l.1.§.1.D.de dol.* latiorẽ verò, dolo præſumpto adſcribentes. *d.l.quod nerua.* vt ſit machinatio, ad alterum decipiendum veriſimiliter, &, vt dicunt, præſumptiuè adhibita. Quòd ſi quiſpiam tumultuetur, nullum manifeſtum dolum eſſe, ſed omnem præſumptum: ex eo, quod in animo conſiſtat, cuius ſolus Deus ſcrutator eſt, quique non niſi ex indicibus probatur. *l.dolum.D.de dol.* Reſpondet Bart. indicia quædam eſſe manifeſta: hoc eſt, dolum neceſſariò inferentia, quæ verum & manifeſtum dolum arguunt. *d.l.dolum.* Alia verò, quæ præſumptiuè tantum dolum concludunt. ex quibus ideò præſumptus duntaxat dolus colligitur. *l.ſi procuratorem.§.dolo.& l.dolus.D.mandat.* Veluti, cum quis præcepto iudicis non parẽt. *l.non poteſt dolo.D.de re iu.* Aut non ſoluit vel reſtituit, quod poteſt, & ſcit, ſe debere ſoluere, aut reſtituere. *l.qui reſtituere.ff.de rei vend.d.l.dolus. & d.§.dolo. Alexan.conſil.103.vol.5.* Sanè poteſt quis ab hoc dolo præſumpto mereri excuſationem, propter ætatem aut ſexum, puta. Licet à vero dolo excuſatio nulla ſit. *l.auxilium.§.in delictis.D.de mino.l.1.C.ſi aduer.dolu.l.ſi decipiẽdi.D.ad Velleia.l.vbi exigitur.D.de eden.l.2.C.ſi minor ſe maior.dix.* Item cùm ex præſumptionibus damnari nemo debeat. *l.abſentẽ.D.de pæn.* & oporteat in negotiis criminum, probationes luce meridiana clariores eſſe. *l.fin.C.de probat.* ad condemnationem, dolus præſumptus non ſufficit, niſi violenta eſſet præſumptio. *l.ſi hi qui adulterij.& auth.ſi quis eſt.C.de adult.* Latam verò culpam Bart. dicit eſſe deuiationem incircunſpectam, ab ea diligentia, quam communiter habent homines eiuſdem profeſſionis & conditionis. *l.lata culpa.D.de verb.ſign.* veluti ſi quis ignorare ſe dicat, quod publicè factum eſt, aut præconis voce proclamatum. *cap.cum in tua.qui mat.accuſ.poſſ.* aut ſi Doctor, Medicus, vel Artifex, erret circa ea, quæ communiter alij eiuſdem conditionis ſciunt. hæc enim imperitia culpæ adſcribitur. *l.illicitas.§.ſicuti.D.de off.præſid.l.ſi quis fundum.§.Celſus.& l.item quæritur.§.ſi gemma.D.locat.l.imperitia.D.de reg.iur.§.imperitia.ad l.Aquil.in inſtit.* quamuis ſi erretur in eo, quod excellentes duntaxat artifices ſciunt: non lata, inquit Bart. ſed leuis culpa ſit. & ſi in eo, quod excellentiſſimi tantum intelligunt, leuiſſima. *l.1.§.1.D.ſi menſ.falſ.mod.* leuem porrò culpam Bart. tripliciter conſiderat: vel in rebus alienis, vel in rebus communibus, incidenter, vel in communibus ex conuentione. In rebus alienis, deuiationem eſſe dicit incircunſpectam, ab ea diligentia, quam adhibent diligentes homines, eiuſdem conditionis, & profeſſionis. *l.ſi putator.D.ad l.Aquil.l.in rebus.D.de iur.dot.& d.l.1.§.1.D.ſi menſ.falſ.mod.* In rebus communibus incidẽter, Bart. leuem culpam dicit, eſſe deuiationem incircunſpectam ab ea diligentia, quam ipſe deuians tunc temporis in rebus propriis adhibet. *l.heredes.§.non tantum.D.famil.erciſc.l.ſi conſtante.§.ſi maritus.D.ſolut.matr.* In rebus communibus ex conuentione, deuiationem incircunſpectam eſſe ſcribit, ab ea diligentia, quam ipſe deuians in rebus ſuis cùm contrahebat, vel ante contractum, ſolebat exhibere. *l.ſocius ſocio.D.pro ſoc.§.fi.de ſocieta.inſtit.* Poſtremò, leuiſſimã culpam finiẽs Bart. incircunſpectam deuiationem eſſe dicit ab ea diligentia, quam habent homines diligentes, & diligentiſſimi, eiuſdem conditionis, & profeſſionis. *l.in reb.in princ.D.commod.l.1.§.is quoque.D.de oblig.& act.§.item is cui.quib.mod.re contra.oblig.in inſtit.*

Hæc à Bart. & ab aliis, creberrimè tradita ſunt, quæ mihi non vſquequaque vera videtur, neque inprimis placet, quòd dicunt, culpas eiuſmodi latiſſimam, latiorem, latam, leuem & leuiſſimam ſpecie differre: ſiquidem plus, & minus, diuerſas ſpecies non conſtituant. *l.ſi is qui.D.quemad.ſeruit.amit.l.fi.D.de fund.inſtr.* tametſi qualitate, & quantitate ſubiecta diſtinguantur. *Accur.in §.præterea.de inutil.ſtip.* deinde defendi non poteſt, quod Bart. adiicit, dolum manifeſtum, cùm latiſſima culpa, idem eſſe: cùm dolus verus, non niſi ex propoſito committatur: culpa autem per imprudentiam ſemper. nam, vt doctiſſimi Grammaticorũ cenſuerunt, culpa eius eſt, qui inſciens alterum læſit. Quocirca Donatus in Hecyra Terentiana, ſuper eum Soſtratæ locum,

Non mea opera, neque pol culpa euenit.

Culpam ab Opera ita differre dicit, vt opera ſit, ſi ſcientes læſerimus: culpa, ſi neſcientes: quorum alterum ſceleris eſt, alterum

rum ſtultitiæ: neque vllus in iur. text. reperietur, qui non omnem culpam à dolo manifeſto ſeiungat, ſegregandúmque alterum ab altero, vel ipſa nominum diuerſitas oſtendit. *l. ſi idem. C. de codicil.* nec magis eiſdem rationibus ferendum eſt, quod Bart. adnectit, latiorem culpam, dolum eſſe præſumptum. Et quoniam culpa latiſſima, dolum verum, & latior, præſumptum contineret, culpa, in abſtracto conſiderata, & dolum, & quamcunque ſpeciem culpæ comprehenderet: atque ita genus eſſet, & dolus ſpecies contra diffinitionem doli ſcriptam *l. 1. §. 2. ff. de dol.* in qua nullum prorſus de culpa verbum: cùm tamen eius (ſi vera eſſent, quæ Bart. cæteríque hac in re docent) meminiſſe oporteret Iuriſconſultum: quandoquidem certum eſt, rectam diffinitionem, genere & propriis differentiis, quibus ab aliis ſpeciebus diffinitum ſeparetur, conſtare debere. Obtrudit nobis aliud Bart. grauiore animaduerſione dignum, latam culpam, nec verum, nec præſumptum dolum habere: aduerſus ſexcentas leges, quæ dicunt, ſublata culpa præſumptam fraudem contineri. *l. 1. §. hæc actio. ff. ſi menſ. falſ. mod. d. l. quod nerua. ff. depoſit. l. impuberib. §. 1. ff. de ſuſpect. tuto. l. mulier. §. ſed enim ff. ad Trebel. l. ſi is cui. §. dolum. ff. vt in poſſeſſ. legat. l. 1. §. is quoque. ff. de act. & oblig. l. 1. §. non autem. ff. ſi quis teſtam. lib. eſſe iuſſ. l. magna. ff. de verb. ſign.* Et euidens ſit, quia iura dicunt, in depoſito (quoniam eius, apud quem deponitur, nulla verſatur vtilitas) ſolum dolum præſtari. *l. ſi vt certo. §. nunc videndum. ff. commod. l. cum qui. §. is autem. ff. de fur. & l. contractus. ff. de reg. iur.* non etiam culpam, id eſt, deſidiam & negligentiam. *§. præterea. quibus mod. re contra. obl.* niſi ea magna ſit, hoc eſt, lata, quæ ſicut dolus, in depoſitum venit *d. l. quod nerua. & l. 1. ff. depoſit.* quemadmodum in precario legimus, in quo licèt annotatum ſit, dolum ſolum præſtari. Venuleius, tamen ſcripſit, culpam dolo proximam contineri. *l. quæſitum. §. illud tamen. ff. de precario.*

Vdalric. Zaſius Iuriſconſ. grauiſſimus, totam hanc culparem materiam aliter tractat, Culpam in duas duntaxat ſpecies diuidens, in latam & leuem, tametſi non improbet, leuem & leuiſſimam diſtinctis nominibus vſurpare, dum non ad ſpeciem referantur. Latam, duplicem facit: ignauiæ, quæ à dolo abeſt: & verſutiæ, quæ dolo eſt proxima. *d. l. quod nerua. l. mulier. §. ſed enim. ff. ad Trebell. & l. ſi conſtante. §. ſi maritus. ff. ſolu. matr.* Culpam ignauiæ eſſe dicit, quæ ſupinam, & craſſam negligentiam refert, quam ignaui & ſocordes homines in tractandis negotiis adhibent, *l. nec ſupina. & l. regula. §. ſed facti. ff. de iur. & fact. ignor. l. lata culpa. ff. de verb. ſignific.* Nec dicas ex Bart. eiuſmodi deſidiam fatuis & mente captis conuenire. nam cum de culpis tractamus, inquit Zaſius, conſequens eſt, nos de eo hominum genere loqui, in quos rationem, licet craſſam habentes, qualitas culpæ cadere poteſt: furioſos autem & fatuos, vtpotè rationis expertes, à culpa ſecluſos eſſe, neminem clam eſſe puto. *l. diuus. ff. de offic. præſid. l. ſed & ſi quemcunque. §. 1. ff. ad legem Aquil. l. fin. ff. de admin. tut. clem. 1. de homi.* Culpam verò verſutiæ eorum Zaſius eſſe dicit, qui cùm in rebus ſuis prouidi ſint, & diligentes, alienas tamen res affectata quadam negligentia, & improuidentia malignè, vel negligunt, vel diſſimulant. *l. ſi fideiuſſor. in princ. ff. mandat.* Verùm nec hæc Zaſij traditio arridere poteſt, vt latam in primis culpam in duo genera diſtinguamus, cùm hoc nec lege nec ratione probetur. Et leges de lata culpa in ſingulari numero vbique verba faciant Denique quoniam, vt diximus, culpa qua de agimus, ab imprudente. non etiam à ſciente committitur quamuis lata. *l. lata culpæ. ff. de verb. ſign.* vt meritò explodenda ſit culpa illa verſutiæ, quam comminiſcitur Zaſius, quæ propriè dolus dici debet, *l. ea quæ. §. fin. ff. de contrahend. empt.* Sed tota eius diſtinctio. commentitia eſt, cùm nuſquam culpam, ſub his nominibus ignauiæ, & verſutiæ legamus. Explicaturus igitur hunc culparum tractatum, aliter omninò quàm aliquis doctorum hactenus fecerit, conſidero culpam dupliciter accipi, in genere & in ſpecie, nec eſt nouum in iure noſtro eiuſdem verbi & generalem & ſpecialem eſſe ſignificationem, vt de adoptione legimus. *l. 2. ff. de adopt. de legitim. hæreditate. l. 3. §. de illo. ff. pro ſoc. l. lege. ff. de verb. ſign.* & de pecunia creditóque. *l. 2. §. fin. & l. ſingularia. ff. de reb. cred. l. talis ſcriptura. ff. de leg. 1.* culpa, in genere conſiderata, delictum includit, & quodcunque factum illicitum. *l. ſi ſeruum. §. 1. ff. de verb. obli.* de qua hic loqui propoſitum non eſt. Deinde in ſpecie, vt à dolo vero ſeparata eſt. Et de hac agimus, quam ſic finire ſolitus ſum, vt ſit [Imprudentia, qua homines circa res alienas, vel negligunt, quod fieri oportet: vel faciunt, quod omitti debet. Dico cum primis [Imprudentia] quia ſi quid ex his fieret, à ſciente, prudentéque, factum illud doli nomen aſſumeret. *l. 1. §. 1. ff. de do.* nec poſſet dici culpa, quàm inſcientes, & improuidi duntaxat contrahunt. Significante etiam id Plauto in Epidico, vbi Periphanem Athenienſem, ad Epidicum ſeruum, ſic loqui refert:

Oro te Epidice.
Mihi vt ignoſcas, ſi quid imprudens, culpa peccaui mea.
At ob eam nunc rem liber eſto.

Dico [circa res alienas] quòd in rerum propriarum adminiſtratione culpa propriè non conſideretur. *l. etiam. §. 1. ff. ſolut. matr.* Et quoniam, vt Donatus Grammaticus ait, culpa eius eſt, qui inſciens alium læſit.

Dico [vel negligunt, quod fieri oportet.] Quoniam plerunque culpa, in deſidia, & negligentia conſiſtit. *l. ſocius ſocio. D. pro ſocio. l. ſi vt certo. §. nunc videndum. D. de commodat. §. finali. de ſocietat.*

Dico [vel faciunt, quod omitti debet.] propterea quòd culpa non in deſidia modò, & negligentia, ſed etiam in facto quandoque verſetur. *l. ſi putator. ff. ad legem Aquil. l. fideiuſſor. ff. mandat.*

Poteſt autem culpam quis contrahere quadrupliciter. Et imprimis, immiſcendo ſe rei ad ſe non pertinenti. *l. culpa eſt. ff. de reg. iur. l. non eſt, ſine, eo. tit. in 6.* veluti, qui rei illicitæ operam dat. *l. nam luſus. ff. ad legem Aquil. Cod. continebatur. de homicid.* Aut ſi quis Iuriſperitum ſe profiteatur, & ob id ad iudicis officium deiectus, per imprudentiam malè iudicauerit. pœnam namque ſubſtinebit, inquantum de ea re, æquum religioni iudicantis, viſum fuerit. *l. 2. ff. quod quiſque iur. l. fin. ff. de vari. & extraor. cog.* Idem in medico. *l. illicitas. §. ſicuti. ff. de offic. præſid.* Chirurgo, Pharmacopola, *l. qua actione. §. fin. cum l. ſeq. D. ad legem Aquil. cap. tua nos. de homicid.* & quocunque artifice. *l. ſi quis fundum. §. Celſus. & l. item quæritur. §. ſi gemma. ff. locat.* & hoc eſt, quod paſſim auribus noſtris occinitur: Imperitiam culpæ annumerandã. *l. imperitia. ff. de reg. iur. §. imperitia, ad legem Aquil. in inſtit.* Rurſus contrahit culpam, qui non adhibet eam diligentiam in rebus alienis, fidei ſuæ commiſſis, quam in propriis. *l. ſi vt certo. §. quod vero. ff. commodat. d. l. quod nerua. D. depoſit. l. tutor. 2. §. 1. ff. de adminiſtr. tutor.* Deinde, qui, quod à diligente prouideri poterat, non prouidit. *l. ſi putator. ff. ad legem Aquil. l. ſi merces. §. qui columnam. D. locat.* Et ita, qui aliud agit ab eo, quod prudentes eiuſdem conditionis homines agere ſolent. Veluti, qui in flumen, aut mare, tempeſtatis tempore, aut ſine gubernatore nauem immittit. *l. item quæritur. §. ſi magiſter. D. locat.* quique ægrotans medicum non adhibuit. *l. qui occidit. §. ſi. D. ad legem Aquil. l. quod ſi nolit. §. ſi mancipium. ff. de ædil. edict.* Item colonus, qui opera ruſtica ſuo tempore non facit. *l. ſi merces. §. conductor. D. locat.* Denique contrahit culpam, qui quod ignorat, temerè confirmat, & aſſeuerat: licet bona fide, & per imprudentiam. *l. Iulianus. §. quid tamen. ff. de actione empti.* Gradus culpæ (non dico ſpecies) tres ipſe facio: leuiſſimam, leuem, & latam: quarum omnium æſtimatio arbitrio iudicis committitur. *l. ſemper. §. culpam. ff. quod vi, aut clam.* quem ante omnia æſtimare diligenter oportet qualitatem, & conditionem perſonæ de qua agitur. *l. eum. §. fin. D. de operis liberto.* Leuiſſimam, cuius Vlpianus ad Sabinum meminit. *l. in lege. 2. ff. ad legem Aquil.* is mea ſententia contrahit, qui exactiſſimam non præſtat diligentiam: hoc eſt, eam quam prudentiſſimus & diligentiſſimus paterfamilias, ſupra communem hominum naturam, ſuis rebus adhibet. *l. 1. §. is quoque. 1. ff. de act. & oblig.* veluti, in commodato. debet namque commodatarius, perfectiſſimam diligentiam cuſtodiendæ rei præſtare: adeò, vt non ſufficiat ei, tantam commodatæ rei adhibuiſſe, quantam ſuis adhibet, ſi modo alius diligentior, cuſtodire potuerit. *l. in rebus. in princ. ff. commodat. §. item, is cui, quibus modis re contr. obligat. & d. §. is quoque.* Quo circa omnis culpæ, etiam leuiſſimæ, commodatarium reddere rationem oportet. *l. cuſtodiam. ff. de pericul. & commod. rei vend.* cùm enim ob eius gratiam duntaxat contractus initus ſit, debuit diligentiſſimus eſſe, ne beneficium commodanti damnoſum fiat. *l. ſi ſeruus. §. iuſtiſſimè. ff. de furt.* Hæc etiam culpa in iudicium legis Aquiliæ venit *d. l. in lege.* veluti ſi defendendi mei cauſa, lapidem in aduerſarium miſero, & non eum, ſed prætereuntem occidero, lege Aquilia tenebor. *l. ſcientiam. §. penult. ff. ad legem Aquiliam.*

Leuem culpam committit, qui non præſtat exactam illam

diligentiam, quam prudens paterfamilias in rebus ſuis ſecundum communem hominum naturam adhibere ſolet. *l. heredes. §. non tantum. ff. familiæ erciſcund. l. cùm res. §. culpa. ff. de legat. 1. & l. ea igitur. ff. de pignor. actio. & l. mulier. §. ſed enim. ff. ad Trebell.* Et hæc præſtatur in contractu emptionis. *l. ſi vt certo. §. nunc videndum. D. comm.* talis quippe cuſtodia ſi nihil appareat conueniſſe) deſideratur à venditore, qualem bonus paterfamil. ſuis rebus exhiberet. *l. quod ſæpè. §. ſi res vendita. ff. de contrahenda emptione.* Idem in locatione, pignore, ſocietate, tutela, negotio geſto, mandato & omnibus contractibus, qui in vtriuſque gratiam celebrantur, dicimus: vt regulare ſit, non ſolùm latam culpam ſed etiam leuem venire. *d. §. nunc videndum, & l. contractus. D. de regulis iuris.* præterquàm certis caſibus quos doctores in locis communibus attingunt. Ad hæc obſeruaui, legiſlatores ſolere, cùm culpam ſimpliciter exprimunt, de leui intelligere. *l. 1. §. lata. ff. ſi menſ. falſ. mod. Accurſ. in l. ſi filiofam. §. maritum. ff. ſol. matr. & in l. in venditione. §. de tempore. ff. de bon. author. iud. poßid.* niſi forte aliud ſuadeat ſubiecta materia. *l. imperitia. ff. de regul. iur. §. imperitia. de leg. Aquil. in inſtit.* Latam verò culpam, cum Vlpiano, & Paulo Iuriſc. celeberrimis, finio, vt ſit [magna, & nimia negligentia, per quam ignoramus quod omnes intelligunt.] *l. cedere diem, & l. latæ culpæ. D. de verb. ſign.* vnde & appellata ſæpè hæc culpa, in iure, [magna negligentia] *l. 1. §. is quoque. 2. ff. de act. & oblig. l. magna. ff. de verb. ſign.* [Summa diſſoluta aut culpa grauiori.] *l. regula. §. 1. ff. de iur. & fact. ignor. l. ſi fideiuſſ. ff. mandati. & l. homo liber. ff. de acquir. rer. dom.* veluti, ſi, quod loco, & edicto publico proſcriptum eſt, ignorem. *l. ſed & ſi pupillus. §. 1. ff. de inſtit. act.* aut quiduis aliud, quod cæteri omnes ſciant. *d. l. regula. §. 1. Accurſ. in l. fin. ff. de decret. ab ord. fac. pulchrè Roman. conſil. 59. col. 2.* aut, ſi vulnerato ſeruo, medicum non adhibeam, vel malum, imperitúmque exiſtimatum, ſubminiſtrem *l. qui occidit. §. fin. ad legem Aquil. & le. quod ſi nolit. §. ſi mancipium. ff. de ædil. edict.* Hanc latæ culpæ finitionem Accurſius vbique probat: ſed præſertim, in *§. præterea, quib. mod. recontr. obl.* Petrus verò, Bart. & cæteri omnes in dicta lege quod nerua, ſtructis in eam technis pluribus non ſequuntur, vt & ipſi aliquid, quod iuriſconſultum lateret, ſcire iudicentur. quæ mihi propoſitum non eſt ſcrupuloſius hic excutere, quod præſertim, ex ſuperioribus ſatis conuellantur. Hanc porrò latam culpam, dixerunt paſſim Iuriſc. dolo proximam eſſe, aut propè fraudem accedere, atque ideò dolo comparari. *l. 1. vbi. ff. de eden. l. 1. §. 1. ff. ſi menſ. falſ. mod. l. impuberibus. §. 1. D. de ſuſpect. tut. l. mulier. §. ſed enim. ff. ad Trebell. l. is cui. §. dolum. D. vt in poſſ. legat. l. 1. §. non autem. D. ſi quis teſt. lib. eſſe iuſſ.* Aliquando verò dixerunt abſolutè, dolum eſſe. *d. l. quod nerua. & l. magna. ff. de verb. ſign.* non quòd dolus propriè ſit, (longè enim, vt probauimus, abeſt à vero dolo. *l. magiſtrat. ff. de admin. rer. ad ciuit. pert. & d. l. impuberibus. §. 1.*) ſed præſumptus. tanta quippe eſt negligentia, támque diſſoluta, & immoderata, vt ea inexcuſabilis ſit, & prope fraudem accedens, dolo fere ſemper comparata, in præſumpti doli crimen cadere dicatur. *l. 1. §. is quoque. ff. de act. & oblig.* Et ita cum Celſus ait, [Latiorem culpam dolũ eſſe:] de dolo præſumpto agit. *d. l. quod Nerua.* Cum verò Iuriſconſulti, latam culpam dolo comparari dicunt, aut dolo proximam eſſe. *d. l. vbi, d. l. mulier. d. l. is cui,* cum ſexcentis ſimilibus: dolum præſumptum, in caſibus quibus loquuntur, dolo verò comparant: vt exemplo veri doli præſumptus puniatur. *Accurſ. l. fideiuſſ. ff. mand.*

Cur autem latioris culpæ nomine, Celſus latam intelligat, *d. l. quod nerua.* vt & illic Accurſius rectè: tametſi cæteri repugnent, interpretatus eſt, rationem eam eſſe puto, qua Comparatiuum, pro Poſitiuo, vt Grammatici dicunt, concinnè non vno in loco ponitur. *l. minus, l. verbum amplius. & l. ſi à te ſtipulatus. D. de verb. ſign. c. conſilium, de celeb. miſſa. c. auaritiæ, de elect. in 6. vt Apud Virgil. 1. Æneid.*

Atque illum tales iactantem pectore curas.
Triſtior & lacrymis oculos ſuffuſa nitentes,
Alloquitur Venus.

Stat illic [Triſtior,] comparatiuum pro poſitiuo. Quando enim triſtis eſt Venus, vt triſtior nunc dici poſſit: nec dubium igitur quin ex veriſimili loquentis mente dictio [latior,] vim comparationis amittat. Pro poſitiuo, inquit Quintilianus, comparatiuo vulgò vtimur, vt ſi quis infirmiorem ſe dicat. Nec præterea abſurdum videri debet, latioris culpæ verbo, latam intelligi, cùm & grauiorem eam, ſimili comparatiuo vſus, Modeſtinus quandoque dixerit. *l. homo liber. ff. de acquir. rer. dom.* Obiicies, culpam latiorem à lata ob id diuerſam cenſeri, quòd illam certum ſit in depoſitum venire, quia dolus eſt, *d. l. quod nerua.* latam autem culpam, non præſtet depoſitarius, ſed de ſolo dolo teneatur. *l. ſi vt certo. §. nunc videndum. ff. commod. l. cum quis. §. is autem. ff. de furt.* in qua ſententia eſt Ioan. Igneus præſes Rothomagen. digniſſimus, & grauiſſimus author, in *l. contractus. ff. de reg. iur.* Quæ tamen, bona tanti præſidis venia, vera non videtur, cùm & in depoſito, præter dolum, lata culpa veniat. *l. 1. C. depoſi.* Nec obſtat, quòd vtique dicat legiſlator in depoſito ſolum dolum venire, *l. contractus. D. de reg. iur.* Nam immoderata hæc negligentia, quam latam culpam dicemus, tam diſſoluta eſt, & grauis, ſicut paulò antè poſui, vt in ea fraudis ſuſpicionem veniat, atque ideo dolo à lege comparata cadat in doli crimen. Hæc ex Doctiſſimo Corraſio collegi.

NOTAE AD LIBRVM DECIMVMSEPTIMVM Pandectarum.

Ad titulum Mandati.

MAlè Accurſius interpretatur reſponſum quoddam Papiniani, in titulo mandati, quod ſic ſe habet. Sed venaliciarium ex prouincia reuerſum Publiciana actione non vtiliter acturum, malè Accurſius eo loco venaliciarium ſeruorum emptorem interpretatur, melius cognoſcitur quis ille fuerit ex lege *mercis de verb. ſignif.* quo loco mangones appellantur, qui ſeruos vendere ſolent, quod ex eius legis initio cognoſcitur.

Ad eundem titulum mandati.

Malè in *l. ſi quis mihi.* 16. hoc titulo, exiſtimat ſphæriſterium eſſe locum amœnum herbis Notandum autem fuiſſe locum in balneis, vt colligi poteſt ex Tranquillo in Veſpaſiano capite 10. cuius hæc ſunt verba, Valetudine proſpertina vſus eſt quanuis ad tuendam eam nihil amplius quam fauces, cæteráque membra ſibimet ad numerum in ſphæriſterio defricaret, inediámque vnius diei per ſingulos menſes interponeret. Hypocauſtum autem quod etiam Accurſius non intellexit, eſt locus in balneis, quod ſuccenſum vel ſubuſtum Latinè interpretari poſſumus. Huius os præfurnium vocatur ab hoc hypocauſto cellæ caldariæ calorem accipiebant. Hypocauſta ſuperpoſita erant ahena tria, vnum frigidarium, aliud tepidarium & tertium caldarium.

Ad l. qui negotia D. mandati.

Alio ſenſu, quàm cæteri hucuſque fecerint, diſſoluta fortiſſima antinomia, quæ in Vlpiani, Africanique verbis eſſe videbatur.

L. ſingularia, explicata.
Conuerſio in cauſam mutui quomodo fiat.
Intellecta noui. l. qui negotia.
Præſentia varius.
Epiſtolam recipiens conſentit.
Conſentire quis propriè dicatur.

Libro tricesimoprimo ad edictum, Vlpianus commemorat ſingularia præcepta, circa pecuniam creditam. [Nam, inquit, ſi tibi debitorem meum iuſſero dare pecuniam, obligaris mihi, quamuis numos meos non acceperis. Quod igitur in duabus perſonis recipitur, hoc in eadem perſona recipiendum eſt. Vt cum ex cauſſa mandati pecuniam mihi debeas: & conuenerit, vt crediti nomine eam retineas, videatur mihi data pecunia, & à me ad te profecta.] *ſingularia. ff. de reb. cred.* Ab Vlpian. in cauſa mandati, Africanus diſſentire videtur. [Reſpondi, inquit, non eſſe creditam: Alioqui dicendum, ex omni contractu

d by Google

contractu nuda pactione,pecuniam creditam fieri poſſe.] *l. qui negotia. ff. mand.* Hunc gryphum vt diſſoluerent Doctores, variis modis, vtriuſque iuriſconſulti verba interpretantur: crebrius tamen receptum, vt, in Vlpiani reſponſo, pecunia extaret ſolutioni deſtinata paratáque, & ideo eius facilis ſit conuerſio, in cauſam mutui *l. ſi ſponſalibus. §. 2. D. de iur. dot.* in Africani verò conſtitutione, pecunia, neque numerationi parata erat, neque extabat, ſed fuerat conſumpta. Proinde non potuit in cauſam mutui conuerti. Quæ diſſolutio illis Africani verbis, [qua ſignificaret certam ſummam, ex adminiſtratione apud ſe eſſe,] manifeſtè contradicit, aliiſque argumentis, à recentioribus refellitur, in *d. l. ſingularia.* Adferuntur & aliæ multæ, ad vtranque legem expoſitiones, quas ab eiſdem acutiſſimè reiectas, ſilentio tranſgrediendas duxi. Raphael Fulgoſ. pugnam eſſe inter Vlpianum, & Africanum, aliúdque in eadem ſpecie vni aliud alteri viſum eſſe, audenter confirmat. Quæ aſſertio maximè aliena à iuris profeſſoribus eſſe debet: quibus hoc exploratum oportet, in iure noſtro nihil ſuperfluũ, nihilque contrarium *l. 2. §. contrarium. C. de veter. iur. enucl. & l. 1. §. quib. C. de no. Cod. conf.* Expendere mihi placuit, aliquando aliorum omnium expoſitionibus reiectis, tres circunſtantias, quæ in Africani conſtitutione concurrentes, conuerſionem impédiebant. Prima, quia conuentio, ſi qua illic præceſſit. inter abſentes fuit celebrata, quorum alia cauſa eſt quàm præſentium. *l. falſus. §. ſed & ſi. ff. de furt.* Efficit quippe præſentia breuem illam manum, qua, quod ab alio meo nomine, & me præſente datur, à me ipſo datum intelligitur. *l. quod ſtatulib. ff. de don. cauſ. mort. d. l. falſus. §. ſed & ſi.* Altera quia pecunia, in *d. l. qui negotia.* credita fiebat ſub vſuris: quas in fœnebri pecunia citra ſtipulationis vinculum deberi non poſſe certum eſt. *l. Titius. D. de præſcrip. verb. l. quamuis. C. de vſuris.* ſtipulationémque inter abſentes non confici. *l. 1. ff. de verb. oblig.* Tertia quia ſolus procurator, qui conſcripſit epiſtolam, egit, vt pecunia in creditum conuerteretur, cuius ſola voluntas, non debuit poſſe hanc conuerſionem operari. Nec obſtat, quod recipiens epiſtolam, ſi non contradicat, conſentire intelligatur. *l. ſi filiusfam. 2. ff. ad Maced. clem. 1. de procur. Bart. in l. quo enim. §. 1. ff. rem rat. hab.* tacitúſque conſenſus etiam inter abſentes, conuentionem perficiat. *l. Labeo. ff. de pact.* Nam nego tacitum hunc & præſumptum conſenſum, propriam pactionem inducere poſſe. *l. 1. §. ſi quis ita. in fin. ff. de verb. oblig.* cum pactum conſenſum deſideret. *l. 1. ff. de pact.* conſenſus autem propriè non dicatur, niſi, qui verbis expreſſus eſt. *l. 2. §. voluntatem. ff. ſol. matr. c. fin. de ſud. in 6.* Et in ſpecie Philipp. Dec. in *rub. C. de pactis.* Præterea, quamuis ex eo præſumpto conſenſu, pactum flueret: eſſet tamen omni ex parte nudum, & inerme, quod ideò conuerſionem pecuniæ creditę, maximè ſub vſuris, vt diximus, nõ poteſt operari. *d. l. 1. ff. de verb. obl. & d. l. quamuis. C. de vſur.* Et ita mihi videtur, cõtrouerſiam hanc, & fortiſſimam Antinoniiam, dirimi poſſe.

Plura vide apud Corraſium in Miſcellaneis ſuis ex cuius libro hæc deſumpta ſunt.

Ad titulum pro ſocio.

Malè Accurſius in *l. cum duobus. §. qui coeundo, hoc titulo. legit*, agrum pollicitatori damus: legendum enim eſt agrum colendum licitatori damus. Accurſius autem facillè deceptus eſt propter verbum pollicitus eſt, quod præcedit. In hoc eodem loco Accurſius nos admonuit hunc locum citra præuaricationis crimen præteriri ſilentio non poſſe, qui multum in eo æſtuaſſe videtur poſt Azonem.

Accurſius non intellexit quid eſſent cæmenta: nos dicamus cæmenta non eſſe calce durata, ſed interlita luto, aliter autem cenſuit Accurſius in *l. qui domum. j. locati.*

Ad titulum pro ſocio.

In *l. cum duobus. §. quidam. hoc titulo.* Accurſius non intellexit quid eſſet ſagaria negotiatio. Inire enim id interpretatur, & dicit eſſe negotiationem ſalis, vel ſacrorum, vel vilium veſtium attritarum, vt autem intelligamus quid eſſet ſagaria negociatio, videndum quid ſit ſagum. Sagum autem erat index belli, vt toga pacis ſagati etiam tum erant ad bella exeuntes; vt paludati Conſules & reliqui exercituum duces, eſt alioqui ſagum veſtis ſtragulæ genus non diſſimilis cilicio à ſago ſagaria negotiatio dicitur.

Ad l. ſi hominem §. quoties. eodem.

Malè Accurſius in hac lege, eo loco. Quoties foro cedunt nummularij, ſolet primo loco ratio haberi depoſitariorum; foro cedunt interpretatur litigare nolunt, quaſi de foro iudiciorum Vlpianus intellexerit, quod falſum eſt. Foro igitur cedere dicebantur argentarij cum tabernis, id eſt, menſis ſuis cedentes quæ in foro Roman. erant alio habitatum migrabant. Argentarij enim Romæ tabernas in foro publico conductas habebant.

NOTAE AD LIBRVM DECIMVMOCTAVVM PANDECtarum iuris ciuilis.

IN *l. 1. de contrahenda emptione*, operæpretium eſt legere Accurſij hominis diuinaculi fanaticum deliramẽtum, cuius inſcitia locus ille pulcherrimus iamdiu obſoleuit, præſertim eo loco in quo à Iuriſconſulto allegãtur verſus Homeri. Accurſius in eodem Inſtitutionum loco, vbi hi verſus allegantur. Nota argumentum, inquit, quod auctoritates Philoſophorum & Poëtarum ſunt in cauſis allegandæ, quanquam interdum redarguantur, vt hic, hæc ſunt verba Accurſij. Hoc dictum Accurſianum quod ad Poëtas attinet, falſum videtur. Non enim redarguitur illic dictum Homeri, ſed Iuriſcõſulti vnius dictum, alia Homeri authoritate reprehenditur.

Ad l. fiſtulas. §. 1. de contrahenda emptione.

Tutorem nullo caſu ſibi ſoluere poſſe, inaudita vulgò ſententia, contra Accurſium & cæteros.

Tutor pupilli creditor an ſibi ſoluat.
Reſtitutionem hæreditatis non facit tutor.
Expoſitio nouè l. fiſtulas. §. 1.
Executio contractus non deſiderat ſolennia.
Declaratus §. ſicut. l. quoties.
Tutor quando ſibi authoretur.

In tractatu ſingularium, quæ ſunt circa pecuniam creditam, ſolet alia in re Accurſius vno omnium ore reiici: cum ſcilicet, tradit in *l. ſingularia. D. de reb. credit.* in contractu mutui ſpeciale eſſe, vt poſſit tutor, propria authoritate, debitam ſibi à pupillo pecuniam ſoluere. Etenim, inquiũt Bart. Angel. & reliqui, ſi pupillus tutoris debitor ſit, ex quocunque contractu contingat, poteſt tutor ſibi ſoluere & ſatisfacere. *l. fiſtulas. §. 1. ff. de contrahen. empt. & l. quoties. §. ſicut. & §. non tantum. D. de admin. tut.* Vrget tamen eos. *l. 2. §. fuit quæſitum. D. ad Trebell.* qua traditum eſt, pupillo hærede inſtituto, & rogato, hæreditatem tutori reſtituere, non poſſe tutori, ſe autore reſtituere hæreditatem: quia in rem ſuam author eſſe nequeat. Dici ſolet ex Bart. ſententia; reſtitutionem quandam meri facti eſſe, & hanc tutor de re ſibi debita facere poteſt. *d. l. fiſtulas. §. 1. & l. tutor. in fin. D. de fideiuſſ.* Quandam verò mixturam juris habentem, vt hæreditatis, per quam de hærede in fideicommiſſarium iura transferuntur. *§. reſtituta. de fid. hæred.* & hanc tutor non facit. *d. §. fuit quæſitum.* Sed huic ſolutioni fortiter obſtat, quia contractus, non magis, quàm hæreditatis reſtitutio, facti cenſeri debet. Vt enim reſtitutio huiuſmodi, iuris parit effectum, ita contractus, licet prout finiunt & in eſſe deducuntur, facti ſint. *l. conſilio. D. de curat. furioſ. l. 5. §. ſtipulatio. D. de verb. oblig.* Ex his tamen iuris effectus reſultant. *l. licet. §. obligatio. D. de procur. l. ex placito. C. de rer. permut.* Attentaui quandoque, nouam in hac quæſtione ſententiam, vt nullo caſu tutor ſua authoritate ſibi ſoluere poſſit; *d. §. fuit*

quæſitum. cùm in rem ſuam nemo author fieri valeat. *l. pupillus. §. item ipſe tutor. D. de author. tutor.* & quoniam, ſi hoc tutori permitteretur, poſſet modus ea in re non adhiberi, atque ita grauius aliquid in damnum pupilli contingere, *l. 3. §. liberti. ff. de ſuſpec. tut.* Quo caſu, prohibitionis viam ſequi tutius eſt. *l. adoptiuus. §. 1. in fi. D. de. rit. nupt. l. officium. § pen. ff. de re milit.* præſertim, cùm tutoris hac in re intereſſe non poſſit, ſi vel contutoris, vel iudicis authoritatem adhibere cogatur. *l. non exiſtimo. D. de admin. tut. & d. §. item ipſe tutor.* Nec me mouebat Labeonis reſponſum, dicentis poſſe ſibi tutorem, fundi à pupilli patre emti poſſeſſionem, tradere fiſtulas. *§. 1. de contrahend. empt.* hic enim actus duntaxat exequitur contractum, cum patre defuncto geſtum, & idcirco non aliam ſolennitatē deſiderat. *l. 1. C. quand. decret. op. non eſt. Accurſ. d. l. fiſtulas. §. 1.* Iura verò, quæ dicunt tutorem ſibi ſoluere poſſe. *l. quoties. §. ſi eut. & §. non tantum. D. de adm. tut.* neceſſariò exaudienda ſunt contutoris, aut ſi contutor non extet, iudicis authoritate intercedente. *l. pupil. item ipſe tutor. ff. de author. tut. l. profectitia, in fin. princ. D. de iur. dot. l. non exiſtimo. ff. de adminiſt. tut.* Aut conſidera & acutius, Iulianum, in *d. l. quoties. §. ſicut*, non ſimpliciter dicere, tutorem ſibi ſoluere poſſe, ſed duobus concurrentibus. Primum ſi fuerit pecunia vnde ſoluatur, in bonis pupilli. Alterum ſi vſuræ graues ſint, tuncque vt releuetur pupillus, non tantum potuit tutor, inquit Iulianus, ſibi ſoluere, ſed debuit. Nec obſtat, quod in rem ſuam non poſſit tutor authorari. *d. l. 1. §. fuit quæſitum.* quia hoc verum, niſi hæc authoritatis interpoſitio, ad vtilitatem pupilli, principaliter referatur, quo caſu, licèt in conſequens contingat, tutorem ſibi negotium gerere, poterit authoritatem accommodare. *l. 1. & l. quod dicimus. ff. de author. tut.*

Hæc habui quæ dicerem ad hanc legem: plura vide apud Iohannis Corratij Miſcellanea, ex quibus hæc deſumpta ſunt.

Ad l. qui fundum. de contrahenda emptione

Hunc locum huius legis (nam ſi ita dictum ſit, vt emptor & reliqua) Accurſius obſcurum eſſe dicit, videlicet conſtructionem textus non intelligens, licèt mentem Iuriſconſulti rectè aſſequutus ſit. Mihi ſatis clarus ac perſpicuus videtur legis textus, modo rectè ac diſtinctè legatur. Hoc autem modo legendum cenſeo, ne obſcuritati locus vllus eſſe videatur, vt poſt verbum. Nihil ei profuturum, diſtinctionem adhibeam: deinde ita inſeram, Si ita pactum eſſet, & initium alterius membri faciam, hoc ſenſu, Si verò ita pactum. Plura vide apud Budæum hoc loco in Annotationibus ad Pandectas.

Ad l. qui tabernas.

Ad titulum de contrahenda emptione.

Hoc in loco Accurſius nihil planè intellexit. Intelligi autem poteſt ex Vitruuio libro quinto, capite primo, vbi de foris ædificandis loquitur. Italiæ verò vrbibus, inquit, non eadem ratione eſt faciendum, ideo quòd à maioribus conſuetudo tradita eſt gladiatoria munera in foro dari. Igitur circum ſpectacula ſpacioſiora intercolumnia diſtribuantur, circáque in pedibus argentariæ tabernæ mœnianáque in ſuperioribus coaxationibus collocentur, quæ & ad vſum & ad vectigalia publica rectè erunt depoſita. Hæc ſunt verba Vitruuij, quibus rectè intellectis facilè percipitur ſenſus huius legis, quem Accurſius non eſt aſſequutus, Interpretatur enim tabernas argentarias, vbi argentum vendebatur, qua interpretatione nihil poteſt abſurdius eſſe.

NOTAE AD LIBRVM DECIMVMNONVM PANdectarum.

Ad titulum de actionibus empti.

Ad l. penultimam.

NOn intellexit Accurſius quid eſſet Catadromus. de hoc enim miranda cecinit, id eſt, vaticinatus eſt. dicit enim eſſe curſum fluentium: quæ interpretatio nihil omnino ad hunc locum facit, nos dicamus cum quibuſdam viris doctis eſſe decurſionem ex machina aliqua fieri ſolitam: aut potius funem protenſum, per quem hiſtriones ingrederentur, ſaltarent ac decurrerent. Suetonius in *Nerone capite 11.*

Ad l. ſi venditor. de actionibus empti.

Eo loco huius legis, Si de plumbeo caſtello fiſtulæ ſub terram miſſæ, aquam ducerent, malè legit Accurſius in equum lateribus circunſtructum pro in ſpecum. Specus enim inter opera aquariorum numerentur.

Ad l. ſed addes. § inquilinus locati.

Malè Accurſius cameratam arcam habentem plures cameras interpretatur, nos dicamus cameratam arcam eſſe arcuatam & conforniçatam. Camera enim fornix eſt, vnde camerata vehicula, adde quod cameram Accurſius pro cubiculo intellexit, qua in ſignificationem Vlpianus nunquam nouit. Malè idem Accurſius in *l. Dominus. hoc eodem titulo.* compilatis horreis pro ruptis expoſuit. Idem expilatam fortè hæreditatem pro effracta interpretari, eodem modo potuiſſet.

Ad l. videamus

Quid ſit villa vrbana, non omnes credo Accurſius ſcire voluit, quum de hoc nihil dixerit, villa vrbana, quæ à palladio prætorium dicitur, ea eſt pars quam Dominus ſibi recepit, quæ quia elegantius, amœniúſque ædificari ſolet, & inſtrui ideo vrbana vocatur, quaſi vrbani nitoris & elegantiæ plus habens quàm ruſticæ.

Ad l. in naue. locati.

Non rectè interpretatur Accurſius quid ſit opus aduerſione locare: nam aduerſionem periculi in ſe ſuſceptionem eſſe exiſtimauit, quę ſententia non ad vocis ipſius ſignificationem, ſed ad rei effectum pertinet. Itaque dicendum id vendi, locarive aduerſione, quod eo pacto venditur, vt ab aliquo approbetur, & ſecundum eius iudicium æſtimetur, & ideo ſi locem tibi inſulam ædificandam aduerſione dicitur in *l. opus. ff. locat.* donec approbetur opus à te factum periculo tuo eſſe.

Ad eundem titulum locati. ad l. 36.

Malè Accurſius interpretatur *l. 36. locati.* Tractatur enim ea lege de opere auerſione locato, hoc eſt, eam totam certa mercede locatur. Accurſius autem locationem ita factam interpretatur, vt conductor periculum præſtet, quod certiſſimè falſum eſt vt doctiſſimè animaduertit Antonius Auguſtinus. ſic autem hoc caput in Florentinis ſcriptum eſt. Opus quod auerſione locatum eſt donec adprobetur, cōductoris periculo eſt. Quod verò ita conductum ſit, vt in pedes menſuráſve præſtetur, catenus conductoris periculo eſt, quatenus admenſum non ſit, & in vtraque cauſa nociturum locatori, ſi per eum ſteterit, quominus opus adprobetur vel admetiatur.

Ad l. qui domum. locati.

Hoc loco huius legis terram in eam aream amplius quam fundamenta cæmentitia locatoris erant, congeſſit, cæmentum nō calcem & arenam commixta ſignificat, vt Accurſius putauit, ſed lapides, quod confirmari poteſt authoritate Liuij, qui ſic ait quodam loco cæmenta non calce durata erant, ſed interlita luto, cæmenta ſunt lapides temere cæſi, atque etiam rudes, id eſt, vulgares. Erit igitur in propoſito ſenſus, vt intelligamus inferiorem partem cæmentitiam fuiſſe cuiuſmodi parietes ſorbere humorem non ſolent, quo abundant propter calcis copiam.

Ad l. cum in plures. § mandaui. eodem.

Excutere impenſam Acurſius malè pro exigere interpretatur.

Ad titu

Ad titulum locati.

In l.ciùm in plures.§.mandaui,locati. malè Accurſius excutere impenſam,pro exigere interpretatur. Nota autem præter varias ſignificationes excutere hic accipi, pro diligentius æſtimare,& exactius aliquid expendere, qua eadem ſignificatione Vlpianus vſus eſt in *l.ſi mandauero.ff mandati.* his verbis, Si tibi mandauero vt excuteres vices hereditatis. Et idem alibi, Si tibi mandauero vt vices excuteres eius, cui veram crediturus, accipitur etiam ſæpe in iure pro nomen exigere, vt in *l. Lucius.D.de admniſt.& pericu.tut.*

Ad 11 §.1.locati.

Perperam Accurſius interpretatus eſt Scæuolam in *l. colonum.hoc titulo.* cum vltimum eius reſponſum intelligit, in eo qui culpa ſua non potuit vti naue conducta. Idem enim arbitror, etſi nulla fuit ſua culpa,ſed caſus, qui tamen neque à locatore,neque à re locata venerit,ſed ab ipſo conductore. Eſt autem reſponſum Scæuolæ eiuſmodi nauem conduxi, vt de prouincia Cyrenenſi Aquileiam nauigarem olei metretis tribus millibus impoſitis, & frumenti modiis octo millibus,certa mercede.Sed euenit vt onerata nauis in ipſa prouincia, nouem menſibus retineretur, & onus impoſitum commiſſo tolleretur, quæſitum eſt,an vecturas quas conuenit à conductore ſecundum locationem nauis exigere poſſit, reſpondi ſecundum ea quæ proponerentur poſſe.

Ad l.naturalis §.quod ſi faciam.D.de præſcriptis verbis.

Ex contractu, facio vt des, vt ex aliis tribus contractibus innominatis,præſcriptis verbis actionem dari, demonſtratum, textúſque permulti aliter quàm hactenus declarati à Doctoribus.

Communis ſententia expugnata.

Diu mecum agitaui, quænam fuerit Iuliis Paulis, ratio qua adductus in *l.naturalis. §.quod ſi faciam. D. de præſcript. verbis.* generaliter tradiderit: ſi faciam vt des, & poſteaquam feci ceſſas dare,nulla ſit ciuilis actio, ſed de dolo detur: cùm ex aliis contractibus innominatis,nempe do vt des,do vt facias, & facio vt facias, actionum præſcriptis verbis eadem Pauli lege competere manifeſtum ſit. Et quòd non mediocrem peperit dubitationem, *Imp.l.cum mota. C. de tranſac.* ex hoc contractu, facio vt des,actionem præſcriptis verbis dari volunt. Quæ & alia permulta huic quæſtioni difficultatem afferentia, vt ſubmouerent Accur.Bart. & alij conſiderarunt, vt ſi tale factum ſit, vt aduerſario nihil vtilitatis adſit, veluti vt nudus in plateam incedem, vt tu des mihi decem, de dolo detur actio *d. §. quod ſi faciam.* non item præſcriptis verbis, quæ æquitati annititur,ideo vbi nihil adeſt aduerſario,ea actio,veluti æquitatis, filia non ſe exhibet, ſed de dolo,quod qui fecit,ab altera parte quę non implet decipiatur.*l.2.§.circa.D.de dol.except.*vt non mirum ſit ſi Dioc.& Max.Impp.Menandrę reſponderint, eum qui ſeruum manumiſit, vt ſibi daretur fundus, pecunia, aut alia res,habere aduerſus non implentem, de dolo tantum actionem, cum nihil quæſitum vtilitatis inde ſit aduerſario. *l. cum propenas.C.de dolo.* Nam ſi aliquid ex implemento adeſſet, dationi facti implementum reſponderet, daretur præſcriptis verbis actio.*d.l.cum mota.* Et hæc eſt communis ſententia,aut vt ſignificantius loquar,communis error, qui ſcriptores penè omnes ſecum in tenebras detraxit. Nam per Deum immortalem,quid abſurdius dici poteſt? cum ita.*§.quod ſi faciam,*qui per modum regulæ ſcriptus eſt,& generaliter loquitur,ad eum caſum conſtringere ſit neceſſum, qui vix aut nunquam euenire poteſt.Nemo enim tam ſtultus reperiętur, qui alteri promittat vt aliquid fiat, ex quo nullum commodum ſit ſenſurus.Præterea in *d.l.cum proponas.* ex facto aduerſario aderat,& tamen text.vult dari de dolo actionem.Quod ego præter alios ſic ſolitus ſum oſtendere: nam cùm deſiderarem matrimonium cum ancilla tua contrahere,neque poſſem, quod inter liberas tantùm perſonas,iure ciuili legitimæ nuptiæ ſint. *l.inter liberas. D.ad legem Iuliam. de adult.l.cum ancillis. C. de inceſt.nupt.* tu manumiſiſti vt ego darem, & ita tuo manumiſſionis facto mihi adeſt facultas contrahendi matrimonium, quam antè non habebam. Efficacius item proſternit hanc communem ſententiam *l. ſolent. D. de præſcriptis verbis.* cùm vult ſi datum ſit aliquid Titio, vt indicetur ſeruus fugitiuus dantis,& Titius indicauerit,dari Titio, ſi dolus aliquis arguatur actionem de dolo. Ergo ex contractu, facio vt des, etiam ſi ex implemento adſit aliquid aduerſario, datur de dolo actio.Rectiſſime itaque Albericus in *d.l.cum mota*, hanc receptam opinionem ferre non valens: Ego,inquit,hanc opinionem neque vidi ſeruari, neque video iure probari, & Cynus in *d.l.cum proponas.* hanc diſputationem de apicibus iuris eſſe dixit, cuius veritas & Tyronibus, & veteranis eſt incognita, ſubiiciens, [Deus ſcit,quot ſint in ea ignorantes,] ſuper qua omnes laborarunt.Sed veretur Iaſon in *d. §.quod ſi faciam.*ne omnium labores irriti facti ſint.Chriſto. Caſtellio. Vtriuſque Raphaeli præceptor eruditiſſimus, actionem præſcriptis verbis indiſtinctè in contractu, facio vt des,facienti, contra non dantem competere defendit. Quam ſententententiam Ful.in *d.§. quod ſi faciam.*ſibi vſurpauit. Nec expedit, inquit ille,dubitari, cum ſit de ea expreſſum Vlpiani reſponſum in *l. iuriſgentium.§.1.D.de pact.*& apertiſſima Iulian.conſtitutio in *d. l. ſolent.*idque in articulo,do vt facias, Iulius Paulus tradiderit. *l. naturalis.verſic.ſed ſi dedi. alle.* Nec eſt,inquit,Fulg.quod opponas actionem de dolo ſubſidiariam quę ideo non datur,vbi alia competit.*l.1. §.1. D. de do.* Nam præſcriptis verbis actio generalis eſt.*l.1.2.& 3.D.de præſcriptis verbis.* ſemper competentis,vbi deficit nomen contractus, & æquum eſt actionem dari quam ideo cum actione de dolo concurrere, vt de condictio. certi. ſine cauſa. & indebiti, Accurſius & alij prodiderunt in *l.ſi legatarius.D.de dol.& in l.2.C.ill.tit.* Nam pugnant cum hac ſententia ſecundū eum Iul. Paul.verba in *d.§.quod ſi faciam*, nam cum dicit nullam ciuilem actionem dari, ſi faciam vt des, accipienda ſunt ea verba, de actione ciuili propria, ſpeciali, & nominata non quod actionem præſcriptis verbis excludere velit, quo loquendi modo idem Iuriſconſul. alibi vſus eſt in *l.interdictum.ff.de precar.* Et cum Ariſto docuiſſet.ſi permiſeris mihi,vt ſererem in fundo tuo, & fructus tollerem, nec patiaris me fructus tollere, nullam iuris ciuilis actionem eſſe, addubitauit Pomp.num in factum danda eſſet, an de dolo.*l.permiſiſti. §.fin. D. de præſcriptis verbis.* nimirum demonſtrans verba illa,nullam ciuilem actionem, de ſpeciali tantum,& nominata intelligenda eſſe: atque concludit ex contractu, facio vt des, dari & præſcriptis verbis, & de dolo actionem,non ad diuerſa,ſed (dictu mirum) ad illud ipſum ad quod altera competit. Cęterum hæc opinio tametſi docta ſit, & arguta,vera non eſt. nam in tractatu præſcriptorum verborum,cum ciuilis actionis ſit mentio, non aliam intelligimus, quam præſcriptis verbis.*d.l. ſolent.* Sed maximò in Iul.Paul. reſponſo quod ante *§.quod ſi faciam*, ſcribitur,quo euidenter conſtat eundem de ciuili actione mox loquentem perperam accipi,vt de actione alia ſpeciali & nominata loquatur. Rurſum iura ipſa negant concurſum actionum præſcriptis verbis, & de dol.*d.l.ſolent.& d.l.naturalis verſic.ſed ſi dedi.* Nec quicquam facit quod generalis actio, cum actione de dolo concurrat:nam actio præſcriptis verbis(inquit Caſtr. in *d. l. cum proponas.*) quæ datur ex contractibus innominatis, ſpecialis eſt,vt illa quæ ex pacto incontinenti appoſito datur. *l. 2.C.de pact.inter empt.*quanquam generalis ſit eo nomine, quia quoties deficit nomen contractus, & æquum eſt actionem dari, detur.*l.1.2. & 3.ff. de præſcriptis verbis.* ſubſidiaria tamen eſt, quia non datur,vbi alia competit,*l.quoties illo titul.* quod non ex incerti condictione generali,& ſine cauſa: quæ proculdubio cum alia quacunque ſpeciali concurrunt. Non etiam iuuerit Fulgoſij ſententiam.*d. l.iuriſgentium. §. 1. quoniam ibi qui dedit*, contractum approbauit, licet male dederit dando rem alienam. Vnde tametſi ex facto alterius nihil ſibi adſit, poteſt conueniri præſcriptis verbis vt iterum det: quòd ſi nullo modo contractum approbaſſet, nulla actione ad dandum cogi poſſet, ſed tantum in eo quod facientis intereſt, actione doli conueniretur.qua teneri in Vlpiani reſponſo non potuit, cùm in dolo non eſſet.Nam,vt Alexand.in *alleg.l. cum proponas.* ait, contractum,quantum fuit ei poſſibile,impleuit. Quòd ſi hæc diſſolutio non tibi arrideat, verius dicemus, ex ſententia Iuriſconſulti,in *d.l.iuriſgentium*, quòd ſicut in contractu,do vt des,veſtitur pactum implemento, ſeu datione, ita in facio vt

des, ex ipſo facto cauſatur veſtimentum, quia feci quod promiſi, vnde cùm pactum cauſam habeat, dari debet actio. Etenim dicere quòd in ea *l. iuriſgent.* ideo non detur de dolo, quia fecerit quod potuit, & dando approbauerit contractum, refellitur vel ex *§. at cum do. verſ. ſed ſi dedi. d. l. naturalis.* vbi eadem eſt ſpecies, quæ in *l. iuriſg. §. 1.* & tamen tex. dicit de dolo actionem competere aduerſus eum, qui ſciẽs ſeruum alienum dedit. Franc. tandem Curt. celeberrimus legum profeſſor, vt erat in noſtra hac diſciplina perquàm acutus, veterum interpretationibus exploſis, nouè conſiderat actionem præſcriptis verbis, ex contractu, facio vt des, competere. Nec hoc negat Paul. in *d. §. quod ſi faciam,* qui cum dicit nullam ciuilem actionem eſſe, accipiendus eſt, vt de ea loquatur, qua plene conſulitur actori. cum enim ex reliquis tribus contractibus innominatis, duæ proditæ ſint actiones præſcriptis verbis, in id quod intereſt, & condictio ob cauſam, ad repetendum maximè iniquum videretur in facio vt des, ei qui fecit, actionem præſcriptis verbis non dari, qua id quod intereſt cõſequi poſſit. *l. ſolent. ff. de praeſcri. verb.* Condictionem autem ob cauſam, lex neque voluit, neque potuit dare, cum ea ad repetendum competat, & facta ipſa repeti non poſſint. Factæ ſi quidẽ cauſæ, nulla conſtitutione infectæ fieri poſſunt. *l. in bello. §. facta. ff. de capt.* quanquam legis poteſtate fiat, vt pro non factis habeantur. *Act. in l. verum. ff. de reg. iur. Bart. in l. ſi is qui, col. 12. de vſuc.* Cùm itaque factum meum, hoc eſt, implementum, condici non poſſit, loco condictionis ob cauſam, data eſt actio de dolo, vt conſequar quanti mea intereſt, factum eſſe: quæ ab actione præſcriptis verbis eo nomine differt, quod ea aduerſus non implentem detur, in id quod implentis intereſt impletum eſſe, hoc eſt, aduerſarium dediſſe vel feciſſe: & ita non pugnat *l. cum mota. C. de tranſac.* quam admittimus de contractu, facio vt des, tractare. Cæterum eam de tranſactione loqui, in qua pœnitentiæ locum nõ eſſe notiſſimum eſt. *l. quamuis. C. de tranſac.* Proinde nec de dolo actio dari poteſt, cum ea in locum condictionis ob cauſam ſubſtituta ſit, quæ in tranſactione locum non habet, quo circa datur præſcriptis verbis. Inſtabis video (inquit Curt.) cur ex contractu, facio vt facias, actio de dolo, eadem ratione non datur, quod facta regulariter repeti nequaquam poſſint? Reſpondétque cum Bar. in *d. §. quod ſi faciam,* hoc efficere æqualitatem, quæ ex vtraque parte adeſt, quoniam factum vtrinque eſt in obligatione. Hæc ille argutè quidem & doctè, in cuius tamen ſententiam perplura me mouent. Sed illud potiſſimum, quod non videam conſtantem aliquam diuerſitatis rationem, inter contractum, facio vt des, & facio vt facias. Nam quod de æqualitate cum Bart. ratiocinatur leue eſt. Præterea & condictio ob cauſam, in quibuſdam factis intendi poteſt, veluti in obligatione rem tradi. Et ſi admiſeris, inquit Alciat. lib. paradox. 5. c. 7. eo caſu quo factũ repeti valet, & condictione ob cauſam, & præſcriptis verbis agi poſſe, Vt & Alex. in *l. actiones C. de tranſact.* exiſtimauit: non minus Paul. verba in alleg. quod ſi faciam, reſtringes, quã vel Bar. vel Fulg. vel quiuis alius fecerit. Quamobrẽ eodem loco idem Alc. generaliter intelligit ex contractu facio vt des, ſolam dari actionem de dolo, non item præſcriptis vebis. Cuius rationes non refero, quòd nec ſatis authori placeant, vt quem non puduerit quandoque mutare ſententiam, & in commentariis de verborum ſignific. ad *l. Labeo. 2.* rem ipſam aliter interpretari, poſterioribus ſemper, vt dici ſolet, & ille ait, melioribus. Is autem nouiſſimè putat ideo ex contractu, facio vt des, oriri de dolo, & non præſcriptis verbis actionem, vt ex aliis trib. quoniam actio præſcriptis verbis tunc duntaxat datur, quoties eſt mutuum factum obligatoriũ, id eſt, ex vtriuſque parte aliquid factum, quo vterque ſit obligatus, vt in do, vt facias; aut, do vt des: nam cum dare ſit dominium tranſferre: non niſi in conſentientem transferri poteſt. Cùm ergo tibi dederim & conſequenter vtriuſque factum interuenerit, mei transferentis; & tui dominium accipiẽtis, meritò præſcriptis, verbis agetur. Cui diſſolutioni obſt. *d. l. cum proponas.* vbi tradita fuit ancilla manumittenda, vt is cui tradebatur, mancipium daret, in qua traditione quæ facti eſt, vtriuſque factum intercedit: & tamen eo loco proditum eſt, non præſcriptis verbis, ſed de dolo agi. Sed, inquit Alcia. cum traditionem acceptans, nullum ius acquirat merum, id factum lex tradenti potius imputat, in cuius facti executionem venit. Quæ verba non tollunt me iudice difficultatem, quinimò nec vera ſunt, quandoquidem traditione ius manumittendi quæſitum ſit ei cui tradita eſt, atq; inde ius patronatus, facultas præterea contrahendi matrimonium. Adde quod hanc Alciat. ſententiam conſternit contractus, facio vt facias, in quo præſcriptis verbis ſemper agitur: cum attenta hac ratione de dolo agendum eſſet. Cæterum hoc ideò eſt, inquit Alciat. quia vltra promiſſionem videtur vtrinque interpoſitum mandatum. Ideóque Iul. Paul. actionem præſcriptis verbis dat, quam ciuilem eſſe mandati actioni dicit. *d. l. naturalis. §. pen.* Quę ratio licet inferat actionem dari, non tamen concludit actionem præſcriptis verbis potius quàm de dolo competere. Non enim prohibet lex etiam quo caſu mandatum interceſſiſſe videtur, ſi quid dolo factum ſit actionem de dolo dari. *l. idémq; §. ſi quis ea. ff. mandat.* Ex his non dubito, quin omnes interpretationes commentitiæ, & inconcinnæ paulò doctioribus videantur, qua de cauſa aliter, quàm à cæteris ſalebroſus hic articulus declarandus eſt. Ego putaui, quod Accurſ. noſtrum poſtea comperi ex antiquorum ſententia præſenſiſſe, in *l. quoties. ff. de praeſcr. verb.* ex contractu, facio vt des, quemadmodum ex reliquis tribus contractibus innominatis, dari præſcriptis verbis actionem, niſi dolus arguatur, quo caſu de dolo competit idque non modo ex *§. quod ſi faciã,* ſi præcedenti annectatur, quam ex *l. ſolent. alleg.* ſuadebã. Nam & ita omnes in vniuerſum innominatos contractus accipimus, vt ſi dolus arguatur, de dolo detur actio: quod in contractu, do vt facias, palam fecit Iuriſc. in *d. l. naturalis. verſic. ſed ſi dedi.* Et quod me plurimum mouebat fuit, quòd nunquam potuerim intelligere rationem differentiæ inter contractum facio vt des, & alios contractus innominatos, cur non in omnibus præſcriptis verbis actio dari debeat. cùm tota eorum vis in implemento conſiſtat. *l. iuriſgentium, §. 1. ff. de pactis.* At hic addubitauerit quiſpiam, ſi nihil conſtituendum eſt diſcriminis, cur in contractu, facio vt des, generaliter & in formam regulæ dictum eſt actionem de dolo dari? Dicebã hoc eſſe, quia in contractu, facio vt des, ſi poſteaquam feci; tu ceſſas dare, dolus præſumitur: dolo nanque facit, qui ceſſat dare quod promiſerat, vt facerem: cum quod factum, infectum fieri nequit, nimirum ſi de dolo actio detur, quæ toties datur, quoties dolo aliquid factum eſt. Nec actus in delicti nomen cadit. *l. 3. D. de cri. ſtellio.* quinimò etiam ſi ſit delictum, ſi ſi tamen ex eo ſpecialis actio non detur, *l. ſi quis tabulas. ff. de dol.* Addidit autẽ Iul. Paul. in *d. §. quod ſi faciam,* nullam ciuilem dari, quia cũ dolus arguatur: actionem de dolo dedit: quam tunc duntaxat ſe daturum pollicetur prætor, cùm non alia erit actio. *l. 1. §. 1. ff. de dol.* quare eo caſu præſcriptis verbis ciuilis ceſſat, vt & quæuis alia. Nam ſi dolum abeſſe conſtaret, quia is qui dare debet, dare non poſſet, aut difficultate aliqua impediretur: cùm de dolo dari nequeat, quia nihil dolo factum ſit, dabitur quod æquiſſimum eſt præſcriptis verbis. Nec quenquam ſanæ mentis negaturum credo. In do vt des autem, aut in do vt facias, non idem eſt: cum etenim datum ipſum repeti poſſit, non tantus dolus arguitur, vt qui parum ei, qui impleuit obeſſe poſſit. Quam rationẽ ob oculos videtur habuiſſe Imp. in *d. l. cũ proponas.* alloquens eum qui manumiſerat ſeruum, aut eum manumittendum tradiderat, vt viciſſim mancipium reciperet. Si, inquit, manumiſiſti, vel tradidiſti, & ille manumiſit reuocandæ libertatis poteſtatem non habens, deſiderare debes de dolo decerni tibi actionem. Si quid eſt in hac noſtra opinione difficultatis, ea tota ex contractu, facio vt facias manat, in qua illa ipſa ratio, quam in cõtractu, facio vt des, prodidimus, militat: dolo enim videtur facere, is qui facere ceſſat, ex quo alter fecit. Qua in re verum eſſe intelligo, quod Claud. Seyſſell. vir eruditus & diſertus, hunc articulum tractans, in *d. l. cum mota.* dicere ſolebat, difficile eſſe, hunc nodũ per rationes demonſtratiuas ſoluere, & vix concludentem rationem dari poſſe. Quanquam aliquando placuerit hanc proferre, vt in facere debente non tantus dolus præſumatur, quantus in eo qui dare debet, & ceſſat: cum enim datio facilè, & vel vno momento explicari poſſit, facta autem, vt plurimum tractum habeant ſucceſſiuum. *Bart. in l. ſtipulationes non diuiduntur. D. de verb. oblig.* in grauiore dolo is qui dare debet, quique paruo negotio ſe liberare poteſt, eſſe videtur, quã is qui non niſi difficulter promiſſum explere poteſt. Propterea Iuriſc. generalius tradidit in contractu, facio vt des, ſi poſteaquam factũ eſt, is qui dare debebat, ceſſet dare, actionẽ de dolo cõpetere. Nec exiſtimet quiſpiã verum eſſe, quod Bar. & alij ſcriptũ reliquerunt in *d. l. naturalis. §. at cũ do.* manumittere eſſe factũ monumentum, hoc. n. à vero longè eſt alienũ, ſiquidem manumiſſio ſiue

vindictæ

vindicta fiat,vel teſtamento facto ſucceſſiuo expediri. Vindicta autem cùm ſit virga qua lictor prætoris præmiſſis ſolennibus verbis ſeruum tangebat, mox dominus apprehenſum dextra manu vertebat, quo modo ſeruus libertatem conſecutus, ciuis Romanus erat: id quod Appianus lib.4.bell.ciuil. tradit,ſatis oſtendit manumiſſionem vindicta,quæ præuia hac ſolennitate fiebat,non potuiſſe momento expediri. Sed nec ea quæ teſtamento,quandoquidem non ſtatim declarata à teſtante voluntate, liber fieret ſeruus, ſed teſtantis mors expectaretur. Vnde id ſingulariter Imperatori conceſſum,vt momento ſine aliqua ſolẽnitate ſeruum liberum eiiciat,vt eſt apud Iul. Paul.*l.apud eum.D.de manumiſſ.* Poſtremo neque illud conticeſcendum putaui,quod ad noſtræ quæſtionis diſſolutioné conſiderabat noſter Anto. Goueanus,vir inſignis doctrinæ, & acerrimi ingenij,actionem ſcilicet præſcriptis verbis ex eo tantùm contractu dari, qui alicuius certi & nominati naturam redolet.idque per *l.1.§.ſi quis ſeruum. D.depoſit.* & *d.l.naturalis.§.ſed ſi facio.* Cùm itaque contractus,facio vt des,neque nominatus ſit,neque nominato ſimilis,actio certa non ex eo datur,quia non certus, non nominatus, non etiam præſcriptis verbis, quia nec ad certi contractus naturam accidens: nulla denique ciuilis:proinde, itur ad actionem de dolo,quam prætor daturum ſe pollicetur, vbi alia actio non erit, *l.1.§.1.D.de dol.* vt dubitandum non ſit,quamobrem in contractibus,do vt des,do vt facias,& facio vt facias, actio de dolo non detur,ſed tantùm præſcriptis verbis, quæ ex contractibus innominatis, qui nominatorum contractuum naturam referunt, duntaxat competit,vt ex do vt des,qui contractus emptioni ſimilis eſt, *d.l.naturalis. §.1.* ex do vt facias,qui affinitatem habet cum locatione,*d.l.naturalis.§.at cùm do,ex facio,vt facias,* qui accedit ad mandatũ, *d.l.naturalis.§.ſed ſi facio* ex facio vt des, qui nullius ex nominatis naturam refert,nequaquam: quare ad actionem de dolo confugiendum fuit. Hinc & illud acutè inferebat,falsò doctores prædicare: Ex quocunque contractu innominata actionem præſcriptis verbis dari, cùm ex iis tantùm per ſupradicta competere dicendum ſit, qui ſimilitudinem aliquam habent cum nominatis. Hoc autem quàm rectè traditum ſit ab eo,tum ex iam dictis,tum ex *l.iuriſgentium.§.1.D.de pact.l.1.2. & 3. D.de præſcript.verb.* arbitror non valdè obſcurum eſſe. Hæc ex Corraſio, quæ ad rem valdè facerent, deſumpſi.

Ad l.3.de periculo & commodo rei venditæ.

Hiç valdè conturbatur Accurſius, nec ſe poteſt vlla ratione confirmare, tantum abeſt vt aliis ſimili ignorantia laborantibus eſſe poſſit auxilio. Vide Connanum lib.7.Commentariorum iuris ciuilis,cap.10.

NOTAE AD PARTEM IIII. DIGESTORVM, AD LIBRVM XX. Pandectarum iuris ciuilis,vbi de pignoribus.

Ad tit.de pignoribus.

Diſſoluatur ἐναντιόφανον quoddam quod plurimi interpretes diſſoluere non potuerunt. Id ἐναντιόφανον eſt inter *§. Quintus. l. ſtatuliberi. D.de ſtatuliberis.* & *l.3.de pignorib.* ex iis enim quę in illo §. de libertate eliciuntur ſecũdùm emendationem doctiſſimi Cuiacij, vt re ſecundùm hæredem legitimum iudicata, ea nihilominus impleta conditione,Andronico ſeruo ſolus competat,opponitur l.3.hoc tit. qua dicitur,victoriam legitimi hæredis legatariis & libertatibus nocere ſiue ſciuerint,ſiue ignorauerint heredem ſcriptum de re litigare, præterquam ſi colluſum ſit ex Cõſtitutione Antonini Pij, vel ſi hæres præſcriptus ſeperatus ſit ex Cõſtitutione Diuorum fratrum.Quod ſi per iniuriã iudicis ſuperatus ſit, iniuriam ei factam verius eſt legatariis & libertatibus nocere: alioqui nulla erit differentia inter creditorem & legatarios, eóſve qui libertatem acceperũt.quod Papinianus negat in hac l.3.& ideo rectiſſimè putat D.Cuiac. fax Iuriſconſultorum in *l.ſi ſeruum plurium.§.1.de legatis* .1. Negationem abundare, ac ita legendum eſſe,Iniuria ei facta nocebit legatariis.Nocebit autem ſi ſecundum heredem legitimum fuerit iudicatum.non item ſi ſecundum ſubſtitutum,quoniam ſubſtitutus eſt ſucceſſor teſtamentarius. Hæc doctiſſimus Cuiacius libro 2.Obſeruationum.cap.7.

Notæ ad Accurſ.

Ad l.Si is qui bona.§.1.de pignoribus.

Non rectè explicat Accurſius quid ſit ἀντίχρησιν, cùm dicit eſſe Apocham, vel ſuppoſitionem & obligationem pignoris, nos ex Doctiſſimi Cuiacij obſeruationibus dicamus ἀντίχρησιν eſſe ſpeciem pignoris ita dati, vt donec pecunia ſoluatur, pignore creditur,vtatur fruatur in vicem vſurarum: verbi gratia, vt domum pignori obligatam vſurarum vice creditor inhabitet, *l. ſi ſeruus. C. Quod cum eo qui in aliena poteſtate eſt.* Quæ conuentio licita eſt, etiamſi pluris domus locari ſoleat, quam efficiat legitimarũ vſurarum ratio.Aliud exemplum ſit, vt fundi oppignerati fructus omnes vice vſurarum creditor percipiat,quæ conuentio propter incertum euẽtum fructuum admiſſa eſt, etiam ſi aliquo anno poſſit fructuum emolumentum legitimarum modum vſurarum excedere. Nam & propter incertum frumenti pretium fit nonnunquam vt frumento credito eiuſdem materiæ acceſſiones ſupra legitimum modum admittantur, quemadmodum Græci rectè colligunt ex *l.eo.C.de vſuris.* Vide Cuiacium libro tertio Obſeruationũ cap.35.

Ad l.5. in quibus cauſis pignus vel hypotheca tollatur.

Malè Accurſius interpretatus eſt quendam locum *l. 5. In quibus cauſis pignus vel hypotheca tacitè contrahatur.* Ita enim intelligendum eſt quod Pomponius ſcribit.[Si gratuitam habitationem conductor mihi præſtiterit,inuecta à me domino inſulæ pignori non eſſe,cum ſimpliciter negat eſſe obligata,] puto intelligendum, vt etſi damni aliquid intulerit iſte qui gratis habitat,hypothecaria tamen nequeat conueniri. Aliter & perperam Accurſius ſenſit,& cęteri ferè omnes, quos meritò Iaſon reprehendit in *l.Item quia.de pactis*,ſed falſa ratione. Dicit enim ſi Accurſij vera eſſet opinio, fruſtra Pomponium decidere de penſionis obligatione, quæ nulla debetur ab eo qui gratuitò habitat.at loquitur Pomponius in eo qui mercede conduxit ædes, quarum deinde partem aliquam conceſſit alicui gratis habitãdam, vt huius poſterioris locatoris res inuectæ non teneantur pro ſolutione penſionis eius quam debet prior conductor, at ne pro detrimẽto quidem, ſi quod illatum fuerit, quoniam locationis contractus hoc ius tacitæ hypothecæ induxit.at qui gratis habitat, conductor dici non poteſt.

NOTAE AD LIB. VICESIMVM PRIMVM PANDECTARVM Iuris ciuilis.

Ad l. ſi tamen. §. fin. de ædilitio edicto.

Simplaria, vel potiùs ſimpularia venditiones, quid iuriſconſultis ſignificent: & Pomponij reſponſum non ita debuiſſe exponi à Budæo, vti factum eſt.

EVicta re ab emptore, agi poteſt ex duplæ ſtipulatione: quam duplam oportet venditorem emptori promittere, hoc eſt, duplū pretij, quo caſu res euincatur, *l. 2. & l. emptori. D. de eui.* [Quod ſic accipiendum eſt, inquit Vlpianus, ſi res pretioſiores vænierint,] *d. l. emptori, §. 1.* nam ſi aliæ res non pretioſæ non væneant, ſecus erit. Quarum rerum venditiones Guliel. Bud. idcò ſimplarias à Pomponio dici putat *in l. ſi tamen. §. fi. D. de adil. edic.* quòd pro illis non cogatur venditor emptori de dupla repromittere. Verba Pomponij hæc ſunt: [Simplarum venditionum cauſa, ne ſit redhibitio, in vſu eſt.] Quæ verba acutè perpenſa demonſtrant, Bud. interpretationem veram non eſſe: quādoquidem certo ſit certius, de equo, iumento, & ſimilibus rebus eſſe redhibitionem. *l. Æ diles aiunt. D. de adil. edic.* ſuper quibus tamē, quia pretioſæ nō ſunt, de dupla venditor non repromittit, *d. l. emptori. §. 1.* Propterea exponendus eſt ille. *§.* aliter quàm à Budæo, & cæteris fiat: quod commodiſſimè facturi ſumus, ſi illic non [ſimpulariarū] ſed [ſimpularium] legamus. Nam & huic lectioni pleroſque ex vetuſtiſſimis codices conſentire vidimus. Appellabant autē antiqui res minutas nulliúſque preti j, ſimpularias à ſimpulo, quod vas quoddam exiguum eſt, & minutim fundens, cyatho non diſſimile, quo P. Rom. diis immortalibus ſacrificabat. Nā & M. Varro apud No. Marcellum ait, Deos ipſos vili ſimpulo inuitari. Vnde mulieres diuinis rebus deditæ, ſimpulatrices, vt Feſtus ſcribit, vocantur. Inde quoque & illud diuerbium manauit, Excitare fluctus in Simpulo, quo de tabellaria lege Cic. agens in 4. de legibus vſus eſt. Dicebāt autem in ſimpulo fieri, quod vel clanculum, vel in re minuta, atque humili fieret. Allegoria ſumpta, vt magnus ille Eraſmus in Chil. tradit, à puerorū luſu, quo in ſimpulum per anguſtum fiſtulā inflantes, quaſi fluctus quoſdam excitare ſolent. Ad rem noſtram igitur appellat Pomp. ſimpularias venditiones rerū humilium minutarum & vilium quæ in nullo fermè ſunt pretio: quarum cauſa ideò non eſt redhibitio, quòd propter has cauſas minimas res inemptas fieri ſit perquàm abſurdum, *l. res bona fide D. de contrahen. empt.* & contractū perfectum reſcindi ſpeciali legis beneficio, quòd ideò in his cauſis lex nō indulget, *l. ſcio. D. de in integrum reſtitut. l. ſi oleum. §. fin. D. de dol.* Porrò cùm Budæus docet, ſimplarias actiones, duplarias, & quadruplarias dictas eſſe, quæ in ſimplum, duplum, aut quadruplum dabantur, non memini me alibi legiſſe. Cúmque ſubiicit Quadruplatores delatores fuiſſe, qui eo ſeſe quæſtu tolerabant, vt ea perſequerētur, quorum ex legibus quadrupli erat actio: magis, vt opinor dixit Budæus, vt ſuæ declarationi ſubiectæque materię ſeruiret, quàm quòd rem ita ſe habere crederet, ſiquidem conſtet, Quadruplatores genus delatorum fuiſſe, quibus præmij loco, quarta pars de proſcriptorum bonis conſtituta erat, quod & Aſconius Pædianus tradit. Fuerūt autem l. Papia certa delatoribus præfinita pręmia, quæ cum dimidiū illatę multæ antea fuiſſent, Nero princeps delatorum licentiam volens comprimere, eadem præmia ad quartas reuocauit. Author eſt Alex. in diebus Genial. Vide plura apud Corraſiū in Miſcellaneis, ex quo hæc deſumpta ſunt.

Ad tit. de ædilitio edicto.

In *l. ſi verò. hoc tit.* malè legit Accurſius illum locum. Sic Sabinus ſcribit ex priore cauſa, quæ ſtatim, inquit, vt venit, id mancipium eo nomine agere poſſe cœpit, quidam ſtructuram nuerſam eſſe rectè putant: & vt ſenſus perſpicuus reddatur, ita legunt, Sabinus ſcribit ex priore cauſa, (quæ ſtatim inquit vt venit, id mancipium cœpit) eo nomine poſſe agere, vt ſit ſenſus: Redhibitionis tempus, licèt dicti promiſsive nomine competat, à venditione tum demum ſubſequuta procedere, quippe cum ex eo promiſſo ante venditionem agi nō potuerit, quomodo verbum Cœpit, non ad Agere infinitum, ſed ad nominatiuum Cauſa refertur.

Ad l. cùm autem, circa finem.

Malè Accurſius eo loco [etſi venditio remanſiſſet] interpretatur, facta non eſſet. non enim puto Vlpianum ſic ineptè loquutum. Itaque ſic legendū puto cum viris doctis. Sed ſi venditoris manſiſſet: & ſubaudi, ſeruus legatarius venditoris ſcilicet manſiſſet.

Ad l. Si tamen. in fine, eodem titul. de ædilito edicto.

Eo loco huius legis [Simplariarum venditionum cauſa ne ſit redhibitio in vſu eſt.] Accurſius ſibi non conſtat in huius verbi enarratione. quod mihi mirum videtur, cùm omnibus obuium ſit id quod errabūda ipſe indagine inueſtigare conatur. Conſtat autem omnibus, vt arbitror, ſimplarias venditiones eſſe, pro quibus neceſſe venditor non habet de dupla repromittere, quarum meminit Vlpianus in *l. emptori de euictionibus.* Sed hoc loco non ita ſumitur, vt aduerſus Budæum in ſuperioribus notis oſtendi.

Ad tit. de vſuris.

In *l. ſi benè collocata. hoc e.* Accurſius malè legit illum locum [Inter inſolentiam incurioſam, & diligentiam non ambitioſam] & hæc verba interpretanda mihi ineptire videtur. quidā viri docti hunc locum mendoſum eſſe, & ſic legendum putāt, Inter inſolentiam curioſam, & diligentiam non ambitioſam multùm intereſt.

Ad l. cùm autem. circa finem. eod. tit.

Malè Accurſius eo loco, [quia etſi venditio remanſiſſet, nihil hæc res emptori prodeſſet,] remanſiſſet, inquit Accurſius, id eſt, facta non eſſet: ego non credo Vlpianum ſic ineptè loquutum, ideò cum quibuſdam viris doctis ſic legēdum puto, ſi venditoris manſiſſet, & intelligo, ſeruus legatarius.

Ad l. ſi tamen. in fine.

Hoc loco huius legis [Simplariarum venditionum cauſa ne ſit, redhibitio in vſu eſt] Accurſius ſibi non conſtat in huius verbi enarratione. quod mihi mirum videtur, cùm omnibus dubium ſit id quod errabunda ipſe indagine inueſtigare conatur. Conſtat enim, vt arbitror, omnibus ſimplarias venditiones eſſe, pro quibus neceſſe venditor non habet, de dupla emptori repromittere, quarum meminit Vlpianus *in l. emptori. de euictionibus.* Ita enim ſimplariæ venditiones hîc à Pōponio dicuntur, vt ſimplarię actiones & duplariæ, in quo ſimplum duplum dabantur. Sed hoc iam oſtendi non ita ſumi hoc loco.

Ad l. Qui libertatis. §. finali. D. de euictionibus.

Quæ ſunt concepta verba ſeruitutum, vt breuiter, ita accuratè tractatum. quod Accurſius non obſeruauit.
Venditio prædij non infert ſeruitutem.
Seruitus tacitè ad emptorem tranſit.
Concepta verba ſeruituum.
Effectus eorum verborum.

Poſtquam in tractatum euictionum incidimus, prætereundum illud non dixi, quod, vt paucis cognitum, ita omnibus apprimè neceſſarium eſt. Itaque ſciendum, vendito prædio, nō cenſeri, vēditorem promiſiſſe, aut dixiſſe ſeruitutem aliquā rei venditæ deberi: niſi ab eo ſpecialiter dictū ſit, *l. in vendēdo. D. de contrah. empt. l. penult. D. de euictio.* licèt debita prædio vendito

vendito ſeruitus, venditore etiam reticente, accedat, ad emptorémque tranſeat, *l.ſi aquaductus.D.de contrah.emp. & d.l.pen.* Planè ſi conceptis verbis vtatur venditor,perinde eſt ac ſi nominatim dixiſſet,ſeruitutem à vicino,rei venditę deberi. Concepta autem verba in ſeruitute[Stillicidij auertendi] hæc ſunt: [Stillicidia vti nunc ſunt. vt ita ſint.] *l.ſi arborem.§.hac lex.D.de ſeru.vrb.præd.& l.cum leg.D.de contr.em.* In ſeruitute verò luminum,hæc, [lumina,quæ nunc ſunt,vt ita ſint.] *l.ſi ſeruitus.D.de ſeruit.vrb.* circa ſeruitutem oneris ferendi, illa, [paries oneri ferendo,vti nunc eſt,ita ſit,] *l.eum debere.D.de ſeru.vrb.* ſed & duæ recipi poterant, hac formula, [itinera, actúſque, quibus ſunt, vtique ſint.] *l.qui libertatis.§.fin.D.de euict.* & generalibus verbis cuiuſcunque fiebat ita receptio. [Quibus eſt ſeruitus, vt ita ſit.] *l.quicquid.D.com.præd.* His porrò verbis ſignificabat,ſpondebátque,vel potiùs in ſe recipiebat venditor ſibi deberi ſeruitutem, cuius facta erat mentio.ſe autem nulli debere,vt eleganter Vlpianus pręmonſtrat, in *d.l.ſi arborem.§.fin.* Vnde ſi res vendita,vel ſeruitutem non habeat, vel vicino debeat, in id quod intereſt, venditor rectè conuenitur,*d.l.qui libertatis.§.vlt.* Vide Corraſium in Miſcellaneis.

NOTAE AD GLOSSAS IN LIB. VIGESIMVM SECVNdum Pandectarum Iuris ciuilis.

Ad l.in pecudum fructu.D.de vſuris.

Partus ancillæ, & venatio an ſint in fructu, nouè expoſitum: atque ibi multa de fructibus declarata.
Venatio & Piſcatio an ſint in fructu.
Expoſita præter alios l.venationem.
Partus ancillæ an ſit in fructu.
Declarata nouè l.vetus eſt quæſtio.
Recentiorum,& omnium ſententia improbata.
Explanata l.Paulus.
Fructus & reditus ſignificatio diuerſa.
Enucleatus §.hereditatem.

Conſurgit parte iſta, de fructibus diſputatio: in quibus nonnulla annotare voluimus, quæ ſcriptores non ſat diligenter attigiſſe mihi videntur. Venationem cũ primis,Aucupia,& Piſcationem, fructus fundi eſſe, receptum eſt: atque ideo ad fructuarium pertinere, *l.item ſi fundi.§.aucupiorum. & l.vſufructuarium venari.D.de vſufr.* Iulianus tamen,cùm de fructuũ reſtitutione tractatur, venationẽ fundi in fructu eſſe,neq; iniuria negauit: niſi fundi fructus, ex venatione conſtarent,*l.venationis.D.de vſur.* vt ſic velit malæ fidei poſſeſſorẽ, quem cõſtat ad fructuũ reſtitutionem teneri, *l.certum.C.de rei vend.* non cogi reſtituere apros, ceruos, lepores, & alia animalia, quæ illic venando cepit:niſi fundi poſſeſſi fructus ex venatione conſtarent,*l.fundo legato.D.de fund.inſtruct.* Quia,putà,locus eſſet ferarum venationi tantummodo deputatus: ſicuti ſunt Viuaria, Theriotrophia, Leporaria, & alia omnia ſepta, quibus feræ includuntur, vt, quoties fert animus, poſſint homines honeſtiſſimo venationis labore ſeſe exercere. Fœtum quoque lac,pilum,& lanam pecudum in fructu eſſe vbiq; traditur,*l.in pecudum. D.de vſu.l.ſequitur.§.lana. D.de vſur. §.in pecudum.de rerum diuiſio.in Inſt.* Partum verò ancillæ, in fructu non eſſe, proindéque ad fructuariũ non pertinere ex Bruti ſententia,veteres iuriſperiti propemodum omnes reſpõderunt, *l.vetus eſt quæſtio.D.de vſufr.* Abſurdum enim videbatur, inquit Caius in *d.l.in pecudum.* hominem in fructu eſſe, cùm omnes fructus, hominum gratia naturâ comparauerit. Nec,vt Vlpianus ait,*in d.l.vetus*, in fructu hominis,homo eſſe poteſt. Fuit porrò ingens olim diſſenſio inter conſultiſſimos, & grauiſſimos viros,Pub.Scæuolam,& M.Manilium:An partus ancillæ in partu haberetur: qui tandem in fructu ancillæ partum eſſe dixerunt,à quibus Marcus Brutus, vir ſummæ authoritatis, qui inter iuriſperitos multùm longéque præſtitit, iure meritóque diſſenſit: cuius opinio tandem probata eſt, vt Cicero refert in 1.de Finib.ideóq; Vlpianus in *d.l.vetus.* Bruti ſententiam obtinuiſſe ſcribit. Cæterùm quòd imò partus ancillæ in fructu ſit,probare videntur duo Pauli reſpõſa:quorum alterum dicit,hęredem grauatum reſtituere hereditatem, ſine reditu (hoc eſt, ſine fructibus) non teneri reſtituere partus ancillæ, ante diem fideicommiſſi cedentem,editos, *l.Paulus.§.1.D.de vſur.* ita ſignificans, partus ancillarum in fructu ſeu reditibus eſſe. Alterum,idem fermè docens,tradit,partus ancillarum ante diem fideicommiſſi editos, ad grauatum pertinere: eos tamen in quartam quartæ fructus imputandos. *l.Paulus. D.ad leg.Falc.* cum certum ſit fideicommiſſo grauatum, quicquid eſt hereditatis, teneri reſtituere, ſolóſque fructus eum retinere, quos in quartam imputat, *l.in fideicommiſſariam.D.ad Trebel.* Partus itaque in fructu ſunt, & habentur. Hæc pugna pleriſque (Recentioribus præſertim) inextricabilis viſa eſt: adeò vt non eos pudeat,Antinomiam dicere,quæ pacto nullo conciliari poſſit,Ego verò exiſtimo,nihil prorſus pugnantiæ eſſe, ſi diligenter loca omnia obſeruentur: itaque conſidera,veriſſimum eſſe,quod ex Bruti ſententia Poſteriores iuriſconſulti tradiderunt,Partum ancillarum, qui in bonis nõ eſt,*l.ſi.§.ſi procurator. D.quæ in fraud.cred.* pariter in fructu non eſſe,*l.ancillarum.in princ.D.de petit.her.* abſurdum quippe eſt,hominem in fructu hominis dicere, *d.l.vetus.* cùm in fructu id eſſe, tãtùm intelligatur, quod ad vſum hominum inductum eſt, *l.pen.D.de vſuf.l.homo autem*, omnium creaturarum digniſſima:*l.iuſtiſſimè.D.de ædil.edict.* non ad alterius vſum creatus eſt:ſed per contrarium, vt Caius inquit, hominũ gratia,fructus omnes rerum natura comparauerit,*d.l.in pecudum.* neque partus igitur, neque partuum partus in fructibus habẽtur. *l.mulier.§.ſed enim.D.ad Treb.* ſed nec ideò dicendum, in reſtitutionem fideicommiſſi,eos venire(quod perperam Imo. & Alex. illic putauerunt) hoc enim apertiſſimè refragatur *d.l.Paulus.D.ad l.Falc.* Et quoniam non ſequitur,hoc non eſt in fructu: ergo venit in reſtitutionem. ſunt enim pleræq; res, quæ fructus non ſunt, nec fructuum vicem obtinent, quæ fideicommiſſo nõ continentur,*l.ſi res aliena.l.ſi patroni.in princ.l.debitor.§.fin.l.à filia.in princ.cùm ſim.D.ad Treb.* ſed præſertim,fideicommiſſario non debetur, quòd ſeruus hereditarius poſt aditam hereditatẽ quęſiit,*l.ita tamen.§.1.D.illo tit.* ideóq; cùm ancilla peperit, partus hic editus poſt aditionem, & ante diem fideicommiſſi cedentem,non reſtituetur.*l.Paulus.D.ad l.Falc. & ſi obiicias d.l.Paulus.§.1.D.de vſur.ar.à contrario*, cùm dicat grauatum reſtituere,ſine reditu, nõ teneri ad reſtitutionem partuũ, ergo à contrario,ſi ſimpliciter rogatus eſſet, non expreſſis verbis,[ſine reditu]teneretur reſtituere. Reſpõdeo, illic ideò reuocari in dubium, quia videbatur iis verbis [ſine reditu] expreſſim agi à teſtãte,vt partus non retinerentur, ſed reſtituerentur: cùm omnia præter reditum vellet reſtitui: & partum ancillæ in fructu non eſſe notiſſimũ ſit, *d.l.vetus.d.l.in pecudum,& d.l.ancillarum.* verùm in cõtrariam ſententiam, concedit Iuriſconſultus, cùm imò magis,verbis illis declarauerit teſtator,ſe velle partus retineri.Nec enim eadẽ eſt ſignificatio fructus, & reditus. *l.fundi Trebatiani. D.de vſufr.le.* Reditus quippe verbũ generale eſt,omnes omnino prouentus, omnia iura,& quaſcunque obuentiones,vtilitates, commoditatéſque rei, comprehendens, *l.vſufructu legato.§.1.D.de vſuf.l.frugem.in princ.D.de verb.ſignif.Glo.in c.generali.de elect.in 6.* meritò partus ancillarũ, ante diem fideicommiſſi cedentem, editos,ſine controuerſia retinebit,qui hæreditatem ſine reditu, aut exceptis reditibus (quod idem eſt) reſtituere rogatur. Et quod Papin.ait,[Hæreditatem poſt mortem ſuam exceptis reditibus, reſtituere rogatus ancillarum partus, non retinebit:nec fœtus pecorum, qui ſubmiſſi gregem retinẽt.] *l.de ducta.§.hæreditatem.D.ad Treb.* accipiendũ eſt neceſſariò, vt & illic omnes interpretantur,cùm partus editi ſunt,poſt moram grauati: quia poſt diem fideicommiſſi cedentem: & ita poſt mortem rogati. Nam qui viuo hærede grauato,poſt mortem ſuam, editi ſunt, non veniunt dubio procul, in reſtitutionem. *d.l.Paul.§.1.& l.Herennius. D.de vſur.* Et ita hic ſalebroſus articulus finiendus eſt, in quo ſudaui & alſi. Vide Corraſium.

Ad tit. de vſuris.

L. Mora. D. de vſur. duobus in locis nouè declarata: aduerſùſque omnes probatum, moram vna interpellatione non fieri.
L. Mora, nouè declaratur.
Explanata. l. omnis diffinitio.
Interpell. ſola, an mora contrahatur.
Enodatus. §. vſuras.
Exploſus communis ſenſus ad l. Mora.
Salyc. interpretatio reiecta.
Noua opinio.
Denunciandum ſæpe in præiudicialibus.
Alciat. perperam emendat literam. §. Seia.
Iterata interpellatio purgationem non impedit.
Declaratus. §. de illo.
Nq. conſideratio.

Tractant frequentiſſimè Doctores de Moræ diffinitione, quibus tandem ſatis viſum eſt, eam ita deſcribere, [vt ſit debiti ſoluendi, vel crediti recipiendi à iure improbata, & puniti dilatio.] Finire tamen non audent, propterea quòd Pomp. lib. 12. Epiſt. apud Marcell. ſcripſerit, difficilem eſſe huius rei diffinitionem. l. Mora. D. de vſur. Quem tamen locũ nos aliter atque cæteri faciant, ſemper ſumus interpretati, vt non de vera diffinitione, qua quid ſit res, explicatur, ſed de breui quadam oratione, & ſententia, qua plurium rerum breuiter, ſummatim, & abſolutè fit traditio, quaſique ad regulam exacta rerum doctrina, quam Græci Aphoriſmum, Latini regulam dicunt, accipi debeat: quod ſatis & priora, & poſteriora Marcel. verba ſignificant. [Mora, inquit, fieri intelligitur, non ex re, ſed ex perſona, id eſt, ſi interpellatus, oportuno loco non ſoluerit, quod apud iudicem examinabitur. Nam (vt Pompo. lib. 12. Epiſt. ſcripſit) difficilis eſt huius rei diffinitio. Diuus quoque Pius Tull. Balbo reſcripſit an mora facta intelligatur, neque conſtitutione vlla, neque iuris authorum quęſtione, decidi poſſe, cùm ſit magis facti, quàm iuris quæſtio.] Hactenus ille, qui ſatis demõſtrat, verba illa, [Difficilis eſt huius rei diffinitio,] non ad moræ finitionem, ſed ad factum, quãdo videlicet mora facta dicatur, referri. Sic & alibi Vlpianus, [Omnis diffinitio in iure ciuili periculoſa eſt: parum eſt enim, vt non ſubuerti poſſit.] *l. omnis diffinitio. D. de regul. iur.* Nam omnes propè qui eum text. expoſuerunt, diffinitionem illic eſſe plurium rerum, breuiter, & ſub regula factam traditionem voluerunt: quod & verum eſt, quanquam Guliel. Bud. autor alioqui grauiſſimus litem ſub iudice relinquat. Fit autem mora ex perſona, ſi interpellatus opportuno loco, & tempore non ſolpit. *d. l. mora. & l. ſi ex legat. D. de verb. oblig.* ſemel autem interpellationem etiam extra iudicium interueniſſe ſufficit. *l. qui vxori. & l. denuntiaſſe. D. ad legem Iul. de adult.* ideo dici ſolet vnicam interpellationem, vt mora fiat, ſufficere: in quam rem exiſtimant interpretes, expreſſum eſſe Iul. Paul. reſponſum. [Tamen, inquit Iul. Paul. non pro mora hoc habendum eſt, quam ſemel interueniſſe ſufficit, vt perpetuò debeatur.] *l. Titia Seio. §. vſuras. ff. de leg. ij.* Sed ea verba nihil probare abineunte ætate animaduertimus: ſiquidem ad moram, non etiã ad interpellationem referantur. Nec præterea vera mihi videtur hæc communis ſententia, cùm apud illum ipſum Marcel. in *d. l. mora*, ſcriptum offenderim, non protinus moram factam intelligi, ſi debitori denuntiatum ſit, & omiſſa fuerit debiti repetendi inſtantia. Vmbræ autem ſunt, & ſomnia quæ cõminiſcuntur, & ſubaudiunt Accurſ. Bart. & alij de danda dilatione, vt ita Marcel. velit debitorem primò interpellatum in iudicio comparuiſſe, ſéque necdum ſatisfacere poſſe dixiſſe, cui creditor ideò dilationem dedit: itaque licet in mora debitor fuerit per ſolam interpellationem conſtitutus, quia tamen eidem creditor dilationem dedit, mora omnis cenſeri debet purgata. Hic enim ſenſus neque conſtat, neque literæ Marcelli concinnè adaptari poteſt. Nam præterquàm quòd inſolenter diuinat, cum de dilatione ne minimum quidem verbum in textu, huic ſenſui litera repugnat, idcirco Salyc. aliter Marcelli conſtitutionem exponens intelligit, vt repetitio, de qua illic, & inſtantia locum habeat, vbi prima interpellatio non tenuiſſet, vti facta in congruo loco, & tempore. Nam vbi rectè & legitimè facta eſt, ſufficit vna (inquit ille) pura & ſimplex interpellatio. Qui intellectus etiam diuinat, neque literæ conuenit. Mihi proinde ſemper viſum eſt ex eo textu, ſolam interpelllationem extra iudicium factam non ſufficere, vt quis in mora conſtituatur, niſi ex eo caſu quo aduerſarius interpellatus, ſui copiam amplius non facit. vt etenim ei denuntiatum legitimè intelligatur, debet inſtare creditor petendo ſemel, atque iterum, hoc eſt, ſæpius: *l. veluti. D. de edendo.* Cùm enim ſemel tantum denuntiauit creditor, & deinde cùm poſſit iterum petere, ceſſat, coniectat lex, eum non perſeuerare in ea voluntate, vt in mora debitorem velit conſtitui. Quare non aliter ſola interpellatione debitor in mora conſtituetur, quàm ſi is admonitus, ſui ampliùs poteſtatem non faciat, ita vt non ſit in creditoris poteſtate ampliùs debitum petere: qui ſenſus clarus & nitidus eſt, tametſi nouus ad *d. l. Mora.* Vnde frequenter apud Iuriſconſultos legimus non aliter interpellati moram argui, quàm cùm ſæpiùs ei denuntiatum eſt, *l. ſi conuenerit. D. de pign. act. l. Æmilius Largianus. D. de mino. l. ſi mandato. Titij. §. ille aut ille. D. mand. l. qui Romæ. §. cohæredes. D. de verborum oblig.* Quod & rationẽ manifeſtam habet: profluunt quippe ex mora innumeri, graues, & præiudiciabiles effectus, quibus omnibus affici ſola denuntiatione interpellatum parum æquum eſſet: quocirca lex voluit vbi de graui tractatur negotio, at præiudicio, non ſemel, ſed inſtanter, & ſæpiùs conteſtationem faciundam eſſe, *l. 1. §. inſpiciendo. D. de vent. inſp. l. 1. D. de lib. dimiſſ. c. 1. de ſuppl. neg. prala.* Sic & alibi Scæuola noluit oblationẽ à debitore creditori factam, aliter in mora creditorem conſtituere, vt impediretur curſus vſurarum, quàm ſi, cùm ſui poteſtatem faceret creditor, non ceſſaret pecuniam debitor offerre, *l. qui Romæ. Seia. alleg.* qui tex. ita legi debet, vt nouiſſimè Haloãdri codex indicat: tametſi Alciatus libro diſpunct. 1. c. 13. & ſi antè ceſſaſſet, legendum doceat. Verumenimuerò ex prædictis non tam rigidè doceo omnibus caſibus non vnã interpellationem ſufficere, vt mora fiat, fieri ſiquidem poteſt aliquando, vt vnam ſufficere iudici æquum videatur, ſed id habita ratione loci, tẽporis, & perſonarum, iudex examinabit, ad quem ſpectat ſcire, & prudenter iudicare, quando mora facta intelligatur, *d. l. Mora.* Porrò cùm aduerſus doctores oſtenſum ſit, vnam interpellationem non ſufficere, vt mora ex perſona fiat, vt dicamus conſequens eſt, falſam eſſe communem aliam eorundem ſententiam, qua pluribus in locis prædicant moræ purgationẽ impediri, vbi interpellatio geminata eſt. Id ex Afric. conſtitutione probãtes. *l. Traiectitia. §. de illo. D. de oblig. & actionibus.* in quam etiam opinionem conceſſit conſulendo Roma. cõſi. cccliij. col. 2. ſubiiciens rectè intuenti hoc expreſſim Vlpianũ docuiſſe in *l. ſi inſulam. D. de verb. oblig.* cùm tradit moram duplicatam per lapſum videlicet diei, & conteſtationẽ litis, purgationis excludere facultatem. Cæterùm ſi hoc verum eſſet nunquam purgationi moræ locus fieret, quando, vt probauimus, non vna ſufficiat interpellatio, ſed geminata, imò pluries facta ſit neceſſaria, vt debitor moroſus fiat. Nec quicquam nos mouerit *§. de illo.* in quo non de duplici interpellatione agitur, quicquid Ang. Roma. & ſequaces fabulentur, *in d. l. ſi inſulam. & l. & ſi poſt tres. D. ſi quis caut.* & tametſi duplex interueniſſet, non fuit hoc in cauſa quare impediretur moræ purgatio. Denique non loquitur illic African. de duplici interpellatione vniformi, ſed difformi: altera quippe per diei lapſum, altera per hominis denuntiationem fiebat, quod etiam eſt Vlpiani thema in *d. l. ſi inſulam.* Qua in re ego aliâs non omnino me à communi ſeparans dicebam, duplicem interpellationem difformem ſeu diuerſæ ſpeciei, moræ purgationem impediret quòd ſi eiuſdem ſpeciei ſit, quia vtraque hominis, extraiudicialis, ſecus arg. *l. ſancimus. C. de fideiu. & §. item mixta. de actio. in Inſtit.* Vide Corraſium in Miſcell. Obſeruat.

Ad titul. de probationibus ad l. cùm de ætate.

Malè Accurſius, & qui eum ſequuti ſunt, profeſſionem depoſitionem teſtium interpretantur ignorantia Latinitatis lapſi: & hîc & in *l. etiã. & l. vlt. hoc tit.* Profiteri enim eſt, publicè & apud acta aliquid vltrò denuntiare, quod vulgò Inſinuare vocant. Fiebat autem profeſſio addito die & cõſule, propterea profeſſione ætas facilè probari poterat, vt in *l. 1. C. ſi minor ſe maiorẽ dixerit*, quod mirũ eſt, Accurſio hoc in loco excidiſſe. Eadẽ Latinitatis ignorãtia lapſus eſt in l. ſequẽti, vbi hæc verba [morem ei geri] pro, Morem iudiciorum ſeruari interpretatur, quo modo etiam interpretatus eſt in *l. Quod ſi poſſeſſor.*

de

de rei vendicatione. palmarium ſibi eſſe ratus hoc verbũ enarrauiſſe, quod Placentinus ſe non intellexiſſe faſſus eſt.

Ad l. produci. D. de teſtibus.

Hunc locum huius legis [Produci teſtis non poteſt,] qui ante in eum reum teſtimonium dixit, quatuor modis interpretari conatus eſt Accurſius, & nullo modo conuenit huic loco illius interpretatio: primus ſenſus Accurſij eſt, eum teſtem qui iam in reum teſtimonium dixerit, nõ poſſe à reo contra accuſatorem produci, quia eo præſumatur corruptus & redemptus. Atqui tunc eo magis hunc produci debere, ea propter dicendum eſt, quo non tantùm poſterior hæc, ſed & prior illa eiuſdem teſtatio hoc eleuetur, & repugnantia ſibi loquutus deprehendatur. argumẽto *l. qui falsò. & l. 2. D. de teſtibus*. Secundò produci non poſſe teſtem interpretatur, qui ante in illum accuſatum teſtimonium dixiſſet: hoc eſt, inquit malum, quòd qui ſemel malus fuerit, perpetuò idem futurus præſumatur. Verùm huic repugnat apertè huius dictionis rei ſignificatio, & eum ſenſum illi loco minimè cõuenire apertè indicat. Tertiò cõminiſcitur Accurſiu. poſt reſignata teſtimonia nõ poſſe iterum teſtem produci. *Authent. at qui ſemel. C. de probationibus*. At tũ id non ea ratione fit, quia iam is teſtificatus in reum fuerit, ſed quia parti dicere licuerat, quid teſtatione ſua ſit cõplexus, cuius rei mentionem illic fieri oportuiſſet.

Quarta interpretatio Accurſij non minùs eſt improbanda, quàm ſuperiores. eſt autem eiuſmodi non poſſe eundẽ teſtem bis coram eodem iudice produci, aut etiam ante teſtimoniorũ reſignationem. dicit autem id Accurſius argumento *l. vlt. C. de teſtibus*. Verùm non id in ea diſquiritur, an iterum poſſit produci, ſed an depoſitioni coram arbitro factæ, cùm poſtea ad iudicem vẽtum eſt, litigator ſtare cogatur, an verò de integro ſit ea omnino repetenda. Itaque nullum inde argumentum duci poteſt, quo probetur productum ſemel teſtem non poſſe coram eodem iudice ante reſignata teſtimonia rurſus produci, ſi ita expedire viſum fuerit, cùm maximè non adimatur licentia parti in quam producuntur, ex ipſis depoſitionibus eos coarguere, *l. ſi quis teſtibus. C. de teſtibus*. Nonnulli recentiores non minùs abſurde interpretantur. ſentiunt enim voluiſſe Iuriſcõſultum non poſſe eum teſtem produci, qui ante aduerſus eũdem litigatorem alicuius criminis reum poſtulatum teſtimonium tulerit, quia qui in reum accuſatum ſemel teſtimonium dixit, eo inimicus eius eſſe præſumatur. Itaque idoneus teſtis non ſit. Videnda Budæi emendatio, & eius interpretatio ad hunc locum.

Ad l. in contraria. de vſuris.

Malè Accurſius putauit hic impropriè poni abſoluere, eo loco huius legis: Si mutuatus ſum pecuniã, vt creditorem tuũ abſoluam. Non enim improprie hic ponitur Abſoluere, vt perperam credidit Accurſius. In eadem enim ſignificatione hoc verbo vſi ſunt claſſici authores linguæ Latinæ, inter quos non inferiorem locum tenet Terentius qui in Adelphis Actu 2. Scena 4. ſic ait: [Ego ad forum ibo, vt hunc abſoluam] id eſt, reddito pretio dimittam. Nam veluti ligati ſunt, quibus debetur aliquid, inquit Donatus. Idem Terentius paulò pòſt,

Obſecro hercle hominem iſtum impuriſſimum
Quamprimùm abſoluitote, ne ſi magis iratus fiet,
Aliqua ad pàtrem hoc permanet.

Ad l. nihil. de nautico fœnore.

Peſſimè Accurſius non ſat intellecta illa lege, dictionẽ centeſimæ in Pauli reſponſo alieno loco tranſpoſuit aduerſus veterum Codicũ fidem: quod vt intelligatur, lex eſt proponenda: [Quod in ſingulos (inquit Paulus) dies in ſtipulatum deductum eſt, ad finem centeſimæ, non vltra duplum debetur.] Nã Vlpianus in *l. ſi non ſortem. de condictione indebiti*. eandem ſententiam refert. [Supra duplum, inquit, vſuræ & vſurarum, vſuræ nec in ſtipulatum deduci, nec exigi poſſunt, quemadmodum futurarum vſurarum vſuræ.] Hic igitur textus inuerſus eſt ab Accurſio & aliis qui centeſimam vſuram ſortem æquare credebant.

Ad tit. de teſtibus. ad l. inuiti.

Peſſimè Accurſius aliquid ſubaudit in illa lege: quod vt intelligatur lex ipſa eſt proponenda: [Inuiti, inquit Vlpianus, teſtimonium non dicunt publicum.] Item [is qui exercitui præbenda conduxerit.] Accurſius male Præbendam legit, & ſubaudit annonam. Nam ſolebant antiqui neutro genere ea dictione loquendíque modo, vti Plautus in Perſa, [Præbenda ædiles locauère.] & eadem phraſi vſus eſt Gellius lib. 15. cap. 4. qui de Ventidio tradit, cùm adoleuiſſet ſibi victum ægrè quæſiſſe, eúmque ſordidè inueniſſe comparandis mulis & vehiculis magiſtratibus, qui ſortiti prouincias forent, præbenda publicè conduxiſſe. Sic videmus optimos Latinæ linguæ authores ea loquendi formula vſos fuiſſe: ideóque malè ab Accurſio mutatum fuiſſe id loquendi genus.

Circa finem huius legis Accurſius locum implicitum ſuâ interpretatione implicatiorem reddit.

Ad eundem tit.

A quibuſdam interpretibus vulgò malè receptum eſt; fratrem à teſtimonio non repelli, hácque ratione nituntur, quòd ab Vlpiano *l. 1. ff. de teſtibus*, dicatur teſtes idoneos eſſe omnes, quibus lege nõ interdicitur teſtimonium, & nulla lege prohiberi videatur, fratrem à teſtimonio repelli. quæ ſententia omnino falſa eſt. nam *l. teſtes. D. de teſtibus. & l. etiam. C. eodem*. Improbatur omne domeſticum teſtimonium: & domeſticus teſtis non is tantùm dicitur, qui in eadem domo habitat, ſed & qui eiuſdem familiæ, gentis & agnationis eſt. *l. reſpiciendum. § furta. D. de pœnis. l. item eorum. D. Quod cuiuſque vniuerſitatis nomine*.

L. 22. D. de teſtibus, peſſimè & ineptiſſimè explicant interpretes. nam quid teſtari ſit, quique dicantur ſignatores; minimè omnium intellexerunt. hæc ſunt verba legis, [Curent magiſtratus cuiuſque loci teſtari volentibus, & ſe ipſos, & alios teſtes vel ſignatores præbere, quo faciliùs negotia explicentur, & probatio rei ſalua ſit.] Notandum hîc Teſtari non modò pro teſtamentum condere accipi, ſed de quocunque negotio tabulas quæ ad probationem valeant conficere. Huiuſmodi autem teſtationes olim non à perſonis aliquibus publicis, ſed à priuatis hominibus ſignabuntur.

Reijciẽda eſt omnino Budęi lectio & interpretatio, *l. 23. D. de teſtibus*, vtpote cui refragentur omnes vetuſti Codices: & ratio iuris id non permittat. ſic enim legit: Produci teſtis non poteſt in reum, qui antè in eum teſtimonium dixit. non enim ideo quis à teſtimonio aduerſus alium dicẽdo repellitur, quòd in eundem antè dixerit teſtimonium. Itaque ne quid immutetur, reum hic oportet interpretári poſtulatum alicuius criminis, vnde reatus dicitur *l. ſi quis diutino. D. de pœnis. l. vltima, ad l. Iuliam maieſtatis*. Qui igitur in reum, hoc eſt, accuſatum ſemel teſtimonium dixit, quia eiuſdem inimicus eſſe præſumitur, idoneus teſtis non eſt.

Ad l. 3. § lege, eod. tit.

Malè quidam putant infamiam numero eſſe, qui in vinculis cuſtodiáve publica ſunt: quanuis enim lege Iulia de vi, his qui in vinculis ſunt, cuſtodiáve publica in reum teſtimonium dicere non liceat, vt ex hoc §. manifeſtum eſt, non tamen ante damnationem ſunt infamium numero: nec enim carcer aut vincula ſola irrogant infamiam. *l. 1. C. ex quibus cauſis infamia irrogatur*. ſicut nec ante damnationem bona eorum publicari verum eſt. *l. 2. de bonis damnatorum*, & ſimiliter vt abſolutis non auferantur bona, nec eorum famæ & exiſtimationi vincula quidquam, in quibus fuerunt, nocere arbitror. Non igitur, vt perperam Accurſius exiſtimauit, propter notam vitæ repelluntur à teſtimonio, quia ante damnationem nullo modo notantur. Sed hoc in liberis hominibus tantùm procedit, vt doctiſſimè præceptor meus animaduertit lib. 15. Obſer. capite ſeptimo. Nam ſeruorum qui ob delictum pœnæ cauſa vincti fuiſſent, libertati vincula nocebant ex lege Ælia Sentia, vt nec Latini, nec ciues Romani iure antiquo manu-

miſſione fierēt, ſed deditiorum numero, qui vilis propemodum, abiectus & infamis numerus erat, maximè ſi ſoluerentur tantùm, eis vincula non inciderentur. Plura vide quæ ad hanc rem faciunt apud doctiſſimum pręceptorem meum in ſuis obſeruationibus lib.15.cap.7.

Ad l.ſi arbiter.de teſtibus.

In contextu huius legis eo loco. Poteſt enim memoria non teneri intra annum, putà factũ, cùm interim nemo ſit eorum qui meminerit quibus Conſulibus id viderit, hęc particula nõ expungi debet, & affirmatiuè legendum. Nec verba duo ſubaudiri neceſſe erit, vt Accurſius ineptulè cẽſuit. Nec dubitandum eſt, hanc particulam [non] expungendã eſſe: Pandectarũ enim libris à Iuſtiniano ad Accurſium per multa ignorantiæ ſecula per alios atque alios exemplarium traduces deinceps propagatis (& quod ſuper omia eſt) manibus Latinè neſcientium, nihil magnopere mirandum multas mendorũ labes inoleuiſſe. Simile erratum in *l.penult.* ꝟ. *titulo proximo*, his verbis, [Si res geſta ſine literarum quoque conſignatione veritate factum ſuum præbeat] vbi pro Præbeat, Probet legendum eſſe: mirum eſt Accurſium non vidiſſe.

Ad l.teſtium.§.1.de teſtibus.

Hoc in loco Accurſius ignorantia Latinitatis fœdè hallucinatus eſt. Sic enim ipſe legit, An ad ea quæ interrogaueris extempore, veriſimilia reſpõderint, cùm certo certius ſit poſt verbum Interrogaueris ſubdiſtinguendum eſſe, & inde inferendum vno ſpiritu, Extempore veriſimilia reſponderint. Accurſius enim de tempore ſuper quo interrogãtur teſtes intellexit, cùm ſit ſenſus prorſus alius. Extempore enim à Iuriſconſulto aduerbialiter poſitũ eſt pro in præſentia & illicò, & impræmeditatè, quod à Græcis per imitationem. Latini acceperunt, qui ἐκ χαροῦ dicunt, & ἐπὶ χαροῦ, Æſtimare igitur debet Iudex, an verum & eundem ſermonem teſtes & domi præmeditatum attulerint, an ad ea quę nec opinatò interrogati ſunt ex tempore, id eſt, derepentè veriſimilia reſponderint, quod indicium eſt puri ac ſinceri teſtimonij.

Ad l.cùm de ætate.de probationibus.

Malè Accurſius eo loco huius legis [Et durum & iniquum eſt, cùm de ſtatu ætatis alicuius quæritur, & diuerſæ profeſſiones proferũtur, ei potiſſimùm ſtare quæ noceat] profeſſionem depoſitionem teſtium interpretantur, ignorantia Latinitatis lapſus, & hìc & in *l.etiam.& l.vlt.* ꝟ. *hoc tit.* Profiteri autẽ eſt publicè & apud acta aliquid vltrò denuntiare, quod vulgò Inſinuare vocant. Vlpianus in *l.2.de Cenſibus* vitia priorũ cẽſuum editis nouis profeſſionibus euaneſcunt.

Ad tit.de teſtibus.

In l.teſtium.hoc tit. circa principium: [An ad ea quę interrogaueris extempore veriſimilia reſponderit, hoc verbũ extempore, quod ſignificat confeſtim & in præſentia Accurſius non intellexit.

NOTAE AD GLOSSAS IN LIB. VIGESIMVMTERtium Pandectarum Iuris ciuilis.

Ad tit.de ſponſalibus.

MAlè Accurſius in *l.quæſitum, de ſponſalibus.* nuptias collatas interpretatur celebratas. interpretari enim debuit collatas, in tempus præmaturum reiectas, vt diſtinguamus ſi re ipſa celebratæ ſint valere in vim ſponſalium, ſi nõ in præſens celebratæ, ſed reiectæ in tempus præmaturum, tunc nec in vim quidem ſponſalium valeant, ſed prorſus ſint nullius effectus: quod ſi ſic intelligatur, nulla erit differẽtia inter ius ciuile & Pontificium. Nam cùm impuberes duo verbis præſentibus nuptias contraxiſſent, quæſitum eſt an nihil omnino actum eſſet. & crediderunt Doctores iure ciuili nihil actum eſſe, iure verò Pontificum aliud eſſe, *capit.1.de deſponſ.impuber.lib.6.* quod malè colligunt Doctores.

Ad tit.de ritu nuptiarum.

Accurſius nec quiſquam alius Doctorum *l.libertinus. de ritu nuptiarum.* interpretatus eſt, fortè quòd eam non intellexerint, nec ſcirent quænam eſſet cauſa dubitãdi huius legis. Meritò certè poterat dubitari, an libertinus poſſet matrimonio iungi cum matre aut ſorore, tanquam illa cognatio quæ ante manumiſſionem fuit, non attẽderetur, ſed nouus homo etiam hoc reſpectu cenſeretur. & meritò negat id Iuriſconſultus, quia cenſetur tantùm nouus homo, quantum ad ea pertinet, quæ iure ciuili inducta ſunt, *l.eos.de capite minutis*, non autem reſpectu matrimonij, quod à moribus gentium, iuréque naturæ plurimum pendet. & notandum in fine huius legis, *quod dicitur moribus*, introducũ eſſe, moribus ad naturalem rationẽ iúſque gentium hoc loco referri licèt non ignorem plerumque ad ius ciuile referri, quod poſt legem xij. Tabularum prudentium conſuetudine introductum eſt, vnde pupillaris ſubſtitutio moribus inducta dicitur, *l.2.§.his legibus. de origine iuris.l.11.de vulgari ſubſtitutione.l.more. D.de adquirenda hæreditate.* quæ omnia de ſupradicta conſuetudine accipienda ſunt, non vt Accurſius malè quandoque credidit de moribus Lacedæmoniorum. non enim Spartanorum conſuetudines ad ius noſtrum pertinent.

Ad l.68.eod.tit.

Quoddam reſponſum huius legis nõ eſt aſſequutus Accurſius. Ita enim illud interpretatur, vt ſi tutor vel curator pupillæ ſuæ maritum adoptauerit, nõ infirmetur matrimonium, ſed adoptio differatur vſque dum redditæ fuerint rationes: vtitúrque Accurſius argumento legis vltimæ, C.de nuptiis, vbi Iuſtinianus vult legitimum manere eius matrimonium, qui iunctus libertinę poſtea Senator factus eſt. Et dicit bonus Accurſius nihil iis eſſe falſius, qui tradunt per ſubſequentem adoptionem diſſoluendum eſſe coniugium. At ego nihil Accurſio puto eſſe mendacius, & quod magis repugnet Triphonini reſponſo, quàm quod hìc dicit, in quo reſponſo cùm quæreret an perimerentur nuptiæ, addit vt in genero adoptiuo dictum eſt. contra Caius rectè ait, per adoptionem quęſitam fraternitatem, eò vſque impedire nuptias, quouſque manet adoptio: & in eo quod vrget Accurſius de lege illa vltima, duobus modis repelli poteſt: aut quod in alia ſpecie loquitur, cùm ſoli libertinę maritus aut pater ſit ſenator, cuius non tanta eſt ratio prohibitionis, aut quòd hoc nouum à Iuſtiniano conſtitutum eſt cum Vlpiano & antiquis Iuriſconſultis aliter fuiſſet viſum.

Ad eundem tit.

Non intellexit Accurſius in lege ſecunda, hoc titulo, qualis eſſet diuini Iuris communicatio quam Modeſtinus viro & vxori hic attribuit: id enim non potuit Accurſius diuinare: quod illi ſæpe vſuuenit, cum quid ex antiquitate petendum eſt, cuius ipſe quia nullam cognitionem haberet, omnia ex ſui temporis inſtitutis, & moribus interpretatur: vt hic virum & vxorem ait, diuini iuris debere eſſe participes, hoc eſt, inquit ille, eiuſdem religionis, vt Iudæa Iudæo nubat, Chriſtiana Chriſtiano, quaſi verò Modeſtinus & Iuriſconſulti veteres hac de re cogitarint vnquam, vt autem intelligamus quid hoc loco ſibi velit Modeſtinus notandum Romanis fuiſſe ſua ſacra priuata, quæ iis ſolennibus & cæremoniis colebant, quæ à Gentilibus ipſorum eſſent traditæ: alia erant ſacra domeſtica, & familiaria, quæ ſibi quiſque conſtituebat, & omnium iſtorum ſacrorum, ſepulchrorúmque particeps e-

rat

rat vxor quandiu matrimonium conſtat: tandiu enim, & in gente & in familia viri numeratur.

Ad l. tali ſtipulatione. § ſocer. de iure dotium.

Malè Accurſius eo loco huius legis. Hanc pecuniam generum petere debere, & exactam acceptam legatis referri: Referri, aſſimilari interpretatur hoc ſenſu, quia vt de cæteris legatis, inquit, ille trahitur Falcidia ita, & de iſta, ego Accurſium exiſtimo longè ab huius verbi intellectu abfuiſſe referréque legendum eſſe, non referri: & hoc pendere ab antiquo Romanorum more, quo vnuſquiſque domeſticam rationem ſibi totius vitæ ſuæ per dies ſingulos ſcriberet, in qua appareret, quid quiſque de reditibus ſuis, quid de arte fœnore lucróve ſe poſuiſſet, quóue die, & quid item ſumptus feciſſet. Vt autem ad rem veniamus, qui filiæ nomine ſocer centum legauit, ſi ea acceperit, accepta referre debet legatis, id eſt, in legatorum cauſam imputare, tametſi doti acceſſerint.

Ad tit. de iure dotium l. cum poſt. 76. §. gener.

Malè diſſoluunt interpretes Antinomiam, quam putant eſſe inter hunc §. & *l. 1. C. de dotis promiſſione libro 5.* Nam vulgus interpretum exiſtimat reſcriptum Alexandri de pacto, reſponſum Papiniani de ſtipulatione accipiendum, quod falſum eſſe vel ex eo apparet, quia promiſſionis verbum inſtrumento ad ſcriptum ad ſtipulationem, non ad pactum refertur. *§. ſi ſcriptum. inſtitutionibus de inutilibus ſtipulationibus.* atque ita accipiendum eſſe in eo reſcripto ſatis arguit ipſa inſcriptio de dotis promiſſione & nuda pollicitatione. Quod autem de ſpecialium concurſu comminiſcuntur, adeo ineptum nugatoriúque eſt, vt propemodum id recitare me pudeat. Diſſolutionem huius Antinomiæ, vide apud Duarenum diſputationum Anniuerſariarum *lib. 1. cap. 56.* quam huc adſcribere nolui breuitatis cauſa.

Ad l. tali ſtipulatione. §. ſocer. eadem de iure dotium.

Illo loco huius §. Hanc pecuniam generum petere debere, & exactam acceptam legatis referri, malè Accurſius referri aſſimilari interpretatur. quia, inquit ille, vt de cæteris legatis detrahitur Falcidia. ita & de iſta. Ego Accurſium exiſtimo longè ab huius verbi intellectu abfuiſſe, referréque actiuè legendum eſſe non referri: & hoc pendet ex more qui fuit vſitatus antiquis Romanis, vt vnuſquiſque domeſticam rationem ſibi totius vitæ ſuæ per dies ſingulos ſcriberet in quo appareret quid quiſque de reditibus ſuis, quid de acto, fœnore lucróve ſe poſuiſſet.

NOTAE AD GLOSSAS IN LIBRUM VICESIMUMQUARTUM PANDECTARUM IURIS CIUILIS.

Ad tit. de donationibus inter virum & vxorem. l. penult.

ILlum locum huius legis in quo aquæ & ignis mentio fit, Accurſius malè intellexit de face nuptiali. Tæda enim nuptialis erat, quæ nouæ nuptæ præferebatur, & ſeruus qui eam præferebat δᾳδοῦχος Græcè dicebatur, & huius rei fit mentio apud Apuleium in Aſino aureo his verbis, Tædáſq; nuptiales quibus præluxerant ibidem extinctas relinquunt.

Ad tit. de donationibus inter virum & vxorem.

Donationem coniugalem, nulla etiam ſequuta traditione, morte ſilentióque donatoris confirmari, perſpicuè aduerſus omnes probatum.
Donatio coniugalis cur prohibita.
Donatio beneuolentiæ ſignum viliſſimum.
Oratio de confirmandis donationibus.
Traditio neceſſaria, ad confirmationem donationis coniugalis.
Noua opinio.
Explicata nouè l. Papinianus.

Moribus apud nos receptum, Vlp. refert, ne inter virum & vxorem donationes valerent: vt ne mutuo amore & tam honeſto, ſe inuicem ſpoliarent, donationibus non temperantes, ſed profuſa erga ſe facilitate abutentes. *l. 1. ff. de don. int. vir. & vxo.* Et paulò poſt in *l. 3. idem iuriſconſ.* hanc rationē Antonij Auguſti imperatoris oratione electam ſcribit, apud quem ita legitur, maiores noſtri, inquit, inter virum & vxorem donationes prohibuerunt: amorem honeſtum, ſolis animis æſtimantes, famæ etiam coniunctorum conſulentes, ne concordia precio conciliari videretur, néve melior, in paupertatem incideret, & deterior ditior fieret. Viliſſimum certæ beneuolentiæ ſignum, inquit Plutarch. in Problemat. donatio eſt: dant enim & alieni, & qui non amant. Idcirco hoc dandi lenocinium veteres ex matrimonio ſuſtulerunt, vt non mercenarium, ſed gratuitum, & ſpontaneum ſit, hoc totum amare, & redamari. Nam & abſurdū viſum eſt, aliquid inter virum & vxorem fuiſſe, quod eſſet commune. Extat tamen oratio Antonini Imp. de confirmandis donationibus. *l. cum hic ſtatus in prin. ff. de donat. inter vir. & vxor.* qua patrias donationes & coniugales ratas fieri, per mortem ſilentiúmque donatoris, ſi tamen vſque ad quantitatem præſcriptam à *l. ſancimus. C. de donat.* factæ fuiſſent, vel eam excedentes, in actis fuiſſent inſinuatæ. *l. donationes. C. de don. int. vir. & vxor.* Idque contra legem Solonis, vt eſt in Problem. Plutarch. quis vt eas donationes, quas coactus qui feciſſet, ratas eſſe, poſt mortem etiam donatoris noluit. Ita nec quas in vxorem contuliſſet, ab ea, vt veriſimile eſt, perſuaſus, neceſſitatem enim, quaſi vim afferentem, iure optimo excepit, voluptatem vero, quaſi decipientem. Sic indicans virorum, ac vxorum donationes, ſuſpicione non carere. Illud tamen iuris interpretes cenſuerunt, liberalitates huiuſmodi coniugales, non aliter ex oratione illa Antonini confirmari, quam ſi ad rei donatæ traditionē proceſſum eſſet. *l. Papinianus. D. de don. int. vir. & vxor.* Fictam tamen ſufficere voluerunt, veluti, cùm rem donatam ſe recepiſſe donatarius confitebatur. *l. quod de ſuo. C. de not. cau. non numer.* fingit quippe lex, & non iniuria interpretatur, donatarium rem habere, quam apud ſe eſſe, ſponte fatetur. & agnoſcit. *l. 3. § ſecundū. D. de do. int. vir. & vx.* Ego verò, cum nullibi legerim in iure rei donatæ traditionem, ad donationis (quæ à viro in vxorem, aut è diuerſo ab vxore in virum, profecta eſt) confirmationem neceſſariam, ſed potius contrariam, quæ ex doctoribus retulimus, tota commenticia eſſe puto. Clamitant etenim vbique iura, donationes inter virum & vxorem valere, ſi vſque ad mortem durauerit voluntas. *d. l. cum hic ſtatus. § 1. & § ſi ſponſus. & d. l. donationes.* quæ iura, totam vim faciunt in ſilentio, & perſeuerantia voluntatis, nec quoquomodo traditionem conſiderant. veriſimile autem nemini alicuius iudicij fiet, tantam ſolennitatem ad coniugalis donationes effectum, & confirmationem, ſi lex exiſtimaſſet neceſſarim, vbique præteritam, idque omnium apertiſſimè *d. l. quod de ſuo.* probat, quam doctorum interpretatio acuta ſanè, magis quam vera, tollere nequit. Confundit præterea inexpugnabiliter interpretes. *d. l. cum hic ſtatus, in ſi. prin.* dum illic tradit Vlpianus donationes inter virum & vxorem, confirmari morte, ſilentióque donatoris, [quaſi ſit teſtamento confirmatum, quod donatum eſt.] Atqui nemo neſcit, ad confirmationem legatorum, in teſtamento relictorum, & totius teſtamenti, ſolum teſtatoris obitum deſiderari. *c. cum Martha. § cæterum. extra de celeb. miſſa.* Nec quicquam me mouerit. *l. Papinianus. D. de don. int. vir. & vx.* in qua ex Papiniani ſententia, aliud longè docet Vlpia. quàm doctores putent, morte ſcilicet donatoris, qui in eadem conſtans fuit voluntate, donationes rerum confirmari, non etiam ſtipulatione ſolenni factas promiſſiones, veluti, ſi ſtipulanti vxori ſuæ, nonnihil maritus ſpopondiſſet. hic enim donatio non eſt, ſed promiſſio. Confirmat autem Diuus Seuerus donationes, quæ de præſenti fiunt, licet non tradatur res do-

nata,non etiam promiſſiones , quæ in futurum concipiuntur. *l.5.§ ſtipulatio.ff.de verb.obl.* ea vt opinor ratione , quod facilius obligemur,quàm alicui donemus,*l.ſed ſi ergo. in fin. D. ad Velleia.* idque factum video ſi in promiſſione vertatur donatio,quia,annuum dari promiſſum ſit , ex oratione , donationem conualeſcere.*l.ſi ſtipulata.& l.ſi id quod.§. illud. D.de don. inter vir.& vxo.* Hic appello doctos , & emunctæ naris viros, quos adſtipulaturos mihi nihil dubito.De ſciolis non ſum admodum ſollicitus, qui quàm ſint craſſis auribus , nullóque iudicio, iamdudùm expertus ſum. Quid enim commercij,quod dici ſolet,aſino cum lyra?

Hæc, amice lector, ex doctiſſimis obſeruationibus Ioannis Corraſij deſumpſi.

Ad l.1.ſoluto matrimonio.

Malè Accurſius,dum Vlpianus in *l. 1.ſoluto matrimonio.* dixiſſet donatas eſſe fœminas ad ſobolem procreandam replendámque liberis ciuitatem maximè eſſe neceſſarium ſubiicit, haudquaquam neceſſario id conſequi, cum citra matrimonium poſſit filiis repleri ciuitas , cum de his nullo modo intellexerit Iuriſconſultus,quos lex pro filiis non habet, quóſq; ceu vulgo conceptos non tenetur pater agnoſcere. Nam filij illi tantum veri exiſtimati ab antiquis, qui ex matrimonio cõcepti ſunt.

Ad l. Diuortio. §. ob donationes.D.ſoluto matrimonio.

Malè Accurſium locum irriguum pro aquoſo explicuit,nam palluſtris locus non eſt irriguus.

Ad tit.ſoluto matrimonio. l. 7. §. ob donationes.eius tituli.

Malè vulgò accipitur hic §. ab interpretibus , vulgo enim creditur , ita hunc locum accipiendum eſſe , cum hinc inde quantitas & pecunia debetur , quia fortè fructus conſumpti ſunt, ac etiam res amotæ , quarum petitur æſtimatio. Aiunt enim ita demum compenſationi locum eſſe , ſi quantitas non ſpecies aut corpus aliquod petatur. *l.ſi conuenerit. D. de pignoratitia actione.* Sed quantopere verbis Vlpiani repugnet hæc interpretatio nemo non videt. Nam nec verum illud eſt,quod apud ipſos velut axioma certiſſimum habetur , ſpeciei cum quantitate compenſationem non admitti, quod facile probari poteſt, vel ipſo Iuſtiniano teſte §.in bonę fidei. Inſtitutionibus de actionibus , his verbis : Si quid actorem inuicem præſtare oporteat,eo compenſato, eum cum quo agitur, in reliquum condemnari oportet. Qui profectò locus non videtur, ita poſſe accipi , vt nunquam locum habeat, niſi quantitas vltro citróque petita fuerit , addere potes , ad huius rei probationem eſſe Iuſtiniani conſtitutionem, quæ compenſationem admitti vult in omnibus,tam in rem quàm in perſonam actionibus.*l.vlt..C.de compenſationibus.*

Ad eandem l.§.interdum.

Malè dubitatum eſt apud Accurſianos & reliquos Doctores Scholaſticos , cùm hoc iure fundus dotalis non ſtatim redderetur vxori ,ſed annua bima trima die , quorſum exigatur à muliere cautio. Si enim id verum eſt , vt ipſi contendunt marito , donec collecti fuerint fructus fundum retinere liceat. Sed falſum id eſt, verbiſque conſtitutionis Iuſtiniani , qua ius antiquum emendatur contrarium,*§.exactio. C. de rei vxoriæ actione.* Nam veteri iure eis exceptis , quæ conſtabant pondere,numero , & menſura res dotales ſtatim reddebantur. *l. cum in fundo.§.ſi fundus. de iure dotium.* Quod & Vlpianus apertè exprimit,in libro Regularum tit. de dote. Malè item vulgares Doctores compenſationem hic locum non habere putant. Ad quam ſententiam confirmandam leges ad rem nihil pertinentes ridiculè citant. *l.mater.l.ſi mancipium. C.de rei vindicatione.l.inciuile.C.de furtis.*Ergo non dubito,quin compenſatio in huiuſmodi caſib.recipi debeat.*l.ſumptus. l.in fundo. de rei vindicatione.*

Ad l.diuortio.D.ſoluto matrimonio.

Verba huius legis , ſic vulgo interpretantur Accurſius, Bartolus & Iaſon, & cæteri plerique recentiores , inter quos Zazius , vt confundantur fructus omnes vindemiæ cum quarta parte mercedis & tertiam partem eius pecuniæ confuſæ , atque commiſſæ maritus retineat, veluti ſi ponamus duodecim aureorum eſſe fructus vindemiæ , totidem aureorum eſſe mercedem locationis : quia quarta eius mercedis portio cum fructibus coniuncta , & confuſa quindecim efficit maritus 8. aureos ex ea ſumma capiet. Sed nemo non videt iniuſtam & iniquam eſſe hanc computationem: quia cùm quarta tantum parte anni ſtetiſſe proponatur matrimonium , quarta reditus annui parte contentus eſſe debet maritus.: & quamuis rationibus in ſpeciem propabilibus accuſari ſoleat , hæc iniquitas leues tamen admodum ſunt , ſi quis eas propiùs inſpexerit , & ſunt quaſi pictæ(vt aiunt)in parietibus nebulæ.

Ad l.2. & l. Diuortio.ff.ſoluto matrimonio.

Res mobilis in dotem data cur exactio non confeſtim fiat ſicut immobilis. Et nonnulla de illis verbis, annua, bima, trima die contra Accurſium.

Dotis exactio quando fiat.

Noua ratio contra Doctores.

Alienari res mobilis in dotem data poteſt.

Reſtitutio mobilium quandoque ſtatim facienda.

Dilationem legalem,interdum iudicatus non habet.

Annua,bima,trima die.

Ferendus non eſt Acc.qui in l.2.in prin. & in l. diuortio.§. interdum.ff.ſol.mat. grauiter lapſus,docet immobiles res dotales nedum mobiles,olim debuiſſe diſſolutis nuptiis,non illico,ſed annua.bima,trima die reſtitui. Hoc enim falſum eſſe reuincit Triphonij reſponſum.l.cum in fundo. §. ſi fundus.ff. de iur.do.& Iuſtin.conſtitutio. l. vnica. §. exactio, ibi,]quod cõmune fuerat vtriuſque exactionis.]C.de rei vxo.acti. Quib legibus docemur , quod pertinet ad immobilia idem Pandectarum iure quod Iuſtinianeo cõſtitutum , vt ſcilicet præſenti die , & ilico fieret eorum reſtitutio , variatúmque duntaxat in exactione mobilium,quam lex digeſtorum, annua, bima, trima die fieri voluit,vbi res,de re,pondere,numero, menſuràve conſtarent. d.l. vni.§.cæterum autem. cæterum verò rerum mobilium,ſe mouentium,& incorporalium,ilico. Quarum tamen omnium reſtitutionem , lex Codicis intra annum celebrari voluit,d.§. exactio , in ſolis rebus immobilibus authoritatem iuris antiqui ſequuta : cuius rei differentiæ rationem , intelligerere tam obſcurum Bart.&alij arbitrati ſunt,vt nihil aliud dici poſſe conſtanter adfirment, quàm quòd ita principi placuit: nec enim omnium,quæ à maiorib. conſtituta ſunt rationem, reddi poſſe, Iulianus ſcribit.l.non omnium.ff.de legi. Ego verò rationem quandoque claram attuli,illud conſiderans , fundum dotalem,hoc eſt,rem immobilem in dotem datam, conſtante matrimonio prohibitũ alienari.l.j.lex Iulia.ff. de fundo dota.§.j. quib.alie. lic.in inſt.mobilium verò rerum dotalium,nullo iure interdictam,ſed potius marito permiſſam,iure imprimis veteri,l.diuortio,§.ſi fundum.ff.ſol.mat.l.ſi ex lapidicinis.ff.de iur.dot.& quia lex Iulia. de rebus ſoli tantum verba faciebat:nempe,de fundo.l.quæſtio,& l.fundi.ff.de ver. ſig.de mobilibus autem nihil loquebatur.Vnde ſtãdũ regulæ, vt maritus,qui earum dominium habebat,l.doce ancillam. C. de rei vend.alienandi quoque ius haberet. l. in re mandata.C. manda.Bart.in l.ſi quis vi.§.differentia.ff.de acq.poſſ. Quod in rebus conſtantibus pondere,numero,vel menſura , dubitationem nullam habet.cùm in hoc dentur marito , vt eas ad arbitrium ſuum diſtrahat, & quandoque ſoluto matrimonio eiuſdem generis , & qualitatis , alias reſtituat.l.res in dotem data. ff.de iur.dot. Sed nec nouiſſima Iuſtiniani lege, rerum mobilium alienationem vetitam puto . tametſi ea quid dotis alienari , aut ſupponi prohibere generaliter videatur.*§.& multo, vt immobilib.ante nupt.don.col.5.*nam eam conſtitutionem , de rebus immobilibus tantum loqui,cum ex præcedentibus ſubſequentibúſque , tum ex Rubricæ verbis perſpicuum fit. Quod & Irnerius ipſe , qui eius contextum Codicis Iuſtiniani *in ſeruit. indicat. Aut.ſiue à me.*ibi,[vt non aliquid immobile.] *C.ad Velles.* Cum itaque (vt è diuerticulo in viam redeamus)

res

res immobiles maritus nec alienare, nec obligare poſſit. *d. l. ex Iulia.* eas ſemper apud maritum reperiri, neque aliter contingere poſſe, lex præuidit. Quare nulla iuſta cauſa moueri potuit, cur non ſtatim earum rerum faciundam reſtitutionem conſtitueret, non idem in mobilibus, quarum, vt probauimus, permiſſa eſt marito alienatio, meritò conceſſit tempus marito, quo eas forte alteri obligatas recuperare, aut quo caſu venditæ eſſent, æſtimationem commodè præſtare, vel, ſi res, pondere, numero, menſurâve conſtantes, in dotem datæ fuerant, tantundem colligere, & ita mulieri ſatisfacere, ipſe, vel eius hæres, commodè poſſet, ne alioqui videretur ad impoſſibile obligari, deluſque legis autoritate, quæ hoc facultatis marito permiſerat. Hinc verum eſſe fateri cogor, quod ex antiquis iuris interpretibus, non pauci docuerunt, vt, ſi maritus mobiles res dotales, dirempto matrimonio, penes ſe haberet, dilatione legis non vteretur, ſed eas confeſtim teneretur reddere: cum tunc ſubſit eadem, quæ in immobilibus ratio, neque cauſa aliqua conſiderari poſſit, cur apud maritum, qui earum dominus ſoluto matrimonio eſſe deſiit, potius remanere, quàm ad mulierem, veram dominam reuerti debeat. Nec diſſimile eſt, quod dicimus quadrimeſtre ad ſoluendum, iudicatis à lege datum. *l. 3. de vſu. res iud.* ceſſare, ſi facilis ſit exſolutio iudicati condemnato. *l. debitoribus. ad princ. ff. de re iud.* veluti, ſi locupletiſſimus fœnerator in modicā ſummam damnatus eſſet. *Pet. in d. l. vnic. §. exactio.* Quoniam autem eo loco Imp. exactionem dotis ante Codicis legem annua, bima, trima, die, celebratam refert, de illorum verborum ſignificatione nonnihil ſcribendum putaui. Sciendum igitur ſolitos veteres fuiſſe in gratiam & commoditatem debitorum, ſolutionem debiti in tempora diuidere, ſed frequentiſſimè in tempus trium annorum. vnde frequens illa locutio in iure noſtro, [Annua, bima, trima die.] Hoc eſt, tempore anni, bienniꝫ, trienniꝫ. nam & in eũdem ſenſum, [anno, biennio, triennio,] iureconſultos dixiſſe conſtat. *l. ſi ita fuerit. §. ſed ſi ita. ff. de ma. teſta.* illis itaque verbis ſignificabant, ſolutionem totius ſummæ, in tres annos, æquis penſionibus diuiſam: vt ſi triginta deberentur, decem primo anno, decem ſecundo anno, & reliqua decem, tertio anno præſtarentur. *l. ſi legatum. D. de annuis leg.* non tamen in principio anni, ſed in fine. *l. ſi cui legetur. §. 1. D. de leg.* 1. licet in præſtatione annua ſimpliciter, aliud dicendum. *l. 1. C. quan. dies legat. ced.* In obligatione nánque annua, tempus in creditoris gratiam adiicitur, vt in ſingulos annos expreſſa ſumma, ei præſtetur, meritò ad eiuſdem vtilitatem, principio anni fiet exactio: vno fauore, alium ad ſe trahente. *Bal. in l. cum quidam. D. de lib. & poſth.* Tempus verò adiectum his verbis, [Annua, bima, trima die,] in gratiam debitoris adiicitur: vt vnius ſummæ exſolutio commoditatis eius cauſa, in tres annos diuidatur. *l. ſi neceſſarias. §. ſi annua. D. de pig. actio. l. ſed Celſus. §. 1. D. de contrahen. emp. talis ſcriptura. in prin. D. de leg.* 1. meritò finis anni expectabitur. *l. qui hoc anno. vbi poſui. D. de verb. obl.* vt ita, quemadmodum diximus, vnus fauor, alium ad ſe trahat. *l. cum quæ. D. de annu. lega.* Hæc ex Coraſio collegi.

Ad l. diuortio. D. ſoluto matrimonio.

Communem interpretationem, ad l. diuortio, ab omni æquitate abeſſe: Alciatique ſenſu confutato, verus hic adſcribitur.
Expoſita clarè litera l. diuortio.
Communis ſenſus improbatus.
Maritus rem dotalem locando, an diligens dicatur.
Oculus domini paſcit equum.
Alciati declaratio animaduerſa.
Papinianus iuris ciuilis apex.

Nupſit Seia Kalendis Octobribus Titio: cui fundum maturis fructibus plenum, nempe, vineam, vuis pendentē, in dotem dedit: maritus eodem menſe vindemiam collegit, deinde Kalend. Nouembribus vineam hanc, quam excolere noluit ipſe, Sempronio locauit pretio aureorum xij. in annos ſingulos. Factum poſtea vltima die Ianuar. diuortium, & ita conſtitit matrimonium quatuor menſibus. Hic quæritur, quo pacto fructus illorum menſium diuidi debeant, hoc eſt, an ex die locationis, an verò ex die contracti matrimoniꝫ, vt totius præcedentis temporis ratio habeatur, inter maritum & vxorem ſint diuidendi? Et reſpondet hic Papin. non ex die locationis, ſed habita ratione præcedẽtis, temporis, quo mulier in matrimonio fuit, fructuum diuiſionem ineundam. vt ſic pro quatuor menſibus quibus conſtitit matrimonium, maritus fructus dotis retineat: pro reliquis octo menſibus, reſtituat. Confutatur autem in verſiculo, [Neque enim,] inepta quorundam opinio, exiſtimantium, maritum fructus omnes vindemiæ à ſe collectos, & quartam partem mercedis, nempe tres aureos lucrari. Hoc enim iniquum cenſet, & meritò Papi. quandoquidem certum eſt, maritum fructus dotis non lucri facere, niſi pro tempore, quo durauit matrimonium: cùm eo tantum ſuſtinuerit onera, propter quæ, lucrum fructuum marito lex defert. In hac autem ſpecie conſtitit matrimonium quatuor menſibus duntaxat: quo circa iniquitatis plenum eſſet, dicere, maritum omnes omnino fructus, quos in fundo reperit, lucrari. alioqui illud quoque cenſendum nimis abſurdè foret, quod ſi collectis vindemiis, per maritum poſtera die diuortium factum eſſet, fructus integros maritus retineret. quo quid falſius, & ab æquitate magis alienum dici poteſt? dicendum igitur, inquit Papin. in verſ. [Itaque] vindemiæ fructus, & quartam portionem mercedis, inſtantis anni, confundi debere: hoc eſt, commiſceri, vt facta mixtura, tertia portio redituum fundi dotalis viro relinquatur: nam cum tertia parte anni matrimonium ſteterit, tantóque tempore maritus nuptiarum onera ſuſtinuerit, eum quoque tertiam annui redditus portionem habere conuenit. Itaque, vt rem ſub obſcuram exemplo manifeſtemus, cum fundus locatus fuerit xij. aureis, & vuæ à marito Octobri menſe collectæ, iiſdem xij. aureis æſtimentur, fiet confuſio, & commixtio triũ aureorum, qui ſunt quarta pars mercedis. & vuarum coactarum, ſeu æſtimationis earum, quæ eſt xij. vtráque autem ſumma ſit conflata, & conglobata, efficiet xv. ex quibus tertia portio (non eius ſummæ, ſed fructuum fundi. & ſic quatuor) viro relinquentur, reliquum verò (hoc eſt, vndecim) vxori reſtituetur. Nec ignoro (cum & id iam attigerim) tertiam portionem, Doctores hic accipere, reſpectu pecuniæ confuſæ: vt ea pars quinque aureis conficiatur. Verum hanc ſupputationem, vt iniquam & abſurdam reiicimus. nam cum fundi dotalis redditus is ſit, vt non niſi xij. vnoquoque anno reddat: & matrimonium quatuor menſibus duntaxat ſteterit: non plus quatuor marito deberi potuerunt. proinde credendum non eſt, eidem Papinianum quinque dediſſe. Illud quoque non me fugit, ſcriptores, communis ſenſus rationem afferre, diligentiæ videlicet, qua in locando maritus vſus eſt: propter quam eum plus rata conſequi, æquum fuit. Quæ ratio leuior ſit, an abſurdior, neſcio: quippe tantum abeſt vllam mariti diligentiam hic proſpici, vt ob eam rem minus diligens fuiſſe, cuicunque videri debeat: cum non ſuo ſtudio ſuáque opera agrum collere voluit, ſed fructibus, quos in fundo reperit, ſtatim collectis, alteri fundum fruendum locauit, contra prudentum patrumfamilias conſuetudinem, qui vt fertiliora reddant prædia, eadem ſua manu ſtudioſiſſimè colunt. Nam Varro, Cato, Columella, aliique omnes, qui de re ruſtica ſcripſére, dicere ſoliti ſunt, equum paſci oculo domini, eiuſdémque præſentia agrum pingueſcere. non igitur dubitandum, quin maiorem, re ipſa adhibeamus diligentiam, cum fundum opera noſtra colimus, quæ cura ingens in dies nobis faceſcit negotium, quàm cùm alteri fruendum locamus: quod nullo explemus labore: ſiquidem locatio, vel vno verbo abſoluatur. *l. conſenſu. ff. de actio. & obli.* Ab hoc ſenſu noſtro, non multum abhorret. *Alciat. in Paradox.* licet & ipſe perperam textum legis noſtræ interpretetur. cum putet illic tradi, non vindemiæ fructus integros confundendos, ſed fructuum partem, totámque pecuniam confuſam, marito quæri: quæ omnia pugnant valde cum Papiniani verbis: quibus euidenter imprimis traditum eſt, fructus vindemiæ, cum quarta parte mercedis inſtantis anni, confundendos. Deinde non pecuniam confuſam, ſed ex ea pecunia, tertiam partem viro relinqui. Probandus igitur ſenſus noſter, vt veriſſimus, & contextui Papiniani apprimè quadrans: ad quem ſi vulgatam interpretum expoſitionem ſequeremur, Papinianum expreſſo errore lapſum fuiſſe dicendum foret, quòd quam abſurdum ſit, in hoc præſertim Iuriſconſulto, quem iuris ciuilis apicem, & doctrinæ legalis theſaurum, Lamprid. ex veterum ſententia meritiſſimè vocat, nemo non videt.

Ad tit. de diuortiis quædam obſeruata, quæ Accurſius & antiqui gloſſatores non intellexerunt: plurimum tamen conducunt ad intelligentiam huius tit. de diuortiis.

Quamobrem olim diuortia cœperint, & de variis diuertendi cauſis, quæ Accurſius non intellexit.

Coniugale fœdus ſanctiſſimum, perpetuum, & ſine diſſidio, veteres eſſe voluerunt, apud quos vxorem dimittere improbatum fuit. Romulus primum lege lata, vxorem in adulterio, liberorum veneficio, aut clauium adulteratione deprehenſam, repudiari permiſit. Qui aliter diuortium feciſſet, eius bonorum partem vxori dari, reliquum Cereri ſacrum eſſe iuſſit: mulieri vero relinquere viſum, fas eſſe nullatenus voluit. cœptum deinde propter infœcunditatem, & mulierum ſterilitatem, diuortia fieri, Ob quam cauſam, Seruilius Carbilius Ruga, primus omnium Ramonorum M. Attilio, & Valerio Coſ. vxorem egregiè dilectam, chariſſimámque, morum eius gratia habitam, repudiauit: quod ſcilicet liberi ex ea, corporis vitio non gignerētur. Pariterque refert in Sylla Plutarchus, Syllam ſummo cum honore & donis adiectis, Tertiam Cæliam, vt ſterilem repudiaſſe. Te merè autem & ſine cauſa diuertere nulli ſinebant. Vnde à cenſoribus notatum, & Senatu motum, L. Antonium. conſtat, quod nullo conſilio, nulláque ratione, quam vxorem duxerat, repudiaſſet. moribus tamen introductum deinde, vt leuibus de cauſis cum vxoribus diuortium fieret. nam C. Sulpicius Gallus, vxori repudium miſit, quod eam capite aperto fori verſari, veſtemque in caput deducere, animaduertiſſet. P. Sempronius Sophus, quod eius vxor funebres ludos ſe inſcio ſpectaſſet, eam repudiauit. Qu. Antiſtius, verus vxorem, quam cum libertino fabulari viderat, vt cauere ſtuprum prius quàm vindicaret, repudiauit. Quandoque verò ex non manifeſta cauſa factum diuortium conſtat, vt illud fuit Papiriæ grauiſſimæ mulieris, & Pauli Æmilij, viri Conſularis, qui poſt longum coniugij tempus, ſuſceptiſque ex ea liberis, eam repudiauit. Quod factum cùm frequentius amici eius improbarēt. illíq; dicerent, Nonne Papiria formoſa? nónne modeſta? nónne fœcúda? porrigens ille pedem diceba, Et hic quidem calceus nouus vobis videtur, & elegans, nemo tamen veſtrũ probè nouit, qua ex parte meum premat pedem. Extant & alia exempla innumera, quæ percenſere longiſſimum fuerit. Apud Iudæos verò ius viris fuit diuertere ab vxoribus, cum illas ſola mora à maritali iure liberaret. *Deut*. 24. *Matt*. 7. & 19. *ad Rom*. 7. quod ad Romuli legem. cuius mox meminimus, accedit. Porrò iure ciuili poſteriore. hoc Codicis Iuſtiniani non fuit cuique liberum, vel ob leuiſſimam cauſam diuortium facere, ſed certis tantum, & iis quidem grauibus, expreſſis in *l. conſenſu. C. de rep.* Amplius, iure Pontificio cautum, ne ab vxore carnaliter cognita diuertere liceat, niſi per mortem, dicente Apoſt. [quod Deus coniunxit, homo non ſeparat.] *Math*. 19. *c. 2. de transla. præla. c. quos Deus*. 33. *q*. 2. non conſummatum verò matrimonium copula carnali, per ingreſſum monaſterij diſſolui voluit. *c. verum. & c. ex publico, de conuerſ. coniug.* ob adulterium quoque thorum ſeparari. *c. tua. de procur. c. ex literis, de diuort.* Quo caſu, cum non fiat vinculi diſſolutio, omnes propemodum Theologi, & Canoniſtæ cenſent, non licere viro repudiata vxore adultera, aliam ſuperinducere. Solus Ambroſius grauis author, probatæque ſanctimoniæ vir, tribuit viro ius ducendi alteram. *c. vxor*. 32. *q*. 7. Cuius ſententiam diffuſo apparatu Eraſmus defendit. in Annotatio. ad ſeptimum caput prioris epiſtolæ ad Corinth. Hæc canoniſtis tractanda relinquimus: noſtrum enim non eſt inſtitutum hic iura canonica cum ciuilibus coniungere. Ad hæc non omittendum in repudiis, vſitatiſſimi moris ea verba fuiſſe, [Res tuas tibi agito, Tuas res tibi habeto.] in ſponſalibus verò dirimendis hæc, [Conditione tua non vtar.] *l. 2. ff. de diuort.*

Ad l. ſi ſeruus ſeruum. §. ſi quis oliuam. D. ad legem Aquiliam.

Malè Accurſius interpretatur. *l. 17. de donationibus int. vir. & vxor.* quod vt intelligamus, proponenda ſunt ipſius legis verba, quæ ſic ſe habent. De fructibus quoque videamus, ſi ex fructibus eorum, quæ donata ſunt locupletata ſit, an in cauſa donationis cadant, & Iulianus ſcribit, fructus quoque vt vſuras licitam habere donationem. Sed ſi quid ſeruus donatus acquiſiuit ad eum qui donauit pertinebit, & hoc malè Accurſius interpretatur in vxore, quæ putauit donationem prędiorum non valere: alioqui non poſſe lucrari fructus, quos non bona fide percipit. Imò etiam ſi ſciuit non rectè ipſi data fuiſſe illa prædia, fructus tamen habet, in quibus valet donatio, non enim hic fides eius cui donatur venit in quæſtionem, ſed an fiat locupletior: donans autem pauperior, fructus igitur prædiorum iſtorum quos conſumpſit omnes, & etiam adhuc extantes, ſi eius cultu & ſumptu producti ſunt, lucrabitur mulier, non autem eos, quibus nihil operæ & impenſæ præſtitit.

Ad l. ſi quis pro vxore. de donationibus inter virum & vxorem.

Non intellexit Accurſius hanc legem, qua Vlpianus ſatis ambiguè reſpondit. Si vxor viro dotem promiſerit, & dotis vſuras, ſine dubio dicendum eſt vſuras peti poſſe, quin non eſt iſta donatio, cum pro oneribus matrimonij petantur. Quid tamen ſi maritus vxori petitionem earum remiſerit? eadem erit quæſtio, an donatio ſit illicita. Et Iulianus hoc diceret, quod verum eſt, malè interpretatur Accurſius, Iulianus. hoc diceret, quod ſcilicet eſt licita, quia hoc non congruit verbis Vlpiani. hoc enim eſt pronomen, quod demonſtrat & refertur ad proximè dictum, dixit autem quæſtionem eſſe, an donatio ſit illicita, & hoc Iulianus inquit, diceret ſcilicet, quod illicita neque aliter ſine cauillo dici poteſt: nam & Iulianus ſimile quoddam in ſimili ſpecie reſpondit, vt notat Vlpianus in *l. hac ratio. in fi. hoc tit.* Si donaturum mihi iuſſero vxori meæ dare, perinde eſt habendum, ac ſi ego acceptam & rē meam factam vxori meæ dediſſem: quæ ſententia vera eſt. Ne igitur Vlpianus qui probat Iuliani ſententiã ſibi contrarius videatur, ſic legendum, eadem quæſtio erit, an donatio ſit licita, aut profectò Accurſij expoſitio admittenda, quæ tamen eſt inſolens.

NOTAE AD GLOSSAS IN LIBRVM VICESIMVMQVINTVM Digeſtorum.

Ad tit. de agnoſcendis. vel alendis liberis.

Multum ſanè debemus Antonio Auguſtino, qui nobis pleraqúe loca iuris noſtri reſtituit. inter quæ loca, maximè notandum exiſtimo illum, quē profert in *libro 1. emendationum. cap.* 8. quo capite oſtendit, quibus locis erratũ ſit ob verborũ interpunctionem. Iniquitatem enim maximam habere videbantur ea quæ legebantur ante illius emendationē, in *l. 1. hoc tit.* ſicque fiebat, vt nec Accurſius, nec alius iuris noſtris interpres hunc locũ intelligeret. Locus autem hic eſt eiuſmodi. Si quis longo tempore abfuerit, & reuerſus vxorem prægnātem inuenerit, & idcirco reiecerit, ſi quid ex his quæ Senatuſconſulto continentur omiſerit, ſuum hæredem ei naſci. Rectè autem iudicio Antonij Auguſtini, Lælius Taurellus amicus eius, exiſtimabat his quæ antea ſcripta ſunt coniungenda hæc eſſe, vt dicatur cæterũ ſi eſſet, aut, vt alij ſcribũt, ſi ceſſet, aut ſi eſſe ſatis iniurioſum ait ſi quis longo tempore abfuerit & cætera. & ſi hoc modo hæc legantur: videbitur Iuliani ſententia eadem eſſe cum ea, quam Vlpianus refert alio loco his verbis. Sed ſi fingamus abfuiſſe maritum, verbi gratia, per decennium, reuerſum anniculum inueniſſe in domo ſua, placet nobis Iuliani ſententia hunc non eſſe mariti filium, & hæc conuenientia eſſe videntur his quæ paulo antè eiuſdem Iuliani eſſe dicuntur, in hac l. 1. §. *idem Iulianus. de liberis agnoſcend.* Vide plura alia exempla apud Antonium Auguſtinum, ex quo hæc deſumpſi.

Ad l. ſi quis à liberis. 5. de agnoſcendis & alendis liberis, vel patronis, vel parentibus, vel libertis. ad §. ſolent illius legis.

Hic locus ſanè difficilis eſt, propter materiam præiudiciorũ. Idcirco plurimi interpretes in eo enarrando turpiter lapſi ſunt. Nos igitur dicamus alimentorum, Cauſam veritati non facere præiudicium. Id eſt, (vt mihi videtur, & vt rem facilius explicem,) Per alimentorum cauſam ſic non videtur mihi de veritate quaſi præiudicatum, vt illa alimentorum cauſa impediat, quominus de veritate præiudicio contendatur, & in hanc ſententiam dicit Vlpianus, quod hoc §. proponitur. *Nec obſtat. §. meminiſſe, eiuſdem reſponſi. nec l. pe. D. de his qui ſunt ſui vel alieni iuris.* Nam cum Vlpianus dixerat eam rem veritati præiudicium non facere, idem paulo poſt non impedire dicit, quominus præiudicio certetur: quaſi idem omnino ſit non facere præiudicium quod non impediet, quo minus præiudicio contendatur. Hinc idem Vlpia. *l. 1. hoc tit.* Si maritus vxore denunciante cuſtodes miſerit. Ideo dixit nullum præiudicium ſibi maritum facere, quod ei liceat partum editum ex ſe, neque hoc eſt, (vt ego interpretor aduerſus aliorum opinionem,) quod ei præiudicio contendere liceat de partu agnoſcendo, quamuis cuſtodes miſerit. Hinc, inquam, non obſunt, licèt plurimi interpretes ea diſſoluere nõ poſſunt. Has omnes Antinomias vno (ſi modo antinomia ſit) verbo diſſoluam, quod vt commodiſſimè fiat. Notandum extra formulas exceptionum, veritati non facere præiudicium, aliis præiudicium facere, præiudicare, præiudicium incurrere, & id genus alia diuerſa interpretatione dixiſſe prudentes, quibus animaduerſis facile poterimus diſſoluere *ἐναντιοφανὲς* illud, quod ſupra propoſui. Nam figuratè vt vtar Feſti verbo, ſic etiam auctores probati præiudicium acceperunt, vt illud interdum ad res quaſi præiudicatas, ſola imagine & quadam tranſlatione retuliſſe videantur, Vide plura apud Ræuardum *lib. 2. de Præiudiciis. cap. 8.*

NOTAE AD GLOSSAS IN LIBRVM VIGESIMVMSEXTVM PANdectarum iuris ciuilis, vbi de materia tutelarum tractatur.

Ad titulum de tutelis.

ILlud falſum eſt, quod Accurſius ait, *l. 10. de tutelis.* Piſanam ſcripturam eſſe, & iam municeps tutor dari poteſt, dummodo municipi detur. ſic enim ſe habet Piſana ſcriptura, Vlpianus lib. 2. *ad edictum.* Etiã non municeps dari tutor poteſt, dummodo municipi detur, quam Haloander iure ſequutus eſt: ſic etiam idem Accurſius fallitur in *l. in illa. de verb. obligat.* cuius verba Florentiæ hæc ſunt, Vlpianus lib. 50. *ad edictum.* In illa ſtipulatione per te non fieri, non hoc ſignificatur, nihil te facturum quominus facere poſſis: ſed curaturum, vt facere poſſis falſum eſt in Piſano libro deeſſe non, quod tamen Accurſius aſſerit, niſi fortè vtroque loco Pilei liber non Piſanus intelligendus eſt, quod erratum facile ex hac nota Pi, manare potuiſſet, & hoc doctiſſimè animaduertit Antonius Auguſtinus.

Notandum eſt Accurſium bis optimorum librorum ſcripturam referendo receptum eſſe, vt in *l. etiam. de tutelis. & in l. Illa ſtipulatione. de verborum oblig.* ſed aliquo modo poterit excuſari librariorum noſtrorum notis, qui Piſanum à Pilei libro non facilè diſtinguerent, teſtis eſt Paulus Caſtrenſis maximæ authoritatis vir. Is ſub titulo de rebus creditis *l. 1.* cum apud Accurſium de Vlpiani verbis dubitantem legiſſet, Bene eſt alias ſecundùm Piſanam literam eſt, ex re, id eſt, ex vtilitate, aliàs here, id eſt, herile non vidiſſe Accurſium ait eas Pandectas, ſe verò Florentiæ vidiſſe aſſerit. Iam enim Piſis allatæ fuerant, & in eis ſcriptum eſſe. bene eſt, Bartolus verò Piſanam ſcripturam exiſtimat here.

Ad l. muto. §. tutoris ff. de tutelis.

An tutoris datio mixti ſit imperij, vel iuriſdictionis, pluribus ab Acc. & cæteris certatum eſt. Nos verò cùm Vlpiano ſemper diximus, Tutoris dationem, neque imperij, neque iuriſdictionis eſſe: ſed ei tantum competere, cui nominatim dederit, hoc, vel lex, vel S.C. vel princeps. *l. muto. §. tutoris. ff. de tute.* vt ſic velit Iuriſconſultus, quemadmodum Iacob. ab Aretios belliſſimè illic interpretatus eſt: facultatem dandi tutorem non pro eo alicui competere, quod imperium habeat, aut iuriſdictionem. quandoquidem priuatus, tutores dare poſſit. *l. 1. ff. de teſta. tutel.* ſed quia expreſsè, & ſpecialiter ei à lege viua, vel mortua tributa eſt. Vnde nec præſides prouinciarum, qui tamen merum habent imperium *l. illicitas. §. qui vniuerſas. ff. de offi. præſ.* dare tutores potuiſſent, niſi nominatim hoc eis l. Iulia & Titia indultum fuiſſet. *§. 1. de Attil. tutor. in Inſt.* Per contrarium Decuriones, qui publici conſilij gratia, duntaxat creati. *l. pupillus. §. Decuriones. D. de verb. ſign.* nullam exercent iuriſdictionem: quia tamen hoc eis ſpecialiter conceſſum eſt, tutores non habentibus conſtituunt. *l. decreto. D. qui pet. tut.* Idem in Tribunis plebis, qui lege Attilia dant tutores. *§. 1. de Attilia. tuto.* quos non habuiſſe iuriſdictionem conſtat, vt qui faciendis interceſſionibus creati eſſent. Quod & Gell. in xiiij. Noct. Atticar. annotauit, Antiſtij Labeonis, nobile & animoſum reſponſum referens: qui per viatorem à Tribuno plebis vocatus reſpondit, Tribunos ius non habere, neque per ſe, neque per alium, in ius vocandi. Hincque palàm eſt, cur Proconſulis legatus tutores dare poſſit. *l. pen. D. de off. Proconſulis.* non quidem propter vim mandatæ iuriſdidictionis, ſed quia hoc ei ſpecialiter lex indulſit. *l. 1. D. de tuto. & curato.* Sicuti & omnibus magiſtratibus municipalibus, modo illum dent, qui ab eodem municipio ſit. *l. ius dandi. D. illo tit.* Omnibus autem dixit Vlpianus *d. l. ius dandi.* quia non tantũ Duumuiris (quos Municipalium Magiſtratuũ verbo leges plerunque deſignant *l. dies cautioni. §. duas. D. de damno infecto.*) Tutoris datio permiſſa eſt. *l. 1. §. ſi inter. D. de magiſt. con.* verumet am decurionibus. *l. vbi abſunt. D. de tutor. & curat. l. decreto. D. qui per tutor.* & defenſoribus ciuitatum. *§. nos autem, de Attilia. tuto. in inſt.* At cum hi tutores dant, non tanquam iudices agunt, ſed tanquam ij, quibus nominatim id à lege ſit conceſſum. *d. §. tutoris datio.* Nec prædictis obſtat, quod Iuſtin. ſcripſit, Præfectum vrb. vel prætorem Romæ, [Secundum ſuam iuriſdictionem,] tutores creare. *§. ſed hoc iure, de Attil. tut.* iuriſdictionis quippe verbum illic territorium, ſiue locum deſignat, in quo poteſt quis ius dicere, cuiúſque fines tranſiliri non poſſunt. *l. fi. D. de iuriſ. omn. iud.* vt ſenſus Iuſtiniani hic ſit, poſſe præfectum vrbi, prætorémque tutores dare, non vbique, nec quemcunque, ſed intra iuriſdictionem ſuam, hoc eſt, territorium, vt ſcilicet detur, qui ſubditus ſit iuriſdictioni dantis. *l. 2. D. de tuto. & curato.*

Ad titulum de tutoribus & curatoribus datis.

In *l. 21. hoc tit.* malè Accurſiani barbarum interpretem ſequuti præfectorium hominem non prouincialem & Romanum principem non magiſtratum ſcribunt. Sunt autem prouinciales, qui in prouincia domicilium habent, vt Vlpianus definit *l. prouinciales. de verb. ſig.* non qui ex prouincia oriundi ſunt, hoc eſt. non qui in alio tantum loco domicilium habent.

Ad l. 2. qui petant tutores.

Eo loco huius legis (Et hæc quidem de tutoribus) Hæc verba ad huius capitis initium referenda ſunt, quo dicitur ſi minores defenſoribus indigeant: & poſtea de tutoribus pupillis petendis tractatum eſt, nunc de curatoribus adoleſcentium dicendum, vt innuit eo loco iuriſconſultus: curatores verò ipſi ſibi minores petent, & hæc ita ſe habent, qua in re miror Accurſium ita labi, vt neſciat quo verba hæc referenda ſunt.

Ad l. ſcire. de tutoribus & curatoribus.

Malè Accurſius ad illam l. Græcam vocem interpretatur, & *ἐπιλέγω*, legit interpretatúrque voluntatem teſtatoris, eo enim loco fallitur Accurſius, nec mentem iuriſconſulti, ſatis

la tit *d. 6. quæ tutoribus.* detrahit illic quippe non fuerat ſimpliciter relicta hereditas ab agnato militi, ſed data erat hereditas ab agnato, eodémque commilitone. quo caſu vt oſtendat Tripho commilitium efficere, non ſolam donatarij militiæ diſciplinam, vt donatum militiæ contemplatione intelligatur diſtinguit: vt ſi commilitium, hoc eſt, ipſam belli ſocietatem, factum eſt teſtamentum, ſit peculij caſtrenſis ea hereditas, ſi ante, ſecus dicendum. Aliud autem nihil eſt commilitium, vt illic Bud. exponit, quàm ſocietas militaris, & contubernalis amicitia.

Ad l. 1. de excuſationibus tutorum.

Si velimus recte intelligere hanc legem, ſequenda eſt verſio Antonij Auguſtini, vt eas tenebras vitemus, in quibus Accurſiani barbari interpretis vitio verſantur. Sed illud malè tactum eſt, quod ignorare videntur, Græcè hæc Modeſtinum ſcripſiſſe, qua lingua non facilè tractari ius ciuile poterat. Sűt enim verba quædam à noſtris vſurpata, quę ne Latini quidem homines ſatis nouerant, vt Dominium, legatarius, mandatarius, donatarius, ſunt heres, & eiuſmodi artis vocabula, quibus Græci nonnunquam vtuntur pro ſuis. His vocabulis plenæ ſunt Iuſtiniani conſtitutiones. Theophili & Conſtantini aliorúmque Græcorum libri.

In §. Sed numerum liberorum, verba vulgò manca circumferuntur, quamobrem Accurſius eiúſque diſcipuli mirandű in modum hic inutilia ſcribunt, videnda eſt interpretatio Antonij Auguſtini, quæ nullam habet difficultatem, vt ne his quidem qui Græcè norunt Modeſtini verba.

Ad §. ſed ſi quis. l. j de excuſationibus tutorum.

Quod minoris hic curam non impuberis, vt vulgo nimis ineptè ne dicam imperitè, ab Accurſianis circumfertur, intelligere debeamus, facit Græcum verbum ἀφήλικας, quo Modeſtinus 25. annis minores appellat, nõ impuberes, vt multis locis barbarus interpres putat, quod Accurſianos omnes vehementer torquet: nam bonus ille interpres in hac l. 1. τῶν ἀφηλίκων κηδεμόνος, impuberum curam habens, interpretatur.

Ad l. ſi duas. § philoſophos. eodem.

Mendoſus omnino hic §. *circumfertur*, ob interpretum, vt arbitror, imperitiam, & cum hic locus maximè neceſſarius ſit, vt quibus muneribus vacent profeſſores ſciamus, miniméque id ex Accurſianis libris intelligere poſſimus. vide igitur hunc locum integrum apud Antonium Auguſtinum in libro ſingulari ad Modeſtinum.

Ad §. præterea. l. j. de excuſationibus tutorum.

Hoc loco nobis quædam dicenda ſunt, quæ non ſolùm ab Accurſianis ignorantur, ſed etiam elegantiores interpretes fugerunt: hæc autem ſunt, non alium in noſtris libris Commodum appellari præter Marci filium, neque Seuerum, pręter Antonini Magni patrem, neque verum præter fratrem Marci, & cum Antoninus & Verus dicitur hos fratres ſignificari, cum Seuerus & Antoninus patrem & filium. Antoninos multos fuiſſe conſtat, Titum Antoninum Pium Hadriani filium Mæuij patrem, M. Antoninum philoſophű eius filium Commodi patrem, Antoninum Seueri filium magnum, quem Caracallam appellãt, à quo Papinianus interfectus. Huius quoque filius vſurpatus, Heliogabalus Antoninus appellatus eſt prodigioſæ turpitudinis: cui Alexander non malus Imperator creditus quoque Antonini magni filius, ſucceſſit. Hæc ſunt valde neceſſaria ad conciliationem multarum legum, fit enim ſæpe in Digeſtis mentio horum imperatorum, qui plerunque contrarias conſtitutiones tulerunt. Itaque operæpretium eſt noſſe, qui prior, qui poſterior fuerit.

Ad l. paupertas. de excuſationibus tutorum. §. ignominia miſſi.

Huius §. *verba.* multis modis ab Accurſianis mendoſè ſcribuntur: ſeparatur enim ab eis eadem oratio in duas, quibus quid dicatur non facilè quiſquam intelliget. At Græcis verbis nihil eſt clarius, vt autem hoc intelligamus notandum, quod ſcribitur in *l. miles. §. miſſionum. de re milit.* Miſſionum generales cauſas eſſe tres, honeſtam, cauſariam, ignominioſam, quibus intellectis facilis erit ſenſus huius legis.

Ad §. iam vero mihi, eiuſdem legis.

Illud dubitandum ab Accurſianis non erat, quanquam ipſos de alieno peccato appellamus) hic de impubere, an de minore ageretur, cum omnibus manifeſtum ſit, de curatore verba fieri: ſed vt iam ſuperius docuimus in notis ad *l. 2. huius Tituli.* Interpretis in ἀφήλικας nomine vertendo ignoratio eos turbat, nota autem addendum huic Modeſtini ſententiæ, ſi minores ipſi curatorem velint, neque enim inuitis datur in principio inſtitutionibus de curatoribus.

Ad titulum de rebus eorum, qui ſub tutela ſunt, non alienandis.

Ad l. iij. §. finali.

Notãdum corruptè doctores noſtros hoc loco ius Emphyteoticum dicere, cum ratio Græci ſermonis Emphyteaticam pronűtiari ſuadeat, hoc loco autem Emphiteutici appellatione. Id ius intelligi poteſt, quod & quandam detentationem reſpicit, & rei poſſidendæ facultatem, tametſi proprietas vera ad alium pertineat: quale eſt ius ſuperficiarij, vel eius qui fundum vectigalem poſſideat. quod confirmari poteſt authoritate Vlpiani *l. bonorum. de verborum ſignificatione.* vbi dicit, In bonis noſtris computari non ſolum ea, quæ Dominij noſtri ſunt, ſed & ſi bona fide à nobis poſſideantur, vel ſuperficiaria ſunt. In hac eadem lege non intellexit Gloſſa, quid ſit στυπτηρία. Non eſt dubium vocem eſſe Græcam, qua iuriſconſulti noſtri alumen intelligunt, ſic à vi quam habet adſtringendi appellatam, quod Dioſcorides libro quinto tradidit, nec nouum appellatione metalli contineri: cű hæc vox omnia comprehendat, quæ ſub terram effodiendo reperiuntur: ſic dicta autem ſunt metalla, quia ἄλλο μετ᾽ ἄλλο, id eſt, aliud poſt aliud inueniatur.

Ad titulum de curatore furioſo dando, & aliis extra minoris dandis.

Malè Accurſius in lege huius tituli quæ ſic ſe habet. Si furioſus exiſtat agnatorum gentiliúmque in eo pecuniáque eius poteſtas eſto interpretatur, gentiles eſſe cognatos nullo prorſus authore, repugnantibúſque antiquis. Nam Cicero in Tuſculanis, Gentilem ſuum appellat Seruium Tullum Romanorum Regem. cum tamen omnium authorum conſenſu, nihil ad eius cognationem eum pertinuiſſe conſtet. Meritò igitur interpretandum eſt, gentiles eſſe clarioris familiæ agnatos, quod Ciceronis authoritate confirmabimus. Is enim in Topicis ex definitione Quinti Mutij ſic definit. Gentiles, inquit, ſunt, qui eodẽ inter ſe nomine ſunt, & qui ab ingenuis oriundi ſunt, & quorum maiorum nemo ſeruitutem ſeruiit, & qui capite minuti non ſunt. Itémque nihil ad ſanguinis vinculum gentem pertinuiſſe: genus verò vel ſtirpem pertinuiſſe maniſeſtiſſimo Papiniani exemplo comprobari poteſt, ſic enim ait in *l. 2. de probationibus.* Quoties quæritur genus vel gentem quis haberet, necne eum probare oportet.

Ad l. ſpadonem. de excuſationibus. §. ſi vero.

Ex hoc §. conſtat non eſſe locum his quæ ſub Titulo de tutoribus & curatoribus datis, Accurſiani exiſtimant in *l. qui non ſunt in illo titulo.* Senatores, non ſenatoribus, & nõ ſenatores ſenatoribus tutores dari poſſe: Sunt enim illa de decurionibus à Modeſtino ſcripta, vt illic doctè animaduertit Antonius Auguſtinus.

Ad §.neque librarios,

Calculatores à calculis ducendis dictos arbitror non Geometras, vt Accurſius & Albericus perperam exiſtimant: ſed qui rationibus conficiendis adhiberentur. Cicero ad Atticum *lib*.8. Quare nunc ſaltem ad illos calculos reuertamur, quos tunc abiecimus.

In *l.Gallus.§.ſed ſimpliciter.de liberis & poſthumis*.vbi eſt ex verbis concipi poſſit ex verbis Galli. male, inquit Accurſius, alij putant melius ex verbis teſtatoris ſimpliciter inſtituentis, nec expreſsè de morte filij, concipi caſum ad Galli conſilium.

NOTAE AD PARTEM QVINTAM DIGESTORVM DE MAteria teſtamentorum.

Ad librum XXVIII.

Ad principium Infortiati.

De Etymologia vocabuli infortiati.

QVærit Accurſius in Rubr. *D. infortiati.* quænā ſit eius vocabuli Etymologia. Et refert illic varias opiniones. Primo, cum ſtudiū eſſet antiquitus deſtructū Romę, & hoc volumen amiſſum, ac demū Rauennæ recuperatum eſſet: tunc cœpiſſe ius noſtrū magis fortificari: & ideò volumen infortiatū, hoc eſt, valdè fortiatū, dictū. Secundò refert, infortiatum ab aliquibus, inde deriuari, quod fortes contineat leges. Tertiò refert, infortiatum ab auctore, vel inuentore, denominatum videri. Sed has quidem Etymologias, ipſemet Accurſius, & Bartolus non adprobāt: ſed infortiatum, nomen potius magiſtrale eſſe arbitrantur. Alciatus autem lib.4. *Parerg.cap*.25. aliam adducit Etymologiā: aſſerens, infortiati vocabulum à Græca voce deriuari: nempe à voce φορτία: quia ſignificantur ea, quæ victus, & annonæ cauſa importantur. Pro cuius Etymologiæ aſſertione pleráq; adducit, quæ ego minimè approbarem: Sed arbitror, infortiati aliā Etymologiam eſſe. Illud enim conſtat Pādectarum ſeu Digeſtorum opus, quinquaginta libris diſtinctum eſſe. Id totū opus in tres partes cōmodioris (vt arbitror) vſus cauſa diuiſum eſt: Et prima quidem pars Digeſtum nouum, ſecunda verò Digeſtum vetus appellata: non quod alterū altero antiquius ſit, ſed quia placitum eſt antiquum dicere, quod in ordine primum erat: nouum, quod in ordine vltimum. Tertia autem pars, inter primam, & vltimam media, digeſtū infortiatum dicta eſt, ſiue potius infarcitum: quaſi quod inter primam, & vltimam digeſti partem, incertum eſſet. Nam Plinius *lib*.35.*cap*.14. Parietem inter duas tabulas infarciri, vel (vt alij legunt) inferciri dixit. Verba autem Plinij hæc ſunt: Quid non in Africa Hiſpaniáque ex terra parietes, quos appellant formaceos: quoniam in forma circumdati vtrinque duabus tabulis infarciuntur veriùs quàm inſtruuntur. Quod autem hactenus infortiatum, & non infarcitum, ſiue infercitum ſcribi ſolitum eſt, id vel vicio pronunciationis, vel vicio ſcriptorum fortè contigit: nam in pronunciando, & ſcribendo, in vocalibus a e, & o facilè error committi potuit. Cæterùm cum prima & vltima Digeſtorum pars, Latinis vocabulis, digeſtū nouum, & digeſtum vetus appelletur, non facilè concedendum erit Alciato, mediam partē, Græca voce denominatam fuiſſe. Nam & ſi hoc admitteretur, non infortiatum, ſed fortiatum dicendum foret. Imò nec litera f. fortiatum, ſed ph. phortiatum. Græco more ſcribendū fuiſſet. Verùm in re tam antiqua, nihil pro certo affirmare velim, ſed aliorum eſto iudicium. Hæc Bernardinus Valtherus in obſeruationibus doctiſſimè animaduertit.

Ad l.22.tit.qui teſtamenta facere poſſunt. ad §.ſignum.

Doctiſſimus Cuiacius lib. 14. *obſ.cap*.11. nobis hunc locum huius legis reſtituit, quem gloſſæ non intellexerunt, quo putat legendum (Et magis eſt vt non tantum annulo) hunc autem locum ita reſtitui debere, probat ex diligenti obſeruatione condendorum teſtamentorum, quæ multo alia ſcrupuloſiora requirit. (Inquit ille) videlicet vt vno contextu teſtamentum fiat, vt in conſpectu teſtatoris teſtes vno eodē tempore coëant, vt adſcribant nomen ſuum, vt ſignent annulo nō quolibet, ſed ſignatorio: vel vt Vopiſci verbo vtar, Sigillatico. Nec igitur quolibet alio impreſſo, quod propriè non ſit comparatum ſignandi cauſa. Itémque hoc etiam requirit, obſeruatio illa diligens condendorum teſtamentorum: vt ex Senatuſconſulto Neroniano ter lino per foramina traiecto teſtamentum obſignetur. Hoc modo facilis fiet textus, & diſſoluentur omnes Antinomię, quas quis opponere poſſet, vel vnica particula (non) addita.

Ad principium infortiati.

Hic ſanè Accurſius valdè errauit, & in calce, vt dicitur, impegit. Nam cum iuris noſtri liber, quo vltimę voluntates continentur, vulgo Infortiatum dicatur, vt nominis rationem adduceret Accurſius, hanc in medium protulit. Sunt, inquit, qui dictum putēt ab infortias Chaldæo vocabulo, quod eſt diſpoſitio, quia vltimæ diſpoſitionis hoc volumine continentur, quę interpretatio quam ſit abſurda nemo non videt. veriſimile enim non eſt Latinos homines Babilonem, quæ Chaldæorum patria eſt legationem vllam miſiſſe, vt nomen libro iſti impetrarent, exiſtimóque Gloſſulario noſtro interpreti idem contigiſſe, quod Diuo Hilario quondam Pictauorum antiſtite, vt ſcilicet à Iudæo homine deciperetur.

Ad titulum de heredibus inſtituendis.

Quæ ſit captatoria inſtitutio, aduerſus omnium interpretum ſententiam XV.

Imp. Philippus A. & Philippus Cæſar conſtit. 2. de teſtamento militis: *l. captatorias. C. de teſt.milit.* Captatorias, inquiunt, inſtitutiones etiam in militis teſtamento nullius eſſe momenti, manifeſtum eſt. Caius lib.15. ad edictum prouinciale. *l.captatoria.de leg*.1. captatoriæ ſcripturæ ſimili modo neque in hereditatibus, neque in legatis valent. Captatoriæ ſcripturæ aut hereditates quæ ſint, inde facile cognoſçemus, ſi captandi verbum intelligamus. Eſt autem venari & aucupari lucrum, vt rectè his exemplis cognoſcitur. Vlpianus lib.48. ad edictum. *l.1.ſi quis ali. teſt.pro.* Qui dum captat hereditatem legitimam, vel ex teſtamento prohibuit teſtamentarium introire, volente eo facere teſtamentum, vel mutare: Diuus Hadrianus conſtituit, denegari ei debere actiones, denegatiſque ei actionibus fiſco locum fore. Iuſtinianus libro 3. inſtit. *inſt.de ſociet.§.manet.* Si totorum bonorum ſocius cum ab aliquo eſſet relictus, in hoc renunciauerit ſocietati, vt hereditatem ſolus lucrifaceret, cogitur hoc lucrum communicare. Si quid verò lucrifaciat, quod non captauerit ad ipſum ſolum pertinet. Impp. Dioclet. & Maxim. *l. ſi maiores. Cod.de tranſact.* Si maiores quinque & viginti annis cum patruo, ſiue auunculo veſtro tranſegiſtis, vel ei debita donationis cauſa ſine aliqua conditione remiſiſtis: non idcirco, quod hoc huius captandæ hereditatis cauſa, & ſpe futuræ ſucceſſionis vos feciſſe proponatis, aliis ei ſuccedentibus inſtaurari finita debent. Sic captare mortem. Conſtit.2. de tranſact. *l.de fideicommiſſo.*& apud Pōtificios. *c.3.de conc.præb.in 6.*& ſuperiorē gradum captare. Iuſtin. conſt.8. de aduocatis diuer. iudic. *l.nemo. C.de aduoc.di.iud.* Verba verò captari dicimus, cum torquentur in aliam ſignificationem, quàm is qui ea pronunciauit voluit. Paulus lib.4. epitomarum Alſeni, 1. Reſpondit non oportere ius ciuile calumniari, neque verba captari, ſed qua mente quid diceretur animaduertere conuenire. Sed priori ſignificatione captatoria inſtitutio à noſtris conſultis dicitur ea inſtitutio, qua quis alterius hereditatem, aut legatum captat, aut quādocunque lucrum ex alterius morte. Qua in re ab Alciati noſtri ſententia non diſcedo. *Alciat.lib.2.parerg. cap.*21. Huius tamen inſtitutionis formulam hanc fuiſſe exiſtimo: Titius qua ex parte me heredem inſtituerit, ex ea parte

heres

heres mihi eſto: quæ ſenatuſconſulto improbata eſt. *l. captatorias. de hered. inſtit.* vt paulò poſt oſtendam. Nam prius hæc ita ſe habere manifeſtiſſimis, vt mihi videtur, teſtimoniis comprobabo. Paulus ait libro quinto ad legem Iuliam & Papiam. *l. illa. de hered. inſtit.* Illæ autem inſtitutiones captatoriæ non ſunt, veluti ſi ita heredem quis inſtituat: Qua ex parte Titius me heredem inſtituit ex ea parte Mæuius heres eſto. Quia in præteritum, non in futurum inſtitutio collata eſt, Sic *l. hoc articulo. eod. tit. l. mulier. in fin. de condict. inſt.* Si igitur in præteritum concepta non eſſet, ſed in futurum, vt illa noſtra captatoria eſſet. quod ipſum apertius poſtea dicitur: ſed illud, inquit, quæri poteſt, an idem ſeruandum ſit, quod ſenatus cenſuit, etiam ſi in aliam perſonam captionem dixerit. Eleganter captionem appellat, Samaram illam inſtitutionem: veluti ſi ita, inquit, ſcripſerit: Titius, ſi Mæuium tabulis teſtamenti ſui heredem à ſe ſcriptum oſtenderit, probaueritque, heres eſto. Quod in ſententiam ſenatuſconſulti incidere, non eſt dubium. Cum itaque non in aliam, ſed in teſtatoris perſonam captio directa eſt, non ex ſententia ſolum, ſed etiam ex ſenatuſconſulti verbis improbatur. Idque eſt quod capite primo. De his quæ pro non ſcriptis hab. dicitur, *l. 1. de his quæ pro non ſcript.* Nam ſenatus cum pœnas legis Corneliæ conſtitueret aduerſus eum qui ſibi hereditatem, vel legatum ſcripſiſſet, eodem modo improbaſſe videtur, quo improbatæ ſunt illæ: qua ex parte me Titius heredem ſcriptum in tabulis ſuis recitauerit, ex ea parte heres eſto: & perinde haberentur, ac ſi incertæ teſtamento non eſſent. Hac etiam de cauſa caput 79. de heredibus inſtituendis. de illa inſtitutione dubitatum eſt: quanta ex parte me à Titio heredem inſtitutum recitaſſem, ex ea parte Sempronius mihi heres eſto, & non eſſe captatoriam reſponſum eſt. Non enim captare videor Titij hereditatem, cui nihil relinquo: neque Sempronio illum à Titio lucrum verior. præſertim ſi de teſtamento Titiano ante meum teſtamentum factum, illud caput intelligamus. Quod ſi Titij teſtamentum à me recitatum non fuerit, nulla erit inſtitutio, etiam ſi remota ſit, vt dixi, captatoriæ inſtitutionis ſuſpicio. Sed & Conſtantinus Harmenopulus Græcus iuriſconſultus nullam aliam *χαρτα[illegible]* inſtitutionem (ſic enim captatoriam appellat) improbat, quam quæ ſub conditione futuræ inſtitutionis facta eſt. Verba eius ſunt hæc: *αἱ χαρτ[illegible] οὐκ ἔρρωνται· οἷον πέτρος ἐξ ὅσου μέρους γράψοι με κληρονόμον, ἔστω μου κληρονόμος. αἱ δὲ εἰς τὸν παρελθόντα χρόνον συγκείμεναι ἔρρωνται. οἷον ἐξ ὅσου μέρους ἔγραψέ με πέτρος κληρονόμον, ἐκ τοσούτου ἐστὶ μου κληρονόμος. οὐ μόνον δὲ εἰς τὸ πρόσωπον τοῦ [illegible], ἀλλὰ καὶ εἰς ἕτερον γίνεται ἡ χάρτ[illegible]. οἷον ἐὰν πέτρος γράψῃ παῦλον κληρονόμον, ἔστω μου κληρονόμος.* Eſt autem mendoſus vulgaris liber in verbo *παῦλος*, & in verbo *ἔρρωνται*. alterum enim deeſt, alterum additum eſt. Captatoriæ, inquit, inſtitutiones non valent: vt puta Petrus, ex qua parte me ſcribet heredem, heres mihi eſto. Quæ verò in præteritum tempus inſtitutiones conceptæ ſunt, valent: veluti qua ex parte ſcripſit me heredem Petrus. ex eadem mihi heres ſit. Neque ſolum in teſtatoris perſonam, ſed & in aliam fit captatoria inſtitutio: vt ſi Petrus ſcripſit Paulum heredem, mihi heres ſit. Hæc Conſtantinus, cui accepto ferimus hoc qualecunque eſt boni, quod ex hac interpretatione venit. Cui ſimile quiddam meminiſſet à præceptore ſuo Mariano Socino Patauij audiſſe. Auguſtinus in eandem ſententiam capite ſexageſimooctauo. *de heredibus inſtituendis.* Cuius cauſa ſuperiora omnia ſcripſimus, interpretandum eſt. Eius verba ſunt hæc, Papinianus libro ſexto reſponſorum. Captatorias inſtitutiones non eas ſenatus improbauit, quæ mutuis affectionibus iudicia prouocauerunt, ſed quarum conditio confertur ad ſecretum alienæ voluntatis. Hoc eſt, ſi quis alterum purè inſtituat, & ille ſiue ſciat, ſiue ignoret, eum à quo eſt inſtitutus; purè etiam inſtituat: neutra eſt captatoria, nánque ipſi affectione mutua vſi ſunt in vltimo eorum iudicio, & voluntate. Sed ſi ſub ea conditione quæ ex alterius teſtamento pendet: hoc enim ſecretum alienæ voluntatis appellat. *l. 3. Cod. de codicill.* vti illa eſt, qua ex parte me ille heredem inſtituet, &c. hæ ſenatuſconſulto reprobatæ ſunt, quo capite non illud definitum eſt, vt Accurſiani exiſtimant, captatorias inſtitutiones eſſe, quæ ita fiunt, illum inſtituo, ſi Titius voluerit, ſed non eſſe captatorias eas inſtitutiones, quæ purè fiant, licet alter alterum nulla eius teſtamenti mentione facta inſtituiſſet. Nam & Theodoſij, & Valentiniani Nouella, cuius apud Alciatum, *d. cap. trigeſimoſeptimo.* mentio fit, vir & vxor ſe inuicem heredes alter alterum reliquerat: & non eſſe captatorium teſtamentum dicitur, quoniam ſimilis, inquit, fuit amborum affectus & ſimplex religio teſtamenta condentium. Et licet ſecretum alienæ voluntatis quodcumque alienum arbitrium dici poſſit, tamen Papiniano ſatis viſum eſt rationem afferre, qua pura inſtitutio à captatoria differret. Nam quod Accurſiani dicunt, voluntates ex alieno arbitrio pendere non poſſe, idem ego affirmo. Item illud, hanc fortaſſe non leuem captatoriæ ſcripturæ improbandæ cauſam: nego tamen eas omnes inſtitutiones captatorias eſſe, quæ ex alieno arbitrio pendeant. Caius libro primo de teſtamentis ad edictum Prætoris vrbani: *l. illa. de hered. inſt.* Illa inſtitutio, Quos Titius voluerit. ideo vitioſa eſt, quod alieno arbitrio permiſſa eſt. Nam ſatis conſtanter veteres decreuerunt teſtamentorum iura ipſa per ſe firma eſſe oportere, non ex alieno arbitrio pendere. Hæc ſi captatoria inſtitutio eſſet, Senatus potius conſultum retuliſſet, quam veterum opinionem. Neque tacitè fieri poſſet, vt cum Sempronius heres inſtituitur, ſi Titius in Capitolium aſcenderit, eſt enim id in ſecreta Titij voluntate poſitum. *l. ſi quis Sempronium. eodem titulo.* Fieret enim Senatuſconſulto fraus, vel etiam contra eius verba eſſet: ſi verum eſt Senatum eas inſtitutiones improbaſſe, quæ alieno arbitrio committuntur. Idem in legatis reſponſum eſt, non quod illud legatum captatorium ſit, ſi Mæuius voluerit, Titio decem do: ſed quod in alienam voluntatem, conferri legatum non poteſt. Quamquam alio loco contrarium dici videatur, in Florentino præſertim libro trigeſimo primo. libro Digeſtorum. Vlpianus libro nono ad Sabinum: In arbitrium alterius conferri legatum, veluti conditio poteſt. Quid enim intereſt, ſi Titius in Capitolium aſcenderit, mihi legetur, an ſi voluerit, ? Et libro trigeſimo idem ait: *l. ſenatus. §. legatum. de leg. 1.* Legatum in aliena voluntate poni poteſt, in heredis non poteſt. Sed exiſtimo Vlpianum de legatarij voluntate intelligere. Illud proculdubio verum eſt ex Innocentij Pont. Max. decreto eiuſmodi inſtitutiones valere. Verba eius ſunt hæc: Qui extremam voluntatem in alterius diſpoſitionem committit, non videtur diſcedere inteſtatus. Quo reſcripto, an captatoriæ inſtitutiones confirmentur, in dubium reuocari poteſt. Vt illud quoque conſequens eſt conſtitutione vndecima. De teſtam. milit. non obiatum militi, vt non poſſit in alienam voluntatem teſtamentum ſuum conferre. Quæ nos aliis explicanda relinquimus.

Hæc ex Antonij Auguſtini Doctiſſimi viri emendationibus collegi.

Ad l. captatorias D. de heredibus inſtituendis.

Captatoria inſtitutio quid ſit, non videri hactenus rectè intellectum, nec ab Accurſio. alia ratione quàm ſuperiori probatum.

Captatoriæ inſtitutionis vulgata declaratio.
Inſtitutio in alterius arbitrium quando conferatur.
Captatoria inſtitutio quæ propriè dicatur.
Captare quid.
Votum captandæ mortis.
Explicata noui l. captatorias.
Captatoria an ſit, quæ ex alieno arbitrio pendet.

Senatus Captatorias inſtitutiones improbauit. *l. captatorias. D. de hered. inſtit.* perindéque haberi voluit, ac ſi incerto teſtamento nõ fuiſſent. *l. 1. in fi. D. de his quæ pro non ſcript. hab.* Et alibi Caius, Captatorias ſcripturas, neque in hæreditatibus, neque in legatis valere dixit. *l. captatoria. D. de leg. 1.* Quod & in militum teſtamentis obſeruatur. *l. Captatorias. C. de teſta.*

molit. Eas autem ab interpretibus communiter exiſtimatū eſt Captatorias inſtitutiones dici, quæ ex aliena voluntate pendent. *l. illa inſtitutio. D. de hered. inſt.* ſic dictæ, quod per eas teſtatores capti, id eſt, decepti remaneant. Accurſ. *in d. l. captatorias. D. de heredibus inſtituend.* poteſt ſiquidem is, cuius arbitrio inſtitutio permiſſa eſt, heredem non eligere. Coſt. & alij in *d. l. captatorias. C. de teſta. milit.* Recte igitur veteres conſtituerunt, teſtamentorum iura ipſa, per ſe firma eſſe oportere: non ex alieno pendere arbitrio. *d. l. illa inſtitutio.* niſi arbitrium illud declaratum eſſet, & ita in præteritum conferretur inſtitutio. *l. illa autem. D. de hered. inſtit. l. mulier. §. fin. D. de cond. inſtit.* Aut tacitum & velatum. *l. ſi quis Sempronium. D. de hered. inſtit.* indéque dictum eſt, Expreſſa nocent, non expreſſa non nocent. *l. nonnunquam. D. de condit. & demonſt. l. expreſſa. D. de reg. iur.* Et hæc ſunt, quæ de captatoriis inſtitutionibus ſcriptores commenti ſunt. Inueteratus ſane error, qui tamen me legentem in tenebras vnquam pertrahere non potuit. Neque enim in primis verum eſſe puto, quod aiunt ſcriptores, omnes in vniuerſum inſtitutiones, quæ ex aliena voluntate pendent, Captatorias eſſe, licet non ignorem, morientium teſtaméta alieno arbitrio permitti non poſſe. Nam hunc inſtituendi modum veteres reiecerunt, *d. l. illa inſtitutio.* illum Senatus improbauit. *d. l. captatorias. D. de her. inſt. & d. l. 1. D. de his quæ pro non ſcript. hab.* Ego igitur Captatoriā inſtitutionem eam proprie dixerim, quæ non ex animi ſententia procedit, ſed veluti viciata eſt, vt, quæ ex hac cauſa fit à teſtante, vt ſuo prouocatus exemplo, inſtitutus aut alius, in quem captatio directa eſt, idem faciat, Sic dicta, quod ea teſtator captet, hoc eſt, venetur hereditatem, aut aliud quodcunque lucrum. nam & captare proprie dicitur, qui dolis, & illecebramentis quibuſdam, lucrum alterius gratia aucupatur. Vnde Martialis, Rufum captatorem inceſſens, ait:

Dum me captares, mittebas munera nobis:
Poſtquam cepiſti, das mihi Ruſe nihil.

Sic & votum captandæ mortis, in iure noſtro dicitur, ardens illud deſiderium, quo flagrāt iniqui homines ex alterius morte lucrum ſperantes, vt illius vitæ inſidias parent. *l. de fideicommiſſo. Cod. de tranſact.* Et captare hereditatem dixit Vlp. pro eo, quod eſt artificioſe eniti, & ſtructis technis, vt præter eam etiam defuncti voluntatem comparemus. *l. 1. in prin. D. ſi quis al.* Ad quem modū captabat quondā Cnemon Hermolaum, & Callidemedes Ptœodorum, vt & apud Lucian. in Dialogis, ambo tandem ſua aſtutia, miſerè deluſi. Captatoriæ inſtitutionis exempla hæc præcipua ſunt, [Qua ex parte Titius me heredē fecerit, ea ex parte heres eſto.] *d. l. illa autem. D. de her. inſt. l. 1. in fi. D. de his quæ pro non ſcr. hab.* [Si Titius me heredē ſcripſerit, eum inſtituo.] *d. l. mulier. §. fi. D. de cond. inſt.* licet in hac ſpecie, [Quanta ex parte, à me Titiū heredem inſtitutū recitaſſem, ex ea parte Sempronius mihi heres eſto.] Et in illa: [Qua ex parte Titius me heredē conſtituit, ea ex parte Mæuius heres eſto,] nulla ſit ſuſpicio Captatoriæ inſtitutionis. *d. l. illa autem. & l. clemens. §. fi. D. de her. inſt.* Hæc, quod in præteritum, non in futurū, collata ſit inſtitutio. *d. l. illa autem.* Illa, quòd nullum dicatur, per eam qui teſtatus eſt, captaſſe. Ad hæc Papi. Captatorias inſtitutiones, inquit, non eas Senatus improbauit, quæ mutuis affectionibus iudicia prouocauerunt: ſed quarum conditio confertur in ſecretum alienæ voluntatis: *l. captatorias. D. de her. inſt.* Quæ verba ab Accurſianis non ſatis intellecta video. in quorum tamen referendis interpretationibus non detinebo lectorem: ſed Iuriſconſulti ſenſum breuiter exponam. vult itaque Papinian. eos qui affectione mutua, parique voluntate prouocati, ſe inuicem heredes inſtituunt, non male teſtari: cum duorum fuerit ſimilis affectus, vnde laudatur meritò, in Theodoſij conſtitutione, (cuius 2. Parerg. Alciat. meminit.) Leontij Iucunda que pietas, qui iiſdem tabulis ambo teſtati heredes ſe inuicem reliquerūt. Quod ſi ſub conditione, quæ in ſecretum alienæ voluntatis conferretur, concepta eſſet inſtitutio, & ita cùm non purè facta eſſet, manifeſta captatio appareret: ſicuti, cum ita quis heres ſcribitur, [Qua ex parte Titius me heredem fecerit, heres eſto,] à Senatu improbatur, vt illic Papin. docet. Captatoria enim, vt probauimus, ante iudicium eſt. Nec vero putandum eſt, eadem ratione veteres in inſtitutionem alieno permiſſam arbitrio, reieciſſe, qua eam Senatus improbauit, cuius conditio in ſecretum alienæ voluntatis confertur. *d. l. illa inſtitutio. & l. captatorias. D. de her. inſt.* Hæc enim à Senatu reprobata eſt, quod captationem, hoc eſt, dolum & technam in inſtituti, aut alterius perſonam, dirigeret: non ex animi ſententia facta, ſed vt ex ea teſtator lucrum aliquod ad ſe alliceret, artificioſéque venaretur: tunc enim conditio inſtitutionis (nam quæ purè fit, nunquam mea ſententia Captatoria dici poteſt:) in alienæ voluntatis ſecretum, propriè conferri dicitur, cum non ex affectione, videlicet, puráque mente, ſed aucupandi lucri gratia ad inſtituti, aut alterius perſonam, diſpoſitionem referimus. *d. l. captatorias.* Illa verò inſtitutio improbata eſt, quod teſtamentorum iura, per ſe firma eſſe oporteat *l. illa inſtitutio.*

Ad tractatum de teſtamentis.

Peſſimè Accurſius interpretatus eſt, quædam verba Græca in *l. ex ea. §. fin. de teſtamentis.* hæc ſunt verba, *Ταύτην τὴν διαθήκην βούλομαι εἶναι κυρίαν διὰ πάσης ἐξουσίας.* quorum verborum hic ſenſus eſt, videri eum velle voluiſſe, omnimodo valere ea quæ reliquit, etiā ſi inteſtatus deceſſiſſet. Accurſius ita Græcas voces interpretatur: dubitans tamen, & per coniecturas Legata, quæ reliqui & fideicommiſſa dari volo, ab omni herede meo, etiam ab inteſtato, quæ interpretatio nihil habet commune cum ipſis literis, quare ad verbum ita traducendum fuit. Id teſtamentum volo firmum eſſe per omnem poteſtatem, quibus verbis dubium eſt etiam comprehendi heredis inſtitutionem, quæ ſi iure directo ſuſtineri non poſſit, in fideicommiſſum vertetur, Accurſij autem expoſitio ſolum legata & fideicommiſſa: non autem inſtitutiones comprehendit, quod etiam Baldus notauit, cum tamen vel præcipuè in tractatu teſtamentorum reſpiciantur inſtitutiones, alioquin ea lex ad titulos de legatis referenda erat.

Ad l. eius qui. de teſtamentis.

Malè Accurſius ad *l. eius qui. de teſtamentis.* ad ferrum damnatos. Intellexit vt capite truncarentur, male alij ad vincula & loras ſeu compedes malunt, qui vtuntur authoritate Plauti in Perſa, Ferreas tute tibi impingi videas Graſſas cōpedes, quod ego probare non poſſum, cum iure ciuili pœnæ loco carere non ſit, ſed cuſtodiæ tantùm. Ego ad ferrum damnatos eos intelligo, quos alibi lex ad gladium damnatos ait, vt cōſtat Sententiarum Pauli lib. 6. vbi enumerat diuerſa ſuppliciorum genera. Nam locus Suetonij in Nerone. Exhibuit ad ferrum quadringentos Senatores, accipiēdum eſt, ita vt in ludum gladiatorium dati fuerint.

Ad l. ex facto. de heredibus inſtituendis.

Ridiculum eſt prorſus, quod Accurſius quodam loco huius legis ait, quoſdam eſſe, qui non quem inſtituerat, ſed quem inſtitueram ſcribant, quia illa lectione retenta nullus omnino eſſet ſenſus legis.

Ad titulum de vulgari & pupillari ſubſtitutione.

Ad l. verbis ciuilibus.

Malè Bartolus interpretatus eſt verba ciuilia. putauit enim eſſe verbum inſtituo, vel heres eſto, tanquam hæc non iurisgentium, ſed ciuilis verba ſint. quod falſum eſt, & pluribus rationibus demonſtrari poſſit, quas ob breuitatem prætermitto. Ego arbitror verba ciuilia dici ſimpliciter verba, quibus pupillaris ſubſtitutio confici poteſt. ſiquidem vulgaris dicta eſt, quod valgo omnibus competat, at pupillaris tantùm ciuibus Romanis, qui filios in poteſtate habeant, quod ius patriæ poteſtatis propriè ciuium eſt, & id quidem moribus ciuitatis introductum, id eſt, iure non ſubſcripto, ſed prudentum interpretatione. Merito ergo Papinianus verba ciuilia ea omnia appellauit, quibus hæc ſubſtitutio eſt inducta.

Ad tit. de hæredibus inſtituendis.

Tota gloſſ. ad verbum diuidatur. *l. ſi paterfamilias. D. de heredibus inſtituendis.* eſt delenda, cùm dubitationis plena ſit, nihilque omnino certi concludat, & ob vnius verbi adiectionē, quod in antiquis Codicibus reperitur, tota res facilis fiet. Is locus eſt de computatione, & quærit ibi Accurſius, quomodo computatio fieri poſſit vt proponitur, quod intelligi non poteſt, niſi quis totam legem perlegat, quod breuitatis cauſa omitto. Item quærit, quid de ſimile qui ſupereſt ſit agendum: nec opus eſt ea omnia, (vt diſtinctiones quas vbi Accurſius proponit) refutare, quia id nimis eſſet moleſtum: nō enim mirum eſt Accurſiū ibi erraſſe, cum & alij doctores ferè omnes errauerint, quia textus corruptus erat. Itaque ſic legendum eſt: Si paterfamilias Titium quem ingenuum eſſe credebat, hæredem ſcripſerit, eique ſi hæres non eſſet Sempronium cohæredem ſubſtituerit, & cętera. vt pateat, ſi cohæres Titio Sempronius fuit prius duos ſemiſſes conſtituendos eſſe, vt alter ad Sempronium, alter ad Titium pertineat: deinde propter patrisfamilias errorem rurſus ſemiſſem illū Titij cum Sempronio æquis portionibus diuidendum, quod inſtitutiones aſſerere videntur, quæ in partem admitti debere ſubſtitutum referunt: partis autem appellatione, de dimidia intelligendum eſt. Nec obſtat quod Iuriſconſultus, de ſemiſſe integro Sempronio dando expreſsè non loquatur, quia cum principalis tractatus ſit de errore teſtatoris nihil pertinuit diutius immorari in Sempronij portione, cum id ſcrupulo omni careat.

Ad l. Gallus. D. de liberis & poſthumis.

Cum nono menſe mulier pariat, cur ad decimum leges ſe referant, declaratum. & ratio allata, quam nec Accurſius nec alij interpretes attulerint vnquam.

Natus poſt decem menſes.

Pariendi tempus.

Romulus annum x. menſium fecit.

Tempus decem mēſium à Gallo præfinitum doctores in *l. Gallus. D. de liber. & poſthum.* putauerunt, quod & ſecundùm communem curſum, & ciuiles conſtitutiones, mulier partum in vtero vltra id tempus non geſtet. Quamobrem conſtitutū vt poſt decem menſes mortis natus, ad legitimā hereditatem non admittatur. *l. in teſtat. §. fi. D. de ſuis & legitim.* Sed ſi communem naturæ curſum attēdamus, verum non videtur, quod doctores tradūt, cùm nunquā aut perrarò mulier, vt vſu videmus, nonū mēſem egrediatur. Hęc igitur paulo altius repetenda, & aliter declaranda ſunt, quàm à doctoribus fit. Sciendū igitur quòd vt hęc ætate omnibus ferè perſuaſum eſt, partū nono menſe edi: ita veteres menſe decimo parere mulieręs credebant. autor eſt Ariſt. *lib. de nat. anim.* 7. [Cùm vnum, inquit, pariendi tempus natura conſtitutum ſit cæteris animantibus, homini multiplex datum. Nam ſeptimo menſe, octauo, & nono mulier parere poteſt: & quod ſæpiſſimè fit, decimo, nonnullæ etiam vndecimum tangunt.] Et Ouid. cauſas cur Romulus annum decem menſium conſtituerit, *lib. 1. Faſto.* exponens hanc quoque eleganter in hæc verba ſcripſit.

Quod ſatis eſt vtero matris dum prodeat infans,
Hoc anno ſtatuit, temporis eſſe ſatis.

Is aſſentitur Cicer. *Pro Cluent.* cum ait:

[Nihil iam ad hanc improbitatem addi poſſe videtur. attendite exitum, quæ mulier obteſtatione viri decem illis menſibus, ne domum quidem vllam niſi ſocrus ſua noſſe debuit.

Plautus item in Ciſtellaria.

Tum illa quam compreſſerat
Decimo poſt menſe exacto, hîc peperit filium.

Denique Salomon. *Sapient.* 3. [In ventre matris meæ, inquit, figúratus ſum caro. Decem menſiū tempore coagulatus ſum, in ſanguinem ex ſanguine hominis & delectamento ſomni conueniente.

Ad l. Gallus. de liberis & poſthumis.

Formula Galli, legem Papiam non officere, noua ratione probatum, quam ea quam Accurſius attulit.

Voluit ſua formula Gallus prouidere, ne nepotis agnatione rumperetur teſtamentum. Ideo ſic conſuluit ſubſtitutionem concipiendam: [Si filius me viuo moriatur, &c.] At verendum eſt ne in Syllam inciderit, putans vitare Charybdim: ſiquidem teſtamentum tunc non conſiſtat ex lege Papia, quæ conſtituit, vt ſi primo gradu hæres inſtitutus diem ſuum viuo teſtante obierit, teſtamentum ſit in cauſam caduci: ideo hereditas non ad ſubſtitutum pertineat, ſed fiſco deferatur. *l. vn. §. pro ſecundo. C. de cadu. tollend.* item veniunt. *§. cum antequam. D. de pet. her.* fruſtrà ergo Gallus prouidit, ne teſtamenta rumperentur, quæ iam rupta erant, & in cauſam caduci deuoluta, morte filij. *l. nam & ſi ſub conditione. § poſt defectum. D. de iniuſt. teſtam. Bald. & Angel. fratres in ea. l. putauerunt.* formulam Galli neceſſario intelligendam, cùm filio datus eſt coheres, cuius aditione filio etiam ſubducto de medio in vita teſtantis, teſtamentum confirmari potuit. Qui ſenſus diuinatorius eſt, & confutatur apertè per *d. l. Gallus. §. in omnibus.* vt Modern. verboſe proſequuntur: in quos ad Bald. & Ang. defenſionem, ego in *d. l. Gallus. §. in omnibus.* nouè intellexit, Iaſ. plurimorum relatis & confutatis opinionibus tandem putat filio herede vniuerſali viuo teſtatore moriente, eius inſtitutionem in cauſam caduci verti: at teſtamentum nihilominus valere, propterea quòd nepos ſubſtitutus ſit, & à ſecundo gradu vires teſtamētum ſumat. *l. 3. §. fi. D. de lib. & poſth.* etiamſi inſtitutus viuo teſtāte decedat. *l. ſi pater filium. D. de vulg.* Sed tunc ex eiuſdem Iaſ. ſententia obſtat, quoniam ſi fingamus non ſubſtitutum nepotem, ſed præteritum filiúmque viuo teſtante deceſſiſſe, iam durat argumentum. neque enim poſthumi præteriti natiuitate, teſtamentum rumpi poteſt. quod iam quia in cauſam caduci verſum eſt, irritum fuit: quocirca inanis Galli prouiſio, quæ ideo inducta eſt, ne teſtamenta nepotis poſthumi præteriti natiuitate rumperentur: cū ante poſthumi exiſtentiam ruptum eſſet. Et quod dicimus teſtamētum a ſubſtitutione ſumere vires, verū eſt, ſi ſubſtitutus mortis teſtātis, tempore natus erat: alioqui à ſecundo gradu non accepit effectū teſtamentum. Nam quo pacto id quod non eſt, robur teſtamento dare poteſt. Denique voluntates vltimæ nō ſuſpenduntur. *l. ſi. D. com. præd.* In pendēti autē eſſet huiuſmodi volūtas, quoniā fieri poſſet, vt naſceretur poſthumus: quo caſu teſtamentum vires in hac ſententia ſumeret. Fieri etiā poſſet, vt non naſceretur, aut naſceretur, ſed abortiuus, & tūc nullo eſſet teſtantis voluntati, vel damno, vel adiumento. *Vxoris abortu. C. de poſthum. her. inſtit.* Hæc omnia fortaſſe præſentiens Iaſ. intollerabiliter diuinat, neceſſarióque. *d. l. Gall.* intelligendam dicit cum adiunctus eſt nepoti naſcituro (non pure, ſed poſt mortem filij, ſi filius viuo teſtato moriatur.) alius ſubſtitutus, in rerum natura exiſtens. Quæ declaratio quam abſurdè diuinet, quámque parum congrua ſit, non eſt neceſſum me pluribus demonſtrare: ſeipſam enim oſtendit. Alciat. nouiſſime lib. *Parad.* 3. *cap.* 6. longè clariùs difficultates omnes tolli dicit, ſi filium ſecundùm conſilium Galli nominatum, non inſtitutum eſſe, ſed ſolum in conditione poſitum teneamus: tunc enim nihil eſt, quod de Papia l. obiiciatur, quæ tunc duntaxat locum habet, cum is, qui primo gradu heres inſtitutus eſt, viuo teſtatore decedit. Sed nec hæc diſſolutio rem ipſam ſatis concludit, nobiſque potiſſimum probari non poteſt, qui ſemper in ea veriſſima fuimus ſententia, vt in formula Galli, filius tacitè inſtitutus ſit: ideò ex teſtamento veniat. *l. cum in teſtamento. D. de her. inſtitut.* quare non in cōditione, ſed in diſpoſitione poſitus intelligi debet. Quid igitur nos in tam ſalebroſo articulo dicemus? Et mihi hic nodus alio pacto diſſoluendus videtur. Sciendum igitur quandam fuiſſe legem Papiam, olim à Papio latam, cuius Cice. pro Archia poeta meminit. Ea vſu vrbis peregrini prohibebantur, imò verò omnes, qui Romani ciues non erant, exire cogebantur. Quā legem idem Cic. in 3. Offic. deteſtatur. [Malè, inquit, faciunt qui peregrinos vrbibus vti prohibent, eóſq; exterminant: vt Petronius apud patres noſtros fecit, & nuper Papius.] quam tamen legem primū tuliſſe apud Lacedæmonios Lycurgum, hiſtorici prodiderunt. Cùm enim Lacedęmonij rei bellicæ ſtudioſiſſimi eſſent iuuētutem ſuam omni laborum genere exercebant, quo ea ad rem bellicam aptior eſſet. Ne autem peregrinis voluptatibus corrumperentur, Lycurgus peregrinos vſu ciuitatis prohibuit: fecitque vt numo ferreo Lacedæmonij vterentur, nec exterarum gētium corrumperentur commercio. Fuit & alia lex Papia ab Auguſto lata, Papio Poppęo, vt opinor, inuctore, quàm ideò appellari Papiam Augu. voluit, quod ea inſtituta ſunt vectigalia. Cum. n. propter numeroſam exercituū multitudinē, quos Auguſt. Cęſar alebat, pecunia, quę bellorū neruus eſt, in-

digeret, lege lata vectigalia inſtituit: quæ ne noua & dura nimium populo viderentur, & vt ſe excuſaret, profeſſus eſt, diui Iulij commentariis ſe edoctum, vt ea inſtitueret. Qua fortaſſe ratione Iuuenal. hanc legem quandoque Iuliam dixit. [Nam placet (inquit) Vrſidio lex Iulia,] Habuit porrò lex hæc Papia alia capita, quorum bona pars non alio ſpectabat: quàm vt ærarium adaugeretur. Ex his illud vnum fuit, vt quod coniunx coniugi reliquiſſet non exiſtentibus liberis, eius decima pars fiſco addiceretur. Quæ lex hodie noua C. conſtitutione antiquata eſt, conceſſúmque vt tantum ſibi inuicem coniuges derelinquant, quantum ſuperſtitis amor exegerit. *l. fi. Co. de infir. Pœ. celib.* Ad quam l. alluſiſſe videtur Iuuen. Satyr. 9. cum inquit:

Iam pater es, dedimus quod famæ opponere poſſis,
Iura parentis habes, propter me ſcriberis hæres.
Legatum omne capis, necnon & dulce caducum.

Si enim filios non gignebant, decima legati parte multabantur. Alterum caput erat, vt ſi quis extraneus hæres inſtitutus fuiſſet, is priuſquam hæreditatem adiret, viceſimá partem fiſco impēdere teneretur. qua lege filij & proximiores hæredes non tenebantur. Quæ lex item ſublata fuit. *l. fi. C. de edict. di. Adr. tol.* Tertium caput erat, vt ſi hæres inſtitutus viuente teſtatore, aut mortuo, ſed ante aditam hæreditatem, deceſſiſſet, fiſco bona addicerentur: ita tamen, vt in liberis vſque ad tertium gradum locum non haberet. Quæ lex hodie quoque ab aula receſſit: quódque ea liberis ad tertium vſque gradum permiſerat, Iuſtiniani lex omnibus conceſſit. *l. vna. ver. cum lex. C. de cad. tol.* Quod ergo doctores dicunt, in conſilio Galli inſtitutionem filij caducam eſſe, verum non eſt, duplici ratione. Prima, quia lex Papia ad filij, nepotis, vel etiam pronepotis inſtitutionem non pertinebat, *d. l. vna. verſ. cum lex.* Altera, quia Galli tempore, nulla erat lex Papia de caducis: quemadmodum neque hodie, vtpotè per Iuſtin, exploſa. Hæc habui quę dicerem ad *l. Gallus.* quæ doctiſſimus Corraſius in ſuis Miſcellaneis obſeruationibus animaduertit.

NOTAE AD GLOSSAS IN LIBRVM TRIGESIMVM PANdectarum iuris ciuilis.

Ad titulum de teſtamento militari.

PLerumque Accurſius non ſibi conſtans varias interpretationes affert, planè diuerſas & ſibi inuicem contrarias, vt in *l. ſi certarum. §. ſi eodem. de teſtamento militis.* hic autem locus [illegible] ſe habet. Si eodem teſtamento miles eundem hæredem, dein & exhæredem ſcripſerit, adempta videtur hæreditas, cum in paganorum teſtamento ſola hereditas exhæredatione adimi nō poſſet: Accurſius eſſe etiam ait, qui adimi poſſit ſcribant, & vt ſolet vtramque ſcripturam interpretatur. Itaque ſemper eſt in dubio. Idem Accurſius in *l. 1. de legatis. 1.* de interrogatione inter Ioannem & Rogerium controuerſiam fuiſſe refert.

Ad l. 2. §. ſi dubitetur. D. quemadmodum teſtamenta aperiantur.

Quem præſumi viuere vſque ad centum annos, à noſtratibus Doctoribus non ſatis rectè dictum.
Viuere an quis præſumatur centum annis.
Præſumptio à ſolitis euenire.
Vitæ finis longiſſimus.
Vitæ longiſſimæ exempla.
Moſes 125. annis vixit.
Ioannis de temporibus vita longiſſima.

Solet Accurſ. noſter, ſoléntq; cæteri interpretes, vulgò dicere, quemlibet præſumi viuere, etiam vſque ad centum annos, niſi probetur mortuus. Accurſ. & alij. *l. 2. §. ſi dubitetur. D. quemad. teſtam. aper. & in l. ſed & ſi de ſua. D. de adquir. here.* cum hoc tempus vitæ longæui hominis, plerumque finis eſſe dignoſcatur. *l. an vſusfructus. D. de vſufr. l. fin. Co. de ſacroſan. eccle. §. 1. vt eccle. Roma. coll. 2. indéque Angel. d. l. ſed & ſi de ſua.* nouum modum introducit ad irritandos proceſſus, ſi in fine iudicij, à reo opponatur, Actorem filiumf. eſſe, atque ita iudicium nullum. *l. fin. §. neceſſitate. C. de bon. quæ lib.* erit enim, inquit, præſumptio, pro opponente, quæ ſufficiet ad victoriam. *l. omnes. §. Lucius. D. quæ in fraud. cred. & l. abſentem. D. de pœn.* Succumbétque proculdubio actor, ſi nō ſuperſit tempus probandi oppoſitum. Cæterùm mihi nullo tempore probabilis viſa eſt ea coniectura, vt dicamus, in dubio præſumi quem viuere centum annis. ducta enim à frequenter contingentibus coniectura, quæ optima eſt. *l. certi condictio. §. quoniam. D. de reb. cred. Accur. l. naturales. C. de probat. Bal. l. conuenticulam. C. de epiſc. & cle.* potius contrarium præſumendum eſſet, quod & Maximus, in tractatu, *l. Falcidia. l. velle videtur. hereditatum. D. ad l. Falcid.* non itaque ſequitur, fieri poteſt, vt quis centum annis viuat: ergo tanto tempore viuere quis præſumitur. Quo breuiter ſatisfit legibus in contrarium adductis, quæ id tātum dicunt, finem longæui hominis, eſſe centum annorum. *d. l. an vſusfructus. d. l. fi. & d. §.* at non inde rectè colligitur, ergo pręſumendum eſt, quemcūque eam vitæ metam pertingere. Nec ab hac noſtra ſententia Fran. Are. in d. l. ſed & ſi de ſua, abhorrere mihi videtur: qui prætereà non inſubtiliter illi oſtendi illationes Angeli, à verò longè, latéque abeſſe. Sed quoniam in longitudinem vitæ incidimus, non alienum erit illud ex bonis auctoribus ad eam rem cōtexere, Dioſcor. Iuriſconſultis noſtris conſentire, anno quoque centeſimo hominum vitā circumſcribentem, cordis ratione, quod in anniculo menſum habeat drachmarum duarum: in bino quatuor, in trino ſex, ac demum pro curſu pari in annum quinquageſimum, à quo decrementa incipiunt, & ad æquilibrium ſupputantur: vnde fit, vt alio quidquaginta annorum ambitu peracto cordis delapſu, nullum ſuperſit vitæ ſpatium. Cui rationi pleráque longioris vitæ exempla repugnant, vt quod de Terentia Ciceronis effertur, eam cxvij. annis vixiſſe: Clodiam offelli cxv. & hanc quidem, inquit Plin. lib. 7. cap. 48. quindecies enixam: Lucciam Mimmam, centum annis in ſcena pronunciaſſe, & his ſimilia multa. Nam & Iuſtinianus ſe refert egiſſe, cum Zoſimo abbate, centeſimum & vigeſimum ætatis annum agente. *§. ſi vero intra. de mona. colla. 1.* quod ſpatium vitæ cxx. annorum, Deus Opt. Max. homini tribuiſſe videtur. Geneſ. 6. non permanebit Spiritus meus, dixit Dominus, in homine in æternum, quia caro eſt, eruntque dies illius, centum viginti annorum. eundémque vitæ terminum Treuellius Pollio in Claudio Mathematicorum doctiſſimo, homini tribuiſſe ſcribit, háncque metam ſolum Moſem Dei familiarem, quinque annis prætergreſſum, qui cum quereretur, quòd ſibi iuueni occumbendum foret, ab incerto nomine reſponſum ferunt, futurum neminem qui eum vitæ menſum excederet, vt fabuloſum merito iudicari poſſit, quod ex Aſinio Pollione, & Herodoto refert Valer. *lib. 8. cap. 14.* Argantonium Gaditanum, centum & triginta annos expleuiſſe: eandémque vitæ metam Æthiopes, & Indos tranſgredi. Adiiciens ex Theopompo, Epimenidem Cnoſium, ſeptem quinquaginta & cētum annos vixiſſe. Sed & falſa manifeſtius fabulari videretur Gnagninus noſter in Ludouici Groſſi annalibus, memorans, Ioannem de Temporibus, Caroli magni quondam militem cċlx. annos attigiſſe, niſi prudenter adieciſſet, ſe id fabulæ magis, quàm hiſtoriæ adſcribere. Si quis autem longioris, breuioriſque vitæ rationes ex philoſophorum ſcholis diſcere cupit, legat Rhod. in 20. *lect. Antiq.* 134. Hæc ex doctiſſimo Iuriſconſulto Tholoſate, quæ ad rem facerent, amice lector collegi, & in hunc locum tranſtuli.

NOTÆ

NOTAE AD GLOSSAS IN LIB. TRIGESIMVM PRIMVM, ET ſecundum Pandectarum. iuris ciuilis.

Ad titulos de legatis & fideicommiſſis.

Ad l.1. de legatis errauit grauiter Haloander.

Cur Iuſtinianus ſe frequenter eorum auctorem prædicet, quæ apud Iureconſultos paſſim leguntur. quam rationem Accurſius ignorauit.
Legatorum & fideicommiſſorum adæquatio.
Subſtitutus exheredati non grauatur legatis.
Libertorum ſucceſſio.
Heres non poteſt teſtis eſſe.
Donationes cauſa mortis comparata legatis.
Iuſtinianus omnia ſua facit.
Haloandri caſtigatio taxatur.
Explicata noue. l.1. D. de legat.1.

MIrum eſt: quòd Iuſtinianus ſe non vno in loco, corũ autorem iactitat, quæ multo ante tempore, ab Vlpiano cæteriſque Iuriſconſultis, tradita fuêre: vt ecce Iuſtinianus, aduerſus antiquæ legis ſcrupulum, ſe omnia legata fideicommiſſis exæquaſſe profitetur, *l. 2. C. com. de leg. §. ſed non vſque. de legat. in Inſtit.* cùm tamẽ Vlpianus anteà ſcripſiſſet, Per omnia exæquata eſſe legata fideicommiſſis, *l.1. D. de legat.1.* Rurſus Iuſtinianus ſe noue edicere affirmat, ſubſtitutum impuberis exheredati, legatis, aut fideicommiſſis, prægrauari non poſſe. *l. cùm quidam. C. de leg.* cùm ante Iuſtinianum, à Triphonio iureconſulto, id conſtitutum legatur, *l. miles ita. § ſi miles. ff. de milit. teſta.* Idem Iuſtinianus præterea, ſe ſua conſtitutione gloriatur libertorũ ita ſucceſſionem definiuiſſe, vt, ſi libertus minùs habeat in patrimonio, centum ſolidis, ad eius hæreditatem, condito teſtamento, patronus nullum locum habeat. idémque ſi maior fuerit centenario libertus, & liberos reliquerit. Alioqui in teſtamẽto patronatus inſolidũ hæres fiat: condito verò teſtamẽto, per contra tabulas tertiam partem conſequatur. Cæterùm id ipſum Africani quoque tempore obſeruatum fuiſſe, in Pandectis legimus, *l. liberto octoginta. D. de bo. liber.* Deinde Vlpianus dicit, hæredem eodem teſtamento, quo ſcriptus eſt, teſtem adhiberi non poſſe, *l. qui teſtamento. in prin. D. de teſta.* Iuſtinianus verò, ſubtilitate veteris legis correcta, id à ſe vetitum prædicat. *§. ſed neque. de teſta.* Denique iactitat & ipſe, per omnia redactas à ſe ad exemplum legatorum mortis cauſa donationes. *l. ſi. C. de donat. cauſa mort. §. de donat. Inſt.* Cùm tamen id meminiſſe oportere, Vlpianus dicat, legatis comparatas eſſe prorſus donationes cauſa mortis. Et idcircò quodcunque in legatis iuris eſt in mortis cauſa donationibus accipiendum, *l. illud. in princ. D. de donat. cauſ. mort.* Sunt & alia pleráque huius generis exempla, quæ omnia recenſere longiſſimum fuerit, neq; valdè arbitror expedire. Etenim, vt vno verbo dicam, horum omnium ideo Iuſtinianus ſe authorem dicit, quòd ea veteribus ſparsè, imperfectè, & parum aptè tradita, in vnum ipſe coëgerit, ſuiſque locis congruentiſſimè collocarit: & rerum, & temporum ordine ſeruato. *l. vna. §. quibus. C. de no. Co. fac.* [Omnia enim, inquit, meritò noſtra facimus, quibus, noſtram autoritatem impertimur. nam qui ſubtiliter factum emẽdat, laudabilior eſt eo, qui primus inuenit,] *l.1. §. & ideo. C. de vet. iur. enuc.* Et paulò poſt, [cùm antiqua lege ait, quæ Regiæ nuncupabatur, omne ius, omniſq; poteſtas populi Romani, in imperatoriam tranſlata ſit poteſtatem: nos ſanctionem omnem nõ diuidimus in alias, & alias conditorum partes: ſed totam noſtram eſſe voluimus: ne quid poſſit antiquitas noſtris legibus abrogare.] Et idem Imp. in *l.2. §. tanta autẽ. eod. ti.* [vna, inquit, omnibus autoritate indulta, vt quicquid in veteribus legibus ſcriptum eſt, hoc noſtrum appareat, & ex noſtra voluntate compoſitum.] Et in prœmio Pandect. Digeſtorum leges ſuas eſſe dicit, *§. & hoc. tres in proœm. Digeſtorum.* Sunt autem hæc in cauſa, vt exiſtimẽ lapſum eſſe grauiter Gregorium Haloandrum virum alioqui diligentem, & bene doctum, cum ex *l.1. ff. de leg. 1.* Vlpiani inſcriptionem, ſuſtulit, ea, vt veriſimile eſt, ratione adductum, quòd eius conſtitutionis ſententiam Vlpiano falsò aſcribi, totámque Iuſtiniani, aut ſi mauis, Triboniani fuiſſe putaret, *l.2. C. com. de leg. § ſed non vſque. de legat. inſt.* Qua in re, vt præmonui, fœdè lapſus eſt: nam præterquam quòd ita Florentiæ ſcriptum, *Vlpian. lib. 67. ad dictum*, ad illud caput *d. l.* eruditi viri teſtantur, in eo vt oſtendimus, vis faciunda nõ eſt, quod Vlpiani reſponſum, nouæ Iuſtiniani conſtitutioni conſonet: cùm ea omnia ſua dicat Iuſtinianus, quæ ab Vlpiano reliquiſque iuriſconſultis, atque adeò ab omni antiquitate prodita ſunt quibus ipſe ſuam autoritatem impertitus eſt, *d. l. 1. §. & ideò. & d. l. 2. § tanta autem. C. de veter. iur. enucl.*

Ad tit. de legatis. 1.

Pleriq; interpretes initio huius tituli ſuperuacanea proferunt in medium: hic enim multa inepta & ridicula ac inutilia præfantur. Huiuſmodi eſt quæſtio de cõiunctone Titulorum, quam continuationem vocant: verboſiſſimè ab eiſdem tractata: ſed non opus fuit tam multis verborum ambagibus vti. nam cur de legatis hic ſit tractatum, Iuſtinianus ipſe docet, *l.2. §. Quintus. C. de veteri iure enucleando.* Huius generis eſt & illa quæſtio inanis, ſcilicet & ſuperuacua, cur in tres libros diuiditur hic tractatus. hic enim non minùs ineptiunt interpretes, quàm in ſuperiore quæſtione, ſanè prolixitas tractationis cauſa fuit huius diuiſionis.

Malè quidam interpretes diſcrimen conſtituunt inter legatum, & fideicommiſſum. putant enim legendum eſſe, cuius verba diriguntur ad honoratum fideicommiſſum, cùm ad hæredem, ſi vis ſcire diſcrimen, id cognoſces ex libro Regularum Vlpiani, *tit. 24. de legatis, & 28. de fideicommiſſis.*

Ad l.8.

Accurſius ignorauit quinam eſſent lecticarij. putauit enim lecticarios eſſe qui lecticas faciunt: quod falſum eſt. Nam lecticarij ſerui ſunt qui lecticas portant. *l. item legato. 49. in princ. de legatis 3.* Nam ſolebant octo ſerui in hoc miniſterio adhiberi. vnde Octophorum dictum Martialis,

Octophoro ſanus portatur antè Philippus.

Ad tit. de legatis primo.

De intellectu, l. ſi duobus. in prin. D. de legat primo. & an tempore Digeſtorum caduca in vſu fuerint, contra aliorum opinionem.

Pomponius in *l. ſi duobus. in princ. D. de legat. primo.* Si duobus, inquit, res legata ſit, quamuis alter in rerum natura non fuerit, alteri deberi ſolam partem: & hoc puto verũ eſſe. Quibus verbis ſignificatur, ſi duobus res legata ſit, & alter in rerũ natura non fuerit: deficientem partem legatario non accreſcere. Vnde cõſequens eſt, eam partem caducam fieri, & fiſco inferri. Verùm obſtat, *l. vnica. § in primo, & §. pro ſecundo. C. de caduc. toll.* Vbi dicitur legatum deficiens cõiuncto cedere, nec caducum fore. Reſpondet gl. *in d. l. ſi duobus. in princ. collegatarium.* in caſu illius legis, in rerum natura non fuiſſe, ſed in ſpe. Quod intelligẽdum eſt de poſthumo: quaſi collegatarius poſthumus fuerit: & ideò partem legati, collegatario non accreſcere. Sed in caſu *d. l. vnica. § in primo. & §. pro ſecundo.* non ſperari poſthumum, vt puta mortuum. Etſi verò hic intellectus communiter videatur approbatus: Videant tamen alij, an defendi poſſit, cùm præſupponat, alterum ex collegatariis, in caſu *d. l. ſi duobus. in princ.* poſthumum fuiſſe: quod ex verbis reſponſi colligi nõ poteſt. Neque enim poſthumi vlla illic mentio fit. Hinc forte Accurſius, hoc intellectu non contentus: alium Ioannis intellectum adfert, vt dicamus text. in *d. l. ſi duobus in princ.* loqui in caſu caduci: & quod dicit, non fuerit, intelligi non fuiſſe tempore mortis teſtatoris, ſed tempore teſtamenti. Quod Bartol, eo intelligit, quaſi iure Digeſtorũ caduca fiſco illata ſint. Et ſecundum hoc, id corrigi per dictum *§. pro ſecundo.* Verùm hunc intellectum reprobat Bartolus aſſerens, etiam iure Digeſtorum, caduca non fuiſſe applicata fiſco, ſed coniunctis accreuiſſe. Idque iuxta *d. l. ſi duobus §. finali. & l. Celſus. § penul. & finali. D. de leg. 2.* Vt meritò dici non poſſit, *d. l. ſi duobus. in princ.* per dictam l. *vnicam. § pro ſecundo*, corrigi.

Ego verò prædictum Ioannis intellectum defendi poſſe arbitror. Nam conſtat etiam tempore Ciceronis, qui longè ante D.geſt.compilationẽ vixit,caduca in vſu fuiſſe. Sic enim ſcribit in Philipp.10.[Quæ celeritas illa Bruti,quæ cura,quæ virtus? Et ſane illa quidem Antonij celeritas contemnenda eſt: quem niſi miræ caducæ hæreditates retardaſſent, voluiſſe eum,non iter feciſſe diceres. Sed,& Iuuenalis caducorum mẽtionem facit,his qui ſequuntur verſibus:

Legatum omne capis,necnon & dulce caducum,
Commoda prætereà iungantur multa caducis.

Vt appareat etiam Iuuenalis tempore, caduca incognita non fuiſſe.Quin & Vlpianus in *l.Item veniunt.§.pridie.& D.de petit.hered.* ſenatuſconſultum refert, de caducis partibus fiſco petitis. Quem textum Bartolus non ſatis diluit. Nec obſtant leges per Bart.in contrarium adductæ. Nam quòd allegat *d.l.ſi duobus.§.fin.* vbi traditur partem deficientem collegatario accreſcere,Reſpondeo,in caſu illius legis, legatũ relictum fuiſſe legatario, qui etiam ante conditum teſtamẽtum, in rerum natura non erat. Nam legatum erat relictum Titio, & cuidam poſthumo, qui nunquam fuerat. Et iſto caſu etiam iure antiquo conſtitutum erat legatum caducum non eſſe, ſed ius accreſcendi locum habere: Vt Iuſtin. Imp. *in d.l.vnica.§.primo.refert.* Non ergo caſus *d.l.ſi duobus.§.fin.* ad caducorum materiam pertinet. Quod etiam Bartolus allegat *d.l.Celſus.in princ.* Reſpondeo,illis legatum ex præſumpta teſtatoris voluntate, pro non ſcripto haberi. Quod & gloſſa illic admonet. Et hic quoq; caſus,ad materiam caducorum non pertinet, vt habetur *in d.l.vnica.§.& cum triplici.ibi.* eáque pro non ſcriptis eſſe,iuncto *§.in primo.* Et ex his omnibus non poſſum non ſuprascriptũ Ioãnis intellectum approbare,vt *d.l.ſi duobus.in princ.* intelligatur in caſu,quo ante mortem teſtatoris, non tamen ante teſtamentum conditum, relictum deficiebat. Id enim iure antiquo, id eſt,iure digeſtorum,caducum dicebatur: iuxta *d.l.1.§.& cum triplici,verſ.vel viuo teſtatore,* iuncto *§.pro ſecundo. & d.l.item veniunt.§.pridie,& §.ſeq.* Verùm iure Codicis in *§.pro ſecundo.* ius illud vetus,ſiue digeſtorum, correctum eſt: vt tale legatũ ampliùs caducum non fiat, ſed coheredi accreſcat. Hæc Bernardinus Valtherus doctiſſimè animaduertit contra interpretes omnes.

Ad l.planè.§.ſi duobus.eod.tit.

De intellectu l.planè.§.ſi duobus.D.de leg.1.& l.ſi quis Titio.D.de vſufruct.accreſc.& quomodo hæ duæ leges conciliari poſſint:quas Accurſius conciliare non potuit.

Si teſtator heredi & Titio rem leget legatum ſoli legatario cedit.*l.planè §.ſi duobus.ff.de lega.1.* ſecùs autem eſt, ſi heredi, & Titio vſumfructum leget: tunc enim legatarius partẽ duntaxat vſusfructus cõſequitur: *l.ſi quis Titio.D.de vſufr.accreſc.* Sed quæ eſt ratio diuerſitatis, in his caſibus? Et vt omittã quæ Doct.in *d.§.ſi duobus,* tradunt:reperi Zaſ. in ſingul. intellectibus,ſpecialitatem in vſufructu ſubeſſe arbitrari: quia vſusfructus legati quaſi dominium non acquiritur, mox ab adita: ſed tum demum,cùm per hæredem conſtituitur, *l.3.in prin.ff.de vſufr.l.2.D.quando dies legat.ced.* Bart.*in l.1.in prin.D.de ſeruit.cum concord.* Et ideò heres adeundo hæreditatem, iam factus dominus rerum hereditariarum: partem vſusfructus, iure vetuſtiori,tanquam ſuam,titulo ſucceſſionis, retinet.Quo nomine,cùm legati portio,quæ heredem reſpicit,ab initio, mox ab adita ſua heredis eſſe comperitur, meritò is partem ſocio facit, per regulam traditam *in l.huiuſmodi.§.ſi Titio.D.de legat.primo.* Hæc Zaſ. qui hanc rationem à nemine tractam eſſe aſſerit. Ego aliã quoque ſolutionem in medium adferri poſſe arbitror: Nempe quòd dominium bonorum hæreditariorum vigore inſtitutionis heredi competit, *§.fi.Inſtit.de hered.qual.& differ.* Si ergo teſtator heredi, & Titio rem hereditariam leget:eidem heredi,bis idem reliquiſſe cenſendus eſt: & primo quidem titulo hereditario,deinde verò titulo legati.Quẽadmodum autem bis idem promiſſum non debetur: niſi prior promiſſio ſit inualida,ſiue inutilis, *l.qui bis idem.D.de verbor.obli.* Ita nec res hereditaria heredi iure inſtitutionis ſemel relicta,eidem ab eodem teſtatore,legari vtiliter poterit.Quæ ratio ceſſat in legato vſusfructus.Nam proprietatem habere quis poteſt,alio habente vſumfructum, vt dicitur *Inſtit.de hered.inſtit.in princ.verſ.proprius autem.* Et ideò cum teſtator heredi,& Titio vſumfructum fundi hereditarij legat, dici non poteſt, eundem fundum heredi bis reliquiſſe. Cenſebitur enim titulo inſtitutionis, proprietatem dũtaxat fundi: titulo autem legati,eiuſdem fundi vſumfructum illi relinquere voluiſſe. Et hinc eſt,quòd heres in legato vſusfructus,cum legatario partẽ capit, *d.l.ſi quis Titio.* quod in aliis legatis ſecùs eſt *d.l.planè.§.ſi duobus.* Hæc ex Miſcellaneis obſeruationibus doctiſſimi viri deſumpſi.

Ad §.ſi Titio.

Errauit grauiter Bartolus cum aliis, qui intelligunt hanc legem,cùm non eſt in rerum natura,nec eſſe ſperatur, contrariam verò legem accipiunt, cùm non eſt,ſed eſſe ſperatur. Nihil potuit dici alienius à mente & ſententia Iuteconſulti. Stultum eſt enim dicere, Non ſperari natiuitatem poſthumi:ſi non aliqua ratio hoc ſuadeat.

Malè Accurſius ad l. 18. ait portionẽ repudiatam accreſcere coheredi cum onere legati, quæ ſententia defendi non poteſt ſecundùm ſubtilitatem: Cùm legatum inutile ſit non poteſt eo hereditas onerata dici. dicendum igitur benigna interpretatione hoc admitti propter voluntatem. Obſerua eodem in oco Accurſium non rectè diſtinguere ſuum ab extraneo.

Ad l.22.

Non potuit Accurſius diſſoluere quandam Antinomiam, quæ erat ex *l.ſi ita legatum.§.ſi domus.hoc titulo.* vbi perit legatum domus,ſi deſtructa ſit, & alia ædificata. hoc enim ſolum ait Accurſius,diuerſum caſum eſſe, nec aliud quidquam addit. Vidit fortè quod & quidam alij in ea ſpecie extructam eſſe aliam domum in area. Sed debuit rationem aliquam huius diuerſitatis afferre. Non ſatis eſt ſpecies diuerſas eſſe, niſi ratio quoque diuerſa ſit, *l.à Titio.de verb.oblig.* Et reuera non putat Duarenus rationem bonam diuerſitatis afferri poſſe, ſed diſſimilitudinem ſic pone. Pomponius hîc loquitur de domo cõbuſta.Celſus in illa,de domo, quam teſtator deſtruxit, vt aliam ædificaret:quo caſu non debetur,ne area quidem, quia creditur mutata voluntas teſtatoris.

Ad tít.de legatis.2.

Accurſius in *l.Mæuius.66.§.duorum.* valdè errat, ita vt tota ferè eius gloſſa delenda ſit, & præcipua erroris cauſa eſt praua lectio.[ibi enim neq; plures in vno fundo dominium iuris intellectu non diuiſione corporum continet.] legit male neque plures,pro,namque plures. Et conatur exponere eum locum duobus modis,ſed mehercule tam alienis à vero ſenſu, vt non mereantur vt eas in medium afferam. Igitur ne in his quæ minimè neceſſaria arbitror cõfutandis tempus teram. ſic in hoc reſponſo fingendum eſſe caſum opinor: Fundus communis erat Mæuio & Sempronio: fingamus duorum teſtamentis mihi legatam partem huius fundi, quæ Mæuij eſt. hoc caſu ſolutio prior perimit alteram actionem: ſed ſi fingamus nihil dictum de Mæuio,ſed ſimpliciter legatam partem fundi: non idem erit quod ſuperius,quoniam Mæuius & Sempronius in eo fundo dominium habent iuris intellectu,non diuiſione corporũ: quo iure totus fundus illis communis eſt.Igitur,ſi ſoluatur mihi pars huius fundi, quæ fortè Sempronio in diuiſione obuenire poteſt, rectè ſoluta eſt: ſi iterum ſoluatur rectè quoque ſoluitur, tanquam ferè eadem nõ ſit cùm iuris intellectu potuerit vel Mæuij eſſe. Et hæc eſt germana & genuina ſpecies huius legis, reiecta Accurſij, & aliorum gloſſatorum interpretatione. Delenda igitur eſt gloſſa ſuper voce, [hanc eandem] in hac lege.

Ad l.ſi ita ſcriptum.eod.tit.

Bene aliquando Accurſius aliquid interpretatur,ſed eius interpretatio plerunque non congruit loco cui eam applicat, nec eſt ex mẽte Iuriſconſulti exẽpli gratia in *l.ſi ita ſcriptum.de legatis.2.* Exemplo,inquit Iuriſconſultus, turpiſſimum eſt fœminino vocabulo etiam maſculos contineri. rationem affert Accurſius,quia quod minùs dignum eſt, non debet ea quæ pinguiora ſunt comprehendere. Quæ interpretatio illi loco non conuenit. verba enim aliud ſignificant. Quod vt intelligatur,

ſcien-

ſciendum eſt veteres ſolitos fuiſſe, quoties aliquem tanquam mollem carperent, fœminino eum vocabulo irriſionis cauſa appellare, quod comprobari poteſt authoritate Ariſtophanis in Nubibus *[illegible]*. Cui reſpondit Strephades, *[illegible]*.

Ad l.cùm pater § filius matrem.de legatis.2.

Quid in hoc reſponſo Papiniani ſit, cùm iuriſiurandi religione fideicommiſſum præſtari rogare, non rectè arbitror ab Accurſio, aliòve interpretum vllo explicatum. Sic enim duobus modis id interpretatur Accurſius, vt neuter illi contextui conueniat: priore ait tunc id contingere, cùm ipſe teſtator iurarit, cuius rei vel exemplum profert ex Scæuolæ reſponſo, in *l.cum quis decederet.§.Codicillis.de legatis.3.* & Nouella Iuſtiniani 48. poſteriore, cùm ab hærede iuſiurandum præſtatur, quaſi apud Papinianum filius voluerit matrem iurare, ſe fideicommiſſum præſtiturum. Subſequuti interpretes hac in re nihil certi quod conſtituerent habentes, vtramque æquè interpretationem contextum illum admittere exiſtimarunt: ac ita eandem vim iuſiurandum iſtud vtroque modo interpoſitum operari volunt, quàm clauſulam illam: qua expreſſerit teſtator, ita ſe velle, vt quocũq; modo id fieri poſſit, diſpoſitio valeat. Hæc autem omnia nullo modo contextui conueniunt, vt doctè animaduertit Robertus ſententiarum iuris lib.1.tit.21.

Nam primùm quòd volunt teſtatorẽ iuraſſe iuxta ſpeciem facti, alio loco à Scæuola propoſita Papiniani verba conuenire non poſſunt. Nam apud Scæuolam teſtator in teſtamento non iurat, ſed refert antea inter contrahendum ſe iuraſſe. At apud Papinianum dicitur filius rogaſſe matrem cum iuriſiurãdi religione: minúſque accommodari eadem ratione poteſt illud poſterius quo volunt heredem iureiurando à teſtatore exacto obſtrictum. Nã nec verba illa conueniunt, aliámque iuriſiurandi præſtationem interueniſſe ſignificantia, teſtamento inſeranda fuiſſent: nec poſteriora, illi ſentẽtiæ quadrarent, quibus nominatim exprimit illo iureiurando apparere teſtatorem obnixe rogaſſe hæredem id vt præſtaret: malim igitur hunc locum ad obſeruationem referre, qua quis deos & ſacra obteſtans heredem rogat, vt quid det. Sic enim & obnixè heredem rogat iuxta verba Papiniani & iuriſiurandi religionem iniicit: obteſtatur enim heredem vt id agat.

Fingit enim Paulum id ad eam ſpeciem retuliſſe, in qua pecunia penes debitorem eſſet ſolutioni parata: contra vero Africanum in ea quæ ſolutioni parata non eſſet. Verùm vt illis demus plerimum momenti in aliis multis id habere, pecuniam ſolutioni paratam eſſe vt in *l.ſi ſponſalibus.ff. de iure dot.* huic quidem quæſtioni hoc nullomodo conuenit, cùm Africani verbis apertè repugnet. aſſumit enim Alciatus procuratorẽ epiſtola ſua teſtatum fuiſſe pecuniam, quam creditam ſibi relinqui volebat apud ſe eſſe, cùm nihil eiuſmodi à Paulo exprimatur. In cuius tamen reſponſi ſpecie pecuniam ſolutioni paratam fuiſſe comminiſcuntur. Raphael Fulgoſius, cùm nodi iſtius diſſolutionem aſſequi non poſſet, exiſtimauit diſſenſiſſe à Paulo in *d.l.ſingularia.* Vlpianóque in *l.rogaſti.* eodem Africano in *d.l.Qui negotia.* Vide ſolutionem apud Robertum libro 1.receptarum ſententiarum, cap.4.

Ad l.41.§.1.de legatis.2.

Hoc ſanè animaduerſione dignũ exiſtimo, Accurſium malè inter formulas legandi tantum, non verò inter perſonam extranei & mariti diſtinguere. Nam textus apertè perſonarum mentionem facit non tantum formularum: dum ita ſe habet, Non autẽ idem ius ſeruari debet in teſtamento extranei quod ſeruatur in teſtamento viri, &c.

NOTAE AD GLOSSAS IN LIB. TRIGESIMVM TERTIVM Pandectarum Iuris ciuilis.

Ad l.Qui habebat.D.de legatis.3.

PEſſimè Accurſius interpretatus eſt quædã Græca verba, quæ extant in illa l. Ex eius enim interpretatione plurima dubia relinquuntur: & illud inprimis dubium relinquitur, num teſtator pecora ſolùm quę ibi ſunt omnia, reliquerit: quandoquidem vniuerſitatis illa dictio [omnibus] pecora tantum apud eum reſpicit. at in Græco legato generaliter & abſolutè dictum fuerat, *[illegible]*, rurſus dictio illa *[illegible]*, quã ille [depoſitis] vertit, à Græco verbo *[illegible]* deducitur, quod Conſumere ſignificat: quapropter melius fuit eam referri ad omnia quæ viu conſumi poſſunt. Nam ſi prædia cum depoſitis quiſquam legauerit, fortè non idem iuris fuerit, cùm is qui pignori fundos habet, ſatis poſſit depoſitos eos habere penes ſe, donec debitor fidem abſoluat.

Ad l.legatis.de legat.3.

Malè Accurſius in hac l.interpretatur obſonatores qui cuſtodiunt dominum operam ſomno dantem, vel qui ſonant & cantant domino in menſa. Sed mirum eſt latuiſſe Accurſium, obſonari verbi ſignificationem ſatis vulgatam, & omnibus cognitu facilem.

Ad l.Pater.27 de legatis.3.

Reiicienda gloſſa Accurſij ad *§.1.l.27.de legat.3.* quæ eſt ſuper verbo Contineri. Inuertit enim planè ſententiam *l.cum ∞.* & Bartolus qui eum hac in re ſequutus eſt, verbum illud non cõtineri ad remotiſſimã dictionem retulerint, intellexerintque Iuriſcõſultum negare teſtatoris nomine Arethuſam contineri: quam interpretationem, dum quoquo modo defendere ſatagunt per cauillationes plurima Iuriſconſultorum reſponſa peruertunt. & ita etiam ſpecies à Viuianò compoſita ad hunc locum nihil valet, cùm interpretationem Accurſij ſequatur.

Ad l.Senatus.§.leg‹a›tum.de legatis.1.

Non probo Accurſij ſententiam, nec aliorum qui eum ſequuti ſunt, qui putant id quod ab Vlpiano dicitur, legatum in aliena voluntate poni poſſe, non autem heredis ad legatarium tantùm referri poſſe: ego exiſtimo in extraneo quocunque alio id intelligi oportere. & hanc ſententiã Vlpiani verba maximè comprobant. Sic enim interpretor alienam voluntatem ab eo dici extranei, qui aliàs eſt ab iis quorum negotium geritur, herede nempe ac legatario. Itaque nõ ſat probabilis mihi videtur Accurſij ſententia, licèt eam frequentiores interpretes probent, accedente his Antonio Auguſtino viro ſanè eruditiſſimo, Emendationum lib.4.cap.15. Ac notandum in eam conditionem conferri poſſe quæ in extranei poteſtate ſit, puta, Titio fundum lego, ſi Mæuius in Capitolium aſcenderit; *l.nonnunquam. D.de conditionibus & demonſtrat. & l. 21. D.de legatis.2.*

Ad l.ſi chorus.§.1.de legatis.3.

Quid ſit quod apud Iuuent. Celſum dicitur: pecuniam ſine peculio fragilem eſſe, quod Gloſſa non intellexerunt.
Error vulgaris interpretum.
Calepini abſurda interpretatio.
Senecæ ad Neronem documentum.
Nouè enucleata l.ſi chorus.§.1.
Præſidium quid.
Peculium hoc loco quid notet.

His verbis, inquit Celſus in *l.ſi chorus.§.1.D.de leg.3.* [Quæ ibi mobilia erunt meædo lego. nummos ibi repoſitos, vt mutui darentur, non eſſe legatos, Proculus ait. At eos quos præſidij cauſa repoſitos habet, vt quidam bellis ciuilibus factitarũt, eõs legato contineri: & ſæpe audiſſe ruſticos ſenes ita dicentes: Pecuniam ſine peculio fragilem eſſe. Peculium appellantes, quod præſidij cauſa reponeretur.] Hæc verba quo pa-

cto accipienda ſint, non omnibus conſtat: neque ex Accurſio, Bartolo, aliíſve eius farinæ ſcriptoribus, liquere poteſt. Ambroſius Calepinus, monachus, contra Eraſmi Parœmiam doctiſſimus, & diligens verborum indagator hunc locum ita enarrat, vt dictio peculium, lucrum notet, atque ita velit Celſus fragilem pecuniam ſine lucro. Quæ expoſitio nullatenus verbis Iuriſconſulti conuenit. Mihi breuiter videtur hæc verba alium ſenſum habere. Itaque ſecundùm veteres qui prudétiſſimi patreſfamilias fuerunt, ſolitos fuiſſe non omnem vnam in locum pecuniam reponere: ne ſi chaſmate, incendio aut bello forte fortuna periret, vniuerſa etiam hominis interiret ſubſtantia. Vnde cùm Nero aulæum quoddam inſigne comparaſſet, id videns Seneca: Declaraſti, inquit, te eſſe pauperem, cauſam rogante Nerone, Quoniam ſi iſtud amiſeris, non poteris aliud ſimile parare: apertè ſignificans, qui nummum habet vnicum, quo amiſſo nequeat alterum promere, inopem eſſe. Admonet igitur Celſus iactatū olim inter agricolas adagium, ne totam vni loco credamus ſubſtantiam: ne, ſi ea caſu pereat, quo damnum ſarciatur, nihil habeamus. Vnde docet teſtatorem, qui ita ſcripſit: quæ ibi mobilia erunt mea, do lego: eos nummos in legato comprehendi, quos præſidij cauſa repoſuit: hoc eſt, quos prouidè ſepoſuit, ne vniuerſum patrimonium vni loco crederetur. Et cum ſubiungit, ſæpe ſe audiiſſe ruſticos, ita dicentes, [Pecuniam ſine peculio fragilem eſſe: peculium appellantes, quod prædij cauſa reponeretur:] Senſus eſt, fragilem eſſe, parúmque tutam pecuniam, quæ vni tantum loco cōmiſſa, & credita eſt: ſiquidem vnica infelicitate interire poſſit. tunc quippe eſt ſine peculio, cùm non præſidij, hoc eſt, auxilij, ſalutis, ſubſidiique cauſa alicubi repoſita ſit. Porrò præſidium, quamquam propriè auxilium principale dicitur: vnde milites, qui in tutela alicuius oppidi collocati ſunt, præſidium dicuntur: tamen per tranſlationem, præſidium vocamus omne auxilium, & ſalutis propugnaculum. Patrimonium verò ſuum plerique peculium dicunt, *l. cogi. in princ. ff. ad Trebel.* Nos hoc loco pro ea pecunia, quam vti ſpecialem, & præcipuam paterfamiliâs ſeponit, vt ea ad extremum vtatur, peculium accipimus. Rem charam & peculiarem ſignificans: vt cùm dixit: Dominus Exod. 19. [Si audieritis vocem meam, & cuſtodieritis pactum meum, eritis mihi in peculium de cunctis populis.] Hoc eſt, inquit glo. interlinearis: eritis mihi ſpecialis populus, quē paſcam, defendam, & ſicut gregem proprium nutriam, beneuolentiæ & dilectionis argumenta, præ aliis populis vobis oſtendens.

Ad l. cùm quæreretur. § finali. de legatis. 3.

Qui ſint apud Vlpianum, Topiarij, Saltuarij, Opiliones, & Aſini Machinarij. quod Accurſius non intellexit.
Explicatus Africani locus.
Topiarij, & Topiarium opus.
Seruorum ſpecies variæ.
Saltuarij.
Aſinus Machinarius.
Machina & Machinarius.
Opilio.

[Prædiis legatis inquit Africanus, *l. cum quæreretur. § fi. ff. de leg.* 3. & quæ eorum prædiorum cauſa empta parátaque eſſent, neque Topiarium, neque ſaltuarium, legatum videri. Topiarium enim ornandi, Saltuarium tuendi, cuſtodiendiq; fundi magis, quam colendi cauſa paratum eſſe. Aſinum Machinarium, legatum videri ait. item oues quæ ſtercorandi fundi cauſa paſcerentur. Item Opilionem, ſi eius generis oues curaret.] Hactenus ille, in cuius verborum expoſitione, quoniam pleroſque labi ſcio: operæpretium facturū me putaui, ſi, quod eſt illic difficultatis, explanarem. Topiarios ſeruos, eos Accurſius dixit, qui ornant, & ordinant ſaltus fundi, *in l. inſtrumenta. § final. D. de fund. inſtruct.* ſed vt mox apparebit, ineptiſſimè. Sciendum itaque, moris apud veteres fuiſſe, hedera, buxo, mirto, aut alio virgulto, natura ſequaci, & flexibili, hominum, nauium, ædium, auiculariumque formas, confingere, & concinnare: quod opus ex arbuſculis ita ad decorem, & ornatum, compactum, Topiarium dictum eſt, ἀπὸ τῶν τόπων: hoc eſt à locis, quæ Topiario opere, varia figurantur, & Topiaria Topiariæ, ars ipſa. Cic. in 3. ad Q. fratrem: [Topiarium laudaui, ita omnia côueſtiuit hedera, qua baſim villæ, qua intercolumnia ambulationis, vt denique illi palliati, Topiariam facere videantur, & hederam vendere.] Et Plin. lib. 16. nat. hiſtor. c. 16. Eſt & trans Alpes, arbor ſimillima aceri albo materia, quæ vocatur Staphylodendron: fert ſiliquas, & in iis nucleos ſapore nucis auellanæ. inprimis verò materies hŏnorata, buxo eſt, rarò criſpicanti, nec niſi radice, cætero lenis quies materiæ, ſilentio quodam, & duritie, ac pallore commendabilis: in ipſa verò arbore Topiario opere. idémque in 22. c. 22. Achanthō herbam, vrbanam & Topiariam appellat, quod Topiario operi ſit accommodata, cum elato, longoque folio, crepidines marginum veſtiat. His adde, quod, vt linguæ Græcæ peritiſſimi teſtantur, Græci τοπεῖον vocant, funiculum & iuncum, vnde Topiarium deriuari poſſet, cum in eo opere ſint omnia, ſcitè, ſubtiliterq; vincienda, & colliganda. Hinc vnicuique perſpicuum fieri puto, qui ſint Topiarij. nam cùm ſeruorum ſpecies à Iureconſultis pro opera: & miniſterio, variè diſtinguantur: vt Atrienſes, Scoparij, Fabri, Tectores, Lapidarij, Lixæ, Calones, & his ſimiles: inter eos Topiarios fuiſſe, hoc eſt, qui artem Topiarij operis exercerent, arbuſculis illis ductilibus: diuerſas rerum figuras, ſolerti ingenio effingentes, ex Vlpiano, Africano *d. l. cum quæreretur. § fin. d. l. inſtrumenta. in fine. & l. quæſitum. § oſtiarij. D. de fund. inſtruct.* ſatis conſtat, ab eruditiſſimiſq; viris diſertè annotatum, poſt hæc ſcripta cōperimus. Alex. ab Alex. lib. Genial. die. 3. vnde Plinius Iunior lib. 3. epiſtol. à Caluiſio Ruffo, conſilium ſuper prædiorum emptione aſſumens: Ineſt, inquit, huic computationi, ſumptus ſuppellectilis, ſumptus Atrienſium, Topiariorum, Fabrorum, atque etiam venatorij inſtrumenti, quæ plurimum refert vnum in locum conferas, an in diuerſa diſpergas. Fuiſſe quoq, inter ſpecies ſeruorum, Saltuarios, hoc eſt, ſylüarum ſeu ſaltuum (ſyluæ quippe denſæ & inuiæ, ſaltus dictæ ſunt: quòd ibidem arbores ſaliant) cuſtodes fructuúmque ſyluæ aut finium conſeruandorum gratia, paratos, *l. quæſitum. § ſaltuarium. ff. de fund. inſtruct.* Aſinum verò Machinarium, de quo apud Africanum. *d. l. cum quæreretur. § fi. D. de legat.* 3. non valde obſcurum eſt cognoſcere, ſi, quid ſit Machina, primùm intelligamus. Machina autē propriè ſignificat inſtrumentum, quo commodiùs moles quò volumus impellitur, *l. ſi vt certò. verſic. planè. D. commod.* vnde & Machina frumentaria, inſtrumentum deſignat, quo frumentum in granaria conuehitur, *l. quæſitum. § cellarium. D. de fundo inſtructo.* Pariterque Machinarium aſinum interpretabimur, qui eiuſmodi machinis geſtandis, adiuuādiſque prępoſitus eſt, *d. l. cum quæreretur. § fi. & d. § cellarium.* Alibi tamen Iuſ. Paul. Machinarium hominem accipit. pro eo, cuius miniſterium proprium eſt iſtiuſmodi machinas tractare, aut conficere, *l. ſi putator. D. ad leg. Aquiliam.* Opilionem porrò, quem Africanus poſtremo loco memorat, *d. l. cum quæreretur. § fi.* ouium paſtorem, ſeu cuſtodem eſſe, quaſi ouilionem dictum, notius eſt, quàm vt lōga probatione ſit opus. Vergil. in Bucolicis:

Venit & opilio, tardi venêre Bubulci.

Et Philenium meretrix apud Plaut. in Aſinaria.

Etiam Opilio, qui paſcit (mater) alienas oueis.
Aliquam habet peculiarem, qua ſpem ſoletur ſuam.

Hæc ex conſiliario Tholoſate collegi, quæ ad rem omnino facerent. explicantur enim hæ voces, quæ ab Accurſio noſtro nullomodo intellectæ fuerant.

NOTAE AD LIB. TRIGESIMVM QVARTVM PANDECTARVM iuris ciuilis.

Ad tit. de liberatione legata.

MAlè Accurſius vbi legendum erat Cum prolatis, Caprolatam vel Cupellatam l. g t. dij male Cauſa prolata habent, interpretanturque omnes nomen illud poſſeſſionis eſſe. Cùm enim non intellexerint quid eſſent Prolata, ſeu res prolatæ, facile veterem ſcripturā immutarunt, & pro arbitrio quiſq; nouū ſubiecit. Sed videndum quid intellexerit de Prolatis. Vetantur

pro

prolatas, res quas paterfamilias ex vrbe rus aduehit, vt vſui ſibi dum ruſticantur, ſint. Pignorauerat autem debitor ille, de quo in illa lege mentio fit, non ſolùm domum & poſſeſſionem ipſam, ſed etiam res prolatas, id eſt quas ex vrbe eò aduexerat.

Malè nonnulli exiſtimant.l.cùm aurum, & l. Quintus.§ .1. de auro & argento legato, locum quendam Cicer. in Topicis aduerſari.

Argento ſuo legato, non contineri nomina debitorum, Ciceronis ſententia defenſa, & leges contraria diſtinctione conciliata, aduerſus multorum opinionem qui contrarium ſentiebant.

Verba Ciceronis in Topicis hæc extant, Non ſi vxori vir legauit omne argentum, quod ſuum eſſet, idcircò quæ in nominibus fuerunt, legata ſunt. Multùm enim differt, in arcâne poſitum ſit argentũ, an in tabulis debeatur. Hanc Ciceronis ſententiam Vlpianus quoque in *l. quintus.§.1.ff. de aur. & arg.leg.* comprobat: Argento, inquit, omni legato, quod ſuum eſſet, ſine dubio non continetur id, quod credito eſt. Hoc ideò quia non videtur ſuum eſſe, quod vendicari non poteſt. Hinc etiam in *l.ſcribit.in princ.ff.de aur.& arg.leg.* dicitur, auro ſuo legato non contineri id quod ei deberetur, quoniam illius adhuc factum non ſit, quàm diu à debitore id non exegit. Sed ſupra ſcriptis deciſionibus obſtare videtur, quòd in *l. meorum. ff. de verb.ſignif.* dicitur meorum & tuorum appellatione actiones contineri. Inde enim conſequens eſt, vt argento ſuo legato, actiones nominàque debitorum contineantur. Quod & Martianus Iuriſconſult. in *l. ſi legatus.in princ. D. ad S.C. Trebell.* comprobare videtur: Si quis (inquit) bona ſua, vel omnia ſua rogauerit reſtituere, fideicommiſſariam eſſe inſtitutionem intelligendum eſt. Nam meorum & tuorum appellatione etiam actiones contineri dicendum eſt. Hinc Modeſtinus, rem in bonis noſtris eſſe, ait, cuius nomine actio nobis competit, *l. rem in bonis.ff.de acquir.rer.dom.* Eodem accedit etiam, quod in *l. vxori meæ.D.de vſufruct.leg.* dicitur, eum, qui vſumfructum bonorum ſuorum vxori legat, videri & Calendarium legaſſe. Intelligo autem Calendarium pro nominibus debitorum. Solebant enim veteres in Calendas fœnerari, vnde rationes eorum Calendaria appellabantur: vt Alciat.lib.2.Pareg.ca.23.tradit. Itaque ſenſus *dictæ.l.vxori meæ, eſt*, eum qui bona ſua alicui legat, videri nomina debitorum, ſeu actiones, quæ aduerſus eos competunt, legaſſe. Verùm hanc contrarietatem diſtinctione conciliari poſſe arbitror. Aut enim pronomina, meus, tuus, ſuus vniuerſitati bonorum adiiciuntur. & hoc caſu actiones, nominàque debitorum cõtineri arbitror, veluti cùm quis bona ſua, vel hereditatem ſuam, vel omnia ſua in aliquem transfert, *d.l.ſi legatus.d.l.rem in bonis.d.l. vxori meæ*, atque hoc modo limitanda eſt, *d.l.meorum.* Aut verò rei particulari hæc pronomina adiiciuntur: & tum actiones non contineri arbitror, vt ſi quis leget omne argentum ſuum, omne aurum ſuum: Et hoc caſu procedit Ciceronis locus, & *d.l.quintus.§.1.d.l.ſcribit. in princ.* Ratio huius diſtinctionis eſt, quia ſub vniuerſalitate multa tranſeunt, quæ ſub ſpecialitate non comprehenduntur, *c.ex literis.ext.de iure patron.cum concord.*

Quomodo apud Vlpianum accipiendum ſit argento legato, nummos non continet: & locus Ciceronis explicatus, qui Vlpiano aduerſari videbatur.

Si cui argentum omne legatum ſit, negat Vlpianus in *l.cùm aurum.& in l.quintus.§.1.D.de auro & argento leg.* nummos legatos videri: quoniam nemo facilè argenti numero nummos computet. Sed huic ſententiæ Cicero in Topicis aduerſatur. Qui, quoniam, inquit, argentum omne mulieri legatum eſt, nõ poteſt ei pecunia, quæ numerata domi relicta eſt, non eſſe legata. Idémque paulò pòſt: Nam quid intereſt, inquit, cùm hoc ſumpſeris pecuniam numeratam mulieri deberi, cui ſit omne argentum, legatum: vtrum hoc modo concludas argumentũ? Si pecunia ſignata argentum eſt, legata eſt mulieri. Eſt autẽ ſignata argentum, legata, igitur. An illo modo? Si numerata pecunia non eſt legata, non eſt numerata pecunia, argentum. Eſt autem numerata pecunia, argentum: legata igitur eſt. An illo modo? Non & legatum argentum eſt, & non eſt legata, numerata pecunia: legatum autem argentum eſt, legata igitur numerata pecunia eſt. Sed quomodo hanc antinomiam diſſoluemus? Ego Ciceronem ad verbi ſignificationem reſpexiſſe arbitror. Neque enim dubium eſt, quin argenti appellatione pecunia ſignata ex vi ipſius vocabuli contineatur, vt apud Terentium in Phorm. Sed tranſi ſodes ad forum, atque illud mihi argentum iube reſcribi Phormio. At Vlpianus ſecundùm mentem defuncti loquitur. Id quod in *d.l. quintus.§.1.* his verbis indicat. Non facilè enim (inquit) quiſquam argenti numero nummos computat. Eſt autem in iure frequentiſſimũ, vt in vltimis voluntatibus aliud ſecũdùm verba, aliud ſecundùm mentem teſtatoris iudicemus. *l. non aliter. D.de legat.3.l.3.§.conditio.D. de adim.legat.l. Publius.ff. de condi.& demonſt.l.3.vbi laſ.C.de liber.præt.* Plura vide apud Valtherum in Miſcellaneis.

Ad tit. de optione legata.

Malè Accurſius reſoluit huiuſmodi quæſtionem; quæ talis eſt, Non vtrum legatum optionis ſub conditione valeat, quia id certum eſt. *l.penult.de optione legata.* ſed vtrum legati executio, id eſt optio quam legatarius facit, valeat. Nam Accurſius ſentire videtur, ideo conditionem non recipere, quia lex iuſſit id legatum haberi pro puro, tametſi eſſet conditionale: idem enim eſt, ſiue quis optionem legare dixerit, ſiue ita ſcripſerit, Si talem non elegeris, alium habe: & ſi alium non elegeris, talem habe, *l.3.qui & à quibus manumiſſ.* quæ ratio nullius planè momenti eſt, vt quæ legatum ipſum optionis reſpiciat, non autem executionem, de qua nos quærimus. Alij peſſimè à vulgata ſcriptura recedunt: & non ſerui optio, ſed ſerui dictione abolita ſimpliciter adoptio legunt: quum dubium non eſt, actũ legitimum, & neque diem, neque conditionem recipere. ſed malè. Nam non ita facilè à recepta lectione eſt recedendum.

Ad l.in argento. de auro & argento legato.

Peſſimè Accurſius ibi, & legit & interpretatur Columnarium gâlterium, quod collũ ſimile columnæ habet, quoniam huiuſmodi vas potiùs ad bibendum, quàm ad præparationem bibendi pertinet. At in *l.in argento.* dicitur legato argento potorio, etiam id quod ad præparationem bibendi paratum eſt, venire. Antiqui Codices Colum miuarium habent caſtigatiùs. vnde ſolebant veteres cribella argentea habere fora minulenta vnde niuem colare poſſent, quam æſtatis tempore diligenter ſeruatam refrigerandis vinis, cùm potaturi erant, immitterent. & de hoc inſtrumento Plinius mentionem facit.

Eius reſponſi Papiniani quo dicitur, ſi hortis inſtructis filio legatis muliebre argentum mater filiæ legauerit. etiam id argentum muliebre quod in hortis teſtatrix habuit, vt ibi eſſet inſtructior ad filiam pertinere. cuius reſponſi non idoneam rationem affert Accurſius: eius igitur, quicquid Accurſius exiſtimet, nulla eſt alia inquirenda ratio, quàm hæc quæ dicitur ſpeciei, vtpote argenti muliebris legatum generis, vtpote inſtructi fundi legato derogare. Nam inſtructi fundi, vtpote generis appellatione multæ aliæ ſpecies extra muliebre aurum continentur. Ita fit vt ſpecies deroget generi, cùm vni genus, alteri ſpecies relicta eſt.

Ad l.veſtis de auro & argento legato.

Accurſius malè bombicina veſtimenta interpretatur, quæ fiunt ex bombaſio. nam neceſſe eſt Iuriſconſultum aliter hanc vocem intellexiſſe: ſiquidem vulgaris ſermo Bombaſium vocat à ſimilitudine bombycum lanuginum, quæ ex pomo fruticis cuiuſdam apud Arabes, & eos qui ſub Cynoſura ſunt, depectitur, qui inſtar barbatæ nucis, aut modici cotonei mali eſt. veteres Goſſipium appellabant. Iuriſconſultus *in l.ſi cui lana. de leg.3.* ἐριόξυλον, quaſi lanam ligno decerptam dicas. igitur hoc Accurſij bombaſium ſatis appellatione lanearum comprehendebatur: vnde alia interpretatio eſt inquirenda. Sciendum itaque bombyces vermiculos eſſe inſtar araneorum, quibus apud Coos veſtis tenuiſſima.

In *l. argumento.* Accurſius neſcit quid ſit ſcaphium, id enim interpretatur pro cingulo. Nam ſcaphum dicitur quaſi parua ſcapha, & vas erat quo mulieres immeiere ſolebant: & ideo parua ſcapha, quæ commodè inter verendorum (vt metaphora Martialis vtar) ſimplegades inferri poſſet.

Ad l.1.in fine.D.de iis quæ pro non ſcriptis.

Non probo Accurſij ſententiam, qui verbum, Recitauerit, in hac l.1.putat eſſe futuri temporis: idcircò reprobari hãc captationẽ, ſecùs ſi præteriti, *l.illa.D.de hered.inſtit.* quia & præteriti eſſe poteſt: imò nec de futuro ſcriptũ accipi neceſſe eſt cùm in dubiis pro teſtamento reſpondere meliùs ſit, *l.quoties.D.de rebus dubiis.* ego libenter quæſierim ab Accurſio, cur potiùs illa conditio futurum quàm præteritum reſpiciat, vt in *d.l.illa.D.de heredibus inſtit.* Putem ego propter naturam huius verbi, Recitauerit, inſtitutionem velut captatoriam pro non ſcripta eſſe. quod ſignificat non ſolùm in tabulis ſcripſiſſe, ſed palàm omnibus legiſſe, apertóque teſtamento declaraſſe, *l.ita.D.de iure fiſci.l.ſi quis.§.ſi alias.D.ad Syllanianum.*

NOTAE AD GLOSSAS IN LIB. TRIGESIMVMQVINTVM & trigeſimumſextum Pandectarum Iuris ciuilis.

Ad l.in quartam.verſic.pro ea parte. ad legem Falcidiam.

Declaratus præter alios verſ.pro ea verò parte.l.in quartam.

REddidit verſ. pro ea verò parte.*l.in quartam.D.ad leg. Falcid.* eam conſtitutionem aliis in locis ſatis obſcuram (vt & nos in interpretatione.*l.filium quem.C.fam.ercis.* profusè diximus) multò obſcuriorem, quòd in eo & verba deficere, & nonnulla otiosè addita videantur: proinde rectam & Grammaticalem cõſtructionem nõ recipere, quanquam illius ſenſus clarus & certus eſt. Vult namque illic Mætianus, vt omnes conſentiunt, vt quod dictum eſt, heredem omnia quocunque iure accepta, in Trebell. imputare, obtineat ſi vno iure, nã ſi deform. nempe iure partim hereditario, partim iure legati, id tantùm imputat, quod vt heres accipit. Nam quod à cohærede capit, extrà quartam eſt. Difficultatẽ ad hũc textum facit, quòd principium carere verbo videatur. [Pro ea verò parte, inquit Mætianus, quam accepit à coherede:] nam cætera quæ ſequuntur, verba ſeparata ſunt, quæ etiam ſuperflua videntur, cùm dictiones iſtæ, [à coherede accipit] geminentur. Dubitationem præterea, non mediocrem faciunt dictiones, id eſt, quas plerique omnes coniunctim, & expoſitiuè legunt. Hæc Paul.Pic.in *d.l.in quartam.col.6.* adeò cõtorquẽt, vt tandem quid dicturus ſit, ſe neſcire ingenuè profiteatur, ſed quid ea in re cēſeat, ampliùs cogitandum. Ego putaui fieri illic eam iterationem, & conduplicationem verborum dubitationis tollendæ gratia, vt alibi Vlpianus in *l.1.§.ſed ſciendum.D.de ædil.edic.* Ego puto inquit, ædiles tollendæ dubitationis gratia bis idem dixiſſe, ne qua dubitatio ſupereſſet. Et maior orationi quandoque comparatur gratia, quàm ſi ſemel forent pronunciata, vt cùm ille dicebat: Nunc etiam audes in horum conſpectum venire, proditor patriæ, patriæ inquam proditor, venire audes in horum conſpectum? Et cùm Ouid. dixit 2.Metamorph.

At Senior poſtquam merces geminata ſub illis
Montibus, inquit, erant, & erant ſub montibus illis
Riſit Atlantiades, & me mihi perfide prodis,
Me mihi prodis, ait, periuraque pectora vertit.

In quibus verſibus ſunt qui Battologiæ vitium eſſe opinentur, quo Ouidium plurimùm laboraſſe, Seneca ſcribit. Ego verò puto, qualitam potius orationi gratiam. Obſeruauerat hæc Merula quoque, ab eodem pronũciatum Ouidio prodens:

Si niſi quæ facie, poterit te digna videri,
Nulla futura tua eſt: Nulla futura tua eſt.

Plane fuit Battus Poeta ineptus, qui dum ſimulacra, & ſtatuas, verſibus ac hymnis celebraret, eandem ſæpiſſimè cantilenam recinebat: inde iterationis vitium, & nimietatis, Battologia nuncupatur. Sunt qui Battum malint fuiſſe quempiam balbum, & hæſitanti ore, impeditáque lingua: eum videlicet hominum generi peculiare videmus, cùm ne ſemel quidem quod cupiunt poſſint effari. voces eaſdem iterum atque iterum repetere. Sed in viam redeũdum eſt. Dictionem Id, à verbo Eſt, hoc loco ſeparandam eſſe, cùm Grammatices, tum vetuſtiſſima quæ vidi exemplaria me cogunt, vt doceam. Nam quòd permulti has duas particulas, id eſt, expoſitiuè legunt, erroneum eſt, & planè ridiculum: neque ij, qui dicunt ſeparandas eſſe, & non coniunctim ſumendas, magis ſapiunt, cùm exiſtiment, aliquando coniunctim ſumi poſſe. nam ſiue exponant, & declarent, ſiue referant, vtrobique ſeparatim ſumendæ ſunt. Atque hoc loco, vt planiùs faciamus quod mente complectimur, id antecedens eſt, neque nos ſic accipere oportet, vt aliquid exponat, vt fit in eiſdem ferè particulis, hoc eſt. Placet itaque nobis perfacilè hæc verba, quæ tantopere doctoribus difficilia viſa, ſunt, explanare: ea autem, vt lectori magis res ſit expedita, hæc ſunt: [Pro ea verò parte, quàm accepit à coherede, extra quartam, id eſt, quòd ab herede accipitur.] Nam in vltimo [ab herede] non item [à coherede] legendum & ſermonis ſtructura, & caſtigatiores codices nos admonent, quare craſſè, & ſi cupis. grammaticaliter, verba ita coniungenda ſunt. [Id vero quod ab herede accipitur,] hoc eſt, id quod heres grauatus accipit [extra quartam eſt:] id eſt, nõ imputatur in quartam [pro ea parte quam accipit à coherede:] quaſi dicat, extra quartam eſſe, quòd hæres grauatus à coherede accipit, non tamen in totum, ſed pro ea parte, quam accipit à coherede. Plura vide apud Ioannem Corraſium Doctorem Tholoſatem, ex quo hæc deſumpſi, quæ ad inſtitutum noſtrum facerent.

Ad l.ex facto.§.ſi quis rogatus. ad Trebellianum.

Falsò dici, naturales excludere ſubſtitutum, & nouo ſenſu percipi.§.ſi quis rogatus, quàm ab Accurſio accipiatur.

Quæſitum eſt, ſi Titius inſtitutus, ſi ſine liberis deceſſerit, grauatus fuerit hæreditatem reſtituere, vtrum naturales filij Titij, fideicommiſſi cõditionem deficere faciant, atq; ita ſubſtitutum excludant. Quod ab omnibus receptum eſt, cùm ex Papin. ſententia Vlp. dixerit, in *l.ex facto.§.ſi quis rogatus.ff.ad Trebell.* Si quis rogatus fuerit, vt, ſi ſine liberis deceſſerit, reſtituat hereditatem, naturalem etiam filium efficere, vt fideicom. conditio deficiat. Aduerſus quam ſententiam nos mouet quòd ſecundum propriam verborum ſignific. liberorũ verbo, ſoli legitimi & naturales qui ex iuſto, & libero matrimonio nati ſunt, veniant, *l.filium.ff.de his qui ſunt ſui. c.ſi.32.q.4.* vt & verbo patris, quo pater iuſtus, non item naturalis, accipiendus eſt, *l.3.C.ad leg.Iul.de adult.* Sed hoc caſu vel maximè, cùm conditionaliter liberorum fiat mentio: vulgò autem traditum ſit, conditiones propriè implendas, & intelligendas, *l.qui hered.& l.Mæuius.ff.de con.& dem.* Pugnat præterea cõtra Doctores *l.generaliter.§.cum autem.C.de Inſt.* quæ conditionẽ ſi ſine liberis à lege ſubintellectã, ita interpretatur, vt de liberis legitimis, & naturalibus ſit accipienda. Neque aliter ſubſtitutum vult excludi, quàm ſi grauatus iuſtam procreet ſobolem, etiam ſi, qui inſtitutus eſt, & grauatus, naturalis fuerit: quo tamen caſu, maior ratio videbatur, propter ſimilem qualitatem. Ad quem text. nullo tempore nobis fecit ſatis doctorum differentia, qui inter expreſſam, & à lege ſubintellectam conditionem, ſi ſine liberis, diſtinguunt. illud quippe ſatis expreſſum dici debet, quòd ex verbis legis neceſſariò colligitur, vt doctiſſimè Ioan.Man. prodidit: Accur. & aliorum traditiones improbans, qui ſuperſtitiosè plurimum diſcriminis conſtituunt in *l.pater.§.liberis.D.de leg.3.& aut res quæ.C.commun.de leg.* An bona ſimpliciter reſtitutioni ſubiecta ſint, incertæ conditionis euentum, & ita tacitè prohibita alienari: vt tunc facta ante conditionis euentum alienatio interim valeat *l.ſeruo legat.§.ſi ſeruum.D.de le.1.l.fi.§.ſed quia.C.communia de leg.* An verò expreſſè à teſtatore alienari prohibita ſint, vt tūc non ſubſiſtat viribus alienatio: quòd & Alex. fusè proſecutus eſt, *conſil.23.vol.1.* Hic itaque aduerſus alios putamus naturales filios non efficere, vt fideicom. conditio deficiat: quæ ſententia cum Vlp. reſpõſo in *d.§.ſi quis rogatus*, minimè pugnare vide-

videtur. Quanquam enim eam eſſe Papiniani ſententiam Vlp. referat, et tamen nequaquam ſubſcribit, imò potius per diametrum aduerſatur, hoc ipſum ex teſtantis voluntate pendere ſignificans, quæ qualis fuerit, ex conditione & dignitate defuncti colligitur. Mihi autem, inquit Vlpianus, quod ad liberos naturales attinet, voluntatis eſſe quæſtio videbatur, de quibus liberis teſtator ſenſerit: ſed hoc ex dignitate & voluntate & conditione eius, qui fideicommiſit, accipiendum eſt. Et hoc modo exponendus eſt ille §. qui tam prauè hactenus eſt intellectus. Coniectura porrò adduci poſſumus, vt credamus, teſtatorem naturales ſubſtituto præterire voluiſſe: veluti quia eum ita grauauerit, qui naturales duntaxat ſuſcipere poterat, *l. hæredib. §. fin. ff. ad Trebel.* quo fit, vt Bart. pronunciatū in eo. §. ſi. tutum non ſit cùm docuit, grauato filio, qui eſt in ſacris, ſi ſine liberis deceſſerit, hereditatem reſtituere, ſpurios natos excludi. Nam cùm legitimos habere nō poſſit, de quibus quæſo intelligitur? An eccleſiam admittes, vt voluit Bartolus *in d. §. fin. per §. ſed & hoc prœſ. de ſanctiſſ. epiſc. col. 9.* hoc ſanè non conuenit voluntati defuncti. An legitimos & naturales expectabis, quos ſacerdos ex diſpenſatione Papæ contrahendo matrimonium, ſuſcipere poteſt? Panor. in *c. cum olim, de cler. coniug.* Et cùm Papa non niſi ex magna, & vrgentiſſima cauſa diſpenſet Panor. *in c. cùm ad monaſterium. de ſtat. monachor.* cùmque hoc à ſolo Principis poteſtate pendeat, huius futuræ diſpenſationis rationem nullam habebo. *l. apud Iulia. §. fin. D. de leg. 2. l. 4. §. ſed. ff. de fideic. libert.* Non denique adoptiuos intelligam, *l. ſi ita quis. §. fin. D. de leg. 2. l. fideicommiſſum. D. de condit. & demonſt.* cùm ſic eſſet in poteſtate grauati, excludere ſubſtitutum: quòd ſi non fraudis cauſa facta eſſet adoptio, ſubſiſterem, *l. fin. §. ex bonis. D. de bonis damna.* Spurios igitur contra Bart. admitterem. Nam cùm alios habere non poſſit grauatus, credendum eſt à defuncto ſpectatam magis naturam, quàm accidens, *l. ſi quis poſthumos ff. de hæred. inſtituen.* Cuius rei & Ang. Peruſ. aſſertorem illic habeo: qui tamen cautiùs agent ſi natalibus reſtituantur, ſeu legitimentur. Neque dixeris cum Bart. & aliis, ita inuitari ad complexus nefarios inſtitutum: non enim inquit Ang. conditio huiuſmodi inuitat, ſed caſus duntaxat contingentiam ponit. Altera coniectura, ſi teſtator ſciebat tempore teſtamenti grauatum ſolos filios habere naturales, *l. cùm pater. §. volo. ff. de leg. 2.* Nam de illis defunctum cogitaſſe veriſimile eſt, facta ex teſtatoris ſcientia ſuæ voluntatis interpretatione, *l. plenum. verſic. ſed ſi teſtator. D. de vſu & hab.* Nec diſſimile eſt, quod tradit Aluarot. in *c. 1. §. naturales. ſi de feudo fuerit controuerſia inter dom. & agn.* & ſi dominus clientem, ſeu vaſallum inueſtiat pro ſe, & filiis natis, ſciens prudēs, clientem ſolos inueſtituræ tempore habere naturales, ſuccedent tunc contra regulas iuris naturales in feudo. Planè potentiſſima erit hæc coniectura, ſi teſtator naturalium meminerit, eos honorando, *l. 6. ff. de vſu. & hab. l. Lucius. §. ſi. D. de leg. 2.* quod & Cynus attigiſſe viſus eſt, *in l. generaliter. §. cùm aut. C. de inſtit.* Cui ſuffragatur, quod qui filiabus legatum fecit, ſi in aliqua teſtamenti parte poſthumæ mentionem fecerit, de poſthuma quoque veriſimile eſt teſtatorem ſenſiſſe, *l. qui filiabus. D. de leg. 1.* quanquam alioqui eius meminiſſe, ad futuróſque filios reſpexiſſe, non videatur, *l. qui quartam. §. ſi. D. de leg. 2.* Poſſunt & alia ratione Papin. & Scæuolæ reſponſa in *l. cum pater. §. volo. & d. l. mater. §. ſi. D. de leg.* interpretari quòd in naturalibus non natis ex concubina loquantur, ſed de filiis liberti, qui cùm in ſeruitute concepti eſſent, naturales dicti ſunt, quòd inter ſeruum & ſeruam, aut ſeruum & liberam, non conſiſtit matrimonium, *l. cum ancillis. C. de inceſt. nupt.* ideo qui inde naſcitur, tametſi poſtea pater manumiſſus honorem adeptus ſit ſpurius appellatur, *l. ex libera. C. de ſuis & legit.* tempore conceptionis circa ſtatum patris inſpecto, *l. emancipatum. §. 1. D. de ſenator.* Plus tamen iuris habent, quàm nati ex concubina filii, cùm vocentur ab inteſtato, ex æquo, cum legitimis & naturalibus. *§. 1. de cognat. ſeruil. in inſtit.* Ergo vt ad rē redeamus, liberorum verbo inibi illic naturales continentur, quia non poterat de aliis cogitaſſe teſtator: quandoquidem in ſeruitute legitimi naturales procreari non poſſint.

Ad l. chartæ. D. de bonorum poſſeſſione ſecundùm Tabulas.

Non intellexerunt Gloſſæ quid ſit in auerſa charta ſcribere. Doctiſſimus præceptor meus libro 8. Obſeruationum, cap. 15. In auerſa charta idem putat eſſe quod in Opiſtographo. quod rurſus nomen ſatis per ſe clarum Grammaticorum interpretationibus obſcuratur, vt infra ex Corraſio oſtendemus, dicebatur autem Opiſtographus, qui vtraque pagina ſcriptus erat, aduerſa & auerſa. vnde Iuuenalis in prima Satyra:

Scriptus & à tergo, necdum finitus Oreſtes.

Meminit Plinius epiſtola ad Marcum: Electorū, inquit, Commentarios, centum ſexaginta mihi reliquit, Opiſtographos quidem & minutiſſimè ſcriptos. vide Alexandrum ab Alexandro libro ſecundo Genialium, capite trigeſimo. Ad confirmandam magis hanc opinionem Doctiſſimus Cuiacius refert Theodorum Hermopolitem, *ad l. Notionem. D. de verborum ſignificatione*, ὄπισθεν ἐγγραφὴν appellare apocham ſcriptam à tergo chirographi. Plura vide apud eundem loco citato.

Notæ ad Accurſ.

Ad eundem titulum.

Quæ ſit charta Opiſtographa, apud Domit. Vlpianum.
Explicata nouè l. charta. contra Accurſium.
Accurſ. ridicula deriuatio.
Opiſtographum quid.
Aduerſaria quæ ſint.
Autographum, Holographum, ſyngrapha, Chirographum.
Diſcrimen inter chirographum, & ſyngrapham.
Chartophylacium quid.
Chartopatra quid.

Sequitur Prætor Supremas tabulas, hoc eſt eas, quæ nouiſſime factæ fuiſſe, vt ſecundùm eas hæredi ſcripto bonorum poſſeſſionem largiatur. [Tabulas autem teſtamēti, inquit Vlpian. *l. 1. D. de bonor. poſſeſſ. ſecund. tabul.* accipere debemus, omnem materiæ figuram: ſiue igitur tabulæ ligneæ ſint, ſiue cuiuſcunque alterius materiæ, ſiue chartæ, ſiue membranæ, ſiue corium alicuius animalis, tabulæ rectè dicuntur. Paulo poſt idem Vlpian. in *l. charta.* Chartæ appellatio, ait, etiam ad nouam chartam refertur, & ad delititam: proinde ſi in Opiſtographo quis teſtatus ſit: hinc peti poteſt bonorum poſſeſſio. Quid autem ſit Opiſtographum, apud iuris ſtudioſos quandoque dubitari vidi. Et cùm rabula quidam forenſis, qui omnia tumultu, & vociferatione concurrebat, cum Accurſ. doceret, Opiſtographum ab opibus, & graphia, quod eſt ſcriptura, dici, quaſi ſcriptura ſuarum opum: riſerunt qui aderant candidi iuriſperiti, hominis inſcitiam, & nouam verbi deriuationem. Cœpit itaque indignari, & ſtomachari homo ille diſertus, &, ſi diis placet, eruditus: præclarámque ſtudioſorum coronam ſic ſtomachatus ſine pudore reliquit. Móxque ex reliquis vnus rem non admodum obſcuram ita patefecit: Eſt ſanè, inquit, origo verbi ex græco deducta ab ὄπισθεν, id eſt, retro, & γραφή, quod eſt ſcriptura. Charta itaque, quæ etiam in tergo ſcripta fuiſſet. Opiſtographa fuit appellata, & qui tam à facie, quàm à tergo ſcripta exarabant, in Opiſtographo ſcripſiſſe dicebantur. Et libelli qui vtraque pagina, & aduerſa, & auerſa, ſcripti ſunt minutis literis, & lituris pleni, Opiſtographi dicuntur. Vndè Plin. Iunior, ad Macrū ſcribens lib. 3. epiſt. [Electorūmque commentarios, centum, ait, ſexaginta mihi reliquit, Opiſtographos quidē & nouiſſimè ſcriptos.] And. Alc. vir ſingularis eruditionis *lib. Diſpunct. 2. cap. 5.* Opiſtographa dici putauit, tabulas tumultuariè confectas, quæ ſummatim conſcribuntur, ne res memoria excidant: vt ex iis poſtea tabulæ iuſtæ, & æternæ fierent. Latinè Aduerſaria dicuntur, ſic dicta, quòd animum memoriámque aduertant: vt Grammatici quidam exiſtimant: quod ipſe minimè probauerim. Quin Aduerſaria idcirco dici ex prædictis potius puto, quòd aduerſa parte etiam ſcriptis implerentur, & per tranſuerſum quoque. Nam negligenter admodum conficiebantur, quia delerentur ſtatim. Sunt enim Aduerſaria, libelli, in quibus negotiantes, per ſingulos dies ſcribimus quod damus, vel accipimus: relaturi poſtea in codices accepti expenſique, aut in tabulas. Quod ex Cic. in orat. pro Roſc. liquet, cū ait: [Quid eſt, quod negligēter ſcribamus Aduerſaria? Quid eſt, quod diligenter conficiamus tabulas? qua de cauſa? quia hæc ſunt menſtrua, illæ ſunt æternæ: hæc delentur ſtatim, illæ ſeruantur ſanctè: hæc parui temporis memoriā, illæ perpetuæ exiſtimationis fidē & religionē ample-

ctuntur. Hæc ſunt detecta, aut ſecundùm Bud. coniecta, illæ in ordinem confectæ: itaque Aduerſaria in iudicium protulit nemo: codicem protulit, tabulas recitauit.] Porrò plura ſunt chartarum genera: Opiſtographum, quod, vt diximus, vtroque exaratur latere. Autographum, quod quiſque manu propria ſcripſit. Quod verò teſtatoris ipſius manu pro teſtamento ſcriptum erat Holographum. At ſcriptura ſiue ſchedula, quæ manu eorum qui paciſcebantur, in alicuius rei fidem fit, vt Bud. docet, ſyngrapha dicta eſt. Cuiuſmodi eſt quæ ſchedula appellatur. Et ex ſyngrapha agere cum aliquo, eſt litigare, de quo is ſyngrapham conſcripſerit. Denique chirographum cautio eſt ſcheda, aut tabella, propria manu alicuius ſubſcripta. Iuuenal.

Debitor ac ſumptos pergit non reddere nummos:
Vana ſupernacui dicens chirographa ligni.

Vnde imitari chirographum dicuntur, qui ſcriptam ab aliquo cautionem effingunt. Trãquill. in Tito, *Per ludum iocúmque certantem, imitari chirographa, quæcunque vidiſſet.* Cæterùm inter chirographa, & ſyngraphas, hoc intereſſe Pædianus putat: quòd chirographa, tantùm de iis, quæ geſta ſunt, ſcribi ſoleant. In ſyngraphis autem etiam contra veritatis pactionẽ, & non numerata pecunia, aut non integra numerata, præſcribi ſolet. Habemus denique Chartophylacium, cuius Gregor. Tangredo regi Viceſtriæ ſcribens, meminit cap. 1. de probat. ſignificátque, inquit Suidas, locum, in quo omnia ad ſcripturas pertinentia cuſtodiebantur. Sunt & Chartopatræ, chartarum ipſarum venditores, vt & Alciatus in prætermiſ. interpretatur. Hæc habui quæ dicerem, quæ ex Ioanne Corraſio collegi.

Ad tit. de bonorum poſſeſſione, ſecundùm Tabulas.

Perperàm Accurſius in *l. Qui ex liberis. de bonorum poſſeſſione ſecundum tabulas* collegit, per ſecũdum non ipſo iure rumpi ſuperius teſtamentũ, ſed ope exceptionis tantùm, quod verum non eſt: quia duobus exiſtentibus teſtamentis ex priore nullomodo agi poteſt, cùm teſtamentum nõ ſit quod non habet ſupremam voluntatem, at quando vnicum exiſtit iuſtũ & perfectum. Sed vel hinc hic Accurſij error deprehendi poteſt, qui negabat teſtamentum ipſo iure tolli per procliuius teſtamentum: ſin autem (inquit Iuriſconſultus) teſtator tantummodò dixerit non voluiſſe priùs ſtare teſtamentum, vel aliis verbis vtendo, contrariam aperuerit voluntatem, & hoc vel per teſtes idoneos non minùs tribus, vel inter acta manifeſtauerit, & decennium fuerit emenſum, tunc irritum eſt teſtamentum tam ex contraria voluntate, quàm ex curſu temporis,

Ad l. 3. §. ſi emancipatus. D. de bonorum poſſeſſione contra Tabulas.

Malè Accurſius & cæteri interpretes intellexerunt, quęnam eſſet reſciſſio, de qua in illa lege mentio fit. Accurſius auitis teſtamenti reſciſſionem interpretatur. Hugolinus *l. 1. §. ſi quis filium.* ſcilicet Tabulæ teſtamẽti nullæ reſciſſionem patriæ poteſtatis interpretatur. ſed neutra interpretatio vera eſt. nam interpretandum eſt eam reſciſſionem emancipationis ſeu capitis diminutionis eſſe, quod confirmari poteſt alio Vlpiani loco, *l. ſed cum patrono. §. 1. de bonorum poſſeſſionibus.* Bonorum, inquit, poſſeſſiones aliquæ competunt non habentibus Ius legitimum propter capitis diminutionem: quamuis enim iure ciuili deficiant liberi, qui propter capitis diminutionem deficiunt eſſe heredes ſui, propter æquitatem tamen reſcindit eorum capitis minutionem prætor.

Ad l. 1. D. ſi quis à parente manumiſſus fuerit.

De intellectu, l. pater filium. D. de inoffic. teſtam. & l. 1. D. ſi quis à parent. manumiſſ. fuerit.

Papiniani reſponſum eiuſmodi extat in *l. pater filium. D. de inoffic. teſtam.* Pater filium emancipauit, & nepotem ex eo retinuit, emancipatus, ſuſcepto poſtea filio, duobus exhæredatis, patre præterito, vita deceſſit. In quęſtione de inofficioſo teſtamento, præcedente cauſa filiorum, patris intentio adhuc pendet. Quia ſi contra filios iudicetur: pater ad querelam vocatur, & ſuam intentionem implere poteſt. Hoc reſponſo proponitur, patrem à filio emancipato præteritum, inofficioſi teſtamenti querelam inſtituere poſſe. Quod nequaquam concedendum pleriſque viſum eſt. Nam conſtat patri præterito bonorum poſſeſſionem contra tabulas competere, *l. 1. D. Si quis à par. manum. fuer.* Non ergo de inofficioſo agere poterit. Eſt enim querela remedium ſubſidiariũ, *§. 1. Inſt. de inoffic. teſtam. l. fin. C. de liber. prat.* Non ergo querela locũ habet, quoties bonorum poſſeſſio competit. Hanc obiectionem Azo ſic diluì poſſe arbitratus eſt, vt querelam pro bonorum poſſeſſione hic accipiamus. Sed hæc opinio communiter reiecta eſt. Primò, quia textus expreſſim querelam nominat. Non ergo de bonorum poſſeſſione intelligi poterit. Secundò, quia textus in quęſtione de inofficioſo teſtamento, patris intentionem pependiſſe dicit: vt appareat, non bonorum poſſeſſionem, ſed querelam de inofficioſo, ab illo inſtitutam fuiſſe. Tertiò, quoties aliquis præteritur, qui in poteſtate teſtatoris non eſt, ceſſat bonorũ poſſeſſio, *l. illud. §. ad teſtamenta. D. de bonorum poſſeſſion. contra tabulas.* Non ergo pater præteritus contra tabulas filij agere potuit. Al..ericus igitur *d. l. pater filium.* ſic interpretatur, vt ſimul & querela & bonorum poſſeſſio, patri competierit. Sed hunc intellectum Bartolus reiicit. Ipſe igitur *dictam l. pater filium.* alio ſenſu declarat. Et regulariter quidem concedit, patri præterito, bonorũ poſſeſſionem dari, d. l. 1. Quod autem in *d. l. pater filium.* dicitur, patri præterito querelam dari, id in caſu eius legis, ex ſpeciali ratione procedere arbitratur: quia nepotes ex filio, patrem in gradu præcedebant: quo caſu, cùm prætermiſſio pro exheredatione habeatur, non bonorum poſſeſſio, ſed querela illi cõpetit. Sed huic intellectui obiici poteſt, text. in *l. filio. §. 1. de inoffic. teſt.* Illic enim filia patrem in gradu præcedebat: & tamen pater non querelam, ſed bonorum poſſeſſionem, intendebat. Quòd ſi reſpondeatur, patrem ideò ad bonorum poſſeſſionẽ, illic admiſſum quia filia querelam ſuam diſtulerat: adhuc tamen vrgens ratio non apparet, quare in caſu *d. l. pater filium.* patri propter nepotes in gradu præcedentes, bonorum poſſeſſio denegari debuerit. Nam cùm text. dicat, ipſos ab hæreditate excluſos fuiſſe, perinde eſt, ac ſi nunquam extitiſſent. Paria enim ſunt, non extare, vel extare, & nõ ſuccedere, *l. 1. in fin. D. de bonor. poſſeſſ. contra tab.* Sicut ergo ipſis non extantibus, bonorum poſſeſſio patri competiiſſet: ita quoq; illis excluſis competere debuit. Sed ego Azonis intellectum vtcunq; defendi poſſe arbitror: vt intelligamus patrem non querelam, ſed bonorũ poſſeſſio. nõ in *d. l. pater filium,* intendiſſe. Cui intellectui non obſtant, quæ ſuprà obiecta ſunt. Et in primis nihil refert, quod in *d. l. pater filiũ.* querela nominetur. Neque enim nouum eſt, vt bonorum poſſeſſio, querelæ appellatione contineatur: cùm conſtet eam vocem generalem eſſe. *c. querelam. de iureiurando. l. ab eo. C. quomodo, & quando iud.* Quod quidam ex præceptoribus meis, quandoque admonuit. Nec magis obſtat, quod ſecundo loco obiectum eſt, quęſtionem de inofficioſo teſtamẽto in *d. l. pater filium,* nominari. Reſpondebat is, cuius paulò antè mentionem feci, teſtamentum inofficioſum dici, etiam id, quod per bonorum poſſeſſionem impugnatur: quicquid enim contra officium fit, generali vocabulo inofficioſum dici poteſt. Quin & illud nõ incõmodè dici poſſe arbitror: hæc verba: In quæſtione de inofficioſo teſtamento in *d. l. pater filium.* non ad patrem, ſed ad filios referri debere: Vt ſit ſenſus legis, patris intentionem, hoc eſt, petitionem bonorum poſſeſſionis in ſuſpenſo feciſſe, præcedente cauſa filiorum in querela de inofficioſo teſtamẽto. Nec diſſimili loquẽdi modo vtitur Iuriſc. *in d. filio, §. 1.* Tertia obiectio facilè diſſoluitur. Nam quod in *d. l. illud. §. ad teſtamenta.* dicitur eos, qui in poteſtate teſtatoris non fuerunt, bonorum poſſeſſionem petere non poſſe: in filiorum cæterorúmq; deſcendentium perſona, non autem in aſcendentibus locum habet: id quod ex verbis textus apparet. Non me fugit Vigil. *Inſtit. de inoffic. teſt. in princ. num. 4. dictam l. pater filium,* alio ſenſu declarare: ita quidem vt patri vtrumq; remedium, tam querela, quàm bonorum poſſeſſio, competat. Qui intellectus partim cum Alderici intellectu concidere videtur. Sed mihi videtur bonorum poſſeſſionẽ patri emancipatori competentem, noua Iuſtiniani Imp. Cõſtitutione, quæ *in l. fin. C. de emanc. liber.* extat, ſublatam eſſe. Quod ipſemet Iuſtinianus *in §. quæ autem, Inſtitut. de bon. poſſeſſ.* indicare videtur his verbis: Quæ autẽ in

Prætoris edicto, quinto loco poſita fuerat, id eſt, vnde decem perſonæ: eam pio propoſito, & compendioſo ſermone, ſuperuacuam eſſe oſtendimus. Cùm enim præfata bonorum poſſeſſio, decem perſonas præponebat, extraneo manumiſſori: noſtra conſtitutio, quã de emancipatione liberorum fecimus, omnibus parentibus, eiſdémque manumiſſoribus, contracta fiducia manumiſſionẽ facere dedit: vt ipſa manumiſſio, eorum in hoc in ſe habeat priuilegium, & ſuperuacua ſit ſupradicta bonorũ poſſeſſio. Sublata igitur prædicta quinta bon. poſſeſſione, &c. Quamuis ergo in *d.l.1.D.ſi quis à parente manumiſſ. fuerit*, patri emancipatori, bonorum poſſeſſio, in recompenſationem iuris paterni. ad inſtar patroni, concedatur: ea tamen hodie ſuperuacua eſt, cùm patri emancipatori, ex conſtitutione *d.l.fin. ab. ter conſultum ſit*: adeò, vt ius Digeſtorum, hac in parte correctum eſſe videatur. Vide Valtherum in Miſcellaneis.

NOTAE IN GLOSSAS AD LIB. TRIGESIMVM OCTAVVM Pandectarum Iuris ciuilis.

Ad titulum de operis libertorum.

MAlè Accurſius, quem ſequitur Haloandrer in *l. 26. de operis libertorum*, legit Implorantes, pro Imperantes: exiſtimans fortaſſe abſurdè dici ægrotos imperare medicis, cùm pareant potiùs, & eorum opem atq; auxilium implorent. Nam meliùs Alciatus libro 7. *παρέργων*, cap. 73. ait imperare nihil aliud eſſe apud Appianum quàm parere. Quod ſanè (cum bona eius venia dixerim) perridiculum eſſe cenſeo, & tanto viro indignum. Igitur retinendum participium Imperãtes in ſua ſignificatione. quamuis enim magis videatur conuenire imperium medicis quam ægrotis, Plinius libro 29. cap. 1. tamen ipſa merces cuius gratia circumambulant, & ægrotos inuiſunt, autoramentum quoddam ſeruitutis eſt, vt ait Cicero.

Ad titulum de gradibus affinitatis.

Parẽtum appellationem vltra tritauum extendi, ſimulq́ declaratam l. Iuriſconſultus. §. parentes. D. de grad. affinit. contra Doctorum interpretationem.

Pauli Iureconſulti in *l. Iureconſultus. §. parentes. D. de gradibus affinitatis.* hæc verba extant: Parentes vſque ad tritauum apud Romanos proprio vocabulo nominantur. Vlteriores, qui non habent ſpeciale nomen, maiores appellantur. Item liberi vſque ad trinepotem. Vltra hos poſteriores vocantur. Hoc reſponſum Doctores noſtri ſic interpretãtur, quaſi parentes vltra tritauum impropriè parentum appellatione contineantur. Sed huic interpretationi obſtat, quòd in *l. appellatione. D. de verborum ſignificat.* traditur, appellatione parentis omnes ſuperiores contineri: vt ſatis appareat, etiam eos, qui ſupra tritauos ſunt, propriè parentes dici. Quod & Laurentius Valla aduerſus Paulum Iureconſultum probat. Reſpõdet Andreas Alciatus in *dicta l. appellatione, & libro 4. de verborum ſignificatione*, Pauli ſententiam iuxta ſermonis proprietatem, cõtrariam autem opinionem ex generalitate verborum procedere. Sed hæc ſolutio difficultatem non tollit. Nam ſi ex ſermonis generalitate parentes vltra tritauum dicuntur (quod Alciatus fit) non video, cur non propriè id fiat: quod enim generaliter dicitur, propriè dici cenſendum eſt, vt ipſemet Alciatus lib. 1. de verborum ſignificatione, in principio ex ſententia Bald. *l. 2. Cod. de tut. aut curat.* docet. Ego aliquando arbitratus ſum Iureconſultum in *dicta l. appellatione*, abuſiuè ſeu impropriè loqui. Paulum autem in *d. l. Iureconſultus. §. parentes*, de proprietate ſermonis agere. Sed ne hoc quidem placet. Etenim iureconſultus in *dicta l. appellatione*, ait parentum appellatione omnes ſuperiores contineri. Vocabulum autem Contineri, proprietatem verbi denotat. Bartolus in *l. liberorum, num. 10. D. de verborum ſignificatione.* Quomodo igitur hãc antinomiam diſſoluemus? Et ſanè quidam ex præceptoribus meis arbitrabatur Paulum in *dicta l. Iureconſultus. §. parentes.* non de ſignificatione vocabuli parẽtem agere, ſed longè aliud ſignificare. Nam cùm ait, parentes vſque ad tritauum apud Romanos proprio vocabulo nominari, vlteriores verò ſpeciale nomen non habere: id ſic intelligendũ eſſe putabat, Latino ſermone patrem, auum, proauum, abauum, atauum, & tritauum duntaxat propriis, id eſt, ſpecialibus vocabulis nominari: eos autem qui vlteriori gradu ſunt, nullum ſpeciale nomen habere, & ideò generali maiorum vocabulo nominari. Quo intellectu admiſſo, liquidò apparet, Paulum in *dicta l. Iureconſultus. §. parentes non negare*, quin parentum appellatione hi, qui ſupra tritauos ſunt, propriè comprehendantur, ſed hoc ſolùm dicere, ipſos ſpecialia nomina non habere. Et hinc meritò Pomponius in *l. quinque. D. de in ius voc.* ab Vlpiano reprehenditur, quòd parentis vocabulum vltra tritauum extendi negaret: cùm Caſſius parentes in infinitum dici cenſuerit. Sic quoque intelligi debere arbitror, quod in *d. l. Iureconſultus. §. parentes*, dicitur, liberos vſque ad trinepotes propriis vocabulis nominari. Neque enim aliud illic Iuriſconſultus velle videtur, quàm quòd apud Latinos nulla ſpecialia vocabula eorum, qui vltra trinepotes ſunt, extant. Ac niſi hæc interpretatio reciperetur, manifeſtè repugnaret, *l. liberorum. D. de verborum ſignificatione. & l. Sed etſi hac lege. §. liberos. D. de in ius vocand.* Hanc interpretationem, etſi aliquot annis pro noua habuerim: non tamen poſteà apud Iaſonem in *l. Gallus. §. videndum. D. de liber. & poſthum.* reperi, quamuis mentem Iaſonis hactenus, pauci fortè hoc modo perceperint.

Ad eundem titulum.

Malè Accurſius exiſtimat eſſe propiùs ſobrinis eos qui ex conſobrinis noſtris nati ſunt: appellari enim à Paulo videmus conſobrini conſobrinæve filium filiam: propiùs autem ſobrinis hi ſunt qui parentibus noſtris conſobrini ſunt: auis noſtris fratrum aut ſororum filij: aut etiam nobis patrui magni, amitæ magnæ, auunculi magni, materteræ magnæ filij. Accurſiani erroris origo eſt ex libro tertio Inſtitutionum, Cùm enim à Iuſtiniano ſcribatur. *§. quinto Inſtitut. de gradibus cognationis:* [Quinto gradu ſunt fratris patruelis vel ſororis patruelis conſobrini & conſobrinæ, amitini & amitinæ, filius filia, propior ſobrino, propior ſobrina: hi ſunt patrui magni amitæ magnæ, auunculi magni materteræ magnæ filius filia.] Ea Accurſius ita interpretatur, vt propior ſobrino, vel vt ipſe appellat, propior ſobrinus ſit conſobrini filius, & ex eo quod poſtea dicitur, hi ſunt patrui magni filij, neſcio quomodo aliam perſonarum appellationem efficit. Hæc origo eſt cæterorum malorum. nam qui iam interpretationem acceperunt, addendum eſſe cenſuerunt Iuſtiniano, eas perſonas enumerant, quæ ſexto gradu ſunt, propioris ſobrini filios. Non inficior tamen debuiſſe Iuſtinianum conſobrinorum nepotes ſexto gradu enumerare, quod Caius fecerat, ex quo cæteri accepta videntur. Sed hi non propioris ſobrino filij appellãtur, ſed vt dixi conſobrinorum nepotes. At propioris ſobrino filij ſunt, qui ſobrini propriè appellantur: hoc eſt, vt Caius & Iuſtinianus interpretantur, qui quæve ex duobus conſobrinis procreantur, cõſobrinorum verò nepotes omiſiſſe Iuſtinianum Theophilus locuples aliis in rebus teſtis eſſe poteſt.

Ad tit. de coniungendis cum emancipato liberis.

Non rectè Accurſius intellexit, *l. ſi quis filium. de coniungen.*

di cum emancipat. liberis. dubitat enim ibi Accurſius, quo pacto ſcribenda ſit hæc lex. Vt autem illius ſenſus rectè percipiatur, videamus quomodo Florentiæ ſcriptum ſit. Lectio autem Florentina ſic ſe habet: Si quis filium habens in poteſtate, extraneum in nepotis locum, quaſi ex eo filium natum adoptet, mox filium emancipet: non iungetur hic nepos filios emancipato: quia deſijt eſſe emancipato ex liberis. qua lectione retenta, ſenſus erit apertiſſimus, & omnis dubitatio, quam Accurſius hic facit, reiicienda erit.

Ad l.1. de ſuis & legitimis.

In illa lege melior eſt Bartoli ſententia contra Accurſium, & alios. nam cùm eiuſmodi ſpecies propoſita fuiſſet, ſubſtitutio facta fuerat hoc modo: Si filius meus ſine liberis quandocunque deceſſerit, Titius hæres eſto, obiit adhuc impubes. quæſitum eſt de viribus ſubſtitutionis. Accurſius omni tempore fideicommiſſariam eſſe cenſuit: & malè Bartolus vſque ad pubertatem directam tantùm: reiicienda etiam Iacobi de Beluiſ. & Oldradi ſententia.

Ad Senatuſconſultum Tertullianum.

Laudandus ſanè eſt labor Accurſij, qui conatus eſt ſemper ſimiles locos in iure coniungere, quod tamen nō vbique præſtitit. extant enim ſub titulo ad Senatuſconſultum Trebellianum cuiuſdam Seueri Conſtitutionis verba ab Accurſio non animaduerſa, quæ eadem verba reperiuntur, *l.2. qui petant tutores.*

In tractatione de centeſima vſura, in iis ſcilicet legibus, in quibus fit mentio centeſimæ vſuræ, Accurſius in eo ſolùm errat, quòd putat anno centeſimam vſuram ſortem æquare, quod falſum eſt. Centum enim menſibus tantùm ſortem æquat, ex quo nomen accepit, quippe quæ centeſima pars ſortis eſſet.

L.2. ad Senatuſconſultum Tertyllianum, quantum Accurſius in eius legis interpretatione fallatur, non eſt opus ſcribere, quia id omnibus eſt manifeſtum.

NOTAE AD GLOSSAS IN LIB. TRIGESIMVM NONVM Pandectarum Iuris ciuilis.

Ad l.j §. opus. D. de noui operis nuntiatione.

Noui operis nuntiationem, in omnibus ſeruitutibus locum habere, aduerſus pleroſque defenſum, & præcipuè aduerſus Accurſium.
Nuntiare nouum opus quid.
Nuntiationi an ſit locus in ſeruitutibus.
Seruitutes ſunt iura prædiorum.
Alciati ſententia reiecta.
Noua declaratio.
Explicata noue l. qui viam.
Ædificare quid.

NOuum opus nuntiare is dicitur, qui alteri ne ędificet, aut aliter nouum extruat opus, denūtiat, & prohibet. Opus autem nouum facere, inquit Vlpianus, eſt, aut ædificando, aut detrahendo aliquid priſtinam operis faciem mutare, *l.1. §. opus. D. de non. oper. nunt.* Alibique tradidit idem author, Ius eum habere nouum opus nuntiandi, qui aut dominiū, aut ſeruitutem habet. *l. vnica. §.1. D. de remiſſio.* Quocirca ſi ſeruitutem, [Ne luminibus meis officiatur,] mihi debeas, & altiùs tollēdo ædificium tuum, luminibus meis noceas, potero tibi nouum opus nuntiare. *L. inter. §.1. D. de ſeruit. vrb. prædio.* cùm facias contra conſtitutā ſeruitutem. *l. de pupillo. § Sextus Pedius, in fin. & l. creditori. D. de no. oper. nuntia. l. in iudicio. D. de famil. erciſc.* Sed obſtat Iulij Pauli reſponſum, qui viam, inquit, habet, ſi opus nouum nuntiauerit aduerſus eū, qui in via ædificat, nihil agit: ſed ſeruitutē vendicare non prohibetur, *l. qui viam. D. de nou. oper. nunt.* Et creberrimè receptū eſt, agrorum fauore, nuntiationem operis noui, in ſeruitutibus ruſticis non concedi. Cæterùm non deſunt, qui hanc vulgarē inter vrbanas & ruſticas ſeruitutes, differentiā meritò rideant: nam præterquàm quòd Vlpianus generaliter ſcripſit, eum qui ſeruitutem habet, opus nouum nuntiare poſſe. *d. l. vnica. §.1. D. de remiſſio.* Pom. ait, ſi de iure controuerſia ſit, nos nuntiare poſſe, *d. l. in iudicio. D. fam. erciſc.* Iura autem prædiorum, ſeruitutes eſſe, ſiue de ruſticis, ſiue de vrbanis loquamur, ambigendum non eſt, *l. quid aliud. D. de verborum ſignificatione, l.1. D. de ſeruitut. ruſtic. præd.* nec in fauorem agrorum, denegatam nuntiationem, à lege, in ruſtica ſeruitute dici poteſt: cùm enim ſeruitus alteri fundo debeatur, *l.1. D. com. præd.* non eſt, cur magis ſeruienti prædio, quàm dominanti tribuendum ſit. Alij in omnibus ſeruitutibus, tam vrbanis, quàm ruſticis, nuntiationi locum eſſe dicunt: præterquàm in ſeruitute prædiorum non continua, qualis eſt, [viæ,] *l. ſi eo loco. D. de ſeruit. iuncta d. l. qui viam.* Idemque in itineris & actus ſeruitute, quòd earum ſeruitutum dominus, non tantum poſſeſſionis habeat, quantum nuntiationi ſufficit. Bartolus *in l.1. 7.9. D. de no. oper. nuntiatione.* cùm enim poſſeſſio nō continuò, ſed per interualla habeatur: plena poſſeſſione non dicuntur inniti: vnde nec niſi poſt hominum memoriam vſucapiuntur, cùm cæteræ ſeruitutes decem annis acquiri poſſint, *l. ſeruitutes, 4. D. de ſeruitut.* Huicque ſententiæ nouiſſimè ſubſcripſit Alciatus *lib.3. Parerg. cap.24.* Sed nec ea mihi ſatis placet, vt quæ in communem Doctorum diſtinctionem concedere videatur, aliud in ruſticis, aliud in vrbanis ciuitatibus tradens. Ruſticæ namque ſeruitutes, ferè omnes diſcontinuæ ſunt. Dicebam igitur, cum Corraſio, citra diſcrimen, pro quacunque ſeruitute ius nuntiandi, domino prædij dominantis competere. Et, vt nihil obſtet, ſciendum eſt. Ei, qui debet ſeruitutem, licere in loco etiam ſeruiente ædificare, modò ædificium illud ſeruitutis vſum non impediat, *l. ſeruitutes. §. fin. D. de ſeruit. vrban. præd.* Quare ſi ſeruitutem [viæ] per fundum meum tibi debeam, eaſdemque ſis aliquot annis vſus, per certam partem fundi, quā ego ædificiis nouis ornare, & inſtruere cupiam, ex terrena fortaſſe, lapideam faciendo, non poteris mihi nuntiare nouum opus, tum quòd non incōmodetur vſus tuæ ſeruitutis, ſed potiùs melior fiat, *d. §. fin. & l. arborem. D. de ſeruitut. vrb.* tum quòd locus priſtinam faciem non mutet, *l.1. §. opus nouum. D. de noui operis nuntiatione.* ſemper enim iter eſt, quò quis pedes, & eques commeare poteſt. Et hæc noſtra interpretatio maximè conuenit literæ, *d. l. qui viam*, ſi præſertim eam cum antiquis ita legimus, [Aduerſus eum qui viam ædificat.] Nam ædificare viam, hortos, vicos, & plateas dicimus, pro eo quod eſt, ea loca adornare, & aliquo ædificiorum apparatu inſignire. Vide Corraſium in Miſcellaneis.

Ad tit. de noui operis nuntiatione.

Primum caput huius tituli ab Accurſio Accurſianiſque omnibus tantis obductum eſt tenebris, vt nuſquam magis inſcitiam ſuam & inopiam iudicij prodidiſſe eos liquidò confirmare poſſum, nec ſciuit quid eſſet nuntiare nouum opus, quod nobis dicendum erit. Nuntiare nouum opus is dicitur, qui alteri ne nouum faciat opus, denuntiat & prohibet. Tota gloſſa ſupra verbo, [deinde remitteretur] eſt reiiciēda, vbi dicit eam remiſſionem non fieri ex eo edicto. rationem vide apud Bartolum hoc loco, qui idem optima ratione reprobat gloſſam ſuper verbo [renuntietur,] & eam quæ eſt ſuper, verbo [catenus.]

Ad l.1. D. de noui operis nuntiatione.

Sanè ridiculus eſt Accurſius, qui ait in hac l.1. Vlpianū prophe-

Digiti

phetiſare, qui ponit expoſitionem edicti ante edictum ipſum: ait Accurſius edictum hoc eſſe in *l. Prætor aut.*⁊*.hoc tit*. Sed fallitur Accurſius. in illa enim lege formula eſt interdicti, non edictum aliquod. Et Vlpianus ipſe vocat interdictum, & diſtinguit ab edicto. multum enim differt edictum quo promittitur actio à formula actionis ſiue interdicti, quæ datur ex edicto, non tamen negamus quin illud interdictum quod proponitur in *l. prætor*, accommodatum ſit edicto, vt cætera interdicta & actionés. Deinde conſideranda eſt inſcriptio capitum quam Accurſius neglexit, quæ tamen multùm ad rem facit. Primum caput eſt ex libro 52. ad edictum *l. Prætor*. ex lib. 71. vbi de interdictis tractatur. Ergo hæc verba nõ poſſunt eo referri. Vates igitur fuit Accurſius non interpres, & vanus quidem vates, qui Vlpianum dixit prophetizare, & reſpicere ad edictũ quod poſtea ſequitur.

Ad §. Et aduerſus abſentes.

Quæritur apud Accurſium, an minor poſſit reſtitui, ſi fortè ædificauerit ſpreta nuntiatione, ſi minor interdicto reſtituto rio conueniatur. Accurſius ait non reſtitui, quia reſtitutio ei noceret magis quàm prodeſſet. Nam vt, inquit ille, ſi res ponatur in eum ſtatum, in quo erat tempore nuntiationis, diruetur ædificium, quod non expediet minori, qui fortè ius ædificandi habet. Sed tamen poteſt ita peti reſtitutio, vt non poſſit nocere ei: & ſi hoc probemus, nulla erit ratio Accurſij: verbi gratia, ſi petat ſe reſtitui aduerſus negligentiã, quia neglexit adire prætorem, & petere remiſſionem, aut ſatiſdare. Nam minor aduerſus negligentiam ſuam reſtituitur, *l. minor. 37. de minoribus*. Non petit reſtitui opus factum, vt Accurſius & quidã alij ſomniãt. hæc ergo ratio Accurſiana nullius eſt ponderis.

Ad §. Poſt autem.

Ad id quod dicitur in hoc §. aliquem poſſe nuntiare generaliter etiam ſi ignoret quòd opus fiat nullum: ſiquidem opus facere licere addit Accurſius, dummodo habeat inſtar quoddam operis. citat *l. ſtipulatio. §. opus.* ⁊*. eod.* & hoc dicit Accurſius, conciliandi cauſa, ne aliàs hæc videantur repugnantia & contraria. Sed falſa eſt hæc Accurſij opinio. Nam poſt factum opus fruſtra fit nuntiato. *§. hoc autem*, ⁊. fieri debet nuntiatio antequam ſit factum opus, imò ſi nihil adhuc factum ſit, nuntiatio fieri poteſt. & hoc probatur multis locis in hoc tit. vnus *in l. 3. §. nuntiationem*. ſiue quis ædificet, ſiue inchoet ædificare. alius in *l. non ſolum. §. 1.* Si quid operis iam factum erit. Nec obſtat *l. ſtipulatio. § opus hoc tit*. Nam videndum quorſum Vlpianus ea ibi dixerit: quod cognoſcitur ex his quæ antecedunt & ſequuntur. Hoc feſellit Accurſium, quòd non animaduertit quò hæc referri debeant. In hac lege Vlpianus interpretatur edictum *lib. 52. ad edictum*. & docet quando nuntiandum ſit. in *l. ſtipulatio*. interpretatur ſtipulationem prætoriam. inſcribitur *lib. 86. ad edictum*, vbi tractatum fuit de prætoria ſtipulatione.

Ad §. ſi cùm poſſem l. 8.

Accurſius & cæteri magnopere laborant in explicatione cuiuſdam Antinomiæ. diſtinctioni enim quæ ponitur in hoc §. opponitur *l. prætor. 7. de damno infecto*. vbi locus eſt ſatiſdationi, cùm quis cauet nomine alieno repromiſſioni cum ſuo. Ea diſtinctio videtur contraria diſtinctioni huius legis, ſed tamen diſſimilia admodum ſunt. nam diſtinctio huius §. refertur ad eum *cum cauetur*, quia nuntiauit nouũ opus inſpiciens, qua ex cauſa nũtiauerit publica an priuata. Diſtinctio quæ eſt in *tit. de damno infect.* refertur ad eum [qui cauet.] Diſtinguitur enim an ſuo nomine caueat, an alieno. Si in edicto de damno infecto ſcriptum eſſet, ſatiſdandum eſſe ei qui ex publica cauſa petit ſibi caueri, hæc ſanè pugnantia eſſent. ſed in edicto Prætoris nihil tale reperitur, nec petitur dãni infecti cautio ob publicam cauſam, ſed ob priuatam tantùm, *l. qui bona. §. qui damni. de damno infecto*.

Ad l qui viam. 14.

In huius legis explicatione variæ ſunt opiniones. Duarenus ait ſe duodecim diuerſas omnino reperiſſe. Tres ſunt præcipuè apud Accurſium & Bartolum, ac ſanè vna quam probat Accurſius, nihil omnino valet. putat enim nuntiari nouum opus ob ſeruitutem, ſed non aduerſus dominum. Atque ita intelligit hæc verba Iuliani aduerſus eum, cuius ſententia meritò exploſa eſt à pleriſque interpretibus. Nã loquitur Iulianus de eo qui ædificat, ſiue ſit dominus, ſiue alius, putà ſuperficiarius, fructuarius poſſeſſor. Talem exceptionem addere nõ eſt interpretis, ſed legem ipſam condentis. & quod magis hanc interpretationem infirmat, apertè dicitur alibi contra dominum nuntiari poſſe, *l. 5. §. & bellè. hoc tit*. Item etſi fateamur aliquo caſu nuntiari non poſſe aduerſus Dominum, tamen hæc verba latiùs patent, quàm vt ita reſtringantur. Sed de hac opinione ſatis ſuperque à nobis dictum ſit. Nã qui nugas accurate refellit, nugas ipſe agit.

Ad l. 5. §. ſi quis ipſi.

Licèt variæ interpretationes reperiantur apud Accurſium & cæteros. vnica tamen mihi videtur vera eſſe, quam ipſe Accurſius non affert, quatuor ſcilicet in hac lege proponi, primum non poſſe nuntiari prætori, cùm nec in ius vocari poſſit, *l. 2. de in ius voc.* & contra decus ſit ac reuerentiam. ſecũdò poſſe teſtationem fieri, tertiò poſt finitam præturam nuntiandam eſſe, quartò reſtituendum quod retro ædificatum fuerit.

Ad §. ſi quis ipſi prætori.

Etſi Accurſius hæc verba refert ad id quod priùs dictum eſt de prætore, quaſi teſtatio facienda ſit ipſi prætori. hæc interpretatio non conuenit verbis Vlpiani, cum ait, Quis immittit ſimpliciter & generaliter. ſi enim ſenſiſſet de prætore, aliter id expreſſiſſet.

Ad §. ſi is cui. eiuſdem legis.

In hoc §. conantur Accurſius & cæteri definire, quando ſit neceſſe prætorem adire, & certis diſtinctionibus concludere, quod nec vtile eſt, nec facilè fieri poteſt, *l. Omnis definitio in iure periculoſa eſt. de regulis iuris*.

Ad §. vlt. eiuſdem legis.

Accurſius & qui eum ſequuntur aliter accipiunt hunc §. quàm accipi debeat. & mihi videntur nodum quærere in ſcirpo. Sic igitur accipiendũ puto quæſtionem quã hic proponit Iur. cuius ſpecies eſt eiuſmodi: Procurator mihi nuntiauit, ei ſatiſdedi, vt poſſem ædificare: deinde interdicto experior, ne vis mihi fiat. nam fortaſſe à domino prohibitus ſum poſt ſatiſdationem: quia ex cauſa mihi datur interdictum aduerſus procuratorem procuratorio nomine.

Ad §. qui nouum opus. l. 8.

Accurſius non intellexit quod hic dicitur, Præceptionem vtilem eſſe ei qui nouum opus nuntiat, vt redigat in teſtationem. non enim intellexit quid eſſet hoc loco teſtatio, obſeruaui Iuriſconſultum teſtationem vocare Tabulas, quæ conficiuntur fidei & probationis cauſa.

Ad eundem tit.

Ad initium huius legis ſanè vanas pleraſque & inutiles diſputationes faciũt gloſſæ huius generalis diſputatio de pronomine demonſtratiuo. De particula, eatenus, & quatenus, de qua hic mira ſcribunt Accurſius, & Accurſiani, pari acumine diſſerunt de natura genitiui ad titulum ipſum. Voluerunt, credo oſtendere ſe non minùs ſubtiliter de Grammatica, quàm de iure diſſerere. Iidẽ in *§. hoc autem. huius legis primæ*, cùm in mendoſa lectione Norica ſic legeretur his verbis: Quod vi aut clàm quod olim factum. Ex hac vitioſa lectione arripuerunt occaſionem noſtri Sophiſtæ & Grammatiſtæ garriẽdi de dictione olim non minus ineptè nec minùs inſulsè, quàm de cæteris dictionibus, de quibus dixi ⁊. ſanè Florentina lectio rectior eſt, Quod vi aut clàm factum erit.

Ad §. Item nuntiatio.

Interpretes hîc quæſtiones multas tractant de feriis, ſed omnino extra rem: quia non eſt hic locus de his differendi. Sed mos hic eſt vulgarium interpretũ, vt omnia in omni loco dicere ſtudeant. Dicunt non quod dici debet, ſed quod dici poteſt quacunque arrepta occaſione. quòd eſt maximè vitioſum in interpretando iure ciuili.

Ad §. Et poſt operis, eiuſdem l.

Accurſius hîc ineptè interpretatur, quid ſit committere ſe iuriſdictioni, & eius ridicula omnino eſt interpretatio, qui ait eos ſe committere, quaſi compromittant.

In l. 1. his verbis, [Quatenus prohibendi ius is qui nuntiaſſet, non haberet: rectè ait ſignificare Vlpianum remiſſionem valere, cùm ius prohibendi non habet, ſcilicet veritate inſpecta. Nam vt idem Accurſius rectè animaduertit, ambiguitas quidem eſt in his verbis.

Ad tit. de damno infecto.

Peſſimè Accurſ. Bartolúſq;, *l. à quo fundus. D. de dam. infect.* interpretati ſunt. ita enim id reſponſum declarauerunt, vt non aliud ſignificare Iuriſc. voluerit, quàm quãdo Cõfeſſoria agitur, ſi pro conſtituenda ſeruitute aliquid fieri debuiſſet aduerſus cõtumacem ex primo decreto in poſſeſſionem loci, in quo ſeruitus cõſtituenda fuerat iri, ex ſecundo certum terminũ ſtatui, intra quem ſi agere ſuperſederit ampliùs non audiendũ. & ita verba legis interpretantur, A quo fundus petitur, ſi ab illo, hoc eſt, à me ædificatum habes, ago tibi ius non eſſe. Qui ſenſus quàm abſurdus, quàm inepta ſit conſtructio, etiam pueris notum arbitror, vt minimè quiſquam dubitare poſſet, quin ſententia hæc omnino ſit falſa, quamobrem quamprimum aperienda eſt veritas: formandúſque caſus hoc modo, Poſſidebas iniuſtè domum meam, interimque dum poſſideres, vicino qui te dominum exiſtimabat, ius ſeruitutis conceſſiſti: vt videlicet poſſit ædificare, quod & fecit: nunc ipſe vendico domum meam. quæritur numquid pendẽte lite poſſim eodem tempore agere contra vicinum, tanquam non potueris illi cõcedere, vt ædificaret? Iuriſconſultus reſpondit, poſſe: & ſi vicinus non defenderit poſſeſſionem ad me transferendam. quibus poſitis facile eſt videre Bartolum & Accurſium in interpretatione huius legis turpiter erraſſe.

Ad tit. de damno infecto. l. ſi finita. §. ſi de vectigalibus.

Accurſio malè videtur primum reſpõſum huius §. ſecundo reſponſo repugnare. Itaque quatuor ſolutiones quas affert in gloſſa ſuper verbo *ſi de vectigalibus*, nullius ſunt momenti. Itaque ad huius loci dilucidationem putat Alciatus, nõ Municipis legendum, ſed Mancipis, vt hi intelligantur, qui ius vectigalis per centum annos emerunt. nam Higinus de limitibus agrorum, cùm diuerſas vectigalium formas in medium affert inter cæteras dixit mancipibus ementibus, id eſt, conducentibus, in annos centenos vectigales dari. & hoc modo ſic hunc locum interpretari quis poterit: Aut aliquis non emit ius perpetuum à Republica: & nihil vnquam præſcribit, aut emit: & ſi non caueat, præſcribitur ob dominium illius iuris empti, ita tamen vt nihil reipublicæ damno ſit.

Ad tit. de damno infecto.

De ſcriptura *l. 45. de damno infecto*, valdè Accurſius dubitat. ne igitur ampliùs dubitationi locus ſit, videamus quomodo vere ſcribendum ſit. ſic autem lex hæc legẽda eſt, Scæuola lib. 12. quæſtionum. Ædificatum habes, aio tibi ius non eſſe habere, non defendis, ad me poſſeſſio transferenda eſt: & vt aſſerit Antonius Auguſtinus in Etruſco libro ante verbum Ædificatum. ſunt hæc à quo fundus petetur, ſi rem nolit, circumſcripta tamen vtpote aliena. Et hoc eſt quod Accurſius ait Piſis primum verſiculum eſſe deletum. Nam qui ab eo libro deſcripſerunt veterem delendi morem ignorãtes, nobis id reliquerunt: quod nec Haloander, nec Alciatus lib. 1. cap. 9. παρεργ. ὤν, rectè ſcripſerunt: A quo fundus, ſcribunt, petetur, ſi ab illo ædificatum habes. quæ verba, quantam controuerſiam noſtris faciant, ignorat nemo.

Ad §. Caſſius. l. ſupra. de aqua pluuiali arcenda.

Quod Accurſius affert in hoc §. fieri exactionem, pro parte apparet falſum eſſe ex eo quod hic traditur: Si vnus egerit cæterorum actionem euaneſcere, & ſi cum vno actum ſit, cæteros liberari. Nec alia conciliatio gloſſæ ſubſiſtit, quaſi *§. 1. in l. ſi tertius. hoc tit.* intelligatur de damno iam dato. & *§. Caſſius. in l. ſupra.* accipiendus ſit de opere reſtituendo. Nam Iulianus in eadem *l. ſupra. §. officium.* vbi cum Vlpiano *d. l. ſi tertius.* conſentit. hæc duo coniungit, Damnum datum, & opus non reſtitutum.

NOTAE IN GLOSSAS AD LIB. XL. PANDECTARVM Iuris ciuilis.

Ad l. finalem. D. de liberali cauſa.

Quid ſit Nomenclator, & nouè duæ leges declaratæ, contra Accurſium, & cæteros gloſſatores.
Venuly, & Vlpiani reſponſa expoſita.
Nomenclator quis.
Candidatorum mos.
Candida veſte cur vterentur.
Fartor.
Monitor.
Lex Catonis.

Quæſiui aliquãdo quid eſſet, quod Venuleius de liberali cauſa dixit, poſſe impuberem operas dare: veluti, ſi nummiculator ſit, vel hyſtrio. *l. fi. D. de liberali cauſa.* & Vlpianus ſcribens in impuberem, cùm adoleuerit, ſed & interdũ quandiu impubes eſt, operarũ actionẽ eſſe, quòd & eius ſit quoque miniſterium, ſi fortè, vel librarius, vel miniculator ſit, vel hyſtrio, vel alterius voluptatis artifex, *l. vt iuriſiurãdi. §. dabitur. D. de oper. libert.* Fit aũt vtraq; litera magis dubitabilis, quòd vtrobiq; vel ex Accurſ. ſententia variètur: Nam alij Nummiculator, alij Miniculator, alij verò Nummicalculator, legunt. Reſpondit vir doctus quidã, harum lectionum nullam ſibi placere: & licèt nullius Codicis tum haberet authoritatem, legendum tamen vtrobique [Nomenclator] intrepidè affirmauit. Dictus eſt autem [Nomenclator] quaſi nominis calator, id eſt, vocator: cuius opera candidati petituri magiſtratum, potiſſimùm vtebantur. Nam hic mos fuit, vt ambientes magiſtratum ſine toga candida veſte amicti (quam per id tempus induebant, vt integritatem, & probitatem, ex omnium puriſſimo colore ſignificarent: ſéque pecuniam non habere, qua ciues corrumperent, omnibus videretur, & ideo candidati dicti) in campum Martium, vbi fiebant comitia, ad magiſtratus innouandos deſcenderent: cùm amicti tribus circuirent, atque vnumquemque etiam tenuem hominem, cuius ſuffragio nitebantur, rogarent, obſecrarent, & obteſtarentur. Cùm autem quiſque ſuo ſe nomine appellari gaudet, moris etiam erat, ſingulorum ciuium nomina memoriter referre: ſingulóſque, ſuis nominibus vocatos, prehenſare, hoc eſt, manu cuiuſque ſuffragatores, à candidatis apprehenſa, ambitioſè petere. Quòd ſi candidatus ſuffragatorum omnium nomina, memoria non tenebat, adhibebat Nomenclatorem, hoc eſt, hominem, qui illi cuiuſque nomen ſuggereret, auribúſque ſuis inſuſurraret, & infarciret. Vnde & eundem Fartorẽ appellatũ tradit Sext. Pompei. quòd clanculùm velut ſalutandorũ confarciret nomina in aurem candidati. Eundem Monitorem Cic. pro Muræna vocat.

Huic

Huic ciues omnes Romani noti erant, neque enim alioqui candidato ſuggerere proprium cuiuſq;nomen potuiſſet. Quare Cic.ad Attic.Ad vrbem,inquit,ita veni, vt nemo vllius ordinis homo Nomenclatori notus fuerit, qui mihi obuiam non venerit. Porrò perſuaſit Senatui Cato iunior, vti ipſos, qui Conſulatum peterent, per ſe Romanum populum appellare iuberet,nec per Nomenclatores quicquam agere, inde lex lata, quæ Nomenclatores candidatis adeſſe vetabat, iubebátque, vt per ſeipſos candidati Romanos ciues ſalutarent, tactáque ſuorum meritorum commemoratione, ſupplicarent, & obteſtarentur, quo nomine Cato,homines ſibi vehementer aduerſos fecit. Nam ita gratiam concedendi populo Romano reuerentiam auferre videbatur.Eam tamen legem,cum fideliter Cato & ſuaſiſſet, & ſeruaſſet, non exiguam laudem eſt aſſecutus.Ex his arbitror non valde obſcurum eſſe, quid vtroque loco Iuriſconſultus ſenſerit: Impuberem ſcilicet, operas dare poſſe,vt ſi Nomenclator ſit,id eſt, eius artis, vt ciuium nomina canditatis ſugerere ſciat,librarius, puta hiſtrio, aut alterius voluptaris artifex: huiuſmodi quippe miniſteria, etiam in impuberes cadunt. Hæc ex doctiſſimi viri Ioannis Corraſij Miſcellaneis deſumpſi,vbi optimè verba illa explicauit,quæ Accurſius ignorauit: ſi vis plura, vide apud illum authorem.vbi plenius multo hæc explicat.

Ad titulum de manumiſſis vindicta.

Malè legit Accurſius *l.6.de manumiſſis vindicta.* Errori vulgari cauſam dedit, quod non intelligeretur quid eſſet cauſam adprobare: eſt enim hic in conſilio Prætoris aut conſulis adeſſe, ad quod aſſeſſores, pedanei Iudices & Iuriſconſulti aduocabantur, malè Accurſiani, de dolo conſenſu eius actum eſſe exiſtimant: eo enim modo vulgaris lectio minimè veram ſententiam obtinet.

Ad l.penultimam.de priuilegiis creditorum.

Malè Accurſius interpretatur hanc legem: eſt autem eiuſmodi reſpublica creditrix omnibus Chirographariis creditoribus prætertur, quæ lex de republica Romanorum intelligenda eſt,id eſt, de fiſco, ſeu principis, ſeu re publicæ & populi, quod ærarium dicebatur. Erat enim vectigalium reditus dupliciter diuiſus, quidam principi deſtinatus quidam reipublicæ attributus. Ideo perperam, Accurſius annotauit de alia republica quàm Romanorum loquutum Paulum propterea, quod fiſcus nunquam ſit Chirographaris creditori, Imò verò eſt cum præter ſyngrapham debiti nihil habet ab eo cui mutuauit, quamuis enim & tum habeat tacitam hypothecam non tamen iure ſyngraphæ,ſed iure ſuo habet.

Ad l. Titia.§.finali.ff. de manumiſſis teſtamento.

Quomodo l.Titia.§.finali. ff. de manumiſſis teſtamento.intelligenda ſit, aduerſus cæterorum opinionem.

Scæuola in *l. Titia. §.fin. ff. de manumiſſ. teſtament.* Lucius Titius,inquit,teſtamento ſuo ita cauit, Onoſiphore, niſi diligenter rationes excuſſeris,liber ne eſto. Quæro,an Onoſiphorus ex his verbis libertatem ſibi vendicare poſſit. Reſpondi iis verbis, quæ proponuntur, libertatem adimi potius quàm dari.Hoc reſponſo Bartol.in *l.ſi eum.§. qui iniuriarum. ff. ſi quis caut.*& alij doctores in dicto *§.iniuriarum. & in l.actione. C. de tranſact.* ſic intelligunt, vt Onoſiphorus etiam diligenter excuſſis rationibus libertatem ſibi vendicare nō poſſit. Sed Andreas Alciatus *lib.5.paradox:ca.* 4.in alia eſt opinione, nempe Onoſiphorum,ſi rationes diligenter excuſſerit, liberum fore. Nec illum mouet,quod in *d.l.Titia.§.fin.*dicitur. Onoſiphorū libertatem ſibi vendicare non poſſe: hoc enim ipſe ſic interpretatur, vt dicat, in caſu illius reſponſi dubium fuiſſe, num Onoſiphorus ante redditas rationes, libertatem adipiſceretur,deberétque deinde rationes reddere, tanquam illa verba: Niſi rationes diligenter excuſſeris,modum, non autem conditionem faciant.*l.quibus diebus. §. Termiſſus. D. de condit.& demonſt.* Et tamen Scæuolæ viſum fuiſſe, Onoſiphorum ante redditas rationes,liberum non fore. Præſupponit ergo Alciat. Onoſiphorum, quàm primum rationes diligenter excuſſerit, liberum futurum. Verum hæc interpretatio recipi vix poterit. etenim Scæuola indiſtinctè dicit, Onoſiphorū ſibi libertatem vendicare,non poſſe.Non ergo diſtinctio facienda eſt, vt ante rationes excuſſas libertatem vendicare non poſſit, poſt excuſſas vero poſſit. Vbi enim lex non diſtinguit, nec nobis diſtinguere licet, *l.de precio. D.de publ.* Ego igitur communem intellectum ſequi malim: Onoſiphorum, etiam excuſſis ſiue redditis rationibus, libertatem vendicare non poſſe: Cui tamen intellectui illud plurimum obſtat, quod verba illa, Onoſiphore,niſi diligenter rationes excuſſeris, liber ne eſto: nihil plane operari videantur, ſi Onoſiphorus ex illis verbis libertatem vendicare nequeat. Nam etiam ſi teſtator hæc verba teſtamento non adiecifſet, nihilominus Onoſiphorus libertatem conſecuturus non fuiſſet: Debet autem verborum interpretatio ita fieri,vt aliquid operentur, *l.ſi quando.D.de legat. primo.* Vt ergo prædicta clauſula ſuperuacanea non ſit,ſed aliquid operetur.Ideo putarim illam, infraſcripto modo accipiendam: Teſtator omnino volebat, vt Onoſiphorus rationes diligenter excuteret. Vt ergo ad rationes excutiendas eò magis incitaretur: Cauit teſtamento,eum liberum non fore, niſi excuſſis rationibus. Fieri enim poterat, vt heredes, etiam rationibus non excuſſis,libertatem illi vltrò donarent. Vt ergo teſtator hòc præcaueret, prohibuit ipſum ante redditas rationes liberum fore, Ita quidem,vt non liceat heredibus, rationibus non excuſſis, libertatem illi donare: Idque teſtator iure facere potuit. Licitum enim eſt teſtatori, ſeruo ſuo vel heredis,libertatem interdicere,*l.ſi quis ita. §.1. D.de manumiſſ.teſt.* Et hic intellectus dictæ *l.Titia.§.fin.* non videtur omnino alienus ab intellectu Bartoli in *dicta l.ſi eum. §. qui iniuriarum.& Bald. in cap.cum olim nobis.de electio.* Tametſi ſi aliter quoque ſupraſcriptæ difficultati obuiari poteſt.Nam quod dictum eſt: verba *dicta l.Titia §.fi.*intelligi debere, vt aliquid operentur, *dicta l.ſi quando.* Reſpondeo,ſecus eſſe, quoties manifeſte apparet teſtatorem, ſuperuacaneis verbis vti voluiſſe. Ita probatur in *l.fi. D. de manumiſſ. teſtament.* Vbi teſtator ita ſcripſerat:Stichus cum morietur,liber eſto: Quæ verba fruſtratoria quidem ſunt.Fruſtra enim poſt mortem legatur. Nec proptereà verba illa aliquid operantur: cùm manifeſtum ſit, teſtatoris mentem non fuiſſe, vt aliquid operentur. Et hoc eſt, quod Iuriſconſulti dicunt: Scio quoſdam efficere volentes, ne ſerui ſui vnquam ad libertatem perueniant, hactenus ſcribere ſolitos,Stichus cum morietur liber eſto. Sed Iulianus ait, libertatem, quæ in vltimum vitæ tempus confertur, nullius momenti eſſe: cùm Teſtator impediendæ magis,quàm dandæ libertatis gratia ita ſcripſiſſe intelligat, &c. Si ergo in caſu *d.l.fi.*clauſula ſuperuacanea ſeu fruſtratoria, nihil operatur: ergo idem in caſu *d.l.Titia.§.fin.*dici poteſt,clauſulam illam, de Onoſiphoro,nihil operari, ſed tanquam ſuperuacaneam reijci: & Onoſiphorum etiam excuſſis rationibus libertatem non conſequuturum, perinde ac ſi clauſula à Teſtatore adiecta nō fuiſſet.Hæc tamen omnia intelligenda ſunt, ſi teſtator ſimpliciter nullo præcedente legato libertatis, ſupraſcripta clauſula vſus ſit.Atque hoc modo procedit, *d.l.Titia.§.fi.*ſecus foret ſi Onoſiphoro libertatē reliquiſſet, hoc modo Onoſiphore liber eſto:deinde hæc verba adieciſſet:Onoſiphore niſi diligenter rationes excuſſeris,liber ne eſto. Tunc enim Onoſiphorus excuſſis rationibus,libertatem ſibi vendicare poſſet. Et in hoc caſu procedit,*l.quibus diebus. §. quidam Titio.D. de condit. D demonſt.* Vbi teſtator centum legauerat, conditione adiecta, his verbis, Niſi mater moriatur,non dato. Quo caſu, conditione exiſtente (matre nimirum mortua) legatum deberi Iuriſconſultus illic aſſerit. Et hæc diſtinctio probatur etiam in *l.ſi quis ita libertatem.§.fin.* ibi,quæ prius dati erat.*D.de ſtatu liber.*Quam legem Iaſon.in *l.actione.col.2.C.de tranſact.*pro limitatione.*d.l.Titia.§.fi.allegat.*Plura vide apud Bernardum Vvalterum in Miſcellaneis obſeruationibus.

NOTAE AD GLOSSAS IN LIBRVM QVADRAGESIMVM Pandectarum iuris ciuilis.

Ad titulum de acquirenda poſſeſſione.l.j.

Miror Accurſium in ea eſſe opinione, vt meliorem lectionem eſſe putet in *l.1.ff.de adq.poſſeſſ.* quę dicit poſſeſſionem a pedibus venire, cũ poſſeſſio in etymo vocabuli nihil commune, cum pedibus habeat. Imò Grammatici omnes norunt poſſidere, aſſidere, conſidere, diſſidere, ab hoc verbo ſideo, omnia formari, qua propter Baldi, Pauli Caſtrẽſis, Iaſoniſque quæſtiones, quis laudauerit, dum id maximè ſcire ſatagunt, cur poſſeſſio magis à pedibus, quàm ab alia corporis parte denominetur, & ſtultum eſt, ineptum Accurſij argumentũ negantis poſſeſſionem propriè in rebus mobilibus dici, quoniam in earum poſſeſſionem pedibus non eamus? vt illud mirum in eo ſit, qui cum meliora viderit, id quod deterius fuerat maluerit ſequi. Quod autem dicitur quaſi poſitio, alluſio vocabuli eſt, quandoquidem etiam dicimus ponere ſedes.

In hac l.1. Accurſius ſibi ipſimet contrarius eſſe videtur, dũ quærit quo iure inuenta ſit poſſeſſio. videtur enim dicere iure naturali primæuo eſſe inuentam, quod tamẽn ipſe tandem nõ probat: hoc modo enim animantibus quoque cæteris communis eſſet poſſeſſio, Inſtitutionibus de iure naturali, in principio. cum tamen ea animum poſſidendi habere non poſſint, ideóque nec poſſeſſionem, *l.4.in prin.ff.de acquir.poſſeſſ.*

Cum de retinenda naturali poſſeſſione quæritur, quidam vt Placentinus & Azo naturalem retineri exiſtimarunt, quocũque poſſeſſor eat, cum ea nõ niſi animo amittatur. *l. quemadmodum.hoc tit.* quæ ſententia limitanda eſt ac primùm ſi non tam procul eat, quin ad huc res ſit in conſpectu, quod malè Accurſius intellexit: id enim interpretatur paſſiuum, opinor fuiſſe eum lincæum alioqui pauci ſunt qui tantum perſpiciant.

Malè Accurſius in *l. 3. §. nerua.hoc tit.* In re mobili ſtatim, atque quis eam nõ videt naturalem poſſeſſionem amiſſam eſſe exiſtimauit, cum idem ipſe in *l. parui. de condictione furtiua.* optimam rationem afferat pro re immobili, quæ & mobili conuenire poſſit, nimirum eum, qui prope eſt cenſeri preſentẽ.

Si quæratur quomodo amittatur poſſeſſio, cum is, qui ciuiliter & naturaliter poſſidet abſceſſit. peſſimè reſpondet Accurſius & Ioannes, quem ſequuntur Bartolus, cæterique crebriore calculo: exiſtimãt enim poſtquam is exiit de fundo, nec amplius præſens eſt, amitti naturalem, *l. illum. hoc tit.* Contra rectè Iaſon, qui hoc caſu Azonem ſequitur, exiſtimauit: & optima ratione nititur: cum enim naturalis ſola per digreſſionem extra fundum non amittatur, *l.4.§.vnde vi.de vi & vi armata.* nec quidem hæc amitti debet, quæ ciuili iuncta ſit, cum coniunctio hæc difficiliorem perditionem, naturalem efficere debeat. *arg.l.qui patri.de adquirenda hereditate.* Cum in detentione & in corporali poſſeſſione, & in ea, quam per alium habemus, id multo magis concedendum eſſet, quæ cum debiliores ſint, debuiſſent facilius amitti, ſed non ſufficit noſtram opinionem meliorem eſſe aſſeuerare, niſi & aduerſæ ſententiæ auctorum rationes refutentur. Ac primum rationes differentiæ, quas Doctores adducunt, ſatis probabiles non ſunt, dum dicitur, quod animus nequeat, circa ambarum poſſeſſionum retentionem operari, cum vni tantum deſtinatus ſit, *arg. l.quod Labeo.de compenſationib.l.& ſi quis.§.plerique. de religioſis.* Illorum rationi ſic reſpondeo, videri potius animum vtrique deſtinatum, cum nihil impediat, quin animus circa ambarum poſſeſſionum retentionẽ operetur, vt veriſimile ſit cũ animum vniuſcuiuſque eſſe, vt omnia iura ſua conſeruare velit, ne vel minimum ex iis pereat, *l. cum de indebito. de probationibus*, & hæc quo ad Doctorum rationes: Nunc quoad Accurſij rationes, quod dicit in colono conſiderari animum, ne exeat vt poſſeſſionem velit amittere, qui ſi nolit vt aliquid animus iſte operetur naturalem Domino conſeruabit, *l. ſi colonus.hoc tit.* at in eo qui ciuiliter & naturaliter poſſidet, ſatis eſt, quod ei animus ciuilem conſeruat, merito naturalis perit. Reſpondeo, non ideo colonum abſentem naturalem conſeruare, vt animus aliquid operetur, ſed quia generaliter naturalis per abſentiam non perditur, & ad illud, quod dicitur non debere animum circa tot poſſeſſiones operari, friuolum dicẽdum illud eſſe, ſi enim animus multas poſſeſſiones ciuiles multas naturales in diuerſis locis & ſeparatas tuetur: cur & coniunctas tueri non poteſt? Nihil etiam valet ratio Socini, dum ait, in eo qui ciuiliter quoque poſſidet facilius naturalem amitti, vt quæ inutilis ſit cum ei ciuilis ſufficiat. Reſpondeo vtilem futuram naturalem, quia noſtra intereſt plurima iura conſeruare, *l.ſi domus.de ſeruitutib. vrbanor.prædiorum.* 1. quia naturalem poſſeſſionem difficilius à nobis auferet princeps, *l.finali.Cod.ſi per vim, vel alio modo.* 2. quia ſi nos eam habemus non tam facile ingrediendo, alius auferet nobis noſtram poſſeſſionẽ. *l.illam.in fi.hoc tit.l.3.§. ex contrario.ff.eod.* 3. quia hoc admiſſo (vt Iaſon inquit) ſemper naturalis, quæ ciuili iungeretur eſſet fruſtratoria.

Ad finem huius legis, vbi dicitur nos adipiſci poſſeſſionem per noſmetipſos, recte notat Accurſius, non his verbis prohiberi, quin per alium quærere poſſeſſionem qui poſſit, vnde conſequens eſt, vt tanta non ſit pronominis perſonalis efficacia, quin actus per alios quoque expediri poſſit. hoc in libro Benedictorum Accurſij notauimus.

Falſa eſt ratio, quam affert Accurſius ad *§. furioſus.verſic.falſi.* non iuris eſſe, vbi ait, pupillum etiam acquirere abſque tutore ea, quæ iuris ſunt, ideóque ſtipulari poſſe, Inſtitutionibus de auctoritate tutorum. nam licet ille locus Inſtitutionum id aſſerat: id tamen alia ratione inductum eſt, quàm ea, quam hic proponit, nempe fauore pupilli vt poſſit meliorem conditionem facere deteriorem non poſſit.

Ad l.15.hoc titulo.

Ad illam quæſtionem an pro re mobili amiſſa recuperanda competat nobis aliquod interdictum, malè Accurſius negat: & hæc eius ratio, quod rerum mobilium vilis & abiecta ſit poſſeſſio, *l.ſi rem.hoc titulo.* ſi hæc ratio vera eſſet, nec quidem retinendæ interdictum vtrobi competere debuiſſet, quod falſum eſt, nam *l.1.§.vtrobi.* dicitur competere.

Ad l.xxiij.de vſucapionibus.

Accurſius Labeonis & Pomponij ſententiã interpretatur, quin decẽ aut pauci dies vſucapioni rerum mobilium deſunt, vt ea perficitur, etiamſi coniungantur ædibus: Iauolenum verò loqui quando amplius tempus ſuperet, quod ſanè quam abſurdum eſt.

Ad l.j.D.de acquirenda poſſeſſione.

Poſſeſſionis Etymologia iuxta antiquam lectionem in l.1. D. de adq.poſſ.defenſa, contra Alciatum. V ualthero æquus lector iudicabit quam ſequi debeat.

Iureconſultus in *l.1.ff.de adq.poſſeſſ.* Poſſeſſio, inquit, appellata eſt à pedibus, & vt Labeo ait, pedum quaſi poſitio, quia naturaliter tenetur ab eo, qui ei inſiſtit, &c. Verum Alciatus *lib.1.diſpunctionum.cap.1.* corruptum hoc reſponſum arbitratur. Ipſe igitur ex antiquo quodam Codice ſic reſtituit: Poſſeſſio appellata eſt à ſedibus, & vt Labeo ait, poſitio: quia naturaliter tenetur ab eo, qui ei inſiſtit, &c. Ego puto antiquam lectionem defendi poſſe. Nam in *l.3.in princ.ff. eodem.* dicitur, fundi poſſeſſionem capi, ſi quis quamlibet partem fundi introeat. In eodem quoque *l.3.§.ex contrario* dicitur quemadmodum duo in eodem loco ſtare nõ poſſunt, itaque quoque poſſidere non poſſe: vt appareat, poſſeſſionem ab introeundo, & à ſtando, & conſequenter à pedibus denominatã eſſe. Quod & verbum [inſiſtit] in *d.l.1.* poſitum oſtendit: inſiſtimus enim pedibus. Quod ſi, iuxta Alciati lectionẽ, à ſedibus poſſeſſio diceretur: tunc verbum [inſiſtit] deriuationi ſuæ non conueniret. Celſus quoque in *l.quod meo.§.venditorem D.eod.* cum maximè poſſi-

poſſidere ait, qui pedem finibus infert, vt appareat à pedibus poſſeſſionem denominatam eſſe. Vnde & pedem ponere. Cic. pro eo quod eſt poſſidere, accepiſſe vi videtur. Sic enim pro A. Cecinna ait: vt intelligeres, ſi in fundo pedem poſuiſſes, ſtatim tibi eſſe pereundũ. Idem quid ergo hoc, quam habet vim ve iſta re aliquid, cùm aliqua ex parte differre videatur, vtrum pedem cùm intulero, atque in poſſeſſionem veſtigium fecero tùm expellar, atque eiiciar. an in eadem vi &c. Idem ad Atticum. Nam quomodo nunc eſt, pedem vbi ponat, non habet. Extat etiam locus in Philippica ſecunda. Quærunt autẽ doct. in *d. l.* 1. Quare poſſeſſio à pedibus, & non ab alia potius corporis parte denominata ſit. Et Iaſon in *d. l.* 1. duas actiones adfert, tertiam addit Ioan. Franciſcus de S. Nazario. Ego verò rationem non longè quærendam eſſe arbitror: cum text. *in d. l.* 1. ipſemet rationem reddat, dicens, poſſeſſionem dictam eſſe à pedibus, ex eo, quia naturaliter tenetur ab eo, qui ei inſiſtit, Plura vide apud Bernardum Vualtherum, ex quo hæc collegi.

Ad l. poſſideri. §. ex pluribus. eod. tit.

Verbum poſſeſſionis in iure pro Dominio accipi non debere: licèt Bartol. aliter dixerit.

Quamuis poſſeſſio cum proprietate, ſiue dominio, nihil cõmune habeat. *l. naturaliter. §. nihil commune. ff. de acquir. poſſ.* tamen Bart. *in l. poſſideri. §. ex plurib. ff. de acquir. poſſ.* poſſeſſionem pro dominio quandoque ſumi aſſerit: Idque duabus legibus probare nititur. Primò enim allegat, *l. cum res. C. de contrah. empt.* Vbi dicitur titulum poſſeſſionis duplicari non poſſe, quo in loco gloſſ. poſſeſſionem pro dominio interpretatur. Secundò allegat Bart. *text. in l. interdum. D. de verb. ſignif.* cuius reſponſi verba hæc ſunt: interdum proprietatem quoque verbum poſſeſſionis ſignificare, ſicut in eo, qui poſſeſſiones ſuas legaſſet, reſponſum eſt: Præter Bartolum, ego in hanc ſententiam adducor, *l. à diuo pio. §. ſi pignora. ff. de re iud.* Quam legem Alciat. lib. 6. *paradox. cap.* 3. ſic interpretatur, vt poſſeſſio illic pro dominio accipiatur. Sed cum poſſeſſio nihil habeat commune cum proprietate. *d. §. nihil commune.* nõ video quomodo ſupraſcripta Bart. ſententia defendi poſſit: nec me mouet tex. *in d. l. cum res.* Non enim illic de poſſeſſione agitur, ſed de titulo poſſeſſionis. Et titulus quidẽ dominium præſtare poteſt, nõ autem poſſeſſio. Non obſtat etiam *d. l. interdum.* Nam quod illic dicitur, verbum poſſeſſionis proprietatem interdum ſignificare, id ex vi verbi non fit: ſed ex præſumpta mente teſtatoris, vt cùm poſſeſſiones ſuas legat, intelligitur proprietatem legaſſe. Aliàs verbum poſſeſſio à propietate diuerſum eſt, *quæſtio, ubi, poſſeſſio ergo vſus eſt*: Ager proprietatis loci eſt. *ff. de verb. ſignif.* nec obſtat etiam *d. l. à diuo Pio. §. ſi pignora.* Non enim Alciat verbum poſſeſſionis ſimpliciter prolatum, illic pro dominio interpretatur, ſed cum actione verbi [crediti.] Dicitur enim illic, pignora in creditum poſſidere, Quib. verbis, non poſſeſſio, ſed creditum, dominij tranſlationem inducit: nam qui mutuum dat, in creditum ire dicitur, *l. 2. §. 1. ff. ſi cert. pet.* Mutuum autem, dominium tranſfert. *d. l. 2. §. appellata.* Et hoc modo intelligenda eſt Alciati interpretatio, ad *d. §. ſi pignora.* Quæ aliàs à verbis textus aliena videri poſſet. Hæc habui quæ dicerem contra Bart. ex Doctiſſimis obſeruationibus Bernardini Vualteri.

NOTAE AD GLOSSAS IN LIBRVM QVADRAGESIMVMSECVNDUM PANDECTARUM IURIS CIUILIS.

Ad titulum de ſeparationibus.

SVb titulo de ſeparationibus, Accurſiana dubitatio auferenda eſt, itáque alio modo legenda eſt hæc lex, quam Accurſius. Ita enim Papinianus ſcribit in *l. debitor. de ſeparationibus.* Vtrum portio cum cæteris hæredis creditoribus ei quærenda erit: an contentus eſſe debebit bonis, quæ ſeparari maluit. Item alia dubitatio eiuſdem Accurſij tollenda eſt ſub titulo *Quæ in fraudem creditorum l. cum in vetus*, vbi ſic ſcribẽdum eſt. Reſpondit creditorem non idcirco prohibendum à perſecutione pignorum, quod in vetus creditorum, vt obligaretur pactus eſſet: niſi id & in fraudem cæterorum creditorum factum ſit, & ea via iuris occurratur, qua creditorum fraudes reſcindi ſolent, quibus lectionibus retentis nullus erit locus dubitationi. Accurſianæ.

Ad titulum de re iudicata.

Ad l. ait prætor.

Vera eſt opinio veterum interpretum, de iudicibus datis, quorum proprium munus eſt iudicare, quã tamen opinionem Accurſius & Accurſiani omnes improbant. In eo autem maximè falluntur, quod putent iudicem datum eſſe eum, cui mãdata eſt iuriſdictio. Mandare ſuam iuriſdictionem alicui multo plus eſt, quàm eum iudicem dare, is cui mandata eſt iuriſdictio, iudicem dare poteſt. *l. cum prætor. de iudiciis.* At non poteſt mandare, *l. more. de iuriſdictione.*

Ad §. ſi iudex eiuſdem legis.

Falſum eſt quod Bartolus & cæteri aiunt, ad hanc legem, valere hanc ſententiã, condemno ſi eſt probatum. Stulta enim & inepta eſt hæc pronunciatio. Suetonius ſcribit in Claudio Cæſare, Claudium Cæſarem ita pronuntiaſſe: ſecundùm eos ſe ſentire, qui vera propoſuiſſent, & ait: eũ contemptui habitum eſſe, nec immeritò, cum nihil poſſit ſtultius pronunciari, nihil ab officio iudicis alienius. Malè Accurſius & Accurſiani putãt, iudicẽ ita pronunciare, vti poſſidetis & cętera. *l. 1. C. vti poſſidetis.* quia non dirimit cõtrouerſiam. Verba enim hæc ſunt prætoris iudicem dantis, non iudicis pronuntiantis. Theophilus Inſtitutionibus de Interdictis, in principio.

Ad l. xv. de re iudicata.

Accurſius & Accurſiani omnes, qui non diſtinguunt, nec diſtinctionem vllam adhibent inter iudicem datum, & eum cui mandata eſt iuriſdictio incidunt in multos errores, in explicatione huius legis, & inter alias differentias, hæc eſt præcipua, quod iudex datus, ſiue delegatus non poſſit exequi ſententiam ſuam: functus eſt enim officio ſuo cum iudicauit, *l. iudex hoc titulo.*

Ne ſequaris etiam eorum errorem, qui putant ea quæ ſunt mixti Imperij non poſſe mandari, cuiuſmodi eſt executio ſententiæ, *l. cognitio. de officio eius, cui mandata eſt iuriſdictio.* Nota huic loco multa obiicere interpretes, quæ nullo modo cõtraria ſunt, vt Nouellam de exhibendis reis, *§. ſi vero.* quæ conſtitutio ſi rectè intelligatur, tantum abeſt, vt contraria ſit, cum ſuffragetur huic ſententiæ, potius quàm aduerſetur, obiiciunt etiam *l. etſi non cogniti. C. ſi contra ius vel vtilitatem publicam.* vbi mandata executione, mandatur cognitio: inde argumentum ducunt. ſi ei cui mandatur executio, & cognitio quoque videtur mandata. Idem dicendum putant eo conuerſo, vt mandata cognitione, non intelligatur mandata executio, quæ paria non ſunt.

Ad l. 12. de re iudicata.

Ad eam Antinomiam quæ occurrit ex *l. is qui dolo. 69. de rei vindic.* variæ excogitatæ ſunt ſolutiones ab Accurſio, & aliis: ſed inter tot ſolutiones, oportet vnam tantum eſſe veram. Vna igitur earum magis probatur, vulgo & recepta eſt, quod Paulus in *l. is qui dolo.* loquitur de actione in rem, Marcellus de actione ex contractu, quæ eſt in perſonam. ſanè nec hæc ſolutio, quæ vulgò probatur, vera eſt, non enim eſt opus diſſolutione. Cùm hæc magis diuerſa ſint, quàm repugnantia. Nam in *l. is qui dolo*, quæritur de cautione, ſine ſtipulatione iudiciali quæ exigitur. Cum iudex id pronuntiaturus, & Paulus ait actorem non cauere, & iudicem, qui cognoſcit non debere, eum cogere ad cauendum: ſed ſimpliciter damnare reum,

ad æſtimationem in ſpecie noſtra. Marcellus non loquitur de cautione illa quæ exigitur in ſententia.

Ad. §. ſi quis promiſerit. l. xiij.

Variæ ſunt opiniones apud Accurſium & alios, de illa quæſtione, an factum, an pecunia ſit in obligatione, quia Celſus hic loquitur tantum de ſcondemnatione. Ego reiectis opinionibus Accurſij & aliorum iis aſſentior, qui putant vtrúmque eſſe in obligatione factum ab initio, pecuniam poſt moram. id enim certum eſt oſtendere, Celſum ex Tuberonis ſententia in *l. ſtipulationes non diuiduntur. de verb. oblig.* vbi ſi quid fieri ſtipulemur: ſi non fuerit factum, pecuniam dari oportere ait.

Ad l. xiiij.

Obſerua id illud, quod in hac lege dicitur de iuſſu prætoris, Accurſium idoneum non afferre exemplum: affert enim exemplum ex *l. qualem. §. dicere. de recept. arbitr.* vbi dicitur, iuſſit adeſſe Kalendis mox idibus, quód exemplũ nullo modo cõuenit prętoris officio, ſaltem cùm imperio vtitur. Prætor enim non cognoſcit de cauſis priuatis, niſi extra ordinem in certis caſibus, nec verſatur imperium prætoris in ea cognitione, cum cui committitur cognitio, non ideo committitur eidem executio, quia plus eſt exequi, quàm cognoſcere & iudicare. Executio enim eſt imperij cuiuſdam cui conceditur, quod minus eſt non continuo ei conceditur, quod eſt maius. Cùm autem committitur alicui executio, intelligitur commiſſa cognitio. *d. l. & ſi non cognitio.*

Ad §. ſententiam. eiuſdem legis.

Quæſtio eſt in hoc §. an quæ dicuntur in hoc §. *de iudicio ciuili locum habeãt in iudicio criminali.* Plerique interpretum putant reum damnatum remittendum eſſe ad magiſtratum loci, in quo deliquit, & hac in re ſequuntur Accurſium, qui id malè putauit. verum enim illud non eſt, quia id nullo iure probatur. remiſſio quidem fit ad locum delicti ante cognitionẽ, *l. ſi cui crimen. §. vlt. de accuſationibus.* eſt enim facilior probatio in loco delicti, idque publice vtile eſt, ne delicta maneant impunita. Authẽtica, qua in prouincia. *C. vbi de crimine agi oporteat.*

Ad §. in venditione.

Ad illam quæſtionem an ob priuilegium aliquod ceſſet, hęc executio recte quidem Accurſius quoſdam locos citat, de ciuitate, minore, dote, Eccleſia, ſed non explicat ea quæ tamen paulo pleniorem diſputationem exigunt. nos de his aliquid dicamus, ac imprimis, notemus ciuitates eodem iure vti, quo homines priuatos, *l. ciuitates. D. quod cuiuſque vniuerſitatis loco priuatorum habentur. l. eum qui vectigal. de verbor. ſignif.* Minoris etiam bona capiuntur. *l. 1. C. de prædiis minorum. l. 3. §. item quæri. poteſt. de rebus eorum qui ſub tutela.* quia hæc alienatio non eſt voluntaria, ſed neceſſaria. Nota etiam hic Accurſium non intellexiſſe, quid ſit cauſa primipilaris, quæ maximè eſt fauorabilis, & quia hoc iure vtimur in Gallia, ideo qui in foro verſantur melius id intelligunt.

Ad §. ſi pignora.

Rectè hic Accurſius annotauit eſſe aliam rationem ſatisfaciendi creditori, cum pignora non inueniunt emptorem, vt res pignoris iure teneatur ſine diſtinctione, *l. 1. Cod. ſi in cauſa iudicati pignus captum ſit.* Sed hac via, vt ingenuè fatear, non ſatis conſulitur creditori, quia fructus imputantur in ſortem, *l. 2. C. de pigneratitia actione.* Verum idem annotat & alij qui eum ſequuntur hanc quidem eſſe viam qua conſulatur creditori, ſed non vnam. Nam alia ratione poteſt ei ſatisfieri, vt puta vt rem pignoris iure teneat ſine diſtractione. *l. 1. Cod. ſi in cauſa iud. pignus.* Verum nec hac via puto recte conſultum creditori, qua fructus rei pignoratæ ſemper imputantur in ſortem. *d. l. 2. C. de pign. actione.*

Ad l. xlvj. de re iudicata.

Malè Accurſ. hic ait, vſque ad Tritauum tantum parentes hic accipi. Parentes enim & liberi hic accipiuntur in infinitũ. *l. 4. §. parentes. de in ius vocando. l. ſed ſi hac. §. liberos. eodem tit. l. appellatione. de verborum ſignificatione.* nec obſtat, *l. Iuriſconſultus. §. parentes. de gradibus & affinibus.* quæ ait Parentes vſque ad Tritauum proprio vocabulo nominari. Non enim negat vltra Tritauum parentes dici, ſed ait tantum proprio vocabulo non nominari. Quamquam negare non poſſumus de proprietate horum verborum diſſenſionem fuiſſe inter veteres, vt apparet ex *l. 4. de in ius vocando.*

Ad eum locum huius legis, quo dicitur militem habere beneficium propter vtilitatem reipublicæ, Accurſius recte addit alias perſonas, quæ idem beneficium habent cuiuſmodi eſt donator. *l. inter eos. ℑ. hoc titulo.* Indignum viſum eſt eum, qui conuenitur ob liberalitatem ſuam omnibus bonis ſuis ſpoliari à donatario. *l. 49. cum l. ſequenti. ℑ. eod.* ſed de his in Benedictorum libro decimus.

Ad l. xix.

Quæritur apud Accurſ. an exceptio huius beneficij ſit perpetua, an dilatoria. variæ ſunt ea de re opiniones apud Accurſianos. ſolet enim Accu. plures opin. referre, ſed mihi videtur ſecundũ Duaren. reiectis aliis opinionibus dilatoria magis dicenda eſſe, quàm perpetua & perẽptoria, quia non perpetua agenti obſtat, nec cauſam perimit. *§. appellatur. Inſt. de actionib.* Item hæc eſt natura dilatoriæ exceptionis & peremptoriæ, quod tutus exceptione dilatoria ſoluens non repetit, *l. in diem. 10. de condictione indebiti.* Tutus exceptione perpetua repetit, *l. qui exceptionem. 40. eod. titulo.* At propter hanc exceptionem non datur repetitio ſoluti. *l. quod nomine, & l. ſequenti. de condictione indebiti.* habet tamen aliquid commune cum exceptionibus peremptoriis.

Ad l. xxiiij. de re iudicata.

Malè Accurſius ad eum locum huius legis, quo dicitur fideiuſſorem dotis nomine inutiliter accipi, ait Pomponium non loqui de marito, cum contrarium facile appareat ex iis, quæ antecedunt & ſequuntur, non minus falluntur alij, quàm ipſemet Accurſius, putant enim Pomponium loqui de fideiuſſore accepto poſt ſolutũ matrimonium, nam fatentur ſoluto matrimonio fideiuſſorem obligari, *l. exceptiones. de exceptionibus. l. 24. §. quoties. ſoluto matrimon. §. ſin autem. C. de rei vxoriæ actione.* Sed hæc opinio vulgaris omnino falſa eſt. Fideiuſſor enim obligatur, quamuis maritus non cogatur fideiuſſorem dare, idque demonſtrat eleganter multis argumentis Franciſcus Duarenus in Epitome, Tractatus de iure dotium.

Ad l. xxvij. eodem titulo.

Non potuit Accurſius ſoluere Antinomiam quæ eſt ex *l. ex Cod. quando prouocare non eſt neceſſe*, vbi dicitur ſententiam latam nullam eſſe contra manifeſti iuris formam datam. Apud Accurſ. variæ ſunt ſolutiones, ex quibus animaduertere licet, hominem imperitum antiquitatis, parum intellexiſſe morem proferendarum ſententiarum. Accurſius de hoc more aliquid attingit: ſed quaſi ſomnians, magis quàm intelligens more ſuo. Nota igitur iudices pronunciare ſolitos fuiſſe, aut de iure, aut de facto: cum pronunciant de iure, tunc contra ius certum ſententia eſt nulla, ſicut in exemplo, *d. l. 2. Cod. quando prouocare non eſt neceſſe.* ſi de facto pronuncient, valet ſententia licet contra ius lata ſit. *l. cum prolatis. 32. hoc titulo.* atque ita accipiendum eſt hoc reſponſum Modeſtini: & iſta diſtinctione adhibita optima erit ratio diſſoluendæ huius Antinomiæ.

Ad l. xxxiij.

De illa quæſtione, quę fit ab interpretibus in hac lege, An ſententia ſit nulla ipſo iure, an vero ſit neceſſaria reſtitutio: variæ opiniones reperiuntur apud Accurſium, ſed reiectis omnibus illis variis opinionibus, puto magis probatum receptúmque eſſe, reſtitutionem potius neceſſariam eſſe, quàm dicere ſententiam nullam eſſe ipſo iure. Verum nobis diluenda & reiicienda ſunt argumenta eorum, qui contrariam opinionem

nem tenent. Horum argumentorum quædam nobis videntur leuia admodum eſſe & nullius ponderis, cuiuſmodi eſt illud, quod ducitur ex *l. ſi prætor. §. Marcellus. de iudiciis*. Si per dolum ſciens, falſo aliquid allegauerit, & cætera. Iudicem debere quærelã rei admittere. Solutio facilis eſt: loquitur enim lex illa de ſententia lata aduerſus abſentem, vt apparet ex antecedentibus & conſequentibus, ſimile argumentum eſt ex *l. cum vero. §. ſubuentum. de fideicommiſſariis libertatibus*. Si obreptum ſit prætori de libertate, libertas non competit: hoc enim ibi fit propter verba Senatuſconſulti.

Ad l. xxxvj.

Diſputatur apud Accurſium & cæteros, quiqui fieri poſſit, vt de cauſa non liqueat, quia, aut probat actor, aut non probat, & malè meo iudicio, Ita enim diſſerunt de hac re quaſi quotidiana non ſint exempla cauſarum dubiarum. Dicamus id accidere, vel ob inopiam probationis, vel ob ius controuerſum. ſic in dubiis cauſis exigitur iuſiurandum, in dubiis quæſtionibus cõtra fiſcum impunè reſpondetur. *l. non puto. de iure fiſci.*

In l. 37. vbi quæritur de interlocutione, Accurſius malè putat vnum ex iudicibus interloqui poſſe. *arg. l. vlt. C. de autoritate præſtanda*. Sed hæc nemo non videt diſſimilia omnino eſſe. Sic extendere legem non eſt interpretis, ſed legiſlatoris officio fungi.

Malè in l. 36. quidam arbitrantur in ſententiis ferendis habendam eſſe rationem dignitatis, authoritatis, ſenectutis. Idque probant argumento, *l. maiorem de pactis*. hæc ſententia omnino falſa eſt, quia Iuriſconſultus ipſemet hic loquitur de ſententia plurium, quòd de numero eſt accipiendum ex vſu loquendi.

Ad l. xliiij.

Ad id quod dicitur in hac lege reſtituto minore admitti ſubſtitutum; vel coheredem, rectè quæritur apud Accuſium, ſi non habeat ſubſtitutum, vel coheredem ad quem peruenient bona, an ad cognatos, an ad fiſcum. Quidam interpretes putant fiſco deferri. *argumento l. vlt. de ſucceſſorio edicto*. Ego puto fiſcum admitti tantum in ea ſpecie, de qua Papinianus reſpondit, nec temerè id producendum ad conſequentiam, cum ſit ius ſingulare. *l. quod vero. de legibus.*

Ad l. lxij.

Rectè apud eundem Accurſium quæritur, ad idem ſit dicendum, ſi venditor ipſe agat: & hoc ita quæritur, quaſi poſſit agere, quod eſt verum, vt dicitur in *l. ab executione. §. alio. de appellationibus*. ſi quis quærat quomodo poſſit agere, cum non ſit Dominus. *l. in rem. de rei vindicatione*. Dicas exceptum eſſe, poſſe agere nomine emptoris, in quem eſt tranſlatum dominium. Et qui ſciente & patiente emptore agit, videtur eius nomine agere, *l. Gaius. de pigneraticia actione*. quia eum prohibere poteſt. de his in Benedictorum libro plura diximus.

Ad l. xlviij. eodem.

Mirantur hic vulgares interpretes, quod in hoc loco capiatur pecunia, cùm potiùs nomẽ capi debeat hic, *l. à Diuo Pio. §. ſic quoque iudices hoc titulo*. Vulgo ab iis hic dicitur pecuniam hoc loco paratam eſſe ſolutioni. Quæ diſtinctio nec iure vllo, nec vlla firma ratione fulcitur. Nec vero hi non ſentiunt ſe nugari, niſi fallor, ſed ineptire malunt, quàm fateri ſe id ignorare, quaſi turpis ſit ignorantiæ confeſſio: falluntur igitur valde hic illi interpretes, quia nomen capi non poteſt: nullum enim nomen eſt, nulla obligatio. Sed ſi reperiatur pecunia ad id deſtinata, receptum eſt vt litatis cauſa, vt capiatur quaſi debita: non ſunt ſtipendia ſicut militum. Malè igitur & inſcite hæc confundunt Accurſius & Accurſiani omnes.

Ad §. is qui ad maius. l. xlv.

Non rectè ſoluit Accurſius leges quæ huic §. contrariæ videntur. obſtare enim videtur, *l. 1. 2. 3. 4. de in ius vocando*. quibus Accurſius non rectè mihi reſpondere videtur, ait enim non poſſe vocari niſi ad maius. hæc ſunt eius verba, Non intellexerit vir bonus, quid ſit cauſam agere: putauit enim, idem eſſe, quod litem habere: cauſam agere dicitur orator Cauſidicus, interim Dominum cauſam orantem indecorum eſt in ius vocari. habentem litem non eſt indecorum vocari, niſi neceſſe habeat ſe ſiſtere. *l. 4. de in ius voc.*

Ad l. Neſennius. §. fundum. de re iudicata.

Cur non in actionibus in perſonam, ſicut in rem, in litem iuretur, aliorum rationibus exploſis, tractatum.
Iuratur in litem, in realibus actionibus.
Perſonales cur iuſiurandum non admittant.
Cauſa iuramenti in litem in perfidia fundata.
Noua opinio.
Reſtitutio rei potiſſimum attendenda.

In actionibus in rem tradit Martia. iurari in litem: quod in rei vendicatione manifeſtum eſt. *l. qui reſtituere. ff. de rei vend. l. 2. D. de in lit. iur. l. Neſennius. §. fundum. ff. de re iudic.* in Hypothecaria. *l. ſi fundus. §. in vendicatione. ff. de pignor.* in publiciana: in qua eadem omnia obſeruantur, quæ in rei vindicatione. *l. cum qui. §. in publiciana. ff. de public.* in petitione hereditatis. *l. ſi poſſeſſor. §. fin. & l. ſed & ſi lege. §. hæc verba. ff. de petitio. hered.* quæ licet præſtationes quaſdam perſonales habeat: in rem tamen eſt. *d. l. ſed & ſi lege. §. petitio.* & in confeſſoria negatoriaque pro ſeruitute competentibus. *l. harum. ff. ſi ſeruit. vend.* quæ actiones in rem ſunt, *§. æquè. inſt. de actionib.* Hoc autem, inquit Philip. Dec. obtinere, reſpectu etiam fructuum videtur. *d. l. Neſennius. §. fundum.* Rationem adiiciens, cur in realibus potius, quàm in perſonalibus, iuretur: quoniam illæ in rem certam diriguntur. in qua ſupponit agens ſe dominium, aut ius habere, atque ideo probabilis affectio cadit, quæ maximè in iuramento in litem conſideratur. In actionibus autem in perſonam, nullum ius in re deducitur: ſed perſona tantum contenditur obligata *l. fin. §. ſi. ff. de contrahend. empt. l. 1. §. ſi heres. ff. ad Trebellia.* Ideoque non eſt æquè probabilis affectio, Adſtipulatur huic rationi Franciſc. Curtius, eámque probari confirmat, ex *d. l. ſi fundus. §. in vendicatione*. Neque obſtat ſi dixeris, cauſam iuramenti in litem in perfidia & fide rupta fundatam *l. si apud quem. ff. depoſit.* quæ maior in perſonali, quàm in reali verſatur: cùm illa conuentus, nec iuſſui iudicis obtemperans, iudicem ipſum cõtemnat, contráque fidem faciat. Hac vero vocatus, nec parens præcepto, nullam fidem violet, ſed ſolam iudicis ſpernat authoritatem: nam reſpondeo (inquit Curt.) quod licet in perſonalibus maior verſetur perfidia, nõ tamen in eis cadat affectio, quæ eſt potiſſima cauſa iuriſiurandi in litem. Sed cum oſtenderimus, iuramentum in litem, ita ad iurantis vtilitatem referendum, vt affectionis nulla ratio habeatur, vana videtur hæc ratio, maximè; cum actioni perſonali, nonnunquam res petatur, quæ probabilem affectionem recipit, veluti, ſi filium aut fratrem meum naturalem, qui tibi ſeruiebat, mihi ſtipulãti promiſeris, *l. cum ſeruus. ff. mand. l. pater filio. ff. de euictio.* aut rem mihi teſtamento tibi legaueris, quæ fuerit quondam maiorum meorum, *l. ſi in emptionem. ff. de minor. l. 1. §. & alias. ff. ſi quid in fraud. patr.* Quibus tamen & ſimilibus caſibus, conſtat in litem non iurari *l. alias. ff. de litem iur.* Verius eſt igitur vt dicamus, in iis tantum actionibus, in litem iurari, quibus agitur, vel ad rei reſtitutionem, vel ad exhibitionẽ, *l. 3. §. præterea. ff. ad exhib. & d. l. qui reſtituere.* Cum autem ſi rẹus conuentus, ad præceptum iudicis nõ reſtituat, vel exhibeat, noluit lex æſtimationem rei petitæ à iudice fieri, ſed ab actore, in odium rei, prætoriis autoritatem ſpernentis, & qui dolo, malíſque ſuis artibus, petitorem cogit, proprio rei dominio ſeſe abdicare. Cum itaque iuſtum ſit vnicuique ſua committere. *l. nemo exterus. C. de Iudæis.* arbitrio actoris, iureiurando declarato, lex pretij diffinitionem ſtatuendam, optimo iure cenſuit. *l. ſi tutor. in fi. ff. de in lit. iuran.* ne ſcilicet in poteſtate cuiuſque ſit, per rapinam, aut alio illegitimo modo, ab inuito domino, rem in iuſto pretio comparare, eiuſdémque dominium quærere. *l. eius, & l. nec quaſi. ff. de rei ven.* Et ita non cogatur actor, communi pretio (quod ei iniuſtũ eſſe poteſt. *d. l. nec quaſi.*) res proprias iniuriæ

ab alio occupatas, & retentas, malæ fidei præſertim poſſeſſori vendere. *l. ſi filiofamilias. §. maritum. D. ſoluto matrim. l. ſi cum dos. §. fin. cum l. ſequen. D. rer. amot.* Hæc autem ratio locũ non habet in actionibus in perſonam, quibus ad rei reſtitutionem regulariter non agimus: ſed vt nobis aliquid detur, vel fiat. *l. actionum genera. §. primo. D. de obligationibus & actionib. §. omnium. & §. ſic itaque. de actionib. in inſtitutionib.* Qua etiam ratione dicimus, in actione Depoſiti contraria, in litem non iurari. *d. l. et apud quem. D. depoſiti.* nõ ob perfidiam illam, quam commentus eſt Curt. Quod enim fidei ruptę meminit ille Vlpianus, fecit propter ſolam illam actionem Depoſiti, in qua idem Vlpianus ante ſcripſerat, totum fidei Depoſitarij commiſſum. *l. 1. in prin. illo titulo.* Quoniam igitur in realibus ago ad id quod meum eſt: in perſonalibus, nõ item, illis leges, nec iniuria, magis fauere voluerunt. *l. videamus. §. ſi actionem. D. de vſur.* Hinc infertur, quòd ſi veniret in actione perſonali reſtitutio, arbitrio iudicis iuraretur in ea in litem. *l. qui reſtituere §. fin. D. de rei vin.* veluti in actione Quod metus cauſa. *l. ſi cum exceptione. §. 1. D. Quod metus cauſa. de dolo. l. arbitrio. §. 1. D. de dolo.* Rerum amotarum, *l. ſi cum dos. §. fin. D. rerum amotarum* Finium regundorum. *l. ſed & loci. §. ſed & ſi quis. D. finium regundorum.* Et in Flauiana. *l. tenetur in fi. D. ſi quid in fraudem patron.* Ex iam dictis præterea ſequitur, quòd ſi in actionibus in perſonam, veniret reſtitutio, non tamen arbitrio iudicis, non eſſet locus iuramẽto in litem, ſed fieret rei æſtimatio à iudice, ſicuti, in condictione furtiua, *l. ſi ſeruus, in fin. prin. D. de cond. furti.* Actione vbi bonorum raptorum. *l. penul. D. de vi bon. raptor.* Præterquam in commodato, *l. 3. §. in hac. D. commod.* Depoſito, *l. 1. §. ſi rem. in fi. D. depoſit.* Petitione hereditatis, *l. ſed & ſi lege. §. hæc verba. D. de petitione hereditatis.* locatio, *l. ſi cui. §. 1. D. locati.* & aliis iudiciis bonæ fidei. *l. in actionibus. D. de in lit. iur.* in quibus, licet iudex ante definitiuam, non arbitretur rem reſtitui, Accurſius, *l. prima. D. de action. empt.* libera tamen poteſtas eſt iudici ex bono & æquo æſtimandi, quantum actori reum dare oporteat: cúmque ſicut in arbitrariis, quanti in litem iuratum fuerit, damnandi. *§. in bonæ fidei. de action. in inſtit.*

Ad § qui iudicati l. vj.

Malè Accurſius in hoc §. ait in factũ agi, quaſi nulla ſit propria actio, quod falſum eſt. Nam proprium nomen eſt huic actioni non minus, quam ex empto, ex ſtipulatu, ex teſtamento: nam ita loquuntur paſſim Iuriſconſulti. Itaque non eſt neceſſe confugere ad actionem in factum. *l. 1. de præſcriptis verb.* Videamus quid mouerit Accurſium, vt hoc crederet, mouit autem eum, *l. actores. C. de reb. creditis.* quæ ſic ait, Ad ſimilitudinem iudicati actio in factum competit. Verum tantum abeſt, vt hæc lex pro illo faciat, cum magis iuuet cõtrariam opinionem. Oſtendit enim in factum agi ex iureiurãdo, ſicut agitur, iudicati ex ſententia, iuſiurandum ſimile, eſt aliquando rei iudicatæ ſed differt tamen ab eo. *l. 1. & 2. de iureiurando.*

Ad l. viij.

Fruſtra ad l. 8. de ratione pronunciandi quæritur apud Accurſium, quia certum eſt. Ita pronunciandum, vt reus non æſtimationem præſtet; ſed fructus.

L. 11. Huius tituli opponit Accurſius *l. 21. de obligationibus & actionibus*, vbi ſpectatur tẽpus cõtractus, non tempus ſolutionis. Variæ ſunt ſolutiones apud Accurſium, quæ non multum valent. Duarenus rectè exiſtimat, tunc id locum habere, cum fideiuſſor conuenitur ob moram rei. Mora rei nocet fideiuſſori. *l. 88. de verborum obligationibus, non tamen auget obligationem. l. Cantum capua. De eo quod certo loco.*

Ad titulum de re iudicata.

Quam ob cauſam in l. decreta. D. de re ind. conſtitutum ſit, decreta Latino ſermone interponi debere. Contra alios reſponſum.

Decreta (inquit Iureconſult. *in l. decreta. D. de re ind.*) à Prętoribus Latinè interponi debent. Sed huic reſponſo aduerſatur quod *l. iudices. C. de ſent.* dicitur, ſententias Græco ſermone ferri poſſe. Reſpondet Bart. poſt Oldradum Latinam linguam in d. l. decreta. pro quacunque lingua intelligibili accipiendum eſſe. Adeò vt non ſolùm Græcus, ſed & Germanicus ſermo, eius appellatione comprehendatur. Sed hanc interpretationem Andreas Alci. in repet. *l. 1. §. fin. nu. 9. D. de verb. oblig.* omnino improbat, cùm ſit nimis impropria, & à verbis Iuriſconſulti aliena. Igitur ex Iacobo de Put. & Raph. Cumenſi aliam interpretationem adfert: nempe hanc, quòd Latinus ſermo apud veteres Romanos vſque adeò in pretio fuerit, vt nõ ſolùm Romæ, ſed & in Aſia, in Græcia, & nuſquam nõ publica negotia, eo ſermone tractata ſint, quod Val. Max. lib. 2. cap. 1. ſcriptum reliquit. Et eam ob cauſam in *d. l.* decret. conſultum arbitrantur, decreta Latinè interponi debere. Sed Alciat. in *d. l. 1. §. fi.* hanc quoque interpretationem improbat. Nã Valer. Max. de priſco inſtituto agit, quod fortaſſis tunc temporis, cum dicta lege decreta, à Tryphonio Iureconſulto ſcriberetur, amplius in vſu non fuit. Sed & ſi hanc interpretationem admitteremus, conſequens foret, vt ne Græce quidem ſententia ferri potuerit: quod enim ex *d. l. Iudices.* aliter conſtat, Confutatio Cumenſis & Putei intellectu, nouam interpretationem Alciat. in *d. l. §. ſi adfert.* Nam quod in *d. l. decreta.* dicitur decreta à Prętoribus Latinè interponi debere: de Prætoribus Romanis intelligendum eſſe arbitratur, qui in patria ſermone patrio meritò vtebantur. Quæ ratio in cæteris iudicibus, qui in prouinciis ius dicunt, ceſſat: vt meritò illis Græco ſermone vti conceſſum ſit, in *d. l. iudices.* Sed huic intellectui obſtat, quod conſtat, non ſolùm Prætores, ſed Senatores etiam, decreta aliter quam Latinè pronũtiare prohibitos fuiſſe. Idque Suet. Tranquil. in vita Tiberij his verbis teſtatur. Atque etiam in quodam decreto patrum, cum ἔμβλημα recitaret, commutanda cenſuerit vocem, & pro peregrina noſtratem requirendam: aut ſi non reperiretur, vel pluribus & per ambitum verborum enunciandam. Adhæc non ſolùm Romę, verum etiam in prouinciis Pretores cõſtitutos fuiſſe traditum eſt. *l. 2. §. capta deinde. D. de orig. iur.* Non ergo *d. l. decreta*, ad ſolos pretores Romanos reſtringi poteſt. Nõ me fugit, Alciat. lib. 1. prætermiſſorum, aliter quoque dictam *l. decreta*, declaraſſe, vt ſenſus eius legis ſit, decreta Latinè, id eſt, non barbarè & incompte, interponenda eſſe. Quæ interpretatio ex Cicer. adiuuari poteſt: is enim lib. 4. ad Herennium: Latinitas, inquit, eſt, quæ ſermonem purum conſeruat ab omni vitio remotum: Vitia in ſermone quò minùs is Latinus ſit, duo poſſunt eſſe, Solœciſmus & Barbariſmus. Sed huic intellectui obiici poteſt, quòd vulgò dicitur, ſcripturam non vitiari propter Solœciſmum vel Barbariſmum. *l. ſi librarius. vbi Bart. & Deci. D. de reg. iur.* vt meritò idem quoque in ſentẽtiis dicendum ſit. Nec refert, ſi quis reſpondeat, reſcripta ſummorum Pontificum, adulterina haberi, ſi quod Latinitatis vitium in illis reperiatur, *ca. ad audientiam. x. de reſcript.* Nam hoc in reſcriptis ſpeciale eſt, vt Doct. in *d. c. ad audientiam. monent.* Ego Raphaelis & Iacobi intellectum ſupra relatum ſequi malo, qui ex citato Tranquilli loco plurimum adiuuatur. Nec me mouent, quæ in contrarium adducta ſunt. Et in primis, quamuis Val. max. de priſcis inſtitutis ſcribat: non tamen cenſendum eſt, ea Tryphonij ætate abolita fuiſſe. Quod enim expreſſim correctum vel abolitum non reperitur, præſumi debet adhuc in vſu eſſe, *l. præcipimus. in fi. C. de appell.* Nec obſtat etiam poſtrema obiectio: Reſpondeo dictam l. Iudices. ab Arcadio & Honorio Imp. latam fuiſſe, quò tempore Imperium Romanum ad Græcos tranſlatum fuerat, vt meritò Græco ſermoni idem tum tributum ſit, quod anteà Latino ſermoni tributum erat. Vnde & Valentinianus Imp. *in l. 1. C. de profeſſ. qui in vrbe Conſtant. lib.* 12. Græcam & Latinam linguam æquiparat. At ætate Tryphonij, ex cuius libris, *d. l. decreta.* deprompta eſt, Imperium adhuc penes ſolos Romanos erat. Non mirum igitur, ſi tum Græcus ſermo nondum in ſententiis proferendis receptus fuerit.

Quomodo verbum Sententia in l. actorum. D. de re iudic. accipiendum ſit, aduerſus Accurſium & Bartolum.

In l. *actorum. D. de re iudicata.* dicitur, actorum verba emendare, tenore ſententiæ perſeuerante non eſſe prohibitũ. Quod reſponſum gloſſ. & Bartolus non vno modo intelligũt: ita tamen, vt verbum ſententia pro iudiciali cognitione accipiant.

Sed ego in eo reſponſo de ſententia, hoc eſt, de iudiciali cognitione nihil agi arbitror, ſed de ſenſu actorũ. Nam cùm dicitur actorum verba emendare non eſſe prohibitum, tenore ſententiæ perſeuerante. Hoc ego ſic intelligo: Iudici prohibitum non eſſe verba actorum (ſi quid in his erratum ſit) emendare: Ita tamen, vt tenor ſententiæ, id eſt, ſenſus actorum perſeueret: Sententia enim non ſemper pro Iudiciali cognitione, ſed quandoque pro ſenſu, hoc eſt, pro intentione ſeu mente ſcribentis accipitur: Vt cùm in *l. nominis, & rei. §. 1. D. de verb. ſign.* dicitur verbum ex legibus ſit accipiendum eſſe, tam ex legum ſententia, quàm ex verbis And. Alciat. pro ſententia pro mente exponit. Et hoc modo Alexand. *d. l. alterum.* intelligere voluiſſe videtur, licet id non omninò apertè dicat. Vide plura apud Bernardinum Vvaltherum.

NOTAE AD GLOSSAS IN LIB. QVADRAGESIMVM-tertium Pandectarum iuris ciuilis.

Ad l. 2. §. 3. de aqua & aqua cotidiana.

In loco huius legis apud Alphenum relatum eſt eam foſſam, ex qua ad inferiorem fundum aqua deſcendit, cogendum eſſe vicenum purgare, ſiue extet foſſæ memoria, ſiue non extet. Accurſius hallucinatur, dum putat vicinum dici Alpheno, eum in cuius fundo eſt foſſa: at is non vicinus, ſed foſſæ dominus eſt, itaque ſi foſſa & ipſi & vicino inferiori vtilis eſt ad ſiccandum vtriuſque agrum, ea oppleta, ita vt ex reſtagnatione eius aqua fundo vtrique noceat communibus impenſis purgãda eſt, neuter tamen cogi poterit, ſi malit reſtagnationis detrimentum ferre, quàm expenſæ, ſin vicinus inferior velit, poterit cogere dominum foſſæ, vt patiatur eam in priſtinum ſtatum foſſam reduci. Quod ſi fuerit foſſa vicino tantum vtilis, non etiam Domino, & inundatione fundum lædat Domini, cogetur vicinus eam purgare: at ſi non noceat fundo in quo eſt, noceat autem vicino ſimiliter vicinus, cuius ſolius intereſt eam emundari, aut purgare debet, aut æquo animo deſcendentes ex ea aquas fundo ſuo recidere.

Non rectè intellexit Accurſius Pomponium libro 7. ad Edictũ, quo ſic ſcribit, Siquidem pecuniam debet is, cuius nomen pignori datum eſt, exactam à creditore ſe compenſaturum: ſi vero corpus is debuerit & ſoluerit pignoris loco, futurum apud ſecundum creditorem; quo loco Accurſius non benè opinatur mutari caſum, tanquam quæratur an ſecundo creditori detur actio nomine nummorum ſolutorum, id eſt, ſoluendorum. In eóq; rectè reprehẽditur Accurſ. à Bartolo, Totius reſponſi ſenſus verus hic eſt, vt in hac ſpecie Titio creditori meo detur vtilis actio contra te pro decem quæ mihi debes. Cui ſi tu ſolueris illa decem, pignus veſtis tuæ extinguitur. Et poteſt dubitari nunquid mihi primo creditori competat vtilis actio contra Titium creditorem meum nomine eorum nummorũ quos illi perſoluiſti, rectè reſpondet nihil me conſecuturum actione mea. Nam ſi debuiſti pecuniam, & eam ſolueris creditori meo, debere me compenſare cum eo quod illi debui, ſi corpus debebas, & item ei ſoluiſti iuſtè eum retenturum rem illam iure pignoris.

Ad titulum de vi publica & priuata.

Nec Accurſius nec Accurſiorum quiſquam ſcripſit, quamobrem publica vis ac priuata à iuris authorib. diceretur, quos omnes venia fortaſſis aliqua dignos iudicarem, ſi eius rei explicatio ex aliorum potius libris quam Iureconſultorum quos haberent in manibus petẽda fuiſſet. Verum id à iuris authoribus ediſcere poterant. Nam Iuſtinianus in Nouella Conſtitutione 85. priuatis hominib. interdicit armorum vſu, ac commercio, eáque in publicis armamẽtariis ad belli vſum reponi & cuſtodiri præcipit, quod & lege Iulia cautum fuiſſe ſcribit Martianus *l. 1. ad legem Iuliam, de vi publica.*

Ridiculum planè eſt, quod Accurſius in *l. 7. hoc tit.* Oratores interpretatur Doctores artiũ; deinde dicit eos etiam aliquam habere dignitatem. putat igitur oratores hic eſſe qui à Græcis *ρητορες* dicuntur, hæc ſanè maxima ignorantia fuit: videlicet vt qui comitem aut aſſeclam præceptoris pultaſſe dicetur, is de vi publica contiguo teneatur. Dicamus igitur hoc loco oratores eſſe legatos, vt apud Virgil. 11. Æneid.

Iámque oratores aderant ex vrbe Latina
Velati ramis oleæ, veniámque rogantes.

Liuius libro 7. Theij oratores cum inſulis & velamentis ad Romanos miſerũt, quo vocabulo ij legati propriè ſignificantur qui deprecabundi veniunt.

Ad l. penultimam. de aqua quotidiana.

Malè interpretes hanc legem intellexerunt. Ita enim eam expoſuerunt, vt in prima parte iudicio poſſeſſorio ageretur, iſque qui ſeruitutem aſſerebat poſſideret, in ſecunda verò petitorio ageretur, & qui libertatem aſſerebat ipſe poſſideret, vt meritò cautio ſemper pro eo interponatur qui poſſidet, ne interim inquietetur, quæ interpretatio falſa eſt cum hic ſenſus non multum verbis Pauli cõueniat, cùm neutra in parte mentio fiat poſſeſſionis: quæ ſi totum hac in re faciebat, vt præſupponunt cur omiſit? Sed & in vltima parte agi negatoria actione veriſimile non eſt, cùm non in libro interdictorum, ſed in ſeruitutum tractatu, titulo Si ſeruitus vindicetur, collocari legem hanc fuiſſet ſatius.

Ad l. 1. §. penſio. D. de migrand.

Notandum eſt quod in hoc §. 1. vbi Iuriſconſultus ait, Infrequens eſſe hoc interdictum malè nonnullos ita cum Accurſio accipere, quaſi frequentetur ſatis. Nam non ſolum ex aperta verbi ſignificatione vſuque, ſed etiam ex præcedenti oratione apparet voluiſſe indicare Iuriſconſultum interdicti de migrando rarum eſſe exercitium. Nam cum dixiſſet ei rei de qua hoc interdictum eſt etiam extra ordinem ſubueniri ex eo intulit ergo infrequens & cætera. Scimus enim vbi extra ordinem quid vindicatur aut reſtituitur plenius hoc eſſe, & citioris expeditioriſque auxilij. Sic in *l. fin. D. de furt.* Vlpianus ait in ſuo iam tempore plerumque extraordinariam animaduerſionem in fures in vſu fuiſſe, & ideo infrequentiorem fuiſſe actionem ordinariam de furtis, nec tamen ob id ſi quis planè velit ordinariè agere, impediri. Sic in *l. 1. ff. ex quib. cauſ. maiores.* Edictum hoc de abſentibus Reipublicæ cauſa in integrum reſtituendis minus in vſu frequentari traditur, quod eiuſmodi perſonis extra ordinẽ ius dicatur ex Senatuſconſultis.

Ad titulum vti poſſidetis.

Malè Accurſius, Bartolúſque interdictum vti poſſidetis aduerſus eum competere dicunt, qui cum poſſidere ſe non contendat, alterius tamen poſſeſſionem inquietat. num eius ratio nihil valet, nitimur enim verbis. *l. ſi duo. §. ſi vicinus. vti poſſidetis.* quibus proditum eſt ſi vicinus meus in pariete meo tectoria habeat, vt in ſuo pariete vti poſſidetis, interdictũ efficax eſſe, vt ea tollere compellatur, erroris origo inde venit quod malè interpetantur. Tectorium eſſe tectum ipſum ſupra ædes ſiue ædibus ipſis innitatur & incumbat, ſiue non; ſed longè alia eſt tectorij ſignificatio, quàm ipſi exiſtiment, ſiquidem incruſtatio & tegumentum quoddam eſt, quo parietes rudes gypſo vel calce, vel arenato, marmoratóque opere operiuntur atque colorantur. Vitruuio *libro 7. Architectonices.* de his plura diximus in notis ad titulum de Seruitutibus.

Ad l. fi. D. quod vi aut clàm.

Accurſius, Bartolúſque & cæteri in hac lege non explicant Iuriſconſulti verba quæ erant explicandæ, ſed tantum ita hanc legem accipiunt, vt ſimpliciter intelligatur in quocunque quis in re mea à me poſſeſſa ædificauerit, licere enim mihi propria authoritate id demoliri: quod ſecus eſſet, ſi ea res à me non poſſideretur. tunc enim non niſi magna ex cauſa id concedendum, vt propria authoritate deſtruam, ſed hoc non eſt legem interpretari. nam vt hæc lex intelligatur, oportet ſcire quid ſit Tabulam figere & refigere, & videtur ea fuiſſe apud veteres conſuetudo, vt cum debitor abeſſet priuſquam ex edicto bonorum eius poſſeſſionem prætor concederet ad eius

domum cum teſtibus creditor accederet, & eo non inuento eius ædibus tabulã præfigeret, fortè ne quid interim abſportaretur, eámque rem in teſtationem redigeret.

Ad titulum de fluminibus, ne quid in flumine, ripáve eius fiat, quo prius nauigetur.

Grauis eſt ſanè Accurſij ſocordia, qui *l. quo minus. D. de fluminib.* pugnare putat cum *l. 1. §. promittitur. de aqua quotidiana & æſtiua.* Cum Pomponius ipſe diſtinxerit. Diuerſa eſt planè ratio fluminum publicorum & fiſtularum publicarum, ex fluminibus enim publicis abſque principis permiſſu aquam ducere licet, ſi modo nauigabilia non ſint. *l. ſi autem. §. vlt. D. de aqua pluuia arcenda. l. Imperatores. D. de ſeruitutibus ruſticorum prædiorum.* Nam quod alibi dicitur principis permiſſu opus eſſe de ea aqua quæ in vſu publico eſt, accipi debet quales in vrbem olim ad ciuium vſum variis ex locis ducebantur, aut canalibus ſtructilibus aut lapideis aut tubulis fictilibus, aut fiſtulis plumbeis.

NOTAE AD LIBRVM QVADRAGESIMVMQVARTVM Pandectarum.

Ad l. 25. de obligationibus & actionibus

MAlè Accurſius interpretatus eſt hanc legem, quæ ſic ſe habet, Marcellus ſcribit, Si quis pro pupillo ſine tutoris authoritate obligato vel prodigo, vel furioſo, fideiuſſerit, magis eſt, vt ei nõ ſubueniatur, quoniã his mandati actio non cõpetit, & hic eſt error Accurſij. Interpretatur enim his, id eſt, fideiuſſoribus, & ſic trãſit de ſingulari ad pluralem noſter Accurſius, mihi autẽ cũ cæteris doctis viris videtur Vlpianus velle his ſcilicet pupillo, prodigo, & furioſo nõ competere mãdati actionem, id eſt, non congruere, quia nec agere nec conueniri ipſi poſſunt mandari, cùm mandare nequeant, qui non ſunt mẽtis cõpotes. Nec enim ratio eſſent aut firma aut apta, ſi Accurſij interpretationẽ ſequamur, quoniã qui pro minore pubere ſponſor eſt, actionem mãdati aduerſus eũ non habet, aut eam inutilem cum reſtitutione in integrũ elidi & omnino tolli poſſe puto, & tamen obligari. Eadem eſt prodigi ratio, qui furioſis & emotæ mentis hominibus annumeratur.

Ad l. conſenſu. D. de obligationib. & actionib.

Directæ actiones, à contrariis quomodo ſecernantur, noua ſententia declaratum, Alexandrique & recentiorum opinio quadam confutata.

Ab actionibus necdum digredi placet: occurrit ſiquidem illud tractandum, Quanam ratione a contrariis actionibus, directæ ſecernantur. Et ea in re Accurſ. & cæteri, in *l. conſenſu. D. de oblig. & act. & in §. fin. pro ſoc.* tres caſus mihi conſiderare videtur. Primus, vbi contractus, & contrahentium nomina variantur. quo caſu, nulla naſcitur contraria, ſed vtraque directa, & æquè principalis. vt in emptione & vẽditione. Habet ſiquidem emptor ex empto actionem, vt res tradatur, venditor ex vendito, vt pretium detur. *l. ex empto. D. de act. empt.* enaſcuntur autẽ ambæ directè, hoc eſt, rectà, ex prima radice contractus. Alter caſus præcedenti contrarius eſt, cùm nec contractus, nec contrahentium nomina variantur, qui eandem fermè deciſionem habet. vna quippe exoritur actio, quæ vtrique contrahentium directò datur: veluti, in ſocietate, in qua vterque ſocius dicitur, vterque actionem pro ſocio habet & eam directam. *§. pen. de pœn. tem. litig. in inſt.* Tertius caſus, cum remanente vno nomine contractus, ſola contrahentium nomina variantur. Et tunc duplex actio datur, directa videlicet, & contraria, variè tamen: quoniam, inquiunt, ſi nomen à nomine deſcendat, directa datur ei, qui contractus proprium nomen habet. Contraria ei, qui habet deriuatiuum: veluti, in commodato, directa datur commodatori, contraria commodatario: qui ſic dicitur, nomine deriuato à commodatore. Sic in depoſito, directa deponenti, contraria depoſitario. *l. ei apud quem. D. depoſ.* in mandato quoque, directa mãdatori, contraria mãdatario. *l. ſi verò. §. contrario. D. mand.* Quod ſi à nomine non fluat nomen, ſed contrahentium nomina diſtincta ſint, directa datur ei, qui dominus eſt, & alteri contraria: ſicuti, cũ debitor pignus dat creditori, hic non contractus vnus eſt pignoris, qui diuerſa contrahentium habebit nomina: itaq; debitor ad quem res pertinet, ſoluto debito, actionem pignoratitiam directam, vt pignus reſtituatur: creditor verò, ob ſumptus factos in re pignorata, aut aliud damnum, ſi quod perpeſſus eſt, contrariam habebit. *l. ſi neceſſarias. & l. tutor. §. 1. D. de pign. act.* Et cùm quis abſentis negotia geſſit, domino rei geſtę, aduerſus geſtorem, actio directa datur: geſtori autem negotiorũ contraria. *l. 2. D. de neg. geſt. §. 1. de oblig.* quę ex quaſi contractu, nec diuerſum cenſeri debet, tametſi doctores non aperiant: in iudicio tutelæ, in quo idem eſt nomen contractus vtrique contrahentium, tamen nomina variãtur: quia alter tutor, alter pupillus dicitur: neque fluit à nomine nomen: proinde directa pupillo domino, & ad quem ſpectat negotium, dabitur: contraria verò tutori. *l. 1. §. 2. D. de his qui not. infa. l. 1. & tot. tit. D. de contr. iud. tutel.* Quæ adiecisse volui, vt reuincam errasse toto cœlo Alex. *conſ. 214. vol. 7.* tentantem ex actionibus tutelæ, & negotiorum geſtorum, communem interpretationem deſtruere. Secũdum caſum præcipuè, quo dictum eſt, vbi nec contractus, nec contrahentium nomina variantur, vtrinque naſci directam actionem. inexcuſabiliter enim lapſus credebat Alex. nec in tutelę, nec in negotij geſti iudicio, vt nec contractus, ſic nec cõtrahentium nomina variari: quod quam à veritate abſit, ex prædictis non valde obſcurum eſt iudicare. Putauerim tamen, vt ingenuè dicam, omiſſis tot ſcriptorum tricis, & anfractibus, breuiore, certioréque doctrina, à contrariis, directas actiones diſcerni poſſe: vt dicamus, directas his dari, qui domini ſunt, aut quorum principaliter intereſſe poteſt, contractus origine, & prima ipſius radice ſpectata. Contraria verò his, quorum per accidens tantum intereſt, quę ideò non ex ipſo contractu recta dantur, ſed ex quadam æquitate, per legis extenſionem. Vnde directæ actiones, mea ſententia, reſpectu contrariarum appellatæ, quod rectà, & immediatè, ex ipſo contractu veniant. Contrariæ verò quia contra primam contractus naturam concedũtur, quas propterea ex nullo propriè contractu naſci Iuſtin. dixit. *§. agitur. & §. tutores. de oblig. quæ ex quaſi contractu.* Et hanc meam ſententiam veram eſſe dubio procul confirmabis, ſi omnes ad vnum actiones cõtrarias ſigillatim percurras, quas ſex numero tradiderunt nobis Iuriſc. iamiam à nobis memoratas, [commodati, mãdati, depoſiti, tutelæ, negotij geſti, & pignoratitiã] Quibus aliàs adnectere noſtrum non eſt. neque enim ſunt aliquæ cõtrariæ, præter expreſſas à lege Accurſ. in *l. omnino. D. de impenſ. in reb. dot. & in §. præiudiciales, de actio. in inſt. Bald. in c. 1. in fin. Quid proced. deb. inueſtit. in feud.* Vide Corraſium.

Ad l. vlt. de obligationib. & actionib.

Nullo modo Accurſij interpretatio ad hãc legem admittẽda eſt, in qua neſcio quis inuertit potius quam Græcam illam ſubſcriptionem conuertit, nec valet eius interpretatio, quippe quæ nihil commune cum vero ſenſu habeat, cum in ea de exactione debitorum nihil de vaſculis conficiundis agatur, ſed hoc modo rectius dices. L. Claudius agnoui, prout ſcriptũ eſt reliqua à nobis debita eſſe. Eſt autem L. Claudius procuratoris nomen, nec vaſculanius artifex, quicquã ad argentariũ pertinet. Non refero Accurſij tranſlationem, quoniam cum (vt dicitur) neque cœlum neque terrã attigerit, operæpretium non arbitror talia chartis infarcire, & vt aliquid de Doctoribus dicã, non probo quod ex hac lege colligunt confeſſionẽ procuratoris extra iudicium factam Domino non obeſſe, ſed potius ſi procurator in calculo ſubſcribat reliquatorẽ ſe alicuius eſſe, ſi reuera non ſit, Dominum nequaquam obligari.

Ad titulum de obligationib. & actionib.

Hallucinatur Haloander in explicatione *l. conſtituti rebus, de oblig. & act.* lex autem ſic ſe habet conſtitutionib. oſtẽditur heredes pœnæ non teneri placuit, ſi viuus conuentus fuerit, etiam pœnæ perſecutionem tranſmiſſam videri, quaſi lite conteſt.

conteſtata, eo mortuo malè Haloander poſt mortem interpretatus eſt. Ita enim interpretandum totum illud quaſi lite conteſtata, eo mortuo, vt quaſi is mortuus ſit poſt litem conteſtatā intelligamus. Illud miror proditum ab Accurſio, quod in Pandectis Florentinis ſcriptum eſſet, & ne Haloandrū quidem aſſecutum eſſe.

Ad titulum de exceptionibus.

Malè Haloander in *l.7.de exceptionibus.* vulgarem errorem ſequutus eſt illis verbis, Quid ſi deceptus non ſit, extat enim in Pandectis Florentinis ita ſcriptum, Quod ſi deceptus ſit in re, tunc nec ipſe ante habet auxilium quam reſtitutus fuerit, nec fideiuſſori danda eſt exceptio, vt differat in re deceptus ſit, an ab alio circūſcriptus minor, quod Accurſio ꝓbari videtur.

Ad titulum de exceptionibus.

L. fundum & l. ſed ante. D. de except. aliter exponi debuiſſe quàm Doctores ſentiant: & quem ſenſum accipiant ea verba, ne præiudicium prædio fiat.

Sunt quædam regulæ cumulationem impedientes, quarum hæc primas partes tenet. ſi duo iudicia inter ſe eius ſint naturæ, abſolutoria lata in primo, paritura ſit in ſecundo exceptionem rei iudicatæ, cumulari nequeunt, quam ex *l. fundum. l. ſed ſi antè. & l. fundi. D. de except. Bart. & alij in l. edita. C. de edēd.* probari contendunt. Verùm eas leges hanc interpretationem minimè recipere, in *§. nihil commune.* oſtēdimus. Earum tamen vt verum ſenſum habeas, ſcire debes, præiudicium in *tit. de except.* & aliis multis iuris partibus non damnum, aut iacturam ſignificare, quemadmodum Accurſ. & reliqui eius farinæ authores falsò putauerunt, ſed potius ante iudicatum, quod exemplum poſtea præbet iudicibus ad iudicandum in eadem, aut pari cauſa. Vnde Aſc. Pædia. [Præiudicium, inquit, dicitur res, quæ cùm ſtatuta fuerit, adfert iudicaturis exemplum quod ſequantur.] Et præiudicare, inquit Bud. idem eſt quod ante iudicare. Cùm enim iudicium ſit res quæ cauſam, litemque dirimit, liquet antè iudicata rectè dici præiudicia, quę ſequentibus negotiis diiudicandis viam parant. Proinde ſi antea iudicatum eſt, & in alio negotio ferenda eſt ſententia, ſi ea quæ antè iudicata ſunt, ſequentibus obſtant, aut ſequentia limitāt, tunc dicitur præiudicium. Horum præiudiciorum vim, in tribus generibus verſari elegantiſſimè, vt & alia omnia, oſtendit Quintil. *lib. Inſtit. orat. 5. c. 2.* Et ita nobis viſum tripliciter eſſe poteſt. vel enim explicatur præiudicium cùm de pari, vel ſimili cauſa iudicatū eſt, quod rectius (vt idem Quintil. ait) exemplum appellatur; quod parum aut nihil vrget, ſiquidem non exemplis, ſed legibus ſit iudicandum. *l. nemo. C. de ſentent.* & non tam ſpectandum ſit quod Romæ factum eſt, quàm quod fieri debet. *l. ſed licet. D. de offic. præſid.* Explicari poteſt ſecūdò præiudiciū in eadem cauſa, & tertiò de eadē cauſa; quæ omnia ad exempla noſtræ diſciplinæ manifeſta facit, Zaſ. in *rub. D. de except.* Quo loco aliud præiudicij genus conſiderat, quando præiudicium opponitur de re iudicanda, vt cum petitioni hereditatis quæſtio ſtatus obiicitur. *l. ſi quis libertatem. D. de pet. her.* aut cùm actor rei vendicationem ad fundum, confeſſoriam ad ſeruitutem eidem fundo debitam accumulare contendit. *d. l. fundum.* in qua vult Africanus eum, qui rei vendicatione ad proprietātem fundi Titiani conuenitur, ſi deinde confeſſoria ſuper ſeruitute viæ ad eundem fundum Titianum per Sempronianum, qui ad reum pertinet, impediatur, habere exceptionem ne præiudicium prædio fiat, hoc eſt, ne ante tempus, de cauſa prima rei vendicationis iudicetur: iudicaretur autem in confeſſoria dominiū; cùm ſeruitutem viæ, itineris, vel aliam nemo niſi qui dominus eſt, petere poſſit. *l. 1. §. 1. D. ſi ſeruit. vend.* Hoc eſt, quod dicit Afric. in *d. l. fundū*: Quoniā non aliter mihi viam deberi probaturus ſim, quā ſi prius probauerim fundum Titianum meum eſſe. Cæterùm ſi viam ante petam, deinde fundum, non nocebit exceptio, ne petitioni præiudicium fiat, quoniam quod iudicatum erit in rei vendicatione non præiudicat, hoc eſt, ante iudicat confeſſoriam. *l. ſed ſi ante. D. de except.* quanquam enim fundum ſuum eſſe actor probet, atquè ideò obtineat, non propterea probatum, vel etiam iudicatum erit in fundo ſeruitutem deberi. Et propterea diuerſitas quædam corporum, hoc eſt rerum petitarum, hoc caſu intelligitur, cum eo ordine propoſitę petitiones fundi, & ſeruitutis nihil habeāt commune: videlicet quod fundum Titianum meum eſſe aliter probaturus ſim, quàm vt mihi viam deberi probare oporteat. [Non item, inquit Iuriſc. reſtitutionum, hoc eſt victoriæ, cauſæ pares ſunt,] ſiquidem in rei vendicatione cauſa reſtitutionis, & victoriæ ſit dominiū, in confeſſoria verò ſola probatio debitæ ſeruitutis, cùm iam fundum actoris eſſe conſtat. At in ſpecie Africani *d. l. fundum*, cauſæ victoriæ pares eſſe videntur, propterea quòd in confeſſoria accumulata, dominium probare oporteat, de quo duntaxat in primo rei vendicationis iudicio agimus. Vide Corraſium in Miſcellaneis, ex quo hæc deſumpta ſunt.

NOTAE AD LIBRVM QVADRAGESIMVM QVINTVM Pandectarum.

Ad titulum de verborum obligationibus. Ad l. 1. §. 1. D. de verb. oblig.

Interuallum temporis, ſtipulationem non vitiare: licet alij aliter ſenſerint, & leges aliquot declaratæ.

VLpianus in *l. 1. §. 1. D. de verb. oblig.* Si verò, inquit, præſens interrogauit, & antequam reſponderetur diſceſſit, & reuerſo, reſponſum eſt, obligatur. Interuallum enim medij temporis modicum nō vitiat obligationem. Ex his verbis colligunt Doctores, ſi in contrahenda ſtipulatione inter interrogationem & reſponſionem longi temporis interuallum interueniat ſtipulationem vitiari. Nam ſi modicum tempus cum non vitiat. *d. l. 1. §. 1. conſequens eſt*, lōgum tempus vitiare. Idem colligitur ex *l. continuus. in princ. D. eod.* his verbis, continuus actus ſtipulantis, & promittentis eſſe debet: vt tamen aliquod momentum naturæ interuenire poſſit, & cominus reſponderi ſtipulanti oportet. Cæterùm ſi poſt interrogationem, aliud acceperit, nihil proderit, quamuis eodem die reſpondiſſet. In quo reſponſo modicum naturæ momētum, pro modico temporis interuallo accipi poteſt, quaſi momentum naturæ, id eſt, modicum temporis interuallum, ſtipulationem irritam non faciat, ſed longum duntaxat. Idem probatur etiam ex *l. ſi duobus. in princ. D. de duob. reis*, vbi dicitur, ſi ex duobus reis, qui promiſſuri ſunt, hodie alter ab altero, poſtera die reſponderit; Promitto: non eſſe duos reos, ac ne obligatū quidem intelligi eum, qui poſtera die reſpōderit. Ex quibus verbis Bartolus illic colligit, interuallum inter interrogationem & reſponſionem, impedire reſpōdentem obligari. Quod intelligendū eſt, de interuallo non modico. Quomodo autem modicū interuallum accipiendum ſit, inter Doctores controuertitur. Et quamuis communior opinio eſſe videatur, modicū interuallum ſpacio vnius diei concludi. Alciat. tamen *lib. 1. parad. c. 9.* modicum ſpacium ad breuius tempus reſtringit: Sed ego temporis interuallo, ſiue id breue ſiue longum ſit, ſtipulationem nequaquam vitiari arbitror. Nam ſi ſecundum rationē loqui velimus, vtique temporis interuallum ſtipulationem non ſolùm non vitiare, ſed illam potius validiorem reddere deberet. Etenim reſponſio ex interuallo facta, tāquam deliberata, magis adſtringit, *l. ſi mulier. 2. C. ad SC. Velleı.* Quam rationē Iaſ. in *d. l. 1. §. 1. inter alia adducit.* Et quamuis Doct. in *l. 1. §. 1. in inueniendis rationibus ſolicitus ſint*, cur ſtipulatio propter temporis interuallum vitietur: attamen Alex. illic ingenuè fatetur, rationem vrgentem aſſignari non poſſe. Nec me mouēt leges ſuperius adductæ. Nam quod in *d. l. 1. §. 1.* ſecundùm vulgatam lectionem dicitur interuallum medium temporis modici, nō vitiare obligationem: reperio in margine annotatum in ſcriptis exemplaribus aliter legi, nempe hoc modo; [Interuallum enim medium non,] & C. Secūdum quam Lectionem, diuerſum potius dicendum eſt, nimirum interuallum medium non vitiare ſtipulationem ſiue interuallum ſit modicum, ſiue longum. Et hæc lectio eò veriſimilior eſt, quod etiā Accurſ. illic in gl. in verbo medij, addit aliàs modici, vt appareat verbum modici, etiā ſuo tempore, nō in omnib. codicib. ſcriptū fuiſſe.

xx ij

Nec magis ad rem facit, *d.l.continuum.in princ.* Nam illic [momentum naturæ] non ad momẽtum temporis, ſed ad momentum, hoc eſt, actum naturæ referẽdum eſt: veluti ſi actum aliquem naturæ interim faciat, vt Alciat. in *d.l.1. §.1.docet.* Et quamuis Alciat. in prædicto cap.3. hanc interpretationem abſurdam eſſe dicat: Idque Horatij auctoritate, qui horæ momentum nominat. Ego tamen Alexand. interpretationem defendi poſſe arbitror. Nam conſtat momentum non ſemper ad tempus referri, niſi cum adiuncto, vt cùm dicimus temporis momentum, vel horæ momentum, vt in præſcripto Horatij loco. Aliàs enim quæcunque res exigua, momentum dici poteſt: vt apud Plinium reſinæ momẽtum, his in verbis: proſunt, & combuſtæ, vt cinis earum bibatur in vino, additæ reſinæ momento. Item apud Perſium momentum turbinis. Verterit hunc dominus momento turbinis exit. Marcus Dama. Sic enim hunc locum Angel. Polit. Miſcellaneorum. cap.98. citat: licet Alc. lib.1. parerg. cap.26. pro momento turbinis, momentum temporis ſcripſerit. Intelligendum ergo eſt, momentum naturæ in *d.l.continuum.in princ.* exiguum aliquid quibus naturaliter homines inter agendum occupantur. Talia enim inter interrogationem, & reſponſionem interuenientia non vitiant ſtipulationem: ſecus verò ſi alius actus interueniret: Is enim ſtipulationẽm vitiaret. Et hoc eſt, quod Iuriſcõſ. dicit, [Aliud acceperit.] Quod autem [momentum naturæ,] pro momento temporis accipiendum non ſit, id etiam ex verbo [continuus] intelligi poteſt. Dicit enim Iuriſconſultus, continuum actum ſtipulantis, & promittentis eſſe debere. Id ſi ad continentiam temporis referatur, non rectè ſubiunxiſſet Iuriſconſ. diei interuallum. Conſequens ergo eſt, continuum actum ſtipulantis intelligendum, cùm nullus alius actus interuenit, niſi ſit exiguus actus naturæ. Quod porrò ex *d.l.ſi duob.in princ.* adductũ eſt, ad rem non facit, ſed contrarium potius inde colligitur. Nam cùm Iuriſconſ. illic dicit, eum qui poſtera die reſponderit, non obligari: id mox declarat, tũc non obligari, cum actor ad alia negotia diſceſſerit: Vt appareat ſtipulationem illic non propter interuallum temporis, ſed propter alia negotia, quæ interuenerant, vitiari. Sic enim, ait illic Iuriſconſultus: Ac ne obligatum quidem intelligi, eum qui poſtera die reſponderit: cùm actor ad alia negocia diſceſſerit, vel promiſſor, licet peractis illis rebus, reſponderit.

Quomodo dictio mox, in l.1.§ qui præſens. D.de verb.oblig. accipienda ſit, contra Doctorum opinionem.

Iureconſultus *in l.1.§. qui præſens. D.de verb.oblig.* reſpondit, non valere ſtipulationem, ſi interrogatus mox diſcedat, & nihil reſpondeat. Sed quid ſi non mox, ſed aliquanto poſt diſcedat? & gloſſa etiam tunc ſtipulationem non valere, ait: Vt appareat, particulam Mox prorſus ſuperfluam eſſe. Sed ſciendum eſt dictionem Mox in hoc reſponſo non pro ſtatim, & incontinenti ſumi, vt gl. accepiſſe videtur: ſed pro [deinde] accipiendam eſſe. Sicque hęc dictio in *l.ad peremptorium. D.de iudic.* accipitur, vt Curtius in *l.1.D.ſi cert.pet.* annotauit. Sed, & Seruius in lib.1. Georg. Virgilij: Poſſumus etiam, inquit, dicere mox pro poſtea. Vt Horat. Mox daturus progeniem vitioſiorem. Vide plura apud Bernardum Vvaltherum in Miſcellaneis.

Ad l. is cui bonis. de verborum obligat.

Prodigum, qui ad bonos mores rediit, ſine decreto iudicis adminiſtrationem bonorum non recuperare, licèt Doct. aliter ſenſerint.

Quæſitum eſt, ſi prodigus, cui bonis interdictum ſit, ad bonos mores redeat, an bonorum interdictio ipſo iure ceſſet, an verò ſententia iudicis opus ſit? Et Petrus in *l.is cui bonis. D.de verb.oblig.* hoc in caſu ipſo iure bonorum interdictionem ceſſare, nec ſententia iudicis opus eſſe, cenſuit. Suámque opinionem inde confirmat, quod in *l.1. D.de curat.furio.* traditum eſt prodigum ipſo iure adminiſtrationem bonorum accipere, ſi ad bonos mores redeat: vt appareat ſententiam, ſeu decretum iudicis non requiri. Quod & Iacobus de Arena & Bart. in *d.l. is cui bonis.* eo caſu admittunt, quoties manifeſtũ ſeu notorium eſt, prodigum ad ſanos mores rediiſſe. Notorium enim vim ſententiæ habet. *l.emptorem. D.de act.empt. vbi Bart. & Bald. in l.ictus fuſtium. D. de his qui not.infam.* Sed ego aduerſus cæterorum ſentẽtiam cenſuerim, prodigum, cui ſemel bonis interdictum eſt, abſque decreto iudicis, bonorum adminiſtrationem nequaquam recuperare. Cùm enim prodigis decreto iudicis bonis interdici ſoleat. *l.& mulieri. D.de curat.furioſ. l.patri pro filio.in princ. D.de minor.* Iaſon & Doctor. *in d.l.is cui bonis.* Conſequens eſt, vt bonorum adminiſtrationem decreto iudicis interdictam, ſine iudicis decreto non recuperent. *l.nihil tam naturale.ff.de reg.iur.* Non obſtat quod dictum eſt, prodigum ipſo iure bonorum adminiſtrationem recuperare: Si prodigus eſſe deſinat. *d.l.1.* Reſpondeo, in iis quæ ipſo iure fiunt, ſententiam nihilominùs requiri, *cap. cum ſecundum. de hæret.in 6.* Nec magis obſtat, quod notoriũ ſententiæ vim habet, *d.l.emptorem.* Nam vt hoc concedam: attamen etiã in notoriis ſententia declaratoria opus eſt, *l.ſi confeſſus. D.de cuſt. & exhib.reor. cap.vias in quenquã. 2.q.1.clem.paſtoralis.* ibi ac quod ſupradicta erant notoria per imperialem interlocutoriam declarata. *de ſenten. & re iudic.* Abb. in *cap.veſtra. de coha.cler. & mul.* Hæc ex Bernardini Vvaltheri Miſcellaneis, quæ ad inſtitutum meum facerent deſumpſi.

Ad titulum de verborum obligationibus.

Ad l. ita ſtipulatus.

Stipulatio pœnalis ſubiecta præcedentem non nouat, contra communem Doctorum aſſertionem.

Minus principale non nouat maius.

Pœna conuentioni adiicitur, vt eius timore promiſſa ſeruentur.

Pœna in obligationibus facti quare operetur quaſi nouationem.

Intellectus verus ſecundùm Zaſ. ad §.fin.in l.obligationum. D. de act.

Purgatio moræ quando admittatur vſque ad litis conteſtationem.

Mora poſt lapſum termini non purgatur, niſi tempus prorogetur.

Stipulatione pœnali præcedentem obligationem non nouari.

Fatigantur Doct. in *l.ita ſtipulatus.in fin. D.de verb.oblig.* in re quæ non tantam vel dubitationẽm, vel controuerſiam exigat, An ſtipulatio pœnalis ſubiecta principali conuentioni eã nouet. In qua re Bart. poſt plures recitatas opiniones, tandem in hoc concludit, quòd obligatio ex cauſa lucratiua per ſtipulationem ſequentem nouetur ipſo iure: & ita intelligit *l.1.§.item ſi ita.ſupra ad l.Falc. l.ſi penum.ſuprà quãd.dies leg.ced. l.obligationum.§.fin.ſuprà tit.1. & d.l.ita ſtipulatus.in fi.* Sin verò præcedat obligatio oneroſa, ſequens ſtipulatio pœnalis non nouet. per *l.ſi quis à ſocio ſuprà pro ſoc.* cum ſimil. infrà allegandis. Mouetur ratione quadam commentitia, quæ potius diſcurſu imaginario collecta eſt, quàm quòd ex veritate textuum vel vrgeat, vel ſtringat. Dicit porrò, quòd legum contrarietas eum adigat, vt dictũ iura ſic decernat. Super qua re Doct. poſt eum venientes, mirificè confligantur: dicitque Alex. dubium eſſe terribile: vt dum quiſque pro ingenio ſuæ ſenſa conuehit, ex parum ſana opinatione diducitur res in partes inſaniores. Tu tenebis, quòd ſtipulatio pœnalis ſubiecta, regulariter non nouat præcedentem: id quod nõ ſolum plurimis iuribus conſtare poterit, ſed etiam ratio viua docet. Nam pœnalis ſtipulatio quodammodo acceſſoria eſt ad principalem, vel ſaltem eſt minus principalis, vt tenet Bart. in *l.pen. in ſua diſtinct. D. de præs.ſtip. & fac. tex. in l.ſi homo mortuus. ff.de verb.obl.* At minus principale, nõ debet nouare id quod maius & nobilius eſt. arg. eorũ quę docentur in *l.qui vſumfructũ. eo.tit.* Porrò pœna adiicitur cõuentioni principali, vt timore pœnæ promiſſor ſeruet promiſſa. arg. *l.1.2.reſpoſ. C.de arb. l.liber homo.§.ſi.ff.de ver.obl.* Non ergo debet contra partiũ intentionem pœna operari nouationem quod infrà per plurima iura fundabitur. Nec obſtat *l.1.§.item ſi ita.ff.ad l.Falc. & d.l.ſi penum.* iſta n. iura valde impertinenter (ſalua patrũ venia) huc allegantur, vtpote quòd in eis nouatio locum penitus non habeat. Siquidem nouatio, eſt prioris debiti in aliam obligationẽ vel ciuilem vel naturalem

tranſfuſio. *l.1. D. de nouat.* Sed in dictis iuribus nullum præceſſit debitum quod nouari poſſit. Cum enim penus legatur, & niſi detur, pœna ſubiicitur, hic penus eſt in præſtatione, non in obligatione, vt eſt tex. in *l.1. D. de pen. leg.* Igitur ſubiecta pœna nō nouat id quod non eſt nouabile, cū penus nō debeatur. *fa. d. l. ſi penum. D. quand. dies leg. ced.* vbi heres penū quidem ſoluere poteſt: ſi verò non ſoluerit, pœnam peti poſſe, vtpote quæ ſola debeatur. Quapropter dicit ibi Iureconſ. pœnæ adiectione penoris legatum ademptum videri. Ergo in huiuſmodi legibus pœna potius operatur tranſfuſionem, vel ademptionem, quam nouationem, cum nulla præcedat obligatio quæ nouari poſſit, vt diximus. Non obſtat *l. obligationum. § fin. D. de act.* quæ lex Bart. & Doctor. oculos præſtrinxit: quia ibi ideo pœna operatur quaſi nouationem, quia præceſſerat obligatio facti, putà nauem fieri, ad quod factum promiſſor præciſe vrgeri non poterat. *l. ſtipulationes non diuiduntur. D. de verb. oblig.* rectè pœna adiecta quaſi nouationem (etiam ex præſumpta partium intentione) operabitur: voluit enim ſtipulator ſibi proſpicere de pœna, qui ſciebat promiſſorem ſuper obligatione principali cogi non poſſe, ſed liberari præſtādo intereſſe. pro quo in *arg. fa. l. fin. D. de præt. ſtipul.* Nec tamen eſt verà nouatio, cum promiſſor ſuper pœna conuentus, vſque ad litis conteſtationem factum offerre poſſit. *l. ſi inſulam. D. de verb. oblig.* Operatur ergo dicta pœna non veram nouationem, quæ facti obligationem tollat, ſed vmbram quandam nouationis eatenus, quatenus poſt lit. conteſt. factum non plus offerri poteſt. Et iſte eſt verus intellectus ad *d. § f.* in quo ſignatè, ſubtiliter & elegāter vſus eſt Iureconſ. verb. quaſi nouationis. quod verbum non temerè alibi in iure inuenias. Nō ergo erat Bartolo neceſſe, vt propter aſſertam legum contrarietatem diuinaret de cauſa lucratiua: cum dicta lex, ſi ingenio vtamur, facile & diſſolui, & cum cæteris iuribus placari poſſit. Porrò *d. § fi.* ad cauſam lucratiuam coerceri non poteſt, cum ſtipulatio nauis fabricandæ ibidem præceſſerit, quæ potius ex cauſa oneroſa, putà ex contractu locati, quàm ex lucratiua procedere præſumitur, cum in dubio contractus reducuntur ad id quod eſt frequentius. *l. quod ſi velit. § quòd ſi aſſidua. D. de ædil. edict. l. ſemper in ſtip. de reg. iur. cum vulg.* Patet ex prædictis error eorum, qui putant quòd *d. § fin.* in contractu ſtricti iuris loquatur: quod certè non eſt veriſimile, cum frequētiſſimum ſit naues vel domos fabricandas conducere, vt *D. tot. tit. locat.* nec vlla obſtet ratio, cur potius in contractu ſtricti iuris, quàm bonæ fidei intelligatur. Nec enim ad rem pertinet, quòd ibi per ſtipulationem nauis fabricanda promittitur: cognitum enim eſt ſtipulationes etiam ad contractus bonæ fidei applicari, & eorum naturam imitari. *gl. in l. ſtipulatus. in verb. veriſimile. D. de vſur. cum vulg.* Tandē nō obſtat *d. l. ita ſtipulatus. in fi.* quia ibi expreſsè actum erat, vt homine promiſſo non ſoluto, ſola pœna peteretur: igitur partium conuentioni ſtandum eſt. *l.1. § ſi conuenerit. D. depoſ.* Nec tamen ibi eſt vera nouatio, etiam ex dicta expreſſa conuentione. Licèt enim homo peti non poſſit, tamen ſolui poteſt. Hoc eſt quòd dicit text. in fi. vt homo ſoluatur vel pœna petatur. quæ tamen verba cum temperamento accipienda ſunt, vt homo obligatus ante lit. conteſt. non pōſt, ſolui poſſit, per regulam qua dicitur, Quando aliud petitur quàm in principali obligatione promiſſum eſt, ſiue ſit obligatio dandi, ſiue faciendi, moræ purgationem admitti vſque ad lit. conteſt. quod Bart. in *d. l. ita ſtipulatus* in finalib. verbis benè docuit, & eſt pro hoc notabilis *gl. in d. l. 1. in verb. conteſtetur ff. de pen. leg. dum allegat. d. l. ſi inſulam.* quæ lex licet de obligatione facti loquatur, tamen ibidem ad obligationem dandi extenditur. Eſt ergo concluſio indubitata; quòd ſtipulatio pœnalis ſubiecta non nouat præcedentem, reiecta diſtinctione Bart. in *d. l. ita ſtipulatus. in ii. oppoſ.* vbi plura cōminiſcitur ex ingenij imaginatione, quæ ex textib. quos allegat non fundantur. Hæc concluſio quia oppugnat communem Doct. doctrinam, validiſſimè mihi eſt fulcienda. Et primo probatur per vulg. *l. apud Celſum. § Labeo. ff. de dol. except.* vbi eſt contractus ſtricti iuris, & poterat eſſe cauſa lucratiua, & tamen non nouat. Nec vllus eſt Doctor, quem quidem ego viderim, qui huic *§ Labeo.* bene reſpondeat: licet quidam ex neotericis putent pœnā ibi loco remediorum, quibus rem iudicatam exequimur, appoſitam eſſe. Sed nihil eſt, cum tex. hoc non dicat, & ipſimet relinquunt cogitandum, dicentes eſſe difficile contrarium: quod tamen non erat neceſſe, ſi cū dicta noſtra concluſione & cum veritate manſiſſent. Idem probatur per *l. ſi quis rem. D. de arb.* & licet Bart. reſpondeat; quòd in diuerſis actionib. agatur: certè hæc reſponſio eum vel oppugnat, tantum abeſt vt vſpiam ei ſuffragetur: quia ſi diuerſis actionib. agi poteſt, cum pœna conuentioni principali adiicitur, ergo non nouauit: ſi enim nouaſſet, non poterat diuerſis actum fuiſſe actionib. Secundo probatur dicta concluſio per *l. cum ſtipulatus. D. de verb. obl.* vbi ad obligationem facti fuit adiecta pœna: & tamen ſi promiſſor nō fuiſſet in mora faciendi, pœna peti non poterat: imò & poſt moram poterat dies faciendo operi præſtituta prorogari: & ſi promiſſor intereà fecerit, à pœna liberabitur, ſaltem ope exceptionis, vt per gl. 1. & omnes Doctor. Ergo non erat ibi nouatio: licèt fatear, ſi dies non fuiſſet prorogata, poſt lapſum termini mora purgari non potuiſſet per *l. traiectitia. ff. de obl. & act.* Tertio probatur per *d. l. liber homo. § fi.* vbi eſt text. apertus contra communem. Nā promiſeram Titio decem ſub pœna, quo caſu poſſum à te ſtipulari, vt decem ſoluas mihi, vel Titio: agóq; contra te actione incerti, vt Titio ſoluas, ne pœna contra me committatur: ergo non erat ibi nouata principalis obligatio. fa. optimè tex. apertus in *l. ſtipulatio iſta. § ſi quis ergo. verſ. & ſi creditori. ff. eo.* vbi poſſum à te ſtipulari quod creditori meo ſoluas, quia intereſt mea ne pœna committatur. igitur creditori adhuc eram obligatus, licet pœna eſſet adiecta. Quarto probatur apertè per *d. l. ita ſtipulatus. § Sabinus.* cum promitto Stichū, & ſi non ſoluam, decem dari: non antè pœna committitur, quàm promiſſor interpellatus, ſit in mora ſoluendi: quo caſu apertiſſimum eſt pœnam non nouaſſe, ſi promiſſor ſuper principali obligatione interpellari poteſt. Quinto probatur per *l. ſtipulationum. § ſi ſortem. ff. eo.* vbi defunctus erat qui ſortem ſub pœna promiſit: nihilo minus heredes ad euitandam pœnam, debitum principale ſoluere poſſunt: & niſi totum ſoluant, etiam vno deficiente, pœna committitur. Dicit tamen ibi gl. ea quæ de ſorte ſoluta ſunt, in pœnam exigendam computari, per *d. § Labeo.* Ecce quàm apertè, quàm omnino manifeſtè patet, q̀ ibi pœna non nouabat. Sexto probatur per *c. ſuam. de pœn.* vbi pœna non nouauit præcedentem obligationem, cum ſtipulator cogatur accipere partem debiti, & à pœna recedere. Septimo poteſt idipſum probari per *d. l. ſi pacto. C. de pact. & per d. l. nuda. C. de contrah. ſtip.* vbi pœna nudam conuentionem præcedentem non nouat: quæ tamen, vtpote fragilis & nuda, facilius nouari poterat quàm veſtita. Et vt finem faciā, euidentiſſimè mea probatur concluſio, per iura quæ vulgò allegātur. *l. ſi quis à ſocio. cum l. ſeq. l. duo ſocietatem. in fi. ff. pro ſoc. l. prædia. ff. de act. empt.* Et quamuis varijs modis hi qui diuerſa ſentiūt, dicta iura eſfugere conentur, reſponderi tamen ad omnia poteſt illud Euangelij, Et non erat conueniens teſtimoniū. Sunt enim nonnulli qui faciūt differentiam inter contractus bonæ fidei & ſtricti iuris: quod nihil eſt: quia non poteſt iuſta dari ratio diuerſitatis, & multa iura ſuperius contrarium docent. Alij, vt Bald. diſtinguunt an pœnalem ſtipulationem præceſſerit contractus ſtipulationis, an alius: vt illic nouetur, hic non nouetur, per *d. l. duo ſocietatē.* quæ lex hoc nō probat. Ibi enim non conſideratur, an ſtipulatio contractus ſocietatis pœnalem præceſſerit, ſed an ſtipulatio ad eundem contractum ſocietatis ſubiecta, nouet contractum bonæ fidei: quod facilè palàm fit eundem textum ſubtiliter conſideranti. Deniq; quia nouatio ex partiū cōuentione oritur, nō refert contractus ſint homogenij an heterogenij. i. vnius vel diuerſæ naturæ. Stat igitur concluſio quæ tam eſt vera, quàm ſolet eſſe ipſa veritas. Quæ tamē limitatur in ſtipulationib. facti, quib. pœna ſubiecta eſt: tunc enim pœna quaſi nouat, eatenus, quatenus poſt lit. cont. moræ purgatio impeditur. Demū in alijs obligationib. quibus pœna accedit, ſi actum eſt vt ſola pœna petatur: tunc enim res debita peti quidem non poteſt, ſed tamen ſolui vſque ad litis conteſt. quæ vtraque ſuprà latius declarauimus. Vide Vldarum Zarum in ſingularib. intellectib. ex quo hæc collegi.

Ad l. centeſimi. § vlt. & l. ſi quis ſtipulatus ſit Stichum in principio, de verb. oblig.

Quod Accurſium in errorem induxit, id etiam Franciſcum Comminum virum alioqui eruditiſſimum, in errorem induxit. Nam Accurſiani intelligunt non interrogare quidem in principio Vlpianum, ſed veluti affirmare id quod poſtea euertat, & aliter decidat, quod probabile fortè videri potuiſſet, ſi alterius Iuriſconſulti ſententia mentionem feciſſet,

quam illic reprehendi exiſtimare poſſimus, aut etiã niſi principium cum ſequenti verſiculo [Plane] apertè coniungeret, quaſi in vtroque conſimiliter obtineat, quam ſequentis verſiculi deciſionem proculdubio cõſtat eſſe veriſſimam, vt autem Accurſius, ita Franciſcus Connanus exiſtimauit principium illud eſſe cum interrogatione legendum, vſque ad verſiculum planè, quaſi quærat Vlpianus, an fideicommiſſaria libertas ita dari poſſit. Heres ſi volueris fidei tuæ committo, vt Stichum manumittas, quamuis nihil aliud in teſtamento ex nutu heredis valere poſſit.

Ad titulum de verborum obligationibus.

Ad §. ſed ſi mihi Pamphilum.

Conantur Accurſiani Doctores in vniuerſum definire hic, quando vtile per inutile vitietur, aut non vitietur, & regulis ſuis limitationes, ſublimitationéſque addunt, ſed fruſtra id faciunt. Res enim infinita eſt, in qua iuris ſtudioſus multam operam perdere non debet. Certa enim eſt regula iuris, quę dicit omnem definitionem in iure periculoſam eſſe. Quanquam ſanè non inficior ea quæ ab his ſcripta ſunt, de hac re nos aliquomodo poſſe iuuare, ſi cum iudicio ea legamus, nec ea pro certis regulis accipiamus, quale illud eſt iam vulgare ac protritum. In his quæ indiuidua ſunt, & ſeparationem non recipiunt, quod vtile eſt per inutile vitiari. In cæteris contra *l.1.§. illud.§.Trebatius.de aqua quotidiana & æſtiua.l.pecuniæ.l.placuit.de vſuris*. Spectãda autem ſemper eſt hic ratio legis, & voluntas eorum inter quos negotium contrahitur.

Ad §. Agerius.l.122.

Duas adfert Accurſius interpretationes, quarum nulla bona eſt. Prima eſt, vt verbum conſtitiſſet apud Scæuolam ad præteritum tempus referatur, atque ita hypotheſim fingunt. filiusfamilias, velut fideiuſſor patris promiſit quicquid iam conſtiterat patrem debere, ait Scæuola ſtipulationem non eſſe commiſſam, ſi conditio non extiterit, quia conditiones quę ad præteritum tempus referuntur, ſi falſæ ſunt, ſtatim infirmant ſtipulationem. *l.conditio.l.ſtipulatus fuero.hoc tit.* Verum ſi rectè expendantur verba Scæuolæ, ita hanc quæſtionem tractat quaſi patre adhuc viuo poſt ſtipulationem contractam impleri poſſit conditio, de quo tantum dubitatur, an patre mortuo cum eius herede poſſit impleri. At ſi vera eſſet hæc opinio ex viuo quidem patre. Conditio exiſtere poſſet poſt contractam ſcilicet ſtipulationem. Deinde ſi verum eſt quod aiũt conditionem in præteritum tempus conceptam eſſe nulla fuit cauſa, cur Scæuola conditionaliter reſponderet. Altera opinio eſt, quam Bartolus probat, vt verbum conſtitiſſet ad futurum tempus referatur. Verum quod de futuro tempore dicunt tam incertum eſt, quàm quod de præterito ſuperioris ſentẽtiæ authores dicunt, quia verbum, cõſtitiſſet, ambiguum eſt. Præterea quod dicũt patrem non debere, ſed debuiſſe, mera calumnia eſt, & aucupatio verborũ homine iuriſprudente perquam indigna, cùm præſertim heres & defunctus eadem perſona eſſe intelligatur.

Ad l.1.D.de verborum obligationibus.

Stipulationem ob neceſſitatem inuentam non eſſe, in Maria Socin. præceptoris ſententiam, aduerſus omnes ſuum.

Stipulatio quare inuenta.

Diligentiſſimè apud Caſtrenſ. Alex. & poſteriores in *l.1.D. de verb.obl.* tractatum reperitur; quare introducta ſit ſtipulatio: tandémque docent ob vtilitatem, & neceſſitatem, eam inuentam. Eſt ſiquidem hic contractus omnium firmiſſimus, & ſolidiſſimus. Cynus in *l.ſi ex precio.C.ſi cert.pet.* vt qui contractibus innominatis ne pœnitentiæ locus ſit, efficiat, vtque conditio ob cauſam, ad repetendum ceſſet. *l.cum precibus.C.de rer.permut.Bal.l. quamuis.C.de tranſact.* omnes nudas conuentiones veſtiat. *l.ſiue apud acta. C.de tranſact.l. ex placito. C. de rer.permut.* faciliúſque cæteris nouationem faciat. Bartolus in *l.ſingularia.§.ſpecialis.ff.de reb.cred.* meritò ergo iuris authores ſtipulationem adinuenerunt, ne contrahentium fides violaretur, ſed eſſet inter homines fidei & promiſſi firmitas. Bal. in *c.1.ad prin.de pact.* Vnde Iuſt. *§.1.de verb.obl.* ſtipulationem dictam eſſe à ſtipulo: apud veteres namque ſtipulum, firmũ appellabatur, fortè à ſtipite deſcendens. Euidens ergo fuit huius contractus vtilitas. Sed & propter neceſſitatem ſtipulationem inuentam, argumento ſunt hi contractus, qui ſine ſtipulatione non conſiſterent, vt obligationes fideiuſſoriæ, quæ niſi interpoſita ſtipulatione, inutiliter fiunt. *l.5.§.ſatiſacceptio.de verb.obl.l.blanditus.C.de fideiuſſ.* Præterquam ſi pro dote fideiuſſor intercedat, quo caſu ex nudo pacto, aut etiam pollicitatione, obligatur. *l.fin.C.ad Vellean.* Promiſſiones præterea iudiciarias conſtat, ſi non interueniat ſtipulatio, effectum non habere. *l.omnes.§.in hac.2. C.de epiſc. & cler.* niſi ad iudicium coadiuuandum factæ ſint: vt de iudicio ſiſti, aut iudicato ſoluendo. *l.cum pro quo.D.de in ius voc.l.generaliter.C.de epiſc. & cler.* & vbique Accurſ. Fuit denique inuenta ſtipulatio, propter obligationes iuriſgentium contractas nouandas quæ transfundi in aliam obligationem non poterant, niſi prius in ſtipulationem deductæ. *l.an inutilis.§.fi.l. & vlt.§.1. D.de acceptil.§.1.quib.mod.tol.ob.* Non iniuria ergo ſcriptores tradiſſe videntur, & vtilitatis & neceſſitatis gratia, inuẽtam à lege ciuili ſtipulationem. Quæ ſententia Lud. & riſu digna eſt. quid enim magis ineptum dici poteſt, quàm legem, quæ à libera ratione, & voluntate proficiſcitur, ad actũ aliquem cogi &, vt ita loquar, neceſſitari? Audiui Maria. Soc. virum multis nominibus doctiſſimum, & ingenioſiſſimum, ſæpè dixiſſe, ſe horrere, execrari & deteſtari hæc verba interpretum. Stipulatio enim à lege nulla neceſſitate adacta, inducta eſt: poſtquam autem creata fuit, eam permultis actibus & negotiis lex ita cooptauit, vt ſine ea noluerit actus conſiſtere. At cum legimus Iuſtin. *d.§.1.de verb.oblig.* ſtipulationẽ hoc nomine inde dictam ſcripſiſſe, quod ſtipulum apud veteres firmum diceretur, à ſtipite fortè deſcendens, locum corruptũ exiſtimat Alciat. *lib.1.parerg.cap.39.* [Quid enim, inquit, commune habet ſtipes ſeu truncus cum contractu?] Propterea mauult ἀπὸ τοῦ τυπῶ legere. Etenim τύπω Græcè, idem quod aſtringo, Latinè ſignificat. Ipſe tamen nec à ſtipo dictione Græca, neque ab ſtipite ſtipulationem dictam, putauerim, ſed à ſtipe, id eſt, pecuniæ. ſiquidem veteres pecuniam quam vel in ærarium reponebant, vel diis offerebant, vel mendicis porrigebant ad ſuſtentationem infelicis vitæ, ſtipem dixerunt. Hinc qui pecuniam, inquit Sypontinus, rogat, & qui ſpondet, ſtipulari, ac reſtipulari dicitur, quod verbum poſtea ad omnes rogationes quæ ſolenniter fiunt, tranſlatum eſt. hæc ille. Iis quid Martia. ſenſerit perſpectum habes, cum dixit in *l.1.ff.de colleg.illi.* permitti tenuioribus, ſtipem menſtruam conferre, dum tamen ſemel in menſe coëant. Porrò à ſtipe ſtipendium dictum eſſe, quod per ſtipes, id eſt, modica æra, colligatur, Vlpianus *l.ager.§.1.ff.de verb.ſign.* ſcriptum reliquit. Plura vide apud Corraſium, ex quo hæc deſumpta ſunt.

Ad titulum de verborum obligationibus.

De quo Catone Iul.Paul.in celebratiſſimo reſponſo.§.Cato, ſenſerit contra Bolognınum.

Cato Vticenſis Stoicus.
Tres Catones.
M.Portius Cato.
Præcepta tria Catonis.
Fœminæ non credendum arcanum.
Fabius Sabinus.
Cato quis apud Romanos dicatur.
Virtus ſingularis Catonis filij.
Catonis patris ad filium ſapiens reſponſum.
Catonis conſtantia

Extat ſub *tit.ff. de verb. oblig.* percelebre Catonis apud Iul. Paulum, reſponſum tractatu tam difficile, atque horridum, vt non alium in iure ciuili, ſimile forſan reperiatur: in quo primũ moderniores diſceptant, de quo Catone ſenſerit Iuriſ. Et exiſtimauit

ſtimauit Ludo. Bolog. Bononienſis, vir diligens, & bene doctus, de Catone Vticenſi, qui bello ciuili, maluit Vticæ mortem ſibi conſciſcere, quàm à Cæſare hoſte petere ſalutem: præeuntem in eam ſententiã Alberico Roſaceo, in dictionar. Quæ tamen vera non eſt, cùm Mar. Catoni Vticenſi, vt Stoico philoſopho, nihil commune cum iure ciuili fuerit. Sciendum igitur, tres reperiri Catones, qui Iuriſconſulti fuerunt: primus fuit Marcus Portius Cato, qui literas Græcas, Ennio præceptore vſus, ſenex didicit, quique tria deteſtari ſolebat, Arcanum aliquod fœminæ credere: nauigare, cùm pedibus ire liceret: & diem per incuriam inanem effluere. Is Tuſculano municipio ortus, Romam migrauit. L. Valerij Flacci admonitu, cenſoriæque poteſtati ibidem præfectus, cùm ſeuerè in permultos nobiles animaduertiſſet, complures contraxit inimicitias. adeò, vt quadragies quater capitis accuſatus fuerit, at tanta probitate pollebat, vt ſemper abſolueretur. Optimus ſenator, ſummus fuit imperator, peritiſſimus ac eloquentiſſimus Iuriſconſultus, ſolertiſſimus agricola, vt ex Liuio, Plutarcho, Cicerone de clar. ora. Plin. & aliis hiſtoriis ſcire licet. Eũ Portię familiæ principem, Pomp. *l. 2. §. hos ſectatur. D. de orig. iur.* propterea dicit, quòd prius inter Catones, Portius cognominatus, familiæ ſuæ, & poſteritati cognomen reliquerit. Alter Cato fuit eius filius, qui imperator deſignatus, patre viuo, diem ſuum obiit, permultis tamen, & iis quidem egregiis, de iuris ciuilis prudentia libris relictis: vt eſt apud Gel. *lib. 13. c. 8.* Fuit & tertius longè iunior, Fabius Sabinus, Sabini inſignis viri filius, qui vt in Seuero ſcribit Lamprid. floruit ſub Alexandro Imperatore, propterque ſingularem ſapientiam, Cato ſui temporis dictus eſt. Solebant autem Romani eum, in quo eximia prudentia, rerúmque multarum vſus, ac experientia eſſet, Catonem appellare. Si quid igitur (vt tandem dicamus) à Catonibus iuris ciuilis extiterit, non à Marco Catone Stoico, qui non Iuriſconſ. fuit, ſed à M. Portio Catone, filio maiore M. Catonis Cenſorini, prodiiſſe credendum eſt. Qui nõ legum ciuilium modò peritus, ſed & in re militari ſtrenuus fuit. Extat ad eum Catonis patris epiſtola quædam, in qua eius cupiditatem, ſtudiúmque vehemens, in enſe recipiendo, maximopere laudat. De hoc & illud legimus, tanta fuiſſe eum ſedulitate, probitate, & prudentia, vt Scipionis affinitatem non tam patris dignitate, quàm ſingulari ſua virtute, ſibi comparauerit. duxit namque adoleſcens adhuc, Tertiam Pauli Æmilij filiam, Scipionis ſororem. Cùm autem Cato pater Salonij ſcribæ filiam, ei nouercam ſuperinduxiſſet, filiúſque conſilium huiuſmodi moleſtè ferens, patrem rogaret, num qua in re offenſus indignabundus ſibi nouercam induxiſſet. Cato pater lepidè ſimul, ac ſapienter reſpondit: nihil eſſe, quod ei ſuccenſeret, cuius omnia, incredibili lætitia ſe afficerent. At huius rei (inquit) conſilium cœpi, quòd cupiam multos liberos mihi patriæ, tibi verò perſimiles, relinquere. Contra cuius tamen votum, res tota ſucceſſit: etenim exercitui præfectus, præmatura morte ordinéque naturæ turbato, raptus eſt. Quem caſum pater ſapienter, ac modeſtè tulit. Hæc ex doctiſſimi viri obſeruationibus deſumpta ſunt, quas quoniã ad inſtitutum meum facerent, ea huc tranſtuli.

Ad l. ſtipulationes non diuiduntur, de verborum obligationibus.

In omnibus obligationibus etiam faciendi quem præciſè cogi: & articulus hic longiſſimus, aliter expoſitus quàm ad noſtra hæc tempora fuerit.

Dandi, & faciendi obligationes, contrariam habere ex diametro naturam, interpretes noſtri crediderunt. in illis enim debitorem præciſè cogi dare, hoc eſt dominum creditoris efficere tradunt, per *l. vbi autem non apparet. §. fi. D. de verb. oblig.* præterquam certis caſibus quos Iaſ. commemorat in *l. ſtipulationes non diuiduntur, illo tit.* In his verò ſuccedere obligationem in id quod intereſt. *l. ſi quis ab alio. §. fi. D. de reb. cred.* cuius præſtatione, debitorem putant liberari, hoc eſt, ad factum minimè compelli, niſi vel iureiurando roborata ſit facti promiſſio. *c. ſi. ne prælat.* vices ſuas. Accurſ. in *l. ſi pecuniam. D. de con. cau. dat.* vel fauor vltimæ voluntatis verſetur. *l. fideicommiſſa. §. fin. D. de leg. 3.* quam exitum habere Reipublicę intereſt. *l. vel negare. D. quemadmod. teſta. aper.* vel iudicis ſententia debitor facere damnatus eſſet. Accurſ. in *l. qui reſtituere. D. de rei ven.* amplius putauerunt Accurſ. & alij in quibuſcunque obligationib. facti iudicialibus, quem præciſe compelli facere, propterea quod apud Vlpian. Iulian. dicat, procuratorem compelli iudicium accipere. *l. ſed & hæ. §. prætor. D. de procur.* Ait enim prætor, [procuratorem ad litem ſuſcipiendam datum pro quo conſentiente, dominus iudicatum ſolui expoſuit, iudicium accipere cogam.] *l. filiusfamilias. §. fi. illo tit.* Differentiæ autem rationem inter dandi, & faciendi promiſſiones, quadruplicem Bart. affert in *d. l. ſtipulationes non diuiduntur.* quæ nec quidem autori ſatis placent. Nos cùm nullam diuerſitatis rationém bonam videamus, quandoque exiſtimauimus, nec nunc diſplicet, in omnibus obligationibus debitorem præciſè cogi, modò implementum in eius ſit poteſtate, ſiue ſint obligationes dari, de quibus controuerſia non eſt, in *d. l. vbi autem. §. fin. ſiue fieri. d. l. fideicommiſſa. §. fi.* vbi ex alterius verbis, nempe teſtantis ad factum obligatus, præciſe cogitur, quanto magis qui ſe ore proprio ad faciendum obligauit. Siue reſtitui. *l. 3. §. heres D. commod. ſiue tradi. l. ex empto. ff. de act. emp.* neque quicquam eſt, quod magis bonæ fidei congruat, quàm id præſtari, quod inter contrahentes actum eſt. Et ſi in facti obligationibus tacitè à lege inductis quis præciſè compellitur. *l. hereditatem. D. de don.* multò magis in expreſſis ab homine, longè potentioribus. *l. fi. C. de pact. conuent.* in quibus veriſimiliter mea intereſſe poteſt, factum à promiſſore potius quàm ab alio impleri, quando inter artifices longa ſit differentia, *l. inter artifices. D. de ſolut. l. nemo eſt qui neſciat. D. de duab. reb.* Quòd ſi ad factum obligatus in mora fuerit faciendi, cum fruſtrationem impunitam eſſe non oporteat. *l. in fideicommiſſi. §. fi. D. de vſu.* liberum erit creditori agere in id quod ſua intereſt propter moram, condemnabiturque debitor, quia non fecit quid promiſit in pecunia numerata. *d. l. ſi quis ab alio. §. fin.* Nec in gratiam debitoris inductum eſt, vt id quod intereſt præſtando à facti obligatione eximatur, ſed potius in fauorem, & gratiam creditoris, vt ſi ſua poſt moram amplius non intereſt fieri, aut factum impleri non poſſit per debitorem, nullum ex huiuſmodi debitoris mora ſentiat damnum creditor, in cuius ſemper erit arbitrio debitorem ad factum vrgere, ſi implementum in eius ſit poteſtate, vel quanti ea res erit, tantam pecuniam poſt moram petere, ſi hoc creditor maluerit. *l. ſtipulatio. §. ſiue autem. D. de noui operis nunciatione.* Nam & emptor, ſi res vendita non tradatur, venditorem qui rei tradendæ facultatẽ habet præciſè ad tradendum cogit. Accurſ. & alij in *l. 1. D. de act. empt. & in §. pretium. de empt. & vend.* & quod intereſt teneatur *d. l.* bono & commodo emptoris, in eiuſdémque fauorem, non item venditoris conſtitutum intelligi debet. Bal. *l. ſi traditio. C. de actio. emp.* qui venditor ſine controuerſia rem venditam præciſè tradere compellitur. Aliud quippe pro alio, inuito creditore ſolui non poteſt. *l. 2. §. f. D. ſi certum pet.* niſi ex cauſa neceſſitatis, vt quia res debita præſtari non poſſit, tunc enim ad dationem in ſolutum neceſſariò recurrimus authent. hoc niſi debitor. *C. de ſolu. ca. Odoard. illo tit.* Qua ratione idem dicemus in facti obligationibus. Etenim qui factum implere nequibit (non dico non vult) præſtando id quod intereſt, liberabitur. Porrò prædictis Iuliani reſponſum officit, quo proditum eſt, in electione debitoris eſſe, vel factum, vel facti æſtimationem præſtare. Operam nempe vnam ſeruus communis à liberto ſtipulatus fuerat. Reſpondit Iulia. ſolutionem eius obligationis expeditiſſimam eſſe, ſi æſtimationem operæ malit libertus offerre. *l. in ſtipulationibus. §. operarum. D. de verb. oblig.* Sed hoc illic inducit difficultas præſtationis ex patronorum diſſenſu profluens, qui ſi conſentirent, vt ſibi communiter operæ ederentur, ad æſtimationem libertus recurrere non poſſet, ſed præciſè operas edere cogeretur: quod manifeſtè ex Iulia. verbis colligetur. Planè Ioan. And. *in add. ad Spec. ti. de reb. eccleſ. non alien. §. 1.* quem Ang. & Cuma. *in d. l. ſtipulationes non diuiduntur,* ſequuti ſunt, ſcriptum reliquit, ad factum leue quem præciſè cogi poſſe, veluti, vt quis ſe reponat in priſtinam obligationem. *l. ſi cum exceptione. §. ſed & ſi quis. ff. quod met. cauſ.* Cæterum ſi factum non niſi difficulter & maximo corporis labore explicari valet, vt inſulam ædificari, & ſimilia nõ præciſè cogetur promiſſor: ſed præſtando id quod intereſt, liberabitur, *d. l. ſi quis ab alio. §. fi.* Hoc enim induceret ſpeciem quodammodo ſeruitutis. *l. 2. de lib. hom. exhib. l. Titio centum. §. Titio centum. D. de cond. & demonſt.* Ego verò non ex corporis labore, aut operis præſtandi grauitate præſtationis difficulta-

tem dimetior, ſed potius ex qualitate, & controuerſia creditorum, quibus factum præſtandum eſt, vt in citato Iuliani reſponſo, neque enim æquum eſt, propterea quòd non conſentiant in exactionis modo creditores, iniuria affici debitorem qui factum præſtare paratus eſt: quamobrem ei à l. conceſſum, vt altercantibus creditoribus, eiuſdémque patronis ſi malit libertus debitor offerre æſtimationem, eo expeditiſſimo modo obligationem ſoluat. Ad hæc notandum quòd obligatio ad factum inducta à lege citra propoſitum eius qui obligatur, vel nemine reclamante, præciſa eſt. *l. ſi cum exceptione. §. ſed & ſi quis alleg.* Quod Bald. in *l. nec patronus. in fi. C. de oper. lib.* conſtitutum putat, propter authoritatem legis non contemptibilem, cuius diſpoſitio ludibrio haberi non debet. *l. ſi. §. fi. C. de bo. quæ lib.* Adde quòd, vt Mart. de fano (qui noſtræ opinionis primus aſſertor fuiſſe videtur) dicebat, quando lex inducit obligationem, non curat an interſit, vel non: ideóque præciſè nec iniuria redditur. Rectè igitur Panorm. in *cap. 1. vlt. not. de ſpon.* docuit maritum, & vxorem cogi poſſe, vt ſimul habitent, nec præſtando id quod intereſt, liberari: ſiquidem ad cohabitationem omni lege ſint obligati.

NOTAE AD GLOSSAS IN LIBRVM QVADRAGESIMVM ſextum Pandectarum iuris ciuilis.

Ad titulum de fideiuſſoribus.

CVm quæſtio eſſet, vtrum fideiuſſor qui in maiorem ſummam accidit, ſaltem in veram ſummam teneatur. Bartolus malè negat eum teneri in verã ſũmã & hęc eius ratio, quia forma legis neglecta ſit. nã in *l. Græcè. §. illud. de fideiuſſorib.* dicitur, inquit ille eos omnino non obligari, cum enim ſigno vniuerſali poſtpoſita ſit negatio, apparet radicitus actũ eſſe nullũ, ſed hæc opinio falſa eſt. Primo quod aliquibus legibus poſſit confutari, vt *l. rogatus mandat. & l. ſi vltra. C. de fideiuſſ. l. ita tamen. §. pen. iudicatum ſolui*, & ratio quæ pro ea adducitur, etiam falſa eſt. Imprimis enim aio veterum codicum lectionem aliter ſe habere, & negationem in iis ſigno vniuerſali præponi. Placuit non omnino obligari, tanquam obligari quidem vellet lex, ſed non in totum, ſicque Norica editio habet rurſus, aio diſtinctionem illam, an negatiua præcedat, an autem ſequatur certam non eſſe, & pleroſque veterum authorum eam neglexiſſe.

Ad l. 60. de fideiuſſoribus.

Hunc locum Scæuolæ Accurſius non intellexit, qui ſic ſe habet. Eam verò, inquit, genere nouationis obligatio tranſeat in fideiuſſorem, aut iure, aut exceptione liberandum, nec mirum quod Accurſius hunc locum non intellexerit, valde enim corruptus eſt, quod vel hinc ſuſpicari poſſumus, quod variè legitur. quidam enim codices habent cum vero in genere iure nouatur: & tamen ex vtraque ſcriptura nullus ſenſus elici poteſt, non modo ſuperioribus verbis congruens, ſed vel ſibi ipſi cohærens. quid enim iſta verba ſibi volunt, cum obligatio tranſeat in fideiuſſorem, aut iure, aut exceptione fideiuſſorem liberandum? Imo neutro modo liberari debet, ſiquidẽ in eum tranſit obligatio, niſi dicamus cum per nouationem ſurrogatus eſt in locum principalis debitoris liberandum eum obligatione fideiuſſoria. Sed tum non tam liberandus eſt quàm ipſa fideiuſſio confuſione obligationis extincta eſt, vt ſi fuiſſet heres debitoris. Nec hoc nunc agit Scæuola, vt de confuſione obligationum loquatur. Itaque mendum hic aliquod ſubeſſe ſuſpicor, & fortaſſe ita legendum eſſe, cum verò genere nouationis obligatio tranſeat in alium fideiuſſorem. Prius enim dixerat vbicunque reus ita liberatur à creditore, vt natura debitum maneat teneri fideiuſſorem, namque extincta ciuili, aut reo ciuili obligatione exemplo remanet naturalis, quæ ſola per ſe ſatis valet ad retinendum fideiuſſorem. Cùm vero nouatione tranſit in alium obligatio, prior funditus tollitur, ſic vt ne naturaliter quidem ſubſiſtat. Ideóque liberatur fideiuſſor, & in hanc rem rectè Antoninus Imperator. *l. 4. C. hoc tit.* Nouatione legitimè perfecta debiti in alium tranſlati priores contractus fideiuſſores, vel mandatores liberatos eſſe nõ ambigitur, ſi modo in ſequenti ſe non obligauerunt. De legitimè autem facta nouatione loquitur, quæ ipſo iure extinguit priorem obligationem, & fideiuſſorem liberat. Sic malo interpretari Scæuolam, quam quomodo Accurſius qui huius diſiunctæ orationis, aut ipſo iure, aut per exceptionem liberandum, dicit primam tantum partem eſſe veram, vt ipſo iure liberetur ſemper, per exceptionem nunquam, quod Scæuolam reprehendere eſt, & accuſare, non exponere.

Ad l. fideiuſſores magiſtratuum. §. 1. de fideiuſſoribus.

Quid ſit deprecari, declarata Iul. Paul. conſtitutio, aduerſus Accurſium qui eam non intellexit.

Deprecari quid.
Gell. à Valla taxatus.
Ouid. locus explicatus.
Bucephalus equus Alex.
Valla ſententia reiecta.
Recuſare, & deprecari differunt.
Deprecator fortunarum.
Deprecatio Rhetorica.
Explicatus §. in delictis.
Declaratus §. 1. fideiuſſores magiſtratuum.

Pro Aurelio Romulo conductore vectigalis, cùm in centum annua Petronius Thallus, & alij fideiuſſiſſent, iique tam in ſortem quàm in vſuras conuenirentur: [deprecabantur (inquit Iul. Paul. in *l. fideiuſſores magiſtratuum. §. 1. D. de fideiuſſ.*) lecta ſubſcriptione fideiuſſionis, quoniam in ſola centum annua ſe obligauerant, non in omnem. conductionem,] & cætera quæ ſequuntur. Hoc loco quid deprecari verbum ſignificaret ab homine multi nominis quandoque quæſiui: qui reſpondit, idem eſſe quod valde, vehementer & obnixè precari. Etenim precabantur ſuppliciter apud Iul. Paul. fideiuſſores, vt ne lecta ſubſcriptione fideiuſſionis, in vſuras condemnarentur animaduerti ipſe variè verbum deprecari, ab authoribus probatiſſimis accipi. Nam Aul. Gell. lib. noct. Attic. 6. cap. 16. deprecari, abominari, vel deteſtari eſſe dixit. Vnde deprecor ſupplicium idem Gell. dictum ait, quaſi deteſtor, & execror: quem taxat Lauren. Val. lib. 6. cap. 24. exiſtimátque deprecari nihil aliud eſſe, quàm dicto, vel facto recuſare. Idque authoritate Ouid. de Ponto probat.

Sæpè precor mortem, mortem quoque deprecor idem,
Ne mea Sarmaticum contegat oſſa ſolum.

Quare non ineptè, vt ait, dixeris Bucephalum, qui præter vnum Alexandrum, omnem alium recuſabat ſeſſorem, deprecari alios ſeſſores, præter regem. Sed Vallam multis verbis, iiſdémque elegantiſſimis ridet Alex. ab Alex. lib. Geniel. dier. 3. ca. 14. pluribuſque veterum authoritatibus probat, nos ineptè, abſurdè, & barbarè loqui, ſi deprecari pro recuſare dixerimus: tandémque oſtendit, veterem probabilémque ſenſum eſſe, vt deprecari idem ſit, quod ſuppliciter petere, & precibus expoſcere, ne quid fiat quod vitare cupimus, & contendimus ne eueniat. Mortem ergo, inquit Ouid. deprecatur, non ſimpliciter recuſans mortem, ſed ſuppliciter expoſcens, ne mors contingat inter tot truces immanéſque homines. Vnde deprecari, diſtare multum longéque à recuſare probat: quippe deprecari eſt precibus rogare, & ſummiſſè obteſtari ne quid fiat. Recuſare vero, iure & manu contendere, & quadam mentis vecordia minaciter magis, quàm precibus depoſcere. Cicero lib. 2. Tuſculan. {De Anaxarcho, inquit Democritóque legitur, qui cùm in manum Cyri, Nicocreontis incidiſſet, nullum genus ſupplicij deprecatus eſt, neque recuſauit.} Et Cæſar in Comment. lib. 5. [Hedui nec deprecandi, nec recuſandi cauſa, legatos ad Cæſarem mittere volebant.] Quibus liquet, deprecari, idem eſſe quod precibus enixè rogare, ne quid fiat, ſeu eueniat tale, quod tu nolles euenire, & futurum deteſtaris. Vt

& ille

& ille plenius proſequitur, cui ipſe aſſentior, Exiſtimóque deprecari eſſe idem quod precibus auertere, & depellere malum quod impendet, Vnde Cicero in 7. Verr. deprecari periculum dixit, id eſt, precari ne eueniret, [Illi, inquit, ad deprecandum periculum proferebant, alij purpuram Tyriam, thus alij atque odores.] Dixit quoque deprecari auaritiæ crimina. [Nunc vero ait in 3. Verr. quid faciat Hortenſius? auaritiæ ne crimina frugalitatis laudibus deprecetur?] Hoc eſt, depelléne, & orabit vt ne auarus exiſtimetur, ſed magis frugalis. Dixit item deprecari exilium & fugam, hoc eſt precibus orare, ne exul eſſe, fugámque facere cogeretur, cum inquit, ſibi non incolumem fortunam, ſed exilium, & fugam deprecaretur eſſe coactum, vt vita ſeſe ipſe priuaret. Et pro Plancio, deprecatorem fortunarum appellauit eum, qui precibus depoſcebat, ne fortunæ ſibi ſuæ adnumerentur, hoc eſt, ne condemnaretur, & bonis publicatis in exilium iret. Et pro Sylla: [Multorum, inquit, hic vitam eſt à L. Sylla deprecatus.] Hoc eſt, precibus impetrauit, vt multis L. Sylla ignoſceret. Hinc color ille Rhetoricus, qui deprecatio dicitur, cùm & peccaſſe & conſultò peccaſſe ſe reus fatetur, & tamen vt ignoſcatur poſtulat. Hoc autem colore vſus Thrypho. in *l. auxilium. §. in delictis. ff. de minor.* ait: [Sed vt ad legis Iuliæ de adulteriis coercendis, præcepta veniamus, vtque nulla deprecatio adulterij pœnæ eſt, ſi ſe minor annis adulterium fateatur.] Cùm itaque vt è diuerticulo in viam redeamus, probatũ ſit, deprecari idem eſſe quod vehementi ſtudio, & enixè precari, ne quid fiat quod futurum veremur, cognitu facillimum eſt, quid intellexerit Iul. Paul. in *d. l. fideiuſſores. §. 1. ff. de fideiuſſ.* referens, fideiuſſores qui & in ſortem, & in vſuras conueniebãtur, lecta ſubſcriptione fideiuſſionis, quoniam in centum annua duntaxat ſe obligaſſent, hoc eſt precibus enitebantur, ne in vſuras, in quas non ſe obligauerant, condemnarentur. Hæc ex doctiſſimo Iuriſconſulto collegi, quæ ad inſtitutum meum facerent, Accurſius enim in hac lege nullomodo explicat quid ſit deprecari, & ob huius vocis ignorationem legis ſenſum rectè aſſecutus non eſt.

Ad l. creditor. 102. D. de ſolutionibus.

Inepta prorſus eſt Accurſij interpretatio ad vocem quaſi ærroſa ad *l. creditor. D. de ſolutionibus*. ac primum cum ærroſam pecuniam interpretatur ære egentem vel heroſam interpretatur dominabilem, id eſt, potentem, & eius ratio valde ſuauis. ait enim deſinentia in oſus plenitudinem denotare, quæ omnia ineptiarum plena ſunt. In antiquis enim codicibus Græca vox eſt *ἔρανος*, quæ vox ſignificat Græce mercedem, tum etiam collationem pecuniæ, vice cujuſdam tributi indictæ *ἀπὸ τοῦ ἐρανίζειν*, id eſt, à contribuendo authorem huius rei citant quidam Athenæum. Nec id æ nouum videatur claſſici etiam quidam Latini authores, ea voce vſi ſunt, vt Traianus ad Plinium hoc modo Antaſcenis. Conceſſum eſt *ἔρανον* habere, ſi tali collatione non ad turbas nec ad illicitos cœtus, ſed ad ſuſtinendam tenuiorum inopiam vtantur, hæc ſunt verba. Traiani, quæ extant in epiſtolis Plinij.

Ad l. creditor. D. de ſolutionibus.

Non valet ſolutio Accurſij inter Martianum & Scæuolam.

In tractatu de ſol. Serbidij Scæuolæ, reſponſum in hæc verba legitur; [Creditor oblatam à debitore pecuniam, vt alia die accepturus diſtulit, mox pecunia, qua illa Reſpub. vtebatur, quaſi Eranos iuſſu præſidis ſublata eſt. Item pupillaris pecunia, vt poſſit idoneis nominibus credi ſeruata, ita interempta eſt: quæſitum eſt cuius detrimentum eſſet? Reſpondi ſecundum ea quæ proponerentur, nec creditoris, nec tutoris, detrimentum eſſe.] *l. creditor, in princ. ff. de ſolut.* Hoc loco ſcimus ab omnibus dubitari, cur pecuniæ oblatæ periculum ad creditorem non pertineat: cùm oblatione in mora fuerit conſtitutus, & ſub eandem Rubricam Mart. reſponderit, eum poſſe ſe doli mali exceptione tueri, qui decem oblata, & à creditore ſine cauſa recuſata, abſque culpa perdiderit, tametſi interpellatus aliquando non ſoluerit. *l. qui decem. D. de ſolutio.* Etenim non eſt æquum teneri cum pecunia amiſſa, qui non teneretur, ſi creditor accipere voluiſſet: quare pro ſoluto, id in quo creditor accipiendo moram fecerit, oportet eſſe. Accurſ. & alij omnes ita ſe extricant, vt in Scæuolæ reſponſo, oblatio non opportuno loco, vel tempore, facta fuerit. in Martia. conſtitutione diuerſum. *l. ſi ſoluturus. D. de ſolut.* Quæ diſſolutio ita inoleuit, vt de ea dubitare piaculum videatur. Mihi tamen ſemper viſa eſt parum verbis legis congruere. Quamobrem hanc Antinomiam aliter tollendam exiſtimo, itaque ſciẽdum, Græcam dictionem Eranos, quæ in eo Scæuolæ reſponſo legitur, (vt interim miſſam faciam inſolentem, & barbaram illam vocem Heroſa, quæ in vulgatis exemplaribus circumfertur) collationem vice cuiuſdam tributi indictam ſignificare. An. Alc. *lib. diſpunct. 2. c. 25.* ex quodam Athenæo Græco, ita prodente: meminitque huius dictionis Traianus in epiſtola quadam, quę apud Plin. ſecundum extat. Amaſenis, inquit, conceſſum eſt, Eranos habere: ſi tali collatione, non ad turbas, nec illicitos cœtus, ſed ad ſuſtinẽdam terminorum inopiam vtuntur. Vult ergo Scæuola periculum creditoris tunc non eſſe, cum in vſum Reipublicæ numerata eſt: nam & tantumdem erat debitor exſoluturus, quoniam vice tributi eius pecuniæ collatio indicta fuerat, non admodum mihi videtur quadrare, vt cum Alciato legamus Eranos, ſed nec aſſentior Acc. qui hoc loco, bone Deus, ineptit & fluctuat, neſciens quónam pedem figat. Malim igitur legere, etſi neminem huius rei authorem habeo, ærroſa: dicitur vt autem ærroſum aurum, ita ærroſa pecunia, quæ multi æris admiſtionem habet, cuius vſus propterea iuſſu præſidis fortaſſe ſublatus erat: quòd, vt Plin. *lib. natur. hiſt. 33. c. 5.* docet, ſe contrahat, haberetur, difficultérque ferruminetur. Quod ſi ita legamus, vt opinor legendum, apertior erit Scæuolæ ſenſus, quàm vt ſuper eo diutius nos oporteat immorari. Tradit enim, oblatam pecuniam, cuius vſus è Repub. ſublatus eſt: tametſi creditor moram fecerit, non tamen eius damno perire, idémque in tutore conſtitutum. Nam quod primum propoſueramus, exactam à præſide pecuniam, cuius collatio vti tributum indicta erat: creditorem qui in mora fuiſſet, fortaſſe non liberaret, cum & Iul. Paul. *l. lectos: l. quod ſi neque. D. de peric. & commod. rei vend.* tradiderit, lectis venditis qui in via publica poſiti fuiſſent, ſi Ædilis eos conciderit, cum iam traditi eſſent emptori, aut per emptorem mora facta quominus traderentur, emptoris periculum eſſe. A quibus tamen reſponſis, ſi aliud non vrgeret, defendi poſſet prior noſter ſenſus: ſi quidem loquantur, cum Ædilis quod fecit, non iure fecit, vt ex Vlp. intermedia conſtitutione liquet. *l. eúmque. D. de peric. rei vend.* Cæterum quia in dictionem Eranos incidimus, non ineptè fecerimus, ſi quid ſit Eranon, breuiter explicemus. Falli quippe multi poſſent idem vna quod altera dictione ſignificari credentes. Annotandum igitur, Athenæum Euſthathiúmque in Odyſſeæ primum, ita conuiuia diſparare, vt Ilapinem ſtatuant, quod ſplendorem, apparatúſque magnificentiam habeat. Gamon, in quod pecuniarum pluſculum erogetur. Eranon, quod pluribus diſſertim accumbentibus fit: ſed itur, vt ferat ſibi vnuſquiſque quod edat: quæ res Heſiodo poetæ arriſiſſe videtur, quod impendij parum, iucunditatis multum inſit. Quin & Romanis probroſum cenſebatur, alienis veſci proinde ferebant ſinguli, quod ederent, ac biberent: qui mos hodie apud Gallos viget. Hinc tollendæ ignominiæ cauſa, Romulus quod enutritus foret, & educatus ab Laurentia, Brumalia inſtituit, quibus conuiuio excipiebatur Senatus, cùm neceſſarium diceret, ab rege ſuo ali ſenatum hyeme, nullis obſtrepentibus bellis. Plura vide apud Corraſium in Miſcellaneis, ex quo hæc deſumpta ſunt.

Ad titulum de prætoriis ſtipulationibus.

Male Doctores explicant tres illas ſpecies ſtipulationum. Nam primo prætorias eſſe arbitrantur, quæ ex prætoris edicto ſemel introductæ ſunt, qua ratione & ius prætorium dicimus iudiciales, quę à lege aliqua ciuili deſcendunt communes, quæ partim ex lege ciuili, partim ex prætoris oriuntur, has explicationes omnino falſas eſſe exiſtimo. Nam Pomponius Iuriſconſultus in *l. 5. de verb. oblig.* ex huius reſponſo hæc diuiſio colligitur, ſi eius verba ſubtiliter inſpiciantur in hiſce ſtipulationibus, non originem à quo introductæ ſunt, ſed exercitium coram quo videlicet proponantur perpendiſſe videtur, quod verum eſſe ſic probari facile poteſt. Cautio de dolo proculdubio eſt iudicialis. *l. 1. §. cum prætor. de dolo.* & tamen ab o-

dicto prætoris deſcendit, ſed videndum quo interpretandu ſit hoc reſponſum, pretorias ſtipulatiões eas eſſe arbitror, quæ ſolius prætoris iuriſdictioni relinquuntur, quarum alius iudicis notio non eſt: quo in numero olim erãt ſtipulationes quæ dationem tutelarum reſpiciunt. Iudiciales vero eas eſſe puto, quæ coram aliis iudicibus expeditionem nanciſcebantur: veluti ſub duumviris magiſtratibúſque municipalib. Itemq; ſub delegatis & ſimilibus, quo in numero cautio de dolo eſt, quæ licet ex prætoris edicto ſit inuenta. Sub aliis tamen iudicibus interponebatur. Communes eſſe exiſtimo, quæ tam apud prætorem quàm coram aliis iudicibus cognoſcebantur, quod illis nil referuatum eſſet, ſed promiſcuè diſceptarentur, vt alterius per prouocationem iuriſdictio ceſſaret.

Ad l. pupilli debitor. de ſolutionibus.

In hac lege illo loco pupilli debitor tutore delegante pecuniam creditori tutoris ſoluit, malè Accurſius ſupplet vocem tutoris. delenda eſt enim ex omnibus libris, ſed ex eo quod eam ſupplet Accurſius, colligimus eam non fuiſſe in manuſcriptis libris, ineptè alioqui ſuppleret interpres, quod ipſe author expreſſit, nec reperitur ea vox in tribus manuſcriptis qui aſſeruantur Auxis Vaſconiæ in Bibliotheca Eccleſiæ Metropolitanæ, & in vno perantiquo Vaticanæ Bibliothecæ. Igitur pro tutore legendum tutor, & pro delegante delegationi, vt ſolutio per delegationem facta intelligatur à tutore qui debitor pupilli ex adminiſtratione debitor etiam Titij ex alia cauſa et Titio à quo ſe volebat liberare tutor ſuum non pupilli debitorem delegauerit, atque ita debitor & Titij & pupilli Titio ſoluerit.

NOTAE AD GLOSSAS IN LIBRVM QVADRAGESIMVM ſeptimum Pandectarum iuris ciuilis.

Ad titulum de furtis.

AD illam quæſtionem qua quæritur à noſtris in noſtro iure quæ fuerit in duodecim tabulis furti nec manifeſti, pœna nõ dat rectè Accurſius, id ex quodam Inſtitutionum loco elicit, quo noxalem actionem furti in duodecim tabulis conſtitutum ait. *§. ſunt autem. Inſtitu. de noxalibus actionibus*, idque ea ratione adductus falſum eſſe exiſtimo, quia poteſt noxalis actio ea lege introduci alia pœna furto nec manifeſto conſtituta. Ego autem exiſtimo Solonis lege acceptam eam pœnam, qua omnes fures duplũ reddere coguntur. Namque ſub titulo de perpetuis & temporalibus actionibus libro 4. Inſtitutionum furti tantum manifeſti mentio fit, furti, inquit, manifeſti actio quamuis ex ipſius prætoris iuriſdictione proficiſcatur, tamen perpetuo datur. Illud itaque mihi probatur Solonis legem ea parte ſuſceptam, quod & Gellius quodam loco ſignificare videtur.

Ad l. 1. §. 1. de Tigno iniuncto, vbi exponuntur omnia verba quæ ſequuntur. quarum expoſitionem antiqui interpretes ignorauerunt.

De ſeruitute Tigni immittendi, & proiiciendi, memoranda obſeruatio nunquam ab interpretibus ſuperioribus intellecta.

Tignum.
Tigni verbo quid veniat.
Expoſita l. xij. tab.
Nouè declarata l. qui res. §. fin.
Immiſſum & proiectum.
Seruitus tigni immittendi.
Immittere alienum non licet.
Proiicere quid.
Proiectum.
Meniana.
Menius prodigus.
Suggrundia.
Protegendi ſeruitus.
Expoſitæ plures leges.

Succurrit quidpiam, interiorem redolens doctrinam, circa præſertim immittendi, & proiiciendi ſeruitutes: in quarum expoſitione, ſcriptores bonarum rerum ignari, abſurda quædam ſcripſerunt, quæ prudentius ſiluiſſent. Eſt autem tignum, (vt de prioribus prius agamus.) ligni materia ex qua aptè diſpoſita domus extruitur. Et tigna trabes propriè ſunt, quæ compactæ ædificium faciunt, à tegendo dicta, quòd iis ſummitas domus contegatur. *d. l. 1. §. 1. ff. de tign. iniuncto.* Quo factum eſt, vt latiore interpretatione Iuriſconſulti, verbo Tigni, genus omne materiæ intellexerint, ex qua ædificia conſtant. *l. tigni. D. ad exhib. tigni. D. de verb. ſign.* adeo, vt tegulæ, lapides, cæmenta, calx, arena, cæteráque ſi qua ſunt ædificiis vtilia, vineiſque neceſſaria, tigni appellatione contineantur. *d. l. 1. §. 1. D. de tign. iniuncto.* Hæc intelligere neceſſum eſt, ſi percipere volumus verba legis xij. tab. quæ Feſto Pom. referente hæc erant: [Tignum iunctum ædibus vineæve vendicato, nec ſoluito.] Huius legis Iul. Paul. meminit, eam eleganter exponens in *l. qui res. §. ſi in §. D. de ſolut.* [Denique, inquit, lex xij. tab. tignum ædibus iniunctum vendicari poſſe ſciſcit: ſed interim id ſolui prohibuit, pretiúmque eius dari voluit.] Opt. text. in *l. adeò. §. cùm quis. D. de acquir. rer. dom.* Non ignorandum præterea (vt vtramque nunc ſeruitutem amplectamur) quid ſit immittere, & quid immiſſum à proiecto differat: quod ex Labeonis ſententia venuſtiſſimè, Priſcus Iabolenus interpretatur in *l. malum. §. 1. D. de verb. ſignific.* vt proiectum ſit, quod ita extra parietem protenditur, vt nuſquam conquieſcat: qualia meniana ſunt & ſuggrundia. Immiſſum autem, quod ita extra murum proiicitur, vt in aliquo loco quieſcat, veluti, cùm tigna, aut trabes immittuntur. inde ſeruitus tigni immittendi nomen ſumpſit. nam quando tigna, aut trabes extra parietem meum prominentes, in parietem vicini conſident, & requieſcunt, habere dicor ſeruitutem immittendi tigna in parietem vicini, ſi tamen hoc nominatim conceſſum ſit. Nam iure meo in vicini ædes nihil immittere poſſum in ſuo enim vnicuique hactenus licet, quatenus nihil in alienum immittit. *l. ſicuti. §. Ariſt. D. ſi ſer. vend. l. quemadmodum. §. 1. ff. ad legem Aquil.* His proiectis maximè vtuntur Itali. Ex quibus conſtat errare toto cælo Doctores, exiſtimantes in ſeruitutum tractatu, [Proiicere] idem eſſe, quod in terram conicere: vt accipitur in *l. ſi ſeruus ſeruum. §. ſi quis eluuam. D. ad l. Aquil.* proiiciendi ſeruitutem ideò peruersè accipientes, cùm alicui ius eſt, aquam, vel fimum, in ædes, aut locum vicini, ex ædibus ſuis proiicere. Quæ interpretatio ridicula eſt, non conueniens ædificiis de quibus Iuriſconſ. & Imper. in hac ſeruitute loquuntur. *l. ſi quando. D. ſi ſer. vend.* Meniana porro a mœnibus dicta putet, ſed perperam Accurſ. cùm à Menio potius Romano quodam (Aſconio Pædiano, & aliis doctis viris teſtantibus, nuncupata ſint. Is autem Menius, cùm vniuerſam ſubſtantiam concoquiſſet, & diſſipaſſet, domum reliquam habens, quæ ad forum ſpectabat, illam quoque vendidit Catoni & Flacco Cenſoribus, vt ibi inædificaretur Baſilica. At columnam vnam excepit, ex qua tigna & tectum proiiceret: vnde ipſe ac poſteri gladiatorium munus, quod tum in foro dabatur, ſpectare poſſent. Quo factum eſt, vt exporrecta quæcunque ædificia, [Meniana] appellarentur. Ea autem, niſi decem pedes liberi aeris habeant, omnimodo detruncari præcipit Imperator. *l. Meniana. C. de ædif. priuat.* Suggrundia verò proiectæ ſunt, & prominentes tecti partes, ſtillicidio arcendo deſtinatæ, ne vitientur parietes: qualia ferè ſunt (inquit Bud. in *l. ſi verò. ff. de his qui deiecer. vel effud.*) Lugdunenſia tecta. Si igitur mihi conceſſeris, vt proiectum aliquid habeam, aut extenſum, ſupra aream tuam, aut alium locum, puta podium penſile, menianum, aut ſuggrundam, proiiciendi ſeruitutem habeo.

Nec differt Protegendi ſeruitus (tametſi Accurſiani contrà putent), à ſeruitute proiiciendi. Nam & protecta, & proiecta, idem fermè ſignificant: partes quippe ſunt domus prominentes

nentes, qualia ſunt meniana, & podia penſilia, vnde aſpectus eſt nobis in vicos & plateas, eodem Bud. vbi ſuprà authore. Nec aliud quicquam intereſſe video, niſi quòd [Protecta] à protegendo dicta, ad tecta propriè pertinent. Eſt enim protegere idem quod tectum proiicere. Cicero in Topic. [Quoniã P. Scæuola (inquit) id ſolum eſſe ambitus ædium dixit, quantum parietis communis tegendi cauſa tectum proiiceretur, ex quo tecto in eius ædes qui protexiſſet, aqua deflueret, id ius tibi videri.] Ad quem ſenſum exponendæ nobis ſunt leges, quæ de protectis & proiectis loquuntur. veluti *l.1. ff. de ſeruit. vrb. præd. l.2. ff. de ſeru. ruſtic. præd. l. quemadmodum. §.1. ff. ad legẽ Aquil. l. ſi duo. § item videamus. & §. Labeo. ff. vti poſſid.*

Ad titulum de concuſſionibus.

Non intellexit Accurſius in fine huius tituli quid eſſet teſtimonium denuntiare eo loco, qui ob denuntiandum vel non denuntiandum teſtimonium pecuniam acceperint. Teſtimonium denuntiare hic, & apud Ciceronem in Prætura vrbana non eſt teſtificari, vt vulgo exiſtimatur, ſed eſt homini diem dicere ferendo teſtimonio, hoc eſt, ad iudicium euocare ferendi teſtimonij gratia, Fabius *libro* 5. Duo ſunt, inquit, genera teſtium aut voluntariorum, aut eorum quibus iudex in publicis iudiciis lege denuntiare ſolet, malè Accurſius in titulo de pœnis. l. abſentem. denuntiationes interpretatus eſt præconia. Ibi enim Vlpianus appellat, Denuntiationes præſidum vadimonia.

Ad l. ſed ſi vnius. §. prætor ait. D. de iniuriis.

Vir bonus in iure quis dicatur. præter Accurſij cæterorumque ſententiam.

Communis interpretatio.
Iudex innocens vir.
Viri boni arbitrio explicandum à quo æſtimandum.
Noua opinio.
Expoſita nouè litera. §. cùm ita.
Simile nullum idem.
Vir bonus quis propriè dicatur.
Vir bonus quomodo arbitrari debeat.
Plato virum bonum quærebat.

Frequentiſſimè legiſlator de bono viro verba facit, quem vbique Accurſ. & reliqui omnes, iudicem interpretantur: adducti potiſſimum *l. continuus. §. cùm ita. ff. de verb. obl. & l. ſed ſi vnius. § prætor ait. ff. de iniur.* Quam ſententiam, aliàs permultis, nec negligendis rationibus, vltra doctores confirmabam. Nam & Vlpian. ſcribit, oportere iudicem, boni & innocentis viri officio fungi. *l. cætera. §.1. ff. fam. erciſc.* Et quia non alteri magis conuenire poteſt boni viri nomen, quàm iudici, qui æquitatem, & bonitatem ipſam continuò debet ob oculos habere. *l. quod ſi Epheſi. §. fin. ff. de eo quod cert. loc.* Quocirca cẽſuerunt interpretes, legem vel ſcriptam, vel municipij, quæ nonnihil boni viri arbitrio iubet explicari: de iudice intelligere. *d. §. cùm ita, & l. vir bonus. D. iudic. ſol. gloſſ. in c. potuit. de locat. Alexan. conſil. 139. vol. 2.* Quæque à lege determinationem non recipiunt, arbitrio iudicis, vti viro bono committi. *l.1. D. de tut. delib. l.1. § expilatores. D. de effractor. l. hodie. ff. de pœnis. c. de cauſis de offi. deleg.* Nunc verò, quoniam animaduerti, expoſitionem huiuſmodi, boni viri, id eſt, iudicis, nullibi legis, miniméque verbis, ac ſenſui legum cõuenire, factum eſt, vt communi interpretatione neglecta, aliam quæſierim. Huc pertinet quòd alium omnino bonum virum à iudice, probat. *d. §. cùm ita*, ſi tamen eius verba, vt & in vetuſtioribus, & caſtigatis codicibus: ſic emendata legantur. [Et magis eſt, vt totam eam rem ad iudicem, aut virum bonum remittamus.] Itidem probat. *d. l. ſed ſi vnius. §. prætor. ait. ff. de iniur.* cuius litera ſic etiam vulgò ſcripta eſt, [Prætor ait, arbitratu iudicis, vtique quaſi viri boni,] particulam autem [quaſi] aduerbium eſſe ſimilitudinis, eſt qui neſciat nemo *l. ait prætor. §. ſi. D. de re iudic.* Atqui ſimile, non eſt idem *l. quod nerua. ff. depoſiti. c. capitulum ſanctæ crucis, de reſcrip.* Malo itaque virum bonum dicere, probum, iuſtum, & innocentem hominem. *l. fin. C. de ali. pub. præſ.* ac prouidum quemuis, & induſtrium patremfamiliâs, rei controuerſæ peritum, qui ſic à partibus aditur, vt æquitatem ſequutus, in re, de qua agitur, æſtimet, & arbitretur. *l. ſi in lege. in princ. ff. loc. l. ſi pater. §. ſi Sticho. ff. de fid. libert.* Quòd præſertim faciet, ſi ſic conſtituat, vt in re ſua conſtitueret. *l.1. §. ſi. ff. de ſolut.* in dubiis, mediam viam eligendo. *l. ſi. § ſed & ſi quis. C. com. de leg.* naturali in omnibus æquitati voluntatem ſuam conformem faciens, *l.2. § de illis. D. de collat. bonor.* Sic enim ſtatuens, nemini infeſtus, bonus & iuſtus, litigatoribus, aliiſque, qui in eum conſenſerint, videbitur *l. fideicommiſſa. § proinde. D. de legat. 3.* Ad hæc pertinet præſignis illa de viro bono Horatij ſententia, in 1. Epiſtola.

Vir bonus eſt,
Qui conſulta patrum, qui leges, iuráque ſeruat:
Quo multa, magnáq; ſecantur iudice lites.

Hic autem nemo iure putauerit, nos de eo viro bono verba facere, quem ſe quærere Plato, Dionyſio tyranno conſtanter & intrepidè reſpondit, vt eſt apud Plutarch. in Dione. Hæc ex doctiſſimo viro collecta ſunt.

Ad titulum de iniuriis.

In *l. item apud Labeonem. §. quæſtionem. hoc tit.* Accurſius malè interpretatus eſt malam manſionem, carcerem, in quo quis ponitur, vt non comedat, donec dicat id quod quæritur, & eodem modo etiam interpretatur in titulo depoſiti. *l. ſi hominem.* vbi dicitur, Hominem vinctum fuiſſe. vt de eo quæſtio habeatur, vel ad malam manſionem extenſum. Ego hoc vocabulo vinculi genus vel tormenti ſignificari puto non carcerem, vt malè volunt Accurſius hoc tormenti genus vt notatur à quibuſdam Græcis [illegible] tam [illegible] dicitur, id eſt; vt Budæus interpretatur, [illegible]

NOTAE AD GLOSSAS IN LIBRVM QVADRAGESIMVM octauum Pandectarum.

Ad titulum de quæſtionibus.

MAlè Accurſius eo loco legis primæ huius tituli, cum aliis argumentis reus ita probationi admouetur, vt ſola ſeruorum confeſſio deeſſe videatur, male (inquã) Accurſius pro admouetur legit amouetur, & abſurdiſſimè interpretatur. dicit enim à moueri de innocẽtia ad nocẽtiã, qua interpretatione nihil abſurdius fingi poteſt, ne igitur vllum abſurdũ ſequatur, legendum admouetur, quod huic loco rectiſſimè conuenit: eſt enim admouere probationi, ita compellere reum argumentis, vt pene conuictus videatur.

Ad titulum de pœnis.

Ad l. aut facta. §. qualitate rixæ.

Accurſiani in hoc §. non intellexerunt quid eſſent graſſatores. nos igitur dicamus graſſatores eſſe viarum in vrbe virorúmq; obſeſſores, qui obuios iniuriæ opportunos ſpoliant.

Ad §. euentus. eadem lege.

Malè Accurſius Voluntarium exilium intelligit arbitratu iudicis ſtatuendum, cum voluntariũ pro ſpontaneo Iuriſconſultus intellexerit, quod ſibi quiſque conſciſſit. Voluntarium etiam exilium intelligi poteſt, quòd liberum dicitur, hoc eſt, non certo loco circunſcriptum: quod genus deportationis eſt, aut relegationis.

Ad l. ſi pœna eodem.

Eo loco huius legis, Si pœna alicui irrogatur acceptum eſt commentitio iure. ne pœna ad heredem tranſeat ius commentitium, malè hoc loco Accurſius à commentis iuriſprudentum dictum eſſe dixit. Ignorans ſignificationem eius vocis,

Dicamus hic Commentitium ius idem eſſe quod fictitium ſignificat etiam nouum & recens excogitatum, hoc eſt, non tranſlatitium, non aliunde ſumptum Ariſtoteles 12. Metaph. Commentitiam opinionem appellat figmento non veritate ſubnixam.

Ad l.aut damnum.§.quicunque.

Venatores ſerui inſtituebantur, id eſt, docebantur, non ad feras per ſaltus indagãdas, vt Accurſius exiſtimauit, ſed ad voluptatem populi, vt in oculis eius feras in arena conficerent. vt enim ludus erat gladiatorius, ſic venatorius ludus in quo ad venationem beſtiarij exercebantur.

In l.qui vltimo.h.tit. Accurſius non intellexit differentiam damnatorum ad beſtias & feris obiiciendorum.

In *l.moris.§.ſolet.* Pragmatici nõ ſunt qui pragmaticas ſanctiones ſcribunt, vt Accurſius ſcribit, ſed ſunt iuris interpretes, erant homines quidam forenſis profeſſionis, qui cauſarum actores interdum iuris ignaros monebant iuris reſponſa, formulásque actionum ſubminiſtrantes, quaſi admonitores poſteri dicendorúmque ſuggeſtores, cùm ad iuris diſceptationem ventum erat.

Ad l.ſi diutino.eod.tit.

Accurſius & Bartolus Latini vocabuli ignorantia ſenſum huius legis peruerterunt. Exiſtimauit enim Bartolus poſt Accurſium reatũ ſignificare ſpatium maleficij perpetrandi, quaſi Iuriſconſultus iis verbis ſtatuerit, mitius cum eo agẽdum, qui longo interuallo inter eos refertur, hoc eſt, diu poſt crimen admiſſum. Nos reatum eſſe dicimus, ſtatum & conditionem reorum, hoc eſt, habitum demiſſum & ſquallidum. ſenſus igitur his erit verus, in eum mitius animaduertendum, qui diu ſordidatus fuerit: id quod euenire ſolet, aut iudicum conſilio in diem longiorem iudicium reiicientium: aut pro re nata, ſi, quia de cauſa planè non liquebat reus, ſæpius ampliatus eſt.

Ad l.15. de publicis iudiciis.

Accurſius in hac legis explicatione ſeſe expedire non potuit, ipſe enim dubitabundus, vt ſolet duas lectiones affert, vel tres, vt inchoata per præſidem pro iudicante præſide, quæ lectio nullomodo cõuenit, vel legit ab alio iudicatã, quæ lectio etiam huic loco non congruit, nos veterem lectionem retineamus, hoc ſenſu, vt in rei accuſationem intelligamus ſuccedere poſſe aliũ accuſatorem priore mortuo. Idque fieri rectè iudice præſide prouinciæ præſente, & de hoc diſceptante, quis in locum defuncti ſubſtituendus ſit.

Ad l. 6. de accuſationibus.

Non ſat idonea exempla, affert Accurſius ad *l. Leuia. D.de accuſationibus*, vbi dicitur proconſulem opportere audire & diſcutere leuia crimina de plano. putat enim leue crimen eſſe, quod lege Iulia de annona mulctatur. Illud enim ſanè non eſt leue crimen, cum ad illius accuſationem etiam admittantur mulieres, quod non fit niſi in grauiſſimis criminibus, & quorum vltio, maximè ad vtilitatem publicã pertinet. Item quod ponit de nauibus ſubmerſis, nonne id ſatis graue crimen eſt, cum agatur de periculo vitæ & fortunarum. Item quod ponitur de crimine abigeatus, non eſt leue crimen cum abigei grauius puniantur quam fures. ſunt enim raptores, plus autem eſt raptorem eſſe quàm furem, deinde quod ponit de cognitione cuſtodum ex *l.vnica.de quæſtionib.* non ſat idoneum eſt, quia res eſt magni, non parui momenti habere cognitionem cuſtodum. Itaque ſi quis ea in re deliquerit, non leue crimen admiſiſſe videtur.

Ad l.ſi diutino. D.de pœnis.

Quid ſit reatus apud Iuriſconſult. Et plures leges aduerſus Accurſianos declaratæ.

Reatus eſt crimen authore Accurſ.
Interpretatio l.ſi diutino.
Pœna dilata grauior.
Accurſ. & doctorum ridicula expoſitio.
Reatus quid ſit.
Scipioni Africano dicta dies.
Confutata communis declaratio.
Expoſitæ verè innumeræ leges.

Omnes ferme iuris interpretes, quorum ſignifer eſt Accur. Reatum pro crimine vbique ſunt interpretati. Vnde cum dixiſſet Modeſtin. [pœnam eius ſubleuandam, qui diutino tempore in reatu fuerit,] *l. ſi diutino. D.de pœn.* ita Iuriſc. verba expoſuerunt, vt velint in eum ſeueriùs animaduertendum, qui recenter delictum patrauerit, atque in eum qui permultis antè annis illud commiſerit: quaſi vero criminum impunitas, longi temporis præſcriptione quæratur, & non ea quæ diu impunita fuerunt, potius vlciſcenda grauius ſint. Ad quod & quotidianis Deorum factis admonemur, qui vt Cæſar *lib.1.* Comment. ait, conſueuerunt, quò grauiùs homines ex rerum permutatione doleant, quos pro ſcelere eorum vlciſci velint, iis ſecundiores interdum res, & diuturniorem impunitatem concedere, vt grauior pœna ſequatur. Ridebis fortaſſis lector, ſi alium ad eam legem ſenſum, quem tertio loco Accurſ. profert, referam. Niſi hominis de ciuili iure bene meriti diligentiam admirari potius quàm probris & riſu inſectari velis. Exponit itaque Accurſius illic dictionem ſubleuanda, ad augenda, ſicut, inquit ille, in paſta, quæ leuatur, hoc eſt, augetur, & maioratur cum debet fieri panis. Nihil enim ex eius verbis omittandum duxi. Sed iam interpretum næniis & affaniis ſatis datum eſt, nos ſcopum attingamus. eſt reatus, ſtatus & conditio in qua rei ſunt, donec vel abſoluantur, vel condemnentur. Olim inter eos relati, in conſpicua & miſeranda calamitate erant capillo ſubmiſſo (vt Plin. lib.7. ad Suram ſcribens ſignificat) quem non antè fas fuit reſcindere, quàm omnium ſententiis abſoluerentur. Squalore & illuuie confecti, promiſſa barba, habitu ſordido, pannoſo, &, vt Bud. inquit, miſericordiæ aucupatore, Qui ſtatus reatus dicebatur. In pudendum ergo errorem ſe immergunt ſcriptores poſt Accurſ. exiſtimantes, à Iuriſconſultis, Reatus verbo, crimen ſignificari: quorum ſententia præterea confutatur *l.3.§.quod pater. D.de muner. & honor.* Non enim crimen, ſed habitum illum pannoſum, ſtatúmque demiſſum ſignificat. *l.ſi. D.ad l.Iul.maieſt. l.cum ratio. §.fraudis. D.de portion.quæ lib.damnat.conced. l.ſi.§.de illo. D.de bon.eor.qui ante ſentent.mor.ſibi conſciue.* Vt ita velit Modeſtin. in *d.l.ſi diutino*, cum mitius puniẽdum, qui diu in eo ſtatu fuerit. Nam antiquis miſeranda hæc & diuturna calamitas, pars pœnæ nec iniuria viſa eſt. Solum Publium Scipionem Africanum legimus cùm reus eſſet, eique à Claud. Aſellio Tribuno Plebis dicta dies eſſet, ad populum neque barbam radere, neque non candida veſte vti deſiiſſe, minimèque fuiſſe culto ſolito reorum: vt eſt apud Gell. *lib.3.c.4.* Hodie in reatu ſunt, inquit Bud. qui vel carcere detenti ſordibus & illuuie cõficiuntur, aut qui honoris cauſſa cuſtodię ſuæ, aut apparitorum commiſſi, aut vadimonio, aut vadibus obſtricti ſunt, aut ex promiſſoribus. Iuſtinus Hiſtoricus in 4. [Breui poſt tẽpore reuocato ad reatum Alcibiade, duo prælia pedeſtria ſecunda, Nicias & Lamachus faciunt.] Vide Corraſium.

Ad legem Iuliam maieſtatis.

Securitatis ſignificationem non intellexit Accurſius. putat enim ſecuritatem hic poni pro iis qui acceperũt ſecuritatem, ne vexarentur à populo Romano, nos dicamus, Securitatem eſſe ἀσφάλειαν cum ſcilicet ſtatus Reipublicæ ita compoſitus eſt, vt nulla ex parte periculũ imminere videatur, nec ſit motus belli externi aut ciuilis. Si quis autem Latinè dicere cupit, quod Accurſius intellexit ſecuritatis vocabulo ſignificari hoc modo dicendum erit contra fidem publicam aliquid eſſe commiſſum.

Ad tit. de cuſtodia & exhibitione reorum.

In *l.2.hoc tit.* Ignorauit Accurſius quid eſſet cauſam dicere. Ideóque ea de re nullam mentionem fecit ſuo more, aliquando cauſam dicere, eſt reum eſſe & criminis alicuius publicè poſtulatum eſſe. Pli. *lib.7.c.27.* Itaq; ſit propriũ Catonis quater & quadragies cauſam dixiſſe, 1. Inter eos receptum eſſe aliquando eſt defendi, vel per ſe vel per patronum, vnde cauſæ

dictio

dictio eſt apologia: & ſic hoc loco accipi puto. Cæſar libr. de bello Gallico, Moribus ſuis Orgetorem ex vinculis cauſam dicere coegerunt.

Dubitat Accurſius in *l.6. hoc tit.* quid ſit *ἀνάκρισις*. modò e- nim condemnationē aut ſignificare. modò inquiſitionem. cer- tè in ciuilibus cauſis *ἀνάκρισις* eſt veritatis indagatio. At in cau- ſis capitalibus erat, cùm delato nomine rei, receptóque accu- ſator interrogabatur à magiſtratu, an omnino cõſtituiſſet ac- cuſationem proſequi, reúmque peragere, an teſtes aut teſti- monia exhiberi poſtularet, hic accipitur pro ipſa quæſtione, reorúmque interrogatione, ſiue id per tormenta fiat, ſiue ſine tormentis.

Ad tit. de requirendis reis.

Malè Accurſius ad *l.1. de requirendis reis* Annotare reum interpretatur, bona eius publicè deſcribere, quæ interpretatio ita inualuit, vt ab Accurſianis è ſchola in forum producta ſit, & adeo recepta, vt deſcriptionem obſignationémque bonorum hodie, qui in foro verſantur, vocent (*Annotation de biens.*) Ve- rùm eos hallucinari in Latinæ dictionis ſignificatione nõ du- bito. Nam annotare dicitur iudex reum requirendum cùm de- cernit, & in acta ſeu commentarios referẽdum ac præſcriben- dum curat, vt is requiratur, quod genus loquendi, non à iuris authoribus modo, ſed ab aliis quoque vſurpatur. Plinius lib. 10. Epiſtolarum: fuerunt alij ſimiles abſentiæ, quos quia ciues Romani erant annotaui in vrbem remittendos.

Ad tit. ad Senatuſconſultum Tertullianum.

Ad l. ab accuſatione.

Eo loco huius legis, Nunciatores qui per notoria iudicia produnt notoriis ſuis aſſiſtere iubentur, malè Accurſius pro indicia, iudicia legit, & accuſationes iudiciales interpretatur, quæ interpretatio nullo modo huic loco conuenit: legendum ergo indicia, & ſic interpretanda ſunt hæc verba, Qui delatio- nes per indicia faciunt. Senſus igitur huius loci talis erit. Nun- tiatores, qui reos delerũt per notoria, licèt citra calumniæ me- tum accuſent, debere tamen aſſiſtere ſuis indiciis, eáque tueri notoria, quæ attulerunt. Interim dum quæſtio de crimine ha- betur. Notoria autem hic teſtificationum quoddam genus ſignificant, indicium prodere eſt, rem arcanam in medium afferre, ſed aliunde compertam: non autem ex criminis con- ſcientia.

Ad titulum ad legem Iuliam peculatus.

Accurſius in ſolutione quarundam legum, quę ſibi inuicem contrariæ eſſe videbantur, mera ægrotantium ſomnia affert, & hæc omnia ob vnius literulæ acceſſionem: nam Marcellus in tit. ad leg. Iuliam peculatus, *l.4. in fi.* Qui, inquit, de re ciuitatis aliquid ſibi ſubripiat, cõſtitutionib. cauetur, peculatus crimen committi, & hoc iure vtimur: cui reſponſo contrariũ affertur aliud Papiniani, *l.83. D. de furtis.* Qui ob pecuniam, inquit, ci- uitati ſubtractam actione furti nõ crimine peculatus tenetur, quos obices nequit remouere Accurſius. Verum nulla opus eſt ſolutione, modo legatur, vt eſt in antiquo exemplari, hoc modo: Ob pecuniam ciuitatis ſubtractam actione furti, nec non crimine peculatus tenetur. Ceſſat itaq; hic omnis diſſen- ſus, & concors ſit Marcello Papinianus.

Non intellexit Accurſius ad *l. qui tabulam. hoc tit.* quid eſſet leges refigere, quod vt intelligatur notandum leges in tabulis æneis inciſas fuiſſe, & in coloniis aſſignandis agros variis li- mitibus, confirmari olim ſolitos fuiſſe, & eodem modo hic leges refixæ dicuntur, quo modo apud Virgilium libro 6. Æ- neidos dicitur:

Fixit leges pretio atque refixit.

Cicero in Philippicis: Nam figentur rurſus hæ tabulæ; quas vos decretis veſtris refixiſtis;

Ad titulum de bonis damnatorum.

Malè Accurſius legit in hac lege ſupplicij damnatione, a- lij legunt, populi damnatione, quæ lectio etiam non eſt bona: mirum enim videtur, imperio à populo principi & in princi- pem conceſſo licuiſſe populo, vitam aut ciuitatem cuiquã adi- mere, Florentina ſcriptura omnem dubitationem aufert, quæ eſt eiuſmodi. Calliſtratus libro primo de iure fiſci & populi. Damnatione bona publicantur, cum aut vita adimitur aut ciuitas.

Ad titulum, ad legem Iuliam repetundarum,

Ad l. in Comites quoque iudicum, hac lege iudicium datur.

Accurſius hoc loco & Bartolus, qui eum ſequutus eſt quaſi in eius ſententiam iuratus, male comites duobus modis intel- ligi poſſe ait, id eſt, conſcios & conſortes criminis, vel officij ſocios, id eſt, collegas: nos rectè interpretabimur comites iu- dicum, id eſt, proconſulum prætorum præſulum, aliorúmque magiſtratuum prouincias regentium fuiſſe legatos, præfectos, quæſtores, ſcribas, qui cum magiſtratibus in prouincias mitte- bantur, vt hodie à Venetis mitti audimus, cum prætoribus de- ſinatis, afferamus locum ex Cicerone, qui de iis loquatur. Is eſt actione tertia in Verrem. Non nego tibi ipſi nullum nummum eſſe numeratum, ſed cum ob tua decreta, ob imperata, ob iu- dicata pecuniæ dabuntur: non erat quærendum cuius manu numerarentur, ſed cuius iniuria cogerẽtur, comites illi tui de- lecti manus erant tuæ: præfecti ſcribæ medici accenti, aruſpi- ces, præcones, manus erant tuę, & c. alias etiam comes nõ pro ſocio accipitur ſed pro eo, qui alium comitatur tanquam ma- iorem, *l.7. de iniuriis. §. ſi quis virgines.*

Ad l. eadem lege.

Mirum eſt Accurſium non intellexiſſe in hac lege, quid eſ- ſet mittere milites: putat enim mittere militem hoc loco eſſe, eum mittere in aliquam legionem: nos dicamus mittere mili- tes, hic eſſe à militia dimittere, vt cauſarios aut emeritos, Vl- pianus in *l. quid prætor. §. ignominia. de his qui not. infamia.* miſ- ſionum militarium genera diſtinxit.

Ad legem ſequentem.

Eo loco huius legis, Néve ob litem æſtimandam iudiciúm- ve capitis, pecuniæve faciendum, hoc verbum Accurſiani non intellexerunt, ſunt enim antiqui iuris verba, Cicero in vltimo Verrina. Non ex litibus æſtimatis tuis, pecuniam domum, ſed ex tua calamitate, cineri atque oſſibus filij ſui ſolatium vult re- portare. Lites æſtimatas ibi vocat pecuniam mulctatitiam & numarias ſententias, vt hodie cum iudices, certa ſumma acto- rum diſpendia & incommoda æſtimantes, tantæ pecuniæ reos damnant, id à iuris auctoribus, quanti intereſt actoris appella- tur. Sic in Iudicio repetundarũ fiebat. nam repetũdarum cau- ſa, inquit Aſconius, ita ſe habet, vt ſi reus conuictus ſit atque damnatus pecuniam reddat æſtimata lite.

Ad l. Pompeiam. de parricidiis.

In fine huius legis vbi ita legitur: Quique quæſierint pecu- niam, quique eorũ ita crediderint, aut à quo ita cauerint. Ac- curſius tanquã mendoſum hũc locũ conatur corrigere, vt pro cauerint, dicat legi curauerunt. Puto huius lectionis hanc cau- ſam eſſe, quod non intellexerit eam loquendi formulam, quæ tamen elegans eſt: ea enim Cicero vtitur in Bruto. At vero, in- quam, tibi ego Brute nõ ſoluam, niſi prius à te cauero, amplius eo nomine, neminem cuius petitio ſit, petiturum.

Ad l. pen. D. ad legem Pompeiam de parricidiis.

Modeſtini verba, virgis ſanguineis, non rectè à doctoribus in- tellecta.

Sapienter. Solon Athenienſis, rogatus cur nullum in eum qui parentem necaſſet, ſupplicium conſtituiſſet: Reſpondit, ſe id neminem facturum putaſſe. Sapienter hercle, cum de eo maleficij genere nihil ſanxit, quod antea commiſſum non erat: ne non tam prohibere, quam admonere videretur quanto maiores noſtri ſapientius, inquit Cic. pro Roſ. qui cum intelligerent, nihil eſſe tam ſanctum, quod non aliquando violaret audacia: ſupplicium ſingulare in parricidas excogitauerunt: Pœna autẽ parricidij, more maiorum ex Modeſt. ſententia *l. penul. D. ad l. Pompe. de parric.* hæc inſtituta fuit: vt parricida virgis ſagmineis verberatus, deinde in culleo inſuatur, & cum cane, & gallo gallinaceo, vipera, & ſimia: deinde in mare profundum culleus iactetur. Hoc ita, ſi mare proximum ſit, alioqui beſtiis obiiciatur. Planè omnium primus P. Malleolus, cùm matrem interemiſſe, totam vrbem mœrore ſubitò infuſcauit, vt Paul. Oroſ. lib. 5. hiſto. ſcribit. cui Romani ſingulare hoc ſupplicium ſtatuerunt: vt culleo inſutus, in mare præcipitaretur vt eſt apud Liuium *lib.* 48. Hecatem ſanguinariam prorſus fœminam, ſcribit Diodor. aconitum comperiſſe primum, ſicque Perſam patrem peremiſſe. Ardieum Pamphiliæ tyrannum, annis iam feſſum parentem, & inſuper natu maiorem fratrem occidiſſe, Plat. libro de repub. x. author eſt. Cæterùm quòd Modeſt. parricidam virgis ſanguineis (ita enim vulgò legitur) verberari tradit: vereor, vt ne locus mendoſus ſit, ſagmineis namque non ſanguineis legendum eſſe, iam diu animaduerti. Eſt autem ſagmen, herbæ genus, quam alio nomine verbenam dicimus, nota & vulgaris, ſine ſemine vbique creſcẽs, de qua Pli. lib. xxij. cap. 2. Interim, inquit, fortius augetur authoritas: quę quanta debeatur, etiam ſurdis, hoc eſt, ignobilibus herbis, perhibebitur. Si quidem authores imperij Romani, conditoréſque, immenſum quiddam & hinc ſampsère, quoniam non aliunde ſagmina in remediis publicis fuère, & in ſacris legationibus, quam verbenæ, certè vtroque nomine idem ſignificatur, hoc eſt gramẽ ex arce cum ſua terra euulſum, hac ſemper & legati, cum ad hoſtes, clarigatúmq; mitteretur, id eſt, res raptas clarè repetitum vſi, Vnus vtique verbenarius vocabatur. Legimus porro, Caſpios, efferam gentem & immanem, parẽtes incluſos, famẽ necare: cum iam ætatis annum ſeptuageſimum exceſſerint. Sed multo immanius quod Bactriani faciunt: eos Oneſicritus ſcribit, qui iam ſenio morbóve cõfecti ſunt, viuos canibus apponere, ad hoc ipſum de induſtria enutritis, quóſque illarum gentium vocabulo, ſepulchrales vocant. Hæc cum ſint Scytica, illorúmque morib. conuenientia, nonnulli tolerabilia putant. Ego verò hæc hominum eſſe portenta, & mõſtra execrabilia quibus dulcis illa naturæ commemoratio diſpicatiſſima eſt, verius dixerim: qui tamen immanitate, bruta vicerint, vt propter quos hanc ſuauiſſimam lucem aſpexerint, eos indigniſſimè iure priuent. Hæc ex Iohannis Corraſij Miſcellaneis deſumpta ſunt.

Ad titulum ad legem Corneliam, de falſis.

Ad l. 27. §. vlt.

Non intellexit Accurſius quid ſint diplomata, nos dicamus diplomata eſſe, quas literas patentes nunc appellamus, cuiuſmodi ſunt edicta, & mandata principum regio ſigno conſignata, & quoniam in iis diplomatibus exigendis, interdũ fraus committebatur, ideo lege Cornelia cõſtitutum eos teneri, qui adulterinis diplomatibus vtuntur, hoc loco ſunt chartulæ ſigno principis obſignatæ, quæ dabantur curſoribus, vt liceret eis vti equis publicis, quibus diplomatibus agnitis magiſtratibus publicos illis equos, & vehicula præbebant.

Ad l. 29.

Accurſius huius verbi obrepere, vim ſignificationémq; parum percepit, dicamus igitur obrepere eſſe latenter progredi, & fallaciter adire, vt ſerpentes humi repentes ſolent, vnde fit, vt quidquid ſenſum fallat, id obrepere dicatur, Accurſius obrepſit exiſtimauit ab obripio eſſe *in l. 3. §. Puberi. de Carboniano edicto.* cum veniat ab obrepo.

Ad legem Corneliam, de ſicariis.

Malè Accurſius in hac lege. *§. pro Indicium, legit Iudicium.* Nam prçterquam quod abſurdum eſt, profiteri iudicium à iuriſconſulto eſſe dictum, pro eo quod eſt ſententiam proferre, vt Accurſius male intellexit, tum verò ſequentia verba non cohærent, vt quis innocens conueniretur, videamus autẽ quid hoc loco ſit profiteri iudicium, & dicamus profiteri indicium eſſe vltro ſeſe conſortéſque criminis deferre, id quod Cicero iudicium ſibi poſtulare dixit in diuinatione.

Ad l. ij.

Accurſius hoc loco diuinat, vt & alibi ſæpe. Nã inauditum, modo ſuppoſitum, modò committentem aliquid inauditum interpretatur, & hunc ſenſum ſequitur Accurſius, quod ſanè mirum eſt, ſed vſque adeo valuit præiudiciũ authoritatis Accurſij in librorum iuris interpretatione, vt ab eius opinione ne digitum vnum abſcedere, vereantur inauditum filium hic oportet interpretari reum iudicio non conuictũ & indicta cauſa filium patrem interficere non poſſe.

Ad l. lege eodem.

Laſciuia quid ſit, Accurſius hic non ſatis intellexit, Ita nè Bartolus quidem & reliqui plurimi interpretes antiqui, alioqui doctrina multa nec contemnẽda præditi. Itaque hoc loco laſciuia, nec dolus nec culpa lata eſt, ſed proteruitas quædam ludicra, Laſciuiam, Plinius iocum petulãtia & procacitate improbum vocat.

In l. 2. non intellexit Accurſius, quid ſit Bupreſtis, nos ex Plinio dicamus lib. 30. eſſe animal rarum in Italia, ſimillimum ſcarabeo longipedi, fallit inter herbas bouem maximè, vnde etiam nomen inuenit, deuoratúmque tacto felle, ita inflammat vt rumpat, ἀπὸ τὸ πρήθειν τὰς βοῦς.

Non intellexit Accurſius, quid eſſet in eadem lege Naufragum ſupprimere: nos dicamus eſſe hominem naufragio errabundum arripere, & in vinculis habere, aut in ergaſtulo concludere ad opus faciendum.

Quod dicitur hoc eodem loco, hominem libidinis cauſa caſtrauerit, id Accurſius abſurdè intellexit, ignorãs, vt opinor, olim ſpadones in deliciis habitos ad libidinem. Tales erant Bagoæ apud Perſas.

Ad tit. ad leg. Iuliam. de adulteriis. l. ſi vxor.

Malè Accurſius, vt mihi videtur, vulgarem mulierem meretricem interpretatur, atque ea ratione nitor, quod apud antiquos nimis dura fuiſſet ſententia. vt adulterij pœna teneatur, qui meretricem vitiarit: Cur enim permittit maritus eã quæſtum facere, nec poteſt defendi Accurſius eo Argumẽto, quod vulgaris ſit, quæ licentiã ſtupri apud ædiles vulgauit, propter ſupradictã rationem. Ego exiſtimo vulgarem eſſe, quæ non ſit Ciuis Romana, & nitor Trãquilli authoritate in Vitellio c. 2. Ex muliere vulgari Antiochi cuiuſdã vſuarium exercentis filia equitem Romanum genuit, & quod magis confirmat opinionem meã. Certum eſt legem Iuliã, adulterium quidem generaliter in nuptiis puniuiſſe, excepta tamen meretrice vel famulis cauponum, quæ non ſolum vulgares, ſed viliſſimæ ſunt.

Ad l. ſi adulterium §. imperatores.

Accurſius in hoc §. Ignorãtia hiſtoriæ hoc in loco pueriliter addubitauit, cum putauerit Commodum fratrem & filium habuiſſe, qui ſic fuerunt nominati.

Accurſius in eadem lege (ſi vxor velut Mercuriali numine) inſtincta vxorem iuſtam iniuſtámque tripliciter enarrauit, & in omnibus adſtipulatorem habet Bartolum: ſed ego puto vnico tantum modo iuſtam aut iniuſtam vxorem poſſe dici: falſum eſt quod Accurſius *in l. Quod ait lex*, dicit res venereas etiam antecedentia hoc loco ſignificare, vt colloquia, baſia, contrectationes laſciuas, & locum conſtitutum. Nam ex ipſius Ciceronis verbis, quæ Accurſius affert, apparet aliud eſſe rem veneream, aliud antecedentia & conſequentia Veneris. deinde Vlpianus hic dicit, Ita demum hanc poteſtatem patri

com-

competeſe, vt filiam occidat ſi in ipſa turpitudine filiam ſuam deprehendat, ex quibus omnibus conſtat falſa eſſe, quæ hic Accurſius dicit.

Quòd in l. ſi poſtulauerit, dicitur, interrogandíque poteſtas datur patronis: Id ex more priſco eſt, quod Bartolus Perperam intellexit. Accuſatores enim & patroni olim & ſuos & aduerſarij teſtes, palam interrogabant. ex hoc more emanauit, quod dicitur in *l. ſi quando. C. de teſtib.* quo in loco Accurſius, tanquam in luto addubitationis hæſit.

Ad l. Iuliam. de adulteriis.

Cur lex Iulia de adulteriis dicatur, huius nominis rationem Accurſiani inuenire nequeunt, quæ expedita ſatis erit, quod ignorat (vt opinor) nemo Cæſarem Auguſtum, Octauianum, à Caio Iulio Cæſare Dictatore, teſtamento adoptatum fuiſſe. Itaque vt Dion optimè omniũ ſcribit, qui prius Caius Octauius dicebatur: deinde Caius Iulius Cæſar, Octauianus dictus eſt nomenq́; Octauij in cognomẽ verſum eſt, vt Æmilij Pauli filius poſteaquam à Publij Scipionis Affricani filio adoptatus eſt, Publius Cornelius Scipio Æmilianus dictus eſt, qui Africanus quoque minor dictus eſt. Hinc à Iuliis Iuliani, à Marcellis Marcellini, à Domitiis Domitiani, &, vt arbitror, ipſum Iuſtiniani nomen, à Iuſtino adoptiuo patre manaſſe.

Ad l. ſi vxor. de adulteriis.

Malè Accurſius iniuſtam vxorem accipit, eam quæ facto ſit vxor, iure prohibita. Id enim ineptum eſt: nam ſi quis inceſtas nuptias contraxerit, iure prohibitam vxorem retinet, nec vt maritus accuſationem de adulterio inſtituere poteſt, *d. l. ſi verò. §. ſed ſi ea.* quod vtique faceret, ſi duntaxat iniuſta fuiſſet, nimirũ vbi inceſtum interuenit, ibi plus quam iniuſtæ nuptiæ ſunt. Melius ergo dicamus iniuſtam vxorem eſſe, quæ ſecundum præcepta legis ducta non eſt, quamuis certam & legitimam fieri poſſe certum ſit, vt eam, quæ ſine patris conſenſu nupſit, vel ætatis illigitimæ, quantumuis hæc palam ducta ſit. *l. quod Seruius. de condictione cauſa data. l. minorem. de ritu nuptiarum.* Hoc ſatis iudicat Iuriſconſultus in *d. l. ſi vxor. §. diuus.* Cum ait nec matrimonium violari oportere, nec ſpem matrimonij. Nam qui impuberem duxit, ætate iuſta ipſius puellæ tandem perficiet matrimonium.

Ad titulum ad legem Iuliam de adulteriis.

Cur in adulterio tranſactio permiſſa non ſit, And. Alciati & anteriorum omnium rationibus confutatis, valida aſsignatur.

Reſcripſerunt Diocletianus & Maximianus Aug. & Cæſs. Valentiniano, Tranſigere vel paciſci de crimine capitali, excepto adulterio, non eſſe prohibitum. *l. tranſigere. C. de tranſa.* Cuius regulæ rationem ex Vlpian. excerpere licet, qui in *l. 5. D. de bon. eor. qui mort. ſibi conſciuer.* ita loquitur: [Principes cẽſuerunt ei qui ſanguinem ſuum qualitercunque redemptum voluerit, ignoſcendum] Cur autem à capitalibus criminibus Imperator exceperit adulterium, ingens eſt pugna, & concertatio inter ſcriptores, in reddenda ratione differentiæ. Accur. *in rub. D. ad l. Iul. de adult.* quem plerique ſecuti ſunt, hoc ideo conſtitutum credidit, quod adulterium crimen ſit cæteris grauius, & deteſtabilius. nam vt vates ille diuinus, carnis deteſtans flagitia dicebat: Omne peccatum quodcunque fecerit homo, extra corpus eſt: qui autem fornicatur, in corpus ſuum peccat. Paul. 1. *ad Corint.* 6. Nam & ſi, inquit eo loco Theophylact. videatur, cùm hominem trucidamus corpore, admitti id facinus, non tamen vniuerſum ex eo corpus ſordeſcit: poſſumus námque vel lapide, vel ligno, vel alio quopiam tormento ictus infligere, & nihil corpus hoc inquinare, veruntamen nullo pacto licebit ſine corpore fornicari, quo fit vt illud omnino commaculetur. Quid ergo in omnibus peccatis adulterio grauius eſt? *cap. quod in omnibus. 32. quæſt. 7.* Non abs re igitur Accurſ. *l. auxilium. D. de minoribus*, quædam, inquit, crimina atrocia ſunt, quædam atrociora, quædam atrociſſima: vt adulterium, quod tam ægre fert maritus, vt moleſtius id patiatur, quam proprij filij mortem *l. codicillis. §. matre. D. de le. 2.* & libentius (vt Hyeronymus in Amos *cap. 7. ait*) audiat vxorem interfici, quàm pollui. Cæterùm hæc ratio cõmuni omnium calculo exploſa eſt, cum adulterio grauius aliquid admitti poſſit. *l. fi. §. 1. D. de publ.* &, vt homicidium, parricidium, & reliqua miſſa faciam, omnium delictorum nefandiſſimum eſt, quod contra naturam fit, quo ipſa ſocietas quæ cum Deo nobis eſſe debet, violatur: cum eadem natura, cuius ipſe author eſt, libidinis peruerſitate polluitur. *cap. adulterij & cap. flagitia. 32. quæſt. 7.* In quod facinus Conſtantinus Imp. ad populum ſcribent. inſurgere leges, armari iura gladio vltore voluit, vt exquiſitis pœnis ſubdantur infames, qui ſunt, vel qui futuri ſunt rei. *l. cum vir. Cod. ad le. Iul. de adult.* Sed & adulterium inter minora crimina collocat ſummus Pontifex. *cap. at ſi clerici. §. de adulteriis. de iud.* Cuius rei rationem Baldus illic prodidit, quia ad id facinus procliues impellente natura ſumus. atque ideò mitiùs puniuntur. Quod & Luc. de Pen. docuit, *l. mulieres. de incol. lib. 10. Co.* Alij adulterium ideò conceptum crediderunt, quòd Imperator amator ſit caſtitatis. quæ ſola poteſt hominum animas Deo præſentare. *§. 1. de leno. col. 2.* Sed neque hæc ratio concludit, quia idem inceſtu, & ſtupro dicendum eſſet, cùm tamen hic ſolùm adulterium excipiatur. Petrus de Bellaper. verò quandoque ſine ratione hoc cõſtitutum affirmauit ab Italo quodam, plus quam par eſſet de vxore ſolicito. Sunt etenim (inquit) Itali vxorij, hoc eſt, vxoribus nimium inſeruientes. Verum nec hæc aſſolutio placet, ſiquidem vt Ver. *lib. 9. Æneid.* dicebat ex Homeri ſententia, [non ſolos tangit Attridas iſte dolor,] *l. ſi vxor. D. ad leg. Iul. de adulteriis.* Quocirca Bartol. introductum id ex parte rei propter frequẽtiam delicti opinatur, vt verum ſit quod Claudianus ſcribit. *l. aut facta. §. nonnunquam. D. de pœn.* [nonnunquam euenire, vt aliquorum maleficiorum ſupplicia exacerbentur, quoties nimirum multis perſonis graſſantibus exemplo opus ſit.] Ex parte verò accuſatoris, quòd inter præcepta legis Iuliæ de adulteriis, coercendis hoc vnum legatur, vt pro comperto ſtupro pretium accipiens, reus adulterij fiat. *l. auxilium. in fin. D. de minorib.* Sed nec hæc ratio bona eſt. quid enim ſi gratis accuſator paciſcatur? Et ex hac ratione videretur pactionẽ valere, cùm nullũ pretium acceperit, cùm tamen paciſci, ne dum tranſigere vetitum lex ciuilis dicat. *d. l. tranſigere.* Præterea hæc ratio idem eſſe in ſtupro concludit, quãdoquidem lex pro comperto ſtupro pretium accipientem vt adulterum puniat. *l. ſi ſit quidem. D. quod met. cau. l. mariti. §. plectitur. D. ad leg. Iul. de adult. l. de crimine. Cod. illo tit.* Alij, vt Salyc. Fulg. Caſtren. Alex. Iaſ. & recentiores hoc ſpecialiter in fauorem matrimonij inductum eſſe prodiderunt, ne ſcilicet ſordido & ignobili patre nati liberi, per adulterium ingenuis, generoſis, & ſplendidis familiis inferantur. *l. ſuper ſtatu. Cod. de quæſt.* quam rationem Petrus prior attigerat. *d. l. tranſigere.* dum falſi partus periculum rationem eſſe putauit, quòd publicè interſit falſos partus nõ ſubiici, vt ordinum dignitas familiarúmque ſalua ſit. *l. 1. §. pen. D. de ventr. inſpic.* Cæterum & hanc Andre. Alciat. nec immerito damnat *lib. Parad. 5. cap. 8.* Nam & ſecundum eam idem in ſtupro foret dicendum. veriſimile námque eſt puellam, aut viduam mox vbi grauẽ vterum ſibi ſenſerit. nupturã, vt pariat citra famæ diſpendium, tanquam ex marito conceperit, cum tamẽ in ſtupro diuerſum dici debeat, vt communis doctorum opinio habet. Altera ratio ipſe quoque impellor. Nam ſuper homicidio, vt nemo ex hac legẽ dubitat, tranſigi poteſt, cauſa tamen vitæ humanæ cæteris omnibus fauorabilior eſt. *l. cum ratio. D. de part. eor. qua lib. damn. conc.* Proinde vt huiuſce rei rationem veram habeamus, Alciat. conſiderat adulteros iure veteri non ſolitos coerceri, ſed potius deportari. *l. ſi quis viduam. D. de q.* quod & Accur. Bart. cæterique annotauerunt. *l. Claudius Seleucus. ff. de his qui. vt indig.* igitur eo iure cùm pœna ſanguinis non irrogaretur, ex vltimo huius legis reſponſo tranſigere non licebat, cuius rei in cauſa eſt fauor Reip. cuius maximè intereſt maleficia non eſſe impunita. *l. ita vulneratus. D. ad leg. Aquil. l. licitatio. §. quod illicitè. D. de pub. l. ſi à reo. §. fi. ff. de fideiuſſ.* Hæc autẽ ratio cum non finalis, ſed ſuaſiora tantũ eſſet & impulſiua, tametſi ceſſauerit (quia poſteriorib. legib. pœna adulteris irrogata eſt. *l. quamuis. l. caſtrati. C. ad le. Iul. de adult.*) remanet nihilominus diſpoſitio. *l. 1. §. ſexu. D. de poſtu.* Verùm neque hæc ratio, bona Alciati ſcriptoris eruditiſſimi

venia dictum ſit, probabilis eſt, cùm verum non ſit quod Accurſius paſſim docet, & reliqui ſunt ſequuti in *l. qui cum vno: §. adulterij. D. de re milit. in l. 2. §. miles. D. de his qui not. infa. & in d. l. Claudius.* pœnam videlicet capitis pro adulterio, iure tantum Codicis cognitam, quandoquidem certum ſit alienarum nuptiarum temeratores lege Iulia gladio puniri. Item lex Iulia *de adult. de publ. iud. in inſtitution.* quæ à diuo Auguſto lata eſt, *l. 1. D. ad l. Iul. de adult.* qui tametſi luxuriæ ſupra modum ſeruiens eſſet, adeo vt alienæ coniugis amore obſeſſus abiecta vxore Scribonia, Liuiam Druſillam ſibi coniunxerit: erat tamen eiuſdem vitij ſeueriſſimus vltor, more hominum qui in vlciſcendis vitiis, quibus ipſi vehementer indulgent, acres ſunt. Iuliam autem hanc legem appellauit in honorem Iulij Cæſaris, à quo teſtamento heres ex ſemiſſe inſtitutus fuerat, neque aliud conuenientius duxit (vt hiſtorici ſcribunt) quam necem auunculi vindicare, atque in illius honorem nonnihil agere, vnde edicta ſua Iulia appellari voluit. Itaque ius forum, ex hac lege Iulia adulteros morte multauit. Quin & ſolicitatores alienarum nuptiarum, matrimoniorúmque interpellatores, tametſi effectu ſceleris potiti non ſint, tamen propter voluntatem pernicioſæ libidinis, extra ordinem puniri voluit, *l. 1. D. de extraord. cri.* vt meritò eorum opinio explodenda ſit, qui eo iure capitis pœnam pro adulterio incognitam dicũt. Nec me fugit, quandoque adulterij pœnam deportationem eſſe, veluti, vbi adulteri honeſtiore loco poſiti fuerint. *d. l. ſi quis viduam.* cum idem in l. Cornelia de ſicar. quę tamen pœnam capitis, infert, traditum ſit. *l. 3. §. fi. D. ad l. Cor. de ſic.* Ex his igitur non dubito quin emunctæ naris viri, has omnes interpretationes vti commentitias, & inconcinnas ſint reiecturi. Vnde vt huiuſce rei claram, & verã rationẽ habeamus, ſciendũ, cum, cuius conſilio factũ eſt, vt vir fœmináve in adulterio deprehenſi, pęcunia, aliquáve pactione ſe redimerent, pœna lenocinij damnari. *l. is cuius ff. ad l. Iul. de adult.* Noluit itaque Imp. ſuper crimine adulterij, tametſi capitali, tranſigi poſſe, aut paciſci, quoniam tranſigendo aut paciſcendo reus fiebat lenocinij. *l. 2. §. 1. l. miles. §. ſocer. & d. l. is cuius illo tit.* cuius facinoris author noluit ſacratiſſimus Imperator videri, ne inde naſceretur iniuriarum occaſio, vnde iura naſci debent. *l. meminerint. C. vnde vi.* néve qui tranſigit, aut paſciſcitur, legis decipiatur authoritate, *l. 1. Cod. de his qui ve. ætat. impetra.* Hæc habui quæ ex Ioan. Corralij Miſcellaneis hinc inde collegi.

NOTAE AD GLOSSAS IN LIBRVM QVADRAGESIMVM ſextum Pandectarum iuris ciuilis.

Ad l. 1. D. de appellationibus.

MAlè Accurſius ob prauam lectionem, ſeu verſionem Græci cuiuſdam reſcripti, quod extat in *l. 1. D. de appellationibus.* pro ad ſententiam legit malè ab enunciatione. Græca enim verba πρὸς διάφορον, id eſt, ad ſententiam dicunt, vt ſcilicet accipiendum ſit, de eo ad quem prouocamus: non autem à quo vt minimè dicatur appellari poſſe ab enunciatione, id eſt, mendacij relatione principi facta, vt male Accurſius ſenſit, ſed ab ipſo reſcripto, eo videlicet prætextu, quod minus vera in ſupplice libello enarrata fuerint.

Ad l. Imperatores. D. de appellationibus.

Lex hæc corrupte circumlata maximum Accurſio negotium fecit. ſic enim vulgo legitur, Imperatores Seuerus Antoninus reſcripſerunt appellationes, quæ retro, ad principem factæ ſunt omiſſis his, ad quos debuerunt fieri ex vno ordine ad pręſides remitti. Accurſius peſſimè vnum ordinem nunc interpretatur referri ad clariſſimos, nunc ad ordinem, qui ſit vt à minore ad maiorẽ prouocatur, quæ vtráque interpretatio nõ conuenit huic loco, non quidem prior cum præſides ipſi clariſſimatus dignitate fungantur, nec de clariſſimo ad clariſſimũ appelletur, ſed nec poſterior interpretatio quadrat, cum deficiat reſcriptum in eo, quod maxime intererat referre, videlicet à quibus iudicibus prouocetur, nec enim paſſim verum eſt, à quibuſcunque iudicibus retro prouocetur, ad præſidem negotium remitti, vt omnis dubitatio tollatur, ex Pandectis Florentinis, vbi legitur, retro, repone recto, vbi vno imo, appellauit autem imum ordinem, magiſtratus municipales, quorum ordo infimus eſt & ab his ad præſides iure prouocandum eſſe vulgo dicitur.

Ad titulum de iure fiſci.

De fiſco, & in quo ab Ærario differat, quædam quæ interpretes ignorarunt.
Fiſcus.
Confiſcare.
Ærarium.
Fiſco qui primum tanta vendicarint.
Traiani memorabilis ſententia.
Lienis & Fiſci ſimilitudo.

De fiſco, eiúſque iure ſingulari multa paſſim apud Iuriſconſultos leguntur: cuius cauſam nunquam malam eſſe, niſi ſub bono principe, dicit Plin. in Paneg. Traiani. Eſt autem fiſcus, receptaculum numorum, & proprie principis. *l. 1. §. hoc interdictum. D. ne quid in loc. publ.* quo loco Vlp. [Res, inquit, Fiſcales, quaſi propriæ & priuatæ principis ſunt.] fiſcis. i. ſportulis, vt Pedian. in d. Verrina ait, quæ numorũ ſunt receptacula, ad maioris ſummæ pecunias capiendas. Vnde quia maior eſt ſumma pecuniæ publicæ, quam priuatæ factum eſt, vt pro pecunia publica, quæ tamen principis eſt, fiſcus dicatur: & ab eo nomine confiſcare, id eſt, ad fiſcum principis deferre. Et apud Trãquillum in Auguſto, confiſcata bona dicuntur, quę fiſco adiudicata ſunt, indéque & confiſcationes recentioribus nuncupatæ. Propriè ergo fiſcus, principis dicitur. *d. l. 1. §. hoc interdictum.* Ærarium verò, publicũ, populique Rom. quod & Plinius vbi ſuprà euidenter oſtendit. [At fortaſſe, inquit, non eadem ſeueritate fiſcum, qua ærarium cohibes: imo tanto maiore, quanto plus tibi licere de tuo, quàm de publico credis.] Obſeruaui tamen, in iure, fiſcum pro Ærario, contráq; Ærarium pro fiſco, paſſim ſumi. Conſtabat autem Romanum Ærarium, tributis, & vectigalibus: quod ab ære, quod in æde Saturni condebatur, Ærarium dictum eſt. Idque tribuni ærarij, cum opus erat, promebant. Fiſcus verò, proprio principis patrimonio (habet námque ſuum patrimonium princeps, id eſt, facultates proprias. *l. apud Iul. §. fin. D. de leg. 1.* & extraordinariis reditibus conſtat. *l. inter publica. D. de verb. ſig.* Quo loco ex Pediani ſententia Alciatus redditus huiuſmodi principis in tribus potiſſimum verſari ſcribit, Canone vt portoriis & eiuſmodi quæ in vrbium exitu, vel ingreſſu ſoluuntur oblatione, hoc eſt, eo quod ex conſuetudine de rebus promercalibus ſolet pendi, & indictione, quo edicto principis ſubditis indicitur. Cùm ergo Fiſcus principis pecuniam, eiúſque proprium patrimonium, ſignificet: factum eſt, vt frequenter in iure noſtro princeps ipſe Fiſcus nuncupetur. Fuerunt porro primi, Palphurius, & Armillatus, qui per calumnias & iniquas interpretationes, multa fiſco, in Imperatoris gratiam, vendicarunt. Vnde Iuuenal. Satyr. 4.

Si quid Palphurio, ſi credimus Armillato,
Quidquid conſpicuum, pulchrúmque ex æquore toto eſt,
Res fiſci eſt, vbicunque natat.

Scitu profectò digna eſt, & æterna obſeruatione Traiani ſententia: qui corruptus ab vxore Pompeia Plotina, quod calumniis ſuorum procuratorum, prouinciæ diuexarentur: deteſtari cœpit improbas exactiones, diuinóque numine afflatus, pręſigni vſus eſt ſimilitudine, [Fiſcum appellans Lienem,] ſicuti enim creſcente in corporibus noſtris liene, artus reliqui tabeſcunt: ita turgente principis fiſco, marceſcunt cætera reip. membra, & grauiter ægrotant. Autor eſt Sext. Aurel. Victor in Iuliano. Egregia ſane & memorabilis ſententia, quam optarem in penitiſſimis omnium principum præcordiis ſculptam eſſe & reconditam. [Vis ergo princeps, vt corpus validum ſit? effice ne lien intumeſcat. vis ô Princeps, vt membra tua, hoc eſt, ciues, ſubditiq; tui bene valeãt? noli fiſcũ habere tumentẽ.

Ad l. Poſtliminij de captiuis.

Accurſius non intellexit hoc loco, quid eſſet hoſpitium, quod vt ſciamus, notandum eſt, antiqui fuiſſe inſtituti, vt hoſpicij

ſpicij

ſpitij neceſſitudo, non modo inter priuatos, ſed etiam inter populos contraheretur, neque id quidem modo, ſed etiam inter ſingulos priuatóſque homines & ciuitates, quod genus amicitiæ Latini hoſpitium publicum vocauerunt, quod inter priuatos contrahebat & priuatum hoſpitium dicebatur, cuius erat nota, pignuſque teſſera hoſpitalis.

Ad titulum de captiuis & poſtliminio reuerſis.

Budæum ab Alciato meritò repræhenſum, quod non intellexiſſet, quid eſſet hoſtium potitus, ſed & Haloandrum variaſſe.

Alter locus eſt Papiniani cap. 2. de captiuis: cuius verba ſunt hæc. Papinianus lib. 31. quæſtionum. Quod ſi filius antè moriatur in ciuitate, nihil eſt, quod de ſecundis tabulis tractari poſſit: ſiue quoniam viuo patre filiuſfamiliâs mori intelligitur, ſiue quoniam non reuerſo eo exinde ſui iuris videtur fuiſſe, ex quo pater hoſtium potitus eſt. Sic autem ſcribendum, non vt in Norico, non videtur huic, repugnaret enim legi tota Cornelia. Budæus, hoſtium poteſtati ſubditus eſt. Accurſium conniuentibus oculis ſequutus ſcribendum cenſet. Alciat. verò libro quarto de verborum ſignificatione ait: hoſtium potitus, id eſt, captus ab hoſtibus, exemplo Plauti in captiuis. licet in titulo, inquit, de captiuis, a quibuſdam male ſit immutatum. Idem lib. 1. parergôn, Alij etiam, inquit, magni nominis viri corruptum Codicem arbitrantur, & legendum, non hoſtium potitus, ſed hoſtium poteſtati ſubditus: qui modus loquendi, inquit, non ſat Latinus eſt, certè non elegans. hæc ille de Budæi negligentia. Plautinus locus apud eundem relatus hic eſt.

Nam poſtquam meus rex eſt potitus hoſtium,
Itanunc belligerant Ætoli cum Aulidis.

Et hic in eiſdem Captiuis:

Ergo poſtquam gnatus tuus potitus eſt hoſtium,
Expertus quanti fuerit, non deſidero.

Et in Epidico:

Filiam, quam ex te ſuſcepi, Eductam perdidi, hoſtium eſt potita.

Sed eſt apud iuriſconſultos frequentior hic dicendi modus, quàm apud cæteros. Tryphoninus cap. 12. de captiuis: *l. in bello. §. codic. ... de captiuis.* Cætera, quæ in iure ſunt, poſteaquam poſtliminio redit, pro eo habentur, ac ſi nunquam iſte hoſtium potitus fuiſſet. Iulianus cap. 22. *l. bona. eod. tit.* Apparet ergo eadem omnia pertinere ad heredem eius, quæ ipſe qui hoſtium potitus eſt, habiturus eſſet, ſi poſtliminio reuertiſſet. Vlpianus cap. 15. Ex quibus cauſ. maio. *l. ab hoſtibus. ex quibus cauſ. ma.* Ego autem etiam nomine eius qui hoſtium potitus eſt, ſi curator, vt plerúmque fuerit bonis conſtitutus, auxilium competere exiſtimo. Quibus locis rectè Haloander. At capite 10. de teſtamento militis, *l. facere. de teſt. milit.* ita ſcripſit: facere teſtamentum miles in hoſtium poteſtate poſitus, nec iure militari poteſt. Cum Florentiæ ita ſcriptum ſit: Vlpianus lib. 2. ad Sabinum. Facere teſtamentum hoſtium potitus nec iure militari poteſt. plura vide apud Antonium Auguſtinum.

Ad tit. de captiuis & poſtliminio reuerſis. Ad l. poſtliminium. §. filias.

Ad illum locum huius legis, vbi dicitur, Quia diſciplina caſtrorum antiquior fuit parentibus Romanis, quam charitas liberorũ, Accurſius deceptus fuit homonymia verbi, Ideóque perperam intellexit liberorum charitatem poſteriorem tempore fuiſſe diſciplina militari, quod perinde abſurdum eſt, ac ſi ius naturale poſterius eſſe, & recentius iure gentium dixerit, antiquius enim non modo vetuſtius, ſed etiam potius ac venerabilius ſignificat.

Ad l. Non dubito. eod.

Fœderati ſunt, non vt Accurſius cenſuit, quibuſcum induciæ factæ ſunt. Sed ij cum quibus populus Romanus amicitiã coierat, ſocióſque appellabat. Liberi erant ſuis omnino legibus relicti quales Aetoli apud Liuium, populi tamen Romani maieſtatem comiter conſeruare tenebantur: liberi etiam erant, qui in prouinciæ formam non erant redacti, quique nihil Romanis penſitabant, qui autem certis conditionibus pactiſque penſionibus in amicitiam venerant, ij ſtipendiarij vocabantur.

Ad titulum de re militari. Ad l. deſertorem.

Ad illum locum huius legis, quo dicitur capitalem animaduerſionem merere, qui explorandi prætextu cum hoſtes caſtris imitarent, aut exercitum vrgerent, à re gerenda & prælio abfuit, aut cuius culpa cùm exploratum nullus eſſet, hoſtes exercitum improuiſò oppreſſerunt. Accurſius id malè intellexit, de eo qui ab hoſtibus exortus erat. Item de eo qui pro vallo aut foſſa collocatus, ſtationem & locum non tenuit, in eodem reſponſo vbi debet eſſe, in bello qui rem à duce prohibitam fecit, aut mandata non ſeruauit, capite punitur, etiam ſi res bene ceſſerit, id eſt, ſi exitum felicem ſors dederit: malè Bartolus poſt Accurſium legit geſſerit: nam ſi hoc verbo voluiſſet vti, Iuriſconſultus dixiſſet rem geſſerit non res: aliud eſt enim rem gerere, id eſt, pugnare, aliud res gerere in §. proximo eiuſdem legis, vbi dicitur: Et cum multi milites in aliquod flagitiũ conſpirent, vel ſi legio deficiat, auocari militia ſolent, locum illum Accurſius inſcitè eſt interpretatus, ignorans interdum legiones exauctorari ſolere, eius rei exemplum eſt apud Lampridium in Alexandro, qui ita loquitur. Cùm nihilominus poſt iſta fremerent, exclamauit. Quirites diſcedite, atque arma deponite. Quirites enim eos appellantes, ſignificabant nõ eſſe milites, ſed ciues tantùm Romanos, & paganos iam eſſe.

Ad §. qui captus l. ſeq.

Magna eſt Latinitatis ignorantia Accurſij in hoc §. in interpretandis his verbis: Item qui in præſidio captus eſt. Ignorauit enim præſidium ſignificare numerum & ſtationem militum, ad vrbis vel arcis cuſtodiam deſtinatorum.

Ad l. officium. eodem titulo.

Accurſius ignorauit hic militaria principia, Latine vt Græcis ἀρχεῖα eſſe dicta à principibus, qui in acie ſecunda erant. Nã cùm in acie prima eſſent haſtati, in ſecunda erant principes, in tertia Triarij. Inde illud Terentianum in Eunucho.

Tu hoſce inſtrue, hic ego ero poſt principia,
Inde omnibus ſignum dabo.

NOTARVM LIBER QVINQVAGESIMVS, CORRESPONDENS quinquageſimo libro Pandect.

Ad tit. de muneribus & honoribus.

MAle interpretes colligunt ex *l. reſcripto. §. ſi quis accuſat, D. de mun. & hon.* regulamque confinxerunt: Neminem ſine accuſatione damnandum eſſe. Nam Vlp. quem eo loco eius regulæ authorem citant non prohibet, quominus citra accuſationem facinoroſus puniatur: (Id enim publicę vtilitati maximè aduerſarium eſſet nemine fortaſſis accuſare volente) ſed anteaquam ſit reus delatus, interim ab honoribus eum arceri vetat, *d. l. reſcripto. l. reus delatus. eod. tit.* Quinetiam iubentur magiſtratus latrones & alios quietem publicam turbantes cõquirere, & ſeueriſſimè in eos animaduertere. *l. 1. §. quies. de offic. præf. vrb. l. 4. ff. ad l. Iuliam peculatus. l. 1. C. de cuſtodia reorum. l. ſi quis in hoc. C. de epiſcop.*

Ad l. 3. §. quod pater.

Accurſ. huius §. ſenſum non percepit, hic tamẽ eius ſenſus eſt, Quod pater non conſenſit honorib. ſiue munerib. filij, ne illius patrimonium oneri ſubijciatur, præſtat defenſionem, legendũ non præſtat defenſionem. Latinitas autẽ purior exigit, vt iſtam

non ad patrem, vt Accurſius malè cenſuit, referatur, ſed ad filium, alioquin Vlpianus, non illius, ſed ſuum dixiſſet, ſi patrem intelligi voluiſſet. Senſus igitur eſt, pater, qui filium ſuum quantum poteſt patriæ Commodis aufert & auertit facere nequit, quominus filij patrimonium aduentitium, aut Caſtrenſe bonorum adminiſtrationi, munerumque functioni obſtringatur.

Ad l. generaliter. §. finali. D. de decurionibus.

Accurſius, Bartolus & alij valde errarunt, in interpretatione huius legis. Nam cùm verba huius legis ſic ſe habeant, in vulgatis codicibus. Eos qui Iudaicam ſuperſtitionem ſequuntur Diui Seuerus & Antoninus honores adipiſci permiſerunt, ſed & neceſſitatem his impoſuerunt, qua ſuperſtitionem eorum non læderent, verba hæc ſunt Vlpiani, quæ quantum Accurſium, Bartolum, & cæteros torſerint, vix dici poteſt. Nam cum alibi legiſſent, Iudæos omnibus honoribus arceri: hoc autem reſponſo contrarium ſtatuatur, in eam ſententiam deuenerunt, vt reſponſum iſtud correctum fuiſſe dicant, quo nihil abſurdius potuit dici. Quapropter vt nos iſtud clarum faciamus illud imprimis ſciendum eſt, Vlpianum ipſum à Chriſtiana religione alienum prorſus fuiſſe, Ethnicorum deos coluiſſe. floruit enim Alexandri Imperatoris temporibus, ſi credamus Ælio Lampridio, qui ſic ſcribit: Alexander, Paulum, & Vlpianū, magno in honore habuit, quos præfectos ab Heliogabalo, &c. Igitur tempore quo Vlpianus viuebat nondum recepta erat Chriſti fides. Primus enim Imperator, Chriſtianus fuit Philippus, longe Alexandro poſterior. Cum itaque à Chriſti traditionibus alienus eſſet Vlpianus, non mirum eſt, ſi noſtram fidem ſuperſtitionem Iudaicam appellauit, quoniam enim primum in Iudæa Chriſtiani fuerant, hoc nomine fuerunt appellati. Nota etiam in hoc reſponſo, non legendum Diui Seuerus & Antoninus, ſed Diui Verus & Antoninus. Nam Ælius Verus, vna cum hoc Antonino imperauit, vt eſt apud Capitoliū.

Ad l. Imperatores de decurionibus.

Dignitas in hac lege, non pro decurionatu accipienda eſt, vt Accurſius perperam exiſtimauit, ſed pro oris probitate, morúmque præſtantia in facie eminente, quod ita accipi probari poſſet multis exemplis. Cicero *lib. 1. officiorum.* Pulchritudinis genera duo ſunt, inquit, Vnum virile, quam dignitatem dicimus, alterum muliebre, quam venuſtatem appellamus. Idem in Oratore. Vulgus vero, inquit, qui ſecundum vocem plurimum poteſt, quantam affert, tum dignitatem, tum venuſtatem. Senſus igitur huius loci hic eſt: ita demum relegatum poſt relegationis tempus exactum in ordinem eligi poſſe, ſi damnationis tempore, nec dum ætatis decurionalis fuiſſet, & indoles morum in ore conſpicua, polliceri ei videatur indulgentiam principis.

Ad titulum de operibus publicis.

Male Accurſius ad l. 3. hoc tit. ad illum locum in quo dicitur opus nouum, ſine principis authoritate, fieri non licere conſtitutionibus declarari: malè, inquam, Accurſius exempla affert ex Codice, vt legem nemo. & legem intra. C. de operibus publicis. quaſi vero iuriſconſultus reſpexerit ad illas conſtitutiones, quæ longè poſt illum latæ ſunt ab Imperatoribus, ſed poſtea idem rectè affert. l. 6. hoc titul. vbi Diui Marci reſcriptum de ea re eſt.

Malè idem Accurſius Amphiteatum interpretatur tumbam, ſed hoc nomen tam notum eſt, vt non egerat pleniori explicatione.

Ad titulum de decretis ab ordine faciendis.

Malè Accurſius hic in *l. 4. h. t.* putat Ambitioſa decreta eſſe, quæ per largitionem facta ſunt, ſed quę per gratiam facta ſunt. Tria enim ſunt, quæ iudicia corrumpere ſolent, ambitio, odiū, & ſordes, id eſt, auaritiæ, alibi vt apud Tranquillum in Auguſto. ambitioſus pro gratiæ præcupido ponitur, & affectantius blandiente ad emerendum fauorem, hæc ſunt verba Suetonij, Neque poſt bella ciuilia, aut in concione, aut per edictum vllos militum commilitones appellabat ambitioſius id eſſe exiſtimans, quam aut ratio militaris, aut temporum quies, aut ſua maieſtas poſtularet.

Ad l. vj. eodem titulo.

Vide Græcorum verborum ſenſum reſtitutum apud Alciatum libro Diſpunctionum 2. *cap.* 18.

Ad l. v. de extraordinariis cognitionibus.

Malè Accurſius in hac lege ponit magnam capitis diminutionem pro media accipi vitandæ cuiuſdam antinomiæ cauſa: mirum enim hic videbatur, quod deportatis adimi libertatem ait, ſicut & iis, qui in metallum damnati ſunt, cùm alibi in iure ſcriptum ſit, deportatos ciuitatem tantum, in metallum verò damnatos libertatem etiam amittere. *l. 5. de bonis damnatorum.* Verum dicendum eſt, vtramque capitis minutionem rectè magnam dici, tametſi vna maior ſit altera, vnde Vlpianus *l. 1. ad Senatuſconſultum Tertullianum.* Si quis, inquit, ante delatam, ſiue poſt delatam capite minuatur, ad legitimam hereditatem admittetur, niſi magna capitis diminutio interueniat, quæ vel ciuitatem adimat, vt puta ſi deportetur. Et quod ait, libertatem adimi deportato, verum eſt, quamquam non omnino redigatur in ſeruitutem. Nam & dolorem & ſenectutem vires adimere, ait Poeta, quamuis minuant tantùm eas & penitus auferant.

Ad l. penult. verſiculo conſumitur. D. de variis & extraordinariis cognitionibus.

Huius reſponſi obſcuritatem, ab æquiuoca libertatis voce, variáque eius ſignificatione pendere admonuit hic Accurſius, cúmque alij ſubſecuti, ſed ita, vt variæ ſignificationis diſtinctionem, certam & rationem nullam tradiderint. Sed mihi loci illius obſcuritati, non tantùm libertatis, ſed & capitis diminutionis multiplex quoque ſignificatio, cauſam præbuiſſe videtur. Vide librum tertium ſententiarum Iuris Roberti *c.* 9.

Quod Accurſius in *l. quæſitum. D. de re iudic.* ſtatuit morbo ſontico laborantem, procuratorem mittere non cogendum eſt, non indiſtinctè, & ſine cauſæ cognitione ſtatui debet, vt fecit Accurſius. Nam eo quidem die, quem morbus ſonticus diffidit, proculdubio non cogetur procuratorem mittere, quia ipſo iure dilatio, à lege conceditur, poſtea autem ſi morbus duret dubium non eſt, quin cauſa cognita, & procurator conſtituendus ſit.

Ad titulum de iure immunitatis.

Ridiculum ſanè eſt, quod Accurſius in *l. 8. §. conductores. de iur. im.* dicit, paria facere, eſſe verbum Hiſpanicum, & malè idem legit principalia. Solet cum aliquid non intelligit, ad exteras linguas confugere, hæc ſanè loquendi ratio eſt vſitata Latinis authoribus, Plinius *lib. 7. epiſtolarum cap.* 19. Habuerunt officia mea in ſecundis, habuerunt in aduerſis, non feci tamen paria, atq; eo magis hanc cupio ſeruari, vt mihi ſoluendi tempora ſuperſint, id eſt, nec tamen ſatisfeci, ac plane perſolui acceptum ab eis beneficium, nondum plenas vires rependi. Idem Plinius eadem formula loquendi vtitur in Panegerico, his verbis, Parens tibi Imperium dedit; tu illi reddidiſti. Solus ergo adhuc es, qui pro munere tanto paria accipiendo feciſti: imo vltrò dantem obligaſti.

In l. vlt. hoc titulo.

Non intellexit Accurſ. pleráque verba quæ in hac lege proponuntur, vt quid ſint veterinarij. putauit enim eſſe eos qui fo-

Digitized by Google

fodiunt aurum vel argentum, cùm veterinarij propriè ſint iumentorum veterinorumque curatores & medici, qui idem ipſi ſoleas equis affigunt. Non intellexit idem quid eſſent Naupegij. ij autem ſunt fabricatores nauium. Valetudinarij medici ſunt qui valetudine affectos curant. Menſores, vt Vegetius ſcribit libro 2. cap. 7. ſunt qui ad Podiſmum dimetiuntur loca, in quibus tentoria milites figant, vel qui hoſpitia in ciuitatibus præſtant. Pelliones à pellibus conficiendis dicti, ſub quibus milites hyemabant. Librarij depoſitorum ij erant qui præſcribebant quid quiſque apud ſigna depoſuiſſet. Antiquitus enim inſtitutum erat, vt ex donatiuo quod milites conſequuntur, dimidia pars ſequeſtraretur apud ſigna, ibidémque militibus ſeruaretur, ne à contubernalibus per luxum abſumi poſſet. Victimarij in comitatu caſtrenſi erant ob hoſtias quæ in ſacrificiis cædebantur.

Ad l. 6. ad tit. de vacatione & excuſatione munerum.

Nullum Accurſius exemplum appoſuit in hac lege eorum quæ extra ordinem imperari poterant, quod tamen neceſſe erat ponere ad explicationem huius legis. nos talia exempla ponamus eorum quæ extra ordinem imperari poſſunt, vt munitio viarum, vel aggerum, vel riparum flumine ſe effundente, quo exemplo vtitur, *l. cui muneris*, 12. *de muneribus*. contra ordinaria munera non videntur remiſſa vt non videntur remiſſæ tributorum conditiones, ordinariæ functiones quæ conferuntur in fiſcum à priuatis, quotannis.

Ad tit. de Cenſibus.

Malè Accurſius putauit legem cenſoriam à cenſu dictam eſſe, cùm non à cenſu, ſed à cenſoribus nomen habeat, quorum erat munus portoria vectigalium locare. Liuius lib. 4. de Cenſura loquens, Sub ditione eius magiſtratus, publicorum ius, priuatorúmque locorum vectigalia populi Romani ſub nutu atque arbitrio ſunt.

Non intellexit idem Accurſius *in l. 4. hoc tit.* quid eſſet colonia. putat enim coloniam ſimpliciter eſſe terram vel comitatum quendam, vel villam, ſed colonia accipitur pro oppido quod coloniæ iure vtitur, coloniæ interdum agricolationis locum, aratoriſque officinam & domicilium ſignificant. Paulus in *l. Quæro locati*. Seruus qui coloniæ aſcriptus eſt, ad periculum coloni pertinebit. Sic Cicero in Agraria. Siculos colonos & aratores populi Romani vocauit. Colonia etiam ciuitas eſt à matrice ciuitate deducta, id eſt, metropoli, quomodo Athenis Ionicæ ciuitates deductæ erant & propagatæ. Colonia igitur interdum ab incolentibus terram, inhabitantibúſque dicitur, interdum à cultoribus terræ.

Ad l. 23. eod. tit.

Malè Accurſius ad finem huius legis, vbi legendum Meret, legit inhæret, vel haberet. qua lectione retenta, verus ſenſus haberi non poteſt. Merere verbum eſt ad milites pertinēs, ſignificat militare. Lucanus, Ære merent paruo: inde Emerere verbum, vt elugere, & emeriti milites, & ſtipendia emerita Ciceroni.

In l. 24. Accurſius reiecta optima lectione deteriorem apponit, & pro reliquatus eſt, relictus eſt apponit: fortè quòd nō intelligeret quid eſſet reliquari. Eſt autem reliquari, æs alienum, ex reliquis rationum contrahere. Paulus in *l. Lucius. de adminiſtratione tutorum*. Non ex eo quòd adultus eum qui prædia eius coluit, procuratorem habere voluit: debitum quod ex conductione reliquatus eſt, agnouiſſe eum videri.

Ad l. Roma. tit. ad municipales.

In hac lege valdè errat Accurſius, & plerique Doctorum, qui eum ſequuntur. hæc enim verba huius legis (Roma communis patria noſtra eſt) enarrans Accurſius id dictum, idcircò exiſtimat quod quilibet Romæ conueniri poſſit. Quam ſententiam iuris Pontificij Gloſſatores vbique probant, vt & pleraque alia errata Accurſij in ſuum ius tranſtulere: vt oſtendam plenius aliquando. nullúſque etiam fere eſt ex iuris ciuilis Doctoribus, cui hæc interpretatio non arrideat, & inter cæteros Iaſoni placet in *l. Quis Romæ. D. de verborum obligationibus*. Cæterum tantum abeſt vt hæc ſententia mihi placeat, vt verbis Iuriſcōſulti eam repugnare exiſtimem. Quis enim eſt tam ſtupidus, vt admittat id conſequens eſſe, propterea quòd aliquis conueniri in illa vrbe poſſit, idcircò eam cenſeri patriam, an quòd Lugdunenſis ſit à ſuis iudicibus ad ſupremam curiam Pariſienſis eſt. At hoc abſurdum videtur. ergo & illud: Si vellem veram ſententiam huius loci afferre, in medium eſſent mihi afferendæ nimis multæ hiſtoriæ, quas ob breuitatem omitto.

Ad l. 14. de legationibus.

Malè Accurſius pro libera legatione legit, Qui liber à legatione abeſt, & non tanquam legatus, inquit ille. & male idem interpretatur, [qui liberè. i. liberatus.] nos dicamus legendum [libera] ablatiuo caſu. & errore ac ignorantia librariorum in duas voces ſolutam fuiſſe hanc vocem. De liberis legationibus aliquid dicendum. hæ ornamenti tantùm cauſa à ſenatu impetrabantur: quemadmodum honorarij magiſtratus à principibus honeſtamenti cauſa tantùm conceduntur, titulóque tenus obeuntur, & geruntur. Hæ autem legationes impetrabantur ab iis Senatoribus, quibus negotia futura erant in prouinciis, vt qui hereditates aut legata perſequi velint, aut qui nomina exigere volebant in prouinciis.

Ad l. 16.

Accurſius ſenſum huius legis non percepit, quia compendij ſignificationem vbique ignorauit. hic autem eſt ſenſus, tum maximè eundem hominem plures ſimul legationes obire conceſſum eſſe, cùm viatici ratio & itineris compendium hoc fieri ſuaſerit, hoc eſt cum minore diſpendio plures ſimul obiri legationes, quàm ſeparatim & ſigillatim poſſunt.

Ad l. ſi quis. §. voto. D. de pollicitationibus.

Quærit hic Accurſius, qui fit vt filiusfamilias per conuentionem hominis potius obligetur, quàm Deo immortali, *l. filiusfamilias. D. de obligationibus & actionibus*. ſatis inepte reſpondet cum Deo agi mitiùs, quæ ratio non magis filiofamilias congruit, quàm cuiuis alij. nec video quare remiſſior ſit Deus ſeruo quàm libero, ſi non ſolet perſonas acceptare, *Nouella de monachis, collatione* 1. § 1. Quocirca ſcire debemus, Deū hominum ſummum creatorem ac principem nō ſemel hominis naturā conſiderari & cenſeri. inde fit vt munerum promiſſione capi eum quodammodo ſuſpicemur, tanquam contractu do vt facias, *canone magna. extra de pœnitentia, diſtinctione* 1. filiusfamilias vnà cum ſeruo à voti obligatione eximebatur, propterea quòd nimium ad vouendum propenſus vterque eſt.

Ad §. vlt. l. iij. de verborum ſignificatione.

Quod in hoc §. vlt. dicitur hæreditatem eius qui apud hoſtes eſt, non dici id Accurſius malè ſentit ex ſummo tantum iure dici. nam ex bono & æquo, inquit ille, aliter lex Cornelia, conſtituit, quæ antequam caperetur, mortuum fingit: quæ interpretatio huic loco non conuenit, licet alias vera ſit. nam qui rectius interpretantur, rectè putant hæreditatem eius qui apud hoſtes deceſſit, nullo modo poſſe dici, licet ex lege Cornelia hereditatem eius qui captus eſt dicere poſſimus, quoniam hæc captura in ea lege vice mortis ſucceſſit. Hæc Alc. ita interpretatur.

Ad l. viij. ad verſiculum extra computationem.

Accurſius quatuor interpretationes affert, ex quibus quatuor vnam probat, quæ omnium peſſima eſt. id enim accipit de actionibus, quaſi hæ pecuniæ appellatione non comprehendantur, vel de rebus ſacris, quoniam in nullius bonis ſunt: & hæc

hæc eſt quam probat Accurſius, cùm ſacrà vendi, & in pecuniam redigi non poſſint. Ego puto Iuriſconſultum non ita ſenſiſſe, ſed eum velle hîc latius accipi rem quàm pecuniam, cum res mea dicatur, etiam quæ in patrimonio non computatur. vt ſi de filio, vel de conſanguineo meo ſentiens commendem tibi res meas, quod minimè ei ſignificationi conuenit, quam habet pecunia.

Ad l.lxxvj.

Malè Accurſius ad l.10. hoc tit. ad illum locum in quo dicitur creditores eſſe accipiendos eos quibus debetur ex quacunque actione, excipit realem actionem: ait enim eum qui rei vendicatione conuenitur impropriè debitorem dici, vt qui eum ſequuntur exiſtimant, *l.ſi.ff.de act.in prand.* hoc, inquam, falſum eſt, quia negari non poteſt eum qui rem meam poſſideat reſtituere eam mihi debere. nec obſtat quòd *§. omnium Inſt. de act.* eum nullo iure teneri dicat, quia ex narrationis argumento apparet nullo iure perſonam ipſam obligari: non tamen ideo conſequens eſſe puto ratione rei debitorem eſſe.

Neſcit Accurſius ad quam potiſſimùm iuris partem interpretatio verbi Periiſſe, quæ proponitur in l.8. referri debeat. Pertinere enim poteſt ad rei vindicationem, hereditatis petitionem, locationem, commodatum, fideicommiſſum, legem Aquiliam, cæteraque id genus, quibus de rei reſtituendæ exhibendæue periculo & æſtimatione controuertitur.

Ad l.19. de verborum ſignificatione.

Malè Accurſius credidit hoc verbum [geſtum] ad extraiudicialia tantùm trahi, cum rem ſine verbis factam ſignificet: inde improbant quidam eam petitionem, qua quis in iudicio geſſiſſe negotia alicuius ſe aſſerebat. Merito ſane hæc Accurſij dogmata à pleriſque viris doctis non recipiuntur, cum ex ſubiecto argumento geſtum etiam accipiatur, ſiue ex contractu, ſiue aliter quid factum ſit, *l.at praetor. de minoribus.*

Ad l.28.

Nullam Accurſius idoneam rationem adfert, quare res litigioſa alienari non poſſit, & tamen præſcribi poſſit, *l.1.C.de longa temporis præſcriptione.* quoniam, inquit ille, vitium hoc rem ipſam non afficit. melius Bartolus *l.cenſemus. C.de litigioſ.* exiſtimat, licet id vitium perempta inſtantia duret, non tamen alienationem rei factam irritam eſſe. quapropter nec præſcriptionem. Vnde conſequitur, vt quibus caſibus prohibitio alienationis non efficit, quominùs diſtractus valeat, vſucapio quoque procedat, *l.ea lege. C.de Condictione ob cauſam.*

Ad l.30.

Malè Accurſius, quæ ſtirpes ſunt pedamenta eſſe arbitratur. id enim eſt contra M. Varronis & Columellæ cæterorumque antiquorum authoritatem. *ad §.integra. eiuſdem legis.* malè Accurſius paſcendi verbum pro pinguefaciendi accipit. id enim eſt contra rationem ſermonis. hoc enim loco terra integra intelligitur, nondum à pecore depaſta. In explicatione legis 37. Accurſius neque cælum, neque terram attigit. Itaque tota eius gloſſa delenda eſt.

Ad l.42.

Ad vocem Furtum Accurſius contra mentem Iuriſconſulti ita intelligit, vt furtum adulteriúmque natura probrum ſit, quoniam, inquit ille, eſt in Decalogo, Non furtum facies. Non mœchaberis. quæ interpretatio, licet vera ſit, huic tamen loco non conuenit. defendere enim poſſumus furtum non naturâ, ſed ciuili lege probrū eſſe, adulterium verò etiam naturâ. Nam leguntur fuiſſe aliqui populi, apud quos furari impune licebat, vt Ægyptij Lacedæmoniis. certè etiam laudi dabatur eſſe furem, nec deprehendi quòd hoc potiſſimùm exercitamento cautiores diligentioréſque adoleſcentes fierent. Cùm ergo communi omnium gentium iure furtum non puniretur, meritò huiuſmodi probrum magis ciuile quàm naturale dicitur.

Ad l.48. eod. tit.

Varias inſcriptioni huius legis interpretationes Accurſius affert, ego puto referri ad veterem debitorum in ius vocationem. Excipiuntur enim perſonæ quædam, quæ neque duci, neque ſequi aduerſarium coguntur. & de his perſonis titulo quodam ſpeciali ea de re edito tractauerat Caius: nam in omnibus antiquis Codicibus ea verba inſcriptionis loco ſunt.

Ad l.49.

Malè Accurſius ciuiliter ea bona eſſe intelligit, quæ onera etiam annexa habent, vt hereditas. & ea quæ bona non poſſidemus: naturaliter verò bonorum appellatione ſolum comprehendi quod ſupereſt deducto ære alieno. Ego etiam ita eſſe Iuriſconſulti ſententiam exiſtimauerim: hoc ſcilicet modo bona ex naturali ſignificatione omnia bona comprehendere quæ proſunt, ex ciuili verò ſignificatione ad facultates tantum referri.

Ad l.Impenſæ eod tit.

Accurſius in hac l. non intellexit quid ſit loricatio, non eſt enim cælatura in modum loricæ facta, ſed hoc loco Paulus huiuſmodi loricationem ſignificauit, quæ nonnihil ſimile, vel operis tectorij habeat ad picturam admittendam: vel in ſummis ſtructuris aliquid elegantius cohoneſtamenti gratia factum, potius quàm ſtructuræ protegendæ. nam lorica parietum murorum eſt, & ſtructurarum, Vitruuius libro 2. de lateritiis parietibus loquens, loricam appellat coronarum proiecturam, quæ fit in parietibus eiuſcemodi. Curtius libro 9. quodam loco loricam appellat ſtructuram faſtigiatam, quæ aquam pluuiam vtrinque diſpellit extra parietem, velut ſuggrundulis prominentibus.

Ad l.cùm biſſextus.

Malè Accurſius exiſtimauit in hac lege Catonem & Mutium à Celſo reprehendi, quaſi abſurda dicentes. Ne lōgiores ſimus in harum rerum interpretatione, quæ ad ius parum facere videntur, ſufficiet loca indicare, ex quibus hæc peti poſſint. Videndus igitur eſt Macrobius lib.1. Saturnaliorum cap.13.

Ad l.anniculus. § 1. eod. tit.

Reſponſum l.anniculus. §.1. D. de verb. ſignific. poſt varias aliorum interpretationes alio ſenſu declaratur.

Verba Iuriſconſulti in *l.anniculus. §.1. D. de verb. ſignific.* hæc extant. [Ante diem decimum Calendarum, & poſt diem decimum Calendarum, vtroque ſermone vndecimum dies ſignificatur. Sed huic reſponſo obſtat, quod in *l.qui ante. D. de verb. oblig.* dicitur, Si quis ante Calendas ſtipuletur, perinde eſſe ac ſi Calendis ſtipulatus ſit. Hinc enim inferri poteſt, eum qui ante diem decimam Calend. dare promittit, non vndecimo (vt in *d.l.anniculus. §.1. annotatur.*) ſed decimo die dare obligatum eſſe. Imò Iuriſc. in d. §.1. contrarium dicere videtur, cum aſſerit, ante diem decimum, & poſt diem decimum idem eſſe. In hac difficultate And. Alciatus in d. §.1. multa ſcribit, ipſéque reiectis aliorum opinionibus duas eius reſponſi interpretationes in medium affert. Ego verò Iurecōſultum in d. §.1. ad ſpecialem caſum reſpexiſſe arbitror: nempe illum, cum quis ita ſtipulatur: ſi ante diem decimum Calendarum opus perfectum non fuerit, tunc quanti id opus futurum ſit, tantam pecuniam dari: hoc enim caſu promiſſor non niſi poſt decimum diem, hoc eſt, vndecimo die, ad id, quod intereſt, tenetur: vt eſt text. in *l.ſtipulationes non diuiduntur. §.penult. D. de verb. obligat.* cuius verba hæc ſunt: Si quis ita ſtipulatus ſit: Si ante Calendas Martias opus perfectum non erit, tunc quanti id opus erit, tantam pecuniam dari: diem promiſſionis cedere, non ex quo locatum eſt opus, ſed poſt Calendas Martias, quia nec conueniri ante Calendas Martias reus promittendi poterat. Hactenus verba textus. Hoc ergo ſpeciali caſu procedit dictus §.1. vt verba illa, Ante diem decimum Calendarum, vndecimum diem ſignificent. Extra hunc caſum putarem locum eſſe *dictæ l.qui ante.* Vt hæc verba: Ante diem decimum Calendarum, de decimo die intelligantur, non autem de vndecimo. Si quis

autem

autem rationem ſpecialitatis in ſupra ſcripto caſu quærat: putarim rationem non longè quærendam eſſe, cùm Iuriſconſultus ipſemet in *d.l.ſtipulationes non diuiduntur.§. penult.* rationē reddat, his verbis. Quia nec conueniri ante Calendas Martias reus promittendi poterat. Et hæ quidem interpretationes dicti *§.1.& d.l.quæ ante.* nō ex vi verborum, ſed ex mente & ſententia procedunt. Nam ſi verbis inhærere velimus, vtique verba illa, ante diem decimum Calendarum, neque decimum, neque vndecimum diem ſignificarent, ſed nonum. Et hoc modo accipienda ſunt loca Ciceronis ab Alciato in *d.§.1.citata.* Notum autem eſt, interpretationem ſecundum mentem & ſententiam aliter fieri, quàm ſecūdum verba, *l.contra legem.l.ſequent. D.de leg.l.ſi in venditione.vbi gloſſ.pen.D.com.præd.d.l.ſed Celſus.§.ſi fundus.D.de cont.empt.l.ita ſtipulatus*, vbi gloſ. in verbo, ex ſententia. *D.de verbor.obligat.* Appellant id Rhetores ſcriptum & ſententiam. Vide Bernardinum Vaſtherum.

Ad l.verba de verborum ſignificatione.

De intellectu l.verba, D.de verb.ſignif.& l.eandem in princip. D.de duobus reis.

Vlpianus lib.12. Verba, inquit, contraxerunt, geſſerunt, non pertinent ad teſtandi ius, *l.verba.D.de verb.ſignif.* Sed huic reſponſo Accurſius duo obiicit. Primò, quod in *§.ſed neque.Inſt. de teſt.ordin.* dicitur, totum negotium, quod agitur, teſtamenti ordinandi gratia, credi hodie inter teſtatorem, & hæredem agi: vt appareat, verbum agi, ad teſtandi ius pertinere. Secundò obiicit Accurſius textum, *l.teſtamentum. C.de teſtam.* vbi dicitur, neceſſaria prætermiſſa imminuere contractus, & teſtatoris officere voluntati: quaſi diceretur, neceſſaria prætermiſſa, imminuere contractus, id eſt, teſtamenta. Præter Accurſium, tertio loco adduci poteſt, *l.eadem.in princ.D.de duobus reis.* In quo reſponſo teſtamentum inter contractus numeratur. Verba autem reſponſi hæc ſunt. Fiunt duo rei promittendi, quia non tantum verbis ſtipulationis, ſed & cæteris fiunt contractibus, veluti emptione, venditione, locatione, conductione, depoſito, commodato, teſtamento: vt puta ſi pluribus heredibus inſtitutis, teſtator dixerit. Titius & Mæuius Sempronio decem danto. Ego aliquando arbitratus ſum hanc contrarietatem legum ſic diſſolui poſſe: Vt dicamus Vlpianum in *d.l.verba non de proprietate verbi contraxerunt, & geſſerunt*, agere, ſed edictum Prætoris, ſecundùm mentem ipſius Prætoris interpretari. Eſt enim hoc Vlpiani reſponſum ex duodecimo ipſius libro depromptum: qui liber ad interpretationem edicti prætoris pertinuiſſe videtur: cùm relatum ſit, ipſum octuaginta tres ad edictum libros ſcripſiſſe: ex quibus decimus liber, in inſcriptione, *l.bona.& l.inter publica.D.de verborum ſignif.* citatur. Cùm ergo Prætoris edicto, hæc verba contineretur. Quod cum minore vigintiquinque annis natu geſtum eſſe diceretur, vtique, quæ res erit, animaduertam. *l.1.D.de minor.* Ea verba Vlpianus in *l.Prætor.in princ. D. eodem*, ſic interpretatus eſt, vt Geſtum accipimus qualitercunque ſiue contractus, ſiue quid aliud contingat. Cùm ergo Vlpianus in dubium fortè vocari animaduerteret, an quemadmodum in edicto Prætoris ſub verbo geſtum, contractus continentur, *d.l.ait Prætor.in princip.* Ita quoque teſtamenti factio ſub edicto contineatur: ita vt minor aduerſus teſtamentum, perinde atque aduerſus contractum, & rem geſtam reſtitui poſſit. Ideò dicit Vlpianus in *d.l.verba.* hæc verba contraxerunt, & geſſerunt, ad teſtandi ius non pertinere: quaſi diceret, mentem Prætoris non fuiſſe minorem aduerſus teſtamentum inconſultè conditum, reſtitui debere. Quod autem minor in hoc caſu reſtitutionem petere nequeat, id tradit Bartolus in *d.l.verba. & in l.1.§.fuit quæſitum.D. ad Trebellianum.* Cuius rei rationem Iaſon in *d.l.1.§.fuit quæſitum.* poſt Angel. Imol. Raph. Com. & Alexand. adducit: quia cùm minor poſſit ſibi prouidere de iure communi, reuocando nimirum tale teſtamentum, *l.ſi quis in principio teſtamenti.D.de leg.3.l.poſthumus.§.1.D.de iniuſto rupt.* ideo ceſſat remedium reſtitutionis, quod eſt extraordinarium. *l.in cauſa.2.in princip.D.de minor.* Imò ſi minor dolo alicuius inductus teſtamentum feciſſet, idque ex imbecillitate non reuocaſſet: tunc competeret heredibus actio de dolo. *l.Lucius.§. Sempronia.cum gloſ.in verbo, actione.D.de legat.2.cum concordant. per Iaſonem, in d.l.1.§.fuit quæſitum, allegatis.* Poterunt ergo hæc duo ſimul eſſe, vt verbo, contraxerunt, & geſſerunt, vltima voluntas contineatur: etiamſi mens Prætoris fuerit verba illa in edicto ſuo ad vltimas voluntates non extendere. Aliud enim iudicamus ſecundùm verba, aliud ſecundùm mentem, *l.contra legem.& l.ſequent.D.de legibus.* Sed vt concedam, verba Contraxerunt & geſſerunt, vltimam voluntatem non comprehendere: quæ communis videtur eſſe opinio Doctorum in *d.l.teſtamentum.* poterit tamen alia ratione prædicta contrarietas dilui. Nam quod in *d.§.ſed neque verbum, agere*, ad teſtamenti factionem refertur, id non obſtant *dicta l.*verba, quia illic non de ſignificatione verbi Agi, ſed verbi Geri, tractatur. Eſt autem differentia inter verbum agi, & verbum geri: nam verbum agi, ſiue actus generale eſt, ſiue re, ſiue verbis agatur: geſtum autem rem ſignificat, ſine verbis factam, *l.Labeo.2.D.de verborum ſignific.* Meritò igitur verbum Agi, ad teſtamenti ius referri poteſt, non autem verbum Geri: cùm in teſtamentis verba requirantur. Non obſtat etiam *d.l.Teſtamentum.* Nam Iaſon illic reſpondet, textum non hoc dicere: quaſi teſtamentum ſit contractus, ſed argumentum ducere à contractibus ad vltimas voluntates. Nec magis obſtat *dicta l. eandem in princip.* quam legem allegat Iaſon in *d.l.teſtamentum.* Nam etſi ad eam legem non reſpondeat, putarim tamen facilè reſponderi poſſe. Neque enim textus illic teſtamentum ſimpliciter inter contractus recenſet; quaſi teſtamenti factio, contractus ſit: ſed hoc potiùs dicit, teſtatorem in ſuo teſtamento, heredes ſuos, aliis obligare poſſe, vt tanquam ex contractu heredes teneantur. Idque ex his verbis colligitur, cùm text. ſic ait: vtputa ſi pluribus heredibus inſtitutis, teſtator dixerit, Titius & Meuius decem danto. Hæc ex doctiſſimi viri Miſcellaneis obſeruationibus, quæ ad inſtitutum meum facerent, deſumpſi.

Ad l.j. de regulis iuris antiqui.

Quid ſit cauſæ coniectio. Atque emendata l.1.D. de reg.iur.vbi hactenus cauſæ coniunctio lectum eſt.

In l.1.D.de reg.iur. ſic legitur: Regula eſt, quæ rem, quæ eſt, breuiter enarrat, nō vt ex regula ius ſumatur, ſed ex iure, quod eſt, regula fiat. Per regulam igitur breuis rerum narratio traditur. Et, vt ait Sabinus, quaſi cauſæ coniunctio eſt, quæ ſimul cùm in aliquo viciata eſt, perdit officium ſuum. Quo in loco, vulgò cauſæ coniunctionem, pro coniunctione rationis interpretantur. Ex coniunctione enim plurium cauſarum eandem rationem habentium, regula conſtituitur. *gl.& Doct.in d.l.1.& in rub.eod.tit.in 6.Arch.in c.regula.3.diſt.* Sed hæc interpretatio And. Alc. *lib.5.parerg.c.1.* nōn placet. Ipſe igitur verba legis, ex Rhetorum traditionibus, aliter interpretanda cenſet. Hi enim cauſam eſſe maximam propoſitionem definiunt, à qua argumentum ducitur. Vt ſi quis iuſtitiam velit oſtendere eſſe naturalem, dicat. Quorum cauſę efficientes ſunt naturales, ipſa quoque effecta eſſe naturalia: At conuentus hominum naturalis eſt, legitur & iuſtitia: Id quod latius apud And. Alc. in præd. c.1. explicatur. Sed hæc interpretatio à verbis Iuriſconſulti nimium aliena eſt. Ego igitur quod à Iuriſconſulto quodam in gymnaſio Viennenſi quandoque accepi, in medium adferam. Is pro coniunctione, coniectionem, in *d.l.1.* legendum eſſe arbitrabatur. Appellarunt enim veteres cauſæ coniectionem, cùm longa quæpiam oratio, in epilogum ſeu ſummam redigeretur. Quod Aſconius Pedianus in libr.2. Verrinarum actionum his verbis oſtendit: Quo, inquit, dato, deinde inter ſe comparendum diem, vt ad iudicium venirent denunciabant, quo cùm eſſet ventum, antequàm cauſa ageretur, quaſi per indicem rem exponebant, quod ipſum dicebatur cauſæ coniectio: quaſi cauſæ ſuæ in breue coactio. Meminit & Cicer. libr.2. ad Heren. his verbis, in comitio aut in foro ante meridiem cauſam coniicito. Gell. quoque *lib.17.c.2.* in duodecim tabul. inquit, verbum hoc ita ſcriptum eſt: Ante meridiem cauſam conſcito, cùm perorant ambo præſentes. Videtur autem pro conſcito coniicito legendum eſſe. Gel. *lib.5.c.10.* Litem, inquit, cum Euathlo conteſtatur: Et cùm ad iudices coniiciendæ conſiſtendæque cauſæ gratia veniſſet tunc, &c. Eſt igitur regula, quaſi cauſæ coniectio, id eſt, rei in breue coactio.

Ad l.1.de regulis iuris.

Quid his verbis ſignificetur [quaſi cauſæ coniectio] malè integ-

interpretes explicuerunt, ac primò Placentinus interpretatur ſic dici, quia plures cauſæ ſimul iunctæ regulam conſtituunt: qui ſenſus verbis ipſis repugnat. idque ita manifeſtum eſt, vt non egeat interpretatione. Ioannes [illegible] melius cauſam, id eſt rationem interpretatur, quaſi regulæ cauſam. i. rationem coniunga:, vt quæ in vno caſu reddita eſt in aliis quoque procedat, qui eadem æquitate nitantur, legendum eſt Coniectio. hæc autem cauſæ coniectio fiebat à litigatoribus, qui cum ad iudicium veniſſent antequam ageretur cauſa, rem quaſi per indicem exponebant, & cauſam ſuam in breue cogebant. hæc autem cauſæ coniectio videtur à xij. Tabulis originem ſumpſiſſe, in quibus ita eſt, [In foro aut comitio ante meridiem cauſam coniicito.]

Ad l. 2. de regulis iuris.

Ad l. 2. malè Græcus interpretes putat ciuile iudicium à publico differre. putat enim ciuile officium eſſe iudicare: publicum autem polluiare, & ſimilia quæ hic enumerãtur. ſic enim ait: [illegible] Qui melius interpretantur, putant ciuilia non eſſe ſeparanda à publicis: & perinde verba hæc iſto loco interpretantur atque ſi Iuriſconſultus dixiſſet, ciuilibus ſiue publicis.

Malè Placentinus, aut quiſquis ille eſt huius Tituli [illegible], Iudices hic accipit pro Iudicibus ordinariis, qui maiores iudices appellantur, *l. non diſtinguemus. §. de liberali. de receptis*. Nam frequentius ea vox in libris noſtris pedaneos, datos, delegatos iudices, qui priuati nec in vllo honore ſunt, ſignificat, licèt etiam ſæpe magiſtratus tam vrbani quàm prouinciales nominentur Iudices. *l. ſi cum dotem. §. eo autem. verſic. ideó que. ſoluto matrimonio. l. 1. de iudiciis. l. in comites, ad legem Iuliam repetundarum.*

Ad l. 6. eod. tit.

Malè Accurſius interpretatus eſt hanc legem, Nititur enim. nec tamen poteſt, niſi fallor, huic regulæ ſatis accommodatã, non dico veram ſpeciem proferre, nec vlli alij interpretes qui eum ſequuti ſunt, eam ſpeciem rectè protulerunt. Ex recentioribus quidam rectè putant hanc legem pertinere ad Titulum, *Si quis omiſſa cauſa teſtamenti.* Nam inde quæri ſolet, ſi quis teſtamentariam ſucceſſionem repudiauit, fraudandorum creditorum vel fideicommiſſorum gratia, quid ſtatuendum ſit. & lex hæc videtur pertinere ad l. 2. eius Tit. vbi à Diuo Adriano reſcriptum eſſe Vlpianus refert, vt in eum qui pretio accepto prætermiſerit hereditatẽ, actio detur, exemplo eius qui omiſſa cauſa teſtamenti ab inteſtato poſſidet hereditatem: licèt is pro herede gerere non videatur, qui ſucceſſionem tranſmiſit ad alium, vel accepto pretio. Sane hunc pro herede nõ gerere obtinuit. Non enim vt eodem libro 7. Vlpianus tradit, heres eſſe vult, qui ad alium transferre voluit hereditatem, vt hac noſtra regula continetur. ſic videtur hæc regula coniungenda cum illa lege illius Tituli, quæ eſt ex eodem libro: & hinc videre poſſumus quantum inſcriptiones illæ legum nos iuuent, quod non perceperunt antiqui.

Ad l. 8. eiuſdem tituli.

Huius regulæ ſenſum aſſecutus eſſe non videtur vllo modo Accurſius. Ius enim ſanguinis accipit pro iure conſanguinitatis, quod non eſt naturale, ſed ciuile. nam adgnatio iuris ciuilis nomen eſt, *§. vlt. Inſtit. de agnatorum tutela. l. Iuriſconſultus. ad ſi. de ſuis & legitimis.* & ideò ſeparatur à naturali iure. in *§. ſed hodie. Inſtit. de adoptionibus.* Ius autem conſanguinitatis eſt ſpecies adgnationis. *§. vulgò quæſitum. Inſtit. de ſucceſſione cognatorum.* Ius itaque ſanguinis à iure adgnationis diſtinguitur. hoc enim non illud aufert adoptio, *l. qui in adoptionem. de adoptionibus.* Reiecta igitur Accurſij interpretatione, ſic interpretemur quod hîc Pomponius ait, Iura ſanguinis nullo iure ciuili dirimi poſſe, vt hoc ideò fiat, quoniam iura ſanguinis ſunt naturalia, *l. 2. vnde cognati.* Ciuilis autem ratio naturalia iura corrumpere non poteſt, auctore Caio. *l. eas obligationes. de capite minutis. §. vlt. Inſtit. de legitima agnatorum tutela.*

Ad l. 9.

Cùm ſoleat Accurſius omnes oppoſitiones in medium proferre, mirum eſt ab eo prætermiſſam fuiſſe, *l. ſi is qui duntaxat. in princip. de rebus dubiis.* hæc enim huic legi obſtare videtur. Ibi enim cùm duæ ſummæ in ambiguitatem inciderint, non tantùm non debetur maior, ſed etiam vtraque præſtanda eſt. Verùm vt illud contrarium ſoluamus, dicamus in illa ſpecie illud accidiſſe propter vim, naturam, atque proprietatem articuli [eum.]

Ad eandem l. miror Accurſium & Placentinum latuiſſe ad huius legis interpretationẽ plurimum facere. *l. ſemper in ſtipulationibus. hoc eodem tit.* nam etſi diuerſa eſt inſcriptio, diuerſa oratio, eadem tamen omnino eſt ſententia Vlpiani.

Ad l. 11.

Huic legi non obſtat quod de pacto legis commiſſoriæ vel addictionis in diem vel melioris conditionis allatæ Accurſius tradit hoc modo fieri, vt rei dominium ad venditorem ab emptore rurſum ſine traditione transferatur. Nam cùm reſoluta & reſciſſa ſit emptio, atque adeo nulla, & iam vel emptio vel traditio interceſſiſſe videatur, quid opus eſt noua traditione, vt res ad venditorem tranſeat, à cuius dominio nunquam abſceſſiſſe creditur, omnibus ita in priſtinum ſtatum reſtitutis. Item non obſtat quod affert idem Accurſius de alluuione, de principe, aut fiſco, de creditore, de executore. nam hi modi ad acquirendum, aut ſine facto noſtro transferendum dominium in aliquem introducti ſunt, vel iure gentium, vel conſtitutionibus, & innumeri ſunt caſus quibus inuiti dominium rei noſtræ amittimus.

Ad l. 12. eod. tit.

Quæ hîc ab Accurſio referuntur inter legatum & venditionem, vel ſtipulationem differentiæ, nihil ad hanc noſtram regulam pertinent. Item quod ait, non vt legato, ita vendito vino vaſa ſequi, falſum eſt. Emptorem enim vini vaſa ſequuntur, in quæ ita diffuſum illud eſt, vt non ad perpetuum vſum reſeruaretur. Nam quod liquidæ materiæ eſt, quia per ſe eſſe non poteſt, rapit ſecum in acceſſionis locum id ſine quo eſſe non poteſt, *l. 4. de penu legata.*

In *l. cum hi. §. qui tranſigit. de tranſactionibus.* Accurſius torquet ſe miris modis in perſcrutanda diuerſitatis ratione, quæ non aliunde, quàm ex hoc loco deſumenda eſt. Locus talis eſt, vt qui de alimentis tranſigit, quod prætore authore facere debet, neque de habitatione, neque de veſtiario tranſegiſſe videbitur, niſi disertè ſingulorum fecerit mentionem: ratio eſt, quia pleniùs teſtantium voluntates interpretari debemus.

Malè Accurſius hæc verba pleniùs accipit, quaſi dicat, Iuriſconſultus pleniùs quàm in contractibus. eundem hac in re malè ſequuti ſunt iuris Pontificij conditores in *c. cùm dilectus in fine, extra de donationibus.*

Ad l. 13. quis obligatione. §. 1.

Malè Accurſius putauit hanc legem pertinere ad edictum [de eo quod metus cauſa.] nam vt ex inſcriptione manifeſtum eſt, pertinet ad edictum de calumniatoribus, vt is in edictum de calumniatoribus non incidat, cui ad negotium faciendum aut non faciendum ſtipulanti promiſſum ita quid fuerit, vt petituro poſſit aliqua opponi exceptio.

Ad l. 18.

Non obſtat quod huic legi Accurſius obiicit ex *l. ſi verò non remunerandi. § ſi filiusfamilias, mandati.* Nam ibi non priùs obligatio mandati nata eſt. nec enim antè ſoluit filiusfamilias, quàm emancipatus fuerit: ideóque patri eſt inutilis ex contractu actio.

Ad l. 27.

Nec nominatim, nec tacitè cõtra ius publicum paciſci poſſumus: quamquam ſecùs exiſtimet Accurſius, *l. neque. §. 1. ſ. hoc titulo*

titulo. nam fraus publico fieri non debet, *l. contra. l. fraus. de legibus*. Ius publicum circumueniri non debet: *l. cum hi. §. transactiones. de tranſactionibus*.

Ad l. 24. eod. tit.

Malè Odofredus & Martinus diſtinctionem illam de lata, leui & leuiſſima culpa, quæ adhibetur in quibuſdam contractibus etiam mandato etiam adhibere volunt authore Accurſio, quorum opinio non immeritò improbatur. Nam ſiue mea tantùm gratia tibi mandem, ſiue aliena tantùm ſiue mea & aliena, ſiue mea & tua, ſiue tua & aliena (nam his omnibus modis mandatum contrahitur, *l. 2. mandati. & Inſtit. eodem titul. in princ.*) ſemper mandatarius ſiue procurator exactiſſimam diligentiam adhibere debet, ideóq; improuiſo caſu excepto præſtat omne periculum, & vt aiunt Imperatores, *l. à procuratore. C. mandati*. dolum, omnémque culpam, id eſt, nō modò leuem, ſed etiam leuiſſimam, denique tenetur, etſi non geſſerit. Nam aliena negotia, vt Imperatores aiunt, *l. in re mandata. §. vlt. C. mandati*. exacto, id eſt, vt quidam rectè interpretantur, exactiſſimo geruntur officio, neque quidquam in eorum adminiſtratione neglectum culpa vacuum eſt, & vt Marcus Tullius ait pro Roſcio Amerino eo loco: In priuatis rebus ſi qui rem mandatam non modò malitioſiùs geſſerit, ſeu quæſtus aut cōmodi cauſa, verùm etiam negligentiùs is admittit ſummum dedecus, &c. vide quæ ad hunc locum faciunt ibidem.

Ad eandem legem.

Malè Accurſius exiſtimat eum qui in rebus ſuis ſit negligētiſſimus, ſi talem quoque ſe præſtet in depoſito, non teneri, quia nihilo magis tenetur, quicquid Accurſius exiſtimet. nec enim hîc ſubeſſe vlla fraus videtur. Cōtrà ſi in propriis rebus diligentiſſimum ſe quis præſtet, fraude non caret, ſi ad eum duntaxat modum, quem hominum natura deſiderat, in depoſito eſt diligens.

Malè Azo in eadem lege putat maritum non teneri, qui in ſeruos dotales vxoris alienos fuerit ſæuus etiamſi natura talis ſeruos dotales vxoris alienos fuerit ſæuus, etiamſi natura talis & in ſuos eſt, ego tamen puto de culpa leui teneri; quidquid Azo contrà exiſtimet, vt probatur *l. ſi filiofamilias. §. maritus. ſoluto matrimonio*, vel ob id quod ſui cauſa dotem accepit; *l. in rebus. de iure dotium* iudicio dotis dicendum eſt, immoderatam ipſius coërceri debere ſæuitiā in alienis, quæ in propriis quoq; culpanda eſt, vt Vlpianus ait in *l. ſi conſtante. §. ſi maritus. ſoluto matrimonio*. Ergò non ideo minùs tenetur maritus ob ſæuitiam in dotales immoderatam, quòd eadem in proprios vtatur, eáq; nimia vt magiſtri vt creditoris, ita mariti ſæuitia culpæ annumeratur.

Ad l. 29. eod. tit.

Falſum eſt quod Placentinus aut Scholiaſtes ille quiſquis eſt, ait hanc regulam non ad contractum, qui certè poteſt ex continuatione temporis firmari, ſed ad vltimam voluntatem pertinere. Et ſanè ad ſupremas voluntates accommodari rectè poſſe non inficior. nam omnia quæ teſtamento proficiſcuntur ita ſtatum euentus capiunt, ſi initium quoq; ſine vitio ceperint, *l. omnia quæ. hoc tit.* adeo vt quæ ab initio inutilis fuit inſtitutio, ex poſtfacto conualeſcere non poſſit, *l. penult. hoc tit.* Verùm arbitror ipſe accipiendam eſſe hanc Regulam cum Petro Fabro de non interpoſita in ipſo negotio tutoris authoritate. idque ex inſcriptionibus manifeſtum eſt. hæc enim Regula eſt ex libro 8. ad Sabinum, ex quo libro quæ deſumptæ ſunt leges, reliquæ omnes ferè ſex ad quæſtionem de Tutelis pertinent, multùm ſane facit ad intelligētiam horum fragmētorum inſcriptio legum. ex his enim ſcire potes ad quam partem Iuris quaſque leges referre poſſis.

Ad l. 28. debebat referri *l. in condemnato. in princip. j. hoc tit.* vt ratio inſcriptionis docet, quòd non eſt aſſecutus Accurſius. Placentinum tamen aut Bulgarum ex antiquioribus nō latuit.

Ad l. 57. eod. tit.

Malè vulgò ſic pronuntiatur hæc ſententia huius legis, vt nemo poſſit abſoluere qui condemnare non poſſit, vt is demū abſoluendi qui & condemnandi poteſtatem habeat. Itaque ab Accurſio & Placentino accipitur, quam regulam vitiari certum eſt in ſpecie, *l. 3. §. adeo autem. C. vbi ſenatores vel clariſſimi*, ſed Accurſius male eam vitiari putat in *Authent. clericus quoque. C. de epiſcopis & clericis*. quod falſum eſt. Nam Iuſtinianus in Nouel. Conſtit. 83. ex qua hæc Authentica deſumpta eſt, nō negat quin poſtquam ſacerdotio ſpoliatus fuerit clericus condemnari poſſit à Rectoribus prouinciæ: quinimò id iubet nominatim in *Nou. 123. §. ſi verò crimen.* Præſtat igitur reiectis his interpretationibus Placentini & Accurſij Florentinam lectionem retinere, vt qui condemnare poſſit, multò magis eum abſoluere poſſe definiamus, Cur verò melior ſit hæc interpretatio, mihi perſuadet Paulus qui *in l. 3. ſ. de re iudicata*, idem definit. Qui damnare poteſt, (inquit ille) is abſoluendi quoque poteſtatem habet.

Ad l. 33.

Malè Iohannes improbat interpretationem Bulgari, cuius opinionem Accurſius refert. hæc lex enim ab eo intellecta, & niſi fallor, vt oportebat explicata fuit.

Ad l. 41. eod. tit. ad verſic. fideiuſſores quoque.

Malè acceptum fuiſſe hunc verſic. ab Accurſio indicat *l. fideiuſſor. ſ. mandati*. ex qua exemplū ſententiæ huius elici poſſe arbitratur, non intellexit etiam quid eſſet allegare in hac regula: nos dicamus ſic allegare in hoc loco accipiendum eſſe, vt fideiuſſor iuſtam cauſam non aduerſus debitorem, ſed aduerſus creditorem alleget.

Ad illa verba, niſi lex impedit. l. 43.

Nullum idoneum exemplum affert Accurſius ad hæc verba. Omiſſis igitur iis quæ Accurſius & Placentinus, cæterique interpretes tradunt, dicamus legem impedire, cùm iubet fori præſcriptionem initio litis opponi, *l. vlt. C. de exceptionib.* nam ſi quis aliis præſcriptionibus vſus ad ſuſceptam actionem excludendam reuerti poſtmodum ad omiſſam initio defenſionē huiuſmodi voluerit, quamuis ante ſententiam id faciat, nō audietur, *l. ſed etſi ſuſcepit. de iudiciis*.

Non obſtat *§. quia autem. l. 1. quod legatorum*. quem Accurſius opponit, *nam ibi non ex eadem cauſa*.

Ad l. 53.

Ad illam quæſtionem Vtrum ſi pupillus ſine tutoris authoritate indebitum ſoluerit, cōſultò, id eſt ſciens eſſe indebitum, an quaſi donaſſe videatur, ei denegetur cōdictio indebiti. Accurſius vt in re dubia ſibi ſatis nō conſtat. nos dicamus, quoniam pupillus nihil cōſultò facere iure ciuili intelligitur, eum ignoranti comparari, & quia de ſuis bonis nihil deminuere poteſt, niſi auctore ſaltem tutore, perſonam hoc caſu locum repetitioni facere, quod ſimiliter in furioſo, & in eo cui bonis interdictum eſt, obtinet: ita vt ſiquidem nummi extant, vindicentur, pro cōſumptis verò condictio locum habeat. Et hoc ſenſit Vlpianus in *l. interdum. de condictione indebiti*. quam legem malè alij aliò contorquent. quidam ad indebitum ex ea cauſa ſolutum, ex quo lis inficiando creſcit: nonulli ad ſpeciem *l. Error. C. ad legem Falcidiam*.

Ad l. lxviij. de regulis iuris.

Quod dicitur in hac lege [in omnibus cauſis] Accurſius malè contra non in omnibus, dicit id locum habere. nam exemplum quod affert non ſat idoneum eſt: affert enim illud ex *l. non ſolum. de reſtitutionibus in integrum*, vbi ab Vlpiano traditur [omnium,] qui ipſi potuerunt in integrū reſtitui, ſucceſſores etiam poſſe, vnde concludit bonus Accurſius, deficiente perſona in hac ſpecie, non deficere beneficium, cui perſonæ conditio locum faciat. Verùm hac in re fallitur Accurſius, quia magis cauſæ ac rei, quàm perſonæ beneficium eſſe huiuſmodi reſtitutionem apertum eſt, ex eo quod non ſemper ſed cauſa cognita indulgeatur. *l. 3. de reſtitutionib. in integrum.* malè idem Accurſius adfert hoc loco, quod Imperatores aiunt, exceptionem Velleiani Senatuſconſulti, quæ mulieris gratia introducta eſt heredibus eius aduerſus creditores dari, *l. here-*

des.C.ad S.C.Velleianũ.nã illa ex exceptio numeratur inter eas quæ rei cohærent, & ſeparatur à perſonæ cohærentibus, *in l. exceptiones.2.§.penult.de exceptionibus*.vbi diſertè Paulus oſtẽdit interceſſionis exceptionem, quia rei cohæreat etiam fideiuſſori, nedum heredi competere.

Ad l.60.

Malè Accurſius & Placentinus voluerunt hanc regulam pertinere ad priuilegium. nam voluit Paulus hac regula idem ſignificare, quod libro 70. ad edictum Vlpianus cum ait, Quod cuique pro eo præſtetur, inuito nõ tribui, *l. inuitus nemo.§.vlt. hoc tit.* ex quo ſequitur vt pecuniam debitor, quam creditori iudicium adire volenti ſe debere faſſus eſt, confeſtim poſſit ſoluere, nec dies ei modicum tempus ad ſoluendã pecuniam detur inuito, quod reis poſt condemnationem indultum eſt, *l.ſi debitori. de iudiciis.l.ſi domus.§.ſi pecunia.de legatis primo.*

Ad l.73.§.nemo poteſt.

Nec Azo, nec Accurſius viderunt nõ obſtare huic legi, cùm dicit [cùm moritur] quod facti fortaſſe teſtamenti tempore in ſuis heredibus eum non habuerit, vt puta cùm filij ſui inſtituti, aut exheredati, quem in poteſtate habet filio, nepoti ſuo non præterito, ſed vel inſtituto, vel exheredato teſtator tutorem dederit ſcripto herede extraneo, ac tandẽ viuo patre ſuo, filius deceſſerit. Hic enim quaſi poſthumus viuo adhuc auo ſucceſſit, confirmatúmq. teſtamentum eſt lege Iulia Velleia. cuius ſecũdo cap. vt in hac ſpecie inſtitutio heredis, ita etiam tutoris datio cõſeruatur, *l.ſi hereditas. §. qui filium. de teſtamentaria tutela.*

Ad l.75.

Ad hanc l. recte ab Accurſio affertur *l. 8. de collationibus.* cùm ſit ex eodem lib.3. quæſt.Papiniani, & huius noſtræ regula quoddam quaſi vitium atque exceptionem complectatur. vt notauimus in libro Benedictorum Accurij.

Ad l.77.

Non idonea Accurſius pleraq; exempla attulit, ac præſertim cùm de hæreditatis aditione in hac lege mentio fit. nam leges quæ hic ab Accurſio afferuntur, non ad aditionẽ, ſed ad hereditatis dationem pertinent, adde quod huic loco manifeſtè repugnant, cùm in *l.hereditas.§.de heredibus inſtituẽdis.* tradatur vitio temporis ſublato, manere inſtitutionem. hic autem diſertè Papinianus tradat hereditatis aditionem vitiari per adiectionẽ cõditionis vel temporis. cui ſententiæ Papiniani valdè obſtare videtur id quod eſt in *l. primo gradu. quæ in fraudem creditorum*, quam hic ab Accurſio, & cæteris omiſſam eſſe miror. Nam ibi diſertè Scæuola ſpeciem ponit, in qua cū conditione adita eſt hereditas, vt creditoribus heres partem duntaxat præſtaret. Dicendũ aditionem puræ fecẽſſe, de eo tamẽ ante aditionem ita heredem conueniſſe cùm creditoribus defuncti, vt ipſis partem duntaxat præſtaret. cùm bona defuncti vix ad quartam partem æris alieni ſufficerent.

Ad tit. de regulis iuris ad l.quicquid.

Clamitat vbique Iul.Paul. Quicquid calore iracundiæ vel fit vel dicitur, non prius ratum eſſe, quàm ſi perſeuerantia apparuerit, iudicium animi fuiſſe: ideóque in breui reuerſa vxor, nec diuertiſſe videtur. *l.3. D.de diuor. l.quicquid. de reg.iur.* vt enim quæ mente captus gerit, rata eſſe non oportet. *l.negotia. ff. de reg.iu.* ita nec quæ ab irato geruntur, qui propè ad inſaniam accedit. [Iratos enim propriè (inquit Cic.in 3. Tuſc.) dicimus exiiſſe de poteſtate, id eſt, de conſilio, de ratione, de mente.] Et paulò ante: [An eſt quicquam ſimilius inſaniæ, quam ira? quam bene Ennius inſaniæ initium dixit.] Rectiſſimè itaque idem Iul.Paul. *l.licitatio in prin. D.de publ.trad.* Si quis vectigalium licitationem, iracundiæ calore vltra modum ſolitæ conductionis feciſſe dicatur, non aliter admittendum, quàm ſi fideiuſſoribus, aut aliàs ſatis cauerit, ſe vectigalia, vt eſt licitatus, ſoluturum: quòd tunc non iræ feruore, ſed animo planè conſulto id feciſſe exiſtimetur. Iram porrò ſemper, ſed in puniendo præſertim, cauendam eſſe, docet Cic. in offic. Architæque Tarentini exemplo admonemur, qui factus iratior villico ſeruo, qui grauiter deliquerat: Punirem nunc te, inquit, niſi iratus eſſem. Et Plato ſemel puero ſubiratus, Xenocrati dixit, Cæde tu hunc puerum. ego enim quia iratus ſum, nequeo. Sapientiſſimè itaque diuinus ille Iob c.36. ait: Nõ te ſuperet ira, vt aliquem opprimas: quemadmodum enim amantes de forma iudicare nequeunt, quòd oculorum ſenſum amor præſtringat: namque.

Ludit amor ſenſus, oculos perſtringit, & aufert.

Ita omnem inquirendæ veritatis rationem iratus iudex amittit. c.ita.11.q.3. Et nullus magis rationi obſtat affectus: quo fit vt ſapiens nuſquam iraſcatur, vt eſt apud Cicer. pro Murena, & Gel.in noct. Attic. lib.1.c.vlt: Quantò verò ebrioſus ab ebrio, iracundus ab irato differt: ira quippe de cauſa eſt, iracundia de vitio, aut morbus iraſcentis: Hoc eſt, qui natura ad iram proclinis eſt, tametſi nunc nulla moueatur ira, iracũdus: qui verò repentina aliqua cauſa mouetur, iratus dicitur. Cæterùm cum Iul. Paulus tradidit, per calorem miſſo repudio, ſi in breui reuerſa ſit vxor, non videri ipſam diuertiſſe, Haloander vir eruditiſſimus, Græcè Latinèque impensè doctus, huic locum non carere mendo putat, expungendamque eſſe dictionem Vxor, cuiúſque loco verbum Vox reponendum cenſet. Quæ emendatio parùm bona mihi videtur, tum quòd emiſſus ſemel ſermo, reuerti non poſſit, iuxta illud Horat. in Epiſt.

Et ſemel emiſſum volat irreuocabile verbum.

Tum quòd vox ad verba illa repudij, quæ apud Caiũ leguntur *l.2. D.de diuort.* Res tuas tibi habeto, res tuas tibi agito, accommodari non poſſit: Quia nõ ſermonem, ſed ſonum quendam duntaxat vox propriè denotet. vt meritò boni authores vocem finientes dicant, eam ſonum eſſe, ex ſignificandi propoſito editum, quæ monſtrat nempe vox, aut ægritudinem naturalis affectus, aut voluntatem. Et Ariſtotele docente, voces ſunt earum, quæ in animo reperiuntur, paſſionum notæ. Nec tamen me fugit, quandoq; vocis verbo ſermonem ſignificari, vt cùm Mart. ad Cæſarem dicebat,

Vox diuerſa ſonat populorum, eſt vox tamen vna,
Cum verus patriæ diceris eſſe pater.

Ad l.92.

Edere eſt copiam deſcribẽdi facere, vel in libello complecti & dare vel dictare, *l.1.de edendo, in princ.* Edenda eſt autem actio, non item exceptio. nec enim, vt Accurſius ibi exiſtimat, verbum actionis largiſſimè ponitur. hæc eius verba ſunt, vt exceptionem complectatur, actor enim inſtructus & paratus ad agendum venire debet: certus inquam eſſe debet, cùm ſit in poteſtate eius quando velit experiri, & ante debet rem explorare, & tunc ad agendum procedere.

Ad l.98.

Placẽtinus quod hîc traditur ad ſpeciem l.28.ſuprà accommodare tentat, quem Accurſius & cæteri quoque interpretes paſſim ſequuntur. nullũ autem appoſitũ exemplum ſatis afferunt: ego puto hãc regulam pertinere ad interpretationem tituli, vt in poſſeſſionem legatorum ſeu fideicommiſſorum ſeruandorum cauſa eſſe liceat, idque mihi perſuadet quod lex fideicommiſſorum eodem titulo habet eandem quam hæc regula inſcriptionem.

Quæ ad ſingulas ætates pertinent, accuratius & ſubtilius quàm verius ab Accurſio hoc in loco perſcrutantur.

Ad l.136.

Non facilè reperies ex interpretibus, qui accommodatũ ad hãc regulam exemplum iudicent. Nã quod Placentinus adfert de fructibus ſine cultura & cura prouenientibus qui ad poſſeſſorem bonæ fidei non pertinent, déque homine bona fide poſſeſſo, nõ ex re poſſeſſoris aut operis ſuis, ſed aliunde adquirente, licèt illud exemplum verum ſit, huic tamen loco non conuenit, quia nuſquam traditur legem ea in re impedimento eſſe, quominus bona fides id præſtet, quod veritas. Non eſt etiam aptum exemplum quod adfert Accurſius ex *l. ſi exiſtimans.pro ſoluto.l.hominem.pro ſuo.* quia ibi lex non eſt impedimento, quominus bona fides tantũ poſſidenti præſtet, quantum veritas, imò ipſi quoque veritati impedimento eſt.

Ad l.148.

De huius regulæ ſententia quæ dictas eius partes ad omnes pertinere, cuius affectus omnibus proſit, nihil Placentinus, nihil Bulgarus, nec Ioannes nec Accurſius aſſerunt, quod probari poſſit. Itaque reiicienda omnis illorum interpretatio eſt.

Ad

Ad l.156. de reg. iuris §. cui damus.

Malè obiicit Accurſius huic §. quod traditur in *l. ſi quis conductionis. C. locati.* vbi qui conduxit agrum, & litigare de proprietate vult, reſtituere priùs poſſeſſionem locatori debet: ex quo loco malè concludit Accurſius, ei cui damus actionem rei vindicationis ei exceptionem retinendæ poſſeſſionis cauſa nõ competere. Is enim à quo poſſeſſio petitur, non rectè de proprietate ac dominio excipit, cùm ſeparata ſit omnino poſſeſſio à proprietate. *l. naturaliter. §. 1. de adquirenda poſſeſſione. l. 1. §. bonum autem vti poſſidetis.* Idem Accurſius obiicit quod per interdictum, quod legatorum rediguntur ad heredem ea quæ legatorum nomine poſſidentur à legatariis, quamuis ea ipſe per actionem ex teſtamento ab herede auocare poſſint, *l. 1. §. redigi. quod legatorum.* Inde concludit, qui habent actionem, non poſſe exceptionem obiicere. reſpondendum id ſingulari iure introductum eſſe à prætore, cui æquiſſimum viſum eſt, vnumquemque non ſibi ipſum ius dicere, occupatis legatis, ſed ab herede petere. *l. 1. verſic. etenim quod legatorum.*

Ad l. 188.

Ad hanc regulam exemplum commodè nullum referri poteſt ex iis quæ adducit Accurſius, excepto eo quod ſumitur ex *l. ii Titi . . de condit onibus Inſtitutionum.*

Notarum ad Gloſſas Accurſij. & aliorum doctorum interpretationes, in Cod. Iuſtiniani, libri duodecim, totidem libris Cod. reſpondentes.

PRÆFATIO AVTHORIS.

IMperfectum ſane hoc opus noſtrum videretur, beneuole lector, niſi quemadmodum in Digeſtis fecimus etiam Notas conſcriberemus in gloſſas Cod. non minus enim errarunt gloſſatores & interpretes noſtri in explicandis Imperatoriis conſtitutionibus quàm in enarrandis Iuriſconſultorum veterum reſponſis, quod iis manifeſtum eſt qui Ius ciuile, vel primis labiis degustarunt: cùm igitur magna pars Iuris noſtri his Imperatorum conſtitutionibus conſtet, operæpretium duxi multos antiquorum Interpretum errores detegere, quibus Imperatorias Conſtitutiones iam ſatis per ſe obſcuras, nobis obſcuriores multo reddiderunt, & infinitis penè mendis commacularũt: quod ſi rectè à me præſtitum fuerit, ſpero hoc opus Iuris ſtudioſis vtiliſſimum fore, præſertim iis qui gloſſas, cum textu coniungunt, (quod plerumq; facere ſolent) qui non perfunctoriè iuri operam dant: admonitum autem te volui me non omnia notaſſe quæ notari poterant. ſuperſunt enim multa dicenda, præſertim ad librum v. vij. & viij. quæ breuitatis cauſa conſulto omiſi, ne volumen, (cui velut appendicis loco hæ noſtræ notæ adiunguntur) in immenſum excreſceret, ſi noſtrum hunc laborem tibi gratum eſſe compererõ, cætera fauente Deo, perſequar in ſecunda editione: habemus enim præparatas notas in gloſſas ad omnes Titulos Iuris Ciuilis. Interim (beneuole Lector) his fruere, & noſtrum hunc laborem æqui boniq; conſule.

Ad initium Cod. quæſtio quædam vtilis, aduerſus quoſdam tractata, vbi reprehenditur Alc. opin.

An iura Digeſtorum, Inſtitutionum, & Codicis, vbique concordent. & num rectè Alc. in hac re ſenſerit.

QVæſtio eſt, cùm Iuſtinianus Imperator ius ciuile in quatuor opera, nempe Pandectarum, Inſtitutionum, Codicis, & Authenticorum redegerit: an non alterum opus, ab altero corrigatur? Et quantum ad ius Authenticorum attinet, nulla eſt dubitatio, eo iure, ius Pandectarum, Inſtitutionum, & Codicis corrigi. Nam in 3. *Conſt. C. in §. hu igitur omnibus*, (vbi de ſecunda Codicis editione agitur) id ſatis expreſſum eſt, his verbis: Hoc enim nemini dubium eſt, quòd ſi quid in poſterum melius inueniatur, & ad conſtitutionem neceſſariò ſit redigendum, hoc à nobis, & conſtituatur, & in aliam congregationem referatur, quæ Nouellarum nomine conſtitutionum ſignificetur. Quo in loco gloſ. nouellas pro authenticis interpretatur. Sed dubium eſt, an ius Pandectarum, & Inſtitutionum ſimiliter, & Codicis vnius ſit conſonantiæ, an verò alterum ab altero corrigatur. Et quamuis Doctores aſſerant, ius Digeſtorum à iure Codicis quandoque corrigi. Id tamen Alciatus libr. 6. παρέργων, cap. 14. non facilè admittendum eſſe autumat, ſic ſcribens: [Sed huiuſmodi, inquit, concordiam haud facile ego admiſerim, qui ſciam, id in primis curæ Triboniano collegiſque fuiſſe, vt cum Codice Iuſtiniani concordarent, Digeſtorum reſponſa, *l. 1. § ſed in hoc ſtudium. C. de vet. iur. enucl.* quòd ſi qua erant, quæ aduerſari viderentur potiùs immutata in Digeſtis fuiſſe, vt vterque liber vnam in conſonantiam redigeretur. Igitur ſciendum eſt, Iuſtinianum Imperatorem anno Chriſti DXXIX. ad Imperij faſtigium adſumptum fuiſſe: is regni ſui anno 3. ex tribus veteribus Codicibus, ſuum nouum Codicem componi iuſſit, ediditque XVI. Calend. Maij, conſulatu Decij 2. *conſtit. C. in fin.* deinde intra quadriennium, id eſt, anno Imperij ſui VII. quinquaginta Digeſtorum libros pari cura enucleatos promulgauit: idque XVII. Kalend. Ianuarias, Iuſtiniano ipſo tertiùm conſule deſignato, quo tempore intra XI. menſes iuſſit deinde Inſtitutiones quoq; confici, quas XI. Kal. Decembris, tertio ſuo conſulatu edidit. Demum eodem anno iuſſit Codicem iterum emendari, & plures leges in eo inſeri, & præſertim quinquaginta deciſiones, ex quibus aliquæ erant, quæ priores leges corrigebant: appellauitque repetitam Codicis editionem, *l. 1. C. de emend. Cod. Iuſtin.* quam voluit ex die IV. Kalend. Ianuar. ſe quartum, & Theodoro Paulino conſulibus, vim & effectum obtinere. Igitur cùm Iuſtinianus concordaſſe Codicem ſuum, cum Digeſtis fateatur: quiſquis velit aſſerere, ſubeſſe correctionem, oportet vt id ab vna ex quinquaginta deciſionibus, quæ vltimæ editioni inſertæ ſunt, eſſe factum oſtendat: priores enim conſtitutiones, cum Digeſtorum iure concordabant. Qua in re duas ego ſoleo concluſiones ponere: Prima, Conſtitutiones, quas in Inſtitutionibus fatetur Iuſtinianus ſuo Codici inſeruiſſe, *Inſtit. quib. mod. toll. oblig. §. penul. & de S. C. Tertul. § ſed nos. & de pupill. ſubſt. § qua ratione*, cum iure Digeſtorum concordant, nec ex quinquaginta ſunt. Altera, Conſtitutiones, quæ quatuor illis poſt primam editionem annis, interim factæ ſunt, poſſunt ius vetus emendare, & in illis quinquaginta computari. Harum notitia ex eo accipitur, ſi ad finem adſcriptum ſit, dat. Lampadio, & Oreſte Conſulibus, vel poſt Lampadij & Oreſtis conſulatum, ſemel aut iterum, vel III. aut IV. Iuſtiniani, & Paulini conſulatu. Hactenus verba Alciati. Sed mihi videtur Alciatus in ſupraſcriptis concluſionibus, ſibi ipſi contrarius eſſe. Nam in prima concluſione aſſerit, conſtitutiones, quas Iuſtinianus Imperator in Inſtitutionibus fatetur ſuo Codici inſeruiſſe, cum iure Digeſtorum concordare. Pro qua concluſione allegat text. in *§ penult. Inſtit. quibus modis toll. oblig.* Vbi Iuſtinianus Conſtitutionem, *l. fin, C. de nouat.* allegat. Verùm illa conſtitutio edita eſt in conſulatu Lampadij, & Oreſtis. Et tamen Alciatus in ſecunda concluſione aſſerit, ius Digeſtorum per conſtitutiones, quæ Lampadio & Oreſte conſulibus editæ ſunt, corrigi. Præterea quòd in ſecunda concluſione dicit, conſtitutiones Codicis Lampadio & Oreſte conſulibus, vel poſt Lampadij & Oreſtis conſulatum ſemel aut iterum, vel tertio & quarto Iuſtiniani, & Paulini conſulatu editas, ius Digeſtorum corrigere poſſe: id ea ratione aſſerere videtur, quia ius Digeſtorũ ante nouellas illas conſtitutiones cõpoſitum fuerit.

Sed hoc aliter ſe habet: Quoniam in tertia conſtitutione, *C. §. ſupradictis itaque.* traditum eſt, Iuſtinianum Imperatorem etiam poſt ſecundam Codicis editionem (quæ repetitæ Lectionis appellatur) compilatoribus iniunxiſſe, Digeſta, & Inſtitutiones, cum ſecunda illa editione, in conſonantiam reducere. Verba autem *dicti §. ſupradictis itaque*, hæc ſunt: {Supradictis itaque magnificis, & prudentiſſimis viris permiſimus hæc omnia facere, & ſi qua emendatione opus foret, hanc facerent, non titubante animo, ſed noſtra auctoritate freti. Conſtitutiones verò ſuperfluas, vel ex poſterioribus ſanctionibus noſtris iam vacuatas, vel ſi quæ ſimiles, vel contrariæ inuenirentur, circumducere, & à proprij Codicis congregatione ſeparare: & tam imperfectas replere, quàm nocte obſcuratis abductas, noua illuminationis luce detegere, vt vndique non ſolùm inſtitutionum, & Digeſtorum via dilucida, & aperta pateat, ſed etiam conſtitutionum noſtri Codicis iubar omnibus clareat: nulla penitùs nec ſimili, nec diuerſa, nec inuſitata relicta: cùm nemini venit in dubium, quòd repetita prælectio probabit. hoc ſatis validum ſatiſque eſſe formoſum. Hactenus verba conſtitutionis. Quod autem ſupraſcripti compilatores, hoc quod conſtitutio illis iniunxit, executi ſunt: id ex ſequentibus Inſtitutionum locis apparet. Nempe ex *§. quæ autem. Inſtitut. de bon. poſſeſſ. & in §. fin. Inſtit. de legit. agnat. ſucceſ.* Vbi allegatur Iuſtiniani conſtitutio *l. fin. de emanc. liber.* quam poſt conſulatum Lampadij & Oreſtis edidit. Sic etiam in *§. ea omnia. Inſt. de hered. quæ ab inteſt. defer.* conſtitutio *l. penult. C. de adopt.* citatur. quæ, & ipſa conſtitutio, Lampadio, & Oreſte conſ. edita eſt. Ego igitur in hac difficultate pro regula ſtatuendum eſſe arbitror, inter ſupradicta tria iura nempe Digeſtorum, Inſtitutionum, & Codicis, concordiam eſſe, nec alterum ab altero corrigi. Et quod de Codice dictum eſt, id non ſolùm in Codice primæ editionis. iuxta *l. 1. §. ſed & hoc ſtudium.* verùm etiam in Cod. ſecundæ editionis, ſiue repetitæ lectionis, locum habere. *d. §. ſupradictos itaque.* Illud tamen negari vix poterit, compilatores ſupeadictos, non vbique ad vnguem Digeſta, & Inſtitutiones cum Codice concordaſſe, vt apparet in tractatu legatorum & fideicommiſſorum. Nam legata & fideicommiſſa nouis Iuſtiniani Imperatoris conſtitutionibus *in l. 1. & l. 2. C. commun. de leg.* æquiparata ſunt. Cuius æquiparationis mentio fit in *l. 1. D. de leg. 1. & in §. ſed non vſque. Inſtit. de legat.* Et tamen in aliis Digeſtorum, & Inſtitutionum textibus, inter legata & fideicommiſſa differentia reperitur. Nam in *l. pecuniæ. verbum. §. perſecutionis. D. de verbor. ſignific.* traditur fideicommiſſa iuris ordinariam executionem non habere, ſed extraordinariam perſecutionem. cùm tamen in *l. ſi pluribus. & in l. apud Iulianum. §. ſi Titius. D. de leg. 1.* aſſeratur, ad perſecutionem legatorum, actionem ex teſtamento dari. Sed & in *§. præterea. Inſt. de fideicommiſſ. hered.* inter legata, & fideicommiſſa alia quoque differentia conſtituitur, videlicet, vt fideicommiſſa ab inteſtato relinqui queant: legata autem non niſi ex teſtamento relinqui poſſint: ſic etiam *Inſtit. de ſingul. reb. per fideicom. relict.* inter legata, & fideicommiſſa differentia conſtituitur, vt fideicommiſſum à legatario relinqui queat: legatum autem à legatario legari non queat. Arbitror autem in hac re compilatores excuſari poſſe, quibus fortè viſum fuit ſatis eſſe, ſi in Digeſtis & Inſtitutionibus æquiparationis legatorum & fideicommiſſorum, in vno aut altero loco mentionem facerent, nec opus eſſe id paſſim in omnibus textibus repetere. Quin & illud negari vix poterit, compilatores in aliquibus iuris locis legura concordantiam omnino omiſiſſe: non fortè ex negligentia, ſed quia in tam prolixis iuris operibus, ingenio humana non facilè omnia aſſequi potuerunt. Quod quidem in *d. l. pecuniæ verbum. §. perſecutionis.* animaduerti poteſt. Illic enim dicitur, fideicommiſſa non habere iuris ordinariam executionem, ſed perſecutionem extraordinariam. Et tamen Iuſtiniani Imperatoris conſtitutione in *libro 1. C. commun. de legat.* introductum eſt legata & fideicommiſſa, tam perſonali, & in rem, quàm hypothecaria actione peti poſſe. Vt apparet *dictam legem, pecuniæ verbum. §. perſecutionis. cùm dicta l. 1.* à compilationibus concordatam non eſſe. Id quod & in aliis Iuris locis ſuprà *lib. 1. cap. 17. & hoc libro 2. capit. 11. & capit. 34.* à me annotatum eſt. Hæc habui quæ dicerem, aduerſus Dominum Alciatum, virum ſanè alioqui doctiſſimum, quæ etiam doctiſſimè animaduertit Bernardinus Vvaltherus in ſuis Miſcellaneis, ex quibus hæc collegi. Idem obſeruauit doctiſſimus præceptor meus in præfatione ſua ad Paratitla Codicis.

Ad titulum C. de Iuſtiniano Codice confirmando.

Cùm de origine indictionum diſputatio ſuborta eſſet. notandum Accurſium malè tradidiſſe in ſuis gloſſis, *ad tit. C. de Iuſtinian. Codice confirmando.* etiam ante natiuitatem Chriſti ex Indictionibus computationem à Romanis inuentam. Cùm enim Græci ab Olympiadibus, Hebræi à diluuio annos numerarent, Romanos tria luſtra, id eſt, annos xv. Indictionem dixiſſe, quod tali tempore indicerentur tributa, pro primo luſtro auri, pro ſecundo argenti, pro tertio ferri. Quoniam autem Chriſtus quarto anno primæ Indictionis natus eſt, quod etiam Dionyſius ſcribit. calculum ita ineundum cêſet, vt annis Chriſti addatur triennium, omniſque numerus per xv. diuidatur, vt qui inde exierit, indictionis tempora denotet, quæ vltra decimum quintum non progreditur, ſed deinde reuertitur ad primam. Beda libro de natura rerum, capite 47. conſentanea Accurſio ſcribit, niſi quòd mutationem illam de auro in argentum, deinde in ferrum non agnoſcit, ſed parem cenſum fuiſſe ſingulis luſtris ſcribit. malè ſenſit Accurſius, quia apud bonos authores nunquam legitur ſolitos ab Indictionibus annos cōputari, vel in Republica vetere, vel etiam ante tranſlatum Cōſtantinopolim imperium. opinórque hunc morem paulò ante cœptum ex Iuſtiniani Conſtitutione deinde inualuiſſe, in Authentica, vt præponatur nomen Imperatoris;& ſecundùm annos vrbis calculum ductum fuiſſe.

Ad titulum Codicis de nouo Codice faciendo.

Malè Gloſſa perpetuum Auguſtum generalem interpretatur. hæc enim interpretatio nullo modo huic loco conuenire prodeſt, & malè in medium profert. *l. edita. ff. de edendo*, quia ibi de edicto perpetuo meminit Imperator, non de perpetuo Auguſto, vt autem hic locus rectè intelligatur legendum eſt perpetuo Auguſti, non perpetui, malè eadem Gloſſa Auguſtum ab augeo dictum putat, vt obſeruauimus in notis noſtris ad principium Pandectarum, inde interpretes hic quærunt de donatione facta Papæ Syluestro per Conſtantinum, vt ibidem pluribus rationibus docuimus. Non rectè percepit Gloſſa quare huic libro repetitæ prælectionis à Iuſtiniano nomen inditum ſit, nos dicamus hac poſteriori editione multas conſtitutiones quæ erant in priori limaſſe Iuſtinianum, detraxiſſe & mutaſſe, multas addidiſſe & ſuas & alienas conſtitutiones, denique hoc genere priorem ſuum Codicem emendaſſe & expurgaſſe, atque ob eam rem hunc Iuſtinianum Codicem repetitæ prælectionis appellaſſe eleganter ſcribendo: quod repetita prælectione probauit ſatis validum eſſe, ſatiſque formoſum, & quòd maximè notandum eſt, ſecundas editiones à veteribus ait repetitas prælectiones appellatas fuiſſe, ideò Vlpianum retractatis libris ſuis ad Sabinum ſatis innuit ſecundæ editioni hunc titulum adſcripſiſſe Prælectiones ſcilicet vocabant lectiones, quibus præceptores diſcipulis præeunt, præmonſtrántque vias diſcendi ac intelligendi aut voce viua, aut ex ſcripto. Nam & quæ ex ſcripto veniunt, quaſi è voce magiſtra manare videntur, vt in oratione de conceptione Digeſtorum.

Ad eandem Conſtitutionem de nouo Codice faciendo.

Falſum eſt quod Matthæus monachus quidam ſcripſit Digeſtorum corpus bis editum fuiſſe: primùm breuiùs, deinde auctiùs redditum paratitlis, & paratitla eſſe ἀναπληρώσεις, vt loquitur, ſiue repletiones eorum, quæ cuique Digeſtorum titulo deerant, in priori editione, & ſcholia ipſa. hoc enim ipſa fides verò refellit ſatis quæ fidem facit, vnam tantùm Digeſtorum editionem fuiſſe, & Paratitla Iuſtiniano *lege prima, & ſecunda, de veter. iure enucleando*, nihil aliud eſſe oſtendit, quàm breues & ſubtiles Titulorum interpretationes, & quaſi monitoria ſiue claues eorum, quæ ſingulis Titulis continentur.

Ad tit.1.lib.1.Cod.de ſumma Trinitate,& fide Catholica.

Nullomodo placet Catholicum pro vniuerſali paſſim cum Accurſio &aliis in hac rubrica exponere,cùm extet in hac eadem lege locus quidam qui huic expoſitioni retragetur, in quo Chriſtianos catholicos pro vniuerſalibus accipere ridiculum eſſet. Quanquam non ignoro hoc nomine ex Græcis mutuato(καθολικὸς ſcilicet)cum non malè vocari, qui vniuerſalis ſit:quaſi circa omnia verſetur. κατὰ enim idem eſt quod circa,& ὅλον totum ſignificat, Vnde præcepta Catholica pro vniuerſalibus,& Catholica medicamenta pro iis quæ omnibus in vniuerſum humoribus vacuandis commoda ſunt vſurpata. Quintilianus lib.11.oratoriarum Inſtitutionum,cap.15. Fateor fidem Catholicam pro vniuerſali noſtra religione in hac rubrica rectè dici,ſed quod ad hunc locum ſpectat, in quo Chriſtianos catholicos appellat Imperator, non mihi videtur interpretatio iſta poſſe conuenire,vt perperam tamen multi interpretes exiſtimauerunt.

Ad l.1.C.de ſacroſanctis Eccleſiis.

Malè meo iudicio Bartolus putat hoc verbum [vnuſquiſq;] ad perſonas inhabiles de iure ciuili,hoc eſt, quæ legis ciuilis authoritate teſtari, legatum aut fideicommiſſum relinquere prohiberentur,referri:cùm idem tamen ingenuè fateatur in *l.1.l.iure militari. D. de militari teſtam.* eos qui iure gentium inhabiles ſunt,nullatenus contineri hac lege. Verùm reiecta hac Bartoli opinione receptius & verius eſſe puto, nec quidem eos qui iure ciuili reiiciuntur, generali huius legis ſermone comprehendi.argumento. *l. promittendo. in princip. D. de iure dotium.l.vt gradatim.§.1.D.de munerib.*& hæc mea ratio, quod ita demum Imperator diſpoſitionem morientis in hac ſpecie probet.ſi ea omni alia iuris ratione & ſolennitate munita ſit? *l. generali hoc tit.* Deinde non eſt credendum generalibus verbis voluiſſe legiſlatorem vniuerſam teſtamentorum rationẽ ſubuertere.argumento,*l.ſi quando.C.de inofficioſo teſtamento.* Nullomodo autem me mouet,vt contrarium ſentiam,publicus fauor,qui ſanè nunquam mihi ſufficere viſus eſt,vt generalia legis verba ad inhabilia protendere debeat.argumento.*l.in prouinciali.§.finali,cum l.ſequenti,& ſequentibus.in principio.D.de noui operis nuntiatione.l.2.§.finali.D.de iure immunitatis.* præterquàm eo caſu quo ſermonis extenſio prodeſſe poteſt alicui, nemini verò nocere. *l.3.§.vtrum.D.ad Syllanianum,* vt cùm per eum bene meritus ſeruus pro præmio libertatem accipit, *l.lex Cornelia.§.fin.D.de iniuriis.* Nos hic agimus de teſtandi legandíve poteſtate,quàm ad minùs idoneas perſonas,ſine detrimento venientium ab inteſtato, producere non poſſumus. Vt autem lex non difficulter permittit,quod mihi prodeſt,nihílque tertiò nociturum eſt,*l.21.§.quanquam. D. de aqua pluuia arcenda.* ita rigidè vetat priuilegij verba ad alienam iniuriam porrigere,argumento. *l. impuberi. D. de adminiſtratione tutorum.l.nec auus.C. de emancipatione liberorum.*

Ad eandem l.eod.tit.

Quis primus Imperatorum omnium,Chriſtianus effectus ſit, aduerſus ſcriptorum in iure ciuili,& Pontificio opinionem.

Zeno Imperator, Sebaſtiano præfecto prætorio ſcribens, Diuum Flauium Conſtantinum primum fuiſſe, qui fide Chriſtianorum Romanum muniuit imperium,teſtatur, *l.diui.C.de nat.libe.* conſentitque Milthiades Papa,religioſiſſimum virum Conſtantinum primum,veritatis Chriſtianæ fidem patienter adeptum referens,*c.futuram.12.q.1.* Indéque tradunt,& Cæſarei,& Pontificij iuris interpretes, Conſtantinum, Imperatorum omnium primum Chriſtianum effectum fuiſſe, in *l.1.C. de ſacroſanctis eccl.& in d.c.futuram.* Qua in re euidens cuique faciunt,quàm ſint hiſtoriarum, rerúmque omnium antiquarũ imperiti & ignari. nam,vt eſt apud Hiſtoricos omnes,M. Iulius Philippus,viceſimus ſeptimus ab Auguſto, vnà cum Caio Iulio Saturnino,Philippo filio,quem conſortem imperij fecit: exercitu incolumi,ex Syria ad Italiam reducto,primus omniũ Imperatorum,Chriſtianus Romæ factus eſt. Qui cùm in die Paſchæ communicare myſteriis voluiſſet, à Fabiano epiſcopo Romano prohibitus fuit initio,nec antè myſteriorum copiam ei facere voluit,quàm peccata confeſſus,per pœnitentiam culpas,quæ de eo plurimæ ferebantur,diluiſſet. Imperatum à Põtifice non grauatè eum ſuſcepiſſe, deincépſque animum religionis pleniſſimum habuiſſe legimus. Imperare autem cœpit Iul.Philip. anno ab vrbe condita, noningenteſimo nonageſimo ſeptimo. Flauius verò Conſtantinus,vt ex Annalium ſcriptoribus conſtat,anno milleſimo ſexageſimo primo. Quo cõſtat Iulium Philippum,ante Conſtantinum 64.annis imperare cœpiſſe. Et ita multo antè tempore quàm Conſtantinus regnaret,alium Imperatorem,nempe Iul.Philippum,religionis noſtræ fidem adeptum,de quo tale diſtichon alicubi legi:

Cæſarios inter proceres fuit ecce Philippus,
Primus qui Chriſti ſacra fidémque colit.

Eum tamen,vt ſcelera ſubtiliùs tegeret,cultum Chriſtiani nominis ſimulaſſe,ex hiſtoriis intelligimus. Habuit is filium M. Iulium Philippum,qui Agelaſtos,hoc eſt,irriſibilis dictus eſt: animi tam triſtis, támque ſeueri,vt nullius cuiuſquam commento,ad ridendum,iam tum à quinquennij ætate, ſolui potuerit,patrémque in ludo ſeculari, inſolentiùs cachinnantem, auerſo vultu,licèt adhuc tener,aliquando notauerit. quantum autem conceſſerint Chriſto Tiberius Adrianus, ac Seuerus, Romani Imperatores,ex Euſebio,Tertulliano, & Lampridio ſatis conſtat. Referunt namque Euſebius,& Tertullianus, Tyberium Cæſarem, voluiſſe Chriſtum à S.P.Q.R. adorari. Déque eadem re cogitans Adrianus Imperator, Chriſto templa condere cœpit:quamuis ab incepto deſtiterit,veritus,ne cætera etiam templa dVeſererentur: perſuaſerunt etenim præfecti ſacrorum Adriano,Chriſtianos omnes aliquando futuros, ſi illud effeciſſet,autor eſt Lampad.ad Conſtant. Imperatorem. Ex quo idem Adrianus mutata ſententia, Chriſtianam religionẽ mox acerrimè eſt inſectatus. Alexander verò Seuerus, qui optimus Imperator habitus eſt, Chriſti numen inter maximos & selectos diuos in ſacrario ſuo,ſeu(vt Lampridius vocat)Larario habuit. Plura vide apud Ioannem Corraſium Conſiliarium Tholoſatem in obſeruationibus ſuis,ex quibus hæc,quæ ad inſtitutum meum facerent,collegi.

Ad l.Archigerontes.C.de epiſcopis & clericis.

Errauit hîc valdè Accurſius in interpretatione huius legis, quæ ſic ſe habet,[Archigerontes,diæcetæq; nonniſi Chriſtiani dirigantur, ac primùm Archigerontes fuiſſe exiſtimat ſacerdotes,quibus delicta ſua in metallum damnari confitentur,Chriſtianos eſſe iuberi hac lege exiſtimat: ídque probat eo argumento, quod ſcriptum ſit Dioecetæ Ergaſiotanorum, quæ verba ipſe interpretatur ſignificare Epiſcopos ſeu Diœceſanos damnatorum in metallum. id enim eſſe ergaſiotanos putat. Quæ expoſitio quàm inepta ſit,nemo eſt qui neſciat qui Græcas litteras, vel primis labiis deguſtarit,& qui fuerint Archigerontes,eleganter explicat Dionyſius Godofredus vir doctiſſimus, & de hac noſtra diſciplina optimè meritus in ſuis Commentariis in hunc Titulum. Et cùm Accurſius in harum dictionum interpretatione inſigniter errauerit, non tamen durè agendum cum eo, aut contumeliis inſectandum: quod quidam Grammatici malè fecerunt, ſiquidem vitia illa temporum fuerunt,non hominis.perierant enim eius tempore aſſiduis bellis non ſolùm literæ Græcæ,ſed & Latinæ.

Ad tit.Codicis de epiſcopis aut clericis. ad l.Placet.& l.ſeq.

Non rectè Accurſius intellexit quinam eſſent Parabolani. Is enim cũ voluit videri ſe nihil præteriiſſe,tanquã rem maximè haberet in prõptu,ſtatim pronũtiauit Parabolanos eſſe medicos, noménq; ab eo ſumpſiſſe,quòd multas habent παραβολὰς quòd videlicet,vt quiſque loquacior eſt, ita doctior medicus vulgi opinione exiſtimetur.quæ expoſitio meo quidem iudicio planè ridicula eſt.& videdũ quinã fuerint Parabolani. Alciatus putat fuiſſe plebeios quoſdam Parabolanos, qui famulitio vel Eccleſiarum,vel hoſpitalium, xenonúmve deputati erant,& quaſi adſcriptitij glebæ, vt ſicut illis omni vita ab agrorum cultura recedere non licebat,ita his à ſeruitio ægrorum qui in Noſocomiis reſidebãt, Parabolanos glebæ adſcriptitios eſſe in Iuris ciuilis Græco interprete legiſſe ſe dicit Alciatus in Diſputationibus,& dictos eſſe à Græca præpoſitione παρὰ & βῶλος,quæ vox pro gleba accipitur.

Ad l.1.C.de epiſcopali audientia.

Ex hoc reſcripto nêc Accurſius, nec Accurſianorum quiſquam vllum ad huc ſenſum qui verbis cōgruat, elicere potuit. Videtur autem nobis in hoc reſcripto Valentinianus de quibuſdam negotiatoribus loqui, qui frumento, ſali, aliiſque rebus huiuſmodi populo vendendis præpoſiti erant à Principe. Nam olim earum rerum comparandarum neceſſitas munus erat publicum, quod authoritate Principis indicebatur populo, quódque nulli detrectare fas erat. Itaque reſcriptum eſt à piis Principibus, vt Epiſcopi quorum officium eſt redimere pauperes, & poſitos in neceſſitate, videant, ne ab huiuſmodi mercatoribus in ea re modus excedatur.

Ad titulum 5. libri 1. Codicis de hæreticis, & Manichæis, & Samaritanis.

Ignorauit Gloſſa rationem quare Iuſtinianus in hac rubrica hæreticis, Manichæos & Samaritanos adiecerit propter ignorationem hiſtoriæ Eccleſiaſticæ, quam callere debet, quicunque hos Titulos pro dignitate interpretari volet: tu dicas addi ſpecialiter in hoc titulo de Manichæis quaſi inſigniorihus hæreticis, quos ad imam vſque ſcelerum nequitiam perueniſſe ait. *l.5.h.t.* & inceſta peruerſitate religionis nomina lupanaribus quoque ignota vel pudenda committere, Nouella Valentiniani de Manichæis, quæ omnia vera eſſe ex Diui Auguſtini libris licet agnoſcere. Manichæi hi ſunt ex Chriſtianiſmo ſecundum diuiſionem Epiphanij, qui de omnibus hæreticis libros compoſuit. Plura videre poteris apud illum de horum opinionibus. non eſt enim huius loci hac de re plura dicere, ſufficit locos indicaſſe. Additur de Samaritanis, vt doctiſſimus Cuiacius in Paratitlis ſuis ad hunc titulum cenſet, propter ſpeciales quaſdam Conſtitutiones Græcas, quæ de eis ſunt in hoc titulo, ſicut & inter Nouellas ſunt duæ de Samaritanis, Horum ſecta miſta fuit ex Iudaiſmo & Paganiſmo.

Ad l.8. hoc tit.

Subſcriptio hæc [D. Conſtantinopoli, Id. Aug. Conſtantino & Ruſo Coſſ.] vulgò perperam tribuitur huic legi 8. cùm conſtet ex actis Chalcedonenſis Concilij, in quibus ea lex integra relata eſt, & ex *l. vlt. C. de apoſtatis*, quæ pars eſt huius legis octauæ, hanc potiùs eius ſubſcriptionem eſſe: Dat. ſub die Kalend. Aug. CP. Diuo Valentiniano VIII. & Anthemio V.C. Coſſ. hæc autem ſubſcriptio quæ l. 8. tribuitur, l.4. tribui poteſt, ad quam legem quædam præclarè addita ſunt à doctiſſimo viro Domino Cuiacio libro 12. Obſeruationum capite 30.

Ad l.3.C. de Apoſtatis.

Animaduertendum huic legi hæc verba eſſe perperam inſerta, quæ confundunt hæreticos cum Apoſtatis, (hæretica ſuperſtitione.) Cuius rei ſatis res ipſa & Codex Theodoſianus, & inferiora legis verba fidem faciunt. Item animaduertendum cum doctiſſimo viro legem vltimam huius tituli eſſe fugitiuariam, de hæreticis, nimirum non de apoſtatis, & partem eſſe legis octauæ, *ſuprà de hæreticis*, vt conſtat ex actis Chalcedonenſis Synodi, quod etiam demonſtrauimus in notis ad *l.8. de hæreticis*. Qui autem ſint hoc loco Apoſtatę, Gloſſa non ponit. Dicamus hos eſſe, quos poſteriores dixere Magaritas, qui penitus deſciſcunt à religione Chriſtiana, ex Chriſtianis facti Iudæi, vel Pagani, vel Samaritani, vel Sarraceni. Nota autem hanc rubricam non loqui de illis Apoſtatis, quos vulgò appellamus Apoſtatas, ſcilicet de egredientibus religionem, ſed de his qui fidem relinquunt, quia illi propriè dicuntur Apoſtatæ, vt hic dicit Bartolus.

Ad titulum de Iudæis & cœlicolis.

Qui ſint Cælicolæ non explicauit Gl. Iudæorum ſectam eſſe verum eſt, qui vt Iuuenalis ait,

Nil præter nubes & cæli numen adorant.

Et in Catalectis Petronius Iudæus licet & proximum nomen adoret.

Et cæli ſummas aduocet auriculas.

Et Sophonius Propheta inter eos quoſdam adorare militiam cæli, ſed miſcuiſſe ſe quoque eam ſanctam Chriſtianiſmo innuit Doctiſſimus Cuiacius hic ad aliquid quandoquidem (inquit ille) hanc ſectam hæreticis & Dogmaticis adnumerat imperator, & vt ad Chriſtianam religionem reuertantur quodammodo cohortatur. *l.12. h.t.* ex his intelligere poteris quinam fuerint cælicolæ.

Ad l j.

Ne exiſtimes cum quibuſdam quod hic dicatur Iudæis inutiliter legari. ideo pro illicitis eorum collegia habenda eſſe, alioquin pugnaret ea lex cum ſequentibus. Deinde Auguſtus apud Philonem in ſuis exprimit edictis, collegia & coitiones Iudæorum. ideo ſe permittere quod non ſint crapulæ primum vinolentię: Deinde quod non ſeditionum nutriculæ, ſed ſcholæ temperantiæ & iuſtitiæ ſummo ardore animi hominum omne virtutis genus amplectentium. Probari Iudæorum collegio antiquis conſtitutionibus oſtendit. *l.15. §.* [illegible] *D. de excu. tutor. l.3. §. vlt. de decurio. l. circumcidere. ad leg. Corn. de ſicariis.* ex ſuperioribus Auguſti verbis apparet non tam factionum metum, quàm Comeſſationum & Compotationum intemperantiam, quæ parit deterrima, inutiliſſima, nefandiſſima quæque cauſam fuiſſe primam non admittendorum collegiorum omnium.

Ad titulum de Paganis.

Pagani ſunt cultores ſimulachrorum & Dæmonum, qui & Gentiles dicuntur. *l.21. Cod. Theodoſian. eod. l.46. Cod. Theodoſian. de hæreticis.* Gentiles à Iudæis, quibus non Iudæi gentes ſunt & barbari: Pagani autem ita dicti vulgari ſermone, vt Oroſius ait, quaſi ex agreſtium locorum compitis & pagis alieni ciuitate Dei: ea ratione autem ita dicti ſunt, quia Chriſti non ſint milites, ſi quidem in iure noſtro hi ſunt pagani qui non militant, ſed in pagis & vicis ſua munera ſubeant.

Ad l.1.

Ex hiſtoriis repetere poſſumus quæ ad huius l.1. explicationem multum faciant cum Gloſ. eius interpretationem prætermiſerit. Hiſtoria hæc eſt ex Caſſiodoro, cùm Athanaſius à paganis & Gentilibus in multa diſcrimina coniiceretur, inter iurgandum quadam die ſuperuolitauit cornix, quæ cùm clariùs crocitaret, conuerſus ad eos Athanaſius: Scitis, inquit, quid vox cornicis prædicat? nempe cras, cras inquam fore, vt de templis veſtris eiiciamini. Nec feſellit diuinum hominem expectatio. Sequenti enim die allata fuit Conſtantini Imperatoris Conſtitutio, qua iubebat templa claudi, & ſub gladij pœna vniuerſis Gentilium ſacrificiis abſtinere, & hæc eſt lex prima huius Tituli.

Ad titul. de his qui ad Eccleſiam confugiunt. ad l.3.

Operæpretium eſt originem huius legis ex hiſtoriis repetere, quā ob ignorationem hiſtoriæ antiqui interpretes percipere non potuerunt. Id autem ex Othone repetemus Chronicorum lib.4. cap.9. tradit enim ibi Otho Imperatores Arcadium & Honorium conſilio Eutropij Eunuchi, qui & conſul fuerat, legem tuliſſe, vt ſerui ad Eccleſiam confugientes, aſyli ius non haberent, ſed abſtrahi inde à dominis poſſent: quam legem iniquo animo Ioannem Chriſoſtomū tuliſſe, hócq; nomine graues inimicitias cum Eutropio exercuiſſe: cúmq; fortuna tuliſſet, vt iram Imperatoris fugiens Eutropius ad Eccle-

ſiam

Digitized by Google

ſtum confugiſſet,& in ara ſederet, redargutum publicè fuiſſe, & diuino iudicio factum Ioannem dixiſſe, vt eo auxilio quod abſtulerit,ipſe indigeret. Lex autem de qua loquimur, ea videtur eſſe.l.3.& illud obſeruatione dignum eſt. pauci enim aduerterunt originem huius legis hanc fuiſſe. vide Alciatum lib. 2. *παρέργων*, cap. 45.

Ad l. digna vox. C. de legibus.

Princeps an legibus teneatur, expoſitaque plures leges ad eam rem pertinentes aliter explicatæ, quàm ab Accurſio, aut cæteris interpretibus vnquam fuerunt.

Occinitur aſſiduè auribus regum, etiam à theologis, vox illa ſcelerata,[Princeps, qui legibus non tenetur, quodcunque poteſt, etiam contra ius] *l. princeps. D. de legib. c. propoſuit, de conceſſ. preb.* Vnde Antonino Caracallo Imp. Iulia nouerca ad illam prope ſententiam reſpondit: cùm enim ea, quæ pulcherrima erat, quaſi per negligentiam ſe maxima corporis parte nudaſſet, dixiſſetque Anton.[Vellem ſi liceret] reſpondiſſe fertur [Si libet, licet. An neſcis te Imperatorem eſſe,& leges dare, nō accipere?] Vox infamis & impura, ſcorto famoſo, magis quàm Auguſto digna. Non idem Plato cenſuit, qui in 4. de Repu. ſe videre interitum ei Reip. paratum dicebat, in qua non lex Principi & magiſtratui, ſed legi Princeps ac magiſtratus præeſſet: ſalutem verò illi, vbi lex ſeruientibus magiſtratibus dominatur. Itaque laudabitur in omne æuum memorandum Zaleuci factum, qui Locris leges conſtituens, cùm ſanxiſſet ne quis armis obſeptus ſenatum ingrederetur, & vrente bello armatus ſenatum adiiſſet, ſucclamaſſetque quidam, legem ſoluit Zaleucus: conuerſus, non ſoluturum quidem, ſed corroboraturum pronuntiauit: móxque gladio ſe ipſum tradens vitam abrupit, quæ tranſgredienti ſanciebatur pœna. Oportet enim, vt Chryſippus dicebat, legem omnium ducem, & principem eſſe. Si ergo ſola lex omnium dux,& princeps eſſe debet: non alius eſſe poteſt. Et quis principi princeps erit? lex, (inquit Plut.) quæ omnium regina eſt mortalium, & immortalium, vt Pindarus ait. Sunt itaque impuri aſſentatores, qui aucupandæ voluntatis principum gratia, eius authoritatem effusè, & plerunque falsò extollentes, eum legibus obedire non oportere impiè prædicant, cùm lex ipſa inuentum ſit & munus deorum, *l. 2. D. de leg.* quorum decretis principem ſolutum eſſe nemo ſanæ mentis eſt dicturus, *c. cùm inferior. de ma. & obed.* Nec aduerſatur his illud Vlp. reſponſum ex *d. l. Princeps.* veriſſimum ſiquidem eſt, principem legibus ſolutum. non enim legibus ab alio conditis tenetur: cùm par in parem imperium non habeat. *l. nam & magiſtratus. D. de arb. c. innotuit. de elect.* non à ſeipſo promulgatis, cùm nemo poſſit ſibi imperare. *l. pe. D. de arb.* aut legem talem imponere, à qua non liceat recedere: *l. ſi quis in princ. D. de leg. 3.* Cæterùm hæc in ſolennium legibus,& ſimilibus obtinent. *l. imperfecto. & l. omnium. C. de teſta.* non in legibus naturæ, iuſtitiæ,& honeſtatis, *l. 2. §. 1. D. de reb. cor.* Ideò Bald. in *l. 2. C. de ſeru. & aqu.* quantumuis, inquit, princeps ſolutum ſe legibus dicat: rationis tamen naturalis dictamine tenetur,& obſtringitur, cùm ius naturale potentiùs ſit, quàm principatus, aut imperium. Bald. in *c. 1. §. ſi. qui feu. da. poſſ.* Qua etiam ratione conſtat principem lege conuentionis, & contractus obligari, Bal. in *l. 1. D. de conſt. Princ.* quoniam nihil magis ſit naturale,& congruum fidei humanæ, quàm pacta ſeruare, *l. 1. D. de pac.* & nihil ſit quod lumine clariore præfulgeat, quàm recta fides in principe, *l. inter claras. C. de ſum. trin.* legibus itaque ſolennitatis ſolutus eſt princeps, veluti ne teſtando ad teſtamentariam, iudicando in iudiciariam obſeruationem conſtringatur, *l. ex imperfecto. C. de teſt.* cùm eius præſentia ſuppleat omnes ſolennitates, *l. omnium. C. de teſt.* iis verò legibus, quibus à principe neglectis, publicum bonum offenderetur, principem quemcumque teneri iura omnia voluerunt. Quid autem dicemus in Auguſta, hoc eſt, in vxore principis? Et eam legibus ſolutam nō eſſe, ſed vt reliquum hominum genus obſtringi, verius eſt. *d. l. Princeps. & l. 1. C. de conduc. & procu. præd. do. Aug. lib. 11.* Ceſſant quippe in Auguſta rationes, quæ tantam dederunt principi auctoritatem, illę præſertim condendæ legis, quæ in ſolo principe locum habent. *l. fin. C. de legib.* aliis omnibus denegata eſt, mulieribus maximè, quæ legibus condendis, nec quidem intereſſe poſſunt. *l. 2. D. de leg.* Imbecillis enim ſunt,& inconſtantis animi, vt non immeritò veteres voluerint fœminas à ciuilibus ſeu publicis officiis remouere. *l. 2. D. de re iud.* neque vlla in re viris ſuis, quàm in his quæ ad lanificium pertinent, operari. Quāquā aliquādo vel principis indulgentia, vel moribus receptum ſit, vt mulieres ſceptra regia teneāt, pro tribunalíque ius dicentes ſedeāt. Nā & Britannis, quos nunc Anglos dicimus, morem eſſe, vt fœminæ in regno ſuccedant, regnique adminiſtrationem ſuſcipiant, palàm eſt. Ioannámque Siciliæ reginam, in regali ſolio ſedentem, ſententiámque pro tribunali ferentem, Angelus ſe vidiſſe refert. Et in reginam Francorum, aliquando compromiſſum eſſe legimus. *c. dilecti. de arbit.* Abbatiſſamque iuriſdictionem habere,& adminiſtrationem dignitati ſuæ annexam, ſummus Pontifex ſcribit, *c. indemnitatibus. de elect. in 6.* Planè licèt Auguſta legibus ſoluta non ſit: princeps tamen eadem illi priuilegia tribuit, quæ & ipſe habet, *d. l. Princeps. & l. fiſcus. §. fin. D. de iur. fiſc.* Vnde quemadmodum princeps ab omnium vectigalium præſtatione immunis eſt; *l. licitatio. §. fin. D. de pub.* & donatio ab ea procedens, vel in eā collata, non eget inſinuatione. *l. ſancimus. cum auth. ſeq. C. de do.* Et facta inter Auguſtum & Auguſtam donatio, conſtāte matrimonio rata eſt. *l. donationes quas diuus. C. de do. inter vir. & vxor.* Quibúſque donātur cubicularij principis priuilegiis; donati quoque intelligi debent, qui apud Auguſtam eodem munere funguntur. *l. cubicularios. de præpoſ. ſac. cubic. lib. 12. C.* Horum omnium ratio eſt, quia ſplendent honore mariti vxores: *l. fœminæ. D. de ſenato. l. mulieres. de dig. lib. 12. C.* Et cùm duo ſint in carne vna, ſociique diuinæ & humanæ domus dicātur. *l. 1. D. de ritu nupt. l. aduerſus. C. de crim. expi. here.* indignum lex exiſtimauit, marito in altiſſimo honoris gradu collocato, vxoris dignitatem pariter non concreſcere, *l. ſi liberam. C. de nupt.* quid enim tam humanum eſt, quàm fortuitis caſibus, proſperis, vel aduerſis coniugis participem coniugem fieri? *l. ſi cùm dotem. §. ſi maritus. D. ſol. matr.* Meritò abſurdum veteres putauerunt aliquid eſſe, quod non inter virum & vxorem commune ſit. Qua ratione virū ab vxore contráque vxorē à viro quicquā accipere, vetitū Plut. in Problem. ſcribit. iuriſconſ. tamen in aliā rationem eunt: ibus. *l. 1. D. de donat. inter virum & vxorem.* Vide Corraſium in Miſcellaneis Obſeruationibus.

Ad l. non dubium. C. eodem. tit. de legibus.

Ex hac voce [Non dubium] in principio huius legis poteſt confirmari vulgò falsò dici legem oportere dubitationis aliquid habere, cùm leges plurimæ ſint, quæ nullā habeāt iuris dubitationem, atque adeò quæ nec vllā olim habuerint, nec hodię habeāt, exempli gratia. *l. quoties. D. de naual. feſtu. l. qui ſeu. verſic. & ideo. D. de reſtu. l. 2. §. Conſtit. D. de pœnis.* Cuius rei vel vnicum proferam exemplum. Vlpianus in *l. filium. D. de his qui ſunt ſui,* inquit, Filium eum definimus, qui ex viro & vxore eius naſcitur. Sed ſi fingamus defuiſſe maritum, verbi gratia per decennium reuerſum aniculum inueniſſe in domo ſua, placet nobis ex Iuliani ſententia hunc nō eſſe mariti filiū. Hæc ille. cuius quæſo ſententia, quā poteſt habere dubitationem? quis obſecro tā ſtupidus, qui illo tempore putauerit aniculum nactum abſente marito, qui decem annis abſens fuerat, filium eſſe mariti. Minutiores ſunt profectò hæ argumentādi ratiunculæ, quàm quæ vulgò recipi debeant, tantum abeſt vt doctis eas ſcribere velim.

Ad hæc verba, Lege contrahere prohibente. eiuſdem legis, Non dubium.

Malè pleríque interpretes ex his legis huius verbis probare contendunt, ex contractu inito contra legis prohibitionem nec quidem naturalem enaſci obligationem, quod & aliis legibus confirmant. exempli gratia. *l. ſi non fortem. in princip.* vbi Doctores. *D. de condictione indebiti. l. cùm lex. D. de fideiuſſorib.* & hac ratione id probare adhuc nituntur, quia Iure gentium, ex quo naturalis obligatio deſcendit, *l. cùm amplius. §. in natura. D. de reg. iuris.* ſuperiorum legibus quilibet parere tenetur. *l. 11. de Iuſtitia & iure.* Et ita inquiunt, Ius ciuile quod naturale iam productum tollere nequit, *l. Iulianus. in principio. D. de condictione indebiti.* ne tamen ad effectum producatur, impedire poteſt, *dicta lege. ſi non fortem.* ſed hæc

omnia mihi falſa videntur.& hæc mea ratio,quia cùm naturalis obligatio ex conſenſu & naturali illa æquitate fidei ſeruādæ plerunque deſcendat.*l.Stichum.§.vitalis.D.de ſolutionibus.* Nec poſſit iuriſgentium ratio ipſaque naturæ æquitas, vlla ciuilis legis authoritate corrumpi. *l.11.§.finali.D.de vſufructu.* mihi nunquam viſum eſt per aliquam iuris prohibitionem, naturalem obligationem impediri poſſe.Nam & pupillum ſine tutoris authoritate naturaliter obligatum habemus.*l.pupillus.D.de verborum obligationibus.*

Ad tit.C.de legibus.

Falſa eſt ſubſcriptio l.9.huius tit. Nam ſubſcriptio quæ eſt in l.9.C.de legibus. [Dat.Sext.Idus Febru.Anthemio Coſſ.] legis eſt decimæ non nonæ. Sed nonæ huiuſmodi eſſe debet. [Dat.pridie Nonas April. cp. Ætio & Stadio Coſſ.]& ſequitur Leonis & Anthemij Conſtitutio Græca, quæ legibus alligat etiam homines pertinentes ad domum Auguſtam,*vt l.1.C. de cond.& prom.ſiue act.præd.fiſci.*cuius ſubſcriptio fuit talis, [Dat.8.Id.Feb.Anthemio A.11.Coſ.] Has ſubſcriptiones reſtituit doctiſſimus Cuiacius lib.12.Obſeru.cap.31. & hoc,vt & plurima alia illi debemus,apud illum videre poteris alias Cōſtitutiones quas ex Baſilicis reſtituit nobis, & quæ deſiderantur in tit.ſequenti,de mandatis Principum.

Ad tit.de veteri iure enucleando,& de auctoritate Iuriſprudentium,qui in Pandectis referuntur.

Non intellexerunt Gloſſæ quid ſibi vellet Iuſtinianus in *l.1. §.noſtram.C.de veteri iure enucleando.*his verbis,vt vobis poſſibile ſit quaſi per indicem ea tetigiſſe,nos ex doctiſſimo viro *lib.5.obſeruationum.cap.25.*dicamus id quod ſummatim & *κεφαλαιωδῶς* exponitur id prouerbiali ſermone , quaſi per indicem exponi,dici.quo loquendi genere vſus eſt Aſconius in 3. contra Verrem,his verbis,*Antequam,*inquit,*cauſa ageretur , quaſi per indicem rem exponebant.*hæc verba Iuſtiniani Theophilus rectè interpretatus eſt,[illegible] Index igitur eſt ex latiori ſcriptura breuis ſubnotatio quædam,nec idem quod exemplum,*l.2.D.de fide inſtrumentorum.* Exemplum enim ex integro deſcribitur rerum. Puto etiam indicem hunc libellum periculum appellari.Cicero 1.de Legibus, Qui in iſto periculo non puto veritatem exigunt,& in trumentaria. Idem Periculo magiſtratuum.

Ad l.Conſtitutiones.C.de iuris & facti ignorantia.

Iuris ignorantiam latæ culpæ non annumerandam , aduerſus omnium ſententiam.
Ius ignorare quibuſdam conceſſum.
Noua opinio.
Iudex tenetur ſcire leges.
Leges quæ ab omnibus ſciri debent.
Declarata nouè.l.leges ſacratiſſimæ.

In tractatu culparum,& alibi paſſim illud Doctores frequēter inculcant,latæ culpæ iūris ignorantiam aſcribendam. Bar. & alij ſæpiſſimè in *l.quod nerua.D.depoſi.*cuius ſententiam hanc duntaxat rationem habere poſſunt.quod latam culpam Iuriſconſulti dicant nimiam illam,& diſſolutam negligentiam,qua quod omnes intelligunt,ignoramus.*l.cedere diem.§.fi.& l.lata culpæ.D.de verb.ſig.* leges autem ab omnibus intelligi debeant,*l.leges ſacratiſſima.C.de legib.l.Conſtitutiones.C.de iur.& fact.ign.*Et hæc quidem eſt interpretum omnium ſentētia,quā, vix eſt,vt ego probare poſſim. Si enim latæ culpæ annumeraretur iuris ignorantia, cuicunque in damnis pecuniariis vtiq; noceret:eū.n tunc perpetuò dolum repræſentet,*l.1.§.non autē. D.ſi quis teſt.lib.eſſe iuſ.fue.*Atqui per manus traditum eſt, eam ſuum petentibus non nocere. *l.iuris.2.D.de iur.& fact.ign.* Præterea,latam culpam verè appellamus grauem illam negligentiam,qua non intelligimus , quod alij omnes intelligunt. Falſum autem eſt,omnes iuris noſtri cognitionem habere. *l. reperita.C.de epiſc.& cler.*Et plerique ſunt,quibus ius ignorare permiſſum eſt.*l.regula.§.1.D.de iur.& fact.ign.l.ſcimus.§.1. C.de iur.delib.* Denique enim latam culpam non contrahant, niſi qui diſſolutè,& excuſabiliter negligentes ſunt.*d.l.lata culpæ.& d.l.cedere diem.§.fin.& l.ſi fideiuſſor.D.mand.* non video quo pacto clericus , mercator, artifex,aut alij id genus homines,qui non ciuilibus ſtudiis ſe dediderunt, ſed honeſtam aliā artem ſequuti ſunt.legum peritiam non habentes, in lata culpa dici debeant.Quę cùm ita ſe habeant,perplacet nobis quod non ſemel docuimus:non contra latam culpam, ex ignorantia iuris.Præterquam in his perſonis,quæ ex officij,& artis, quam profitentur,natura,leges ſcire debent.*c.ideo.ad fi.38.diſt.* veluti in Doctoribus,iudicibus,& aſſeſſoribus. *l.2.D.quod quiſque iur.l.ſi iudex.D.de variis & extraord.cog.*quibus illud concinnè obiici poteſt , turpe eſſe nobili , & patritio viro , ius,in quo verſatur,ignorare.*l.1.§.Seruius.D.de origine iur.* Nec me mouet quod Valentinianus,& Mar.Imp. ad Palladium reſcripſerunt,leges ſacratiſſimas,quæ conſtringunt hominum vitas, intelligi ab omnibus debere.*l.leges ſacratiſſimæ.C.de legib.* id enim accipi volo,vel in legibus,quæ diuino præcepto,aut naturali ratione cōfirmātur.*l.venia.C.de in ius voc.*vel ad inſtructionem morum,cohibendámque inſolentem hominum vitā pertinent:vt vniuerſi præſcripto earum manifeſtiùs cognito, vel vetita declinent,vel conceſſa ſectentur.*d.l.leges.* Alias autem leges nemo,vt opinor,ipſe ita ſcire tenetur , vt ignorans in lata culpa dici debeat.Quāquam fortaſſe dici poteſt,leuem, eo nomine contrahi,quòd non eam adhibeat diligentiam,quā prudentes homines in negotio ſimili exhibere ſolent : qui ius quod ignorant,à peritioribus ſcrutantur. *l.2.§.fi.ff.quis or.in bon.poſſ.ſeruet.*Plura vide apud Ioannem Corraſium in Miſcellaneis obſeruationibus,qui hæc doctiſſimè animaduertit contra omnium interpretum ſententiam.

Ad tit.C.de precibus Imperatori offerendis.ad l.Quotiens.

Quamuis Accurſius & Anianus interpres Codicis Theodoſiani , & complures alij exiſtiment hanc legem pertinere ad dandum debitoribus, induciarum morem id mihi perſuadere nullo modo poſſum,cum doctiſſimo viro D. Cuiacio. Nam lex ait moratoriam præſcriptionem remitti poſſe, peremptoriā conuelli,relaxari non poſſe. Quòd ſi vera eſt illorum traditio,ſic erit accipiendum,vt moratoria remitti, id eſt,concedi poſſit,peremptoria conuelli & relaxari,id eſt , concedi non poſſit,qua interpretatione nihil eſt abſurdius.Doctiſſimus vir probandam cenſet ſecundam interpretationem Accurſij, vt ſi debitori competat præſcriptio dilatoria,vel moratoria,vt puta pacti conuenti,ne intra quinquennium petatur, hæc creditori ſuum perſequenti ante quinquennium remitti & relaxari poſſit:peremptoria exceptio non item,vtputa pacti conuentā ne vnquam petatur. Nec obſtat. *l.ſi ante.C.de pactis inter emptorem & venditorem.*quia ibi venditor non dilatoriā, ſed peremptoriam præſcriptionem remitti poſtulat : quandoquidem venditori poſt diem offerenti rectè ita præſcribetur. Plura vide apud doctiſſimum Cuiacium lib.2.Obſeru.cap.10. qui hæc doctiſſimè animaduertit.

Ad tit.de diuerſis reſcriptis & Pragmaticis ſanctionibus.

Non intellexerunt Gloſſæ rubricam huius tituli.neſciunt enim quid ſit pragmatica ſanctio : nos dicamus pragmaticas iuſſiones ſiue ſanctiones eſſe,quibus ſcilicet tractatu & conſilio adhibito princeps diligentius diffuſiúſque reſpondet ad preces,relationem vel ſuggeſtionem iudicum vel aliorum , & aliis quidem reſcriptis preces inſeruntur,nō pragmaticis. Diuus Auguſtinus in collatione tertij diei cum Donatiſtis in pragmatico reſcripto preces inſeri non ſolere ait. Explicationem huius rubricæ nolui prætermittere,quia Gloſſæ eam non explicarunt. In memoriam mihi reuocans quod Diuus Hieronymus in præfatione Pſalmorum ait , Titulos eſſe claues ſcripturæ,hoc videlicet innuens,eum qui vult textum intelligere,debere priùs Titulum intelligere.quod ſanè veriſſimum eſt.

Ad

Ad tit. Quando libellus principi datus litis conteſtationem faciat.

Operepretium eſt veterem adeundorum, compellãdorúmque principum morem hic in medium proferre, cum id ad intelligentiam huius tituli multum faciat, nec id antiqui interpretes intellexerint, Tacitus libro 4. Annalium, vel à præſentibus libello adiri ſolitos oſtendit his verbis: Componit, ait, ad Cæſarem codicillos, Moris quippe erat quamquam præſentem ſcripto adire. Vide Tranquillum in Auguſto cap. 54. vide eundem in Domitiano cap. 17. vide Martialem lib. 7. Epigrammatum:

Dante tibi turba querulos Auguſte libellos,
Nos quoque quòd Domi, carmina parua damus.

Idem alibi,

Sed iam ſupplicibus Dominum laſſare libellis
Deſine, & in patriam ſeruum ab vrbe redi.

Sic libellum principi datum in Digeſtis ſæpius legimus, exẽpla vide apud doctiſſimum virum Barnabam Briſſonium præſidem eruditiſſimum in ſuprema curia Pariſienſi libro 3. Selectarum Antiquitatum Iuris Ciuilis cap. 7.

Ad titulum Codicis de officio præfecti prætorio Orientis & Illirici.

Ad l. formam.

Malè meo iudicio Bartolus hanc legem explicat, cum ipſe & plures alij qui eum ſequuntur, putent ex hac conſtitutione præfectum prætorio habere vniuerſalem legem condendi, cùm alibi Odofredo authore, dicat id illi minimè licere, niſi in his quibus præeſt prouinciis, verbúmque illud generale extra eius territorij fines non accipi, quam ſententiam falſam eſſe puto, quia ex hac opinione nihil magis præfecto prætorio competet, quàm cæteris magiſtratibus, qui in ſua adminiſtratione, & ipſi iura ſtatuere edicerèque poſſunt, hunc igitur huius legis ſenſum eſſe puto: Si præfectus prætorio legem in ſua prouincia promulgauerit, & quidem generaliter hoc modo, Quicunque tale delictum commiſerit, plectatur: ſi Imperatoriis conſtitutionibus, non aduerſetur etiam cæteros alioquin eius iudicio non ſubiectos, tamen lege illa teneri: & hæc interpretatio magis textui conuenit, licet Iaſon contra exiſtimauerit. Plura vide apud Doctiſſimum virum Andream Alciatum lib. 2. Paradoxorum cap. 9.

Ad titulum de officio præfecti prætorio Africæ, & omni eiuſdem Diœceſeos ſtatu.

Ad hos titulos nihil ferè Gloſſularij noſtri ſcripſerunt, quod putarent hos titulos potius ad hiſtoriæ, quàm iuris cognitionem pertinere, videamus igitur quis fuerit hic præfectus, in hiſtoriis inuenimus Iuſtinianum poſt multos annos hunc præfectum prætorio Africæ conſtituiſſe: Africa Vandalis liberata & reſtituta Romano Imperio, & ſub eius diſpoſitione prouincias ſeptem fuiſſe, quas refert Doctiſſimus Cuiacius in ſuis Paratitlis ad hunc titulum, quibus ſeptem prouinciis ſingularis ſeptem. Idem Iuſtinianus ſuos conſtituit rectores, 1. Conſulares vel præſides, conſtituit & duces militares prouinciis quinque, *in l. 1. huius titu'i* in notitia ſingularij ſunt, qui ſingulis. vt notarios dicimus (eos qui ſcribunt notis) in *l. 2. §. in ſardinia. eo loco Clauſuris & Burgis.* non facile eſt cuiuis ſcire quid ſibi velit eo loco Imperator: varie enim hæc leguntur vt videre poteris, in obſeruationibus doctiſſimi viri *lib. 3. capite* 24. Suidas ſcribit *κλεισούρας* Romanos appellare *τὰ ὀχυρώματα τῆς ὁδοιπορίας*. Dixerunt etiam cluſuras Theodoricas apud Caſſiodorum libro 2. Variarum ad Fauſtum Præfectum prætorium: Præcipimus, inquit, ſexaginta militibus in Auguſtanis clauſulis igitur conſtitutis annonas præſtare, hæc vox Burgos deducta mihi videtur à Græca *πύργος*. Vegetius lib. 4. caſtellum paruum burgium vocant. Sunt igitur & Burgi ſiue caſtra, & cluſuriæ in limitibus.

Ad tit. C. de officio præfecti vrbis.

Malè omnium doctorum virorum iudicio in *l. vlt. huius tit.* quæ primicerium, id eſt, primatem priorem, antiquiorem, adiutorium officij vrbicariæ præfecturæ, poſt biennium in eo gradu conſumptum vult ſuſcipere curam epiſtolarum, malè, inquam Accurſius probat lectionem, quæ habet perſonarum, pro epiſtolarum: nullo enim ſenſu hæc vox (perſonarum) ſcripta hic eſt, cùm cura epiſtolarum numeretur inter officia præfecti vrbi. Notitia enim Imperij Romani inter officiales præfecti vrbi numerat, eum qui dicitur ab actis, & alium qui dicitur cura epiſtolarum, & adiutores. Et de his qui ſunt ab actis & adiutoribus eorum, eſt *l. per hanc. Cod. de adiutoribus diuerſorum iudicum.* quæ eorum ſingulos multat decem auri libris, ſi culpa eorum, vel datus fuerit commeatus aduocatis ſtatutis in foro præfecti vrbi vltra triennium, vel in aduocatorum collegium aſſumpti vltra octoginta, vel confuſus vel perturbatus ordo aduocatorum permutatis locis iuniore ſcilicet vetuſtiorem occupante & anteuertente. Plura vide apud doctiſſimum virum in obſeruationibus libro 13. capite 1.

Ad titulum de officio comitis ſacri palatij.

Notandus eſt hic error Alciati libro primo Parergôn cap. 37. dicens, perpetuarios in iure dici, vt in hac lege 1. qui fundum à principe vel Republica conductum certo canone in vitam habent ſuam, vel etiam hac lege, vt ad alios transferre poſſint, hæc ſententia Alciati eſt contra textum in *l. vlt. Cod. de locatione prædiorum ciuilium.* eo loco, quo dicitur [iure perpetuo publici contractus firmitate perpetuarius ſequutus ſit, & intelligat, neque à poſteris ſuis, vel his ad quos ea res vel ſucceſſione vel donatione, ſiue venditione vel quolibet titulo,] vnde male Haloander in hac lege prima, putat, verbum hoc eſt, eſſe reſtrictiuum (vt illius verbo vtar) cum potius ſit ampliatiuum, vt verbis doctorum noſtrorum vtar, vt nullum ius perpetuum, nec Emphyteuticum quidem excipiatur, melius igitur ſentiamus cum doctiſſimo Molinæo ſuper conſuetudines Pariſienſes titulo 2. num. 35. Emphyteuſim perpetuam & ad omnes tranſmiſſoriam venire appellatione perpetuarij generaliter & vniuerſaliter ſumpti, alibi exemplum ponitur in Emphyteuſi perpetua, quia lex nullum ius perpetuarium vult excipi. Plura vide apud doctiſſimum virum loco citato.

Ad titulum vt lite pendente vel poſt prouocationem aut definitiuam ſententiam nulli liceat Imperatori ſupplicare.

Operepretium duxi id hoc loco annotare, quod omnes antiquos interpretes latuit, quædam verba ſuperflua mihi videri in hac rubrica. Satis enim fuiſſet dicere, vt lite pendente vel poſt definitiuam ſententiam nulli liceat imperatori ſupplicare, nec addendum erat (vel poſt prouocationem) nam poſt interpoſitam prouocationem ſatis prohibetur, qui lite pendente ſupplicare prohibetur, ne ſimiliter poſt omiſſam prouocationem, qui poſt definitiuam ſententiam, vt breuior ſententia hæc ſit, ne lite pendente de re qua de agitur quidquam ſupplicare liceat, vt Nouella 82. & 113.

Ad l. 2. huius tituli vt multæ obiectiones diſſoluantur, quas Gloſſæ diſſoluere non potuerunt, notandum hæc quæ in hac l. 2. dicuntur, locum habere quando quis pendente lite vult impetrare nouum ius ſiue nouum priuilegium ſiue gratiam, vt inquit Baldus hoc loco, ſiue mutando Stylum ſiue deciſionem cauſæ: hæc doctiſſime animaduertit Doctiſſimus Molineus in commentariis ſuis ad conſuetudines Pariſienſes, tit. 2. gloſſa 1. numero 88.

Ad titulum de officio comitis Orientis,

Mirum eſt Gloſſatores ad hos titulos nihil ferè ſcripſiſſe, cùm tamen multùm conducant ad intelligentiam Cod. Iuſtiniani, video enim paſſim Gloſſas dicere hos titulos non legi,

hoc ſolent dicere Gloſſæ in plerìſque aliis locis, quos non intellexerunt: nos quædam animaduertenda eſſe duximus, ac primum quod ad inſcriptionem legis 1. attinet, puto cum Doctiſſimo viro malè vulgò legi ad Vicum, cùm hæc conſtitutio à Leone Auguſto ſcripta ſit ad Puſeum præt. præt. vt & in lib. 3. *C. de his qui ſponſ. mun. ſuſcep.* qui etiam eo anno conſulatum geſſit cum Ioanne, quo Anthemium occidentis Imperatorem fecit. Item hoc notandum eſſe exiſtimaui, veteres libros rectius pro Lyciarchiæ duobus locis habere Alytarchiæ, & ita hunc locum purgandum eſſe ex ſententia Doctiſſimi Cuiacij lib. 2. obſeruationum cap. 13. & hoc veriſſimum eſſe puto cum Aſiana, non Orientis Diœceſeos Lycia ſit, vti conſtat ex notitia imperij Romani, quod ſi ita ſit, fieri non poteſt, vt cura Lyſiarchiæ ad comitem Orientis pertineat. Hic autem Alytarcha fuit ſacerdos Antiochiæ in Syria ſic dictus, quod ludis, qui fiunt in honorem Deorum, τοῖς ἀλύταις, id eſt, Maſtigophoris præſit authore Phauorino. Inde Sacerdotium Alytarchia dicitur. Plura vide apud Doctiſſimum virum loco citato, cui has omnes reſtitutiones debemus, vt & plurima alia, & per quem ius noſtrum adeo obſcurum lumen maximum accepit.

Ad tit. C. de officio præfecti Auguſtalis.

Tantum abeſt vt Gloſſæ hanc rubricam explicent, cùm nihil prorſus dixerint ad totum hunc titulum. videamus igitur quis hoc loco ſit Præfectus Auguſtalis, & dicamus eum ſic appellatum eſſe, quòd Ægypto in prouinciam redacta ei regendæ, primum ſit ab Auguſto conſtitutus ex equitibus nō ex ſenatoribus, vt Tacitus ſcribit lib. 12. & Dio lib. 52. & Arrianus 3. de expeditione Alexandrica: & ideo conſtitutus, ne ſub potentiore præfecto, vt ſunt leues & mobiles Ægyptij facile ad res nouas impellerentur, vide Ioſephum lib. 2. contra Appionem. Hæc doctiſſimus Cuiacius animaduertit plura videre poteris apud illum, qui idem lib. 8. Obſeruationum cap. 21. In *l. 2. hoc tit.* corrupte ſcriptum eſſe putat [Præfectus prætorio Auguſtali, pro Præfectus Auguſtalis.] Hæc habui quæ ad hunc titulum dicerem, cùm Gloſſę prorſus obmutuerint, vt ſolent ſæpius facere in his, quæ ex hiſtoriis repetenda ſunt, ex quibus vnicuique compertum eſſe poteſt, quantum ad iuris noſtris intelligentiam faciat Hiſtoriarum cognitio. qua de re ſi plura, ſcire velis, vide Franciſcum Balduinum in præfatione ſua ad Hiſtoriæ methodum.

Ad tit. Cod. de officio vicarij.

Malè Andreas Alciatus in Paradoxis hanc quæſtionem, quænam ſit dignior, an ordinaria, an vero delegata iuriſdictio ex *l. 1. huius tit.* definiri putat, qua receptam ſententiam omnium delegatam, videlicet ordinaria digniorem eſſe euidenter probari dicit, quòd falſum eſſe puto: vult enim hæc lex vicarios in ciuilibus cauſis comitibus anteponendos, adeò, vt ſi cauſa vtrique communis acciderit, priore loco vicarium cognoſcere, & comes illi adiunctus accedere iubetur. Manifeſtum autem eſt ciuili iure vicarium delegatam habere iuriſdictionem, tametſi iure Pontificio ordinarius ſit. *ca. tua nobis, vbi But. Panormitanus, & cæteri, de officio ordinarij.* Hæc communis ſententia nunquam mihi placuit, quin verius ſemper exiſtimaui, ordinarium delegato etiam à principe eſſe digniorem. Ordinaria etiam propriè eſt iuriſdictio, delegata vero minus propriè, quo fit vt iuriſdictioni verbo ordinarium intelligamus. *But. in d. c. tua nobis.* Denique nihil facit hæc lex 1. quam Alciatus pro communi induxit, ſiquidem etiam iure ciuili Vicarium ordinariam habere iuriſdictionem verius ſit, Accurſius in *l. nec quicquam. §. vbi decretum. D. de officio procōſulis. Gloſſa in canone Perlectis. 25. diſtinctione.* plura vide apud Corraſium lib. 3. Miſcellaneorum. cap. 19. qui caput integrum hac de quæſtione ſcripſit.

Ad tit. de officio rectoris prouinciæ.

Non eſt omittendum, quod Doctiſſimus Cuiacius ad *l. 6. huius tituli*, obſeruauit, quod à nullo antiquo interprete animaduerſum fuit, quod tamen multum conducit ad intelligentiam huius legis, pro (ciuitas Phodiorum) legendum (ciuitas Rhodiorum) & errorem natum putat vir doctiſſimus ex litera P. accepta pro Latina, non pro Græca. In hac autem lege (quam Gloſſæ non explicarunt) conſtituitur in gratiam Rhodiorum, vt iudices, ſub quorum cura ſunt illæ prouinciæ quinque, hoc eſt, quæſtores exercitus, per vices hybernent in illis quinque vrbibus, quæ potiores eſſe cæteris aſſeruntur, id eſt, in illuſtribus & maioribus ciuitatibus totius Diœceſeos, vt *l. 1. C. vt omnes iudices tam ciuiles quàm militares, &c.* vel potius in metropolibus earum prouinciarum vt igitur vno anno hybernent in Rhodo, ibique audiant cauſas appellationum, alio in Cypro, & ſic deinceps in aliis prouinciis, quod tamen aliter definitur in Nouella 41.

Ad titulum Codic. de officio militarium Iudicum.

Operæpretium eſt *l. 4. huius tituli* explicare, cum non careat difficultate ob turpem quandam maculam, quam delendam cenſet vir Doctiſſimus, *l. 3. obſeruationum cap. 24.* Sententia igitur huius legis hæc eſt, vt duces militum, & maximè qui proximi ſunt gentibus, vt puta Sophanex & Balabitex, & aliis, de quibus in *l. vltim. Cod. de officio magiſtr. militum.* in ipſis limitibus commorentur, vt imminente magiſtro militum ad ſuum numerum milites redigant, vt circa arma diurnis eorum exercitationibus inhæreant, hæc ſatis aperta ſunt quę ſequuntur, propter varietatem lectionis difficiliora ſunt. Hæc ſunt verba quæ difficultatem faciunt. (*Caſtrorum quinetiam refectionis, luſtrationiſque earum habeant.*) multi codices habent, *Luxuriarúmque* quidam *Luſtrarúmque* Dominus Cuiacius emendat Cluſierarúmque, & hæc illius opinio quam ſic confirmat, vt enim, inquit ille, in *l. ſi fortuita. D. de incendio, ruina, & naufragio.* Haloander perperam ſcripſit luſoria, pro luxoria, ſic errore contrario in hac lege quarta, exiſtimauit Librarium omiſſa prima litera, ſcripſiſſe *Luxuriarúmque*, pro *Cluſuriarúmque*, & hoc idem confirmat ex *l. cura. Cod. de officio magiſtri.* eo magis quid pars ſit huius l. 4. etenim ſcripta eſt vtraque ad Nonium magiſtrum officiorum, & eandem vtramque ſubſcriptionem habet. plura vide apud doctiſſimum virum loco citato.

Ad tit. C. de defenſoribus ciuitatum.

Azo vir ille celebris, qui tum ſæpe in Gloſſis allegatur, & Odofredus errarunt in interpretatione quorundā verborum. exiſtimarunt enim defenſores eos dici, qui in ciuitatibus ſunt, municipales vero magiſtratus in caſtris ſeu villis: municipium enim caſtrum ſignificare putant. Sed quæ amentia hæc, vnde hęc ſibi ſomnia iſti confinxerunt: nemini enim, vel vili Grammatico ignotum eſt, municipes primum dictos ciues Romanos, qui in vrbibus ſuo iure ſuis legibus vtentes, muneris tantum honorarij cum Romanis erant participes, poſtea longa conſuetudine loquendi obſeruatum eſt, vt vnuſquiſque ſuæ ciuitatum municeps diceretur magiſtratus. itaque municipales dicuntur ipſi ciuitatum decuriones, at defenſores ciuitatum non ex decurionibus, ſed ex aliis deligebantur tres numero, qui hoc agerent, ne tenuiores & infirmi à nobilibus læderentur, quod ex ipſis conſtitutionibus, quæ in hoc titulo referuntur, ſatis conſtat.

NOT

Digitized by Google

NOTARVM AD GLOSSAS ET INTERPRETATIONES IN COD.

liber ſecundus, libro ſecundo Codicis reſpondens.

Ad libri ſecundi titulum 1. de edendo.

MAlè Gloſſa & Bartolus edere exponunt demonſtrare, hæc enim expoſitio vera non eſt, quia qui demonſtrat tantummodo actionem, non dicitur illam edidiſſe, nam edere tunc quis tantum dicitur ſi dictauit, ſi dixit, ſi libello complexus eſt, *l.1. D.hoc tit.* ex quo falſum eſſe arguimus, id quod nonnulli Doctores aſſerunt, ſcilicet eum qui poteſt compelli edere, poſſe quoque compelli demonſtrare: quia non ducitur bonum argumétum ex omnino diuerſis, vt ſciunt Dialectici, falſum item eſt quod hic Bartolus aſſerit, incorporalia ſcilicet non demõſtrare, quia voces quæ tangi nequeunt, demonſtrant, & inducunt obligationem, *l.1. D.de verb.obligat.* Idem non recte dicit libellum actionem ſignificare, quia libellus eſt id quod actionem continet, quòd probari poteſt ex *l. D.h.tit.* nec vſquam legitur actionem ſignificare libellum. Actio enim ius eſt, quod libello complectitur actor, vnde non dicitur, edi libellus, ſed offerri: edi autem actio dicitur.

Ad tit. C de in ius vocando.

Conſtitutionem Græcam, quæ deeſt in hoc titulo, & quam antiqui interpretes non habuerunt, vide apud dominum Cuiacium lib. 10. obſeruationum cap.10. vbi lapſu librariorum non integram eam protulit, integram vide lib.13. obſeruationum cap.11. vbi illius ſenſum explicat.

Ad l. vltimam. hoc tit.

Ad eam quæſtionem quam mouent Doctores ſuper verbo petita huius legis, vtrum impetratio expreſſa requiratur, an vero tacita ſufficiat: malè quidam non ſufficere tacitam exiſtimant, quod falſum eſſe puto. Prætorem enim mandando vt ad vlteriora procederetur hanc veniam conceſſiſſe credendum eſt. *arg. l. à procedente. j. de delatoribus. Aretinum conſil.* 118. Idem ſi citationi, in qua venia peteretur ſubſcripſiſſet. Cum enim de plano id cognoſcatur, ſufficit libelli ſubſcriptio, *l. nec quicquam. §. vbi decretur. D. de officio proconſulis & legati.*

Ad l.1. C. de pactis.

Liberos per clauſulam, ſi ſine liberis, in diſpoſitione eſſe, in omnium fermè opinionem: & nouo intellectu percepta, l.1. C. de pa. aliæque quamplurimæ leges declaratæ, aliter quam cæteri faciant.

Ex teſtamento an vocentur liberi per clauſulam ſi ſine liberis.
Exploſa communis interpret. ad l. Lucius.
Nou. intellect. ad l.1. C. de pactis.
Expoſita noue l. ſi ita quis heres.

Agitata diu multúmque inter doctores vetus illa quæſtio, an poſiti liberi ſub illa conditione, ſi ſine liberis, vocati ex teſtamento intelligantur. In qua ſcriptores ferè omnes crediderunt, liberos ab inteſtato tantum vocatos. Accur. in *l. Lucius. 2. de here. inſti.* Et vt Bar. in *l. ſed & ſiſic. D. de leg. 1.* tradit, è fortuna potius quàm defuncti iudicio hereditatem conſequi. Conditionaliter enim liberorum teſtator meminit. At qui in conditione poſitus eſt, vocatus non intelligitur. *l. ſi quis ſub conditione. D. ſi quis omiſſ. cauſ. teſtam. l. ex facto etiam. D. de hered. inſtituend.* vnde vulgò dici ſolet, conditionem non diſponere. vt leuiter exiſtimauerint Chriſti diſcipuli, Ioannem non moriturum, quòd dixiſſet Petro Dominus: [Si eum volo manere, donec veniam, quid ad te? Quod ſi diceremus liberos ex teſtamento vocari, alienata per patrem grauatum, ſine dubio per eum reuocarentur. *l. fin. §. ſed quia. & authent. res quæ, C. com. de leg.* cùm tamen id neget Imp. in *l.1. C. de pact.* Denique confirmant hanc ſententiam. *l. ſi ita quis heres inſtituatur. D. de her. inſt.* & leges, ſexentæque rationes commemoratæ ab Alexand. conſ. 190. volum. 2. A communi tamen recedunt doctores nonnullis caſibus, vt ſi in conditione teſtator maſculorum qualitatem expreſſerit. Guid. Pap. quæſt. 184. Philip. Dec. conſ. 316. Vel liberis in conditione poſitis, grauamen iniunxerit. Bartol. in *l. centurio. col. 10. D. de vulg.* vel digreſſus ſit ad plures ſubſtitutionum gradus, Anchar. conſ. 70. Alexan. conſ. 64. vol. 5. Sed & ſi in legatis non putat communi heredum Angel. Peruſ. in *l. in legatis. C. de leg.* Differentiæ rationem adnectens, quia nutu legata relinquuntur. *l. nutu. D. de leg. 3.* quòd non eſt in hæreditate. *l. iubemus. Cod. de teſtam.* Ego verò aduerſus doctores indiſcriminatim exiſtimo, liberos per hanc clauſulam ſi ſine liberis, ex teſtamento vocatos: ideo & alienata reuocare, *d. l. fi. §. ſed quia.* Euidenter quippe conſtat, eum qui teſtatus eſt, liberos inſtituti præ cæteris poſt inſtitutum vociſſe, cum & eos ſubſtitutis antepoſuerit, quos tamen ex teſtamento venire nemini non eſt cognitum. Spectemus ergo non inanem quandam verborum ſubtilitatem, ſub qua, vt adoleſcens Celſus dicebat, pleruмque perniciosè erratur. ſed voluntatem ipſam defuncti, quæ in fideicommiſſis ſola attenditur, & veluti regina dominatur. *l. heredi. D. de leg. 1. l. in conditionibus. & l. pater Seuerinam. §. conditionum verba. D. de con. & demon.* Et nemo eſt qui non eam defuncti mentem eſſe intelligat, vt inſtituti liberos vocare voluerit: & quod eos in conditione poſuit, celerioris locationis gratia feciſſe. Quod & apertè *l. Lucius. in fin. D. de hered. inſt.* tradit, vt nobis officiat tantum abeſt. [Nam (inquit ille Scæuola) prudens conſilium teſtantis animaduertitur: non enim fratrem ſolum hæredem prætulit ſubſtitutis, ſed etiam eius liberos.] Quibus verbis quis negauerit liberos ex teſtamento vocatos? Scio hæc verba ita ab Accurſ. & cæteris expoſitá, vt ab inteſtato vt proximiores liberi à teſtatore prælati cenſeantur, non ex teſtamento. Quæ diſſolutio abſurda eſt, verbiſque legis repugnans, quæ hoc docere voluit, quòd ſicut frater præfertur ex teſtamento ſubſtitutis, ita & eius liberi: quod & ſuadent verba illa, non ſolum. quæ eandem diſpoſitionem in ſingulis orationis partibus implicant. *l. cum non ſolum. Codic. de bonis quæ liberis.* Et quod controuerſiam finire videtur, alibi Papinian. tradidit, verba ſi ſine liberis, diſpoſitionem facere, *l. inter ſocerum. §. cum inter. D. de pactis dotalib.* qui text. ſine cauillo tolli non poteſt. Alia permulta legendo inducere ad noſtræ ſententiæ probationem ſolitus ſum, quæ hic conſultò à me prætereuntur. Nobis duntaxat facere negotium videtur. *l. 1. Cod. de pact.* in qua, vt paucis concludamus, ea ratione dicimus alienata per patrem inſtitutum, non reuocari ab eius liberis, quòd non ſimpliciter, ſed in vim pacti, & tranſactionis facta eſſet alienatio: aduerſus autem tranſactionem bona fide interpoſitam, nec quidem fideicommiſſarius venire poteſt. Si enim tenetur approbare compromiſſum, ab hærede factum. *l. cum hereditas. ff. ad Treb.* multo magis tranſactionem, quæ facilius permittitur. *l. non diſtinguemus. §. de liberari. ff. de recep. arbit. coniuncta. l. fratris. C. de tranſact.* Quod autem ſpectat ad illud vulgare: conditio non diſponit, expeditam habet ſolutionem: ſiquidem nouum non ſit, conditionalia verba diſponere. *l. auia. §. fin. ff. de cond. & demonſtr. l. ſi ita ſtipulatio. ff. de oper. libert.* quod & regulare videtur, vbi fauor liberorum verſatur, vt & in enuntiatiuis verbis proditum eſt, *l. vnum ex familia. §. fin. ff. de leg. 2.* Nec in ſpecie noſtra diuerſum dicere poſſumus. niſi enim diſponerent, verborum expreſſio inanis reddi poſſet: cùm ſine illis grauato ex deſcendentibus ſuperſtite, ſubſtitutus excludatur. *l. cum auus. D. de conditionibus, & demonſtrationibus. l. cum acutiſſimi. C. de fideicommiſſ.* Atqui vbi conditionalia verba ſine effectu reddi poſſent, niſi diſpoſitionem inducant, proculdubio diſponunt. *l. Proculus. D. de vſufru.* Quod verò ad *l. ſi ita quis heres. D. de hæredib. inſtituend.* pertinet, verius eſt quod Accurſ. *in l. quandiu. ff. de reg. iur.* ſubodoratus eſt, & nos apertè *in l. Gallus,* defendimus, in ead. l. legitimum hæredem ex teſtamento, & vt inſtitutum hæreditatem vindicare, *l. cum in teſtamento. in prin. ff. de here. inſtit.* Alioqui perperam ſub eodem titul. *l. illam inſertam eſſe dicendam foret.* Et violenda intollerabiliter regula. *l. quandiu. ff. de acquir. hered. & l. antequam. C. comm. de ſucceſſ.* Plura vide apud Corraſium ex quo hæc collata ſunt.

Ad l.fin.Cod.de pactis.

Quid ſit fiducia, quidque in iure noſtro, contracta fiducia emancipare; quod Accurſius non recte intellexit.

In tractatu pactorum futuræ ſucceſſionis vulgò celebratur pactionem de ſuccedendo, iure improbari. *l.ſtipulat.hoc modo. D.de verborum obligat.l.pactum quod dotali.C.de pactis.l.ex eo. Cod.de inutil.ſtip.* quod reſpectu iuris nouè adquirendi, dubitationem non habet: dictis iuribus. At vbi de iure conſeruãdo tractamus, diuerſa cauſa eſt: neque enim improbatum eſt pactum, quo ius noſtrum ſuccedendi tuemur. *§.ſi. de leg.agn.ſuc. Bartol.& cæteris, in l.ſi. Cod.de pactis.* veluti cum pater emancipat filium, contracta fiducia, hoc eſt, expreſſim retinendo ius ſuccedendi, huic filio, quem ea fiducia emancipabat. *l.fin.C.de emancip.lib.& d.§.fin.* hæc autem fiduciaria emancipatio: quomodo fieret, non omnibus compertum eſſe ſcio: vt non inanem operam me ſumpturum putem, ſi ad communem ſtudioſorum vtilitatem, ad eam rem pertinentia, quædam adiiciam. Sciendum igitur, præter notam fiduciæ verbi ſignificationem, vſurpari nonnunquam Fiduciam, pro pignore. Vnde Cicero pro L.Flacco de Apollonide agens, cuius fundum paternum pignoris nomine, Decianus acceperat, in Decianum ait: Abduxiſti Temno Apollonidem, pecuniam adoleſcentibus grandi fœnore, fiducia tamen accepta, occupauiſti. Hanc fiduciam commiſſam tibi, tenes hodie, ac poſſides: cum tu teſtem, ſpe recuperandi fundi paterni, venire ad teſtimonium dicendum coëgiſti. Inde fiduciaria res, quæ pignoris loco apud creditorem depoſita eſt. Eſtq; fiducia à fide appellata, quod reſtituẽdi fides interponatur. Accipereque fiduciam dicitur, vt Boet. in Topic.Ciceronis exponit, cuius fidei res aliqua, ea lege cõmittitur, vt eam aliquando redderet. Cicero pro Roſcio Comœdo, [Si qua enim ſunt priuata iudicia, ſummæ exiſtimationis, & penè dicam capitis, tria hæc ſunt: fiduciæ, tutelæ & ſocietatis. æquè enim perfidioſum, & nefarium eſt, fidem frangere, quæ continet vitam: & pupillum fraudare, qui in tutelam peruenit: & ſocium fallere, qui ſe in negotio coniunxit.] Hinc fideicommiſſa olim fiduciaria dicta ſunt. *l.certi condictio. D.de reb.cred.* quod ante diui Auguſti tempora, nullo iuris vinculo, ſed pudore tantùm heredum rogatorum continentur. *§.1.de fideicom.hered.* Et heredes reſtituere iuſſi, quiq; non tam ſui, quàm fideicommiſſariorum contemplatione, inſtituti proponebantur. *l.3.§.cum pollidius.D.de vſuris.* fiduciarij appellati ſunt. *l.Seius.D.* Eodémque modo fiduciaria poſſeſſio, veluti depoſitaria (quam, inquit magnus ille Bud.in *l.2. D.de orig.iur.* ſub manu regia, Galli poſſidere vocant) quaſi fide data acceptam. Vnde Liu.2.de bell.Macedon.de Corintho loquens quam Philippus Nabidi Tyranno, ea lege dederat, vt ſi victor ex bello rediiſſet, Nabis ei reſtitueret, inquit, Nabidi eam tyranno velut fiduciariam dare, optimum viſum, vt victori ſibi reſtitueret: ſi quid aduerſi accidiſſet, vt ipſe haberet. Quamobrem ſi quis tempus dubium timens, amico potẽtiori, fundum mancipet, vt cum ſuſpecta præterierint tempora, reſtituat, mancipatione fiduciaria, amicus ille recipere dicitur: author eſt Boet.in 4. Top. quæ magnam profectò cognationem habet cum imaginaria venditione, quam hodie ſub redimendi redhibendique lege facimus, cuiuſque pulcherrimum eſt exemplum in *l.is quis.§.ſi ab ignoto.D.de manu. & in l.2.Cod.de pact.inter empt.& vend.* Cum itaque non eſſet alius præterquam in ſeruis manumittendi modus, atque ideo non poſſet pater rectà è manu ſua, id eſt, poteſtate mittere filium, imaginariam venditionem excogitarunt: qua, redacto prius ad ſeruilem ſtatum filio, is tanquam ſeruus manumitteretur, non à naturali, ſed à fiduciario patre. Qui in iure noſtro dicitur is, cui filium pater naturalis, imaginaria venditione mancipat, vt deinde eum manumittat. Ad hunc fermè modũ, vt Tit. Caius inſtitutionum lib.1. refert. quia fiduciarius pater, vnum, duos, pluréſve numos, velut in ſimilitudinem pretij, vero naturalique patri numerabat: viciſſimque naturalis pater accepto pretio, filium manu ſua mittebat, tradebátque patri fiduciario. Eúmque ſic emptũ, tanquam ſeruum, fiduciarius deinde manumittebat: propter quam dationem libertatis exemplo veri patroni, lex olim dedit ius legitimæ ſucceſſionis manumiſſori: adeò vt patri naturali, nedum cæteris, qui manumiſſo quondam agnati, nunc cognati, ſolùm erant, propter capitis diminutionem, ipſum manumiſſorem prætulerit. pater quippe naturalis nihil iuris habebat in bonis filij, ita vendito: niſi à fiduciario, filium tanquam ſeruum redemiſſet, & ipſe manumiſiſſet, aut fiduciario patri vendendo, hoc ius ſuccedẽdi, ſpecialiter ſibi reſeruaſſet, quod contracta fiducia emancipare dixerunt. *l.ſi.C.de emancip.lib.* Quod iniquum nimis prętor exiſtimans, decem perſonas quas commemorat Iuſtinianus, in ſucceſſione inteſtati, extraneo manumiſſori, præferri voluit: dans eis bonorum poſſeſſionem, ex eorum numero, qui petere poterant.]Vnde decem perſonæ.] appellatã. *§.ſunt autem.& §.quæ autem.vbi Theoph.de bon.poſſ.* Ampliúſq; nouiſſima Iuſtiniani. le. ſublatis priſcis, & vanis illis in emancipandis liberis, venditionum, fiduciarique patris, imaginibus, conſtitutum eſt, apud competentem iudicem, licere patri naturali, recta via, filium ſuum emancipare, perindéque ad bona liberorum ſuorum ius habere, abſque prætoris etiam auxilio, ac ſi contracta fiducia, ſecundum veterem formulam, ſibi proſpexiſſent. *d.l.ſi.C.de emancip. lib.§.ſi.de legit.agnat.ſucceſſio.* ex his autem patet, parentem tunc contra fiduciam emancipare dici ſolitum, cum fiduciarij patris fidem ſequutus, filium ea lege manumittebat, in fiduciariique patris poteſtatem transferebat: vt ne ſuccedendi ius amitteret: quod ſibi ſpecialiter reſeruabat. *d.l.ſi.* ne mero iure excluderetur, aut prætoris egeret auxilio. plura vide apud Corraſium.

Ad l.finalem.C.de pactis.

Donationem omnium bonorum præſentium, futurorum valere validiſſimiſque id rationibus defendi, tametſi contraria ſententia obtinuerit.

Donatio vniuerſalis omnium bonorum an valeat.

Communis omnibus fermè legum interpretibus ſententia eſt. Donationem omnium bonorum præſentium, & futurorum nullius eſſe momenti. Bart.Cuma.Imol. Caſtr. Alexand. *D.de verb.oblig.* Bald.Fulg.Caſtr.& alij in *l.fin.C.de pact.* Quia tollat hic actus liberam teſtamenti factionem. *l. pactum quod dotali. Cod.de pact. & dicta l. ſtipulatio.* quæ tamen ambulatoria eſſe debet, vſque ad extremum vitæ exitum. *l. diui. §. licet. D.de iur.codicil.l.3.§.fin. D.de adi.leg.* nec humanis pactionibus conſtringendam. *l.ſi fratres.§.idem reſpond.D.pro ſoc.* Atqui conſtat, eum, qui bona non habet, teſtari non poſſe. *auth. ingreſſi.C.de ſacroſanct.eccleſ. l.obſides. vbi Accurſ. D. de teſta.* Alia prætereà ratione, non valet donatio, quia pacto non poteſt dari hereditas. *C.de pact.con.* tum etiam, quia contra bonos mores eſt diſpoſitio huiuſmodi. *d.l.ſtipulatio hoc modo.l.cũ donationis.C.de tranſ.l.ex eo. C.de inut.ſtip.* ideo pleriſque creditum, non roborari eam iureiurando. Bartol.& cæteri, *in d.l. ſtipulatio.* cum actus bonis moribus repugnans, non firmetur iuramento. *l.ſi quis inquilinos.§.ſi.D.de le.1.c.non eſt obligatoriũ, de reg.iur.in 6.* Addi poteſt & alia ratio, quia teſtamenti factio publici iuris eſt. *l.3.D.de teſtam.l.teſtandi.Cod.eo.tit.* quod ius, priuatorum pactionibus neque niti. *l.fin. D.de ſuis. & l.neque tolli poteſt.l.ius publicum ff.de pact.l.neque pignus.§.priuatorum. D.de reg.iur.* Cæterum cum hæ rationes frigidæ ſint admodũ, & ieiunæ, & diſpoſitionem rerum ſuarum, iuſtum eſſe lex dicat, vnicuique permittere, *l.nemo exterus.C.de iud. l.in re mãd. C.mand.etiam abutendo.l.ſed & ſi le.§.conſuluit ff.de pet.hered.* vniuerſorúmque bonorum donationem non improbet. *l.omnes.§.Lucius.§.quæ in fraudem cre.* crebra hęc doctorum traditio, dubia ſemper mihi viſa eſt. Quòd enim primo loco, & potiſſimum inducitur, eiuſmodi donatione teſtandi libertatem impediri, verum non putamus, quandoquidem ex ſolo donationis titulo non transferatur rerum donatarum dominium ſine traditione. *l.traditionibus.Cod.de pac.§.per traditionem.de rer.diuiſ.* licet de omnibus concepta ſit, vt in ſpecie, quam diſputamus. *l.qui tibi.Co.de hered.vel act.vend.l.qui tibi.C.de iis, quæ à non do.ma.* Iuris enim regula, quæ vult dominium ex cõtractu non tranſire, abſque traditione. *d.l.traditionibus*, procedit in contractu quoque facto, ſuper iure vniuerſali. Accurſ. & Bart.in *l.1. D.pro dot.* Remanet ergo dominium apud donatorem, de quo teſtari, aut alio modo diſponere poteſt. *l. fin. §. Lucius.D.de donat.* Conſtat prætereà, in generali, aut vniuerſali conceſſione, ea non contineri, quæ veriſimile eſt quenquã in ſpecie conceſſurum non fuiſſe: vt, ſupellectilem, alumnos, miniſteria perquam neceſſaria, & quæ ad affectionem eius,

max

maximè pertinent. *l. obligatione. cum l. ſeq. & ſeq. D. de pign. l. 1. C. quæ res pign. obl. poſſ. c. in generali. de reg. iur. in 6.* de quibus ideo donator moribundus diſponere poterit. Idem huic donatori poterunt ea lege relinqui bona, ne ad donatarium perueniant: ſicuti & filiorum patri quærantur. *§. 1. vt lic. mat. & aui. col. 7.* Aut excipitur. *C. de bon. quæ lib.* Deinde conſiderandum eſt, quòd licet rectè, & actu ad hoc ordinato, nemo poſſit ſibiipſi teſtandi facultatem præripere: *d. l. ſtipulatio.* indirectè tamen poteſt non ſolum per actum laudabilem, & honeſtum, nempe ingreſſum monaſterij: *Authent. ingreſſi. C. de ſacroſanct. eccl.* ſed etiam per actum turpem, & vitioſum, veluti patiendo ſe venumdari ad pretium participandum. *l. & in ſeruorum. D. de ſtat. hom. §. ſi. de iur. perſo.* nec exiſtimandum eſt, donatorem pro eo, quod nulla, aut pauca bona habeat, hærede cariturum: forte enim hoc ignorabit heres, vt veriſimile eſt. *l. verum. D. de prob. l. fin. D. pro ſuo.* Et quamuis ſciat, non credit lex (iure præſertim, quo vtimur, ſpectato) heredem tam auarum, támque impium, vt voluntatem defuncti negligat, ex quo damnum ipſe ſenſurus non eſt: vtpote qui inuentarij beneficio ſit ſuccurſum: nam nec diſſimili admodum ratione, Iuſtinia. Nouel. conſtitutum eſt Falcidiam à teſtatore hodie prohiberi poſſe. *§. hinc nobis. de her. & fal. col. 1. Auth ſed cum teſtator. Co. ad l. Fal.* licet. l. Falcidia in gratiam teſtatorum, vt heredem habeant, ſit inducta. *§. 1. de l. Falcid.* Bart. & cæteri pulchrè in *l. nemo poteſt. D. de leg. 1.* Non obſtat item, quod dicebatur, pacto hereditatem dari non poſſe: quia verum eſt, vbi pactum illud, vice teſtamẽti interpoſitum eſt. *d. l. hereditas. C. de pact. conuent.* nõ etiam ſi animo donandi Bart. in *l. fi. C. de pact.* Et ſic ſi in fraudem fiat, quod non præſumitur. *l. merito. D. pro ſoc. l. quoties. §. qui dolo. D. de reg. iur.* nec item me mouerit, quod dictum eſt, hanc conuentionem eſſe contra bonos mores: quia hoc fortiter negamus, contrariúmque ſupra probatum eſt. Et ſi quiſpiam inſtet, induci votum captandæ mortis. Reſpondeo, non præſumi iniquam hanc voluntatem, ex quo conſentit is, de cuius bonis agitur. *l. fin. C. de pact.* In donatario præſertim, in quo ad antidora obligato, *l. ſed & ſi lege. §. cõſuluit. D. de pet. her.* magis præſumi debet beneuolus animus, gratus, & remuneratorius. *l. ſi verò non remunerandi. §. idem Pap. D. mand.* Alioqui eadem ratione dicendum, non valere donationem bonorum præſentium, poſt mortem collatam, quod eſt falſum. Accurſ. Bartol. & omnes in *d. l. fi. Cod. de pact.* Ex his quoque patet, poſtremam rationem de teſtamẽti factione, non obſtare. Quamuis enim ea publici iuris ſit. *d. l. 3. D. de teſt.* publicámque vtilitatem reſpiciat. *l. vel negare. D. quemadmod. teſt. aper.* non tamẽ principaliter, ſed in conſequens, & vt vocant, ſecundario. Vnde legitima conuentione, iure, meritóque tolli poteſt. *l. iuriſgentium. §. ſi paciſcar. D. de pact.* Præterea quamuis principaliter fateamur teſtamenti factionem iuris eſſe publici: atque ideo pactionibus priuatorum tolli non poſſe. *l. ius publicum. D. de pact. l. teſtandi. Cod. de teſtam.* paulo antè tamen euicimus, donationem, de qua tractamus, teſtandi facultatem non impedire. Et ita mihi, in hac quæſtione videtur, tametſi cæteri omnes contra, præter Angel. in *dicta l. ſtipulatio, & Salycet, in d. l. fin. Cod. de pactis.*

Ad l. petens. 27. C. de pactis.

Malè quidam colligunt ex hac lege pactum ex continenti adiectum ſtipulationi ineſſe ex parte actoris, quod loquatur hæc lex de ſtipulatione adiecta pacto, non è conuerſo de pacto adiecto ſtipulationi, & rectè: ſtipulatio enim adiecta pacto obligat, pactum adiectum obligationi non obligat. Et hac in re diſtat ſtipulatio, maxime à contractu bonæ fidei, pactum enim emptioni adiectum ex continenti obligat. *l. venditio. D. communia prædiorum.* ex his omnibus liquet ineſſe pactum propter proximitatem cohærentiámque ſtipulationis ex parte rei tantum, non ex parte actoris, & ſi poſt interuallum aliquid ſeorſim à ſtipulatione fieret neutra ex parte ineſſe, hæc doctiſſime animaduertit præceptor meus lib. 10. obſeruationum cap. 24. apud quem explicationem huius legis videre poteris, ſufficit locum indicaſſe.

Ad l. ſiue apud acta C de tranſactionibus.

Tranſactionem contractum nominatum eſſe, aduerſus omnium ſententiam, ac præſertim Accurſij.

Protrita eſt, & peruulgata Bart. aliorúmque iuriſperitorum ſententia in *l. ſiue apud acta. C. de tranſact.* Trãſactionem contractum innominatum eſſe, tum quòd nonniſi ſequuto implemento actionem pariat. *d. l. ſiue apud.* aduerſus contractus nominati naturam, ex quo ſtatim cum ineſſe, vt aiunt, productus eſt, actio datur. *l. iuriſgentium. vbi Accurſ. D. de pactis. l. 1. §. item emptio. D. de rer. perm.* tum quod non tranſeat in ſpeciale nomen contractus, ſed ſub nomine generis remaneat. nam ſiue pacto gratuito, renunciatione ſimplici, compromiſſo, iureiurando, vel etiam ſententia, à lite diſcedatur, tranſactum eſſe dicimus. *l. 1. §. cõuentionis. D. de pact. l. 2. D. de iureiur. l. 1. §. ſi. D. ad Tertul. auth. ſi verò contigerit.* & in corpore vnde ſumitur. *C. de iud.* Quin & tranſacta, generaliter accipienda ſunt, etiam quæ ſine controuerſia ſunt finita *l. tranſact. D. de verb. ſign.* nam & tranſigere rem dixit Cic. pro Quint. tranſigere ætatem. Plin. tranſigere vitam, Salluſt. & tranſigere tempus, Trypho. iuriſc. *l. ſi is qui. §. ſi. D. de adquir. rer. dom.* Adduna aliam huiuſce pronunciati rationem ſcriptores. Habent contractus nominati certos fines, veluti in emptione: vt venditor rem, emptor pretium præſtet: in locatione, conductor pecuniam, locator rem tradat: quod cum non ſit in tranſactione, in qua actor pecuniam quandoque dat, quandoque recipit. *l. 2. l. ſi ſuper poſſeſſione. C. de tranſact.* legumlatoribus minimè placuit, tranſactionem inter contractus nominatos collocare. Verum hæc traditio à vero quam maximè eſt aliena: probabiliúſque ſemper opinatus ſum, trãſactionem contractum eſſe nominatum, cum non ſtet ſub generis nomine alteri contractui conueniẽte, ſed tranſeat in ſpeciale nomen. generis quippe nomen eſt conuentionis verbum. *l. 1. §. conuentiones. D. de pact.* quo magis proprium & ſpeciale nomen habet tranſactio. pactum námq; ſub conuentione continetur, tanquam ſpecies ſub ſuo genere. *d. §. conuentionis.* pactum autem ſub ſe tranſactionem comprehendit, tantum igitur abeſt, vt tranſactio in ſuo generis nomine remaneat, vt non etiam ſtet ſub nomine pacti, quod tamen vt conuentionis ſpecies conſideratur. Qua ratione defendi quoque poſſet, permutationem contractum eſſe nominatum. Huc pertinet quod vulgo effertur, in contractibus innominatis, re integra, pœnitentiæ locum eſſe. *l. ſi pecuniam. D. de condict. cauſ. dat.* quod in tranſactione minimè obtinet. *l. quamuis. C. de tranſac.* Non igitur tranſactio innominatus cõtractus dici debet. Nec in communem ſenſum nos traxerint tres illæ rationes, quibus præſertim doctores adnituntur. Non enim tranſactionem in ſuo generis nomine propterea remanere dicemus, quòd pactum, renunciatio, compromiſſum, iuſiurandum, & ſententia, tranſactionis verbo veniant: alioqui nec emptionis contractus, nominatus cenſendus eſſet: cum lex xij. tab. emptionis verbo omnem alienationem, quinimo etiam legatum complecti videatur. *l. ſtatuliberi à cæteris. §. Labeo. D. de ſtatu. lib. l. ſicut. §. venditionis. D. quib. mod. pig. vel hyp. ſol.* cum tamen emptor ſecundum propriam ſignificationem accipiendus ſit, qui pretio emit. *l. ſciendum. §. deinde. D. de ædil. edict.* Exiſtimauerim igitur tranſactionis verbum dupliciter conſiderari. In primis pro quocunque actu, quo concordia inducitur, ab obligatione receditur, aut aliquid ad finem perducitur: vt multifariàm multiſque modis iam antè probatum eſt, túncque tranſactionem, neque nominatum, neque innominatum contractum dixerim, ſed verbum eſſe generale, latiſſiméque patens ad omnia pertinens, quibus vel diſſidium componitur, nonnihil abſoluitur, & perficitur. Accipitur quandoque trãſactio ſpecialiter, vt eſt de re dubia, lite incerta, aliquo dato vel retento non gratuita pactio. *l. 1. ff. de tranſa.* túmq; rectiſſimè contra doctores putauerim, tranſactionem contractũ eſſe nominatum. neque enim tunc nomen generis eſt, cum non aliis conueniat. nam iuſiurandum, renunciatio, pactum, compromiſſum, ſententia & alia eiuſmodi, & ſi nihil detur, vel retineatur, cõſiſtunt. Vnde licet olim tranſactio generale nomẽ confuſum & æquiuocum eſſet, cum tamen hodie ſit proprium & ſpeciale nomen, vni tantum deſeruiens, conceptionem, definitionémque propriam habens, contractus nominatus dici debet, vt & in emphyteuſi Iuſtin. conſti. *l. 1. C. de iure emph.* Nõ item me mouerit altera ratio. negare quippe poſſumus, contractus nominatos omnes, etiam non ſequuto implemento, actionem parere. contractus námque pignoris nominatus eſt. *l. 1. §. fin. D. de pact.* ex quo nihilominus conſtat actionem non naſci, niſi ſoluta pecunia. *l. ſi rem. §. omnis. D. de pig. act. §. ſi. quib. mod. re contrah. obli.* Sed demus nominatos contractus, ſtatim

cum

eum producti ſunt actionem parere: hoc tamen negotium nullum nobis facit, ſiquidem tranſactio mox cum perfecte eſt ineſſe producta, actionem producat: non autem prius pro ſu-cta intelligitur quàm ab actione receſſum ſit: ſola quippe cõuentio, qua quis promittit non agere, aut litem proſequi, contractum non perficit. Nam tametſi hodie non agit, cras tamen & in futurum, quando volet, experiri poterit ſuis actionibus vſque (vt in caſu non diſſimili doctores ſcribunt in *l. ſiue apud acta. C. de tranſa.*) ad diem iudicij. Non tam igitur conuentio huiuſmodi tranſactio, quàm pactũ de transigendo dicenda eſt, quandoquidem ſit tranſitus ab actione tráſactio. Sic & in donatione ſcripſit Bartol. in *l. iuriſg. in prin. D. de pact.* quæ forum iure contractus nominatus erat: non tamen ſtatim donatione ſecuta, oriebatur actio. quandoquidem donatio ſit quaſi doni datio. *l. ſenatus. §. 1. D. de don. cau. mortis.* nõ ergo ante donationis cõtractus perficitur, quàm res tradita ſit. Quod & in permutatione accipiendum eſt, vt ea actionẽ pariat. *l. 1. §. item emptio. D. de rerum permuta.* neque enim ante rem ſequutam permutatio dici poteſt, ſed placitum permutationis. *ex placito C. de rer. permut.* Oppoſitorum hoc loco quempiam prçuideo. Contractus innominatos reſpectiuos, do vt des, do vt facias, & reliquos, qui ſi à datione vel facto incipiant, actionẽ pariũt, preſcriptis verbis. *l. naturalis. D. de præſcrip. verb.* Quod nõ negamus, quin in vniuerſum tradimus, quoſcunque contractus, ſiue nominatos, ſiue innominatos, ſtatim cum producti ſunt, actionem producere., vt male argumententur Bart. & cæteri in d. l. ſiue apud acta, negantes ex contractu innominato in eſſe, vt dicunt, producto, actionem dari. Denique non nobis negotium facit poſterior ratio, quam tamen Bartol. meliorem affirmat, quæ dari poſſit: ſiquidem quod Barto. & alij ſupponunt, verum non ſit, contractus, inquam, nominatos omnes, certos habere, & determinatos fines: vt in ſocietate videre eſt, in qua interdum pecuniã tantum, aliquando bona omnia, nonnunquam alius rem, alius operam ponit. *l. 1. l. ſocietas. l. coire. l. cum duobus. §. ſi in ſecunda. D. pro ſoc.* Cum autem diſtincta non ſint cõtrahentium nomina, certum eſſe non poteſt, vt errem, vtérve operam præſtet. Præterea ſtipulatio contractus eſt nominatus. *leg. 1. §. fin. D. de pactis.* ſtipulationum tamen quædam certæ ſunt, quædam incertæ. *l. ſtipulationum quædam. D. de verb. oblig.* & quædam in dando, quædam verò in faciendo conſiſtunt. *l. 2. D. eod. ti.* Indéque conſtat, ſtipulationem certam non habere naturam, aut fines, vt dicunt, determinatos, cum, ſi in dando conſiſtat obligatio, præcisè promiſſor cogi poſſit. *l. ſi quis ab alio. §. fin. D. de re iudic.* Si verò in faciendo, eius quod intereſt præſtatione liberetur. *l. ſtipulationes non diuiduntur. ver. Celſus. l. vbi autem non apparet. §. fin. D. de verborum oblig.* in ſtipulatione præterea vterque contrahens tam is, cui promittitur, quàm qui promittit, ſtipulator dici poteſt, *l. ſi non ſortem. §. ſi decem. D. de condict. indebi. l. in his. §. imperator. D. de ſoluto. §. 1. de æqualita. dot. col.* 7. Plura vide apud Ioannem Correſium, ex cuius Miſcellaneis obſeruationibus hæc deſumpta ſunt.

Ad l. 4. C. de aduocatis diuerſorum iudicium.

Non mirum eſt Gloſſas nõ intellexiſſe, quid eſſet puncti ſolatium in hac lege 4. cum & eruditiſſimi viri in eo laborarint, neſciant tamen an adhuc inuenerint expeditam huius loci expoſitionem: hos enim torquet varia huius loci lectio. Alij enim Codices habeat puncta conſequi ſolatia, alij punctos conſequi ſolatia, alij & ij quidem frequentiores, & vt arbitratur Doctiſſimus Cuiacius veriores puncti ſolatium habent, Videamus quid hoc loco ſibi velit Imperator. vir doctiſſimus putat Imperatorem velle patronos qui fiſci cauſas defendunt in foro præfecti prætorio Kalendis Ianuarijs, inter comites conſiſtorianos de manu ſua puncti conſequi ſolatium, idem vir ex Baſilicis dubitat, vtrum potius pacti ſolatium, quàm puncti legere debeat. cum in iis reperiatur conſequi τὸ pactum. & hoc confirmat ex *l. iubemus tempore, & l. petitiones. C. eod.* vbi communi conſenſu ſiue communi placito & conuentione totius collegij, aduocatorum patronis fiſci conſtitutum eſt quoddam ſolatium, aut ſi mauis inquit ille, poteris legere pacta ſolatia: Hæc eſt coniectura Doctiſſimi illius viri, quæ veriſimilitudinem magnam habet & probabilis videtur. Plura videre poteris apud illum libro decimoquinto obſeruationum cap. 2.

Ad titulum Cod. ex quibus cauſis infamia irrogatur.

Primus omnium vir in antiquum ſtatum iuriſprudentiæ reſtituendæ natus verba Græca, quæ deſiderantur in l. 16. huius tituli reſtituit: nec enim ille legendum putat, vt in vulgaribus exemplaribus extat [illegible], ſed [illegible]. In eadem l. 16. ſic legendum putat ex Baſilicis, [illegible]. Huius legis hanc ſententiam eſſe dicit ictum fuſtium per ſe ſolum non importare infamiam, vt *l. ictus. D. hoc titulo.* Sed ſi inter cedendum præco ita dixerit, Ne ſis adeo vilis vt ſine iuſta cauſa accuſationem inſtituas, hoc enim perinde eſt, ac ſi dixiſſet, Ne calumnieris in poſterum, vel ne ſis adeo infamis, quæ cauſa irrogat infamiam, inter cedendum prætorem pœnæ cauſam dicere ſolere, nemo ambigit, quod ſuperdicere eſt in *l. ſi duo. §. vltimo. de iureiurando.* Plura exempla vide apud Dominum Cuiacium libro octauo, obſeruationum, capite ſeptimo, vide eundem libro 13. capite tertio, & libro 15. capite 7.

Ad titulum C. de procuratoribus.

Duas conſtitutiones quæ deſiderantur in hoc titulo, nobis reſtituit, vir in antiquum ſtatum reſtituendæ Iuriſprudentiæ natus, libro 13. obſeruationum capite 5. 27 *ſcilicet vt* 28. hoc eſt penultimam & vltimam, qua in re quantam vtilitatem attulerit, nemo eſt qui dubitat, hæc enim conſtitutio Græca, à Doctiſſimo viro reſtituta, ex Baſiliciis dubitationem quandam tollit, quæ moueri ſolet à Doctoribus noſtris ad l. inuitus. hoc tit. quàm antiqui interpretes ſoluere non potuerunt, hæc eſt quæſtio. An qui procurator datus eſt ad litem agendam, ſententia dicta & interpoſita appellatione, cauſam appellationis exequi poſſit vel debeat: & ita diſſoluit hunc nodum hæc conſtitutio, cùm vetat ne quis duobus iudiciis, cuiuſquam procurator ſit, ſed vt alius ſit in maiori auditorio procurator veluti in foro præſidis prouinciæ, alius in minori à quo ſoleat ad maius appellari vel referri, veluti apud iudicem pedaneum, atque ita vt nõ idem qui procuratorio nomine apud pedaneũ iudicem agit, agat etiam eandem rem eodem nomine apud præſidem. Sed vt tranſlationem negotij faciat in aliquem, ex his qui in foro pręſidis procuratorum officio fungatur. Ex hac conſtitutione videamus diſſolutam fuiſſe illam dubitationem in qua tantopere interpretes noſtri laborarunt, nec tamen eam rectè diſſoluere potuerunt.

Ad titulum C. ne liceat potentioribus patrocinium litigantibus præſtare, vel actiones in ſe transferre.

Quod dicitur in hac lege, in principio Diuum Claudium conſtituiſſe, intelligitur Marcus Aurelius Claudius, cuius & à Zonara celebratur alia conſtitutio de petitionibus bonorum ſublatis. Cæterum quod attinet ad differentiam inter titulum Codicis, de alienatione iudicij mutandi cauſa facta, & hunc titulum. malè eam differentiam conſtituerunt gloſſæ, cum dicunt, non eodem modo potentiorem, vtroque titulo accipi: hoc enim falſum eſt, ſed vt quæ ſit differentia inter vtrumque titulum, rectè intelligatur, ſecundum opinionem præceptoris mei dicendum hunc titulum Cod. pertinere ad actorem. titulum Digeſtorum ad reum. titulum Cod. eſſe de actore in potentiorem tranſlato, titulum Digeſtorum eſſe de re in potentiorem tranſlato futuræ actionis euitandæ cauſa. Hæc eſt euidentiſſima differentia, quam nec Gloſſæ nec antiqui vlli interpretes, (quos equidem viderim) intellexerunt. Plura vide apud Doctiſſimum virum libro 8. Obſeruationum cap. 31.

Ad

by Google

Ad titulum C. vt nemo priuatus titulos prædiis ſuis vel alienis imponat, vel vela regia ſuſpendat.

Gloſſæ non intellexerunt quod ſibi velit poſterior pars huius rubricæ, cùm ignorent quid ſint vela regia. Tu dicas vela regia eſſe vela purpurea auro pretioſiſque lapillis & gemmis prætexta, quibus Imperatores aliique reges & ſummi principes in ſuis palatiis uti conſueuerunt eodem ſenſu Tertullianus vela regia accepit in libro de habitu muliebri. Sed & parietes (inquit) Tyriis & hyacinthinis, & illis regiis velis, quæ vos operosè reſoluto transfiguratis, pro pictura abutuntur. Haud dubiè eo loco Tertullianus per vela regia, purpurea vela intelligit. Idque ex Plinio euidenter poteſt intelligi *libr.* 19. *Naturalis hiſtoriæ, cap.*1. Hæc vela alio nomine appellata fuiſſe videntur Aulæa Attalica, de quibus meminit Valerius Maximus *lib.*9. *cap.*1. qui locus mihi perſuadet erraſſe Nonium Marcellum cùm dicit Aulæa eſſe genus veſtis peregrinæ: fortaſſis rectius dixiſſet eſſe genus veli peregrini, & quidem pretioſiſſimi Aulæa Attalica ſcripſiſſet Nonius. Vide Ræuardum *lib.*5. *Variorum. cap.*11. qui copioſius hac de re ſcribit.

Ad titulum C. vt nemini liceat ſine iudicis authoritate ſigna rebus imponere alienis.

Mendoſum eſſe hunc titulum præter inſignem quam præ ſe fert obſcuritatem, nemo eſt qui neſciat. Quorſum enim illud *Alienis* in fine rubricæ ponitur? Sanè in antiquis exemplaribus omnibus non *Alienis, ſed quas alius detinet*, expreſſe ſcriptum inuenimus. In hac epigraphe, eáque lectio cum viro Doctiſſimo Iacobo Ræuardo *l.*5. *Variorum cap.* 16. mihi viſa eſt probabilior multis de cauſis, primùm quod in hoc titulo duæ tantùm ponantur diuerſorum principum conſtitutiones, & in vtraque non de rebus alienis agi videri, ſed de iis mobilibus rebus controuerſis tantùm agi, quas alius detinet, hoc eſt, quæ aut apud iudicem ipſum, aut apud ſequeſtrem, aut etiam in æde apud æditũum cuſtodiæ cauſa deponuntur, nec mirum eſt Gloſſas nihil dixiſſe ad hanc rubricam, cùm ob mendum iſtud inſigne, non dubium eſt gloſſatores hunc titulum non intellexiſſe, itaque operæpretium eſt etiam rationem harum conſtitutionum pręterre quam antiqui illi prętermiſerũt, hæc meo iudicio proferri poteſt, quod ſigna rebus duntaxat propriis potuerint imponi, quarum numero non poſſe res litigioſas comprehendi tam palam eſt, vt huius rei cauſa nullius Iuriſconſulti ſchola intranda ſit. Hæc habui quæ dicerem ad hunc titulum, quæ omnia, nec Gloſſæ, nec vlli antiqui interpretes explicarunt, multum tamen conducunt ad intelligentiam huius tituli.

Ad titulum C. de negotiis geſtis.

Ad l. curatorem.

Bartolus & Doctores ſummarium huius legis obſcurum admodum faciunt, nos conabimur in pauca verba ſummam huius legis facilius perſtringere, hoc modo, curator non poteſt teſtamento dari, ſi autem datus immiſceat ſe geſtioni, tunc ex geſtione tenetur, non vt curator, ſed vt ſimplex geſtor, illorũ Doctorum ſummarium multo obſcurius eſt, quod ſic ſe habet. Si officium iunctum alicui eum non arctat, tum ſi is ſe ingeſtioni immiſceat, tenetur actione negotiorum geſtorum, quo ſane ſummario nihil obſcurius eſſe poteſt, plerunq; ſummaria Bartoli ſic corrigi poſſent, vt aliquibus in locis in noſtris notis præſtitimus, & fauente Deo aliquando copioſius præſtaturi ſumus, ſi ſtudioſo & beneuolo lectori laborem hunc noſtrum gratum eſſe perceperimus. Eſt enim mihi in animo aliquando Notas has noſtras tertia parte ampliores reddere, ſi mihi Deus vitam dederit.

Ad l. nemini. C. de aduocatis iudicum.

Apud quoſdam Accurſij error inualuit, vt is pro aliis poſtulare poſſit, qui morum regionis peritus ſit, licet iuri communi dediſſe operam Doctorum teſtificatione minimè conſtet, qui ſanè mos peſſimus eſt, nec apud omnes inualuit. nam apud pleroſque gradu ſcholaſtico inſignitus eſſe debet, quam Licentiam vulgò appellant, quòd iuri Romano conuenit, & id extat in Britanniæ conſtitutionibus, artic. 63. & ſequenti conſtitutione ad finem. Idem eſt Cautum conſuetudine Senatuſconſulti Pariſienſis, quæ extat inter leges Regias.

De reſtitutionibus in integrum. Ad l. pen. C. de iis quæ vi metúſve cauſa geſta ſunt.

Accurſius non explicat quomodo diſſolui poſſit quoddam *ἐναντίωσιν*, quod videtur eſſe in hac lege. ei enim quod dicitur in hac lege pretium remanere apud venditorem, poteſt obiici. *l. milites. ff. de re milit. & l. aufertur. §. quod à præſide. ff. de iur. fiſc.* quas leges mirum eſt ab Accurſio prætermiſſas fuiſſe, allegat enim ſolum *l. non licet. de contrahenda emptione.* quę cum ſit ex libro Martiani de delatoribus, vbi ſanè dum emptorem rem amittere ait ſignificat eam vindicari fiſco, & adiicit in *§. quod à præſide.* etiam pretium inferri fiſco, & in *l. non licet.* adiicitur pœna tripli ex conſtitutione Seueri & Antonini. nam in quadruplo ineſt ſimplum, id eſt, æſtimatio rei. vt hæc Pſeudantinomia diſſoluatur, quam Accurſius quidem attigit, ſed non rectè explicauit, dicamus rem fiſco vindicari. Ita demum verum eſſe, ſi venditor poſt depoſitam ab emptore adminiſtrationem venditionem fecerit ratam, & ſi quinquennio integro in repetitione ceſſauerit. *l.* 5. *C. Theodoſiano, de his quæ adminiſt. vel officij publ. ger.* Nam & hoc in hac ſpecie ſingulare eſt, vt rectè Accurſius dixit, ſpeciale hoc eſſe) vt actio, Quod metus cauſa, vel ea vindicatio tollatur præſcriptione quinquennij, itémque ratihabitione venditoris, licet venditio non ideo magis confirmetur. *l.* 1. *C. de cont. iudic.* nimirum ſtatim fiſco vindicante rem illam venditam. Hæc eſt vera diſſolutio, quam antiqui interpretes non rectè expoſuerunt. Plura vide apud Cuiacium lib. 16. Obſer. cap. 13.

Ad titulum C. de dolo malo.

Ad l. 1.

Non potuerunt diſſoluere Gloſſæ *ἐναντίωσιν*, quod videtur eſſe inter hanc legem primam, & *l. ſi mandato Titij. §. 1. ff. mandati.* nec ſanè mirum eſt, valdè enim pugnat, vel Doctiſſimorum virorum iudicio, ſed vt diſſoluatur hæc Antinomia notandum (vt Doctiſſimus vir animaduertit *lib.* 3. *Obſeruat. c.* 37. hanc legem fugitiuam eſſe, & malè fuiſſe ſub hoc titulo collocatam, cùm potius poni debuerat ſub titulo Mandati, quibus poſitis obſeruandum erit hanc *l.* 1. accipiendam eſſe non de prætoria de dolo actione, quæ ſubſidiaria eſt actio, ſed de mãdati actione, vt Iohanni Azoni & Accurſio viſum eſt, quod veriſſimum eſſe verba illa huius legis [fidei ruptæ gratia] ſatis indicant. In directis enim actionibus bonæ fidei de fide rupta agitur. *l. et apud quem. ff. depoſiti. l. ad comparandam. C. mandati. l. non videbitur. ff. de ſtatulib.* hæc igitur ſit ſententia huius *l.* 1. Ob fidem mandati ruptam debitorem actione mandati (cui vt in omnibus bonæ fidei iudiciis de dolo actio ineſt) cum fideiuſſore agere, qui pignus emit à creditore, neque id omni oblato debito cum fructibus debitori reſtituit. Plura vide apud præceptorem meum loco citato.

Explicationem *l. cum proponas.* huius tituli. Vide in Notis noſtris ad *l. naturalis. ff. de præſcriptis verbis.* vbi legem iſtam ex Corraſij ſententia contra aliorum interpretationem expoſuimus.

Ad titulum C. de in integ. reſtit. minor. 25. anni.

Ad l. vltimam.

Malè adiungunt quidam in fine huius legis (in ſubſcriptione videlicet,) Baſilio Conſtantem. Nam is Baſilius

Conſul fuit ſolus,vt & in ſubſcriptione *l.mulier. C. de iur.dot.* eidem Baſilio adiungitur Armarius.nam is Armarius (de quo in illa lege mentio fit) non cum hoc Baſilio Conſul fuit. ſed cum alio qui Baſiliſcus dicitur. Cuius memoria damnata fu.. *l.decernimus.C.de ſacroſanct.eccl.* adeo vt in ſubſcriptionibus eius nomen non ponatur,quod obſerua diligẽter. pauci enim id aduerterunt. Nota etiam quod ad hanc conſtitutionem attinet vnicam fuiſſe conſtitutionem Zenonis ad Ælianum P F. P.ſcriptam,quæ diuiſa eſt in Codice Iuſtiniani in partes tres, videlicet in hanc legem vltimam,& *l.mulier.C.de iure dotium.* quem ſupra attulimus.& *l.vlt.C.de mag.conu.* Hæc obſeruauit Doctiſſimus præceptor meus *lib.16.Obſeruationum.cap.14.*ſufficit indicaſſe locum.Nos id plenius oſtenſuri ſumus in Commentariis noſtris ad omnes Zenonis conſtitutiones ſeparatim & aliorum etiam quorundam Imperatorum , quos præ manibus habemus,& propediem in lucem edituri ſumus , ſi Deus Optimus Maximus nobis vitam dederit.

Ad titulum C.ſi aduerſus libertatem.

Non intellexerunt Gloſſæ quid ſibi velint hæc verba huius legis(in Concilio manumiſiſti.)Accurſius enim in Concilio interpretatur,cauſa probata,ego puto per Concilium Imperatorem conuentum prouincialem intelligere. In prouinciis enim extremo Concilij ſiue conuentus die præbebat præſes aut proconſul conſilium authore Theophilo.§.eadem. inſtitutionibus,quibus ex cauſis manumittere non licet. Nam fuiſſe videtur quidam dies cognitionum, quo minori manumittere volenti,& aliis omnibus qui quod ſine ſententia conſilij facere prohibentur,quique in integrum deſiderant reſtitui,conſilium prætor præbere ſolet.Nam minor annis 20.lege Ælia Sentia manumittere ſine Conſilio prohibetur.*l.4.§.2.de manumiſſ.vindict.* & ibi cognoſcit prætor an cauſa manumiſſionum quas minor annis 20.allegat iniuſtæ ſint,necne,& non ex luxuria potius,hoc eſt prodigalitate proficiſcantur , quàm ex affectu. *l. vnic.in princ.ff.de offic.Conſulis.l.5.6.& 16.de manumiſſ.vindict.l.27.de manumiſſ.teſtam.* Et tunc ſi cauſæ viderentur iuſtæ , tunc manumittendi ſeruum prætor faciebat poteſtatem,vindictáque eius qui manumittendus erat capite impoſita hæc ſolennia verba pronuntiabat. Aio te liberum more Quiritum. Vide cap.9.lib.4. Variorum Iacobi Ræuardi viri eruditiſſimi.Ex his omnibus liquet ſummam eſſe differentiam inter hæc , *In Conſilio, & apud Conſilium* manumittere: quod valdè notandum eſt. à nullo enim antiquorum interpretum hoc animaduerſum fuit. primus,vt opinor,vir doctiſſimus Iacobus Ræuardus,libro ſingulari Protribunalium *cap.* 12.id obſeruauit.

Ad titulum C. vbi & apud quem cognitio in integrum reſtitutionis agenda ſit.

Ad l.quoniam ea.2.

Malè Iaſon ex hac *l.2.*exiſtimat leges illas quæ volunt contrahentem in loco contractus conueniri poſſe,ſi ibidem inueniatur, intelligendas eſſe tantùm quod attinet ad ipſius contractus actionem exercendam,non quo ad eius reſciſſionem. Nam(inquiunt illi)ſi de contractu reſcindendo quæſtio ſit coram proprio & vero domicilij iudice reus erit ad iudicium vocandus,non coram iudice loci contractus, tametſi in eo loco reperiatur,quæ ſententia mihi nullo modo placet,nõ enim dubium eſt, quin contractus ibi diſſolui poſſit & reſcindi, vbi quis ex eo contractu conueniri poteſt,ſi quidem locus vbi cõtractus fuerit celebratus de iure , idoneus ſit & competens, vt in eo agatur de eius diſſolutione, ſi reus ibidem præſens fuerit,& hoc confirmare poſſumus authoritate. *l.in contractib.* §. *vlt.C.de non numerata pecun.* Ex quibus omnibus facilè adducor vt credam Baldi,Pauli Caſtrenſis,& Iaſonis interpretationem eſſe reiiciendam, ac proinde in integrum reſtitutionem rectè poſtulari poſſe in loco contractus, ſi ibidem præſens fuerit is aduerſus quem petitur, nec ſolus ſim in hac opinione : mecum enim conſentit vir Doctiſſimus Didacus Coarruuias lib.1.Variarum Reſolutionum.cap.4.

Ad titulum C.de arbitris.

Nullum eſſe arbitratorem,contra omnium & Legiſtarum,& Canoniſtarum traditionem. Quiſque propriè in iure dicantur arbitri.

Doctorum declaratio reiecta.
Noua declaratio contra Accurſium.
Andr. Alciati lapſus.

Fecerunt commentatores noſtri arbitrorum tres ſpecies. Quoſdam iuris dicunt.qui ſecundùm formam legis, & ex iuris neceſſitate deliguntur:quales illi ſunt , quos oportet partem ſuſpicionis cauſas in iudicem proponentem eligere , vt de his cauſis,an legitimæ ſint,cognoſcant,*l.fi.C.de iud. c. ſuſpicionis. de offic.deleg.c.ab arbitris,illo tit.in 6.* Quoſdam compromiſſarios,qui à litigatoribus adeuntur, vt ordine iudicij ſeruato, litem dirimant,de quibus *tit.ff.& C.de arbitr.*denique quoſdam arbitratores,qui aſſumuntur,vt & de iure,& de facto, ſuper lite procedentes , negotium amicabiliter tractent , & componant. *l. ſi ſocietatem.§.arbitriorum.vbi Car. col. 2. D. pro ſocio.* Horum ego cùm nullibi in iure noſtro mentionem factam legerim,non modò vocabulum ipſum , ſed & totam hanc arbitratorum declarationem,commentitiam puto:nam nec vel lege,vel ratione , defendi poteſt , quod Doctores paſſim docent, arbitrum (quem vocant arbitratorem) vt litem dirimat iam cœptam aſſumi:aut vt iudicem quoquo modo eligi. Itaque arbitrum eum propriè exiſtimo dici , quem ex compromiſſo partes conſentientes adeunt dirimendæ litis gratia , quã iudicandi poteſtatem qui recipiunt , arbitrarium recipere dicuntur.*l.idem Pomp.§.recepiſſe.D.de arbitr.* Eſt autem compromiſſum,ſimultanea illa partium promiſſio,quæ ſua ſponte ad alicuius boni viri arbitrium,ſuam remittunt controuerſiã. Quod frequentiſſimè fit,addita per ſtipulationem pœna , ſi eius iudicis arbitrio paritum non ſit : tametſi quandoque ſine adiectione pœnæ fiat.*l.diem proferre.§.fi.D.illo tit.* Alij,qui de litibus non cognoſcunt, arbitri propriè non ſunt , licet arbitrium habeant,hoc eſt,poteſtatem de re aliqua arbitrandi.nec obſtat *§.arbitrorum.*duo ſunt genera.*d.l ſi ſocietatem.*in quo ab ineunte ætate docui,arbitriorum,non arbitrorum legendum : vt ſequentia textus verba , [Vnum eiuſmodi , vt ſiue æquum ſit, ſiue iniquum,parere debeamus] & poſteriora congruant. Quódque vulgò per manus traditum eſt,aliquos eſſe arbitros, ab ſcriptoribus arbitratores appellatos, qui de iure & de facto circa litium cognitionem, & diffinitionem procedant : tam falſum eſt,quàm quod falſiſſimum. ſolus ſiquidem eſt Arbiter. mox à nobis declaratus,qui de controuerſiis cognoſcat. Ille enim Arbiter , quem Arbitratorem nouo vocabulo dicunt, non ad lites,ſed ad contractus , alióſque actus extraiudiciales adhibetur:veluti, cùm Titius à contrahentibus eligitur : vt pretium rei in emptione æſtimet,vt partes , ex quibus ſocietas coiri debet,præſcribat , vel eius arbitratu res relinquitur , aut reſtituenda venit:vel etiam operæ promittuntur.*l.ſi coita.& l. veluti.D.pro ſoc.l.ſi libertus ita.D.de oper.liber. l.fideicommiſſa. §.quanquam. D.de leg.3. l. ſi quis arbitratu. D. de legat. 3.§.pretium.de empt.& vendit.in inſtit.*Quam rem paulò plenius exequutus ſum , in *d.§. Arbitriorum.* Sententiam porrò Arbitri Doctores voce magis barbara, & ineptiore , laudum dicunt, cum Latina locutione etiam Iuriſconſ.vſitata , vel ſententia, vel Arbitrium,dici debeat.Licet And. Alc.vir alioqui doctiſſimus libr. *parerg.* 1. *cap.*45.perpetuò exiſtimet iudicium id Arbitri Arbitrium dici non poſſe : immemor permultorum textuum qui in *tit.de receptis arbitriis.* Sic enim,non de receptis arbitris legendum frequenter admonui : cùm arbitri à partibus adeantur,& eligantur : ab arbitris verò arbitria recipiantur.Arbitrium pro ſententia ponunt:ſed præſertim . *l.idem Pomp.in fi.prin.& l.ſi in tres.* Plura vide apud Corraſium in Miſcellaneis obſeruationib. vbi copioſius hac de re tractat.

Ad l.

Ad legem antepenultimam. §. ſi quis autem. C. de arbitris.

Quod quidam in hoc §. addunt [illegible], vel [illegible], vel [illegible], nullo vetere libro authore id comprobare poſſunt. Cùm Doctiſſimus Cuiacius in tribus veteribus Codicibus ſe ita clarè ſcriptum legiſſe aſſerat. Si quis autem poſt arbitri definitionem ſubſcripſerit, [illegible] vel [illegible], vel [illegible], vel [illegible], vel [illegible], &c. Idem lib. 17. obſeruat. c. 16. reſtituit quædam alia verba Græca in hac lege.

Ad titulum C. de formulis & impetrationibus actionum ſublatis.

Hæc conſtitutio Theodoſij & Valentiniani Imperatorum non id reſpicit (quod Accurſius & quidam alij qui eum ſequuntur perperam exiſtimarunt) vt à Pontificum collegio actiones impetrari ſolitas oſtenderet, cùm id etiam ante horum Imperatorum tempora in vſu eſſe deſiiſſet: ſed puto potius ad iudiciorum conſuetudinem quæ ſub prætoribus agitabantur referri. Nam priuſquam cuiquam litem conteſtari permitteretur, neceſſe erat vt prætorem adiret: narratáque illi re prętor quæ competere ſibi videbatur actionem illi dabat. Plura vide quæ ad hanc rem pertinent apud Alciatum libro 4. Diſpunctionum, cap. vlt. vbi fuſius hac de re diſputat.

NOTARVM AD GLOSSAS ET INTERPRETATIONES DOctorum in Codicem liber tertius libro tertio Codicis reſpondens.

Ad l. certi iuris. C. de iudiciis.

Imperitos, iudices eſſe non poſſe, aduerſus aliorum opinionem: & præſertim Accurſij.

Imperiti, an iudices eſſe poſſint.
Decuriones indocti eſſe poſſunt.
Expoſita noue l. certi iuris. contra cæteros interpretes.

ILliteratos & iuris imperitos, iudices eſſe poſſe, vulgo dici ſolet, ex *l. certi iuris. C. de iudic.* ſuffiteréque, eum, qui iuriſdictioni præeſt, cauſarum peritiam, ex diuturna experientia habere. Accurſius *l. fin. C. de ſentent. ex breuic. reci. gloſſ. cap. ad audientiam. de conſuet.* Et quamuis hoc in ordinariis iudicibus vno ore receptum, in delegatis controuerſum ſit: quibus niſi literarum peritis delegari non poſſe cauſam, plerique putant, Iuſtiniani nouella adducti, §. 1. vbi Accurſius *de iudic. coll.* 6. vnde Baldus *l. fin. 16. queſt. C. de hered. inſtituend.* docet, ſi cauſæ ſubtiles, gloſſis, vt ille ait, doctoribus committantur, poſſe eos iure recuſari. Receptius tamen videtur, vt illiterato quoque cauſa delegari poſſit. Gloſſ. & Doctores *cap. ſciſcitatus. de reſcript. & ita vſu ſeruari*, Albert. Roſaceus refert in *d. l. certi iuris.* conſentitque Specul. in *tit. de iud. c. deleg. §. excepi. col.* 9. modò cauſarum experientiam delegatus habeat, & iudicio polleat naturali ſeu diſcretione, quam ſacri canones omnium virtutum matrem dicunt *cap. 1. de offic. cuſtod. cap. præſentium. 1. queſt.* 5. Alij, hoc in delegato Principis admittunt, eo videlicet caſu, quo Princeps ſciens, prudens imperito homini cauſam committit. *l. quidam conſulebant. D. de re iud.* De eo enim, quod à Principe ex certa ſcientia geſtum eſt, diſputare non licet. Gloſſ. *cap. cum dilecta. de confirmatione vtil.* ſiquidem tunc pleniſſima ſua poteſtate vti præſumatur. *Gloſſ. cap. ad hæc. de reſcriptis.* Enimuero, ſi errore ductus, illiterato, quem peritum Princeps credebat, cauſam commiſiſſet, nullius momenti eſſet delegatio. Accurſius *d. §. 1. de iudic. coll.* 6. quando errantis principis, nulla ſit voluntas. *l. ſed hoc ita. D. de aq. plu. arc.* nihilque magis ſit conſenſum impediens, quàm error. *l. ſi per errorem. D. de iuriſd. omn. iudic. l. nihil. §. fin. D. de reg. iur.* Quod verò pertinet ad delegatum ab inferiore, admittunt illi oportere iuris peritiam habere. *d. §. 1. de iudic.* Et ita aliter, atque aliter, à Doctoribus hic noſter articulus diffinitur. Qui omnes ſuum errorem hauſiſſe mihi videntur ex Iuſtiniani conſtitutione *d. l. certi iuris.* iniquiſſimè ab iiſdem percepta. eam enim ſic intellexerunt, vt illiteratos iudices eſſe poſſe dicat: cùm longè aliter Iuſtinianum ſenſiſſe, non dubitem. Itaque ſciendum, nuſquam in iure noſtro legi, ignarum & indoctum iudicandi munere fungi poſſe: ſed potius contrarium, indecens, videlicet, nimis eſſe, vt quiſquam iudicis nomen geſtet, qui legum ſit imperitus. Nam qui iuris peritiam non habent, ſed aliunde emendicare coguntur rectè iudicandi formulam, grauem certè iacturam, maximámq; labem reipublicæ inferunt. *§. 1. de iudic. coll.* 6. verùm enim illud eſt, quod ſenex Mitio in Adelphis Terentianis cecinit.

Homine imperito nunquam quicquam iniuſtius:
Qui niſi quod ipſe facit, nihil rectum putat.

Et Socraticum illud, vnicum bonum eſſe ſcientiam: Inſcitiam verò, malum vnicum. fertur enim rudis, & indoctus, effreni ſuo ſenſu, vt equus indomitus. Et hanc iuris peritiam, in iudicibus præſertim Eccleſiaſticis, deſiderauerim. cùm enim ij ſecundùm quod leges Pontificiæ cenſent, iudicare debeant. *c. 1. de offic. ordin.* grauioréſque cauſæ, nempe nuptiarum, & hæreſeos, apud eos plerunque tractentur, ſtatuta ſaltem canonum ignorare non debent. *c. 1. in fi. de conſang. & affin.* Quare hic libenter ab Epiſcopis, & Antiſtitibus omnibus per Chriſtianam pietatem peterem, ac per omnem amorem, quo Chriſtū complectuntur, orarem, & obteſtarer, vt in deligendis, ſubſtituendíſque ſibi vicariis, & officialibus, multa cura deliberent, néve quemuis huic muneri præficiant, ſed eum tantum, qui ſingulari doctrina, eximiáque vitæ probitate, & ſanctimonia, refulgeat. Audio Philonidem quendam Melitenſem, authoritate ſua, tam ſceleratè quandoque abuſum, vt, cùm ſelecti à ſe Aſſeſſores eruditiſſimi, & eius prouinciæ celeberrimi, abſoluendum reum hæreſeos delatum, cenſuiſſent, quem ille per fas, nefáſque hoc pietatis velamento in interitum tradere ſatagebat, abiectis eorum ſuffragiis, rabularum, & cauſidiculorum neſcio quorum, ſententiam commercatus, innocentem opprimere ad mortem vſque crudeliſſimè tentarit: cùm interim ille conniueret ad manifeſta, & inſignia impurorum hominum ſcelera, diuexánſque columbas, nigerrimis coruis, magno Reipublicæ malo, daret veniam: verum quoq; illud Clementinum efficiēs, inquiſitores & vicarios, ſuæ poteſtatis metas nonnunquam ita excedere, vt quod in augmentum fidei ſalubriter prouiſum eſt, dum ſub pietatis ſpecie grauantur innoxij, cedat in fidelium detrimentum. *clem. 1. in princ. de heret.* Enimuerò vt Chriſtianæ Reip. maximè intereſt, hæreticorum conuenticula diſſipari, religionem noſtram propagari, eandēque ab impiorum hominum iniuriis vindicari: ſic bonos & innocentes viros à ſycophantis eiuſmodi, & nebulonibus, non opprimi, vexariq; *§. neque occaſione de mand. prin. coll.* 3. ac eorum hominum iniquitatem, atq; imprudentiam coerceri, qui cùm pro libidine ſua quaſcunque nefarias voluptates perditiſſimè expleant, vt quibus non alius ſit modulus vitæ quàm culinæ, & ganearum nidor, atque fumus ſub nomine religionis, nihil non licere ſibi opinantur. quod & ſequenti capit. tracto. Ergo, vt in viam redeamus, veriſſimum eſt, iudices eruditos, iuriſq; peritos eſſe oportere. Quamuis olim ſolerent Romani in prouincias mittere magiſtratus, qui rei militaris, magis quā legum peritiam haberent. At ij non niſi Aſſeſſorum peritorū conſilio, ius dicebant. Quòd ſi eueniebat vt Aſſeſſoris imprudentia, ius aliter dictum eſſet, quàm oporteret, non hoc magiſtratui officiebat, ſed ipſi Aſſeſſori. *l. 2. ff. quod quiſque iur.* Sed cum Alex. Imp. animaduerteret, Reip. pernicioſam eſſe imperitorum magiſtratuum creationem, dicere ſolebat, tales adminiſtrationi publicæ pręficiendos, qui per ſe ſine Aſſeſſorib. Remp. gerere poſſint. Lamprid. in Seuero: Decurionis munera ab expertibus literarum peragi poſſe fateor. *l. expertes. C. de dec. lib.* 10. quòd Decuriones iudicandi munere non fungātur, ſed publici tantùm conſilij gratia creentur in municipiis. *l. pupillus. §. decuriones. ff. de verb. ſign.* Quod & ē. lib. 3. c. 6. fuſius oſtendi. Nec prædictis obſtat lex Iuſtiniani, *d. l. certi. C. de iud.* quæ hominibus militaribus, iudicandi facultatem permittit, non quidem eis etiam imperitis, vt vulgò creditum eſt: textus

Notæ ad Accurſ.

aaa ij

enim repugnat, cùm ait, [pro ſui & legis ſcientia] ſed ſi & rei militaris (cùm inter milites & de re militari cognoſcant) & iuris peritiam habeant. Plura vide apud Iohannem Corraſium olim Conſiliarium Tholoſatem , ex cuius obſeruationibus hæc collegi.

Ad eandem legem properandum. C. de iudiciis.

An productio inſtrumentorum, aduerſario non citato, fieri poſſit, doctorum argumenta confutata, & de intellectu l. properandum. §. ſin autem reus. C. de iudic.

Iuſtiniani Imper. verba in *l. properandum. §. ſin autem reus. C. de iudic.* hæc extant : Sin autem reus abſuerit, & ſimilis eius proceſſerit requiſitio, quemadmodum pro perſona actoris ediximus: etiam abſente reo eremodicium contrahatur. Et paulò pòſt: Cùm autem eremodicium ventilatur, ſiue pro actore, ſiue pro reo: examinatio cauſæ ſine vllo obſtaculo celebretur. Cùm enim terribiles in medium proponuntur ſcripturæ, litigatoris abſentia Dei pręſentia repleatur, &c. Ex quibus verbis Iaſ. poſt Ang. & Alex. in *d. §. ſin autem reus.* ſingulariter notari debere ait, productionem inſtrumentorum in iudiciis non valere, niſi præſente vel citato aduerſario. Cùm enim requiſitio rei ante productionem terribilium ſcripturarum, fieri debeat. *d. §. ſin autem reus.* liquidò apparere ait, productionem inſtrumentorum nullius efficaciæ eſſe, ſi aduerſarius prius requiſitus ſeu citatus non ſit. Quam opinionem inde quoque confirmat, quòd nec teſtes parte abſente, vel non citata produci poſſunt. *l. ſi quando. C. de teſtib.* vt meritò idem quoque in productione inſtrumentorum requirendum ſit : cùm teſtes & inſtrumenta æquiparentur, *l. in exercendis. C. de fide inſtrumen.* Eodem adducit quod in *c. charta. 3. q. 9. dicitur* , chartam abſente aduerſario propoſitam, vim nullam habere. Poſtremò allegat text. in *l. iudices. C. de fide inſtrum.* in qua lege traditur, eum qui inſtrumento ſuſpecto fidem facere velit, aduerſarium citare debere. Et his quidem argumentis legibúſque Iaſ. in *d. §. ſin autem reus, vtitur.* Quibus tamen ego parum moueor. Nam quod in *d. §. ſin autem reus,* de terribili ſcriptura dicitur , non de inſtrumentis (quod Iaſon cæterique arbitrati ſunt) ſed de ſacroſanctis Dei Euangeliis intelligendum eſt. Ea enim iudex penes ſe apud tribunal habere debet, vt Deo quaſi præſente, maiore cum religione ac timore cauſas decidat. Id quod & in *l. rem non nouam. C. de iudic.* traditur, vbi hæc verba extant : Et generaliter omnes omninò iudices Romani iuris diſceptatores non aliter litium primordium accipere , niſi prius ante iudicialem ſedem ſacroſanctæ deponantur ſcripturæ, & hæ permaneant non ſolùm in principio , ſed etiam in omnibus cognitionibus, vſque ad ipſum terminum , & diffinitiuæ ſententiæ recitationem. Sic enim antecedentes ad ſacroſanctas ſcripturas, & Dei præſentia conſecrati , ex maiore præſidio litem diriment. Hactenus verba legis, quam legem gloſſ. in *d. §. ſin autem reus, citat.* Nec etiam argumentum de teſtibus ad inſtrumenta ductum me mouet. Nam vt concedam teſtes, & inſtrumenta in probando eandem vim habere. *d. l. in exercendis.* Nõ tamen inde ſequitur , vt in modo producendi æquiparentur. Hæc enim diuerſa ſunt. A diuerſis autem argumentum duci non poſſe vulgo notum eſt. Nam & in productione teſtium multas ob cauſas præſentia aduerſarij requiritur : quæ cauſæ in inſtrumentis ceſſant. Nec magis etiam ſupra dicta Iaſ. opinio ex *d. c. charta,* adiuuatur. Non enim illic charta pro inſtrumento, ſed pro libello accipienda eſt, quod ſummarium illius textus oſtendit. Non negarim autem libellum præſente vel citato aduerſario producendum eſſe. *Authent. offeratur. C. de litis conteſt.* Sed quid hoc ad inſtrumentorum productionem? Poſtremò non obſtat etiam text. *d. l. iudices.* Non enim illic de productione inſtrumentorum agitur, ſed de eo caſu, cùm quis ſuſpectum inſtrumentum teſtibus corroborare nititur. Quo caſu mirum non eſt, partis aduerſæ citationem requiri: cùm aliàs quoque in omnibus teſtium examinationibus citatio aduerſarij neceſſaria ſit. *d. l. ſi quando. C. de teſtibus.* In hac tamen re non inepta videtur diſtinctio, quam facit Bald. in *d. l. iudices num. 14.* Plura vide apud Bernardinum Vualtherum in Miſcellaneis obſeruationibus, vbi copioſius hac de re tractat.

Ad l. properandum. C. de iudiciis.

Litis inſtantiam, tam in exceptionibus quàm in actionibus, locum habere: licet aliqui diuerſum doceant.

Litis inſtantiam in cauſis ciuilibus triennio, in criminalibus biennio, poſt litis conteſtationem, finiri conſtat. *l. properandum. in princ. C. de iudic.* Sed dubium eſt, an exceptiones eodem tempore finiantur. Et Iaſ. Alexand. cæterique in *d. l. properandum. in princ.* negant finiri. Inſtantiæ enim computatio fieri ſolet à tempore litis conteſtatæ. *d. l. properandum. in princ.* Atqui in exceptionibus nulla litis fit conteſtatio. Abb. Card. Ioan. de Imol. in *c. interpoſita. §. fin. de appellat.* Abb. Felin. in *cap. prudentiam. §. ſexto. de offic. delegat.* In contrarium autem non leues rationes vrgent. Nam quòd litis inſtantia triennio finitur, litium finiendarum fauore conſtitutum eſt. *d. l. properandum in princ.* Quæ ratio etiam in exceptionibus locum habet. Vbi ergo eadem ratio eſt, idem quoque ius ſtatui debet. *l. illud. D. ad legem Aquil. l. à Titio. D. de verb. oblig.* Pares enim cauſæ paria iura deſiderant, vt M. Cicero in Ret. ait. Accedit huc, quòd reus in exceptionibus pro actore habetur. *l. 2. ff. de except.* Quod ergo de actione conſtitutum eſt, vt triennio finiatur, ad exceptionem quoque extendendum eſt. Nec obſtat, quod ſuprà dictum eſt, in exceptionibus litis conteſtationem non fieri. Id enim apud pleroſque ambiguum eſt. *gloſſ. in cap. 1. de litis conteſt. in 6. gloſſ. in d. cap. interpoſita. §. fin.* Et vt concedam, in exceptionibus litis conteſtationem non requiri , tamen in his caſibus, in quibus litis conteſtatio non fit , primus actus vim litis conteſtationis habet. Bart. in *l. nullo. C. de procurat. Abb. in cap. penult. column. vltim. de iudic.* In hac contrarietate ſic diſtingui poſſe cenſeo. Aut enim quærimus , an exceptionis inſtantia poſt triennium reo currat: ita vt ab exceptionis inſtantia tanti temporis lapſu excludatur. Et arbitror inſtantiam hoc in caſu currere. Idque rationibus paulò ante adductis. Aut quærimus , an cauſæ principalis inſtantia actori poſt triennium pereat , ſi reus litem exceptionibus vltra id tempus protelauerit. Et hoc caſu Baldi, Iaſonis, Alexandri, cæterorúmque ſententiam ſequor, vt inſtantia non pereat. Etſi verò argumentum illorum non ſatis ad hanc ſententiam efficax ſit: Aliunde tamen manifeſtius opinio illorum probatur. Nam quoties reus in cauſa eſt, vt lis longius protrahatur , non ſolet actori inſtantia cauſæ perire. *l. petenda. C. de temp. in integr. reſtit. l. fin. in fin. de adulter.* Ergo nec in hoc quoque caſu inſtantia actori peribit, ſi reus exceptionibus propoſitis cauſam principalem protrahat. Plura vide apud Bernardinum Vualtherum , qui copioſius hac de re tractat in ſuis Miſcellaneis.

Ad eandem l. properandum. C. de iudiciis.

Inſtantiam triennij in ciuilibus, biennij in criminalibus cauſis, conſenſu partium, prorogari poſſe, aduerſus Iaſon. cæterorúmque interpretum ſententiam diſputatum.

Quæſitum eſt, an inſtantia , quæ litibus finiendis conſtituta eſt, conſenſu partium prorogari poſſit. Et glo. Iaſon, cæterique Doctores in *l. properandum. in princ. C. de iudic.* id negant. Inſtantia enim publicæ vtilitatis cauſa introducta eſt: Fauori autem publico non poteſt renunciari, vt not. in *l. ſi quis in conſcribendo. C. de pactis.* Sed ego contrarium cenſeo. Primò, quoties iudici delegato certum tempus præſtituitur , intra quod iudicare debeat: tum, niſi ſpecialiter delegans prorogationem fieri prohibuerit, poteſt fieri prorogatio. *l. 2. §. ſed ſi iudex. ff. de iudic.* Idem ergo & in legis inſtantia locum habebit, vt prorogatio permittatur. Secundò, ſi reus per ſubterfugia differat litem, tum etiam vltra triennium durat inſtantia. *l. petenda. C. de temp. in integr. reſtit.* Doctor. in *d. l. properandum. in princip.* Ergo apparet in poteſtate litigatorum eſſe , vt prorogent inſtantiam. Tertiò, de conſenſu partium poteſt alius iudex pro alio adiri: Sicque fieri poteſt prorogatio perſonæ. *l. 1. ff. de iudic.* Poterit igitur temporis quoque prorogatio fieri. Nam valet argumentum de perſona ad tempus, *l. qui plures. vbi Bartol. num. 1. ff. de vulg. & pupill.* Quartò, hoc expreſſum extat in *clement. quamdiu. de appellat.* Vbi dicitur , tempus in-

ſtantiæ

ſtantiæ in appellationibus non currere, ſi expreſſo conſenſu partium id prorogetur. Nec mouet, quòd ſupra dictum eſt, inſtantiam fauore publico introductam eſſe. Id enim nunimè conceſſerim: cùm priuatorum potius fauor in ea re verſetur, de quorum facultatibus agitur. Vt meritò priuatam potius, quàm publicam vtilitatem, hac in re ſpectare debeamus, idque iuxta doctrinam Bart. & Doct. in *l. 1. ff. ſol. matr.* Plura vide apud Bernardinum Vualtherum, qui hæc doctiſſimè animaduertit aduerſus Iaſonem.

Ad eandem l. properandum. C. de iudiciis.

De intellectu. §. & ſi quidem, in l. properandum. C. de iudic. contra gloſſatores omnes.

Iuſtinianus Imperator in *l. properandum. §. etſi quidem. C. de iudic.* Et ſi quidem, inquit, pars actoris ceſſauerit, quatenus multiplici dilatione reus fatigetur, & triennij metæ poſt litem conteſtatam, iam prope finem veniat, vt ſemeſtre tempus tantum ei ſuperſit, licentia erit iudici per executores negocij actorem requirere parte fugiente, ex vna parte, actoris abſentiam incuſante, & iudicibus omnimodo ſuas aures huiuſmodi quæſtionibus referantibus, & ſi per tres vices hoc fuerit ſubſecutum decem dierum ſpacio, per vnumquemque introitum deſtinato, & nec ita actoris pars fuerit inuenta, & neque per ſe, neque per procuratorem inſtructum peruenerit: tunc iudicem negotij acta apud ſe confecta, conſpicere cenſemus: & ſiquidem nihil ſufficiens actitatum eſt, ex quo poſſit termino cauſæ certa fieri coniectura: volumus non ſolum partem fugientem ab obſeruatione iudicij relaxari, ſed etiam in omnes expenſas, quæ conſueto modo circa lites expenduntur, eum condemnari: vera quantitate earum ſacramento fugientis manifeſtanda & omni cautela, quam ſuper lite reus expoſuit reddenda, quæ etſi remanſerit viribus euacuerit. Sin autem ex geſtis apud ſe habitis, parte actoris minimè inuenta, poſſit inuenire viam, ex qua manifeſtum ei fiat, quid ſtatuendum ſit, etiam abſente actore, ſi eum meliorem cauſam habere perſpexerit, pro eo ferre ſententiam non moretur, & præſentem reum abſenti actori condemnare: expenſis tantummodo litis, quas reus legitimè ſe expendiſſe iurauerit condemnatione excipiendis, quia hanc pœnam actori etſi meliorem cauſam habenti propter ſolam abſentiæ contumaciam imponimus, nullo penitus ei regreſſu ad eandem litem conſeruando. Sed actor contumax cedat omninò à lite, & ſic reus abſoluetur. In huius conſtitutionis interpretatione dubitatum eſt, quomodo verbum [Inuenta] intelligendum ſit. Et Accurſius quidem duobus modis intelligit. Primò, vt verbum [Inuenta] intelligatur, quaſi actoris pars, hoc eſt, actor noluerit venire ad cauſam, à quo tamen inuentum ab executoribus, & ſibi denunciatum. Nam niſi hic intellectus recipiatur, obſtaret text. in *l. 1. §. cum ex edicto. D. quæ ſent. ſine appellat. recip.* Vbi dicitur ſententiam latam contra eum ad quem edictum non peruenit, nullam eſſe. Sed hic intellectus Bartolo, & Iaſoni diſplicet, quia verbis conſtitutionis non conuenit. Secundò interpretatur Accurſius ſupraſcripta verba, vt intelligantur, cùm actor citatus eſt, ſed non inuentus. Satis quippe eſt citatum eſſe, vt in negocio procedatur, etiam ſi inuentus non ſit: Dictam autem *l. 1. §. cum ex edicto.* locum habere, cùm pars non ſolùm non inuenta, ſed nec citata quidem ſit: tunc enim ad ſententiam procedi non poſſe. Quamuis autem Bart. Bald. & Iaſ. in *d. §. & ſi quidem.* hunc intellectum approbent, mihi tamen recipiendus non videtur. Nam in caſu *d. l. 1. §. cum ex edicto.* manifeſtum eſt, edictum fuiſſe propoſitum. Non ergo dici poteſt, citationem illic factam non eſſe. Ego igitur quandoque arbitratus ſum ſupraſcripta conſtitutionis verba aliter accipienda eſſe: vt intelligantur, non de eo, qui ab executore, vel nuncio inuentus non ſit, ſed de eo qui in iudicio inuentus non ſit, hoc eſt, qui abfuerit à iudicio, ita vt ille non inueniatur: Si quis tamen iuxta communem intellectum verba iſta, [Non inuentus] ad executorem referre malit: Quaſi executor, illum citando, non inuenerit: putarim adductam contrarietatem aliter ſolui poſſe. Nempe vt conſtituatur differentia inter jus Codicis, & ius Digeſtorum. Nam iure Digeſtorum, ſi actor edicto peremptorio impetrato, die cognitionis abſit: reus autem præſens ſit, tunc circumdicitur edictum, hoc eſt, inſtantia perimitur, non autem diffinitiuè pronunciatur *l. & poſt edictum, in princ. ff. de iudic.* Sed iure Codicis, in *d. l. properandum. §. & ſi quidem.* introductum eſt, vt in poſterum ciuiles cauſæ, intra triennium terminentur: hoc addito, ſi triennij ſpacium prope finem veniat, & actor litem non proſequatur, licentiam fore iudicij per executores negociorum, actorem requirere: idque per tres vices: qui, ſi non fuerit inuentus, neque per ſe, neque per procuratorem inſtructum peruenerit, iudicem ad ſententiam procedere poſſe, &c. Et quamuis iure Digeſtorum ad ſententiam perueniri non poſſit, niſi citatio ad actorem peruenerit: *d. l. 1. §. cum ex edicto.* tamen hac noua Codicis conſtitutione, introductum videtur, vt ad ſententiam perueniri poſſit, etiam ſi Actor ab executore inuentus non ſit. Et quæ de Actore dicta ſunt, eadem de reo dici poſſunt: Nam & ex parte rei ius Digeſtorum in *d. l. & poſt edictum. in princ. per d. l. properandum. §. ſin autem reus.* corrigi cenſendum eſt. Plura hac de re vide apud Bernardinum Vualtherum, qui copioſius hac de re tractat.

Ad titulum de ſportulis & ſumptibus in diuerſis iudiciis faciendas.

In hoc titulo nobis reſtituit quaſdam conſtitutiones Græcas Doctiſſimus Cuiacius præceptor meus, vir in antiquum ſtatum reſtituendæ iuriſprudentiæ natus, vt non immeritò inuerſis literis ſui nominis alter Caius appellari poſſit. Has conſtitutiones ſi habuiſſent antiqui interpretes, multas quæſtiones diſſoluiſſent, quas diſſoluere non potuerunt.

Ad titulum C. de pedaneis iudicibus. Ad l. Placet.

Errant ferè omnes antiqui interpretes in enarratione huius legis. ab eis enim verba huius conſtitutionis frequentiore calculo ſic accipiuntur, vt cauſæ magnæ iuriſdictionis cuiuſmodi ſunt, quæ trecentos aureos egrediuntur. *§. & iudicare. in Authentica de defenſoribus ciuitatum. coll. 3.* non niſi ob publicas occupationes, aut cauſarum multitudinem mandari poſſint: Cauſæ verò iuriſdictionis maximæ, velut ſtatus & meri mixtique imperij ab ipſomet præſide iudicari dirimique debeant, vt Bartolus & Doctores hic ſentiunt. Hic ſenſus vt ingenuè fatear verbis huius conſtitutionis nullomodò congruit. Ipſi ruſus in medium proferunt aliam interpretationem inter quos eſt Alciat. lib. 2. Parad. cap. 2. qui Bartoli ſuperiorem ſententiam reprehendit, ipſemet verum & genuinum huius legis ſenſum aſſequutus non eſt. Itaque reiectis his omnibus opinionibus, ſi concludamus hic ſtatui præſides prouinciæ aduerſus veteris legis prohibitionem de leuioribus cauſis poſſe, imo verò debere cognoſcere, ſi non cura grauiorum auocentur. Tum enim cùm publicis & grauibus implicantur, aut cauſarum multitudine onerãtur viliores illas cauſas delegare poſſunt, dum non exiſtiment libertatem hanc dandi iudices ad ardua tantum & magna negotia extendi & porrigi: quorum ex antiqua lege duntaxat cognitionem habebant, niſi fortè ex cauſa veteribus legibus cognita, nempe abſentiæ aut morbi. Quo fit vt hac conſtitutione non cenſeatur. Deminuta vetus delegandi poteſtas, vt perperam nonnulli exiſtimarunt, præterquàm reſpectu cauſæ ſtatus, quam præſes per ſeipſum debet omnino tractare.

Ad titulum C. vbi cauſæ fiſcales, vel diuinæ domus, hominúmque eius agantur.

Malè nonnulli in *l. 7. hoc tit.* Rationalem ſummarum legunt veluti in *l. 7. C. Theodoſ. de iure fiſci.* & in notitia Imperij Romani, Auctorem ſummarum aiunt dici à Suetonio in Domitiano. Ego cum Doctiſſimo præceptore meo rationalem ſummæ rei retinendum cenſeo, quemadmodum in *l. 3. C. ſi propter publicam penſitationem*, procurator Cæſaris, procurator ſummæ rei appellatur. Cornelius Tacitus lib. 5. Annalium eadem loquendi formula vſus eſt his verbis. Neminem ſummæ rei imponere poterant. Idem lib. 12. ſent. euolutum ſe de patria rebuſque ſummis.

Ad l.ſi quando.C.de inoffic.teſtam.

Malè Accurſius in hac lege facit meliorem cauſam liberorum quàm patronorum,cùm ſit par vtriuſque in ea re, nempe vt data libera teſtamenti factione fraus liberis vel patronis non fiat,niſi ea mens principis fuerit. In eodem errore verſatur Accurſius noſter in quæſtione *l.ſancimus.§.1. hoc eodem titulo.* nam vt patrono olim euicta legitima portione in totum vel pro parte competebat bonorum poſſeſſio contra tabulas, Ita & filio querela inofficioſi teſtamenti,& hodie vt filio euicta legitima,pro parte,ſupplementi petitio datur. Ita & patrono ad ſimilitudinem ſucceſſionis ingenuorum.*§.ſed noſtrá. inſtit. de ſucceſſ.lib.* Idem Accurſius errat in quæſtione. *l.vlt.C. hoc tit.* dum putat meliorem eſſe filiorum & parentum , quàm patronorum cauſam,cùm ſit par omnimodo,vt rectiſſimè putat Doctiſſimus præceptor meus. Nam vt contra bona Caſtrenſia liberti militis patronus non habet bonorum poſſeſſionem contra tabulas , ita nec pater contra bona Caſtrenſia filij militis,ſui vel emancipati habet querelam inofficioſi teſtamenti, hæc omnia Doctiſſimus Cuiacius obſeruauit lib. 8. Obſeruationum cap.8.

Ad l.vlt.C de petitione hereditatis.

Malè Haloander iudicio Doctiſſimi viri in *l. vltim. hoc tit.* In his verbis,Si quis hereditatis petitionem vel ſuſceperit,vel ſuſcipere ſperat,ſuſtulit illa verba vel ſuſceperit. Melius Græci probauerunt & retinuerunt,vt refert Dominus Cuiacius libro 4.Obſeruationum,cap.26. *ἐὰν δὲ τὴν τῆς κληρονομίας ἐναγωγὴν ἢ ὑποστῇ ἢ ἐλπίζῃ ὑποστῆναι αὐτῇ*, & rectè hæc non omiſerunt Græci.Nam ſiue ſuſceperit,ſiue ſuſcipere ſperat, vtroque caſu differri cætera iudicia ſolent.*l.7.D.de petit.hered.* Nec obſtat.*l.ſi poſt litem.D.de exceptionibus*.qua mouetur Accurſius noſter. Nam actiones quidem cæteras poſt litem de hereditate conteſtatam differri,eiſve quod præiudicium hereditati non fiat,exceptionem opponi non dicimus,ſed non debere de eis iudicem pronuntiare antequam de hereditate pronuntiatum ſit.*d.l.7.ff.de petit.hered.*Plura vide apud Doctiſſimum virum loco citato.

Ad l.2.C.familiæ erciſcundæ

Conſtitutionem l.2.C.famil.erciſc.corruptam videri , & aliter intelligi quàm Gloſſa exiſtimauerit.

In *l.2.C.famil.erciſc.*dicitur, filium in diuiſione hereditatis paternæ habere actionem familiæ erciſcundæ , ad exequendum dotem vxoris.Quæ verba innuere videntur,filium teneri dotem vxoris ſuæ,cum fratribus diuidere. Sed cùm hoc ſit contra.*l.ſi filiæ.§.familiæ.D.eod.*Reſpondit Gloſſ.in *d.l.2.*verbum [Exequi]pro Conſequi accipiendum:vt ſit ſenſus *d.l.2.* fratrem actione familiæ erciſcundæ dotem vxoris ſuæ conſequi poſſe.Sed ego verbum [Exequi] nuſquàm in ea ſignificatione legi:vt non parua ſuſpicio oriatur. *d.l.2.* corruptam,& pro[Exigi]mendoſè,ſcriptum eſſe[Exequi]facilè autem[IG] in[EQ]deprauari potuit.Qua tamen in re nihil certi conſtituo. Vide obſeruationes Bernardini Vualtherij.

Ad l.filiæ cuius.18.C.familiæ erciſcundæ

Zoares à Ribyora libro 1.Obſeruationum cap. 33. Conatur diſſoluere Pſeudantinomiam,quæ videtur eſſe inter hanc. *l.& l.ſi donatione.C.de collationib.*ſed ea in re non eſt felix concordiæ reconciliator,dum conniuet ad verbum præcipuas , quod eſt in hac lege ſolum præcipuo enim nihil eſt magis contrarium quàm collatio. Quod igitur præcipuum habeo, id ſanè non confero,ſed neque in portionem meam reputo. Melius Græci referente Doctiſſimo Cuiacio & conſultius dixerunt in hac lege collationi locum non eſſe, quid in donanda volũtate perſeuerauerit pater vſque ad mortem,in *l. verò* , ſi donatione,non perſeuerauerit,ſed tamen melior adhuc ſolutio dari poteſt,quia hæc diſtinctio ex facto ſumitur , cuius cognitio incerta eſt, Igitur ex iure certo ſumi diſtinctionem melius eſt, vt in ſpecie huius legis non fuerit collationi locus, puta ex teſtamento,in *l.ſi donatione fuerit collationi locum ab inteſtato.* Ex iure in legibus ſunt ſæpenumero multa ſubaudienda nobis quæ conditoribus iuris inculcare erat moleſtum , atque etiam infinitum.Plura vide apud Doctiſſimum virum libro 9. Obſeruat.6.7.

Ad l.vnicam.C.vbi conueniantur qui certo loco dare promiſit.

Arbitraria actiones quæ ſint,& cur ſic dictæ,præter communem interpretum opinionem explanatum.

Arbitraria finitio ex Bart.
Cauſa quatuor quibus fiunt arbitrariæ actiones.
Arbitrium iudicis quomodo verſetur in actionibus.
Nomen arbitrariarum declaratio.

Finiunt communiter Scriptores , ita arbitrariam actionem ex Bart.in *l.hoc edicto,in prin.ff.de publ.*vt ſit actio cui officium iudicis mercenarium deſeruit propter aliquod extrinſecùs accidens,contra naturam actioni intentatæ.Clarus idem Bart.in *l.vnic.C.vbi conuen.qui cer.loc.*fit autem arbitraria quatuor de cauſis præcipuè:vel propter adiectionem loci.*l.2.l.ſi heres.& l.centum.ff.de eo quod cert.loc.*vel ob iudicis contemptum.*l.qui reſtituere.ff.de rei vend.*vel propter interrogationem in iudicio noxali.*§.præterea. de act. in inſt.* vel ob pœnæ impoſitionem.*l.ſi cum exceptione.§.1.ff.quod met. cauſ.* Quæ familiarius multò à Bart.tractantur.,in *d.l.hoc edicto.*à Fab. Aret. Iaſ.& aliis,in *d.§.præterea.*Porrò in actionibus ſtricti iuris , quoniam nihil iudex poteſt , niſi quatenus nominatim à partibus conuentum eſt.*l.quicquid adſtringendæ.ff.de verb.obl.* aduentitia aliqua cauſa,vna,puta,ex prædictis neceſſaria eſt , qua iudici liceat,præter partium conuentionem, & actionis naturam arbitrari.veluti,in rei vendicatione : contumacia rei in non reſtituendo rem,ad iudicis iuſſum. *l. qui reſtituere.ff. de rei vend.* Qua ratione traditum eſt,ſolas ſtricti iuris actiones , Arbitrarias effici : cùm in bonæ fidei iudiciis officium iudicis, eiuſdémque arbitrium,ſecundùm actionis naturam ancilletur , & deſeruiat , atque adeò alter alteri obligetur, de eo,quod præſtari æquum eſt:tametſi à parentibus nihil dictum ſit.*l.conſenſu.in fin.ff.de act.& obl.§.in bo.fid.de act.in inſtit.* Tantum ſiquidem valet in his actionibus officium iudicis, quantum in ſtricti iuris nominatim facta rerum expreſſio, *l. quia tantundem. ff.de neg.geſt.*Ego cùm viderem hæc eſſe mera commenta,à legiſlatorum verbis longè latéque abhorrentia: volui rem hanc totam,vt lucidius,ita verius tractare,germanóque ſenſui reſtituere.Neque aliunde ſumendam eius rei declarationem duxi, quam ex Iuſtiniani verbis,in *d.§.præterea.*quæ tam plana ſunt, & aperta, vt manifeſtum faciant , diſputationem noſtram tantam controuerſiam non exigere. itaque ſciri volo , Arbitrarium illud ſignificatiſſimè dici,quod non à lege ipſa diffinitum , iudicis arbitrio relictum eſt. *l.1. ff.de iur. delib.* Ad quem ſenſum dicimus Arbitrariam pœnam , quæ non legis conſtitutione præſcripta,ſed iudicis poteſtati,& arbitrio commiſſa eſt.& Arbitrariam conditionem (quam noſtrates parum aptè poteſtatiuam dicunt) quæ voluntati noſtræ relinquitur. Sic & Arbitrariam actionem, Iuſtinianus dici putat , quæ ex arbitrio,& poteſtate iudicantis pendet.*d.§.præterea.* vt ſi iudex æſtimauerit ſemel ſuo arbitrio(quod ſcitè Placen.in ſumma,*tit.de act.*interlocutorium appellauit) rem reſtituendam, aut alio modo ſatisfaciundum actori,obtemperétque reus,abſoluatur.ſin contra,minimè pareat,damnetur,veluti, in actione,quod met.cauſ. *l. ſi cum exceptione.,§.1.& §.in hac.ff.quod met.cauſ.*In actione de dolo,*l.arbitrio.ff.de dol.* in actione ad exhibendum. *l. 4.§.ibidem.l.tigni.§.fin.& l.Iulian.§.fin.ff.ad exhib.*in actione rerum amotarum.*l.ſi cum dos.§.ſi.ff.rer. amot.* in actione in factum de publicanis.*l.1.in prin.& l. hoc edicto. ff. de publ.*in rei vendicatione. *l. qui reſtituere. ff. de rei vend.*in confeſſoria & negat. *l.harum.ff.ſi ſer.vend.* in Publiciana,Seruiana,quaſi Seruiana,& cæteris omnibus, quæ cum his ſimilitudinem habent.*d.§. præterea.* in quibus priuſquam iudex negotium definiat,benignè ante arbitratur,interloquendo : cui arbitrio,ſi paritum non ſit , pronunciat diffiniendo. In aliis namque actionibus.bonæ fidei præſertim , nullum ante diffinitiuam interponitur arbitrium , ſed mox cum de cauſa liquet,fert diffinitiuam iudex. Accurſ. Bart. & cæteri in *l.1.D. de act.*

de act. empt. Itaque, vt verus ſit omnium, & planus ſenſus; Actionum quædam bonæ fidei ſunt, in quibus permittitur iudici, ex bono & æquo æſtimare: quemadmodum actori ſatisfieri debeat. *§. in bonæ fidei. de actio.* Quædam ſtricti iuris: in quibus, videlicet, iudex eam libertatem non habet. *l. quicquid. D. de verb. oblig. §. actionum. de actio.* & quædam arbitrariæ, in quibus quemadmodum actori ſatisfieri oporteat, non ex ſola actionis natura pendet, ſed ex iudicis arbitrio: nec tamen libero, qualis eſt illa, in bonæ fidei iudiciis libera poteſtas: ſed quaſi cõditione quadam coarctato: niſi is, cum quo agitur, ad iuſſum, & iudicis interlocutionem, actori ſatisfaciat: veluti rem reſtituat, exhibeat, ſoluat, & ex noxiali cauſa ſeruum dedat. *d. §. præterea. de act. in inſt.* Quam rem totam ipſe pleniore manu ſum executus in *l. in actionibus. D. de in lit. iuran.* Plura vide apud Corraſium.

Ad l. vnicam. C. ne quis in ſua cauſa iudex eſſe poſsit.

Quando filius patrem, & pater filium, iudicem habere poſſit. Et quæ ſint priuata negotia, nouè declaratum aduerſus alios interpretes.

Expoſita nouè. l. in priuatis. contra Accurſium.
Declaratus. §. fin. l. ille à quo.

Qui præeſt iuriſdictioni, inquit Vlpianus, nec ſibi, nec vxori, neque liberis ſuis, ius dicere poteſt. *l. qui iuriſdictioni. D. de iuriſd. omn. iud.* iniquum ſiquidem eſſet, aliquem ſuæ rei iudicem fieri. *l. Iulian. 2. D. de iudic. l. vnica. C. ne quis ſua cauſa.* in cauſa autem propria, ſatis iudicat, qui in vxoris negotio ius dicit: quando vxor cum marito ſit vna caro, ſociáque diuinæ, & humanæ domus. *v. l. 1. D. de rit. nupt. l. aduerſus. C. de crim. expil. hered.* idémque ſi in cauſa filij, cum quo pater vna perſona exiſtimatur. *l. fi. C. de impub.* & vna caro, *c. contradicimus. §. 1. 35. q. 3.* vt meritò filium patrem corporis patris Imperator eſſe dixerit. *l. cum ſcimus. §. fin. de agric. & cenſit. lib. 11. C. quare,* vt in propria cauſa, ita in liberorum negotiis iudex quis eſſe prohibetur: niſi fortè in eum conſenſerit aduerſarius. *l. quinetiam. D. de recept. arb. l. quidam conſulebant. verſ. ſed & ſi. D. de re iudic.* Quod olim fieri ſolebat, dari videlicet à Prætore iudex, ſuper priuatorum controuerſiis, in quem litigatores conſenſerant. *l. 2. §. 1. D. de iud. l. ex conſenſu. D. de appell.* Repugnat tamen ex profeſſo, *l. in priuatis. D. de iudic.* Quo loco African. in priuatis negotiis, inquit, pater filium, vel filius patrem, iudicem habere poteſt. Quæ verba ſcriptores multipliciter, at ſemper diuinatoriè, ſunt interpretati: nec defuerunt, qui generalia Africani verba, ad eum caſum coarctauerint, quo pater, vel filius, conſentiente aduerſario, iudex à Prætore dabatur. idque ſe ex nobis didiciſſe, palam déque ſuperiore loco, hunc articulum diſputantes, teſtabantur. At nunquam ego ita deſipui, vt ad caſum rariſſimum, vel quem potius nunquam euenturum putem, vt ſcilicet conſentiat aduerſarius, patrem, aut filium, iudicem dari, generalem Africani regulam, in *d. l. in priuatis conſtrinxerim.* Quanquam illud me non vno in loco docuiſſe fateor, atque etiamnum confirmo, Prætorem olim qui ius dicebat in vrbe Roma, ex centumuiris, quibus præerat, nonnunquam etiam ex priuatis, iudices litigatoribus dediſſe, in quos conſenſerant, recuperatores appellatos, quibus prætor, ius, æquitatem, & formulam cognoſcendi, iudicandique, quam ſequerentur, præſcribebat. Ego igitur à proprietate verborum non recedens, dico, patrem in cauſa filij, iudicem eſſe non poſſe, præterquam in priuatis negotiis: de quibus apertè African. illic loquitur. Sunt autem propriè priuata negotia domeſtica, quæ ita propria ſunt patris, & filij, vt ad alium pertinere nequaquam poſſint, vt quòd filius emancipetur, aut detur in adoptionem. id enim ideò coram ipſo patre naturali, proculdubio explicatur. *l. magiſtratum. D. de adopt.* priuatum ſiquidem eſt, & domeſticum hoc negotium: cùm non alterius intereſſe poſſit, quàm patris, & filij, vnde nec filius inuito patre emancipatur, adoptatúrve: nec pater filium inuitum emancipat, aut dat in adoptionem. *l. fin. D. de his qui ſunt ſui. §. fin. quibus mod. ius pat. pot. ſol.* idem quoque in manumiſſione dicendum. *l. apud filium. D. de man. vind.*

Hac etiam ratione, tametſi ad alios negotium pertineat, ſi tamen, quod magiſtratus iubet, magis vtile, quàm damnoſum extraneo eſſe poteſt id in cauſa filij, pater, aut in cauſa patris, filius, magiſtratum gerens ſtatuit. *l. ille à quo. §. fin. D. ad Trebel.* nec in huiuſmodi negotiis paternam poteſtatem turabimus, cùm iudicare munus publicum ſit. *l. quippe. D. de iud.* quod autem ad ius publicum ſpectat, patriæ poteſtatis ius non attenditur. *l. filiusfam. ff. de his qui ſunt ſui. l. nam quod. D. ad Trebell.* Plura vide apud Corraſium in Miſcellaneis Obſeruationibus.

Ad l. doce ancillam. C. de rei vindic.

Maritum, rei dotalis verum dominum non eſſe, aduerſus receptam omnium fermè ſententiam.

Expoſita l. in rebus.
Noua opinio contra omnes Doctores.

Carus, Carinus, & Numerianus Imp. rem dotalem ab vxore vendicari poſſe negant. *l. doce ancillam. C. de rei vend.* Quoniã, inquiunt Doctores, non vxoris, ſed mariti, rei dotalis dominium eſt. *l. ſi prædium. C. de iur. dot.* Actio autem in rem, ei tantum datur, qui dominus eſt. *l. in rem. D. de rei vend.* Rectè igitur dicemus vxorem dotalis rei dominam non eſſe, tum quòd eius vendicatio mulieri non detur. *d. l. doce ancillam.* illiúſque res dici non poſſit, cui vendicatio denegatur. *l. 3. §. fin. D. ad exhib. l. Quintus. §. argento. D. de aur. & arg. leg.* tum quòd maritum, dominum eſſe probatum ſit. *d. l. ſi prædium.* duos autem eiuſdem rei, inſolidum dominos eſſe, & ciuilis, & naturalis ratio vetet. *l. ſi vt certo. §. ſi duobus vehiculum. D. commod. l. hereditate. §. pater. D. de caſtrenſ. pecul.* Huic interpretationi, nec quicquam Iuſtinianeam conſtitutionem. *l. in rebus. D. de iur. dot.* officere putant: quæ res dotales, & ab initio mulieris fuiſſe, & naturaliter in eius ſemper permanſiſſe dominio, dicit. Dominium enim, vt dicunt, duplex eſt. Verum, & efficax, quod maritus habet. *d. l. ſi prædium, & d. l. doce ancillam.* alterum imaginarium, & interpretatum, idque mulieris eſt. *d. l. in rebus.* propter promiſcuum (vt credendum eſt) rerum vſum, & mutuam coniugum affectionem, quibus ſocietas quædam diuinæ, & humanæ domus coiri putatur. *l. 1. D. de rit. nupt. l. aduerſus. C. de cri. expi. hered.* & vna caro, ex duabus perſonis effici. *c. gaudemus. de diuor. c. fraternitatis. 35. q. 10.* vnáque domus & familia conſtitui. *l. 1. §. ſi vir. D. ad Sillan.* nam nec diſſimili ratione Iul. Paul. filios viuo patre ſubſtantiæ paternæ quodammodo dominos exiſtimauit. *l. in ſuis. D. de lib. & poſthu.* A quibus non abhorrent, quæ Plutarch. in problematis ſcribit. Virum ab vxore, vxorémque à viro, aliquid accipere prohiberi: quòd abſurdum veteribus viſum ſit, quicquam inter coniuges reperiri, quod commune non eſſet. Inde & olim factum, vt ſponſam introducentes, iuberent dicere, [Vbi tu Caius, ego Caia.] vt ita cum viro quaſi depaſceretur, omnia inter coniuges futura communia, ambobúſque pariter ius eſſe imperandi, nec enim aliud his verbis oſtendebatur, quàm vbi tu dominus, ac domus princeps, ibi ego domus domina atque hera. Cæterùm neque his adduci eò poſſum, vt veram communem interpretationem exiſtimem, quandoquidem apertè, & nulla circuitione vſus Iuſtin. in *d. l. in rebus*, dicat, rem dotalem in mulieris dominio, omni tempore permanſiſſe. Et paulò poſt ex profeſſo communi ſententiæ repugnans, naturali iure, res dotales mulieris eſſe ſcribit: tametſi legũ ſubtilitate, ad mariti ſubſtantiam perueniſſe videantur. Quæ verba demonſtrãt admiſſa veri & imaginarij dominij diſtinctione, verum apud vxorem, interpretatum & imaginarium, apud maritum aduerſus interpretes eſſe: atque ita, quòd & quondam Martin. perſenſit, communi iure, & naturali ratione, mulierem rei dotalis dominam eſſe. Iure verò ſingulari, & legis authoritate, virum. *d. l. ſi prædium. §. 1. quibus alien. lic.* propter vſumfructum, reíque exercitium & adminiſtrationem, quam lex ei concedit, conſtante matrimonio, vt nuptiarum oneribus ſeruiat. *l. ſi pater mulieris, in fi. D. de iur. dot. l. fi. in prin. D. de dol. except. l. pro oneribus. C. de iur. dot.* atque ita vno reſpectu, duos eiuſdem rei dominos eſſe, nouum videri non debet. *l. in bello. §. ſi quis ſeruum. D. de cap.* Manifeſtáque ſit ratio, cur maritus theſauri partem, quam in alieno inuenit, dirempto matrimonio vxori reſtituere debeat. *l. diuortio. § ſi fundum. in fi. D. ſol. matr.* Prædictis non obſtat, quod Iul. Paul. ait in bonis mariti conſtante

matrimonio dotem eſſe. *l. Lutius. §. idem reſpond. 5. D. ad municipalem.* hoc enim non negat mulieris dotem eſſe, vt & Tripho his verbis oſtendit. Quamuis (inquit) in bonis mariti dos ſit: mulieris tamen eſt. *l. quamuis. D. de iur. dot.* Rem enim in bonis noſtris computamus, non ſolùm quę dominij noſtri eſt, ſed & quæ bona fide à nobis poſſidetur: Et pro qua poſſeſſa defendenda, exceptionem, amiſſáque recuperanda, actionem, vel etiam officium iudicis habemus. *l. rem in bonis. D. de acqui. rer. dom. l. bonorum. 1. §. pen. & fi. D. de verb. sign.* Quod ius maritum habere ambigit nemo. *d. l. doce ancillam.* Plura vide apud Corraſium in Miſcellaneis.

Ad l. 1. C. de ordine iudiciorum.

Notandus eſt error Gloſſæ & Doctorum qui legis huius ſententiam idcirco peruerterunt, quod exiſtimarunt in ea tradi, Præſidem non habere notionem de cauſa liberali, ſiue de quæſtione ſtatus, quod eſſet abſurdiſſimum, vt patet ex *l. ſi pater. C. ne de ſtatu defunctorum. l. 4. D. ſi ingenuus eſſe dicatur. l. 3. C. de bonis. l. penul. C. vbi cauſæ ſtatus agi debeat. l. 2. C. de pedaneis iudicibus.* videamus quæ fuerit erroris cauſa, cenſet Doctiſſimus vir Franciſcus Hotomanus in ſuis Obſeruationibus erroris anſam præbuiſſe ſcriptorem huius legis, cùm plus ſenſit, minus ſcripſit (inquit ille) in illis verbis, Etſi ſuper ſtatus cauſa cognoſcere non poſſis, in quibus vox iudex neceſſario ſupplenda eſt: eam ſatis conſtet, pedaneos iudices in prouinciis de cauſis ſtatus iudicare non potuiſſe. *d. l. ſi pater. 7. ne de ſtatu defunctorum.* Roma autem vtraque hæc controuerſia, quæ eſt de cauſa liberali, & de rupto teſtamento, apud centumuiros agi debuiſſet, vt manifeſtum eſt ex Cicerone libro 1. de Oratore. *& l. inter pares. 38. de re iudicata.* & apud Paulum *libro 5. Sententiarum tit. 16.* Quærebatur ergo me prodente hereditatis iudicio, cauſæ ſtatus incidens reuocari ad præſidem poſſet? Dubitandi cauſa erat, quia iudici omnium rerum officium incumbit, quæ in iudicio verſantur. *l. 28. §. ſciendum. de ædilitio edicto.* Plura vide apud Franciſcum Hotomanum virum Doctiſſimum, libro 5. Obſeruationum, cap. 27. vbi plenius hanc legem explicat.

Ad l. 2. C. de ſeruitutibus & aqua.

In ſeruitutem vſucapione, perperam ſenſiſſe Doctores: & recentiorum noua quadam opinio refutata.

Longouallij Pariſienſis noua opinio exploſa.
Noua vſucapionis ſeruitutum declaratio.
Explicatæ ad eam rem leges permultæ.

Exiſtimatum eſt, communiter, continuas ſeruitutes decennio, inter præſentes, aut vicennio, inter abſentes vſucapi. *l. ſi quis diuturno. D. ſi ſer. vind. l. 2. C. de ſer. & aq.* Quæ verò cauſam perpetuam non habent, vſucapionem non admittere. *l. ſeruitutes. 4. in prin. D. de ſeruit.* niſi temporis, quòd hominum exceſſerit memoriam. *l. hoc iure. §. ductus aquæ. ff. de aq. quotid. & æſt.* Quam diſtinctionem Ioan. Longouallius Pariſienſis, in editis à ſe commentariis, ad *l. imperium. ff. de iuriſd. omn. iud.* pluribus confutat: citra diſcrimen tandem exiſtimans, omnes in vniuerſum ſeruitutes, *vſuc. x. aut xx. annorum ſpatio. l. 1. §. fi. ff. de aq. plu. l. apparet. §. pen. D. de itiner. actúque priuato. l. fi. in fi. C. de præſcrip. long. temp. Et ad d. l. ſeruitutes. ad l. ſequitur. §. fi. & l. ſi aliena. §. 1. D. de vſucap.* quæ generaliter tradunt ſeruitutes prędiorum non vſucapi, perfacile reſponſum patere dicit. Hoc enim ideo conſtitutum, quia res ſunt incorporales: nec habent certam, continuámque poſſeſſionem ſeruitutes. Vnde cum nō cadat poſſeſſio, conſequenter (inquit) nec vſucapio. *l. ſeruus. §. incorporales. ff. de acquir. rer. dom.* At quaſi poſſeſſio in ſeruitutibus cadit, quare & quaſi vſucapio, vt meritò dicendum ſit, eas quaſi vſuc. *d. l. ſi quis diutur.* ibi, & [longa quaſi poſſeſſione,] *& d. l. apparet.* ibi, [velut longæ poſſeſſionis.]. Sed ſi vera eſt hæc Longouallij opinio, cur abſolute vbique dixerunt Iuriſconſulti, ſeruitutes prædiorum non vſucapi? ſublatam ſeruitutum vſucapionem ſeruitutéſque nunquam longo tempore quæri. *d. l. ſeruitutes. in princ. l. ſequitur. §. fi. & l. ſi aliena. §. 1. ff. de vſucap.* deludentur certe hæ conſtitutiones, ſi ſeruitutes quaſi vſucapi dixerimus. Cùm vſucapionis verbum, ad incorporalia relatum, illam, quam Longouallius vocat, Quaſi vſucapionem, exprimat. Silendum igitur deinceps de hac ſententia: quanquam nec magis probandam communem arbitror, ſed noue dicendum, Ruſticarum duntaxat ſeruitutum, antiqua lege inhibitam vſucapionem, quòd eæ, vt plurimum, certam continuámque poſſeſſionem non haberent. *d. l. ſeruitutes. in prin.* Deinde Scribonia lege ſublatam omnium in vniuerſum, tam ruſticarum, quàm vrbanarum vſucapio. *l. ſequitur. §. fi. ff. de vſuca.* proinde & in *d. l. ſeruitu. in fi. prin.* Iul. Paul. ſcripſiſſe legimus. Idem iuris hodie obſeruari in vrbanis, quod olim in ruſticis ſeruitutibus, vt neutræ ſcilicet vſucapiantur. Et Vlpia. hoc iure nos vti dixiſſe, vt per ſe nunquam longo tempore ſeruitutes capiantur viſ. *l. ſi aliena. §. 1. D. de vſucap.* Quæ omnia quod pertinet ad veram, & propriam ſeruitutem, recipi lex voluit. nam commodum ſeruitutis, quod Vlpian. Quaſi ſeruitutem nuncupauit: ab eo quæri voluerunt, qui diu ſeruitute, non vi, non clam, non precario, vſus eſſet. *l. 1. §. fi. D. de aq. plu. ar.* vt ita vſus ille diuturnus, effectum conſtitutæ, aut aliter quæſitæ ſeruitutis haberet. *l. 2. C. de ſerui. & aqua.* non autem vera & propria ſeruitus eſſet: alioqui directa daretur actio: ſed quaſi ſeruitus ex quadam lege æquitate, in quam vtilis actio prodita eſt. *d. l. ſi quis diuturno. D. ſi ſer. vind.* & poſſeſſorium interdictum. *d. l. 1. §. fi. D. de aqua pluu. arcen. l. apparet. §. pen. D. de itin. actúque priu.* ſicut pro vera ſeruitute, *l. quoties. 2. D. de ſeruitut.* Qua ratione, conſiderato nempe effectu, dixit Imper. longo tempore ſeruitutem acquiri. *l. 2. C. de ſeru. & aq.* In eiuſdémque acquiſitione, per longam quaſi poſſeſſionem, ea omnia obſeruanda, quæ in præſcriptione rerum immobilium. *l. fi. §. fi. C. de præſcript. long. temp.* Quæ omnia paulo fuſius exequar, in *d. l. ſeruitutes.* Hæc habui quæ aduerſus Neotericorum quorundam opinionem dicerem, quas ex Doctiſſimi viri obſeruationibus paſſim collegi.

Plurima quæ ad hunc librum pertinent, prætermiſi, quę addam Deo volente, in ſecunda editione. habeo enim notas in vniuerſos titulos, quas breuitatis cauſa in hac prima editione omiſi, ne ſextum volumen corporis iuris ciuilis, cui hæ notæ velut appendicis loco adiectæ ſunt, in immenſum excreſcat. Interim hæc beneuole lector, æqui boníque conſule.

NOTARVM AD GLOSSAS ET INTERPRETATIONES DOctorum in Codicem liber quartus libro quarto Codicis reſpondens.

Ad l. 2. C. de rebus creditis & iureiurando.

SANE præter rem ab Accurſio propoſitum hic exemplum eius qui iurauerit ſe carnes non comeſturum: eadémque ratione alia eiuſdem Accurſij explicatio minus etiam illi loco accommodari poteſt, quam neotericis nonnullis cōprobari comperimus, qua illud Alexandri reſcriptum ad eum tantum caſum referri vult, quo quis calore iracundiæ peierauerit. Qui enim cum de litis deciſione agitur vehementiore animi motu nos ad iurandum concitatos cauſari poſſemus? Nam quod ibid. illius reſcripti ſententia ad eum extenditur, qui per principis venerationem calore iracundiæ peierauerit intellectum illum minimè comprobat, ſi quidem eo tantum id ſpectat, vt quod generaliter in contemptu iuriſiurandi religione propoſuerat, id & ad aliud quoque protrahat, quo per principem iuratum fuerit, ſed illo ſpecialiter caſu quo nimio iræ impetu id fuerit actum, vt patet ex adiectione particulæ Etſi.

Ad eandem l. 2.

Malè Accurſius cui ſubſcribit Alciatus exiſtimauit pro promiſſionem ſuffragij nomine, tunc tàtum vetitam fuiſſe cum clam

fieret

Digitized by Google

fieret, aliud autem ſi palàm quid ſuffragij nomine dari conueniſſet. argumento. *l. non exiſtimo. ff. de adminiſtratione tutorum.* Quod vt commentitium & paulo alienius eſt à Theodoſij ſanctione huic noſtri iuri inſecta, quæ extat integra in *l. 1. ſi cert. petat.* de ſuffragio in Codice Theodoſiano cam conſtet in vniuerſam reprobatas iſtas promiſſiones fuiſſe, atque ne in poſterum fierēt Imperatores quacunque ratione poſſent improbare voluiſſe. ſic enim eiuſcemodi contractus leges Romanas penitus ignorare, vel ipſe Iulianus ait. *d. l. 1. ſi cert. petat.* de ſuffragio qui tamen penes ſuffragatorem manere voluit.

In concilianda Seueri & Antonini conſtitutione in *l. 1. C. de bon. libert.* fruſtra laborauit Accurſius. nullomodo enim contraria eſt. *l. eorum. D. ad legem Iuliam maieſtatis.*

Ad l. 1. C. de condictione ex lege.

Quomodo in l. 1. C. de cond. ex lege, intelligendum ſit, debita ex primipilo contracta ante tempus exigi poſſe. Iaſonis interpretatione reprobata.

Extat Imperatoria conſtitutio in *l. 1. C. de condict. ex lege.* cuius hæc ſunt verba: Licèt ante tempus debita exigi non poſſint: tamen ſi te ex primipilo debitorem fiſci conſtitutum, ac patrimonium tuum exhauſtum præſes prouinciæ comperit, vt ad ſolutionis ſecuritatem ſolùm fœnebris pecuniæ ſubſidium ſupereſſe videatur: commonebit debitorem tuum, ſi ſaltem ipſe ſoluendo ſit, vt ante definitum tempus debita tibi repræſentet, vt fiſco (cuius ob neceſſitates publicas potiorem cauſam eſſe oportet) debita pecunia exoluatur. Ex qua conſtitutione Iaſ. in *l. pecuniam. col. fin. D. ſi cert. pet.* poſt Baldum ſingulariter colligit, fiſcum à debitoribus ſuis pecuniam, ante diei vel conditionis euentum, exigere poſſe. Sed hanc ſententiam ego vix probauerim. Et vt concedam eum, qui in diem debeat, ante tempus à fiſco conueniri poſſe. *dicta lege, prima,* Tamen in conditionali debito id nequaquam admittendum eſt: Non enim in *d. l. 1.* de conditionali debito vlla mentio fit, ſed de debito in diem: inter quæ plurimum intereſt. Nam ex debito in diem obligatio ſtatim oritur. licèt agi ante diem nō poſſit. *§. omnis. de verb. oblig.* At ex conditionali debito neque actio, neque obligatio vlla ante conditionis euentum oritur. *§. ſub conditione. inſtit. eod.* Vt merito debitum in diem ante diē exigi à fiſco poſſit, debitum autem conditionale ante conditionis euentum, non poſſit. Cæterùm quod in *d. l. 1.* traditur, fiſcum debitores ante diem conuenire poſſe, non de quolibet fiſci debitore intelligi debet (quod tamen Iaſ. in *d. l. pecuniam* arbitratus eſt.) Sed de eo duntaxat, qui ex primipilo debitor eſt. Non enim text. *d. l. 1.* de fiſci debitoribus generaliter loquutur, ſed de iis ſolùm, qui ex primipilo debent. Solebant enim primipili in exercitu annonæ curam habere, vt And. Alc. in *rub. C. de primipil. lib. 12. docet.* Et quoniam annonæ præſtatio ſine magno exercitus periculo differri non poteſt, merito in *d. l. 1.* conſtitutum eſt, vt debita ex primipilo contracta ante diem exigi poſſint. Quæ ratio in reliquis fiſci debitis non perinde viget, vt merito *d. l. 1.* ad reliqua fiſci debita extendi non debeat. Plura vide apud Bernardinum Vualtherum in ſuis Miſcellaneis obſeruationibus, vbi plenius hac de re tractat.

Ad l. ſtatim. C. de fide inſtrument.

Quid ſit naturalis profeſſio in l. ſtatum. C. de fide inſtrum. aduerſus Caſtr. interpretationem.

In *l. ſtatum. C. de fide inſtrument.* hæc verba extant: Statum tuum, natali profeſſione perdita mutilatum non eſſe, certi iuris eſt. Quod Paul. Caſtr. ſic interpretatur. Inſtrumento manumiſſionis perdito, manumiſſionem nihilominus teſtibus probari poſſe. Sed hæc interpretatio mihi non placet. Non enim in ea lege vlla manumiſſionis mentio fit. Nec video, quomodo profeſſio natalis ad manumiſſionem referri poſſit. Vt ergò legis illius, apertus ſenſus habeatur, ſciendum eſt apud veteres Romanos conſtitutum fuiſſe, natos liberos apud tabularia publica profiteri, vt de ingenuitate conſtare poſſet. Quod Seruius his verbis teſtatur: Populi tabularia, vbi actus publici continentur. Significat autem templum Saturni, in quo ærarium fuerat, & vbi reponebantur acta, quæ ſuſceptis liberis faciebant parentes.

Iuuenalis Satyra 9.

Tollis enim & titulis actorum ſpargere gaudes.
Argumenta viri. Hæc Seruius.

Iulius quoque Capitolinus in M. Antonino: Inter hæc, inquit, liberales cauſas muniuit, vt prius iuberet apud Præfectos ærarij Saturni vnumquemque ciuium natos liberos profiteri, intra tertium diem nomine impoſito. Per prouincias tabulariorum pub. vſum inſtituit: Apud quos idem de originib. fieret, quod Romæ inter Præfectos ærarij, vt ſi forte aliquis in prouincia natus cauſam liberalem diceret, teſtationes inde ferret. Atque hanc totam legem de aſſertionibus firmauit. Quod ergò in *d. l. ſtatum.* dicitur ſtatum natali profeſſione perdita mutilatum non eſſe: ſic intelligendum eſt, Ingenuitatem non amitti, etiam ſi tabulæ ſeu inſtrumenta profeſſionis, apud publica tabularia perdita ſint. Cuius deciſionis ratio eſt, quia ſine profeſſionum tabulis, ingenuitas probari poteſt. *l. non admiſſa. C. de liber. cauſa.* Cæterùm quod Iuuenalis in eo verſu, cuius paulò antè mentionem feci, titulos actorum nominat, in quibuſdam codicibus non titulis, ſed libris legitur. Plura vide apud Bernardinum Vualtherum in Miſcellaneis.

Ad l. 1. C de rerum permutatione.

Nihil aliud eſſe permutationem, quàm contractum do vt des, aduerſus Accurſ. Bart. & reliquos omnes probatum.

Vulgaris inter eos contractus differentia.
Iaſon parum ſobriè loquutus.
Recentiorum ratio exploſa.
Noua opinio contra omnes Doctores.

Solent Accurſ. Bart. & alij propè omnes in *l. 1. D. de rer. permut. in l. 1. C. illo tit. in l. 2. D. de reb. cred.* & alibi paſſim, hanc inter permutationem, & contractum, do vt des, conſtituere differentiam: vt ſi agatur vt ſpecies pro ſpecie detur, puta Stichus pro Pamphilo, vel etiam quæ non ſint eiuſdem generis, ſicuti refertur apud Homer. lib. Iliad. 6. Glaucum cum Dyomede arma ſua aurea, pro æreis permutaſſe, ſit permutatio. *l. quoniam aſſeueras. C. de rer. perm.* Quòd ſi genus pro genere, puta decem modij tritici, pro viginti cadis vini; aut genus pro ſpecie, vt decem modij tritici, pro Sticho ſeruo, erit contractus innominatus, do vt des. *l. naturalis. § 1. D. de præſcrip. verb. l. pen. & fi. C. de rer. perm.* Cuius differentiæ rationem Iaſ. in *d. l. 2. ff. ſi cert. petat.* nouè affert, ſed talem vt profiteatur Iureconſultum, ſi viueret, non aliam reddere poſſe: cùm enim permuto verbum, à per & muto componatur, dictióque, per, notet perfectionem. *l. urbana. § pernoctare. ff. de verb. ſign.* conſtat vti inq; rem ſeu ſpeciem certam tradi oportere, vt ſit perfecta mutatio quæ in genere non cadit. Quam rationē rident & meritò Curt. & Recentiores in *d. l. 2.* Ex quibus ſunt qui Iaſon. ſomniaſſe, aut parum ſobriè loquutum affirmare non vereantur. Neque enim, inquiunt, lege aliqua aut ratione probari poteſt, in iis, quæ in genere conſiſtunt, non fieri illam perfectam mutationem, & dominij tranſlationem, vti in ſpeciebus: cùm præſertim mutuus contractus ſit perfectiſſimus dominij tranſlationem deſiderans. *d. l. 2. § appellata.* quod in iis tantummodò rebus conſiſtit, quę generis ſunt, quæve pondere, numero, menſuráve conſtant. *d. l. 2. § mutui datio.* Quare aliam rationem conſiderant, vt in ſpeciebus magis propriè permutatio dicatur, quòd illæ ab ipſo principio certæ ſint: cùm genus non niſi poſt ſolutionem certitudinem habeat. *l. cùm incertus. ff. de leg. 1. l. in ratione. § incerta. ff. ad legem Falc.* meritò cùm datur ſpecies pro ſpecie, contractus nomen accipit permutationis, tanquam certius, ratione materiæ in qua contrahitur, quæ eſt certior. Sed neque hæc ratio quæ tamen plurimum habet coloris, mihi placet: nam ea attenta, cur cùm genus pro ſpecie datur, contractus certum nomen accipit, ſicut fit in emptione: aut cur tam emptionis contractus, eadem ratione ſub generis nomine non remanſit? Dixerit quiſpiam, cùm contractus, do vt des, & permutatio, contractus ſint innominati, inquiſitio hæc omnino infructuoſa videtur. Sed dicunt Iaſ. & nouiſſimi, in *d. l. 2.* fructum huius diſputationis vberrimum eſſe, cùm actio præſcriptis verbis, quæ ex permutatione oritur, bonæ fidei ſit. *§. actionem de actionibus.* Illa verò quæ ex contractu innominato,

do vt des,ſtricti iuris.Bart.in *l.1.in fin.D.de rer.permut.* Ego,vt tandem finiam,exiſtimo nihil aliud eſſe permutationem, quã contractum do vt des,quod meo iudicio apertè probat Iulius Paulus in *d.l.naturalis.* §.1. vbi cùm vniuerſum tractatum ob rem dati in quatuor articulos diduxiſſet, prioréque loco de contractu,do vt des,dicturus eſſet, tradit, quòd ſi pecuniam dem vt rem accipiam,emptio eſt:quòd ſi rem dederim,vt rem accipiam:permutatio:quia,inquit, placet permutationem rerum,emptionem non eſſe: & in fine adiicit, explicatum eſſe articulum,do vt des.Non eſt igitur conſtituenda hæc differẽtia,ſed ſimpliciter,& abſolutè dicendum,vtroque caſu permutationem eſſe:quod etiam ex iis quæ ab Imper. in *l. pen. C.de rerum permut.* Timotheo reſcripta ſunt,colligitur,vbi vtrunque genus datum eſt. Nam Timotheus frumenti certam modiationem Callimacho,& Archamacho dederat, vt olei deſignatum pondus reciperet,cum contractum permutationis eſſe Imper.dixit,& titulus ipſe,ſub quo lex inſerta eſt,indicat. *l. Imperator.D.de in di.add.* Quòd ſi Accurſ.Bart & reliquorum differentia vera eſſet,nónne ineptiæ, & abſurditatis non tolerandæ accuſandi eſſent legiſlatores, qui tantopere laborarunt in aſſignanda differentia inter permutationem,& emptionem. *l.1.§.1.D.de rerum permut.§.item pretium.de empt.in inſtit.* Si etenim permutatio tunc duntaxat dici poterat, quòd vtrinque ſpecies daretur, & emptio non aliter conſiſtat, quàm ſi pretium in pecunia numerata interueniat, quorſum, bone Deus, hæſitare oportebat,an idem eſſent.Non igitur hoc diſcriminis conſtituendum, ſed exiſtimandum,omni caſu permutationem eſſe, ideóque actionem præſcriptis verbis bonæ fidei naſci. Et hinc noua ratione tueri potes, quod Doctores communiter,ſed ſine fundamento, tradunt, permutationis contractum innominatum eſſe:nam niſi hæc ratio pugnet, reliquæ à Doctoribus productæ, nudæ ſunt, & fragiles. Plura vide apud Corraſium in Miſcellaneis Obſeruationibus.

Ad l.cùm ipſe.C.de contrahend.empt.

Nullum contractum inter tutorem & pupillum,etiam palàm geri poſſe:tametſi cæteri omnes contra.

Noua opinio contra Doctores.
Expoſita l.cùm ipſe,& l.non exiſtimo.

Cùm ſenſiſſet Accurſius pecuniæ creditæ ſingularia tractãs, in *l.ſingularia.D.de reb.cred.* tutorem poſſe ſolum mutui contractum cum pupillo celebrare, à pupillo mutuò accipiendo. *l.quoties.§.non tantum.& §.ſicut. D. de adminiſt. tutor.* excanduerunt cæteri,exploratum habentes, inter tutorem,& pupillum,contractum quemcunque confici poſſe,modò palàm, & bona fide contrahatur. *l.cùm ipſe. C. de contrahend.empt.& l. non exiſtimo. D.de adminiſtr.tutor.* Túncque palam & bona fide cenſent tutorem cum pupillo contrahere, cùm amicis, vel conſanguineis pupilli interuenientibus,negotium geritur. *l. tranſactionem.C.de tranſact.Bart.in l.frater à fratre.col.11. D.de cond.indeb.* Aut præſente iudice.Bart.*d.l.tranſactionem.* cùm idem operetur iudicis,quod amicorum cognatorúmve præſentia. *l.fi.in princ. D.quod met.cauſ.Imol.l.1.§.fuit quæſitum. D. ad Trebell.* perhibetur ergo clanculum duntaxat,cum pupillo tutor contrahere. *d.l.non exiſtimo.* niſi vno caſu inquiunt Roma: & Iaſ.in *d.l.ſingularia.* quando ſcilicet res pupilli fuit vendita alteri,cum decreto,& authoritate iudicis. Nec ille tertius pretium numerat:tunc nanque tutor rem eiuſmodi emere poteſt, ſiue palàm, ſiue clàm,cùm iam alienabilis facta ſit. *l.tutor rerum.vbi Bart.D.de admin.tut.l.pater.§.quindecim.D. de leg.3.* Quæ limitatio,parum apta mihi ſemper viſa eſt, cùm tunc nõ clam,ſed palàm tutor contrahere dicatur: ex quo enim in prima venditione iudicis præſentia, deſiderataque à lege ſolennia interuenerunt: cenſentur in contractu cum tutore poſteriore loco geſto,& in locum prioris emptoris ſubrogato, hæc omnia reperita.*l.ſi pupillorum. §.ſi pupillus. vbi Bald. in ſimili. D.de rebus eorum.* Fui præterea quandoque in noua ſententia, vt nec mutuum, nec emptio, nec alius quiuis contractus, per tutorem,cum pupillo propria authoritate geri poſſit,palam etiam & bona fide. *l.ſi emptio.§.fin.D.de contrah.empt.* cùm de ſubſtantia obligationis,per pupillum contrahendæ, ſit tutoris authoritas.*l.obligari.D.de author.tutor.* non poſſit autem tutor, in negotio proprio authorem fieri. *d.l.1.§.fuit quæſitum. D.ad Trebell.* nec tutoris,& contrahentis officio ſimul fungi. *l.pupillus. §.item ipſe tutor.D.de author.tut.* Præſertim in obligatione de nouo contrahenda,cùm in actu, qui per pupillum neceſſariò explicandus venit,& tendente ad contractæ obligationis diſſolutionem,authoritati tutor ſibi nequeat. *d.l.1.§.fuit quæſitum.* vnde non putat tutorem aliter cum pupillo contrahere poſſe,quàm ſi contutoris authoritas interueniat. *l.pupillus.D. de author. tut.* tametſi coram amicis cognatiſve geratur negotium.*d.§.item ipſe tutor.* Nec obſtat,quod Imperator ſcripſit, non prohiberi tutorem,palàm & bona fide rem pupillo comparare.*l.cùm ipſe.C.de contrahen.empt.* Tunc enim interpretor palàm & bona fide inter tutorem & pupillum geri negotium, cùm interuenit authoritas contutoris. *d. l.non exiſtimo.D.de admin.tut.* ſi tamen tutor contutorem habeat.*d.§.ipſe tutor.* aut (ſi duo tutores dati non ſint) decretum iudicis cùm cauſæ cognitione.*l.profectitia.in fi.princ.D.de iur.dot.l.1.& tot.tit. D. de reb.eor.* Et ita falſo puto,quòd Doctores tradunt, hac in re, amicorum,cognatorúmve præſentiam ſufficere. Eo tamen caſu putarem hæc iuris ſolennia non deſiderari, cùm contractus non poſſet non vtilis eſſe pupillo.*l.pupillus.ff.de acquir.rer.do.* vt in Iuliani ſpecie,cùm ex Marcelli ſententia reſcripſit, poſſe tutorem ſe mutua pecunia obligare,ſibi mutuatam ſcribendo. *l.quoties.§.non tantum.ff.de adminiſt.tutor.* Etenim quantum ad acquirendum,authoritate tutoris,pupillus non indiget. *d.l. pupillus.ff.de acquiren.rer.dom.* Plura vide apud Ioannem Corraſium Conſiliarium Tholoſatem,in ſuis Miſcellaneis obſeruationibus,vbi copioſius hac de re tractat.

Ad l.2.C.de reſcind.vend.

Conſtitutio regia corrigit opinionem Gloſſæ & Doctorum in *l.2.C.de reſcin. vend.* vt ratione exceptionis vltra dimidiam agi poſſit vſque ad triginta annos. Obſeruatur autem in Gallia vt intra decem annos agatur, poſtea non audiatur quis volens reſcindere contractum ratione deceptionis, niſi intra illos decem annos impeditus fuerit in expeditionibus militaribus, aut detentus fuerit captiuus ab hoſtibus, aut ita ægrotauerit,vt ſua negotia non potuerit agere, aut furioſus & mẽte captus fuerit. his enim caſibus licet decem anni expirauerint, non tamen ideo minus poterit obtinere literas reſciſſionis.

Ad l.1.C de vſuris.

In iudiciis ſtricti iuris vſuras à tempore litis conteſtatæ,citra ſtipulationem venire:& aliter intellecta plures leges quàm ab aliis fuerint.

Quia in tractatum nobilem moræ incidimus, illud quoque huic parti ſubſcribendum eſt,in quo ſcriptores noſtros miſerè conflictari animaduertimus,à vero longe aberrantes. Hoc ſiquidem inter bonæ fidei, & ſtricti iuris iudiciis diſcrimina conſtituunt,quòd in illis ex mora vſuræ debeantur. *l. mora.§. in bonæ fidei.ff.de vſu.* In his verò cùm citra ſtipulationis vinculum non veniant.*l.quamuis.C.de vſu.* nec quidem à tempore conteſtatæ currunt.*l.1.C.de cond.indeb.l.quoties. C.de cond. ob tur.cau.* quanquàm fructus,aliæve acceſſiones naturales, & intrinſecæ(quibus vt magiſ faueatur æquitas poſtulat, cùm ex re ipſa ſint)ab eo tempore veniant.*l.cùm fundus.ff. de reb.cred.* non autem niſi petierit actor quod ſuum fuit, quo caſu à tempore moræ debentur.*l.videamus. §. ſi actionem.ff.de vſur.* Et quod Iul.Paul.dixit in *l.lite.illo tit.*[lite conteſtata vſuras currere]ex communi Doctorum calculo accipiendum eſt in contractibus bonæ fidei,cùm mora non præceſſit litis conteſtat. Quem ſenſum nos quam longiſſimè à vero abeſſe opinamur, cùm illud Paul.reſponſum,non de iudiciis bonæ fidei loquatur,de quibus paulò antè Marcel. tractauerat,ſed de ſtricti iuris,in quibus quãdo vſuræ venirent,nihil dictum erat. Quod igitur conſtituit Paul.[lite conteſtata vſuras currere,] docuit, vt nemo non videt,per modum regulæ quam coarctare ad caſum,qui nunquam aut rarò euenit: nempe ad iudicia bonæ fidei,in quibus ante litis conteſtationẽ mora facta non eſt, præter intolerabilem diuinationem perquam abſurdum videtur. Nec enim facilè,inquit Vlp.euenire poteſt, vt mora non præcedente perueniatur ad iudicium.*l. in fideicommiſſo. ff. de vſur.*

Pro-

Propterea ſemper ipſe exiſtimaui eum tex.in *d. l. lite.* in iudiciis ſtricti iuris loqui,quo fit,vt verius eſſe aduerſus doct. crediderim, in contractibus ſtricti iuris vſuras à tempore litis conteſtatæ venire,& ſi ſolenni ſtipulatione promiſſæ nō ſunt. Nec quicquam me mouerit *d.l.quamuis.*quę ſpecialiter in pecunia credita loquitur, in qua hoc ſingulariter conſtitutum reperitur,vt vſuræ non in ſtipulationem deductæ non debeātur.*l.Titium.D.de praeſcr.verb.* hæc,vt opinor, ratione, quòd mutuum re contrahatur.ideo noluit lex facilè concedere maiorem ſummam deberi,quam re ipſa numerata eſſet.*l.ſi tibi decem millia.ff.de pact.l.rogaſti.§.ſi tibi.D.de re.cre.* ſed ſolennem ſtipulationem deſiderauit. *d. l. quamuis. & d.l.Titium.* Adde quòd cum Imp.*d.l.quamuis.*de funebri pecunia ſpecialiter loquatur,ab ſpeciali ita ratiocinabimur,ſi in funebri pecun.hoc ſingulariter eſt conſtitutum, vt vſuræ citra ſtipulationis vinculum non debeantur. ergo in aliis contractibus tametſi ſtricti iuris ſint,ſecus eſt dicendum.Et ita conſtat interpretes noſtros ex eo tex.perperam decerpſiſſe in contractibus ſtricti iuris non niſi ex ſtipulatione vſuras deberi. hoc enim non ex puris particularibus ſed ex vno,& ſimplici particulari eſt aliquid inferre,quod nec Logicus,nec Legiſta admittit. Ang.in *l,2.ff.de verb.oblig.* Nec præterea negotium nobis faciunt *l.1. C.de cond.inde.l.quoties.C.de cond. ob tur. cau.* nam leges illæ non negant vſuras à tempore litis conteſtatæ venire,ſed nolūt vſuras pecuniæ indebitæ ſolutæ,quam ſoluens per condictionem indebiti ob turpem cauſam, repetit ab eo tempore quo pecunia indebite tradita eſt,venire. ſatis enim conſultum eſſe pūtauerint legiſlatores ei qui pecuniam imprudens ſoluerat, ſi concederent ei pecuniæ ſolutæ repetitionem, nec negāt quin vſuræ lite conteſtata currant. Verumenimuerò placuit mihi aliquanto in hac materia liberius ſpatiari. cùm enim in legatis & fideicommiſſis poſt moram vſuras deberi communis ſententia ſit.*l.Titia Seio.§.vſuras.l.ſi quis ſeruo.D.de leg.2. l. ſi cui. D.de cond.& dem.l.1.§.belliſſimè.D.vt leg.no.ca. etiam ſi Reſp.* moram fecerit.*l.qui ſolidum.§.etiam.D.de leg.2.*quòd legata & fideicommiſſa iudiciis bonæ fidei adæquata ſint. *l.in minorum. C.in quib.cau.in integ.reſt.non eſt neceſſ.* exercitandi tum ingenij gratia,de ſuperiore loco aliquando defendi etiam in legatis,qua actione ex teſtamento petuntur,vſuras non venire, niſi à tempore litis conteſt. in quam ſententiam fortiſſimè me impulit *l.1.C.de vſu.& fru.leg.*Legatorum,ſeu fideicommiſſorum(inquiunt illic Seue.& Ant.Impp.) vſuras ex eo tempore, quo lis conteſtata eſt,exigi poſſe manifeſtum eſt. Sed & idem Ant.*in l.2.illo tit.*Et ſi conſtiterit legi Falcidię locum non eſſe, & vſuras,& fructus poſt litem conteſt.percipietis. Quæ conſtitutiones à doctoribus violenter reſtringuntur, vt accipi debeant cùm ante litem conteſtatam mora facta non eſt. Hæc autem declaratio quàm parum literæ conueniat, vnuſquiſque viderit.Facit & ad noſtram opinionem regula, quam nos veram inexpugnabiliter probauimus; lite conteſtata in iudiciis ſtricti iuris vſuras currere.*l.lite.ff.de vſur.* Actionem autem ex teſtamento ſtricti iuris eſſe,nemo eſt dum ciuilis inſtitutiones viderit,qui neſciat.*§.actionum.de actio.in Inſt.* nam & in ea ideo in litem non iuratur.*l.aliàs.D.de in lit.iur.*cum qua etiam non concurrit,propterea condictio ob turpem cauſam, licet cum bonæ fidei iudiciis concurrat.*l.fin.D.de cond. ob tur. cau.* & ſit arbitraria propter locum:cùm tamen in bonæ fidei contractibus actio tantùm ex eo contractu detur.*l.ſi heres,& l. in bonæ fidei.D.de eo quod cert.loc.* Neque inficior nonnunquam legatorum petitionem bonæ fidei iudiciis comparari, cæterū id ſpeciali ratione conſtitutum,vt in minorum perſona. *d. l.in minorum.*aut cùm ſubeſt alia vel naturæ, vel legis æquitas: vt cùm proditum eſt in actione ex teſtamento, ſicut in bonæ fidei iudiciis ſoluentem rem deteriorem prima actione non liberari,ſed ea contra reum agi poſſe. *l.huiuſmodi.§.ædes.D.de leg.1.l.Mæuius.§.fundo.D.de leg.2.l.3.§.ſi reddita.D.commo.l. 1.§.ſi res depoſita.D.depoſi.* Planè genuina & natiua natura eius actionis ex teſtam.eſt,vt ſtricti iuris ſit, & iudiciorum ſtricti iuris naturam ſequatur. In quibus cùm certum ſit ex iis quæ nos præter alios palam fecimus,vſuras à tempore litis conteſtatæ deberi,neque tempus moræ ſpectari,cur in legatis,& fideicommiſſis aliud conſtituendum ſit,neque legem, neq; rationem video:loquor reſpectu vſurarum. nam quod ad periculum interitus ſpectat,poſt moram iure commiſſam ad heredem pertinere non negauerim.*l.quod te.D.de reb.cred. l. ſi ex legato.D.de verb.obl.*tunc quippe de re ipſa agitur:vſuræ autem extra rem ſunt,& odioſæ,quibus ideo non tam fauendum eſt. Et quod Marcel.in *d.l.mora.* dixit, [moram factam intelligi quoties opportuno loco aut tempore interpellatus non ſoluit,] in legatis,& fideicommiſſis quod ad vſuras ſpectat, non procedit. in iis etenim tempus opportunum lex tantum eſſe voluit,tempus litis conteſtatæ.*d.l.1.C.de vſu.& fruct.leg.* Aliæ autem leges,quæ dicunt ex mora in iis quæ pendent ex vltima voluntate vſuras venire.*l.ſi quis ſeruo.l.qui ſolidum. §. etiam. l. Titia Seio.§.vſuras.D.de leg.2. l. 1. §.belliſſimè. D.vt le.no.cau.* ab Imp.interpretatæ ſunt;vt moram fieri in vſuris per factum extra iudicium non intelligant,ſed per litis conteſtationem. Quod ne tibi durum videatur,legendus eſt Pap.in *d.l. qui ſolidum.§.etiam.*qui poſteaquam docuit vſuras legatorum, aut fideicommiſſorum etiam Remp.poſt moram præſtare oportere,moram interpretatus eſt per ſententiam.[Sarciendum erit, inquit,ab his,qui poſt dictam ſententiam ſoluere ſuperſederunt.Neque enim vult illic Iuriſconſ.quod doctores putant, à tempore moræ factæ per interpellationem extraiudicialem teneri Remp.vſuras præſtare,ſed tantùm poſt ſententiam,perquam ſingulare eſt in Rep.vt mora tantùm facta intelligatur. Sic ergo in legatis ab herede priuato abſurdum non erit ex Imperatoris *l.1.C.de vſur.* moram ex litis conteſtatæ tempore interpretari. Plura vide apud Iohannem Corraſium virum Doctiſſimum in ſuis Miſcellaneis obſeruationibus.

NOTARVM AD GLOSSAS ET INTERPRETATIONES DOctorum in Codicem liber quintus libro quinto Codicis reſpondens.

Ad titulum Codicis de ſponſalibus & arris ſponſalitiis & proxeneticis.

HIc valdè hallucinatur Accurſius, qui proxenética dici putat, ea ſalaria quæ proxenetis illis nuptiarum dantur:quorum nuſquam vlla mentio toto illo titulo, neq; ad ſponſaliorum materiā faciant quicquam.Arras enim proxeneticas appellat,quę proxenetis dantur ſpōſæ deferendas, & quas proxenetæ ipſi ſponſarum nomine accipiunt,ſic arræ ſponſalitię dicuntur Iuſtiniano quæ ſponſis ipſis dātur:proxeneticę quas pro eis proxenetæ,id eſt,pater,mater,tutor,aut alij amici qui in ea re fidē ſuam interponunt,quarum vtrarumq; eadem ratio eſt, vt Imperatores Leo & Anthemius reſcripſerūt ibi lege vltima, pro reſtitutione arrarum teneri mulierem in ſimplum, ſi minoris eſt ætatis,ſiue virgo ſiue vidua ſit,ſiue per ſe, ſiue per tutorem & curatorem,aut aliam perſonam eaſdem arras acceperit.

Ad l.7.C de nuptiis.

Iuſtinianus titulo de nuptiis ſanciuit, vt ſcenicis mulieribus ætatem ludicram exercentibus liceat pœnitere, & relicta ea arte veniam anteactæ vitæ impetrare à principe, & cuique inde poſſe licenter nubere, ſimiliter earum filias poſtea ſuſceptas:ſi quæ verò ante abſterſam eam maculam natæ ex eis, & procreatæ ſunt ſi id petierint,vt à principe reſtituantur. Cui ſiquę conſtitutioni vult Iuſtinianus locum eſſe etiam ſi iuraſſent ſe id genus vitæ nunquam relicturas. Huius autem conſtitutionis ratio eſt vt reuocētur mulieres ad caſtitatem, quam difficile eſt in eo vitæ genere conſeruare intactam hàncque conſtitutionem peruerſe eſt interpretatus Accurſius,vt locum habeat etiam in meretricibus & proſtitutis,quas Scenicarum vocabulo comprehendi malè putat, vt in illa conſtitutione vbi Iuſtinianus appellat τὰς ἐπὶ σκηνῆς μιμάδας mulieres appellat eas quæ in tabernis pudorem ſuum quæſtui habent, hic *l.* autem haud dubiè Scenicas propriè Imperator appellat, quæ in ſcenam artis ſuæ ludicræ cauſa prodeunt.

Ad l.liberi.C.de nuptiis.

Explicata ratio.l.liberi.C.de nupt.ante nos non intellecta ab Accurſio,nec aliis gloſſatoribus.

In conſanguinitatis, & affinitatis gradibus cùm verſare-

mus, illúdque agitaremus, an illicito coitu, affinitas contraheretur: nobis viſum eſt veriſſimum, quod ſcriptores cenſent, conſanguinitatem improbato etiam coitu contrahi, quod ad impedimentum matrimonij pertinet: atque ideo, ex eo complexu natum, patris conſanguineam non poſſe vxorem ducere. *c. per tuas. de probat.* Nam quod de affinitate propoſueramus parum habebat dubitationis, ſiquidem cōſtet, inceſtuoſo quoque coitu affinitatem contrahi, *c. de illo. c. ſuper eo. c. diſcretionem. c. fin. de eo qui cogn. conſang. vxor ſua*, quod ad nuptias ſpectat: per copulam quippe carnalem, fornicator & concubina, vna caro efficiuntur. *c. in eo. 32. q. 4.* vt maritus & vxor. *c. ſi quis. 30. q. 4.* quam carnis vnionem canones ob oculos habuerunt, vt affinitatem inducerent. atque eò ſpectare videntur Alexan. Imper. verba. *l. liberi. C. de nup.* [Liberi, inquit, concubinas parentum ſuorum vxores ducere non poſſunt: quia minus religioſam, & probabilem rem facere videntur, qui ſi contra hoc fecerint, crimen ſtupri committunt.] Nam quod attinet ad reliquos affinitatis effectus, non eſt affinitas, niſi cum quibus ſunt nuptiæ: ex quibus affinitas coniungitur. *l. non facilè. §. ſciēdum. D. de gradib. & affinib. Panor. in d. c. diſcretionem.* Quandoque tamen animaduertimus in Alex. reſponſo *d. l. liberi.* illicitum coitum non eſſe prohibitionis nuptiarum rationem, cum eſſet duntaxat concubinatus, qui complexus, ſanctionibus ciuilibus permiſſus eſt, qui cùm per leges nomen aſſumpſerit, ideò ſit extra legis pœnam. *l. 3. ff. de concub.* Aliam itaque ſemper exiſtimaui eſſe rationem, eámque ex Iuriſconſ. viſceribus excerptam, quoniam non tam quod liceat, quàm quod honeſtum eſt in matrimoniis ſpectatur. *l. ſemper. ff. de rit. nupt. l. ſemper in coniunctionibus. ff. de reg. iur.* in quibus naturale ius, & pudor reſpiciendus eſt: contra pudorem autem eſt, filium eam vxorem ducere, quæ in contubernio patris fuerit. *l. adoptiuus. §. tantundem. & §. ſeq. ff. de rit. nupt.* Quam rationem ſatis Imp. verba indicant in *d. l. liberi.* cùm fœdum, & irreligioſum eſſe dicit, vt filius cum ea miſceatur, quæ patri fuerit aliquando concubina. Cæterùm quod diximus, concubinatum ciuili iure permiſſum, non ita recipiendum eſt, vt propterea exiſtimemus, conſtitutiones ciuiles, rem tam turpem, fœdam & inhoneſtam approbaſſe. *c. hac ratione. 31. q. 1.* ſed ſub quadam, vt quidam rectè putant, diſſimulatione permiſiſſe, vt & Lupanaria, gratia vitandi raptus, inceſtus, & adulteria. Gloſſ. Hoſtienſ. & Panor. *c. inter opera. de ſponſ.* Nam & id Cato, vir prudentiſſimus, ſuaſiſſe videtur apud Horat.

Sententia Catonis.

Nam ſimul ac venas inflauit tetra libido,
Huc iuuenes æquum eſt deſcendere, non alienas
Permolere vxores.

Sic & in pleriſque Chriſtianorum ciuitatibus, ne furtis, rapinis, & homicidiis detur prætextus aliquis, magiſtratus oculos claudunt, viſum diſſimulāt, & in maximis fœneratorum (quos publicos vſurarios dicimus) ſceleribus conniuent. Glo. *c. ita. x. diſt.* Chryſtoph. Porc. in *§. 1. de adopt.* Itaque in hoc meretricio, lex ciuilis conniuebat, ſeque videre diſſimulabat, impendentibus, longéq; maioribus periculis obuiam ire cupiens: ſicque licebat conceſſa venere vti, non quòd tam turpe facinus approbauerit. Idq; vel eo liquet, quod natos ex concubina, naturales duntaxat dixerit, honorifico legitimorum titulo eorū non exornans. *§. aliquando.* Plura vide apud Corraſium.

Ad l. vnic. C. de rei vxoriæ actione.

Deciſio cuiuſdam quæſtionis ex hac lege aduerſus interpretes.

An quod vxori legatum eſt, vltra lucrum præcipuum habeat vxor, an verò cum nuptiali lucro compenſare teneatur, aliquantulum habet dubij, cùm Iul. Paul. dixerit: [Si voluntas teſtatoris compenſare volentis, euidenter non oſtendatur, creditorem non prohiberi & legatum, & debitum petere.] *l. creditorem. ff. de leg. 2.* & expreſſius Imp. in *l. vnica. §. primum itaque C. de rei vxor. actio.* [Manifeſtiſſimum eſt (ait) teſtatorem qui non hoc addidit, voluiſſe vxorem cui aliquid vltra dotem legatum eſt, vtrumque conſequi.] Contrarium tamen ex cauſidicis celebriores reſpondebant, quòd imò legatum huiuſmodi, in additamentum computare debeat. *l. ſi cum dotem. §. ſi pater. ff. ſolu. matr. l. cum pater. ff. de iur. dot. auth. præterea. C. vnde vir & vxor.* Bart. vbique concludente, maritum, cui ab vxore nonnihil relinquitur, debere id imputare in eam portionem, quam ex lege municipali lucratur. Sequitur Bal. in *l. quoniam in prioreb. col. fin. C. de inoff. teſt.* Quamuis idem Bald. parum ſibi conſtans contradicat in *l. ſi vxor. C. de bon. auth. iud. poſ.* & in *d. auth. præterea.* Sic tamen diſtingui ſolet, vt debitor neceſſarius ex legis puta ciuilis, aut municipij diſpoſitione, ſi quid teſtamento creditori legat, compenſandi animo reliquiſſe intelligatur. *d. auth. præterea.* cùm in neceſſitatibus (vt Modeſtin. ait) nemo liberalis exiſtat. *l. rem legatam. ff. de adi. leg.* qui caſus noſter erat: quoniam ſtatuto Tholoſano mulier agenſatur (ſic enim loquendum eſt) in media dotis parte. Quare quòd ſibi à marito legatur, imputabit: quemadmodum in patre dicimus, ex cuius bonis filio debetur omni iure legitima. Quodcunque enim ſibi relinquitur, in legitimam filius imputat. *l. quoniam nouella. C. de inof. teſta. l. 3. §. ſi debita. ff. de bon. lib.* Verum ſi qui facto ſuo, & voluntarius debitor eſt, legat creditori, vtrumque præſtandum erit, & debitum & legatum. *d. l. creditorem.* Huc pertinet ratio, quia longè potentius debitum eſt, quod ex facto noſtro deſcendit, quàm quod ex alieno. Accur. in *§. ex conditionali. de ver. obl. inſtit.* Quæ caſuum differentiæ ratio, receptiſſima eſt: apud me tamen ſemper fuit dubia per *l. in quartā. ff. ad l. Falc.* vbi legata non imputantur in quartam falcidiam, quam tamen certum eſt ex legis prouiſione, contráq; teſtantis voluntatem detrahi. *l. Titia. ff. ad l. Falc. c. Raynaldus. in fin. de teſta.* Præterea ſi vera eſſet hæc communis ſententia, legata omnia, quæ à coniugibus relinquuntur, inutilia forent: quod aſſeuerare nimis eſt abſurdum. Quamobrem exiſtimaui ſemper non eſſe à verbis Imperatoris recedendum, vt vtrunque vxori præſtandum ſit. Manifeſtiſſimum ſiquidem eſt, teſtatorem, qui non aliter voluntatem ſuam expreſſit, vxorem voluiſſe vtrunque conſequi. *l. vnic. §. primum itaque. C. de rei vxor. act.* Neque obſtat *authen. præterea.* quæ docentium perſtrinxit oculos: illius quippe deciſio in inopia fundatur, quæ aſſequutione legati ceſſat, aut ſaltem leuior fit. Hoc tamen quod aduerſum alios tueor, in propoſita facti ſpecie, cùm mulier iterum nubit, non defenderem: quin eo caſu ſine diſtinctione arbitror, communem ſententiam veriſſimam, vt quod vxori relictum eſt, animo compenſandi relictum videatur. Nullum enim tam vecordem eſſe exiſtimo, qui, ſi futurum ſciret, vxorem neglectis communibus liberis alteri nupturam, illi quæcunque poſſet non detraheret, tantùm abeſt, vt de ſuo elargiretur. Angel. Caſtr. & alij in *l. mulier. §. cum proponeretur. D. ad Treb.* alioqui, ſi mulier priore contenta viro, vidua permaneret, eam vtrunque conſequi non negarem, quanquam alij contradicant, ſed falluntur omnes. Planè nos & illud videamus, quòd ſi prior maritus det teſtamento vxori iterum nubendi licentiam, an ob id ſecundo nubentium pœnas mulier effugiat? Et exiſtimauit Accur. quod ſic, in *§. 1. de nupt. col. 4.* Bald. ſequitur in *l. fœminæ. C. de ſecun. nup. & in l. filium quem. C. fam. erciſc.* cæterique conſentiunt. Cùm enim ſecundo nubentium pœnæ ſuper iniuria, quæ defuncto marito infertur, fundatæ ſint. *§. quæ verò. de nup. col. 4.* volenti vel ex vulgari regula neque dolus fit, neque iniuria. *l. 1. §. vſque adeo. ff. de iniur. l. donationis. C. de tranſa.* Solet tamen creberrimè diſtingui, aut prior maritus permittit, vt intra annum luctus mulier nubat, & cùm hoc ſit contra bonos mores. *l. 1. C. de ſecund. nupt.* teſtatoris diſpoſitio nullius eſt momenti. *l. ſi quis inquilinos. §. fi. ff. de leg. 1.* aut poſt annum luctus, & tunc vera ſit communis opinio ex iam dicta ratione. Bald. in *d. l. 1. col. 2. C. de ſecun. nupt. Roma. conſ. 209. & ſing. C. 143. Iaſ. in d. l. filium. col. 9. C. fa. erciſc.* Ego verò de hac communi ſententia nonnunquam hæſitaui. ſiquidem per poſteriores nuptias, non tam priori marito, quàm eius liberis, mulier iniuriam faciat. *§. proſpeximus. de non elig. ſecun. nub. col. 1.* niſi intra annum luctus nubat, vnde conſtitutum, vt ſi nulli ſint filij poſt annum luctus, nubens nullas patiatur pœnas. *§. 1. & §. ſi verò expectes. de nup. col. 4.* Quāquam autem pater illatam filio iniuriā donare atq; remittere poteſt. *l. qui cœtu. §. fi. ff. ad l. Iul. de vi publ.* non tamen eam (vt mea fert ſententia) quę filiis poſt mortem eius infertur, cùm eo tempore nō amplius ſint in poteſtate: cui tamen lex annititur patri concedens, vt filio illatam iniuriam remittat. *l. ſed ſi vnius. §. filiosfamiliàs. ff. de iniur.* Et ex his conſequens eſt, vt id ſaltem verum fateamur, quod Accurſ. in *§. 1. de non elig. ſecund. nub. col. 1.* docuit, aliique ſequuti ſunt, vt ſi de filiorum prioris matrimonij conſenſu, mulier ſecundo nuberet, nulla prorſus pœna plecteretur. Nam cùm lex in filiorum gratiam & fauorem ſecundo nubentes puniat, illi fauori filij proculdubio renunciare poſſunt. *l. ſi index. ff. de minorib.*

norib.l.pen.C.de pact. Quo tamen caſu non ſatis eſſe puto, maioris partis conſenſum habere, ſed omnium exigerem. nam cùm hoc ſit pluribus, vt ſingulis commune, ab omnibus debeat approbari. *l.per fundum.ff.de ſeru.ruſt.præd.l.fi. C. de auth. præſt.* Plura vide apud Corraſium in Miſcellaneis.

Ad l.vnicam.§.finali.C.de rei vxoriæ actione.

In ſtipulatione dotis præſumpta, probationem in contrarium non admitti, contra quoſdam probatum.

Quod in *l.1.in princ.& in §.fin.C.de rei vxor. actione* dicitur, in promiſſione dotis ſtipulationem fingi, id Baldus in *l.1.§.rei vxoriæ.num.1.* ſic diſtinguit: aut interceſſit re ipſa ſtipulatio: & tunc illam ſtipulationem haberi pro vera, & non pro ficta: aut incertum eſt, an ſtipulatio interceſſerit, & tunc ſtipulationem dici præſumptam: aut certum eſt, nullam interueniſſe ſtipulationem, & hoc caſu locum eſſe dictæ *l.1.in princ.ſiue §. rei vxoriæ.& §.final.* vt ſtipulatio dicatur ficta. Hanc diſtinctionem ſequitur Ludouic.Gomeſi. poſt Iaſ. in *§. fuerat.Inſt.de act.num.23.* Ex qua, hanc vtilitatem Gomeſius oriri ait: quod ſi ficta eſt ſtipulatio, non admitti probationem in contrarium, ſecus ſi præſumpta ſit. *l.ſi duo. D.de adqu.hered. l.ſiue poſſidetis. C.de probat.gloſſ.in l.fi. D.quod met.cauſ.* Sed ego arbitror etiam in præſumpta dotis ſtipulatione, probationem in contrarium non admitti. Nam quod dicitur, contra præſumptionem admitti probationem in contrarium, id locum habet in præſumptione hominis, non autem in præſumptione iuris, & de iure, vt eſt gloſſ. *in ſpecie in l fin. D.quod met.cauſa.* quæ dicit contra præſumptionem. *d.l.prima, in princip.* probationem in contrarium non admitti, quia ſit iuris, & de iure. Quod autem Bal. in *d.l.1.§.rei.de rei vxoriæ actione.* non de præſumptione hominis, ſed de præſumptione iuris, & de iure intelligendus ſit: id ipſemet illic declarat: quod fortaſſis Gomeſi. non animaduertit. Plura vide apud Bernardinum Vualtherum.

Ad l.14.C.de iure dotium.

Quando de ſuis & maternis bonis dixit pater ſe dotare filiam, vt ſi inops ſit, ex bonis maternis dos ſumatur, hoc mariti gratia inductum eſt: nam hic filiæ non habetur reſpectus, cuius intereſſet dimidiam potius, quam totam dotem de bonis ſuis dari: quia quominus dotis haberet tanto plus ſibi patrimonij retineret, quod Accurſius malè intellexit, cum iis qui hoc ſecundum membrum Iuſtinianæ conſtitutionis putarent eſſe ſuperfluum: quia alias iure communi pater, nunquam de dote conuenitur, niſi inquantum poteſt facere, reſpondet hoc nouum ex hac lege conſtitui, quod & ſi ipſe poſtea effectus fuerit ſoluendo, non tamen tenebitur iſtius dotis nomine, pro qua parte ſoluta non eſt, ad id fruſtra dicitur: cùm ſtatim maritus poſſidet dotem integram de bonis maternis exigere.

NOTARVM AD GLOSSAS ET INTERPRETATIONES DOctorum in Codicem liber ſextus libro ſexto Codicis reſpondens.

Ad l.dos à patre.C.ſoluto matrimonio.

ILlud nullomodo approbare poſſum, quod in hac lege Accurſius ſubſignificat, Martini vel alius eiuſdem ſeculi authoritatem tantum valere in lege interpretanda, vt contra loquendi conſuetudinem veterum iuris authorum, contra voluntatem Iuſtiniani, & rationem rectum valeat interpretatio, quod ſemper certa fuerit apud iudices, qui ex commentariis tantum ſapiunt, ſed à qua interpretatione recedant, quibus eadem authoritas data eſt, quæ Martino Accurſio Bartolo, ſuo cuique tempore, nimirum nudum

miniſterium, leges tradendi diſcentibus, & ex legibus reſpondendi, non autem præiudicatas opiniones nobis relinquendi, quas contra legum latoris certam voluntatem ſequi oporteat. *argum. legis prima.C.de legibus.*

Ad l.finalem. C.de carboniano edicto.

Ridiculam eſſe phantaſiam Butrig.& aliorum omnium ferè, exiſtimantium minus iuſtos eſſe ſimiles marito filios.

Filius nono menſe natus, an primi vel ſecundi mariti præſumatur.

In *l.Gallus.* Bartolus & alij quærunt: Si mulier ſtatim poſt mortem primi viri ſecundo nubat, & nono vel decimo menſe pariat, cuius filius præſumatur. in qua quæſtione tot feruntur ſententiæ, quot capita. Sunt inter cæteros qui putent, non negligenter ſpectandum eſſe cui ſimilis ſit filius, vt eius iudicetur, cuius imaginem & lineamenta refert. *l. quod ſi nolit.§.qui mancipia. D.de adil.edict.* Quam opinionem Bart. & alij crebro rident: cùm enim ex cogitatione figurati partus edantur, ſæpe contingit naſci, filios verò patri diſſimiles. *Accur.in l.non ſunt liberi. D.de ſtat.homin.& in l.quæret aliquis. D.de verb.ſign.* Quo fit vt cum adultera aduentum viri metuens, de marito ſemper cogitet, ex adultero filios pariat patri tam ſimiles, vt non lac magis lacti ſimile, (vt Plautus in Amphitrione dicebat) videri poſſit: quod & Butrigar.in *l.fi.Cod. de carbon. edict.* didiciſſe ab amico quodam ſuo refert. Illud certum eſt, ſub conceptum oblato, vt Empedocles dicebat, informari infantem. Vnde mulieres ſimulacra ſepiuſculè ſtatuáſque in delicijs habuiſſe, ſimiléſque iis partus enixas. Nec deſunt in eam rem exempla, ex bonis authoribus. Nam Hieronymus in Geneſim, Hippocratem ſummum illum medicum, & aliorum omnium facilè principem, ſcriptum reliquiſſe tradit: ſuſpicione adulterij mulierem liberatam, quæ pulcherrimum infantem pepererat, vtrique ſtirpi & paternæ & maternæ diſſimilem; quod è regione cubilis non abſimilis effigies depicta eſſet: Extat item declamatio Quintiliani qua adulterij accuſatam, quod Ætiopem peperiſſet, validiſſimè defendit, probato Ætiopis ſimulachro. Vulgata eſt item Iacobi aſtutia, Geneſ. 30. is virgas varij coloris effictas in canalibus poſuit, vt cum venirent greges ad bibendum, in aſpectu earum conciperent: factúmque eſt, vt in ipſo calore coitus, oues intuerentur virgas, & parerent maculoſa, varia ac diuerſo colore reſperſa. Verum ego quotidiana experientia edoctus, præſumptionem illam ex ſimilitudine, lineamentiſque paternis promanantem, meliorem multò, & certiorem quàm doctores exiſtiment, putauerim: cùm & Parmenides, aliique permulti philoſophi, & docti viri, fœtum à dextra vuluæ parte editum, patrem ſemper referre apud Plutarchum de placitis philoſophorum tradiderint. Nec veriſimile eſt quod de adultera effertur, in titillatione veneris, & voluptaria illa ſeminis per meatus emiſſione, de marito cogitare adulteram. Quamobrem ſine controuerſia opinor, homines genitali lege trahi, vt in animalibus & plantis, ſibi ſimilia gignentibus: vt non immeritò Phauorinus inſignis philoſophus apud Gel.lib.12.c.1.exiſtimauerit, ad fingendas animi & corporis ſimilitudines, naturam & vim ſeminis plurimum valere. Et cùm ſimilitudo, vt naturæ magis conſentanea, multum valeat, videmus patresfamilias, omni ſtudio curare canum atque equorum generationem ex optimis atque pulcherrimis fieri: quod Plato de republica & admiratur & ridet, quòd non idem operæ in copulandis hominibus nauant. Culpam igitur prolis abeſſe matrimonio, patris ſimilitudine aduerſus But. & alios ſuam ſententiam tam accuratè efferentes, crediderim. Quin & puto certiſſimum illud eſſe maternæ pudicitiæ teſtimonium: quod & Mart. lepidè ſignificat, cùm ait:

Eſt tibi qui patris ſignatur imagine vultum,
Teſtis materna nata pudicitia.

Et Horat. in Odis ad Auguſtum:

Culpari metuit fides:
Nullis polluitur caſta domus ſtupris:
Mos & lex maculoſum edomuit nefas.
Laudantur ſimili laude puerpera.

Et Phocillides poëta Græcus, cuius meminit Alciat. in *l. quæret. D.de verb.ſig.*

Non faciunt ſimiles ſtuprata cubilia natos.

Huc etiam quodammodo pertinere videtur Didonis querela, ſic apud Virgil. in 4. Æneid. loquentis:

Saltem ſi qua mihi de te ſuſcepta fuiſſet
Ante fugam ſoboles, ſi quis mihi paruulus aula
Luderet Æneas, qui te tantum ore referret, &c.

Hæc habui quæ dicerem aduerſus Batrig. ſententiam, quæ collegi ex Miſcellaneis obſeruationibus Ioannis Corraſij olim conſiliarij Tholoſatis. Hæc autem tranſtuli, quia ad inſtitutum meum facerent, eadem ipſius authoris verba in medium pretuli, nec immutaui.

Ad l.2.C.vnde legitimi.

Accurſiani auſi ſunt conſtitutioni *l.2.Cod.vnde legitimi.* Interpretationem addere de ſuo, quæ conſtitutionis verba eiuſmodi hodie eſſe exiſtimamus.

Impp. Diocletianus & Maximianus AA. Zenoni.

Cum propius ſobrino, id eſt, conſobrina natum, rebus humanis inteſtato defunctum proponas, inte ligi ſine auxilio bonorum poſſeſſionis eius te ſucceſſionẽ vindicare non poſſe. Alij cum propiorem ſobrinum, id eſt, natum à conſobrina ſcribunt. Accurſius addit, id eſt, in quinto gradu à conſobrina, qui reſpectu ſequentis dicitur ſobrinus propior. Quæ verba cum mihi tanto viro digna non viderentur, falſo eſſe Accurſio aſcripta exiſtimo: præſertim cum Antonius Auguſtinus teſtetur ea verba in Albornotiano lib. non eſſe, aut non ita ſcribenda eſſe, ſed vt duo illa verba, A conſobrina ex contexta, conſtitutionis irrepſerint, & Accurſianæ notæ, quæ in Fradinianis libris duæ ſunt, tres ſint.

Ad l. qui ſe patris. C. vnde liberi contra Iaſonem.

In ſucceſſionibus, an Moſis lex ſeruanda ſit, & quia inter Iudæos.

Moſi referendi cauſam filiam Salphaad, ad iudicium Domini vt ad parentum ſucceſſionem admitterentur, ſic à Domino reſponſum legimus: [Homo cùm mortuus fuerit abſq; filiis, ad filias eius tranſibit hereditas. Si filiam non habuerit, habebit ſucceſſores, fratres ſuos: quod ſi fratres non habuerit dabitis hereditatem fratribus patris eius. Sin autem nec patruos habuerit, dabitis hereditatem his, qui proximi ſunt, eritq. hoc filiis Iſrael, ſanctum lege perpetua.] Quæ verba, vt obiter admoneam, planè demonſtrant, non tam iniquas eſſe leges municipiorum, maſculis exiſtentibus, fœminas excludentes, quàm vulgò creditum eſt. Cùm hoc primum à Deo Opt. Max. ſtatutum fuerit, & fauore publico latæ ſint agnationis ſcilicet, & familiæ conſeruandæ cauſa. *leg.1 quamuis. D. de vent. inſp.* leges autem vtiles Reipub. fauorabiles eſſe, atque ideo interpretatione adiuuandas, nemo neſcit. *l. hoc modo. D. de cond. & demonſt. Bal. & aly. l. 2. Cod. de in ius voc.* qua de re alibi diximus *l.1.C.de impub.* In præſentiarum tractandum illud occurrit, an in ſucceſſionibus præſcripta diuinæ legis formula vti nos oporteat, proximam quamque perſonam ex eo ordine admittendo. Et extat omnium ſententia quod non: ex quo ciuilis lex aliter diſpoſuit. Ioan. Imo. *l. ſtipulatio hoc modo. col.3. D. de verb. oblig. Iaſ. l. qui ſe patris, col.5. C. vnde lib.* neque enim ligant veteris inſtrumenti præcepta niſi quatenus recentioribus legibus confirmata reperiuntur. *c. ſi. §. his ita. 6. diſtin.* Sed nos exercendi ingenij gratia contrarium quandoque defendimus. Illa enim non hominis, ſed Dei lex eſt, quæ per hominem violari non poteſt, *c. cum inferior. de maior. & obed.* ſuprema etiam dignitate, imperatorea puta, aut Papali refulgentem. *cle. ne Roma. de elect. c. non licet. 10. diſt.* neque in præſentiarum repugnat, quòd antiquæ legis Dei præcepta non obſtringant, niſi nouè probata legantur. *d. ca. fin. §. his ita.* hoc enim in myſticis præceptis obtinet. *gl. d. §. his ita.* in quibus, magis literam ipſam, & præcipientis autoritatẽ ſpectamus, quàm quod rationem aliquam habeant. Pau. *c. ſi. col. 2. de conſuet.* Cuiuſmodi ſunt cærimonialia, quæ nulla ratione, litera præcipuè ſpectata, adiuuarẽ poſſunt: quale illud. [Non arabis in boue, & aſino ſimul, & non indues veſtimentum, lana linóque contextum.] Deut. 22. c. cum cauſam, de electio. Sacramentalia præterea, quorum ad literam ratio reddi poterat, veluti, præcepta Circumciſionis. Geneſ. 17. Ceſſationis ab ingreſſu templi, poſt partum. Leuit. 12. c. 1. 5. diſt. & obſeruationis ſabbati, Exod. 20. Hæc enim omnia myſtica præcepta, id eſt, figuralia, per aduentum Chriſti ceſſauerunt, quod tunc veritas illuxerit Euangelij. Quare conueniens fuit, vt vmbra legis pariter tranſlatio fieret. *c. tranſlato, de conſt.* At his myſticis præceptis, lex Dei de ſucceſſionibus loquens, Num. xxvij. Myſticis annumeranda non eſt, ſed magis moralibus, quæ mutabilitatem nullam receperunt. *d. §. his ita.* Quæ ſententia noſtra, data etiam communis opinionis veritate, haud dubie inter Iudæos obtinet: apud quos à Moſis lege, ne tranſuerſum quidem vnguem diſcendentes, veterem illam ſucceſſionis legem, ſeruandam eſſe omnes ad vnum docent. Idque fuiſſe in hereditate triginta millium ducatorum cuiuſdam Iudæi iudicatum, Floria. alibi refert, *in leg. 3. Cod. de liberis præterit.* licet enim in his, quæ ordinem litis reſpiciunt, Iudæos Romano iure viuere oporteat *l. Iudæi. C. de iud.* cùm tunc non contrahentium qualitas, ſed locus iudicij ſpectetur. *l. 3. §. fin. D. de teſtibus.* ob id quòd abſurdum nimis eſſet, iudicem cogi ex noua litigatorum qualitate, morem, ritum, & ſtylum fori ſui mutare: B r. *& aly l.1. C. de ſum. Trin.* in iis tamen, quæ ſpectant ad litis deciſionem. Moyſis lex inter Iudęos ſeruanda erit. *leg. Iudæos. C. de iud.* Propria quippe, & ſpecialis eſt Iudęorum lex illa, vnde magis quàm generalis attendenda, ſicuti de ſtatutis ſpecialibus, & generalibus, Bart. & cæteri ſcribunt. *leg. omnes populi. D. de iuſtit. & iur.* Ergo inter Iudæos à filiis maſculis fœminæ excludentur. *Cal. conſ. x. tit. de conſtit. & conſ. xxx. tit. de teſta. Fel. c. 1. col. 6. de conſt.* licet ius ciuile repugnet. *d. l. 3. C. de lib. præter. Auth. in ſucceſſione. C. de ſuis & legit.* Quæ tamen ita recepi volumus, ſi cauſa inter ſolos Iudæos tractetur. Secus ſi inter Chriſtianum, & Iudæum: tũc enim Chriſtianus dignior, ad ſe Iudæum pertrahens efficeret, vt iure communi Romanorũ decideretur negotiũ. *l. 2. C. com. de leg. l. præcepimus. § fin. C. de appel. c. quod in dubiis, de conſecr. eccleſ.* Sic enim dicimus, vbi eſt commune negotium clerico, & laico, coram eccleſiaſtico iudice cauſam eſſe ventilandam. *Bar. l ſolent. D. de alim. & cib. leg. & in d. l. præcepimus. § eo autem obſeruando. Pleniſſimè Iaſ. l. ſi emancipati. C. de colla.* Rurſus procedit, quod diximus, niſi caſus eſſet iure communi expreſſus in perſonis Iudæorũ. *d. l. Iudæi. Cald. conſil. xxx. generaliter docens,* vbi lex ciuilis expreſſè non derogat, Moſis legem ſeruandam: at in iis, quæ nominatim prohibita reperiuntur, vt ne diuortium faciant, ne ſororem ducant vxorem, iuri ciuili ſtandum. *leg. nemo. Iudæorum. C. de iud. vbi Acc.* Ex iis autem non valde obſcurum arbitror diffinire, quod Andr. Tiraq. magnus vtique vir, & quem omnis iure miretur poſteritas à ſe quæſitum aliquando refert, in *l. ſi vnquam in vltimis verbis. C. de reu. don.* an, ſcilicet, eius legis diſpoſitio inter Iudæos obtineret: quæ magna fuit quandoque capentoracti controuerſia, cum Iudæus quiſpiam liberos non habens, precioſa quædam alteri donaſſet, iſque poſtea filios ſuſcepiſſet. Sed fuit aliquãdo quæſtionis, quid ſit caſus controuerſus, nec à noſis, nec à ciuili lege, expreſſim deciſus ſit: veluti, ſi Iudæus vxorem dominam miſſariam, & vſufructuariam, reliquerit. Et tunc cum caſus omiſſus, iuris communis interpretationem ſubeat. *l. commodiſſimè. D. de lib. & poſth. l. ſi cum dotem. D. ſolut. matr.* dicendũ, inter Iudæos quoque vulgari ſententiæ ſtandum, vt filiis inſtitutis, vxor dũtaxat habeat alimenta. Acc. in Auth. hoc locum. *Cod. ſi ſecund. nup. mul. Paul. Piſch. in ſpecie. in l. T i ia cum teſtamento. §. Titia cum nuberet. 53. col. 20. q. D. de leg. 2.* Neque putandum eſt, hunc caſum in perſonam Iudæorum euenire non poſſe, quod ſi fœnus palam exercentes, teſtari prohibiti videantur. *c. quanquã. de vſurp. in 6.* Etenim conſtitutionem illam Iudæos non comprehendere, permultis, & iis quidem acutis rationibus, probat Franc. Aret. *conſ.* 157, copioſè & ſubtiliter. Plura vide apud Corraſium.

Ad l. licet. C. de iure deliberandi.

Iure adeundi xxx. annis præſcribi, contra vtrúmque Salycetum. Et nouo ſenſu illuſtrata l. licet. C. de iur. de lib. contra Doctorum opinionem.

Receptiſſima interpretum ſententia eſt, iuri adeundi, quod eſt extraneorum, præſcribi xx. annis, Accurſius *l. 3. De acq. hered.* tum quod perſonale ſit, & omnia iura perſonalia, tanto tempore tollantur *l. omnes, & l. ſicut. Cod. de præſcriptione xxx. ann.* tum quod ius adeundi, & ex aditione quæſitum, ſit tanquam habitus, & actus: nã ius adeundi conſideratur vt habitus, & po-

& potentia, quæ deducitur ad actum, per aditionem. Atqui ius ipſum ex aditione quæſitum, eo ſpatio xxx. annorum tolleretur. *d.l.omnes, & d.l.ſicut.* ergo ius adeundi. cum infirmiora ſint, quæ in potentia quàm quæ in actu exiſtunt. *l. in bello. §. ſi quis ſeruum D. de capt.* huicque ſententiæ, dicunt Doct. apertiſſimè ſuffragari. *l.licet. C.de iur.delib.* vbi Accurſ. vterque verò Salyc. contendit nullo tempore quantumuis longiſſimo, etiam mille annorum, ius adeundi hereditatem tolli: cùm non ſit in bonis noſtris, ſed dum quædam facultas cenſeatur *l. preſta rerum. verſ. ſed nec heredem. C.ad l.Fal.* Quæ autem facultatis ſunt, nullo tempore præſcribuntur. *l.viam. D. de via public.* & quoniam nemo eſt, qui alterius poſſideat animam, in quo ſolo aditio cõſiſtit. *l.ſi auia. & l.potuit. Cod.de iur.de lib. §.fin.de her.quale.* Sine poſſeſſione verò præſcriptio nulla procedit. *l.3. D.de vſucap. ſine poſſeſſione. de reg.iur.in 6.* Denique quia abſurdum ſequi poſſet, eandem videlicet perſonam, & præſcribentis, & eius contra quem præſcriberetur, vice fungi. *l. 2. D. de ſtip.ſeruo.cap.ſi.de inſtit.* Si, puta, heres ſcriptus eſſet, qui alioqui ex inteſtato ſucceſſurus erat, & quem ad inteſtati ſucceſſionem venire non poſſe, quoad ex teſtamẽto adiri poteſt hereditas, certum eſt. *l.quandiu. D.de adquirenda her.* Cùmque ex prædictis communis ſententiæ rationes ſublatæ ſint, ad *d.l. licet.* vterque Salyc. reſpondeat, vt non de iuris immiſcendi adeundive, ſed petitionis hereditatis præſcriptione loquatur. In eam rem, verba illa, [Hanc recte vendicent,] expendentes. Etenim pronomen [Hanc] relationem facit, & demonſtrationem ad aliquid, nempe ad hereditatem, de qua paulò ante Imperator verba fecerat: non etiam ad ius adeundi, vel immiſcendi, de quo nullum antea verbum. Præterea non dicit textus,]Adeat,]vel [Immiſceant,]ſed[vendicent:]vt petitionem hereditatis deſignet, qua hereditas vendicatur. & quæ, tametſi præſtationes quaſdã perſonales habeat, in rem eſt. *l. ſed & ſi lege. §. petitio. D.de pet.hered.* Mihi hæc Salycetorum opinio quamuis arguta, non tam placet, quam communis: quam ego ſpiranti, & viua ratione quandoque ſuaſi, quia ſiue dicamus ius adeundi, ius eſſe ſiue facultatem: præſcribi tamen longiſſimo tempore negari non poteſt: cùm ſit quid perſonale, *d.l.omnes. & d.l ſicut.* Quamuis ingenuè confitemur, minore tempore, decem puta, aut viginti annos, non vſucapi: cùm huiuſmodi iura præſcribens non acquirat poſſeſſionem, vel quaſi, ſed innitatur tamen negligentiæ non petentis. *l. aut prætor. §. item ei. D. ex quibus cauſ.maio. Accur. in l. regulariter. D. de pet.her.*. Nec nos mouerint obiecta, & imprimis quod ceruicoſi Saly. contendebant, ius adeundi facultatem eſſe duntaxat, non etiam ius: nã hoc falſum eſt *l.mater.* vbi Caſt. & alij de inſtit. Præterea quod dicitur, impræſcriptibilia eſſe quæ facultatis exiſtunt, publicæ vtilitatis fauore procedit. Et ita in iis quæ publicæ facultatis ſunt, vt in via publica. *d.l.viam. vbi Acc. D.de via pub.* Nam quæ ſunt priuatæ facultatis, præſcriptione tolli poſſunt. *l.ſi quiſquam D.de diuer. & temp.præſcript. l. in bello. §. ſi quis ſeruum D.de capt.* Non item obſtat, quod ius adeundi in animo conſiſtat, qui non poſſidetur: & ideo præſcriptio locum non habet, ceſſante poſſeſſione. nam reſpondeo nos hic propriè non agere de præſcriptione, ſed de extinctione iuris adeundi, per non vſum longiſſimi temporis: quam etiam lata ſignificatione præſcriptionem dicimus inductam ex ſola negligentia non petentis, aut non vtentis iure ſibi competenti Bartolus in *leg.fin. D.de eo per quem fac.er. & in leg. fin. Cod.de edic.di.Adr.* nam et in corporalibus, quæ non propriè poſſidentur, *l.3. D.de adquirenda poſſeſſione. Accurſ. l. regulariter. D.de petit.hered.* ſatis eſt, argui eius negligentiam, qui ius ſibi competens exercere negligit. *l.ſequitur. §. ſi viam. D. de vſucapion. l.1. & 2. Cod. de ſer. & aqu. l. corruptione. Cod. de vſufr.* Vnde nec obſtat, quod abſurdum putabant, actionem, & paſſionem in eodem ſubiecto concurrere nempè eundem eſſe qui vſucapit, & contra quem præſcribitur: nam hęc, vt modò diximus, non tam præſcriptio, quàm extinctio iuris adeundi, dici debet. Intellectus verò vtriuſque Saly., parum conuenit tit. de iur. delib. ſub quo ea conſtitutio inſerta eſt: vnde reiiciendus. *l. Imperatores. D. de in diem addic.* tum etiam, quia Imperator illic in eo vim facit; quòd ſui ſe non immiſcuerint, quibus ideo non poterat hereditatis petitio competere: quæ heredi quæ iam adiuit, proculdubio datur. Quare otioſè tractaretur ibidem de petitione hereditatis, quæ nondum competebat per præſcriptionem, aut non vſum longiſſimi temporis, excludenda: verum nec ſenſus communi, vndequáque

Notæ ad Accurſ.

tutus videtur: nam cum vult Imp. tollere, ius adeundi, ſiue immiſcendi, non præſcribi longo tempore, contra filium ignorantem: à contrario dicendum foret, aduerſus filium ſcientem delatam ſibi hereditatem tanto ſpatio præſcribi quo nihil abſurdius. Conſiderabam igitur ſi noua interpretatione poſſet reſcriptum illud declarari, vt dicamus, recenſeri illic ab Imp. duo ſingularia circa ſuos heres. Primum vt quamuis ipſo iure currat, etiam contra ignorantem longi temporis præſcriptio. *l.fin. Cod.de præſcript.long.temp.* quæ tamen poſtea, per reſtitutionem, ex generali illa clauſula, [Si qua mihi iuſta cauſa eſſe videbitur]eludi poteſt. Bart. *l.1. §. ſi quis autem. D. de itine. actúque priu. Alex.plenè conſil.4. col.8. vol.2.* contra tamen filiũ ſuum, nec quidem ipſo iure procedat ea præſcriptio *d. l. licet.* ea, vt opinior, ratione, quod ſui heredes, ad bona penè propria venire intelligantur *l.in ſuis. D.de liberis & poſthumis. l.cum ratio. D.de portion.quæ lib.damnat.conced.* Alterum, vt quamuis in ſuis iacens hæreditas non conſideretur. Acc.*leg.cum hereditas. C. depoſi.* cum non ſit dare medium inter mortem defuncti, & ſui heredis exiſtentiam. *l. Iulianus noſter. D. de cond. & de.* Etenim ſimulatque exhalat quis animam, ſuus efficitur heres, Bal. *l.ſi fratris. C. de iure delib.* Hoc tamen recipiendum ſit, quoties de commodis ſuorum heredum agitur, in quorum gratiam ne hereditas iacere dicatur, conſtitutum cenſeri debet non etiam in eorum odium. *l.d.l.licet.* in qua hereditas ideò cẽſetur iacere, ne contra eam procedat pręſcriptio. *leg.coeptam. D. de vſucap. & l.en quæ. C. de temp.in int.reſt.pet.*

Ad l.finalem. Cod. de teſtamento militis.

Quid ſit apud Iuſtinianum Tribunatus Numerorum quid Accurſius ignorauit.

Quamuis minoribus ruſticis, & mulieribus, in quibus tamen iuris ignorantia toleratur. *l.1. §. fi. D. de edend. l. regula. §.1. D. de iur. & fact. ignor.* non remittatur propter imperitiam ſolennis teſtamentorum obſeruatio: quoniam peritiores conſulere poſſunt. *l.2. §. fi. D. quis ordo in bon poſſ.ſer.* Militibus tamen, qui ſunt in expeditione, conceſſum eſt, vt quoquomodo teſtentur rata ſit eorum voluntas. *l.1. D. de milit. teſtam. l. milites. §. fin. & l.pen. Cod. eod. tit.* idque propter rerum ciuilium imperitiam, & quoniam in expeditionibus occupati, prudentiores conſulendi, non habent poteſtatem. *§.1. de milit.teſtam.* Adiicitque Iuſtinianus, veteres quondam impuberibus permiſiſſe teſtamenti factionem, ſi Tribunatum numerorum mererentur, *l.fi. C. de teſt.mil.* At quis ſit ille tribunatus, curque eius muneris pupillus capax ſit, Doctos viros, eoſdémque diligentes rerum æſtimatores, fluctuare quandoque vidi. Ego verò rem non valde obſcuram arbitror, ſi præcognouerimus, Tribuni nomen honoris, non officij fuiſſe: Quod & Liu. ſub finem 7 lib. Decad.1. ſatis demonſtrat. [Lex quoque, inquit, ſacrata militaris lata eſt, ne cuius militis ſcripti nomen, niſi ipſo volente, deleretur, additúmque legi, ne quis, vbi tribunus militum fuiſſet, poſtea ordinum ductor eſſet.] Pupillus autem cuiuſcumque dignitatis, quæ offitium & adminiſtrationem non habet, capax eſt. *l.vn. C.de mune.non con.lib.*10. vnde & Rex coronari poteſt Bart. in *d.l. vn.* dum interim, ab vniuerſa rerum adminiſtratione abſtineat patiatúrque omnia per tutores adminiſtrari. *cap. grandi. de ſupp.negl.prælat. Old.conſ.52.* Numeros verò in re militari, aut etiam numerum (nam & hoc verbo ſingulariter vſum Vlpian. comperio *l.filius familiæ. §. veterani. D. de procur.*) pro militum ordine, & ſocietate, quam Gallico ſermone Bandam & componiam, vulgo dicimus: à bonis quoque authoribus vſurpari, iam diu compertum habeo. Atque arbitror minimè obſcurum cognoſcere quid ſit apud Vlpianum in numeros referri. *l.ex eo. D.de milit.teſtam.* [Ex eo tempore, inquit, quis iure militari incipit poſſe teſtari, ex quo in numeros relatus eſt, ante non. Proinde, qui nondum in numeris ſunt licet etiam electi Tirones ſint & publicis expenſis iter faciant, nondum tamen milites ſunt: debent enim in numeros referri.]& alibi, [Si quis militum ex alio numero tranſlatus ſit in alium, quamuis & hinc exemptus ſit, & illo nondum peruenerit: tamen poterit iure militari teſtari. Eſt enim miles, quamuis in numeris non ſit. *l.vnic. in fine, D. de bonor. poſſ. ex teſtam. milit.* Hactenus ille, qui ſuis verbis vtique ſatis

demonſtrat milites nondum relatos in numerum dici, cum delecti quidem ſunt nec dum tamen in ſuos ordines peruenerunt. nam & per contrarium, milites in numeris manere dixit, qui in ſuis conſiſtunt ordinibus. *l. iure militari. D. de teſt. milit.* neque verò ignoro, in militari diſciplina, eos milites quoque qui in legionibus non ſunt, proprium tamen ducem agnoſcunt, ſignaque ſua, & vexilla habent, ad quæ ſe recipiant, numeros quandoque dici, diuerſos tamen ab iis, quos extraordinarios appellamus. Erant ſiquidem extraordinarij milites, qui extraordinem adiiciebantur, vt Cornicines, Tibicines, & alij id genus.

Ad l. 1. Cod. qui admittantur ad bonorum poſſeſſionem.

In petenda bonorum poſſeſſione hodie decreto opus non eſſe: communis Doctorum opinio aduerſus Neotericos defenſa: & de intellectu l. 1. C. qui admit. ad bonorum poſſeſſio. l. fin. §. nos itaque. C. de curat. fur.

Imper. Conſtantini conſtitutio talis extat. Vt verborum inanium excludimus captiones: ita hoc obſeruari decernimus, vt apud quemlibet iudicem, vel etiam apud duumviros, qualiscunque teſtatio amplectendæ hereditatis oſtendatur ſtatutis priſco iure temporibus coarctanda, &c. *l. fin. C. qui admit. ad bonor. poſſeſſ.* Ex qua conſtitutione, iuris noſtri interpretes colligunt, in adipiſcendâ bonorum poſſeſſione, hodie non ſolum nullam petitionem, ſed ne decretum quidem vllum requiri. Quæ opinio inde etiam confirmatur, quod *in l. fi. §. nos itaque. C. de curat. fur.* traditur, bonorum poſſeſſionem olim ante Conſtantini conſtitutionem ex decreto datam eſſe: quaſi hodie ex decreto amplius non detur. Sed hæc ſententia Andreæ Alciat. lib. 2. paradox. cap. 13. non placet. Nam etſi in *d. l. fin. C. qui admit. ad bonor. poſſeſſ. poſ.* traditum ſit, antiquam formulam petendæ bonorum poſſeſſionis ſublatam, eiúſque loco ſimplicem teſtationem introductam eſſe: Non tamen inde ſequitur, quod decreti quoq. interpoſitio ſublata ſit. Tum quia in correctoriis, extenſio fieri non debet. *leg. præcipimus, in fin. C. de appellat.* Tum quia ratio legis: vt inanes captiones excludantur ad decretum referri non poteſt: Non enim decretum inanis captio eſt. Verùm vt conceſſerim Andreæ Alciat, ſupraſcriptam Doctorum opinionem, *ex d. l. fin.* iuxta ipſorum inductionem non probari: Tamen ſi verba legis penitus inſpiciantur, opinio illorum aliter inde colligitur. Dicitur enim in *d. l. fin.* agnitionem etiam apud duumuiros fieri poſſe: iam verò conſtat duumuiros, authoritatem decreti interponendi non habere. *l. 4. §. 1. verſ. quod cauſa cognita. ff. de dam. infect.* Ex quo manifeſte apparet, decretum in agnoſcenda bonorum poſſeſſione, non requiri. Quod autem ad *d. l. fin. §. nos itaque* attinet, negat And. Alciat. communem Doctorum ſententiam inde iuuari: Quamuis enim ea in lege dicatur, bon. poſſeſſ. olim ex decreto datam eſſe, non tamen inde ſequitur, hodie ex decreto non dari. Nam à legiſlatore id enarratum veriſimile eſt: Quoniam cùm ipſe agnoſcendi licentiam curatori præſtiterit, nón ex iure prætorio videbatur amplius illam bonorum poſſeſſionem eſſe, ſed ex iure ciuili: Quamobrem vt hanc ambiguitatem e medio tolleret, eandem eſſe dixit, quæ antea ex decreto dabatur: & ideò prætoriam. Ego quidem hanc Andreæ Alciat ſolutionem non per omnia reiicio: Arbitror tamē communem Doctorum opinionem, ex prædicta *l. fin. §. nos itaque.* alio modo colligi poſſe. Cum enim illic dicatur, petitionem bonorum poſſeſſionis ſublatam eſſe: Neceſſariò conſequens eſt, vt decretum quoque ſublatum ſit. Neque enim iudex decreti interponendi facultatem habet, niſi à patre id petatur, *d. leg. 4. §. in iudicio. ff. de dam. infect.* Vbi ergo petitio ſublata eſt, ibi & decretum ſublatum eſſe neceſſe eſt.

Cur filius familias ex contractu obligetur, non autem ex agnitione bonorum poſſeſſionis, contra Doctores diſputatum.

Non valet bonorum poſſeſſionis agnitio à filiofamiliás facta, niſi pater eam ratam habeat. *leg. 1. C. qui admitti. ad bonorum poſſ. poſ.* Sed cum filius familiás ex contractu, etiam diſſentiente patre, obliget[illegible] *tam ex contractibus. ff. de iudic. leg. filius familias. D. de aſt. obligat.* Quæſitum eſt, cur non idem in agnitione bonorum poſſeſſionis conſtitutum ſit. Et Doctores quidem, in *d. l. 1.* rationes aliquot adducunt, quas Andreas Alciat. *lib. 4. paradox. cap. 2.* confutat: Ipſeque aliam rationem in medium adfert. Ego quoque aliam & quidem hanc adducerem rationem: Quod filius ſine conſenſu patris in iudicio ſtare nō poteſt, *l. fi. §. neceſſitate. C. de bonis quæ liberis.* Et quoniam agnitio bonorum poſſeſſionis in iudicio facienda eſt, *l. fin. Cod. qui admitti. ad bonor. poſſeſſ. poſ.* non poterit filius ſine conſenſu patris agnoſcere. Quæ ratio in contractibus ceſſat: quippe qui extra iudicium iniri poſſunt. Plura vide apud Bernardinum Vualterum.

Ad l. hac conſultiſſima. C. de teſtamentis.

De intellectu §. ex imperfecto, in l. hac conſultiſſima. C. de teſt. & auth. quod ſine. C. eod. tit. contra Gloſſatores.

Imp. Theodoſ. & Valentinianus in *l. ex hac conſultiſſima. §. ex imperfecto. Cod. de teſtam.* Ex imperfecto autem inquiunt teſtamento voluntatem teneri defuncti, niſi inter ſolos liberos à parentibus vtriuſque ſexus habeatur, non volumus. Si vero in huiuſmodi voluntate liberis alia ſit extranea mixta perſona certum eſt, eam voluntatem defuncti, quantum ad illam duntaxat permixtam perſonam pro nullo haberi, ſed liberis accreſcere. Sed huic conſtitutioni obſtat, quod in Auth. *quod ſine. C. eod. tit.* dicitur, parentes in teſtamento imperfecto, inter liberos cōdito, etiam aliis legata, fideicommiſſa, & libertates relinquere poſſe. Reſpondet Bartol. in *d. §. ex imperfecto.* quoſdam dicere dictum *§. ex imperfecto.* omnino corrigi per *d. Auth. quod ſine.* Gloſſatores autem arbitrari, quando teſtamentum ſine ſcriptis fit, nihil mutari per *d. Authent. quod ſine.* Sin autem in ſcriptis teſtamentum fiat: tunc mutari in duobus, quia requiritur teſtatoris ſubſcriptio, & poteſt legari extraneis. Verum Alexand. in *d. Authen. quod ſine.* poſt Sal. & Fulg. huic reſponſioni obiicit, non videri dictum: *§. ex imperfecto.* in teſtamento imperfecto nuncupatiuo, locum habere: Primò quia conſtitutio *l. hac conſultiſſima*, ab initio vſque ad *§. per nūcupationem*, de teſtamentis in ſcriptis tractat: non ergo dictum *§. ex imperfecto* qui procedit dictum *§. per nuncupationem.* de teſtamento nuncupatiuo intelligi poſſe. Secundo, ſi teſtamentum imperfectum inter liberos in ſcriptis conditum non valet ſine ſubſcriptione teſtatoris *dicta Authent. quod ſine.* abſurdum eſſet, teſtamentum nuncupatiuum, (quod ſine aliqua ſubſcriptione fit) valere. Tertiam ergo rationem addiderim. Nempe quod in correctoriis appellatione teſtamenti, ſubintelligitur ſcriptum, & non nuncupatiuum, *leg. quæ nuper. vbi hoc not. Iaſ. Cod. de inoffic. teſtam.* Ergo quod in dicto *§. ex imperfecto.* de teſtamento dicitur, ad teſtamentum nuncupatiuum referendum non eſt: Sed ſi hæc ita ſunt, quomodo ſupraſcriptam antinomiam diſſoluemus? Ego alias putaui, verbum MIXTA in *d. §. ex imperfecto.* non de legatis, & fideicommiſſis intelligendum eſſe, ſed de heredis inſtitutione: vt ſenſus ſit dicti *§. ex imperfecto.* Si extranea perſona liberis ſit admixta, hoc eſt, Si cum liberis heres inſtituta ſit: inſtitutionem, quoad extranei perſonam non valere: ſed legata & fideicommiſſa extraneis relicta, non ideò inualida eſſe, quæ iuxta dict. authent. quod ſine. Verùm hæc quoque ſolutio dubia eſt. Nam clauſula in dicto *§. ex imperfecto.* de extraneis perſonis admixtis, non ſolū ad heredis inſtitutionem, ſed etiam ad legatum referri poteſt, *arg. l. ſi mulieri. D. de vſufruct. accreſcend.* his verbis: Sed Pomponius quærit: Quid ſi mixti fuerint liberi, & extranei heredes? & ait filios legatarios eſſe intelligendos, &c. Putarim igitur alia ſolutione opus fore: illa nimirum, quæ ſequitur. Aut loquitur de teſtamento nuncupatiuo imperfecto. Et eiuſmodi teſtamento non ſolum extraneis nihil relinqui poteſt, ſed nec inter liberos id validum erit, vt ſuprà, contra Bartolum à me dictum eſt. Aut loquimur de teſtamento imperfecto in ſcriptis condito. Et tunc ex Bartoli ſententia putarim inter ius Codicis, & ius Authenticorum, diſtinguendum eſſe. Nam iure Cod. teſtamenta inſcriptis, ſine ſolennitate condita (dummodo conſtet de voluntate teſtatoris) inter liberos valent: ſed extraneis perſonis in his, nihil relinqui poteſt. *d. §. ex imperfecto.* At iure Auth. introductū eſt, vt teſtamēta imperfecta inter liberos, certa ſolennitate confici debeant: nēpe vt parens lite-

tras

tas doctus, manu propria, non ſignis, ſed literarum conſequentia declarèt, & tempus & liberorum nomina, item vnciarum numerum, ſeu ſigna rerũ ſpecialium. *d. Authen. quod ſine.* Et in einſmodi teſtamentis, hac quaſi quaſi ſolennitate conditis, etiam extraneis perſonis, legata, & fideicommiſſa, ac libertates relinqui poſſunt: idque iure Authenticorum. vt d. Auth. *quod ſine.* Plura vide apud Bernardinum Vualtherum.

Ad l. omnium. C. de teſtamentis.

Quo modo in l. omnium. Cod. de teſtam. ſcrinium accipi debeat, aduerſus cæterorum Doctorum interpretationes.

Imperatores Honorius & Theodoſius in *leg. omnium. C. de teſtam.* ſic reſcripſerunt: Sicut ergo ſecurus erit qui actis cuiuſcunque iudicis, aut municipum, aut auribus priuatorum, mentis ſuæ poſtremum publicauit iudicium: ita nec de eius vnquam ſucceſſione tractabitur, qui nobis mediis, & toto iure (quod in noſtris eſt ſcriniis conſtitutum) teſte ſuccedit. Dubitatum eſt, quomodo ſcrinium in hac cõſtitutione accipiendum ſit. Et Saly. in *d. l. omnium.* ſcrinium pro Curia Imperiali interpretatur. Quod planè abſurdum eſt. Alij ſcrinium pro pectore Imperatoris accipiunt, vt ſit cenſus conſtitutionis, in pectore Imperatorum omne ius conſtitutum eſſe. *gloſſ. in cap. præterea. 23. diſt. in & cap. 1. de conſtit. in 7 Iaſ. in d. l. omnium.* Sed hæc quoque interpretatio à verbis conſtitutionis aliena eſt. Ego igitur ſcrinium in *d. l. omnium.* nihil aliud eſſe arbitror, quàm armarium, quo epiſtolæ, libelli, tabulæ, cæteráque Imperatorum literaria monumenta conſeruabantur. Plinius ad Troianum: Et quia, inquit, vera & emendata in ſcriniis tuis eſſe credebam Vopiſc. in Aurel. Eiuſdem Valeriani alia eſt epiſtola, quæ laudes illius continet, quam ego ex ſcriniis præfecturæ vrbanæ protuli. Lamprid. in Alex. Negotia & cauſas prius à ſcriniorum principibus, & doctiſſimis Iuriſperitis, & ſibi fidelibus, quorum primus tunc Vlpianus fuit, tractari, ordinarique atque ita referri ad ſe percepit. Idem: Nam & conſiliarius Alexandri & magiſter ſcrinij Vlpianus fuiſſe prohibetur. Idem: Nonnunquam etiam ſi ſtare per valetudinem nõ poſſent, ſederent relegentibus cuncta librariis ex iis qui ſcrinium gerebant. Sparti. in Ælio Nero. Nam cum de prouincia Ælius rediiſſet, atque orationem pulcherrimam, quæ hodie legitur, ſiue per ſe, ſiue per ſcriniorum, aut dicendi magiſtros paraſſet. Plinius in 7. Captis, inquit, apud Pharſaliam Pompeij Magni ſcriniis epiſtolarum, &c. Plura vide apud Vualterum.

Ad l. 1. C. de heredibus inſtituendis.

Imperator Titius Aurelius ſic ait: Qui deportantur ſi heredes ſcribantur, tanquam peregrini capere non poſſunt, ſed hereditas in ea cauſa eſt, in qua eſſet ſi ſcripti non fuiſſent heredes, vbi Accurſius oſtendit, quam fuerit in lingua Latina hoſpes & peregrinus, qui huic legi contrarium eſſe ait, quod ſcribit Iuſtinianus titulo de heredibus inſtituendis, ad finem abſentes & peregrinantes inſtitui poſſe heredes, quaſi peregrinum Aurelius Imperator dixerit eum, qui peregre profectus eſt. Imo vero quicunque ciues non erant, peregrini vocabantur. Vlpianus *l. ſed ſi hac de in ius vocand.* Si per pœnam deportationis ad peregrinitatem redactus ſit patronus. *l. ſed & ſi. de hered. inſt.* Solemus media dicere tempora non nocere: vt puta cuius Romanus heres viuo teſtatore factus eſt peregrinus, mox ad ciuitatem Romanam peruenit.

Ad l. precibus. C. de impuberum ſubſtitutionib.

Huius conſtitutionis verba mirum eſt quantum Accurſius & cæteri Gloſſatores violent: nam cum præciſè Imperator conſtituat differentiam, quando non ad certam ætatem ſubſtitutum eſt. Idem inquiunt ipſi, etiam ſi ad certam. Dicant quæſo, id ne eſt legem interpretari, an prorſus abrogare?

Ad titulum C. de liberis præteritis.

Malè interpretes *l. vlt. §. vlt. C. de liberis præteritis.* ſuperiori obiiciunt, & eſt ridiculum, quod Accurſius eam fingit eſſe priorem & altera, tanquam poſteriori correctam. Id enim falſum eſt, ea enim poſt conſulatum. Lampadij & Oreſtis altera verò, quæ ſuperior eſt, Decio conſule edita eſt. Idque ita eſſe ſubſcriptio teſtis eſt, hinc videre licet quo recidant, qui legum Chronologiam contemnunt.

Nota ad Accurſ.

Ad Authenticam niſi tricennale. Cod. de bonis maternis.

De directo, & vtili dominio, & verum non eſſe, quod frequenti ſermone vſurpatur, præſcriptione non quæri directum dominium.

In dominij finitione conſentiunt omnes propemodum Bartolo dicendi, Dominium ius eſſe, de corporali perfectè libereque diſponendi, niſi lege prohibeatur. Bart. in *l. ſi quis vi. §. differentia. ff. de acq. poſſ.* Qua de re ſcripſimus, in notis ad *l. naturaliter. §. nihil commune. ff. de acq. poſſ.* Hoc autem dominium partiri ſolent ita interpretes, vt aliud ſit directum, aliud vtile. Et vtile duplex. Alterum, quod opponitur, contradicit, & vtile in faciem reſiſtit directo: quale illud eſt, quod ex præſcriptione quæritur. De quo plenè Bar. & cæteri *in l. vſu. capioiſſ. de vſucap.* & in Authẽ. niſi tricennale. C. de bo. mater. Aduerſatur enim ita directè, vt ſi directus dominus agat, præſcriptione exceptionis repellatur *l. ſi quis emptionis. C. de præſcript. xxx. anno.* Alterum, quod directum recognoſcit, quale illud eſt, quòd emphyteuta, ſuperficiarius, & ſi qui ſimiles ſunt, habent. *l. 1. §. fi. ff. ſi ag. vectig. lege. 1. §. quod autem. ff. de ſuperficiebus. l. poſſeſſores. C. de fund. patrim. l. xj. & l. ſi quis ex titulo. C. de diuerſ. præd. templ. & ciuit. lib. xj.* Nec defuerunt veteres, qui hanc dominij diuiſionem negarent, vnicum tantum dominium eſſe concedentes: quos refert, improbátque Bar. *in d. §. differentia,* nec nos ſequimur. Quamuis enim verum ſit, verba hæc, directum, & vtile dominium, apud Iuriſconſultos nuſquam legi; traditionis tamen familiaris gratia, hoc loquendi modo vti non recuſabo: cum enim duplex eſſe dominium, fateri cogamur, & ego nunc retineam, in hæc verba, directum & vtile dominium, directæ, & vtilis actionis exemplo, facillimè concedam: aliquando tamen placuit, Iuriſconſultorum verbis propius inhærendo, dominium, quod vtile vocamus. Vlpiani exemplo, qui ſimile ius ſeruitutis & poſſeſſionis, quaſi ſeruitutem & quaſi poſſeſſionem dixit. *l. ſi quis diuturno. D. ſi ſer. vend. l. 1. §. fin. D. de aqua plu. arcen.* quaſi dominium dicere. nam propriè & ſignificanter dominium dici non poteſt. *l. 1. § fi. D. ſi ag. vect.* Sed ad rem emphyteuta dominus eſt. *d. l. poſſeſſores.* Vnde & ſeruos adſcriptitios manumittit, quod ſolis dominis conceditur, *l. ſi quis ex titulo.* Concedens autem rem in emphyteuſim, dominus permanet. *l. 1. & 2. C. de iure emphy.* Igitur duo dominia ſunt: cum idem dominium apud duos eſſe non poſſit. *l. ſi vt certo. § ſi duob. D. commod. l. pe. §. pater peculij. D. de caſtrenſ. pecul.* Eodémque ratiocinandi modo vti poſſumus in cliente, ſeu vaſſallo, & domino cum vterque dominium habeat. *c. j. § res autem. & §. quid ergo. de inueſtit. de re alie. fac. in feud.* Deinde cum dicant Iuriſconſulti, directam, & vtilem ſeruitutem. *l. ſi diuturno. D. ſi ſer. vend. l. 1. §. fi. D. de aqua plu. arcen.* Et actionem directam, vtilemque in rem. *l. 1. §. fin. D. ſi ag. vect. l. qui mortis. D. de don. cauſ. mort. l. 2. §. 1. ff. de ſuperfic. & leg. qua ratione. §. litera. ff. de adqui. rer. dom.* cur non pariter dominium directum, & vtile dicere poſſimus non planè video. Et vtinam tam bonam cauſam Doctores haberent, cum adfirmant, præſcriptione longi temporis vtile tantũ dominium acquiri. Eorum namque ſententia, hac in parte nulla lege, nulláque ratione defendi poteſt. Cùm enim rerum mobilium vſucapione iuſtum ſeu directum quæratur dominium. *§. 1. de vſucapionib.* Et in præſcriptione longi temporis, ea omnia concurrant, nẽpe titulus & bona fides. cur hæc à ſuperiore diſtinguenda ſit, minimè video. Nec me fugit, Andr. Alciatum virum doctiſſimum ſuffuratum ex Bald. & Aret. in *d. l. traditionib. C. de pact.* differentiæ rationem prodidiſſe. Si enim res mobiles contrectæ ſunt aduerſus domini voluntatem, affectæ vitio, ex lege Attinia non vſucapiuntur. *l. ſequitur. §. quod autem. D. de vſuc. l. poteſtatis. §. fi. D. de verb. ſig. §. furtiua. de re. diuiſ. in inſt.* Cuius legis hæc fuiſſe verba Gel. in Attic. noct. lib. refert. [Quod ſurreptum erit, eius res æterna authoritas eſto.] Quæ hoc ſignificant, res quæ in furti cauſam reciderunt, nullo tempore, quamuis longiſſimo vſu, & authoritate, id eſt, vſucapione, quæri. Si verò ex voluntate domini, res mobiles habitæ ſunt,

priuatur is iuſtiſſimè dominio,qui ſciens prudens rem vſucapi permittit.Et ideo alienare videtur.*l. alienare.D.de ver.ſign.* quæ fictio facilius in rebus mobilibus eſt aſſumenda, quarum poſſeſſio vilis eſt, & abiecta. Vnde non ita grauem iacturam,faciliorémque neglectum,lex interpretatur *leg.peregrè,in princ.& l.ſi rem. mobilem. D.de adq.poſſ.* Verum hæc ratio parui eſt apud me momenti:cùm tantum concludat,non æquè trien nio res immobiles,atque mobiles, quæri: at quin diuturniore tempore immobilium dominium acquiri poſſit, hæc ratio non demonſtrat. Quare placet mihi eorum ſententia, qui aduerſus receptam interpretum ſententiam contendunt, longi temporis præſcriptione, immobilium rerum directum etia o acquiri dominium. Hoc enim apertè, nulláque circuitione vſi Caius,& Iabol.reſponderunt,*leg. acquiritur.§.non ſolum.D.de acq.rer.dom.l.eum qui ædes.D.de vſucap.* Garr.t enim vtrobiq. Accurſ.quique eum ſequuntur eum dominium,id eſt, effectus dominij vtile népe ſignificantes exponunt. Nulla quippe iuris authoritate probatur hæc interpretatio. Quin magis exploden da eſt,ex eo quod dici vulgò ſolet,& paſſim ab Accurſ. cæteriſque in hac quæſtione inculcatum eſt, dominij verbo, non vtile,ſed directum venire.*l.1.§.qui in perpetuum.D.ſi ag.vectl.* qua ratione etiam contenderim, Vlp. reſponſo hanc noſtram opinionem confirmari, dicentis,rurſum ſecundo decretò, in poſſeſſionem,damni infecti nomine,per longum tempus dominium capere.*l.ſi finita.§.Iul.D.de damn.inf.&t.* Ergo directũ *d.§.qui in perpetuum* Adde ſi placet Imperatoris verba. [Traditionibus,& vſucapionibus,inquit, non nudis pactis dominia rerum transferuntur, Sed & apertiora ſunt quæ Iuſtin. ſub tractatu vſucapionum inſeruit: ſuam enim conſtitutionem memorans,qua cauit,mobiles res triennio: immobiles verò longi temporis poſſeſſione,id eſt,inter preſentes Decennio, inter abſentes.xx,annis vſucapi.*l.1.C.de vſuca. transfor.* adnectit hæc verba.[Ex his modis,non ſolum in Italia,ſed etiam in omni terra,quæ imperio noſtro gubern itur,dominia rerum iuſta cauſa poſſeſſionis præcedente,acquiruntur.] *§. 2. de vſuc. in Inſt.* Quib.verò.cùm Iuſtin.ad mobilium vſucapionem, & præſcriptionem immobilium ſe pariter referat, ex vtroque modo,æqualiter quoque dominium acquiri docet: protrita etiam regula nos adiuuante, Determinabilia, è determinabili,ex æquo determinari.*l.iam hoc iure. D.de vulg.leg. in teſtamento.C.de teſtam.mili.l.quamuis,vbi poſui. Cod. impub.* Huc pertinet *l.ſi.ad ſi. C.de ædil.&t.di. Adr.tol.& l.omnes.in fin. Cod.de præſcrip.30.anno.* quæ dicunt ei, qui bona fide longo tempore poſſedit,pleniſſimam ſecuritatem, etiam ſuper dominio præſtari:non præſtetur autem pleniſſima ſecuritas, ſi non directo,& pleno iure poſſeſſor dominium quæreret,*leg.fœmina.§. illud.* vbi Bartol.*Cod. de ſecundis nupt.* Fulcit quoque noſtram ſententiam nouella Iuſtiniani, qua expreſſim traditum eſt, poſſeſſorem longa detentione dominum effici. *§.ſi verò ex pectet.de nup.col.4. Authent.niſi tricennale.Cod.de bon mater.* et go directum,*d.§.qui in perpetuum.* Denique legimus in iure Pontificum rerum etiam immobilium vſucapione proprietatem acquiri.*cap.clerici.in ſi.arg.à contrario.16.q.3.* Ergo directũ dominium,cum proprietatis verbum ad vtile non referatur. *l.ſi tibi proprietas.D.de vſufr.accr.l.ſi aly.D.de vſuf.leg.* quando adeo directum ſit,quemadmodum Bald.dicebat, vt nunquam obliquetur.*Bal.l.cum res,in ſi.C.de prob.* Et alibi item Bal.non reperitur,inquit,proprietas,niſi directa in *l.2.D. de cond. inſt. d.l.ſi tibi.* Quæ verò huic ſententiæ opponuntur,nos alibi plena manu ſuſtulimus,in *l.ſeruitutes.4.col.9.cum ſeq.D.de ſeruit.* Plura vide apud Corraſium.

Ad titulum de caducis tollendis.

Notandus Accurſij error, qui exiſtimat caduca bona in bellis ciuilibus idcirco attributa fiſco, quia homines occidebantur,quod falſum eſt: nam ex Dione conſtat illam legem latam propter impendia bellorum. Nam cum Dion receníeret capita legis Papiæ ponit.primum fuiſſe caput, ſi quis extraneus heres inſtitutus fuiſſet, is priuſquam hereditatem adiret viceſimam partem fiſco impendere teneretur. Aliud caput erat, vt ſi heres inſtitutus viuente teſtatore, vel ante aditam hereditatem deceſſiſſet, fiſco bona addicerentur, & hoc à Iuſtiniano ſublatum,titulo de caducis tollendis, nemo ignorat: hinc conſtat error Accurſij.

NOTARVM AD GLOSSAS ACCVRSII ET CÆTERORVM Doctorum interpretationes,in Cod. liber ſeptimus,libro ſeptimo Cod.reſpondens.

Ad l.præſes C quomodo & quando iudex.

MAle Doctores ex hac lege annotãt & colligunt iudicem ordinariũ nõ impediri, quin ſi ſentẽtia nulla ſit,iterum iudicet. Rurſus annotant adiutorem dici actorẽ, qui tutori vel curatori ſit adiũctus. *l.ſoler.de tutel ij.* hæc omnia ex ea lege probari nõ poſſũt,ac primũ videdũ qui adiutores fuerint,quod vt intelligatur,quodnam eorum munus fuerit videndum eſt. Ad horum adiutorum munus pertinebat omnibus commonitionibus,euectionibus ſubſcribere, Præerant & ſcrinio:vnde ſcrinarij.*l.vnic.C.de muneribus,lib.12.*

Ad l. vlt. Cod.de bonis authoritate iudicis poſſidendis.

Reiicienda gloſſa Accurſij ad *l.vlt.C.de bon.auth. iud. poſſid.* vt dubitationis plena nulliúſque momenti. Dubitat enim ibi Accurſius, quid eſſet iſtud tempus à Iuſtiniano definitum,qua de re diuerſa ſtatuit,nec ſibi ipſi conſtat: nunc enim id tempus opinatur,quod in iure Dominij impetrando ſtatuitur,nũc id quod ad præſcriptionem neceſſarium eſt, quorum vtrumq. non conuenit quandoque iure dominij in pignoribus conuentionalibus,non autẽ prætoriis impetratur. Itémq; tempus præſcriptionis expectare nimis longum eſſet, cum ſecundum decretum ſoleat ſequenti anno interponi, ſed ne dubitationi amplius locus ſit notandum in antiquis Codic.illa verba(à nobis) non eſſe,ſed ſolum legi in alias perſonas poſt definitum tempus tranſtulerint. Itaque ibi ſtatutum temporis ſignificatur,non quidem à lege, ſed ab ius iudice, puta quia creditor ex primo decreto,ita miſſus eſt ab ipſo dicente in poſſeſſionẽ vt ſi debitor intra annum, vel viginti menſes non comparuerit,habet ius vendendi ea bona in quorum poſſeſſionem deſtinatus eſt:eſſe autem tempus id arbitrio prætoris ſtatuendum communi calculo cenſeri Ioannes ab Imola,& Alexander abunde teſtantur.

Ad titulum C.vti poſſidetis.

Non ad rem pertinet,quod citat Accurſius ex l. 5. vt legatorum nomine caueatur, quod de transferenda poſſeſſione apud Papinianum legitur. Qui de poſſeſſione cauſa cuſtodiæ loquitur,quæ ab hoc interdicto aliena eſt. Nec vſquam ſcriptum extat eum, qui vicit in hoc interdicto ſatiſdare debere, & eo non cauente poſſeſſionem in aduerſarium transferri.

Ad titulum Cod. quorum appellationes non recipiantur.

Ad l.ab execeutione.

Ad illa verba illius legis,ſciant procuratores, ſi vel ab executione appellantes,vel ab articulo quinquaginta librarũ exigenti animaduerſione mulctandos: malè interpretatur Acc. quid ſignificet Articulus,& dubitat illic:nam nunc ſententiam definitiuam interpretatur,nũc certũ aliquod capitulum quod fuerit ante ſententiam definitiuam pronunciatum, qua in re plurimum miror adeo defeciſſe tanti viri acumen: res enim mihi videtur clarior,quam vt in ea ſit vllus controuerſiæ locus,quoties enim iudex modum in exequendo excedit permittitur appellatio, quod ſi prouocator dicat exceſſiſſe modum,aduerſarius idipſum neget,tunc ſuper articulo lis eſt vt iudex appellationis prius cognoſcat,an de ea cauſa,appellari poſſit necne. Sicut ergo in principali quæſtione prouocatio nõ permittitur,ita nec in articulo,& hic eſt verus ſenſus quem ob vnius voculæ interpretationem malam contorſit Accur-

A

Ad l.15.C.de liberali cauſa.

Hoc reſcriptum Diocletiani quod ſic ſe habet [Nec omiſſa profeſſio probationem generis excludit , nec falſa ſimulatio veritatem minuit]perperam videtur Accurſius ad eam profeſſionem traducere,quam de liberis ſuis parentes faciebant , in cuiuſque ortu & obitu. nam ſi ſeruus liber fit,quem permiſit Dominus cenſeri : multò magis liberari debet is quem pro filio ſuo fuerit profeſſus,quia & inter acta ſi liberum ſuum appellaſſet,Latina libertate donabatur. Reiecta igitur hac Accurſij interpretatione , probabilius eſt Diocletianum loquutũ fuiſſe de ea profeſſione quam de ſe & rebus ſi is cenſendis faciebat quiſque.cenſebantur enim ſoli ciues Romani:ſed ſi quis genus ſuum ementitus irrepſerat in cenſum , non ſatis ea res valebat ad fidem ciuitatis,aut libertatis faciendam. & quoniã cenſus non ius ciuitatis confirmat , ideo nec omiſſa profeſſio probat eum,qui incenſus eſt, ſeruum : nec eum qui cum ſeruus eſſet,ſimulata libertate,liberum : quia his modis libertas nec acquiritur,nec amittitur.

Ad l.vlt.C.de pignoribus.

Hanc Conſtitutionem non bene interpretatur Accurſius, vt quamuis res cuiuſpiam nummis empta non ſit , ipſi obligata, niſi hoc conuentum ſit,aliud ſtatutum ſit in militiis , quæ iure pignoris tenentur ab iis quorum ſunt pec niæ comparatę.hoc enim falſum eſt omnino quod Accurſius hic ait.non enim hoc voluit Iuſtinianus,ſed hoc voluit,negotiatores qui omnia bona ſua pignori oppoſuerunt , ſi militias aliqui ex filijs aut cognatis emerunt,videri ſua pecunia emiſſe , & idcircò militias eſſe obligatas,vt eſſent res alię quęlibet,quas ſibi ipſis mercarentur.addit etiam in ambiguo videri illorum pecunia factã emptionem, quam ſuſpicionem duæ res, vt opinor, faciunt,& quod ipſi emerunt,& quod filiis & cognatis emerant: atque iſtud in rebus aliis,quas iſti negotiatores filiis aut cognatis cõpararunt,multò magis locum habere debet,quia faciliùs obligantur pignore quàm militiæ

NOTARVM AD GLOSSAS ACCVRSII, ET INTERPRETAtiones Doctorum in Codicem,liber octauus,libro octauo Cod. reſpondens.

Ad l.1.C.de contrahenda & committenda ſtipulatione.

EST quædam Accurſij interpretatio in hac lege quæ licet in ſpeciem probabilis videatur. vera tamen non eſt , & proponendus textus legis,vt res tota intelligatur.Licet epiſtolæ additum non ſit , ſtipulatum eſſe cum cui cauebatur , tamen ſi res inter præſentes geſta eſt,credendum eſſe præcedentem ſtipulationem vocem ſpondentis ſubſequutam eſſe. Quæ verba enarrans Accurſius,Res, inquit, id eſt,ſtipulatio,non epiſtolę miſſio.quis enim cùm coram eſt, epiſtolam mittit.quæ interpretatio videtur confirmari authoritate Ciceronis in quadam ad Curionem epiſtola. Verum non ideò aſſentimur Accurſio , cùm epiſtola præter vulgarem illam ſignificationem interdũ pro cautione ſiue chirographo accipiatur.Cuius appellationis hanc exiſtimat Duarenus rationem eſſe , quia moris fuit veteribus ſalutationes huiuſmodi cautionibus præponere,& ad exemplum literarum quæ abſentibus mittuntur,eas concipere.*l.Publia.§.vlt.D.depoſi.*

Ad l.incerti.C.de interdictis.

Duo Pontificum reſponſa alio intellectu conciliata, quàm hactenus factum ſit ab interpretibus.

Vetus eſt quæſtio à Doctoribus non ſemel tractata.*l.naturaliter.§.nihil commune.ff.de acq. poſſ. & l.incerti.C.de interdict.* an abſolutoria in petitorio,pariat exceptionem rei iudicatæ in poſſeſſorio ad quam & illam immiſcent:vtrum notoriis tituli defectus obſtet agenti recuperandæ. Hanc potiſſimũm dubiam faciunt duo decreta Pontificum , alterum quo Alex. iij. Pont.Max. reſpondit,comitem Pontinij , qui B. vxorem ſine iudicio eccleſiæ dimiſerat,quod eam cognatam fuiſſe primæ vxoris intellexiſſet , ab ea ſeparari non potuiſſe , proinde eam vxorem reſtituendam,etiam ſi parentela publica ſit , & notoria.*c.porrò.de diuort.*Alterum,quo idem Pontifex prodit, vxorem ſine iudicio eccleſiæ dimiſſam , quod notorium eſſet eam adulterium commiſiſſe , perperam poſtulare , vt viro reſtituatur.*c.ſignificaſti.de diuort.*Has conſtitutiones variis modis conciliare Doctores adorti ſunt, ſed nihil , quod vtrique textui conueniat,adferunt. Quamobrem ipſe pro regula quandoque docui in *d.§.nihil commune.* defectum tituli notorium, agentem recuperandæ nequaquam repellere , quandoquidem ſpoliatus ante omnia ſit reſtituendus. *l. ſi quis ad ſe fundum.C.ad leg.Iul.de vi pub.*quæ reſtitutio non in titulo,aut iure petentis, ſed in odiò ſpoliantis fundatur.*c.fin.de ordin.cognition.* vnde etiam prædo,& iniuſtus poſſeſſor nullum habens in re titulum, ſpoliatus reſtitui debet.*l.1.§.qui à me:ff.de vi & vi arm. c. in literis.de reſt.ſpol.*prætexquàm duobus caſibus. Primus,cùm reſtitutionem petens poſſeſſionis,manifeſtè & euidenter eſt incapax : veluti ſi prælatus laicum , qui ſpiritualia poſſidere, aut quoquo modo adminiſtrare nequit. *cap. decernimus. de iud.* ſpoliaſſet eccleſia.*Inn.in c.conſtitutus.de fil.presbyt.* Qua ratione noluit Bonif.8.canonicos ſancti Nicolai, ſpoliatos à B.clerico perceptione decimarum reſtituere.*ca. ad decimas. de reſt. ſpol.in 6.*cum ad poſſeſſionem decimarum in aliena parochia, reſtitui poſtularent , quam nullo iure eos habere poſſe certius eſt,quàm vt longiori egeat probatione. Alter caſus,cùm ſpoliatio fit legis authoritate,vt cùm vxor adultera,à qua maritus liberè diuertit,Matt.19.*c.quemadmodum. de iureі. c. Agathoſa. 27.quæſt.cap.dixit.32.quæſt.*1. reſtitutionem petit. Si etenim eam notoriè adulteratam conſtet,non audietur. *d.cap.ſignificaſti.* Neque enim in culpa videtur maritus,qui vxorem adulteram,quam omni lege & diuina & humana retinere prohibetur,dimiſit.*l.miles §.fin.D.ad leg.Iul.de adult.* Nec abſimile eſt quod dici ſolet,innouari poſſe legis authoritate cum pendet appellatio.*l.per hanc.C.de temp.appell.* vbi alioqui certiſſimum eſt appellatione interpoſita,medio tempore nihil nouari oportere. Et ita conſtat ca.porrò,non obſtare,quo ſpoliata erat vxor contra legis præceptum,ſiquidem non liceat etiam conſanguinitatis prætextu vxorem dimittere ſine iudicio eccleſiæ.c.multorum, xxxv. quęſt. vj. niſi fortè eſſent coniuges in grad.l.diuina prohibito. c.liter.de reſt.ſpo.

NOTARVM AD GLOSSAS ACCVRSII, ET CÆTERORVM Doctorum interpretationes in Cod. liber nonus,libro nono Codicis reſpondens.

Ad tit.C.qui accuſare non poſſunt.

IN huius reſcripti interpretatione Accurſius & Accurſiani omnes , aiunt latrones, vel homicidas,ideò paſtores dici à Diocletiano,quia hoc crimen à paſtoribus initiũ cepit,nempe Cain & Abel. quæ interpretatio admodum abſurda eſt. Ego exiſtimo reſcriptum accipiẽdum eſſe de paſtoribus, qui latrociniis dediti eſſe conſueuerunt. vt de Achæis & Heniochiis ſcribit Strabo,quos ait viuere λῃστρικῶς καὶ νομαδικῶς.Hanc ſententiam confirmat Conſtitutio Theodoſiana *lib.9.T it.31.*

Ad l.1.C.de priuatis carceribus.

Quomodo Prouincia, Diœceſis, & Præfectura inter ſe differant: ſimul declarata.l.1.C.de priuat.carcer.aliter quàm à recentioribus accepta eſt.

Quæſitum eſt, quomodo Diœceſis à prouincia differat? Et Andreas Alciatus *in l.pupillus.§.territorium.ff.de verb.ſign.* nihil differre arbitratur, cum in *l. 1. C.de priuat.carcer.* Ægyptiaca Diœceſis, pro Ægyptiaca prouincia aſſumatur. Sed mihi videtur inter Diœceſin & prouinciam plurimum intereſſe. Etenim ſub diœceſi plures prouinciæ continebantur, ſicut ſub præfectura plures diœceſes. Erant autem ante Iuſtiniani Imperatoris ætatem duæ duntaxat præfecturæ: Orientis vna, altera Illyrici, vt ex *Rub.C.de offic.præf.Orient.& Illyr.* apparet. Et ſub præfectura quidem Orientis, infraſcriptæ diœceſes erant: Oriens, Ægyptus, Aſiana, Pontica, Thracia. Hæ autem diœceſes plures prouincias continebant. Et Orientalis quidem diœceſis, 15. prouinciæ erant, Palæſtina, Phœnice, Syria, Cilicia prima, Cyprus, Arabia, Iſauria, Palæſtina ſalutaris, Palæſtina ſecunda, Phœnice Libani, Euphratenſis, Syria ſalutaris, Oſdræna, Meſopotamia, Cilicia ſecunda. Ægypti autem prouinciæ ſex erant, Lybia ſuperior, Lybia inferior, Thebais, Ægyptus, Arabia, Auguſtanica. Aſianæ prouinciæ 10. Pamphylia, Helleſpontus, Lybia, Piſidia, Lycaonia, Phrygia, Pacatiana, Phrygia ſalutaris, Lycia, Caria. Inſulæ Ponticæ prouinciæ 10. Galatia, Bithynia, Honorias, Cappadocia prima, Cappadocia ſecunda, Pontus, Polemoniacus, Helleſpontus, Armenia prima, Armenia ſecunda, Galatia ſalutaris. Thraciæ prouinciæ 6. Europa, Thracia, Æmi montis, Rhodope, Myſia ſecunda, Scythia. Porrò ſub præfectura Illyrici, diœceſes duæ erant, Macedonia & Dacia. Prouinciæ autem Macedoniæ 6. Achaia, Macedonia, Creta, Theſſaliæ, Epirus vetus, Epirus noua. Prouinciæ Daciæ 5. Dacia mediterranea, Dacia Ripenſis, Myſia prima, Dardania, Præualitana. Eſt & Macedonia ſalutaris, quæ partim Macedoniæ, partim Daciæ adſcribitur. Et hæc quidem in libello vetuſto, vt veſter, qui de Magiſtratibus ciuilibus, & militaribus officiis, incerto auctore circumfertur, extant. Cæterùm poſtquam Iuſtinianus Imperator Aphricam Roman. Imperio adiecisſet, præter ſuprà ſcriptas præfecturas, Aphricæ quoque præfecturam conſtituit. A qua rurſus ſeptem prouincias diſpoſuit. Id quod in *l.1.C.de offic.præf.præt.Aphricæ.* & de omni eiuſdem diœceſeos ſtatu, his verbis extat: Deo itaque auxiliante, pro fœlicitate Reipub. noſtræ per hanc diuinam legem ſancimus, vt omnis Aphrica, quam nobis Deus præſtitit, per ipſius miſericordiam, optimum ſuſcipiat ordinem, & propriam habeat præfecturam: vt ſicut Oriens atque Illyricum, ita & Aphrica prætoriana, maxima poteſtate ſpecialiter noſtra clementia decoretur. Cuius ſedem iubemus eſſe Carthaginem, & in præfatione publicarum chartarum præfecturis aliis eius nomen adiungi, quàm nunc tuam excellentiam gubernare decernimus. Et ab ea auxiliante Deo, ſeptem prouinciæ cum ſuis iudicibus diſponantur, quarum Tingi, & quæ proconſularis antea vocabatur Carthago, & Bizantium ac Tripolis, Rectores habeant conſulares: reliquæ verò, id eſt, Numidia, & Mauritania, & Sardinia à Præſidibus cum Dei auxilio gubernentur, &c. Ex his manifeſtè apparet, diœceſim longiùs patere, quàm prouinciam, ita, vt ſub diœceſibus prouinciæ ſubſint. Nec nos moueat, quod in *d.l. 1. C. de priuat.carc.* Ægyptiaca diœceſis nominatur. Etenim Ægyptum diœceſim olim fuiſſe ſuprà oſtenſum eſt. Vnde & in *l.quicunque.C.de hæret.& Manich.* Ægyptiaca diœceſis nominatur. Sub qua ſex prouinciæ continebantur Lybia ſuperior, Lybia inferior, Thebais, Ægyptus, Arabia, & Auguſtanica. Sic quoque in *l. 1.C.de annon.* & *in l.per annos.C.de metallar.lib.*10. Pontica & Aſiana diœceſes accipiendæ ſunt. Nam Ponticam & Aſianam inter diœceſes referri, ſuprà dictum eſt. Verba autem dictæ l.1. hæc ſunt. Necnon comiti commerciorum Magiſtro æris priuatæ rei rationali per Ponticam atque Aſianam diœceſim, &c. & in *d.l.per annos.* hæc verba extant: Non ſolùm in Pontica diœceſi, verùm etiam in Aſiana. Sanè & Orientalis diœceſis mentio fit in *l.1.C.de ratio.oper.publ.* Orientem autem diœceſim fuiſſe, ex ſupraſcripto auctore conſtat. Cæterùm in iure Pontificio, diœceſis, alia ſignificatione accipitur, nempe pro diſtrictu Epiſcopatus. Et tunc quidem inter diœceſim & prouinciam aliquid intereſt, quod Iaſ. in *l.de quibus.ff.de legib.* tradit. Plura vide apud Vualtherum.

Ad l.2.C.de abolitionibus.

An actor abolitionem petens ad expenſas teneatur: aduerſus Bartolum, & alios diſputatum.

Si actor in cauſa criminali abolitionem à iudice petat, iuxta *l.2.C.de abolit.* ſiue iudex abolitionem concedat, ſiue non concedat: vtroque caſu arbitratur Bartol. in *l.1.in princ.num. 12. D. ad S.C.Turpil.* *Abb.in cap.finem litibus.de dol.& contum.* *Iaſ.in l.properandum.§.ſin autem alteruter, in 6.concluſ.C. de iudic.* Actorem ad expenſas non teneri. Sed ego contrarium defendi poſſe arbitror. Nam abolitio illi quoque conceditur, qui temerè litigauit, textus eſt in *l.2.C.de abolitio.* Atqui temerè litigans, in expenſis condemnandus eſt, *l. eum quem temerè. D.de iudic.* Præterea abolitio ſpeciem habet renuntiationis. Sed renuntians liti, in expenſas condemnatur, etiam ſi iuſtam litigandi cauſam habuerit, vt tradit Bald. *in l.poſtquam liti.C.de tranſact.* Vbi tamen hoc limitat, niſi cauſa, ob quam renuntiat, de nouo ſuperueniat, aut retrò. habuit iuſtam cauſam litigandi. Quam diſtinctionem etiam in abolitione locum habere putarim.

Ad l finalem.C.ad l.Iuliam maieſtatis.

In hæreſis negotio quoſcunque teſtes infames, & inquinatæ vitæ non admittendos, aduerſus imperitorum hominum errorem. Expoſitum nouè.c.in fidei fauorem.

Obſtruit quoque luminibus imperitorum iudicum, eorundémque malitiam maximè promouet, quod à rabulis forenſibus occini quotidie ſolet, in cauſa hæreſis, teſtes infames, perditæ, & reprehenſibilis vitæ admitti. *c.in fidei fauorem, de hæret. in 6.* veluti fures, & adulteros. *c.per tuas.de ſimon.* nam nec infames, accuſare hæreticos prohibentur, capit. nos ſequentes. *6.q.1.* Huc pertinet, quod Iudæi, qui alioqui à dicendo teſtimonio contra fideles repelluntur, capitu. Iudæi, & capit. licet vniuerſos, de teſtibus: in negotio tamen hæreſis, admittuntur. capit. contra Chriſtianos, de hæret. in 6. periuri item, teſtes eſſe poſſunt, contra hæreticos: *c.accuſatus.§.licet, eod.tit.* Et ſerui contra dominos, ſicut in crimine læſæ maieſtatis. *l.fi.C.ad l.Iul. maieſt.* cùm grauiùs ſit multò, diuinam quam humanam offendere maieſtatem. c.vergentes. de hæreti. can. quæſtionem. 12. q. 2. Denique ſpeciale eſſe volunt, in crimine hæreſis, vt aduerſus fratrem, cogatur frater dicere teſtimonium. Pan. *in c.literas.de præſumpt.* Quæ omnia analphabetis hominibus videntur apertè confirmare vulgare illud pronuntiatum, quo dicitur, quoſcunque, quamlibet ſceleratos homines, in hæreſis negotio, fidei religioniſque noſtræ confirmandæ gratia, ad dicendum teſtimonium admitti. Suffragante potiſſimùm Alexand. 4. *conſtitutione.d.c.in fidei.* Sed quam ſit inepta, quámque abſurda, piiſque hominibus pernicioſa hæc ſententia, perſpicuum ipſe faciam, vt me audito minimè quiſquam dubitaturus ſit, quin hoc ab indoctis hominibus perperam traditum fuerit, iniuriámque maximam eos Chriſtianæ religioni facere, qui tam iniquæ ſententiæ ſunt authores, aut defenſores. hoc enim eſt calumniandi materiam hominibus præſtare. Nã quis per Deum immortalem tam pius, & fidelis eſt, qui ſi perditorum & diſſolutorum quorumcunque teſtimonio impeti poſſit, non tandem confundatur? Sanè quemadmodùm crimen hæreſeos, & violatæ religionis, diligenter coërcendum eſt, ne indulgentiæ facilitate latiùs graſſetur, ita prudenter animaduertendum, vt non in occaſione, ſed in veritate habeantur, *l.ſi non* teſtes, ac iudices, qui & rem tantam intelligunt, & eo non [illegible] quo animo deſcendant, ne alioqui hoc ſpecioſo prætextu contingat optimos quoſque viros, ſordidorum nefariorúmque hominum coniuratione opprimi, & (quod nonnunquam fieri vidimus) crudeliter diuexari. Sed & illud ſapientes iudices curare debent, vt purum Dei cultum, & ſinceram religionem tueantur, eóſque profligent, qui impias inuehunt ſuperſtitiones & blaſphemias, Marci Imperatoris exemplo, qui in inſulã relegari iuſſit eos, qui aliquid feciſſent, quo leues hominum animi, ſuperſtitione numinis terrerentur. *l.ſi quis aliquid, D.de pœn.* Sed è diuerticulo in viam redeundum. Quod igitur ad Alexandri Pontificis legem attinet, *d. c.in fidei fauorem.*

rem, non dicit ea conſtitutio, ad quod vulgo citari ſolet, quoſcunque inhabiles, ad dicendum teſtimonium, in crimine hæreſis admitti: ſed excommunicatos, & participes criminis. Quod genus perſonarum, alioqui ad teſtimonium incapax, cùm Pontificia lex ſingulari iure, in negotio inquiſitionis hæreticæ prauitatis admiſerit: cæteras inhabiles perſonas, iuris communis diſpoſitioni reliquiſſe videtur. *l. quod Labeo. ff. de compenſatio. l. maritus. C. de procu.* Illud quoque conſiderandum non abſolutè, & ſimpliciter, ſummum Pontificem, ſocios criminis, & excommunicatos, ad teſtimonium admiſiſſe: ſed cum temperamento. [Si] videlicet, [ex veriſimilibus coniecturis, & ex numero teſtium, tam deponentium, quàm eorum contra quos deponitur, qualitate, ac aliis circunſtantiis, ſic teſtificantes, falſa dicere, non præſumantur.] Quid enim ſi nonnihil Euangelio, aut ſacroſanctis eccleſiæ inſtitutis repugnans, in publica concione, vbi erat frequens hominum multitudo, dixiſſe quiſpiam accuſetur? an non nefarium eſſet, malæ, & reprehenſibilis vitæ hominis, ignaros & indoctos audire? auditóſque, in teſtimonio anteponere inculpatæ vitæ viris, & peritis hominibus, qui aliter concionatorem dixiſſe teſtarentur? nónne hoc eſſet viam iniuriis, & calumniis præſtruere? eorum probare teſtimonium, quorum fidem leges ſuſpectiſſimam habent? *l. 4. in princ. D. de teſtib.* quorumque teſtimonia ius ipſum paſſim reiicit, *c. licet. de ſer. com. c. teſtimonium, & c. ſuper eo. de teſtibus.* & illorum teſtimonia prorſus abiicere, quorum integritas, omnem aufert ſuſpicionem, *l. non omnes. §. à barbaris. ff. de re milit. l. ſi à bona fides. D. de rei vend.* non eſſet profectò hoc fidei fauere, ſed contumelia Chriſtum afficere: & quod in religionis noſtræ gratiam introductum eſt, in graue Chriſtianorum detrimentum detorquere. *clem. 1. in princ. de hæret.* in fide noſtra maius verſatur periculum, proindéque cautiùs tractandum negotium, *c. vbi periculum. de cler.* Excommunicati autem licèt à teſtimonio iudiciali regulariter arceantur. *c. veniens. 2. in fin. de teſtib. c. decernimus. de ſentent. excom. in 6.* non tamen ideò, quòd eorum fidem maiores noſtri ſuſpectam habuerint: cùm in inſtrumentis, contractibus, & aliis negotiis, præterquam in iudicialibus, teſtes eſſe non prohibeantur, *d. c. decernimus, à contrario. Inno. c. pia. de except. in 6. Bal. l. 1. col. 4. C. de hered. inſt.* ſed quoniam in iudicio, nullo modo conſiſtere poſſunt, *c. intelleximus. de iud. & d. c. decernimus.* Quare ob id, quòd lex excommunicatorum teſtimonia, in hæreſis negotio, fauore fidei receperit: non eſt temere putandum, turpe eſſe, notatæ vitæ homines, quorum fides ſuſpicione non caret, ad dicendum teſtimonium in ea cauſa admitti: cùm in illis non ſit eadem quæ in excommunicatis ratio. Quod præterea addit ſummus Pontifex de ſociis & participibus criminum, *d. c. in fidei fauorem*, aliam rationem habet, vt, ſcilicet veritas criminis illuceſcat: quàm plerunque contingit per eiuſmodi perſonas duntaxat haberi poſſe. Quare ne tam grauis culpa occultari poſſit, conſtitutum eſt, participes criminis admitti, *d. c. in fidei.* at non ideo ſequitur, quoſcunque infames, & notatos homines, ad idẽ teſtimonium recipi, *l. quod verò contra. ff. de legib.* nam & aliis caſibus ſocij criminum audiuntur, vt contra latrones inſignes, *l. prouinciarum. C. de fer.* falſos monetarios. *l. 1. C. de falſ. monet.* maleficos. *l. fin. C. de malef. & mathema.* reos criminis ſimoniæ. *c. ſi quis Papa. 79. diſt.* & læſæ maieſtatis, *c. ſi. 15. q. 3.* Quibus tamen conſtat non admitti teſtes, quorum fides explorata nõ ſit, & indubitata, *l. fin. C. de probat. l. 3. §. 1. ff. de teſtib.* Sed nec tunc ſociis criminum omnino ſtatur: faciunt enim tantùm eorum teſtimonia præſumptionem, ſi non alia præcedant iudicia. *Acc. l. ſi. ff. ad exhib. gl. d. c. ſi. 15. q. 3.* diffuſe Panor. & cæteri in *c. 1. de confeſſ.* prædictis non obſtat, quod Inn. 3. ſcripſit, in crimine ſimoniæ, exceptiones furti, & adulterij, contra teſtes non admitti. *c. per tuas. de ſim.* hoc enim ibidem ſupremus Pontifex verũ eſſe ita interpretatur, ſi ſubſint alia adminicula, quæ dictis teſtium ſuffragentur, tum & illud adiiciens, exceptiones eiuſmodi, legitime probatas, fidem teſtium debilitare. licèt eam ex toto non euacuent, vbi præſertim teſtes exactæ malæ vitæ pœnituiſſet. Nam præterea verum eſt, quod adiiciebatur, periuros in cauſa hæreſis dictionem teſtimonij habere: niſi vno caſu, cùm obtectam & celatam à ſe veritatem reuelare volunt, túmque, ſi euidentiſſimis argumentis apparuerit, eos non malo animo, ſed zelo fidei orthodoxæ, teſtimonium dicere. *c. accuſatus. §. licet. de hær. in 6.* Denique falluntur, qui omni caſu putant, Iudæorum teſtimonia in hæreſis negotio recipi: cùm id tantùm Bonifacius permittat aduerſus Chriſtianos, qui ad Iudaiſmum tranſierant. *cap. contra Chriſtianos. de hæretic. in 6.* His autem locis à pleriſque perperam acceptis, quia cernebam, imperitorum & impiorum hominum ſcelere, innocentum vitam plerunque cruentari: placuit ad communem omnium vtilitatẽ, prædicta familiariter explicare, paulóque verboſiùs diſſerere. ne quis interim liuore, maleuolentiáque ſuffuſus, ad maledicendum, atque obtrectandum, temere rapiatur. Plura vide apud Ioannem Corraſium in Miſcellaneis, ex quo hæc deſumpſi. vbi hæc diffuſiùs tractat, & primus hunc errorem animaduertit, cui hoc vt & cætera plurima debemus.

Ad l. ſi non conuitij. C. de iniuriis.

Iniurioſum aliquid in teſtes proferens, quando iniuriarum conueniri poſſit, nouè declaratum.

Noua declaratio, contra Accurſium, & veteres.

Docent paſſim ſcriptores, quòd ſi teſtibus contra me productis, ad eorum excluſionem, aliquid iniurioſum opponam, quia puta, dicam eos latrones, falſarios, homicidas, aut ſacrilegos, non tamen ideo actione iniuriarum teneor: quod ignoſcendum mihi ſit, ſi me volui vlciſci, prouocatus, *l. qui cùm maior. §. ſi liber. D. de bo. li.* Qui non animo iniuriandi, ſed potiùs ad meam defenſionem ea verba protuliſſe videar. *l. libertus. 1. ff. de in ius voca. l. nulla. C. de delato. lib. 10. C.* vt meritò ob iniuriã admiſſum conueniri non poſſim. *l. ſi non conuitij. C. de iniu.* Alb. Bald. & cæteri in *l. fin. D. Quod quiſque iur.* Qui tamen adiiciũt, tutius eſſe, proteſtari reum ſe non iniuriandi cauſa dicere. Cæterùm conſilium eiuſmodi rident Alex. & Iaſ. *in d. l. fin.* Siquidem illa proteſtatio, velut contraria facto, releuare non poſſit. *c. ſollicitudinem. de appell.* vt & in ſimili Bart. ſcripſit in *l. ſi quis extraneus. ff. de acq. hered.* ſi dicam [Tu mentiris, ſaluo honore tuo:] cùm iniuriam intulerim, & quidem grauem. Bart. in *l. item apud Labeonem. §. ait prætor. ff. de iniur.* adiunctam proteſtationem non proficere: proteſtatio quippe naturæ actus contraria, inutiliter adiicitur. *c. cùm M. de conſt. c. diaconi. 38. diſ.* vt & alia quæcunque diſpoſitio. *l. 1. §. 1. D. ſi vſusfr. petat.* Ego verò hac in re aliter me explicare ſoleo, vt ſi accuſatus ipſe criminis capitalis, quod ſanguinis pœnam præſertim ingerat, in teſtes contra me productos iſtiuſmodi graues iniurias proferam: non ideo actione de iniuriis, conueniri poſſim: quòd mihi ignoſcendum ſit, qui ſanguinem meum, qualitercunque redemptum voluerim. *l. 1. D. de bon. eorum qui mort. ſibi conſc.* Idemque putarem, ſi de exiſtimatione, ſeu fama mea tractaretur: quando cauſam famæ, vitæque leges comparauerint: *l. iſti quidem. §. fin. ff. quod met. cauſ. l. iuſta. de ma. vindic.* Alioqui, æquiùs eſſe video, me teneri iniuriarum, ſi cauſam duntaxat ciuilem defenſam, aut leue aliquod crimẽ, ne hoc prætextu in cuiuſvis poteſtate videatur, alterius exiſtimationem temerè ſuggillare. niſi tamen verum eſſet, quod teſtibus opponerem. *Bart. in l. quæ omnia. D. de procur.* Veritas namque conuicij cum cauſa prolata, proferentem, iniuriarum actione eximit. *l. 3. C. de off. recto. prouinc. l. quiſquis. C. de poſtula.* pulchrè Roman. conſ. 97. nam & nocentium peccata non eſſe oportet, expeditque. *l. eum qui nocentem. in princ. D. de iniur.* Plura vide apud Corraſium in Miſcellaneis.

NOTARVM AD GLOSSAS ACCVRSII, ET QVORVNDAM Doctorum interpretationes in Cod. liber decimus, libro decimo Codicis reſpondens.

Ad tit. C. de iure fiſci.

MAlè Accurſius Optiones appellari hîc putat, qui publica exigebant. ego puto, Optiones eos eſſe, qui annonam militibus diuidunt. *l. 9. C. de exactionibus tributorum. l. 3. C. de apoc. pub. Nouel. Iuſtin.* 129. Nominis ratio hæc affertur à Doctiſſimo Cuiacio, quòd duces eos ſibi optent diuidendæ annonæ cauſa, quaſi adiutores, quo faciliùs cætera munia militaria obeant. qua ratione auxilia fœderatorum, Optiones etiam dicuntur. *l. vlt. §. de loca. Nouell.* 116. & 117. Vnde Opinatores ſunt milites, qui in prouincias mittuntur petendæ militaris annonæ cauſa. *l. 11. & 14. C. de erogatione militaris annona.* quos ideò ſic appellatos putat doctiſſimus vir, quòd exigunt opinionem, id eſt, cenſum agri.

Ad tit. C. de frumento Alexandrino, lib. 11. ad l. Periſſe corregiæ.

Accurſ. dum verbum hoc conatur explicare ſeſe meris nugis inuoluit. tu ſecundùm Alciati opinionē lege Periſſechoregiæ. Erat autem nomen magiſtratus, curator fortaſſe annonæ, [illegible], quod eſt, abundantiam fertilitatémque ſuppeditare.

Ad tit. de ſpectaculis. ad l. 2. ad ea verba, Eos qui agitandi.

Agitare quid hoc loco ſignificet, parum Accurſio compertum eſt. Hîc dicamus agitatores aurigas eſſe, qui in ludis Circenſibus curuli certamine ſeſe exercebant, quorum ſpecies quatuor, Ruſſati, Albati, Praſini, Veneti præmium mappa erat. De his plura vide apud Plinium lib. 8. Epiſt. apud Suetonium in Domitiano & Caligula. Iuuenalem Satyr. 11. & in Epigrammatis Græcis, lib. 5.

Ad tit. Vt nemini liceat in emptione ſpecierum. ad Rubric. de munere Sitocomiæ.

Errauit grauiter Accurſius qui mentionem omnino nullam de Sitocomis huius in legis contextu haberi tradit: & idcircò ſuſpicatur aliquam legem Græcam ſub hoc tit. ab Imperatore fuiſſe appoſitam, quæ ampliùs non extet: quod falſum eſſe inde colligimus, quòd in primis verbis ſcriptum ſit, quoties vrgente neceſſitate, comparationes frumenti & hordei, &c. quid enim aliud his deſignatur quàm Sitocomia? Eſt autem Sitocomia magiſtratus nomen, qui frumenta & annonam curabet, Arcadius in *l. munerum. ff. de muneribus & honoribus.* perſonale, inquit, munus eſt cura emendi frumenti & olei. nam harum ſpecierum curatores, quos [illegible] Græci vocant, creari moris eſt. quo etiam loco Accurſius hallucinatur. Nomen ipſum deducitur [illegible], id eſt à frumento, [illegible], id eſt, curare. Nec aliquem moueat quod Arcadius eo nomine appellari tradit eos, qui etiam oleum emi curant. nam ex quibus veſcimur, omnia poſſunt [illegible], hoc eſt, cibaria dici.

Ad librum 10. C. de collatione donatorum.

Horum librorum obſcuritati caliginem multam offudit Accurſianorum ſtupor. quod quidem ad verborum ſignificationem attinet. multa enim vocabula corruperunt, multa perperam interpretati legum ſenſus interuerterunt. exempli gratia in *l. vnica. hoc tit.* Accurſius adorationem ait eſſe æris præſtationem. in *l. annonas. de erogatione militaris annona.* ipſe adærare annonas, ad ærarium pertinere interpretatur, vel de ærario ſoluere. qui meliùs interpretantur, putant Adærare eſſe ære æſtimare.

In *l. vlt. de prædiis Decurionum*, vbi dicitur, Nec ex tabella decretum recitari, Accurſius per tabellam intellexit delegati iudicis functionem, neſcio quomodo hariolatus vt ſolet. hic autem eſſe debet ſenſus, in faciendo decreto alienationis, non tabellis curialibus datis, diſquiſitionem oportere fieri, ſed vocali ſuffragio ſingulos curiales in ſententiam ire.

Ad l. Quidam ignauiæ. C. de Decurionibus.

Malè Bartolus qui inter Iuriſconſultorum antiquorum interpretes longè primus eſt, eúmque ſequuti cæteri exiſtimant hac lege prohibuiſſe Valentem conuenticula impiorum, & eorum præſertim qui ad ſubterfugienda munera ciuitates deſerebant. hi enim nō norunt quibus furiis ſit in monachos hic inuectus Imperator: nec ex hiſtoriarum ignorātia decepti hoc tantùm in loco ſunt recentiores, ſed & in plerîſque aliis. Notemus igitur ad intelligentiam huius legis Eutropium atque Oroſium tradere tanto odio Valentem (qui eiuſce legis autor fuit) perſecutum monachos, vt abſtracta ex eremis, multa eorum millia, Barbaris trucidanda obiecerit, eo in prælio, quo aduerſus Gothos conflixit. Plura vide apud Alciatum in Cōmentariis ſuis ad hunc Titulum.

Ad tit. C. de Decurionibus lib. 10.

Malè Accurſius exiſtimat Circenſes populi nomen eſſe. Id enim nuſquam legitur: niſi fortaſſe Cirenenſium loco id nominis ſubditum fuiſſe librariorum culpa aliquis opinetur. Sed lectionem variare non placet: ego puto cum Alciato eos intelligi, qui Circenſibus ludis præerant. Qui autem ſint ludi Circenſes, ex Tranquillo Seruio & cæteris ſatis manifeſtum eſſe puto.

Ad l. Si quis ſpontaneos. eod. tit.

Accurſius ignorat quid ſignificet hæc vox Hypomnomatomachi. quamobrem quædam de Empomenonatibus nihil ad rem facientia inculcat. Sciendum igitur eos hic appellari, qui Commentaria ſcribunt. [illegible] enim commentarij ſunt. Cicero filius libro 16. Epiſtolarum ſic ſcribit: Multum, inquit, mihi operæ eripitur in ſcribendis Hypomnematis. Sanè poſtquàm Auguſtus Cæſar Ægyptum in prouinciæ formam erexit, inter cæteros magiſtratus etiam Hypomnomatographos conſtituit, vt ſcribit Strabo. De his hac Conſtitutione agi exiſtimat doctiſſimus Alciatus.

Ad lib. 10. C. de excuſatione munerum. ad l. Maximarum conficiendi pillum. ad ea verba, Rheticus limes.

Quid hic ſibi velit Imperator, Accurſius non percepit. quare ſciendum eſt Rhetos populos prope Germaniam eſſe, per quos opus erat tranſire Barbaros, atque Romani Imperij hoſtes. Iubet igitur hac Conſtitutione Auguſtus eos, quibus Rheticus limes curæ eſt, ne à Barbaris capiantur, à muneribus non eſſe excuſatos, vt ſi vſus venerit, ipſe ad eos poſſit ire, habituros qui munera ſubeant.

Ad tit. C. de ſusceptoribus. ad l. ſi aliquid.

In hac l. legitur verbum Decoxit, ab Accurſio malè interpretatum. quare ſciendum eſt, Decoquere, apud antiquos idem eſſe quod bonis decedere, & delinquendo creditoribus imponere. Sed nec lex ab Accurſio adducta cum defendit, cùm ex antiquis Codicib. legenda ſit hoc modo: Quilibet principa-

lium

lium, vel decurionum, ſi ducitur pecunia publicæ, vel fraudulentus in adſcriptionibus, &c. Sciens id prætermiſeram: ſed quoniam vidi hinc falſæ Latinitatis Accurſium anſam capere, volui hoc ſaltem in loco Lectorem admonitum. Hæc obſeruauit Alciatus in annotationibus ſuis ad hunc Titulum.

Ad l. vnicam. D. de argenti pretio. lib. 10.

Inciderunt in grauiſſimum errorem interpretes in hac Cõſtitutione, quod vt intelligatur, videndum quid in hac Conſtitutione ſcriptum ſit. Scriptum eſt Conſtantini Conſtitutione de argenti pretio, ſ iubemus vt pro argenti ſumma, quam quis Theſauris fuerat illaturus inferendi auri accipiat facultatem, ita vt pro ſingulis libris argenti quinos ſolidos inferat. Quinos ſolidos Accurſius, Albericus, Iaſon, & quod magis miratus ſum, Pyrrhus Anglebermeus decem interpretantur. Idem aliis locis fecerunt Accurſiani temporum barbarorum peccato. illud etiam in Accurſio deſideratur, quòd ſiliquas ſolidos interpretatur conſtitutione ſingulari de imponenda lucratiua deſcriptione. Hoc ſiliquæ nomen ponderis eſt, & nummi genus. erat etiam aureus nummus, qui termiſſis dicebatur ſiliquarum octo pondere, vt tres ſolidum ponderent.

NOTARVM AD GLOSSAS ACCVRSII ET QVORVNDAM

Doctorum interpretationes, liber vndecimus libro vndecimo Cod. reſpondens.

Ad l. 4. C. de ſpectaculis.

ACcurſius in interpretatione Pantomimi & Proſcenij partim mutilus & mancus eſt: partim falſa multa profert. videamus quid hoc loco ſint Pantomimi. Pantomimi dicebantur omnium imitatores. de his mentionem facit Iulianus in *l. ſi libertus artem. D. de operis libertorum.* ſolebant eorum opera veteres vti, præſertim in recitandis tragœdiis, Accurſius noſter etiam ignorauit quid ſit Proſcenium. nos dicamus proſcenium eſſe locum ante ſcenam porrectum, in quo pulpitum erat ludicris exercendis accommodatum, de quo mẽtionem facit Virgilius his verbis,

—veteres ineunt proſcenia ludi.

Suetonius Tranquillus in Nerone ſic ait: Hos ludos ſpectauit ex proſcenij faſtigio. Plura vide apud Dominum Alciatum in annotationibus ſuis ad hunc Titulum.

Ad tit. C. de omni agro deſerto.

Malè Accurſius ad Conſtitutionem Arcadij Imperatoris, quæ ſic ſe habet in *l. quicunque. C. de omni agro deſerto.* Nemo excuſetur quominus ad *ἐπιδοχίας* vicem deferatur, poſſeſſiones ſuſcipiat, tributa & canonem ſoluturus. Accurſius malè *ἐπιδοχίαν* hoſpitale interpretatur. nam *ἐπιδοχία* muneris nomen eſt, quo cogebantur vicini agros reipublicæ deſertos ſuſcipere colendos, ſub certæ penſionis canone. Faceſſat igitur hæc interpretatio Accurſij, cùm nec ſenſus legis conueniat, nec ex ſe vera ſit. Nam hoſpitale in *Rubrica C. de epiſcopis & clericis,* Prochotrophium, xenotrophiumve dicitur. quæ verba nihil commune habent cum dictione, de qua hic agimus, Alciatus ſuſpicatur legendum Dineathorotiæ, & putat id nomen eius muneris eſſe, cùm Imperator priuatis fundos concedit, vt purgentur, non multùm diſſimile Emphyteutico contractui. Plura vide apud eundem hoc loco.

Ad tit. C. de fundis limitrophis.

Malè quidam in Rubrica huius tit. Liminarcham præfectum limitum qui limina Imperij cuſtodiunt, interpretantur: fundos autem vnde his alimenta præſtantur, Limitrophos dici: à limine videlicet & *τρέφω*, quod nutrire ſignificat. Idcircò autem hæc ſententia eſt reiicienda: quoniam Limenarchæ non à limitibus Imperij dicti ſunt, ſed *ἀπὸ τοῦ λιμένος*, id eſt, à portu. Sunt autem cuſtodes portuum, quos Ariſtoteles in Politicis appellat *λιμενοφύλακας*, fundi autem limitrophi non à Liminarchis, vt perperàm illi exiſtimarunt, dicti ſunt, ſed à limitaneis militibus: quòd tenerentur eorum poſſeſſores annonam inde prouenientem ad caſtra limitum ducere: qui in Imperij limitibus excubabant apud Barbaros. Plura vide apud Dominum Alciatum in Annotationibus ſuis ad hunc Titulum.

Ad tit. C. de prædiis Tamiacis.

Qui ſint Tamiaci fundi, venire poteſt quantumuis perito in dubium. Accurſius plures affert opiniones, quas potiùs ſomnia dixerim. Alciatus Tamiacos fundos eos eſſe arbitratur, qui diſpenſatori publico præſtabant annuos fructus vectigales: quibus ille poſtea in domo Imperatoria diſpenſabat alimenta. Tamiacum quoque in alio ſignificatu accepit Suidas. Doctiſſimus præceptor meus putat prædia Tamiaca, & colonos ac ſeruos Tamiacos in Cappadociæ prouinciis fuiſſe, *Nouella* 20. *&* 30. & ideo eorum curam pertinuiſſe ad comitem domorum & præpoſitum ſacri cubiculi. Vide Cuiacium in Commentariis ad Tit. Codicis de præpoſitis ſacri cubiculi.

Ad l. ſi quis per. C. de aquæductibus. lib. 11.

Eo loco huius legis, vbi præfectus curare iubetur, ac diligẽter prouidere quantum aquæ thermis, quantum Nymphæis pro abundantia ciuium deputari conueniat: malè Alciatus exiſtimat fuiſſe locum in quo mulieres lauarentur tantum: ei enim non aſſentior, non quòd negem mulieribus in Nymphæo lauari vetitum, ſed quòd putem viris etiam permiſſum extitiſſe ſeparatim habere ſua Nymphæa. Eſt itaque Nymphæum lauacrum, ſiue balneum aquam tepidam habens, non valetudinis, ſed voluptatis cauſa paratum. Ideò priùs conſulitur thermis mox Nymphæis. poſtremò aliis vſib. *in d. l. ſi quis per.* Strabo lib. 7. tradit, in Apolloniatum finibus locum extare, quem Nymphæum vocant, vbi ſaxum eſt, ignem vomens, cui fontes ſubſunt, aquis tepidis, & bitumine ſcatentes. nec nouum eſt à Nymphis deduci Nymphæum, cùm veteres conſueuerint balnea nuncupare, ex alicuius herois nomine, & præſertim eorũ heroum nomen indebant, qui lauacris delectarentur.

Ad l. vnicam. C. de Athletis.

Quod Imperator Alexander in hac lege dicit Athletis, ita demum, ſi per omnem ætatem certaſſe coronis quoque non minùs tribus certaminis ſacri (in quibus vel ſemel Romæ ſeu antiquæ Græciæ) meritò coronati non æmulis corruptis ac redẽptis probentur, ciuilium munerum tribui ſolet vacatio. Accurſius non ſat rectè ita intelligi hoc voluit, vt vnam de tribus coronis Romæ, vel in antiqua Græcia quæſitam eſſe oporteat. nam quid ſi dicamus tres coronas ſimul diuerſis, tamen luctis ſacris acceptas, requiri ad ius vacationis munerum, niſi ſi coronetur aliquis victor ſemel Romæ, vel in antiqua Græcia quę propter celebritatem loci, & concurſum certantium plus iuris habent, & plus ideò transferunt, ratio ponitur in *l. ſed &. §. Roma. D. de excuſationibus tutor, §. hac autem. in proœmio Digeſtorum. argumento l. ſi is qui tres. §. cum qui. D. de excuſationibus tutorum.*

Ad tit. C. de cupreſſis. lib. 11. ad l. omnes Iudices, ſed nec à luco.

Malè quidam qui neſcio quas annotatiunculas in ius ciuile edidere, legunt hoc loco à lucuco, vel à lucuca: interpretanturque virum ſeu fœminam quæ lucum cuſtodiat. quam expoſitionem vt pluribus reprobare non curem, ſatis ſit illud quòd ſine authore loquuntur, quo nihil eſſe poteſt impudentius. Malè itidem alij à luco, vel à littore legunt, cùm nullum ſit in

Digitized

Daphne littus. Alciatus putat à Liturgo vel à Liturga legẽdũ. Meliùs doctiſſimus præceptor meus lib. 2. Obſeruat. cap. 13. Alytarchiæ legit. Fuit autem olim Alytarchiæ permiſſum ex luco Daphnenſi, qui eſt in ſuburbiis Antiochenæ vrbis cupreſſus denſiſſimus, vnam cupreſſum excindere, plures plantare. *l. & more. C. Theodoſiano, de iure fiſci.* & hoc nominatim abrogatur in hac *l. 1.* vbi ſic legendum vir doctiſſimus putat. Sed nec Alytarcha vnam cupreſſum aliis plantatis excindere ſibi licere contendat.

NOTARVM AD GLOSSAS ACCVRSII, ET QVORVNDAM Doctorum interpretationes in Cod. liber duodecimus, libro duodecimo Codicis reſpondens.

Ad tit. C. de primicerio.

PErperàm Accurſius in Rubrica huius tit. putat primicerium dictum, quod primus ferat cereum, quæ etymologia planè ridicula eſt. nam primicerius notarius principis dicitur, & honore inter notarios primus: ſicut ſequens dicitur ſecundi tertius. κηρὸς enim ceram ſignificat, κήρωμα tabulam ceratam ſignificat, in qua antiqui ſcribebant, ab huiuſmodi igitur tabulis dicti ſunt primicerij. Dicitur autem primicerius, non ſolùm notariorum, ſed etiam primus aliarum dignitatum. Hieronymus in Chronico Euſebij, Iouinianus ex primicerio Domeſticorum Imperator eſt factus, Ammianus Marcellinus libro 18. inter quos etiam Valentinus ex primicerio protectorum, tribunus.

Ad tit. C. de præpoſitis laborum.

Dubitabundus eſt Accurſius ſuo more in expoſitione huius tituli, nulla prorſus de cauſa, antiqua enim lectio ſatis probabilis eſt, quod his præpoſitis ſubeſſent mediaſtini omnes, aliique Imperatoriæ domus opifices. Illud fortaſſe feſellit Accurſium, quod alibi legerat Ergolabos eſſe operarios, ſed hæc lectio veterum Codicum authoritate refellitur. Cæterùm quoniam hic de labore quædam Accurſius dicit, ſciendum vexillum eſſe, aliquod vexilli genus, aliis nobilius, quod ante Imperatores ferri, & à militibus adorari moris eſſet, erat autem auro & pretioſis lapidibus opertum.

Ad tit. C. de proximis ſacrorum ſcriniorum. ad ea verba l. Corniculario.

In huius dictionis ſignificatione Accurſius fallitur. dicit enim Cornicularium eſſe adiutorem Principis cuſtodiæ, vel officialem. Aſconius, Accenſi, inquit, dicebantur attributi Decurionibus, hoc eſt, miniſtri eorum, quaſi ad cenſum additi, quos nunc Commentarienſes & Cornicularios. hæc ſunt verba Aſconij. Dicitur autem Cornicularius in bello Accenſus decurionis. qua ſignificatione accipitur apud Frontinum libr. Tribuni Cornicularius vigiles quoſdam excitauit.

Ad tit. C. de curioſis & ſtationariis.

Malè Accurſius curioſos eos appellari putat, qui vbi delicta fierent, denuntiabant. Ego puto cum Alciato curioſos eos appellari, qui commiſſa in curia Principis, vel in comitatu præſidum, per omnes prouincias referrent ad præfectos: vnde & nomen ſumpſère. Stationarij autem hoc loco pro his accipiẽdi ſunt, qui fugitiuos & ad hoſtes tranſeuntes deferunt.

Ad tit. C. de ſtratoribus.

Quæ Accurſius & cæteri antiqui interpretes hic ſcribunt, nec ex autoribus vllo modo probabilia ſunt, nec verbis legis ſat videntur congruere. De ſtratoribus plura vide apud Cuiacium, & Alciatum hic, qui Stratores hic eos accipi putat, quos Princeps varia neceſſitate mittit ad prouincias, vt nuntient aliquid: quibus tenentur prouinciales ſubinde mutare equos, vulgus vernacula lingua equitantes Principis famulos vocat.

Ad l. ius caſtrenſis. C. de caſtrenſi peculio. ad ea verba, Legione prima adiutrice.

Accurſius in interpretatione huius verbi Adiutrice, plurimùm ſe inuoluit, atque vix ſe hinc expedire poteſt. Obſeruandum igitur eſt adiutricem hic pro legionis cognomine poni. Hoc nomen Othomanæ legioni erat, quæ cum Rapace Vitellij conſeruit manus. mutabantur tamen plerunque hæc cognomina. Nam Spartianus in Hadriano ſcribit primam legionem appellatam Mineruiam: & ſecundam quoque adiutricem dictam, & hoc oſtendunt antiquæ inſcriptiones.

Ad l finalem. C. de caſtrenſi peculio. quædam obſeruata, quæ Gloſſatores omnes ignorarunt, multum tamen ad intelligentiam illius legis faciunt.

De nominibus legionum, & explicata l. fin. C. de caſt. pec. lib. 12. l. 1. C. de profeſſ. lib. 11. contra alios interpretes.

Conſtat Romanorum legiones ſpecialia nomina habuiſſe, Et prima quidem legio Adiutrix appellata eſt, quod in *l. final. C. de caſtren. pecul. lib. 12.* his verbis comprobatur: Ac ſi in legione prima Adiutrice noſtræ Reip. militent, &c. Idem & ex Cornelio Tacit. conſtat. Is enim lib. 18. Annalium: Fortè (inquit) inter Padum, Viamque, patenti campo, duæ legiones cõgreſſæ ſunt, pro Vitellio vna & viceſima, cui cognomen Rapaci, vetere gloria inſignis, è patre Othonis prima Adiutrix non antè in aciem deducta, ſed ferox, & noui decoris auida. Sed obiiciet aliquis quod in *l. 1. C. de profeſſor. lib. 11* non prima, ſed ſecunda legio nomine Adiutricis appellatur. Verba autem legis hæc ſunt: Cùm te medicum legionis ſecundæ Adiutricis eſſe dicas, munera ciuilia, quàm diu Reip. cauſa abfueris, &c. Sanè & in antiquis monumentis ſecundæ legionis Adiutricis mentio fit. Nam Romæ in vetuſto marmore ſic legitur P. Æl. Mutiano Spec. *leg. 2. adiut.* Vitalianus & Vitalis auunculi. De hac difficultate nuper mihi cum viro docto, & antiquitatum inueſtigatore experientiſſimo ſermo fuit. Is tum ex bonis auctoribus, tum etiam ex vetuſtis monumentis oſtendebat vtráque legionem, & primam & ſecundam. Adiutricis nomine appellatam fuiſſe. Vnde & Bateç in marmore ſic leg. aiebat: Schola ſpeculatorum legionum I. & II. Adiutricium piarum, &c. Sanè & in Antonini Itinerario, primæ & ſecundæ legionis adiutricium mentio fit. Quamuis apud Ptolomæum lib. 2. cap. 15. non Adiutrix, ſed auxiliaria prima legio in vulgata tranſlatione nominetur. Eam Corn. Tac. lib. 19. Italicam quoq; appellat. Inde, inquit, Cremonam pergunt, vt legioni primæ Italicæ, & vni & viceſimæ Rapaci iungeretur. Sed & Mineruia hæc eadẽ legio nominabatur, vt Spar. author eſt. Tertię legionis nomen erat Cyrenaicæ. Sic enim Romæ in antiquo marmore legitur, M. Põpeij, M. F. Am. Aſpro. leg. xv. Apolinar. cohor. III. Primop. leg. III. Cyren. Quarta legio dicta eſt Macedonica, Tac. lib. 19. Quanquam alij tradiderint: quartam Macedonicã dextro ſuorum cornu. &c. Septimam appellat Tacit. libr. 19. Claudianam, his verbis: interim Aponius Saturninus cum legione VII. Claudiana aduenit. Eadem & Galbiana ab eodem Tacito lib. 18. nuncupatur: At in Pãnonia XIII. legio, & VII. Galbiana dolorem irámq; Bebriacenſis pugnæ retinens &c. Octaua bis auguſtalis dicta eſt, idque in ſaxo antiquo Viterbij oſtenditur. Tre. Mil. leg. VIII. bis Auguſt. Q. Vrbano proq. prouinc. Cretæ & Cyrenarũ ædili. Pl. pr. legato eius Veſpaſiani leg. XIII. geminę Proc. pu. Macedoniæ. P. Tull. Varro optimo patri. Duo-
decima

decima Fulminatrix dicta eſt, vt in antiquo ſaxo Romæ extat Veterano leg. XII. Fulminat. Geminia autem appellata eſt XIII. vt ex inſcriptione, cuius paulò ante mentionem feci, apparet, Cæterum legio XV. Apolinaris nomen habuit. Sic in antiqua inſcriptione Romæ legitur: cuius verba ſupra retuli. Legio autem XX. Victrix dicitur in ſaxo vetuſto Præt. Caſt. leg. XX. vict. Vigeſima autem prima legio Rapacis nomen habet, Tacit. lib. XVIII. Poſtremo agmine vna & viceſima Rapax. &c. Idem quoque huius legionis lib. XIX. meminit, quem locum ſuprà retuli. Extat & Bononiæ monumentum cum hac inſcriptione. Qu. Manilio C. F. Cordo tr. leg. XXI. Rapac. Præfe. equit. exac. tribut. ciuit. Gall. fac. cur. cenſus lib. in agr. P. XLIV. in fr. P. XLIV. Meminit huius inſcriptionis Andr. Alc. in Annotationibus ad Corn. Tacit. lib. 17. ſed corrupte. Porro ſecunda & vigeſima legio Primiginia nuncupata reperitur in marmore quodam Romæ P. Cælio, P. F. Ser. Balbino Vibulo pio X. viro ſtlitib. iudic. VI. viro equit. Rom. turm. quint. tr. mil. le. XXII. Primig. &c. Hæc de legionum nominibus obiter annotanda duxi. Potuiſſem autem plures inſcriptiones adferre, quæ ab aliis deſcriptæ circumferuntur, ſed nolui quicquam admiſcere, quod ipſe oculis præſens non viderim. Extant & apud Alciat. lib. 6. Parerg. cap. 18. nonnulla de legionum nominibus. Eum videto. Plura vide apud Bernardinum Vualtherum in Miſcellaneis, vbi copioſius hac de re differit.

Ad l. 1. C. de cohortalibus

Malè Accurſius ad *l. 1. C. de cohortalib. lib. 12.* interpretatur ſtationarios procuratores Cæſaris, vel limina imperij cuſtodientes, vel publicarum ſtationum conductores tametſi etiam ſint milites ſtationarij ad quos pertinet inquiſitio ſeruorum fugitiuorum *l. pen. de ſeruis fugitiuis.* ſane hoc nomen non vna ſignificatione in iure noſtro accipitur. nam in primis erant electi ex agentibus in rebus qui curſui publico præeſſent. *C. de curſoribus & ſtationariis.* vt ſuis ſtationibus iumenta iis præſto eſſent, ſolebat & ad horum curam pertinere, vt quæ delicta quocunque loco fierent eis denuntiarentur, ipſique ad præſides reos captos ducerent vel mitterent. *l. ea quidem. C. de accuſationibus.* cum elogio quod Latinè Notorium dicitur, quo continebatur quid egiſſent, & quòd à ſe interrogati reſpondiſſent, & quid de ſociis & receptatoribus compeiſſent.

L. 1. C. de ſtudiis liberalibus vrbis Romæ non bellè ab Accurſio eſt explicata, vt omnibus eſt in aperto.

In *l. 1. C. de dignitatibus, lib. 12.* Ignorat Accurſius qui ſint Prætorij aut Cõſulares, cùm Conſulares aut Prætorij appellentur, qui Conſulis aut Prætoris officio functi ſunt.

Ad l. ordinarium. C. de cohortalibus.

Ad hæc verba priuſquam primipili pactum:

Accurſius in hac dictione vacillat, & modo veterem dictionem agnoſcit modo legit factum: Alciato prior lectio placet, ut dixerit Imperator, pactum propter annonam quæ dabatur primipilo, diuerſam à cæteris quod verum eſſe lex ſequens manifeſtè comprobat, etſi Accurſius ridiculam afferat interpretationem.

Ad l. C. de primipilo. lib. 12.

Quis ſit in iure noſtro primipilus, & cur eius vxor, & liberi, quamuis non heredes, Reipublicæ obnoxij ſint; quæ Accurſius ignorauit.

Primipilaris quis, & quid primipilus.

Notæ ad Accurſ.

Mirum cuiquam videri non debet, ſi explicatu difficile ſit quis in noſtra iuriſprudentia Primipilus dicatur, declarare: cùm pleroſque bonarum etiam rerum peritiſſimos ſciam ingenue faſſos, ſe, quis ille eſſet, nunquam intellexiſſe. Andr. Alciat. vir Græce Latineque impensè doctus, ex Vegetij, & Liuij authoritate, centurionem decimæ legionis, quæ cæteris præſtantior ſemper fuit, Primipilum appellatum interpretatur. Sed cur tot priuilegiis Primipilaris cauſa donata ſit, non explicat, in qua illud ſingulare præ cæteris leges obſeruari volunt: vt eius vxoris, liberorumque patrimonium, licet patris hæredes non exiſtant, fiſco ſint obnoxia. *l. ſatis notum. C. in quib. cau. pig. taci. cont. l. fi. de primipil. lib. 12. C.* ego quantũ coniecturâ conſequi poſſum, Primipilarẽ (ſic enim malo dicere, quam primipilum, quo verbo ordo potius militum ſignificatur) fuiſſe autumo principem totius legionis, nam & eum inter milites maiorem dignitatem habuiſſe, Suidas teſtatur, & tanquam caput totius legionis merita conſequuturum, & commoda, Vegetius ſcribit. Ex cuius etiam ſententia conſtat, eum Aquilæ (ſignum erat Romanorum in caſtris, quo etiamnum Cæſares vtuntur) præfuiſſe: & quatuor centurias, hoc eſt, quadringentos milites gubernaſſe. Aut, vt Halicarnaſſ. *lib. 9.* putat, centum ac ſexaginta. Quo fit apertum, in prima cuiuſque legionis cohorte, in qua Aquilam & principum imagines fuiſſe, ex eodem Vegetio liquet, fuiſſe quoque Primipilarem. Conſentiunt autem omnes, licet in militum legionum, & cohortium numero, variatum ſit: diuiſam fuiſſe apud antiquos, in decem cohortes legionem, quarum prima & militum numero, & dignitate, reliquis præcedebat. A veteribus illud quoque conſtitutum legimus, vt ex donatiuo, quod milites conſequebantur, dimidia pars apud ſigna ſequeſtraretur, ipſiſque ſeruaretur militibus, quo interim annona publica ſuſtentati eorum fieret locupletius caſtrenſe peculium, ſcienteſque fortunarum ſuarum partem apud ſigna depoſitam, de deſerendo nõ facilè cogitarent. Huius æris militaris cura, ad primipilarem pertinebat: ſimulatque pecuniæ publicæ, & ſtipendiorum militum. vt ea pro cuiuſque meritis, Primipilaris, (quem, cum Veteranus miles ad id munus ſemper eligeretur, veriſimile fuit, ſingulorum militum virtutem perſpicuè nouiſſe) diſtribueret. Horum omnium rationem reddere eum Cæſari oportebat: ex qua ſi debitor reip. ſupererat, voluit lex publicis fauens neceſſitatibus. *l. 1. C. de condict. ex l.* ob recepta militum ſtipendia, & æs militare, (quod omne apud ſe primipilarem habuiſſe, ambigendum non eſt) obnoxia eſſe, tã dotalia vxoris bona, quàm filiorum facultates, tametſi, patris heredes non extitiſſent. Cum tamen alioqui nec filius pro patre, nec vxor pro marito conuenіatur. At hoc caſu ideo, quoniam fraudatio hæc Primipilaris, ad totius reipublicæ euerſionem quodammodo ſpectare videbatur, priuatis ſuis ſtipendiis, militibus, quorum opera reſpublica defenditur, permanet & conſeruatur. Huic quoque Primipilari, Alc. exiſtimat, annonam commiſſam, vt eam inter milites per capita diuideret. Quod mihi perſuadere non poſſum alioqui abſurdè nimis dicendum, eundem fuiſſe Primipilarem, cum Præfecto legionis, ad quem armorum, equorum, veſtium, annonæque militaris curam olim pertinuiſſe, Vegetius, & alij, qui de re militari ſcripſerunt, teſtantur de eius officio, & dignitate, alia multa non inconcinnè differentes. Hæc accurate obſeruanda ſunt: cum non vno in loco, in iure noſtro, Primipili, primipilariúmque mentio fiat. *l. fi. §. ab huiuſmodi. D. de mun. & honor.* neutriúſque veram interpretationem ſint aſſecuti Accurſiani, qui pleraque deliramenta comminiſcuntur, digna certè, quæ in familia Plutonis perpetuò ſepulta iaceant. Plura vide apud Doctiſſimum virum, ex cuius obſeruationibus hæc quæ ad inſtitutum meum facerent, collegi.

NOT

NOTÆ ET ANIMADVERSIONES AD GLOSSAS ACCVRSII, ET quorandam Doctorum interpretationes, ad NOVELLAS CONSTITVTIONES.

PErperam gloſſatores noſtri Nouellæ titulum, vt ſpurium reiecerunt maluit que Accurſius barbaram & Bulgari tempore factam tranſlationem interpretari, quòd vberior ei videtur, ideoque Authenticam appellauit, quoniam ex ipſo Græco originali ad literam traducta eſſet, hæc eſt opinio Domini Alciati, apud quem de his plura videre poteris libro 2. Parergon cap. 46. Nouellas appellari hoc opus ſatius erit, quas ideo ſic dictus putat Doctiſſimus Cuiacius, quòd nouiſſimè promulgatæ ſint poſt Codicẽ repetitæ prælectionis. Cæterum illud obſeruandum eſt omnes fere, perperam & temerè veterem interpretem Nouellarum reiicere & aſpernari. eius enim interpretatio omnino reiicienda non eſt, cum propter antiquitatem, tum propter eruditionem hominis, credit Doctiſſimus Cuiacius eum Græcum fuiſſe, qui non multo poſt editionem Nouellarum rogatus Occidenti Latinam interpretationem donauerit. De cuius eruditione ſi plura ſcire vis, plura vide apud Doctiſſimumvirum libro 8. Obſeruationum cap. 40. vbi plurima notat quæ vetus ille interpres multo melius intellexit quàm Haloander, aut Scrimgerus.

Ad Nouellam 1. ad eum locum.

Malè quidam ad hunc locum huius Nouellæ, (vel ſi non id lex aliqua etiam herede ceſſante nominatim repræſentet) adiiciunt, prohibeat, aut impediat, hæc enim vel Accurſius indicat non adiecisse veterem interpretem, qui author non eſt contemnendæ authoritatis, licet multi eius interpretationes aſpernentur & reiiciant.

Ad eum locum [illegible]

Hic locus huius Nouellæ ſatis obſcurus eſt, in quo interpretando hallucinatus eſt Iulianus Patritius, qui Epitomen Nouel lorum compoſuit, niſi corruptus eſt, qui annum numerat à condemnatione iudicis. hanc enim interpretationem neque locus ille admittit, neque [illegible], nomen, quo conuentio ſignificatur. Poſt conuentionem heredi datur annus, poſt condemnationem darentur tantùm menſes quatuor, ſententia autem huius loci eſt pœnæ huius conſtitutionis hanc conditionem apponi, ſi heres poſt aditam hereditatem in annum integrum ceſſauerit in exequenda voluntate defuncti, qui tamen annus non ab aditione numerabitur, ſed ab admonitione & conuentione iudicis. Nam & ab eo tempore de legato, aut fideicommiſſo, aut libertate, aut liberto aſſignato lis peragenda eſt intra annum.

Ad Nouellam 2. de electione ſecundo nubentium.

Falſum omnino eſt, quod nonnulli interpretes exiſtimant hac Nouella 2. abrogari. *l. in quibus. C. de ſecundis nuptiis.* & hæc eſt ratio quoniam ea lex non dat electionem matri, quæ lucrata eſt donationem propter nuptias, vt cedat cam cui volet ex liberis, quam electionem hac Nouella adimit matri: ſed illa lex dat electionem filio prioris matrimonij, vt partẽ quam habet in donatione propter nuptias transferat in quem volet liberorum ſuorum, nepotum matris: quam electionem hæc Nouella non adimit filio, qui abſque dubio eandem transferat etiam in quem volet fratrum, & ſi volet præferet fratris filiis. Hæc doctiſſimè animaduertit aduerſus quorundam opinionem Doctiſſimus Cuiacius in Commentariis ſuis ad hanc Nouellam 2. apud quem plura videre poteris.

Ad eum locum huius Nouellæ, quo Iuſtinianus profitetur ſe id iam antea conſtituiſſe, peſſime notat Accurſius Iuſtinianum intelligere *l. corruptum. C. de vſu f. ult.* Intelligit enim hoc loco, & Nouella 22. Iuſtinianus conſtitutionem Græcam quæ deſideratur in titulo *de ſecundis nuptiis*. Græci adnotant eſſe eius tituli *l. 14.* referente Doctiſſimo viro.

Ad Nouellam 3.

Cum Iuſtinianus in hac Nouella diceret ſe [illegible]uliſſe eodem die legem generalem de epiſcopis & clericis, & d[illegible]conissis male Accurſius arbitratur eſſe *l. non placet. C. de ſacroſanctis eccleſiis.* quia illa lex non eſt Iuſtiniani, & hic ait Iuſtinianus ſe eam tuliſſe. Deinde quod magis [illegible] confirmat eam legem non eſſe, illa lex non eſt de Clericis, ſed de Decanis, de quibus Decanis Nouella 45. agitur. Videamus igitur quænam ſit illa lex generalis. Recte Doctiſſimus Cuiacius putat eſſe Nouellam 6. quæ quidem videtur eſſe ſpecialis, vt hæc non generalis, ſi in eius *§. penult.* legas τοῦτο τῷ ἰδικῷ νόμῳ. Sed vetus interpres legit melius, ταῦτα νῦν ἰδικῶ. Loquitur enim de clericis Conſtantinopolitanis, quorum ſe numerum ait ſpeciali lege definiſſe hac ſcilicet Nouella 3. Quum vero vtraque Nouella eundem diem ſubſcriptum habeat tam generalis illa quam ſpecialis hæc, huius initium tale eſſe debet. Iam quidem communi & generali lege non iampridem vel dudum, & hoc magis confirmat Nouellam 6. eſſe, de qua meminit Iuſtinianus in Nouella 3. id eſt, vel maximè quod ea Nouella 6. de ea re agat, quæ ſcilicet vbique gentium clericos ad veterem numerum ab eccleſiarum ædificatoribus inſtitutum & bene commenſum cum facultatibus, quas eiſdem eccleſiis donabant redigi iubet, nemine allecto in locum defunctorum, quoad is vero ſuo numero reſtitutus fuerit.

Ad Nouellam 4. de fide iuſſoribus

Pauci admodum interpretes intellexerunt quis ſit ſenſus eiuſdam §. huius Nouellæ, quem vetus interpres fit ad verbũ rectè interpretatus eſt. Idem eſt dicere etſi quoſdam habuerunt omnes ij ſibimet obligatos; & qui hypothecariis actionibus teneri poſſunt, Doctiſſimus Cuiacius nihil mutandum cenſet, & rectè putat perperam apud Harmenopolum *lib. 3. tit. 6.* aliter legi, ſed de ſententia quæritur. Dixerat ante Iuſtinianus creditorem agere hypothecaria aduerſus poſſeſſores rerum fideiuſſores, mandatores pecuniæ conſtitutæ rei ſubiicit hac clauſula, poſſe et aut eum agere aduerſus debitores harum omnium acceſſionum, & aduerſus eos qui eiſdem hypothecariis actionibus teneri poſſunt, hæc eſt ſententia loci huius difficillimi, de cuius interpretatione ſi plura ſcire vis, vide cap. 19 lib. 8. Obſeruationum Domini Cuiacij, vbi hunc locum fuſius explicat, & facilem reddit.

Ad Nouellam 5. de monachis.

Videamus hic an verum ſit quod Accurſius notat monachiſmum eſſe capitis minutionem. Ego cum Doctiſſimo Cuiacio puto monachiſmum non eſſe capitis minutionem, quia monachiſmus nec ciuitatem, nec libertatem, nec familiam adimit Non omnis ſtatus mutatio, capitis minutio eſt. Manumiſſio non eſt capitis minutio: ſenatu motio non eſt capitis minutio, ergo nec monachiſmus eſt capitis minutio: nam & ius legitimarum hereditatum monachi habent. *l. vlt. §. hoc etiam. C. de epiſcopis & clericis.* & ante hanc Nouellam habuerunt bona propria & teſtamenti factionem *l. generali. C. de ſacroſanctis eccleſiis.* quaſi ciues & irritum teſtamentum non fit monachiſmo, quod tamen conſtat irritum fieri capitis minutione, etiam minima. Idque hac Nouella probat & 76. Sed ſi ante monachiſmum teſtamentum non fecerit ex hac nouella non poteſt monachus poſtea facere teſtamentum. Omnia enim quæ eius fuerunt propria tacito iure ad monaſterium tranſeunt, excepta Falcidia debitæ ſucceſſionis quæ liberis ſeruatur.

Ad

Digitized by

Ad Nouellam 12.

Malè Accurſius ad nuptias legibus interdictas hanc Nouellã trahit, nec valet ratio qua mouetur. nam & verbo *ἀθέμιτος*, quo mouetur, illæ tantùm nuptiæ ſignificantur, quæ ſunt naturæ contrariæ. Idem quoque Accurſius & Harmenopulus malè differentiam faciunt inter nefarias & inceſtas nuptias. nam hæc Nouella & *§. ergo inſtitut. de nuptiis.* nuptias naturæ contrarias promiſcuè appellat inceſtas nefarias damnatas vno facinore notato variis appellationibus.

In Nouella 15. malè Accurſius opinatur emancipationes vel manumiſſiones fieri apud defenſores poſſe, quum *l. penult. & vl. C. de emancipatione liberorum*, iudices exigant, apud quos ſit legis actio. hæc enim pendent ex præſidũ imperio & forenſi magnitudine digna ſunt, vt quum emancipandus vel manumittendus quis eſt. Vide Cuiacium.

Ad Authenticam de nuptiis. §. mitiores.

Mirandum non eſt verba huius §. ab Accurſianis intellecta nõ eſſe. ſeparãda enim aliter ſunt, quàm ab eis factum eſt. & ita ſcribendum eſt, mitiores itaque nuptiarum ſolutiones quæ generali ſermone bona gratia ſolutæ dicuntur eiuſmodi propemodum eſſe ſciendum eſt: & non multò poſt. *§. ſic itaque in fine.* ſubſtantiam illam meritò ſecundùm noſtras leges æſtimantes eſſe, quæ pura debitis videatur, ratio quoque ex ipſis cauſis pro cautione procedat, poſt verbum videatur ſcribendum, quæ de his cauſis dicta ſunt, è contrario quoque procedant.

Ad Authenticam de æqualitate dotis.

Malè Accurſius in hac Nouella Ænigma ſpeculum interpretatur. ſicut enim, inquit ille, in illo videtur eſſe quod non eſt: ita in ſupraſcripto pacto videbatur ſubeſſe æqualitas, cùm verè nulla eſſet. ſanè hæc interpretatio abſurda omnino eſt: nam Ænigma hoc ſenſu accipi nuſquam legitur: quid verò ſit Ænigma, neminem puto eſſe qui ignoret.

Ad Nouellam 18.

Malè Accurſius ad hanc Nouellam, Falcidiam non ex exiſtimatione deduci, ſed ex fructu hoc loco putat. repugnat enim *l. computationi. ad l. Falcidiam.* repugnat. *§. ſi vſusfructus. l. 1. D. ad legem Falcidiam.*

Cùm aduerſus eum qui teſtamentum facere prohibuit ſit actio in ſimplum, male Accurſius notat eſſe in duplum ex Nouella 134. quum in ea non aduerſus eum qui prohibuit teſtamentum fieri, proponatur actio, ſed aduerſus præſidem qui pecuniam extorquet ab his qui taſtamentum faciunt, vt eis ſcilicet quum extorſerit, in duplum reddat? Datur ergo ea dupli actio teſtatori, ſuperior non datur teſtatori. Malè etiam Accurſius putat eum cui defunctus teſtamento legatum aut fideicommiſſum relicturus erat, habere petitionem legati aut fideicommiſſi aduerſus fiſcum, quia legati aut fideicommiſſi petitio non eſt ex imperfecta voluntate, *l. ex ea. D. qui teſtamenta facere poſſunt.* aut ſi legati petitio eſt, cur non erit etiam hereditatis? Ille tamen rectè ait, eis quibus legatum relictum eſt teſtamento quod teſtator mutare prohibitus eſt fiſcum teneri, *l. 2. §. vlt. ſi quis aliquem teſtari prohibuerit. l. 3. §. vlt. ad Trebellianum.*

Ad id quod dicitur hac Nouella 18. filio arenario querelam inofficioſi denegari, denegari & bonorum poſſeſſionem, vnde liberi, quæ ordinat litem de inofficioſo. malè Accurſius bonorum poſſeſſionem contra tabulas dari putat. nam hæc exheredato non datur

Quod ad hanc eandem Nouellam pertinet, Accurſius in *l. 2. §. 1.* ad Tertullianum, illuſtrem matrem ſpurio non ſuccedere putat forſitan male. nam *l. penult.* de hereditate matris loquitur non de hereditate ſpurij filij, de Senatuſconſulto Orphitiano, non de Senatuſconſulto Tertulliano.

In Nouella 20. vbi dicitur, [illegible] non intelligit Iuſtinianus *l. vltim. C. de temporalibus appellationibus*, vt male Accurſius opinatur, ſed intelligit Nouellam 23. quæ ſcripta eſt Triboniano illuſtri magiſtro officiorum, & quæſtori ſacri palatij, ſic eſt reſtituenda inſcriptio Nouellæ 23. Eadem ſcripta fuit etiam ad Iohannem præfectum prætorio Orientis, ad quem hæc mittitur, ſicut & retrò & hanc miſſam opinatur Cuiacius ad Tribonianum quæſtorem.

Ad nouellam 33.

Ad eam partem huius Nouellæ, quæ agit de recuſationibus, male Bulgarus putat magiſtratum non poſſe recuſari. id enim falſum eſt, ſi iudicet extra ordinem Nouella 96. frequentiùs tamen eſt ei collegam adiungi Nouella 13. & 86. Martinus quoque in hac quæſtione recuſationum, recuſandum eſſe iudicem ante litem conteſtatam malè colligit ex *l. nemo. C. de iuriſdictione omnium iudicum* quum non de recuſatione ſuſpecti ea lex loquatur ſed de præſcriptione fori, quæ opponenda etiam eſt ante litem conteſtatam, *l. vlt. C. de exceptionibus. l. ſed & ſi ſuſcepit. in principio, de iudiciis.* & ſimili errore Bulgarus ſuæ ſententiæ perperàm addit exceptiones, quas Accurſius notauit in *l. apertiſſimi. C. de iudiciis.* ex legibus, que ſunt de incompetenti iudice, non de ſuſpecto, inter quos eſt magna differentia. Nam incompetentis Iudicis forum declinatur poſita præſcriptione fori Suſpecti iudicium recuſatur per libellum, vel apud acta, *l. vlt. C. de iudiciis.*

Ad nouellam 22.

Malè Accurſius in *§. ſin autem. Nouellæ* 22. putat anterius matrimonium dici comparatione ſecundi quod ſequutum non eſt. Dicamus anterius hìc dici, vt prius legis initio.

Ad Nouellam 51.

Accurſius vera quidem dicit, ſed ea non poſſunt colligi ex hac Nouella, ſed ex alia, vt quod ſcribit ex hac Nouella, ſcenicam quæ reſipuit, cuilibet etiam illuſtri clariſſimo nubere poſſe ſine reſcripto principis cõtra *l. imperialis Cod. de Nuptiis.* Verum quidem illud eſt, eam mulierem hodie nubere cuilibet poſſe ſine reſcripto ſpeciali: ſed hoc eſt ex Nouella 89. & 117. non ex hac Nouella quæ iuriſiurandi in honeſti tantùm gratiam facit ſine reſcripto ſpeciali.

Ad Nouellam 52. citat Accurſius *legem vltimam. Cod. vnde vi. & legem vltimam. Cod. locati.* quæ leges profectò nihil ad eam rem faciunt, citare potius debuit *l. 4. Cod. de executionibus & exactionibus.*

Ad Nouellam 53.

Ad eum locum huius Nouellæ, in quo de pœna periurij agitur, vulgò interpretes in multis errant. Statuunt enim certum tempus alij triginta annorum, alij vnius anni poſt miſſionem in poſſeſſionem, intra quod copiam ſui facere reus poſſit, & bona ſua recipere: id eſt, intra quod vendi bona non poſſint. Item in eo etiam errant, cùm dicit Iuſtinianus actorem mitti in poſſeſſionem bonorum pro modo debiti. exiſtimant eum mitti in rem, aut in partem aliquam bonorum pro quantitate debiti, atque ita corrigi edictum Prætoris, quo non tantùm fit miſſio in vniuerſa bona mobilia & immobilia: ſed etiam venditio vniuerſorũ fit. nec quid ſupereſt, id redditur debitori: hoc enim vt reliquum debitori reſtituatur certis tantùm perſonis datum eſt, *l. Fulcinius. §. adeò. Quibus ex cauſis in poſſeſſionem eatur.* Id verò corrigi hac Nouella certe falſum eſt, cùm generaliter dicat actorem mitti in poſſeſſionem bonorum, & bona habere, & reuerſum Dominum bona recipere. Intelligit igitur omnia bona non res certas, nec mouemur his verbis pro modo debiti nec enim ſunt pugnantia mitti in vniuerſa bona, & mitti pro modo debiti, quia venditione facta portionem ſinguli creditores ferent pro rata debiti,

Malè interpres ad eandem Nouellam ſcribunt, Iudicem delegatum pronuntiare de actore mittendo in poſſeſſionem bonorum, cùm hoc ſit Imperij ſine Iuriſdictione, & ob id pignus prætorium dicitur. Delegatus autem neque Imperium habet, neque Iuriſdictionem. In hoc igitur falluntur valdè interpretes: iidem malè delegatum confundunt cum eo cui mandata eſt Iuriſdictio. Malè iidem ſtatuunt actorem priùs mittendum eſſe in bona mobilia, deinde immobilia tum nomina. Hic enim ordo quem hic præſcribunt ſeruatur tantum in pignore capto extra ordinem ex cauſa iudicati, non in pignore prætorio quod in vniuerſa bona & iura conſtituitur, *l.1. C.de prætorio pignore.*

Ad Nouellam 60.

Nota Iulianum Anteceſſorem, Iohannem & Accurſium rectè ſentire, huic Nouellæ locum eſſe tam in ciuilibus quàm in criminalibus, vt & Tituli latior inſcriptio id probat. Quanquam non ſit ſemper ex Titulis Nouellarũ neceſſaria argumẽtatio, propterea quod arbitrio ſunt ſtudioſorum, non authoritate Iuſtiniani conficti illi Tituli & idcirco tã varij alij Iuliano Patritio, alij veteri Interpreti, alij Haloãdro, alij Scrimgero, alij Baſilicis, atque Indici noſtro. Male cõtrà Martinus in cauſis tãtùm criminalibus huic Nouellæ locum eſſe putat, cùm & in ciuilibus etiam locum ei eſſe probari poſſet multis exemplis, ſi opus eſſet.

Ad nouellam 119

Quod in Nouella accipiendum eſt de eo qui incapax eſt tantùm pro parte. malè Accurſius in eo qui nihil omnino capere poteſt, ſtatui poſſe putat. Cuius rationes nullomodo valẽt, mouetur primùm *l.1.§.ſed ſi legatum.C.ſi quis aliquẽ teſtari prohibuerit. l.legatarius. D.de excuſationibus*. quæ leges nullo modo pro illo faciunt, quia de indigno loquuntur, non de incapaci. Indignus legatum capit propter fideicommiſſarium.

Ad tertium caput huius Nouellæ mirum eſt Accurſium omiſiſſe legem vltimam. *D.de probationibus*. quæ multùm faciebat ad confirmationem eorum quæ hoc capite proponebantur, & alias citat Accurſius leges, quæ ſunt de exemplo alterius ſcripturæ, de qua nihil planè hoc capite agitur.

Ad Authenticam vt præponatur nomine Imperatoris §.ſi qua verò.

Diuini numinis inuocationem, in Inſtrumentis neceſſariam eſſe: licèt communis Doctorum opinio aliud doceat.

Quærunt Doctores *in Rub. D. de oper. noui nunc.* an de inſtrumenti ſubſtantia ſit diuini numinis inuocatio. Et communior opinio eſt: de ſubſtantia non eſſe. Quam opinionem Andreas Alciatus, cùm dictam Rùbr. me auditore, in Ticineſi Gymnaſio publicè interpretaretur, his fere argumentis quæ ſequuntur confirmabat. Primò, quia gloſſ. *in l. iuriſgentium. §. quod ferè. D. de pact. & in l. generali. C. de tabulariis. lib.*10. inter ea quæ ad inſtrumenti ſubſtantiam pertinent, diuini numinis inuocationem non numerant. Secundò, in iure cautum non reperitur, in inſtrumento inuocationem diuini numinis neceſſariam eſſe: ergo qui id dicit, probare debet, *l. ab ea parte. D. de probat.* Tertio non ſunt inducendæ nouæ formulæ, quæ inſtrumenta infirment. *l. quoties D. de verborum obligat.* cum probationes potiùs ſint ampliandæ quam reſtringendæ, *l. curet. D. de teſtib.* Quartò cùm inſtrumenta probationis cauſa fiant, *l.1. D. de fide inſtru.* ſicut in teſtimoniis cæteriſque probationibus, inuocatio neceſſaria non eſt: ita & in inſtrumentis cenſeri debere. Verum pro diuerſa opinione: Maximilianus, primus eius nominis Imperator in Comitiis Colonienſibus, anno poſt Chriſtum Ieſum natum 1512. edicto cauit in inſtrumentis publicis, diuini numinis inuocationem fieri debere. Quod edictum ratione non caret. Nam ſi nomen Imperatoris præponendum eſt in inſtrumentis, vt in *Auth. vt præpo. nom. Imp.* multò magis diuinum nomen præponendum erit. Et quamuis Alciatus in d. Rubr. huic argumento reſpondere conatus ſit: tamen eadem opinio aliis quoque argumentis, & legibus probari poteſt. Nã in *§. ſi qua verò in Auth. vt præpo. nom. Imper.* dicitur documentum mox Deo authore inchoandum eſſe. Nec deeſt exemplũ inſtrumenti in cap. in nomine, 23. diſtinct. in quo diuini numinis inuocatio fit, his verbis: In nomine Domini noſtri Ieſu Chriſti & Saluatoris ab incarnatione eius, anno milleſimo ſexageſimo nono, menſe Aprili, Indictione duodecima. Vbi gl. dicit, hæc ſunt verba Notarij. Nec argumenta ab Alciato adducta communem opinionem ſatis tuentur. Nam quod primo loco ex gloſſ. *in d. §. quod ferè & in d. l. generaliter.* adducebat: reſpondeo, gloſſæ auctoritatem probabilem quidem eſſe, ſed non neceſſariam. vt gloſſa ipſamet fatetur in *l. ſed licet. D. de offic. præſid.* Quod verbò ſecundo loco Alciatus aſſerebat, nullo iure probari, inuocationem in inſtrumentis neceſſariam eſſe: id aliter ſe habet: Nam ſuprà oſtendi in *d. §. ſi qua verò*, inuocationem requiri. Idémque exemplo à me comprobatum eſt, *d.c. in nomine.* Quod tertio Alciatus adducebat, probationes nouis formulis reſtringendas non eſſe: reſpondeo, hanc nouã formulam dici non poſſe, quæ ante tot ſecula introducta & in vſu fuit, vt ſuprà ex *d. §. ſi qua verò. & d. cap. in nomine.* oſtendi. Ad quartum Alciati argumentum, facilis eſt reſponſio. Nam quod argumentatur, in teſtificationibus, & aliis probationibus, inuocationem diuini numinis nõ requiri, ergo nec in inſtrumentis: reſpondeo, hanc non eſſe conſequentiam neceſſariam. Etenim in aliis probationibus præpoſitio Imperatorij nominis neceſſaria non eſt: & tamen in inſtrumentis requiritur, in *auth. vt præpon. nom. Imper.* Hæc enim diuerſa ſunt. A diuerſis autem illationem non fieri notum eſt. *l. Papinianus exuſt. D. de minoribus.* Plura vide apud Bernardinum Vvaltherum in Miſcellaneis.

Ad Authenticam, quia verò, vt ſine prohibitione matris. 94.

Conſtitutionem §. quia verò. in Auth. vt ſine prohib. mat. hactenus perperàm acceptam eſſe.

In *§. quia verò. in Authent. vt ſine prohibitione matr.* traditur, matrem non aliter ad filij tutelam admitti, quàm ſi ſecundis nuptiis S.C. Velleiano, & alij omni legum auxilio renuntiauerit. Sed huic conſtitutioni obſtat quod traditum eſt, generalem renuntiationem exceptionum non valere, *l. ſed etſi. §. quæſitum. D. ſi quis caut.* Vt meritò nec mater omni legum auxilio in genere renuntiare poſſit, Doctores noſtri varias eius rei cauſas adferunt. Aliud enim Bartolo, aliud aliis viſum eſt, Et quot ſunt capita, tot ferè rationes ab illis traduntur. Quæ tamen rationes omnes a Iaſone cæteriſque recentioribus in *d. l. ſed etſi. §. quæſitum*, confutantur. Ego arbitror, Doctores fruſtrà in hac re rationem quærere. Et enim in *d. §. quia verò* nuſquam reperio renuntiationem à matre in genere fieri poſſe. Quamuis enim illic dicatur, matrem omni legum auxilio renuntiare debere non tamen his verbis exprimitur, an auxiliis legum in genere, an verò cuilibet auxilio in ſpecie renuntiare debeat. Nam & in ſpecie omnibus legum auxiliis renuntiari poteſt, ſi quodlibet auxilium in ſpecie exprimatur. Standum igitur erit communi regulæ *d. d. l. ſed etſi. §. quæſitum.* vt neceſſe ſit, matrem omnibus legum auxiliis, ſpecialiter & ſigillatim renuntiare. Receptiſſimum enim eſt, vt lex noua ex lege antiqua interpretationem recipiat, *l. ſed & poſteriores. D. de legibus*, Bartolus in *Auth. ſed cum teſtator. C. ad leg. Falcid. cum concord.* Plura vide apud Bernardinum Vvaltherum.

Ad Authenticam 115. vt cùm de appellatione cognoſcatur. §. aliud quoque capitulum & §. hæc autem diſpoſuimus.

An neceſſe ſit filiis legitimam iure. inſtitutionis relinquere, & de intellectu §. aliud quoque capitulum. & §. hac autẽ diſpoſuimus, in Auth. vt cùm de appel. cognoſc. & §.1. in Auth. de triente, & ſemiſſe, contra cæterorum interpretum opinionem.

In *§. aliud quoque capitulum. in Auth. vt cùm de appell. cognoſcend.* hæc conſtitutio extat. Sancimus igitur nõ licere penitus patri vel matri, auo vel auiæ, proauo, vel proauiæ, ſuum filium vel filiam, vel cæteros liberos præterire, aut exhæredes in ſuo facere teſtamento, nec ſi per quamlibet donationem, vel legatum vel fideicõmiſſum vel alium quemcumq; modũ eis dederit legibus definitã portionẽ, niſi forſitan probabuntur ingrati, &c. Cæterùm quod in hac Conſtit. datur legitimã liberis ſolo inſtitutionis titulo, relinqui debere: id in *d. §. hac autẽ diſpoſuimus. eod. tit.* his verbis, quæ ſequuntur, declaratur. Hæc autem

diſpo-

diſpoſuimus, vt parentes & filios à teſtamentorum iniuria, liberos reddamus. Cæterùm ſi qui heredes fuerint nominati, etiam ſi certis rebus iuſſi fuerint eſſe contenti, hoc caſu teſtamentum quidem nullatenus ſolui præcipimus: quicquid autem minùs eis legitima portione relictum eſt, hoc ſecundùm noſtras alias leges, ab heredibus impleri. Sola enim eſt noſtræ Serenitatis intentio à parentibus, & liberis iniuriam præteritionis, & exheredationis auferri. Ex his verbis apparet, parentes neceſſe habere filiis legitimam iure inſtitutionis relinquere, Ita tamen vt non teneantur, in quota hæreditatis, ipſas inſtituere, ſed ſatis eſſe, ſi pro quantitate legitimæ in re certa, ipſos heredes inſtituant. Sed contrarium videtur conſtitutum in *§.1. in Authent. de triente & ſemiſſe*. nẽpe legitimã nõ ſolùm iure inſtitutionis, ſed etiam iure legati, & fideicommiſſi filiis relinqui poſſe. Verba autem d. §.1. hæc ſunt: Hæc nos mouerũt corrigere legem, & non eam deſpicere: ſemper erubeſcentes, talique modo determinare cauſam, vt ſi quidem vnius eſt filij pater, aut mater, aut duorum, vel trium, vel quatuor non trientem eis relinqui ſolum, ſed tertiam propriæ ſubſtantiæ partẽ, hoc eſt, vncias quatuor: & hanc eſſe definitam menſuram vſque ad prædictum numerum. Si verò vltra quatuor habuerit filios, mediam eis totius ſubſtantiæ relinqui partem, vt ſexuncium, vel ſexuncium diuidendo, & hoc non ſub iniuſta circũſtantia rerum (forſitan enim ob hoc non ſub iniuſtitiam patiuntur: aliis quidem meliora, aliis verò deteriora) ſed quòd contigerit vnum quemque per omnia æquum eſſe in qualitate & quantitate, ſiue quis, illud inſtitutionis modo, ſiue per legati, idem eſt dicere, & ſi per fideicommiſſi relinquat occaſionem: licebit enim ei reliquum octuncium forte, aut ſexunciũ habere, & largiri, ſicut voluerit filiis ipſis, aut quilibet extraneorum. Harum conſtitutionum antinomiam gloſſ. in Auth. nouiſſima (quæ Authent. tranſumpta eſt ex *d. §.1.*) *C. de inoffic. teſt.* ſic diluit, vt lex in d. §. aliud quoque capitulum, locum habeat in teſtamento ſolenni: textus autem in d. §.1. in teſtamento minùs ſolenni: ita quidem, vt in teſtamento ſolenni neceſſe ſit liberis legitima iure inſtitutionis relinqui: in teſtamento autem minùs ſolenni ſatis ſit, ſi per legatum, vel per fideicommiſſum, vel alio quocunque modo legitima relinquatur. Et hanc opinionem ſequitur Iaſon in *d. Auth. nouiſſima*. vbi illam quatuor argumentis defendit, Sed alij Doct. communiori calculo dicunt, *dictum §.1. per d. §. aliud quoque capitulum*, hodie correctum eſſe: adeo vt non obſtante d. §.1. hodie legitima filiis iure inſtitutionis relinqui debeat. Sed neutra iſtarum opinionum mihi probatur. Nam quod gloſſ. & Iaſ. in *d. Auten. nouiſſima*, dicunt, in teſtamento minùs ſolenni, liberis citra titulum inſtitutionis legitimam relinqui poſſe, obſtat text. in *§. nos igitur in Auth. de teſtam. imperfect.* vbi requiritur, vt parentes etiam in imperfectis teſtamentis (ſic enim appellantur teſtamenta minùs ſolennia inter liberos condita, *l. hac conſultiſſima. §. ex imperfecto. C. de inoffic. teſtam.* Vbi gloſſ. & Bart) liberos heredes inſtituant. Verba autem *d. §. nos igitur*, hæc ſunt: Si quis literas ſciens, inter ſuos filios voluerit facere diſpoſitionem, primùm quidem eius ſubſcriptione tempus declaret, deinde quoque filiorum nomina propria manu ad hoc vncias, in quibus ſcripſit eos heredes, non ſignis numerorum ſignificanda, ſed per totas literas declarandas: vt vndiq. clare & indubitanter conſiſtant. Si verò etiam rerum voluerit facere diuiſionem, aut in quibuſdam rebus certis, aut omnes, aut quaſdam inſtitutiones ſtatuere, & harum inſcribat ſignificationes vt eius literis omnia declarata nullam vlteriùs contentionem filiis relinquat, &c. Ex hac quidem conſtitutione, bis apparet, inſtitutionem in teſtamento minùs ſolenni, hoc eſt imperfecto, inter liberos condito inſtitutionem requiri. Primo his verbis, Quibus ſcripſit eos heredes. Deinde ſequentibus verbis: inſtitutiones ſtatuere. Merito igitur gloſſæ & Iaſ. opinio recipi non poteſt, vt in teſtamento minùs ſolenni, filiis citra inſtitutionem legitima relinqui poſſit, ſed nec cæterorum doctorum opinio recipi poteſt, vt *dictus §.1. per d. §. aliud quoque capitulum*, correctus ſit. Nam in *d. §. aliud quoque capitulum*, nulla correctionis mentio fit, ſed additionis duntaxat. Dicit enim textus, *aliud quoque capitulum*, præſenti legi addendum eſſe: non autem dicit corrigendum. Nec veriſimile eſt, Iuſtinianum Imper. in eodem Authenticorum libro, conſtitutiones, ſe ipſas corrigentes inſerere voluiſſe: cùm nemo præſumatur ſeſe incontinenti corrigere. Imò lex in d. §.1. expreſſim dicit legitimã filiis ſub triente, vel ſemiſſe relinquendam: vt appareat iure inſtitutionis id fieri debere. Nam quota hæreditatis inſtitutionem denotat. *§. hæreditas. Inſtit. de hered. inſtit.* Ego igitur putarim totam hanc controuerſiam ſic definiendam eſſe, vt conſtituamus regulam: Non ſatis eſſe, ſi teſtator liberis legitimam, iure legati, vel fideicommiſſi, vel alio ſimili modo relinquat: Sed opus eſſe, vt liberos in legitima inſtituat. Illud probatur in *d. §. aliud quoque capitulum. & in d. §. nos igitur. in Auth. de teſtam. imperfect. & in d. §.1. de triente & ſemiſſe*, vt ſupra induxi. Hæc regula limitatur, vt parentes non teneantur liberos in tota quota hæreditatis inſtituere, ſed ſatis eſſe, ſi pro quantitate legitimæ, in re certa ipſos heredes inſtituant. Et hoc modo procedit text. in *d. §. hæc autem diſpoſuimus.* Porrò, eadem regula limitatur etiam, vt quamuis parentes teneantur liberis legitimam iure inſtitutionis relinquere, *d. §. aliud quoque capitulum, & d. §. nos igitur. & d. §.1.* Attamen permittitur parentibus, vt legitimã liberis non totam in quota relinquant, ſed partem illius, iure legati, & fideicommiſſi illis relinquere poſſint. Et hoc forte eſt, quod in *d. §.1. in Auth. de triente & ſemiſſe*, dicitur, trientem, & ſemiſſem, hoc eſt, legitimam iure legati, & fideicommiſſi liberis relinqui poſſe. Vt intelligamus in d. §.1. parem liberos non in tota quota hereditatis, ſed in parte duntaxat legitimæ inſtituiſſe. (Quod quidem facere poteſt, iuxta *dictum §. hæc autem diſpoſuimus*) eundemque patrem certas res liberis iure legati, vel fideicommiſſi reliquiſſe. Hoc caſu res legatæ, & fideicommiſſæ, liberis non minùs in legitimã imputabuntur, quàm pars legitimæ, iure inſtitutionis illis relicta. Idque ratione non caret, cùm etiam antiquo iure legata, & fideicommiſſa in ſupplementum legitimæ liberis imputari ſolita ſint, *l. omnimodo. in princ. l. ſcimus. in princ. C. de inoffic. teſt.* Hæc in medium adferenda eſſe duxi: in quibus tamen pro certo nihil affirmo. Vix enim negari poteſt quin textus dicti *§. aliud quoque capituli. & d. §.1. aperte inter ſe pugnent.* Id ſi concedatur, neceſſe erit alterum textum ab altero corrigi. Faciliùs autem concederem *dictum §. aliud quoque capitulum per d. §.1. quàm dictum §.1. per d. §. aliud quoque capitulum*, corrigi. Nam text. in d. §.1. expreſſim correctionis mentionem facit, ibi hæc nos mouerunt corrigere legem: Quod non eſt in *d. §. aliud quoque capitulum.* Illic enim nulla correctionis fit mentio, ſed additionis duntaxat. ibi, aliud quoque capitulum præſenti legi addendum eſſe perſpeximus. Háncque ſententiam ſi ſequamur, conueniet iuri ciuili cum iure canonico. Nam ſecundùm canones legitima quocunque titulo relinqui poteſt, vt communi opinione receptum eſſe Alex. in *l. inter cætera. D. de liber. & poſthum.* refert. Plura vide apud Bernardinum Vvaltherum in Miſcellaneis obſeruationibus.

NOTAE AD GLOSSAS ET INTERPRETATIONES DOCTORVM in quatuor libros Feudorum, in quibus, quemadmodum in ſuperioribus, interpretationes minùs idoneæ reiiciunt, & meliores in medium proferuntur.

PRAEFATIO

Ad notas in gloſſas ad libros Feudorum.

CVM libris Feudorum operam darem mirabar, & verò mirari ſatis non poteram, eiuſmodi materiam tam lucroſam, nobilem, vtilem, vtiliſſimam: quinimò neceſſariam tot opinionum myriadibus ac errorum tenebris innolui, inſpectis etiam quotquot inuenirre potui Feudorum Commentatoribus (qui ſunt tres & quadraginta numero) & quorundam locorum conſuetudinibus ipſius Oberti & Gerardi, necnon interpretum compilationē, quicquid illud eſt attribuendum vidi. quis enim methodum, quis eloquentiam? quis aliquando certi quid in iis libris ſibi polliceri poteſt? Interpretes enim omnia confudere, præter hoc, quod ipſi methodici magis amethodi ſint, & riuulos potius ſectentur, quam quid à fontibus hauriant: ideoque falſas & textui contrarias opiniones aliquando nobis obtrudant, vt ſit nulla Iuris pars inferiore loco, quam Feudalis, nulla peiore conditione, quàm illa, quæ de Feudis eſt, & iure militum, militari nec tamen illepido ſermone conſcripta. Nam vt doctiſſimus præceptor meus Dominus Cuiacius obſeruauit, quæ cæteras ſe tenere profitētur, hāc reiiciunt quaſi barbaram: vel qui in hanc potiſſimùm operam ponunt ſuam, facilè damnum patiuntur cæterarum: hos abhortet: illos adpetit ipſa quidem vehementer. verùm hi contra depereunt illam ſoli, illi deſpiciunt ſolam, ac proinde ab vtriſque miſera, errat ſæpenumerò ad villicos rerum ſine doctrina Iuris prudentiores, nonnunquam æſtimatores, quam ſint illi quos dixi Iuris vtriuſque conſiliatores ſemidocti. Hæc eſt opinio doctiſſimi Cuiacij de his Feudorum libris, quæ ſane veriſſima eſt nulla enim ineptiore methodo, quàm Feudalis, nulla viliore phraſi, nulla denique minùs eſt explicata materia quàm Feudalis, quæ tamen inter reliquas tantum caput extulit materias.

Quantum lenta ſolent inter viburna cupreſſi.

Scilicet in vſu frequens eſt & neceſſaria materia Feudalis, de rebus arduis agit, hominum præcipue nobilium negotia tractat, de feudo comitatus, Marchiæ, Ducatus & Imperio loquitur, Imperium conſeruat, auget, protegit, honorat, hoſtem terret, ac exarmat, ciuitates milite ſeruat: patricios, honore prærogatiua, titulis ſibi deuincit, populum obſequio fouet, omnium præſidiorum tutiſſimum ſibi refugium parat, extruit ac in omne æuum duraturum regnum pollicetur. Deniq. nulla eſt in toto iure materia, quæ pleniore interpretatione indigeat, quàm iſta. qua in re cùm interpretes pluribus in locis grauiter errauerint, conſtitui in his notis eorum errores detegere, vt & in ſuperioribus notis noſtris ad Gloſſas in Digeſta, Codicem & Inſtitutiones fecimus. Faxit Deus, vt ad finem cum laude & gloria eius perueniamus.

Quæ ſit etymologia vocabuli Vaſallus.

Quæſitum eſt, quæ Vaſalli Etymologia ſit. Aluarot. *in prælud. feudor. quæſt.* 7. Vaſallum quaſi Vadem, hoc eſt, obſidem dictum eſſe ſcribit. Verùm hac de re vir quidam multæ eruditionis ſententiam ſuam ad me perſcripſit: Videri ſibi nomen Vaſalli ex Græco ſermone deriuatum eſſe: nempe à verbo Baſilicus, hoc eſt, Regius: vt Vaſallus dicatur quaſi Regius. Quod ſi ita eſt, conſequens erit, eos ſolùm Vaſallos ab initio dictos ſi eſſe, qui feuda Regia, ſeu Regalia (vt noſtrates appellant) poſſidebant. Sunt enim feuda alia Regalia, alia non Regalia. vt tradit Iaſon in *prælud. Feud. quæſt.* 8. Sed pleriſq. fortè veriſimilius videbitur, vocem hanc, nec à Græca, nec à latina lingua deriuatam, ſed barbaram potius eſſe: vt & pleraque alia in feudorum vſibus barbariam ſapiunt. Vide Vvaltherum.

De etymologia vocabuli Feloniæ in vſibus Feudorum.

Quæſitum eſt, quæ ſit Etymologia vocabuli Feloniæ, in vſibus feudorum. Et non deerunt fortaſſis, qui putabunt Germanicum vocabulum eſſe. Nam apud Germanos Fellig ait Caducitatem ſignificat. Eſt autem Felonia nihil aliud quam caducitas. Et hæc quidem Etymologia eò veriſimilior eſt, quòd Iacobus Aluar. in *cap. 1. §. domino colum. 1. ſi de feudo fuer. contro.* Feloniam Longobardicam vocem eſſe ſcribit. Conſtat autem veteres Longobardos, à Germanis originem traxiſſe.

Probatum aduerſus vulgarem opinionem interpretum Feudum non eſſe contractum.

Ne dixeris feudum eſſe contractum, licet inueterata ſit opinio Feudum eſſe contractum innominatum & ſtricti iuris: Nam huic ſententiæ vulgari plurima aduerſantur, primùm quòd ſi feuda regalia ſunt quæ à principibus conferuntur non contractus, ſed pactiones publicæ appellari debent. argumento *l. 5. D. de pactis*, ſi vero feuda regalia non ſint, ſed inferiora, multo minus contractus dicentur: & ratio hæc eſt, quia contractus de re priuata & familiari, & quæ in commercio eſt, fiunt, *l. 7. §. ſi paciſcar. D. de pactis. l. Inter ſtipulantem. 83. §. ſacram. D. de verbor. obligationibus*, feudum autem eſt clientela potiſſimum ad caput & ſalutem ſenioris, vel vtriuſque potius ſenioris ſcilicet & vaſalli inſtituta, quæ Conuentio in eorum negotiorum numerum quæ contractus appellātur nō cadit. & hæc prima ratio eſt, qua nixus eorum opinionem improbem qui feudum Contractum eſſe putant. Secunda ratio hæc eſt, Contractus lucri & negotiationis cauſa fiunt, *l. alienum. 25. §. 1. D. de obligationibus & actionibus*, ſed à lucro Feudi natura & ratio abhorret, quia Feudum proprium non eſt, niſi beneficium ſit, & à liberalitate proficiſcatur, *lib. 1. Feudorum, tit. 27.* quod enim pecunia emitur, improprium eſt, *lib. 2. tit. 24.* Tertia ratio eſt, Contractus ab initio voluntate poſteà verò neceſſarij ſunt: neque ſine vtriuſque voluntarij diſſolui poſſunt, *l. ſicut. S. C. de obligationibus & actionibus*. At Feudum refutari à Vaſallo, id eſt remitti & reſtitui Seniori, quoties ei cō modum eſt, etiam inuito poteſt *lib. 2. tit. 38.* Ex his manifeſtum eſt Feudum non eſſe contractum. Videamus igitur quid ſit. ego puto ius eſſe potius, quod per contractum conſtituitur, vt doctiſſimus Cuiacius exiſtimat, dum ſcilicet dominus id per inueſtituram cedit, quæ ceſſio datio eſt, ea lege vt qui accipit, fidem & ſeruitium danti ſemper exhibeat. Et contractum eiuſmodi ſequitur traditio, vt j. *lib. 2. tit. 7. §. vlt. & lib. 4. tit. 15.* & eſt ex eo contractu actio de euictione in dominū, vt *lib. 2. tit.* 8. & aduerſus Vaſallum condictio cauſa dati, ſi fidem fallat. vt j. tit. 20. vel etiam præſcriptis verbis, ſi nolit Dominus Feudū reuocare. Conſtituitur autem hoc ius in rebus ſoli, non in mobilibus, omnium quidē rerū vſusfructus conſtitui poteſt ex Senatuſconſulto, nō tamē iure Feudi. Dicamus igitur hanc eſſe definitionem Feudi, Feudum eſſe ius prædio alieno in perpetuum vtendi fruendi, quod pro beneficio dominus dat, ea lege vt qui accipit, ſibi fidem & militiæ munus, aliúdve ſeruitium exhibeat. Ius eſt igitur non prædium ipſum, & ius vſusfructus adieci in definitione Feudum pro beneficio dari, hæc res efficit, vt Feudum beneficium appelletur ſæpe & Vaſallus beneficiarius, beneficiatus, χαριστικάριος nam origné ex officio & amicitia trahit, vt infrà titulo 30. & ſimili ſenſu in Cōſtitutionibus beneficiarij dicuntur, quibus beneficij loco cura committitur, manſionū curſus publici, vel quod aliud officiū muniúſve

Digiti by Google

nîſve publicum. Poſtremò quòd in eadem definitione adiectum eſt de fide, pernеceſſarium eſt, nec conuentione mutari poteſt. Nam etſi valeat conuentio, ne iuſiurandum fidelitatis præſtetur, ne ſeruitium præſtetur: nulla tamen vis eſt huius cõuentionis ne fides præſtetur. Eſt enim contra naturam, ſubſtãtiámve feudi, & adeo non eſt rata habenda. *l. cum precario. ff. de precario.* Idem eſt natura & ſubſtantia, & falſa vulgaris interpretum differentia. *§. de illa. inſt. de societate. l. pacta. ff. de contra. emp.* coniuncta. *l. iurisgentium. ff. de pact.* Ex his omnibus liquet planè abſurdam & ſuperfluam eſſe quæſtionem illam, quã mouent Doctores, vtrum feudum bonæ fidei, an ſtricti iuris contractus ſit, quoniam illa diſputatio in iis demum iudiciis locũ habet, quæ ordinaria fuerunt, & formulam habuerunt à prætore iudici pedaneo præſcriptam. *l. actio. 47. ff. de negotiis geſtis.*

Qua de cauſa perſecutio fideicommiſſi quæ formulam non habuit, ab Vlpiano extraordinaria nominatur titulo 19. fragmentorum. Hæc ex doctiſſimi viri Franciſci Hotomani obſeruationibus collegi, eandem opinionem tenet doctiſſimus Cuiacius in Commentariis ſuis ad libros Feudorum. Plura apud illos videre poteris, ex quorum commentariis intelliges nullam eſſe iuris Romani partem cognitione ſummarum principum tantopere dignam, quàm hanc ipſam quæ feudorum vſus complectitur, nec magis etiam neceſſariam. Quippe cùm ex illius iuris conſeruatione, & iuſta moderatione Principum ſummum Imperium & poteſtas magis, quàm ex aliis iuris partibus pendeat, imò etiam totius Romani Imperij maieſtas, tanquam fulcro & ſuſtentaculo nitatur. Quanta enim non inter priuatos ſolum diſſenſio, ſed in ſummis imperij ordinibus diſſipatio hoc iure ſublato ſuboriretur? Cùm nec vaſalli quid iure ſubiectionis ſuperioribus Dominis præſtare tenerentur, nec è contrariò Domini, quod ſuis clientibus deberent cognoſcere poſſent.

Ad titulum 1. libri 1. Feudorum.

Malè Alciatus Marchionem interpretatur, præfectum equitum quaſi verò ex obſoleta priſcorum Gallorum lingua probandum ſit eam vocem pro equo vſurpatum: Cum ex Germanorum ſcriptis, ex quibus nomina hæc omnia ſumpta ſunt. ſatis conſtet *March* lingua Germanica, pro equo dici ſolitum, vt in Baiorum legibus. Si caudam amputauerit vel aurem, ſi equus eſt, quod *March* dicimus, cum ſolido componat, Pauſanias ſcribit, ita Gallos equeſtrem pugnam inſtituiſſe, vt ſingulos equites ſelectos, qui ſequerentur alij duo, qui Domini equo occiſo ſuum ſubmitterent, quique Domino & ſibi inuicem auxilij vel ſupplemento eſſent, & hanc quodam equeſtris pugnæ inſtitutionem eos vernacula lingua vocaſſe Trimarchiſium, quod ſinguli equites conſtarent ex tribus. Nicephorus lib. 7. ſignificat Marchionem imperatori vexillum prætuliſſe, his verbis: [illegible]

Ad lib. 1. Feudorum. titulum 1.

Malè omnium Doctorum virorum iudicio Iacobus de Beluiſo, conſuetudine, feudi dandi facultatem Eccleſiæ acquiri poſſe aſſerit, non obſtante Vrbani Pontificis prohibitione. Nam hæc opinio expreſſa eſt, contra textum noſtrum in *cap. 1. §. epiſcop. vel Abb.* vbi palàm decernitur iure non valere, ſi quid in feudum detur ab Eccleſiaſticis, qui antiquitus ſoliti non ſunt in feudum dare: & hæc eſt ratio, quod res Eccleſiarum diuino cultui dedicatæ non debeant prophanis vſibus applicari. Qua de cauſa nec conſuetudine effici poſſe videtur, vt huiuſmodi Eccleſiarum bona diuino cultui dedicata, per feudales conceſſiones Pontificis decreto prohibente, prophanis vſibus applicentur. Mala enim conſuetudo ſemper eſt reiicienda. *cap. mala. 8. diſtinct. & cap. 1. de his qua fi. à mai. par. cap.*

Malè Aluarotus in hoc eodem titulo 1. diſtinguit inter inſeudandi conſuetudinem Eccleſiæ, manifeſtè, vtilem vel perniciosam. Nam ſi manifeſtè ſit Eccleſiæ damnoſa omnino erit contra rationem. Igitur quantocunque temporis lapſu non fuerit fulcienda. *cap. 2. de conſuetudine. lib. 6.*

Ad titulum 4. libri 1. Si de inueſtitura Feudi controuerſia ſit.

Ad §. ſi quis de manſo vno.

Malè Aluarotus in hoc §. cum de alluuione agitur, diſtinguit inter incrementum latens & apparens. *arg. l. item ſi fundi. §. 1. ver. hinc vicinus. D. de vſuf.* vbi alluuionis incrementum latens ſpectat ad vſufructuarium. Incrementum autem apparens accedit proprietario. Apparens autem appellatur, quod apparet ſeparatum eſſe, veluti ſi inſula iuxta fundum in flumine nata ſit. Ego, aduerſus Aluarotum exiſtimo in hoc §. nullomodo, eius diſtinctionis habendam eſſe rationem, cùm textus nullo modo diſtinguat inter latens & apparens incrementum: illud in memoriam ſemper mihi reuocans, quòd vulgo dicitur à noſtris, vbi lex non diſtinguit, nec nos diſtinguere debere, textus diſtinctionem ſolam facit, vtrum Dominus aliquid ſibi in feudo reſeruarit, vel non reſeruauit. Denique author horum librorum apertè ſtatuit, omne incrementum ſpectare ad vaſallũ ſi Dominus in ipſa curte nihil ſibi retinuerit. Nec ſolus ſum in hac opinione contra Aluarotum. hoc enim Andreas de Iſer. & Baldus iam pridem animaduerterunt.

Ad titulum 5. libri 1. §. item ſi fide.

Ad eam quæſtionem quam mouent Doctores in §. item ſi fidelis tituli, quibus modis feudum amittatur, vtrùm ſi domino mortuo, cum vidua domini quondam vxore concumbat Vaſallus, feudo priuandus ſit, rectè reſpondet Baldus, licèt cõtrarium ſentiat Aluarotus non videri, ob id eum feudo priuãdum. *arg. c. vlt. de feudo ſi cal. non amitt.* vbi dicitur, vel ſi concubuerit cum vxore domini ſui, domino viuente, ex his enim verbis (Domino viuente) confirmat ſuam opinionem. Non enim videntur eſſe ea verba otioſa: ſed tacitè innuere diuerſum fore, ſi id fiat Domino mortuo. Nec pro Aluaroti opinione confirmanda, faciunt leges quas in medium profert Aluarotus, nempe *l. fœmina. D. de ſenatorib. & l. filij. §. videre. D. ad municipales*, hæ enim leges volunt clariſſimorum virorum vxores viduas tandiu dignitate virorum ſuorum gaudere, quandiu inferioribus non nupſerint. Quare ſi per nuptias deſinant eſſe in ea dignitate, in qua fuerint longè, magis eſſe deſinent, per illicitos congreſſus.

Ad titulum 14. libri 2. de refutatione Feudi.

Perperàm vulgò interpretes, qui ſe in hac ſola parte iuris exercuerunt, omnium imperitiſſimi, exiſtimant huic renunciationi, de qua in hoc c. mentio fit agnatos debere conſentire, ad quos ſucceſſionis iure feudum peruenire poteſt, alioquin feudum eos à Domino reuocare, qua in re falluntur grauiter in aliis enim ideo conſentire debent, quia habent ius [illegible], *vt hoc lib. 2. titul. 2. §. praeterea dicitur, & libro 4. tit. 45.* quemadmodum in hac ſpecie: Si vaſallus feudum retineat, & velit eius cauſam deteriorem facere, agnati debent conſentire, vt *lib. 2. titul. 9. §. è contrario dicitur.* At in hac ſpecie non opus eſt vt cõſentiant, quia facta refutatione in manus Domini, non habent ius [illegible]. Nam vt priuilegiarius aduerſus priuilegiarium priuilegio non vtitur. Ita [illegible] aduerſus [illegible] non vtitur iure [illegible]. Eſt enim [illegible] priuilegium, nec obſtat titulus 18. lib. 4. primùm, quia non loquitur de refutatione facta in manus Domini, ſed de refutatione facta feudatorio ab agnato, qui feudi ſucceſſionem ſperabat, deinde eam efficaciſſimam eſſe docet, ſi omnino, id eſt, in rem, & generaliter feudum refutauerit.

Ad §. illum tamen ſciendum. tituli. 15 libri 2. Feudorum.

Malè Gloſſa dicit hunc §. abrogari *cap. vnicum. §. An apud Iud. vel Dom. quaeſtio feud. debeat terminari.* vbi inter eos, qui vaſalli titulum falſo præ ſe ferunt de feudo litigantes, pares curiæ ſoli cognoſcunt, non Dominus vna cum curia. Caſus enim diuerſi omnino ſunt, vt rectè ſenſit Aluaro. Nam in c. illo vnico, lis & contentio erat de feudo, quod alter nouum, alter antiquum eſſe aſſerebat: vnde conſequens eſt Dominum merito ab illius cauſæ cognitione arceri, ob euictionis præiudicium de qua obligatur, cauſam ſuam amittenti, ei qui nouum

ſeudum eſſe contendit. In hoc autem §. quæſtio eſt de feudo, quod pars vtraque paternum eſſe profitebatur, qua diſtinctione adhibita, facilè contrarium illud ſoluetur, quod Gloſſæ in medium proferunt, hoc etiam ſenſit Iacobus de Belviſo in ſua diſtinctione.

Ad titulum 10. libri 2. ſi inter dominum & fidelem de Feudo fuerit quæſtio.

Gloſſæ hoc capitulum non intellexerunt, quod etiam inter antiquos interpretes feudorum animaduertit Aluar. Nihil ferè vetuſtiores interpretes in medium proferunt, quod ad genuinam huius loci expoſitionem faciat. Quidam inter eos varias & prorſus contrarias expoſitiones in vnum congeſſit: nec ſignificauit, quam probaret. ego cum Doctiſſimo Cuiacio ſic ſpeciem ponendam cenſeo (vt tota res perſpicua ſit) Dominus Titium inueſtiuit, de re aliqua vel de annua præſtatione, ex ærario ſuo, ea lege vt ea frueretur Titius quandiu viueret, nec finiretur morte Domini. Is mortuo Domino cum ſucceſſore agit petens inueſtituram de veteri beneficio, ſucceſſor negat eum eſſe vaſallum. Duæ his quæſtiones interueniunt, vna eſt de poſſeſſione, altera de iure feudi & conditione actoris: prior momentaria eſt, poſterior principalis actio. Vaſallus contendit ſe de ſuo recto feudo inueſtiri debere, priuſquam ſecunda actio, id eſt, principalis inſtituatur: cuius litis etiam negat pares curiæ Domini eſſe iudices competentes: quod, inquit, negando me eſſe vaſallum, & illos inficiatur mihi eſſe pares. Hęc eſt ſpecies initij huius tituli, quam antiqui gloſſatores non intellexerunt.

Ad lib. 2. Feudorum. cap. 50.

Omnibus manifeſtum eſt, quàm abſurdè & imperitè feudiſtæ hoc loco de patruo vel propatruo & patruelibus loquantur, quia qui ſuccedit, non tamquam patruus aut patruelis fratris filio, vel patrueli ſuccedit, ſed tanquam filius patri & nepos auo: aut pronepos abnepóſve, proauo vel abauo: quotocunque gradu & quacunque in ſtirpe ſit. *l. qui per ſucceſſionem. 194. D. de regulis iuris*. Eo autem loco *lib. 2. tit. 50.* Species hæc optimè ponitur à Doctiſſimo Hotomano, Sempronius de feudo nouo inueſtitus eſt, is 4. ſuſcipit filios 1. 2. 3. & 4. Horum ſinguli filios & nepotes procreant, cùm priùs ex hereditatis diuiſione feudum ad primum perueniſſet. ſucceſſor feudi eiuſmodi erit, vt à perſona primi in ipſius filium ac nepotem, ac deinceps deuoluatur, vbi verò ea ſtirps virilis deficiet, tum ad cæteros tres filios, corúmve nepotes aut pronepotes, ex æquis partibus in ſtirpes non in capita diuiſis transferetur, ac demũ omnibus virilis ſexus deficientibus, ad patronum eiúſve liberos reuertitur, qua ſpecie ſic poſita omnibus manifeſtum erit, quàm turpiter errauerint feudiſtici interpretes.

Maximo errore feudiſtarum ratio ducitur, cùm vſitatam graduum cognationis figuram à iuriſconſultis inſtitutam in ſuas de ſucceſſionibus diſputationes inducunt, non enim agnationis, ſed genealogiæ figura feudalitiæ diſputationis propria eſt, vt doctiſſimus Hotomanus amicus noſter ſingularis obſeruauit, in ſuis de feudis diſputationibus. In hac autem figura genealogiæ non tres limites deſcribendi ſunt, inferior, ſuperior, & obliquus: ſed (vt apud Canoniſtas, qui feudiſtarum conſanguinei fuerunt inferior duntaxat: modo ſit multiplex, ab illa verò pędens, qui primus feudi, de cuius hereditate quęritur, poſſeſſor fuit, ciúſque rei manifeſtum argumentum eſt, in lib. 2. feudorum tit. 31. vbi feudiſta quartum gradum ſic interpretatur, vt à generis authore ratio incatur. Ad eius, inquit, petitionem admittuntur, qui quarto gradu ſunt remoti ab eo, qui id adquiſiuit. De hac materia plura vide apud Doctiſſimũ virum Franciſcum Hotomanum, in ſuis de feudis diſputationibus cap. 19. vbi de ſucceſſione feudali tranſuerſaria plura diſputat, ſufficit locum indicaſſe.

Ad titulum Feudorum. de cap. quæ curiam vendidit.

Si qui feuda ab Imperatore ſine mentione imperij acceperint: ego nec in ipſos transferri imperium exiſtimauerim, quãuis Oldradus, Baldúſque & plerique alij contrarium affirmauerint rationibus quidem, vt mihi videtur, non ſatis validis in vſibus feudorum *tit. de cap. quæ cur. vend.* Nec me monet, quod indifferenter Duces, Comites, & Marchiones noſtri temporis id faciant, ſcilicet, quod vrbes aut prouincias, quas in feudum, vel quo alio titulo à Romanis Imperatoribus acceperunt etiã eo addito, vt in his locis merum Imperium habeant atque exerceant, aliis delegant. Ego enim conſtanter affirmauerim, id eis non licere, niſi ſpecialiter hoc ipſum quoque iis conceſſum ſit, vt & merum ipſum Imperium aliis delegare poſſint, quod omnibus ferè eodem diplomate indultum inuenias, dum capitalium quæſtionum æque & ciuilium per alios expediendarum Princeps poteſtatem facit.

An appellatione heredum omnium, in inueſtitura Feudi, fœminæ comprehendantur, contra quoſdam diſputatum.

Si vaſallus de feudo pro ſe, & omnibus ſuis heredibus inueſtitus ſit, quæſitum eſt, an filiæ ipſius, deficientibus maſculis ſuccedere poſſint. Et ſane iuriſconſultus quidam, nuper reſpõdit, poſſe. Idque propter generalitatem verbi OMNIBVS, quod neminem excludit. *l. Iulianus. in prin. D. de leg. 3.* vt conſequens ſit, nec filiam excludi. Nam & expreſſum dicitur, quod ſub generalitate verborum continetur. *l. Prætor ait. vbi Bart. & Alexander. D. de oper. noui nunciation.* Ergo filia ex generali clauſula, OMNIVM HEREDVM tanquam expreſſa, ad ſucceſſionem admittenda erit. Sed alius iuriſconſultus, de eadem quæſtione interrogatus, contrarium reſpondit. nam in feudis appellatione heredum, regulariter filia non comprehenditur, *cap. 1. de alienat. feud. vbi Bald. 8. no.* Nec referre dicebat, ſi inueſtitura heredibus omnibus facta ſit: non enim ſub hac generali clauſula HEREDVM OMNIVM fœmina comprehenditur, ſed neceſſe eſt, vt in ſpecie exprimatur: vt eſt lex in cap. 1. §. hoc autem. de his qui feudum dare poſſ. vbi dicitur, filios à ſucceſſione feudi remoueri, ſimiliter & earum filios, niſi ſpecialiter dictum fuerit, vt ad eas pertineat: non ergo generali appellatione heredum omnium fœminæ in inueſtitura comprehendentur. Et ſi verò in vtramque partem, plura adduci & allegari poſſent. Verùm cùm in *d. cap. 1. §. hoc autem*, expreſſus ſit textus, qui hanc quæſtionem decidit: non puto nodum in ſcirpo quærendum eſſe. Vide Bernardinum Vualtherum.

Ad librum 3. Feudorum. titulo ſi de Feudo defuncti controuerſia. ad hæc verba.

Beneficium à vaſallo in feudum, ſi nihil in fraudem legis fiat, rectè dari poteſt: dum tamen militi detur.

Toto cœlo errauit hic gloſſa, quæ innuit pretium neſcio quod dimidiatum, totius feudi, nihilque amplius ſubinfeudantem recipere poſſe. Nam ex verbis contextus manifeſtè patet, ſine vllo precio liberè gratiſq; feudi inueſtituram (quam ſubinfeudationem vulgò vocant) concedi debere, quorum omniũ hæc optima eſt ratio. Ne obſequiorum feudalium, & ſeruitiorum onera per ſe ſatis grauia, pecuniæ erogatione, pretiique ſumptibus reddantur grauiora, ſuáque Dominorum & Imperij vtilitas minuatur. De prohibita feudi alienatione per Lotharium.

Ad §. Domino. eiuſdem tituli.

Perperam Aluarotus hunc §. ad feudum nouum reſtringere vult, abſurdum eſſe putans, tantam inæqualitatem inter Dominum & vaſallum eſſe, ſed hoc ſanè non eſt textum explicare, nam generaliter & perſpicuè contrarium textus definit, nec ad rem pertinet, huius inæqualitatis conſtitutæ rationem anxiè perſcrutari. Cùm in re feudali ſatis ſit conſuetudine receptum eſſe, eam tamen rationis expertem omnino non eſſe, vtpote quæ feudorum Dominis temeritatis ac audaciæ modum

ſum imponat, ne videlicet potentia ſua in minores ſupra ius iiſque abutuntur.

Ad titulum 54. libri 4. Feudorum.

An Agnatus vel filius repudiata hereditate poſſit feudum retinere.

Gloſſatores & interpretes feudiſtici rationem differentiæ, inter filium & agnatum, quod ad hanc partem attinet, vulgò non explicant: propter cuius differentiæ ignorationem ſenſum huius tit. aſſequuti non ſunt, Doctiſſimo Cuiacio hæc ratio eſ-ſe videtur, Agnatus in feudo tantum Genearchico ſucced. & nō in feudo nouo: & ideo non tam videtur id à defuncto accipe-re, quàm à communi parente, puta, auo vel proauo, qui id pri-mus acquiſiuit, filius autem ſuccedit patri, non tantùm in Ge-nearchico feudo, ſed etiam in nouo, & Genearchicum, puta quod deſcendit ab auo, etiam capere videtur à patre ſuo, non ab auo, cùm in eius ſucceſſione patruo ſuo præferatur, qui ta-men erat proximior auo, qua de cauſa non aliter admittitur in feudum auitum, quàm quaſi heres patris, & ideo ſeparare bona non poteſt: hereditas enim ſcindi non poteſt. Repudiata igitur hereditate, non poterit feudum retinere, niſi conſentientibus agnatis. Hac differentia inter filium & agnatum conſtituta fa-cile erit cuiuis textum intelligere, quem Gloſſatores non in-tellexerunt.

Ad §. ſi duo homines. de pace tenenda.

Hic §. admodum obſcurus eſt, quem adhuc interpretes ob-ſcuriorem reddiderunt. Commentatorum enim opinionibus, coniecturis & vacillationibus planè in cimmerias abiit tene-bras. Hoc autem modo facillima erit eius expoſitio, ſi ſpeciem ita ponamus. Si inter duos oborta de feudo controuerſia, alter feudi petitor, alter verò poſſeſſor ſit. Idémque iure ſuo fretus probationis onus in ſe transferri cupiat, primus ad iuris ſui probationem admitti poterit, & ſi probet ſe rei inueſtituræ pro-bationem ſine vlla violenta inuaſione conſecutum eſſe, omnis erit ſublata controuerſia, ſed ſi conuincatur rei inueſtituræ poſ-ſeſſionem per vim obtinuiſſe, nihil ei inueſtitura proficiet, & hoc modo hic §. clarus & perſpicuus ſit, qui antea difficillimus videbatur.

NOTARVM AD GLOSSAS ET INTERPRETATIONES quorundam Doctorum, IN INSTITVTIONES DOMINI IVSTINIANI LIbri quatuor. Totidem libris Inſtitutionum Iuſtiniani reſpondentes,

Ad librum primum.

Præfatio ad notas in Gloſſas Inſtitutionum.

NOn ita accuratè notas conſcripſimus in gloſſas Inſtitutionum, quemadmodum fecimus in D. aut C. quoniam ex libris iuris ciuilis quibus ſolis nos vti Iuſtinianus voluit in reſpondendo, litigando, iudicando, (vt ipſe teſtatur in cōſtitutione ſua) libello Inſtitutionum neq; comptior neque facilior vllus eſt, qui ive interpretē deſideret minus, vt iudicio Doctiſſimi Cuiacij planè illorum videatur eſſe otium ignobile, qui eum libellum lōgiſſimis onerant commentariis, quod poſitum eſt in vna cognitione in infinita diſpartientes, quo ſcilicet plura ſcire videantur, vt illis quidem videtur nobis non item. Nam quæ ſcientia, hæc eſt, quæ modum non habet vllum: quæ fines ſuos egreditur? quæ tota deerrat à præceptis ſuis, & ſummo illo præſertim nec à Iuſtiniano prætermiſſo, vt incipientibus iura tradantur leui ac ſimplici via, ne difficultate Inſtitutionis tam numeroſę atque perplexę ab hoc ſtudio deterreātur, & vt Theophilus monuit ne fiant δυσχερεῖς εἰς τὰ μαθήματα, locos quoſdā ſingulares harum Inſtitutionum, vide apud Doctiſſimum virū libro 11. obſeruationum cap. 38.

Ad §. 1. Inſtitutionum, de iure naturali.

Audent etiam Grammatici temerare ſacra iuris noſtri & Iuriſconſultos noſtros reprehendere: hi enim quotieſcunque aliquam offendiculam in libris noſtris inueniunt, adeo ſibi placent, vt finem iniuriis imponere non queāt: quia fortè deſint, qui adnotationum volumina contra eos ſcribunt, quod quidē turpius eſt: cùm de verborum ſignificatione ſuarum potius partium ſit, quàm Doctorum noſtri temporis. inter hos Grāmatiſtas, non infinitum locum tenet Valla, qui libro 4. cap. 48. negat proprium appetitum coeundi eſſe ius naturale: ſicuti nocendi imbecilliori animali, & ridiculum arbitratur dicere ius naturale eſſe, quod omnia animalia docuit, & hoc eſt contra Iuſtinianum §. 1. hoc titulo. Dicamus Iuriſconſultos ius accipere pro quodam impulſu & immutabili prouocatione naturæ. Nec alienum eſt puritate linguæ Latinæ, vt perperam exiſtimat Grammatiſta ille, eadem enim ſignificatione vſus eſt C. Cotta, in quadam oratione apud Salluſtium his verbis: Nam vita & mors iure naturæ ſunt, vt ſine dedecore cum ciuibus fama & fortunis integer viuas, id dono datur & accipitur. Hinc videre potes quomodo Cottæ vita & mors à iure naturali ſunt; non quia æqua aut iniqua, ſed quia omnibus præfinita naturaliter, & qui ſibi mortem vult conſciſcere ius naturę violat.

Ad §. 1. de iure naturali.

Vnicum eſſe ius naturale, vnicumque ius gentium, in cæteros e[illegible] ſtenſum.
Opinio communis reiecta.
Expoſitio §. ſingulorum.

Naturale ius Doctores ita partiuntur, vt aliud ſit primarium, quod omnibus animantibus commune eſt. *l. 1. §. ius naturale. D. de iuſtit. & iur.* veluti affectio, ſe, vitam, corpúſq; tuendi, ad victum neceſſaria parandi, ſuis generis conſeruandi per procreationem, editæque prolis educationem, Cicero 1. offic. [Principio generi animantum, omni, inquit, natura, tributum eſt, vt ſe, vitam, corpúſque tueatur, declinétque ea, quæ ei nocitura videntur, quæque ad viuendum ſunt neceſſaria, inquirat, & paret, vt paſtum, latibula, & alia eiuſdem generis.] Et in 4. de finibus. [Omnis natura vult eſſe conſeruatrix ſui, vt ſalua ſit, & in ſuo genere conſeruetur.] Cui conſentiens Bald. in *l. omnes populi. D. de iuſt. & iur.* naturale eſſe dicit, vnumquodque ſtudere conſeruationi ſuipſius. Hoc ius non inconcinnè, [Primæuum,] vocare videntur, quod prima illa generis humani ætate, quàm Auream dicunt, vigere cœperit. ſic enim Helenor Mœonij regis, & Licinæ ſeruæ filius, à Vergil. 9. Æneid. Primæuus appellatus eſt, quòd adhuc in primo æuo, ſeu ætate prima floreret,

Semineces ad terram immani mole ſecuta,
Confixique ſuis telis, & pectora duro
Transfoſſi ligno, veniunt: vix vnus Helenor,
Et Lycus elapſi, quorum primæuus Helenor,
Mæonio regi, quem ſerua Licinia furtim
Suſtulerat, vetitiſque ad Troiam miſerat armis.

Aliud eſt ius naturale, quod ſecundarium dicitur, ſolis hominibus conueniēns. *§. 1. de iur. natur.* Quod ius quoque gentium primæuum, ſeu, vt Vlpianum loqui putant, [Antiquum] dici ſolet. *l. 1. §. f. D. de adq. rer. dom. §. ſingulorum. de re. diuiſ.* quod ab initio creationis, hominum animis, diuina quadam vi inſitum, inſculptúmque fuerit. Cic. 2. de inuent. quoq; omnes humanæ tantùm gentes vtantur *l. 1. §. fi. de iuſt. & iur.* vt pacta religioſe ſeruare nec fidem quoquomodo fallere. *l. 1. ff. de pact. l. 1. in prin. ff. de conſt. pec.* gratiámq; accepti referre beneficij. *l. ſed*

& fi.§. conſuluit.D.de pet.bere. Differt itaque hoc ius gentium primarium, ſeu naturale ſecundarium, à naturali primæuo, quòd illud omnibus animantibus, etiam brutis commune ſit, *dicto § ius naturale.* hoc verò hominibus tantùm. *dicta leg.1.§. final.* cùm enim hoc totum ex æquitate naturalique ratione fluat. *d.l.1. D.de pact.* & ſenſu bruta carent. *l.1.D.ſi quadrup.* dici non poteſt, hoc iure naturali ſecundario, quod ius quoque gentium primarium appellari vulgò diximus, bruta frui. Nec nos tantillum mouerit, quòd retuliſſe gratiam feras beſtias nonnunquam legamus, vt quod ex Appione Gel.v.noct.Attica.c.xiiij. refert, de ferociſſimo illo leone, qui Androdo Daco, viri conſularis ſeruo, & ad beſtias damnato, in ſpectaculis Romæ, mirificam acceptæ quondam medicinæ gratiam retulit: hoc enim rarum eſt quoddam ſtupendum miraculum, quod nec legem conſtituere debet, nec ad humanarum actionum exemplum trahi. lege. *nam ad ea. D.de legibus.cap.ſi.4.q.3.* Fuit & aliud ius gentium, quod ſecundarium dixerunt, malitia hominum ingruente, contra naturam plerumque inductum, & in iuris conſtitutiones redactum: ita enim humanis neceſſitatibus, vſu exigente, ſeruiendum fuit. *§. ius gentium. de iur.natur.* inde coorta bella, captiuitates ſequutæ, ſeruitutes introductæ, res maximè iuri naturali contrariæ: cùm natura liberos homines omnes creauerit. *l.manumiſſiones. D.de inſt.& iur.§.1.de libert.* ex hócque iure gentium, omnes fermè contractus inuenti ſunt, *l.ex hoc iure. D.de iuſtit.& iur.l.iuriſgentium.in prin.D.de pact.* Et hæc ſunt, quæ circa iuris naturalis, & gentium diſtinctionem ſcriptores commenti fuere. Quorum traditionibus, vbi populariter, craſsè, magiſtràlitérque, vt dicunt, agendum eſt, vti valde reformido. At vbi ciuilium verum explicatio limatè politéque ab ipſa veritate eſt repetenda, eas omnes naturalis, gentiúmque iuris diuiſiones damno, Plutoniſque familia dignas iudico. Verius nimirum iudicans, vnicum eſſe ius naturale, vnicúmque ius gentium. Alioqui mancus Vlpianus eſſet, vtrúmque finiens, in *l.1. § ius naturale. & §.fin.D.de iuſt. & iur.* Ceruicoſum illud obiecturum auguror, ſi ius naturale, finitore Vlpiano eſt, quod natura omnia animalia docuit. *§.1. de iur.natur.d.§. ius naturale.* & aliquod ſit naturale ius, quo duntaxat homines vtantur, vt rerum acquiſitio, & diſtinctio dominiorum. *§.ſingulorum.de rer.diuiſio.* nonniſi cum cauillo ius naturale duplex negabimus. Præterea ſi ius gentium à naturalis vi & natura omnino recedit, quemadmodum Vlpianus teſtatur. *d.l.1.§.fin.* & aliquod ſit ius gentium, tantam habens cum naturali affinitatem, vt idipſum ius naturale dicatur: quis negauerit, ius gentium duplex eſſe? Cui reſponſum velim, ius gentium vnicum eſſe, illúdque propriè, quo ſolæ gentes, non etiam reliqua animantia vtuntur. Nam cum rationis iudicio nitatur, brutis (quę ſenſu carent. *l.1.ff.ſi quadr.* & à quibus ratione diſtamus potiſſimum. Cicero.1.offic.) nullo modo conuenire poteſt. Quoniam autem ſola naturali lege, rationéque animis hominum inſculpta, inter homines conſtitutum eſt. *l.omnes populi.§.fin.D.de iuſtit.& iur.§.quod verò naturalis.de iur.natural.* iuris legiſq; naturalis nomen, in ciuili noſtra diſciplina, plerũque meruit. *l.1. §.fi.de fur.§.de ob.qua ex delic.& d.§.ſingulorum.* Non ea ratione, quod ius naturale, gentiúmq; duplex, cõſtituere Iuriſcon. velint. Nec offendat quęquam vox illa [Antiquum, [quæ in Vlpiani conſtitutione vulgò legitur. *d.l.1.§.fi. ff.de acq.re.do.* ſubdititia enim eſt, atque ideo climináda, vt veteres, caſtigatiq; Codices demonſtrant. Quamuis in vulgarem iurantes literam ex prædictis planum habeant reſponſum. Plura vide apud Ioannem Corraſium.

Ad §.Senatuſconſultum.eod.tit.

Qui Senatum conſulendi poteſtatem habuerint, & qui primi ſententiam rogati ſint. Qui fuerint Principes Senatus, Et locus Ouidij obiter explicatus.

In *§.ſenatuſconſultum.Inſt.de iur. natur. gent. & ciuili.* traditum eſt, cùm ſenatuſconſultum fieret, ſenatum cõſuli ſolitum. Quæſitum autem eſt, cui nam ius ſenatus conſulendi fuerit? Et Accurſius conſulibus ius fuiſſe ait. Verum ex Aulo Gellio cõſtat, non ſolùm conſules, ſed etiam alios Magiſtratus ſenatus conſulendi auctoritatem habuiſſe. Verba autem Gellij *lib.14. cap.7.* hæc ſunt. Primum ibi ponit, qui fuerint, per quos more maiorum ſenatus haberi ſoleret, eóſque nominat dictatores, conſules, prætores, tribunis plebis interregem, præfect. vrbis: neque aliis præter hos ius fuiſſe dicit facere ſenatuſconſulta. quotieſque vſu veniſſet, vt omnes iſti Magiſtratus eodem tempore Romæ eſſent, tum quo ſupra ordine ſcripti eſſent, qui eorum prior aliis eſſet, ei potiſſimùm ſenatuſconſulendi ius fuiſſe: Addit deinde, extraordinario iure tribunos quoque militares, qui pro conſulibus fuiſſent: item decemuiros, quibus imperium conſulare tum eſſet: Item Triumuiros Reipublicæ conſtituendæ cauſa creatos, ius conſulendi ſenatum habuiſſe. Hæc ille. Quoniam autem de his dictum eſt, qui ſenatus conſulendi ius habuerunt, reſtat, vt de iis quoque videamus, quorum ſententiæ in ſenatu primo rogatæ ſunt. Et Gellius libro 14.cap.7. cum primo conſuli ſolitum ait, qui princeps ſenatus eſſet, verba Gellij hæc ſunt: Ex quo gradu ſemper quidem anteà primùm interrogari ſolitum, qui Princeps in ſenatum lectus eſſet. Principem autem ſenatus Gellius intelligit: qui ob egregia in Remp. merita à cenſoribus hoc honore donabatur. Quod Bud. in *l.fin. D.de ſenatorib.* ex Plutarcho docet. Hoc honoris: Æmilio Scauro & Tacito quandoque conceſſum fuiſſe, apud Valerium & Vopiſcum obſeruaui. Valer. lib.8.cap.5. M. etiam, inquit, Æmilius Scaurus princeps ſenatus. C. Menenium repetundarum reum diſtricto teſtimonio inſecutus eſt. Vopiſcus in Tacito, Princeps ſenatus, inquit, rectè Auguſtus creatur, primæ ſententiæ vir rectè Imperator creatur. Atque hoc ſenſu ſenum Principem, apud Ouidium accipi debere arbitror, his in verſibus:

Tale rudimentum, tanto ſub nomine debes
Nunc iuuenum princeps, deinde future ſenum.

Quid autem princeps iuuentutis in hoc carmine ſignificet, notius eſt, quàm vt explicari neceſſe ſit. Lampridius in Commodo: Cooptatus, inquit, inter tres ſolos principes iuuentutis, cùm togam ſumpſit, adhuc in prætexta puerili congiarium dedit. Sed ad rem vt redeam: non ſemper principes ſenatus, primi interrogabantur. ſed nonnunquam aliis quoque hoc honoris tribui ſolitum eſt: Vt Gellius lib.4.cap.10. ſcriptum reliquit: Aliàs, inquit, primus interrogabatur, qui à Cenſoribus princeps in ſenatum lectus fuerat: aliàs qu. deſignati conſules erant. Quidam è conſulibus ſtudio aut neceſſitudine aliqua adducti, quem iis viſum erat, honoris gratia extra ordinem ſententiam primam rogabant. Obſeruatum tamen eſt, cùm extra ordinem fieret, ne quis quẽquàm, quàm ex conſulari loco ſententiam primam rogaret. Plura vide apud Bernardinum Vualtherum.

Ad §.ſed quod principi.eod.tit.

Qualis fuerit lex Regia, cuius mentio fit in §.ſed & quod Princips.Inſt.de iur.nat.gent.& ciuil.optimo Corraſio relata.

In *§.ſed & quod Principi.Inſtit.de iure natur.gent.& ciuili,* dicitur. Populum Romanum poteſtatem ſuam lege Regia in Imperatorem tranſtuliſſe. Quando autem, & qua ſerie verborum lex Regia lata fuerit, apud nullum auctorem reperi. Verùm cùm olim Romæ acceſſiſſem, vidi tabulam quandam æneam, apud Sanctum Ioannem in Laterano: In qua lex Regia contineri, dicebatur: Illic autem, inter alia, hæc verba extant: vtique quæ ante hanc legem rogatam, acta, geſta, decreta, imperata, ab Imperatore Cæſare Veſpaſiano Aug. iuſſu mandatóve eius, à quoque ſunt: ea perinde iuſta, ratáque ſint, ac ſi populi Plebiſve iuſſu acta eſſent. Ego neque affirmare, neque negare auſim, an hæc lex Regia ſit, nécne. De tabula autem ænea, cuius iam mentionem feci, ſic ſcribit Io. Bartol. Marlianus, in Antiquæ Romæ Topographia lib.2.cap.9. Polibius (inquit Marlianus) tertio, ſcribit, fœdera quæ inter Romanos, & Carthaginenſes icta fuerant, perſcripta in tabulis æneis, in templo Iouis Capitolini diligentiſſimè ab ædilibus conſeruata: Veſpaſianúmque ærearum tabularum tria millia, quæ cum Capitolio conflagrauerant, inueſtigatis exemplaribus, reſtituendi curam ſuſcepiſſe. In quibus tabulis publica monimenta continerentur: quarum vna cernitur adhuc in Lateranenſi Eccleſia. Hæc Marlianus. Cæterùm legis Regiæ mentio quoque fit in *l.1.§.& ideo.C.de vet.iure enuclean.* his verbis: Cùm enim antiqua lege (quæ Regia nuncupabatur) omne ius, omniſque poteſtas Populi Romani in Imperatorem tranſlata ſit. Plura vide apud Bernardinum Vualtherum in Miſcellaneis obſeruationibus.

Ad §. filiusfamilias. Inſtitutionibus quibus modis ius patriæ poteſtatis ſoluatur.

Malè ſentit Accurſ. in hoc §. cùm dignitatem patritiorum, de qua in noſtris legibus mentio fit cum vetere confundit. Scire enim debemus aliter apud veteres dictos patritios, aliter in his legibus accipi. Nam apud Romanos Senatorij ordinis viri quique ab his progeniti erant, patritij dicebantur, vt ſcribit Liuius libro 1. ab vrbe condita, & ſentit Tranquillus in Auguſto. Apud Græcos verò omnino maior erat dignitas, non ex ſucceſſione debita, ſed quæ ſolebat à principe concedi. Suidas patritios eſſe tradit communis Reipublicę patres, qui in ſuprema dignitate Senatorij Conſilij eſſe cenſentur. Caſſiodorus libro 7. Epiſtolarum, noſtro munere ſubleuatus patritiatus culmen aſcende: quod quidam iuridicorum à patribus dictum eſſe voluerunt.

Ad titulum quibus modis tutela finitur.

Pubertas in fœminis quomodo probetur, ex Iuſtiniano declaratum, & Seruij in ea re lapſus.

Apud P. Vergilium lib. 7. Æneidos hi verſus extant:

Sola domum, & tantas ſeruabat filia ſedes,
Iam matura viro, iam plenis nubilis annis.

Quem locum Seruius exponens. Non eſt, inquit, iteratio, ſed ſecundùm ius locutus eſt, in quo & ex annorum ratione, & ex habitu corporis ætas probatur. Primum ergo ad habitum, Secundum ad annos refertur. Etſi vero Seruij magna eſt apud omnes auctoritas, in hoc tamen loco non parùm lapſus eſſe videtur. Nam quod in iure ciuili traditur, ex habitu corporis pubertatem probari, in ſolis maſculis locum habet, non autem in fœminis. Id quod Iuſtinianus Imperator *Inſtit. quib. mod. tut. finit. in prin.* his verbis teſtatur: Pubertatem autem veteres quidem non ſolùm ex annis, ſed etiam ex habitu corporis, in maſculis exiſtimari volebant. Noſtra autem maieſtas, dignum eſſe caſtitate temporum bene putauit, quod in fœminis etiam antiquis impudicum eſſe viſum eſt, id eſt, inſpectionem habitudinis corporis, hoc etiam in maſculos extendere. Cùm ergo Vergilius de filiæ pubertate, in ſuprascriptis verſibus agat, minime cenſendum eſt, eum de inſpectione habitudinis corporis locutum. Quamobrem Seruij interpretatio recipi non poteſt. Sed arbitror iteratione potius Vergilium in ſuprascripto verſu vſum eſſe. Quod & alibi ſæpe facit. Hæc doctiſſime obſeruauit Bernardinus Vualtherus in ſuis Miſcellaneis obſeruationibus.

NOTARVM AD GLOSSAS ET INTERPRETATIONES

Doctorum in Inſtitutiones, liber ſecundus libro ſecundo Inſtitutionum Domini Iuſtiniani reſpondens.

Ad §. ſi quis à non Domino. Inſtitutionibus de rerum diuiſione.

Naturales, induſtriales, & ciuiles fructus, cùm non ſat rectè à noſtratibus acciperentur, alio modo declarati.
Animaduerſa omnium declaratio.
L. Fructus. explicata.

Sciendum igitur, pleraſque diuiſiones de fructibus ab interpretibus referri. earum præcipua eſt, quam Accurſ. Bar & cæteri tradiderunt in *l. ex diuerſo. ff. de rei vend.* Glo. Panor. & Canoniſtæ, in *cap. grauis. de reſtit. ſpol.* Fructuum alij ſunt naturales, ad quorum productionem natura, aut ea magis quàm factum hominis operatur, vt maia, pertica, nux, ceraſum, & alia id genus. *l. fructus percipiendo. D. de vſu.* Induſtriales alij, qui magis opera & induſtria hominis, quam naturæ facto proueniunt, vt frumentum, vinum, *d. l. fructus. & oleum.* nam obtinuit tandem ſententia, vt oleum fructibus induſtrialibus annumeretur. *l. ſi eius. D. de rei vend.* Bar. in *l. ſi. ff. ad l. Fal.* Deniq; de lana, pilo, & lacte. *l. ſi quis. §. lana. de vſucap.* Acc. in *§. ſi quis a non domino. de rer. diuiſ. in inſtit.* Bar. in *d. l. ex diuerſo.* Quod tametſi a pleriſque cõtrouerſum ſit, nullam tamen dubitationẽ habere videtur: cum bonæ fidei poſſeſſoris lucro cedant. *d. §. lana. & l. bona fides. §. ſi. D. de acq. re. do. l. in pecudum. D. de vſur.* qui tamen non lucrifacit naturales. *d. l. fructus. ff. de vſu.* Quoniam autem in his magis induſtria hominis, in illis magis natura operatur, hi induſtriales, illi naturales dicti ſunt: quod in rebus denominandis ſpectemus quod principaliter inſtituit, & operatur. *l. quæritur. ff. de ſtat. ho. §. eſt & aliud. de dona. in inſti. c. ſi teſtes. §. hermaphroditus. 4. q. 3.* Sunt & ciuiles fructus, qui non natura, ſed hominis prouiſione, iure ciuili introducta quæruntur, & proueniunt: vt vſuræ, penſiones prædiorum, vecturæ nauium, & his ſimil. *l. ſi nauis. D. de rei ven. l. ancillarum. in ſi. D. de pe. her.* Et hæc quidẽ Doctores ſcribenda putauerunt in horum fructuum expoſitione, inconſulto certe, & contra naturalem Iuſtitiam ciuilémque rationem, cum in omnium fructuum productione conſtet naturam æqualiter operari: nec minus ſubminiſtrare neceſſaria ad procreationem, nutrimentum & conſeruationem, frumenti, vini, olei, aliorúmq; fructuũ (quos induſtriales vocãt) quàm ad productionem pomi, nucis, ficus, glandis, & cæterorum, quos naturales dicunt. Et licet hi, ſine facto hominis naſci poſſint, illi vero hominis factum requirant. *l. qui ſcit. §. in alieno. ff. de vſur.* ideóque opera & diligentia hominis prouenire dicantur. *l. bona fides. ff. de acq. re. do. & d. l. fructus.* non tamen ideo minus illi naturales dici debent, exemplo mulieris, non naturâ, ſed per accidens ſterilis, quæ concipere nequit, donec accidentalis illa infœcunditas, medici conſilio, aut induſtria abacta fuerit: ſublato autem hoc impedimento, ſi filium naſci contingat, non filius induſtrialis medici, qui tamen Pharmaco ſuo mulierem genuinæ fœcunditati reſtituit, cauſam ſterilitatis auferens: ſed filius naturalis eius mulieris, quæ concepit, conceptúmque nouem menſibus geſtauit, geſtatum legitimo tempore edidit, editum educauit, nutriuit, aluit, non minore cura, quam ſi ſine vllo medici artificio productus in natura fuiſſet. Hucque commodiſſimè pertinet, quod Pau. Apoſt. 1. ad Corin. 3. ſcriptum reliquit. [Ego plantaui, inquit, Apollo rigauit, ſed Deus incrementum dedit. Itaque neque qui plantat, eſt aliquid, neque qui rigat, ſed qui incrementum dat Deus.] *c. cum ſit. de dec.* Confirmat denique hanc noſtram ſententiam, quod Caius ſcribit, rerum naturam, omnes fructus (quo ſigno vniuerſali induſtriales quoque demonſtrari dubium non eſt) hominum gratia comparaſſe, *l. in pecudum. § ſi. D. de vſufr. §. in pecudum. de rer. diuiſ. in inſt.* Quod & authoritas ſacrorum librorum oſtendit. priuſquam enim crearet Deus Opt. Max. hominem, creare voluit terram, germinantem, & quodcunque fructuum genus: vt productus poſtea homo, quæ ad vſum ſuum animaduerteret neceſſaria, continuò reperiret. Geneſ. 1. Natura igitur, quæ fructus omnes in vniuerſum, ad vſum hominum duxit, omnium ideo fructuum mater, iure meritóque dici debet. Atqui mater in filiorum procreatione ſimili naturæ officio fungitur, hoc eſt, æqualiter circa omnes operatur, non plus minúſve vni quàm alteri tribuens. *l. 3. C. de lib. præter. §. ſed hæc quidem. de exheredat. lib. in inſtit.* Fructus itaque omnes quos terra profert, naturales appellandi ſunt. nec negamus, hominis induſtriam nonnunquam deſiderari, vt in colendis agris, ſerendis frumentis & arboribus, plantandis vineis, & ſic de ſimilibus. Cæterum hæc induſtria non eſt prima, & proxima cauſa procreationis fructuum, ſed natura: cùm itaque ſpectandum ſit, quod principaliter agit, & operatur. *l. ſi quis nec cauſam. D. de reb. cred. nauis aduerſa. D. ad l. Rhod. de iact. l. 1. §. idem Pomp. D. depoſ. c. & ſi quæſtiones, de re. perm.* in denominandiſq; rebus id tantùm attendatur. *l. quæritur. D. de ſtat. ho. §. eſt & aliud. de donat. inſt.* non induſtriales, ſed naturales fructus, hi etiam qui hominis induſtriam requirunt, nuncupandi ſunt. Quo modo præcipua Doctorum ratio, in eos retorquetur. Sed nec quicquam nos mouerit *l. fructus. D. de vſur.* quæ non dicit fructus (quos induſtriales appellant) hominis facto naſci, ſed opera hominis acquiri. niſi ſumere velis arg. à contrario, ex verbis finalibus dum ait Pomp. [quia non ex facto eius is fructus naſcitur.] Cuiuſmodi argumentatio in iure fortiſſima eſt. *l. 1. §. heres rei. D. de offic. eius. l. qui teſtamento. §. mulier. ff. de teſtament.* Verum nec ea obſtat, ſiquidem agatur in *d. l. fructus,* de facto hominis miniſterialiter, vt dicunt, cooperantẽ.

Nec illatio bona eſt, id facto, & induſtria hominis naſcitur, ergo induſtriale dici debet. Sicuti ſi ædificium meum altius ſublatum, quod locum tuum obſcurum, opacum, & vmbroſum reddebat, depoſuerim, indéque locus tuus plenus eſſe cœperit: rectè diceretur, facto meo in loco tuo, ſolis lumen exortum. at non ideo lux illa ſolis, induſtrialis appellaretur. Præterea quod ad argumentum à contrariis attinet, nemo neſcit eam ratiocinationem infringi ſæpe, & corruere: vt cum abſonus intellectus ſequi poteſt. *l. 2. C. de con. infert.* quia repugnaret alius iuris locus, aut vrgens ratio, vel ciuilis, vel naturalis. *l. conuenticulam* vbi hæc Bald. & cæteri. *C. de epiſco. & cleric.* Quod item ſpectat ad fructus quos Ciuiles nuncupant, non videtur congruam eſſe hanc denominationem: cùm hæc appellatio ſpecialis ſit, non generalis, ſecundum quam quæcunque ciuili lege introducta ſunt, Ciuilia proprio nomine dicerentur. Et quoniam vſuræ, vecturæ, penſiones, & alia id genus, quæ fructus ciuiles ab interpretibus dicuntur, non à iure ciuili, ſed à iure gentium originem habent: itaque fructus huiuſmodi qui non operante natura, ſed ſola hominis prouiſione, & induſtria percipiuntur. *l. vſura pecuniæ. ff. de verb. ſign.* rectius, vt mea fert opinio, induſtriales vocarentur: à qua ſententia, non multum abhorret Bald. in *l. ſi traditio. in fin. C. de act. empt.* nec obſtant verba Papiniani; [Nam & ſi maximè vectura, ſicut vſura, non natura prouenit, ſed iure percipitur. *l. ſi nauis. ff. de rei vendic.* quandoquidem ius, illic ciuilem legem non notet, ſed pactionem contrahentium legitimam, vt & illic Accurſius, cæteriq; exponunt. Nec eſt nouum, dictionem illam, [Iure,] congruam expreſſionem verborum, & partium contractum ſignificare. *l. ſi pater. 2. D. de adopt.* Dicendum igitur, neglecta hoc loco circa fructus, Doctorum diuiſione expoſitioneque, Fructus alios naturales, quales ſunt hi, quos terra profert, ob curam nonnunquam, & operam hominis, vt frumentum, vinum, & cætera huiuſmodi: quandoque nulla hominis adhibita cura, vt poma, ceraſa, & alia id genus. Alios induſtriales, vt vecturæ nauium, & iumentorum, penſiones prædiorum, vſuræ, & reliqua eiuſmodi, quæ ab ſcriptoribus, Ciuiles inepto nomine dicuntur. Plura vide apud Iohannem Corraſium.

Ad titulum Inſtitutionum de Teſtamentis ordinandis.

Ratio ex Cicerone, adaucta cur teſtamenta ex procinctu iam olim ſublata ſint, quam gloſſatores ignorauerunt.

Iuſtinianus Imper. *Inſtit. de teſtam. ordin. in princip.* cùm de duobus generibus teſtamentorum ſcriberet, quorum alterum calatis comitiis, alterum procinctum olim dicebatur, ſubiicit: Tertium quoq; teſtamentorum genus introductum eſſe, quod per ęs & libram dicitur. Et priora quidem duo teſtamentorum genera, ex veteribus temporibus in deſuetudinē abiiſſe. Quod vero per æs, & libram fiebat, licet diu permanſerit, attamen partim & hoc in caſu eſſe deſiiſſe. Cauſam autem, ob quam teſtamentum per æs, & libram ſublatum ſit, Vigilius illic ex Theophilo refert. Cur autem reliqua duo teſtamentorum genera ſublata ſint, non facile apud iuris interpretes inuenitur: nec forte apud alios auctores: niſi quod Cicero de teſtamento ex procinctu ſcribens, cauſam refert, quare id ſublatum ſit. Verba autem Ciceronis libro 2. de natura Deorum, hæc ſunt: Itaque maximè Reipub. partes in his bella, quibus Reipub. ſalus continetur, nullis auſpiciis adminiſtrantur, nulla perennia ſeruantur, nulla ex acuminibus, nulli iuri vocantur, ex quo in procinctu teſtamenta perierunt. Tum enim bella gerere, noſtri duces incipiunt, cùm auſpicia poſuerunt. Hæc Cicero. Plura vide apud Bernardinum Vualtherum.

Ad §. 1. Inſtitut. de teſtament.

Quo teſtandi modo veteres vſi ſint, & explicatur accuratè Iuſtiniani ſenſus, in §. 1. de teſtament contra Accurſium & cæteros interpretes.

Duplex apud vetuſtiſſimos fuit olim teſtandi genus, vt Iuſtinianus ait. *§. 1. de teſtam.* Altero in pace, & otio vtebantur. quod quia in comitiis, conuocato ad ea bis in anno, per cornicinem populo, fiebat, teſtamentum Calatis Comitiis, appellari cœpit: illic autem teſtator, populo præſente, ac veluti teſte, voluntatem ſuam exponebat, Quiritéſque obteſtabatur, vt eam ratam eſſe ſinerent, curarentque ſeruari. Ad cuius veteris moris exemplum, Imp. fortaſſe ſanxit, coram ſe factum teſtamentum, velut omnibus munitum ſolennibus, & ſpectante populo conditum valere. *l. omnium. C. de teſtam.* quod in eum omne ſuum imperium, & poteſtatem populus. *l. regia contulerit. l. 1. D. de con. prin.* Altero teſtamentorum genere, veteres in prælium exituri, ob dubiam belli aleam, vſi ſunt: quod procinctum dixere, non quod ſuccincte fieret, vt Acc. inſulsè commentus eſt; ſed quod in ipſo militum ad expeditionem apparatu conderetur, a militibus ipſis procinctis, hoc eſt, iam toga militari præcinctis, paratiſque ad confligendum cum hoſte. *l. vnica. in prin. D. de bo. poſ. ex teſt. milit.* nec tamen exiſtimādum eſt, hoc teſtamenti genus, cuius forma (vt Plut. in Corio indicat) vetuſtiſſima fuit, idem eſſe cum illo, quod militare dicimus, quodque ex Cæſarum tempore duntaxat initium habuit. *l. 1. in prin. D. de teſt. militar.* cum autem olim hæ duæ teſtamentorum ſpecies, in vſu tantùm eſſent, frequenter eueniebat, vt homines repentino morbo correpti, inteſtati mortem obirent: neque enim Comitiis teſtabantur, quod nondum Comitiorum tempus inſtaret, neque item in procinctu, quia bellum non eſſet. Ideóque iam longo tempore in deſuetudinem abiecerunt, tertiáque ſpecies inuenta eſt, quæ dicebatur, [Per æs & libram.] Cùm enim interueniret olim in venditionibus libripens, hoc eſt librarum auri, argenti, ærisque ponderator: neque enim numerare, ſed appendere pretium veteres ſolebant, imaginaria quadam venditione, quam emancipationem ab antiquis appellatam. *Iuſtin. refert in d. §. 1.* teſtamenta condebantur. Quinque enim aderant teſtes & libripens, omnes puberes, ciuéſque Romani, quibus præſentibus, qui ſucceſſor futurus erat, æs tenens, ſeu numum vnum, pretij loco morituri patrimonium in hæc, aut non diſſimilia verba emebat: [Hanc ego familiam, ex iure quiritium, meam eſſe aio: eáque mihi empta eſt hoc ære, æneáque libra.] Deinde ære percutiebat libram. Idque æs dabat teſtatori domino rerum imaginarij pretij loco (neque enim vnum tantum æs, ſiue numus, verùm hæreditatis pretium conſtituit. *l. ſi quis ante. §. fin. D. de acq. poſſeſſ.*) dicebatúrque hæres, qui emebat, [Familiæ emptor.] *§. 1. & §. licet autem de teſt.* Tunc autem teſtator ordinabat, quid poſt mortem ſuam fieri vellet. Sed hoc teſtandi genus diu licet permanſerit, deſiit tamen in vſu eſſe. *d. §. 1.* quaſi votum captandæ mortis inducens. Etenim, qui ſe futuros heredes intelligebant, de viuentis hæreditate improbe ſolliciti, rerum dominis (vt ſemper fuit maligna hominum natura) plerunque ſtruebant inſidias. Quare cum ab aula memoratæ omnes teſtamentorum ſpecies receſſiſſent: duplicem teſtandi normam poſteriores leges inuenere: Per nuncupationem, videlicet, & in ſcriptis *l. heredes palam. D. de teſtam. l. hac conſultiſſima. in princ. & §. per nuncupationem. C. illo tit. & §. ſed cum paulatim. eod. tit. in inſtit.* & ibidem per ſcriptores pleniſſime. Plura vide apud Corraſ.

Ad §. finalem. Inſtitutionibus de heredum qualitate.

Quomodo in §. fin. Inſtit. de hered. qual. & differ. intelligendum ſit, heredes à veteribus pro Dominis appellatos eſſe.

Quod Iuſtin Imper. in *§. fin. Inſtit. de hered. qual. & differentia*, ſcriptum reliquit, his verbis: Pro herede enim gerere eſt, pro domino gerere: veteres enim heredes pro dominis appellabant: Id Vigl. in *d. §. 1. n. 4.* ſic interpretatur. Dicimus, inquit, & herum adhuc dominum: ſed tamen vix videtur, hoc ab eodem fonte deriuari: cùm illic prima corripiatur, hic diphthongus ſit, vt ab herendo potius videatur heres dictus, quia proximus teſtator vel defuncto in bonorum dominio hereat, ſuccedátque: vel ab ære: nam & lex XII. Tabul. hereditatem nonnunquam pecuniam vocat. Hæc Viglius: Qui heredem diphthongo ſcribi aſſerit; quod quidem noſtro ſeculo paſſim, & ab omnibus fere obſeruatur. Verùm ego, in antiquis inſcriptionibus, nuſquàm heredem cum diphthongo ſcriptum obſeruaui, ſed potius ſimplici litera, E. Et Romæ quidem ſic ſcriptum extat: Alexander Cæſar, Ser. Atticianus Sextiliæ Priſcæ contuber-

turbernali, cuius [heres] eſt Merenti & libertis libertabus eius fecit. Item in alia in ſcriptione, N. Aurelius, Feſtiuo vt I X. con. III. prima Augg. nn. militiæ petitori qui vixit annis XLII. Menſ. VII. Coſmia Calliope coniux & Neronius Honoratus emeritis Aug. N.N. cognato Kariſſimo benemerenti, & Sempro—nius—cles, & an—tonicus Aur Cryſion. Aur Filumen Aur—ſtus liberti [heredes.] benemerenti fecer. Quod autem noſtro ſeculo paſſim hæres cum diphthongo ſcribitur, id inde originem traxiſſe videtur, quod noſtrates verbum exheredare, cum diphthongo ſcriptum, obſeruarunt: vnde forte, & heredis nomen, cum diphthongo ſcribendum cenſuerunt. Verùm verbum exheredare forte non à nomine heredis, vel hereditatis, ſed à Græca voce deriuatur. Appellant enim Græci exhereſimum, exemptum: vnde veriſimile eſt, exheredare pro eximere, vel excludere dictum. Quod autem verbo exhereſimo dictum eſt, id reperitur apud Ciceronem in Verrem, vbi ſic ſcribit: Eſt conſuetudo Siculorum cæterorúmque Græcorum, quòd ſuos dies menſéſque congruere volunt cum Solis Lunæque ratione. Nonnunquam ſi quid diſcrepet, eximant vnum aliquem diem, aut ſummum biduum ex Menſe, quos illi exhereſimos dies nominant. Item nonnunquam vno die longiorem menſem faciunt, aut biduo. Cæterùm hic error de quo dixi, eò facilius noſtro ſeculo introduci potuit, quod ſuperiori ſeculo nullus ferè diphthongorum in ſcribendo vſus fuit. Id quod Codices tunc temporis ſcriptis ſatis teſtantur. Cum vero ſeculo noſtro Latina lingua, eiuſque in ſcribendo orthographia, floreſcere ceperit: facilè in reſtituendis diphthongis, à typographis, & aliis, error in nomine heredis committi potuit. Quod ſi ita eſt, non inepte dicetur heredem in dicto §. fin. à domino, hoc eſt, hero deriuari. Sed hac in re ego quidem, pro conſtanti nihil affirmo, ſed literatis, & præſertim Grammaticis, rem diſcutiendam relinquo plura vide apud Vualterum.

Ad §. legatum. Inſtitutionibus de legatis.

De legati definitione: ſimúlque explicatur §. legatum. Inſtitut. de leg. aduerſus cæterorum opinionem.

Legatum ita definitur in *§. legatum. inſtit. de legat.* vt ſit donatio quædam à defuncto relicta ab herede præſtanda. Verùm huic definitioni illud potiſſimum obſtat, quod videmus legata nõ ſemper ab herede præſtari ſolere. Et enim teſtator legatum hoc modo relinquere poteſt, vt legatarius id propria auctoritate capiat. *l. Titia cum teſtamento. §. 1. vbi gloſſ. D. de legat. 2. Bartol. in l. 3. in 2. quæſt. prin. Cod. de pignor.* Iaſon. in *l. non eſt dubium, Cod. de legat.* Sed & teſtator ipſe antequam è viuis excedat, legata præſtare legatariis poteſt. *l. Lucius. D. de legat. 2.* vt ſatis appareat legata ab heredibus non ſemper præſtari. Quod in legato liberationis maximè euenit. Id enim ab herede minimè proficiſcitur. *l. 1. D. de lib. le. Meritò igitur in l. legatum. D. de leg. 2.* hæc verba: Ab herede præſtanda. Iuriſconſultus omiſit, ac ſatis habuit legatum ſic definire: Legatum eſt donatio in teſtamento relicta. Quod autem in *dicto. §. legatum.* hæ dictiones definitioni adiectæ ſunt, librariorum incuria factum eſſe arbitror. Nam vetuſtiora exemplaria illas non habent. Et fortaſſis aliquid ſtudioſus ex commentariis Azonis in ſumma. *Cod. de legat*, ea verba interpretationis cauſa in margine adſcripſit, quæ imperitus aliquis Amanuenſis in cõtextum *d. § legatum.* inſeruit. *Idem & in l. Gallus. §. ille caſus. D. de liber. & poſthum. & in l. Si quis grani. D. ad Silla.* vſu veniſſe Alciat. lib. 4. *de verbor. ſignif.* cenſuit. Plura vide apud Bernardinum Vualterum in miſcellaneis obſeruationibus, apud Viglium in commentariis ſuis eruditiſſimis ad 10. titul. Inſtitutionum.

NOTARVM AD GLOSSAS INSTITVTIONVM LIBER TERtius, libro tertio Inſtitutionum reſpondens.

Notæ ad Accurſ.

Ad §. vltimum. Inſtitutionibus de hereditatibus quæ ab inteſt.

Perperam interpretes ſucceſſionẽ in ſtirpes in recta linea ad pronepotes, dũtaxat producere volũt, inter quos Bartolus *l. 1. D. de ſuis. Angelus §. cum filius. hoc tit.* & eorũ error ex hoc §. deprehendi poteſt, in quo Iuſtinianus quandam cõſtitutionem ad legẽ xij. Tabularum producit: vt inter has perſonas quoque in ſtirpes, non in capita diſtributio fiat, ſiue in pari gradu ſint, ſiue non. Id quod Nouella ſua lege confirmauit. *Nouella de hereditatibus ab inteſtato.* In qua Nouella vt hic generaliter omnes deſcendentes complexus eſt.

Ad §. illud. Inſtitutionibus de gradibus cognationum.

Falſum omnino eſt quod quidam interpretes hic ſtatuunt, ius ſcilicet mutuæ ſucceſſionis, quod habent libertorum liberi, ex *l. 4. C. de bonis libertorum.* excluſo patrono etiam eos habuiſſe iure veteri, ex quo idem illud Iuſtinianus repetierit. Nam tantum ab eſt vt in hoc §. id ſe dicat ex veteri iure repetere, nec aliter ſuum ſe id facere, quàm alia multa, quæ ipſe cum & antea prodita fuiſſent in meliorem ordinem reduxit. & hoc ita eſſe ex Græcis probari poteſt libro 49. [illegible] titulo 1. cùm ſic ſcribunt, [illegible] Plura vide apud Doctiſſimum Cuiacium lib. 16. obſeruationum cap. 13. qui primus hæc animaduertit.

Ad §. poſtea. Inſtitutionibus de ſucceſſione libertorum.

Falſum eſt quod quidam in hoc §. dicunt, fratrem colllibertum aut ingenuum, fratri ab inteſtato heredem eſſe in ſemiſſem tantum, patronum patris ſuum ve in alterum ſemiſſem, cum *leg. quarta. Cod. de bonis libertorum.* Græci adiiciant penitus ceſſare ius patronatus, his verbis: [illegible] Ex quibus apparet vera eſſe quæ Ioannes in hoc §. efficit, licet nonnulli contra cenſuerint, ſcilicet ex lege Papia referri liberto moriente vno filio relicto, perinde partem dimidiam patrono deberi ac ſi is ſine vllo filio filiáve inteſtatus deceſſiſſet. hæc Doctiſſimus Cuiacius obſeruauit libro 17. obſeruationum capite 13. circa finem, qui idem hunc locum purgauit, & ſuæ integritati reſtituit lib. 1. obſeruationum cap. 12. ſufficit locum indicaſſe.

Ad §. fin. Inſtitutionibus de ſucceſſione, quæ, fiebat per bonorum venditionem ſublata.

Explicatur §. final. Inſt. de ſucceſſ. quæ fieb. per bon. vend. Et de S.C. Claudiano, quædam, quæ gloſſa non intellexit.

Cornelius Tacitus lib. 12. annalium autor eſt, Fauſto Sylla & Siluio Coſſ. Senatuſconſultum factum eſſe de mulieribus, quæ ſeruis coniungerentur. Id ſenatuſconſultum in iure noſtro Claudianum appellatur à Claudio, vt arbitror, Imperatore, qui tum temporis imperium tenebat. Continebantur autem eo S. C. duo potiſſimum capita: Primum vt mulier, quæ ſe alieno ſeruo coniunxiſſet, libertatem amitteret, & cum libertate ſubſtantiam. Idque Iuſtinianus Imperator in *§. fi. Inſtit. de ſucceſſ. quæ fieb. per bon. vend.* tradit. Quod tamen ex Cornelio Tacito reſtringendum eſt, vt tum demum locum habeat, ſi ignorante domino ſeſe ſeruo coniunxerit: Cæterùm ſi ſciente domino coniungatur, ceſſat Senatuſconſulti pœna. Alterum caput erat, vt liberti ex tali matrimonio ſeu contubernio nati, neque liberi neque ſerui, ſed liberti eſſent. Quod etſi in iure noſtro non extet, Cornelius tamen Tacitus rei vberrimus teſtis eſt, his verbis: Inter, quæ refertur ad

patres de pœna fœminarum, quæ ſeruis coniungerentur, ſtatuitúrque vt ignaro domino ad id prolapſa in ſeruitutem ſui conſentiſſet, & qui nati eſſent, pro libertis haberentur. Hæc ille. Sane hoc S.C. hodie in vſu amplius non eſt. vt in *l. 1. Cod. de S.C. Claud. & in dicto §. fin.* cerni poteſt. Ad explicationem huius §. plura vide apud Fernadum Adduenſem lib. 2. explicationum, vbi multa profert, quæ ad hanc materiam pertinent ab antiquis interpretibus ignorata.

Ad §. 1. Inſtitutionum de inutilibus ſtipulationibus.

Relatum nonnihil de Hippocentauro, aduerſus Iuſtiniani aſſertionem.

Iuſtinianus ſub tractatu inutilium ſtipulationum docet, nos inutiliter ſtipulari rem quæ non eſt, aut eſſe non poteſt: veluti, hominem mortuum, aut hippocentaurum, qui inquit, eſſe non poſſit. *§. 1. de inutil. ſtip.* idque Alciatus libro 9. Parergon. cap. 13. Claud. Galen. autoritate confirmat: qui libro de vſu part. 3. in Pindarum inuehitur, ex hominibus, & Magneſiis equis naſci potuiſſe Hippocentauros effingentem, qui inferna parte matri, ſuperna patri, ſimiles: atque ideo ferociſſimi eſſent. Etenim id impoſſibile eſt. vnde Cicero in 2. de natura Deorum. Quis, inquit, Hippocentaurum fuiſſe, aut chimeram putat? Hoc quoque conatur pluribus oſtendere Lucretius Poëta ac Philoſoph. vetuſtiſſimus in v. de natura rerum. Verum enimuerò, ſi aliis eruditionis non contemnendæ viris & autoribus grauiſſimis credendum eſt, loquuntur Lucretius, Cicer. Galen. & Iuſtin. aduerſus hiſtoriæ fidem. Etenim ſcribit Claud. Cæſar, Hippocentaurum, hoc eſt, ſemiequum, & ſemihominem, in Theſſalia natum fuiſſe: licet eodem die eum interiiſſe referat. Et plinius, Veronen. naturalis hiſtoriæ ſcriptor, in 7. de prodigioſis partub. agens, eius Claud. Cæſaris principatu, allatum Hippocentaurum ex Ægypto, in melle ſuis oculis ſe vidiſſe confirmat. Diuus quoque Hieronymus alicubi refert, monſtrum eiuſmodi, à Diuo Antonio viſum ſed cur Hippocentauros ex equo & homine commixtos fuiſſe negabimus? cum Satyros, quales pictores, ac Poëtæ fingunt, ex capra videlicet, & homine permixtos fuiſſe. Plinius in 7. & Plutarchus in Scylla ſcribant? Conſtantiniq́ue tempore in vrbem Alexandriam perductum Satyrum, eiuſque cadauer, deinde ſale conditum, & in Antiochiam illatum, vt ab Imperatore videretur, memoriæ proditum ſit? Canem porrò Xenophontis Hippocentauri nomen habuiſſe, Hiſtorici non vno in loco ſcribunt. Propriè Hippocentaurus, apud Plutarchum & alios graues autores, dicitur, præclarus equorum ſtimulator, & equitator præſtantiſſimus: nam & à ſtimulandis calcaribus equis, Centauros appellatos ſcimus, qui populi ſunt Theſſaliæ, iuxta Pelium montem habitantes, rudis ſane dura, & agreſtis natio. Hi primi, pugnare ex equis cœperunt cùm ante Bellerophon, equis vehi, Peletronius verò frenis & ephippiis vti inueniſſent. Hinc factus fabulæ locus, & à ſtimulando calcaribus equo, Centaurus dictus, & Hippocentaurus, equorum ſtimulator eximius. Plura vide apud Corraſium in miſcellaneis obſeruationibus.

Ad §. pupillus. Inſtitutionibus de inutilibus ſtipulationibus.

Qui proximi pubertati dicantur, præter receptam opinionem expoſitum.

Video & illud circa perſonam, pupillorum, in quæſtione apud doctiores, quando pupillus delinquendo obligetur, proximuſque pubertati dicatur. Et de delictis puerorum conſtat, ſi quidem nondum ad pubertatem accedant, eos delinquere non poſſe. *§. in ſumma. de obligat. quæ ex delict.* quia nô magis quàm furioſi, voluntatem habeant. *l. pupillus. ff. de acquir. hered. l. pupillus nec ff. de reg. iur.* & affectu, voluntateque maleficia diſtinguantur. *l. verum ff. de furtis.* vnde ſi eorum pupillorum facto paſſus ſit alius iniuriam, meretur ætas excuſationem. *l. 1. §. impubes. ff. ad Sillanianum.* Si verò pubertati proximi ſunt, quia iam aliquem intellectum habent. *§. pupillus. de inuti. ſtipul.* ob idque facti iam doli, iniuriæ ve capaces, intelligunt ſe delinquere. *d. §. in ſumma*, ætatis ſuffragio non excuſantur. *l. 1. C. ſi ad uer. delict.* cum in ea ætate ſint, in qua crimen, quod intenditur, cadere poteſt. *l. impunitas. C. de pœnis*, niſi quatenus ætatis teneræ miſeratio, ad mitiorem pœnam iudicantem flectere poteſt. *l. auxilium. §. in delictis ff. de mi... r b. cap. primo & ſecundo. de delic. puero.* Legimus olim Patroclum puerum. cum in aleæ ludo ſodalem puerum forte occidiſſet, exilio punitum *l. aut facta. §. primo. ff. de pœnis.* Et Tribium Germanum, iuſſiſſe ſumi ſupplicium de impubere, qui cũ is non multum à pubertate abeſſet ad pedes domini cubuerat, cum occideretur, nec poſteà cædem eius prodiderat. *l. excipiuntur. ff. ad Sillanian.* Sed qui prope pubertatem eſſe dicantur, variis opinionibus certatum eſt tandem tamen obtinuit Accurſij ſententia, *in l. 1. ff. de nonatio. in d. §. in ſumma. de obligat. quæ ex delict. & in d. §. pupillus.* vt masculum pubertati tam proximum dicamus, cum dimidiatum annum ſupra decimum exceſſit. fœminam verò, quæ nouem annos cum dimidio egreſſa eſt. Argumen. *§. fin. Quib. ex cau. manu. non lic.* nam poſt infantiam, vſque ad pubertatem, ſicut in maſculo ſeptem anni, & in fœmina quinque: quare ex quo exceſſit quis dimidiam huius temporis partem, magis pubertati, quam infantiæ proximus dici debet. Panor. *c. continebatur. de deſp. impub.* quod in ea præſertim ætate ſoleat plerunque malitia tempus ſupplere *c. 1. de delic. puero.* Nam & prodit hiſtoria, Solomonem nondum decem annos natum, ſuo complexu nutricem filio Roboam grauidam fecisse. Gregor. iiij. Dialog. c. xix Gloſſ. in ſumma. *xx. q. 1.* idémque teſtatur Hieronymus in ij. parte, epiſtola ad Vitalẽ presbyterum, de Achaz, qui in vndecimo anno Ezechiam filium ſuum genuit. Nec tamen deſunt, qui eos pubertati proximos dicant, qui à pubertate diſtant, ſex plus minus menſibus. Gloſſ. & Innocent. *in dicto cap. continebatur.* argumento leg. *non tantum, in princ. ff. de excuſatione tut. capit. continebatur.* ibi, [Si autem fuerit ætati proxima, vt in vndecimo, & circa duodecimum annum] *& cap. atteſtationes.* ibi, [vel circa finitionem quartidecimi anni.] *de deſpon. impub.* Et quoniam dictio, [prope, proximè, circa, circiter,] & iis ſimiles, ad modicum tempus referuntur. *l. 1. §. ex aliis. 1. ff. de orig. iur. l. 2. §. fin. ff. de lib. exhib. §. ſi verò intra. vbi Bart. not. de mona. colla. 1.* Quin & à Iuniano, dictio, [prope] ad ſemeſtre tempus limitari videtur, *l. properandum. §. & ſi quidem. C. de iud.* Vnde putant illi, eum prope pubertatem eſſe, qui non plus ſex menſibus diſtat à pubertate. Gloſſa & Innocentius *dicto cap. continebatur.* Ego verò neutram ſequor ſententiam, ſed illis aſſentior, qui huius controuerſiæ deciſionem ad generalem conſequentiam aut regulam, trahi poſſe negant. Salicetus *l. impunitas. Cod. de pœnis.* pater Decius. *in l. pupillum. ff. de regulis iuris.* Anto. Butr. *in d. ca. atteſtationes.* cum & delictorum nullæ ſint formæ & ingeniorum Quo circa rem totam, expreſſa lege non diffinitam, iudicis arbitrio meritò reliquunt. *l. 1. ff. de iure delib.* Habet autem iudicans expendere, non tam annorum numerum, quàm criminis qualitatem, & ætatis doli capacis malitiam. *l. ſed & ſi quemcumque. §. 1. ff. ad leg. Aquiliam. l. impuberem. ff. de furt. d. l. impunitas. & d. §. in ſumma de obligatio quæ ex delict.* Plerique enim vt Iohannes Faber. ait, maioris induſtriæ, malitiæque in decimo anno viſuntur, in cæteris in quarto decimo. Nec obſtat denumeratio illa temporis, quæ per panor. *in d. cap. continebatur*, & cæteros in locis communibus fieri ſolet. cuiuſque ſupra meminimus. illa etenim non concludit niſi reſpectu infantiæ, à qua plus diſtat decem annos cum dimidio habens, quàm à pubertate. Salycetus *in dict. l. impunitas.* Plura vide apud Corraſium.

NOT.

NOTARVM AD GLOSSAS ET INTERPRETATIONES DOctorum in Inſtitutiones liber quartus, libro quarto Inſtitutionum Domini Iuſtiniani reſpondens.

Ad principium tituli de actionibus.

Officium iudicis ab actione differre, pro communi opinione, aduerſus recentiores diſputatum, & nonnulla leges declarata.

QVamuis communi Doct. calculo receptũ ſit officiũ iudicis & actionem inter ſe differre, doct. in *l.1.ff. de iuriſdict. om. iud. & inſt. de action. in princip.* Andreas tamen Alciat. lib. 2. parad. cap. 10. nihil prorſus differre autumat. Primò, quia definitio actionis conuenit officio iudicis. Nã ſicut actio ius eſt perſequendi, quod nobis debetur. *Inſt. tit. de act. in princ.* Ita & officiũ iudicis. Cùm ergò officio iudicis, & actionis eadẽ ſit definitio: conſequẽs eſſe ait, hæc eadẽ prorſus eſſe, *argu. leg. 1. §. dolum. D. de dolo.* Nec illum mouet, ſi quis obiiciat, verbum deberi in definitione actionis poſitum, officio iudicis non conuenire, poſteaquam is qui officio iudicis tenetur, obligatus non eſt, *l. qui per colluſionem. D. de action. empt.* Reſpondet, ſecundum iuris quidem regulas hunc, qui officio iudicis tenetur, obligatum non eſſe, ex æquitate tamen obligari: vt conſequens etiam ſit, eum ex æquitate debitorem eſſe. Quod & aliis argumentis probat. Quibus ego addiderim tex. *l. creditores. cum gloſſ. D. de verbor. ſignificat.* vbi traditur, debitorem eſſe, qui officio iudicis tenetur. Sed hoc argumentum fragile eſt. Nam vt concedam, debitum eſſe, quod officio iudicis perſequimur non tamen ex proprietate verborum, ſed catachriſticè debitum dicitur, vt gloſſ. & Iaſon in *l. ſi ſeruum. §. fin. D. de verb. obligat.* tradunt. Iam verba in definitionibus qroprie ſunt accipienda, Iaſon in *l. 1. colum. 8. D. de acquir. poſſeſſ.* Crot. in *rub. D. de verbor. obligat. in 2. lectu. num. 2.* Non igitur verbum [debetur] in actionis definitione pro debito, quod officio iudicis conſequimur, accipi poteſt. Secundo adducit Andreas Alciatus eiuſmodi argumentum. Perſecutionis verbum commune eſt, tam actioni quàm officio iudicis. Actio enim definitur, vt ſit ius perſequendi, *Inſt. de act. in prin.* Similiter & extraordinariæ perſecutiones verbo perſecutionis continentur, *l. pecunia. §. perſecutionis. D. de verb. ſignif.* intelligit autem Andreas Alciat. extraordinarias perſecutiones pro officio iudicis, in *d. §. perſecutionis.* ſumi. Ex his colligit actionem & officium iudicis idem eſſe. Sed facilè hoc diſſoluitur. Nam vt concedam officium iudicis & actionem, ſub verbo perſecutionis, tanquàm ſub genere, contineri: Non tamen inde ſequitur, actionem & officium iudicis idem eſſe. Nam homo & leo ſub eodem vocabulo animalis, tanquàm genere, continentur: nemo tamen inde argumentabitur, hominem & leonem idem eſſe: Quæ enim ſub eodem genere continentur, non eadem ſunt ſed ſpecie differre dicuntur. Quod Bartolomæus Socy. in *l. princ. colum. final. D. de adquir. poſſeſſ.* tradit, & apud Dialecticos notiſſimum eſt. Tametſi ſupra ſcriptum argumentum, aliter quoque dilui poſſit. Nam quod in *d. l. pecunia. §. perſecutionis.* dicitur, perſecutionis verbo extraordinarias perſecutiones contineri: de officio iudicis intelligendum non eſt, ſed de actionibus quæ ſine præſcriptis verborum formulis tum dabantur. Conſtat enim, olim à Pontificibus actionum certas formulas præſcribi ſolitas, quibus litigatores vterentur. *l. 2. §. deinde ex his. § ſequent. ff. de orig. iur.* In quibus ſi vel vno verbo actor erraſſet, à cauſa cadebat. Quod Cicero pro Cæcinna. Fab. lib. 7. & plerique auctores tradunt. & in *l. 1. Cod. de form. & Imper. act. ſub.* teſtatum manet. Similiter & Prætores, actiones ex præſcripto dare ſoliti ſunt, vt Andreas Alciatus libro 4. diſqunc. cap. vltim. docet. Hæ igitur actiones quæ certis formulis præſcribebantur, ordinariæ dictæ ſunt: Quæ vero ſine certis formulis litigatori dabantur, extraordinariarũ actionum nomen habent. Idque in *l. actio. D. de neg. geſt.* his verbis oſtenditur. Nec refert, directa quis, an vtili actione agat, vel conueniatur: quia in extraordinariis iudiciis, vbi conceptio formularum non obſeruatur, hæc ſubtilitas ſuperuacua eſt, &c. Cæterùm formulæ actionum, earúmque impetrationes, conſtitutionibus Conſtantini, Theodoſij & Valentiniani ſublatæ ſunt, *d. l. 1. d. l. 2. Cod. de formul. & imp. act. ſubl.* Et hoc eſt, quod in *§. final. Inſtit. de interdictis.* dicitur: Hodie omnes actiones extraordinarias eſſe. Id enim inde eſt, quia extraordinario iure, id eſt, ſine actionum formulis, hodie agitur. Quod Zaſius in ſingul. intel. dicit, qui etiam allegat *l. ordo. D. de publ. iud.* Hincque apparet *d. l. pecuniæ. §. perſecutionis.* nihil pro Andrea Alciat facere, cùm extraordinariæ perſecutiones, in *d. §. perſecutionis.*, non pro officio iudicis (quod ille arbitratus eſt) ſed pro actionibus, quæ ſine verborum formulis dantur accipiendæ ſint. Tertio ſic argumentatur Andreas Alciatus aduerſus libertum ingratum, extraordinario iure, hoc eſt, vt ipſe interpretatur, officio iudicis agitur, *l. 1. C. de libert.* Quod officium iudicis in *l. fin. Cod. eodem titul.* ingrati actio nuncupatur, vt apparet, officium iudicis actionem eſſe. Sed ego ſuprà oſtendi, aliud eſſe officium iudicis, aliud extraordinariam actionem. Itaque hoc argumentum nihil me mouet. Poſtremo loco Andreas Alciatus hoc argumento vtitur: Minores officio iudicis in integrum reſtituuntur, *l. quod ſi minor. §. fin. D. de minoribus.* Reſtitutio autem in integrum nihil aliud eſt, quam actio, id quod ex *l. in cauſa. 2. D. minorib.* colligitur. Illic enim ſic ſcriptum extat, Num forte alia actio poſſit competere citra in integrum reſtitutionem, &c. Quaſi voluerit iuriſconſultus dicere etiam in integrum reſtitutionem actionis genus eſſe. Idque dictio [alia,] indicat: quæ implicatiua eſt gloſſ. in *l. ſi fugitiui. Cod. de ſeru. fugitiu.* Sed ego in quibuſdam codicibus non [alia,] ſed [aliqua] legi video, Qua lectione admiſſa, Andreas Alciatus opinio non ſolùm non probatur ex *dicta l. in cauſa. in princ.* Sed diuerſa potius opinio inde adiuuatur. Solutis ergo Alciatus argumentis, ſequenda eſt communis doctorum opinio, vt officium iudicis ab actione differat. Plura vide apud Bernardinum Vualterum in Miſcellaneis obſeruationibus, qui hæc doctiſſimè animaduertit.

Ad §. 1. tituli. de actionibus.

Quid Iuſtinianus Imperator in §. 1. Inſtitut. de actionibus. ſub his verbis: Et aliis quibuſdam modis, ſignificare voluerit, licet alij aliter ſenſerint.

Quod Iuſtinianus Imperator in §. 1. *Inſtitut. de actionibus*, tradit, actiones aliâs ex contractu, aliâs ex maleficio, aliâs quibuſdam aliis modis oriri: id Doctores ſic interpretantur, vt illæ actiones aliis quibuſdam modis oriri dicantur, quæ quaſi ex contractu, vel quaſi ex maleficio oriuntur. Sed huic interpretationi illud obeſt. quod videatur appellatione maleficiorum, quaſi maleficia continere: non minus quam appellatione contractuum, quaſi contractus. Sæpe enim Iuriſconſulti pro quaſi contractu, contractum dicunt, vt aliquot textibus Doctores in *dicto. §. primo*, comprobant. Nec verò hæc difficultas tollitur, ſi dicatur, ſub contractu, & maleficio, non niſi impropriè quaſi contractum, & quaſi maleficium contineri. Satis enim eſt, Iuriſconſultos alterum ſub altero comprehendere ſolitos (vt dictum eſt) ſiue id propriè, ſiue impropriè factum ſit. Præterea ſunt aliquæ actiones, quæ nec ex contractu, vel quaſi, nec ex maleficio, vel quaſi, ſed proprio quodam iure oriuntur, vti paulò pòſt dicemus. Quæ actiones, ſi ſub clauſula iſta, [& aliis quibuſdã modis.] non cõprehenderentur

vitioſa,& imperfecta eſſet Iuſtiniani Imperatoris diuiſio. Et vt concedamus his verbis:[Ex aliis quibuſdam modis] actiones cõtineri,quæ ex quaſi contractu,& quaſi maleficio oriuntur:non tamẽ negandũ erit,quin,& illæ actiones quæ proprio quodam iure ex variis cauſarum figuris oriri ſolent ſub iiſdem verbis comprehendantur: Sicut enim obligationes non ſolum ex contractu,& maleficio,verum etiam proprio quodam iure ex variis cauſarum figuris naſcuntur,*l.1. in princip. D. de actionibus & obligationibus.* Ita, & actiones dari cenſendum eſt. Vt autem hoc rectius intelligatur , exempla aliquot in medium adferam. Pater obligatus eſt filiam dotare, *l. qui liberis. D. de ritu nupt. l. fin. Cod. de dotis promiſſio.* Quæ obligatio neque ex contractu,vel quaſi,neque ex maleficio , vel quaſi, ſed proprio quodam iure oritur,id eſt,ex præcepto legis. Vnde legis obligatio appellatur,*dicta l. obligamur. verſ. lege. D. de actione & obligatione. Iaſon in l. huiuſmodi. §. cum pater. colum. 2. D. de legatis primo.* Idêmque eſt in obligatione neceſſarij heredis:quæ obligatio ex neceſſitate oritur , & ideo obligatio neceſſitatis appellatur,*dicta l. obligamur. in fi.* Sed & ſi à duobus mutuum quis roget,& alter ex his debitorem ſuum , nomine ſuo mutuo dare iubeat:deinde is , qui mutuo accepit, ſtipuletur,cùm crederet hunc debitorem alterius. Hoc caſu neque ex contractu,neque ex maleficio obligatus eſt , ſed ex ſola æquitate,vt eſt textus in *l. ſi & me. D. ſi certum petatur.* Vbi hoc notat Bartolus. Quoties ergo ex his,& aliis ſimilibus modis actiones competunt:apparet eas non ex cõtractu, vel quaſi, neque ex maleficio,vel quaſi competere. Ideò veriſimile eſt Iuſtinianum Imp. in dicto §. primo ſub his verbis:[& aliis quibuſdam modis] eas comprehendere voluiſſe.

Ad eundem §.1.

Cur actiones in rem ſcripta, ſic dicta, noua ratio aſſignata : & quamplurimæ leges aliter, quàm à cæteris, declaratæ.

Vana doctorum fatigatio.

Noua conſideratio, contra Accurſium & cæteros Doctores.

Præter reales & perſonales actiones , quæ ſummam faciunt actionum diuiſionem. *§. omnium de actio. in Inſtit.* reperiuntur actiones in rem ſcriptæ , quas ideo ſic appellatas doctores in *rub. D. de reb. cred. & in §. 1. de actionib.* putauerunt,quòd cùm perſonales ſint,vt pote ex contractu , vel quaſi maleficio vel quaſi enatæ,ad inſtar realium poſſeſſorem comitantur : vt actio quod metus cauſa *l. metum. §. cùm autem. D. quod met. cau.* Ad exhibendum *l. 3. §. eſt autem perſonalis. D. ad exhib.* Cæterũ hæc ſcriptorum traditio , & ratio minimè conuenit iuriſconſult. legibus. Quin,omnium Doctorum virorum iudicio rectius putauerim,nullas eſſe in rem ſcriptas vt eæ ſpeciem conſtituant:ſiquidem legiſlatores , actionum in ſumma duo dixerint eſſe genera. Et quæ ab interpretibus in rem ſcriptæ dicuntur perſonales ſunt: Actio in primis ad exhibendum. *dicto §. eſt autem de noxali act.* cur dubitetur non video , cum ea ex ſeruorum delicto exoriatur. *l. 1. D. de noxa. §. 1. eod. titul. in Inſtit.* Idemque in actione quod metus cauſa dicendum. Sed & interdicta omnia perſonalia eſſe ſcripſit iuriſconſultus *l. 1. §. pen. D. de interdict.* Appellatæ ſunt autem in rem ſcriptæ actiones eiuſmodi,non vt doctores putant , quòd ad inſtar realium poſſeſſorem ſequantur,& comitentur : cùm per contrarium verius ſit ideo eas perſequi rem , quod in rem ſcriptæ ſint. Sed in rem ſcriptæ ideo dicuntur , quoniam verba earum actionum,in rem non dirigantur,ſed in perſonam ſint concepta. Veluti in actione quod metus cauſa,cuius verba adeò in rem concipiuntur,vt perſonam nullo modo tangant: Ait namque Prætor: [Quod metus cauſa geſtum erit ,ratum non habebo. *l. 1. D. quod met. cau.* Vox ſanè diuinæ,quam Deus Opt. Max. poſuit in ore Prætoris, Baldus in rub. de controuer. inueſtit. Et hanc noſtram rationem colligimus ex Vlpiani reſponſo in *dicto. §. cum autem.* [Cùm autem(inquit)hæc actio ſit in rem ſcripta , nec perſonam vim facientis coerceat:ſed aduerſus omnes reſtitui velit,&c.]Sic omnia interdicta, præter vnde vi,in rem ſcripta dicimus,cùm dixerit Vlpianus *l. 1. §. final. D. de interdictis.* [Interdicta omnia licet in rem concepta videantur, vi tamen perſonalia ſunt.] Excepit autem iuriſconſultus. Vnde vi interdictum , quod eius verba ſcripta aut concepta in rem non ſint:ſed ad perſonam ſpectent , & referantur. Nam dixit Prætor, *l. 1. D. de vi & vi armat.* Vnde vi tu eum deieciſti,aut familia tua deiecit,de eo quod tunc ille ibi habuit,tantummodo intra annum , poſt annum verò de eo quod ad illum,qui vi deiecerit,peruenerit,iudicium dabo. Neque abſimile eſt quod Vlpianus dixit. *l. iuriſgentium. §. pactorum. D. de pactis.* Pactorum quædam in rem,quædam in perſonam eſſe. In rem ſunt quoties generaliter paciſcor, ne rem petam:in perſonã,quoties ne à perſona, veluti ne à Lucio Titio petam. Sed deſit autoritas,deſint ciuiles rationes : ſatis ipſe hoc veriſſimum eſſe vel ex verbis ipſis euincam. Quid enim aliud eſt dicere in rem ſcriptum , quam ita ſcripto conceptum eſſe,vt ſolius rei ſcripturæ ipſa rationem habeat? Meras itaque nugas & affanias,vt cum Apul. dicam , Accurſius & reliquos ad rem noſtràm prodidiſſe , ſit manifeſtum. Nec enim ideo ſcriptæ in rem dicuntur,quòd comitentur poſſeſſorem , ſed per contrarium eum qui poſſidet proſequuntur, quòd in rem ita ſint conceptæ,& ſcriptæ , vt earum verba rem ipſam non item perſonam tangant , & reſpiciant. *leg. huic ſtipulationi. §. 1. D. de vſu & hab.* Propterea addubitauit Bartolus, *leg. heredibus. §. final. D. de dolo.* Cur actio de dolo,vti quod metus cauſa,in rem ſcripta non ſit ? cùm quemadmodum verba actionis quod metus cauſa in rem ſcripta ſunt & concepta. *l. 1. D. quod metus cauſa.* ita verba edicti de dolo. ſi quidem dicat Prætor. *l. 1. §. verba D. de dolo.* [Quæ dolo malo facta eſſe dicentur, ſi de his rebus alia actio non erit,& iuſta cauſa eſſe videbitur, iudicium dabo.]Et poſtpoſitis duabus à ſe relatis rationibus, ingenuè tandem iuris ille Coryphæus fatetur , ſe neſcire quid dicat. Ego rem ipſam preſſius expendendam autumo. Nam quod Accurſius,Bartolus , & alij docent , actionem de dolo in rem ſcriptam non eſſe:à iuriſconſultorum verbis abhorret,vt quod maximè à varietate eſt alienum. Cùm enim ius actionis verba in rem concepta ſint. *d. l. 1. D. de dolo.* nec dolum committentis perſonam coerceant : cùm item ex defuncti tutoris,& procuratoris dolo heredes,procuratores & domini facti locupletiores conueniantur. *l. heredibus. l. ſed ſi ex dolo. cum ſuis. §. l. in heredem. D. de dolo.* atque ita is , ad quem commodum peruenit,teneatur : cur non dicetur actio huiuſmodi in rem ſcripta vel ex vulgata doctorum ratione ,qua traditum eſt,in rem ſcriptas actiones ideo appellari quod rei poſſeſſorem ſequantur. Hoc ſane fateor intereſſe , quod grauiter doctores fefellit : inter actionem quod metus cauſa & de dolo, quòd in hac actione deſignari , hoc eſt demonſtrari oportet, cuius dolo factum ſit,quamuis in metu non ſit neceſſe. *l. ſed & ſi ex dolo. §. final. D. de dolo.* id eſt, metum illatum probare ſatis eſt,& ſi non oſtendatur qui fecerit : at in dolo cum cuius opera adhibitus ſit,is demonſtrandus eſt. Nec eſt ſuperioribus diſſimile,quod Fulg. in *l. 1. D. de ſeruitutib.* aduerſus Accurſium ſcripſit non ideo rerum ſeruitutes reales dici, quòd tranſeant in ſucceſſorem,ſed contrà , quia rerum ſunt corporibus inſeparabiliter inherentes,ad ſucceſſorem tranſire. Porrò cum de ſuperiore loco titulo de rebus creditis , interpretaremur,docuiſſemúſque actiones in rem ſcriptas ideo dici, quòd earum verba in perſonam concepta ſint : Auditores quidem perſpicaciſſimi ſanè ingenij prima facie mecum ſentire nolebant. Nam actionis depoſiti verba in rem ſcripta, dicebant. *l. 1. §. 1. D. depoſiti.* & tamen ea non in rem concepta, ſed merè perſonalis eſt. Sunt item aliæ plures actiones eiuſmodi,quas omnes referre ſuperuacaneum duximus. E diuerſò,interdictum Vti poſſidetis,in perſonam dirigitur. *l. 1. in principio. D. vti poſſidetis.* interdictum ne vis fiat ei,& alia multa interdicta , cum tamen omnia in rem ſcripta dicat iuriſconſultus, *l. 1. §. final. D. de interdictis.* Hæc vrgent & ingenioſa ſunt,cæterum non adeò premunt , vt me à ſententia mea abducant,nam quod legis edicta & verba in rem concepta ſint, vt effectum habeant in quemcunque poſſeſſorem , Iuriſconſulti duntaxat conſiderarunt , cùm agebant de coercendo delicto,aut facto illicito , vt vi,metu , dolo , & ſimilibus tùncque ſi in rem lex ſcripta erat , aduerſus omnes rei poſſeſſores eam legem effectum habere voluerunt. Non etiam ſi facientis perſonam duntaxat coercerent. Cum verò ex contractu actiones dederunt , ſolius contrahentis, aut eius qui contrahentis perſonam refert , nempe here-

des

dis rationem habuere : neque alias ea ratione voluerunt obligari, iniquum exiſtimantes ex alterius contractu, alterum teneri. Proinde nec ex contractu, & depoſiti, nec ex quaſi contractu enata actio in rem ſcripta dici poteſt, quod ad eum effectum attinet, vt poſſeſſorem perſequatur. Succlamaturos hic pleroſque in me certo ſcio, qui veteres & multis ſeculis probatas ſententias temerè innouem, Sed humanius modeſtiúſque eos mecum acturos ſpero, cum certiſſimas quibus adducor, rationes intellexerint. Ad hæc negamus (nec quenquam offendat) actionem ad exhibendū in rem ſcriptam, cùm eius actionis verba in rem concepta non legamus : quin eam mere perſonalem aduerſus ſcriptores omnes ex Vlpian dicimus. *l. 3. §. eſt autem perſonalis. D. ad exhib.* non quod ex quaſi contractu, vt Accurſ. & reliqui crediderunt, enaſcatur. neque enim aliquis quaſi contractus ad eam actionem conſiderari poteſt, ſed potius quia ex quaſi delicto. Cum enim ad exhibendum actio non detur niſi ei cuius intereſt exhiberi *l. 3. §. ſciendum. l. ſi liber homo. D. ad exhi.* doloſè feciſſe videtur, qui admonitus rem noluit ei cuius intererat, exhibere, de quo dolo coercendo cùm agatur ea actione meritò quicunque ad quem commodum peruenerit, conuenitur. *l. §. fi. D. ad exhib.* Quod verò ad interdicta pertinet, ea omnia non in rem ſcripta eſſe, ſed in rem concepta videri, dixit Vlpian. *l. 1. §. fi. D. de interdict.* ſignificans pleraque eſſe, quæ in rem ſcripta non ſunt, cùm vſus ſit verbo videtur, quod fictionem notat. *l. 1. §. deieciſſe. ff. de vi. & vi arma. Bartol. in l. ſi is, qui pro empt. D. de vſucap.* quanquam & illud veritatem exprimere quandoque non eo inficias: ſed hoc totum ad ſubiacentem (vt Bald. in rub. de præſcript. inquit) materiam, eſt referendum, Plura vide apud Corraſium in Miſcellaneis obſeruationibus.

Ad §. omnium. Inſtitutionibus de actionibus.

Quæ ſint actiones in rem & in perſonam, probatúmque aduerſus Accurſ. actionis finitionem reali conuenire.

Quoniam verò de actionibus in rem & in perſonam quædam gloſſatores non intellexerunt: non alienum ab inſtituto facturum me putaui, ſi nonnulla de vtriuſque propria ſignificatione adiicerem. Actionum ſumma hæc præfertur diuiſio: quia aut in rem ſunt, quæ vendicationes appellantur. Aut in perſonam quæ dicuntur Condictiones. *l. actionum genera. D. de actionib. & obligationib. §. omnium, de actio. in inſt.* In rem actio ſicuti legiſlator vtrobiq. explicat, eſt, per quam rem noſtram petimus, quæ ab alio poſſidetur : debet quippe dominus eſſe, qui hac actione experitur. *l. in rem. D. de rei vend.* ſaltem vtilis, veluti, Emphiteuta, vaſallus, aut ſuperficiarius. *l. 1. ff. ſi ag. vectig.* cum autem adfinia ſint dominij, quaſi dominium (quod bonæfidei poſſeſſor habet: quodque Bartolo placuit, inter ſpecies dominij collocare. *in l. minor. §. final. ff. de euictio.* Et ius in re ſpecificum, (quod creditor habet, cui res pignoris nomine, obligata eſt, aut is cuius prædio debetur ſeruitus) bonæfidei quoque poſſeſſori & creditori, ius in re habenti, datur in rem actio. *l. 1. ff. de publicia. §. æquè. §. namque ſi cui, & §. item Seruiana, de actionib.* Debet item eſſe poſſeſſor, is contra quem agitur d. *l. actionum. l. 1. Cod. de alie. iud. mut. cauſ. fac. cap. examinata, de iud.* Aut dolo deſiiſſe poſſidere, *l. ſin autem. §. ſed & ſi quis, & l. is qui dolo. ff. de rei vend.* Habetur nanque dolus, pro poſſeſſione. *l. qui dolo. ff. de regulis iuris.* Quod probatur, quem videlicet dolo deſiiſſe poſſidere, eo ipſo, quod poſt oblatum libellum non poſſidet. Aut poſt denunciationem litis factæ alienauit. *Bartolus in l. qui petitorio. ff. de rei vend.* Poſſeſſoriſque verbum non coarctamus, ſed extentè accipimus, vt non tantum naturalem aut ciuilem poſſeſſorem, verumetiam eum qui detinet colonum, puta commodatarium, conductorem, & ſi qui ſimiles ſunt, comprehendat. *l. officium. ff. de rei vend.* Et hæc ſunt duo actionis in rem extrema, dominium videlicet, ex parte agentis, & poſſeſſio ex perſona rei conuenti. Habet quoque, vt dici ſolet, hæc actio duas cauſas, propinquam, vt dominium, vel quaſi, aut ius in re : Et remotam, hoc eſt, titulum dominij : veluti ſi dicat actor, ſum dominus, quia emi, quia res mihi donata, teſtamento relicta, aut in dotem data eſt. Actio vero in perſonam, eſt, qua cum eo agimus, qui obligatus eſt nobis, ad faciendum aliquid vel dandum, obligati perſonam non egrediens, *dicta leg. actionum. & dicto §. omnium.* Deſcenditque ex contractu, vel quaſi, maleficio, vel quaſi, *l. 1. D. de actionib. & obligat.* Nam ex contractu fuit obligatio. *l. ex placito. Cod. de rer. permut.* ex qua immediatè naſcitur actio, *l. licet. §. ea obligatio. D. de procurat.* Dicitur autem in perſonam, quia obligati perſonam perpetuo ſequitur. *l. final. §. final. ff. de contrahenda empt. l. 1. §. ſi heres. ff. ad Trebel.* à cuius oſſibus auelli nunquam, aut ſeparari poteſt. *l. quis ergo caſus, vbi Accurſius. ff. de pecul.* Hincque patet, actionem in perſonam duas quoque cauſas habere, propinquam, & remotam. Propinqua eſt obligatio, quæ mox vt diximus, actionem parit. *dicto. §. ea obligatio.* Remota eſt contractus ſiue maleficium, ex quibus licet actio deſcendat *l. 1. D. de actionibus & obligationibus.* non tamen, vt vocant, immediatè ſed alio mediante, nempè obligatione. *dicta l. ex placito.* Accurſ. in *l. 2. in princ. ff. mandat.* Has autem cauſas, propinquas & remotiores. Accurſius & cæteri belliſſimè tractant, in *l. 1. ff. de edend. & in l. & an eandem. ff. de except. rei iud.* Verumenimuero Accurſius & ſeniores docent ſolam actionem in perſonam, actionis nomen propriè retinere : in rem quippe petitio dicitur. *leg. actio in perſonam. D. de actionib. & obligat.* Nec propria actio dici poteſt, perſpecta, inquiunt actionis finitione, quæ vt nemo neſcit, eſt [Ius perſequendi in iudicio, quod ſibi debetur.] *l. nihil. ff. de act. & oblig. §. 1. eod. tit. in inſtit.* per actionem autem realem non proſequimur nobis debitum, ſed quod noſtrum eſt, petimus. *l. in rem. ff. de rei vend. §. omnium. de action.* Ego vero actionem in rem, propriè actionem dici, verius ſemper putaui: pluribúſque vix dum plenam pubertatem egreſſus, putaui defendi, cùm de centum Iuris axiomatibus diſputarem: Id enim actionis finitio probat, vt ſententiæ noſtræ officiat, tantum abeſt, dum dicit, [Perſequendi.] Cuius appellatione haud dubiè & condictio, & petitio continetur. *dicta l. actio in perſonam. D. de actionib. & oblig. l. pecunia verbum. §. venal. ff. de verborum ſignificatione.* Et quoniam alioqui, abſurda nimis eſſet finitio, quæ omnem omnino actionem, ſingulaſque eius ſpecies comprehendere debuit, cum actionem in genere finiret. Actionem autem in rem, actionem eſſe, neminem fugit. *d. l. actionum. & d. §. omnium.* Nec nos tantillum mouerit, verbum [debetur.] quod in definitione poſitum, largè, generaliter, & extentè, accipi debet, pro eo, quod aliquo iuris vinculo, nobis debere poteſt, vt ita actionem, etiam in rem comprehendat. *dicta l. pecunia verbum. §. final.* Eum autem, qui rem noſtram poſſidet, ne cum alterius iactura locupletior fiat, non inconcinnè dici poteſt; debere, & obligatum eſſe, rem domino reſtituere *l. 2. §. item Varus. D. de aqua pluuia arcend.* Nam & illud Commune vinculum eſt, quo homines omnes obligantur, vt honeſtè viuant, neminem ledant, & ius ſuum vnicuique tribuant. *l. iuſtitia. §. 1. ff. de iuſt. & iur.* Nec item obſtat, quòd actio in rem, ſpeciale petitionis nomen aſſumat. Nam & actio in perſonam peculiare quoque conditionis nomen habet, *dicta l. actionum genera. & §. appellamus. de actionibus in inſtitut.* Denique non nos mouerit, quod lex dicit eum qui in rem noſtram poſſidet, nullo iure nobis obligatum, *dicto. §. omnium.* quià non inde ſequitur, ratione rei à ſe poſſeſſæ, cum debitorem noſtrum non eſſe. *leg. creditores. vbi Alciatus. ff. de verborum ſignificat.* Plura vide apud Corraſium.

Ad §. æquè. eiuſdem tit. de actionibus.

Ius altius tollendi, vel non tollendi, apud Iuſtinianum Imperator in §. æque. Inſtit. de action. declaratum, ac Doctores interpretationes confutatæ.

In Iuſtinianeis Inſtitutionibus ſic extat. Æquè ſi agat quis, ius ſibi eſſe fundo, vel ædibus vtendi, fruendi, vel per fundum vicini eundi, agendi, vel ex fundo vicini aquam ducendi: in rem actio eſt. Eiuſdem generis eſt actio de iure prædiorum vrbanorum. Veluti ſi quis agat, ius ſibi eſſe altius ædes ſuas tollendi, proſpiciendíve, vel proiiciendi aliquid, vel immittendi tignum in vicini ædes. Contra quoque de vſufructu, & de ſeruitutibus prædiorum ruſticorum, item prędiorum vrbanorum, inuicem proditæ ſunt actiones, Vt ſi quis intendat ius nõ

eſſe aduerſario vtendi, fruendi, eundi, agendi, aquámve ducendi, item altius tollendi, proſpiciendive, immittendive: iſtæ quoque actiones in rem ſunt, ſed negatiuæ. *§. æquè. Inſt. de act.* Quibus verbis Iuſtinianus Imper. innuere videtur, actionem qua quis intendit ius ſibi eſſe altius ædes ſuas tollendi: confeſſoriæ actionis ſpeciem eſſe: Econtra negatoriæ actionis ſpeciem haberi eam, qua quis intendit ius non eſſe aduerſario ædes ſuas tollendi. Atqui contrarium potius dicendum videretur. Nam qui intendit ius ſibi eſſe altius ædes ſuas tollendi, pro libertate agere videtur, cuilibet enim liberum eſt, ad cælum vſque ædes ſuas eleuare. *l. altius. C. de ſeruit.* Pro libertate autem vendicanda negatoria competit. *l. 2. D. ſi ſeruit. vend.* E diuerſo, qui intendit ius non eſſe aduerſario ædes ſuas tollendi, ſeruitutem vendicare intelligendus eſt, vt eſt textus in *l. & ſi forte, in princ. D. ſi ſeruit. vend.* Ad ſeruitutem autem vendicandam confeſſoria datur, *d. l. 2.* Huic antinomiæ variis modis reſpondent Doct. Inter quos Ioannes Faber non negat actionem altius non tollendi confeſſoriam, econtra actionem altius tollendi negatoriam eſſe: Sed tamen caſus reperiri ait, in quibus actio altius non tollendi negatoria, actio verò altius tollendi confeſſoria ſit: vt in hoc caſu. In pleriſque ciuitatib. Italiæ ſtatuta extant, quibus cauetur, ne vltra certum modum ædes tollantur vt teſtatur gloſſ. in *l. qui luminibus. D. de ſeruit. vrb. præd. & in l. 1. C. de ædif. priua.* Idemque & antiquitus apud Romanos ex Imp. Traiani conſtitutione obſeruatum auctor eſt Sex. Aurelius Victor in vita Traiani. Nam cum plurimi terræ motus altiora ædificia proſternerent, edixit Traianus, ne vlla domus vltra ſexaginta pedes tolleretur. Si iam in ciuitate aliqua, vbi eiuſmodi ſtatuta vigent, pactus ſim à vicino, vt mihi hanc ſeruitutem altius non tollendi, à ſtatuto impoſitam, remittat, meque altius tollere ſinat: Hoc caſu ædes vicini incipiunt ædibus meis ſeruire. Cogitur enim vicinus hanc ſeruitutem pati, vt ego altius tollam. Si ergo vicinus tollere me impediat, potero agere confeſſoria, per quam actionem aio mihi ius eſſe altius tollendi. Pro vendicanda enim ſeruitute confeſſoria competit, *d. l. 2* Idemque econtrà in actione negatoria. Et ſi verò hic Iohannis Fabri intellectus plurimum coloris habeat: Iaſoni tamen non probatur. Præſupponit enim Faber eum, qui ſtipulatus ſit, vt aduerſus ſtatutum altius ſibi tollere liceat ſeruitutem à vicino acquirere: Quod nequaquã concedendum eſſe Iaſon autumat quoniam libertas potius ex tali ſtipulatione ſibi acquiritur. Nam cùm liberum cuilibet ſit cœlum ad vſque ædificare, *d. l. altius.* dubiũ non eſt, quin ex ſupradicto ſtatuto ſeruitus ædibus impoſita ſit. Quod ſi iam vicinus hanc ſeruitutem per ſtatutum ædibus meis impoſitam remittat, incipiunt ædes meæ priſtinam libertatem recuperare: eam ſi impediat vicinus, negatoria actione conueniendus eſt: ſicut in caſu contrario confeſſoria locum habet. Sed huic obiectioni Iaſonis reſpõdet Zaſ. in ſingularibus intellectibus negandum quidem non eſſe, quin ex remiſſione talis ſeruitutis ædes meæ liberæ fiant: ſed tamen hanc libertatem non naturalem, ſed impoſititiam potius appellandam, quæ ex correlatione ſeruitus dominans dicenda eſſet. Itaque concludit, Ioannem Fabrum rectè docuiſſe, pro tali ſeruitute dominante confeſſoriam dari: ſicut & pro aliis omnibus ſeruitutibus confeſſoria cõpetit. *d. l. 2.* Præter Zaſium, Ludouicus quoque Gomeſius in d. §. æquè. ſupraſcriptam Iaſonis obiectionem alio fundamento diluit. Etſi enim non neget, quin pactum altius tollendi hoc in caſu naturalem libertatem ædibus meis tribuat: tamen pro libertate vendicanda confeſſoriam actionem quandoque dare ait. Id quod in iure patronatus cernere eſt. nam id confeſſoria actione vendicamus, vt Iaſ. in *l. prim. D. de oper. no. nun.* tradit cum tamẽ ius patronatus nihil aliud ſit, quam præſentandi libertas. Et his quidem Vdalrici Zaſij, & Ludouici Gome. reſponſionibus, Faber ab impetitionibus Iaſon. defendi poſſet. Sed neutra reſponſio mihi placet. Nam quid Zaſius ait, ex ſeruitute altius non tollendi pacto remiſſa, libertatem nullam oriri. manifeſtè pugnat contra text. in *l. ſi ædes. in princ. D. ſi ſeruit. vend.* cuius verba hæc ſunt: Si ædes meæ ſeruiant ædibus Lucij Titij, & ædibus Publij Mæuij, ne altius mihi ædificare liceat, & à Titio precario petierim, vt altius tollerem, atque ita per conſtitutum tempus ædificatas habuero, libertatem aduerſus P. Mæuium vſucapiam. Non enim vna ſeruitus Titio & Mæuio debetur, ſed duæ: Argumentum rei præbet, quòd ſi alter ex his ſeruitutem mihi remiſiſſet, ab eo ſolo liberarer, &c. Nec me mouet, quòd Zaſius de ſeruitute dominante adfert: id enim nullo iure probatur. Pariter Gomeſij ſolutio nihil propugnat Ioannis Fabri ſententiam. Neque enim vllo iure probari poteſt, pro ſeruitute vendicanda negatoriam: aut pro libertate vendicanda confeſſoriam dari: Sed omnia iura contrarium docent, *d. l. 2.* Et quamuis pro iure patronatus confeſſoria competat: non tamen inde ſequitur confeſſoriam actionem in vendicatione libertatis locum habere. Nam ius patronatus non libertatis ſpecies eſt (vt Gomeſius arbitratur) ſed ſeruitutis potius. Quod Abb. *in c. quoniam. num. 9. per gloſ. in cap. pia mentis. 16. q. 7.* tradit. Ex his igitur apparet intellectum Ioannis Fabri text. *d. §. æquè,* nequaquam conuenire. Qui & aliis argumentis confutari poteſt. Nam in eo ſtatuta Italiæ præſupponuntur: de quibus Iuſtinianus Imp. *in d. §. æquè,* ſentire non potuit: Quippe qui multis ſæculis ante ſtatuta Italiæ promulgata vita defunctus eſt. Nec etiam in dubio præſumendum eſt, eum ſecundum ſtatuta locutum: cùm in obſcuris iure potius communi quàm iure ſpeciali, quilibet vti præſumatur. *l. eius militis. §. militia miſſus. D. de teſtam. milit.* Nam & legiſlatores ad conſuetudines reſpicere non ſolent, vt eſt text. in *c. 1. de conſtitut. in 6.* Nec putandum eſt, Iuſtinianum ad Traiani Imperatoris conſtitutionem reſpexiſſe. Ea enim conſtitutio, ætate Iuſtiniani amplius vſu non fuit, vt ex *l. altius. C. de ſeruit.* ſatis apparet. Vbi permittitur cuilibet ad cœlum vſque ædificare. Alium quidem intellectum Iaſon in *d. §. æquè.* poſt Dynum adfert, vt ædes ſuas, pro ædibus vicini in *d. §. æquè* accipiamus. Et ne cui hæc interpretatio noua aut aliena videatur, multa iura adducit, in quibus ſuum dicitur, quod ſeruitutem alicui debet. Sed hunc quoque intellectum Gomeſius confutat. Et præter ea quæ ipſi adducit, eſt text. expreſſus in *l. hæc autem iura. D. de ſeruit. vrb. præd.* in quo textus ius altius ædes ſuas tollendi, non ad vicini ædes, ſed ad proprias actoris ædes refertur. Similis quoque text. eſt in *§. prædiorum. Inſt. de ſeru.* Quamobrem Ludouicus Gomeſius in *dicto. §. æquè,* alium adducit intellectum. & quidem non negat, quin actio altius non tollendi confeſſoria actio vero altius tollendi negatoria ſit. Quod autem Iuſtinianus Imperator in *dicto §. æquè,* inter exẽpla actionis confeſſoriæ, actionem altius tollendi, inter negatoriæ autem actionis exempla, altius non tollendi recenſet: id illum nihil mouet, cum in iure non infrequens ſit: vt exempla in alieno loco ponantur. Sed hunc intellectum ego non ſequor. Non enim Iuſtinianus Imp. exempla duntaxat recenſet, verum etiã expreſſim ſubiungit actionem altius non tollendi negatiuam eſſe. Ait enim, iſtæ quoque actiones in rem ſunt, ſed negatiuæ. Confutatis ergo omnibus intelllectibus, quid ipſe ſentiam, in medium adferam. Et quidem memini quendam ex præceptoribus meis nouo ſenſu Iuſtiniani locum declaraſſe. Non negabat ille, quin actio altius tollendi negatoria, actio vero altius non tollendi confeſſoria ſit. Quod autem Doctores obiiciunt, Iuſtinianum Imp. actionem altius tollendi inter confeſſorias, actionem verò altius non tollendi inter negatorias actiones enumerare, id non ita eſſe aiebat. Nam ſi quis verba Iuſtiniani Imp. rectè conſideret, apparet eum non hoc agere, vt actiones confeſſorias à negatoriis diſtinguat. Sed ſine vllo diſcrimine confeſſoriæ, negatoriæque actionis, primum affirmatiua, deinde negatiua vtriuſque actionis exempla recenſere. Ait enim, iſtæ quoque actiones in rem ſunt, ſed negatiuæ. Quod ſi negatoria actionis exempla à confeſſoriis diſtinguere voluiſſet, ea non negatiua, ſed negatoria (id enim proprium huius actionis nomen eſt. *l. 2. D. ſi ſeruit. vend.*) appellaſſet. Hæc eſt opinio Bernardini Vaitheri in Miſcellaneis.

Ad eundem §. æquè.

Ius aquæ ducendæ quomodo perſonale ſit, duo contrarij textus conciliati. Fabij Gomeſijque intellectus reiecti.

Quæſitum eſt, an ius aquæ ducendæ perſonale ſit, an verò reale? In qua re iura mirum in modum inter ſe pugnant. Nam in *§. æquè. Inſtit. de action.* traditur hanc ſeruitutem realem eſſe. *At in l. Lucius. D. de ſeruit.* inter perſonales ſeruitutes refertur. Hanc contrarietatem Ioannes Faber *in dicto §. æquè. & in §. ex conditionali. Inſtit. de verbor. obligat.* ad hunc modum ſoluit. Regulariter quidem ius aquæ ducendæ reale eſſe. *d. §.*

æquè

aquè.Sed in *d.l.Lucius*. ideò perſonale dici,quia in caſu illius legis aqua non ædibus,ſed perſonæ promiſſa erat:neque enim ædes irrigatione indigere ſolent.Sed hæc ſolutio Iaſoni in *d.§.aquè*.non placet,quoniam vt plurimùm ædes ad extergendas cloacas aquæ ductibus opus habent. Ipſe igitur alio intellectu *d.l.Lucius*.declarat.Sed eum quoque intellectum Gom. in *d.§.aquè*.multis argumentis confutat:adeò vt ſuperuacuum ſit eum in præſentia pluribus confutare.Itaque Gomeſius aliũ intellectum in medium adfert: aitque ius aquæ ducendæ partim reale,partim perſonale eſſe:vt meritò in *d.§.aquè*. inter reales,in *d.autem.l.Lucius*.inter perſonales ſeruitutes referatur,Sed ego in hac re Gomeſio minimè aſſentio. Si enim ius aquæ ducendæ partim reale,partim perſonale eſſet:vtique Iuſtinianus Imp.non inter perſonales,ſed inter mixtas actiones, (de quibus in *§.quadam.eod.tit.Inſtit.de actio.* agitur) de eo iure tractaturus fuiſſet. Ego igitur hanc difficultatem aliter diſſoluendam eſſe arbitror , & dicamus ius aquæ ducendæ regulariter reale eſſe,*d.§.aquè*. Quod autem in *d.l.Lucius*. pro perſonali habetur:inde eſt,quia in caſu illius legis non ius ſeruitutis,ſed vſus aquæ ducendæ conceſſus erat.Idque Iuriſconſultus ſatis oſtendit his verbis: Vſum aquæ,&c.& rurſus : Ad heredes Seij quaſi vſuarij, &c. Notum autem eſt,vſum perſonalem eſſe,ac cum perſona extingui. *§.1.Inſtit.de vſufruct.& habita*. Non me præterit,Alciatum lib.2.diſpunct. cap. 7. aliter quoque declaraſſe text.in *d.l.Lucius*.

Ad eundem.§.æquè.Inſtit.de actionib.

De intellectu §.æquè,aduerſus cæteros omnes.
Noua declarationes ad §.æquè.

In corporalibus is ſolus in rem agere poteſt, qui non poſſidet.Nam ei qui poſſidet,nulla in rem prodita eſt actio. [Vno tamen caſu(inquit Imperator in *§.æquè. de actionib. in Inſtit.*) [is qui poſſidet,in rem agere poteſt : qui ſimul & poſſideat,& actoris vices ſuſtineat , ſicut in latioribus Digeſtorum libris opportunius apparebit.] Quis ſit iſte caſus,quem Imperator intelligit,omnes ad vnum interpretes, multùm ſe diſtorquẽt: quorum tamen nullus expoſitionem adfert,quæ ſubiectæ materiæ conueniat.Accurſ.inprimis , Imperatorem locutum interpretatur,de duplicibus iudiciis familiæ erciſcundæ , communi diuidundo,& finium regundorum,ſic dictis quòd in eis vterque litigans actor ſit & reus.*l.in tribus.ff.de iud.§.quadam.de act.in Inſtit*.In his quippe habet actionem,qui poſſidet, per quam neget rem actoris eſſe,in *l.1.ff.famil.erciſc* Cui exemplo adſtipulatur Iaſ.dicens,ſibi perſuaderi non poſſe , Imperatorem de alio caſu intellexiſſe.Alij tamen hoc exemplum & meritò improbant cùm non ad Imperat.verba conueniat, qui vnum tantùm caſum eſſe dixit. in illis autem iudiciis tres ſunt, qui,tametſi Iaſ. contra putet,non vnum efficiunt.Hac ratione minus conuenit alterum Accurſij exemplum , de qualibet exceptione proponenda:licet prima fronte ad eum locum ex eo quadrare videatur , quòd in exceptionibus , actoris partibus reus fungatur.*l.1.ff.de excep.l.in exceptionibus.ff.de prob*.& dicat Imper.vno illo caſu eum qui poſſidet , non verè actorem eſſe,ſed actoris partes obtinere. Verùm,vt ante monui,Imp. verba non ita accipi poſſunt.quandoquidem ſic non vnus,ſed ſuprà ſexcentos caſus eſſent.

Maluerunt igitur Pet.Fab.Aret. Zaſ. & cæteri communiter, vt eum caſum Iuſtinianus intellexerit,quo poſſeſſor in rem actione conuentus,ſua ſponte onus in ſe probandi ſuſcipit, nõ ad actorem,quod petitum eſt,ſed ad ſe pertinere.ea ſiquidem ſpecie,actoris partes reus proculdubiò ſuſtinet. Reum autem probationis onus (quod regulariter ei qui dicit,incumbit) ad ſe transferre poſſe,notiſſimum eſt,Accurſ.in *l.circa.ff.de prob*. Sed diuinatorium nimis eſt hoc exemplum , nullóque modo ad Imper.verba referri poteſt,qui de caſu à ſe intellecto, factũ in Pandectis proprium,& latiorem tractatum dicit , cùm nullibi id à Iuriſconſultis tractatum offendatur.

Cogitabam ego ſi altero de duobus modis,pręter alios verba Iuſtiniani tutò interpretari poſſint. Primùm, vt præiudiciales actiones intelligat,quæ in rem ſunt. *§.præiudiciales.de act.in Inſt*.& extra ordinem aliarum actionum negatiue intẽduntur:cùm aliis actionibus principaliter intentatis obiiciantur.*l.fundum.ff.de except.*

Poteſt & ſecundo dici,quod veriſimilius videtur, Imperatorem de interdicto vti poſſidetis ſenſiſſe (in quo ſuſtinet vices actoris qui poſſidet:)non autem ad actionem aliquam referendum eſſe.[Nunquam enim(inquit Vlpianus) datur vltrò actio poſſeſſori,quippe cùm ſufficiat ei,quod poſſideat. *l.1.§.interdictum autem.ff.vti poſſidet*. Quo tex.hic intellectus optimè defenditur. Plura vide apud Corraſium in Miſcellaneis obſeruationibus.

Ad eundem §.æquè.Inſtitutionibus de actionibus.

De ſeruitutibus altiùs tollend.,& officiendi luminibus,Iuriſconſultorum reſponſa ſecus declarata,quàm ab aliis traditum ſit.
Delira Doctorum ſententia.
Noua declaratio.

Sed enim,quia *§.aquè*.ingreſſi ſumus, non grauabimur ampliùs de eiuſdem intellectu ratiocinari. Animaduertimus autem aliquando factam mentionem illic ab Imperatore , nonnullarum ſeruitutum,quarum expoſitionem interpretes nunquam ſunt aſſequuti.inter eas præcipua eſt, [Altiùs tollendi,] in qua illud doctores cruciat,& mirificè angit, quod cum naturalis libertatis iure cuique liceat ædificare,tolleréque altiùs ædificatum,*l.fin.in princ.ff.de ſerui.l.fin.§.penult.ff. quod vi aut clam*:nec ad ſeruitutem ea facultas quoquo pacto pertineat. *l.cuius.ff.de ſeru. vrb.præd.l.altius.C.de ſer.& aqua*: videtur dari non poſſe altiùs tollendi ſeruitutem. Quod inſcitè quidam admittunt,dicentes facultatem altiùs tollendi ius non ſeruitutem eſſe.*l.1.ff.de ſeru.vrb.præd*. Sed hic error inexcuſabilis eſt, quo nihil ſtultius,aut ineptius dici poteſt , & tamen mirum quàm ſibi hac in re auctores placeant. At verò Faber,cui reliqui creberrimè ſubſcribunt,ad ius municipale rem totam referri vult:violans ita,& miſerè conſtringens legiſlatorũ verba,quos de ſtatutis particularibus locorum cogitaſſe veriſimile non eſt.*c.1.de conſtit.in 6.* Alij aliter interpretantur , in eodem tamen luto omnes mihi hærere videntur. Quoniam igitur hæ,& id genus aliæ interpretationes, hoc ipſum non explicant,vt genuinam ſententiam habeas , conſiderandum eſt. eum cuius eſt ſolum aut ædificium, liberum cælum habere. *l.ſi.in prin.tit.alleg.* vnde licet ei ſupra ſuum in infinitum imponere,*l.cuius.ff.de ſer.vrb.præd.* & altiùs tollere,obſcurando etiam lumina vicini.*l.cum eo.ff.de ſer.vrb.præ.*præterquam quatuor potiſſimùm caſibus.Primus,vbi vellet quis ędificare iuxta aream vicini,in qua frumenta conteruntur , & ab ea parte, ex qua tantummodò area ventum habere poteſt. *l.ſi.§.ſi.C.de ſer.& aqu.*idque frugum fauore,& publica vtilitate ſuadente, *l.1.ff.de nundin.* Alter, caſus, Vbi qui tolleret altiùs,obſcurando lumina vicini nullum ſentiret commodum.nec enim probat lex eius factum,qui non , vt ſuum agrum meliorem faceret,ſed animo nocendi,vicini ius minuit. *l.1.§.denique.ff.de aqua plu.arc.*inuidiam prohibet. *l.opus nouum.ff.de oper.pub.* Aggregant plura Moder.in *l.ex hoc iure.ff.de iuſtit.& iure*.malitiis etenim hominum non eſt indulgendum,inquit Celſus,*l.in fundo.ff.de rei ven.* Tertius caſus in hærede,qui omnino vult obſeruare ædes legatas.lumen penitus recludendo. *l.binas.ff.de ſer.vrb.*Addo ipſe quartum caſum cęteris magis neceſſariũ, ſi excedatur forma,ac ſtatus antiquorum ædificiorum,hoc eſt, modus vſitatæ altitudinis. *l.qui luminibus.ff.de ſeru.vrb.& l.1.C.de ædifi.priu.*Et hoc eſt,vt opinor,quod Iuriſconſ.ait in *d.l.cuius*,dum inquit:[Licere in infinitum imponere ædificium, dummodo inferiora ædificia non grauiore ſeruitute oneret, quàm pati deberet:nec enim pati coguntur vltra veterem ædificiorum modum,eleuari à vicinis ędificia.]Hinc patet ſingularis declaratio ad leges omnes,quæ dicunt,liberum eſſe vnicuique etiam vſque ad cælum ſupra ſuum ædificare : hoc enim ſic accipiendum eſt, ſi vicino non noceat,alioqui nõ poteſt quis ædificando,altitudinis vſitatæ modum excedere.

Non igitur de legibus municipij,cum Doctoribus quicquã ſomniabimus:ſed dicemus legem ipſam inſcriptam coarctaſſe libertatem illam naturalem ędificandi,vt ſcilicet velit,quemadmodum diximus,vnicuique liberum eſſe ædificare , ſi tamẽ formam antiquorum ædificiorum eius loci cuſtodiat. *d.l.qui luminibus*.Nam ædificare volẽs,vſitatæ altitudinis modũ excedere prohibetur.*d.l.1.C.de ædif.priu.* Niſi illam facultatem

quæſierit à vicino, túncque ius habebit altiùs tollendi, quòd non libertas, ſed vera & propria erit ſeruitus.

Hinc quoque vera declaratio colligitur ad ſeruitutem officiendi luminibus vicini, in qua Doctores laborant, non facilè valentes huius ſeruitutis exemplum reperire, nec quo pacto poſſit quis habere ſeruitutem, vt luminibus ſuis officiatur, planè vident. Torquet eos prætereà, quòd ea ſeruitus conſtitui non poteſt, quæ dominanti prædio vtilitatem non afferat, aut cuius vicini non interſit. *l. quoties. ff. de ſeruit.* Atqui domino prædij tantùm abeſt vtile eſſe, conſtitui ſeruitutem, vt luminibus ſuis officiatur, vt maximè ſibi noceat. Hoc contrariũ veriti doctores, ad mercatorum calliditatem, vafriciem, & imposturam procurrunt. Poteſt (inquiunt) intereſſe domini, quia domus mercatoris fortaſſe erat, quæ ne vitia pannorum viderentur, obſcuritate & tenebris, magis quàm lumine egebat. Notantes ita mercatorum calliditatem, fraudem & malitiam, qui vt ſubtiliùs fraudent emptores, deducunt eos in officinas tam opacas, vmbroſás, & obſcuras, vt vix venditor inibi emptorem videat, vt non iniuria Bald. *in c. cùm cauſam. de teſt.* exclamans dicat. [O quò vadit anima mercatoris?] Qui tamen hoc prætextu ſe excuſant, quòd ſolis fulgorem prædicent nocere coloribus. Intereſt igitur hoc caſu maximè mercatoris, ędes ſuas à prææalto vicini ędificio obſcurari, luminibúſque ſuis offici, vt mercium corruptionem tenebris tegens, emptorem ſubtiliùs circumueniat.

Cogitant & aliud exemplum non minùs ridiculum, de eo qui ædes habet juxta montem aliquem, aut terram prominentem, in qua eſt via publica: per eam etenim tranſeuntes ædium dominum vident, eáque ſumpta occaſione ad eum multi veniunt, quo nomine plura impendere cogitur, quàm facultas rei familiaris fortaſſe patiatur, à forenſibus quotidie vexatus.

Verùm hæ doctorum interpretationes, mera ſunt phantaſmata, ad quæ nemo vnquam, qui alicuius ſit iudicij, iuriſconſultos attendiſſe dixerit. Abſurdum præterea eſt. *l. 1. ff. de ſeru. vrb. præ.* ita exponere, quæ cùm huius ſeruitutis meminit, non eam ad propria retulit lumina, ſed ad lumina vicini, vt illis ſcilicet officeretur: qua in re doctores fœdiſſimè lapſi ſunt. Itaque conſiderandum eſt, eum qui vult ædificare, debere, quẽadmodum diximus, veterem formam ac ſtatum antiquum ædificiorum obſeruare. *d. l. qui luminibus. ff. de ſeru. vrb. præd. d. l. 1. C. de ædific. pri.* Quare ſi quis velit parietem ſuum vel in altum, vel in latum contra ſolitam ædificiorum formam ita extendere, vt obſcuret ædes vicini, non poteſt, niſi hæc ſeruitus impoſita ſit, hoc eſt, conſtituta vel pactionibus, vel teſtamento. Quibus modis ſi mihi ędificare volenti vicinus ſeruitutem impoſuerit, (non, vt altiùs tollerem, quàm ſtatus antiquus ædificiorum patiatur, quippe tunc altiùs tollendi ſeruitus diceretur) ſed vt fortaſſe latiùs protenderem parietem meum, luminibus eius etiam officiendo dicor tunc habere ſeruitutem luminibus officiendi: Quam ita reiectis doctorum nugis, declarare oportet. Quæ tamen omnia intelligi volo, niſi ſtatus ille antiquus ædificiorum, principis lege, aut municipij, vtilitatis publicæ gratia præſcriptus eſſet. Tunc enim, quia pactionibus priuatorum, publicum ius lædi non poteſt. *l. ius publicum. ff. de pact. l. fin. ff. de ſuis, & legi.* nequiret vicinus facultatem altiùs poſſendi, vel latiùs extendendi ædificium, vicino concedere. Veluti cùm Auguſtus Cæſar, ne vrbs Roma, magna mole ędificiorum ruinis laboraret, cõſtituit, ne ſupra ſeptuaginta pedes, ſublimiùs quis ædificaret. Quod & Nero Cæſar poſt incenſam vrbem dimenſis vicorum ordinibus, & viarum ſpatiis, ſtatuit, ne vltra præſcriptum ædificia tollerentur. Plura vide apud Corraſium.

Ad §. De conſtituta. Inſtitutionibus, de actionibus.

Stipulationem iuris gentium eſſe: & quomodo in §. de conſtituta. Inſtit. de action. intelligendum ſit, Stipulationem iure ciuili obligare, contra doctores.

Communis eſt Doctorum opinio in *§. de conſtituta. Inſtit. de actio. in §. omnis. de verb. oblig. in l. ex hoc iure. ff. de iuſt. & iure, & in Rub. ff. de verbor. obligat.* ſtipulationem origine iuris ciuilis eſſe. Nam cùm in *d. §. de conſtituta.* dicatur, eum qui ſtipulatur iure ciuili obligari: conſequens eſſe aiunt, vt ſtipulatio iuris ciuilis ſit. Sunt tamen aliqui ex Veteribus, qui ſtipulationem non iuris ciuilis, ſed iuris gentium eſſe arbitrantur. Quorum ſententia etſi communi calculo Doctorum reiecta eſt: mihi tamen non parum probatur. Conſtat enim acceptilationem iuris gentium eſſe. *l. an inutilis. § fin. ff. de acceptilat.* Quæ cùm ſtipulationem tollat, *l. 1. ff. de acceptilat.* conſequens eſt, vt ſtipulatio eiuſdem quoque iuris ſit, arg. *l. nihil tam naturale. ff. de reg. iur.* Huc etiam accedit, quòd ſtipulatio facti eſt vt Alciatus lib. 1. Paradox. cap. vlt. tradit. Quę autem facti ſunt, iuris naturalis vel gentium habentur. *l. nec ſeruus.* Vbi gloſſ. *ff. de pecul.* Alciat. *in l. quinque pedum. C. fin. regun.* Supraſcriptis argumentis & illud accedit, quod ex ſtipulatione naturalis obligatio oritur. gloſſ. & doct. in *d. l. 1. § penu.* Quòd fieri non poſſet, niſi ſtipulatio iuris naturalis, ſeu gentium eſſet. Nec me mouet, quod in *d. § de conſtituta.* dicitur, ciuilem obligationẽ ex ſtipulatione oriri. Nam omnes iuriſgentium contractus ciuiliter obligant, quod Bartolus in *l. Si vnus. § pactus. num. 10. ff. de pact.* tradit. Idq́; & Cicero libro 3. Officiorum, ſubindicare videtur. Quod enim, inquit, ciuile, non idem continuò gentium. quod autem gentium, idem ciuile eſſe debet. Quamuis ergo ſtipulatio iure ciuili obliget: nihil tamen impedit, quo minùs iuriſgentium ſit.

Ad §. appellamus. Inſtit. de actionibus.

Condictionis nomen cur actio perſonalis meruerit, nullámque olim denuntiationem neceſſariam, cum tamen hodie eam fieri oporteat, nouè contra omnes interpretes explicatum. & præfatio contra Accurſium.

Expoſitus nouè. § appellamus.

Omnes in rem actiones, generali verbo vendicationes appellantur, In perſonam vero actiones dicuntur condictiones, *§. appellamus. de actio. l. rerum amotarum actio. ff. rer. amot.* Hæ autem ſic nuncupatæ ſunt à verbo Condicere, quod priſca, & antiqua lingua, ſignificat nominare, *d. § appellamus.* etenim priuſquam olim adſtrictus actione perſonali, reus poſſet in ius vocari, denuntiandum erat ei, inquiunt interpretes, vt ſolueret. Quod genus denuntiationis, in actionibus in rem, minimè fuit neceſſarium. Ieſon *l. certi condictio, in princ. ff. de re. cre.* Sed nec hodie, in actione in perſonam, faciundam eſſe huiuſmodi denuntiationem putant Accurſ. & cæteri. in *l. debitores. C. de pignor.* Bart. & poſteriores in *l. quidam Hyberus. ff. de ſeru. vrb. prædio.* niſi cùm ſuperior in ius vocandus eſt. *l. 2.* vbi Accurſ. Bal. & reliqui. *C. de obſequ.* Honeſtum tamen eſt, & vrbanum (aiunt) admonitione hac charitatiua debitorem primum interpellare. Ioan. And. Panor. & alij, in *c. licet Hely. de Simon.* Ego verò animaduerti, denuntiationem huiuſmodi, nullatenus fuiſſe olim neceſſariam, idcircò verum non eſſe, quòd cẽſent ab ea denuntiatione, actiones perſonales, conditionum nomen ſumpſiſſe. Nec me mouet *§. appellamus.* qui alio ſenſu à Condicere verbo, quod denunciare ſignificat, actiones in perſonam, condictiones appellatas, tradit. nam, vt Theophilus eleganter, & accuratè explicat, qui olim cum aliquo litem habebat, denunciabat ei, vt hoc, aut illo die, ad litigandum adeſſet, ſiue in rem, ſiue in perſonam, actionem intenderet. Hodie verò, quoniam nulla fit à petitore, aduerſario denunciatio, per abuſionem, actio in perſonam, quam actor intentans dicit, [*Si apparet, hunc dare oportere:*] Condictio dicitur. Quæ interpretatio, *ad §. appellamus.* vt congruentiſſima, ita veriſſima, patefecit inprimis, denunciationem aliam olim deſideratam, quã quæ à doctoribus intelligatur. Deinde erraſſe in alio eoſdem exiſtimantes priſcis temporibus condictionis nomen, actioni tantùm in perſonam conueniſſe. Non item illis conſentio, cùm putant charitatiuam illam admonitionem hodie non eſſe neceſſariam: quandoquidem priuſquam adeatur iudex, poſtulari leges velint aduerſarium, cum quo pacto conferantur, & ea tractentur, quæ litis futuræ tranſgrediendæ cauſa eſſe poſſint. *l. cùm poſtulaſſem. ff. de dam. infect. l. fin. C. de fer.* Vnde dicebat Proculus, [Volo, vt eum Hybero loquaris, nec rem illicitam facit.] *l. quidam Hyberus. ff. de ſeruit. vrb. præd.* Quę verba accutè appenſa, ſatis indicant, hoc non voluntatis & conſilij, ſed neceſſitatis eſſe. Verbum namque Volo, prolatum ab eo, qui poteſtatem habet diſponendi, & imperandi, imponit neceſſitatem. *l. 1. in fin. ff. mand. l. 1. C. de ſumma Trin.* vbi Doct. ſcriptores in *l. ſeruus electione. in princip. ff. de leg. 1.* Huc pertinet, quòd factum deprehendens Imperator alicuius, qui

nulla

nulla præcedente admonitione alium in ius traxerat, ſubiratus ei dixit, [non protinus ad litigandum currere debueras. *l. ſi manumiſſor. C. de obſeq.* Et alibi, debitores priùs denuntiationibus conueniendos cenſuit, *l. debitores. C. de pig.* Ex Chriſti Optim. Maxim. lege hæc planè vera eſſe nemo negauerit: cùm Matth. 18. ſcriptum ſit, ſi peccauerit in te frater tuus, corripe eum, inter te, & ipſum ſolum: ſi te non audierit, aduoca tecum vnum aut duos; quod ſi necdum audiat, dic Eccleſiæ. Rectè itaque ſcriptores ſentiunt, qui non negant fraternam hanc admonitionem neceſſariam: cùm ad forum Eccleſiæ recurritur. quam ſi poſtpoſuerit agens, tanquam ordine non ſeruato, repelli poteſt, *c. indignè. 12. q. 2. Spec. in tit. de denunc. §. 1.* Sic, qui de Epiſcopo, aut alio iudice, à quo ſe offenſum putat, queri vult, non priùs ſuperiorem debet adire, quàm eum, à quo ſe læſum credit, non ſemel, ſed ſæpiſſimè: hoc eſt, ter ſaltem familiariter conueniat, ab eo ſuam iuſtitiam accepturus. Ego ante cum Hybero loquendum, aut ſi mauis, cum fauſto: *cap. 1. de Syndico.* Plura vide apud Corraſium.

Ad §. Actionum autem, quando bonæ fidei.

Actiones bonæ fidei & ſtricti iuris, cur ita dictæ ſint, plurimorum ſententiis confutatis dilucidè explicatum.

Operæpretium duximus, quamobrem iuris auctores actionum aliquas bonæ fidei, aliquas verò ſtricti iuris eſſe voluerunt: quæ res interpretibus non ſemel negotium fecit. Sed & hos illud anxiè contorſit, quod Imper. *in §. actionum. de act. in Inſtit.* actiones aliquando ita deduxerit: Actionum quædam bonæ fidei, quędam ſtricti iuris ſunt. Cùm etenim diuiſionem omnem per membra oppoſita fieri oporteat, perperam Iuſt. eloquutum ingenuè fatendum, quem ita per ſpecies contrarias diuidere neceſſum erat: Actionum quædam bonæ fidei ſunt, quædam malæ fidei: vt & alibi Iul. Paul. de poſſeſſione dixit, genus poſſeſſionis in duas ſpecies diuidi poſſe, vt poſſideantur vel bona fide, vel non bona fide. *l. 3. §. genera. D. de acq. poſ.* aut cùm nulla actio malæ fidei ſit: exigitur namq; in omnibus bona fides. *l. bonam fidem. C. de obli.* Actionum quædam largi ſiue ampli, quędam ſtricti iuris ſunt. Fab. Plat. & Iaſ. in *d. §. actionum.* fatentur verborum proprietate ſpectata Imper. nō ſat benè loquutum: at cùm in Tyronum & puerorum gratiam Inſtitutionum librum ediderit, *§. ſed nec in primis. de leg.* craſſè, ruditer non verborum ſuperficie attenta, ſed effectu tantum conſiderato, ita diuiſit: Actionum quædam bonæ fidei, quædam ſtricti iuris: quaſi dicat, Actionum quædam magis in bona fide exuberant quàm aliæ, & ſic reſpectu bonæ fidei, ſunt vberioris, & largioris iuris. Quædam minùs exuberantis, & ſtricti iuris. Quæ diſſolutio à vero longè latéque abeſt. vt enim reliqua prætereamus, illud apertiſſimum eſt, quòd licet in bonæ fidei iudiciis exuberantior ſit bona fides, & in ſtricti iuris minùs exuberans, non tamen ideo ſpecie differre dici poſſunt quando conſtet, ea quæ ſecundum plus & minus differunt, non propterea ſpecie differre. *l. ſi. D. de fun. inſtr.* Aliter itaque celeberrimus legum interpres, Franc. Curt. *in l. in actionibus. D. de in lit. iur.* hunc obicem diluit. Putat igitur, actiones bonæ fidei ideo ſic dictas, quòd in contractibus ex quibus profluunt, bona fides neceſſaria ſit, & ad ſubſtantiam contractus pertineat. Id autem vel ex eo conſtat, quòd, ſi initio bona fides non interuenerit, dolo dante contractui cauſam, ipſo iure nullus ſit contractus, *l. & eleganter. D. de dolo. l. in cauſæ. D. de min.* in ſtricti iuris iudiciis non item. tametſi etenim dolus ab omni contractu abeſſe, ac bona fides vbique adeſſe debeat: non tamen de ſubſtantia in contractibus ſtricti iuris exigitur, ſed conſiderato tantùm effectu: quibus propterea ſi dolus det cauſam, mero iure valent. quanquam actione de dolo reſcindantur. *l. dolo. C. de inuti.* Sed neque hæc conſideratio, tametſi ingenioſa & arguta, tollit difficultatem. alioqui dicendum eſſet, Imper. in *d. §. actionum*, perperam collocaſſe iudicia diuerſoria familiæ erciſc. & communi diuidundo, inter iudicia bonæ fidei: cùm iudiciis eiuſmodi dolus dans cauſam, nullam diuiſionem non faciat, quanquam detecto dolo reformetur. *l. tres fratres. D. de pactis. l. maioribus. C. com. vtr. iud.* Et quod nō minùs me mouet, adhuc ſub iudice lis eſt, vtrum dolus dans cauſam contractui bonæ fidei, nullum contractum faciat ipſo iure, an verò contractu mero iure effectum habente actione de dolo reſcindendus ſit: in qua ſententia procliuiores fuerunt Pet. Cyn. Fab. Ign. & alij permulti non parui nominis doctores, quorum opinionem ego vti probabiliorem non ſemel defendi, vt quæ apertioribus iuuetur textibus. *l. ſi dolo. C. de reſcin. vend. l. dolo. C. de inut. ſtipulat. l. Iulianus. §. per contrarium D. de act. emp. & d. l. maioribus.* Prætermiſſis itaque his quę interpretum vulgus parum vtiliter in hanc rem ſcripta reliquit: placuit ſemper mihi quod Accurſius in *d. §. actionum.* Philip. Dec. *in d. l. in actionibus.* & omnium elegantiſſimè Gulielmus Budæus in *l. 1. D. de iuſt. & iure* docuerunt, quibuſdam hodie hoc parum verecundè ſibi adſcribentibus: Bona fides verbum in iure noſtro plerunque ſimplicem illum purum, & rectum animum ab omni fraude ſeiunctum ſignificare, vt cùm Procul. dixit, [Exiſtimo te in exigendo non ſolùm bonam fidem, ſed etiam diligentiam præſtare debere.] Id eſt, vt non ſolùm à te dolus malus abſit, ſed etiam vt culpa. *l. ſi cum fundum. ff. de contrahen. empt.* Et cùm dixit legiſlator, [æquum eſſe bonam fidem in omnibus contractibus conſiderari. *l. ſi mandato. §. 1. ff. mandat. l. bonam fidem. C. de obl.* ad quem ſenſum etiam dicimus, bonæ fidei emptores, bonæ fideique poſſeſſores, eos qui dolo carentes & fraude, titulum habent, vel ab eo qui dominus eſt, vel ab eo quem tutorem aut procuratorem domini eſſe exiſtimant. *l. quæcunque. §. fin. D. de public. l. bonæ fidei. D. de verbor. ſignif.* adeò vt propter eam bonam fidem, & fructus lucretur. *l. bonæ fidei. D. de acquir. rer. dom.* & longo tempore vſucap. *l. ſi fur. §. 1. D. de vſucap.* quanquam huic credulitati, in iuſta aliqua aut fatua cauſa, anſam dederit: nam fructus nihilominus lucrabitur, quoniam vt eos ſuos faciat, ſatis eſt, cum ſine calliditate fuiſſe, & ſi iniuſtis rationibus ductus eſt: quòd & Vlpianus ſcripſit. *l. igitur. §. 1. D. de lib. cau.* Ex cuius reſponſo illud vulgare aduocatorum (inquit Bart. in *l. iuſtè. D. de acquir. poſſeſ.*) defenditur. Excuſari eum à pœna, qui poſſeſſionem intrat decreto iudicis præcedente etiam inualido. nam à dolo quælibet cauſa etiam iniuſta excuſat. *l. 1. in fin. D. de abigeis & d. l. igitur.* Porrò latiùs interdum verbum Bona fides patet, nō tam ſynceram illam voluntatem dolo contrariam, quàm ęquitatem, & iuſtitiam ipſam ſignificans. *l. at ſi quis. §. hæc actio. D. de religio. & ſumpt. fun.* vt cùm Trypho. dixit, [Bona fides quæ in contractibus exigitur, ſummam æquitatem deſiderat. [*l. bona fides. D. depoſit.* Et Vlp. probans mandati obligationem cōſiſtere etiam in rem eius qui mandatum ſuſcepit, [Si, inquit, pluribus heredibus vendentibus vni mandauero, vt rem hereditariam mihi emerit etiam pro ea parte, pro qua hæres ſit, obligatur mandati actione, & me obligat. Et ſanè ſi ille propter hoc rem extraneo non addixerit, quod mandatum ſuſceperat: ex bona fide eſſe pręſtari ei pretium quanti vendere poterat. *l. ſi mandauero. §. Iulianus. D. mand.* Eodem ſenſu dixit Iulianus Iuriſconſ. [actionem præſcriptis verbis ex bona fide oriri.] *l. 2. §. fin. D. de precar.* Inde dicimus bona fide præſtare, bona fide agere, bona fide condemnari, quod perinde eſt atq; ſi diceretur, ex bono & æquo ſtatuere, arbitrari, cenſere, æſtimare, & conſtituere. Et Græci, inquit Bud. in *l. 1. ff. de iuſtit. & iur.* vno verbo dicunt Epiicicare, quod præter *l. quæro. ff. loc.* ex Iuliani & Caij reſponſis dilucidè probatur. *l. conſenſu. in fi. & l. ex maleficiis. §. 1. ff. de oblig.* Inde quiſq; videt claram rationem, quare actiones quædam dicantur bonæ fidei, quoniam in iis alter alteri obligatur, aut officio iudicis tenetur, de eo quod alterū alteri ex bona fide, hoc eſt, ex bono & æquo præſtare oportet: vt cùm vendito equo, agi nihilominus poſſe per emptorem, ad ſellam, frænum, & alia ornamenta, quibus præſertim ornatus erat equus tempore venditionis celebratæ, dicimus. *l. ædiles. 2. in princ. ff. de ædil. edict. l. enim qui. §. non ſolum. ff. de furt.* Et tametſi lex aliquando ad ea quæ venire æquum eſt, partem non obliget. ſubminiſtrat tamen iudicem, qui officiū ſuum à parte imploratum, impertiendo, ad ea omnia aduerſarium condemnabit. Nam & in iis contractibus iudex liberam habet poteſtatem iudicandi, quod ſibi bonum æquumque viſum fuerit: quanquam de eo nihil à contrahentibus dictum eſt: veluti in vſuris, quas cùm æquum ſit ex mora venire *l. Curabit. C. de act. emp. l. Iulianus. §. ex vendito. ff. illo tit.* in iis iudiciis bonæ fidei, ex ſola mora debentur, *l. mora. §. in bonæ fidei. ff. de vſuris.* non quòd in obligatione ſint, ſed officio iudicis præſtantur, *l. quæro. ff. locat. l. qui per colluſionem. ff. de act. empt.* Strictum autem ius (inquit Bud. in *l. 1. ff. de iuſt. & iur.*) peculiare eſt vocabulum Iuriſconſult. ſignificans ius prædurum, exactū, rigoris plenum, & propemodum iniquum. Oppoſuerūt quippe iuris auctores ſtrictū ius æquitati. *l. 2. §. item V* [illegible]

*D.de aqua plu.ar.l.placuit.C.de iud.*ex bono & æquo.*l.in iis.ff. de con.& dem.*Illud quandoq; Iuriſconſulti dixerunt, ius ſubtile.*l.ſi ita ſcriptum.D.de lib.& poſthu.l.generaliter.§.ſi quis ſeruo.D.de lib.& poſthu.* Reliqui verò boni authores ſummum ius appellant.Ex quo inquit Cicero 1. offic. illud iam factum eſt tritum ſermone prouerbium [ſummũ ius,ſumma iniuria.] & Colum.lib. 1. rei ruſt. [Summum ius,inquit,Antiqui ſummam putabant crucem.] Summum autem ius appellant,cum de verbis tantùm contenditur,neque ſpectatur quid ſenſerit, qui ſcripſit,aut qui loquutus eſt,in quo genere plerunque ſub autoritate iuris ſcientiæ,perniciosè erratur: vt Celſus adoleſcens eleganter apud Iul.Paul.dicebat,*l.ſi ſeruum.§.ſequitur.ff. de verb.oblig.*Hinc patet cur actiones ſtricti iuris ſic appellatæ ſint:quia in iis nihil venit:nec quicquã iudex poteſt, niſi quatenus nominatim à partibus conuentum eſt,tametſi iudex fortè id æquum eſſe ſtatuit.Quodcunque enim palàm verbis expreſſum non eſt,omiſſum intelligi debet. *l.quicquid adſtringẽdæ.l.ſi ita ſtipulatus.§.Chryſogonus.D.de verb.oblig.* Hoc enim ius perquàm durum,exactum,ac ſtrictum eſt, vt vocibus tantum ac literis ſuperſtitiosè ſpectatis,maximè ab æquitate diſcedatur.Hæc ex Corraſio collegi.

Ad §.hæc autem.Inſtit.de pœna temerè litigantium.

Victum in ſolas expenſas,non autem in damna, hoc eſt, detrimenta condemnandum : idémque & in contumace locum habere.Tametſi Doctores paßim aliud doceant : & de legum quarundam intellectu.

Iuſtinianus Imper.in *§.hæc autem.Inſtit.de pœn.tem.litig.*Sed pro his,inquit,introductum eſt,& præfatum iuſiurandum, & vt improbus litigator,& damnum & expenſas litis,inferre aduerſario ſuo cogatur.Ex quibus verbis Angelus in *d.§.hæc autem.num.*6.colligit victum victori non ſolùm in expenſas, ſed etiam in damna condemnari debere.Quod & Bart.in *l.1.D.de alien.iud.mut.cauſ.fact.*& plerique alij tradunt. Sed hæc ſententia mihi non probatur. Nam in *l. cùm quem temerè. D. de iudic.*traditur,eum,qui temerè litigauit, litis duntaxat expenſas,& ſumptus itineris aduerſario ſoluere debere. Vt appareat ad ſolutionem damnorum non teneri. Cui accedit *l.non ignorat.C.de fruct.& lit.expenſ.*in qua lege dicitur, cum qui in lite ſuccubuit,poſt ſumptus, condemnationem pro æſtimatione iudicis ſuſtinere debere.Quia in lege nulla ſit damnorum mẽtio.Nec nos moueat,quòd in *d.§.hæc autem.*damnorum mentio ſit.Reſpondeo, damnum illic non pro detrimento,ſed pro condemnatione accipi poſſe.Sic & in *l.aut damnum.ff. de pœn.* Aut damnum,inquit Iuriſc.cum infamia,&c. & in *l.non poteſt. D.de furt.*Non poteſt præſes prouinciæ efficere, vt furti damnum non ſequatur infamia. Eodem quoque ſenſu Demipho Terentianus damnum pro condemnatione nominare videtur. Quod ergo Iuſtinianus Imper.*in d.§. hæc autem.* victum litis damnum aduerſario inferre debere conſtituit : non de detrimentis aduerſarij intelligendum eſt, ſed de condemnatione litis.Quaſi dicat Iuſtinianus Imper.victum aduerſario inferre debere & damnum litis,hoc eſt,quanti in cauſa condemnatus eſt,& ipſas quoque expenſas.Tametſi & illud dici poſſit,damnum in *d.§.hæc autem.* nihil aliud ſignificare, quàm expenſas, Nam etſi in vulgari ſermone, aliud ſint expenſæ quàm damna.*c.in noſtra.ex.de iniur.* Tamen in Conſtitutionibus Imperatoriis damna pro expenſis quandoque accipi ſolent. Sic in *l.ſancimus.C.de iudic.*Imperator damna appellat ea,quę circa ingreſſus litis,ſiue circa honoraria aduocatorum, vel alias cauſas verſantur.Quæ quid aliud ſunt quàm expenſæ? Quin & Iuſtinianus Imp.in *d.l.ſancimus,*id quòd primò damna appellat,paulò pòſt expenſas nominat. Vt appareat in *d. §. hæc autem damna,*pro expenſis accipi poſſe.Quod magis placet. Nec mouet,ſi quis dicat damna & expenſas illic coniunctim poni. Reſpondeo nouum non eſſe,vt duobus verbis idem dicamus. Grammatici enim id ſermonis genus iterationem appellant. Et hæc quidem in expenſis,quæ victoriæ cauſa ſoluuntur,procedunt.Sed quid in expenſis contumaciæ dicemus?Et Iaſon in *d.l.ſancimus.col.*4 poſt alios Doct.cenſet,præter expenſas,damna quoque contumacem ſoluere cogendum. Idque ex verbis eius legis colligi ait. Sed ego paulò antè oſtendi,damnum in *d.l.ſancimus,*pro expenſis accipi, non autem pro detrimentis. Ex quo apparet, non rectè ſentire Doctores,qui damna quoq; à contumace refici debere contendunt.Nam & in *l.properandum.§.1.C.de iud.& in d.l.non ignorat.*in expenſas duntaxat contumacem condemnari debere traditur. Nec vlla damnorum illic ſit mentio.Sic in *l.contumacia.ff.de re iud.* dicitur, contumaciam litis damno coërceri. Quod ego intelligo,litis damno,id eſt,expenſis litis. Quæ interpretatio,ex iis quæ ſupra dicta ſunt,neceſſariò accipienda eſt:tametſi Accurſius,cæteriq; Doctores *dictam.l.contumacia.*alıter interpretati ſint.

Ad tit.Inſtit.lib.4.de publicis iudiciis.

Falluntur valdè quidam interpretes qui *lib.4.Inſtit.* putant Iuſtiniano publica iudicia definiri,quorum executio cuiuis è populo datur.*§.1.Inſt.de publicis iudiciis.* cum etymologiam tradat Iuſtinianus,non definitionem. Nam publica iudicia ſunt quæ certis quibuſdam legibus Populi Romani conſtituta ſunt.*l.3.de prævaricatoribus.*Eáque variis ex cauſis ſic appellata videntur.Prima,quia leges huiuſmodi publicæ dicuntur, *l.vl.de collegiis.l.1.ad l.Corneliam de ſiccariis.*Secunda,quia populi ipſius cognitio & animaduerſio erat priſcis temporibus vt docet Pomponius. *l.2.de origine iuris.* Tertia,quia maximè ad Rempublicam pertinet, eorum facinorum vindicatio. Quarta,quia legibus illis executio & accuſatio publicè effecta eſt,*§.1.Inſtit.de publicis iudiciis.*

ADDITIO AD SVPERIORES NOTAS IN GLOSSAS DIGESTORVM & Codicis,in quibus quædam prętermiſſa quæ in ſuperioribus erant,ſuis locis reddenda ſunt.

Quid ſit poſitio in l.1.D.de inſtit.& iur.& in §.huius ſtudij. Inſtit.eod.tit.aliter declaratum,quàm ab Accurſio.& Bud.

VLPIANVS *in l.1.D.de inſtit.& iur.* Huius, inquit,ſtudij duæ ſunt poſitiones, Publicū & priuatum. Idem dicitur in *§.huius ſtudij. Inſt.eod.tit.* Quibus in locis Accurſius expoſitionem pro genere interpretatur. Budæus verò in *d.l.1.protheſi.*Nam theſis poſitionem ſignificat.Sed ego poſitionem in *d.l.1.& d.§.huius ſtudij.* alio ſenſu accipio. Nam cùm dicitur, huius ſtudij duas eſſe poſitiones, Publicum & Priuatum : ſic interpretor,hoc ius,in duobus ponitur,ſiue poſitum eſt,videlicet in publico,& priuato.Non diſſimili modo loquendi,Iuriſconſultus in *l.2.§.1.D.ſi cert. pet.* vtitur, cùm ait:rerum dationem creditum iri,quibus verbis nihil aliud ſignificat, quā quod tunc in creditum eatur,ſi res dentur,vel datæ ſint.

Apud Pomponium Iuriſconſult.in l.2.§.conſtituti.D.de orig.iur. duas videri mendas eſſe.

Pompon.in *l.2.§.conſtituti ſunt.D.de orig.iur.* de Triumuiris monetalibus ſic ſcribit:Conſtituti ſunt,& quatuor viri,qui curam viarum agerent,& triumuiri monetales, æris, argenti, auri flatores,&c.Sciendum autem triumuiros monetales olim his literarum notis ſcribi ſolitos.A.A.A.F.F.Quas literas Valerius Probus in libro de notis antiquarum literarum ; hoc modo(ſi rectè memini)interpretatur: Aëris,Argẽti, Auri Flãdi Feriendi.Sic quoq; hæ literę in antiqua quadam Vrbis Romanæ inſcriptione legendę videntur,C.Cęrellio Fufidio Annio Rauo C.Fillone Pollitiano Aureliano Cõmodiano. Heliciano Seueriano III.Viro monet. A.A.A.F.F.trib. L.Au. Claudiano leg.III.Cyr.VI.equit.Rom.turmę primæ quęſtor. Candidato.Imp.Cæſaris M.Aureli Antonini Pij felicis aug.

tro

trib.plc.candit.pr.haſtar.C.V.Eufidij Amicus,& Chriſtiana nutritores. In hac ergo inſcriptione,triumuir monetalis, æris argenti,auri,flandi feriendi legendus erit, non autem flator. Quod autem in *d.l.2.§.conſtitui*,flatores legitur: id fortè ſcriptoris error factum eſt. Nam cùm Iuſti.Imp. in *l.1.§.fin. C.de vet.iur.enuc*:conſtituiſſet, vt pandectar. codex non ſignis, ſed ſola literarum conſequentia ſcriberentur,fieri potuit,vt is,qui apud Pomponium. A.A.A.FF.ſcriptum reperit:pro Flandi Feriendi,flatore ſubſtituerit. Sic & in eodem §.conſtituti. in vocabulo Quartumuiri factum videtur: quod fortè apud Pomponium his notis IIII.viri ſcriptum erat:pro quo ſcriptor.Quatuor viri,ſubſtituit:ſi modo me non fallit opinio.

Pomponius Iureconſult.excuſatus,quem Zaſ.ex Feneſtella,tacito auctore,quædam ſumpſiſſe ſcribit

Apud Pomponium in *l.2.§.& quia.ff.de orig.iur.* ſic extat. Et quia, vt diximus de capite Ciuis Romani,in iuſſu Populi Romani,non erat permiſſum lege,Cõſulibus ius dicere,propterea quæſtores conſtituebantur,à Populo,qui capitalibus rebus præeſſent:hi appellabantur quæſtores parricidij:quorũ etiam meminit lex xij. Tab. Quem locum Zaſius in cõmentariis ſuis exponens:cæterùm,inquit,hic totus locus à Feneſtella (diſſimulato tamen auctore)ſumptus eſt:id quod, & alibi Iureconſultus ſæpè vſurpat. Proinde argumentum eſt, non ſemper auctorem allegari oportere. Hæc Zaſius: Verùm ſciendum eſt librum,qui Feneſtellæ nomine circumfertur, non à Feneſtella, ſed ab aliis,ſub nomine Feneſtellæ,noſtro hoc ſeculo, compoſitum eſſe. Quod Andreas Alciatus lib.4.de verborum ſignificatione,à Parrhaſio,non ſemel,ſe accepiſſe,teſtatur. Veriſimile ergo eſt,Pomponij verba ex *d.l.2.*tranſcripta, & in eum, de quo dixi libellum,cõgeſta eſſe:Eritque hoc modo Pomponius excuſatus. Plura vide apud Vualterum in Miſcellaneis.

Explicata l.2. §. deinde Sextus Aelius.ff.de orig. iur. Contra cæterorum opinionem.

In *l.2.§.deinde Sextus Aelius.ff.de orig.iur.* ſic legitur: Deinde Sex.Aelius,& frater eius P.Aelius,& Publius Attilius, maximam ſcientiam in profitendo habuerunt,& duo Aelij etiam conſules fuêre. Attilius autem primus à populo ſapiens nominatus eſt,&c. Quo in loco ſcribit Vdalricus Zaſiſe de P. Attilio nihil comperiſſe: quamuis aliàs Attiliorum familia clara fuerit. Ego apud Ciceronem in libello de Amicitia. L. Aciliũ pro P. Attilio nominari reperio. Verba Ciceronis hæc ſunt,vnum te ſapientem appellant & exiſtimant: tribuebatur hoc modo M.Catoni. Scimus L.Acilium apud patres noſtros appellatum eſſe ſapientem. Sed vterque alio quodammodo: Acilius,quia prudens eſſe in iure ciuili putabatur: Cato,quia multarum rerum vſum haberet, multaque eius & in Senatu, & in foro,vel prouiſa prudenter, vel acta conſtanter,vel reſponſa acutè ferebantur:propterea quaſi cognomen iam habebat in ſenectute ſapientis,

Ad Titulum de officio Proconſulis.

Quam ob cauſam Vlpianus in l.obſeruare.§. proficiſci. ff. de offic. Proconſul.cenſuerit,melius eſſe Proconſulem ſine vxore proficiſci,quam cauſam Accurſius non potuit explicare.

Apud Vlpianum in *l.obſeruare.§.proficiſci.ff.de offic. Proconſul.*hæc verba extant:Proficiſci autem Proconſulem melius quidem eſt ſine vxore. Sed & cum vxore poteſt: dũmodo ſciat Senatum,Cotta & Meſſala Conſulibus,cenſuiſſe: futurum:vt, ſi quid vxores eorum,qui ad officia proficiſcuntur, deliquerint,ab ipſis ratio & vindicta exigatur. Dubitatum, eſt, quam ob cauſam Iureconſultus cenſuerit,melius eſſe Proconſulem ſine vxore proficiſci: Et Doctores quidem noſtri, nullam cauſam quod ego ſciam,adferunt. Verum ea res ex Cornelio Tacit.libr.3.Annaliũ explicarũ poteſt. quod Iureconſultus quidam ad me perſcripſit. Verba autem Cornelij hæc ſunt, quæ ſequuntur. Inter quæ Seuerus Cæcinna cenſuit,ne quem Magiſtratum,cui prouincia obueniſſet, vxor comitaretur: multũ antè repetito,concordem ſibi coniugem,& ſex partus enixam ſeque quæ in publicum ſtatueret,domi ſeruaſſe, cohibita intra Italiam,quanquam ipſe plures per prouincias quadraginta ſtipendia expleuiſſet. Haud enim fruſtra placitum olim, ne fœminæ in ſocios,aut gentes externas traherentur, ineſſe mulierum comitatui,quæ pacem luxu,bellum formidine morentur & Romanum agmen ad ſimilitudinem barbari inceſſus conuertant:non imbecillem tantum,& imparem laboribus ſexum,ſed ſi licentia ad ſit ſæuum,ambitioſum, poteſtatis auidũ,incendere inter milites.habere ad manu centuriones: præſediſſe nuper fœminam exercitio cohortium, decurſu legionum,cogitarent ipſi, quoties repetundarum aliqui arguerentur.plura vxoribus obiectari:his ſtatim adhæ eſcere deterrimum quemque prouincialium:ab his negotia ſuſcipi, tranſigi,duorum egreſſus coli, duo eſſe prætoria pervicacibus magis & potentibus mulierum iuſſis,quæ Oppiis quõdam, aliſque legibus cõſtrictæ,nunc vinculis exolutis,domos,foro,iam & exercitus ingerent. Paucorum hæc adſenſu audita plures obturbabant,neque relatum de negotio,neque Cæcinnam dignum tantæ rei Cenſorem. Mox Valerius Meſſalinus, cui parens Meſſala,ineratque imago paternæ facundiæ, reſpondit: Multa duritate veterum melius & lætius mutata, neque enim vt olim,obſideri vrbem bellis,aut prouincias hoſtiles eſſe, & pauca fœminarum neceſſitatibus concedi, quæ ne coniugum quidem penates,adeò ſocios non onerent: cætera promiſcuà cum marito,nec vllum in eo pacis impedimentum:bella planè accinctis obeunda,ſed reuertentibus poſt laborem quod honeſtius,quam vxorium leuamentum? At quaſdam in ambitionem aut auaritiam prolapſus. Quid ipſorum Magiſtratuum nónne pleroſque variis libidinibus obnoxios? non tamen ideò neminem in prouinciam mitti corruptos ſæpè prauitatibus vxorũ maritos: num ergo omnes cœlibes integros? placuiſſe quondã Oppias leges,ſic temporibus Reipublicæ poſtulantibus: remiſſum aliquid poſtea & mitigatum, quia expedierit, fruſtra noſtram ignauiam alia ad vocabula transferri:nam viri in eo culpam,ſi fœmina modum excedat. Porrò ob vnius,aut alterius imbecillem animum,male eripi maritis conſortia rerum ſecũdarum aduerſarũmque ſimul ſexum natura inualidum deſeri, & exponi ſuo luxu,cupidinibus alienis vix præſenti cuſtodia manere illæſa coniugia: quid fore,ſi per plures annos in modũ diſſidij obliterentur? Sic obuiam irent iis,quæ alibi peccarentur:vt flagitiorum vrbis meminiſſent. Addidit pauca Druſus de matrimonio ſuo,nam principibus adeunda ſæpius longinqua imperij. Quoties diuum Auguſtum in Occidentem, atque Orientem meauiſſe comite Liuia? ſe quoque in Illyricum profectum,& ſi ita conducat,alias ad gentes iturum, haud ſemper æquo animo,ſi ab vxore chariſſima,& tot communium liberorum parente diuelleretur. Sic Cæcinnæ ſententia eluſa. Hactenus Cornelius Tacitus. Plura vide apud Vualterum.

Ad tit. dè reſtitutionibus in integrum.

Reſtitutionem in integrum aduerſus ius commune introductam eſſe: contra recentiorum opinionem.

Receptiſſima eſt ſententia,remedium reſtitutionis in integrum,aduerſus ius cõmune à Prætore introductum eſſe. gloſſ. in *l.1.§.per hanc.ff.de rei vendicat.* Abb. in *cap.ex parte.2.de reſcript.* Iaſon in *l.in prouinciali.§.1.col.fin.D. de oper. noui nunc.* Verùm hæc ſententia Vdalrico Zaſio in ſingularibus intellectibus non probatur. Cùm enim ex æquitate reſtitutio detur, *l.1.D.de minor.l.diuus.D.de in integrum reſtitut.* negat Zaſius ſeſe videre,quomodo ea aduerſus ius commune reperta ſit: quippe cùm ius,ars boni & æqui dicatur.*l.1.in prin.D.de iuſtit.& iure.* Ad hæc in *l.1.D.ex quibus cauſis maior.* traditur reſtitutionem in integrum iuſtiſſimam eſſe. Sed ego à communi ſententia non facilè diſcedendum eſſe arbitror. Neque enim reſtitutio in integrum ſecundùm ius competere poteſt, cùm cõſtet eam locũ non habere,quoties iuris communis remediũ aliquod ſupereſt,*l.in cauſæ.2.D.de minor.l.in prouinciali. D. de operis noui nunc.* Nec me mouet, quòd reſtitutio æquitati nititur,*d.l.1.d.l.diuus.* Nam fieri poteſt,vt remedium aliquod æquum ſit.& tamen iuri communi repugnet,*l.placet.C.de iudic. l.non dubium.C.de legibus.* Sic videmus exceptiones ex æquitate competere,*l.quæ æquitate.D.de doli except.Inſtit.de except. in princ.* Bartol.*in l.1.D.de vacat.& excuſ.mun.*quæ tamen iuri communi aduerſantur,vt Iuſtinianus Imper. *Inſtit. de except. in princ.*tradit. Sæpe enim,inquit, accidit, vt licet ipſa perſe-

ceptio, quæ auctor experitur, iuſta ſit: tamen iniqua ſit aduerſus eum, cum quo agitur. Verbi gratia, Si metu coactus, aut dolo inductus, aut errore lapſus, Titio promiſiſti, quod non debueras promittere, palàm eſt iure ciuili te obligatum eſſe, & actio qua intenditur dare te oportere, efficax eſt, ſed iniquum eſt te condemnari: ideóque datur tibi exceptio, Quod metus cauſa, aut doli mali, aut in factum, compoſita ad impugnandã actionem. Hactenus Iuſtinianus. Nec magis mouet, quòd reſtitutio in integrum iuſtiſſima eſſe dicitur. d. l. 1. Hoc enim reſpectu iuris prætorij intelligendum eſt. Nam prætoria quoq; remedia iuſta ſunt. *l. iuſtè poſſidet. D. de acquir. poſſeſſ.* Sed non inde ſequitur reſtitutionem iure communi iuſtam eſſe. Plura vide apud Bernardinum Vvaltherum in Miſcellaneis, ex quibus hæc collegi.

Ad §. Volenti. l. 9. Quod metus cauſa.

Duplex hic error eſt Interpretum, primùm quòd priſtinam in rem actionem reſtitui concedunt, in perſonam non item, quod liberatione fuerit extincta, ſe verò ſuo, vt dicitur, gladio conficiunt, vt animaduertit Doctiſſimus Cuiacius in Commentariis ſuis ad hunc Titulum. Nam ſi ideò non reſtituitur in perſonam actio, quòd liberatione fuerit extincta, nec reſtituitur in rem actio: quippe cùm & ea alienatione fuerit extincta. Deinde quòd in hoc §. in perſonam actionem accipiunt pro actione metus cauſa in hoc etiam falluntur grauiter. Illud enim verbum Volenti hoc tantùm innuit, vt miſſam faciat actionem, Quod metus cauſa, qui aliter agere vult, permittit euidenter: etſi vna ſpecie poſita, liberati ſcilicet debitoris, quod interpretes faciunt, in perſonam pro hoc edicto accipias, neceſſe erit te in rem pro antiqua in perſonam actione vſurpare. quo abſurdiùs nihil dici poteſt. idémque refellitur per *§. licet tamen.* ſ. hac eadem lege.

Ad §. ex hoc edicto. eiuſdem l. 9.

Ad eam quæſtionem, Si pecunia debita per metum accepti lata ſit, vel ſoluere pecuniam debitor, vel reſciſſa acceptilatione, vtrùm in perſonam actionem pati debeat, & ſi non faciat, vtrùm in quadruplum condemnetur: non ſat rectè iudicio Doctiſſimi præceptoris mei Domini Cuiacij, Accurſius vel pecuniam ſolui, vel condictionem liberationis dari autumat. Et hæc eſt ratio Doctiſſimi viri, quare id improbet, ſcilicet quòd illius condictionis nullum exemplum ſe legiſſe meminerit. In ſpecie enim *l. 4. de condictione cauſa data, cauſa non ſecuta*, condici pecunia dicitur, non liberatio, *vt & in l. ſi mulier eod. tit.* In hoc eodem §. improbata eſt illa Accurſij differentia inter obligationem puram, & obligationem in diem, vel ſub conditione. Nam ſi fuerit obligatio in diem, vel ſub conditione, acceptilatio interim nullum effectum habet. itaque fruſtrà interim condicitur.

Ad l. ob carmen. de Teſtibus.

Malè interpretes Synopſis *βασιλικῶν* hæc verba Græca, quæ extant lib. 11 *βασιλικῶν*, tit. 1. cap. 21. *ἀπόβλητος εἰς μαρτυρίαν γίνεται ὁ καταδικασθεὶς ἐπὶ τῷ ποιῆσαι ταραχώδη φλυαρίαν.* quibus verbis, qui non animaduertunt ea eſſe ex hac *l. ob carmen*, malè alij hoc ſignificari ſcribunt, reiici à teſtimonio eum qui tumultuoſam petulantiam deſignaſſe iudicatus erit, alij eum qui condemnatus ſit, quòd turbulentas & ſeditioſas aliquas ineptias fecerit, qua verſione nihil ineptius videri poteſt. ac rurſus peccant in eo, vt in notis noſtris ad Codicem declarauimus, quòd exiſtimant hæc eſſe verba. *l. 1. C. de Teſtibus.* quæ longè alia ſunt in eodem libro, ca. 26. nempe hæc, *κατὰ ἐγγράφου μαρτυρίας ἄγραφος μαρτυρία οὐ προσίεται.* Vide Harmenopulum *l. 1. Epitomarum.* Hæc doctiſſimè obſeruauit præceptor meus vir nunquam ſatis laudatus in lib. 16. Obſeruationum, cap. 25. ſufficit locum indicaſſe.

Ad l. vltimam. de ædilitio edicto.

Malè Budæus in hac *l. vlt.* quaſdam antinomias ponit, quas putat nullomodo diſſolui poſſe, has omnes optimè diluit unus Iuriſconſultorum Dominus Cuiacius libr. 7. Obſeruationum cap. 9. ac primùm Accurſij diſtinctionem veriſſimam eſſe contendit, qua diſſoluere conatur *ἐναντιοφανὲς*, quod videtur eſſe inter *l. repetitio. ff. de condictione indebiti, & l. ſi pœnæ. §. 1. eodem.* quæ diſtinctio eſt eiuſmodi, Aut quod alius debet, ſoluis tuo nomine, aut debitoris. Si tuo nomine tibi condictio competit, & debitor non liberatur. *l. 2. C. de iis qui in fraudem creditorum.* Si debitoris, nulli condictio competit, & debitor liberatur. *d. l. repetitio. l. quod nomine. l. ſeruum cuiuſdam. in fine. D. eodem.* Cætera vide apud Dominum Cuiacium, qui nullas putat explicatu faciliores eſſe, quàm eas quas Budæus antinomias vocat. Et hoc ſanè veriſſimum eſt, & in hoc magis viro Iuriſconſultiſſimo, quàm Grammatico credendum eſſe exiſtimo. has enim Antinomias Budæus à Laurentio Valla Grammatico accepit: qui quantum poteſt ſemper in noſtros Iuriſconſultos inuehitur, nulla prorſus ratione adductus. ita audent Grãmatici illi temerare ſacra Iuris noſtri.

Ad tit. de ſponſalibus. ad l. Quæſitum.

Malè Accurſius collatas nuptias pro reuera celebratis intelligi voluit. Collatæ enim nuptiæ in duodecimum annum ſignificantur, id eſt dilatæ reiectæque. Dicimus enim Conferre rem in arbitrium alicuius, &, Conferre in aliquod tempus.

Ad l. 26. D. de pactis dotalibus.

In *l. 26. de pactis dotalibus*, vbi fit mentio Centurionis Accurſius Centurionem maritum eſſe non putat, ſed non minus fallitur, quàm cùm verbum petat, non ad prouinciam, ſed ad principem refert, cuius hic mentio nulla.

L. 4. ſ. de bonorum poſſeſſionibus contra Tabulas, Accurſius peruertere conatus eſt, Bartolus aliquatenus reſtituit.

Ad tit. de acquirenda poſſeſſione. ad l. 1.

Confundunt interpretes noſtri, & pro eodem omnes ferè ponunt etymologiam, & Alluſionem: cùm tamen inter ſe longè latéque diſtent. Nam Etymologiam Latinè Cicero veriloquium interpretatur. quam in quæſtionibus Academicis populariùs exponens, [verborum etiam, inquit, explicator probabatur, id eſt, quæ de cauſa quæque eſſent ita nominata, quam Etymologiam dicunt. A quo Bald. in *c. 1. §. ſi quis de manſo. col. fin. de controuerſ. inueſtit. in Feud.* non diſſentiẽs, Etymologiam tradit eſſe vocis reſolutionem, in proprium ſignificatum rei, quæ demonſtratur. Alluſio verò, ad ſubſtantiam rei nullomodo reſpicit, ſed ad vocis tantùm ſimilitudinem refertur. Quanquam ſi preſſiùs linguæ Latinæ proprietatem inſpectare velimus, neutrùm ſignificet alluſio. Nam propriè & ſignificanter, alludere dicimur, cùm vnum proloqui finar, aliò latenter ſententiam referentes: vt cùm Æneæ ludos narrans Virgilius, luſit ad Auguſti victoriam, qua contra Antonium potitus erat, inquiens:

Actiáque Iliacis celebramus littora ludis.

Quando autem ab alluſione argumentum dicere liceat, inextricabiliter ab interpretibus noſtris, in *l. 1. D. de acqu. poſſeſſ.* & alibi ſæpe diſputatum eſt, tandémq; concluſum, argumentationem bonam eſſe, cùm & ea frequenter vtantur Iuriſc. vt cùm dixerunt, Mutuum appellari quaſi de meo tuum. *l. 2. §. appellata. D. de rebus cred.* Tabernam, quòd tabulis claudatur, & conficiatur. *l. taberna. D. de verb. ſign.* Tugurium à tegendo. *l. tugurium, illo tit.* Poſſeſſionem à pedum, aut, vt alij malunt, à ſedum poſitione. *l. 1. D. de acq. poſſeſſ.* Bona à beando, *l. bonorum. D. de verb. ſign.* &c. id genus. Planè, vt & Zaſius ipſe admonet, alluſio ea tantùm probabilis exiſtimanda eſt, quæ à Latinis, doctiſque hominibus manat, nec varia eſt, vt alluſio furti. *l. 1. D. de furt.* Nam apud barbaros & ignaros, nullus eſt finis alludendi, dum quiſque pro ſuo captu, nouas alluſiones comminiſcitur, quæ effugiendæ ſunt, vt periculoſiſſimi maris ſcopuli, veluti, cùm Doctores noſtri Syndicum ideò dictum putant, quòd ſingula dicat. huius ſiquidem vocis alluſio inepta eſt, & ridicula: cùm & [Syndicus] dictio Græca ſit, aduocatum, vt patronum in communem cauſam defendendam miſſum ſignificans. Quatuor caſus ſcriptores proferunt, quibus ab alluſione ſum

ſumptum argumentum conſiſtere negant. Primus, ſi alluſioni repugnat diffinitio. Bartol. in *l.2.§.appellata.D.de reb.cred.* vt in teſtamento, quod dictum eſt, quaſi teſtatio mentis. *§.1. de teſtam. in Inſtit.* & tamen non omnis mentis teſtatio, teſtamentum eſt, cui videlicet non conuenit diffinitio ſcripta in *l. 1. ff. de teſta.* Similiter tutor dicitur à tuendo, & tamen non omnis qui tuetur, niſi eidem tutoris diffinitio competat, tutor dici debet. Hinc Bart. in *l.omnes populi.col.19.ff.de iuſt.& iu.* docet, proprietatem vocabuli ex altero trium deſumendam, diffinitione, authoritate, vel alluſione, ſi tamen diffinitio non contradicat. Alioqui diffinitioni ſtandum, & ab alluſione recedẽdum. Alter caſus, ſi argumentum ſumatur affirmatiuè, differẽtiæ ratio, em aci tam adferen Fulg. & Saly. hic Cuma. in *l.1.ff. de acq.poſſ.* quia ſi argueretur affirmatiuè, eſſet arguere de ſpecie ad genus, quæ argumentatio bona non eſt. Quod ſi negatiuè arguamus, neceſſariò concludit, quia remoto genere, remouetur quælibet eius ſpecies. Soli & Pan. *in c.1.col.14.de iud.* mouet difficultatem. nam & augendo Imper. Auguſtus dicitur: & tamen ſi non auget, ſed diminuit imperium, nihilominus Auguſtus vocatur. Accurſ. in *proœmio ff.& Inſtit.* Sic Pontifex dicitur, quòd pontem faciat, hoc eſt, viam aliis oſtendat, exemplo vitæ & doctrinæ. *c.inter.de offi.ord.* & tamen nefarius flagitioſus, omniúmque vitiorum aceruo cumulatiſſimus, nihilominus Pontifex erit: ſique ſummus eſt, vt Papa, ei per omnia obediendum. Anch. in *cap.1.de conſt.in 6.* Cæterùm idẽ doctor reſpondet, argumentum tunc ſemi ex etymologia ſeu alluſione vocabuli, quando nomen imponitur, ſeu ſumitur ex eſſentiali natura ſua. Quòd ſi ex eo tantùm quòd deſideratur, ſeu rationabiliter debet eſſe in nominato, non procedit argumentum: vt dicitur Auguſtus, quia Imperator debet eſſe eius propoſiti, vt imperium augeat: & Pontifex, quòd aliis pontem vitæ & doctrinæ facere debeat: quod ſi non faciant, peccant: ex hoc tamen neque Papa ipſe, Pontifex, neq; Imperator, Auguſtus, vocari deſinit. Verùm hac in re lectorem aduertentẽ cupio: delirus namq; mihi videtur eorum error, & ridiculus, qui Auguſtum ab augendo dictum credunt, quoniam non ab augendo ſic vocatur, ſed quia ſacer & maieſtatis plenus. Tranquillus in Auguſto: [Poſtea C. Cæſaris, inquit, & deinde Auguſti nomen aſſumpſit: alterum teſtamento maiori auunculi, alterum Munacij Planci ſententia, cum quibuſdam cenſentib. Romulum appellari oportere, quaſi & ipſum conditorem vrbis: præualuiſſet, vt Auguſtus potiùs vocaretur; non tantùm nouo, ſed etiam ampliore cognomine, quod loca quæq; religioſa, & in quibus auguratò quid conſecratur, Auguſta dicantur. Vnde & Cicero de natura Deor. ſimulachra Deorum maieſtatis plena, & ſimilitudinem diuinitatis habentia, Auguſta vocat. [Cùm Deorum, inquit, Auguſta & ſancta ſimulachra veneremur.] Sunt & qui ab auguriis Auguſti nomen Octauio prius impoſitum dicant: cùm Auguſtum, quod augurio conſecratum eſt, dicatur. Vnde templa Auguſta, hoc eſt, augurio condita, dixit Ouidius in 1. Faſtorum.

Sancta vocant Auguſta patres: Auguſta vocantur,
Templa ſacerdotum, ritè dicata manu.

Et Auguſta mœnia dixit Virgil. 7. Æneid. pro augurio conſecratis.

Centum oratores Auguſta ad mœnia regis
Ire iubet.

Et quoniam non niſi in Auguſto loco Senatus haberi poterat, templum Veſtæ non fuit augurio conſecratum, ne illuc conueniret Senatus, vbi erant virgines. Priori tamen alluſioni adſtipulari videtur Egeſippus. 5. belli Iudaici, Auguſti apud Romanos nomen Imperij eſſe ſcribens, quòd augeat ſuos, non quòd alienos opprimat. Porrò non minus ridiculum eſt, quod de Pontifice noſtrates afferunt, vt ideò ſic dicatur, quòd pontem, hoc eſt, viam aliis facere debeat vitæ & doctrinæ, quandoquidem Pontifex olim ſacer magiſtratus erat. Cuius proprium munus fuit religiones & ceremonias publicas, priuatáſque, ſacra, & res diuinas, ſanctiſſimè tueri. Qui (vt Varro ait) à ponte dictus eſt, non quòd pontem vitæ & doctrinæ facere deberet: ſed quia Sublicius pons, à Pontifice, nempe ab Anco Martio primum fieri ceptus eſt, eiuſdemq́ curam Pontificem habere oportebat. nam ſi collaberetur pons ille ſublicius, hoc eſt, ligneus, & nullo ære, aut ferro compactus: cæſa victima, & perfecto ſacrificio, (neq; enim licebat aliter, adeò ſacrum illum pontem Romani æſtimarunt) Pontificem reficere oportebat. Fuerunt autem Pontifices maximi, minores, & minimi, quorum munus ſingulatim non inelegãter tractat Alexand. ab Alexan. in dieb. Genial. Inter hos is apud quem ſumma erat ſacrorum poteſtas, ſummus Pontifex, maximúſq; dictus eſt: quod à veteribus Romanis ſumptum, noſtræ quoq; ſectæ homines hodie ſeruant. Tertius caſus eſt in nominibus propriis, in quibus argumentum ab alluſione non procedit. Alexan. in *d.§.appellata.* cùm ſcripſerit Iuriſc. ſolam nominis ſimilitudinem, ad confirmandam cuiuſque originem non ſufficere. *l.fin.§.non ſolum.ff.ad municip.* Vnde licet quis vocetur Toloſanus, aut Bononienſis, non ideò ſequitur, eum eſſe Toloſatem, aut Bononienſem. Quare perperam & nimium fortaſſe arroganter Accurſ. in ſui nominis alluſione ratiocinatur, dum in *l.facta.§.ſi in danda.ff.ad Treb.* ſe appellatum Accurſ. iactitat, & ſine pudore gloriatur, quòd accurrat, & ſuccurrat, contra tenebras iuris ciuilis. Qua in re tamen conſidera, quia hoc ex vi propriorum nominum non videtur contingere, ſed quia ſic argueremus ab alluſione vocabuli affirmatiue, quod fieri non poſſe iam docuimus. Præterea, ita non ratiocinamur ab alluſione nominis, ſed ab ipſo nomine. Quartus caſus: Cũ alluſioni vſus communis loquendi repugnat. *l.librorum.l.aniculis.D.de verbor.ſignif.l.Labeo.ff.de ſupp.legat.* Ad quæ illud notandum eſt, communem vſum loquendi in omnibus iuris partibus proprio ſignificati verborum anteponi, ſiue proprium illud ſignificatum ex diffinitione, ſiue ex authoritate, ſiue ex alluſione colligatur. *d.l.Labeo.& l.librorum.§.quod tamen Caſſius.ff.de legat.3.l.cum de lanionis.§.aſinam molendinariam.ff.de fund.inſtruc.c.ex literis. de ſponſ.* Plura vide apud Corraſium in Miſcellaneis.

Ad titulum de iure fiſci.

Ad l.ſed ſi accepto vſu togæ romanæ.

Accurſius hic ingenuè fatetur ſe ignoraſſe quid ſit toga. De eo igitur aliquid nobis dicendum eſt. Toga geſtamen erat proprium, inſignéque Romanorum ciuium, vt pallium erat Græcorum. Quibus hominibus vti toga Romana, licebat ij vt ciues habebantur, & è contra qui Ciuitatem Romanam amittebant, vſum quoque togæ amittebant.

Ad l.hereditate de caſtrenſi peculio.

Peſſimè Accurſius interpretatus eſt principium. *l.de hereditate. 19. de caſtrenſi pecul.* in ea enim lege malè Accurſius commilitium pro commilitone accipit cum commilitium ſit ſocietas militaris & contubernalis amicitia. hoc autem Triphonini Iuriſconſulti reſponſum, quoniam inſigni corruptela notatũ eſt, nec Accurſius illud intellexit, nec eo modo ſcriptũ quiſquam alius niſi per coniecturas intelliget, operæpretiũ duximus breuiter, quemadmodum caſtigate legendum ſit perccnſere. Sic ergo hoc reſponſum ex mente Alciati libr. 17. Diſpunctionum lib. 4. legendum eſt. Hereditate ab agnato commilitone data, Scæuola noſter dubitabat, quia potuit & ante notus, & amicus dare: potuit & non dare, niſi commilitiũ charitatem auxiſſet: nobis ita videtur ſi ante commilitium factum ſit teſtamentum, non eſſe peculij caſtrenſis eam hereditatem: ſi poſteà contrà. Emendandæ igitur ſunt in vulgatioribus libris tres dictiones commilitonum, commilitũ. Dicitur autem Latinè commilitiũ, militũ commerciũ, & facultas ipſa ſeu ius quo vna militant, & ne hæc dictio inuſitata videatur obſeruaui, eam repeti, etiam apud Tacitum & in epiſtolis Sidonij Appollinaris.

Ad titulum de pollicitationibus l.ſi quis ro.

Malè Accurſius Bartolúſque hic decimam intellexerunt qualis hodie vſitata eſt, quæ ſcilicet clericis debetur, quã Vlpianus religionis Chriſtianæ expers nunquam nouit.

Ad l.Charidemus

In hoc loco huius *l.Charidemus*, reſpondit ex epiſtola quam muneris edendi gratia abſens quis enuiſit, compelli eum ad editionem non poſſe. Accurſius & Bartolus huius dicti abſo-

num ſenſum commenti ſunt Latinæ dictionis ignorantia. Vt igitur hoc intelligamus, ſtatuendum eſt à nobis munus præter notas ſignificationes ſpectaculum ſignificare. cuiuſmodi olim à magiſtratibus Romanis populi edebantur, quaſi remunerationes publicæ offerentib. honorum ſibi collatorũ à populo. Inde Munerarius dictus muneris gladiatorij exhibitor.

Ad l. ſi quis ob honorem.

Ridiculũ eſt omnino quod Accurſ. ignorauit, Gentiles quos vocant ἐθνικοὺς etiam ſua habuiſſe ſacerdotia & pontificatus.

Ad titul. de nundinis.

Non tam fuerunt acuti antiqui illi interpretes, vt animaduerterint textum legis vigeſimæ, huius tit. in quo affertur Platonis locus, ita mendoſum eſſe, vt ex eo nullus verus ſenſus elicit poſſit, niſi corrigatur. Vide igitur quomodo ſit reſtituendus hic locus apud Alciatum, lib. 4. Diſpunct. cap. 8.

Ad titulum de proxeneticis.

Neſcio vnde Accurſius illam interpretationem ſumpſerit, vt philantropiam ſalarium interpretaretur, ego potiùs exiſtimo cum aliis philantropiæ legendum. φιλανθρωπία autem humanitatem & liberalitatem ſignificat, vnde hoc loco philantropiæ nominè aliquid accipere, puto eſſe munuſculum accipere, quod benignitatis eſt, non obligationis. ſalarium autem quod Accurſius interpretatur, eſt potiùs obligationis quàm benignitatis.

Ad l. Statuę. de verborum ſignificatione.

Accurſius huius legis ſententiam non eſt aſſequutus, quia ignorauit quid eſſent baſes ſtructiles: nos dicimus Baſes ſtructiles eſſe, veluti ſedimenta columnarum, non ſolido lapide cæſa, ſed opere cæmentitio lateritióve coagmentata, quibus columnæ nituntur, ipſæ quidem ſolido lapide conſtantes.

Ad l. 1. C. de pactis.

Nugantur Doctores in *l. 1. C. de pactis*. cùm fingunt in *l. 1. ff. de curatoribus bonorum*, repudiatum fuiſſe in iudicio. nihil minus: ſed qui repudiat nunc, quantumuis in poſterum cõditio obtigerit, iam bis repudiat, & futurum velut præſens contemnit.

Ad l. Qui fiſcales. C. de Nauiculariis.

Malè Accurſius hanc legem ad auerſionem pertinere putat, vt doctè animaduertit Antonius Auguſtinus lib. 3. Emendationum, cap. 6.

Ad tit. de Tabulariis. lib. 10. Cod.

Ex hoc loco manifeſtus error Accurſij deprehendi poteſt. quod vt intelligamus, verba legis ſunt proponenda, quæ ſunt eiuſmodi: Generali lege ſancimus, vt ſiue ſingulis prouinciis, ſiue ſingulis ciuitatibus neceſſarij fuerint tabularij, liberi homines ordinentur, neq; vlli deinceps ad hoc officium pateſcat aditus, qui ſit obnoxius ſeruituti, cùm id deinceps vetet fieri ſatis perſpicuum ſit, hoc anteà licuiſſe. quod errorem Accurſij ſatis conuincit, qui in ſuperioribus locis. *l. 18. de adoptionibus*, ſeruum publicum appellatum putat, quendam Tabulario ſimilem, qui tamen tabularius non ſit, cùm hoc Conſtitutione Arcadij eſſet interdictum ſeruis. At quanto tempore Iuriſconſultus Vlpianus, & item Marcellus Arcadium anteceſſerint, nemo neſcit. eſt enim hæc non admodum vetus memoria.

BENEDICTORVM ACCVRSII LIBER SINGVLARIS,

in quo ab aliis nonnunquam malè reprehenſus Accurſius defenditur, & eius interpretatio aduerſus aliorum opinionem optimis rationibus comprobatur.

PRÆFATIO AVTHORIS.

CVm multa præclarè ab Accurſio viro ſanè magni ingenij & ſingularis induſtriæ, dicta fuerint, & perperam aliquando à quibuſdam imperitis, qui audent etiam temerare ſacra iuris noſtri reprehenſa fuerit, conſtitui hoc ſingulari libello, quaſdam eius interpretationes optimis rationibus comprobare, eúmque ab aliorum calumniis vindicare. Illos enim non multum moror, qui nihil (vt inquit Comicus) niſi quod ipſi faciunt rectum putant, inter quos quidam ita delicatas aures habent, vt ſi ſemel Accurſium aut Bart. aut quemuis alium ex antiquis interpretibus laudaueris, conteſtim irritentur, haud meo iudicio intelligentes, quantum ad veram iuriſprudentiam authores illi quantumuis Barbari, conferant. Demus enim eos linguarum & bonarum literarum rudes atque imperitos fuiſſe (quamquam id ſeculi magis ipſius, quàm eorum vitio accidit) in rebus tamen ciuilibus, iudicialibúſque controuerſiis mirè exercitati, experti, atq; docti fuerunt. At illi delicati aucupes verborum quid quæſo adferunt quo nos in iure ciuili inſtruant? Conſule eos de vrbana ſeruitute vel ruſtica, de teſtamenti iure de familia erciſcunda? referent fortaſſe nobis quid ſit Stillicidium, aut vnde dicatur, vel quid erciſcundi vocabulum apud veteres ſignificarit, ſed his dicet Vlpianus οὐδὲν τοῦτο πρὸς ἔπος. Hi ſanè mihi ſimiles videntur Cœlio Antipatro, qui plus eloquentiæ quàm iuris ſcientiæ operam dederat. nec minus mihi reprehendendi videntur cùm iuriſprudentiæ magiſtri & Doctores videri volunt, quàm à Cicerone oratores quidam ridentur, qui nulla iuris peritia inſtructi patronos ſeſe profitebantur, ciuiúmque cauſas, quæ in iuris diſputatione plerunque conſiſtunt: inani verborum ſonitu nulla iuris arte adhibita defendendas ſuſcipiebant. Quidquid illi inepti homines dicant plurimum ſanè debemus Accurſio. Primus enim in vniuerſum corpus legum, ipſaſque leges ſingulas gloſſas conſcripſit in quibus in id maximè incumbit vt leges contrarias, ſimiléſve inuicem conferat: verborum etiam breuem interpretationem adiungat. Antiquiſſimi verò interpretes Iohannes Martinus, Placentinus, Azo, & cæteri, id ſolummodo quibuſdam in locis præſtiterunt, leuiter enim tantum ius percurrebant. Ex his omnibus cùm Accurſius perpetua ſerie atque contextu ſuas gloſſas compoſuiſſet, quod eſſent abſolutiores & ordinatiores, tum etiam quia reliquas in ſe continere viderentur, ſolæ deinceps ad hæc noſtra vſque tempora iuris ſtudioſorum manibus verſantur, & cum hoc Accurſio noſtro finem ipſi gloſſatores habuere, cùm poſt illum nemo fuerit qui gloſſas amplius ſcripſerit, vel quod omnem gloſſandi materiam iam eſſe conſumptã arbitrarentur, vel quod ipſam commentandi rationem maioris laudis & gloriæ ducerent: cùm igitur tam multa iuris noſtri loca ab eo rectè explicata fuerint, conſtituimus hoc libello Benedicta eius referre, veteres Iuriſc. imitati, inter quos Caſcelius Benedictorum librum compoſuit, vt refertur *l. 2. ff. de orig. Iur.* Huius autem inſtituti noſtri ſpecimen tantùm edimus, cùm nobis non licuerit cætera perficere. Interim his beneuole lector vtere, & fruere, nec ob id exiſtimes opus eſſe imperfectum. Omniũ enim artium principia, vt inquit Ariſtoteles. libr. 2. τῶν ἐλέγχων tenuia fuerunt. nec ſtatim ad conſummationem perductæ ſunt omnes artes, ſed aliis atque aliis ſubinde addentibus, diligentérque perſcrutantibus, tum demum id factum, οἷον ἐκ διαδοχῆς τῶν κατὰ μέρος προηγαγόντων.

DE NOMINE ACCVRSII EPIGRAMMA.

Occurris legum tenebris Accurſius aeris,
Et nouus Sphinges explicuiſſe meras.
Quamuis nolle legas Iuris monumenta vetuſta,
Is fecis medio ſplendidiora die.
Ergo quod illuxit iuri, dum vita maneret,
Nunc illo ſtellis clariùs aſtra patent.

BENE-

BENEDICTORVM ACCVRSII LIBER VNVS.

Ad prooemium digeſtorum.

RECTE' Accurſius Pium Iuſtinianum à Pio Antonino dictũ eſſe exiſtimat, cùm dicit A Pio Antonino omnis Imperator dicitur Pius, vt in Authentica. *vt liberi de cætero. §. facinus. coll. 6.* Rectè inquam id Accurſ. exiſtimauit. nam cognomen hoc primus Imperatorũ Antoninus Adriani ſucceſſor obtinuit (quod vt Iulius Capitolinus ſcribit) cùm ſe Hadrianus interimere vellet, ingenti cuſtodia & diligentia fecit, ne id poſſet admittere. Poſt illum ſucceſſores omnes idem cognomen retinuerunt quemadmodum ex factis & antiquis authoribus omnibus intelligitur, id ipſemet Iuſtinianus aſſerit. Nou. 76. Antoninus inquit, ex pietate cognominatus, à quo eadem vſque ad nos appellatio peruenit.

Ad §. ex libris. eiuſdem Conſtitutionis.

Rectè intelligit Accurſius quicquid alii calumnientur vſque ad *tit. de bonor. poſſeſſ.* vt ſcilicet hactenus omnia in ſcholis tradantur, alia ſuo ſibi Marte iuuenes perdiſcant & tractent: quod Iuſtinianus ipſe inferius dicturus eſt: & reuerà excepto tractatu *de bonorum poſſeſſ.* & altero *de verborum obligationibus*, quibus ex materiis criminalibus adiungam *tit. de pœnis*. cætera non ita difficilia cognitu ſunt.

Ad §. In ſecundo. eiuſdem Conſtitutionis.

Ex edicto dixit pro eo quod eſt ab edicto: videntur enim vt Accurſ. hic admonet, edictales dicti: quod ſcilicet tũc primum ad edicti perpetui interpretationem tranſirent, ne quis putet edicto ipſo nomen eis impoſitum fuiſſe. quid enim hoc curaret prætor?

Ad tit. de Iuſtitia & Iure. lib. 1. Pandectarum.

Sanè rectè Accurſius, vt opinor, artem ſententiam interpretatur, eamque ex Porphyrij ſententia rectè admonet, finitam doctrinam eſſe de infinitis. Eadem ratione Rhetoricen quoq; multi definierunt artem eſſe vel ſcientiam benedicendi vel perſuadendi: quam tamen qui magis propriè atque acutè loquuti ſunt, minùſque ad præcepta doctrinæ reſpexere, vim & facultatem perſuadendi dixerunt, vt Quintilianus lib. II. Oratoriarum Inſtit. cap. 16. refert.

Quod Vlpianus in hac l. 1. ait his verbis, Niſi fallor, philoſophiæ nõ ſimulatam adfectantes. hic (niſi fallor) in re ſibi ſanè perſpecta & explorata dicit. Rectiſſimè videtur Paulus Caſtrenſis inducere ad dictum teſtis, cum hac vel ſimili verborũ modeſtia pro teſtimonio quid dicetis: vt fides ei nihilominùs habeatur, ego ampliùs exiſtimo.

Scitè & eleganter Baldus ad verſiculum l. 1. [Boni & æqui notitiã profitetur] Scire, ait, in noſtra ſcientia non eſt propter ſcire, ſed propter operari bonum & æquum: ſcientia tamen requiritur, inquit ille, non vt finis, ſed vt ducens ad finem, quia ſine ſcientia nulla procedit operatio intellectus.

Ad l. vt vim.

Vim repulſare, debemus interpretari imminentem, inſtantemve vim aut iniuriam repellere, quoniam Accurſij, Bartoli Baldi, & omnium conſenſu non debet expectari percuſſio, ſed ſufficit armorum terror, immò ſi præcedant, inquit Bartolus, ſigna & actus manifeſtæ voluntatis nocendi, etiam ſolæ minæ, ab eo qui conſueuit exequi, ſi Accurſio & Cyno credimus. Quod eleganter Baldus ita demum admittendum putat, ſi minas ſequantur actus & argumenta ad nocendum. Plus obſeruaui apud Iaſonem ſcripſiſſe Baldum, licere aduerſarium præueniendo cædere, quando videt præparamenta ad offendendum, & ita ex facto iudicatum. Idem Accurſius & Baldus in eadem l. 1. & Angelus Aretinus in maleficiis exempla ponunt in eo qui poſt minas iuſſit vocari ſocios, & præſtolatur: ex quibus deci ſi poſſe arbitror, ſi videro inimicum ex pharetra ſagittam educere, antequam intendet arcum, præuenire etiam percutiendo licere, ſimiliter ne lanceam vel aliud telum capiat. Et denique generaliter ex eorundem ſententia definiendum vbi cunctatio periculoſa eſt, præuenire ſemper, iuſtæ defenſionis eſſe. Caius eius rei teſtis eſt locupletiſſimus *tit. ad legem Aquiliam*, Si ſeruum tuum latronem mihi inſidiantem occidero, ſecurus ero. Nam aduerſus periculum naturalis ratio permittit ſe defendere.

Rectè Bartolus putat percuſſo licere repercutere & occidere, quando iuſtè timet iterum percuti: iuſtum verò metum in incerto præſumi dicunt omnes, ſi inſtat inimicus.

Ad l. 2. D. de origine Iuris. ad ea verba, omnia manu à regibus gubernantur.

Manu, hoc loco rectè Accurſius arbitrio interpretatur, eadem enim loquendi formula vſi ſunt alij authores, vt Iuſtinus his verbis: Populus, inquit, nullis legibus tenebatur: arbitria principum pro legibus erant. Et in hac eadem *l. §. quod ad iuſta*, eodem modo Pomponius loquitur. Certè Manum Pomponius hoc loco opponit Iuri & legibus. & vi igitur ac poteſtate, non iure ac legibus Reges ab initio cuncta gubernaſſe dicit: Hæc doctiſſimus Cuiacius in Commentariis ſuis ad hunc Titulum.

Ad tit. de legibus.

Rectè Accurſius hic quicquid cæteri contradicant, ex Ioannis Cremonenſis doctrina hunc tractatum in vniuerſum ad interpretandas & condendas leges, & Paulus Caſtrenſis etiam ad conſeruandas pertinere dixerũt. Vnde cùm hodie ſingulæ, ferè & Galliæ & Italiæ ciuitates ſuis fermè legibus & ſtatutis viuãt, ad huiuſmodi municipalium legum & ſtatutorum interpretationem, nullus eſt in toto Iure vtilior, quàm hic Tractatus.

Ad l. 2. D. de rerum diuiſione. ad hæc verba, quædam vniuerſitatis.

Rectiſſimè Accurſius monet hoc loco ſuppleri debere ad hæc verba hanc diuiſionem, vt initio ſcriptum fuerit, Quædam naturali Iure communia ſunt, omnium quædam publica, vniuerſitatis. Quod rectè ſuppleri oportere id vel ex eo percipi licet, quòd paulò poſt eorum quoque quæ publica ſunt, naturam docet, quod ineptè faceret, ſi non in diuiſione ſuperiùs appoſuiſſet. Apparet hoc etiam ex principio eiuſdem tractatus in Inſtitutionibus, quo in loco tota hæc diuiſio penè ad verbum refertur. Sed & in exequendis partibus diuiſionis videntur Compilatores aliquid vel addidiſſe, vel compilaſſe, quod obſcuritatem inducat, nec omnino ſatis ipſi ſibi conſtare, quid, quatenus, & quo iure publicum vel commune cenſeri debeat, aut quonam modo hæc inter ſe diſtinguantur. Quæ omnia ſi ſcire cupis, rectè diſtincta vide apud Antonium Vaccam Iuriſconſultum Imolenſem in Expoſitionibus locorum obſcuriorum.

Ad l.19.de ſtatu hominum.

Ad ea verba huius *l.Cùm legitimæ nuptiæ factæ ſunt, Patrem liberi ſequuntur*, ſubaudiri oportet, quantum ad familiam & patriam poteſtatem,honores etiam, vt Accurſius rectè interpretatur?liberi tamen dicuntur,& matri & auo materno, quamuis in eorum poteſtate non ſint,*l.1.C.de condictionibus in ſtitis. l.cognoſcere.§.liberorum.de verború ſignif.*nonnulla enim iura & materno generi in his reſeruata ſunt*l.quippe.cum ſequentibus. D.de legibus.*

Ad l.1.D.de his qui ſunt ſui & alieni iuris.

Ponit Accurſius hoc loco plenam huius rei declarationem, vt ſciamus interdum ſpeciali aliqua ratione Domino per ſeruum non acquiri.Eius gloſſam ſuper verbo *Domino* videre, ac memoria tenere iuuenibus operæ precium exiſtimamus.

Ad tit.de officio præfecti Auguſtalis.

Rectè Accurſius ſentit Præfectum Auguſtalem eſſe, & ita appellari, quòd eum Auguſtus creauerit. id enim ex hiſtoriis notum eſt. Nam cum Antonio Cleopatra Ægypti regina ab Auguſto feliciſſimè deuictis,is Ægypto potiretur, præfectum illius mittendum Auguſtalem appellare voluit,*l.2.& l.3.C. de officio præfecti Auguſt.l.1.C.de priuatis carceribus.l.quinque.C.de Decurionibus lib.* 10. Vide Vegetium libro 2. de re militari, cap.6.

Recte idem Alexandriam Metropolitanam ciuitatem Ægypti vocat.Nam vrbs fuit celeberrima ad oſtium Nili ſita, quam loci opportunitate proſpecta, magnus ille Alexander Macedo condidit, cuius corpus adhuc ibi iacere Strabo ſcribit,De hac ciuitate plura vide apud Ammianum Marcel.li.12.

Ad l.1.de officio eius cui mandata eſt Iuriſdictio.

Quicquid alij ſenſerint, vera eſt & genuina huius capitis ſententia ad verbú ſumpta,quam Raphael Fulgoſius pridem ac poſt eum nuper Alciatus agnouit lib.2.Paradoxorum,cap.1. Ea ſcilicet in alium transferri non poſſe,quæ his tribus Iuris partibus ſpecialiter, hoc eſt, expreſſim & nominatim magiſtratibus mandantur nominatim accipe non vt nomen proprium eius qui magiſtratum gerit, exprimatur: qui fieri enim hoc poſſet,cùm perſonæ quotidie mutentur eorum qui magiſtratus gerunt,ſed nominatim de hac vel illa re aut cognitione actum eſſe: vti ea Prætori:Proconſuli,aut præfecto competat.Exempli cauſa alienatio rerum pupillorum ne fiat, niſi interpoſito decreto,Prætoris vrbani tranſactio de alimentis adhibita prætoris notione atque authoritate celebretur: & alia exempla quæ in hanc partem optimè colligunt Fulgoſius & Alciatus,apud quos plura videbis.

Ad l.Iubere cauere.D.de Iuriſdictione omnium iudicum.

Accurſij gloſſema in l.iubere cauere.D.de iuriſdict.omn.iud.emendatum.

In *l.iubere cauere.D.de iuriſd.omn.iud.* Accurſij gloſſema ſuper verbo Iubere extat,quod multos Iuriſc. hactenus moratú eſt.Nam cùm Accurſius illic de miſſione in poſſeſſionem loquutus eſſet,mox in *verſic.vel dic.aliud*,de pœna aliquot lineis diſputat,cùm tamen tota illa diſputatio nihil ad eum locum pertineat.Hanc gloſſam cum magni nominis Iuriſc. in Ticinenſi gymnaſio,ante annos aliquot in publicis ſcholis interpretaretur admonebant ſupradictum verſic.*vel dic aliud.* vſq. ad ver.*vel dic. ibi*, ſuppoſitum eſſe, & librarij alicuius incuria in Accurſianum gloſſema irrepſiſſe.Pertinet autem prædictus verſic ad *l.pen.§.fin. D. ne quis eum qui in ius vocat. eſt vi exim.*vbi iiſdem planè verbis id *gloſſ.in verbo.*in ſingulos reperitur.

Ad l.Tale pactum.§.fin.D.de pactis.

In *l.Tale pactum.§.fin. D. de pactis.* eleganter Accurſius conflat regulam his verbis:Nota,inquit,de iure id eſſe ſeruandum licèt ſtatutum nó ſit,quod veriſimile eſt, ſtatutum enim fuiſſet,ſi quæſitum fuiſſet:& in hanc rem valdè facit dictum quoddam Ariſtotelis his verbis:Emendetur omiſſum: quod & legiſlator ipſe ſi adeſſet,vtique faceret.

Ad l.Quid ergo.§.vlt.D.de his qui notantur infamia.

Si quis quærat,quomodo ſtellionatus crimen damnato infamiam irroget,omnem dubitationem nullo negotio adimere potuerit perfecta breuis Accurſij annotatio.Is enim in *l. quid ergo.§.vlt.D.de his qui notantur infamia*,relatæ Martini & Bulgari ſententiæ eam quæ Iohannis eſt, præferens ſic ait: Sed tu dic ſecundum Ioannem diſtinguendum,an crimen ſtellionatus deſcendat ex cauſa, ex qua quis ciuiliter damnatus infamatur,vt ex dolo, vt infrà *l.2. de crimine ſtellionatus*, vt patet per multa exempla poſita in *titul. de dolo.* quo caſu infamat vt hic an non infamaretur ciuiliter damnatus, & tunc nec de hoc crimine damnatus infamatur, vt in contraria pignoratitia actione,vt in *l.tutor.§.contrarium. D. de pignoratitia actione.* & tunc hoc non infamat, vt in lege contraria. Et probatur hæc ſolutio,*l.infamem.D.de publicis iudiciis*.quo quid dilucidius,& verius dici potuit.

Ad l.Inter eos.§.eos.D.ex quibus cauſis maiores.

Alciati opinio de nomine Notariorum comprobata,& quædam de notis aduerſus eos qui Alciatum reprehendunt.

De Notariis Andreas Alciatus lib.8.Parerg,cap.19.ſcribens Notarios,inquit,veteres eos ſcribas appellabant, qui per notas ſcriberent:inductique primùm fuerunt à M. Cicerone, vt Catonis orationem,quam habebat in ſenatu, aduerſus Catilinam deſcriberent,vociſque curſum celeritate manus æquarent.Auſonius:Puer notarum præpetum ſolers miniſter. ad vola Bipantes pugillar expedit, &c. Hodie ſic vulgò appellamus eos,qui inſtrumenta,ſeu priuata,ſeu publica conficiunt, quod munus apud veteres non videtur fuiſſe:nec enim vlla eſt eorú mentio Ciceroni,Liuio, cæteris.Hæc Alci.qui etſi pro ſua opinione auctores non alleget,mihi tamen videntur auctoritates illi non defuiſſe. Nam quod Notarij olim fuerint, qui dictata notis excipiebant,id extat apud Iureconſ.in *l.Lucius.D.de milit.teſtam.*his verbis:Lucius Titius miles Notario ſuo teſtamentum ſcribendum notis dictauit, & antiquam literis perſcriberetur, vita defunctus eſt. Quæro an hæc dictatio valere poſſit,&c.Cæterum quod notarum vſus propter celeritatem ſcribendi,repertus ſit,id Iud.in *l.inter eos. §.eos. D. ex quibus cauſ.maio.*ex Tranquillo docet:verba autem Tranquilli in Tito Imp.hæc ſunt:E pluribus comperi,notis quoque excipere, velociſſimè ſolitum,& cum Amanuenſibus ſuis per ludum iocúmque certantem,imitari Chirographa quæcunque vidiſſet, Porrò in *d.l.inter eos.§.eos.*notarum his verbis mentio fit:Eos qui notis ſcribunt acta præſidum, Reip. cauſa non abeſſe certum eſt.Quales autem notæ fuerint in iure noſtro non reperio niſi quod Iuſtinianus Imp in *l.1.in fin.C.de veter.iur.enucl.* captiones ſignorum, & compédioſa ænigmata, pro notis dixiſſe videtur: Ne autem, inquit, per ſcripturam aliqua fiat in poſterum dubitatio:iubemus non per captiones ſignorum, & compendioſa ænigmata(quæ multas per ſe,&per ſuum vitium antinomias induxerunt)eiuſdem codicis textum conſcribi, etiam ſi numerus librorum ſignificetur, aut aliud quicquam: Nec enim hæc per ſpecialia ſigna numerorum manifeſtari,ſed per literarum conſequentiam explanari concedimus. Cæterùm qualeſcunque notæ fuerint literas tamen eas non fuiſſe, à Iuriſconſulto in *l.ſed cum patrono.in fin.ff.de bonor.poſſeſſ.* his verbis traditur:Notis ſcriptæ tabulæ non continentur in edicto:quia notas literas non poſſe Pedius lib.25.ad edictum ſcribit.Hinc eſt,quod in *d.l.Lucius.*dicitur,militem teſtamentum notis dictaſſe,& antequam literis ſcriberetur, vita defunctus eſſe:vt appareat,notas alias fuiſſe,quàm literas. Extat quidem

de

de notis libellus Valerij Probi: vbi docet, quo ſenſu literarum notæ excipiendæ ſint. Ex quo quidem auctore exempli cauſa paucas notas referre non grauabor Q.T.I.I.C.Q.A.T.F.A. id eſt, quando te in iure conſpicio, quæro an te facias auctorem. Quas quidem notas refert Alciatus in *l. pecuniæ. §. actionis. D. de verbo ſignif.* An autem Iuriſconſulti in *d. l. Lucius. & in d. l. inter eos. §. eos.* de his notis, à Valerio Probo relatis, ſenſerint, dubitari poteſt: cùm notas literas non eſſe, ex Iureconſultorum ſententia, ſuprà dixerim. Niſi fortè reſpondeas, Iuriſconſultos in *d. l. Lucius. & d. § inter eos.* inter notas, & litteras, ſic diſtinguere voluiſſe: vt ſingulares literæ pro notis: ſeries autẽ literarum, pro literis habendæ ſint. Nam & Tranquillus tranſpoſitas literas, notarum nomine appellat, cùm in Iulio Cæſare ſic ſcribit: Extat, & ad Ciceronem. Item ad familiares domeſticos de rebus, in quibus, ſi quæ occultiùs perferenda erant, per notas ſcripſit, id eſt, ſic ſtructo literarum ordine, vt nullum verbum effici poſſet: quæ ſi quis inueſtigare, & perſequi vellet, quartam elementorum literam, id eſt, d. pro a. & perinde reliquas commutet. Quem Tranquilli locum non ea de cauſa adduxi, quòd putem Iuriſconſultum in *d. l. Lucius.* de occultis, ſiue arcanis literarum notis, (quarum Tranquillus mentionẽ facit) intelligi debere: in qua tamen ſententia Vigil. in *§. quinimo. Inſtu. de milit. teſt.* fuiſſe videtur: Sed vt oſtenderem notas in *d. l. Lucius. & in d. §. eos.* pro literarum notis, & iis quidem, quas Valerius Probus in ſupradicto libello explicat, accipi poſſe. Nam & Iuſtin. Imp. in *d. l. 1. in fin.* numerorum ſigna appellat: cùm tamen conſtet, numeros à veteribus Romanis, literarũ notis deſignari ſolitos, veluti M.C.L.X.V. Porrò cùm in *d. l. Lucius,* mentio fiat, teſtamentum à Milite notis dictatũ fuiſſe: operæpretium fortè erit, teſtamentum militare, cuiuſdam Sempronij Tucidani, literarum notis conſcriptum, ſubiicere. Refertur autem hoc teſtamentum in quodam libro, qui Romæ (ſi rectè memini) cum inſcriptione, Epigrammata antiquæ Vrbis, impreſſus eſt, his verbis: D.O.M. L. Mallio, & Q. Torquato Coſ. Sempronius Tucidanus teſtamentum iur. mil. quod ipſe facio. L.L. abeſto, ob Pœnũ Italia pulſum. fund. baleares ſenatui P.Q.R.D.D. Aurelius Tucidanus tacitam pecu. ſi via lat. oſſic. meis re. monumentum ſuo ſunt, ædificauerit habeto. Hernieti lib. aug. vind. Ma. aur. ex d. da. Sunt Lyciæ aggreſſi vxo. beneme. mũdum mulieb. queúe Eca. pa. do. L. Caius Tucidanus, quod pupillam, cuius iuſſu meo cu. ge. contra decretum ampliſſ. ord. d. ex Teſta. dodrant. L. celſo Teſtamen. quod Flapho ſcripſeram adi. Pamphilo Vicario pocu. tit. inſtrument. ruſti. quod Epito parauer. libérve here. da. ſunto filiis ſi nepotes mihi nõ fuerint. Morcellus Tucidanus ex dam. ſunt cohib. hered. quæ lego. o. eſto. Supraſcriptas autem literarum notas ego ſic interpretarer: Teſtament. iur. mil. id eſt, Teſtamẽtum iure militari L.L. id eſt, legibus. Fund. id eſt, Fũdos P.Q.R.D.D. i. Populoque Romano dono do. Pecu. i. pecuniam, Via lat. oſſ. meis re. id eſt, Via latina oſſibus meis relatis, ſu. u. id eſt, ſumptu: Vxori beneme. mundũ mulieb. queúe E. ca. pa. D.L. id eſt, Vxori benemeritę mundum muliebrem, quæúe eius cauſa paraui, do lego. Cu. ge. id eſt, curam geſſit, Ampliſſ. ord. id eſt, ampliſſimi ordinis. Vxor. d. ex teſtament. dodrant. id eſt, vxorem duxit ex Teſtamento dodrantem. Inſtrumen. ruſt. id eſt, inſtrumenta ruſtica. Extat etiam apud Ioan. Bartholomæum Marlianum in antiqua Romæ Cipographia, lib. 5. cap. 18. exemplum Teſtamenti militaris Galli Fauonij Iocũdi, in Luſitania reperti: verùm id extenſis literis ſcriptum eſt, non notis. Hæc annotanda duxi, non quòd ſatis explicata putem: ſed vt ſtudioſis ampliùs indagandi anſam præbeam.

Ad l. 2. ſi ager vectigalis.

Vt quaſdã diuiſiones Gloſſæ ſatis obſcuras operæ pretium eſt, Accurſiani Dominium vulgò partiuntur in directum & vtile. quæ verba ab ipſis conficta ſunt, nec apud veteres vſquam leguntur. Sed vt rem ipſam percipiamus, quam hac nouitate verborum exprimere voluerunt, neceſſe eſt, vt ea verba explicemus. Ac primò ſciendum eſt, ius quoddam aliquando reperiri dominio proximum, quale eſt ius Emphyteuticum, propter quod datur actio in rem vtilis ſunt dicta ob verum dominium, competit. *§. namque. Inſtit. de actionibus l. 1. D. ſi ager vectigalis, vel emphyteuticarius. l. 1. D. de ſuperficiebus*

Ad l. 31. de ſeruitutibus prædiorum ruſticorum.

Rectè Accurſius intellexit *l. 31. de ſeruitutibus prædiorum ruſticorum*: & melius quàm Haloander. Eius enim interpretatio conuenit lectioni Florentinę. Lectio autem eiuſmodi eſt: Tria prædia continua trium dominorum adiecta erant, imi prædij dominus ex ſummo fundo, imo fundo ſeruitutem aquæ quæſierat. Hoc toti ſententiæ aptum eſt, vt rectè Accurſius intellexit. neque enim is qui ſeruitutem quæſierat, ſummi fundi dominus erat, quem poſtea emiſſe dicitur, ſed imi in quem ſeruitutem adquiſiuit.

Conciliatio l. ſed ſi inter. D. de ſer. vrb. præd. & l. 4. § ſi communem. D. finium regundorum.

Rectè Accurſius hic diſtinguendum eſſe cenſet, inter actionem negatoriam in rem, & finium regundorum quæ eſt in perſonam: ſi enim communem fundum duo habeant, & alter proprium ſibi vicinum fundum, iudicium finium regundorũ ita accipi non poteſt, vt inter communem & proprium fundũ fines regantur, neque enim aduerſarij inter ſe eſſe poſſunt, qui pro indiuiſo communiter poſſidẽt fundum. Nam qui hoc modo iudicium inſtituere volunt, facere non poſſunt, quin & ſecum ipſi agere videantur, veluti ſi mei fundi nomine tecum cum quo mihi vicinus fundus communis eſt, agam, certum eſt, ante diuiſionẽ factam etiam meæ partis nomine iudicium diſtare, cùm in quauis vel minima gleba etiam meam portionem habeam, quamobrem ante diuidendus fundus vel alienandus alteruter meritò traditur à Iuriſc. hic. Secus longè eſt in actione ſeruitutis nomine competente, quæ in rem eſt, nec perſonæ ratio tanta habetur: vnde in rem agere dicimur: quià iudicium magis rei nomine quàm perſonæ datur: Præterea contra ſe agere non videtur in ſpecie. *l. ſed ſi inter. D. de ſeruit. vrb. præd.* Quia actio ſeruitutis diuidi non poteſt, ſed contra alterutrum ſociorum in ſolidum actio competit & in ſolidum debet reſtituere. *l. 4. §. ſed & ſi duorum. D. ſi ſeruitus vindicetur.* In finium regundorum agitur contra plures dominos ſimul. *l. 4. §. ſi alter. D. finium regundorum.* eadem ratio eſt in *l. ſi tertius. §. ſi ex plurium. D. de aqua pluuiali arc.* Probarẽ enim non poſſum, quòd quidam rationem differẽtię in eo ponunt, quaſi ſeruitutes longo tempore acquiri poſſint, & conſequenter metuendum ſit, ne ſi ſocius ſuperſedeat agere, rem amittat. In finium autem regundorum actione quinq. pedes, quibus fines ex lege xij. Tabularum circumſcribũtur per præſcriptionem aut vſucapionem non tollantur. Hæc enim ratio extendi ad quemuis extraneum poſſet, non ſolùm ad ſocios: non vſucapionis aut præſcriptionis euitandæ cauſa ſolùm, ſed fructuum, & quicquid eo nomine incommodi accidere dominis poteſt, intereſt eorum vel communi diuidundo, vel vindicatione ſeruitutis agere. *l. loci. §. in confeſſoria. D. ſi ſeruit. vind. l. 4. § 1. D. fin. regund.*

Ad tit. Si certum petatur.

Ad illam quæſtionem, nunquid valeat pactum in mutuo, vt eadem omnino ſpecies reſtituatur: rectè Accurſius cum cæteris qui eum ſequuti ſunt, non valere cenſuit, vt ſit mutuum, tanquam eius ſubſtantiæ repugnet, *l. cum manu. §. finali. de contrahenda emptione.* reformabit igitur hęc pactio contractum, & actio ex innominato dabitur, vt plerique ſentiunt, vel ex commodato, vel depoſito.

Ad l. 2. eodem.

Rectè Accurſius in *l. 2. de rebus creditis. § mutui datio,* In creditum ire, interpretatur Mutuum contrahere. nam licet verbum Credere generalem habeat ſignificationem, *hac l. 2. §. creditum:* anguſtum tamen aliquando accipitur, ac mutuò dare ſignificat. *l. ſingularia. l. non omnis. § . de rebus creditis.*

Ad l. Alias. D. de iureiurando.

In hoc loco huius reſponſi, Siue enim Dominus petat, inquit, cogetur reus docere liquidò ſe iuraſſe: ſiue ex ſtipulatione de rato agat, neceſſe habebit ipſe de periurio ſuo docere: rectè ſanè Accurſius ita explicat, cogi docere liquidò ſe iuraſſe, hoc eſt, inquit apertè, quod non debeat: id proculdubiò ſignificans, cogi reum docere, apertè & perſpicuè ſe non debere, quemadmodum & ſe minime debere iurauerit, & quod minus elegantibus verbis, ſed valdè ſignificantibus addit ibidem Paulus Caſtrenſis neceſſe habere liquidare de iure ſuo. Sanè illud Accurſij manifeſtè iurare non minùs aptè interpretabimur id quod manifeſtum, & ita habere perſpicuum eſt iurare. quam vulgatam ſententiam & receptam, quis non videt & illi loco aptiùs conuenire, & dictionis ſimul proprietatem & vim ſubſequi.

Ad l. 1. D. mandati

Gloſſam in l. 1. D. mandat. mendosè legi.

Extat gloſſema Accurſij in *l. 1. D. mand.* his verbis: Quocũque verbo ſimili, & idoneo non admonendo ſolùm, vt j. eodẽ idem *§. ſi quis ea qua, & j. de negot. geſt. item ſi serui. §. non commendando tantùm*, vt j. eod. ſi verò non remunerãdi. *§. cum quidam.* In alio autem exemplari aliter legitur, nimirum hoc modo: Quocunque verbo ſimili, & idoneo non admonendo ſolùm, vt j. eodem. idem *§. ſi quis ea qua ſuprà, de negot. geſt. Item ſi serui.* Item non commendando tantum, *vt j. eodem ſi verò non remunerandi. §. cum quidam.* Ego arbitror illorumque lectionem mendoſam, poſteriorem tamen minùs mendoſam eſſe. Nam quod in priori lectione, *l. item ſi serui. §. non commendando tantùm*, citatur, nuſquam *l. Item ſi serui. §. non cõmendando tantùm*, reperitur. Quod etiam in poſteriori lectione, *l. Item ſi serui*, citatur & pro *§.* non remunerando tantùm, hæc verba appoſita ſunt: item non remunerando tantùm: putarim in eo ſolum mendum ſubeſſe, quod *l. Item ſi serui. pro l. ſi ſerui.* citatur. Extra hoc erratam, putarim poſteriorem hanc lectionem veram eſſe.

Ad titulum Depoſiti.

Meliùs Accurſius quàm Haloander in *l. 1. §. 2. depoſiti.* inutile eſſe fidem frangere, contra vtilitatem publicam interpretatur, cùm Haloander illius verbi vim non percepiſſet, pro Inutile legit Inciuile, quam Accurſij interpretationem ſic confirmo. nam primùm animaduertendum eſt, iura ad ciuium & populi vſum ac vtilitatem conſtituta eſſe, ad eundémque finem & ſcopum referri, quæcunque tot tantíſque Iuris voluminibus continentur. *l. penult. D. de iuſtitia & iure.* qua ratione vtilitatem iuſti & æqui matrem ſcite admodum vocat Horatius Satyra 3. lib. 7. his verbis:

Atque ipſa vtilitas iuſti propè mater & æqui.

Quod autem huic, de qua loquimur, vtilitati contrarium eſt Inutile à Iuriſconſultis dici, vt hoc loco. Nam inutile non id modò ſignificat, quod non prodeſt, ſed etiam quod nocet, *l. Moſchis D. de iure fiſci.* Paulus *l. 13. de adminiſtratione tutorum*, Inutile eſt pupillis, ſi adminiſtratio eorum non ſeruatur nemine ſcilicet eunte.

Ad l. 20. D. depoſiti.

Rectiſſimè Accurſius in *l. ſi ſine. D. depoſ.* ideo, ait, depoſitarium, qui rem depoſitam ſine dolo amiſit, non teneri ad cautionem: ſi rem deprehendat. eam reddi: quod mitiùs agendum ſit cum eo, quàm cum mandatario, aut aliis, qui non tantùm dolum præſtant, ſed & culpam, cùm depoſitarius dolum tantùm. Mihi & alia cauſa tradi poſſe videtur vt dicamus, ideo non cogi illo modo cauere depoſitarium, ne occaſione depoſiti recepti teneatur ſtrictiùs quam fert natura actionis depoſiti. Namque ſi cogitur repromittere reſtituturum ſe rem depoſitam amiſſam, ſi eam deprehenderit, hæc repromiſſio longè ſtrictior erit, quàm fuerat actio depoſiti, cùm ſi fortè ſine dolo culpa ſecundò amiſerit aut corruperit rem depoſitam ex ſtipulatione omnimodo tenetur. nam & culpa venit in actionem ex ſtipulatu *l. ſi ſeruum. §. ſequitur. D. de verb. oblig.* Quapropter non eſt tutum continuò illud: quid enim promittere lædit. Nam quod promittitur, ſtrictè ſeruatur, tum à bonis viris vltrò, tum à perfidis, neceſſitate iuris. Præterea, etſi de dolo malo tantùm repromittere cogeretur, proculdubiò oneraretur fides ipſius & exiſtimatio apud bonos, quaſi hodie doloſus ſit exiſtimatus ab eo, qui ante ipſius fidei rem ſuam commiſerat. Quod autem alij in reliquis cauſis, veluti mandato, ideò aiunt cautionem hanc exigi, quod re ſine culpa aut dolo amiſſa, extinguatur actio, non puto rectè recipi poſſe. nam etſi res, quam ex mandato tuo comparaui, ſine culpa mea amiſſa ſit, ſi tamen eam poſt recuperem, bonæ fidei congruit eam reſtitui. nam & in ſtrictis iudiciis hoc recipitur, *l. Celſus. §. idem ſcribit, ſi quis. D. ad exhiben.* quod ſi eſt, & mandati actio competit: ſed in mandati actione ob id cautio exigitur eo caſu quia ſi ſimpliciter abſolueretur mandatarius poſtea agens mandator exceptione rei iudicatæ repelleretur, cui vt præueniatur, meritò cautio præſtanda eſt. In rei vindicatione & aliis iudiciis ideo cauetur, ne denuò lis ex integro tractanda ſit actori, ſi reus poſt iudicium nouum poſſeſſionem habiturus ſit. Depoſiti autem actio etiam poſt rem iudicatam dari poteſt, quaſi ex renouato contractu, quemadmodũ & in ſeruum poſt manumiſſionẽ datur, *l. ſi apud. §. 1. D. de poſ.* quaſi ex præſenti ſuſceptione rei cuſtodiendæ, nec refert quòd denuò iudicium depoſiti inſtitui neceſſe habeat actor: id enim exigit huius actionis natura, quę non patitur grauari depoſitarium vltra id quod dolo commiſit, niſi fortè tanta ſit culpa, vt fraude carere depoſitarius non videatur, *l. Quod Nerua eod.*

Ad tit. de Compenſationibus.

Malè Budæus in ſuis annotationibus in Pandectas in *l. 17. de Compenſationibus*, reiicit Accurſij opinionem, & legit Ædilitatis pro Edulitatis: quam peſſimam lectionem ſequutus eſt Alciatus *in l. pupillus. de verborum ſignificatione.* ſed ſatius eſt veterem vulgarémque lectionem amplecti. Edulitas enim quamuis apud Latinos authores rarò reperiatur, tamen ſeculo Papiniani vſitatam fuiſſe vocem animaduerti pro rerum ſcilicet edulium largitione & donatione, quæ à Principe in populum, cùm magna eſſet annonę caritas conferri ſolebat. cuius rei fidem facit Lampridius in Alexand.

Ad tit. de actionibus inſtit.

In l. 31 hoc tit. ad illam dubitationem quam quis facere poterat, cur hic venditor ab hac actione non liberetur, obiecta pretij ſibi debiti compenſatione. Accurſius rectè reſpondet, non admitti compenſationem, quia numi peculiares, tanquam certa ſpecies debentur, vnde rei vindicatione vt cæteræ ſpecies petuntur. At pretium iſtud actione perſonali, ſeu de peculio tanquam quantitas debetur: vnde concludit ille de ſpecie ad quantitatem non eſſe admittendam compenſationem ex *l. ſed ſi certos. de legatis primo. l. ſi creditor. in princip. de peculio.* quæ ſententia veriſſima eſt.

Idem in eadem lege rectè cenſuit aduerſus Lotharium, cõſumptis nummis indiſtinctè dominum à vindicatione ſummoueri etiam ſi minùs in peculio eſſet. argumento *l. ſeruus cuiuſdam. in fin. de condictione indebiti.* quod tamen ita intelligendum eſt. dummodo conſumptio bona fide facta ſit, *l. rogaſti. hoc tit.* & antequam iudicium hac de cauſa acceptum eſſet, vt Paulus Caſtrenſis ad Accurſium rectè addidit: ſi quis dicat conſumptis numis, ſi dominus ſerui contractum approbare nolit, non habiturum actionem, & in damno manifeſto fore, rectè idem Accurſius reſpondet, eum ſibi id imputare debere, ſi approbare nolit.

Ad l. Herennius. D. de euictionibus.

Quid ſit laudare apud Iuriſconſultos, & Nonius Marcellus ab impetitione Valla defenſus.

Citare (inquit Nonius Marcellus) pro laudare accipitur, vt Cicero, Citeturque Salamis clariſſimæ teſtis victoriæ. Sed hanc Marcelli interpretationem, Laurentius Valla libro 6. cap. 2. minimè recipiendam eſſe arbitratur: non enim ſeſe ait videre, quam

quam laudem Salamis merita ſit quippe quæ nihil egit, ſed teſtis duntaxat fuit, quia interfuit, vel quia in ea poſita ſunt Trophæa victoriæ, quæ rem geſtam teſtificantur tranſeuntibus. Ego verbum laudare apud Marcellum, non pro eo, cuius cõtrarium eſt vituperare, accipio: vti Valla accepit. Sed arbitror, Marcellum Iuriſconſultorũ more locutum eſſe, qui laudare pro nominare, hoc eſt, citare accipiunt. Modeſtinus in *l. Herennius. in princ. D. de euict.* Caia Seia, inquit, fundum à L. Titio emerat, & quæſtione mota fiſci nomine, auctorem laudauerat. Sicque hæc vox in *l. tenetur. D. de actio. empti. in l. 3. C. de in lit. dand. tut. in l. auctore. C. de euictio.* accipitur. Gell. lib. 2. c. 6. Laudare, inquit, ſignificat Priſca lingua nominare, appellareq́;: Sic in actionibus ciuilibus laudari id dicitur, quod eſt nominari Nonius Marcel. laudare, inquit, ſignificat nominare.

In *l. ſi ſeruus. D. de euictionibus* hæc verba, De dolo, optime interpretes refert ad actionem ex empto nomine doli.

Ad l. quæritur. D. de ædilitio edicto.

Mulierem pregnantem in venditionibus ſanam non præſtari, non rectè à Vitruuio aduerſus Iuriſconſultos traditum eſſe.

Iuriſc. in *l. quæritur. in princ. D. de ædil. edict.* reſpondit, mulierem prægnantem in venditionibus rerum ſanam præſtari: verba reſponſi hæc ſunt. Si mulier prægnans venierit, inter omnes conuenit ſanam eſſe: Maximum enim & præcipuum munus fœminarum eſt, concipere, & tueri conceptum. At M. Vitruuius lib. 2. cap. 9. diuerſum tradidit: Sic enim ait vbi etiam corpora muliebria cùm conceperint à fœtu ad partum non iudicantur integra, neque in venalibus ea, cùm ſunt prægnantia, præſtantur ſana: Ideò quòd in corpore præſeminatio creſcens ex omnibus cibi poteſtatibus detrahit alimentum in ſe: & quò firmior efficitur ad maturitatem partus, eò minùs patitur eſſe ſolidum idipſum, ex quo procreatur. Itaque edito fœtu, quod prius in aliud genus incrementi detrahebatur. cum ad diſparationem procreationis eſt liberatum, inanibus & patentibus venis in ſe recipit. & lambendo ſuccum etiam ſolideſcit, & redit in priſtinam naturæ firmitatem. Hæc ille. Sed condonandum eſt Architectonicæ magiſtro, ſi de iure non rectè reſpondit. Nos Iuriſconſultum hac in re ſequemur.

Ad l. vltimam. de vſuris.

Ad illam quæſtionem, vtrum fructuarius pignori rem dare poſſit, recte reſpondet Accurſius proprietatem ipſam non poſſe. vſumfructum vero, id eſt, ius vtendi fruendi & fructus ipſos poſſe recte pignori dare.

Ad l. quoties. §. finali. ſoluto matrimonio.

Ad *l. quoties. §. finali. ſoluto matrimonio.* recte animaduertit Accurſius, relatiuum pro nomine poni. Rectè enim Vlpiani reſponſum, ſi quis pro muliere dotem dederit, vt ipſi ſolueretur interpretatus eſt ipſi, id eſt, ſibi ſeu danti, poſſem ex legibus noſtris multa loca adducere, quibus indifferenter ſuus pro illum & econtrario ponitur.

Ad l. 6. eod. tit.

In *l. 6. ſoluto matrimonio.* vbi ſic legitur, Hi reſtituendi ſunt, quandoque diuortio facto, rectè Accurſius quandocunque interpretatur, vt & idem rectè facit in *l. 2. §. 1. eod.*

Defenditur Accurſij interpretatio ad l. ſi falſo. D. quod falſo tut.

Quod dicitur in *l. 10. D. quod falſo tut.* ſi falſo tutore actum ſit & interea dies actionis exierit, aut res vſucapta ſit, omnia incommoda perinde ſuſtinere debet, ac ſi illo tempore vero tutore autore egiſſet, Accurſius intelligit de pupillo, quòd is videlicet incommoda ſuſtinere debeat, non autem de falſo tutore quaſi diuerſum ſit iudicium quod competat in pupillum ab eo quod in tutorem datur, nempe in pupillũ reſtitutoriam in falſum tutorem actio in factum *l. nouiſſime. D. h. t.* Hæc diſtinctio veriſſima eſt: ſunt tamen qui inter hæc nihil intereſſe affirment, & textũ legis decimæ tantum de falſo tutore, non de pupillo intelligant, moti baſilicorum authoritate: Quare operæpretium mihi facturus videor, ſi euidẽtiſſimis argumentis hunc errorem remouero. Primum eſt in *l. nouiſſimè. §. Pomponius. D. hoc tit.* Vbi clariſſimè appertiſſiméque actio in factũ contra falſum tutorem diſtinguitur a reſtitutorio iudicio, dum ait I.C. in eo iudicio quod nouiſſimè Prætor pollicetur (quod idem poſtea in factum appellatur in *l. huius. hoc tit.*) rationem haberi ſumptuum, quos facturus eſt actor reſtitutorio agendo. Ex quo apparet non ſolùm hæc diuerſa iudicia eſſe, verùm etiam alterum per alterum non conſumi. Etſi enim in factum actione id quod intereſt conſequatur actor, nihilominus tamen ad dominium, vel ius aliud rei ſuæ recuperandum supereſt in integrum reſtitutio, quæ priori parte huius edicti promittitur. In factum enim actio odio falſi tutoris datur, ipſumque factum punit, magis, quàm ſarcit damnum quod actor patitur, (etſi id quod intereſt non excedit) & ideò nec in heredem datur. *l. huius actionis. §. nec in ipſum. hoc tit.*

Secunda differentia inter reſtitutorium iudicium, & in factum actionem, eſt quod in factum actione ſemper requiritur dolus falſi tutoris. *l. 7. §. 2. hoc tit.* At in reſtitutorio non diſtinguitur, ſiue dolo factum ſit falſi tutoris, ſiue non: huic argumẽto cõtrariũ eſt quod dicitur in *l. 1. §. verbis. hoc tit.* Etiam ſi furioſus interuenerit, reſtitutionem dãdam: ſcimus autem furioſum doli capacem non eſſe: hinc eſt quod verba prioris partis edicti ita concepta generaliter proponuntur: Quod eo auctore qui tutor non fuerit, non ſit: quod eo autore, qui dolo malo autor factus dicetur.

Præterea apparet ex *l. pupilli. D. hoc tit.* reſtitutionem in rem fieri, dum ait rem ſuam reſtitui pupillo: quod ſi ſtatuitur neceſſe eſt & hoc ſequi, in heredes eam competere. Actio autem in factum in perſonam eſt, nec in heredes quidem datur *l. huius. §. in factum. D. hoc tit.*

Tertia differentia in eo eſt, quod actio in factum nõ ſolùm datur ei, qui cum pupillo contraxit, ſed & pupillo ipſi in falſum tutorem. Generaliter enim poſterior pars edicti concepta eſt, hoc modo: In eum qui cùm tutor non eſſet, dolo malo autor factus eſſe dicitur, iudicium dabo.

Denique protutore gerens, ſi authoritatem accommodauerit, omninnodò comprehenditur priore parte huius edicti. & *l. 1. §. idem Pomponius. D. hoc tit.* At in actione in factum non omnimodò: in hac enim requiritur dolus, *d. l. 7. §. 2. h. t.* Is autem qui pro tutore negotia gerit, plerunque dolo caret. *l. 1. §. 2. tit. præc.* Poſſum & hoc afferre, quod generaliter initio huius tituli proponitur, æquitatem edicti non ambiguam eſſe, ne contrahentes decipiantur, dum falſus tutor adhibetur. Quæ enim poteſt maior eſſe iniquitas, quam cogi rem ſuam per fraudẽ in alium transferre, cùm tamen manifeſti iuris ſit, neminem inuitum rem ſuam diſtrahere cogendum Et ſi igitur agere cum falſo tutore poſſum ad id quanti res eſt, re tamen mea contra naturam, non cogar carere, cum obligatum in minimo non habeam pupillum, cui obligandi animo rem tradideram.

Ex his conſtare arbitror, duas partes fuiſſe huius edicti (quod & colligi poteſt ex *l. 1. §. ſed Pomponius*: vbi ait, Hanc partem edicti, quaſi & alia eſſet) primam ad reſtitutorium iudicium ſpectans: alteram ad actionem in factum, quo dolus punitur falſi tutoris. Porrò quòd ad l. 10. pertinet, certè longè concinnior eſt Accurſij interpretatio: ſi enim ea velimus de falſo tutore accipere, ſequitur vt teneatur, etiam ſi vero tutorẽ autore geſtum ſit id, quod cum illo geſtum erat, quo nihil abſurdius: dum enim ait perinde eum incommoda ſuſtinere debere, ac ſi illo tempore vero tutore autore egiſſet, conſequens eſt ſi de falſo tutore intelligendum ſit, hunc etiam tunc teneri, quando cum vero tutore, recte rectéque agitur: quo caſu tamen falſo tutore actum nihil dici poteſt. *l. 1. §. ſed Pomponius in fi. D. hoc tit.* Puto tamen neque Accurſium huius §. ſententiam omninò attigiſſe. Iniquum enim foret ſi pupillus incommoda eius rei ſuſtinere deberet, quæ ab ipſo mox auferenda eſſet. Quamobrem malim hunc textum accipere de actore ipſo, ita, vt ipſe interim ſuſtineat incommoda ratione eius rei

quam per reſtitutionem recuperare poteſt. Veluti, ſi, dum à pupillo fundum vindicat, per occaſionem interuenientis falſi tutoris, is captus ſit, actor ſi poſt in integrum reſtituatur, tributum eius fundi nomine tenebitur ſoluere, æquè ac ſi tum verè vindicaſſet, cùm falſi tutoris autoritas interueniret: idem dicendum eſt in aliis omnibus incommoditatibus. Similiter ſi interea dum cum falſo tutore agitur dies actionis exierit, incommoda ad actorem ſpectabunt, ex eo tempore, quo egit cũ falſo tutore. Et ideò ſi ad munera municipalia à certo modo ſubſtantiæ vocetur, ipſe, non pupillus eo nomine onerabitur. *l. Lucius. §. idem reſpondit conſtante. D. ad municip.*

Ad l. 4. D. de excuſationibus tutorum.

In *§. ſi minor. l. 9. de excuſationibus tutorum.* rectè Accurſius ait Iuſtiniani conſtitutione minores non excuſari, ſed prohiberi tutelam aut curam ſuſcipere. *l. vlt. C. de legitimis tutoribus. §. item maior. Inſtit. de excuſationibus.*

Ad l. ſi poſthumus §. quod vulgo. D. de liberis & poſthumis.

In *l. ſi poſthumus. §. quòd vulgò de liberis & poſthumis*, rectè Accurſio diſplicet illa lectio Titius & Mæuius ſubſtitutus ſit. ſcribendum enim eſt, Titio Mæuius ſubſtitutus ſit. & hoc rectè animaduertit Antonius Auguſtinus.

Ad §. idem credendum. l. Gallus. de liberis & poſthumis.

Non obſtat huic *§. §. videndum eiuſdem legis.* Poſt ea enim verba, [ſui heredes ſuccedant] ſubintelligit rectè Accurſius ea verba [Inſtituti ne rumpant.] Nam quod in Florentino exẽplari legi ſcribitur [ſuccedunto,] erroneum eſt: & imperfecta legis verba adducuntur non plena, vt in ſuperioribus §§. factũ vidimus. quamobrem nec perfectus ſenſus vbique ex iis elici poteſt. Hoc etiam ineptum eſt, quòd interpretes in quodam caſu huius legis *pronepoti ſi nepos filio ſuperuixerit*, putant dari bonorum poſſeſſionem. ad quid enim opus eſt bonorum poſſeſſione, cùm vtilius ipſi ſit ab inteſtato ſuccedere? nolenti autem bonorum poſſeſſio nemini competit.

Ad gloſſam quæ eſt in principio l. Gallus. de liberis & poſthumis

Operæpretium eſt explicare quoddam dictum quod Accurſius in hac lege ponit, quod eiuſmodi eſt: [Quanto iuniores, tanto perſpicaciores,] quod ideò ab Accurſio dictum quidam putant, quòd iuuenilis ætas capeſſendæ doctrinæ ſit aptior, & memoria magis fida. Idem ſentit Ariſtot. in Problem. hinc dependet prouerbiale illud apud nos carmen, [Eſto aduocatus iuuenis & medicus ſenex.] Cùm enim iudicium ad aduocatum non pertineat, ſed duntaxat patrocinium, faciliùs ſtudiorum laborem, tótque peruoluendorum voluminum curam iuuenis ſuſtinebit, quàm ſenex: accendet illum & gloria, quam hæc ætas maximè affectat. At in medico ſecùs eſt. Quod enim experientia maximè, & rerum vſu pollere medicum oporteat, ſenectam ætatem plurimum in hac arte pollere, eſt creditum, cùm alioquin imprudentis ſit viri, ſalutem ſuam tyroni credere, qui in tanti momenti re periculum artis ſuæ faciat. Vide Alc. lib. 10. Parer. cap. 21.

Ad l. ſi quis filio §. quòd ſi quis tædio. D. de iniuſto rupto teſtamento.

Exemplum Philoſophorum qui iactationis cauſa perierint in Empedocle, Accurſius rectè ponit. aiunt enim ſeipſum in crateras Ætnæ præcipitem dediſſe, vt pro Deo coleretur. quod ex quorundam ſententia, lib. 8. Diogenes Laertius ſcripſit, cuius rei & Septimius Florus meminit libro qui ad Martyres ſcribitur. & Horatius,

—Deus immortalis haberi
Dum cupit Empedocles, ardentem frigidus Ætnam
Inſiluit.

Ad l. ſed ſi in conditione. §. ſolemus. D. de heredibus inſtituendis.

Qui ſint peregrini, & quid ſit peregrinitas in iure, & apud alios autores, rectè Accurſius peregrinum pro deportato interpretatur.

Vlpianus in *l. ſed ſi in conditione. §. ſolemus. D. de hered. inſtit.* Solemus, inquit dicere media tempora non nocere, puta ciuis Romanus ſcriptus heres, viuo teſtatore factus eſt peregrinus. Vbi Accurſius peregrinum pro deportato interpretatur: idq; ex *l. 1. C. eod. tit.* Verba autem d. l. hæc ſunt, Qui deportantur, ſi heredes ſcribantur, tanquam peregrini capere non poſſunt: ſed hereditas in ea cauſa eſt, in qua eſſet, ſi ſcripti heredes nõ fuiſſent. Potuiſſet etiam Accurſius in hanc ſententiam allegare, *l. ſed ſi hac lege. §. liberos. D. de in ius voc.* his verbis. Sed ſi per pœnam deportationis ad peregrinitatem redactus ſit patronus putat Pomponius eum amiſiſſe honorem. Ego vt concedam, deportatum pro peregrino habendum. Sed non inde ſequitur, peregrinos paſſim in iure pro deportatis accipiendos eſſe. Etenim peregrini vocabulum generale eſſe arbitror, quo continebantur omnes, quicunque ius ciuitatis Romanæ amiſerunt, ſiue id per pœnam deportationis, ſiue alio quocunque modo accidiſſet. Quomodo autem ius Ciuitatis amittatur: tradit Alciat. lib. 1. parerg. cap. 15. Hinc etiam Alciat. cap. 15. eiuſdẽ libri peregrinitatis reum, eum dici, ſcribit, qui falsò pro Ciue Romano ſe geſſit: idque Tranquilli auctoritate in Claudio Peregrinitatis reum, orta inter aduocatos leui contentione, togatum húnc ne, an palleatũ, cauſam dicere oporteret, quaſi æquitatem integram oſtentans, mutare habitum ſæpius: & prout accuſaretur, iuſſit. Idem quoque Tranquillus in Auguſto, peregrinitatis mentionem facit Splẽdidum, inquit, virum, Græciæque Prouinciæ Principẽ verum, Latini ſermonis ignarum non ſolùm albo iudicum eualit (forte legendum eraſit.) ſed etiam in peregrinitatem redegit. Arbitror igitur *in d. l. ſed etſi in conditione. §. ſolemus:* peregrinum accipiendum, quocunque modo ius Ciuitatis Romanæ amiſerit. Nec refert quod in d. l. 1. dicitur, deportatos tanquam peregrinos capere non poſſe. Nõ enim inde ſequitur, peregrinos nullos eſſe, niſi qui deportati ſunt: imò ſi deportati tanquam peregrini ſunt, vt in d. l. 1. dicitur, apparet etiam alios qui deportati non ſunt, peregrinos exiſtere poſſe. Idque oſtẽdit dictio TANQVAM. Hinc fortè à veteribus hoſtes peregrini appellati ſunt, quaſi qui ius Ciuitatis Romanæ non haberent, hoc eſt, qui Ciues non eſſent. Eóque vocabulo veteres tanquam meliori, vti maluerint vt Cicero in officiis ſcribit.

Ad l. Ex facto §. item quæro. D. de vulgari ſubſtitutione

Ad *l. ex facto. §. item quæro. de vulgari ſubſtitutione.* rectè Accurſius notat, ſpeciem temporis detrahere generi: vbi ita facta proponitur ſubſtitutio: Filius meus ſi intra decem annos deceſſerit, Titius heres eſto: ſi intra 14. Mæuius filius octo annorum deceſſerit, atque adeo intra decem & quatuordecim vtrum ſolus Titius, an & Mæuius ex ſubſtitutione cum Titio admittatur, quæri potuit. Et magis eſt in vtroque eorum tempus ſuum ſeparatim ſeruari, niſi contraria voluntas teſtatoris apertè oſtendatur. Species itaque temporis detrahit generi, vt ibi Accurſius rectè notat.

Ad l. ſi tibi §. 1. D. de optione legata.

Rectè Accurſius in *l. ſi tibi. §. 1. de optione legata.* dubitãdo, dicit quid ſint Viriolæ. Dicunt enim, inquit quidam, eſſe vaſa. ipſe verò rectè ſentit eſſe ornamenta muliebria, quoniam Vlp. viriolas inter armillas, inaures, annulóſque cõmemorat. Nam & Scæuola in *l. argumento. §. ornamenta. de auro & argento legato*, lineas inquit duas ex margaritis, & viriolas ex ſmaragdis. vbi Accurſ. non ita rectè explicuit, vt ſ. fecit. viriolas enim ibi pro rotulis accipit, quibus incluſi eſſent ſmaragdi. nam ibi viriolæ lineæ ſunt ex gemmis viridibus.

Ad l. facta. §. ſi vero nominis ad Trebellianum.

Cum enumerandi eſſent caſus quibus apud veteres facilè mutarentur nomina, rectè Acc. vnum exemplum affert, cum quis heres teſtamento ſcriptus, nomen teſtatoris ferre iubebatur, ſi id nomen honeſtum fuiſſet, omnino ferre id heres debuit alioqui, ſi id inhoneſtum eſſet, remittitur talis conditio à prætore, exempli gratia, inquit Accurſ. ſi Veſpertilionis nomen ferre quis grauatus ſit, Veſpertiliones ſunt appellati, qui metu creditorum latitant, & non niſi noctu per ciuitatem oberrant.

Ad l. facta. §. ſi ſub conditione. D. ad SC. Trebellianum.

Veriſſima Accurſij prima interpretatio, quam ita facit vt *ἀνταπόδοσις*, quæ ſubiicitur toti orationi referat ad principium tantum, reliqua tanquam in quadam parentheſi legat. Et ſane ita eſt. nam Iuriſc. cum propoſuiſſet dubitationem: an is heres qui ſuſpectam dicit hereditatem alterius, nempe fideicommiſſarij gratia præter aditionem etiam conditionem Inſtitutioni adſcriptam implere debeat: reſpondet, ſi quidem turpis non ſit, aut valdè difficilis Iubendum parere conditioni heredem. (nam ad turpem aut nimis difficilem, nec alias teneri, ſed ſtatim à prætore eam remittendam ſine dubio eſſe. (& mox rationem ſubuertit, quia abſurdum ſit fideicommiſſario) plus tribui, quàm defunctus voluit, noluit autem niſi impleta conditione, neque hereditatem adiri, neque reſtitui. Quod igitur dicit ab initio remitti, ita intelligendum eſt, etiamſi quæſtio Trebelliani non eſſet, nihilominus remittendum cōditionem & ab initio à morte teſtatoris ſi turpis ſit: quemadmodum iuriſiurandi conditio ex die legati cedente, *l. quæ ſub conditione. §. fin. de conditionibus Inſtitutionum.*

Ad tit. de bonorum poſſeſſionibus.

Optimè Accurſius quem & Bartol. ſecutus eſt, ſenſit: quomodo agnitio bonorum poſſeſſionis litis ordinandæ gratia fieret. ſic enim fieri dixit. Cùm filius emancipatus vel poſthumus alienus, vel quilibet alius cognatus qui iure ciuili excluſus humanitate tamen prætoris admittebatur accuſare teſtamentum volebat, quod facere poterat. *l. Papinianus. §. 1. de inofficioſo teſtamento.* Is prius quoddam ſignum, puta annulum vel quamlibet rem hereditariam petebat, vt ſic à prætore recognitus à iudice quoque ciuili audiretur. Sumpſit Accurſius coniecturam illam ex comœdiis in quibus exhibitione crepundiorum amiſſæ filiæ agnoſcebantur, vt in Ciſtellaria Plauti in Rudente, aliiſq; Poëtis fortè & ex Tragœdia Euripidis Græciſq; auctoribus, apud quos Ægeus filium Theſeū ex gladio & calceis (quos ſub lapide reliquerat, filio cum ad legitimam ætatem perueniſſet ab Æthra vxore iudicandos) cœpit, agnoſcere, quod Ouidius Metamorphoſeon lib. 7. oſtendit.

Ad tit. de adquirenda poſſeſſione.

De poſſeſſione defuncti heredem non continuanda. Et opinio quædam Accurſij aduerſus cæteros defenſa.

Poſſeſſionem defuncti non continuari in heredem, iuris eſt certiſſimi *l. cum heredes. D. de adquir. poſſeſſ. l. fi. Cod. de edict. di. Adr.* quoniam in heredem, id tantum transfunditur, quod eſt hereditatis. *l. omnia. ff. de regulis.* Poſſeſſio autem, hereditatis non eſt. *l. 1. §. Scæuola. ff. ſi quis teſt. lib. eſſe iuſſ. fuer.* Simile eſt in ſacerdotiis, in quibus ſolus titulus dominium transfert. l. ſi tibi abſenti de præb. in 6. Innoc. & Compoſt. in c. cum M. Ferrar. de conſtit. Poſſeſſio autem non, niſi naturaliter apprehendatur. c. cum noſtris. de conceſſ. præb. Excipi ſolent ab hac regula plures caſus. Primus, vſucapionis implementum, ad implendam quippe vſucapionem (ſi tamen medio tempore non ſit ab alio apprehenſa poſſeſſio *l. poſſeſſio. ff. de vſuc.*) non tantum dominium, verumetiam poſſeſſio, quaſi coniunctim in heredem deſcendit. *l. cum miles. vbi Acc. ff. ex quib. cauſ. mai.* Hac, vt opinor, ratione, quod licet poſſeſſio vera & propria, hereditatis non ſit: qualiſqualis tamen eſt in hereditate. *l. gerit. ff. de adq. her.* atqui in heredem, quocunque hereditatis eſt, migrare diximus. *d. l. omnia.* nec diſſimile eſt, quod de hereditate iacente proditum eſt, quæ tametſi poſſidere nihil propriè dicatur, cùm ſit corpus inanimatum, atque ideò furtum ei fieri poſſit. *d. l. 1. §. Scæuola.* ad vſucapionis tamen complementum intelligitur poſſidere. *l. captam. & l. nunquam. §. vacuum. ff. de vſuc.* Acc. filium ſuum rurſus excipit, in quem vult, poſſeſſionē non naturaliter adprehenſam transfundi. Acc. in *l. in ſuis. ff. de lib. & poſthum. & in §. ſed ſui quidem. de hered. qual. & diff.* Cæterum ab Accurſij ſententia, Bartolus & cęteri receſſerunt, in *d. l. cum heredes.* cum enim corpus & animus, in acquirenda poſſeſſione requiratur. poſſeſſio quæ non eſt naturaliter comprehenſa, non poteſt continuata dici, vt idem Accurſ. docuit, in *l. cum miles. ff. ex quib. cauſ. maior.* Et cum poſſeſſio animo & voluntate retineatur: voluntáque morte finem accipiat. *l. 4. ff. locat. l. ſi ita legatum. §. ſi volet ff. de leg. 1.* extincto animo & voluntate, extincta prorſus poſſeſſio cenſeri debet. *l. furtum. §. ſi fund. ff. de vſuc. l. licet. C. de adq. poſſ.* Suitas prætereà, non plus operatur in ſuo, quam vera aditio in extraneo. *l. ſi is qui pro emptore. ff. de vſuc.* atqui aditio acquiſitionem poſſeſſionis non operatur. *d. l. cum heredes.* Denique fictio in iis, quæ facti ſunt, vt in poſſeſſione, locum non habet. *l. denique. cum l. ſeq. ff. quib. ex cauſ. maior.* quod autem filius, mortuo patre poſſidere cenſeatur, non niſi per fictionem dici poteſt. Ego verò ad duo hæc in re animum aduerti. Primùm Acc. in *d. l. in ſuis. & in d. §. ſed & ſui.* non id eloqui, ad quod crebrò citatur, mortuo patre videlicet, continuari poſſeſſionem in filium, ſed tantum velle, vt quemadmodum filius viuo patre dominus quodam modo exiſtimatur: ita, & viuo patre, videatur habere poſſeſſionem, quo verius nihil. *l. 2. §. fi. ff. pro her.* Alterum, poſſe creditā Acc. ſententiam, à reliquorum impugnationibus defendi: continuatio quippe dominij bonorum paternorum, in filium ideò fit, quia filius viuo etiam patre, dominus quodam modo cenſetur. *d. l. in ſuis.* quæ ratio, in poſſeſſionem quoque concludit, quam filij viuo patre pariter habere creduntur. *d. l. 2. §. fi. ff. pro her.* & huic ſententiæ Bald. aſſentiri videtur, in *l. 1. in fi. Cod. de appel.* neque obſtat, quod diximus, voluntatem morte finiri, ideóque poſſeſſionem, quæ animo & voluntate retinetur, poſſeſſoris morte extingui. *l. 4. cum alleg. ff. loca.* Nam filius mortuo patre, non dicitur nouam quærere poſſeſſionem, ſed veterem continuare. *d. l. 2. §. fi. ff. pro her. Bald. c. 1. de comment. inter maſc. & fœm. de bon. in feud.* vnde alibi Accurſ. in *ca. 1. de feud. cog. in feu* filij (inquit) patri ſuccedentes, nihil nouè acquirere, ſed viuo patre, quæſitum capere dicuntur. Non item nos mouerit, quod obiecimus de ſuitate, quæ in ſuo non plus roboris virtutiſque habet, quam aditio in extraneo. *d. l. ſi is qui pro emptore.* hoc enim obtinet, reſpectu acquiſitionis dominij, non etiā poſſeſſionis, vt probatum eſt. Quod autem poſtremo dicebatur fictionem ſuper his, quæ facti ſunt, non fingere: proculdubio verum eſt, ſi factum ſit ab omni iuris effectu ſeiunctum. *d. l. denique. & l. in bello. §. facti. ff. de capt.* Cum finis legis ſit omni caſu circa ea, quæ iuris ſunt, diſponere. *l. cum quem. D. de iud.* At propter aliquem iuris effectum, factum à lege proculdubio fingitur. *l. 1. §. ſi vir. ff. de adq. poſſ. Bar. d. l. ſi is qui. v. qt* veluti lex fingit defunctum apud hoſtes, retro mortuum. *l. in omnib. ff. de capt.* ab hoſtibus reuerſum, ſemper in ciuitate fuiſſe. *§. ſi ab hoſtibus. quib. mod. ius pat. pot.* in vtero exiſtentem, natum eſſe. *l. qui in vtero. ff. de ſtat. hom.* Mortuum pro ſalute patriæ, viuere. *§. filij. de excuſ. tut.* & his ſimilia quæ omnia in facto conſiſtunt: cæterum vt finis aliquis iuris ſequatur. *d. l. 1. §. ſi vir.* & dixi in tractatu fictionis. Excipiunt prætereà nonnulli à reg. noſtra, bona feudalia, quorum poſſeſſionem, non naturaliter etiam apprehenſam, in filium migrare volunt. Bald. *l. cum antiquioribus. col. 6. C. de iur. delib.* Quæ ſententia, tametſi à Iaſ. in *l. ſi ſeruus. C. illo tit.* controuerſa, apud me dubitationem non habet, ſi de filio ſuo loquamur: cum in eum quorumcunque bonorum poſſeſſionem tranſire, iamiam docuerimus. Multò magis igitur feudalium, quorum viuo patre filius inueſtitus fuiſſe intelligitur. Acc. in c. 7. de feud. cog. in feud. Tametſi in hoc regno non magna ſit adhibenda diſtinctio, inter feuda, cæteráq; bona: cùm moribus Galli receperint, vt feuda reliqui patrimonij naturam ſequantur. Io. Fab. in Auth. ingreſſi. C. de ſacr. eccleſ. Guid. Pap. q. 59. dixi latè in *l. filium. C. famil. erc. ſi.* Hæc doctiſſimè obſeruauit Corraſius.

Ad l. commodis, D. de re iudicata.

Rectè Accurſ. interpretatus eſt hoc reſponſum quod ſic ſ[illegible]

habet, commodis præmiorum, inquit Papinianus, quę propter coronas ſacras præſtantur, condemnato placuit interdici, & eam pecuniam iure pignoris in cauſam iudicati capi, hoc eſt, vt placet Accurſio pecunia aliis pignoribus deficientibus capietur ab eo qui ſuperior in Pancratia fuit, victus tamen in foro: non ſi in aliis rebus fieri poſſit executio. *l. ſtipendia. C. de executione rei iudicatæ.* enimuerò dum commoda præmiorum propter coronas præſtari dicit Iuriſconſultus, clarè & apertè monuit pecuniam pro coronis dari ſolitam forſitan voluit Papinianus interdici commodis præmiorum, & eam pecuniam iure pignoris in cauſam iudicati capi, hoc eſt, repetita præcedenti negatione: placuit etiam interdici, ne ea pecunia capiatur, vt fulta iure ſingulari.

Ad tit. de obligationibus & actionibus.

Malè reprehenditur Accurſius à Bartolo in *l. non figura literarum, de obligationibus & actionibus.* Nam cùm dubitatum fuiſſet à Doctoribus, quomodo id reſponſum intelligendum eſſet. Dubitandi cauſa erat, quòd comparatio illa ſcripturæ & vocis non videretur vera, cùm ſtipulatio voce concipi poſſit, ſcriptura non poſſit: rurſus literarum obligatio ſcriptura conficitur, verbis tantùm non conficitur. Accurſ. rectè de literarū obligatione intelligendum putat, & taxatiuam ſubaudit non ſcriptura ſolum, quam ſententiam male Bartolus improbat: & hæc eius ratio, quoniam, inquit, tempore Vlpiani adhuc literarum obligatio inuenta non erat. Ipſe igitur Bartolus de pacto nudo reſponſum accipit, quod æque verbis atque literis concipiebatur, ſed hæc ratio Bartoli aduerſus Accurſium non valet. nam literarum obligationem nemo dubitat etiam Vlpiani tempore fuiſſe. *l. 11. §. Creditum. ſi cert. petat.* Nam reſtrictio ad mutuum, & coarctatio exceptionis non numeratæ pecuniæ à poſterioribus Imperatoribus facta, *Inſtitutionibus, de literarum obligationibus*, non arguit quin ante ea ſpecies obligationis eſſet, quæ nominibus fieri dicebatur. Vnde apud Theophilum, [illegible], Vetuſti nominis in nouum creditum, verbis literiſq; ſolennibus transformatio cuius formæ exemplum ipſe latius proſequitur. Plura vide apud Alciatum.

Ad l. ſtipulatio iſta. D. de verborum obligationibus.

Cùm in hoc libello conſtituiſſemus benedicta Accurſij recenſere, operæpretium duximus etiam deprauata eius loca reſtituere, vt in *l. ſtipulatio illa. §. inter certum. de verborum obligationibus*, ſcriptorum vitio pulcherrimus Accurſij locus deprauatus eſt, & ſic reſtituendus: Cùm lex Pontificum, inquit, iubeat decimas confeſtim ſacerdotibus parochis ſolui, vt in canone, *cum homines. de decimis* 12. q. & can. *reuertimini*, dicitur, rectè dubitauit Accurſius quid in primitiis agrorum eſſet, exiſtimauitque non ſtatim cogendum ſacerdotem, vt eos accipiat, ſed interim nouem ſaltem diebus penes ouem matrem relinquendos agnos, quæ eos alat, quoniam tempus illud repentinum fauore ſacerdotis adiectum eſt. quæ ſententia ſanè æquitati eſt conueniens.

Accurſius rectè cenſet in *l. 3. §. miles. D. de re militari*, arma non impunè ludo amitti.

Ad l. 29. C. de regulis iuris.

Ad hanc legem explicandam Accurſius noſter rectè vndique infinita exempla colligit, quorum primum eſt de ſtipulatione eorum quæ ſtatim dominio noſtro ſubiici nequeunt, licèt aliquando poſtea vt poſſint accidat. nam nihilomagis ex ſtipulatu actioni locum eſſe. *l. inter ſtipulantem. §. ſacram. de verb. oblig.* alterum affert, quod adhuc magis accommodatum eſt, *ex l. ſi eus falſi. C. ad l. Corneliam, de falſis.* Tertium, *ex l. ſi ſeruo. qui & à quibus.* quartum, *ex l. cætera. de legat. 2.* quintum, idque non omnino alienum et §. *præterea. Inſtit. qui teſtamenta facere non poſſunt.* Sextum, *ex l. 1. de regula Catoniana.* quæ omnis exempla ſanè ſunt accommodatiſſima, ſed vnum fuit ab eo prætermiſſum, quod huc magis pertinebat ex *l. quo tutela. §. vlt. hoc tit.* quod eſt eiuſmodi: Nec paciſcendo, nec legem dicendo, nec ſtipulando quiſquam alteri cauere poteſt, heredi poteſt. Ergo pactum vitioſum eſt, & inutile, per quod alteri caueo, puta ne ab hoc petatur, idque adeò, vt etſi poſtea mihi ſucceſſor extiterit, ei non proſit: quia ex poſtfacto id confirmari non poteſt. *l. ſi tibi decem. §. ſi pactus ſim. de pactis.*

Ad l. 82. de Regulis Iuris.

Notandum complures eſſe caſus, in quibus donare quis dicitur, ſed καταχρηστικῶς, & minùs impropriè: id quod bonum Accurſium non latuit. proponit enim ibi illos caſus.

Ad l. 88 eodem.

Optimè Accurſius cenſuit ex *l. ſi pupillus. de verb. oblig.* exemplum huic regulæ noſtræ aſſigendum eſſe, præſertim cùm & inſcriptiones, & oppoſita vtroque in loco eiuſdem authoris verba id exigant.

Ad *l. 92. de reg. iur.* quæcunque Accurſius dicit, ea non ſunt reiicienda, ſed retinenda. Placentinus eandem legem eleganter explicat.

Ad l. 92. de Regulis Iuris.

Rectè Accurſius exiſtimat quod hîc dicitur, errorem à librario in exſcribenda ſtipulatione commiſſum non nocere, id non modò in cæteris contractibus, ſed & in teſtamentis, & iudiciorum actis, & aliis quibuſcunque cauſis obtinere, meritò ibi notat Accurſius.

Ad ſpeciem ſecundam l. 123. rectè Accurſius & Placentinus affingit ſpeciem ex *l. obſeruare. de officio proconſulis.* Rectè etiā Placentinus & Accurſius ex *l. etiam. §. ſed ſi quis ſciens. de petitione hereditatis.* petunt interpretationem legis 126. hoc tit.

Ad l. 205.

Ad illum locum huius *l.* *Et alienare.* rectè Accurſius poſt Placentinum monet addendum eſſe, cùm ſua ſcilicet cauſa ex *l. ſi debitor facit, & l. debitorem. C. de diſtractione pignoris.* Nam *l. alienatio. de contrahenda emptione*, dicitur alienationem fieri, cùm ſua cauſa dominium ad alium trāſferimus, quæ eſſet futura ſi apud nos ea res manſiſſet, idq; toto iure ciuili ita ſe habet.

Ad l. 32. de Regulis iuris.

Quòd hîc traditur, pro nullis haberi ſeruos, non perpetuò id locum habet, vt ex iis apparet, quæ rectè hoc loco annotauit Accurſius. ſed plerunque tamen verum eſt. Itaque accipiēdum eſt quod Vlpianus li. 4. ad l. Iuliam & Papiam ſcribit lege antepenultima, hoc titulo ferè, id eſt, plerunque nos mortalitati ſeruitutem comparare.

In l. 34. idem Accurſius ex voce *Cæteris*, vbi dicitur [Semper in ſtipulationibus & cæteris contractibus] rectè annotat ex hoc loco & ex *l. ſi donationis, C. quod metus cauſa*, colligit idem ſtipulationem eſſe contractum. Strictus verò huiuſmodi contractus eſt introductus, videlicet aliarum obligationum firmandarum gratia, vt Paulus docet in libris ſententiarum.

Ad l. 31. rectè non prætermiſit Accurſius, *l. ſi ita quis ſtipulatus. de euictionibus.* quæ multùm facit ad intelligentiam illius legis, & eſt deſumpta ex eodem libro 42. ad Sabinum, ex quo hæc eadem deſumpta eſt.

Ad l. Nihil aliud. D. de verborum ſignif.

Hereditatem à M. Cicerone aliter quàm à Iureconſultis definiri: vtramque tamen definitionem defendi poſſe contra communem opinionem.

Hereditatem Cicero in Topic. ſic definit: Vt hæreditas ſit pecunia, quæ morte alicuius ad quempiam peruenit iure: nec ea aut legata teſtamento, aut poſſeſſione retenta. Dicet aliquis, hereditatem non rectè à Cicerone definiri, vt ſit pecunia,

cùm

cùm hereditas præter pecuniam, alias quoque res contineat, *l. item videndum. §. fin. l. item veniunt. in princ. D. de petitio. hered.* Cui reſpondeo, pecuniæ nomine non ſolùm pecuniam numeratam, ſed omnes res tam ſoli, quàm mobiles : & tam corpora, quàm iura comprehendi. *l. pecuniæ. 2. D. de verb. ſign.* Sed rurſus obſtat Ciceronianæ definitioni, quod Iuriſc. *in l. nihil aliud. D. de verb. ſignif.* hereditatem definit eſſe ſucceſſionem in vniuerſum ius, quod defunctus habuit. At Cicero in ſua definitione, hereditatem ait eſſe pecuniam. Aliud autem eſt pecunia, aliud ſucceſſio. Verùm ſciendùm eſt, varias eſſe apud Dialecticos definiendi ſpecies. Aliæ enim ſunt definitiones eſſentiæ, ſeu ſubſtantiæ, quæ ex genere & differentia conſtant, Bartol. in *l. 1. D. de teſt. Iaſ. in l. 1. in pr. col. 5. D. de adq. poſſ. Decius in l. omnis definitio. D. de reg. iur.* Et talis eſt Iuriſconſulti definitio in *d. l. nihil aliud.* Aliæ deinde ſunt definitiones cauſales. Et hæ vel à materia, vel à forma, vel ab efficiente, vel à fine ſumuntur: quod Dialectici docent. Inter quas definitiones Ciceronis definitio habenda eſt. Is enim definitionem hereditatis à cauſa materiali, nempe à pecunia, hoc eſt, à rebus hereditariis ſumpſit. Et hoc modo vtraque definitio defendi poteſt.

Ad rubricam Cod. nemini licere ſignum ſaluatoris.

Rubricam C. nem. lic. ſign. ſaluat. Chriſti humi. vel in ſil. vel in marm. aut ſculp. aut ping. rectè ab Accurſio declaratam.

Extat Rubr. Cod. nemini licere ſignum Saluatoris Chriſti, humi, vel in ſilice, vel in marmore, aut ſculpere, aut pingere : vbi Accurſius ſignum Chriſti, pro ſigno Crucis interpretatur. Et rectè quidem. Nam & veteres ſcriptores ſignum Domini noſtri Ieſu Chriſti, pro Crucis imagine, acceperunt. Ex quibus, loca aliquod à Theologis annotata, recenſebo. D. Auguſtinus tract. in Ioannem Euangeliſt. Quid eſt, quod omnes nouerunt, ſignum Chriſti, niſi Crux Chriſti? Idem Auguſtinus ſuper Pſal. 69. ſuppoſitis Regum frontibus, ſigno Chriſti. Ibidē in fronte portantes ſignum Crucis. Clemens libr. 6. Stromat. Dominici ſigni typum Tauta dicunt. Quod ad figuram attinet eſſe elementum, ſignificans trecentos, &c. Poſſem plura quoque adferre loca, ſed ſatis erit Iuſtiniani Imp. verba ex §. *illud igitur. in auth. de monach.* hic adſcribere: Illud igitur, inquit, ante omnia dicendum eſt, vt in omni tempore, & in omni terra, ſi quis ædificare venerabile Monaſterium voluerit: non prius licentiam eſſe agendi: quàm Deo amabilem locorum Epiſcopum aduocet, vt ille manus extendat ad Cœlum, & per orationem locum conſecret Deo, figens in eo ſalutis noſtræ ſignum (dicimus autem adorandam, & honorandam verè crucem.) ſicque inchoet ædificium: bonum vtique quoddam hoc, & decens fundamentum ponens. Hactenus Iuſtiniani Imper. conſtitutio. Ex qua ſatis apparet ſignum Chriſti nihil aliud, quàm crucem Chriſti eſſe. Cæterum de ſigno Crucis, alibi quoque in iure fit mentio. Nam Iuſt. Imp. in Auth. *de ſanct. epiſco. §. presbyteri.* honorandas, inquit, cruces, cum quibus in letaniis ingrediuntur. Crucis etiam mentio fit in *l. ſcimus. Cod. de iur. delib.* vbi Iuſtinianus Imp. ſic ſcribit: Vel ſi ignarus ſit literarum, vel ſcribere præpeditur, ſpeciali tabulario, ad hoc ſolum adhibendo, vt pro eo literas ſupponat; venerabili ſigno Crucis, anteà manu heredis, præpoſito, &c.

Ad l. accuſationis. C. quod metu cauſa.

Rectiſſimè Accurſius in *l. accuſationis. C. quod metus cauſa.* tradit ſolum iudicem eſſe legis miniſtrum, non priuatos homines, cuius dicto conſentit *l. non eſt ſingulis. D. de reg. iur.*

Ad l. 1. C. de vſuris.

Cur in ſtipulatione contrahendâ neceſſe ſit, vt interrogatio reſponſionem præcedat: vulgata interpretum ratio, Plauti authoritate defenſa, contra quorundam calumniam.

Si in ſtipulatione contrahenda, interrogatio reſponſionem non præcedat, non valet ſtipulatio. *l. 1. C. de vſur. l. obligamur. §. 1. D. de act. & obl. §. ſi ita ſcriptum. Inſt. de inutil. ſtip.* ſed quæ eſt eius rei ratio? Et Bart. in *l. 1. §. ſi quis ſimpliciter. D. de verbor. obl.* cæterique Doctores in Rubr. *D. eod.* rationem eſſe aiunt: quia ſtipulator certus eſſe non poſſet, an promiſſor obligandi animo reſponderet, niſi prius interrogatus eſſet. Et ſi verò Andreas Alciatus lib. 2. paradox. cap. 19. hanc rationem impugnare conatur, ego tamen ex vetuſtiſſimo Comicorum Plauto, eā defendi poſſe arbitror. Apud eum enim Pſeudolus ſtipulaturus hanc rationem aſſerere videtur, cùm ſic ait : Roga me, vt me effecturum tibi, quod promiſi, ſcias. Tunc Calidorus: Dabis ne, inquit, argenti mihi hodie viginti minas? Reſpondet Pſeudolus, dabuntur. Erunt fortaſſis, qui Plauti authoritatem in legibus noſtris interpretandis non admittent. Atqui veteres Iuriſconſulti Poetarum teſtimonio ſæpè vſi ſunt. *l. 1. D. de mortis cauſa donation. cum concord. apud Doct. in l. 1. ff. ſi cert. pet.*

Ad l. 1. & 2. C. communia de legatis & fideicommiſſis, defenſa communis Doctorum opinio, aduerſus calumniatores.

Fideicommiſſa iure Digeſtorum non officio iudicis, ſed iure actionis exigi ſolita, pro communi opinione: & de intellectu. l. pecuniæ. §. actionis. D. de verbor. ſign.

Iuſtinianus Imp. in *l. 1. & l. 2. C. commun. de leg. & fid.* conſtituit, fideicommiſſa iure actionis vendicari debere. Sed dubitatum eſt, quo iure fideicommiſſa, ante Iuſtiniani Imp. conſtitutionem, peti ſolita ſint, actionéne, an officio iudicis? Et Bart. Alex. cæterique penè omnes doctores in *l. 1. D. de leg. 1.* actione peti ſolita tradunt. *l. ſi alienum ſeruum. ff. de leg. 2. l. à patre. D. de leg. 3.* cum concor. Sed hoc nonnulli, in *d. l. 1. & And. Al. in l. pecuniæ verbum. §. actionis. D. de verb. ſign* improbant. Cùm enim Iuriſc. in *d. § actionis.* Fideicommiſſa extraordinario iure peti aſſerat: conſequens eſſe putant, officio iudicis Fideicommiſſa tum temporis peti ſolita fuiſſe. Ego autem communem Doct. opinionem ſequi malim. Nec me mouet, quod in *d. §. actionis,* dicitur. Fideicommiſſa extraordinario iure peti poſſe. Aliud enim eſt officium iudicis, aliud extraordinaria actio. Quod & ſuprà cap. 31. à me oſtenſum eſt. Sicque ego hanc obiectionem diſſolui debere arbitror, tametſi Alexander & Io. Franciſcus de S. Nazario in dicta l. 1. alias effugiendi latebras quæſierint.

Rectè Accurſius in l. quamuis. C. de fideicomm. argumentatur ex iis quæ expreſſa ſunt ad ea quæ expreſſa non ſunt.

Municipij lex, eum, qui proſcriptis loquitur, puniens, ſcribentem etiam ex iuſta cauſa comprehendit.

Cùm per nuntium aut epiſtolam quis propriè non loquatur. *l. mulier ad ſororem. D. de legatis ſecundo.* Bartol. & alij permulti, in *l. 1. D. de verb. oblig. & l. 1. D. de legib.* tradiderunt, legem municipij, cum proſcriptis quos nunc bannitos vocamus loquentem, puniens, admittentes nuncium, vel epiſtolam, non extendi. Etenim prohibitus à lege actum facere, ſi per nuntium faciat, legem non offendit: vnde legis pœna coercendus non eſt. *l. quod ſæpè. §. ſi quis amico. D. de adq. poſſ.* Idem quoque ſi ſcripto faciat. nam nec doctor cui poſtulatio interdicta eſt, conſilium de ſcripto præſtare prohibitus intelligi debet. Bart. *l. Paulus. §. fin. D. de legat.* Sed Lud. Rom. *l. 1. D. de verbor. oblig.* & ſcribentes, & nuntium mittentes, comprehendi rectius, vt mea fert ſententia, docuit: cùm in iis eadem quæ in loquentibus ſit ratio, ex qua tametſi in lege expreſſa non ſit, quia tamen vnica reddi poteſt, proculdubio argumentamur. Accur. *l. quamuis. C. de fid.* Alia autem ratione cum huiuſmodi hominibus non poteſt dici vetitum colloquium, quàm ne aduerſus rē publicam, cuius proſcripti, transfugæ, & alij id genus homines hoſtes ſunt perpetui. *l. 3. §. fi. D. ad l. Cornel. de ſicar.* aliquid flagitioſi homines moliantur. Ex hac igitur ratione producenda eſt, & declaranda legis municipalis diſpoſitio. *l. milites agrum, D. de re milit. l. his ſolis. C. de reu. don.* neque enim leges tam in verborum forma, quàm in ratione conſiſtunt. *l. ſcire le-*

gis.D.de legibus. cum igitur coniurationes, & celeratiſſimæ hoſtium conſpirationes, per nuntium, aut etiam epiſtolam fieri poſſint in ſcribentem etiam aut nuntium mittentem, ex lege municipij, animaduertendum erit. Nam & clericus qui matronarum domicilia intrare, & fœminas alloqui prohibetur, ſi nuntium aut epiſtolam mandet, deponitur. c. clericus. 81. diſt. Et prohibitus cum cardinalibus in conclaui loqui, interdictus quoque intelligitur literas ſcribere. *cap. vbi periculum. §. nulli. de elect. in 6.* Quamquam autem ratio ſtatuti in loquente maior videatur, propterea quòd multa ſint, quæ nec nuntio, nec literæ credere audeamus, non tamen ideo ceſſabit extenſio. *l. 2. §. ex his. vbi Socin. in princ. ff. de verb. oblig.* maximè cum verſetur fauor Reipublicæ. *l. ſi quis in graui. §. vtrum. D. ad Sillanian.* Cæterum bona fide & ex cauſa iuſta ſcribentes, vel etiam nũtium mittentes, exiſtimat Socinus in *dicta l. 1. D. de verb. oblig.* ſtatuto non contineri, cùm Iul. Paul. dixerit eum duntaxat numero hoſtium habendum eſſe, qui malo conſilio, & proditoris animo patriam relinquit. *l. poſtliminium. §. transfugæ. ff. de capt.* Nec habet Socin. contradicentem, cùm mens legis ea non ſit, vt puniatur qui dolo non delinquit. *l. cùm autem. §. capitalem. D. de ædil. edict.* vt quæ ex voluntate, & propoſito, delicta metiatur. *l. verum. D. de furt.* Propterea legimus, mulierem quandam, quæ amatorio populo hominem occiderat, ab Areopagitis abſolutam, delictum ex animo duntaxat iudicantes, quia amoris cauſa fecerat. nos vltimo ſupplicio dantem afficeremus. *l. ſi quis aliquid. §. qui abortionis. D. de pœn.* Verum enimuerò quandoque publicè defendimus, ex iuſtiſſima etiam cauſa ſcribentes, aut nuntium mittentes, ſtatuti pœna afficiendus: cùm lex verbis delictum exprimentibus non vtatur, ſed merum & nudum factum puniat. Vnde illud tantum inquirendum eſt, an factum ſit, non quomodo. *l. cùm ſeruus. D. de verb. oblig.* Et hæc lex eſt, cui qui non obedierit, morte dignus eſt. 1. Reg. 13. c. 2. de maior. & obed. tametſi res fraude geſta non ſit, ſed bene & aliquo Reip. commodo ceſſerit. Quocirca Heren. Modeſt. *l. 3. §. in bello. D. de re. milit.* eum qui in bello rem à duce prohibitam fecit, aut mandata non ſeruauit, capite puniri voluit, etiam ſi res bene ceſſerit. idcirco laudatur Titus Manlius Torquatus, qui, cùm eſſet Conſul, filium ab eo ſpeculatum hoſtes miſſum, ea lege ne pugnaret, ſecuri percuſſit, quòd hoſtem, à quo tamen prouocatus fuerat, occidiſſet. Laudauit item Cyrus magnopere militem, qui cùm in acie ſtrictum iam enſem in hoſtem eſſet infixurus, audito interim claſſico receptui, ictum cohibuit, intactum hoſtem dimittens. Iuuerit etiam prædicta & ſententiam noſtram, præclarum L. Domitij factum: Is cùm Prætor Siciliam regeret, & ad exturbanda latrocinia, quib. prouincia vaſtabatur, edixiſſet, nequis telum haberet: paſtor venabulo aprum magnitudinis eximiæ confodit, apérque ad prætorem adlatus eſt, qui ſtatim adduci ad ſe paſtorem, cuius manu occiſus erat, iuſſit, eundémque veritate cognita, crucifixit: non propter confoſſum, & interemptum aprum: ſed quia mandatis minimè obediens fuiſſet, vt qui telum habuiſſet. Hæc doctiſſimus Cortaſius obſeruauit, apud quem plura videre poteris.

Ad l. 2. Cod. de debitoribus ciuitatum.

Rectè monet Accurſius nullum hac conſtitutione ius pignoris datum ciuitatibus alioqui iſti, ad quos venerunt bona debitoris non pro portione ſua quiſque, nec demum poſt debitoris inopiam, ſed ſtatim & ad ſolidum hypothecæ nomine tenerentur.

Ad titulum Cod. de dotis promiſſione.

Commodè hic quærit Accurſius, an idem in extraneo dicendum ſit, qui cùm curator aut negotiorum geſtor eſſet, puellæ dotem ei promittit, & bene reſpondet de bonis filiæ, non de ſuo promiſiſſe videri. Quod etiam probat ex iis quæ dicit Paulus. *l. cum poſt. de adminiſtratione tutor.* Quidam cùm eſſet fratris ſui filiæ curator quadringenta dotis nomine, marito eius ſe daturum promiſit: quæro an ſuccurrendum ſit ei, cùm poſtea ære alieno emergente ſupra vires patrimonio eius dos promiſſa ſit, quoniam in inſtrumento ita ſcriptum ſit, ille patruus & curator ſtipulanti ſpopondit. Mouet quæſtionem quod non vt de ſuo dotem diceret, ſed cum crederet rationem pupillarem ſufficere promiſerit. Hic apparet non videri de ſuo dediſſe tutorem, qui ſimpliciter dotem dixit.

Ad l. vnicam. Cod. de ſequeſtratione pecuniæ.

Rectè Accurſius in *l. vnica. C. de ſequeſt. pecun.* excipit, nonnullos caſus, in quibus etiam ſi ex contractu, res petatur ſpecialem ob rationem ſequeſtrationis neceſſitas iudici poteſt, vt cùm fugæ ſuſpectus eſt reus, aliáſque non abſimiles ob cauſas, quas ex Accurſio dignoſcere quiuis poterit.

Ad Authenticam maximis. C. de nuptiis.

Quod in hac Authentica ſtatuitur viros à maximis dignitatibus, vſque ad omnes illuſtres aliquid facere poſſe vel non poſſe, rectiſſimè Accurſius deſcenſiuè & incluſiuè accipiendũ eſſe tradit. Quo fit vt non vera eſſe antiquorum ſententia videatur, quoſdam eſſe ſupra illuſtres, qui tamen non ſuperilluſtres appellentur. Nam quod Malentini & Theod. conſtitutione legebatur, ſuperilluſtris, eo loco eſt cognitio præfecturæ, *l. pen. C. de offic. præfec. prætorio.* quo loco rectè ab Haloandro correctum eſſe videtur, & repoſitum ſemper illuſtris.

Ad l. fin. C. de dote promiſſa.

Rectè Accurſius Bartolúſq; negauerunt teneri patremfamilias filiam aduentitio ſuo peculio diuitem dotare, & contra, malè alij de bonis paternis dotandam affirmarunt. quoniam inquiunt, id ad officium paternum pertinere, lex ait, quæ eſt *l. fin. Cod. de dote promiſſa.* ſed hæc ipſa ratio contra eos facit, cùm quæ officij ſunt minimè ad obligationis neceſſitatem pertineant. *argum. l. in commodato. §. ſicut. D. commodati.* vbi Paulus ait, voluntatis & officij magis quàm neceſſitatis eſſe commodare.

Ad l. 1. C. de raptu virginum.

Merita notauit Accurſius in *l. 1. C. de raptu virg.* pœnam raptus in muliere locum ſibi vendicare, ſi aliquando adoleſcentem rapuerit. Vitruuius libro 2. cap. 8. fabuloſum putat, quod aiunt Salmacidis fontem, eos qui biberint effœminare.

Ad l. 1. & 2. C. de veſtib. olob.

Ex l. 1. & 2. *C. de veſtib. olob. lib.* 11. verum eſt quod elicit Acc. viriles ſericas veſtes prohiberi iure, non muliebres. Huic enim ſerui delicatiores magis conueniunt. *l. vnic. §. nulli. C. nulli liceat in frenis. eod. lib.* 11. Iulius S. Solinus in Polyhiſtore cap. 53. atteſtatur. Seres vellera ex arboribus aquæ adminiculo carpere: hoc, inquit eſt Sericum in vſum publicum damno ſeueritatis admiſſum, & quo oſtentare potius corpora quàm veſtire, primò fœminis, nunc etiam viris perſuaſit luxuriæ libido. Grauis hic author confirmat opinionem Accurſij veram eſſe, verum notandum amplius interdictum eſſe mulieribus ne ſerico purpureo paſſim vtũtur propter eximium colorem principe ſolo dignum. *l. pen. C. de veſtib. olob.* Sericum vſus loquendi magiſter vocat, quod Verniculi, Mori, foliis enutriti nent, vt Accurſius aut quis alius ait in *l. plenum. ſuper verbo foliis. D. de vſu & habitat.* quamuis parum aptè ei loco conueniat, cùm ibi nihil de Serico dicatur.

Ad §. ſunt autem Inſt. de bon. poſſeſſ.

Ad *§. ſunt autem. Inſt. de bon. poſſ.* rectè admonet Accurſius ordinem verborum edicti, non autem ſucceſſionis ſequi Iuſtinianum. videntur enim potiora fuiſſe ſtirpis quàm gentis iura.

Ad §. vlt. Inſtit. qui tutores teſtam. dari poſſint.

Quod illa lex ait, liberos de poſthumis accipiendum eſſe, non

non malè niſi fallor, Accurſius præterquam quòd diffidenter exiſtimat, vt poſthumorum appellatione, non modò filij, ſed & nepotes ac pronepotes, ac cæteri denique liberi poſthumi contineantur. qui tamen ex teſtamento parentis, non aliter tutorem habituri ſunt, quam ſi poſt mortem teſtatoris editos nemo antecedat, licet excluſos ab hereditate alio extraneo hærede inſtituto.

Ad titulum Inſtit. de actionibus in principio.

Quomodo gloſ. Inſtit. de actionibus in princ. in verbo ſupereſt, intelligenda ſit.

Cum Iuſtinianus Imp. Inſtit. de action. in princip. diceret Supereſt vt de actionibus loquamur: Quærit gloſſ. quid ſupereſt? & reſpondet forma, ſed dubitatum eſt, quidnam gloſſ. his verbis ſignificare voluerit. Et refert Gomeſius illic duos intellectus: Primus eſt, vt forma pro actione intelligatur: idque ex ſententia Vltramontanorum, qui dicebant actionem facti eſſe, id eſt, formulam verborum: quaſi gloſſ. dicere voluiſſet formam, id eſt, formulas actionum ſupereſſe. Sed hanc interpretationem ipſemet Gomeſius improbat. Itaque formam alio modo, nimirum pro fine interpretatur. Nam cùm Imp. *d. §. fin. de action.* vltimo loco tractare propoſuerit: reſtat nunc vt formam, id eſt, finem tractatus faciam. Sed hæc quoque interpretatio à verbis nimium aliena eſt. Ego igitur arbitror, quod olim neſcio à quo audiuiſſe videor, hanc glo. aliter intelligendam eſſe: vt vox forma non nomen ſit, ſed verbum imperatiui modi. Quaſi gloſſ. diceret, forma, id eſt, in formam redige, id quod dicitur in *§. final. de iure natur. gent. & ciuil.* Nam in *d. §. final.* dicitur, omne ius quo vtimur, vel ad perſonas pertinere, vel ad res, vel ad actiones. Cùm ergo à prædicto titulo vſque ad titul. de rerum diuiſio. de perſonis dictum ſit, ab illo autem titulo, vſque ad titulum de actionib. de rebus: ideò iam ſupereſt, hoc eſt, reſtat, vt de actionibus loquamur.

Ad §. actionum Inſt. de actionibus.

Rectè Accurſius in hoc §. ait, in actionibus bonæ fidei venire ea, de quibus neque actum neque cogitatum eſt. Ratio quoniam ſicut bonum & æquum de non ſcripto venit, ſic de non ſcripto vel non dicto iudicat.

Iucunda quædam diſputatio, in qua Accurſius defenditur.

Quòd rectè ſcripſerit Accurſius in titulo de origine iuris, cap. 2. per ſapientis & ſtulti diſputationem, leges Romanis traditas fuiſſe.

Exactis & eiectis vrbe Roma Regibus, pop. Romanus incerto magis iure & conſuetudine aliqua viginti propè annos vſus eſt, quam perlata lege. Regum enim leges vnà cum ſuis authoribus ceſſerant, & exoleuerant. Sed ne hoc diu Reſp. pateretur, placuit publica authoritate decemuiros conſtitui, per quos a Græcis ciuitatib. Solonis leges peterentur, vt Pomponius Iuriſc. ſcriptum reliquit, vel ſaltem petitæ, per eos tandem concinnarentur, ruſúſq; ciuitas fundaretur legibus. Ante tamen quàm hoc fieret (inquit Accurſius) miſerunt Græci Romã ſapientem quendam, qui exploraret an Romani legibus ſanctiſſimis digni eſſent. Contrà verò Romani ſtultum prorſus hominem elegerunt, qui cum Græcorum legato diſputationẽ iniret, vt ſi vinceretur, id factum ioco atque per ludum omnes ducerent. Poſtquam ad vrbem venit ſapiens, nutu quominus diſputare cœpit, ac primò vnum efferre digitum, indicem putà, vnicum eſſe Deum eo geſtu ſignificans. Stultus inde coniecturam fecit, quaſi vellet ſapiens ille alterum oculorum ei digito effodere: Quare, velut laceſſitus, duos digitos ſuſtulit, & ſimul, vt naturaliter aſſolet, pollicem, ita perniciem minitans ambobus Græci oculis. At Græcus tribus digitis à ſtulto elatis, Trinitatem (hoc verbo vti conuenit) innui ſuſpicatus eſt, ac protinus ſupinam & apertam manum oſtendit, vt declararet omnia nuda & aperta Deo eſſe. Tum ſtultus apud ſe tacitus, Hic homo, inquit, vt eſt procax, as mihi, niſi cauero, depalmabit: proinde manum audacter comprimens, pugnum fecit, Græcum ſtrenuè repercuſſurus, qui omnia Dei manu claudi benignè interpretatus eſt, & cùm Romanos Græcorum legibus digniſſimos ſenſiſſet, diſceſſit. Hoc modò Accurſius lepidam ac vehementem ſapientis cum inſano, quem ſtultum appellat, diſceptationem ſcripſit, quam vel credidiſſe ipſum vel ſperaſſe cuiquam perſuaderi poſſe multi mirantur: & qui Accurſio plurimum fauent, eum iocari exiſtimant: ſed hi perquam pauci ſunt. nam pluribus tam malus hiſtoriæ ſcriptor videtur, quàm diuinator egregius. Ego, ſi potero, Accurſium id verè nedum ſeriò dixiſſe contendam, atque forſitan perſuadebo: & quò magis fidem accipiat narratio, nonnullas rationes veriſimiles ſubiungam, vel ad hoc ipſum vt pariter rideatur, quia nonnunquam periculum periculo redimi ſolet.

Miſerunt igitur (vt ille ait) ſapientem Græci exploraturum, an dignos legib. Romanos crederet. Sapientem hunc Pythagoreum fuiſſe veriſimilius eſt, quàm vt honeſtè negari poſſit. Nam Pythagoras Tarquinij Superbi vltimi Romanorum Regis tempore floruit, ob id regno eiecti, quòd Sextus filius Lucretiæ matronæ pudiciſſimæ vi ſtuprum intuliſſet. Verùm eo tempore nemo doctus, nemo ſapiens habitus eſt, niſi qui Pythagoræ fuiſſet diſcipulus, vt refert M. Tullius lib. 4. Tuſculanarum quæſt. Ideóque cum vigeſimo poſt exactos Reges anno hæc contentio nutu peracta ſit; quis non admittet Pythagoreum aliquem electum fuiſſe, cúmq; ſilentio multa de ſummo Deo præclara dixiſſe? Pythagoreis enim omnibus ſilentiũ adeò gratum extitit, vt illud venerit in prouerbium: [illegible] ἔσομαι τῶν Πυθαγόρᾳ τελεσθέντων, id eſt taciturnior ero his, qui Pythagoræ initiati ſunt. Quòd ſi alicubi decuit ſilentium, tum ibi præſertim, vbi de Deo agitur: vnde Ægyptij Mercurium quartum Nilo patre natum non nominabant religionis cauſa, vt ſcribit Cicero lib. 3. de Natura Deorum: nec Romani Deum illum, cuius ſub nomine vrbs præcipuè conſiſteret, teſte Macrob. libro 3. cap. 9. & Zeno Philoſophus ſapientiâ clarus, legatos Antigoni Regis ob graue negotium Athenas miſſos ſolus ſilentio excipit, dicens difficillimum omnium eſſe retinere ſermonem. Romani, quemadmodum iam dictum eſt, ſtultum diſputationi præfecerunt, qui tamen ſeriò rem pertractauit, vt verum ſit quod Æſchilus ait in Tragædia:

Πολλάκι τοι ἠ μωρὸς ἀνὴρ κατακαίριον εἶπε.

id eſt,

Sæpe etiam ſtultus vir opportuna dixit.

ἠ μωρὸς enim legit D. Eraſmus, non *κηπωρὸς*. Nihil ſecus fecit is, de quo ſcripſit Suetonius, qui cùm parum mente conſtaret in Pompeium & Cæſarem dixerit, Salue rex, ſalue regina, cùm ille regnum affectaſſe diceretur, hic Nicomedi regi pro vxore fuiſſe. Denique, qui olim præſagibant & diuinabant, furorem & inſaniam ſibi concitabant. Hinc apud Virgil. 6. Æneid. bacchatur vates, hoc eſt, furere incipit. Sane cur Romani ſtultum cum ſapiente legato commiſerint, eam cauſam fuiſſe arbitror, vt Græcorum faſtum notarent, qui leges publicas non antè Romanis conceſſerint, quam perquiſiuiſſent an hi digni eſſent legibus: quod & arrogantiæ & temeritatis plenum erat. Nam ſi pop. Rom. benè vtcunque moribus inſtitutus erat, num indignus erat legibus? ſin improbus, multo magis legibus egebat, cùm propter malos leges plurimum editæ ſunt. planè Græcos non ſatis rectè de Romanis ſenſiſſe queritur. M. Cato in fragmento originum. Tam, inquit, impudenti iactantia Græci efferuntur, vt a ſe ortam Italiam & eam ſpuriam ac nouitiam fabulentur. Idcirco legibus eam indignam ducebant, licet parum conſideratè, vt admonui. Iam velut in Theatro, actus & contentionem ſapientis ac ſtulti videamus. Digitum effert ſapiens Deum vnum demonſtraturus, quia *μονὰς*, id eſt, vnitas Deo maximè conuenit, cùm ſit diuiſionis expers, numerorum fons & origo, mas & fœmina, vt philoſophis placet: eadem fabricatori Deo dicata eſt, ſicut Trias idearum formis, vt ait Martianus Capella in li. de Arithmetica. Non omitto quod D. Baſilius aduerſus Eunomium annotauit Lucam in Euangelio dicere: Si autem ego in digito Dei, dæmonia eiicio. Inſuper, digitum attollere approbationis eſt. Tullius lib. in Verre 6. Accurrunt, inquit, tutores, digitum tollit Iunius patruus, hoc eſt, negotium probat. Nec huic ſapienti obeſſe potuit, quod

dicit Paræmia, μώρῳ δάκτυλον μὴ δείξῃς, id eſt, amenti digitum ne oſtenderis, quia hoc verbum aliò reſpicit, nempe eò, ne quicquam quantumuis puſillum ſtulto credamus, ne peius faciat. Præterea, Romanus hic ſtultus ſanæ mentis videri poterat, cùm eſſet in conſpectu inumbratæ quietis, vt Celſi Iuriſc. verbis vtar, ideò vel ſapientiſſimos fallere potuiſſet, potiſſimũ digitum leuans, quia concinnius Deum Opt. Max. deſignare non poterat, cum pulchrum ſit digito monſtrari, vt ait Perſius: & Martialis, Monſtramur digito, id eſt, in pretio ſumus. Sed quia nihil ita bonum eſt, quod male interpretando deprauari non poſſit, Romanus inſipiens de oculo cogitauit, quaſi cum vellet Græcus eruere: Nam hoc vulgò per digitum fieri dici ſolet. Hinc Alexander Seuerus Imperator apud Ælium Lampridium dicebat, paratum ſe habere digitum, quo nitum oculos erueret, quos peſſimè oderat. Quapropter duobus digitis repentè leuatis, ambobus Græci oculis perniciem minari cœpit: ſed & pollicem ſimul ſuſtulit, ex quo Græco cunctum melius vertenti Trinitatem demonſtrauit: atque hoc modo plus præſtitit caſus quàm deliberatio: qualiter euenit in Nealce pictore, cùm equum pinxiſſet, ac mox circa os ſpumam pingere conaretur, nec poſſet donec ſpongia quæ colores abſtergebat, in os equi fortuitò ceciderit, & qualem cura optauerat ſpumam, perfecit fortuna. Sed quomodo, dicet nunc aliquis, Trinitas in mentem illi venire potuit, ante Chriſtum natum, annis, plus minus, quadringentis quinquaginta? Huic ego: Quomodo, inquam, Mercurius Triſmegiſtus Atlantis nepos multis ante Solonis leges ſeculis, in eo libro, qui de ſapientia inſcribitur, plurima de verbo, de ſpiritu, de Deo ſcripſit? Beatiſſimus, inquit, Deus, qui & dæmon optimus dicitur, animam eſſe in corpore aſſerit, mentem in anima, in mente verbum, Deum autem ipſum omnium eſſe genitorem ac parentem. Plura huc pertinentia cumulat Firmianus in libro de vera ſapientia, cap. 15. & paſſim alibi, vtens etiam Appollinis Mileſij teſtimonio non pauca de Chriſto prædicentis. Sibyllæ etiam illud eſt.

Αὐτὸν τὸν γίνωσκε θεὸν θεοῦ υἱὸν ἐόντα,

id eſt,

Ipſe tu cognoſce Deum, qui Dei filius eſt.

Sileo Erythrææ carmina, quæ ideò inſania putabatur, quia de Chriſto recondita quædam prænunciaret, aliter atque ſtultus Romanus, qui quòd deciperet inſigniter, imaginem habuit ſapientiæ. Tertio actu comœdiæ, ſapiens palmam porrectam exhibuit, vt Deo nihil non perſpicuum, apertum & manifeſtũ innueret, cui nihil præteritum nihil futurum, ſed omnia ſunt præſentia, omnia ſuprà quàm dici poſſit expoſita, vt Græcus verſiculus docet,

Ὀξὺς θεοῦ δ᾽ ὀφθαλμὸς εἰς τὸ πάνθ᾽ ὁρᾷ.

id eſt,

Acutus eſt oculus Dei, videt vndique.

Hoc pacto loquuta eſt docta & diſerta manus Attici hominis, quem certè χειρόσοφον, id eſt, manu ſapientem appellare non vereor, ſic námque Lexbonax Mitylenæus hos appellitare conſueuerat, qui manum ſolertem haberent: vt Lucianus author eſt: & Demetrius Cynicis Saltatorem quendam Neronis aſpiciens, Martis & Veneris concubitus artificiosè deſaltantem, Loqueris, inquit, manibus, ô homo. Sed Polemon ſophiſtes facetus admodum, cùm quidam tragœdus Iouem exclamans manum in terram demitteret, οὗτος εἶπε, τῇ χειρὶ ἐσολοίκισεν. Hic, inquit, ſolæciſmum manu fecit: quoniam actor imperitus non ſeruierat affectui, qui maximè ex manus geſtibus dignoſcitur: loquitur enim velut altera lingua, & multum momenti in pronunciando habeo, ſi Quintiliano creditur lib. 11, ob id Martialis ad Poſthumum declamatorem ſcripſit:

Et Syllas, Mariòſque, Muciòſque,
Magna voce ſonas, manúque tota.

M. Tullius lib. 1. de nat. Deor. manu docere, pro euidenter docere dixit. Epicurus, inquit, res occultas & penitus abditas non modò viderat animo, ſed etiam ſic tractat, vt manu doceat nos eam eſſe vim & naturam Deorum, vt primùm non ſenſu, ſed mente cernatur. Numa Pompilius fidei ſedem in dextra ſtatuit, quia qui paciſcuntur, manus inuicem percutiunt: & ferire fœdus non eſt aliud quàm ſanctè promittere. Vlpianus in titulo de cenſibus, Iuris, inquit, Italici eſt, in Syria Phœnice ſplendidiſſimâ Tyriorum colonia, vnde mihi origo eſt, nobilis regionibus, ſerie ſeculorum antiquiſſima, & fœderis, quod cum Romanis percuſſit, tenaciſſima. Plutarchus in Timoleonte retulit quendam miſſum fuiſſe ad Andromachũ, & poſt multa barbaricè dicta, manum porrexiſſe modò ſupinam, modò pronam, vt ſubuerſurum ſe Andromachi ciuitatẽ oſtenderet. Tunc Andromachus ridens, manu ſimiliter vtrinque verſa iuſſit illum quamprimùm abire, niſi vellet talẽ reddi nauem ipſius: adeò manus vel boni vel mali indicium eſt: vt manifeſtò liquet ex ſtulti noſtri coniectura, qui cùm vidiſſet explicatam ſapientis manum, cum de mala percutienda cogitaſſe putauit, eóque nomine iniuriarum teneri, quamuis non percuſſiſſet, ſed manu tantummodò leuata terruiſſet, vt Iuriſc. notat in tractatu de iniuriis. c. 12. Verùm hanc Iuris vindictam non expectauit demens, quin potius pugnum fecit, velut repercuſſurus, & vim vi iure gentium propulſaturus. Pugno autem contracto, ſapiens de Deo agi exiſtimauit, quaſi omnia Deus palma clauderet, moueret & regeret. Nam Dei manus pro diuina vi & Poteſtate plerumque capitur. Hinc eſt illud in ſacris literis, & opera manuum tuarum ſunt cæli. Cùm alibi dicatur verbo Domini cæli firmati ſunt, vtrobique virtus Dei intelligitur. Philon etiam medicus nobilis θεῶν χεῖρας vocare ſolebat medicamenta quædam regia & ſalubria, id eſt, Deorum manus, eo quod vim magnam ſanandi obtinerent. Et iuriſprudente manum pro poteſtate non ſemel vſurpant, vnde manumiſſio dicta eſt, cùm ſerui dominorum poteſtatem exeũt. Quamobrem cum manus appellatio couſque extendatur, quæ res aptius tantæ diſputationi accommodari potuit? & quid mirum, ſi Romanis leges conceſſit manus diſputatrix, quas ipſa ante in æs inciderat vel ſcripſerat, & ſine qua pauca perfici poſſunt? quamuis non plus ſex & viginti oſſiculis compacta ſit, vt Soleus Clearchus Ariſtotelis diſcipulus dicebat, hæc quidvis auſpicatur, quidvis abſoluit. Hinc quotidie dicimus ſummam vel extremam manum rebus imponere. Inde Iulius Pollux lib. 2. voluit Corybantes, quos Rheæ miniſtros poetæ fingunt, non eſſe aliud quam digitos omnium rerum opifices. Rheam verò manum eſſe ad ornatum decorum, ad vſum paratiſſimã. Quare Briareum ego toties beatum duxi quod centum manus habuiſſe feratur, & ſingulas, vt par eſt, decem digitis decoratas: quem numerum inſequuti veteres, annum decem menſiũ conſtituerunt, vt primo Faſtorum libro cecinit Ouidius. Digitorum geſtu ſupputaſſe veteres compertum habeo, de qua ſupputandi ratione, quia ad præſens inſtitutum non facit, nihil habeo dicere. De illa legatur Cælius libr. antiquarum lectionum, 12. cap. 43. Nobis ſatis ſit Accurſium à vulgi ſuggillatione pro viribus defendiſſe: quem in tota hiſtoria ſcitum virum facilè credas, bonum libentiſſimè. Quo fit vt eius nugas, quas pleriq; ineptias vocare ſolent, non inuitus diſſimulem.

FINIS.

ANT 1318907

Digitized by Google

Digitized by Google

Digitized by Google

Digitized by Google

Digitized by Google

Digitized by Google

Digitized by Google

Digitized by Google

D 63.

Digitized by Google

image
not
available